ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

1879

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1879

Digitized by Google

LOAN STACK

Digitized by Google

AP85
H4
1879

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνατροφή, ἐκπαίδευσις.

Βιβλία (Ἡ περὶ τὰ) ἐνασχόλησις 87. Βιβλίον (Τὸ μικρότερον μέχρι τοῦδε ἐκτυπωθὲν) 175, (Τὸ πρῶτον) ὅπερ φέρει χρονολογίαν 111. Βιβλίων (Περὶ καταχρήσεως) 255, (Σπάνις) πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας 304. Βυρτεμβέργη (Ἐκπαίδευσις ἐν) 365. Πανεπιστημίου (Λόγος τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας ἐπὶ τῇ καταθέσει τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ ἐν Οὐψάλᾳ) 336. Πάπας (Ὁ) Λέων ΙΓ' καὶ ὁ διδάσκαλός του Πατρίτσης 63. Πορτογαλλίᾳ (Ἐκπαίδευσις ἐν) 47. Συνταγματικοῦ (Εἰσαγωγὴ τῆς διδασκαλίας τοῦ) δικαίου ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Ἔσσης 384. Σχολεῖον (Ἀμερικανικὸν) 316. Σχολείων ἑορταὶ ἐν Μονάχῳ 394.

Ἀρχαιολογικά.

Ἀθῆναι (Αἱ) περὶ τὰ τέλη τοῦ ιϛ' αἰῶνος μ. Χ. 74. Ἑσπερίδων (Ὁ κῆπος τῶν) 172. Ἑστίας (Ὁ ἐν Ῥώμῃ ναὸς τῆς) 314. Ὀλυμπίᾳ (Δύο ὧραι ἐν) 385.

Βιογραφίαι.

Ἀσώπιος (Κωνσταντῖνος) 273. Ἔδισον 101. Θείρσιος (Εἰρηναῖος) 33. Μάγερ (Ὁ φιλέλλην Ι. Ι.) 65. Σαχίνης (Γεώργιος) 81. Σολωμὸς (Διονύσιος) 353. Φαβιέρος (Ὁ φιλέλλην) 17. Ψαλίδας (Ἀθανάσιος) 145, 203, 237.

Γεωργικά, βιομηχανικά, ἐμπορικά, δημόσια ἔργα.

Ἀναφορὰ (Περίεργος) περὶ προστασίας τῶν πτηνῶν 270. Ἀνθέων ἔκθεσις ἐν Μονάχῳ 394. Ἀσφαλιστικὴ (Παράξενος) Ἑταιρία ἐν Ἀμερικῇ 352. Ἀτμοκίνητον (Τὸ μικρότερον) τοῦ κόσμου 349. Βιβλιοπωλεῖον (Τὸ μεγαλήτερον) τοῦ κόσμου 111. Γάλλοι γεωργοὶ 320. Γάτων ἔκθεσις 144. (Νοσοκομεῖον) 400. Δουβὰλ ἑστιατόρια 397. Ἑλλὰς (Ἡ) ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ 1878, 134. Ἐπιστέγασις ὁδοῦ ἐν Λονδίνῳ διὰ κρυσταλίνου θόλου 143. Εὐκάλυπτοι (Οἱ) ἐν Κύπρῳ 63. Ζώων (Περὶ προστασίας τῶν ὠφελίμων) 376. Ἠλακάτη τῆς Μαρίας Ἀντωνιέττας 335. Ἠλεκτρικοῦ (Φωτισμὸς δι') φωτὸς τοῦ Καπιτωλίου τῆς Οὐασιγκτῶνος 143. Θέρμανσις ὁλοκλήρου πόλεως διὰ μιᾶς μόνης ἑστίας 240. Θηρίων (Κυνήγιον ἀγρίων) ἐν Ἀφρικῇ 336. Ἵππος (Ὁ) 207. Ἵππων βραβεῖα 63. Καουτσοῦ 61. Κοιτῶνος ἔπιπλα 335. Κόρακες (Καὶ οἱ) εἶνε ὠφέλιμοι 333. Κυνῶν ἔκθεσις 400. Κρώβυλος (Μεταύχενος) chignon 334. Οἴνου κατασκευὴ παρὰ τῶν Κινέζων 335. Πανάμας (Διόρυξις τοῦ ἰσθμοῦ τῆς) 16. Παρισίοις (Οὐδὲν ἄχρηστον ἐν) 58. Προβάτων (Ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ) 240. Πτηνὰ (Τὰ) παρὰ τοῖς Τούρκοις 95. Πτηνῶν (Καταστροφὴ) 128. Ῥακῶν (Ἐμπόριον) 272. Σήραγξ (Ἡ μεγαλητέρα ὑπόγειος) τοῦ κόσμου 336. Σιδηρόδρομος (Ἐναέριος) ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ 13, 206. Σίτου (Τί παράγει εἷς κόκκος) 254. Συγκοινωνίας (Μέσα) τῶν λαῶν 109. Τηλεγραφικὴ (Ἡ πρώτη) γραμμὴ ἐν τῇ Σινικῇ 352. Φωταέριον (Κάτω τὸ) 12. Φωτογραφίας (Νέα μέθοδος) 16. Ὠὰ (Ψευδῆ) 239.

Γεωγραφία καὶ περιηγήσεις.

Ἀθῆναι (Αἱ) πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν 42. Ἀφρικῆς (Ἐξερεύνησις) 270. Γῆς (Ὁ γῦρος τῆς) 270, 383. Πόλον (Νέα εἰς τὸν βόρειον) πελαγοδρομία 32, 269.

Ἐπιστημονικά.

Ἀερόστατα (Τὰ) ἐν πολέμῳ 384. Ἀλήθεια (Ἐπιστημονικὴ) 111. Ἀνθρωπολογικαὶ σημειώσεις 208. Ἀνθρώπου (Τὸ ὅριον τῆς ζωῆς τοῦ) 58. Δάμαλις κωφάλαλος 63. Ἐλεφάντων (Ἀγχίνοια) 111. Εὐσαρκίας (Περὶ) 126. Ζῷα φιλοποτοῦντα 365. Ζῴων (Σφυγμὸς τῶν) 238. Ἠλεκτρικὴ λυχνία πρὸς φωτισμὸν τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης 334. Ἡμέρα (Ἡ μακροτάτη) τοῦ ἔτους 364. Ἡμερολόγιον (Ὀθωμανικὸν) 175. Ἡμιόνου (Μακροβιότης) 142. Θαλάσσης (Ὄγκος τῆς) 223. Θερμοκρασιῶν (Περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ ὑψηλῶν) 79. Κυμάτων (Ὕψος τῶν) 239. Κύνες (Πεπαιδευμένοι) 365. Μυρμήκων (Τὰ ἤθη τῶν) 39, 53. Νάνος ἐν Χαλκίδι 384. Νεότητος (Ἡ πηγὴ τῆς) 170. Ὀδόντων ἐμφύτευσις 174. Ὀστρέων (Ὠὰ) 336. Πανώλης (Ἡ) ἐν Ἑλλάδι 159. Ποδηλάτου (Περὶ): vélocipède 63. Ποδὸς (Ὁ μικρὸς δάκτυλος τοῦ) 47. Ποντικοὶ κελαδοῦντες 270. Πτηνοῦ κηδεία 201. Πῦρ (Ἡλιακὸν) 328. Τηλεφώνου (Ἐφαρμογαὶ) 269. Τίγρεως (Ἐγχείρησις ἐπὶ) 349. Τρίχας (Πόσας) ἔχομεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν 236. Χρυσαλλίς, ψυχὴ 238. Ψιττακοὶ (Τὸ πετροσέλινον καὶ οἱ) 174. Ψύλλων (Νοημοσύνη) καὶ χορειῶν 330. Ὡρίων 11.

Ἤθη καὶ ἔθιμα.

Ἀνθέων (Ἀξιωματικὸς ἐπὶ τῶν) παρὰ τοῖς Τούρκοις 287. Ἄραβες (Οἱ) καὶ οἱ φρενοβλαβεῖς 224. Βασκανία (Ἡ) παρὰ τοῖς Τούρκοις 256. Ἑβδομὰς (Ἡ μεγάλη) ἐν Μονάχῳ 267. Ζυθοποτικὴ πανήγυρις ἐν Μονάχῳ 252. Θεοφανείων (Ἡ ἑορτὴ τῶν) ἐν Μοριχόβῳ 10. Μαΐου (Ἡ πρώτη) ἐν Μονάχῳ 394. Λαζαρόνοι 57. Παρασκευὴ (Ἡ) ὡς ἀποφρὰς ἡμέρα 109. Πενθερὰ (Ἡ) παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς 376. Σπουδασταὶ ἐν Μονάχῳ, 394, 395. Χειρίδων (Περὶ) 282.

Καλλιτεχνία.

Καλλιτεχνῶν (Τιμαὶ ὑπέρογκοι ἔργων ζώντων) 143. Βασιλέως (Μελομανία) 383. Ὡραιότης (Τελεία) γυναικὸς 110.

Κοινωνικά, πολιτειακά, στατιστική.

Ἁμαξηλάται (Ἄγγλοι) 31. Ἀνατοκισμὸς (Τί ἐστι) 173. Ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ τοῦ κόσμου 174. Βιβλικὴ ἑταιρία ἐν Ἀγγλίᾳ 320. Βλαγκὴ 334. Γάμου (Εἰκοσιπενταετηρὶς τοῦ) τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας 285. (Πεντηκονταετηρὶς τοῦ) τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας 63, 395. (Περὶ) 208, 315. Γλάδστωνος (Πεντηκονταετηρὶς τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ) 32. Γραμματεῖαι τῆς Ἐπικρατείας 369. Γυμναστικῆς (Ἑταιρίαι) ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ 304. Γυναῖκες (Πόσου τιμῶνται αἱ) 320. Δηλοποιήσεις ἐφημερίδων 15, 176. Δικαιοσύνης (Περὶ) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 225. Δυσμορφίας (Ἆθλον) 110. Εὐμορφίας (Διαγωνισμὸς) 239. Ἡγεμονόπαιδος (Βάπτισις) ἐν Μαυροβουνίῳ 391. Θανατικὴ (Ἡ) ποινὴ ἐν Ἑλβετίᾳ 336. Θύρας (Δῶρα τῆς βασιλόπαιδος) 62. Καρατζᾶ (Ἀπάντησις πρὸς τὸν στρατηγὸν Γ.) 33. Κεφαλικῆς (Περὶ) ποινῆς 62. Κληροδότημα (Παράξενον) 240. Κλοπὴ (Παράξενος) 208. Κρατῶν (Τὸ μικρότερον ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν) 176. Κρίσις (Οἰκονομικὴ) ἐν Ἀγγλίᾳ 62. Λάσκερ) (Περὶ τῆς εὐφραδείας τοῦ) 144. Λιμὸς ἐν Κοχαχάμπᾳ 384. Λονδίνῳ (Τοκετοὶ καὶ θάνατοι ἐν) 208. Μετερνίχου Ὑπομνήματα 335. Μνήμονες (Δημόσιοι) ἐπὶ Καποδιστρίου 385. Μυστακικὸν ζήτημα 256. Νεᾶνις, γραμματεὺς τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ τῆς Ἀμερικῆς 63. Νεκρῶν ἀποτέφρωσις 80, 224. Νομισμάτων (Παγκόσμιος ἐτησία ἀπώλεια) 208. Πειραιεῖ (Οἱ ἐν) ἀλευρόμυλοι 208. Πένητες ἐν Ἀγγλίᾳ 304. Πληθυσμὸς Ἀθηνῶν ἐν ἔτει 1879, 384, (Εὐρωπαϊ-

Digitized by Google

κῶν πόλεων) 14. Πομπαδοὺρ (Δαπάναι τῆς Κυρίας) 15. Προλήψεις (Ἀρχαῖαι καὶ νέαι) 190. Σιδηροδρόμων (Μῆκος πάντων τῶν) τοῦ κόσμου 282. Σύλλογος (Γυναικεῖος) ἐν Βερολίνῳ 271. Σύνταγμα τῆς Ἰαμαϊκῆς 224. Ταχυδρομεῖα (Ἀγγλικὰ) 14. (Ἑλληνικὰ) 400. Τηλεγραφημάτων (Ἀναλογία) ἐπὶ 100 κατοίκων 173. Τούρκου ὑπουργοῦ εὐφυὲς λόγιον 383. Τράπεζα (Ἐθνικὴ χρηματιστικὴ) ἐπὶ Καποδιστρίου 209. Φοίνιξ (Ὁ) ὡς ἐθνικὸν σύμβολον τῆς Ἑλλάδος 221. Φόροι ἐπὶ Γραικορωμαίων 236. Φυλακαὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ 199. Χαρτοπαικτεῖον (Περίεργον) 62. Ψηφοφορίας (Ἔλεγχος καθολικῆς) 222.

Πρακτικαὶ γνώσεις.

Ἀδάμαντας (Μέσον ἀναγνωρίσεως γνησίου) ἀπὸ ψευδοῦς 320. Αἱμοῤῥαγίας (Πρόχειρον μέσον πρὸς ταχεῖαν ἐπίσχεσιν τῆς) τῆς ῥινὸς 176. Ἀνθέων (διατήρησις) 352. Ἐνδυμάτων (καθαρισμὸς) 208. Εὐρωτιάσεως (Μέσον πρὸς ἀποτροπὴν τῆς) 48. Κοσμημάτων (Καθαρισμὸς ἀργυρῶν) 80. Κωνώπων (Μέσον ἐξαφανίσεως τῶν) 304. (Προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τῶν) 384. Λύγγα (Μέσον τοῦ καταπαύειν τὸν) λόξυγγα 192. Λυχνίας (Μέσον δι' οὗ τὸ φῶς τῆς) ἀποβαίνει λαμπρότερον 16. Λυχνιῶν (Περὶ ὑαλίνων σωλήνων τῶν) 256. Ξυραφίων (Ἐκλογὴ) 288. Ὀνίσκου (Μέσον δι' οὗ ἀποβαίνει εὔληπτον τὸ ἔλαιον τοῦ) μουρούνας 240, 272. Πωμάτων (Ἐξαγωγὴ) φιαλῶν 224. Σπόγγων (Καθαρισμὸς) 112. Στρῶμα ἐξ ἀχύρου τοῦ ἀραβοσίτου 160. Σφηκῶν (Προφυλακτικὰ μέσα κατὰ τῶν δηγμάτων τῶν) 128.

Ὑγιεινή.

Ἀνθέων (Δηλητηρίασις διὰ τῶν τεχνητῶν) 352 Γάλακτος (Περὶ) ὡς φαρμάκου 144. Γλυκίσματα δηλητήρια 16. Διφθερῖτις 111. Ἡμικρανία 176. Καπνίζοντα (Τὰ) παιδία 160. Κατάῤῥου (Θεραπευτικὰ μέσα) 96. Ὄψεως (Περὶ) 48. Στομάχου (Περὶ τοῦ) 240. Ὑγιεινῆς (Περὶ σπουδῆς τῆς) 64. Ὕπνου (Δωμάτια) 32. Χειμέθλων (Περὶ) χιονιστρῶν 64.

Φιλολογία, ἠθολογία, φιλοσοφία.

Ἄγγλοι (οἱ) ἐν Ῥωσσίᾳ ἐπὶ Ἰβὰν Δ' τοῦ Τρομεροῦ 123. Ἀθῆναι (Αἱ) ἐν ἔτει 1878, 255. Ἀλήθειαι 13, 31, 48, 61, 80, 96, 111, 128, 143, 160, 173, 192, 206, 224, 239, 255, 271, 288, 304, 320, 333, 352, 368, 383, 400. Ἀλῆ Πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων 150. Ἀκαδημαϊκὴ τελετὴ ἐν Μονάχῳ 254 Ἀπόκρεω (Αἱ) 91. Βίος (Ὁ) καὶ τὰ παιγνίδια τῶν παιδίων 27. Ἐγωϊσμοῦ (Περὶ) 297. Ἐπαναστάσεως (Τὰ τρία τελευταῖα ἔτη τῆς ἑλληνικῆς) 305. Ἐπιστολαὶ (Ἀθηναϊκαὶ) 349, 366, 381, 397. Ἰανουαρίου (Ἡ 1) 1. Ἱσταμένου (Περὶ τῆς λέξεως) 384 Καρφίδες (Τέσσαρες) 190. Κοράνιον 302. Κόλασις (Ἡ) καὶ οἱ Ἕλληνες 331. Μητέρας (Πρὸς τὰς) 219. Μωρίαι 142 Ναυπλίου (Μία σελὶς ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ) 379 Οὐσβὲκ Χὰν (Ὁ) πρὸς τὸν Νεσσιρὶν 140. Παροιμίαι Ἀφγανιστικαὶ 383. Περιστεραὶ (Αἱ) τῆς Ἐνετίας 299. Πορτογαλλίας (Ὁ βασιλεὺς τῆς) καὶ τὰ γράμματα 143. Ῥενὰν (Ἐρνέστος) 268. Ροσφουκὼ (Γνῶμαι καὶ σκέψεις τοῦ δουκὸς Δε-λα) 13, 31, 47, 61, 80, 96, 110, 127, 143, 159, 173, 191, 206, 223, 239, 254, 271, 287, 304, 319, 333, 351, 368, 383, 399. Σκενδέρμπεη (Προσδοκία ἐλεύσεως τοῦ) παρὰ τοῖς Ἀλβανοῖς 332. Σπουδαστοῦ Πιναχίδες 251, 267, 394. Συγγραφέων (Ὁ πολυγραφώτατος πάντων τῶν δραματικῶν) 314. Συμβουλὴ (Μία) 336, 368. Τολώσσης (Ἀνθεστήρια) 329. Τρόπων (Περὶ) 184 Φίλελφος (Ὁ) καὶ ἡ γενειὰς τοῦ Τιμοθέου 173. Φιλικὴ ἑταιρία 241. Φλυαρίας (Περὶ) 325. Χολέρα (Ἡ) ἐν Ἀθήναις, ἐν ἔτει 1854, 108.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Ἀνέκδοτα: Ἀκαδημαϊκοῦ 269. Βέζερ 64. Βασιλέως Βαυαρίας 383. Κὰρ (Ἀλφόνσου) 240. Μαρμὸντ 128. Μαυροκορδάτου (Τοῦ ἐξ ἀποῤῥήτων) 174. Νικολάου Α' Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας 246. Πλουσίου καὶ φιλαργύρου 175. Παλμερστῶν 335. Πίθηκοι βαλαντιοτόμοι 396. Σὰνδ (Γεωργίας) 174. Σουλιὲ (Φρειδερίκου) 144. Φιλίππου (Βασιλέως Λουδοβίκου) 397.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ.

13, 31, 48, 61, 80, 96, 110, 143, 159, 191, 206, 224, 239, 255, 271, 288, 304, 320, 333, 351, 368, 383, 399.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑΙ.

Λάρας (Λουκῆς) 5, 22, 34, 49, 65, 83, 97, 113. 129, 153. Νανίνη 117. Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα 177, 193, 209, 227, 241, 257, 276, 289, 306, 321, 337, 356, 369. Ταυτότης (Ἡ) 343. Ὑποσχέσεως (Ἡ δύναμις τῆς) 204. Φήμη (Ἡ) 161.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ.

Ἑσπερὶς (Ἡ) τοῦ κυρίου Σουσαμάκη 68.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἐπιγράμματα 288. Νάθαν (Μία πρᾶξις) τοῦ σοφοῦ 265. Προαίσθημα 191. Χωρισμὸς 206.

Συνταγαὶ ὠφέλιμοι.

336, 352, 368, 384.

Πανομοιότυπα.

Γραφῆς: Τζακάλωφ (Ἀθανασίου) 241. Ὑπογραφῶν: Ἀνδρούτζου (Γεωργίου) 1, Ἀσωπίου (Κωνσταντίνου) 273, Γρίβα (Θεοδώρου) 305, Θειρσίου (Εἰρηναίου) 33. Μάγερ (I. I,) 65, Σαχίνη (Γεωργίου) 81, Σολωμοῦ (Διονυσίου) 353, Φαβιέρου 17, Ψαλίδα (Ἀθανασίου) 145.

Παροράματα.

Σελ. 129, στ. α', στίχ. 2. ἀντὶ «ἐν ἔτει 1821» ἀνάγνω ἐπὶ Καποδιστρίου. Σελ. 177, στ, α', στίχ. 1. Ἀντὶ «Σικυῶνος» ἀνάγν. «Σικίνου.» Σελ. 337, στ. α', στίχ. 3. Ἀντὶ «Καποδιστρίου» ἀνάγν. «τῆς ἀντικυβερνητικῆς κυβερνήσεως τοῦ 1832.» Σελ. 384, στ β' στίχ. 23. Ἀντὶ «ἀπόντος» ἀνάγν. «ἀπιόντος».

Σφραγῖδες.

Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1821, 161. Δασμοτελωνείου Αἰτωλικοῦ ἐπὶ ἐπαναστάσεως 257. Ἐσωτερικῶν (Τῆς ἐπὶ τῶν) Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας 369. Θηβῶν (Ἐλευθερίας) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 193. Μεγαρίδος (Διοικητικοῦ τοποτηριτοῦ) ἐκ τῆς ἀντικυβερνητικῆς κυβερνήσεως, ἐν ἔτει 1832, 337. Μνήμονος (Δημοσίου) Σκοπέλου, ἐπὶ Καποδιστρίου, 385. Πρωτοκλήτου δικαστηρίου τοῦ τμήματος τῆς κάτω Μεσσηνίας, ἐπὶ Καποδιστρίου 225. Σικίνου, ἐπὶ ἐπαναστάσεως 177. Σπετσῶν (Ἀστυνομίας) ἐπὶ Καποδιστρίου 321. Ταχυδρομείου τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ Καποδιστρίου 129. Τραπέζης (Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς) ἐπὶ Καποδιστρίου 209. Ὑγειοαστυνολιμεναρχείου Πάτμου ἐπὶ ἐπαναστάσεως 49. Ὑγειονομείου τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος ἐπὶ ἐπαναστάσεως 289. Ὑπουργείου ἐπὶ ἐπαναστάσεως: (Τοῦ πολέμου) 97, (Τῶν οἰκονομικῶν) 113.

Digitized by Google

'Αριθ. 158 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 7 Ἰανουαρίου 1879

ΠΑΝΟΜ. ΤΗΣ ΥΠΟΓΡ. ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΧ. ΣΠΕΤΣΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ

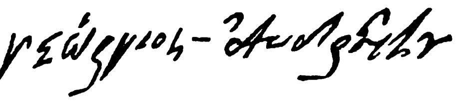

Ὁ ἀείμνηστος Εὐστάθιος Σῖμος κατέλιπεν ἀτελῆ ἐλευθέραν μετάφρασιν τοῦ συγγράμματος τοῦ Αἰμιλίου Σουβέστρ Un philosophe sous les toits, τοῦ βραβευθέντος ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Ἐκ τῆς μεταφράσεως ταύτης, ἣν ἐξεπόνει χάριν τῆς Ἑστίας, ἥτις καὶ ἄλλας αὐτοῦ διατριβὰς πρωτοτύπους καὶ μεταπεφρασμένας πολλάκις μετ' εὐγνωμοσύνης κατεχώρισεν εἰς τὰς στήλας αὐτῆς, ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενον κεφάλαιον, εὐμενῶς χορηγηθὲν ἡμῖν ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός. Καίτοι δ' ὁ θάνατος δὲν ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ ἀναθεωρήσῃ τὸ ἔργον, νομίζομεν ὅμως ὅτι ἐλάχιστον ἐλαττοῖ τοῦτο τὴν ἀξίαν προϊόντος καλάμου ἀνδρὸς ἀριστοτέχνου περὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Σ. τ. Δ.

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ἔρχομαι ἐκ τῆς ἐκκλησίας. Ὁ γείτων μου Ποθητὸς μὲ ἠρώτησε καθ' ὁδὸν διατί ὑπῆγα εἰς τὸν ναὸν τῆς ἐνορίας, καὶ ὄχι εἰς τὴν Μητρόπολιν, ὅπου γίνεται ἡ βασιλικὴ τελετή. Ἀπεκρίθην ὅτι ἐπροτίμησα ν' ἀκούσω ἐν ἡσυχίᾳ τὴν θείαν ἱερουργίαν. Ὁ Ποθητὸς ἐμειδίασε: «Καὶ τί γυρεύομεν, εἶπεν, ἡμεῖς οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἀπόκληροι τοῦ κόσμου μεταξὺ τῶν πλουσίων καὶ τῶν εὐτυχῶν τῆς γῆς; Πρὸς τί ἀνωφελῶς νὰ βλέπωμεν καὶ νὰ ζηλεύωμεν; Καλήτερα μακράν!» Ἔκυψα τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ἀπεχαιρέτισα.

Ὁ Ποθητὸς λοιπὸν μὲ ὑποθέτει σκυθρόν, πικρόχολον, μισάνθρωπον, φθονερόν, ἀποφεύγοντα νὰ βλέπω τοὺς εὐτυχεστέρους μου, καὶ ἐπιδεικνύοντα διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀποστροφήν μου. Ἀλλ' εἶναι τοῦτο ἀληθές; Δὲν ἔλαβα λοιπὸν ὡς σύμβολον τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο ἀρχαῖον παράγγελμα;

«Αὐτὸς γενόμενος, τοῖς ἔχουσι μὴ φθόνει.»

Ἐλησμόνησα ἆρά γε τοὺς ὡραίους τούτους στίχους τοῦ Εὐριπίδου;

«Τίς ἆρα μήτηρ ἢ πατὴρ κακὸν μέγα
Βροτοῖς ἔφυσε τὸν δυσώνυμον φθόνον;
Ποῦ καὶ πότ' οἰκεῖ σώματος λαχὼν μέρος;
Ἐν χερσίν, ἢ σπλάγχνοισιν, ἢ παρ' ὄμματα
Ἔσθ' ἡμῖν; ὡς ἦν μόχθος ἰατροῖς μέγας
Τομαῖς ἀφαιρεῖν, ἢ πότοις ἢ φαρμάκοις,
Πασῶν μεγίστων τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων.»

Ὄχι, ὄχι. Ἀπηλλάγην, δόξα τῷ Θεῷ! ἀπηλλάγην τῆς κακῆς καὶ δυσωνύμου ταύτης νόσου. Ἀλλὰ διατί πιστεύεται ὅτι δὲν ἀπηλλάγην; διατί ὁ Ποθητὸς ἐλάλησεν εἰρωνικῶς ἐπὶ τοιαύτῃ πεποιθήσει; Ἂς ἐκβάλω καὶ αὐτὸν καὶ οἱονδήποτε ἄλλον ἐκ τῆς ἀπάτης. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει, ὄχι μόνον νὰ πράττῃ αὐτὸς τὸ καλόν, ἀλλὰ καὶ νὰ γίνεται καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ὁμοίους του. Οὕτως ἐνεργεῖται ἡ οἰκοδόμησις ἀλλήλων, τὴν ὁποίαν παραγγέλλει ἡ θρησκεία. Ἂς θέλξω τοὺς ὀφθαλμούς μου διὰ τοῦ εὐαρέστου θεάματος ἀνθρώπων εὐδαιμονούντων. Οὐδέποτε εὑρέθην τόσον εὐτυχής, ὅσον ἀφοῦ χαίρω εἰλικρινῶς ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τῶν ἄλλων. Τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ; Πλάσμα δίψαν ἔχον εὐτυχίας. Ἡ εὐτυχία εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνάγκη· εἶναι δὲ καὶ ἡ πληρεστάτη καὶ ἡ χαριεστάτη ἀνάπτυξις τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Εἶναι καθὼς ἡ εὐωδία εἰς τὸ ῥόδον, καθὼς εἰς τὴν ἀηδόνα ἡ μελῳδία. Πῶς οἱ εἰς ταῦτα εὐφραινόμενοι δὲν εὐφραίνονται ἐπίσης καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων;

Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι, ζητοῦντες τὴν εὐτυχίαν, παραγνωρίζουν πολλάκις τὴν ὁδόν, καὶ περιπλανῶνται μακρὰν τοῦ σκοποῦ; Τόσῳ περισσότερον αὐτοὶ μὲν εἶναι ἄξιοι συμπαθείας, τὸ δὲ θέαμα τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας ἐρατεινὸν καὶ ἀξιόρατον. Καὶ ἀληθῶς, πόσα κωλύματα, ἐπιπροσθοῦντα μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ! Κωλύματα φυσικά, φθοραί, κίνδυνοι, νόσοι, θάνατοι προσφιλῶν προσώπων, καὶ ὅσα ἄλλα ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεως αὐτοῦ· καὶ κωλύματα φανταστά, ἀλλὰ προερχόμενα ἐκ προλήψεων καὶ ἀποπλανήσεων τοιούτων, ὥστε ἡ ἐξ αὐτῶν ἀπαλλαγὴ γίνεται εἰς τοὺς πολλοὺς ἀκατόρθωτος. — Ἰδὲ τοὺς φιλοπλούτους, τῶν ὁποίων ἡ πλεονεξία, ἀντὶ νὰ κορεσθῇ, αὐξάνει διὰ τοῦ πλουτισμοῦ, καὶ βλέπει πάντοτε ἐνώπιον αὐτῆς στερήσεις. — Ἰδὲ τοὺς φιληδόνους, χαυνουμένους καθ' ἡμέραν διὰ τῆς ἀπολαύσεως, καὶ ἐν τῇ χαυνώσει ταύτῃ αἰσθανομένους ὅτι ἀπώλεσαν τὴν αἴσθησιν πάσης ἡδονῆς. — Ἰδὲ τοὺς φιλοδόξους οἵτινες, εἰς πᾶσαν ὑποτιθεμένην τῆς φιλοδοξίας αὐτῶν προσβολήν, ὀξυχολοῦν καὶ ἐρεθίζονται καὶ δυσυπνοῦν, κα-

Digitized by Google

θῶς ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Συβαρίτης, ἐντὸς τῆς στρωμνῆς τοῦ ὁποίου εἶχε διπλωθῆ ἓν φύλλον ῥόδου.

Σὺ, Εὐθύδημε, εἶσαι ἀπηλλαγμένος ὅλων τῶν τοιούτων. Ἄγαμος καὶ μόνος ἐν τῷ κόσμῳ, στερεῖσαι τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ στερεῖσαι συγχρόνως καὶ τῶν πικριῶν τοῦ ἐν οἰκογενείᾳ βίου. Διασωθεὶς ἐν λιμένι μετὰ κινδυνώδη πελαγοδρομίαν, κατοικῶν μικρὰν ἰσόγειον κατοικίαν ἐν Γερανίῳ, κατέχων ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν ταπεινὴν, καὶ ἐπαρκῶν εἰς τὰ τοῦ βίου σου διὰ τοῦ μικροῦ μισθοῦ τῆς ὑπηρεσίας ἀσφαλιστικῆς Ἑταιρίας, βλέπων ἐκ τῆς ἀφανείας σου τὸν κόσμον ὡς θάλασσαν,καὶ οὔτε τὰ ἐξ αὐτῆς πλούτη ἐπιθυμῶν, οὔτε τὰ ναυάγια φοβούμενος — οὔτε τὸν φθόνον τῶν ἄλλων διεγείρων, οὔτε σὺ ἔχων ἀφορμὴν τοὺς ἄλλους νὰ φθονῇς — δόξαζε τὴν θείαν Πρόνοιαν διὰ τὴν ὁποίαν σοὶ ἐχορήγησεν εὐεργεσίαν ταύτην τῆς αὐταρκείας, καὶ λέγε πρὸς σεαυτὸν πάλιν καὶ πολλάκις ὅτι τὸ καλήτερον μέσον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης σου εἶναι ἡ τελεία καὶ ἀπεριόριστος πρὸς τὸν πλησίον σου ἀγάπη.

Ὥρα 10 *π. μ.* Ἵσταμαι πρὸ τῆς Μητροπόλεως. Πόσος θόρυβος ! πόσον συνωθούμενον πλῆθος ! Ἅμαξαι, στρατὸς, ἱππικὸν, τὰ πάντα φύρδην μίγδην. Συμπεριπατῶ μετὰ τῶν πολλῶν· διαβαίνω πολλάκις ἐμπρὸς ὀπίσω τὴν τῆς Μητροπόλεως ὁδὸν, καὶ τοποθετοῦμαι ὑπὸ σκιὰν ἐν τῇ πρὸς τὴν θορυβώδη ὁδὸν τοῦ Ἑρμοῦ γωνίᾳ, ὅθεν βλέπω καὶ περιεργάζομαι ἀνέτως τοὺς διαβαίνοντας. Ἰδοὺ ἐξέρχονται. Πτωχή μου ἀκοὴ, ἐξεκωφάθης. Σάλπιγγες, τύμπανα, πάντα τὰ ὄργανα τῆς μουσικῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσι κρότοι διαδοχικοὶ πυροβόλων. Πῶς εὐφραίνονται ἐν τῇ ταραχῇ ταύτῃ, καὶ τρέχουν τῆδε κἀκεῖσε, τὰ μικρὰ ταῦτα τοῦ λαοῦ παιδία ! Ἆ ! τρέμω μήπως τὰ καταπατήσῃ τὸ ἱππικόν. . . Ἰδοὺ καὶ ἅμαξαι σφριγώντων ἵππων, πλησιάζουσαι εἰς τὴν κλίμακα τῆς ἐκκλησίας. Βοήθειαν εἰς τὰ μικρὰ παιδία ! Κλητῆρες ! . . . . Δόξα τῷ Θεῷ ! οἱ κλητῆρες τὰ παρεμέρισαν. Ἡσύχασα. Ἐπανέρχομαι εἰς τὴν γωνίαν μου. Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, οἱ αὐλικοὶ, ἐμβαίνουν εἰς τὰς ἁμάξας. Ἰδοὺ ἔρχονται. Ὁποῖοι ἵπποι ! ὁποῖοι χαλινοὶ, καὶ φάλαρα, καὶ ἐφίππια, καὶ ὀχήματα, καὶ θεράποντες μεγαλόσχημοι, καὶ οἰκοστολαί ! Πόσος ἄργυρος, πόσος χρυσὸς ἐν ἀφθονίᾳ ! Διέρχονται ἔμπροσθέν μου. Βλέπω τὸ εὐγενὲς καὶ ἀρρενωπὸν τῆς στάσεως τοῦ βασιλέως, τὴν συμπαθῆ καὶ θελκτικὴν μορφὴν τῆς βασιλίσσης, καὶ τὰ καλὰ καὶ ἀθῷα πρόσωπα τῶν βασιλοπαίδων. Καὶ ὑπουργοὶ, καὶ στρατηγοὶ, καὶ ναύαρχοι, καὶ ὅλον τὸ ἐπιτελεῖον. Τὰ πάντα ἐν πλούτῳ, καὶ λαμπρότητι, καὶ στολαῖς χρυσοπαρύφοις. Οὕτω μεγαλοπρεπῶς πανηγυρίζεται ἡ ἔναρξις τοῦ Νέου Ἔτους, καὶ ἡ γενομένη τελετὴ ἦτο παράκλησις πρὸς τὸν Ὕψιστον Θεὸν, ἵνα ἐξαποστείλῃ αὐτὸ αἴσιον, καὶ φέρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ πᾶν εἶδος εὐδαιμονίας. Οὐδὲν δικαιότερον τῆς εὐχῆς καὶ τῆς δεήσεως ταύτης ἐκ μέρους παντὸς ἀνθρωπίνου πλάσματος. Ὅλοι αἰσθάνονται τὴν αὐτὴν δίψαν τῆς εὐτυχίας· ὅλοι ἀπειλοῦνται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ σητὸς τῆς δυστυχίας. Ἀφθόνητος λοιπὸν καὶ ἀνεμέσητος ἡ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας εὐχή. Εἰσάκουσον αὐτὴν, πανάγαθε Θεὲ, καὶ κατάστησον εὐτυχῆ, ὅσον ἐπιτρέπουν αἱ θεῖαί σου Βουλαὶ, ὅλα τὰ ἔμψυχά σου δημιουργήματα· δέξαι δὲ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου ὅτι, ἀπαλλάξας με τῆς φιλοδοξίας καὶ τῆς φιλοπλουτίας, μὲ διατηρεῖς εὐχαριστούμενον ἐν τῇ ὀλιγαρκείᾳ, καὶ συγχρόνως ἀνοίγεις τὴν καρδίαν μου εἰς τὰ φιλικὰ ταῦτα πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ πλησίον μου αἰσθήματα. Ἐν τούτοις, ἐπιτρέπεταί μοι νὰ σκεφθῶ· δὲν εἶναι ἆρά γε μεγάλη ἡ τοιαύτη πολυτέλεια εἰς ἔθνος μικρὸν καὶ πτωχὸν ὡς τὸ ἡμέτερον ;

Πρόσεχε, Εὐθύδημε, ἐπὶ τῶν κρίσεών σου. Γνωρίζεις ὅτι πολλὰ καὶ διάφορα, καὶ ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς πολυτελείας, ἀποφαίνεται ἡ κοινωνικὴ ἐπιστήμη· καὶ γνωρίζεις ἀκόμη ὅτι ἦλθες ἐνταῦθα ἵνα φαιδρύνῃς τὰ βλέμματά σου ἐπὶ τῇ θέᾳ προσώπων εὐδαιμονούντων, καὶ πᾶν ὅ,τι φέρει χροιὰν σκυθρωπῆς ἐπικρίσεως κακῶς συμβιβάζεται πρὸς τὸν τοιοῦτόν σου σκοπόν.

Ἔπειτα, σκέφθητι ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς βασιλείας, ὁ τόσον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἀναγκαῖος, φέρει ὅρους τινὰς μεθ' ἑαυτοῦ, τῶν ὁποίων ἡ παράβλεψις καταβιβάζει αὐτὸν τῆς ἀνηκούσης πρὸς τὸν ὁποῖον καθιδρύθη σκοπὸν θέσεως. Τοιαῦτα πρὸ πάντων εἶναι ἡ ἐθιμοτυπία καὶ ἡ ἐξωτερικὴ λαμπρότης. Τοιοῦτος εἶναι καὶ τοιοῦτος ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος. Ἵνα καλῶς ἐμφορηθῇ τῶν προσόντων Ἀρχῆς διηνεκοῦς καὶ ὑπερτάτης, πρέπει νὰ θεωρῇ αὐτὴν ἐν ἐξόχῳ καὶ χωριστῇ περιωπῇ, καὶ νὰ ἔχῃ ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ χωρίζον αὐτὸν ἀπ' αὐτῆς διάστημα. Οὕτω καὶ μόνον γίνεται σεβαστὸν εἰς τὰ πλήθη τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Ἀρχῆς.

Ἡ Μητρόπολις ἐκενώθη. Ἂς στραφῶμεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἑρμοῦ. Ἡ κίνησις, ὁ θόρυβος, ἡ συσσώρευσις ἐξακολουθοῦν. Οἱ ἐξῶσται ὅλοι εἶναι πλήρεις θεατῶν, καὶ μάλιστα γυναικῶν, ἐν λαμπρᾷ ἐνδυμασίᾳ. Πόσον συχνάκις τὸ ὡραῖον τοῦτο ἥμισυ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δραματίζει συγχρόνως τὸ διπλοῦν πρόσωπον· Ὁρῶσαι καὶ ὁρώμεναι ! Καὶ αἱ ἅμαξαι τῶν πλουσίων, καὶ τὰ περικαλλῆ ταῦτα ὀχήματα, τὰ πλήρη φαιδρῶν ἐποχουμένων. Πόσα παιδία ἰδίως, μειδιῶντα, ἀγγελοπρόσωπα, ἐπιδεικνύουν χαριέντως πρὸς ἄλληλα τὰ δωρηθέντα αὐτοῖς ἀθύρματα ! Ἓν ἄλλο εἶδος ἀνθρώπων ἑλκύει τὴν προσοχὴν

Digitized by Google

μου. Ποῦ τρέχουν καὶ τί φέρουν οἱ διασταυροῦντες τὴν ὁδὸν καὶ ἀνεπιλήπτως ἐνδεδυμένοι ὑπηρέται, μετὰ καὶ ἄνευ οἰκοσήμου; Ἐνόησα. Φέρουν τὰ ἀνταλλασσόμενα δῶρα τοῦ Νέου Ἔτους, τὰς στρήνας τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, καὶ μεταδίδουν τὰς εὐχὰς τῶν κυρίων αὐτῶν εἰς φιλικὰς οἰκογενείας. Καὶ ὁ ἀναμιγνύμενος λαὸς φαίνεται συμμετέχων τοῦ γενικοῦ τῆς χαρᾶς αἰσθήματος, διότι παντοῦ βλέπω γελῶντα πρόσωπα καὶ ἐνδύματα νέα. Ἔδωκε λοιπὸν ἔντευξιν ἐνταῦθα πρὸς ἑαυτὴν ἡ ἀνθρωπότης, ἵνα τὰ μέλη αὐτῆς ἐπιδείξωσιν ἀλλήλοις τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, καὶ προσφέρωσι καὶ λάβωσιν εὐχὰς ὑπὲρ αὐτῆς. Εὐδαιμονεῖτε, εὐδαιμονεῖτε, φίλοι μου καὶ ἀδελφοί μου. Εἴθε νὰ πληρωθῶσιν αἱ εὐχαὶ ὑμῶν, καὶ ἡ ἀρχομένη νέα αὕτη τοῦ χρόνου περίοδος νὰ ἦναι σύμφωνος πρὸς τὰς ἀθώας ὑμῶν ἐπιθυμίας! Μετὰ συγκινήσεως ἀποτείνω καὶ ἐγὼ πρὸς ὅλους ὑμᾶς τὰς εὐχάς μου. Δέξασθε αὐτάς, καθὼς τὰς προσφέρω, εἰλικρινῶς, ὦ σεῖς, παρόντες ἀδελφοί μου. Ἀλλ' εἶστε σεῖς ὅλοι τῆς πόλεως ταύτης οἱ κάτοικοι, καὶ δὲν ὑπελείφθησαν ἆρά γε μακρὰν τῆς τύρβης τῶν εὐδαιμόνων ἄνθρωποι πάσχοντες, νοσοῦντες, πενόμενοι, ἢ ἄλλως ἀδυνατοῦντες νὰ ἔλθωσιν ἐνταῦθα, καὶ ν' ἀναμιχθῶσι μετὰ τοῦ ζωηροῦ τούτου πλήθους; Ἀπονέμω λοιπὸν καὶ πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ ἀπόντες καὶ ἀπολειπόμενοι, τὰς εὐκτηρίους μου ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει προσρήσεις.

Ἀποτείνομαι πρὸς σέ, ἀγαθὴ οἰκογένεια, περὶ τὴν κλίνην νοσοῦντος πατρὸς συνηθροισμένη, θεραπεύουσα τὸν προσφιλῆ γέροντα, καὶ καιροφυλακτοῦσα, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἰατροῦ, νὰ ἐξανοίξῃς ἐν τῷ μαργαρίτῃ τοῦ ἱδρῶτος τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς ποθουμένης ἰάσεως.

Ἀποτείνομαι πρὸς σέ, τρυφερὰ μήτηρ, παρακαθημένη παρὰ τὴν κοιτίδα πάσχοντος βρέφους, τῆς ὁποίας τὰ πλήρη δακρύων βλέμματα μεταβαίνουν ἐναλλὰξ καὶ ταχέως ἀπὸ τοῦ ἀγαπητοῦ ὠχροῦ προσώπου εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου κρεμαμένην προσκυνητὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου.

Ἀποτείνομαι πρὸς ὑμᾶς, ἐργάτιδες δύω ἀδελφαί, καταπονούμεναι ἐκ τῆς ἐργασίας πρὸς διατροφὴν ὑμῶν καὶ τῆς παραλύτου ὑμῶν μητρός, αἵτινες, ἀφοῦ διήλθετε ὅλην τὴν νύκτα ῥάπτουσαι, ἐπαύσατε ἀπὸ πρωΐας τὴν ἐργασίαν, χάριν τῆς ἑορτῆς, καὶ κατεκλίθητε κατάκοποι πλησίον τῆς μητρός, ἥτις πρὸ ὑμῶν ἐξυπνήσασα, θορυβεῖ ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτῆς ἵνα ἐγερθῆτε.

Ἀποτείνομαι πρὸς σέ, ἐργάτα τῆς διανοίας, πτωχὲ μαθητὰ ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν, ὅστις ἵνα ἐπαρκέσῃς εἰς τὰς σπουδάς σου, μιμούμενος Κλεάνθην τὸν ἐπικληθέντα Φρεάντλην, τὰς μὲν ἡμέρας, μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῶν μαθημάτων, ἐνασχολεῖσαι ἐν τοῖς δικαστηρίοις εἰς ἀντιγραφάς, τὸ δὲ πλεῖστον τῶν νυκτῶν ἀγρυπνεῖς μελετῶν· καὶ ἤδη, ἀφοῦ σ' εἰςχόλησε μέχρι τοῦ ὄρθρου ἡ λύσις μαθηματικοῦ προβλήματος, ἀναλαβούσης τῆς φύσεως τὰ δικαιώματα αὐτῆς, ἀπεκοιμήθης βαθέως ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τῶν βιβλίων σου.

Ἀποτείνομαι πρὸς ὅλους ὑμᾶς ἐν γένει, ἄπορα πλάσματα, εὐαισθητοῦντα μὲν πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, ἄγευστα δὲ αὐτῆς εἰσέτι, καὶ εὔχομαι ὑμῖν ἀπὸ καρδίας νέον ἔτος αἴσιον, αἰσιώτερον τοῦ παρελθόντος, ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν κατατρυχόντων ὑμᾶς δεινῶν, καὶ πνεῦμα αὐταρκείας τοιοῦτο, ὁποῖον ἐχάρισεν εἰς ἐμὲ ὁ Θεός, μετὰ πλείστας τοῦ βίου τρικυμίας.

Μεσημβρία. Ἐμβαίνω εἰς τὴν οἰκίαν μου. Καλῶς ἔπραξα μεταβὰς εἰς τὴν Μητρόπολιν, καὶ ἀπολαύσας τοῦ τερπνοῦ καὶ πανηγυρικοῦ θεάματος. Τοῦ θεάματος τούτου ὀλίγον ἔλειψε νὰ στερηθῶ, καὶ χρεωστῶ εἰς τὸν γείτονα Ποθητὴν τὴν τῆς ἀπολαύσεως χάριν. Ἀλλὰ περὶ τοῦ Ποθητοῦ ἐπεφυλάχθην νὰ μεριμνήσω. Ὁ Ποθητὸς μνησικακεῖ κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς ἀνθρωπότητος εὐδαιμονούσης. Διατί; Κύριος οἶδε πόθεν λαβὼν ἀφορμήν. Τοῦτο ἀφίνω ἄλλοτε νὰ τὸ μάθω. Ἐν τούτοις ὑπεσχέθην σήμερον εἰς ἐμαυτὸν νὰ τὸν ἐπαναφέρω εἰς τὴν φιλανθρωπίαν. Τί λοιπὸν ποιητέον; . . . Ἀλλὰ τί ἀκούω; Ἔριδας καὶ φωνὰς ἐκ τῆς τοῦ Ποθητοῦ οἰκίας. Τὸ λεπτὸν τοῦ σανιδώματος ἐπιτρέπει ν' ἀκροασθῶ· ἀλλ' ἐπιτρέπει τοῦτο ἆρά γε καὶ ἡ ἠθική; Σύ, Θεέ, καὶ σύ, συνείδησις, γνωρίζετε ὅτι πράττω τοῦτο πρὸς σκοπὸν ἀγαθόν.

ΜΗΤΗΡ. Ἄφες τα, φίλε μου τὰ ταλαίπωρα. Ἀρκεῖ ὅτι δὲν ἔλαβον σήμερον, πρώτην τοῦ ἔτους, κἀνὲν ἐκ τῶν συνήθων παιγνιδίων, τὰ ὁποῖα πρὸ ἡμερῶν περιμένουν. Ἀρκεῖ ὅτι τρέχουν εἰς τοὺς δρόμους γυμνόποδα καὶ ἀσκεπῆ τὴν κεφαλήν. Μή τα βλασφημῇς. Εἴμεθα πτωχοί· μᾶς λείπουν ὅλα· ἂς ἔχωμεν τοὐλάχιστον τὴν εἰρήνην.

ΠΑΤΗΡ. Τὴν εἰρήνην! τὴν εἰρήνην! πῶς θέλεις νὰ ἔχω τὴν εἰρήνην, ἐνῷ χίλιοι δαίμονες βασανίζουν τὴν καρδίαν μου; Αὐτὸ δά, ὅτι δὲν ἠδυνήθην νὰ φέρω δύω εὐτελῆ δῶρα εἰς τὰ δύω αὐτὰ ἐλεεινὰ πλάσματα. Αὐτὸ δά, ὅτι τὰ βλέπω γυμνόποδα καὶ ἀσκεπῆ τὴν κεφαλήν. Αὐτὸ δά, ὅτι βλέπω τὸν πῖλόν μου ῥυπαρὸν καὶ κατεσχισμένον, καί, ὄχι τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, ἀλλ' οὔτε κἂν ἡμέραν ἐργάσιμον φορούμενον πλέον. Αὐτὸ δά, ὅτι βλέπω σοῦ, κυρία εἰρηνική, τὸ παμπάλαιον ἐπανωφόριον, τελειῶσαν τὸν ἐπὶ σοῦ βίον του, καὶ κράξαν πρὸ πολλοῦ τὴν σκυβαλοφόρον ἅμαξαν. Αὐτὸ δά, ὅτι βλέπω τὴν θυγατέρα σου φοροῦσαν φόρεμα τόσον παλαιὸν καὶ κατεμβαλωμένον, ὥστε καὶ οἱ ἰ-

Digitized by Google

δικοί μου ὀφθαλμοί, οἱ συνειθισμένοι εἰς τὴν δυστυχίαν, δὲν ἠμποροῦν νὰ σταθῶσιν ἐπ' αὐτοῦ χωρὶς....

ΘΥΓΑΤΗΡ. Πάτερ μου, ἀγαπητέ μου πάτερ, ἐγὼ δὲν θέλω νέον φόρεμα. Ἔχει ὁ Θεὸς παρεμπρός· ἄς ἔχωμεν μόνον ὑπομονήν...

ΠΑΤΗΡ. Ἆ! εἴχαμεν μίαν κυρίαν Εἰρήνην, καὶ τώρα ἔχομεν καὶ μίαν κυρίαν Ὑπομονήν. Δὲν θέλεις σὺ, λέγεις· ἀλλ' ἐγὼ θέλω. Θέλω καὶ δαιμονίζομαι, θέλω καὶ παραφρονῶ, θέλω καὶ βλέπω πλούσιον καὶ νομίζω ὅτι μοῦ ἀπέσπασε τὰ σπλάγχνα ἐκ τῆς καρδίας. Μὲ κατατήκει ἡ μισανθρωπία· ζητῶ ἐκδίκησιν, ἐκδίκησιν κατὰ παντὸς πλουσίου. Τοὺς βλέπεις τοὺς κακούργους καὶ περιφέρονται ἐπιδεικνύοντες τὰ πλούτη των, καὶ δὲν ἠξεύρουν οἱ ἀλιτήριοι ὅτι μόνη ἡ θέα αὐτῶν εἶναι ὕβρις κατὰ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.»

Εὐθύδημε, ἤκουσες. Τὸ ἔργον σου εἶναι φανερὸν πλέον. Ἡ δυστυχὴς αὐτὴ οἰκογένεια πρέπει νὰ λάβῃ δῶρα τοῦ νέου ἔτους, καὶ νὰ τὰ λάβῃ ὡς προερχόμενα ἐκ χειρὸς πλουσίου. Ἔχεις τὸ χαρτονόμισμα ἐκεῖνο τῶν ἑκατὸν δώδεκα δραχμῶν, τὸ προσδιωρισμένον εἰς ἐνδυμασίαν σου. Ἔχει ὁ Θεὸς διὰ σέ· ἄς δαπανηθῇ τώρα εἰς τὴν καλητέραν αὐτὴν χρῆσιν. Ἰδοὺ αὐτὸ ἐκ τοῦ κιβωτίου μου. Ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπαρκέσῃ εἰς ἀγορὰν πίλου διὰ τὸν Ποθητὸν, ἐπανωφορίου διὰ τὴν κυρίαν Ποθητοῦ, φορέματος διὰ τὴν δεσποσύνην Ποθητοῦ, πιλιδίων, σανδάλων καὶ παιγνιδίων διὰ τὰ δύω παιδία. Ἄς τρέξω εἰς τὴν ἀγοράν. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς προσφορᾶς ἔχω καιρὸν νὰ σκεφθῶ καθ' ὁδόν.

Ὥρα 2 μ. μ. Ἔρχομαι ἐκ τῆς ἀγορᾶς. Ὁ Θεὸς ηὐλόγησε τὸν σκοπόν μου. Τὰ χρήματα, ὄχι μόνον ἔφθασαν, ἀλλὰ καὶ ἐπερίσσευσαν. Καὶ ἔπρεπεν· ὅθεν καὶ ἠγοράσθησαν ἐκλεκτά τινα τρόφιμα καὶ τὸ κάνιστρον. Τὸ κομίζον αὐτὰ παιδίον νομίζω ὅτι ἀνήκει εἰς ἄλλην γειτονείαν.

«Ἄκουσε, παιδίον· ποῦ κατοικεῖς;

— Εἰς τὴν Πλάκα.

— Ἔρχεσαι ποτὲ εἰς τὴν συνοικίαν ταύτην;

— Πολλὰ σπανίως.

— Σὲ γνωρίζουν ἐδῶ οἱ γείτονες;

— Δὲν πιστεύω.

— Λάβε μίαν δραχμὴν διὰ τὸν κόπον σου καὶ διὰ τὴν ἑορτὴν, καὶ κτύπησε εἰς ἐκείνην ἐκεῖ τὴν οἰκίαν. Ὅταν ἔλθῃ τις ν' ἀνοίξῃ, πρόσφερε τὸ κάνιστρον καὶ εἰπὲ ταχέως· «Μία κυρία, λαμπρὰ ἐνδεδυμένη, καὶ ἐπὶ μεγαλοπρεποὺς ἁμάξης, ἐστάθη μακρόθεν καὶ μοὶ ἔδωκε νὰ σᾶς δώσω αὐτὸ τὸ κάνιστρον. Μὴ περιμείνῃς ἀπάντησιν, ἀλλὰ κλεῖσε σὺ ἔξωθεν τὴν θύραν καὶ φύγε.»

Τὸ παιδίον ἔρχεται καὶ μοὶ ἀναγγέλλει ὅτι νεᾶνις ἐξελθοῦσα, καὶ ἀνοίξασα τὴν θύραν, ἔλαβε τὸ κάνιστρον καὶ ἔμεινεν ἄναυδος· ἤρχισε δὲ νὰ ἐξετάζῃ τὰ περιεχόμενα, ὅτε αὐτὸ ἔκλεισε μεθ' ὁρμῆς τὴν θύραν καὶ ἔφυγεν.

Ἀξιόλογα· τώρα πλέον πρέπει νὰ ὑπάγω καὶ ἐγώ. Πρὸ τούτου ὅμως ἄς ἀκούσω ἐκ τοῦ σανιδώματος. Θόρυβον ἀκούω, ἀλλὰ πόσον διάφορον τοῦ πρώτου! Θόρυβον χαρᾶς, καὶ ἐκπλήξεως χαρμοσύνου, καὶ πλήρη γελώτων. Ὁ Ποθητὸς αἰτιᾶται γελῶν τὴν θυγατέρα του Ἀγγελικὴν ὅτι δὲν ἐπρόφθασε νὰ γνωρίσῃ τὴν προσφέρουσαν κυρίαν.

ΠΑΤΗΡ. Ἀνόητα ἔπραξες, Ἀγγελική. Δὲν ἔτρεχες νὰ ἴδῃς τὴν ἅμαξαν καὶ νὰ εὐχαριστήσῃς;

ΘΥΓΑΤΗΡ. Ἀλλ' ἀφοῦ σᾶς λέγω δὲν ἐπρόφθασα! Ἐγὼ τὰ ἔχασα· μόλις ἤρχισα νὰ βλέπω τὰ περιεχόμενα, τὸ παιδίον ἔσυρεν ὁρμητικῶς τὴν θύραν, ἔκλεισε καὶ ἔφυγεν. Ὅταν ἠθέλησα ν' ἀνοίξω πάλιν τὴν θύραν, οὔτε παιδίον πλέον, οὔτε ἅμαξα...

ΠΑΤΗΡ. Ἀλλὰ πόσην ὥραν ἔκαμες ἕως νὰ μετανοίξῃς, κυρία Ὑπομονή; Αἴ, ἔπρεπε νὰ τελειώσῃς πρῶτον τὴν ἐπιθεώρησιν ὅλου τοῦ κανίστρου. Αἴ, τώρα πλέον εἶσαι καὶ κυρία Περιέργεια. Καλὰ δὲν σὲ λέγω;

Ἐνταῦθα ἤρχισαν νὰ ὁμιλῶσιν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ γέλωτες φαιδροὶ διέκοπτον τὰς ὁμιλίας.

Τότε ἔκρουσα τὴν θύραν. Ἡ Ἀγγελικὴ ἦλθε ν' ἀνοίξῃ.

ΕΓΩ. Δέχεσθε ἐπισκέψεις καὶ εὐχὰς διὰ τὸ Νέον Ἔτος;

ΠΑΤΗΡ. Ὁρίσατε, ὁρίσατε, κύριε Εὐθύδημε. Σᾶς ἀντεπευχόμεθα· εἰς ἔτη πολλὰ καὶ καλά!

ΕΓΩ. Σᾶς βλέπω φαιδροὺς καὶ χαίρω.

ΜΗΤΗΡ. Δὲν ἠξεύρετε τί μᾶς συνέβη. Μᾶς ἦλθεν αὐτὸ τὸ κάνιστρον, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ αὐτὰ τὰ ὡραῖα πράγματα.

ΠΑΤΗΡ. Κυττάξατε. Πῖλος ὁλοκαίνουργος δι' ἐμέ. Καλὸν ἐπανωφόριον διὰ τὴν κυρίαν ἐδῶ. Ὡραῖον φόρεμα διὰ τὴν κυροῦλαν ἐκεῖ. Δύω κομψὰ πιλίδια, δύω ζεύγη σανδάλων καὶ δύω ἀστεῖα παιγνίδια διὰ τοὺς μικροὺς αὐτοὺς παλαβούς. Καὶ προσέτι χοιρομέριον, λουκάνικα, ὁλλανδικὸν τυρίον, γλυκύσματα, δύω φιάλαι κρασίου τῆς Κηφισιᾶς, βλέπετε, βλέπετε.

ΕΓΩ. Ἀλλὰ ποῖος τὰ ἔστειλε;

ΠΑΤΗΡ. Ποῖος τὰ ἔστειλεν; Ἐδῶ εἶναι τὸ βάλε βράσε. Ἄς τὰ εἰπῇ ἡ Ἀγγελική.

Ἡ Ἀγγελικὴ ἔσπευσε νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ διατρέξαντα, τὸ ἄγνωστον παιδίον, τὴν λαμπροφόρον κυρίαν, τὴν μεγαλοπρεπῆ ἅμαξαν, χωρὶς νὰ λησμονήσῃ τὰς δικαιολογίας της ὅτι δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἴδῃ περισσότερα.

ΜΗΤΗΡ. Τὸ περίεργον εἶναι, κύριε Εὐθύδημε, ὅτι περὶ ὅλων ἀκριβῶς τῶν σταλέντων, ἐκτὸς τῶν φαγητῶν, ἐκάμαμεν λόγον πρὸ ὀλίγου ἐν πνεύματι ὀργῆς καὶ ἀπελπισίας· ὥ-

Digitized by Google

στε λέγεις πῶς μᾶς ἤκουσαν καὶ τὰ ἔστειλαν!!

Ἐκαμώθην ὅτι συλλογίζομαι.

ΠΑΤΗΡ. Τί λέγετε εἰς αὐτά, κύριε Εὐθύδημε;

ΕΓΩ. Περίεργον πρᾶγμα! Διέβαινα περὶ τὴν μεσημβρίαν, καὶ ἤκουσα ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργίλας φωνάς. Ἔξω δὲ τῆς θύρας ἔστεκεν ἅμαξα μεγαλοπρεπὴς μετὰ χρυσοστολίστων ὑπηρετῶν, καὶ ἐντὸς αὐτῆς ὡραία καὶ λαμπροφόρος κυρία, ἥτις ἐφαίνετο συγκινουμένη καὶ προσέχουσα εἰς τὰ λεγόμενα. Ἔπειτα, ἐξήγαγε σημειωτάριον καὶ κάτι ἐσημείωσεν. Ἐγὼ δὲ ἀπεσύρθην.

ΜΗΤΗΡ. Τὰ ἤκουσε λοιπὸν ὅλα. Τί ἐντροπή!

ΕΓΩ. Διατί ἐντροπή; Ἐντροπὴ δὲν εἶναι εἰς τὸν πτωχόν, ὅταν ὁμολογῇ τὰς ἀνάγκας του· ἐντροπὴ εἶναι εἰς τὸν πλούσιον, ὅταν ἀποστρέφῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ δὲν τὰς ἀκούῃ. Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὸν πλούσιον, ὅταν καὶ τὰς ἀκούῃ καὶ ἔρχεται εἰς βοήθειαν αὐτῶν.

ΠΑΤΗΡ. Καλὰ λέγετε, κύριε Εὐθύδημε. Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εὐλογία Θεοῦ εἰς τὴν ἀγαθὴν αὐτὴν κυρίαν!

ΕΓΩ. Ἦτον πλουσία, εἴπατε, αὐτὴ ἡ κυρία, κύριε Ποθητέ;

ΠΑΤΗΡ. Τοῦτο λέγει τοὐλάχιστον ἡ Ἀγγελική. Καὶ ἔπειτα, τὸ ἔργον της...

ΕΓΩ. Ἦτον πλουσία λοιπόν, λέγω πάλιν.

ΠΑΤΗΡ. Καὶ διατί τὸ λέγετε πάλιν; Θέλετε ἴσως νὰ μὲ πειράζετε;

ΕΓΩ. Καὶ δὲν ἔχω δίκαιον; Δὲν εἴπατε ὅτι ἔχετε μῖσος ἄσπονδον καθ' ὅλων τῶν πλουσίων;

ΠΑΤΗΡ. Αἴ, εὐλογημένε! Ἂς ἦσαν ὅλοι οἱ πλούσιοι καθὼς αὐτὴ ἡ κυρία, καὶ τότε θὰ ἐβλέπετε ἂν ἔχω μῖσος ἢ ἀγάπην.

ΕΓΩ. Ἐν τούτοις, δὲν ἠθέλετε νὰ παραδεχθῆτε ἐξαίρεσιν, καὶ ἰδοὺ ἄγνωστος κυρία, μόνον διότι ἔλαχεν ἐκ περιστάσεως νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν ἀναγκῶν ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ στέλλει τοιαῦτα δῶρα. Τίς οἶδεν ἄν, καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιστάσεις, ὅ,τι ἀποδίδομεν εἰς ἀδιαφορίαν καὶ ἀσπλαγχνίαν, δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀποδώσωμεν εἰς μόνην ἀπροσεξίαν καὶ εἰς ἁπλῆν εὐκαιρίας ἔλλειψιν;

ΠΑΤΗΡ. Ἂς τ' ἀφήσωμεν αὐτὰ πλέον. Ἐγὼ μετεβλήθην ῥιζικῶς ἀπὸ σήμερον.

ΕΓΩ. Συμφιλιοῦσαι λοιπὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν πλουσίων;

ΠΑΤΗΡ. Μάλιστα, μάλιστα, καὶ ἐξ ὅλης καρδίας. Ὑπὸ μίαν ὅμως συμφωνίαν.

ΕΓΩ. Ποίαν συμφωνίαν;

ΠΑΤΗΡ. Νὰ μὲ ἀκούσῃς ἄλλοτε νὰ σοῦ διηγηθῶ πόθεν προῆλθεν ἡ τοιαύτη μισανθρωπία μου, τὴν ὁποίαν σήμερον καταδικάζω.

ΕΓΩ. Πολὺ καλά.

ΠΑΤΗΡ. Καὶ ὑπὸ μίαν ἄλλην ἀκόμη συμφωνίαν.

ΕΓΩ. Ποίαν ἄλλην πάλιν;

ΠΑΤΗΡ. Νὰ καθήσετε νὰ συμφάγωμεν.

ΕΓΩ. Πολὺ εὐχαρίστως.

Δυσκόλως δύναμαι νὰ περιγράψω τὴν εὐθυμίαν, τὴν ζωηρότητα, τὴν εὐτραπελίαν ὅλων ἡμῶν κατὰ τὸ ὡραῖον καὶ ἀξιομνημόνευτον ἐκεῖνο γεῦμα. Τὰ δάκρυα ἦσαν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καί, ἐπειδὴ τὸ πάθος τῆς συγκινήσεως εἶναι κολλητικόν, καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν οἱ ὀφθαλμοὶ—ἐκτὸς τῶν ἀθώων παιδίων, ἅτινα κατεβρόχθιζον τὰ γλυκύσματα ἐν σιωπῇ—δὲν ἐστεροῦντο ὑγρότητος. Ἦσαν δάκρυα ἀγαλλιάσεως ψυχικῆς· ἦτον ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τῆς καρδίας. Πρᾶγμα ἄξιον παρατηρήσεως, μετὰ πόσης εὐκολίας ὁ πτωχὸς λησμονεῖ τὴν δυστυχίαν του. Συνειθισμένος νὰ προσέχῃ μόνον εἰς τὸ παρόν, δράττεται ἀμέσως πάσης ἐμφανιζομένης ἀπολαύσεως· ἐνῷ ὁ πλούσιος, κατάκορος ὢν ἐκ τῆς χρήσεως, ἔχει ἀνάγκην χρυσίου καὶ ἀνέσεως πολλῆς ἵνα κατορθώσῃ νὰ γείνῃ εὐτυχής.

Ὢ τὸν θεόθεν ὑπάρχοντα ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων συμψηφισμόν!

Ἀνεχώρησα ἐξώρας, ἀφήσας ἐν πλήρει εὐδαιμονίᾳ τὴν καλὴν ἐκείνην οἰκογένειαν.

Καὶ ἐγὼ οὐδέποτε ὑπῆρξα εὐδαιμονέστερος· οὐδὲ ποτὲ θὰ λησμονήσω τὴν ἐφετεινὴν εὐτυχῆ πρωτοχρονίαν. Εὐχαριστῶ σοι, Θεέ μου, ὅτι μὲ ὡδήγησες νὰ προξενήσω εἰς ἐμαυτόν, δι' ὀλίγων χρημάτων, τὴν ἀνεκλάλητον ταύτην ἡδονήν.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Οἱ διαβιώσαντες ἐν Ἀγγλίᾳ ὁμογενεῖς θ' ἀναγνωρίσωσιν εὐκόλως τὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λουκῆ Λάρα ὑποκρυπτόμενον Χῖον. Συχνάκις ἤκουσα αὐτὸν διηγούμενον τῆς νεότητός του τὰς δοκιμασίας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἐπεχειρίσθη κατὰ προτροπήν μου νὰ γράψῃ ἰδιοχείρως τὰς ἀναμνήσεις του, ὅτε δὲ πρό τινων ἐτῶν ἀπεβίωσεν, ἀνευρέθη μεταξὺ τῶν ἐγγράφων του τὸ χειρόγραφον, ὑπὸ ταινίαν φέρουσαν τὸ ὄνομά μου. Ἐκδίδων αὐτὸ σήμερον εὔχομαι, ὅπως ἀναγνωσθῇ παρ' ἄλλων μεθ' ὅσου ἐγὼ ἐνδιαφέροντος ἤκουον τὰς προφορικὰς τοῦ γέροντος διηγήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους **1821** εὑρισκόμην εἰς Σμύρνην. Ἤμην τότε εἰκοσαετὴς σχεδόν. Πρὸ ἑπτὰ ἤδη ἐτῶν ὁ διδάσκαλός μου, ὁ Παππᾶ Φλούτης, Θεὸς συγχωρέσοι τον, εἶχε βεβαιώσει τὸν πατέρα μου, ὅτι ἔμαθον πλέον ὅσα γράμματα ἀρκοῦσιν εἰς ἄνθρωπον μέλλοντα νὰ μετέλθῃ τὸ ἐμπόριον· ὁ δὲ πατήρ μου εἴτε πεισθεὶς ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ ἀγαθοῦ ἱεροδιδασκάλου, εἴτε θεωρῶν ὠφελιμώτερον τοῦ πρακτικοῦ βίου τὸ σχολεῖον, δὲν ἐνέκρινε νὰ μὲ ἀφήσῃ εἰς Χίον πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδῶν μου, ἀλλὰ μ' ἐπῆρεν ἔκτοτε εἰς Σμύρνην, παραλαβών με κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς μαθητευόμενον, μετ' οὐ δὲ πολὺ ὡς ἑταῖρον εἰς τὸ ἐμπορικόν του κατάστημα.

Digitized by Google

Ὁ Ὕψιστος ἐν τούτοις ηὐλόγει τοὺς κόπους μας, τὸ δὲ ἰσοζύγιον ἑκάστου ἔτους ἦτο παχύτερον τοῦ προηγηθέντος, καὶ ἡ ἐμπορικὴ μας ὑπόληψις ἐστερεοῦτο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Σμύρνης. Ἄλλως τε,—δύναμαι μετὰ ὑπερηφανείας νὰ τὸ εἴπω, – ἀπ' ἀρχῆς ὁ πατήρ μου εἶχεν ἀποκτήσει ὄνομα καλὸν καὶ ὑπόληψιν ἄκραν, διότι ἦτο τιμιώτατος καὶ ἀκριβέστατος εἰς τὰς συναλλαγάς του. Ὀφείλω δὲ νὰ προσθέσω, — καὶ δὲν τὸ λέγω διὰ νὰ ἐπαινεθῶ, γνωρίζων ἐκ πείρας, ὅτι ὁ ἑαυτὸν ἐπαινῶν ἢ πλανᾶται, ἢ συχνάκις ἄλλους θέλει ν' ἀπατήσῃ· διὰ τοῦτο δέ, ὅτε ἀνταποκριτὴς ζητῶν πίστωσιν χρηματικὴν μοὶ γράφει περιαυτολογῶν, ὅτι εἶναι τίμιος καὶ ἀκέραιος καὶ τὰ τοιαῦτα, τότε ἴσα ἴσα γίνομαι ὕποπτος καὶ ἀποφεύγω τοῦ τοιούτου ἀνταποκριτοῦ τὰς σχέσεις· δὲν τὸ λέγω λοιπὸν διὰ νὰ ἐπαινεθῶ, —καὶ ἐπὶ τέλους οὔτε σοῦ ζητῶ οὔτε θὰ μοὶ δώσῃς χρηματικὴν πίστωσιν, ἀναγνῶστά μου, ἀλλὰ τὸ λέγω ὡς φόρον υἱικῆς εὐγνωμοσύνης, ὅτι τὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἐμπορικοῦ μου βίου τὴν χρεωστῶ, πρὸ παντὸς ἄλλου, εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς τιμιότητος, τὰς ὁποίας ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἔτι ἡλικίας μοὶ ἐνέπνευσεν ὁ πατήρ μου.

Καθ' ὅσον ηὔξανον τὰ κέρδη ἐξετείνετο βαθμηδὸν τῶν ἐργασιῶν μας ὁ κύκλος, ταὐτοχρόνως δὲ καὶ τῶν βλέψεών μας ὁ ὁρίζων. Αἱ μετὰ ξένων ἐν Εὐρώπῃ ἀνταποκριτῶν σχέσεις δὲν ἐξήρκουν πλέον πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἐμπορικῆς δραστηριότητος. Δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν συμπολιτῶν μας, νέοι Κολόμβοι τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, εἶχον ἤδη κατ' ἐκεῖνα τὰ ἔτη στήσει ἐν Λονδίνῳ τὴν σκηνήν των. Τὸ τρόπαιον ἐκείνων ἐτάραττε τὸν ὕπνον μας, τὸ δὲ παράδειγμά των ὑπέκαιε τοὺς φιλοδόξους πόθους μας, ὅθεν ἐσχεδιάζετο νὰ μεταβῶ κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς Ἀγγλίαν μεθ' ἑνὸς τῶν ἐκ μητρὸς θείων μου. Εἶχον μάλιστα ἀρχίσει νὰ διδάσκωμαι τὴν Ἀγγλικὴν ὑπὸ Ἄγγλου τινὸς ἱερωμένου, εἴδους Παππᾶ Φλούτη, ὅστις βεβαίως πολλὰ δὲν μὲ ἔμαθε. Ἀλλ' ἴσως δὲν ἦτο ἰδικόν του τὸ πταῖσμα. Ἂς μὴ καθάπτωμαι τῆς μνήμης τῶν πρώτων διδασκάλων μου!

Ὁ νοῦς καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς συγγενῶν ἢ φίλων καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ ἦτο ἀποκλειστικῶς προσηλωμένος εἰς τὸ ἔργον μας. Περὶ Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ τεκταινομένης ἐπαναστάσεως οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐγνωρίζομεν. Συνῃσθανόμεθα μὲν ἀορίστως πως καὶ ἡμεῖς, μεθ' ὅλων τῶν τότε Ἑλλήνων, τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὀργασμόν, ἐβλέπομεν εἰς Σμύρνην Εὐρωπαίους κρατοῦντας ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν, καὶ μετὰ πικρίας ἐνδομύχου ἐμακαρίζομεν τὰ αὐτόνομα Χριστιανικὰ ἔθνη, εἴχομεν ἀμυδράς τινας ἱστορικὰς γνώσεις περὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ νεφελώδεις τινὰς ἐλπίδας ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως, στηριζομένας κυρίως εἰς τὴν ἐξ Ἄρκτου προσδοκωμένην ἀρωγήν, τὰς δ' ἑορτὰς συνερχόμενοι ἐψάλλομεν καὶ ἡμεῖς τοῦ Ῥήγα τὰ ᾄσματα· ἀλλ' ὅμως δὲν ἐφανταζόμεθα οὐδαμῶς, ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς παραμονὰς ἐθνικῆς ἐκρήξεως. Διηρχόμεθα τὸν βίον ἥσυχοι ἐντὸς τοῦ Χανίου, τὴν μὲν ἡμέραν ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων ἐμπορευμάτων μας, τὴν δὲ νύκτα ἐντὸς τοῦ μικροῦ δωματίου, ἄνωθεν τῆς ἀποθήκης, ὅπου ἐκοιμώμεθα ὁ πατήρ μου κ' ἐγώ. Τὰς Κυριακὰς ἐλειτουργούμεθα τακτικῶς εἰς τὴν ἁγίαν Φωτεινήν, ἐνίοτε δὲ ἐπεσκεπτόμεθα οἰκογένειάν τινα ἐκ τῶν ἐν Σμύρνῃ διαβιούντων Χίων. Σπανίως, ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους, περὶ τὸ Πάσχα ἰδίως, ἐπηγαίνομεν πρὸς ἀναψυχὴν εἰς τὰ παρακείμενα χωρία, καὶ τότε ἀναπνέοντες ἀέρα καθαρὸν καὶ βλέποντες δένδρα καὶ ἀγροὺς ἐνθυμούμεθα τὴν Χίον καὶ τὸν πύργον καὶ τὸν κῆπόν μας, καὶ μᾶς ἐφαίνετο βαρύτερος τότε ὁ ἀπὸ τῆς οἰκογενείας χωρισμός.

Οὕτω διήρχοντο αἱ ἡμέραι καὶ παρήρχετο ὁ καιρός, ἡ δὲ κυρία μου σκέψις ἦτο περὶ τῆς μελλούσης εἰς Ἀγγλίαν ἀποδημίας. Τὰ ὄνειρά μου περὶ τοῦτο περιεστρέφοντο, καὶ ἦσαν ὄνειρα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν χρυσᾶ. Ἀλλ' ἐξαίφνης καὶ ἡσυχία καὶ ἐργασία καὶ σχέδια καὶ ὄνειρα τὰ πάντα διὰ μιᾶς ἀνετράπησαν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου μίαν νύκτα ἐξύπνησα ἔντρομος. Εἶχα ἀκούσει τουφεκισμοὺς ἀλλεπαλλήλους εἰς τὸν ὕπνον μου. Ἀνεκάθησα ἐπὶ τοῦ στρώματος μὲ τὰ ὦτα προσεκτικὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ σκότος. Ὁ πατήρ μου ἐκοιμᾶτο βαθέως. Μὴ ἦτο ὄνειρον; Ὄχι! Πίφ, πάφ, πάλιν καὶ κραυγαὶ συγχρόνως ἄγριαι. Ἐξύπνησα τὸν πατέρα μου καὶ ἠκούομεν ἀμφότεροι. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐξηκολούθησαν ἐκ διαλειμμάτων οἱ κρότοι καὶ ἡ ταραχή. Δὲν ἠδυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν τί συμβαίνει. Καὶ πῶς νὰ τὸ μάθωμεν; Εἴχομεν τὴν περιέργειαν νὰ ἐξέλθωμεν, ἀλλ' ὁ φόβος ἦτο ἰσχυρότερος καὶ ἐμένομεν ἐντὸς τοῦ δωματίου. Πρὸς τὰ ξημερώματα κατέβημεν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Χανίου, ὅπου εὕρομεν καὶ ἄλλους ἐκ τῶν κατοίκων του συνηγμένους, εἰς τὴν αὐτὴν ὡς ἡμεῖς ἀπορίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀνησυχίαν.

Τὰ Χάνια, καθὼς ἴσως γνωρίζεις, ἀναγνῶστα, εἶναι συνήθως ᾠκοδομημένα ἐν εἴδει φρουρίου. Ἔξωθεν τοῖχοι ὑψηλοὶ καὶ στερεοί, ἐν τῷ μέσῳ αὐλὴ ὕπαιθρος, τετράγωνος ἢ ἐπιμήκης, ἐπὶ τῆς αὐλῆς αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα τῶν ἀποθηκῶν καὶ τῶν οἰκημάτων, ἡ δὲ συγκοινωνία μετὰ τοῦ ἔξω κόσμου διὰ πύλης σιδηρᾶς κλειομένης τὴν νύκτα.

Ὅτε τὴν αὐγὴν ἤνοιξαν οἱ φύλακες τὴν πύλην ἐμάθομεν, ὅτι ἀφ' ἑσπέρας εἶχεν ἔλθει διαταγὴ νὰ ὁπλισθῶσιν οἱ Τοῦρκοι· διὰ τοῦτο οἱ νυκτερινοὶ τουφεκισμοὶ καὶ οἱ ἀλαλαγμοί των.

Digitized by Google

Ἀλλὰ πρὸς τί ὁ ἐξοπλισμός; Πόθεν ὁ προκαλέσας τὸ διάταγμα κίνδυνος; Τοιαύτας ἐρωτήσεις ἀπηυθύνομεν πρὸς τοὺς ἔξωθεν ἐρχομένους, ἀλλ' οὐδὲν ἀκριβὲς ἐπληροφορούμεθα. Εἷς ἔλεγε, στάσις τῶν Γιανιτσάρων· ἄλλος, πόλεμος Ῥωσικός· τινὲς ἐψιθύριζον ἐπανάστασις τῶν Χριστιανῶν. Οὕτω διῆλθεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ἦτο Σάββατον. Ἡμεῖς δὲν ἐξήλθομεν τοῦ Χανίου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πύλης ἐβλέπομεν ἐνόπλους καὶ ἀγρίους τοὺς Τούρκους περιφερομένους εἰς τὰς ὁδούς.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὑπήγομεν κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τὴν λειτουργίαν. Κατ' ἐκείνην τὴν Κυριακὴν δὲν ἐπρόκειτο νὰ ὁμιλήσῃ ἱεροκῆρυξ, ὥστε τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας εἶδε μετ' ἀπορίας τὸν ἱερέα ἀναβαίνοντα ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος. Δὲν ἀνέβη νὰ μᾶς διδάξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πρὸς ἀνάγνωσιν Πατριαρχικοῦ ἀφορισμοῦ. Ἠκούομεν πάντες ἐμβρόντητοι τὸν ἀναγινώσκοντα τὰς φοβερὰς ἐκείνας κατάρας καὶ τοὺς φρικώδεις ἐξορκισμούς. Ἠκούσαμεν τὰ ὀνόματα τοῦ Σούτσου καὶ τοῦ Ὑψηλάντου ὡς ἐνόχων καὶ προδοτῶν. Ἠνοήσαμεν, ὅτι πρόκειται περὶ κινημάτων ἐπαναστατικῶν ἐν Βλαχίᾳ καὶ περὶ μυστικῶν συνωμοσιῶν, καὶ ἐβλέπομεν ὁ εἷς τὸν ἕτερον ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀντηλλάσσοντο ψιθυρισμοὶ καὶ ἐρωτήσεις καὶ ἀπορίαι. Τί ἆρά γε ἐσήμαινεν ἡ ἀφοριζομένη ἐπανάστασις; ὁποία ἡ πηγὴ τοῦ κινήματος; Ἐγνωρίζομεν μόνον, ὅτι ὁ Ὑψηλάντης ἦτο μέγας καὶ πολὺς ἐν Ῥωσίᾳ, καὶ κάπως ὑπεθέσαμεν, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ Ῥωσικῆς τινος ὑποκινήσεως, ὅτι ἐγένετο προανάκρουσμά τι Ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα διετυποῦντο μόλις ὡς συμπερασμοὶ ἀόριστοι καὶ συγκεχυμένοι πολλῷ πλέον ἢ ὅσον δύναμαι σήμερον ἐνταῦθα νὰ παραστήσω.

Καὶ οἱ Τοῦρκοι ὅμως τῆς Σμύρνης ἦσαν εἰς τὸ σκότος εἰσέτι ὡς πρὸς τὰ διατρέχοντα, οὐδ' εἶχον ἀκριβῶς ἐννοήσει, ὅτι οἱ Ῥαγιάδες ἀφ' ἑαυτῶν ἐπανέστησαν. Ἐνόμιζον, ὅτι ἐκ Ῥωσίας ἐπέρχεται ὁ κίνδυνος. Οὐχ ἧττον εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς ὁ φανατισμὸς αὐτῶν ἐξηγέρθη. Ἐπρόκειτο περὶ πολέμου κατ' ἀπίστων· ἄρα πᾶς χριστιανὸς ἐχθρός, πᾶς δὲ ῥαγιᾶς πρόχειρον θῦμα. Ἀπὸ τῆς πρώτης λοιπὸν ἡμέρας ἐμαύρισε δι' ἡμᾶς ὁ ὁρίζων καὶ μᾶς κατεπλάκωσε τὴν ψυχὴν ἡ ἀνησυχία καὶ ὁ φόβος.

Αἱ λέξεις αὗται, *ἀνησυχία*, *φόβος*, συχνάκις ἤδη διέφυγον τὸν κάλαμόν μου. Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ ἐπιδείξω γενναιότητα, τὴν ὁποίαν οὔτε εἴχομεν, οὔτε ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν; Μή, ἀναγνῶστα, μειδιάσῃς, ἀναλογιζόμενος ὅτι εἶμαι Χῖος καὶ ἀποδίδων εἰς φυλετικὴν δῆθεν ἰδιοσυγκρασίαν τὴν ἀτολμίαν μου. Ἤθελον νὰ σὲ βλέπον τότε εἰς τὴν θέσιν μου, ὅσῳ γενναῖος καὶ ἂν φρονῇς ὅτι εἶσαι. Ἄοπλοι, ἀπροστάτευτοι, τεταπεινωμένοι ἀπὸ δουλείαν, ἐκτεθειμένοι εἰς τοῦ πρώτου ἐξηγριωμένου Τούρκου τὴν ὀργὴν ἢ καὶ τὴν μάχαιραν, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐλπίδος νὰ τύχωμεν ποτὲ δικαιοσύνην ἢ κἂν ἐκδίκησιν, πῶς ἦτο δυνατὸν ἡμεῖς, οἱ ταπεινοὶ ἔμποροι τοῦ Χανίου τῆς Σμύρνης, νὰ ἔχωμεν γενναιότητα; Πρὸς τί ἠδύνατο ἡ γενναιότης νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ; Ὑπομονὴν μόνον εἴχομεν, μᾶς ἐχρειάζετο δὲ ὑπομονὴ πολλή, διότι ἡ ζωή μας ἔκτοτε ἦτο διαρκὴς ἀγωνία καὶ μακρὸν μαρτύριον. Ἀλλ' ἔχει καὶ ἡ ὑπομονὴ τὰ ὅριά της. Ἐνίοτε ἐξαντλεῖται, καὶ τὴν διαδέχεται τότε εἴτε ἡ ἀπόγνωσις, εἴτε ἡ ἀπελπισία ἐκείνη ἡ ἄγουσα εἰς τὸν ἡρωϊσμόν. Πολλὰ ἡρωϊσμοῦ παραδείγματα καὶ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν καὶ εἰς τὴν γενικὴν τῶν ἀνθρώπων ἱστορίαν, τὴν γραπτὴν καὶ τὴν ἄγραφον, εἶναι ἴσως ἀπελπισίας τοιαύτης παραγόμενα. Ἐμέ, ὁ Θεὸς μ' ἐφύλαξεν ἀπὸ τὴν ἀπόγνωσιν, ἡ δὲ φύσις δὲν μὲ προητοίμασε διὰ τὴν ἀπελπισίαν τοῦ ἡρωϊσμοῦ. Ἀλλ' ὅμως ποτὲ δὲν μοῦ ἐξηντλήθη ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἐλπίς, καὶ πολλάκις ἐδόξασα ἐπὶ τούτῳ τὸν Ὕψιστον.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν Κυριακὴν ἐκείνην τοῦ ἀφορισμοῦ, ὑπῆγα μίαν πρωΐαν εἰς τὸ Χάνι τῶν Ἑβραίων πρὸς σύναξιν χρημάτων. Εἶχον εἰσπράξει ποσόν τι καὶ ἔθετον ἐντὸς τοῦ κόλπου μου τὸν περιέχοντα τὰ συναχθέντα σάκκον, ὅτε ἀκούω αἴφνης κραυγὰς καὶ ποδοβολητόν, καὶ βλέπω χείμαρρον Χριστιανῶν καὶ Ἑβραίων φευγόντων δρομαίως πρὸς ἡμᾶς. Πρὶν ἢ ὁ Ἑβραῖός μου προφθάσῃ νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, ἡ σκοτεινὴ ἀποθήκη εἶχε πληρωθῆ ὑπὸ ἐντρόμων ὁμοθρήσκων του. Αἱ διακεκομμέναι φράσεις, τὰς ὁποίας ἐψιθύριζον εἰς τὴν Ἱσπανικὴν διάλεκτόν των, δὲν μ' ἐφώτισαν οὔτε μὲ καθησύχασαν· δὲν ἐγνώριζον καὶ αὐτοὶ τί συνέβη καὶ διατί ἔφευγον. Ἀφοῦ ὁ θόρυβος ἐκόπασε καὶ ἐπανῆλθεν ἔξω ἡ ἡσυχία, ἠνοίξαμεν μετὰ προσοχῆς τὴν θύραν. Βαθμηδὸν καὶ αἱ λοιπαὶ ἀποθῆκαι ἠνοίγοντο, οἱ δὲ ἐντὸς αὐτῶν καταφυγόντες ἐξήρχοντο ἐνθαρρυνθέντες, καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἐγνώσθη ἐπὶ τέλους ἡ ἀληθὴς τοῦ τρόμου ἐκείνου αἰτία. Κάμηλος φέρουσα φορτίον βάμβακος ὠλίσθησεν εἰς τὴν στενὴν τῆς ἀγορᾶς ὁδὸν καὶ πίπτουσα ἔθραυσεν ἑνὸς ἐργαστηρίου τὴν θύραν. Ὁ κρότος τῆς κρημνισθείσης θύρας, αἱ κραυγαὶ τῶν ἀγωγιατῶν καὶ τῶν ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου Ἑβραίων, ἡ περὶ τὴν πεσοῦσαν κάμηλον συρροή, ταῦτα πάντα ἐξελήφθησαν ἐν ἀκαρεῖ ὡς ἀρχὴ ὀχλαγωγίας, καὶ ἐπῆλθε παραζάλη γενικὴ καὶ φυγὴ καὶ τρόμος. Ὅταν ὑπάρχῃ ἡ ἀπαιτουμένη δόσις ψυχολογικῆς προδιαθέσεως, δὲν ἀπαιτεῖται πολὺ πρὸς διάδοσιν πανικοῦ φόβου. Ἀτυχῶς δὲ ὑπῆρχε λόγος ἰσχυρὸς πρὸς ὕπαρξιν τοιαύτης προδιαθέσεως. Διότι τῶν Τούρκων ὁ ἐρεθισμὸς ὁσημέραι ηὔξανεν, ἦσαν δὲ γνωσταὶ αἱ ἐν τῇ συνοικίᾳ των συναθροίσεις, καὶ εἶχον ἀκουσθῆ ἀπειλαὶ προσεχοῦς ἐπιθέσεως. Ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲν

Digitized by Google

εἰσέτι περὶ τούτων ἐγνώριζον, οὐδὲ προέβλεπον νέας κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην συγκινήσεις.

Ἀπεχαιρέτισα λοιπὸν τοὺς Ἑβραίους, ἐδίπλωσα ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ φόρεμα πρὸς πλειοτέραν προφύλαξιν τοῦ ἐντὸς τοῦ κόλπου μου σάκκου, καὶ ἐκίνησα διὰ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὰ ἴδια. Ἀλλὰ μόλις εἰσέβην εἰς τὴν κεντρικὴν τῆς ἀγορᾶς ὁδόν, ἀκούω κραυγὰς ἐκ νέου καὶ ἀλαλαγμούς, καὶ πρὶν ἔτι λάβω τὸν καιρὸν ν' ἀποσυρθῶ ἢ προφυλαχθῶ, εὑρίσκομαι ἐντὸς σμήνους Τούρκων τρεχόντων μὲ τὰ ξίφη εἰς χεῖρας γυμνά. Πῶς δὲν μὲ κατεπάτησαν, δὲν μ' ἐφόνευσαν, δὲν δύναμαι καὶ τώρα εἰσέτι νὰ ἐννοήσω. Τὸ ῥεῦμα μὲ παρέσυρε. Ἔτρεχον κ' ἐγὼ μετ' αὐτῶν. Ἥρπαζον ἐδῶ κ' ἐκεῖ λακτίσματα καὶ γρονθοκοπήματα, ἀλλ' ἔτρεχον, ἔτρεχον κατάτρομος, μὴ γνωρίζων οὔτε ποῦ πηγαίνω, οὔτε τί θ' ἀπογίνω, ἀλλ' οὐδὲ σκεπτόμενος περὶ τούτου. Ἦτο ὡς ὄνειρον, ἀλλ' ὄνειρον φρικτόν. Ἐγνώριζον κάλλιστα τὰς ὁδοὺς τῆς Σμύρνης, ἀλλ' ὁποίας ὁδοὺς διηρχόμην δὲν ἔβλεπον, οὐδὲ τώρα ἐνθυμοῦμαι. Ἐνθυμοῦμαι μόνον, ὅτι εἰς μίαν τοῦ δρόμου στροφὴν εἶδον τοῦ Χανίου μας τὴν θύραν ἄντικρύ μου καὶ τὴν ἀνεγνώρισα. Ἦτο ἡμίκλειστος. Δὲν γνωρίζω, πῶς εὑρέθην ἐντὸς τοῦ Χανίου, εἰς τὸ δωμάτιόν μου, πλησίον τοῦ πατρός μου. Ὅλα ταῦτα ἔμειναν συγκεχυμένα εἰς τὴν μνήμην μου. Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι εὑρέθην κείμενος ἐπὶ τοῦ στρώματος, ὕπτιος, ἀσθμαίνων· καί, ἄνωθέν μου, κλίνων τὴν κεφαλὴν ὁ πατήρ μ' ἐρράντιζε μὲ ὕδωρ ψυχρόν. Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ᾐσθάνθην βάρος ἐπὶ τοῦ στήθους πολύ, καὶ τότε μόνον συλλογισθεὶς τὸν σάκκον ἔφερον τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον μου καὶ τὸν ἐσήκωσα ἀπὸ τοῦ στήθους. Ἐνθυμοῦμαι τὸ μειδίαμα τοῦ πατρός μου, ὅτε τῷ παρέδωκα τὸν σάκκον. Τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο τὸ ὑπέλαβον τότε ὡς ἔκφρασιν εὐχαριστήσεως διὰ τῶν χρημάτων τὴν διάσωσιν. Ἀλλ' ἀφοῦ ἀπέκτησα κ' ἐγὼ τέκνα, τότε μόνον ἠννόησα τὴν ἀληθῆ του σημασίαν.

—Τί μὲ μέλει τώρα περὶ χρημάτων; διὰ σέ, υἱέ μου, μὲ μέλει! Ἰδοὺ τοῦ πατρικοῦ ἐκείνου μειδιάματος ἡ ἔννοια. Μὲ ἠγάπα ὁ πατήρ μου· μὲ ἠγάπα περιπαθῶς. Ποτὲ δὲν μοὶ τὸ εἶπεν, οὔτε μοὶ τὸ ἀπέδειξε δι' ἐκχύσεων ἢ ἐπιδείξεων τρυφερότητος. Μόνον ἀφοῦ ἀπέθανε καὶ δὲν τὸν εἶχον πλησίον μου, καὶ ἀνεπόλουν τὰς περιπετείας καὶ τὰ ἐλάχιστα περιστατικὰ τῆς πολυετοῦς συμβιώσεώς μας, τότε μόνον ἠννόησα καὶ ἐξετίμησα ἀκριβῶς τὸν βαθμὸν τῆς πρὸς ἐμὲ στοργῆς του. Διατί τοῦτο; Ἆρά γε διότι ἀπαιτεῖται ν' ἀπολέσωμέν τι, ὅπως αἰσθανθῶμεν τὴν ἀξίαν του ὅλην; Ἢ μὴ διότι αἱ συμφοραὶ καὶ τὰ δεινοπαθήματα μοῦ ἤνοιξαν βραδύτερον τὸν νοῦν καὶ μοῦ ἐπλάτυνον τὴν καρδίαν;

Ποῦ ἐντούτοις οἱ Τοῦρκοι ἐκεῖνοι ἔτρεχον; Κατόπιν τὸ ἔμαθον. Διηυθύνοντο πρὸς τὴν συνοικίαν τῶν φράγκων μὲ κακοὺς κατὰ τῶν ἐκεῖ κατοικούντων σκοπούς. Εὐτυχῶς ὁ πασᾶς προλαβὼν ἴσχυσε νὰ τοὺς κατευνάσῃ, καὶ οὐδὲν ἀπευκταῖον συνέβη τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπέλθει τῆς ἀληθοῦς τρομοκρατίας ἡ ἀρχή. Καὶ ὅμως ἡ ὀχλαγωγία ἐκείνη, ἡ πρώτη Τούρκων ἐνόπλων κατὰ Χριστιανῶν διαδήλωσις, ἡ πρώτη μου πραγματικοῦ κινδύνου συναίσθησις, ἔμεινεν ἐγκεχαραγμένη εἰς τὴν μνήμην μου ζωηρότερον ἴσως τῶν ὅσων μετέπειτα εἶδον καὶ ἔπαθον.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οἱ Τοῦρκοι ἐγένοντο ἐπιθετικώτεροι. Αἷμα εἰσέτι δὲν ἐχύνετο, ἀλλ' αἱ ὕβρεις, αἱ ἀπειλαί, τὰ βλοσυρὰ βλέμματα, ἡ ἐπίδειξις τῶν ὅπλων, ἦσαν προοίμια ἐπίφοβα τῆς ἐπερχομένης καταιγίδος. Διότι τὰ πράγματα ἐδεινοῦντο, καὶ ἐξηπλοῦτο ἡ ἐπανάστασις. Εἰς πᾶσαν δὲ κραυγὴν ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων ἀντεπεκρίνετο νέα τοῦ τουρκικοῦ φανατισμοῦ ἔκρηξις, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους ἔλειψε πᾶς φραγμὸς καὶ ἀφηνίασαν ὡς μαινόμενοι οἱ Τοῦρκοι καὶ ἔσφαξαν καὶ ἐλεηλάτησαν καὶ ἠνδραπόδισαν.

Αἱ εἰδήσεις δὲν ἤρχοντο μέχρις ἡμῶν οὔτε τακτικῶς οὔτε ἀκριβῶς, ἀλλ' ἔφθανεν ὅπως δήποτε ἕως τῶν μυχῶν τοῦ Χανίου μας ἡ ἀντήχησις τῶν πρώτων ἐκείνων τῆς ἐθνεγερσίας σεισμῶν. Οὕτως ἐμανθάνομεν τὰ ἐν Βλαχίᾳ συμβαίνοντα, οὕτως ἠκούσαμεν μίαν ἡμέραν, ὅτι ὁ Μωρέας ἐσηκώθη, ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν καὶ οἱ προεστῶτες τῆς Πελοποννήσου ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κινήματος, συγχρόνως δὲ ἦλθεν ἡ φήμη, ὅτι ἡ Ὕδρα καὶ αἱ Σπέτσαι ἐπανέστησαν.

Ὅτε, ἀνατρέχων διὰ τῆς μνήμης εἰς τὸ ἔνδοξον ἐκεῖνο παρελθόν, συλλογίζομαι τὰ καθέκαστα, καὶ ἀναλύων τὰς τότε ἐντυπώσεις μου ἐξετάζω αὐτὰς ὡς ἀντανάκλασιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς κοινῆς τότε γνώμης, καταλήγω συχνάκις εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος συμμετοχὴ τῶν ναυτικῶν μας νήσων εἰς τὸ ἐθνικὸν κίνημα συνετέλεσε πλειότερον ἴσως, ἀφ' ὅσον πολλοὶ τὴν σήμερον δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν, εἰς τὴν στερέωσιν καὶ τὴν διάδοσιν τῆς ἐπαναστάσεως. Δὲν λέγω τοῦτο διὰ τὴν μεγίστην ὑλικὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα παρέσχον εἰς τὸ ἔθνος, οὔτε διὰ τὰ λαμπρὰ κατορθώματα δι' ὧν περιεβλήθη νέον στέφανον ἀμαράντου δόξης τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα. Ὄχι· ταῦτα τὰ εἴδομεν καὶ τὰ ἠννοήσαμεν κατόπιν. Ἀλλ' εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε ἡμεῖς οἱ ζῶντες μακρὰν τοῦ κρατῆρος τῆς ἐθνικῆς ἐκρήξεως ἠκούσαμεν, ὅτι οἱ Ὑδραῖοι καὶ οἱ Σπετσιῶται καὶ οἱ Ψαριανοὶ ἀνεπέτασαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας, συνησθάνθημεν ζωηρότερον περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Οἱ πλοίαρχοι τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν καὶ τῶν Ψαρῶν ἐξεπροσώπευσαν, δι' ὁρατοῦ τρόπου

Digitized by Google

τινὰ καὶ συγκεκριμένου στοιχείου, τὸν γενικὸν, τὸν πανελλήνιον χαρακτῆρα τῆς Ἐπαναστάσεως. Διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν γνώριμοι, πολλοὶ ἐθεωροῦντο ὡς φίλοι, τὰ ὀνόματα καὶ τὰ πρόσωπά των ἦσαν γνωστὰ εἰς ὅλους τοὺς λιμένας, εἰς πάσας τὰς ἀγορὰς, ὅπου ὑπῆρχον Ἕλληνες. Ὥστε, ὅτε ἠκούσαμεν, ὅτι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ γνώριμοι, οἱ φίλοι μας, ἀγωνίζονται ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος καὶ ὡρκίσθησαν ἢ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν, ἠλεκτρίσθημεν πάντες πολλῷ πλειότερον ἢ ὅτε ἐμάθομεν τοῦ Ὑψηλάντου τὸ κίνημα ἢ καὶ αὐτῆς τῆς Πελοποννήσου τὴν ἐξέγερσιν. Ὁμιλῶ περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν τοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν πρώτων ἐντυπώσεων. Κατόπιν ἐπῆλθον ἄλλαι ἀφορμαὶ, ὅπως συναισθανθῶμεν τὸ ἀδιάρρηκτον τοῦ μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν συνδέσμου μας. Οἱ Τοῦρκοι, σφάζοντες καὶ καταστρέφοντες καὶ ἀνδραποδίζοντες ἁπανταχοῦ ἄνδρας ἀόπλους καὶ τὰ γυναικόπαιδα, ἐφρόντιζον νὰ μᾶς ἐνθυμίζωσι τὸ ἀλληλένδετον τοῦ γένους, καὶ ἂν ἡμεῖς εἴχομεν διάθεσιν νὰ τὸ λησμονήσωμεν.

Συγχώρει, ἀναγνῶστα, τὰς παρεκβάσεις μου, Ἡ γεροντική μου χεὶρ ὑπείκουσα εἰς τῆς γεροντικῆς μου καρδίας τὴν ὤθησιν ἀρέσκεται ἐνδιατρίβουσα εἰς τὰς συσσωρευμένας ἀναμνήσεις τῶν παθημάτων καὶ τῶν ἐντυπώσεων τῆς νεότητός μου. Ἡ πρόθεσίς μου εἶναι νὰ περιορισθῶ εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου μου. Ἀλλ' ὁ βίος ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ἀποτελεῖ μικρὰν μονάδα συνεχομένην μετὰ τοῦ συνόλου τῶν κυκλούντων ἡμᾶς στοιχείων. Πῶς νὰ χωρίζω ἑκάστοτε τὰς περιδινήσεις τοῦ εὐτελοῦς ἀτόμου μου ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ γενικοῦ ἀνεμοστροβίλου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου παρεσύρετο; Διὰ τοῦτο, καὶ διότι εἶμαι γέρων, δὲν θ' ἀποφεύγω ἴσως πάντοτε τὰς τοιαύτας παρεκβάσεις γράφων τ' ἀπομνημονεύματά μου. Ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχεις ὑποχρέωσιν νὰ μὲ ἀναγνώσῃς μέχρι τέλους, ἀναγνῶστά μου. Ὅταν ἦσο μικρὸς καὶ σὲ ἔλεγε παραμύθια ἡ τροφός σου, τὰ ἔλεγε διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ οὐχὶ μόνον τὴν ἰδικήν σου περιέργειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάγκην, τὴν ὁποίαν ἡ ἰδία συνησθάνετο νὰ τὰ λέγῃ. Σ' ἔπαιρνεν ἴσως ὁ ὕπνος ἐνίοτε. Ἀλλ' ἐξηκολούθει λέγουσα ἐκείνη, καὶ σὺ ἐξυπνῶν ἤκουες τοῦ διηγήματος τὸ τέλος. Ἰδοὺ διατὶ ἐνθυμεῖσαι τὴν ἀρχὴν μόνον καὶ τὸ τέλος πολλῶν παραμυθίων, χωρὶς ἴσως νὰ γνωρίζῃς, διατὶ δὲν ἐνθυμεῖσαι τὴν μέσην. Ἀλλὰ τὸ ἰδικόν μου παραμύθι δὲν ἔχει καθ' ἑαυτὸ οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος· ὥστε δύνασαι νὰ κοιμηθῇς ἀπὸ τοῦδε, ἀναγνῶστά μου. Δὲν μὲ διακόπτεις.

Τὰ πρῶτα περὶ τῆς Ἐπαναστάσεως ἀκούσματα ἦλθον μέχρις ἡμῶν κατὰ τὴν μεγάλην Τεσσαρακοστήν. Ὁποία Τεσσαρακοστὴ καὶ τί Πάσχα ἦτο ἐκεῖνο! Ἐπηγαίνομεν τακτικῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καθόσον μάλιστα ἐκεῖ μετεδίδοντο αἱ εἰδήσεις, συχνάκις ψευδεῖς, συνήθως ἐξωγκωμέναι, ἀλλ' ἐπὶ τέλους αἱ μόναι εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἐμανθάνομεν. Καὶ μὴ ὑποθέσῃ τις, ὅτι μᾶς ἀπέσπα τὸν νοῦν ἡ περὶ ταῦτα φροντὶς ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν. Ἀπ' ἐναντίας! Τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα ἦτο ἰσχυρὸν τότε, τὰ δὲ παθήματα τοῦ γένους ἐνεσαρκοῦντο, οὕτως εἰπεῖν, δι' ἡμᾶς εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, καὶ αἱ κατανυκτικαὶ τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος ἀκολουθίαι ἐξεπροσώπουν τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ πληρώματος τῆς ἐκκλησίας.

Περὶ τὰ μέσα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος φῆμαι ἀπαίσιοι διεδόθησαν. Ἠκούσθη, ὅτι γίνονται φυλακισμοὶ καὶ δημεύσεις καὶ σφαγαὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν προκρίτων τοῦ γένους ἀπεκεφαλίσθησαν. Τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα ἐμάθομεν, ὅτι ἐθανατώθη καὶ ὁ μέγας Διερμηνεὺς ὁ Μουρούζης, ὁ δὲ τρόμος τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων ἀκουσμάτων ἐπέρριπτε πέπλον πένθους εἰς τὰ εὐφρόσυνα τῆς Ἀναστάσεως τροπάρια. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας διεδόθη φοβερὰ καὶ καταπληκτικὴ ἀγγελία. Ὁ Πατριάρχης ἐκρεμάσθη! Τὸ πτῶμά του ἐδόθη παίγνιον καὶ ὄργιον εἰς τοὺς Ἑβραίους! Καὶ μᾶς ἐθέρισε τὴν καρδίαν ἡ εἴδησις, καὶ μᾶς ἔκοψε τὰ γόνατα!

Διότι εἴμεθα ὑπὸ τὸ κράτος διπλοῦ αἰσθήματος πάντες· τῆς φρίκης, τὴν ὁποίαν εἰς πάντα Χριστιανὸν, εἰς πάντα Ἕλληνα, ἐπροξένει ἡ κατὰ τοῦ ἱεροῦ προσώπου τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Ἐθνάρχου, ἱεροσυλία· καὶ τῆς συναισθήσεως, ὅτι οὐδενὸς πλέον ἐξ ἡμῶν ἡ ζωὴ ἦτο ἐξησφαλισμένη. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις αὐτὴ τοῦ Σουλτάνου ἀπετόλμα τοιαῦτα εἰς τὴν πρωτεύουσαν κατὰ τῶν ἀρχηγῶν, κατὰ τῶν προκρίτων τοῦ γένους, ὁποίους διετρέχομεν κινδύνους οἱ ἄσημοι ραγιάδες ἡμεῖς ἐκ τῆς ἀχαλινώτου θηριωδίας τῶν Τούρκων τῆς Σμύρνης, καὶ ἔτι μᾶλλον τῶν τῆς Ἀνατολῆς; Εἶχον ἤδη πρὸ ἡμερῶν ἀρχίσει νὰ συσσωρεύωνται περὶ τὴν Σμύρνην σμήνη ἄτακτα ἀγρίων ὁπλοφόρων, τοὺς ὁποίους ἡ δίψα τοῦ αἵματος καὶ τῆς λεηλασίας εἵλκυεν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ πασᾶς ἐφαίνετο εἰσέτι κηδόμενος τῆς ἀσφαλείας τῶν κατοίκων καὶ ἐκράτει ἐκτὸς τῆς πόλεως τὰ θηρία ἐκεῖνα. Ἀλλ' ἡ γειτνίασίς των ἐξῆπτε καὶ ἠρέθιζε τοὺς ἐγχωρίους Τούρκους. Ἐγίνοντο οὗτοι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀπειλητικώτεροι καὶ ἐκ τῶν ἀπειλῶν μετέβαινον εἰς τὴν πρᾶξιν. Ἡ χεὶρ ἔπιπτε συχνάκις ἐπὶ τῆς μαχαίρας, καὶ ἤρχιζεν ἡ μάχαιρα νὰ ἐξέρχεται εὐκόλως τῆς θήκης, πολλοὶ δὲ ἀθῷοι ἐπληγώθησαν καί τινες ἐθανατώθησαν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Σμύρνης. Ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν αἱ ἀπαρχαὶ τῆς θυσίας. Κατόπιν ἐπῆλθον τὰ ὄργια τῆς λύσσης, αἱ σφαγαὶ καὶ οἱ ἐμπρησμοὶ καὶ αἱ αἰχμαλω-

Digitized by Google

σίαι, οὐχὶ μόνον εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγορὰς καὶ εἰς τῶν Χριστιανῶν τὰς οἰκίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν Προξενείων, καὶ ἐπὶ αὐτῶν ἔτι τῶν εὐρωπαϊκῶν πλοίων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἑκατοντάδες φυγάδων ἡρπάγησαν καὶ ἐσφάγησαν. Ἀλλὰ ταῦτα μετέπειτα τὰ ἐπληροφορήθην. Δὲν τὰ εἶδον, καὶ δὲν θέλω νὰ γράφω εἰμὴ μόνον ὅσα εἶδον καὶ ὑπέφερον.

Πολλοὶ ἐν τούτοις ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἤρχισαν κρυφίως νὰ φεύγωσι. Ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν ἡμέραν ἐμανθάνομεν, ὅτι ἐγένετο ἄφαντος ἐκ τῶν γνωστῶν μας τίς. Τί ἔπαθε! Μὴ τὸν ἐφόνευσαν; Μὴ κρύπτεται φοβηθείς; Ἐγίνετο ἐπὶ τέλους γνωστὴ ἡ φυγή του. Τὸ δὲ παράδειγμα τῶν φευγόντων, καὶ ὁ φόβος τῶν ὁσημέραι αὐξανόντων κινδύνων, δὲν μᾶς ἄφινον νὰ ἡσυχάσωμεν, τὸν πατέρα μου καὶ ἐμέ. Μᾶς κατέλαβεν ἀκατάσχετος ὁ πόθος τῆς φυγῆς. Ἄλλο δὲν ἐσκεπτόμεθα εἰμὴ πῶς ν' ἀναχωρήσωμεν. Τὸ δὲ πρᾶγμα ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀπέβαινε δυσκολώτερον. Αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἐπέτρεπον πλέον τὴν ἀναχώρησιν τῶν ραγιάδων. Ἐλέγετο μάλιστα, ἀλλὰ δὲν ἠθέλομεν εἰσέτι νὰ τὸ πιστεύσωμεν, ὅτι οἱ πρόξενοι ἔλαβον διαταγὰς ν' ἀπωθῶσι τοὺς ἐπὶ ξένων πλοίων προσφεύγοντας. Δὲν τὸ ἐπιστεύομεν, καὶ ὅμως ἦτο ἀληθές. Εὐτυχῶς εὑρέθησαν καὶ πρόξενοι καὶ πλοίαρχοι ἔχοντες σπλάγχνα, καὶ μὴ θέλοντες νὰ γίνωσι προμηθευταὶ σφαγίων εἰς τοὺς Τούρκους!

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἀφίχθη εἰς Σμύρνην ἀρχαῖος τοῦ πατρός μου φίλος, ὁ καπετὰν Βισβίλης, κυβερνήτης γολέτας ὑπὸ Ρωσικὴν σημαίαν. Ἀνέπνευσεν ὁ πατήρ μου, ὅτε μίαν πρωΐαν τὸν εἶδεν εἰσερχόμενον εἰς τὸ Χάνιον πρὸς ἐπίσκεψίν μας. Ὁ ἀγαθὸς πλοίαρχος ἤρχετο νὰ μᾶς προσφέρῃ τὸ πλοῖόν του. Ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ φορτίου ὑπεσχέθη νὰ μᾶς μεταφέρῃ εἰς Χίον.

—Εἰς τὴν Χίον, ἀνέκραξα, ὅτε μοὶ ἐξεμυστηρεύθη ὁ πατὴρ τὴν ἀπόφασίν του. Μὴ ἐκεῖ θὰ εἴμεθα ἀσφαλέστεροι ἀπ' ἐδῶ;

—Ἐκεῖ θὰ εἴμεθα ὅλοι ὁμοῦ μὲ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς σου. Ἢ θὰ σωθῶμεν μετ' αὐτῶν, ἢ ὅλοι ὁμοῦ ἂς καταστραφῶμεν!

Ἐν τῷ μεταξὺ προητοιμαζόμεθα. Ἀλλ' οὔτε καιρὸν διὰ προετοιμασίας εἴχομεν, οὔτε ἠθέλομεν νὰ προδώσωμεν δι' ἀκαίρων μέτρων τὸ μυστικόν σχέδιόν μας. Τὰ ἐμπορεύματα ἀπεφασίσαμεν νὰ τὰ παραιτήσωμεν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ ἀσύνακτα χρέη εἰς τῶν ὀφειλετῶν μας τὴν συνείδησιν, ἐὰν διασωθῶσι καὶ ἐκεῖνοι. Ἐπερισυνάξαμεν ὅσα χρήματα ἠδυνήθημεν, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ καρδίας παλλούσης ἐπεριμένομεν τοῦ ἡλίου τὴν δύσιν, κατὰ τὴν μετὰ τοῦ φίλου πλοιάρχου συνεννόησιν.

[Ἕπεται συνέχεια.] Δ. Βικέλας.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ ΕΝ ΜΟΡΙΧΟΒΩ

Τὸ Μορίχοβον εἶνε ἐπαρχία τῆς Μακεδονίας πρὸς ἀνατολὰς τῶν Βιτωλίων ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους Morjowtzka planina, ἀποτελουμένη ἐκ 18 μεγάλων χωρίων. Πάντα τὰ χωρία ταῦτα εἶνε κεφαλοχώρια, ὑπαγόμενα πολιτικῶς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Βιτωλίων· ἡ δὲ τοπικὴ αὐτῶν ἀρχὴ—μουδίρης καὶ κατῆς—ἑδρεύει ἐν τῷ μεγίστῳ τῶν χωρίων Witolischtsche, ὅπερ σύγκειται ἐκ περισσοτέρων τῶν 300 οἰκιῶν.

Τὸ ὄρος τοῦτο εἶνε κατάφυτον ὑπὸ πευκῶν καὶ ἔχει ὑγιεινότατον κλίμα καὶ γονιμωτάτην γῆν. Ἐκ τῶν κατοίκων ὀλίγιστοι ἐπιδίδονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἰδίως μάλιστα αἱ γυναῖκες, οἱ δὲ πλεῖστοι εἶνε ξυλοσχίσται, σανιδοποιοί, ἐξασκοῦντες συνήθως τὸ ἐπάγγελμά των ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἔνθα μεταβαίνουσι καθ' ὡρισμένην τοῦ ἔτους ὥραν.

Πάντες οἱ κάτοικοι εἶνε εἰρηνικοὶ καὶ εἰς ἄκρον φιλόξενοι· λαλοῦντες δὲ μόνην τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν μένουσιν ἀναπόσπαστοι ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. Οὐδεὶς αὐτῶν γνωρίζει οὐδ' ἁπλῆν ἀνάγνωσιν· φρονοῦσι δὲ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔχουσι μόνοι οἱ ἱερεῖς. Ἀλλὰ μὴ νομίσῃ τις ὅτι οἱ ἱερεῖς ἐννοοῦσιν, ἔστω καὶ ἐλάχιστον, ὅσα ἀναγινώσκουσιν. Αἴτιον τούτου εἶνε ὅτι ἐν οὐδενὶ τῶν χωρίων ὑπάρχει σχολεῖον. Γίνονται δὲ ἱερεῖς ἐκ τῶν ἐγχωρίων οἱ υἱοὶ τῶν πλουσίων, μαθόντες τὴν ἀνάγνωσιν ὡς ὑπηρέται παρά τινι ἐκ τῶν ἱερέων τῶν περὶ τὰ Βιτώλια χωρίων· μόλις δὲ κατορθοῦσι τοῦτο τέσσαρες ἢ πέντε καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην· ὥστε εἰς τέσσαρα ἢ πέντε χωρία ἀναλογεῖ εἷς καὶ μόνος ἱερεύς. Ἀλλὰ καὶ ἐκκλησίας ἓξ ἢ ἑπτὰ μόνα χωρία ἔχουσι, μίαν ἕκαστον, καὶ αὗται ἀνοίγονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὶς τοῦ ἔτους. Ἂν δὲ ἀποθάνῃ τις, μὴ παρόντος ἱερέως, θάπτεται, καὶ μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ψάλλει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τοῦ τάφου τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν.

Οἱ ὀρεινοὶ οὗτοι κάτοικοι θεωροῦνται καθ' ὅλην τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν ὡς ἀγροικότατοι καὶ βλακίστατοι. Ἐπειδὴ δὲ πλὴν τοῦ ἐθνικοῦ ὀνόματός των Morjowtzi—Μοριχοβῖται—ἔχουσι καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἐπίκλησιν Turlatzi, ἡ λέξις turlak προσάπτεται πολλαχοῦ τῆς Τουρκίας εἰς πάντα ἄγροικον καὶ βλάκα ἢ χονδροκέφαλον. Καὶ τὴν μὲν ἀγροικίαν οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ εἰς αὐτούς, διότι αὕτη εἶνε ἀχώριστος σύντροφος τοῖς εὑρισκομένοις εἰς τοιαύτην κατάστασιν· ἀδικώτατα ὅμως θεωροῦνται ὡς βλάκες, ἐν ᾧ τοὐναντίον εἶνε οὐκ ὀλίγον νοήμονες· δὲν εἶνε δὲ σπάνιοι μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἄνδρες ἐξόχου νοημοσύνης.

Τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῇ ἐ-

Digitized by Google

πιούσῃ τῶν Θεοφανείων, φροντίζουσι *περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.* Τοιοῦτος δὲ ἐκλέγεται ἐκ τῶν γεροντοτέρων τις ὡς ἑξῆς· Ζυμώνουσι ψωμίον (*τοῦρταν*) ἀρκετὰ μεγάλον, ἐν ᾧ τίθεται σταυρός τις ἀργυροῦς μικρὸς,ὡς συνειθίζεται πολλαχοῦ ἡ «πήττα τοῦ ἁγίου Βασιλείου.» Ἅμα ψηθῇ τὸ ψωμίον, ὁ πρώην ὡς *ἅγιος Ἰωάννης* διατελέσας διαιρεῖ αὐτὸ εἰς τόσα ἴσα τεμάχια, ὅσοι εἶνε οἱ ὑποψήφιοι γέροντες, οἵτινες λαμβάνουσιν ἕκαστος ἓν τῶν τεμαχίων τούτων· ἐκεῖνος δὲ, ἐν οὗ τῷ τεμαχίῳ εὑρεθῇ ὁ σταυρός, κηρύττεται δι' ὅλον τὸ ἔτος ὡς «*βαπτιστὴς τοῦ Ἰησοῦ.*» Οὗτος δὲ ὑποχρεοῦται καθ' ὅλον τὸ ἔτος νὰ μὴ νίψῃ μήτε τὸ πρόσωπον μήτε τὰς χεῖρας, μήτε τὸν πώγωνα νὰ κείρῃ. Τὸ ὄνομά του θεωρεῖται ἐν ὅλῃ τῇ περιφερείᾳ ἐκείνῃ σεβαστὸν καὶ ἅγιον, καὶ τὰ ζῷά του ἱερά. Ἂν τις εὕρῃ ἐν τῷ ἐσπαρμένῳ αὐτοῦ ἀγρῷ κανὲν ἐκ τῶν ζῴων *τοῦ ζῶντος ἁγίου* δὲν ἀποδιώκει αὐτό, ἀλλὰ προστρέχει πρὸς *ἐκεῖνον* καὶ παρακαλεῖ αὐτόν, ὅπως εὐδοκήσας ἀποδιώξῃ τὸ κτῆνος ἐκ τοῦ ἀγροῦ δι' ἐξορκισμοῦ τινος. Ἐν γένει δὲ ἔχει πλεῖστα προνόμια ὁ *ἅγιος*, προτιμώμενος εἰς πάντα ὅλων τῶν ἄλλων γερόντων.

Ἐκλέγονται δὲ τοιοῦτοι *ἅγιοι* ἔν τισι μόνον χωρίοις, τὰ δὲ λοιπὰ ἀναγνωρίζουσιν ὡς τοιοῦτον τὸν τοῦ πλησιεστάτου χωρίου.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος τῇ πρωΐᾳ τῶν Θεοφανείων μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας, ἂν τυχὸν γείνῃ τοιαύτη, πορεύονται ἅπαντες οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου καὶ τῶν πέριξ χωρίων εἰς κρήνην, ἧς τὸ ὕδωρ πίπτει ἀπό τινος ὕψους, μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντες τὸν *ἅγιον*, ὅστις διακρίνεται τῶν ἄλλων ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ σώματος ῥυπαρότητος. Ἑκατέρωθεν αὐτοῦ συνωθεῖται τὸ πλῆθος ἁμιλλώμενοι τίς πλησιέστερον τοῦ *ἁγίου* νὰ εὑρίσκεται. Ἀφ' οὗ δὲ φθάσωσιν εἰς τὴν κρήνην, προβαίνει ὁ *ἅγιος*, ἀποκαλύπτεται καὶ ἵσταται ὑπὸ τὸ πίπτον ὕδωρ. Πάντες, ἀρχομένων τῶν γερόντων, σπεύδουσι διὰ τοῦ κοίλου τῶν παλαμῶν νὰ δεχθῶσι τὸ *ἁγιαζόμενον* ὑπὸ τοῦ σώματός του ὕδωρ, ἄλλοι μὲν ὑπὸ τὸν πώγωνα αὐτοῦ τείνοντες τὰς χεῖρας—καὶ τοῦτο θεωροῦσιν ὡς ἁγιώτερον—ἄλλοι δὲ ὑπὸ τὰ ἄκρα τῶν χειρίδων καὶ ἄλλων μερῶν τῶν ἐνδυμάτων του· νιπτόμενοι δὲ τὸ πρόσωπον καὶ ῥοφῶντες ἐκ *τοῦ ἡγιασμένου τούτου ὕδατος* φωνάζουσι· «Βοήθει μας, ἅγιε Ἰωάννη!»

Ὁ δυστυχὴς *ἅγιος* εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ μείνῃ οὕτως ὑπὸ τὸ πίπτον ὕδωρ, μέχρις οὗ πάντες, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἁγιασθῶσιν ἐκ τοῦ ὕδατος ἐκείνου.

Τοιαύτη ψυχρολουσία πόσον εἶνε εὐχάριστος ἐν ὥρᾳ χειμῶνος,μάλιστα δὲ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου τὸ ψῦχος εἶνε δριμύτατον, ἕκαστος δύναται νὰ ἐννοήσῃ. Τὴν δύναμιν δὲ τοῦ τοσούτου ψύχους μόνον τοιοῦτοι ὀρεσίβιοι δύνανται νὰ ὑπομείνωσι.

Μετὰ τὴν ψυχρολουσίαν τοῦ *ἁγίου* μας καί τινων πασχόντων, οἵτινες πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ πάθους των ῥίπτονται μετὰ τῶν ἐνδυμάτων εἰς λάκκον οὐ μακρὰν τῆς κρήνης εὑρισκόμενον, δι' οὗ διέρχεται τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ, ἄρχεται ἡ λιτανεία. Θέτουσι τὸν ἅγιον οὕτως ἔχοντα μετὰ τῶν βεβρεγμένων ἐνδυμάτων του ἐντὸς φορείου ὡς νεκρὸν καὶ περιφέρουσιν αὐτὸν περὶ τοὺς ἀγρούς, εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς καρποφορίας αὐτῶν, κραυγάζοντες τὸ Κύριε ἐλέησον καὶ ἐπικαλούμενοι τοῦ *ἁγίου* τὴν ἀρωγήν. Λήγει δὲ ἡ τελετὴ αὕτη τῶν Θεοφανείων μετὰ τῆς λιτανείας.

Τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἅπαντες πανηγυρίζουσι τὸ ὄνομα τοῦ ζῶντος ἁγίου, πλεῖστοι δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Μετὰ τὸ γεῦμα γίνονται χοροὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου, ἀγῶνες πάλης, σκοποβολῆς κ. τ. τ. Τῇ δὲ ἑσπέρᾳ γίνεται ἡ ἐκλογὴ τοῦ μέλλοντος διὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος *ἁγίου*, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ὁπότε παύει καὶ ἡ ἁγιωσύνη τοῦ παλαιοῦ.

Καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη σώζεται ἡ συνήθεια ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τοῦ νὰ ἐκλέγωσι τοιοῦτον *ἅγιον* καθ' ὅλους τοὺς τύπους οὓς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἔχοντα πάντα τὰ προνόμια ἐκεῖνα· δὲν γνωρίζομεν ὅμως ἀκριβῶς ἂν καὶ ἡ τελετὴ τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων διατηρεῖται κατὰ τοὺς αὐτοὺς τύπους.

Διηγήθη δὲ ἡμῖν τὰ περὶ τῆς τελετῆς ταύτης γέρων ἀρχιερεύς, οὗ τὸ ὄνομα μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν γνωρισάντων αὐτόν. Ἐφροντίσαμεν δὲ νὰ μὴ παραλίπωμεν μηδὲν ἐξ ὅσων περὶ τούτου διηγήθη ἡμῖν.

Εἰς πολλοὺς ἴσως θὰ φανῇ ἡ περιγραφὴ αὕτη μῦθος. Ἂς λάβωσιν ὅμως ὑπ' ὄψιν οὗτοι ὅτι πλεῖστοι τῶν ὀρεινῶν ἐκείνων κατοίκων οὐδόλως γνωρίζουσι τί πρᾶγμα εἶνε ἡ ἁγία μετάληψις, καὶ ὅτι, ἄν τις ἐξ αὐτῶν μάθῃ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὅτι ὑπάρχει τοιοῦτόν τι καὶ ὅτι ἐξ οἴνου παρασκευάζεται, οὐδόλως ὀκνεῖ νὰ τρέξῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱερέως, πρὸς ὃν παρακαλῶν νὰ εἴπῃ: «Δός μου, παπᾶ, κ'ἐμένα καμμιὰ τσότρα μεταλαβιά, νὰ μεταλάβω κ' ἐγὼ σὰν Χριστιανός.» Τοῦτο μόνον ἀρκεῖ,νομίζομεν,νὰ δώσῃ ἰδέαν τινὰ τῆς θρησκευτικῆς ἀναπτύξεως τῶν μερῶν ἐκείνων.

Ἐν Ἀθήναις, Δεκέμβριος 1878.

ΧΡΙΣΤΟΣ Π. ΤΟΠΑΛΗΣ.

Ο ΩΡΙΩΝ

Κατὰ τὰς παρούσας χειμερινὰς νύκτας ἀνατέλλει, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, μεγαλοπρεπὴς καὶ κολοσσιαῖος ἀστερισμός, εἰς ὃν οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον ὀλεθρίαν ἐπήρειαν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Τὸν ἀστερισμὸν τοῦτον ὠνόμασαν *Ὠρίωνα*, ἡ δὲ ἐμφάνισις αὐτοῦ

Digitized by Google

προήγγελλε τὴν περίοδον τῶν μεγάλων καταιγίδων.

Ὁ *Ὠρίων* κατέχει μεγίστην ἔκτασιν ἐν τῷ στερεώματι, συνοδεύεται δὲ καὶ ὑπὸ πλείστων ἄλλων μικροτέρων ἀστερισμῶν. Μεταξὺ τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὸν πολυπληθῶν ἀστέρων δύο εἰσὶ πρώτου μεγέθους, πλεῖστοι δὲ δευτέρου καὶ τρίτου μεγέθους.

Ὁ γίγας, ὃν παριστάνει ὁ ἀστερισμὸς οὗτος, ἦτο, κατὰ τὴν μυθολογίαν, υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἢ τοῦ Ὑριέως, καὶ τῆς Εὐρυάλης, θυγατρὸς τοῦ Μίνωος. Μέγας θηρευτής, ἔτρεφε πλείστους κύνας θηρευτικούς· ἐντεῦθεν δὲ οἱ γειτνάζοντες ἀστερισμοὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ *Κυνός*. Περιεπάτει καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἧς τὰ ὕδατα μόλις ἐκάλυπτον αὐτὸν μέχρι τῆς ὀσφύος· ἐντεῦθεν δὲ ὁ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκτεινόμενος ἀστερισμὸς τοῦ *Ἠριδανοῦ*, μυθώδους ποταμοῦ, υἱοῦ τοῦ Νηρέως κατὰ τὸν Ἡσίοδον. Κατεδίωξε τὰς *Ὑάδας*, αἵτινες ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως σωθῶσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ τὰς ὁποίας ὁ Ζεὺς ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ *Ταύρου*, καταστερίσας αὐτάς. Προσέβαλε καὶ τὸν *Ταῦρον*, ἀμυνόμενον διὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐντεῦθεν δὲ ὁ ὁμώνυμος ἀστερισμός. Κρατεῖ τὸν πέπλον τῆς Ἀρτέμιδος, ὃν ἀφήρπασεν ὅτε, συγκυνηγετῶν μετ' αὐτῆς, ἀπεπειράθη νὰ τὴν ἀπαγάγῃ· ἡ θεά, ὀργισθεῖσα, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς γῆς σκορπίον, ὅστις ἔδακε τὸν γίγαντα θανατηφόρως, ἐντεῦθεν δὲ ὁ ἀστερισμὸς τοῦ *Σκορπίου*, ὅστις ἀνατέλλει καθ' ἣν στιγμὴν δύει ὁ *Ὠρίων*.

Ἡ καταστέρισις τοῦ *Ὠρίωνος* εἶνε ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων. Ἀναφέρεται ἐν τῇ Βίβλῳ τοῦ Ἰώβ.

«*Συνῆκας δὲ δεσμὸν Πλειάδος καὶ φραγμὸν Ὠρίωνος ἤνοιξας.*»

Ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἀχιλλέως ἀναφέρει τὸν λαμπρὸν τοῦτον ἀστερισμὸν ὁ Ὅμηρος, λέγων,

«Ἐν δὲ τὰ τείρεα πάντα, τάτ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται,
«Πληϊάδας θ' Ὑάδας τε, τό τε σθένος Ὠρίωνος.

Ὁ Ἡσίοδος ἀναφέρει ὡσαύτως τὸν ἀστερισμὸν τοῦ *Ὠρίωνος* εἰς τὰ *Ἔργα καὶ Ἡμέρας*.

Ἐὰν παρατείνῃ τις νοερῶς τὸ ἐπίπεδον τοῦ Ἰσημερινοῦ, θέλει διέλθει τοῦτο ἀκριβῶς διὰ τοῦ τελαμῶνος τοῦ *Ὠρίωνος*, ὃν ἀποτελοῦσι τρεῖς κατὰ γραμμὴν ἀστέρες δευτέρου μεγέθους. Ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ γίγαντος κρατεῖ ῥόπαλον· εἰς τὴν ζώνην φέρει ξίφος, τὸ δὲ πρόσωπον αὐτοῦ βλέπει πρὸς δυσμάς. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κεῖται ὁ ἀστερισμὸς τοῦ *Λαγωοῦ*. Ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔχει τὸν *Ταῦρον*, καθ' οὗ ἐπιτίθεται. Ἐπὶ τοῦ *Ταύρου* κεῖνται αἱ *Ὑάδες*, αἱ πέντε θυγατέρες τοῦ Ὠκεανοῦ *Ἀμβροσία*, *Κυρωνὶς*, *Θεώνη*, *Αἰσύλη* καὶ *Πολυξώ*· ὀλίγον ἀπωτέρω, ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ *Ταύρου*, κεῖνται αἱ *Πλειάδες*, αἱ ἑπτὰ ἀγλααὶ θυγατέρες τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Πλειόνης, ἡ *Ἀλκυόνη*, ἡ *Μερόπη*, ἡ *Κελαινώ*, ἡ *Ἠλέκτρα*, ἡ *Στερόπη*, ἡ *Ταϋγέτη* καὶ ἡ *Μαῖα*.

Ἐν τοιαύτῃ λαμπρᾷ συνοδείᾳ διατρέχει τὸ στερέωμα ὁ μεγαλοπρεπὴς ἀστερισμὸς τοῦ περιφήμου θηρευτοῦ, ὅστις, κατ' ἄλλους μυθολόγους, ἔσχε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν τύχην τοῦ ν' ἁρπαγῇ ὑπὸ τῆς Ἠοῦς. **Μ. Γ. Α.**

ΚΑΤΩ ΤΟ ΦΩΤΑΕΡΙΟΝ!

Ὁ τοῖς πᾶσι γνωστὸς Ἔδισον, ὁ τοῦ φωνογράφου καὶ ἑτέρων εὐφυεστάτων συσκευῶν ἐφευρέτης, ἔλυσεν ἤδη τὸ ἐπὶ ἔτη συνταράττον τοὺς φυσικοὺς πρόβλημα τῆς ἐπ' ἄπειρον ὑποδιαιρέσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, καὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ εἰς πάσας τὰς οἰκιακὰς χρείας. Διὰ τῆς ἠλεκτρικῆς μηχανῆς δύναται νὰ παραγάγῃ ἄπειρον ἀριθμὸν φωτοβολίας, ἧς ἡ γλυκεῖα καὶ κανονικὴ λάμψις (ὑπερβαίνουσα τὴν τοῦ φωταερίου ὅσον τὸ φωταέριον τὴν τῆς λαμπάδος) καὶ τὸ εὔωνον θὰ γείνωσιν αἰτία νὰ ἐγκαταλίπωσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν διὰ τοῦ φωταερίου φωτισμόν. Ὁ κ. Ἔδισον διὰ συρμάτων θ᾽ἀποστέλλῃ τὸ φῶς εἰς πάντα τῆς πόλεως τὰ σημεῖα καὶ εἰς πάσας τῶν οἰκιῶν τὰς ὀροφάς. Τὰ σύρματα ταῦτα ὀφείλουσι νὰ εἶνε ἀπομεμονωμένα καὶ ὑπὸ τὴν γῆν, ὡς οἱ σωλῆνες τοῦ φωταερίου. Οἱ φανοὶ καὶ οἱ στῦλοι τοῦ φωταερίου θὰ χρησιμεύσωσι καὶ εἰς τὸ νέον φῶς. Μόνον δὲ τοὺς μυκτῆρας (becs) ἀντικαθιστᾷ ἡ τοῦ Ἔδισον ἐφεύρεσις. Ἐν ἑκάστῃ δὲ οἰκίᾳ θὰ τεθῇ φωτόμετρον δι' οὗ θὰ μετρᾶται ἡ καταναλισκομένη ποσότης τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καὶ ἐξ οὗ τὰ σύρματα θὰ διακλαδωθῶσιν εἰς αὐτήν, προσαρμοζόμενα εἰς μικράς τινας συσκευὰς μεταλλικὰς ἀναλογούσας πρὸς ἕκαστον φῶς. Πᾶς δὲ ἄνθρωπος ἀγαπῶν τὴν οἰκονομίαν δύναται νἀποστείλῃ εἰς τὴν τοῦ φωταερίου Ἑταιρείαν τὸ φωταεριόμετρόν της μετὰ τοῦ φωταερίου! Ἵνα δὲ ἐκλάμψῃ τὸ νέον τοῦτο τοῦ Ἔδισον φῶς ἢ νὰ σβεσθῇ ἀρκεῖ νὰ πιέσῃ τις μικρόν τι ἐλατήριον. Τὰ αὐτὰ δὲ σύρματα θὰ φέρωσιν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὸ φῶς καὶ τὴν θερμότητα καὶ τὴν κινητηρίαν δύναμιν. Διὰ τῆς δυνάμεως ταύτης θὰ δύναταί τις νὰ κινῇ ῥαπτικὴν μηχανὴν ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, διὰ δὲ τῆς θερμότητος θὰ μαγειρεύωνται τὰ φαγητά. Ἐν γένει δὲ ἐὰν τὸ φωταέριον ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ Ἔδισον θὰ προέλθῃ οἰκονομία ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν 46 τοῖς ἑκατόν, καὶ βραδύτερον 95! Ὁποία ἀλλοίωσις τῶν πραγμάτων!

Ἤδη δὲ συνεστάθη καὶ Ἑταιρεία πλουσίων κεφαλαιούχων συνεννοηθεῖσα μετὰ τοῦ Ἔδισον πρὸς διάδοσιν τῆς ἐφευρέσεώς του.

Μέχρι δὲ τοῦ νῦν ὁ Ἔδισον εἰς οὐδένα εἶπέ τι περὶ τῆς ἐφευρέσεώς του· ἐργάζεται δὲ μό-

Digitized by Google

νος ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του περιμένων νὰ τύχῃ πρῶτον προνομίου παρὰ πάντων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ ἔπειτα νά την κοινοποιήσῃ. Ὁ *Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης* γράφει ὅτι ὁ Ἔδισον ἅμα λαβὼν τὰ διπλώματα τοῦ προνομίου σκοπεῖ νὰ φωτίσῃ δωρεὰν πάσας τὰς οἰκίας τῆς ὁδοῦ ἔνθα κατοικεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου του νὰ παρακολουθῇ καθ' ἑκάστην νύκτα τὰς προόδους τοῦ φωτισμοῦ. Εὐθὺς δ' ὡς τὰ πάντα παρασκευασθῶσι πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτισμοῦ εἰς Νέαν Ὑόρκην θὰ ἱδρυθῶσι σταθμοὶ κεντρικοί, ὧν ἡ ἐνέργεια θὰ ἐπεκτείνεται εἰς ἀκτῖνα ἡμίσεος μιλίου. Θὰ διαπερασθῶσιν ἔπειτα σύρματα διὰ τῶν σωλήνων τοῦ φωταερίου καί, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, θὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ νέον φῶς καὶ οἱ φανοὶ καὶ πᾶσαι αἱ λυχνίαι αἱ καὶ νῦν ἐν χρήσει.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

64.

Ἡ ἀλήθεια δὲν ὠφελεῖ τὸν κόσμον τόσον, ὅσον βλάπτουσιν αὐτὸν αἱ ὄψεις αὐτῆς αἱ κατάπλαστοι.

65.

Πᾶς ἀποδίδεται εἰς τὴν φρόνησιν ἔπαινος. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν δύναται αὐτὴ ν' ἀσφαλίσῃ τὸν ἄνθρωπον κατὰ παντὸς συμπτώματος, ἔστω καὶ τοῦ ἐλαχίστου.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δύο σύζυγοι ὁδοιποροῦσιν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χωρίσματος σιδηροδρομικῆς ἁμάξης.

— Εἶνε καλὴ ἡ θέσις σου; ἐρωτᾷ ὁ σύζυγος τὴν σύζυγον.

— Πολὺ καλή.

— Δὲν σὲ πειράζει ὁ ἥλιος;

— Διόλου.

— Δὲν φυσᾷ ἀπὸ τὸ παράθυρον;

— Παντάπασι.

— Ἔλα λοιπὸν ν' ἀλλάξωμεν θέσιν.

*

— Διατί, ἀγαπητέ, δὲν μὲ προσκαλεῖς ἐνίοτε εἰς τὸ σπίτι σου;

— Αἴ . . . νὰ σοῦ εἰπῶ ἐλεύθερα· ἡ συντροφιά σου δὲν εἶνε πολὺ διασκεδαστική.

— Τότε λοιπὸν πῶς ἔρχεσαι εἰς τὸ σπίτι μου;

— Ἀλήθεια· ἀλλὰ φεύγω ὅταν θέλω, ἐνῷ εἰς τὸ σπίτι μου θὰ φεύγῃς σὺ ὅταν θέλῃς.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Πάντες ἀνεξαιρέτως παντὸς τόπου, πάσης ἡλικίας καὶ πάσης κοινωνικῆς τάξεως οἱ ἄνθρωποι ἀρέσκονται εἰς τὴν κνίσσαν τῶν ἐπαίνων. Ἡ μόνη μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ εἶνε ὅτι οἱ μὲν ὀσφραίνονται εὐχαρίστως μόνην τὴν σμύρναν καὶ τὴν ἀλόην, οἱ δὲ εὐχαριστοῦνται εἰς τὸν καπνὸν οἱουδήποτε θυμιάματος.

⁂ Ἡ πολιτικὴ κατέστη σήμερον ἡ εὐχερεστέρα πασῶν τῶν τεχνῶν. Οἱ πρὶν πολιτικοὶ ἄνδρες ἠναγκάζοντο ν' ἀναζητῶσι διὰ λεπτῶν ψυχολογικῶν ἀναλύσεων διὰ τίνος εἴδους τιμήματος ἠδύναντο νὰ ἐξαγοράσωσιν ἑκάστην συνείδησιν, ἐνῷ σήμερον πάντες ἀγοράζονται διὰ χρημάτων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Νέα Ὑόρκη εἶν' ἐσφηνωμένη μεταξὺ δύο ποταμῶν, οὗ ἕνεκα τὸ μῆκος αὐτῆς εἶνε μεῖζον τοῦ πλάτους καὶ τὰ διάφορα τμήματα ἔνθα ἡ ἀγορὰ ἀπέχουσι τοσοῦτον ἀπὸ τῶν τμημάτων ἔνθα αἱ κατοικίαι, ὥστε συχνότατα οἱ ἄνθρωποι μεταβαίνοντες εἰς τὸ γραφεῖον ἢ τὸ ἐργαστήριόν των εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ διατρέχωσιν ὁδὸν δώδεκα χιλιομέτρων. Ὅθεν πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐκρίθη ἐπάναγκες νὰ κατασκευασθῶσιν ἐναέριοι σιδηρόδρομοι, ἵνα ἡ συγκοινωνία γίνεται δι' ὁδοῦ κειμένης ὑπεράνω τῆς πόλεως καὶ ἄνευ οἱουδήποτε κωλύματος. Καὶ κατεσκευάσθη μὲν τοιοῦτος σιδηρόδρομος ὑπὲρ τὴν ὁδὸν Γρηνουίχου, ἀλλ' αἱ ἁμαξοστοιχίαι ἦσαν τοσοῦτον ἀραιαί, ὥστε ἐλαχίστη ἦτο ἡ ἐκ τῆς ἐναερίου ταύτης ὁδοῦ ὠφέλεια. Διὰ τοῦτο πρὸ τριῶν περίπου ἐτῶν ἵδρυσαν σταθμοὺς διὰ μέσου, πρὸς πολλαπλασίασιν τῶν ἁμαξοστοιχιῶν. Νῦν δὲ καταγίνονται νὰ διακλαδώσωσι τὸν σιδηρόδρομον περὶ ὅλην τὴν πόλιν. Ἰδοὺ δὲ ὁποῖός τις εἶνε ἐν περιλήψει ὁ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐναέριος σιδηρόδρομος κατὰ τὰς περιγραφὰς τῶν ἐφημερίδων.

Ἐννοεῖται καὶ περιττὸν εἶνε νὰ εἴπωμεν ὅτι διὰ κλιμάκων ἀνέρχονται οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐκεῖθεν δὲ βλέπει τις ὑποκάτω αὐτοῦ οἰκίας, ἁμάξας, ἀνθρώπους περιπατοῦντας κτλ. Τὸ εἰσιτήριον τιμᾶται 55 λεπτῶν οἵα δήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀπόστασις, αἱ δὲ ἅμαξαι εἶνε βραχύτεραι καὶ στενότεραι τῶν συνήθων σιδηροδρομικῶν, ἔχουσαι τὰς θέσεις κατὰ τὰς μακροτέρας πλευράς. Ἀφ' οὗ δὲ οἱ ἐπιβάται καθεσθῶσιν ἡ ἅμαξα ἐκκινεῖ ἐλαφρότατα τρέχουσα.

Ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου ῥίψῃ τις τὸ βλέμμα κάτω εἰς τὴν ὁδὸν αἰσθάνεται φόβον μήπως ἐπισυμβῇ ἐκτροχίασις. Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον τοιοῦτον δυστύχημα, διότι ἑκατέρωθεν τῶν σιδηρῶν ῥάβδων ὑπάρχει καλῶς προσηλωμένη στερεὰ δοκὸς σχηματίζουσα θωρακεῖον ὕψους 15 ὑφεκατομέτρων, καὶ ἐὰν ὁ τροχὸς ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ῥάβδου ἀπωθεῖται ὑπὸ τοῦ θωρακείου τούτου. Καὶ περὶ ἄλλων δὲ προφυλακτικῶν μέ-

Digitized by Google

σων θὰ προνοήσωσιν ἵνα πᾶς φόβος κινδύνου κατὰ τὸ δυνατὸν ἐξαλειφθῇ.

Νῦν δὲ ἐργάζονται εἰς τὴν σύστασιν νέας ὁδοῦ, ὥστε μετ' οὐ πολὺ θὰ ὑπάρχῃ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν διπλῆ σειρὰ ῥάβδων καὶ αἱ ἁμαξοστοιχίαι θὰ πολλαπλασιασθῶσιν.

Ἡ ἁμαξοστοιχία ἵσταται ὑπεράνω τῆς πεντηκοστῆς ἐνάτης ὁδοῦ μετὰ δρόμον ἡμισείας μόλις ὥρας, ὃν κοινή τις ἅμαξα διανύει ἐν μιᾷ περίπου ὥρᾳ. Ὅταν δὲ ἀποπερατωθῇ τὸ ὅλον σύστημα τοῦ σιδηροδρόμου, θὰ ὑπάρχωσι δύο γραμμαί, αἵτινες συνδεόμεναι κατὰ τρία ἢ τέσσαρα σημεῖα θὰ περικυκλώσωσι πανταχόθεν τὴν πόλιν ὅλην.

Ὁ ἐναέριος σιδηρόδρομος εἶν' ἐστηριγμένος ἐπὶ στύλων ἐκ χωνευτοῦ μετάλλου. Ἔν τινι δὲ λεωφόρῳ πλάτους 15 μέτρων οἱ στῦλοι ἵστανται ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων παρὰ τὰ κράσπεδα ἀπέχοντες ἀλλήλων 16 μέτρα. Ἑκάστη δὲ σειρὰ ῥάβδων κεῖται ἐπὶ δοκοῦ ἐχούσης μὲν μῆκος 15 μ.,50, κατὰ δὲ τὰ δύο αὐτῆς ἄκρα στηριζομένης ὑπὸ στύλων ὕψους 1 μ.,50.

Τῇ 25 Ἀπριλίου 1878 ἐκυκλοφόρησαν κατὰ πρῶτον αἱ 20 πρῶται ἅμαξαι τοῦ ἐναερίου σιδηροδρόμου, χωροῦσαι μὲν 40 ἀνθρώπους, ἔχουσαι δὲ τροχοὺς χαρτίνους μετὰ χαλυβδίνων στεφανῶν. Αἱ ἀτμάμαξαι αἱ σύρουσαι τὰς ἁμάξας ταύτας ἔχουσι βάρος ἓξ τόνων καὶ διανύουσι 48 χιλιόμετρα τὴν ὥραν.

Ἐναέριος σιδηρόδρομος ἔχων 2 γραμμὰς ἀπαιτεῖ δαπάνην κατὰ μέσον ὅρον 625.000 φράγκων τὸ χιλιόμετρον, ἐν ᾧ ὁ ὑπόγειος σιδηρόδρομος ἐν μεγάλῃ τινὶ πόλει θὰ ἀπήτει δαπάνην ἓξ ἑκατομμυρίων φράγκων τὸ χιλιόμετρον, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν σταθμῶν καὶ τοῦ ὑλικοῦ.

Οἱ ἐναέριοι σιδηρόδρομοι οἱ διερχόμενοι ὑπεράνω τῶν ὁδῶν καὶ τῶν λεωφόρων βεβαίως ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὰς ἐλλείψεις των καὶ τὰ ἄτοπά των καὶ πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ ψέγοντες αὐτούς, ὅτι δῆλα δὴ τὰ μέγιστα θὰ ἐνοχλῶσι, διερχόμενοι μάλιστα διὰ στενῶν ὁδῶν, θὰ ἐμποιῶσι δὲ διὰ τοῦ θορύβου των τρόμον εἰς τοὺς ἵππους, οἱ στῦλοί των ἔν τισιν ὁδοῖς θὰ παρακωλύωσι τὴν εὔκολον συγκοινωνίαν. Ἀλλ' ὅμως οἱ πολῖται χάριν τῆς ἄλλης εὐκολίας ἣν παρέχουσιν οἱ ἐναέριοι σιδηρόδρομοι θὰ συγχωρήσωσιν αὐτοῖς τὰ πάντα.

Τὸ σπουδαιότατον δὲ τῶν ἐλαττωμάτων εἶνε ὁ θόρυβος τῶν ἁμαξοστοιχιῶν καὶ ἡ ἀντανάκλασις τοῦ θορύβου ὑπὸ πάντων τῶν μεταλλίνων στύλων τῶν ὑποβασταζόντων τὸν σιδηρόδρομον. Οὕτω δὲ θὰ ὑπάρχῃ σειρὰ δονήσεων καὶ ἀλλεπαλλήλων ἠχητικῶν κυμάτων προσβαλλόντων δεινῶς τὰ νεῦρα τῶν παρὰ τὴν ὁδὸν κατοικούντων, οἵτινες δυνατὸν νὰ προσβληθῶσι τούτου ἕνεκεν ὑπὸ μεγίστης κοπώσεως, ὑπὸ ἀϋπνίας, ὑπὸ ἐγκεφαλικῶν νόσων, μηνιγγίτιδος κλπ. Παρεκλήθη δὲ ὁ τοῦ φωνογράφου ἐφευρετής, τὸ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπιστημονικὸν χρηστήριον, νὰ μελετήσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ ἐπινοήσῃ μέσον δι' οὗ νὰ ἀμβλύνηται ὁ θόρυβος ὁ ὑπὸ τῶν δονήσεων τῶν ἁμαξοστοιχιῶν γινόμενος.

Ἀλλ' οἱ φόβοι οὗτοι φαίνονται ἡμῖν εἰς ἄκρον ἐξωγκωμένοι· διότι οἱ ἄνθρωποι θὰ συνειθίσωσι τὸν θόρυβον καὶ δὲν θὰ καταργηθῇ τὸ ταχύτατον τοῦτο τῆς συγκοινωνίας μέσον, δι' οὗ αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως θἀπαλλαγῶσι τῆς ἀενάου ἐνοχλήσεως τῶν ἁμαξῶν.

Μετὰ τὰς τελευταίας καὶ ἀκριβεῖς ἀπογραφάς,(λέγει ἡ βιενναία «Γερμ. Ἐφημ.»),αἱ πόλεις τῆς Εὐρώπης ἐτάχθησαν κατὰ τὴν πολυανθρωπίαν ὡς ἑξῆς: «Πληθυσμὸν ὑπερβαίνοντα ἓν ἑκατομμύριον ἔχουσι τέσσαρες πόλεις· Λονδῖνον (3 1/2), Παρίσιοι (2), Βιέννα (1,050,000), Βερολῖνον (1,044,000). Ἓξ πόλεων οἱ κάτοικοι ὑπερβαίνουσι κατὰ τὴν πληθὺν ἥμισυ ἑκατομμύριον· Πετρούπολις (680,000), Κωνσταντινούπολις (650,000), Μόσχα (600,000), Γλάσκωβ (548.000),Λιβερποὺλ (525,000), Μαγκεστρία (500,000). Πέντε καὶ εἴκοσι πόλεων οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται ἀπὸ 200 εἰς 500 χιλιάδας· εἶνε δὲ αὗται: Νεάπολις 425, Βιρμιγγάμη 375, Μαδρίτη 367, Ἀμβοῦργον 364, Λυὼν 345, Μασσαλία 320, Βαρσαβία 320, Δουβλῖνον 315, Βρυξέλλαι 310, Πέστα 300, Ἀμστελόδαμον 296, Λὴδ 292, Σχεφίλδη 275, Βρεσλαβία 240, Ῥώμη 230, Λισβώνη 220, Βουκουρέστιον 224, Μόναχον 220, Πάνορμος 220, Βορδῶ 215, Ἐδιμβοῦργον 215, Βαρκελώνη 215, Κοπεγχάγη 206, Μεδιόλανον 200, Δρέσδα 200. Ἀπὸ 100 ἕως 200 χιλ. κατοίκους ἔχουσιν τεσσαράκοντα μία πόλεις. Τρεῖς καὶ ἑκατὸν πόλεις ἐν Εὐρώπῃ ἔχουσι κατοίκους ἀπὸ 50 μέχρις 100 χιλιάδων· ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἔχουσιν ἀπὸ 40 μέχρι 50 χιλιάδων· διακόσιαι δὲ τριάκοντα τρεῖς ἀπὸ 25 μέχρι 40 χιλιάδων.

Ὁ ῥωσσικὸς στρατός, ὅστις ἔλαβε μέρος εἰς τὸν τελευταῖον κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον, συνέκειτο ἐξ 610,000 ἀνδρῶν. Ἐκ τούτων 311,000, ἤτοι πλέον τοῦ ἡμίσεος, ἐφονεύθησαν εἰς διαφόρους μάχας, ἢ ἀπεβίωσαν συνεπείᾳ τραυμάτων καὶ ἀσθενειῶν.

Κατὰ τὰς δημοσιευθείσας ἐπισήμους ἐκθέσεις, γράφει ἡ «Ἡμέρα,» ἐν ἔτει 1877 διεβιβάσθησαν διὰ τῶν ἀγγλικῶν ταχυδρομείων 1,174,828,200 δελτάρια,ἐφημερίδες καὶ βιβλία. 4,873,625 ἐπιστολαὶ ἐπεστράφησαν εἰς τὸ κεντρικὸν ταχυδρομεῖον ὡς μὴ διαβιβασθεῖσαι. 25,000 ἐπιστολαὶ εἶχον παραδοθῆ ἄνευ ἐπιγραφῆς· ἐξ αὐτῶν δὲ 757 περιεῖχον 214 λ. στ. εἰς χρυσὸν καὶ χαρτονομίσματα καὶ 9,000 λ. στ. εἰς συναλλάγματα, τραπεζιτικὰ γραμμάτια κτλ.

Digitized by Google

Ἄνευ περιβλήματος ἢ ἐπιγραφῆς εὑρέθησαν κατατεθειμένα ἐν τοῖς ταχυδρομείοις 12,525 δέματα. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ ὑπάρχουσιν ἐν συνόλῳ 11,319 ταχυδρομικὰ γραφεῖα· ὑπάρχουσι δὲ καὶ 5,700 γραφεῖα πρὸς ἔκδοσιν ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν. Δι' αὐτῶν διεβιβάσθησαν ἐν συνόλῳ, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, 27.870, 177 λ. στ. Τηλεγραφήματα διεβιβάσθησαν κατὰ τὸ 1877, ἐκτὸς τῶν πεμφθέντων εἰς ἐφημερίδας, 23,868,079· τὰ δὲ εἰς ἐφημερίδας, λέσχας, χρηματιστήρια καὶ ἀναγνωστήρια πεμφθέντα τηλεγραφήματα περιεῖχον 250,000,000 λέξεις. Τὸ προσωπικὸν τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγραφείων σύγκειται ἐκ 45,506 ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Μόνον ἐν Λονδίνῳ ὑπάρχουσι 10,655 ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι, ἐξ ὧν 5,800 ἐν τῷ κεντρικῷ ταχυδρομείῳ.

Ἐκ τινος βιβλίου κατ' αὐτὰς δημοσιευθέντος ἐν Παρισίοις καὶ ἐπιγραφομένου «Ἡ Κα Πομπαδούρ», ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενον τεμάχιον, ἐξ οὗ καταφαίνεται πόσα ἐδαπανήθησαν ὑπὸ τῆς πανισχύρου ταύτης εὐνοουμένης Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ'. Ἡ σημείωσις δὲ αὕτη τῶν δαπανῶν ἐλήφθη ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ ἐπιστάτου αὐτῆς, ἐν ᾧ ἦσαν καταγεγραμμένα πάντα τά τε κινητὰ καὶ τὰ ἀκίνητα αὐτῆς κτήματα.

Καὶ δὴ τὰ τῆς τραπέζης ἀργυρᾶ σκεύη ἦσαν ἀξίας 537,000 φράγκων, τὰ δὲ χρυσᾶ 150,000. Καὶ οἱ μὲν ἀδάμαντες 1,783,000, τὰ δὲ κοσμήματα καὶ οἱ δακτυλιόλιθοι 800,000, πλὴν ἑτέρων σινικῶν ἀξίας 111,000 καὶ πορκελανῶν ἀρχαίων, τιμωμένων 150,000.

Καὶ αἱ μὲν λινοστολαὶ ἐξετιμήθησαν 1,000, 000, αἱ δὲ ἐσθῆτες 350,000, τὰ δὲ μαγειρικὰ σκεύη 66,672.

Ἐν τῷ αὐτῷ πίνακι τῶν δαπανῶν εὕρηνται καί τινες δαπάναι, ἐξ ὧν δυνάμεθά πως νὰ συμπεράνωμεν πόσα ἐδαπάνα ἡ Γαλλία εἰς τὰς ἑορτὰς ἃς ἡ μαρκησία Πομπαδοὺρ προσέφερε συνεχῶς εἰς Λουδοβῖκον τὸν ΙΕ' ἐν ταῖς ἐξοχαῖς αὐτῆς. Ἐδαπάνησε λοιπὸν ἐν δεκαεννέα ἔτεσιν 600,000 φράγκων εἰς ἀγορὰν λαμπάδων καὶ πλέον ἢ 150,000 εἰς φανοὺς καὶ ἄλλα μηδαμινὰ πράγματα.

Οἱ ἵπποι, τὰ ὀχήματα καὶ τὰ φορεῖα ἦσαν ἀξίας 1,800,000 φράγκων, αἱ δὲ δαπάναι τῆς φορβῆς ἐν δεκαεννέα ἔτεσι 1,300,000 καὶ αἱ τῆς πολυτελοῦς στολῆς τῶν θεραπόντων 250,000 καὶ αἱ τοῦ πατρὸς τῆς μαρκησίας 400,000.

Ἡ μαρκησία Πομπαδοὺρ εἶχεν ἰδίαν κατοικίαν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῶν Βερσαλλιῶν καὶ ἑτέραν ἐν Φονταινεβλῷ κατὰ τὸ διάστημα καθ' ὃ ὁ βασιλεὺς ἐξήρχετο εἰς θήραν. Ἀλλ' αὗται δὲν ἐξήρκουν εἰς τὴν ἄπληστον καὶ δαπανητικὴν αὐτῆς φύσιν· δι' ὃ ἠγόρασε πρῶτον μὲν τὸ κτῆμα Κρεσὶ 650,000 φράγκων, ἔπειτα δὲ ἵνα ἐπεκτείνῃ αὐτὸ προσέλαβε μετ' οὐ πολὺ τὸ Δωναὶ μετρήσασα 140,000, τὴν Μαγενβίλλην 25, 000, τὸ Τρεὸν 40,000 καὶ τὸ Σαιρρεμῦ 24, 000 φράγκων.

Αἱ δὲ ἐπισκευαὶ μετὰ δύο ἔτη κατεβρόχθισαν 700,000 φράγκων. Κατεσκεύασαν παμμέγιστα ἀναχώματα, ἔκτισαν διώρυγας μετὰ συγκρατημάτων ἐκ πέτρας πελεκητῆς, ἤγειραν ὄρη τεχνητά, πάντα δὲ ταῦτα ἐπερατώθησαν μόλις τῷ 1751, ὅτε ὁ βασιλεὺς μετέβη εἰς Κρεσὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ μέρους τῆς αὐλῆς.

Ἡ μαρκησία ἠγόρασεν ἔπειτα τὸ Μοντρτοῦ, ὅπερ παρευθὺς μεταπωλήσασα ἠγόρασε τὴν παρὰ τὰς Βερσαλλίας ἔπαυλιν Λασὲλ 260,000 φρ.

Τῷ 1750 οἰκοδομεῖται τὸ ἐν Βερσαλλίαις Ἐρημικὸν ἐνδιαίτημα ἐπὶ γηπέδου ἑξήκοντα στρεμμάτων, δωρηθέντος αὐτῇ ὑπὸ τοῦ βασιλέως. Τῷ δὲ 1752 ἐπὶ ἑτέρου γηπέδου, δώρου ὡσαύτως τοῦ βασιλέως, οἰκοδομεῖται διὰ 250,000 φράγκων τὸ μέγαρον τὸ καλούμενον νῦν τῶν Δεξαμενῶν, οὗ ὁ διάδρομος ἦγε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰ ἀνάκτορα.

Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον ἠγόραζεν 730,000 φράγκων ἐν Παρισίοις ἐν τῷ Προαστείῳ τοῦ Ἁγίου Ὀνωρίου τὸ μέγαρον Ἐβραί, τὸ νῦν Ἠλύσιον, καὶ τέλος ᾠκοδομεῖτο τὸ περιλάλητον μέγαρον τῆς Καλῆς Θέας, ὅπερ κατεβρόχθισεν ἀνόητα ποσά.

Κατὰ τοὺς μετριωτάτους ὑπολογισμοὺς ἡ μαρκησία Πομπαδοὺρ ἐζημίωσε τὴν Γαλλίαν ἐν 19 ἔτεσι (1745-1764) 36 ἑκατομμύρια φράγκων, τουτέστιν, ὑπολογιζομένης τῆς τότε ἀξίας τοῦ ἀργύρου, *διακόσια ἑκατομμύρια* σημερινῶν φράγκων!

Ἐφημερίς τις γαλλική, ποιουμένη λόγον περὶ τῶν δαπανῶν τούτων, παρατηρεῖ λίαν ὀρθῶς ὅτι ἡ εὐνοουμένη Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' ἐδαπάνα κατ' ἔτος αὐτὴ καθ' αὑτὴν πλείονα τῶν σήμερον δαπανωμένων εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, τοὺς 9 ὑπουργούς, τοὺς 527 βουλευτὰς καὶ τοὺς 300 γερουσιαστάς, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν δύο προέδρων τοῦ Κοινοβουλίου.

Ἀπίστευτος εἶνε ἡ ὠφέλεια, ἣν αἱ μέγισται τῶν ἐφημερίδων ἐν τῷ παλαιῷ καὶ τῷ νέῳ κόσμῳ, κατ' ἐξοχὴν δὲ αἱ ἀγγλικαὶ καὶ αἱ ἀμερικανικαί, πορίζονται ἐκ τῶν διαφόρων δηλοποιήσεων, ἃς δημοσιεύουσι καθ' ἑκάστην. Ὁ καθηγητὴς Holloway ἀνήγγειλε πρῶτον τὰ γνωστὰ αὐτοῦ καταπότια τῷ 1837· πέντε ἔτη ὕστερον ἐπλήρωσεν εἰς δηλοποιήσεις 100,000 φράγκων· τῷ 1845 ἐπλήρωσε διπλασίονα· τῷ 1851 ἐδαπάνησε 400,000, τῷ 1855 περὶ τὰς 600,000, τῷ δὲ 1877 ὑπὲρ τὰς 800,000. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς μεγάλης περιουσίας ἣν ἐκτήσατο, προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων 11,600,000! Οἱ πωληταὶ ἀπηρτισμένων ἱματίων Μωσῆς καὶ υἱὸς δαπανῶσι

Digitized by Google

κατ' ἔτος εἰς δηλοποιήσεις 200,000 φράγκων· τοσαῦτα δὲ καὶ ὁ ἰατρὸς Ἰόγγε διὰ τὸ γνωστὸν αὐτοῦ σελαχῶδες ἔλαιον, τὸ κοινῶς λεγόμενον λάδι τῆς μουρούνας. Διὰ τὴν ἀγγελίαν τῶν χρειωδῶν εἰς τὰς κλίνας καταναλίσκουσιν ὁ Χὴφ καὶ υἱὸς 120,000, ὁ δὲ ῥάπτης Νίχολς διὰ τὰ προϊόντα τῆς τέχνης του 100,000 φρ. κατ' ἔτος. Ὁ ἀρωματοπώλης καὶ φαρμακοπώλης Χαμβόλδ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ καταχωρίζει τὰς ἀγγελίας του εἰς τριςχιλίας ἐφημερίδας δαπανῶν καθ' ἑβδομάδα 40,000. Πρό τινων μηνῶν, ἀντὶ μιᾶς μόνης ἐκτενοῦς καὶ κεκαλλωπισμένης ἀγγελίας ἐπλήρωσε 15,000. Ἐπὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τῇ ἡμέρᾳ, ὅτε ἀφίκετο εἰς Νέαν Ὑόρκην ἡ εἴδησις περὶ τῆς πτώσεως τῆς Ῥισμόνδης, προσήνεγκε τῷ ἐκδότῃ τοῦ «Κήρυκος» 20,000 φράγκων ἀντὶ μιᾶς ὅλης σελίδος· ἀλλ' ἡ προσφορά του δὲν ἐγένετο δεκτὴ δι' ἔλλειψιν χώρου. Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι οἱ ἐπὶ ἁδρᾷ ἀμοιβῇ γινόμενοι διὰ τῶν ἐφημερίδων γνωστότεροι, συλλέγουσι ταχέως καὶ περιουσίαν κολοσσαίαν. Ὁ καθηγητὴς Holloway λ. χ. λέγεται ὅτι ἔχει περιουσίαν 40,000,000 φράγκων.

Ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀγγέλλονται εἰς τὴν «Ἐφ. τῆς Γενεύης» δύο σπουδαιότατα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ σχέδια, ἡ διόρυξις τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Παναμας, ἧς αἱ δαπάναι προϋπελογίσθησαν εἰς 500,000,000 φράγκων, καὶ νέα παγκόσμιος ἔκθεσις ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος. Ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου σχεδίου διεπέρανε τὰς ἐργασίας της ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀντιναυάρχου Δανιὴλ Ἄμμεν καὶ τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ Οὐάης· τὸ δεύτερον σχέδιον δὲν εἶνε εἰσέτι ὡρισμένον.

Ἐκ Λίμας τῆς Περουΐας ἀγγέλλεται, ὅτι ὁ πρὸ πολλῶν ἐτῶν αὐτόθι ἐγκαταστὰς γερμανὸς χημικὸς Στέϊνβαχ κατώρθωσε νὰ ἐφεύρῃ νέαν φωτογραφίας μέθοδον, ἥτις θὰ ἀναστατώσῃ τὴν τέχνην τοῦ πρώτου εὑρετοῦ Δαγέρ. Ὁ Στέϊνβαχ ἀλείφει τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ κατόπτρου διὰ χημικοῦ μίγματος, ὅπερ αὐτὸς ἐπενόησεν, τὸ δὲ κάτοπτρον διατηρεῖ διὰ παντὸς ἣν δεικνύει εἰκόνα. Ὁ εὑρετὴς ἐπώλησεν ἤδη ἐν Ἀμερικῇ τὸ προνόμιόν του ἀντὶ 400,000 ταλήρων.

Εις Αναγνωστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Γλυκίσματα δηλητήρια.

Καὶ τὰ γλυκίσματα ὑπόκεινται εἰς παντοειδεῖς παραποιήσεις καὶ νοθεύσεις. Διὰ τοῦτο πρέπει πάντοτε νὰ ἔχωσιν ἁγνὴν τὴν γεῦσιν τοῦ καρποῦ, ὅστις εἶνε ἡ βάσις αὐτῶν. Ὁσάκις δὲ λείπει ἡ γεῦσις αὕτη, δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ γλύκισμα εἶνε παραπεποιημένον καὶ νενοθευμένον. Ἐβεβαιώθη δὲ ὅτι εὑρέθησαν ἐν διαφόροις τῆς Ἑσπερίας ἀγοραῖς πωλούμενα γλυκίσματα κατεσκευασμένα ἐκ βερυκόκκων, ὧν τὰ δύο τρίτα ἦσαν *γεροκολόκυθον* καὶ τὸ ἓν μόνον τρίτον βερύκοκκα. Ὡσαύτως δὲ καὶ πηκτὴ (πελτὲς) πορτοκαλλίων οὐδ' ἴχνος πορτοκαλλίου ἔχουσα, ἀλλὰ κατεσκευασμένη ἐκ γογγυλίδων καὶ μόνων. Ἐὰν λοιπὸν ἐπιθυμῆτε νὰ ἔχητε γλυκίσματα καλὰ καὶ γνήσια πρέπει νά τα κατασκευάζητε μόνοι σας, ἀποφεύγοντες τὰ ἔξωθεν ἐρχόμενα ἕτοιμα. Πρὸς τοῦτο δὲ οὐ μόνον τῶν καρπῶν καλὴ ἐκλογὴ πρέπει νὰ γίνηται, ἀλλὰ καὶ τῆς ζαχάρεως. Καὶ ἰδοὺ διατί·

Κυρία τις κατεσκεύασε πηκτὴν φραγκοσταφύλων μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ τέχνης. Ὅτε δ' ἐκένωσε τὸ γλύκισμα παρετήρησεν ἐν τῷ βάθει τοῦ ἀγγείου ψήγματα μαῦρα σκληρὰ καὶ βαρέα, ὡς μίαν δράκα περίπου. Ἐξετασθέντα δὲ ἀνευρέθησαν ὅτι ἦτο μόλυβδος. Ἀλλὰ ποῦ εὑρέθη; βεβαίως περιείχετο ἐντὸς τῆς ζαχάρεως, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς γενομένης παρευθὺς ἐρεύνης. Ἰδοὺ δὲ πῶς συμβαίνει·

Οἱ πωλοῦντες ἐν Εὐρώπῃ τὴν ζάχαριν συντρίβοντες τὰ μεγάλα τεμάχια τῆς ζαχάρεως συνάγουσι τὰ τρίμματα ἐντὸς μεγάλων δοχείων καὶ τὰ πωλοῦσι τὴν ἐποχὴν τῆς κατασκευῆς τῶν γλυκισμάτων. Τινὲς δὲ τούτων συντρίβουσι τὴν ζάχαριν ἐπὶ τραπέζης κεκαλυμμένης διὰ λεπτοῦ στρώματος μολύβδου, ἵνα ἀμβλύνηται ὁ κρότος, καὶ μὴ ἀναπηδῶντα τὰ τρίμματα διασκορπίζωνται. Ἐννοεῖται δ' ὅτι εὐκολώτατα ἀποκόπτονται τεμάχια λεπτότατα ἐκ τοῦ μολυβδίνου ἐπικαλύμματος τῆς τραπέζης, ἅτινα ἀναμιγνύονται μετὰ τῆς ζαχάρεως. Καὶ τὸ ποσὸν τῶν τεμαχίων τούτων εἶν' ἐνίοτε οὐκ εὐκαταφρόνητον. Διότι χημικός τις διηγεῖται ὅτι εὗρεν ἐντὸς ἑνὸς χιλιογράμμου (312 1/2 δραμίων) ζαχάρεως ὀγδοήκοντα ὑποχιλιόγραμμα (2 1/2 δράμια) μολύβδου. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐν τοῖς καρποῖς περιεχόμενα ὀξέα ἐπηρεάζοντα τὸν μόλυβδον συντείνουσιν εἰς παραγωγὴν μολυβδούχων ἁλάτων, ἅτινα πάντα εἶνε δηλητηριώδη, ἐννοεῖ πᾶς τις πόσον εἶνε κινδυνώδης ἡ χρῆσις τῆς τοιαύτης ζαχάρεως καὶ τῶν δι' αὐτῆς κατασκευαζομένων παντοειδῶν γλυκισμάτων.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐπιθυμεῖτε τὸ φῶς τῆς λυχνίας σας νὰ εἶνε ζωηρότερον καὶ λαμπρότερον χωρὶς καὶ νὰ καταναλίσκεται πολὺ ἔλαιον; Οὐδὲν τούτου ἁπλούστερον καὶ εὐκολώτερον, ἀρκεῖ μόνον νὰ μεταχειρίζησθε ἐλλύχνια (φτίλια) ἐμβραχέντα πρότερον πολλὴν ὥραν ἐντὸς ὄξους καὶ ξηρανθέντα ἔπειτα ἕως οὗ ἀφαιρεθῇ καὶ ἡ ἐλαχίστη ὑγρασία. Τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται εἰς οἵαν δήποτε λυχνίαν, εἴτε πρόστυχον εἴτε πολυτελῆ, εἴτε ἐλαίου εἴτε πετρελαίου εἴτε οἰνοπνεύματος.

[Μία φίλη τῆς Ἑστίας].

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 159 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτησίαι:— Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 14 Ἰανουαρίου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ ΦΑΒΙΕΡΟΥ

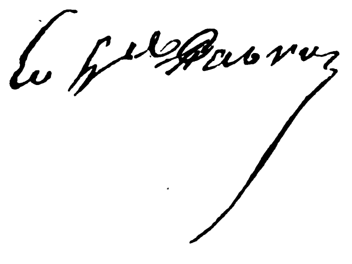

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝ ΦΑΒΙΕΡΟΣ
καὶ ὁ τακτικὸς στρατὸς ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

Κύριε διευθυντὰ τῆς «Ἑστίας»,

Πολλάκις μοὶ ἐξεφράσατε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σκιαγραφήσω τὴν περίοδον τοῦ βίου τοῦ Φαβιέρου, ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἀγωνισθέντος τακτικοῦ σώματος· ἀλλ' ἐδίσταζον νὰ ἐκπληρώσω ἐπιθυμίαν ἐκφράζουσαν εὐγνωμοσύνην Ἕλληνος πρὸς φιλέλληνα μὴ μοχθήσαντα ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος. Διότι εἶναι ἀδύνατον γράφων τις περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου νὰ παρέλθῃ ἐν σιωπῇ τὴν συστηματικὴν ἀντίπραξιν τῶν πολεμίων τοῦ τακτικοῦ στοιχείου καὶ τοὺς μόχθους οὓς οὗτος κατέβαλεν ὑπὲρ τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς συντηρήσεως τοῦ τακτικοῦ σώματος καὶ νὰ μὴ δώσῃ οὕτως ἀφορμὴν δυσάρεστον εἰς λογομαχίαν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ, ὡς συνέβη, ὅτε ἐν τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ τελεσθέντι μνημοσύνῳ, ἅμα ἀνηγγέλθη ὁ θάνατός του, προσκληθεὶς ἐμνημόνευσα ὀλίγα τινὰ τοῦ βίου του, ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ τακτικοῦ σώματος. Ἀλλ' ἤδη ἀναγκαζόμενος ν' ἀντικρούσω τὴν κατὰ τοῦ σώματος τούτου, ὑπὲρ οὗ τοσοῦτον ἐμόχθησεν ἐκεῖνος, ἐκτοξευθεῖσαν βλασφημίαν, ἑπομένως καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, θὰ εἴπω καὶ αὖθις ὀλίγα τινὰ ὑπερασπιζόμενος τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου τούτου φιλέλληνος, ὡς καὶ τὴν μνήμην τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ ἀγωνισαμένων. Ἡ δοθεῖσά μοι ἀφορμὴ εἶναι ἡ ἑξῆς·

Τέκνα τῶν μὴ ὑπαρχόντων ἤδη ἐν τῷ βίῳ ἀγωνιστῶν τοῦ στρατοῦ τούτου μοὶ ἐπέδειξαν μετὰ πολλῆς βαρυθυμίας καὶ ἀγανακτήσεως τὸ 152 φύλλον τῆς *Ἑστίας*, ἐν ᾧ περιέχεται ἀπόσπασμα ἐκ τῆς βιογραφίας τοῦ Καραϊσκάκη, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου φιλοπονηθείσης, ἔχον ὡς ἕπεται· «Ὁ Καραϊσκάκης εἶχε βεβαίως μεγάλα ἐλαττώματα, ἰδίως ὀλίγην περὶ τοὺς λόγους, καὶ ἐνίοτε περὶ τὰς πράξεις σεμνότητα, τὴν μέχρι τέλους τοῦ σταδίου αὐτοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον παραμείνασαν, καὶ εἰλικρινῆ ἀποστροφὴν πρὸς τὸ τακτικὸν στοιχεῖον. Ἀμφότερα ὑπῆρξαν ἀποτελέσματα τῆς ἀνατροφῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ βίου· τὸ δὲ τελευταῖον, ἡ μικρὰ δηλαδὴ ὑπόληψις, ἣν εἶχε πρὸς τὸν τακτικὸν στρατόν, οὐ μόνον ἐξηγεῖται, ἀλλὰ καὶ δικαιολογεῖται.» Ἐξηγεῖ δὲ καὶ δικαιολογεῖ ὡς ἑξῆς τὸ κατ' αὐτὸν τὸν καθηγητὴν ἐλάττωμα τοῦτο· «Ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως τὸ τακτικόν μας ὑπῆρξε τοσοῦτον εὐάριθμον καὶ ἀτελῶς ὠργανωμένον, ὥστε τῇ ἀληθείᾳ ὡς πρόσκομμα μᾶλλον ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἢ ὡς ὄργανον πολεμικὸν ἐπιτήδειον· ἡ σύμπραξις τῶν δύο στοιχείων συνεπήγετο ἄπειρα ἀτοπήματα, καὶ ἐπειδὴ ἔδει νὰ ἐνδώσῃ τὸ ἕτερον, φυσικώτατον ἦτο νὰ προτιμηθῇ ἐκεῖνο, δι' οὗ ἐπὶ τέλους κατωρθώθησαν οἱ μεγαλήτεροι τοῦ ἀγῶνος ἆθλοι.»

Βεβαίως, οὔτε ἡ περὶ τῆς ὀλίγης τοῦ Καραϊσκάκη σεμνότητος περί τε τὰς φράσεις καὶ τὰς χειρονομίας γνώμη τοῦ συγγραφέως παρέχει ἀφορμὴν ἀγανακτήσεως εἰς τὰ τέκνα τῶν ἀγωνιστῶν τακτικῶν, οὐδὲ ἡ ἑτέρα περὶ τῆς πρὸς τὸ τακτικὸν στοιχεῖον ἀποστροφῆς ἐκείνου καὶ ὀλίγης ὑπολήψεως πρὸς τὸν τακτικὸν στρατόν· οὐχ ἧττον θὰ ἐξετάσω ἐν ὀλίγοις ἐὰν ἀμφότεραι αὗται αἱ γνῶμαι εἶναι πορίσματα βαθείας κρίσεως καὶ μελέτης, ἵνα ἐκτιμηθῇ κάλλιον ἡ γνώμη τοῦ καθηγητοῦ περὶ τῆς εἰς τὸν ἀγῶνα βλάβης μᾶλλον ἢ ὠφελείας τοῦ τακτικοῦ σώματος. Ἡ ὀλίγη σεμνότης τοῦ Καραϊσκάκη δὲν ἦτο ἐλάττωμα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀλλὰ προσὸν ἀναγκαῖον εἰς τοὺς ὁπλαρχηγούς· διότι οἱ ἁρματωλοὶ μόνοι ἐξεφράζοντο καὶ ἐχειρονόμουν ἀσέμνως· οὗτοι δὲ μόνοι εἶχον κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος τὴν φήμην ἀνδρείων καὶ ἐμπειροπολέμων, διὸ καὶ οἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὁπλαρχηγοὶ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ τοὺς μιμηθῶσιν, ἄλλως διαφέροντες ἐκείνων κατὰ τὴν σεμνοπρεπῆ συμπεριφοράν των θὰ ἐμπαίζοντο ὡς λογιώτατοι καὶ ἀπειροπόλεμοι. Ἡ ἔλλειψις ἄρα σε-

μνότητος ἦτο πλεονέκτημα ἐν τῷ βίῳ τῶν στρατοπέδων καὶ εὐηρέστει εἰς τὸν ἄτακτον στρατόν. Τὴν δὲ πρὸς τὸ τακτικὸν στοιχεῖον ἀποστροφήν, καὶ τὴν πρὸς τὸν τακτικὸν στρατὸν μικράν, κατ' εὐφημισμόν, ὑπόληψιν δὲν εἶχε μόνος ὁ Καραϊσκάκης, ἀλλ' ἅπαντες σχεδὸν οἱ ὁπλαρχηγοί, ἰδίως δὲ οἱ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἅπας ὁ λαός, οἱ πλεῖστοι τῶν πολιτευομένων, πλὴν τοῦ Μαυροκορδάτου, τῶν πολιτικῶν φίλων καὶ ὀπαδῶν αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων. Τὰ αἴτια δὲ τῆς σχεδὸν κοινῆς προλήψεως καὶ διαθέσεως δυσμενοῦς κατὰ τοῦ τακτικοῦ στοιχείου καὶ τοῦ τακτικοῦ σώματος ἦσαν ἡ πεποίθησις ἐπὶ τοῦ ἀτάκτου στοιχείου, διότι διὰ τούτου ἤρξατο ἡ ἐπανάστασις καὶ διὰ τούτου ὑπεστηρίχθη καὶ προήχθη ὁ ἀγὼν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη· ἔτι δὲ ἡ ἄγνοια τῆς ὑπεροχῆς τοῦ τακτικοῦ στοιχείου, διότι, τὸ πρὸ τῆς ἀρχηγίας τοῦ Φαβιέρου τακτικὸν σῶμα, ἐξ ὀλίγων ἑκατοστυιῶν συμποσούμενον, ἦτο ἀνεπαρκὲς εἰς ἀπόδειξιν τῶν πλεονεκτημάτων τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας. Οὐχ ἧττον συνέτεινον εἰς τὰς δυσμενεῖς κατὰ τοῦ τακτικοῦ στοιχείου διαθέσεις, ὁ περιορισμὸς τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας διὰ τῆς πειθαρχίας, παραβαλλόμενος πρὸς τὴν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν τοῦ ἀτάκτου στρατιώτου, ἡ πενιχρότης καὶ ἁπλότης τοῦ ὁπλισμοῦ καὶ τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ τακτικοῦ στρατιώτου πρὸς τοὺς ἐπιδεικτικοὺς τοῦ ἀτάκτου. Ἀλλ' ἡ μὲν ἀποστροφὴ ἴσως παρέμεινε τῷ Καραϊσκάκῃ μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὡς καὶ εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν μέχρι τοῦ πέρατος τοῦ ἀγῶνος διὰ λίαν εὐνόητον αἰτίαν, καθότι δηλαδὴ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ τακτικοῦ στοιχείου θὰ ἦτο ἡ ἐξασθένησις τῆς ἐπιρροῆς αὐτῶν ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως, ὑποστηριζομένης ταύτης ὑπὸ ἰσχυροῦ τακτικοῦ στρατοῦ· δὲν ἔχει ὅμως οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὴν περιφρόνησιν, ὡς θέλω ἀποδείξει καὶ πείσει, ὡς ἐλπίζω, τὸν καθηγητὴν περὶ τῆς πλάνης αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἄρχομαι δὲ ἀπὸ τῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείας τοῦ Ἰβραὴμ πασσᾶ, καὶ τῆς συνεπείᾳ ταύτης σπουδαίας αὐξήσεως καὶ διοργανώσεως τοῦ τακτικοῦ σώματος ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Φαβιέρου.

Μετὰ τὴν ἀποβίβασιν τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ἰδίως δὲ μετὰ τὴν πικρὰν πεῖραν τῆς ὑπεροχῆς τοῦ τακτικοῦ στοιχείου κατὰ τοῦ ἀτάκτου, ἣν ἔλαβεν ὁ Καραϊσκάκης ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κρεμυδίου, ἔνθα ὁ ὑπὸ τοὺς ἐγκριτωτέρους ὁπλαρχηγοὺς ἐκλεκτότερος ἄτακτος στρατός, καίτοι πολυαριθμότερος, κατεπολεμήθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων περιφρονουμένων πρότερον ὡς τακτικῶν, περιπλέον δὲ ὡς μικροσώμων, κακοσώμων, πονούντων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ δούλων, ἀδικεῖ τις τὴν ὀξύνοιαν καὶ τὴν ἔμφυτον περὶ τὰ στρατηγικὰ εὐφυΐαν τοῦ στρατηλάτου τούτου, ἀποδίδων αὐτῷ ἐπιμονὴν εἰς περιφρόνησιν, ἢ ἔστω καὶ μικρὰν πρὸς τὸν τακτικὸν στρατὸν ὑπόληψιν· ἀποδείξεις δὲ τῆς ὑπολήψεώς του μᾶλλον ἢ τῆς περιφρονήσεώς του εἰσὶν αἱ ἑξῆς. Μετὰ τὴν ἐκ Χαϊδαρίου ὑποχώρησιν τοῦ στρατοῦ ὁ μὲν Καραϊσκάκης ἐστρατοπέδευσεν ἐν Ἐλευσῖνι, ὁ δὲ Φαβιέρος μετὰ ὀλιγοήμερον διαμονὴν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει μετέβη εἰς Μέγαρα προβλέπων διενέξεις σπουδαίας μεταξὺ τακτικῶν καὶ ἀτάκτων, πρῶτον ἕνεκα τῆς ψυχρότητος ἐκείνων πρὸς τούτους ὡς ὑποχωρήσαντας καὶ μάλιστα ἄνευ προειδοποιήσεως, ἐναντίον τῶν συμπεφωνημένων ἐν τῷ πολεμικῷ συμβουλίῳ, καὶ διὰ τοῦτο ἐκτεθέντων εἰς μέγαν κίνδυνον· καὶ δεύτερον διότι ἡ συστρατοπέδευσις τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μετὰ τοῦ ἀτάκτου παρεῖχεν ἀφορμὴν παραπόνων κατὰ τοῦ Φαβιέρου ἐκ μέρους τῶν τακτικῶν, τούτων μὲν τρεφομένων δι' ἄρτου μετ' ὀλίγου τυροῦ ἢ ὀλίγων ἐλαιῶν, τῶν δὲ ἀτάκτων ψηνόντων ἀμνούς, καὶ ἀναπαυομένων ὑπὸ στέγην, ἐν ᾧ οἱ τακτικοὶ ἦσαν ἐν ὑπαίθρῳ ἐν ὥρᾳ θέρους. Ὅτε δὲ μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς ὁ Καραϊσκάκης ἀπεφάσισε νὰ προσβάλῃ τὸν κατὰ τὴν Φωκίδα ἐχθρόν, ἔγραψε πρὸς τὸν Φαβιέρον λίαν φιλοφρόνως καὶ περιποιητικῶς περὶ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ· ἐκφράζων δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὴν λύπην του διὰ τὸ ἐκ λάθους ἀτυχέστατον συμβὰν κατὰ τὴν ἐκ Χαϊδαρίου ὑποχώρησιν, παρεκάλει αὐτόν, ἵνα μετάσχῃ τῆς μελετωμένης ἐκστρατείας. Ὁ Φαβιέρος πρὸς ταῦτα ἀπήντησεν, ὅτι προθύμως θὰ ἐδέχετο τὴν πρότασιν, ἐὰν δὲν ἀνελάμβανε βαρεῖαν εὐθύνην ἐκστρατεύων ἐὰν δὲν ἔχῃ ἕκαστος τῶν στρατιωτῶν ἐντὸς τοῦ σάκκου ἄρτον ἱκανὸν διὰ τέσσαρας ἡμέρας. Τοῦ Καραϊσκάκη ὅμως μὴ δυνηθέντος νὰ δώσῃ τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον, ὅτι ὁ τακτικὸς στρατὸς πρῶτος θέλει λαμβάνει τὸ σιτηρέσιόν του, ὁ Φαβιέρος ἔγραψεν ὅτι ἐπιμένει εἰς τὴν αἴτησίν του, καίτοι βέβαιος ὢν ὅτι δυσηρέστει τούς τε ἀξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας λησμονήσαντας τὸ παρελθὸν καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐκστρατεύσωσιν. Ὁ Φαβιέρος ὅμως ὡς ἀρχηγὸς ἐδυσπίστει ὄχι βεβαίως εἰς τὸν Καραϊσκάκην, ἀλλὰ εἰς τὴν ἔλλειψιν ὑποταγῆς τοῦ ἀτάκτου στρατιώτου πρὸς τὸν ἀρχηγόν του, ὅταν ἡ διαταγὴ τούτου ἀπήρεσκεν εἰς ἐκεῖνον. Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη, ἐρωτῶ, ἀποδεικνύει τὴν περιφρόνησιν τοῦ Καραϊσκάκη πρὸς τὸν τακτικὸν στρατόν ; Ἰδοὺ καὶ ἑτέρα ἀπόδειξις τῆς ὑπολήψεώς του πρὸς τοῦτον. Μετὰ τὴν εἴσοδον μέρους τοῦ τακτικοῦ σώματος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, τὸ ἕτερον στρατοπεδεῦον ἐν Πειραιεῖ ἐτάττετο πάντοτε ἐγγύτερον τοῦ ἐχθροῦ, ὅτε ἦτο οὗτος τοποθετημένος ἐπὶ ἐδάφους ὁμαλοῦ, ὅτε δὲ ἐπρόκειτο να καταληφθῇ θέσις ἔτι ἐγγυτέρα ἐν νυκτί, εἰς τὸ σῶμα τοῦτο ἀνέθετεν ὁ Καραϊσκά-

Digitized by Google

κτης τὸ ἔργον· τὴν πρωΐαν δὲ βλέπων αὐτὸ περικεχαρακωμένον ἐν τῇ ὁρισθείσῃ θέσει, τὸ ἐπῄνει καὶ τῷ ἐδώρει ὀλίγα χρήματα, ἵνα γευματίσῃ ἀφθόνως τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἐκ τούτων δὲν ἐξάγεται βεβαίως ὅτι περιεφρόνει τὸ τακτικὸν σῶμα ὁ Καραϊσκάκης, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὅτι εἶχεν ἱκανὴν πρὸς αὐτὸ ὑπόληψιν διὰ τὴν πειθαρχίαν του, καὶ τὸ ἠγάπα μάλιστα, ὅτε τοῦτο ἦτο ὑπὸ τὰς διαταγάς του, ὡς λίαν χρήσιμον εἰς ἐκτέλεσιν τῶν πολεμικῶν σχεδίων του· ἐκτὸς ἐὰν ὁ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας, βαθύτερα ἐξετάζων, ἀνακαλύπτῃ δυσμενεῖς διαθέσεις ὑπὸ τὴν φαινομένην ὑπόληψιν καὶ ἀγάπην. Ἀλλ' ἐὰν οὕτως ἔχῃ, ἀναρμοδίως ἐχαρακτήρισεν αὐτὰς ὁ κ. Παπαρρηγόπουλος ὡς ἐλάττωμα, ἔστω καὶ μέγα· διότι ἄλλως πως ἔδει νὰ χαρακτηρισθῶσι.

Μεταβαίνω ἤδη εἰς τὸ κύριον ζήτημα, τουτέστιν εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐάν, κατὰ τὸν καθηγητὴν τῆς ἱστορίας, τὸ τακτικὸν σῶμα ἔβλαψε μᾶλλον ἢ ὠφέλησε τὸν ἀγῶνα, καὶ ἐγένετο πρόσκομμα εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ ἀτάκτου στρατοῦ, ὁσάκις μετ' ἐκείνου συνέπραττεν. Ἄρχομαι δέ, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τὸ σῶμα τοῦτο ηὐξήθη ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Φαβιέρου καὶ ἐγένετο σχετικῶς σπουδαία τακτικὴ δύναμις τοῦ ἀγῶνος. Μετὰ τὰς ἥττας τοῦ ἀτάκτου στρατοῦ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τὸ **1825**, ἤτοι μετὰ τὴν ἐν Κρεμυδίῳ μάχην, ἣν παρηκολούθησαν ἡ ἅλωσις τῆς νήσου Σφακτηρίας καὶ ἡ τοῦ φρουρίου τῆς Πύλου, πανταχόθεν ἠγέρθη φωνὴ ὑπὲρ τῆς αὐξήσεως τοῦ τακτικοῦ σώματος, ἐπιβάλλουσα σιγὴν εἰς τοὺς ἐκ συμφέροντος, ἢ φανατισμοῦ ἐναντίους. Τότε ὁ Μαυροκορδάτος ὁ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως ὑπέρμαχος τοῦ τακτικοῦ στοιχείου, ἔχων συναρωγὸν τὸν πρόεδρον τοῦ ἐκτελεστικοῦ Γ. Κουντουριώτην καὶ τοὺς προὔχοντας τῶν νήσων καὶ τῆς Πελοποννήσου, συνέταξεν, ὡς γενικὸς γραμματεύς, νομοσχέδια περὶ αὐξήσεως τοῦ τακτικοῦ σώματος, ὁμοθύμως ψηφισθέντα ὑπὸ τῆς Βουλῆς, προσεκλήθη δὲ τότε ὁ Φαβιέρος, ὁ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀγωνιζόμενος ὡς ἁπλοῦς φιλέλλην κατὰ τὰ μεσσηνιακὰ φρούρια, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν. Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου δὲ τοῦ **1825** μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους τὸ τακτικὸν σῶμα διὰ τῆς σπανίας δραστηριότητος τοῦ ἀρχηγοῦ του καὶ τοῦ ἀκαμάτου ζήλου του, μαχομένου κατὰ παντοίων προσκομμάτων, ηὐξήθη ἐκ **300** εἰς **3000** καὶ ἐπέκεινα μετ' ἀναλόγου ἱππικοῦ καὶ πυροβολικοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ Αἰγαιοπελαγιτῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἑτεροχθόνων, δραμόντων πανταχόθεν τοῦ τουρκικοῦ κράτους καὶ τῆς Εὐρώπης, ἐν οἷς οὐκ ὀλίγοι ἦσαν σπουδασαὶ καὶ εὐπατρίδαι· διότι ἀτυχῶς οἱ πλεῖστοι τῶν προὐχόντων, ἰδίως τῆς Πελοποννήσου, ὑποσχεθέντες εἰς τὸν Φαβιέρον τὴν κατάταξιν τῶν υἱῶν των, ἵνα πεισθῇ καὶ ἀναλάβῃ οὗτος τὴν ἀρχηγίαν τοῦ τακτικοῦ σώματος, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὴν ἐκτελέσωσιν, ἕνεκα τῆς ἀντιπαθείας, ἣν εἶχον οἱ υἱοί των κατὰ τῆς ἐνδυμασίας, τοῦ ὁπλισμοῦ καὶ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ τακτικοῦ στρατιώτου. Τὸ παράδειγμα δὲ τούτων ἦτο ἑπόμενον ν' ἀκολουθήσωσι καὶ οἱ νέοι τῶν κατωτέρων τάξεων. Ἕνεκα τούτου ἦτο μικρὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν πλείστων ἐκ τῶν κατοίκων εἰς τὴν αὔξησιν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς τακτικῆς δυνάμεως, εἰ καὶ εἶχεν ἀπολέσει ὁ ἄτακτος στρατὸς τὸ γόητρόν του, ὑπέφερε δὲ ὁ τόπος ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς ἐπιρροῆς τῶν ὁπλαρχηγῶν ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἀδιαφορία αὕτη, ἡ ἐπιρροὴ αὕτη, τὸ πολιτικὸν συμφέρον τινῶν ἀπεμάκρυναν ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ ἐξησθένησαν τοὺς συνηγόρους τοῦ τακτικοῦ στοιχείου. Οὕτως ἐγκαταλειφθεὶς ὁ Φαβιέρος εἰς μόνας τὰς φιλελληνικὰς ἐξ Εὐρώπης ἀλλ' ἀνεπαρκεῖς χορηγίας πρὸς συντήρησιν τοῦ τακτικοῦ σώματος, καὶ ἐπιθυμῶν ν' ἀποφύγῃ τὰς ἀντενεργείας τῶν πολεμίων του, συνέλαβε τὸ σχέδιον ἐκστρατείας κατὰ τῆς Εὐβοίας, ὑποκειμένης ἔτι ὑπὸ τοὺς Τούρκους καὶ δυναμένης νὰ διαθρέψῃ τὸν στρατόν του. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἦτο παράτολμον ἕνεκα τῆς πρὸς ἐπιτυχίαν ἐλλείψεως τοῦ ἀναγκαίου ἀριθμοῦ προσωπικοῦ καὶ ὑλικοῦ, ἀλλ' ὑπηγορεύθη ὑπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως καὶ τῶν ἀντενεργειῶν εἰς ἃς εὑρέθη τὸ τακτικὸν σῶμα. Προσθετέον δὲ ὅτι καὶ αἱ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν φρουρίων τῆς νήσου καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὡς καὶ τῶν διαθέσεων τῶν κατοίκων ἑλλήνων πληροφορίαι πρὸς τὸν Φαβιέρον ἦσαν λίαν πεπλανημέναι. Ἕνεκα τούτου ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἀπέτυχεν.

Ἐρωτῶ ἤδη, καίτοι ἀποτυχών, κατὰ τί ἔβλαψε τὸν ἀγῶνα ὁ τακτικὸς στρατὸς καὶ ὁ ἀρχηγός του, ἢ μᾶλλον οὗτος; Δὲν ἀπησχόλησε τὰς τοῦ ἐχθροῦ δυνάμεις ἐπί τινα χρόνον; Δὲν ἀπώλεσεν ὁ ἐχθρὸς ἱκανοὺς ἄνδρας, ἵνα ἀποδιώξῃ τὸν τακτικὸν στρατὸν ἐκ τῆς νήσου; Δὲν κατηνάλωσε καὶ χρήματα καὶ πολεμεφόδια, ὧν ἡ προμήθεια ἦτο δυσχερής; Δὲν ἐβράδυνεν οὕτως ἡ κατὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἐκστρατεία τοῦ Κιουταχῆ, ἀσχολουμένου τοῦ Ὀμὲρ πασᾶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Εὐβοίας;

Ἐν τῇ συμπράξει του μετὰ τοῦ ἀτάκτου στρατοῦ τὸ τακτικὸν σῶμα ἐν Χαϊδαρίῳ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἐχθροῦ ἔφοδον, ἀπεδίωξεν αὐτὸν ἐκ τῆς θέσεως, ἣν εἶχε καταλάβει πρὸς τὰ δεξιὰ τῶν τοῦ ἀτάκτου περιχαρακωμάτων, ἀλλὰ δὲν τὸν κατεδίωξε μακρὰν τοῦ στρατοπέδου κατὰ τὴν ὑποχώρησιν αὐτοῦ, μὴ συγκατατεθέντων τῶν ἀτάκτων σωμάτων διὰ τὸν φόβον τοῦ ἱππικοῦ, ὑπερασπιζομένου τὴν ὑποχώρησιν. Τὴν ἐπαύριον ἐπιτεθέντος αὖθις τοῦ

Digitized by Google

ἐχθροῦ τὸ τακτικὸν σῶμα προέβη καὶ συνεπλάκη μετ' αὐτοῦ, τῶν ἀτάκτων πυροβολούντων ἐκ τῶν θέσεών των, ἀλλ' ἀπεκρούσθη· οἱ δὲ Τοῦρκοι καταλαβόντες θέσιν ἀπέναντι τοῦ στρατοπέδου περιεχαρακώθησαν. Ἡ ἡμέρα ὅλη διῆλθε δι' ἀψιμαχιῶν καὶ ἐπιθέσεων ἐκ μέρους τοῦ ἐχθροῦ, ἀποκρουσθεισῶν ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ σώματος καὶ τῶν ἀτάκτων. Περὶ τὸ ἑσπέρας, πολεμικοῦ συμβουλίου συγκροτηθέντος, συνεφωνήθη μεταξὺ τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ τοῦ Φαβιέρου, ὅπως τὸ μὲν τακτικὸν ὡς καταπεπονημένον καὶ πολὺ παθὸν καταλάβῃ ἅμα ἐπέλθῃ ἡ νὺξ τὰς περιβολὰς τῶν ἀτάκτων, οὗτοι δὲ ἐπιπέσωσιν αἴφνης κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλ' ἐνῷ τὸ τακτικὸν σῶμα ὑποδιαιρεθὲν εἰς μικρὰ ἀποσπάσματα εἰσήρχετο εἰς τὰς περιβολὰς τῶν ἀτάκτων, καὶ πρὶν ἢ καταλάβῃ τὰς ὡρισμένας θέσεις, εὗρεν αὐτὰς ἐγκαταλελειμμένας, εἶδε δὲ ταὐτοχρόνως τοὺς μὲν ἀτάκτους ὑποχωροῦντας, τοὺς δὲ Τούρκους ἐπιπίπτοντας κατὰ τῶν περιβολῶν· τότε ὑπεχώρησαν καὶ οἱ τακτικοὶ ἄνευ μεγάλης ζημίας, ἕνεκα τοῦ σκότους της νυκτός. Ἐκ τοῦ περιστατικοῦ δὲ τούτου ὑπελήφθη, ὅτι ἐν τῷ σχεδίῳ, ὅπερ ἀπεφασίσθη ἐν τῷ πολεμικῷ συμβουλίῳ, ὑπῆρχεν ἡ πρόθεσις τῆς ἐν ἀσφαλείᾳ ὑποχωρήσεως τῶν ἀτάκτων. Ἐν ᾧ πιθανώτατα αὕτη προῆλθεν ἐκ παρακοῆς τούτων εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀρχηγῶν, ὡς τοῦτο συνέβαινε πολλάκις. Οὕτω δὲ ἐδικαιολόγησε καὶ ὁ Καραϊσκάκης πρὸς τὸν Φαβιέρον τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο, ὅτε τὸν προσεκάλει νὰ μετάσχῃ τῆς κατὰ τοῦ Μουστάμπεη ἐκστρατείας. Ἐν τῇ συμπράξει του ταύτῃ μετὰ τοῦ ἀτάκτου, τὸ τακτικὸν κατὰ τί ἐγένετο πρόσκομμα ; Ἐὰν σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας ἦτο ἡ διάλυσις τῆς πολιορκίας τῆς Ἀκροπόλεως, οὗτος δὲν θὰ ἐπετυγχάνετο διὰ τῆς ἐν Χαϊδαρίῳ στρατοπεδεύσεως ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας τὸ πολὺ ἡμέρας ἔχοντος τοῦ στρατοῦ τροφάς, ἀλλὰ δι' ἄλλης ἐγγυτέρας πρὸς τὸ φρούριον θέσεως, ἢ ἐχούσης τοὐλάχιστον ἀσφαλῆ τὴν συγκοινωνίαν. Διὸ συνεβούλευσεν ὁ Φαβιέρος νὰ προχωρήσῃ ὁ στρατός, ὅτε ὁ ἐχθρὸς ὑπεχώρει, καὶ νὰ μεταβάλῃ θέσιν. Ἐὰν κατὰ τὴν συμβουλὴν ταύτην τὸ κίνημα ἀπετύγχανε, τότε ἡ σύμπραξις τοῦ τακτικοῦ σώματος θὰ ἐλογίζετο ἴσως εὐλόγως ὡς παραίτιος ἀτοπημάτων· ἀλλ' εὐτυχῶς ἢ ἀτυχῶς τοῦ Φαβιέρου ἡ προτροπὴ δὲν ἐγένετο παραδεκτή.

Ἀφ' οὗ μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας ταύτης ὁ Φαβιέρος ἀπεποιήθη νὰ συνεκστρατεύσῃ μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη κατὰ τοῦ Μουστάμπεη, ἐγένοντο ἀπόπειραι, ὅπως τὸ τακτικὸν σῶμα, ἐστρατοπεδευμένον ἐν Μεγάροις, λειποτακτοῦν μεταβῇ εἰς Ἐλευσῖνα καὶ ἑνωθῇ μετὰ τῶν ἀτάκτων σωμάτων· τὸ ἱππικὸν παραπεισθὲν εἶχεν ἤδη ἄνευ τῶν ἀξιωματικῶν του ἐξέλθει τῶν Μεγάρων καὶ ὥδευε λίαν πρωῒ πρὸς τὴν Ἐλευσῖνα, ὅτε ὁ Φαβιέρος συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν ἱππέων κατέφθασεν αὐτὸ καὶ τὸ διέταξε νὰ ἐπανέλθῃ. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἠνάγκασε τὸν Φαβιέρον νὰ μεταβῇ εἰς Μέθανα, ὅπου ἦτο τὸ διαρκὲς στρατόπεδον τοῦ τακτικοῦ σώματος, καὶ τὸ καταφύγιον τῶν κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ του σκευωριῶν. Μετά τινα μικρὰν διαμονὴν προσεκλήθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις παρέστησεν αὐτῷ τὸ κατεπεῖγον τῆς ἀποστολῆς πυρίτιδος καὶ πυρολίθων ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως.

Ὁ Φαβιέρος ἄνευ δισταγμοῦ ἀνεδέχθη τὴν ἀποστολὴν ταύτην, μετέβη ἄνευ ἀναβολῆς εἰς Μέθανα, διέταξε τὴν ἐκλογὴν πεντακοσίων ἑβδομήκοντα μέχρις ἑξακοσίων ἀνδρῶν συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ λόχου τῶν Φιλελλήνων, καὶ παρέδωκεν εἰς ἕνα ἕκαστον, οὐδὲ τῶν ἀξιωματικῶν ἐξαιρουμένων, ἕνα σάκκον πυρίτιδος ἢ πυρολίθων· παρασκευασθεὶς δὲ οὕτως ἀπέπλευσε κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τῶν Μεθάνων πρὸς τὸ Φάληρον, παραπλέων δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐν ὄψει τῆς Ἀκροπόλεως, μέχρις οὗ ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Τότε ἀπεβιβάσθησαν ἅπαντες, ἀλλὰ πολὺ βραδέως, ἕνεκα τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν λέμβων καὶ τῆς μακρᾶς ἀποστάσεως τοῦ πλοίου ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, καὶ ἀφοῦ ἐδόθη διαταγὴ εἰς μόνην τὴν πρωτοπορίαν, ἐκ τῶν φιλελλήνων καὶ τῶν πυροβολητῶν συγκειμένην, νὰ γεμίσῃ τὰ ὅπλα της,διότι αὕτη μόνη ἔφερε τοὺς πυρολίθους, ὥδευσαν πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν κατὰ φάλαγγας, οὔσης τῆς νυκτὸς φωτεινῆς ὡς ἐν καιρῷ σελήνης. Ἦσαν δὲ ἐγγὺς τῆς πολιορκητικῆς τάφρου, ὅτε οἱ φύλακες ἐννοήσαντες ἤρξαντο πυροβολοῦντες· τότε πανταχόθεν τῶν ἐχθρικῶν θέσεων καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀκροπόλεως ἐβάλλοντο παντοειδεῖς σφαῖραι· ἡ σύγχυσις ἦτο τοιαύτη ὥστε οἱ μὲν πολιορκηταὶ ἐνόμιζον ὅτι προσβάλλονται καὶ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἔξωθεν, οἱ δὲ πολιορκούμενοι ὅτι γίνεται ἔφοδος. Οὗτοι ὅμως ἐξῆλθον τῆς ἀπάτης ἅμα τὰ τύμπανα δοθείσης διαταγῆς ἐσήμανον προσβολήν, καὶ κατῆλθον πρὸς ὑποστήριξιν τῆς φάλαγγος διερχομένης τὴν τάφρον μετὰ μεγάλης δυσχερείας ἕνεκα τοῦ βάθους αὐτῆς καὶ τοῦ βάρους, ὅπερ ἔφερον οἱ ἄνδρες ἐπ' ὤμου· μετὰ τρεῖς πτώσεις ἐντὸς τῆς τάφρου ὁ Φαβιέρος ἠδυνήθη ν' ἀναβῇ αὐτήν. Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα, ὅτι ἡ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἴσοδος ἐξετελέσθη μετὰ τὴν τοῦ Γριζώτου μόλις πρὸ μηνὸς εἰσελθόντος, καὶ μετὰ ἀπόπειραν ἄλλου ἀτάκτου σώματος· ἔκτοτε ἐδιπλασιάσθη, ὡς ἦτο ἑπόμενον, ἡ ὀχύρωσις τῆς τάφρου καὶ ἐνισχύθη ἡ φρούρησις αὐτῆς. Ὁ Φαβιέρος εἶχεν ἀναδεχθῆ τὴν ἐφοδίασιν τῆς Ἀκροπόλεως, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ ἐξέλθῃ μετὰ δύο ἡμέρας. Ἀλλ' ἅπασα ἡ φρουρὰ καὶ ἰδίως οἱ δημογέροντες Ἀθηναῖοι, ἐναντίοι ὄντες εἰς τὴν ἔξοδον τῶν τακτικῶν, ἐματαίωσαν τὰς πρὸς τοῦτο τρεῖς ἀ-

Digitized by Google

ποπείρας τοῦ Φαβιέρου, κατὰ τῆς τρίτης δὲ ἀναφανδὸν ἐκηρύχθη τὸ ἀθηναϊκὸν σῶμα μετὰ τῶν δημογερόντων. Διττῶς ἠγωνίσθησαν οἱ τακτικοὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ἄνευ μὲν συμπράξεως μετὰ τῶν ἀτάκτων εἰσερχόμενοι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, μετὰ δὲ τῶν ἀτάκτων ἀφοῦ εἰσῆλθον φρουροῦντες καὶ οὗτοι. Κατὰ τί ἄρα ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἔβλαψαν τὸν ἀγῶνα; τίνα δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει προῆλθον ἀτοπήματα, ὥστε ἀντὶ ὠφελείας ἐγένοντο πρόσκομμα, κατὰ τὸν καθηγητὴν τῆς ἱστορίας; Ἡ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἴσοδος μετὰ σάκκων πυρίτιδος φερομένων ἐπ' ὤμων καὶ μετὰ ὅπλων κενῶν, ὅπερ προσέτι δὲν ἦτο ἱκανὴ προφύλαξις κατὰ τοῦ κινδύνου τῆς ἀναφλέξεως, διότι αὕτη ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός, αὕτη μόνη, νομίζω, θὰ ἤρκει εἰς ἱστορικὸν μὴ φανατικὸν ἢ μὴ προκατηλειμμένον κατὰ τοῦ τακτικοῦ ἐκείνου σώματος, ἵνα μὴ ἐκφέρῃ βλασφημίας, οἵας ἐξέφερεν ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος κατ' ἀγωνιστῶν· διότι οὗτοι μετὰ καρτερίας ὑπέμειναν παντὸς εἴδους στερήσεις καὶ κακουχίας, καὶ πρῶτος πάντων ὁ ἀρχηγός των, καθ' οὗ μᾶλλον, ὡς αὐξήσαντος καὶ διοικήσαντος τὴν τακτικὴν δύναμιν τὴν κατὰ τὸν καθηγητὴν ζημιώσασαν τὸν ἀγῶνα, ἀποδίδονται αἱ βλασφημίαι αὗται.

Μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἀκροπόλεως, ὁ Φαβιέρος συναγαγὼν τὸ σῶμα ἀπεσύρθη αὖθις εἰς Μέθανα, μόλις ποριζόμενος διὰ χορηγιῶν φιλελλήνων ἐξ Εὐρώπης τὰ πρὸς διατροφὴν μόνον χρειώδη, ὅτε κατ' ἀγαθὴν τύχην παρουσιάσθη ἐπιτροπὴ ἐκ Χίων προτείνασα ἐκστρατείαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Χίου καὶ ὑποσχομένη πάντα τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα. Ὁ Φαβιέρος προθύμως ἀναδεχθεὶς τὴν πρότασιν, καὶ στρατολογήσας πρὸς ἐπικουρίαν τινὰς ἑκατοντάδας ἀτάκτων, ἐξ ὧν τινὲς ἦσαν Χῖοι ὑπὸ ὁπλαρχηγοὺς δευτερεύοντας, ἐπέβη ἐπὶ τῆς νήσου, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τὸν κατὰ τῆς ἀποβάσεως ἀνθιστάμενον ἐχθρὸν ἐκ τακτικῶν καὶ Ἀλβανῶν ἀτάκτων, καὶ μετά τινας ἀψιμαχίας, ἐν αἷς ᾐχμαλωτίσθησαν ἱκανοὶ Τοῦρκοι, ὧν οἱ πλεῖστοι Ἀλβανοί, ἔστησε πολιορκίαν κατὰ τοῦ φρουρίου. Καταλαβὼν δὲ τὸ προάστειον, κείμενον ἐγγύτατα, ἀνήγειρε πυροβολεῖα ὁπλισθέντα διὰ πυροβόλων καὶ ὅλμων μικρᾶς καὶ μεγάλης ὁλκῆς ἐν ὅλῳ δεκαπέντε· τῇ συμπράξει δὲ τῶν ἀτάκτων, ὑποκειμένων ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Φαβιέρου ὡς μισθοδοτουμένων παρ' αὐτοῦ, ἡ πολιορκία προέβαινε τακτικῶς καὶ κανονικῶς. Ἐντὸς δὲ μηνὸς διὰ παραλλήλων κατείχετο ἤδη τὸ χεῖλος τῆς τάφρου, οἱ δὲ Τοῦρκοι δὲν ἠδύναντο νὰ κάμωσι χρῆσιν τῶν πυροβόλων ἐν ἡμέρᾳ. Μετὰ πολιορκίαν δὲ μηνῶν περίπου πέντε τὸ φρούριον θὰ παρεδίδετο στερούμενον ἰδίως πολεμεφοδίων, ὅτε τουρκικὸς στολίσκος ἐξελθὼν μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Πύλου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διέλυσε τὸν ἐκ θαλάσσης ἀποκλεισμόν, ἀναγκάσας τὸν πολὺ ἀσθενέστερον πολιορκητικὸν στολίσκον ν' ἀποχωρήσῃ καὶ μετ' αὐτοῦ τὸν Κανάρην ἐπιβαίνοντα τὸ πυρπολικόν του, πρόθυμον πάντοτε ν' ἀγωνισθῇ ὅπου καὶ ὅπως τὸν προσεκάλει ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος. Τοσαῦτα ἠδύνατο καὶ ὅταν ἱκανῶς εἶχεν ἐξασθενήσει κατὰ τὸν ἀριθμόν, τὸ κατὰ τὸν κ. Κ. Παπαρρηγόπουλον ἀτελῶς ὠργανωμένον τακτικὸν σῶμα καὶ ὡς τοιοῦτον μὴ ὂν πολεμικὸν ὄργανον ἐπιτήδειον.

Ἀτυχὴς προσέτι εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰ συμπεράσματά του ὁ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας, αἰτιολογεῖ τὴν κατὰ φαντασίαν προτίμησιν τοῦ ἀτάκτου στοιχείου κατὰ τοῦ τακτικοῦ, ἀποφαινόμενος ὅτι μετὰ τὰ ἀτοπήματα τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ συμπράξει τῶν δύο στοιχείων, φυσικὴ ἦτο ἡ προτίμησις ἐκείνου, δι' οὗ ἐπὶ τέλους κατωρθώθησαν οἱ μεγαλήτεροι τοῦ ἀγῶνος ἆθλοι. Ἀλλὰ τὸ ἄτακτον μετὰ τοῦ τακτικοῦ συνέπραξε μέχρι τῆς παραδόσεως τῆς Ἀκροπόλεως, οὐδαμοῦ δὲ ἄλλοθι ἢ ἐν μόνῃ τῇ ὑποχωρήσει τοῦ Χαϊδαρίου συνέβη ἀτόπημά τι, ἐκείνου δὲ αἰτία, ἀκάκως ἀφηγουμένου, ἦτο ἡ πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου ἀπείθεια τινῶν ἐκ τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν· τὸ ἀτόπημα δὲ τοῦτο ἐζημίωσε μόνον τὸ τακτικὸν σῶμα, αἴφνης καταληφθὲν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Οὐδεὶς ἄρα λόγος ὑπῆρξε σκέψεως περὶ προτιμήσεως ἑνὸς τῶν δύο στοιχείων ὡς μὴ δυναμένων ὁμοῦ νὰ συμπράξωσι, καὶ ὅτι τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν ἔδει νὰ προσφερθῇ ὁλοκαύτωμα ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου, εὐλόγως δὲ τὸ τακτικόν. Ταῦτα πάντα εἶναι πλάσματα φαντασίας, δυσμενῶς διακειμένης πρός τε τὸ πολύτλητον τοῦ ἀγῶνος τακτικόν, καὶ πρὸς τὸν διὰ τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν συντήρησίν του τοσοῦτον μοχθήσαντα ἀρχηγόν του, καλοῦντα τοὺς στρατιώτας παιδιά μου, καὶ ἀπαύστως ἐπαινοῦντα αὐτοὺς ὡς μὴ ὑποδεεστέρους τῶν Γάλλων στρατιωτῶν, ἀνωτέρους δὲ κατὰ τὴν καρτερίαν εἰς τὰς παντὸς εἴδους στερήσεις. Ταῦτα πάντα, λέγω, εἶναι πλάσματα φαντασίας, ἀληθῆ δὲ εἶναι τὰ ἑξῆς· Μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἀκροπόλεως ἀπελπισία κατέλαβε πάντας· τὸ ἄτακτον εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀπολέσει τὸ γόητρόν του, τὸ τακτικὸν ἦτο ἀνεπαρκὲς πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς χώρας ὡς ὀλιγάριθμον, ἡ δὲ κυβέρνησις ἐστερεῖτο χρημάτων πρὸς ἐνίσχυσιν τούτου· δὲν εἶχεν οὐδὲ ὀβολὸν τὸ δημόσιον ταμεῖον, διότι οἱ ὁπλαρχηγοὶ διενεμήθησαν τὰς μὴ ἔτι καταληφθείσας ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐπαρχίας εἰσπράττοντες πρὸς διατροφὴν τῶν στρατιωτῶν των τοὺς φόρους. Τίς περὶ προτιμήσεως μεταξὺ τῶν δύο πολεμικῶν στοιχείων θὰ ἠδύνατο ν' ἀποφασίσῃ τότε; ὁ λαός, ἡ βουλή, ἡ κυβέρνησις; ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν ἀνό-

Digitized by Google

ματα οὐδεμίαν σημασίαν ἔχοντα, διότι οὐδεμίαν ἴσχὺν εἶχον. Ἐὰν ἴσχυον, ἐὰν ἡ γνώμη των εἰσηκούετο, θὰ προετίμων βεβαίως τὸ τακτικὸν στοιχεῖον, τοὐλάχιστον χάριν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀτομικῆς ἀσφαλείας. Ὅτε ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἦτο τότε σύγχυσις καὶ ἀναρχία, γελοῖον καὶ τὸ νὰ φαντασθῇ τις ἐκλογὴν καὶ προτίμησιν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως.

Εἶχον περάνει τὴν διατριβὴν ταύτην ὅτε ἔτυχε ν' ἀναγνώσω μεταξὺ τῶν περιέργων αὐτογράφων ἐγγράφων τῆς συλλογῆς τῆς νύμφης μου τὸ ἑξῆς, μαρτυροῦν τὴν ὑπόληψιν ἣν εἶχεν ὁ Καραϊσκάκης πρὸς τὸ τακτικὸν σῶμα. Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ὁ λόχος τῶν Φιλελλήνων θαυμάζεται, καὶ ὅμως ἐπέπρωτο καὶ οὗτος ν' ἀκούσῃ παρ' Ἕλληνος ἱστοριογράφου ἐκφράσεις κακογνώμονας ἀντὶ εὐγνωμόνων διὰ τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος μόχθους του καὶ τὸ ἀφθόνως χυθὲν αἷμά του, διότι ὁ λόχος οὗτος ἀπετέλει μέρος τοῦ τακτικοῦ σώματος, καὶ μετ' αὐτοῦ ἠγωνίσθη πάντοτε. Ἄρα ἐὰν τοῦτο ἔβλαψε τὸν ἀγῶνα, τῆς βλάβης ταύτης συναίτιος ἐγένετο καὶ ὁ λόχος τῶν Φιλελλήνων. Φρονῶ, φίλε μου, ὅτι ὑπερασπισθεὶς τὴν μνήμην τῶν συναγωνιστῶν μου ἐπλήρωσα ἐνταὐτῷ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν μοὶ ἐξεφράσατε ἐπανειλημμένως ἵνα γράψω τινὰ περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι βίου τοῦ Φαβιέρου, διότι ἀμφότεραι αἱ ἀφηγήσεις, ἡ περὶ τοῦ τακτικοῦ σώματος ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἡ ταὐτόχρονος περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ του, εἰσὶν ἀδιαχώριστοι. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἄνω μνημονευθεῖσα ἐπιστολή·

Σεβαστὴ διοίκησις,

Καὶ χθὲς ἀνεφέρθημεν περὶ τοῦ κινήματός μας καὶ περὶ τῆς ἐλλείψεως τροφῶν, σήμερον δὲ ἀναφέρομεν ἀγγελίας καλάς. Χθὲς περὶ τὰ μέσα τῆς νυκτὸς ἐφθάσαμεν εἰς χωρίον μικρὸν ὀνόματι Χαϊδάρι, κείμενον εἰς πεδιάδα καὶ ἀπέχον μίαν ὥραν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, καὶ σήμερον πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἐπολεμήσαμεν μὲ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς κατεστρέψαμεν κατὰ κράτος. Ὁ πόλεμος ἐξήρκησεν ὥρας πέντε μὲ πολλὴν ἐπιμονὴν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· τέλος ἐδιώξαμεν τὸν ἐχθρὸν ἕως εἰς τὸν ἐλαιῶνα κατὰ Καμπῆς μὲ μεγάλην του ζημίαν καὶ καταισχύνην. Οἱ Ἕλληνες ἠνδραγάθησαν καὶ ἔκαμαν καὶ πολλὰ λάφυρα· τὸ ἑλληνικὸν τακτικὸν ἔκαμεν εἰς αὐτὴν τὴν μάχην θαυμάσια καὶ πρὸ πάντων ὁ λόχος τῶν φιλελλήνων Γάλλων· οἱ ἄτακτοι Ἕλληνες δὲν ἔμειναν ὀπίσω τῶν τακτικῶν.

Σ. Διοίκησις, ἡ πρώτη αὐτὴ μάχη εἰς τὸ μέλλον, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἡ γενναιότης τῶν Ἑλλήνων καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Διοικήσεως θὰ βοηθήσουν τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τὸ ἑξῆς καθὼς καὶ σήμερον. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ μᾶς προφθασθοῦν τροφαὶ καὶ πολεμοφόδια χωρὶς ἀναβολὴν καθὼς χθὲς τὰ ἐζητούσαμεν, διότι ἀλλέως δυνατὸν νὰ διαλυθῇ τὸ στρατόπεδον καὶ νὰ χάσωμεν τὸν ἀναμφίβολον θρίαμβον καὶ τὸν παντελῆ ἐξολοθρευμὸν τοῦ Κιουταχῆ· νὰ μὴ δεχθῇ ἡ Διοίκησις ν' ἀφήσῃ τοὺς τροπαιοφόρους Ἕλληνας νηστικοὺς καὶ χωρὶς πολεμοφόδια, διότι ἁμαρτάνει καὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸ ἔθνος· ἕως αὔριον ἐλπίζομεν νὰ γράψωμεν εἰς τὴν Διοίκησιν χαρμονικωτέρας ἀγγελίας, καὶ τὸ βάρος τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐκστρατείας εἶναι εἰς ἡμᾶς καὶ τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν ἀναγκαίων τοῦ στρατοπέδου εἰς τὴν Διοίκησιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευμένων καὶ πληγωμένων ἐχθρῶν εἶναι μεγάλος, καὶ μὲ δεύτερον θέλομεν τὸν σημειώσῃ εἰς τὴν Διοίκησιν, διότι τὸ παρὸν ἐγράφη ἀμέσως μετὰ τὴν μάχην καὶ δὲν ἠξεύρομεν καλῶς· σημειοῦνται κάτωθεν καὶ οἱ ὑπὲρ πατρίδος μάρτυρες πληγωθέντες καὶ φονευθέντες.

Σ. Διοίκησις, τροφὰς, τροφὰς, τροφὰς καὶ πολεμοφόδια καὶ θέλεις εἰδῇ θαυμάσια.

Τὴν 6 Αὐγούστου περὶ ὥραν ἕκτην τῆς ἡμέρας 1826.

Παρακαλοῦμεν πρὸς τούτοις νὰ μᾶς προφθασθῇ καὶ ἕνας χειροῦργος τὸ ὀγληγορώτερον, διότι αὐτὸς ὁποῦ ἔχομεν καὶ δὲν ἐξαρκεῖ καὶ δὲν εἶναι ἀρκετὰ ἱκανός· ἐπήραμεν καὶ τὸν Γιουροῦχον μπαϊρακτάρην μὲ ὅλην τὴν σημαίαν καὶ τὸ ἄλογόν του.

Οἱ εὐπειθεῖς Πατριῶται

ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ

Ν. ΓΡΙΖΩΤΗΣ

Β. ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ

Ν. ΠΑΝΟΥΡΓΙΑΣ

Μ. ΛΕΚΑΣ

ΣΠ. ΞΥΔΗΣ

Α. ΒΟΚΑΣ

Π. ΦΑΡΜΑΚΗΣ

ΧΡ. ΠΕΡΡΑΙΒΟΣ

ΣΤ. ΣΕΡΦΟΣ

Λ. ΛΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ.

Τὴν 6 Αὐγούστου 1826, ἐν Ναυπλίῳ.

Ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

(Τ. Σ.) Γ. ΓΛΑΡΑΚΗΣ.

Ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς τὰ ἀνωτέρω ἐλπίζων ὅτι θέλετε ἀποδεχθῇ τὴν καταχώρησιν ἐν ταῖς στήλαις τοῦ ὑφ' ὑμῶν ἐκδιδομένου περιοδικοῦ φύλλου ἡ «Ἑστία», ἐν ᾧ κατεχωρίσθησαν καὶ αἱ κατὰ τοῦ τακτικοῦ τῆς ἐπαναστάσεως γνῶμαι τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας κυρ. Κωνσταντίνου Παπαρρηγοπούλου.

Δέχθητε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου. Γ. Καρατζας.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 5.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου εἶχε κρυβῇ, ἀλλὰ δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπέλθει τῆς νυκτὸς τὸ σκότος ὅτε, κλείσαντες τὴν ἀποθήκην, ἐξήλθομεν τοῦ Χανίου. Ἡ πύλη ἦτο εἰσέτι ἀνοικτή. Δὲν εἴχομεν οὔτε σάκκον, οὔτε δέμα, οὐδ' ἄλλο τι δυνάμενον νὰ ὑποδείξῃ τοὺς σκοποὺς μας. Εἰς τοὺς κόλπους μας μόνον καὶ ἐντὸς τῶν ἐνδυμάτων ἐκρύψαμεν ὅ,τι ἠδυνάμεθα ἀσφαλῶς καὶ κρυφίως νὰ φέρωμεν μεθ' ἡμῶν. Οὐδεὶς τῶν γειτόνων ἢ συγκατοίκων ἐγνώριζε τὸ μυστικόν μας. Ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν μοῦ ἐφαίνετο ὡς νὰ τὸ γνωρίζῃ ὁ κόσμος ὅλος· μοῦ ἐφαίνοντο αἱ εἰσέτι ἀνοικταὶ θύραι καὶ τὰ ἐπὶ

Digitized by Google

τῆς αὐλῆς παράθυρα, ὡς νὰ εἶχον ὀφθαλμοὺς καὶ ἔβλεπον, διὰ μέσου τῶν φορεμάτων, τὰ βάθη τῶν κόλπων μας καὶ, βαθύτερον ἔτι, τῶν καρδιῶν μας τὰ διανοήματα. Παρὰ τὴν πύλην ἵστατο ὁ γέρων φύλαξ μὲ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν νώτων.

— Πῶς τόσον ἀργὰ ἔξω, μᾶς ἠρώτησε. Διὰ ποῦ;

— Πηγαίνομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ μου.

Δὲν ἦτο οὔτε ἡμέρα οὔτε ὥρα ἑσπερινοῦ. Δὲν ἐτόλμησα νὰ εἴπω λέξιν πρὸς τὸν πατέρα μου, ἀλλ' ἤμην βέβαιος, ὅτι ὁ γέρων Ὀθωμανὸς ἠννόησεν ὅτι φεύγομεν καὶ ὅτι θὰ τρέξῃ νὰ μᾶς καταδώσῃ. Πᾶσα σκιὰ μακρόθεν μοὶ παρίστατο ὡς Γιανίτσαρος ἢ Ζεϊβέκης κρατῶν σπάθην εἰς τὰς χεῖρας· ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀνέμενον ἀπροσδόκητόν τινα καταστροφήν.

Χάριτι θείᾳ οὐδεμία ἀπευκταία συνάντησις διετάραξε τὴν πορείαν μας. Ὁ πλοίαρχος εἶχεν ὁρίσει ποῦ θὰ τὸν εὕρωμεν, εἰς ἀπόκεντρον τῆς πόλεως ἄκραν, καὶ μᾶς ἐπερίμενεν εἰς τὸ παράλιον· ἡ λέμβος ἦτο παρέκει· ἐρημία καὶ ἡσυχία ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἄκρα, καὶ ἡ ἑσπέρα σκοτεινή. Ἐπηδήσαμεν ἐντὸς τῆς λέμβου καὶ ἐμπρός!

Μόνον ὅτε ἀνέβημεν ἐπὶ τοῦ πλοίου, ᾐσθάνθην τὸ στῆθός μου ἐλαφρότερον καὶ ἀνέπνευσα ἐλευθέρως. Ξένα πλοῖα δὲν εἶχον εἰσέτι συληθῆ ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὥστε ὑπὸ τὴν Ρωσικὴν τῆς γολέτας σημαίαν ἐφρόνουν, ὅτι πᾶς ἄμεσος κίνδυνος ἐξέλιπε. Ἐφανταζόμην δὲ, ὅτι φεύγοντες τὴν Σμύρνην ἐφεύγομεν τοὺς τρόμους καὶ τὰ βάσανα καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ ἐλησμόνουν τὴν πρώτην μου ἀπ' ἀρχῆς ἐντύπωσιν, ὅτι μεταβαίνοντες εἰς Χίον δὲν ἐσωζόμεθα ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἄλλως τε ὅσῳ τὸ ἐσκεπτόμην τόσῳ ἐπειθόμην, ὅτι ἐκεῖ ἠθέλομεν μείνει ἀβλαβεῖς καὶ ἥσυχοι. Οἱ ὀλίγοι ἐν τῇ νήσῳ Τοῦρκοι ἦσαν ἐξημερωμένοι, ἐπὶ τέλους δὲ ἦσαν ὀλίγοι. Οἱ Χῖοι ἦσαν ἐργατικοὶ, φιλήσυχοι καὶ εἰρηνικοί. Εὐημεροῦντες καὶ αὐτοδιοικούμενοι ἦσαν οἱ εὐτυχέστεροι τῶν Ἑλλήνων τότε. Δὲν ὑπῆρχεν ἄρα πιθανότης οὔτε ἡ ἐπανάστασις νὰ μεταδοθῇ εἰς Χίον, οὔτε τῶν Τούρκων ἡ ὀργὴ καὶ ὁ φανατισμὸς κατὰ τῶν κατοίκων της νὰ ἐκσπάσωσι. Ὅθεν ἔβλεπον μὲ ἥσυχον τὴν καρδίαν τῆς ἀναχωρήσεως τὰς προετοιμασίας. Ἡ ἄγκυρα ἐκρέματο ἤδη ἀπὸ τῆς πρώρας· ἅμα ἀνήλθομεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἡ λέμβος ἀνηρτήθη, τὰ ἱστία ἡπλώθησαν καὶ ἀπεπλεύσαμεν.

Ἐκοιμήθην τὴν νύκτα ὡραῖα. Ἀφ' ὅτου οἱ νυκτερινοὶ ἐκεῖνοι τουφεκισμοὶ μὲ εἶχον ἐξυπνήσει κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, ὁ ὕπνος μου ἦτο διακεκομμένος καὶ ἀνήσυχος, ἐσχάτως δὲ οἱ αὐξάνοντες κίνδυνοι καὶ αἱ περὶ φυγῆς σκέψεις μου ἐκράτουν τὰ βλέφαρα ἀνοικτὰ καὶ διηρχόμην ἀγρύπνους τὰς νύκτας. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ πλοίου ᾐσθανόμην ἀσφαλής. Ἐσκεπτόμην ὀλίγον τὴν ματαιωθεῖσαν εἰς Ἀγγλίαν ἀποδημίαν, μοῦ ἤρχετο κατὰ νοῦν ἡ τρομερὰ ἐκείνη ἐν τῇ ἀγορᾷ παραζάλη, ὅτε ἔτρεχον ἄκων ἐν μέσῳ τῶν Τούρκων, ἐφανταζόμην ποῦ καὶ ποῦ, ὅτι ἔβλεπον ἐνώπιόν μου τὸν Πατριάρχην ἐπὶ τῆς ἀγχόνης, ἀλλὰ τὰ δυσάρεστα φαντάσματα ἀπεδίωξε βαθμηδὸν τῆς σωτηρίας ἡ συναίσθησις, ἡ προσδοκία τῆς μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν μου συναντήσεως καὶ αἱ γλυκεῖαι τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀναμνήσεις. Ἡ νεότης εἶναι φύσει ἀμέριμνος καὶ εὔελπις· δὲν ἀρέσκεται νὰ ἐνδιατρίβῃ εἰς τὰ θλιβερά. Αἱ τῆς Σμύρνης ἀναμνήσεις διελύθησαν βαθμηδὸν ὑπὸ τὸ πρίσμα εὐχαρίστων ὀνειροπολημάτων καὶ ἀπεκοιμήθην ἐν γαλήνῃ, ναναριζόμενος ἀπὸ τοῦ σκάφους τὸ τρίξιμον καὶ ἀπὸ τὴν ὁμαλὴν ἐπὶ τῶν ἐλαφρῶν κυμάτων κίνησίν του.

Τὴν αὐγὴν, ὅτε ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ ἥλιος εἶχε μόλις ἀνατείλει. Ἀντικρύ μας ἐφαίνετο ἡ Χίος, κεκαλυμμένη ὑπὸ διαφανοῦς πρωϊνῆς ὁμίχλης. Μακρὰν δὲ πρὸς τ' ἀριστερὰ ὁ πατήρ μου τείνων σιωπηλῶς τὴν χεῖρα μοὶ ἔδειξεν, ὡς σμῆνος λευκῶν περιστερῶν, σειρὰν ἱστίων ἐπικαθημένων ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος. Ὁ γέρων Βισβίλης,—νομίζω ὅτι τὸν βλέπω ἐνώπιόν μου τώρα, ἐνῷ γράφω,—ὄρθιος ἐπὶ τῆς πρύμνης, μὲ τὰς δύο χεῖρας ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ κύκλῳ τῶν ὀφθαλμῶν, ἠτένιζε μετὰ προσοχῆς, ὡσεὶ προσπαθῶν νὰ μετρήσῃ τὰ πλοῖα.

— Ἔρχονται, ἢ φεύγουν; ἠρώτησεν ὁ πατήρ μου.

— Πηγαίνουν πρὸς τὴν Σάμον, ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος. Ὁ Θεὸς μαζῆ των!

— Ἀμήν, ὑπέλαβεν ὁ πατήρ μου. Καὶ οἱ δύο γέροντες ἔκαμον τὸν σταυρόν των.

Πρώτην τότε φορὰν ἐπεφάνη εἰς ἐμὲ συσσωματωμένη ἡ ἰδέα τῆς Ἐπαναστάσεως, ἡ αἴσθησις τῆς Ἐθνεγερσίας. Αἱ λευκαὶ ἐκεῖναι περιστεραὶ ἦσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου τὰ πλοῖα. Ἐπ' αὐτῶν ἐκυμάτιζε τοῦ Σταυροῦ ἡ σημαία. Καὶ διέτρεχον τὰ πλοῖα ἐκεῖνα τὰς Ἑλληνικὰς θαλάσσας ἐλεύθερα, καὶ ἦσαν ἐπ' αὐτῶν ἄνδρες γενναῖοι καὶ ἄφοβοι, καὶ ἐπεδείκνυον ἀπὸ παραλίαν εἰς παραλίαν τὴν σημαίαν των, ἐμψυχοῦντες τοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἀψηφοῦντες τοὺς Τούρκους, καὶ ἐπὶ τῆς σημαίας ἐκείνης ἦσαν ἐγκεχαραγμέναι αἱ λέξεις «Ἐλευθερία ἢ θάνατος!»

Ὅτε εἶδον τοὺς δύο γέροντας τοσοῦτον συγκεκινημένους ᾐσθάνθην ἐν ἐμαυτῷ αἴσθημα ἀπερίγραπτον, ἀπερίγραπτον τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον ἦτο ἀόριστον καὶ συγκεχυμένον. Ἠσθάνθην ὡς νὰ ἐγίνετο πλατύτερον τὸ στῆθος καὶ ὑψηλότερον τὸ σῶμά μου. Ἀλλ' ἦτο στιγμιαῖον καὶ παροδικὸν τὸ αἴσθημα. Ἴσως δὲ, ἴ-

Digitized by Google

σως γράφων τώρα, περιγράφω μᾶλλον τί ἠδυνάμην νὰ συναισθανθῶ τότε, ἢ ὅ,τι πραγματικῶς καὶ ἀκριβῶς συνησθάνθην.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ἀπεβιβαζόμεθα εἰς Χίον. Ἐπερίμενον νὰ ἴδω κατὰ τὸ σύνηθες τὴν παραλίαν πλήθουσαν, καὶ γνωρίμους καὶ φίλους ἐπὶ τῆς προκυμαίας, καὶ ν' ἀκούσω τὰ εὔθυμα *Καλῶς ὡρίσατε* καὶ τοὺς χαριεντισμούς, οἵτινες ἄλλοτε κατὰ τοιαύτας περιστάσεις μεταξὺ τῆς ἀποβάθρας καὶ τῆς λέμβου ἀντηλλάσσοντο. Ἀλλὰ τὸ παρὰ τὴν ἀποβάθραν καφενεῖον ἦτο κενόν, ἡ προκυμαία ἔρημος, ἔρημος ἡ ἀγορά. Εἰς τὰς θύρας μόνον ἐργαστηρίων τινῶν οἱ ἰδιοκτῆται κατηφεῖς καὶ σιωπηλοὶ μᾶς ἔβλεπον ἀποροῦντες καὶ μᾶς ἐχαιρέτων διαβαίνοντας. Ἡ θέα τῆς γενικῆς ἐκείνης κατηφείας μὲ κατετάρασσε καὶ μοῦ ἤρχετο νὰ φωνάζω ἐρωτῶν τοὺς πρὸ τῶν ἐργαστηρίων πραγματευτάς :— Δι' ὄνομα Θεοῦ, τί ἔπαθεν ἡ Χίος ; τί συμβαίνει ; Ἀλλ' ἐβάδιζον κατόπιν τοῦ πατρός μου ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη του, καὶ δὲν ἤμην συνειθισμένος νὰ λαμβάνω τὴν πρωτοβουλίαν ποτὲ ἐκείνου παρόντος.

Εὐτυχῶς οὐδ' ἐκεῖνος ἐκρατήθη ἐπὶ πολύ, ἀλλ' εἰσχωρήσας εἰς ἐργαστήριον ἀρχαίου γνωρίμου του τῷ ἀπηύθυνεν, ἄνευ προοιμίου ἐξηγοῦντος τὴν παρουσίαν μας, τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐρώτησιν, ἥτις μοῦ ἤρχετο εἰς τὰ χείλη·

— Ηὗρες τὴν ὥραν νὰ ἐπιστρέψῃς, φίλε μου. Ἐδῶ εἶναι κόσμου χαλασμός !

Αὗται ἦσαν αἱ πρῶται τοῦ ἐμπόρου λέξεις. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη μελαγχολικὴ ὑποδεξίωσίς του δὲν τὸν ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ νὰ μᾶς ἐπιδείξῃ τὴν εὐχαρίστησίν του ἐπὶ τῇ μετὰ τοῦ πατρός μου συναντήσει. Μᾶς ἠνάγκασε νὰ καθίσωμεν, ἐπέμεινε νὰ μᾶς κεράσῃ καὶ μεταξὺ φιλοξενιῶν μᾶς διηγήθη τὰ διατρέξαντα.

Τότε ἐμάθομεν, ὅτι ὁ στόλος, τὸν ὁποῖον εἴδομεν τὴν αὐγὴν πλέοντα πρὸς τὴν Σάμον, εἶχε διαμείνει δέκα ἡμέρας εἰς τὰ παράλια τῆς Χίου ὑπὸ τὸν ναύαρχον Τομπάζην πρὸς ἐξέγερσιν τῆς νήσου, ἀλλ' ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἅμα ἰδόντες τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα συνέλαβον τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς προκρίτους, τοὺς ὁποίους εἰσέτι ἐκράτουν ὡς ὁμήρους ἐντὸς τοῦ φρουρίου, οἱ δὲ χωρικοὶ δὲν ἐκινήθησαν, καὶ ἀπέπλευσεν ἄπρακτος ὁ στόλος. Καὶ μᾶς ἀφηγήθη λεπτομερῶς ὁ ἐργαστηριάρης τῶν δέκα ἐκείνων ἡμερῶν τὰς περιπετείας, καὶ ἀπηρίθμει τὰ ὀνόματα τῶν συλληφθέντων ὁμήρων, ὀνόματα σεβαστὰ καὶ προσφιλῆ, καὶ περιέγραφε μετὰ συγκινήσεως τὸν τρόμον, τὸν ὁποῖον ἡ σύλληψίς των καθ' ὅλην τὴν νῆσον ἐνέσπειρε. Διότι ἦσαν ἤδη γνωσταὶ αἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει σφαγαί, ἡ δὲ κράτησις τῶν ὁμήρων ἐθεωρήθη εὐλόγως ὡς προοίμιον χειροτέρων παθημάτων. Ὥστε ἠννοήσαμεν, διατί ἦτο ἔρημος καὶ κατηφὴς ἡ πόλις. Ἠννοήσαμεν δὲ ταὐτοχρόνως, ὅτι ἡ Σμύρνη δὲν ἦτο ἡ μόνη ἐπικίνδυνος διαμονή· ὅτι ὅπου ἔνοπλοι Τοῦρκοι καὶ ὑπόδουλοι Ἕλληνες, ἐκεῖ θηριώδης ἀγριότης ἐξ ἑνὸς καὶ διαρκὴς ἀφ' ἑτέρου ἀγωνία.

Μὲ καρδίαν βαρεῖαν κατηυθύνθημεν πρὸς τὴν οἰκίαν μας. Ὅταν ἔκρουσεν ὁ πατήρ μου τὴν θύραν, εἶδον ἓν δάκρυ σιωπηλὸν ἐπὶ τῆς παρειᾶς του. Ἀλλ' ἐγώ, ᾐσθανόμην τὴν καρδίαν μου σειομένην ὑπὸ τῆς φαιδρᾶς πλημμύρας ἀρχαίων ἀναμνήσεων, καὶ ὅταν ἤνοιξε τὴν θύραν ἡ Ἀνδριάνα, ἡ ὀρφανὴ τῆς τροφοῦ μου θυγάτηρ, ἡ εὔθυμος συμπαίκτρια τῶν παιδικῶν μου χρόνων, ἡ ἀφοσιωμένη τῆς μητρός μου ὑπηρέτρια, ὅταν ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἰδοῦσα ἡμᾶς ἀπροσδοκήτως ἐνώπιόν της, ἔκθαμβος καὶ περιχαρὴς ἤνοιγε τὰ χείλη νὰ φωνάξῃ τῆς ἐλεύσεώς μας τὴν ἀγγελίαν, ἐγὼ ἐχύθην καὶ πρὶν ἔτι προφθάσῃ νὰ κράξῃ, ἔκλεισα μὲ τὴν μίαν χεῖρα τὸ στόμα της, μὲ τὴν ἄλλην δὲ ἔσυρα τὴν λευκὴν οὐρὰν τοῦ γιακοῦ κεφαλοδέσμου της, καὶ ἐλύθησαν αἱ πλεξίδες της, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν χεῖρά μου ἡ λευκὴ ὀθόνη. Ἐλησμόνησα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν καὶ τὸ πρὸς τὸν πατέρα μου σέβας, καὶ τὰ διελθόντα ἑπτὰ ἔτη ἀφ' ὅτου ἤμην ἀπών, καὶ τοὺς οἰωνούς, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐπέστρεφον εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν.

Ἡ χαρὰ τῆς μητρός μου ὅτε μᾶς εἶδεν ἐπεσκίασε πᾶν ἄλλο της αἴσθημα. Τὴν ηὗρα γεροντοτέραν ἀφ' ὅ,τι τὴν ἐγνώριζον τὴν καλήν μου μητέρα, αἱ δὲ ἀδελφαί μου, τὰς ὁποίας ἀφῆκα παιδία μικρά, ἦσαν ἤδη ἀνθηρὰ κοράσια. Ὢ! Μετὰ πόσης χαρᾶς ἐπιστρέφει τις μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἐγεννήθη, πλησίον ἐκείνων, τοὺς ὁποίους παιδιόθεν ἠγάπησε ! Πόσον γλυκεῖαι αἱ ὧραι τῶν πρώτων συναντήσεων καὶ αἱ περιποιήσεις προσφιλοῦς μητρὸς ὁδηγούσης τὸν ἐπανακάμπτοντα υἱὸν εἰς τὸ παλαιὸν δωμάτιον, εἰς τὴν κλίνην, ὅπου πρὸ ἐτῶν ἐκοιμήθη, καὶ αἱ ἀσυνάρτητοι τρυφερότητες τὰς ὁποίας τῷ λέγει, καὶ τὰ δάκρυα χαρᾶς τὰ διακόπτοντα τὴν ὁμιλίαν της, καὶ οἱ περιπαθεῖς ἐναγκαλισμοί, καὶ τὰ μητρικὰ φιλήματα ! Ἡ δυστυχής μου μήτηρ, πόσα ἔμελλεν εἰσέτι νὰ ὑποφέρῃ πρὶν κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς !

Ὁ πατήρ μου ἠθέλησε νὰ μεταβῶμεν ἀμέσως εἰς τὴν ἐξοχήν, εἰς τὸν Πύργον μας, ἀλλ' ἡ Δημογεροντία δὲν τὸ ἐπέτρεψε. Δὲν ἐσυγχωρεῖτο εἰς οὐδεμίαν τῶν εὐπόρων οἰκογενειῶν ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς πόλεως. Οἱ Τοῦρκοι, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ κρατουμένων, ἤθελον ὅλους ἡμᾶς ἐκεῖ, πλησίον, ὑπὸ τὴν χεῖρα, ὑπὸ τὴν μάχαιράν των. Ἐμείναμεν λοιπὸν θέλοντες καὶ μὴ εἰς τὴν πόλιν, πιστεύοντες ὅτι, οὕτως ἢ ἄλλως, δὲν θὰ βραδύνωσι τὰ πράγματα νὰ ἡσυχάσωσι. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ προΐδῃ ἔκτοτε τὴν μακρὰν τοῦ ἀγῶνος διάρκειαν. Ἡμεῖς δ' ἐν Χίῳ, χρεω-

Digitized by Google

στῶ νὰ τὸ ὁμολογήσω, δὲν εἴχομεν κατ' ἀρχὰς μεγάλας περὶ τελικῆς ἐπιτυχίας ἐλπίδας. Ἀπ' ἐναντίας. Ἐβλέπομεν ἐκ τοῦ πλησίον τῶν Τουρκικῶν δυνάμεων τὸν ὄγκον, καὶ τὸν ἐβλέπομεν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐντυπώσεων τὸ πρίσμα καὶ ὑπὸ τοῦ τρόμου τὴν πίεσιν. Ἡ δ' ἐπανάστασις δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀναδείξει τὴν ἰσχύν της διὰ τῶν κατὰ ξηρὰν νικῶν καὶ διὰ τῶν ἐπὶ θαλάσσης κατορθωμάτων της. Καὶ βραδύτερον ὅμως, ὅτε ἤρχισαν τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων οἱ θρίαμβοι, αἱ περὶ αὐτῶν ειδήσεις δὲν ἴσχυον νὰ οὐδετερώσωσι τὴν ἀποθάρρυνσιν, τὴν ὁποίαν αἱ πέριξ ἡμῶν καταστροφαὶ ἐνέσπειραν εἰς τὰς καρδίας μας. Διότι ἕκαστον τῶν ἐπαναστατῶν ἀνδραγάθημα εἶχε τὴν ἀνταπόδοσίν του, ὅπου οἱ Τοῦρκοι ἐδέσποζον. Τὴν πρώτην Τουρκικοῦ δικρότου πυρπόλησιν ἐπηκολούθησεν ὁ θρῆνος τῶν Κυδωνιῶν καὶ αἱ φρικώδεις τῆς Σμύρνης σφαγαί· τὴν ἐν Σάμῳ τῶν ἐχθρῶν ἧτταν διεδέχθησαν τὰ ἐν Κύπρῳ αἱμοχαρῆ ὄργια· μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐπῆλθε τῆς Κασσάνδρας ἡ ἐρήμωσις. Καὶ ἐν τούτοις ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρόκριτοι ἐκρατοῦντο ἐν τῷ φρουρίῳ, ὁ δ' ἀριθμὸς τῆς ἐν αὐτῷ φρουρᾶς ηὔξανε διὰ νέων ἑκάστοτε ἐπικουριῶν, αἱ δὲ καταπιέσεις ἐπετείνοντο καὶ μᾶς ἔρριπτον ἄγρια βλέμματα οἱ Τοῦρκοι καὶ ἠκόνιζον τὰ ξίφη των, ἐνῷ ἀντικρύ μας, καθ' ὅλα τῆς Ἀνατολῆς τὰ παράλια, ἐπεσωρεύοντο ἀγέλαι θηρίων ἑτοίμων νὰ ἐπιπέσωσιν εἰς τὴν νῆσόν μας! Ὄχι· ἡ περὶ ἡμᾶς ἀτμοσφαῖρα δὲν ἦτο κατάλληλος πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ φρονήματος. Ἡ κεφαλή μας ἔκλινεν ὑπὸ τὸν ἀνεμοστρόβιλον τῆς καταδρομῆς καὶ ἐλπίδες γενναῖαι δὲν εἰσεχώρουν εἰς τὴν ψυχήν μας.

Ἡ μόνη τοῦ πατρός μου ἐλπίς,—ἐλπὶς οὐχὶ ἀποσείσεως τοῦ ζυγοῦ, ἀλλὰ συμβιβασμοῦ καὶ συνδιαλλαγῆς,—ἐστηρίζετο εἰς τὴν ἀρωγὴν τῆς Χριστιανωσύνης. Ἀλλ' ὁ φίλος του Ζενάκης οὐδαμῶς παρεδέχετο τῆς τοιαύτης ἀρωγῆς τὴν πιθανότητα. Ἐσφίγγετο ἡ καρδία μου, ὅτε τὸν ἤκουον ἐλεεινολογοῦντα τὸ κίνημα καὶ θρηνοῦντα ἐκ προοιμίων ἁπάσας τὰς συνεπείας του. Ὁ πατήρ μου ἐφαίνετο μὴ πειθόμενος καὶ ἐπέμενεν ἐλπίζων, ἀλλ' ὁ Ζενάκης ἦτο ὑποπρόξενος, δὲν ἐνθυμοῦμαι τίνος ἐκ τῶν δευτερευουσῶν δυνάμεων,—τῆς Ὁλλανδίας νομίζω,—ὥςε εἰς ἐμὲ οἱ λόγοι του ἐφαίνοντο πλήρεις βαρύτητος καὶ ἐπισημότητος. Ἀρχαῖος τοῦ πατρός μου φίλος καὶ γείτων, ἦτο ἐκ τῶν ὀλίγων, οἵτινες κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐσύχναζον εἰς τὴν οἰκίαν μας. Ὡς ἐκ τοῦ ἀξιώματός του εὑρίσκετο εἰς καθημερινὴν μετὰ τῶν λοιπῶν προξένων ἐπαφήν, ἡ δὲ ἀνθελληνικὴ τότε τῶν Δυνάμεων πολιτική, ρυθμίζουσα τοῦ ἐν Χίῳ προξενικοῦ σώματος τὰς ἰδέας, ἀντανεκλᾶτο εἰς τοῦ Ζενάκη τὴν γλῶσσαν. Αἱ περὶ ἐπαναστάσεως ἐκφράσεις του δὲν ἦσαν οὔτε διὰ τὸ παρὸν ἐπαινετικαί, οὔτε ἐνθαρρυντικαὶ διὰ τὸ μέλλον.

— Δὲν ἐπεμβαίνει ἡ Εὐρώπη καὶ ἡσύχασε, ἔλεγε καὶ ἐπανέλεγε πρὸς τὸν πατέρα μου· οἱ βασιλεῖς δὲν συμπεθερεύουν μὲ ἀποστάτας.

— Καὶ θ' ἀφήσουν τὸν Σουλτάνον νὰ σφάξῃ τοὺς Ἕλληνας ὅλους! ἀνέκραζεν ὁ πατήρ μου.

— Ἂς προσκυνήσουν καὶ ἂς ζητήσουν τὸ ἔλεός του, ἀπεκρίνετο ὁ Ζενάκης. Καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι τὸν ἀκούω ἐπιλέγοντα τὴν συνήθη του φράσιν, ὁπότε περὶ ἐπαναστατῶν ἦτο ὁ λόγος,—Ἐπῆραν τὸ Γένος εἰς τὸν λαιμόν των!

Καὶ παρῆλθεν οὕτω τὸ θέρος, μετὰ δὲ τὸ θέρος ἦλθε τὸ φθινόπωρον, καὶ διεδέχθη τὸ φθινόπωρον ὁ χειμών. Πῶς διῆλθον οἱ δέκα μῆνες ἐκεῖνοι, καθ' οὓς ἐζήσαμεν μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος, λησμονοῦντες τὴν διάρκειαν τῆς χθὲς ἐν τῇ προσδοκίᾳ τῆς αὔριον;

Ἐπεχειρίσθης, ἀναγνῶστα, ποτὲ ὑψηλοῦ ὄρους τὴν ἀνάβασιν; Ἀρχίζεις μετὰ θάρρους τὴν πορείαν· εἶναι τραχεῖα ἡ ἄνοδος καὶ ὁ ἱδρὼς περιβρέχει ἐντὸς ὀλίγου τὸ μέτωπόν σου. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ τέρμα προσέγγισις σμικρύνει τοῦ κόπου τὴν αἴσθησιν. Τὴν βλέπεις ἄνωθέν σου τὴν κορυφήν. Προχωρεῖς πρὸς αὐτήν. Ἐπλησίασες. Ὀλίγα ἔτι μένουν βήματα. Ἔφθασες. Ἀλλ' ὄχι. Δὲν ἦτο τοῦτο ἡ κορυφή. Σὲ ἠπάτησε τοῦ βουνοῦ τὸ ἐξόγκωμα. Παρέκει, ὑψηλότερα εἶναι ἡ ἀληθὴς κορυφή του. Ἡ ἀπόστασις δὲν φαίνεται μεγάλη. Ἐμπρός! Καὶ ἀρχίζεις ἐκ νέου τὴν ἀνάβασιν, μὲ τὰ γόνατα ὀλιγώτερον στερεά, μὲ ταχυτέρους τῆς καρδίας παλμούς. Καὶ φθάνεις ἐκεῖ, καὶ τὴν κορυφὴν τὴν βλέπεις μακρύτερα πάλιν. Καὶ τὰς δυνάμεις σου τὰς ἐξήντλησας ἤδη, ἀγωνιζόμενος νὰ φθάσῃς εἰς τὸ τέρμα, τὸ δὲ τέρμα ἀπομακρύνεται, καθόσον νομίζεις ὅτι τὸ ἤγγισες. Καταβεβλημένος, ἀσθμαίνων βλέπεις ἐπὶ τέλους τὸν οὐρανὸν ὄπισθεν τῆς τελευταίας ἄκρας, καὶ τότε πίπτων ἐπὶ τοῦ χώματος, ὅπως ἀναλάβῃς δυνάμεις βλέπεις κάτω τὴν κοιλάδα καὶ θαυμάζεις τὸ ὕψος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆλθες.

Ἰδοὺ πῶς διῆλθον οἱ μῆνες ἐκεῖνοι. Ἀνεβαίνομεν τὸ βουνόν, ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς ἐκάλυπτον νέφη τὴν κορυφὴν καὶ δὲν τὴν ἐβλέπομεν. Ὅτε δ' ἐπὶ τέλους ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἄκραν, εὕρομεν κρημνὸν ἐνώπιόν μας καὶ βάραθρον, καὶ ἀντὶ ν' ἀναπαυθῶμεν ἐπὶ τοῦ ὑψώματος ἐκρημνίσθημεν κατακόρυφα.

Ἀλλ' ἐνόσῳ οἱ Τοῦρκοι δὲν ἔσφαζον καὶ δὲν ἐξηνδραπόδιζον ἐθεωρούμεθα εὐτυχεῖς, ἀναλογιζόμενοι τὰ ἀλλαχοῦ συμβαίνοντα. Αἱ γυναῖκες δὲν ἐξήρχοντο ποσῶς τῆς οἰκίας, ἡμεῖς δὲ ἀπεφεύγομεν, ὅσῳ τὸ δυνατόν, πᾶσαν μετὰ Τούρκου συνάντησιν, καὶ ζῶντες λάθρα ἀνεμένομεν μεθ' ὑπομονῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλῆς ἀγωνίας, νὰ παρέλθῃ ἡ ὀργὴ Κυρίου.

Digitized by Google

Ἐν τούτοις ἡ διαρκὴς κράτησις τῶν ὁμήρων, ἡ ἐξακολουθητικὴ ἐν τῷ φρουρίῳ ἐπισώρευσις Τούρκων ἐκ τῆς Ἀσίας, ἡ βιαία ἀφαίρεσις παντὸς ὅπλου ἀπὸ τῶν κατοίκων ἁπάντων τῆς νήσου, ταῦτα πάντα οὐδὲν ἀγαθὸν δι' ἡμᾶς προεμήνυον. Προῃσθανόμεθα ἐγγίζουσαν τὴν καταστροφήν, καθόσον ἐβλέπομεν τὸν σάλον τῆς ἐπαναστάσεως πλησιάζοντα εἰς τὰ παράλιά μας. Πέριξ ἡμῶν ἡ νῆσος τῶν Ψαρῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ Σάμος ἀφ' ἑτέρου ἦσαν ἤδη πρὸ μηνῶν ἐλεύθεραι· ἀπόπειραι ἐξεγέρσεως ἐγένοντο ἐν Μιτυλήνῃ, τὰ δ' ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐν θριάμβῳ τὸ πέλαγος περιτρέχοντα, περιέπλεον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον συχνότερον εἰς τὰ νερὰ τῆς Χίου.

Ἑσπέραν τινὰ ὁ Ζενάκης μᾶς ἔφερε μυστηριωδῶς τὴν εἴδησιν, ὅτι ὁ πασᾶς ὑποπτεύεται ἐπικειμένην κατὰ τῆς νήσου ἐπίθεσιν. Τὴν ἐπιοῦσαν τεσσαράκοντα προὔχοντες νέοι προσκληθέντες ἐκρατήθησαν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, καὶ ἐδιπλασιάσθη οὕτω τῶν ὁμήρων ὁ ἀριθμός. Ὁ πατήρ μου δὲν ἦτο εὐτυχῶς ἐκ τῶν εὐπορωτέρων τῆς Χίου πολιτῶν καὶ δὲν συμπεριελήφθη εἰς τὴν καταγραφήν. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἠκούσθησαν ψιθυρισμοί, ὅτι πλοῖα Σαμιακὰ ἀπεβίβασαν ἀποστόλους καὶ ὅτι ἔμενον οὗτοι κρυπτόμενοι εἰς τ' ἀπόκεντρα τῆς νήσου χωρία. Οἱ Τοῦρκοι ἐφαίνοντο προδήλως ἀνήσυχοι· περιπολίαι αὐτῶν περιέτρεχον τὰ χωρία· τινὲς τῶν ὁμήρων ἀπεστάλησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τὰ πράγματα ἐφαίνοντο δεινούμενα. Ἐβλέπομεν ὅτι κρίσιμα συμβάντα ἐπίκεινται.

Οἱ φόβοι μας δὲν ἐβράδυνον νὰ πραγματοποιηθῶσι. Τὴν ἐνάτην Μαρτίου (1822) πρὸς τὸ ἀπόγευμα, τεσσαράκοντα περίπου πλοῖα ἐφάνησαν εἰς τὸ πέλαγος ἄντικρύ μας καὶ διεδόθη ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν ἡ εἴδησις ὅτι ἔρχονται οἱ ἐπαναστάται. Ἐκ τοῦ ὑπερῴου τῆς οἰκίας μας ἐβλέπον τὰ πλοῖα πλησιάζοντα πρὸς τὸν λιμένα μας, καὶ ἤκουον εἰς τὸ φρούριον κρουόμενα τὰ τύμπανα εἰς σημεῖον κινδύνου. Οἱ Τοῦρκοι ἐκλείσθησαν περιμένοντες τὴν ἔφοδον.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν, περὶ ἡλίου δυσμάς, κατηυθύνθημεν κατεσπευσμένως εἰς τὴν ἐξοχὴν πρὸς τὸν πύργον μας. Οὐδ' ἤμεθα οἱ μόνοι φεύγοντες. Ἀπέναντι τοῦ ἀμέσου κινδύνου ἐλησμονήθη καὶ τῆς Δημογεροντίας ἡ ἀπαγόρευσις καὶ τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας ὁ φόβος.

Καὶ παρῃτήσαμεν οὕτω τὴν πατρικὴν οἰκίαν. Μετὰ τριάκοντα ἔτη ἐπεσκέφθην ὡς ξένος τὴν πατρίδα καὶ εἶδον κατεστραμμένην τὴν Χίον καὶ ἠρειπωμένην τὴν οἰκίαν μας. Ἀλλ' ὁ πατήρ μου ἀπέθανε πλάνης καὶ φερέοικος, οὐδ' εἶχε πρὶν ἀποθάνῃ τὴν παρηγορίαν νὰ ἴδῃ κἂν τὰ τέκνα του ἀνακτῶντα ἐπὶ ξένης γῆς τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν εὐημερίαν. Ἀπέθανεν ἐνόσῳ διήρκει ἔτι ἡ θλῖψις τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἐξορίας ἡ κακοπάθεια. Ἀλλὰ τότε φεύγοντες δὲν ἠδυνάμεθα νὰ προΐδωμεν, ὅτι παραιτοῦμεν τὴν ἑστίαν μας διὰ παντὸς καὶ ὅτι θὰ διέλθωμεν ὅσα διήλθομεν.

Καθ' ὅσον ἀπεμακρυνόμεθα τῆς πόλεως συνηντώμεθα μετὰ τῶν χωρικῶν, οἵτινες ἀθρόοι κατέβαινον πρὸς αὐτήν. Ἦσαν ἄοπλοι, ἀλλ' ὑπήγαινον ἐπὶ σκοπῷ νὰ παραλάβωσιν ἐκ τοῦ στόλου ὅπλα. Ἐγνώριζον ἐκεῖνοι ὅσα ἡμεῖς δὲν ἐγνωρίζομεν. Ὁ Λογοθέτης καὶ ὁ Μπουρνιᾶς ἐπὶ κεφαλῆς τρισχιλίων Σαμίων ἦσαν ἐντὸς τῶν πλοίων καὶ ἤρχοντο νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν Χίον. Δυστυχῶς δὲν μᾶς ἔφερον τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ τὴν καταστροφήν. Ἐν τούτοις τὴν ἐπομένην πρωΐαν ἀπεβιβάσθησαν καὶ ἐκυρίευσαν ἀμαχητὶ τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ὅτι οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ κλεισθέντες Τοῦρκοι δὲν θὰ βραδύνωσιν ἐξ ἀνάγκης νὰ παραδοθῶσιν.

Ἐνῷ ταῦτα συνέβαινον, ἡμεῖς ἐμένομεν ἥσυχοι εἰς τὴν ἐξοχήν. Ὁ κρότος μόνον τῶν πυροβόλων ἐτάραττε ποῦ καὶ ποῦ τὴν ἡσυχίαν μας καὶ ἐνθύμιζεν, ἐπὶ ὁποίου κρατῆρος ἐκείμεθα. Ἀλλ' οἱ πυροβολισμοὶ δὲν ἦσαν συνεχεῖς. Τὸ δὲ κατ' ἐμέ, δὲν ἠξεύρω πῶς καὶ διατί, ἀλλ' ἐκεῖ εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐλησμόνουν καὶ μερίμνας καὶ φόβους. Εἶχον ἆρά γε συνειθίσει πλέον τὴν ζωὴν ἐκείνην τῶν ἀενάων ἀνησυχιῶν; Εἶχον μήπως ἐνθαρρυνθῇ ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ σημαία τῆς Ἐλευθερίας ἐκυμαίνετο ἐπὶ τῆς πατρίδος μου; Ἢ ἁπλῶς καὶ μόνον ὁ ὀργασμὸς τοῦ ἔαρος καὶ ἡ μυστηριώδης τῆς ἀναγεννωμένης φύσεως ἡδονὴ μετεδίδοντο εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ ἔζων καθὼς ζῶσι τὰ ἄνθη, καὶ ἐσκεπτόμην ὅσον σκέπτεται τὸ πτηνόν; Δὲν ἠξεύρω. Ἀλλ' ὁπότε ἀναπολῶ τὴν σύντομον δυστυχῶς περίοδον ἐκείνην τῆς ἐν τῷ πύργῳ διαμονῆς, δὲν ἐνθυμοῦμαι τρόμους καὶ φόβους καὶ νύκτας ἀγρύπνους, καὶ ἡμέρας ἐναγωνίους. Ἐνθυμοῦμαι μόνον τὰς πορτοκαλέας ἠνθισμένας, καὶ εὐώδη τὸν ἀέρα, καὶ τὰ κελαδήματα τῶν πτηνῶν, καὶ τὸ τρίξιμον τοῦ μαγγανοπηγάδου, καὶ τὸν γέροντα κηπουρὸν καθαρίζοντα τῶν δένδρων τὰς ῥίζας, καὶ τὴν θέαν τοῦ Κάμπου καὶ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ πύργου μας. Ταῦτα μόνον ἐνθυμοῦμαι.

Καὶ ὅμως ἤμην εἴκοσι ἐτῶν καὶ ἑνὸς νέος τότε! Τώρα δέ, καθ' ἣν στιγμὴν γράφω τὰς ἀναμνήσεις ταύτας, ἀπορῶ, καὶ ἐξανίσταμαι καθ' ἐμαυτοῦ, πῶς ἀντὶ νὰ καταφύγω ἐκεῖ εἰς τὸν ἐξοχικὸν πύργον μετὰ τῶν γερόντων γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν μου, πῶς δὲν ἔδραμον νὰ καταταχθῶ ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ἀγῶνος, πῶς δὲν ἔλαβον κ' ἐγὼ τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας, καὶ ἂς ἔπιπτον ἐπὶ τέλους πολεμῶν. Ἀλλὰ τώρα σκέπτομαι καὶ αἰσθάνομαι ἀλλέως ἢ τότε. Τότε...

Ἀνάγκη, ἀναγνῶστά μου, ἀφοῦ σοὶ ἐκθέτω τὰς περιπετείας τοῦ βίου μου, ἀνάγκη νὰ σ' ἐξοικειώσω περισσότερον μετὰ τοῦ ταπεινοῦ ἀ-

Digitized by Google

τόμου μου. Ἀνάγκη νὰ σοὶ ἐξομολογηθῶ, ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ καὶ μετριοφροσύνῃ, πῶς καὶ διατί οὔτε ψυχικῶς οὔτε σωματικῶς δὲν εἶχον τὰ προσόντα, ὅπως πράξω τότε ὅ,τι σήμερον ὑπὸ παρομοίας περιστάσεις ἤθελον ἀπαιτήσει νὰ πράξωσι τὰ τέκνα μου. Δὲν θὰ μὲ ἀνυψώσῃ εἰς τὴν ἐκτίμησίν σου ἡ ἐξομολόγησις αὕτη, ἀλλ' ἡ πρόθεσίς μου δὲν εἶναι νὰ σ' ἐξαπατήσω παριστῶν ἐμαυτὸν ὡς καλλίτερον ἀφ' ὅ,τι ἤμην καὶ ἀφ' ὅ,τι εἶμαι.

Εἶπον ψυχικῶς καὶ σωματικῶς.

Σωματικῶς, φίλε ἀναγνῶστα, ἡ πικρὰ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι εἶμαι λίαν μικρός, καὶ ὅτι οὐδέποτε κατώρθωσα, ἐνώπιον εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν, νὰ λησμονήσω τὸ ταπεινὸν τοῦ ἀναστήματός μου· ἐπειδὴ δ' ἐγὼ τὸ ἐνθυμοῦμαι, νομίζω πάντοτε ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι τὸ παρατηροῦσι. Τώρα εἰσέτι, καίτοι τιμώμενος ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν μου, καίτοι συχνάκις κατέχων τὴν πρωτοκαθεδρίαν εἰς τὰς ὁμηγύρεις των, εἴτε χάριν ἁπλῶς τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας μου, εἴτε ἕνεκα τῆς εὐμενοῦς πρὸς ἐμὲ διαθέσεώς των, ποτέ, τὸ ὁμολογῶ, ποτὲ δὲν δύναμαι νὰ περιστείλω τὴν δειλίαν, τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἐν ἐμαυτῷ τῆς μικροσωμίας μου ἡ συναίσθησις. Καὶ τώρα τοὐλάχιστον εἶμαι ὑγιής· ἀλλὰ μέχρις οὗ ἀνδρωθῶ, τὸ φιλάσθενον τῆς κράσεως ἀπετέλει ἔτι μᾶλλον εὐτελὲς τὸ σῶμά μου. Ἡ δὲ ἀγωγὴ τότε τῶν παίδων δὲν ἦτο ὁποία τὴν σήμερον. Οὔτε εἰς τὸ σχολεῖον, οὔτε μετέπειτα ἔλαβον ποτὲ ἀφορμὰς σωμασκίας. Οἱ γονεῖς τότε οὐδ' ἐγνώριζον οὐδ' ἐφρόντιζον περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῶν τέκνων των. Τοιοῦτος λοιπὸν ἤμην· μικρὸς καὶ ἀσθενὴς τὸ σῶμα. Εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ παππᾶ Φλούτη ἤμην τὸ παίγνιον τῶν συμμαθητῶν μου, εἰς Σμύρνην δὲ ἐντὸς τοῦ Χανίου ἤμην γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Μικρο-Λουκῆς. Ἡ δὲ τοιαύτη τῶν ἄλλων περιφρόνησις, ἐπενεργοῦσα εἰς τὴν ἰδικήν μου περὶ ἐμαυτοῦ ἐκτίμησιν, δὲν ὑπεβοήθει βεβαίως τὴν ἀνάπτυξιν ἡρωϊκῶν ἐν ἐμοὶ διαθέσεων. Ἐὰν τότε ἐγνώριζον ὅσα τὴν σήμερον, τὰ ὑπολανθάνοντα ἐντὸς τῆς ψυχῆς μου αἰσθήματα ἤθελον ἴσως ζητήσει καὶ εὕρει διέξοδον, ὑπερνικῶντα τὰς φυσικάς μου ἐλλείψεις. Ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχή μου τότε ἦτο μικρὰ καὶ ἀγύμναστος ὅσον τὸ σῶμά μου. Διότι ἤμην ἀμαθής, ἀμαθέστατος, ὡς σοὶ ὑπέδειξα ἤδη, ἀναγνῶστά μου. Οὐδὲ τὴν ὀρθογραφίαν εἶχε κατορθώσει νὰ μὲ μάθῃ ὁ καλὸς παππᾶ Φλούτης, καίτοι παραδώσας μοι δῆθεν τὸν Αἴσωπον καὶ λόγους τῶν Πατέρων. Ὅσα Ἰταλικὰ καὶ Γαλλικὰ ἐδιδάχθην τὰ ἔμαθον διὰ τοῦ Τηλεμάχου. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὁλόκληρον οὐδέποτε ἀνέγνωσα· ἀφ' ὅτου δ' ἐξῆλθον τοῦ σχολείου δὲν ἤνοιξα ποτὲ βιβλίον πρὸς ἀνάγνωσιν, ἐκτὸς τῶν ἐμπορικῶν καταστίχων μας. Εἶχον ἀμυδράς τινας καὶ συγκεχυμένας ἰδέας περὶ Λεωνίδου καὶ Μαραθῶνος καὶ περὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ περὶ ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας καὶ τῶν ὑψηλοτέρων τοῦ ἀνθρώπου αἰσθημάτων οὐδὲν ἐσκεπτόμην οὐδ' ἐγνώριζον ὡρισμένον καὶ εὐκρινές. Κόσμος μου ἦτο τὸ Χάνιον καὶ πατριωτισμός μου τὸ ἰσοζύγιον. Ἐχρειάσθη νὰ κυλισθῶ εἰς τὴν δυστυχίαν, νὰ ἴδω τὴν καταστροφήν, τὰ βάσανα τῶν περὶ ἐμέ, νὰ παρασταθῶ εἰς τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος τὰς *ὠδῖνας*, νὰ ἴδω ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς θυσίας καὶ νὰ ἐκτιμήσω τὰ ἐλατήρια τῶν ἀγωνιζομένων τέκνων της, ὅπως ἀνοίξῃ ἡ ψυχή μου τοὺς ὀφθαλμούς της καὶ ἀναφλεχθῇ τὸ ἐν αὐτῇ ὑποκρυπτόμενον πῦρ τοῦ πατριωτισμοῦ, καὶ ὅπως διψήσω μάθησιν καὶ ἐννοήσω τὸν κόσμον καὶ γείνω ἄνθρωπος... μικρὸς ὅμως πάντοτε ἄνθρωπος.

[Ἕπεται συνέχεια.] Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

Ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη μελέτη εἶνε ἔργον τοῦ Καμίλλου **Lemonnier**, Βέλγου συγγραφέως ἐκ τῶν διακρινομένων. Εἶνε δ' ἐκ τῶν ἔργων ἐκείνων, οἷα πολλὰ γράφονται σήμερον παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις, δι' ὧν ἐρευνῶνται ὑπὸ ἐλαφρὸν περικάλυμμα ζητήματα κοινωνικὰ ἄξια λόγου.

Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Εἶνε κόσμος παράδοξος καὶ θελκτικὸς ὁ κόσμος τῶν ἀθυρμάτων καὶ θὰ πεττόλμων νὰ θεωρήσω ἀναίσθητον τὸν μὴ συγκινούμενον ὑπὸ τῶν ἀγώνων οὓς ταῦτα καταβάλλουσιν ἵνα ὁμοιάσωσι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Παρ' ἡμῶν δανείζονται τὸ σχῆμα αὐτῶν, τὴν ὄψιν, τὸ βάδισμά των, ἀποτελοῦσι δ' ἐν ἑαυτοῖς μικράν τινα ἀνθρωπότητα ἥτις ἔχει τὰς κακίας ἡμῶν καὶ τὰ πάθη, ἡ δὲ μόνη αὐτῶν μοῖρα εἶνε τὸ νὰ ζητῶσι νὰ ἀρέσκωσιν ἡμῖν, ἀπομιμούμενα ἡμᾶς. Καὶ νήπιοι μὲν ὄντες ἀγαπῶμεν αὐτὰ ἤδη ὡς εἰκόνα ἡμῶν αὐτῶν, ὅτε δὲ εἴμεθα ἤδη κεκορεσμένοι τῆς ἡδονῆς ἣν παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς, θραύομεν αὐτά, ὡς θραύομεν ἀργότερον τὰς φιλίας ἡμῶν καὶ τοὺς ἔρωτας. Εἶνε ἡ πρώτη ἡμῶν ἀγάπη· δι' αὐτῶν δὲ μυούμεθα τὰ κατὰ τὸν βίον, καὶ ἔχουσιν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν ὑπακοὴν σπανίως εὑρισκομένην παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.

Ἀλλὰ ἔρχεται ἡμέρα καθ' ἣν ἡ πολυπραγμοσύνη ἡμῶν δὲν ἀρκεῖται ἤδη εἰς τὴν ἀγαθὴν αὐτῶν θέλησιν· τότε δὲ ζητοῦμεν νἀντικαταστήσωμεν αὐτὰ δι' ἄλλων ἀθυρμάτων, καὶ τούτων ζώντων, ἅτινα ὑφίστανται ἐνίοτε τὸ αὐτὸ καὶ ἐκεῖνα τέλος, γινόμενα θύματα τῆς ἡμετέρας ἀδιαφορίας καὶ ὠμότητος. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε μεταβάλλεται, αὐξηθεὶς δὲ διατηρεῖ τὴν πολυπραγμοσύνην ἣν εἶχεν ὢν μικρὸς καὶ καθ' ὃν τρόπον ἔπραξε διὰ τὰ ἀθύρματα, τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας τὴν ψυχαγωγίαν, συντρίβει ἐκείνους οὓς τὰ πάθη αὐτοῦ συναντῶσι καθ' ὁδὸν ἵνα ἴδῃ «τὸν μηχανισμὸν ὁποῦ εἶνε μέσα.»

Digitized by Google

- Αἴ! καὶ δὲν βλέπετε ὅτι ὁ μικρὸς αὐτὸς μηχανισμός, ὅστις εἶνε ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἡ καρδία, εἶνε ἐπ' ἴσης ἐν τοῖς ἀθύρμασιν ἡ καρδία; Δι' αὐτοῦ ζῶσι, κινοῦνται, δι' αὐτοῦ ὑποτάσσονται εἰς τὰς ἡμετέρας ἰδιοτροπίας· ἕνεκεν αὐτοῦ ἐπ' ἴσης ὁμοιάζουσιν εἰς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς δὲ δι' αὐτοῦ ζῶμεν καὶ θἀποθάνωμεν. Ἀφαιρέσατε τὴν καρδίαν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ καθίσταται παμμεγίστη μηχανὴ ἀδρανής, ἀφ' ἧς λείπουσι τὰ ἐλατήρια τὰ κινοῦντα· δὲν τῇ μένει πλέον ἄλλο ἢ νἀποκοιμηθῇ εἰς τὸ χάος, ἐπειδὴ οὐδὲν πλέον θὰ ἔχῃ τὸ ἐξεγεῖρον αὐτὴν καὶ παρορμῶν.

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὸν μικρὸν μυστηριώδη μηχανισμὸν τῶν πρώτων παιγνιδίων; μεθ' ὁποίας ἀνησυχίας ἐθέτομεν τὸ οὖς ἐκπεπληγμένοι εἰς τὸν τόπον ἔνθα ἐγίνετο ἀκουστὸς ὁ μηχανισμός! Θὰ ἠθέλομεν νὰ διεισδύσῃ τὸ βλέμμα ἐντὸς τοῦ ἀθύρματος, ἵνα μάθωμεν τί τρέχει ἐκεῖ μέσα, καὶ ἐνίοτε εἴχομεν περιπαθεστάτην ἐπιθυμίαν νὰ θραύσωμεν αὐτά. Ἀλλὰ φόβος τις ἀνεμιγνύετο εἰς τὴν ἡμετέραν περιεργίαν· ἐφοβούμεθα κινδυνώδεις ἀποκαλύψεις, καὶ ἔπειτα—ποῖος ἐξεύρει;—ἠμποροῦσε νὰ γείνῃ ἔκρηξις, νά μας κτυπήσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, εἰς τὴν κεφαλήν, εἰς τὰς χεῖρας, νὰ ἐκδικηθῇ τέλος διὰ τὴν ἡμετέραν ἀδιακρισίαν. Καὶ ἀνέθαλλε τότε πάντοτε εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν παλαιά τις ἱστορία περὶ παιδίου τιμωρηθέντος διότι ἠθέλησε νὰ μάθῃ ἓν μυστικὸν καὶ ἡ ἀνάμνησις αὕτη παρέλυε τὴν ἡμετέραν χεῖρα, ἑτοίμην νὰ κατασυντρίψῃ τὸ ἄθυρμα.

. . . .

Πῶς μετενοοῦμεν τότε διὰ τὴν ἡμετέραν περιεργίαν! πῶς ἐλυπούμεθα διὰ τὴν ἡμετέραν ἀνοησίαν! Ἐνίοτε μάλιστα ἐχύνομεν ὀλίγα δάκρυα ἐπὶ τῇ τύχῃ τοῦ ἀτυχοῦς ἀθύρματος μὲ τὴν ὑποκρισίαν ἐκείνην ἥτις συνίστατο εἰς τὸ θρηνεῖν ἐκείνους ὧν προὐξενήσαμεν τὴν συμφοράν· ἀλλοίμονον! μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἠρχίζομεν πάλιν, καὶ—διὰ τί νὰ τὸ ἀρνηθῶμεν;—οἱ πλεῖστοι ἡμῶν ἐπανήρχισαν καθ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον. Δίψα τοῦ ἀγνώστου καταδιώκει ἡμᾶς ἀπαύστως, ἐπισωρεύομεν δ' ἐρείπια ἵνα φθάσωμεν εἰς τὸν μικρὸν μηχανισμὸν καὶ ὅταν ἔχωμεν ἤδη ἀνακαλύψει αὐτὸν λυπούμεθα ὅτι δὲν δυνάμεθα νἀγνοῶμεν αὐτόν, ὡς καὶ πρότερον.

Ὁ μικρὸς οὗτος μηχανισμὸς ἐν κεφαλαίῳ δὲν εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ βίου ἡμῶν ὅλου; Εἶνε τὸ ὄνειρον μετὰ τῶν ζόφων αὐτοῦ, εἶνε ἡ αὐταπάτη μετὰ τῶν ἀβύσσων τῆς ἀμφιβολίας, εἶνε ἡ χίμαιρα μετὰ τῶν ἀμηχανιῶν της, εἶνε τὸ ἰδεῶδες, ὁ ἔρως, ἡ εὐτυχία. Καθίσταται τὸ βασανιστήριον τοῦ ἡμετέρου πνεύματος, ἕως δὲν ἀποσπάσωμεν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ μυστηρίου ἐντὸς τοῦ ὁποίου κρύπτεται, καὶ ὅτε τέλος κρατοῦμεν αὐτὸ ἐν ταῖς χερσὶ καταλαμβανόμεθα ὑπὸ θλίψεως εὑρίσκοντες αὐτὸ οὕτω μικρὸν ἐν παραβολῇ πρὸς τὸ ὕψος ὅπερ παρεῖχεν αὐτῷ ἡ ἡμετέρα ὀνειροπόλησις.

Τοιοῦτος ὁ νόμος τῆς φύσεως. Πρὸς τί αἱ ἀντεγκλήσεις; ἀρχόμεθα μὲν ἀπὸ τῶν παιγνιδίων, τελευτῶμεν δ' εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ κατὰ βάθος εἶνε πάντοτε τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, καὶ ταῦτα διαρκοῦσι μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ θάνατος μᾶς ἀφίνει καὶ αὐτὸς νὰ πέσωμεν εἰς τὴν γῆν, ἵνα ἴδῃ καὶ ἐκεῖνος τὸν μικρὸν μηχανισμὸν ὅστις ὑπάρχει ἐντὸς ἡμῶν.

Ἀλλὰ τὰ ἀθύρματα ἔχουσι περισσοτέραν φιλοσοφίαν παρ' ἡμᾶς· δὲν εἶνε ὄντα συλλογιζόμενα. Ὑποκύπτουσιν ἄνευ φόβου εἰς τοὺς μικροὺς αὐτῶν δημίους καὶ οὐδὲν ὑπάρχει θαυμασιώτερον τοῦ γαληνίου αὐτῶν ἤθους. Τὰ ἀγριώτατα αὐτῶν φαίνονται τρυφεραινόμενα ἐν ταῖς ῥοδίναις χερσὶν αἵτινες ἅπτονται αὐτῶν καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ τρομερὸς διάβολος τῶν ἐξαφνιστικῶν πυξίδων πραΰνεται τόσον ὥστε νὰ φαίνηται ἐντελῶς ἀθῷος.

Καὶ ὅμως ὁ θεὸς ἐξεύρει ἂν τὰ ἄλλα ἀθύρματα δὲν τον φοβοῦνται! Εἶνε ὁ τρόμος τοῦ περιστοιχίζοντος αὐτὸν κόσμου καὶ ἡ σκιά του πλανᾶται ἐπὶ τὰς *κούκλας*[1] ὡς ἡ ἀπειλὴ τῆς αἰωνίου κολάσεως. Καὶ ὅμως παρατηρήσατέ τον, ὅσον εἶνε ἄγριος ὅταν εὑρίσκηται ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁμοίων του, τόσον εἶνε διάβολος μόνον ἐπ' ἀστειότητι ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν νηπίων. Ἐστὲ βέβαιοι ὅτι λυπεῖται διὰ τὴν μακρὰν φρίσσουσαν γενειάδα ἣν φέρει καὶ ἥτις ἐμποδίζει τὰ παιδία νά τον σφίγξωσιν ἐπὶ τῶν δροσερῶν αὐτῶν παρειῶν.

Ἐγὼ δὲ ὅσῳ γηράσκω τόσῳ μᾶλλον εὐφραίνομαι ἀνερχόμενος εἰς τοὺς χρόνους ὅτε εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ διασκεδάζω μὲ τἀθύρματά μου. Ἦσαν οἱ καλοὶ χρόνοι· δι' ἓν μόνον λυποῦμαι, ὅτι παρῆλθον τόσον ταχέως.

*
* *

Συνεζῶμεν ἐν ἀρίστῃ ὁμονοίᾳ ἐγὼ καὶ οἱ πολισινέλοι μου· ἀλήθεια ἐσπαζον καμπόσους δεξιᾷ, ἀριστερᾷ, ἀλλ' ἐπεδαψίλευον ἔπειτα εἰς αὐτοὺς τόσην ἀγάπην ὥστε δέν μοι φαίνεται νά τα εἶχον μαζί μου.

Ἔκτοτε διεσκέδασα μὲ ἄλλα παιγνίδια, ἐγνώρισα ἄλλα ἀθύρματα· ἴσως ἐξέθεσα μερικά, καὶ αὐτὰ δὲν ἐσυγχώρησαν μ' εὐκολίαν ὡς τἀληθῆ ἀθύρματα, τὰ ὁποῖα εἶνε ἀμνησίκακα· αὕτη εἶνε ἡ διαφορά των ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Ἠγάπησα πολὺ τοὺς μικροὺς μολυβδίνους στρατιώτας, τὰ κτήνη ἐν ταῖς μάνδραις, τοὺς λαγωοὺς τοὺς κρούοντας τὸ τύμπανον, τὰς ἄρ-

1. Ὁ μεταφραστὴς δὲν ἀγνοεῖ ὅτι μεταφράζομεν σήμερον π λ α γ γ ό ν α ς τὰς poupées. Ἀλλ' ἂς τῷ συγχωρηθῇ νὰ ὀνομάσῃ αὐτὰς κ ο ύ κ λ α ς, ὡς ἡ φαιδρὰ κόρη ἡ παίζουσα μετ' αὐτῶν. Δὲν θέλομεν νὰ καταστρέψωμεν διὰ τῆς ψυχρᾶς π λ α γ γ ό ν ο ς τὴν ποίησιν τῆς κ ο ύ κ λ α ς ἐν διατριβῇ θερμῶς ὑπερμαχούσῃ τῶν ἁπλῶν ἀλλὰ ποιητικῶν ἀθυρμάτων τοῦ παρελθόντος.**Λ.

Digitized by Google

κτους τὰς ὀρχουμένας, τὰ νευρόσπαστα. Πρὸς ταῦτα μάλιστα διετήρησα παλαιὰν συμπάθειαν, ἀλλ' ἐνασμενίζω εἰς τὸ νὰ μελετῶ αὐτὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ κόσμος δὲν εἶνε, τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, ἀγορὰ παιγνιδίων καὶ δὲν βλέπει τις ἐν αὐτῷ, ὡς παρὰ τῷ ἀθυρματοπώλῃ, μίμους, πολισινέλους, κούκλας ἐκ κηροῦ, καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν διάβολον τὸν ἐξαφνιστικὸν ὅστις μὰ τὴν ἀλήθειαν κάπως ὁμοιάζει τὴν μοῖραν; Κρόταλα, περιουσία, ἀθύρματα, ἰδιοτροπίαι δὲν εἶνε τὰ αὐτὰ πράγματα, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὑπάρχει πάντοτε εἰς τὰ ἀθύρματα, μεθ' ὧν παίζουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὀλίγον τοῦ ἰδίου αὐτῶν αἵματος; Πολὺ ἄχυρον, πολλὴ *φόλα*, πολλὰ πέταλα, πολὺς ψευδόχρυσος καὶ ἐν τῷ ἀθύρματι καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ κάτωθεν πίτυρα, μεμβράναι καὶ ναστόχαρτον. Ἰδοὺ τί διδάσκουσιν ἡμᾶς τὰ ἀθύρματα, ἀλλὰ τὸ μάθημα τοῦτο λησμονοῦμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν εἰς τὸν βίον.

Δὲν εἶμαι πολὺ γέρων καὶ ὅμως εἶδα ἐπερχομένας πολλὰς γενεὰς ἀθυρμάτων. Κατὰ πρῶτον, ὅτε ἤμην παιδίον, δὲν ἐγνώριζεν ὁ κόσμος οὔτε τὰς κούκλας τὰς διαλυομένας εἰς τεσσαρακονταὲξ μέρη, οὔτε τὰς αἰθούσας ἔνθα τελοῦμεν χορούς, οὔτε τοὺς δρομικοὺς ἀγῶνας ἐκ ποδηλάτων. Τὰ παιγνίδια ἦσαν πολὺ ἁπλούστερα· τὴν εὐτυχίαν μου ἀπετέλει ἐπὶ μακρὸν χρόνον λεωφορεῖον ἔχον μακρυνὴν μόλις συγγένειαν μὲ τοὺς σημερινοὺς τροχιοδρόμους, αἱ δὲ κόραι εὐχαριστοῦντο μὲ κούκλας ἐχούσας κεφαλὴν ξυλίνην καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου κόμην ἐξ ὀλίγου κιτρίνου στυππείου ἐξασμένου.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τότε, ἂν τὰ ἀθύρματα ἦσαν ἁπλᾶ, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ἐπ' ἴσης ἁπλούστεροι ἢ τὸ νῦν. Δὲν ὑπῆρχεν ἡ κολλυβιστικὴ ἐκείνη ἐπίδειξις, ἥτις κατέστη τὸ τρέχον νόμισμα τῶν ἠθῶν ἡμῶν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐνεδύοντο ἁπλῶς ὡς αἱ κοῦκλαι. Τώρα, ἄχ, τώρα εἶνε σχεδὸν ἐπ' ἴσης δύσκολον νἀγοράσῃ τις κούκλαν ὅσον τὸ νὰ ἐκλέξῃ τις γυναῖκα· ἀμφότεραι στοιχίζουσι τὰ μαλλοκέφαλά μας.

Ἰδέτε κατὰ τὰς ὁδοὺς παρελαυνούσας τὰς κορασίδας, τὸν σπόρον τοῦτον γυναικαιρίων τῆς αὔριον· δὲν ἔχουσι πλέον ἡλικίαν. Εἶνε ἤδη γυναῖκες τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τὸ σχῆμα· βαδίζουσιν ἔχουσαι τὸ στῆθος προτεταμένον, μὲ ἀκκισμοὺς πεπακτούς, σκορπίζουσι βλέμματα ἱταμὰ θωπεύοντα τὰ πλήθη καὶ βαίνουσι κατάκοσμοι.

Οὐδεμία ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν κουκλῶν των· φαίνεται δὲ μᾶλλον ὅτι ἐχρησίμευσαν εἰς ἐκείνας ἀντὶ ὑποδείγματος, διότι ἀμφότεραι ἔχουσι τὸ παράδοξον θέλγητρον τοῦ ἐπιτετηδευμένου. Φέρουσι τὴν κόμην ἐν δικτύῳ ἢ βοστρυχώδη ἢ καταβιβάζουσιν αὐτὴν οὐλότριχα ἕως τῶν ὀφθαλμῶν, ἔχουσι τὸ αὐτὸ μειδίαμα, τὸ αὐτὸ βλέμμα, τὴν αὐτὴν προκλητικὴν γλυκύτητα, εἶνε ἀμφότεραι πεφορτωμέναι ἐνδυμάτων, ἔχουσι τέλος ἀμφότεραι τρόπον τινὰ κυνικὸν λίαν εὐδοκιμοῦντα ἐν ταῖς ὁμηγύρεσι τῶν αἰθουσῶν. Τὸ κακὸν φθάνει μέχρι τοιούτου σημείου, ὥστε δὲν εἶνε πάντοτε περισσότερον *κοῦκλα* ἐκείνη τὴν ὁποίαν νομίζομεν.

Πόσον ἀπέχουσι ταῦτα ἀπὸ τῶν χρόνων καθ' οὓς αἱ κορασίδες ἐφόρουν κοντὰ μισοφοράκια καὶ περισκελίδας μακράς, ὁμοιάζουσαι πρὸς οἰνοδότιδας τοῦ στρατοῦ, καὶ περιῆγον ἐν τοῖς κόλποις αὐτῶν κούκλας κουκουλωμένας, ὡς αὐταί, μὲ μεγάλους ἀχυρίνους πίλους. Ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς ἁπλότητος· κοῦκλαι καὶ κορασίδες ἐφαίνοντο διηνεκῶς τρομασμέναι καὶ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν κηλῖδα ἀπὸ καθαρᾶς μίλτου ἥτις ἐπήνθει ἐπὶ τῆς παρειᾶς τῶν κουκλῶν, ὡς τὸ σύμβολον τῆς ἀθωότητος ἥτις ἦτο κοινὴ εἰς αὐτάς τε καὶ τὰς κορασίδας.

Σήμερον αἱ κοῦκλαι ἔχουσι τὸν βαρὺν τρόπον τῶν μεγάλων, εἶνε μᾶλλον ὠχραὶ ἢ ἐρυθραί· τότε μόνον θὰ ἠδύναντο νὰ ἐρυθριάσωσιν ἀκόμη ἂν τὰς ὠνόμαζέ τις μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα τῶν ἀδελφῶν των, ἂν ἀπεκάλει αὐτὰς *κούκλας* ὡς καὶ ἐκείνας τοῦ παλαιοῦ χρόνου. Εἰς τὴν καλλονὴν αὐτῶν ἀναμίγνυται σκιά τις ἀπογοητεύσεως, φαίνονται δὲ πᾶσαι θρηνοῦσαι τὰς διαλυθείσας αὐτῶν ὀνειροπολήσεις. Καὶ ὅμως διὰ τὴν ματαιότητα αὐτῶν οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐποχὴ μεγαλειτέρας λατρείας· τὰς μεταχειρίζονται ὡς εἴδωλα, ζῶσι βίον μεγάλων κυριῶν, κούκλα δέ τις μὴ κεκτημένη ἀληθῆ τρίχαπτα θεωρεῖται κούκλα κοινή.

Ἀντὶ σώματος ὀγκώδους, ἔνθα τὰ μέλη μόλις διεκρίνοντο ὑποδηλούμενα, ἔχουσι σήμερον δέρμα ἐρυθρόλευκον, εὐτραφὲς καὶ ἐπιτηδευόμενον τὴν ἀληθῆ ζωήν. Τὰ γόνατα εἶνε ἄριστα δεδηλωμένα, αἱ ὠλέναι εἶνε στρογγύλαι καὶ μαλακαί, εἰς δὲ τὸν λάρυγγα ὑπάρχει ἀρχὴ ἐξοχῆς πρὸς τὰ ἐμπρός. Κύριος οἶδε ποῦ θὰ σταματήσῃ ἡ απομίμησις!

Εἶνε λίαν δυσχερὲς νὰ μὴ γείνωμεν σοβαροὶ πραγματευόμενοι τὰ σπουδαῖα ταῦτα ζητήματα. Ἀληθῶς ὄπισθεν τῆς κούκλας πρέπει νὰ ἴδωμεν ἡμᾶς αὐτούς. Ἀκολουθεῖ καὶ ἐκείνη τὴν τάσιν ἡμῶν πρὸς τὴν ἀκρίβειαν καὶ εἶνε φυσιοσκόπος, κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῆς τρόπον, ὡς ἡ μυθιστορία καὶ ἡ ζωγραφική. Ἔχει ἤδη μέλη, ἔχει τὸ χρῶμα καὶ τὰς στάσεις τοῦ ζῶντος σώματος, βαδίζει, κάθηται, ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας καὶ τὰ σκέλη· φορεῖ ἀληθεῖς κνημῖδας ἐντὸς ἀληθῶν ὑποδημάτων. Φορεῖ κατάσαρκα χιτῶνα ἀληθῆ· εἰς τὰς χεῖρας ἔχει χειρόκτια ἀληθῆ. Περιμείνατε καὶ θὰ ἴδητε ὅτι θὰ εὕρῃ τρόπον νὰ συμπληρώσῃ τὴν ὁμοιότητα.

Ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας οἷος ἀγὼν τῆς φαντασίας ἀπῃτεῖτο ἵν' ἀναγνωρισθῇ ἡ προσποίησις τῆς ἀν-

Digitized by Google

θρωπότητος ἐν τῇ κούκλᾳ τοῦ παρελθόντος! Ἦτο ἐγκεκορδυλημένη ἐν ἀπαισίῳ ἰσχρόῳ δέρματι, διερραμμένη ἄνωθεν ἕως κάτω διὰ χονδρῆς φαιᾶς κλωστῆς καὶ ἔφερε τολύπας δίκην χειρῶν καὶ ποδῶν. Αἱ χεῖρες ἦσαν χονδροειδεῖς καὶ ἀκαλλεῖς οἱονεὶ ἠκρωτηριασμέναι, ὁμοίως καὶ οἱ πόδες, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐκρατεῖτο ἐπὶ τῶν ὤμων διὰ τῆς κόλλας τῶν ξυλουργῶν ἥτις καὶ εἶχε διαρρεύσει ἁπανταχόθεν. Ἠδυνάτει καὶ νὰ σταθῇ ὀρθία καὶ νὰ καθίσῃ, δὲν εἶχεν οὔτε ῥάχιν οὔτε στῆθος, οὔτε καλὸν οὔτε ἀνάστροφον μέρος. Ὡμοίαζε πρὸς ὃν ζῶν ὅσον ξυλοπέδιλον πρὸς δένδρον.

Καὶ ὅμως συνετέλει εἰς τὴν χαρὰν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ὅσον καὶ αἱ ὡραῖαι ἔναρθροι κοῦκλαι συντελοῦσι σήμερον εἰς τὴν χαρὰν τῶν θυγατέρων ἡμῶν. Διότι ἐκεῖναι ἐδάνειζον εἰς τὰς κούκλας τὴν ζωὴν ἧς αὗται ἐστεροῦντο· διὰ τῆς πολλῆς ἀγάπης κατώρθουν νὰ ζωογονήσωσι τὸ προσωπεῖον αὐτῶν δι᾿ ὀλίγου πάθους ἀνθρωπίνου καὶ οὕτως ἐκεῖναι ἠδύναντο τοὐλάχιστον νὰ καλέσωσι μετὰ πεποιθήσεως *κόρην* αὐτῶν τὸ ἄμορφον ὃν ὅπερ ἀπέκτα ζωὴν δι᾿ αὐτῶν μόνων.

Ἐν τῇ σχέσει ταύτῃ ὑπῆρχε ποιά τις διαπαιδαγώγησις τοῦ αἰσθήματος, ἣν δὲν δύναμαι νὰ συλλογισθῶ ἄνευ μελαγχολίας· τότε ἐχρειάζετο νὰ ἐξεύρῃ τις τὴν τέχνην τοῦ ἀγαπᾶν, αἱ δὲ ἄσχημοι κοῦκλαι ἦσαν πρακτικὴ γύμνασις διὰ τὴν καρδίαν. Ἀγαπῶμεν τοὺς ἀγαπωμένους τόσον καλλίτερον ὅσον ἡ ἀγάπη αὐτῶν εἶνε δυσαρεστοτέρα, ὀλίγος δὲ καταναγκασμὸς ἐπιφέρει πάντοτε πλειοτέραν τιμὴν εἰς τὰ πράγματα. Τίς τῶν θαυμασίων κουκλῶν τῶν συνήθων σήμερον δὲν θὰ ἐφείλκυε εὐθὺς ἀμέσως τὴν ἀγάπην τοῦ πρώτου τυχόντος; Κατὰ πρῶτον μὲν θεραπεύουσι τὴν ματαιοφροσύνην, καὶ τοῦτο εἶνε κάτι τι σπουδαῖον, καὶ δι᾿ αὐτὸ ἀγαπῶμεν αὐτὰς ἀμέσως, φροντίζοντες καὶ ἡμῶν καὶ τῆς παρὰ τῶν ἄλλων δόξης.

Ἔπειτα δὲ εἶνε ἐκ σμάλτου, ἔχει τὸ πρόσωπον ἀνθηρὸν ὑπὸ ὑγιείας καὶ ἀγλαΐας, ἔχει ὄψιν εὐτυχίας, ἀγαπῶμεν δ᾿ εὐκόλως τὸ εὐτυχὲς καὶ ὡραῖον. Εἶνε λοιπὸν τὸ ἐναντίον τῆς ἄλλης, ἐπειδὴ ἐκείνη μὲν ἐγύμναζε τὴν καρδίαν εἰς τὴν ἀγάπην, αὕτη δὲ τὸ ἔμπαλιν γυμνάζει τὴν καρδίαν εἰς τὴν ἀδιαφορίαν, ἀγαπωμένη μὲν ταχέως, ἀλλὰ καὶ ταχέως λησμονουμένη.

* * *

Ἀλλ᾿ ὅμως δὲν ὑπεραπολογοῦμαι τῶν παρελθόντων χρόνων, ἀγαπῶν καθ᾿ ὑπερβολὴν τοὺς χρόνους τοὺς παρόντας. Ἀγαπῶ τοῦ παρόντος τὰς μανίας, τὰ πάθη, τοὺς πυρετούς, τὸ ἰδεῶδες τὸ περίεργον καὶ τεταραγμένον. Ἀγαπῶ ἐν τῷ παρόντι τὴν ἔρευναν τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ἐνόντος ἐν τοῖς πράγμασι, τὴν τάσιν τῆς ἀκριβείας μέχρι τῶν ἐσχάτων, τὰ βιβλία αὐτοῦ ἅτινα εἶνε οἱονεὶ ἀναγραφαὶ δικαστικῶν ἀντεγκλήσεων, τὰς κούκλας αὐτοῦ αἵτινες εἶνε σύνθετοι ὡς τὸ πρότυπον τὸ ζῶν. Ἀλλ᾿ ἐνθυμοῦμαι τὰς μακρὰς ἡμῶν ὀνειροπολήσεις ἐνώπιον τῶν ἀθυρμάτων τῆς παιδικῆς ἡμῶν ἡλικίας καὶ μένω συγκεκινημένος διὰ τὸ παράδοξον αὐτῶν.

Ὑπάρχουσι τὴν σήμερον πλεῖσται ἐφευρέσεις ἀθυρμάτων ἀποτεινομένων εἰς τὴν διάνοιαν. Καλοῦνται ἀθύρματα καίτοι εἶνε ἄξια μᾶλλον τοῦ ὀνόματος ἀσκήσεων. Εἶνε λίαν ἁρμόδια εἰς μόρφωσιν μικρῶν μηχανικῶν, μικρῶν κτισματοδόμων, μικρῶν μαθηματικῶν καὶ φέρουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ πνεύματος ἡμῶν τοῦ κατεχομένου ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς ἐπιστήμης.

Τὴν σήμερον δὲν ἔχομεν σχεδὸν πλέον τὸν καιρὸν νὰ εἴμεθα μικρὰ παιδία καὶ γινόμεθα μικροὶ ἄνδρες πρὶν ἢ γείνωμεν ἄνδρες. Ὁ αἰὼν ἡμῶν ὅλος κατέχεται ὑπὸ πρωϊμότητος ἀπεριορίστου· δὲν ὑπάρχουσι πλέον διαστήματα, διερχόμεθα δὲ αὐτὰ ταχύτατα ὡς ἀπὸ ἑνὸς σταθμοῦ καὶ ἔχομεν ἐν ἡμῖν μηχανὴν ἀτμοκίνητον ἥτις παρέχει εἰς ἡμᾶς τὴν ταχύτητα ἁμαξοστοιχίας γοργῆς.

Εἰς τὴν ἀκάθεκτον ταύτην ταχυεργίαν ἀντιστοιχεῖ τὸ νεώτερον ἄθυρμα· εἶνε ἀκριβές, ἐναργές, ὡρισμένον ὡς τύπος μαθηματικός, βασίζεται ἐπὶ τῶν νόμων τῆς μηχανικῆς καὶ τῆς φυσικῆς, εἶνε ὑπολογισμὸς καὶ ἐνέργεια τοῦ ἐγκεφάλου, ἔχει τὴν ψυχρότητα προβλήματος μαθηματικοῦ· ἐξηγεῖται διὰ τοῦ Α+Β. Εἶνε κατεσκευασμένον ὑπὸ σοφῶν.

Θὰ ἔλθῃ χρόνος καθ᾿ ὃν παιδάρια δωδεκαέτη θὰ θερμαίνωσιν αὐταῖς χερσὶν ἀληθεῖς μηχανὰς ἀτμοκινήτους, θὰ στρώνωσιν ἀληθεῖς ὁδοὺς σιδηροδρόμων, θὰ κατασκευάζωσι μεταλλουργικὰ μικροτεχνήματα, καὶ θὰ ἴδωμεν ἐν ταῖς οἰκίαις ἡμῶν ἐν ἐνεργείᾳ μικρὰ μεταλλεῖα μετὰ μηχανῶν ἐχουσῶν δύναμιν ἡμίσεος ἱππαρίου. Οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τούτοις τὸ ἐπίψογον· τοιαύτη εἶνε τῶν πραγμάτων ἡ πορεία. Ἡμεῖς δὲ οἱ ζητοῦντες ἡσυχίαν πρὸς ἐργασίαν, θὰ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὑπερῷον διὰ νὰ εἴμεθα πλησιέστερον εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἀπώτερον τῶν ἡμετέρων τέκνων, καταστάντων ἰσχυροτέρων ἡμῶν.

Ἀλλὰ θείᾳ χάριτι δὲν ἐφθάσαμεν ἀκόμη ἕως ἐκεῖ. Ὁ πολισινέλος καὶ ὁ ἀρλεκῖνος εἶνε ἔτι ἐν τοῖς ζῶσι καὶ δὲν ἔπαυσεν ὁ κόσμος ἀγοράζων ζῳοτροφεῖα, κιβωτοὺς τοῦ Νῶε, μικροὺς στρατιώτας μολυβδίνους, νευρόσπαστα, τροχοβάτας, κούκλας καὶ μαγειρικὰ σκεύη ἐκ λευκοσιδήρου. Ὑπάρχουσιν ἔτι λαγῳοὶ κρούοντες τὸ τύμπανον, ἄρκτοι ὀρχούμεναι καὶ τυμπανίζουσαι, γαλαῖ στρεφόμεναι πρὸς τὴν οὐρὰν των, ἄλογα ξύλινα τρέχοντα ἀπὸ ῥυτῆρος, κυνάρια ὁπλοφοροῦντα καὶ ὄνοι μὲ ὀμματοϋάλια καθηγητῶν· ὑπάρχουσιν ἀκόμη ὄφεις φολιδωτοί, βάτραχοι πηδῶντες εἰς τὸν ἀέρα, λέοντες μὲ κεφαλὴν μόσχου, μόσχοι ὁμοιάζοντες πρὸς τίγρεις, ἀλώπεκες ἰό-

Digitized by Google

χροι, πάνθηρες κυανοὶ καὶ καμηλοπαρδάλεις πορφυραῖ. Ἐξακολουθεῖ ἔτι ὁ μυλωθρὸς μένων ἀκίνητος ἔξωθεν τοῦ μύλου του, ὁ στρατιώτης ἐξακολουθεῖ φρουρῶν παρὰ τὴν πύλην τῆς φυλακῆς, ἐξακολουθεῖ ἡ μυστηριώδης γυνὴ ἐξερχομένη καθ' ἕκαστον δέκατον λεπτὸν εἰς τὸν ἐξώστην της· ὁ φιλόμουσος πίθηκος ἐξακολουθεῖ παίζων τὸν βαρύαυλον καὶ ὑψῶν μὲν τὴν κεφαλὴν, περιστρέφων δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, τέλος ὁ μικρὸς μῦς ὁ ἁρμοζόμενος διὰ κλειδὸς ἐξακολουθεῖ ἐκκινῶν εἰς τὰ τέσσαρα καθ' ἣν στιγμὴν δὲν το περιμένομεν.

Ἔχομεν ἀκόμη τὸν πρῶσσον χωροφύλακα τὸν ἀνοίγοντα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὰς ὑπερμεγέθεις αὐτοῦ σιαγόνας καὶ καταβροχθίζοντα μικρὸν γάλλον στρατιώτην, πάντοτε τὸν αὐτόν. Ἔχομεν τὸν μάγον τὸν φοροῦντα πῖλον ἀκιδωτὸν καὶ ὑψοῦντα τὴν ῥάβδον αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀστέρας. Ἔχομεν τον θαυματοποιὸν τὸν τινάσσοντα εἰς τον ἀέρα χαλκᾶς σφαίρας, ἔχομεν τὸ τύμπανον τὸ κροῦον τὸ ἐμβατήριον, ἔχομεν ἀκόμη τὸν μουσικὸν τὸν κτυποῦντα κατ' ἀλλήλων τὰ τύμπανα, τὴν γυναῖκα τὴν καθημένην ἐπὶ τοῦ ὄνου μεταξὺ τῶν δύο καλάθων, τὴν οἰνοδότιν μετὰ τοῦ βαρελίου της, τὸν τροχιστὴν κατοῦντα διὰ τοῦ ποδὸς τὸν τροχόν του, τὸν σιδηρόδρομον τὸν περιτρέχοντα δὶς τὴν τράπεζαν, τὰς τρεῖς ὄρνιθας τῆς ποιμενίδος τὰς κρωζούσας καὶ κινουμένας διὰ μικροῦ στροφάλου, τὸ θέατρον τῶν νευροσπάστων, τὸν καραγκιόζην κτλ.

Ἀναγνωρίζω ἐν τούτοις πᾶσιν ἀκόμη τὴν ἐν μικρῷ ἀνθρωπότητα ἐκείνην ἥτις ἀπετέλεσε τὴν χαρὰν τῆς νεότητος ἡμῶν. Εἶνε εὐχαριστοτέρα τῆς ἄλλης ἀνθρωπότητος· τοὐλάχιστον δὲν προξενεῖ τὴν ῥοὴν δακρύων. Μοὶ φαίνεται ὅτι βλέπω αὐτὴν ἐξαπλουμένην ἀκόμη, ὡς κατὰ τὰς ὡραίας ἡμέρας τῆς δεκαετοῦς ἡμῶν ἡλικίας, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν καταστημάτων μετὰ τοῦ ψευδοχρύσου αὐτῆς, τῶν ὁλοσηρικῶν, τῶν ἀνοικτῶν χρωμάτων, τῆς αἴγλης τῆς ἀπιθάνου· ἀλλ' αἴφνης ἡ ὡραία ὀπτασία περιβάλλεται ὑπὸ σκιᾶς καὶ ἀπόλλυται κατ' ὀλίγον ἐν ἀπόπτῳ.

— Κουκοῦ, κρώζει τὸ ὡρολόγιον.

Καὶ ἐγὼ ἀριθμῶ τὰ ἔτη τὰ ἤδη παρελθόντα· Ἕν, δύο, τρία, δέκα, εἴκοσι, τριάκοντα. Ἤδη! **Λ.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

66.

Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος κανονίζει τῶν συμφερόντων αὐτοῦ τοὺς βαθμοὺς, διεξάγει δὲ αὐτὰ κατὰ τὴν σειρὰν τὴν πρέπουσαν. Ἀλλ' ἡ ἀπληστία αὐτοῦ πολλάκις διαταράσσει τὴν τάξιν αὐτῶν, ἐξελαύνουσα αὐτὸν ἐπὶ ἔργα πολλὰ διὰ μιᾶς. Τρέχων δὲ προθύμως κατόπιν τῶν μικροῦ λόγου ἀξίων, ἀποτυγχάνει τῶν περισπουδάστων.

67.

Τὸ μὲν σῶμα περικοσμεῖ ἡ χάρις ἡ ἀφελὴς, τὸν δὲ νοῦν τοῦ καλοῦ ἡ αἴσθησις.

68.

Δύσκολον εἶναι νὰ ὁρίσῃ τις, τί ἐστιν ἔρως· ἰδοὺ ὅμως τί περὶ αὐτοῦ δύναταί τις νὰ εἴπῃ· Ὁ ἔρως, τῆς μὲν ψυχῆς, πάθος εἶναι τυραννικόν· ὡς πρὸς τὸν νοῦν δέ, ἀμοιβαία εἶναι στεργομένων συμπάθεια· ἂν δὲ ὡς πρὸς τὸ σῶμα ἐξετάσῃ τις αὐτόν, ἀπόκρυφος εἶναι καὶ γλυκύθυμος πόθος ἀπολαύσεως τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου, μετὰ πολλὰς ἀρρήτους περιπετείας.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐπιγράμματα Ἰακωβάκη Ῥίζου τοῦ Νερουλοῦ.

ΕΙΣ ΙΑΤΡΟΝ

Αὐτὸς ὁποῦ τ' ἀνθρώπινον δολοφονοῦσε γένος,
ὁ ἰατρὸς Γεώργιος ἐδῶ εἶναι θαμμένος.
Φυλάξου, μὴ τὸν δέχεσαι 'ς τὸν Ἅδην, Περσεφόνη·
εἶν' ἱκανὸς καὶ τοὺς νεκροὺς νὰ ξαναθανατώνῃ.

ΕΙΣ ΑΔΔΗΦΑΓΟΝ

Ὁ πηγαδόστομος Ῥαζῆς, τῶν τραπεζιῶν ὁ γλάρος,
ἀφ' οὗ τὸν κόσμον ἔχαψε, τὸν ἔχαψεν ὁ χάρος.

ΕΙΣ ΕΜΠΟΡΟΝ

Τὸ δεῖνα πρᾶγμα ποιὰν τιμὴν 'ς τὴν δεῖνα πόλιν ἔχει,
Πόσο τὸ δεῖνα νόμισμα 'ς τὸν δεῖνα τόπον τρέχει·
Αὐτὰ σὺ πάντα 'φρόντιζες, αὐτὰ σὺ ἐζητοῦσες,
Πλὴν τί πρᾶγμα ἔχει τιμὴ 'ς τὸν Ἅδη δὲν ῥωτοῦσες.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἠδύνατο νὰ διορθωθῇ ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά του, ἂν δὲν ἐφρόνει αὐτὰ ὡς προτερήματα.

⁂ Ὁ πολὺ ἐλπίσας γνωρίζει νὰ φοβῆται.

⁂ Ἡ ἡδονὴ προϋποτίθησι πόνον, καὶ ἡ εὐδαιμονία ἐκπλήρωσιν καθήκοντος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἔκ τινος γαλλικῆς ἐφημερίδος ἐρανιζόμεθα τὰς ἑπομένας περιέργους ἅμα δὲ καὶ ἀξίας λόγου εἰδήσεις περὶ τῶν ἄγγλων ἁμαξηλατῶν·

Ἡ τιμὴ τῶν ἀγοραίων ἁμαξῶν ὑπολογίζεται κατὰ μίλια, τοῦ μιλίου ἰσοδυναμοῦντος πρὸς 1609 μέτρα καὶ τιμωμένου πρὸς 6 πέννας, ἤτοι 60 λεπτά. Δύναται δέ τις νὰ τὰς ἐνοικιάσῃ καὶ καθ' ὥραν 2 1/2 φράγκα τὴν ὥραν, ἀλλὰ τοῦτο σπανίως γίνεται ἐν Λονδίνῳ καὶ μόνον οἱ παρεπιδημοῦντες ξένοι καταφεύγουσιν εἰς τὴν ὥραν, ἀποφεύγοντες οὕτω τὰς ἐκ τῶν ὑπολογισμῶν τῶν ἀποστάσεων δυσχερείας. Ἀλλὰ μὴ νομίσῃ τις ὅτι κερδαίνουσι τίποτε. Οὐχί! Διότι οἱ ἁμαξηλάται περιφέρουσι τοὺς ἐπιβάτας των ἐν τῷ αὐτῷ κύκλῳ βραδέως βαδιζόντων τῶν ἵππων, καὶ διανύοντες ἐν μιᾷ ὅλῃ ὥρᾳ διάστημα μόλις δέκα λεπτῶν τῆς ὥρας. Ἀφ' οὗ

φθάσης εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἐὰν μὲν θέλῃς νὰ κρατήσῃς τὴν ἅμαξαν λέγεις ἁπλῶς εἰς τὸν ἁμαξηλάτην νὰ ἀναμένῃ καὶ ἡ τιμὴ τῆς διαμονῆς εἶνε 6 πένναι (60 λεπτὰ) τὸ τέταρτον τῆς ὥρας. Ὁ ἁμαξηλάτης οὐδόλως ἀντιλέγει. Ἀναβαίνεις πάλιν εἰς τὴν ἅμαξαν, μεταβαίνεις εἰς ἑτέραν οἰκίαν, καταβαίνεις, ὁ ἁμαξηλάτης αναμένει καὶ πάλιν ἀναβαίνεις, ὑπολογιζομένης πάντοτε τῆς τιμῆς τοῦ μὲν δρόμου 60 λεπτὰ τὸ μίλιον, τῆς δὲ διαμονῆς 60 λεπτὰ τὸ 1|4 τῆς ὥρας.

Καὶ ταῦτα μὲν ἔχουσι καλῶς. Ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς πληρωμῆς καὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς δαπανηθείσης ὥρας τότε ἴσα ἴσα ἄρχονται αἱ δυσκολίαι. Καὶ αἱ μὲν ὧραι τῆς διαμονῆς εὐκόλως προσδιορίζονται, ἀλλ' εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν διανυθέντων μιλίων θαυμάζεις ἀκούων αἴφνης ὅτι διήνυσες ἐφ' ἁμάξης τέσσαρας ἢ πέντε λεύγας, ὅ ἐστι δώδεκα ἢ δεκαπέντε χιλιόμετρα (περὶ τὰς τρεῖς ὥρας)· ἐὰν δὲ μάλιστα ὁ ἁμαξηλάτης ἐννοήσῃ ὅτι ὁ ἐπιβάτης του εἶνέ τις ἐπαρχιώτης, τὰ χιλιόμετρα προστίθενται ἐπ' ἄλληλα μετὰ καταπληκτικῆς εὐκολίας καὶ ταχύτητος. Περιττὴ δὲ καὶ εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ οἵα δήποτε συζήτησις, διότι ὁ ἁμαξηλάτης σοὶ ἀποδεικνύει φῶς φανερὰ ὅτι πρὸς χάριν σου παραβλέπει καὶ ὀλίγον, ἐν ᾧ σὺ ἐξ αὐτῶν τῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου πραγμάτων ἐννοεῖς κάλλιστα ὅτι ἀναιδέστατα σὲ κατακλέπτει.

Ἵνα δὲ ἀπαλλαχθῇς τῶν συζητήσεων καὶ διαπληκτισμῶν πληρόνεις καὶ ζητεῖς παρὰ τοῦ ἁμαξηλάτου νά σοι δώσῃ τὸν ἀριθμόν του· ἐκεῖνος δὲ μετὰ χαρᾶς ὑπακούει, διότι ἐκ πείρας γινώσκει ὅτι δὲν θὰ λάβῃς τὸν κόπον νὰ πορευθῇς εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἀστυνομίας ἵνα ἀκριβῶς ἐρωτήσῃς καὶ μάθῃς πόσον εἶνε τὸ διανυθὲν διάστημα καὶ πόσον ἔπρεπε νὰ πληρώσῃς. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀποφασίσῃς νὰ παραπονεθῇς θὰ τὸν καταμηνύσῃς ἁπλῶς ἀπαιτῶν ἵνα σοι ἀποδώσῃ ὅ τι παρὰ τὸ πρέπον παρὰ σοῦ ἐζήτησε καὶ ἔλαβε. Τότε δὲ ὑποκρίνεται ὅτι καὶ αὐτὸς ἠπατήθη περὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ διανυθέντος διαστήματος, σοὶ ἀποδίδει τὸ κατὰ λάθος ληφθὲν περιπλέον καὶ τὰ πάντα διορθοῦνται. Ἀλλ' ὑπάρχει ὅμως ἕτερόν τι σύστημα ἁπλούστερον ἵνα μὴ σε κλέπτῃ ὁ τοῦ Λονδίνου ἁμαξηλάτης, δῆλα δὴ νά τον ἀναγκάσῃς νὰ πληρωθῇ μόνος του. Πρὸς τοῦτο δέ, ἐὰν νομίζῃς ὅτι σ' ἔκλεψε, τῷ λέγεις νά σοι δώσῃ τὸν ἀριθμόν του καὶ σοί τον δίδει παρευθύς, διότι δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὄχι. Ἀλλ' ὡς προαισθανόμενος τρόπον τινὰ τί μέλλει νὰ συμβῇ, προλαμβάνει καὶ ὑποκρίνεται ὅτι θυμόνει. Τότε σὺ ἐξάγεις ἐκ τοῦ θυλακίου σου χρήματα ὀλίγον περισσότερα τῶν ὅσα ζητεῖ, καὶ τείνων πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρά σου, τῷ λέγεις ἁπλῶς: Πληρώθητι. Ἔσο δὲ βέβαιος ὅτι κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δὲν λαμβάνει οὔτε λεπτὸν πλειότερον τῶν ὀφειλομένων. Διότι εἰξεύρει ὅτι θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ ὅτι ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ἔλαβε πεντήκοντα λεπτὰ πλείονα τοῦ πρέποντος, θὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον ὡς κλέπτης κατὰ τὸν ἀγγλικὸν νόμον καὶ θὰ τιμωρηθῇ αὐστηρότατα.

Κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ὁ Γλάδστων ἑορτάζει τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ πολιτικοῦ βίου του. Ἐπειδὴ ὁ ἐπιφανὴς ἀνὴρ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως κόπτει, γυμνασίας χάριν, ξύλα καὶ δένδρα, οἱ φίλοι αὐτοῦ καὶ ὀπαδοὶ θὰ τῷ συγχαρῶσι προσφέροντες πολύτιμον ἀργυροῦν πέλεκυν, φέροντα ἐπιγραφὰς τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ πράξεων.

Νέαν ἐπὶ τὸν βόρειον πόλον πελαγοδρομίαν ἐπιχειροῦσι κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος ὁ ἐξ Ἀμερικῆς μοίραρχος Σέϋνε καὶ ὁ ἐξ Ἀμβούργου γερμανὸς πλοίαρχος Ἰακώβης, ὁ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπὸ Φιλαδελφείας εἰς Γαλλίαν μεταβὰς ἐπὶ ἀεροδρόμονος. Ὁ μοίραρχος Σέϋνε μελετᾷ νὰ προχωρήσῃ μετὰ τοῦ πλοίου του ὅσον δύναται βορειότερον· κατόπιν δὲ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Ἰακώβη θὰ παγετοδρομήσῃ εἰς τὰ πρόσω ἐπὶ ἐξ χαμουλκῶν, τελευταῖον δὲ ἐπὶ τριῶν ἀεροδρομόνων (κατὰ τὸ νεώτατον τοῦ Ἰακώβη σύστημα) θὰ πειραθῇ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν βόρειον πόλον. Πέρυσιν ὁ Ἰακώβης, κατὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀεροπορίας του, εὗρε νέον σύστημα πηδαλιουχίας πρακτικώτατον καὶ ἐπιτυχέστατον, ὅπερ ὅμως τηρεῖ μυστικόν. Ἀφ' οὗ συλλέξῃ ὡς πλείστας μετεωρολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις ὁ Ἰακώβης θὰ ἀνακομίσῃ τὸν μοίραρχον Σέϋνε εἰς τὸ πλοῖόν του, θὰ ἐπιστρέψῃ δὲ μόνος εἰς τὰ ἴδια ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀεροδρόμονος· κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος θὰ εἰσδύσῃ καὶ εἰς τὰς βορειοτάτας καὶ τέως ἀπροσίτους χώρας τῆς Ῥωσσίας.

Ἐν τῇ Γερμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ ὑπάρχουσι σήμερον 272 δημόσια γραφεῖα τηλεφώνων.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Δὲν πρέπει τις νὰ στουππώνῃ ποτὲ τὰς χαραγμάδας τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων τοῦ κοιτῶνος. Δύναται μὲν νὰ πράττῃ τοῦτο ἐξαίρετα εἰς τὰ ἄλλα δωμάτια, εἰς ἃ διαμένει κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, διότι εἰς τὰ δωμάτια ἐκεῖνα ἀνανεοῦται ὅταν εἶνε ἀνάγκη τὸ ὀξυγόνον διὰ τοῦ ἀνοιγοκλεισματος τῆς θύρας. Τὸ νὰ κλείῃ τις ὅμως στεγανῶς τὸ δωμάτιον, ἔνθα κοιμᾶται καὶ ἔνθα θὰ μείνῃ κεκλεισμένος ὅλην χειμερινὴν νύκτα, εἶνε πολλὴ ἀσυνεσία. Καταδικάζεις οὕτως σεαυτὸν εἰς τὸ νὰ πνέῃς ἀέρα διεφθαρμένον διότι κατέστησας παντελῶς ἀδύνατον τὴν ἀνανέωσίν του.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 160 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 21 Ἰανουαρίου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΘΕΙΡΣΙΟΥ

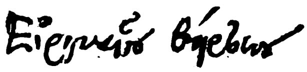

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΘΕΙΡΣΙΟΣ

Ὁ Εἰρηναῖος (ὡς ἐξελλήνισε τὸ γερμανικὸν ὄνομά του Φρειδερῖκος) Θείρσιος (Fr. Thiersch) ἐγεννήθη τὴν 17 Ἰουνίου 1784 ἐν Θύριγγεν τῆς Σαξονίας ἐκ γονέων βιομηχάνων. Ἐπιδοθεὶς κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν σπουδὴν τῆς θεολογίας καὶ κατόπιν εἰς τὴν τῆς φιλολογίας, διωρίσθη ἅμα περατώσας τὰς πανεπιστημιακὰς αὐτοῦ σπουδὰς καθηγητὴς ἐν τῷ γυμνασίῳ Γοτίγγης, ἐν ἔτει δὲ 1809 προσελήφθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἱδρυθέντος γυμνασίου ἐν Μονάχῳ προσεκλήθη νὰ διδάξῃ ἐν αὐτῷ, ἕνεκα δὲ τῆς ἐξιδιασμένης ἱκανότητος τοῦ νεαροῦ καθηγητοῦ ἀνετέθη αὐτῷ καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἀγωγῆς τῶν βαυαρῶν βασιλοπαίδων. Προβιβασθεὶς μετ' ὀλίγον καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου συνέστησε καὶ φιλολογικὸν τμῆμα ἐν τῇ βαυαρικῇ ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν, εἰς οὗ τὰ πρακτικὰ κατεχωρίσθησαν πολλαὶ σπουδαῖαι αὐτοῦ πραγματεῖαι. Ἐκ τῶν ἄλλων τοῦ Θειρσίου ἔργων τὰ ἀξιολογώτερα εἶσὶν ἡ *Ἑλληνικὴ γραμματικὴ* (1812), καθ' ἣν συνετάχθη καὶ ἡ τοῦ ἡμετέρου Γ. Γενναδίου πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, ἡ πιστοτάτη μετάφρασις τοῦ *Πινδάρου* γερμανιστὶ (1820) κατὰ τὴν μητρικὴν διασκευὴν τοῦ πρωτοτύπου, καὶ τὸ *περὶ τῶν ἐποχῶν τῆς πλαστικῆς παρ' Ἕλλησι* (1816.)

Εἰς τὸν Θείρσιον πολλὴν ὀφείλει ἡ Ἑλλὰς εὐγνωμοσύνην διὰ τὸν ἔνθερμον αὐτοῦ φιλελληνισμόν, ἐκδηλωθέντα καθ' ἣν ἔτι ἐποχὴν οἱ Ἕλληνες ὑπόδουλοι ὄντες, ὠνειροπόλουν ἀποβλέποντες εἰς τὸ ἀβέβαιον μέλλον. Ἀπὸ τοῦ 1812 τεθεὶς διὰ τῆς βαυαρικῆς ἀκαδημίας εἰς σχέσιν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ὑποθρέψῃ ἐν αὐτῇ καὶ νὰ βοηθήσῃ τὸν ζῆλον πρὸς τὴν παιδείαν, συνέστησεν ἐν τῇ οἰκίᾳ του, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀθηναίου, παιδευτήριον νέων Ἑλλήνων, οὗ τὸ πρόγραμμα εὕρηται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ φιλολογικοῦ τμήματος τῆς Ἀκαδημίας. Κατὰ δὲ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ὁ Θείρσιος ἦν ἡ ψυχὴ τῶν φιλελληνικῶν συλλόγων πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν, πρόθυμον ἀρωγὸν ἔχων καὶ τὸν βασιλέα τῆς Βαυαρίας Λουδοβῖκον, τὸν μέγαν τοῦτον φιλέλληνα. Τῷ 1831 κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς αἴσιον ἀγαγὼν πέρας τὴν ἀνατεθειμένην αὐτῷ πολιτικὴν ἀποστολὴν περὶ προσφορᾶς τοῦ Ἑλληνικοῦ στέμματος εἰς τὸν βασιλόπαιδα Ὄθωνα, ἐπεδόθη κατόπιν εἰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας, τῷ δὲ 1851 συνέστησεν ἐπιτροπὴν πρὸς ἀνόρθωσιν καὶ μελέτην τοῦ Ἐρεχθείου, ἧς τὰ πρακτικὰ τῶν ἐργασιῶν ἐξεδόθησαν ἑλληνιστί. Μετὰ τὴν εἰς Βαυαρίαν ἐπάνοδον ἐξέδοτο γαλλιστὶ ὀγκῶδες καὶ σπουδαιότατον σύγγραμμα περὶ τῆς συγχρόνου καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, (1833 εἰς τόμους δύο) ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἄξιον μελέτης.

Ὁ Θείρσιος ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς πατρίδος του πολλαχῶς, ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ἀπένειμεν αὐτῷ βαθμὸν αὐλικοῦ συμβούλου, καὶ ἀργότερον προεβίβασεν αὐτὸν εἰς μυστικοσύμβουλον. Ἀπέθανε δὲ τὴν 25 Φεβρουαρίου 1860 ἐν Μονάχῳ.

***

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ Γ. ΚΑΡΑΤΖΑΝ

Φίλε κύριε διευθυντὰ τῆς «Ἑστίας»,

Διελθὼν τὴν περὶ τοῦ Τακτικοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως διατριβὴν τοῦ στρατηγοῦ Κ. Γ. Καρατζᾶ, τοῦτο πρῶτον ἔχω νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὁ στρατηγὸς συγχέει δύο πράγματα τὰ ὁποῖα κάλλιστα δύνανται νὰ διακριθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων· νομίζει δηλαδὴ ὅτι δὲν εἰμπορεῖ τις νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς κακῆς καταστάσεως τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος στρατοῦ, χωρὶς ἐν τῷ ἅμα νὰ προσβάλῃ τὴν προσωπικὴν ἀξίαν τῶν συγκροτούντων αὐτὸν ἀνδρῶν.

Ὅτι τὸ τακτικὸν τῆς Ἐπαναστάσεως οὐδὲν εἶχε τῶν ὀργανικῶν καὶ διοικητικῶν προσόντων δι' ὧν καταρτίζεται ἀξία λόγου στρατιωτικὴ δύναμις, τοῦτο μαρτυρεῖ ἀνὴρ τοῦ ὁποίου τὸ κῦρος δὲν θέλει βεβαίως ἀρνηθῆ ὁ Κ. Γ. Καρατζᾶς, διότι εἶναι αὐτὸς ὁ συνταγματάρχης Φαβιέρος. Μεταξὺ τῶν ἐπανειλημμένων περὶ τούτου παραστάσεων τοῦ παλαιμάχου στρατιώτου τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας, ἀρκοῦμαι νὰ ἀναφέρω μίαν, χαρακτηρι-

Digitized by Google

στικωτάτην. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τῆς Καρύστου, ὁ Φαβιέρος προσελθὼν εἰς τὸ Ἐκτελεστικόν, ἐδήλωσεν ὅτι *ἀθεράπευτα εἶναι τὰ ἐλαττώματα τοῦ στρατοῦ τούτου* καὶ ὅτι τούτου ἕνεκα παραιτεῖται τῆς ἀρχηγίας. Τὸ δ' Ἐκτελεστικόν, λαβὸν μετά τινας ἡμέρας γράμμα τοῦ κόμητος Πόρρου, ἐπιφορτισμένου προσωρινῶς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Τακτικοῦ ἐν Ἀθήναις, ἐπέστελλε πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅτι *τὰ στρατεύματα εἶναι χωρὶς ἀρχηγόν, χωρὶς χρήματα καὶ πλησιάζουν εἰς ἀναρχίαν στρατιωτικήν*. Ὡσὰν δὲ μὴ ἤρκουν ταῦτα, προσέθετε καὶ τὰ ἑξῆς· «Καθὼς ἐπληροφορήθη ἡ Διοίκησις διὰ ζώσης φωνῆς ἀπὸ τὸν ἀξιωματικὸν ὅστις ἔφερε τὸ γράμμα, *ἡ ἀταξία κατήντησεν εἰς τὸν ἄκρον βαθμόν*» καὶ τοῦτο διότι ὁ ἐκεῖ ταγματάρχης δὲν ἔδειξε τὴν δέουσαν *αὐστηρότητα ἐναντίον τῶν ἀτακτούντων*. (Ἴδε Συλλογὴν Μάμουκα, τόμου Ε΄ σελ. 57 καὶ ἐπ., σελ. 108 καὶ ἐπ.)

Τί παράδοξον ἔπειτα ἀπὸ ὅλα ταῦτα, ὅτι οὐδὲν τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ στρατοῦ ἐκείνου ηὐδοκίμησεν; Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὑπῆρξεν ἔργον ἀξιέπαινον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα μόνον τακτικὸν ἠδύνατο νὰ διαπράξῃ, ἀφοῦ πρὸ ὀλίγου τότε εἶχεν εἰσέλθει ὁ Κριζιώτης μετὰ τῶν ἀτάκτων. Ὅπου δὲ ἀλλοῦ ἐνήργησε τὸ Τακτικὸν ἀνωφελῶς ἐθυσιάσθη· ἐθυσιάσθη ἐνώπιον τῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου, ὅπου ἔπεσεν ὁ γενναῖος Βυρτεμβέργιος ἀρχηγὸς τῶν φιλελλήνων Λίνσιγγ· ἐθυσιάσθη εἰς Πέτα, ὅπου ἔπεσον ἡρωϊκῶς τῇ ἀληθείᾳ ἀντιπαραταχθέντες οἱ φιλέλληνες Ταρέλλας, Μιρζεύσκης, Δάννιας, Ταΐχμαννα, Μινιάκ, ἵνα ὀνομάσω τοὺς ἐπιφανεστέρους, διότι ἐξ ὅλων, 200 περίπου, μόλις 25 διήλασαν λογχομαχοῦντες μέχρι Λαγκάδας μετὰ τοῦ βαρέως τετραυματισμένου Νόρμανν. Ἐθυσιάσθη εἰς Φάληρον, ὅπου ἔπεσεν ὁ ταγματάρχης αὐτοῦ Ἰγγλέσης· ἀπέτυχεν εἰς Κάρυστον, ἀπέτυχεν εἰς Χίον. Ὁ δὲ στρατηγὸς Κ. Γ. Καρατζᾶς κάλλιον ἐμοῦ γινώσκει ὅτι, ἐν πολέμῳ ἰδίως, πᾶν τὸ ἀδιακόπως ἀποτυγχάνον δὲν εἰμπορεῖ νὰ λογισθῇ ὡς χρήσιμον. Καὶ ἔπειτα διατί τὸ τακτικὸν τῆς ἐπαναστάσεως οὐδέποτε ἀντιπαρετάχθη κατὰ τοῦ Ἰβραΐμη, ἐνῷ αὐτὸς ἦτο ὁ κύριος προορισμός του, καὶ ὄχι τὸ πρὸς ἀτάκτους πολεμεῖν; Διότι, ἵνα τὰ λοιπὰ παραλίπωμεν, δὲν εἶχεν ἱππικόν, δὲν εἶχε μηχανικόν, δὲν εἶχε πυροβολικόν, ὁπωσοῦν λόγον ἄξια. Ὀρθῶς ποιῶν ἄρα ὁ Μαυροκορδάτος ἔγραφεν ἀκαταπαύστως πρὸς τὴν ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπήν, νὰ στείλῃ τακτικὸν ἐξ Εὐρώπης. (Τῆς ἱστορίας μου τόμος Ε΄, σελ. 917).

Ἕπεται ἆρά γε ἐκ τούτων ὅτι οἱ συγκροτοῦντες τὸ Τακτικὸν τῆς ἐπαναστάσεως, πολλοὶ τοὐλάχιστον ἐξ αὐτῶν, δὲν ἦσαν ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί; Ἀπεναντίας ὅσῳ ἀθλιεστέρα ἦτο τοῦ στρατοῦ ἡ κατάστασις, τόσῳ μᾶλλον θαυμαστὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀφοσίωσις ἐκείνων οἵτινες παρέμενον πιστοὶ εἰς τὰς τάξεις αὐτοῦ. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῶν ὅσα πολλάκις περὶ τούτου ἔγραψα, ἐπιτραπήτω μοι νὰ παραθέσω ἐνταῦθα καὶ ἕτερον παράδειγμα. Τῷ 1831 ἐμαθήτευον παρὰ τῷ διδασκάλῳ Γεωργίῳ Γενναδίῳ. Ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ εἶχε παρακολουθήσει εἰς Κάρυστον τὸν Φαβιέρον· καὶ πολλάκις μὲ διηγεῖτο τὴν πολυειδῆ ἀτέλειαν τοῦ στρατοῦ ἐκείνου, γεραίρων συγχρόνως τὴν ἀρετὴν πολλῶν ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν. Ἰδίως δὲ ἐπήνει νέον τινὰ ὅστις ἐκ παίδων εἰς ἕτερον ἐθισθεὶς βίον, διεκρίνετο ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ καρτερίᾳ. Ὁ νέος οὗτος ὠνομάζετο Γ. Καρατζᾶς.

Ἐν Ἀθήναις. Ὅλως πρόθυμος

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 22.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Ὁ Πύργος μας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν κῆποι ἦσαν προικῷον τῆς μητρός μου κτῆμα. Ἡ πατρική της οἰκογένεια εἶχεν ἀπ' ἀρχαίων χρόνων μεγάλας ἐκεῖ πέριξ ἰδιοκτησίας, αἵτινες διὰ κληρονομικῶν καὶ προικῴων διανομῶν διεμοιράσθησαν μὲν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἀλλὰ δὲν ἀπεξενώθησαν. Ὥστε ἤμεθα ἐκεῖ περικυκλωμένοι ὑπὸ συγγενῶν τῆς μητρός μου, τῶν ὁποίων οἱ Πύργοι ἐγειτόνευον μετὰ τοῦ ἰδικοῦ μας. Οὐδεὶς δὲ σχεδὸν τῶν Πύργων τούτων ἦτο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν κενός. Διότι τινὲς μὲν τῶν ἰδιοκτητῶν κατῴκουν αὐτοὺς καθ' ὅλον τὸν ἐνιαυτόν, οἱ δὲ λοιποὶ εἶχον παραιτήσει τὰς ἐν τῇ πόλει κατοικίας των καθ' ἣν ἡμέραν καὶ ἡμεῖς ἐδραπετεύσαμεν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῶν Σαμίων, ἀψηφήσαντες τῶν ἀρχῶν τὴν ἀπαγόρευσιν. Ὅθεν εὑρισκόμεθα συντροφευμένοι εἰς τὴν ἐξοχήν. Ἦτο δὲ τοσούτῳ μᾶλλον εὐχάριστον νὰ βλεπώμεθα μετὰ τῶν οἰκείων, καθ' ὅσον ἐν τῇ τρομοκρατίᾳ ὑπὸ τὴν ὁποίαν, ἐπ' ἐσχάτοις μάλιστα, διεβιοῦμεν ἐν τῇ πόλει, οὔτε τῶν οἰκιῶν μας ἐξηρχόμεθα, οὔτε ἐπισκέψεις ἀντηλλάσσομεν. Αἱ θύραι ἔμενον κλεισταὶ καὶ ἡμίκλειστα τὰ παράθυρα. Προσπαθῶ ἤδη νὰ ἐνθυμηθῶ, ἐὰν ἐπὶ μῆνας εἶδον ξένον ἀναβαίνοντα τὴν κλίμακά μας καὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι εἰμὴ μόνον τὸ κατηφὲς τοῦ Ζενάκη πρόσωπον.

Εἰς τὴν ἐξοχικὴν ἰδίως ἐκκλησίαν συνηντώμεθα, καὶ εἰς τὸν αὐλόγυρόν της, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἀκολουθιῶν, ἐγίνετο ἡ συναναστροφή. Ἦτο ἡ Μεγάλη καὶ πάλιν Τεσσαρακοστή. Συχνάκις δὲ ὑπὸ τὰ δένδρα τοῦ αὐλογύρου ἐκείνου ἀνεπόλουν τὰς συγκινήσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας πρὸ ἑνὸς ἔτους ἐλειτουργούμεθα, ὁ πατήρ μου κ' ἐγώ, ὅτε διετρέχομεν ἔμφοβοι τὰς στε-

Digitized by Google

νὰς τῆς Σμύρνης ὁδοὺς μεταβαίνοντες εἰς τὴν Ἁγίαν Φωτεινήν.

Ἡ ἐκκλησία, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τὸ παρεκκλήσιόν μας, εἶχεν ἀνεγερθῆ ὑπὸ τοῦ προπάππου τῆς μητρός μου, ὅστις ἐρασφόρεσεν εἰς τὰ γηράματά του. Περισώζεται εἰσέτι ἡ οἰκοδομή, ἀλλὰ γυμνὴ καὶ ἑτοιμόρροπος. Αἱ εἰκόνες, τὰ κοσμήματα, τὰ ἄμφια καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη ἐσυλήθησαν ἢ κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τότε ὅμως ὑψοῦτο χαριέντως ὁ ναΐσκος ἀναμέσον τῶν δένδρων, τὰ πάντα δ' ἐντὸς αὐτοῦ ἦσαν κόσμια καὶ εὐπρεπῆ. Ἡ εἴσοδός του ἀπετελεῖτο ὑπὸ νάρθηκος μικροῦ, ἀνοικτοῦ ἔμπροσθεν. Ὑπὸ τοῦ προπυλαίου τούτου τὴν σκέπην, ἑκατέρωθεν τῆς πύλης, ἦσαν δύο μαρμάρινα ἑδώλια. Ἐκεῖ καθήμενος συχνάκις, ἀνεγίνωσκον τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἐπιτυμβίων πλακῶν, αἵτινες ἐσχημάτιζον τοῦ νάρθηκος τὴν στρῶσιν. Ἐκεῖ, ἀπὸ τοῦ κτήτορος καὶ ἐφεξῆς, ἐθάπτοντο τῆς μητρικῆς οἰκογενείας μου οἱ πλεῖστοι. Ἐντὸς τοῦ παρεκκλησίου ἐκείνου ἐστεφανώθησαν οἱ γονεῖς μου, καὶ ἡ ἐπιθυμία των ἦτο ὑπὸ τοῦ νάρθηκός του τὰς πλάκας νὰ ταφῶσιν, ἐκεῖ, ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου. Ἀλλ' οὔτε οἱ γονεῖς μου ἀνεπαύθησαν ἐκεῖ, οὔτε τὰ ἰδικά μου ὀστᾶ πέπρωται νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς χοῦν ἐν τῇ προσφιλεῖ ἐκείνῃ τῆς πατρίδος γωνίᾳ. Τὴν σήμερον ζῶμεν καὶ ἀποθνήσκομεν εἰς ἐδῶ καὶ ἄλλος ἐκεῖ, πλάνητες ἐν τῷ βίῳ καὶ νεκροὶ ξενιτευμένοι, ἡ δὲ ἀνεμοζάλη τῆς διασπορᾶς ἐκλόνισε καὶ διέσπασε τοὺς ἱεροὺς δεσμούς, τοὺς προσκολλῶντας τὴν καρδίαν τῶν τέκνων εἰς τῶν γονέων τὰ ἀναπαυτήρια. Ἀλλὰ καθ' ὅσον γηράσκομεν . . . ἐγὼ τοὐλάχιστον, καθ' ὅσον αἰσθάνομαι πλησιάζουσαν τῆς ἀναπαύσεως τὴν ὥραν, θλίβομαι ἀναλογιζόμενος ὅτι, ὅταν γηράσωσι καθὼς ἐγὼ τὰ τέκνα μου, δὲν θὰ ἐπαναπαύωσι τὴν μνήμην των οὔτε εἰς οἰκίαν περιέχουσαν διαδοχικὰς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἀναμνήσεις, οὔτε εἰς γῆς τινα ἄκραν, ὅπου κεῖνται συνεσφιγμένοι οἱ πατέρες αὐτῶν. Ὅτε ἤμην νέος, ὀλίγον περὶ τούτων ἐσκεπτόμην. Τώρα ὅμως ἡ ψυχή μου μετ' αὐξάνοντος φίλτρου ἐπιστρέφει εἰς τὸ παρελθὸν καὶ τρέφεται διὰ τῶν ἀρχαίων ἐνθυμήσεων.

Ἀλλ' ἂς ἐπαναλάβω τὴν διήγησίν μου.

Τὴν αὐγὴν τῆς Μεγάλης Πέμπτης ἠκούσαμεν τὴν λειτουργίαν καὶ ἐκοινωνήσαμεν τῶν θείων μυστηρίων. Ἦτο λαμπρὰ ἐαρινὴ πρωΐα καὶ ὅταν ἐπεστρέψαμεν ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ἀντὶ νὰ μείνω ἐντὸς τῆς οἰκίας, λαβὼν εἰς χεῖρας τὴν νηστήσιμον τροφήν μου ὑπῆγα νὰ προγευθῶ ἐπὶ τοῦ ἐξώστου. Ἀλλ' ἅμα ἤνοιξα τὴν ἐπ' αὐτοῦ θύραν καὶ ὕψωσα τὸ βλέμμα πρὸς τὸ πέλαγος, εἶδον θέαμα, τὸ ὁποῖον μὲ κατέπληξε. Παρῄτησα τὸ πρόγευμα καὶ ἔδραμον πρὸς τὸν πατέρα μου. Μὲ ἠκολούθησεν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου καὶ ἐβλέπομεν ἀμφότεροι πρὸς τὴν θάλασσαν.

Ἐβλέπομεν σειρὰν μακρὰν πλοίων μεγάλων πλεόντων πρὸς τὸν λιμένα μας. Ἀπεῖχον εἰσέτι πολύ, ἀλλ' ἦτο διαυγὴς ἡ ἀτμοσφαῖρα καὶ διεκρίνοντο τὰ ἱστία, καμπύλα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου τὴν πνοήν, καὶ αἱ διπλαῖ καὶ αἱ τριπλαῖ λευκαὶ ζῶναι ἐπὶ τῶν μαύρων σκαφῶν. Ἐνῷ δὲ τὰ μεγάλα ταῦτα πλοῖα ἐφαίνοντο πλησιάζοντα, ἄλλη σειρὰ πλοιαρίων μικρῶν, δεχομένων ἐκ πλαγίου τὸν ἄνεμον εἰς τὰ τρίγωνα ἱστία των, ἔφευγε παρὰ τὴν παραλίαν πρὸς τῆς Σάμου τὴν διεύθυνσιν. Τὰ μεγάλα ἐν τούτοις πλοῖα, ὡσεὶ διστάζοντα, ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πρὸς τὸν λιμένα πλοῦν, ἤλλαξαν αἴφνης δρόμον. Ἐνόμισα ἐπ' ὀλίγον ὅτι ἀνεχώρουν. Ἀλλ' ὄχι· δὲν ἀπεμακρύνοντο· ἐλοξοδρόμουν ἀπέναντι τῆς Χίου, τὰ δὲ μικρὰ πλοιάρια φεύγοντα πρὸς τὰ δεξιά μας ἐχάνοντο τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο ὄπισθεν τῆς τελευταίας ἄκρας τῆς νήσου.

Δὲν ἦτο δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν τί συνέβαινε. Ὁ Τουρκικὸς στόλος κατήρχετο ἰσχυρός, οἱ δ' ἐπαναστάται ἀνεχώρουν. Ἀλλ' οἱ Χῖοι τί ἔμελλον ν' ἀπογίνωσι;

Ἀγνοῶ πόσην ὥραν ὁ πατήρ μου κ' ἐγὼ ἐμείνομεν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ πέλαγος προσηλωμένους.

— Νὰ φύγωμεν, νὰ φύγωμεν, εἶπεν αἴφνης ὁ πατήρ μου, καὶ ἐστράφη πρὸς τὴν οἰκίαν. Ἐστράφην κ' ἐγὼ καὶ τότε εἶδον ὅτι ὄπισθεν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἵσταντο ἡ μήτηρ καὶ αἱ δύο ἀδελφαί μου καὶ ἡ Ἀνδριάνα, βλέπουσαι κ' ἐκεῖναι ἐν σιωπῇ τὸ πρὸ ἡμῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης θέαμα.

Ὁ πατήρ μου ἐξῆλθεν ἀμέσως τῆς οἰκίας. Τὸν ἠκολούθησα κατὰ διαταγήν του. Ἤθελε νὰ συσκεφθῶμεν μετὰ τῶν συγγενῶν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐξηρχόμεθα μόλις τῆς ἔξω τοῦ περιβόλου μας θύρας, ὅτε εἴδομεν ἐρχόμενον πρὸς ἡμᾶς τὸν Καλάνην, ἐξάδελφον τῆς μητρός μου, κρατοῦντα ἐκ τῆς χειρὸς τὴν μικρὰν θυγατέρα του. Ἦτο πρὸ ὀλίγων μηνῶν χηρευμένος ὁ Καλάνης, ἡ δὲ ζωή του συνεκεντροῦτο εἰς τοῦ ὀρφανοῦ του τέκνου τὴν ἀγάπην. Ποτὲ δὲν τὸ ἀπεχωρίζετο· ἡ δὲ χαρίεσσα μορφὴ τοῦ ἐνδεκαετοῦς ἐκείνου κορασίου, καὶ ἡ τεθλιμμένη τοῦ τρυφεροῦ προσώπου του ἔκφρασις, εἶχον, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς εἰς τὸν Πύργον ἀφίξεώς μας, ἑλκύσει πᾶσαν τῆς ψυχῆς μου τὴν συμπάθειαν.

Ἤρχετο ὁ Καλάνης πρὸς τὸν πατέρα μου μὲ τὸν ἴδιον σκοπόν, ὅστις καὶ ἡμᾶς ὡδήγει. Διηυθύνθημεν ὅλοι ὁμοῦ πρὸς τὸ παρεκκλήσιον· οἱ δύο ἐκεῖνοι προπορευόμενοι συνωμίλουν, ἐγὼ δὲ εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν τοὺς ἠκολούθουν, κρατῶν τὴν μικρὰν Δέσποιναν ἐκ τῆς χειρός. Ἔβλεπον τὰς ξανθὰς τρίχας τῆς ἀθῴας ἐ-

Digitized by Google

κείνης κεφαλῆς, καὶ ἐσυλλογιζόμην τὰ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου μας φαινόμενα πλοῖα καὶ ἀνεπόλουν μετὰ φρίκης ὅσα ἤκουσα περὶ τῶν εἰς Σμύρνην καὶ εἰς τὰς Κυδωνίας ὑπὸ τῶν Τούρκων διαπραχθέντων. Ἐβάδιζον σιωπῶν καὶ περίλυπος. Ἡ μικρὰ ἐσιώπα ἐπίσης, ἀλλ' ᾐσθανόμην τὰ δάκτυλά της ἀνήσυχα ἐντὸς τῆς χειρός μου. Ἐννόησα ὅτι ἦν φοβισμένη, καὶ μὴ γνωρίζων τί νὰ εἴπω πρὸς ἐνθάρρυνσίν της ἔσκυψα καὶ ἐφίλησα τὴν μικρὰν χεῖρά της. Ἔστρεψε τότε πρὸς ἐμὲ τοὺς γαλανοὺς ὀφθαλμούς της καὶ μὲ ἠρώτησε μετὰ φωνῆς τρεμούσης,—Λουκῆ, θὰ μᾶς σκοτώσουν οἱ Τοῦρκοι;

— Ὄχι, Δέσποινά μου, θὰ φύγωμεν. Μὴ φοβεῖσαι. Δὲν θὰ μᾶς πειράξῃ κανείς.

— Θὰ σκοτώσουν τὸν πατέρα μου. Ἐγὼ τὸ ἠξεύρω. Θὰ τὸν σκοτώσουν.

Καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ πικρῶς ἀλλ' ἡσύχως, καὶ ἔρρεον τὰ δάκρυά της, καὶ ἐπανελάμβανε,

— Θὰ τὸν σκοτώσουν, σκοτόνουν οἱ Τοῦρκοι! Θὰ σκοτώσουν τὸν πατέρα μου!

— Μὴ κλαίῃς, Δέσποινα, μὴ φοβεῖσαι.

Ἤθελον νὰ τὴν παρηγορήσω, ἀλλὰ δὲν εὕρισκον λέξεις, καὶ βλέπων τὸν ἥσυχον θρῆνόν της ᾐσθανόμην κ' ἐγὼ τὴν φωνήν μου ἐκλείπουσαν.

Εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας συνεκάθηντο ἤδη τῶν γειτόνων οἱ πλεῖστοι. Ἐκαθήσαμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων ἑδωλίων. Ὁ Καλάνης ἐπῆρεν ἐπὶ τῶν γονάτων τὴν κόρην του, καὶ ἔλαβον τὸν λόγον οἱ γέροντες.

Δὲν ἐβράδυνε νὰ ληφθῇ ἡ περὶ τοῦ πρακτέου ἀπόφασις. Ἦτο πρόδηλον ὅτι δὲν ὑπῆρχον ἱκανὰ πρὸς ἀντίστασιν μέσα καὶ ὅτι θὰ γίνωσι κύριοι οἱ Τοῦρκοι τῆς νήσου, ἐγνωρίζομεν δ' ἐκ τῶν προτέρων, πῶς φέρονται οἱ Τοῦρκοι εἰς καταχτηθείσας χώρας. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὰ δυτικώτερα τῆς νήσου καὶ νὰ σκορπισθῶμεν ὅπου ἕκαστος ἠδύνατο νὰ εὕρῃ καταφύγιον. Ἀπεμακρυνόμεθα οὕτω τῶν Τούρκων καὶ ἐπλησιάζομεν εἰς τὰ παράλια ἀντικρὺ τῶν Ψαρῶν, ὅθεν ἠλπίζομεν σωτηρίαν. Ἀπεχαιρετίσθημεν μετὰ πόνου ψυχῆς, εἰσήλθομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἠσπάσθημεν τὰς εἰκόνας, καὶ ἀποχωρισθέντες ἐπεστρέψαμεν εἰς τὰ ἴδια ἕκαστος.

Δὲν ἐπανεῖδον ἔκτοτε τὸ παρεκκλήσιόν μας. Καθ' ὁδὸν ὁ πατήρ μου μὲ εἶπεν, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ζητήσωμεν ἐπί τινας ἡμέρας τὴν φιλοξενίαν δύο γερόντων θείων του, κατοικούντων εἰς τὸ ἀγροκήπιόν των, ὄπισθεν τοῦ περικλείοντος τὸν Κάμπον βουνοῦ. Ὅταν δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὴν οἰκίαν, διέταξεν ἀμέσως τὸν κηπουρὸν νὰ φορτώσῃ ἐπὶ δύο ἡμιόνων ἐφαπλώματα καὶ ζωοτροφίας καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ προειδοποιήσῃ τοὺς γέροντας περὶ τῆς ἐλεύσεώς μας, καὶ νὰ μᾶς παραμείνῃ μετὰ τῶν ζώων ἐκεῖ.

Ἅμα ὁ κηπουρὸς ἀνεχώρησεν, ὁ πατήρ μου μ' ἔκραξεν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος, ὅπου εἶχε κλεισθῇ μετὰ τῆς μητρός μου. Τοὺς εὗρον παραγεμίζοντας σάκκον μὲ σκεύη ἀργυρᾶ καὶ ἄλλα πολύτιμα. Ἕτερος σάκκος ἔκειτο ἤδη ἐπὶ τῆς κλίνης πλήρης καὶ ἕτοιμος. Ἀφοῦ καὶ ὁ δεύτερος ἐδέθη, τὸν ἐσήκωσεν ὁ πατήρ μου, μὲ διέταξε νὰ φέρω τὸν ἐπὶ τῆς κλίνης κείμενον, ἤνοιξεν ἡ μήτηρ μου τὴν θύραν καὶ ἐξήλθομεν τοῦ δωματίου. Ἐκεῖνος ἐμπρός, ἐγὼ κατόπιν, φέροντες τοὺς σάκκους εἰς χεῖρας, ἐβαδίσαμεν πρὸς τὸ μᾶλλον ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κήπου, ὅπου ἦσαν τὰ δένδρα πυκνότερα. Ἀπέθεσα κατὰ γῆς τὸν σάκκον καὶ ἔφερον δύο ἀξίνας. Ἐκεῖ, ὑπὸ τὴν σκιὰν γηραιᾶς μηλέας, πλησίον τοῦ μαγγανοπηγάδου, εἰς θέσιν, τὴν ὁποίαν κατὰ παραγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐσημείωσα καὶ ἐνετύπωσα ἀκριβῶς εἰς τὴν μνήμην μου, ἠρχίσαμεν οἱ δύο νὰ σκάπτωμεν, καὶ ἠνοίξαμεν λάκκον βαθύν. Ἐντὸς τοῦ λάκκου ἐθέσαμεν τοὺς σάκκους, τὸν ἕνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου, τοὺς ἐκαλύψαμεν ἔπειτα, ἐπατήσαμεν τὸ χῶμα πρὸς ἰσοπέδωσιν τῆς σκαφείσης γῆς, καὶ βεβαιωθέντες, ὅτι οὐδεὶς μᾶς παρετήρησεν, ἐπεστρέψαμεν πρὸς τὴν οἰκίαν.

— Μὴ λησμονήσῃς αὐτὴν τὴν παρακαταθήκην, μὲ εἶπεν ὁ πατήρ μου. Ἂν ἀποθάνω ἐγώ, σὺ εἶσαι ὁ προστάτης τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν σου.

Ἔμπροσθεν τῆς θύρας εὕρομεν τέσσαρα ζῶα ἕτοιμα καὶ τὴν Ἀνδριάναν ἐπισπεύδουσαν τὴν ἀναχώρησιν. Οἱ γονεῖς καὶ αἱ ἀδελφαί μου ἀνέβησαν ἐπὶ τῶν ὄνων καὶ ἐξεκινήσαμεν. Ἡ Ἀνδριάνα κ' ἐγὼ ἠκολουθήσαμεν πεζοί.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἠκούσθη αἴφνης μεμακρυσμένος πυροβόλου κρότος. Πλησιέστεροι κανονοβολισμοὶ διὰ μιᾶς τὸν διεδέχθησαν. Ἐστράφημεν ἐν σιωπῇ ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον. Οἱ κρότοι τῶν πυροβόλων ἐπηκολούθουν συνεχεῖς. Ἀπὸ τοῦ στόλου καὶ ἀπὸ τοῦ φρουρίου οἱ Τοῦρκοι ἐτέλουν παταγωδῶς τοῦ φρικτοῦ θριάμβου των τὰ προεόρτια.

— Ἀλλοίμονον εἰς τὴν Χίον! ἀνέκραξεν ὁ πατήρ μου. Καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὸν δρόμον μας.

Ὁ Πύργος ὅπου μετεβαίνομεν ἔκειτο ἐντὸς φάραγγος. Ὁ ὁρίζων ἦτο περιωρισμένος, οὐδ' ἐφαίνετο ἐκεῖθεν ἡ θάλασσα. Οἱ δύο γέροντες τοῦ πατρός μου θεῖοι ἔζων ἐκεῖ διαρκῶς ἐν μονήρει ἡσυχίᾳ. Ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν, ἄνθρωπος μὲ πεῖραν καὶ νοῦν πολύν, διέτριψεν ἐπὶ ἔτη πολλὰ εἰς Ἀμστελόδαμον ἐμπορευόμενος, ἐκεῖ δ' ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ Κοραῆ, μετερχομένου ἐπίσης τὸ ἐμπόριον τότε, καὶ διετήρησεν ἔκτοτε φιλίαν καὶ σπανίαν τινὰ ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ σοφοῦ γέροντος, καὶ αὐτὸς περὶ τὰ γράμματα ἀσχολούμενος. Ταῦτα πάντα ἀνύψουν τὸν θεῖόν

Digitized by Google

μου εἰς τὰ ὄμματα τῶν συμπολιτῶν του. Οἱ λόγιοι καθ' ὃ σπανιώτεροι ἀπελάμβανον μεγαλειτέρας τότε τιμῆς, ἦσαν δ' ἐν γένει τῆς τοιαύτης τιμῆς ἄξιοι, διότι ἐγνώριζον καλῶς ὅσα ἐπηγγέλοντο ὅτι γνωρίζουσι καὶ εἰργάζοντο μετ' αὐταπαρνήσεως πρὸς φωτισμὸν τοῦ Γένους.

Ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας δὲν εἶχον ἴδει τὸν θεῖόν μου, ἀλλὰ τὸν ἐνθυμούμην μετὰ σεβασμοῦ πάντοτε, ἡ δὲ βραχεῖα τότε παρ' αὐτῷ διαμονὴ μοὶ ἐπηύξησε τὴν ἐκτίμησιν τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἀρετῆς του. Διότι μᾶς προεῖπεν ὅσα ἐπέπρωτο νὰ πάθῃ ἡ Χίος. Μᾶς προεῖπε τὰς σφαγάς, τὰς λεηλασίας, τοὺς ἐξανδραποδισμούς, τὸν ἐκπατρισμὸν καὶ τὴν διασποράν, ὅσα ἐνὶ λόγῳ κατόπιν συνέβησαν. Ἐν γένει δὲ κατεδίκαζεν ὡς πρόωρον τὴν Ἐπανάστασιν καὶ ἔβλεπε τὰ πάντα εἰς τὸ μέλλον σκοτεινὰ καὶ μαῦρα. Ἀλλ' ἦτο γέρων καὶ ἐτρέφετο ἐν τῇ ἐρημίᾳ μὲ τῆς πείρας καὶ τῶν βιβλίων τὰ διδάγματα. Μὴ θὰ ἐγίνετο ποτὲ οὐδαμοῦ ἐπανάστασις ἐὰν δὲν ὑπῆρχον τῆς νεότητος ἡ τόλμη καὶ ἡ ἀπειρία; Οἱ γέροντες φύσει κλίνουσι πρὸς τὴν ἀπραξίαν ἢ τὴν ἀναβολήν· συμβουλεύουσιν ὑπομονὴν καὶ φρόνησιν. Τὸ αἰσθάνομαι ἤδη, καὶ ἐξ ἰδίας πείρας τὸ γνωρίζω.

Ὁ ἕτερος ἀδελφὸς ἦτο κωφός. Σπανίως ἐλάλει. Κατηφὴς καὶ μελαγχολικός, ἐφαίνετο ξένος εἰς τὰ τοῦ κόσμου. Ἡ μόνη διασκέδασις, ἡ μόνη ἐνασχόλησίς του ἦτο ἡ ξυλογλυπτική. Ἔχω εἰσέτι μικρὸν ξυλογράφημα, τὸ ὁποῖον τότε μοὶ ἐδώρησε, παριστῶν τὸν Εὐαγγελισμόν.

Εἰς μάτην παρεκίνουν οἱ γονεῖς μου τοὺς δύω γέροντας νὰ φύγωσι μεθ' ἡμῶν. Ὁ κωφὸς ἀνύψονεν ἀρνητικῶς τὴν κεφαλήν.—Ὀλίγη ζωὴ μᾶς μένει, ἔλεγεν ὁ ἄλλος· διατί νὰ κοπιάσωμεν πρὸς προφύλαξίν της; Σεῖς ἔχετε καθήκοντα πρὸς τὰ τέκνα σας, πηγαίνετε!

Καὶ ἔμειναν οἱ δύο γέροντες εἰς τὸν Πύργον των. Τί ἀπέγειναν; Οὔτε αὐτοί, οὔτε ὁ κηπουρός των ἢ τὰ τέκνα του, οὔτε ἡ γραῖα ὑπηρέτριά των ἐφάνησαν ἢ ἠκούσθησαν ἔκτοτε. Ὁ κηπουρὸς καὶ τὰ τέκνα του Κύριος οἶδε ποῦ ἐπωλήθησαν καὶ τίνος Τούρκου ἀγοραστοῦ ἐκαλλιέργησαν τοὺς κήπους. Ἀλλ' οἱ γέροντες, καὶ μάλιστα ὁ κωφός, δὲν εἶχον ἀξίαν. Τίς νὰ τοὺς ἀγοράσῃ, καὶ πρὸς τί; Τοιοῦτοι αἰχμάλωτοι δὲν πωλοῦνται, σφάζονται. Εἴθε νὰ ἦτο σύντομον τὸ μαρτύριόν των! Δὲν ἦσαν τοὐλάχιστον ἔγγαμοι καὶ δὲν τοὺς ἐθρήνησαν οὔτε χῆραι, οὔτε ὀρφανά. Ἀλλ' ἡμεῖς διετηρήσαμεν τὴν μνήμην των, καὶ τώρα ἔτι, μετὰ τοσαῦτα ἔτη, ἐνῷ γράφω περὶ αὐτῶν, ὁ λαιμός μου ξηραίνεται.

Τέσσαρας μόνον ἡμέρας ἐμείναμεν εἰς τὸν Πύργον των, καθ' ἑκάστην δὲ διὰ τῶν χωρικῶν ἐλαμβάνομεν πληροφορίας περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ νήσῳ. Πρὶν ἔτι προσορμισθῶσι τὰ πλοια, οἱ Τοῦρκοι ἐξελθόντες τοῦ φρουρίου ἐχύθησαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἤρχισαν νὰ λεηλατῶσι καὶ ν' ἁρπάζωσι καὶ νὰ φονεύωσι. Ὅτε φεύγοντες ἠκούομεν τοὺς κανονοβολισμούς, ἀπεβιβάζοντο οἱ ἐν τῷ στόλῳ, καὶ ηὔξησεν οὕτω τῶν δημίων ὁ ἀριθμός. Τὴν ἐπιοῦσαν δὲ ἡ θάλασσα ἐκαλύφθη ὑπὸ πλοιαρίων φερόντων ἀπὸ ἀντικρὺ τὰ λυσσῶντα στίφη, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐπερίμενον τῆς ἄγρας τὴν ὥραν. Τότε τὸ κακὸν ἐκορυφώθη· ἡ πόλις δὲν ἐξήρκει ὅπως τοὺς κορέσῃ καὶ ἐπέπεσαν εἰς τὴν ἐξοχήν. Τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα ἐτελέσθη τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ τὸ τρομερὸν ὁλοκαύτωμα. Ἀντίστασις δὲν ὑπῆρχεν· οἱ μὴ φυγόντες ἐκ τῶν ἐπαναστατῶν διεσπάρησαν κρυπτόμενοι· ὥστε οὐδὲν ἀνεχαίτιζε τῶν θηρίων τὴν πρόοδον ἢ μόνη ἡ ἀφθονία τῆς προχείρου λείας. Καθ' ὅσον αὕτη ἐξηντλεῖτο, κατὰ τοσοῦτον ἐξετείνετο ἡ ζώνη τῆς καταστροφῆς, καὶ οὕτως ἠκούομεν τοὺς Τούρκους ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πλησιάζοντας εἰς τὸ καταφύγιόν μας.

Τοὺς ἠκούομεν, λέγω, πλησιάζοντας. Ψυχρὰ ἡ ἔκφρασις καὶ ἀφῃρημένη. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἐκφράσω τὴν φρίκην τῶν ἀκουσμάτων ἐκείνων; Ἀνάγκη διὰ τῆς φαντασίας, ἀναγνῶστα, νὰ συμπληρώσῃς τῆς ἀφηγήσεώς μου τὸ ἀτελές, δίδων ζωὴν εἰς τὰς σκηνὰς καὶ τὰς ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ἡ μνήμη μου ἤδη ἀνακαλεῖ. Διότι ἄλλο ν' ἀναγινώσκῃς, ἡσύχως καθήμενος ἐντὸς τοῦ δωματίου σου, περὶ καταστροφῶν γενομένων εἰς χώραν ἀπέχουσαν ἢ ἄγνωστον καὶ εἰς ἐποχὴν μεμακρυσμένην, καὶ ἄλλο ν' ἀκούῃς ὅτι ἄνθρωποι γνωστοί σου, συγγενεῖς καὶ φίλοι, συμπολῖται, σφάζονται καὶ αἰχμαλωτίζονται, ὅτι οἰκίαι τὰς ὁποίας πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶδες ἢ ἐπεσκέφθης πυρπολοῦνται ἢ ἐλεηλατήθησαν· ἄλλο νὰ σοὶ λέγουν ὀνομαστί, ἐφονεύθη ἐκεῖνος, ἡ σύζυγος τοῦ ἄλλου ᾐχμαλωτίσθη, τὴν εἶδεν ὁ δεῖνα συρομένην ἐκ τῆς χειρὸς ὑπὸ Τούρκου ἀγρίου, καὶ κλαίουσαν καὶ κραυγάζουσαν! Καὶ τὴν φωνήν της τὴν γνωρίζεις, τὴν ἤκουσας τοσάκις νὰ σοὶ λαλῇ εὐθύμως· καὶ νομίζεις τώρα ὅτι ἀκούεις τοὺς γοεροὺς κραυγασμούς της, ὅτι τὴν βλέπεις μὲ ἀνεστραμμένην τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν κόμην λυτὴν ἀγομένην εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, εἰς τὴν καταισχύνην· καὶ συλλογίζεσαι τὸν ἄνδρα της, καὶ τὰ τέκνα της! Καὶ εἶσαι σὺ αὐτὸς ἐκεῖ πλησίον μετὰ τῶν γονέων, μετὰ τῶν παρθένων ἀδελφῶν σου, καὶ περιμένεις ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν νὰ παρασταθῶσιν ἐνώπιόν σου οἱ ἀνόσιοι διῶκται. Ὤ! Ὁ Θεὸς νὰ σὲ προφυλάξῃ ἀπὸ τοιαύτας δοκιμασίας!

Αἱ περὶ τούτων εἰδήσεις ἤρχοντο ἀλλεπάλληλοι, τοσοῦτον ἀλλεπάλληλοι, ὥστε κατηντήσαμεν ἐπὶ τέλους νὰ μὴ ἐννοῶμεν τοῦ δεινοῦ τὸ μέγεθος. Ἀπεζωώθημεν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ τρόμου! Διὰ τῆς βίας ὁ γέρων θεῖός μου ἠνάγ-

Digitized by Google

κασεν ἐπὶ τέλους τὸν πατέρα μου νὰ φύγωμεν.

Ἐφορτώσαμεν λοιπὸν ἐκ νέου ἐφαπλώματα καὶ ζωοτροφίας ἐπὶ τῶν ἡμιόνων καὶ ἐστείλαμεν ἐμπρὸς τὸν κηπουρὸν μὲ ὁδηγίας νὰ μᾶς περιμένῃ εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον, χωρίον κείμενον εἰς τὰ δυτικώτερα τῆς νήσου, ὅπου ὁ πατήρ μου ἐνθυμήθη ὅτι εἶχε χωρικὸν σύντεκνον. Ἀποχαιρετίσαντες δὲ τοὺς δύο γέροντας ἀνεχωρήσαμεν καὶ ἡμεῖς κατόπιν καὶ ἐφθάσαμεν τὸ ἀπόγευμα εἰς Ἅγιον Γεώργιον, κατάκοποι ἐκ τοῦ δρόμου καὶ τοῦ ἡλίου.

Ἅμα εἰσήλθομεν εἰς τὸ χωρίον, ἠννοήσαμεν ὅτι ἀσύνηθές τι συνέβαινεν ἐντὸς αὐτοῦ. Ὁ κόσμος ἦτο εἰς κίνησιν, αἱ ὁδοὶ πλήρεις ἀνθρώπων, μεταξὺ δ' αὐτῶν ἄνδρες ἔνοπλοι, οἵτινες ἐφαίνοντο ξένοι· εἰς τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν γυναῖκες καὶ παιδία ἔβλεπον καὶ ὡμίλουν· ἦτο ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, καὶ ἦσαν τῷ ὄντι ἑορτάσιμοι ἡμέραι ἐκεῖναι. Ἀλλ' ἡ ἐπὶ τῶν προσώπων ἀνησυχία ἐμαρτύρει ὅτι τὸ χωρίον δὲν ἑώρταζε.

Ὁ πατήρ μου ἐπλησίασε γέροντα χωρικὸν ἱστάμενον παρὰ τὴν ἀνοικτὴν θύραν του. Τὸν ἠρώτησε περὶ τοῦ συντέκνου του. Ὁ σύντεκνος δὲν ἦτο εἰς τὸ χωρίον. Ἀνεχώρησε πρὸ ἔτους. —Ἠρώτησεν ἂν ἦλθεν ὁ κηπουρός μας μὲ τὰς δύο ἡμιόνους; Οὔτε χωρικὸς ἦλθεν οὔτε ἡμίονοι ἐφάνησαν.—Ἠρώτησε διατί ἡ κίνησις καὶ πόθεν οἱ ὁπλοφόροι; Οἱ ὁπλοφόροι ἦσαν Σάμιοι φεύγοντες τοὺς Τούρκους καὶ ὁ Λογοθέτης ἦτο μετ' αὐτῶν.

Ὁ Λογοθέτης ἐντὸς τοῦ χωρίου διωκόμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων! Ἡμεῖς δὲ ἤλθομεν εἰς Ἅγιον Γεώργιον, διὰ νἀποφύγωμεν τοὺς Τούρκους! Καὶ οὔτε ὁ σύντεκνος εἰς τὸ χωρίον οὔτε ὁ κηπουρός μας, ἡμεῖς δ' ἐκεῖ εἰς τὸν δρόμον, ἀπηυδημένοι, ἄνευ τροφῆς, ἄνευ καταφυγίου, ἄνευ ὁδηγοῦ! Ὁ χωρικὸς μᾶς ἐλυπήθη καὶ μᾶς ἐδέχθη εἰς τὴν καλύβην του. Εἰσήλθομεν ὅλοι ἐντὸς αὐτῆς καὶ ἐκαθήμεθα περιμένοντες τὸν κηπουρόν. Ἀπὸ τῆς πρωΐας ἤμεθα ἄσιτοι. Ὁ φιλόξενος χωρικὸς μᾶς ἠρώτησεν ἂν πεινῶμεν, καὶ μᾶς ἐπρόσφερε τὸ πτωχικὸν δεῖπνόν του, ἀλλ' ὁ πατήρ μου τὸν ηὐχαρίστησε, μὴ θελήσας νὰ τοῦ στερήσωμεν τὸν ἄρτον του. Ἐντούτοις αἱ ὧραι παρήρχοντο καὶ ὁ κηπουρὸς δὲν ἐφαίνετο, αἱ δὲ ἀδελφαί μου ἐπείνων. Μ' ἔστειλεν ὁ πατήρ μου ν' ἀγοράσω ὅ,τι εὕρω καὶ ἐξηρχόμην πρὸς τοῦτο τῆς καλύβης, ὅτε εἶδον αἴφνης εἰς τὸ φῶς τοῦ δύοντος ἡλίου γενικὴν ἐνώπιόν μου παραζάλην. Αἱ γυναῖκες ἔτρεχον μὲ τὰ βρέφη εἰς τὴν ἀγκάλην, οἱ ἄνδρες μὲ βάρη ἐπὶ τῶν χειρῶν, φράσεις διακεκομμέναι ἀντηλλάσσοντο, καὶ ἔφευγον ὅλοι ἔξω τοῦ χωρίου, ἐνῷ οἱ ὁπλοφόροι συνωθούμενοι ἡτοιμάζοντο νὰ φράξωσι τὴν εἴσοδον. Ἦτο καθὼς ἡ αἰφνίδιος κίνησις τῶν φύλλων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πρὶν ἢ ἡ καταιγὶς ἐπιπέσῃ.

— Οἱ Τοῦρκοι πλακόνουν. Φύγετε! Κρυφθῆτε, ἔκραξε τρέχων πρὸς ἡμᾶς ὁ γέρων χωρικός.

Ἤμεθα ὅλοι ἤδη ἐκτὸς τῆς καλύβης, οὐδὲ εἴχομεν προετοιμασιῶν ἀνάγκην διὰ τὴν φυγήν. Ἔλυσα σπεύδων τὰ ζῷα ἀπὸ τὰ παρὰ τὴν καλύβην δένδρα καὶ ἐφύγομεν ἔντρομοι, ἀκολουθοῦντες καὶ ἡμεῖς τὸ ῥεῦμα.

Διήλθομεν τὴν νύκτα ὁδοιποροῦντες, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν ποῦ πηγαίνομεν. Ἦτο πολὺς ὁ δρόμος καὶ δύσκολος, ἡ δὲ νὺξ τρικυμιώδης, ὁ οὐρανὸς ζοφερός, καὶ ἡ σελήνη ἐκ διαλειμμάτων ἐφαίνετο μεταξὺ τῶν νεφῶν. Καὶ ἡμεῖς, πεινασμένοι, ἀγρυπνισμένοι, κατάκοποι, ἐφεύγομεν. Συχνάκις ἐτρομάξαμεν, νομίζοντες ὅτι ἀκούομεν κραυγάς, ἢ τουφεκισμούς, ἢ ἵππων ποδοβολητόν. Συχνάκις διεκόψαμεν τὴν πορείαν, ὅπως καθήσωμεν καὶ ἀναπαυθῶμεν. Ἤμεθα οἱ πλεῖστοι πεζοί· ἦτο δὲ πολυάριθμος καὶ μακρὰ ἡ συνοδία καὶ ἡμεῖς ἐφοβούμεθα μὴ σκορπισθῶμεν· ἠθέλομεν νὰ μένῃ ἀδιάσπαστος ἡ ὁμὰς ἡμῶν ἐντὸς τοῦ φεύγοντος πλήθους.

Τὴν αὐγὴν ἐξημερώθημεν εἰς τὸ παράλιον, εἰς λιμένα ἔρημον ἀντικρὺ τῆς νήσου τῶν Ψαρῶν. Ἐκεῖ ἠθέλομεν καὶ ἠλπίζομεν νὰ καταφύγωμεν. Ἀλλ' ὁ ἄνεμος ἦτο σφοδρός, ἐντὸς δὲ τοῦ λιμένος καὶ εἰς τὸ πέλαγος οὔτε πλοῖον ἐφαίνετο, οὔτε πλοιάριον, οὐδὲ διεκρίνετο ἀντικρὺ σημεῖον ζωῆς. Ἡ δὲ παραλία ἦτον ἤδη κατειλημμένη ὑπὸ ἄλλων προσφύγων πρὸ ἡμῶν ἀφιχθέντων καὶ συσσωρευθέντων ἐκεῖ μὲ τὴν αὐτὴν ὡς ἡμεῖς ἐλπίδα. Δὲν τοὺς εἴδομεν οὔτε τοὺς ἠκούσαμεν μακρόθεν. Μόνον ὅταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸν αἰγιαλόν, εἴδομεν ὑπὸ τὰς ἐλαίας, αἵτινες κατέβαινον μέχρι τῆς θαλάσσης, σωροὺς σωμάτων κατακειμένων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐκεῖ διῆλθον οἱ δυστυχεῖς ὁλόκληρον τὴν νύκτα, ἐνῷ ἡμεῖς ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς τρικυμίας ἐβαδίζομεν πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον, ὡς εἰς λιμένα σωτηρίας. Ἡ ἄφιξίς μας καὶ αἱ πρῶται τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου ἀκτῖνες ἔθεσαν εἰς κίνησιν ἐκεῖνο τῶν φυγάδων τὸ στρατόπεδον, καὶ πρὶν ἔτι προσεγγίσωμεν τοσοῦτον, ὥστε ν' ἀναμιχθῶμεν μετ' αὐτῶν, εἴδομεν ὑπὸ τὰς ἐλαίας μορφὰς ἀνακαθημένας ἢ ἐγειρομένας, καὶ διεκρίνομεν γυναῖκας καὶ παιδία καὶ γέροντας καὶ νέους στρέφοντας πρὸς ἡμᾶς τὰ πρόσωπα, ἐνῷ τινες ἀποσπασθέντες ἐκ τοῦ ὁμίλου ἤρχοντο πρὸς ἡμᾶς διὰ νὰ μᾶς ἀναγνωρίσωσι.

Ἐστάθημεν καὶ ἡμεῖς τότε. Αἱ γυναῖκες ἐπέζευσαν καὶ ἐκαθήσαμεν εἰς ἑνὸς δένδρου τὴν ῥίζαν. Τόσα ἔτη παρῆλθον καὶ τόσα ἐδοκίμασα ἔκτοτε, ἀλλ' ὅμως ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὴν αἴσθησιν τοῦ καμάτου, ὑπὸ τοῦ ὁποίου κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν κατεβλήθην. Πρὸ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἐπεριπάτουν μὲ κενὸν τὸν στόμαχον. Ἐξηπλώθην καταγῆς πλησίον τῆς μητρός μου καὶ ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης δυνάμεως εἰς τὰ μέλη μου, ἄνευ σκέψεως εἰς

Digitized by Google

τὴν κεφαλήν μου. Καὶ ᾐσθάνθην τὴν χεῖρα τῆς μητρὸς ἐπὶ τοῦ μετώπου μου, καὶ ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶδον τὴν ἀγαπητὴν κεφαλήν της κεκλιμένην ἄνωθέν μου. Δὲν ἀντηλλάξαμεν λέξιν, ἀλλ' ἔκυψεν ἡ μήτηρ μου καὶ μ' ἐφίλησε, καὶ ἔκλεισα πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς. Τὰ ἐνθυμοῦμαι ταῦτα πάντα ὡς νὰ συνέβησαν χθές.

Ὁ πατήρ μου εἶχε προχωρήσει εἰς συ άντησιν τῶν πρὸς ἡμᾶς ἐρχομένων. Μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ γέροντος, τὸν ὁποῖον δὲν ἀνεγνώρισα. Ἀλλ' ἡ μήτηρ μου τὸν ἀνεγνώρισε, καὶ ἐγερθεῖσα ἔδραμε πρὸς αὐτόν. Ὁ γέρων ἤνοιξε τὰς ἀγκάλας του καὶ ἔσφιξεν ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν μητέρα μου. Ἦτο τοῦ πατρός της ὁ ἀδελφός.

Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης οὐδεὶς ἡμῶν εἶχε κλαύσει. Ὁ τρόμος τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου, ἡ ἀδιάκοπος κίνησις, αἱ μεταβολαὶ τῶν σκηνῶν, τὸ ἀλλεπάλληλον τῶν ἐντυπώσεων διετήρουν εἰς ἔντασιν τὸ νευρικὸν σύστημα. Ἤμεθα ψυχῇ τε καὶ σώματι ἀπηυδημένοι, ἀλλ' ἔμενον στεγνὰ τὰ βλέφαρά μας.

Ἀλλ' εἰς τοὺς κόλπους τοῦ γέροντος κρύπτουσα τὴν κεφαλὴν ἡ τάλαινα μήτηρ μου ἀφέθη τότε ὁλόκληρος εἰς τῆς λύπης τὴν κυριότητα, καὶ ἠκούοντο οἱ λυγμοί της, καὶ οἱ στεναγμοί της ἐξέσχιζον τὴν καρδίαν μου. Αἱ ἀδελφαί μου περιεκύκλωσαν τὴν μητέρα κλαίουσαν, ὁ δὲ πατήρ μου ἔκρυψεν ἐντὸς τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον, καὶ ἡ Ἀνδριάνα ἔδακνε τὰ δάκτυλά της, κ' ἐγὼ ᾐσθάνθην τὴν καρδίαν μου ἀναβαίνουσαν εἰς τὸν λαιμόν μου, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου θολούς, καὶ ἦτο γενικὸς ὁ θρῆνος καὶ ὁ κοπετὸς ὑπὸ τὴν ἐλαίαν ἥτις μᾶς ἐσκίαζε.

Ὁ γέρων ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κλαίουσαν εἰσέτι τὴν μητέρα μου καὶ ὑπῆγε νὰ μᾶς προμηθεύσῃ τροφήν. Ἐπέστρεψε φέρων μιζύθρας· δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἄλλο τι, οὐδ' ἐπερίσσευε τεμάχιον ἄρτου καθ' ὅλην ἐκείνην τῶν δυστυχῶν τὴν συνάθροισιν. Μὲ τὰς μιζύθρας παρηγορήσαμεν τὴν πεῖνάν μας.

Ἐντούτοις πλοῖον δὲν ἐφαίνετο, ὁ ἄνεμος δὲν ἐκόπαζεν, ἡ θάλασσα ἦτο ἀγρία, εἰς δὲ τὸ παράλιον ἐμένομεν ἄστεγοι, ἄσιτοι, ἀπροστάτευτοι. Ἂν οἱ Τοῦρκοι ἐπήρχοντο, ἄλλην δὲν εἴχομεν καταφυγὴν ἢ νὰ ῥιφθῶμεν ἐντὸς τῶν κυμάτων. Ἐπεριμένομεν δὲ νὰ τοὺς ἴδωμεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐμφανιζομένους. Συνεσκέφθημεν μετὰ τοῦ θείου μου καὶ ἀπεφασίσθη νὰ προσφύγωμεν εἰς τὸ πλησιόχωρον χωρίον Μεστά, ὅπου νὰ καιροφυλακτήσωμεν, μέχρις οὗ εὑρεθῶσιν, εἰ δυνατόν, τοῦ ἐκπατρισμοῦ τὰ μέσα. Ἀνεχωρήσαμεν λοιπὸν καὶ πάλιν καὶ μετά τινων ὡρῶν ὁδοιπορίαν ἐφθάσαμεν κακῶς ἔχοντες εἰς Μεστά.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Δ. Βικέλας.

ΤΑ ΗΘΗ ΤΩΝ ΜΥΡΜΗΚΩΝ

κατὰ τὰς νεωτέρας παρατηρήσεις.

[Μετάφρασις τῆς δεσποινίδος Ἐλίζης Σ. Σούτσου].

Ἐν πάσῃ σχεδὸν χώρᾳ, οἱ μύρμηκες κατέχουσι μέρος τοῦ ἐδάφους, ἀνέκαθεν δὲ ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν παρατηρητῶν, ἀλλ' ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀνωφελῶς. Πρῶτος ὁ Swammerdam, κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα, ἀνεκάλυψε διὰ λεπτοτάτων ἀνατομῶν, ὅτι οἱ πτερωτοὶ μύρμηκες εἶναι ἄρρενες καὶ θήλεις, οἱ δ' ἄπτεροι, οὐδέτεροι ἐργάται, οἱ ὁποῖοι μόνοι φροντίζουσι περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς κοινότητος. Ὁ Πέτρος Ὑβὲρ, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ αἰῶνος τούτου, παρετήρησε καὶ αὐτὸς τοὺς μύρμηκας, αἱ δὲ παρατηρήσεις αὐτοῦ ἀπετέλεσαν μέχρι τινὸς τὰς μόνας ἀκριβεῖς περὶ τῶν μυρμήκων γνώσεις. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη ἐγένετο πρόοδος σπουδαία καὶ νέαι σελίδες προσετέθησαν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν θαυμασίων ἐντόμων καὶ τῶν ἠθῶν αὐτῶν.

Πολυπληθεῖς τὸ εἶδος, οἱ μύρμηκες ὁμοιάζουσιν ἀλλήλους ὡς πρὸς τὰ κυριώτερα, καίτοι ἔχοντες ἕξεις διαφόρους. Οἱ κοινότεροι αὐτῶν, κατοικοῦντες εἰς τὰ δάση, κατασκευάζουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εὐρυχώρους κατοικίας μεταχειριζόμενοι πρὸς τοῦτο ἄφθονον ὑλικόν. Καὶ ἐξωτερικῶς μὲν αἱ κατοικίαι αὗται φαίνονται ὡσεὶ σωροὶ ξύλων, ἀχύρων, πετραδίων καὶ σπόρων, ἐσωτερικῶς δὲ ἔχουσι δωμάτια καὶ διόδους ἀνωμάλους, παρεχούσας ὅμως εὔκολον τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ οἰκήματος. Τὰ ξύλα ἐστηριγμένα μετὰ μεγίστης τέχνης, καθιστῶσι τὸ ὅλον κατασκεύασμα στερεώτατον. Αἱ φωλεαὶ αὗται ἔχουσι πολλὰς ὀπάς, τὰς ὁποίας οἱ μύρμηκες κλείουσιν ἐπερχομένης τῆς νυκτὸς καὶ ὁσάκις βρέχει. Ἄλλα εἴδη μυρμήκων κατασκευάζουσι μέγιστα ὑπόγεια χωρὶς νὰ μεταχειρισθῶσιν ὑλικὸν ἄλλο. Ἄλλοι, ἧττον ἐπιτήδειοι καὶ μικρότεροι τὸ ἀνάστημα, ἀποκαθίστανται ὑπὸ μεγάλην τινα πέτραν χρησιμεύουσαν ὡς στέγην καὶ ὀρύσσουσιν ὑπονόμους στοάς. Ἄλλοι πάλιν κατοικοῦσιν ἐντὸς ξύλων, ἐν οἷς γλύφουσι λαβύρινθον δωματίων καὶ στοῶν.

Οἱ μύρμηκες ἔχουσιν ἐργαλεῖα ἁπλούστατα, σιαγόνας (mandibules) μετ' ὀλίγων ὀδόντων, διὰ τῶν ὁποίων πελεκῶσι τὸ ξύλον καὶ ζυμώνουσι τὴν γῆν καὶ λαμβάνουσι ξένα σώματα. Αἱ σιαγόνες χρησιμεύουσι καὶ ὡς ὅπλα, εἶναι δὲ ἐνίοτε ὅπλα ἐπίφοβα. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ συνεννόησις ἡ μεταξὺ τῶν μυρμήκων ὑπάρχουσα περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν φωλεῶν, τῶν ἐκδρομῶν πρὸς εὕρεσιν τροφίμων, τῶν μαχῶν καὶ τῆς διανομῆς τῆς ἐργασίας. Συχνότατα οἱ ἐργάται ἐγγίζουσιν ἀλλήλους διὰ τῶν κερατίων καὶ πάντες οἱ παρατηρηταὶ πείθονται ὅτι συνεννοοῦνται δι' εἴδους τινος ὁμιλίας. Τῷ ὄντι,

Digitized by Google

οσάκις είς μύρμηξ απαντᾷ εμπόδιον ἢ ανακαλύπτει ουσίαν τινα της αρεσκείας του, ειδοποιεῖ εὐθὺς τοὺς συντρόφους του, οἱ ὁποῖοι ταχέως ἔρχονται.

Κατὰ τὸ ἔαρ δὲν ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς φωλεαῖς εἰμὴ τὸ πλῆθος τῶν ἐργατῶν καὶ βασίλισσαί τινες ἄπτεροι, καθότι ἀφοῦ ἅπαξ γονιμοποιηθῶσιν, ἕλκουσι τὰ πτερὰ αὐτῶν, τὰ ὁποῖα εὐκόλως πίπτουσιν· ἐν ἀνάγκῃ πράττουσι τοῦτο οἱ οὐδέτεροι. Τότε δὲ αἱ θήλειαι γεννῶσιν ὠὰ ἐντελῶς λευκὰ καὶ μικρότατα, τὰ ὁποῖα αὐξάνουσιν ἐπαισθητῶς εἰς τὸν ἀέρα. Οἱ ἐργάται συλλέγουσι καὶ τοποθετοῦσιν αὐτὰ εἰς δωμάτια χωριστὰ, ὅπου προσπαθοῦσι νὰ προφυλάξωσιν αὐτὰ ἀπὸ τοῦ ψύχους ἢ τοῦ ὑπερβολικοῦ καύσωνος. Ἐκ τούτων γεννῶνται σκώληκες (larves) σχεδὸν ἀκίνητοι, ἐν μόνον δυνάμενοι, νὰ ὑψῶσι τὴν κεφαλὴν καὶ ν' ἀνοίγωσι τὸ στόμα ὅπως λάβωσι τὴν ὑπὸ τῶν ἐργατῶν διδομένην αὐτοῖς τροφήν. Οἱ ἐργάται εἶναι τροφοὶ ἄριστοι, διατηροῦσι τοὺς σκώληκας ἐν ἄκρᾳ καθαριότητι, δίδουσιν αὐτοῖς τὴν κατάλληλον τροφὴν, μεταφέρουσιν αὐτοὺς τὸ πρωὶ εἰς τὰ ἄνω πατώματα, ὅπου ἡ θερμοκρασία εἶναι θερμὴ καὶ τοὺς μεταφέρουσι πάλιν κάτω ὅταν ὁ ἥλιος ἦναι πολὺ καυστικός· δὲν πράττουσι δὲ τὰ αὐτὰ καθ' ἑκάστην, ἀλλ' ὁδηγοῦνται ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας. Ὅταν φθάσωσιν εἰς τὸ τέρμα τῆς ἀναπτύξεώς των, οἱ σκώληκες νήθουσι μεταξώδη βόμβυκα καὶ κλειόμενοι ἐντὸς αὐτοῦ, μεταβάλλονται εἰς νύμφας (nymphes). Οἱ ἐργάται φροντίζουσι καὶ περὶ τῶν βομβύκων καὶ σχίζουσιν αὐτοὺς ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, ὅπως ἐξέλθῃ τὸ νεογνόν. Οἱ νέοι μύρμηκες δὲν δύνανται νὰ συμμεθέξωσιν ἀμέσως τῶν ἔργων τῆς κοινότητος. Οἱ γέροντες τρέφουσιν αὐτοὺς κατὰ πρῶτον, ἔπειτα δὲ τοὺς ὁδηγοῦσιν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς κατοικίας καὶ τοὺς διδάσκουσι τὰ τοῦ βίου. Ἡ διάρκεια τῆς ἀνατροφῆς των δὲν εἶναι γνωστή.

Ἐνῷ γεννῶνται οἱ πολυπληθεῖς ἐργάται, γεννῶνται συγχρόνως ἄῤῥενες καὶ θήλεις, οἱ ὁποῖοι ταχέως ἀφίπτανται καὶ τελοῦσι τοὺς γάμους τῶν ἐν ὑπαίθρῳ. Αἱ μητέρες ὅσαι γονιμοποιηθεῖσαι δὲν ἀπομακρύνονται, μεταφέρονται πάλιν εἰς τὴν φωλεὰν ὑπὸ τῶν ἐργατῶν καὶ αὐξάνουσι τὸν πληθυσμόν. Ἄλλαι ὅμως παρασυρόμεναι εἰς μεγάλας ἀποστάσεις πίπτουσι χαμαὶ ἄνευ βοηθείας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν πτοεῖ αὐτάς. Εἰσερχόμεναι εἰς κοιλότητά τινα ἀφίνουσι τὰ πτερά των καὶ γινόμεναι ἐργάτιδες κατασκευάζουσι μικρὰν φωλεὰν, γεννῶσι δὲ ὀλίγα ὠὰ καὶ γινόμεναι μητέρες καὶ τροφοὶ συνάμα, ἀνατρέφουσι τοὺς σκώληκάς των ἐξ ὧν γίνονται ἐργάται. Οὗτοι ἐκτείνουσι τὴν κατοικίαν καὶ ἄρχονται τῶν ἀναγκαίων ἔργων. Τοῦ λοιποῦ δὲ ἡ μήτηρ γίνεται βασίλισσα. Οὕτως ἱδρύονται αἱ ἀποικίαι.

Τῶν βορειοτέρων κλιμάτων οἱ μύρμηκες τρέφονται μὲ οὐσίας ῥευστὰς καὶ ζαχαρώδεις, λείχουσι τὸ μέλι ἐπὶ τῶν ἀνθέων καὶ ἀποῤῥοφῶσι τὸν χυμὸν τῶν ὀπωρῶν. Ἔχοντες δὲ τὴν ἰδιότητα νὰ ἐξεζεύγωσιν, ἀντλοῦσι μεγάλην ποσότητα τροφῆς ὅπως θρέψωσι τοὺς οἰκουροῦντας συντρόφους των καὶ πρὸ πάντων τοὺς σκώληκας. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ πόσον τὰ ἀγχίνοα ζωΰφια ἐπιδιώκουσι μικρά τινα κολεόπτερα, τὰ ὁποῖα ἀποθέτουσιν ἐνίοτε ἐπὶ φυτῶν πλησίον τῆς μυρμηκιᾶς ἢ καὶ ἐντὸς αὐτῆς. Ὁ φυσιοδίφης Κάρολος Λεσπὲς παρετήρησε πρῶτος ὅτι τὰ κολεόπτερα ταῦτα μὴ δυνάμενα νὰ φάγωσι μόνα, τρέφονται ὑπὸ τῶν μυρμήκων, οἱ δὲ μύρμηκες τρώγουσι τὸ ζαχαρῶδες ῥευστὸν, τὸ ἀπὸ τῶν ἀδένων αὐτῶν ἐκχεόμενον. Εἰς φωλεὰς ὅπου τοιαῦτα κολεόπτερα δὲν ὑπῆρχον, ὁ Λεσπὲς ἔῤῥιψε τινά. Οἱ μύρμηκες ἀγνοοῦντες τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἐψηλάφουν καὶ ἔστρεφον αὐτά, ἐπὶ τέλους δὲ τὰ ἐφόνευον ὡς ἄχρηστα.

Εἴδη τινα στερούμενα ἐργαλείων καὶ μὴ δυνάμενα νὰ κατασκευάσωσι φωλεὰς οὐδὲ ν' ἀναθρέψωσι τοὺς σκώληκάς των, ἀποκαθίστανται εἰς τὰς φωλεὰς ἄλλων εἰδῶν καὶ κυριεύουσι τοὺς σκώληκας καὶ τὰς νύμφας αὐτῶν ὅπως προμηθευθῶσι δούλους. Οἱ ξένοι ἐργάται γεννῶνται καὶ εὐθὺς ἄρχονται ἐργαζόμενοι καὶ περιποιούμενοι τοὺς γόνους τῶν ἄλλων καὶ φέροντες τροφὴν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἅρπαγάς των, οἱ ὁποῖοι ἀδυνατοῦντες νὰ φάγωσι μόνοι, λαμβάνουσιν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτῶν.

Παρὰ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου, εἰς τὰ ἄδενδρα μέρη, ὅπου αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου οὐδὲν εὑρίσκουσιν ἐμπόδιον, κατοικοῦσιν ἰσχυροὶ μύρμηκες μαῦροι καὶ καστανοὶ διακρινόμενοι διὰ τοῦ πρώτου κρίκου τῆς κοιλίας, σχηματίζοντος δύω κόμβους ἀντὶ ἑνός, ἔχοντες δὲ μεγάλην κεφαλὴν καὶ ἰσχυρὰς σιαγόνας. Μεταξὺ τῶν ἐργατῶν τοῦ εἴδους τούτου ὑπάρχουσι διαφοραὶ παράδοξοι. Τινὲς ἔχουσι κεφαλὴν μικρὰν, ἄλλοι κεφαλὴν μεγίστην μετ' ἰσχυροτάτων σιαγόνων. Πολλοὶ φυσιοδίφαι ἐνόμισαν ὅτι ὑπάρχουσι δύω εἴδη οὐδετέρων καὶ ὅτι οἱ μὲν εἶναι στρατιῶται, οἱ δὲ ἐργάται, ἀλλ' ὁ Λεσπὲς παρετήρησεν ὅτι οἵ τε ἀσθενεῖς καὶ οἱ ἰσχυροὶ ἐκτελοῦσι τὴν αὐτὴν ἐργασίαν καὶ συμμετέχουσιν ἐξ ἴσου τῶν μαχῶν.

Ὡς γνωστὸν, ὁ Αἴσωπος παρέστησε τὸν μύρμηκα ὡς τὸν τύπον τῆς προνοητικῆς φρονήσεως, πάντες δὲ ἐπίστευον ὅτι τὸ ἔντομον τοῦτο ἀποθηκεύει σπόρους διὰ τὸν χειμῶνα, ἀλλ' οἱ νεώτεροι παρατηρηταὶ μελετήσαντες τὰ εἴδη τῶν βορείων κλιμάτων, ἀπεφήναντο ὅτι οἱ μύρμηκες δὲν ἀποθηκεύουσιν, ὅτι δὲν δύνανται νὰ τραφῶσι μὲ οὐσίας σκληρὰς ὡς οἱ σπόροι καὶ

Digitized by Google

ὅτι ἄλλως δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην τροφίμων διὰ τὸν χειμῶνα διὰ τὸν λόγον ὅτι ναρκοῦνται ἅμα ἀρχομένου τοῦ ψύχους. Ἐσχάτως ὅμως ἀμφιβολίαι τινὲς ἐγεννήθησαν περὶ τούτου καὶ οἱ φυσιοδίφαι ἐξετάσαντες τὸ πρᾶγμα, ἐπείσθησαν ὅτι τὰ εἴδη τὰ παρὰ τὴν Μεσόγειον κατοικοῦντα ἀποθηκεύουσι πραγματικῶς,ὡς λέγει ἡ παράδοσις. Ὅ τε Κάρολος Λεσπὲς καὶ ὁ Ἄγγλος Moggridge παρετήρησαν τοὺς λεγομένους θεριστὰς μύρμηκας (fourmis moissonneuses) ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ καὶ ἐθαύμασαν τίνι τρόπῳ συλλέγουσι τοὺς σπόρους. Δύω φάλαγγες μυρμήκων βαδίζουσιν οἱ μὲν πηγαίνοντες, οἱ δὲ ἐρχόμενοι. Ἡ πρώτη φάλαγξ προχωρεῖ ταχέως καὶ ἐν τάξει, οἱ μύρμηκες δὲν φέρουσι τίποτε. Οἱ ἐρχόμενοι ἀπεναντίας βαστάζουσι βαρὺ φορτίον, ἡ δὲ πορεία αὐτῶν εἶναι δύσκολος καὶ ἀκανόνιστος. Ἕκαστος μύρμηξ κρατεῖ σπόρον ἢ ἐνίοτε μεγάλην κυψέλην ἀποκρύπτουσαν ἐντελῶς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· πολλάκις πίπτουσιν, ἀλλὰ δὲν ἀποθαρρύνονται οὐδ' ἐγκαταλείπουσι τὸ φορτίον. Ὅταν οἱ σπόροι κεῖνται μακράν, οἱ μύρμηκες διανέμουσι τὴν ἐργασίαν. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, φυτόν τι πλατέα ἔχον φύλλα ἢ πέτρα, χρησιμεύουσιν ὡς προσωρινὴ ἀποθήκη, ὅπου οἱ μύρμηκες ἐναποθέτουσι τὸν καρπόν· ἄλλοι τὸν λαμβάνουσι καὶ τὸν σύρουσι μέχρι τῆς ὀπῆς τῆς μυρμηκιᾶς, ὅπου τὸν παραδίδουσιν εἰς τοὺς ἐργάτας τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν ἀποθήκευσιν. Ὁπωσδήποτε ἡ μετακόμισις εἶναι δύσκολος καὶ οἱ μύρμηκες προτιμῶσιν, ἐν γένει, τὰ πλησίον κείμενα. Καὶ συνήθως μὲν συλλέγουσι τοὺς πεπτωκότας σπόρους, ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ θερίζουσι καὶ μόνοι των. Εἷς μύρμηξ ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ φυτοῦ, ἐκλέγει τὸ στέλεχος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι σπόροι καὶ κόπτει αὐτό· ἔπειτα δὲ καταβαίνει μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ ἀπέρχεται σύρων τὴν λείαν του. Ὅταν τὸ τοιοῦτον ἦναι δύσκολον ἢ καὶ ἀδύνατον δι' ἓν μόνον ἄτομον, ἕτερος μύρμηξ καταφθάνει καὶ τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ ἐκτελεῖται ἡ ἐργασία. Πολλάκις, ἐνῷ τινὲς τῶν μυρμήκων κόπτουσι τὰς κυψέλας καθήμενοι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ στελέχους, ἄλλοι περιμένουσιν ὑποκάτω καὶ μετακομίζουσι τοὺς σπόρους. Ἐν τῇ νοήμονι ἐκείνῃ κοινωνίᾳ ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄτομα ἀνόητα καὶ ἀμαθῆ, μύρμηκες ἀπαίδευτοι, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ νὰ ἐκλέγωσι τοὺς καλοὺς σπόρους, λαμβάνουσι σώματα ἄχρηστα καὶ ἐπανέρχονται ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν κατοικίαν των. Τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους ὑποδέχονται ὅπως δεῖ· ἐπιθεωρηταὶ μὴ ἀπατώμενοι εὐκόλως, ἀναγκάζουσιν αὐτοὺς νὰ ἐξέλθωσι τῆς μυρμηκιᾶς ὅσον τάχιστα καὶ νὰ ῥίψωσι μακρὰν τὸ ἄχρηστον ἀντικείμενον.

Οἱ μύρμηκες οὗτοι οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχουσιν ὑλικοῦ πρὸς κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς των, ὀρύσσουσι δὲ ἁπλῶς στοὰς καὶ δωμάτια ὑπόγεια, ἐπωφελούμενοι ἐνίοτε ὀπῆς τινος τυχαίας καθιστώσης τὰς πρώτας αὐτῶν ἐργασίας εὐχερεστέρας. Παρὰ τὴν μυρμηκιάν, σωρὸς χώματος, πετράδια, τεμάχια ῥιζῶν κλπ. καταδεικνύουσι τὴν εἴσοδον αὐτῆς, ἐὰν δὲν κατέδειξεν ἤδη αὐτὴν ἡ ἔνθεν κἀκεῖσε κίνησις τῶν μυρμήκων. Ἐνῷ ἑκατοντάδες ἀτόμων ἀσχολοῦνται περὶ τὴν συγκομιδήν, πλεῖστοι ἄλλοι τελειοποιοῦσι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς φωλεᾶς, δέχονται τὸν κομιζόμενον καρπὸν καὶ ἐπισωρεύουσιν αὐτὸν ἐν ταῖς ἀποθήκαις.

Ἐὰν κατορθώσῃ τις ν' ἀνοίξῃ φωλεὰν χωρὶς νὰ βλάψῃ αὐτήν, ἐκπλήσσεται διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου. Ἐπὶ ἐκτάσεως ἑνὸς πολλάκις μέτρου, βλέπει τις μακρὰς στοὰς εὐθείας ἢ σκολιὰς καὶ δωμάτια ἔχοντα διάφορα σχήματα καὶ διαφόρους διαστάσεις. Ὑπάρχουσι δὲ πολλὰ πατώματα συγκοινωνοῦντα δι' ὀπῶν καθέτων. Μετὰ τὸ πέρας τῆς συγκομιδῆς, αἱ ἀποθῆκαι γέμουσι σπόρων παντοίων, παρατηρεῖ δέ τις ὅτι ἐνῷ εἰς τὰ ἐπίλοιπα μέρη τῆς μυρμηκιᾶς ὑπάρχει χῶμα ἢ πετράδια, τὸ ἔδαφος τῶν ἀποθηκῶν καλύπτουσι τεμάχια χάλικος καὶ ἄμμος καθιστῶντα αὐτὸ σχεδὸν ἀδιάβροχον.

Ἐνίοτε οἱ μύρμηκες ἐκλέγουσιν εὔθραυστόν τινα βράχον καὶ ὀρύσσουσιν ἐν αὐτῷ μετὰ θαυμασίας ὑπομονῆς στοὰς ἐχούσας πολλάκις μῆκος 20 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Περίεργον ἐφάνη εἰς τοὺς παρατηρητὰς ὅτι οἱ ἐν ταῖς ἀποθήκαις εὑρισκόμενοι σπόροι δὲν βλαστάνουσι· τοῦτο ὅμως ἐξηγεῖται ἴσως εὐκόλως, καθότι πολλάκις βλέπομεν τοὺς μύρμηκας ἐξάγοντας τοὺς σπόρους καὶ ἐκθέτοντας αὐτοὺς εἰς τὸν ἥλιον, εἶτα δὲ μετακομίζοντας πάλιν αὐτοὺς εἰς τὰς ἀποθήκας.

Τῶν μυρμήκων τούτων ἡ κυριωτέρα τροφὴ εἶναι ἄρα οἱ σπόροι παντὸς εἴδους, σῖτος, βρώμη, σπόροι φυτῶν ξενικῶν σπανίων. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς θερμότητος καὶ τῆς ὑγρασίας τὸ ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχόμενον ἄμυλον μεταβάλλεται εἰς ζάκχαριν, ἣν τρώγουσιν οἱ μύρμηκες μετ' ἐκτάκτου λαιμαργίας. Ἐπιτίθενται δὲ καὶ κατὰ τῶν σκωλήκων, ὧν ἀποῤῥοφῶσι τὰ ὑγρὰ μέρη.

Παρὰ τὴν Μεσόγειον ὡς εἰς τὰ δάση τῶν βορειοτέρων κλιμάτων, βασιλεύει ἡ εἰρήνη ἢ ὁ πόλεμος. Ἐνίοτε δύω μυρμηκιαὶ εὑρίσκονται εἰς συνάφειαν εἴτε ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ εἴδους εἴτε ὑπὸ ἄλλων εἰδῶν κατεχόμεναι. Ἑκάστης αὐτῶν ἡ εἴσοδος εἶναι ἀνεξάρτητος, δὲν ἔχουσι δὲ σχέσεις πρὸς ἀλλήλας. Καὶ συνήθως μὲν οὐδεμία γίνεται ἐχθροπραξία μεταξὺ τῶν δύω ἀποικιῶν, ἀλλ' ἐὰν συμβῇ ζημία τις οἱ μύρμηκες ἐπιτίθενται μανιωδῶς κατὰ τῶν γειτόνων ὡς νὰ ἀπέδιδον εἰς αὐτοὺς τὴν προσγενομένην βλάβην. Ὅταν αἱ δυνάμεις ἦναι ἄνισοι, ἡ σφαγὴ γίνεται τρομερά, οἱ δὲ νικηταὶ συλλαμβάνουσι πολλάκις τοὺς νικηθέντας καὶ τρώγουσιν αὐτούς.

Digitized by Google

Ἐθαυμάσαμεν τὰ ἔργα τῶν μυρμήκων, τὰς φροντίδας ἃς καταβάλλουσιν ὑπὲρ τῶν σκωλήκων καὶ τῶν νυμφῶν, τὴν σύμπνοιαν, τὸν ζῆλον, τὴν ὑπομονήν, τὴν νοημοσύνην αὐτῶν, μὴ λησμονῶμεν ὅμως καὶ τὰ ἐλαττώματά των. Οἱ μύρμηκες γίνονται λησταὶ ὁσάκις δύνανται νὰ ὠφελήσωσι τὰ ὑλικὰ αὐτῶν συμφέροντα. Δύω φωλεαὶ μαύρων μυρμήκων ἔκειντο πλησίον· τῆς μιᾶς ὁ πληθυσμὸς ἦτο σημαντικός, τῆς ἄλλης ἀπεναντίας ἀσθενέστατος. Οἱ ἰσχυρότεροι συνήπτον καθ' ἑκάστην μάχας πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους, ὧν αἱ ἀποθῆκαι ἦσαν πλήρεις καὶ ἐξησθένουν οὕτω διὰ συχνῶν ἐπιθέσεων τὴν κοινότητα, ἧς ἐπεθύμουν τὰ πλούτη, ἅμα δὲ ἐνόμισαν ὅτι δὲν ἠδύναντο ν' ἀπαντήσωσι μεγάλην ἀντίστασιν, εἰσέβαλον ἐξ ἐφόδου εἰς τὴν μυρμηκιὰν καὶ τὴν ἐλεηλάτησαν. Οἱ τοιοῦτοι πόλεμοι διαρκοῦσιν ἐνίοτε ἓξ ἑβδομάδας. Πολλάκις οἱ λῃστευθέντες μύρμηκες ἀγωνίζονται ὅπως ἐπανακτήσωσι τὰ ἀπολεσθέντα.

Φάλαγξ μυρμήκων ἐβάδιζεν ὡς νὰ ἐπορεύετο πρὸς θερισμόν. Αἴφνης ἀπαντᾷ ἄλλους μύρμηκας φέροντας καρπόν, εὐθὺς δὲ ἐπιτίθενται καὶ ἁρπάζουσιν αὐτόν. Εἰς τὰς μάχας, οἱ μύρμηκες προσπαθοῦσι νὰ λάβωσι τοὺς ἀντιπάλους των ἀπὸ τῶν κερατίων, ὥστε οἱ φέροντες φορτίον δυσκόλως ἀμύνονται.

Περαιουμένης τῆς συγκομιδῆς πᾶσα ἐχθροπραξία παύει, ἐπερχομένης δὲ τῆς εἰρήνης, αἱ κοινότητες, αἱ ὑπὸ τοῦ πολέμου πτωχυνθεῖσαι, ἐπανορθοῦσι τὰς ζημίας· ἄλλαι ἐξηφανίσθησαν ἐντελῶς, αἱ δὲ φωλεαὶ αὐτῶν ἔμειναν κεναί.

Εἰς τὰ προσήλια μέρη πλήθουσιν οἱ σαῦροι, οἱ ὁποῖοι ἀγαπῶσιν ὑπερβολικῶς τοὺς ἄῤῥενας καὶ θήλεις μύρμηκας, δὲν ἐγγίζουσιν ὅμως τοὺς οὐδετέρους. Τούτους ὑπερασπίζει ἴσως βαρεῖά τις ὀσμὴ ἢ ἀτμὸς μυρμηκικοῦ ὀξέος, ὃν ἐκτοξεύουσιν ὅπως ἀπομακρύνωσι τὸν ἐχθρόν. Καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ ἄῤῥενες καὶ οἱ θήλεις ἀφίπτανται τῆς μυρμηκιᾶς, οἱ σαῦροι καιροφυλακτοῦσιν, ἀλλ' οἱ ἐργάται ἐπαγρυπνοῦσι περιστοιχίζοντες, ὡς ἀληθεῖς σωματοφύλακες, τὰ πτερωτὰ ἄτομα μέχρις οὗ συνηθῶσι νὰ πετάξωσι.

Καίτοι ἐν ἐλευθερίᾳ μόνον τὰ ὄντα ἀναπτύσσουσιν ὅλην αὐτῶν τὴν νοημοσύνην, ὁ παρατηρητὴς πρέπει νὰ μελετήσῃ αὐτὰ καὶ αἰχμάλωτα ὅπως ἐννοήσῃ καλλίτερον τὰ ἤθη καὶ τὰς ἰδιότητας αὐτῶν. Ὁ Moggridge θελήσας νὰ παρατηρήσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς θεριστὰς μύρμηκας, ἔθεσε δύω φωλεὰς ἐντὸς ὑαλίνων κλωβίων ἐχόντων διάστρωσιν χώματος καὶ ἐφόδιον τροφίμων. Ἐν τῇ μιᾷ φωλεᾷ, οὐδεμία ὑπῆρχε γόνιμος θήλεια οὐδὲ σκώληκες, οἱ δὲ μύρμηκες ἐφαίνοντο δυστυχεῖς καὶ προσεπάθουν νὰ φύγωσιν, ἀπέθνησκον δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀφθονίας. Πάντη διάφορος ἦτο ἡ ὄψις τῆς ἑτέρας φωλεᾶς, ἐν ᾗ ὑπῆρχε μία βασίλισσα καὶ πολυάριθμοι σκώληκες. Μετὰ θαυμασίας δραστηριότητος οἱ ἐργάται ἤρχισαν νὰ ὀρύσσωσι στοὰς ἐν τῷ χώματι. Ἐντὸς ἓξ ὡρῶν ἤνοιξαν ὀκτὼ ὀπάς, τὴν δὲ πρωΐαν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἡ ἔκτασις τῶν ὀρυγμάτων ἦτο μεγίστη· οἱ ἐργάται εἶχον ἐργασθῆ δι' ὅλης τῆς νυκτός. Ἀφοῦ ἐτελείωσαν τὴν κυριωτέραν ἐργασίαν, διήγαγον πολλὰς ἡμέρας χρίοντες τοὺς τοίχους καὶ διευθετοῦντες τὰ δωμάτια τὰ διὰ τοὺς σκώληκας ὡρισμένα καὶ στερεοῦντες τοὺς τοίχους τῶν ἀποθηκῶν. Αἱ ὀπαὶ ἐκλείσθησαν κατ' ὀλίγον καὶ ἔμεινε μόνον μία. Τοὺς παρατεθέντας σπόρους συνέλεξαν οἱ μύρμηκες ὡς συνήθως καὶ ἀπεθήκευσαν ἐν τοῖς ὑπογείοις. Τότε εἶδεν ὁ Moggridge πῶς κόπτουσιν οἱ μύρμηκες τὰς ἐν τῇ μυρμηκιᾷ τυχὸν εὑρισκομένας ῥίζας. Δύω μύρμηκες συμπράττουσιν, ὁ εἷς ἕλκει τὸ ἄκρον τῆς ῥίζης, ὁ ἕτερος τρώγει τὰς ἶνας ἕως οὗ ἐκκοπῇ ἐντελῶς ἡ ῥίζα. Ἔξω τῆς φωλεᾶς ἐπεσωρεύθησαν ὡς πάντοτε οἱ φλοιοὶ τῶν σπόρων, τὰ τεμάχια τῶν ῥιζῶν καὶ ἐν γένει πάντα τὰ συντρίμματα.

Ἐν τῷ ὑαλίνῳ κλωβίῳ εἶχε τεθῆ ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος, πολλάκις δὲ οἱ μύρμηκες ἔῤῥιπτον ἐν αὐτῷ τοὺς νοσοῦντας ἢ τοὺς ἀποθνήσκοντας, τοῦτο δὲ ἆρά γε ἵνα ἀπαλλαγῶσι ταχύτερον ὄντων ἀχρήστων ἢ ἵνα θεραπεύσωσιν αὐτά ; Δύσκολον ν' ἀποφανθῇ τις. Ὁπωσδήποτε οἱ ἄῤῥωστοι ἐζωογονοῦντο ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ λουτροῦ καὶ θερμαινόμενοι εἰς τὸν ἥλιον ἀνέκτων τὴν προτέραν ῥώμην. Τὴν ἑσπέραν οἱ μύρμηκες ἑλκυόμενοι ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ λύχνου, ἐξήρχοντο τῆς φωλεᾶς των, τότε δὲ ὁ παρατηρητὴς παρευρίσκετο εἰς τὸ δεῖπνον αὐτῶν. Ἐν γένει πολλοὶ ὁμοῦ μύρμηκες τρώγουσιν ἕνα σπόρον εἰσάγοντες εἰς τὸ στόμα διὰ τῶν κερατίων μόρια θρεπτικῆς ὕλης, τὴν ὁποίαν ἀποσπῶσι διὰ τῶν σιαγόνων.

Ἕπεται τὸ τέλος. **EMILE BLANCHARD.**

Ἡ ἑπομένη διήγησις, ἣν ἐρανιζόμεθα ἐκ τοῦ «Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου τοῦ ἔτους 1879», ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ ῥώσου καθηγητοῦ Βλαδιμήρου Δαβίδοβ «Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις γραφεῖσαι κατὰ τὴν ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις, τῇ Ἑλλάδι, Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Τουρκίᾳ κατὰ τὸ 1835 διαμονῇ μου». Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Α. Παλαιολόγου. Σ. τ. Δ.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΠΡΟ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ ΕΤΩΝ[1]

...Εὑρισκόμεθα ἤδη ἐν τῇ *Ὁδῷ Ἑρμοῦ*[1] παρὰ τῇ θύρᾳ τοῦ βαυαρικοῦ καφενείου,[2] ὅ ἐστιν ἐν μέσαις Ἀθήναις! Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εὑρέθη οἴκημα ἐν τῇ ὁδῷ Ἑρμοῦ, ἔνθα μόλις δέκα, ἂν μὴ σφάλλω, οἰκίαι ὑπάρχουσι, διὰ τοῦτο ἐξηκολουθήσαμεν ὁδεύοντες, καὶ μετ' οὐ πολὺ εὑρέθημεν ἐν μέσῳ πτωχῶν οἴκων ἐκτισμένων ἀναμὶξ ἐκ λίθων καὶ πηλοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ τὸ

1 Οἱ ἐν τῷ κειμένῳ ἀριθμοὶ παραπέμπουσιν εἰς τὰς ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου σημειώσεις τοῦ ἐκδότου τοῦ «Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου.»

Digitized by Google

οἴκημά μου, ἐν ᾧ κατεκλείσθην ὅπως ἀναπαυθῶ μετὰ μακρὰν καὶ ἐπίπονον ὁδοιπορίαν.

Ἰδοὺ ἤδη εὑρίσκομαι ἐν Ἀθήναις θαυμάζων τὰ ἔνδοξα μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὴν ἔνδειαν τῆς συγχρόνου πόλεως. Μείζονα ἀντίθεσιν οὐδαμοῦ δύναταί τις ν' ἀπαντήσῃ. Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς νέας πόλεως σύγκειται ἐκ κακῶς ἐκτισμένων οἰκιῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων οὔτε λεωφόροι ὑπάρχουσιν ἔτι, οὔτε φανοί, οὔτε ἅμαξαι, ἐν ἑνὶ λόγῳ οὐδὲν δυνάμενον νά σ' ἐνθυμίσῃ ὅτι ζῇς ἐν πρωτευούσῃ καὶ τοὐλάχιστον ἐν ἁπλῇ Εὐρωπαϊκῇ πόλει. Εὕρομεν ὅμως λευκὸν ἄρτον, ἀρκούντως καλὸν οἶκον, κλίνην κλπ., πάντα δὲ ταῦτα μετὰ τὰς πολυχρονίους ἡμῶν στερήσεις ἀνέμνησαν ἡμᾶς τὴν Εὐρώπην. Ἡ κοινωνία ἐπίσης μόνον ἐξ Εὐρωπαίων σύγκειται, ὑπάρχει δὲ καὶ ἐθνική, οὕτως εἰπεῖν, ἀλλὰ περὶ αὐτῆς θέλομεν ὁμιλήσει ἀκολούθως. Νῦν δὲ ἐπανέρχομαι εἰς τὰς τῆς πρώτης ἡμέρας ἐν Ἀθήναις διαμονῆς μου. Ἐνεφανίσθημεν ἐγώ τε καὶ οἱ συνοδοιπόροι μου τῷ ἡμετέρῳ πρεσβευτῇ[3] μεθ' οὗ συναπεφασίσαμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἐν πρώτοις τὸν ἀρχαιολόγον Πιττάκην, ὅπως ὁδηγούμενοι ὑπ' αὐτοῦ ἴδωμεν ἁπάσας τὰς ἀρχαιότητας. Ἔχοντες ἐξ εὐωνύμου τὴν μεγαλοπρεπῆ Ἀκρόπολιν διήλθομεν σειρὰν χθαμαλῶν οἰκιῶν καὶ ἀφικόμεθα εἰς τὴν Ἀγοράν. Νῦν ὡς καὶ τὸ πάλαι ἡ θέσις αὕτη ἀποτελεῖ τὴν ἐμπορικωτάτην θέσιν τῆς πόλεως. Ἐνταῦθα πωλοῦνται κυρίως τὰ ἐδώδιμα. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ στενωποῦ ἐχούσης ἑκατέρωθεν χθαμαλοὺς οἰκίσκους μετὰ πολλῶν καταστημάτων καὶ κεκαλυμμένης διὰ πανίου ἀποτρέποντος τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, καὶ ἀγούσης μέχρι τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς πόλεως, ἔνθα οἱ Βαυαροὶ ἀρχίζουσι ν' ἀνεγείρωσιν οἰκίας ἰδιορρύθμους πάντῃ δὲ ἀκαταλλήλους τῷ ἐνταῦθα θερμῷ κλίματι. Μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως ἐγνωρίσθην μετὰ τοῦ Πιττάκη, οὗτινος ἡ ἠπία καὶ ἀφελὴς συμπεριφορὰ εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης μετ' αὐτοῦ συναντήσεως γεννᾷ τὴν πρὸς αὐτὸν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην. Εἶναι ἔνθερμος ζηλωτὴς τῆς δόξης τῆς πατρῴας αὐτοῦ χώρας. Ὅτε αὕτη διετέλει ὑπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγὸν ἢ ὅτε κατεστρέφετο ἐπὶ τοῦ Ἀγῶνος, ὁ Πιττάκης κηδόμενος τῶν ἀρχαίων μνημείων διέσωζεν αὐτὰ καὶ ἀντέγραφε τὰς ἀνακαλυπτομένας ἐπιγραφάς. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἶναι γνωστὸν πᾶσι τοῖς φιλαρχαίοις. Ὁ οἶκος αὐτοῦ εἶναι ἀντάξιον ἐνδιαίτημα ἀρχαιολόγου. Ἅπασα ἡ αὐλὴ γέμει ὡραίων τεμαχίων γλυπτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς μετὰ ἐπιγραφῶν ἀποκειμένων πολλῷ καταλληλότερον καὶ αὐτῆς τῆς οἰκογενείας του, ἥτις ἅπασα διαμένει ἐν μικρῷ δωματίῳ παραχωροῦσα τὰ πρωτεῖα εἰς τὰ ἄψυχα λείψανα τῆς προγονικῆς εὐκλείας. Ἔδειξε ἡμῖν σύγγραμμα ὅπερ τότε συνέγραφε, *Περιγραφὴν τῆς θέσεως καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Ἀθηνῶν*[4] μετὰ παραθέσεως καὶ ἐπεξηγήσεως τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν. Ὀφείλομεν νὰ σεβώμεθα τὸν ζῆλον τοῦτον πρὸς τὴν διάσωσιν τῶν μνημείων ἐξ ὧν πολλά εἰσιν τοσοῦτον κολοβὰ καὶ ἐλλιπῆ ὥστε οὐδ' αὐτὸς ὁ ἀρχαιοδίφης δύναται νὰ ἐξαγάγῃ ἔννοιάν τινα. Ὁ Πιττάκης ἔλαβε παρὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι Βαυαρικῆς Κυβερνήσεως θέσιν ὅλως ἀνάρμοστον εἰς ἄνδρα ἀρχαιολόγον, ἤτοι διωρίσθη ὑπάλληλος ἐπὶ τῆς ἐγγραφῆς τῶν εἰσπραττομένων τελωνιακῶν δασμῶν τῶν τε εἰσαγομένων καὶ τῶν ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων! Προθύμως ἐδέξατο τὴν αἴτησιν ἡμῶν καὶ μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Κατελθόντες τῆς Ἀκροπόλεως εἰσήλθομεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Albergo Nuovo,[5] ἔνθα ἐγευματίσαμεν. Ἐπιστρέφοντες ἤδη περὶ λύχνων ἁφὰς εἰς τὴν οἰκίαν ἡμῶν, εἴδομεν μακρόθεν τὰ φωτοβολοῦντα παράθυρα τῆς οἰκίας τοῦ ἡμετέρου πρεσβευτοῦ. Κυρίαι, διπλωμάται καὶ στρατιωτικοὶ ἐν μεγάλῃ στολῇ ἐπορεύοντο ἐκεῖ πεζοί, πηδῶντες ἀπὸ λίθου εἰς λίθον καὶ φέροντες ἕκαστος ἀνὰ χεῖρας φανάριον ἵνα μὴ καταπέσωσιν εἰς τοὺς ἀναριθμήτους λάκκους ἔνθα κατασκευάζουσιν ἄσβεστον, καὶ οἵτινες παρακωλύουσι καὶ τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἁμαξῶν.

Δὲν ἐκπλήσσει δὲ ἡμᾶς μόνον ἡ ἔνδεια τῆς πόλεως· λίαν παράδοξος εἶναι καὶ ἡ πλήρης τοῦ γυναικείου φύλου ἔλλειψις ἐξ ὧν οὐδεμίαν ἐνταῦθα ἀπαντᾷ τις, ὡσαύτως δὲ τὴν πλήρη ἐπικράτησιν τῶν ξένων πάσης ἐθνικότητος ἀπέναντι τῶν ἐγχωρίων ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν πρωτευούσῃ.

Καθ' ὁδὸν ἀπαντᾷ τις εὐπρεπῶς πως ἐνδεδυμένους μόνον ἰταλούς τινας καταστηματάρχας, βαυαροὺς στρατιώτας, ὑπαλλήλους τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος. Μόνον παρὰ τὰ καφενεῖα δύναταί τις ν' ἀπαντήσῃ πρὸς τὴν ἑσπέραν Ἕλληνας φοροῦντας πλουσίας ἐθνικὰς στολάς, οἵτινες κατὰ τὸ φαινόμενον μένοντες ἀργοὶ κάθηνται καπνίζοντες καὶ συνομιλοῦντες βεβαίως περὶ τῶν χρόνων ἐκείνων ὅτε τὰ ξίφη αὐτῶν δὲν ἐσκωρίαζον ἐν ταῖς θήκαις καὶ ὁ ταραχώδης βίος ἦτο ὠφέλειμος εἰς τὴν πατρῴαν αὐτῶν γῆν.

Ἀλλὰ πλὴν ὅμως τῶν *παλληκαρίων* τούτων τῶν τοσοῦτον πολυτίμων εἰς τὸ ἔθνος, νῦν δὲ ὅλως λησμονηθέντων, πιθανὸν δὲ καὶ βλαβερῶν θεωρουμένων ἕνεκα τῆς ἀρχαιοπαραδότου αὐτῶν ἕξεως πρὸς τὸν ἐλεύθερον βίον καὶ τὸν πόλεμον, πλὴν τούτων, ἐπαναλαμβάνω, μόνον χειρώνακτάς τινας ἐργάτας καὶ ἐπαίτας βλέπομεν φοροῦντας τὴν ἐθνικὴν στολήν. Ἡμέραν τινὰ διερχόμενος παρὰ τὰ πανδοχεῖα εἶδον ἐξελθόντα ἐκεῖθεν ἐν καταστάσει μέθης στρατιώτην Βαυαρὸν καὶ δρομέως τρέχοντα ὅπως φθάσῃ τοὺς ὀλίγον ἀπώτερον ἱσταμένους συναδέλφους αὐτοῦ. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων τινές, κατὰ τὸ φαινόμενον οἱ κύριοι τοῦ πανδοχείου, ἤρξαντο καταδιώκοντες

Digitized by Google

αὐτὸν καὶ μετ' ὀργῆς κραυγάζοντες ν' ἀποτίσῃ πρὸς αὐτοὺς τὰ ὀφειλόμενα. Τὸ γεγονὸς τοῦτο καί τοι ἀσήμαντον δὲν εἰκονίζει τὴν σύγχρονον κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος; Δὲν καταδεικνύει πόσας ἀδικίας πάσχει ἥ τε ἀνωτέρα καὶ ἡ κατωτέρα τάξις τῆς ἐν αὐτῇ κοινωνίας; Τὸ στρατόπεδον τοῦ Βαυαρικοῦ ϛρατοῦ, μισθοδοτούμενον ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, εὑρίσκεται παρ' αὐτῇ τῇ πόλει. Σκοπὸς δὲ τοῦ στρατοῦ τούτου εἶναι ἡ προϛασία τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν κακοβούλων Ἑλλήνων. Ἀντὶ δὲ τῶν ξυλίνων τειχῶν τοῦ Θεμιϛοκλέους, ἐν τῷ λιμένι τοῦ Πειραιῶς ϛαθμεύουσι δύο ναυτικαὶ μοῖραι Γαλλικὴ καὶ Αὐϛριακή. Οἱ ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι ὑπάλληλοι ἅπαντες σχεδὸν εἶναι ξένοι. Ἐνταῦθα ἤδη ὑφίϛαται **Kriegsministerium**, **ὁ Finanzministerium**, ἅτινα ἀποστέλλουσι τοὺς μὲν Βαυαροὺς στρατιώτας κατὰ τῶν Μανιατῶν, τὰ δὲ χρήματα εἰς τὴν Βαυαρίαν. Λέγοντες δὲ οἱ πολῖται *εἰς τὴν Βαυαρίαν* ὑπονοοῦσιν τὰς αἰθούσας ἐν αἷς ἀθροίζονται αἱ ἀνώτεραι τάξεις, ὅπερ εἶναι ἐναργὴς ἀπόδειξις τῆς ταπεινότητος τῶν κατοίκων καὶ τῆς ὑπεροχῆς τῶν ξένων. Ἡ στρατιὰ τῶν διπλωματῶν προσθέτει εἰς τοὺς τελευταίους τὰς λεγεῶνας αὐτῆς, ὅπερ συντείνει ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ἀπόσβεσιν τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἐθίμων τῶν Ἑλλήνων. Ἀναλόγως τῆς ὀλιγοχρονίου διατριβῆς μου παρὰ τῇ ἐγχωρίῳ κοινωνίᾳ ἐξήγαγον τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶναι λίαν ὀχληρὸν νὰ διαμείνῃ τις ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, κυρίως δὲ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἔχουσιν ἀπέχθειαν πρὸς τὰς ῥᾳδιουργίας, ἐκτιμῶσι δὲ τὴν περὶ αὐτοῦ ἀγαθὴν ὑπόληψιν.

Ἔσχον τὴν τιμὴν τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν καγκελλάριον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους κόμιτα Ἁρμανσπέργην, καὶ ἅπασαν τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Τρεῖς χαριτόβρυτοι θυγατέρες, ὧν ἡ μία ἠρραβωνισμένη τὸν ἀπόγονον τοῦ ἐνδόξου οἴκου τοῦ Κατακουζηνοῦ, στολίζουσι τὸν οἶκόν του. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἡμερῶν προσεκλήθην εἰς τὰ Ἀνάκτορα εἰσαχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου πρεσβευτοῦ, ὅστις καὶ μὲ συνέστησε τῇ Α. Μεγαλειότητι τῷ βασιλεῖ Ὄθωνι. Ἠπιωτάτη καὶ χαρίεσσα ἔκφρασις εἶναι τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ προσώπου τοῦ νέου τούτου μονάρχου. Τὸ ἀνάστημα λίαν ὑψηλὸς καὶ κομψὸς ἐφόρει κυανῆν ἑλληνικὴν στολήν, ὑπεδέχθη δὲ ἡμᾶς ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ θρόνου. Ἀγαπώμενος θερμῶς ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἁπάσης τῆς οἰκογενείας, αἴφνης ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ αὐτὴν καὶ μετοικήσῃ εἰς χώραν ξένην ὅπως ἀφιερώσῃ τὰς δυνάμεις καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας ἔθνους οὐκέτι εἰθισμένου νὰ ἐκτιμᾷ τὰ δῶρα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς τάξεως. Ἀλλ' ὁ ὑψηλὸς αὐτοῦ σκοπὸς χρησιμεύει αὐτῷ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν παρήγορος. Καίτοι δὲ πλεῖστοι τῶν κατοίκων, τῶν ὑπουργῶν καὶ στρατιωτικῶν φέρονται αὐτῷ δυσμενῶς, ὅπως δήποτε πάντοτε εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς γενικῆς ἀγάπης καὶ ὀφείλει τις νὰ ἐλπίζῃ ὅτι ἅπασαι αἱ θυσίαι ἃς προσφέρει θέλουσι μεταγενεστέρως ἐκτιμηθῇ καὶ στεφανωθῇ καί τοι δὲν ἀνταμείβεται νῦν ὑπὸ τοῦ θρόνου. Ἡ συνδιάλεξις ἡμῶν διήρκεσε περὶ τὸ τέταρτον τῆς ὥρας περὶ τῆς χώρας ἣν διήλθομεν, κυρίως δὲ περὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τοῦ λοιμοκαθαρτηρίου. Ἡ πεῖρα τοῦ ἡμετέρου πρεσβευτοῦ ἐκμαθόντος ἐπισταμένως τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος, ἀποδίδει εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ μεγίστην βαρύτητα ἐν τοῖς ἀνακτόροις καὶ ὁ βασιλεὺς κυρίως ἐκτιμᾷ τὰς συμβουλὰς αὐτοῦ.

Ἡ φιλόξενος οἰκία τοῦ πρεσβευτοῦ ἡμῶν, ἧς αἱ θύραι εἰσὶν ἀνοικταὶ εἰς ἅπαντας τοὺς Ῥώσσους, εἶναι καθαρὰ ἀγαθοεργία οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς ὁδοιπόρους ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαμένοντας ἐνταῦθα· ἄνευ τοῦ ἀσύλου τούτου ἤθελον ἀναγκάζεσθαι ἀενάως νὰ ἐπισκέπτωνται τὰ πανδοχεῖα ὅπως γευματίζωσι καὶ καταφεύγωσι εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ξένων διπλωματῶν ὅπως διασκεδάζωσι. Ἡ εὐρύχωρος οἰκία[6] ἐν ᾗ διαμένει ὁ πρεσβευτὴς ἡμῶν κέκτηται ὡραίαν θέαν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, πρὸς τὸν ἀποξηραθέντα σχεδὸν ποταμὸν Ἰλισσὸν καὶ πρὸς τὸν Ὑμηττόν. Μετὰ τὸ γεῦμα ἅπαντες συναθροίζονται ἐπὶ τοῦ ἐξώσου ἔχοντες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν κλασικὴν ταύτην εἰκόνα· καπνίζουσι καὶ συνδιαλέγονται ἐπωφελούμενοι τῶν πρώτων δροσερῶν στιγμῶν τῆς ἑσπέρας. Δυστυχῶς αἱ στιγμαὶ αὗται συχνότατα δηλητηριάζονται ὑπὸ δυσαρέστων ἐντυπώσεων. Ἀγνοῶ πόθεν οἱ Βαυαροὶ ἐξελέξαντο τὰ περίχωρα τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς πρὸς νεκροταφεῖον.[7] Καθ' ἑκάστην σχεδὸν νέοι ξένοι ἀφικνοῦνται συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν τυμπάνων, πολλαπλασιάζοντες τὴν ἤδη πολυάριθμον ὁμήγυριν τῶν νεκρῶν. Ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης θνησιμότητος δέον ν' ἀποδοθῇ ἐν πρώτοις τῷ πυρετώδει κλίματι, κυρίως βλαβεροτάτῳ ἐν τῇ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ὁδῷ, εἰς ἣν νῦν ἐργάζεται τὸ πλεῖστον τῶν Βαυαρῶν στρατιωτῶν.

Τὰς ἑσπέρας διερχόμεθα περιδιαβάζοντες μέχρι τῆς ἐξοχικῆς οἰκίας[8] ἣν ὁ ἡμέτερος πρεσβευτὴς ἀνεγείρει πρὸς ὄφελος καὶ διασκέδασιν τῶν Ἀθηναίων, ἢ ἀκροώμεθα τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς παιχνιζούσης ἐν ὑπαίθρῳ. Ἐνταῦθα καὶ ἐν Ναυπλίῳ ἐκδίδονται δύω ἐφημερίδες Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλλιστί·[9] ἀλλὰ μὴ ἐλπίζετε ὅτι δύνασθε νὰ ἐρανισθῆτε ἐξ αὐτῶν εἰδήσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι πραγμάτων· θέλετε ἀπαντήσει ἐν ταῖς στήλαις αὐτῶν ἁπλῆν διαμάχην καὶ μῖγμα θεωριῶν ὅλως ἀσυναρτήτων καὶ ἀναρμοδίων τῷ συμφέροντι τοῦ ἔθνους.

Digitized by Google

Ἡμέραν τινὰ προσεκλήθην νὰ γευματίσω παρὰ τῷ Καγκελλαρίῳ Ἀρμανσπέργῃ ὅτε ἔδιδε γεῦμα τῷ ἡμετέρῳ πρεσβευτῇ καὶ εἰς τρεῖς Αὐστριακοὺς ἐλθόντας ἐπὶ τῆς φρεγάδος καὶ σκοπὸν ἔχοντας νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν Παλαιστίνην· ἦσαν δὲ ὁ στρατηγὸς Λέππελ, ὁ πρίγκιψ Σβούρτζενβεργε καὶ ὁ πρίγκιψ Λόβκοβιτζ, ἀκόλουθοι τῆς ἐν Πετρουπόλει Αὐστριακῆς Πρεσβείας. Οὐδὲν ἄξιον περιεργίας ἀπήντησα κατὰ τὸ γεῦμα· φαίνεται ὅμως ὅτι αἱ Ἀθῆναι, ἔκπαλαι ὀνομασταὶ διὰ τοὺς μαγείρους αὐτῶν (περὶ οὗ ἀναφέρει ὁ Ἀριστοφάνης) θέλουσιν ἀποκτήσει τοὺς τεχνίτας τούτους πολλῷ ταχύτερον πάντων τῶν λοιπῶν. Μετὰ τὸ γεῦμα ἦλθε καὶ ὁ βασιλεὺς πολιτικὰ ἐνδεδυμένος καὶ παρέμεινε συνδιαλεγόμενος μεθ' ἁπάντων ξένων τε καὶ οἰκείων.

Ἔσχον τὴν τιμὴν ὡσαύτως νὰ γευματίσω παρὰ τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι μετὰ τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀφικομένου Πρεσβευτοῦ τῆς Πρωσσίας Μάρτενς. Ἐκτὸς τῆς αὐλικῆς θεραπείας συγκειμένης ἐξ Ἑλλήνων τε καὶ Βαυαρῶν παρεκάθηντο καί τινες γηραιοὶ Ἕλληνες ὁπλαρχηγοί, ὁ Μαυρομιχάλης, ὁ Τζαβέλλας καὶ ἕτεροι, ὧν τὰ ὀνόματα δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ, ἐκάθηντο δὲ κομψοὶ ἅμα καὶ μεγαλοπρεπεῖς, ἀγαλλόμενοι οὕτως εἰπεῖν ἐπὶ τῇ χρυσοϋφάντῳ στολῇ αὐτῶν καὶ τῇ χιονολεύκῳ φουστανέλλᾳ. Παρετήρησα ὅτι ὁ βασιλεὺς συνδιελέγετο μετ' αὐτῶν ἑλληνιστὶ μεθ' ἱκανῆς εὐχερείας καὶ ἐλευθερίας. Πολλάκις ὅμως τὰ *παλληκάρια* μὴ ἐννοοῦντα τὸν ἄνακτα αὐτῶν ἠρώτων ἀλλήλους «τί λέει; τί λέει;..»

Χθὲς ἑσπέρας ὁ καγκελλάριος εἶχε πολυπληθῆ ἑσπερίδα ὡς συνήθως ἔχει τοιαύτας δὶς τῆς ἑβδομάδος. Αἱ αἴθουσαι ἔγεμον κυρίων καὶ κυριῶν. Ἐκ τῶν ἀνακτόρων[10] μέχρι τῆς οἰκίας[11] τοῦ κόμητος Ἀρμανσπέργου κατεσκευάσθη λεωφόρος ἁμαξητή, οὕτω δὲ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης δὲν ἀναγκάζεται νὰ πορεύηται ἐκεῖ πεζὸς ὅπως τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων. Σχεδὸν ἅπασα ἡ ὁμήγυρις συνίστατο ἐκ διπλωματῶν Βαυαρῶν καὶ Ἑλλήνων. Μεταξὺ τῶν τελευταίων διεκρίνετο Νικηταρᾶς ὁ Τουρκοφάγος καὶ ἕτεροι γνωστοὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ συστολὴ μεθ' ἧς εἰσήρχοντο εἰς τὴν αἴθουσαν εἶναι πασιφανὴς καὶ εὐεξήγητος. Καθ' ὅτι ἐμφανίζονται ἐν τῷ κύκλῳ σφαίρας ὅλως καινοφανοῦς αὐτοῖς, καὶ ἐκεῖνοι ἑπομένως οἵτινες δὲν εἶχον σχέσεις μετὰ τῶν ξένων ἕνεκεν ἐμπορίου ἢ ἑτέρων ὑποθέσεων δεικνύουσι δειλίαν ἐν γένει ἐν τοῖς τρόποις. Φρονῶ ὅτι οὗτοι ἀγνοοῦσιν πόσην ἡ ἐμφάνισίς των περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὴν κοινωνίαν εἰς ἣν φοιτῶσι. Ὡσαύτως λίαν περίεργον εἶναι νὰ διέλθῃ τις μίαν ἑσπερίδα παρὰ τῷ Ἕλληνι καγκελλαρίῳ, ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ λάβῃ μικρὰν τοὐλάχιστον ἰδέαν περὶ τῆς ποικιλίας τῆς ἐγχωρίου κοινωνίας.

Αἱ Ἀθῆναι ἦσαν κατὰ τὸ φαινόμενον ἐπὶ Τουρκοκρατίας πόλις ὅλως ἄτακτος· ἅπασαι αἱ παλαιαὶ ὁδοὶ εἶναι σκολιαὶ καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς συμμετρίας. Εἶναι ὅμως δροσεραὶ καὶ αἱ κατοικίαι εὐθηναί. Δυστυχῶς παρὰ τῶν Βαυαρῶν ἐγένετο ἤδη εὐρὺ σχέδιον ὁδῶν καὶ πλατειῶν κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Βερολίνου· ἐὰν δὲ ἐκτελέσωσιν αὐτὸ ὁ ἥλιος ἀπολύτως θὰ κατακαύσῃ τοὺς κατοίκους καὶ κατ' οἶκον καὶ καθ' ὁδόν.[12] Μένει ὅμως εἰσέτι μία ἐλπίς· τὰ κτίρια καὶ ἐν γένει ἅπασαι αἱ ἐργασίαι τιμῶνται ἀκριβά, ἡ δὲ κυβέρνησις ἀμοιρεῖ χρημάτων. Οἱ δὲ κάτοικοι ἀνεγείρουσι τὰς οἰκίας αὐτῶν οὕτως ὥστε ἐντὸς δέκα ἢ δεκαπέντε ἐτῶν θέλουσιν ἀνυπερθέτως καταρρεύσει. Τὰ κεφάλαια εἶναι τόσον σπάνια ὥστε ἀδυνατεῖ τις νὰ εὕρῃ ἄλλως ἢ ἐπὶ τοῖς ὑπερόγκοις τόκοις 20 ἢ 30 %. Τούτου ἕνεκεν ὁ βουλόμενος ν' ἀνεγείρῃ οἶκον σπανίως ἔχει τοὺς ἀναγκαιοῦντας πόρους ὅπως μεταχειρισθῇ λίθους· ἀναγκάζεται δὲ ν' ἀνεγείρῃ τοίχους ἐκ διαφόρων λίθων ἐστοιβασμένων σωρηδόν. Τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα κατά τι ὑπερέχουσι τῶν ἐν Μικρᾷ Ῥωσίᾳ ἡμετέρων καλυβῶν, θὰ ἀνθέξωσι δὲ ἐπὶ πολύ. Ἀλλ' ἀφ' οὗ πέπρωται αἱ οἰκίαι αὗται νὰ κατεδαφισθῶσι ταχέως, τούτου ἕνεκα καὶ οἰκοδομοῦνται αὗται ταχέως. Ἀφ' ὅτου δ' εὑρίσκομαι ἐνταῦθα ἀνεγείρονται νέοι τοῖχοι πανταχόθεν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ῥωσικοῦ βρικίου *Θεμιστοκλῆς* μὲ προσεκάλεσαν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ βρίκιον, σταθμεῦον ἐν τῷ λιμένι Πειραιῶς· πρὸς τοῦτο ἀπῆλθον ἔφιππος μέχρι τῆς πόλεως καὶ εἶδον καθ' ὁδὸν ἐρείπιά τινα τῶν ἀρχαίων μακρῶν τειχῶν, ἅτινα συνήνουν τὴν πόλιν μετὰ τοῦ λιμένος, ἀλλὰ κατὰ τὴν δοθεῖσάν μοι συμβουλὴν δὲν παρέμεινα πολλὴν ὥραν καθ' ὅτι τὸ κλῖμα εἶναι λίαν νοσῶδες.

Οἱ Βαυαροὶ στρατιῶται εἰσὶν ἐνησχολημένοι νῦν εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν λεωφόρων καὶ θνήσκουσιν ὡς αἱ μυῖαι· ἡ λέμβος ἀνέμενεν ἡμᾶς παρὰ τῇ προκυμαίᾳ. Ἐπλέομεν δὲ πρὸς τὸ βρίκιον βλέποντες μακρόθεν τὰς ναυτικὰς μοίρας, τὴν Αὐστριακὴν ὑπὸ τὴν ναυαρχίαν τοῦ Δανδόλου καὶ τὴν Γαλλικὴν ἣν πρὸ ὀλίγου εἶχον ἀπαντήσει ἐν Ναυπλίῳ. Ῥωσικὰ πλοῖα ὑπῆρχον νῦν ἐνταῦθα μόνον δύο· ἡ κορβέττα *Ἰφιγένεια* καὶ τὸ βρίκιον *Θεμιστοκλῆς*. Ἓν βρίκιον καὶ μία κανονιοφόρος ἀπετέλουν ἅπαντα τὸν ἐν Πειραιεῖ Ἑλληνικὸν στόλον. Μέχρι τοῦδε φαίνονται τὰ ἴχνη τῶν ὡραίων μνημείων ἅτινα ἐκαλλώπιζον τὸν πάλαι Πειραιᾶ, νῦν δὲ μᾶλλον πάντων ἐπισύρουσι τὴν προσοχὴν τὰ νέα λίθινα καταστήματα ἀνεγερθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ ἐργολάβου Φεράλδη.

Εἰς Ἀθήνας ἐπεστρέψαμεν πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Περιεπατοῦμεν μετὰ τοῦ πρώτου γραμματέως τῆς Ῥωσικῆς Πρεσβείας, ὅτε εἶδον

Digitized by Google

μακρόθεν μακρὰν σειρὰν Ἑλλήνων βαδιζόντων ὁ εἷς μετὰ τὸν ἕτερον. Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω διατί ἐβάδιζον οὕτω πως, ἀλλὰ ταχέως ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν γέρων φέρων τὴν ἑλληνικὴν ἐθνικὴν στολήν, ἔχων τὴν κόμην πολιάν, ῥῖνα κυρτὴν ὡραιοτάτην καὶ ζωηροὺς ὀφθαλμοὺς ἐπλησίασε τὸν συνοδοιπόρον μου καὶ ἠσπάσατο αὐτόν. Μετὰ ταῦτα ἠρώτησεν αὐτὸν ἑλληνιστὶ περὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ καὶ τῷ εἶπε μειδιῶν «ἠσπάσθης δωδεκάμηνον βρέφος.» Ἦτο δὲ οὗτος ὁ ἔνδοξος Κολοκοτρώνης, ὅστις ὑπεμίμνησκεν ἡμᾶς διὰ τοῦ χαριεντισμοῦ τούτου ὅτι πρὸ ἑνὸς ἔτους ἦτο καταδεδικασμένος εἰς θάνατον καὶ ἔλαβεν ἀμνηστίαν, ἔκτοτε δὲ ἐπομένως ἤρξατο ζῶν ἐκ νέου. Ἠκολούθει αὐτὸν Νικηταρᾶς ὁ Τουρκοφάγος καὶ οἱ λοιποὶ αὐτοῦ ὀπαδοί, θριαμβεύοντες μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκ τῆς εἱρκτῆς ἀπελευθερώσει αὐτοῦ καὶ δεικνύοντες αὐτῷ τὴν πόλιν τοσοῦτον ἀλλοιωθεῖσαν μετὰ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀπέλασιν τῶν Τούρκων.

1. Ἐν τῷ ῥωσικῷ πρωτοτύπῳ εἶνε γερμανιστὶ γεγραμμένον τὸ ὄνομα τῆς Ὁ δ ο ῦ Ἑρ μ ο ῦ, Hermes Strasse.

2. Τὸ β α υ α ρ ι κ ὸ ν Κ α φ ε ν ε ῖ ο ν, τὸ μόνον ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἄνετον καὶ εὐχάριστον συνεντευκτήριον, τὸ μόνον confortable, ὡς θὰ ἔλεγεν Ἄγγλος, ἔκειτο παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Ὁδοῦ, συνεχομένης τότε μετὰ τῆς ἑρμαϊκῆς, διὸ καὶ ὁ Ῥῶσος περιηγητὴς τίθησι τοῦτο κατὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ. Ὡς ἐκ τῆς ὀνομασίας δῆλον, συνετήρουν αὐτὸ οἱ τότε ἐν Ἀθήναις Βαυαροί, στρατιωτικοί τε καὶ μή, καὶ πάντες ἐν γένει οἱ Γερμανοί· οὐκ ὀλίγοι δὲ ὅμως καὶ οἱ εἰς αὐτὸ φοιτῶντες Ἕλληνες. Ἦτο δὲ τὸ Β α υ α ρ ι κ ὸ ν Κ α φ ε ν ε ῖ ο ν ἢ τὸ Grüner Baum, ὅ ἐστι Π ρ ά σ ι ν ο ν δ έ ν δ ρ ο ν,—ὡς ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον ἐκάλουν αὐτὸ οἱ ἱδρύσαντες—, λέσχη μᾶλλον ἢ καφενεῖον. Καὶ τῷ ὄντι ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ μικρὸν ἀναγνωστήριον, ἀξιόλογον ἑστιατόριον χρύων φαγητῶν, ἐξετελοῦντο μουσικαὶ συναυλίαι, ἐξήγοντο λαχεῖα διαφόρων ἀντικειμένων, ὡς τὰ ἐν τοῖς θεάτροις δι' ὧν ἐνίοτε λήγει ἡ παράστασις· ἐν δὲ τῷ κήπῳ, ἔνθα καὶ χοροὶ ἐγίνοντο ἢ μᾶλλον ηὐτοσχεδιάζοντο, ἔπαιζον οἱ θαμισταὶ τὸ γνωστὸν σφαιροπαίγνιον Kegel Bahn. Τὸ Π ρ ά σ ι ν ο ν δ έ ν δ ρ ο ν ἐτίμησε καὶ ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς Ὄθων, εἰκοσαέτης τότε ὤν, ὡς ἐνθυμοῦνται πλεῖστοι ἐν Ἀθήναις, ἰδόντες αὐτὸν πλέον ἢ ἅπαξ εἰς τὸ Kegel Bahn γυμναζόμενον. Τοιοῦτον δὲ ὁ πόλεμος ἐρειπιῶνα εἶχε καταστήσει τὰς Ἀθήνας καὶ τοιαύτη ἡ τῶν οἰκημάτων σπάνις, ὥστε ὁ ταπεινὸς οἰκίσκος, ὁ μόλις ἐκ τριῶν μικρῶν χωρισμάτων καὶ μαγειρείου ἀπαρτιζόμενος, ὁ φιλοξενῶν τὴν σιγηλὴν τῶν Γερμανῶν καὶ τὴν λαλοῦσσαν τῶν Ἑλλήνων εὐθυμίαν, ἐθεωρεῖτο ὡς πολυτελὲς οἰκοδόμημα. Ὁ φαιδρὸς ἐκεῖνος οἰκίσκος, ἔνθα ποταμηδὸν ἔρρευσεν ὁ ἀφρώδης ζῦθος, καὶ ἔνθα ἀντήχησαν τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις αἱ μαγευτικαὶ τοῦ Μόζαρτ καὶ τοῦ Ῥοσσίνη μελῳδίαι, μεθ' ὧν συνεζευγνύετο μακρόθεν ἡ φωνὴ τοῦ Ἕλληνος φουστανελλοφόρου ἐκεῖ που πρὸς τὸ Χασσεκῆ περιδιαβάζοντος ἐπὶ γῆς τέλος ἐλευθερίας καὶ ψάλλοντος ἀφόβως Ὦ λ υ γ η ρ ὸ ν κ α ὶ κ ο π τ ε ρ ὸ ν σ π α θ ί μ ο υ, σώζεται καὶ νῦν, καὶ εἶνε ὡς τότε καφενεῖον ἐξοχικόν. Εὐκόλως δὲ ὁ παροδίτης ἀναγνωρίζει αὐτὸ μετὰ τοὺς πρώτους τῆς ὁδοῦ οἰκίσκους ἐκ τῶν πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ πρασινωπῶν ξυλίνων κιγκλίδων, αἵτινες φράσσουσι παρημελημένον κῆπον πανταχόθεν καταρρέοντα, οὗτινος τὰ φθισιῶντα δένδρα ἔχουσί τι τὸ πένθιμον, ὡς εἰ ἔκλαιον τὴν ὁσημέραι ἐκλείπουσαν αὐτῶν ζωήν. Τὸ σημερινὸν καφενεῖον, ἐν καταστάσει νέο-ἀρχαιότητος περιελθόν, οὐδὲν τοῦ ἀρχαίου κλέους διέσωσεν, εἰμὴ τὸ ὄνομα Τ ὸ Π ρ ά σ ι ν ο δ ε ν δ ρ ί, γεγραμμένον διὰ πρασίνων χαρακτήρων παρὰ τὴν εἴσοδον πέριξ πρασίνης γελοιογραφίας δένδρου. Ἀλλὰ φεῦ! ὄνομά τε καὶ εἰκὼν πρὸ ἐνιαυτοῦ ἀπεσβέσθησαν. Sic transit gloria mundi.

3. Πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσίας ἦτο τότε ὁ Κατακάζης.

4. Ἐννοεῖ τὸ γαλλιστὶ ἐκδεδομένον τῷ 1835 γνωστὸν τοῦ Πιττάκη σύγγραμμα L'Ancienne Athènes.

5. Τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο ἦτο ἐν τῇ νῦν οἰκίᾳ Ὀριγώνη ἀπέναντι τοῦ Κακουργιοδικείου, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ τότε ἰταλοῦ Καζάλη. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶνε ὅτι ἡ συρροὴ τῶν προσερχομένων ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἔξω τῆς θύρας ἐσχηματίζετο τὸ δὴ λεγόμενον ο ὐ ρ ά. Οὐδόλως δὲ παράδοξον, διότι περὶ τὰς πεντεκαίδεκα χιλιάδας ψυχῶν ἦλθον εἰς Ἀθήνας μετὰ τὴν τοῦ βασιλέως Ὄθωνος ἐκ Ναυπλίου ἄφιξιν. Πλὴν δὲ τοῦ ἰταλικοῦ τούτου ξενοδοχείου ὑπῆρχε καὶ γαλλικὸν ἑστιατόριον (Restaurant) κατὰ τὴν συνοικίαν τῆς Πλάκας, παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ῥάδου.

6. Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσίας κατῴκει ἐν τῇ κατὰ τὴν Πλάκαν μεγάλῃ οἰκίᾳ Παπαρρηγοπούλου. Ἐπειδὴ δὲ τότε δὲν ὑπῆρχον πέριξ ἄλλαι οἰκίαι, ἐφαίνετο ἐκεῖθεν καὶ τὸ Ὀλυμπιεῖον καὶ ὁ Ἰλισσὸς καὶ ὁ Ὑμηττός.

7. Τὸ γερμανικὸν νεκροταφεῖον ἦτο παρὰ τὴν Καλλιρρόην ἔνθα τὸ ἐκκλησίδιον τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς.

8. Ἡ ἐξοχικὴ οἰκία τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ῥωσίας ἦτο αὐτὴ ἐκείνη ἣν ἔχει σήμερον ὁ κ. Ῥικάκης ἐν Ἀμπελοκήποις.

9. Ἐν Ἀθήναις μὲν ἐξεδίδοντο τῷ 1834—1838 ὁ Σ ω τ ή ρ Sauveur ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί, καὶ ἡ Ἀ θ η ν ᾶ τῷ 1832—1861. Ἐν δὲ Ναυπλίῳ Νομικὴ Ἐφημερίς.

Τῶν ἐφημερίδων τούτων πλήρη σώματα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ περιεκτικωτάτῃ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς, ὁσημέραι πλουτιζομένῃ τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ τῷ ζήλῳ τοῦ ἀκαμάτου Ἐφόρου αὐτῆς κ. Τιμολέοντος Φιλήμονος, ὅστις συνεχίσας τὸ ἔργον τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Τερτσέτου προήγαγεν αὐτὸ τεραστίως.

10. Τὸ πρῶτον ἀνάκτορον τοῦ Ὄθωνος ἔκειτο ἔνθα νῦν τὸ Βουλευτήριον. Εἶχε δὲ κατασκευασθῆ μεγάλη ἐπιμήκης αἴθουσα ξυλίνη, ἔχουσα ἀντὶ ὀροφῆς οὐρανὸν ἐξ ὑφάσματος ἐρυθροῦ πολυπτύχου ἐν εἴδει σκιάδος, ἐν ᾗ ἐτελοῦντο οἱ χοροί. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς νυμφευθεὶς τῷ 1837 μετεκομίσθη εἰς τὴν οἰκίαν ἔνθα νῦν ἡ Διεύθυνσις τῆς διοικητικῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, ἥτις διὰ τοῦτο καὶ μέχρι τοῦ νῦν π α λ α ι ὸ π α λ ά τ ι ὑπὸ τῶν ἁπλουστέρων ὀνομάζεται. Τὸ δὲ ἐγκαταλειφθὲν ἀνάκτορον ἐχρησίμευσεν ὡς κατάστημα τῆς Ἐθνικῆς τοῦ 1843 Συνελεύσεως, ἥτις συνέταξε τὸ Σύνταγμα, καὶ μετὰ ταῦτα ὡς Βουλευτήριον, ὅπερ πυρποληθὲν ἔπειτα, παρέμεινεν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸ ὄνομα Κ α ϋ μ έ ν η Β ο υ λ ή.

11. Ὁ κόμης Ἄρμανσπεργ κατῴκει ἐν ταῖς δύο συνεχομέναις οἰκίαις τοῦ Δ. Βλαχούτση, νῦν δὲ τοῦ Κ. Σπηλιωτάκη, ἤτοι ἐν τῷ παλαιῷ Πολυτεχνείῳ. Ἐν δὲ τῷ ἀπέναντι αὐτῶν οἰκοδομήματι ἔνθα σήμερον τὸ Ὠ δ ε ῖ ο ν ἦσαν τὰ γραφεῖα τῆς Ἀντιβασιλείας.

12. Ταῦτα περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως λέγει καὶ ὁ Σουρμελῆς ἐν τῇ Ἱ σ τ ο ρ ί ᾳ τ ῶ ν Ἀ θ η ν ῶ ν, σελ. 305. «Ἐπειδὴ ἡ πόλις εἶχε κατασταθῆ ὅλη ἐρείπιον διὰ τὰ περιστατικὰ τοῦ πολέμου, ἦτον ἐπάναγκες νὰ διαγραφῇ ἐξ ἀπαρχῆς εἰς νέον σχέδιον ὁ σχηματισμὸς αὐτῆς πρὸς τὸ καταλληλότερον τῆς θέσεως μέρος· καὶ ἕνεκα τούτου οἱ ἀρχιτέκτονες Σκιαουβὲρ καὶ Κλεάνθης ἐπεχείρησαν οἱ πρῶτοι τὸ ἔργον τῆς σχεδιάσεως. Ἐ-

Digitized by Google

τομένως ὁ βασιλικὸς τῆς Βαυαρίας ἀρχιτέκτων Κλαὶνς μετερρύθμισε παραλλάξας τὸ σχέδιον· καὶ τέλος ἡ πόλις ἀνῳκοδομήθη μὲ κακόμορφον καὶ ἄχαριν σχηματισμόν.»

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΔΑΚΤΥΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣ

Παντὸς τόπου αἱ γυναῖκες ἔχουσι παροιμίαν τινὰ τοιαύτης περίπου ἐννοίας, ὅτι δῆλα δὴ *ἂν δὲν ὑποφέρῃς δὲν γίνεσαι εὔμορφος.* Ἡ φιλαρέσκεια ὑποβάλλει ἀληθῶς τὰς γυναῖκας εἰς βασάνους ποικιλωτάτας κατὰ τὸν συρμὸν τῆς ἡμέρας ἢ τοῦ τόπου ἐν ᾧ διατρίβουσι καὶ οὐχ ἧττον φρικώδεις ἐν τῇ πεπολιτισμένῃ Εὐρώπῃ ἢ ἐν τῇ Νέᾳ Καληδονίᾳ.

Καὶ ναὶ μὲν οἱ Μαῦροι συμπιέζουσι μεταξὺ δύω σανίδων τὰς ῥίνας καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν τέκνων των, ἀλλ' ἀγνοοῦσιν ὅμως τὴν χρῆσιν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν κατάχρησιν τοῦ στηθοδέσμου ἢ τοῦ ξενοφώνου *κορσέ*, τοῦ βασανιστηρίου τούτου ὀργάνου, ὅπερ μόνος ὁ ἁβρὸς καὶ καλλωπιστὴς πολιτισμὸς κατώρθωσε νὰ ἐπινοήσῃ.

Πανταχοῦ εἶνε ἐν χρήσει τὸ ἔθιμον τοῦ νὰ διατρυπῶνται τὰ ὦτα. Καὶ παρ' ἡμῖν μὲν αἱ γυναῖκες κατακαίουσι τὴν κόμην αὐτῶν θέλουσαι νὰ την βοστρυχίσωσιν, αἱ δὲ κινέζαι ἀποσπῶσιν ἀπὸ τῶν κροτάφων τὰς τρίχας οὕτως ὥστε δακρύουσιν ὑπὸ τῶν πόνων.

Οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ παχύνουσι τὰς γυναῖκάς των ὡς τὰς νήσσας, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἡ μὲν νῆσσα ἀκουσίως παχύνεται, αἱ δὲ γυναῖκες βλέπουσι τὸ σῶμά των παχυνόμενον ἑκουσίως καὶ μετὰ χαρᾶς.

Ἐὰν δέ ποτε γείνῃ τοῦ συρμοῦ καὶ ἡ ἰσχνότης, θὰ ἴδωμεν πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς γυναῖκας ὀξοποτούσας, τουτέστι πινούσας ὄξος κτλ.

Μέχρι τοῦδε αἱ κινέζαι ἐξεῖχον ἀναντιρρήτως κατὰ τὴν τέχνην τοῦ στρεβλόνειν τοὺς πόδας. Ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι σήμερον ἡ ὑπεροχὴ αὐτῶν ἐξαφανίζεται ἐὰν πιστεύσωμεν τὴν ἑπομένην εἴδησιν, ἣν ἀνέγνωμεν ἔν τινι ἀμερικανικῇ ἐφημερίδι (Philadelphia Times):

«Χειρουργός τις τῆς ἡμετέρας πόλεως εἰσήγαγε νεωτερισμόν τινα ὃν μανιωδῶς ἐνεκολπώθησαν πᾶσαι αἱ κυρίαι καὶ δι' οὗ θὰ εὕρῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς του. Πρόκειται δὲ περὶ χειρουργικῆς τινος ἐγχειρίσεως. Αἱ πενσυλβαναὶ φιλάρεσκοι ἐπιθυμοῦσαι διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἔχωσι τοὺς μικροτάτους πόδας μεταξὺ τῶν Ἀμερικανίδων, ἀποκόπτουσι τὸν μικρὸν δάκτυλον τῶν ποδῶν του· διὰ τῆς ἐγχειρίσεως δὲ ταύτης, ἐκτελουμένης ἀνωδύνως τῇ βοηθείᾳ τοῦ χλωροφορμίου, οἱ πόδες γίνονται λεπτότατοι. Οἱ Ἀθηναῖοι οἱ τοῦ καλοῦ σχήματος ἐρασταὶ οὐδόλως ἤθελον φαντασθῇ τὸν ἄχαριν τοῦτον ἀκρωτηριασμόν.»

Δὲν εἶνε φρικώδης ἡ ἐπίνοια τοῦ χειρουργοῦ τούτου; Πόσον δὲ εἶνε δικαία ἡ τελευταία σκέψις τοῦ συντάκτου τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος λέγοντος:

«Οἱ Ἀθηναῖοι *οἱ τοῦ καλοῦ σχήματος ἐρασταὶ* οὐδέποτε ἤθελον φαντασθῇ τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦτον!»

Καὶ ὄντως οὐδέποτε ὁ Ἡρόστρατος, πυρπολῶν τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναόν, οὐδέποτε οἱ Βανδῆλοι διαρπάζοντες καὶ συλοῦντες τὰ ἄριστα τῆς τέχνης προϊόντα, οὐδέποτε ὁ Τοῦρκος πυρπολῶν τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν βιβλιοθήκην, οὐδέποτε, λέγομεν, διέπραξαν τοιαύτην ἱεροσυλίαν παραβαλλομένην πρὸς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος, ἥτις ἀπαθῶς καὶ μετ' ἀδιαφορίας παραμορφόνει τὸ ἔργον τοῦ Δημιουργοῦ θέλουσα δῆθεν νὰ τὸ διορθώσῃ.

Καὶ ὁ χειρουργὸς οὗτος εὑρίσκει πελάτιδας! Καὶ λογικὰ πλάσματα παραδίδουσι τοὺς πόδας των εἰς ἄνθρωπον ὅστις καὶ ἀλλαντοπώλης ἐὰν ὀνομασθῇ εἶνε πολὺ δι' αὐτόν.

Ἆ! ἠθέλομεν ἀηδιάσει καὶ βδελυχθῇ διὰ παντὸς καὶ τὴν φιλαρέσκειαν καὶ τὰς ἐγχειρίσεις ἃς ἕνεκεν αὐτῆς μετὰ χαρᾶς ὑφίστανται αἱ γυναῖκες, ἐὰν μὴ ἡ γενναιότης μεθ' ἧς ὑπομένουσι τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ ποδός των ἐνέβαλλεν εἰς ἡμᾶς ἐλπίδα τινά, τὴν ἑξῆς: Μήπως δῆλα δὴ ἡ εἴδησις τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος εἶνε ἐκ τῶν ψευδῶν ἐκείνων τῶν χονδροειδεστάτων, ἅτινα συχνάκις ἔρχονται ἐξ Ἀμερικῆς;

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

69.

Ἐὰν ὑπάρχῃ καθαρός τις καὶ ἀπὸ παντὸς ἄλλου ἡμῶν πάθους ἄμικτος ἔρως, εἶναι ὁ ἔρως, ὁ ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας ἡμῶν κεκρυμμένος καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ἄγνωστος.

70.

Δὲν ὑπάρχει μορφῆς σχῆμα δυνάμενον ν' ἀποκρύψῃ ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἔρωτα ὑπάρχοντα, ἢ νὰ ὑποκριθῇ ἔρωτα μὴ ὑπάρχοντα.

71.

Νεκρωθέντος τοῦ ἔρωτος, οἱ ἐρασταὶ αἰσχύνονται, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἠγάπησάν ποτε ἀλλήλους.

72.

Ἐὰν κατὰ τὰ πλεῖστα αὐτοῦ ἀποτελέσματα ὁ ἔρως κριθῇ, τοῦ μίσους μᾶλλον ἢ τῆς φιλίας συγγενὴς καταφαίνεται.

73.

Ὑπάρχουσι γυναῖκες ὅλως ἁγναί, ἀλλὰ σπανίως εὑρίσκεται γυνὴ τῶν ἐρωτικῶν πρωτόπειρος.

Ἐν Πορτογαλλίᾳ οἱ γονεῖς τῶν παίδων, ἅτινα δὲν γνωρίζουσι ν' ἀναγινώσκωσι κατὰ τὸ 15 ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀπόλλυσι τὰ πολιτικά των δικαιώματα.

Digitized by Google

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κύριός τις, φαλακρὸς ὡς παλάμη καὶ νωδὸς ὡς νεογέννητον, ἀπέκτησεν υἱόν.

— Πῶς τοῦ μοιάζει τ' ἀφέντη, κυρά, ἀνέκραξεν ἔνθους ἡ τροφός.

— Ἀ! καϋμένη! ποῦ φαίνεται ἀκόμη!

— Πῶς δὲ φαίνεται, κυρά! Δὲν κυττάζετε ποῦ δὲν ἔχει οὔτε δόντι, οὔτε τρίχα, ἀπαράλλαχτα 'σὰν τὸν ἀφέντη!

*

— Σύ, ὅστις γνωρίζεις τόσον καλὰ τὸν πλούσιον τραπεζίτην Β..., γνωρίζεις διατί πηγαίνει πάντοτε εἰς τὴν τρίτην θέσιν ὅταν κατέρχεται εἰς Πειραιᾶ;

— Διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι δὲν ὑπάρχει καὶ τετάρτη θέσις.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ ἰσότης δὲν ἔγκειται εἰς τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀλλ' εἰς τὸν βαθμὸν τῆς τελειότητος καὶ ἀπόλαυσιν ὑπολήψεως καὶ δικαιωμάτων ἀναλόγως τῆς τελειότητος ταύτης ἐν ἑκάστῳ ἐπαγγέλματι. Οὕτω καλὸς γεωργὸς εἶνε ἴσος καλῷ ποιητῇ ἢ ἐξόχῳ πολιτικῷ· ἀλλὰ μέτριος ποιητής, ῥαδιοῦργος πολιτευόμενος ἢ ἀπειρόκαλος ὀψίπλουτος κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐξισούμενοι καλῷ γεωργῷ.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ ὄψεως.

Οἱ ὅροι τοῦ φωτισμοῦ εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ἐν τῷ ζητήματι τῆς τῶν ὀφθαλμῶν ὑγιεινῆς, διὸ ὀφείλομεν χάριν ἰδίως τῶν παιδίων εὐθὺς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των νὰ μεριμνήσωμεν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ βεβαίως ὅτι τὰ νήπια προσβάλλονται ὑπὸ ὀφθαλμίας ἕνεκα τῆς ἀμελείας ἐκείνων, οἵτινες ὤφειλον νά τα προφυλάξωσιν ἀπὸ τοῦ ζωηροῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας ἢ τοῦ δυνατοῦ φωτὸς τῆς λυχνίας. Συχνότατα δὲ καὶ ὁ ἐγκέφαλος τῶν νηπίων βλάπτεται καὶ οὐχὶ σπανίως βλέπομεν αὐτὰ καταλαμβανόμενα ὑπὸ πυρετοῦ καὶ ἀνησυχίας, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ σφοδρῶν σπασμῶν.

Ἡ παρατεταμένη ἐπενέργεια τοῦ δυνατοῦ φωτὸς βλάπτει οὐ μόνον τὴν ὄψιν, ἀλλὰ καὶ τὰ νευρικὰ κέντρα· ἄνθρωποι δ' αἴφνης ἐτυφλώθησαν, διότι ἠθέλησαν νὰ ἀτενίσωσιν εἰς τὸν ἥλιον πολλὴν ὥραν ἢ διότι ἐθαμβώθησαν ὑπὸ ἀστραπῆς.

Ἐν τῷ σκότει ἡ αἰσθητικὴ δύναμις τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπιτείνεται καὶ ἐξαφανίζεται. Πάντες γινώσκομεν ὅτι ὁ ἀπὸ φωτεινοῦ εἰς σκοτεινὸν τόπον εἰσερχόμενος πρῶτον μὲν οὐδὲν βλέπει· ἐὰν δὲ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πάλιν εὐθὺς τοὺς ἀνοίξῃ διακρίνει ὀλίγον τι, καὶ οὕτω βαθμηδὸν ἕως οὗ τέλος εὐκόλως διακρίνει πάντα τὰ μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἀόρατα.

Ὑπάρχει ἀσθένειά τις ὀνομαζομένη *νυκταλωπία*, οἱ προσβαλλόμενοι δῆλον ὅτι ὑπ' αὐτῆς δύνανται νὰ διακρίνωσι καὶ βλέπωσιν οὐ μόνον ὑπὸ ἀμυδρὸν φῶς, ἀλλὰ καὶ ἐν σκότει βαθυτάτῳ. Δὲν δύνανται δὲ νὰ ὑποφέρωσι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ταύτης ἔπασχεν ὁ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ Τιβέριος, ἥτις ὡς γνωστὸν εἶνε ὁ κλῆρος τῶν πλείστων αἰλουροειδῶν.

Καὶ οἱ καθειργμένοι δύνανται νὰ διακρίνωσι τὰ περὶ αὐτούς, ἐν ᾧ μόλις καὶ μετὰ δυσκολίας δύνανται νὰ ἀνοίξωσι τὰ ὄμματα ἅμα ἐξαχθέντες τῆς σκοτεινῆς εἱρκτῆς των. Διονύσιος ὁ τύραννος, ὅστις, ὡς φαίνεται, ἦτο ἐμπειρότατος περὶ τὸ βασανίζειν, διεσκέδαζεν εἰσάγων αἴφνης εἰς δωμάτιον νεωστὶ ἠσβεστωμένον τοὺς πολὺν χρόνον καθειργμένους ἐν σκοτεινοῖς δωματίοις· ἡ ἀπότομος δ' αὕτη μετάβασις ἀπὸ τοῦ ψηλαφητοῦ σκότους εἰς τὸ κατάλευκον δωμάτιον ἐγίνετο εἰς τοὺς δυστυχεῖς αἰτία σφοδροτάτων ἀλγηδόνων καὶ οὐχὶ σπανίως καὶ τελείως ἀπετύφλου αὐτούς.

Ἐπιθυμεῖς νὰ διατηρήσῃς ὑγιεῖς τοὺς ὀφθαλμούς σου; Μὴ ποτέ σου ἀτενίσῃς τὴν ἡμέραν εἰς χρώματα ζωηρὰ καὶ εἰς φῶτα δυνατὰ καὶ ἀκτινοβολοῦντα. Ἀπόφευγε ἰδίως τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα, καὶ πρὸ πάντων τὸ λευκόν. Ἐάν σε *τρώγωσιν* οἱ ὀφθαλμοί σου, μὴ τρίβε τους διὰ τῶν δακτύλων, ὡσαύτως καὶ ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς τὸν ὀφθαλμόν σου κόνις ἢ ἄλλο τίποτε μή τον τρίψῃς, ἀλλὰ βρέξε τον διὰ δροσεροῦ ὕδατος. Οὕτω δὲ πρέπει νὰ κανονίσῃς τὴν ἐνασχόλησιν τῆς ὁράσεως, ὥστε ἐκ διαλειμμάτων νὰ ἀναπαύεται ὥραν τινά.

Τὴν νύκτα ἐργάζου ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον. Ἐὰν δ' εἶσαι ἠναγκασμένος νὰ νυκτερεύῃς ἐν μέσῳ φώτων, φόρει δίοπτρα χρωματιστά.

Τέλος οἱ λυμφατικοὶ ὧν ἡ ὄψις εἶνε ἀδύνατος καὶ ὑπόκεινται εἰς ἐρεθισμούς, ὀφείλουσι νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν τακτικήν· τοὐναντίον δὲ οἱ αἱματώδεις, ὧν οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε πάντοτε οὕτως εἰπεῖν καθημαγμένοι, ὀφείλουσι νὰ συγκιρνῶσι μεθ' ὕδατος τὸν οἶνόν των καὶ νὰ τρώγωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον κρέας, διότι *κατὰ τὸν Μαστρογιάννη καὶ τὰ κοπέλλια του*, καὶ τὸ ὄμμα κατὰ τὸ σῶμα.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους γεννᾶται εὐρὼς (μοῦχλα) ἐν ταῖς κεκλεισμέναις σκευοθήκαις, τοῖς ἀκατοικήτοις δωματίοις κλπ. Πρὸς ἀποτροπὴν λοιπὸν τῆς εὐρωτιάσεως ὀφείλομεν νὰ θέτωμεν ἐν αὐτοῖς πινάκιον πλῆρες ἀσβέστου, ἥτις κατὰ μικρὸν θἀπορροφήσῃ τὴν ὑγρασίαν, μεθ' ὃ ἀνανεοῦμεν τὴν ἄσβεστον διὰ νέας, ἀφ' οὗ ἡ πρώτη σβεσθῇ.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

Ἀριθ. 161 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — **28 Ἰανουαρίου 1879**

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ

ΥΓΕΙΟΑΣΤΥΝΟΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΟΥ ΠΑΤΜΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος εὑρίσκεται παρὰ τῷ κ. Παύλῳ Λάμπρῳ, ὅστις κέκτηται πλουσιωτάτην συλλογὴν σφραγίδων τῶν πλείστων ἑλληνικῶν δήμων καὶ Ἀρχῶν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ συλλογὴ αὕτη μετὰ πολλοῦ κόπου συλλεγεῖσα μεγάλην δὲ κεκτημένη ἱστορικὴν ἀξίαν καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις περίεργος, εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν καθίστατο ἐθνικὸν κτῆμα, καὶ κατετίθετο ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμείου, ἢ ἐν τῇ Βουλῇ, ἔνθα καὶ ἄλλα παρόμοια κειμήλια εἰσὶν ἀποτεθησαυρισμένα. Σ. τ. Δ.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 34

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Τὰ χωρία τῆς Χίου, ἰδίως τὰ μεσημβρινά, εἶναι ὀχυρὰ ὡς φρούρια καὶ στενόχωρα ὡς φυλακαί. Δὲν ἔχουσι τείχη, ἀλλά, κατὰ τὰς τέσσαρας ἐξωτερικὰς πλευράς, τῶν οἰκιῶν τὰ ὀπίσθια συνεχόμενα ἀποτελοῦσιν ἀδιάκοπον προτείχισμα. Αἱ θύραι τῶν οἰκιῶν κεῖνται ἔσωθεν, ἐντὸς τοῦ χωρίου, ἡ κεντρικὴ δὲ αὐτοῦ ὁδός, τέμνουσα τῶν οἰκιῶν τὴν συνέχειαν, σχηματίζει τοῦ ὀχυρώματος τὴν πύλην. Εἶναι δὲ ἀληθῶς πύλη ἡ τοιαύτη ὀπή, καθόσον καὶ κλείεται διὰ κιγκλιδωτῶν ἐκ σιδήρου θυρῶν. Τὰ χωρία ταῦτα μοῦ ἔφερον πάντοτε κατὰ νοῦν τὸ ἐν Σμύρνῃ Χάνιον· ἡ διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἀντὶ τῆς περικλειούσης ἐκεῖνο μεγαλοπόλεως, ταῦτα περικυκλοῦνται ὑπὸ λόφων πρασίνων, καὶ ἀντὶ ὠχρῶν ἐμπόρων, περιέχουσιν εὐρώστους γεωργούς· ἀντὶ δὲ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Χανίου πλατείας, ὁδοὶ στεναὶ καὶ οἰκοδομαὶ συνεσφιγμέναι πληροῦσι τὸν χῶρον, τὸν ὁποῖον ἡ τετράπλευρος ἐξωτερικὴ τῶν οἰκιῶν σειρὰ περιστοιχίζει. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ χωρίου ὑψοῦται συνήθως Πύργος, τοῦ ὁποίου ἡ εἴσοδος ὑπερέχει τοσοῦτον τοῦ ἐδάφους, ὥστε μόνον διὰ κλίμακος ξυλίνης ἢ διὰ σχοινίων δύναταί τις ν' ἀνέλθῃ μέχρις αὐτῆς. Οἱ Πύργοι οὗτοι, λείψανα τῆς κυριαρχίας τῶν Γενουηνσίων, εἶναι αἱ ἀκροπόλεις τῶν χωρίων.

Τοιοῦτον ἦτο τὸ χωρίον Μεστά, ὅπου προσεφύγομεν. Οἱ χωρικοὶ μᾶς ὑπεδέχθησαν φιλοφρόνως, μᾶς παρεχώρησαν δὲ οἰκίαν εὔκαιρον, τὰ κενὰ τῆς ὁποίας δωμάτια διεμοιράσθημεν μετὰ τοῦ γέροντος τῆς μητρός μου θείου καὶ δύο ἄλλων οἰκογενειῶν. Ἡ κοινὴ συμφορὰ τότε πρῶτον μετ' αὐτῶν μᾶς ἐσχέτισε καὶ μᾶς συνέδεσε. Αἱ στερήσεις μας ἦσαν ποικίλαι καὶ μεγάλαι, ἀλλὰ τίς τότε ἐσκέπτετο περὶ ἀνέσεως καὶ περὶ τῶν συνήθων τοῦ βίου ἀναγκῶν; Ὁ σκοπὸς ἦτο τὴν ζωὴν νὰ διατηρήσωμεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῦτο μόλις ἡ δίαιτά μας ἐξήρκει. Καὶ τοῦ ἄρτου αὐτοῦ ἡ ἀπόκτησις ἦτο δύσκολος, οὐδὲ κατωρθοῦτο καθ' ἡμέραν. Σῦκα, κουκία, ξυλοκέρατα καὶ χόρτα ἄγρια, ἰδοὺ ὁποία ἦτο, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἡ τροφή μας. Καὶ παρήρχοντο οὕτως αἱ ἡμέραι ἐν τῷ μέσῳ φόβων καὶ ἐλπίδων.

Τὴν ἰδέαν τῆς εἰς Ψαρὰ καταφυγῆς παρῃτήσαμεν ἐξ ἀνάγκης, διότι ἤρχοντο ἀπελπιστικαὶ ἐκεῖθεν εἰδήσεις. Ἦτο ἤδη πλήρης προσφύγων ἡ νῆσος, οἱ δὲ Ψαριανοί, μόλις ἔχοντες πῶς νὰ τοὺς διαθρέψωσι καὶ συντηρήσωσι, δὲν ἠδύναντο οὔτε ἤθελον νὰ δεχθῶσι πλειοτέρους. Ἤρχιζεν ἤδη νὰ τοῖς γίνεται ἐπαισθητὴ ἡ σπάνις τοῦ ὕδατος, ἡ δὲ συσσώρευσις τοσούτων ἀπόρων φυγάδων εἶχε προκαλέσει νόσους, αἵτινες ἐφαίνοντο προμηνύουσαι φοβερωτέραν ἐπιδημίαν. Ὅθεν ἔγραφον εἰς Χίον προτρέποντες τοὺς φεύγοντας νὰ διευθυνθῶσιν εἰς ἄλλας τοῦ Αἰγαίου νήσους, καὶ προσφέροντες προθύμως τὰ πλοῖά των καὶ τοὺς ναύτας των.

Ἀλλ' ἡμεῖς εἰς Μεστὰ ἠρχίζομεν νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι δὲν ὑφίσταται πλέον ἀνάγκη φυγῆς. Δύο ἑβδομάδες εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Τουρκικοῦ στόλου· οἱ ἐπαναστάται ἀπέπλευσαν ἢ ἐκρύπτοντο σκορπισμένοι εἰς τῆς νήσου τὰ ἐνδότερα, οἱ δὲ φιλήσυχοι τῆς πόλεως κάτοικοι καὶ τῶν χωρικῶν οἱ πλεῖστοι οὐδ' ἐ-

Digitized by Google

ξηγέρθησαν κατὰ τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας, οὐδ' ἀνεμίχθησαν εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα. Διατί λοιπὸν τῆς καταδρομῆς ἡ ἐξακολούθησις; Διατί τῆς τρομοκρατίας ἡ διαιώνισις, ἐνῷ πᾶσα ἀντιστάσεως πιθανότης ἐξέλιπεν; Μὴ δὲν ἤρκεσαν τὰ πεσόντα ἤδη ἀθῶα θύματα; Μὴ δὲν ἠρκέσθη ἀρκούντως τῆς τουρκικῆς λύσσης ἡ ἔξαψις; Ταῦτα σκεπτόμενοι ἐπεριμένομεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν διακήρυξιν ἀμνηστίας καὶ τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰς ἑστίας μας.

Καὶ τῷ ὄντι, τῶν Τούρκων ἡ καταφορὰ εἶχε κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας κοπάσει. Ἠκούοντο ὀλιγώτεροι πυροβολισμοὶ καὶ φόνοι καὶ ἀπαγωγαί, διέτρεχον δὲ φῆμαι ὅτι ἐμεσίτευον οἱ Πρόξενοι ὑπὲρ συγχωρήσεως τῶν ραγιάδων, καὶ ὅτι ὁ Πασᾶς ἐφαίνετο κλίνων πρὸς ἐπιείκειαν. Καὶ ἤρχοντο μέχρις ἡμῶν αἱ τοιαῦται φῆμαι καὶ ὑπέτρεφον τὰς ἐλπίδας μας.

Τὴν ἐνάτην ἡμέραν τῆς εἰς Μεστὰ διαμονῆς μας ἐνομίσαμεν ὅτι τὰ δεινά μας ἐτελείωσαν. Δύο Πρόξενοι ἦλθον εἰς τὸ χωρίον φέροντες κλάδους ἐλαίας καὶ παραμυθίας ἀγγελίαν. Ἔφερον ἀναφορὰν πρὸς ὑπογραφήν, ὑπέσχοντο δὲ ὅτι ἅμα προσκυνήσωμεν, ὁ Πασᾶς θὰ μᾶς συγχωρήσῃ. Νὰ μᾶς συγχωρήσῃ! Ἀλλὰ διὰ τί; Οὔτε ἀντάρται ἤμεθα, οὔτε οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὔτε ἰδιοκτησίας ξένας ἐληστεύσαμεν, οὔτε γυναῖκας ἠτιμάσαμεν, οὔτε ἐφονεύσαμεν, οὔτε ἐξηνδραποδίσαμεν. Διὰ τί νὰ συγχωρηθῶμεν; Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι σκέψεις σημεριναί. Δὲν ἐσκεπτόμεθα τοιαῦτα τότε, ἡ δ' ἐλπὶς τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς ἀφορήτου ἐκείνης ὑπάρξεως ἦτο ἀληθὴς δι' ἡμᾶς χαρά. Ὅθεν ὑπεγράψαμεν προθύμως πάντες, νέοι καὶ γέροντες, χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν τί ἡ ἀναφορὰ περιέχει, ὑπεγράψαμεν μὲ τὰς δύο χεῖρας, εὐλογοῦντες τὴν φιλάνθρωπον μεσολάβησιν τῶν Χριστιανῶν Προξένων, καὶ ἀνεπνεύσαμεν, πιστεύσαντες ὅτι παύει ὁ διωγμὸς καὶ θὰ ἐπιστρέψωμεν ἀβλαβεῖς εἰς τὰ ἴδια.

Ἀλλὰ μὴ ἐπρόκειτο νὰ εὕρωμεν τὰς οἰκίας μας ὅπως τὰς ἀφήσαμεν; Μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Σαμίων καὶ τῶν ὑπὸ τὸν Μπουρνιᾶν χωρικῶν, μετὰ τοὺς σφοδροὺς ἐκ τοῦ φρουρίου καὶ ἐκ τοῦ στόλου κανονοβολισμούς, μετὰ τὴν ἀχαλίνωτον πρὸ πάντων τῶν Τούρκων λεηλασίαν, ὀλίγας περὶ τούτου ἐλπίδας ἠδυνάμεθα νὰ τρέφωμεν. Ἀλλ' ὅμως ἐκυρίευε πάντας ἡμᾶς ἐκεῖ, εἰς Μεστά, τῆς ἐπανόδου ὁ πόθος. Ἠθέλομεν νὰ ἴδωμεν καὶ πάλιν τὰς οἰκίας μας, εἰς οἵαν δήποτε κατάστασιν καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ τὰς εὕρωμεν, ὁ δὲ φόβος μὴ τὰς εὕρωμεν κατεστραμμένας ηὔξανεν, ἀντὶ νὰ ἐλαττόνῃ τὴν ἐπιθυμίαν μας. Τοιοῦτος ὁ ἄνθρωπος. Προσκολλᾶται τοσούτῳ μᾶλλον εἰς ὅ,τι ἀγαπᾷ, καθόσον κινδυνεύει νὰ τὸ ἀπολέσῃ. Ὅταν δὲ ἡ ἀπώλεια σφραγισθῇ, καὶ ἡ ἐλπὶς ἀπέλθῃ, τότε πρὸ πάντων ἡ χηρευμένη καρδία αἰσθάνεται ὁπόσην περιέκλειεν ἀγάπην. Οὕτω πλανώμεθα εἰς τὰ κοιμητήρια καὶ καθήμεθα ἐπὶ τῶν πλακῶν, αἵτινες σκεπάζουσι τὰ λείψανα τῶν ἀπελθόντων ἀγαπητῶν μας. Οὕτω μετὰ πυρκαϊὰν ἀποτεφρώσασαν ὁλόκληρον συνοικίαν, βλέπεις ἀνθρώπους πλανωμένους ἐντὸς τῶν καπνιζόντων εἰσέτι ἐρειπίων, καὶ ἀναζητοῦντας τὰ ἴχνη τῶν ἑστιῶν των, καὶ βλέποντας ἐπὶ ὥρας τὸν χῶρον, ὅπου ὑψοῦτο ἡ διαμονή των καὶ τοὺς λίθους, οἵτινες ἀπετέλουν τοῦ κοιτῶνός των τοὺς τοίχους.

Αἱ ἐπαγγελίαι τῶν Προξένων τοσοῦτον ἀνεπτέρωσαν τὰς ἐλπίδας μας, ὥστε ἠθέλομεν ἀμέσως νὰ ἐπιστρέψωμεν. Ἀλλ' οἱ γεροντότεροι ἐχαλίνωσαν τὴν ἀνυπομονησίαν μας, ὑποπτευόμενοι μὴ ἡ προσφερομένη ἀμνηστία ἦτο τῶν Τούρκων τέχνασμα, πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν Προξένων, καὶ παγὶς ὅπως μᾶς ἐξολοθρεύσωσιν εὐκολώτερον. Εἶχον πλειοτέραν πεῖραν τοῦ τουρκικοῦ χαρακτῆρος οἱ γέροντες, ἀλλ' οἱ ἐπίλοιποι ἐβασιζόμεθα μετὰ θάρρους εἰς τῶν Προξένων τὴν ὑπόσχεσιν καὶ τὴν προστασίαν. Μετὰ σύσκεψιν καὶ συζήτησιν καὶ ἐνδοιασμοὺς ποικίλους, ἀπεφασίσθη τέλος νὰ ὑπάγωμεν τινὲς ἐκ τῶν νεωτέρων ὡς πρόσκοποι, οἱ δὲ λοιποὶ νὰ περιμείνωσιν εἰς Μεστὰ τὰς εἰδήσεις μας, ἢ τὴν ἐπιστροφήν μας.

Τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησα ἀπὸ πρωΐας μετὰ δύο ἄλλων ὁμηλίκων μου. Περιττὸν νὰ ἀναφέρω τὰ ὀνόματά των. Ἄλλως τε πρὸς τί νὰ ὑποδεικνύω ἑκάστοτε ὀνομαστὶ ἐκείνους, ὅσων ἡ κακὴ τύχη συνέπεσε νὰ συνενωθῇ μετὰ τῆς ἰδικῆς μου; Ἐκ τῶν δύο ἐκείνων ὁ εἷς, εὐδαίμων ἤδη γέρων, πρωτεύει ἐν μιᾷ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλληνικῶν κοινοτήτων· συχνάκις δ' ἔκτοτε συνηντήθημεν καὶ ἀνεμνήσθημεν ἡμερῶν ἀρχαίων καὶ κοινῶν παθημάτων. Ὁ ἕτερος διασωθεὶς τότε, ἀπέθανε μετ' ὀλίγον εἰς Τῆνον. Πόσους τότε λυτρωθέντας ἐκ τῶν ὀνύχων τῶν Τούρκων ἐθέρισεν οὕτως ὁ θάνατος! Ἐξηντλημένοι μετὰ τοσαύτας κακουχίας, μετὰ τοσούτους περισπασμούς, πόσοι φυγόντες τὴν μάχαιραν τοῦ ἐχθροῦ ἔπεσαν κατόπιν, πρόωρα τῆς ἀσθενείας θύματα!

Ἀπεχαιρετίσαμεν λοιπὸν τοὺς εἰς Μεστὰ καὶ ἐκινήσαμεν οἱ τρεῖς ὁμοῦ διευθυνόμενοι πρὸς τὴν πόλιν. Αἱ ἐντυπώσεις τῶν γενομένων καταστροφῶν ἦσαν πολὺ πρόσφατοι εἰσέτι, καὶ δὲν ἤμεθα οὐδαμῶς ἀπηλλαγμένοι τοῦ φόβου μὴ συναντήσωμεν Τούρκους ἐνόπλους, ἀγνοοῦντας ἢ ἀψηφοῦντας τὰς ἐπιεικεῖς τοῦ Πασᾶ προθέσεις. Ἀλλ' ἤμεθα νέοι καὶ οἱ τρεῖς, ὁ δὲ πρωϊνὸς ἀὴρ ἦτο ζωογόνος, καὶ ἀπέπνεον ἄρωμα ὑγιὲς οἱ μαστιχοφόροι περὶ τὰ Μεστὰ λόφοι. Ἡ ἐλπὶς διεσκέδασε βαθμηδὸν τοὺς φόβους, καὶ ἐβαδίζομεν ἐ-

Digitized by Google

λαφροί, φαιδρύνοντες δι' εὐθύμων συνομιλιῶν τὴν ὁδοιπορίαν μας. Δὲν ἐπέπρωτο ὅμως οὔτε ἡ φαιδρότης, οὔτε ἡ ὁδοιπορία μας νὰ διαρκέσωσι πολύ.

Ἐβλέπομεν μακρόθεν τὸ χωρίον Ἐλάτα, ὅπου ἐπροτιθέμεθα ν' ἀναπαυθῶμεν ἐκ τοῦ δρόμου καὶ νὰ λάβωμεν πληροφορίας διὰ τὴν περαιτέρω πορείαν μας.

Ὁ ἥλιος ἔκαιε καὶ ἐταχύνομεν τὸ βῆμα πρὸς τὰς λευκὰς τοῦ χωρίου οἰκίας. Αἴφνης εἰς τὰ πρόθυρα αὐτοῦ ἠκούσαμεν οἰμωγὰς καὶ κραυγὰς γυναικείας. Ἐστάθημεν καὶ οἱ τρεῖς καὶ εἴδομεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Μὴ ἦσαν Τοῦρκοι εἰς τὸ χωρίον; Αὕτη ἦτο ἡ πρώτη μου σκέψις. Ἐτείναμεν τὰ ὦτα. Αἱ κραυγαὶ ἐξηκολούθουν. Ἦσαν βεβαίως γυναικεῖον μοιρολόγιον. Ὁδηγούμενοι ἐξ αὐτῶν διήλθομεν τὰς ἐρήμους τοῦ χωρίου ὁδοὺς καὶ ἐφθάσαμεν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας. Ἐκεῖ συνωθοῦντο οἱ χωρικοί, ὑπεράνω δὲ τῶν κεφαλῶν των εἴδομεν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰς τῆς ἐκκλησίας τὰ πρόθυρα ἀναβαίνοντα δύο φέρετρα, τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ πέριξ αὐτῶν αἱ γυναῖκες ἔκλαιον καὶ ὠδύροντο καὶ ἐκραύγαζον γοερῶς. Ὅτε εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἡ νεκρώσιμος συνοδία, ἠρώτησα ἕνα χωρικὸν περὶ τῶν δύω λειψάνων, καὶ μᾶς εἶπε μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὅτι συμμορία Τούρκων συναντήσασα τὴν πρωΐαν τρεῖς νέους ἔξω τοῦ χωρίου, ἐπυροβόλησε κατ' αὐτῶν καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της· ὅτι ὁ εἷς τῶν τριῶν σωθεὶς ἔτρεξε καὶ ἀνήγγειλε τὸ συμβὰν εἰς τὸ χωρίον, τὰ δὲ πτώματα τῶν δύο φονευθέντων μετεκομίσθησαν πρὸ ὀλίγης ὥρας ἐκεῖ.

Ποῦ λοιπὸν αἱ ὑποσχέσεις ἀσφαλείας; Ποῦ ἡ ἐλπὶς ὅτι τὰ δεινὰ ἐτελείωσαν; Εἶχον οἱ γέροντες δίκαιον. Οἱ δύο ἐκεῖνοι νεκροί, καὶ τῶν γυναικῶν τὰ μοιρολόγια, ἦσαν τῆς τουρκικῆς πίστεως ἡ σφραγίς, τῆς τουρκικῆς ἐπιεικείας τὰ ἐχέγγυα!

Ἐπεστρέψαμεν ἀμέσως εἰς Μεστά, βαδίζοντες ταχύτερον ἢ ὅτε ἠρχόμεθα καὶ ἄνευ τῆς προτέρας φαιδρότητος. Οἱ ἐκεῖ ἐξεπλάγησαν ὅταν μᾶς εἶδον ἐπιστρέφοντας, ἡ δ' ἀφήγησις τῆς εἰς Ἐλάταν σκηνῆς τοὺς κατετάραξε, καὶ ἡ προτέρα ἀδημονία διεδέχθη διὰ μιᾶς τὰς μόλις ριζωθείσας ἐλπίδας. Ὁ πατήρ μου μόνος ἐπέμενεν ἐλπίζων· ἦτο τυχαία ἡ συμπλοκή, δὲν ἦσαν γνωσταὶ εἰσέτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ Πασᾶ, οἱ Τοῦρκοι ἐκεῖνοι δὲν παρέμειναν εἰς Ἐλάταν, ἄρα οἱ πυροβολισμοί των δὲν ἀποδεικνύουσι τὴν ἐπανάληψιν συστηματικοῦ διωγμοῦ, θὰ ἡσυχάσωσι τὰ πράγματα· τοιαῦτα ἔλεγεν, ἀλλ' ἡ πεῖρα τοῦ παρελθόντος κατεφόβιζε τοὺς λοιποὺς πάντας καὶ ἀφῄρει πᾶσαν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὰς ἀγαθὰς δῆθεν τοῦ Πασᾶ διαθέσεις. Νὰ φύγωμεν, νὰ φύγωμεν! ἔλεγον αἱ γυναῖκες, τὰ δὲ παιδία ἔκλαιον, καὶ ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην νὰ λησμονήσω τὴν θέαν τῶν δύο ἐκείνων φερέτρων φερομένων πρὸς τὴν πύλην τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοὺς θρήνους τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐμοιρολόγουν τοὺς νεκρούς των.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ὁ θεῖος τῆς μητρός μου, δι' ἀμοιβῶν γενναίων καὶ μεγαλειτέρων ἔτι ὑποσχέσεων, ἔπεισε νέον χωρικὸν νὰ μεταφέρῃ διὰ παντὸς τρόπου ἐπιστολήν του εἰς Ψαρά. Ἔγραφε ζητῶν τῆς φυγῆς τὰ μέσα.

— Ἂς ἔλθῃ πλοῖον, ἔλεγε πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ σὺ ἂν θέλῃς μεῖνε ἐδῶ, φθάνει μόνον νὰ ἔλθῃ ἐν καιρῷ.

Ὁ πατήρ μου ἐσιώπα, ἀλλ' ἐφαίνετο διστάζων. Τὸν ἐτρόμαζον ἆρά γε οἱ κίνδυνοι τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ἐκπατρισμοῦ αἱ ὀδύναι; ἢ ἐβασίζετο εἰς τῶν Προξένων τὴν μεσολάβησιν καὶ ἤλπιζεν ὅτι κρυπτόμενοι ἐν τῷ μεταξὺ ἐντὸς τῆς πατρίδος θὰ διέλθωμεν ἀσφαλέστερον τῆς δοκιμασίας τὴν περίοδον; ἢ μή, ὑπὸ τὴν πίεσιν τοσούτων ἀλλεπαλλήλων συγκινήσεων, ἀπώλεσε τὴν εἰς ἑαυτὸν πεποίθησιν καὶ δὲν ἤξευρεν ὁ ἴδιος τί ἤθελε καὶ τί ν' ἀποφασίσῃ;

Τὴν ἐπιοῦσαν ἤμεθα ἀπὸ πρωΐας συνηγμένοι κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τὴν ἰσόγειον τῆς οἰκίας εἴσοδον, ἥτις ἐχρησίμευεν ὡς κοινὴ αἴθουσά μας. Καθήμενοι εἰς τῶν θυρῶν τὰ κατώφλια καὶ ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς κλίμακος συνεσκεπτόμεθα, ὡς πάντοτε, περὶ τοῦ πρακτέου, ἀναμένοντες τί ἡ ἡμέρα θὰ μᾶς φέρῃ καὶ ὑπολογίζοντες πότε ἠδυνάμεθα νὰ περιμένωμεν ἀπόκρισιν ἐκ Ψαρῶν. Ἡ Ἀνδριάνα μόνη ἦτο ἀποῦσα. Εἶχεν ἐξέλθει πρὸς εὕρεσιν τροφῆς. Καὶ ἄλλοτε κατώρθωσε νὰ ποικίλῃ τὴν πενιχρὰν δίαιτάν μας συλλέγουσα χόρτα ἄγρια εἰς τοὺς πέριξ τοῦ χωρίου λόφους. Ἀλλ' ἐβράδυνεν ἤδη νὰ ἐπιστρέψῃ. Καὶ ἡ μήτηρ μου ἀνησυχοῦσα πολλάκις ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ προέτεινε τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ὁδόν, νὰ ἴδῃ μὴ φαίνεται ἐρχομένη.

Ἡ Ἀνδριάνα ἦτο ὁ γενικὸς παραστάτης, ἡ ἀληθὴς πρόνοια ὁλοκλήρου τῆς εἰς Μεστὰ δυστυχοῦς ἡμῶν ὁμάδος. Πλήρης αὐταπαρνήσεως καὶ ἀφοσιώσεως περιέθαλπε τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς μου καὶ ἐφρόντιζε περὶ πάντων τῶν λοιπῶν· ὅλα τὰ ἐπρόφθανε, ὅλα τὰ ἐσυλλογίζετο· αὐτὴ εὕρισκεν, ἢ ἐφεύρισκε, τὴν καθημερινὴν τροφήν μας, αὐτὴ ἔφερε τὸ νερὸν ἐκ τῆς πηγῆς, κατώρθωσε δι' ἀχύρων καὶ παλαιῶν ταπήτων ν' αὐτοσχεδιάσῃ στρωμνὰς δι' ἅπαντας εἰς τὰ εὔκαιρα δωμάτια τῆς οἰκίας ἐκείνης· αὐτὴ μᾶς ἔφερεν εἰδήσεις ἔξωθεν, σχετιζομένη μετὰ τῶν χωρικῶν καὶ τὰ πάντα ἐρευνῶσα καὶ τὰ πάντα μανθάνουσα. Ἡ ἐνεργητικότης της ἦτο ἀδάμαστος καὶ ἀκατάβλητος ἡ εὐθυμία της. Εἶχε τὴν καρδίαν ὑγιῆ καὶ ἀκμαίαν ὅσον καὶ τὸ σῶμα, καὶ συχνάκις διὰ τῆς ζωηρότητος, διὰ τῆς φαιδρότητός της ἔφερεν εἰς τὰ χείλη μας

Digitized by Google

τὸ μειδίαμα, ἐν μέσῳ τῆς ἐπικρατούσης ἐκεῖ γενικῆς ἀθυμίας.

Ἡ ὥρα ἐν τούτοις παρήρχετο καὶ ηὔξανε τῆς μητρός μου ἡ ἀνησυχία. Δὲν ἤθελον νὰ τὴν αὐξήσω ἐκφράζων τοὺς φόβους μου, ἀλλ' ἤμην κ' ἐγὼ ἀνήσυχος, καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσης.—Τί ἔγινε; Πῶς ἀργεῖ; Μὴ ἔπαθε τίποτε; Τοιαῦται ἀντηλάσσοντο φράσεις. Ἐκεῖ, αἴφνης, ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ παρουσιάζεται ἡ Ἀνδριάνα κάτωχρος, τρέμουσα, μὲ τὴν κόμην λυτήν, σχισμένα τὰ φορέματα καὶ ἀνοικτά, τὰ στήθη αἱματωμένα... ἡ ὅλη παρουσία της ἐμαρτύρει πάλην φοβεράν, καὶ τρόμον, καὶ αἰσχύνην. Ἡ μήτηρ μου ἠγέρθη ἀμέσως, ἐκάλυψε μὲ τὰς χεῖρας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνέκραξε μετὰ φρίκης:—Ἆ! οἱ Τοῦρκοι, οἱ Τοῦρκοι! Καὶ ἁρπάσασα τὰς θυγατέρας της ἔσυρεν αὐτὰς εἰς τὴν ἀγκάλην της. Ἡ δὲ Ἀνδριάνα μὲ τὴν μίαν χεῖρα ἐπὶ τῆς ἀνοικτῆς θύρας, ἐδείκνυε διὰ τῆς ἄλλης τὴν ἔξοδον, καὶ ἀσθμαίνουσα, δὲν ἠδύνατο ν' ἀρθρώσῃ τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας ἐπροσπάθει νὰ προφέρῃ·—Φύγετε, κρυφθῆτε!

Εὑρέθημεν ὅλοι διὰ μιᾶς ἔξω εἰς τὸν δρόμον μετὰ τῆς Ἀνδριάνας.

Ποῦ ἐπηγαίνομεν; Τί ἠθέλομεν; Ἔμφυτός τις ὁρμὴ διηύθυνε τὰ βήματά μας μακρὰν τῆς πύλης τοῦ χωρίου. Ἐφεύγομεν τοὺς Τούρκους. Δὲν ἐσκεπτόμεθα ὅμως ὅτι ἀπομακρυνόμενοι τῆς ἐξόδου ἐκλειόμεθα ἐντὸς τοῦ χωρίου. Ἀλλὰ μὴ σκέπτεταί τις εἰς τοιαύτας ὥρας; Ἐνῷ ἐτρέχομεν οὕτω περίφοβοι, παραζαλισμένοι, μὴ γνωρίζοντες ποῦ νὰ καταφύγωμεν, μία γραῖα εἰς τὴν θύραν ταπεινῆς οἰκίας ἱσταμένη μᾶς εἶδε, μᾶς ἐλυπήθη καὶ ἥπλωσε πρὸς ἡμᾶς τὴν χεῖρα.

— Ἐλᾶτε ἐδῶ νὰ σᾶς κρύψω, Χριστιανοί.

Ἐχύθημεν ὅλοι ἐντὸς τῆς ἀνοικτῆς θύρας, ἀκολουθοῦντες τὴν γραῖαν. Ὁ Θεὸς τὴν ἐφώτισε! Εἰς ἐκείνην χρεωστοῦμεν τὴν σωτηρίαν, τὴν ὕπαρξίν μας. Δὲν τὴν εἶδον ἔκτοτε, οὔτε τὸ ὄνομά της γνωρίζω, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐλησμόνησα τὸ ἀγαθὸν πρόσωπόν της, οὐδ' ἔπαυσα εὐλογῶν τὴν μνήμην της. Εἴθε νὰ τὴν ἀντήμειψεν ὁ Θεὸς καὶ νὰ τὴν ἀνέπαυσεν ἐν εἰρήνῃ!

Ὄπισθεν τῆς οἰκίας ἦτο αὐλὴ ὕπαιθρος, εἰς δὲ τὴν ἄκραν τῆς αὐλῆς σταῦλος. Ἐντὸς τοῦ σταύλου μᾶς ἔκρυψεν ἡ γραῖα. Αἱ ἀγελάδες της ἐβόσκον εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ δὲν ἐπέστρεψαν οὔτε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην οὔτε τὰς ἐπιούσας νὰ μᾶς διαφιλονεικήσωσι τῆς κατοικίας των τὴν κατοχήν. Δὲν ἠχμαλώτιζον γυναικόπαιδα μόνον οἱ Τοῦρκοι, ὅ,τι εὕρισκον ἦτο λεία εὐπρόσδεκτος. Ἀλλὰ δὲν ἐζημίωσαν ἡμᾶς τότε λῃστεύσαντες τῆς πτωχῆς γραίας τὰ ζῶα.

Ἡ εἴσοδος ἦτο στενὴ καὶ σκοτεινή, εἰς δὲ τὸ βάθος αὐτῆς ἠνοίγετο ὁ σταῦλος τετράγωνος καὶ ὁπωσοῦν εὐρύχωρος· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς εἶχε παράθυρον ἢ ἄλλην ὀπήν, ὥστε ὅτε ἐκλείετο ἡ ἐπὶ τῆς αὐλῆς θύρα τῆς διόδου, τὸ σκότος ἦτο ψηλαφητὸν καὶ ἡ ἀποφορὰ δὲν εἶχε διέξοδον. Τέσσαρα ἡμερόνυκτα ἐμείναμεν ἐντὸς τοῦ κρυφῶνος τούτου, δεκαοκτὼ ἐν συνόλῳ ψυχαί!

Τὸ ἑσπέρας τῆς πρώτης ἡμέρας ἡ φιλάνθρωπος γραῖα μᾶς ἔφερε σάκκον πλήρη σύκων. Ὅτε δὲ συνειθίσαμεν εἰς τὸ σκότος, ἀνεκαλύψαμεν εἰς μίαν γωνίαν κάδον ἔχοντα εἰσέτι ὕδωρ ἀρκετόν, πρὸς ποτισμὸν τῶν ἀγελάδων. Χάρις εἰς τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ εἰς τὰ σῦκα δὲν ἀπεθάναμεν τῆς δίψης καὶ τῆς πείνης. Εἰς θέσιν δὲ προέχουσαν ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν τοῦ σταύλου, εὕρομεν ἄχυρον, τὸ ὁποῖον ἐστρώσαμεν κατὰ γῆς διὰ νὰ μὴ κατακλίνωνται ἐπὶ τοῦ βορβορώδους ἐδάφους αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία. Καὶ ἐζήσαμεν οὕτω τέσσαρας νύκτας καὶ τέσσαρας ἡμέρας.

Ἐκ τοῦ κρυφῶνός μας ἠκούομεν ἔξω συχνάκις τὰς κραυγὰς τῶν Τούρκων καὶ οἰμωγὰς Χριστιανῶν, πότε μακρὰν καὶ ἄλλοτε πλησίον. Τὴν τελευταίαν μάλιστα νύκτα τοὺς εἴχομεν πολύ, πολὺ πλησίον, διότι διενυκτέρευσαν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γραίας, καὶ ἠκούομεν τὰς ὁμιλίας των καὶ τὰς διηγήσεις τῶν αἰσχρῶν κατορθωμάτων των.

Ὁ κύριος τῶν Τούρκων σκοπὸς ἦτο ἡ ἀνακάλυψις τῶν κρυπτομένων φυγάδων. Τοὺς ἄνδρας ἐφόνευον, τὰ δὲ γυναικόπαιδα ἠχμαλώτιζον μεταφέροντες τὴν ἄγραν των εἰς τὴν πόλιν. Τοὺς χωρικοὺς δὲν ἔβλαπτον συνήθως, ἐκτὸς δι' ὕβρεων καὶ ῥαβδισμῶν καὶ λακτισμάτων καὶ διὰ τῆς καταναλώσεως τῶν τροφίμων των. Δὲν ἔμενον δὲ ἐπὶ πολὺ οἱ αὐτοὶ Τοῦρκοι εἰς τὸ χωρίον. Ἀφ' ἑσπέρας ἤρχετο μία συμμορία, ἔτρωγον, ἔπινον, ἐκοιμῶντο, τὴν δὲ πρωΐαν ἤρχιζεν ἡ ἔρευνα πρὸς σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν· ἀνεχώρουν οἱ πρῶτοι μὲ αἰχμαλώτους καὶ λάφυρα, καὶ τοὺς διεδέχετο νέα τὴν ἑσπέραν συμμορία, καὶ οὕτως ἐφεξῆς. Ἡμεῖς δ' ἐπεριμένομεν νὰ κορεσθῶσι καὶ νὰ παύσῃ ἡ ἐξάντλησις τῆς λείας τὴν διαδοχὴν τοῦ διωγμοῦ, παρακαλοῦντες τὸν Θεὸν νὰ μὴ ἀνακαλυφθῶμεν μέχρι τέλους. Πῶς νὰ περιγράψω τὴν ἀγωνίαν τῶν ἀτελευτήτων ἐκείνων ἡμερῶν! Ἐφοβούμεθα νὰ λαλήσωμεν μὴ ὁ ἐλάχιστος θόρυβος μᾶς προδώσῃ. Ἡ Ἀνδριάνα ἔκλαιεν, ἔκλαιεν ἀκαταπαύστως, καὶ λυγμοὶ ἐνίοτε ἐξέφευγον ἀπὸ τοῦ στήθους της· ὁ πατήρ μου ἐπέβαλλε τότε σιωπήν.

— Θέλεις νὰ μᾶς καταδώσῃς; ἔλεγε. Καὶ ἔκρυπτεν ἡ Ἀνδριάνα τὴν κεφαλήν, καὶ δὲν ἠκούετο ὁ θρῆνός της. Ἐπλησίαζεν ἡ μήτηρ μου νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

— Μὴ μ' ἐγγίζῃς καὶ λερόνεσαι!

Δυστυχὴς νέα! ἡ μαύρη ἀπελπισία της ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ καὶ δυσώδους ἐκείνου καταφυγίου ἦτο ἡ φοβερωτέρα ἔνδειξις τῆς τύχης, ἡ ὁποία ἐπερίμενε τὰς λοιπὰς ἐκεῖ γυναῖκας, ἐὰν οἱ Τοῦρκοι μᾶς ἀνεκάλυπτον.

Τὴν τελευταίαν νύκτα ἐξημερώθημεν μὲ τὸν

Digitized by Google

φόβον, ὅτι δὲν θὰ σωθῶμεν ἀπὸ τὰς χεῖράς των. Ἡ θύρα μόνη τοῦ σταύλου μᾶς ἐχώριζεν ἀπ' αὐτῶν. Τὴν αὐγὴν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν ἡ σιωπή, ἀλλ' ἐξηκολούθει ἐντὸς τοῦ χωρίου ὁ θόρυβος. Πόσον βραδέως αἱ ὧραι παρήρχοντο! Θὰ ἐπανέλθωσιν οἱ Τοῦρκοι πλησίον μας; Θὰ τοὺς ἔχωμεν καὶ τὴν νύκτα πάλιν; Ἠσθανόμεθα πάντες ὅτι δὲν ἠδυνάμεθα ν' ἀνθέξωμεν πλειότερον. Πρὸς τὸ ἑσπέρας τοὺς ἠκούσαμεν εἰς τὴν αὐλήν, ἑτοιμαζομένους πρὸς ἀναχώρησιν, καὶ ἐκρατοῦμεν τὴν ἀναπνοήν μας περιμένοντες τὴν ἐλπιζομένην ἀπομάκρυνσίν των.

Ἐκεῖ, ἀκούομεν αἴφνης πλησίον τῆς θύρας βροντώδη Τούρκου φωνήν·

— Ἄς ἴδωμεν πρὶν φύγωμεν, τί ἔχει εἰς αὐτὴν τὴν ἀποθήκην.

Ἔκαμα τὸν σταυρόν μου. Κρύος ἱδρὼς μὲ περιέχυσε.

Ἡ θύρα τοῦ σταύλου ἔτριξε καὶ ἠνοίχθη, καὶ εἰς τὸ ἄνοιγμά της εἶδον Τούρκου μορφὴν φοβεράν. Ἐκράτει ξίφος γυμνὸν εἰς τὴν μίαν χεῖρα, εἰς δὲ τὴν ἄλλην ῥάβδον, καὶ ἀπὸ τῆς ἄκρας τῆς ῥάβδου ἐκρέματο λύχνος, τὸ δὲ φῶς τοῦ λύχνου ἐφώτιζε τοῦ Τούρκου τὸ πρόσωπον, καὶ ὄπισθεν τῶν ὤμων του ἄλλαι Τούρκων κεφαλαὶ ἔρριπτον περίεργα ἐντὸς τοῦ σκότους βλέμματα. Ἐκαθήμην κατὰ γῆς εἰς τὸ βάθος τοῦ σταύλου, ἀντικρὺ τῆς εἰσόδου. Χίλια ἔτη νὰ ζήσω, δὲν θὰ λησμονήσω τὴν ἀποτρόπαιον ἐκείνην ὀπτασίαν! Ἀναπνοὴ ἐντὸς τοῦ σταύλου δὲν ἠκούετο. Ὁ Τοῦρκος ἐκτείνει τὸν πόδα, προχωρεῖ ἓν βῆμα. Ἀντήχησε διὰ μιᾶς ὁ πάταγος ὑδάτων πατουμένων καὶ βλάσφημος τῶν Τούρκων ἐκφώνησις. — Μόνον βρῶμαι εἶναι ἐδῶ. Δὲν ἔχει τίποτε. Πηγαίνωμεν! Ἡ θύρα ἐκλείσθη μετὰ κρότου, καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀνεχώρησαν. Ἐσώθημεν! ἓν βήξιμον, εἷς στεναγμὸς ἠδύνατο νὰ μᾶς προδώσῃ. Ἀλλ' ὁ Θεὸς μᾶς ἐλυπήθη καὶ ηὐδόκησε νὰ μᾶς διαφυλάξῃ, ἡ δὲ σωτηρία μας τὴν ὥραν ἐκείνην μᾶς ἐφάνη ὡς ἀγαθὸς διὰ τὸ μέλλον οἰωνός, καὶ ἐπεριμένομεν μὲ πλειότερον ἤδη θάρρος τῆς δοκιμασίας μας τὸ τέλος.

Δὲν ἐψεύσθησαν αἱ ἐλπίδες μας. Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν, ἀφοῦ ἐνύκτωσε, ἠνοίχθη τοῦ σταύλου ἡ θύρα καὶ πάλιν, ἀλλ' ὑπὸ φίλης ἤδη χειρός, καὶ ἦλθεν ἐν μέσῳ ἡμῶν ὁ χωρικός, τὸν ὁποῖον ὁ θεῖός μου εἶχεν ἀποστείλει πρὸς εὕρεσιν πλοίου. Πῶς ἐξετέλεσε τὴν παραγγελίαν, πῶς ἀνεκάλυψε τὸ κρησφύγετόν μας δὲν γνωρίζω. Ἔφερε τὴν ἀγγελίαν ὅτι πλοῖον Ψαριανὸν μᾶς ἐπερίμενεν εἰς ἔρημον λιμενίσκον οὐχὶ μακρὰν τοῦ χωρίου, καὶ ἦτο ἕτοιμος ὁ χωρικὸς νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ ἀμέσως πρὸς αὐτό.

Ἡ νυκτερινὴ ὥρα, ὁ φόβος τῶν Τούρκων, ἡ ἄγνοια τοῦ μέλλοντος, οἱ κίνδυνοι τῆς φυγῆς, ἡ ἀνάμνησις τῶν πρώτων ματαίων περιπλανήσεων, πολλοὺς στεναγμοὺς τὴν ὥραν ἐκείνην ἐγέννησαν. Ἀλλ' ἂν ἐμένομεν, ὁ ὄλεθρος ἦτο βέβαιος σήμερον ἢ αὔριον, ἐνῷ φεύγοντες ἠδυνάμεθα ἴσως νὰ σωθῶμεν. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ἡ φυγὴ καὶ ἀνεχωρήσαμεν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ χωρικοῦ. Κρατούμενοι τὰς χεῖρας καὶ βαδίζοντες ἐν σιωπῇ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χωρίου, πρὸς τὸ ἀντίθετον τῆς εἰσόδου μέρος. Ἐφεύγομεν τὴν πύλην ὑποπτευόμενοι ὅτι ἐφρουρεῖτο ὑπὸ Τούρκων. Ὁ ὁδηγός μας εἶχε λάβει τὰ μέτρα του. Εἰσήλθομεν ἐντὸς οἰκίας ἐρήμου διὰ νὰ δραπετεύσωμεν ἐκ τῶν ὄπισθεν. Ἡ νὺξ ἦτο σκοτεινή, διεκρίνετο ὅμως ἐκ τοῦ παραθύρου τὸ κρημνῶδες κάτω ἔδαφος. Ἐκρεμάσθη σχοινίον καὶ κατέβην πρῶτος ἐγώ. Ἔδεσα εἰς τὴν ζώνην μου τὸ σχοινίον καὶ τὸ ἐκράτουν ἐκ τῶν χειρῶν, ἐνῷ μὲ κατεβίβαζον οἱ ἄνωθεν. Κατῆλθον κατόπιν οἱ λοιποὶ ἄνδρες ἀνὰ εἷς, καὶ ἐπεριλάβομεν ἔπειτα τὰς καταβιβαζομένας γυναῖκας καὶ παιδία. Τελευταῖος ἐπήδησεν ὁ χωρικός, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς μας, καὶ ἤρχισεν ἡ νυκτερινὴ ὁδοιπορία. Ἡ ἀπόστασις δὲν ἦτο μεγάλη, ἀλλὰ δὲν εἶναι εὔκολος ὁ δρόμος, ὅταν μὲ τὸν στόμαχον κενὸν καὶ τὴν καρδίαν τρέμουσαν, φεύγῃς εἰς τὸ σκότος, μὴ γνωρίζων ποῦ πηγαίνεις, καὶ φοβεῖσαι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν μὴ φανῶσιν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἔχεις γέροντας καὶ γυναῖκας καὶ παιδία μικρὰ εἰς τὴν συνοδίαν σου.

[Ἕπεται συνέχεια.] Δ. Βικέλας.

ΤΑ ΗΘΗ ΤΩΝ ΜΥΡΜΗΚΩΝ

κατὰ τὰς νεωτέρας παρατηρήσεις.

[Μετάφρασις τῆς δεσποινίδος Ἑλίζης Σ. Σούτσου].

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 39.

Ὁ Αὔγουστος Φορὲλ παρατηρήσας τοὺς κοινοτέρους μύρμηκας ἐν Ἑλβετίᾳ κατέστησε γνωστὰς λεπτομερείας τινας περιεργοτάτας περὶ τῶν ἠθῶν αὐτῶν. Ἐν τοῖς ἀγροῖς κατοικεῖ ἐν τῇ γῇ ὁ αἱματόχρους μύρμηξ (fourmi sanguine), τὸ τολμηρὸν ζωΰφιον, τὸ ὁποῖον ὑποδουλοῖ τοὺς καστανοὺς μύρμηκας (fourmis brunes). Εἰς τὰ αὐτὰ μέρη κατοικεῖ ὁ μύρμηξ τῶν λειμώνων (fourmi des prés) ὁ μηδεμίαν ἐπικουρίαν παρ' ἄλλων ζητῶν. Τὰ δύω ταῦτα εἴδη διάκεινται ἐχθρικῶς, ἐὰν δὲ τυχὸν αἱ φωλεαὶ των εὑρεθῶσι πλησίον, ὁ πόλεμος γίνεται ἀδιάλειπτος. Εὐκινητότεροι ὄντες καὶ ἀνδρειότεροι τῶν ἄλλων, οἱ αἱματόχροες ἐπιτίθενται σύσσωμοι καὶ μάχονται μετ' ἀναμφισβητήτου ὑπεροχῆς, σχεδὸν πάντοτε δὲ νικῶσι, διώκουσι δὲ τοὺς φεύγοντας καὶ γενόμενοι κύριοι τῶν βομβύκων, τοὺς ὁποίους οὗτοι προσπαθοῦσι νὰ σώσωσι, τρώγουσι τὰς ἐν αὐταῖς νύμφας.

Πάντες οἱ παρατηρηταὶ θαυμάζουσι τὴν ὁρμὴν τῶν μυρμήκων ἐν τῇ πάλῃ. Ἄτομα κατ' ἀρχὰς δειλὰ καὶ ἄτολμα, ἐρεθίζονται κατ'

Digitized by Google

ὀλίγον καὶ ἐπὶ τέλους κατεχόμενα ὑπὸ εἴδους μανίας ἐπιτίθενται καὶ κατὰ τῶν ἰδίων συντρόφων. Ἄλλοι ἧττον ὁρμητικοὶ προσπαθοῦσι ν' ἀναχαιτίσωσι τοὺς μανιώδεις ἐκείνους καὶ κρατοῦσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ποδῶν μέχρις οὗ ἡσυχάσωσι.

Κατὰ τὸ θέρος, ὁ Φορὲλ, ὅπως προκαλέσῃ μάχην μεταξὺ ζωϋφίων ἐχθρῶν, ἔθεσε πλῆθος ἐργατῶν καὶ βομβύκων τοῦ μύρμηκος τῶν λειμώνων πλησίον φωλεᾶς αἱματοχρόων μυρμήκων. Οὗτοι ἥρπασαν ταχέως τοὺς βόμβυκας, ἀλλ' ἀντὶ νὰ τοὺς φάγωσιν, ὡς συνήθως, ἀπέθεσαν αὐτοὺς ἐν τῇ φωλεᾷ των, κατὰ δὲ τὸ ἐπιὸν ἔτος οἱ αἱματόχροες μύρμηκες καὶ οἱ τῶν λειμώνων ἔζων ἐν ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ. Γενομένου δὲ ῥήγματος εἰς τὴν μυρμηκιὰν, καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ μετεκόμισαν τοὺς βόμβυκας εἰς τὰ ὑπόγεια καὶ ἤρξαντο τῆς ἐπισκευῆς μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου. Τότε ὁ Φορὲλ ἔθεσε παρὰ τὴν μυρμηκιὰν πλῆθος μυρμήκων τῶν λειμώνων συλλεγέντων ἀλλαχοῦ, ἀλλ' οἱ φίλοι τῶν αἱματοχρόων μυρμήκων ἠρνήθησαν νὰ τοὺς ἀναγνωρίσωσιν ὡς ἀδελφοὺς καὶ ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν τῇ βοηθείᾳ τῶν ἄλλων. Οἱ ξένοι, πολυαριθμότεροι ὄντες, ἐπολιόρκησαν τὴν φωλεάν. Οἱ σύμμαχοι ἐννοοῦντες τὴν ἧττάν των ἐτράπησαν εἰς φυγὴν λαμβάνοντες μεθ' ἑαυτῶν τοὺς δούλους, τοὺς σκώληκας καὶ τὰς νύμφας καὶ τοὺς νεογνοὺς ἐργάτας, ἀπεκατέστησαν δὲ εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Περίεργος εἶναι ἡ μυρμηκιὰ τῶν τοιούτων συμμάχων· ἕκαστον εἶδος διατηρεῖ τὸν ἴδιον αὐτοῦ τρόπον τοῦ κτίζειν, ὥστε ἡ φωλεὰ παρουσιάζει ἀρχιτεκτονικὴν σύμμικτον. Ἐπὶ τοῦ δώματος βλέπει τις συνήθως τοὺς μύρμηκας τῶν λειμώνων φέροντας ὑλικὸν ἢ θερμαινομένους εἰς τὸν ἥλιον, ἐὰν δὲ ῥίψῃ τις μεταξὺ αὐτῶν ζωΰφια ἄγνωστα ἢ τοὺς ταράξῃ ἄλλως πως, εὐθὺς καταφεύγουσιν εἰς τὰ ὑπόγεια ζητοῦντες ἐπικουρίαν. Αἴφνης παρουσιάζονται, ὡς ἐκ θαύματος, οἱ αἱματόχροες μύρμηκες, συναπτομένης δὲ μάχης, οἱ μύρμηκες τῶν λειμώνων συμμετέχουσιν αὐτῆς τελευταῖον.

Οἱ νεογνοὶ ἐργάται μανθάνουσι πρὸ παντὸς ἄλλου τὰ οἰκιακὰ ἔργα· κατ' ἀρχὰς δὲ δὲν μάχονται οὐδὲ διακρίνουσι τοὺς φίλους ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰμὴ ἀφοῦ ἀποκτήσωσι πεῖραν. Ὡς ἐκ τούτου, δύναταί τις ν' ἀναγκάσῃ εἰς συμμαχίαν πολλὰ εἴδη διάφορα, ἀρκεῖ νὰ συλλέξῃ ἄτομα νέα. Ἐντὸς ὑαλίνου κλωβίου ἐτέθησαν νύμφαι ἀνήκουσαι εἰς ἓξ διάφορα εἴδη καὶ τριῶν εἰδῶν νέοι ἐργάται οὐδεμίαν ἔχοντες μεταξύ των συγγενικὴν σχέσιν. Τὰ ζωΰφια ἀπεκατέστησαν ἐν κοινῷ καὶ εἰργάσθησαν ἐκ συμφώνου· οἱ ἀρχαιότεροι τῶν μυρμήκων ἤνοιγον τοὺς βόμβυκας καὶ ἐβοήθουν τὰ νεογνὰ νὰ ἐξέρχωνται. Οὕτως ἐγεννήθη πληθυσμὸς ποικίλος ἐν ᾧ ἐβασίλευεν ἡ ὁμόνοια. Ἐν ἐλευθερίᾳ, οἱ τοιοῦτοι σύνδεσμοι γίνονται μόνον μεταξὺ τῶν αἱματοχρόων καὶ τῶν μυρμήκων τῶν λειμώνων.

Αἱ δὲ σχέσεις τῶν μυρμήκων τοῦ αὐτοῦ εἴδους, τῶν ἀνηκόντων εἰς ἀποικίας διαφόρους, ἐξαρτῶνται ὅλως ἐκ τῶν περιστάσεων. Ὅταν δύω γειτνιάζουσαι μυρμηκιαὶ στενοχωρῶσιν ἀλλήλας, γίνεται πόλεμος καὶ μάχαι ἀλλεπάλληλοι, ἐν γένει δὲ ἐξαντλουμένων τῶν δυνάμεων, συμμαχία ὁριστικὴ διαδέχεται τὸν πόλεμον. Δύω φωλεῶν ἐχουσῶν ἀσθενῆ πληθυσμὸν, ἡ συμμαχία εἶναι σχεδὸν ἄμεσος. Εἰς τὴν ἐσχατιὰν μικροῦ δάσους εὐρύχωρος μυρμηκιὰ κατείχετο ὑπὸ μυρμήκων τοῦ λειμῶνος. Ὁ Φορὲλ ἔφερε μακρόθεν ἑτέραν φωλεὰν τοῦ αὐτοῦ εἴδους. Καθ' ἣν ὥραν γίνονται συνήθως αἱ ἐκδρομαὶ, οἱ μύρμηκες τῆς παλαιᾶς φωλεᾶς ἐπλησίασαν τὸ ἄλλο στρατόπεδον, ἐφονεύθησαν δὲ ἅπαντες, οἱ δὲ ξένοι βλέποντες ἐρχομένους καὶ ἄλλους ἐχθροὺς ἐπροχώρησαν κατοπτεύοντες μέχρι τῆς ἐχθρικῆς φωλεᾶς, τότε δὲ συνεκροτήθη μάχη πεισματωδεστάτη, πλεῖστοι δὲ νεκροὶ καὶ τραυματίαι ἐκάλυψαν τὸ ἔδαφος. Πρὸς στιγμὴν, οἱ ξένοι μύρμηκες διέσπασαν τὰς γραμμὰς τῶν ἀντιπάλων, ἐφόνευον δὲ αὐτοὺς ἀνηλεῶς. Πανικὸς φόβος κατέλαβε τοὺς κατοίκους τῆς παλαιᾶς φωλεᾶς, ἀλλ' αἱ ἐπικουρίαι δὲν ἐξηντλήθησαν, ἐξ ὅλων τῶν ὀπῶν ἐξήρχοντο τάγματα μυρμήκων εἰς βοήθειαν τῶν μαχομένων, μέχρις οὗ ὑπερεφαλάγγισαν τοὺς ἐχθρούς. Ἐκ τούτων δὲ οἱ σωθέντες ἐτράπησαν εἰς φυγήν.

Μεταξὺ μυρμήκων διαφόρων εἰδῶν ὁ πόλεμος εἶναι ἐνδημικὸς καὶ ποτὲ μὲν ὑπόκωφος ποτὲ δὲ βίαιος, κατὰ τοὺς χαρακτῆρας. Ἐν γένει οἱ μύρμηκες οἱ ἴσας ἔχοντες δυνάμεις ἀποφεύγουσιν ἀλλήλους καὶ ἐρίζουσι μὲν ἐνίοτε συναντώμενοι, ἀλλὰ σπανίως μάχονται, αἱ δὲ σπουδαῖαι μάχαι συμβαίνουσιν εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις, παρέχουσι δὲ μέγα τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐν αὐταῖς παρατηρεῖ τις πλεῖστα δείγματα τῆς νοημοσύνης τῶν μαχομένων καὶ ἀτομικὰς διαφορὰς ἐκπληκτικὰς ὡς πρὸς τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα, πείθεται δὲ ὅτι οὐδαμοῦ ἐν τῇ φύσει ὑπάρχει ἡ ἰσότης.

Ὅταν μυρμηκιά τις ἔχῃ πληθυσμὸν ὑπέρμετρον, γίνονται κατὰ τὸ ἔαρ ματαναστάσεις καὶ κτίζονται ἀποικίαι μακρὰν τῆς πρώτης φωλεᾶς· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ παλαιοὶ συγκάτοικοι συναντώμενοι ἀναγνωρίζουσιν ἀλλήλους, ἀλλὰ παρερχομένου χρόνου πολλοῦ παύουσι τὰς σχέσεις καὶ γίνονται ὅλως ἀλλότριοι. Ἄλλως τε ὁ πληθυσμὸς ἀνανεοῦται ταχέως διὰ τοῦ θανάτου τῶν προτέρων γενεῶν καὶ τῆς γεννήσεως ἄλλων.

Ὁ Φορὲλ ἐμελέτησε μετὰ μεγίστης ὑπομονῆς τοὺς πολεμικοὺς μύρμηκας (**fourmis amazones**) τοὺς μὴ δυναμένους νὰ κτίσωσι μηδὲ νὰ ἀναθρέψωσι τοὺς σκώληκάς των μηδὲ κἂν

Digitized by Google

νὰ φύγωσι μόνοι. Οἱ μύρμηκες οὗτοι εἶναι φαιοί, ἔχουσι δὲ 6-7 χιλιοστῶν μῆκος, μόνοι δὲ οἱ θήλεις εἶναι ὀλίγον τι μεγαλείτεροι. Οἱ οὐδέτεροι ἔχουσι λεπτὰς καμπύλας σιαγόνας ἀπολιγούσας εἰς αἰχμὴν, χρησιμευούσας δὲ ὡς ὅπλα ἀλλ' οὐχὶ ὡς ἐργαλεῖα. Οἱ πολεμικοὶ μύρμηκες ἔχουσιν ἰδιαίτερον τρόπον τοῦ μάχεσθαι. Μὴ δυνάμενοι νὰ λάβωσι τὸν ἀντίπαλον ἀπὸ τῶν ποδῶν οὐδὲ νὰ κόψωσι κεφαλὴν ἢ ἄλλο τι μέλος, συλλαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ τρυπῶσι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ τῆς αἰχμῆς των. Τοῦ εἴδους τούτου ἡ εὐστροφία εἶναι ἔκτακτος, αἱ κινήσεις ὁρμητικαί, ἡ δὲ ἀνδρία παράτολμος. Μηδέποτε ζητῶν νὰ σωθῇ διὰ τῆς φυγῆς, ὁ τοιοῦτος μύρμηξ ῥιπτόμενος ἐν τῷ μέσῳ ξένης μυρμηκιᾶς ἀναπηδᾷ καὶ φονεύει σωρηδὸν τοὺς ἀντιπάλους του μέχρις οὗ καταβληθῇ. Ἀλλ' εἰς τοιαύτας μόνον περιστάσεις οἱ πολεμικοὶ μύρμηκες ἐπιδεικνύουσι τοιαύτην μανίαν. Κατὰ τὰς συνήθεις ἐκδρομάς, βαδίζουσιν εἰς πυκνὴν φάλαγγα, ἀποσύρονται ἐνώπιον ἀπειλοῦντος κινδύνου καὶ ἀφίστανται παρουσιαζομένου τινὸς ἐμποδίου. Ἐὰν δὲ εἷς μύρμηξ μείνῃ ὀπίσω, σπεύδει νὰ καταφθάσῃ τοὺς συντρόφους του. Ὅταν ἡ διανυθησομένη ὁδὸς ἦναι μακρά, οἱ μύρμηκες ἵστανται συχνὰ ὅπως περιμένωσι τοὺς καθυστεροῦντας καὶ ἀποφασίζωσι περὶ τῆς ληπτέας διευθύνσεως.

Ἡ δύναμις τῶν ἐκστρατευουσῶν φαλαγγῶν διαφέρει, ἀνέρχεται δὲ ἐνίοτε μέχρι χιλίων ἢ καὶ δισχιλίων. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὐτῶν ἐκτελοῦνται συνήθως κατὰ τὸν Ἰούνιον ἢ τὸν Αὔγουστον, ἡ δὲ ἀναχώρησις γίνεται πάντοτε μετὰ μεσημβρίαν περὶ τὰς δύω ἢ καὶ ἀργότερον, ὅταν ὁ καύσων ἦναι ὑπερβολικός. Αἱ προπαρασκευαὶ γίνονται ταχύτατα. Μύρμηκές τινες περιπατοῦσι μετ' ἀδιαφορίας ἐπὶ τοῦ δώματος, αἴφνης τινὲς αὐτῶν εἰσέρχονται εἰς τὴν φωλεάν, δοθέντος δὲ τοῦ σημείου, οἱ μύρμηκες ἐξέρχονται σωρηδόν, συγκρούουσι τὸ μέτωπον καὶ ἐγγίζουσιν ἀλλήλους διὰ τῶν κερατίων, ἔπειτα δὲ ἐκκινοῦσιν ὅλοι ὁμοῦ καὶ ἀπομακρύνονται. Οἱ δοῦλοι οὐδεμίαν προσοχὴν δίδουσιν εἰς τὰ γενόμενα καὶ φαίνονται ὅλως ἀδιάφοροι.

Εἴς τινας περιστάσεις, οἱ πολεμικοὶ μύρμηκες βαδίζουσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον μετὰ θαυμασίας βεβαιότητος, ὅταν λ. χ. ἔχωσι σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ μυρμηκιᾶς κειμένης ἐν τόπῳ γνωστῷ. Ἀπεναντίας ἀπατῶνται εὐκόλως ὁσάκις ἐκστρατεύουσιν εἰς ἄγνωστα μέρη, αἱ δὲ ἐκστρατεῖαι ἀποτυγχάνουσιν ἐνίοτε, καὶ τότε οἱ μύρμηκες ἐπανέρχονται ἄπρακτοι εἰς τὴν μυρμηκιάν, ἀλλ' ἡ ἀποτυχία δὲν πτοεῖ αὐτούς, τὰ δὲ γενόμενα σφάλματα ἀποβαίνουσιν ὠφέλιμα διὰ μέλλουσαν ἐκστρατείαν.

Τὴν ἐπαύριον ἐκκινοῦσιν ἐκ νέου καὶ βαδίζουσι μετὰ θάῤῥους, ἀπαντῶντες δὲ φωλεὰν καστανῶν μυρμήκων εἰσβάλλουσιν εἰς αὐτὴν ἐν ἀκαρεῖ καὶ ἐξέρχονται κρατοῦντες νύμφας, τὰς ὁποίας μεταφέρουσιν εἰς τὴν κατοικίαν των, ἀλλ' ἀντὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτήν, ἀποθέτουσι τὰς νύμφας εἰς σωρὸν παρὰ μίαν τῶν ὀπῶν καὶ ἀπέρχονται πάραυτα ὅπως κλέψωσι καὶ ἄλλας. Οἱ καστανοὶ μύρμηκες προβλέποντες δευτέραν ἔφοδον, κλείουσι τὰς ὀπὰς τῆς φωλεᾶς των μὲ χῶμα.

Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν πολεμικῶν μυρμήκων περιμένει τὸ κύριον σῶμα, ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ ἀναβαίνουσιν ἐν τάχει ἐπὶ τοῦ δώματος, ἀνοίγουσι τὰς ὀπάς, ἀνατρέπουσι τοὺς ἀμυνομένους καὶ ἀπέρχονται πάλιν φέροντες ἄλλην λείαν. Πολλάκις, ἀνόητοι μύρμηκες ἀπατώμενοι ἁρπάζουσι βόμβυκας κενοὺς ἢ πτώματα ἢ ἄλλα ἀντικείμενα ἄχρηστα.

Ἐνίοτε ἀφοῦ ἔγιναν αἱ πρὸς ἐκστρατείαν προπαρασκευαὶ καὶ οἱ μύρμηκες ἐξεκίνησαν ἤδη, τινὲς αὐτῶν μένουσιν ὀπίσω· ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ ἐπιστρέφει, πάντες φαίνονται ἀναποφάσιστοι, τὸ σχέδιον ὡς φαίνεται ἔγινε κακὸν καὶ ἡ ἐκστρατεία δὲν πραγματοποιεῖται. τὰ δὲ ζωΰφια εἰσδύουσι κατ' ὀλίγον εἰς τὰ ὑπόγειά των.

Οἱ πολεμικοὶ μύρμηκες δὲν ὑποδουλοῦσι μόνον τοὺς καστανούς, ἀλλ' αἰχμαλωτίζουσιν εὐχαρίστως καὶ τοὺς πυῤῥογενείους (fourmis barberousse). Οὗτοι ἀμύνονται θαῤῥαλεώτερον τῶν ἄλλων, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἡττῶνται πάντοτε. Βλέποντες τοὺς ἐχθροὺς ἐρχομένους, ἐξέρχονται πολυάριθμοι ὅπως ὑπερασπίσωσι τὴν φωλεὰν αὐτῶν. Οἱ πολεμικοὶ μύρμηκες μηδόλως πτοούμενοι ἐπιτίθενται, γίνεται δὲ συμπλοκὴ ἀπερίγραπτος καὶ ἐνῷ εἰσέρχονται εἰς τὴν φωλεὰν διὰ τῶν ὀπῶν, πλῆθος πυῤῥογενείων ἐξέρχονται αὐτῆς φέροντες ἑκατοντάδας σκωλήκων καὶ νυμφῶν, ἃς προσπαθοῦσι νὰ σώσωσιν. Οἱ πολεμικοὶ ἀπέρχονται κρατοῦντες βόμβυκας, τότε δὲ οἱ πυῤῥογένειοι διώκουσιν αὐτούς, ἡ δὲ σκηνὴ εἶναι περιεργοτάτη. Τινὲς τῶν πολεμικῶν μυρμήκων ἑλκόμενοι ἀπὸ τῶν ποδῶν ἀναγκάζονται ν' ἀφήσωσι τὴν λείαν των· ἄλλοι ῥίπτοντες τὸν βόμβυκα, τὸν ὁποῖον κρατοῦσι, τρυπῶσι διὰ τῆς αἰχμῆς των τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀντιπάλου. Οἱ πυῤῥογένειοι ἐξακολουθοῦσιν ἐνοχλοῦντες ἐπί τινα χρόνον τοὺς πολεμικούς, ἀλλ' οὗτοι ταχύτεροι ὄντες φεύγουσι καὶ ἐπανέρχονται εἰς τὴν φωλεάν των μετὰ σημαντικῆς λείας. Οὐδὲν ἀποθαῤῥύνει τοὺς ἀνδρείους τούτους μύρμηκας. Φάλαγξ πορευομένη ἐν κακοκαιρίᾳ, διέρχεται ἐνίοτε πλησίον βρύσεως καὶ βρεχομένη προχωρεῖ δυσκόλως. Οἱ μύρμηκες ἀφικνούμενοι εἰς μεγάλην τινα ὁδὸν δὲν διστάζουσι νὰ διέλθωσιν αὐτὴν καίτοι καλύπτονται ὑπὸ τοῦ κονιορτοῦ καὶ ἀνατρέπονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Ἀφοῦ λῃστεύσωσι μυρμηκιάν τινα ἀπέρχονται, καθὰ δὲ φέροντες φορτίον, προσκόπτουσιν ἀνὰ πᾶν βῆμα καὶ παρασύ-

Digitized by Google

ρονται ὑπὸ τῆς θυέλλης εἰς μεγάλας ἀποστάσεις, ἀλλὰ μηδόλως ἐγκαταλείποντες τὸ φορτίον, παλαίουσι μετ' ἀκαταβλήτου καρτερίας καὶ ἐπανέρχονται εἰς τὴν κατοικίαν αὐτῶν χωρὶς ν' ἀπολέσωσι τὰ κατακτηθέντα.

Περιεργότατον εἶδος εἶναι τὸ τῶν λεγομένων πλανητῶν μυρμήκων (fourmi erratique, tapinome). Οὗτοι βαδίζουσι καὶ τρέχουσι κρατοῦντες ἀπειλητικῶς τὰ κεράτια αὐτῶν ἐμπρὸς καὶ ὑψοῦντες τὴν κοιλίαν, ἐκτοξεύουσι δὲ ῥευστὸν ἔχον βαρυτάτην ὀσμήν, διὰ τοῦ ὁποίου πνίγουσι πᾶν ἐχθρικὸν ζωΰφιον. Οἱ μύρμηκες οὗτοι ὀρύσσουσιν ὑπονόμους καὶ ἀλλάσσουσι συχνότατα κατοικίαν, μετοικοῦσι δὲ μετ' ἐκτάκτου ταχύτητος συμπαραλαμβάνοντες μεθ' ἑαυτῶν τοὺς σκώληκας καὶ τὰς νύμφας. Ὁ λόγος τῶν τοιούτων μετοικήσεων εἶναι ἄγνωστος. Οἱ μύρμηκες οὗτοι δὲν εἶναι πολεμικοί, ἀλλ' ὅμως προσβαλλόμενοι ἀμύνονται μετὰ παραδόξου εὐτολμίας. Περιστοιχιζόμενος ὑπὸ ἐχθρῶν, ὁ πλανήτης μύρμηξ ἐκτοξεύει κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν τὸ βαρύοσμον αὐτοῦ ῥευστόν, τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ βραχέντα ζωΰφια τρίβονται εἰς τὸ χῶμα καὶ κυλίονται ἐν σπασμοῖς.

Τοιαῦτα περίπου τὰ εἴδη τῶν μυρμήκων τῆς Εὐρώπης. Οὐχ ἧττον περίεργα καίτοι ὀλιγώτερον γνωστὰ εἶναι τὰ περὶ τῶν μυρμήκων τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου.

Εἰς τὰς παρὰ τοὺς τροπικοὺς χώρας, ὑπάρχει πλῆθος μυρμήκων. Ὁ Ἄγγλος φυσιοδίφης Henry Walter Bates, διαμείνας ἐπὶ δώδεκα περίπου ἔτη παρὰ τὸν Ἀμαζώνιον ποταμόν, παρετήρησε τὰς ἕξεις τῶν φοβερῶν ἐκείνων μυρμήκων, οἱ ὁποῖοι περιφέρονται εἰς τὰς ὁδούς, τρέχουσιν εἰς τὰ δάση, εἰσδύουσιν εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἁρπάζοντες τὰ τρόφιμα, ἀπέρχονται διὰ νυκτὸς ὅπως ἀποφύγωσι τὴν καταδίωξιν.

Οἱ μεγαλοκέφαλοι οἰκοδόμοι (œcodome), ἔχοντες μῆκος 2-2 1)2 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, ὑπάρχουσι πολυπληθεῖς ἐν Βρασιλίᾳ. Οἱ οὐδέτεροι, καστανομέλανοι τὸ χρῶμα, ἔχουσιν εἰς τὴν κεφαλὴν δύω κεραίας καὶ εἰς τὸν θώρακα δύω ζεύγη ἀκανθῶν, εἶναι δὲ τριῶν εἰδῶν, μικροὶ ἔχοντες μετρίαν κεφαλήν, ἀληθεῖς ἐργάται, καὶ μεγάλοι ἔχοντες κεφαλὴν μεγίστην. Ἄγνωστον ἐὰν ὑπάρχωσι μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν διαφοραὶ σπουδαῖαι ὡς πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὰ προσόντα. Ὁ οἰκοδόμος μεταχειρίζεται πρὸς κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς του φύλλα δένδρων. Ὁ σουηδὸς περιηγητὴς Λοὺνδ διερχόμενος πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν πλησίον δένδρου μεμονωμένου, εἶδε μετ' ἐκπλήξεως τὰ φύλλα πίπτοντα ὡς βροχή, πλησιάσας δὲ παρετήρησεν ὅτι ἐπὶ ἑκάστου φύλλου ἐκάθητο μύρμηξ ἐργαζόμενος παντὶ σθένει. Ἡ οὐρὰ ἐκόπτετο καὶ τὸ φύλλον ἔπιπτε χαμαί. Ὑποκάτω δὲ τοῦ δένδρου ἄλλοι μύρμηκες ἔκοπτον τὰ πεπτωκότα φύλλα εἰς μικρὰ τεμάχια καὶ τὰ ἀπεκόμιζον. Εἰς ὅλην τὴν παραμαζώνιον χώραν, οἱ οἰκοδόμοι γυμνοῦσιν οὕτω τῶν φύλλων τὰ καλλιεργημένα δένδρα καὶ προξενοῦσι φοβερὰς ζημίας. Αἱ φωλεαὶ τῶν μυρμήκων τούτων ὁμοιάζουσιν ἐξωτερικῶς λοφίσκους ἔχοντας ἐνίοτε 1)2 μέτρου ὕψος καὶ 35—40 μέτρων περιφέρειαν. Ὁ θόλος σχηματίζεται ὑπὸ χώματος ἔχων ὑψώματα ἐν εἴδει πυργίσκων, καλύπτει δὲ εὐρυχώρους καὶ βαθείας στοὰς ὑπογείους. Πιθανῶς τὰς φωλεὰς ταύτας κατασκευάζουσι τὴν νύκτα καθότι τὴν ἡμέραν οὐδέποτε φαίνονται ἐργαζόμενοι, συνήθως δὲ αἱ ὀπαὶ μικραὶ οὖσαι καὶ πολυάριθμοι μένουσι κεκλεισμέναι, τοὐλάχιστον τὴν ἡμέραν. Ἐσωτερικῶς, ὑπάρχει εὐρύχωρος στοὰ ἀρίστης κατασκευῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἄγουσι δίοδοι στεναί.

Ἐπανερχόμενοι τῆς συλλογῆς τῶν φύλλων οἱ οἰκοδόμοι ὁμοιάζουσι φύλλα περιπατοῦντα, τὸ δὲ θέαμα εἶναι περιεργότατον. Οὐ μακρὰν τῶν φωλεῶν τὰ τεμάχια τῶν φύλλων, ἔχοντα τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος μικροῦ νομίσματος, κατατίθενται εἰς σωροὺς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὰ τεμάχια ταῦτα χρησιμεύουσι πρὸς κατασκευὴν τῶν θόλων καὶ τιθέμενα μεταξὺ τοῦ χώματος, καθιστῶσι τὸν θόλον σχεδὸν ἀδιάβροχον. Τινὲς τῶν ἐργατῶν φέρουσι τὰ τεμάχια καὶ ῥίπτουσιν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ γηλόφου· ἄλλοι τοποθετοῦσιν αὐτὰ καταλλήλως καὶ καλύπτουσιν αὐτὰ μὲ χῶμα. Ἡ ὑπὸ τὴν γῆν ἔκτασις τῶν φωλεῶν εἶναι πολλάκις 65 μέτρων. Ἄγνωστον εἶναι πῶς ἀνατρέφουσιν οἱ οἰκοδόμοι τοὺς σκώληκάς των. Οἱ ἄρρενες καὶ οἱ θήλεις, ἔχοντες μικρὰν κεφαλὴν καὶ μεγάλα πτερά, ἐξέρχονται τῶν φωλεῶν κατὰ τὸν Ἰανουάριον καὶ τὸν Φεβρουάριον, ἅμα ἀρχομένων τῶν ὑετῶν, πλεῖστοι δὲ καταστρέφονται ὑπὸ ἐντομοφάγων πτηνῶν.

Μύρμηκες πάντη ἀλλοῖοι, ἀλλ' οὐχ ἧττον παράδοξοι, κατοικοῦσιν ἐπίσης ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ. Οἱ φυσιοδίφαι ὀνομάζουσιν αὐτοὺς eciton legionis, εἶναι δὲ μακροὶ καὶ ἰσχνοὶ καὶ ἔχουσι κεφαλὴν πλατεῖαν μετὰ μεγίστων σιαγόνων κοπτερῶν, μακροὺς πόδας καὶ κέντρον, δάκνουσι δὲ καὶ κεντρίζουσιν. Οἱ μύρμηκες οὗτοι εἶναι σαρκοφάγοι, θηρεύουσι δὲ ἐν σώματι, καὶ ἐκφοβίζουσιν ὅλα τὰ ζῷα. Οἱ Ἰνδοὶ ἀποφεύγουσιν αὐτοὺς διὰ παντοίων μέσων, εἰσερχόμενοι εἰς τὰ δάση. Ὁ Bates παρετήρησε δέκα διάφορα εἴδη τοιούτων θηριωδῶν μυρμήκων. Χιλιάδες αὐτῶν ἐκστρατεύουσιν ὁμοῦ καὶ ἐπανέρχονται φέροντες ἔντομα διαμεμελισμένα, πρὸ πάντων δὲ σκώληκας καὶ νύμφας ἄλλων μυρμήκων. Τὴν λείαν ταύτην ἀποθέτουσι παρὰ τὰς φωλεάς· οἱ μὴ φέροντες φορτίον βοηθοῦσι τοὺς ἄλλους.

Δύω ἄλλα εἴδη ἐνδιαιτῶνται εἰς τὰ δάση, ὁμοιότατα ἀλλήλοις. Ὁ φυσιοδίφης δυσκόλως διακρίνει αὐτά, μεταξὺ των ὅμως οἱ μύρμη-

Digitized by Google

κες γνωρίζονται καὶ οὐδέποτε συγχέονται καίπερ ἀδιαλείπτως συναντώμενοι. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι νάνοι καὶ γίγαντες, θηρεύουσι δὲ ἐν σώματι. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀπαντῶντα αὐτούς! τὰ φοβερὰ ζωΰφια ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῶν κνημῶν αὐτοῦ καὶ δάκνουσι καὶ κεντρίζουσιν αὐτόν. Οἱ Ἰνδοὶ βλέποντες αὐτοὺς τρέπονται εἰς φυγὴν φωνάζοντες *ταυόκα*, καθότι οὕτως ὀνομάζουσι τοὺς μύρμηκας οἱ ἐγχώριοι.

Οἱ μύρμηκες οὗτοι ἐμπνέουσι φόβον εἰς πάντα τὰ ζῶα, ἐπιτίθενται κατὰ τῶν ἀραχνῶν καὶ τῶν καμπῶν καὶ διαμελίζοντες αὐτάς, μεταφέρουσι τὰ τεμάχια εἰς τὴν μυρμηκιάν. Ἐπιτίθενται δὲ καὶ κατὰ τῶν φωλεῶν τῶν σφηκῶν καὶ εἰσβάλλοντες εἰς αὐτάς, ἁρπάζουσι τοὺς σκώληκας καὶ τὰς νύμφας καὶ κατακερματίζουσιν αὐτοὺς παραυτα. Οἱ σφῆκες ἀμύνονται, ἀλλ' εἶναι ἀνίσχυροι κατὰ τῶν μυρμήκων. Ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν μυρμήκων τούτων εἴδη ἐντελῶς τυφλά, ζῶντα ἐν ὑπογείοις, ὅπου ὀρύσσουσιν ἀδιαλείπτως ὑπονόμους ὅπως ἐπιτύχωσι ξένας φωλεάς, τὰς ὁποίας λεηλατοῦσι.

Ἐκ τῶν προειρημένων βλέπει ὁ ἀναγνώστης ὅτι ἔχομεν γνώσεις θετικὰς περὶ τῆς νοημοσύνης καὶ τῶν προσόντων, περὶ τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν μυρμήκων. Νῦν δὲ ὑπολείπεται εἰς τὸν φυσιοδίφην νὰ μελετήσῃ τὸν ὀργανισμὸν αὐτῶν, τοῦ ὁποίου τὰ γενικώτερα μόνον εἶναι γνωστά.

Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι τὴν τοιαύτην μελέτην θέλει ἐπιχειρήσει καρτερικός τις ἐρευνητὴς καὶ ὅτι διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν λεπτομερειῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, θέλουσιν ἐξηγηθῆ πλεῖστα φαινόμενα, τὰ ὁποῖα τώρα δὲν ἐννοοῦμεν.

EMILE BLANCHARD.

ΛΑΖΑΡΟΝΟΙ

Περὶ τῶν ἐν Νεαπόλει Λαζαρόνων ἐγράφησαν ὡς γνωστὸν κατὰ καιροὺς πολλὰ καὶ ἀντιφατικὰ διὰ τὸν ἁπλοῦν λόγον, ὅτι καὶ τῶν Ἰταλῶν ἔνιοι ἀγνοοῦσι τὴν παραγωγὴν τοῦ ὀνόματος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ διαβόητος αὕτη τάξις ὑπέστη σὺν τῷ προϊόντι χρόνῳ οὐχὶ μικρὰς ἀλλοιώσεις, δὲν εἶναι ἄσκοπος βραχεῖα περιγραφὴ κατὰ τὰς ἀκριβεστέρας ἐρεύνας. Τὸ ὄνομα «Λαζαρόνοι» εἰσήχθη τὸ πρῶτον εἰς Ἰταλίαν ἐκ τῶν ὁμόρων γαλλικῶν ἐπαρχιῶν. Ἐπὶ τῶν μέσων αἰώνων ἐκαλοῦντο Λαζαρὶν οἱ λεπροί, ἅτε διατρίβοντες ἔξωθεν τῶν πόλεων ἐν νοσοκομείοις, ἅτινα διετέλουν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἁγίου Λαζάρου. Ἐν τοιαύτῃ ἐννοίᾳ λαμβάνουσι τὸ ὄνομα οἱ Ἰταλοὶ μυθιστοριογράφοι τῆς ιδ' καὶ τῆς ιε' ἑκατονταετηρίδος. Ὁ ἐκ Σαλέρνου Μασούκιος συνέταξε τὴν ἱστορίαν δύο ἐρωμένων, οἵτινες, ζητοῦντες σκέπην ῥαγδαίων βροχῶν, καταφεύγουσιν εἰς νοσοκομεῖον λεπρῶν, καταστρέφονται δὲ ὑπὸ τῶν εἰδεχθῶν, ἀσελγεστάτων καὶ αἱμοβόρων κατοίκων. Μόλις ἐπὶ τῶν ἀντιβασιλέων, εἶτα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Βουρβώνων διεφθάρη καὶ ἠγριώθη ἡ ἐν Νεαπόλει ἐσχάτη τῶν πολιτῶν τάξις ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε προσηγορεύθη διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου. Οἱ ἀργοὶ καὶ οἱ ἄστεγοι, οἱ ἀπὸ τῶν χειρῶν ζῶντες, οἱ εἰς οὐδένα οἶκον ἀνήκοντες κατελέγοντο ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ τοῦ δημοσίου εἰς τὴν τάξιν τῶν Λαζαρόνων. Μετ' ὀλίγον προσῆλθεν εἰς τὴν χορείαν τούτων ἕτερον στοιχεῖον φίλερι καὶ μάχιμον, ὅσοι δηλαδὴ διέκειντο δυσμενῶς πρὸς τὰς πρωτευούσας ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξεις καὶ καθόλου πρὸς τὴν ὑφισταμένην κυβέρνησιν· ἐκόμισαν δὲ οὗτοι ἐπαναστατικὴν δραστηριότητα, σοσιαλιστικὰς ἀρχάς, καὶ κατήρτισαν ὀργανικῶς τὸν ἀλόγιστον τοῦτον συρφετόν. Ἔκτοτε οἱ Λαζαρόνοι διεδραμάτισαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ βασιλείου περιφανὲς πρόσωπον, ἐξεβίασαν ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐπανειλημμένως παντοῖα προνόμια, διὰ δὲ τῆς συμμετοχῆς ἢ τῆς ἀποχῆς των μεγίστην παρέσχον ῥοπὴν εἰς τὴν νίκην ἢ ἧτταν τῶν πολιτικῶν κομμάτων καὶ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἢ ἀποτυχίαν τῶν ἐπαναστάσεων. Τρανὰ δείγματα ἐνθουσιασμοῦ ἀκαταγωνίστου ἔδοσαν τῷ **1799** ὑπὲρ τῆς συστάσεως τῆς παρθενοπείου δημοκρατίας. Τῷ **1848** ἐπελάβοντο αὐτοὶ πρῶτοι τῶν ὅπλων, μετ' ὀλίγους δὲ μῆνας διέπραξαν ἀνηκούστους θηριωδίας. Ἔκτοτε ὁ ἀστὴρ αὐτῶν ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν. Αὐστηροὺς κατὰ τῶν Λαζαρόνων νόμους ἐξέδωκεν ὁ Μουρὰτ ἐπὶ σκοπῷ ἵνα τοὺς ἐξαφανίσῃ τέλεον ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς· ἀλλ' οὐδὲν ἴσχυσε, διότι τὸ σύνταγμα τῶν Λαζαρόνων ἀνέβαινεν εἰς **30,000**, Οὐχ ἧττον ἰσχυροὶ καὶ θρασεῖς ἀπεδείχθησαν βραδύτερον ἐπὶ τῆς βουρβωνικῆς φαυλοκρατίας. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔστειλαν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπιτροπὴν αἰτούμενοι καλλιτέραν ποιότητα καὶ εὐτελεστέραν τοῦ ἄρτου τιμήν. Ὁ βασιλεύς, ὃν προσηγόρευον πάντοτε διὰ τοῦ *σύ*, συνέστησε δημόσια ἀρτοποιεῖα, ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀπειλητικὰς ἀξιώσεις των. Πᾶσαν δύναμιν πολιτικὴν ἀπέβαλον οἱ Λαζαρόνοι ὅτε καὶ αἱ ἄλλαι τάξεις ἐν τῇ νοτίῳ Ἰταλίᾳ ἤρξαντο βαθμηδὸν ἐνθουσιῶσαι ὑπὲρ τῆς ἑνότητος καὶ ἐλευθερίας τῆς Ἰταλίας. Εἰς τοιαύτην ὑψηλὴν ἰδέαν καὶ αὐταπάρνησιν δὲν ἠδύναντο νὰ μεταρσιωθῶσιν οἱ ὑπὸ τῶν Βουρβώνων ἔτι μᾶλλον διαφθαρέντες Λαζαρόνοι, οἱ σύνθημα ἔχοντες τὰ τρία **F**, **Farine**, **Feste**, **Forche**, ἤτοι ἄλευρα πρὸς κατασκευὴν ἄρτου καὶ μακαρονίων, δημοσίας πανηγύρεις καὶ ἀγχόνην διὰ τοὺς ἀρνουμένους τὰ δύο πρῶτα. Ἐν τοιαύτῃ τριάδι ἔκειτο ὅλη ἡ περὶ τὸ κυβερνᾶν σοφία τῶν Βουρβώνων. Ὡς τάξις ἰδία οἱ Λαζαρόνοι δὲν ὑπάρχουσι πλέον. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις δὲν ῥυθμίζει τὰ κατὰ τὴν κανονικὴν ἐργασίαν οὕτως ὥστε νὰ μὴ μένῃ ἀργὴ ἡ μεγίστη τοῦ ὄχλου μερὶς δι' ἔλλειψιν εὐκαιρίας ἢ χειραγωγοῦ, δὲν θὰ

Digitized by Google

ἐλλείπωσι Λαζαρόνοι τοιοῦτοι,οἵους ἀποδεικνύουσιν αἱ παραδόσεις, τὸ κλίμα καὶ ὁ ἐθνικὸς χαρακτήρ. Οἱ νῦν Λαζαρόνοι δὲν εἶναι οἱ κλέπται,οἱ λωποδύται,ὡς οἱ κακοῦργοι τοῦ Λονδίνου,τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Βερολίνου, ἀλλ' ἄνδρες νωθρότατοι, εἰς ὀλίγιστα ἀρκούμενοι καὶ εἰς τὸ dolce far niente ἐνασμενίζοντες. Ἐργάζονται ὅταν βιασθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐνδείας, γίνονται ῥάπται, κουρεῖς, ἀχθοφόροι, ξεναγωγοί, καθαίρουσιν ὑποδήματα, συλλέγουσι ῥάκη, οἰκοῦσιν ἁπανταχοῦ καὶ οὐδαμοῦ, διότι, παρὰ πάσας τὰς αὐστηρὰς τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἀπαγορεύσεις κοιμῶνται ἐν ὑπαίθρῳ, ἐν προαυλίοις, ἐν ταῖς κλίμαξι τῶν ἐκκλησιῶν κλ. Ὁ νεαρὸς Λαζαρόνος ἰδίως κοιμᾶται ἐντὸς εὐρυχώρου πλεκτοῦ κοφίνου ὡς ὁ Διογένης ἐντὸς πίθου. Ἀλλὰ τί εἶναι ὁ Διογένης ἀπέναντι γνησίου Λαζαρόνου; Οὗτος φορεῖ ἓν ὑποκάμισον καὶ βραχύτατα βρακία ἐκ λίνου χονδροῦ· στηριζόμενος εἰς τὸν κόφινόν του σιγαρίζει καὶ περιμένει τὸν μέλλοντα νὰ τῷ δώσῃ ἐργασίαν· οὕτω δὲ παριστάνει τὸ πρότυπον τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου παρὰ τοῖς νοτίοις λαοῖς. Ὁ κόφινος ἀνήκει αὐτῷ ὡς ὁ κεραυνὸς τῷ Διῒ καὶ ἡ γλαὺξ τῇ Ἀθηνᾷ. Οὐδέποτε χωρίζεται ἀπ' αὐτοῦ· τὸν φορεῖ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἰς σκέπην τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καὶ τῶν ὑετῶν· καλύπτει δι' αὐτοῦ τὸ στῆθος ἐν ὥρᾳ κινδύνου ἢ ἔριδος. Οἱ γέροντες Λαζαρόνοι ἐκλείπουσιν· οἱ εἰσέτι ἀκμαῖοι τὴν ἡλικίαν, μεταρρυθμιζομένης τῆς νεωτέρας κοινωνίας, θὰ ἐπιζητήσωσιν ἐξ ἀνάγκης πόρους βίου ὁπωσοῦν κανονικωτέρους· οἱ Λαζαρονίσκοι θὰ πολλαπλασιάζωνται ἐφ' ὅσον ἡ κυβέρνησις οἰκοδομεῖ φυλακάς, καταλείπει δὲ εἰς τὰς κοινότητας τὴν φροντίδα περὶ τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως τοῦ κατωτάτου ὄχλου.1

ΟΥΔΕΝ ΑΧΡΗΣΤΟΝ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Πιθανώτατα οἱ πλεῖστοι τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἀγνοοῦσι τί γίνονται αἱ μετάλλιναι θῆκαι τῶν διαφόρων γλυκισμάτων καὶ λοιπῶν ἐδωδίμων, τὰς ὁποίας ῥίπτομεν εἰς τὰ σαρώματα ἀφ' οὗ φάγωμεν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν. Πλεῖσται ὅσαι βιομηχανίαι ἐπιζητοῦσι τὰ ἀπορρίμματα ταῦτα μεταχειριζόμεναι αὐτὰ εἰς κατασκευὴν παιδικῶν παιγνιδίων, οἷον σαλπίγγων, εἰς κατασκευὴν ἀνταυγαστήρων (reflecteurs) εὐθηνῶν διὰ τὰς λυχνίας κλπ. κλπ. Αἱ τῶν σαρδελλῶν θῆκαι εἶνε εὐθηνόταται πασῶν ἕνεκα τῆς σμικρότητός των, ἀγοράζουσι δὲ αὐτὰς οἱ κατασκευάζοντες ψευδῆ κοσμήματα. Κόπτονται εἰς λεπτοτάτας ταινίας, καίονται ἐν τῷ κλιβάνῳ καὶ μεταβάλλονται εἰς δακτυλίδια, βελόνας, ἐνώτια καὶ παντοῖα ἄλλα κοσμήματα. Ἐπιχρυσούμενα δὲ ἔπειτα καὶ ἐπαργυρούμενα γίνονται εἶδος ἐμπορίου ἀξιολογωτάτου. Ἱκανὴν δὲ ποσότητα τοιούτων πραγμάτων ἀγοράζουσιν ἡ Γερμανία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἱσπανία καὶ αἱ τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς δημοκρατίαι.

Ἑτέρα τις βιομηχανία εἶνε ἡ τῶν συλλεγόντων κατὰ τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων τὰ ἄχρηστα τεμάχια τῶν σιγάρων, τὰ κοινῶς *ἀποτσίγαρα* λεγόμενα. Καὶ τὸ παράδοξον τοῦτο ἐμπόριον φέρει ἐτήσιον πρόσοδον *διακοσίων ἑβδομήκοντα χιλιάδων φράγκων*. Τριακόσιοι περίπου ἄνθρωποι ἐπαγγέλλονται ἐν Παρισίοις τὴν βιομηχανίαν ταύτην, εἰσπράττοντες καθ' ἑκάστην 2,25 φράγκα μέχρι 3,50 κατὰ μέσον ὅρον, ἀναλόγως τῶν τμημάτων τῆς πόλεως. Ὑπάρχουσι δὲ ἀρχηγοὶ ἔχοντες ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν των ἀριθμόν τινα συλλεκτῶν, οἵτινες ἔχοντες ὑπὸ τὰ ἐνδύματά των μικρὸν πάνινον σάκκον, εἶδός τι θυλακίου, ὑπεισέρχονται ὑπὸ τὰ κατὰ σειρὰν τεταγμένα τραπέζια τῶν καφενείων καὶ συλλέγουσι τὰ σιγάρα. Πολλάκις δὲ οἱ ἀρχηγοὶ συνεννοοῦνται μετὰ τῶν ὑπηρετῶν τῶν καφενείων, οἵτινες ἐπὶ τιμῇ ὡρισμένῃ συλλέγουσιν αὐτοὶ τὰ κατὰ γῆς ῥιπτόμενα σιγάρα.

Ἀφ' οὗ δὲ συλλεχθῇ ἱκανὴ ποσότης ὑλικοῦ, ἄρχονται τῆς παρασκευῆς τοῦ καπνοῦ. Τὰ δὲ πρὸς τοῦτο χρήσιμα ὄργανα εἶνε δύο τινά, σανὶς καὶ μάχαιρα κοπτερά. Κατακοπτόμενα δὲ τὰ σιγάρα λεπτομερῶς μεταβάλλονται εἰς καπνόν, ὅστις συσκευαζόμενος εἰς δεμάτια δίδοται εἰς ἐπιτήδες πωλητάς, οἵτινες πωλοῦσιν αὐτὰ εἰς τοὺς πτωχούς, τοὺς ὁδοκαθαριστὰς καὶ τοὺς τοιούτους. Ὁ οὕτω πως δὲ παρεσκευασμένος καπνὸς τιμᾶται πεντάκις εὐθηνότερον τοῦ συνήθους. Ὁ πτωχὸς δίδων πέντε λεπτὰ ἀγοράζει ἓν δεμάτιον εἰκοσιπέντε γραμμαρίων.

Ὑπολογίζουσι δὲ ὅτι κατὰ τὸ δεκαπενθήμερον τῶν ἑορτῶν ἀπὸ τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων μέχρι τῆς 10 Ἰανουαρίου, οἱ συλλέκται τοῦ ὀλίγον γνωστοῦ τούτου προϊόντος συλλέγουσιν ἐκ μόνων τῶν μεγάλων βουλεβάρτων *ἀποτσίγαρα* ἀξίας *ἑξακισχιλίων* φράγκων.

**Ν.

Ἡ ἑπομένη διατριβὴ ἐσταχυολογήθη ἐκ τοῦ ἀρτίως ἐκδοθέντος συγγράμματος τοῦ Dr Saffray Les moyens de vivre longtemps·, ἐδημοσιεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Η. Κυριακοπούλου ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν.»

Σ. τ. Δ.

ΤΟ ΟΡΙΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ὁ ἄνθρωπος δὲν θνήσκει ἀλλ' αὐτοκτονεῖ, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Σενέκας. Ταῦτα δὲ λέγων ἐνόει ὅτι σπανιώτατα ὁ θάνατος ἐπέρχεται ὡς ἀναγκαία συνέπεια τῶν νόμων τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν, ἀλλὰ αὐτοὶ συντέμνομεν κατὰ πολὺ τὰς ἡμέρας ἡμῶν καὶ γεινόμεθα αὐτόχειρες, διότι δὲν ζῶμεν συμφώνως τῷ γηΐνῳ ἡμῶν προορισμῷ.

Πολλοὶ ζητοῦντες τὰ αἴτια, δι' ἃ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι οὕτω βραχύς, ἀποφαίνονται ὅτι

1. Κλ. . .

Digitized by Google

ἡ ἔλλειψις τῆς τροφῆς κωλύει τὴν ἀνθρωπότητα νὰ πολλαπλασιασθῇ ταχύτερον καὶ σμικρύνει τὸν μέσον ὅρον τῆς ζωῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ συζήτησις τελειόνει καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξακολουθεῖ ν' αὐτοκτονῇ, ἀλλὰ τοὐλάχιστον εἶναι εὐχαριστημένος διότι γνωρίζει τὸ διὰ τί, καὶ μανθάνει ὅτι εἶναι καταδεδικασμένος ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας ν' ἀποθνήσκῃ τῆς πείνης. Ἀλλ' οἱ τοιαῦτα δοξάζοντες δὲν ἐνθυμοῦνται ὅτι, ἂν ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκῃ μόνον δι' ἔλλειψιν τροφῆς, πάλιν γίνεται αὐτόχειρ, διότι ἡ γῆ εἶναι ἑτοίμη νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ πᾶν ἀγαθόν. Ἄν τις κλεισθῇ ἐν δωματίῳ καὶ ὑπομείνῃ ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης λέγων, οὐδὲν εὑρίσκω περὶ ἐμὲ δυνάμενον νά μοι χρησιμεύσῃ ὡς τροφή, ὑπείκω λοιπὸν εἰς τὴν ἀναγκαίαν τῷ ἀνθρώπῳ μοῖραν καὶ θνήσκω ἐξ ἀσιτίας, ὁ τοιοῦτος δὲν γίνεται αὐτόχειρ;

Τῷ ὄντι πρὸ τοῦ καιροῦ θνήσκομεν· ἀλλὰ τούτου αἰτία δὲν εἶναι ἡ θεία τάξις, ἀλλ' ἡ ἄγνοια, τὰ πάθη καὶ τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν. Ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν λοιπὸν ἐξαρτᾶται νὰ παύσωμεν αὐτοκτονοῦντες καὶ νὰ μηκύνωμεν τὸν βίον μέχρι τοῦ ὑπὸ τῆς φύσεως κεκλωσμένου ὁρίου. Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ ὅριον τοῦτο; Ἡ καθ' ἡμέραν πεῖρα καὶ ἡ ἐπιστήμη παρέχουσιν ἡμῖν τὰ στοιχεῖα τῆς γνώσεως αὐτοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκ τῶν μακροβιωτέρων ζῴων, ἀλλ' αὐτὸς βραχύνει τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Οἱ ἰχθῦς ὅμως καὶ τὰ πτηνὰ εἶναι μακροβιώτεροι αὐτοῦ· κόραξ τις ἔζησεν 108, ἀετὸς 103, καὶ ψιττακὸς 120 ἔτη· ὁ χὴν δύναται νὰ ζήσῃ ἕνα αἰῶνα, ὁ δὲ κύκνος πιστεύουσιν ὅτι δύναται νὰ ζήσῃ 200—300 ἔτη. Ἐν ἔτει 1772 ἐκομίσθη ἐκ τῆς Εὐέλπιδος ἄκρας εἰς Λονδῖνον ἱέραξ φέρων περιδέραιον, ἐφ' οὗ ἦσαν γεγραμμένα τάδε· «Ἰακώβῳ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἀγγλίας, ἔτει 1610». Εἶχον λοιπὸν παρέλθει 182 ἔτη ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ αἰχμαλωσίας.

Οἱ ἐγχέλεις ζῶσι μέχρις 60 ἐτῶν· ὁ δὲ Βυφφὼν ἡλίευσε κυπρίνους (χρυσόψαρα) ἡλικίας ἑνὸς καὶ ἡμίσεως αἰῶνος. Ἐν Γερμανίᾳ συνέλαβον ἰχθὺν λιμναῖον φέροντα δακτύλιον χαλκοῦν δηλοῦντα ὅτι εἶχεν εἰσαχθῆ ἐν τῷ ἰχθυοτροφείῳ πρὸ 261 ἐτῶν· εἶχε δὲ οὗτος μῆκος μὲν 19 ποδῶν, βάρος δὲ 350 λιτρῶν· καὶ ὅμως τὸ τέρας τοῦτο δὲν εἶχεν ἔτι τελείως ἀναπτυχθῆ, διότι συνέλαβον ἰχθὺν ὅμοιον 1000 λιτρῶν βάρους.

Ὑποτίθεται δὲ ὅτι αἱ γιγάντιαι φάλαιναι αἱ ἀπαντῶσαι πρότερόν ποτε περὶ τὸν βόρειον πόλον ἔζων ἴσως περὶ τὰ 1000 ἔτη.

Τῶν δὲ θηλαστικῶν ὁ βίος εἶναι καθόλου βραχύτερος· ὁ κόνικλος καὶ ὁ χοῖρος ζῶσιν 7 περίπου ἔτη, ὁ σκίουρος καὶ ὁ λαγὼς 8, ἡ γαλῆ 9—10, ὁ κύων 10—12, ὁ βοῦς 15—18, ὁ ὄνος καὶ ὁ ἵππος 25—30, ὁ λέων 30—40, ὁ δ' ἐλέφας ὡς δύο αἰῶνας. Ὁ Βυφφὼν ὅμως μνημονεύει ἵππου θανόντος ἐν ἡλικίᾳ 50 ἐτῶν, ἐν δὲ τῷ μουσείῳ τῆς Μαγκεστρίας ὑπάρχει κεφαλὴ ἵππου βιώσαντος ὑπὲρ τὰ 62 ἔτη. Καὶ τῶν ἐλεφάντων εἰσὶν οἱ ὑπερβαίνοντες τὸ σύνηθες ὅριον τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ πιστεύεται ὅτι δυνατὸν νὰ ζήσωσιν ὡς τέσσαρας αἰῶνας. Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸν Πῶρον, ἀνέθηκε τῷ Ἡλίῳ τὸν ἐλέφαντα, ἐφ' οὗ ὠχεῖτο κατὰ τὴν μάχην καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν περιθεὶς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐπιγραφὴν μνημονευτικήν. Ἀνευρέθη δὲ ὁ ἱστορικὸς ἐκεῖνος ἐλέφας μετὰ 350 ἔτη φορῶν τὸ περιδέραιον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς.

Πρέπει λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τινὰ τῶν θηλαστικῶν ζῶσι διπλάσιον τοῦ συνήθους χρόνον. Κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν τῶν ζῴων τὰ μακρὰ ὀστᾶ τῶν ἄκρων δὲν σύγκεινται ἐξ ἑνὸς μόνου τεμαχίου, τὰ δὲ προέχοντα αὐτῶν ἄκρα καλούμενα *ἐπιφύσεις* εἶναι διακεκριμένα καὶ συγκολλῶνται κατ' ὀλίγον προχωρούσης τῆς ὅλης ἀναπτύξεως τοῦ ζῴου καὶ ἡ τελεία συνένωσις αὐτῶν γίνεται ὅταν τὸ ζῷον ἀκμάσαν παύσῃ ν' αὐξάνῃ κατὰ τὸ ἀνάστημα. Ὅθεν ἡ συγκόλλησις τῶν ἐπιφύσεων τῆς μὲν καμήλου ζώσης 40 ἔτη τελειοῦται περὶ τὸ 8ον ἔτος, τοῦ δὲ ἵππου τὸ 5ον ἔτος ζῶντος περὶ τὰ 25 ἔτη, τοῦ δὲ κυνὸς τὸ 2 ζῶντος 10—12 ἔτη, τοῦ δ' ἐλέφαντος ζῶντος ὑπὲρ τοὺς δύο αἰῶνας δὲν εἶναι τετελεσμένη τὸ 40ον ἔτος. Ἐκ τούτων τεκμαιρόμεθα ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν θηλαστικῶν ζῶσι χρόνον πενταπλάσιον τοῦ τῆς ἀναπτύξεώς των. Κατὰ τὸν κανόνα λοιπὸν τοῦτον καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ αὐξάνει μέχρι τοῦ 25ου ἔτους καὶ πέραν, ζῇ περὶ τὰ 100 ἔτη. Ἐπειδὴ δὲ δυνατὸν ἐνίοτε ἡ ζωὴ ἐξαιρετικῶς νὰ διπλασιασθῇ, καὶ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἔσχατον ὅριον τῆς ζωῆς εἶναι τὸ 200όν ἔτος. Αἱ σκέψεις αὗται βεβαίως δὲν εἶναι ἀκρίβειαι ἐπιστημονικαί, συνδυαζόμεναι ὅμως μετὰ τῶν ἐξαγομένων τῆς παρατηρήσεως ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς ἀποδοχὴν τῆς γνώμης, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ζῶν κατὰ φύσιν πέπρωται νὰ ζῇ ἕνα αἰῶνα.

Χωρὶς ν' ἀναβῶμεν εἰς τοὺς πατριαρχικοὺς χρόνους εὑρίσκομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ παντὸς τόπου ἀνθρώπους μακροβιωτάτους. Τινὲς τῶν σοφῶν τῆς Ἑλλάδος ἔζησαν ἕνα αἰῶνα· ὁ δὲ Δημόκριτος ἀπέθανεν ὅπως καὶ ἔζησε γελῶν ἐν ἡλικίᾳ 109 ἐτῶν. Τῶν περιεργοτάτων παραδειγμάτων μακροβιότητος εἶναι ὁ ἀπόμαχος **Mittelstadt**, ὅστις ἀπέθανε τῷ 1792 ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 112. Οὗτος ὑπηρετήσας ὡς στρατιώτης ἐπὶ 67 ὅλα ἔτη ἐπολέμησεν εἰς 17 μάχας ἐκ παρατάξεως πολλάκις τραυματισθεὶς καὶ συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Ῥώσσων· ἐχήρευσε δὶς καὶ τῷ 1790 ἐν ἡλικίᾳ 110 ἐτῶν ἔλαβε σύζυγον νέαν ἔτι. Ὀλίγον ἔτι πρὸ τοῦ θανάτου ἠδύνατο νὰ πορεύηται μακρὰν ὁδὸν 2 ὡρῶν, ἵνα λαμβάνῃ τὴν σύνταξίν του.

Πολλὰ παραδείγματα μακροβιότητος παρέ-

Digitized by Google

χει ἡμῖν ἡ Ἀγγλία. Effingham τις γεννηθεὶς ἐκ πτωχῶν χωρικῶν γονέων καὶ ἐπὶ μακρὸν στρατευσάμενος εἶτα δὲ χαλεπὰ μετερχόμενος ἔργα ἵν' ἀποζῇ, ἔφθασεν εἰς τὸ 144ον ἔτος χωρὶς οὐδόλως νὰ ἀδυνατήσῃ οὐδὲ κἂν νὰ γνωρίσῃ νόσον.

Ὁ δὲ Θωμᾶς Parre ἦν καὶ οὗτος πτωχὸς χωρικὸς ἀπογειροβίωτος. Τὸ 120 ἔτος τῆς ζωῆς του ἐνυμφεύθη ἐκ νέου χήραν τινὰ νέαν, ἣν κατέστησεν εὐτυχῆ, διατηρήσας πάσας τὰς δυνάμεις του καὶ ἐργαζόμενος μέχρι τοῦ 130ου ἔτους. Ἔζησε δ' εὐτυχὴς καὶ ἄγνωστος μέχρι τοῦ 152 ἔτους, ὅτε ὁ κόμης de Surray ἐπισκεπτόμενος τὰ κτήματα καὶ τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ ἀνεῦρε καὶ ἤγαγεν αὐτὸν ἐκ κενοδοξίας εἰς Λονδῖνον, ὅπου ὁ Κάρολος Α' ἠρώτησεν αὐτόν, «Ὅπως προχωρήσῃς εἰς ἡλικίαν ἀπίστευτον, τί ἔπραξας πλέον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων;» ὁ δὲ γέρων ἀπεκρίθη ταπεινῶς «Ἐσκληραγωγήθην περισσότερον». Ἔκτοτε λοιπὸν βασιλικοῖς ἀναλώμασιν ἔζησε μεγαλοπρεπῶς ὁ γέρων, ἀλλ' οὕτως ἀναγκασθεὶς νὰ μεταβάλῃ βίον καὶ ἕξεις ἀπέθανεν οὐχὶ ὑπὸ γήρως, ὡς ἐδείχθη ἐκ τῆς μετὰ θάνατον ἀνατομῆς αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ δυσπεψίας. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον κατ' ἐξαίρετον τιμὴν ἐτάφη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Westminster, ὅπου θάπτονται οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ μεγάλοι ἄνδρες τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ δὲ Ἐρρῖκος Jenkins ἁλιεύων μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 169 ἐτῶν χωρὶς ν' ἀποβάλῃ τὰς δυνάμεις.

Ὁ δ' ἐκ Νορβηγίας Draakenberg ὑπηρέτησεν ὡς ναύτης ἐν τῷ βασιλικῷ στόλῳ μέχρι τοῦ 91 ἔτους τῆς ἡλικίας του, ἐξ ὧν 15 διετέλεσεν αἰχμάλωτος εἰς τὰ ὀθωμανικὰ κάτεργα. Τὸ 111 ἔτος ἔλαβε σύζυγον ἑξηκοντούτιδα, ἥτις μετ' ὀλίγα ἔτη κατέλειπεν αὐτὸν χῆρον. Κατὰ δὲ τὸ 130 ἔτος του ἐζήτησεν εἰς γάμον νέαν τινὰ χωρικήν, ἥτις δὲν ἐδέχθη νὰ γείνῃ σύζυγος ἀνδρὸς τοσοῦτον γεγηρακότος· ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ μείνῃ ἄγαμος καὶ τοῦτο ἴσως συνέτεμε τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του. Ἀπέθανε δὲ ἐν ἡλικίᾳ 146 ἐτῶν, ἐπονομασθεὶς *ὁ γέρων τοῦ Βορρᾶ*.

Ὁ Ἰωσὴφ Surrington συμπατριώτης τοῦ Draakenbeng ἔζησεν 160 ἔτη καὶ αἰσθανθεὶς τὸ τέλος τοῦ βίου ἐκάλεσε περὶ ἑαυτὸν ἅπασαν τὴν οἰκογένειάν του, τὴν τρίτην του σύζυγον, ἥτις ἦτο νέα ἔτι, τοὺς υἱούς του, ὧν ὁ μὲν νεώτερος ἦν 9 ἐτῶν ὁ δὲ πρεσβύτερος 103, καὶ ἔχων ἀκμαίας τὰς νοητικὰς δυνάμεις διένειμεν αὐτοῖς τὰ ἀγαθά του καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐξεμέτρησεν ἀπόνως τὸ ζῆν.

Ἐν τῇ πόλει Tours τῆς Γαλλίας ἔζη τῷ 1802 ἀπόμαχός τις ὀνόματι Thurel, γεννηθεὶς τῷ 1698. Οὗτος ὑπηρέτησεν ἐν τῷ στρατῷ ἐπὶ τριῶν βασιλέων καὶ ἐπὶ τῆς δημοκρατίας καὶ πολλάκις κατὰ τὰς στρατείας αὐτοῦ ἐτραυματίσθη.

Ὁ Delpeuch ἐν ἡλικίᾳ 120 ἐτῶν προσῆλθεν εἰς τὸ δημαρχεῖον πόλεώς τινος τῆς Γαλλίας ζητῶν νὰ καταγραφῇ ἐν τοῖς στρατευσίμοις λέγων ὑπερηφάνως ὅτι «πρέπει νὰ ἦναί τις πάντοτε ἕτοιμος νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, διότι δὲν ἠξεύρει τί δύναται νὰ συμβῇ».

Ὁ Καρδινάλιος d'Armagnac συνήντησεν εἰς τὴν θύραν πτωχικῆς τινος οἰκίας γέροντα καὶ ἐρωτήσας ἔμαθεν ὅτι ὁ πατὴρ ἔδειρεν αὐτόν, διότι διαβαίνων πρὸ τοῦ πάππου του δὲν ἐχαιρέτισεν αὐτόν. Ἦτο δὲ τότε ὁ μὲν πατὴρ 103 ἐτῶν, ὁ δὲ πάππος 123 καὶ ὁ ἀτακτήσας καὶ δαρεὶς νεανίσκος 82 ἐτῶν.

Ἔν τινι ἐπαρχίᾳ τῆς Γαλλίας ἀπέθανε τῷ 1838 ῥάπτρια ὀνομαζομένη Marie Priou ἐν ἡλικίᾳ 158 ἐτῶν. Κατὰ τὸ 68ον ἔτος τῆς ἡλικίας της κατέθετο τὴν περιουσίαν της εἰς τραπεζιτικὸν κατάστημα, ἵνα λαμβάνῃ ἀντ' αὐτῆς μηνιαίαν σύνταξιν. Ἐπειδὴ δ' ἔκτοτε ἔζησεν 90 ἔτη, ἀντὶ 10000 φράγκων, ἃ κατέθετο,, ἔλαβε περὶ τὰς 500 χιλιάδας.

Ἐν ἔτει 1750 ἀπεβίωσεν ὁ Οὖγγρος Bowin ἐν ἡλικίᾳ 172 ἐτῶν, καταλιπὼν χήραν 164 ἐτῶν καὶ υἱὸν 115. Ἀλλὰ καὶ οὗτος δύναται νὰ θεωρῆται ὡς νέος πρὸς τὸν ῥῶσσον ἀπόμαχον, ὅστις ἀπέθανε τῷ 1825 ἐν ἡλικίᾳ 202 ἐτῶν! Ἀπίστευτον, ἀλλ' ἀληθέστατον.[1] Οὐδὲν ὑπάρχει παράδειγμα ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν χρόνων ἀνθρώπου ὑπερβάντος τὸ ἔσχατον τοῦτο ὅριον τοῦ γήρως. Τὸ παράδειγμα ὅμως τοῦτο, εἰ καὶ μοναδικόν, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις ὅτι, ὥσπερ τῶν ἀλόγων ζῴων, οὕτω καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁ χρόνος τῆς ζωῆς δύναται εἴς τινας ἐξαιρετικὰς περιστάσεις νὰ διπλασιασθῇ, καὶ ἐνῷ ὁ ἄνθρωπος ζῇ μέχρι 100 ἐτῶν κατὰ τοὺς νόμους τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ, δύναται κατὰ τύχην νὰ παρατείνῃ τὸν βίον μέχρι δύο αἰώνων. Καθόλου δὲ παρετηρήθη ὅτι οἱ μακροβιώτατοι τῶν ἀνθρώπων ἔζησαν εἰς τὰς βορείους χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ εἴς τινας χώρας τῆς Ἀσίας. Ἀλλ' εἰ καὶ ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς περὶ τὸν ἄνθρωπον σπουδῆς συμπεραίνεται ὅτι ἡ κανονικὴ αὐτοῦ ζωὴ εἶναι περὶ τὰ 100 ἔτη, οὐδὲ τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου τούτου κατὰ μέσον ὅρον ζῇ. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ μέσος ὅρος τῆς ζωῆς δὲν φθάνει εἰς τὰ 40 ἔτη, καθ' ἅπασαν δὲ τὴν γῆν εἶναι 33 ἔτη περίπου. Ἔτι δὲ βεβαιοῦται ὅτι τὸ τέταρτον μέρος τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς γῆς θνήσκει πρὸ τοῦ 7ου ἔτους καὶ τὸ ἥμισυ πρὸ τοῦ 17ου. Ὑπολογίζουσι δὲ ὅτι ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἀνθρώπων 207 φθάνουσιν εἰς ἡλικίαν 100 ἐτῶν καὶ 16 εἰς 105. Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο ὑποληπτέον

1. Καὶ ἐν Ναυπλίῳ ἐγνώρισα, παιδίον ἔτι ὤν, γέροντα ἐπαίτην ἐρχόμενον καθ' ἑκάστην ἐκ Προνοίας καὶ περιερχόμενον πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως καὶ ὁμολογοῦντα ὅτι τῶν ὁμηλίκων του τὰ τέκνα ἐγήρασαν καὶ ἀπέθανον πάντα, αὐτὸς δὲ εἶχεν ἡλικίαν πλέον τῶν 150 ἐτῶν, ὡς ἔλεγεν. Καὶ ὅμως καθ' ἑκάστην μακρὰν ἐβάδιζεν ὁδὸν καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρας περιεπάτει. Δ. Π. Κ.

Digitized by Google

κατὰ μέσον ὅρον διότι πολλὴν ἔχουσι ῥοπὴν εἰς τὴν ζωὴν τὸ κλίμα, ἡ τροφή, τὰ ἤθη ἡ εὐζωΐα καὶ ἡ ἠθική.

Ἐκ τῶν εἰρημένων πάντων ἐξάγεται ἡ ἀλήθεια, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀφ' ἑαυτοῦ βραχύνει τὸν βίον αὐτοῦ τὸν φυσικὸν καὶ ὅτι καὶ σήμερον ἔτι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς μᾶλλον πεπολιτισμέναις χώραις δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὸ τοῦ Σενέκα «ὁ ἄνθρωπος δὲν θνήσκει, ἀλλ' αὐτοκτονεῖ».

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

74.

Ἓν μόνον ὑπάρχει ἔρωτος εἶδος, ἀλλὰ κατὰ μυρίους ἐκδηλοῦται τὸ πάθος αὐτὸ τρόπους ψευδεῖς.

75.

Καθὼς τὸ πῦρ, οὕτω καὶ ὁ ἔρως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς κινήσεως διηνεκοῦς· ἀποθνήσκει δέ, ἅμα παύσωσιν αἱ ἐλπίδες ἢ οἱ φόβοι αὐτοῦ.

76.

Τοῦ αὐτοῦ ἔτυχον κλήρου ὁ ἀληθὴς ἔρως καὶ τὰ φαντάσματα. Πάντες περὶ αὐτοῦ λαλοῦσιν, ὀλίγοι ὅμως εἶδον αὐτόν.

77.

Εἰς ἄπειρον πλῆθος ἐρωτικῶν φιλοτήτων τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ ἔρως δανείζει, τοσοῦτον ὅμως ἐν αὐταῖς μέρος ἔχει, ὅσον ὁ ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τῆς Βενετίας ἡγεμὼν μετέχει τῶν δημοσίων αὐτῆς πραγμάτων.

78.

Οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀγαπῶσι τὴν δικαιοσύνην, διότι φοβοῦνται μήπως ἐκ τῆς ἀδικίας πάθωσιν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Μαρία, θαρρῶ πῶς ἔσπασες καὶ ἄλλο ποτῆρι.

— Μάλιστα, κυρία, ἀλλὰ δὲν εἰξεύρετε καὶ τὸ ἄλλο· ἔγεινε δύο κομμάτια καὶ δὲν εἶνε μικρὸ πρᾶγμα, εἶνε εὐτύχημα.

— Πῶς εἶνε εὐτύχημα !

— Ἄ, κυρία, δὲν εἰξεύρετε, καθὼς βλέπω, τί βάσανο εἶνε νὰ μαζεύῃ κανεὶς τὰ ὑαλιὰ ὅταν γείνῃ τὸ ποτῆρι χίλια κομματάκια !

*

Φιλάρεσκός τις κυρία ἐμφανίζεται ὡς μάρτυς εἰς τὸ δικαστήριον.

— Πόσων ἐτῶν εἶσθε ; ἐρωτᾷ ὁ πρόεδρος.

— Εἰκοσιέξ, ἀπαντᾷ ἀταράχως ἡ μάρτυς.

Μετὰ μικρὸν παρίσταται ὁ υἱός της, ὡς μάρτυς ἐπίσης.

— Τί ἡλικίαν ἔχετε ; ἐρωτᾷ καὶ πάλιν ὁ πρόεδρος.

— Ἓξ μῆνας περισσότερον τῆς μητρός μου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Πρὸς ἀποφυγὴν πτώσεων πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τις νὰ στρέφῃ πρὸς τὰ ὄπισθεν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ οὐδ' εἰς μεγάλην ἀπόστασιν νὰ προσηλόνῃ αὐτούς. Ὡς βαδίζοντες βλέπομεν τὸ ἀμέσως πρὸ ἡμῶν διάστημα, οὕτω καὶ ἐν τῷ βίῳ δὲν πρέπει νὰ κουράζωμεν τὴν ὅρασιν ἀτενίζοντες πρὸς τὴν ὁμίχλην μεμακρυσμένου μέλλοντος, ἥτις θέλει διαλυθῆ ἀφ' ἑαυτῆς ἅμα πλησιάσωμεν.

*** Οὐδὲν ὑπάρχει ὀχληρότερον τῆς ἀκροάσεως ἀνθρώπου διηγουμένου τὰς ἐπιτυχίας του. Καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς στενοτέρους φίλους μας πρέπει νὰ περιοριζόμεθα διηγούμενοι μόνον τὰ ἀτυχήματα ἡμῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μετὰ φόβου ἐρωτᾷ τις ἐνίοτε ἑαυτὸν τί θὰ γείνῃ ἡ ἀνθρωπίνη βιομηχανία ἐὰν ὁ γαιάνθραξ παύσῃ ὑπάρχων καὶ διατρέφων τὰς ἀπειραρίθμους ἀνὰ τὴν οἰκουμένην μηχανάς. Ἀλλ' ὀλιγώτερον ὅμως σκέπτονται οἱ ἄνθρωποι ὁπόσαι δυσχέρειαι θὰ ἐπέλθωσιν εἰς τὴν βιομηχανίαν ἕνεκα τῆς ἐξαφανίσεως ὑλῶν τινων, αἵτινες, καίτοι ἡ δαπανωμένη ποσότης αὐτῶν εἶνε μικροτέρα τῆς τοῦ γαιάνθρακος, οὐχ ἧττον ὅμως κατέστησαν σήμερον τῆς πρώτης, ὡς λέγομεν, ἀνάγκης.

Ἐκ τῶν ὑλῶν τούτων εἶνε καὶ τὸ καουτσοῦ, οὗ ἡ κατανάλωσις ὁσημέραι αὐξάνει, αἱ δὲ ὠφέλειαι, ἃς παρέχει ἡ πολυτιμωτάτη αὕτη οὐσία, καθίστανται μᾶλλον καὶ ἔτι μᾶλλον ποικίλαι, καὶ ὅμως ἡ παραγωγὴ αὐτῆς δὲν αὐξάνει ἀναλόγως.

Βαρβαρικώτατος εἶνε ὁ τρόπος δι' οὗ οἱ ἄνθρωποι λαμβάνουσι τὸ καουτσοῦ ἀπὸ τῶν δένδρων ἅτινα παράγουσιν αὐτό. Ἐν Βρασιλίᾳ, π.χ., ἀπρονοήτως φερόμενοι κόπτουσι ῥιζηδὸν ὅλα δένδρα ἔχοντα ὕψος 150—200 ποδῶν, τουτέστι 45, 50 καὶ 60 μέτρων, μόνον καὶ μόνον ἵνα διὰ μιᾶς συναγάγωσιν ἄφθονον ὕλην· φονεύουσιν ἐν ἄλλοις λόγοις τὴν ὄρνιθα τὴν χρυσᾶ ὠὰ τίκτουσαν, ἵνα λάβωσι τὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ της χρυσόν ! Τούτου δ' ἕνεκα μεγαλοπρεπέστατα δάση εἶνε τὴν σήμερον κατεστραμμένα.

Ἐν Ἰνδίᾳ ὁ τρόπος τῆς συναγωγῆς τοῦ καουτσοῦ εἶνε δυστυχῶς πολὺ ὀπίσω, οὗ ἕνεκα καταστρέφονται ἀδίκως πολλὰ δένδρα· ὥστε ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἡ ἀδικία αὕτη, μετ' ὀλίγα ἔτη θὰ καταντήσῃ νὰ μὴ ἐπαρκῇ ἡ παραγωγὴ εἰς τὴν ὁσημέραι αὐξάνουσαν κατανάλωσιν. Διὸ ἡ ἐν Ἰνδίαις ἀγγλικὴ κυβέρνησις μεριμνῶσα σπουδαίως περὶ τούτου, ἀπέστειλεν ἤδη εἰς Κεϋλάνην δισχίλια φυτὰ βρασιλιακοῦ καουτσοῦ καὶ τὰ ἐξαγόμενα τῆς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ καλλιεργείας εἶνε πλείστου λόγου ἄξια. Ἔσπειραν δὲ καὶ σπέρματα, ἐξ ὧν μετὰ δύο μῆνας εὐτυχῶς

Digitized by Google

ἀνεφύησαν δενδρύλλια ἱκανὰ νὰ παράγωσι καουτσοῦ.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1876 ἀπέστειλαν ἐκ Βρασιλίας εἰς Κεϋλάνην 90,000 σπερμάτων,ὧν 2,500 μόνον ἔφθασαν ἐν καλῇ καταστάσει. Ἐπειδὴ δὲ ἡ δύναμις αὐτῶν διαρκεῖ ὀλίγον, ἠναγκάσθησαν νά τα σπείρωσι παρευθὺς ἐν χώρῳ 270 τετραγωνικῶν μέτρων. Ἐν ὀλίγαις δὲ ἡμέραις ἀνεφύησαν φυτὰ ἔχοντα ὕψος 0,45 τοῦ μέτρου. Ἐκ τούτων δὲ ἔθηκαν ἐν κιβωτίοις τὰ ἀκμαιότατα καί τα ἐξαπέστειλαν εἰς Σιγγαπόρην, Βιρμανίαν καὶ ἄλλαις χώραις, ὧν τὸ κλίμα ἐκρίθη κατάλληλον, καὶ ἔνθα ἡ καλλιέργεια αὕτη θὰ ἐπεκταθῇ μετ' ἐπιμελείας ἀναλόγου πρὸς τὰς ἐξ αὐτῆς ἐλπιζομένας ὠφελείας.

Ἡ *Ἐφημερὶς τῆς Μόσχας* διηγεῖται περιεργοτάτην σκηνὴν γενομένην ἐν Πένσᾳ παρὰ τὴν Μόσχαν.

Πλουσιώτατος ῥῶσος ἔπαιζε μετὰ πολλῶν φίλων του ἔν τινι γνωστοτάτῳ χαρτοπαικτείῳ. Οἱ πάντες δ' ἀπώλεσαν τοιαῦτα ποσά, ὥστε οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπῆρξεν ὅτι ἐμεσολάβησε δόλος καὶ ἀπάτη. Προσκληθείσης δὲ τῆς ἀστυνομίας συνελήφθη ὁ κύριος τοῦ χαρτοπαικτείου καὶ ἐσφραγίσθη ἡ οἰκία.

Τί δὲ νομίζετε ὅτι ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἀνακρίσεως; Ὅτι πᾶς ξένος ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ χάσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ ἕνεκεν ἰδιαιτέρου τινος δολίου μηχανήματος. Οἱ τοῖχοι δῆλον ὅτι καὶ ἡ ὀροφὴ τῆς αἰθούσης ἦσαν κατεστρωμένα διὰ χάρτου χρωματισμοῦ οὗ τὰ σχέδια παρίστων ἀστέρας. Κατὰ τὸ κέντρον δὲ τῶν ἀστέρων τῆς ὀροφῆς ὑπῆρχον ὀπαί, δι' ὧν ἄνθρωπός τις ἐπίστομα ἐξηπλωμένος ἠδύνατο νὰ βλέπῃ τὰ χαρτία τῶν παιζόντων. Κατὰ μῆκος δὲ τῆς ὀροφῆς καὶ τῶν τοίχων ὑπῆρχον σύρματα οὕτω συνηρμολογημένα, ὥστε κινούμενα καταλλήλως ὑπὸ τοῦ κατασκόπου ἔπληττον τὸ πέλμα τῶν ὑποδημάτων τοῦ ἀρχιπαίκτου καὶ διὰ συνθηματικῶν ἐλαφρῶν κρούσεων ἐφανέρονον ὁποῖα χαρτία ἔχουσιν οἱ ἀντίπαλοί του ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὰ θύματά του.

Οἱ συνένοχοι,τέσσαρες τὸν ἀριθμόν,συλληφθέντες ἐξωρίσθησαν διὰ βίου εἰς Σιβηρίαν.

Τὰς ἐμπορικὰς πόλεις τοῦ ἡνωμένου κράτους τῆς Μ. Βρετανίας, γράφει ἡ «Κλειώ», λυμαίνεται ἀπό τινων μηνῶν οἰκονομικὴ κρίσις, φοβερωτέρα ἐκείνης, ἥτις ἐπήνεγκε τῷ 1873 τὴν καταστροφὴν ἐν τῷ βιενναίῳ χρηματιστηρίῳ. Τρεῖς μεγάλαι τράπεζαι χρεωκοπήσασαι ἐξηφάνισαν περιουσίαν 15,000,000 λιρῶν, συμπαρέσυραν δὲ εἰς τὸν ὄλεθρον ἄλλας μικροτέρας, ἔνθα οἱ πενέστεροι πολῖται, αἱ χῆραι κ.λ. εἶχον παρακατατεθειμένους τοὺς καρποὺς τῶν ἱδρώτων αὐτῶν. Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων, καθ' ἣν μάλιστα διατρανοῦται ὁ ἐθνικὸς τῶν Ἄγγλων βίος ἐν τῇ ἀπολαύσει ἐξεζητημένων καὶ εἰδικωτάτων σιτίων καὶ ποτῶν, ὑπῆρξεν ἡμέρα πένθους μᾶλλον ἢ χαρᾶς. Κατὰ τὸν δεκέμβριον μῆνα κομίζονται ἀπὸ Καναδᾶ καὶ ἑτέρων ἀγγλικῶν ἀποικιῶν μυριάδες χηνῶν καὶ παντοίων ἄλλων ἀγνώστων ἐν Εὐρώπῃ ὀρνίθων χάριν τῆς ἑορτῆς· ἐφέτος ὅμως σήπονται ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις, διότι ἡ κατανάλωσις ἠλαττώθη κατὰ 60 τοῖς 100. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὡς ἀγγέλλουσιν αἱ ἐφημερίδες τοῦ Λονδίνου, ἀκούονται νέαι χρεωκοπίαι τραπεζῶν, κλείονται ἐργοστάσια, καταστήματα, λατομεῖα καὶ μεταλλεῖα. Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία πάσχουσιν οὕτω δεινῶς, ὥστε ἐπτώχευσαν πολλοὶ ἐξ ἐκείνων τῶν κοινωνικῶν τάξεων, αἵτινες δὲν διατελοῦσιν ἐν ἀμέσῳ συναφείᾳ πρὸς βιομηχάνους καὶ ἐμπόρους. Τὰ μικρὰ ἐργαστήρια ἀπώλεσαν τοὺς ἀγοραστάς των ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐργατῶν· πλείονας δὲ τούτων στερήσεις ὑφίστανται αἱ χῆραι καὶ αἱ ἄγαμοι γυναῖκες, αἱ τὰ χρήματά των ἀπολέσασαι ἐν ταῖς τραπέζαις. Ὁ ἐκ τῆς πείνης θάνατος, ὁ τέως λυμαινόμενος τοὺς ἐν ἀγροῖς καὶ ἐν τοῖς ἀπωτάτοις τῶν πόλεων προαστείοις, θερίζει ἀνθρώπους κατέχοντας μίαν τάξιν ἀνωτέραν τῆς τῶν ἐργατῶν. Τὰ πτωχοκομεῖα ὑπερεμεστώθησαν, ἀνεκόπη δὲ ἐνιαχοῦ καὶ ἡ τῶν φόρων ἀπότισις. Ἀπερίγραπτα εἶνε τὰ παθήματα τῶν πτωχῶν ἀνθρώπων, ἰδίως ἐν **Barnsley, Burnley, Burslem, Gloucester** καὶ **Leeds**.

Μεθ' ὅσα καὶ ἂν λέγωνται κατὰ τῆς κεφαλικῆς ποινῆς, ἀναμφίβολον ὑπάρχει, ὅτι ἡ ταύτης ἀπάλειψις ἐκ τοῦ ποινικοῦ κώδικος αὐξάνει τὰ κακουργήματα. Ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἑλβετίας Φρειβούργῳ,τῷ περιέχοντι 110,000 κατοίκων, εἶχον συμβῆ ἀπὸ τοῦ 1864 μέχρι τοῦ 1874 ἑπτὰ δολοφονίαι. Τῷ 1874 κατηργήθη ἡ κεφαλικὴ ποινὴ ἁπανταχοῦ τῆς δημοκρατίας. Ἔκτοτε δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν διεπράχθησαν ἐν Φρειβούργῳ 15 φόνοι, καὶ ἄλλοι 5 ἐφέτος, ἐν συνόλῳ 20. Ἐπικρατούσης τῆς κεφαλικῆς ποινῆς συνέβαινον κατ' ἔτος φόνοι ὀλιγώτεροι τοῦ ἑνός· καταργηθείσης δέ, γίνονται πέντε κατ' ἐνιαυτόν.

Πολυάριθμα δῶρα ἔλαβε κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων της ἡ δανὴ βασιλόπαις Θύρα παρὰ τῶν γονέων, τοῦ δανικοῦ ἔθνους καὶ ἐξ ἀλλοδαπῆς. Ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσίας ἀπέστειλαν τιμαλφὲς ψέλιον μετὰ πενταπλῆς σειρᾶς ἀδαμάντων καὶ μαργαριτῶν· ὁ μέγας δοὺξ διάδοχος καὶ ἡ σύζυγός του ἐδωρήσαντο λαμπρὸν σύμπλεγμα σαπφείρων καὶ ἀδαμάντων· ὁ μέγας δοὺξ Ἀλέξιος πόρπην ἀγκυροειδῆ μετὰ σαπφείρων καὶ ἀδαμάντων· ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας σάλιον ἰνδικὸν καὶ περιλαίμιον κόσμον λιθοκόλλητον μετὰ τῆς εἰκόνος της· ὁ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ἰνδικὸν περιδέραιον μετὰ σμαράγδων, σαπφείρων καὶ ἀδαμάν-

Digitized by Google

των ἀξέστων· ἡ πριγκίπισσα τῆς Οὐαλλίας στολὴν περιηγητικὴν, μετὰ πλείστων κοσμημάτων ἀργυρῶν καὶ μονογραφημάτων χρυσῶν· τὰ πέντε τέκνα τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας πέντε βραχιονιστῆρας λιθοκολλήτους· ἡ πριγκίπισσα τῆς Ἀγγλίας Βεατρίκη χρυσοῦν περικάρπιον ἀδαμαντοκόλλητον· ὁ δοὺξ καὶ δούκισσα Καμβρίγης ἀργυρᾶν τῶν χρειωδῶν εἰς τὸ γράφειν συσκευὴν ἐπίχρυσον, ψέλιον καὶ δύο ἀργυρᾶς λυχνίας κεχρυσωμένας· ἡ χήρα βασίλισσα τοῦ Ἀννόβερ περιδέραιον καὶ περικάρπιον μετ' ἀδαμάντων, μαργαριτῶν καὶ λυχνιτῶν· ἡ πριγκίπισσα Αὐγούστα περικαλλῆ σκέπην θερμάστρας· ἡ τῆς Ἐσσίας Λουΐζα πόρπην ἀδαμαντοκόλλητον· αὐτὸς δὲ ὁ δοὺξ Κουμβερλάνδης σύμπλεγμα ἀδαμάντων καὶ σαπφείρων.

Κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ σκοποῦσιν οἱ Ἄγγλοι νὰ φυτεύσωσιν ἐν Κύπρῳ ἑκατοντάδας Εὐκαλύπτων (Eucalyptus globulus), δι' οὗ ἐκαθάρθησαν πολλὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς ἀπὸ τῶν κλιματικῶν μιασμάτων. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἔστειλεν εἰς Κύπρον φυτευτὰς, οἵτινες ἄρχονται τῶν ἐργασιῶν των μηνὶ Μαρτίῳ.

Ὁ Πάπας Λέων ΙΓ', ὑποδεξάμενος ἀρτίως εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν τοὺς καθηγητὰς τοῦ ρωμαϊκοῦ Κολλεγίου, διέκρινε καὶ τὸν πρώην διδάσκαλόν του, τὸν εἰς βαθὺ καὶ λιπαρὸν γῆρας ἐληλακότα Πατρίτσην. Μετὰ τὴν προσλαλιὰν τοῦ πρυτάνεως ἀπήντησεν αὐτὸς λατινιστὶ, ἔδωκε δὲ κατόπιν τοῖς καθηγηταῖς ἄδειαν νὰ προσέλθωσιν ἐφεξῆς καὶ ἀσπασθῶσι κατὰ τὸ σύνηθες τὸν ἐπὶ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ σταυρόν. Ἐν ᾧ προσήρχετο ὁ Πατρίτσης βασταζόμενος ὑπὸ ἄλλων, κατέβη ὁ Πάπας ἀπὸ τοῦ θρόνου, περιεπτύξατο τὸν σοφὸν διδάσκαλον καὶ μέχρι δακρύων συγκεκινημένος ἐξέφρασεν αὐτῷ εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ὠφελείᾳ, ἣν νέος ὢν ἠρύσατο ἐκ τῶν ἐκείνου παραδόσεων.

Παράδοξοι ὄντως ἄνθρωποι οἱ Ἀμερικανοί! Ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς (κ. Schurtz) προσέλαβε γραμματέα του νεάνιδά τινα (τὴν miss B. Irish, λίαν πεπαιδευμένην, καθ' ἃ βεβαιοῖ ἡ *Ἐφημερὶς τῆς Οὐασιγκτόνος* ἐν ἄρθρῳ δι' οὗ ἐξαίρονται αἱ ἀρεταὶ τοῦ γυναικείου γραμματέως καὶ ἐξ οὗ παραλαμβάνομεν τὸ ἑπόμενον ἀπόσπασμα·

«Ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὸ ὑπουργικὸν γραφεῖον βλέπει κόρην χαρίεσσαν καὶ θελκτικὴν καθημένην πρὸ τοῦ γραφείου καὶ μετὰ φιλοπονίας γράφουσαν. Ἔργον δὲ αὐτῆς κυρίως εἶνε τὸ νὰ γράφῃ τὰς ἀποκρίσεις τῶν πρὸς τὸν ὑπουργὸν στελλομένων γαλλικῶν, γερμανικῶν καὶ ἀγγλικῶν ἐπιστολῶν συντάττουσα τὴν ἀπόκρισιν γαλλιστὶ, γερμανιστὶ ἢ ἀγγλιστὶ, κατὰ τὴν γλῶσσαν δι' ἧς εἶνε γεγραμμένη καὶ ἡ πρὸς τὸν ὑπουργὸν ἐπιστολή. Διὰ τῶν ἐξαιρέτων δὲ καὶ σεμνῶν αὐτῆς τρόπων κτᾶται τὴν εὔνοιαν τῶν συντυγχανόντων. Καὶ ἐν ᾧ αἱ πλεῖσται γυναῖκες τῆς Οὐασιγκτόνος τὴν μὲν ἡμέραν διατελοῦσι κοιμώμεναι, τὴν δὲ νύκτα τρέχουσαι ἀπὸ ἑσπερίδος εἰς ἑσπερίδα, βλαπτόμεναι μᾶλλον ἢ ὠφελούμεναι, ἡ μὶς Ἄιρις ζῇ ἀπηλλαγμένη τῶν ἐνοχλήσεων τούτων καὶ εἰς μόνην τὴν ἐργασίαν αὐτῆς καὶ τὴν μελέτην ἐπιδιδομένη. Κατὰ τὴν γλωσσομάθειαν οὐδεμίαν ἔχει ἐφάμιλλον ἐν Ἀμερικῇ, διότι εἶνε ἐγκρατεστάτη ἐξ ἴσου καὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν καὶ τῶν ἀρχαίων. Καί τοι δὲ εἶνε εἴκοσι μόλις ἐτῶν νέα, ἀνετέθη ὅμως εἰς αὐτὴν ἔργον δύσκολον, ἡ εἰς τὴν ἀγγλικὴν μετάφρασις τῶν Ἁπάντων τοῦ *Ἀουερμπάχ*.»

Ὁ γνωστότατος τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ θιασωτῶν τῆς ἱπποδρομικῆς (ὁ λόρδος Falmouth) ηὐδοκίμησε τὸ ἔτος τοῦτο συγκομίσας ἔκτακτα κέρδη. Δεκατρεῖς τῶν ἵππων του ἐβραβεύθησαν λαβόντες 930,275 φρ. Ἵππος δέ τις ἐκέρδισεν αὐτὸς μόνον φρ. 411,150. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν ἔφθασαν τὰ τῶν ἵππων βραβεῖα εἰς τὸ οὐκ ἀξιοκαταφρόνητον τοῦτο ποσόν.

Ἀμερικανός τις προτείνει ταξείδιον ἐκ τῶν τολμηροτάτων. Στοιχηματίζει ὅτι δύναται νὰ μεταβῇ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Παρισίους διὰ ποδηλάτου (vélocipède). Τὸ δὲ ποδήλατον ὅπερ θὰ μεταχειρισθῇ εἶνε νεωτάτης ἐφευρέσεως μηχανικοῦ τινος τῆς Νέας Ὑόρκης, δυνάμενον νὰ τρέχῃ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, διότι εἶνε ἅμαξα ἅμα δὲ καὶ λέμβος. Κινεῖται δὲ ἡ μηχανὴ αὕτη διὰ μοχλοῦ ὃν διευθύνει ὁ ὑπ' αὐτοῦ καθήμενος. Δύνανται δὲ καὶ πλείονες τοῦ ἑνὸς νὰ καθήσωσιν εἴτε χάριν περιπάτου, εἴτε πρὸς διάσωσιν ἀπὸ ναυαγίου. Ἡ δὲ ταχύτης αὐτοῦ κατὰ μέσον ὅρον εἶνε ἓξ μίλλια ἐν τῷ ὕδατι καὶ 12 κατὰ γῆν.

Τῇ 11 τοῦ προσεχοῦς Ἰουνίου ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ ἡ Αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας ἑορτάζουσι τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ γάμου των. Μαθόντες, ὅτι ἐπαρχίαι ὁλόκληροι, πόλεις, σωματεῖα, σύλλογοι καὶ πολῖται ἰδιωτεύοντες ἐμελέτων νὰ προσενέγκωσιν αὐτοῖς δῶρα τιμαλφῆ, ἐδήλωσαν διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ, ὅτι ἐκ τοῦ προτέρου εὐχαριστοῦσι τοῖς ὑπηκόοις των ἐπὶ τῇ πιστότητι καὶ ἀγάπῃ, παραιτοῦνται τὰ δῶρα καὶ ἐκφράζουσιν εὐχὴν νὰ ὑποστηριχθῶσι γενναίως τὰ ἐν Πρωσσίᾳ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

Ἔν τινι γερμανικῇ ἐφημερίδι κτηνιατρικῇ ὁ καθηγητὴς Χάουβνερ ἐδημοσίευσε διατριβὴν περὶ δωδεκαέτους δαμάλεως κωφαλάλου. Ὁ κάτοχος αὐτῆς τὴν ἠγόρασεν 20 ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησίν της καὶ τὴν ἐξέθρεψε πεφροντισμένως. Ἡ δάμαλις οὐδὲ ἐγγύθεν ἀκούει οὔτε πρόσκλησιν, οὔτε θόρυβον· ὅταν ἀπολειφθῇ μόνη ἐν τῷ σταθμῷ, ἢ ὅταν ἐπέλθῃ ἡ τοῦ χορτασμοῦ ὥρα καθ' ἣν αἱ ἄλλαι μυκῶνται, ἢ ὅταν ἀφαι-

Digitized by Google

ρεθῇ τὸν μόσχον της, ποιεῖ τὰ αὐτὰ κινήματα ὡς οἱ μυκώμενοι βόες, προτείνει κεφαλὴν καὶ τράχηλον, ἀνοίγει τὸ στόμα, ἀλλ' οὐδένα ἀφίησι φθόγγον. Ἀπ' ἐναντίας ἔχει ὅρασιν ὀξυτάτην. Κατὰ τὰς ἀνατομικὰς ἐρεύνας τὰ ὦτα καὶ ὁ λάρυγξ διατελοῦσιν ἐν καταστάσει φυσιολογικῇ. Ἔτεκεν ἤδη ἑπτὰ μόσχους, ἄδηλον ὅμως ἂν ἦσαν καὶ οὗτοι κωφάλαλοι, διότι ἐσφάγησαν πρωΐμως.

Συζητουμένου ποτὲ ἐν τῇ Συμβατικῇ τῆς Γαλλίας Συνελεύσει τοῦ ἄρθρου 121 τοῦ συντάγματος, ἔχοντος ὡς ἑξῆς: *ὁ γαλλικὸς λαὸς οὐδέποτε συνομολογεῖ εἰρήνην πρὸς ἐχθρὸν κατέχοντα τὸ ἔδαφός του*, ἀντιπρόσωπός τις Μερσιὲ καλούμενος, ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ «καὶ μήπως ἐκάματε σύμβασιν μὲ τὴν νίκην;» — «Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Βέζερ, ἀλλ' ἐκάμαμεν σύμβασιν μὲ τὸν Χάρον.»

Κατὰ τὰς σημειώσεις τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ἡ Πελοπόννησος εἶνε ἡ πλουσιωτάτη εἰς πρόβατα, ἡ Στερεὰ Ἑλλὰς εἰς ἀγελάδας καὶ βόας. Κατ' ἐπαρχίας ἡ πλουσιωτάτη εἰς πρόβατα εἶνε ἡ Φθιῶτις, εἰς αἶγας ἡ Καρυστία, εἰς βόας καὶ ἀγελάδας ἡ Βόνιτσα, εἰς ἵππους ἡ Φθιῶτις, εἰς ὄνους ἡ Κορινθία.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ τῆς σπουδῆς τῆς Ὑγιεινῆς.

Ἡ σπουδὴ τῆς ὑγιεινῆς εἶνε ἀπαραίτητος πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰούλιος Σίμων, ὑπουργὸς ὢν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, εἰσήγαγεν εἰς τὰ σχολεῖα διὰ τοῦ ἀπὸ 6 Μαΐου 1872 διατάγματος τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὑγιεινῆς. Τὸ δὲ πρόγραμμα τῆς διδασκαλίας ταύτης, περιλαμβανούσης ἓξ μαθήματα, συνετάχθη κατ' αἴτησιν τοῦ ὑπουργοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῆς Ἰατρικῆς. Ὁ γάλλος ἰατρὸς Ἕκτωρ Γεωργίου ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς τὸ τρίτον ἤδη τὰ *Στοιχειώδη μαθήματα τῆς ὑγιεινῆς*, συντεθέντα κατὰ τὸ πρόγραμμα.

Αἱ περὶ τῆς ὑγιεινῆς γνώσεις, ὁσημέραι κοινότεραι γινόμεναι, ἐκαρποφόρησαν ἤδη. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος ὁ μέσος ὅρος τῆς διαρκείας τῆς τοῦ ἀνθρώπου ζωῆς ηὐξήθη κατὰ ἑπτὰ ἔτη καὶ ἀπὸ 33 ἐγένετο 40. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ τῆς ὑγιείας ἐν γένει ἐβελτιώθησαν, διότι τὴν σήμερον δύναταί τις κάλλιον νὰ περιποιηθῇ ἑαυτόν, καὶ κατὰ μακρὸν ἐκλείπουσιν ἢ περιστέλλονται πλεῖσται ὅσαι ἀῤῥωστίαι πηγάζουσαι ἐκ τῆς ἀγνοίας τῶν τῆς ὑγιεινῆς κανόνων.

Ἡ ὑγιεινὴ εἶνε τῷ ὄντι ἡ ἐφαρμογὴ πλείστων ἑτέρων ἐπιστημῶν πρὸς ἕνα τινὰ σκοπόν, τὸν ἑξῆς: τὴν συντήρησιν καὶ βελτίωσιν τῆς ὑγιείας. Καὶ παρὰ μὲν τῆς φυσικῆς δανείζεται τὰ περὶ τῆς θερμότητος, τοῦ φωτός, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, παρὰ δὲ τῆς χημείας τὰ περὶ τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, τῶν βρωμάτων, τῶν ποτῶν, παρὰ δὲ τῆς φυσικῆς ἱστορίας τὰ περὶ τῶν τροφῶν, παρὰ δὲ τῆς ἀνατομικῆς καὶ τῆς φυσιολογίας τὰ περὶ τῶν ὀργάνων καὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος, παρὰ δὲ τῆς παθολογίας τὰ περὶ τῶν ἀταξιῶν τῶν πηγαζουσῶν ἐκ τῆς κακῆς καταστάσεως τῆς ὑγιείας. Ἀνήκουσι δὲ αὐτῇ καὶ μόνῃ τὰ συμπεράσματα ἅτινα συνάγει ἐκ πασῶν τούτων τῶν γνώσεων, καὶ οἱ κανόνες οὓς ἐξ αὐτῶν συνοπτικῶς σχηματίζει.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἐὰν ἐπολλαπλασιάζοντο οἱ σύλλογοι περὶ ὧν ἐποιεῖτο λόγον ὁ ἐκ Λονδίνου ἰατρὸς Ῥὼθ τῇ 2 παρελθόντος Αὐγούστου ἐν τῷ διεθνεῖ συνεδρίῳ τῆς παγκοσμίου Ἐκθέσεως. Οἱ *ἰδιωτικοὶ* οὗτοι σύλλογοι, ὧν γνωστὸς εἶνε ὁ λεγόμενος **Ladies Sanitary association**, συμπληροῦσι κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς δημοσίας διδασκαλίας ἔνθα *ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ φυσικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἀγωγὴ δὲν συγκαταλέγονται μεταξὺ τῶν ἐν τοῖς σχολείοις ἀναγκαστικῶν μαθημάτων*.

Καὶ οὐ μόνον δὲ οἱ σύλλογοι οὗτοι οἱ ἰδιωτικοὶ διαδίδουσιν ἀνὰ τὴν Ἀγγλίαν τοὺς τῆς ὑγιεινῆς νόμους, ἀλλὰ καὶ καθιστῶσιν εὐληπτον καὶ κοινοτέραν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς, ἱδρύοντες δημοσίας βιβλιοθήκας ἐκ δημοτικῶν βιβλίων πραγματευομένων περὶ τῆς ὑγιείας καὶ τῆς κοινωνικῆς εὐεξίας διὰ δημοσίων ἀναγνώσεων περὶ Ὑγιεινῆς. Συλλέγουσι κεφάλαια πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν βελτιώσεων εἰς τὰς νοσηρὰς κατοικίας, διανέμουσι δὲ ἄσβεστον πρὸς λεύκανσιν τῶν ἐσωτερικῶν τοίχων τῆς οἰκίας, χορηγοῦσιν ἐνδύματα, λουτρά, ἀντιμιασματικά, ὑποστηρίζουσι τὴν ἵδρυσιν Ἀσύλων τῶν παιδίων καὶ καθ' ὅλου εἰπεῖν ἐξασκοῦσιν ἐπιῤῥοὴν σωτηριωδεστάτην ἐπὶ τῆς δημοσίας ὑγιείας. **

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Αἱ νεάνιδες εἰς ἄκρον ἀθυμοῦσι καὶ ἀπελπίζονται βλέπουσαι τὰς χεῖράς των δεινῶς παραμορφουμένας καὶ ἐρυθρὰς ὑπὸ τῶν χειμέθλων (χιονίστρων). Πρὸς ἀποδίωξιν τῶν φρικαλέων τούτων ἐξοιδήσεων, αἵτινες οὐχὶ σπανίως καὶ εἰς ἕλκη ἐκτρέπονται, κυρία τις ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν τὸ ἑπόμενον ἀγγλικὸν φάρμακον·

«Λάβε ἐρυθρὸν πέπερι εἴτε κοινὸν εἴτε τῆς Καϋέννης καὶ ἕνωσον μεγάλην ποσότητα αὐτοῦ μετὰ οἰνοπνεύματος, ὥστε τὸ μίγμα νὰ γείνῃ πολὺ δυνατόν. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ μίγματι ἐμβαπτίζεις πολλάκις καὶ πολλὴν ὥραν τὰ πάσχοντα μέρη καὶ ἡ ἴασις εἶνε βεβαία καὶ ταχυτάτη.»

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 162 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 4 Φεβρουαρίου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ

ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ Ι. Ι. ΜΑΓΕΡ

Ι. Ι. ΜΑΓΕΡ

Ὁ Ι. Ἰάκωβος Μάγερ, γερμανὸς ἰατρὸς, ἐλθὼν εἰς **Ἑλλάδα** μετ' ἄλλων φιλελλήνων καὶ ἐγκατασταθεὶς ἐν Μεσολογγίῳ, ἵδρυσε τὴν ἐφημερίδα *Ἑλληνικὰ Χρονικὰ*, τὴν πρώτην ἑλληνικὴν ἐφημερίδα—ἂν ἐξαιρέσωμεν τὴν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα ἐν Βιέννῃ ἐκδιδομένην—ἥτις διετηρήθη πλέον τοῦ ἔτους. Τὰ *Ἑλληνικὰ Χρονικὰ* ἐξεδίδοντο δὶς τῆς ἑβδομάδος εἰς μικρὸν ὄγδοον σχῆμα ἐκ σελίδων 4, μετὰ παραρτήματος ἐνίοτε· ὁ πρῶτος ἀριθμὸς αὐτῶν ἐξεδόθη τῇ πρώτῃ Ἰανουαρίου **1824**, ὁ δὲ τελευταῖος—ὁ **15** τοῦ γ' ἔτους—τὴν **20** Φεβρουαρίου **1826** ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἱστορικῆς ἐξόδου τῆς φρουρᾶς· τιμὴ τῆς ἐτησίας συνδρομῆς αὐτῆς ἦσαν ἓξ ἱσπανικὰ τάλληρα. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ἥτις ἀνετυπώθη τῷ **1840** ὑπὸ τοῦ συντάκτου τῆς *Ἐλπίδος* Κ. Λεβίδου, ὑπὸ δοκίμου καλάμου καὶ μετὰ μεγάλης ἀμεροληψίας συντασσομένη, εἶναι πολύτιμος διὰ τὰς πληροφορίας ὅσας περιέχει περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἰδίως δὲ περὶ τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου.

Ὁ φιλέλλην δημοσιογράφος τῷ **1824** διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου μέλος τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς τῆς ἐκτελούσης χρέη γενικοῦ διευθυντοῦ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος. Ἐφονεύθη δὲ κατὰ τὴν ἔξοδον.

**

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 49.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Ἐξημέρονε μόλις ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὰ ὑψώματα τὰ περικλείοντα τὸν λιμενίσκον, ὅπου ἡ σωτηρία μᾶς ἐπερίμενε. Λευκὴ σειρὰ ἀμυδροῦ φωτὸς, χαράττουσα ὄπισθεν ἡμῶν τὸν ὁρίζοντα, προεμήνυε τὴν ἀνατολήν. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἀποτόμου λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστάθημεν, ἐβλέπομεν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἀκτήν, ἀλλὰ δὲν ἠκούετο ρόχθος· ἐντὸς τοῦ λιμένος ἦτο ἄκρα γαλήνη, ἐκτὸς δ' αὐτοῦ, μακράν, μᾶς ἔδειξεν ὁ χωρικὸς τὸ πλοῖον. Δὲν ἔβλεπον ἐπὶ τῶν σκοτεινῶν ὑδάτων τὸ σκάφος, ἀλλ' ὁδηγούμενος ἀπὸ τοῦ χωρικοῦ τὴν χεῖρα, διέκρινον τοὺς δύο ἱστοὺς καὶ μοῦ ἐφάνη ὅτι κινοῦνται προχωροῦντες μὲ κρεμάμενα ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱστία.

Ἐσπεύσαμεν τὸ βῆμα καὶ ἐντὸς ὀλίγης ὥρας ἤμεθα κάτω εἰς τὴν παραλίαν.

Δὲν ἦλθε διὰ μόνους ἡμᾶς τὸ πλοῖον ἐκ Ψαρῶν. Ὁ πλοίαρχος ἐφρόντισεν ἀφ' ἑσπέρας νὰ διασπείρῃ τῆς ἀφίξεώς του τὴν εἴδησιν, καὶ συνέρρεον οἱ πρόσφυγες ἐκ τῶν πέριξ χωρίων καὶ ἐκ τῶν σπηλαίων, ὅπου ἐκρύπτοντο. Ἡ ἀκτὴ ἦτο ἤδη κεκαλυμμένη ὑπ' αὐτῶν, ὅτε κατέβημεν, ἐξηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι φθάνοντες κατόπιν ἡμῶν.

Εὐτυχῶς οἱ πρῶτοι φθάσαντες, εἶχον δώσει τὸ συμφωνηθὲν σημεῖον καὶ τὸ πλοῖον ἔπλεεν ἤδη πρὸς τὸν λιμένα καθ' ἣν στιγμὴν ἀπὸ τοῦ ὑψώματος διέκρινον μακρόθεν τοὺς ἱστούς του. Ὅταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τοὺς σωροὺς τῶν φυγάδων, εἴδομεν ὅλα τὰ πρόσωπα ἐστραμμένα πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἤρχετο ἡ λέμβος! Ἐπλησίαζεν. Ἠκούοντο αἱ κῶπαι σχίζουσαι τὴν θάλασσαν, ἠκούετο καὶ τῶν σκαρμῶν ὁ γογγυσμὸς ὑπὸ τῆς κώπης τὴν πίεσιν. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐτείνομεν σιωπῶντες τὰ ὦτα πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ἐκείνους παρηγόρους ἤχους. Ἀλλ' ὅτε ἡ λέμβος προσωρμίσθη καὶ ἐπήδησαν οἱ ναῦται εἰς τὴν ξηράν, τότε ἡ σιωπὴ ἐλύθη καὶ ἐπῆλθε ταραχὴ καὶ σύγχυσις, διότι ἀνυπομόνουν θέλοντες πάντες νὰ ἐπιβιβασθῶσι, συνωθούμενοι ἐπὶ τῶν βράχων, καὶ ἦσαν πολλοὶ οἱ φεύγοντες, ἡ δὲ λέμβος μικρά. Ἡ ἠχηρὰ τοῦ ναυκλήρου φωνὴ καὶ τῶν ναυτῶν οἱ βραχίονες ἐχαλίνωσαν τοῦ πλήθους τὴν ἀνυπομονησίαν.—Ἡσυχάσατε, ἐφώναζε. Θὰ σᾶς πάρωμεν ὅλους. Κανένα δὲν θ' ἀφήσωμεν! Ἐντούτοις ἡ λέμβος ἀνεχώρησε μὲ τὸ πρῶτον αὐτῆς φορτίον, ὁ δὲ ναύκληρος καὶ τρεῖς ναῦται ἔμενον εἰς τὸ παράλιον ὡπλισμένοι. Ἐπήγαινεν ἡ λέμβος καὶ ἤρχετο, ἐσμικρύνετο δὲ βαθμηδὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, καὶ ηὔξανε μετὰ πᾶσαν ἀναχώρησιν ἡ ἀνυπομονησία τῶν μενόντων. Ηὔξανε δὲ τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον τὸ φῶς ἐπληθύνετο. Δὲν ἐφαίνετο

Digitized by Google

εἰσέτι ὁ ἥλιος, ἀλλ' ἡ θάλασσα ἐλάμβανεν ἤδη τῆς ἡμέρας τὰ χρώματα.

Οἱ ἡμίσεις περίπου ἦσαν ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἡμεῖς ἐμένομεν εἰσέτι ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, καὶ ἐβλέπομεν τὴν λέμβον ἐπιστρέφουσαν, εὐχόμενοι νὰ μὴ βραδύνῃ ἡ σειρά μας, ὅτε ἀντήχησεν αἴφνης κρότος τουφεκίου καὶ ἠκούσθη σφαίρας συριγμός. Αἱ κεφαλαὶ ὅλαι ἐστράφησαν διὰ μιᾶς πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ εἴδομεν ὑψηλὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, πρὸς τὰ δεξιά μας, τέσσαρας ἀνδρῶν μορφάς.—Ἀλλοίμονον! οἱ Τοῦρκοι μᾶς ἐπλάκωσαν!

Θεέ μου! Ὁποῖον τρόμον ἔφερεν εἰς τὴν ἀκτὴν ἡ ἀπροσδόκητος ἐκείνη τῶν διωκτῶν μας ἐμφάνισις! Δύο, τρεῖς τουφεκισμοὶ ἐκ νέου ἀντήχησαν. Ὁ ὅμιλος τῶν προσφύγων ἐσκορπίσθη, καὶ ἐτρέξαμεν ὅλοι εἰς τοῦ λόφου τὰς ὑπωρείας ὅπως προφυλαχθῶμεν ὑπὸ τῶν βράχων τὰς ἐξοχάς. Οἱ τέσσαρες ναῦται μόνοι ἔμειναν εἰς τὴν ἄκραν τῆς θαλάσσης καὶ ὑψώσαντες τὰ ὅπλα ἐσκόπευσαν καὶ ἐπυροβόλησαν διὰ μιᾶς καὶ οἱ τέσσαρες. Οἱ Τοῦρκοι ἄνωθεν δὲν ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὸν χαιρετισμὸν τοῦτον. Ἐφοβήθησαν ἆρά γε; ἢ μὴ αἱ σφαῖραι τῶν ναυτῶν μας ἐπέτυχον; ἢ μὴ ἦσαν πολυαρίθμου σώματος ἐμπροσθοφυλακὴ καὶ ἐπερίμενον ἐπικουρίαν, ὅπως ἐπιπέσωσι καθ' ἡμῶν; Καὶ τότε; τί θὰ γίνωμεν; πῶς θ' ἀντισταθῶμεν; Ἐν τούτοις ἡ λέμβος ἐπλησίαζε. Ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τῆς παύσεως τῶν πυροβολισμῶν ἐτρέξαμεν ὅλοι πάλιν πρὸς τὴν θάλασσαν. Θὰ προφθάσωμεν ὅλοι νὰ σωθῶμεν; Θὰ φανῶσιν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ λόφου οἱ Τοῦρκοι;

Προσωρμίζετο σχεδὸν ἐπὶ τῶν βράχων ἡ λέμβος, ὅτε εἶδον τὸν πατέρα μου πλησιάζοντα εἰς τὸν ναύκληρον, τὸν ἔβλεπον νὰ λαλῇ περιπαθῶς δακτυλοδεικτῶν τὰς ἀδελφάς μου καὶ ἐμέ, ἐνῷ ὁ ναύτης ἀπέσυρε τὴν χεῖρα, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐζήτει ὁ πατήρ μου νὰ θέσῃ φιλοδώρημα. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ μήτηρ μου ὄπισθεν μ' ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρός. Ἐστράφην πρὸς αὐτήν.

— Λουκῆ μου, πάρε τὰς ἀδελφάς σου καὶ πηγαίνετε μὲ τὴν εὐχήν μας. Ἀφήσατέ μας ἡμᾶς εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ!

Καὶ συγχρόνως ἐναπέθετεν εἰς τὸν κόλπον μου μικρὸν δέμα περιέχον ὅσα κοσμήματα εἶχε δυνηθῆ νὰ περισώσῃ. Τὴν ἐνηγκαλίσθην καὶ ἐφίλουν τὸν λαιμόν της, καὶ ἔλεγον· —Ὄχι, ὄχι, ὅλοι ὁμοῦ θὰ σωθῶμεν. . . . Ἐκεῖ, μὲ ἥρπασεν ἐκ τοῦ βραχίονος ὁ πατήρ μου.

— Πήγαινε μὲ τὰς ἀδελφάς σου. Ἐρχόμεθα κατόπιν ἡμεῖς.

Ἡ λέμβος ἦτο ἤδη πλήρης, αἱ δὲ ἀδελφαί μου ἐκάθηντο ἐντὸς αὐτῆς. Μὲ ὤθησεν ὁ πατήρ μου, μ' ἔσυρεν ὁ ναύκληρος, καὶ πρὶν προφθάσω νὰ λαλήσω ἢ ν' ἀντισταθῶ εὑρέθην ἐντὸς τῆς λέμβου κ' ἐγώ. Αἱ κῶπαι ἐκινήθησαν ἀμέσως. Ἐστράφην πρὸς τὴν ξηρὰν νὰ ἴδω τὴν μητέρα μου, καὶ ἐνῷ ἐστρεφόμην εἶδον καπνὸν ἐπὶ τοῦ λόφου καὶ νέος τουφεκισμὸς ἠκούσθη. Ἐπὶ τῶν βράχων τὸ πλῆθος συνεσφίγγετο καὶ οἱ ὄπισθεν ὤθουν τοὺς πρώτους, ἔπιπτον δέ τινες ἤδη εἰς τὴν θάλασσαν. Μεταξὺ τῶν πιπτόντων βλέπω αἴφνης τὴν μητέρα μου. Δὲν ἠξεύρω πῶς ἠδυνήθην ν' ἁπλώσω ἐκ τῆς λέμβου τὴν χεῖρα, πῶς ἥρπασεν ἡ μήτηρ μου τὴν χεῖρά μου, πῶς μία ἄλλη γραῖα ἐκράτει διὰ τῶν δύο χειρῶν τῆς μητρός μου τὸ φόρεμα, ἡ δὲ λέμβος ἐπροχώρει καὶ ἔπλεον αἱ δύο γραῖαι, συρόμεναι ἐκ τῆς χειρός μου, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους τὰς ἀνεσύρομεν ἐκ τῆς θαλάσσης, οὐδ' ἐνθυμοῦμαι πῶς εὑρέθημεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου.

Οἱ τουφεκισμοὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐξηκολούθουν, ἡ δὲ λέμβος ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο καὶ τὴν ἔβλεπον ἑκάστοτε ἐπιστρέφουσαν, προσπαθῶν νὰ ἴδω μακρόθεν ἐὰν ἦσαν ἐντὸς αὐτῆς ὁ πατήρ μου καὶ ἡ Ἀνδριάνα. Εἰς τὸ τελευταῖόν της μόνον ταξείδιον τοὺς εἶδον ἐπὶ τέλους ἐρχομένους. Ἤμεθα ἤδη πάντες ἐπὶ τοῦ πλοίου, καὶ ἤμεθα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ψυχαί! Ἐμετρήθημεν κατόπιν. Οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐπέτυχον ἀπὸ τοῦ λόφου νὰ ἐλαττώσωσι τὸν ἀριθμόν μας.

Τὸ πλοῖον ἀνεπέτασε τὰ ἱστία του καὶ ἤρχισε νὰ πλέῃ ὑπὸ τὴν ἐλαφρὰν πνοὴν οὐρίου ἀνέμου, ἀλλ' ἦτο εἰσέτι παρὰ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ὅτε εἴδομεν τὰ ὑψώματα καλυπτόμενα ὑπὸ Τούρκων. Οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ἦσαν τῷ ὄντι ἐμπροσθοφυλακή, ἀλλὰ θείᾳ χάριτι, ἐβράδυνον οἱ πολλοὶ νὰ ἔλθωσι καὶ ἡμεῖς ἤμεθα ἤδη σῶοι καὶ ἀσφαλεῖς, οὐδ' ἐφοβούμεθα πλέον τὰ ἀπέχοντα ὅπλα των.

Μεταξὺ τῶν ποικίλων τοῦ βίου μου περιπετειῶν δὲν ἔτυχε ποτὲ νὰ ναυαγήσω. Ἡ θάλασσα, μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον, μοὶ ἐφέρθη φιλοφρόνως πάντοτε. Ἀλλ' ὁπόταν ἀναγινώσκω ναυαγίων περιγραφὰς ἀναλογίζομαι τὰς ὥρας καὶ τὰς σκηνὰς τῆς φυγῆς ἐκείνης ἐκ Χίου. Ναυαγοὶ βλέποντες ἐκ πλοίου καταποντιζομένου τὴν ἀπέχουσαν παραλίαν δὲν διέρχονται βεβαίως συγκινήσεις πλέον ἐναγωνίους ὅσων ἡμεῖς τότε διήλθομεν. Ἀλλὰ καταποντισμὸς δι' ἡμᾶς ἦτο ἡ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἀγωνία, ὡς βράχον δὲ σωτηρίας ἐβλέπομεν τὸ πλοῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ μικρὰ λέμβος ἀνὰ ὀλίγους μᾶς μετέφερεν, ἐνῷ οἱ Τοῦρκοι ἐτουφέκιζον ἄνωθεν.

Ὅταν ὅμως εἶδον τὸ πλοῖον ἀπομακρυνόμενον καὶ σώους ἐν αὐτῷ ἅπαντας τοὺς μεθ' ἡμῶν συγκινδυνεύσαντας, ᾐσθάνθην, τὴν καρδίαν μου πληρουμένην ὑπὸ τῆς χαρᾶς ὅτι ἐσώθημεν. Τοῦτο ἦτο τὸ πρῶτόν μου αἴσθημα, στενὸν ἴσως ἐγωϊσμοῦ αἴσθημα. Δὲν ἐσυλλογιζόμην τὴν ὥραν ἐκείνην τοὺς ἐν Χίῳ μείναντας, δὲν ἐσκεπτόμην πόσοι δυστυχέστεροι ἡμῶν κρύπτονται

Digitized by Google

εἰσέτι εἰς σπήλαια καὶ ὑπόγεια, ὑποφέροντες τὰ μαρτύρια, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἡμεῖς ἐλυτρώθημεν. Ὄχι· δι' ἐμὲ ἡ Χίος, ὁ κόσμος ὅλος, ἦτο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τοῦ πλοίου μας τὸ πλήρωμα· ἐκεῖ συνεκεντροῦντο τὰ αἰσθήματά μου, ἐκεῖ περιωρίζετο ἡ σκέψις μου. Ἀλλ' ὅτε τὸ πλοῖον ἐπελαγοδρόμησε, τὰ δὲ παράλια τῆς Χίου ἔμειναν μακρὰν ὄπισθεν ἡμῶν, καὶ ἐπῆλθε τάξις τις καὶ ἡσυχία ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἐνθυμήθην τότε ὅτι ἤμην ἄσιτος καὶ ᾐσθάνθην ὅτι πεινῶ. Δὲν ἦτο νέα δι' ἐμὲ ἡ τοιαύτη αἴσθησις. Πολλάκις κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν περιπλανήσεών μας ᾐσθάνθην αὐτὸ τῆς πείνης καὶ τῆς δείψης τὸ μαρτύριον. Ποτέ, ἀναγνῶστά μου, νὰ μὴ σὲ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ πεινάσῃς, ἐκτὸς μόνον ὅταν γνωρίζῃς ὅτι σὲ περιμένει τράπεζα πλήθουσα. Ἀλλὰ νὰ πεινᾷς καὶ νὰ βλέπῃς τοὺς περὶ σὲ ὠχροὺς ἐκ τῆς ἀσιτίας, καὶ νὰ μὴ βλέπῃς πόθεν νὰ προμηθευθῇς τεμάχιον ἄρτου, καὶ νὰ ἔχῃς ἀνάγκην δυνάμεων διὰ νὰ τρέχῃς, διὰ νὰ περιθάλπῃς ἄλλα ἀδύνατα καὶ ἀγαπητὰ περὶ σὲ ὄντα . . . Ὢ! μόνος ὁ διελθὼν τοιαύτας στερήσεις δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὴν πικρίαν των!

Ὁ πλοίαρχος δὲν ἐβράδυνε νὰ σκεφθῇ ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην τροφῆς καὶ διέταξε νὰ μᾶς διανείμωσι παξιμάδια. Μᾶς ἐφάνη ὡς τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τὰ ἐδέχθημεν εὐλογοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἀπονέμοντες ἐγκαρδίους εὐχαριστίας πρὸς τὸν πλοίαρχον, καὶ δὲν ἤκουες ἐντὸς ὀλίγου ἢ τὴν χαρμόσυνον μουσικὴν τοσούτων πεινασμένων ὀδόντων ἀλεθόντων τὰ σκληρὰ τοῦ πλοίου παξιμάδια.

Ἡ Ἀνδριάνα μόνη δὲν ἔτρωγεν. Ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, παρὰ τὴν πρύμνην, μὲ τὰ γόνατα ὑψωμένα καὶ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τὸ μέτωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν. Ὁ πλοίαρχος ὑπῆγε πλησίον της προσπαθῶν νὰ τὴν ἐνθαρρύνῃ, ἀλλ' ἔμεινε σιωπηλὴ καὶ ἀκίνητος ἐκείνη, οὐδ' ἀνύψωσε τὴν κεφαλήν. Ἔθεσα τότε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου της καὶ ἠθέλησα νὰ τὴν προτρέψω νὰ φάγῃ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ εἴπω πολλά, διότι εἶδον τὰ δάκρυα ῥέοντα διὰ μέσου τῶν δακτύλων της, καὶ ἐπνίγετο ἡ φωνή μου καὶ ἐθολοῦντο οἱ ὀφθαλμοί μου. Ἡ μήτηρ μου ἐκάθητο παρέκει. Ἔδειξα διὰ τῆς χειρὸς τὴν Ἀνδριάναν καὶ μὲ ἠννόησεν ἡ μήτηρ μου, καὶ ἐγερθεῖσα ἦλθε πλησίον τῆς δυστυχοῦς νέας. Ἐγονάτισεν ἐνώπιόν της, ἐσήκωσε τὰς χεῖράς της ἀπὸ τὸ μέτωπον, ἐσπόγγισε τὰ δάκρυά της, καὶ εἶπε λόγους γλυκεῖς γυναικείας παραμυθίας.

Ἀπεμακρύνθην συγκεκινημένος. Ὑπῆγον εἰς τὴν πρῶραν καὶ ἔβλεπον τὴν θάλασσαν τὴν ὁποίαν ἐσχίζομεν, καὶ τὰ βουνὰ τῶν Ψαρῶν ἀντικρύ μου. Ἤμεθα ἤδη πλησίον τοῦ λιμένος, δὲν ἐβράδυνον δὲ νὰ φανῶσι τὰ πλοῖα, καὶ ὑπεράνω αὐτῶν ἡ πόλις, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἠγκυροβολήσαμεν. Τότε πρῶτον τὴν εἶδον τὴν ἡρωϊκὴν νῆσον, ἥτις ἦτο πεπρωμένον νὰ καταστραφῇ, ὡς ἡ Χίος καὶ αὐτή. Ἀλλὰ τὰ Ψαρὰ ἐνέπηξαν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς Τουρκίας πληγὴν φοβεράν, ἐνῷ ἐκ τῆς Χίου γόοι μόνον καὶ στεναγμοὶ ἀντήχησαν. Κατεστράφησαν τὰ Ψαρά, ἀλλ' ἀφοῦ πρῶτον ἥναψεν εἰς τὸ πέλαγος ἀθάνατον πυρκαϊὰν ὁ δαυλὸς τοῦ Κανάρη!

Δὲν μᾶς ἐπετράπη ν' ἀποβῶμεν εἰς τὴν ξηράν· ἐφοβοῦντο οἱ Ψαριανοὶ μὴ ἀναγκασθῶσι νὰ μᾶς δεχθῶσι, μὴ δυνάμενοι νὰ φιλοξενήσωσι πλειοτέρους πρόσφυγας ἐπὶ τῆς νήσου των· ἦτο θυσία καὶ τὸ ὕδωρ αὐτὸ τὸ ὁποῖον μᾶς ἔστειλον διὰ νὰ μὴ ἀποπλεύσωμεν διψῶντες. Ὁ ἄνεμος ἔπνεεν εἰσέτι οὔριος, ὁ δὲ πλοίαρχος ἐβιάζετο ν' ἀναχωρήσωμεν πρὶν αἴφνης μεταβληθῇ. Ἐπρότεινε νὰ μᾶς φέρῃ εἰς Μύκονον, καθότι εἰς Τῆνον ἦσαν ἤδη πολλοὶ ἐκ Σμύρνης καὶ Χίου καὶ ἐξ ἄλλων πόλεων πρόσφυγες, ὁ δὲ τύφος τοὺς παρηκολούθησεν, ἐνῷ εἰς Μύκονον ἦτο ὑγεία καὶ εὐρυχωρία πλειοτέρα. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ἐκεῖ κατὰ προτίμησιν νὰ μᾶς φέρωσι. Ἡμεῖς δὲ ἐπηγαίνομεν ὅπου μᾶς ἔφερον. Τί πρὸς ἡμᾶς ἡ Τῆνος ἢ ἡ Μύκονος; Λιμένα καταφυγῆς ἠθέλομεν, καὶ σκέπην φιλόξενον, ὑπὸ τὴν ὁποίαν νὰ κλίνωμεν τὴν κεφαλήν, καὶ Τούρκους πλησίον νὰ μὴ ἔχωμεν.

Περὶ ἡλίου δυσμὰς ἀνηρτήθη ἡ ἄγκυρα καὶ ἀπεπλεύσαμεν.

Ἡ Ἀνδριάνα ἐντούτοις ἔμενε τεθλιμμένη καὶ ἄφωνος. Οὐδὲ ἡ εἰς Ψαρὰ ἄφιξις καὶ ἡ ἐκεῖθεν ἀναχώρησις, οὐδ' ἡ γενικὴ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος κίνησις καὶ βοὴ ἴσχυσαν νὰ τὴν ἀποσπάσωσι τοῦ ληθάργου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο βυθισμένη. Τὰ πάντα ἦσαν ὡς ξένα πρὸς αὐτήν. Οἱ ὀφθαλμοί της ἦσαν προσηλωμένοι, ἀλλ' ἔβλεπες ὅτι δὲν προσέχουν εἰς ὅ,τι ἠτένιζον. Μελαγχολία ἀνεκλάλητος ἀπεικονίζετο εἰς τὸ βλέμμα, εἰς τὴν στάσιν, εἰς τὴν σιωπήν της. Ἐὰν τὴν ὡμίλει τις, ὕψονε βραδέως τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς ν' ἀπεσπᾶται μετὰ κόπου ἀπὸ τὰς σκέψεις της, καὶ βραδέως καὶ μετὰ κόπου ἀπεκρίνετο. Ἐὰν ἡ μήτηρ μου ἐλάμβανε θωπευτικῶς τὴν χεῖρά της, ἐδέχετο ἀπαθῶς τὴν θωπείαν, ἡ δὲ χεὶρ ἔπιπτεν ἔπειτα βαρεῖα ἐπὶ τῶν γονάτων, καὶ ἀπεμακρύνετο ἡ μήτηρ μου νὰ κρύψῃ τὴν λύπην της. Ποῦ ἡ προτέρα ζωηρότης; ποῦ ἡ ἐνέργεια, ποῦ ἡ φαιδρότης, ἥτις μᾶς ὑπεστήριζε καὶ μᾶς ἐζωογόνει κατὰ τὰς πρώτας τοῦ διωγμοῦ ἡμέρας! Ἀφ' ἧς ὥρας ἤνοιξε τὴν θύραν εἰς Μεστὰ μὲ τὴν κόμην λυτὴν καὶ τὰ στήθη ἀνοικτὰ καὶ τὸ φόρεμα σχισμένον, δὲν εἶδον τὸ μειδίαμα οὐδὲ ἤκουσα τὴν εὔθυμον ἐκείνην φωνήν της. Μόνον τοὺς λυγμούς της ἤκουον ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ σταύλου, καὶ τώρα ἔβλεπον τὸ ἄτονον βλέμμα της καὶ τὰ

Digitized by Google

χείλη της βωβά. Ἡ εὐτυχία τῆς ὑπάρξεώς της κατεστράφη ὑπὸ τὰς ἀγρίας χεῖρας ἐκ τῶν ὁποίων διέφυγεν ὅπως μᾶς σώσῃ. Ἡ ἀτιμωτικὴ ἐκείνη ἐπαφὴ ἀπεμάρανε τὸ θαλερὸν τῆς ζωῆς της γόητρον. Τὸ κάλλος ἀπέμενεν, ἀλλ' ἄνευ τῆς προτέρας λάμψεως πλέον. Ἦτο εἰσέτι ὡραία, ἀλλ' εἶχε τὴν ὡραιότητα τοῦ ἄνθους, τὸ ὁποῖον χεὶρ σκληρὰ ἀπέκοψε τοῦ στελέχους του καὶ τὸ ἔρριψε κατὰ γῆς ἀφοῦ τὸ ἔθλιψεν.

Τὸ δὲ πλοῖον ἔσχιζε τὰ κύματα. Ἡ ἀπόστασις καὶ τὸ προβαῖνον σκότος ἀπέκρυψαν βαθμηδὸν τῆς Χίου καὶ τῶν Ψαρῶν τὰ βουνά, μόλις δὲ ὡς νέφη μεμακρυσμένα διεκρίνοντο ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος αἱ γραμμαὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, πρὸς τὰς ὁποίας ἐπλέομεν.

Καὶ ἐπῆλθεν ἡ νὺξ ἀσέληνος καὶ σκοτεινή, ὁ δὲ ἄνεμος ἔπνεεν οὔριος, καὶ ἔτρεχε τὸ σκάφος, καὶ ἐγόγγυζεν ἡ θάλασσα. Ὁ κάματος, καὶ τὸ σκότος, καὶ τῆς ἀσφαλείας ἡ συναίσθησις, καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν παρελθουσῶν συγκινήσεων, καὶ τὸ ψῦχος τῆς νυκτός, καὶ τῶν κυμάτων ὁ ῥόχθος, τὰ πάντα ὁμοῦ ἐδάμασαν τοὺς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος συνεσφιγμένους φυγάδας, καὶ ἐπροσπάθησεν ὅπως ἕκαστος ἠδύνατο νὰ σκεπασθῇ καὶ ἔκρυψαν αἱ μητέρες τὰ τέκνα εἰς τὴν ἀγκάλην, οἱ δὲ γέροντες ἔκλινον τὴν λευκὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ πλοίου, καὶ ἔπαυσαν αἱ ὁμιλίαι, καὶ δὲν ἤκουες ἢ τὴν βοὴν τοῦ κύματος σχιζομένου ὑπὸ τὴν πρῷραν, καὶ τὸ τρίξιμον τοῦ σκάφους, ὅτε ὁ ἄνεμος ἀγριεύων ἔκλινε πρὸς τὴν θάλασσαν τοὺς ἱστούς.

Ἐγὼ δὲν ἐκοιμώμην. Ἐκαθήμην στηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ καὶ ἔβλεπον τὰ νέφη καὶ τοὺς ἀνὰ μέσον τῶν νεφῶν φαινομένους ἀστέρας, ὁ δὲ νοῦς μου ἦτο ὅλος εἰς τὴν Ἀνδριάναν. Ἐνθυμούμην σκηνὰς τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας· ἐνθυμούμην ὅταν μᾶς ἤνοιξε τὴν θύραν ἐπιστρεφόντων ἐκ Σμύρνης, καὶ τὴν χαράν, ἥτις τότε ἐπλημμύρησε τὴν καρδίαν μου, ὅτε μετὰ τοσούτων ἐτῶν ἀπουσίαν τὴν ἐπανεῖδον· ἐνθυμούμην ἕνα σωρὸν περιστατικῶν τῶν τελευταίων δυστυχῶν ἐπὶ τῆς Χίου ἡμερῶν, ἡ δὲ μορφή της συνείχετο μὲ τὰς ἀναμνήσεις μου πάσας, καὶ ἡ φωνή της, ἡ φαιδρά της φωνή, μοῦ ἐφαίνετο ἀντηχοῦσα εἰς τὰ ὦτά μου. Καὶ παρήρχοντο αἱ ὧραι. Ἀλλ' ἡ γενικὴ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἡσυχία καὶ ἡ μονότονος τῆς θαλάσσης βοή, καὶ τοῦ σκάφους ἡ κίνησις ἤρχιζον βαθμηδὸν νὰ ἐπενεργῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀπηυδημένου μου σώματος. Χωρὶς ἐντελῶς νὰ κοιμῶμαι ἤρχιζον ἤδη αἱ σκέψεις μου νὰ λαμβάνωσιν ὀνείρων μορφήν, ὅτε ἐξαίφνης ἀκούω ἦχον βαρὺν σώματος πίπτοντος ἐντὸς τῆς θαλάσσης καὶ τρόμου συγχρόνως κραυγάς·

— Ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν! Ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν!

Εὑρέθην διὰ μιᾶς εἰς τὴν πρύμνην. Ἡ Ἀνδριάνα δὲν ἦτο εἰς τὴν θέσιν της. Οἱ δ' ἐπιβάται σκύπτοντες ἀπὸ τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου ἔβλεπον τὴν θάλασσαν, καὶ αἱ γυναῖκες ἔκραζον:

— Ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν! Σώσατέ την!

Ὁ πλοίαρχος διέταξε νὰ χαλαρώσωσι τὰ ἱστία. Ἐκόπη τοῦ πλοίου ὁ δρόμος, καὶ ἡ λέμβος κατεβιβάσθη. Ἀλλ' ὁ ἄνεμος ἔπνεε δυνατὸς καὶ εἴχομεν ἤδη ἀφήσει ὀπίσω τὸ ἄγνωστον ἐκεῖνο σημεῖον, ὅπου ἠκούσθη ὁ ἀπαίσιος ἦχος, ὅπου ἡ Ἀνδριάνα ἐρρίφθη εἰς τὸ πέλαγος.

Ὦ! ποτὲ δὲν ἐμίσησα τοὺς Τούρκους ὅσον κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν!

Ἐπήδησα ἐντὸς τῆς λέμβου πρὶν ἡ δυνηθῇ ὁ πλοίαρχος νὰ μ' ἐμποδίσῃ. Οἱ ναῦται ἐκωπηλάτουν βιαίως. Ὑπήγομεν ὀπίσω. Ἐσιωποῦμεν προσέχοντες μὴ ἀκούσωμεν τὴν φωνήν της. Ἐκράζομεν δυνατὰ διὰ ν' ἀκουσθῶμεν. Τίποτε! Ἐβλέπομεν εἰς τὸ σκότος μὴ διακρίνωμεν μορφήν τινα ἐπὶ τῶν κυμάτων. Τίποτε! Τίποτε! Ἐκεῖ, λευκή τις σκιὰ ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐπέσυρε τὸ βλέμμα μου. Τὴν δεικνύω πρὸς τοὺς ναύτας. Κωπηλατοῦμεν, πλησιάζομεν. Ἦτο ὁ λευκὸς τῆς Ἀνδριάνας κεφαλόδεσμος. Ἐμείναμεν ὥραν πολλὴν περὶ τὸ σημεῖον ἐκεῖνο,ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐφαίνετο,δὲν ἠκούετο τίποτε, ἐκ δὲ τοῦ πλοίου ὁ πλοίαρχος ἔκραζε νὰ ἐπιστρέψωμεν. Ἐπεστρέψαμεν.Ἐκράτουν εἰς χεῖρας τὴν λευκὴν ὀθόνην,τὴν ὀθόνην ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔσυρον καὶ ἐλύθη ἡ κόμη της, ὅταν ἐπιστρέφων ἐκ Σμύρνης εἶδον πρώτην τὴν Ἀνδριάναν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας μας. Ἡ ὀθόνη ἐκείνη ἔμεινε τὸ μόνον λείψανον, μόνον μνημόσυνόν της. Τὴν ἐκράτησα ἔκτοτε, καὶ τὴν ἔχω εἰσέτι, καὶ τὴν διατηρῶ ὡς ἱερὸν κειμήλιον, ὡς προσφιλὲς ἐνθύμημα.

[Ἕπεται συνέχεια.] Δ. Βικελας.

Η ΕΣΠΕΡΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΣΟΥΣΑΜΑΚΗ

Οἰκογενειακαὶ σκηναί.

Α'

Ὁ Κύριος Παρδαλὸς καὶ ἡ Κυρία Παρδαλοῦ εἶνε προσκεκλημένοι τὸ ἑσπέρας εἰς συναναστροφήν.

Ὁ Κύριος Σουσαμάκης, ὑπάλληλος τοῦ γραφείου ὅπερ διευθύνει ὁ κύριος Παρδαλός, ἐνυμφεύθη πρό τινων μηνῶν, τῇ ἀγαθῇ συμπράξει τοῦ προϊσταμένου του, πλουσίαν νύμφην ἐκ Πατρῶν, ἔχουσαν μὲν ἕνα ὀφθαλμὸν ὀλιγώτερον αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ἐλλείποντος ὀφθαλμοῦ δεκαπέντε ἔτη ἡλικίας περισσότερα, καὶ εἰς ἀποζημίωσιν τῶν περισσευόντων δεκαπέντε ἐτῶν τριάκοντα πέντε χιλιάδας δραχμῶν προῖκα. Ὁ ὄλβιος Σουσαμάκης ἐσυλλογίσθη τὸ κατ' ἀρχάς, εἰς πανηγυρισμὸν τοῦ σπουδαίου τούτου καὶ εὐτυχοῦς συμβεβηκότος τοῦ βίου του, νὰ δώσῃ χορὸν εἰς τοὺς παρανύμφους τὴν αὐτὴν τῶν γάμων του ἑσπέραν· εἶχε δὲ μάλιστα παρακαλέσει καὶ ὑπαξιωματικόν τινα φίλον του νὰ τῷ προμηθεύσῃ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς ἓν *φλάουτον*, ἓν *κλαρινέττον*

Digitized by Google

καὶ ἐν *τρομπόνι*, ἤτοι ἕνα πλαγίαυλον, ἕνα ὀξύαυλον καὶ μίαν βαρυσάλπιγγα, ὡς γράφουσι σήμερον οἱ νεοφώτιστοι τῆς γλώσσης καθαρισταί, ὅπως τὸ ἐναρμόνιον αὐτῶν μέλος πτερώσῃ τοὺς πόδας τῶν προσκεκλημένων. Ἀλλ' εἶτα μετενόησε, σκεφθεὶς ὅτι δὲν ἦτο καλὸν νὰ παρατείνῃ τὸ μεταξὺ τῆς στέψεως καὶ τῆς ἀπομονώσεως αὐτοῦ χρονικὸν διάστημα, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀναβάλῃ εἰς προσφορώτερον καιρὸν τὸν χορευτικὸν τῶν γάμων του πανηγυρισμόν.

Οὕτω λοιπὸν μετά τινας μῆνας, ἡμέραν τινὰ πέμπτην τῆς ἑβδομάδος ὡραῖα ἐπισκεπτήρια, δίκην μετριοφρόνων προσκλητηρίων, διενεμήθησαν εἰς τοὺς γνωρίμους καὶ φίλους τοῦ κυρίου Σουσαμάκη, ὧν ἓν ἔλαβε καὶ ὁ Κύριος Παρδαλός, ἔχον οὕτω:

«*Ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία Σουσαμάκη παρακαλοῦσι τὸν Κύριον καὶ τὴν Κυρίαν Παρδαλοῦ νὰ λάβωσι τὴν καλωσύνην νὰ πάρωσι τὸ τζάϊ εἰς τὴν οἰκίαν των τὴν Κυριακήν*, 10 *Νοεμβρίου, εἰς τὰς* 8 *τὸ ἑσπέρας*.»

Σημειωτέον ὅτι τὴν ἡμέραν ταύτην ἐξέλεξεν ἡ ἁβρὰ πρόνοια τῆς Κυρίας Σουσαμάκη, καθότι τὴν Κυριακὴν ἐκείνην συνέπιπτεν ἡ ἐπέτειος τῆς ἑορτῆς τοῦ νεαροῦ της συζύγου — ὁ Σουσαμάκης ἐκαλεῖτο Ὀρέστης — καὶ ἡ νεόνυμφος Πασιφάη ἐσκέφθη, ὅτι προσφυέστατον ἦτο νὰ πανηγυρισθῶσι διὰ τοῦ αὐτοῦ χοροῦ καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ κυπέλλου τεΐου ὅ τε γάμος της καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ συμβίου της.

Οὕτω λοιπὸν τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς, 10 Νοεμβρίου, διπλαῖ συγχρόνως γίνονται ἑτοιμασίαι· ἑτοιμασίαι ὑποδοχῆς ἐκ τῷ οἴκῳ τοῦ Σουσαμάκη, καὶ ἑτοιμασίαι ἐπισκέψεως ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Παρδαλοῦ.

Ἂς μνημονεύσωμεν ἐν παρόδῳ, καὶ πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς οἰκίας τοῦ Ἀμφιτρύωνος καὶ τοῦ ξένου του, ὅτι τὴν προτεραίαν τὸ ἑσπέρας, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Κ. Παρδαλὸς ἡτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ γραφείου, ἐπλησίασεν εἰς αὐτὸν δειλῶς ὁ Σουσαμάκης, καὶ περιελίσσων εἰς τοὺς δακτύλους του τὴν ἅλυσιν τοῦ ὡρολογίου του, ἵνα διασκεδάσῃ πως τὴν δειλίαν αὐτοῦ, τῷ εἶπε, μειδιῶν γλυκερὸν μειδίαμα σεβασμοῦ καὶ ὑποταγῆς:

— Λοιπὸν . . . θὰ σᾶς ἔχωμεν αὔριον τὸ ἑσπέρας, Κύριε Διευθυντά;

— Χωρὶς ἄλλο, Κύριε Σουσαμάκη . . . χωρὶς ἄλλο! ἀπήντησεν ὁ Κύριος Παρδαλός, ἀντιμειδιῶν καὶ ἐκεῖνος μειδίαμα ὑπεροχῆς καὶ προστασίας.

Β'

Ὁ Σουσαμάκης, ἐννοῶν νὰ πανηγυρίσῃ τοὺς γάμους του καὶ τὴν ἑορτὴν αὐτοῦ, οὐδόλως ἐσκόπει νὰ δώσῃ ἐκ τῶν τυπικῶν ἐκείνων συναναστροφῶν, καθ' ἃς οἱ προσκεκλημένοι πίνουσιν ἓν κύπελλον τεΐου — οἱ τολμηρότεροι καὶ δύο — βρέχουσιν ἐντὸς αὐτοῦ ἓν ἢ δύο μικροσκοπικὰ παξιμαδάκια, χορεύουσιν οἱ μὲν κυμβαλιζόντων τῶν δέ, καὶ ἀπέρχονται τέλος περὶ τὰς δύο ἢ τρεῖς μετὰ τὸ μεσονύκτιον, κάθιδροι, κατάκοποι, λιμώττοντες καὶ διψῶντες. Ἄνυμφος ἔτι, εἶχε πολλάκις μετάσχει τοιούτων χορευτικῶν ἑσπερίδων, καὶ ἡ μνήμη των διετηρεῖτο ἔτι πλήρης πείνης καὶ ῥίγους ἐν τῇ φαντασίᾳ του. Συναισθανόμενος δὲ βαθύτατα τὴν ὀρθότητα τοῦ γραφικοῦ ῥητοῦ: *ὃ σὺ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς*, οὐδόλως ἤθελε νὰ πάθωσιν οἱ ξένοι του ὅ,τι αὐτὸς πολλάκις εἶχε πάθει καὶ ἀπὸ καρδίας ἐμίσει. Διὰ τοῦτο λίαν πρωῒ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἀγοράν, ἐπρομηθεύθη ὀπώρας, ὀρεκτικὰ τραγήματα, ἄρτον ἰδίως πολὺν καὶ οἶνον ἔτι πλείονα, καὶ ἀφοῦ παρήγγειλεν εἰς τὸ Σολώνειον τὰ ἀπαιτούμενα γλυκίσματα καὶ δροσιστικά, μὴ λησμονήσας καὶ τὰ παγωτά — ἤθελε, βλέπετε, νὰ φιλεύσῃ μεγαλοπρεπῶς τοὺς προσκεκλημένους του, — ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν οἰκίαν του φέρων κατόπιν αὐτοῦ δύο ἐκ τῶν τροφίμων τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων, κομίζοντας πλήρεις τοὺς καλάθους αὐτῶν.

Ἀλαζὼν καὶ βρενθυόμενος εἰσῆλθεν ὁ Σουσαμάκης εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἤδη τῆς θύρας ἐφώνησε γεγωνὸς πρὸς τὴν ὑπηρέτριαν:

— Μαρία! ἔλα πάρ' τ' αὐτά.

Ἀντὶ ὅμως τῆς ὑπηρετρίας, ἥτις τὴν στιγμὴν ἐκείνην μετεκόμιζεν ἀνώνυμά τινα σκεύη εἰς ἀνώνυμον τῆς οἰκίας μέρος, ἐπεφάνη εἰς τὴν κλίμακα ἡ κυρία Πασιφάη, ἄτακτον ἔχουσα τὴν κόμην καὶ τὴν πρωϊνήν της λευκὴν ἐσθῆτα φοροῦσα.

— Μπᾶ, Παναγία μου! ἀνέκραξε, προσηλοῦσα τὸν μονάκριβον αὐτῆς ὀφθαλμὸν εἰς τὰς προμηθείας τοῦ συζύγου της, τί τὰ ἤθελες ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα, Ὀρέστη; . .

— Πῶς, τί τὰ ἤθελα; καὶ τί θὰ φάγουν τὸ λοιπὸν οἱ προσκεκλημένοι;

— Τί θὰ φάγουν; μὴ δὰ τοὺς ἔχομεν τραπέζι;

— Δὲν τοὺς ἔχομεν τραπέζι, ἀλλὰ θὰ εἶνε ἄνοστον πρᾶγμα νὰ τοὺς ἀφήσωμεν νὰ φύγουν νηστικοί . . . περασμένα τὰ μεσάνυκτα.

— Ὡραῖον πρᾶγμα, . . . ὑπέλαβε πικρῶς μορφάζουσα ἡ κυρία Σουσαμάκη, ὡραῖον πρᾶγμα! νὰ δροσίζωνται αἱ κυρίαι μὲ μῆλα καὶ μὲ κρασὶ τοῦ Σόλωνος!

— Αἱ κυρίαι, ἂν ἀγαποῦν, ἂς πιοῦν λεμονάδαις, καὶ ἂς φάγουν πισκότα καὶ παγωτά . . .

— Λεμονάδαις; πισκότα; παγωτά; ἀνεφώνησεν ἡ Πασιφάη, καὶ ἡ φωνή της ἀνέβαινε πρὸς τὴν ὑπάτην καθόσον προυχώρει ἡ ἀπαρίθμησις. Χαρὰ 'ς το! Μὰ τὸ λοιπὸν θὰ μᾶς κοστίσῃ χίλιαις δραχμαὶς αὐτὴ ἡ ἀστειότης!

— Οὖφ! ἀδελφή, πῶς κάμνεις ἔτσι! . .

Ὁ συζυγικὸς διάλογος ἤθελεν ἴσως ἐξακολου-

Digitized by Google

θήσει ἔτι, τραχυνόμενος ἐπὶ μᾶλλον, ἂν δὲν διέκοπτεν αὐτὸν ὁ εἷς τῶν μικρῶν κομιστῶν, παρατηρῶν κάπως μεγαλοφώνως :

— Ἀφεντικό ! δὲν μᾶς ἀδειάζεις τὸ καλάθι, νὰ τραβᾶμε ;

Ἡ παρατήρησις αὕτη ἄμεσον μὲν συνέπειαν ἔσχε νὰ κενωθῶσι τὰ πλήρη καλάθια, ἔμμεσον δὲ νὰ σιγήσῃ πρὸς ὥραν ἡ τρυφερὰ τοῦ Σουσαμάκη σύζυγος.

Πρὸς ὥραν εἴπομεν, καὶ ὁ ἀναγνώστης ἡμῶν ἐννόησε βεβαίως ἐκ τῆς ἀμυδρᾶς εἰκόνος τῶν νεονύμφων, ἣν παρέσχεν αὐτῷ ὁ ἀνωτέρω διάλογος, ὅτι τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας δὲν παρῆλθεν ἤρεμον καὶ ἀτάραχον. Πολλαὶ σκηναὶ ὅμοιαι πρὸς τὴν πρὸ μικροῦ διεδραματίσθησαν κατόπιν μέχρι τῆς ἑσπέρας.

Ποῖαί τινες ὅμως ἦσαν καὶ ποῦ κατέληξαν δὲν δυνάμεθα νὰ ἀφηγηθῶμεν, διότι ἠθέλομεν οὕτω προκαταλάβει τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, καὶ ἡ συνέχεια τῆς διηγήσεως ταύτης, ὡς καὶ τὸ τέλος της, οὐδὲν ἤθελον ἔχει πλέον τὸ διαφέρον αὐτούς. Διὰ τοῦτο καταλείπομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ νεόνυμφον ζεῦγος, καὶ μεταβαίνομεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου Παρδαλοῦ.

Γ´

Ἡ ὥρα εἶνε ἕκτη μετὰ μεσημβρίαν, καὶ ἡ οἰκογένεια Παρδαλοῦ, τουτέστιν ὁ κύριος, ἡ κυρία καὶ τὰ δύο αὐτῶν τέκνα, μικρὰ ἀγόρια 6-8 ἐτῶν ἡλικίας, κάθηνται περὶ τὴν τράπεζαν τοῦ γεύματος.

— Πρόσεχε Γεωργάκη, πρόσεχε παιδί μου, λέγει ὁ πατὴρ πρὸς τὸ μικρότερον ἐξ αὐτῶν, ὅπερ μάτην προσπαθεῖ νὰ εἰσαγάγῃ διὰ τῆς βίας εἰς τὸ στόμα του κολοσσιαῖον τεμάχιον κρέατος, καὶ οὐδὲν ἄλλο κατορθοῖ, ἢ νὰ περιχρίσῃ διὰ τοῦ ἐμβάμματος τὴν ῥῖνα, τὰ χείλη, τὰς παρειὰς καὶ αὐτὰς του τὰς σιαγόνας.

— Αἲ ! αἲ ! ἀνακράζει ὁ μεγαλείτερος Παρδαλίδης, κύτταξε, κύτταξε, μαμά, πῶς ἔγεινε ὁ Γεωργάκης· σωστὸς μασκαρᾶς.

Καὶ ταῦτα λέγων σύρει τὴν μητέρα του ἐκ τῆς ἐσθῆτος, ἵνα ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἐπὶ τὸ διασκεδαστικὸν θέαμα.

Ἀλλ' ὁ Γεωργάκης, διαστέλλων φοβερὰ τὰ σπινθηρίζοντα ἐξ ὀργῆς ὄμματά του, καὶ πρὶν ἤδη προφθάσῃ νὰ στραφῇ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ του, σφενδονίζει κατὰ τῆς μορφῆς τοῦ πρεσβυτέρου του ἀδελφοῦ τὸ ἐπὶ τῆς περόνης του καρφωμένον τεμάχιον κρέατος, ὅπερ μάτην ἐκόπιαζε νὰ εἰσβιάσῃ εἰς τὸ παιδικόν του στόμα, ἐπιφωνῶν :

— Μασκαρᾶς ; ἐγώ ; νά, τὸ λοιπόν, νὰ γείνῃς καὶ σὺ μασκαρᾶς.

Τί ἔγεινεν ἡ μορφὴ τοῦ Γιαννάκη—Γιαννάκης ἐκαλεῖτο ὁ ἄλλος υἱὸς τοῦ Κυρίου Παρδαλοῦ—εὐκόλως μαντεύει ὁ ἀναγνώστης· ὅτι ὅμως δὲν μαντεύει, οὔτε ἡμεῖς δυνάμεθα εὐκόλως νὰ περιγράψωμεν, εἶνε ἡ ἐπισυμβᾶσα σκηνή.

Ὁ Γεωργάκης ξεκαρδιζόμενος ἀπὸ τὰ γέλια· ὁ Γιαννάκης ξεφωνίζων, ὀδυρόμενος, προσπαθῶν παντοίαις δυνάμεσι νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ μικροῦ του ἀδελφοῦ, ἐνῷ ἡ μήτηρ του τὸν ἐμποδίζει, καὶ κραυγάζων : «ἀφῆστέ με νὰ τὸν πνίξω»· ὁ κύριος Παρδαλός, ἀνιστάμενος τῆς τραπέζης πλήρης ὀργῆς, συλλαμβάνων ἀπὸ τοῦ ὠτὸς τὸν Γεωργάκην καὶ ἀπάγων αὐτόν, κλαίοντα καὶ ἀνθιστάμενον, εἰς τὴν καρβουνοθήκην· καὶ ἡ κυρία Παρδαλοῦ τέλος, ἥτις δὲν ἤξευρεν τί νὰ πρωτοκάμῃ : νὰ περιστείλῃ τὰς φονικὰς ὀρέξεις τοῦ πρωτοτόκου της, νὰ ἐμποδίσῃ τὸν σύζυγόν της ἀπὸ τοῦ νὰ φυλακίσῃ τὸν μικρότερόν της υἱὸν εἰς μέρος σκοτεινόν, ὡς λέγει, καὶ γεμάτον ποντικούς, ἢ νὰ θρηνήσῃ τὸ ὡραῖον μεταξωτόν της φόρεμα, ὅπερ ἐκηλίδωσαν οἱ ἀπὸ τῆς παρειᾶς τοῦ Γιαννάκη ἀναπηδήσαντες ζωμοί.

Ἀλλ' ὁ κύριος Παρδαλὸς σύρει ἀνένδοτος τὸν υἱόν του ἀπὸ τοῦ ὠτίου, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει θριαμβευτικῶς, ἀφοῦ ἤδη ἐφυλάκισεν αὐτόν.

— Σ' ἐλέρωσε τὸ παληόπαιδο ; λέγει πρὸς τὴν σύζυγόν του· βλέπεις ; αὐτὰ κάμνουν τὰ χαϊδια. Δὲν τοὺς τιμωρεῖς ποτέ, καὶ δι' αὐτὸ κατήντησαν ἔτσι.—Καὶ σύ, ἀνόητε ! προσθέτει μετὰ μικρόν, ἀποτεινόμενος εἰς τὸν σπογγιζόμενον ἔτι Γιαννάκην, τί ἤθελες νὰ τὸν περιπαίξῃς ;

— Δὲν τὸν περίπαιξα, πατέρα, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος θρηνωδῶς· μασκαρᾶ μονάχα τὸν εἶπα.

— Καὶ τί παραπάνω ἤθελες νὰ τοῦ εἰπῇς ; ὑπολαμβάνει ἡ μήτηρ του, ἀνισταμένη καὶ αὐτὴ τῆς τραπέζης, καὶ ἐξετάζουσα λεπτομερέστερον τὴν κηλιδωθεῖσαν ἐσθῆτά της.

— Κύτταξε πῶς σ' ἔκαμε τὸ βρωμόπαιδο, παρατηρεῖ ὁ κύριος Παρδαλός, οὗτινος τὸ βαλάντιον ἰδίως συνεκίνει περισσότερον ἡ γενομένη καταστροφή·—πάει 's τὴν ὀργὴ φόρεμα τριακοσίων δραχμῶν . . .

— Ὄχι δά, καθαρίζεται πιστεύω...

— Παστρεύει, πατέρα, παστρεύει ὑπολαμβάνει ἐμβριθῶς ὁ Γιαννάκης· νά, μὲ λιγάκι ψωμὶ νὰ τὸ τρίψῃ . . .

— Ἔλα, σιώπα καὶ σὺ ἀνόητε . . . νὰ μὴ σὲ βάλω καὶ σένα ἐκεῖ ποῦ εἶν' ὁ ἄλλος . . .

Σημειωτέον δέ, ὅτι τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην ὁ ἄλλος παρεῖχεν ἀπὸ τῆς εἱρκτῆς αὐτοῦ ταραχωδέστατα τῆς ὑπάρξεώς του σημεῖα. Αἱ φωναί του, ἀπὸ μελαγχολικοῦ καὶ ἠρέμου κλαυθμοῦ ἔφθανον ἐν μιᾷ στιγμῇ εἰς ὀξείας καὶ βραγχώδεις κραυγάς, ἡ γλῶσσά του ἐφλυάρει ἀσχημολογοῦσα μεγαλοφώνως, ὑβρίζουσα καὶ ἀπειλοῦσα, οἱ δὲ πόδες του καὶ αἱ χεῖρές του, πλήττουσαι ὁτὲ μὲν τὸ ἔδαφος ὁτὲ δὲ τὴν θύραν, ἀπετέλουν παράδοξον συναυλίαν, ἥτις τὴν

Digitized by Google

στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην εἶχε κοροφωθῆ εἰς τὸ ἀφόρητον.

— Θὰ μὲ 'βγάλετε ἀπὸ 'δῶ μέσα ; ἐκραύγαζε· θὰ σπάσω τὴν πόρτα, νά ! καὶ ἐλάκτιζε μανιωδῶς κατὰ τῆς θύρας.

Μετ' ὀλίγον πάλιν ἐκόπαζεν ἡ ἐκδικητική του ἔξαψις, καὶ τρεπόμενος ἐπὶ τὸ ἐλεγειακώτερον, ἐθρήνει σπαρακτικῶς :

— Θὰ μὲ φᾶν τὰ ποντίκια, μητέρα μου, . . χρυσῆ μου μητεροῦλα, δὲν μὲ λυπᾶσαι ;

— Πήγαινε βγάλ' τον, Δημητράκη. ἂν ἀγαπᾷς τὸν Θεόν, λέγει συγκεκινημένη ἤδη, ἡ κυρία Παρδαλοῦ πρὸς τὸν σύζυγόν της· πήγαινε 'βγάλ' τον· ἀρκετὰ ἐτιμωρήθη ὡς τώρα.

— Κάμνε τὴν δουλειά σου, σὲ παρακαλῶ, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος σοβαρῶς· ἄφησέ τον νὰ ἐννοήσῃ τὸ σφάλμα του καὶ νὰ διορθωθῇ. Δὲν παθαίνει τίποτε . . . μὴ φοβῆσαι.

'Αλλ' αἴφνης ἠχεῖ ὁ κώδων τῆς ἀνοιγομένης θύρας, βήματα ἀκούονται εἰς τὴν κλίμακα, ὁ δὲ δεσμευθεὶς Γεωργάκης, ἐννοῶν ὅτι ξένος ἀναβαίνει εἰς τὴν οἰκίαν, ὠφελεῖται ἐκ τῆς περιστάσεως, καὶ ἐπιτείνει τὰς κραυγὰς αὐτοῦ καὶ τοὺς θρήνους.

— Ἔλα, πήγαινε τώρα 'βγάλε τον, ἐπαναλαμβάνει ἡ κυρία Παρδαλοῦ, κ' εἶν' ἐντροπὴ νὰ μᾶς ἀκούουν καὶ ξένοι ἄνθρωποι.

Ὁ Παρδαλός, ὑποτασσόμενος εἰς τὴν ὑπερτάτην κοινωνικὴν ἀνάγκην τοῦ *νὰ μὴ ἀκουσθῇ*, πορεύεται βραδέως εἰς τὴν καρβουνοθήκην καὶ ἀποφυλακίζει τὸν υἱόν του, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἀναβαίνων τὴν κλίμακα παρίσταται ἐνώπιον αὐτοῦ.

— Ἆ ! ἐσὺ εἶσαι Γιάννη ; λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ κ. Παρδαλός· τί τρέχει ;

— Ὁ ἀφέντης καὶ ἡ κυρά μ' ἔστειλαν νὰ 'ρωτήσω ἂν θὰ μείνετε ἀπόψε εἰς τὸ σπίτι, . . γιὰ νὰ ἔλθουν.

— Προσκυνήματα πολλά, λέγει ἐξερχομένη τοῦ ἑστιατορίου καὶ παρεμβαίνουσα ἡ κυρία Παρδαλοῦ, ἥτις εἶχεν ἀκούσει ἔσωθεν τὴν φωνὴν τοῦ ὑπηρέτου, προσκυνήματα πολλά, καὶ νὰ μᾶς συγχωροῦν, διότι εἴμεθα προσκεκλημένοι ἀπόψε εἰς συναναστροφήν.

Ὁ ὑπηρέτης ἀναχωρεῖ, τὰ παιδία εὑρεθέντα καὶ πάλιν ἀντιμέτωπα ἀγριοκυττάζονται, ἡ κυρία Παρδαλοῦ ἐπιθεωρεῖ ἐκ τρίτου τὸ φόρεμά της, ὅπερ βλέπει ὅτι εἶνε ἠναγκασμένη νὰ ἀλλάξῃ, ὁ δὲ Παρδαλὸς ἀκοντίζει βλέμμα πολυσήμαντον εἰς τοὺς υἱούς του, ὅπερ κατορθοῖ τέλος πάντων νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν οἰκιακὴν εἰρήνην ἐν μέσῳ τῆς οἰκογενείας Παρδαλοῦ.

— Οὖφ, καὶ αὐταὶς ἡ συναναστροφαίς ! ἐπιλέγει ἡ κυρία Παρδαλοῦ στενάζουσα μετὰ κόπου—ἐλησμονήσαμεν νὰ παρατηρήσωμεν ἐγκαίρως, ὅτι ἡ κυρία Εὐφροσύνη, ἡ Φρόσω, ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὴν ὁ σύζυγός της, εἶνε γυνὴ ἱκανῶς εὔσωμος, δι' ἣν ἡ ἐλαχίστη σωματικὴ κίνησις, καὶ αὐτὸς ὁ στεναγμός, εἶνε κόπος σπουδαῖος.— Οὖφ, καὶ αὐταὶς ἡ συναναστροφαίς ! ταὶς βαρύνομαι, σὲ βεβαιόνω, σὰν ταὶς ἁμαρτίαις μου ! ἂν δὲν ἦτον τώρα ὁ κύριος Σουσαμάκης μὲ τὴν συναναστροφήν του, οὔτ' ἐγὼ θὰ φοροῦσα τὸ καλό μου φόρεμα, οὔτε θὰ πάθαινα ὅ,τι ἔπαθα.

— Τί σοῦ πταίει, μάτια μου, ὁ Σουσαμάκης ; ἐρωτᾷ ἀπαθῶς ὁ Κύριος Παρδαλός· πταίει αὐτὸς ὁ κακοαναθρεμμένος — καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρά του πρὸ τὸν Γεωργάκην, ὅτις ἐκάθητο ἀπό τινος εἰς μίαν τῶν γωνιῶν τοῦ δωματίου, σκυθρωπάζων ἔτι καὶ δυσηρεστημένος — τὸν ὁποῖον θὰ κρεμάσω, μοῦ φαίνεται, κάμμίαν ὥραν ἀπὸ τὰ ποδάρια.

— Οὖμ ! ἐγρύλλιξεν ὁ Γεωργάκης ἀπὸ τῆς γωνίας του.

— Σιωπή ! ἐβρυχήθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ. — Ἔπειτα, προσέθηκε πάλιν ἀπαθῶς, διατί νὰ φορέσῃς, εὐλογημένη, τὸ φόρεμά σου ἀπὸ τὰς 5 ;

— Καὶ πῶς ἤθελες νὰ σφιχθῶ ἔπειτα, μετὰ τὸ φαγί ;

— Πῶς θὰ σφιχθῇς τόρα ποῦ θ' ἀλλάξῃς ;

— Οὔτ' ἐγὼ δὲν ξεύρω ὅπως ἠμπορέσω. Μὰ νὰ δά, γι' αὐτὸ βαρύνομαι κ' ἐγὼ τὰς συναναστροφάς.

Καὶ μετὰ μακρὰν σιγὴν προσέθηκεν :

— Ἔλα νὰ μὴν πᾶμε Δημητράκη μου, αἴ ; ποῦ νὰ κάθημαι τόρα ν' ἀλλάζω . . .

— Σοῦ βοηθῶ ἐγώ, δὲν πειράζει.

— Νὰ ἡ ὥρα, ποῦ θὰ μοῦ βοηθήσῃς ἐσύ ! Ἔπειτα, κύτταξε τί καιρὸς κάμνει ἔξω. Κρύο, λάσπαις. . . . .

— Τί σημαίνει ; μήπως θὰ πᾶμε πεζοί ; — Ἆ ! εἶδες λησμόνησα νὰ παραγγείλω ἀμάξι.

— Τόσον τὸ καλλίτερον λοιπόν· ἄφησε τὸν Σουσαμάκη σου νὰ χουρεύεται . . . . ποῦ τοῦ ἦλθε τώρα κι' αὐτοῦ ἡ ὄρεξις νὰ δίδῃ συναναστροφάς . . .

— Δὲν εἶνε δυνατόν, Φρόσω μου, νὰ γείνῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Εἰς τὸν Σουσαμάκην ἔχομεν ἕνα εἶδος ὑποχρεώσεως· ἡμεῖς σχεδὸν τὸν ὑπανδρεύσαμεν. Σήμερον εἶνε ἡ ἐπέτειος τοῦ γάμου του . . ἑπομένως πρέπει νὰ πᾶμε, δὲν γίνεται. Ὅσω δι' ἀμάξι, στέλλομεν τὸν Θοδωρῆ καὶ πιάνει 'ς τὴν στιγμὴν ἕνα· ἡ πλατεῖα τῶν ἀμαξῶν κοντὰ εἶνε.

—Ἄχ ! πῶς μὲ στενοχωρεῖς, Δημητράκη, ὑπέλαβε γογγύζουσα ἡ Κυρία Παρδαλοῦ, καὶ λαβοῦσα ἓν κηρίον ἐπορεύθη εἰς τὸ δωμάτιόν της.

— Σεῖς πηγαίνετε νὰ πλαγιάσετε, ἀφοῦ μελετήσετε πρῶτον τὰ μαθήματά σας, εἶπεν ὁ κύριος Παρδαλὸς πρὸς τοὺς υἱούς του, καὶ κυττάξετε νὰ μὴν πιασθῆτε γιατί . . . αἴ ! τόσο μόνον σᾶς λέγω.

Τὰ παιδία λαβόντα ἓν ἄλλο κηρίον ἐτράπησαν πρὸς τὸ ὑπερῷον, ὅπου εἶχον τὸ δωμάτιόν

Digitized by Google

των, ὁ δὲ πατὴρ αὐτῶν, κύψας εἰς τὴν κλίμακα ἐφώνησε :

— Θοδωρῆ!

—'Ορίστε ἀφέντη !

— Πήγαινε νὰ πιάσῃς ἕν ἀμάξι . . . μετὰ μισὴν ὥραν !

— Πές του νὰ περάσῃ καὶ ἀπὸ τῆς Λιζιέ, νὰ μοῦ πάρῃ ἕνα ζευγάρι γάντια . . . ἑπτάμισυ ἀριθμό, ἄσπρα ! ἐφώνησεν ἐκ τοῦ δωματίου της ἡ κυρία Εὐφροσύνη.

— Καλά . . . καὶ τόρα ἐνθυμήθης νὰ πάρῃς γάντια, εὐλογημένη ;

— Τὸ ἐλησμόνησα ! τί θέλεις νὰ κάμω τόρα ;

— Μὴ χειρότερα ! ἐψιθύρισεν ὁ σύζυγος, καὶ διεβίβασε τὴν παραγγελίαν εἰς τὸν ὑπηρέτην, ὅς τις ἀπήντησε μὲν μεγαλοφώνως :

— Πολὺ καλά, ἀφέντη, ἀμέσως . . .

Ἀλλ' ἐψιθύρισεν ὅμως σιγὰ καὶ ἥκιστα εὐσεβάστως·

— Μά . . . ἀφεντικά, ἀλήθεια, ποῦ ὄχι καλλίτερα. Μεσ' 'ς τὴ λάσπη καὶ 'ς τὴ βροχὴ τρέχα ν' ἀγοράζῃς γάντια καὶ νὰ πιάνῃς ἀμάξι ! Ἆ ! δὲν θὰ γείνω κ' ἐγὼ ἀφέντης κάμμιὰ φορά !

Δ'

Ὁ Κύριος Παρδαλὸς εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνά του, καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐνδυθῇ. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, καθότι ἡ εὔσωμος σύζυγός του ἔχει πλῆρες τὸ δωμάτιον ἐσθήτων, μεσοφορίων, μανδυλίων, στηθοδέσμων καὶ πάσης τῆς πολυμόρφου συσκευῆς τοῦ γυναικείου ἱματισμοῦ. Συνάγει λοιπὸν τὰ ἐνδύματά του, λαμβάνει ἓν μικρὸν κάτοπτρον καὶ ἓν κηρίον, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ γραφεῖόν του, ὅπως συντελέσῃ ἐν αὐτῷ τὴν ἐνδυμασίαν του. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνθυμεῖται, ὅτι εἶνε ἀξύριστος, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ξυρισθῇ πρὶν ἀλλάξῃ. Μεταβαίνει καὶ πάλιν εἰς τὸν κοιτῶνα, ἀνοιγοκλείει τὴν θύραν, διαμαρτυρομένης τῆς κυρίας Παρδαλοῦ, ὅτι θὰ τὴν κρυώσῃ καὶ ἐπιστρέφει κρατῶν τὸ ξυράφιόν του καὶ τὰ λοιπὰ ἀπαιτούμενα. Ἐνθυμεῖται τότε, ὅτι θέλει θερμὸν ὕδωρ, ἀλλὰ παρατηρῶν ὅτι ἡ ὥρα εἶνε προκεχωρημένη, καὶ δὲν ὑπολείπεται καιρὸς ἵνα τὸ ὕδωρ θερμανθῇ, ἀρκεῖται εἰς τὸ ψυχρόν, καὶ ἄρχεται περιαλείφων μὲ σάπωνα τὴν σιαγόνα καὶ τὰς παρειάς του, λέγων καθ' ἑαυτόν :

— Θὰ μοῦ ἔλθῃ πάλιν καμμιὰ καταιβασιὰ εἰς τὰ δόντια, ποῦ νὰ μὲ τρελλάνῃ· ἀλλά . . . τί νὰ γείνῃ !

Καὶ ἡτοιμάζετο νὰ φέρῃ τὸ ξυράφιον ἐπὶ τὴν παρειὰν αὐτοῦ· ὅτε ἠχεῖ καὶ πάλιν ὁ κώδων τῆς ἀνοιγομένης θύρας.

— Σὺ εἶσαι, Θοδωρῆ ; φωνεῖ ὁ Παρδαλός, προβάλλων ὀλίγον τὴν σαπωνόφυρτον αὐτοῦ μορφὴν διὰ τῆς θύρας.

— Ὄχι, ἀφέντη ! ἀπαντᾷ κάτωθεν ἡ φωνὴ τῆς ὑπηρετρίας, εἶνε ἕνας κύριος . . . θέλει κἄτι νὰ σᾶς εἰπῇ.

— Ἂς περάσῃ μίαν ἄλλην ὥραν. Ἔχω ἐργασίαν.

— Εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς ἰδῇ τόρα, ἀπαντᾷ μετά τινα δευτερόλεπτα ἡ φωνὴ τῆς ὑπηρετρίας.

— Ἄλλο κακόν ! λέγει καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀτυχὴς Δημητράκης, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ πράξῃ ἄλλως, ἀπομάσσει ἐν τάχει τὸν σάπωνα ἀπὸ τῆς μορφῆς του, καὶ ἐξέρχεται τοῦ γραφείου του, ἐνῷ ὁ νυκτερινὸς ἐπισκέπτης ἀναβαίνει τὴν κλίμακα.

— Ἡ κυρία Τραχανᾶ, λέγει μειδιῶν ὁ νεωστὶ ἐλθών, σᾶς στέλλει τὸ κλειδὶ τοῦ θεωρείου δι' ἀπόψε. . . . ἂν ἀγαπᾶτε. . . .

— Εὐχαριστοῦμεν πολύ, παιδί μου. . . εὐχαριστοῦμεν . . . ἀλλὰ εἴμεθα προσκεκλημένοι εἰς συναναστροφήν· ἀπαντᾷ ὁ ταλαίπωρος Παρδαλός, προσπαθῶν νὰ κολάσῃ τὸ ὀργίλον τῆς μορφῆς του διὰ τυπικοῦ τινος μειδιάματος.

— Ἆ, ἔτζι ! προσκυνῶ, καλὴν νύκτα σας.

— Προσκυνήματα πολλά.

Καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ γραφεῖόν του γρυλλίζων ἐκ τοῦ θυμοῦ :

— Διάλεξε καὶ αὐτὴ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν νὰ μᾶς στείλῃ τὸ θεωρεῖόν της.

— Ποῖος ἦτον ; φωνεῖ ἀπὸ τοῦ κοιτῶνός της ἡ κυρία Παρδαλοῦ.

— Ἡ κυρία Τραχανᾶ ἐνθυμήθη νὰ μᾶς στείλῃ τὸ θεωρεῖόν της.

— 'Σ πολλάτη της ! ὅταν βρέχῃ μόνον καὶ χιονίζῃ μᾶς θυμᾶται ! . . μᾶς καθυποχρέωσε !

Μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς ἀνακράζει καὶ πάλιν :

— Κοντεύεις, Δημητράκη ;

— Ποῦ νὰ κοντεύω, ἀδελφή ! ἀκόμη δὲν ξυρίσθηκα. Ἔπειτα, δὲν βλέπω κι' ὅλα καὶ κατακόπηκα. . . .

— Οὔ, καϋμένε ! ἔλα 'δῶ ποῦ ἔχει περισσότερον φῶς.

— Αὐτοῦ; καὶ ποῦ νὰ σταθῶ; εἰς τὸν ἀέρα;

— Ἔλα, ἔλα τόρα, καὶ σοῦ κάμνω τόπον. Ἐγὼ ἐτελείωσα σχεδόν· μόνον τὴν τραχηλιά μου ἔχω νὰ βάλω.

Ὁ Παρδαλὸς πείθεται, συγκινούμενος ὑπὸ τῆς συζυγικῆς μερίμνης τῆς κυρίας Φρόσως, λαμβάνει πάλιν τὸ φῶς, τὸ κάτοπτρον καὶ τὸ ξυράφιον, καὶ ἡμιξύριστος μεταβαίνει εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅπου εὑρίσκει τὴν Εὐφροσύνην τοποθετημένην πρὸ τοῦ κατόπτρου μεταξὺ τεσσάρων κηρίων καὶ καταγινομένην μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ δέσῃ ὄπισθεν τοῦ τραχήλου της μικρὰν ἐκ μέλανος βελούδου ταινίαν, ἀφ' ἧς κρέμαται ἐπὶ τοῦ ὑπερακμάζοντος στήθους της χρυσοῦς λοβίσκος.

— Καὶ ποῦ θέλεις νὰ σταθῶ ἐγὼ τόρα ; ὑπολαμβάνει ὁ ταλαίπωρος Παρδαλός, μὴ βλέπων τόπον κενὸν πρὸ τοῦ κατόπτρου.

Digitized by Google

—Ἔλα, μὴ μουρμουρίζῃς, ἀπαντᾷ μειλιχίως ἐλέγχουσα ἡ κυρία, περιπόρφυρος ἐκ τοῦ ματαίου κόπου ὃν καταβάλλουσιν οἱ χονδροὶ αὐτῆς βραχίονες, ἀνακαμπτόμενοι ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς της. Δέσε μου μία στιγμὴ ἐδῶ αὐτὸ τὸ βελουδάκι, καὶ σοῦ ἀφίνω ὅλον τὸν τόπον ἐλεύθερον.

Ὁ Παρδαλὸς γίνεται κατ' ἀνάγκην πρὸς στιγμὴν καὶ θαλαμηπόλος τῆς συζύγου του, ἥτις περατοῖ τέλος τὴν ἐνδυμασίαν αὐτῆς καὶ καταπίπτει κάθιδρος καὶ ἀσθμαίνουσα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, φυσῶσα ὡς ἀτμομηχανὴ καὶ ἀεριζομένη διὰ τοῦ μανδυλίου της, ἐνῷ ὁ σύζυγός της ξυρίζεται.

—Ἆ! Δημητράκη . . . . λέγει, μόλις κατορθοῦσα νὰ ἀρθρώσῃ τὰς λέξεις, σὲ βεβαιόνω . . . . μεγάλο ἦτο τὸ χατῆρί σου ἀπόψε. . . νὰ ὑποφέρω ὅλον αὐτὸν τὸν κόπον, διὰ νὰ 'πάγω νὰ πιῶ τὸ τζάϊ τοῦ Σουσαμάκη σου . . . .

—Ἔννοια σου, Φρόσω μου, ἀπαντᾷ ὁ Παρδαλός, πονηρῶς μειδιῶν, ἔννοια σου καὶ δὲν θὰ πιῇς μόνον τὸ τζάϊ σου ἀπόψε εἰς τοῦ Σουσαμάκη. Ὁ Ὀρέστης ξεύρει καὶ κάμνει τὰ πράγματα καθὼς πρέπει . . . θὰ μᾶς ἔχῃ καὶ *σάντδιτζ* καὶ κρασάκι καὶ φροῦτα . . .

— Ποῦ τὸ ξεύρεις; ὑπολαμβάνει ἠπιώτερον ἡ κυρία Φρόσω, ἥτις, λαίμαργος φύσει καὶ πολυφάγος, ἤρχιζε νὰ συγχωρῇ εἰς τὸν Σουσαμάκην τὴν συναναστροφήν του χάριν τοῦ δείπνου του.

— Τὸ ξεύρω, διότι τὸν εἶδα σήμερον τὸ πρωΐ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἐψώνιζε.

— Αἴ, . . . τότε κάπως ὑποφέρεται, διότι μὰ τὴν ἀλήθειαν . . . .

Κρότος ἁμάξης σταθείσης πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας διέκοψεν αἴφνης τὴν φράσιν τῆς κυρίας Παρδαλοῦ.

— Νά! ἀνεφώνησεν ὁ μόλις τὴν στιγμὴν ἐκείνην τελειόνων τὸ ξύρισμά του Δημητράκης, τὸ ἁμάξι ἦλθε, κ' ἐγὼ εἶμαι ἀκόμη ἄνιπτος.

Καὶ σπογγισθεὶς ἐν τάχει ἤρξατο ἀποδυόμενος.

—Ἔχομεν ἀκόμη ὥραν, παρετήρησεν ἡ κυρία, βλέπουσα τὸ ὡρολόγιον. Εἶνε ὀκτὼ παρὰ τέταρτον.

Ὁ Παρδαλὸς φορεῖ ἐν τάχει τὸν καθαρόν του χιτῶνα, καὶ δένει ἤδη τὸν λαιμοδέτην του, ὅτε ἔξωθεν τῆς θύρας ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς ὑπηρετρίας:

—Ἀφέντη!

— Καλό, καλό, ἂς σταθῇ λιγάκι, φωνάζει ἀφ' ἑνὸς ὁ Δημητράκης, ἐνῷ ἡ σύζυγός του φωνάζει ἀφ' ἑτέρου:

—Ἔφερε τὰ γάντια μου;

—Δὲν ξεύρω, κυρία, . . . θέλει νὰ εἰπῇ κάτι τοῦ ἀφεντός. . .

—Ὁ ἁμαξᾶς θέλει νὰ μοῦ εἰπῇ κάτι; αὐτὸ δὰ εἶνε πάλιν ἀπὸ τ' ἄγραφα. . .

—Ὄχι, ἀφέντη, εἶνε ὁ κύριος Ὀρέστης . . .

—Ὁ Κύριος Ὀρέστης! ἀναφωνεῖ ἡ Φρόσω. Περίεργον!

—Λέγεις ν' ἀργήσαμεν; ἐρωτᾷ ὁ Παρδαλός. τὸ ὡρολόγι μας θὰ πηγαίνει τρομερὰ πίσω! Ἂς ὁρίσῃ 'ς τὴν σάλα, καὶ τόρα ἔφθασα! προσθέτει, εἰς τὴν ὑπηρέτριαν ἀποτεινόμενος.

Καὶ ταῦτα λέγων φορεῖ ἐν βίᾳ τὸν ἐπενδύτην του καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ἀναμένει αὐτὸν δειλός, περίλυπος καὶ καταβεβλημένον ἔχων τὸ ἦθος ὁ Κύριος Σουσαμάκης.

— Μᾶς συγχωρεῖς ποὺ ἠργήσαμεν, φίλτατε κύριε Σουσαμάκη, λέγει ὁ κύριος Παρδαλὸς εἰσερχόμενος καὶ τείνων προστατευτικῶς τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ὑπάλληλόν του, ἀλλὰ τὸ ἁμάξι δὲν μᾶς ἦλθε ἀκόμη, καὶ . . .

— Καλησπέρα σας, κύριε Σουσαμάκη, ὑπολαμβάνει διακόπτουσα ἡ κυρία Εὐφροσύνη, εἰσερχομένη καὶ αὐτὴ θριαμβευτικῶς εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἱσταμένη πλησίον τοῦ λαμπτῆρος, ὅπως σπινθηρίζωσι κάλλιον οἱ ἀδάμαντές της. Πῶς εἶσθε; ἡ κυρία εἶνε καλά; εἴμεθα ἕτοιμοι βλέπετε . . .

— Εὐχαριστῶ, κυρία μου, ἀπαντᾷ μετὰ μεγάλης στενοχωρίας ὁ πτωχὸς Ὀρέστης, προσποιούμενος ὅτι δὲν ἤκουσε τὸ τελευταῖον μέρος τῆς φράσεως. Ἐγὼ εἶμαι καλὰ . . . ἀλλὰ ἡ Πασιφάη . . .

— Πῶς; τί τρέχει; κακοδιάθετος ἴσως! . . δὲν εἶνε τίποτε . . . μὲ τὸν χορὸν περνᾷ! παρατηρεῖ μετὰ πολλῆς στωμυλίας ἡ κυρία Παρδαλοῦ. Ἔννοια σας, κ' ἐγὼ τὴν κάμνω καὶ χορεύει πολύ . . .

— Οὔ! ἐννοεῖται, ὁ χορὸς εἶνε διὰ τὰς κυρίας πανάκεια, προσθέτει ἐν τέλει ὁ κύριος Παρδαλὸς μετ' αὐταρέσκου μειδιάματος, προφέρων βραδέως τὴν τελευταίαν λέξιν, οἱονεὶ ἐναβρυνόμενος δι' αὐτήν, καὶ ἐπαναλαμβάνων εὐθύς, ἔτι βραδύτερον, πα-νά-κει-α!

—Ναί, ναὶ . . . ἀπαντᾷ δειλὸς ὁ Σουσαμάκης καὶ προσπαθεῖ νὰ μειδιάσῃ ἐπίσης.—Πλὴν.. δυστυχῶς...—καὶ σταματᾷ, ὡς ἂν κατέλειπεν αὐτὸν ἡ δύναμις νὰ τελειώσῃ.

—Τίποτε σπουδαιότερον; ὤ! ἐπιφωνεῖ ὁ προϊστάμενος αὐτοῦ· καὶ πῶς;

—Δὲν ἠξεύρω, τῇ ἀληθείᾳ,—ἐκρύωσε φαίνεται, καὶ ἔχει τόρα ἀπὸ τὸ μεσημέρι ἕνα φοβερὸν πυρετόν· εἶνε εἰς τὸ κρεββάτι πρὸ τριῶν ὡρῶν . . . ὥστε...—καὶ σταματᾷ πάλιν, ἐλπίζων νὰ τὸν μαντεύσωσι τὸν δυστυχῆ.

Οὐδεὶς ὅμως θέλει νὰ τὸν μαντεύσῃ· ὁ Κύριος Παρδαλὸς καὶ ἡ Κυρία Παρδαλοῦ ἵστανται ἀπέναντί του ἄφωνοι ὡς ἐρωτηματικὰ σημεῖα, ἐκεῖνος δὲ αἰσθάνεται ὅτι ἡ γλῶσσά του ἐκολλήθη ἐν τῷ λάρυγγί του.

—Πλὴν ὅπως δήποτε, διαλογίζεται, τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ τελειώσῃ.

Digitized by Google

Γίνεται λοιπὸν τολμηρότερος, καὶ κλείων τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς οἱ δειλοὶ ἀσθενεῖς οἱ μέλλοντες νὰ καταπίωσι πικρὸν ἰατρικόν, ἐπαναλαμβάνει:

—Ὥστε... εἶνε ἀδύνατον ἀπόψε... νὰ λάβω τὴν τιμήν... δὲν ἠξεύρετε πῶς λυποῦμαι, κύριε Διευθυντά... σᾶς βεβαιόνω... μ' ἔρχεται νὰ σκάσω...

—Ἀ! τίποτε, τίποτε... ἀπαντᾷ ψυχρῶς ὁ κ. Παρδαλός, εὔχομαι νὰ ἦνε περαστικά...

Ἡ Κυρία Παρδαλοῦ οὐδὲν λέγει. Φυσᾷ μόνον καὶ ἀερίζεται μὲ τὸ μανδύλιόν της, αἰσθάνεται δὲ ἀκαταμάχητον ὄρεξιν νὰ ἐξορύξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κυρίου Σουσαμάκη, ὅστις, τέλος, ἀφοῦ μάτην προσεπάθησε νὰ προσθέσῃ μερικὰς λέξεις, οὐδὲν ἄλλο εὗρε νὰ εἴπῃ, ἢ μόνον:

—Καλὴν νύκτα σας,... μᾶς συγχωρεῖτε, Κύριε Διευθυντά... δὲν εἶνε ἔτσι;

Οἱ δύο σύζυγοι ἔνευσαν ἐκ συμφώνου, ὡς αὐτόματα, τὴν κεφαλήν· καὶ ὁ Σουσαμάκης ἀνεχώρησε.

Μετὰ μικρὸν ἠκούσθησαν τὰ ψηλαφῶντα οὕτως εἰπεῖν βήματά του ἐπὶ τῆς σκοτεινῆς κλίμακος, οὐδεὶς δὲ ἐσυλλογίσθη νὰ φωτίσῃ τὸν ἄθλιον, ὅπως μὴ κατρακυλήσῃ τὸν κατήφορον.

Ε'

Ὁ Δημητράκης καὶ ἡ Φρόσω ἔμειναν μόνοι.

Σιωπῶσι δὲ ἀμφότεροι, καί τοι διάφορα αἰσθήματα κυμαίνουσι τὰς καρδίας των—κατὰ τὴν φράσιν τῶν τραγικῶν ἡμῶν ποιητῶν.

—Τὰ εἶδές τα; λέγει ἐπὶ τέλους, μὴ δυναμένη πλέον νὰ κρατηθῇ, μήτε ξεθυμαίνουσα ἀρκούντως διὰ μόνου τοῦ φυσήματος, ἡ κυρία Παρδαλοῦ. Τὰ εἶδές τα; Ὁρίστε τώρα! Ὅταν σοῦ ἔλεγα ἐγὼ νὰ μὴν πᾶμε...

—Αἴ ματάκια μου, τί θέλεις νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος; ἀφοῦ ἀρρώστησε ἡ γυναῖκά του;

—Αὐτὰ εἶνε διὰ νὰ τὰ πιστεύετε σεῖς οἱ ἄνδρες· ἐμένα ὅμως δὲν μὲ γελᾷ ἡ κυρὰ Σουσαμάκενα, κ' ἔννοια της. Φαντάζομαι ἐγὼ τί θὰ ἔτρεξε μεταξύ των· θὰ τσακώθηκαν πάλι, καθὼς συμβαίνει τακτικὰ μιὰν φορὰν τὴν ἑβδομάδα τοὐλάχιστον, καὶ τὸ τσάκωμά τους 'ξέσπασε 's τὸ κεφάλι μας αὐτὴν τὴν φοράν.

Σημειωτέον ἐνταῦθα, χάριν τῆς περιεργείας τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, ὅτι ἡ κυρία Παρδαλοῦ ἐμάντευεν ὀρθότατα διὰ τῆς γυναικείας ἐκείνης ὀξυνοίας, ἀφ' ἧς μάτην ἀγωνίζονται νὰ κρυβῶσι πολλάκις οἱ ἄνδρες.

Ἡ Κυρία Σουσαμάκη ἐδίωξε τῆς οἰκίας τὰ κομισθέντα ἐκ τοῦ ζαχαροπλαστείου ἀφθόνως γλυκίσματα, δροσιστικὰ κ. λ., ὁ Σουσαμάκης ἔμαθε τοῦτο κατὰ τὴν ἄφιξίν του, καὶ ὀργισθεὶς καὶ φρυάξας ἐβρόντησε κατὰ τῆς Πασιφάης του ὅσον ἐπέτρεπον τοῦτο αἱ τριάκοντα τῆς προικός του χιλιάδες. Ἀλλ' ἡ κυρία Σουσαμάκη ἔπαθε τὰ νεῦρά της, ἐκτύπησε τοὺς τοίχους διὰ τῶν χειρῶν της, τὸ πάτωμα διὰ τοῦ ποδὸς αὐτῆς καὶ τὸν Ὀρέστην διὰ τῆς παντούφλας της, καὶ ἐξαπλωθεῖσα εἰς τὴν κλίνην της, προσεποιήθη τὴν λειπόθυμον ἐφ' ὅσην ὥραν ἐνόμισεν ἱκανήν, ὅπως πεισθῇ ὁ σύζυγός της, ὅτι πᾶσα ἑσπερινὴ συναναστροφὴ ἦν ἀδύνατος.

Τῆς καταιγίδος ταύτης εἴδομεν πρὸ μικροῦ τὸ ἀποτέλεσμα παρὰ τῷ κυρίῳ Παρδαλῷ.

Μόλις εἶχε τελειώσει τὴν φράσιν αὐτῆς ἡ κυρία Φρόσω, καὶ νέος κρότος ἀμάξης ἔπαυσε πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας Παρδαλοῦ.

Ἦτο ἡ ἄμαξα, ἣν μετὰ πολλοῦ κόπου κατώρθωσε νὰ εὕρῃ ὁ ταλαίπωρος Θοδωρῆς.

Δὲν περιγράφομεν τὴν ἀπελπιστικὴν καὶ σπαραξικάρδιον τριῳδίαν μεταξὺ ἀμαξηλάτου, ζητοῦντος ἁδρὰν ἀποζημίωσιν ἐπὶ τῷ ματαίῳ κόπῳ, Παρδαλοῦ, ἀξιοῦντος νὰ πληρώσῃ μίαν μόνην δραχμήν, καὶ τοῦ δυστυχοῦς Θοδωρῆ, εὑρισκομένου εἰς δυσχερῆ καὶ δυσέκβολον θέσιν μεταξὺ τοῦ ὠργισμένου κυρίου του καὶ τοῦ ἀμαξηλάτου, ὃν αὐτὸς ἐμίσθωσεν.

Ἡ σκηνὴ διελύθη ἐπὶ τέλους, ἀποζημιωθέντος τοῦ ἀμαξηλάτου. Δὲν κατωρθώσαμεν ὅμως νὰ ἐξακριβώσωμεν τί ἐπλήρωσεν ὁ Κύριος Παρδαλός.

Ἡ Κυρία Παρδαλοῦ ὡρκίσθη νὰ μὴν ὑπάγῃ πλέον ποτὲ εἰς συναναστροφὴν οἱανδήποτε.[1]

Αγγελος Βλαχος.

Ἡ περὶ τῶν Ἀθηνῶν περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΒ' αἰῶνος πραγματεία τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Σπυρ. Λάμπρου, ἐν ᾗ ζωηρότατα ἐξεικονίζεται ἡ κατάστασις τῆς ἐνδόξου πόλεως κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην ἐποχήν, ἐπὶ τῇ βάσει κυρίως τῶν ἐν τοῖς ἀνεκδότοις ἔργοις τοῦ τότε ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Ἀκομινάτου εὑρισκομένων πληροφοριῶν, ἔτυχεν ἀρίστης ὑποδοχῆς παρὰ τοῖς ἀσχολουμένοις εἰς τὴν μελέτην τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας. Εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας ὅτι πολλαὶ ἐπαινετικαὶ κρίσεις περὶ τῆς πραγματείας ταύτης ἐδημοσιεύθησαν ἐν διαφόροις ἐγκρίτοις εὐρωπαϊκοῖς φύλλοις. Εὐχαρίστως δὲ δημοσιεύομεν ἐνταῦθα μετάφρασιν μιᾶς τούτων, τῆς ἐν τῇ «Πολιτικῇ καὶ φιλολογικῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν Παρισίων» ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὰς περὶ τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν μελέτας του κ. Gidel, ὡς καλλίστην παρέχουσαν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου τοῦ κ. Λάμπρου. Σ. τ. Δ.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

περὶ τὰ τέλη τοῦ ιβ' αἰῶνος μ. Χ.

Θὰ εὐχαριστῶμεν πάντοτε τοὺς πεπαιδευμένους ἐκείνους οἵτινες δι' ἐπιτυχῶν ἐρευνῶν ἀποδίδουσιν ἡμῖν μνημεῖά τινα τοῦ ἐνδόξου τῶν Ἀθηνῶν παρελθόντος, ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀποποιηθῶμεν τὴν ἐκτίμησιν ἡμῶν εἰς τοὺς παρακολουθοῦντας τὰς ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι τύχας τῆς πόλεως ταύτης. Ἐπιγραφή τις ἀνερχομένη εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους τῆς Ἑλλάδος οὐδέποτε θὰ ἀφήσῃ ἡμᾶς ἀδιαφόρους, ἀλλὰ δὲν χρεωστοῦμεν ἐπ' ἴσης νὰ ῥίψωμεν βλέμμα περίεργον εἰς τὰς μεταμορφώσεις ταύτης τῆς χώρας ἀπὸ

1. Ἀθηναϊκὸν ἡμερολόγιον.

Digitized by Google

τῆς ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων ; Ἡ ἱστορία αὕτη ἡ ἐπὶ μακρὸν περιφρονηθεῖσα δὲν ἔχει νὰ ποιήσῃ ἡμῖν ἀποκαλύψεις; Δὲν εἶνε μελέτη ἀνταξία τῶν ἀγώνων ἡμῶν ἡ ἔρευνα περὶ τῶν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ χρόνου τυχῶν τῆς περιφανοῦς ταύτης πόλεως ἧς τὸ ὄνομα ἐπιβάλλει ἔτι σεβασμόν ; Εἰς τοιαύτας τινὰς ἀνακαλύψεις ἐπιδίδονται σήμερον ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις Ἕλληνες σοφοὶ καὶ φιλοπάτριδες. Δὲν φοβοῦνται τὸ ἐξῆς νὰ ἀντιμετωπίσωσι παρελθὸν ὅπερ οἱ προπάτορες αὐτῶν θὰ ἐπεθύμουν ν' ἀφανίσωσι διὰ παντός. Ἐξερευνῶσι τὰ χειρόγραφα, μελετῶσι τὴν δημώδη ποίησιν, τὰ δὲ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν εἶνε εἴπερ τινὰ ἄξια λόγου. Δὲν φέρουσιν ἤδη ἀνὰ στόμα τὰ εὐκλεῆ ὀνόματα τῶν μεγάλων αὐτῶν προγόνων· δὲν φοβοῦνται νὰ ἴδωσιν ἀντιμέτωπον τὴν ταπείνωσιν παρελθόντος ἀδόξου. Καὶ πράττουσιν ὀρθῶς· διότι ἡ μὲν ἀλαζονεία τρέφεται ἐκ τῆς εὐκλείας τοῦ παρελθόντος, ἡ δ' ἀνάμνησις συμφορᾶς μεγάλης παιδεύει καὶ ζωοποιεῖ, διδάσκουσα τοὺς δυστυχοῦντας ὅτι οὐδέποτε πρέπει ν' ἀπελπίζωνται περὶ τοῦ μέλλοντος, ὅτι αἱ πόλεις καὶ τὰ ἔθνη ὑφίστανται τὰς ἑαυτῶν δοκιμασίας, ὅτι μετὰ θάρρους, ἐργασίας καὶ ὑπομονῆς δύνανται τέλος νὰ καταλίπωσι καὶ αὐτὸν τὸν *κευθμῶνα τῶν νεκρῶν* καὶ τὰς *πύλας τοῦ Ἅδου*, ὡς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι.

Τοιαύτη τις περίπου ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν Ἀθηνῶν.

Μέχρι τοῦ 529 μ. Χ. ἡ πόλις αὕτη εἶχε διατηρήσει ἴχνη τινὰ τῆς ἀρχαίας αὐτῆς δόξης, μαθηταὶ δ' ἔσπευδον αὐτόσε ἁπανταχόθεν ἵνα τύχωσι παιδείας. Ὁ Λιβάνιος, ὁ Γρηγόριος, ὁ Μέγας Βασίλειος ἦλθον νὰ σπουδάσωσιν ἐνταῦθα. Ἐν δὲ Κωνσταντινουπόλει ἐπεκράτει μέχρι τινὸς δογματισμὸς εὑρισκόμενος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐλευθέριον πνεῦμα τὸ κατὰ παράδοσιν τῆς ἀρχαιότητος διατηρούμενον ἐν Ἀθήναις καὶ κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο οἱονεὶ ἄσυλον εὐπρόσιτον εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνεξαρτησίαν, ἡ δὲ φιλοσοφία τῶν ἐθνικῶν διετήρει αὐτόθι σχολὰς καὶ διδασκάλους, ἐχρειάσθη δὲ διαταγὴ αὐτοκρατορικὴ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἵνα κλεισθῶσιν αἱ σχολαὶ καὶ διασπαρῶσιν οἱ φιλόσοφοι. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Χοσρόης ὑπεδέξατο τοὺς τελευταίους μαθητὰς τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη ὑπῆρξε κρίσιμος διὰ τὰς Ἀθήνας, αἵτινες εἶχον ἤδη ὑποστῆ βαρείας συμφοράς, ἁλοῦσαι δὶς ὑπὸ τῶν Ἐρούλων καὶ τοῦ Ἀλαρίχου, ἀλλ' ἀναθαλοῦσαι. Τῆς φιλοσοφίας ἐκλιπούσης αἱ Ἀθῆναι ὡμοίαζον, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἐπισκόπου Συνεσίου, πρὸς *ἱερεῖον διαπεπραγμένον οὗ λείπεται τὸ δέρμα*. Οἱ βυζαντῖνοι ἱστορικοὶ οὐδὲν διδάσκουσιν ἡμᾶς τὸ ἐξῆς περὶ τῆς ἄλλοτε ἐνδόξου ταύτης πόλεως, πλὴν ἢ ὅτι ὁ Πειραιεὺς ἐχρησίμευεν ἔτι πρὸς ἐλλιμένισιν τῶν βυζαντιακῶν στόλων, ὅτι ὑπῆρχον ἐν Ἀττικῇ ἐπίσκοποι καὶ καλόγηροι *πλείω τῶν ἐλεφάντων ἐσθίοντες*, ὅτι ἐγέννων αἱ Ἀθῆναι ὡραίας κόρας ἀνταξίας τῆς κοίτης βυζαντίνων βασιλέων, ὅτι ἐπιζήτητοι ἦσαν αἱ ἀττικουργεῖς ἐσθῆτες καὶ αἱ ἀττικαὶ κρηπῖδες, καὶ ὅτι *ἐσέμνυνον* ἔτι τὴν πόλιν οἱ μελισσουργοί.

Εἶνε λίαν πιθανὸν ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ περὶ τὸν Ι' αἰῶνα (936 μ. Χ.) εἰσήλασαν καὶ εἰς Ἀθήνας κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν ὡς καὶ οἱ Νορμαννοὶ ἐπὶ Ῥογέρου Α' τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας τῷ **1146** ἢ **1147**. Ὁ Γερμανὸς χρονογράφος Ὄθων ὁ ἐκ Φρεισίγγης ἀναφέρει ῥητῶς ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἑάλωσαν ὑπὸ τῶν Νορμαννῶν. Καὶ εἶνε μὲν ὁ μόνος ποιούμενος μνείαν τούτου τοῦ γεγονότος, ἀλλ' ἐκ τῆς σιγῆς τῶν Βυζαντίνων δὲν δικαιούμεθα ν' ἀπορρίψωμεν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Γερμανοῦ χρονογράφου. Πράγματι δὲ οὐδὲν εἶνε οἰκειότερον πρὸς τὸ ἔθος τῶν τυχοδιωκτῶν τούτων τοῦ Βορρᾶ τῶν θηρευόντων ἁπανταχοῦ τὸ ἐκ δῃώσεων κέρδος.

Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῶν Ἀθηνῶν ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἡ Κωνσταντινούπολις ἔστειλεν αὐτόσε ὡς μητροπολίτην τοῦ Μιχαὴλ Ἀκομινάτον, ἀδελφὸν τοῦ ἱστορικοῦ Νικήτα τοῦ Χωνιάτου. Εἰς τὰς συγγραφὰς δὲ τοῦ Μιχαὴλ χρεωστεῖται ἡ διάσωσις εἰδήσεων τινῶν περὶ τῆς περιόδου ταύτης τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν.

Μαθητὴς ὢν τοῦ Εὐσταθίου ὁ Μιχαὴλ Ἀκομινάτος εἶχεν ἀντλήσει ἐκ τῶν μαθημάτων τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ ἐπιστήμην βαθεῖαν καὶ μέγαν σεβασμὸν πρὸς τὴν ἀρχαιότητα. Εἶχεν ὠφεληθῆ ἐξ αὐτῶν ὅσον οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀναγεννήσεως ἐκείνης τῶν γραμμάτων ἥτις χαρακτηρίζει τὴν βασιλείαν Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. Εἶχε ζήσει ἐν οἰκειότητι πρὸς πάντας τοὺς συγχρόνους λογίους, ἠσχολεῖτο δὲ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν περὶ τοὺς ἀρχαίους κλασικοὺς συγγραφεῖς καὶ τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, τὰ μέγιστα δὲ ἤσχαλλε βλέπων τοὺς Ἰταλοὺς ἀπάγοντας ὁλκάδας ὅλας φορταγωγοὺς πλήρεις χειρογράφων βιβλίων. Ἦλθε δὲ εἰς Ἀθήνας ὁ Ἀκομινάτος περὶ τὸ **1182**.

Αἱ δὲ Ἀθῆναι ὑπέκειντο διοικητικῶς μὲν εἰς τὸ θέμα Ἑλλάδος, ἐκτεινόμενον μέχρις Αἰτωλίας καὶ περιλαμβάνον τὴν Αἴγιναν καὶ Εὔβοιαν· διῳκοῦντο δὲ ἀπὸ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου τοῦ Πυρφυρογεννήτου, ὡς καὶ τἆλλα θέματα, ὑπὸ τῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως στελλομένων *πραιτώρων* ἢ στρατηγῶν, εἰς οὓς ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ διοίκησις τῶν θεμάτων, καὶ ὑπὸ τῶν *κριτῶν* ἢ δικαστῶν οἵτινες ἀνελάμβανον τὴν δικαστικὴν ἐποπτείαν. Ἐκκλησιαστικῶς δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους αἱ Ἀθῆναι ἦσαν μητρόπολις, ὑφ'

Digitized by Google

ἦν ἦσαν τεταγμέναι αἱ ἐπισκοπαὶ Εὐρίπου, Διαυλίας, Κορωνείας, Ἄνδρου, Ὠρεοῦ, Σκύρου, Καρύστου, Πορθμοῦ, Αὐλῶνος, Σύρου (καὶ Σερίφου).

Ἡ δὲ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς πόλεως ἦτο τοιαύτη τις. Ἡ μὲν γῆ τῆς Ἀττικῆς δὲν ἦτο τότε μᾶλλον παραγωγὸς ἢ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τοὺς νῦν χρόνους, ἀλλ' ἦτο ὡς πάντοτε *ὑπόψαμμος* καὶ *λυπρά*, δὲν ἦτό τις *κάρπιμος* καὶ *ζωοτρόφος*. Ἓν μόνον δένδρον ἐξηκολούθει ἔτι εὐδοκιμοῦν, ἡ ἐλαία. Ἴσως δὲ ὑπῆρχον ἔτι δένδρα πανάρχαια, σύγχρονα τῶν ἐνδοξοτάτων χρόνων τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος. Ὁ κ. Lenormant βεβαιόνει ὅτι δύο τῶν δένδρων τοῦ ἐλαιῶνος παρὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Ἐλευσῖνα, κοπέντα πρό τινων ἐτῶν, ἀνεγνωρίσθησαν ἔχοντα ἡλικίαν τὸ μὲν 652, τὸ δὲ 530 ἐτῶν. Καὶ ἀληθῶς μὲν δὲν ἐξεύρομεν ἂν ἐγίνετο τακτικὴ ἐξαγωγὴ ἐλαίου πρὸς ἐμπορίαν, ἀλλὰ βλέπομεν ὅτι ὑπῆρχεν ἔθος τοῦ ἀποστέλλειν ἀσκοὺς ἐλαίου ὡς δῶρον εἰς τοὺς φίλους. Ὁ δὲ ἀττικὸς οἶνος ἦτο, ὡς καὶ τὴν σήμερον, *ἐχεπευκὴς* ἤτοι ῥητινίτης. «Φαίνεται, λέγει ὁ Ἀκομινάτος, ὅτι ὁ ἀθηναϊκὸς οἶνος ἀποθλίβεται μᾶλλον ἐκ κλάδων ῥητινωδῶν ἢ ἐκ βοτρύων.» Ἐξῆγε δὲ ἡ Ἀττικὴ καὶ μέλι ὑμήττιον, ὡς ἔτι καὶ σήμερον. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν παρῆγε σῖτον ἐπαρκῆ πρὸς διατροφὴν τῶν ἐνοικούντων, ὑπέκειτο δὲ πολλάκις εἰς σκληρὰς σιτοδείας.

Τῶν δὲ χειρωνακτικῶν τεχνῶν ἐλάχισται ἤκμαζον ἐν Ἀθήναις, μανθάνομεν δ' ὅμως τὴν κατασκευὴν σάπωνος καὶ τὴν ὕφανσιν καὶ βαφὴν ῥάσων. Πλὴν δὲ τούτων ἄλλαι τέχναι δὲν ὑπῆρχον, διὸ βλέπομεν τὸν Μιχαὴλ Ἀκομινάτον ζητοῦντα παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Γαρδικίου τὴν εἰς Ἀθήνας ἀποστολὴν ἁμαξοποιῶν καὶ γράφοντα ἀλλαχοῦ «ἐξέλιπε καὶ φυσητήρ, οὐ σιδηρεὺς παρ' ἡμῖν, οὐ χαλκεύς, οὐ μαχαιροποιός.»

Ἀλλὰ παρὰ πάντα ταῦτα ἡ πόλις δὲν ἐστερεῖτο παντελῶς ἐμπορίου, ὡς δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν τῶν Βενετῶν μετὰ τῶν Βυζαντίνων, τῆς ἀνανεωθείσης τῷ 1187 μεταξὺ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου καὶ τοῦ Δόγη Orio Mastropiero καὶ τῆς μεταξὺ Ἀγγέλου Γ' καὶ Ἐρρίκου Δανδόλου τῷ 1199 γενομένης.

Ἀλλ' ἡ μεγίστη κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ζημία τῶν Ἀθηνῶν εἶνε ἡ ἔλλειψις τῆς βιομηχανίας ἐκείνης ἐξ ἧς ἄφθονος συνέρρει πλοῦτος εἰς τὰς μάλιστα ἀκμαζούσας πόλεις τῶν θεμάτων Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου, τὰς Θήβας, τὴν Κόρινθον, τὰς Πάτρας, ἐννοοῦμεν δὲ τὴν κατασκευὴν σηρικῶν ὑφασμάτων. Ἐπιγραφή τις δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τῶν κκ. Κουμανούδη καὶ Bayet ἀποδεικνύει ὅτι ἐν παλαιοτέροις χρόνοις ὑπῆρχον ἐν Ἀττικῇ *σηρικάριοι*, ἤτοι ἐργάται μεταξωτῶν ὑφασμάτων· αἱ Ἀθῆναι λοιπὸν μετέσχον ποτὲ τῶν ὠφελειῶν τῆς πλουτοδότιδος ταύτης τέχνης, ἀλλ' ἐπὶ Ἀκομινάτου εἶχεν ἤδη αὕτη ἐντελῶς παρακμάσει· ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε ὅτι ὁ Ἰουδαῖος Βενιαμὶν ὁ ἐκ Τουδέλας, ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τὰ μέσα τοῦ ιβ' αἰῶνος, ποιούμενος μνείαν τῶν ἐν Θήβαις Ἰουδαίων σηρικαρίων, οὐδένα λόγον ποιεῖται περὶ τῆς ὑπάρξεως τοιούτων ἐν Ἀθήναις. Καὶ ἴσως μὲν μετεκόμισεν ὁ Ῥογέρος εἰς Σικελίαν μετὰ τῶν ἄλλων ἐξ Ἑλλάδος μεταξουργῶν καὶ ὅσους εὗρεν ἐν Ἀθήναις. Ἀλλὰ βέβαιον εἶνε ὅπως δήποτε ὅτι ἐπὶ Ἀκομινάτου δὲν ὑπῆρχον μεταξουργοί, ἐπειδὴ ῥητῶς οὗτος λέγει· ὅτι αἱ ἀμπεχόναι αἱ κοσμοῦσαι τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγιστᾶνας *ἱστουργοῦντο ὑπὸ Θηβαίων καὶ Κορινθίων δακτύλων*. Τὸ μόνον δὲ κέρδος ὅπερ ἐπορίζοντο οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἐκ τῆς πλουσίας ταύτης βιομηχανίας ἦτο ἡ συμμετοχὴ τῶν πλοιαρίων αὐτῶν μετὰ τῶν ἐκ Καρύστου καὶ Χαλκίδος εἰς τὴν ἁλιείαν τῶν τὴν πορφύραν παρεχόντων κογχυλίων.

Καταλείπων τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἐβασίλευεν ὁ πλοῦτος καὶ πᾶσα τρυφή, ὁ Ἀκομινάτος εὗρε τὰς Ἀθήνας ἔτι πτωχοτέρας καὶ σκυθρωποτέρας. Ἡ πλεονεξία τῶν πραιτώρων, οἱ χρηματισμοὶ τῶν φορολόγων θὰ ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπαρκὴς αἰτία τῆς θλιβερᾶς ταύτης καταστάσεως τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ' ὅμως πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς ταῦτα ἡ πρόσφατος ἅλωσις τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Ῥογέρου. Ὅπως δήποτε δὲ ἡ εἰκὼν τῶν Ἀθηνῶν ἣν παριστᾷ ὁ μητροπολίτης εἶνε εἰκὼν οἰκτρᾶς ἀθλιότητος. Τὰ τείχη αὐτῆς εἶνε καθῃρημένα, αἱ οἰκίαι κατεσκαμμέναι καὶ τὰ οἰκόπεδα αὐτῶν γεωργοῦνται ἤδη. Αἱ φιλολογικαὶ ἀναμνήσεις τοῦ Ἀκομινάτου ζωοποιοῦνται, ἵνα δι' αὐτῶν καταστῇ ἔτι ζωηροτέρα ἡ ἀντίθεσις τῆς πόλεως ταύτης κατὰ τοὺς παρελθόντας χρόνους καὶ τῆς τότε παρακμῆς αὐτῆς. «Μάτην, λέγει, θ' ἀναζητήσῃς »τὸ Λύκειον. Μόνον θὰ ἴδῃς τὸν πετραῖον τοῦ »Ἀρείου Πάγου γεώλογον ἢ μικρά τινα λείψανα »τῆς Ποικίλης Στοᾶς, χρησιμεύοντα καὶ ταῦτα »εἰς νομὴν τῶν προβάτων καὶ παρατρωγόμενα »ὑπὸ τῶν ὀδόντων τοῦ χρόνου..... Αἱ Ἀθῆναι »εἶνε ἐρημία καὶ ἐρείπιον τῆς μεγάλης ποτὲ πό»λεως, σεμνυνόμεναι μόνῳ τῷ τοῦ ὀνόματος »ἀοιδίμῳ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἤθελεν ἐκ»λίπει ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων μνήμης, ἂν δὲν »εἶχον θριαμβεύσει τῆς ἐπηρείας τοῦ φθόνου καὶ »χρόνου ἡ Ἀκρόπολις καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος καὶ »ὁ Ὑμηττὸς καὶ ὁ Πειραιεὺς καὶ εἴ τι ποῦ ἄλ»λο ἔργον ἀκίνητον τῆς φύσεως.» Μόνος δὲ ἦτο ἔτι λαμπρὸς ὁ Παρθενών, ὃν εἶχε διασώσει ὁ χριστιανισμός, καθιερώσας αὐτὸν εἰς ἐκκλησίαν ἐκκλησίαν Παναγίας τῆς Ἀθηνιώτισσας. Ἡ δὲ

Digitized by Google

λατρεία τῆς θεομήτορος προσείλκυεν εἰς Ἀθήνας προσκυνητὰς καὶ περιηγητάς. Ἐν δὲ τοῖς Προπυλαίοις ᾤκει ὁ μητροπολίτης.

Ἐν τῷ κατὰ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας ἐπιβατηρίῳ λόγῳ δὲν ἀποκρύπτει ὁ Ἀκομινάτος ἀπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ὅτι ἡ πόλις ἔχει παρακμάσει πολὺ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς μεγαλείου. Θὰ παρεμυθεῖτο δ' ὅμως τοὐλάχιστον ἂν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ σοφία ἤκμαζον ἐν Ἀθήναις ἔτι ὅσον ἐν τῷ παρελθόντι. Δὲν ἀρκεῖ αὐτῷ ἄν τις περιάγων δεικνύῃ τὴν Στοάν, τὸν Περίπατον, τὴν Ἀκρόπολιν, τὸν Πειραιᾶ, τὸν τοῦ *Δημοσθένους λύχνον*, ἤτοι τὸ Λυσικράτειον μνημεῖον. Τὸ δὲ ζωοποιοῦν αὐτὸν καὶ πληροῦν ἁγίου ἐνθουσιασμοῦ εἶνε ὄχι τόσον ἡ ἰδέα ὅτι λαλεῖ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ὅσον ὅτι διδάσκει ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Θεοτόκου, καὶ νομίζει ὅτι βλέπει ὡς ἄλλος Μωσῆς τὸ θεοστιβὲς Χωρήβ· ἀλλὰ λυπούμεθα ὅτι ὁ ἱεράρχης δὲν κατώρθωσε νὰ λησμονήσῃ τὰς παραδόσεις τῶν λογίων τοῦ Βυζαντίου καὶ ὅτι δὲν περιέστρεψεν ἧττον περιφρονητικὸν βλέμμα ἐπὶ τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον ἑλληνικὸν λαὸν ὃν ἀνέλαβε νὰ διδάξῃ! Ἠθέλομεν δ' εὐγνωμόνως ἴδει ἀντικαθισταμένας πάσας τὰς ὡραίας του ὁμιλίας ὑπὸ μιᾶς ἢ δύο σελίδων ἀφιερωμένων εἰς τὴν μελέτην τῆς δημώδους ἐκείνης λαλιᾶς ἧς πέντε μόνας λέξεις ἠξίωσε νὰ διασώσῃ, τὰς λέξεις *δενδρύφια, προβατύλλια, παιδύλλια, ὀτεῦτος, ἀτοῦνος*.

Ἀλλ' ὁ Ἀκομινάτος βεβαίως ἐκφράζεται μεθ' ὑπερβολῆς κατὰ τῆς ἀμουσίας καὶ ἀγροικίας τῶν Ἀθηναίων. Ἀναγκαζόμεθα δὲ νὰ παραδεχθῶμεν τοῦτο ἕνεκα τινῶν εἰδήσεων ἄλλοθεν γνωστῶν εἰς ἡμᾶς. Ἡ πάπισσα Ἰωάννα ἐθεωρεῖτο σπουδάσασα ἔν τινι σχολῇ τῶν Ἀθηνῶν ὑφισταμένῃ ἐπ' αὐτῆς ἐν Ἀθήναις. Ἡ Ἰσλανδία, ἥτις εἶχεν ὑποδεχθῆ ἀποικίαν ἑλληνιστῶν κατὰ τὸν ζ' αἰῶνα, ἐτίμα τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν μητέρα τῶν ἐπιστημῶν πασῶν καὶ τροφὸν πάντων τῶν φιλοσόφων. Λέγουσι δὲ καὶ περὶ τοῦ παρισίνου μαγίστρου Αἰγιδίου, ἐπιφανοῦς ἰατροῦ τοῦ ιβ' αἰῶνος, ὅστις ἤκμαζε τῷ 1198, ὅτι εἶχε σπουδάσει ἐν Ἀθήναις. Τέλος δὲ ὁ Ἄγγλος Basingestokes ἐκαυχᾶτο πρὸς τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Leicester Ῥοβέρτον ὅτι εἶχε σπουδάσει ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ τῆς Ἀττικῆς ἔνθα πολλὰ ἐδιδάχθη τέως ἄγνωστα τοῖς Λατίνοις. Οὗτος εἶνε, κατὰ τὰ λεγόμενα, ὁ ἐξ Ἑλλάδος μετενεγκὼν εἰς Ἀγγλίαν τὰ παρ' Ἕλλησιν ἀριθμητικὰ σημεῖα καὶ μεταφράσας λατινιστὶ ἔργα τινὰ γραμματικά. Κατὰ δὲ τὸν Ματθαῖον Paris ὁ Basingestokes εἶχεν ἐν Ἀθήναις ὡς διδάσκαλον κόρην τινὰ Κωνσταντῖναν, θυγατέρα τοῦ αὐτόθι ἀρχιεπισκόπου. Ἡ νεαρὰ αὕτη κόρη διεκρίνετο διὰ τὴν ποικίλην καὶ ἔξοχον αὐτῆς παιδείαν, προαγγέλλουσα λοιμούς, θυέλλας, ἡλιακὰς ἐκλείψεις, σεισμούς. Διϊσχυρίζετο δ' ὁ εὐγνώμων μαθητὴς ὅτι, καίπερ σπουδάσας ἐν Παρισίοις, τὰς ἀρίστας τῶν γνώσεων αὐτοῦ εἶχε παρὰ τῆς Ἀθηναίας ἐκείνης κόρης.

Ὁ Basingestokes ἀπέθανεν ἐν Leicester ὡς ἀρχιδιάκονος τῷ 1252. Δυνατὸν δὲ νὰ μετέβη εἰς Ἀθήνας ἐπὶ Μιχαὴλ Ἀκομινάτου. Τοῦτο δ' εὑρίσκων ὁ Hopf πιθανὸν ἐξήνεγκε τὴν εἰκασίαν ὅτι ἡ Κωνσταντῖνα ἦτο ἀναγκαίως θυγάτηρ τοῦ Μιχαήλ.[1] Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη εἶνε ἀπαράδεκτος, ἐπειδὴ ὁ Μιχαὴλ οὐδὲν εἶχε τέκνον, ὡς αὐτός που ἀναφέρει· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ ἦτο θυγάτηρ ἄλλου ἱεράρχου τῶν Ἀθηνῶν ἡ Κωνσταντῖνα, οἷον τοῦ πρὸ τοῦ Μιχαὴλ χρηματίσαντος ἐν Ἀθήναις μητροπολίτου Γεωργίου τοῦ Ξηροῦ, θανόντος τῷ 1182.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ὀλίγας τινὰς δεκάδας ἐτῶν πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἀκομινάτου εἰς Ἀθήνας εἶχεν ἀναβῆ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Κοσμᾶς ὁ ἐπικληθεὶς *Ἀττικός*, τοὐθ' ὅπερ σημαίνει ἀναμφιβόλως ὅτι εἶχεν ἐκπαιδευθῆ ἐν Ἀθήναις. Ὑπῆρχον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ φιλόβιβλοι ἱκανοί, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ὁ Ἀκομινάτος.

Αἱ ἄλλαι εἰδήσεις ἃς μανθάνομεν παρὰ τοῦ Ἀκομινάτου ἀναφέρονται πᾶσαι εἰς τὴν θλιβερὰν κατάστασιν τῶν Ἀθηνῶν· ἡ ἔκθεσις τῶν σιτοδειῶν, τῶν πλεονεκτικῶν χρηματισμῶν τῶν πραιτώρων καὶ φορολόγων πληροῖ τὰς συγγραφὰς αὐτοῦ καὶ προκαλεῖ *ὑπομνηστικὰ* στελλόμενα εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐν τούτοις δύναταί τις νὰ ἴδῃ ὁποία ἦτο τότε ἡ διοίκησις τῶν ἐπαρχιῶν καὶ εἰς ὁποῖα δεινὰ ἦσαν ἐκτεθειμένοι οἱ δύστηνοι κάτοικοι αὐτῶν. Αἱ δὲ ἀλλαγαὶ πραιτώρων ἢ βασιλέων πολλάκις ἐπέφερον οὐδὲν ἄλλο πλὴν ἢ ματαίας τινὰς ἐλπίδας ἀγαθωτέρας διοικήσεως.

Περίεργος δὲ εἴδησις περὶ τῶν ἠθῶν τῶν χρόνων τούτων εἶνε ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τῆς περὶ τὰ θεῖα ἀδιαφορίας αὐτῶν καὶ τῆς ἐλαφρότητος τῶν συνηθειῶν των προεκάλουν τὴν ἐπιτίμησιν τοῦ μητροπολίτου· μέμφεται δὲ αὐτῶν ὁ Ἀκομινάτος ὡς κατατριβόντων τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς εἰς ἀκαίρους καὶ περιττὰς ὁμιλίας. «Οἱ μὲν πόδες ὑμῶν πατοῦσι τὸ ἔδαφος τῆς ἐκκλησίας, ἔλεγεν εἰς αὐτούς, ἀλλὰ τὴν διάνοιαν ὑμῶν ἀποπλανᾶτε εἰς ἀνωφελεῖς μερίμνας βιωτικάς.»

Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονήσωμεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐν τῇ Ἀττικῇ, καίπερ πολλάκις ὑπὸ τῆς σιτοδείας καὶ τῆς πείνης καταταλαιπωρηθείσῃ, ὑπῆρχον πολλὰ μοναστήρια, κείμενα πάντα ἐν τόποις ἀνθηροῖς καὶ εὐαρέστοις. Ὁ δὲ Ἀκομινάτος παρέχει εἰκόνα φαιδρὰν τῶν ἀναχωρητηρίων τούτων, ἐξ ὧν ἠδύνατό τις ν' ἀπο-

1. Ὁ κ. Λάμπρος, δεικνύων καὶ ταύτης τῆς εἰκασίας τὸ ἀδύνατον, συμπεραίνει ὅτι ἡ Κωνσταντῖνα ἦτο μᾶλλον θυγάτηρ τινὸς τῶν ἐν Ἀθήναις μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἅλωσιν Λατίνων ἀρχιεπισκόπων. Ἴδ. Αἱ Ἀθῆναι κτλ. σ. 49.

Digitized by Google

λαύση τῶν ὡραιοτάτων ἀπόψεων ἃς παρεῖχεν ἡ γείτων Ἑλλάς. Προήρχετο δὲ ἡ πληθὺς αὕτη τῶν φαιδρῶν τούτων ἀσύλων ἐκ τούτου, ὅτι ἡ ἐν αὐτοῖς διαβίωσις ἦτο τὸ ἀσφαλέστατον μέσον πρὸς ὑπεκφυγὴν τῆς ἀθλιότητος, τῆς πείνης, τῶν πραιτώρων καὶ τῶν πειρατῶν.

Ἀλλ' ὁ Ἀκομινάτος δὲν ἦγε τὸν ἀτάραχον καὶ ἤρεμον βίον τῶν ἐν τοῖς ἡσύχοις τούτοις μοναστηρίοις οἰκούντων. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ· τοὐναντίον δὲ μετέχων πάντων τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, ἐπιτετραμμένος τὴν διοίκησιν ἐπισκοπῆς δυσκόλου, ἠναγκασμένος νὰ μεσιτεύῃ παρὰ τοῖς ἰσχυροῖς ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ ποιμνίου, ἔδειξε τέλος θάρρος στρατιώτου εὐτολμότατον καὶ ἀξιαγαστότατον ἔν τινι περιστάσει ἐκ τῶν κρισιμωτάτων. Διότι ὅτε αἱ Ἀθῆναι προσεβλήθησαν τῷ 1203 ἢ 1204 ὑπὸ τοῦ Λέοντος Σγουροῦ, ἑνὸς τῶν ἰσχυρῶν ἐκείνων οἵτινες ἠγωνίζοντο νὰ γείνωσιν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν βασιλέων, τότε οὐδεὶς ἠμύνατο τῆς πόλεως δραστηριώτερον τοῦ μητροπολίτου Μιχαήλ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντέταξεν ἀποποίησιν γενναίαν εἰς τὰς ἀδίκους ἀξιώσεις τοῦ Σγουροῦ· εἶτα δέ, ὅτε οὗτος ἤρξατο πολιορκῶν τὴν πόλιν, ὁ Ἀκομινάτος ἐτοποθέτησεν ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Ἀκροπόλεως τὰ μηχανήματα καὶ τοὺς τοξότας ὅσους εἶχε καὶ ἠνάγκασε τὸν ἐπιδρομέα νὰ ὑποχωρήσῃ. Ἀλλ' ὅμως ὁ Σγουρὸς πρὶν ἀπέλθῃ ἐδήωσε τὴν κάτω πόλιν καὶ ἥρπασεν ὅσα τῶν κτηνῶν τῶν πολιτῶν ἠδυνήθη. Τὸ ἱστόρημα δὲ τοῦτο περιέσωσεν εἰς ἡμᾶς ὁ Νικήτας Χωνιάτος, ἄλλως δὲ θὰ ἠγνοοῦμεν αὐτὸ τελέως διὰ τὴν μετριόφρονα σιγὴν τοῦ Ἀκομινάτου.

Ὀλιγωτέραν δὲ τόλμην ἐπέδειξε κατὰ τῶν σταυροφόρων, ὅτε τῷ 1205 οἱ Γάλλοι, ἡγουμένου τοῦ μαρκεσίου Βονιφατίου τοῦ ἐκ Μομφερράτου, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐνίκησαν τὸν Σγουρὸν ἐν Θερμοπύλαις, ἔφθασαν πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηνῶν. Τότε δὴ ὁ Ἀκομινάτος δὲν ἀντέταξεν ἀνωφελῆ ἀντίστασιν καὶ ὑπέστη τὴν λύπην νὰ ἴδῃ θριαμβεύοντας τοὺς Λατίνους. Ἐκ τῶν ποιήσεων τοῦ τρουβαδούρου Rambaud de Vaqueiras μανθάνομεν τὴν ὁρμὴν μεθ' ἧς κατεκτήθη ὁ Μωρέας καὶ αἱ Ἀθῆναι. Ὁ Ἀκομινάτος εἶδε τὸν Βονιφάτιον παραχωροῦντα τὴν κατάκτησιν αὐτοῦ εἰς ἕνα τῶν ὑφ' ἑαυτὸν εὐγενῶν, τὸν Ὄθωνα de la Roche, ὅστις κύριος ὢν ἤδη τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Βοιωτίας ἀνεκηρύχθη μέγας κῦρις τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ κατάκτησις αὕτη δὲν ὑπῆρξεν οὔτε ἀνεπιβλαβὴς οὐδὲ ἀζήμιος διὰ τὸν μητροπολίτην. Καὶ ἡ μὲν ἐκκλησία τῆς Παναγίας ἐσυλήθη, ἡ δὲ βιβλιοθήκη τοῦ Μιχαὴλ ἐπωλήθη καὶ ὑπέστη ἐκεῖνος τὴν λύπην νὰ ἴδῃ διασπειρόμενα τὰ βιβλία ἅτινα μετὰ κόπου πολλοῦ εἶχε συλλέξει. Ἠναγκάσθη δὲ μάλιστα νὰ ἐγκαταλίπῃ ἐκκλησίαν ἣν διῴκησεν ἐπὶ τρία καὶ εἴκοσιν ἔτη καὶ εἶδε καθιδρυόμενον ἀντ' αὐτοῦ ἐπίσκοπον Λατῖνον ἐν χώρᾳ, ἥτις μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἐθεωρεῖτο οἱονεὶ *νέα τις Γαλλία* (France Nouvelle). Ἀπῆλθε δ' εἰς Κέω, ἔνθα εἰκάζεται ὅτι ἀπέθανε περὶ τὸ 1220. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ἀνὴρ εἰς ὃν χρεωστοῦμεν τὰς προηγηθείσας εἰδήσεις περὶ τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὰ τέλη τοῦ ιβ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ιγ' αἰῶνος.

Τὸ ὄνομα αὐτοῦ δὲν ἦτο ἄγνωστον εἰς τοὺς σοφούς, τινὰ δὲ ὀλίγα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀπησχόλησαν τοὺς λογίους ἀπὸ τοῦ 1661 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ὁ Ἀλλάτιος (1661), ὁ Combefis (1662) ὁ ἰταλὸς Bandini (1767), ὁ Montfaucon, ὁ Oudin, ὁ Cave, ὁ Labbe, ὁ Fabricius, ὁ Boissonade (1833), ὁ Tafel (1839), ὁ Ellissen (1846) εἶχον ποιήσει βραχύτερον ἢ μακρότερον λόγον περὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἀκομινάτου καὶ ἐδημοσίευσάν τινα. Ὁ δὲ κ. Σπυρίδων Λάμπρος ἐπηύξησε τὰ τέως γνωστὰ διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀποκαλύψεως ἄλλων μέχρι τοῦδε ἀγνώστων.

Εἰς τὰ χειρόγραφα δὲ ταῦτα τῶν ἔργων τοῦ Ἀκομινάτου ἀνατρέχων ὁ κ. Λάμπρος διεφώτισε τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ περίοδον χρόνου μείνασαν λίαν σκοτεινήν. Καὶ δυνάμεθα μὲν νὰ συγχαρῶμεν αὐτῷ ἐπὶ τῇ τύχῃ ἣν ἔσχε νὰ ἐνασχοληθῇ περὶ πηγὰς ἀνεκδότους· ὀφείλομεν δὲ νὰ συγχαρῶμεν αὐτῷ ἔτι μᾶλλον διότι ἐποίησεν αὐτῶν τὴν προσήκουσαν χρῆσιν κατὰ τὰς ἀρχὰς ἃς ἀκολουθεῖ σήμερον πανταχοῦ ἡ ἱστορικὴ σχολὴ ἀναγεννηθεῖσα ὑπὸ τῆς παιδείας τοῦ ιθ' αἰῶνος. Ἔν τινι εἰσιτηρίῳ λόγῳ λίαν διδακτικῷ, ἐκφωνηθέντι κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον, ἐξέθηκε ὁ κ. Λάμπρος πάσας τὰς προόδους τὰς γενομένας ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ· περιορίζων δὲ τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, ἠδυνήθη νὰ ἐπιδείξῃ εὐχερῶς ὁπόσον ταχείας προόδους ἔκαμεν ἡ ἀλήθεια ἐν ταύτῃ τῇ μαθήσει. Ἀπὸ τοῦ Σκαλιγέρου, τοῦ Petau, τοῦ Allatius, τοῦ Spanheim, τοῦ Perizonius, τοῦ Meursius, τοῦ Gerhard Voss καὶ τοῦ Montfaucon μέχρι τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου διὰ τῆς διαμέσου ἀσχολίας τοῦ Müller, Wachsmuth, Droysen, Goldsmith, Gillies, Mitford, Thirlwall, Grote καὶ Curtius ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος μετεμορφώθη.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ὁρίζων αὐτῆς ηὐρύνθη, ἡ πολιτικὴ οἰκονομία τῶν Ἑλλήνων ἐμελετήθη, τὸ πνεῦμα αὐτῶν κατενοήθη κάλλιον καὶ ἐξηγήθη κάλλιον διὰ τῆς ἐξετάσεως αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς ὑπ' αὐτῶν οἰκουμένης χώρας· ἡ θρησκεία αὐτῶν ἡρμηνεύθη σοφώτερον, τῆς δὲ γλώσσης αὐτῶν ἡ μελέτη ὀφείλει εἰς τὴν συγκριτικὴν γλωσσολογίαν ἀνακαλύψεις βαρυτίμους· μάλιστα δὲ ἡ ἐπιγραφικὴ ἐπέρριψε φῶς λαμπρὸν ἐπὶ τοὺς θεσμοὺς τοῦ παρελθόντος. Ὁ δὲ καθημερινὸς βίος, ὁ οἰκονομικὸς βίος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἕνεκα τῶν μελετῶν τῶν καθ' ἡμᾶς

Digitized by Google

λογίων δὲν ἔχει πλέον μυστήρια. Καθ' ἑκάστην ἀνακαλύπτομεν εἰδήσεις περὶ τοῦ θεάτρου αὐτῶν, τῶν ἀγώνων, τῶν ἀρχόντων, τῶν συνθηκῶν, τῶν νεωρίων καὶ περὶ τῶν ἀναλωμάτων τῶν πόλεων. Σχεδὸν δυνάμεθα σήμερον ν' ἀναπλάσωμεν τὸν ἰσολογισμὸν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Περικλέους ἢ τοῦ Ἀλκιβιάδου. Τὰς διαφόρους δὲ ταύτας πηγάς, στήλας, ἀγγεῖα, νομίσματα, ζωγραφίας προσκαλεῖ ὁ κ. Λάμπρος τοὺς νεωτέρους ἱστορικοὺς νὰ ἐξετάσωσι, νὰ συγκρίνωσι, ν' ἀναγνώσωσι μετὰ προσοχῆς θρησκευτικῆς· τὴν δὲ ἀκριβεστάτην ταύτην μέθοδον ἣν ἐπαινεῖ παρὰ τοῖς ἑαυτοῦ διδασκάλοις τὴν ἐφαρμόζει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ φυλλαδίῳ ὅπερ ἔφθημεν ἀναλύσαντες, εἰς τὴν μέθοδον δὲ ταύτην ὀφείλεται τὸ διάφορον ὅπερ αἱ ἔρευναι αὐτοῦ προκαλοῦσι. Τὰς ἐρεύνας ταύτας ἐλπίζομεν ὅτι θέλει ἐξακολουθήσει· ἡμεῖς δὲ θὰ εὕρωμεν ἐν αὐταῖς ἡδονὴν καὶ ὠφέλειαν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΥΨΗΛΩΝ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΩΝ

Ἐν τῇ προσφάτως δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* διατριβῇ μου περὶ λίαν ὑψηλῶν θερμοκρασιῶν, αἵτινες παρετηρήθησαν ἐν Ἀθήναις, ἐγένετο λόγος περὶ τῶν δυσχερειῶν, αἵτινες ἀντιστρατεύονται εἰς τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τοῦ μεγίστου (maximum) τῆς θερμοκρασίας. Πρὸς διευκρίνισιν τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι τὰ ἑξῆς:

Ὡς οἴκοθεν νοούμενον δέον νὰ προταχθῇ, ὅτι εἶναι ἀκριβῶς γνωστὰ πάντα τὰ σφάλματα τοῦ θερμομέτρου, τοῦ ὁποίου γίνεται χρῆσις, δηλαδὴ οὐ μόνον τὰ σφάλματα εἰς τὸ μηδὲν καὶ τὸ σημεῖον τῆς ἀνακοχλάσεως, ἀλλὰ καὶ τὰ σφάλματα ἑκάστης διαιρέσεως τῆς κλίμακος. Διὰ τὰ ὄργανα τὰ χρησιμεύοντα εἰς ἀκριβεῖς ἐπιστημονικοὺς σκοπούς, τανῦν ὑποτίθεται, ὅτι τὰ τοιαῦτα σφάλματα προσδιωρίσθησαν ἀκριβῶς. Ὅτι ὅμως διὰ τὰ ἀπειράριθμα θερμόμετρα, τῶν ὁποίων γίνεται χρῆσις εἰς τὸν καθημερινὸν βίον αἱ λεπταὶ αὗται διορθώσεις *δὲν* ἀνεζητήθησαν, εἶναι καταφανὲς χωρὶς νὰ μνημονευθῇ. Τὰ πρὸς ἁπλῆν ἐμπορίαν κατασκευαζόμενα θερμόμετρα ἔχουσιν ἐνίοτε σφάλμα 1° μέχρι 3°, ἢ καὶ πλέον. Ἐκ τούτου καὶ μόνου ἕπεται ὅτι παρατηρήσεις γενόμεναι διὰ τοιούτων ὀργάνων δὲν ἔχουσιν *οὐδεμίαν* ἀξίαν.

Θέλομεν ὅμως δεχθῆ ὅτι θερμόμετρόν τι εἶναι ἐλεύθερον σφαλμάτων, ἢ μᾶλλον ὅτι εἶναι γνωστὸν τὸ σφάλμα ἑκάστης διαιρέσεως τῆς κλίμακος αὐτοῦ καὶ θέλομεν ζητήσει τί δέον νὰ γίνηται εἰς θερμὴν ἡμέραν, ὅπως εὑρεθῇ ἡ ἀληθὴς θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας.

Κατὰ πρῶτον εἶναι δῆλον ὅτι δέον νὰ καθαρισθῇ διὰ ποῖον ὕψος ὑπὲρ τὸ ἔδαφος πρέπει νὰ ἰσχύσῃ ἡ ἀναγραφή, διότι εἶναι γνωστόν, ὅτι ἡ θερμότης ἐλατοῦται μὲ τὸ ὕψος, χωρὶς ὅμως νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ νόμου αὐτοῦ τῆς θερμότητος. Ἂς λάβωμεν λοιπὸν ὑπ' ὄψιν διάφορα ὕψη ὑπὲρ τὸ ἔδαφος καὶ κατὰ πρῶτον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν πρόκειται νὰ εὑρεθῇ ἡ μεγίστη διὰ τοῦ ἀέρος θέρμανσις τῆς *ἐπιφανείας* τῆς γῆς. Εἶτα δέον νὰ χωρισθῇ τὸ ζήτημα ἐὰν ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἔδαφος τὸ δεχόμενον τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἡλίου ἢ τὸ ὅλως ἐσκιασμένον. Ἐὰν τὸ πρῶτον, τότε ὑπὸ εὐνοϊκὰς πρὸς αὐτὸ περιστάσεις, ἡ θερμότης τοῦ ἐδάφους δύναται νὰ φθάσῃ ἐν Ἀθήναις τοὺς 75° Κελσίου—60° Ῥεωμύρου, καθόσον εἰς τὴν θερμότητα τὴν ὁποίαν δέχεται τὸ ἔδαφος παρὰ τοῦ ἀέρος προστίθεται καὶ ἡ θερμότης διὰ τῆς ἀμέσου ἀκτινοβολίας τῶν μορίων τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα εἰς τοιαύτας παρατηρήσεις δέον νὰ περιβάλλωσι τὸ ἥμισυ τῆς σφαίρας τοῦ θερμομέτρου. Ἐὰν τις ὅμως ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὴν θερμότητα τοῦ *ἐσκιασμένου* ἐδάφους, τούτου ἡ θερμοκρασία σπανίως φθάνει τὴν μεγίστην θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

Ἐάν τις θέλῃ νὰ γνωρίσῃ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἀέρος εἰς ὕψος 1 μέτρου ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, τοῦτο δ' ἐν πλήρει σκιᾷ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀνέμου, τότε δέον τὸ θερμόμετρον νὰ προφυλαχθῇ καλῶς ἀπὸ τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ πλησιοχώρου ἐδάφους καὶ τῶν πλησίον τοίχων. Ἐὰν τοῦτο δὲν γίνεται, τότε θὰ εὑρίσκῃ τις θερμοκρασίαν μείζονα τῆς ἀληθοῦς. Ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἕνεκα τοῦ ἱπταμένου καὶ τεθερμασμένου κονιορτοῦ καὶ ἕνεκα τῆς ἀκτινοβολίας γειτονικῶν οἰκιῶν, δύναται νὰ συμβῇ, ὅπως ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος φαίνεται 40° Κελσίου, ἐνῷ πράγματι φθάνει μόλις 33-34°.

Εἰς ὕψος 10 μέτρων ὑπὲρ τὸ ἔδαφος καὶ εἰς ἀπόστασιν 10 μέτρων ἀπὸ γειτονικῶν τοίχων, ὁ ἐκ τῆς ἀκτινοβολίας κίνδυνος ἐλαττοῦται σημαντικὰ καὶ εὑρίσκει τις σχεδὸν ἀκριβῶς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἀέρος, ἐὰν τὸ θερμόμετρον δὲν εἶναι προσηρμοσμένον πολὺ πλησίον τοῦ τοίχου, ἀλλ' εἰς ἀπόστασιν τοὐλάχιστον 0,1 ἕως 0,2 τοῦ μέτρου.

Ἐάν τις ἀναρτήσῃ δύο ὅμοια θερμόμετρα εἰς μακρὸν σχοινίον, τὸ ὁποῖον εἶναι τανυσμένον μεταξὺ δύο πασσάλων εἰς ὕψος 10 μέτρων, ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, εἰς τρόπον ὥστε τοῦ ἑνὸς ἡ σφαῖρα νὰ ἦναι ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, τοῦ ἄλλου ὅμως νὰ ἦναι ὅλως εἰς τὴν σκιάν, τότε θὰ παρατηρήσῃ ὅτι πλὴν διαφορᾶς ὀλίγων δεκάτων τοῦ βαθμοῦ καὶ εἰς πολὺ θερμὴν ἡμέραν τὰ δύο θερμόμετρα θὰ δεικνύουσι τὴν αὐτὴν θερμοκρασίαν. Ἐάν τις ὅμως πλησιάσῃ τὸ πρῶτον πολὺ πλησίον εἰς τοῖχον ἐκτεθειμένον εἰς τὴν ἄμεσον ἀκτινοβολίαν τοῦ ἡλίου, τὸ ἕτερον πλησίον τοῦ ἄλλου,

Digitized by Google

ἀλλ' εἰς τὸ ὕπαιθρον καὶ εἰς πλήρη σκιάν, τότε τὸ πρῶτον δύναται ἐπὶ παραδείγματι νὰ δεικνύῃ 52° Κελσίου, τὸ δεύτερον μόνον 30°, ἤτοι 22° ἐπὶ ἔλαττον. Ἐντεῦθεν γίνεται κατάδηλος ἡ μεγάλη ἐπιῤῥοὴ τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν τοίχων καὶ ἐντεῦθεν κατανοοῦμεν ὅτι δὲν εἶναι εὐχερὲς νὰ ἔχωμεν ἀκριβεῖς παρατηρήσεις εἰς τὰς ὁδοὺς πόλεως ἐχούσης ὑψηλὰς λευκὰς οἰκίας.

Εἰς τὰς ἡμετέρας μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις τῶν Ἀθηνῶν τὸ θερμόμετρον εἶναι τοποθετημένον εἰς τρεῖς πλευρὰς τῆς οἰκίας 5-6 μέτρα ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν πλησίον τοῦ τοίχου, ἀλλὰ μόνον πλησίον τῶν ὑέλων τῶν παραθύρων, ἢ εἰς τὴν σκιάδα. Κατὰ τὴν διάφορον θέσιν τοῦ ἡλίου ἐκλέγεται τὸ θερμόμετρον τὸ ὀλιγώτερον ἐκτεθειμένον εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀκτινοβολίας.

Ἰανουάριος 1879. Δρ Ι. Φ. ΙΟΥΛΙΟΣ Σμιθ

Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

79.

Ἡ σιωπὴ εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον καταφύγιον τοῦ μὴ εἰς ἑαυτὸν θαῤῥοῦντος.

80.

Εὐμετάβολον εἶναι ἡ φιλία, διότι εὐκόλως μὲν διαβλέπομεν τοῦ νοὸς τὴν ποιότητα, δυσκόλως δὲ ἐμβατεύομεν εἰς τῆς καρδίας τὰ ἄδυτα.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κατά τινα τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τοῦ Βελγικοῦ κοινοβουλίου εἰσέδυσεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς βουλῆς κυνάριόν τι, ἐν ᾧ ὁ ἐπὶ τοῦ βήματος ἱστάμενος ῥήτωρ παρεσκευάζετο νὰ ἀγορεύσῃ περὶ στρατιωτικοῦ τινος ζητήματος. Μετά τινα δὲ ὥραν ὁ ὑπὸ τὰ θρανία τῶν βουλευτῶν πλανώμενος τετράπους ἀκροατὴς περὶ οὐδενὸς ποιούμενος τοῦ συζητουμένου θέματος, ἤρξατο ὑλακτῶν θλιβερῶς. Οἱ δὲ βέλγοι σημειογράφοι τῆς Βουλῆς, οἵτινες οὐδόλως ταράσσονται, συντάττοντες τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως, ἐν τῇ ἀγορεύσει ἐκεῖ ἔνθα ἠκούσθησαν αἱ ὑλακαὶ τοῦ κυναρίου, ἐσημείωσαν «*ὑλακαὶ ἐκ διαφόρων θρανίων.*»

*

Ἑσπέραν τινὰ ὁ Βίσμαρκ ἔπαιζε χαρτία ἐν τῇ Λέσχῃ τοῦ Λονδίνου, ἰδὼν δὲ τὸν στρατηγὸν Μεζενσέφ, ὃν εἶχε κακολογήσει, καλύπτοντα τὸ δεξιὸν οὖς διὰ μανδηλίου, τὸν ἠρώτησε μήπως ὠταλγεῖ.—Μάλιστα, ἐξοχώτατε, ἀπεκρίθη ὁ στρατηγός· vous m'avez donné un coup de langue.

Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι 1239 δημοτικὰ σχολεῖα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ χαρὰ τὴν ὁποίαν προξενοῦμεν εἰς τὸν πλησίον τοῦτο ἔχει τὸ γλυκύ, ὅτι μακρὰν τοῦ νὰ ἐλαττωθῇ ὡς πᾶσα ἀντανάκλασις, ἐπιστρέφει εἰς ἡμᾶς ἱλαρωτέρα. (Β. Οὐγκώ.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν Γότθᾳ τῆς Γερμανίας ἡ πρώτη ἐπίσημος ἀποτέφρωσις τοῦ νεκροῦ τοῦ μηχανικοῦ Στίρ. Ἡ ἐπικήδειος αὕτη τελετὴ παρήγαγε μεγάλην αἴσθησιν ἐν Γερμανίᾳ, διωργανώθη δὲ ὑπὸ τοῦ διαμαρτυρομένου κλήρου κατὰ τὸ τυπικὸν τῶν συνήθων ἐνταφιασμῶν. Εἰς τὴν τελετὴν ταύτην πάντες οἱ κάτοικοι τοῦ Γότθα παρέστησαν.

Τὸ νεκροφόρον ἅρμα παρηκολούθουν οἱ γονεῖς τοῦ νεκροῦ, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, ἀντιπρόσωποι τοῦ τύπου, ὑπάλληλοι καὶ πλῆθος ξένων, ἐλθόντων ἐκ Λονδίνου, Ἀμστερδάμης, Βερολίνου καὶ Πετρουπόλεως. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, ψαλεῖσαν ὑπὸ χοροῦ παίδων, ὁ ἱερεὺς ἐξεφώνησε τὸν ἐπικήδειον λόγον, ἐνδιέτριψεν εἶτα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν, εἰπὼν ὅτι ὁ κλῆρος ἐν τῷ συστήματι τούτῳ τῆς ταφῆς οὐδὲν βλέπει τὸ ἀντικείμενον οὔτε εἰς τὸ γράμμα οὔτε εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου, διότι ἔν τε τῇ Παλαιᾷ καὶ Νέᾳ Διαθήκῃ οὐδὲν χωρίον ἀπαντᾷ ἀπαγορεῦον τὴν ἀποτέφρωσιν τῶν νεκρῶν.

Εἶτα οἱ ἔχοντες προσκλητήρια κατέβησαν εἰς τὴν αἴθουσαν, τὴν συνεχομένην τῷ δωματίῳ ἔνθα ἐγένετο ἡ ἀποτέφρωσις, ὅπως ἴδωσι κρυφίως δι' ὀπῆς ἐπὶ μιᾶς τῶν θυρῶν δωματίου τὰς προόδους τῆς καύσεως τοῦ νεκροῦ καὶ ἀκούσωσιν ἐκεῖ τεχνικὰς ἐξηγήσεις περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποτεφρώσεως.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὑπάρχουσι μὲν πολλοὶ τρόποι καθαρισμοῦ τῶν ἀργυρῶν κοσμημάτων τε καὶ ἐπιτραπεζίων σκευῶν, ἀλλὰ προτιμᾶται ὁ ἑπόμενος:

«Ἀναμιγνύομεν λειοτριβῆ κιμωλίαν καὶ ἔλαιον κοινὸν ὅσον ἀπαιτεῖται πρὸς κατασκευὴν χυλοῦ πηκτοῦ. Διὰ τοῦ χυλοῦ δὲ τούτου ἀλείφομεν καλῶς τὰ καθαριστέα ἀργυρᾶ κοσμήματα ἢ σκεύη καὶ ἀφίνομεν οὕτω πως δύο ὥρας. Μετὰ ταῦτα ἀφαιροῦμεν τὸν ἀπεξηραμένον χυλὸν τρίβοντες πρῶτον μὲν διὰ λείου μεταξίνου ὑφάσματος καὶ ἔπειτα διὰ ψήκτρας ἁπαλῆς ἵνα ἐκβληθῇ ἐντελῶς πᾶν μόριον τοῦ χυλοῦ ἀπὸ τῶν σκαλισμάτων καὶ τῶν γραμμῶν. Τελευταῖον δὲ τὰ τρίβομεν διὰ ξηρᾶς καὶ λεπτοτάτης κόνεως κιμωλίας καὶ ἁπαλοῦ δέρματος, καὶ οὕτως ἔχομεν αὐτὰ καθαρότατα καὶ στιλπνότατα.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 13.

Digitized by Google

'Αριθ. 163 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 11 Φεβρουαρίου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΑΧΙΝΗ

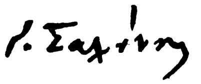

Ἡ ἑπομένη βιογραφία τοῦ ἀοιδίμου ναυάρχου ἐσταχυολογήθη ἐκ τοῦ ἐκφωνηθέντος εἰς αὐτὸν ἐπικηδείου λόγου ὑπὸ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας κ. Φιλίππου Ἰωάννου, τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1864.

Σ. τ. Δ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΧΙΝΗΣ

Ὁ Γεώργιος Σαχίνης ἐγεννήθη ἐν Ὕδρᾳ. Ὁ πατήρ του μέλλων νὰ πλεύσῃ εἰς Ἰταλίαν, παρέλαβεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ πλοῖόν του, ἵνα συστήσῃ εἰς ἕνα τινὰ τῶν ἐν ταῖς παραλίαις τῆς Εὐρώπης πόλεσι φίλων του, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ὁποίου ἐδύνατο ὁ νέος νὰ διδαχθῇ ἀνώτερα μαθήματα καὶ αὐξήσῃ τὰς γνώσεις του. Ἀλλ' ἀναγκασθεὶς κατὰ τὸν διάπλουν νὰ προσορμισθῇ εἰς τὰ παρὰ τὴν Θεσπρωτίαν Σύβοτα, περιέπεσεν ἐκεῖ εἰς τὰς μιαιφόνους χεῖρας τοῦ ἐκ Τεπελενίου Ἀλῆ, τοῦ ὠμοῦ τῆς Ἠπείρου σατράπου, καὶ ἀπωλέσθη. Ὁ νέος ἐκεῖνος καὶ διαβόητος Φάλαρις, ἀκούσας ὅτι ὁ Δημήτριος Σαχίνης εἶχε πλοῖον μέγα καὶ πολεμικῶς ὡπλισμένον, κατασχεθὲν πρότερον ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ Αἰγαίῳ ῥωσσικοῦ ναυάρχου Σινιάβιν καὶ χρησιμεῦσαν ὡς πολεμικὸν εἰς τὸν ῥωσσικὸν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν πόλεμον, καὶ μαθών, ὅτι τὸ πλοῖον τοῦτο ἦτο προσωρμισμένον εἰς Σύβοτα, ἐπεθύμησεν ἐπιθυμίαν ἄδικον καὶ ἀπάνθρωπον· νὰ συλλάβῃ καὶ ἀποκτείνῃ τὸν πλοίαρχον μετὰ τῶν υἱῶν του, νὰ καταλάβῃ δὲ καὶ οἰκειοποιηθῇ τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο πλοῖον ἐπὶ προφάσει, ὅτι ἦτο πολεμίων κτῆμα. Διὸ ἀποστείλας τινὰς τῶν συνήθων ὑπηρετῶν τῆς θηριωδίας του, συνέλαβε δολίως τὸν ἀνύποπτον πλοίαρχον καὶ τὸν πρεσβύτερον τῶν υἱῶν του, ἐνέβαλεν αὐτοὺς εἰς εἱρκτὴν καὶ βραδύτερον ἀδήλῳ μέχρι τοῦδε τρόπῳ ἀπέκτεινεν ἀμφοτέρους. Κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην εἰς μέγιστον ἡ ζωὴ τοῦ νέου Γ. Σαχίνη κατέστη κίνδυνον· μόλις δ' ἐδυνήθη νὰ διαφύγῃ αὐτὸν ἐπιβὰς ἐφολκαίου μικροῦ, ἐφ' οὗ ἐν νυκτὶ ζοφερᾷ καὶ ζάλῃ, διωκόμενος ὑπὸ δύο λέμβων καὶ πυροβολούμενος ὑπὸ τῶν ἐν αὐταῖς Ἀλβανῶν, διέπλευσεν εἰς Κέρκυραν, κατεχομένην τότε ὑπὸ τῶν Γάλλων. Ἐκεῖ διασωθεὶς ὁ νέος Σαχίνης ἔτυχε προστασίας καὶ περιποιήσεως παρά τισι τοῦ πατρός του φίλοις. Διετίαν δὲ διαμείνας ἐσπούδασε νὰ αὐξήσῃ τὰς γνώσεις του, διδασκόμενος τὴν γαλλικὴν καὶ ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ϛοιχειώδη μαθηματικά. Ἀργότερον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν γενέθλιάν του νῆσον, ὅπου ἐπεδόθη εἰς τὸ πατρικὸν τοῦ βίου ἐπάγγελμα, ἤτοι εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον· ἐναυπήγησε δὲ πλοῖον εὐμέγεθες καὶ πρὸς πόλεμον ἐπιτήδειον. Ὁ πλήρης ἐνεργείας ναυτικὸς βίος, αἱ κακοπάθειαι καὶ οἱ θαλάσσιοι κίνδυνοι, πρὸς οὓς καθ' ἡμέραν ἐπάλαιε ναυτιλλόμενος, προήσκησαν αὐτὸν ἱκανῶς πρὸς τὸν μέγαν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, εἰς ὃν ἔμελλε βραδύτερον ν' ἀποδυθῇ καὶ νὰ διαπρέψῃ. Ὅτε δὲ κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1821 ἔτους ἡ θεὰ ἐλευθερία ἐξηγέρθη ἀπὸ τῶν προγονικῶν τάφων λαμπρὰ καὶ ἀκτινοβόλος ὡς οὐράνιος ἄγγελος, καὶ μὲ βροντώδη φωνὴν ἐκάλεσε περὶ ἑαυτὴν ἐν Ἑλλάδι τὰ πρωτότοκα τέκνα της, τότε καὶ ὁ νέος Σαχίνης, προθύμως ὑπακούσας εἰς τὴν θείαν ἐκείνην φωνήν, ἔσπευσε νὰ ὁπλίσῃ τὸ εὐπαγὲς πλοῖόν του, νὰ πληρώσῃ αὐτὸ ἀνδρείων ναυτῶν, νὰ ὑψώσῃ εἰς τὸν ἱστὸν αὐτοῦ τὴν κυανόχρουν τοῦ σταυροῦ καὶ νικηφόρον σημαίαν, καὶ ταχθεὶς ὑπὸ τὸν ἐκλεκτὸν τῆς πατρίδος του ναύαρχον νὰ ἐκπλεύσῃ μετὰ τῶν συναγωνιστῶν του Ὑδραίων κατὰ τῶν τυράννων, πῦρ κατ' αὐτῶν φέρων καὶ θάνατον. Τότε πρῶτον μεθ' ἐκπλήξεως εἶδεν ὁ Κόσμος ὀλιγάριθμα πλοῖα ἐμπορικὰ ἀντιπαρατασσόμενα τολμηρῶς πρὸς στόλους μεγάλους καὶ ὑψιπαγεῖς, καταναυμαχοῦντα τούτους λαμπρῶς καὶ διώκοντα. Ἐννέα ὅλα ἔκτοτε ἔτη ἔβλεπεν ὁ Κόσμος μὲ θαυμασμὸν τρία τραχέα τοῦ Αἰγαίου νησίδια ἀντιμαχόμενα θριαμβευτικῶς πρὸς πᾶσαν τὴν ναυτικὴν δύναμιν τῆς ἀπεράντου ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Τὰ τρία ἐκεῖνα νησίδια, τὰ σχεδὸν ἀφανῆ ἐν τῷ χάρτῃ, ἐξέπεμπον ἐκ τῶν λιμένων των στόλους, μικροὺς μὲν τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸν ὄγκον τῶν πλοίων, ἀλλὰ μεγάλους τὴν δύναμιν, οἵτινες κατακυριεύοντες τῆς θαλάσσης πολλάκις κατεκάλυψαν μὲ βαρβαρικὰ ναυάγια τὰ ἀφρίζοντα νῶτα αὐτῆς· πολλάκις κατετρόπωσαν τοὺς γιγαντώδεις καὶ ἀγερώχους τοῦ Βυζαντίου, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Τύνιδος καὶ τῆς Ἀλγερίας στόλους, ἀλλ'

Digitized by Google

οὐδέποτε ἐνικήθησαν· πολλάκις ἐδίωξαν τὸν ἐχθρὸν, ἀλλ' οὐδέποτε ὑπ' αὐτοῦ ἐδιώχθησαν. Τὴν δόξαν τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ ἐζήλευσαν πολλοὶ ναύαρχοι καὶ ναυμάχοι ἄνδρες καὶ αὐτῶν τῶν θαλασσοκρατούντων ἐθνῶν.

Ὁ Γεώργιος Σαχίνης ἀκολουθῶν σχεδὸν ἀεὶ τὸν ἀτρόμητον ναύαρχον Ἀνδρέαν τὸν Μιαούλην μετὰ τοῦ Κριεζῆ, τοῦ Τσαμαδοῦ, τῶν δύο Τουμπαζαίων, τοῦ Πινότζη, τοῦ Παναγιώτα, τῶν Ῥαφαλαίων, τοῦ Λαλεχοῦ, τοῦ Ζάκα, τοῦ Φώκα καὶ ὀλίγων ἄλλων ἐκλεκτῶν τοῦ ὑδραϊκοῦ στόλου πλοιάρχων, ἐτάσσετο πάντοτε ἐν ταῖς ναυμαχίαις ἐκεῖ, ὅπου δεινότερον ἐβρόντων τὰ πυροβόλα, ὅπου γοργότερον ἐξηρεύγετο ἀπὸ τῶν χαλκίνων στομάτων τὸ πῦρ, ὅπου πυκνότερος ἠγείρετο ὁ καπνὸς, ὅπου συνεχέστερος καὶ τρομερώτερος ἠκούετο ὁ τῶν σφαιρῶν συριγμός. Εἴπατε σεῖς οἱ ὀλίγοι ἔτι ἐπιζῶντες καὶ ὑπὸ τὸ ἄχθος τῶν ἐτῶν κεκυφότες συναγωνισταί του· εἴπατε σεῖς τὰ γηραιὰ καὶ γεραρὰ λείψανα τῆς ἡρωϊκῆς ἐκείνης γενεᾶς τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος, ὁποῖος ἐδείχθη ὁ ἀνὴρ ἐν ταῖς ναυμαχίαις τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, τῆς Μυκάλης, τῆς Ἰκαρίας, τῆς Ἀστυπαλαίας, καὶ μάλιστα τῆς νήσου Πρώτης, ὅπου κυκλωθεὶς ὑπὸ δεκαοκτὼ μεγάλων ἐχθρικῶν πλοίων, ἀντέστη πρὸς αὐτὰ μόνος, δύο ὁλοκλήρους ὥρας ἀνδρείως μαχόμενος. Εἴπατε, ὁποῖος ἐδείχθη ὁ Σαχίνης καθ' ὅλον τὸν ἐννεαετῆ τῶν Ἑλλήνων πόλεμον. Εἴπατε εἰς τοὺς λησμονοῦντας καὶ καταφρονοῦντας τὸ παρελθὸν νεωτέρους, εἰς τίνας ἄνδρας τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ὀφείλει τὴν ἀπὸ τῆς βαρβάρου τυραννίας ἀπαλλαγήν του· πόσον ἄδολος ὑπῆρξεν αὐτῶν ἡ φιλοπατρία, πόσον ἀδάμαστος ἡ ἀνδρία, πόσον μεγαλόφρων ἡ αὐταπάρνησις, πόσον θαυμαστὴ ἡ καταφρόνησις τῶν κινδύνων, καὶ ἡ εἰς τὰς ταλαιπωρίας καὶ κακουχίας διηνεκὴς ἐγκαρτέρησις. Εἴπατε ἀκόμη καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ φαίνεται ἀπίστευτον εἰς τὴν γενεὰν τοῦ συμφέροντος· ὅτι πολλοὶ γενναῖοι τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου πλοίαρχοι, δὲν προσήνεγκαν εἰς τὴν πατρίδα μόνην τὴν τόλμην καὶ τὴν ζωήν των, ἀλλὰ καὶ τὰ πλοῖά των καὶ τὴν περιουσίαν των ὅλην, καὶ αὐτὰ τὰ μέσα τῆς διατηρήσεως τῆς οἰκογενείας των καὶ τῆς τῶν τέκνων των διαθρέψεως. Οὐδενὸς ἐφείσθησαν οἱ γενναῖοι ὑπὲρ τῆς κοινῆς τοῦ γένους ἡμῶν σωτηρίας, ἀλλ' αὐτοὶ ἀντέτασσον εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἐν ταῖς μάχαις τὰ στήθη των, ἔχοντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παραστάτας καὶ συμμετόχους τῶν κινδύνων τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰ τέκνα των, αὐτοὶ παρεῖχον τὰ πλοῖα, αὐτοὶ ἰδίᾳ δαπάνῃ ἢ δαπάνῃ τῶν οἰκείων των ὥπλιζον αὐτὰ καὶ ἐπεσκεύαζον, αὐτοὶ παρασκεύαζον τὰ πρὸς πόλεμον ἀναγκαῖα, αὐτοὶ ἔτρεφον καὶ ἐμίσθουν τὸ πλήρωμα. Οὐδένα δὲ οὐδέποτε κατὰ τὸν ἀγῶνα ἠθέλησαν νὰ λάβωσι μισθὸν τῆς ὑπηρεσίας των, ἀλλὰ φιλοτίμως ἠρνήθησαν πᾶσαν μισθοφοράν, καὶ ὅτε τοιαύτη ἐν ἐποχῇ τινι τοῦ ἀγῶνος εὐπορωτέρᾳ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ δανείου τοῖς προσεφέρετο.

Πολλάκις παρετηρήθη ὅτι ἡ ἀληθὴς ἀνδρία εἶναι σχεδὸν πάντοτε καὶ φιλάνθρωπος. Τὴν δ' ἀλήθειαν ταύτην ἐπικυροῖ τοῦ Γ. Σαχίνη τὸ παράδειγμα. Ὅσον ὁ Σαχίνης ἦτο ἐν ταῖς μάχαις ἀνδρεῖος καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς φοβερὸς, τόσον ἐδεικνύετο πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους φιλάνθρωπος, περιποιούμενος αὐτοὺς καὶ φροντίζων περὶ τῆς θεραπείας τῶν τραυματιῶν, ὡς ἐὰν εἶχον λάβει τὰ τραύματα μαχόμενοι οὐχὶ κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ ὑπ' αὐτόν. Οὐδέποτε δὲ συνεχώρησε νὰ μολυνθῇ τὸ πλοῖόν του οὐδὲ τῶν ναυτῶν του αἱ χεῖρες μὲ αἷμα αἰχμαλώτου ἐχθροῦ· ἀλλὰ καὶ μὲ ἴδιον κίνδυνον ἔσωσεν αὐτοὺς ἐν δεινῇ τινι περιστάσει ἀπὸ χειρῶν φονικῶν. Ἐν τῶν πλοίων τοῦ ὑδραϊκοῦ στόλου, τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Κριεζῆ, ἐλλιμενισμένον κατὰ τὸ 1825 ἔτος εἰς Βάτικα τῆς Πελοποννήσου, ἀνετινάχθη ἐξ αἴφνης εἰς τὸν ἀέρα μετὰ παντὸς τοῦ πληρώματος, ἐξ οὗ δύο μόνοι ἐσώθησαν. Ἐπειδὴ δ' ἐκρατοῦντο ἐν τῷ πλοίῳ αἰχμάλωτοι Ὀθωμανοὶ, ἐλέχθη καὶ ἐπιστεύθη, ὅτι οὗτοι ἔβαλον πῦρ εἰς τὴν τῆς πυρίτιδος ἀποθήκην. Ἡ εἴδησις αὕτη διαδοθεῖσα ταχέως εἰς τὸν στόλον ὁλόκληρον, ἐξηγρίωσε τοὺς ἐν αὐτῷ ναύτας, ὧν ὁ μὲν πατέρα, ὁ δὲ ἀδελφὸν, ὁ δὲ τέκνον, ἀπολεσθέντα ἐν τῷ πλοίῳ ἐκείνῳ ἐθρήνει· οὕτω δ' ἐξέκαυσεν ἐν αὐτοῖς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐκδικήσεως, ὥστε ὥρμησαν ἀμέσως εἰς σφαγὴν τῶν ἐν τῷ στόλῳ κρατουμένων αἰχμαλώτων Ὀθωμανῶν, παρ' ὧν ὑπώπτευον ἐπιβουλὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν. Εἰς πολλὰ τῶν πλοίων τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου ἡ ἀπάνθρωπος τῶν αἰχμαλώτων σφαγὴ ἐτελέσθη ἐν ἀκαρεῖ, μηδαμῶς δυνηθέντων τῶν πλοιάρχων καὶ ἀξιωματικῶν νὰ ἀντιστῶσιν εἰς τὴν λυσσώδη ἐκείνην τῶν ναυτῶν των ὁρμήν· ἀλλ' ὀλίγα τινα πλοῖα, ἐν οἷς καὶ τὸ πλοῖον τοῦ Σαχίνη, ἐτηρήθησαν καὶ κατὰ τὴν δεινὴν ταύτην περίστασιν καθαρὰ ἀπὸ αἵματος αἰχμαλώτου, χάρις εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν γενναιοψυχίαν τῶν κυβερνώντων αὐτὰ καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἀξιωματικῶν, οἵτινες καταφρονοῦντες τοῦ κινδύνου, μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας ἀντέστησαν, ἀπειλοῦντες νὰ φονεύσωσι πάντα ναύτην, ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ ἐπιβάλῃ χεῖρα φονικὴν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους. Ὅτε δὲ κατὰ τὸ 1828 ἔτος μοιραρχῶν κατὰ τὸν Λαμιακὸν καὶ Παγασητικὸν κόλπον κατέστρεψε τὰ ἐπὶ τοῦ Κηναίου ἀκρωτηρίου τῆς Εὐβοίας ὀθωμανικὰ ὀχυρώματα, συνέλαβεν ἱκανοὺς Ὀθωμανούς, ἐν οἷς καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν εὐπόρου τινὸς Ἀγᾶ ἐκ τοῦ Ἁλμυροῦ. Πέμψαντος δὲ τούτου πρὸς τὸν μοίραρχον ἄνδρας, καὶ παρακαλοῦντος νὰ φιλανθρωπευθῇ καὶ ἀπολύσῃ τὸν υἱόν του ἀντὶ λύτρων ὀλίγων, ὅσα ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι μετὰ

Digitized by Google

βίας ἐδύνατο νὰ τῷ προσφέρῃ ἐκ τῆς μικρᾶς δῆθεν περιουσίας του, ὁ Σαχίνης ἀπεκρίθη μεγαλοφρόνως πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους· *Λάβετε τὸν αἰχμάλωτον νέον, φέρετέ τον εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἴπατε πρὸς αὐτὸν ὅτι ἐν τῇ πατρίδι μου τὰ κτήνη μόνα πωλοῦνται καὶ ἀγοράζονται, οὐδέποτε δὲ οἱ ἄνθρωποι.* Τινὲς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀπολυθέντων Ὀθωμανῶν, διαρκοῦντος μὲν τοῦ πολέμου ἐφρόντιζον νὰ παρέχωσιν εἰς τὸν ἄνδρα δι' ἐγγράφων καὶ ἀγράφων χαιρετισμῶν δείγματα τῆς εὐγνωμοσύνης των, εἰρήνης δὲ γενομένης, ἦλθον εἰς Ἀθήνας νὰ ἀσπασθῶσι τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου των καὶ σωτῆρος.

Ἐκτὸς τῆς ἀνδρίας, τῆς ἀφιλοκερδείας καὶ τῆς φιλανθρωπίας ἐχαρακτήριζε τὸν ναύαρχον Σαχίνην πολιτικὴ φρόνησις καὶ ἀδιάσειστος πίστις εἰς τὸν ὅρκον του καὶ εἰς τὸ καθῆκόν του. Ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἔτη πολλὰ ἀγωνισθεὶς καὶ κινδυνεύσας καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν του θυσιάσας, ἠγάπα βεβαίως αὐτὴν πολὺ πλέον ἐκείνων οἵτινες διὰ λόγων μόνον τὴν ἀγαπῶσι, στόμφον ῥημάτων, πραγματικὴν δὲ θυσίαν οὐδεμίαν προσφέροντες εἰς αὐτήν. Ἀλλ' ἡ εἰκὼν τῆς ἐλευθερίας, ἣν ὁ ναύαρχος Σαχίνης ἐλάτρευεν, ἦτο εἰκὼν παρθένου σεμνῆς καὶ αἰδήμονος, οὐχὶ ἀκολάστου μαχλάδος, ἀσελγῶς σοβούσης εἰς τὰς ῥύμας τῆς πόλεως, χλευαζούσης τὰ σεβαστά, καὶ σπουδαζούσης νὰ καταῤῥάνῃ μὲ τὴν δυσώδη ἰλὺν, ἐν ᾗ αὐτὴ ἐκυλίσθη, πᾶν ὅ,τι βλέπει περὶ ἑαυτὴν καθαρὸν καὶ ἄσπιλον. Γινώσκων δὲ καλῶς ὅτι αἱ ἐν ταῖς πολιτείαις στάσεις καὶ ἀνατροπαὶ ἐμβάλλουσιν ἀείποτε αὐτὰς εἰς φοβερωτάτους κινδύνους, προξενοῦσι μέγιστα ἀδικήματα καὶ εἰσάγουσιν εἰς τὰς κοινωνίας πολλάκις ἀντὶ φαντασιωδῶν ὅλως κακῶν ἢ γοῦν μικρῶν τινων καὶ ἀσημάντων πλημμελημάτων, ὧν προτίθενται τὴν διόρθωσιν, κακὰ ἄλλα πραγματικώτερα, πολὺ μεγαλήτερα, πολὺ διαρκέστερα καὶ δυσιατότερα· τὸ πολιτικὸν δηλονότι σχίσμα, τὴν θόλωσιν τῆς πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς κρίσεως τοῦ λαοῦ, τὴν ἀνάφλεξιν τῶν παθῶν, τὴν ἐξασθένωσιν τῆς ἐξουσίας, τὴν παράλυσιν τῆς πειθαρχίας, τὴν ἐμψύχωσιν τῶν φιλοταράχων, τὸν ἐθισμὸν εἰς τὴν ἀθέτησιν τοῦ ὅρκου καὶ τὴν ἀπιστίαν, τὸ ἑτοιμοπειθὲς πρὸς συνωμοσίας, τὸ πρὸς νεωτερισμοὺς εὐεπίφορον καὶ τόσα ἄλλα κακὰ, ὧν ἡ ἀπαρίθμησις εἶναι δύσκολος, ἀπεδοκίμαζε πάντοτε τὰς τοιαύτας πράξεις καὶ σφοδρῶς τὰς κατέκρινεν. Ὅθεν καὶ κατὰ τὸν *τελευταῖον πολιτικὸν ἐν Ἑλλάδι σεισμὸν* ἔδωκε παράδειγμα ἀξιομίμητον στρατιωτικῆς ἀρετῆς καὶ πίστεως, ἐγκαρτερήσας εἰς τὸ καθῆκόν του μὲ προφανῆ κίνδυνον τῆς ζωῆς του.[1]

1. Τὴν πρωΐαν τῆς ἑνδεκάτης Ὀκτωβρίου τοῦ 1862, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἔνοπλος ὁ στρατὸς τῆς πρωτευούσης εὑρέθη πρὸ τῶν ἀνακτόρων, ἐν οἷς, διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ τότε βασιλέως, οὐδεὶς ἕτερος ὑπῆρχε τῶν ὑπασπιστῶν καὶ λοιπῶν αὐλικῶν παρὰ τὸν μακαρίτην Σαχίνην. Οἱ δὲ ἡγούμενοι τοῦ στρατοῦ ἐξαιτοῦνται παρ' αὐτοῦ ν' ἀνοίξῃ τὰς πύλας τῶν ἀνακτόρων, καὶ νὰ παραδώσῃ τὰς κλεῖς εἰς αὐτούς. Ἀλλ' αὐτὸς, ἐξελθὼν εἰς τὸν ἐξώστην, ἠρνήθη διαῤῥήδην μέχρι τέλους καὶ ἐπιμόνως νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν φωνὴν αὐτῶν, εἰς οὐδὲν λογισάμενος οὔτε τῶν ἐπιδραμόντων τὸ πλῆθος, οὔτε τὴν ἔξαψιν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ εἰσεπήδησαν ἐκ τῶν παραθύρων εἰς τὰ ἀνάκτορα οἱ ἐπαναστάται, καὶ τοιουτοτρόπως, τραπείσης ἀλλαχόσε τῆς προσοχῆς αὐτῶν, διελύθη ἡ διένεξις αὐτὴ, ἐξ ἧς ὡς διὰ θαύματος ἐσώθη ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ καὶ γενναίου ὑπασπιστοῦ.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 65.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

Ὅτε καθήμενος ἐπὶ τῶν αναπαυτικῶν ἐπίπλων τῆς ἐν Λονδίνῳ οἰκίας μου, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῆς οἰκογενείας μου, πλησίον τοσούτων συγγενῶν καὶ συμπολιτῶν μου εὐτυχούντων,—ὅτε ἐν μέσῳ τῆς ἀνέσεως καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ παρόντος ἀναπολῶ τὰ παρελθόντα, καὶ συγκρίνω τὴν περικυκλοῦσαν τὸν φθίνοντα βίον μου γαλήνην πρὸς τὰ βάσανα καὶ τοὺς κινδύνους καὶ τὰς στερήσεις τῆς πολυκυμάντου ἐκείνης ἐποχῆς, ἀπορῶ ἐγὼ αὐτὸς πῶς διήλθομεν καὶ πῶς ἠδυνήθημεν πάντες νὰ ὑποφέρωμεν τὰ τοσαῦτα δεινά, καὶ πῶς ἐπὶ τέλους ἐξήλθομεν μὲ σώας τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος τὰς δυνάμεις ἐκ τῶν σκληρῶν ἐκείνων δοκιμασιῶν. Συχνάκις μοῦ φαίνονται ὡς ὄνειρον αἱ ἀναμνήσεις τῆς νεότητός μου, ὡς μῦθος ἡ γενικὴ συμφορά, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἠνδρώθην. Διότι ἦσαν κοινὰ τὰ παθήματα καὶ κοινὴ ἡ κατὰ τῆς εἱμαρμένης πάλη, καὶ ἐπὶ ἔτη ὅλα ἔζησα βλέπων περὶ ἐμὲ τὴν κακοδαιμονίαν ὑπὸ πάσας αὐτῆς τὰς φάσεις. Οὐδ' ἤμεθα ἡ οἰκογένειά μου καὶ ἐγὼ ἐκ τῶν δυστυχεστέρων ἐντὸς τῆς γενικῆς ἐκείνης δυστυχίας. Ἀπ' ἐναντίας. Ναὶ μέν, ἐδιώχθημεν καὶ ἡμεῖς, ἐκινδυνεύσαμεν, ἀπωλέσαμεν τὰ πάντα, ἀλλ' εὑρισκόμεθα τοὐλάχιστον ὅλοι ὁμοῦ σῶοι, ἐπὶ ἐλευθέρων χωμάτων καὶ μόνος τῆς δυστυχοῦς Ἀνδριάνας ὁ θάνατος διέσπασε τὸν οἰκογενειακὸν κύκλον μας. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ πλοίου τὸ ὁποῖον ἐκ Χίου μᾶς ἔσωσε, καὶ εἰς Μύκονον ἤδη, καὶ κατόπιν εἰς Τῆνον καὶ βραδύτερον ὅπου τῆς Ἑλλάδος μᾶς ἔφερον οἱ πλάνητες πόδες μας, πανταχοῦ εὕρομεν πολλοὺς ἄλλους πολὺ πλέον ἀξιοθρηνήτους ἡμῶν.

Ἐνόσῳ ἐμένομεν ἐν Χίῳ, ἐν μέσῳ τῶν περισπασμῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκυλινδούμεθα, δὲν ἐγνωρίζομεν τὰ καθέκαστα τοῦ γενικοῦ ἐκείνου μαρτυρολογίου. Ἕκαστος τότε ἐφρόντιζε περὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας καὶ δὲν εἶχε τὸν καιρὸν οὔτε περὶ ἄλλων νὰ ἐρωτᾷ, οὔτε περὶ ἑαυτοῦ νὰ λαλῇ. Ἀλλ' ὅτε ἐστηρίξαμεν εἰς τὴν

χεῖρα τὴν κεφαλὴν ἄνευ τοῦ φόβου ῥομφαίας σειομένης ἄνωθέν της, ὅτε ἐκαθήσαμεν ὑπὸ τὴν σκέπην ξένης θύρας, τῆς ὁποίας δὲν ἦτο φόβος νὰ μαυρίσῃ Τούρκου σκιά, καὶ εἶδεν ἕκαστος ἡμῶν τὴν λύπην του ζωγραφισμένην εἰς τοῦ γείτονός του τὴν παρουσίαν, τότε ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ καὶ νὰ μανθάνῃ ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὰ πάθη καὶ νὰ ἐρευνᾷ περὶ συγγενῶν καὶ φίλων ἀπόντων. Ποσάκις ἀπηύθυνον ἐρωτήσεις κ' ἐγὼ ματαίας, ποσάκις ἀναπολῶν τὴν τελευταίαν εἰς τὸ παρεκκλήσιον συνάθροισίν μας ἐπροσπάθησα ν' ἀνιχνεύσω τὴν τύχην τῶν ἀποτελούντων τὸν κύκλον ἐκεῖνον προσώπων. Ἀλλ' οὐδὲν ἐμάνθανον ἐρωτῶν. Ἐνθυμούμην πρὸ πάντων τὴν μικρὰν Δέσποιναν, καὶ τὸν τελευταῖον περίπατόν μας, καὶ τὰ πικρὰ προαισθήματα, καὶ τὰ ἥσυχα δάκρυά της, ἐνόμιζον δὲ ὅτι ἀκούω εἰσέτι τὴν γλυκεῖαν παιδικὴν φωνήν της: Θὰ σκοτώσουν τὸν πατέρα μου, θὰ τὸν σκοτώσουν!...

Πόσα ὅμως ἄλλα ἤκουσα τότε σπαραξικάρδια ἐπεισόδια τῶν αἱματηρῶν ἐν Χίῳ σελίδων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, πόσας ἄλλας φοβερὰς σκηνὰς τῆς ἀπεράντου ἐκείνης τραγῳδίας! Ἑκάστη οἰκογένεια εἶχεν Ἰλιάδα συμφορῶν. Πολλοὶ εἶδον σφαζομένους πρὸ αὐτῶν τὸν πατέρα, τὸν υἱὸν καὶ τὸν σύζυγον. Πολλὰ τέκνα ὀρφανὰ παρασυναχθέντα ὑπὸ ἀγνώστων ἔκλαιον τὰς αἰχμαλωτισθείσας μητέρας των. Πολλαὶ μητέρες ἀνεζήτουν εἰς μάτην τὰ τέκνα των. Αἱ δὲ σκληραὶ τοῦ παρελθόντος ἀναμνήσεις, καὶ οἱ θρῆνοι ἐπὶ τῇ σφαγῇ ἢ τῇ αἰχμαλωσίᾳ ὄντων προσφιλῶν, καὶ ὁ ἐκπατρισμός, καὶ ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος ἀβεβαιότης, καὶ ἡ σπάνις τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου ἀπετέλουν φρικτὴν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς συμφορᾶς. Καὶ ὅμως τὴν διήλθομεν καρτερικῶς οἱ πλεῖστοι, καὶ ἐπαλαίσαμεν κατὰ τῆς κακῆς τύχης, καὶ ἐξήλθομεν νικηταὶ τῆς πάλης.

Ὅτε οἱ νεώτεροι, οἱ γεννηθέντες καὶ ἀναtραφέντες ἐν ἡμέραις ἀγαθαῖς, βλέπωσι τοὺς γέροντας ἡμᾶς ἀκμαίους εἰσέτι καὶ εὐθύμους, διστάζουσιν ἴσως νὰ πιστεύσωσιν ἀκούοντες τῆς νεότητός μας τὰ παθήματα. Μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη, ὁπόταν ἐκλείψῃ ἡ γενεὰ τοῦ ἀγῶνος, καὶ διακοπῇ τῶν προφορικῶν παραδόσεων ἡ μνημόνευσις, δυσκόλως οἱ ἔγγονοι ἡμῶν θὰ φαντάζωνται διὰ πόσων θυσιῶν καὶ βασάνων ἐπληρώθη ἡ ἰδική των εὐημερία καὶ τοῦ ἔθνους ἡ ἀναγέννησις. Διὰ τοῦτο εὔχομαι, ὥστε πολλοὶ τῶν ἐπιζώντων γερόντων νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμά μου, γράφοντες τὰ ἀπομνημονεύματά των. Ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἀτόμων ἀποτελεῖται ἡ τοῦ ἔθνους, τὴν δὲ ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας δὲν συγκροτοῦσι τὰ κατορθώματα μόνον τῶν ἐπὶ γῆς καὶ θαλάσσης προμάχων της, ἀλλὰ καὶ οἱ διωγμοὶ καὶ αἱ σφαγαὶ καὶ αἱ ἀτιμώσεις τῶν ἀόπλων καὶ ἀσθενῶν, καὶ ἡ ἐγκαρτέρησις αὐτῶν ἐν τῇ δυστυχίᾳ, καὶ ἡ εἰς τὸν Θεὸν πεποίθησις, ἥτις ἐνίσχυσε καὶ ἐν τέλει ἐπραγματοποίησεν, ἔστω καὶ ἐν μέρει, τὰς περὶ καλλιτέρου μέλλοντος ἐλπίδας των. Ἂς εὐλογῶμεν ἐπὶ τούτῳ τὸν Θεὸν καὶ ἂς ἀποθάνωμεν οἱ γέροντες ἡμεῖς μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἐκπληρωθῶσιν εἰς τὸ μέλλον ὁλόκληροι αἱ ἐθνικαὶ ἡμῶν εὐχαί. Ἀλλ' εἴθε νὰ μὴ ἐπιφυλάσσωνται εἰς τὰς νεωτέρας τῶν Ἑλλήνων γενεὰς αἱ δοκιμασίαι, τὰς ὁποίας ἡμεῖς ὑπέστημεν. Εἴθε τὰ ἰδικά μας μαρτύρια νὰ θεωρηθῶσιν ἀρκοῦσα καὶ διὰ τὸ μέλλον πληρωμὴ εἰς τῆς εἱμαρμένης τὸ βιβλίον!

Ἐνῷ γράφω ταῦτα ἐπισωρεύονται πυκναὶ εἰς τὴν ψυχήν μου αἱ ἀναμνήσεις, καὶ διέρχονται ἀλλεπάλληλοι διὰ τῆς φαντασίας μου αἱ περιπέτειαι τῆς καταστροφῆς. Κλείω τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ βλέπω ἐνώπιόν μου τοὺς δυστυχεῖς τῆς ἐξορίας συντρόφους, καὶ ἀκούω τὰς διηγήσεις των, καὶ ἀντηχοῦσιν εἰς τὰ ὦτά μου οἱ στεναγμοί των, καὶ ῥέουσι τὰ δάκρυά των, καὶ συσφίγγονται ἀπηλπισμέναι αἱ χεῖρές των!

Πεντήκοντα ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε, τοὺς δὲ πλείστους αὐτῶν ἐκάλυψε τὸ χῶμα. Μένουσιν ὅμως εἰσέτι ἱκανοὶ ὅπως συνδέωσι τὸ παρελθὸν μετὰ τοῦ παρόντος. Ἠδυνάμην ἐνταῦθα νὰ τοὺς ὀνομάσω. Ἠδυνάμην νὰ ὑποδείξω τὴν γραῖαν ἐκείνην ἀρχόντισσαν, ἥτις κρύπτουσα ὑπὸ ῥάκη τὸ κάλλος της περιῆλθε τότε ὡς ἐπαῖτις τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀνατολῆς πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ τέκνου της· καὶ ὁ Θεὸς τὴν ἐλυπήθη καὶ ἐπέστρεψε μὲ τὸ τέκνον της εἰς τὴν ἀγκάλην. Ἡ δὲ ἄλλη γραῖα, μήτηρ ἤδη ἐντίμων τῆς Ἑλλάδος πολιτῶν, ἡρπάγη τότε εἰς τῆς νεότητος τὰ πρόθυρα καὶ διῆλθε δύο ἔτη ἐντὸς Τουρκικοῦ χαρεμίου, μόλις ἐξαγορασθεῖσα πρὸ τῆς ἐκ τοῦ πολέμου ἐπιστροφῆς τοῦ Τούρκου συλητοῦ της. Ἀλλὰ τίς ἐκ τῶν γερόντων συμπολιτῶν μου δὲν ἔχει νὰ διηγηθῇ περιπετείας, ὑπερβαινούσας συχνάκις κατὰ τὴν δραματικότητα ὅ,τι ἡ γόνιμος μυθογράφου φαντασία δύναται νὰ συλλάβῃ; Προχθὲς ἔτι εἷς ἐξ αὐτῶν ἔλεγεν ἐνώπιόν μου πῶς δεκαετῆ τότε τὸν εἶχεν αἰχμάλωτον εἰς τὴν οἰκίαν του Χῖος Τοῦρκος, τὴν δὲ ἡμέραν τῆς ἀπαγχονίσεως τῶν ὁμήρων τὸν ἔφερεν ἐκ τῆς χειρὸς εἰς τὸν δρόμον, ὅπως ἴδῃ διαβαίνουσαν τὴν πομπὴν τῶν μαρτύρων ἐκείνων· μεταξὺ δὲ τῶν ἀγομένων εἰς τὸ μαρτύριον ἦτο ὁ πατήρ του· καὶ τὸν εἶδε τὸν πατέρα του, καὶ ἀποσπασθεὶς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Τούρκου ἐχύθη εἰς τὰς πατρικὰς ἀγκάλας· ὁ δὲ πατὴρ ἥρπασε τὸν υἱόν, τὸν ἔθλιψεν ἐπὶ τοῦ στήθους, τοῦ ἔδωκεν ἕνα ἀσπασμόν, ἕνα μόνον, καὶ ἀποθέσας αὐτὸν κατὰ γῆς τὸν ἔσπρωξε μακράν του, ὡσεὶ φοβούμενος μὴ συμπεριληφθῇ τὸ τέκνον εἰς τοῦ πατρὸς τὴν καταδίκην. Ἐξηγοράσθη κατόπιν τὸ ὀρφανὸν τέκνον, ἀλλὰ ὁ τε-

Digitized by Google

λευταῖος ἐκεῖνος τοῦ πατρὸς ἀσπασμὸς οὐδέποτε παρ' αὐτοῦ ἐλησμονήθη. Καὶ ἦσαν ὑγροὶ τοῦ γέροντος οἱ ὀφθαλμοί, ἡ δὲ φωνή του ἔτρεμεν ἐνῷ διηγεῖτο ταῦτα.

Ἀλλ' ἡ πρόθεσίς μου δὲν εἶναι ν' ἀφηγηθῶ τῶν ἄλλων τὴν ἱστορίαν. Δὲν ἠδυνάμην ὅμως γράφων τὰ κατ' ἐμὲ νὰ μὴ ἀναμνησθῶ τῆς γενικῆς τότε περὶ ἡμᾶς συμφορᾶς. Ὅλοι ὁμοῦ συνεπάσχομεν, ὁ δὲ σύνδεσμος τῆς δυστυχίας καὶ ὁ ἀγὼν τῆς αὐτοσυντηρήσεως ὑπεστήριζον τὴν ἀμοιβαίαν καρτερίαν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον μᾶς ἐνεψύχωσαν. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἤμεθα ὡς ζαλισμένοι, καὶ οὐδεὶς ἐσκέπτετο περὶ τῆς αὔριον. Αἱ συγκινήσεις τοῦ διωγμοῦ καὶ τῆς σωτηρίας ἦσαν πρόσφατοι εἰσέτι, ἡ δὲ πρόθυμος τῶν Μυκονίων φιλοξενία καὶ τὰ ὀλίγα περισωθέντα χρήματα ἐξήρκουν πρὸς συντήρησίν μας. Ἀλλὰ τὰ χρήματα ταχέως ἐξηντλήθησαν, οἱ δὲ πτωχοὶ νησιῶται δὲν ἠδύναντο βεβαίως νὰ μᾶς διατρέφωσι. Ἦτο γενικὴ ἡ πενία τότε καὶ μεγάλη ἡ ἀχρηματία. Ἐνθυμοῦμαι, ἀφοῦ ἐδαπανήθη καὶ τὸ τελευταῖον φλωρίον μας, τὰς ματαίας προσπαθείας μου πρὸς πώλησιν ἑνὸς δακτυλιδίου τῆς μητρός μου. Μόλις καὶ μετὰ βίας ἠδυνήθην εἰς Σπέτσας βραδύτερον νὰ εὕρω ἀγοραστὴν ἕνα τῶν εὐπορωτέρων ἐκεῖ προκρίτων. Καὶ ὁ ἄνθρωπος βεβαίως τὸ ἠγόρασε διὰ νὰ μᾶς συνδράμῃ εἰς ὥρας θρήνων καὶ ὀδυρμῶν. Ὁ ἔχων τότε χρήματα δὲν ἠγόραζε κοσμήματα οὔτε πρὸς χρῆσίν του, οὔτε κερδοσκοπίας χάριν. Θαῦμα μοῦ φαίνεται εἰσέτι πῶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνεχείας ἐκείνης κατορθώσαμεν βαθμηδὸν νὰ ἐξεύρωμεν πόρους καὶ νὰ δημιουργήσωμεν ἐμπόριον. Ὅσοι προσέφυγον εἰς Ρωσίαν ἢ Ἰταλίαν, ἢ ἀλλαχοῦ ἐντὸς κοινωνιῶν εὐπορουσῶν, δὲν εἶχον ν' ἀντιπαλαίσωσι πρὸς ὁμοίας δυσκολίας, ὅπως διὰ τοῦ ἱδρῶτος κερδίζωσι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον. Ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁποίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ὁ κόπος ἀξίαν, ὅτε πάντες ἦσαν πένητες καὶ πειναλέοι; Καὶ ὅμως ἐζήσαμεν. Ἀλλὰ πῶς ἐζήσαμεν; Πρὸ δύο ἑβδομάδων συνώδευσα εἰς τὸν τάφον τὸν νεκρὸν γέροντος φίλου μου· τὸν βαθύπλουτον τοῦτον ἔμπορον, ὅστις ἀφῆκεν ἑκατομμύρια εἰς τοὺς κληρονόμους του, τὸν ἐνθυμοῦμαι πωλοῦντα πλακούντια εἰς τὰς ἀμόρφους ἔτι ὁδοὺς τῆς Σύρου· τὰ δὲ πλακούντια τὰ κατεσκεύαζεν ἡ ὡραία σύζυγός του, κόρη μιᾶς τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Χίου οἰκογενειῶν. Καὶ μὴ ἦσαν εἰς θέσιν καλλιτέραν οἱ ἀγοράζοντες τὰ πλακούντιά των;

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ κάλαμός μου πλανᾶται. Προτρέχω τῆς σειρᾶς τῆς διηγήσεώς μου.

Δύο ἢ τρεῖς ἑβδομάδας μετὰ τὴν εἰς Μύκονον ἄφιξίν μας ἠρχίσαμεν νὰ σκεπτώμεθα σπουδαίως μετὰ τοῦ πατρός μου περὶ τοῦ πρακτέου, διότι ἔπρεπεν ὅπως δήποτε νὰ ἐργασθῶμεν πρὸς διατροφὴν τῆς οἰκογενείας. Ἡ ἐργασία μας ἦτο τὸ ἐμπόριον, ἀλλά, ὅσῳ ταπεινὸν καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ἐμπόριον ἄνευ κεφαλαίου δὲν αὐτεσχεδιάζετο· ποῦ δὲ χρήματα; Τὰ ὀλίγα τῆς μητρός μου κειμήλια δὲν ἐχρησίμευον· τὰ ὑπὸ τὴν μηλέαν τοῦ κήπου μας ταφέντα, καθ' ὃ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ, ἠδύναντο εὐκολώτερον νὰ ἐξαργυρωθῶσιν, ἀλλὰ δὲν τὰ εἴχομεν· τὰ ἐν τῷ Χανίῳ τῆς Σμύρνης ἐμπορεύματα καὶ τὰ ἐκεῖ ἀσύνακτα χρέη οὔτε τὰ ἐσυλλογιζόμεθα πλέον· τὰ ἐν Χίῳ κτήματα τίς οἶδε ποῖος Τοῦρκος τὰ ἐχαίρετο. Δὲν εἴχομεν τίποτε. Εἰς μάτην ὁ πατήρ μου ἤνοιγε καὶ ἐδίπλονε τὰ ὀλίγα ἔγγραφα ὅσα εἶχεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τούτων ἦτο μία ἐκ Βενετίας ἐπιστολή, ληφθεῖσα τὴν προτεραίαν τῆς ἐκ Σμύρνης ἀναχωρήσεώς μας. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀνήγγελλε τὴν φόρτωσιν δύο κιβωτίων σκούφων ἐπὶ πλοίου Ἀγγλικοῦ, μέλλοντος εἰς πολλοὺς πρὸ τῆς Σμύρνης λιμένας νὰ προσορμισθῇ. Τὴν φορτωτικὴν ἔστειλεν ἐκ Χίου ὁ πατήρ μου εἰς φίλον του ἔμπορον ἐν Σμύρνῃ, Ἰόνιον καὶ κατὰ συνέπειαν ὑπήκοον Ἄγγλον, ἀλλ' οὐδ' ἀπόκρισίν του ἐλάβομεν ποτέ, οὐδ' ἐσκέπτετο πλέον ὁ πατήρ μου περὶ σκούφων. Ἡ ἐκ Βενετίας ἐπιστολὴ τοὺς ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην μου καὶ ἐπὶ τῶν δύο ἐκείνων κιβωτίων ἐθεμελίωσα μέγα οἰκοδόμημα ἐλπίδων καὶ σχεδίων.

— Δὲν βαρύνεσαι; ἔλεγεν ὁ πατήρ μου. Ἂν περιμένῃς ἀπ' ἐκεῖ νὰ σκουφωθῇς, περιπάτει ἀσκεπὴς ἀπὸ τώρα.

— Ἂς δοκιμάσωμεν, ἀπεκρινόμην· τί χάνομεν γράφοντες;

Ἔγραψα λοιπὸν πρὸς τὸν ἐν Σμύρνῃ φίλον καὶ ὑπέγραψεν ὁ πατήρ μου τὴν ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας τὸν παρεκάλουν ν' ἀποστείλῃ τοὺς σκούφους πρὸς τὸν ἐν Μυκόνῳ Ἄγγλον ὑποπρόξενον. Ὁ ἀγαθὸς Μυκόνιος, ὅστις ἀντεπροσώπευε τὴν Ἀγγλίαν φέρων ἐπὶ κεφαλῆς χρυσοστόλιστον *κασκέτον*, ὑπεσχέθη νὰ στείλῃ εἰς Σμύρνην τὴν ἐπιστολὴν καὶ νὰ καταβάλῃ πᾶσαν περὶ τῶν σκούφων φροντίδα. Ὁ πατήρ μου ἐμειδία δυσπιστῶν, οὐδ' ὑπῆρχε τῷ ὄντι πολλὴ πιθανότης μετὰ τοσούτου χρόνου παρέλευσιν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἐκείνης ἀνεμοζάλης, καὶ ἐν τῇ παντελεῖ σχεδὸν διακοπῇ τῶν δυσκόλων τότε συγκοινωνιῶν, νὰ ἐπιτύχῃ ἡ ἀπόπειρά μου. Ὅπως δήποτε δὲν ἠδυνάμεθα βεβαίως νὰ ζήσωμεν περιμένοντες τὴν ἔκβασίν της, καὶ ἀπεφασίσαμεν ὡς μόνον καὶ τελευταῖον καταφύγιον νὰ προσφέρωμεν τὰς ἐκδουλεύσεις μας εἰς τὴν Κυβέρνησιν, οὐχὶ ὡς πολεμισταί, ἐννοεῖται, ἀλλ' ὡς ὑπάλληλοι, ὡς *γραμματικοί*, καθὼς ἔλεγον τότε. Ἔπρεπε πρὸς τοῦτο νὰ μεταβῶμεν εἰς Ναύπλιον, ἢ μᾶλλον εἰς Ἄργος, ὅπου ἤδρευεν ἡ Κυβέρνησις. Ἀλλ' ἐὰν ἀπετυγχάνομεν; Ἐὰν ἀπερρίπτετο ἡ προσφορά μας; Μετὰ πόσων ἄλλων

Digitized by Google

ἠθέλομεν ἆρά γε εὑρεθῆ εἰς συναγωνισμόν, εἴτε ἱκανωτέρων, εἴτε ἐχόντων προστασίας καὶ συστάσεις, τῶν ὁποίων ἡμεῖς ἐστερούμεθα; Ταῦτα σκεπτόμενοι, καὶ ζητοῦντες γνώμας καὶ πληροφορίας, κατελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάγωμεν εἰς Ἄργος ἐφωδιασμένοι μὲ συστατικὴν πρὸς τὸν Θεόδωρον Νέγρην, ὅστις ἦτο ἀρχιγραμματεὺς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων καὶ πρόεδρος τοῦ συμβουλίου, ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς κέντρον καὶ ψυχὴ τῆς ἐξουσίας, καὶ ὅτι τοιαύτην συστατικὴν ἠδύνατο νὰ μᾶς προμηθεύσῃ ὁ φίλος τοῦ Νέγρη Γεώργιος Μαυρογένης, διαμένων τότε εἰς Τῆνον.

Πρὸ ἐτῶν πολλῶν,μετὰ τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ μεγάλου διερμηνέως Μαυρογένη, ὁ υἱός του οὗτος καὶ ἡ ἀδελφή του κατέφυγον εἰςΧίον,εἰς τρυφερὰν ἔτι ἡλικίαν ἀμφότεροι, καὶ ἔζων ἐκεῖ πλησίον τῆς οἰκίας τοῦ ἐκ μητρὸς πάππου μου, ὅπου συχνάζοντες συνεδέθησαν διὰ παιδικῆς φιλίας μετὰ τῆς μητρός μου. Ἔκτοτε ἀνεχώρησαν, ἀλλ' ἡ μήτηρ μου δὲν τοὺς ἐλησμόνησε, κρίνουσα δὲ ἐκ τῶν ἰδίων αἰσθημάτων μὲ παρεκίνει νὰ μεταβῶ εἰς Τῆνον καὶ νὰ ζητήσω ἐπ' ὀνόματί της τὴν προστασίαν τῶν φίλων της.'Εδίσταζον καὶ ἐταλαντευόμην. Πῶς νὰ παρουσιασθῶ ; ἔλεγον· δὲν γνωρίζουσι τὸ πατρικόν μου ὄνομα. Ἐνθυμοῦνται ἆρά γε τὸ τῆς μητρικῆς μου οἰκογενείας μετὰ τοσούτων ἐτῶν παρέλευσιν; Καὶ ἂν τὸ ἐνθυμοῦνται, θὰ μὲ ἀναγνωρίσωσι, θὰ μὲ ὑποδεχθῶσιν ὡς παλαιᾶς φίλης υἱόν; Ἀλλ' αἱ προτροπαὶ τῆς μητρὸς καὶ ἡ ἀνάγκη ἐνίκησαν τοὺς δισταγμοὺς καὶ τὴν δειλίαν μου, καὶ ἐπιβιβασθεὶς εἰς μικρὸν Μυκόνιον πλοιάριον ἀφίχθην μίαν ἑσπέραν εἰς Τῆνον.

Ὅτε ἀπέβην εἰς τὴν παρὰ τὸν αἰγιαλὸν μικρὰν πλατεῖαν, ἦτο ἤδη νύξ. Δὲν εἶχον ποῦ νὰ ζητήσω φιλοξενίαν. Ἐκεῖ ἐπὶ τῆς πλατείας εἶδον καφενεῖον ἀνοικτόν. Ἐζήτησα καὶ ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ διανυκτερεύσω ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ κατέλαβον εἰς τὸ βάθος του μίαν σανίδα ἀποτελοῦσαν κάθισμα διὰ νὰ κοιμηθῶ. Ἀλλὰ ποῦ ὕπνος ; Τὸ καφενεῖον ἐγέμισεν ἐντὸς ὀλίγου Τηνίων εὐθυμούντων, καὶ εἴχομεν ὅλην τὴν νύκτα μουσικὴν καὶ ᾄσματα καὶ εὐωχίαν. Μετὰ πόσης ἀδημονίας διῆλθον τὴν ἄγρυπνον νύκτα ἐκείνην ! Τοὺς ἔβλεπον καὶ τοὺς ἤκουον ἀπὸ τῆς σκοτεινῆς μου γωνίας, καὶ ἡ φαιδρότης των μοῦ ἔφερε δάκρυα, ὁ δὲ ἦχος τῶν ὀργάνων μοῦ ἐνθύμιζεν οἰμωγὰς καὶ θρήνους. Ἐνθυμούμην τὰ δεινά μας ἀφ' ὅτου ἡ ἐπανάστασις ἐξερράγη καὶ ἠπόρουν πῶς εἶχον καρδίαν νὰ διασκεδάζωσι. Ἦτο ἄδικος βεβαίως ἡ κατ' αὐτῶν ὀργή μου, ἡ δὲ ἀπαίτησίς μου ὑπερβολική. Ἡ Τῆνος δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἰδίαν ὡς ἡ Χίος ἔποψιν. Τοῦρκοι ἐκεῖ δὲν ἀπέβησαν, οὐδ' ἦτο φόβος ν' ἀποβῶσι καὶ νὰ σφάξωσι καὶ νὰ ἐξανδραποδίσωσιν. Οἱ Τήνιοι ἔμενον ἀνενόχλητοι ἐπὶ τῆς νήσου των καὶ ἀντὶ ἐχθρικῶν στιφῶν ἔβλεπον περὶ αὐτοὺς ἐλευθέραν τὴν Ἑλλάδα. Ἦτο δ' εἰσέτι εἰς τῶν πρώτων ἐπιτυχιῶν τὴν ἀκμὴν ἡ ἐπανάστασις, καὶ ἐμεγαλοποίει τοὺς θριάμβους της ἡ ζωηρὰ Ἑλληνικὴ φαντασία. Ἡ κατατρόπωσις τοῦ ἐπαναστατικοῦ εἰς Βλαχίαν κινήματος δὲν ἦτο εἰσέτι γνωστή, ἐνῷ δὲ ἡμεῖς ἐκρυπτόμεθα καὶ ἐτρέμομεν εἰς Χίον, ἐκεῖ εἰς Τῆνον ἐπιστεύετο ὅτι κατήρχετο ἐξ ἄρκτου τροπαιοῦχος ὁ Ὑψηλάντης καὶ ὅτι ὁ θρόνος τοῦ Σουλτάνου κατέπιπτεν. Ἦτο γενικὴ ἡ πεποίθησις ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ πάρωμεν τὴν Πόλιν, ὥστε οἱ Τήνιοι ἠδύναντο νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἔχουσι λόγους νὰ εὐθυμῶσι. Καὶ ἀντήχει ἐντὸς τοῦ καφενείου ἡ βοὴ ᾀσμάτων πατριωτικῶν, τὰ ὁποῖα ἐποίκιλε κάποτε ἡ λύρα των εἰς τρυφερώτερον ρυθμὸν τονιζομένη.

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου . . . . διότι ἐπὶ τέλους δὲν ἐκοιμῶντο ἐπὶ ρόδων καὶ οἱ Τήνιοι,—ἐκτὸς τούτου δὲν δύναται νὰ θρηνῇ αἰωνίως ὁ ἄνθρωπος. Ἡ ψυχή του δὲν ἀντέχει εἰς λύπην διαρκῆ ἀλλ' αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ γελάσῃ καὶ νὰ χαρῇ, ἐνῷ δὲ ἡ θλῖψις τὸν πιέζει, ἡ λάμψις τοῦ γέλωτος διασχίζει ἐνίοτε τῆς κατηφείας τὰ νέφη. Ὑπάρχουσι καὶ καρδίαι ἐντρυφῶσαι εἰς τὴν θλῖψιν καὶ διαιωνίζουσαι τὸ πένθος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ φυσικόν. Ἡ φύσις ἐπουλόνει τὰς πληγάς, καὶ ὀργᾷ ἐπὶ τέλους ἡ καρδία πρὸς τὴν φαιδρότητα καὶ ἐπιζητεῖ τὴν χαράν. Διότι, ναὶ μὲν ἀπὸ χῶμα ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ χῶμα βαρὺ καὶ ὑγρόν, ἀλλ' ἐστέγνωσεν ἔπειτα τὸν πηλὸν εἰς τὸν ἥλιον, καὶ ἡ ζύμη διατηρεῖ τῆς ζωογόνου ἀκτῖνος τὴν θέρμην.

Τὴν νύκτα ἐκείνην δὲν ἐφιλοσόφουν οὕτω. Δὲν εἶχον εἰσέτι τῆς ζωῆς τὴν πεῖραν,τὰ δὲ παθήματα ἦσαν νωπά. Βραδύτερον, ὅτε οἱ πλεῖστοι τῶν προσφύγων Χίων συνελθόντες ἠρχίσαμεν ν' ἀνεγείρωμεν τὰς πρώτας καλύβας, αἵτινες ἐσχημάτισαν τὴν Ἑρμούπολιν, ἐνῷ ἐξηκολούθει ὁ πόλεμος ἔτι καὶ μᾶς ἐμάστιζεν ἡ πενία, κατέλαβε πάντας ἡμᾶς ἡ ἀνάγκη αὕτη τοῦ γέλωτος καὶ τῆς εὐθυμίας, καὶ ἐνεθρονίσθη ἡ φαιδρότης ἐν μέσῳ τῆς κοινότητος ἐκείνης τῶν δυστυχῶν. Ποτέ, καθ' ὅλην τοῦ βίου μου τὴν διάρκειαν, δὲν ἐνθυμοῦμαι ζωηροτέραν περίοδον διασκεδάσεων ἢ τὰ πρῶτα ἐκεῖνα ἔτη τῆς ἐν Σύρῳ διαμονῆς. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἤμην εἰς τῆς νεότητος τὸ ἄνθος τότε. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐνθυμοῦμαι καὶ τοὺς γέροντας μετὰ τῶν νέων συνευθυμοῦντας.

Πρὸς τὰ ἐξημερώματα ἐπῆλθεν ἐπὶ τέλους ἡσυχία ἐντὸς τοῦ καφενείου καὶ ἀπεκοιμήθην. Τὴν δὲ πρωΐαν ἐγερθεὶς διηυθύνθην πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ Μαυρογένη συλλογιζόμενος τί θὰ εἴπω καὶ πῶς θὰ παρουσιασθῶ, φοβούμενος τὴν ὑποδοχὴν ἥτις μ' ἐπερίμενε, καὶ ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ διαβήματός μου.

Digitized by Google

Ὁποία ἦτο ἡ ἔκπληξίς μου ὅτε, ἀνοιχθείσης τῆς θύρας καὶ πρὶν εἰσέτι προφθάσω ν' ἀρθρώσω τὴν ἐρώτησιν, τὴν ὁποίαν προητοίμαζον καθ' ὁδόν, ἤκουσα φωνὴν γυναικείαν:

— Ὁ υἱός της εἶναι, ὁ υἱός της! Καὶ κατέβη πηδῶσα ἀνὰ δύο τὰς βαθμίδας ἡ κράξασα τὰς χαρμοσύνους λέξεις. Ἦτο τοῦ κηπουροῦ μας ἡ θυγάτηρ. Φυγοῦσα ἐκ Χίου διεσώθη εἰς Τῆνον, ὅπου τὴν προσέλαβεν ὡς ὑπηρέτριαν ὁ Μαυρογένης. Καὶ αὐτὸς καὶ ἡ ἀδελφή του δὲν εἶχον οὐδαμῶς λησμονήσει τὴν μητέρα μου, ἡ δὲ μνεία μόνη τοῦ ὀνόματός της ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς οἰκίας των εἰς τὴν πτωχὴν τοῦ κηπουροῦ θυγατέρα.

Τὴν ἠρώτησα τί ἔγεινεν ὁ πατήρ της. Δὲν ἐγνώριζεν ἡ δυστυχής. Ἀπεχωρίσθησαν καθ' ἣν ὥραν σπεῖρα Τούρκων ἐπέπεσεν εἰς τοῦ πύργου μας τὴν περιοχήν. Ἔφυγεν ἐκείνη μετ' ἄλλων γυναικῶν, ὁ δὲ γέρων Κύριος οἶδεν ἂν ἔζη ἢ ἀπέθανε. Καὶ ἔκλαιεν ἀποκρινομένη διὰ διακεκομμένων φράσεων εἰς τὰ ἐρωτήματά μου.

Ἀνέβην τὴν κλίμακα μὲ τὴν καρδίαν ἐλαφροτέραν ἢ ὅτε ἔκρουον τὴν θύραν. Ὁ εὐγενὴς οἰκοδεσπότης μ' ἐδέχθη προσηνῶς, μ' ἐκράτησεν εἰς τὴν οἰκίαν του, μ' ἔδωκε τὴν ζητουμένην συστατικήν, μὲ εἶπε λόγους ἐνθαρρυντικοὺς καὶ μ' ἐνέπλησεν ἐλπίδων καὶ παρηγορίας. Ἡ δὲ ἀδελφή του δὲν ἔπαυεν ἐρωτῶσά με περὶ τῆς μητρός μου καὶ περὶ τῆς Χίου καὶ περὶ τῶν σκληρῶν τοῦ διωγμοῦ περιπετειῶν. Κατεθέλχθην ὑπὸ τῆς γλυκύτητός της καὶ ἐθαύμασα τὴν καλλονὴν καὶ τὴν χάριν της, ἀλλὰ δὲν ἐφανταζόμην ἐνῷ τὴν ἔβλεπον, ὅτι θὰ καθέξῃ θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὅτι θὰ γραφῶσι βιβλία περὶ αὐτῆς.

Ἡ ἀνάμνησις τῆς εὐμενοῦς ἐκείνης ὑποδεξιώσεως πολλάκις κατὰ τὰς ποικίλας δυσχερείας τοῦ κατόπιν βίου μου ἀνεπτέρωσε τὸ θάρρος μου καὶ ἐστερέωσε τὴν κλονιζομένην πεποίθησίν μου εἰς τὸ μέλλον. Δὲν μὲ ὠφέλησεν ἐπὶ τέλους ἡ συστατικὴ οὐδὲ μ' ἐχρησίμευσεν ἡ προστασία τοῦ Μαυρογένη. Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ ὑποστήριξις, ἡ ἔκφρασις συμπαθείας, εἷς λόγος γλυκύς, ἓν φιλικὸν μειδίαμα, παρηγοροῦσι τὴν πάσχουσαν καρδίαν πλειότερον πάσης βοηθείας ὑλικῆς. Χάριτι θείᾳ δείγματα τοιαύτης καλοσύνης συχνάκις μοῦ ἔτυχον κατὰ τὴν μακρὰν τῆς συμφορᾶς περίοδον. Ἐνόσῳ εὐτυχεῖ τις δὲν λαμβάνει ἀφορμὰς νὰ ἐκτιμήσῃ τοῦ πλησίον τὴν ἀγαθότητα. Μόνον δ' ἐν ἡμέραις δακρύων ἐννοεῖ πόσον ὁ ἄνθρωπος εἶναι φύσει εὔσπλαγχνος καὶ εὐεργετικὸς καὶ πόσον συμπονεῖ τὸν δυστυχοῦντα. Οἱ κακοὶ εἶναι ὀλίγοι ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἐπέστρεψα εἰς Μύκονον φέρων ἐντὸς τοῦ κόλπου μου τὴν συστατικήν. Μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας τυχόντες πλοῖον διὰ τὸν κόλπον τοῦ Ναυπλίου, ἀπεχαιρετίσαμεν τὴν φιλόξενον νῆσον καὶ ἀνεχωρήσαμεν πανοικεί.

[Ἕπεται συνέχεια.] Δ. Βικέλας.

Η ΠΕΡΙ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΙΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Σμάϊλς περὶ χαρακτῆρος

Δύναταί τις ἐν γένει νὰ γνωρίσῃ τινα ἐκ τῶν βιβλίων, ἅτινα ἀναγινώσκει, ὅπως γνωρίζει αὐτὸν καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων πρὸς οὓς συχνάζει.

Καλὸν βιβλίον εἶναι ἀληθὴς φίλος ἀμετάβλητος· οἷος ἦτο χθὲς εἶναι καὶ σήμερον. Εἶναι ὁ ὑπομονητικώτερος καὶ εὐθυμότερος ὅλων τῶν συντρόφων μας· δὲν στρέφει πρὸς ἡμᾶς τὰ νῶτα ἐν ὥρᾳ δυστυχίας καὶ συμφορᾶς, ἀλλὰ πάντοτε ὑποδέχεται τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγαθότητος· τέρπει καὶ διδάσκει τὴν νεότητα, ἀνακουφίζει καὶ παρηγορεῖ τὸ γῆρας.

Οἱ ἄνθρωποι ἀποκαλύπτουσι συνήθως ὁμοιότητας ἀμοιβαίως ἐκ τῆς προτιμήσεως ὡρισμένου βιβλίου πρὸς ἀνάγνωσιν, καθὼς καὶ δύο ἄνθρωποι συνδέονται πολλάκις πρὸς ἀλλήλους ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ, ὃν ἔχουσι πρὸς τρίτον πρόσωπον. Παλαιὰ παροιμία λέγει «ὁ ἀγαπῶν με, ἀγαπᾷ καὶ τὸν σκύλον μου,» ὀρθοτέρα ὅμως θὰ ἦτο ἂν ἔλεγεν «ὁ ἀγαπῶν με, ἀγαπᾷ καὶ τὸ βιβλίον μου.» Δύναταί τις νὰ σκεφθῇ, νὰ αἰσθανθῇ, νὰ συμπαθήσῃ μετὰ ἄλλου τῇ μεσολαβήσει τοῦ εὐνοουμένου συγγραφέως. Συζῶμεν ἐν αὐτῷ καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν.

«Τὰ βιβλία,» λέγει ὁ Χάζλιτ, «εἰσδύουσιν εἰς τὴν καρδίαν· οἱ στίχοι τοῦ ποιητοῦ μετεγγίζονται εἰς τὸ αἷμα τῶν φλεβῶν μας. Ἀναγινώσκομεν αὐτοὺς νέοι, καὶ γέροντες γενόμενοι ἀγαπῶμεν ν' ἀναπολῶμεν εἰς τὴν μνήμην. Κατανοῶμεν ὅ,τι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν ἔπαθον ἄλλοι καὶ αἰσθανόμεθα καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτό. Εὑρίσκομεν καλὰ βιβλία πανταχοῦ καὶ εὔωνα· καὶ ὀφείλομεν χάριτας εἰς τοὺς συγγραφεῖς αὐτῶν, διότι ἄνευ αὐτῶν θὰ εἴμεθα βάρβαροι.»

Καλὸν βιβλίον εἶναι συνήθως τὸ διαρκέστερον μνημεῖον τοῦ ἀνθρώπου μετὰ θάνατον· διότι περικλείει τὰς καλλιτέρας αὐτοῦ ἰδέας· σύμπας δ' ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ ἀπαύγασμα τῶν ἰδίων αὐτοῦ σκέψεων. Οὕτω δὲ τὰ καλὰ βιβλία εἶναι θησαυροὶ καλῶν λόγων καὶ ἐξαιρέτων αἰσθημάτων, οἵτινες, ὅταν ἐνθυμώμεθα καὶ τηρῶμεν αὐτούς, καθίστανται οἱ πιστότεροι ἡμῶν σύντροφοι καὶ παρήγοροι. «Δὲν εἶναί ποτε μόνοι,» λέγει ὁ Φίλιππος Σύδνεϋ, «οἱ ἔχοντες συντρόφους εὐγενεῖς σκέψεις.» Ἡ γενναία σκέψις καὶ εἰλικρινὴς δύναται ὡς ἄγγελος ἐλέους νὰ ἐξαγνίσῃ καὶ νὰ διαφυλάξῃ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐν ὥρᾳ πειρασμοῦ. Περιέχει ἐν ἑαυτῇ σπέρματα πράξεων· διότι οἱ ἀγαθοὶ λόγοι ἐμπνέουσι σχεδὸν πάντοτε ἀγαθὰς πράξεις.

«Ἓν μόνον βιβλίον ἀναγνωσθὲν καὶ ἐπαναγνωσθέν,» λέγει ὁ Μισελέ, «φέρει πλειότερον

Digitized by Google

καρπὸν ἢ πολλαὶ ἀναγνώσεις πολλῶν βιβλίων κακῶς ἐννοηθέντων.»

Τὰ βιβλία ἐνέχουσιν οὐσίαν ἀθανασίας. Εἶναι τὰ διαρκέστερα ἔργα τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ναοὶ κρημνίζονται, καταλίποντες ἐρείπια, αἱ εἰκόνες καὶ τὰ ἀγάλματα μεταβάλλονται εἰς κόνιν· τὰ βιβλία ὅμως ἐπιζῶσιν, ὁ χρόνος δὲν ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῶν μεγάλων ἰδεῶν· εἶναι τόσον νωπαὶ σήμερον ὅσον ἦσαν ὅταν ἐξηνέχθησαν πρὸ πολλῶν αἰώνων παρὰ τῶν συγγραφέων. Ὅ,τι εἶπον καὶ ἐσκέφθησαν τότε, ὁμιλεῖ ἡμῖν ζωηρῶς διὰ τῶν τετυπωμένων σελίδων. Ἡ μόνη ἐπίδρασις τοῦ χρόνου εἶναι ὅτι διὰ τοῦ κοσκίνου ἀπεμάκρυνεν ὅλα τὰ διανοητικὰ προϊόντα τὰ ἄνευ ἀξίας· διότι ἐν τῇ φιλολογίᾳ οὐδὲν πραγματικῶς μὴ καλὸν δύναται νὰ ζήσῃ ἐπὶ πολύ.

Τὰ βιβλία εἰσάγουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν καλλιτέραν κοινωνίαν, καὶ ἀντιμετωπίζουσι πρὸ τοὺς μεγάλους νόας, οἵτινές ποτε ἔζησαν. Μανθάνομεν τί εἶπον καὶ τί ἔπραξαν· βλέπομεν αὐτοὺς ὡσεὶ ζῶντας, συμπαθῶμεν πρὸς αὐτούς, ἀπολαμβάνομεν τὴν χαράν των, καὶ συμμεριζόμεθα τὰς λύπας των· ἡ πεῖρα αὐτῶν μεταδίδεται ἡμῖν καὶ πρὸς στιγμὴν νομίζομεν ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ εἴμεθα δράσται ἐπὶ τῶν σκηνῶν, ἃς περιγράφουσιν.

Οἱ ἀγαθοὶ καὶ περιφανεῖς ἄνδρες δὲν ἀποθνήσκουσιν. Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἐγκεκολλημέναι ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ πάντες δύνανται νὰ αἰσθανθῶσι τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν καὶ ἐπήρειαν. Τὸ βιβλίον εἶναι ζῶσα φωνή, ἣν ἀκούει τις εὐχαρίστως· διὰ τῶν βιβλίων τιθέμεθα ἀδιαλείπτως ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν πρὸ ἡμῶν ἀνθρώπων· «τῶν ἀποθανόντων ἐκείνων ἡγεμόνων, οἵτινες ἔτι καὶ νῦν κρατοῦσι σκῆπτρον καὶ κυβερνῶσι τὰς ψυχὰς ἐκ τῆς νεκρικῆς αὐτῶν κλίνης.»

Οἱ μεγάλοι νόες, οἵτινες ἐν τῷ κόσμῳ ἐβασίλευσαν, ζῶσιν ἔτι καὶ νῦν παρ' ἡμῖν, ὡς ἔζων πρὸ αἰώνων πολλῶν. Ὁ Ὅμηρος ζῇ πάντοτε· καίτοι ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ ἱστορία καλύπτεται ὑπὸ τοῦ νέφους τῆς ἀρχαιότητος τὰ ποιήματά του εἶναι τόσον νέα, ὡς ἐὰν ἐγράφησαν χθές. Ὁ Πλάτων διδάσκει ἔτι τὴν φιλοσοφίαν του, ὁ Ὁράτιος, ὁ Βιργίλιος καὶ ὁ Δάντης ἐξακολουθοῦσι ψάλλοντες ὡς ἐὰν ἔζων. Ὁ Σαιξσπῆρος δὲν ἀπέθανεν· ὁ νοῦς αὐτοῦ ἐπιζῇ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Οἱ ταπεινότεροι καὶ οἱ πτωχότεροι ἄνθρωποι δύνανται νὰ ἀναμιχθῶσι μετ' ἀνθρώπων ἐξόχων χωρὶς νὰ θεωρηθῶσιν ἀδιάκριτοι. Εἴσοδον εἰς αὐτοὺς ἔχουσι πάντες οἱ γνωρίζοντες ἀνάγνωσιν.

Ἐξ ὅλων τῶν δημιουργημάτων τῆς φύσεως τὸ μᾶλλον διαφέρον τὸν ἄνθρωπον εἶναι ὁ ἄνθρωπος αὐτός. Ὁ *ἀνθρώπινος βίος* προξενεῖ δι' αὐτὸν μεγίστην εὐχαρίστησιν· αἱ περιπέτειαι αὐτοῦ, αἱ εὐφροσύναι, οἱ πόνοι καὶ αἱ πράξεις. Ἕκαστος ἡμῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀπασχολεῖται μανθάνων περὶ τῶν ὁμοίων του, ὡσεὶ περὶ μελῶν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Ὅσῳ δὲ μᾶλλον ἀνεπτυγμένος τὸν νοῦν τυγχάνῃ τις, τοσούτῳ μᾶλλον φροντίζει περὶ παντός, ὅπερ ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ πλησίον.

Τὸ διαφέρον, ὅπερ ἄνθρωπος ἔχει πρὸς ἄνθρωπον, ἐκδηλοῦται διὰ ποικίλων τρόπων, διὰ τῶν εἰκόνων, ἃς ζωγραφίζει, διὰ τῶν προτομῶν, ἃς γλύφει, διὰ τῶν διηγήσεων, ἃς ποιεῖται οὗτος περὶ ἐκείνου. «Ὁ ἄνθρωπος,» λέγει ὁ Ἐμερσών, «μόνον περὶ ἀνθρώπου σκέπτεται·» ἡ κοινωνικότης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, λέγει ὁ Κερλὶλ, καταδεικνύεται διὰ καταφανοῦς τρόπου παρὰ πάντα ἄλλον, διὰ τοῦ ἀνεκφράστου θελγήτρου, ὅπερ εὑρίσκομεν ἀναγινώσκοντες *βιογραφίας*.

Οὐδὲν κινεῖ τοσούτῳ ζωηρῶς τὸ διαφέρον, ὅσῳ ἡ *βιογραφία*. Τί εἶναι ὅλαι αἱ μυθιστορίαι, αἵτινες εὑρίσκουσι τοσούτους ἀναγνώστας, εἰμὴ πλασταὶ βιογραφίαι; Τί εἶναι ὅλα ἐκεῖνα τὰ δράματα, ἅτινα προσελκύουσι τοσοῦτον πλῆθος θεατῶν, εἰμὴ πραγματικὴ βιογραφία;

Ἐν τούτοις ὁ αὐθεντικὸς πίναξ τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων ἔχει δι' ἡμᾶς μεγαλείτερον θέλητρον ὅταν ἀπεικονίζῃ βίον πραγματικὸν καὶ ὑπάρξαντα ἢ πλαστὸν καὶ δημιούργημα τῆς φαντασίας τοῦ συγγραφέως. Ἐκ τῶν διηγήσεων τοῦ βίου ἄλλων δυνάμεθα νὰ διδαχθῶμεν τι, καὶ αἱ μικρότεραι πράξεις, οἱ ἐλάχιστοι λόγοι, οἱ κατὰ τὸ φαινόμενον εὐτελεῖς, δὲν εἶναι δι' ἡμᾶς ἀδιάφοροι.

Αἱ βιογραφίαι πρὸ πάντων ἀνδρῶν ἀγαθῶν εἶναι πρόξενοι μεγάλης ὠφελείας. Θέλγουσι τὴν καρδίαν, ἐμπνέουσιν ἐλπίδας, καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τοποθετοῦσι μεγάλα πρὸς μίμησιν πρωτότυπα.

Ὁ Γκαῖτε εἶπεν ὅτι καὶ ὁ μετρίας διανοητικῆς καταστάσεως ἄνθρωπος ἔχει τι νὰ διδάξῃ εἰς σοφόν. Ὁ Σὶρ Βάλτερ Σκὼτ ὁσάκις εἰσήρχετο εἰς δημοσίαν ἅμαξαν ἐζήτει πάντοτε νὰ μάθῃ τι ἐκ τῶν συνοδοιπόρων του. Ὁ Τζόνσων ἔλεγεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τὴν βιογραφίαν παντὸς ἀνθρώπου, ὃν συνήντα καθ' ὁδόν. Πόσῳ δὲ μᾶλλον τοῦτο εἶναι ἀληθέστερον ἐπὶ ἀνθρώπων, ὧν τὸ ὄνομα ἀνέγραψεν ἡ ἱστορία καὶ οἵτινες παρέδωσαν εἰς ἡμᾶς αὐτὴν τὴν κληρονομίαν, ἧς εἴμεθα κάτοχοι; Πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, αἱ ἕξεις των, οἱ τρόποι, τὸ εἶδος τοῦ βίου, ἡ προσωπικὴ αὐτῶν ἱστορία, αἱ ὁμιλίαι, τὰ γνωμικά, αἱ ἀρεταί, τὸ μεγαλεῖόν των εἶναι πλῆρες διαφέροντος δι' ἡμᾶς, διδάσκει, ἐνθαρρύνει καὶ παράδειγμα πρόκειται ἄξιον μιμήσεως.

Ἡ μεγάλη ἀξία τῆς βιογραφίας εἶναι ὅτι διδάσκει τί ἦτο ὁ βιογραφούμενος καὶ ὁποῖον καλὸν ἔπραξεν, ἑπομένως τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁποῖον δύναται νὰ πράξῃ καλόν. Βιογραφία εὐγενοῦς ἀνδρὸς καλῶς ἐκτεθειμένη ἐπιδρᾷ ἐπὶ

Digitized by Google

τῶν ἄλλων ὡς ἔμπνευσις. Φαιδρύνει τὴν διάνοιαν, ἐνθαρρύνει τὰς ἐλπίδας, καὶ παρέχει νέας δυνάμεις, θάρρος, καὶ πίστιν.

Εἶναι ἀληθῶς δυσχερὲς νὰ ἐκτιμήσῃ τις τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν ἣν ἤσκησαν οἱ βίοι τῶν μεγάλων ἀνδρῶν εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Ἰσαὰκ Δισραέλης ἔλεγεν, ὅτι ἀναγινώσκοντες ἀρίστην βιογραφίαν ἑνούμεθα μετὰ ἀνθρώπων ἐν τελειότητι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου βιωσάντων.

Διὰ τῶν βιογραφιῶν διδάσκεται κάλλιον ἡ ἱστορία, διότι καὶ ἡ ἱστορία εἶναι βιογραφία τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁποῖόν τι εἶναι ἡ ἱστορία, λέγει ὁ Ἐμερσών, εἰμὴ ἄθροισμα ἰδεῶν, μαρτύριον τῆς σπανίας δραστηριότητος, ἐνυπαρχουσῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ; Ἐν ταῖς σελίσιν αὐτῆς βλέπομεν μᾶλλον πρόσωπα ἢ ἀρχάς. Τὰ ἱστορικὰ γεγονότα διαφέρουσιν ἡμᾶς, διότι δεικνύουσι τὰ αἰσθήματα, τοὺς πόνους καὶ τὸ συμφέρον τῶν ἐνεργῶν προσώπων. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ περικυκλούμεθα ὑπὸ ἀνθρώπων πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντων, ἀλλὰ τῶν ὁποίων τὰ ἔργα ἐπιζῶσιν. Ἀκούομεν σχεδὸν τὸν ἦχον τῆς φωνῆς των, αἱ δὲ πράξεις των ἀποτελοῦσι τὸ θέλγητρον τῆς διηγήσεως. Δὲν αἰσθανόμεθά ποτε συμπάθειαν πρὸς τὰς ὁμάδας, ἀλλὰ μόνον πρὸς ἐκείνους μεμονωμένως, οἵτινες ἔχουσι τοὺς ὡραιοτέρους καὶ πραγματικωτέρους χαρακτῆρας.»

Μεταξὺ τῶν περιωνυμοτέρων συγγραφέων τοῦ παρελθόντος ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Μονταίνιος συνετέλεσαν ἴσως ἀμφότεροι εἰς τὸ νὰ μορφώσωσιν ἀνθρώπους ἐνεργούς, καὶ μετὰ λογισμοῦ κρίνοντας ἐπὶ τῶν πραγμάτων· ὁ μὲν ἀπεικονίζει πρωτότυπα ἡρώων πρὸς μίμησιν, ὁ δὲ ἐξερευνεῖ τὰ ζητήματα, ἅτινα παρίστανται ἀδιακόπως καὶ πρὸς τὰ ὁποῖα τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐν παντὶ χρόνῳ ἔδειξε τὸ μέγιστον διαφέρον. Ἔγραψαν δὲ ἀμφότεροι τὰ συγγράμματά των κατὰ τύπον βιογραφιῶν.

Αἱ βιογραφίαι τοῦ Πλουτάρχου καίτοι γεγραμμέναι ἐν τῇ ἀρχαιότητι διετήρησαν τὴν πρώτην αὐτῶν θέσιν μεταξὺ τῶν βιογραφικῶν ἔργων, ὡς ἡ Ἰλιὰς τοῦ Ὁμήρου μεταξὺ τῶν ποιημάτων. Ὁ Πλούταρχος ἦτο τὸ προσφιλὲς ἀνάγνωσμα τοῦ Μονταινίου, καὶ ἡ κυρία πηγὴ τοῦ Σαιξσπήρου εἰς τὰ κλασσικὰ αὐτοῦ δράματα. Ὁ Μονταίνιος διεκήρυξεν ὅτι ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς βιογραφίας ὁ Πλούταρχος ἦτο ὁ ἀνώτατος τῶν διδασκάλων. Ὁσάκις ἔρριπτε τὰ βλέμματά του ἐπ' αὐτοῦ ἤθελεν ἀφαιρέσει εἴτε πόδα εἴτε πτέρυγας.

Ὁ Ἀλφιέρης ἐπεδόθη κατ' ἀρχὰς μετὰ πάθους πρὸς τὴν φιλολογίαν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Πλουτάρχου. «Ἀνέγνωσα ἑξάκις καὶ πλέον τοὺς βίους τοῦ Τιμολέοντος, τοῦ Καίσαρος, τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ Πελοπίδα, φωνάζων, δακρύων παραφερόμενος ὡς μανιακός. . . ὁσάκις ἀπήντων ἀξιοσημείωτον χαρακτηριστικὸν εἰς ἕνα τῶν βίων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν κατελαμβανόμην ὑπὸ τόσης βιαίας ταραχῆς ὥστε μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ μένω ἤρεμος.» Ὁ Πλούταρχος ἦτο ὡσαύτως τὸ προσφιλὲς ἀνάγνωσμα διαφόρων ἀνδρῶν νοημοσύνης ὅλως διαφόρου, ὡς τοῦ Σίλλερ, τοῦ Βενιαμὶν Φραγκλίνου, τοῦ Ναπολέοντος, τῆς κυρίας Ῥολάνδ, ἥτις ἦτο τόσον μεμαγευμένη ἐκ τοῦ συγγραφέως τούτου ὥστε ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν εἴδει προσευχηταρίου καὶ ἀνεγίνωσκε κρυφίως διαρκούσης τῆς λειτουργίας. Ὁ Πλούταρχος ὡσαύτως ὑπῆρξεν ἡ τροφὴ τῶν ἡρωϊκῶν ἀνδρῶν Ἑρρίκου Δ' τῆς Γαλλίας, Τορέκου καὶ Ναπιέρ.

Ἀλλὰ πῶς συμβαίνει ὁ Πλούταρχος νὰ διεγείρῃ ἔτι καὶ νῦν τὸ διαφέρον τῶν ἀναγνωστῶν, καὶ νὰ ἑλκύῃ τὴν προσοχὴν παντὸς ἀνθρώπου ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ; Πρῶτον διότι ἔλαβεν ὡς θέμα τῆς συγγραφῆς του ἄνδρας μεγάλους, οἵτινες κατέσχον περιφανῆ θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου, καὶ δεύτερον διὰ τὸ παρατηρητικὸν αὐτοῦ καὶ τὸ ὕφος δι' οὗ περιέγραψε τὰς ἀξιοσημειωτέρας περιστάσεις τοῦ βίου του. Πλὴν δὲ τούτων εἶχε τὸ προτέρημα ν' ἀπεικονίζῃ τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα ἑκάστου ἥρωος· ἡ σφραγὶς δὲ αὕτη τῆς ἀτομικότητος δίδει θέλγητρον καὶ διαφέρον εἰς πᾶσαν βιογραφίαν.

Ἡ βιογραφία εἶναι ὁ κλάδος ἐκεῖνος τῆς φιλολογίας, ὁ ἀρέσκων εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν εἴτε ὡς μῦθος παρίσταται, εἴτε ὡς συλλογὴ ἀνεκδότων, ἢ προσωπικῶν διηγήσεων.

Τὸ ἔκτακτον διαφέρον, ὅπερ γεννᾷ ἡ μυθογραφία εἴτε ἐν τῇ ποιήσει εἴτε ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ προέρχεται ἐκ τοῦ βιογραφικοῦ στοιχείου, ὅπερ περιέχει. Ἡ Ἰλιὰς τοῦ Ὁμήρου ὀφείλει τὴν ἐκπληκτικὴν αὐτῆς δημοτικότητα εἰς τὸν ἔξοχον νοῦν τὸν διαγράψαντα τοὺς χαρακτῆρας τῶν ἡρώων.

Ἡ ἀγχίνοια ὡσαύτως τοῦ Σαιξσπήρου ἐκδηλοῦται διὰ τρόπου ἀξιοσημειώτου εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων καὶ εἰς τὴν δραματικὴν ἐκτύλιξιν τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Τὰ πρόσωπα τῶν δραμάτων αὐτοῦ εἶναι πραγματικά, νομίζει τις ὅτι ζῶσι καὶ ἀναπνέουσι μεθ' ἡμῶν ἀναστρεφόμενα· τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὸν Σερβάντην, Δεσίγιον, Γολσμίθ, Σκώτ, εἰς τὸν Δανιὴλ τὸν συγγράψαντα τὸν γνωστὸν τοῖς πᾶσι Ῥοβινσῶνα, ἐν ᾧ ἡ πραγματικότης παρίσταται τόσον καταπληκτική, ὥστε δυσκόλως ὑποθέτει τις ὅτι τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο εἶναι πλαστόν.

Εἴπομεν ὅτι τὰ βιβλία ἅτινα ἀναγινώσκει τις δύνανται νὰ μαρτυρήσωσι τὸν χαρακτῆρά του. Ἂς παραθέσωμέν τινα προσφιλῆ εἰς μεγάλους ἄνδρας γενόμενα. Εἴπομεν περὶ τῶν θαυμαστῶν τοῦ Πλουτάρχου. Οὐχ ἧττον καὶ ὁ Μονταίνιος εἶχε τοὺς ἑαυτοῦ. Ὁ Σαιξσπῆρος καίτοι φαίνεται ὅτι ἐμελέτα μετὰ προσοχῆς τὸν

Πλούταρχον, πολλαχοῦ μάλιστα καὶ ἀντέγραψε κατὰ λέξιν, εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Μονταίνιος εὑρέθη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ποιητοῦ.

Τὰ προσφιλῆ βιβλία τοῦ Μίλτωνος ἦτο ὁ Ὅμηρος, ὁ Ὀβίδιος καὶ ὁ Εὐριπίδης· ὁ Εὐριπίδης δὲ ἰδίᾳ ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ Καρόλου Γάμες Φὼξ, ὁ ὁποῖος ἐθεώρει αὐτὸν ὡς ὠφέλιμον εἰς τὸν πολιτικὸν ῥήτορα. Ὁ Πὶτ ἀνεύρισκε μέγα θέλγητρον εἰς τὸν Μίλτωνα (ὃν ὁ Φὼξ ὀλίγον ἐξετίμα). Ἕτερον ἀγαπητὸν βιβλίον τοῦ Πὶτ ἦτο τὰ Principia τοῦ Νεύτωνος. Ὁ Βοῦρκε ἀνεγίνωσκε συνεχῶς τὸν Δημοσθένην, Μίλτωνα, Βολιγβρὸκ καὶ τὰς Νύκτας τοῦ Γιούγκ.

Ἐκ πάντων τῶν ποιητῶν ὁ Δάντης ἐπροτίμα τὸν Βιργίλιον, ὁ Κορνήλιος δὲ τὸν Λουκάνιον, ὁ Σίλλερ τὸν Σαιξπῆρον. Ὁ Δάντης δὲ ἦτο προσφιλὴς ποιητὴς πολλῶν μεγάλων ποιητῶν· ὁ Λόρδος Βρουγκὰμ συνεβούλευε τοὺς φοιτητὰς τῆς Γλασκόβης τὴν σπουδὴν τοῦ Δάντου, ὡς παρασκευάζοντος, μετὰ τὸν Δημοσθένην, τοὺς ἀναγνώστας του εἰς τὴν ῥητορικὴν τοῦ ἄμβωνος καὶ τοῦ βήματος. Ὁ Γκαῖτε εἶχεν ἰδιαιτέραν ἀγάπην πρὸς τὰ Ἠθικὰ τοῦ Σπινόζα, βιβλίον ἐν ᾧ ἔλεγεν ὅτι εὗρεν ἡδύτητα καὶ γαλήνην, ἣν δὲν εὕρισκεν εἰς οὐδὲν ἕτερον.

Ὁ Μέγας Φριδερῖκος τῆς Πρωσσίας εἶχεν ὑπὸ ἰδιαιτέραν εὔνοιαν τὰ συγγράμματα τῶν γάλλων συγγραφέων Βαΰλου, Ῥουσσῶ, Βολταίρου, Ῥολλίνου, Φλερὺ, Μαλεμβραγχίου καὶ τοῦ ἄγγλου Λωκίου. Ἐσυνείθιζε δὲ νὰ λέγῃ: «Τὰ βιβλία μέγα μέρος ἔχουσιν ἐν τῇ ἀληθεῖ εὐτυχίᾳ.» Καὶ ἐν τῷ γήρατι ἔλεγε: «Τὸ τελευταῖόν μου πάθος εἶναι ἡ φιλολογία.»

Θὰ φανῇ ἀλλόκοτον ὅτι τὸ ἀγαπητὸν βιβλίον τοῦ στρατάρχου Βλοῦχερ ἦτο ὁ Μεσσίας τοῦ Κλοπστὸκ, καὶ τοῦ Ναπολέοντος τὰ ποιήματα τοῦ Ὀσσιανοῦ καὶ αἱ *Θλίψεις* τοῦ Βέρθερ. Ὁ κύκλος ὅμως τῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ Ναπολέοντος ἦτο λίαν ἐκτεταμένος· περιελάμβανε τὸν Ὅμηρον, τὸν Βιργίλιον, τὸν Τάσσον, μυθιστορίας, ἱστορίας πάντων τῶν χρόνων, συγγράμματα μαθηματικὰ, νομικὰ καὶ θεολογικά. Ἐπῄνει δὲ πάντοτε τὸν Ὅμηρον, καὶ τὸν Ὀσσιανόν. «Ἀναγνώσατε ἐκ νέου, ἔλεγεν εἰς ἀξιωματικὸν τοῦ πλοίου *Βελλεροφόντου*, ἀναγνώσατε ἐκ νέου τὸν ποιητὴν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ καταβροχθίσατε τὸν Ὀσσιανόν. Οἱ ποιηταὶ οὗτοι ὑψοῦσι τὴν ψυχὴν καὶ δίδουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον κολοσσιαῖον μεγαλεῖον.»

Ἐὰν τὰ βιβλία εἶναι ἡ καλλιτέρα κοινωνία διὰ τοὺς γέροντας, εἶναι ὡσαύτως οἱ πρῶτοι μύσται τῆς νεότητος. Τὸ πρῶτον βιβλίον ὅπερ παρήγαγεν αἴσθησιν βαθεῖαν εἰς τὸν νοῦν νέου ἀφίνει χρονολογίαν ἐν τῷ βίῳ. Θερμαίνει τὴν καρδίαν του, τονεῖ τὸν ἐνθουσιασμόν του, καὶ διευθῦνον τὰς πράξεις του εἰς ὁδὸν μὴ προμεμελετημένην ἐπιδρᾷ διαρκῶς ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρός του. Τὸ βιβλίον τὸ νέον δι' οὗ συνάπτομεν σχέσεις μετὰ νέου φίλου, οὗτινος ἡ πολυμάθεια εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἡμετέρας καὶ ὁ νοῦς ὡριμώτερος, χρησιμεύει ἔστιν ὅτε ὡς ἀφετηρία εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ βίου ἡμῶν. Προκαλεῖ ἐνίοτε καὶ ἀνανέωσιν τοῦ βίου. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἑνὸς βιβλίου ὁρμηθέντες ἐρρίφθησαν εἰς ἐπιχειρήσεις μεγάλων πράξεων.

Τὰ καλὰ λοιπὸν βιβλία εἶναι οἱ καλλίτεροι φίλοι, ὑψοῦσι τὴν διάνοιαν ἡμῶν καὶ τὰς κλίσεις, καὶ προφυλάττουσιν ἀπὸ τῆς κακῆς συναναστροφῆς. Εὐρύνουσι τὸν νοῦν καὶ χειραφετοῦσιν αὐτόν· γεννῶσιν εὐθυμίαν ἀξιοπρεπῆ καὶ ὁμαλὸν ἦθος.

Ὁ Ἔρασμος ἔλεγεν ὅτι τὰ βιβλία πρέπει νὰ καταταχθῶσι μεταξὺ τῶν ἀναγκῶν τοῦ βίου, καὶ τὰ ἐνδύματα ὡς πράγματα πολυτελείας. Κατὰ προτίμησιν ἀνεγίνωσκε τὰ συγγράμματα τοῦ Κικέρωνος καὶ ᾐσθάνετο ἑαυτὸν καλῶς ἔχοντα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν. «Ποτὲ, ἔλεγε, δὲν ἀνέγνωσα τὰ βιβλία τοῦ Κικέρωνος περὶ γήρατος, περὶ φιλίας χωρὶς νὰ καταφιλήσω αὐτὰ καὶ νὰ αἰσθανθῶ σεβασμὸν πρὸς ἄνδρα, ὃν ἐφαίνετο ὅτι ἐνέπνευσεν αὐτὸς ὁ Θεός.»

Ὅταν ὁ ἀγαθὸς γέρων Βάξτερ πουριτανὸς ἤρξατο ἀπαριθμῶν τὰ πολύτιμα πράγματα, ἅτινα ἤθελε στερηθῆ μετὰ θάνατον, δὲν παρέλειπε καὶ τὴν ἡδονὴν, ἣν εὕρισκεν ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ τῇ μελέτῃ. «Ὅταν θ' ἀποθάνω, ἔλεγε, πρέπει νὰ λησμονήσω οὐ μόνον τὰς ἡδονὰς τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ καὶ τὰς εὐγενεστέρας ἔτι ἡδονὰς τῆς μελέτης, τῆς ἐπιστήμης καὶ τὰς ἐκ τῆς ἀνατροφῆς μετ' ἀνθρώπων σοφῶν καὶ εὐσεβῶν. Θὰ ἀφήσω τὰς ἀναγνώσεις μου, τὴν βιβλιοθήκην μου, καὶ δὲν θὰ φυλλολογήσω πλέον τὰ τόσον προσφιλῆ βιβλία. Δὲν θὰ ἐπανέλθω πλέον μεταξὺ τῶν ζώντων, ὅπως ἴδω τῶν πιστῶν μου φίλων τὰ πρόσωπα, οὔτε θέλει ἰδεῖ τις πλέον ἐμέ. Αἱ οἰκίαι, αἱ πόλεις, οἱ ἀγροί, αἱ χῶραι, οἱ κῆποι, οἱ περίπατοι δι' ἐμὲ θὰ εἶναι μηδέν. Δὲν θ' ἀκούσω τι πλέον περὶ τοῦ κόσμου, περὶ τῶν ἀνθρώπων, περὶ πολέμων ἢ περὶ ἄλλου τινος. Δὲν θὰ γνωρίζω τί γίνονται τὰ ἱερὰ συμφέροντα τῆς συνέσεως, τῆς εὐσεβείας, τῆς εἰρήνης, αἵτινες μοὶ ἦσαν τοσοῦτον προσφιλεῖς.»

Ἀνωφελὲς βεβαίως ν' ἀφηγηθῶμεν τὴν μεγίστην ἐπίδρασιν, ἣν ἤσκησαν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος τὰ βιβλία ἀπὸ τῆς Βίβλου μέχρις ἡμῶν. Περιλαμβάνουσι ὅλην τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἶναι τὰ χρονικὰ τῶν ἔργων καὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κινητικὴ δύναμις ἐνεργός. Ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου μέχρι τοῦ *Κοινωνικοῦ Συμβολαίου* τοῦ Ῥουσσῶ, λέγει ὁ Βενὰρδ, τὰ βιβλία ὤθησαν εἰς τὰς ἐπαναστάσεις. Εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι πολλάκις

Digitized by Google

μέγα βιβλίον εἶναι σπουδαιότερον μεγάλης μάχης. Τὰ ἔργα τῆς φαντασίας ἤσκησαν ὡσαύτως μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κοινωνίας. Οὕτως ὁ Ῥαβελαὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὁ Σερβάντης ἐν Ἱσπανίᾳ ἐκλόνισαν ὅ,τι εἶχον κακὸν καὶ ὑπερβολικὸν ὁ κλῆρος καὶ οἱ ἱππόται, μὴ μεταχειρισθέντες ἕτερον ὅπλον εἰμὴ τὸ γελοῖον, ταύτην τὴν φυσικὴν ἀντίθεσιν τοῦ τρόμου τῶν ἀνθρώπων. Ὁ λαὸς γελᾷ καὶ αἰσθάνεται ἑαυτὸν φωτιζόμενον. Ἔπειτα ἐπεφάνη ὁ Τηλέμαχος καὶ ἐπανήγαγε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν φυσικὴν ἁρμονίαν.

«Οἱ ποιηταί,» λέγει ὁ Χαζλίτ, «ἀνήκουσιν εἰς φυλήν, ἥτις διαρκεῖ περισσότερον τῶν ἡρώων· ἀναπνέουσι πλειότερον τὸν ἀέρα τῆς ἀθανασίας. Τὰ ἔργα τοῦ Ὁμήρου καὶ Βιργιλίου δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν εἰς τὰς χεῖράς μας, εἰς τὸ προσκεφάλαιόν μας, ἐνῷ ὅ,τι ἔπραξαν οἱ ὑμνούμενοι ἥρωες, οὐδόλως σώζεται. Οἱ συγγραφεῖς, ἀποθανόντες, ζῶσι καὶ ἐνεργοῦσι διὰ τῶν συγγραφῶν, ἐνῷ οἱ ἱστορούμενοι καὶ ὑμνούμενοι, οἱ κατακτηταὶ τοῦ κόσμου εἶναι τέφρα ἐντὸς νεκρικῆς κάλπης. Ἡ συμπάθεια (ἐὰν δύναμαι νὰ ἐκφρασθῶ οὕτω) εἶναι μᾶλλον ζωηρὰ καὶ ἐφικτὴ μεταξὺ δύο ἰδεῶν παρὰ μεταξὺ ἰδέας καὶ πράξεως. Ἡ ἰδέα ἑνοῦται μετὰ τῆς ἰδέας ὡς φλὸξ πρὸς φλόγα· ὅταν ἀποδίδῃ θαυμασμὸν εἰς τὰς σκιὰς τῶν ἡρώων καίει λίβανον ἐπὶ μαρμαρίνων μνημείων. Ἀλλ' οἱ λόγοι, αἱ ἰδέαι, τὰ αἰσθήματα διὰ τοῦ χρόνου συμπήγνυνται καὶ σχηματίζονται εἰς οὐσίαν πραγματικήν. Τὰ σώματα καὶ τὰ ἔργα μεταβάλλονται εἰς κόνιν, καὶ καταρρέουσι μικρὸν προξενοῦντα θόρυβον.—Δὲν ἀναμένει εἰμὴ ἦχος καὶ ἐλαφρὸς καπνός.... Οὐ μόνον δὲ τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου ἐκλείπουσι καὶ ἐξαφανίζονται μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀρεταί του, τὰ κάλλιστα τῶν προτερημάτων του συνοδεύουσιν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ. Μόνον αἱ σκέψεις μένουσιν ἀθάνατοι μεταβιβαζόμεναι ἀνέπαφοι εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Οἱ λόγοι εἶναι τὸ μόνον ὅπερ διαρκεῖ αἰωνίως.» Α. Μ.

ΑΙ ΑΠΟΚΡΕΩ

Ἐκ τῶν τοῦ Αἰμυλίου Σουβέστρ.

11 *Φεβρουαρίου*. Ὁποῖος θόρυβος εἰς τοὺς δρόμους! Πόθεν αἱ κραυγαὶ αὗται καὶ οἱ ἀλαλαγμοί; Ἆ! τώρα ἐνθυμήθην. Εἶνε ἡ τελευταία ἡμέρα τῶν Ἀποκρέω· διέρχονται οἱ μετημφιεσμένοι.

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ καταργήσῃ τὰ βακχεῖα ὄργια τῶν ἀρχαίων χρόνων, μόνον δ' ἤλλαξε τὸ ὄνομα αὐτῶν. Τὸ ὄνομα τὸ δοθὲν εἰς τὰς ἐλευθέρας ταύτας ἡμέρας ἐνθυμίζει τὸ τέλος τῶν συμποσίων καὶ τὸν μέλλοντα νὰ ἐπακολουθήσῃ μῆνα τῆς ἐγκρατείας. Διότι ἀπόκρεως σημαίνει ἀκριβῶς *ἀποχὴν ἀπὸ τοῦ κρέατος*! Εἶνε χωρισμὸς τεσσαρακονθήμερος ἀπὸ τῆς κρεωφαγίας. Ὁ δὲ ἄνθρωπος παρασκευάζεται εἰς τὴν στέρησιν διὰ τοῦ κορεσμοῦ καὶ κολάζεται ὅλαις δυνάμεσι πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὸν ἐξιλασμόν.

Διὰ τί καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς ἀνευρίσκομέν τινα τῶν τρελῶν τούτων ἑορτῶν; Πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἡ σύνεσις εἶνε ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναπαύωνται κατὰ καιροὺς οἱ ἀσθενέστεροι; Τινὲς τῶν μοναχῶν, καταδεδικασμένοι ὑπὸ τῶν τυπικῶν αὐτῶν, ὡς οἱ τραππισταί, εἰς τὴν σιγήν, ἀναλαμβάνουσι τὸν λόγον μόνον ἅπαξ τοῦ μηνός, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πάντες ὁμιλοῦσι ταὐτοχρόνως ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως. Ἴσως τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ κόσμῳ. Ὑποκείμενοι καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὴν κοσμιότητα, τὴν τάξιν, τὴν φρόνησιν, ἀποζημιούμεθα κατὰ τὰς ἀπόκρεω διὰ τὴν μικρὰν ἐκείνην στενοχωρίαν· αἱ ἀσχήμονες ὀρέξεις αἱ τέως πεπιεσμέναι ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ ἡμετέρου ἐγκεφάλου εὑρίσκουσι τότε θύραν ἀνοικτήν. Ὡς τὰς ἡμέρας τῶν Κρονίων, οἱ δοῦλοι γίνονται ἐπὶ βραχὺν χρόνον κύριοι καὶ τὸ πᾶν ἐγκαταλείπεται εἰς τὰς *μωρὰς παρθένους*.

Αἱ κραυγαὶ διπλασιάζονται ἐν ταῖς τριόδοις, πληθύνονται οἱ θίασοι τῶν προσωπειοφόρων, πεζῶν, ἐφ' ἁμάξης, ἐφίππων. Ἀγωνίζονται τίς νὰ φανῇ ζωηρότερος διὰ νὰ διακριθῇ τινὰς ὥρας, διὰ νὰ ἐξεγείρῃ τὴν περιεργίαν ἢ τὸν φθόνον· τέλος δὲ τὴν ἐπαύριον ἀναλαμβάνουσι πάντες κατηφεῖς καὶ ἀπηυδηκότες τὸ ἔνδυμα καὶ τὰς βασάνους τῆς χθές.

Οἴμοι! σκέπτομαι μετὰ λύπης, ἕκαστος ἡμῶν ὁμοιάζει πρὸς τούτους τοὺς προσωπειοφόρους· συχνότατα ὁ βίος ὅλος εἶνε ἄχαρις ἀπόκρεως.

Καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην ἑορτῶν ἀνακουφιζουσῶν τὸ πνεῦμα, ἀναπαυουσῶν τὸ σῶμα, ἱλαρυνουσῶν τὴν ψυχήν. Καὶ δὲν δύνανται λοιπὸν νὰ εὑρεθῶσιν αὗται ἔξω σκαιῶν ἀπολαύσεων; Οἱ οἰκονομολόγοι ζητοῦσιν ἀπὸ μακροῦ χρόνου νὰ εὕρωσι τὴν καλλίστην χρῆσιν τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἆ! πῶς ἐπεθύμουν ἐγὼ νὰ ἦτο δυνατὴ ἡ ἀνακάλυψις τῆς καλλίστης χρήσεως τῶν ὡρῶν τῆς σχολῆς του! Δὲν θὰ εἶνε δύσκολος ἡ εὕρεσις καμάτων διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τίς ὅμως θὰ εὕρῃ δι' αὐτοὺς ἀναψυχάς; Ἂν ἡ ἐργασία παρέχῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἀλλ' ἡ φαιδρότης εἶνε ἡ καθιστῶσα αὐτὸν εὔχυμον. Ὦ φιλόσοφοι, ἀρχίσατε ἐρευνῶντες τὴν εὐφροσύνην, εὕρετε ἡμῖν διασκεδάσεις ἐστερημένας κτηνωδίας, ἀπολαύσεις ἐστερημένας ἐγωϊσμοῦ· ἐπινοήσατε τέλος ἀπόκρεω εὐχάριστον εἰς πάντας καὶ οὐδένα ἀτιμάζουσαν.

Ὥρᾳ τρίτῃ. Ἔκλεισα πάλιν τὸ παράθυρόν μου, ἀνεζωπύρησα τὴν θερμάστραν μου. Ἀφοῦ ἑορτάζει ὅλος ὁ κόσμος, θέλω νὰ ἑορτάσω καὶ ἐγώ.

Digitized by Google

Ἀνάπτω τὸν μικρὸν λύχνον ἐφ' οὗ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας ἑτοιμάζω καφὲν ἐξ ἐκείνου ὃν ὁ υἱὸς τῆς θυρωροῦ μου ἔφερεν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς καὶ λαμβάνω ἐκ τῆς βιβλιοθήκης μου ἕνα τῶν προσφιλῶν μοι συγγραφέων.

Ἰδοὺ ἐν πρώτοις ὁ Ῥαβελαί, ὁ φαιδρὸς ἐφημέριος τοῦ Meudon· ἀλλὰ τὰ πρόσωπα αὐτοῦ ὁμιλοῦσι παρὰ πολὺ τὴν γλῶσσαν τῆς ἀγορᾶς. Ὁ Βολταῖρος· ἀλλά, χλευάζων πάντοτε τοὺς ἀνθρώπους, ἀποθαρρύνει αὐτούς. Ὁ Μολιέρος, ὅστις ἐμποδίζει τὸν γέλωτα καταναγκάζων εἰς σκέψιν. Ὁ Λεσάζ!... σταθῶμεν εἰς αὐτόν. Βαθὺς ὢν μᾶλλον ἢ σοβαρός, κηρύττει τὴν ἀρετὴν προκαλῶν τὸν κατάγελων τῆς κακίας· ἂν δὲ ἡ ἔμπνευσις αὐτοῦ περιέχει ἐνίοτε τὴν πικρίαν, ἀλλὰ περικαλύπτεται πάντοτε διὰ φαιδρότητος. Βλέπει τὰ δεινὰ τοῦ κόσμου χωρὶς νὰ καταφρονῇ αὐτοῦ καὶ γνωρίζει τὴν φαυλότητα αὐτοῦ χωρὶς νά τον μισῇ.

Καλέσωμεν ἐδῶ πάντας τοὺς ἥρωας τῶν ἔργων του, τὸν Γὶλ Βλάς, τὸν Φαβρίκιον, τὸν Σαγγράδον, τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Γρενάδας, τὸν δοῦκα τοῦ Λέρμ, τὴν Αὐγὴν, τὸν Σκιπίωνα. Χαρίεσσαι ἢ ἀστεῖαι εἰκόνες ἀνάστητε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, πληρώσατε τὴν ἐρημίαν μου, μεταφέρατε εἰς αὐτὴν πρὸς ψυχαγωγίαν μου τὴν ἀπόκρεω τοῦ κόσμου οὗτινος εἴσθε ἔξοχοι προσωπειοφόροι.

Δυστυχῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἀποτείνω τὴν ἐπίκλησιν ταύτην, ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἔχω νὰ γράψω ἐπιστολὴν μὴ ἐπιδεχομένην ἀναβολήν. Εἷς τῶν συνοίκων μου ἐν τῷ ὑπερῴῳ ἦλθε νὰ μοί την ζητήσῃ χθές. Εἶνε γερόντιον εὔθυμον, ἔχον τὴν μόνην μανίαν νὰ συλλέγῃ εἰκόνας καὶ χαλκογραφίας. Ἐπιστρέφει σχεδὸν καθ' ἑκάστην οἴκαδε φέρων ἰχνογραφίαν τινὰ ἢ ἐλαιογραφίαν μικρᾶς, ἐννοεῖται, ἀξίας, ἐπειδὴ ἐξεύρω ὅτι ζῇ πενιχρῶς, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἐπιστολὴ ἣν πρόκειται νὰ συντάξω δι' αὐτὸν ἀποδεικνύει τὴν πενίαν του. Πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἔχασε τὸν υἱόν του, νυμφευμένον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ δὲ χήρα αὐτοῦ μείνασα ἄπορος μετὰ μητρὸς γηραιᾶς καὶ ἑνὸς τέκνου, εἶχε γράψει ζητοῦσα ἄσυλον παρ' αὐτῷ. Ὁ κ. Ἀντώνιος μὲ παρακάλεσε πρῶτον μὲν νὰ μεταφράσω τὴν ἐπιστολήν, εἶτα δὲ νὰ γράψω ἀπάντησιν ἀρνητικήν. Εἶχον ὑποσχεθῆ διὰ σήμερον τὴν ἀπάντησιν ταύτην· ἂς ἐκπληρώσω πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν ὑπόσχεσίν μου.

... Τὸ φύλλον τοῦ ἐπιστολικοῦ χάρτου κεῖται ἐνώπιόν μου· ἐβύθισα τὸν κάλαμόν μου εἰς τὸ μελανοδοχεῖον καὶ ξέω τὸ μέτωπον ἵνα προκαλέσω τὴν ἔκρηξιν ἰδεῶν, ὅτε παρατηρῶ ὅτι μοὶ λείπει τὸ λεξικόν μου. Ὁ δὲ Παρισῖνος ὁ θέλων νὰ λαλήσῃ ἀγγλικὰ ἄνευ λεξικοῦ ὁμοιάζει πρὸς βρέφος ὅπερ ἀφέθη νὰ βαίνῃ χωρὶς νὰ κρατῆται. Τὸ ἔδαφος τρέμει ὑπὸ τοὺς πόδας του καὶ κλονίζεται εἰς τὸ πρῶτον βῆμα. Τρέχω λοιπὸν εἰς τοῦ βιβλιοδέτου μου, ἔνθα εὑρίσκετο τὸ λεξικόν μου· κατοικεῖ δὲ οὗτος ἐν γείτονι οἴκῳ.

Ἡ θύρα εἶνε ἡμιάνοικτος. Ἀκούω ὑποκώφους οἰμωγάς· εἰσέρχομαι χωρὶς νὰ κτυπήσω καὶ βλέπω τὸν τεχνίτην πρὸ τῆς κλίνης τοῦ συγκατοίκου του, κατεχομένου ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ καὶ παραληροῦντος. Ὁ Πέτρος τὸν θεωρεῖ μετά τινος συγκεχυμένης δυσθυμίας. Μανθάνω δὲ παρ' αὐτοῦ ὅτι ὁ *κουμπάρος* του δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐγερθῇ τὴν πρωΐαν καὶ ὅτι ἔκτοτε εὑρίσκετο χειρότερα ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν.

Ἠρώτησα ἂν ἐμήνυσαν νὰ φέρωσιν ἰατρόν.

— Ναί, μάλιστα! ἀποκρίνεται ὁ Πέτρος ἀποτόμως, δι' αὐτὸ χρειάζονται παράδες καὶ ὁ *κουμπάρος* ἄλλο δὲν οἰκονόμησε παρὰ χρέη.

— Ἀλλὰ σύ, εἶπον ὀλίγον ἐκπεπληγμένος, δὲν εἶσαι φίλος του;

— Σωστά! διακόπτει ὁ βιβλιοδέτης· βέβαια εἶμαι φίλος του ὅπως τὸ ἄλογο τὸ δεξὶ εἶνε φίλος τοῦ ἀλόγου τοῦ ζερβιοῦ, φθάνει καθένα νὰ σέρνῃ τὸ κάρρο γιὰ λογαριασμό του καὶ νὰ τρώγῃ χωριστὰ τὴ βρώμη του.

— Ἀλλὰ βέβαια δὲν σκέπτεσαι νά τον ἀφήσῃς ἀπεριποίητον;

— Μπᾶ! ὅσῳ γι' αὐτὸ 'μπορεῖ νὰ καλοξαπλωθῇ διάπλατα 'ς τὸ κρεββάτι γιατὶ ἐγὼ ἔχω νὰ πάω 'ς τὸ χορό.

— Τὸν ἀφίνεις μόνον;

— Ὄχι λοιπὸν νὰ χάσω ἐγὼ τὴ διασκέδασί μου, ἐπειδήτις ὁ *κουμπάρος* ἔχει τὸ κεφάλι ζαλισμένο; ἐρωτᾷ μετὰ τραχύτητος ὁ Πέτρος. Ἔχω νάνταμωθῶ μὲ τοὺς ἄλλους εἰς τοῦ μαστρο-Δημήτρι. Ὅποιος ἔχῃ χαλασμένο τὸ στομάχι του ἂς 'πάρῃ φασκομηλιά· δὲν εἶνε 'δικός μου λογαριασμός.

Ταῦτα δὲ λέγων ἀνοίγει δέμα τι ὅθεν ἐξάγει στολὴν βαστάζου καὶ ἀρχίζει νὰ μεταμφιέννυται.

Μάτην προσπαθῶ νὰ ἐμπνεύσω αὐτῷ αἰσθήματα φιλανθρωπίας πρὸς τὸν δυστυχῆ τὸν στενάζοντα ἐκεῖ πλησίον αὐτοῦ· παραδεδομένος ὅλῃ ψυχῇ εἰς τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναμενούσης αὐτὸν ἡδονῆς, ὁ Πέτρος ἀκροᾶταί μου ἀνησύχως· τέλος δέ, γενόμενος ἐκτὸς ἐμαυτοῦ ὑπὸ τοῦ κτηνώδους τούτου ἐγωϊσμοῦ, ἀπὸ τῶν παρατηρήσεων μεταβαίνω εἰς τὰς ἐπιπλήξεις καὶ καθιστῶ αὐτὸν ὑπεύθυνον ἐπὶ ταῖς συνεπείαις ἃς δύναται νὰ ἔχῃ διὰ τὸν ἀσθενῆ ἐγκατάλειψις τοιαύτη.

Τότε πλέον ὁ βιβλιοδέτης, ὅστις ἦτο ἕτοιμος νὰ ἀναχωρήσῃ, σταματᾷ.

— Μά, διάβολε, τί θέλεις λοιπὸν νὰ κάμω; ἀνακραυγάζει κτυπῶν τὸν πόδα· σοῦ φαίνεται πῶς εἶμαι ὑποχρεωμένος ἐγὼ νὰ περάσω τὸ καρναβάλι μου ζεσταίνοντας ποδόλουτρα;

— Εἶσαι ὑποχρεωμένος νὰ μὴ ἀφήσῃς ἕνα

Digitized by Google

συνάδελφόν σου νάποθάνῃ ἀβοήθητος! τῷ εἶπον.

— Ἂς 'πάῃ τότε 'ς τὸ νοσοκομεῖο!

— Μόνος; πῶς θὰ ἐμπορέσῃ;

Ὁ Πέτρος δεικνύει διά τινος σχήματος ὅτι ἐπῆρε τὴν ἀπόφασίν του.

— Καλὰ λοιπόν, θά τον 'πάω ἐγώ, λέγει· καὶ ἔτσι τὸν ξεφορτόνομαι καὶ μιὰν ὥρα ἀρχήτερα. Ἔλα, σήκω, κουμπάρε.

Σείει τὸν σύνοικον αὐτοῦ ὅστις κατέκειτο ἐπὶ τῆς κλίνης ἐνδεδυμένος. Κάμνω εἰς αὐτὸν τὴν παρατήρησιν ὅτι εἶνε παρὰ πολὺ ἀδύνατος καὶ δὲν δύναται νὰ περιπατήσῃ· ἀλλ' ὁ βιβλιοδέτης δὲν ἀκούει· τὸν βιάζει νὰ ἐγερθῇ, σύρει αὐτὸν ὑποστηρίζων καὶ φθάνει εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ θυρωροῦ ὅστις τρέχει νὰ φέρῃ ἅμαξαν. Βλέπω τὸν ἀσθενῆ ἀναβαίνοντα σχεδὸν λιπόθυμον εἰς τὴν ἅμαξαν μετὰ τοῦ ἀνυπομόνου μετημφιεσμένου καὶ ἀμφότεροι ἀπέρχονται ὁ μὲν ἵν' ἀποθάνῃ ἴσως, ὁ δὲ διὰ νὰ δειπνήσῃ καὶ διασκεδάσῃ!

Ἓξ ὧραι. Μεταβὰς ἐκτύπησα τὴν θύραν τοῦ γείτονος, ὅστις μοὶ ἤνοιξεν ἰδίᾳ χειρὶ καὶ εἰς ὃν ἔδωκα τὴν ἐπιστολὴν τὴν τέλος γραφεῖσαν καὶ προωρισμένην διὰ τὴν χήραν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ κύριος Ἀντώνιος μ' εὐχαρίστησεν εἰλικρινῶς καί με παρεκάλεσε νὰ καθήσω.

Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν εἰσηρχόμην εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ γηραιοῦ συλλογέως. Τοιχόχαρτα κεκηλιδωμένα ὑπὸ τῆς ὑγρασίας καὶ ὧν τὰ ῥάκη κρέμανται τῇδε κἀκεῖσε, ἑστία ἐσβεσμένη, κλίνη ἐκ λωρίων, δύο καθίσματα μὲ ἄχυρον χαλασμένον. εἶνε τὰ μόνα σκεύη τοῦ δωματίου. Εἰς δὲ τὸ βάθος φαίνονται πολλαὶ ἰχνογραφίαι ἐπισεσωρευμέναι καὶ ἐλαιογραφίαι ἄνευ πλαισίων γυρισμέναι κατάτοιχα.

Καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆλθον ὁ γέρων ἐδείπνει, τρώγων κύταλα ἄρτου σκληροῦ ἅτινα διέβρεχεν ἐντὸς ποτηρίου ὕδατος μετὰ ζαχχάρεως. Παρετήρησεν ὅτι τὸ βλέμμα μου καθηλοῦτο ἐπὶ τοῦ μοναχικοῦ ἐκείνου γεύματος καὶ ἠρυθρίασεν ὀλίγον.

— Τὸ γεῦμά μου δὲν ἔχει τίποτε τὸ δελεαστικὸν δι' ὑμᾶς, γεῖτον, εἶπε μειδιῶν.

Ἀπεκρίθην ὅτι τὸ εὕρισκον τοὐλάχιστον πολὺ φιλοσοφικὸν ὡς γεῦμα τῶν ἀπόκρεω. Ὁ κύριος Ἀντώνιος ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκάθησε πάλιν εἰς τὴν τράπεζαν.

— Καθεὶς ἑορτάζει τὰς ἐπισήμους ἡμέρας κατὰ τὸν τρόπον του, ἐπανέλαβεν ἀρχίζων πάλιν νὰ ἐμβαπτίζῃ χόραν εἰς τὸ ποτήριόν του. Ὑπάρχουσι λαίμαργοι διαφόρων εἰδῶν, οὐδ' εἶνε πᾶσαι αἱ ἑστιάσεις προωρισμέναι εἰς θεραπείαν τοῦ οὐρανίσκου· ὑπάρχουσι καὶ εὐωχίαι διὰ τὰ ὦτα καὶ διὰ τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἔρριψα τὸ βλέμμα ἀκουσίως περὶ ἐμαυτὸν οἱονεὶ ἀναζητῶν τὸ ἀόρατον συμπόσιον τὸ δυνάμενον νὰ ἀντισηκώσῃ τὴν ἀνεπάρκειαν γεύματος οὕτω πενιχροῦ.

Μ' ἐνόησε δ' ἐκεῖνος βεβαίως, διότι ἠγέρθη μετὰ τῆς ἐπιδεικτικῆς βραδύτητος ἀνδρὸς βεβαίου περὶ ἐκείνου ὅπερ μέλλει νὰ πράξῃ, ἐσκάλισεν ὄπισθεν διαφόρων εἰκόνων καὶ τέλος ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν ζωγραφίαν ἣν ἐκαθάρισε διὰ τῆς χειρὸς καὶ φέρων ἔθηκεν αὐτὴν σιγηλῶς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λυχνίας.

Παρίστανε δὲ ἡ εἰκὼν ὡραῖον γέροντα, ὅστις καθήμενος εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τῆς γυναικός, τῆς θυγατρὸς καὶ τῶν τέκνων του ᾄδει, βοηθούμενος ὑπὸ μουσικῶν οἵτινες φαίνονται ὄπισθεν τῶν συνδαιτυμόνων. Ἀνεγνώρισα ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν σύνθεσιν ταύτην ἣν πολλάκις εἶχον θαυμάσει ἐν τῷ Λούβρῳ καὶ εἶπον ὅτι εἶνε ἄριστον ἀντίγραφον τοῦ Ἰορδάενς.

— Ἀντίγραφον! ἀνέκραξεν ὁ κύριος Ἀντώνιος· εἴπατε μᾶλλον ἀρχέγραφον, γεῖτον, καὶ δὴ ἀρχέγραφον ἀναδιορθωθὲν ὑπὸ τοῦ Ῥοῦβενς. Ἴδετε πρὸ πάντων τοῦ γέροντος τὴν κεφαλήν, τὴν ἐσθῆτα τῆς νεαρᾶς γυναικὸς καὶ τὰ πάρεργα. Θὰ ἠδύνατό τις νὰ μετρήσῃ τὰς *κονδυλιὰς* τοῦ ζωγράφου ἐκείνου τοῦ γίγαντος περὶ τὸν χρωματισμόν. Δὲν εἶνε μόνον ἀριστοτέχνημα, κύριε, εἶνε θησαυρός, εἶνε ἅγιον λείψανον! Ἡ ἐλαιογραφία ἐν τῷ Λούβρῳ θεωρεῖται μαργαρίτης, ἀλλ' αὐτὴ εἶνε ἀδάμας.

Στηρίζων δὲ τὴν ζωγραφίαν ἐπὶ τῆς ἑστίας οὕτως ὥστε νὰ πέσῃ ἐπ' αὐτὴν τὸ φῶς καταλλήλως, ἐπανέλαβε πάλιν τὴν προτέραν του θέσιν, διαβρέχων τὸν ἄρτον, χωρὶς νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ θαυμασίου πίνακος. Ὁ βλέπων τὸν γέροντα θὰ ἔλεγεν ὅτι ἡ θέα τῆς εἰκόνος παρεῖχεν εἰς τὰ κύταλα τοῦ ἄρτου ἁπαλότητα ἀπροσδόκητον· ἔτρωγεν αὐτὰ βραδέως οἱονεὶ ἐντρυφῶν καὶ ἐκένου τὸ ποτήριόν του ῥοφῶν κατ' ὀλίγον. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του οἱ ἐρρυτιδωμένοι εἶχον ἱλαρυνθῆ, οἱ ῥώθωνες ἐξωγκοῦντο. Παριστάμην ἀληθῶς *εἰς εὐωχίαν τοῦ βλέμματος,* ὡς ἐκεῖνος τὴν εἶχε καλέσει.

— Βλέπετε, ὅτι ἑορτάζω καὶ ἐγώ, ἀνέλαβε, σείων τὴν κεφαλὴν θριαμβευτικῶς· ἄλλοι θὰ τρέξωσι σήμερον εἰς ἑστιατόρια καὶ χορούς, ἀλλ' ἐγὼ ἐπεδαψίλευσα ἐμαυτῷ ταύτην ἐδῶ τὴν θυμηδίαν διὰ νὰ ἑορτάσω τὰς ἀπόκρεω.

— Ἀλλ' ἂν ἡ εἰκὼν αὕτη εἶνε ἀληθῶς οὕτω βαρύτιμος, ἀπήντησα, πρέπει νὰ στοιχίζῃ πολλά.

— Αἴ! αἴ! εἶπεν ὁ κύριος Ἀντώνιος μετὰ νωχελείας ἀλαζονικῆς, ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρός της καὶ παρουσιασθῇ καλὸς ἐραστής, αὐτὸ ποῦ βλέπετε ἐμπορεῖ νὰ ἀξίζῃ χαμμίαν εἰκοσαριὰ χιλιάδας φράγκα.

Ἀνεσκίρτησα καὶ ὠπισθοχώρησα.

— Καὶ σεῖς τὴν ἠγοράσατε; ἀνέκραξα.

— Διὰ τίποτε, ἀπήντησε, καταβιβάζων τὴν φωνήν· αὐτοὶ οἱ ῥωποπῶλαι εἶνε ὄνοι· ὁ ἰδικός μου ἐξέλαβεν αὐτὴν τὴν εἰκόνα ὡς ἀντίγραφον μαθητοῦ, μοὶ τὴν ἀφῆκε διὰ πεντήκοντα εἰκο-

Digitized by Google

σόφραγκα τοῖς μετρητοῖς! σήμερον τὴν πρωΐαν τοῦ τα ἐπῆγα, καὶ τώρα τοῦ κάκου θὰ ἤθελε νὰ 'πάρῃ ὀπίσω τὸν λόγον του.

— Τὴν πρωΐαν; ἐπανέλαβον, ἐπαναφέρων ἀκουσίως τὰ βλέμματά μου εἰς τὴν ἀρνητικὴν ἀπάντησιν ἣν με παρεκάλεσεν ὁ κύριος Ἀντώνιος νὰ γράψω πρὸς τὴν χήραν τοῦ υἱοῦ του καὶ ἥτις ἔκειτο ἔτι ἐπὶ τῆς μικρᾶς τραπέζης.

Οὐδαμῶς προςέσχεν εἰς τὴν ἐπιφώνησίν μου καὶ ἐξηκολούθησε θαυμάζων τὸ ἔργον τοῦ Ἰορδάενς ὡςεὶ ἐν ἐκστάσει.

— Ὁποία τέχνη περὶ τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν ἐπισκίασιν! ἐψιθύριζε τραγανίζων τὸ τελευταῖόν του κύταλον ἐν τρυφῇ· ὁποία ἔμφασις, ὁποῖον πῦρ! Ποῦ ἄλλου ἐμπορεῖ τις νὰ εὕρῃ τὴν διαφάνειαν αὐτὴν τῶν χρωματισμῶν, τὴν μαγίαν αὐτὴν τῶν ἀντανακλάσεων, τὴν δύναμιν ταύτην, τὴν φυσικότητα αὐτήν;

Ἐπειδὴ δὲ ἠκροώμην αὐτοῦ μένων ἀκίνητος, ἐξέλαβε τὴν ἔκπληξίν μου ἀντὶ θαυμασμοῦ καὶ κτυπῶν μου τὴν ὠμοπλάτην·

— Εἴσθε ἔκθαμβος, ἀνέκραξε φαιδρός, δὲν ἐφαντάζεσθε ὅτι θὰ ἴδητε τοιοῦτον θησαυρόν! Τί λέγετε περὶ τῆς ἀγορᾶς μου;

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀπήντησα σοβαρῶς· ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ἠδύνασθε νὰ κάμητε ἀγορὰν καλητέραν.

Ὁ κύριος Ἀντώνιος ὕψωσε τὴν κεφαλήν.

— Καὶ πῶς; ἀνέκραξε· μὲ νομίζετε ἄνθρωπον δυνάμενον νἀπατηθῇ περὶ τὴν ἀξίαν ζωγραφίας τινὸς ἢ περὶ τὴν τιμὴν αὐτῆς;

— Οὐδαμῶς παραγνωρίζω οὔτε τὴν ὑμετέραν φιλοκαλίαν, οὔτε τὰς καλλιτεχνικὰς ὑμῶν γνώσεις· ἀλλὰ φρονῶ εὐπαρρησιάστως ὅτι ἀντὶ τῆς τιμῆς τῆς ζωγραφίας ἥτις εἰκονίζει ὑμῖν τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο συμπόσιον ἠδύνασθε νὰ ἔχητε . . .

— Τί λοιπόν;

— Τὴν οἰκογένειαν αὐτήν, κύριε.

Ὁ γηραιὸς συλλογεὺς ἔρριψεν ἐπ' ἐμὲ βλέμμα ἐμφαῖνον οὐχὶ ὀργήν, ἀλλὰ περιφρόνησιν. Προφανῶς ἀπεδεικνυόμην εἰς αὐτὸν βάρβαρος, ἀνίκανος νὰ ἐννοήσω τὰς καλὰς τέχνας καὶ ἀνάξιος νἀπολαύσω αὐτῶν. Ἠγέρθη χωρὶς νἀπαντήσῃ, ἔλαβε πάλιν ἀποτόμως τὴν ζωγραφίαν τοῦ Ἰορδάενς καὶ την ἐπανέφερεν εἰς τὴν κρύπτην αὐτῆς ὄπισθεν τῶν ἰχνογραφιῶν.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔδειξεν ὅτι με ἀποχαιρετίζει· ἐχαιρέτισα καὶ ἐξῆλθον.

Ὥρα ἑβδόμη. Ἐπιστρέψας οἴκοι εὑρίσκω τὸ ὕδωρ μου βράζον ἐπὶ τῆς μικρᾶς μου λυχνίας· ἀρχίζω νἀλέθω τὸν καφὲν καὶ ἑτοιμάζω τὴν πρόχουν.

Ἡ προετοιμασία τοῦ καφὲ εἶνε διὰ τὸν ζῶντα βίον μονήρη ἡ λεπτοτάτη καὶ τερπνοτάτη τῶν οἰκιακῶν ἀσχολιῶν, εἶνε τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν οἰκιακῶν ἔργων τοῦ ἀγάμου.

Ὁ καφὲς εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, τὸ μεταίχμιον μεταξὺ τῆς τροφῆς τῆς σωματικῆς καὶ τῆς τροφῆς τῆς πνευματικῆς. Ἐπενεργεῖ δ' εὐχαρίστως συγχρόνως ἐπί τε τὰς αἰσθήσεις καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν. Καὶ αὐτὸ τὸ ἄρωμά του μόνον παρέχει εἰς τὸ πνεῦμα οὐκ οἶδα ποίαν φαιδρὰν ἐνέργειαν· εἶνε δαίμων δανείζων τὰς πτέρυγας αὐτοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν φαντασίαν καὶ μετάγων αὐτὴν εἰς τὰς χώρας τῆς Χαλιμᾶς. Ὅταν εἶμαι χωμένος εἰς τὴν παλαιάν μου πολυθρόναν μὲ τοὺς πόδας ἐξηπλωμένους πρὸ ἑστίας σπινθηρακιζούσης, καὶ τὸ οὖς μου θωπεύηται ὑπὸ τοῦ κελαρισμοῦ τοῦ *ἰμπρικίου* ὅπερ φαίνεται οἱονεὶ συνδιαλεγόμενον μετὰ τῶν πυροστατῶν του, ἡ δὲ ὄσφρησις ἐξερεθίζεται ἡδέως ὑπὸ τῶν ἀρωμάτων τοῦ ἀραβικοῦ κόκκου, ἔχω δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμισκεπεῖς ὑπὸ τοῦ καταβιβασμένου σκούφου μου, μοὶ φαίνεται πολλάκις ὅτι ἑκάστη νιφὰς τοῦ ἀρωματικοῦ ἀτμοῦ περιβάλλεται σχῆμά τι ὡρισμένον καὶ βλέπω ἐν αὐταῖς κατὰ σειράν, ὡς ἐν ταῖς ἀντανακλάσεσι τῶν ἐρήμων, τὰς διαφόρους εἰκόνας ὧν εὔχομαι καὶ ποθῶ τὴν πραγμάτευσιν.

Κατ' ἀρχὰς ὁ ἀτμὸς μεγεθύνεται, χρωματίζεται καὶ βλέπω οἰκίσκον εἰς τὰς κλιτύας λόφου· ὄπισθεν δ' αὐτοῦ ἐκτείνεται κῆπος περιφρασσόμενος ὑπὸ λευκακανθῶν καὶ διαρρεόμενος ὑπὸ ῥυακίου, εἰς οὗ τὰς ὄχθας ἀκούω βομβούσας τὰς μελίσσας.

Ἔπειτα τὸ τοπεῖον αὐξάνει ἀκόμη. Βλέπω ἀγροὺς καταφύτους ὑπὸ μηλεῶν καὶ διακρίνω ἐζευγμένον ἄροτρον ἀναμένον τὸν κύριόν του. Ἀπώτερον, ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ δάσους ἀντηχοῦντος ὑπὸ τῶν κτύπων τῆς ἀξίνης, ἀναγνωρίζω τὴν καλύβην τοῦ ξυλοσχίστου, ἔχουσαν στέγασμα ἐκ χλόης καὶ σχιδῶν.

Καὶ ἐν μέσῳ πασῶν τούτων τῶν ἀγροτικῶν εἰκόνων μοὶ φαίνεται ὅτι βλέπω οἱονεὶ παράστασίν τινα ἐμοῦ αὐτοῦ κυμαινομένου καὶ διελαύνοντος! Τὸ φάντασμά μου περιφέρεται ἐν τῷ ὀνείρῳ μου.

Οἱ ἀναβρασμοὶ τοῦ ὕδατος ἀπειλοῦντος νὰ ἐκχειλισθῇ μὲ ἀναγκάζουσι νὰ διακόψω τὴν μελέτην ταύτην ἵνα ῥίψω εἰς τὸ *ἰμπρίκιον* τὸν καφέν. Τότε δ' ἀναλογίζομαι ὅτι δὲν ἔχω γάλα· λαμβάνω τὸ δοχεῖον καὶ κατέρχομαι εἰς τῆς γαλακτοπώλιδος.

Ἡ μάνα Διονυσοῦλα εἶνε ῥωμαλέα χωρικὴ ἐλθοῦσα ἐν νεωτάτῃ ἡλικίᾳ ἐκ Σαβοΐας καὶ ἥτις παρὰ τὰς συνηθείας τῶν συμπατριωτῶν της δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν χώραν της. Δὲν ἔχει οὔτε σύζυγον οὔτε τέκνα, καίπερ ἀποκαλουμένη μήτηρ· ἀλλ' ἠξιώθη τοῦ ὀνόματος *μάνας* ἕνεκα τῆς ἀπαύστου ἀγαθότητος αὐτῆς. Γενναῖον πλάσμα, ἐγκαταλελειμμένον ἐν τῷ ἐγκοσμίῳ ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγῶνι, εὗρεν ἐν τῷ κόσμῳ τὴν μετρίαν της θέσιν ἐργαζο-

Digitized by Google

μένη, ᾄδουσα, προστρέχουσα ἀρωγὸς τῶν ἄλλων καὶ ἀφίνουσα τὰ λοιπὰ εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ Θεοῦ.

Μόλις φθάσας εἰς τὴν θύραν τῆς γαλακτοπώλιδος, ἀκούω ἀδιαλείπτους καγχασμούς. Ἔν τινι δὲ τῶν γωνιῶν τοῦ γαλακτοπωλείου τρία παιδία κάθηνται χαμαί, φέροντα τὴν καπνισμένην ἐνδυμασίαν τῶν μικρῶν Σαβαυδῶν, καὶ κρατοῦσιν ἐν χερσὶν μεγάλα τεμάχια βουτυρωμένου ἄρτου καὶ τυροῦ. Τὸ νεώτατον αὐτῶν εἶχε πασαλειφθῆ τὸ πρόσωπον ἕως τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐκ τούτου προήρχετο ἡ πολλὴ ἐκείνη φαιδρότης.

Ἡ μάνα Διονυσοῦλα μοὶ δεικνύει τὰ παιδία.

— Γιὰ 'δὲς ἐδῶ αὐτὰ τὰ ἄθῳα, τί φαεῖ 'ποῦ σοῦ κάνουν, εἶπε θωπεύουσα διὰ τῆς χειρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ μικροῦ λαιμάργου.

— Δὲν εἶχε προγευθῆ ἀκόμη, παρατηρεῖ ὁ σύντροφός του, δικαιολογῶν αὐτόν.

— Φτωχούλι μου! εἶπεν ἡ γαλακτόπωλις· τὰ καϋμένα σοῦ εἶνε ἀφημένα χωρὶς προστάτην εἰς τοὺς πέντε δρόμους καὶ δὲν ἔχουν ἄλλον πατέρα παρὰ τὸν Θεόν!

— Καὶ δι' αὐτὸ χρησιμεύεις σὺ εἰς αὐτὰ ὡς μήτηρ; ὑπέλαβον μειλιχίως.

— Ὅ τι κάνω εἶνε πολὺ ὀλίγον, εἶπεν ἡ μάνα Διονυσοῦλα, μετροῦσα τὸ γάλα μου· ἀλλὰ κάθε 'μέρα μαζεύω μερικὰ ἀπὸ τὸν δρόμον διὰ νὰ φᾶνε μιὰ φορὰ καὶ νὰ χορτάσουν. Ἀγαπημένα μου παιδιά! ἡ μητέρες τους θὰ μοῦ το ἀνταποδώσουν μιὰν ἡμέραν 'ς τὸν παράδεισο. Κ' ἔπειτα, τί νά σας 'πῶ, μοῦ ἐνθυμίζουν καὶ τὰ βουνά μου! Ὅταν τραγουδοῦν τὸ τραγουδάκι τους καὶ χορεύουν, μοῦ φαίνεται πάντα 'πῶς ξαναβλέπω τὸν παπποῦ μας.

Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς χωρικῆς ἐνοτίσθησαν ἐν ᾧ ἔλεγε ταῦτα.

— Οὕτω λοιπὸν μόνη πληρωμὴ τῆς εὐεργεσίας ἣν τοῖς παρέχεις εἶνε αἱ ἀναμνήσεις σου; ὑπέλαβον.

— Ναί, ναί, εἶπε! καὶ ἡ χαρά των! Τὰ γέλοια αὐτῶν τῶν μικρῶν, κύριε, εἶνε 'σὰν τὸ κελάδημα τοῦ πουλιοῦ· δὲν 'ξέρω εἶνε 'σὰν νὰ δίνουν εὐχαρίστησι καὶ θάρρος διὰ νὰ ζήσῃ κανείς.

Λέγουσα δὲ ταῦτα παρεσκεύαζε νέα τεμάχια ἄρτου, προσθέτουσα καὶ μῆλα καὶ ὀλίγα κάρυα.

— Ἐλᾶτε, ἀγγελούδια μου, ἀνέκραξε, βάλετε αὐτὰ 'ς τὴν τζέπη σας γι' αὔριο.

Ἔπειτα δὲ στρεφομένη πρός με,

— Σήμερα ἀφανίζομαι, προσέθηκεν, ἀλλὰ πρέπει νὰ γιορτάσω καὶ ἐγὼ ταὶς ἀποκριαίς.

Ἀνεχώρησα χωρὶς νὰ εἴπω λέξιν· ἤμην λίαν συγκεκινημένος.

Τέλος λοιπὸν εἶχον ἀνακαλύψει τὸ ζητούμενον, τὴν ἀληθῆ ἡδονήν. Ἀφ' οὗ πρῶτον εἶχον ἴδει τὸν ἐγωϊσμὸν τῆς φιληδονίας καὶ τοῦ καθαροῦ νοῦ εὕρισκον τὴν εὐφρόσυνον ἀφοσίωσιν τῆς ἀγαθότητος. Ὁ Πέτρος, ὁ κὺρ Ἀντώνιος καὶ ἡ μάνα Διονυσοῦλα εἶχον ἑορτάσει τὰς ἀπόκρεω· ἀλλὰ διὰ μὲν τοὺς δύο πρώτους ἡ ἑορτὴ ὑπῆρξε τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ πνεύματος, διὰ δὲ τὴν τρίτην ὑπῆρξεν ἑορτὴ τῆς καρδίας. **Λ.

ΤΑ ΠΤΗΝΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΤΟΥΡΚΟΙΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου.

Τὴν συμπάθειαν καὶ ἐλεημοσύνην ὁ Τοῦρκος ἐπεκτείνει ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν ὁμοφυῶν του ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀλόγων ζώων, καὶ κατ' ἐξοχὴν τῶν ἀβλαβεστέρων ἢ ὠφελιμωτέρων. Ἐκ τούτου ἡ πληθὺς ἐκείνη τῶν ἀγρίων περιστερῶν καὶ τῶν κατοικιδίων τρυγόνων,[1] αἱ ὁποῖαι γεννοβολοῦσι καὶ τρέφονται εἰς πολλὰ τζαμία· πληθὺς τοσαύτη, ὥστε ἐπὶ τῶν γεννημάτων τῶν μεταφερομένων εἰς τὸ Πέραν διὰ θαλάσσης, τὰ ὁποῖα ἐμονοπώλει, ὡς γνωστόν, ἄχρις οὗ πρὸ πολλοῦ ἡ Κυβέρνησις, ἐκπίπτεται τόσον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν διὰ τὰ πτηνὰ ταῦτα, τὰ ὁποῖα, ἅμα ἴδωσι τὸ πορθμεῖον κινούμενον, ἐπιπίπτουσιν ἐπὶ τοῦ ἐν αὐτῷ χύδην ἐπισεσωρευομένου σίτου τόσον πολλά, ὥστε μερικά, μὴ εὑρίσκοντα ἐπὶ τοῦ σωροῦ τόπον, περιμένουσι τὴν σειρὰν αὐτῶν σκαλωμένα εἰς τῶν κωπηλατῶν τοὺς ὤμους.

Ἐπίσης ἱεροὶ θεωροῦνται καὶ οἱ πυργῖται στρουθοὶ (τὰ σπουργίτια), πρὸς ἐμφώλευσιν τῶν ὁποίων ὅλαι αἱ Τουρκικαὶ οἰκίαι ἔχουσιν ἔξωθεν τῶν τειχῶν αὐτῶν ἐπίτηδες κτισμένας νεοττιὰς εἰς σχῆμα οἰκίσκων. Καὶ ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὁ καθ' ἡμᾶς γνωστὸς Τσελεμπῆ-Ἐφέντης, καταντήσας εἰς εἶδος ἀτροφίας περὶ τὸ γῆράς του, ἐπειδὴ οἱ ἰατροὶ τῷ διώρισαν νὰ τρώγῃ ὀρύζιον βρασμένον εἰς τὸν ζωμὸν τῶν μικρῶν πτηνῶν τούτων, δὲν ἐτόλμησε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν συμβουλήν, πρὶν ὁ Ἰμάμης τοῦ μαχαλέτου τῷ ἔδωκε τὴν ἄδειαν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ διδῃ ἓν φλωρίον ἀντὶ ἑκάστου πυργίτου εἰς τὸ Πτωχοτροφεῖον.

Ἀλλὰ τὸ σέβας τῶν Μωαμεθανῶν πρὸς τοὺς πελαργοὺς (λεϊλέκια) δὲν ἔχει μόνην αἰτίαν ὅτι καταδιώκουσι πρὸς τροφὴν αὐτῶν τὰ ὀφείδια καὶ τὰ ἄλλα φαρμακερὰ ἑρπετά, ἀλλ' ἀκόμη καὶ διότι τοὺς φρονοῦσιν ἀπερχομένους κατ' ἔτος εἰς τὴν Μέκκαν, ὅθεν καὶ τοὺς ὀνομάζουσι προσκυνητὰς (χατζῆ), καὶ πιστεύουσιν ἑπομένως ὅτι εἰς ὁποίαν οἰκίαν ἐπάνω νεοττοποιήσωσιν, ἐκεῖ οὔτε πανώλη οὔτε πυρκαϊὰ πλησιάζει· καὶ οὐαὶ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς βλάψῃ! Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Lady Montagüe, ἀστεϊζομένη, λέγει ὅτι «οἱ εὐτυχέστεροι ὑπήκοοι τῆς Τουρκίας εἶνε οἱ πελαργοί.» Τὴν αὐτὴν ἀσυλίαν ἀπολαμβάνουσι τὰ πτηνὰ ταῦτα καὶ εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, καὶ τοῦτο ἐξηγεῖ διατὶ καὶ αἱ ἴβεις

1. Περὶ τῶν σκύλλων παρὰ τοῖς Τούρκοις ἰδὲ τόμ. Ε' τῆς Ἑστίας. Σ. τ. Δ.

Digitized by Google

εἰς τὴν Αἴγυπτον τὸ πάλαι ἐτιμῶντο ὡς εὐεργέται τοῦ τόπου.

Τῆς συμπαθοῦς διαθέσεως ταύτης τῶν Τούρκων ὡς πρὸς τὰ ζῶα θρυλλοῦνται διάφορα διηγήματα, ἐν οἷς καὶ τὸ ἑξῆς, ἀποδιδόμενον παρά τινων μὲν εἰς Σουλτὰν-Μουρὰδ τὸν Δ', παρ' ἄλλων δὲ εἰς ναύαρχόν τινα (καπετὰν-πασσᾶν), ὅστις, περιπολῶν ποτε τὴν πόλιν τῆς Χίου, ἠρώτησε τίνος ἦσαν τέσσαρα-πέντε κάτισχνα ὀνάρια, τὰ ὁποῖα, φορτωμένα πέτρας, εἶδε νὰ στέκωσι δεδεμένα εἰς οἰκίας τινὸς τὴν θύραν, καὶ μαθὼν ὅτι οἱ κύριοι αὐτῶν ἐγευμάτιζον ἐκεῖ πλησίον, ἐξηκολούθησε τὴν περιοδείαν του· ἀλλ' ἐπιστρέφων εἶδεν ἀκόμη δεμένα εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τὰ ἄθλια ἐκεῖνα ζῶα. Προσκαλέσας τότε τοὺς κυρίους αὐτῶν, τοὺς εἶπεν ὅτι, ἀφοῦ ἔφαγον αὐτοί, δίκαιον ἦτο νὰ φάγωσι καὶ οἱ ὄνοι των. Οἱ χωρικοὶ ηὗραν εὐλογωτάτην τὴν πρότασιν· ἀλλ' ἀπόρησαν ὅταν ὁ Πασσᾶς ἐπρόσθεσεν, ὡς ἐπίσης δίκαιον, ὅτι ἐν ὅσῳ τὰ ζῶα τρώγουσι, νὰ περιμένωσιν αὐτοὶ ὄρθιοι πρὸ τῆς θύρας, φορτωμένοι τὰ σαγμάρια ἐκείνων.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

81.

Οὐδὲν ἄλλο δυνάμεθα νὰ ἀγαπήσωμεν, εἰμὴ ὅ,τι εἰς ἡμᾶς ἀναφέρεται. Χάριν δὲ τῶν ἡμετέρων ὀρέξεων καὶ τῶν ἡμετέρων ἡδονῶν προτιμῶμεν ἡμῶν αὐτῶν τοὺς φίλους ἡμῶν. Ἐν τούτοις ὅμως ἐπὶ μόνης ταύτης τῆς προτιμήσεως στηρίζεται ἡ ἀληθὴς καὶ τελεία φιλία.

82.

Διαλλαττόμεθα πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, τῆς καταστάσεως ἡμῶν τὴν βελτίωσιν ἐπιζητοῦντες, καταπεπονημένοι ἐκ τοῦ κατ' αὐτῶν πολέμου, καὶ δυστυχῆ συμπτώματα φοβούμενοι.

83.

Ἡ κοινῶς λεγομένη φιλία ἑταιρία τις εἶναι, καὶ θεραπεία συμφερόντων ἀμοιβαίων, καὶ ὑπηρετημάτων ἀνταμοιβή· ἑνὶ δὲ λόγῳ, ἐμπόριον εἶναι ἡ φιλία, εἰς ὃ ἡ φιλαυτία πάντοτε ἐπιδιώκει μικρὸν ἢ μέγα κέρδος.

84.

Αἰσχροτέρα εἶναι ἡ πρὸς τοὺς φίλους ἡμῶν δυσπιστία τῆς ἐξ αὐτῶν ἀπάτης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Γυνή τις ἐκλητεύθη ὡς μάρτυς ἐν τῷ δικαστηρίῳ.

— Πῶς ὀνομάζεσαι ; εἶπεν αὐτῇ ὁ πρόεδρος.

— Τριανταφυλλιά.

— Πόσους χρόνους ἔχεις ;

— Τριάντα.

— Πάρε ὅρκον . . .

— Ὅρκον δὲν παίρνω, μόνον βάλε 32.

— Πάρε ὅρκον ὅτι θὰ εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν.

— Ὅρκον! . . . ὄχι . . . βάλε 35 καὶ εἶνε ἀλήθεια.

— Καλά, γυναῖκα, πάρε τώρα ὅρκον.

— Οὔφ! . . μ' ἐπάθιασες . . . γράψε 40 καὶ παίρνω καὶ ὅρκον.

Ἡ ἀγαθὴ Τριανταφυλλιὰ ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ὅρκος ἀπέβλεπε τὴν ἡλικίαν της.

*

Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ ἦμαι βιβλίον, ἔλεγέ ποτε γυνὴ πρὸς τὸν σύζυγόν της, ὅστις ἐπέρα τὸν καιρόν του ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ του.

— Καὶ διατί, φιλτάτη;

— Διότι εἶσαι πάντοτε πλησίον τῶν βιβλίων.

— Καὶ ἐγὼ θὰ τὸ ἐπεθύμουν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ ἦσο ἡμερολόγιον ὅπερ κατ' ἔτος ἀλλάζομεν.

Ἐκ τῆς συζυγικῆς ταύτης ἀπαντήσεως οἱ παροιμιογράφοι παράγουσι τὴν ἑξῆς γαλλικὴν παροιμίαν :

«Γυνὴ καὶ Καζαμίας καλὰ μόνον δι' ἕνα χρόνον» (Une femme et un almanach ne valent que pour une année.)

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Τὰ γελοιωδέστερα ἔθιμα καὶ οἱ ἀνοητότεροι τύποι ἐπικρατοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ῥητοῦ «*Τοιαύτη εἶναι παρ' ἡμῖν ἡ συνήθεια*». Οὕτω ἀπεκρίνοντο καὶ οἱ ἄγριοι τῆς Ἀμερικῆς εἰς τοὺς Εὐρωπαίους ἐρωτῶντας διατὶ ἀνθρωποφαγοῦσι.

⁂ Ὅταν ἡ πτωχεία εἰσέρχηται διὰ τῆς θύρας, φεύγει ἡ εἰρήνη διὰ τοῦ παραθύρου.

⁂ Ὅ,τι εἰς τὰς γυναῖκας ἡ αἰδώς, τοῦτο εἰς τὰ ἔθνη ἡ ἀνεξαρτησία.

⁂ Ἡ προσήκουσα ἀνατροφὴ τῆς νεότητος εἶνε ἡ πρώτη βάσις τῆς εὐδαιμονίας.

⁂ Ὁ φθόνος εἶνε ἕλκος τῆς ψυχῆς.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐπίκαιρον νομίζομεν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους, ὅτε οἱ κατάρροι καὶ αἱ βρογχίτιδες εἰσὶ συνηθέστατοι, νὰ σημειώσωμεν τὸ ἑπόμενον θεραπευτικὸν μέσον, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ Ἑλβετοὶ ὀρεινοί, οἵτινες ὡς κυνηγοὶ πολλὰ ὑφίστανται ἠναγκασμένοι ἐν καιρῷ δριμυτάτου χειμῶνος νὰ διατρέχωσιν εἰς τὰ χιονοσκεπῆ αὐτῶν ὄρη.

Ἀνάλυσον βράζων αὐτὸ ἐντὸς γάλακτος τεμάχιον χυλίσματος γλυκυρρίζης (Μιὰν μπαλὶ), πρόσεχε δέ, νὰ ναβράσῃ τὸ γάλα δὶς ἢ τρὶς καὶ ἐπὶ πολύ. Εἰς τὸ κρᾶμα τοῦτο πρόσθεσον ἀκολούθως ἓν ποτήριον ῥωμίου. Ἡ ἐνέργεια τοῦ φαρμάκου τούτου, πινομένου τὴν ἑσπέραν πρὸ τοῦ ὕπνου, γίνεται καταφανὴς εὐθὺς τὴν ἐπαύριον κατὰ τὴν ἐξέγερσιν.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 164 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 18 Φεβρουαρίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 83.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Ὁποῖα ἦσαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὰ ταξείδια δὲν γνωρίζουσιν οἱ παιδιόθεν συνειθίσαντες διὰ τοῦ ἀτμοῦ νὰ διατρέχωσι γῆν καὶ θαλάσσας. Μόνον ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μας, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ περιμένῃ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας τὸ ἀτμόπλοιον, ἀναγκάζεται καὶ σήμερον ἔτι νὰ ἐκτίθηται εἰς περιπλανήσεις ὁμοίας πρὸς τὰς τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῶν συντρόφων του. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους σήμερον καὶ τῆς μᾶλλον ἀποκέντρου νήσου ὁ κάτοικος δὲν εἶναι τῶν ἀνέμων αἰώνιος δοῦλος. Ἂν ἔχῃ τὴν ὑπομονὴν τὸ ἀτμόπλοιον θὰ ἔλθῃ. Τότε ἀτμόπλοιον δὲν ἐγνωρίζετο. Ὁ οὐρανός μας δὲν εἶχεν εἰσέτι ὀσφρανθῆ γαιανθράκων καπνόν, τὰ δὲ κύματά μας ἦσαν παρθένα ἀπὸ πυροσκάφων μαστίγωσιν.

Ὁ ἄνεμος ἔπνεεν οὔριος, ὅτε ἀπεπλεύσαμεν ἐκ Μυκόνου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἔπεσε καὶ ἐπῆλθε παντελὴς νηνεμία. Ἐπὶ ὥρας καὶ ὥρας ἐβλέπομεν ἀκινήτους ἐνώπιόν μας τῆς Σύρου τοὺς βράχους, μόλις διὰ δύο βαρέων κωπῶν κινοῦντες ἀνεπαισθήτως τὸ βαρὺ σκάφος μας. Ἐπὶ τέλους μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἠγέρθη ὁ ἄνεμος καὶ τὰ ἱστία ἐρρυτιδώθησαν· ἀλλ' ἔπνεεν ἐκ Νότου καὶ μᾶς ὤθησε πρὸς τὴν Ἄνδρον, ὅλην δὲ τὴν νύκτα ἐλοξοδρομήσαμεν προσπαθοῦντες νὰ πέσωμεν ὑπὸ τὸ Σούνιον. Τὴν ἐπιοῦσαν κατωρθώσαμεν μετὰ κόπου νὰ προσορμισθῶμεν εἰς Πειραιᾶ πρὸς προμήθειαν ὕδατος.

Ὅταν μετὰ ἔτη ἐπανεῖδον τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς πόσον μοῦ ἐφάνη μικρός! Τότε ἦτο ἀπέραντος, διότι ἦτο ἔρημος. Τὸ πλοῖόν μας καὶ δύο μικρὰ ἁλιευτικὰ πλοιάρια ἐκινοῦντο μόνα ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ἡσύχων ὑδάτων του. Ἐκεῖ ὅπου σήμερον ὑψοῦται ἡ μαρμάρινος προκυμαία του, ἡ θάλασσα προχωροῦσα ἀνεπαύετο ἐπὶ βράχων γυμνῶν. Ἐκεῖ ὅπου ἐξαπλοῦται σήμερον πόλις ἀκμάζουσα καὶ μεγάλα ἐργοστάσια μὲ τὰς ὑψηλὰς καπνοδόχους των, δὲν ἔβλεπες ἢ ἄγονον γῆν καὶ εἰκόνα ἐρημώσεως. Μία μόνη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἑτοιμόρροπος οἰκία ἀπεκαθίστα ἔτι μᾶλλον αἰσθητὴν τὴν ἔλλειψιν ζωῆς καὶ κινήσεως. Ἐπολιορκοῦντο τότε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αἱ Ἀθῆναι, ὀλιγάριθμον δ' ἀπόσπασμα ὁπλοφόρων κατεῖχε τὴν ἠρειπωμένην εἰς Πειραιᾶ οἰκίαν. Δὲν ἠκούσαμεν μακρόθεν πυροβολισμούς, οὔτε εἴδομεν ἄλλο σημεῖον πολέμου ἢ τὴν στρατιωτικὴν ἐκείνην τοῦ Πειραιῶς κατοχήν. Ἄγριος ὁ πόλεμος! Δὲν ἐξευγενίζει τὸν ἄνθρωπον. Δὲν μᾶς ἔβλαψαν οἱ στρατιῶται ἐκεῖνοι οὐδὲ μᾶς παρεμπόδισαν, ἀλλ' εἶδον εὐχαρίστως τὸ πλοῖόν μας ἀπομακρυνόμενον τῆς ἀκτῆς. Εἶχεν ὠμόν τι ἡ παρουσία των· ἐνέπνεε φόβον καὶ αὐτὸς ὁ χαιρετισμός των.

Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐκ Μυκόνου ἀναχωρήσεως ἐλλιμενίσθημεν εἰς Σπέτσας, διότι ὁ ἄνεμος ἐμπόδιζε νὰ εἰσπλεύσωμεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ναυπλίου. Ὁ πλοίαρχος ἀπέβη εἰς τὴν πόλιν. Βαρυνθέντες τὴν ἐντὸς τοῦ πλοίου στενοχωρίαν ἀπέβημεν καὶ ἡμεῖς, ὅπως λάβωμεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ πατήσωμεν ξηράν. Ἐκαθήμεθα ἐπὶ πετρῶν παρὰ τὴν τελευταίαν τῆς πόλεως οἰκίαν, ἤμεθα δὲ ὅλοι σιωπηλοὶ βλέποντες τὸν πατέρα μου κατηφῆ. Δὲν τὸν εἴχομεν ποτὲ ἴδει τοσοῦτον καταβεβλημένον. Ἐφαίνετο πάσχων, ἀλλὰ δὲν παρεπονεῖτο. Ἐκράτει μόνον τὴν κεφαλὴν μὲ τὴν χεῖρα καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν βαρεῖς.

Ἤμεθα μόνοι ἐκεῖ, ἀλλ' ἐβλέπομεν παρέκει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῶν κατοίκων τὴν κίνησιν.

Ὁ λιμὴν ἦτο πλήρης πλοίων, ἡ δὲ λέμβος μας δεμένη διὰ σχοινίου ἐπὶ τῶν βράχων ἐπερίμενε κενὴ τοῦ πλοιάρχου τὴν ἐπιστροφήν. Μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' αὐτῆς προσηλωμένους ἐσκεπτόμην τί θὰ γίνωμεν ἂν ὁ πατήρ μου ἀσθενήσῃ, καὶ ἐνθυμούμην τὸν πύργον μας καὶ τὸν

Digitized by Google

ἀναπαυτικὸν ἐκεῖ κοιτῶνά του, ὅτε εἶδον αἴφνης νέον Σπετσιώτην πλησιάζοντα πρὸς ἡμᾶς.

— Καλῶς ὡρίσατε, Χριστιανοί. Ἀπὸ τὴν Χίον ἔρχεσθε;

— Ἀπὸ τὴν Χίον, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ μου, μετὰ κόπου ὀρθώσας τὴν κεφαλήν.

— Καὶ τί κάθησθε ἐδῶ ἔξω; Πῶς δὲν ἔρχεσθε εἰς τὴν πόλιν μας;

— Πηγαίνομεν εἰς τὸ Ἄργος.

— Εἰς τὸ Ἄργος! Δὲν εἶναι τόπος διὰ γυναικόπαιδα τὸ Ἄργος. Ἐδῶ νὰ μείνετε.

Εἶπεν ὁ πατήρ μου ὅτι πηγαίνομεν ἐκεῖ πρὸς εὕρεσιν πόρου ζωῆς. Ἀλλ' ἐξηκολούθησεν ἐκεῖνος λέγων, ὅτι τὸ Ἄργος εἶναι στρατόπεδον, ὅτι τὸ Ναύπλιον εἰσέτι πολιορκεῖται, μᾶς παρέστησε τὰς δυσκολίας τῆς ἐν μέσῳ σκηνῶν πολέμου διαβιώσεως γυναικῶν, καὶ μᾶς προέτρεψε ν' ἀναβάλωμεν τὴν ἀναχώρησίν μας. Ἐνῷ ὡμίλει, ἐπανῆλθε καὶ ὁ πλοίαρχος, ὅστις ἐπικυρῶν τοῦ Σπετσιώτου τοὺς λόγους μᾶς παρεκίνει νὰ μείνωμεν εἰς Σπέτσας. Τὸ νὰ πεισθῶμεν δὲν ἦτο δύσκολον, ἀλλὰ ποῦ νὰ μείνωμεν, ποῦ νὰ κατακλίνωμεν τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν νέον τοῦτον τῆς ἐξορίας σταθμόν; Ὁ ἀγαθὸς Σπετσιώτης ἠννόησε, φαίνεται, τὴν αἰτίαν τῶν δισταγμῶν μας.

— Ἐλᾶτε εἰς τὴν οἰκίαν μου, εἶπεν. Ὁ πατήρ μου ἐφονεύθη πολεμῶν, ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε, καὶ εἶναι ἔρημος ἡ φωλεά μου. Κατοικήσατέ την ὅσον καιρὸν θέλετε. Ἐλᾶτε.

Ἐδέχθημεν μετὰ συγκινήσεως τὴν προσφοράν του. Εὔσπλαγχνος ἄνθρωπος καὶ γενναῖος! Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἔγινεν ὁ πιστότερος τῶν φίλων δι' ἐμέ. Ἤμεθα ὡς ἀδελφοὶ ἔκτοτε, ἡ δὲ φιλία μας διετηρήθη μέχρι τοῦ πρὸ ἐτῶν ὀλίγων θανάτου του. Ἀπέθανε πλήρης τιμῶν, ἀναδειχθεὶς χρήσιμος καὶ ἀκέραιος τῆς πατρίδος ὑπηρέτης καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ.

Μετεκομίσθημεν λοιπὸν εἰς τοῦ νέου φίλου μας τὴν οἰκίαν καὶ ἐλάβομεν κατοχὴν τῶν εὐρυχώρων καὶ καθαρῶν δωματίων της. Ὁ πατήρ μου ᾐσθάνετο ἐκλιπούσας τὰς δυνάμεις του· ἴσως προέβλεπε τοῦ θανάτου τὴν προσέγγισιν καὶ δὲν ἤθελε ν' ἀποθάνῃ, πρὶν ἴδῃ ἐξασφαλιζόμενον τῆς ὀρφανῆς οἰκογενείας του τὸν ἄρτον. Δὲν ἐξέφρασε φόβους τοιούτους, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν μ' ἐσυμβούλευσε νὰ μεταβῶ, ἄνευ ἀναβολῆς, μόνος εἰς Ἄργος, ὅπως δυνάμει τῆς συστατικῆς ζητήσω ἀπὸ τὸν Νέγρην θέσιν ὑπαλλήλου.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἀπεβιβαζόμην εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ναυπλίου καὶ ἐκεῖθεν μετέβην εἰς Ἄργος πεζός.

Εἶχον δίκαιον ὁ Σπετσιώτης καὶ ὁ πλοίαρχός μας. Ἤμην ἤδη προητοιμασμένος ἐκ τῶν λόγων των καὶ ἐκ τῶν πρώτων εἰς Πειραιᾶ ἐντυπώσεων, ἀλλ' ἐκεῖ εἰς Πειραιᾶ εἶδον ἐν μικρῷ ὅ,τι ἐνταῦθα ἤδη ἔβλεπον. Εὑρέθην ἐντὸς κόσμου ὅλως νέου δι' ἐμέ. Αἱ χιλιάδες φουστανελοφόρων μαχητῶν, τὸ ἀγέρωχον ὕφος καὶ ἡ τραχεῖα γλῶσσα των, τὰ περιφρονητικὰ βλέμματα δι' ὧν μὲ κατεμέτρουν, αἱ ἀπότομοι φράσεις δι' ὧν ἀπεκρίνοντο εἰς τὰς δειλὰς ἐρωτήσεις μου, ἡ βοὴ καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ σύγχυσις τοῦ στρατοπέδου, τὰ πάντα ὁμοῦ μὲ κατεθορύβουν. Δὲν ἦτο βεβαίως ὁ τόπος κατάλληλος διὰ γυναικόπαιδα. Ἀλλὰ κ' ἐγὼ αὐτὸς ᾐσθανόμην ὅτι δὲν εὑρίσκομαι ἐντὸς ἁρμοδίου ἀτμοσφαίρας. Δὲν ἤμην εἰς τὸ στοιχεῖόν μου ἐκεῖ.

Ὅτε μὲ τὴν συστατικὴν εἰς χεῖρας κατώρθωσα ἐπὶ τέλους νὰ εἰσαχθῶ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ *Μινίστρου*, καὶ εἶδον ἀντικρύ μου ὄρθιον, ἐνώπιον ὑψηλῆς τραπέζης, ἄνθρωπον μικρὸν καὶ δυσειδῆ, ἠπόρησα καὶ ἐδίσταζον νὰ πιστεύσω ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, ὁ μέγας καὶ πολὺς Θεόδωρος Νέγρης. Ἔγραφεν ἐκεῖνος, ἐγὼ δὲ κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν ἐπερίμενον ἐξετάζων τὰ περὶ ἐμέ. Ἡ μικρὰ αἴθουσα ἦτο πλήρης βιβλίων· βιβλία ἐπὶ τῆς τραπέζης, βιβλία ἐπὶ τῶν σκαμνίων, βιβλία ἐπὶ τοῦ κιβωτίου, πανταχοῦ βιβλία, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἡ ὑψηλὴ τράπεζα καὶ ὁ Νέγρης γράφων ἐπ' αὐτῆς. Τὸ ἀνάστημά του ἦτο μικρότερον τοῦ ἰδικοῦ μου. Δὲν φρονῶ νὰ μὲ πλανᾷ ὡς πρὸς τοῦτο φιλαυτίας αἴσθημα. Τὸν ἔβλεπον καὶ ἐσκεπτόμην. Ἰδού, ἔλεγον· αὐτὸς μικρός, ἄσχημος, ἄοπλος, ὑπακούεται ἀπὸ τοὺς ἀγρίους περὶ αὐτὸν πολεμιστὰς καὶ τοὺς κυβερνᾷ. Διατί; Διότι ἔχει νοῦν καὶ γνωρίζει γράμματα. Ὁ νοῦς δὲν πλάττεται, τὰ γράμματα ὅμως μανθάνονται· ἡ γνῶσις ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλ' αἱ γνώσεις ἀποκτῶνται. Ταῦτα ἐσκεπτόμην. Ἐλησμόνουν ὅτι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἔχει διαφόρους βαθμοὺς καὶ ποικίλας φάσεις, ὅτι δὲν ἐδόθη εἰς ἕκαστον ἡ δύναμις νὰ ῥυθμίζῃ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων τὴν θέλησίν του, οὔτε ἡ ἐπιδεξιότης νὰ ἐπιβάλῃ αὐτὴν εἰς τοὺς ὁμοίους του· ἐλησμόνουν πολλά, ἀλλ' ἐνῷ ἔβλεπον τὸν Νέγρην γράφοντα, ἐσχημάτισα σταθερὰν ἀπόφασιν ν' αὐξήσω τὰς γνώσεις μου. Καὶ τῷ ὄντι ἔκτοτε ἐπεδόθην εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἀνάγνωσιν. Πολὺ βεβαίως δὲν κατώρθωσα· ἀλλ' ὅσα κατόπιν ἔμαθον, ὅσος πόθος ἐγεννήθη ἐν τῇ ψυχῇ μου πρὸς ἀπόκτησιν μαθήσεως, χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, καθ' ἣν ἐπερίμενον νὰ παύσῃ γράφων ὁ Νέγρης. Ἐκείνη ἦτο ἡ ἀφετηρία τῆς διανοητικῆς μου ἀναγεννήσεως, ὅσῳ περιωρισμένος καὶ ἂν διέμεινεν ἐξ ἀνάγκης ὁ ὁρίζων αὐτῆς.

Ἐπὶ τέλους κατέθεσεν ὁ Νέγρης τὸν κάλαμον καὶ μὲ ἠρώτησε τί θέλω. Προέτεινον ἐν σιωπῇ τὴν χεῖρα καὶ ἔδωκα τὴν ἐπιστολήν. Ἀφοῦ τὴν ἀνέγνωσε, μ' ἐπροσκάλεσε νὰ καθίσω ἐπὶ τοῦ μόνου κενοῦ παρ' αὐτὸν ψαθίνου καθίσματος καὶ

Digitized by Google

ἤρχισε νὰ μ' ἐξετάζῃ τί γνωρίζω καὶ τί παρ' αὐτοῦ ἐπιθυμῶ. Ἠσθανόμην ὅτι ἠρυθρίαζον ἐνῷ ἀπεκρινόμην ἀπαριθμῶν τὰς γνώσεις μου καὶ ἐκφράζων τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ λάβω γραφικὴν παρ' αὐτῷ ὑπηρεσίαν.

— Καλά, εἶπεν ἀφοῦ ἐτελείωσα, καλά. Μοῦ χρειάζονται νέοι ὡς σύ. Θὰ σὲ τοποθετήσω καταλλήλως. Ἀλλ' ἀνάγκη πρῶτον νὰ ἡσυχάσωμεν ὀλίγον. Περίμενε νὰ πάρωμεν τὸ Ναύπλιον καὶ ἔλα πάλιν νὰ μὲ ἴδῃς.

Νὰ περιμένω μέχρις οὗ ἁλωθῇ τὸ Ναύπλιον! Ἀνεχώρησα ἀποκαρδιωμένος. Πρὸ τριῶν ἤδη ἑβδομάδων ἐθεωρεῖτο βεβαία τοῦ φρουρίου ἡ παράδοσις, καὶ ἦσαν ἐντὸς αὐτοῦ τῶν πολιορκητῶν οἱ πληρεξούσιοι διαπραγματευόμενοι τοὺς ὅρους τοῦ συμβιβασμοῦ, συνέρρεον δὲ πανταχόθεν ὁπλοφόροι ὅπως ἑορτάσωσι, κατὰ τὸν τρόπον του ἕκαστος, τὸν νέον τοῦτον θρίαμβον τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων. Οἱ Τοῦρκοι ἐντούτοις δὲν παρεδίδοντο, ὁ δὲ Δράμαλης κατέβαινεν ἐκ τῆς Στερεᾶς ἐπὶ κεφαλῆς μεγάλου στρατοῦ. Ἡ φήμη τῆς προόδου του διεδίδετο καὶ ἤρχιζεν ἤδη νὰ κλονίζῃ πολλῶν πεποιθήσεις. Τοιαῦτα ἤκουον κατὰ τὰς δύο ἡμέρας τῆς ἐν Ἄργει διαμονῆς μου. Τὸ ρεῦμα ἐφαίνετο στρεφόμενον καθ' ἡμῶν. Ἤμην δ' εἰσέτι ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐν Χίῳ ἐντυπώσεων καὶ ἡ καρδία μου εὐκόλως ἠνοίγετο εἰς τοὺς φόβους. Ἀλλὰ πῶς ἠδυνάμην νὰ προΐδω τότε, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης θὰ καταστρέψῃ τὸν Δράμαλην εἰς τὰ Δερβενάκια;

Τὴν νύκτα τῆς δευτέρας ἡμέρας, περιστρεφόμενος ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ μου ἐπὶ τῆς σκληρᾶς σανίδος, ἥτις ἦτο ἡ στρωμνή μου, ἐσχημάτισα τὴν ἀπόφασίν μου. Δὲν ἤμην πλασμένος διὰ βίον στρατοπέδων. Τὸ ἐμπόριον ἦτο ἡ κλῆσίς μου. Τὴν πρωΐαν κατέβην εἰς Μύλους, ὅπου εὗρον εὐτυχῶς πλοιάριον ἕτοιμον διὰ Σπέτσας καὶ ἀνεχώρησα. Δὲν εἶδον ἔκτοτε τὸ Ναύπλιον, ἀλλ' ἔμεινεν ἐγκεχαραγμένη εἰς τὴν μνήμην μου ἡ ἀπότομος μορφὴ τοῦ Παλαμηδίου σκιάζουσα τὴν κοιλάδα, ὅπου καλαμῶνες περιφράττουσι τὸ ρεῦμα ταπεινοῦ ρύακος, καὶ ἡ θέα τῆς πόλεως, ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς ὁποίας εἶδον μακρόθεν τότε κυμαινομένην τὴν Τουρκικὴν ἡμισέληνον.

Εἰς Σπέτσας εὗρον καὶ τοὺς γονεῖς καὶ τὰς ἀδελφάς μου ἀσθενεῖς καὶ κλινήρεις. Πόσον μᾶς ἦτο ἐπαισθητὴ τῆς δυστυχοῦς Ἀνδριάνας ἡ ἔλλειψις! Ποσάκις ὅλοι τὴν ἐνθυμούμεθα! Ἀνέλαβον ἐγὼ ἐξ ἀνάγκης τὴν ὑπηρεσίαν ὅλην τῆς πασχούσης οἰκογενείας. Ἐγὼ ἤμην θαλαμηπόλος, νοσοκόμος, καὶ μάγειρος ἔτι. Αἱ δὲ καλαί μας γειτόνισσαι ἠπόρουν βλέπουσαι ἕνα ἄνδρα ταπεινούμενον διὰ τοιούτων γυναικείων ἔργων, ἐναντίον πάσης τῆς νήσου των συνηθείας, ἐξέφραζε δὲ τὴν περὶ τούτου ἰδέαν των μειδίαμα οἴκτου, ὁπόταν μοὶ προσέφερον βοηθείας χεῖρα. Εὐτυχῶς τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν μου ἡ ἀσθένεια ἦτο ἐφήμερος, μόνον συνέπεια τοῦ ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ καμάτου των, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἠδυνήθησαν ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ν' ἀφήσωσι τὴν κλίνην. Ὁ πατήρ μου ὅμως δὲν ἐπέπρωτο ν' ἀναρρώσῃ. Δὲν γνωρίζω ὁποῖον ἦτο τὸ πάθημά του. Ὁ δῆθεν ἰατρός, τὸν ὁποῖον προσεκαλέσαμεν, ὅταν ἠρχίσαμεν σπουδαίως ν' ἀνησυχῶμεν, ἀπεφάνθη ὅτι ἔπασχε τὴν καρδίαν καὶ ὑπεσχέθη νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ἀλλὰ βεβαίως δὲν ἤξευρε τί ἔλεγε, καὶ ἀμφιβάλλω ἂν ἐπάτησε ποτὲ ἰατρικῆς τινος σχολῆς τὰ πρόθυρα. Ἦτο Μελιταῖος πρεσβύτης, πρὸ ἐτῶν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν τῆς Ἀνατολῆς μετερχόμενος, οὐχὶ δωρεάν, τοῦ ἰατροῦ τὸ ἐπάγγελμα. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν πᾶς Φράγκος εὐκόλως ἐξελαμβάνετο ὡς ἰατρός, Κύριος δὲ οἶδεν ὑπὸ ὁποίας περιστάσεις χειροτονηθεὶς τοιοῦτος ὁ ἐξοχώτατος ἐκεῖνος, ἐπίστευσεν ἐπὶ τέλους καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἐπιστήμην τὴν ὁποίαν ἐξήσκει, ποτὲ μὲν βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ἀγαθοεργοῦ φύσεως καὶ ἄλλοτε ἐπισπεύδων εὐσυνειδήτως τῶν ἀτυχῶν ἀσθενῶν του τὸ τέλος.

Ἔμενεν ἐν τούτοις ὁ πατήρ μου κατάκοιτος, ὑπέσκαπτε δὲ τὰς ὀλίγας δυνάμεις του ὁ πυρεττός, καὶ πόνοι δριμεῖς τοῦ ἀφήρουν τὸν ὕπνον. Προῃσθάνετο τὸν θάνατον καὶ τὸν ἐπερίμενε γενναίως. Ἡμεῖς δὲ περὶ αὐτόν, λησμονοῦντες τὰς ποικίλας τοῦ παρόντος στερήσεις καὶ τὰ παρελθόντα ἀγαθά, ἐσκεπτόμεθα μόνον πῶς νὰ τὸν ἀνακουφίσωμεν πάσχοντα καὶ πῶς, εἰ δυνατόν, νὰ τὸν σώσωμεν. Ἀλλ' ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν αἱ ἐλπίδες μας διελύοντο. Ἐφαίνετο προχωροῦσα ἐπὶ τοῦ σώματός του ἡ ψυχρὰ τῆς φθορᾶς χείρ.

Μίαν νύκτα ἔμενον μόνος παρὰ τὸ προσκέφαλον τοῦ ἀσθενοῦς, μόλις καταπείσας τὴν μητέρα μου ν' ἀναπαυθῇ ὀλίγον εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Ὁ πατήρ μου ἦτο εἰς βύθος ὁμοιάζον πρὸς ὕπνον. Μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐκαθήμην καὶ τὸν ἔβλεπον, ὁ δὲ νοῦς μου ἐπλανᾶτο εἰς σκέψεις θλιβεράς. Ὁ κοιτὼν ἐφωτίζετο μόλις ὑπὸ τῆς πρὸ τῶν εἰκόνων λυχνίας, καὶ ἦτο βαθεῖα τῆς νυκτὸς ἡ σιωπή. Αἴφνης μοῦ ἐφάνη ὅτι ἀκούω ἀσυνήθη ἔξω θόρυβον καὶ ὁμιλίας εἰς τὸν δρόμον. Ἠγέρθην ἡσύχως, ἤνοιξα τὸ παραθυρόφυλλον, καὶ διὰ μέσου τοῦ σκότους διέκρινον σκιὰς ἀνθρώπων εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἀνοικτὰς τῶν ἀντικρὺ οἰκιῶν τὰς θύρας. Δὲν ἐτόλμων ν' ἀνοίξω τὸ παράθυρον· ὁ πατήρ μου ἐφαίνετο ἡσυχάζων. Ἐπροσπάθησα ν' ἀκούσω τί ἔλεγον. Ἤκουον, ἀλλὰ δὲν ἠννόουν· ἐλάλουν Ἀλβανιστί. Μόνη ἡ λέξις *ἀρμάτα* ἐπαναλαμβανομένη συχνάκις διήγειρε τὰς ὑποψίας μου. Μετ' ὀλίγον ἐκλείσθησαν αἱ θύραι καὶ ἀπεμακρύνθησαν αἱ σκιαί, μοῦ ἐφαίνοντο δὲ φέρουσαι κιβώτια καὶ σάκκους ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἐπανῆλθεν ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἡσυχία, ἀλλ' ἡ λέξις *ἀρμάτα* ἀντήχει εἰς

τὰ ὦτά μου εἰσέτι.Ἐγνώριζον ὅτι σημαίνει στόλον, ἀλλὰ περὶ τίνος στόλου ἐπρόκειτο; Ἐπερίμενον ἀνυπόμονος νὰ ἐξημερώσῃ μὴ γνωρίζων τί συμβαίνει,καὶ προοιωνιζόμενος νέα πάλιν δεινά. Ἀνεπόλουν ἄκων τὴν πρώτην ἐκείνην ἐν Σμύρνῃ νύκτα, ὅτε μ' ἐξύπνησαν τῶν Τούρκων οἱ ἀλαλαγμοί.

Πρὸς τὰ χαράγματα ἦλθεν ἡ μήτηρ μου, καὶ ἀναλαβοῦσα τὴν θέσιν της πλησίον τοῦ ἀσθενοῦς μ' ἔστειλε ν' ἀναπαυθῶ. Ἀντὶ νὰ κοιμηθῶ, ἐξῆλθον τῆς οἰκίας ἀθορύβως.Ἤμεθα οἱ μόνοι αὐτῆς κάτοικοι· ὁ ἀγαθὸς οἰκοδεσπότης ἔμενεν ἐντὸς τοῦ πλοίου του. Ἀπὸ τῆς ἄκρας τῆς πόλεως, ὅπου ἦτο ἡ κατοικία μας, κατέβην πρὸς τὸν λιμένα, ὅσῳ δ' ἐπλησίαζον πρὸς αὐτόν, ἔβλεπον ἀνθρώπους εἰς κίνησιν. Ἠρώτησα τί τρέχει καὶ ἔμαθον ὅτι ἡ Ὕδρα ἤναψεν ἀφ' ἑσπέρας φανούς.—Καὶ τί σημαίνουσιν οἱ φανοί; —Κατέρχεται στόλος Τουρκικός!

Οἱ Σπετσιῶται μετέφερον ἤδη τὰ πολύτιμά των ἐπὶ τῶν πλοίων καὶ προητοιμάζοντο, ἐὰν τῷ ὄντι ἐπέλθωσιν οἱ Τοῦρκοι, νὰ ἐπιβιβάσωσι καὶ τὰ γυναικόπαιδά των. Ἐγνώριζον ὅτι ἦτο πολυάριθμος ὁ ἐχθρικὸς στόλος καὶ ἐφοβοῦντο διὰ τοὺς οἴκους των, ἀλλ' εἶχον τὰ πιστὰ εἰς τὰ κινητὰ φρούριά των.

Κάτω εἰς τὸν λιμένα συνήντησα τινὰς τῶν ἐπὶ τῆς νήσου προσφυγόντων συμπολιτῶν μου. Ἐσκέπτοντο καὶ οὗτοι περὶ φυγῆς. Πλοῖον Μυτιληναῖον ὑπὸ Ρωσικὴν σημαίαν ἦτο ἠγκυροβολημένον εἰς τὰ ὄπισθεν τῆς νήσου, καὶ εἶχον στείλει νὰ διαπραγματευθῶσι τὴν ναύλωσίν του, ὅπως τοὺς μεταφέρῃ εἰς Ἀγκῶνα. Ἐπρότειναν νὰ συμπεριλάβωσι καὶ ἡμᾶς, ἀλλὰ πῶς νὰ φύγωμεν; Πῶς νὰ μεταφέρωμεν τὸν πατέρα μου ἑτοιμοθάνατον; Πῶς δὲ καὶ νὰ μείνωμεν ἐπὶ τῆς νήσου, ἐὰν οἱ Τοῦρκοι ἀπεβιβάζοντο;

Ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν πλήρης ταραχῆς καὶ ἀθυμονίας. Ἔνευσα πρὸς τὴν μητέρα μου, ὅπως ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου, καὶ εἰπὼν δι' ὀλίγων λέξεων τὰ τρέχοντα τὴν ἠρώτησα, ἐὰν νομίζῃ ὅτι δυνάμεθα νὰ μετακομίσωμεν τὸν πατέρα μου. Μὲ ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρός, μὲ ὡδήγησε παρὰ τὴν κλίνην καὶ μοὶ ἔδειξε σιωπῶσα τὸν ἀσθενῆ. Τὸ βύθος του ἐξηκολούθει, εἶχε κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς, τὰ χείλη ἡμιανοικτά, καὶ ἀνέπνεε βαρέως. Τότε πρῶτον εἶδον τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου, τότε πρῶτον, ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἦτο ὁ πατήρ μου, ὁ πατὴρ τὸν ὁποῖον ἠγάπων. Ἡ μήτηρ μου κρατοῦσα τὴν χεῖρά μου δὲν ἐπρόφερε λέξιν, ἀγωνιζομένη νὰ κυριεύσῃ τὴν λύπην της. Ἐμένομεν οὕτως ἐνώπιον τῆς κλίνης σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι, ἀκούοντες τοῦ θνήσκοντος τὸ ψυχομαχητόν. Ἔκλινα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς μητρός μου καὶ τὴν ἠσπάσθην, ἐκείνη δὲ δὲν ἔσκυψε νὰ μὲ φιλήσῃ, ἀλλ' ἔθεσε τὴν ἄλλην της χεῖρα ἐπὶ τῆς κεκλιμένης κεφαλῆς μου καὶ μὲ εἶπεν ἡσύχως· — Φέρε ἱερέα.

Ἔδραμον ἔξω ἀμέσως. Δὲν ἤθελον νὰ κλαύσω ἔμπρός της.

Ἐνῷ ἐξηρχόμην εἰσήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν ὁ ἰατρός. Συνηντήθημεν εἰς τὴν θύραν.

— Τὴν ἐγλυτώσαμεν, φίλε μου! ἀνέκραξε φαιδρῶς ἅμα μὲ εἶδεν. Ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του μετεβλήθη διὰ μιᾶς, ὅτε παρετήρησε τὴν ταραχήν μου, καὶ ταπεινώσας τὴν φωνὴν μὲ ἠρώτησε·

— Πῶς εἶναι ἐπάνω;

Δὲν ἀπεκρίθην, ἀλλ' ἔσεισα τὴν κεφαλήν.

— Θὰ ἐτρόμαξε μὲ τοὺς Τούρκους. Φεύγουν τώρα, φεύγουν, καὶ τὴν ἐγλυτώσαμεν.

Τὸν ἀφῆκα ἀναβαίνοντα τὴν κλίμακα καὶ ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον μου μὲ τὴν καρδίαν ἐλαφροτέραν. Θ' ἀποθάνῃ τοὐλάχιστον ἥσυχος ὁ πατήρ μου, καὶ θὰ μᾶς ἀφήσωσιν οἱ Τοῦρκοι νὰ τὸν κλαύσωμεν ἐν εἰρήνῃ! Οἱ λόγοι τοῦ ἰατροῦ ἐπανέφερον εἰς τὴν φαντασίαν μου τὴν φρίκην τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς καὶ ὅλα τὰ πιθανὰ ἐπεισόδια τῆς ἐπὶ τῆς νήσου παρουσίας των, καὶ ἐνῷ ἔτρεχον, παρεκάλουν τὸν Θεὸν ν' ἀναδειχθῇ ἀληθὴς ἡ εἴδησις ὅτι ἀπηλλάγημεν τῷ ὄντι τοῦ τρόμου τῆς ἐμφανίσεώς των.

Ὅτε ἐπανῆλθον μετὰ τοῦ ἱερέως εἰς τὴν οἰκίαν ὁ πατήρ μου ἐξηκολούθει ἀναισθητῶν. Ἅπαξ μόνον ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ δὲ βλέμμα του ἐμαρτύρει ὅτι μᾶς ἀνεγνώριζεν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ προφέρῃ λέξιν καὶ ἔκλεισε πάλιν τὰ βλέφαρα. Ἡ ἀναπνοή του ἐξήρχετο δυσκολωτέρα τοῦ συνήθους, καὶ ἐφαίνετο ὅτι τὸν βασανίζει ἡ δύσπνοια. Ὁ ἰατρὸς τὸν ἀνεσήκωσεν ἐπὶ τῆς κλίνης, ἡ δὲ μήτηρ μου ἐπρόσθετεν ἐπ' αὐτῆς προσκέφαλα, ἐνῷ ἐγὼ ἔσχιζον διὰ ψαλίδος τὸ ὑποκάμισόν του διὰ νὰ δώσωμεν πλειοτέραν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἐξηντλημένους του πνεύμονας. Τί ἦτο τὸ κινῆσαν τότε τὸν ψυχορραγοῦντα πατέρα μου αἴσθημα; Διατί συνέσπασε τὰς ὀφρῦς καὶ ἐκίνησε τὴν χεῖρα, ὡς θέλων νὰ ἐμποδίσῃ τοῦ ὑποκαμίσου του τὸ σχίσιμον; Ἡ σκηνὴ ἐκείνη μοὶ ἔμεινεν ἀνεξαλείπτως ἐγκεχαραγμένη εἰς τὴν μνήμην καὶ τὴν ἀνακαλῶ ἄκων πάντοτε, ὁπόταν σκέπτωμαι περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἐπιγείων. Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος! Ὁ θάνατος ἥπλωνεν ἤδη τὰ μαῦρα πτερά του καὶ ἐπήρχετο τὸ σκότος, ἡ ἀνάπαυσις, τὸ τέλος, ὁ δὲ θνήσκων, ὁ ἀγαθός, ὁ γενναῖος, ὁ φιλόστοργος γέρων, ἐκίνει αὐτομάτως τὴν χεῖρα ὅπως προφυλάξῃ τὸ ὑποκάμισόν του! Ματαιότης ματαιοτήτων!

Ἡ ἀγωνία του διήρκεσεν ὅλην τὴν ἡμέραν. Ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐντούτοις ἀπεμακρύνθη διευθυνόμενος πρὸς μεσημβρίαν καὶ παρῆλθεν ὁ κίνδυνος τῶν Σπετσῶν, οἱ δὲ νησιῶται καθησύχασαν. Τὸ ἑσπέρας ἐξεψύχησεν ὁ πατήρ μου.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἐπώλησα τῆς μητρός μου τὸ

Digitized by Google

δακτυλίδιον καὶ ἐθάψαμεν τὸν νεκρὸν μας εἰς τάφον ταπεινὸν καὶ ἀνεπίγραφον.

Ἦτο ἡ δεκάτη πέμπτη Ἰουλίου 1822. Τοιαῦται ἡμερομηνίαι δὲν λησμονοῦνται.

(Ἕπεται συνέχεια.) Δ. Βικέλας.

ΒΙΟΣ ΕΔΙΣΩΝ ΤΟΥ ΕΦΕΥΡΕΤΟΥ

Ὅσον θαυμάσιος καὶ ἀπίστευτος σχεδὸν καὶ ἂν εἶνε ὁ φωνογράφος,[1] εἶνε ὅμως τοσοῦτον ἁπλοῦς, ὥστε τούτου καὶ μόνου ἕνεκα δὲν αἰσθάνεταί τις πρὸς τὸν ἐφευρετὴν αὐτοῦ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ πολὺ ἐκεῖνο σέβας, ὅπερ αἰσθάνεται πρὸς ἕτερόν τινα ἐφευρετὴν κατορθώσαντα νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ πολὺν χρόνον ἐπιζητούμενον ἀποτέλεσμα διὰ σειρᾶς ὅλης πολυπλόκων μηχανισμῶν. Κλίνει τις μᾶλλον νὰ ἐκλάβῃ αὐτὸν ὥς τινα εὐνοούμενον ὑπὸ τῆς Τύχης, ὥς τινα Χριστοφόρον Κολόμβον, ὅστις ἄνευ τινὸς δυσκολίας εὗρε τὸν τρόπον νὰ στήσῃ ὄρθιον τὸ ᾠόν, ὃν πᾶς τις ἠδύνατο εὐκόλως νὰ εὕρῃ.

Θὰ ἴδωμεν κατωτέρω μέχρι τίνος σημείου εἶνε δίκαιος ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ ἐξετάζειν τὰ πράγματα, μέχρι τίνος βαθμοῦ ἀναμιγνύεται ἡ Τύχη ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ καὶ τῇ εὐδοκιμήσει ἀνδρός, ὃν ὁ ἀμερικανὸς καθηγητὴς Βάρκερ ἀποκαλεῖ «ἄνδρα ἡρακλείας δημιουργικῆς καὶ ἐφευρετικῆς διανοίας, ὅστις εἶνε οὐ μόνον ὁ ὕπατος τῶν ἐφευρετῶν τοῦ αἰῶνος, ἀλλὰ καὶ ἐξερευνητής· διότι ὁσάκις δὲν δύναται νὰνακαλύψῃ τὰ ὑλικά, ὧν ἔχει χρείαν, ἀναζητεῖ αὐτὰ ἐν ταῖς χώραις τοῦ ἀγνώστου καὶ ἐπανέρχεται φέρων τὸ ζητούμενον».

Ὁ Θωμᾶς Ἄλβας Ἔδισον ἐγεννήθη ἐν Μίλαν τῆς Κομητίας Ἠρίας τῆς Πολιτείας Ὀχιοῦ τῇ 11 Φεβρουαρίου 1847. Ταπεινὸν χωρίον σμικρότατον κείμενον ἐπὶ τῆς ὄχθης διώρυγος δὲν ἦτο βεβαίως ὁ κατάλληλος τόπος εἰς ἐμφάνισιν μεγαλοφυΐας, ἀλλ' ὅμως ἡ θεία αὕτη φλόξ, ὡς ἐκ πείρας γινώσκομεν, συνήθως ἐμφανίζεται ὅπου δήποτε κατὰ προδιαγεγραμμένους τινὰς τύπους. Μέγα δὲ μέρος τῆς νεότητός του διῆλθεν ὁ Ἔδισον ἐν ἑτέρῳ χωρίῳ Πὸρτ Χάρον (Port-Huron) ἐν Μίχιγγαν, οὐχ ἧττον ἀκαταλλήλῳ εἰς ἀνάδειξιν ἐξόχου ἀνδρός.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἔδισον ἀνήκουσα εἰς τὸ κατώτατον στρῶμα τῆς μεσαίας τάξεως, οὐδένα τῶν μελῶν της εἶδε διακριθέντα ἐπὶ μεγαλοφυΐα. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἀρρένων τε καὶ θηλέων οὐδεὶς οὐδέποτ' ἔδειξε κλίσιν ἐξαιρετικὴν πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ἣν ἐπεδίωξε καὶ ἠκολούθησεν ὁ ἐφευρετής, ὅστις ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρός του μικρόν τι μέρος ἀσταθείας τοῦ πνεύματος, ἥτις τὸν ὤθησεν εἰς τοσαῦτα καὶ διάφορα πράγματα. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ πατήρ του ἐγένετο ἀλληλοδιαδόχως ῥάπτης, βομβυκοτρόφος, σιτέμπορος, ξυλέμπορος, ἔμπορος γηπέδων. Ἐκληρονόμησε δὲ παρ' αὐτοῦ καὶ κρᾶσιν ἰσχυράν. Ὁ πατὴρ οὗτος Ὁλλανδὸς τὸ γένος, γέρων ῥωμαλέος ἐτῶν τεσσάρων καὶ ἑβδομήκοντα τὴν σήμερον, ἀπώλεσε τὸν πατέρα του ἐν ἡλικίᾳ ἑκατὸν δύο ἐτῶν καὶ τὸν πάππον ἐν ἡλικίᾳ τριῶν καὶ ἑκατόν. Τοῦτο δὲ εἶνε πολλῆς σημειώσεως ἄξιον, διότι παρέχει εἰς ἡμᾶς τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐκτελεσθῇ τὸ θαυμάσιον πρόγραμμα, ὅπερ προέγραψεν ἤδη ὁ ἐφευρετὴς ἐν ἡλικίᾳ σχετικῶς μικρᾷ, ἑνὸς καὶ τριάκοντα ἐτῶν.

Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ γεννηθεῖσα ἐν Μασαχουσέτῃ ἐκ γονέων Σκώτων, ἔτυχεν ἀγωγῆς καὶ παιδείας, καὶ εἶχεν ἄλλοτε σχολεῖον ἐν Καναδᾷ· αὐτὴ δ' ἐδίδαξε καὶ τὸν υἱὸν κατ' οἶκον, διότι ὁ Ἔδισον οὐδέποτε ἐφοίτησεν εἰς τὸ δημόσιον σχολεῖον δύο κατὰ συνέχειαν μῆνας. Οἱ δὲ κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα συμμαθηταί του οὐδόλως τὸν ἐνθυμοῦνται ὡς ἐπιμελῆ τινα καὶ ἔξοχον μαθητήν, οὐδ' ἐν τῷ οἴκῳ ἔδειξέ ποτε θαῦμά τι παιδικῆς εὐφυΐας, ἀλλ' ἀείποτε ἔχαιρε παίζων μόνος. Ἐὰν δέ τις ἐφρόντιζε τότε νὰ παρακολουθήσῃ τὰς ἀθορύβους τοῦ παιδὸς διασκεδάσεις, θὰνεκάλυπτεν ἴσως ἴχνη τινὰ τῆς δυνάμεως ἥτις ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἀλλόκοτον ἣν σήμερον διατρέχει.

Ἦτο δὲ τὰ μάλιστα φιλαναγνώστης καὶ ἀκάματος. Μεγίστην εἶχε περιεργίαν περὶ πᾶν ἀναφερόμενον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, μεγίστην εἶχε κλίσιν πρὸς πάντα τὰ μεγάλα ὀνόματα, πρὸς πάντα τὰ μεγάλα γεγονότα. Δεκαετὴς ὢν ἀνεγίνωσκε τὴν *Ἱστορίαν τῆς Ἀγγλίας* τοῦ Οὔμου, τὴν *Ῥώμην* τοῦ Γίββωνος, τὴν *Ἐγκυκλοπαιδείαν*, καὶ συγγράμματα χημείας, ὅπου ἂν εὕρισκεν αὐτά, καὶ ἅτινα ἴσως τῷ ἔδειξαν τὴν μέλλουσαν ὁδὸν ἣν νῦν βαδίζει. Δύνασθε δὲ νὰ φαντασθῆτε τί πρᾶγμα ἦσαν τὰ βιβλία ταῦτα. Δὲν ἦσαν βεβαίως δεδεμένα κομψῶς καὶ πολυτελῶς, διότι οὔτε τόπος ἦτο οὔτε χρόνος τοιούτων βιβλίων. Ἦσαν βιβλία ἀρχαϊκὴν ὅλως ἔχοντα τὴν ὄψιν, ἔρημα ἀναμφιβόλως τῶν περικαλυμμάτων αὐτῶν καὶ ἔχοντα τὰς σελίδας κιτρίνας καὶ κατεστιγμένας. Ἀλλ' ὅμως δεκαετὲς παιδίον ἀγάπην ἔχον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, οἷον δήποτε βιβλίον καὶ ἂν εὕρῃ, τῷ εἶνε ἀδιάφορον, ἀρκεῖ ὅτι εἶνε βιβλίον, καὶ ἄνευ πολλῶν ἀξιώσεων τὸ ἀναγινώσκει.

Δωδεκαετὴς ὁ Ἔδισον εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοινωνίαν ὡς πωλητὴς εὐτελῶν τινων πραγμάτων καὶ βοηθὸς ἐν τῷ σταθμῷ τῆς ἀποθήκης τῆς *Μεγάλης γραμμῆς τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Καναδᾶ*. Ὅστις παρετήρησε τὴν πρώιμον ἀταραξίαν, τὴν δεινότητα καὶ τὴν χρηματιστικὴν δεξιότητα τῶν τοιούτων νέων, γινώσκει βεβαίως ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο εἶνε ἥκιστα κατάλλη-

1. Μακρὰν περιγραφὴν τοῦ φωνογράφου ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Ἑστίᾳ (τόμ. Ε') ὁ καθηγητὴς τῆς φυσικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κ. Δ. Στρούμπος.

Digitized by Google

λον εἰς τὴν καλλιέργειαν ζητητικοῦ πνεύματος καὶ ἀνεπιτήδειον εἰς ἀπόκτησιν γνώσεων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν. Ἀλλ' ὅμως πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ κὺρ Ἔδισον τῷ καιρῷ ἐκείνῳ δὲν εἶχε κατὰ νοῦν μεγάλα τινὰ σχέδια. Τὸ ἐπάγγελμά του τῷ παρέσχεν ἐξαίρετον βιοποριστικὸν μέσον. Μετὰ τοιαύτης δὲ προθυμίας εἰργάζετο, ὥστε προϊόντος τοῦ χρόνου ἐγένετο ἐργολάβος, ἔχων τέσσαρας βοηθοὺς βοηθοῦντας αὐτὸν εἰς τὴν πώλησιν τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ εἰδῶν. Καὶ σήμερον δὲ μετὰ χαρᾶς ὁμιλεῖ περὶ τῶν καλῶν χρόνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ βίου του.

«Ἔ, ἦσο καὶ σὺ ἐξ ἐκείνων τῶν παιδίων, τὰ ὁποῖα πωλοῦν σύκα ἐντὸς κουτίων τὰ ὁποῖα ἔχουν πάτον ἡμίσεως δακτύλου; τὸν ἠρώτησέ τις.

— Ἐὰν καλῶς ἐνθυμῶμαι, ἀπεκρίθη κλείων πονηρῶς τὸν ὀφθαλμόν, ὁ πάτος τῶν κουτίων μου εἶχεν ἑνὸς καλοῦ δακτύλου πάχος.»

Ὑπάρχει φωτογραφία τις τοῦ μικρεμπόρου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ μέλλων περίφημος ἐφευρετὴς εἶνε νεανίας στρογγυλοπρόσωπος, φορεῖ *κασκέττον* ἐκ κηρωτοῦ (μουσαμᾶ) καὶ ἔχει ὑπὸ μάλης ἐφημερίδας. Ἡ φυσιογνωμία του εἶνε φαιδροτάτη ἔχουσά τι τὸ ἔντιμον καὶ καλοκἄγαθον. Τὸ παιδίον τοῦτο, ὡς θὰ ἴδωμεν, διεκρίνετο μεταξὺ τῶν συναδέλφων του διὰ τὸ παράδοξον καὶ ἰδιότροπον τοῦ χαρακτῆρος, ἀνεγνώριζε δὲ καὶ αὐτὸς τοῦτο.

Χαρακτηριστικώτατον δὲ εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς· Ἔν τινι παλαιᾷ ἁμάξῃ τοῦ σιδηροδρόμου χρησιμευούσῃ ὡς καπνιστήριον, εἶχεν ἱδρύσει ὁ Ἔδισον μικροσκοπικόν τι ἐμπορικὸν περιέχον ἐφημερίδας, ὀπώρας καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἦτο δὲ περιστοιχισμένος ὑπὸ φιαλῶν τινων καὶ χημικῶν ὀργάνων, ἅτινα ἔλαβεν ἐπ' ἀνταλλαγῇ ἐφημερίδων ἐκ τῶν ἐργαστηρίων τοῦ σιδηροδρόμου. Ἀποκτήσας δ' ἔπειτα ἀντίτυπον τῆς *Χαρακτηριστικῆς Ἀναλύσεως* τοῦ Φρεζενίου ἐξετέλει χημικά τινα πειράματα ἐν ᾧ ἡ ἁμαξοστοιχία ἔτρεχεν ἀνατινασσομένη ἐπὶ τῶν σιδηρῶν ῥάβδων τοῦ σιδηροδρόμου.

Τὰς ὥρας τῆς ἀργίας αὐτοῦ διερχόμενος χάριν διασκεδάσεως ἐν τῷ τυπογραφείῳ ἐφημερίδος τινὸς ἔλαβε γνώσεις τινὰς τῆς τυπογραφικῆς. Εὑρὼν δὲ περίστασιν εὔκαιρον ἀγόρασε παρὰ τῆς ἐφημερίδος ταύτης 300 λίτρας παλαιῶν στοιχείων καὶ οὕτω πως παρὰ τὸ χημικὸν αὐτοῦ ἐργαστήριον ἵδρυσε καὶ τυπογραφεῖον. Ἦτο δὲ παρατηρητικώτατος καὶ ἐρωτῶν τοὺς μηχανικοὺς τοῦ σιδηροδρόμου ἔμαθε πρακτικῶς τὸν χειρισμὸν τῶν ἀτμομηχανῶν καὶ διὰ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τοὺς τηλεγραφητὰς ἔλαβεν ἔννοιάν τινα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

Ἐξέδωκε δὲ καὶ ἐφημερίδα «Paul-Pray» ἐπιγραφομένην, ἐκτυπῶν αὐτὴν ἐν τῷ προχείρῳ τυπογραφείῳ του. Ἦτο δὲ αὕτη ἑβδομαδιαία 12 δακτύλων μῆκος ἔχουσα καὶ 6 πλάτος, λίαν δὲ περίεργος καὶ πρωτοφανὴς ἕνεκα τοῦ τόπου τῆς ἐκτυπώσεώς της· διὸ καὶ οἱ *Καιροὶ* τοῦ Λονδίνου ἀνήγγειλαν αὐτὴν ὡς τὴν μόνην ἐπὶ γῆς ἐφημερίδα ἐν σιδηροδρομικῇ ἁμαξοστοιχίᾳ ἐκτυπουμένην. Ἐγίνετο δὲ ἡ ἐκτύπωσις κατὰ τὸν ἀρχαϊκώτατον τρόπον, τουτέστι διὰ τῆς πιέσεως τοῦ χάρτου ἐπὶ τῶν στοιχείων διὰ τῆς ἁπλῆς χειρὸς καὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς μόνον ὄψεως τοῦ χάρτου.

Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον ἐξηκολούθει ἀναγινώσκων μετ' ἀκρατήτου ὁρμῆς. Ἡ ἁμαξοστοιχία του τὸν ἔφερεν εἰς πόλιν τινά, ἔνθα εὕρισκεν ὠφελείας πλείστας ὅσας ἀγνώστους τέως. Ὡς δεῖγμα δὲ τῆς φιλομαθίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἁπλότητος περὶ τὴν γνῶσιν καὶ διάκρισιν τῶν δυσκολιῶν, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ τὸ σχέδιον ὅπερ εἶχε, τοῦ νὰ ἀναγνώσῃ ὅλην τὴν δημοσίαν τῆς πόλεως βιβλιοθήκην. Οὐδεὶς ὑπῆρχε νά τῳ εἴπῃ ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ἐν ὀλίγοις τισὶ βιβλίοις ἢ καὶ νά τῳ δείξῃ ποῦ ἠδύνατο νὰ εὕρῃ τὰ βιβλία ταῦτα. Κατ' αὐτὸν ἕκαστον βιβλίον ἦτο μέρος διακεκριμένον τοῦ συνόλου τῆς ἐπιστήμης, ὥστε πᾶς φιλομαθὴς ὤφειλε, κατ' αὐτόν, νὰ μὴ παραλείπῃ οὐδενὸς βιβλίου τὴν ἀνάγνωσιν. Καὶ πρῶτον μὲν ἤρξατο ἀναγινώσκων βαρυτάτας καὶ ὀγκωδεστάτας πραγματείας παρατεταγμένας ἐν τῇ κατωτάτῃ καὶ μεστῇ κόνεως θέσει τῆς βιβλιοθήκης· ἀνέγνωσε δὲ κατὰ σειρὰν 15 ποδῶν μῆκος τῆς θέσεως ταύτης, οὐδὲ ἓν βιβλίον παραλείπων, οὐδὲ μίαν σελίδα ὑπερπηδῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀναγνωσθέντων τούτων ἦσαν αἱ *Ἀρχαὶ* τοῦ Νεύτωνος, τὰ ἐπιστημονικὰ τοῦ Γίουαρ (Ure) καὶ ἡ *Ἀνατομικὴ τῆς Μελαγχολίας* τοῦ Βάρταν (Burton).

Ἀδύνατον δὲ ἦτο νὰ παρέλθωσιν ἄνευ τινὸς δυσαρέστου συμβάντος τοσαῦται καὶ τοιαῦται ἐπιχειρήσεις. Πλεῖστα ὅσα δυσάρεστα συνέβησαν εἰς τὸν Ἔδισον, ἓν δὲ τούτων ὑπῆρξε τὰ μάλιστα λυπηρόν. Ἡμέραν τινὰ ἀπόντος τοῦ ἡμετέρου χημικοῦ, κατέπεσε φιαλίδιον φωσφόρου καὶ ἥναψεν ἡ παλαιὰ ἅμαξα, τὸ ἐργαστήριον, τὸ χημεῖον κτλ. Ὑπάλληλός τις δραμὼν ὀργίλος διεσκόρπισε πάντα τὰ ἐν τῇ ἁμάξῃ περιεχόμενα μυρία ὅσα πράγματα, καὶ θέλων νὰ καταστήσῃ τελειοτέραν τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ κινδύνου, ἔδωκε μάθημα λαμπρότατον εἰς τὸν λίαν ἐκπεπληγμένον ἡμέτερον χημικοδημοσιογραφέμπορον.

Ὅτε δὲ μετ' οὐ πολὺ ἔλαβε στοιχειώδεις τινὰς γνώσεις τῆς τηλεγραφικῆς, ἡ μόνη αὐτοῦ μανία ὑπῆρξεν ὁ τηλεγράφος. Περιέζωσε τὸ ἰσόγαιον τῆς πατρικῆς οἰκίας του διὰ μεταλλικῶν συρμάτων, ἔπειτα δὲ κατεσκεύασε μικρὰν γραμμὴν τηλεγραφικήν, μεταχειριζόμενος εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν μηχανισμῶν αὐτῆς σύρματα ὁ-

Digitized by Google

ρειχάλκινα, καρφία καὶ τεμάχια ψευδαργύρου, ἅτινα ἐπώλουν αἱ *μάγκαι* τῆς γειτονίας ἀκρωτηριάζουσαι τοὺς σωλῆνας τῶν νεροχυτῶν.

Ἐν ταῖς ἁμαξοστοιχίαις ἐφαίνετο τολμηρότατος καὶ ῥιψοκίνδυνος. Μετὰ μεγίστης δὲ εὐκολίας καὶ δεξιότητος ἐπήδα ἀπὸ τῆς τρεχούσης ἁμαξοστοιχίας ἐπὶ σωροῦ ἄμμου, ὃν ἐπίτηδες εἶχε σωρεύσει, ἵνα μὴ ἀναγκάζηται νὰ καταβαίνῃ ἐν τῷ σταθμῷ, ὅστις ἔκειτο μακρὰν τῆς οἰκίας του. Ἡμέραν τινὰ ἰδὼν ἐρχομένην τὴν ἁμαξοστοιχίαν καὶ κινδυνεύουσαν νὰ καταπατήσῃ τὸ τέκνον τοῦ σταθμάρχου, ὥρμησε καὶ μετὰ κινδύνου τῆς ζωῆς του ἥρπασε τὸ τέκνον, οὗ ὁ πατὴρ εὐγνωμονῶν ἐδίδαξε τὸν σωτῆρα τὴν τηλεγραφικήν. Ἀλλὰ καὶ ἐπί τινα χρόνον ὁ Ἔδισον μετῆλθε τὸν σανδαλοποιὸν εὐδοκιμήσας τὰ μάλιστα καὶ εἰς τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο, ὅπερ ὅμως ταχέως ἀπελάκτισεν ἐπιδοθεὶς ὁριστικῶς εἰς τὴν τηλεγραφικὴν γενόμενος καὶ τηλεγραφητής. Ἔκτοτε δὲ ἀδιαλείπτως ἐσπούδαζε περὶ τὴν τέχνην ταύτην κατὰ πάσας αὐτῆς τὰς λεπτομερείας, διὸ καὶ ὁ κυριώτατος μοχλὸς τῶν πλείστων αὐτοῦ ἐφευρέσεων εἶνε ὁ ἠλεκτρισμός.

Ὁ ἐφευρετικὸς τοῦ Ἔδισον νοῦς διεκρίνετο καὶ ἐκ τῆς εὐκολίας μεθ' ἧς ἠδύνατο νὰ ἐφαρμόζῃ κατὰ τὰς περιστάσεις τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης παρεχόμενα μέσα. Ἡμέραν τινὰ μέγα τεμάχιον πάγου καταπεσὸν ἔκοψε τὸ καλώδιον τοῦ τηλεγράφου τὸ μεταξὺ τοῦ χωρίου του καὶ τῆς Σαρνίας ἐπὶ τῆς ἀπέναντι καναδικῆς ὄχθης, καὶ διεκόπη ἡ τηλεγραφικὴ συγκοινωνία. Ὁ ποταμὸς ἔχει πλάτος 25000 μέτρων, δὲν ὑπῆρχε δὲ πρόχειρον μέσον νά τον διαπεράσῃ τις ἢ νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὸ κοπὲν σύρμα. Τί νομίζετε ἐπενόησεν ὁ νεαρὸς τηλεγραφητής; Ἀναπηδήσας ἐπί τινος ἀτμαμάξης ἔλαβε τὴν λαβὴν τῆς ἀτμοσυρίκτρας καὶ διὰ συριγμάτων μακροτέρων καὶ βραχυτέρων ἐμιμήθη τὰ σημεῖα καὶ τὰς μᾶλλον ἢ ἧττον μακρὰς γραμμὰς τοῦ τηλεγραφικοῦ ἀλφαβήτου.

«Αἴ, εἶνε κάνεὶς αὐτοῦ εἰς τὴν Σαρνίαν; ἀκούετε τί σας λέγω;» ἐσύριξεν ἡ ἅμαξα.

Οὐδεμία ἀπόκρισις.

Δίς, τρίς, τετράκις, πεντάκις ἐπανελήφθη ἡ ἐρώτησις ἄνευ τινὸς ἀποκρίσεως. Ἀλλὰ τέλος πάντων οἱ ἐν τῇ ἑτέρᾳ ὄχθῃ ἐννοήσαντες, ἀπεκρίθησαν διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου, τουτέστι διὰ τῆς ἀτμοσυρίκτρας. Ὥστε, ὡς βλέπετε, ἡ συγκοινωνία ἀποκατεστάθη.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ἔδισον κατὰ τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔτη εἶνε σειρὰ ὅλη μετοικήσεων· ἐπλανᾶτο ἀπὸ ἑνὸς τόπου εἰς ἕτερον, λόγῳ μὲν χάριν ἐπισκέψεως διαφόρων τόπων καὶ εὑρέσεως μείζονος κέρδους καὶ ὠφελείας, πράγματι δέ, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ἀλήθειαν, ἀποδιωκόμενος ὑπὸ τῶν προϊσταμένων του, ἕνεκα τῆς ἀστοχίας καὶ τῆς ἀπροσεξίας καὶ τῆς ἀσυγγνώστου παραμελήσεως τῶν καθηκόντων του. Ἐν Στρατφόρδῃ λ. χ. τοῦ Καναδᾶ ὁ προϊστάμενος αὐτοῦ τῷ παρήγγειλε νά τῳ τηλεγραφῇ κατὰ ἡμίσειαν ὥραν τὴν λέξιν: six, ὡς σημεῖον ὅτι ἠγρύπνει καὶ ὅτι ἦτο ἐν τῇ θέσει του. Ἀλλ' ὁ ἐπιμελὴς τηλεγραφητὴς εἰξεύρετε τί ἐπενόησε; κατεσκεύασε μηχανισμόν τινα διὰ τροχῶν, ὅστις ἐξετέλει ἀντ' αὐτοῦ τὴν ἐργασίαν. Ἐν δὲ τῇ Ἰνδιουπόλει δὲν μετεβίβαζεν ἐν καιρῷ τὰ τηλεγραφήματα τῶν ἐφημερίδων, καταγινόμενος εἰς πειράματα νέου τινὸς τρόπου πρὸς ταχυτέραν μεταβίβασιν αὐτῶν τούτων τῶν τηλεγραφημάτων.

Ἐν Μέμφιδι τῷ 1864 εἰργάζετο εἰς πραγμάτωσιν τῆς ἰδέας του περὶ τῆς διπλῆς διαβιβάσεως τῶν τηλεγραφημάτων. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐγένοντο μεταβολαὶ τῶν ἐν τῷ γραφείῳ ὑπαλλήλων· ἡ μόνη δὲ περὶ τοῦ Ἔδισον γνώμη τῶν προϊσταμένων του ἦτο ὅτι δὲν ἔπρεπεν αὐτὸς νὰ συμπεριληφθῇ ἐν τοῖς νέοις διορισμοῖς.

Ἐν Λουϊβίλλῃ κομίζων τὴν ἑσπέραν εἰς τὸ γραφεῖον φιάλην θειικοῦ ὀξέος ὅπερ ἔμελλε νά τῳ χρησιμεύσῃ εἴς τινα πειράματά του, ἀνέτρεψε τὴν φιάλην πρὸς ζημίαν τραπεζίτου τινὸς οἰκοῦντος ὑπὸ τὸ δωμάτιόν του. Ἐν δὲ τῇ Κιγκιννάτῃ ἐπενόει μυρίας ὅσας ἀφορμὰς ἵνα καταλείπει τὸ γραφεῖόν του καὶ μεταβαίνῃ εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην, ἔνθα διημέρευεν ἀναγινώσκων.

Ἡ ἀπαρίθμησις αὕτη τῶν *κακουργημάτων* τοῦ Ἔδισον θὰ ἦτο μοχθηρία ἀναιτιολόγητος, ἐὰν δι' αὐτῆς ἐσκοποῦμεν νὰ κακίσωμεν καὶ νὰ προσβάλωμεν τὸν ἐργάτην αὐτῶν. Καὶ ναὶ μὲν δὲν δυνάμεθα νὰ προβάλωμεν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τὸν Ἔδισον ὡς παράδειγμα καὶ πρότυπον εἰς μίμησιν, ἀλλ' ὅμως τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ ταῦτα φαίνονται ὅτι ἦσαν ἀποτέλεσμα ἀνανταγωνίστου ἐσωτερικῆς ὁρμῆς. Αἱ ἐφευρέσεις αὐτοῦ ἦσαν τοσαῦται Σειρῆνες προσκαλοῦσαι αὐτόν, καὶ ὑπὸ τῆς φωνῆς των θελγόμενος ἠμέλει τῶν πάντων.

Τῷ 1868 ἦλθεν εἰς Βοστόνα καὶ ἀνεδείχθη δεξιώτατος τηλεγραφητής. Καταβαλὼν δὲ πάντα τὰ ἐμπόδια ἅτινα παρενεβάλλοντο κατὰ τὴν ὁδόν του ἕνεκα τοῦ ἀξέστου ἐξωτερικοῦ του, κατώρθωσε μετ' οὐ πολὺ νὰ λάβῃ θέσιν σπουδαιοτάτην. Διότι μέχρι τοῦδε δὲν ἠδύνατο νὰ τρέχῃ ἀπροσκόπτως κωλυόμενος ὑπὸ μυρίων ὅσων ἰδεῶν, ἃς βαθμηδὸν ἐβελτίωσε καὶ ἀπεπεράτωσε. Ἔγεινε καλλιγράφος καὶ ταχυγράφος, καὶ τὰ χειρόγραφά του ἀναγινώσκονται ὡς ἐὰν ἦσαν τοῦ τύπου, εἶδε δὲ καὶ πολλούς, σχετικῶς, τόπους. Ἡμέραν τινὰ παρεσκευάζετο νὰποπλεύσῃ εἰς τὴν Μεσημβρινὴν Ἀμερικήν, εἰς τὴν Νέαν Αὐρηλίαν, ἀλλὰ ἀπρόοπτόν τι συμβὰν τὸν ἀνεχαίτισε. Νέα ἤδη ἐποχὴ ἀνέτελλε δι' αὐτόν. Τινὲς τῶν μικρῶν του ἐφευρέσεων εἶ-

Digitized by Google

χον ἐπιτύχει, ἤρχιζε δὲ νὰ τηλεγραφῇ κατὰ νέαν τινὰ ἀρχήν, τὴν τῆς δονήσεως, καὶ νὰ πιστεύῃ ἑαυτὸν πρώτην τότε φοράν: «Οὐδέποτε διενοούμην, ἔλεγεν, ὅτι εἶχον ἐπιδεξιότητά τινα». Καὶ ὅμως ἀπέτυχεν ἔν τινι σπουδαίῳ πειράματί του διπλοῦ λεγομένου συστήματός του, δι' οὗ ἤθελε νὰ κατορθώσῃ νὰ διαβιβάζῃ δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σύρματος δύο συγχρόνως τηλεγραφήματα. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν του δὲ ταύτην καταλιπὼν τὴν Βοστόνα ἦλθεν εἰς Νέαν Ὑόρκην καταβεβλημένος εἰς τὸ ἔπακρον. Ἀλλ' ἐν τῇ Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀνέλαμψαν ἴσα ἴσα αἱ ἐπιτυχίαι αὐτοῦ καὶ ἔδρεψε τὸν καρπὸν τῶν μακρῶν καὶ μετὰ μεγίστης καρτερίας γενομένων ἐργασιῶν αὐτοῦ. Ὁ Ἔδισον ἔχει ἰδιάζουσάν τινα εὐφυΐαν δι' ἧς ἐν οἵῳ δήποτε μηχανισμῷ εὑρίσκει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν πρώτην αἰτίαν, καὶ ὡς ἐὰν ἡ αἰτία αὕτη ἦτο ὑπεράνθρωπόν τι πνεῦμα ἐν εἱρκτῇ κεκλεισμένον δέσμιον, ζητεῖ νά το ἀνακουφίσῃ εἴτε λύων τὰ δεσμά του πάντα, εἴτε τοὐλάχιστον χαλαρόνων αὐτὰ ὅσον οἷόν τε. Τὸ πνεῦμα τοῦτο τότε εἶνε ἀγαθή τις Μοῖρα, ἥτις εὐγνωμονοῦσα τῷ Ἔδισον διὰ τὴν εὐεργεσίαν του ταύτην, τῷ παρέχει τὴν φήμην καὶ τὴν εὐτυχίαν.

Ἔλαβε λοιπὸν τριάκοντα καὶ πέντε διπλώματα δι' ἐφευρέσεις ἀναφερομένας εἰς τοὺς λεγομένους χημικοὺς καὶ αὐτοματικοὺς τηλεγράφους, ὀκτὼ διὰ τὴν εὕρεσιν τρόπου διαβιβάσεως διπλῶν καὶ τετραπλῶν συγχρόνων τηλεγραφημάτων δι' ἑνὸς σύρματος, τριάκοντα ὀκτὼ διὰ τὴν τηλεγραφικὴν ἐγχάραξιν καὶ ὀκτὼ διὰ βελτιώσεις μέρους τινὸς τῆς συνήθους συσκευῆς τοῦ Μόρσου. Τὸ διπλοῦν λεγόμενον σύστημα, ὡς εἴδομεν, κατ' ἀρχὰς ἐγένετο καταγέλαστον. Ἀλλ' οἱ ἀπιστοῦντες, ἔτυχον μετ' οὐ πολὺ τῆς εὐκαιρίας νὰ ἴδωσι διὰ τοῦ τετραπλοῦ συστήματος τέσσαρα συγχρόνως τηλεγραφήματα δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σύρματος διαβιβαζόμενα. Ὁ δ' ἐφευρετὴς ὁμιλεῖ σήμερον περὶ ἑξαπλοῦ τοιούτου συστήματος.

Μυθώδης σχεδὸν εἶνε ἡ εὐδοκίμησις τοῦ πρώην *πολυτεχνήτου*. Μεγάλη τις Ἀμερικανικὴ Ἑταιρία λέγεται ὅτι ἠγόρασε παρ' αὐτοῦ ἀντὶ ἑκατοντακισχιλίων δολλαρίων τὸ τηλεφῶνον αὐτοῦ καὶ τίς οἶδε πόσον τὴν ἐφεύρεσιν τῆς τετραπλῆς διαβιβάσεως κτλ. κτλ. Λέγεται δὲ ὅτι ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ φωνογράφου εἰσπράττει καθ' ἑβδομάδα πεντακόσια δολλάρια.

Ἐκ τοῦ μακροῦ καταλόγου τῶν ἐφευρέσεων τοῦ Ἔδισον μία μόλις θὰ εἶνε ἡ μὴ κατὰ πάντα εὐδοκιμήσασα καὶ μὴ ἀποφέρουσα κέρδη. Ἀλλ' ἐδαπάνησεν ὅμως καὶ οὐκ ὀλίγα εἰς ἐρεύνας καὶ πειράματα, *τετρακοσίας χιλιάδας* δολλαρίων, περὶ τὰ *δύο καὶ ἥμισυ* περίπου *ἑκατομμύρια δραχμῶν*. Ἐν Νιούμαρκ εἶχεν ἐργαστήριον ἐν ᾧ εἰργάζοντο τριακόσιοι ἐργάται, ἐν τῇ πόλει δὲ ταύτῃ ἠκροάσατο κατὰ πρῶτον τακτικῶς τῶν μαθημάτων τῆς χημείας καὶ ἐνυμφεύθη. Τῷ δὲ 1876 πωλήσας τὸ ἐργαστήριόν του ἦλθε καὶ κατῴκησεν ἐν Μένλῳ Πάρκ.

Ὥρα εἶνε ἤδη νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ Μένλο Πάρκ εἶνε ἐκ τῶν νεωτάτων σταθμῶν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τῆς Πενσυλβανίας ἐν τῇ Νέᾳ Γερσέῃ, μίαν ὥραν ἀπέχ[ο]ν δι' ἁμάξης ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης. Εἶνε δὲ ἁπλοῦν χωρίον ἔχον ἡμίσειαν δωδεκάδα οἰκιῶν χρώματος ὑποκιτρίνου, κατὰ τἆλλα δὲ κοινοτάτων. Ἡ οἰκία τοῦ Ἔδισον εἶνε μία τῶν καλλίστων, περιέχουσα πᾶσαν οἰκιακὴν εὐκολίαν, ἀλλ' ἄνευ τινὸς ἐξωτερικῆς λαμπρότητος. Ὁ κατὰ πρῶτον ἐρχόμενος ἐνταῦθα μόλις καταβὰς τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης, ἥτις παρευθὺς ἀπέρχεται, σταθεὶς πρὸ τῆς οἰκίας ταύτης ἐκπλήσσεται διὰ τὸ ἥσυχον αὐτῆς. Οὐδὲν ἄλλο ἀκούει ἢ τὸν βόμβον τῶν μελισσῶν καὶ ἀναπνέει γλυκεῖαν αὔραν ἐλαφρῶς κυρτοῦσαν τὰς κορυφὰς τῶν πέριξ ὑψηλῶν χόρτων.

Τὸ ἔδαφος εἶνε ἐπικλινὲς ὀπίσω τοῦ σταθμοῦ μέχρι λειμῶνός τινος, ἔμπροσθεν δὲ ἀνυψοῦται ἀποτόμως. Παρὰ τὴν κορυφὴν μακροῦ λόφου ὀλίγον ἀπωτέρω τῶν οἰκιῶν, ἐντὸς αὐλῆς ἀδένδρου φαίνεται ξύλινόν τι διώροφον οἰκοδόμημα μετὰ ἐξώστου. Βλέπων τις αὐτὸ βεβαίως θὰ νομίσῃ ὅτι εἶνε σχολεῖον ἢ κοινόν τι κατάστημα οἷον δήποτε, ἐν ᾧ συνερχόμενοι ἐμβριθεῖς ἄνδρες συσκέπτονται περὶ σπουδαίων πραγμάτων, διότι ὄντως περὶ τὴν μεσημβρίαν ἄνδρες σπουδαῖοι εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται. Ἀναμφιβόλως ἔν τινι τῶν γωνιῶν τοῦ οἰκοδομήματος τούτου θὰ εἶνε τὸ ἐργαστήριον τοῦ ἐφευρετοῦ. Οὐχί· τὸ ἐργαστήριον τοῦ ἐφευρετοῦ εἶνε ὅλη ἡ οἰκία· καί τοι δὲ ἔχει μῆκος μὲν **100** ποδῶν, πλάτος δὲ **28** εἶνε τοσοῦτον στενόχωρος, ὥστε καταγίνεται ἤδη εἰς τὴν οἰκοδομὴν εὐρυτέρας πλησίον τῆς πρώτης. Καὶ ὅλον μὲν τὸ ἰσόγαιον περιλαμβάνει πλῆθυν ξυλουργικῶν καὶ ἄλλων ὀργάνων, ἐργαστήριον σχεδιογραφικὸν καὶ γραφεῖον, ἐν ᾧ ἐργάζονται δεκατρεῖς δεξιοὶ ἐργάται. Ὑπεράνω δὲ ὑπάρχει αἴθουσα μακρὰ ἔχουσα ἐκ διαλειμμάτων θέσεις πλήρεις, ὡς καὶ τὸ ἔδαφος, ἠλεκτρικῶν στηλῶν, ἀτράκτων, χημικῶν σκευῶν καὶ ἄλλων συσκευῶν ἀλλοκότων. Πέριξ δὲ ἐπὶ τῶν τοίχων ὑπάρχουσι θέσεις περιέχουσαι συλλογὴν μικροτέρων ὀργάνων καὶ μάλιστα σειρὰν ὅλην φιαλιδίων καὶ φιαλῶν χημικῶν προϊόντων.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν ἀνθρώπων τῶν πληρούντων τὸ ἐργαστήριον εἶνέ τις, ὃν ἕνεκα τῆς ἁπλότητος τῆς ἀναβολῆς του οὐδὲ διενοήθητε κἂν νὰ παρατηρήσητε. Καὶ ὅμως ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶνε ὁ οἰκοδεσπότης, οἱ δὲ λοιποὶ εἶνε βοηθοί του, εἰς οὓς δύναται νὰ ἀναθέτῃ ἐνίοτε τὴν ἐκ-

Digitized by Google

τέλεσιν δευτερευόντων τινῶν πειραμάτων. Ἔχει δὲ οὗτος ὕψος 1,75 μέτρ. Τὴν στιγμὴν ταύτην εἶνε κεκυφὼς ἐξετάζων λεπτήν τινα ἐργασίαν. Καὶ καθ' ὅλου μὲν φαίνεται νέος, ἀλλὰ τὸ πρόσωπόν του, ηὐλακωμένον ὑπὸ βαθυτάτων ῥυτίδων, φαίνεται γηραλέον. Ἡ δὲ μαύρη κόμη του, ἔχουσα ἤδη καὶ λευκάς τινας τρίχας, πίπτει πυκνὴ ἐπὶ τοῦ μετώπου του. Αἱ χεῖρές του εἶνε ἐστιγμέναι ὑπὸ ὀξέος, ἡ δὲ ἀναβολή του εἶνε τύπος τῶν *ἑτοίμων* λεγομένων φορεμάτων.

Τοιοῦτος ὁ Ἔδισον.

Φαίνεται ὥς τις ἐργάτης, ἰδίᾳ δέ, ἕνεκα τῆς ὠχρότητός του, ὡς τυπογράφος ἐργαζόμενος νύκτα. Οἱ χαρακτῆρές του εἶνε πλατεῖς, τὸ μέτωπον κανονικόν, οἱ ὀφθαλμοί του χρώματος τεφρόχρου ἀνοικτοῦ, ἡ ῥὶν ἀκανόνιστος, καὶ διὰ τοῦ στόματός του φαίνονται ὀδόντες ἐστερημένοι κανονικοῦ σχήματος. Ὅτε ὑψόνει τοὺς ὀφθαλμοὺς νά σε παρατηρήσῃ φαίνεται ὅτι ἡ προσοχή του δὲν ἔρχεται ἀμέσως, ὡς ἐὰν ἦτό που ἀπησχολημένος. Ἀλλὰ τὸ βλέμμα του εἶνε διαυγέστατον, εἰλικρινὲς καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας του, ἴδετέ τον τώρα, εἶνε ὡς λέγομεν ἀνοικτὴ καὶ ἐπαγωγός. Τὴν σοβαρότητα διαδέχεται φαιδρὸν μειδίαμα, ὁ φαινόμενος γέρων ἐξαφανίζεται καὶ ἀντ' αὐτοῦ βλέπομεν ἐνώπιον ἡμῶν μαθητὴν ἀμέριμνον μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του.

Ἐὰν ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸν Ἔδισον γινώσκῃ αὐτὸν μόνον ἐκ τοῦ φωνογράφου, θὰ ἴδῃ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του πλεῖστα ὅσα περίεργα καὶ ἄξια θέας πράγματα, ἅτινα θαυμάζων σπεύδει νὰ παρατηρήσῃ. Κατὰ γῆς κεῖνται διαλελυμένα τὰ τεμάχια τοῦ *μεγαλοφώνου* πελωρίου σωλῆνος ἔχοντος δύο ἀκουστικὰ κέρατα. Δύο ἄνθρωποι ἔχοντες ἑκάτερος ἓν τῶν ὀργάνων τούτων δύνανται νὰ συνδιαλέγωνται διὰ τῆς συνήθους φωνῆς ἐξ ἀποστάσεως πολλῶν χιλιάδων μέτρων. «Ἐκ τῆς κοιλάδος ἐκείνης ἐκεῖ κάτω, ὀπίσω τῆς ἐρυθρᾶς οἰκίας, λέγει ὑμῖν ὁ ἐφευρετής, ἐκτείνων τὴν χεῖρα πρὸς χαρίεσσάν τινα γωνίαν τῆς πεδιάδος, ἀκούεται εὐκρινέστατα καὶ ὁ ἁπλούστατος ψιθυρισμός». Τὸ μόνον κακὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶνε ὅτι ἡ μηχανὴ αὕτη συλλέγει καὶ πάντας τοὺς πέριξ ἤχους, οἷον τοὺς μινυρισμοὺς τῶν πτηνῶν, τὴν ἐπίπονον μάσσησιν τῶν ἐν τῷ λειμῶνι δαμάλεων καὶ τοὺς τοιούτους λεπτοτάτους καὶ δυσδιακρίτους θορύβους. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ πειράματα ἐκτελοῦνται κάλλιον κατὰ τὰς ἡσύχους νύκτας. Οὐδόλως δ' ἀμφίβολον ὅτι οἱ χωρικοὶ οἱ κατοικοῦντες πλησίον τοῦ τόπου ἐν ᾧ γίνονται τὰ νυκτερινὰ πειράματα, ἀκούοντες ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς τῆς νυκτὸς ὅτε τὰ πάντα ἀναπαύονται, ἀκούοντες, λέγω, τὰς παραδόξους πως λέξεις τὰς ἀνταμειβομένας χαμηλῇ τῇ φωνῇ μεταξὺ τῶν ἐκτελούντων τὸ πείραμα, καὶ βλέποντες τὰς ἀμυδρὰς αὐτῶν σκιὰς καὶ τὰ πλανώμενα φῶτα τῶν φαναρίων των, οὐδόλως ἀμφίβολον ὅτι χωρὶς νὰ ἐμβαθύνωσιν εἰς τὸ φαινόμενον τοῦτο, θὰ σπεύσωσι νὰ κατακλεισθῶσιν ἐν ταῖς οἰκίαις των ἔχοντες μεστὴν τὴν κεφαλὴν φανταστικῶν παραμυθίων καὶ τρέμοντες ὑπὸ τοῦ φόβου!

Πλησίον τοῦ μεγαλοφώνου ὑπάρχει ἡ συσκευὴ τοῦ *ἀεροφώνου*, οὗ ἡ μεγάλη φωνὴ ἔχουσα δύναμιν ἑκατὸν πεντήκοντα ἀνθρωπίνων πνευμόνων θὰ μεταδίδῃ παραγγελίας τῶν ἐν θαλάσσῃ πλοίων, τῶν παρὰ τὴν ἀκτὴν φάρων κτλ.

Περαιτέρω κεῖται γραφὶς ἠλεκτρικὴ χαράττουσα γράμματα καὶ σχέδια. Εἶνε δὲ αὕτη αἰχμὴ χαλυβδίνη κινουμένη ὑπὸ μικρᾶς τινος στήλης καὶ διατρυπῶσα τὰ ἐπὶ τοῦ χαρτίου γεγραμμένα στοιχεῖα. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γραφίδος ταύτης ὁ ἐφευρετὴς κατεσκεύασεν ὄργανον ἔχον ἀδάμαντα κατὰ τὴν αἰχμὴν καὶ χρησιμεῦον εἰς χάραξιν τῶν πολυτίμων λίθων.

Ἔλθωμεν νῦν εἰς τὴν *ἐναρμόνιον ἀντλίαν*, ἠλεκτρομαγνήτην διαπασῶν, ἔχοντα 2 1[2 ποδῶν μῆκος. Αὕτη κινουμένη δύναται νὰ ντλήσῃ τρία ἢ τέσσαρα βυτία ὕδατος τὴν ἡμέραν δι' εὐτελεστάτης δαπάνης.

Πολλὰ δὲ καὶ ποικίλα εἶνε τὰ συστήματα τῶν χημικῶν τηλεγραφικῶν μηχανῶν· καὶ αὕτη μὲν διαβιβάζει οὐ μόνον ἁπλῶς τὸ τηλεγράφημα, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος τῆς γραφῆς τοῦ τηλεγραφοῦντος. Ἡ γραφὴ δὲ αὕτη χαράσσεται διὰ λευκῆς μελάνης τοιαύτης, ὥστε τὰ στοιχεῖα ἐξογκοῦνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ χάρτου. Ἡ αὐτὴ δὲ οὐσία θὰ χρησιμεύσῃ πρὸς χρῆσιν τῶν ἀομμάτων, οἵτινες, ὡς γνωστόν, διὰ τῆς ἀφῆς ἀναγινώσκουσι.[1]

Ἤδη δὲ κατασκευάζονται ἐκεῖ ἠλεκτρικὰ ψαλίδια ἵνα δι' αὐτῶν κόπτωνται σκληρὰ πράγματα. Κατασκευάζεται ἠλεκρικὴ μηχανὴ τοῦ κεντήματος, ἄλλαι τινὲς χρησιμεύουσαι ἵνα περιστρέφωσι διάφορα πράγματα ὑπάρχοντα ἐν τοῖς παραθύροις τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων. Ὡσαύτως δὲ θήκη τις λαλοῦσα, πτηνὸν δυνάμενον νὰ ἵπταται εἰς διάστημα χιλίων ποδῶν καὶ ἑτέρα μηχανὴ ἔχουσα τροχόν, ὃν δὲν δύναται μὲν νὰ κινήσῃ οὐδ' ἡ ἰσχυροτάτη πνοή, εὐκολώτατα δὲ κινεῖ ὁ ἦχος τῆς φωνῆς.

Τὰ παραδείγματα ταῦτα ληφθέντα τυχαίως, δεικνύουσιν εἴτε τετελεσμένα εἴτε ἐν καταστάσει ἐμβρύου, οὕτως εἰπεῖν, τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ. Ὁσάκις ἀναζητεῖ τι ὁ Ἔδισον οὐδόλως ἀναπαύεται· παραδείγματος χάριν ἐν Νιούμαρκ ἀνέβη εἰς τὸ ἀνώτατον πάτωμα τῶν ἐργαστηρίων του, διότι μηχανή τις τυπογραφικὴ δὲν ἐκινεῖτο, καὶ ὅμως ἦτο ἠναγκασμένος νά τὴν

1. Περὶ τῆς μελάνης ταύτης ἴδε Ἑστίας τόμον ς', σελ. 800. Σ. Μ.

Digitized by Google

παραδώσῃ μετ' ὀλίγας ὥρας· ἐδήλωσε δὲ ὅτι δὲν θὰ καταβῇ πρὶν ἢ κινηθῇ ἡ μηχανή. Ἑξήκοντα ὅλας ὥρας κατεγίνετο νὰ κινήσῃ τὴν μηχανήν, ὅπερ καὶ κατώρθωσε, καὶ τότε μόνον καταβὰς ἐκοιμήθη τριάκοντα κατὰ συνέχειαν ὥρας.

Ὁ Ἔδισον ἔρχεται εἰς τὸ ἐργαστήριον τὸ πρωῒ καὶ πρῶτον μὲν ἀναγινώσκει ἐπιστολάς, ἐπιθεωρεῖ τοὺς ἐργάτας καὶ ἐπιτηρεῖ τὰ πειράματα τῶν βοηθῶν του. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ Τύχη τὸν βοηθεῖ· π. χ. πλάκες ἐλεφαντίνου ὀστοῦ ἐμβαπτιζόμεναι ἐν ἰδίῳ τινὶ ἐλαίῳ ἐπὶ ἓξ ἑβδομάδας, γίνονται διαφανέσταται. Σφαιρίδιον ὑδραργύρου ἐν ὕδατι περιέχοντι καὶ ὀλίγον ποτάσιον λαμβάνει σχήματα διάφορα διὰ τῆς ἐπενεργείας τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἕλκεται ἢ ἀπωθεῖται, μεταβάλλει χρῶμα, γίνεται ἀκίνητον κτλ. Καὶ ταῦτα μὲν τἀποτελέσματα δὲν εἶνε ἀμέσως χρήσιμα, ἀλλ' ὅμως καταγράφονται μετ' ἐπιμελείας καὶ ὅταν χρειασθῶσιν εὑρίσκονται ἕτοιμα. Τινὰ δ' αὐτῶν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι βραδύτερον ὡς ἐλλείποντες κρίκοι πολυτίμου τινὸς ἀνακαλύψεως. Καὶ ὁτὲ μὲν δοκιμάζει χιλιοστὴν ἤδη φορὰν τὴν συσκευὴν τοῦ τηλεφώνου, προσθέτων νέας τινὰς βελτιώσεις, ὁτὲ δὲ προβιβάζει κατὰ ἓν βῆμα τὰ ἡμιτελῆ ἤδη ἔργα του, ἢ κατὰ τὴν διάθεσίν του, συγκεντροῖ ὅλην αὐτοῦ τὴν προσοχὴν ἐφ' ἑνὸς καὶ μόνου.

Καίτοι δὲ αἰτία τῆς εἰς τὸ ἀπόκεντρον Μένλο Πὰρκ ἐγκαταστάσεώς του εἶνε κατὰ μέγα μέρος ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν συχνῶν ἐπισκέψεων, καὶ ὅμως καθ' ἑκάστην συρρέουσι πλεῖστοι ὅσοι. Ἡ κατοικία του εἶνε τρόπον τινὰ ἡ Μέκκα εἰς ἣν καθ' ἑκάστην φοιτῶσι προσκυνηταὶ πεπαιδευμένοι, νεολόγοι ἐφημερίδων καὶ περίεργοι. Ἡμέραν τινὰ κύριός τις ὡδήγησε λόχον ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε προσκυνητῶν· σημειωτέον δ' ὅτι ὁ κύριος οὗτος ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἔδισον τὴν ἄδειαν νὰ τῷ παρουσιάσῃ φίλους *τινάς*. Ἄλλην πάλιν ἡμέραν ἁμαξοστοιχία ἐπίτηδες ἐκόμισεν ἐκ Βοστώνης περιέργους, οἵτινες προηγουμένως εἶχον λάβει τὴν ἄδειαν νὰ τον ἐπισκεφθῶσιν.

Ὁ Ἔδισον ὑποδεξιοῦται τοὺς πάντας φιλοφρόνως, συγχωρῶν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐξετάζωσι καὶ αὐτὸν καὶ τὰς ἐφευρέσεις του ἐφ' ὅσον θέλωσι. Πᾶς τις θαυμάζων τὸν φωνογράφον του καταθέλγεται οὐχ ἧττον ὑπὸ τῆς φαιδρότητος τοῦ ἐφευρετοῦ.

«Πολὺ καλά, λέγει γελῶν μετὰ φαιδρότητος· τώρα θὰ διασκεδάσω καὶ ἐγώ. Μελετῶ νὰ προσαρτήσω ἐπὶ ἠλεκτρικῆς συστοιχίας σύρμα, ὅπερ φθάνον μέχρι τῆς θύρας θὰ ἀνατρέπῃ πάντα τολμῶντα νὰ κρούσῃ αὐτήν».

Ἰδοὺ κάθεται πρὸ τοῦ φωνογράφου, προσαρμόζει διπλοῦν στόμιον καὶ προσκαλεῖ τινα τῶν βοηθῶν του, ἐν ᾧ ἕτερός τις κάθηται πρὸ μουσικοῦ ὀργάνου κειμένου ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ δωματίου. Ἄδουσι δὲ διὰ δύο φωνῶν ᾆσμά τι. Ἐνῷ δὲ ἡ μουσικὴ πληροῖ τὸ δωμάτιον καὶ τὸ βλέμμα σου πλανᾶται κατὰ τύχην ἐπὶ πάντα τὰ περιστοιχίζοντά σε διάφορα πράγματα, αἰσθάνεσαι μύχιόν τι ῥῖγος. Νομίζεις ὅτι παρίστασαι εἰς ἱεροτελεστίαν ἑτέρου τινὸς δόγματος παραδόξου καὶ καινοφανοῦς, εἰς ᾆσμα ἀρχαῖον καὶ φαιδρὸν ᾀδόμενον εἰς τιμὴν νέας ὅλως ἐποχῆς μεστῆς ἐπαγγελιῶν ὑψηλῶν, εἰς τὴν ἀποκάλυψιν μυστηρίων κεκρυμμένων.

Ἀλλὰ τὴν ἑσπέραν μάλιστα ὁ μέγας ἐφευρετὴς φανεροῦται διὰ τῆς χαρακτηριστικωτάτης αὐτοῦ ὄψεως. Συνειθίζει ἕνεκα τῆς μοναξίας ἐν ᾗ διατελεῖ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, νὰ παραδίδηται εἰς τὰ σπουδαιότατα τῶν ἔργων του, ἐξακολουθεῖ ἐργαζόμενος καὶ πέρα τοῦ μεσονυκτίου. Ἐνίοτε διανυκτερεύουσι παρὰ τῷ Ἔδισον καί τινες ἄλλοι μακάριοι ὄντως ἄνθρωποι. Γίνεται δὲ τότε λόγος καὶ συζήτησις περὶ τοῦ συνδυασμοῦ τριῶν ὀργάνων: τοῦ *τηλεφώνου* πρὸς διαβίβασιν τῶν εἰδήσεων, τοῦ *φωνογράφου* πρὸς ὑποδοχὴν αὐτῶν, καὶ τοῦ *ἀεροφώνου* πρὸς μετάδοσιν αὐτῶν μακρὰν καὶ γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ. Γίνεται λόγος περὶ τοῦ λεγομένου *μικροφώνου*, ὅπερ ἔχει πρὸς τὸν ἦχον τὸν αὐτὸν λόγον, ὃν ἔχει τὸ μικροσκόπιον πρὸς τὴν ὄψιν. Συζητοῦσι περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ δόκτορος Φίψων προταθείσης συνθέσεως τοῦ φωνογράφου καὶ τοῦ *κινητοσκοπίου*, δι' οὗ φωνογραφική τις εἰκὼν κινεῖται καὶ φαίνεται λαλοῦσα. Πόσαι ἰδέαι ἀναχυχῶνται ἐν τῷ μακρῷ ἐκείνῳ οἰκοδομήματι, ὅτε πάντα τὰ πέριξ εἶνε ἔρημα καὶ ἀναπαύονται, καὶ ἔξω μὲν ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ἀκούεται μόνη ἡ ὀξεῖα κραυγὴ τῶν γρύλλων καὶ τῶν βατραχίσκων, ἔνδον δὲ αἱ λυχνίαι φέγγουσι διαρκῶς, ὑψοῦσαι τὴν θερμοκρασίαν τοῦ δωματίου, ταὐτοχρόνως δὲ αἱ μηχαναὶ ἐκτελοῦσι τὸ ἐπίπονον καὶ βραδὺ αὐτῶν ἔργον.

Ἤδη κατασκευάζεται συσκευή τις πλείστου λόγου ἀξία πρὸς ἀνάλυσιν τοῦ ἤχου εἰς τὰ στοιχεῖά του, ὡς ἀναλύεται τὸ φῶς διὰ τοῦ πρίσματος. Πεπαιδευμένος δέ τις ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ εὗρεν ἤδη χρῆσίν τινα τοῦ φωνογράφου εἰς τὴν φιλολογίαν, προτείνων ἵνα δι' αὐτοῦ διασωθῶσιν αἱ ἰνδικαὶ διάλεκτοι οἷον ἡ τῶν Σενεκᾶς, τῶν Τεσκαρόρας καὶ ἄλλαι, αἵτινες ὁσημέραι ἐξαφανίζονται μετὰ τῆς παρούσης γενεᾶς. Ἀλλὰ τὸ *πρίσμα* τοῦτο *τοῦ ἤχου*, συγχωρηθήτω ἡμῖν ἡ ἔκφρασις αὕτη, ἐὰν δυνηθῇ νὰ τελειοποιηθῇ ἀνοίγει ὁδὸν νέαν εἰς τὴν φιλολογίαν, διότι δι' αὐτοῦ θὰ περιορισθῶσιν εἰς μικρόν τινα ἀριθμὸν τύπων πάντα τὰ ποικίλα καὶ διάφορα ἰδιώματα καὶ θὰ κατασταθῇ δυνατὴ ἡ κενὴ νῦν καὶ ματαία ἐλπὶς περὶ μιᾶς γλώσσης παγκοσμίου.

Ἰδοὺ καθήμεθα εἰς ἐξέτασιν τῆς ἐνεργείας θερμομέτρου τινὸς ἰδίας κατασκευῆς, ἐπονομασθέντος *μικροτατοσίμετρον*, καὶ δεικνύοντος εἰ-

Digitized by Google

κοσιτέσσαρα χιλιοστὰ τοῦ βαθμοῦ Φαρενάϊτου, δυναμένου δὲ νἀποκτήσῃ ἔτι μείζονα λεπτότητα καὶ εὐαισθησίαν. Τὸ εὐαίσθητον τοῦ ἄνθρακος ἐφ' οὗ θεμελιοῦται τὸ ὄργανον περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀνεκαλύφθη τυχαίως ἔν τινι πειράματι τοῦ τηλεφώνου. Οὕτω δὲ ἡ ἀνθρωπίνη πρόοδος μεταχειρίζεται ἑκάστην ἀνακάλυψιν ὥς τινα κλίμακα· ἀναβαίνει καὶ ἀνασύρουσα τὴν κλίμακα τοποθετεῖ αὐτὴν ἵνα ἀναβῇ ἔτι ὑψηλότερα.

Ἴδωμεν νῦν πῶς παρασκευάζονται τὰ ἐξ ἄνθρακος σφαιρίδια τὰ χρησιμεύοντα εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν θερμομέτρων τούτων. Ἡ πρὸς παρασκευὴν τῶν σφαιριδίων ὕλη συνάγεται ἐντὸς ὑαλοσωλήνων τῶν λύχνων, καπνίζοντος τοῦ ἐλλυχνίου ὅσον οἷόν τε πλειότερον. Ἡ καπνιὰ δὲ αὕτη στερεοποιεῖται μετὰ ταῦτα δι' ἰσχυρᾶς πιέσεως. Ὁ ἐφευρετὴς κεκυφὼς μετὰ προσοχῆς καὶ πολλῆς μερίμνης πρὸ ἡμισείας δωδεκάδος ζοφερῶν λύχνων καὶ ἔχων τὴν κόμην ἀτημέλητον ὁμοιάζει πρὸς μάγον τινὰ ἀπαγγέλλοντα μυστικοὺς ἐξορκισμοὺς καὶ καλοῦντα εἰς βοήθειάν του τὰς ἀποκρύφους δυνάμεις. Καθ' ὅσον δὲ ἡ νὺξ προβαίνει, ἡ κόμη του καταπίπτει μᾶλλον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ ἡ στάσις του καθίσταται ἀτονωτέρα καὶ νωχελεστέρα. Παρῆλθεν ἤδη τὸ μεσονύκτιον, αἱ μηχαναὶ ἔπαυσαν κινούμεναι καὶ οἱ ἐργάται κεκμηκότες ἀπέρχονται οἴκαδε.

Παρατίθεται ἤδη ἡμῖν πρόχειρον πρόγευμα. Ἐν ᾧ δὲ παρετηροῦμεν τὸ *εἰδωλοσκόπιον*, αἴφνης ἀκούεται τὸ *τὶκ τὰκ* τηλεγραφικοῦ τινος ὀργάνου. Ὁ ἐφευρετὴς ἵσταται ἀλλοκότως πως, διὰ τῆς μιᾶς μὲν χειρὸς κρατῶν σαρδέλλαν, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας δίπυρον καὶ ἔχων τὸ στόμα πλῆρες, μεταφράζει δυνατὰ καὶ βραδέως τοὺς ἤχους, οὓς μόνος αὐτὸς ἐννοεῖ: «Λονδῖνον .... Μάιος. Εἴδησις περὶ τοῦ θανάτου τοῦ λόρδου Ῥοῦσελ εἶνε πρόωρος. Ἰωάννης—Βλαγχάρ—οὐ—χρεωκοπία ἀνηγγέλθη— χθὲς—κατερέθισε» (ὄχι, δὲν λέγει κατερέθισε) «κατώρθωσε—νὰ—τακτοποιήσῃ—τὰς ὑποθέσεις του—καὶ—θὰ—ἐξακολουθήσῃ τὸ ἐμπόριόν—του».

Ἡ σελήνη λάμπει ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὸν ἐξώστην ἔνθα ὑπάρχει τηλεσκόπιον, καὶ δι' αὐτοῦ παρατηροῦμεν τὴν λευκὴν καὶ σκωληκώδη ὄψιν τῆς σελήνης καὶ τὸν λάμποντα ἀστερόεντα οὐρανόν. Εἶνε δύο μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Καὶ οἱ μὲν ξενιζόμενοι φαίνονται κεκμηκότες, ἀλλ' ὁ οἰκοδεσπότης εἶνε ζωηρὸς ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τῆς ἕνεκα τῶν μακρῶν ἀγρυπνιῶν πυρετώδους ἐξάψεως, τῷ ἐπέρχονται ἐνίοτέ τινες τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ἐμπνεύσεων.

Ὁ ἀναγνώστης ἔχει ἤδη ἔννοιάν τινα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Μίαν ἔτι λέξιν περὶ τῆς ἀληθοῦς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀξίας. Εἶνε ἀνὴρ ἐντιμοτάτου κατὰ πάντα χαρακτῆρος, σωφρονέστατος καὶ φιλοπονώτατος, ἔχων πάσας τὰς ἀρετὰς τοῦ ἐντίμου, τοῦ σώφρονος καὶ τοῦ φιλοπόνου. Δὲν ἔχει δὲ νοῦν μαθηματικόν, ὁμολογεῖ μάλιστα ὅτι ἀείποτε ἀπεστρέφετο τὰ μαθηματικά.

Εἶνε δὲ καὶ φιλαναγνώστης, προτιμῶν ὅμως τὰς ζωηρὰς μυθιστορίας καὶ τὰ βιβλία ἐν οἷς περιέχονται πράγματα παρεμφερῆ πρὸς τὰς ἐργασίας του. Ὅθεν λατρεύει τὸν Οὐγγώ, τὸν Βοῦλβερ, τὸν Ἰούλιον Βέρν—μάλιστα δὲ τὸν τελευταῖον τοῦτον, ὃν ἀποκαλεῖ προφήτην μᾶλλον ἢ μυθιστοριογράφον. Ἔχει δὲ καὶ τὴν ἐξαίρετον ταύτην ἀρχήν, προτιμᾷ τουτέστι νὰ ἀναγνώσῃ καλόν τι βιβλίον δωδεκάκις ἢ νἀναγνώσῃ δώδεκα διάφορα βιβλία. Ὅθεν συγγραφεῖς ὡς τὸν Δίκενς καὶ ἄλλους τοιούτους, θεωρεῖ δευτέρου λόγου ἀξίους. Τὰ προσφιλέστατα αὐτῷ πρόσωπα καὶ τὰ κατ' ἐξοχὴν διεγείροντα τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἶνε αἱ μηχαναί, τὰ στοιχεῖα τὰ χρησιμεύοντα εἰς τοὺς σκοπούς του, αἱ ἀργέγονοι φυσικαὶ δυνάμεις καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ὅτε ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν φωνογράφον του λέγει αὐτῷ γερμανιστί, ἱσπανιστὶ ἢ καὶ λατινιστί (διότι ἔχει γνῶσίν τινα τῶν τριῶν τούτων γλωσσῶν): «Ἔλα, γερωφωνογράφε μου, τί κάμνεις αὐτοῦ κάτω εἰς τὴν γωνίαν σου;» ὁ δὲ φωνογράφος ἀποκρίνεται διὰ τῆς ἐρρίνου μεταλλικῆς αὐτοῦ φωνῆς, εἶνε δύσκολον νἀποβάλῃ τις τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ ὄργανον ἐκεῖνο εἶνε ὑπερφυσικόν τι ὄν, ἔχον ἴδιον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἴδια αἰσθήματα, ὃν ὅπερ ὀφείλει τις νὰ μὴ περιφρονήσῃ.

Περὶ τῶν ἐπιστημόνων ἀνδρῶν πρὸς οὓς ἐσχετίσθη ἕνεκα τῆς θέσεώς του ὁ Ἔδισον λαλεῖ μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ. Τῷ φαίνονται δὲ ἁπλούστεροι, ἀδιαφορώτεροι καὶ μᾶλλον μεγαλόφρονες, ἢ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. Διηγούμενος δὲ τὴν συνάντησιν αὐτοῦ μετά τινος σοφοῦ Ἀμερικανοῦ, τοῦ Οὐίλλιαμ Θόμψων, μετὰ πολλοῦ διαφόρου περιγράφει τὸν παλαιὸν πῖλον καὶ τὰ τετριμμένα πως ἐνδύματα τοῦ σοφοῦ ἀνδρός.

Καὶ ἤδη δύναταί τις νὰ ἐρωτήσῃ, ὁποῖαί τινες εἶνε αἱ τέρψεις τοῦ Ἔδισον καὶ πῶς διασκεδάζει; Ἐφευρίσκων. Ὁποῖός τις εἶνε ὁ σκοπὸς τοῦ βίου του; Τί λέγει ὅτι θὰ κάμῃ ἀφ' οὗ πλουτήσῃ; Ἁπλούστατα· θὰ ἐφευρίσκει καὶ μόνον θὰ ἐφευρίσκει. Ἐὰν εἰργάσθη μετὰ τοσαύτης προθυμίας ὅτε ἦτο ἀφανής, σήμερον ὅτε τὰ πάντα ἔχει πρόχειρα καὶ ἄφθονα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας του ἡ προθυμία του ἐδιπλασιάσθη. Ἡ πολυτέλεια δέν τον πτοεῖ καί τον ἀποφεύγει. Οὐδὲ ἡ ἐπιδοκιμασία τῶν ἀνθρώπων τὸν πτοεῖ, ἀλλ' ἀδιαφορεῖ, οὐδόλως ἐπιζητῶν αὐτήν. Μόνον ἡ φλὸξ τοῦ ἐφευρίσκειν τὸν βασανίζει καὶ οὐδὲν πλέον. Ὠνόμασε δὲ τὰ δύο παιδία του, τὸ μὲν Dot (στιγμήν), τὸ δὲ Dash (κεραίαν) κατὰ τὰ συμβολικὰ σημεῖα τοῦ τηλε-

Digitized by Google

γραφικοῦ ἀλφαβήτου. Θέλει δὲ νὰ παράγῃ κατ' ἔτος καλόν τι τοὐλάχιστον ὡς τὸν φωνογράφον.

Εἶνε ἤδη τρίτη ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Μέχρι δὲ τῆς ὥρας ταύτης οὐδὲ τὸ ἀκαματότατον πνεῦμα δύναται νὰ ἀνθέξῃ. Ἡ ἐπὶ τοῦ παραθύρου φέγγουσα λυχνία ἔπαυσε καταισχύνουσα τὴν σκοτίαν τῆς πέριξ πεδιάδος. Τὸ περίγραμμα τοῦ μακροῦ οἰκοδομήματος διεκρίνετο ἤδη καὶ ἀπεχωρίζετο ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ μεθ' οὗ πρότερον συνεχέετο. Ὁ ἀὴρ εἶνε ψυχρὸς καὶ τὰ ὑψηλὰ χόρτα καλύπτονται ὑπὸ τῆς δρόσου. Ὁ ἐφευρετὴς σχηματίζων τὴν χεῖρά του ὡς τηλεσκόπιον παρατηρεῖ τοὺς ὠχριῶντας ἀστέρας καὶ αἰσθανόμενος τοὺς πόδας του βαρεῖς καὶ δυσκινήτους πορεύεται εἰς τὴν οἰκίαν του προσκόπτων καθ' ὁδόν.

Φ.

[Revue Britannique.]

Η ΧΟΛΕΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1854

Ἡ χολέρα ἐνέσκηψεν εἰς Πειραιᾶ, ἀπαραλλάκτως ὅπως καὶ ἐπὶ Περικλέους ὁ λοιμός, καὶ πρῶτον ἥψατο τῶν ξένων στρατιωτῶν καὶ τινων ἄλλων, ὕστερον δὲ ἀνέβη καὶ εἰς Ἀθήνας. Βεβαίως, ἂν οἱ ξένοι συνεχώρουν τὴν ὑγειονομικὴν κάθαρσιν, θ' ἀπεκρούετο τὸ νόσημα· διότι καὶ πρότερον, δὶς ἢ τρὶς μετακομισθὲν εἴς τινας λιμένας τῆς Ἑλλάδος, ἀπεσοβήθη διὰ τοῦ τρόπου τούτου. Σήμερον ὅμως ἐνέσκηψεν ἀκωλύτως μέγα καὶ φοβερὸν καὶ ἀνεπτύχθη ἐν Ἀθήναις, ἂν καὶ οἱ πλείους τῶν κατοίκων φθάντες διεξῆλθον τῆς πόλεως καὶ πολλὴ κατεβλήθη φροντὶς ὑπὲρ προλήψεως τοῦ κακοῦ. Ἐμάστισε δὲ τὰς Ἀθήνας περὶ τοὺς πέντε μῆνας, ἐξ ὧν ὁ Νοέμβριος ὑπῆρξεν ὁ πάντων ὀλεθριώτατος, ὡς ἀποθανόντων ἐντὸς αὐτοῦ ὀκτακοσίων τοὐλάχιστον, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ἄδου τρεῖς χιλιάδας ἐκ τῶν τριῶν μυριάδων κατοίκων αὐτῆς.

Καί, κατὰ πρῶτον μὲν ἐγένετο ἓν μόνον κροῦσμα πρὸς τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τοῦ τετάρτου τμήματος· εἶτα, εἰσβαλοῦσα ἡ νόσος βιαία εἰς τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον, ὥρμησεν εἰς τὸ πρῶτον, καί, πατάξασα ἀμείλικτος αὐτό, ἐπανῆλθε ῥαγδαία εἰς τὸ τέταρτον, εἰς ὃ περιέφερεν ἀνηλεὲς τὸ δρέπανον, θερίσασα πρὸ πάντων τὸ πλῆθος τῶν ἐκεῖ σεσωρευμένων ἐνδεῶν προσφύγων, τῶν νεωστὶ διωχθέντων ἀπὸ τῆς Τουρκίας διὰ τὴν διακοπὴν τῶν σχέσεων.

Παρίστα δὲ οἰκτρὸν θέαμα τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἡ πόλις τῆς Ἀθηνᾶς, καθόσον, διὰ τὸ καινοφανὲς τῆς νόσου καὶ τὴν πρόδρομον αὐτῆς τρομερὰν φήμην, μέγας ἀριθμὸς ἔφυγον τὴν πρωτεύουσαν, τινὲς δὲ καὶ τοὺς φιλτάτους τῶν οἰκείων παλαίοντας πρὸς τὸν θάνατον ἐγκατέλιπον ἄνευ παραμυθίας, ἵνα ζητήσωσι δι' ἑαυτοὺς ζωήν, ὡς ἂν ἡ ζωὴ ἦτο ἀθάνατος. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἄλλο δὲν ἔβλεπες εἰ μὴ ὀχήματα καὶ ὑποζύγια μετακομίζοντα σωροὺς ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων εἰς τοὺς λιμένας, εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ δὲν ἤκουες εἰ μὴ κατατύλισμα τροχῶν καὶ ἵππων ποδοβολητὸν καὶ ὑλακὰς κυνῶν καὶ ὀλοφυρμοὺς τῶν μενόντων. Μετ' ὀλίγον δέ, αἱ ὁδοὶ μετεβλήθησαν εἰς ἐρήμους, τὰ ἐργαστήρια ἐκλείσθησαν, ἐντὸς τῶν οἰκιῶν ἐξέψυξε πᾶσα φωνὴ καὶ ἡ πόλις ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον ἐσίγησεν ὡς ἀπέραντον πολυάνδριον· μόνος ὁ ἦχος τῶν ἰδίων σου βημάτων ἀνέβαινεν εἰς τὰς ἀκοάς σου καὶ ἐξήγειρε τὸν τρόμον σου. Ποὺ καί που ἀπήντας ἄνθρωπον βραδυπατοῦντα μόνον, τὸ πρόσωπον ἔχοντα ἄπορον καὶ πελιδνὸν καὶ τὸ βλέμμα στρέφοντα βαρυαλγὲς πρὸς σέ, ὡς ἂν ἐζήτει παρηγορίαν καὶ βοήθειαν· ποὺ καί που διαβαίνων πρὸ θύρας ἀνοικτῆς ἤκουες στεναγμόν, ὅς τις, διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ, οὐδὲ τὸ κατώφλιον θὰ ὑπερέβαινεν ἄλλοτε, ἢ ἔβλεπες ψυχορραγοῦντας ἄλλους ἐπ' ἄλλων καὶ παραδίδοντας ἐν σπαραγμοῖς τὸ πνεῦμα. Ἐγὼ δὲ καὶ μητέρα κειμένην ἔν τινι γωνίᾳ κατωγείου εἶδον ἀγωνιζομένην νὰ κυλισθῇ πρὸς τὸ ἀπέναντι ἀσπαῖρον θυγάτριον. Τῆς ταλαιπώρου μητρὸς τὸ ἐσβεσμένον βλέμμα ἐφάνη ζωογονούμενον ὅτε μὲ εἶδεν εἰσελθόντα· ὑπεμειδίασε σιωπηλὴ ὡς πρὸς προστάτην τοῦ φιλτάτου καρποῦ τῶν σπλάγχνων αὐτῆς καὶ τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο ἦτο τὸ τελευταῖον. Ἀπέθανε, καὶ αὐτὸ ἐφαίνετο πλανώμενον ἔτι εἰς τὰ κατεψυγμένα χείλη τῆς φιλοστόργου νεκρᾶς.

Πάντα ἦσαν φρικαλέα· καὶ ἡ σιωπὴ καὶ τῶν ποδῶν σου ὁ κρότος ἀνώρθουν τὰς τρίχας σου· ὡς καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὸ φῶς περιεχεῖτο ὠχρὸν καὶ ἀλαμπὲς εἰς τὴν γῆν. Τὴν πρωΐαν μόνον, ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν ἑσπέραν, προσέβαλλεν εἰς τὰς ἀκοάς, ὡς γόος βαθύς, ὁ πένθιμος τριγμὸς τῶν φορείων, ἅ τινα, βαρέως καὶ βραδέως ἐλαυνόμενα, ὡδήγουν σωροὺς ἀσαβανώτων πολλάκις δὲ καὶ γυμνῶν νεκρῶν πρὸς λάκκους, εἰς οὓς ῥίπτοντες τὰ σώματα οἱ νεκροθάπται, ὡς λίθους ἀργούς, κατεκάλυπτον δι' ἀσβέστου ὡς διὰ συνδόνης νεκρικῆς. Ἐνίοτε δ' ἔβλεπες καὶ ῥακενδύτην γέροντα ἱερέα, ὅς τις, κρατῶν σταυρὸν καὶ μόλις κινῶν τὰ χείλη, ἐπορεύετο μακρὰν πρὸ τοῦ φορείου. Νόμους, ἀστυνομίαν, νοσοκομεῖα, ἰατροὺς πάντα καὶ πάντας εἶχον παραλύσει ὁ φόβος καὶ ὁ θάνατος, ὑπουργοὶ δὲ καὶ νομάρχης καὶ πολλοὶ τῶν δημοσίων λειτουργῶν, καταλιπόντες αὐτογνωμόνως τὰς θέσεις αὐτῶν, κατέφυγον εἰς ὄρη καὶ νήσους, ἀμειφθέντες μάλιστα διὰ τὴν παράβασιν τοῦ καθήκοντος διὰ παρασήμων ὑπὸ προσωποληπτούσης ἐξουσίας· οὐδ' ὁ θάνατος ἀφοπλίζει τὰ πάθη! Οἱ ἱερεῖς τοῦ Ὑψίστου κατελείφθησαν ἄνευ ποιμνίων καὶ τὰ ποίμνια ἄνευ ποιμένων. Εἰς τὴν μεγάλην ἀγοράν, εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, εἰς τὴν Ἑρμαιόλειον συμβολήν, ὅπου πρὸ μικροῦ ἔθαλλεν

Digitized by Google

ἡ ζωή, οὐδὲ πνοὴ ἠκούετο· ὁ βόμβος μόνος τῶν μυιῶν καὶ ἄλλων ἐντόμων ἔπληττε τὰς ἀκοὰς τοῦ μονήρους διαβάτου· καὶ μόνοι οἱ βασιλεῖς, ὡς καὶ δύο τῶν εταίρων τῆς ἐπὶ τῶν χολεριώντων πολυμελοῦς ἐπιτροπῆς, διασχίζοντες καθ' ἑκάστην τὴν πόλιν, παρεμύθουν καὶ ἐνεθάῤῥυνον τοὺς δυσέλπιδας.[1]

ΜΕΣΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

Σοφός τις οἰκονομολόγος (M. Neumann-Spallart), καθηγητὴς ἐν Βιέννῃ, συνέταξε κατάλογον περιεργότατον πάντων τῶν κατὰ τὸ 1877 ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν οἰκονομικῶν γεγονότων. Ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου ἀποσπῶμεν τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν πρὸς συγκοινωνίαν μέσων ἅτινα οἱ διάφοροι λαοὶ δύνανται νὰ διαθέσωσι.

α' Σιδηρόδρομοι. — Κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας δεκαετηρίδας τὸ σύμπλεγμα τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην σιδηροδρόμων ἀνεβιβάσθη ἀπὸ 9,000 χιλιομέτρων εἰς 154,200, ἐξ ὧν ἐν Γερμανίᾳ μὲν 30,000, ἐν Ἀγγλίᾳ 27,500, ἐν Αὐστρίᾳ 24,800, ἐν Γαλλίᾳ 23,400, ἐν Ῥωσσίᾳ 18,000, ἐν Ἑλλάδι 12 (!) κτλ.

Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ πρῶται κατεσκεύασαν αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῷ 1830 σιδηρόδρομον 42 χιλιομέτρων ὅστις τὴν σήμερον ηὐξήθη εἰς 128,000, ἤτοι 133 κατ' ἐπιφάνειαν χιλίων τετραγωνικῶν χιλιομέτρων καὶ 28 κατὰ πᾶσαν μυριάδα κατοίκων. Αἱ δὲ λοιπαὶ πολιτεῖαι τοῦ μέρους τούτου τοῦ κόσμου δὲν ἔχουσι πλείονας τῶν 17,000, ὧν 7,000 ἔχει μόνος ὁ Καναδᾶς.

Ἐν Ἀσίᾳ δὲ ἡ μὲν Σινικὴ αὐτοκρατορία ἀγνοεῖ τὴν διὰ τῶν σιδηροδρόμων συγκοινωνίαν, ἐν ᾧ αἱ βρεταννικαὶ Ἰνδίαι, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Κεϋλάνης, περιέχουσι σύμπλεγμα 11,000 χιλιομέτρων, ἤτοι 46 κατ' ἐπιφάνειαν χιλίων τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, καὶ 0,5 κατὰ μυριάδα κατοίκων.

Ἐν Ἀφρικῇ δὲ ὑπάρχουσι 2,800 χιλιομέτρων σιδηρόδρομοι, ὧν περὶ τὰ 1,800 ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ 4,000 χιλιόμ.

Τὰ δὲ κεφάλαια πάντων τούτων τῶν σιδηροδρόμων ὑπερβαίνουσι τὰ 70 δισεκατομμύρια μάρκων, ἤτοι 87 1[2 δισεκατομμυρίων φράγκων. Ἔχουσι δὲ πάντες οἱ σιδηρόδρομοι 62,000 ἀτμομηχανῶν, 112,000 ἁμαξῶν δι' ἐπιβάτας καὶ 1,500,000 φορτηγῶν. Μεταφέρουσι δὲ κατ' ἔτος 1,500,000,000 ἐπιβατῶν καὶ 16,000,000,000 στατῆρας ἐμπορευμάτων.

β' Ναυτικόν.—Τὸ ἐν Εὐρώπῃ ἐμπορικὸν ναυτικὸν ἔχει 7,400 ἀτμόπλοα χωρητικότητος 3 ἑκατομμυρίων τόνων. Τούτων δὲ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν 5,200 ἀτμόπλοα 2 ἑκατομμ. τόνων.

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἔχουσι 4,200 ἀτμόπλοα καὶ 17,800 ἱστιοφόρα· ταῦτα πάντα χωρητικότητος 3 ἑκατομμ. καὶ 5 τόνων.

γ' Τηλέγραφοι. — Ἀρχομένου τοῦ 1877 ἡ Εὐρώπη εἶχε 351,000 χιλιόμ. τηλεγραφικῶν γραμμῶν, ὧν 65,000 ἡ Ῥωσία, 54,000 ἡ Γαλλία, 49,000 ἡ Γερμανία, 40,000 ἡ Ἀγγλία κτλ. Διὰ τῶν τηλεγραφικῶν τούτων γραμμῶν τῷ 1876 διεβιβάσθησαν 82,000,000 τηλεγραφημάτων.

Ἡ τηλεγραφικὴ ἕνωσις τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς γῆς ἐξετελεῖτο, πλὴν τῶν τριῶν ἐν Ἀσίᾳ μεγάλων ἐναερίων γραμμῶν, διὰ 560 καλωδίων ὑποθαλασσίων μήκους 65,000 ναυτικῶν μιλίων.

Ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχουσι 183,000 χιλιόμ. τηλεγραφικῶν γραμμῶν, δι' ὧν διεβιβάσθησαν 23,000,000 τηλεγραφημάτων.

Ἡ Ἀσία καὶ ἡ Αὐστραλία ἔχουσιν ἑκατέρα 38,000—39,000 χιλιόμ. τηλεγραφ. γραμμῶν, δι' ὧν διαβιβάσθησαν 2,500,000 τηλεγραφημάτων.

Ἡ Ἀφρικὴ ἔχει μόνον 13,000 χιλιόμ. Πάσας σχεδὸν ἐν Αἰγύπτῳ, Ἀλγερίᾳ καὶ Τύνιδι, δι' ὧν διεβιβάσθησαν 1,200,000 τηλεγρ.

δ' Ταχυδρομεῖα.—Τὸ ταχυδρομεῖον σήμερον εἰσδύει μέχρι τῶν ἀπωτάτων ὁρίων τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, περιλαμβάνον τὴν γῆν ὅλην ἀπὸ Χαμμερφέστης μέχρι Νέας Ζηλανδίας.

Ἐν Εὐρώπῃ ἀντεπιστέλλονται 3,000,000,000 ἐπιστολῶν καὶ δελταρίων, ἤτοι ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ πλέον τοῦ 1,000,000,000, ἐν Γερμανίᾳ 700 ἑκατομμ., ἐν Γαλλίᾳ 336, ἐν Αὐστρίᾳ 300, ἐν Ἰταλίᾳ 120 ἑκατομμ. κτλ.

Κατὰ μέσον δὲ ὅρον ἐτησίως 33 ἐπιστολαὶ κατ' ἄνθρωπον ἐν Ἀγγλίᾳ, 24 ἐν Ἑλβετίᾳ, 15 ἐν Γερμανίᾳ, καὶ 10 ἐν Γαλλίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ.

Ἐν Ἀμερικῇ ἀντεπιστέλλονται 700 ἑκατομμ., ἐν Ἀσίᾳ 150, ἐν Αὐστραλίᾳ 50 καὶ ἐν Ἀφρικῇ 25 ἑκατομμ. ἐπιστολῶν.

**

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Ὡς τινες παρ' ἡμῖν νομίζουσι τὴν Τρίτην ὡς ἡμέραν ἀποφράδα καὶ κατ' αὐτὴν οὐδὲν ἐπιχειροῦσιν οὔτε ὁδοιπορίαν, οὔτε ἀγοράν, οὔτε πώλησιν, οὔτε ἄλλο τι οἷον δήποτε, οὕτω παρά τισι τῶν Εὐρωπαίων ἡ Παρασκευὴ νομίζεται ἀποφράς, διότι, ὡς λέγουσι, τὴν ἡμέραν ταύτην ἀπέθανεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς. Ἀλλ' ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι αὐτὴ ἢ ἐκείνη ἡ ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος δύναται νὰ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τὸν ἡμέτερον βίον, ἴσα ἴσα ἔπρεπεν ἡ Παρασκευὴ νὰ θεωρῆται ὡς αἰσιωτάτη, διότι, καθ' ἃ διδασκόμεθα παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τούτου ἕνεκεν ἡ Παρασκευὴ εἶνε ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐπετελέσθη ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλ' ἡ πρόληψις αὕτη δὲν εἶνε σημερινή, διότι ἤδη ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἐγένετο ἀπόπειρα πρὸς καταπολέμησιν αὐτῆς, ὡς δεικνύει ἡ ἑ-

1. Ἱστορ. Ἀναμνήσεις Ν. Δραγούμη.

Digitized by Google

πομένη διαταγή, εὑρισκομένη ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ:

«Ὁ Βασιλεὺς ἔμαθεν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Βαλμπὲλ κυβερνωμένη μοῖρα δὲν ἀπέπλευσε, διότι *οἱ ναῦται ὑπὸ παραλόγου φόβου κινούμενοι δὲν θέλουσι νἀποπλεύσωσι Παρασκευήν*. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀναβολὴ αὕτη ἐπιφέρει βραδύτητα δυναμένην νὰ παραβλάψῃ τὴν ὑπηρεσίαν, ἡ Α. Μ. ἐκέλευσέ με νά σας εἴπω ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἐρευνήσητε μετὰ τοῦ ἐν Τουλῶνι ἐπιμελητοῦ τοῦ στόλου διὰ τίνων μέσων δύναται νὰ ἀρθῇ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῶν ναυτῶν ὁ παράλογος οὗτος φόβος. Ἐὰν δὲ νομίσητε ἐπάναγκες τὴν συνδρομὴν τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς δύνασθε νἀποταθῆτε πρὸς τὸν Σ. Ἐπίσκοπον Τουλῶνος καὶ ἐὰν πλὴν τούτου κριθῇ ἀναγκαία καὶ διαταγὴ βασιλική, ἡ Α. Μ. προθύμως θἀποστείλῃ αὐτὴν ἅμα αἰτηθεῖσαν. (Ὑπογρ.)Κόλβερτ κτλ. τῇ 28 Δεκεμβρίου 1675.»

Καὶ ὁ μὲν ὑπουργὸς πᾶσαν κατέβαλεν ἐπιμέλειαν ἵνα μὴ τοῦ λοιποῦ ὁ φόβος τῶν ναυτῶν παρακωλύῃ τὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλ' ὅμως τοῦ βασιλέως ἡ ἐπιθυμία δὲν ἐξετελέσθη διαρκῶς, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἑπόμενον χωρίον τοῦ «*Ἡμερολογίου* τῆς εἰςΣιὰμ περιοδείας»,γενομένης τῷ1685 καὶ 1686 ὑπὸ τοῦ ἀββᾶ Σουαζῆ, 1687:

«Πιστεύω εἰλικρινῶς ὅτι ἐὰν μὴ ἦτο Παρασκευὴ θἀνεχωροῦμεν παρευθύς. Οἱ ἡμέτεροι ἀξιωματικοὶ δὲν εἶνε δεισιδαίμονες, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ὑπάρχουσι μάλιστα καὶ διαταγαὶ βασιλικαὶ κελεύουσαι τὸν ἔκπλουν τῶν πλοίων ἐν οἵᾳ δήποτε ἡμέρᾳ, καὶ ὅμως ἑσάκις τύχῃ Παρασκευή, ἀναβάλλουσιν οἱ ἀξιωματικοὶ τὸν ἀπόπλουν χάριν τῶν ἐκ Βρετάννης ναυτῶν, οἵτινες περιέργως πως παρατηροῦσι τὰς τοιαύτας γελοίας προλήψεις.»

Καὶ ὅμως πλεῖστοι ναυτικοί τε καὶ χερσαῖοι, ἄνδρες εὐφυέστατοι, μετὰ φόβου ἀκούουσι τὸ ὄνομα τῆς Τρίτης καὶ τῆς Παρασκευῆς. Καὶ λόγῳ μὲν καταπολεμοῦσι τὴν πρόληψιν ταύτην, ἔργῳ δὲ τηροῦσιν αὐτὴν *διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον*. Τοιοῦτος ὁ ἄνθρωπος.

**

ΤΕΛΕΙΑΣ ΩΡΑΙΟΤΗΤΟΣ ΓΥΝΗ

δέον νὰ ἔχῃ:

Ῥίνα ἑλληνικήν,
Ὀφθαλμοὺς ἱσπανικούς,
Ὀδόντας αἰθιοπικούς,
Στόμα ἀγγλικόν,
Χρῶμα γερμανικόν,
Πόδας κινεζικούς,
Κνήμας ἰταλικάς,
Βραχίονας βελγικούς,
Κόμην ἰνδῆς τοῦ Γάγγου,
Κορμὸν γεωργιανῆς,
Χάριν γαλλίδος.

ΝΑΒΟΝΑΣΑΡΟΣ.

ΑΘΛΟΝ ΔΥΣΜΟΡΦΙΑΣ

Εἰς Βρυξέλλας ἀφίκετο ἐσχάτως πλούσιος Ἀμερικανός, ὅστις ἁπάντων ἐφειλκύσατο τὴν προσοχὴν διὰ τῆς τερατώδους δυσμορφίας του. Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀμερικανοῦ προξένου εἰς ἑσπερινὴν συναναστροφήν,διηγήθη τὰ ἑπόμενα· Ἐν ᾧ κατῴκει ἐν Νεβάρκ τῆς νέας Γερσέης καὶ ἐσκώπτετο ἀναφανδὸν ἐπὶ τῇ δυσειδείᾳ του,ἠθέλησε νὰ βεβαιωθῇ,ἂν ὑπῆρχεν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἕτερος, ἀδικηθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως περισσότερον ἢ αὐτός. Ἐκήρυξε λοιπὸν διὰ τῶν ἐφημερίδων διαγωνισμὸν τῶν ἀσχήμων καὶ ὑπέσχετο ἔπαθλον 1000 τάλληρα εἰς τὸν δυσειδέστατον. Κατὰ τὴν ῥητὴν ἡμέραν προσῆλθον ἐνώπιον τῶν ἑλλανοδικῶν περὶ τοὺς ἑξήκοντα, ἀλλὰ μετὰ αὐστηρὰν δοκιμασίαν ὁ πρόεδρος ἀπένειμε τὸ ἔπαθλον πρὸς τὸν ἀθλοθέτην.

Ὁ δύσμορφος οὗτος ἐνεθύμισεν ἡμῖν τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον· Ὁ Ροκελὼρ ἦτο δύσμορφος. Ἡμέραν τινὰ συναντήσας Αὐρηλιανὸν δυσειδέστατον, ὅστις εἶχεν ὑποθέσεις εἰς Βερσαλλίαν, τὸν παρουσιάζει εἰς τὸν Λουδοβῖκον ΙΔʹ, λέγων αὐτῷ, ὅτι εἶχε τὰς μεγαλητέρας ὑποχρεώσεις εἰς τὸν εὐπατρίδην τοῦτον. Ἐρωτήσας δ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ποῖαι ἦσαν αἱ ὑποχρεώσεις, ἃς ἔχει πρὸς αὐτόν. — «Ἆ! Μεγαλειότατε, τὰς μεγαλειτέρας, ἀπεκρίθη ὁ Ροκελώρ, ἄνευ αὐτοῦ θὰ ἤμην ὁ δυσειδέστερος κάτοικος τοῦ βασιλείου σας.»

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

85.

Πολλάκις πείθομεν ἡμᾶς αὐτούς, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς κρείττονας ἡμῶν· κατὰ ἀλήθειαν ὅμως, τὸ συμφέρον εἶναι τῆς πρὸς αὐτοὺς στοργῆς ἡμῶν ἡ πηγή. Ἀγαπῶμεν δὲ αὐτούς, οὐχὶ ὅπως ὠφελήσωμεν αὐτούς, ἀλλ' ὅπως ἐξ αὐτῶν ὠφεληθῶμεν.

86.

Ἡ ἡμετέρα πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπιστία δικαίωσις εἶναι τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀπάτης αὐτῶν.

87.

Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἤθελον ζῇ ἐπὶ μακρὸν ἐν κοινωνίᾳ, ἐὰν δὲν ἐπαγίδευον ἀλλήλους.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ξένος τις ἀποβὰς εἰς Κολωνίαν,εἰσέρχεται εἴς ὡραιότατόν τι ἐπὶ τῆς κυρίας πλατείας τῆς πόλεως κατάστημα, ἀγγέλον διὰ μεγάλης χρυσῆς ἐπιγραφῆς ὅτι πωλεῖ τὸ γνησιώτατον πάντων *Ὕδωρ τῆς Κολωνίας* (Eau de Cologne). Ἀφοῦ ἠγόρασε φιαλίδιά τινα τοῦ ὀνομαστοῦ ἀρώματος, ἐρωτᾷ τὸν ἔμπορον:

— Δὲν μὲ λέγετε, σᾶς παρακαλῶ, . . . εἰλικρινῶς ὅμως . . ., σεῖς εἶσθε ὁ ἀληθὴς κατα-

σκευαστὴς τοῦ γνησίου ὕδατος τῆς Κολωνίας; Ἐγὼ ἠγόρασα πλέον· μετ' ὀλίγον φεύγω ἀπὸ τὴν πόλιν σας, καὶ σᾶς ὑπόσχομαι, οὔτε τὰ χρήματά μου νὰ σᾶς ζητήσω ὀπίσω, οὔτε εἰς ἄλλον νὰ ἐπαναλάβω ὅ,τι μοῦ εἴπῆτε. Εἰμπορεῖτε νὰ μοῦ εἴπῆτε τὴν ἀλήθειαν;

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριέ μου, . . λέγει ὁ ἔμπορος, καὶ ξύει κάπως τὴν κεφαλήν του.

— Λέγετε, καὶ μὴ σᾶς μέλει...

— Τὸ μόνον γνήσιον ὕδωρ τῆς Κολωνίας πωλεῖται εἰς τὸ ἀντικρυνὸν ἐκεῖνο κατάστημα.

Ὁ ξένος ἀναχωρεῖ, εἰσέρχεται εἰς τὸ ὑποδειχθὲν κατάστημα, καὶ ἀφοῦ ἠγόρασεν ἐπίσης ὀλίγα φιαλίδια, ἐπαναλαμβάνει πανούργως τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ,κύριέ μου, . . ἀπαντᾷ καὶ ὁ δεύτερος ἔμπορος,ἡ ἀλήθεια εἶνε,ὅτι μόνος ὁ ἀντικρυνός μου πωλεῖ γνήσιον ὕδωρ τῆς Κολωνίας.

Τὸ δεύτερον κατάστημα ἦτο ὑποκατάστημα τοῦ πρώτου...

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Ἐὰν ἡ ἀπιστία πρὸς τὸ καλόν, οἱ δισταγμοὶ καὶ ἡ πώρωσις τῆς ψυχῆς εἶνε πικροὶ καρποὶ μακρᾶς πείρας καὶ μακροῦ βίου, εἶνε ἀναμφιβόλως ἀξία ἐλέους ἡ ψυχὴ ἡ ὁποία, πρὶν ἔτι ζήσῃ, ἔχει τὰς ἰδιότητας αὐτάς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐφημερίς τις τῆς Νέας Ὑόρκης διηγεῖται τὸ ἑξῆς περίεργον, ὅπερ ἐπιβεβαιοῖ τὰς παρατηρήσεις καὶ ἐκθέσεις τῶν ἐπιστημόνων περὶ τῆς ἀγχινοίας τῶν ἐλεφάντων·

Ἀξιωματικός τις τοῦ ἐν Βεγγάλῃ στρατοῦ ἔχων ἐλέφαντα ἐξαιρέτου καλλονῆς, ἐδίδεν εἰς αὐτὸν καθ' ἑκάστην ὡρισμένην τινὰ ποσότητα τροφῆς. Ἀναγκασθεὶς δὲ νἀπουσιάσῃ ἡμέρας τινὰς παρέδωκε τὸν ἐλέφαντα εἴς τινα φύλακα, ὅστις χάριν αἰσχροκερδείας ἠλάττωσε βαθμηδὸν τὴν τροφήν, ὥστε τὸ ἀτυχὲς ζῶον ὁσημέραι ἐγίνετο ἰσχνότερον. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐπανελθὼν εἶδε τὸν ἐλέφαντά του δεικνύοντα σημεῖα μεγίστης χαρᾶς παρὰ τὸ σύνηθες Τὴν δὲ ὥραν τοῦ φαγητοῦ ὁ φύλαξ παρέθηκεν εἰς τὸ ζῶον τὴν ποσότητα τῆς τροφῆς ἣν τῷ ἔδιδε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ κυρίου του, ὅστις πάντοτε ἦτο παρὼν ὁσάκις παρετίθετο ἡ τροφή. Ὁ ἐλέφας πάραυτα διῄρεσε τὴν τροφὴν εἰς δύο ἄνισα μέρη καὶ ἔφαγε τὸ μικρότερον,χωρὶς νὰ ἐγγίσῃ κἂν εἰς τὸ ἕτερον. Ὁ ἀξιωματικὸς γινώσκων τὴν ἀγχίνοιαν τοῦ ἀγαπητοῦ του ἐλέφαντος ἐξήτασε τὸν φύλακα καὶ στενοχωρήσας αὐτὸν τὸν ἠνάγκασε νὰ ὁμολογήσῃ τὴν κακὴν καὶ ἀπάνθρωπον πρᾶξίν του.

Τὸ πρῶτον βιβλίον, ὅπερ φέρει χρονολογίαν, εἶνε ὁ **Psalmorum codex** τοῦ **1457**. Ὁ Γουτεμβέργιος καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ Ἰωάννης Φοὺστ καὶ Σέφερ, δὲν εἶχον χρονολογήσῃ τὰ τυπωθέντα παρ' αὐτῶν βιβλία ἐν Μαγεντίᾳ.

Οἱ ἐν Παρισίοις γνωστοὶ ἐκδόται **Hachette** καὶ Σ' θεωροῦνται οἱ τὰς εὐρυτάτας ἔχοντες ἐν τῷ κόσμῳ βιβλιοπωλικὰς ἐργασίας. Δημοσιεύουσιν ἓν βιβλίον καθ' ἑκάστην καὶ ἔχουσι **5,000** ἐργάτας καὶ ὑπαλλήλους.

Γνωστὴ ὑπάρχει ἡ ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια, ὅτι ἡ τοῦ ἀνθρώπου χεὶρ, ὑπὸ τῆς ὑγρότητος τῆς ἰδίας ἐπιδερμίδος προφυλασσομένη, δύναται ἀβλαβῶς καὶ ἀκινδύνως νὰ βαπτισθῇ εἰς μόλυβδον τοσοῦτον ὑπερζέοντα ὥστε νὰ φαίνηται λευκός. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ περιφανὴς ἄγγλος χημικὸς **Playfair**, ὁδηγήσας τὸν πρίγκιπα τῆς Οὐαλίας εἰς λέβητα ζέοντος μολύβδου, ἠρώτησεν αὐτόν·—Ἔχετε πίστιν, ὑψηλότατε, εἰς τὴν ἐπιστήμην;—Βεβαίως.—Στέργετε νὰ ἐμβάλητε τὴν χεῖρα εἰς τὸ ζέον μέταλλον καὶ νὰ ἐξαγάγητε μερίδα αὐτοῦ;—Παίζετε;—Ἥκιστα. Ὁ πρίγκιψ ἔλαβε δράγμα τακέντος μολύβδου καὶ ἔμεινε τῷ ὄντι ἀβλαβής. Εἰς Ἀναγνώστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Διφθερῖτις.

Ὁ ἀληθὴς ἄγγελος τοῦ θανάτου τῶν παίδων, ἡ διφθερῖτις, γράφει ἡ *Κλειώ*, ἐπισκήψασα ἐφέτος πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, ἐξηφάνισεν ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς πολυάριθμα θύματα ἀνηλίκων τε καὶ ἐνηλίκων.Προσκαλούμενοι οἱ ἰατροὶ, συνιστῶσι μέσα φυλακτικὰ ὑπὲρ τῶν ὑγιαινόντων· θεραπείαν τοῖς ἀσθενοῦσιν οὐδεμίαν ἐπιφέρουσι, διότι δὲν κατώρθωσαν εἰσέτι νὰ ἀνιχνεύσωσι τὰς τελευταίας τοῦ νοσήματος ἀρχάς. Πρῶτος ὁ ἐν Φρειβούργῃ ἰατρὸς Ρούππιος ἀνεκάλυψε τῷ **1822** τὴν ἀσθένειαν, ἥτις, καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐμφανισθεῖσα πρὸ τριάκοντα ἐτῶν, προεξένησε θραῦσιν δεινήν. Τῷ **1850** ἐπέσκηψεν εἰς Οὐαλίαν καὶ ἠρευνήθη ὁπωσοῦν ἀκριβέστερον ὑπὸ τοῦ περιφανοῦς ἰατροῦ Γέννερ· ἔκτοτε πάλιν ἐλησμονήθη, μόλις δὲ πρό τινων μηνῶν παρέστη εἰς τὸ μέσον πρακτικὸς ἐν Ἀγγλίᾳ ἰατρὸς, ὁ Κ. Χ. Πάουερ, διατεινόμενος, ὅτι ἀνεῦρε τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ τὴν γένεσιν τῆς διφθερίτιδος. Κατὰ πόσον ἔχοντα ὀρθότητος τὰ τελικὰ αὐτοῦ συμπεράσματα θὰ κρίνωσι προσεχῶς οἱ εἰδήμονες· ὁπωσδήποτε, ἀδιαφιλονείκητοι φαίνονται ἀπὸ τοῦ νῦν αἰσάρχαὶ αὐτοῦ, πολύτιμοι δὲ αἱ παρατηρήσεις, ἃς ἀπεθησαύρισεν ἐν τῇ μακρᾷ αὐτοῦ πείρᾳ. Κατ' ἐπιταγὴν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου, ἐπεχείρησεν ὁ Πάουερ νὰ ἀνιχνεύσῃ τὰ αἴτια τῆς διφθερίτιδος, ἥτις μηνὶ μαΐῳ καὶ ἰουνίῳ **1878** ἐνέβαλεν εἰς πένθος πάσας τὰς οἰκογεγενείας, τὰς πρὸς τὸ βόρειον καὶ τὸ βορειοδυτικὸν τοῦ Λονδίνου. Παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐπεκράτει ἡ γνώμη, ὅτι ἡ νόσος προήρχετο ἐκ τῆς φαύλης ὀχετοποιΐας, ἤτοι ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων καὶ τῶν ἀερίων τῶν ὀχετῶν, δι' ὧν ἐμολύνετο ὁ ἀήρ. Ἰατρικὸν συμβούλιον, οὗ τινος προήδρευεν ὁ περι-

Digitized by Google

φανὴς φυσιολόγος Χούξλεϋ, παρεκάλεσε τὴν κυβέρνησιν νὰ ἐξετάσῃ τοὺς ὀχετοὺς τῶν μεμολυσμένων προαστείων δι' εὐσυνειδήτων μηχανικῶν· πράγματι δὲ εὗρον οὗτοι, ὅτι τὰ δηλητηριώδη ἀέρια ἀνεπτύσσοντο κατ' ἐξοχὴν ἐν τῷ μέρει ἐκείνῳ, ὅπερ ἐθεωρεῖτο κέντρον τῆς ἐπιδημίας. Ἐν τούτοις ὁ Κ. Πάουερ δὲν ἀπεδέξατο τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ συμβουλίου, ὀρθῶς ἀντιπαρατηρήσας, ὅτι ὁ χῶρος τῆς ἐπιδημίας ἦτο πολλῷ εὐρύτερος ἐκείνου, ὃν κατεμόλυνον αἱ ἀπὸ τῶν ὀχετῶν ἀναθυμιάσεις. Ἐν ταῖς πλείσταις τῶν οἰκιῶν, ἔνθα ἤκμαζεν ἡ διφθερῖτις, οἱ ὀχετοὶ ἦσαν ἀνελλιπεῖς, οὐδεμία δὲ οὐδαμόθεν ἐξήρχετο θανατηφόρος ἀναθυμίασις. Μετ' ἐπανειλημμένας λοιπὸν ἐρεύνας, δὲν ἐδίστασεν ὁ Πάουερ νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι ἀρχὴ τῆς διφθερίτιδος εἶναι τὸ γλυκύτατον καὶ ἀθῳότατον τῶν ποτῶν, ὅπερ αἱ μητέρες ἐπέχουσι τοῖς τέκνοις, τὸ *γάλα*. Ὅτι τὸ γάλα γεννᾷ κόκκινα ἐξανθήματα καὶ ἄλλας τῶν ἐντοσθίων νόσους, περὶ τούτου οὐδεμία ὑφίσταται ἀμφιβολία. Ἐξετάσας ὁ Πάουερ τὸ γάλα **2700** οἰκιῶν ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ ἐπιδημικοῦ νοσήματος, εὗρεν, ὅτι ἐκ τούτων αἱ μὲν **473** ἠγόραζαν τὸ γάλα παρὰ δύο ἐν τῇ πόλει γαλακτοπωλῶν, οἵτινες τὸ ἐποτίζοντο ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς, αἱ δὲ ἐπίλοιποι **2227** τὸ ἠγόρασαν παρ' ἄλλων πηγῶν διαφόρων. Ἐκ τῶν **473** οἰκιῶν προσεβλήθησαν ὑπὸ τῆς διφθερίτιδος **68**, ἤτοι ἑκάστη ἑβδόμη οἰκία· ἐκ δὲ τῶν **2227** προσεβλήθησαν μόλις **30**, ἤτοι ἑκάστη πέμπτη καὶ ἑβδομηκοστή. Ὅπου λοιπὸν οἱ παῖδες ἐγεύσαντο τοῦ κακοῦ γάλακτος, ἀνεπτύχθη ἡ ἐπιδημία δωδεκάκις εὐρύτερον. Ἐν τούτοις ὁ Πάουερ δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸ καινοφανὲς ἐξαγόμενον, ἀλλ' ἐβουλεύθη νὰ ἀκριβώσῃ καὶ ἐλέγξῃ τὴν περὶ ἀναθυμιάσεων θεωρίαν. Ἠρεύνησεν ἐκ δευτέρου ἐκείνας μόνον τὰς οἰκίας, αἵτινες ἔπασχον ἅμα μὲν ὑπὸ τῆς φαύλης ὀχετοποιΐας, ἅμα δὲ εἶχον γευθῆ τοῦ κακοῦ γάλακτος. Ὅπου οἱ παῖδες καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶχον πίει γάλα ἀσθενές, ἐκεῖ τὸ νόσημα ἀνεπτύχθη τρὶς καὶ δεκάκις εὐρύτερον, ἢ ἐν ταῖς λοιπαῖς οἰκίαις ταῖς πασχούσαις μόνον ὑπὸ τῶν ἀναθυμιάσεων. Συναρμολογήσας μετ' ἐπιμονῆς ἀληθῶς ἀγγλικῆς τὰ νεώτατα συμπεράσματα πρὸς μυρίας παρατηρήσεις, ἃς εἶχε συλλέξῃ ἐκ παραπλησίων ἄλλοθεν ἐπιδημιῶν, ἀνεκάλυψεν, ὅτι οἱ κατὰ τόπους νοσοῦντες ἔπινον ἐκ τοῦ γάλακτος μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς δαμάλεως, καὶ ὅτι ἐν ἑτέρῳ ὑγιεστάτῳ τοῦ Λονδίνου προαστείῳ, ἔνθα ἐπωλήθη τὸ τῆς αὐτῆς δαμάλεως γάλα, αἴφνης καὶ ἄνευ τινὸς βαθμιαίας ἀλλοιώσεως προσεβλήθησαν ἐφ' ἅπαξ τεσσαρεσκαίδεκα οἰκίαι. Ὁ Πάουερ δὲν δύναται εἰσέτι νὰ εἴπῃ ποῦ ἔγκεινται τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς ἀσθενείας γάλακτος, οὐδαμῶς δι' οὐδεμιᾶς κιβδηλοποιοῦ μεθόδου παρανοθευομένου. Ἐξήτασε καὶ τὸ ὕδωρ, δι' οὗ ἐποτίζετο ἡ δάμαλις καὶ τὰ ἀγγεῖα ἐξ ὧν ἔπινε, καὶ τὰ εὗρεν ἀμόλυντα καὶ καθαρὰ ἀπὸ χώματος, ἄμμου καὶ οἱουδήποτε ἄλλου ἢ ὕλης σαπρᾶς. Κατέληξε λοιπὸν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι αὐτὸ τῆς δαμάλεως τὸ γάλα εἶχεν ἰδιότητας, ἐνδεχομένας νὰ ἀναπτύξωσι τὸ νόσημα παρὰ τοῖς γευομένοις· δὲν ηὐτύχησεν ὅμως νὰ εὕρῃ ὁποῖαίτινες ὑπάρχουσιν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἰδιότητες, ἢ ὁποῖαί τινες τελεσιουργοῦνται ἐν τῷ τῆς δαμάλεως ὀργανισμῷ ἀφανεῖς λειτουργίαι. Μήπως ἆρά γε προσβάλλονται καὶ δαμάλεις ὑπὸ τῆς διφθερίτιδος; Τούτου δὲ ἀληθεύοντος, μήπως μεταδίδεται τὸ νόσημα διὰ τοῦ γάλακτος αὐτῶν; Ἡ λεγομένη συνάγχη, ἡ πολλάκις συγχεομένη τῇ διφθερίτιδι, ἐπισκήπτει δὴ εἰς ἵππους, βόας, πολλῷ δὲ συχνότερον εἰς κύνας καὶ χοίρους. Τί παράδοξον, ἐὰν οἱ βόες προσβάλλονται καὶ ὑπὸ διφθερίτιδος, ἥτις διὰ τοῦ γάλακτος αὐτῶν μεταδίδεται τοῖς ἀνθρώποις, ὡς οἱ τυφοειδεῖς πυρετοί; Ἀφ' οὗ αἱ παρατηρήσεις τοῦ Κ. Πάουερ ἐπιβεβαιώθησαν καὶ ὑπ' ἄλλων ἰατρῶν, ἡ ἐν Λονδίνῳ παθολογικὴ ἑταιρία, συνεργούσης γενναίως τῆς κυβερνήσεως, ἐπεχείρησε νὰ ἀκριβώσῃ πρῶτον μὲν κατὰ πόσον ἔχεται ὀρθότητος ἡ τοῦ Πάουερ θεωρία, ὅτι ἐν τῷ γάλακτι λανθάνουσι τὰ σπέρματα τοῦ νοσήματος, εἶτα δὲ τίνα τὰ ἐπὶ τῆς δαμάλεως συμπτώματα, δι' ὧν τοῦτο ἐμφανίζεται. Μετὰ τὴν ἀκρίβωσιν τῶν δύο τούτων ὅρων, ἔργον τῶν κυβερνήσεων ἔσται νὰ προλάβωσι τὴν διάδοσιν τοῦ κακοῦ, ὡς προλαμβάνουσι τὴν τῆς τριχίνης. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς προφυλάξεως, ἡ ἀγγλικὴ σχολὴ προηγεῖται ἐν πολλοῖς καὶ αὐτῆς τῆς βιενναίας· ὁ εὐτυχήσας δὲ νὰ προσθῇ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς προφυλάξεως καὶ τὴν τῆς θεραπείας, θὰ ἀνακηρυχθῇ εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος καὶ θὰ δρέψῃ στεφάνους, οἵους ὁ Γέννερ, ὁ Δουπουϋτρέν, ὁ Ροκιτάνσκης καὶ ἄλλοι ἥρωες τῆς παθολογικῆς καὶ ἀνατομικῆς ἐπιστήμης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Οἱ σπόγγοι χρησιμεύουσι πρὸς καθαρισμὸν πλείστων ὅσων πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὅμως ἔχουσι χρείαν καθαρισμοῦ, τὸ ἁπλούστατον δὲ μέσον πρὸς τοῦτο εἶναι τὸ ἀκόλουθον·

Κόψατε ἓν λεμόνιον, θέσατε αὐτὸ ἐντὸς λεκάνης καὶ ἐπιχύσατε ζέον ὕδωρ ὅσον δύο ποτήρια· ὅταν ἀποψυχῇ τὸ ὕδωρ ἐπαρκῶς, ὥστε νἀνέχηται αὐτὸ ἡ χείρ, ἐμβάλλετε τὸν σπόγγον καὶ ἀφίνετε αὐτὸν καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐν τῷ ὕδατι. Τὴν πρωΐαν ὁ σπόγγος θὰ ἦναι καθαρώτατος. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀνωτέρω σημειουμένη ἀναλογία τοῦ ὕδατος εἶναι ἐπαρκὴς διὰ μέτριον σπόγγον, ἀνάγκη δὲ ναὐξηθῇ ἀναλόγως τοῦ μεγέθους αὐτοῦ.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 13.

Digitized by Google

Ἀριθ. 165 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 25 Φεβρουαρίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 97.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Ἔμενον ἤδη ὁ ἀρχηγὸς καὶ τὸ μόνον στήριγμα τῆς ὀρφανῆς οἰκογενείας μου· ἐγὼ εἶχον νὰ τὴν διαθρέψω, ἐγὼ νὰ φροντίσω περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀδελφῶν μου, ἐγὼ νὰ γηροκομήσω τὴν μητέρα μου. Ἀντὶ δὲ παντὸς πόρου καὶ πάσης ἐργασίας εἶχον μόνην τὴν δοθεῖσαν παρὰ τοῦ Νέγρη ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ μὲ τοποθετήσῃ ὅταν καὶ ἀφοῦ τὸ Ναύπλιον ἁλωθῇ. Ἀλλ' ἐντός μου ἔλεγε κάτι, ὅτι τὸ στάδιόν μου δὲν ἦτο ἐκεῖ. Αἱ οἰκογενειακαὶ παραδόσεις καὶ ἡ ὅλη ἀγωγή μου μ' ἐσχημάτισαν ἔμπορον, καὶ συνησθανόμην ὅτι προορισμός μου ἦτο τὸ ἐμπόριον, ὅτι δι' αὐτοῦ καὶ μόνου ἠδυνάμην νὰ προοδεύσω ἀποκαθιστάμενος χρήσιμος εἰς ἐμὲ αὐτόν, εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ εἰς τὴν πατρίδα. Ἀλλὰ πόθεν ν' ἀρχίσω; Ποῦ ἡ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας νὰ στηρίξω τὰς ἐνεργείας μου; Ἰδοὺ ἡ δυσκολία. Ἐπερίσσευον μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ πατρός μου ὀλίγα χρήματα ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ δακτυλιδίου, ἀλλὰ τὸ ποσὸν ἦτο ἀσήμαντον καὶ μόλις ἐξήρκει διὰ τὴν ἐκ Σπετσῶν ἀναχώρησιν, περὶ τῆς ὁποίας ἤρχισα ἀμέσως τότε νὰ σκέπτωμαι. Δὲν ἦσαν αἱ Σπέτσαι ὁ ἁρμόδιος δι' ἐμὲ τόπος. Τὸ ἐμπόριον ἀπαιτεῖ τάξιν καὶ ἀσφάλειάν τινα καὶ ἡσυχίαν. Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπικρατῶσι τὰ συστατικὰ ταῦτα τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας ἐπὶ τῆς ἡρωϊκῆς ἐκείνης νήσου, ἐνόσῳ οἱ πολῖταί της, θυσιάζοντες καὶ ζωὴν καὶ περιουσίαν εἰς τὴν ἄνισον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πάλην, ἀπέκτων ἐξ ἀνάγκης ὡς ἕξεις τὴν περιφρόνησιν τῆς ζωῆς, τὴν ὑπερίσχυσιν τῆς βίας καὶ τὴν αὐτοδικίαν; Ταῦτα ἦσαν φυσικαὶ τῶν περιστάσεων συνέπειαι. Ἄνευ προϋπάρχοντος κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, ἄνευ Κυβερνήσεως ἰσχυρᾶς, ἄνευ πόρων τακτικῶν καὶ ὑπερέχοντός τινος κέντρου, ἡ ἐπανάστασις προήγετο καὶ ηὐδοκίμει δι' ἀτομικῶν μόνων θυσιῶν καὶ ἀγώνων, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τοῦ σάλου ἐκείνου ἡ δύναμις ἐβασίλευε καὶ ἐπεβάλλετο ἡ σπάθη. Ὁ δὲ ἀγὼν ἦτο ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν ὅλων. Τὸ σύνθημα «Ἐλευθερία ἢ θάνατος» δὲν ἦτο φράσις κενὴ ἢ πομπώδης καύχησις, διότι ἐκ τῶν προτέρων ἦτο γνωστὸν τί ἤθελον διαπράξει οἱ Τοῦρκοι ἐὰν ἡ ἀντίστασις κατεβάλλετο. Ἡ τύχη τῆς Χίου ἦτο φοβερὸν διὰ τὰς Σπέτσας καὶ τὰς ἄλλας ναυτικὰς νήσους προμήνυμα. Ὥστε οἱ ἄνθρωποι ὡδηγοῦντο ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας εἰς τοὺς ἀγῶνάς των, ἡ δὲ ὅλη ἀτμοσφαῖρα εἶχεν ἄγριόν τι καὶ ὠμόν, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο βεβαίως κατάλληλον πρὸς τοῦ ἐμπορίου τὴν ἀνάπτυξιν. Τίς ἐσκέπτετο περὶ ἀστυνομίας, τίς περὶ δικαστηρίων τότε; Ἀπέναντι τοσαύτης αἱματοχυσίας καὶ τῆς ζωῆς ἡ ἀξία εἶχεν ἐκπέσει εἰς τὴν κοινὴν ἐκτίμησιν. Μίαν ἡμέραν ἐφονεύθη ἐνώπιόν μου εἰς τὴν ἀγορὰν εἷς Ραγουζαῖος, κατὰ συνέπειαν λογομαχίας μετὰ τῶν ἀγοραστῶν του, ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν σαρδελῶν, τὰς ὁποίας ἐπώλει! Ὁ φόνος τοῦ Ραγουζαίου ἐκείνου ἐνίκησε πάντα ὑπομένοντα δισταγμόν μου ὡς πρὸς τῆς ἀναχωρήσεως τὸ ζήτημα. Ἀπεφάσισα ὁριστικῶς νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Τῆνον. Ἐκεῖ οἱ κάτοικοι ἦσαν ὀλιγώτερον πολεμικοί, τὰ ἤθη ἡμερώτερα καὶ εὐκολώτερος ὁ βίος, χάρις δὲ εἰς τὸν Μαυρογένην καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐκ Χίου πρόσφυγας, ἠδυνάμην νὰ θεωρῶμαι ὀλιγώτερον ξένος εἰς Τῆνον ἢ ἀλλαχοῦ.

Ἀπεχαιρέτισα λοιπὸν μετὰ συντριβῆς καρδίας τὸν φίλον οἰκοδεσπότην μας, καὶ παρητήσαμεν τὴν νῆσον τῶν Σπετσῶν καὶ τὸν ἐπ' αὐτῆς τάφον τοῦ πατρός μου.

Εἰς Τῆνον ἐνοικίασα μικρὰν καὶ ταπεινὴν οἰκίαν, ἠγόρασα στρωμνὰς καὶ ἐφαπλώματα, τὰ μόνα ἔπιπλα τῶν ὁποίων ἐπέτρεπον τὴν προμήθειαν τὰ εὐτελῆ περισσεύματά μας, καὶ ἀφέθην διὰ τὰ περαιτέρω εἰς τὴν Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Δεινὸν ἡ πενία καὶ ἡ στέρησις, ὅταν ἐ-

Digitized by Google

πέρχωνται μετὰ βίον ἄνετον, σκληρὸν δὲ ἡ περὶ τοῦ ἄρτου τῆς αὔριον ἀβεβαιότης, ὅταν ἔχῃς νὰ διαθρέψῃς γραῖαν μητέρα καὶ ἀδελφὰς τρυφεράς! Ἀλλ' εἰς ὅλα συνειθίζει ὁ ἄνθρωπος καὶ πρὸς ὅλα βαθμηδὸν ἐξοικειοῦται.

Ὅτε ἐσυμφώνησα τὴν ἐνοικίασιν τοῦ δωματίου μας, παρετήρησα ὅτι ὁ οἰκοδεσπότης ἐφόρει σκοῦφον νέον, ἀλλὰ δὲν ἔδωκα ἄλλως προσοχὴν εἰς τὸ πρᾶγμα. Τὴν ἐπιοῦσαν ὅμως εἰς τὴν ἀγορὰν ἀπήντησα Τήνιον ἄλλον νεωστὶ σκουφωθέντα, μετά τινα δὲ βήματα ἄλλον, καὶ ἄλλον παρέκει καὶ ἄλλον κατόπιν. Ἦσαν ἑνὸς χρώματος οἱ σκοῦφοι, καὶ τοῦ αὐτοῦ σχήματος ὅλοι, ἡ δὲ σύμπτωσις αὕτη ἐκίνησε τὴν περιέργειάν μου καὶ μοῦ ἔφερεν ἀμέσως εἰς τὴν μνήμην τὰ ἐκ Βενετίας ἀποσταλέντα κιβώτια. Ἔδραμον ἄνευ ἀναβολῆς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ οἰκοδεσπότου μας.

— Δὲν μοῦ λέγεις ποῦ ηὗρες τὸν σκοῦφόν σου;

— Τὸν ἠγόρασα ἀπὸ τὸν Ἄγγλον πρόξενον, ἀλλὰ δὲν εὑρίσκεις πλέον· τοὺς ἐξεπώλησεν. Ὁ Ἄγγλος πρόξενος ἐπώλησε σκούφους! Αἱ ὑποψίαι μου μετεσχηματίσθησαν εἰς βεβαιότητα. Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν μετέβην εἰς Μύκονον καὶ εὗρον τὸν φίλον μου ὑποπρόξενον, ὅστις κατεχάρη ἰδών με καὶ μὲ ἀνήγγειλεν ὅτι τὰ δύο κιβώτιά μας ἐστάλησαν ἐκ Σμύρνης εἰς Τῆνον, καὶ ὅτι ἀνέθεσεν εἰς τὸν ἐκεῖ συνάδελφόν του τοῦ περιεχομένου τὴν ἐκποίησιν, μοὶ ἔδωκε δὲ ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν, ὅπως μὲ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἰδιοκτήτην. Ἤμην ἀνυπόμονος νὰ ἐπιστρέψω, ἀλλ' ὁ φίλος ἐπέμεινε νὰ μὲ κρατήσῃ καὶ νὰ μὲ φιλοξενήσῃ τὴν νύκτα. Τὴν ἐπιοῦσαν τὸν ἀπεχαιρέτισα μετ' ἐκφράσεων εἰλικρινοῦς εὐγνωμοσύνης καὶ ἐπανῆλθον εἰς Τῆνον. Εὐτυχῶς ὁ ἄνεμος ἐβοήθει πάσας ἐκείνας τὰς μετακινήσεις μου.

Ἅμα ἀφιχθεὶς εἰς Τῆνον ὑπῆγον κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τοῦ πλοίου εἰς τὸ Ἀγγλικὸν προξενεῖον. Δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομα τοῦ ἀγαθοῦ Τηνίου, ὅστις ἐξεπροσώπευεν ἐκεῖ τότε τῆς Ἀγγλίας τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι τὸ ξυρισμένον πρόσωπον καὶ τὰς χρυσᾶς διόπτρας του. Νομίζω ὅτι τὸν βλέπω ἐνώπιόν μου. Ὁ ἄνθρωπος μοὶ ἔδειξε τὸν λογαριασμὸν πωλήσεως καὶ μοὶ παρέδωκεν αὐθωρεὶ τὸ προϊὸν τῶν σκούφων, συμποσούμενον εἰς πέντε χιλιάδας γροσίων. Πέντε χιλιάδας! Τὸ εὐτελὲς ἐκεῖνο ποσὸν μοῦ ἐφάνη ἀμύθητος πλοῦτος! Οὔτε τὸν λογαριασμὸν ἐκκαθαρίσεως ἠθέλησα νὰ ἐξελέγξω, οὔτε νὰ ὑπολογίσω κατὰ πόσον ἠδύναντο ἢ ἔπρεπε νὰ πωληθῶσι καλλίτερον οἱ σκοῦφοι. Τὸ δοθὲν ποσὸν ἦτο ἀνέλπιστος δι' ἐμὲ ἀπόκτησις, δι' αὐτοῦ μοῦ ἠνοίγετο τοῦ ἐμπορίου ὁ δρόμος, ἤμην ἤδη κεφαλαιοῦχος, εἶχον πέντε χιλιάδας γρόσια! Ἔτρεξα πρὸς τὴν μητέρα μου νὰ διακοινώσω τὴν καλήν μας ταύτην τύχην, ἐπέδειξα τὸν θησαυρόν μου, ἐζήτησα τὴν εὐχήν της καὶ πλήρης ἐλπίδων καὶ σχεδίων μετέβην μετὰ δύο ἡμέρας εἰς Σύρον.

Εἰς Τῆνον δι' ἔλλειψιν λιμένος δὲν ἤρχοντο μεγάλα πλοῖα, ἀλλ' ὑπήγαινον εἰς Σύρον, τῆς ὁποίας ὁ λιμὴν ἐθεωρεῖτο καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων οὐδέτερος. Οἱ δυτικοὶ τῆς νήσου κάτοικοι δὲν συμμετέσχον τῆς ἐπαναστάσεως, οὐδ' ἀνεγνώριζον αὐτήν, ἐπὶ δὲ τοῦ σχηματίζοντος τὴν πόλιν των κώνου ἐκυμάτιζεν ἡ λευκὴ τῆς Γαλλίας σημαία, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας εἶχον τεθῆ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Σύρου περιωρίζετο τότε ἐντὸς τῆς ἀποτόμου ἐκείνης καὶ πενιχρᾶς κορυφῆς. Καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὴν ὁποίαν σήμερον καλύπτει ἡ πλουσία Ἑρμούπολις δὲν ἔβλεπες ἢ βράχους γυμνούς. Μόνον ἐκεῖ ὅπου σήμερον ἐπὶ λιθοστρώτου πλατείας παιανίζει ἡ μουσικὴ καὶ σύρουσιν αἱ κυρίαι τὰς μεταξωτὰς οὐράς των, κῆποι τινὲς καὶ ὀλίγα δένδρα ἐμαρτύρουν τῶν πτωχῶν κατοίκων τὴν φιλοπονίαν. Ἓν ἐκκλησίδιον δυτικὸν καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες ἀποθῆκαι διὰ τοὺς οἴνους ἦσαν τὰ μόνα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς κτίρια. Πλησίον δ' αὐτῶν, ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, εἶχε νεωστὶ οἰκοδομηθῆ πενιχρόν τι καφενεῖον, χρησιμεῦον καὶ ὡς ξενοδοχεῖον, καὶ ὡς γραφεῖον, καὶ ὡς χρηματιστήριον. Ὀλίγον δὲ μακρύτερα, ἐκεῖ ὅπου σήμερον ναυπηγοῦνται πλοῖα καὶ ἀκούεται ὁ εὔρυθμος τῆς σφύρας κρότος, κατέκειτο τότε παρὰ τὸν ἔρημον αἰγιαλὸν σκάφος ναυαγήσαντος πλοίου. Τοιαύτη ἦτο ἡ Σύρος ὅτε πρώτην φορὰν ἐγὼ καὶ δύο ἢ τρεῖς ἄλλοι Χῖοι, πρόδρομοι τῆς μελλούσης ἐμπορικῆς τῆς νήσου ἐπιδόσεως, ἐμένομεν ἐντὸς τοῦ μοναδικοῦ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καφενείου προσδοκῶντες ἄφιξιν πλοίου, φέροντος ἐμπορεύματα.

Εὐτυχῶς δὲν ἐβράδυνε νὰ φθάσῃ τοιοῦτον, ἐκ Ρωσίας προερχόμενον. Ἦτο ἐκείνη ἡ πρώτη δοσοληψία τῆς ὁποίας ἐδέησεν ἐγὼ μόνος ν' ἀναλάβω τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν, διότι δὲν εἶχον πλέον τὸν πατέρα μου σύμβουλον καὶ ὁδηγόν. Ἔτρεμον μὴ διακινδυνεύσω εἰς κακήν τινα ἐπιχείρησιν τὰ χρήματά μου. Ἐπεσκέφθην τρὶς καὶ τετράκις τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἐσκέφθην, διεπραγματεύθην, ὑπελόγισα, ἐδίστασα, ἐπὶ τέλους τὸ ἀπεφάσισα! Ἠγόρασα ἀντὶ χιλίων γροσίων ἰχθῦς παστούς, τοὺς ἐφόρτωσα εἰς πλοιάριον διὰ Τῆνον, ἐπέβην καὶ αὐτός, ἔκαμον τὸν σταυρόν μου, καὶ ἀπεπλεύσαμεν.

Εἰς Τῆνον εἶχε τότε νομιμοποιηθῆ τὸ ἔθιμον νὰ πωλῶνται τὰ φαγώσιμα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας δημοσίως εἰς τὴν ἀγοράν, ὅπως προμηθεύηται ἐξ αὐτῶν ὁ λαός, μετὰ ταῦτα δὲ ἐπετρέπετο ἡ μεταξὺ ἐμπόρων διαπραγμάτευσις τῶν περισσευόντων. Ἐχρεώστουν, φυσικῷ τῷ λόγῳ, νὰ συμμορφωθῶ πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, ἀλλὰ δὲν μοῦ ἤρχετο νὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν

Digitized by Google

βαρελίων μου καὶ νὰ πωλῶ δημοσίως τοὺς ἰχθῦς μου ἀνὰ ἕνα. Μεθ' ὅλην τὴν ἐπελθοῦσαν κακοτυχίαν διετήρουν εἰσέτι τῆς ἀρχαίας ἀξιοπρεπείας τὰς ἕξεις. Ὅθεν κατέγινα κατὰ πρῶτον νὰ εὕρω ἁρμόδιόν τινα ἀντικαταστάτην μου, ἀλλ' ἡ ἀποτυχία τῶν πρώτων πρὸς ἀνεύρεσιν τοιούτου ἐρευνῶν μου καί, πρὸ πάντων, τῶν ἄλλων πωλητῶν τὸ παράδειγμα, μ' ἔπεισαν ν' ἀφήσω κατὰ μέρος τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ νὰ πωλήσω ἐγὼ αὐτὸς τὴν πραγματείαν μου. Ἰδοὺ ἐγὼ λοιπὸν πωλητὴς παστῶν ἐν πλήρει ἀγορᾷ. Κατέλαβον θέσιν κατάλληλον εἰς τὴν μικρὰν παρὰ τὴν προκυμαίαν πλατεῖαν καὶ ἤρχισα μετά τινος κατ' ἀρχὰς δειλίας νὰ προσκαλῶ ἀγοραστάς. Ἦτο εἰσέτι πολὺ ἐνωρίς, ἀλλ' ἀγορασταὶ δὲν ἔλειπον, οἱ δὲ ἰχθῦς μου ἦσαν εἰς ζήτησιν καὶ ἡ ὑπόθεσις προέβαινε κατ' εὐχήν. Ὅσῳ δ' ἐπροχώρει ἡ πώλησις κατὰ τοσοῦτον ἐσυνείθιζον, καὶ μὲ κατελάμβανε τῆς ἐπιτυχίας ὁ ἐνθουσιασμός, καὶ μ' ἐκυρίευεν ὁ ζῆλος τοῦ ἔργου, ἁμιλλώμενος δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους παρ' ἐμὲ πωλητὰς ἐπήνουν τὴν πραγματείαν μου, καὶ ὕψονον τὴν φωνὴν ὅπως ἑλκύσω ἀγοραστὰς καὶ ἀπεκδυόμην τὴν πρώτην περὶ τὰς κινήσεις καὶ τὰς χειρονομίας συστολήν.

Ἐνῷ ἤμην εἰς τὸν βρασμὸν τῆς πωλήσεως, ἤκουσα αἴφνης κρότον ἀντικρύ μου καὶ ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδον εἰς τὴν ἀπέναντί μου οἰκίαν νέαν ξανθὴν ἀνοίγουσαν τὸ παράθυρον καὶ στηλόνουσαν τὰ φύλλα του, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνεμος ἐκτύπα ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἀφοῦ τὰ ἐστήλωσεν, ἐσταύρωσε τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ παραθύρου καὶ στηρίξασα ἐπὶ τῶν βραχιόνων τὸ στῆθος ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ τὸ πρόσωπον. Μ' ἐτάραξε τὸ βλέμμα της, ὁ δὲ οἶστρός μου διεκόπη. Πῶς νὰ φωνάζω προσκαλῶν ἀγοραστὰς ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς μιᾶς ὡραίας ξανθῆς, ἥτις μὲ παρετήρει; Ἐπροσπάθουν νὰ ἐξακολουθήσω τὸ ἔργον μου, ἀλλ' ὁ νοῦς μου ἦτο εἰς τὸ παράθυρον καὶ τὰ βλέμματά μου ὑψοῦντο συχνάκις πρὸς αὐτό. Αἴφνης βλέπω τὴν νέαν μειδιῶσαν. Τί μειδιᾷ; Μὲ περιπαίζει μήπως; Μὴ μὲ γνωρίζει καὶ εἶναι χαιρετισμὸς τὸ μειδίαμά της; Ἠσθάνθην ταραχὴν εἰς τὸ στῆθός μου καὶ ἐρύθημα εἰς τὰς παρειάς μου, καὶ μὴ προσέχων εἰς τὴν ἐργασίαν μου ἔδωκα εἰς ἕνα ἀγοραστὴν διπλασίους ἰχθῦς τοῦ δοθέντος μοι ἀντιτίμου. Ἀλλὰ ἰδὼν ἀμέσως τὸ λάθος ἐστράφην νὰ τὸν κράξω. Ἅμα ἐστράφην εἶδον ὄπισθέν μου, εἰς τὸ κατώφλιον θύρας ἀνοικτῆς νέον Τήνιον μὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς ζώνης, τὸν ὦμον ἐπὶ τῆς θύρας καὶ τὴν κεφαλὴν ἐστραμμένην πρὸς τὸ παράθυρον. Τὰ ἐρωτικὰ βλέμματά του ἦσαν δι' ἐμὲ ἀποκάλυψις. Αἱ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς νέας ἀκτῖνες διήρχοντο ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου, ἀλλὰ δὲν ἦσαν δι' ἐμέ, οὔτε εἶχον ἐπὶ τοῦ μειδιάματος τὸ ἐλάχιστον δικαίωμα. Τὸ μάθημα μὲ ὠφέλησε. Ἀνέλαβον τὴν προτέραν μου ζωηρότητα καὶ ἐξηκολούθησα τὴν πώλησίν μου.

Ἐντὸς δύο ἡμερῶν ἐξεπώλησα τοὺς ἰχθῦς μου ἀπολαύσας εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν ὠφέλειαν. Νέα εἰς Σῦρον ἐκδρομή. Ἐπανῆλθον μ' ἐλαιόλαδον, τὸ ὁποῖον ἐπώλησα μὲ ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸν κέρδος, μετὰ δὲ τὸ ἐλαιόλαδον ἠγόρασα καὶ μετεπώλησα χαβιάριον μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας καὶ ἐξηκολούθουν οὕτω δραστηρίως ἐργαζόμενος. Τὰ κέρδη κατόπιν ἐμετριάσθησαν, διότι ἐπῆλθε συναγωνισμός, ἀλλ' οἱ κόποι μου ἀντημείβοντο πάντοτε, ἐντὸς δὲ ὀλίγων μηνῶν, ἀφοῦ ἔζησα μετὰ τῶν περὶ ἐμὲ καὶ ἀφοῦ ἐπανέφερον ἄνεσιν τινὰ ὑπὸ τῆς πτωχικῆς κατοικίας μας τὴν στέγην, τὸ κεφάλαιόν μου ἀπὸ πέντε χιλιάδων γροσίων ἀνήρχετο ἤδη εἰς ὀκτώ.

Ἔκτοτε πολλὰ χρήματα ἐκέρδισα καὶ πολλὰ ἔχασα. Χάριτι θείᾳ τὸ *λαβεῖν* ἀπέβη ἐν συνόλῳ μεγαλείτερον τοῦ *δοῦναι*, ὥστε σήμερον ἔχω τὴν ἱκανοποίησιν νὰ βλέπω διὰ τῶν ἱδρώτων μου ἐξησφαλισμένην τὴν ἄνετον τῶν τέκνων μου ὕπαρξιν. Ἀλλὰ τὴν γλυκύτητα τῶν πρώτων ἐκείνων εὐτελῶν κερδῶν οὐδέποτε κατόπιν ᾐσθάνθην, οὐδ' ἐξισοῦνται αἱ εὐχαριστήσεις καὶ τῶν ἐπιτυχεστέρων τοῦ μετέπειτα ἐμπορικοῦ μου βίου ἐπιχειρήσεων πρὸς τὴν χαρὰν τῆς πρώτης τῶν παστῶν ἰχθύων ἐκκαθαρίσεως. Ἡ ἐκ τοῦ μηδενὸς προαγωγή, ἡ εὐτυχὴς ἔκβασις τῶν πρώτων μου ἀτομικῶν συνδυασμῶν, ἡ συναίσθησις ὅτι εἶμαι εἰς θέσιν νὰ μὴ ἀφήσω πεινῶσαν τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς μου, ἡ ἐλπὶς τὴν ὁποίαν αἱ πρῶται ἐκεῖναι ἀπαρχαὶ μοὶ ἔδιδον διὰ τὸ μέλλον, ὅλα ταῦτα ὁμοῦ ἀνεδείκνυον πολλαπλασίως πολύτιμα καὶ εὐάρεστα τὰ πρῶτά μου ἐκεῖνα κέρδη. Δὲν θέλω νὰ εἴπω ὅτι μετὰ ταῦτα εἰργαζόμην μετὰ φιλοσοφικῆς δῆθεν ἀδιαφορίας. Ὄχι! Ὁ ζῆλός μου δὲν ἐμετριάσθη καὶ κατόπιν, ἡ δ' ἐπιτυχία εἶναι πάντοτε εὐχάριστος. Ἀλλ' ὁ ἐνθουσιασμός μου δὲν ἐχαλαρώθη, ἡ δὲ ἡδονὴ τοῦ κέρδους βαθμηδὸν ἠμβλύνθη. Ἀφοῦ ἅπαξ ᾐσθάνθην ὅτι ἀπέκτησα τὴν ὑλικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐξησφάλισα τὰ μέσα ζωῆς ἀνέτου, ἔπαυσα νὰ κλείω τὰ ἰσοζύγιά μου μετὰ παλμῶν ἀγαλλιάσεως. Διότι ἡ ἀπόκτησις τοῦ πλούτου δὲν εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν πηγὴ εὐτυχίας. Ἡ ἀνεξαρτησία,—ἰδοὺ τὸ ἀληθές, ἰδοὺ τὸ ὑγιὲς τοῦ ἐργατικοῦ ἀνθρώπου ἐλατήριον!

Δὲν ἤμην τότε ὁ μόνος ἐκ Χίου νέος ὁ ἀγωνιζόμενος ἐν Τήνῳ νὰ παράξῃ ἀπὸ τοῦ μηδενὸς τὸ ἕν, καὶ νὰ κάμῃ τὰ δύο τέσσαρα. Ἦσαν καὶ ἄλλοι πολλοί, μεθ' ὧν μ' ἐσχέτισεν ἡ κοινὴ συμφορὰ καὶ ἡ συνεχὴς συνάντησις ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Τήνου ἢ ἐπὶ τῆς ἐρήμου τῆς Σύρου ἀκτῆς. Μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ ἀρραβωνιστικὸς τῆς πρεσβυτέρας τῶν ἀδελφῶν μου, καταφυγὼν καὶ αὐτὸς εἰς Τῆνον μετὰ Ὀδυσσείων παθημάτων. Τῆς

Digitized by Google

νεωτέρας μου ἀδελφῆς ὁ μνηστὴρ ᾐχμαλωτίσθη, οὐδέποτε δὲ ἠκούσθη τί ἀπέγινε. Καὶ ἐγὼ ἤμην παιδιόθεν μνηστευμένος, ἀλλ' εἶχον χηρεύσει πρὶν νυμφευθῶ, ἀποθανούσης πρὸ ἐτῶν τῆς μνηστῆς μου, ἡ δ' ἀνεμοζάλη τῆς Ἐπαναστάσεως εἶχεν ἐπέλθει πρὶν ἢ ὁ πατήρ μου προφθάσῃ νὰ συνάψῃ νέον δι' ἐμὲ ἀρραβῶνα. Τοιαῦτα ἦσαν τῆς Χίου τὰ ἔθιμα. Ἑκάστη οἰκογένεια ἐπεδίωκε τὴν μετὰ ὁμοτίμων ἐπιμιξίαν, ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλεκτῶν ἦτο περιωρισμένος, ἤρχιζε πρωΐμως ὁ συναγωνισμὸς πρὸς συνδυασμὸν καταλλήλων συνοικεσίων, ἡ δ' ἀριστοκρατικὴ τῶν συμβαλλομένων ἀποκλειστικότης καὶ τὸ στενὸν τοῦ Χιακοῦ κύκλου ἔφερον ἐξ ἀνάγκης τοὺς μεταξὺ στενῶν συγγενῶν ἐπὶ τέλους γάμους.

Δὲν προτίθεμαι νὰ ἐπαινέσω τοὺς πατέρας μας διὰ τὰς πρωΐμους ἐκείνας μνηστεύσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐσφράγιζον αὐτοὶ ἐκ προοιμίων τὸ σπουδαιότερον τοῦ βίου συμβόλαιον, ἄνευ τῆς γνώσεως ἢ τῆς συγκαταθέσεως τῶν συμβαλλομένων. Ἀλλ' ὅμως εἶχον πρὸς δικαιολόγησίν των τὴν ἐπιτυχίαν τῶν τοιούτων συζυγιῶν. Οἱ νέοι ἀνετρέφοντο μακρόθεν ὁ εἷς διὰ τὸν ἄλλον, προηγεῖτο δὲ τῆς συζυγικῆς ἀγάπης σχέσις μακρὰ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως ἡ συνήθεια. Ὁ γάμος ἐπήρχετο μετὰ τῆς μνηστείας τὸν πρόλογον ἄνευ τῶν κλονισμῶν τῆς καρδίας, ἄνευ τῆς ἀμοιβαίας τοῦ παρελθόντος ἀγνοίας καὶ τῆς περὶ τοῦ μέλλοντος ἀβεβαιότητος, αἵτινες συνοδεύουσι συνήθως τὰ ἐξ ἔρωτος συνοικέσια. Ἡ ζωὴ προητοιμάζετο καὶ διήρχετο ἄνευ βιαίων κυματισμῶν, δὲν ἠλαττοῦτο δ' ὡς ἐκ τούτου ἡ ἤρεμος τῶν οἰκογενειῶν εὐτυχία. Ἀλλ' ὑπὸ τὰς μεταβληθείσας τοῦ ἔθνους περιστάσεις τὸ ἀρχαῖον τοῦτο ἔθιμον δὲν ἠδύνατο ἢ ν' ἀπολήξῃ εἰς ὑλικῶν μόνον συμφερόντων ὑπολογισμοὺς καὶ εἰς προικὸς ζήτημα, ὥστε βεβαίως δὲν θὰ θρηνήσω τὴν κατάργησίν του. Ἄλλως τε τὰ πράγματα ἤλλαξαν ἐν συνόλῳ ἔκτοτε. Τότε οἱ νεώτεροι ἤγοντο ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων, ἐθεώρουν δὲ τοῦτο ὡς φυσικὸν καὶ μὴ ἐπιδεχόμενον συζήτησιν. Διὰ τῆς πειθαρχίας ἐκείνης καὶ διὰ τῆς συμπνοίας ἡ οἰκογένεια ἀπετελεῖτο ἰσχυρά, ἐπηύξανε δὲ τὴν δύναμίν της ὁ σύνδεσμος τῶν ἐπιμιξιῶν. Εἶναι καὶ τοῦτο μία ἐξήγησις τῆς ἐπιτυχίας τῶν Χίων, οὐχὶ μόνον κατὰ τὴν πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως διοίκησιν τῶν κοινῶν των, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου ἐμπορικὴν διοργάνωσίν των.

Ὁπωσδήποτε δὲν εἴχομεν εἰσέτι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν μεταβάλλει σύστημα, ἀλλ' ἐμένομεν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἀνατροφῆς μας, ὥστε τῆς μὲν μιᾶς ἀδελφῆς μου τὸν μνηστῆρα ἐθεώρουν ἤδη ὡς ἀδελφόν, ἀνυπομόνως δ' ἐπεζήτουν νὰ μνηστεύσω καὶ τὴν δευτέραν. Εὐτυχῶς δὲν ἐβράδυνον νὰ εὕρω καὶ νὰ ὑποδείξω εἰς τὴν μητέρα μου νέον φίλον μου, τὸν ὁποῖον τὸ δυσχερὲς τῶν περιστάσεων δὲν ἐμπόδιζεν ἀπὸ τοῦ ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς εὐθύνας τοῦ γάμου, καὶ ἐμνηστεύσαμεν οὕτω καὶ τὴν νεωτέραν τῶν ἀδελφῶν μου.

Μετὰ τῶν δύο τούτων μελλόντων γαμβρῶν μου ἐσυμφωνήσαμεν νὰ συντροφεύσωμεν καταθέτοντες ἑταιρικὸν κεφάλαιον ἀνὰ χίλια γρόσια ἕκαστος, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὁ μὲν τῶν τριῶν νὰ μένῃ ἐν Τήνῳ πρὸς πώλησιν, ὁ ἕτερος εἰς Σύρον πρὸς ἀγοράν, ὁ δὲ τρίτος νὰ συνοδεύῃ ἑκάστοτε τὴν ἐκ Σύρου εἰς Τῆνον μεταφορὰν τῶν ἐμπορευμάτων. Ὁ κλῆρος ἔπεσεν εἰς ἐμὲ ν' ἀναλάβω τῆς ἀγορᾶς τὴν ἐργασίαν. Ἔλαβον λοιπὸν τὸ πλεῖστον τοῦ μικροῦ κεφαλαίου μας, ἀπεχαιρέτισα τὴν μητέρα μου καὶ ἐπεβιβάσθην εἰς σακολέβαν ἑτοίμην ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Σύρον. Ἀλλ' ἐνῷ ἀνεσύρετο ἡ ἄγκυρα βλέπω λέμβον μετὰ βίας ἐρχομένην πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ἐντὸς αὐτῆς τοὺς δύο συνεταίρους μου κινοῦντας τὰς χεῖρας διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀναχώρησίν μας. Ἔφερον τὴν δυσάρεστον εἴδησιν ὅτι ἐντὸς πλοίου ἀφιχθέντος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Πάνορμον τῆς Τήνου ἀνεφάνη πανώλης, καὶ ὅτι ἡ περὶ τούτου εἴδησις μετεπέμφθη ἤδη ἐκ Πανόρμου εἰς Σύρον, ὥστε δὲν ἤθελον βεβαίως μᾶς δεχθῆ ἐκεῖ, διὰ τὸν φόβον τοῦ μολύσματος, οὐδὲ ἤθελον ἐπιτρέψει τὴν ἐξακολούθησιν τῆς μετὰ τῆς Τήνου συγκοινωνίας. Κατὰ συνέπειαν ἀπεφασίσαμεν ν' ἀποβῶ τοῦ πλοίου καὶ ν' ἀναβληθῇ ἡ εἰς Σύρον μετάβασίς μου, μέχρις οὗ διασκεδασθῶσιν αἱ περὶ ἐπιδημίας ὑποψίαι. Δυστυχῶς μετεδόθη ἀπὸ τοῦ πλοίου ἡ πανώλης εἰς τὴν νῆσον. Δὲν ἦτο βαρεῖα οὐδ' ἔκαμνε θραῦσιν πολλήν, ἦτο ὅμως ἱκανή, ὅπως φοβίσῃ τὰς πέριξ νήσους καὶ μᾶς ἀποκλείσῃ εἰς Τῆνον.

Οὕτως ἐματαιώθησαν τὰ σχέδια καὶ ἐναυάγησεν ἡ ἑταιρία μας, ἔμενον δ' ἄεργος, καὶ μοὶ ἦτο διπλασίως ὀχληρὰ ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκείνη ἀπραξία μετὰ τῶν τελευταίων μηνῶν τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωηρότητα. Ἄλλως τε ἤμεθα ἥσυχοι ἐπὶ τῆς νήσου, οὐδ' ἐτάραττον ὡς ἄλλοτε τὰς σκέψεις μου τῶν Τούρκων φόβοι ἢ τοῦ πολέμου ἡ ταραχή. Μόνον μίαν ἡμέραν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου, ἐνόμισα ὅτι ἦλθε καὶ τῆς Τήνου ἡ σειρὰ καὶ ὅτι μᾶς καλύπτουσιν ἐκ νέου αἱ μαῦραι πτέρυγες τοῦ ὀλέθρου. Ἀλλ' ἔζων ἤδη ἐντὸς ἀνδρικωτέρας ἀτμοσφαίρας, τὸ δὲ φρόνημά μου ἐνισχύετο διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν ἄλλων, καὶ ἀντὶ νὰ σκέπτωμαι περὶ φυγῆς, ἡτοιμάσθην κ' ἐγὼ εἰς ἀντίστασιν καὶ εἰς πόλεμον. Διότι ἡ θάλασσα μεταξὺ Σύρου καὶ Μυκόνου ἐκαλύφθη ὑπὸ πλοίων Τουρκικῶν κρατουμένων ἐπὶ ὥρας ἐκεῖ ὑπὸ παντελοῦς νηνεμίας. Καὶ εἴδομεν τὰς λέμβους ἑνὸς τῶν πλοίων διευθυνομένας πρὸς τὰ παράλια τῆς Μυκόνου καὶ ἠκούσαμεν πυροβολισμούς, ἐν μέσῳ δὲ τοῦ

Digitized by Google

καπνοῦ διεκρίναμεν ἐπιστρεφούσας πρὸς τὸ πλοῖον τὰς λέμβους. Τὰ προοίμια ταῦτα ἐφαίνοντο ἐπαπειλοῦντα ἀποβιβασμὸν καὶ προσβολὴν ἐκ τοῦ στόλου. Ἤρχισε λοιπὸν κωδωνοκρουσία εἰς τὴν Τῆνον καὶ συνέρρεον ὡπλισμένοι οἱ κάτοικοι, ἔσυρον δὲ κ' ἐγὼ μετὰ τῶν λοιπῶν ἓν παλαιὸν κανόνιον, τὸ ὁποῖον ἐστήσαμεν ἐπὶ λόφου προέχοντος, τοῦ Πασᾶ Ἀκρωτῆρι λεγομένου. Ἀλλὰ σφαίρας δὲν εἴχομεν καὶ ἐκαίομεν πυρίτιδα μόνην, ἀπειλοῦντες δῆθεν ἢ προκαλοῦντες τοὺς Τούρκους. Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τοῦ λόφου, ὑπηρέτης τοῦ θαύματος, ἀκούων τοὺς κενοὺς κανονοβολισμοὺς καὶ βλέπων τὰ Τουρκικὰ πλοῖα, ἐνθυμούμην τὰς περιπετείας τῆς ἐκ Χίου φυγῆς κ' ἐπερίμενον μ' ἐσφιγμένην καρδίαν τὸ ἀποβησόμενον. Εὐτυχῶς δὲν ἐτέθη εἰς μεγαλειτέραν δοκιμασίαν τῶν Τηνίων ἡ σταθερότης. Ὁ Πασᾶς δὲν μᾶς ἔλαβεν εἰς σημείωσιν, οὐδὲ τοὺς Μυκονίους ἀπεπειράθη νὰ τιμωρήσῃ, καίτοι φονεύσαντας πολλοὺς τῶν εἰς τὰς λέμβους ἀποκρουσθέντων ναυτῶν, ἀλλ' ὠφεληθεὶς τοῦ ἐπιπνεύσαντος ἀνέμου ἀπεμακρύνθη τῶν νήσων μας.

Ἔκτοτε δὲν ἐταράχθημεν οὐδαμῶς, ἠδυνάμεθα δὲ νὰ λησμονήσωμεν ὅτι εὑρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ κύκλου τοῦ πολέμου, ἄνευ τῆς συνεχοῦς ἀντηχήσεως τῶν συμβάντων αὐτοῦ. Ὅτε πρὸ πάντων ἐμάθομεν τῆς Τουρκικῆς ναυαρχίδος τὴν πυρπόλησιν καὶ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου τὴν ἧτταν, ἐνθουσιασμὸς ἄκρατος κατέλαβε πάντας ἡμᾶς τοὺς πρόσφυγας, ἰδόντας εἰς τοῦ Κανάρη τὸ κατόρθωμα τὴν ἐκδίκησιν τῆς καταστροφῆς τῆς Χίου. Καὶ τοῦ Δράμαλη ἡ κατατρόπωσις εἰς τὰ Δερβενάκια, καὶ ἡ λύσις τῆς πρώτης τοῦ Μεσολογγίου πολιορκίας, καὶ ὅλοι οἱ ἀλλεπάλληλοι θρίαμβοι τῶν πρώτων τῆς Ἐπαναστάσεως ἐτῶν ἀνεπτέρουν τὰς ἐλπίδας καὶ ἐστερέονον τὰς πεποιθήσεις μας. Δὲν εἶχον εἰσέτι καταστραφῆ τὰ Ψαρὰ καὶ ἡ Κάσος, δὲν εἶχεν ἀρχίσει διὰ τῆς Κρήτης τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ ἡ ἐπέμβασις, δὲν εἶχεν ἁλωθῆ τὸ ἡρωϊκὸν Μεσολόγγιον, οὐδ' εἶχον εἰσέτι ἀναφυῆ οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ καὶ αἱ ἀνόσιοι τῶν Ἑλλήνων ἀλληλομαχίαι. Τὰ πράγματα ἐβάδιζον καλῶς καὶ χεὶρ Κυρίου ἐφαίνετο εὐλογοῦσα τὴν Ἑλλάδα, βλέποντες δὲ τὴν Ἐπανάστασιν προκόπτουσαν καὶ ῥιζοβολοῦσαν προοιωνιζόμεθα ταχὺ καὶ αἴσιον τὸ τέλος της.

Ἤρχιζεν ἤδη τὸ τρίτον τοῦ ἀγῶνος ἔτος κ' ἐπρωτοήνθιζον τῆς Τήνου αἱ ἀμυγδαλέαι. Ἐγὼ δ' ἀπρακτῶν ἐστενοχωρούμην καὶ τρεφόμενος διὰ σκέψεων καὶ σχεδίων συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ μεταβῶ εἰς Χίον πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ὑπὸ τὴν μηλέαν τοῦ κήπου μας ταφέντων κειμηλίων. Ἀνεπόλουν τοὺς λόγους τοῦ πατρός μου ὅτε ἐκαλύψαμεν τὸν λάκκον ὑπὸ τὴν μηλέαν. Ἐκεῖνος ἀπέθανε καὶ ἤμην ἤδη ἐγὼ τῆς οἰκογενείας ὁ προστάτης καὶ τὸ στήριγμα, ἡ δὲ ἀνάκτησις τῆς παρακαταθήκης ἐκείνης ἠδύνατο καὶ τὴν ταχεῖαν τῶν ἀδελφῶν μου ἀποκατάστασιν νὰ διευκολύνῃ καὶ τὴν εἰς Εὐρώπην ἴσως μετάβασίν μας. Ὅσῳ ἐκυοφορεῖτο εἰς τὴν κεφαλήν μου ἡ ἰδέα αὕτη, τόσῳ ἐρριζόνετο τῆς ἐκτελέσεώς της ὁ πόθος καὶ μὲ κατεκυρίευε τοῦ σχεδίου μου ἡ μελέτη. Περὶ τούτου καὶ μόνου ἐσκεπτόμην ἔξυπνος, ἢ κοιμώμενος ὠνειρευόμην.

Εἶχον ἤδη μεταβῆ εἰς Χίον κρυφίως συμπολῖταί μου τινές, ἐπανῆλθον δὲ σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς. Αἱ ἐκεῖ Ἀρχαὶ ἐλάμβανον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διαταγὰς νὰ προσελκύωσι τοὺς ἐπιστρέφοντας τῶν Χριστιανῶν καὶ νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλῶσι. Ταῦτα ἐπληροφορούμην, ἡ δὲ πεῖρα τῶν ἐπιστρεψάντων μ' ἐνεθάρρυνε. Διεκοίνωσα τὸν σκοπόν μου εἰς τὴν μητέρα μου, ἥτις ἐπροσπάθησε παντοίοις τρόποις νὰ μὲ ἀποτρέψῃ, φοβουμένη μὴ κακοπάθω. Ἀλλ' ἡ ἀπόφασίς μου ἦτο ἀκλόνητος. Ἔβλεπον τοὺς κινδύνους, ἐπειθόμην ὅτι ἦτο παράτολμον τὸ ἐπιχείρημα, ἀλλ' ἀκατάσχετός τις ὁρμὴ μὲ ὤθει πρὸς ἐκτέλεσίν του καὶ δὲν ἤκουον τοὺς λόγους τῆς μητρός μου. Τῇ παρέδωκα τὴν μικρὰν περιουσίαν μου, ἐζήτησα τὴν εὐχήν της καὶ ἀνεχώρησα μετημφιεσμένος εἰς χωρικόν.

Τὸ τρεχαντήριον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπεβιβάσθην ἔφερε φορτίον σίτου πρὸς πώλησιν εἰς τοὺς ἀποκέντρους τῆς Χίου λιμένας, ὁ δὲ πλοίαρχός του, ὁ Καπετὰν Κεφάλας, μὲ ὑπεσχέθη νὰ μὲ ἀποβιβάσῃ ἀσφαλῶς. Ὅταν μὲ εἶδεν ἐπὶ τοῦ πλοίου του μὲ τὸ λευκὸν ἐσώβρακον, καὶ τὴν χωρικὴν γουνέλαν μου, καὶ μὲ τὰ δύο μικρὰ μου βαρέλια κοκκίνου χαβιαρίου, ἐγέλασεν ὁ καλὸς πλοίαρχος. Ἐγέλασα κ' ἐγώ, ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐσυλλογιζόμην περισσότερον τὴν μητέρα μου ἢ τὴν μηλέαν τοῦ κήπου μας.

[Ἕπεται συνέχεια.] Δ. Βικέλας.

Η ΝΑΝΙΝΗ

Ἦτο πολὺ μικρά, ὠχροτάτη καὶ κάτισχνος· ἦτο ἓξ ἐτῶν. Οἱ μεγάλοι της βαθυκύανοι ὀφθαλμοὶ προσέβλεπον κατηφεῖς καὶ τὰ μικρά της χείλη τὰ μαραμμένα εἶχον χάσει τὸ μειδίαμα. Καθημένη ἐπὶ ὑψηλοῦ ψιαθίνου καθίσματος εἰς τὸ ἄκρον μακρᾶς τραπέζης, ὅπου κατὰ σειρὰς ἦσαν συσσωρευμένα χειρόκτια καὶ περιχειρίδια, κατεγίνετο εἰς τὸ νὰ τὰ χωρίζῃ ἀνὰ δύο καὶ νὰ τὰ δένῃ δι' ἐρυθρᾶς κλωστῆς διὰ νὰ ἦνε ἕτοιμα νὰ ἀποσταλῶσι πρὸς τὸν βαφέα. Δὲν ἦτο μὲν ἐπίμοχθον κατὰ τὸ φαινόμενον τὸ ἔργον τοῦτο, ἀλλ' ὅμως τὸ ἑσπέρας, εἰς τὰς ὀκτώ, ὅτε ἐτελείωνε τῆς ἡμέρας ἡ ἐργασία, ἡ πτωχὴ κόρη ᾐσθάνετο τὴν ῥάχιν καταπεπονημένην, διότι ἑκατὸν δωδεκάδας τοὐλάχιστον καθ' ἑκάστην ἐχώριζε καὶ ἔδενε. Καὶ ὁ κόπος της οὕτος ἀντημείβετο δι' ἓξ ὀβολῶν.

Φαντάζεσθε τὸ μικρὸν ἐκεῖνο πλάσμα κεκλεισμένον ἐπὶ ὁλόκληρον ἡμέραν εἰς ἐργαστήριον,

Digitized by Google

ὅπου ἐν στενοτάτῳ χώρῳ καὶ ἐν ἀτμοσφαίρᾳ πυκνοτάτῃ ἐμυρμήκιαζον εἴκοσι τοὐλάχιστον ἐργάτιδες; Ἦτο τὸ θῦμα πασῶν, δὲν ἐτόλμα τὸ πτωχὸν νὰ ἄρῃ τοὺς ὀφθαλμούς, νὰ ὁμιλήσῃ, νὰ καταπαύσῃ ἐπὶ στιγμὴν τὴν μηχανικὴν ἐργασίαν του. Τί κάθεσαι, ὀκνηρά! φωνεῖ πρὸς τὴν μικρὰν κόρην ἀδιακόπως ἡ ὑποδιευθύντρια τοῦ καταστήματος μὲ σκληρὰν φωνήν, ἐργάζου καὶ μὴ ἀκούῃς τί λέγομεν ἡμεῖς!

Καὶ τὸ παιδίον ἔκλινε κάτω τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὴν καταπεπονημένην καὶ αἱ μικραί του χεῖρες εἰργάζοντο μετὰ ταχύτητος θαυμασίας. Κύτταξε, ὅταν θέλῃ, ἐπανελάμβανεν ἡ ὑποδιευθύντρια, πόσην ἐργασίαν δύναται νὰ κάμῃ. — Ὦ μητέρες, σεῖς, αἵτινες τόσον τρέμετε διὰ τὰ φίλτατά σας, σεῖς, αἵτινες φοβεῖσθε μήπως ὀλίγη ἀνάγνωσις, ὀλίγη γραφὴ καταπονήσῃ τἀγαπητά σας τέκνα, αἵτινες φρονεῖτε ὅτι εἶνε τόσον φυσικὸν νὰ μὴ μένωσι πολὺν χρόνον τὰ παιδία προσηλωμένα εἰς μίαν ἐργασίαν, ἀλλ' ὡς τὰ πτηνὰ πετῶσιν ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον κελαδοῦντα οὕτως ἐκεῖνα πρέπει συχνὰ νὰ μεταβάλλωσι τόπον καὶ νὰ κινῶνται, μειδιᾶτε ἴσως καὶ νομίζετε ὅτι εἶνε πλαστὸν τὸ διήγημα τοῦτο! Ὄχι, εἶνε ἀληθινὴ ἡ ἱστορία αὐτή, ἣν διηγοῦμαι!.. Ἡ Νανίνη ὑπῆρξε, τὴν εἶδα, τῇ ὡμίλησα· ἔναυλος ἔτι ἠχεῖ εἰς τὰ ὦτά μου ἡ ἐναρμόνιος φωνή της. Δὲν ἀπετέλει δέ, τὸ χείριστον, ἐξαίρεσιν ἡ Νανίνη, ἡ τύχη αὐτῆς εἶνε ἡ κοινὴ τύχη τῶν πλείστων ἐκ τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ, τῶν δυστυχῶν ἐκείνων ὄντων, ἅτινα ἀπόκληρα ἀληθῆ τῆς κοινωνίας οὐδέποτε ἐγνώρισαν οὔτε τῆς οἰκογενείας τὰς θωπείας, οὔτε τὰ ἀθύρματα τὰ παιδικά, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν ἐκ τῶν τέρψεων ἐκείνων, τὰς ὁποίας τόσον ἀγαπᾷ ἡ ἀδύνατος ἡλικία.

Ἕνα μόνον σκοπὸν προτίθενται οἱ γονεῖς των· πῶς νὰ τὰ θρέψουν. Ἡ ἐνδυμασία, εἶνε δευτερεῦον πρᾶγμα. Μὲ τὰ ῥάκη τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς δύναται ἡ γυνὴ ὅταν ἦνε ὀλίγον προσεκτικὴ καὶ φιλόπονος νὰ καλύψῃ τὴν γυμνότητά των, ἀλλὰ περὶ τῆς τροφῆς, περὶ τῆς κατοικίας, τί νὰ γείνῃ; Τί δὲ ἂν ἐκ τῆς πτωχικῆς καλύβης φυγαδευθῇ καὶ ἡ ὑγεία;

Ἡ κυρία Ῥηγίνα, ἡ ὑποδιευθύντρια, κακῶς μετεχειρίζετο τὸ κοράσιον, διότι καὶ πρὸς αὐτήν ποτε οὕτω προσεφέροντο οἱ ἀνώτεροι. Οἱ πτωχοὶ δὲν ἔχουσι παιδικὴν ἡλικίαν· εἶνε πάντοτε κακοενδεδυμένοι καὶ σκαιοί, ἄνευ χάριτος, ἄνευ θελγήτρων. Ἀποτελοῦσι δὲ δύο τάξεις χωριστάς, ὧν τὴν μίαν ἀποτελοῦσιν οἱ ἔχοντες μᾶλλον ἀδύνατον τὴν κρᾶσιν καὶ τούτους τοὺς θερίζει ὁ θάνατος, τὴν δ' ἄλλην οἱ ῥωμαλεώτεροι, οὓς ἀποσκληρύνουσιν αἱ στερήσεις καὶ καθιστῶσιν αὐτοὺς ἰσχυροτάτους διὰ τὸ ἀγαθὸν ἢ διὰ τὸ κακόν!

Ἡ μικρά μας Νανίνη ἦτο τὸ πέμπτον τέκνον τοῦ Ἰωάννου Λαρόου, ἐργάτου κτίστου, καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Λευκῆς, ἥτις ἦτο πλύστρια. Εἰργάζοντο καὶ οἱ δύο ὡς δοῦλοι, ἀπὸ βαθυτάτης πρωίας ἕως ἑσπέρας, καὶ ἐκέρδαινον καθ' ἑκάστην ἐργάσιμον ἡμέραν 4 φρ. καὶ 50 λεπτά. Ἀφαιρουμένων τῶν κυριακῶν, τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς δὲν ὑπῆρχεν ἐργασία, τί ἀπέμενε διὰ νὰ τραφῶσι, νὰ ἐνδυθῶσι, νὰ πληρώσωσι τὸ ἐνοίκιον πέντε τέκνα, ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ; Ὅθεν ἅμα τὰ μικρὰ ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ περιπατῶσι μόνα, ἐσκέπτοντο οἱ γονεῖς νὰ τοῖς δώσωσιν ἐργασίαν. Ἡ μεγαλητέρα κόρη, δώδεκα μόλις ἐτῶν, εἰργάζετο εἴς τινα σιδηρότριαν· εἵρχοντο ἔπειτα δύο ἄρρενα, τὸ ἓν ἦτο δέκα ἐτῶν καὶ τὸ ἄλλο ἐννέα· καὶ τὰ δύο ταῦτα εἶχον εἰσαχθῆ εἴς τι μηχανουργεῖον, ἔνθα ἀντὶ καθημερινῶν μόχθων, κατὰ πολὺ ὑπερβαινόντων τῆς ἡλικίας αὐτῶν τὴν δύναμιν, ἀπελάμβανον τὰ δύο των ἓν φράγκον καθ' ἑκάστην! Μετὰ τὰ δύο ἄρρενα εἵρχετο ὀκταετὲς κοράσιον, ὅπερ ἐκέρδαινεν ὀκτὼ ὀβολοὺς τὴν ἡμέραν εἴς τι μεταξουργεῖον. Μὲ τοὺς ἓξ ὀβολοὺς τῆς Νανίνης τὰ παιδία ἔφερον εἰσόδημα εἰς τὴν πατρικὴν καλύβην 1 φρ. 70, ὥστε τὸ ὅλον τῆς οἰκογενείας εἰσόδημα ἦτο 6 φρ. 20.—Ἡμέραν τινὰ ὁ πατὴρ κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ τρίτου πατώματος οἰκοδομουμένης τινος οἰκίας· μετηνέχθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ὅπου μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν.

Ἡ ταλαίπωρος Λευκὴ ἔκλαυσε πικρῶς τὸν ἄνδρα της, ὅστις ἦτο καλὸς ἄνθρωπος, ἀπηλπίζετο δὲ ὅταν ἤρχιζε νὰ σκέπτηται πῶς θὰ συνετήρει εἰς τὸ μέλλον τὴν οἰκογένειάν της. Μάτην οἱ γείτονες τὴν παρηγόρουν λέγοντες ὅτι τὰ παιδία ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ ἐργασθῶσιν, ἡ Λευκὴ ἦτο ἀπαρηγόρητος καὶ ἀπηλπισμένη.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν περιέβαλε τὸν σκοῦφόν των δι' ὀλίγης μαύρης σκέπης, ὅπερ ἦτο τὸ μόνον ὑπὸ τῆς πενίας αὐτῆς ἐπιτρεπόμενον ἐξωτερικὸν σημεῖον πένθους καὶ δὲν εἰργάσθη, ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας αἱ μερίδες καὶ τὸ πτωχικὸν γεῦμα ἦσαν μικρότεραι τοῦ συνήθους, μικροτάτη δὲ πασῶν ἡ μερὶς τῆς μητρός. Αἱ στερήσεις, ἡ κακοπάθεια, ἡ ἀνάγκη ἐπουλώνουν ὁπωσδήποτε τὰς ἐκ τοῦ πένθους πληγάς· ὅθεν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ ἐργασία καὶ τῆς μητρὸς καὶ τῶν τέκνων ἔβαινεν ἀπροσκόπτως.

⁂

Καθ' ἣν στιγμὴν ἄρχεται ἡ ἡμετέρα διήγησις, εἰσήρχετο εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἐργασίας τοῦ χειροκτιοποιείου ἡ Κυρία Ζαφέτου, ἥτις ἦτο ἡ διευθύντρια. Τὸ ἐξωτερικὸν τῆς γυναικὸς ταύτης οὐδόλως ὑπεδήλου εὐγένειαν αἰσθημάτων ἢ καταγωγῆς. Ἦτο μικροῦ ἀναστήματος, παχεῖα, τὸ πρόσωπόν της ἐδείκνυε σκληρότητα καὶ ἦτο τραχεῖα ἡ προφορά της. Διὰ βλέμματος διαπεραστικοῦ περιέλαβε τὸ ἐργαστήριον, ἔνθα ἅμα τῇ παρουσίᾳ της εἶχεν ἐπικαθήσει ἡ σιγή. Ἐ-

Digitized by Google

πειδὴ οὐδένα λόγον εὕρισκεν ἵνα ἐπιτιμήσῃ τινὰ τῶν ἐργατίδων, ἤθελε δέ πως κατὰ τὸ λεγόμενον νὰ ξεθυμάνῃ, ἀπετάθη πρὸς τὴν Νανίνην, ἥτις τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔτυχε νὰ καταβῇ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ της καθίσματος ἵνα σηκώσῃ τὴν κλωστήν της, ἥτις τῇ εἶχε πέσει.

—Πόσον εἶσαι ἀπρόσεκτος! Ἀφίνεις καὶ πίπτει ἡ κλωστή σου! Καὶ ἂς ἴδωμεν, αὐτὴν τὴν ἐργασίαν μόνον ἔκαμες ἀπὸ τὸ πρωΐ, εἶνε δύο ἡ ὥρα. Ἂν ἕως τὸ ἑσπέρας δὲν εἶνε ἕτοιμοι αἱ ἑκατὸν δωδεκάδες δὲν θὰ πληρωθῇς, νὰ τὸ ἠξεύρῃς! — Κυρία Ῥηγίνα, δὲν ἐπιβλέπεις λοιπὸν εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ τοῦ κορασίου;

— Δὲν κάμνω ἄλλο παρὰ νὰ τὴν καθιστῶ προσεκτικὴν, κυρία, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Ῥηγίνα.

— Λοιπὸν, νὰ τὴν διώξωμεν.

— Ὄχι, κυρία μου, σᾶς παρακαλῶ, μὴ μὲ διώξετε. Ἡ μητέρα μου ἔχει τόσα βάσανα, πόσον θὰ τὴν λυπήσω! Συγχωρήσατέ με!

Καὶ τὸ πτωχὸν κοράσιον ἔτεινεν ἱκετευτικῶς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὥστε συνεκινήθη πως ἡ διευθύντρια καὶ ἐπανέλαβε μὲ ὕφος γλυκύτερον·

— Ἂς ἦνε· ἂς δοκιμάσωμεν ἀκόμη, ἀλλὰ πρόσεξε, ἅμα ἀκούσω νέον παράπονον ἐναντίον σου θὰ σὲ ἀποβάλω. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐξῆλθεν.

— Ἤκουσες, κόρη μου, τί εἶπεν ἡ διευθύντρια, προσέθηκεν ἡ κυρία Ῥηγίνα, ἔχε τὸν νοῦν σου· καὶ ἠπείλησε τὸ κοράσιον διὰ τοῦ δακτύλου.

Ἔτρεμεν ὅλη ἡ ταλαίπωρος Νανίνη, διότι ἐφοβεῖτο πολὺ τὴν κυρίαν Ῥηγίναν διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν· Ἡμέραν τινὰ ἡ διευθύντρια εἶχε καλέσει εἰς τὸ δωμάτιόν της τὴν Νανίνην ἐπὶ τῇ προφάσει μὲν ὅτι θὰ τῇ δώσῃ σακχαρωτὰ, πράγματι δὲ ἵνα μάθῃ παρὰ τοῦ παιδίου τί ἔκαμνον καὶ τί ἔλεγον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ της ἡ ὑποδιευθύντρια καὶ αἱ ἐργάτιδες. Τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν εἶχεν ἴδει σακχαρωτὰ, εἶχεν ἀπαντήσει μὲ ὅλην τὴν ἀφέλειαν εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῆς κυρίας Ζαφέτου· ἦτο ἑξαετὲς τὸ παιδίον, ἠδύνατο νὰ μὴ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν;

Ἡ κυρία Ζαφέτου ὀργισθεῖσα δι' ὅσα ἤκουσεν ἐπετίμησε σφόδρα τὰς ἐργάτιδας· ὅθεν ὅλαι ἐμίσησαν τὸ πτωχὸν κοράσιον. Μόνος ὁ ὑπηρέτης, ὁ Ἰωάννης, τὸ ὑπερησπίζετο, ἀλλ' ὁ Ἰωάννης δὲν ἦτο πάντοτε παρών. Ὁσάκις ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἐτελείωνε τὴν ἐργασίαν του ἐβοήθει τὴν μικρὰν εἰς τὸ ἰδικόν της ἔργον καὶ ταχέως παρελάμβανε τὰ χειρόκτια καὶ τὰ ἐκόμιζε πρὸς τὸν βαφέα. Ἦτο πατὴρ ἐκεῖνος καὶ εἶχε θυγατέρα, ἣν ἠδύνατο ἀνθρωπίνως νὰ ἀνατρέφῃ καὶ νὰ τὴν πέμπῃ εἰς τὸ σχολεῖον, διότι ἀπελάμβανε χίλια πεντακόσια φράγκα κατ' ἔτος. Ὠργίζετο δὲ πολὺ ὁ ἀγαθὸς Ἰωάννης ὅταν τὰ δύο τέκνα τῆς κυρίας Ζαφέτου εἰσέβαλλον εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ ἤρχιζαν νὰ πηδῶσι, νὰ φωνάζωσι, νὰ κλαίωσι καὶ νὰ ταράττωσι τὰ πάντα. Ἡ παρουσία των ἀπησχόλει τὴν Νανίνην, ἥτις ἦτο ἀκριβῶς κατὰ ἓν ἔτος μικροτέρα τοῦ Παύλου, τοῦ νεωτέρου τῶν τέκνων τῆς κυρίας Ζαφέτου. Καὶ τότε, ὅταν ἔβλεπε τὴν μικρὰν ἀπασχολουμένην, ἐβρόντα ἡ κυρία Ῥηγίνα, τόσον πολὺ, ὥστε ἐτόλμησέ ποτε ὁ Ἰωάννης νὰ τῇ εἴπῃ·

— Θὰ ἐκάμνετε καλλίτερα νὰ παραπονηθῆτε πρὸς τὴν κυρίαν διὰ τὸν θόρυβον, τὸν ὁποῖον κάμνουσι τὰ τέκνα της, παρὰ νὰ ὀργίζεσθε κατὰ τῆς πτωχῆς Νανίνης, διότι ὡς παιδίον τὰ παρατηρεῖ. Ἓξ ἐτῶν παιδίον εἶνε τὸ ταλαίπωρον!

— Νὰ κυττάζῃς τὴν ἐργασίαν σου σὺ, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μοὶ κάμνῃς παρατηρήσεις.

— Ἡ ἐργασία ἡ ἰδική μου δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει, κυρία Ῥηγίνα, δὲν εἶμαι σκλάβος σας!

— Δὲν ἠξεύρεις λοιπὸν ὅτι ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τῆς κυρίας ἐγὼ διευθύνω ἐδῶ μέσα;

Οὕτως ἐξηκολούθει τραχυνόμενος βαθμηδὸν ὁ διάλογος ὅτε εἰσῆλθεν ἡ κυρία Ζαφέτου. Ἡ κυρία Ῥηγίνα παρεπονήθη ὅτι τὴν ὕβρισεν ὁ Ἰωάννης, ἐκεῖνος δ' ἀνέφερε πρὸς τὴν διευθύντριαν τὸν ἀληθῆ λόγον τῆς διαμάχης.

Ἡ κυρία Ζαφέτου, ἥτις ἔτυχε νὰ ἦνε εἰς τὰ καλά της, διέταξε νὰ σιωπήσουν ὅλοι, ἔπειτα δὲ ἠσπάσθη τὰ φίλτατά της, τὰ ἔστειλεν εἰς ἄλλο δωμάτιον καὶ οὕτω τὰ πάντα ἡσύχασαν. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ κυρία Ῥηγίνα εἶχε πλέον κεκηρυγμένον πόλεμον κατὰ τοῦ πτωχοῦ κορασίου. Ἐπεζήτει τὴν ἀποβολὴν τῆς Νανίνης, ταχέως δὲ παρουσιάσθη ἁρμοδία πρὸς τοῦτο περίστασις.

Ὁ Παῦλος εἶχε μεταξὺ ἄλλων μίαν κοῦκλαν, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζε *Καδὶρ* καὶ τὴν ὁποίαν ἠγάπα κατ' ἐξοχὴν, διότι ἠδύνατο ὅσον ἐπεθύμει ἡ καρδία του νὰ τὴν βασανίζῃ χωρὶς ἐκείνη νὰ συντρίβεται. Ἡ Νανίνη, ἥτις οὐδὲ εἰς τὸν ὕπνον της εἶχέ ποτε ἴδει κοῦκλαν, κατελήφθη πρῶτον μὲν ὑπὸ εὐσπλαγχνικωτάτων αἰσθημάτων πρὸς τὴν Καδὶρ, ἣν ἔβλεπε τόσον κακῶς νὰ μεταχειρίζηται ὁ Παῦλος, ἔπειτα δὲ καὶ ὑπὸ μητρικῆς τρυφερότητος. Τὸ συναίσθημα, ὅπερ πρῶτον ἀφυπνίζεται εἰς τὰ κοράσια εἶνε τὸ τῆς μητρότητος. Τὸ κοράσιον ἀγαπᾷ νὰ νανουρίζῃ, νὰ περιποιῆται, νὰ περιθάλπῃ εἴτε ζῷόν τι εἴτε καὶ ἁπλοῦν κομμάτιον ξύλου, εἰς ὃ δίδει ὕπαρξιν καὶ ζωὴν ἡ παιδικὴ φαντασία! Ἡ Νανίνη ἦτο τὸ μικρότατον τέκνον τῆς οἰκογενείας της, πολλάκις εἶχε χρησιμεύσει ὡς κοῦκλα εἰς τὰς ἀδελφάς της, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ταλαίπωρος ἕως τώρα δὲν εἶχεν ἀκόμη εὕρει τι οὔτε πρόσωπον οὔτε πρᾶγμα, ἐφ' οὗ νὰ ἐκχύσῃ τὴν πληθώραν ἐκείνην τῆς παιδικῆς τρυφερότητος, ὑπὸ τῆς ὁποίας ὑπερεξεχείλιζεν ἡ μικρά της καρδία! Ὅλη της λοιπὸν ἡ ἀγάπη συνεσωρεύθη ἐπὶ τῆς Καδὶρ, ἂν καὶ αὕτη ἦτο τὸ ἐλεεινότατον ἄθυρμα ἐξ ὅ-

Digitized by Google

σων κόρη ἠδύνατο νὰ ποθήσῃ. Διὰ τὴν Νανίνην ἦτο τὸ ὄγδοον θαῦμα τοῦ κόσμου.

Ἡμέραν τινα, καθ' ἣν ὁ Παῦλος ἐσοφίσθη νὰ θέσῃ τὴν κοῦκλάν του εἰς τὸν καδίσκον τὸν πρὸ τῆς βρύσεως τῆς κειμένης ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ καταστήματος, ἐπορεύθη ἡ Νανίνη ἐκεῖ ἵνα πλύνῃ τὰς χεῖράς της, ἀφ' οὗ εἶχε περατώσει τὸ λιτότατον πρόγευμά της. Τὸ κοράσιον εἶδεν αἴφνης λοιπὸν τὴν ἀγαπητὴν Καδὶρ εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν, ἦτο παγωμένη! Ἀμέσως τὴν ἔλαβεν ἡ Νανίνη εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ ἔτρεξε νὰ τὴν σκεπάσῃ μὲ τὸ ἐπανωφόριόν της. Κάθισε αὐτοῦ εἰς τὴν ζέστην, καλή μου, ἔλεγεν εἰς τὴν Καδίρ, ἀπόψε ὅταν θὰ φύγω, θὰ σὲ βάλω εἰς τὴν πολθρόναν τῆς κυρίας καὶ θὰ κοιμηθῇς ἥσυχη, δὲν θὰ σὲ βασανίζῃ ἐκεῖνος ὁ κακὸς ὁ Παῦλος! Καὶ ταῦτα εἰποῦσα κατησπάσθη τρυφερώτατα τὸ ἄκομψον ξυλάριον, ἔπειτα δὲ τὸ ἐτύλιξε μὲ τὸ ἐπανωφόριόν της, τὸ ὁποῖον ἔθηκε πάλιν εἰς τὸ ἑρμάριον καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν της καὶ ἐπανέλαβε τὴν ἐργασίαν της.

Ἡ κυρία Ῥηγίνα κατὰ τὸ σύνηθες πολὺ ἐπετίμησε τὴν μικρὰν λέγουσα ὅτι ἡ ἐργασία, ἣν εἶχε κάμει δὲν ἤξιζε τίποτε καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ τὴν ἀρχίσῃ ἐξ ἀρχῆς. Ἡ Νανίνη οὐδὲν ἀντέλεγεν, ὅπερ ἔτι μᾶλλον ἐτράχυνε τὴν ὑποδιευθύντριαν, ἥτις ἐπορεύθη εἰς τῆς κυρίας Ζαφέτου νὰ ὑποβάλῃ τὰ παράπονά της. Ἡ διευθύντρια ὑπῆγε νὰ ἴδῃ μόνη της τὸ ἔργον τῆς μικρᾶς καὶ τὴν ἐπετίμησε καὶ αὐτὴ λέγουσα ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς πρέπει πλειότερον νὰ προσέχῃ. Ἀλλ' ἡ κυρία Ῥηγίνα ἐξῆλθεν ἡττημένη τοῦ μικροῦ τούτου καὶ ἀνίσου ἀγῶνος, διότι ἐκείνη ἤθελε νὰ ὑποχρεώσῃ ἡ διευθύντρια τὴν Νανίνην νὰ ἐπαναρχίσῃ τὴν ἐργασίαν της· ὅθεν νέα ἀφορμὴ καταδιώξεως κατὰ τῆς μικρᾶς.

Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, ἐπειδὴ δὲν ἦτο ἐκεῖ ὁ ὑπηρέτης, παρεκάλεσεν ἡ κυρία Ζαφέτου τὴν ὑποδιευθύντριαν νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ ὑπάγῃ αὐτὴ νὰ ὁδηγήσῃ τὰ τέκνα της ἐκ τοῦ σχολείου εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπερ καὶ εὐχαρίστως ἔπραξε διότι ἕνεκα τοῦ μίσους της πρὸς τὴν μικρὰν εὕρισκεν ὅτι ἦσαν ἄγγελοι τὰ τέκνα τῆς κυρίας Ζαφέτου. Οἱ κκ. Ἀλέξανδρος—οὕτως ὠνομάζετο τὸ μεγαλήτερον—καὶ Παῦλος ἐπανελθόντες οἴκαδε ἤρχισαν τὰ παταγώδη παιγνίδιά των εἰς τὸ ἐργαστήριον, μετὰ ταῦτα δὲ ὅλοι ἐκάθισαν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἡ κυρία Ῥηγίνα συνέτρωγε μετὰ τῆς διευθυντρίας, αἱ ἄλλαι ἐργάτιδες εἰς ἰδιαιτέραν τράπεζαν, ἡ δὲ πτωχὴ Νανίνη παρέμενεν εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ ἐκεῖ ἔτρωγεν ὀλίγον ἄρτον καὶ ὀλίγον τυρόν. Ἦτο ἡ ὡραιοτάτη τῆς ἡμέρας—διότι μία ὥρα ἀναψυχῆς παρείχετο εἰς τὰς ἐργάτιδας, καθ' ἣν καὶ ἐγευμάτιζον—διὰ τὴν μικρὰν ἡ ὥρα ἐκείνη. Ἀφ' οὗ ἔτρωγε τὸν ἄρτον της, ἀνέβαινεν ἐπί τινος ἕδρας καὶ παρετήρει τοὺς ἔξω διερχομένους. Ὅταν ἐπανῆλθεν ἡ ὑποδιευθύντρια εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἐργασίας ἐφαίνετο κατειλημμένη ὑπὸ μεγάλης χαρᾶς· ἐψιθύριζέ τι εἰς τὰς ἐργάτιδας, τινὲς τῶν ὁποίων τῇ ἀπεκρίνοντο· εἶνε ἀδύνατον! Τὸ μυστικὸν διεδίδετο χαμηλῇ τῇ φωνῇ εἰς ὅλον τὸν κύκλον, ἡ δὲ κυρία Ῥηγίνα ἔρριπτεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν βλοσυρώτατα βλέμματα πρὸς τὸ κοράσιον, ὅπερ ἄλλως ἦτο ἀπὸ πολλοῦ συνειθισμένον εἰς τοιαύτας φιλοφρονήσεις.

Τέλος εἰσῆλθεν ἡ κυρία Ζαφέτου παρακολουθουμένη ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅστις ἐκράτει χαρτίον πλῆρες σακχαρωτῶν, τὰ ὁποῖα ἐρράντιζε διὰ τῶν δακρύων του.—Μὴ κλαίῃς, ἄγγελέ μου, ἔλεγεν ἡ μήτηρ ὠχρὰ ὑπὸ τῆς ὀργῆς, μὴ κλαίῃς καὶ ἐγὼ θὰ τὰ διορθώσω.

Σιγὴ ἄκρα ἐπεκράτει εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ὅλων τὰ βλέμματα ἦσαν ἐστραμμένα πρὸς τὴν Νανίνην.

— Παληοκόριτσο, ἐφώνησεν ἡ κυρία, δὲν ἀρκεῖ ὅτι σὲ πληρώνω, θέλεις νὰ κλέπτῃς καὶ τὰ παιγνίδια τῶν τέκνων μου;

— Ἐγώ; ἀνέκραξε τὸ ταλαίπωρον, γινόμενον λευκὸν ὡς τὸ μανδήλιον.

— Θέλεις λοιπὸν νὰ κρύψῃς τὸ ἔγκλημά σου, ἀδιάντροπη; δὲν ἠξεύρεις ὅτι ἔχω τὴν ἀπόδειξιν τῆς κλοπῆς σου; ἰδοὺ ἡ κοῦκλα! Καὶ λέγουσα ταῦτα ἔδειξε τὴν Καδ ρ, ἣν ἕως τότε ἔκρυπτεν ὑπὸ τὴν ποδιάν της, περιβεβλημένην τὸ ἐπανωφόριον τῆς μικρᾶς.

— Κυρία μου!...

— Σὺ τὴν ἐπῆρες ναὶ ἢ ὄχι....

— Ναί, ἐψιθύρισε τὸ παιδίον!...

— Τὸ ὁμολογεῖ, ἀνέκραξεν ἡ κυρία Ῥηγίνα!

— Ἀλλ' ὄχι διὰ νὰ τὴν κλέψω, σᾶς ὁρκίζομαι....

— Ἀρκεῖ. Θάχῃ βάσανα πάλιν ἡ μητέρα σου... Πρέπει νὰ φύγῃς ἀμέσως, δὲν σὲ θέλω. Κυρία Ῥηγίνα, νὰ τὴν ὁδηγήσῃς εἰς τὸ σπίτι της, νὰ δώσῃς εἰς τὴν μητέρα της τούτους τοὺς δεκαοκτὼ ὀβολοὺς διὰ τὰς τρεῖς τελευταίας ἡμέρας καὶ νὰ γνωστοποιήσῃς εἰς αὐτὴν τὴν διαγωγὴν τῆς κόρης της! Ἔλα ἐδῶ, Παῦλέ μου, ἄγγελέ μου, δὲν εἶνε τίποτε! μὴ σὲ μέλει! Μὴ κάμνῃς μορφασμοὺς εἰς αὐτὸ τὸ ἀχρεῖον κοράσιον, δὲν ἀξίζει τὸν κόπον. Ταχέως, κυρία Ῥηγίνα.

— Κυρία, κυρία μου! ἀνέκραξεν ἡ πτωχή.

— Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, ἀπήντα ἡ κυρία Ζαφέτου. Ἐξῆλθε τέλος παρακολουθουμένη πάλιν ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅστις ἔσυρεν ἀπὸ τῶν ποδῶν καὶ τὴν Καδίρ

* * *

Χωρὶς παντάπασι νὰ ἀπίδῃ εἰς τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἔπνιγον τὴν μικράν, ἡ κυρία Ῥηγίνα ἔρριψεν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῆς τὸ κάθυγρον ἐπανωφόριον, τὸ ὁποῖον πρὸ μικροῦ ἐσκέπαζε τὴν Καδὶρ καὶ τῇ ἔκαμε σημεῖον νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ.

— Ὢ ὄχι, ὄχι, ἐφώνει στενάζουσα ἡ Να-

Digitized by Google

νίνη, τῆς ὁποίας ἐξωγκοῦτο τὸ μικρὸν στῆθος ὡς ἂν ἔμελλε νὰ ἐκραγῇ. Οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ κάμψῃ τὴν σκληρὰν καρδίαν τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις εἴτε ἐκ ματαιότητος εἴτε ἐξ ἀνοησίας ἐβασάνιζεν ἑξαετὲς παιδίον!

Πολλὰς ἐργάτιδας συνεκίνησεν ἡ τύχη τῆς πτωχῆς Νανίνης, ἀλλ' οὐδεμία ἐτόλμα νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὑπεράσπισίν της καὶ ὁ ἀγαθὸς ὑπηρέτης δὲν ἦτο ἐκεῖ. Ἡ Νανίνη ἔρριψεν ὕστατον βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ της καθίσματος, ὅπερ ἄφινε κενὸν καὶ τραχέως συρθεῖσα ἀπὸ τοῦ βραχίονος ἠναγκάσθη νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ὑποδιευθύντριαν. Τοῦ ταλαιπώρου παιδίου ἔτρεμον τὰ γόνατα καὶ παρ' ὀλίγον ἔπιπτε καθ' ὁδὸν καὶ ἦτο μακρὰ ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα ἀπὸ τοῦ χειροκτιοποιείου εἰς τὴν καλύβην τῆς Λευκῆς, ἐπάγωνε δ' ἅμα καὶ ἀπετύφλου ἡ ὁμίχλη ἡ πυκνή. Τὸ παιδίον δὲν ἔκλαιε πλέον, ἔκαιεν ἡ κεφαλή του, ἦτο ζαλισμένον, ψυχρὸς ἱδρὼς τὸ περιέρρεεν, ἐβάδιζεν ὡς ἐν ὀνείρῳ.

Ἡ Λευκὴ παρεσκεύαζε τὸ φαγητὸν τῶν τέκνων της ὅταν εἰσῆλθεν ἡ κυρία Ῥηγίνα μὲ τὴν Νανίνην.

— Σᾶς φέρω τὴν κόρην σας, κυρία, εἶπεν ἡ ὑποδιευθύντρια. Ἡ κυρία δὲν τὴν θέλει πλέον εἰς τὸ κατάστημα· ὄχι μόνον εἶνε ὀκνηρά, ἀλλὰ καὶ κλέπτρια. Σᾶς ἔφερα καὶ τὸν μισθόν της τῶν τριῶν τελευταίων ἡμερῶν. Χαίρετε.

Ἀπερίγραπτος εἶνε ἡ αἴσθησις, ἣν ἐνεποίησαν αἱ λέξεις αὗται ἐπὶ τῆς δυστυχοῦς μητρός. Παρετήρησε τὸ τέκνον της, ἔπειτα δὲ λαβοῦσα ἀπὸ τοῦ βραχίονος τὴν κυρίαν Ῥηγίναν ἑτοιμαζομένην νὰ ἀπέλθῃ·

— Ὄχι, κυρία, τῇ λέγει, δὲν θὰ ἀπέλθετε πρὸ τοῦ μοὶ εἴπητε τί ἔκλεψεν ἡ κόρη μου.

— Τὴν ὡραίαν κοῦκλαν τοῦ κυρίου Παύλου, ἀπήντησεν ἡ κυρία Ῥηγίνα.

Ἡ Λευκὴ ὠχρίασεν.

— Καὶ ποῦ εἶνε ἡ κοῦκλα, ἠρώτησεν ἡ μήτηρ τὴν Νανίνην, ἥτις τὴν παρετήρει μὲ ἀοικτοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς παράφρων.

— Νὰ δὰ ἡ ὥρα, ὅπου θὰ τῇ τὴν ἀφήναμεν ἀκόμη, ἀπεκρίθη ἡ κυρία Ῥηγίνα, ζητοῦσα νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς Λευκῆς.

— Ἀλήθεια εἶνε αὐτά, παιδί μου;

Τὸ παιδίον ἔκλινε κάτω τὴν κεφαλήν.

— Δὲν ἀποκρίνεσαι; Ἔκλεψες τὴν κοῦκλαν;

— Ὄχι, ὄχι, μητέρα μου.

— Ψεύστρια! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Ῥηγίνα, δὲν τὴν εἶχες εἰς τὸ ἐπανωφόριόν σου.

— Ναί.

— Ποῖος τὴν ἔβαλεν ἐκεῖ; ἠρώτησεν ἡ μήτηρ ἀγωνιῶσα.

— Ἐγώ!.... καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ τὸ παιδίον.

— Βλέπετε; εἶπεν ἡ ὑποδιευθύντρια, προσέχετέ την διότι ἔχει ἐλαττώματα. Καὶ ἀπῆλθεν.

Εἶχον συναχθῆ εἰς τὴν θύραν τινὲς ἐκ τῶν γειτόνων διὰ νὰ ἴδωσι τὰ γινόμενα. Ἡ κυρία Ῥηγίνα ἀναχωροῦσα εἶχε ποιήσει γνωστὸν εἰς αὐτοὺς τὸ πρᾶγμα, ἀπῆλθε δὲ ἄφροντις καὶ ἀμέριμνος ἡ φαύλη καὶ ταπεινὴ ψυχή!

Ἐπλησίασε τότε πρὸς τὸ τέκνον της ἡ ταλαίπωρος μήτηρ·

— Δὲν βλέπεις, παιδί μου, τὴν δυστυχίαν μας; τῇ λέγει· τί νὰ σὲ κάμω τώρα; ποῖος σὲ θέλει πλέον;

— Μητέρα, ὄχι, δὲν ἤθελα νὰ τὴν πάρω!... νὰ τὴν ζεστάνω, μητέρα... εἰς τὸ ἐπανωφόρι μου... ὅρκον... συγχώρησέ με... Καὶ ἦτο ἐλεεινὸν τὸ παιδίον.

— Καλά, εἶπεν ἡ μήτηρ ζητοῦσα νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησίν της. Γονάτισε ἐκεῖ καὶ θὰ μείνῃς νηστικὴ ἀπόψε.

— Ναί, μητέρα, ὅ,τι θέλεις, μὰ δὲν ἔκλεψα... Ὁ Θεὸς θὰ σοῦ εἴπῃ πῶς δὲν ἔκλεψα.

Τὰ ἄλλα τέκνα τῆς χήρας ἐκοιμήθησαν. Ἡ Νανίνη μένει γονατιστή, νηστικὴ καὶ σιωπᾷ. Ἂν δὲν ἤκουες τοὺς μικροὺς στεναγμούς της τῆς ἀθῴας, θὰ ἐνόμιζες ὅτι κοιμᾶται.

* * *

Καὶ ὅταν ὅλα τὰ εἶχε καταλάβει ὁ ὕπνος, ἐπλησίασεν ὑποτρέμουσα ἡ μήτηρ, ἔλαβεν εἰς τὰς πτωχικὰς ἀγκάλας της τὴν μικράν, τὴν ἔκδυσε καὶ τὴν ἔθηκε πλησίον της εἰς τὴν κλίνην ἀνησυχοῦσα διότι τῆς μικρᾶς ἔκαιον πολὺ ἡ κεφαλὴ καὶ αἱ χεῖρες. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς νυκτὸς ἤρχισεν ἡ Νανίνη νὰ παραλαλῇ καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἡσυχάσῃ· ἡ παραλήρησις ἐπετείνετο! δὲν ἀνεγνώριζεν οὐδένα καὶ ἐπεμαρτύρετο τὸν νεκρόν της πατέρα ὅτι ἦτο ἀθῴα, ὅτι δὲν ἔκλεψεν. Τὰ ὀνόματα τῆς Καδίρ, τῆς κυρίας Ζαφέτου καὶ τῆς κυρίας Ῥηγίνας ἐπανήρχοντο συχνάκις ἀτάκτως καὶ ἐν συγχύσει πρὸς ἄλλα εἰς τὸ παραληροῦν στόμα της. Περὶ τὴν πέμπτην πρωινὴν ὥραν κατελήφθη τὸ μικρὸν ὑπὸ κοπώσεως καὶ ἐκοιμήθη, ἀλλὰ παράξενον ἦχον ἀπέδιδε τὸ στῆθός της καὶ ἐνόμιζες ὅτι ἠγωνία.

Ἅμα ἐξημέρωσεν, ἡ μήτηρ ἐπορεύθη εἰς ἀναζήτησιν ἰατροῦ. Ἐξελθοῦσα τῆς οἰκίας ἀπήντησε τὸν ἀγαθὸν Ἰωάννην, ὅστις μαθὼν τὰ γενόμενα ἐξύβρισε τὴν ὑποδιευθύντριαν, ἡ δὲ κυρία Ζαφέτου ἐδήλωσεν ὅτι ἂν αἱ σκηναὶ αὗται μεταξὺ τῶν δύο ἐξηκολούθουν ἤθελεν ἀποβάλει ἀμφοτέρους. Οὕτως ἡσύχασαν τὰ πράγματα, ἀλλ' ὁ Ἰωάννης εἶχε τρέξει νὰ ἴδῃ τί γίνεται ἡ μικρὰ καὶ νὰ μαρτυρήσῃ εἰς τὴν μητέρα ὅτι ἡ μικρὰ δὲν ἦτο κλέπτρια. Ἀλλ' ἦτο ἀργὰ πλέον, τὸ κακὸν εἶχε γείνει. Ὁπωσδήποτε ἔμεινεν ἡ μήτηρ μὲ τὸ τέκνον της καὶ ἐπορεύθη ὁ Ἰωάννης εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἰατροῦ. Ὁ ἰατρὸς ἦλθεν, ὁ ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου, αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις εἶχέ ποτε σώσει καὶ τὴν κόρην τοῦ ἀγα-

Digitized by Google

θοῦ ὑπηρέτου καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐθεώρει ὡς Θεὸν ὁ Ἰωάννης.

Ἦτο ἀνὴρ ὑψηλὸς, μὲ μεγάλας ὀφρεῖς, ἔχων διαπεραστικὸν τὸ βλέμμα. Ἦτο ὠχρὸς καὶ εἶχεν εὐρὺ τὸ μέτωπον. Μόνον τὸ μειδίαμα ὑπεγλύκαινεν ὀλίγον τῆς ὄψεως αὐτοῦ τὸ αὐστηρὸν καὶ παγετῶδες. Ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς μικρᾶς ἀσθενοῦς, ἐξήτασε τὸ στῆθός της....

— Ἔπρεπε ταχύτερα νὰ μὲ προσκαλέσητε, εἶπε πρὸς τὴν ἔξαλλον μητέρα.

— Ἀλλοίμονον! ἰατρέ μου, τὴν νύκτα τῆς ἐφάνη ἡ ἀσθένεια. Καὶ διηγήθη ἡ μήτηρ τὰ πάντα πρὸς τὸν ἰατρόν. Ὁ ἰατρὸς ἀνεσήκωσε τοὺς ὤμους.

— Εἶνε βαρειὰ τὸ παιδὶ καὶ ἐδῶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τὸ περιποιηθῆτε. Τυλίξατέ το καλὰ καὶ στείλατέ το εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Πολὺ ἐμόχθησεν ὁ ἰατρὸς ἕως οὗ νὰ καταπείσῃ τὴν πτωχὴν μητέρα ὅτι τὸ νοσοκομεῖον ἦτο εὐεργετικὸν κατάστημα καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ φοβῆται. Δὲν ἤθελε νὰ στείλῃ τὸ τέκνον της εἰς τὰ *σπιτάλια*. Ἐπὶ τέλους τὸ μικρὸν τετυλιγμένον εἰς ὅλα τὰ ῥάκη τῆς οἰκογενείας εἰσήχθη ἐντὸς ἁμάξης, ἣν εἶχε φέρει ὁ Ἰωάννης, καὶ μετηνέχθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἡ τάλαινα μήτηρ μετὰ δακρύων παρηκολούθει τὸ φίλτατόν της ἀπαγόμενον καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἐξεφέρετο ἤδη νεκρόν! Καὶ ἅμα ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀκούεται ὁ κρότος τῶν τροχῶν τῆς ἁμάξης ἠγέρθη σχεδὸν ἀλλοφρονοῦσα ἵνα περιποιηθῇ τὰ ἄλλα ὀρφανά.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐπορεύθη ἡ μήτηρ εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἔνθα χάρις εἰς τὴν ἄδειαν, ἣν τῇ εἶχε δώσει ὁ ἰατρὸς, τῇ ἠνοίχθησαν αἱ πύλαι. Εἶδε τὴν κόρην της κειμένην ἐπὶ καθαρᾶς κλίνης, παρεκάθητο δὲ πλησίον εὐσεβὴς μοναχὴ ἐκ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἐλέους. Ὁ πυρετὸς ἐξηκολούθει, τὸ παιδίον δὲν ἀνεγνώρισε τὴν μητέρα του, ἐν τῇ παραληρήσει του δὲ ἀνέφερε μόνην τὴν Καδίρ.

— Θὰ ἀποθάνῃ τὸ τέκνον μου; ἠρώτα ἡ μήτηρ ὡς τρελλὴ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἐλέους, μετὰ ἤχου φωνῆς ἀνεκφράστου.

— Ἔχε ἐλπίδα εἰς τὸν Θεὸν, κυρά μου, ἀπήντα μετὰ φωνῆς γλυκείας ἅμα καὶ λυπηρᾶς ἡ μοναχή.

Ἡ Λευκὴ κλίνασα τὰ γόνατα προσηύχετο, ἐφάνη δ' εἰς τὴν πτωχὴν γυναῖκα ὅτι τὸ βασανιζόμενον ἐκεῖνο τεκνίον ἦτο τὸ ἀγαπητότατον εἰς τὴν καρδίαν της, καὶ ὅτι εἶχεν ἁμαρτήσει τιμωροῦσα αὐτὸ ἕνεκα τῆς κακεντρεχοῦς ἐκείνης Ῥηγίνας. Τί δὲν θὰ ἔδιδεν ἡ τάλαινα μήτηρ ἵνα ἐξαγνίσῃ ἑαυτὴν ἐὰν ἦτο δυνατὸν ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἐκείνης. Ὢ! πόσον θερμὴ ἦτο ἡ προσευχή της! Πρὸς στιγμὴν ἐνόμιζες ὅτι εἰσήκουσεν ὁ Θεὸς τῶν δεήσεων αὐτῆς, διότι ἡ Νανίνη εἶχε παύσει ἀπὸ τοῦ νὰ παραληρῇ καὶ εἶχεν ἡσυχάσει.

Ἠγέρθη μετὰ προσοχῆς ἡ μοναχὴ καὶ ἔκαμε σημεῖον εἰς τὴν μητέρα νὰ λάβῃ τὴν θέσιν της. Αὕτη δὲ ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ καθίσματος, ὅπερ εἶχε καταλείψει ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἐλέους καὶ προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ἀγαπητοῦ ἐκείνου ὠχροῦ προσώπου, καραδοκοῦσα νὰ ἴδῃ πότε θ' ἀνοίξουν τὰ μικρὰ βλέφαρα τῆς Νανίνης της. Μία ὥρα εἶχε παρέλθει, ὥρα ἐλπίδος καὶ ἀγωνίας! Ὁ πυρετὸς ἠλαττοῦτο, ἡ Λευκὴ ἐκράτει εἰς τὰς χεῖράς της τὰς μικρὰς χεῖρας τοῦ τέκνου της. Μετ' ὀλίγον χαρίεν μειδίαμα ἐπέστεψε τὰ ὠχρὰ χείλη τῆς μικρᾶς ἀσθενοῦς, ἤνοιξε πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐφώνησε·— Μαμᾶ! Ἡ Λευκὴ ἀφῆκε κραυγὴν, τὸ τέκνον της τὸ φίλτατον τὴν εἶχε ἀναγνωρίσει. Ἡ μοναχὴ ἔσπευσε τότε ταχέως καὶ τὴν παρεκάλεσε ν' ἀποσυρθῇ διὰ νὰ μὴ κουράσῃ διὰ τῆς συγκινήσεως τὴν μικράν. Καὶ ἀπεσύρθη ἡ μήτηρ ἔχουσα πλήρη ἐλπίδος τὴν καρδίαν. Τάλαινα μήτηρ! Ἡ Νανίνη τὴν ἠκολούθησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐφ' ὅσον ἦτο ὁρατὴ, ἔπειτα ἔπιε τὸ φάρμακον, ὅπερ τῇ προσήνεγκεν ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἐλέους καὶ ἐκ νέου ἐβυθίσθη εἰς ὕπνον.

Ὁ ἰατρὸς ἐπανῆλθε τὸ ἑσπέρας, ἔσεισε τὴν κεφαλὴν δεικνύων ὅτι δὲν ἦτο εὐχαριστημένος, διέταξεν ἄλλα φάρμακα, παρήγγειλεν εἰς τὴν μοναχὴν νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ τῆς κλίνης τοῦ παιδίου, ἐξήτασε καὶ τοὺς λοιποὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀπῆλθεν.

Ἐπὶ δύο ἡμέρας ἡ κατάστασις τῆς μικρᾶς ἀσθενοῦς δὲν εἶχε μεταβληθῆ. Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἦτο Κυριακὴ, ἡ μήτηρ ἐκάθισε πλησίον τῆς Νανίνης καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν δὲν ἠγέρθη ἐκεῖθεν. Περὶ τὴν δευτέραν μ. μ. ὥραν εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ νοσοκομείου ὁ καλὸς Ἰωάννης, ἡ κυρία Ζαφέτου καὶ ὁ υἱός της Παῦλος κρατῶν ὑπὸ μάλης τὴν Καδίρ. Βλέπουσα αὐτοὺς ἡ Νανίνη ᾐσθάνθη τόσην δύσπνοιαν, ὥστε ἔλεγες ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποπνιγῇ.

Ἡ κυρία Ζαφέτου ἦτο ὀργίλη καὶ ζωηρὰ, ἀλλ' ὄχι καὶ κακή. Ἐλυπήθη σφόδρα ἰδοῦσα τὴν κατάστασιν τῆς μικρᾶς, μετενόησε δὲ ἀπὸ καρδίας δι' ὅ,τι εἶχε πράξει. Ὁ Παῦλος περιέφερε τοὺς ὀφθαλμούς του ἀπὸ τῆς Νανίνης εἰς τὴν Καδίρ, ἤθελε νὰ εἴπῃ τι, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο καὶ ἐξερράγη εἰς δάκρυα. Ἀλλὰ τὰ δάκρυά του δὲν προήρχοντο ἐκ τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ ἔβλεπε τὴν Νανίνην, ἀλλὰ διότι ἡ μήτηρ του τῷ εἶχεν εἴπει νὰ δώσῃ τὴν Καδὶρ εἰς τὴν μικράν, ἥτις οὕτως ἠδύνατο νὰ καλλιτερεύσῃ ἢ τοὐλάχιστον νὰ εὐχαριστηθῇ. Ἡ Καδὶρ ἐδόθη, ἡ δὲ δυστυχὴς Νανίνη ἐνόμιζεν ὅτι ὠνειρεύετο, ἡ Καδὶρ ἦτο ἰδική της! Πρὸς τούτοις ἡ κυρία Ζαφέτου τῇ εἶπεν ἅμα ἀναρρώσῃ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κατάστημα. Ἡ Ῥηγίνα εἶχεν ἀποβληθῆ, εἶχε νικήσει ὁ Ἰωάννης, τοῦτο δὲ κατευχαρίστησε καὶ τὴν Λευκήν. Ἡ εὐτυχία ἦτο πολὺ μεγαλη-

τέρα ἢ ὅσον ἠδύνατο νὰ βαστάσῃ ἡ μικρὰ καρδία τῆς Νανίνης. Ὅθεν διῆλθεν ἡ μικρὰ κακῶς τὴν νύκτα, ὁ πυρετὸς ἐπανῆλθε σφοδρότατος, τὴν ἐπομένην πρωίαν ὁ ἰατρὸς τὴν εὗρεν εἰς δεινὴν κατάστασιν.

— Τί ὥραν ἔρχεται ἡ μήτηρ της; ἠρώτησε τὴν μοναχήν.

— Τὴν μεσημβρίαν· χθὲς εἶχεν ἀπέλθει ἀπ' ἐδῶ πλήρης χαρᾶς.

— Ἡ δυστυχής!

— Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν ἐλπίς, ἰατρέ;

— Οὐδεμία . . . Καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἰατρός.

Μέχρι τῆς ἑνδεκάτης ἡ Νανίνη ἦτο ἀναίσθητος, ἔπειτα ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις της καὶ ἐζήτησε τὴν μητέρα της. Τῇ εἶπον ὅτι ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ ἔλθῃ. Ἐζήτησε τότε τὴν Καδίρ, ἀλλ' αἱ μικραί της χεῖρες δὲν εἶχον πλέον δύναμιν νὰ βαστάσουν τὴν κοῦκλαν καὶ ἡ Καδὶρ ἐκυλίσθη κατὰ γῆς. Ἡ μοναχὴ τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν ἔθηκε πλησίον τῆς μικρᾶς, ἥτις διὰ γλυκυτάτου μειδιάματος ηὐχαρίστησε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἐλέους. Ἔπειτα ἤρχισε νὰ ψιθυρίζῃ τι πρὸς τὴν Καδίρ.... καὶ οἱ ἄγγελοι παρέλαβον τὴν μικρὰν ψυχήν της. Ὅταν ἡ μήτηρ ἐπανῆλθεν ἐνόμιζεν ὅτι ἐκοιμᾶτο τὸ τέκνον της· ἐκοιμᾶτο ἀληθῶς τὸν αἰώνιον ὕπνον!

Σεῖς πάντες, πατέρες καὶ μητέρες, διδάσκαλοι καὶ καταστηματάρχαι, ὅσοι φέρετε τὴν εὐθύνην μικρῶν καὶ ἀθώων πλασμάτων, ἐστὲ δίκαιοι! Ἡ Νανίνη εἶνε ἓν μόριον τοῦ μεγάλου σώματος τῶν ταπεινῶν καὶ ἀδυνάτων, τῶν μικρῶν καὶ τῶν ἐστερημένων, ὧν σεῖς εἴσθε οἱ φυσικοὶ κηδεμόνες. Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ δώσητε λόγον ὄχι μόνον εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς Ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου ἡ χεὶρ ἡ πανσθενὴς ἔπλασε τὰ πάντα!

[Lafontaine.] **Σ.

ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ,

ἐπὶ Ἰβὰν Δ' τοῦ Τρομεροῦ.

Ἡ ἱστορία τῶν πρώτων σχέσεων τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὴν Μοσχοβίαν ἀνήκει εἰς τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους τῆς εὐρωπαϊκῆς ναυτιλίας καὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐμπορίου. Καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ τῆς Ἀγγλίας ναῦται ζηλώσαντες τὴν δόξαν τοῦ Κολόμβου καὶ τοῦ Κόρτες, διέσχιζον τὰς θαλάσσας ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον πόλον πρὸς ἀνακάλυψιν νέων διόδων, τρία πλοῖα, διοικούμενα ὑπὸ τοῦ Willoughby καὶ τοῦ Chancellor, ἀπέπλευσαν ἐξ Ἀγγλίας, διευθυνόμενα πρὸς τὰς μυστηριώδεις ἐκτάσεις τῆς Ἄρκτου. Τὰ τρία ταῦτα πλοῖα κατέλαβε παρὰ τὰ παράλια τῆς Σκανδιναυΐας φοβερὰ τρικυμία, καὶ τὰ μὲν δύω μετὰ τοῦ Willoughby ἀπεπλανήθησαν ἐντὸς τῶν πάγων, ὁ δὲ Chancellor, ἀφοῦ εἰς μάτην περιέμεινεν αὐτὰ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας, ἀπεφάσισε νὰ ἐξακολουθήσῃ μόνος τὸν κινδυνώδη πλοῦν καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν Λευκὴν Θάλασσαν προσωρμίσθη εἰς τὰς ἐκβολὰς μεγάλου ποταμοῦ πλησίον Μονῆς. Παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἔμαθεν ὅτι ὁ ποταμὸς ὠνομάζετο Δβίνα, ἡ δὲ Μονὴ Ἅγιος Νικόλαος, καὶ ὅτι εὑρίσκετο ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ τσάρου τῆς Μόσχας. Οὕτως ἀνεκάλυψαν οἱ Ἄγγλοι τὸ Βασίλειον τῶν τσάρων, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἄγνωστον εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην σχεδὸν ὅσον ἡ Σινική.

Ἡ ἐξαιρετικὴ ὅλως ἐξέλιξις τῆς ἱστορίας τῆς Ῥωσσίας, ἡ ἀποκλειστικῶς χερσαία αὐτῆς θέσις, μακρὰν πάσης πολυπλόου θαλάσσης, καὶ τέλος ἡ εἰσβολὴ τῶν Τατάρων, εἶχον ἀπομονώσει τὴν χώραν ταύτην τῆς λοιπῆς Εὐρώπης. Μόνοι οἱ ἄμεσοι αὐτῆς γείτονες ἐγνώριζον ὁπωσοῦν αὐτήν· οἱ Γάλλοι δὲ καὶ οἱ Ἄγγλοι ἠναγκάσθησαν νὰ τὴν ἀνακαλύψωσιν ἐκ νέου ὅπως ἀνανεώσωσι τὰς ἀπὸ τοῦ γάμου τοῦ Ἐρρίκου Α' μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαροσλὰβ διακοπείσας σχέσεις.

Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἐγνώριζεν ὁ Chancellor ποίους τόπους ἔμελλε ν' ἀπαντήσῃ, εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Ἐδουάρδου ϛ' ἐπιστολὰς «πρὸς πάν»τας ἀδιακρίτως τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἡγεμόνας »καὶ τοὺς κυριάρχους, πρὸς τοὺς κριτὰς τῆς γῆς, »πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς αὐτῶν, πρὸς πάντας »τοὺς ἔχοντας ἐξουσίαν τινα ἐν πάσῃ ὑπὸ τὸν »ἀπέραντον οὐρανὸν χώρᾳ.» Τὰς ἐπιστολὰς ταύτας διεβίβασεν εἰς τὸν Ἰβὰν Δ' Βασίλιεβιτς, τὸν Τρομερόν, τὴν δὲ 23 Ὀκτωβρίου 1553 ἐπὶ διαταγῇ ἐλθούσῃ ἐκ τοῦ Κρεμλίνου, ἐπορεύθη εἰς τὴν μυστηριώδη πρωτεύουσαν, τὴν Μόσχαν, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ τρομερὸς τσάρος, καὶ ἀφίχθη ἐν αὐτῇ ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ Καζάν, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὁποίας ἐκτίζετο τότε ἡ λαμπρὰ καίτοι ἀλλόκοτος ἐκκλησία Βασιλείου τοῦ Μακαρίου. Ἡ κατάκτησις αὕτη ἦτο σπουδαιοτάτη, ἀλλ' ὁ Ἰβὰν ἠννόει ὅτι δὲν ἤρκει εἰς τὴν δόξαν τῆς Ῥωσσίας. Ἀπαλλαγεὶς δι' αὐτῆς τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἐχθροῦ, ἐπεθύμει μεγάλως ν' ἀνανεώσῃ τὰς πρὸς τὴν Δύσιν σχέσεις, ἐμελέτα δὲ νὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ τῆς κατακτήσεως τῆς Λιβωνίας τὴν διὰ τῆς Γερμανικῆς Θαλάσσης ὁδόν. Ἐγνώριζεν ὅμως ὅτι οἱ ἐχθροί, τοὺς ὁποίους ἔμελλε ν' ἀπαντήσῃ, οἱ Σουηδοί, οἱ Πολωνοὶ κ.λ. ἦσαν πλέον τῶν Τατάρων ἐπίφοβοι καὶ ὅτι ὅπως νικήσῃ Εὐρωπαίους, εἶχεν ἀνάγκην τῶν ὅπλων καὶ τῆς τέχνης τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ πῶς ἠδύνατο νὰ προμηθευθῇ αὐτὰ ἀφοῦ οἱ γείτονές του παρεφύλαττον εἰς τὰ σύνορα καὶ συνελάμβανον τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς μηχανικούς, ὅσους μετεπέμπετο ἐκ τῆς Δύσεως; Ὁ φθόνος τῶν γειτόνων τούτων ἀπεμόνου τὴν Ῥωσσίαν ἀσφαλέστερον καὶ αὐτοῦ τοῦ ταταρικοῦ ζυγοῦ. Κωλυομένης λοιπὸν τῆς διὰ τῶν ὀρέων ὁδοῦ, ἀπελείπετο μόνη ἡ διὰ τῆς Λευκῆς Θαλάσσης, ἀλλ' οὐδεὶς ἐγνώριζεν ἂν ἡ ἔρημος αὕτη θάλασσα εἶχε συγκοινωνίαν τινα μετὰ τῶν

Digitized by Google

θαλασσῶν τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ ἐμφάνισις πλοίου ἐν αὐτῇ ἐνομίζετο θαῦμα ἀδύνατον.

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἐπραγματοποίησεν ὁ Chancellor, πᾶς δέ τις ἐννοεῖ μετὰ πόσης χαρᾶς ὁ Ἰβὰν ἐδεξιώσατο ἐν Μόσχᾳ τὸν τολμηρὸν ναύτην καὶ μετὰ πόσης προθυμίας διέταξε νὰ τῷ μεταφρασθῇ ἡ πρὸς ἀγνώστους ἡγεμόνας ἐπιστολὴ τοῦ Ἐδουάρδου Ϛ'. Ἀφοῦ ἐδέχθη τὸν Chancellor εἰς ἀκρόασιν ἵνα ἴδῃ «τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς», ἀπέπεμψεν αὐτὸν φέροντα φιλικὴν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας ἐπιστολήν. Ἦτο δὲ ὁ Ἰβὰν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νέος εὐειδής, ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, πλατεῖς ἔχων ὤμους καὶ στῆθος εὐρύ, ὀφθαλμοὺς γλαυκούς, μικροὺς καὶ ζωηροὺς καὶ ῥῖνα γρυπὴν χαρακτηρίζουσαν τὴν ἁρπακτικὴν ἐκείνην γενεάν, τὴν διὰ κλοπῶν καὶ ἁρπαγῶν καταρτίσασαν τὴν Μοσχοβίαν. Ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς εἶχε γνώσεις πολλάς, πρᾶγμα δὲ παράδοξον παρὰ τυράννῳ, ἠγάπα νὰ ἐξηγῇ τὰς πράξεις του διά τε τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦ καλάμου.

Τῷ 1555, ὁ Chancellor ἦλθε καὶ πάλιν εἰς Ῥωσσίαν μετὰ δύω μελῶν ἑταιρίας τινος ἄρτι συσταθείσης ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα merchants adventurers, ἤτοι ἔμποροι τυχοδιῶκται. Ἔφερε δὲ ἐπιστολὴν τῆς βασιλίσσης Μαρίας Τυδὸρ γεγραμμένην εἰς τρεῖς γλώσσας, τὴν πολωνικήν, τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἰταλικήν, καθότι οὐδεὶς τότε ἐν Ἀγγλίᾳ ἐγνώριζε τὴν Ῥωσσικήν. Δέκα ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξίν των οἱ Ἄγγλοι ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὸν τσάρον καὶ ἔλαβον παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ ἐμπορεύηται ἡ ἑταιρία καθ' ὅλον τὸ κράτος αὐτοῦ χωρὶς νὰ πληρώνῃ τέλος. Ἐπεφυλάττετο δὲ ὁ τσάρος νὰ δικάζῃ ὁ ἴδιος τὰς μεταξὺ τῶν Ἄγγλων ἐμπόρων καὶ τῶν Ῥώσσων διαφοράς.

Ἐξαιρετικαὶ ὅλως ἦσαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ περιστάσεις τοῦ ἐμπορίου ἐν τῇ Μοσχοβίᾳ. Ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Μόσχας καὶ ταῖς πανηγύρεσι τοῦ Βόλγα, ὑπῆρχον ἄφθονα τὸ τέϊον τῆς Κίνας, τὰ μεταξωτὰ τῆς Περσίας, τὰ ὑφάσματα καὶ τὰ ἀρώματα τῶν Ἰνδιῶν, αὐτὴ ὅμως ἡ Ῥωσσία, ἀκατέργαστα μόνον παρήγαγε προϊόντα, ὡς λ. χ. βόεια δέρματα, πολυτίμους σισύρας (γούνας), κηρίον, μέλι, στέαρ κτλ. Ἡ τυραννία εἶχε καταπνίξει τὴν ῥωσσικὴν βιομηχανίαν, τὸ δὲ ἐγχώριον ἐμπόριον ἐμαραίνετο διὰ τὴν ὀλίγην ἀσφάλειαν. Ὁ τσάρος κατέστρεφε τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὑπηκόους δι' ἀτίμου συναγωνισμοῦ. Εἶχεν ἐν τῷ Κρεμλίνῳ ὑφαντήρια καὶ ἀποθήκας ἐν αἷς ἐπεσωρεύοντο αἱ πολύτιμοι σισύραι, ὁσάκις δ' ἀπέστελλε πρέσβυν του εἰς Εὐρώπην, τῷ ἔδιδεν ἐντολὴν νὰ πωλήσῃ μέρος αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ στέμματος. Ἐνίοτε ἐφορολόγει αὐθαιρέτως ἓν τῶν ἐγχωρίων προϊόντων, τὰ δέρματα ἢ τὸ κηρίον λ. χ., ἐβίαζε τοὺς ἐμπόρους νὰ τὰ παραχωρῶσιν εἰς αὐτὸν ἀντὶ τιμῆς εὐτελεστάτης, μετεπώλει δὲ ἔπειτα αὐτὰ εἰς τετραπλασίαν καὶ πενταπλασίαν τιμήν. Οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὰ ἔξωθεν ἐμπορεύματα, ἐσφετερίζετο αἴφνης ὅλα τὰ μεταξωτὰ τῆς Ἀνατολῆς ἢ ὅλα τὰ ἐριοῦχα τῆς Γερμανίας καὶ ἐξήσκει δικαίωμα προτιμήσεως εἰς τὰς πανηγύρεις καὶ τοὺς λιμένας. Ἡ εἰσαγωγὴ καὶ ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἦτο ἀπηγορευμένη ἐπὶ βαρυτάταις ποιναῖς, ἐπίσης ἀπηγορευμένη καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ οἰνοπνεύματος, τοῦ ὁποίου τὸ μονοπώλιον εἶχεν ὁ τσάρος, ὡσαύτως καὶ ἡ ἐξαγωγὴ προϊόντων τινων πολυτίμων. Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προσθέσωμεν τὰς καταπιέσεις τῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων, τὰς τυραννικὰς ἕξεις αὐθαιρέτου ἐξουσίας, τὸ ἀβέβαιον τῶν νόμων, τὸ ἀργυρώνητον καὶ τὸ ἀπηνὲς τῆς δικαιοσύνης, τὸ κατὰ τῶν ξένων καὶ τῶν αἱρετικῶν μῖσος τῶν πολλῶν, τὴν κακὴν πίστιν τοῦ Μοσχοβίτου ἐμπόρου, ὥστε τὸ ἐν Ῥωσσίᾳ ἐμπόριον ἦτο ὅ,τι πρὸ 50 ἐτῶν ἦτο τὸ ἐμπόριον τῆς Κίνας ἢ τῆς Ἀλγερίας, ὁ δὲ ξένος ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκετο ἐν χώρᾳ ἐχθρικῇ. Ἐν τῷ μέσῳ ὅμως τῶν τοιούτων περιστάσεων, οἱ Ἄγγλοι εἶχον προστασίαν τὴν ὑπὸ τοῦ τσάρου χορηγηθεῖσαν αὐτοῖς ἄδειαν καὶ τὴν εὔνοιαν αὐτοῦ.

Τῷ ὄντι ὁ Ἰβὰν οὐ μόνον ἐδέχθη αὐτοὺς καλῶς, ἀλλ' ἐπιθυμῶν νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν βασίλισσαν αὐτῶν, ἀπεφάσισε ν' ἀποστείλῃ εἰς Ἀγγλίαν τὸν Ὄσιπ Νεπέη, ὅστις διατελέσας διοικητὴς τοῦ Βολόγδα εἶχε κάπως πολιτισθῇ διὰ τῆς μετὰ τῶν Ἄγγλων συγκοινωνίας. Ὁ Νεπέη ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Chancellor, τὸ δὲ ταξείδιον τοῦτο τοῦ πρώτου εἰς Ἀγγλίαν Ῥώσσου πρεσβευτοῦ ὑπῆρξε πλῆρες περιπετειῶν. Τρομερὰ τρικυμία ἔρριψε τὸ πλοῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε κατὰ τῶν βράχων ὅρμου τινὸς τῆς Σκωτίας καὶ κατεσύντριψεν αὐτό. Ὁ Chancellor προσπαθῶν νὰ σώσῃ τὸν Νεπέη ἐπνίγη μετὰ τῶν δύω υἱῶν του, ὁ δὲ Νεπέη ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ ἐπὶ δύω μῆνας μεταξὺ τῶν ἀπολιτίστων κατοίκων τῆς παραλίας ἐκείνης, τότε δὲ μόνον ἠδυνήθη νὰ πορευθῇ εἰς Λονδῖνον, ὅπου ἐγένετο αὐτῷ λαμπρὰ ὑποδοχή. Ὀγδοήκοντα ἔμποροι ἐπιβαίνοντες λαμπρῶν ἵππων καὶ πολυτελῶς ἐνδεδυμένοι, φέροντες δὲ ἐπὶ τοῦ στήθους βαρείας χρυσᾶς ἁλύσεις, ἐπορεύθησαν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ δώδεκα μίλια μακρὰν τοῦ Λονδίνου. Ὁ Νεπέη εἶδε τότε εἶδος ἐμπόρων κατὰ πάντα διαφόρων τῶν πτωχῶν χωρικῶν ἐμπόρων τῆς Ῥωσσίας, εἶδεν ἄνδρας τολμηροὺς καὶ δραστηρίους, ἐπαιρομένους ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν καὶ ἐπιδεικνύοντας τὸν πλοῦτον αὐτῶν, ἀποτελοῦντας δὲ γενεὰν σχεδὸν ἡρωϊκήν, ἡ ὁποία διερευνῶσα ἀνενδότως τὴν γῆν ὅλην, ἤρχισεν ἔκτοτε νὰ ἐκτείνῃ τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῶν δύω κόσμων καὶ τῶν δύω Ὠκεανῶν.

Εἰς τεσσάρων μιλίων ἀπόστασιν τοῦ Λονδί-

Digitized by Google

νου, νέα τάγματα έμπόρων μετ' άπείρων ύπαλλήλων προσετέθησαν είς τήν συνοδείαν τοῦ Νεπέη, ὥστε ὁ ναυαγὸς οὗτος εἰσῆλθεν εἰς Λονδῖνον μεθ' ὁλοκλήρου στρατοῦ. Εἰς τὰ πρόθυρα τῆς πόλεως ὁ Λόρδος Δήμαρχος ἔχων περὶ αὐτὸν τοὺς συμβούλους του προσεφώνησε τὸν Ῥῶσσον ἀπεσταλμένον. Τὰς ἑπομένας ἡμέρας ἔτυχεν ἀκροάσεως παρά τε τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ βασιλίσσῃ, παρευρέθη εἰς τὴν ἐν Westminster τελεσθεῖσαν ἐπίσημον λειτουργίαν καὶ παρεκάθησεν εἰς λαμπρὸν γεῦμα ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἐντίμου συντεχνίας τῶν ἐριοπωλῶν. Ὁ Ῥῶσσος ἐπροξένησεν ἀρίστην ἐντύπωσιν, οἱ μετ' αὐτοῦ διαπραγματευθέντες ἐθαύμασαν τὴν ἀγχίνοιαν αὐτοῦ καὶ τὸ εὐγενὲς τοῦ τρόπου. Ἀναχωρῶν ἔλαβε παρὰ τοῦ Φιλίππου καὶ τῆς Μαρίας ἐπιστολὰς χορηγούσας τοῖς Ῥώσσοις ἐμπόροις διάφορα προνόμια ἐν Ἀγγλίᾳ.

Τὸν Νεπέη ἐσυνόδευσεν ἐπιστρέφοντα εἰς Ῥωσσίαν ὁ πλοίαρχος Jenkinson, ὅστις ἦτο θαυμάσιος τύπος ἄγγλου ναύτου, τολμηρὸς, ἀκάματος, ἱκανὸς εἰς πάντα, ἔμπορος καὶ διαχειριστὴς ἄριστος, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ διπλωμάτης. Εἶχεν ἐπισκεφθῆ πάσας τὰς χώρας τῆς Δύσεως, τὰς νήσους καὶ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου. Τοιοῦτος ἄνθρωπος ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐφελκύσῃ τὴν εὔνοιαν τοῦ νοήμονος καὶ πολυπράγμονος Ἰβὰν, ὅστις ἠγάπα νὰ ἀκούῃ καὶ νὰ περιστοιχίζηται ὑπὸ μυθολόγων καὶ ἀοιδῶν. Τίνες δὲ μῦθοι ἠδύναντο νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ διηγήματα τοῦ Jenkinson περὶ τῶν θαυμάτων τῆς Δύσεως! Ὁ Jenkinson ὠφελούμενος τῆς μεγίστης ἐπιῤῥοῆς ἣν ἐντὸς μικροῦ ἀπέκτησεν ἐπὶ τοῦ τσάρου καὶ μὴ λησμονῶν τὰ συμφέροντα τῆς εταιρίας, ἐξητήσατο καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ καταπλεύσῃ τὸν Βόλγαν πρὸς ἀναζήτησιν ὁδοῦ ἀγούσης εἰς τὰς Ἰνδίας. Κατέβη λοιπὸν τὸν μέγαν τοῦτον ποταμὸν, τὸν σήμερον ὑπὸ ἀπείρων πλοίων διασχιζόμενον καὶ ὑπὸ πόλεων πολυπληθῶν κατοικημένον, τότε δὲ ῥέοντα ἐν τῷ μέσῳ ἐρήμων, διῆλθε τὸ Ἀστρακὰν, ἔφθασεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πρῶτος αὐτὸς Εὐρωπαῖος ἀνπέτασε τὴν ἀγγλικὴν σημαίαν ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς Κασπίας. Προχωρήσας δὲ διὰ τοῦ Τυρκεστὰν δι' ἐρήμων λυμαινομένων ὑπὸ λῃστῶν καὶ διὰ παντοίων κινδύνων, ἐπέστρεψε διὰ τῆς Σαμαρκάνδης εἰς Μόσχαν ἄνευ τινος πρακτικοῦ ἀποτελέσματος τῆς περιηγήσεώς του, ἀπῆλθε δὲ εἰς Ἀγγλίαν ἀφίνων τὸν Ἰβὰν κατατεθλιμμένον ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει του.

Τὸ 1566 ἐπανῆλθε καὶ δεύτερον εἰς Μόσχαν ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ στέμματος, φέρων ἐπιστολὴν τῆς Ἐλισάβετ καὶ ἔχων ἐντολὴν νὰ ζητήσῃ ἐν ἄλλοις καὶ τὴν ἐκ Ῥωσσίας ἀποπομπὴν Ἰταλοῦ τινὸς Ῥαφαὴλ Βαρβερίνη, ὅστις ἐτόλμα νὰ συναγωνίζηται πρὸς τὴν ἀγγλικὴν ἑταιρίαν τῆς Μόσχας, πρὸς δὲ νὰ κατορθώσῃ νὰ χορηγηθῇ εἰς τοὺς Ἄγγλους τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ἐμπορεύωνται μόνοι διὰ τῆς Λευκῆς Θαλάσσης. Ἔφθασε δὲ εἰς Μόσχαν καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἡμιβάρβαρος τσάρος ἐτέλει τὸν δεύτερον αὐτοῦ γάμον μετὰ Κιρκασίας γυναικός. Μεθ' αὐτῆς ἐπλησίασαν τὸν θρόνον τοῦ Ἰβὰν οἱ συγγενεῖς της, ἀτίθασσοι Ἀσιανοὶ, οἱ ὁποῖοι ἔτι ἀγριωτέραν κατέστησαν τὴν Αὐλὴν ἐκείνην. Ὁ Ἰβὰν ἀπεσύρθη ἐν τῇ νέᾳ αὐτοῦ πρωτευούσῃ Slobode Alexandra καὶ ἤρξατο τοῦ κατὰ τῶν βογιάρων πολέμου, τοὺς ὁποίους ἐφοβεῖτο καὶ ἐνόμιζε προδότας. τότε δὲ ἐγένοντο φοβεραὶ καταδίκαι καὶ τότε ὁ *Τρομερὸς* ἀπεκάλυψεν ἑαυτὸν ἐντελῶς. Τὸν Jenkinson ὅμως ἐδέχθη μετὰ τῆς προτέρας εὐνοίας καὶ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Ἄγγλους νὰ ἐμπορεύωνται ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς Δβίνας, ἀλλ' ἐπὶ ὅλων τῶν βορείων ποταμῶν καὶ νὰ ἐγκαταστῶσιν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς πόλεις τῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἐν τούτοις, ἡ δυσπιστία τοῦ Ἰβὰν πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν ηὔξανεν ὁσημέραι, ἦτο πεπεισμένος ὅτι οἱ μέσα ἐχθροὶ ἦσαν συνεννοημένοι μετὰ τῶν ἔξω, οἱ δὲ Ἄγγλοι ἐβοήθουν αὐτὸν τὰ μέγιστα κατὰ τῶν ἔξω προμηθεύοντες αὐτῷ ὅπλα, κανόνια καὶ μηχανικοὺς, καὶ διατηροῦντες ἐλευθέραν τὴν Βαλτικὴν καὶ τὴν Λευκὴν Θάλασσαν. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἤλπιζε παρ' αὐτῶν ἔτι μείζονα ὑπηρεσίαν. Ὁ ἀπόλυτος οὗτος μονάρχης, τὸν ὁποῖον προσκυνοῦντες ἐπλησίαζον οἱ ὑπήκοοί του, ὁ ὁποῖος δι' ἑνὸς νεύματος ἔκοπτε τὰς κεφαλὰς, ὁ τρομερὸς τσάρος ἔτρεμε καὶ αὐτὸς βλέπων παντοῦ τὴν προδοσίαν, μίαν δὲ εἶχε μόνην ἐλπίδα, τὰ κατὰ τύχην εἰς τὴν Λευκὴν Θάλασσαν ἐλθόντα πλοῖα, ἓν μόνον ἐνόμιζεν ἀσφαλὲς καταφύγιον, τυχούσης ἀνάγκης, τὴν ἀπομεμακρυσμένην Ἀγγλίαν. Τοὺς φόβους καὶ τὰς ἐλπίδας του ταύτας ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Jenkinson καὶ ἔστειλεν αὐτὸν εἰς Ἀγγλίαν ζητῶν παρὰ τῆς Ἐλισάβετ συμμαχίαν ἀμυντικὴν καὶ ἐπιθετικὴν, πρὸς δὲ καὶ μυστικὸν ὅρον συνθήκης περιέχοντα τὴν ἀμοιβαίαν ὑποχρέωσιν μεταξὺ τῶν δύω ἡγεμόνων, τοῦ νὰ παράσχωσιν ἀλλήλοις ἄσυλον καθ' ἣν περίπτωσιν ἐπιτυχία τοῦ ἐχθροῦ ἢ ἐπανάστασις ὑπηκόων ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ κράτος των.

Εἰς τὰς προτάσεις ταύτας ἡ Ἀγγλία οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπάντησιν θεωρήσασα αὐτὰς ὅλως γελοίας. Καὶ τῷ ὄντι, ἡ Ῥωσσία κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο ἁπλοῦν ἐμπόριον, οὐχὶ δὲ τὸ σπουδαιότερον πάντων, δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν τοῦ νὰ κηρύξῃ ἡ Ἀγγλία πόλεμον ὑπὲρ αὐτῆς εἰς τὴν Πολωνίαν, τὴν Σουηδίαν καὶ τοὺς λοιποὺς ἐχθρούς της. Ὅπως ἀποφύγωσι λοιπὸν ν' ἀπαντήσωσι δὲν ἀπέστειλαν ὀπίσω τὸν Jenkinson καὶ ἐξέλεξαν ἄλλον τινὰ ἀπόστολον, τὸν Randolph, ὁ ὁποῖος εἶχε διαταγὴν νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Jenkinson εἶχε κοινοποιήσει τὴν

Digitized by Google

ἐπιθυμίαν τοῦ τσάρου, ἀλλ' ὅτι τοσοῦτον κατέπληξε τοὺς Ἄγγλους, ὥστε ἐνόμισαν ὅτι δὲν ἠννόησαν αὐτὴν καλῶς, καθότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ βασίλισσα οὐδένα κίνδυνον ἔτρεχεν ἐν τῷ Βασιλείῳ αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου οὐδεμίαν εἶχε πληροφορίαν δυσάρεστον περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐθεώρει λοιπὸν ὅτι ὁ Jenkinson κακῶς ἐξήγησε τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων τοῦ αὐτοκράτορος. Ὡς πρὸς τὴν συμμαχίαν, ὁ Randolph εἶχεν ἐντολὴν ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν πρότασιν ῥητήν. Ὁ Ῥάνδολφ ἔφερεν εἰς τὸν Ἰβὰν ἐκ μέρους τῆς βασιλίσσης κύπελον ἐντέχνως γεγλυμμένον, ἐζήτει δὲ ὑπὲρ τῶν Ἄγγλων ἐμπόρων καὶ ἄλλα προνόμια. Ἀλλ' ὁ Ἰβὰν ὀργισθεὶς διὰ τὴν στέρησιν τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ Jenkinson, ἄφησεν ἐπὶ τέσσαρας μῆνας τὸν Ῥάνδολφ εἰς Ἀρχάγγελον ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν, ὅτε δὲ τέλος τῷ ἐπέτρεψε νὰ ἔλθῃ εἰς Μόσχαν, προσδιώρισεν αὐτῷ τὴν ὀγδόην πρωινὴν ὥραν καὶ τὸν ἄφησε νὰ περιμένῃ ἐπὶ δύω ὥρας πρὶν ἢ τὸν δεχθῇ. Μετὰ τὴν ἀκρόασιν δὲν τὸν προσεκάλεσεν εἰς τὸ γεῦμα καὶ ὅμως ὁ περιφρονημένος οὗτος πρέσβυς κατώρθωσε νὰ λάβῃ τὰ ζητούμενα προνόμια καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σόβιν, ἔχοντος διαταγὴν ν' ἀναγκάσῃ τοὺς Ἄγγλους νὰ δώσωσιν ἐξηγήσεις περὶ τῶν γενομένων προτάσεων.

Ὁ Σόβιν οὐδεμίαν τῷ ἔφερεν εὐχάριστον ἀπάντησιν ἐξ Ἀγγλίας. Ἡ Ἐλισάβετ ἔστεργε νὰ συμμαχήσῃ μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπεθύμει πρὸ τούτου νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῶν διαφορῶν αὐτοῦ μετὰ τῶν γειτόνων του καὶ νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὑπέσχετο δὲ καὶ ἄσυλον ἐν τῷ Βασιλείῳ της δι' αὐτὸν καὶ διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτοκράτειραν καὶ τὰ ἀγαπητὰ αὐτοῦ τέκνα. Ὑπὲρ ἑαυτῆς ὅμως οὐδεμίαν ἐζήτει ἀμοιβαιότητα, μὴ προβλέπουσα τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ζητήσῃ ποτὲ ἄσυλον εἰς τὸν τσάρον. Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἡ ὀργὴ τοῦ Ἰβὰν ἐκορυφώθη εἰς τρόπον ὥστε ἀνέστειλε τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα εἶχε χορηγήσει εἰς τοὺς Ἄγγλους ἐμπόρους καὶ κατέσχε τὰ ἐμπορεύματά των. Ἔγραψε δὲ εἰς τὴν Ἐλισάβετ ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἐνεθύμιζεν αὐτῇ πῶς εἶχε δεχθῆ τοὺς πρώτους Ἄγγλους μετὰ τοῦ Chancellor «καίτοι μὴ ὑπαρχούσης οὐδὲ λέξεως ἀποτεινομένης προσωπικῶς εἰς ἡμᾶς» ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἐδουάρδου Ϛ' πρὸς πάντας τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἄρκτου. Παρεπονεῖτο δὲ ὁ Ἰβὰν ὅτι αὐτὸς μὲν ἔγραφε περὶ σπουδαίων πραγμάτων τοῦ Κράτους, οἱ Ἄγγλοι δὲ περὶ ἐμπορικῶν μόνων ὑποθέσεων. Περὶ Jenkinson οὐδὲ λόγος ἐγίνετο. Τὸ περὶ τοῦ μεγάλου μυστικοῦ ἔγγραφον εἶχε συνταχθῆ ἐσπευσμένως ὡς διαβατήριον καὶ οὐδεμία ἐδίδετο αὐτῷ ὁριστικὴ ἀπάντησις. «Ἐνομίζαμεν, γράφει ὁ Ἰβὰν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν Ἐλισάβετ, ὅτι ἐν τῷ Βασιλείῳ σου ἦσο κυρία, ὅτι μόνη ἐκυβέρνας καὶ ὅτι ἐπαγρύπνεις ἐπὶ τῆς ἰδίας τιμῆς καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Κράτους σου. Διὰ τοῦτο εἴχομεν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διαπραγματευθῶμεν μετὰ σοῦ περὶ τοιούτων ὑποθέσεων. Εἶναι ἄρα ἀληθὲς ὅτι οἱ ὑπουργοί σου κυβερνῶσιν ἄνευ σοῦ καὶ οὐ μόνον ὑπουργοὶ ἀλλὰ καὶ ἔμποροι, οἱ ὁποῖοι ὀλίγον φροντίζουσι περὶ τῆς βασιλικῆς τιμῆς καὶ τὰ ἐμπορικὰ των μόνον σκέπτονται; Ἀλλὰ θὰ ἴδωσιν οἱ ἔμποροί σου ὁποῖον ἐμπόριον θὰ κάμωσι παρ' ἐμοί. Τὸ Βασίλειον τῆς Μοσχοβίας μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ἔσχεν ἀνάγκην τῶν ἀγγλικῶν ἐμπορευμάτων. Πάντα τὰ γράμματα καὶ τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα ἐχορήγησα, τὰ ἀναιρῶ.» Προφασιζομένης δὲ τῆς Ἐλισάβετ ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὰ παράπονά του, ἐπαναλαμβάνει ὅτι οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ τῆς σπουδαίας ὑποθέσεως περὶ ἧς ὡμίλησε μετὰ τοῦ Jenkinson. «Ἤξευρε, λέγει, ὅτι οἱ ἔμποροί σου θὰ μείνωσιν ὑπὸ τὴν δυσμένειάν μου ἐνόσῳ δὲν μοὶ ἀποστέλλεις πρέσβυν καὶ μετ' αὐτοῦ τὸν Jenkinson.»

Ἐπὶ τέλους ὁ Jenkinson ἐπανῆλθεν εἰς Ῥωσσίαν, εὗρε δὲ τὸ ἀγγλικὸν ἐμπόριον εἰς τρομερὰν θέσιν. Ὁ Ἰβὰν ἐτέλει τότε τὸν τέταρτον αὐτοῦ γάμον, ἐκλέξας σύζυγον μεταξὺ δύω χιλιάδων νεανίδων συνελθουσῶν ἐπὶ τῇ διαταγῇ αὐτοῦ ἐν τῇ πρωτευούσῃ του Slobode Alexandra. Ἐκεῖ ἐδέχθη ὁ Ἰβὰν τὸν ἀγαπητόν του Jenkinson. Ἀφοῦ οὗτος ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τοῦ τσάρου καὶ συνεχάρη αὐτῷ, ὁ Ἰβὰν ἀκολουθῶν τὴν ἐθιμοταξίαν τῆς Αὐλῆς του, ἠγέρθη καὶ ἠρώτησεν· «Ἡ ἀδελφή μου, ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ ὑγιαίνει;» Ὁ δὲ ἀπεσταλμένος ἀπήντησεν· «Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὴν Μεγαλειότητά της τὴν ὑγείαν καὶ τὴν εἰρήνην· τὰ καλὰ ταῦτα εὔχεται καὶ εἰς σὲ μιλόρδε, ἀγαπητὲ ἀδελφὲ αὐτῆς.» Ὁ τσάρος ἐκάθησε τότε καὶ ἀποπέμψας τοὺς πλείστους τῶν παρευρισκομένων διέταξε τὸν Jenkinson νὰ πλησιάσῃ μετὰ τοῦ διερμηνέως του. Μετὰ μακρὰν συνομιλίαν ἐπείσθη νὰ παραιτήσῃ τὴν *μεγάλην ὑπόθεσιν* καὶ ἀπέδωκε πάλιν εἰς τοὺς Ἄγγλους ἐμπόρους τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα τοῖς εἶχεν ἀφαιρέσει.

Οὕτως ἐτελείωσε τὸ περίεργον τοῦτο ἐπεισόδιον, ἔκτοτε δὲ οἱ Ἄγγλοι ἐξηκολούθησαν νὰ ἐμπορεύωνται ἀνενοχλήτως καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς μεγάλης Αὐτοκρατορίας τοῦ Ἰβάν.

[Revue des deux Mondes.] Ε. Ε.

ΠΕΡΙ ΕΥΣΑΡΚΙΑΣ

Ἐκ τῶν πολλῶν φαινομένων, ἅτινα συνήθως λαμβάνονται γνώμων καὶ σφυγμόμετρον τῆς διανοητικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς ἀναπτύξεως τῶν λαῶν, εἶναι ἡ εὐσαρκία, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἡ περὶ εὐσαρκίας κρίσις. Παρὰ τοῖς ἡμερωμένοις λαοῖς τῆς Εὐρώπης ἡ εὐσαρκία εἶναι σύμβολον πλούτου, ἀφθονίας, τρυφῆς, ἀγυμνασίας καὶ ἀφροντισίας· ὀχληρὰ δὲ καὶ ἀπρεπὴς ὑπολαμβάνεται

Digitized by Google

καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν εὐσωματούντων, ὅταν ὑπερβαίνῃ τὸ μέτρον καὶ ἀποκλίνῃ εἰς ὑπερβολήν. Ἐν Πολυνησίᾳ τοὐναντίον εἶναι σύμβολον καὶ ἐξαιρετικὸν προνόμιον τῶν φυλάρχων καὶ τῶν τούτοις οἰκείων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν πολὺν ὄχλον, ὅστις ὑπάρχει σχετικῶς ἰσχνότερος. Μόνον ἐν Σαμόᾳ διαπρέπουσιν ἐπὶ παχύτητι σαρκὸς προὔχοντές τε καὶ ὑποδεέστεροι. Εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν προελαύνει ἡ εὐσαρκία παρὰ τοῖς φυλάρχοις ἐν Χαβάῃ, ὧν αἱ νεάνιδες οὔτε περικαλλεῖς, οὔτε γάμου ἄξιαι νομίζονται, ἐὰν μὴ προσλάβωσι πάχος κολοσσιαῖον καὶ τερατῶδες. Παρὰ τοῖς Τογγανοῖς καὶ τοῖς Μαρκεσάνοις ἀνευρίσκεται εὐσαρκία μετριωτέρα. Τὸ ἀνάπαλιν δὲ ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Γίλβερτ ἡ πολυσαρκία εἶναι τὸ πρακτικώτατον πλεονέκτημα ἐγχωρίων, ἀρχόντων καὶ ἱεραποστόλων· ὅσῳ σαρκωδέστεροι οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ Φραγκισκανοί, τοσούτῳ εὐπειθέστεροι οἱ ἀρχόμενοι καὶ οἱ προσήλυτοι. Ἐν Ἰνδικῇ ἡ εὐσαρκία τιμᾶται ὡς σύμβολον ἀνωτέρας κοινωνικῆς θέσεως· ἐπιδιώκεται δὲ καὶ πολλάκις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς συχνῆς πόσεως τοῦ γι, ὅπερ ὅμως φθείρει τὸ ἧπαρ. Ἐν Σινδ αἱ ἀνώτεραι τάξεις ὑπολαμβάνουσι τὴν εὐσαρκίαν δεῖγμα καλλονῆς καὶ ἀξιοπρεπείας· οἱ ἐγγὺς τούτων οἰκοῦντες ὀρεινοὶ ἔχουσιν ἀντίθετον φιλοκαλίας αἴσθημα καὶ ἀποφεύγουσι τὰς πολλὰς σάρκας ὡς μέγα δυστύχημα. Παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς καθόλου, προσὸν γυναικὸς ὡραίας γάμου εἶναι ἡ εὐσαρκία· κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μανοῦ, ὁ νυμφίος πρέπει νὰ ἐκλέγῃ νύμφην ἔχουσαν βάδισμα νεαροῦ ἐλέφαντος, οὖσαν ἑπομένως καὶ ἀναλόγως παχεῖαν. Οἱ Σῖναι τοὐναντίον οὐδὲν βδελύσσονται πλειότερον ἢ γυναῖκα εὔτραφῆ· οἱ ἄνδρες δὲν αἰσχύνονται ἐὰν ἦναι εὐσωματώδεις· ἐπιζητοῦσιν ὅμως νύμφας ἐχούσας μετρίαν τὴν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος καὶ φυὴν λεπτοτάτην. Κλασικὴ χώρα *βασιλικῆς* πολυσαρκίας ὑπάρχει ἡ νότιος Ἀφρική. Οὐχὶ πάντες οἱ αὐτόθι λαοὶ ἔχουσι τὴν φιλοκαλίαν τῶν Μακολωλῶν, αἵτινες περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν εὐσαρκίαν ἐντὸς τεταγμένου μέτρου. Οἱ Ὀβάμβαι ἐκλέγουσιν ἡγέτας τοὺς ἔχοντας φυσικὴν διάθεσιν νὰ γίνωσι σὺν τῷ προϊόντι χρόνῳ ὑπέρπαχεις· οἱ βασιλεῖς των λοιπὸν σιτίζονται καὶ πιαίνονται ὡς χοῖροι· λαμβάνουσι δὲ ἐνίοτε πάχος ἔξαλλον, οἷον ὁ ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Γάλτωνος περιγραφεὶς, ὁ ἐν ὑπαίθρῳ θέρους καὶ χειμῶνος καθεύδων, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσερπύσῃ εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ. Οἱ κυρίως Κάφροι, καίτοι πολυφαγοῦντες, δὲν εὐσωματοῦσι. Παρὰ τοῖς Ματαβέλοις ἡ παχύτης νομίζεται ἀποκλειστικὸν τοῦ ἄρχοντος προνόμιον· ὁ δὲ παχὺς ὑπήκοος τιμωρεῖται ὡσανεὶ ἐφωρᾶτο ἐπὶ κακουργήματι. Οἱ Βαγόγοι τιμῶσι τὴν πολυσαρκίαν ὡς θεῖον προσόν, τὸν δὲ πολύσαρκον ὡς μετέχοντα θείας οὐσίας. Τὸ ἔθιμον τοῦτο φαίνεται παλαιότατον, διότι ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις μνημείοις τῆς Μερόης αἱ βασίλισσαι παριστάνονται τρὶς καὶ τετράκις παχύτεραι τοῦ κατὰ φύσιν. Ἐν Οὐνυώρῳ ἡ πολυσαρκία εἶναι ἡ μόνη τῶν γυναικῶν καλλονή· τούτου ἕνεκεν ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων αἱ παρθένοι σιτίζονται διὰ γαλάκτων, μαστιγούμεναι, ἐὰν μὴ ἐκπίωσι 10 ἢ 15 χύτρας τῆς ἡμέρας. Ἡ ὑπέρμετρος εὐσαρκία, ὡς τεκμήριον γυναικείας καλλονῆς ἀνευρίσκεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἄραψιν, οἵτινες τὴν διέδοσαν ὁποιδήποτε ἐξέτειναν τὴν κυριαρχίαν των. Κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ ἰδεῶδες τῆς κατὰ τοὺς Ἄραβας καλλονῆς δὲν ἐστηρίζετο εἰς τὸ πολὺ τῶν σαρκῶν· βαθμηδὸν ὅμως ἐπεκράτησεν ἡ τούτων πλησμονή, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Μωάμεθ, αὐτὸς οὗτος ὁ προφήτης ἠγάγετο τὴν πολυέραστον αὐτῷ Ἀϊσὰ διὰ μόνην τὴν ὑπερφυᾶ αὐτῆς παχύτητα. Τῷ ὄντι ἡ Ἀϊσὰ ἐβάδιζε πάντοτε στηριζομένη ἐπὶ δύο θαλαμηπόλους, αἵτινες πολλάκις ἔπεσον χαμαὶ ἕνεκα τοῦ ἀφορήτου βάρους της. Τὸ καταλληλότατον μέσον πρὸς ἐπίτευξιν πολυσαρκίας εἶναι καὶ ἐνθάδε τὸ γάλα, μάλιστα δὲ τὸ τῆς καμήλου. Αἱ παρθένοι ἑκάστην πρωΐαν ξυλοκοποῦνται ἀνηλεῶς, ἐὰν μὴ ἐκπίωσι τὴν νενομισμένην δόσιν. Ἐν τῇ Κάτω Σενεγάλῃ ἀποστέλλουσιν οἱ Ἄραβες τὰς νεαρὰς συμβίους των εἰς ἀφεστώσας πλουσιωτάτας νομὰς ἵνα γεύωνται παχυτέρου γάλακτος καὶ ἀποβαίνωσι παχύτεραι. Ἄλλως δὲ ἡ πολυσαρκία ἀνακόπτει πρωΐμως τὴν τεκνογονίαν.[1]

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

88.

Ἡ κατέχουσα τὸν ἄνθρωπον φιλαυτία αὐξάνει ἢ σμικρύνει τὰ προτερήματα τῶν φίλων αὐτοῦ, κατὰ λόγον τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς παρ' αὐτῶν ἔλαβεν. Ἀποφαίνεται δὲ περὶ αὐτῶν, στάθμην ἔχων τὴν πρὸς αὐτὸν φιλικὴν αὐτῶν συμπεριφοράν.

89.

Πᾶς ἄνθρωπος προθύμως τὸ μνημονικὸν αὐτοῦ αἰτιᾶται· τὴν κριτικὴν ὅμως τοῦ νοὸς αὐτοῦ δύναμιν οὐδείς.

90.

Ἐν τῇ τοῦ βίου ἀναστροφῇ ἀρέσκομεν μᾶλλον τῶν ἐλαττωμάτων ἡμῶν ἕνεκεν, ἢ τῶν προτερημάτων ἡμῶν.

91.

Καὶ ἡ μεγίστη φιλοδοξία μένει τεθαμμένη ἐν τῇ ἀφανείᾳ, ὅταν ὅλως ἀδύνατον ἦναι τὰ διανοήματα αὐτῆς νὰ λάβωσι αἰσίαν τινὰ ἔκβασιν.

Ἀπὸ τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς 183 ἄνδρες καὶ 226 γυναῖκες ἐν Αὐστρίᾳ ὑπερέβησαν τὸ 100ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των.

1. Κλειώ.

Digitized by Google

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἄνδρες τινές, ἐν οἷς ὀλίγιστοι εἶνε διὰ τὰ μεγάλα αὐτῶν προτερήματα ἄξιοι λόγου, διαμάχονται πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀναρπάζουσιν ἀλληλοδιαδόχως τὴν ἐξουσίαν. Ἕκαστος δὲ αὐτῶν ἔχει προσηλύτους τινάς, ἀκολουθοῦντας τὴν τύχην αὐτοῦ. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν ἑπτὰ μόνον χωροῦσιν ἐν τῇ Κυβερνήσει, διότι ἑπτὰ μόνον εἶνε τὰ ὑπουργεῖα. Ἐν ὅσῳ δὲ μένουσιν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, ὀνομάζουσιν αὐτοὺς *Κυβέρνησιν ἀντεθνικήν*, *ἀργυρώνητον*, *τυράννους*, *δυνάστας*, *διαφθορεῖς*. Παρατρέχω τὰς ὕβρεις τὰς ἄλλας, τὰς μικρὰς καὶ ἀσημάντους. Οἱ δὲ ἐκτὸς τῶν πραγμάτων, ὀνομάζονται ἀφ' ἑαυτῶν *φίλοι τοῦ λαοῦ*, *ἐλπίδες τῆς πατρίδος*, *ἀρετὴ καὶ αὐταπάρνησις*, *ὁ τόπος*, καὶ κραυγάζουσι κατὰ τῶν καταχρήσεων, καθ' ὧν οὐδὲν ἄλλο αὐτοὺς λυπεῖ, εἰμὴ ὅτι δὲν πράττουσιν αὐτὰς αὐτοί. Οἱ ἑπτὰ δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασι, παχύνονται καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, μέχρις οὗ καταπέσωσιν ὡς βδέλλαι κεκορεσμέναι. Ἅμα δὲ καταπέσωσιν, ἑπτὰ ἄλλοι διαδέχονται αὐτούς, καὶ κληρονομοῦσι καὶ τὰς εἰρημένας αὐτῶν ἐπωνυμίας, τουτέστιν ὀνομάζονται *Κυβέρνησις ἀντεθνική*, *ἀργυρώνητος*, *τύραννοι*, *δυνάσται*, *διαφθορεῖς*, οἱ δὲ ὑποσκελισθέντες ἀποκαλοῦνται *φίλοι τοῦ λαοῦ*, *ἐλπίδες τῆς πατρίδος*, *ἀρετὴ καὶ αὐταπάρνησις*, *ὁ τόπος*. Διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν οἱ ἑπτὰ καὶ διὰ νὰ μείνωσιν ἐν αὐτῇ, οὐδενὸς φείδονται· ἡ ταραχή, ἡ ἀνησυχία, ἡ φθορὰ τοῦ τόπου εἶνε τὰ συνήθη αὐτῶν ὄργανα. Ἡ πολιτεία αὐτῶν δὲν διαφέρει τῆς τοῦ ἀγρίου, τοῦ κόπτοντος ἀπὸ τῆς ῥίζης τὸ δένδρον, διὰ νὰ φάγῃ ἕνα μόνον ἐξ αὐτοῦ καρπόν, ὃν ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησε, προσομοιάζει δὲ τὴν τῶν πλάνων, τῶν κατοικούντων παράλια ἀπρόσιτα, οἵτινες ἀνάπτουσι ψευδόπυρα, διὰ νὰ σύρωσι περὶ τὰς ὑφάλους τὸ παραμεῖβον πλοῖον, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ κερδίσωσιν ἐκ τῶν ναυαγίων δύο σανίδας πρὸς ἐπισκευὴν τῆς στέγης τῆς καλύβης αὐτῶν. (Ἀλφόνσος Κάρρ.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ δόκτωρ Κάρολος Ῥοὺς ἔγραψεν ἔν τινι ὀρνιθολογικῇ ἐφημερίδι διαμαρτυρόμενος κατὰ τοῦ σημερινοῦ συρμοῦ, οὗ ἕνεκα κινδυνεύουσι νὰ ἐξαφανισθῶσιν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς πολλὰ εἴδη χαριεστάτων πτηνῶν.

«Πρὸ τριῶν ἑβδομάδων, γράφει, ἀνέγνων ἔν τινι τῶν ἐφημερίδων τῆς Λειψίας ἀγγελίαν καταστήματός τινος ἀναγγέλλοντος ὅτι ἔλαβε 32,000 κολυβρίων ἀπεξηραμένων καὶ πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἄλλων πτηνῶν πρὸς στολισμὸν τῶν γυναικείων πίλων. Πρό τινων δὲ ἐτῶν οἱ Γερμανοὶ ἐπενόησαν νὰ φορῶσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των σπίνους, καλογιάννους, μελισσοφάγους καὶ τοιαῦτα ἄλλα ἐγχώρια πτηνά· ἀλλὰ κατὰ τοῦ βαρβάρου τούτου καὶ ἀπανθρώπου συρμοῦ ἐπανέστησαν αἱ ἐφημερίδες ἁπαξάπασαι καὶ μετ' οὐ πολὺ ὁ συρμὸς κατηργήθη.

Ἀλλὰ σήμερον ὅμως αἱ γυναῖκες καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν δὲν ἐξετάζουσι πολὺ πολὺ τὰ τοιαῦτα, διότι αἱ εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν των προσφερόμεναι ἑκατόμβαι τῶν ἀθῴων πτηνῶν γίνονται ἐν χώραις ἄλλαις καὶ οὐχὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ. Τί δὲ νομίζετε ἀναγινώσκομεν ἔν τινι ἀμερικανικῇ ἐφημερίδι (The Land and Water); Ὅτι αἱ Μαῦραι τῆς τε Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἀντιγράφουσαι καὶ μιμούμεναι τοὺς εὐρωπαϊκοὺς συρμούς, στολίζουσι τὴν κεφαλήν των διὰ κολυβρίων καὶ ἄλλων καλλιπτέρων πτηνῶν. Ὥστε ἀσφαλῶς δυνάμεθα νὰ προείπωμεν τὴν μετ' οὐ πολὺ τελείαν καταστροφὴν τῶν χαριεστάτων τέκνων τοῦ αἰθέρος.

Κύριός τις, ὁμιλήσας ἀνευλαβῶς περὶ τοῦ στρατηγοῦ Marmont, προεκλήθη εἰς μονομαχίαν ὑπό τινος ἀξιωματικοῦ.

— Ἐξ ὀνόματός σας μὲ προκαλεῖτε; ἐρωτᾷ ὁ προσβαλὼν τὸν στρατηγόν.

— Ὄχι, κύριε.

— Ἐπὶ τίνι λοιπὸν τίτλῳ ἔρχεσθε νὰ μονομαχήσητε μετ' ἐμοῦ;

— Εἶμαι ὑπασπιστὴς τοῦ στρατηγοῦ Marmont.

— Πολὺ καλά· θὰ σᾶς στείλω τὸν πρῶτόν μου γραμματέα· εἶμαι συμβολαιογράφος.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Συνδρομητὴς ἡμῶν ἐν Λαμίᾳ ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν τὸ ἑξῆς προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τῶν δηγμάτων τῶν σφηκῶν, ὅπερ ὀρεσίβιός τις φίλος του τῷ συνέστησε, καὶ ὅπερ, δοκιμασθὲν πολλάκις, ὡς γράφει ἡμῖν, ἀπεδείχθη ἀλάνθαστον.

Ἀρκεῖ τις, πλησιάζων εἰς σφηκιάν, νὰ κρατήσῃ τὸ ἄκρον τῆς γλώσσης μεταξὺ τῶν ὀδόντων, δάκνων αὐτὸ ἠρέμα· ὅσαι σφῆκες καὶ ἐπέλθωσι, καὶ ὅσον ἂν προσπαθήσωσι νὰ κεντρίσωσι τὸν οὕτω προφυλαγμένον, εἰς μάτην. Ὁ δάκνων τὸ ἄκρον τῆς γλώσσης του μένει ἀπρόσβλητος καὶ τεθωρακισμένος, διότι τὸ κέντρον τῆς σφηκὸς δὲν εἰσχωρεῖ εἰς τὴν σάρκα του.

Τὸ πρᾶγμα φαίνεται, τὸ ἐξομολογούμεθα, ἱκανῶς παράδοξον, καὶ θὰ φανῇ παραδοξότερον ἔτι, ὅταν προστεθῇ, ὅτι τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο μέσον δὲν ἰσχύει κατὰ τῶν δηγμάτων τῆς μελίσσης. Ἐν τούτοις βεβαιοῖ ἡμᾶς ὁ ἐπιστέλλων, ὅτι δὲν εἶνε ἀστειότης, ἀλλὰ πρᾶγμα, ὑπὸ πείρας μακρᾶς δοκιμασθὲν καὶ κυρωθέν.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 166 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

4 Μαρτίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ
ΤΑΧΥΔΡΟΜ. ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1821

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 118.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Ὁ ἄνεμος ἦτο νότιος, τὸ δὲ τρεχαντήριον ἐπήδα ταχὺ διευθυνόμενον πρὸς τὴν Χίον. Ἀλλὰ καθ' ὅσον ἐπροχώρουν τῆς νυκτὸς αἱ ὧραι, ηὔξανε δυσαρέστως ἡ ταχύτης τοῦ δρόμου του ὑπὸ τὴν βίαν τοῦ σφοδρυνομένου ἀνέμου. Οἱ ἔχοντες τὴν πεῖραν τοῦ Αἰγαίου γνωρίζουσι πόσον ὁ νότος ἀποβαίνει ὀχληρὸς ἐπ' αὐτοῦ. Πρώτην τότε φορὰν κατελήφθην ὑπὸ τῆς νόσου τῶν θαλασσοπορούντων. Ἐξαπλωμένος ἐπὶ τῆς πρύμνης ᾐσθανόμην ὑπ' ἐμὲ τὸ σκάφος ὑψούμενον καὶ καταπίπτον καὶ ἤκουον τὸν ἄγριον ρόχθον τῆς θαλάσσης πληττούσης τὰ πλευρά του, τὸν ὀργίλον συριγμὸν τῶν ἀφριζόντων κυμάτων, τῶν σχοινίων τὸν γογγυσμὸν, καὶ τοῦ πηδαλίου τὸ τρίξιμον. Εἶχον τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστούς, ἀλλὰ δὲν ἐκοιμήθην ὅλην τὴν νύκτα. Τὰ μέλη μου ἦσαν βαρέα, μοὶ ἔλειπε δὲ καὶ δύναμις καὶ θέλησις νὰ τὰ κινήσω. Πολλάκις ἐβράχην ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἀλλ' οὔτε νὰ μετατοπίσω ἠδυνάμην, οὔτε συνδρομὴν νὰ ἐπικαλεσθῶ. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἤκουσα τὸν πλοίαρχον λέγοντα πρὸς τὸν πηδαλιοῦχον, ὅτι ἐὰν δυναμώσῃ περισσότερον ὁ ἄνεμος θὰ κάμῃ χύσιν. Νὰ κάμῃ χύσιν! Ἐσυλλογίσθην τὰ δύο μου βαρέλια, τὰ ὁποῖα κείμενα ἐπὶ τοῦ σίτου ἦσαν τὰ προχειρότερα πρὸς θυσίαν. Δι' αὐτῶν ἐσκόπουν νὰ περιπλανηθῶ εἰς Χίον, ὡς πωλητής, μέχρις οὗ φθάσω εἰς τὸν Πύργον μας. Ἄνευ αὐτῶν ἀνετρέπετο τὸ σχέδιόν μου καὶ κατεστρέφετο ἡ ἐλπίς μου. Ἤθελον ν' ἀποτείνω τὸν λόγον πρὸς τὸν πλοίαρχον, νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μοῦ φεισθῇ, τοὐλάχιστον νὰ μὴ ρίψῃ καὶ τὰ δύο εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' οὔτε νὰ κινηθῶ εἶχον τὴν δύναμιν οὔτε νὰ λαλήσω. Τὸ δὲ πλοῖον ὑψοῦτο καὶ κατέπιπτε βιαιότερον ἐπὶ τῶν κυμάτων καὶ ἤρχιζε νὰ μὲ καταλαμβάνῃ ὁ φόβος μὴ δὲν κινδυνεύωσι τὰ βαρέλιά μου μόνα. Εὐτυχῶς οἱ φόβοι μου ἀνεδείχθησαν μάταιοι. Τὸ πλοῖον ἦτο καλόν, ὁ δὲ Καπετὰν Κεφάλας ἐγνώριζε τὴν τέχνην του. Τὴν αὐγὴν ἐλλιμενιζόμεθα ἐντὸς ὁρμίσκου ἀσφαλοῦς καὶ ἡσύχου κατὰ τὰ μεσημβρινότερα τῆς Χίου παράλια.

Ἡ περὶ τὸν ὅρμον παραλία ἦτο καλλιεργημένη ἀλλ' ἀκατοίκητος, ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων ὅμως εἰς ἱκανὴν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπόστασιν, ἐν μέσῳ λόφων χλοερῶν, ὁ ἥλιος ἠκτινοβόλει ἐπὶ τῶν λευκῶν οἰκιῶν τριῶν ἢ τεσσάρων μικρῶν χωρίων. Παρὰ δὲ τὸν αἰγιαλὸν ἦτο ἠγκυροβολημένον ἕτερον πλοιάριον, καὶ παρ' αὐτὸ ἐβλέπομεν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἱσταμένους χωρικούς τινας μὲ τὰ ζῶά των. Γλυκὺ αἴσθημα καὶ ἰσχυρὸν ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος! Ὅτε ἀπὸ τοῦ τρεχαντηρίου εἶδον περὶ ἐμὲ καταπράσινον τὴν φύσιν, καὶ τ' ἀπέχοντα χωρία, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ἄμμου μικρὰν συνάθροισιν, ἡ καρδία μου ηὐφράνθη. Ἐπανέβλεπον τὴν Χίον, οἱ δὲ χωρικοὶ ἐκεῖνοι ἦσαν συμπατριῶταί μου! Τὸ μικρὸν παρὰ τὴν ἀκτὴν πλοῖον ἔδιδε ζωὴν εἰς τὴν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου εἰκόνα καὶ τὸ παρετήρουν μετ' ἐνδομύχου εὐχαριστήσεως, σκεπτόμενος ὅτι δὲν ἦσαν τὰ πάντα καταστροφὴ καὶ ἐρήμωσις εἰς τὴν νῆσόν μας.

Ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου τὰ αἰσθήματά μου μετεβλήθησαν, καὶ ηὐχήθην νὰ μὴ εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ λιμένος τὸ πλοῖον ἐκεῖνο. Ἤρχετο ἐκ Ψαρῶν μὲ φορτίον σίτου πρὸς πώλησιν, ἡ δὲ σύγχρονος τοῦ τρεχαντηρίου μας ἄφιξις ἐπροκάλεσε ρῆξιν φοβεράν. Οἱ Ψαριανοὶ δὲν εἶχον τὴν ἐλαχίστην διάθεσιν νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς εἰρηνικὸν συναγωνισμὸν πωλήσεως, ἀλλ' ἤθελον δι' ἀπειλῶν νὰ πείσωσι τὸν πλοίαρχόν μας ν' ἀποπλεύσῃ ἐκ τῆς αὐτοσχεδιασθείσης ἐκείνης ἀγορᾶς, ὅπου εἶχον τῶν πρωτείων τὰ δικαιώματα. Ὁ Κεφάλας ἀφ' ἑτέρου δὲν ἐπείθετο, ἀλλ' ἐπέμενε διεκδικῶν τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐλευθέρου ἐμ-

Digitized by Google

πορίου. Ἀπὸ λόγων ἡ ἔρις ἐκινδύνευε ν' ἀπολήξῃ εἰς ἔργα. Ἐσείοντο γρόνθοι καὶ ἀνεσύροντο μάχαιραι. Δὲν γνωρίζω ὁποῖον τέλος ἔλαβεν ἡ ὑπόθεσις, διότι, ἐνῷ εἰσέτι διήρκει ἡ διαμάχη, ἐγὼ ἀποβιβασθεὶς ἡσύχως μὲ τὰ δύο μου βαρέλια ἐσυμφώνησα μεθ' ἑνὸς τῶν παρισταμένων χωρικῶν, νὰ φορτώσῃ τὴν πραγματείαν μου ἐπὶ τοῦ ὄνου του, καὶ ἀνεχωρήσαμεν διευθυνόμενοι πρὸς τὸ χωρίον του.

Ὁ ἀγωγιάτης μου, εἰκοσαέτης περίπου χωρικός, ρωμαλέος, καλόκαρδος καὶ εὐτράπελος, δὲν ἐβράδυνε νὰ προκαλέσῃ καὶ νὰ ἑλκύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην μου. Πρὶν ἔτι φθάσωμεν εἰς τῆς ὁδοιπορίας μας τὸ τέρμα ἐγνώριζον τὰ καθέκαστα τοῦ ταπεινοῦ βίου του, τῷ ἐξεμυστηρεύθην δὲ κ' ἐγὼ τὸ ὄνομα καὶ τὴν καταγωγήν μου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν κύριον τῆς ἐπανόδου μου σκοπόν. Τὸν ἐξώρκισα νὰ μὴ φανερώσῃ εἰς οὐδένα ὅτι εἶμαι Χῖος ἐκ τοῦ Κάστρου. Μοὶ τὸ ὑπεσχέθη καὶ ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσίν του, καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπὶ τῆς νήσου διατριβῆς μου μ' ἐπροστάτευσε καὶ μοῦ ἐχρησίμευσεν ὡς φίλος ἀληθής. Νέα αὕτη προσθήκη εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγαθῶν ψυχῶν, τῶν ὁποίων ἡ παρήγορος συμπάθεια μ' ἐλέησεν, ἐνόσῳ διηρχόμην τὴν μακρὰν τοῦ κλαυθμῶνος κοιλάδα.

Ὅταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸ χωρίον του, ὁ καλὸς Παντελῆς ἀπέθεσε τὰ βαρέλιά μου ἐντὸς πατητηρίου ἠρειπωμένου εἰς τὴν ἄκραν ἀμπελῶνος παρὰ τὸν δρόμον, καὶ μὲ παρήγγειλε νὰ τὸν περιμένω ἐκεῖ διὰ νὰ ὑπάγῃ πρῶτος ἐκεῖνος μὲ τὸ ζῶόν του καὶ ἐξετάσῃ μὴ εὑρίσκωνται Τοῦρκοι εἰς τὸ χωρίον. Ἐκάθησα ἐπὶ κορμοῦ ἐλαίας εἰς τοῦ τοίχου τὴν σκιὰν καὶ ἐπερίμενον βλέπων τὴν στροφὴν τοῦ δρόμου, ὅθεν ἤλπιζον νὰ προβάλῃ ἐντὸς ὀλίγου ὁ Παντελῆς ἐπιστρέφων. Ἦτο ἡσυχία περὶ ἐμὲ ἄκρα καὶ μόνοι οἱ τέττιγες ἐνθουσιῶντες ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου διέκοπτον τῆς ἐξοχῆς τὴν σιωπήν. Αἴφνης γέλωτες παιδικοὶ ἀντήχησαν πλησίον μου. Ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδον τέσσαρας μικροὺς χωρικοὺς στηλόνοντας ἐπ' ἐμοῦ περίεργα βλέμματα, ἀλλ' ἅμα οἱ ὀφθαλμοί μας ἀπηντήθησαν, ἔφυγον δρομαίως ὄπισθεν τοῦ πατητηρίου. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ νέος ὁρμαθὸς παιδίων παρουσιάζεται ὄπισθέν μου. Μὲ τὸ δάκτυλον εἰς τὸ στόμα μὲ παρετήρησαν ἔκθαμβα ἐπί τινας στιγμάς, καὶ στρέψαντα τὰ νῶτα ἀπεμακρύνθησαν τρέχοντα. Κατόπιν αὐτῶν ἦλθον ἄλλα. Ἤρχισε νὰ μὲ ἀνησυχῇ ἡ ἐξέτασις, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ νεὰ γενεὰ τοῦ χωρίου μὲ ὑπέβαλεν, ἡ δ' ἀνησυχία μου ἐτρέπετο εἰς ἀνυπομονησίαν διὰ τὴν μακρὰν τοῦ Παντελῆ ἀπουσίαν, καὶ ἡ βραδύτης του ηὔξανε τὰς ὑποψίας μου. Ἐπὶ τέλους τὸν εἶδον ἐπιστρέφοντα, ἀλλ' ἀντὶ ὄνου τὸν ἠκολούθει ἕτερος χωρικός.

— Δὲν ἔχει Τούρκους. Ἔλα μαζῆ μας, Λουτσῆ.

Ἄνευ πλειοτέρων ἐπεξηγήσεων ἐπῆρεν ἕκαστος τῶν χωρικῶν ἓν βαρέλιον ἐπὶ τοῦ ὤμου του, καὶ εἰσήλθομεν οἱ τρεῖς ὁμοῦ εἰς τὸ χωρίον. Εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ἐντὸς μικρᾶς πλατείας, εὕρομεν πλῆθος χωρικῶν, οἵτινες ἐπερικύκλωσαν τοὺς δύο ὁδηγούς μου καὶ ἤρχισε χαμηλῇ τῇ φωνῇ μεταξύ των συζήτησις, ἥτις ἔλαβε διὰ μιᾶς διαστάσεις ζωηρᾶς λογομαχίας. Ὁ Παντελῆς καὶ ὁ φίλος του ἀπέθεσαν κατὰ γῆς τὰ βαρέλια, ὅπως δώσωσι μεγαλειτέραν ἐλευθερίαν εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς χειρονομίας των, τοσαύτη δ' ἦτο ἡ ταχύτης μετὰ τῆς ὁποίας ὅλοι συγχρόνως ἐλάλουν, τοσαύτη ἡ χασμῳδία, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω περὶ τίνος πρόκειται, καίτοι συμπεραίνων ὅτι ὁ λόγος ἦτο περὶ ἐμοῦ. Ἐπὶ τέλους ἐπῆλθε συνεννόησις ἢ συμβιβασμός, ἀνυψώθησαν ἐκ νέου τὰ βαρέλια ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν δύο προστατῶν μου, καὶ διεσχίσαμεν τὴν ἐν τῇ πλατείᾳ συνάθροισιν διευθυνόμενοι πρὸς τοῦ Παντελῆ τὴν κατοικίαν.

— Δὲν μοῦ λέγεις τί τρέχει; τὸν ἠρώτησα, ὅτε ἀπεμακρύνθημεν τοῦ κυκεῶνος ἐκείνου.

— Δὲν εἶναι τίποτε, Λουτσῆ, θὰ τὰ διορθώσωμεν!

Ἡ ἀπάντησις ἦτο λακωνική, ἀλλ' εἶχέ τι τὸ καθησυχαστικὸν ὁ τόνος τοῦ χωρικοῦ καὶ ὁ τρόπος δι' οὗ ἐπρόφερε τ' ὄνομά μου μετὰ τῆς φωνητικῆς τοῦ Κάππα ἀλλοιώσεως. Δὲν ἐζήτησα πλειοτέρας ἐξηγήσεις, ἀλλὰ τὰ πάντα μοὶ ἔδιδον νὰ ἐννοήσω ὅτι ἐπλανᾶτο εἰσέτι ὁ φόβος τῶν Τούρκων εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τῆς Χίου.

Ὁ Παντελῆς ἦτο νεόνυμφος, κατεῖχε δὲ μετὰ μόνης τῆς συζύγου του τὴν μικρὰν καλύβην, ὅπου μοὶ ἐπρόσφερε φιλοξενίαν, ἀλλὰ μετ' ἀλαζονικοῦ μειδιάματος μοὶ ὑπέδειξεν ὅτι ἐπέπρωτο ν' αὐξήσῃ προσεχῶς τῆς οἰκογενείας του ὁ ἀριθμός. Ἡ προσδοκία τῆς τοιαύτης αὐξήσεως δὲν ἠλάττονεν οὐδαμῶς τὴν δραστηριότητα τῆς συζύγου του, τῆς καλῆς Παρασκευῆς, ἥτις μᾶς ἡτοίμασεν ἐντὸς ὀλίγου δεῖπνον συνιστάμενον ἀπὸ χλωρὰ κουκία μαγειρευμένα μ' ἐλαιόλαδον, καὶ χαβιάριον τὸ ὁποῖον κατέβαλον ἐγώ, ἐγκαινιάσας οὕτω τῶν βαρελίων μου τὸ ἄνοιγμα. Συνεκάθισε καὶ ὁ φίλος τοῦ Παντελῆ καὶ ἐφάγομεν οἱ τέσσαρες ὡς βασιλεῖς.

Μόλις εἴχομεν ἀπογευθῆ, ὅτε ἡ θύρα ἐκρούσθη.

— Οἱ δημογέροντες θὰ εἶναι! λέγει ὁ Παντελῆς.

Ἦσαν τῷ ὄντι τοῦ χωρίου οἱ δημογέροντες. Εἰσῆλθον κρατοῦντες χονδρὰς ῥάβδους ἀξέστους, μᾶς ἐκαλησπέρισαν, ἐκάθησαν ἐπὶ τῶν σκαμνίων τὰ ὁποῖα ἐπρόσφερεν ἡ πρόθυμος Παρασκευή, ἐκαθήσαμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐμένομεν ὅλοι σιωπῶντες. Ἐπερίμενον ἀνυπομόνως ν' ἀρχίσῃ ἡ ὁμιλία, ὅπως ἐννοήσω τί θέλουσιν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐλάλει, αἱ δὲ περὶ ἐμὲ φυσιογνωμίαι δὲν ἐξέφρα-

Digitized by Google

ζον εὐαρέσκειαν. Ἐπὶ τέλους ὁ πρεσβύτερος τῶν δημογερόντων ἔλυσε τὴν σιωπήν·

— Τί εἶναι τοῦτος ποῦ μᾶς ἔφερες ἐδῶ, Παντελῆ; Φωτιὰ ᾿βαλες ᾿ς τὸ κεφάλι μας! Καλλίτερον νὰ χαθῇ τοῦτος παρὰ ὅλοι μας ἐδῶ!

Οἱ λόγοι τοῦ γέροντος μὲ κατεθορύβησαν, ἀλλ᾿ ὁ Παντελῆς ἔλαβε τὸν λόγον ἐνθέρμως ὑπερασπιζόμενός με, εἶπεν ὅτι εἶμαι πτωχὸς νέος ἀπὸ τὴν Ἰκαρίαν ἐρχόμενος, ὅτι θὰ πωλήσω τὴν πραγματείαν μου καὶ θ᾿ ἀναχωρήσω χωρὶς νὰ βλάψω κανένα, ὅτι οἱ Τοῦρκοι δὲν θὰ μὲ λάβωσιν εἰς σημείωσιν, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀλλεπαλλήλως ἐκσφενδονιζόμενα ἀπὸ τῆς εὐστρόφου γλώσσης του. Οἱ δημογέροντες τὸν ἤκουον κινοῦντες τὴν κεφαλὴν ὡς μὴ πειθόμενοι, οὐδ᾿ ἀπεκρίθησαν ἀφοῦ ἔπαυσε λαλῶν, ἀλλ᾿ ἀνεχώρησαν ἐν σιωπῇ μὲ τὸ πρόσωπον σκυθρωπὸν καὶ ἀνήσυχον τὸ βλέμμα. Τοσοῦτος μὲ κατέλαβε φόβος ὅτι θὰ μὲ παραδώσωσιν εἰς τοὺς Τούρκους, ὥστε συνέλαβον σχεδὸν τὴν ἀπόφασιν ν᾿ ἀφήσω ἐκεῖ τὰ βαρέλιά μου καί, παραιτούμενος τοῦ σκοποῦ ὅστις μ᾿ ἔφερεν εἰς Χίον, νὰ καταβῶ διὰ νυκτὸς εἰς τὸν ὅρμον, ὅπου ἤλπιζον νὰ εὕρω τὸ τρεχαντήριον καὶ νὰ φύγω. Ἀλλ᾿ ὁ Παντελῆς μὲ καθησύχασε.

— Θὰ τὰ διορθώσωμεν, ἔλεγε. Κοιμήσου ἀπόψε καὶ αὔριον βλέπομεν.

Τὸν ἠρώτησα ἐὰν νομίζῃ καλὸν νὰ προσφέρω ἀνὰ μίαν γλῶσσαν χαβιαρίου εἰς τοὺς δημογέροντας.

— Χάρισμα; ἠρώτησε μετὰ θάμβους ὁ Παντελῆς.

— Χάρισμα, ἀπεκρίθην.

— Τότε μὴ φοβᾶσαι, Λουτσῆ. Ἰδικούς σου τοὺς ἔχεις.

Καὶ μοὶ ἐξέθεσε διὰ μακρῶν τὰ πολιτικὰ τοῦ χωρίου. Ἡ οὐσία τῆς μακρᾶς του διηγήσεως ἦτο, ὅτι ὑπῆρχον εἰς τὸ χωρίον δύο φατρίαι ἀντιμαχόμεναι, αἱ ὁποῖαι ἐξευμενιζόμεναι ἐναλλὰξ τοὺς Τούρκους ὑπερίσχυον ποτὲ μὲν ἡ μία ἄλλοτε δὲ ἡ ἑτέρα, ὥστε ἡ μὲν ἐφοβεῖτο διαρκῶς τὴν δέ, καὶ ὅτι ὁ Παντελῆς δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν μερίδα τῶν δημογερόντων οἵτινες μᾶς ἐπεσκέφθησαν, ἀλλ᾿ ὅτι αἱ γλῶσσαι τοῦ χαβιαρίου θὰ θαυματουργήσωσιν. Οἱ λόγοι τοῦ Παντελῆ μοὶ ἔδωκαν θάρρος, ἀλλὰ μοὶ ἔφερον καὶ ὕπνον συγχρόνως. Ἤμην ἀπηυδημένος ἐκ τοῦ ταξειδίου. Ἔπεσα λοιπὸν κατὰ γῆς ἐπὶ τριχίνου σάκκου καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀπεκοιμήθην.

Τὴν πρωΐαν ἀνέτελε μόλις ὁ ἥλιος ὅτε οἱ δημογέροντες ἔκρουσαν ἐκ νέου τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν καλύβην σιωπηλοὶ καὶ κατηφεῖς ὡς χθές. Τοὺς εἶχον προλάβει ἐξυπνήσας ἐνωρίς, καὶ ἦσαν ἤδη ἕτοιμοι αἱ γλῶσσαι τοῦ χαβιαρίου ἐντὸς λαχανοφύλλων τυλιγμέναι. Ἡ προσφορά μου τοὺς ὑπερηυχαρίστησε καὶ μετεβλήθη διὰ μιᾶς τὸ πρὸς ἐμὲ ὕφος των. Μὲ περιεκύκλωσαν μειδιῶντες καὶ θωπεύοντες προστατευτικῶς πως τοὺς ὤμους μου.

— Μὴ φοβᾶσαι, Λουτσῆ. Εἶσαι ἰδικός μας ἄνθρωπος. Ἡμεῖς χανόμεθα, καὶ ὄχι σύ.

Μὲ κατέλαβεν ἀγανάκτησις καὶ ἀηδία, μολονότι μὲ εἶχε προαναγγείλει ὁ Παντελῆς τῆς δωρεᾶς μου τ᾿ ἀποτελέσματα. Χθὲς ἠπείλουν νὰ μὲ θυσιάσωσι καὶ σήμερον διὰ μίαν γλῶσσαν χαβιαρίου ἐθυσιάζοντο αὐτοὶ δι᾿ ἐμέ! Ἀλλ᾿ ὑπέκρυψα τὰ αἰσθήματά μου καὶ ἐκφράσας τὴν εὐγνωμοσύνην μου ἐζήτησα τὴν ἄδειαν νὰ πωλήσω. Ἡ ἄδεια μοὶ ἐδόθη καὶ κατασκευάσας ἐκ τοῦ προχείρου πλάστιγγα ἔστησα τὰ βαρέλιά μου εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου.

Τὴν ἐπιοῦσαν οἱ δημογέροντες μὲ διέταξαν νὰ τοὺς συνοδεύσω εἰς Καταρράκτην, χωρίον ὀλίγας ὥρας ἀπέχον τοῦ ἰδικοῦ των, ὅπου ἤδρευε Τοῦρκος Ἀγᾶς. Ἔχοντες νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ δι᾿ ἄλλας ὑποθέσεις των ἔκριναν φρόνιμον νὰ μὲ συμπεριλάβωσιν, ὅπως ἐπικυρωθῇ ἡ ἄδεια διαμονῆς μου, καὶ προληφθῇ οὕτω πᾶσα ἐνδεχομένη καταγγελία τῆς ἐναντίας φατρίας. Τὸ μέτρον των τοῦτο ἐσυμβιβάζετο μὲ τὰ σχέδιά μου, διότι ὁ σκοπός μου ἦτο νὰ προχωρήσω πρὸς τὸν Πύργον μας. Οἱ δημογέροντες ὑπεσχέθησαν νὰ ζητήσωσι δι᾿ ἐμὲ ἀπὸ τὸν Ἀγᾶν ἄδειαν νὰ περιέλθω εἰς τὰ χωρία ὡς πωλητής, ὁ δὲ Παντελῆς προθύμως ἐδέχθη νὰ μὲ συνακολουθήσῃ, ἅμα ἐπιστρέψω φέρων τὴν ἄδειαν. Ἐξεκινήσαμεν λοιπόν, οἱ μὲν δημογέροντες ἐπὶ τῶν ὄνων των, ἐγὼ δὲ πεζός, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς Καταρράκτην, ἐνώπιον τῆς κατοικίας τοῦ Ἀγᾶ, ὅπου ἐκεῖνοι ἀνέβησαν ἀφήσαντες ἐμὲ κάτω φύλακα τῶν ζώων των.

Ἐνῷ ἐπερίμενον κρατῶν τοὺς ὄνους, βλέπω πλησιάζοντα Τοῦρκον ὡπλισμένον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Δὲν εἶχον ἴδει ἐκ τοῦ πλησίον Τοῦρκον, ἀφ᾿ ἧς ἡμέρας ἐγκατελείψαμεν τὴν ἐν Χίῳ οἰκίαν μας, οὔτε μακρόθεν, ὕστερον ἀπὸ τοὺς τέσσαρας ἐκείνους, τῶν ὁποίων οἱ τουφεκισμοὶ συνώδευσαν τὴν ἐκ τῆς νήσου φυγήν μας. Ἡ θέα τοῦ πλησιάζοντος ὁπλοφόρου ἀνεκάλεσε διὰ μιᾶς εἰς τὴν μνήμην μου τὴν μακρὰν ἀγωνίαν τοῦ διωγμοῦ, καὶ τὴν ἐν Σμύρνῃ ζωήν, καὶ τῆς Ἀνδριάνας τὸν θάνατον. Μοὶ ἦλθον ὅλα συγχρόνως εἰς τὸν νοῦν, καθὼς εἰς πνιγομένου τὴν μνήμην συσφίγγονται ἀλλεπάλληλοι αἱ συσσωρευμέναι τῆς ζωῆς του ἀναμνήσεις. Μ᾿ ἐκυρίευσε διπλοῦν αἴσθημα μίσους καὶ φόβου, καὶ ἔβλεπον ἀκίνητος τὸν ἄγριον ἐκεῖνον Τοῦρκον ἐρχόμενον πρὸς ἐμέ. Μοὶ ἀπηύθυνεν ἀποτόμως ἐρώτησιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠννόησα, καὶ δὲν ἀπεκρίθην. Ἐξετόξευσε βλέμμα ὀργίλον καὶ ὕβριν αἰσχράν, καὶ εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς οἰκίας. Δὲν ἐπανεῖδον εὐτυχῶς τὴν ἀπεχθῆ μορφήν του.

Ἀλλ᾿ ἡ ὥρα παρήρχετο καὶ ἀνυπομόνουν περιμένων τοὺς δημογέροντας. Ἐπὶ τέλους κατέβησαν, ἀλλὰ δὲν ἦσαν μόνοι. Τοὺς συνώδευον

Digitized by Google

εἷς Τοῦρκος, εἷς ἱερεὺς καὶ χωρικός τις νέος. Τοὺς εἴχομεν συνοδοιπόρους καὶ τοὺς τρεῖς εἰς τὴν ἐπιστροφήν μας. Ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ Τοῦρκος ἐπρομηθεύθησαν ζῶα ἐντὸς τοῦ χωρίου, ὁ δὲ νέος χωρικὸς κ' ἐγὼ ὑπηγαίνομεν πεζοί. Ἤθελον νὰ ἐρωτήσω τί ἀπέγινε περὶ ἐμοῦ καὶ διατί ηὔξησεν ἡ συνοδία μας, ἀλλ' ἡ παρουσία τοῦ Τούρκου ἔφραττε τὴν γλῶσσάν μου. Ὠνομάζετο οὗτος Μουλᾶ Μουσταφᾶς, ἦτο δ' ἐκ Κρήτης καὶ ἐλάλει Ἑλληνιστί, ἀλλὰ πολλὰ δὲν ἔλεγε, μὴ θέλων, Τοῦρκος αὐτός,νὰ δώσῃ θάρρος εἰς τοὺς λοιπούς, οἵτινες τὸν ἠκολούθουν κατὰ σειρὰν ἐπὶ τοῦ ὄνου του ἕκαστος. Ἐγὼ κατὰ διαταγὴν τῶν δημογερόντων ἐβάδιζον, δίκην ὑπηρέτου, παρὰ τὸν ὄνον του. Ἅπαξ μόνον μοὶ ἀπηύθυνεν ὁ Μουλᾶς τὸν λόγον. Παρὰ τὸν δρόμον παρετήρησε τάφρον πλήρη ἀνθέων ἀγρίων καὶ μὲ διέταξε νὰ τοῦ κόψω ἓν ἐξ αὐτῶν δακτυλοδεικτῶν καὶ λέγων τὴν Τουρκικὴν ὀνομασίαν του. Μὴ ἐννοήσας ἀκριβῶς ὁποῖον τὸ ζητούμενον, ἔκοψα· διάφορα ἐκ τῆς τάφρου ἄνθη καὶ τρέξας ὅπως προφθάσω τὴν προχωρήσασαν συνοδίαν προσέφερον ταπεινῶς τὴν ἀνθοδέσμην μού. Ἀτυχῶς δὲν περιεῖχεν αὕτη τὸ ἑλκύσαν τοῦ Μουλᾶ τὴν προσοχήν.

— Δὲν εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ σοῦ εἶπα, μωρέ. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

— Ἀπὸ τὴν Ἰκαρίαν.

— Διὰ τοῦτο εἶσαι κουτός. Δὲν εἶσαι Χιώτης.

Ὁ κολακευτικὸς διὰ τὴν πατρίδα μου ὑπαινιγμὸς μ' ἐπαρηγόρησε διὰ τὴν περὶ τοῦ ἀτόμου μου ἰδέαν τοῦ Τούρκου, ἀλλὰ πρὸ πάντων μὲ ηὐχαρίστησεν ἡ ἀπροσδόκητος ἡμερότης τοῦ ἤθους του.

Ἀφοῦ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον ἔμαθον διὰ τί ἦλθε μεθ' ἡμῶν ὁ Μουλᾶς. Ἤθελε διὰ τῆς βίας νὰ νυμφεύσῃ τὸν νέον ὅστις μᾶς συνώδευε μετὰ χωρικῆς, τῆς ὁποίας εἶχεν ὡς φαίνεται λόγους ὁ Μουλᾶ Μουσταφᾶς ν' ἀναλάβῃ τὴν προστασίαν. Ὁ νέος ἀρνούμενος ἐφυλακίσθη, καὶ ἠθέλησαν οἱ δημογέροντες νὰ ἐπέμβωσιν, ἀλλ' ὁ Ἀγᾶς ἀπεφάνθη ὑπὲρ τοῦ συνοικεσίου, καὶ ἤρχετο ὁ Μουλᾶς μετὰ τοῦ δυστυχοῦς γαμβροῦ καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς τέλεσιν τοῦ γάμου. Κυβέρνησις πατρική,μὰ τὴν ἀλήθειαν! Ἀλλ' ὅπως δήποτε τὸ πρᾶγμα ἐνέφαινε πρόοδον. Οὔτε ἡ μάχαιρα ἔλυσε τὸ ζήτημα, οὔτε ἐκλείσθη εἰς χαρέμιον ἡ νέα. Ἦτο ἀγαθὸς ἄνθρωπος ὁ Μουλᾶς. Τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι! Περὶ ἐμοῦ ἐντούτοις τί ἀπεφασίσθη; Ἐπληροφορήθην ὅτι ὀφείλω νὰ μεταβῶ εἰς Θολὸν Ποτάμι πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ζητουμένης ἀδείας. Ἐκεῖ ἦτο ἡ ἕδρα τοῦ μεγάλου Ἀγᾶ, εἶχον δὲ νὰ μεταβῶσι πρὸς ἐπίσκεψίν του μετὰ δύο ἡμέρας οἱ δημογέροντες.

Μετὰ δύο λοιπὸν ἡμέρας ἐξεστρατεύσαμεν ἐκ νέου. Τὴν φορὰν ταύτην ἡ συνοδία ἦτο μεγαλειτέρα, διότι οἱ δημογέροντες ἔφερον φόρτωμα οἴνου δῶρον εἰς τὸν Ἀγᾶν, ἐγὼ δὲ εἶχον σύντροφον καὶ συνοδοιπόρον τὸν καλὸν Παντελῆν, σύροντα ὄπισθέν του τὸν ὄνον του φορτωμένον μὲ τὸ ἓν ἐκ τῶν βαρελίων μου. Τὸ ἄλλο, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη κατὰ τὸ ἥμισυ κενωθῆ, ἔμεινεν εἰς τὸ χωρίον ὡς παρακαταθήκη ὑπὸ τῆς Παρασκευῆς τὴν φύλαξιν.

Μετὰ πέντε περίπου ὡρῶν ὁδοιπορίαν ἐφθάσαμεν εἰς Θολὸν Ποτάμι, ἀλλ' ὁ προβλεπτικὸς Παντελῆς δὲν ἐνέκρινε νὰ φέρωμεν τὸ χαβιάριόν μας ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ῥῖνα τοῦ Ἀγᾶ ἢ τῶν περὶ αὐτὸν Τούρκων, καὶ ἔμεινε μὲ τὸ ζῶόν του ἔξω τοῦ χωρίου, εἰς ἐξοχικὴν καλύβην χωρικοῦ γνωστοῦ του, ὅπου ἐσυμφωνήσαμεν νὰ μὲ περιμείνῃ. Ἐγὼ δὲ ἀκολουθῶν τοὺς δημογέροντας εἰσῆλθον ἐντὸς τῆς κωμοπόλεως. Φρίκη μὲ κατέλαβεν ἅμα εἰσεχώρησα εἰς τὰς στενὰς ὁδούς της, καὶ εἶδον τὰ σημεῖα τῆς ἐκεῖθεν διαβάσεως τῶν Τούρκων. Πρώτην τότε φορὰν ἔβλεπον τῆς καταστροφῆς τ' ἀποτελέσματα. Ἕως τότε ἔφευγον πρὸ αὐτῆς καὶ ᾐσθανόμην ὄπισθέν μου ἐνσκήπτουσαν τὴν θύελλαν, ἀλλὰ δὲν εἶχον εἰσέτι ἀκολουθήσει τὰ ἴχνη της. Ἔτος σχεδὸν εἶχε παρέλθει ἀφ' ὅτου ἐπάτησαν τὸ Θολὸν Ποτάμι οἱ Τοῦρκοι, ἀλλ' ἐφαίνετο νωπὸς ἔτι ὁ ὄλεθρος. Ἀπὸ τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα τῶν πλείστων οἰκιῶν ἔλειπον ἢ ἐκρέμαντο ἡμίθραυστα τὰ φύλλα, πολλαχοῦ δὲ εἰς τοὺς τοίχους ἔμενε τῶν σφαιρῶν ἡ σφραγὶς ἢ τῆς πυρκαϊᾶς τὸ ἀπαίσιον μελάνωμα. Ὑπὸ ἕνα κατεστραμμένον ἐξώστην ἔβαφε τὸν λευκὸν εἰσέτι τοῖχον ἡ ῥοὴ χυθέντων αἱμάτων. Τίς οἶδεν ὁποία σκηνὴ διωγμοῦ καὶ σφαγῆς ἐτελέσθη ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἐκείνου! Μεταξὺ τῶν ἠρειπωμένων ἢ κενῶν οἰκιῶν ἦσαν καί τινες,τῶν ὁποίων οἱ ἐναπομείναντες κάτοικοι ἐπροσπάθησαν νὰ ἐπισκευάσωσι τὰς ζημίας, ἀλλ' ἡ ὅλη τοῦ χωρίου ἄποψις ἐμαρτύρει τρανῶς ὁποῖος θρῆνος ἐγένετο ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ ἦτο ἐξήγησις ἱκανὴ τοῦ ἐνώπιον τῶν Τούρκων δέους τῶν πτωχῶν δημογερόντων μου. Τὸ ἰδικόν των χωρίον εἶχε διαμείνει μέχρι τοῦδε σῶον, ἀλλὰ πῶς ἠδύναντο οἱ δυστυχεῖς νὰ ἦναι καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ἥσυχοι; Μὴ τὸ Θολὸν Ποτάμι δὲν εἶχε διαφύγει ἐπίσης τὴν πρώτην τῶν Τούρκων προσβολήν; Ὅτε πρὸ δύο ἐτῶν εἶχον ἐπιπέσει κατὰ τῆς νήσου καὶ τὴν ἐξωλόθρευσαν ὅλην, ἠλέησαν ἢ ἐλησμόνησαν τὴν μεσημβρινὴν ταύτην ἄκραν της, οἱ δὲ χωρικοὶ ἐνόμισαν ὅτι ὁ κίνδυνος παρῆλθε πλέον, ὅτι ἐκορέσθησαν οἱ σφαγεῖς ἀρκούντως καὶ ὅτι ἡ νῆσος ἐπλήρωσεν ἤδη ἱκανῶς τὸν φόρον τοῦ αἵματος. Ἀλλ' ἠπατῶντο οἰκτρῶς. Ὅτε τοῦ Κανάρη τὸ πῦρ ἐξεδίκησε τὰ πρῶτα τῆς Χίου δεινά, καὶ ἀντεβόησε καθ' ὅλον τὸ πέλαγος ὁ κρότος τῆς ἀναφλεχθείσης ναυαρχίδος, ἡ δὲ θάλασσα ἐκαλύφθη ὑπὸ πτωμάτων καὶ ὁ Καπετὰν Πασᾶς ἐξεψύχησεν ἡμίκαυστος ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἐξεμάνησαν ἐκ νέου οἱ Τοῦρκοι

Digitized by Google

καὶ ἐξεστράτευσαν παμπληθεῖς κατὰ τῶν ἀόπλων Μαστιχοχωριτῶν, βάψαντες καὶ πάλιν μέχρι τῆς λαβῆς εἰς αἷμα ἀθῷον τὰ ξίφη των.

Ὅταν ἐφθάσαμεν πρὸ τῆς κατοικίας τοῦ Μεγάλου Ἀγᾶ, οἱ δημογέροντες εἰσῆλθον ἐντὸς αὐτῆς, ἐγὼ δ' ἔμεινα εἰς τὸν δρόμον, καθὼς καὶ εἰς Καταρράκτην, περιμένων καὶ ἀναλογιζόμενος ὅσα εἶδον, πρὸ πάντων δὲ τὰ αἵματα ἐκεῖνα ἐπὶ τοῦ τοίχου ὑπὸ τὸν ἐξώστην. Μετ' ὀλίγον μ' ἔκραξαν καὶ ἀνέβην εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ἐκάθητο ὁ Ἀγᾶς. Ἀριστερόθεν καὶ δεξιόθεν του παρεκάθηντο ἄλλοι Τοῦρκοι, σύμβουλοι καὶ πάρεδροί του, εἰς δὲ τὰς ἄκρας τοῦ θαλάμου, παρὰ τὴν θύραν ἵσταντο ὄρθιοι οἱ δημογέροντες καὶ ἄλλοι τινὲς Χριστιανοί.

Ἔκλινα ταπεινῶς τὸν αὐχένα ἐνώπιον τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἀγᾶ. Μὲ ἠρώτησε διὰ τοῦ διερμηνέως πόθεν ἔρχομαι;—Ἀπὸ τὴν Ἰκαρίαν. Πῶς ἦλθον;—Μὲ πλοιάριον. Πότε;—Πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν. Τί θέλω;—Ἄδειαν νὰ πωλήσω εἰς τὰ χωρία τὴν πραγματείαν μου.

Ἐκεῖ Ἀράπης ὁπλοφόρος πλησιάζει τὸν Ἀγᾶν μὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἔδαφος.

— Ἀγᾶ μου, λέγει, ὁ νέος[1] αὐτὸς φορεῖ ὑποδήματα φραγκικὰ καὶ θὰ εἶναι κατάσκοπος.

Καὶ δεικνύει διὰ τῆς μαύρης χειρός του τοὺς πόδας μου. Ἐστράφησαν πρὸς αὐτοὺς οἱ ὀφθαλμοὶ ὅλοι καὶ τὰ ἰδικά μου βλέμματα. Πραγματικῶς δὲν ἦσαν χωρικοῦ ὑπόδεσις αἱ ἐμβάδες μου. Τὰς ἠγόρασα εἰς Τῆνον καὶ ἔκοψα τὰ πτερά, ὅπου αἱ ταινίαι ἐδένοντο, νομίσας ὅτι ἤρκει τοσαύτη προφύλαξις. Δὲν προεῖδον ὁ ἄθλιος ὅτι ἠδύνατο τὸ σχῆμά των νὰ μὲ προδώσῃ, ἀλλ' οὐδὲ μοῦ εἶχεν ἔλθει εἰς τὸν νοῦν ὅτι ἤθελον ποτὲ ἐκληφθῇ ὡς κατάσκοπος.

— Βάλετέ τον εἰς τὴν φυλακήν, διέταξεν ὁ Ἀγᾶς.

Μὲ ἥρπασεν ἀμέσως ὁ Ἀράπης ἀπὸ τοῦ βραχίονος καί, πρὶν προφθάσω νὰ εἴπω λέξιν, ἄνευ οὐδεμιᾶς περαιτέρω ἐξετάσεως πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν ὑποψιῶν τὰς ὁποίας τὰ κατηραμένα μου ὑποδήματα προεκάλεσαν, μὲ ὁδηγεῖ εἰς στενὸν δωμάτιον ἡμιφωτιζόμενον ὑπὸ μικροῦ φεγγίτου, μὲ ὠθεῖ βιαίως ἀπὸ τῶν ὤμων καὶ μὲ κλείει ἐντὸς αὐτοῦ.

Ταῦτα πάντα ἔγιναν διὰ μιᾶς, τοσοῦτον ταχέως, τοσοῦτον ἀπροσδοκήτως, ὥστε ἤμην ὡς ζαλισμένος ὅτε εὑρέθην ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Δὲν ἤξευρον τί μοῦ γίνεται. Ἠσθανόμην εἰσέτι ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τοῦ βραχίονος τὰς βαρείας τοῦ Ἀράπη χεῖρας, ἤκουον τὴν ὀργίλην προσταγὴν τοῦ Ἀγᾶ νὰ μὲ βάλωσιν εἰς τὴν φυλακήν, ἐνθυμούμην τὸ ἐργαστήριον καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Τηνίου ὑποδηματοποιοῦ μου, ἐντὸς δὲ τοῦ σκότους τῆς φυλακῆς ἐνόμισα κατὰ πρῶτον ὅτι ὀνειρεύομαι.

Ἅμα οἱ ὀφθαλμοί μου συνείθισαν τὸ σκότος, εἶδον ὅτι δὲν ἤμην μόνος ἐκεῖ. Δύο χωρικοὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μὲ παρηγόρησεν ἡ θέα των. Ὑπάρχουν στιγμαὶ καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος ἐπιζητεῖ τὴν ἐρημίαν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θέλει καὶ ἐπιθυμεῖ τὴν κοινωνίαν τῶν ὁμοίων του.

Ἦσαν πατὴρ καὶ υἱὸς οἱ δύο φυλακισμένοι, τὸ δ' ἔγκλημά των ἦτο ἡ πώλησις μαστίχης. Διότι τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ ὅλου προϊόντος τῆς νήσου ἐκρατεῖτο, ὡς γνωστόν, διὰ τὰ χαρέμια τοῦ Σουλτάνου, δὲν ἐπετρέπετο δὲ εἰς τοὺς χωρικοὺς νὰ πωλήσωσι τὸ ἐπίλοιπον εἰμὴ εἰς μόνον τὸν Ἀγᾶν, ὅστις ὥριζε μόνος του τὴν τιμὴν τῆς μαστίχης καὶ τὴν ἐπλήρονεν ὅπως ἤθελε.

Ὁ γέρων μὲ ὡμίλησε πρῶτος ἐρωτῶν τίς εἶμαι καὶ διατί ἐφυλακίσθην καὶ μοὶ διηγήθη αὐτόκλητος τὴν ἱστορίαν του. Ὁ νέος δὲν ἐλάλει, ἀλλ' ἔκλαιε σιωπηλῶς, ἔκλαιεν· ὁ δὲ γέρων κρατῶν τοῦ υἱοῦ του τὴν χεῖρα διέκοπτε συχνάκις τὴν πρὸς ἐμὲ ὁμιλίαν του διὰ νὰ τῷ ἀποτείνῃ λόγους ἐνθαρρύνσεως καὶ παρηγορίας. Ἡ θέα τῶν δύο ἐκείνων ἐκλόνισε τὴν καρδίαν μου. Ἐνθυμήθην τὸν πατέρα μου καὶ τὸν ἔρημον εἰς Σπέτσας τάφον του, ἐνθυμήθην τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς μου περιμενούσας εἰς Τῆνον τὴν ἐπιστροφήν μου, καὶ ἀνῆλθεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ἡ πλημμύρα τῆς λύπης μου, καὶ μὲ κατέλαβε θρῆνος καὶ κοπετός, καὶ ἔκλαυσα, καὶ ἔχυσα πύρινα δάκρυα. Ἐφοβούμην τοὺς Τούρκους. Καθὼς μ' ἐφυλάκισαν ἀνεξετάστως ὡς κατάσκοπον, ἠδύναντο ἐπίσης καὶ νὰ μὲ καταδικάσωσι. Τί ἦτο δι' αὐτοὺς ἑνὸς Χριστιανοῦ ἡ ζωή; Ἡ δυστυχής μου μήτηρ εἶχε δίκαιον νὰ μὲ ἀποτρέπῃ. Διατί νὰ ἔλθω εἰς Χίον;

Πρὸς τὸ ἑσπέρας μᾶς ἔδωσαν ἐλαίας καὶ ἄρτον, μετ' ὀλίγον δὲ ὁ Ἀράπης ἐλθὼν μ' ἐξήγαγε τῆς φυλακῆς καὶ μ' ἔφερεν εἰς σκιάδα ἐντὸς τοῦ κήπου, ὅπου, πέριξ τραπέζης χαμηλῆς φορτωμένης ἀπὸ ὀπώρας ποικίλας, ἐκάθηντο ἐπὶ ταπήτων τρεῖς Τοῦρκοι καὶ δύο Χριστιανοί. Μεταξὺ τῶν πρώτων ἀνεγνώρισα τὸν Μουλᾶ Μουσταφᾶν, ἡ δὲ θέα του μοὶ ἔδωκε θάρρος, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν μοῦ ἐφάνη κακὸς κατὰ τὴν τελευταίαν συνοδοιπορίαν μας. Ἤρχισαν ἐκ νέου νὰ μ' ἐξετάζωσι τίς εἶμαι καὶ πόθεν καὶ τί θέλω; Ἐπανελάμβανον δὲ τὰς ἀποκρίσεις τῆς πρωΐας. Πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν λόγων μου ἠθέλησα νὰ ἐπικαλεσθῶ τοῦ Μουλᾶ τὴν μαρτυρίαν.

— Ἀγᾶ μου, δὲν μὲ εἶδες . . .

Ὁ Μουλᾶς ἔστρεψεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἠννόησα ὅτι δὲν θέλει νὰ μὲ δώσῃ γνωριμίαν. Ἠθέλησα ν' ἀλλάξω ὁμιλίαν, ἀλλὰ περιεπλέχθην, ἡ δὲ σύγχυσίς μου ἐπεσφράγισε τὴν ἰδέαν τὴν ὁποίαν περὶ ἐμοῦ συνέλαβε τῆς νέας χωρικῆς ὁ προστάτης, ἀφ' ἧς στιγμῆς δὲν ἐξε-

Digitized by Google

τέλεσα ὡς ἔπρεπεν τὸ περὶ τοῦ ἄνθους πρόσταγμά του.

— Φίλοι μου, εἶπε τουρκιστὶ πρὸς τοὺς συνδαιτημόνας του. Δὲν εἶναι διὰ κατάσκοπος τὸ ἀνθρωπάριον τοῦτο. Δὲν τὰ ἔχει σωστά. Εἶναι κουτὸς ὁ δυστυχής!

Καὶ ἐξηκολούθησε ταπεινοτέρᾳ τῇ φωνῇ μεταξύ των ὁ περὶ ἐμοῦ λόγος, ἀλλὰ δὲν ἤκουον τί ἔλεγον· ὁ Ἀράπης μ' ἔσυρεν ἔξω τῆς σκιάδος καὶ μὲ ὡδήγησε πάλιν εἰς τὴν φυλακήν. Δὲν ἦτο ἐκ τῶν καλλιτέρων νυκτῶν μου ἐκείνη, οὔτε ἡ ἑπομένη, ἀναγνῶστά μου. Τὴν ἐπιοῦσαν ἀπήχθησαν τῆς φυλακῆς οἱ δύο χωρικοὶ καὶ δὲν ἐπέστρεψαν, ἔμενον δ' ἐντὸς αὐτῆς μόνος καὶ ἔρημος, μετρῶν τὰς ὥρας καὶ ἐλεεινολογῶν τὴν τύχην μου, καὶ συλλογιζόμενος τί ἄρα ν' ἀπέγινεν ὁ Παντελῆς καὶ ὁ ὄνος του.

Τὴν ἑπομένην πρωΐαν μὲ ὡδήγησε πάλιν ὁ Ἀράπης ἐνώπιον τοῦ Ἀγᾶ. Ἐβάδιζον περίλυπος καὶ καταβεβλημένος. Μία μόνη μοὶ ἔμενεν ἐλπίς, ἡ ὑπόληψίς μου ὡς πτωχοῦ τὸ πνεῦμα, καὶ ἤμην ἀποφασισμένος νὰ τὴν ἐκμεταλλευθῶ ὡς τελευταίαν σανίδα σωτηρίας. Ὁ Ἀγᾶς ἐκάθητο ροφῶν τὸν ναργιλέν του, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῆς συνήθους συνοδίας του. Ὁ διερμηνεὺς ἵστατο πλησίον του μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους.

— Προσκύνησε τὸν Ἀγᾶν, μοὶ εἶπε. Σοῦ δίδει τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἐπὶ ὅρῳ νὰ ὑπάγῃς πρὸς τὴν χώραν, ὄχι πρὸς τὰ χωρία, ὅθεν ἦλθες.

Ἔσκυψα καὶ ἐφίλησα τὴν ἄκραν τοῦ κρασπέδου τοῦ Ἀγᾶ καὶ ὑπεχώρησα βήματά τινα. Ἀλλ' ἐσυλλογίσθην τὸν Παντελῆν καὶ τὰ βαρέλιά μου καὶ τὸν ὅρμον ὅπου ἤλπιζον νὰ εὕρω τὸ μέσον τῆς εἰς Τῆνον ἐπιστροφῆς.

— Τί χάσκει ἐκεῖ; ἠρώτησεν ὁ Ἀγᾶς.

— Ἀγᾶ μου, εἶπον, ἀφῆκα τὸ ὑποκάμισόν μου εἰς τὸ χωρίον καὶ πρέπει νὰ ὑπάγω νὰ τὸ πάρω.

Δὲν ἠννόησεν ὁ Τοῦρκος τί λέγω καὶ ἠρώτησε τὸν διερμηνέα. Ἐκάγχασεν, ὅτε τῷ ἐξηγήθη ἡ αἴτησίς μου.

— Καλά, εἶπε, καλά. Σοῦ τὸ φέρουν τὸ ὑποκάμισόν σου, ἀλλὰ σὺ νὰ ὑπάγῃς πρὸς τὴν χώραν.

Ἐπροσκύνησα καὶ ἀπεσύρθην. Εἰς τὴν θύραν μ' ἐπερίμενεν ὁ Ἀράπης, προτείνων ἀγερώχως τὴν παλάμην.

— Τὰ χαψιάτικα, μοὶ εἶπε.

Εἶχον λησμονήσει ὅτι οἱ φυλακισθέντες ὑπόκεινται εἰς τοῦ φόρου τούτου τὴν ἀπότισιν. Ἐξήγαγον τοῦ κόλπου μου τὸ σακκούλιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶχον ὀλίγα γρόσια, τὸ προϊὸν τῆς ἕως τότε πωλήσεως ἐκ τοῦ χαβιαρίου μου, καὶ ἤρχισα νὰ λύω τοὺς κόμβους του μετὰ προφανοῦς δυσαρεσκείας. Ἀλλ' οἱ κόμβοι ἦσαν πολλοὶ καὶ περιπεπλεγμένοι, οἱ δὲ δάκτυλοί μου δὲν ἔσπευδον εἰς τοῦ ἐμπλέγματος τὴν λύσιν. Ἔχασε τὴν ὑπομονὴν ὁ Ἀράπης, ἢ μ' ἐλέησεν ἴσως, καὶ ὑψώσας τὴν χεῖρα τὴν κατεβίβασε ραγδαίαν ἐπὶ τοῦ αὐχένος μου, μοὶ ἀπηύθυνε δύο λέξεις οὐχὶ φιλόφρονος ἀποχαιρετισμοῦ, καὶ ἀνεχώρησε. Ἤμην ἐλεύθερος, ἡ δὲ θύρα ἦτο ἀνοικτή· ἐξῆλθον ἄνευ χρονοτριβῆς καὶ ἐβάδισα κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ χωρίου. Ἀλλ' ἡ πύλη ἦτο κλειστὴ καὶ οὐδεὶς παρ' αὐτήν. Ἦτο Κυριακή, καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐλειτουργοῦντο εἰσέτι εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ πρώτη μου ὤθησις ἦτο νὰ ὑπάγω κ' ἐγὼ νὰ εὐχαριστήσω τὸν Θεὸν διὰ τὴν λύτρωσίν μου, ἀλλ' ὑπερίσχυσεν ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐξέλθω ὅσῳ τὸ ταχύτερον ἀπὸ τὸ Θολὸν Ποτάμι καὶ νὰ τρέξω εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Παντελῆ. Ἔκαμον τὸν σταυρόν μου ἐκεῖ εἰς τὸ ὕπαιθρον, ἀνέβην ἐπὶ δένδρου τοῦ ὁποίου ὁ κορμὸς ὑψοῦτο παρὰ τὴν πύλην, ἐπήδησα τὸν τοῖχον καὶ εὑρέθην ἐκτὸς τοῦ χωρίου ἐλαφρὸς καὶ ἀδέσμευτος. Ἔτρεξα δρομαῖος πρὸς τὴν καλύβην ὅπου ὁ Παντελῆς ὑπεσχέθη νὰ μὲ περιμείνῃ. Ἀλλὰ δύο ἡμερόνυκτα παρῆλθον ἔκτοτε. Περιμένει ἄρά γε εἰσέτι;

Ἡ καλύβη ἦτο κλειστή. Ἔκρουσα τὴν θύραν, ἔκραξα: Παντελῆ, Παντελῆ! ἀλλ' οὐδεὶς ἀπεκρίθη.

Ὄπισθεν τῆς καλύβης ἦτο ὁ σταῦλος. Ἤνοιξα τὸν μάνδαλον καὶ εἰσῆλθον ἐντὸς αὐτοῦ καὶ εἶδον, ὢ χαρά μου! εἶδον τὸν ὄνον τοῦ Παντελῆ ἡσύχως ἐκεῖ περιμένοντα. Μὴ γελάσῃς, ἀναγνῶστα. Τὸν ἐνηγκαλίσθην καὶ τὸν ἐφίλησα! Ἠννόησα ὅτι ὁ εὐλαβὴς κύριός του ἐκκλησιάζεται. Δὲν μὲ παρήτησεν ὁ ἀγαθὸς Παντελῆς. Μετ' οὐ πολὺ τὸν εἶδον ἐπιστρέφοντα. Δὲν περιγράφω τὴν ἀμοιβαίαν τῆς συναντήσεώς μας ἀγαλλίασιν!

(Ἕπεται τὸ τέλος.) Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΤΗ ΔΙΕΘΝΕΙ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΟΥ 1878

[Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κου E. Egger ἐν τῇ Σορβόννῃ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρίας, τῇ 23 Ἰανουαρίου 1879.]

Κυρίαι καὶ Κύριοι,

Ἀρχίζω τὴν συνδιατριβὴν ταύτην διὰ μιᾶς παρακλήσεως καὶ διὰ μιᾶς ὑποσχέσεως· ἡ μὲν παράκλησις πρὸς καθησύχασιν ἐμοῦ αὐτοῦ, ἡ δὲ ὑπόσχεσις ὅπως καθησυχάσω ὑμᾶς. Ἡ ἀρχαία αἴθουσα αὕτη, ἐντὸς τῆς ὁποίας λαμβάνω σήμερον τὸν λόγον, ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρίας τῆς Γαλλίας, καὶ ἐπὶ τῇ εὐμενεῖ τῆς Ἐφορείας αὐτῆς προσκλήσει, πληροῦται ὅλη ὑπὸ τῆς ἠχοῦς θρησκευτικῆς, ἐπιστημονικῆς καὶ φιλολογικῆς εὐγλωττίας· ἀντηχοῦσιν εἰσέτι ἐντὸς αὐτῆς αἱ ἐπευφημίαι, τὰς ὁποίας πρὸ ὀκταημέρου προεκάλεσεν ἐνταῦθα ἡ ζωηρά, ἡ ἀφελής, ἐνταυτῷ δὲ καὶ πολυμαθὴς τοῦ Κου Λε-

Digitized by Google

σεψ ἀγόρευσις. Παρακαλῶ, προσπαθήσατε νὰ λησμονήσητε ταῦτα πάντα, ὅπως διεκφύγω τῆς συγκρίσεως τὰς δυσχερείας. Ἄλλως τε, καθ' ὃ μὴ ἔχων τὴν ἐλπίδα νὰ ἑλκύσω τὴν ὑμετέραν ἀκοὴν ὅσον ὁ ποιήσας τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ, ὑπόσχομαι ὅτι θὰ κρατήσω ὑμᾶς ἐπὶ ὀλιγωτέραν ὥραν ἐνταῦθα. Πρὸς ἀνακούφισιν δὲ τῆς ὑμετέρας προσοχῆς καὶ εἰς ἐπίρρωσιν τοῦ ἀνεπαρκοῦς λόγου μου, ὁ ἡμέτερος πρόεδρος μοὶ προσέφερε τὸ βοήθημα φωτογραφικῶν τινῶν ἀπόψεων, βοήθημα ἐξοικονομοῦν μὲν τὰς δυνάμεις τοῦ λέγοντος, παρέχον δὲ πρόσθετον εἰς τοὺς ἀκούοντας ἡδονήν. Ἀλλ' ἀρκεῖ τὸ προοίμιον. Ἐπίφοβος λίαν ἡ διὰ μακρῶν ἐπαγγελία βραχυλογίας. Ὅθεν, ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Ἡ πρώτη θέα τοῦ Ἑλληνικοῦ τμήματος ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως δὲν ἦτο μεγάλων ἐντυπώσεων πρόξενος. Μεταξὺ τῶν ἑκατέρωθεν προπυλαίων τῆς Δανικῆς καὶ τῆς Βελγικῆς ἐκθέσεως, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Ἐθνῶν ὑψοῦτο ταπεινὸν οἰκοδόμημα ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ, ἐνώπιον δ' αὐτοῦ στήλη κομψή, φέρουσα προτομὴν τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς προστάτιδος τῶν Ἀθηναίων θεᾶς, τῆς Παλλάδος, ὑπὸ τὸ αὐτὸ περίπου σχῆμα ὑπὸ τὸ ὁποῖον ὁ Φειδίας παρέστησεν αὐτὴν ἐν τῷ Παρθενῶνι, τῷ κυριωτέρῳ τῆς θεᾶς ἱερῷ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Ἀκροπόλεως. Δείγματα ἀξιώτερα λόγου τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλυπτικῆς ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀπέναντι στοᾷ, ὁποῖα λόγου χάριν τοῦ Κ^ου^ Δρόση ἡ Πηνελόπη, καὶ τοῦ Κ^ου^ Κόσσου ὁ Ὅμηρος, ὅστις ἠγοράσθη διὰ τὸ λαχεῖον τῆς Ἐκθέσεως. Εἶχε δὲ καὶ ἐν τῇ ζωγραφικῇ ἡ Ἑλλὰς ἀξιοτίμους τινὰς ἀντιπροσώπους. Ἀλλὰ δὲν θὰ μεμψιμοιρήσωσι κατ' ἐμοῦ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῇ μὴ ὑπερυψώσει τῶν ἔργων, ὅσα εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ὡραίων τεχνῶν προσήνεγκον.

Εἰσερχόμενός τις ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῶν Ἐθνῶν εἰς τὴν εἰδικωτέραν τῆς βιομηχανίας ἔκθεσιν ἔβλεπε κατὰ πρῶτον τὸ ὑλικὸν τῶν σχολείων, ὑλικὸν μαρτυροῦν μετὰ πόσου ἡ Ἑλλὰς ζήλου παρακολουθεῖ, ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν παίδων καὶ τῶν νέων, τὴν ταχεῖαν σήμερον πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τῶν παιδαγωγικῶν συστημάτων. Τεκμήρια τούτου ποικίλα εὕρισκέ τις προβαίνων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ στοᾷ, καὶ ἀναθεωρῶν τὰ ἐκτιθεμένα ἐκπαιδευτικὰ βιβλία. Ἐνταῦθα δὲ σκέψις τις ἤρχετο ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τὸν νοῦν τοῦ θεατοῦ, ὡς ἀγαθὸς οἰωνὸς διὰ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἐπισκέψεως. Ὁ ἐπιπόλαιος παρατηρητής, διατηρῶν ὅπως δήποτε ἀναμνήσεις τινὰς τῆς κλασικῆς αὐτοῦ ἐκπαιδεύσεως, ἠδύνατο ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς νέας Ἑλλάδος πρὸς τὴν ἀρχαίαν νὰ ἐξάξῃ πόρισμα ἥκιστα εὐμενὲς ὡς πρὸς τὸ μικρὸν ἔθνος, οὗτινος τὰ βιομηχανήματα κατεῖχον τοσοῦτον μικρὸν χῶρον, παραβαλλόμενον καὶ πρὸς τὸν τοῦ Βελγίου ἢ τῆς Δανίας, κρατῶν καὶ τούτων τρίτου ἢ τετάρτου βαθμοῦ ὡς πρὸς τὸν πληθυσμόν. Καὶ ὅμως, μὴ λησμονῆτε, ὅτι τὸ μικρὸν τοῦτο Ἑλληνικὸν ἔθνος παριστᾷ φαινόμενον μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου· τὸ φαινόμενον φυλῆς ἥτις ἀφοῦ διέπρεψεν ἐν ἰσχύϊ, ἀφοῦ διέλαμψε πρωτοκάθεδρος ἐπὶ μακρὸν ἐν ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις, ἀφοῦ κατόπιν διῆλθε μακρὰν περίοδον παρακμῆς, ἀφοῦ ἐπὶ τέλους ὑπέστη τεσσάρων αἰώνων καταθλιπτικώτατον ζυγόν, ἀνεγείρεται ἤδη μετὰ τῆς ζωηρᾶς καὶ γενναίας φιλοδοξίας τοῦ νὰ καθέξῃ ἐκ νέου τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῷ πολιτισμῷ. Ὑπῆρξαν ἕτερα ἔθνη ἰσχυρά, ἀλλ' ἐξηλείφθησαν διὰ παντὸς ἀπὸ τῆς μεγάλης σκηνῆς τῆς ἱστορίας. Ποῦ παρὰ τὸν Τίγριν ἢ τὸν Εὐφράτην εὑρίσκονται σήμερον οἱ Μῆδοι καὶ οἱ Ἀσσύριοι; Ποῦ οἱ Πέρσαι; Ποῦ οἱ Αἰγύπτιοι; Ἐκ τῶν δύο πρώτων οὐδὲν διαμένει ἢ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν μνημείων τὰ ἐρείπια. Ἡ Περσία μετασχηματισθεῖσα διὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ ἐλαχίστην κατέχει θέσιν μεταξὺ Ρώσων, Ὀθωμανῶν καὶ Ἄγγλων. Ἡ Αἰγυπτιακὴ φυλή, κυριαρχηθεῖσα ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τῶν Φαραώ, ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καὶ ἐν τέλει ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων, δὲν ἐξηλείφθη βεβαίως ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου, τὰς ὁποίας ἄλλοτε ἐκάλυψε διὰ θαυμασίων μνημείων, ἀλλ' οἱ φελάχοι, οἱ σήμερον ἐκπροσωποῦντες τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην φυλήν, κατήντησαν ἤδη δοῦλοι μόνον ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ἀγερώχου Ὀθωμανοῦ, ἢ ἐργάται χρησιμοποιούμενοι ὑπὸ τῶν ἡμετέρων μηχανικῶν. Διατρέξατε μετ' ἐμοῦ διὰ τῆς φαντασίας τὴν οἰκουμένην καὶ ἀναζητήσατε, ἐν τῷ Μεξικῷ, ἐν τῇ Περουβίᾳ, ἐν τῇ Ἰνδικῇ αὐτῇ, ἀναζητήσατε ἔθνος καταβληθέν, καταστραφέν, ὑποδουλωθέν, ἀλλ' ὅμως διαμαρτυρόμενον κατὰ τῆς ἐκπτώσεως αὐτοῦ ὡς οἱ Ἕλληνες, οἵτινες συνενοῦντες εἰς ἓν ἅπαντας τῆς οἰκογενείας αὐτῶν τοὺς κλάδους καὶ ἀπαύστως ἀγωνιζόμενοι μετὰ θάρρους καὶ περινοίας, προσπαθοῦσιν ὁσημέραι ν' ἀναφανῶσιν ἄξιοι τῶν προγόνων αὐτῶν.

Τῶν τοιούτων ἀγώνων τεκμήρια θὰ ἴδητε ἀνὰ πᾶν βῆμα κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν, τῆς ὁποίας μεθ' ὑμῶν ἤδη ἀναλαμβάνω τὴν ἐξακολούθησιν.

Ἐνταῦθα βλέπω πρῶτον τοῦ ἐδάφους τὰ προϊόντα, ὀρυκτὰ καὶ φυτά. Μεταξὺ τῶν πρώτων ἔχομεν τὰ λαμπρὰ μάρμαρα, ἅτινα ἐχρησίμευον ἄλλοτε εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν γλυπτικήν, καὶ τῶν ὁποίων οὐδαμῶς ἐξηντλήθησαν ἔκτοτε τὰ στρώματα. Τὰ δὲ φυτὰ παρίστανται δι' ὑποδειγμάτων παρασκευασθέντων ὑπὸ ἐπιδεξίου βοτανικοῦ πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαστῶν. Ἐκ τῶν ὀπωρῶν, ὅσαι δὲν ἐκτίθενται ὑπὸ τοιαύτην ἐπιστημονικὴν μόνον μορφήν, παρατηρῶ τὴν ἐλαίαν, τὴν τοσοῦτον προσφιλῆ εἰς τοὺς ἀρχαίους τῶν Ἀθηνῶν κατοίκους· τὴν σταφυλήν, καὶ ἰδίως τὴν λεγομένην Κορινθιακὴν σταφίδα, ἀποτελοῦσαν σήμερον σπουδαῖον ἐξαγω-

Digitized by Google

γῆς ἐμπόριον· τὸν βάμβακα ἐπὶ τέλους, ὅστις ἐπὶ πολὺ ἀποστελλόμενος ὡς πρώτη ὕλη ὅπως διασκευασθῇ ὑπὸ τῶν χειροτεχνῶν τῆς Δύσεως, μεταβάλλεται ἤδη ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι εἰς νῆμα, καὶ ἐκ νήματος εἰς ὑφάσματα, καθὼς καὶ ἡ μέταξα, ἥτις ἀποτελεῖ μίαν τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς Ἑλληνικῆς ἀνατολῆς βιομηχανιῶν. Τὰ Ἑλληνικὰ μεταξουργεῖα δὲν παρήγαγον εἰσέτι προϊόντα ἐπίσης θαυμαστὰ ὁποῖα τὰ ἐκ τοῦ Λυὼν ἐκτεθέντα. Οἱ ὑφανταὶ τῶν Πατρῶν ἢ τοῦ Πειραιῶς δὲν ἐπέδειξάν τι ἐφάμιλλον τοῦ ἔργου ὅπερ ἐθαυμάσατε ἴσως ἐν τῇ συλλογῇ μεταξουργοῦ ἐκ Λυὼν, ὡραίους δηλονότι στίχους τοῦ Λαμαρτίνου εἰς εἴκοσι σελίδας, ὑφασμένας ἐν μετάξῃ μετὰ μεγίστης ἐντελείας· ἀλλ' ὑπομονή. Ἀπαιτεῖται χρόνος πρὸς πᾶσαν πρόοδον.

Πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν αἱ ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Ἑλληνικαὶ χῶραι δὲν εἶχον οὐδὲ ἓν τυπογραφεῖον. Οὐδ' ἀπορεῖ ἐπὶ τούτῳ ὁ ἀναλογιζόμενος ὅτι τὸ πρῶτον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκτυπωθὲν βιβλίον χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ **1727**. Τὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Στερεᾶς, τῶν νήσων, καὶ τῆς Ἀνατολῆς ἀναγινωσκόμενα τότε βιβλία ἐξήρχοντο ἐκ τῶν πιεστηρίων τῆς Βενετίας, τῆς Βιέννης, τοῦ Βουκουρεστίου καὶ τοῦ Ἰασίου. Ἐπιτρέψατέ μοι, ἐν παρενθέσει, ν' ἀνακαλέσω παράδοξον σύμπτωσιν. Ἐξ ἐφημερίδος Ἑλληνικῆς, τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* τοῦ **1811**, ἐπληροφορήθην κατὰ πρῶτον ὅτι τὸ περιώνυμον τηλεβόλον τοῦ Βασιλικοῦ Ἀνακτόρου (Palais royal), καταβιβασθὲν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ οἰκοδομήματος, ἐστήθη ἐν τῷ κήπῳ, ὅπου σήμερον ἔτι εὑρίσκεται.

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ περὶ τυπογραφίας. Ὑλικὸν τυπογραφικὸν ἐδωρήθη κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Χίου ὑπὸ τοῦ Ἀμβροσίου Φιρμινίου Διδότου, τοῦ λογίου φιλέλληνος οὗτινος θρηνοῦμεν τὸν πρόσφατον θάνατον. Τὸ ὑλικὸν τοῦτο ἀπωλέσθη κατὰ τὰς σφαγὰς καὶ τὰς δῃώσεις, τὰς ὁποίας ἡ νῆσος ἐκείνη μετ' οὐ πολὺ ὑπέστη. Ἀλλ' ὁ γενναῖος δωρητὴς ἀνεπλήρωσεν αὐτὸ βραδύτερον, ἀποστείλας ὅμοιον ὑλικὸν εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἐχρησίμευσε πρὸς ἐκτύπωσιν τῆς πρώτης ἑλληνικῆς ἐφημερίδος, «τοῦ Φίλου τοῦ Νόμου». Ἐπὶ πολὺ οἱ τυπογράφοι ἦσαν Γάλλοι ἢ Ἕλληνες ἐκμαθόντες τὴν τέχνην ἐν Γαλλίᾳ, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ ἀναλώμασι τοῦ Διδότου αὐτοῦ. Σήμερον ἡ Ἑλληνικὴ τυπογραφία ἔχει μὲν εἰσέτι ἀνάγκην διδαχῶν καὶ ὑποδειγμάτων ἐντεῦθεν, παράγει ὅμως ἐπιτοπίως τοὺς χαρακτῆρας, τὴν μελάνην καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν χάρτην οὗτινος ἔχει χρείαν. Ἡ χαρτοποιΐα εἶναι ἧττον προωδευμένη ἐκ τῶν πρὸς κατασκευὴν βιβλίων βιομηχανιῶν, καθ' ὅσον ἀπαιτεῖ καὶ κεφάλαια μεγάλα καὶ μηχανήματα πολυδάπανα· ἀλλὰ θὰ προοδεύσῃ καὶ αὕτη καθὼς αἱ ἄλλαι. Ἄλλως τε δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς γενομένης μέχρι τοῦδε προόδου ἐκ τῶν ἑρμαρίων καὶ τῶν βιβλιοθηκῶν ὅπου συνεσφίγγοντο ἑκατοσύαι βιβλίων τυπωθέντων εἰς τὰς κυριωτέρας τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος πόλεις, πρὸς δὲ καὶ δεδεμένων ἐπὶ τόπου μετὰ χάριτος ἱκανῆς.

Δύο κατάλογοι, ἀποτελοῦντες ὁμοῦ τετρακοσίας περίπου σελίδας, ἐπιμαρτυροῦσι τὴν πρὸ δεκαετίας ἀνάπτυξιν τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιεμπορίας. Τὸ δὲ μᾶλλον πρὸς τιμὴν αὐτῆς, ἅπαντα σχεδὸν τὰ βιβλία ταῦτα ἀπευθύνονται εἰς ἀναγνώστας σπουδαίως διατεθειμένους καὶ διψῶντας μάθησιν. Τὸ κατ' ἐμὲ, ὡς ἀρχαιολόγος κλίσει, εἰ μὴ θέσει, εὐχαρίστως διακρίνω ἐν μέσῳ τῶν τοιούτων βιβλίων τὰς ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς τῶν Ἀθηνῶν Ἑταιρίας ἐκδιδομένας ἐκθέσεις, περιεχούσας εἴτε σχέδια τῶν νεωστὶ ἀνακαλυφθέντων ἀρχαίων μνημείων, εἴτε πολλὰς καὶ μακρὰς ἐπιγραφὰς, λείψανα πολύτιμα τῶν πολιτικῶν, θρησκευτικῶν καὶ δημοτικῶν ἀρχείων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Ἄλλη τις τέχνη, συναγωνιζομένη τὴν σήμερον πρὸς τὴν ξυλογραφίαν ἢ τὴν χαλκογραφίαν, ἡ φωτογραφία, καλλιεργεῖται ἐν Ἑλλάδι μεθ' ὅσης καὶ παρ' ἡμῖν ζωηρότητος. Πάντα τὰ ὁπωσδήποτε ἄξια λόγου μνημεῖα παριστῶνται ὑπὸ πάσας αὐτῶν τὰς φάσεις ὑπὸ τῶν φωτογράφων, τὰ δὲ φωτογραφήματα αὐτῶν ἠδύνασθε εὐκόλως νὰ ἐξετάσητε ἐκεῖ ἐντὸς πλουσίων λευκωμάτων. Αἱ νεώταται ἀνακαλύψεις, αἱ ἐν Τροίᾳ καὶ αἱ ἐν Μυκήναις ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου Κου Σχλίεμανν γενόμεναι, παρετάσσοντο ἐκεῖ ἐνώπιον ἡμῶν διὰ σειρᾶς εἰκόνων ἑλκυουσῶν τὴν ἐνθουσιώδη παντὸς φιλαρχαίου προσοχήν.

Ἰδοὺ, Κυρίαι καὶ Κύριοι, φωτογραφικαί τινες εἰκόνες, αἵτινες μεγεθυνόμεναι ἐπὶ τοῦ ὄπισθέν μου λευκοῦ πίνακος, παριστῶσιν ἀπόψεις τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς, τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ Θησείου. Ἡ τελευταία εἰκὼν παριστᾷ τὸ θέατρον τοῦ Βάκχου, τοῦ Διονύσου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὰ ἐρείπια τοῦ θεάτρου του, ἀποκαλυφθέντα πρὸ δεκαπενταετίας δι' ἐπιτυχῶν ἀνασκαφῶν. Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἀρχαίου τούτου θεάτρου, ἐρειδομένου ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως, παρατηρήσατε παρακαλῶ τὴν παρὰ τὸ ἔδαφος πρώτην σειρὰν τῶν ἑδωλίων. Ὑπάρχουσιν ἑξήκοντα περίπου τοιαῦτα, σχηματίζοντα, οὕτως εἰπεῖν, τὰ παρ' ἡμῖν καθίσματα τῆς ὀρχήστρας (stalles d'orchestre). Τινὰ ἐξ αὐτῶν κοσμοῦνται δι' ἀναγλύφων, φέρουσι δ' ἐπιγραφὰς ἐμφαινούσας τὸ ἀξίωμα τῶν δικαιουμένων νὰ κάθηνται εἰς τὴν πρώτην σειρὰν ἀρχόντων. Μεταξὺ τῶν προνομιούχων τούτων συγκαταριθμεῖται ὁ τοῦ Διονύσου ἱερεὺς, προεδρεύων τῶν ἐν Ἀθήναις τελουμένων δραματικῶν τελετῶν. Γύψινον ἐκμαγεῖον τοῦ ἑδωλίου τούτου κοσμεῖ τὸν προθάλαμον τῆς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου βιβλιοθήκης, ὅπου βεβαίως θὰ ἔχητε

Digitized by Google

τὴν περιέργειαν νὰ τὸ ἴδητε. Ἐπιτρέψατέ μοι δὲ νὰ σᾶς ὑποδείξω ὁποῖον φῶς αἱ τοιαῦται ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις ἐπιχέουσιν ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ κειμένου τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης ἐν μιᾷ τῶν φαιδροτέρων αὐτοῦ κωμῳδιῶν παριστᾷ τὸν Βάκχον δυσανασχετοῦντα μετὰ τὸν θάνατον τῶν προσφιλῶν αὐτῷ ποιητῶν ἐπὶ τῇ ἀνικανότητι τῶν διαδεξαμένων ἐκείνους, καὶ καταβαίνοντα εἰς τὸν Ἅδην ὅπως ἐπαναφέρῃ ἐκεῖθεν τινὰς τῶν ἐνδόξων ἐκείνων νεκρῶν. Ὅπως μὴ πτοηθῇ ὑπὸ τῶν κινδύνων τοῦ ἐπιχειρήματος μεταμφιέσθη εἰς Ἡρακλῆν καὶ φέρει τὸ ῥόπαλον τοῦ ἥρωος, ἀλλ' ὅμως ἐνώπιον τῶν τεράτων τῶν φρουρούντων τοῦ Πλούτωνος τὸ βασίλειον καταλαμβάνεται ὑπὸ δέους καὶ παραζάλης, εἰς μάτην προσπαθοῦντος τοῦ δούλου αὐτοῦ Ξανθίου νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ. «Ποῦ νὰ φύγω ;» ἀνακράζει,

Ποῖ δῆτ' ἂν τραποίμην ;

προσθέτει δ' ἀμέσως κατόπιν:

Ἱερεῦ, διαφύλαξόν μ' ἵν' ὦ σοι ξυμπότης.(Βάτραχοι,296).

Ἡ ἀλλόκοτος αὕτη ἀποστροφὴ ἐπὶ πολὺ περιέπλεξε τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἀριστοφάνους. Ἀρχαῖος σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ὅτι ὁ ἱερεὺς τοῦ Βάκχου παρεκάθητο εἰς τὴν πρώτην τῶν θεατῶν σειρὰν ὅπως δεχθῇ κατὰ πρόσωπον τοῦ θεοῦ τὴν προσαγόρευσιν. Ἀλλ' ἀπέναντι τοῦ ἑδωλίου αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὁ σεμνοπρεπὴς ἱερεὺς ἔβλεπε τὴν κωμῳδίαν, δὲν νομίζετε ὅτι τοῦ Ἀριστοφάνους τὸ σκῶμμα προσλαμβάνει ζωηρότερόν τινα χαρακτῆρα ; Ἠδυνάμην πολλὰ νὰ εἴπω ἐὰν ὁρμώμενος ἐκ τῆς ἀναμνήσεως ταύτης ἐπεχείρουν νὰ σᾶς ὑποδείξω κατὰ πόσον οἱ εὐφυεῖς ἐκεῖνοι Ἀθηναῖοι συνεδύαζον τὴν εὐσέβειαν, καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν δεισιδαιμονίαν, μετὰ τῶν αὐθαδεστέρων πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῶν ἐλευθεριῶν. Ἀλλ' ἂς ἐξέλθωμεν τοῦ Ἑλληνικοῦ τμήματος, καθότι οὔτε ἡ Ἑλλὰς περικλείεται ἐντὸς αὐτοῦ μόνου, οὐδ' ἐγὼ ἐξεπλήρωσα ὁλόκληρον εἰσέτι τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον προεθέμην. Τῷ ὄντι, ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τοὺς Σίνας, τοὺς Ἰάπωνας, τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τὰς ὑπὸ ποικίλας ἐπόψεις ἐνδιαφερούσας ἐκθέσεις αὐτῶν, καθ' ἁπάσας τὰς ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως στοὰς ἀνευρίσκομεν τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνισμὸν, ἐπιδρῶντα μὲν διὰ τῶν διδαγμάτων καὶ τῶν ὑποδειγμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης τοῦ κόσμου σύμπαντος, παρεισδύοντα δὲ καὶ μέχρις ὑπερβολῆς εἰς τὸ λεξικολόγιον ἁπασῶν τῶν βιομηχανιῶν.

Ἀκούω καθ' ἑκάστην λεγόμενον, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα λησμονεῖται, ὅτι οἱ μὲν μαθηταὶ ἀποφεύγουσι τὴν ἐκμάθησιν αὐτῆς, οἱ δὲ διδάσκαλοι ἀπώλεσαν τῆς διδασκαλίας αὐτῆς τὸ γόητρον. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη μομφὴ, τὴν ὁποίαν ἐξέφερον ἤδη οἱ ἡμέτεροι Ἑλληνισταὶ τῆς ΙϚ' καὶ τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος, ἔχει τὴν αὐτὴν περίπου ὑπόστασιν σήμερον ὅσην καὶ τότε. Καὶ ἂν παραμελῆται ἡ Ἑλληνικὴ ἐν ταῖς σχολαῖς σήμερον, δύναμαι ὅπως δήποτε νὰ βεβαιώσω ὑμᾶς, ὅτι οὐδαμῶς περιφρονεῖται ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις. Ἀπ' ἐναντίας, ἐπικρατεῖ ἐντὸς αὐτῶν ἱκανὴ σχολαστικότητος δόσις καὶ παιδαριώδης τις τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομασιῶν ἐπιδίωξις. Ἐντὸς τῆς ἐκθέσεως ἔβλεπέ τις ἀνὰ πᾶν βῆμα λέξεις Ἑλληνικὰς, ἢ δῆθεν Ἑλληνικὰς, δοθείσας εἰς νέας ἐφευρέσεις τῆς τυπογραφίας, τῆς μυρεψίας, ἢ καὶ εἰς αὐτὰ τῶν παίδων τὰ ἀθύρματα. Εἴχομεν μέχρι τοῦδε τὸ *καλειδισκόπιον*, τὸ *φενακιστισκόπιον* καὶ τοσαύτας ἄλλας λέξεις, τὰ ὁποίας οἱ παῖδες ἡμῶν ἐπιπόνως ἐψέλλιζον πρὸς ὀνομασίαν ἀντικειμένων, ἅτινα ἐπὶ τέλους οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ τροπολογίαι τῆς παλαιᾶς μαγικῆς λυχνίας. Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ *πραξινοσκόπιον* ἤδη καὶ *λαμποσκόπιον*, λέξεις ἐμποιοῦσαι φρίκην εἰς ὦτα Ἑλλήνων τε καὶ Ἑλληνιστῶν, καὶ οὐδεμίαν ἐπὶ τέλους προσθέτουσαι τιμὴν εἰς τοὺς ἐφευρέτας οἵτινες παραθέτουσι ταύτας ἐνώπιον ἡμῶν. Μικρὸν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκθέσεως μὲ ἐπεσκέφθη κατασκευαστὴς ζητῶν εὔηχον Ἑλληνικὴν λέξιν πρὸς ὀνομασίαν τελειοποιημένου πυρεκβόλου (briquet). Ἕτερος ἤθελε λέξιν διὰ μηχάνημα, ἀγνοῶ ὁποίου εἴδους, πρὸς κατασκευὴν βουτύρου. Πρὸ δέκα περίπου ἐτῶν, μετὰ τὸ τέλος τῆς παραδόσεώς μου ἐντὸς τῆς ὑπὸ τὸ ἀμφιθέατρον τοῦτο αἰθούσης, κλειδοποιὸς, ἐφευρὼν νέον κλεῖθρον διὰ χρηματοκιβώτια, προσῆλθε, μετὰ πλείστης ἄλλως ἀβροφροσύνης, ζητῶν μοι νὰ βαπτίσω τὸ ἐφεύρημά του. Καὶ τὸν ηὐχαρίστησα μὲν τὸ κατὰ δύναμιν, ἀλλ' ἐμειδίασα συνάμα ἐπὶ τῇ ἀθώᾳ ματαιότητι ἥτις ἐπιβαρύνει τὰ βιομηχανικὰ ἡμῶν λεξικολόγια διὰ ξένων ὅρων, κακῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χαλκευθέντων διὰ τῆς ἀτέχνου τῶν λεξικῶν σφυροκοπίας. Ἐπιτρέπεται εἰς τὰς καθ' ἑαυτὸ ἐπιστήμας, τὴν γεωμετρίαν, τὴν φυσικὴν, τὴν ἰατρικὴν, τῶν ὁποίων πρῶτοι διδάσκαλοι ἐχρημάτισαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἐπιτρέπεται εἰς ταύτας νὰ λαμβάνωσι παρὰ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ ὅρους πρὸς ὀνομασίαν τῶν νεωτέρων προσκτήσεων ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν ἀφῃρημένων ἰδεῶν ἢ τῶν νόμων τῆς φύσεως. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Michel Chasles, τὸν ἐξακολουθοῦντα τὴν σειρὰν τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Εὐκλείδου, νὰ δανείζηται παρὰ τοῦ μεγίστου ἐκείνου γεωμέτρου ὅρους γλώσσης τοσοῦτον προσφυοῦς εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀκριβολογίαν. Τῷ ἐπιτρέπεται καὶ νέους τινας ὅρους νὰ προσθέσῃ εἰς τὸ ἀρχαῖον ὀνοματολόγιον, ὅπως ἐφαρμόσῃ αὐτὰς εἰς ἀνακαλύψεις νέας. Ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ Cuvier, ὁποῖος ὁ Milne Edwards, νὰ συνεχίζωσι τὰ ζωολογικὰ αὐτῶν ὀνοματολόγια πρὸς τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ἢ τοῦ Θεοφράστου. Ὅτε ὁ ὀρυκτολόγος Daubrée ἐπικαλεῖται τὴν ὁδηγίαν Ἑλληνιστοῦ τινος περὶ τὴν ἐκλογὴν συνθέτων Ἑλληνικῶν

Digitized by Google

λέξεων πρὸς ἁπλοποίησιν τοῦ δυσκόλου ὀνοματολογίου τῶν μετεωροειδῶν, οὐδαμῶς παρεκβαίνει τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ· διότι μένει ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπιστήμης, ἀποτείνεται δὲ εἰς ἐκλεκτὸν κύκλον ειδικῶν λογίων. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοιαύτας ἔτι περιστάσεις ἀνάγκη νὰ γίνηται μετὰ περισκέψεως ἡ ἐκλογή· ἀνάγκη νὰ ἐκφράζωσιν αἱ λέξεις συντόμως ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζονται, ὁπότε δὲν ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ὁρισμούς, ὅπερ ἀδύνατον σχεδόν. Συνειθίσαμεν πρὸ μακροῦ τὸν *τηλέγραφον*, ἀπ' αὐτοῦ δὲ ἄνευ πολλοῦ κόπου κατήλθομεν εἰς τὸ *τηλέφωνον* καὶ τὸ *φωνόγραφον*. Δισκολεύομαι ὅμως νὰ παραδεχθῶ τὸ *μικρόφωνον*. Ἀφοῦ δ' ἔχει τὴν ἀκοὴν τοσοῦτον λεπτήν, τολμῶ νὰ τῷ εἴπω, μετὰ πλείστου πρὸς τὸν ἐφευρέτην πατέρα του σεβασμοῦ, ὅτι κακῶς τὸ ἐβάπτισαν. Καθότι μικρόφωνον σημαίνει ὅτι ἔχει μικρὰν φωνήν, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο μεγαλύνει τὴν φωνήν. Πρὸ πάντων δὲ ἂς ἀποφεύγωμεν τὰς μακρὰς ὀνομασίας ὁπότε ἀπὸ τοῦ σπουδαστηρίου τοῦ ἐπιστήμονος προώρισται νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ ἐργοστάσια τῶν βιομηχάνων· διότι τότε ἡ χρῆσις βεβαίως θ' ἀποκόψῃ δύο ἢ τρεῖς συλλαβὰς ἀπ' αὐτῶν. Τοιουτοτρόπως ἡ *χρωμολιθογραφικὴ* εἰκὼν μετεβλήθη εἰς τὸ σύντομον chromo καὶ οὕτω καλεῖται παρά τε τοῦ τεχνίτου, ὅστις κατασκευάζει καὶ παρὰ τοῦ ἐμπόρου, ὅστις πωλεῖ αὐτήν.

Ἐν συνόλῳ, Κυρίαι καὶ Κύριοι, βεβαιώθητε ὅτι οἱ καθηγηταὶ τῆς Ἑλληνικῆς οὐδαμῶς ἀρέσκονται εἰς τὰς καταχρήσεις ταύτας διὰ τῶν ὁποίων σχίζονται τὰ ὦτα καὶ συγχύζεται ὁ νοῦς ὑμῶν. Πρὸς τοὺς ἐραστὰς τοιούτων νεωτερισμῶν ἀείποτε λέγουσι: Ἐὰν ἔχητε χρείαν ὅρου νέου πρὸς διάκρισιν νέου ἀντικειμένου, προστρέξατε κατὰ πρῶτον εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ἐν ἐλλείψει δὲ τῆς γαλλικῆς εἰς τὴν λατινικήν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ ἡμετέρα γλῶσσα ἠρύσθη τὰ κυριώτερα αὐτῆς στοιχεῖα. Μὴ προσφεύγετε δὲ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν εἰμὴ ἀφοῦ ἀποτύχωσι πάντως αἱ εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν λατινικὴν ἔρευναι ὑμῶν. Ἐλεήσατε τοὺς ἡμετέρους τεχνίτας, οἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐννοῶσι τὰς ὀνομασίας τῶν ἐργαλείων, τῶν ὁποίων χρῶνται τοσοῦτον ἐπιδεξίως. Ἐλεήσατε τὰ τέκνα ἡμῶν, καὶ μὴ ἀποκαθιστᾶτε ἀπεχθῆ εἰς αὐτὰ τὴν Ἑλληνικήν, καθ' ἣν ἡλικίαν ἀρχίζομεν νὰ τοῖς τὴν διδάσκωμεν.

Ἀλλ' ἀρκοῦσιν αἱ μακραὶ αὗται παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας ὅμως ἐπεθύμουν νὰ ἐκμυστηρευθῶ πρὸς ὑμᾶς. Μετὰ τὰς λέξεις ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ πράγματα.

Ἐν τῇ καταπληκτικῇ ποικιλίᾳ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως ἐκθεμάτων τῆς βιομηχανίας, καὶ ἰδίως τῶν μηχανῶν, πανταχοῦ ἀνεύρισκέ τις τὰ ἴχνη τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας καὶ τῶν παραδόσεων αὐτῆς, δυσχερὴς δ' ἀποβαίνει ἡ καθ' ἅπαντας τοὺς ἑλιγμοὺς αὐτῆς ἀνίχνευσις τῆς τοιαύτης τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπιδράσεως. Ἐν τῷ τμήματι τῶν μηχανῶν ἐπιτρέψατέ μοι, καθ' ὃ Ἑλληνιστής, νὰ παραμείνω ἐνώπιον τῆς χειροβαλίστρας, ἐν μέσῳ τῶν ἀριστουργημάτων ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ μηχανουργὸς Albert Piat ἐτιμήθη ἐπαξίως διὰ μεγάλου μεταλλίου. Ἡ χειροβαλίστρα (εἶδος τοξιβαλίστρας) περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος μηχανικοῦ Ἥρωνος τοῦ Ἀλεξανδρέως. Ὁ ἀρχαῖος συνάδελφός μου Vincent ἐπεχειρίσθη, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περιγραφῆς ταύτης, νὰ κατασκευάσῃ χειροβαλίστραν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του ἕτερος μαθηματικὸς καὶ μηχανικός, ὁ Κ. Piat, ἀναλαβὼν ἐπιτυχῶς τὸ ἔργον κατώρθωσε νὰ φέρῃ ἀκέραιον ἐνώπιον ἡμῶν ἓν τῶν μᾶλλον ἀξιοπεριεργοτέρων μηχανημάτων τοῦ *πυροβολικοῦ* τῶν ἀρχαίων. Αἱ τοιαῦται κατ' ἀναστροφήν, οὕτως εἰπεῖν, ἀνακαλύψεις, ἔχουσιν ἀληθῶς πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἀποκαλύπτουσι τὸν βαθμὸν τῆς ἀρχαίας ἐπιστήμης καὶ τὴν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἐπιτυχίαν αὐτῆς, πρὶν ἢ αἱ νεώτεραι ἐφευρέσεις, οἷα ἡ τῆς πυρίτιδος, δώσωσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον νέα μέσα ἐνεργείας, ἀτυχῶς δὲ καὶ καταστροφῆς συνάμα. Ἐνθυμοῦμαι ὅτε ἐντὸς τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Κ. Piat ἐγένετο ἡ πρώτη δοκιμὴ τῆς μόλις στηθείσης χειροβαλίστρας, μολυβδοκόνδυλον ἐκσφενδονισθὲν ἀπ' αὐτῆς διετρύπησεν ἐπενδύτην κρεμάμενον ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰς μέτρων τινων ἀπόστασιν· εἰς δὲ τῶν ἐργατῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Κ. Piat εἶχεν ἐνθουσιάσει ὑπὲρ τοῦ ἔργου εἰς τὸ ὁποῖον τοὺς καθωδήγει, ἀνεφώνησε: «Ἰδοὺ τὸ πρῶτον βέλος τὸ ὁποῖον ἡ μηχανὴ αὕτη ρίπτει μετὰ δύο χιλιάδας ἔτη!» Δὲν ἀρέσκει εἰς ὑμᾶς, Κυρίαι καὶ Κύριοι, ὁ ἀφελὴς οὗτος ἐνθουσιασμὸς τοῦ Παρισινοῦ ἐργάτου, ὅστις οὐχὶ μόνον διὰ τῶν χειρῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς καρδίας καὶ διὰ τῆς διανοίας παρακολουθεῖ τὴν ἐργασίαν τοῦ φιλολόγου καὶ τοῦ συμπαθοῦς ἐργοστασιάρχου αὐτοῦ;

Δὲν δύναμαι, Κυρίαι καὶ Κύριοι, νὰ ὑποκρύψω τὴν ἀγάπην μου πρὸς τὸ γόνιμον πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, νομίζω δὲ ὅτι ἀνευρίσκω τὰ ἴχνη αὐτοῦ καὶ ὅπου ὑμεῖς δὲν ὑποπτεύεσθε. Τὸ Αἰγυπτιακὸν ἐν τῇ Ἐκθέσει μέγαρον περιεῖχεν εἰκόνας καὶ σχέδια τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, τὴν ὁποίαν εἴχομεν ἤδη περιεργασθῆ καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ 1867, ὁπότε ὁ Κ. Λεσὲψ ἐπέδειξε τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ ἐπιχειρήματος τὴν ἐπιτυχίαν. Ἀλλὰ ἡ πρώτη ἰδέα διώρυγος, συνενούσης τὴν Μεσόγειον μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, δὲν εἶναι οὐδαμῶς νέα. Ἀνέρχεται μέχρι τῆς 6ης πρὸ Χ. ἑκατονταετηρίδος, μέχρι τοῦ Βασιλέως Νεχὼ ἢ Νεχαώ, ὅστις ἤνοιξε διώρυγα μεταξὺ τοῦ Σουὲζ καὶ τοῦ Ζαγαζίκ, πρὸς τὴν μεσημβρινὴν τοῦ Δέλτα ἄκραν, ὁπόθεν τὰ πλοῖα διὰ τοῦ Νείλου ἀνήρχοντο ἕως τῆς Μεσογείου.

Digitized by Google

Ἀλλ' ὁ Αἰγύπτιος οὗτος βασιλεὺς ἦτο εἷς ἐκ τῶν πρώτων ἐλθόντων εἰς συνάφειαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὅσῳ δ' ἐπιδέξιοι καὶ ἂν ὑπῆρξαν περὶ τὰς τέχνας οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι, ὑποπτεύομαι ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη τῆς διὰ διώρυγος συνενώσεως τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης μετὰ τοῦ Νείλου ἐνεπνεύσθη εἰς τὸν Αἰγύπτιον παρὰ συμβούλου ἐκ Κορίνθου ἐλθόντος ἢ ἐξ Ἀθηνῶν. Τοῦτο δὲ μ' ἐνθυμίζει ὅτι Ἕλλην γεωγράφος, ὁ περιώνυμος Στράβων, ἀφηγεῖται τὸν ἀπόπλουν θαλασσοπόρων ἀπὸ τῆς δυτικῆς ἄκρας τῆς Ἰβηρίας, τῆς σημερινῆς Ἰσπανίας, πρὸς εὕρεσιν νέας πρὸς τὴν Ἰνδικὴν ὁδοῦ, διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἡ ἐπιχείρησις ἀπέτυχε, διότι ἡ ναυτικὴ πυξὶς ἦτο ἄγνωστος εἰσέτι, τὰ δὲ τρόφιμα ἐξηντλήθησαν. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀποπείρᾳ τῶν τολμηρῶν ἐκείνων προδρόμων τοῦ Κολόμβου νομίζω ἐπίσης ὅτι ἀνευρίσκω τὴν φιλοπράγμονα τῶν Ἑλλήνων δρα στηριότητα. Ὡς πρὸς τὸν Κ. Λεσὲψ, κατάγεται μὲν οὗτος ἐξ ἀρχαίου Βεαρνικοῦ (du Béarn) οἴκου, ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες διέβησαν, λέγεται, ἐκ τῆς Γασκωνίας, τινὲς δὲ τῶν τῆς χώρας ἐκείνης φιλοπατρίδων λογίων διατείνονται ὅτι εὗρον ἐν αὐτῇ τὰ ἴχνη Ἑλληνικῶν ἀποικισμῶν. Δὲν θέλω νὰ ὁρκισθῶ περὶ τούτου, ἀλλὰ τίς οἶδεν ἐὰν δὲν ὑπάρχωσι σταγόνες τινὲς αἵματος Ἑλληνικοῦ εἰς τὰς φλέβας τῆς εὐγενοῦς ταύτης οἰκογενείας, ἥτις ἐπέπρωτο νὰ παράσχῃ εἰς τὴν Εὐρώπην ἕνα τῶν πρωτίστων ὑποκινητῶν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ;

Εἰς τὰς στοὰς ἰδίως τοῦ Τροκαδέρου ἠδύνατό τις νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον διαδοχὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν σχολῶν τῶν μέσων αἰώνων καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων. Αἱ στοαὶ αὗται ἀπετέλουν ἀληθὲς μουσεῖον, ἐν ᾧ ἀνευρίσκετο ἀνὰ πᾶν βῆμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἡ ἐπήρεια. Παρὰ τὰ συντρίμματα τῶν καλλιτεχνημάτων ἅτινα διέσωσεν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς Δωδώνης Ἕλλην ἐξ Ἠπείρου, ὁ Κ. Καραπάνος, ἔβλεπέ τις ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς ἀρχαίας ἡμῶν Γαλατίας τὰ σημεῖα τῆς πρώτης ἀπομιμήσεως τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης. Παρὰ προτομὴν ἀρχαϊκὴν ἀνήκουσαν εἰς φιλάρχαιον οὗτινος λησμονῶ ἤδη τὸ ὄνομα, ὑπῆρχε προτομὴ ἑτέρα, ἀποδιδομένη παρὰ τῶν εἰδότων εἰς τὸν Φειδίαν αὐτόν. Ἡ προτομὴ αὕτη ἀνευρεθεῖσα μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τοῦ Παρθενῶνος, παριστῶσα δὲ κεφαλὴν Νίκης, παρέχει εἰς ἡμᾶς εὐκαιρίαν νὰ παραβάλωμεν τὴν πιστὴν τῆς φωτογραφίας ἀπεικόνισιν πρὸς τὴν ἀκούσιον ἐνίοτε ἀπιστίαν τῶν ἀρχαιοτέρων ἰχνογράφων. Ἔχομεν τῷ ὄντι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος ἰχνογράφημα τῆς κεφαλῆς ταύτης, κατὰ δὲ τὸ 1855 ὁ Léon Laborde παρενέβαλε φωτογραφίαν αὐτῆς ἐν τῷ συγγράμματί του περὶ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν 14ην, 15ην καὶ 16ην ἑκατονταετηρίδα, συγγράμματι εἰρωνικῶς ἀφιερωθέντι «πρὸς ἅπαντας τοὺς Βανδάλους συλητάς, ἀκρωτηριαστὰς καὶ ἐπισκευαστὰς τῶν ἀρχαίων μνημείων, εἰς ἔνδειξιν βαθείας ἀγανακτήσεως.» Ἡ πρώτη τῶν δύο τούτων εἰκόνων παριστᾷ χαρίεσσαν κεφαλὴν συγχρόνου παρισινῆς, ἐνῷ ἡ δευτέρα, ἡ ἀληθής, διατηρεῖ τὸν ἰδανικὸν ἐκεῖνον τύπον κάλλους, τὸν συνδυάζοντα τὴν χάριν μετὰ τῆς σοβαρότητος καὶ ἀποτελοῦντα τὴν ἐντέλειαν τῆς ἑλληνικῆς γλυπτικῆς. Ἡ κοσμία αὕτη καὶ εὐγενὴς χάρις ἀνευρίσκεται εἰς τὰ παρακείμενα πολυάριθμα εἰδώλια, τὰ ἐσχάτως ἀνευρεθέντα ἐντὸς τῶν τάφων τῆς ἐν Βοιωτίᾳ Τανάγρας. Ταῦτα δὲ κατεσκεύαζον τεχνῖται ἄσημοι, οὐδενὸς τῶν ὁποίων διετηρήθη τὸ ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης, καὶ οἵτινες ἐκαλοῦντο ἁπλῶς *χυρόπλαθοι*, ἢ *κυροπλάσται*, δηλαδὴ κατασκευασταὶ *κουκλῶν*. Τοσοῦτον ἦτο διαδεδομένον τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ ἐν τῇ προνομιούχῳ ἐκείνῃ φυλῇ, καὶ μέχρι τῶν ταπεινοτέρων τῆς βιομηχανίας στρωμάτων.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἶναι ἀληθεῖς θησαυροὶ τοὺς ὁποίους οἱ καλλιτέχναι καὶ οἱ ἐρασταὶ τοῦ καλοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἀφήρπασαν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἑλλάδος. Δυσχερὴς ἡ ἀπαρίθμησις ὅσων ἐξ αὐτῶν κοσμοῦσι τὰ ἡμέτερα καὶ τὰ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης μουσεῖα. Ἃς ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰ ἐκ τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου παριστώμενα ἤδη ἐνώπιον ὑμῶν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός.

Τινὲς τῶν Ἑλλήνων ἀκροατῶν μου, βλέποντες ἤδη ταῦτα ἀναμιμνήσκονται ἴσως μετὰ λύπης τῶν συμφορῶν τῆς πατρίδος αὐτῶν. Ἡ ζωφόρος, αἱ μετόπαι αὗται ἀπεσπάσθησαν τοῦ Παρθενῶνος, ἀπὸ τοῦ 1799 μέχρι τοῦ 1805, ὑπὸ τοῦ περιωνύμου λόρδου Ἔλγιν καὶ μετηνέχθησαν εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου βραδύτερον ἐπωλήθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ Βρετανικὸν μουσεῖον. Καὶ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ αἱ ἀρχαιολογικαὶ αὗται βιαιοπραγίαι προεκάλεσαν πολλῶν τὴν ἀγανάκτησιν, εὐγλώττως δ' ἐστηλιτεύθησαν ὑπὸ ὡραίων τινῶν στίχων τοῦ Βύρωνος. Πρό τινος δ' ἔτι κυρία τις ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἡ πριγκήπισσα Δώρα Ἰστριάς, γυνὴ εὐφυὴς καὶ πολυμαθής, ἐπανελάμβανε τὰς κατὰ τοῦ ἀγγλικοῦ βανδαλισμοῦ μομφὰς ἐν ἐπιστολῇ δι' ἧς μὲ ἐτίμησε. Τῇ ἀπεκρίθην ὅ,τι καὶ ἤδη λέγω πρὸς τοὺς ἐνώπιόν μου Ἕλληνας: Ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τοῦ Ἔλγιν, ἔκυπτε τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγόν, ἀγνοοῦσα καὶ ἀδιαφοροῦσα πρὸς τοὺς θησαυρούς, τοὺς ὁποίους οἱ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης ἐθαύμαζον ἐπ' αὐτῆς. Αὐτὸς ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν παρεῖχεν εἰς τὸν λόρδον Ἔλγιν τὴν ἄδειαν ν' ἀφαιρέσῃ ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν πᾶν ὅ,τι καλὸν ἢ ἀρχαῖον τῷ ἤρεσκε. Ἀλλὰ τὰ πρότυπα ταῦτα τῆς τέχνης, ἐναποτεθέντα ἐν ταῖς συλλογαῖς τῆς Δύσεως, μὴ δὲν συνετέλεσαν ὅπως ὑποθάλψωσι

Digitized by Google

παρ' ἡμῖν τὴν λατρείαν τῆς ἀρχαιότητος ; μὴ δὲν ἐμόρφωσαν τὰς νεωτέρας σχολὰς τῶν ἡμετέρων γλυπτῶν καὶ ἀρχιτεκτόνων; μὴ δὲν ἐχρησίμευσαν πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἀξίας καὶ αὐτῶν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας; Ἴσως πολλὰ τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκπατρισθέντων διεφυλάχθησαν οὕτως ἀπὸ τῆς καταστροφῆς. Μὴ λησμονῶμεν ὅτι τοῦ Βενετοῦ Μοροζίνη αἱ σφαῖραι ἔφερον τὴν ἐρήμωσιν ἐν τῇ Ἀκροπόλει κατὰ τὸ 1687 καὶ ἀνέτρεψαν τὸ στέγασμα τοῦ Παρθενῶνος, μεταβληθέντος εἰς πυρταποθήκην. Ὅθεν ἔχουσι ποικίλους οἱ Ἕλληνες λόγους ὅπως παρηγορῶνται διὰ τὸν τοιοῦτον πλουτισμὸν τῶν μουσείων τοῦ Λονδίνου ἢ τῶν Παρισίων, καὶ τὴν ἐκ τούτου προσγενομένην ζημίαν εἰς τὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν. Τοιουτοτρόπως ἐπηύξησε τὸ ἠθικὸν κῦρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ καθ' ἅπασαν τὴν Δύσιν, τὸ δὲ κῦρος τοῦτο, ἐνισχυόμενον ὑπὸ τῆς θέας τῶν ἔργων τῆς ἀρχαιότητος, συνετέλεσε μεγάλως πρὸς ἐξέγερσιν τῆς γενναιόφρονος συμπαθείας, ἥτις ἐξώθησε τὴν Εὐρώπην πρὸς ἀρωγὴν τῆς κατὰ τῶν Τούρκων ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος, καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀνεξαρτησίας ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ σήμερον δικαίως καυχᾶται.

Ἐγένετο ἆρά γε τῆς τοιαύτης ἀνεξαρτησίας χρῆσις, ὁποίαν ἡ κοινὴ ἐν Εὐρώπῃ γνώμη ἀπῄτει! Ἡμεῖς τε καὶ οἱ γείτονες ἡμῶν συχνάκις μεμφόμεθα τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τῷ ἀγόνῳ θορύβῳ τῶν βουλευτικῶν αὐτῶν συνελεύσεων, ἐπὶ τῇ μὴ μονιμότητι τῶν Κυβερνήσεων αὐτῶν, ἐπὶ τῇ ἀκράτῳ ἐπιδιώξει θέσεων δημοσίων καὶ ... προσοδοφόρων. Δὲν ἦλθον ἐνταῦθα ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἀπολογηθῶ ὑπὲρ αὐτῶν. Ἄλλως τε οἱ Ἕλληνες ἔκπαλαι εἶχον τὴν συναίσθησιν τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῶν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐπιδόσεως, οἱ δὲ ῥήτορες αὐτῶν ἔκπαλαι διεκήρυττον ὅτι «ὁ ἑλληνικὸς λαὸς προώρισται νὰ ἐπισύρῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.» Ὅ,τι δ' ὁ Αἰσχίνης ἔλεγε, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξασθενισθέντες ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν ὑπέκυπτον εἰς τὴν Μακεδονικὴν κυριαρχίαν, τὸ αὐτὸ ἐπανέλεγον καὶ ὁπότε ἡ ἀγέρωχος Ῥώμη τοὺς ἠπείλει. «Λέγουσιν, ἀνέκραζεν ὁ Κάτων, ὅτι οἱ Ῥόδιοι εἶναι ἀλαζόνες. Ἀλλ' ὑπάρχει λαὸς ἀλαζονικώτερος ἡμῶν ;» Δύο μετέπειτα ἑκατονταετηρίδας ὁ Πλίνιος ἀπεκάλει τοὺς Ἕλληνας, οὐχὶ ὅπως περιφρονήσῃ αὐτούς, φυλὴν ὑπὲρ πᾶσαν ἑτέραν ἀρεσκομένην εἰς τὰ ἑαυτῆς ἐγκώμια. Ἡ φυλὴ αὕτη ἐκχριστιανισθεῖσα ἔκτοτε διετήρησε τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο καὶ μεθ' ἁπάσας τὰς μακρὰς συμφορὰς καὶ ταπεινώσεις αὐτῆς. Δὲν ἀκούουσιν εὐχαρίστως οἱ Ἕλληνες τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν καὶ ἰδίως παρὰ ξένων, καὶ μάλιστα Γάλλων. Ὡς πρὸς τοῦτο ὅμως φοβοῦμαι, καθ' ἃ ἔλεγεν ὁ Κάτων, ὅτι πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ὁμοιάζομεν πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Τὸ δὲ κατ' ἐμέ, Κύριοι, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὑπουργικὰς μεταβολάς, χθὲς διατρέχων τὴν Ἐπετηρίδα τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου παρετήρουν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1834 ἕως τῆς σήμερον προσηγόρευσα τεσσαράκοντα ὑπουργούς. Ὑπολογίσατε τὸν μέσον ὅρον, κύριοι μαθηματικοί, καὶ εἴπητέ μοι ἐὰν ἐκ τοῦ ὑπολογισμοῦ δὲν ἐξάγεται μάθημα μετριοφροσύνης δι' ὅλους ἡμᾶς. Προτοῦ μεμφθῶμεν τοὺς ἄλλους ἂς ἐξετάσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ κατόπτρου. Ἡ Εὐρώπη ἔπραξε βεβαίως πολλὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ δικαιοῦται πολλὰ παρ' αὐτῆς νὰ προσδοκᾷ, δικαιοῦται πολλὰ εἰς αὐτὴν νὰ διδάξῃ, ἀλλ' ὀφείλει πρὸ πάντων διὰ τοῦ παραδείγματος νὰ διδάσκῃ. Ἂς προσπαθήσωμεν ἡμεῖς, ἰδίως, οἱ Γάλλοι νὰ παράσχωμεν εἰς αὐτὴν τὸ παράδειγμα τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς σταθερότητος ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἐλευθερίας, μὴ λησμονῶμεν δὲ τὰς δυσχερείας καθ' ὧν εἶχον καὶ ἔχουσι νὰ παλαίσωσιν οἱ Ἕλληνες ἀναπλάττοντες τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν, ἐπανορθοῦντες τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς βαρβαρότητος τὰ ἀποτελέσματα, ἐπανορθοῦντες δ' ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν ἠθικήν, οὕτως εἰπεῖν, καταστροφήν, τὴν ὁποίαν αἰῶνες δουλείας ἐπέφερον. Ἁρμόζει εἰς ἔθνος μέγα καὶ ἰσχυρόν, οἷον τὸ ἡμέτερον, ν' ἀποβλέπῃ ἀείποτε συμπαθῶς πρὸς τὸ μικρὸν ἔθνος εἰς τὸ ὁποῖον τοσαύτας ὀφείλουσι χάριτας οἱ Χριστιανικοὶ λαοί, οὗτινος δὲ καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἐρείπια περιβάλλονται ὑπὸ τῆς ἀφθάρτου αἴγλης ἐνδόξων ἀναμνήσεων.

Ἐν Παρισίοις, Φεβρουάριος 1879. Δ. Β.

Αἱ ἑπόμεναι σελίδες μετεφράσθησαν ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἐδμόνδου Τεξιέρου, τοῦ ἐπιγραφομένου «Τὰ ἐνεστῶτα.» Τὴν παρατιθεμένην κατωτέρω ἐπιστολὴν ὑποτίθεται γράφων νέος Πέρσης, ἀκόλουθος τῆς ἐν Παρισίοις πρεσβείας τοῦ Σάχου, πρός τινα ἐν Τεχεράνῃ φίλον. Σ. τ. Δ.

Ο ΟΥΣΒΕΚ ΧΑΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΕΣΣΙΡΙΝ

Ἔστωσαν τὰ ῥόδα Σου πάντοτε ἀνθισμένα. Ἀφ' οὗ διήλθομεν ἀπείρους σελήνας ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἀφρίζοντος ἵππου, ἐφθάσαμεν εἴς τινα πόλιν, ἥτις, καθ' ἃ ἤκουσα, εἶναι ἡ τρίτη τῆς Αὐτοκρατορίας, καλεῖται δὲ Μασσαλία. Ὁ λαὸς συνηγμένος μᾶς περιέμενε, καὶ μετ' ἀγαλλιάσεως μᾶς ὑπεδέχθη.—Φαντάσου ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου τούτου ἐξελέξαντο διὰ τὴν ἐνδυμασίαν των τὰ πένθιμα χρώματα, ἅτινα φοροῦσιν εἰς τὰς κηδείας τῶν Σάχηδων οἱ μυρολόγοι τοῦ Τεχεράν. Ἔχουσι δ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των στρογγύλα τινα πράγματα, ὁμοιάζοντα μὲ καπνοδόχους. Δὲν εἶδον τίποτε γελοιότερον ἀπὸ τὴν θέαν Εὐρωπαίου, καὶ ἀπορῶ πῶς αὐτοὶ οἱ Γάλλοι, τῶν ὁποίων ὅλα τὰ βιβλία ἐπαινοῦσι τοὺς ὡραίους τρόπους, δύνανται νὰ ἔχωσι τὴν ἐλαχίστην χάριν, περιβεβλημμένοι μὲ ἔνδυμα ἀπολῆγον εἰς ὀξὺ ὡς ἡ οὐρὰ τοῦ πτηνοῦ. Ὅσον διὰ τὰς γυ-

Digitized by Google

ναῖκας, ὅλαι εἰσὶ στρεβλωμέναι.—Φαντάσου τὴν ἀπορίαν μου ὅταν ὁ διερμηνεύς μου, εἰς ὃν ἐφανέρωσα τὴν λύπην μου ἐπὶ τούτῳ, μὲ εἶπεν ὅτι αἱ Γαλλίδες δὲν εἶναι ἐκ φύσεως στρεβλότεραι τῶν ἡμετέρων γυναικῶν, ἀλλ' ὅτι στρεβλοῦνται οὕτως ὑπείκουσαι εἴς τινα σύμβασιν καλουμένην συρμόν, ἀγνοῶ ὑπὸ τίνος ἐπιβαλλομένην. Ἐγνώριζον ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν ἀγνώστοις χώραις ἄγριαι φυλαί, ὧν αἱ γυναῖκες ἀσχημίζονται ἑκουσίως δι' ἐγχειρίσεων ἐπὶ τῆς ῥινός, ἀλλ' οὐδέποτε ἤθελον φαντασθῆ ὅτι αἱ Γαλλίδες, αἱ θεωρούμεναι ὡς αἱ χαριέστεραι καὶ μᾶλλον φιλάρεσκοι τῶν Εὐρωπαίων γυναικῶν, ἤθελον μιμηθῆ τὴν βάρβαρον ταύτην συνήθειαν.

Μόλις ἀπεβιβάσθημεν εἰς Μασσαλίαν, εἰσήλθομεν εἰς μικρὰ δωμάτια ἐπὶ τροχῶν ἱστάμενα, καὶ μέγα τι ζῶον, ἀποπνέον πῦρ διὰ τοῦ στόματος καὶ καπνὸν διὰ τῆς ῥινός, ἀφῆκε φωνὴν ἠχηρὰν καὶ ἤρξατο φεῦγον μετὰ παραδόξου ταχύτητος, σῦρον μετ' αὐτοῦ περίπου εἴκοσιν οἰκίας τρεχούσας. Ἡ πτῆσις τῆς χελιδόνος μόλις δίδει ἰδέαν τῆς ταχύτητος ἡμῶν. Δὲν δύναμαι λοιπὸν νά σε πληροφορήσω περὶ τῆς θέας τοῦ τόπου. Δὲν ἔβλεπον καθ' ὅλον τὸ διάστημα εἰμὴ μεγάλα δένδρα, ἀπερχόμενα ὄπισθεν ἡμῶν καὶ ὑψοῦντα τοὺς βραχίονας πρὸς τὸν οὐρανόν. Οἱ Εὐρωπαῖοι ταξειδεύουσι μόνον καὶ μόνον ὅπως φθάσωσι, καὶ πάντοτε φθάνουσιν, ἐκτὸς ἐὰν τὸ μέγα ζῶον ὅπερ ἕλκει τὰς οἰκίας διαρραγῇ καθ' ὁδόν, καθὼς κανόνιον γέμον πυρίτιδος.—Τότε πληγόνει τοὺς ὁδοιποροῦντας, ὅταν δὲν τοὺς φονεύει· οἱ πληγωμένοι ἀπευθύνονται εἰς τοὺς δικαστάς, οἵτινες καταδικάζουσι τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ ζώου ν' ἀποζημιώσωσι διὰ ποσοῦ τινος χρημάτων τοὺς ἀπολέσαντας τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα.—Φαίνεται ὅτι εἰς αὐτὸν τὸν τόπον τὰ χρήματα ἰατρεύουσι θαυμάσια ὅλας τὰς πληγάς.

Ἅμα ἀφίχθημεν εἰς Παρισίους, τὴν ἀντίζηλον ταύτην τῆς ἡμετέρας πόλεως τοῦ ἡλίου, μᾶς ὡδήγησαν εἰς μεγάλην τινὰ αἴθουσαν καλῶς φωτισμένην, καλουμένην Ἰταλικὸν θέατρον.—Πέριξ τῆς αἰθούσης ταύτης εὑρίσκονται κιβώτια ἐν οἷς συσφίγγονται τέσσαρα ἢ πέντε ἄτομα, καίτοι δύο μόλις εὐχερῶς δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν. Οἱ Χάναι καὶ οἱ Ἀγάδες τῆς Δύσεως κλείονται τρὶς τῆς ἑβδομάδος ἐντὸς τῶν κιβωτίων τούτων, ὅπως ἀκούσωσιν ἐν μέσῳ τῆς πυκνῆς καὶ ἀνυποφόρου θερμότητος γυναῖκάς τινας καὶ ἄνδρας ἱσταμένους ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ψάλλοντας εἰς γλῶσσαν τὴν ὁποίαν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀκουόντων δὲν ἐννοοῦσιν. Ἐκείνη ἡ σύμβασις περὶ ἧς ἀνωτέρω σὲ ὡμίλουν ἀπαιτεῖ ὥστε οἱ πλούσιοι νὰ διασκεδάζωσι τοιουτοτρόπως.—Τὸ ἐνοίκιον ἑνὸς ἐξ αὐτῶν τῶν κιβωτίων κοστίζει ἀκριβότερα, ἀναλόγως, ἢ ὅτι τὸ ἐνοίκιον ὁλοκλήρου οἰκίας· ἀλλ' ὅταν τις κέκτηται θεωρεῖον εἰς τὸ Ἰταλικὸν θέατρον λαμβάνει εὐθὺς ὑπόληψιν, καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἡ ὑπόληψις ἀγοράζεται, ὅπως τὰ πάντα. Ἐδῶ ὁ ἄνθρωπος ἀξίζει ἀναλόγως τῶν χρημάτων ὅσα ἔχει.—Ὁ δεῖνα ἀξίζει ἓν ἑκατομμύριον, ὁ ἄλλος δύο ἑκατομμύρια· ὁποῖος δὲν ἔχει τίποτε δὲν ἀξίζει πολύ, καὶ βλέπω ὅτι ἔκαμα κάλλιστα νὰ παραλάβω, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου, σάκκον πλήρη ῥουπίων.

Ἄλλην ἡμέραν θὰ σὲ ὁμιλήσω περὶ τοῦ Χρηματιστηρίου, μεγάλης οἰκίας μὲ στήλας, ἥτις ὁμοιάζει ὀλίγον τοὺς ναούς μας· εἶναι δὲ ἀγορά, ἐν ᾗ συνάζονται καθ' ὡρισμένην τινὰ ὥραν διὰ νὰ πωλήσωσιν ὅ τι δὲν ἔχουσι καὶ ν' ἀγοράσωσιν ὅ τι δὲν ὑπάρχει.—Ἐκεῖ ὁμιλεῖται γλῶσσα ἄγνωστος εἰς τὸν λοιπὸν κόσμον.—Ἕκαστος πλησιάζων τὸν ἄλλον ἐρωτᾷ: «ποῦ εὑρίσκονται τὰ χρεώγραφα;» Φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ τρόπος τοῦ χαιρετᾶν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν.

Δὲν σὲ κρύπτω ὅτι μετέβην εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν τῶν νυκτερινῶν ἑορτῶν, τὰς ὁποίας ὀνομάζουσι χορούς. Ἡ στενοχωρία ἦτον ὑπερβολική· ἕκαστος ἐπάτει τοὺς πόδας τοῦ γείτονος, καὶ ἀδύνατον νὰ γυρίσῃ τις χωρὶς νὰ κτυπήσῃ τὸν ἄλλον. Μὲ εἶπον ὅτι ὅσον μεγαλειτέρα ἡ στενοχωρία τόσον εὐμορφώτερος ὁ χορός. Καὶ αὐτὸ τὸ ἀπαιτεῖ ὁ συρμός, καὶ μεταξύ μας ἂς ὁμολογήσωμεν ὅτι αὐτὸς ὁ συρμὸς εἶναι πολὺ παράξενος ἄνθρωπος.—Εἶδον ἐκεῖ ἄνδρας οἵτινες ἔμειναν ὅλην τὴν νύκτα στενοχωρημένοι εἰς μίαν γωνίαν. Ἐβαρύνοντο καθ' ὑπερβολήν, ἀλλὰ ἐμειδίων μὲ τὴν ἄκραν τῶν χειλέων, διὰ νὰ κρύψωσι τὰ *χασμήματά* των καὶ ἔλεγον δυνατὰ ὅτι ποτὲ δὲν εὑρέθησαν εἰς ὡραιοτέραν συναναστροφήν.—Αἱ γυναῖκες ἦσαν ἄπειραι καὶ τόσον ἐλαφρὰ ἐνδεδυμέναι ὥστε δὲν ἐσκέφθην κἂν νὰ παρατηρήσω τὸ χρῶμα τοῦ φορέματός των.—Ὁποία λευκότης. Ὁποῖοι ὡραῖοι ὦμοι. Μία τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἔρριψεν ἐπ' ἐμοῦ ἐπανειλημμένως βλέμματα τόσον φλογερὰ ὥστε ἤθελα δράμει νὰ τὴν φιλήσω, ἐὰν δὲν μὲ ἔλεγον ὅτι τοῦτο δὲν ἐπετρέπετο, καθόσον ἤθελε βλάψει ὄχι μόνον τὴν ὑπόληψιν τῆς κυρίας, ἀλλὰ προπάντων τὸ χρῶμα καὶ τὸ πρόσωπόν της, σχηματιζόμενα ἀπὸ διπλοῦν χρῶμα φαρμακευτικῶν οὐσιῶν, ἐξ ὧν τὰ συνηθέστερα εἶναι τὰ καλούμενα λευκὸν μαργαριταρίου καὶ καρμῖνον.

Ἠθέλησα ἐπίσης νὰ παρευρεθῶ εἰς διασκέδασιν ἄλλου εἴδους, ἀλλὰ πολὺ ζωηροτέραν· τὸν χορὸν τῆς Ὄπερας. Φαίνεται ὅτι εἰς αὐτὸν τὸν χορὸν τρέχουσιν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, καθότι εἶδον μεγίστην αἴθουσαν φωτιζομένην ὑπὸ τριάκοντα ἡλίων ἐκ κρυστάλλου καὶ ἀνθρώπους ὅλων τῶν χωρῶν περιδινίζοντας ὅλην τὴν νύκτα καθὼς οἱ ἡμέτεροι δερβίσαι. Ὑπῆρχον μεταξὺ τοῦ ἀλλοκότου τούτου συρφετοῦ καὶ ἄνθρωποι τοῦ τόπου μας καὶ τοῦτο εἶδον μὲ ἀπορίαν· ἀλλὰ τοὺς ἐγνώρισα εὐκόλως ἐκ τῶν χρυσοϋφάν-

Digitized by Google

των φορεμάτων καὶ τῶν κωνοειδῶν πίλων. Ἡ εὐκοσμία ἀπαιτεῖ ὥστε αἱ γυναῖκες εἰς τὰ μέρη ταῦτα νὰ φέρωσιν ἐπὶ τοῦ προσώπου τεμάχιον ὑφάσματος μαύρου ἢ κυανοῦ, καλουμένου λύκου· ἀλλ' ἐὰν τὸ πρόσωπόν των κρύπτεται, οἱ ὦμοι εἶναι ἐντελῶς ἀσκεπεῖς.—Νέα τις γυνὴ ἦλθε πρὸς ἐμὲ καὶ ἐτόλμησα νὰ τῇ ἀπευθύνω τὸν λόγον. «Ἄνθος τῶν ἐαρινῶν νυκτῶν, εἶπον, τί ἀπαιτεῖς ἀπὸ τὸν θεράποντά Σου;» Μοὶ ἀπεκρίθη τοὺς ἑξῆς λόγους· «Μὲ πληρόνεις τὸ δεῖπνον;»

Ἰδοὺ αἱ πρῶταί μου ἐντυπώσεις ἀφ' ὅτου ἔφθασα εἰς τὸ Τεχεράν τῆς Γαλλίας. Ἠρώτησα πῶς ἠμπορῶ νὰ σοὶ πέμψω τὴν παροῦσαν καὶ ἔμαθον ὅτι ἀρκεῖ νὰ τὴν ρίψω εἰς μικρὰν ὀπὴν ἐπὶ τῆς θύρας ἐμπόρου πωλοῦντος σάκχαριν καὶ κανέλλαν καὶ καλουμένου παντοπώλου.—Μανθάνω δὲ ὅτι ἄνθρωπός τις φορῶν πῖλον δερμάτινον θὰ ἔλθῃ νὰ τὴν παραλάβῃ καὶ νὰ Σὲ τὴν στείλῃ.—Ὅλα αὐτὰ μὲ φαίνονται λίαν ἀπίθανα.

Χαῖρε, καὶ βλέπε πάντοτε τὰς νύμφας Οὐρὶ εἰς τὰ ὄνειρά Σου.

Παρίσια, τὴν 22 τῆς σελήνης Γιμμάδτ. ΟΥΣΒΕΚ.

ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ ΗΜΙΟΝΟΥ

Εἰς τὰ περὶ μακροβιότητος ἀνθρώπων καὶ ζώων ποικίλα παραδείγματα, ἅτινα ἀναφέρει ἡ ἀξιόλογος πραγματεία τοῦ κ. Δ. Κ. Κυριακοπούλου, ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ **161** ἀριθμῷ τῆς *Ἑστίας*, ἂς προστεθῇ, ἐὰν μὴ ἀπαρέσκῃ τῇ Διευθύνσει τῆς *Ἑστίας*, καὶ τὸ περί τινος ἐν Ἀθήναις ἡμιόνου, ὅστις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους, ἔζησεν ὀγδοήκοντα ἔτη. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ ἡμιόνου τούτου ἱστορημένα εἶναι κάπως περίεργα, νομίζομεν ὅτι θέλομεν προξενήσει εὐχαρίστησίν τινα τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Ἑστίας*, αὐτολεξεὶ γνωστοποιοῦντες αὐτοῖς τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ὁ Ἀριστοτέλης μνημονεύει τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἡμιόνου. Τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ ἀπαντᾷ ἐν τῷ ἕκτῳ βιβλίῳ τῆς περὶ Ζώων Ἱστορίας τοῦ σοφοῦ Σταγειρίτου, ἔχει ὧδέ πως: «Ζῇ δὲ ἡμίονος ἔτη πολλά. Ἤδη γάρ τις βεβίωκε καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη· οἷον Ἀθήνησιν ὅτε τὸν νεὼν ᾠκοδόμουν· ὃς καὶ ἀφειμένος διὰ γῆρας, συναμπρεύων παραπορευόμενος παρώξυνε τὰ ζεύγη πρὸς τὸ ἔργον· ὥστ' ἐψηφίσαντο μὴ ἀπελαύνειν αὐτὸν τοὺς σιτοπώλας ἀπὸ τῶν τηλιῶν.»

Περὶ τοῦ ἡμιόνου τούτου ἔχουσι γράψει μετὰ καὶ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ ἕτεροι συγγραφεῖς, ὁ Πλίνιος, ὁ Αἰλιανός, ὁ Ἀππιανὸς καὶ ὁ Πλούταρχος. Ὁ τελευταῖος οὗτος μάλιστα παρέχει ἡμῖν λεπτομερείας τινὰς οἱονεὶ ἐξηγητικὰς καὶ διορθωτικὰς τοῦ ἄνω παρατειθεμένου χωρίου τοῦ Ἀριστοτέλους. Πληροφορεῖ ἡμᾶς δῆλα δὴ ὅτι ὁ ναός, τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ὁποίου μνείαν ποιεῖται ὁ Ἀριστοτέλης, εἶναι ὁ ὑπὸ Περικλέους ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως κατασκευασθεὶς καὶ τῇ Παρθένῳ Ἀθηνᾷ ἀφιερωθείς, καὶ ὅτι ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, θαυμάσας τοῦ ζώου τὴν φιλοτιμίαν, οὐχὶ ἐψηφίσατο νὰ μὴ ἀποδιώκωσιν οἱ σιτοπῶλαι τὸν ἡμίονον προσερχόμενον, τροφῆς ἕνεκα, *ταῖς τηλίαις*,[1] ἀλλ' ὅτι οὗτος ἤθελε τρέφεσθαι δημοσίαις δαπάναις, ὡς ἐὰν ἦτον ἀθλητής, ὃν τὸ ἄχθος τῆς ἡλικίας καθίστα ἀνίκανον πλέον πρὸς τοὺς ἀγῶνας.[2]

Ἐν Ληξουρίῳ, 6 Φεβρουαρίου 1879.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Α. ΣΕΡΕΜΕΤΗΣ.

ΜΩΡΙΑΙ

α'. Τὸ νομίζειν ὅτι ὅσῳ πλειονά τις τρώγει τόσον γίνεται παχύτερος καὶ ρωμαλαιότερος.

β'. Τὸ νομίζειν ὅτι ὅσῳ πλείονας ὥρας οἱ παῖδες σπουδάζωσιν ἐν τῷ σχολείῳ τόσῳ ταχύτερον μανθάνουσιν.

γ'. Τὸ συμπεραίνειν ὅτι ἐὰν ὁ περίπατος εἶναι ὑγιεινός, ὅσῳ οὗτος γίνεται βιαιότερος καὶ μᾶλλον ἐξαντλητικὸς πλειότερον καλὸν παράγεται.

δ'. Τὸ νομίζειν ὅτι τὰς ὥρας τὰς ὁποίας ἀφαιρεῖ τις ἀπὸ τοῦ ὕπνου του τὰς κερδαίνει.

ε'. Τὸ θεωρεῖν ὅτι τὸ μικρότερον δωμάτιον τῆς οἰκίας εἶναι τὸ ἁρμόζον διὰ τὸν ὕπνον.

ς'. Τὸ φαντάζεσθαι ὅτι τὸ φάρμακον διὰ τοῦ ὁποίου θεραπεύεταί τις ἀμέσως εἶναι καλόν, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα.

ζ'. Τὸ διαπράττειν πρᾶξίν τινα ἥτις καθ' ἑαυτὴν φαίνεται βλαβερά, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ὁπωσδήποτε θέλει ὁ πράττων ταύτην διέλθῃ ἀτιμώρητος.

η'. Τὸ συμβουλεύειν ἄλλον νὰ λάβῃ φάρμακον τὸ ὁποῖον ἐδοκιμάσαμεν ἐφ' ἡμῶν, χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν οἱ ὅροι εἰσὶν οἱ αὐτοί.

θ'. Τὸ τρώγειν ἄνευ ὀρέξεως, ἢ τὸ ἐξακολουθεῖν τὸ φαγητὸν μετὰ τὸν κόρον, ἁπλῶς πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς γεύσεως.

ι'. Τὸ ἀποβάλλειν μέρος τῆς ἐνδυμασίας ἀμέσως μετὰ τὸν περίπατον, ἐνῷ ὁ ἁπλούστερος ἁμαξηλάτης γινώσκει ὅτι ἐὰν δὲν θέσῃ κάλυμμα ἐπὶ τοῦ ἵππου του ἅμα ὡς παύσῃ τὴν ἐργασίαν τὸν χειμῶνα, θέλει χάσει τοῦτον ἐκ πνευμονίας.[3]

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἵππων τῶν ὑπαρχόντων ἐν τῷ κόσμῳ, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν τῆς Κίνας καὶ Ἰαπωνίας, ἀνέρχεται εἰς 58 περίπου ἑκατομμύρια.

1. Τηλίαι: Πλεκτὰ καὶ κοῖλα κάνιστρα, τὰ ὁποῖα ἐγέμιζον οἱ σιτοπῶλαι ἐξ ἑκάστου τῶν ὑπ' αὐτῶν πωλουμένων σιτικῶν καρπῶν καὶ οὕτω καθ' ἑκάστην ἐξέθετον ἕκαστος ὡς δεῖγμα τοῦ πωλουμένου εἴδους ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ σιτοπωλείου. Αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσι καὶ σήμερον ἔτι οἱ σιτοπῶλαι ἐν Κεφαλληνίᾳ.
2. Ἴδε Πλουτάρχου «Πότερα τῶν ζώων φρονιμώτερα κτλ.»
3. Ἀθηναῖς.

Digitized by Google

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Εἷς τακτικὸς πελάτης καφενείου πρὸ τὸν διευθυντὴν αὐτοῦ:

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριέ μου· ὁ καφές σας εἶνε καὶ καλὸς καὶ κακός... Εἶνε καλὸς, διότι δὲν ἔχει καθόλου κριθάρι· ἀλλ' εἶνε καὶ κακὸς, διότι... δὲν ἔχει καθόλου καφέ!

*

— Ἔκαμα τὴν διαθήκην μου, ἔλεγε σύζυγός τις, καὶ ἀφίνω ὅλην μου τὴν περιουσίαν εἰς τὴν σύζυγόν μου, μὲ μόνον τὸν ὅρον, νὰ ἔλθῃ εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατόν μου εἰς δεύτερον γάμον.

— Καὶ διατί ;

— Εἶμαι βέβαιος τοιουτοτρόπως, ὅτι θὰ εὑρεθῇ τοὐλάχιστον εἷς ἄνθρωπος, ὅστις θὰ κλαύσῃ τὸν θάνατόν μου.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

92.

Ὁ διανοίγων τοὺς ὀφθαλμοὺς τετυφωμένου λυπηρὰν προσφέρει αὐτῷ ὑπηρεσίαν, καθὼς μετὰ λύπης ἐδέχθη τὴν ἀπὸ τῆς μανίας αὐτοῦ θεραπείαν ὁ παράφρων ἐκεῖνος Ἀθηναῖος, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ὅλα τὰ εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς καταπλέοντα σκάφη πλοῖα ἦσαν αὐτοῦ ἴδια.

93.

Οἱ γέροντες προθύμως δίδουσι καλὰ παραγγέλματα, δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ τρόπου παρηγοροῦσι τὴν λύπην, ἣν αἰσθάνονται, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ δώσωσι κακὰ παραδείγματα.

94.

Τὰ μεγάλα ὀνόματα δὲν ἐπαίρουσιν, ἀλλὰ καθαιροῦσι τοὺς μὴ γινώσκοντας τὸ πῶς τοιοῦτοι ὄγκοι βαστάζονται.

95.

Σημεῖον προτερήματος ἐξόχου εἶναι ὁ ἐκ στόματος ἄκρως φθονοῦντος ἀνθρώπου ἔπαινος αὐτοῦ.

96.

Ἐνίοτε ἡ ἀγνωμοσύνη τοῦ ἀχαρίστου εἶναι ἧττον ἀξιοκατάκριτος τῶν τρόπων τοῦ εὐεργετήσαντος αὐτόν.

97.

Ἀπατῶνται οἱ νομίζοντες ὅτι ὁ νοῦς διαφέρει τῆς κρίσεως, διότι οὐδὲν ἄλλο ἡ κρίσις εἶναι, εἰμὴ τὸ ἐξαίσιον φῶς τοῦ ἀνθρωπίνου νοός· εἰσδύει δὲ τὸ φῶς αὐτὸ εἰς τῶν πραγμάτων τὰ βάθη, καὶ φωτίζει τὰ σημειώσεως ἄξια, καὶ καθιστᾷ ὁρατὰ τὰ ἀδιόρατα. Ἀναμφισβητήτως δὲ τὰ εἰς τὴν κρίσιν ἀποδιδόμενα ἀποτελέσματα ἀποκαλύψεις εἶναι τοῦ ἀφθόνου φωτὸς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας.

98.

Ἅπαντες ἐπαινοῦσι τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας αὐτῶν, τὴν τελειότητα ὅμως τοῦ νοὸς αὐτοῦ οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἐπαινέσῃ.

99.

Λεῖον λέγεται τὸ ἦθος τοῦ μὴ συλλαμβάνοντος κατὰ νοῦν πονηρόν τι ἢ ἀγροῖκον.

100.

Κόλαξ εἶναι καὶ ὁ αἱμύλος, ἀλλὰ θωπεύει κατὰ τρόπον ἀρεστόν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ τιμὴ, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, εἶνε ἀνωτέρα πάντων τῶν ἄλλων καθηκόντων· αναπληροῖ πολλὰς ἄλλας ἀρετὰς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον παραβλεπομένας ἀπὸ τὰς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ πολλὰς μαρανθείσας πεποιθήσεις, καὶ παριστάνεται ὡς κυβερνήτης τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν. Ἡ τιμὴ, χαρακτῆρα ἔχουσα ἀόριστον, εἶνε ἀνωτέρα καὶ τοῦ νόμου καὶ τῆς ἠθικῆς· καὶ δὲν ὑποπίπτει μὲν εἰς τὴν διὰ τοῦ λόγου ἔρευναν, ἀλλὰ τὴν αἰσθανόμεθα, εἶνε θρησκεία. Ἐὰν ἐξησθένησεν εἰς τὴν καρδίαν μας τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, ἂς τηρήσωμεν ἀκέραιον τὸ τῆς τιμῆς. (Octave Feuillet.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μετὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον πολλὰ ἔργα ζώντων καλλιτεχνῶν ἐπωλήθησαν εἰς τιμὰς ὑπερόγκους. Ἐσχάτως ἠγόρασέ τις τὴν *Καλύβην τοῦ ἀνθρακέως* τοῦ γάλλου ζωγράφου Θεοδώρου Ῥουσσῶ ἀντὶ ἑκατοντακισχιλίων φράγκων, καὶ ἕτερος μικρόν τινα πίνακα τοῦ **Meissonier**, ἀπεικονίζοντα *Καταυλισμὸν θωρακοφόρων*, ἀντὶ ἑβδομήκοντα πέντε χιλιάδων.

Πρὸς φωτισμὸν τοῦ Καπιτωλίου τῆς Οὐασιγκτωνίας γενήσεται προσεχῶς χρῆσις ἠλεκτρικοῦ φωτός. Κατὰ τὸ σύστημα, ὅπερ ἐνεκρίθη, τέσσαρες μηχαναὶ θὰ ὦσιν ἐπαρκεῖς πρὸς φωτισμὸν τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων, ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε ἀπητοῦντο χίλιοι πεντακόσιοι καὶ πλέον λαμπτῆρες φωταερίου. Τὴν λάμψιν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς, ὅπως μὴ βλάπτῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, θὰ μετριάζωσι σφαῖραι ὑέλινοι κίτρινον ἔχουσαι χρωματισμόν.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας καταγίνεται φιλοπόνως εἰς τὰ γράμματα. Πέρυσιν ἐδημοσίευσε μετάφρασιν εἰς τὸ πορτογαλλικὸν τοῦ *Ἀμλέτου* τοῦ Σαίξπηρ. Νῦν δὲ, ὡς γράφουσι πολλαὶ εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες, ἑτοιμάζει μετάφρασιν ἑτέρων δύο δραμάτων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ· τοῦ *Ἐμπόρου τῆς Βενετίας* καὶ τοῦ *Ὀθέλλου*.

Ἐν Λονδίνῳ σκέπτονται νὰ ἐπιστεγάσωσι διὰ κρυσταλλίνου θόλου μίαν τῶν μεγάλων ὁδῶν τῆς πόλεως ἐκείνης, τὴν Ὁδὸν ἀντιβασιλέως. Τοιουτοτρόπως δὲ ἡ ὁδὸς αὕτη θὰ προφυλάσσηται ἀπὸ τῶν ἀνέμων, τῆς βροχῆς καὶ τῆς χιόνος. Τὴν νύκτα θὰ φωτίζηται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

Digitized by Google

ꟷ Ὁ Φρειδερῖκος Σουλιὲ ἦτο ἄσημος καὶ πτωχὸς πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν *Διαβόλου Ἀπομνημονευμάτων*, μυθιστορήματος βαθεῖαν ἐμποιήσαντος αἴσθησιν εἰς τὸ παρισινὸν κοινόν. Ἐν τῷ μυθιστορήματι ἐκείνῳ ἀπεικονίζοντο ἀποτρόπαιοι καὶ βδελυρόταται σκηναὶ τοῦ παρισινοῦ βίου. Ἵνα δέ τις ἐννοήσῃ πῶς συγγραφεὺς ἠθικώτατος, ὡς ὁ Σουλιέ, ἠδυνήθη νὰ περιγράψῃ τοιαῦτα αἴσχη, δέον νὰ ἀναγνώσῃ ὅσα οὗτος ἔγραφεν ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ βιβλίου του· «Οἱ Παρίσιοι ὁμοιάζουσι τῷ πίθῳ τῶν Δαναΐδων· ῥιπτόμενα ἐν αὐτῷ, τὰ ὀνειροπολήματα τῆς νεότητος, τὰ σχέδια τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας, καταπίνει ἀνεπιστρεπτεί! Ὦ νεανίαι, οὓς ἀγαθὴ Μοῖρα κρατεῖ μακρὰν τῆς καταράτου πόλεως, ἂν εὐγενὴς φιλοδοξία φλέγῃ τὰ ὑμέτερα στήθη, μὴ ἔλθητε εἰς Παρισίους. Ἐκεῖ τὸ δημόσιον, ἀντὶ νὰ τείνῃ προσεκτικὸν τὸ οὖς, ἵνα ἀκούσῃ τοὺς λέγοντας τὰ καλὰ καὶ τίμια, ἀκροᾶται τοὐναντίον προθύμως βάναυσα διηγήματα ἀγοραίου τινὸς συγγραφέως ἢ χυδαίας μυθοπλαστίας ἐφημερίδων ποινικῶν δικαστηρίων. Καὶ θὰ ἐπιβάλλῃ τὸ δημόσιον σιωπὴν εἰς τὴν μοῦσαν ὑμῶν, ἂν δὲν προτίθηται νὰ τέρψῃ αὐτό· ἔχει ἀνάγκην ἐρεθιστικῶν διὰ νὰ ἐξεγείρωσι τὰς ἀποναρκωμένας αἰσθήσεις του. Ἔχεις, θ' ἀκούσητε αὐτὸ κραυγάζον, ἔχεις ἔρωτας ἀθεμίτους, ἢ ὄργια φρικώδη νά μοι διηγηθῇς; Ὁμίλει τότε, θὰ σ' ἀκούσω ἐπὶ μίαν ὥραν, καθ' ἣν θὰ αἰσθανθῶ τὸν τραχύν σου κάλαμον κεντῶντα τὴν τυλώδη καὶ γαγγραινωθεῖσαν εὐαισθησίαν μου· ἄλλως, σίγα, ἀπόθανε ἐν ἀθλιότητι καὶ ἐν ἀφανείᾳ! ἐν ἀθλιότητι, ἤτοι ἐν καταφρονήσει· ἐν ἀφανείᾳ, ἤτοι ἐν βασάνῳ, ἣν ἄριστα ἐκφράζει ἡ λέξις αὕτη καὶ μόνη. Ἀλλ' ἀποτροπιάζεσθε τοιαύτην τύχην, ὦ νεανίαι, καὶ τότε τί θὰ ποιήσητε; Θὰ λάβητε ἀνὰ χεῖρας τὸν κάλαμον καὶ φύλλον χάρτου καὶ θὰ ἐπιγράψητε, *Διαβόλου ἀπομνημονεύματα*. Θὰ εἴπητε δὲ τοῖς ἀναγνώσταις ὑμῶν· «Θέλετε λοιπὸν πράγματα θεοστυγῆ, ἵνα εὐφρανθῆτε; γεννηθήτω τὸ θέλημα ὑμῶν, αὐθένται· ἰδού, σᾶς παρουσιάζω ἐλάχιστον μέρος τῆς ὑμετέρας ἱστορίας.» Ὑπὸ τοιούτων ἰδεῶν ἐμφορούμενος, ἔγραψεν ὁ Φρειδερῖκος Σουλιὲ τὸ ἀλλόκοτον ἐκεῖνο βιβλίον.

ꟷ Περὶ τῆς εὐφραδείας τοῦ κ. Λάσκερ κατεχωρίσθησαν ἐν τῇ ἐφημερίδι τῶν γερμανῶν σημειογράφων οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί, ληφθέντες ἐκ τοῦ σημειογραφικοῦ γραφείου τοῦ γερμανικοῦ Κοινοβουλίου. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1865, ἀφ' ὅτου ὁ κ. Λάσκερ ἐγένετο βουλευτής, ἀπήγγειλεν ἐν ταῖς Βουλαῖς τῆς Πρωσσίας καὶ ἐν τῷ γερμανικῷ Κοινοβουλίῳ 927,745,328 λέξεις, τουτέστι 1540ᵃᵏᶦˢ τόσας, ὅσας περιέχει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη (τὸ πρωτότυπον ἆρά γε, ἢ ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις, ἢ ἡ γερμανική, ἢ ἄλλη τις;), 522ᵃᵏᶦˢ τόσας, ὅσας ἔγραψεν ὁ Γκαῖτε καὶ 3912ᵃᵏᶦˢ τόσας, ὅσας ἀπήγγειλεν ὁ Κικέρων ἐν τοῖς σωζομένοις τῶν λόγων του. Ἐὰν αἱ λέξεις πᾶσαι τοῦ Λάσκερ ἐγράφοντο ἐπὶ ταινίας χάρτου, ἡ ταινία αὕτη θὰ περιέβαλλε τὴν γῆν ὅλην ἐννεάκις, δῆλα δὴ θὰ διήρχετο ἐννεάκις ἀπὸ Βερολίνου, διὰ τοῦ ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐκεῖθεν δὲ πάλιν εἰς Βερολῖνον. Ἐὰν δὲ ὁ κ. Λάσκερ ἐξακολουθῇ ἀγορεύων οὕτω πως κατὰ τὰ δύο τρίτα βουλευτικῆς τινος περιόδου, ἡ ταινία, ἐὰν γραφῶσιν ἐπὶ ταινίας οἱ λόγοι του, θὰ δύναται νὰ φθάσῃ ἀπὸ τοῦ Βερολίνου μέχρι τῆς σελήνης.

ꟷ Μεγαλοπρεπὴς ἔκθεσις *γάτων*, γράφουσιν αἱ *Νέαι Ἰδέαι*, περιλαμβάνουσα 223 τοιούτους ἠνοίχθη τελευταῖον ἐν Λονδίνῳ ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ. Ὁ ὡραιότερος πάντων ἀνήκει εἰς τὴν Μὶς Οὐάϊχτμανν ἥτις πολλὰς κατέβαλε θυσίας διὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ διατήρησιν τῶν ὡραιοτέρων εἰδῶν· ἡ Μὶς Οὐάϊχτμανν ἔλαβεν ἤδη διὰ τὸν ἐκτεθειμένον *γάτον* αὐτῆς 28 βραβεῖα ἐν διαφόροις ἐκθέσεσιν. Ὁ βαρύτερος πάντων εἶνε 17 ἀγγλικῶν λιτρῶν. Ὁ περιφημότερος *γάτος* ἐν τοῖς αἰλουρινοῖς χρονικοῖς εἶνε ὁ *βασιλικὸς τὸμ* καὶ ὅστις ἐξέπληξε τὰ ἀριστοκρατικὰ γραΐδια τοῦ Ἐδιμβούργου. Ἐζύγιζεν 22 ἀγγλικὰς λίτρ., ἤτοι 8 περίπου ὀκάδας καὶ εἶχε τύχει λίαν ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς.

ꟷ Κατὰ τὴν γνώμην τῶν διασημοτέρων ἰατρῶν, ἡ ἄναλος τροφὴ γεννᾷ τὴν καχεξίαν. Ὅταν εἴς τινα μέρη, γράφει ὁ φυσιολόγος Bérard, οἱ ἀτυχεῖς γεωργοὶ ἦσαν δοῦλοι, οἱ δὲ κύριοι τῶν γαιῶν, χάριν οἰκονομίας τοῦ ἅλατος, ὑπερτιμημένου ὄντος, δὲν ἔδιδον αὐτοῖς οὐδὲ κόκκον τοῦ οὐσιώδους τούτου ἀρτύματος, κατήντησαν οὗτοι ἰσχνοί, πλήρεις ἑλμίνθων καὶ εἰς μαρασμὸν περιπίπτοντες ἀνηλεῶς ἀπέθνησκον· οἱ δὲ ἰατροί, ἀνακαλύψαντες τὴν αἰτίαν, διὰ τῆς χορηγήσεως τοῦ ἅλατος ἀνέστειλαν τὸ κακόν.

Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὸ γάλα, ἡ πρώτη τοῦ ἀνθρώπου τροφή, δίδεται νῦν ὡς φάρμακον, καὶ φάρμακον τελεσφόρως ἐνεργοῦν, εἰς πλείστας ὅσας ἀσθενείας. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἄνθρωποι μετὰ δυσαρεσκείας πίνοντες αὐτό, καὶ τῶν ὁποίων ὁ στόμαχος ἐπὶ πολὺ τὸ διατηρεῖ ἄπεπτον. Οὗτοι ἀηδιάζουσιν ἐπὶ τέλους τὸ γάλα ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οὐδαμῶς δύνανται νὰ τὸ φέρωσιν εἰς τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ μάλιστα ἂν κατὰ ἰατρικὴν παραγγελίαν ὀφείλουσι νὰ μὴ λαμβάνωσιν ἄλλην τροφὴν ἐκτὸς γάλακτος. Ἐὰν ὅμως μετὰ τοῦ γάλακτος βρασθῶσι φύλλα τινὰ *μέντας*, ταῦτα οὐ μόνον καταπαύουσι τὴν ἀηδίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν πέψιν διευκολύνουσι.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

Ἀριθ. 167 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 11 Μαρτίου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΨΑΛΙΔΑ

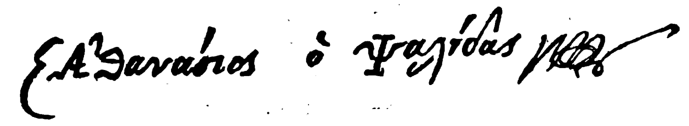

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΑΛΙΔΑΣ

Περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος οἱ ἐν Βενετίᾳ διαμένοντες Σίμων καὶ Λάμπρος Μαροῦτσαι, βαθύπλουτοι Ἰωαννῖται, θέλοντες νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν διδασκαλίαν τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ὡς γλώσσης τῶν ἐπιστημῶν, ἐσύστησαν ἐν Ἰωαννίνοις κατὰ τὴν συνοικίαν τῆς Ἁγίας Μαρίνης ἴδιον σχολεῖον· πρὸς συντήρησιν δὲ τοῦ σχολείου τούτου κατέθεσαν ἐν τῷ νομισματοκοπείῳ τῆς Βενετίας ἐντόκως τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια.

Πρῶτος διδάσκαλος τοῦ Μαρουτσείου τούτου σχολείου ἐστάλη ἐκ Βενετίας ὁ Εὐγένιος Βούλγαρις, ὅστις διδάξας ἐπί τινα ἔτη τὰ στοιχεῖα τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας καὶ τὰ φυσικομαθηματικά, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ Ἰωάννινα καὶ μεταβῇ εἰς Κοζάνην· ἀλλὰ κατ' ἐπίμονον τῶν Μαρουτσῶν ἀπαίτησιν ἐπανῆλθε μετὰ τρία ἔτη καὶ ἐπανέλαβε τὴν διδασκαλίαν τῶν ἑαυτοῦ μαθημάτων.

Ἡ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα διασπαρεῖσα τοῦ Εὐγενίου φήμη καὶ ἡ πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος συρροὴ μαθητῶν κατέστησαν τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων ἀληθινὸν καταφύγιον τῶν Μουσῶν, ἤ, ὅπως τότε ἐκάλουν αὐτήν, Νέας Ἀθήνας· ἀλλ' ἡ φήμη αὕτη ἐγένετο αἰτία νὰ χάσῃ ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων τὸν Εὐγένιον, προσκληθέντα εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν Ἄθωνι συσταθείσης Ἀκαδημίας.

Τὸν Εὐγένιον διεδέχθησαν ἐπὶ μικρὸν ἄλλοι· ἀπὸ δὲ τοῦ 1765 μέχρι τοῦ 1795, ὁλόκληρον τριακονταετίαν τὸ Μαρούτσειον σχολεῖον τῆς Ἁγίας Μαρίνης ἔμεινε κλειστόν, εἴτε διότι δὲν εὕρισκον οἱ κληρονόμοι ἄνδρα, ὁποῖον ὥριζεν ἡ διαθήκη, τουτέστιν εἰδήμονα τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς γλώσσης, εἴτε διότι δὲν ἐπεμελοῦντο νὰ εὕρωσι τοιοῦτον.

Τὸ μετὰ τῆς Γερμανίας ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ μετανάστευσις πλέον τῶν τετρακοσίων χιλιάδων Ἑλλήνων[1] εἰς τὰς χώρας τῆς Αὐστριακῆς ἐπικρατείας κατέστησαν δύω πόλεις, τὴν Λείψιαν καὶ πρὸ πάντων τὴν Βιένην, κέντρον τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων καὶ καταφύγιον τῶν λογίων. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει εἶχε μεταβῆ ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1787 νεαρός τις Ἕλλην, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄλλον νεώτερον. Ὁ νεαρὸς οὗτος ὠνομάζετο Ἀθανάσιος Πέτρου Ψαλίδας, εἶχε δὲ γεννηθῆ ἐν Ἰωαννίνοις τῷ 1767. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Πέτρος Χριστοδούλου Ψαλίδας μετήρχετο, ὡς καὶ ἄλλοι αὐτοῦ συγγενεῖς (ὁ Ἰωάννης Ψαλίδας), τὸν ἔμπορον ἐν Ἰωαννίνοις, ἐν Δακίᾳ καὶ ἐν Ῥωσίᾳ· συζευχθεὶς δὲ τῇ 12 Ἰουλίου 1758 τὴν Ζαμπέταν Μυσίου ἐκ χωρίου Βεήτσα τοῦ Ζαγορίου, ἀπέκτησε μέχρι τοῦ 1767 πέντε τέκνα, τὴν Σουσάναν, γεννηθεῖσαν τῷ 1760 καὶ ὑπανδρευθεῖσαν τὸν Ἀναστάσιον Ἀστρινόν· τὸν Χριστόδουλον γεννηθέντα τῷ 1761· τὴν Ἀλεξάνδραν, γεννηθεῖσαν τῷ 1762 καὶ ὑπανδρευθεῖσαν τῷ 1775· τὸν Μιχαήλ, γεννηθέντα τῷ 1765 καὶ τελευταῖον τὸν Ἀθανάσιον, γεννηθέντα τῷ 1767.

Τὰ ἐπώνυμα τῶν ἀρχαίων Ἠπειρωτικῶν οἰκογενειῶν Μυσίου καὶ Ἀστρινοῦ μεθ' ὧν ὁ Πέτρος Χριστοδούλου Ψαλίδας ἦλθεν εἰς ἐπιγαμίαν δεικνύουσι τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἰωαννίνων.

Πρὶν δὲ τὰ τέκνα ἀνδρωθῶσιν, ὁ Πέτρος Ψαλίδας ἀπεβίωσε τῇ 11 Ἰουλίου 1773, τοῦτον δὲ ἠκολούθησε μετὰ 6 μῆνας καὶ ὁ πρεσβύτερος υἱὸς αὐτοῦ Χριστόδουλος. Τὰ ἀπορφανισθέντα τέκνα ἔμειναν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς νεαρᾶς χήρας Ζαμπέτας· αὕτη δὲ τὸν μὲν Μιχαὴλ κατέστησεν ἐνωρὶς ἔμπορον ἐν Δακίᾳ, χορηγήσασα εἰς αὐτὸν καὶ κεφάλαια ἐκ τῶν πατρικῶν, τὸν

1. Ἴδε Γεωγραφίαν νεωτερικὴν Δανιὴλ ἱερομονάχου καὶ Γρηγορίου ἱεροδιακόνου· ἐν Βιέννῃ, 1791, σελ. 136.

δὲ Ἀθανάσιον ἔπεμψεν εἰς τὸ σχολεῖον τῶν Ἰωαννίνων.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐν Ἰωαννίνοις σπουδῶν του ὁ Ἀθανάσιος ἐστάλη τῷ 1785, χάριν ἀνωτέρας μαθήσεως, εἰς τὸ ἐν Πουλτάβᾳ τῆς Οὐκραΐνας Σεμινάριον. Ἡ χρηστότης καὶ ἡ εὐφυΐα τοῦ νέου Ψαλίδα δὲν ἔμειναν ἀπαρατήρητοι ὑπὸ τῶν ἐν Πουλτάβᾳ Ἑλλήνων. Ὁ πατὴρ τοῦ Θεοχάρους Κεφαλᾶ Ὀλυμπίου τῷ ἀνέθηκε κατ' ἀρχὰς μὲν τὴν διδασκαλίαν τοῦ υἱοῦ του, κατόπιν δὲ τῷ ἐνεπιστεύθη καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐν Βιέννῃ σπουδῶν του.[1] Ἀναχωρήσας ἐκ Πουλτάβας ὁ Ἀθανάσιος τὸν Αὔγουστον τοῦ 1787 καὶ διὰ Νίζνης καὶ Βουκουρεστίου, ὅπου τότε ἐμπορεύετο ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ, ἔφθασεν εἰς Βιέννην.

Μετὰ τετραετῆ ἐν Βιέννῃ σπουδὴν ὁ νέος Ψαλίδας ἐξέδωκε τῷ 1791 ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ τὸν πρῶτον τόμον φιλοσοφικοῦ συγγράμματος ἐπιγραφομένου «Ἀληθὴς εὐδαιμονία.» Ἐν τῷ συγγράμματι αὐτῷ ὁ Ψαλίδας προέθετο νὰ ἀποδείξῃ, ὡς ἀρχὰς βεβαίας ἀφ' ὧν ὁρμώμενοι ἐνεργοῦμεν, τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τὴν μετὰ θάνατον ἀντίδοσιν, καὶ τέλος τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν τῷ προλόγῳ δὲ τοῦ συγγράμματος τούτου, τελειωθέντος τῇ 18 Ἀπριλίου 1791, ἀναφέρει ὁ ἴδιος Ψαλίδας, ὅτι ἦν ἐτῶν εἰκοσιτεσσάρων.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1791 ἐτελείωσε καὶ τὴν μετάφρασιν τῆς Ἀριθμητικῆς τοῦ Μετζβούργου, ἣν ἐξέδωκε τῷ 1794. Τῷ δὲ 1792 ἐξέδωκεν ἕτερον βιβλίον καλούμενον «Αἰκατερίνα Β', ἤτοι ἱστορία σύντομος τῆς ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ αὐτῆς πρὸς τοὺς ἐν Νίζνῃ καὶ Ταυρίᾳ Γραικοὺς ὑπ' αὐτῆς δειχθείσης εὐνοίας.»

Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἔτη καθ' ἃ ὁ Ψαλίδας ἔμεινεν ἐν Βιέννῃ δὲν ἔπαυσεν ἀσχολούμενος ὁτὲ μὲν εἰς συγγραφὴν ἰδίων συγγραμμάτων, ἅτινα ἔμειναν ἀνέκδοτα, ὁτὲ δὲ εἰς ἐπιμέλειαν συγγραμμάτων ὑπ' ἄλλων ἐκδιδομένων. Τοιαῦτα δὲ ἦσαν ἡ λογικὴ τοῦ Σουγδούρῆ, καὶ ἡ λογικὴ τοῦ Βαϋμεστέρου. Ἐν τῇ προμετωπίδι δὲ τοῦ τελευταίου τούτου συγγράμματος σημειοῦται, ὅτι αὕτη ἐξεδόθη «δι' ἐπιμελείας καὶ ἀκριβοῦς διορθώσεως σπουδαίου τινὸς, περὶ τὰ ἐνταῦθα (ἐν Βιέννῃ) φιλοσοφικὰ μαθήματα ἐνασχολουμένου.» Οὗτος δὲ ὁ σπουδαῖος ἦν ὁ ἡμέτερος Ψαλίδας. Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι οὗτος ἐν Βιέννῃ ἐθεωρεῖτο εἷς ἐκ τῶν σπουδαίων Ἑλλήνων λογίων.

Παίζων δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐνησχολήθη εἰς τὴν ποίησιν, καὶ ἐξέδωκεν ἀνωνύμως τὸ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐν Βενετίᾳ ἀνατυπούμενον σύγγραμμα, ὑπὸ τὸ γνωστότατον ὄνομα «Ἔρωτος ἀποτελέσματα.»[1]

Μετὰ ὀκταετῆ ἐν Βιέννῃ διαμονὴν αὐτοῦ ὁ Ψαλίδας ἀπεφάσισε νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν γενέτειραν πόλιν· ἀλλὰ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου τὸ διάστημα διεχειρίζετο τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν ἐν Ἠπείρῳ ἀνὴρ διάσημος ἐπὶ πανουργίᾳ, δολιότητι καὶ θηριωδίᾳ· ἡ δὲ πρὸς τὰς ἡδονὰς τάσις αὐτοῦ ἦν ἀνάλογος πρὸς τὴν τυραννικὴν καὶ θηριώδη διαχείρισιν τῆς ἐξουσίας του, διότι πρὸς πλήρωσιν τῶν κτηνωδῶν ἀπολαύσεών του ὁ Ἀλῆς δὲν ἐδυσκολεύετο ν' ἁρπάζῃ τὰ κτήματα, τὰς γυναῖκας, τὰς κόρας καὶ αὐτοὺς τοὺς υἱοὺς τῶν πολιτῶν. Πᾶσα πρᾶξις αὐτοῦ μόνον εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον ἀπέβλεπε· φίλους δὲ δὲν ἀνεγνώριζεν ἄλλους, εἰμὴ τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτό. Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας δὲν ἠγνόει βεβαίως οὔτε ὁποῖοι τινὲς ἄνθρωποι μορφόνονται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐν τοιαύτῃ κοινωνίᾳ, οὔτε τὸν κίνδυνον ὃν διατρέχουσιν οἱ πρὸς τυράννους ἐμπορευόμενοι,

> Ὅστις δὲ πρὸς τύραννον ἐμπορεύεται
> κείνου 'στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ·

ἀλλὰ κατῆλθε, διότι διακαῶς ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνακούφισιν τῆς πτώσεως τοῦ ταλαιπώρου καὶ δυστύχου, ὡς ἔλεγεν, ἔθνους του, ἐνόμιζεν, ὅτι ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ τοῦτο εὐκολώτερον, εὑρισκόμενος μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν του ὡς διδάσκαλος, παρὰ ὡς συγγραφεὺς μακρόθεν καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς συμβουλεύων τὰ δέοντα, πολλάκις δὲ καὶ τὰ παράτολμα.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Βιέννης ὁ Ψαλίδας ἐξέδωκε μικρόν τι συγγραμμάτιον ἐπιγραφόμενον «Καλοκινήματα, ἤτοι Ἐγχειρίδιον κατὰ φθόνου καὶ κατὰ τῆς Λογικῆς Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως.» Εἰς ἀπάντησιν τοῦ φυλλαδίου τούτου εἶχεν ἐκδοθῆ τότε ἡ πρὸς Παγκράτιον τινὰ ἱεροδιάκονον ἐπιστολὴ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως.

Φθάσας εἰς Ἰωάννινα ὁ Ψαλίδας τῇ 14 Σε-

1. Ὁ Θ. Κεφαλᾶς οὗτος εἶναι ὁ κατὰ τὸ 1823 εὑρισκόμενος ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου εἰς Εὐρώπην εἰς εὕρεσιν δανείου. Ἴδε Ἱστορίαν Τρικούπη, Τόμ. γ', σελ. 97.

1. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὡς ἴδιον ἔργον προσέφερεν ὁ Ψαλίδας τῷ 1812 εἰς τὸν Ἄγγλον ἰατρὸν Χόλλανδ, περιηγούμενον τὴν Ἤπειρον· ἴδε **Κλειώ**, ἀριθμ. 728.

Εἰς πλειοτέραν δὲ βεβαίωσιν τούτου μεταφέρομεν ἐνταῦθα περικοπὴν ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Frederici Northe, τοῦ μετὰ ταῦτα Κόμητος Γυϊλφόρδ, γεγραμμένην λατινιστὶ πρὸς τὸν Ψαλίδαν ἐκ Ζακύνθου τῷ 1813:

«Maxime vero delectatus est opere tuo quod «Ἔρωτος ἀποτελέσματα» inscribitur, et mihi tantum legendi desiderium incupit, ut te sollicitare non desinam prius quam a te librum accepero, obsecro te igitur, mi Psalida, ut exemplar aliquod mihi huc trasmitas. . . .» Ἤτοι: «Τὰ μέγιστα δὲ εὐχαριστήθη (ὁ Χόλλανδ) ἐκ τοῦ συγγράμματός σου τοῦ ἐπιγραφομένου «Ἔρωτος ἀποτελέσματα» καὶ τοσαύτην ἐπιθυμίαν τοῦ ν' ἀναγνώσω αὐτὸ μοὶ ἐνέβαλεν, ὥστε δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ ἡσυχάσῃς πρὶν μὲ πέμψῃς αὐτὸ τὸ βιβλίον. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν, Ψαλίδα μου, πέμψον μοι ἀντίτυπόν τι. . . .»

Digitized by Google

πτεμβρίου 1795, εγένετο μετά μεγίστης προθυμίας δεκτός και επροτάθη αμέσως παρά των δημογερόντων της πόλεως και του αρχιερέως, γινώσκοντος και συναινούντος εις τούτο και του Αλή, εις τον τότε ζώντα Πάνον Μαρούτσην διδάσκαλος της κεκλεισμένης Μαρουτσαίας σχολής. Δεκτής γενομένης της προτάσεως, ήρξατο της διδασκαλίας ο Ψαλίδας τη 1 Φεβρουαρίου 1796, επί ετησίω μισθώ γροσίων οκτακοσίων· αλλά μετά έν έτος, εισελθόντων των Γάλλων εις Βενετίαν, και κηρυχθείσης της Τσέκας (νομισματοκοπείου) αυτής εις χρεωκοπίαν, απωλέσθη και το μαρούτσειον κληροδότημα· ούτω δ' απωλέσθησαν πρός στιγμήν και αι του Ψαλίδα ελπίδες του να μείνη διαρκώς εν τη αγαπητή αυτού πατρίδι, τοις Ιωαννίνοις.

Επί τω ακούσματι τούτω και η πόλις της Λεβάδειας, και ο οίκος των Μουρουζών εν Κωνσταντινουπόλει έσπευσαν να προσκαλέσωσιν ως διδάσκαλον τον Α. Ψαλίδαν, η μεν Λεβάδεια επί ετησίω μισθώ γροσίων δύο χιλιάδων, οι δε Μουρούζαι τριών· αλλ' ούτε ο Ψαλίδας επεθύμει ν' απομακρυνθή των αγαπητών εις αυτόν Ιωαννίνων, ούτε η πόλις έστεργε να ίδη απερχόμενον τον σοφόν αυτής διδάσκαλον· διά τούτο κοινή ψήφω της πόλεως το μαρούτσειον της Αγίας Μαρίνης σχολείον εγένετο της πόλεως, επί ετησίω μισθώ του Ψαλίδα χιλίων μόνον γροσίων· τούτο δε διήρκεσε τέσσαρα ολόκληρα έτη.

Η υπό των Γάλλων κατάλυσις της Ενετικής πολιτείας, επενεγκούσα και την μεταβολήν της εν Επτανήσω κυβερνήσεως, μετέβαλε κατ' ακολουθίαν και του δεσπότου της Ηπείρου τας πολιτικάς σχέσεις πρός το γειτονικόν τούτο κράτος· εις διαρρύθμισιν των νέων τούτων σχέσεων ο Αλής μετεχειρίσθη κατ' αρχάς αποκλειστικώς σχεδόν τον Α. Ψαλίδαν· εν ω δε ο Ψαλίδας ευρίσκετο κατά το 1801 εν διπλωματική αποστολή εις Κέρκυραν, ο Αλής διατάσσει τον επίτροπον του Ζωσιμαίου λάσου (κληροδοτήματος) Κρομμύδην να δίδη το ήμισυ τούτου εις την σχολήν της Αγίας Μαρίνης· αλλ' η διανομή αύτη δυσηρέστησε τους Μπαλαναίους, και πρό πάντων τους διαχειριζομένους το κληροδότημα τοσούτον, ώστε διαβολή, διαδοθείσα τότε εις την πόλιν των Ιωαννίνων κατά του διδασκάλου Ψαλίδα επί αθεΐα, απεδόθη εις τους αντιπάλους του εκ ταύτης της αιτίας.

Μη θέλων ο Ψαλίδας να έχη σχέσεις με τους ως επί το πολύ επιτηδείους διαχειριστάς των κληροδοτημάτων, προσεπάθησεν αμέσως να εύρη άλλοθεν την συντήρησιν του σχολείου του· και δη από του 1802 ήρξατο να συνεννοήται μετ' άλλου γενναιόφρονος και συνετού τέκνου της Ηπείρου, του Ζώη Καπλάνη· μετά μακράν μετ' αυτού αλληλογραφίαν, σωζομένην εν βιβλίω επιγραφομένω «Κόπια γραφών εις το Σχολείον Αγίας Μαρίνας αναφερομένων», κατώρθωσε να δημιουργήση το γενναίον κληροδότημα του Ζώη Καπλάνη, ου αι διατάξεις εξεδόθησαν τω 1809 εν Μόσχα εν ιδίω βιβλίω, επιγραφομένω «Σπάνια έργα ευποιΐας του Ζώη Καπλάνη.»

Κατά την μακράν εν Ιωαννίνοις διατριβήν του ο Ψαλίδας ήλθε δις εις γάμον· πρώτον τω 1800 Νοεμβρίου 11 μετά της Ζαχαροπούλας, θυγατρός Αναστασίου Κοντοβασίλη, εξ ης απέκτησε μέχρι της 6 Απριλίου 1805, ημέραν καθ' ην η Ζαχαρούλα απεβίωσε, τέσσαρα τέκνα, δύο θυγατέρας, την Ελισάβετ και Ελένην, και δύω δίδυμα άρρενα, τον Πέτρον και τον Αναστάσιον· δεύτερον δε τον Ιανουάριον του 1806 μετά της Βασιλικής Αποστόλου Σπάχου, εξ ης απέκτησε δύο υιούς, τον Πλάτωνα και Νικόλαον, και μίαν θυγατέρα, την Ευφροσύνην.

Ενώ δε ο Ψαλίδας συνεδέετο στενώτερον μετά της πόλεως των Ιωαννίνων, ο Αλής εγένετο απαιτητικώτερος· εζήτει παρ' αυτού να εκθειάζη την διοίκησιν αυτού, και να παριστά εις τους τότε συχνότερον παρ' άλλοτε επισκεπτομένους την Ήπειρον Ευρωπαίους τον Αλήν, ως τον αγαθώτερον ηγεμόνα· να συντρέχη δε αυτόν και εις ουδετέρωσιν των υπό των Προξένων κατ' αυτού διενεργουμένων, τα οποία ακριβώς εγνώριζεν ο Αλής διά της κακοηθέστατα υπό των υποπροξένων συνισταμένης κατασκοπίας του.

Εν τοιαύτη ευρεθείς δυσκόλω θέσει ο Ψαλίδας επροτίμησεν, αψηφών πάντα κίνδυνον, να παύση τας μετά του Αλή σχέσεις, παρά να γίνη αισχρόν αυτού όργανον. Και ο μεν θηριώδης Αλής εσεβάσθη την τοιαύτην του Ψαλίδα απόφασιν, τα θύματα όμως των κακοηθειών αυτού τε και των υιών του εύρον την περίστασιν να διαβάλωσιν εκ νέου αυτόν. Ιδού δε πως περιγράφει αυτά εν επιλόγω διηγήματος συμβάντος τινός εν τινι οικογενεία·

«Παράξενον πράγμα ήταν στά Γιάννινα σε μερικούς, όπου ατιμάζονταν ή τα παιδιά τους, ή τα αδέρφια τους, ή αι αδερφαίς τους από τους πασσιάδες, οι οποίοι, άν εις την αρχήν ελυπιούνταν, και εφαίνονταν πως βάνουν το κεφάλι τους να αποθάνουν, ύστερον όμως την ατιμίαν την εστοχάζονταν τιμήν, την κακίαν αρετήν, ετεντόνονταν, υπερηφανεύονταν στην ατιμίαν των ιδικών τους, και εφοβέριζαν και τον κόσμον, και ήθελαν να συμβουλεύουν τους άλλους, και να δείχνωνται στον κόσμον φρόνιμοι και έμπειροι σ' όλα, οι νήπιοι και ανόητοι, και αγωνίζονταν να πλουτίσουν με την ατιμίαν των ιδικών τους οι τερλοί· και οι τίμιοι βλέποντες τα παρόμοια, ή έπρεπε διά να μη κινδυνεύσουν να δαγκάνουν την γλώσσαν τους, ή να τους λεν χάν, ότι έχουν δίκιο σ' εκείνα όπου λέν. Ταλαίπωρη ανθρωπότητα σε πόσα άτοπα καταντaίνεις από κάτω σε μιά τυραννική κυβέρνηση.»

Digitized by Google

Μόλις ἀρξαμένης τῆς πολιορκίας τῶν Ἰωαννίνων κατὰ τὸ 1820 ὁ Ψαλίδας κατέφυγεν εἰς Τσεπέλοβον τοῦ Ζαγορίου, ὅπου διαμείνας 18 ὁλοκλήρους μῆνας ἀπώλεσε δύο ἐκ τῶν τέκνων του, τὴν Ἐλισάβετ, σύζυγον τοῦ ἰατροῦ Λουκᾶ Βάγια, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικόλαον· ἐκεῖθεν δὲ κατώρθωσε ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Κέρκυραν τὸν Ἰούλιον τοῦ 1822· μετὰ ἑξαετῆ δὲ κοπιώδη ἰδιωτικὴν διδασκαλίαν πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ ἐν Λευκάδι σχολείου, ὅπου καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1829, ἄγων τὸ 63 ἔτος τῆς ἑαυτοῦ ἡλικίας.

Περὶ τοῦ Ἀθανασίου Ψαλίδα εἴχομεν πολλὰ νὰ εἴπωμεν, ὡς ἀνθρώπου, ὡς διδασκάλου, ὡς λογίου καὶ ὡς ἀνδρὸς ἀναμιχθέντος εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς πατρίδος του· διότι ἐπὶ 42 ὅλα ἔτη εἰργάσθη ἀκαταπαύστως, εὐεργετῶν ὡς ἄνθρωπος, φωτίζων ὡς διδάσκαλος, ἐνεργῶν καὶ συμβουλεύων τὰ δέοντα εἰς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνιζομένους ἀδελφούς του, ὡς ἀληθὴς πατριώτης, γνωμοδοτῶν καὶ γράφων περὶ τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσης, κατὰ τὸ αὐτῷ δοκοῦν, ὡς λόγιος· ἀλλὰ τὰ ὅρια τῆς *Ἑστίας* εἶναι στενὰ πρὸς ἐξιστόρησιν τοῦ μακροῦ βίου ἑνὸς τῶν φιλοπονωτάτων καὶ δραστηριωτάτων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· διὰ τοῦτο θέλομεν περιορισθῆ εἰς ὀλίγα, καὶ ταῦτα τὰ χαρακτηριστικώτερα, ὡς διδασκάλου, ὡς λογίου, καὶ ὡς ἀνθρώπου.

Εἷς τῶν διασημοτέρων μαθητῶν τῆς Καπλανικῆς σχολῆς ὑπῆρξε καὶ ὁ Χριστόφορος Φιλητᾶς. Τοῦ ἀνδρὸς τούτου σώζεται παρ' ἐμοὶ ἰδιόχειρον αὐτοῦ μικρὸν ἔργον, ἐπιγραφόμενον «Δοκίμιον περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῶν ἐν Ἰωαννίνοις σχολείων καὶ περὶ τῆς εἰς αὐτὰ ἐπικρατούσης μεθόδου τῆς παραδόσεως, 1812, Ἰουνίου 5, Ἰωάννινα.» Ἐξ αὐτοῦ ἀποσπῶμεν μόνον ὅσα ὁ διδάσκαλος Ψαλίδας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐδίδασκεν·

Α'ον Στοιχεῖα φιλοσοφίας κατὰ τοὺς νεωτέρους μεταφυσικοὺς τῆς Εὐρώπης Λώκιον, Κάντιον κτλ.

Β'ον Στοιχεῖα μαθηματικὰ τοῦ διδασκάλου τῆς μαθηματικῆς ἐν Βιέννῃ Μετζβούργου μεταφρασμένης εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἰδίωμα.[1]

Γ'ον Φυσικὴν πειραματικὴν τοῦ Χορβάτη, διδασκάλου εἰς τὸ γενικὸν Σχολεῖον τῆς Πέστης, ἐξηγῶν τὰ κεφάλαια διὰ πειραμάτων, ὅσα συγχωρεῖ ἡ παροῦσα κατάστασις.

1. Τὴν Ἀριθμητικὴν τοῦ Μετζβούργου τὴν ἐξέδωκε καὶ διὰ τύπων. Ἡ Ἄλγεβρα δὲ καὶ ἡ Γεωμετρία εἶναι χειρόγραφα εἰς τὴν παράδοσιν, τὰ ὁποῖα θέλουν τυπωθῆ ἐντὸς ὀλίγου καὶ μὲ αὐτὰ θέλουν τυπωθῆ καὶ τὰ φιλοσοφικά του συγγράμματα ἡ Λογική, ἡ Μεταφυσική, ἡ Ἠθική, ἡ Φυσικοχημική, καθὼς καὶ ἡ Σφαιρικὴ Γεωγραφία, ἡ Πολιτικοφυσική, καὶ μάλιστα τῆς Ἠπείρου μὲ χάρτην νέον ὑπ' αὐτοῦ σχεδιασμένον ἀκριβέστατα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω χειρογράφων συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἅτινα ἀναφέρει ὁ Φιλητᾶς, σώζονται παρ' ἐμοὶ ἀκέραια ἡ Λογική, ἡ Μεταφυσικὴ καὶ ἡ Ἠθική. Σ. Δ. Κ.

Δ'ον Γεωγραφίαν μαθηματικὴν καὶ πολιτικὴν ἐρανισμένην ἀπὸ τοὺς καλητέρους νεωτερικοὺς γεωγράφους.

Ε'ον Τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν.

Ὁ Ψαλίδας ἀπερχόμενος ἐκ Βιέννης εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ὄργανα ἰδιόκτητα πρὸς διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς. Τὰ ὄργανα ταῦτα ἐδώρησε κατόπιν εἰς τὴν Καπλανικὴν σχολήν· ἦσαν δὲ ταῦτα, ὡς ὁ ἴδιος τὰ ὀνομάζει εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν Καπλάνην, καὶ ὡς πραγματικῶς ἦσαν κατὰ τὸν ἀνὰ χεῖρας ἡμῶν εὑρισκόμενον ἰδιόχειρόν του κατάλογον, μηχαναὶ ἀεροστατικαί, ἠλεκτρικαί, πνευματικαὶ καὶ ὀπτικαί. Αἱ μηχαναὶ αὗται ἐχρησίμευον οὐχὶ μόνον εἰς διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ κοινόν, καὶ ὡς ἐκ παραδόσεως ἠκούσαμεν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἀλῆν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ· ἐκ τοῦ καταστίχου δὲ τῶν ἐσόδων του κατὰ τὸ 1798 βεβαιοῦται τοῦτο, διότι εὑρίσκεται πρόσοδος 112 γροσίων, καθὼς καὶ εἰς τὰ τῶν ἑπομένων ἐτῶν μικρότεραι ποσότητες ἐκ πειραματικῆς διδασκαλίας.

Πρώτη λοιπὸν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τὰ Ἰωάννινα εἶδον ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος τὴν φυσικὴν διδασκομένην διὰ πειραμάτων, διότι πρῶτος ὁ Α. Ψαλίδας ἐδίδαξεν αὐτήν.

Πρώτη ἐπίσης ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων ἐξέπεμψε διδασκάλους τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, διότι πρῶτος ὁ Α. Ψαλίδας ἐδίδαξε δημοσίᾳ αὐτήν, ἣν μετὰ μεγίστης εὐχερείας ἔγραφε, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἐπιστολικὴν αὐτοῦ κοινολογίαν μετὰ τῶν Εὐρωπαίων ἐπιστημόνων δι' αὐτῆς εἶχε καὶ πολυσέλιδα πολιτικὰ ὑπομνήματα, ἔτι καὶ νῦν σωζόμενα, εἰς αὐτὴν ἔγραφεν.

Ἰδοὺ δὲ τί διηγεῖται ὁ Α. Πολυζωΐδης ἐν τοῖς Νεοελληνικοῖς αὐτοῦ·

«Ὅτε τινὲς τῶν προκρίτων τῆς εἰρημένης πόλεως (Μελενίκου) ἐκάλεσαν ὡς μερικὸν διδάσκαλον τῆς Λατινικῆς γλώσσης (χάριν κρείττονος μορφώσεως τῶν ἑαυτῶν τέκνων) ἕνα Ἠπειρώτην μαθητὴν τοῦ Ψαλίδα, τὸν ἔπειτα εὐκλεῶς ἐν τῇ Ἑπτανήσῳ διδάξαντα Χριστόφορον Φιλητᾶν, δὲν ἀπηξίωσε καὶ προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν (ὁ κοινὸς τῆς πόλεως διδάσκαλος Ἄδαμος Τσαπέκος) νὰ συμμαθητεύῃ καὶ συσπουδάζῃ μετὰ τῶν νέων μαθητῶν του (ὧν εἷς καὶ ὁ γράφων) παρὰ τῷ εἰρημένῳ Ἠπειρώτῃ.»

Οἱ θέλοντες λοιπὸν κρείττονα παιδείαν ἐζήτουν μαθητὴν τοῦ Ψαλίδα· καὶ οἱ θέλοντες νὰ διδάξωσιν ἢ νὰ διδαχθῶσι τὴν νεωτέραν φιλοσοφίαν ἐζήτουν ἀντίγραφα τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων τοῦ Ψαλίδα. Ὁ μακαρίτης Χρηστίδης ἔλεγεν εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον ἀπὸ μνήμης παραγράφους ὁλοκλήρους ἐκ τῆς Μεταφυσικῆς

Digitized by Google

τοῦ Ψαλίδα, διότι αὐτὴν νέος εἶχε διδαχθῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Πόσον δὲ λόγιος ἦτο ὁ ἀνὴρ ἀρκούντως νομίζω ὅτι καταδεικνύουσι τοῦτο τὰ ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου ἰατροῦ Χόλλανδ, ὅςτις προσωπικῶς ἐγνώρισε τὸν Ψαλίδαν·

«Πάντων (τῶν ἐν Ἰωαννίνοις λογίων) ἀναντιρρήτως ἐπρώτευεν ὁ προειρημένος Ψαλίδας. Ὁ θαυμαστὸς οὗτος ἀνὴρ ἐκέκτητο ὅσην πολυμάθειαν καὶ εὐφυΐαν, τοσαύτην εὐφράδειαν καὶ δεινότητα περὶ τὸ λέγειν· ἐλάλει ἀπταίστως τὴν λατινικὴν, τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν, τὴν γαλλικὴν, τὴν ἰταλικὴν, τὴν γερμανικὴν καὶ τὴν ῥωσικήν· ἦτο ἱκανὸς ν' ἀγορεύσῃ μετὰ νεανικῆς ζωηρότητος περὶ παντὸς θέματος, ἰδίως δὲ περὶ τῆς τέχνης, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς εὐκλείας τῆς πατρίδος του Ἑλλάδος. . . Ὁ Ψαλίδας ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἐσπούδασε θετικὰς καὶ ἀκριβεῖς ἐπιστήμας· φύσει ὅμως ἀποκλίνει εἰς μελέτας φιλοσοφικάς.»

Ἀλλ' ἄλλοι περιηγηταὶ, ὁ Ἔμερσων, ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν ἐν Κερκύρᾳ, ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν ἐμπάθειαν καὶ φθόνον κατὰ τῆς ὑπολήψεως τοῦ Κοραῆ! Εὐτυχῶς τῆς παρανοήσεως ταύτης τὴν διαφώτισιν εὑρίσκομεν ἐν προγενεστέρᾳ τοῦ Ψαλίδα ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ἰωάννην Ζαμπέλιον, ἐρωτήσαντα αὐτὸν τὰς ἑξῆς ἐρωτήσεις·

«Τὰ συγγράμματα τοῦ Κοραῆ . . . ἔσπειραν τὴν φιλεπιστημοσύνην, ἢ ὄχι;

Μήτε τὸν κλεινὸν καὶ ἀξιέπαινον Κοραῆν νὰ κατηγορήσω σκοπὸν ἔχω, μήτε πάλιν, διότι τὸ γένος χρεωστεῖ εἰς αὐτὸν μέγα τι, πρέπει εἰς ἐμὲ διὰ τοῦτο νὰ κρύψω τὴν ἀλήθειαν. Ὅτι οἱ Ἰωαννῖται καὶ πρὸ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κοραῆ εἶχον τὴν φιλομάθειαν καὶ φιλεπιστημοσύνην τὸ μαρτυρεῖ ἡ ἔκπαλαι καθίδρυσις τῶν σχολείων, εὐκλεῶς προστατευομένων τὴν σήμερον ἀπὸ τοὺς Καπλάνας καὶ Ζωσιμάδας, διὰ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸς ὁ Κοραῆς κάμνει ὅ,τι εἰς τὴν Ἑλλάδα νομίζει ὠφέλιμον. Τὸ μαρτυροῦν οἱ σοφοὶ ἄνδρες, τοὺς ὁποίους ἐξέθρεψαν κατὰ διαφόρους καιροὺς, Μελέτιον τὸν μέγαν εἰς ἀρετὴν καὶ μάθησιν, Σουγδουρῆν καὶ ἄλλους, καὶ ταῦτα ἐν ᾧ ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς εἰς βαθὺν ἐκοιμᾶτο ὕπνον. Ἔχε λοιπὸν ἀπάντησιν εἰς τὸ πρῶτόν σου ζήτημα, ὅτι οἱ Ἰωαννῖται καὶ πρὸ τοῦ Κοραῆ ἔπνεον τὸ φιλεπιστῆμον, ὡς ἔμφυτον δὴ τοῦτο εἰς τῶν Γραικῶν τὸ ἔθνος, καὶ τώρα πολὺ περισσότερον· καὶ ἂν ἦναι ἔλλειψις, εἶναι τῶν καιρῶν, καὶ ὄχι τῆς πόλεως· ἐδιώρθωσαν ὅσα ἦσαν διορθωτὰ καὶ δὲν περιμένουν, εἰμὴ καιρὸν εὔκαιρον ἵνα διορθώσουν καὶ τἄλλα.

Ποία ἡ παράδοσις τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας; κ.τ.λ.

Εἰς περισσοτέραν κατάληψιν τῶν τοιούτων λάβε τὴν ὑπομονὴν νὰ ἀκούσῃς τὴν διαίρεσιν τῶν μαθημάτων. Ὅλοι οἱ μαθηταὶ τῶν παρὰ τὴν φιλοσοφίαν ἄλλων ἀκροαμάτων διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις· ἡ πρώτη καὶ ἐσχάτη ὑπὸ τὸν ἔσχατον διδάσκαλον, λαμβάνουσα τὰ στοιχεῖα τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης, ἰσοχρόνως, χωρὶς νὰ γίνηται διακοπὴ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, ἀσκοῦνται εἰς τὴν ἀριθμητικὴν καὶ κατήχησιν δὶς τῆς ἑβδομάδος· ἀφοῦ ἀσκηθοῦν ἀρκετὰ εἰς τὸ τεχνολογικὸν μέρος, μεταβαίνουν ὑπὸ τὸν δεύτερον διδάσκαλον καὶ συσταίνουν τὴν δευτέραν ἢ μεσαίαν τάξιν· ἐνταῦθα λοιπὸν γυμναζόμενοι τὸ ὀρθογραφικὸν καὶ συντακτικὸν μέρος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ σπουδάζοντες τὴν γλῶσσαν στερεώτερα, παραβάλλοντές την μὲ τὴν ἡμετέραν, καὶ ἐφαρμόζοντες εἰς τὸ ἠθικὸν τὸ καθημερινὸν μάθημα, φυλάττοντες καὶ ἐνταῦθα τὴν τάξιν, τὴν ὁποίαν διαλαμβάνουν οἱ λόγιοι Ἑρμαῖ. Περὶ τοῦ Λυκείου καὶ πρὶν ἀκόμη εὔγουν οἱ λόγιοι Ἑρμαῖ, ἰσοχρόνως σπουδάζουν καὶ τὸ γενικὸν τῆς Ἱστορίας, ἀκούουσι καὶ τὴν σημερινὴν γεωγραφίαν, ὅσας ἡμέρας δὲν παραδίδονται ἱστορίαν, καὶ μετὰ ταῦτα μεταβαίνουν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν, εἰς τὰ ὁποῖα ὅλα οἱ διδάσκαλοι βοηθοῦνται ἀπὸ τοὺς Λατίνους καὶ Γερμανοὺς φιλολόγους· ἀφ' οὗ οἱ μαθηταὶ λάβουν ἀρκετὴν εἰς ταῦτα ἐπίδοσιν, ἀφ' οὗ ἀσκηθοῦν εἰς τὴν ἀττικὴν σύνταξιν, μεταβαίνουν τότε εἰς τὰς ἄλλας διαλέκτους, συσταίνουν τὴν τρίτην καὶ ὑστερινὴν τάξιν τῆς φιλολογίας, μεταβαίνουν ἐντεῦθεν εἰς τὴν ποίησιν, εἰς τὴν ῥητορικὴν, (ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξάγεται καὶ τὸ περὶ ἐπιστολικῶν τύπων), ἡ ὁποία εἶναι ἡ σφραγὶς τῆς φιλολογίας μας.

Ἐὰν γυμνάζεται ἡ παροῦσα φωνὴ τῆς Ἑλλάδος; κ.τ.λ.

Ὡς πρὸς τὸ τρίτον τοῦτό σου ζήτημα, ἐπιθυμοῦσα, φίλε, νὰ ἐνθυμηθῇς τὸν παλαιόν μας Ἡράκλειτον, ὅςτις ἔλεγεν, ὅτι δὶς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν δὲν πλέει τινάς· ἀλλ' ἂν ὁ ποταμὸς ἀκαταπαύστως εἰς πᾶσαν στιγμὴν μεταβαλλόμενος δὲν μένει ὁ αὐτὸς, ἡ γλῶσσα ἄρα δὲν εἶναι ποταμὸς καθ' ἑκάστην μεταβαλλόμενος; Ἐὰν λοιπὸν ἀκολουθοῦσαμεν τὸν Ἡράκλειτον, μήτε ποταμὸν ἔπρεπε νὰ ὀνομάσωμεν τὸν αὐτὸν, μήτε γλῶσσαν τὴν αὐτὴν εἰς τόσον μακρυνὰς περιόδους χρόνου· ἀλλ' ὅμως μήτε ποταμὸς χάνει διὰ τοῦτο τὴν ταυτότητα, μήτε ἡ γλῶσσα γίνεται ἑτέρα, ἕως οὗ ὁ μὲν δὲν χαθῇ παντελῶς, ἡ δὲ δὲν παραμορφωθῇ εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ γνωρίζεται. Ἐν τοσούτῳ ὅμως ἐγὼ θέλω νομίζει τὴν νέαν ἑλληνικὴν τὴν αὐτὴν μὲ τὴν ἑλληνικὴν παλαιὰν, ἀλλὰ τί θὲ νὰ εἰπῇ, βαθμηδὸν πλησιάζουσαν, αὐτὸ δὲν τὸ νοῶ· ἂν πλησιάζῃ δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ κατὰ πάντα, καὶ ἐὰν ἦναι, πῶς πλησιάζει; Τοῦτο ἦτον συλλογι-

Digitized by Google

σμὸς τῶν ἀπερασμένων μακαρονιστῶν καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν: ἀλλ' ἂν ἡ παροιμία λέγῃ «δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι», σοφώτεροι βέβαια θέλει εἴμεθα καὶ ἡμεῖς οἱ μετὰ τοὺς πρώτους ἐπιγενόμενοι, ἐὰν διορθώσωμεν τὴν γλῶσσαν, καθὼς ἀπαιτεῖ ὁ λόγος. Ἀποβλέπει ὁ λόγος μου εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ὀρθογραφίας, ἀναγκαίας εἰς τὴν παλαιὰν καὶ περιττῆς εἰς τὴν νέαν τῶν Γραικῶν γλῶσσαν, καὶ πολλῶν ἀκόμη γραμμάτων, ἀχρήστων εἰς ἡμᾶς. Ὁ γενναῖος ἀθλητὴς εὐχαριστεῖται γυμνὸς νὰ προβῇ εἰς τὸ στάδιον, καὶ καταφρονεῖ ὅλα τὰ εὐτελῆ ἐπικοσμήματα, τὰ ὁποῖα ἤθελαν κάμει ἀχρήστους τὰς δυνάμεις του, καὶ διότι ἐφευρέθησαν διὰ νὰ κρύψουν καμμίαν ἀσχημίαν, διὰ τοῦτο εἰς τὰ ἄσχημα, καὶ ὄχι εἰς τὰ καλὰ χρειάζονται. Τὸ φυσικὸν τῆς γλώσσης μας κάλλος δὲν στέργει νὰ προέρχηται κατασχημισμένον ἀπὸ στολισμοὺς ἀνοικείους, οἵτινες ἀμορφίαν φέρουν ἀντὶ εὐπρεπείας. Ἕλληνες ἦσαν οἱ Ἕλληνες καὶ πρὸ τῆς εὑρέσεως τοῦ η καὶ τοῦ ω. Ἕλληνες θέλουν εἶναι πάλιν, ὄχι ἂν τὰ φυλάξουν, χωρὶς νὰ χρειάζωνται, ἀλλ' ἂν τὰ ἀπορρίψουν ὡς περιττά.

Ἴσως ἐπειράχθης ἀπὸ τὴν περὶ γλώσσης ταύτην μου γνώμην· ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἠμποροῦσα νὰ ἐλευθερώσω τὴν συνείδησίν μου ἀπὸ μέγα βάρος, ἐὰν ἔκρυπτα τὴν ἀλήθειαν· εἶμαι ἕτοιμος εἰς ὑπεράσπισίν της ἐπὶ παντὸς δικαστηρίου.

1812, Φεβρουαρίου 13, Ἔρρωσο
Ἰωάννινα. Α. ΨΑΛΙΔΑΣ.

Ἂς ἐρευνήσωμεν ἤδη αὐτὸν καὶ ἁπλῶς ὡς ἄνθρωπον.

Κατὰ τὴν ἐν Κερκύρᾳ διαμονὴν τοῦ Ψαλίδα εἶχε συστηθῆ ὑπὸ τοῦ Λόρδου Γυϊλφόρδου ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία. Δύω ἐκ τῶν μαθητῶν του, ὁ Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος καὶ Χριστόφορος Φιλητᾶς εἶχον συμπεριληφθῆ ἐν τοῖς Καθηγηταῖς. ὁ δὲ Ψαλίδας, καίτοι ἀναγορευθεὶς ἐν αὐτῇ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας, δὲν ἔλαβε θέσιν τινά· πολλοὶ τῶν τότε λογίων ἠπόρουν διὰ τὸ γινόμενον, πάντες δὲ ἀπέδιδον τοῦτο εἰς τοὺς μαθητάς του. Ὁ Ν. Σ. Πίκολος, χρηματίσας καθηγητὴς ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ μέχρι τοῦ 1827, διερχόμενος διὰ Τεργέστης καὶ ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ τότε διευθύνοντος τὴν ἐκεῖ ἑλληνικὴν σχολὴν Ἰγνατίου Σκαλιόρα, πολυπραγμονοῦντος εἰς τοῦτο, ἀπεκρίθη· «Ἡ ἀληθὴς καὶ βεβαία παιδεία πάντοτε ἐφθονήθη. . . . ἡ ἀρετὴ εἶναι βαθιὰ ῥιζωμένη εἰς τὴν ψυχήν του. «Σωκρατίζει. . . . τὸν ἄνδρα τὸν ἐγνώρισα καὶ παντελῶς δὲν ἀπατῶμαι, τὰ χαρακτηριστικά του εἶναι τὰ ἑξῆς· *παιδεία βεβαία, ἀρετὴ ἀπροσωπόληπτος, καὶ ἁπλότης ἀληθεστάτη*.»

Ἰδοὺ δὲ τί καὶ ὁ ἴδιος μᾶς ἀφῆκεν ἐν μορφῇ διαλόγου περὶ τοῦ ζητήματος τῆς καθηγεσίας, ἐν ᾧ γίνεται ἐκδηλώτερος ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ·

«Ἄρχισεν ἐδῶ ἡ Ἀκαδημία, καὶ τὸν πρῶτον χρόνον δὲν μοῦ εἰπώθη τίποτε· τὸν δεύτερον χρόνον μοῦ δίδει τὴν εἴδησιν διὰ τοῦ κυρίου Λουσινιανοῦ ἐξ ἀπορρήτων του νὰ ἑτοιμάσω τὰ φορέματα τὰ ἀκαδημιακά, καὶ νὰ πηγαίνω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν νὰ μὲ κάμῃ διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας. Ἐξόδευσα τριάντα τάλληρα εἰς τὰ φορέματα, ἐπῆγα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, μὲ ἐκήρυξε διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας,[1] καὶ κανένα τόπον δὲν μοῦ ἔδωκε· διατί; δὲν ἠξεύρω. . . . ἴσως χρειάζονταν νὰ κολακεύσω κανέναν διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχω; ἀλλ' αὐτὸ δὲν τὸ ἔκαμα νέος καὶ τώρα γέροντας δὲν μοῦ πρέπει· εἶναι ποταπότης εἰς ἐμένα νὰ κολακεύσω ἕναν ἀπὸ τοὺς διδασκάλους διὰ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸν Κόμητα, ὁ ὁποῖος μ' ἐγνώρισε, καὶ μ' ἐκήρυξε διὰ διδάσκαλον τῆς Ἰονίας Ἀκαδημίας.» Σ. Δ. Κρινος.

Ἡ «Κλειὼ» ἐδημοσίευσε περίεργον διατριβὴν περὶ τοῦ διαβοήτου δεσπότου τῆς Ἠπείρου Ἀλῆ πασᾶ, μεθερμηνευθεῖσαν ἐκ τῆς πρὸ ἑξήκοντα ἐτῶν ἐκδοθείσης «Περιηγήσεως» τοῦ ἄγγλου ἰατροῦ Χόλλανδ, ὅστις ἐπί τινα χρόνον διατρίψας ἐν Ἰωαννίνοις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, ἦλθεν εἰς οἰκειοτάτας σχέσεις πρὸς τὸν φοβερὸν Τεπελενιώτην. Ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης ἀπεσπάσθησαν τὰ ἑπόμενα· Σ. τ. Δ.

Ο ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ἐν Ἰωαννίνοις, αἱ γυναῖκες, αἱ συνήθως κοσμοῦσαι ἑαυτὰς πλειότερον τῶν λοιπῶν Ἑλληνίδων, ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἀγάλματα κατὰ τὸν πέπλον, τὴν ζώνην καὶ τὴν θεραπείαν τῆς κόμης, διαφέρουσι δὲ κατὰ τὴν ἐσθῆτα. Χάριν πολλὴν εἰς τὸ πρόσωπόν των ἐπιχέει ἡ κόμη, ἐάν τε πλέκωσιν, ἐάν τε βοστρυχίζωσιν, ἐάν τε ἔχωσιν αὐτὴν ἀνειμένην· καὶ τὴν βάπτουσι δὲ πολλάκις ἐπιπάσσουσαι λεπτὴν κόνιν φυτοῦ ἐξ Ἀφρικῆς, δι' οὗ προσλαμβάνει χρῶμα ξύλου mahagony. Τὸ ἔθιμον τοῦτο τηρεῖται ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας ἕως τοῦ γάμου· ἀκολούθως τὸ χρῶμα γίνεται μελάντερον τοῦ κόρακος καὶ προξενεῖ σφοδροτέραν τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ τῶν παρεμπλεκομένων εἰς τὴν κόμην μαργαριτῶν καὶ χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν καταγμάτων καὶ νομισμάτων. Ὁ πλήρης κόσμος τῶν Ἑλληνίδων εἶναι ἔτι μᾶλλον ἄχαρις καὶ παρὰ φύσιν· ὡς ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις οὕτω καὶ νῦν αἱ Ἑλληνίδες ποιοῦνται πολλὴν χρῆσιν τοῦ ψιμυθίου. Βάπτουσι λοιπὸν καὶ πυκνοῦσι τὰς ὀφρῦς φροντίζουσαι κατὰ τὸν Ἀνακρέοντα «ἵνα μὴ διακόπτωσι μηδὲ μίσγωσι τὸ μεσόφρυον»· μελαίνουσι περιπλέον τὰ βλέφαρα καὶ τρίβουσι διὰ φύκους τοὺς ὄνυχας ἕως οὗ ἀποβῶσιν ὑπέρυθροι. Τοιούτων κοσμημάτων κατάχρησις μεγίστη γίνεται ἐν τοῖς γάμοις καὶ ταῖς θρησκευτικαῖς τελεταῖς.

1. Τὸ ἀπονεμηθὲν εἰς τὸν Ψαλίδαν Ἀκαδημιακὸν πτυχίον εἶναι τὸ μόνον, ὅπερ ἐξεδόθη, ὄντος ἄρχοντος τοῦ Λόρδου Γυϊλφόρδου· ἐξεδόθη δὲ τὴν ιε' Ἰουνίου ΑΩΚΕ' καὶ σώζεται παρ' ἐμοί.

Digitized by Google

Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ βεζύρου Ἀλῆ πασᾶ νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ ὡς ἰατρὸς ἐπί τινας ἡμέρας, ἄσμενος ἐπελαβόμην τῆς εὐκαιρίας ἵνα σπουδάσω ἀκριβέστερον τὸν χαρακτῆρά του. Ὅτε πρῶτον παρέστην ἐνώπιόν του εἶπέ μοι· «Ἐπιθυμήσας πρὸ »πολλοῦ νὰ συμβουλευθῶ ἄγγλῳ ἰατρῷ, χαίρω »ὅτι ἀπεφάσισας νὰ διατρίψῃς χρόνον τινὰ παρ' »ἡμῖν. Μὴ φοβηθῇς τὴν παρουσίαν τοῦ διερμη»νέως μου Κολοβοῦ· λάλησον παρρησίᾳ καὶ ἀ»νυποστόλως, διότι αὐτὸς εἶναι παλαιὸς καὶ ὁ »πιστότατος τῶν θεραπόντων μου, ἐπίσταται »δὲ εἴπερ τις ἄλλος τὰ κατὰ τὸν πρότερον βίον »μου.» Διηγήθη μοι ἔπειτα μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβορρημοσύνης τὴν ἱστορίαν τῶν σωματικῶν παθημάτων του, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἦσαν ἀπόρροια προλήψεων ἢ ἐξημμένης φαντασίας, τὰ δὲ ἐμαρτύρουν κρίσιν ὑγιαίνουσαν καὶ ἰσχυράν. Ἡ ἀσθένειά του δὲν ἦτο ἐπικίνδυνος· προήρχετο ἐκ τῆς προβαινούσης ἡλικίας καὶ τῶν προτέρων ταλαιπωριῶν, ἀπῄτει δὲ μέτρα προφυλακτικά. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσε τὴν διήγησιν καὶ ἀπεκρίνατο πρὸς διαφόρους ἄλλας ἐρωτήσεις μου, τῷ εἶπα ὅτι τὴν ἐπαύριον θὰ ἐκόμιζον αὐτῷ ἔγγραφον τὴν διάγνωσίν μου. Τῇ ἑσπέρᾳ συνδιελέχθην ὥραν ἱκανὴν τῷ ἰατρῷ Κ. Μεταξᾷ· ὑπὸ τούτου δὲ ἀκολουθούμενος τῇ ὑστεραίᾳ ἐπεσκέφθην τὸν βεζύρην καὶ πάλιν ἤκουσα παρ' αὐτοῦ φόβους μήπως ἀποθάνῃ ὑπὸ ὕδρωπος, ὡς ὁ πατήρ του· ἀφ' οὗ διεσκέδασα τοὺς φόβους του προσήνεγκα αὐτῷ ἰταλιστὶ συντεταγμένην τὴν διάγνωσίν μου, ἣν παραχρῆμα διέταξε νὰ τῷ μεθερμηνεύσωσιν εἰς τὴν καθωμιλημένην ἑλληνικήν· τελευταῖον ἐκφράσας βαθεῖαν τὴν εὐγνωμοσύνην του ὑπέσχετό μοι ὅτι αὐθημερὸν θὰ ἐξετέλει τὰς συμβουλάς μου. Τὸν βεζύρην ἐξηκολούθησα ἐπισκεπτόμενος ὁτὲ μὲν ὡς ἰατρός, ὁτὲ δὲ ὡς ξένος· πολλάκις παρεκάλεσέ με νὰ μείνω παρ' αὐτῷ ὡς ἰατρὸς ἐφ' οἱῳδήποτε ὅρῳ αὐτὸς ἐγὼ ἤθελον προτείνει· ἀκούσας δὲ ὅτι τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, ἱκέτευσέ με νὰ παραμείνω τοὐλάχιστον δωδεκάμηνον· ἐγὼ ὅμως καὶ πάλιν ἠρνήθην ἀνακοινώσας αὐτῷ εἰλικρινῶς ὁποῖα ἐν τῇ πατρίδι μου ἐπεδίωκον σχέδια. Ἐπὶ δύο ὅλους μῆνας προσεπάθει ὁ γραμματεύς του νὰ μεταπείσῃ με· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βεζύρης διὰ φιλοφρονεστάτων φράσεων, ἃς εἶχε πάντοτε προχείρους ὁσάκις ἤθελε νὰ ἐπιτύχῃ σκοποῦ τινος, εἶπέ μοι ὅτι οὔτε χρημάτων, οὔτε τιμῶν, οὔτε ἄλλου τινὸς θὰ ἐφείδετο ὅπως καταστήσῃ μοι εὐάρεστον τὴν διατριβὴν ἐν Ἰωαννίνοις. Ἡ τελευταία μου ἄρνησις τὸν ἐλύπησεν οὐχὶ μικρόν, ἔκπληκτος δὲ ἀνεφώνησεν· «ὑπέρμετρον, τῇ ἀληθείᾳ, πρέπει νὰ ἔχῃς ἐν Ἀγγλίᾳ περιουσίαν, ἀφ' οὗ ἀποτόμως περιφρονεῖς τὰς προτάσεις μου»· παρηγορήθη ὅμως μαθὼν ὅτι θὰ τὸν ἐπεσκεπτόμην ἐπιστρέφων ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἄλλων χωρίων τῆς Ἑλλάδος.

Σκοπὸν εἶχον κυρίως νὰ ἐπιστρέψω ἐξ Ἰωαννίνων εἰς Λευκάδα, ὅπως ἐκεῖθεν μεταβῶ ἀμέσως εἰς Πελοπόννησον, διότι ἐν Λευκάδι εἶχον καταλίπει τὰ πλεῖστα τῶν κιβωτίων μου. Ὁ βεζύρης παρεκάλεσέ με νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἐν Λαρίσῃ τῆς Θεσσαλίας διατρίβοντα καὶ ὑπὸ διαφόρων χρονίων νοσημάτων ταλαιπωρούμενον υἱὸν αὐτοῦ Βελῆ πασᾶν, προθυμηθεὶς νὰ παραλάβῃ τὰ κιβώτιά μου ἐκ Λευκάδος δι' ἡμεροδρόμου καὶ νὰ τὰ ἀποστείλῃ οὐ μόνον εἰς Λάρισαν ἀλλὰ καὶ ἔπειτα εἰς Ἀθήνας. Ἡ χαρά του ὑπῆρξεν ἀνέκφραστος ὅτι ἐγένετο δεκτὴ ἡ παράκλησίς του. Κατὰ τὰς τελευταίας συνεντεύξεις μου τὸ ὕφος τοῦ Ἀλῆ κατέστη οἰκειότατον· ἐνταῦθα πρέπει νὰ σημειώσω ὅτι οὐδέποτε τὸν εὗρον ἐν τῷ αὐτῷ κοιτῶνι κατὰ δύο ἀλλεπαλλήλους ἡμέρας· καλῶς δὲ ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐλάλησα πρὸς αὐτὸν ἐν ὀκτὼ διαφόροις κοιτῶσιν, ὧν ἕκαστος ἐφάνη μοι κομψότερος καὶ μεγαλοπρεπέστερος τοῦ προηγουμένου. Ἐνδυμασίαν ἐφόρει σχεδὸν πάντοτε τὴν αὐτήν· ἅπαξ μόνον τὸν εἶδον φοροῦντα τυρβάνιον ἀντὶ τοῦ συνήθους κυανοῦ σκούφου. Ἅπαξ μόνον τὸν εἶδον ἀνιστάμενον ἐκ τοῦ διβανίου του, ὅτε ἠθέλησε νὰ μοὶ περιγράψῃ καὶ ἀποδείξῃ τὴν ἐλάττωσιν τῶν σωματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων· ὡσανεὶ δὲ θέλων νὰ δείξῃ ὅτι οὐχὶ παντελῶς εἶχον ἐκλίπει αἱ δυνάμεις του, περιεπάτησεν ἄνω καὶ κάτω στερεῷ τῷ ποδὶ καὶ τρόπῳ ὄντως βασιλικῷ. Πάντοτε ὑπεδέχετό με ἀξιοπρεπῶς καὶ ἀβροφρόνως καὶ ἐλάλει ὡς φίλος καὶ ἀδελφός· ἤλλασσεν ὅμως τὸ ὕφος ὁσάκις εἰσήρχετο εἰς τὴν αἴθουσαν ἄλλος. Ὡς ξένος εἶχον ἄδειαν νὰ κάθωμαι πλησίον του ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ διβανίου· ἄλλως δέ, οὐδ' αὐτὸς ὁ υἱός του Μουχτὰρ πασᾶς ἐτόλμα νὰ καθίσῃ ἐνώπιον τοῦ πατρός, ἐὰν μὴ ἐλάμβανε παρ' αὐτοῦ ῥητὴν ἄδειαν. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἶδον παρὰ τῷ βεζύρῃ δύο ἐγγόνους του, τὸν πεντεκαιδεκαέτη υἱὸν τοῦ Μουχτὰρ καὶ τὸν δεκαέτη υἱὸν τοῦ Βελῆ, μεθ' ὧν ἐγέλα καὶ ἔπαιζεν ὁ Ἀλῆς, ὡς τὸ πάλαι ὁ Ἀγησίλαος. Τὸν υἱὸν τοῦ Μουχτὰρ εἶδον ἐρχόμενον ἐφ' ἵππου εἰς τὸ σεράγιον μετὰ τηλικαύτης ἀξιοπρεπείας καὶ ὑπερηφανίας, ὥστε παραυτίκα ἐνόησα ὅτι οὐχὶ μάτην ἐπαιδεύετο ἐν τῇ σχολῇ τῆς ὀθωμανικῆς δεσποτείας. Ὁ βεζύρης ἠγάπα κατ' ἐξοχὴν νὰ λαλῇ περὶ τῶν πολιτικῶν· ὁσάκις ἤκουε τὸ πρῶτον περὶ πραγμάτων γνωστῶν παρ' ἡμῖν καὶ τετριμμένων, ἐποιεῖτο ἐρεύνας καὶ παρατηρήσεις ὀξυδερκεστάτας. Ἠρώτησέ με περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἰδίως τοῦ Λονδίνου, περὶ πληθύος καὶ τῆς μεθόδου τῆς ναυπηγήσεως τῶν μεγαλειτέρων πολεμικῶν τῆς Ἀγγλίας πλοίων, περὶ τῆς αἰτίας καὶ τῆς διεξαγωγῆς τοῦ ἀμερικανικοῦ πολέμου κλ. Πολλάκις ἐξέφρασε λύπην ὅτι δὲν εἶχε λάβει εὐκαιρίαν νὰ ἀποδημήσῃ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν· ἤλπιζεν ὅμως ὅτι τοῦ ἀγαθοῦ τούτου θὰ ἀπέλαυεν ὁ νεώτατος τῶν υἱῶν του Σαλῆ βέης. Γενομένου λό-

Digitized by Google

γου περὶ μακροβιότητος τῶν Ἀμερικανῶν, ἠρώτησέ με ἂν ἠλήθευεν ὅτι ἦσαν μακρόβιοι ἐξ ἴσου οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ Σῖναι καὶ διὰ τίνων μέσων παρετείνετο ἡ ζωή. Ἐγὼ ἐπήγαγον αὐτῷ πλεῖστα μακροβιότητος παραδείγματα ἐκ τῆς πατρίδος μου, ἐπωφελήθην δὲ τὴν εὐκαιρίαν νὰ τῷ συστήσω θερμῶς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἰατρικῶν συμβουλῶν μου καὶ νὰ τὸν βεβαιώσω ὅτι ἡ λεγομένη ἀλχυμία οὔτε μέσον τι πρὸς παράτασιν τοῦ βίου ἐμηχανήσατο, οὔτε εὗρε τὸν λίθον τῶν σοφῶν. Ἐμβρόντητος ἔμεινεν ὁ Ἀλῆ πασᾶς ἀκούσας ὅτι οὐδεμία ὑπῆρχε μέθοδος τοῦ παράγειν μέταλλα πολύτιμα· σφόδρα δὲ ἀμφιβάλλω ἂν κατώρθωσα νὰ τῷ καταστρέψω τὴν πίστιν του εἰς τὸ παντοδύναμον τῆς ἀλχυμίας· τοὐλάχιστον παρετήρησα ὅτι ἠγανάκτησε μαθὼν ὅτι μικροῦ ἢ οὐδενὸς λόγου ἄξια ἦσαν διάφορα μέταλλα ἅτινα αὐτὸς ὑπελάμβανε βαρύτιμα. Ὁ Ἀλῆς ἐτήρει πλεῖστα ἐργαλεῖα φυσικῆς, τηλεσκόπια, μικροσκόπια κλ., ἅτινα τῷ κατέταξα μεθοδικώτερον διότι ἦσαν ἐρριμμένα ἀτάκτως τῇδε κἀκεῖσε. Εἰς τὴν κτῆσιν ὅπλων τοσοῦτον ἐνασμενίζει, ὥστε ἐν ἑκάστῃ αἰθούσῃ καὶ κοιτῶνι ὑπάρχουσιν ἀνηρτημένα τὰ κάλλιστα τῶν τουφεκίων, τῶν πιστολίων καὶ τῶν ξιφῶν. Ἤκουσα ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀρχῆς του θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὴν καλὴν ποιότητα τοῦ ξίφους αὐτοῦ ἀπέκοπτεν ἰδίᾳ χειρὶ τὰς κεφαλὰς τῶν καταδίκων. Ἐρευνήσας ὅμως ἀκριβέστερον ἐπείσθην ὅτι ὁ λόγος ἦτο ψευδής. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῷ ἀνεκοίνωσα τὴν ἐφεύρεσιν τουφεκίων, ἅτινα ἐγεμίζοντο ἐφ' ἅπαξ καὶ ἐξεπυρσοκρότουν τριακοντάκις· δὲν ἡσύχασε δὲ ἕως οὗ μετὰ τρεῖς μῆνας ἠγόρασε δώδεκα. Ἐρρέθη ὅτι ὁ Ἀλῆ πασᾶς ἠγνόει τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφήν· ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸς τὸν εἶδον πολλάκις ἀναγινώσκοντα· οἱ ἰατροί του πάλιν ἐβεβαίωσάν με ὅτι ἔγραφεν, ἀλλὰ σπανιώτατα.

Πολλάκις παρευρέθην καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἀλῆς ἐχορήγει ἀκρόασιν εἰς τοὺς ὑπηκόους του· ἕκαστος τῶν ἱκετευόντων εἰσέρχεται μόνος, φιλεῖ τὸ κράσπεδον τοῦ βεζυρικοῦ φορέματος καὶ ἔπειτα ἐκτίθησι τὴν παράκλησιν ἢ τὸ παράπονόν του· ὁ βεζύρης ἀκροᾶται μετὰ προσοχῆς· ζητεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ ὅλην τὴν ἀλήθειαν, ταχέως δὲ ἐκφέρει ἀπόφασιν ἀνέκλητον. Ἡ ταχύτης εἶναι ἀναγκαία, διότι αὐτὸς μόνος ὑπάρχει ἁπάντων ἀνεξαιρέτως ὁ δικαστής, κρίνων οὐχὶ κατὰ νόμους γραπτοὺς ἢ ἀγράφους, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐκ παντὸς τρόπου ἀνευρεθεῖσαν ἀλήθειαν. Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι χιλιάδες ἱκετῶν καθ' ἑκάστην περιμένουσιν ἐν τῇ αὐλῇ του καὶ ὅτι τὸ ἑνιαῖον τοῦτο τοῦ συστήματος καθιστᾷ αὐτὸν φοβερώτατον εἴς τε τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Πύλην. Οὔτε ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διαχειρίσει οὔτε ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτοῦ πρὸς τὰς ξένας δυνάμεις δέχεται ἀποκλειστικῶς μόνην τὴν συμβουλὴν τῶν ὑπουργῶν ἢ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων του· πᾶσα θέλησις καὶ πᾶσα ἐνέργεια ἀπορρέει ἐξ αὐτοῦ. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι, καθ' ἅπερ ἐξ ἀκοῆς καὶ ἐξ αὐτοψίας ἔμαθον, ὁ ἐλάχιστος τῶν ὑπηκόων του πέποιθεν ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι, ἀναφερόμενος πρὸς τὸν βεζύρην, θὰ τύχῃ τῶν δικαίων εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον ἢ ἂν προσέπιπτεν εἰς τοὺς πόδας τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων. Ἐν ὅλῳ τῷ κράτει τοῦ βεζύρου οὐδεὶς ἄλλος ὑπάρχει γινώσκων τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, τὰς τοποθεσίας, τὰ ἀφανῆ καταφύγια καὶ μυρίας ἄλλας περιστάσεις ἀκριβέστερον τοῦ Ἀλῆ, ὅστις φαίνεται διὰ τοῦτο ὁ ἁρμοδιώτατος τῶν δικαστῶν. Ἐν ὅλῳ τῷ κράτει του οὐδεὶς ὑπάρχει ἄνθρωπος πρεσβύτης οὗ τινος δὲν γινώσκει ἢ δὲν ἐνθυμεῖται τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ὄνομα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιμέλεια, μεθ' ἧς ἐγκύπτει εἰς τὰς ὑποθέσεις, εἶναι ἀπίστευτος. Ἀδιακόπως ἐργάζεται ἀπὸ τῆς **6** πρωϊνῆς ὥρας ἕως τῆς μεσημβρίας, ὁπότε ἀριστᾷ καὶ ἀναπαύεται ὀλίγον, πάλιν δὲ ἐργάζεται ἄχρι τῆς **8** ἑσπερινῆς, ὁπότε δειπνεῖ. Ἀλλὰ καὶ τὴν **9** ὥραν τὸν εὗρον πλειστάκις συνδιασκεπτόμενον μετὰ τῶν ὑπουργῶν του καὶ λεπτομερῶς ἐξακριβοῦντα τὰς δαπάνας τῶν ταχυδρομείων του. Καὶ εἰς τὸ χαρέμιον δὲ μεταβαίνων μετέρχεται τὸ ἔργον τοῦ δικαστοῦ, λύων τὰς διαφορὰς τῶν 300 παλλακῶν του διὰ μόνου τοῦ κύρους, δι' ἑνὸς ἀγρίου βλέμματος καὶ τῆς βροντώδους φωνῆς του.

Ἐν τῷ δείπνῳ ὁ βεζύρης φαίνεται πᾶν ἄλλο ἢ γαστρίμαργος· δὲν εἶναι ὅμως τοσοῦτον πιστὸς μουσουλμάνος ὥστε καὶ νὰ μὴ οἰνοποτῇ. Κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν ἔθιμον ἀριστᾷ καὶ δειπνεῖ μόνος· κατὰ τὸ ἄριστον παρατίθενται αὐτῷ **12-16** εἴδη φαγητῶν· τὸ ἀρνίον ἐκ τῶν πολυαρίθμων ποιμνίων του οὔτε θέρους ἐλλείπει, οὔτε χειμῶνος. Συχνάκις δέχεται προσκλήσεις ἐπισήμων ὀθωμανῶν ἢ Ἑλλήνων καὶ ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν των ἵνα συναριστήσῃ ἢ συνδειπνήσῃ. Μιᾷ ἑσπέρᾳ ἤμην καὶ ἐγὼ προσκεκλημένος μετὰ 60 ἄλλων· ὁ βεζύρης ἦλθε μετὰ τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν αὐλικῶν του· ἐδείπνησε μόνος· ἀπέναντι δὲ αὐτοῦ ἐκάθισαν οἱ συνδαιτυμόνες· μόνος ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἡ τούτου σύζυγος ἠξιώθησαν τῆς τιμῆς νὰ παρακαθίσωσιν ἐν τῇ αὐτῇ τραπέζῃ. Ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι δὲν ἐλλείπει ὀθωμανικὴ ἢ ἀλβανικὴ ὀργανικὴ μουσική, ἐθνικὰ ᾄσματα καὶ διάφοροι χοροὶ νέων ἀλβανῶν καὶ ἀλβανίδων. Ἐκ τῶν 300 τοῦ βεζύρου παλλακῶν αἱ μὲν εἶναι ἑλληνίδες, αἱ δὲ ἀλβανίδες, ἢ ὀθωμανίδες ἢ κιρκάσσιαι. Τεκμήριον ἐξιδιασμένης εὐνοίας τοῦ σατράπου ὑπολαμβάνεται ὁπόταν ἐκ τοῦ χαρεμίου του προσφέρῃ γυναῖκα μίαν τῶν παλλακῶν του πρὸς ὑπάλληλον ὃν βούλεται διαφερόντως νὰ τιμήσῃ. Ἐπὶ τοιαύτῃ τιμῇ παρ' ὀλίγον ἐξίσατο

Digitized by Google

τῶν φρενῶν ὑπὸ χαρᾶς εἷς φίλος μου, ὁ ὀθωμανὸς γραμματεὺς τοῦ Ἀλῆ, λαβὼν δῶρον περικαλλεστάτην Κιρκασσίαν· δύο ἄλλοι ἀλβανοὶ τοὐναντίον ἔσπευσαν αὐτοὶ πρὸ τῆς ὥρας νὰ νυμφευθῶσιν, ἵνα μὴ ἀναγκασθῶσι νὰ λάβωσι τοιοῦτον δῶρον, διότι θὰ κατεστρέφοντο ἀρνούμενοι τὴν ἀποδοχήν του.

Ἡ θρησκευτικὴ τοῦ βεζύρου ἀνοχὴ χορηγεῖ εἰς τοὺς ἄλλους ὑπηκόους του τὰ αὐτὰ *πολιτικὰ* δικαιώματα καὶ προνόμια οἷα χαίρουσιν οἱ ὀθωμανοί· οὐδεὶς λοιπὸν τούτων μειονεκτεῖ τοῦ ἑτέρου ὑπὸ τὴν πολιτικὴν ἔποψιν. Ἐκ τῶν τριῶν γραμματέων του εἷς εἶναι ἕλλην, ἕτερος ὀθωμανὸς, ὁ τρίτος Ἰσραηλίτης. Χάριν ἑλλήνων ἀγροτῶν, οἰκούντων ἐν διαφόροις ἀλβανικαῖς ἐπαρχίαις, ἀνήγειρεν ἰδίοις ἀναλώμασι ναοὺς ὀρθοδόξους. Εἶναι ὅμως καὶ δεισιδαίμων· ἀποδέχεται ἡμέρας ἀποφράδας, πιστεύει εἰς γοητείας, ἐπῳδὰς καὶ εἰς τοὺς ἁγίους ἅμα καὶ γελωτοποιοὺς Δερβίσας. Ἐκ τῶν φαύλων ἰδιοτήτων τοῦ Ἀλῆ δύο ὁμολογοῦνται αἱ κυριώτεραι, ἡ δευτέρα φύσις παρ' αὐτῷ ἀποβᾶσα ὑπόκρισις καὶ ἡ φιλεκδικία, ἡ παραφέρουσα αὐτὸν εἰς σκληρότητας ἀνηκούστους. Ἐντριβέστατος φαίνεται ἰδίως περὶ τὰς πολιτικὰς ῥαδιουργίας, ἔχων κατασκόπους ἁπανταχοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους. Ὁ ζῆλος, μεθ' οὗ τὸν ὑπηρετοῦσι, δικαιοῖ πληρέστατα τὴν ἐκλογήν του· ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν αὐτοῖς τοῖς συμβουλίοις τοῦ Σουλτάνου, οὐδὲν οὐδέποτε συζητεῖται ἢ ἀποφασίζεται ὅπερ νὰ μὴ γίνῃ γνωστὸν τῷ βεζύρῃ ἐντὸς ὀκταημέρου. Φόβον καὶ τρόμον ἐμπνέει κατ' ἐξοχὴν ἡ προσποίησις αὐτοῦ· πολλάκις ἐπιδείκνυται φιλοφροσύνην, ἥτις εὐλόγως ἑρμηνεύεται ὡς ἀπαίσιος οἰωνὸς, διότι ὑπ' αὐτὴν λανθάνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μνησικακία καὶ φιλεκδικία. Τὰ θύματά του τυγχάνουσιν ἀβροφρονεστάτης δεξιώσεως, ἀπολύονται μετὰ μεγάλων καὶ ἐπιζήλων τιμῶν, πέντε δὲ λεπτὰ ὕστερον ἀποκόπτονται τὴν κεφαλήν. Τοιαῦται δὲ ἀνθρωποκτονίαι ὁτὲ μὲν εἶναι αὐθαίρετος τιμωρία πραγματικῶν ἐγκλημάτων, ὁτὲ δὲ ἀποτέλεσμα μίσους καὶ πάθους προσωπικοῦ, ὅπερ δὲν κορέννυται πρότερον ἐὰν μὴ καταστραφῶσιν ἅπαντες οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ ἐπιστήθιοι φίλοι τοῦ ὑπόπτου ἢ τοῦ ἐνόχου. Πρό τινων ἐτῶν Ἀλβανός τις εἶχε φονεύσει ἕνα τῶν ἐξαδέλφων τοῦ Ἀλῆ· ὁ ἔνοχος οὗτος ἐτελεύτησε βραδὺν διὰ πυρὸς θάνατον· τὰ τέκνα του ἐστραγγαλίσθησαν· ὁ ἀδελφός του, εἴκοσιν ἔτη ὕστερον, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ βεζύρου καὶ κατελθὼν εἰς Ἰωάννινα, κατεμελίσθη πρὸ τοῦ σεραγίου, τὰ δὲ μέλη του διεσπάρησαν εἰς τὰς ὁδούς. Διηγοῦνται πρὸς τούτοις ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Μουχτὰρ πασᾶ, ὑπὸ ζηλοτυπίας ἀκαθέκτου οἰστρηλατουμένη, ἔπεισε τὸν πενθερόν της νὰ πνίξῃ εἰς τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων δεκαέξ παλλακὰς ἐκ τοῦ χαρεμίου τοῦ συζύγου της.

Εἰλικρινῆ πίστιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν βεζύρην διατρέφουσι μόνον οἱ ἀλβανοὶ στρατιῶταί του, οὓς μεταχειρίζεται οὐχὶ ὡς ἀνδράποδα, ἀλλ' ὡς συναγωνιστὰς, λαλῶν πρὸς αὐτοὺς μετὰ πολλῆς οἰκειότητος καὶ ποιούμενος αὐτοῖς ἐκ διαλειμμάτων δωρεάς. Ἀλβανοὶ τὸ γένος, πατρόθεν καὶ μητρόθεν φίλοι τῆς ἐν Τεπελενίῳ οἰκογενείας του εἶναι οἱ ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ αὐλικοὶ ὑπάλληλοι, ὧν προΐσταται ὁ Ἀθανάσιος Βάγιας, ἀδελφὸς τοῦ ἰατροῦ του, κοινωνὸς τῆς προτέρας δυστυχίας καὶ τῆς νῦν εὐτυχίας τοῦ βεζύρου, ἀνὴρ ἀπτόητος καὶ τοῦ θανάτου καταφρονῶν, κοιμώμενος δὲ ἔνοπλος πρὸ τῆς αἰθούσης τοῦ φίλου του.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 129.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Δὲν ἐβραδύναμεν νὰ ὁρίσωμεν μετὰ τοῦ Παντελῆ τὸ δρομολόγιόν μας καὶ ν' ἀρχίσωμεν τὴν ὁδοιπορίαν μας. Διευθυνόμενοι πρὸς βορρᾶν μετεβαίνομεν ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, ἡ δὲ πώλησις τοῦ χαβιαρίου ἔβαινε κατ' εὐχήν, καὶ ηὔξανον βαθμηδὸν τὰ περιεχόμενα τοῦ σακκουλίου μου.

Ὅτε ἐπὶ τέλους ἀνέβημεν εἰς τὰ περικλείοντα τὸν Κάμπον ὑψώματα καὶ εἶδον μακρόθεν τὴν πόλιν, εἰς δὲ τὰς ὑπωρείας τῶν ἀντικρὺ βουνῶν ἐπροσπάθησα ν' ἀνιχνεύσω τὸ σημεῖον ὅπου ἔκειτο ὁ Πύργος μας, ᾐσθάνθην τὴν καρδίαν μου συστελλομένην ἐντὸς τοῦ στήθους καὶ τὰ γόνατά μου τρέμοντα. Ἐκάθησα ἐπὶ τῶν βράχων καὶ ἔβλεπον τὴν χλοερὰν ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἔκτασιν ὑπὸ τοῦ πρωϊνοῦ ἡλίου φωτιζομένην, ἀναμέσον δὲ τῶν δένδρων διέκρινα τὰς ποικιλλούσας τὴν πεδιάδα κατοικίας, ἀπὸ τὰς ἑστίας τῶν ὁποίων καπνὸς δὲν ἀνήρχετο. Δεξιόθεν, εἰς ἡμισείας περίπου ὥρας ἀπόστασιν, ἔκειτο ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Δὲν ἐφαίνετο ἐκ τοῦ σημείου ὅπου ἤμεθα, ἀλλ' οὔτε ἠθέλησα νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ ἐρείπιά της. Δὲν ἐπεζήτουν νέας ἐπὶ τῆς Χίου συγκινήσεις, ἐπεθύμουν μόνον νὰ ἐκτελέσω τὸν σκοπόν μου καὶ νὰ φύγω ὅσον τάχιον. Δὲν ἤθελον νὰ βλέπω τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος μου, οὔτε Τούρκους νὰ βλέπω ἤθελον.

Ὁ Παντελῆς ἐκάθητο πλησίον μου τρώγων τὸ λιτὸν πρόγευμά του, ὁ δὲ ὄνος του παρέκει κατεγίνετο εἰς εὕρεσιν τροφῆς μεταξὺ τῶν ὀλίγων ἐπὶ τῆς πετρώδους κορυφῆς θάμνων. Ἡ ὄρεξις τῶν δύο συντρόφων μου ἤνοιξε καὶ τὴν ἰδικήν μου, ὁ δὲ ἄρτος καὶ αἱ ἐλαῖαι τοῦ Παντελῆ καὶ ἡ ἔμφυτος φαιδρότης τῆς ἁπλοϊκῆς ψυχῆς του ἐστερέωσαν τὸ ἐπὶ στιγμὴν κλονισθὲν φρόνημά μου. Ἐντὸς ὀλίγου ἡ συνοδία μας ἐτέθη ἐκ νέου εἰς κίνησιν.

Digitized by Google

Τὸ χωρίον Νεοχῶρι, ὅπου καταβάντες τὸ βουνὸν ἐσταθμεύσαμεν, περιέσωζαν ἔτι καὶ αὐτό, καθὼς τὸ Θολὸν Ποτάμι, σημεῖα ἄφθονα μαρτυροῦντα ὅτι διέβησαν οἱ Τοῦρκοι ἐκεῖθεν. Ἀλλ' ἦσαν πλειότεραι σχετικῶς ἐν αὐτῷ αἱ ἐπισκευασθεῖσαι οἰκίαι, ἡ δ' ἐρήμωσις ἐφαίνετο ἐκ πρώτης ὄψεως ὀλιγωτέρα. Τὸ καφενεῖον ὅπου ἐκαθήσαμεν πρὸς ἀναψυχήν, ἦτο πλῆρες ἀνθρώπων. Οὔτε Ἀγᾶς ὑπῆρχεν εἰς τὸ χωρίον, οὔτε φρουρά, ὥστε οἱ χωρικοὶ ἔζων κάπως ἀνετώτερον, προσπαθοῦντες ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τῆς σήμερον νὰ λησμονήσωσι τὰ βάσανα τῆς χθὲς καὶ τοὺς ἐνδεχομένους τῆς αὔριον κινδύνους.

Ἡ πρόθεσίς μου ἦτο νὰ διατρίψωμεν δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας εἰς Νεοχῶρι, ὅπως ἐκεῖ ὡριμάσω τὰ σχέδιά μου, ἀλλ'ἔμαθον εἰς τὸ καφενεῖον εἴδησιν ἥτις ἤλλαξε τὴν ἀπόφασίν μου. Ἔμαθον ἀπὸ τῶν χωρικῶν τὰς ὁμιλίας, ὅτι μοῖρα τοῦ Τουρκικοῦ στόλου ἔφθασεν εἰς Τσεσμὲν καὶ ὅτι ἐπεριμένοντο ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἄλλα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πλοῖα, ὅπως ὅλα συνηνωμένα ἐκπλεύσωσι κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὥστε ἔπρεπε νὰ ἐπισπεύσω τὴν ἀναχώρησίν μου. Οἱ Τοῦρκοι ἦσαν ἐπὶ τῆς θαλάσσης ὁποῖοι καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἀλλοίμονον δὲ εἰς τ' ἄοπλα πλοιάρια, ἅτινα ἔπιπτον εἰς χεῖράς των, καὶ εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἐπιβάτας των! Δι' αὐτῶν ἐπληρόνοντο αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ Μιαούλη καὶ τοῦ Κανάρη, ταῦτα ἦσαν τ' ἀπατηλὰ τρόπαια διὰ τῶν ὁποίων ἐκάλυπτον οἱ Τοῦρκοι ναύαρχοι τὴν καταισχύνην των. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶχον τὴν ἐλαχίστην διάθεσιν ν' ἀποτελέσω τοιούτου τροπαίου μέρος, οὔτε νὰ προμηθεύσω τὸ πτῶμά μου ὡς στολισμὸν εἰς τὰς κεραίας Τουρκικῆς ναυαρχίδος,καὶ ἤθελον διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἐπιστρέψω εἰς Τῆνον, προλαμβάνων τοῦ ἐχθρικοῦ ςόλου τὴν ἀναχώρησιν.

Ἔκραξα τὸν Παντελῆν καὶ ἐξήλθομεν τοῦ καφενείου. Ὁ ὄνος δεμένος ἔξωθεν αὐτοῦ ἐπερίμενε φέρων εἰς τὴν ράχιν του τὸ βαρέλιόν μας.

— Παντελῆ, μεῖνε σὺ ἐδῶ νὰ πωλήσῃς χαβιάρι καὶ περίμενέ με. Ἐγὼ θὰ φύγω.

— Ποῦ πηγαίνεις;

— Πηγαίνω νὰ ἰδῶ τὸν Πύργον μας. Αὔριον τὴν αὐγὴν ἐπιστρέφω.

Ἐπροσπάθησεν ὁ Παντελῆς νὰ μὲ μεταπείσῃ, ἠθέλησε νὰ μὲ συνοδεύσῃ, μοὶ ἐνθύμησε τὴν εἰς Θολὸν Ποτάμι φυλάκισίν μου, ἀλλὰ δὲν ἤκουον. Ἐσυμφωνήσαμεν ποῦ ἐντὸς τοῦ χωρίου θὰ τὸν εὕρω τὴν ἐπαύριον, ἠγόρασα ἀξίνην διὰ νὰ φαίνωμαι ὡς ἐργάτης πηγαίνων δι' ἡμερομίσθιον, καὶ τὸν ἀπεχαιρέτισα. Ἦτο ἀνήσυχος καὶ πλήρης φόβων ἐκεῖνος, ἀλλ' ἐγὼ ᾐσθανόμην τὴν καρδίαν μου ἐλαφράν. Εἶχον προαίσθημα ὅτι θὰ ἐπιτύχω.

Ἐβάδιζον πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ χωρίου μὲ τὴν ἀξίνην ἐπὶ τοῦ ὤμου, ὅτε εἰς τὸ κατώφλιον θύρας ἀνοικτῆς εἶδον ἱστάμενον ἄνθρωπον ἐνδεδυμένον κατὰ τὸ ἥμισυ εὐρωπαϊστὶ καὶ καπνίζοντα. Τὸν ἀνεγνώρισα μακρόθεν! Ἦτο ὁ Ζενάκης, ὁ γέρων τοῦ πατρός μου φίλος. Αἱ τρίχες του ἦσαν λευκότεραι ἢ πρὸ δύο ἐτῶν, τὸ δὲ πρόσωπόν του ὑπὲρ ποτε κατηφές. Ἡ παρουσία του εἰς Νεοχῶρι μ' ἐξέπληξε κατὰ πρῶτον, ἀλλ' ἐνθυμήθην ἀμέσως ὅτι εἶχε κτήματα ἐκεῖ. Διέβην ἐνώπιόν του καὶ ἐπροχώρησα χωρὶς νὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ. Ποῦ νὰ γνωρίσῃ ὑπὸ τὴν χωρικὴν ἐνδυμασίαν μου τοῦ φίλου του τὸν υἱόν! Ἐνῷ διέβαινον ἔμπροσθέν του ἐδίστασα, νὰ γνωρισθῶ ἢ ὄχι; Καλλίτερον ὄχι, καὶ ἐπροχώρησα. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγα βήματα μετενόησα. Μοῦ ἦλθε διὰ μιᾶς εἰς τὴν μνήμην ὁλόκληρος ἡ περίοδος τῆς ἐν Χίῳ διαβιώσεώς μας, καὶ ἡ ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν περιμενομένη ἐπίσκεψίς του, ἐνθυμήθην τὸν πατέρα μου,καὶ ἠθέλησα νὰ θλίψω τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος καὶ νὰ τῷ εἴπω ὅτι ὁ φίλος του ἀπέθανε. Ἐπέστρεψα πρὸς αὐτὸν καὶ ἐστάθην ἐνώπιόν του. Διέκοψε τὸ κάπνισμα ἐκεῖνος καὶ μὲ ἠτένισεν ἀπορῶν.

— Ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ δύο λόγια μυστικά, αὐθέντα μου.

— Ἔλα μέσα, παιδί μου. Τί θέλεις;

Καὶ εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς αὐλῆς. Τὸν ἠκολούθησα καὶ ἔκλεισα ὄπισθέν μου τὴν θύραν.

— Δὲν μὲ γνωρίζεις;

— Ὄχι. Ποῖος εἶσαι;

Τῷ εἶπον τὸ ὄνομά μου. Ὕψωσεν ἔκπληκτος τὰς χεῖρας, μὲ παρετήρησεν ἐπί τινας στιγμὰς ἀσκαρδαμυκτὶ καὶ ἁρπάσας με τῆς χειρὸς μ' ἐφίλησε καὶ μ' ἔσυρεν εἰς τὸ δωμάτιόν του. Δὲν ἐπερίμενον ὅτι ἡ καρδία τοῦ ψυχροῦ ἐκείνου γέροντος περιέκλειεν ὅσην εὐαισθησίαν τότε μοὶ ἐπέδειξε. Μὲ ἠρώτησε τί ἐγίναμεν, πῶς ἐσώθημεν, καὶ διηγήθην τὰ καθέκαστα τῆς φυγῆς καὶ τοῦ πλάνητος βίου μας, τοῦ πατρός μου τὸν θάνατον καὶ τὴν ἐν Τήνῳ διαμονὴν τῆς χήρας μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν μου. Μὲ ἠρώτησε διὰ τί ἐπανῆλθον, καὶ τῷ ἐξεμυστηρεύθην τὸν σκοπόν μου. Ἠπόρησε πῶς ἐτόλμησα νὰ ἀψηφήσω τοὺς κινδύνους τοῦ ἐπιχειρήματος καὶ μὲ παρεκίνησε νὰ παραιτηθῶ αὐτοῦ καὶ νὰ ἐπιστρέψω ὅθεν ἦλθον, ἀνύψωσε δὲ τοὺς ὤμους μειδιῶν,ὅτε ἀπεκρίθην ὅτι ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι σταθερὰ καὶ δὲν δύναμαι νὰ μεταβάλω γνώμην.Ἠγέρθην καὶ τὸν ἀπεχαιρέτισα. Μοὶ ἔδωκε τὴν εὐχήν του, μὲ ἠσπάσθη καὶ μὲ ὡδήγησεν εἰς τὴν θύραν. Πρὶν τὴν ἀνοίξῃ ἔθεσε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου μου καὶ ἠθέλησεν ἐκ νέου νὰ μὲ προτρέψῃ νὰ λησμονήσω τὸν ταφέντα θησαυρὸν καὶ νὰ φύγω ἐκ Χίου. Ἀλλ' ἡ δυσκολία ἦτο νὰ φθάσω ἕως ἐκεῖ ὅπου εὑρισκόμην ἤδη. Πῶς ν' ἀναχωρήσω χωρὶς οὔτε κἂν νὰ ἴδω τὸν Πύργον μας;

— Τὸ ἔβαλες εἰς τὸν νοῦν σου καὶ ἐτελείωσεν, εἶπεν ὁ γέρων δυσανασχετῶν. Εἶσαι υἱὸς

Digitized by Google

τοῦ πατρός σου. Δὲν ἤκουε λόγον κ' ἐκεῖνος. Πήγαινε! Ἂν σκαλώσῃς πούποτε μὲ Τούρκους, ἐπρόσθεσε μετὰ φωνῆς ἠπιωτέρας, μήνυσέ με. Ὡς πρόξενος κάτι δύναμαι, καὶ ἴσως σοῦ χρησιμεύσω. Ὁ Θεὸς μαζῆ σου!

Καὶ μοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν. Ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν του, ἦτο δὲ δύο σχεδὸν ὡρῶν ἡ μέχρι τοῦ Πύργου μας ἀπόστασις. Ἔσπευσα τὸ βῆμα, διότι ἤθελον νὰ φθάσω ἐκεῖ πρὶν νυκτώσῃ. Πολικὸς ἀστὴρ ἦτο δι' ἐμὲ ὁ γνωστὸς λοφίσκος καὶ τὰ δένδρα τὰ κρύπτοντα τὴν θέαν τοῦ ἐπ' αὐτοῦ παρεκκλησίου μας. Ἐβάδιζον ταχέως μὲ τὴν ἀξίνην ἐπὶ τοῦ αὐχένος, ὁ δὲ νοῦς μου ἐδούλευεν. Ἐσκεπτόμην πρὸ πάντων περὶ τοῦ μέλλοντος. Εἶχον τὴν πεποίθησιν ὅτι θ' ἀνεύρω τοὺς δύο σάκκους, καὶ ἐσυλλογιζόμην πῶς θὰ πωλήσω τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη, σχεδιάζων πῶς διὰ τοῦ προϊόντος αὐτῶν θὰ μεταβῶ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου εἰς Ἰταλίαν, εἰς Ἀγγλίαν ἴσως, καὶ ὁποίου εἶδος ἐμπόριον ἐκεῖ θὰ διοργανίσω, ἡ δὲ φαντασία μου ἔπλαττεν εἰκόνας μελλούσης ἐπιτυχίας. Καθ' ὅσον ὅμως ἐπλησίαζον καὶ ἐξηπλοῦντο ἐπὶ τῆς ἐξοχῆς αἱ σκιαὶ τῆς ἑσπέρας ἤρχισε νὰ μὲ καταλαμβάνῃ μυστηριῶδές τι αἴσθημα ἀνησυχίας. Διατί νὰ ἔλθω μόνος; Διατί νὰ μὴν ἀφήσω τὸν Παντελῆν νὰ μὲ συνοδεύσῃ; Εἶχον θεωρήσει ἀσφαλέστερον νὰ μὴ τὸν προσλάβω, φοβηθεὶς μὴ προκαλέσω ὑποψίας ἂν ἐφαινόμην ἐκεῖ μὲ τὸν σύντροφόν μου καὶ τὸν ὄνον του. Μόνος ἠδυνάμην εὐκολώτερον νὰ κρυφθῶ, νὰ κατασκοπεύσω καὶ νὰ εἰσχωρήσω ἐντὸς τοῦ κήπου, τοὺς δὲ σάκκους εἶχον κατὰ νοῦν νὰ τοὺς κρύψω εἰς τὸ δάσος πλησίον τοῦ παρεκκλησίου, καὶ νὰ ἔλθω τὴν ἐπιοῦσαν μὲ τὸν Παντελῆν νὰ τοὺς παραλάβωμεν. Ἀλλ' ἤδη μετενόουν καὶ ηὐχόμην νὰ εἶχον τὸν Παντελῆν πλησίον μου. Ἡ γενναιότης μου ἐκλονίζετο καθ' ὅσον ἤγγιζε τῆς ἐκτελέσεως ἡ ὥρα. Ἀλλ' ἦτο ἀργὰ πλέον. Ἤμην παρὰ τὸν τοῖχον τοῦ κήπου μας καὶ ἔβλεπον ἤδη ἐκ τοῦ δρόμου τὸ ἀνώγειον τῆς οἰκίας μας. Ἰδοὺ τοῦ μικροῦ μου δωματίου τὸ παράθυρον, ἰδοὺ τὰ δύο τοῦ κοιτῶνος τῶν γονέων μου, ἰδού... ἀλλὰ διατί ἔχουν καφάσια τὰ λοιπὰ παράθυρα; Μὴ ἔχω λάθος; Ὄχι... Κατοικεῖται ἡ οἰκία μας, κατοικεῖται ὑπὸ Τούρκων! Ἐγὼ δὲ εἰς τοὺς δρόμους βλέπω ὡς ξένος τοὺς τοίχους της καὶ κατασκοπεύω ὡς κλέπτης τὰ παράθυρά της!

Ἠθέλησα νὰ ἴδω καλλίτερον, νὰ κορέσω τοὺς ὀφθαλμούς μου μὲ τῆς ἀποξενώσεώς μου τὸ θλιβερὸν θέαμα, καὶ πηδήσας τὴν ἀπέναντι τοῦ περιβόλου μας φραγὴν ἀνέβην εἰς τὸν ἀμπελῶνα, τὸν ὁποῖον ὁ δρόμος ἐχώριζεν ἀπὸ τοῦ κήπου μας. Τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνωφερές, ὥστε ἔβλεπον ἐκεῖθεν ὁλόκληρον τὴν περιοχήν μας. Ἐντὸς τῆς οἰκίας καὶ περὶ αὐτὴν δὲν ἐφαίνετο ψυχή, ἀλλ' εἰς τὸν κῆπον γέρων κηπουρὸς ἔσκαπτε μετὰ κόπου τὸ χῶμα. Ἀνεγνώρισα τὴν μορφήν του. Ἦτο ὁ ἰδικός μας κηπουρός, ὁ γέρων Γιάννης, τοῦ ὁποίου τὴν θυγατέρα εὗρον ὑπηρετοῦσαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μαυρογένη ἐν Τήνῳ. Μετὰ πόσης χαρᾶς τὸν ἀνεγνώρισα! Οὐδ' ἦτο ἄμοιρος ἐγωϊσμοῦ ἡ εὐχαρίστησίς μου, διότι ἀπέκτων οὕτω βοηθὸν ἀσφαλῆ εἰς τὸ ἐπιχείρημά μου, ἔφερον δὲ εἰς τὸν γέροντα, εὐπρόσδεκτον τῆς συνδρομῆς του πληρωμήν, τὴν χαροποιὰν εἴδησιν ὅτι ἡ θυγάτηρ του ἔζη. Ἀλλὰ πῶς νὰ συνεννοηθῶ μετ' αὐτοῦ; Δὲν ἐτόλμων οὔτε νὰ τὸν κράξω, οὔτε νὰ εἰσέλθω ἐντὸς τοῦ κήπου. Ἂς περιμείνω μέχρις οὗ νυκτώσῃ, καὶ τότε κρυφίως εἰσχωρῶν μέχρι τῆς καλύβης του τὸν εὑρίσκω, ἀναγνωρίζομαι καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν σύμπραξίν του. Ἀλλ' ἕως τότε; Ὁ ἥλιος εἶχε κρυφθῆ ὄπισθεν τοῦ βουνοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ διαυγοῦς οὐρανοῦ ἀντενακλᾶτο ἄφθονον τὸ φῶς τῆς δείλης. Ἦτο φαιδρὰ θερινὴ ἑσπέρα καὶ ἡσύχαζεν ἡ γῆ, ὑπὸ δὲ τὰ δένδρα ἐφαίνοντο τὰ πάντα τοσοῦτον εὐτυχῆ εἰς τὴν πεδιάδα! Δὲν συμπάσχει μεθ' ἡμῶν ἡ φύσις, ἡ δὲ γαλήνη της ἐπαυξάνει τῆς ἀνησύχου καρδίας τὸ βάρος.

Κατέβην ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος εἰς τὸν δρόμον καὶ διηυθύνθην πρὸς τὸ παρεκκλήσιον, μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν γῆν κεκλιμένην, ὡσεὶ προσπαθῶν ν' ἀνεύρω ἐπὶ τοῦ χώματος τὰ ἴχνη ἐκείνων μεθ' ὧν τοσάκις ἐπορεύθην ἐκεῖ. Ἤμην εἰσέτι μακρὰν τοῦ περικυκλοῦντος τὸν ναΐσκον ἄλσους, ὅτε εἶδον προβαινούσας ἐκ τῶν δένδρων μορφὰς γυναικείας καὶ παιδία τρέχοντα περὶ αὐτάς. Κατέβαινον πρὸς ἐμὲ ἐνῷ ἐγὼ ἀνέβαινον, δὲν ἤμην δὲ πλέον ἐν καιρῷ νὰ ὀπισθοχωρήσω, ὅταν ἀνεκάλυψα ὅτι ἦσαν Τούρκισσαι. Τὰς συνώδευεν Ἄραψ εὐνοῦχος, τὸ ποδῆρες τοῦ ὁποίου φόρεμα δὲν ἐξεχωρίζετο μακρόθεν ἀπὸ τὰ τῶν γυναικῶν. Παρεμέρισα καὶ διέβη τὸ χαρέμιον, τὰ δὲ παιδία ἠκολούθουν παίζοντα. Ἓν μόνον ἐξ αὐτῶν, τὸ τελευταῖον, κοράσιον δωδεκαετὲς περίπου, δὲν ἔπαιζε μετὰ τῶν λοιπῶν ἀλλ' ἐπεριπάτει ἡσύχως φέρον ἄνθη εἰς τὴν μίαν χεῖρα, ἡ δ' ἄλλη ἐκρέματο εἰς τὸ πλευρόν του βαρεῖα. Ἐνῷ διέβαινεν ἐνώπιόν μου ἐστάθη καὶ μὲ παρετήρησεν. Ἐξηκολούθησα ἐγὼ τὸν δρόμον μου. Αἴφνης ἀκούω ὄπισθέν μου φωνὴν γλυκεῖαν ψιθυρίζουσαν τὸ ὄνομά μου· — Λουκῆ! Πρὶν ἢ προφθάσω νὰ σκεφθῶ ὅτι ἂν στραφῶ προδίδομαι καὶ ἂν φανερωθῶ κινδυνεύω, ἐστράφην. Ἐστράφην καὶ εἶδον τὸ κοράσιον ἱστάμενον ὀλίγα βήματα μακράν μου. Τὰ ἄλλα παιδία εἶχον προχωρήσει. Ἅμα μὲ εἶδε στρεφόμενον ἐγονάτισεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὴν ἐγνώρισα! ἠθέλησα νὰ κράξω: Δέσποινα! ἀλλ' ἔθεσε τὸ δάκτυλον εἰς τὰ χείλη καὶ ἐψιθύρισε βλέπουσά με:—Γλύτωσέ με Λουκῆ! Καὶ σκύψασα ἐπροσποιήθη ὅτι συλλέγει

Digitized by Google

ἄνθη, διότι ἠκούσθη ἡ βραγχώδης φωνὴ τοῦ εὐνούχου ἐπιστρέφοντος διὰ νὰ περιμαζεύσῃ τὸ ποίμνιόν του. Ἠγέρθη ἡ Δέσποινα καὶ ἔτρεξε πρὸς τὰ ἄλλα παιδία. Ἐγὼ δὲ κρυπτόμενος ὄπισθεν τῶν δένδρων ἠκολούθησα μακρόθεν τὴν συνοδίαν, μέχρις οὗ εἶδον τὸν Αἰθίοπα ἀνοίγοντα τὴν θύραν τοῦ κήπου μας καὶ τὰς γυναῖκας μετὰ τῶν παιδίων εἰσερχομένας ἐντὸς αὐτοῦ. Τελευταία εἰσῆλθεν ἡ Δέσποινα. Πρὶν διαβῇ τὴν θύραν ἐστράφη. Ἠσθάνετο ὅτι ἀκολουθῶ τὰ ἴχνη της. Εἰσῆλθε μετ' αὐτὴν ὁ φύλαξ τοῦ χαρεμίου καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη.

Ἐκάθησα ὑπὸ τὰ δένδρα μὲ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν, προσπαθῶν νὰ συλλέξω τὰς ἰδέας μου. Ἡ Δέσποινα εἰς χεῖρας Τούρκων, Τούρκων κατοικούντων τὸν Πύργον μας! Πῶς μὲ ἀνεγνώρισεν ἀμέσως, ὡς νὰ μ' ἐπερίμενε! Ἡ ἐπίκλησίς της ἀντήχει εἰς τὰ ὦτά μου·—«Γλύτωσέ με, Λουκῆ!» Ἰδοὺ ὁ μυστηριώδης μαγνήτης ὅστις μὲ εἵλκυεν εἰς Χίον, ἰδοὺ πρὸς τί μὲ ὡδήγησεν ἡ Θεία Πρόνοια! Θὰ τὴν σώσω! Ἀλλὰ πῶς; Καὶ μετέβαινον ἀπὸ σχεδίου εἰς σχέδιον.

Ἐπῆλθεν ἐν τούτοις ἡ νύξ, ἀλλ' οὐχὶ τὸ σκότος εἰσέτι. Ἡ σελήνη εἶχε δύο περίπου ὡρῶν δρόμον μέχρις οὗ κρυφθῇ καὶ ἐπρόβαινε βραδέως πρὸς τὴν δύσιν της, φωτίζουσα τὸν οὐρανὸν ἄνωθέν μου. Αἱ ἀκτῖνές της παίζουσαι μὲ τῶν δένδρων τὰ φύλλα ἐσχημάτιζον μυρίας φαντασιώδεις σκιὰς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὅπου ἐκαθήμην, καὶ τὰς ἔβλεπον, καὶ ἤκουον τὰς ὑλακὰς τῶν σκύλων εἰς τὰς ἀπεχούσας ἐπαύλεις, καὶ τῶν γρύλλων περὶ ἐμὲ τὸν θόρυβον, καὶ τοὺς ἠχηροὺς τῶν βατράχων κοασμούς. Ὁ νοῦς μου ἦτο ἀλλαχοῦ καὶ ἤκουον χωρὶς νὰ προσέχω, ἀλλ' ἐνετυποῦντο εἰς τὴν μνήμην μου αἱ ἐξοχικαὶ τῆς σιωπηλῆς ἐκείνης νυκτὸς διαταράξεις, καὶ ἡ ὀσμὴ τῶν ἀνθῶν, καὶ τὰ παίγνια τῆς σελήνης ὑπὸ τῶν δένδρων τοὺς κλώνους.

Ὅταν ἔδυσεν ἡ σελήνη, τὸ δὲ σκότος ἐκάλυψε τὴν ἐξοχήν, ἠγέρθην, ἐπεκαλέσθην τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπροχώρησα πρὸς τὸν δρόμον. Ἐβάδιζον ἄνευ δισταγμῶν, διότι ἐγνώριζον τί θέλω. Ἐσκέφθην καὶ ἀπεφάσισα. Τὸ σχέδιόν μου ἦτο προκεχαραγμένον. Ἐβάδιζον πρὸς ἐκτέλεσίν του καὶ ὁ Θεὸς βοηθός!

Τὸ σκότος ἦτο βαθύ, ἀλλὰ τὰ πάντα μοὶ ἦσαν γνωστὰ ἐκεῖ, ὥστε ἠδυνάμην μὲ κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ εὕρω τὸν δρόμον. Ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν ἄκραν τοῦ περιβόλου ἐπήδησα τὸν τοῖχον, ὅστις ἦτο ἐκεῖ χαμηλότερος, καὶ εὑρέθην ἐντὸς τοῦ κήπου. Ἐστάθην ἀκίνητος παρὰ τὸν τοῖχον, προσέχων μὴ ἠκούσθη τοῦ πηδήματός μου ὁ κρότος. Σιωπὴ περὶ ἐμὲ ἄκρα. Οὔτε σκύλου γαύγισμα, οὔτε φωνὴ ἀνθρώπου. Ὀλίγα βήματα μὲ ἐχώριζον ἀπὸ τῆς κατοικίας τοῦ κηπουροῦ. Ἡ θύρα ἦτο κλειστή, ἀλλ' ἔστρεψα τὸν μάνδαλον καὶ εὑρέθην ἐντὸς τῆς καλύβης. Ποσάκις τὴν ἐπεσκέφθην μικρός, ποσάκις ἐνταῦθα μ' ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν γονάτων του ὁ γέρων Γιάννης καὶ ἐχόρτασε μὲ τὰ ἐκλεκτότερα τοῦ κήπου προϊόντα τὴν παιδικήν ὄρεξίν μου! Τὸ δωμάτιον ἦτο σκοτεινόν, ἀλλ' ἤκουον τὴν ἠχηρὰν ἀναπνοὴν τοῦ κοιμωμένου γέροντος. Ἐπλησίασα πρὸς αὐτὸν ἀκροποδητί. Ἐφοβούμην μὴ ἐξυπνήσῃ πρὶν μὲ ἀναγνωρίσῃ καὶ ἤθελον νὰ προλάβω τὸν τρόμον του. Ἐγονάτισα πλησίον του, ἔσκυψα καὶ ἐπρόφερον σιγὰ τὸ ὄνομά του.

— Γιάννη, Γιάννη, εἰμ' ἐγώ, ὁ Λουκῆς. Μὴ τρομάξῃς. Ὁ Λουκῆς.

Ἐξύπνησεν ὁ γέρων, ἐκράτει τὴν ἀναπνοήν του, ἀλλ' οὐδ' ὡμίλησεν οὐδ' ἐκινήθη. Ἐνόμιζεν ἴσως ὅτι ὀνειρεύεται. Ἔθεσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονός του καὶ εἶπον ἐκ νέου τὸ ὄνομά μου. Ἀνεκάθησεν ἐπὶ τῆς στρωμνῆς του, ἀλλὰ παρῆλθεν ὥρα ἱκανὴ μέχρις οὗ συνέλθῃ ἐντελῶς. Ἠθέλησε ν' ἀνάψῃ φῶς, ἀλλὰ τὸν ἐμπόδισα καὶ ἐξηκολουθήσαμεν εἰς τὸ σκότος τὴν συνομιλίαν. Ῥῖγος χαρᾶς τὸν κατέλαβεν ὅτε εἶπον ὅτι ἡ κόρη του ζῇ, ὅτι τὴν εἶδον εἰς Τῆνον καὶ ὅτι θὰ ἐπιστρέψωμεν ἐκεῖ ὁμοῦ. Τῷ εἶπον διὰ τί ἦλθον εἰς τὸν Πύργον καὶ ἐζήτησα τὴν συνδρομήν του. Ἠγέρθη ἀμέσως, ἡτοιμάσθη ἐν βίᾳ καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν τῆς καλύβης. Πρὶν ἐξέλθωμεν τὸν ἐκράτησα τῆς χειρός.

— Ποῖος κατοικεῖ τὸν Πύργον μας, Γιάννη;

— Τοῦ Νεσὴπ Ἀγᾶ τὸ χαρέμι.

— Τί εἶναι ὁ Νεσὴπ Ἀγᾶς;

— Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἀνατολιτῶν, οἱ ὁποῖοι μᾶς κατέστρεψαν.

— Καὶ αὐτὸς δὲν κατοικεῖ ἐδῶ;

— Αὔριον περιμένεται.

— Ἔχει Χριστιανὰς εἰς τὸ χαρέμι του;

— Μόνον τοῦ Καλάνη τὴν κόρην.

— Ὁ Καλάνης τί ἔγινε;

— Τὸν ἔσφαξαν οἱ Τοῦρκοι.

Ἐνθυμήθην τὸν θρῆνον τῆς Δεσποίνης ὅτε μετεβαίνομεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον, ἀκολουθοῦντες τοὺς γονεῖς μας·—«Θὰ σκοτώσουν τὸν πατέρα μου! Σκοτόνουν οἱ Τοῦρκοι! Θὰ τὸν σκοτώσουν!» Τὸ προαίσθημά της δὲν ἀνεδείχθη ψευδές, ἐσφάγη ὁ πατήρ της, ὁ δὲ ἰδικός μου ἀνεπαύετο εἰς τὸν ἔρημον τάφον του εἰς Σπέτσας!

Ἐξήλθομεν τῆς καλύβης καὶ διηυθύνθημεν ἐν σιωπῇ πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ κήπου, ὑπὸ τὴν γνωστὴν μηλέαν. Ἔδειξα εἰς τὸν γέροντα τὸ σημεῖον. Τὸ ἐνθυμούμην καλῶς. Ἐνόμιζον ὅτι βλέπω εἰσέτι τὸν πατέρα μου σκάπτοντα ἀντικρύ μου, καὶ τοὺς δύο σάκκους εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ἀνοιγομένου λάκκου. Τοῦ κηπουροῦ ἡ ἀξίνη ἐκτύπησε τὸ χῶμα καὶ ἀντήχησεν εἰς τὸν κῆπον ὁ ὑπόκωφος κρότος.

— Μὴ μᾶς ἀκούσουν, Γιάννη. Σιγὰ σιγά!

— Δὲν ἔχει φόβον. Καὶ ἂν μᾶς ἀκούσουν δὲν

Digitized by Google

βλάπτει. Θὰ νομίσουν ὅτι σκάπτω διὰ πότισμα.

Ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων, ἤρχισα δὲ κ' ἐγὼ ἀντικρύ του μὲ τὴν ἀξίνην μου ν' ἀνοίγω τὸν λάκκον. Ἀλλ' ἐνῷ οἱ βραχίονές μου ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον μία φωνὴ τρυφερὰ μοὶ ἐφαίνετο ἀντηχοῦσα εἰς τὰ ὦτά μου·—«Λουκῆ, γλύτωσέ με!» Πᾶς τῆς ἀξίνης κτύπος μοῦ ἔλεγε δι' ἐκείνης τῆς φωνῆς: «Λουκῆ, Λουκῆ!»

Αἴφνης ἠκούσθη κρότος μετάλλου πρὸς μέταλλον. Ἐπήδησα ἐντὸς τοῦ λάκκου καὶ ἤρχισα ν' ἀπωθῶ μὲ τὰς χεῖρας τὸ χῶμα. Ἡ ἀξίνη τοῦ κηπουροῦ ἔσχισε τὸν σάκκον. Τὸν ἀνύψωσα μετὰ προσοχῆς καὶ τὸν ἀπέθεσα παρὰ τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου. Ὑπ' αὐτὸν ἦτο ὁ ἕτερος σάκκος. Τὸν ἔθεσα πλησίον τοῦ πρώτου καὶ ἐγεμίσαμεν πάλιν μὲ τὸ χῶμα τὸν λάκκον.

— Τώρα; ἠρώτησεν ὁ γέρων.

— Τώρα, τοὺς σάκκους εἰς τοὺς ὤμους καὶ ἐμπρός.

— Ποῦ πηγαίνομεν;

— Εἰς Νεοχῶρι.

— Ὁ δρόμος πολὺς καὶ τὸ σκότος βαθύ.

— Τόσον τὸ καλλίτερον, Γιάννη. Δὲν θὰ μᾶς ἴδῃ κανείς.

— Ἀλλὰ πῶς θὰ ἔμβωμεν εἰς τὸ Νεοχῶρι μὲ τοὺς σάκκους εἰς τὸν ὦμον; Καὶ αὐτὸς εἶναι σχισμένος. Ἠμποροῦν νὰ πέσουν τὰ πράγματα. Στάσου νὰ ἴδῃς.

Καὶ ἔφυγε τρέχων ὁ Γιάννης. Μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε φέρων δύο κοφίνους ἔθεσεν εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἀνὰ ἕνα σάκκον, τοὺς ἐκάλυψεν ἄνωθεν μὲ λάχανα καὶ χόρτα, ἐφορτώθημεν τοὺς κοφίνους εἰς τὴν ῥάχιν καὶ ἐξεκινήσαμεν.

Ἐχάραζε μόλις, ὅτε φθάσαντες πλησίον τοῦ Νεοχωρίου ἐκαθήσαμεν ἐπὶ φράκτου παρὰ τὸν δρόμον, διὰ νὰ περιμείνωμεν μέχρις οὗ ἐξημερώσῃ. Ἤμην κατάκοπος, ἐπόνουν οἱ ὦμοι καὶ οἱ βραχίονές μου ὑπὸ τὸ ἀσύνηθες τοῦ φορτίου μου βάρος, ἀλλὰ δὲν ἐσκεπτόμην περὶ τοῦ καμάτου. Μία σκέψις κατεκυρίευε τὸν νοῦν μου, μία ἐπιθυμία κατεῖχε τὴν καρδίαν μου, καὶ ᾐσθανόμην ὅτι τὰ πάντα χάριν αὐτῆς ἤμην ἱκανὸς ν' ἀψηφήσω. Ἤθελον νὰ λυτρώσω τὴν ὀρφανήν, ἥτις μ' ἐπεκαλέσθη.

Ὅταν ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν, ἐφορτώθημεν τοὺς κοφίνους ἐκ νέου καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὸν δρόμον μας, εἰσήλθομεν δὲ ἄνευ δυσκολίας εἰς τὸ χωρίον καὶ κατηυθύνθημεν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Ζενάκη. Δὲν ἔκρυψεν οὗτος τὴν εὐχαρίστησίν του ὅτε μὲ εἶδεν εἰς τὴν αὐλήν του.

— Καλῶς τον, ἀνέκραξε. Τὰ ἐκαταφέραμεν λοιπὸν χωρὶς νὰ σκαλώσωμεν;

Καὶ ἰδὼν ὄπισθέν μου τὸν Γιάννην μὲ ἠρώτησε τίς εἶναι. Τῷ εἶπα ὅτι εἶναι ὁ κηπουρός μας.

— Μοὶ ἐπρόσφερες τὴν συνδρομήν σου, ἐξηκολούθησα, καὶ ἔρχομαι νὰ τὴν ζητήσω.

— Τί θέλεις; Σὲ εἶδε κανείς; Σὲ κυνηγοῦν Τοῦρκοι;

— Ὄχι, ἀλλὰ κατοικοῦν τὸν Πύργον μας Τοῦρκοι, καὶ εἶναι σκλάβα ἐκεῖ Χριστιανή, τῆς ὁποίας ὁ πατὴρ ἦτο πατρικός μου φίλος. Ἡ κόρη μὲ εἶδε, μ' ἀνεγνώρισε, μ' ἐπεκαλέσθη, καὶ πρέπει νὰ τὴν σώσωμεν.

— Πῶς θὰ τὴν σώσωμεν; Μὴ σοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν νὰ τὴν κλέψωμεν;

— Νὰ τὴν ἐξαγοράσωμεν, ἀπεκρίθην.

— Καὶ ποῦ τὰ χρήματα; Οἱ Τοῦρκοι πωλοῦν ἀκριβὰ τὸ ἀνθρώπινον κρέας, ὅταν μάλιστα εἶναι τρυφερόν.

— Δὲν ἔχω χρήματα, ἀλλ' ἔχω τοὺς σάκκους αὐτούς, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς μ' ἐβοήθησε νὰ εὕρω.

— Ἀλλ' αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν εἶναι ἰδικά σου μόνον· ἀνήκουν καὶ εἰς τὴν μητέρα καὶ εἰς τὰς ἀδελφάς σου. Δὲν τὰ ἔκρυψεν ὁ πατήρ σου διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῇς σὺ ὅπως θέλεις.

— Τὸ ἐσκέφθην πολὺ πρὶν τὸ ἀποφασίσω, ἀλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν δυσαρεστῶ τοῦ πατρός μου τὴν ψυχὴν μεταχειριζόμενος οὕτω τὴν κληρονομίαν του, καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν μητέρα μου εὐχὰς μόνον καὶ εὐλογίας θ' ἀκούσω, ὄχι παράπονα. Ὡς πρὸς τὰς ἀδελφάς μου, ἔχω τὴν πεποίθησίν μου εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θὰ μ' ἀξιώσῃ νὰ τὰς προικίσω πλουσιώτερον ἀπὸ τὸ ἀνάλογόν των εἰς αὐτὰ τὰ κειμήλια.

— Λοιπὸν εἶσαι ἀποφασισμένος νὰ τὰ δώσῃς ὅλα;

— Ὅλα ἐὰν εἶναι ἀνάγκη.

Ἡ ἔκφρασις τοῦ Ζενάκη ἐμαρτύρει ὅτι δὲν κατεδίκαζεν οὐδαμῶς τὴν ἀπόφασίν μου. Ἠρώτησε καὶ ἔμαθε πληρεστέρας περὶ τῆς κόρης πληροφορίας, ἠθέλησε δὲ νὰ ἴδῃ κατὰ πόσον τῶν σάκκων τὰ περιεχόμενα ἠδύναντο νὰ ἱκανοποιήσωσι τοῦ Τούρκου τὰς ἀξιώσεις καὶ μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὸ ὑπερῷον ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός του, ὅπου ἐκενώσαμεν τοὺς σάκκους καὶ ἐχύθησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κοχλιάρια μικρὰ καὶ μεγάλα, καὶ δίσκοι, καὶ ζάρφια, καὶ σκεύη ποικίλα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν πολυτέλειαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὁπότε αἱ οἰκίαι δὲν ἐπληροῦντο ὑπὸ τῶν προϊόντων τῆς τέχνης τῶν Παρισίων ἢ τῆς Βιέννης, τῶν βαρυνόντων τὰς τραπέζας πρὸς ἐπίδειξιν οὐχὶ δὲ πρὸς χρῆσιν. Τότε τὰ κοσμήματα ἦσαν ὀλίγα ἀλλὰ πολύτιμα, μεταδιδόμενα δὲ ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν ἐσχημάτιζον ἀποταμίευμα ἀληθὲς καὶ καταφύγιον εὔχρηστον ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης.

Παρεκάλεσα τὸν Ζενάκην νὰ ἐπισπεύσῃ τὰς μετὰ τοῦ Ἀγᾶ διαπραγματεύσεις, διὰ νὰ προλάβωμεν καὶ ἀναχωρήσωμεν ἐκ Χίου προτοῦ ἐκπλεύσῃ ὁ Τουρκικὸς στόλος, ἀλλ' ὁ γέρων δὲν ἐβιάζετο καὶ ἐζήτει νὰ χαλινώσῃ τὴν ἀνυπομονησίαν μου. Ὑπὸ τὴν ψυχρὰν ὅμως καὶ κα-

Digitized by Google

τηφῆ μορφήν του ἐκρύπτετο καρδία ἀγαθὴ καὶ γενναία. Ἐνῷ μ' ἐπέπληττεν ἀφ' ἑνὸς καὶ μὲ εἰρωνεύετο, διέταξεν ἀφ' ἑτέρου νὰ ἑτοιμάσωσι τὴν ἡμιόνόν του καὶ ἀνεχώρησεν ἐντὸς ὀλίγου διὰ τὸν Πύργον μας.

Ἅμα ἀνεχώρησεν ἔτρεξα πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Παντελῆ. Ἡ παράτασις τῆς ἐκ τοῦ χωρίου ἀπουσίας του ἤρχιζε νὰ στενοχωρῇ τὸν ἀγαθὸν χωρικόν. Ὁ νοῦς του ἦτο εἰς τὴν σύζυγόν του.

— Τί θὰ λέγῃ ἡ Παρασκευή, ἐπανελάμβανε. Θὰ μᾶς ἔχῃ διὰ χαμένους.

— Μὴ σὲ μέλῃ, Παντελῆ. Σοῦ ὑπόσχομαι νὰ ἦσαι ὀπίσω αὔριον τὸ πρωΐ. Καὶ ἡ Παρασκευὴ θὰ μείνῃ εὐχαριστημένη. Θὰ τῆς χαρίσω ὅλον τὸ ἀπώλητον χαβιάρι μου, προῖκα διὰ τὸν κληρονόμον ὁποῦ σοῦ ἑτοιμάζει.

Πόσον βραδέως παρῆλθον τῆς πρωΐας ἐκείνης αἱ ὧραι. Τὸ πλεῖστον αὐτῆς διῆλθον εἰς τὸν κῆπον τοῦ Ζενάκη, ὄπισθεν τῆς οἰκίας του, περιφερόμενος ἄνω καὶ κάτω καὶ προσπαθῶν ν' ἀναπλάσω διὰ τῆς φαντασίας τὰ εἰς τὸν Πύργον μας κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην λεγόμενα καὶ τὰς περὶ ἐξαγορᾶς τῆς Δεσποίνης διαπραγματεύσεις. Τὸ τί λέγει ὁ Ζενάκης ἦτο εὔκολον νὰ τὸ ὑποθέσω, ἀλλὰ τί ἆρά γε ὁ Τοῦρκος ἀποκρίνεται; Δέχεται ἀντάλλαγμα, ἢ ἐπιμένει νὰ κρατήσῃ τὴν Χριστιανήν, ὡς μέλλοντα τοῦ χαρεμίου του στολισμόν; Καὶ μοῦ ἥναπτον αἱ παρειαὶ καὶ ἠγειρόμην καὶ ἐκαθήμην, πᾶς δὲ κρότος εἰς τὴν οἰκίαν, πᾶσα φωνὴ εἰς τὴν ὁδὸν μοῦ ἐφαίνοντο ὅτι συνέχονται μὲ τῆς Δεσποίνης τὴν λύτρωσιν.

Ἐπὶ τέλους ἐπέστρεψεν ὁ Ζενάκης, δὲν ἐπέστρεψε δὲ μόνος. Τὸν ἤκουσα ὁμιλοῦντα τουρκιστὶ εἰς τὴν αὐλήν. Τίς τὸν συνοδεύει; Ὁ Ἀγᾶς μήπως; Μὴ ἔφερε τὴν Δέσποιναν; . . . Ἐκρυπτόμην ὑπὸ τὰ δένδρα τοῦ κήπου, εἶχον δ' ἀντικρύ μου τὸ παράθυρον τοῦ κοιτῶνος, ὅπου ἦσαν παρατεταγμένα τὰ λύτρα τῆς κόρης. Ἤκουον ὁμιλοῦντας ἐντὸς αὐτοῦ τὸν Ζενάκην καὶ τὸν Τοῦρκον, ἀλλὰ δὲν διέκρινα τί ἔλεγον. Αἴφνης τοὺς βλέπω πλησιάζοντας εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ Ἀγᾶς, Τοῦρκος μεγαλοπρεπής, ἐκράτει δίσκον καὶ ἐφαίνετο ἐξετάζων τὸ βάρος του, ὁ δὲ Ζενάκης, κρατῶν ἄλλα εἰς τὰς δύο χεῖρας σκεύη, τῷ τὰ ἐπεδείκνυε. Ἀνεπτερώθησαν αἱ ἐλπίδες μου. Ἐξετάζει ὁ Τοῦρκος, ἄρα δὲν ἀρνεῖται. Ἀπεσύρθησαν τοῦ παραθύρου καὶ ἤκουσα τὴν φωνὴν τοῦ οἰκοδεσπότου προστάζοντος νὰ φέρωσι καφέν. Ἤκουσα βραδύτερον τὴν θύραν τῆς αὐλῆς ἀνοιγομένην καὶ τὸν Ζενάκην ἀποχαιρετίζοντα τὸν Ἀγᾶν. Ἡ θύρα ἐκλείσθη ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐκινήθην. Δὲν εἶχον τὸ θάρρος νὰ ἐξετάσω τί ἀπέγινεν. Ἦλθεν ὁ Ζενάκης καὶ μὲ εὗρεν εἰς τὸν κῆπον.

— Τὰ ἐσυμβιβάσαμεν, Λουκῆ. Πηγαίνει νὰ μᾶς φέρῃ τὴν κόρην. Ἀπόψε θὰ τὴν ἔχωμεν.

Ἐχύθην εἰς τὸν λαιμόν του καὶ τὸν ἐφίλησα καὶ ἔκλαυσα. Διατί ἔκλαιον; Μὴ ἡ καρδία γνωρίζει διὰ τί πάλλει; Μὴ ἐπιδέχηται ἀνάλυσιν τῆς ψυχῆς τὸ ἐνδόμυχον αἴσθημα; Δὲν ἦλθον χάριν τῆς Δεσποίνης εἰς Χίον, ἀλλ' ὅμως τότε, ἐνῷ ἐπερίμενον νὰ τὴν φέρῃ ὁ κάτοχός της, μοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἡ ζωή μου ὁλόκληρος εἰς ἐκείνην συνεκεντροῦτο. Δὲν ἐσκεπτόμην περὶ τοῦ θησαυροῦ, οὔτε περὶ τῶν σχεδίων τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῆς εὑρέσεώς του ἐβάσιζα. Ἐσκεπτόμην μόνον μετὰ πόσης χαρᾶς θὰ φέρω τὴν ὀρφανὴν κόρην εἰς τῆς μητρός μου τὰς ἀγκάλας.

Περὶ τὸ ἑσπέρας ἐπανῆλθεν ὁ Ἀγᾶς φέρων τὴν Δέσποιναν, ἀνεχώρησε δὲ μόνος μὲ τοὺς δύο κοφίνους τοῦ Γιάννη ἐπὶ τοῦ ζώου του. Ἀφοῦ ἀνεχώρησε μ' ἔκραξεν ὁ Ζενάκης εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἡ Δέσποινα ἔτρεξε πρὸς ἐμὲ ἅμα εἰσῆλθον. Ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ εἰμὴ μόνον τ' ὄνομά μου· Λουκῆ, Λουκῆ! Καὶ ἔρρεον τὰ δάκρυά της. Τῇ ἔτεινα τὰς χεῖρας. Τὰς ἥρπασε καὶ ἠθέλησε νὰ τὰς φιλήσῃ. Τὴν ἔσυρα ἐπὶ τοῦ στήθους μου, ἀλλὰ δὲν τὴν ἠσπάσθην. Δὲν ἐτόλμησα.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ Νεοχῶρι μετὰ τοῦ Γιάννη. Ὁ ὄνος τοῦ Παντελῆ ἔφερε τὴν Δέσποιναν μετημφιεσμένην εἰς παῖδα χωρικόν, ἀσφαλείας χάριν. Ἡ καλὴ Παρασκευὴ μᾶς ὑπεδέχθη μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, χάρις δὲ εἰς τὸν σύζυγόν της εὕρομεν εἰς τὸν λιμενίσκον, ὅπου ὁ Κεφάλας μὲ εἶχεν ἀποβιβάσει, πλοιάριον ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἐπιοῦσαν ἑσπέραν ἀπεπλεύσαμεν μὲ ἄνεμον οὔριον, καὶ τὴν ἐπαύριον πρωΐ ἀφίχθημεν σῶοι εἰς Τῆνον.

Ἡ χαρὰ τῆς μητρός μου ὅτε μὲ ἐπανεῖδε δὲν περιγράφεται. Τὰ χαρμόσυνα τότε δάκρυά της ἦσαν τὸ μέτρον ὅσης λύπης ὑπέφερε κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου.

— Δὲν σοῦ ἔφερον τὰ κειμήλιά σου, μάνα μου! Ἰδοὺ τί σοῦ ἔφερον.

Καὶ ὤθησα τὴν Δέσποιναν πρὸς τὴν ἀγκάλην της. Τὸ ἐγνώριζον ὅτι τὴν ὡδήγουν εἰς μητρὸς ἀγκάλην, τὴν δυστυχῆ ὀρφανήν!

Ἐπανέλαβον ἀμέσως τὰς ἐργασίας μου, πραγματοποιήσας τὸ πρό τινος ματαιωθὲν σχέδιον τοῦ συνεταιρισμοῦ, καὶ μετέβην εἰς Σύρον, ὅπου μετ' οὐ πολὺ μετέφερον τὴν οἰκογένειαν. Ὁ Θεὸς ηὐλόγησε τοὺς κόπους μου, ἐπροίκισα καὶ ὑπάνδρευσα τὰς ἀδελφάς μου μετὰ τῶν συνεταίρων μου, τέσσαρα δὲ ἔτη μετὰ τὴν τελευταίαν ἐκ Χίου ἀναχώρησίν μου, ἐνυμφεύθην μὲ τὴν εὐχὴν τῆς μητρός μου τὴν Δέσποιναν.

Ὁ βίος ἡμῶν διῆλθεν εὐτυχὴς ἔκτοτε, ἀλλ' οὐδέποτε ἐν μέσῳ τῆς ἐπελθούσης εὐημερίας ἐλησμονήσαμεν τῆς νεότητος τὰς δοκιμασίας. Συχνάκις, ὅτε βλέπω στολισμένας τὰς θυγατέρας καὶ τὰς ἐγγόνας μου, τὴν δὲ σύζυγόν μου περικοσμοῦσαν μὲ τοὺς συρμοὺς τῆς Εὐρώπης

Digitized by Google

τὰς λευκάς της τρίχας, ἐνθυμίζω εἰς αὐτὴν τὸ βραχίον τὸ ὁποῖον ἐφόρει, ὅτε τὴν ὡδήγουν μεταμφιεσμένην ἐπὶ τοῦ ὄνου τοῦ Παντελῆ, καὶ γελῶμεν καὶ οἱ δύο καὶ εὐχαριστοῦμεν ἐκ βάθους καρδίας τὸν Θεόν. Δ. Βικελας.

Η ΠΑΝΩΛΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Τὴν Ἑλλάδα ἐπεσκέφθη ἡ πανώλης πρὸ πεντηκονταετίας. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1828 διεδόθη, ὅτι ἡ πανώλης ἀνεφάνη ἐν τῇ νήσῳ Ζέᾳ. Ἡ εἴδησις δὲν ἦτο ἀκριβής, πλὴν ἐκ ταύτης λαβὼν ἀφορμὴν ὁ Καποδίστριας ἐπελήφθη τοῦ ὀργανισμοῦ ὑγειονομικῶν μέτρων. Μετ' ὀλίγας ὅμως ἡμέρας ἡ πανώλης ἀνεφάνη ἐν Ὕδρᾳ καὶ ἐν Σπέτσαις, ἀπεδόθη δὲ εἰς πλοῖον ἑλληνικὸν τὸ ὁποῖον ἐπέστρεψεν εἰς τὰς νήσους ταύτας, ἀφοῦ συνεκοινώνησε μετὰ τῶν Ἀράβων εἰς Μεθώνην δι' ἀνταλλαγὴν αἰχμαλώτων. Ὁ Καποδίστριας ἐπολέμησε τὴν νόσον δι' αὐστηροῦ συστήματος ἀπομονώσεως τῶν μεμολυσμένων μερῶν ἀπὸ τῶν καθαρῶν. Ἡ διακοπὴ τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τῆς ἐργασίας καὶ οἱ φόβοι τῆς περαιτέρω διαδόσεως τοῦ λοιμοῦ προσετέθησαν εἰς τὰς τόσας δυσχερείας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡ πανώλης ἐποίει θραῦσιν ἐν τῷ κατὰ τὴν Πελοπόννησον στρατῷ τοῦ Ἰμβραὴμ πασᾶ καὶ ἰδίως ἐν Μεθώνῃ. Κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1828 ἡ πανώλης ἀνεφάνη καὶ εἰς Καλάβρυτα καὶ εἴς τι οὐ μακρὰν τῶν Καλαβρύτων ἀπέχον χωρίον Βράχοι. Ἐν γένει ἡ ἐπιδημία ἐκείνη ἔφερε χαρακτῆρα ἤπιον, δὲν ἐξετάθη καὶ τὰ θύματα ὑπῆρξαν ὀλίγα μεταξὺ τῶν χριστιανῶν. Ἀπεναντίας ἕνεκα τῆς κακῆς αὐτῶν διαίτης καὶ τῆς συγκεντρώσεως, πολλοὶ ἐκ τῶν Αἰγυπτίων ἀπέθανον τότε ὑπὸ τῆς πανώλους, καὶ τὰ τελευταῖα δὲ ἴχνη τῆς ἀσθενείας ἐξηλείφθησαν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Αἰγυπτίων. Ἡ πανώλης ἀνεφάνη ἐν Ἑλλάδι καὶ κατὰ τὸν Μάρτιον 1837 ἐν Πόρῳ, ὅπου ἐφόνευσε πολλοὺς ἐν μέρει ἕνεκα τῶν ἀσυνέτων μέτρων τῆς τότε κυβερνήσεως. Διήρκεσεν ἐν ὅλῳ μῆνας τέσσαρας, περιωρίσθη δὲ καὶ κατεστάλη διὰ τῶν καταλλήλων μέτρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὁ τελευταῖος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς Πόρον σταλεὶς πεπαιδευμένος ἰατρὸς Πέτρος Κ. Ἠπίτης.[1]

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

101.

Πολλάκις ὁ ἀνθρώπινος νοῦς συλλαμβάνει αὐτομάτους τῶν πραγμάτων ἰδέας τοσοῦτον ἐντελῶς, ὥστε καὶ διὰ τέχνης πολλῆς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μορφώσῃ αὐτῶν ἐντελεστέρας.

102.

Πάντοτε τὸν νοῦν ἐξαπατᾷ ἡ καρδία.

103.

Οἱ τὸν νοῦν αὐτῶν γινώσκοντες τὴν καρδίαν αὐτῶν ἀγνοοῦσιν.

104.

Καθὼς τὰ πράγματα οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι ἴδιον ἔχουσιν ἀπόψεως σημεῖον. Καὶ ἄλλοι μὲν αὐτῶν διαγινώσκονται ἐκ τοῦ πλησίον, ἄλλων δὲ μόνον πόῤῥωθεν διακρίνεται ἡ ἀληθὴς αὐτῶν εἰκών.

105.

Λογικὸς δὲν εἶναι ὁ κατὰ τύχην ἀνευρίσκων τῶν πραγμάτων τὸν λόγον, ἀλλ' ὁ γινώσκων καὶ διορῶν αὐτὸν, καὶ τερπόμενος ἐν αὐτῷ.

106.

Πρὸς ἀκριβῆ τῶν πραγμάτων κατάληψιν ἀπαιτεῖται ἡ γνῶσις πάσης αὐτῶν λεπτομερείας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ λεπτομέρεια χωρεῖ ἐπ' ἄπειρον, τοῦ ἀνθρώπου αἱ γνώσεις καὶ ἐπιπόλαιοι εἶναι καὶ ἀτελεῖς.

107.

Κατά τινα τρόπον διαθρύπτεται ἡ θέλουσα νὰ δείξῃ ὅτι ἐπιμελῶς ἀποφεύγει τὰς διαθρύψεις.

108.

Ὁ νοῦς δὲν δύναται νὰ ὑποκριθῇ ἐπὶ πολὺ τὸ πρόσωπον τῆς καρδίας.

109.

Τῆς νεότητος αἱ ὀρέξεις μεταβάλλονται ἕνεκα τῆς ζέσεως τοῦ αἵματος αὐτῆς· αἱ δὲ τοῦ γήρατος παραμένουσιν ἐκ συνηθείας.

110.

Οὐδὲν φιλοδωροῦμεν τοσοῦτον ἀφθόνως, ὅσον τὰς συμβουλάς.

111.

Ὅσον πλειότερον ἀγαπῶμεν ἑταίραν τινά, τοσοῦτον ἐγγυτέρα εἶναι ἡ πρὸς αὐτὴν ἡμετέρα ἀπέχθεια.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Παιδικὴ ἀπόκρισις.

Μαρία (ἀδελφὴ πρεσβυτέρα). Ἄχ ! Ἑλένη μου, μ' ἀφάνισε τὸ δόντι μου. Ἔτσι μ' ἔρχεται νά το βγάλω νὰ ἐλευθερωθῶ.

Ἑλένη (ἀδελφὴ μικροτέρα, εἰς ἣν οἱ γονεῖς δίδουσι πάντοτε τὰ παλαιὰ φορέματα καὶ ὅ τι ἄλλο μετεχειρίσθη ἡ Μαρία). Ὤ! μή, Μαρία μου! μή το βγάλῃς, διότι ἡ μητέρα θὰ μού το βάλῃ ἐμένα!

*

— Καλέ, τί κατάστασις εἶν' αὐτή; ἔλεγε πρωΐαν τινὰ κύριός τις πρὸς τὸν ὑπηρέτην του, πρωῒ πρωῒ καϋμένε καὶ σὺ ἐπῆγες νὰ μεθύσῃς;

— Μὲ συμπάθειο, ἀφεντικό, εἶμ' ἀπὸ τὰ χθὲς τὸ βράδυ, ἀπεκρίθη ὁ οἰνοβαρὴς θεράπων μάτην προσπαθῶν νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῶν κλονουμένων ποδῶν του.

[1] Ὥρα.

Digitized by Google

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Μεγίστη ἀπάτη τὸ νὰ μετρᾷ τις τὸν βαθμὸν τῆς ἰδιοτελείας τῶν χαρακτήρων κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς περιουσίας· συνήθως ἡ ἀπληστία συναυξάνει μὲ τὴν εὐπορίαν, καὶ οἱ ἀπορώτεροι δὲν εἶνε καὶ οἱ πλέον πτωχοί.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Τὰ καπνίζοντα παιδία.

Ὁ καπνὸς ὡς γνωστὸν ἔχει καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐναντίους. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν θεωροῦσιν αὐτὸν ἀβλαβῆ καὶ ἀνεπίληπτον, πηγὴν πολύτιμον ἀνακουφίσεως τοῦ πνεύματος καὶ μάλιστα παραμυθίας τῶν τεθλιμμένων, οὗτοι δὲ τοὐναντίον τὸν κατηγοροῦσιν ὡς αἴτιον πάντων τῶν δεινῶν τῶν μαστιζόντων τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ ἀπαιτοῦσι τὸν παντελῆ αὐτοῦ ἐξοστρακισμόν.

Προδήλως βέβαια καὶ οἱ ὑπερασπισταὶ καὶ οἱ κατήγοροι μεγαλοποιοῦσι τὸ πρᾶγμα. Ἀλλ' ὑπάρχει ὅμως σημεῖόν τι ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι καθ' ὃ ὀφείλουσιν ἀμφότεροι νὰ συμφωνήσωσι, τουτέστι τὰ εἰς τοὺς παῖδας ἐπιβλαβῆ ἀποτελέσματα τοῦ καπνοῦ.

Τοῦτο δὲ τοσοῦτο μᾶλλον ὀφείλομεν πάντες νὰ ἐξετάσωμεν, καθ' ὅσον συχνότατα βλέπομεν τρυφεροὺς παῖδας ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ καπνίζοντας χωρὶς οὐδόλως νὰ ὑποπτεύωσιν εἰς ὁποῖον κίνδυνον ἐμβάλλουσιν ἑαυτούς.

Ἰατρός τις (M. E. Decaisne) ἁρμοδιώτατος περὶ τὰ τοιαῦτα ζητήματα ἐποίησε πλείστας ὅσας παρατηρήσεις, ὧν παραθέτομέν τινας, τὰς ἑξῆς·

Ἐκ τριακονταοκτὼ παιδίων ἡλικίας ἀπὸ 9 μέχρι 15 ἐτῶν καπνιζόντων μᾶλλον ἢ ἧττον, παρετήρησεν ὁ σοφὸς οὗτος ἀνὴρ ὅτι τὰ εἰκοσιεπτὰ ἔπαθον ἐπαισθητῶς. Τούτων δὲ πάλιν εἰκοσιδύο ἔπαθον διαφόρους διαταράξεις τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, καρδιακοὺς παλμούς, δυσπεψίαν, νωθρότητα διανοητικὴν καὶ κλίσιν μᾶλλον ἢ ἧττον σφοδρὰν εἰς τὰ πνευματώδη ποτά.

Τρεῖς δὲ τούτων εἶχον διαλείψεις τοῦ σφυγμοῦ. Ὀκτὼ δὲ παίδων τὸ αἷμα ἀναλυθὲν ἀπέδειξεν ὅτι ἐπαισθητῶς εἶχεν ἐλαττωθῆ ἡ συνήθης ποσότης τῶν αἱμοκυττάρων. Δώδεκα ἔπασχον συχνὴν αἱμορραγίαν τῆς ῥινός, δέκα εἶχον ὕπνον ταραχώδη, τέσσαρες εἶχον ἐλαφρὰς ἐξελκώσεις τῆς βλενώδους μεμβράνης τοῦ στόματος, αἵτινες ἐξηλείφοντο μετά τινων ἡμερῶν διακοπὴν τοῦ καπνίσματος.

Παιδίον τι ἔπαθεν ὑπὸ πνευμονικῆς φθίσεως· ἀπεδείχθη δὲ ὅτι αὕτη προήρχετο κυρίως ἐκ τῆς μεγίστης ἀλλοιώσεως τοῦ αἵματος, προελθούσης ἐκ καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ.

Ἐκ τῶν τριακονταοκτὼ τούτων παιδίων ὀκτὼ μὲν ἦσαν ἡλικίας 9 μέχρι 12 ἐτῶν καὶ δεκαεννέα 12 μέχρι 15. Καὶ ἕνδεκα μὲν ἐκάπνιζον πρὸ ἑξαμηνίας, ὀκταμηνίας ἢ καὶ ἔτους, δεκαὲξ δὲ πρὸ διετίας καὶ πλέον. Τούτων δὲ τὰ πεισθέντα νὰ κόψωσι τὸν καπνόν, εἶδον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξαφανισθέντα ἐν μιᾷ ἑξαμηνίᾳ τὰ τῶν ἀσθενειῶν συμπτώματα.

Ἕτερόν τι παιδίον ἑνδεκαετὲς ἐκάπνιζε πρὸ ἔτους. Καίτοι δὲ ἦτο κράσεως ἰσχυρᾶς καὶ ἐτρέφετο καλῶς, μετ' οὐ πολὺ ἡ ὄψις του ἐγένετο ὠχρὰ καὶ ἐπρήσθη ὀλίγον· τὸ βλέμμα του ἐθολώθη καὶ τὸ σῶμά του ὅλον κατελήφθη ὑπὸ νωθρότητος, ὁ σφυγμός του ἠμβλύνθη καὶ τὸ αἷμά του ἀναλυθὲν ἀπέδειξεν ἐπαισθητὴν ἐλάττωσιν τῶν αἱμοκυττάρων. Ἐπέβαλον δὲ εἰς τὸν παῖδα τοῦτον τὴν διακοπὴν τοῦ καπνοῦ καὶ μετὰ τρεῖς περίπου μῆνας ἀνέλαβε τὴν ὑγίειάν του.

Ὁ υἱὸς εὐκαταστάτου τινὸς γεωπόνου οὐδέποτε ἀσθενήσας μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 13 ἐτῶν κατελήφθη ὑπὸ αἱμοπτύσεως καὶ βηχός. Ὁ ἰατρὸς ἐξετάσας τὸν παῖδα ἐβεβαίωσε τὴν ὕπαρξιν φυματίων κατὰ τὰς κορυφὰς ἀμφοτέρων τῶν πνευμόνων, καὶ τὸ κακὸν προώδευε γιγαντιαίοις βήμασιν, ὥστε τὸ παιδίον μετὰ ὀκτὼ μῆνας ἀπέθανε. Ἀπεδείχθη δὲ ὅτι ἐκάπνιζεν ἀπὸ 11 ἐτῶν.

Ἐπιλείψει ἡμᾶς ὁ χρόνος ἐὰν θελήσωμεν νὰ καταχωρίσωμεν ἐνταῦθα πάσας τὰς παρατηρήσεις, ἐξ ὧν ὅμως ἀποδείκνυται ὅτι οὐ μόνον ἐκ τῆς καταχρήσεως ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἁπλῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ τὸ αἷμα τῶν παίδων ἀλλοιοῦται καὶ ἐπέρχονται τὰ εἰς τὴν ἀλλοίωσιν ταύτην παρεπόμενα συμπτώματα. Ὁ νοῦς των ἀμβλύνεται καὶ γίνεται νωθρὸς καὶ καταλαμβάνονται ὑπὸ τῆς ἀκράτου ὀρέξεως πρὸς τὰ πνευματώδη ποτά.

Ὅθεν πᾶς ὁ κηδόμενος τῆς ὑγιείας τῶν παίδων, ὀφείλει νά τους ἀποκωλύῃ τοῦ καπνίζειν. Ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ τοῦτο; Ἐνταῦθα ἴσα ἴσα εἶνε τὸ ζήτημα, οὗ τὴν λύσιν παρ' οὐδενὸς ἄλλου προσδοκῶμεν ἢ παρὰ τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων. **

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὑπάρχουσιν ἔτι ἄνθρωποι κοιμώμενοι ἐπὶ ἀχυροστρώματος εἴτε κατὰ κλίσιν, εἴτε κατὰ συνήθειαν, εἴτε καὶ χάριν οἰκονομίας. Εἰς τούτους συνιστῶμεν τὸ ἄχυρον τοῦ ἀραβοσίτου ὡς τὸ καταλληλότατον πάντων τῶν ἄλλων ἀχύρων, διότι δὲν κόπτεται εὐκόλως καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον διαρκεῖ πολὺν χρόνον. Πρὸς δὲ τούτοις προτρέπομεν αὐτοὺς νὰ μὴ μεταχειρίζωνται ἄχυρον κριθῆς, διότι κατά τινα γερμανὸν ἰατρὸν τὸ τῆς κριθῆς ἄχυρον δύναται νὰ γείνῃ εἰς τὸ σῶμα αἴτιον δερμικῶν νοσημάτων. *Λ

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 168 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ιανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 18 Μαρτίου 1879

ΣΦΡΑΓ. ΤΗΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ Δ. ΕΛΛΑΔΟΣ

ἐν ἔτει 1821.

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου, κοινοποιηθέντος ἡμῖν ὑπό τινος συνδρομητοῦ τῆς Ἑστίας· Σ. τ. Δ.

Κύριε Κοσμᾶ Ραβηλῆ,

Ἀφ' οὗ μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ταχύτητα ἑτοιμασθῇς, θέλεις κινήσει διὰ τὸ στρατόπεδον τῆς Βονίτζης, καὶ ἐκεῖ συμβουλευόμεθα μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος κ. Γεωργάκη Νικολοῦ, καὶ μετὰ τοῦ χιλιάρχου Τζόγκα. Ἐκτέλεσον ὅσα ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἔντιμον ἐπάγγελμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐκλήθης.

Καὶ μὲ τὸ προσῆκον σέβας εἰμὶ

Ἐν Βραχωρίῳ, τῇ 17 Μαρτίου 1822.

Εὐδιάθετος τῶν ἐπιταγῶν σας

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπιφ. πρὸς καιρὸν τὴν ὑπουργείαν τῆς θαλάσσης

Ν. ΛΟΥΡΙΩΤΗΣ.

Η ΦΗΜΗ

Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου.

Ἦτο λαμπρὰ ἡμέρα τῆς ἀρχῆς τοῦ θέρους, ἡ δ' ἀπέραντος τοῦ Μονάχου πεδιὰς ὡμοίαζε χλοερὸν ὠκεανὸν ἔχοντα ἀφρὸν τὰ ἄνθη. Μακράν, εἰς τὸν καθαρὸν ὁρίζοντα διεκρίνοντο αἱ Ἄλπεις τοῦ Τυρόλου καὶ τοῦ Φοραρλβέργ, πλησιέστερον δὲ, παρὰ τὰς ἑλικοειδεῖς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, ὑψοῦντο διάφορα δένδρα ἐν ὅλῃ τῇ νεοθαλεῖ αὐτῶν λαμπρότητι καὶ αἱ λευκαὶ νυμφαῖαι ἐφαίνοντο ἔτι λευκότεραι παραβαλλόμεναι πρὸς τὰ μαῦρα σανιδώματα τῶν παλαιῶν μύλων. Εἰς τὰς παλαιὰς ὁδούς, τὰς τόσον γραφικάς, ὑπὸ τὰς σκωληκοβρώτους δοκοὺς ἑκάστου ἀετώματος, ἤνθουν τὰ εὐώδη πίσα, τὰ καρυόφυλλα καὶ ὁ βασιλικὸς πανταχοῦ ὅπου ἐφαίνετο ἔστω καὶ σπιθαμὴ μόνον γλαυκοῦ οὐρανοῦ καὶ ὅπου ὑπῆρχε χεὶρ προσεκτικὴ γυναικός, ὑπεράνω δὲ τῶν πύργων καὶ τῶν κωδωνοστασίων, τῶν ἠχούντων κωδώνων τῆς Μητροπόλεως καὶ τῶν πολυαρίθμων τῆς πόλεως θόλων, αἱ περιστεραὶ συνεστρέφοντο ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας, εὐτυχεῖς, ὡς δύνανται νὰ ἦναι μόνα τὰ πτηνά, μεταξὺ δὲ τῶν πτηνῶν μόναι αἱ προνομιοῦχοι ἐκεῖναι περιστεραὶ τῆς Βενετίας καὶ τοῦ Μονάχου, αἱ ἔχουσαι καταφύγιον καὶ ἀποθήκας πάσας τὰς στέγας καὶ τὰς ἑστίας τῆς πόλεως, βασίλειον δὲ τὸν οὐρανὸν ὅλον.

Ἐν τῇ νέᾳ πόλει, τῇ εὐρυχώρῳ καὶ μελαγχολικῇ, ὁ καύσων καὶ ὁ κονιορτὸς ἦσαν ὑπερβολικοί, αἱ μεγάλαι πλατεῖαι ἐφαίνοντο ἔρημοι, αἱ τοιχογραφίαι τῶν μνημείων ἄσχημοι, αἱ δὲ στοαὶ καὶ τὰ ἀνάγλυφα οὐδὲν εἶχον τῆς χάριτος τῶν στοῶν καὶ τῶν ἀναγλύφων τῆς Ἰταλίας. Ἐκ τῶν κακοζήλων ἐκείνων καὶ ἀναρμόστων ἀπομιμήσεων τῆς ἰταλικῆς τέχνης, ἐλλείπει ἡ βαθεῖα σκιά, ἡ θερμὴ ἀτμόσφαιρα, τὸ αἴσθημα τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ αἰωνίου φωτός, αἱ ἡμίγυμνοι χαρίεσσαι μορφαί, αἱ προεξέχουσαι στέγαι, τὰ ἀναβρύοντα ὕδατα, ἡ μελάγχρους προτομὴ γυμνόποδος κόρης, ἡ ὑπὲρ τὴν εἰκόνα καίουσα χαλκῆ λυχνία, ὁ χαλκοῦς ὁρίζων, αἱ ἀργυρόφυλλοι ἐλαῖαι. Ἀλλὰ τὸ παλαιὸν Μόναχον διατηρεῖ εἰσέτι τὸν συμπαθητικὸν αὐτοῦ καὶ πρωτότυπον χαρακτῆρα, διατηρεῖ τὰ ξύλινα μέτωπα τῶν οἰκιῶν, τὰ χρυσᾶ καὶ ἐπικεχρωματισμένα σύμβολα τῶν ἐργαστηρίων, τὰς παλαιὰς ἐκκλησίας, τὰ φρούρια, τὰς ἐκθέσεις τῶν δερμάτων καὶ τῶν ἁπλοϊκῶν παιγνίων, καὶ ἐν γένει πάντα ὅσα ἀπετέλουν τὸ ἀρχαῖον Μόναχον τῶν ἀοιδῶν καὶ τῶν ἀρχιτεκτόνων καὶ τῆς φαιδρᾶς πανηγύρεως τῶν Χριστουγέννων. Τὸ παλαιὸν τοῦτο Μόναχον ἀποφεύγει τοὺς νεωτερισμούς· αἱ κόραι αὐτοῦ φέρουσιν ἔτι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπικαλύμματα ποικιλόχροα καὶ εἰς τοὺς πόδας θορυβώδη σανδάλια, οἱ δὲ φοιτηταὶ αὐτοῦ ἔχουσι τὴν κόμην μακρὰν καὶ τὸν μανδύαν φαιὸν καὶ ὁμοιάζουσι μεσαιωνικὰς εἰκονογραφίας. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ὀσμή τις καὶ ὄψις τοῦ Μεσαίωνος, οἵαν εὑρίσκομεν εἰς κιτρίνην τινὰ περγαμηνὴν λησμονηθεῖσαν πρὸ ἐτῶν ἐντὸς συρταρίου, μετὰ ῥόδων μεμαραμένων καὶ εἰκόνος ἀγνώστου. Τὸ Μόναχον τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου εἶναι βε-

Digitized by Google

βαίως μέγα, ἀλλ' εἶναι συγχρόνως καὶ πληκτικόν, ὀφεῖλον τοῦτο εἰς τοὺς σωροὺς τοῦ μαρμάρου, εἰς τὰ στρέμματα τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον θείων εἰκονογραφιῶν, εἰς τὰς μακρὰς καὶ εὐθείας ὁδούς, ὅπου ὁ βαδίζων ἀποκάμνει, εἰς τὰς τοιχογραφίας, ἐν αἷς τὰ γυμνὰ πρόσωπα τρέμουσιν ἐκ τοῦ ψύχους ὑπὸ τὸν ψυχρὸν τῶν Ἄλπεων ἄνεμον. Ἡ χάρις ἐλλείπει ἐντελῶς ἀπ' αὐτῶν, ὡς ἐλλείπει ἀπὸ τῆς βαρείας καὶ χαλκίνης Βαυαρίας, ἥτις ὑπέρκειται τῆς πεδιάδος· ἐν τῷ κρανίῳ αὐτῆς ἓξ ἄνθρωποι ἵστανται ἀνέτως, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί της δὲν ἔχουσι βλέμμα οὐδὲ τὸ στόμα ἔκφρασιν. Ἀποστρέφεταί τις χασμώμενος ἀπὸ τοῦ νέου Μονάχου τοῦ ἀδεξίως μιμουμένου τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ῥώμην, λυπεῖται δὲ ὅτι ἡ ἀξίνη τῶν κατεδαφιστῶν ἤγγισε τὸ παλαιόν, τὸ ἱστορικὸν καὶ ῥωμαντικὸν Μόναχον, τὸ ταπεινὸν ἅμα δὲ καὶ περίεργον καὶ ὅτι ὑπῆρξέ ποτε ἄνθρωπος τολμήσας νὰ καταστρέψῃ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο τοῦ παρελθόντος λείψανον, ὅπως ἀντικαταστήσῃ αὐτὸ διὰ νέων γυψίνων κατασκευασμάτων. Περιερχόμενοι τὸ παλαιόν, τὸ ἀληθινὸν Μόναχον, τοῦ ὁποίου ὀλίγα, φεῦ! μένουσιν, αἰσθανόμεθα τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν αἰσθανόμεθα ἀναγινώσκοντες ποίημα ἀρχαϊκῶς τετυπωμένον, πραγματευόμενον περὶ Ἐρρίκου τοῦ Λέοντος ἢ περὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Μάξ. Αἱ γωνίαι αὐτοῦ εἶναι σκοτειναί, τὰ τόξα ὑψηλά, τὰ οἰκόσημα περιέργως γεγλυμμένα, οἱ πύργοι καὶ οἱ πυργίσκοι πολυάριθμοι, ἔχει δὲ ἐναρμόνιόν τινα ἀνωμαλίαν καὶ ἑνὶ λόγῳ ὅλα τὰ θέλγητρα, τὰ ὁποῖα κέκτηνται αἱ παλαιαὶ πόλεις ἐν γένει καὶ ἰδίως αἱ γερμανικαί. Κατὰ τὰς ἑορτάς, ὅταν πανήγυρίς τις κινεῖ τὸ πλῆθος ἢ ὅταν ἡ αὐλὴ καὶ ὁ κλῆρος, αἱ ἀρχαί, ἡ γερουσία καὶ τὰ διάφορα σωματεῖα ἀκολουθοῦσι θρησκευτικήν τινα πομπὴν εἰς τὰς ὑπὸ ἀνθέων κεκαλυμμένας ξυλοστρώτους ὁδούς, εὐκόλως λησμονεῖ τις τὴν παροῦσαν ἐποχὴν καὶ ἀναπολεῖ τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ πόλις ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτῆς, οἱ δὲ μοναχοὶ ἐμελέτων ἡσύχως ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν ἐνῷ περὶ αὐτοὺς ἠκούετο ἡ σύγκρουσις τῶν ξιφῶν καὶ ὁ ἀδιάλειπτος τῶν μαχῶν κρότος.

Ἐτελεῖτο λοιπὸν ἐν Μονάχῳ ἡ ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Δωρεᾶς,[1] ἡ δὲ νέα καὶ ἡ παλαιὰ πόλις εἶχε στολισθῆ δι' ἀνθέων καὶ σημαιῶν καθ' ὅλας τὰς ὁδοὺς δι' ὧν ἔμελλε νὰ διέλθῃ ἡ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐξερχομένη μεγάλη πομπή. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶχεν εὐλογήσει τὸ πλῆθος, ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἀποκαλύψει τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ κεφαλὴν ἐνώπιον τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ δὲ λαὸς ἔχαιρε γινώσκων ὅτι ὁ Θεὸς ἦτο τοῦ λοιποῦ μετ' αὐτοῦ, μάλιστα ὁ λαὸς τῶν παλαιῶν συνοικιῶν, ὅστις ἔχει ἰδιαίτερον πρὸς τὰς τοιαύτας τελετὰς ἔρωτα, καθόσον τὸν λαὸν ἐκεῖνον καταρτίζουσιν οἰκογένειαι τίμιαι καὶ εὐσεβεῖς, ἐργαζόμεναι ἐπιμόνως καὶ ζῶσαι καλῶς ἐν εὐτυχίᾳ καὶ ἐν εὐθυμίᾳ. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν καὶ οἱ πρόγονοι αὐτῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Γουστάβος Ἀδόλφος παρέβαλλε τὸ Μόναχον πρὸς σάγμα χρυσοῦν ἐπὶ ἰσχνοῦ ἵππου.

Αἱ ἄγονοι πεδιάδες αἱ ἐκπροσωποῦσαι τὸν ἰσχνὸν ἵππον οὐδὲν ἄλλο παράγουσιν εἰμὴ μόνον χόρτον, ἀλλ' ὁ χόρτος οὗτος καθιστᾷ αὐτὰς πλουσίας, κατὰ τὴν ὄψιν τοὐλάχιστον. Τὴν κυριακὴν καὶ τὰς ἑορτάς, ἅπαντες οἱ ἐργάται, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, διάγουσιν ἐκεῖ τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως ὑπὸ τὰς κερασέας τὰς σκιαζούσας τὰ μικρά, λευκὰ καὶ κυανοβαφῆ καπηλεῖα παρὰ τὸν Ἴσαρ, ὅστις ῥέει πάντοτε ὁρμητικός, οὐχὶ ὅμως καὶ αἱματόφυρτος ὡς κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν τῆς μάχης τοῦ Χοχενλίνδεν. Αἱ πλύντριαι ἐμβάπτουσιν ἐν αὐτῷ τοὺς γυμνοὺς αὐτῶν βραχίονας, οἱ κύνες λούονται κατὰ τὰ μέρη ἔνθα ἐπίχωμά τι ἢ κάλαμοι διακόπτουσι τὸ ῥεῦμα, οἱ φοιτηταὶ δὲ καὶ αἱ κόραι περιπατοῦσιν ἐπὶ τῆς χλόης, ἐνῷ ἀκούεται μελῳδία τις φαιδρὰ ἢ μελαγχολική, κατὰ τὴν διάθεσιν τοῦ μουσικοῦ. Ἡ Βαυαρία κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ ἔτους εἶναι ὅλη χαρὰ καὶ ζωή. Νύκτα καὶ ἡμέραν, ἁμαξίδια πλήρη φαιδρῶν ἐκδρομέων τρέχουσι μεταξὺ τῶν δένδρων πρὸς ἀγροτικόν τινα χορὸν ἢ πρὸς τὴν θερινὴν κατοικίαν φιλικῆς οἰκογενείας. Πᾶς ὁ δυνάμενος νὰ δαπανήσῃ ἓν κρεϋτζέριον, προμηθεύεται ποτήριον ζύθου καὶ πνοὴν καθαροῦ ἀέρος. Οἱ γέροντες καπνίζουσιν ἐν τῷ ἀγαπητῷ αὐτῶν καπηλείῳ καπνοσύριγγα ἐκ βεβαμμένης σιννοκεράμου, οἱ δὲ νέοι πλανῶνται ἀνὰ δύο ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων.

Τὰ αὐτὰ ἐγίνοντο καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, παράδοξον δὲ ἤθελεν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ νὰ μὴ ἑορτάσῃ τις ὁπωσδήποτε τὴν μεγάλην ἑορτήν. Ἵνα δὲ συμβῇ τὸ τοιοῦτον ἔπρεπε νὰ ἦναι μόνος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀληθῶς μόνος ἦτο ὁ Χριστιανὸς Βίντερ. Καθήμενος παρὰ τὸ παράθυρον τοῦ ὑπὸ τὴν στέγην δωματίου του, ἐθεώρει ἄνωθεν τὴν φαιδρὰν τοῦ κάτω πλήθους τύρ-

1. Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Δωρεᾶς ἢ τοῦ Corpus ἢ Domini Christi, δηλ. τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου ἢ τοῦ Χριστοῦ, προῆλθεν ἐν τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῆς μετουσιώσεως ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου εἰς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ, ἱδρύθη δέ, ὅπως τιμᾶται ἡ εὐχαριστία ὡς ἀληθὲς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀνεφάνη δὲ ἡ ἑορτὴ κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ὅτε μοναχή τις Ἰουλιανὴ ἐλέγετο, ὅτι εἶδε προσευχομένη τὴν πανσέληνον μετά τινος μικροῦ κενοῦ, ἐξήγησε δὲ τὸ ὅραμα τοῦτο οὕτως, ὅτι ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἑορτῶν τῆς ἐκκλησίας ἔλλειπεν ἑορτή τις πρὸς δόξαν τοῦ ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ τελουμένου θαύματος τῆς μεταβολῆς (1261). Ὁ πάπας Οὐρβανὸς ὁ Δ' ἐγενίκευσε τὴν ἑορτήν. Οὐδεμία ἄλλη ἑορτὴ ἐν τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ ἐτελεῖτο καὶ τελεῖται λαμπρότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον ταύτης. Σ. Μ.

Digitized by Google

θην μακράν ὢν αὐτῆς, ὡς ὑπῆρξεν ἐφ' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς μακράν τῆς εὐδαιμονίας, ἀνελογίζετο δὲ τὰς ἡμέρας τῆς νεότητός του. Ἡ πενιχρὰ κατοικία του ἐν προαστείῳ τινὶ τῆς πόλεως, πέραν τῆς πύλης τοῦ Ἴσαρ, ἀπετέλει μέρος ὑψηλῆς ξυλίνης οἰκίας, ἐν ᾗ αἱ πτωχαὶ οἰκογένειαι συνεσωρεύοντο πολυάριθμοι ὡς αἱ κορῶναι εἰς τὰ παλαιὰ τείχη. Ὄπισθεν τῆς οἰκίας ὑπῆρχε κῆπος, ἐὰν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν κῆπον σύμπλεγμα ἀγρίων χόρτων,ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ὑψοῦντο δύω μηλέαι γεγηρακυῖαι, πρὸ πολλοῦ μὴ καρποφοροῦσαι πλέον καὶ δύω καστανέαι τῶν Ἰνδιῶν. Πρὸ τῆς θύρας τῆς εἰσόδου διήρχετο ἡ ὁδὸς ἔχουσα σειρὰν θαλερῶν δένδρων καὶ ἐκεῖθεν τῆς ὁδοῦ ἔρρεεν ὁ ποταμὸς παταγώδης καὶ πράσινος ὡς ἡ θάλασσα.

Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἐθεώρει, λέγομεν, ἐκ τοῦ παραθύρου του τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως τρέχοντας εἰς τὰς διασκεδάσεις των· ἐπείνα καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, τὸ δὲ ἔνδυμα αὐτοῦ ἦτο κατατετριμμένον, ἀλλ' ὅμως ἦτο εὐειδὴς γέρων καὶ ἡ λευκὴ αὐτοῦ κόμη περιεκόσμει χαρακτῆρας λεπτοὺς καὶ εὐγενεῖς, καίτοι ἡ ἡλικία καὶ ἡ ἀδυναμία εἶχον κυρτώσει τὸ μέγα αὐτοῦ ἀνάστημα καὶ ἦτο τοσοῦτον ἰσχνὸς ὥστε ὅτε ὕψωνε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ἥλιον, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ διὰ τῶν ἀπεξηραμένων ἱστῶν. Τοιοῦτος ὢν ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἠδύνατο νὰ προσπορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν χρησιμεύων εἰς τοὺς ζωγράφους ὡς τύπος τοῦ ἐπαιτοῦντος Βελισαρίου ἢ τοῦ βασιλέως Λὴρ ἐν τῷ μέσῳ τῆς θυέλλης ἢ τοῦ Βαλᾶ πρὸ τῆς λαιμητόμου, ἀλλ' ἡ ὑπερηφανία τὸν ἀπέτρεπεν ἀπὸ τοῦ τοιούτου ἐπαγγέλματος, καθότι ἦτο ζωγράφος, καίτοι ὁ κόσμος οὐδέποτε ἠθέλησε ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτὸν ὡς τοιοῦτον, οὐδὲ κἂν ν'ἀκούσῃ περὶ αὐτοῦ. Διατί; τίς οἶδε; Ἡ φήμη εἶναι παράξενος καὶ ἀπονέμει ἢ ἀρνεῖται τὴν εὔνοιαν αὐτῆς μετὰ παραδόξου ἰδιοτροπίας. Συμβεβηκός τι τυχαῖον ἢ ἔλλειψις εὐνοϊκῶν περιστάσεων ἢ δυσπιστία πρὸς ἑαυτὸν ἢ ἄγνοια τῶν μέσων τῆς ἐπιτυχίας ἢ καὶ πάντα ὁμοῦ, εἶχον μὲν καταστήσει αὐτὸν ἄσημον καὶ ἄγνωστον, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐξηκολούθει ζωγραφῶν καὶ οὐδέποτε ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἄλλο τι.

Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἀνεπόλει λοιπὸν τὸν βίον αὐτοῦ ἐνῷ ἔβλεπε τοὺς ἄλλους τρέχοντας φαιδρῶς πρὸς τοὺς ἀγρούς. Ἡ τύχη εἶχε καταδικάσει αὐτὸν νὰ βλέπῃ πάντοτε τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου ῥέοντα μακρὰν αὐτοῦ, ὡς ἔρρεον σήμερον παρερχόμενοι παταγωδῶς καὶ ἀνενδότως, ὁ χείμαῤῥος τοῦ ἐστολισμένου πλήθους καὶ ὁ Ἴσαρ. Ἀνελογίζετο τὴν νεότητα αὐτοῦ τὴν πλήρη φιλοδόξου ὁρμῆς καὶ ἀπατηλῶν ἐλπίδων, τὰς ὁποίας οὔτε τῆς Ἰένας οὔτε τοῦ Βαγρὰμ τὰ πυροβόλα κατίσχυσαν νὰ διασκεδάσωσιν. Ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ ἐγνώρισε τὴν πενίαν, ὢν ὁ νεώτατος υἱὸς πολυμελοῦς οἰκογενείας λεβητοποιοῦ, ἀπὸ πρωΐας δὲ μέχρι ἑσπέρας ἤκουεν ἀρὰς καὶ ἐλάμβανε κτυπήματα διότι ἐπεδίδετο εἰς ματαίους ῥεμβασμοὺς ἐνῷ οἱ ἄλλοι εἰργάζοντο, καὶ ὅμως ἐξηκολούθει λέγων: Θὰ γείνω ζωγράφος. Ἐνῷ τὸ αἷμα ἔῤῥεεν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, αὐτὸς εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ θεῖον τῆς Τέχνης μειδίαμα καὶ αὐτὸ μόνον ἔβλεπε. Χάριν τῆς Τέχνης ἐπορεύθη γυπνόπους εἰς Ἰταλίαν καὶ ἐκεῖ ἐμελέτησε καὶ ἠγωνίσθη, ἕως τὸν πυρετὸν μεγάλου ἀγῶνος διεδέχθη ἡ θεία εἰρήνη ἡ ἀποῤῥέουσα ἀπὸ τῆς συνειδήσεως τῆς ἰδίας ἰσχύος. Ἐπίστευσε δὲ εἰς ἑαυτόν, ἀλλὰ τοῦτο δυστυχῶς δὲν ἤρκει, ἐνόσῳ δὲ παρήρχοντο τὰ ἔτη καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπέμενον ἀπιστοῦντες εἰς αὐτόν, ἡ εὐγενὴς τοῦ Χριστιανοῦ πεποίθησις καθίστατο πικρὰ καὶ ὀδυνηρά. Πιστὴ σύντροφος αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀείποτε ἡ ἀτυχία· ἡ μὲν δόξα εἶναι πολλάκις ἰδιότροπος, ἡ δ' ἀτυχία εἶναι σχεδὸν πάντοτε πιστὴ καὶ ἐμμένει ὅπου ἅπαξ προσεκολλήθη. Τὰς εἰκονογραφίας αὐτοῦ ἐκάλυψαν ἱστοὶ ἀράχνης. Διατί; οὐδ' αὐτὸς ἐνόει. Ἴσως ἦτο πολὺ ὑπερήφανος, εἰς δὲ τὴν πενίαν ἡ ὑπερηφανία δὲν ἐπιτρέπεται, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἕρπουσιν ἵνα ὑψωθῶσιν. Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ εἶχε κλείσει τὸ ἑβδομηκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς *Ἁγίας Δωρεᾶς*. Πόσος, φεῦ! εἶχε παρέλθει χρόνος ἀφότου ἐγκατέλιπε τὴν πατρικὴν οἰκίαν ἔχων μὲν ἕνα ἄρτον καὶ ὀλίγα γροσίκια, λέγων δὲ ἐνῷ ἠτένιζε πρὸς μεσημβρίαν: Θὰ γείνω ζωγράφος! Εἶχε παρέλθει πλέον τοῦ ἡμίσεως αἰῶνος καὶ ὅμως οὐδεὶς οὐδέποτε ἀνέφερεν ἔκτοτε τὸ ὄνομα τοῦ ζωγράφου Χριστιανοῦ Βίντερ. Εἰργάσθη ἐξ ὅλης καρδίας τὰ ἔργα, ἅτινα οὐδεὶς ἤθελε νὰ παρατηρήσῃ, κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν, ὑπέστη καὶ ψῦχος καὶ πεῖναν, ἐστερήθη τὰς διασκεδάσεις καὶ τὸν ἔρωτα, ἐθυσίασεν εἰς τὴν τέχνην τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας,τὴν νεότητα καὶ τὴν ὥριμον αὐτοῦ ἡλικίαν, καὶ ὅμως ὁ κόσμος οὐδὲ κἂν ἐγνώριζεν αὐτόν. Τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ἐπορίζετο χαράττων χαλκογραφίας ἃς παρήγγελλον αὐτῷ οἱ τῶν εἰκονογραφιῶν ἔμποροι, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ὀλίγην ἔδιδον αὐτῷ ἐργασίαν, προτιμῶντες ἄλλους καλλιτέχνας νεωτέρους καὶ εὐτυχεστέρους. Ἐλέγετο ὅτι ὁ ψυχρὸς καὶ ἀπότομος τρόπος, ὃν ἐκ τῆς διαρκοῦς δυστυχίας ἀπέκτησεν, ἀπέστρεφεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν συμπάθειαν. Ὁ Βίντερ δὲν ἠρνεῖτο τοῦτο. Ὅτε ὁ βοῤῥᾶς πνέει ἀδιαλείπτως, τήκονται ἆρά γε ποτὲ οἱ πάγοι;

Ὑπάρχει εἰκονογραφία τοῦ Φραγκίσκου Chifflard, παριστῶσα τὸ μέγα καὶ λαμπρὸν τῆς Τέχνης πλοῖον, ἔχον ὑπὸ τὴν πρύμναν τὰ πτώματα τῶν πνιγέντων καὶ τὰ βασανιζόμενα σώματα τῶν ἔτι παλαιόντων. Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ συγκατηριθμεῖτο μεταξὺ τῶν θυμάτων ὅσα

Digitized by Google

ουδέποτε κατορθοῦσι ν' ἀναῤῥιχηθῶσιν ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἀλλ'οὔτε ἐβυθίσθη ποτὲ ἐντελῶς, καίτοι πᾶσα κατεβλήθη πρὸς τοῦτο προσπάθεια. Ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἀλλ' εἶχεν ἤδη ἀποκάμει καὶ ἐνόει ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ Βίντερ, ὅπερ ἐμελέτα ἄλλοτε νὰ ἐγχαράξῃ χρυσοῖς γράμμασιν ἐπὶ τῶν πυλῶν τῆς γενεθλίας αὐτοῦ πόλεως, δὲν ἤθελε χαραχθῆ ἀλλοῦ που, εἰμὴ ἐπὶ τοῦ τάφου πένητος, ἐπὶ τῇ ἀπιθάνῳ ὑποθέσει ὅτι ὁ τάφος ἐκεῖνος ἤθελε φέρει ὄνομα. Δὲν ᾤκτειρεν ἑαυτόν, ἔκλαιε μόνον τὰς θείας ὀπτασίας, αἵτινες ἐπέπρωτο νὰ ἐξαφανισθῶσι μετ' αὐτοῦ, τὰς λαμπρὰς εἰκόνας, αἵτινες εἶχον θέλξει τὴν φαντασίαν αὐτοῦ, ἕνεκα δὲ τῆς κακοβουλίας τῶν ἀνθρώπων δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστήσῃ γνωστάς.

Ὁ γέλως καὶ ἡ μουσικὴ ἀντήχουν ὑποκάτω τῆς οἰκίας του, αὐτὸς δὲ δὲν εἶχε φάγει τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθότι δὲν εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν ἐργασία πρὸ ἡμερῶν καὶ εἶχε δαπανήσει καὶ τὸν τελευταῖον αὐτοῦ ὀβολόν. Ἀληθῶς, πολλάκις ἐστερήθη τοῦ ἄρτου ὅπως προμηθευθῆ χρώματα, ἀλλὰ τίς ἤθελε σκεφθῆ ν' ἀγοράσῃ τὰ πρὸ τριάκοντα ἐτῶν συσσωρευθέντα ἔργα τῆς φαντασίας ἀνθρώπου ἀγνώστου; Οὐδὲ νὰ προσφέρῃ κἂν αὐτὰ ἐτόλμα πλέον· περιφρονηθεὶς καὶ παραγκωνισθεὶς ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, δὲν κατεδέχετο ν' ἀνακράξῃ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γήρατος καὶ τῆς ἐρημίας: Μὲ λησμονοῦσι καὶ ἀποθνήσκω! Καὶ ὄντως τὸν ἐλησμόνουν, ὡς λησμονεῖ τὸ πλῆθος τὸ ξηρὸν φύλλον, ὅπερ πατεῖ. Καὶ ὅμως ἐνῷ παρετήρει ἄνωθεν τὴν ὁδὸν μειδίαμα βραχὺ ἐφάνη ἐπὶ τοῦ αὐστηροῦ αὐτοῦ προσώπου καὶ παρῆλθεν ὡς παρέρχεται ἀκτὶς ἡλίου φωτίσασα πρὸς στιγμὴν τὸν χιονώδη τοῦ χειμῶνος ὁρίζοντα.

Ἦτο δὲ τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο ἀπαύγασμα ἄλλου μειδιάματος διαλάμποντος ἐπὶ τῆς ἀθώας μορφῆς νέας κόρης ἐστραμμένης πρὸς αὐτόν. Ἡ κόρη ἐκείνη διήρχετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους, λευκὴ καὶ ξανθή, ἔχουσα ῥόδα ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ πλησίον αὐτῆς τὸν ἐραστήν της. Ἡ Λιλὴ ἦτο τέκνον τοῦ οἰκοδεσπότου, πτωχὴ ὡς ὅλοι οἱ γείτονες αὐτῆς· ἀλλ' ἄφροντις καὶ εὔθυμος, γλυκεῖα καὶ ἄκακος, ᾖδεν ὡς πτηνὸν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἴτε νήθουσα, εἴτε περὶ τὰ τῆς οἰκίας ἀσχολουμένη, εἴτε τρέχουσα ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ κήπου. Βλέπων λοιπὸν αὐτὴν ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἐμειδίασε καὶ ἐνεθυμήθη ἄλλην τινὰ κόρην, ἥτις πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος περιεπάτει στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, πρὸ ἐτῶν δὲ ἀπείρων ἐκοιμᾶτο ὑπὸ τὴν γῆν παρὰ τὸν τοῖχον ἀρχαίας ἐκκλησίας.

Ἡ Λιλὴ ἐξηκολούθει ἀτενίζουσα τὸν γέροντα καὶ δεικνύουσα αὐτῷ τοὺς λευκοὺς αὐτῆς ὀδόντας· συνήθως ἐφοβεῖτο αὐτόν, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο τοσοῦτον εὔθυμος, ὥστε ἡ χαρὰ καθίστα αὐτὴν τολμηρὰν ὡς λέαιναν. Ὁ Βερθόλδος ἦτο μετ' αὐτῆς, ὁ εὐειδὴς καὶ ἀνδρεῖος Βερθόλδος, ὅστις ἔμελλε νὰ μνηστευθῇ αὐτὴν ἐὰν ἐβραβεύετο κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τεθέντα ἀγῶνα, οὗ ἔμελλον νὰ μετάσχωσιν πάντες οἱ νέοι καλλιτέχναι, οἱ ἔχοντες ἀξίαν τινά. Ὁ Βερθόλδος Λανδὸξ ἦτο εἰσέτι μαθητευόμενος, ἀλλὰ παρεῖχε χρηστὰς ἐλπίδας κατὰ τὴν γνώμην πάντων καὶ αὐτοῦ τοῦ θείου του, ὑαλογράφου περιφήμου ἐν Νυρεμβέργῃ. Οἱ ἐμπειρογνώμονες ἀνεγνώριζον τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ, ὁ δὲ πατὴρ τῆς Λιλῆς εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τὸν θεῖον τοῦ Βερθόλδου ὅτι ἂν οὗτος ἐνίκα ἐν τῷ διαγωνισμῷ, ἤθελεν ἀπολαύσει συγχρόνως καὶ τὴν ἐρωμένην του, ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Βερθόλδος καὶ ἡ Λιλὴ περιήρχοντο τοὺς λειμῶνας σχεδιάζοντες ν' ἀκούσωσιν ὁμοῦ τὴν ἑσπέραν τὸν Siegfried, ὡς ἔχει καθῆκον καὶ χαρὰν πᾶς ἀληθὴς Βαυαρός. Οἱ δύω νέοι ἦσαν εὐτυχεῖς ὡς αἱ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἱπτάμεναι τρυγόνες, ὁ δὲ Χριστιανὸς Βίντερ ἔβλεπεν αὐτοὺς ἄνευ πικρίας, καίτοι τὰ ἑβδομήκοντα πέντε αὐτοῦ ἔτη ἔκαμπτον τὴν λευκὴν κεφαλήν του καὶ ἡ πεῖνα ἐθέριζε τὰ σπλάγχνα του· ἔλεγε μόνον καθ' ἑαυτόν: διατί τὸ ἔαρ εἶναι τόσον βραχὺ, ὁ δὲ χειμὼν τόσον μακρός;

Ἔπειτα ἀπεμακρύνθη τοῦ παραθύρου καὶ ἐκάθησε νὰ φάγῃ τεμάχιον ἄρτου, ὅπερ εἶχεν εὕρει εἰς τὰς ἀγυιάς, ὅπου οὐδὲ κἂν κύων διεφιλονείκησεν αὐτὸ, ἐνῷ δὲ ἔτρωγεν ἠρώτα ἑαυτὸν διατί ἆρά γε ἔζη αὐτὸς, ἐνῷ τόσοι ἄλλοι ἀπήρχοντο εἰς τὸ κοιμητήριον καὶ μικρὰ παιδία, καὶ κόραι, καὶ νεαραὶ μητέρες, καὶ ἄνδρες ἀκμαῖοι, οὓς ὁ κόσμος ἠγάπα βεβαίως. Τὸ φῶς ἐξέλιπε κατ' ὀλίγον, ἡ ἡμέρα ἔληξεν, ἡ δ' ὠχρὰ τῆς δύσεως λάμψις ἐξετάθη ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ Χριστιανοῦ Βίντερ, τὸ σκότος ἐπήρχετο πρὸ τῆς νυκτὸς, αὐτὸς δὲ ἔμενεν ἡσύχως εἰς τὴν θέσιν του· μήπως δι' ὅλης τῆς ζωῆς αὐτοῦ δὲν εἶχε μείνει ἐν τῷ σκότει! Τὸ τέλος του πιθανῶς προσήγγιζεν, οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχεν ὅπως εὕρῃ καὶ πάλιν τεμάχιον ἄρτου, χρήματα δὲν εἶχε πλέον καὶ ἐλεημοσύνην δὲν κατεδέχετο νὰ λάβῃ. Ἔπταιεν ἆρά γε αὐτὸς διότι περιῆλθεν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην; Ὁ Βίντερ ἦτο ταπεινὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ, ὑπερήφανος δὲ μόνον ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Ἐπείσθη τέλος ὅτι αὐτὸς ἐπλανᾶτο καὶ ὅτι δὲν εἶχε μεγαλοφυΐαν.

Ἡ νὺξ ἐπήρχετο, τὰ ὕδατα ἦσαν εἰσέτι ῥοδόχροα, μακρόθεν ἠκούοντο βομβοῦσαι μυρίαι εὔθυμοι φωναί, ὁ δὲ Χριστιανὸς Βίντερ ἐξηκολούθει μένων μόνος ἐν τῷ σκότει.

Αἴφνης ἔκρουσέ τις ἐλαφρῶς τὴν θύραν. Ὁ Βίντερ εἶπεν: ἐμπρός! διὰ φωνῆς κεκμηκυίας. Ἡ θύρα ἀνοίγεται ἀθορύβως ὡς ἐὰν ὤθει αὐτὴν

Digitized by Google

τρέμουσα χείρ, μικρὰ δὲ χρυσῆ κεφαλὴ ἐφάνη, ἡ κεφαλὴ τῆς Λιλῆς, ἥτις ἔφερεν ἐπὶ δίσκου τεμάχια ἄρτου καὶ χοιρομηρίου καὶ φιάλην ξανθοῦ ζύθου.

«Κύριε Βίντερ, εἶπε δειλῶς, δειπνοῦμεν ὅλοι κάτω ἐν εὐθυμίᾳ.... ἀκούετε πῶς γελῶσι.... καὶ ἐσκέφθημεν ὅτι ἴσως.... εἴσθε μόνος, καὶ ὅτι δὲν ἐλάβετε τὸν κόπον νὰ παραγγείλητε τὸ δεῖπνόν σας καὶ ὅτι.... τέλος... ἐγώ...»

Ἡ Λιλὴ ἔπαυσεν ἐρυθριῶσα καὶ ἀπέθηκε τρέμουσα τὸν δίσκον ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ γέρων ἀπέθνησκε τῆς πείνης, ἤθελεν ὅμως νὰ προσποιηθῇ ὅτι τὸ ἠγνόει, ἀλλ' ἦτο δεκαεξαέτις μόλις καὶ δὲν ὑπεκρίνετο εὐκόλως.

Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἠρυθρίασε καὶ αὐτὸς ἐξ αἰσχύνης καὶ ὀργῆς. Οὐδέποτε παρεπονέθη, οὐδέποτε ἐζήτησεν ἔλεος, πρῶτον ἤδη προσεφέρετο εἰς αὐτόν. Ἀπώθησε λοιπὸν τὸν δίσκον, οὐχὶ ἀποτόμως, καθότι ἡ φέρουσα αὐτὸν ἦτο γυνή, ἀλλ' ἀποφασιστικῶς.

«Ἡ πρόθεσίς σας εἶναι καλή, εἶπε τραχείᾳ καὶ βραχείᾳ τῇ φωνῇ, ἀλλὰ σᾶς εὐχαριστῶ, κυρία, ἐδείπνησα ἤδη.»

Οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς μικρᾶς ἐπλήσθησαν δακρύων.

«Ἐθυμώσατε μαζί μου, Κύριε Βίντερ;

— Ὄχι τέκνον μου, εἶμαι ἀπεναντίας εὐγνώμων, ἀλλ' οὐδενὸς ἔχω ἀνάγκην.

— Διατί εἴσθε τόσον ὑπερήφανος καὶ τόσον κακός; ἀνέκραξε λησμονοῦσα ἐν τῇ ἀθυμίᾳ της τὴν προτέραν δειλίαν. Εἶναι τόσον μικρὸν πρᾶγμα καὶ θὰ μὲ κάμετε τόσην εὐχαρίστησιν.»

Ὁ Βίντερ ὑπεμειδίασεν· ἐγνώριζεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεώς της καὶ ἤξευρεν ὅτι ἦτο ἀγαθὴ καὶ εὔθυμος καὶ ὅτι ἠγάπα νὰ χορεύῃ ὑπὸ τὰς κεράσους, χωρὶς ὅμως νὰ παραμελῇ τὸ πλέξιμόν της παρὰ τὴν οἰκογενειακὴν ἑστίαν.

«Καὶ ἐμὲ θὰ εὐχαριστήσῃς, ἐὰν λάβῃς ὀπίσω τὸ δῶρόν σου, εἶπεν ἠπιώτερον. Ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογήσῃ, Λιλή, ἐλπίζω ὅτι ὁ μνηστήρ σου θὰ φανῇ ἄξιος σοῦ. Καλὴν νύκτα.»

Τὴν ἐξήγαγε μετὰ τοῦ δίσκου της καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν.

«Καὶ ὅμως ἀποθνήσκει τῆς πείνης!» ἔλεγε κλαίουσα ἡ κόρη καταβαίνουσα εἰς τὸ μαγειρεῖον, ὅπου ἔλαμπον αἱ λυχνίαι καὶ τὰ χαλκώματα καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τοίχων κρεμάμενοι πράσινοι κλάδοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἐδείπνουν ἐνῷ ὁ Βερθόλδος ᾖδε κρούων τὴν κιθάραν.

Πάντες οἱ ἐκεῖ εὑρισκόμενοι ἦσαν πτωχοί, ὡς οἱ πάντες ἐφρόνουν, ἀλλ' ἡ Λιλὴ ἐνόμιζεν αὐτοὺς πλουσίους παραβαλλομένους πρὸς τὸν ἔρημον γέροντα, ὅστις ἔπασχεν ἐν σιγῇ ἐν τῷ μαύρῳ δωματίῳ του πλησίον τῶν ἀστέρων.

«Μήπως καὶ σύ ποτε καταντήσῃς ὡς αὐτός, ἀγαπητέ μου Βερθόλδε! ἐψιθύρισε καθημένη πλησίον τοῦ ἐρασοῦ της. Καὶ ἐκεῖνος ἦτο ζωγράφος.»

Ὁ Βερθόλδος ἐγέλασε μετὰ τῆς ὑπεροψίας τῆς χαρακτηριζούσης τὴν πρώτην νεότητα.

«Τοῦτο μὴ τὸ φοβεῖσαι.» ἀπεκρίθη.

Ὁ Βερθόλδος περιεφρόνει εἰς ἄκρον τὴν ἀποτυχίαν, ὢν δὲ τριῶν καὶ εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ἱκανὸς καὶ ἐρωτευμένος, εἶχε σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μιμηθῇ τὸν Καουλβάχ. Ἐθεώρει τὴν ζωὴν ὡς εὔμορφον ἐρωμένην, ἥτις ἦτο ἀδύνατος νὰ φανῇ ποτὲ ἄπιστος. Ὀλίγον ἔμελεν αὐτῷ ὅτι πρὸς τὸ παρὸν οὐδὲ λεπτὸν εἶχε· μετὰ δέκα ἔτη ἤθελεν ἔχει ἑκατομμύρια καὶ κατὰ πρῶτον ἤθελε νικήσει εἰς τὸν διαγωνισμὸν τὸν γινόμενον διὰ τὰς τοιχογραφίας τῆς νέας πύλης, ἥτις ἔμελλε νὰ ὀνομασθῇ πύλη τοῦ Ταγγόυζερ.

Δώδεκα μηνῶν προθεσμία εἶχε δοθῇ εἰς τοὺς διαγωνισθησομένους ὅπως ἑτοιμάσωσι τὰ σχέδιά των, πᾶς δὲ βαυαρὸς ὑπήκοος εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ διαγωνισθῇ. Ἴσως ἦτο παράτολμον νὰ ἐκτεθῇ τις εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα, οὗ ἔμελλον νὰ μετάσχωσι πλεῖστοι ζωγράφοι διάσημοι· ἀδιάφορον, ἡ παλαίστρα ἦτο ἀνοικτὴ εἰς ὅλους τοὺς Βαυαρούς, ἤδη δὲ ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων ἔληγεν ἡ προθεσμία. Τὰ σχέδια τοῦ Βερθόλδου ἦσαν ἕτοιμα καὶ ἐκάλυπτον τοὺς τέσσαρας τοίχους τοῦ μικροῦ δωματίου του, αὐτὸς δὲ εἶχε τὰς μεγίστας ἐλπίδας. Εἰς οὐδένα ἐπέτρεπε νὰ ἴδῃ αὐτά, πλὴν τῆς Λιλῆς, ἥτις φυσικὰ συνεμερίζετο τὴν πεποίθησίν του, καὶ τοῦ πατρὸς τῆς Λιλῆς, ὅστις οὐδὲν περὶ τῶν τοιούτων ἐννοῶν, οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπεν ἐν αὐτοῖς, ὡς γελῶν ἔλεγεν, εἰμὴ μόνον λευκὸν καὶ μαῦρον.

Οἱ συμμαθηταὶ τοῦ Βερθόλδου ἐκάλουν αὐτὸν τολμηρόν, ἀλλ' εἶχον συνειθίσει τὰ τολμήματά του, ὁ δὲ Βερθόλδος εἶχε τὸ θάῤῥος ἐκεῖνο δι' οὗ καὶ μόνου κατορθοῦνται τὰ ἐπιδιωκόμενα. Ἐζωγράφει ἐπιτηδείως καὶ εἶχε λάβει πλεῖστα βραβεῖα ἐν τῷ σχολείῳ, ἤθελε δὲ νὰ λάβῃ καὶ αὐτὸ καὶ οὐδεμίαν εἶχε περὶ τούτου ἀμφιβολίαν. Μέγιστον ἐλάττωμα ἢ καὶ μόνον ἴσως, εἶχεν ἀπεριόριστον οἴησιν, ἄλλως, ἦτο εἰλικρινὴς καὶ τολμηρὸς καὶ ἀνδρεῖος, ἄξιος βλαστὸς ἰσχυρᾶς γενεᾶς κυνηγῶν, οἵους παράγουσι τὰ δάση τῆς Βαυαρίας. Τέκνον τῶν μεγάλων ἐκείνων δασῶν, ἐτίμα τὴν πατρίδα του διὰ τοῦ κάλλους αὐτοῦ καὶ τῆς ἀκαταμαχήτου ἀνδρίας, ἀλλὰ δὲν ἐμεγαλοφρόνει ἐπὶ τούτοις, ἐμεγαλοφρόνει μόνον ἐπὶ τῇ μεγαλοφυΐᾳ αὐτοῦ ὡς ζωγράφου, περὶ ἧς οὐδεμίαν εἶχεν ἀμφιβολίαν.

«Θέλεις νὰ πείσω τὸν κύριον Βίντερ νὰ μᾶς εἴπῃ τὴν γνώμην του περὶ τῶν ὡραίων σου σχεδίων», ἠρώτησε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἡ ξανθὴ Λιλή.

Ὁ Βερθόλδος ἐγέλασε:

«Ποῖον; τὸν γέροντα, τὸν ἐπαίτην ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ ὑπὸ τὴν στέγην καὶ ἀπεποιήθη τὰ δῶρά σου; μήπως ἐννοεῖ τίποτε καὶ μήπως μὲ μέλει τί φρονεῖ; Βεβαίως ποτὲ

Digitized by Google

δὲν ἔκαμε καλὸν ἔργον, ἀφοῦ οὐδεὶς τὸν γνωρίζει.

— Ἔχει ὡραιότατα πράγματα ἐν τῷ δωματίῳ του, εἶπε δειλῶς πως ἡ Λιλή, καθότι ὁ ὑπερήφανος αὐτῆς καὶ ἀγέρωχος ἐραστὴς τὴν ἐφόβιζεν ὀλίγον.

— Ὡραῖα πράγματα σκεπασμένα μὲ ἀράχνας ὑποθέτω, ἀπήντησε γελῶν ὁ Βερθόλδος.

— Ναί, ἀράχναι εἶναι πολλαί, διότι κανεὶς δὲν τὰς σαρόνει, εἶπεν ἡ Λιλὴ μὴ ἐννοήσασα τὸν ἀστεϊσμόν.»

Ἀνέκαθεν ἐφοβεῖτο τὸν ὑψηλὸν ἐκεῖνον, σιωπηλὸν καὶ μελαγχολικὸν ἄνδρα, ὅστις τῇ ἐφαίνετο γέρων τότε ἤδη ὅτε αὐτὴ ἦτο εἰσέτι νήπιον, ἀλλ' οὐχ ἧττον τὸν ἠγάπα, διότι τὸν ἐλυπεῖτο καὶ κατὰ συνήθειαν, ὡς ἠγάπα τὸν παλαιὸν σκῦλον, ὅστις ἐφύλαττε τὴν οἰκίαν ἀπὸ τῶν παιδικῶν της χρόνων.

Ὁ Βερθόλδος ἐξηκολούθει γελῶν, ἔπειτα δὲ τὴν ἐφίλησε καὶ ἔλαβε πάλιν εἰς χεῖρας τὴν κιθάραν του.

«Ἐπὶ τῶν ἰδικῶν μου ἔργων δὲν θὰ ἴδῃς ποτὲ ἀράχνας, σοὶ τὸ ὀμνύω», εἶπεν, ὡς ἐὰν ἦτο κύριος τοῦ μέλλοντος. Καὶ ὁ Χριστιανὸς Βίντερ, φεῦ! πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος τὴν αὐτὴν εἶχε πεποίθησιν!

Ἡ Λιλὴ δὲν ἐγέλασεν. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ὑπὸ τὴν στέγην σκοτεινοῦ καὶ ψυχροῦ δωματίου συνεκίνει καὶ ἔθλιβεν αὐτήν.

Περὶ ὥραν δεκάτην ὁ Βερθόλδος ἀπῆλθε, διότι ὁ πατὴρ τῆς Λιλῆς δὲν ἠγάπα νὰ μένωσιν ἀργὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Ἡ νὺξ ἦτο λαμπρά, ὅλη δὲ ἡ πόλις εἰς κίνησιν ὑπὸ τὸν ἀστερόεντα οὐρανόν. Ἡ Λιλὴ ταχέως ἀπεκοιμήθη ἐν τῇ μικρᾷ αὐτῆς κλίνῃ, ἀλλ' ὁ νέος ζωγράφος καίτοι ἐρωτευμένος, δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ τὴν σελήνην συλλογιζόμενος τὴν ἐρωμένην του, ἀπαντήσας λοιπὸν συντρόφους τινὰς ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν εἰς δημόσιον κῆπον ἐν ᾧ ἐχόρευον, ἐχόρευσε δὲ καὶ αὐτὸς ἕως ἡ σελήνη ἤρξατο ὠχριῶσα ὑπὸ τὸ χρυσοῦν τῆς πρωΐας φῶς. Ἡ τοιαύτη βαυαρικὴ ὅλως εὐθυμία οὐδὲν εἶχε τὸ ἐπιλήψιμον, οὐδ' αὐτὴ δὲ ἡ Λιλὴ ἤθελε σκεφθῇ νὰ μεμφθῇ τὸν Βερθόλδον ἐπὶ ταύτῃ. Δυστυχῶς ἡ διασκέδασις ἔλαβε κακὸν τέλος. Οἱ σύντροφοι τοῦ Βερθόλδου συνεπλάκησαν μετ' ἄλλων νέων, φοιτητής τις ἐράπισε τὸν Βερθόλδον, ὅστις τὸν κατέβαλε διὰ γρονθοκοπήματος. Μετὰ ταῦτα ἐζήτησαν μέρος ἀπόκεντρον τοῦ κήπου ὅπως μονομαχήσωσιν, ἐκτυπήθησαν δὲ μανιωδῶς διὰ τοῦ ξίφους, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν φοιτητῶν. Ὅτε δὲ ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν, ὁ Βερθόλδος ἔκειτο ἀναίσθητος, ἔχων αἱματόφυρτον τὴν ξανθὴν αὐτοῦ κόμην καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστούς.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ὥραν ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἐξηκολούθει καθήμενος παρὰ τὴν τράπεζαν αὐτοῦ· τέλος βαρὺς ὕπνος κατέλαβεν αὐτόν, ὅτε δὲ ἐξύπνησεν, ἡ λάμψις τῆς πρωΐας διεδέχετο ἐπὶ τοῦ Ἴσαρ τὴν λάμψιν τῆς ἑσπέρας καὶ κάτω ἐν τῷ κήπῳ, τὰ πτηνὰ τῆς Λιλῆς ἐκελάδουν. Ἠγέρθη κατάψυχρος· ἡ πεῖνα καὶ τὰ διάφορα δεινὰ τὰ παρομαρτοῦντα εἰς τὸ γῆρας ἐβασάνιζον αὐτόν. Ἀλλὰ διατί ἆρά γ' ἐξηκολούθει ζῶν; Διότι ἡ φύσις εἶχε προικίσει αὐτὸν δι' ὑπομονῆς, καὶ διότι ἐπίστευεν εἰλικρινῶς ὡς παιδίον τὸν Θεὸν τὸν λησμονοῦντα αὐτόν, οὐδ' ἐσκέπτετο ν' αὐτοκτονήσῃ, καίτοι ἑκάστη ἡμέρα τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἦτο σειρὰ βασάνων. Μήπως ὁ σκοπὸς ἐγκαταλείπει τὴν θέσιν του ὅτε ἡ νὺξ εἶναι μακρά; Ἠγέρθη ἀναλογιζόμενος μετὰ φρίκης τὰς ἀμέτρους ὥρας τῆς ἀρχομένης ἡμέρας, ὡς μετρεῖ ὁ κεκμηκὼς ὁδοιπόρος τὴν ἀπέραντον τῆς ἐρήμου ἔκτασιν ἥτις ὑπολείπεται αὐτῷ νὰ διανύσῃ ἔτι.

Κατέβη δὲ μετὰ βήματος ἀδυνάτου καὶ τρέμοντος ἵνα ζητήσῃ ἐν τῇ πόλει ἐργασίαν καὶ διελθὼν τὴν πύλην τοῦ Ἴσαρ ἔφθασεν εἰς τὴν Πλατεῖαν τῆς Μαρίας **Marienplatz**, ἔνθα κατῴκει τις τῶν ἐμπόρων, οἵτινες τῷ ἔδιδον ἐνίοτε βιβλία καὶ ἐφημερίδας ὅπως ἐπικοσμήσῃ αὐτὰ δι' εἰκονογραφιῶν. Διαβαίνων δὲ ὑπὸ τὰ προπύλαια τοῦ ἀρχαίου Δημαρχείου, παρέμεινεν ἐκεῖ θαυμάζων τὴν καλλονὴν τοῦ μέρους τούτου κατὰ τὴν πρωϊνὴν ἐκείνην ὥραν, τὴν βαθεῖαν σκιὰν τῶν θόλων καὶ τοὺς κομψοὺς κίονας φωτιζομένους ὑπὸ τῶν πρώτων τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. Ἡ πλατεῖα αὕτη τῆς Μαρίας συνεκίνει τοσούτῳ μᾶλλον τὸν γέροντα διὰ τοῦ γραφικοῦ αὐτῆς κάλλους, καθόσον ἐκεῖ τὸ πρῶτον ἀπήντησε τὸν μόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔρωτα, τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἥτις πρὸ τοσούτων ἐτῶν ἐκοιμᾶτο ὑπὸ τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας.

Οὐδείς, οὕτως εἰπεῖν, εἶχεν εἰσέτι ἐγερθῇ, μόλις τινὲς τῶν ἐμπόρων ἤνοιγον τὰ παράθυρά των, εἰς δὲ τὸ παλαιὸν Δημαρχεῖον ἤλλασσεν ἡ φρουρά, ἀλλ' ἐνῷ ἵστατο ἐκεῖ ἀκίνητος εἶδεν αἴφνης ὁμάδα ἀνθρώπων προχωρούντων ἐκ τοῦ στενοῦ τοῦ Σύσσελ πρὸς τὴν πλατεῖαν καὶ κρατούντων φορεῖον, πλησιάσας δὲ εἶδε τὸ πρόσωπον τοῦ τραυματίου καὶ ἀνεγνώρισε τὸν Βερθόλδον.

Πρὸς στιγμὴν ἔμεινεν ἀδιάφορος, ὀλίγον φροντίζων περὶ ἀνθρώπων, οἵτινες διήρχοντο πλησίον του χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζωσιν. Ἀλλ' αἴφνης ἐνεθυμήθη τὴν μικράν, λευκὴν καὶ ῥοδίνην μορφὴν τῆς Λιλῆς, ἐψιθύρισεν: ἡ καϋμένη! καὶ ἠκολούθησε τὸ φορεῖον. Ὁ Βερθόλδος κατῴκει εἰς παλαιὰν οἰκίαν ἑτοιμόρροπον τῆς Βεργγάσε-ὅπου ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἔφθασε σχεδὸν συγχρόνως μὲ τὸ φορεῖον. Εἶναι βαρέως πληγωμένος; ἠρώτησεν. Ἀπήντησαν δὲ αὐτῷ ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπὶς νὰ σωθῇ. Ἀνέβη τότε εἰς τοῦ Βερθόλδου, οἱ φορεῖς κατέθεσαν τὸν τραυματίαν ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἄλλοι ἔδραμον νὰ φέρωσι χειρουργόν, ὁ δὲ γέρων περιέμεινε καθήμενος παρὰ

Digitized by Google

τὴν κλίνην. Ὀλίγον διέφερεν αὐτῷ ὁ ὑπερόπτης νεανίας, ἀλλ' ἐλυπεῖτο ἐνδομύχως τὴν μικρὰν Λιλήν.

Οἱ χειρουργοὶ ἐξετάσαντες τὸ τραῦμα, εἶδον ὅτι τὸ ξίφος εἶχεν ἀνοίξει τὸ κρανίον, ὁ δὲ Βερθόλδος ἔμενεν ἀναίσθητος. Ἐὰν δὲ μὴ ἀπέθνησκεν ἐντὸς μιᾶς ὥρας ἐφοβοῦντο ὅτι ἤθελεν ἐπέλθει ἐγκεφαλῖτις. Ἦτο λοιπὸν σχεδὸν ἀπηλπισμένος.

Τίς ἤθελε περιποιηθῆ αὐτόν; Οἱ σύντροφοι αὐτοῦ εἶχον τὰς διασκεδάσεις των, οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκίας τὰς ἀσχολίας των, ὁ δὲ θεῖός του ἦτο ἐν Νυρεμβέργῃ καὶ ἡ μήτηρ του μακρὰν ἐν τῷ δάσει.

«Ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὴν περίθαλψιν αὐτοῦ, εἶπε ψυχρῶς ὁ Χριστιανὸς Βίντερ, ἐπρόσθεσε δὲ καθ' ἑαυτόν· Ἡ Λιλὴ δὲν θὰ μάθῃ τίποτε ἐνόσῳ ζῇ ὁ Βερθόλδος.»

Ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐπισκέψεως τῆς Λιλῆς ἦτο γλυκεῖα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου τοῦ πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν ὑπὸ πάντων ἐγκαταλειφθέντος. Εἶχεν ἐνθυμηθῆ αὐτὸν καὶ τὴν πενίαν του ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἰδίας εὐδαιμονίας· πρᾶγμα παράδοξον ἅμα δὲ καὶ ὡραῖον· ὁ Βίντερ ηὐχαρίστει αὐτὴν ἐνδομύχως, ἀπεφάσισε δὲ νὰ σώσῃ τὸν ἐραστήν της ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ σωθῇ.

Ἐμήνυσεν εἰς τὸν πατέρα τῆς Λιλῆς, ὅστις σπεύσας ἦλθεν· οἱ δὲ δύω γέροντες συνεφώνησαν ν' ἀποκρύψωσιν ἐφ' ὅσον ἠδύναντο τὸ τρομερὸν συμβὰν ἀπὸ τῆς νέας κόρης, νὰ τῇ εἴπωσι δὲ ὅτι ἀπῆλθεν εἰς τὸ δάσος νὰ ἴδῃ τὴν μητέρα του καὶ ἐὰν παρετήρει τὴν ἀπουσίαν τοῦ Χριστιανοῦ Βίντερ, ὅτι οὗτος εἰργάζετο ἐν Σαλτζβούργῃ.

Ἐν τούτοις ὁ ὡραῖος Βερθόλδος ἐξηκολούθει μένων ἀναίσθητος· τί τώρα ὑπελείπετο ἐκ τῆς φιλοδοξίας καὶ τῆς ὑπεροψίας αὐτοῦ; Τὸ λαμπρὸν μέλλον ἐξεμηδενίζετο κατασυντριβὲν ὑπὸ ἔριδος καπηλείου, οὐδὲν δ' ὑπὲρ αὐτοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ εἰμὴ μόνον νὰ διατηρηθῇ πάγος ἐπὶ τῆς κεκαρμένης κεφαλῆς του καὶ νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ στόμα του ὀλίγαι σταγόνες ζωμοῦ. Οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν διαρκῶς ἀνοικτοὶ καὶ ἀμαυροὶ καὶ τυφλοί.

Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἐξετέλεσε πιστῶς καὶ ἡσύχως τὰ πάντα, κατὰ τὰς μακρὰς δὲ ὥρας, ἃς διῆλθε παρὰ τῷ ἀσθενεῖ, παρετήρησε μετὰ τοῦ διαφόρου, ὅπερ ἐμποιεῖ πάντοτε εἰς καλλιτέχνην οἱονδήποτε ἔργον τῆς Τέχνης, τὰ πολυθρύλητα σχέδια τῆς πύλης τοῦ Ταγχόυζερ. «Ἄψυχα εἶνε!»· οὕτως ἔκρινεν αὐτὰ μετὰ ἀκριβῆ ἐξέτασιν· ᾐσθάνετο δὲ ὀργὴν καθότι ἡ τέχνη ἡ ὅλως μηχανικὴ, τὸν ἐξηρέθιζεν ὡς ὕβρις γινομένη εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν. Ὄχι, ψυχὴ δὲν ὑπῆρχεν ἐν τοῖς σχεδίοις, ἡ σχεδιαγράφησις ἦτο καλὴ, ἡ ἀνατομὴ ἄμεμπτος, ἡ ἀναλογία καὶ ἡ σκηνογραφικὴ ὄψις ἀκριβέσταται, ἀλλ' οὐδεμίαν ἄλλην ἀρετὴν εἶχον τὰ ἔργα τοῦ Βερθόλδου, ἦσαν δὲ κοινὰ, μέγιστον ἐλάττωμα, μέγιστον ἁμάρτημα προκειμένου περὶ τέχνης.

Εἶναι δυνατὸν, διελογίζετο ὁ Χριστιανὸς Βίντερ, ἡ νεότης μετὰ πάντων αὐτῆς τῶν δώρων, μεθ' ὅλης αὐτῆς τῆς ἰσχύος νὰ μὴ κατορθώνῃ καλλίτερα ἔργα! Ἐὰν μὴ ὑπῆρχεν ἡ κόρη ἐκείνη, ἥτις σ' ἀγαπᾷ, κάλλιον ν' ἀπέθνησκες, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, βλέπων τὴν νεκρώδη μορφὴν τοῦ Βερθόλδου· καὶ ὅμως ἐλυπεῖτο τὸν νεανίαν θεωρῶν ἀπίθανον νὰ βραβευθῶσι τὰ σχέδιά του.

Παρῆλθε μία ἡμέρα καὶ μία νὺξ καὶ ἑτέρα ἡμέρα, οὐδεμία δ' ἐπήρχετο μεταβολὴ εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ Βερθόλδου· ὁ χειρουργὸς εἶχεν εἰπῆ ὅτι ἤθελεν ἐπέλθει ἢ θάνατος ἢ παραληρία. Κατὰ τὴν μακρὰν δὲ ἐκείνην καὶ μονήρη αὐτοῦ διαμονὴν παρὰ τῷ ἀσθενεῖ, ἰδέα τις ἐπῆλθεν εἰς τὸν Χριστιανὸν Βίντερ καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ καλλιτέχνου διηγέρθη ἐν αὐτῷ. Οὕτως φρυάττει ὁ παλαιὸς πολεμικὸς ἵππος ἐνθυμούμενος τὸν πόλεμον. Τὰ σχέδια ἐκεῖνα τὸν δυσηρέστουν, τὸν ἠνώχλουν, τὸν ἠρέθιζον καθότι οὐδὲν ἐξέφραζον οὐδὲ εἶχόν τι τὸ ποιητικὸν ἢ τὸ πρωτότυπον, ἦσαν κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ βλακώδη καὶ ἄφωνα. Τέλος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ ἐπὶ πλέον· ὑπῆρχεν ἐν τῷ θαλάμῳ πλεῖστος χάρτης ζωγραφικῆς ἀνέπαφος· μόνος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐργαστηρίου, ἔχων δὲ πρόχειρον τὴν ἀναγκαίαν ὕλην, ὁ γέρων ζωγράφος ὑπήκουσεν εἰς τὴν κυριεύουσαν αὐτὸν ὁρμὴν, καὶ θέσας ἐπὶ τοῦ τοίχου τὸν χάρτην ἤρξατο σχεδιάζων.

Ὁσάκις ἦτο ἀνάγκη νὰ περιποιηθῇ τὸν ἀσθενῆ, διέκοπτε τὴν ἐργασίαν του, ὅτε ἤρχετό τις ἔκρυπτε τὸ σχέδιόν του, πᾶσαι δὲ αἱ παλαιαὶ καὶ ἀγαπηταὶ αὐτοῦ ἕξεις κατεκυρίευσαν αὐτὸν ἐκ νέου. Ἔτη εἶχον παρέλθει ἀφότου δι' ἔλλειψιν μέσων δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιχειρήσῃ ἔργον τι σπουδαῖον, ἄλλως τε ἡ καρδία του ἦτο βεβαρημένη. Τώρα ἡ ἐπήρεια τῆς ἡλικίας καὶ τῶν στερήσεων ἐξέλιπον, αἱ δυνάμεις δὲ καὶ ἡ ἔμπνευσις ἔρρηξαν τὰ δεσμά των, ὡς τήκονται κατὰ τὸ ἔαρ καὶ ῥέουσιν ὁρμητικοὶ οἱ πάγοι.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ταγχόυζερ ἦτο δημώδης πολὺ πρὶν ἢ ὁ Βάγνερ καταστήσῃ αὐτὴν περίφημον. Εἰς τὸν Χριστιανὸν Βίντερ εἶχέ ποτε χρησιμεύσει ὡς ὑπόθεσις τῶν εἰκονογραφιῶν, αἵτινες κατέκειντο τεθαμμέναι ἐν τῷ δωματίῳ του, τὰ διάφορα δὲ συμβεβηκότα τοῦ ἀρχαίου μύθου ἀνεφύοντο ἐκ νέου ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ καλλιτέχνου. Νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπεδόθη ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην, τὴν ὁμοιάζουσαν ἔκστασιν, σπανίως δὲ διεκόπτετο. Ὁ χειρουργὸς ἤρχετο πρωῒ καὶ ἑσπέρας, ἐνίοτέ τις τῶν συμμαθητῶν τοῦ Βερθόλδου ἔκρουε τὴν θύραν, ὁ δὲ Βερθόλδος ἔκειτο ἀκίνητος καὶ ἄφωνος ὡς δένδρον πεπτωκὸς, οὐδὲν τῶν περὶ αὐτὸν γινομένων αἰσθανόμενος. Τὸ ἔργον εἰς ὃ εἶχε καταβάλει ἓν ὅλον ἔτος ἐπεραιώθη ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ὑπὸ τοῦ γέροντος ζωγράφου, ὅστις συνέ-

Digitized by Google

θεσε καὶ εἰργάσθη ἐκ νέου τὰ εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἀπαιτούμενα ἓξ σχέδια. Τὴν δεκάτην πέμπτην ἡμέραν ἐπεθεώρησε μετὰ προσοχῆς τὰ ἔργα του καὶ εἶδεν ὅτι ἦσαν καλά. Ἐξ αὐτῶν δὲν ἔλειπεν ἡ ψυχή. Τὰ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντα πρόσωπα εἶχον τὴν ἰσχύν, τὴν γοητείαν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκιᾶς, τὴν χροιὰν ἐκείνην, ἑνὶ λόγῳ, ἣν μόνη ἡ μεγαλοφυΐα δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ἐκ τῆς ἁπλῆς ἀντιθέσεως τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος. Μάτην οἱ ἄνθρωποι εἶχον ἀρνηθῆ αὐτῷ τὴν ἐπιδοκιμασίαν των ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη· ὁ Βίντερ καὶ πάλιν ἐξανέστη κατὰ τῆς κρίσεως αὐτῶν καὶ ἐπίστευσεν εἰς ἑαυτόν, ὁ θρίαμβος δὲ ἐπέλαμψεν ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς καὶ αὐστηρᾶς αὐτοῦ μορφῆς. Ἀλλά, διελογίσθη, ἐγὼ νὰ κλέψω τὸν ψυχορραγοῦντα τοῦτον νέον; νὰ τελειώσω τὴν πολυχρόνιον ζωήν μου διὰ νίκης ἀτίμου;

Ἡ ἐπιοῦσα ἦτο ἡ ὡρισμένη ἡμέρα πρὸς ἀποστολὴν τῶν σχεδίων. Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἐκάθησε παρὰ τὴν κλίνην τοῦ Βερθόλδου, οὗ ἡ λυχνία ἐφώτιζε τὸ ὠχρὸν πρόσωπον· ἦτο πάντη ἀνίσχυρος, καί τοι νέος καὶ ῥωμαλέος, εἰς χεῖρας τοῦ ἀντιπάλου του.

Ὁ πατὴρ τῆς Λιλῆς ἠρώτησεν ἔξωθεν τῆς θύρας· «Πῶς εἶναι;

— Εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, ἀπήντησεν ὁ Χριστιανὸς Βίντερ.

— Τί μὲ λέγεις; καὶ ἡ Λιλή μου νομίζει ἀκόμη ὅτι εἶναι ἀπών. . . . ἀνησυχεῖ ὅμως ἐνόσῳ παρέρχεται ὁ καιρός. Αὔριον στέλλονται τὰ σχέδια. Μὲ κάμνεις τὴν χάριν νὰ καταθέσῃς τὰ ἰδικά του; εἶναι ἕτοιμα καὶ βεβαίως θὰ βραβευθοῦν.

— Μεῖνε ἥσυχος, ἐγὼ θὰ φροντίσω.

— Εὐχαριστῶ, θὰ τὸ εἴπω εἰς τοὺς φίλους του. Ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ καμμία μεταβολὴ δός μοι εἴδησιν. Καλὴν νύκτα.

— Καλὴν νύκτα.»

Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἔμεινε πάλιν μόνος ἀπέναντι τοῦ φοβεροῦ πειρασμοῦ, οὗ προσωποποίησις εἶναι ὁ Σατανᾶς, ὅτε δὲ ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν, ἵστατο εἰσέτι ἐνώπιον τῶν σχεδίων αὐτοῦ καὶ ἔκλαιε χέων δάκρυα πικρὰ ὁ ἀνὴρ ὁ οὐδέποτε κλαύσας ἐν τῷ μέσῳ τῶν μεγίστων δοκιμασιῶν.

Καὶ τῳόντι ἦσαν ἔξοχα τὰ σχέδια ἐκεῖνα. Ἡ πρὸ ἐτῶν ὑπὸ δεινῶν περιστάσεων νεκρωθεῖσα μεγαλοφυΐα τοῦ ἀνδρὸς ἀνέλαμψεν αἴφνης καὶ ἐπεδεικνύετο δι' ἔργου λαμπροῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ὁ γέρων ἐθαύμασεν αὐτὰ ἐνῷ αἱ πρῶται τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες εἰσήρχοντο εἰς τὸ ἐργαστήριον, ἔπειτα ἐφίλησε τὰ ἀγαπητὰ αὐτοῦ σχέδια ὡς φιλεῖ ὁ γέρων ἐπὶ τῆς νεκρικῆς του κλίνης τὰ τέκνα τῶν τέκνων του. Μετὰ ταῦτα ἔστειλε τὰ σχέδια τοῦ Βερθόλδου καὶ τὰ ἰδικά του εἰς τὸ Μαξιμιλιάνειον, ἔνθα ἔμελλε νὰ κριθῇ ὁ ἀγών, ἐπισυνάψας εἰς αὐτὰ δύω ἐσφραγισμένους φακέλλους.

Ὅτε ὁ κρότος τῆς ἁμάξης τῆς φερούσης τὰ σχέδια ἔπαυσεν ἀκουόμενος ἐν τῇ Βεργγάσε, ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἔπεσε γονυκλιτὴς καὶ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ τῶν χειρῶν. Εἶχε προτιμήσει τὸ μαρτύριον αὐτοῦ. Τὴν ἐπαύριον ὁ Βερθόλδος, ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχε μείνει ἀκίνητος, ἤρξατο παραλαλῶν, οἱ δὲ ἰατροὶ ἔλεγον ὅτι ἦτο δυνατόν, καί τοι ἀπίθανον, νὰ ζήσῃ. Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ περιεποιήθη αὐτὸν μετὰ στοργῆς ἀδιαλείπτου, ὅτε δὲ ἐν τῇ παραφροσύνῃ, ὁ νεανίας εἶπε λέξιν τινὰ περὶ διαγωνισμοῦ καὶ σχεδίων, ὁ γέρων ἔθετε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ θερμοῦ μετώπου του καὶ ἐψιθύριζε· «Ναί, ναί, τὸ βραβεῖον τὸ ἔχεις, μὴ φοβεῖσαι.» Οἱ λόγοι οὗτοι κατεπράυνον τὸν Βερθόλδον, πρὸς στιγμὴν τοὐλάχιστον, καίτοι οἱ χειρουργοὶ ἐβεβαίουν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς ἀκούσῃ. Ἀλλὰ τίς οἶδε;

Τὰ σχέδια ἔμειναν δέκα ἡμέρας κεκλεισμένα ἐντὸς τῆς αἰθούσης ἐν ᾗ εἶχον κατατεθῆ, κριταὶ δὲ ἐπὶ τούτῳ διορισθέντες ἐξήτασαν αὐτά. Εἰς τὸ τέλος τῆς δεκάτης ἡμέρας τὸ ὄνομα τοῦ νικητοῦ ἔμελλε νὰ ἀνακηρυχθῇ, ἡ δὲ αἴθουσα νὰ ἀνοιχθῇ εἰς τὸ κοινόν, εἰς ὃ ἐπετρέπετο νὰ ἴδῃ μόνα τὰ βραβευθέντα σχέδια πρὶν ἢ ἐκτελεσθῶσιν εἰς τοιχογραφίας ἐπὶ τῶν νέων πυλῶν τῆς πόλεως. Τὴν ἑσπέραν λοιπὸν τῆς δεκάτης ἡμέρας, ἐπιστολὴ ἐστάλη εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Βερθόλδου ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῶν καλῶν τεχνῶν. Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἐμειδίασε μειδίαμα παράξενον, ῥίψας δὲ βλέμμα ἐπὶ τοῦ φακέλλου τοῦ φέροντος τὰ σύμβολα τῆς πόλεως καὶ τὸ βασιλικὸν στέμμα, ἐμάντευσε τὸ περιεχόμενον. Τὸ βραβεῖον εἶχε δοθῆ, ὁ δὲ Βίντερ ἐγίνωσκεν εἰς τίνα. Ἀχλὺς ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμούς του, ἠναγκάσθη δὲ νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τῆς θύρας ἵνα μὴ καταπέσῃ. Ὁ κομιστὴς οὐδὲν ἄλλο εἶδεν εἰμὴ μόνον γέροντα παρηκμακότα, ὅστις ἐφαίνετο τυφλός.

«Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ζητεῖς εἶναι ἄρρωστος καὶ ἀναίσθητος, εἶπεν ὁ Χριστιανὸς Βίντερ, ἀλλ' εἶμαι φίλος του καὶ δύνασαι νὰ μὲ δώσῃς τὸ γράμμα.

— Εἰς σᾶς. . . . καὶ δὲν θὰ μάθῃ λοιπὸν ὅτι ἐβραβεύθη; Εἶναι σκληρόν! ἀνέκραξεν ὁ ἀπεσταλμένος.

— Θὰ τὸ μάθῃ ὅταν γείνῃ καλά, ἀπεκρίθη ἡσύχως ὁ γέρων. Καλέσας δὲ παιδίον, παῖζον ἐπὶ τῆς κλίμακος τῷ εἶπε·—Πήγαινε γρήγορα εἰς τὴν πύλην τοῦ Ἴσαρ καὶ εἰπὲ εἰς τὴν Λιλὴν καὶ εἰς τὸν πατέρα της ὅτι ὁ Βερθόλδος ἐβραβεύθη.» Ὁ παῖς ἀπῆλθε τρέχων, μεγίστην αἰσθανόμενος ὑπερηφανίαν διότι εἷς τῶν κατοίκων τῆς οἰκίας τῆς μητρός του ἦτο τόσον σπουδαῖον πρόσωπον.

Ἐπὶ τῆς κλίνης του ὁ Βερθόλδος ἐκυλίετο ἐν μεγίστῃ ταραχῇ κινῶν τοὺς βραχίονας αὐτοῦ

Digitized by Google

τῇδε κακεῖσε καὶ ἐκφέρων ἀσυναρτήτους φράσεις. Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ὠχρὸς ἐπλησίασεν εἰς αὐτὸν καὶ ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του μετὰ τῆς ἐπιτακτικῆς πραότητος, δι' ἧς τὸν κατεπράυνε συνήθως· «Βερθόλδε, εἶπεν, ἔσο ἥσυχος, ἔχεις τὸ βραβεῖον.»

Οἱ ἀμαυροὶ ὀφθαλμοὶ ἔλαμψαν, ὁ δὲ ἐγκέφαλος καίτοι πυρέσσων καὶ νεναρκωμένος ἀντελήφθη μέχρι τινὸς τῶν λόγων τούτων. «Τὸ βραβεῖον; . . . . ἐψέλισεν ἐγειρόμενος.

— Τὸ ἐκέρδησας, εἶπεν ὁ Χριστιανὸς Βίντερ.»

Ὁ νεανίας ἐστέναξεν· ἡ κεφαλή του ἔπεσε καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, μειδίαμα δὲ ἐφάνη ἐπὶ τῶν χειλέων του. Ὅτε δὲ ὁ χειρουργὸς ἐπανῆλθεν, ὁ Βερθόλδος ἐκοιμᾶτο.

«Δύναμαι νὰ τὸν ἀφήσω ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τῆς οἰκοδεσποίνης, εἶπεν ὁ Χριστιανὸς Βίντερ· τώρα εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ζήσῃ καὶ ἔχω καθῆκόν τι νὰ ἐκπληρώσω ἔξω.

— Πηγαίνετε, ἀπεκρίθη ὁ χειρουργός, θὰ ζήσῃ.»

Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἐπορεύθη ὅσον τάχιστα εἰς τὸ Μαξιμιλιάνειον. Ἡ ὥρα ἦτο 4 μ. μ., τὸ δὲ πλῆθος συνωθεῖτο κατὰ τὴν ὁδὸν Μαξιμιλιανοῦ, ἧς τὰ μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα ἦσαν κεκοσμημένα διὰ κεντημάτων καὶ σημαιῶν καὶ οἰκοσήμων διαφόρων, καθότι τὴν ἐπαύριον ἦτο ἡ ἑορτὴ τοῦ νέου βασιλέως· τὸ πλῆθος ὅμως δὲν εἶχε κατὰ νοῦν τὴν ἑορτήν, ἀλλ' ἔτρεχεν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκθέσεως.

«Τὰ σχέδια, ἔλεγον, τὰ σχέδια τῆς πύλης τοῦ Ταγχόυζερ.» Ὅπως δ' ἐννοήσῃ τις τὴν ἀνήσυχον προσδοκίαν καὶ τὸ διάφορον τοῦτο τῶν πολλῶν, πρέπει νὰ ἠξεύρῃ ὅτι ἐν πόλει ἐπιδεδομένῃ εἰς τὰς καλὰς τέχνας, καὶ αὐτὸς ὁ ὄχλος εὐκόλως ἐνθουσιᾷ ὑπὲρ παντὸς προϊόντος τῆς τέχνης.

Οὐδεὶς προσεῖχεν εἰς τὸν ὑψηλὸν ἰσχνὸν γέροντα, ὅστις ὠθούμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους, ἐβάδιζε μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς τὸ μέγαρον τοῦ Μαξιμιλιανείου, ὅπερ ἔλαμπεν ὑπὸ τὸν γλαυκὸν οὐρανόν.

Τὰς κλίμακας καὶ τὰς ἐξωτερικὰς στοὰς ἐκάλυπτον ἤδη πλῆθος ἀνθρώπων ἐκφωνούντων ἓν ὄνομα, τὸ ὄνομα τοῦ Βερθόλδου Λανδοέ, τοῦ ἀξίου υἱοῦ τῆς Βαυαρίας, τοῦ νέου Καουλβαχ, ταῦτα δὲ μετ' ἐνθουσιασμοῦ λέγοντες, προσέθετον ὅτι ὁ καλλιτέχνης ἔπνεε τὰ λοίσθια, καὶ ὅτι τραυματισθεὶς καιρίως, οὐδέποτε ἴσως ἤθελεν αἰσθανθῇ τὴν ἐπιτυχίαν του. Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι δὲ τούτῳ ἔφριττον πάντες καὶ κατελαμβάνοντο ὑπὸ συμπαθείας εἰλικρινοῦς ἅμα δὲ καὶ προσκαίρου, οἵαν αἰσθάνεται τὸ πλῆθος τὸ σήμερον ἀσπαζόμενον τοὺς πόδας τοῦ ὑποκειμένου τῆς λατρείας του, αὔριον δὲ πτύον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

«Τόσον νέος καὶ τόσον μέγας ἤδη!» ἀνέκραξε γυνὴ διαβαίνουσα πλησίον τοῦ Χριστιανοῦ. Αὐτὸς δὲ ἐμειδίασεν ὡς ὅταν ὑπεδέξατο τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ συλλόγου. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους, ὅπερ ἐσιώπα καὶ σχεδὸν ἐδειλία ἐνόσῳ ἐπλησίαζεν εἰς τὸ μέρος ἔνθα ἵστατο ἡ φρουρά, εἶδε τὰ σχέδια αὐτοῦ καὶ ἤκουσεν ἐπαναλαμβανόμενον κατὰ χόρον τὸ ὄνομα τοῦ Βερθόλδου Λανδοέ· εἶδε καὶ οὐδὲ λέξιν εἶπε. . . . ὁμίχλη ἐκάλυπτε τοὺς ὀφθαλμούς του.

Ἀνήρ τις εἶπε πλησίον του· «Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι μέγα, νέος προφήτης ἀνεφάνη ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν. Ἀρκοῦσα αὐτῷ δόξα εἶναι τὸ τοιοῦτον ἔργον.» Ὁ ταῦτα λέγων ἦτο ὁ Γουλιέλμος Καουλβάχ.

Ὁ Βίντερ ἐξηκολούθει σιωπῶν, παραδοὺς δὲ εἰς τὴν δόξαν τὰ σχέδια αὐτοῦ, ἅτινα περιέστεφον λαμπρῶς αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, κατέβη τὴν κλίμακα ἀπαρατήρητος.

Τὴν ζωὴν τῆς ζωῆς του κατέλιπεν ἐκεῖ ἐπάνω, ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; ἐθυσίασεν αὐτὴν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν ἄλλου. Ἐπὶ τῆς τελευταίας βαθμίδος νέα κόρη λιπόθυμος σχεδόν, ἔχουσα δὲ ἀσκεπῆ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς βραχίονας προτεταμένους ὅπως εὐκολώτερον προχωρήσῃ, ἔρρηξε κραυγὴν ἅμ' ἰδοῦσα αὐτὸν καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

«Ἀλήθεια εἶναι, ἀλήθεια, ἔλεγεν, ὅτι ἐφόνευσαν τὸν Βερθόλδον μου καὶ ὅτι ἐδῶ τὸν στεφανώνουν; ὅτι τὸν στεφανώνουν ἀφοῦ ἀπέθανε; ἀλήθεια εἶναι;»

Ὁ γέρων ἀνήγειρε τὸ τρυφερὸν πλάσμα καὶ καταθέσας αὐτὸ κατὰ μέρος μακρὰν τοῦ ὄχλου, «Ὁ Βερθόλδος σου, εἶπε, ζῇ· ἦτο ἄρρωστος ἀληθῶς, ἀλλὰ θὰ θεραπευθῇ· καὶ τὸν στεφανώνουν. . . . θριαμβεύει!

— Ἀλήθεια; ἐπανέλαβεν ὠχρὰ ἐκ τῆς συγκινήσεως. Εἴπατέ μέ τα ὅλα. Ἔχω τὸ θάῤῥος νὰ τἀκούσω.»

Ὁ Χριστιανὸς Βίντερ ἐμειδίασε καὶ πάλιν τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο μειδίαμα, ζωηρότερον, ὡς ἀναλάμπει πρὶν ἢ σβεσθῇ ἡ λυχνία.

«Σοὶ λέγω ὅτι θὰ ζήσῃ καὶ ὅτι ἐβραβεύθη, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Μόνον, Λιλή, ἄκουσον καὶ προσπάθησον νὰ ἐνθυμηθῇς τοὺς λόγους μου· εἶχε δύω σειρὰς σχεδίων καὶ τὰς ἔστειλα καὶ τὰς δύω. Ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα γνωρίζεις, ἀπεῤῥίφθησαν, τὰ ἄλλα τὰ ὁποῖα ποτὲ δὲν εἶδες, ἐβραβεύθησαν. Εἶχε πυρετόν· ἡ πληγή, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸν ἔκαμε νὰ λησμονήσῃ πολλὰ πράγματα. Θὰ τὸν βεβαιώσῃς ὅταν γείνῃ καλά, ὅτι τὰ σχέδια διὰ τὰ ὁποῖα τρέχει σήμερον ὁ λαὸς ὅλος εἶναι ἰδικά του ἂν καὶ τὰ ἐλησμόνησεν ἴσως. Νὰ τὸ ἐνθυμηθῇς, τέκνον μου. Πολλάκις συμβαίνει εἰς τοὺς ἀνθρώπους μετὰ μακρὰν ἀσθένειαν νὰ μὴ ἐνθυμῶνται τί ἔπραξαν. Παράδοξον θὰ σοὶ φανῇ, ἀλλ' οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλο-

Digitized by Google

γήση καὶ σὲ καὶ τὸν μνηστῆρά σου.....»

Μετὰ ταῦτα παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν πατέρα της καὶ ἀπῆλθε μόνος. Δὲν ἦλθε δὲ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βερθόλδου, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδικήν του, ἔνθα εὗρε τὴν πενιχράν του κλίνην, τὸ κενὸν πινάκιόν του καὶ τὴν συνήθη ἔνδειαν.

Ἐκάθησεν ἔχων τὸ αὐτὸ μειδίαμα ἐπὶ τοῦ κατίσχνου προσώπου του. Ἰδοὺ λοιπὸν τέλος ἡ φήμη, ἰδοὺ ἡ δόξα, εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ, δάκρυα δὲ ἔῤῥευσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του· ἔπειτα ἔκλεισεν αὐτοὺς ὡς ἐὰν ἤθελε νὰ κοιμηθῇ.

Τὴν ἑσπέραν τὸν εὗρον ἐν τῇ αὐτῇ θέσει· ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου.... νεκρός.

Ὁ Βερόλδος Λανδοὲ οὐδέποτε ἐνόησε πῶς ἠδυνήθη νὰ λησμονήσῃ ἐν τῷ πυρετῷ τὰ σχέδια ἐκεῖνα. Ἐνίοτε ὑπόνοιά τις τῆς ἀληθείας ἐπέρχεται αὐτῷ, ἀλλὰ ταχέως ἀποκρούει αὐτὴν καὶ θάπτει μετὰ τῶν νεκρῶν τοὺς τοιούτους ἥκιστα εὐχαρίστους ἐνδοιασμούς. Εἶναι δὲ ἀνὴρ ἐγνωσμένης ἱκανότητος, καίτοι καλοί τινες κριταὶ λέγουσιν ὅτι προσεδόκων πλείονα, συμπεραίνοντες ἐκ τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἔργου.

Ἐντὸς μικροῦ νεκροταφείου παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἴσαρ τάφος πενιχρὸς φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ Βίντερ. Ἡ Λιλὴ ὁδηγεῖ εἰς αὐτὸν τὰ τέκνα της καὶ ῥίπτει ἄνθη ἐπ' αὐτοῦ. Οὐδὲν πλέον.

Ouida.[1]

Η ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

Κατὰ τὸν Dr Saffray.

Τοιοῦτοι εἶναι οἱ δεσμοί, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος συνέχεται πρὸς τὸν κόσμον τοῦτον, ὥστε καὶ ἡ ζωὴ μόνη παρέχει αὐτῷ ἔμφυτόν τινα εὐφροσύνην ὅλως ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς εὐτυχίας καὶ τῶν ἡδονῶν καὶ ἀπολαύσεων. Καὶ αὐτοὶ οἱ μάλιστα κακοπαθοῦντες οἱ πολλὰ κατὰ τῆς αὐτῶν μοίρας μεμφόμενοι ὁμοιάζουσι πρὸς τὸν ὑλοτόμον ἐκεῖνον τοῦ μύθου, ὅστις ἐπικαλεσάμενος τὸν θάνατον, ἵνα τελειώσῃ τὰς ἀθλίας ἡμέρας του, ἐταράχθη παραγενομένου αὐτοῦ ἀδοκήτως καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν μόνον, ἵνα τὸν φόρτον αὐτοῦ ἄρῃ.

Ὁ ἔμφυτος οὗτος ἔρως πρὸς τὴν ζωὴν ἐγέννησε παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις τὸν πόθον τοῦ μηκῦναι ὡς οἷόν τε τὸν βίον. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν κατώρθουν διὰ τῆς ἐπιστήμης παρήχθησαν εἰς φαντασιώδεις μηχανὰς ζητοῦντες τὸ μυστήριον τῆς μακροβιότητος καὶ τὰ μέσα, δι' ὧν νὰ κωλύσωσι τὴν παρακμὴν τοῦ σώματος καὶ ν' ἀποδίδωσιν εἰς τοὺς γέροντας τὴν ἀπολεσθεῖσαν νεότητα. Καὶ ἰδοὺ οἱ γόητες ἐκμεταλλευόμενοι τὸν κοινὸν πρὸς τὴν ζωὴν ἔρωτα ἀπείρους εὗρον εὐπίστους· διότι ὅ,τι τις ἐπιθυμεῖ, τοῦτο καὶ εὐκόλως πιστεύει.

Οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι, οἵτινες ἐπλήρωσαν οὐρανὸν καὶ γῆν θεῶν φανταστικῶν, ἐφαντάζοντο ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἐπὶ μακρότατον ἀεὶ ἀνανεούμενος διά τινος ὑπερφυσικῆς ἐνεργείας. Ἐντεῦθεν ἐγεννήθησαν οἱ περὶ ἀφθαρσίας μῦθοι διαφόρων ἡρώων δι' ἀμβροσίας καὶ τῶν τοιούτων. Καὶ ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι παρὰ τὴν Ναυπλίαν ὑπῆρχεν ἡ Κάναθος πηγή, ἐν ᾗ λουομένη ἡ Ἥρα ἀνεκαίνιζε τὴν νεότητα αὐτῆς. Κατὰ δὲ τὴν ῥωμαϊκὴν μυθολογίαν ἡ νύμφη **Juventas** μετεμορφώθη ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς πηγήν, ἥτις ἔσχε τὴν δύναμιν ν' ἀποδίδῃ τὴν προτέραν νεότητα εἰς τοὺς λουομένους ἐν αὐτῇ.

Τὸν μῦθον τοῦτον παρέλαβον οἱ κληρονομήσαντες τὸν ῥωμαϊκὸν πολιτισμόν, καὶ κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐκράτει παράδοσις ὅτι ὑπῆρχε *πηγὴ τῆς νεότητος*, τῆς ὁποίας οἱ εὐτυχήσαντες νὰ πίωσι τὸ ὕδωρ ἢ νὰ βαπτισθῶσιν ἐν αὐτῷ ἀπελάμβανον ὑγείαν, εὐρωστίαν καὶ νεότητα. Ἅπας ὁ κόσμος ἐπίστευεν ὅτι ὑπῆρχεν ἡ εὐεργετικὴ ἐκείνη πηγή, ἀλλὰ διεφώνουν περὶ τοῦ τόπου, ὅπου ἔκειτο κεκρυμμένη. Οἱ εἰδημονέστεροι δὲ τούτων ἐβεβαίουν ὅτι αὕτη προήρχετο ἐκ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ ἐπιγείου Παραδείσου. Ἐντεῦθεν ἴσως ἔχει τὴν ἀρχήν του καὶ τὸ *ἀθάνατο νερὸ* τὸ ἐν τοῖς παραμυθίοις τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὡς εἰς τὸ παραμύθι τῆς *Πεντάμορφης τοῦ κόσμου*, ὅπερ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ μεταδίδῃ εἰς τοὺς πίνοντας αὐτὸ ἀθανασίαν καὶ νὰ ἀνιστᾷ τοὺς νεκρούς.

Ἀλέξανδρος ὁ μέγας πιστεύων εἴς τινα ἑλληνικὴν παράδοσιν ἦλθεν εἰς Ἰνδικὴν ζητῶν τὴν Πηγὴν τῆς νεότητος. Καὶ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς ὁ πλοίαρχος de Soto ἀπῆλθεν εἰς Φλωρίδα ζητῶν τὴν πηγὴν τῆς νεότητος, ὅπου εὗρε μὲν ἀπείρους γαίας, ποταμούς, πηγάς, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀνεῦρε τὴν μακαρίαν ἐκείνην πηγὴν τῆς αἰωνίας νεότητος, ἣν ἐπενόησαν οἱ ποιηταὶ πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ ἐμφύτου τοῖς ἀνθρώποις πόθου.

Κατὰ τὸν μεσαίωνα οἱ ἀστρολόγοι, οἵτινες ἔλεγον ὅτι ἀνεγίνωσκον εἰς τὰ ἄστρα τὴν μοῖραν τῶν ἀνθρωπίνων, ἐκήρυττον ὅτι δύνανται διὰ τῶν ὑπολογισμῶν των νὰ μηκύνωσιν ἐπ' ἄπειρον τὸ πεπρωμένον τέλος τῶν ἐχόντων ἱκανὸν πλοῦτον, ἵνα πληρώσωσι τὸ ἀνεκτίμητον τοῦτο ἀγαθόν. Κατώρθωσαν δὲ νὰ πείσωσιν οὐ μόνον τὸ ἀμαθὲς πλῆθος, ἀλλὰ καὶ τοὺς σοφούς, τοὺς φιλοσόφους, τοὺς ἡγεμόνας, ὅτι πᾶς πλανήτης καὶ πᾶς ἀστερισμὸς εἶχεν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τὴν ζωὴν τοῦ γεννωμένου κατὰ τὸν ἀστερισμὸν ἐκεῖνον καὶ ὅτι

1. Ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον **Ouida** (σχηματισθὲν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν λέξεων **Οὐκ οἶδα**) ἡ ἀγγλὶς δεσποινὶς **de la Ramée** ἐδημοσίευσεν ἀγγλιστὶ καὶ γαλλιστὶ (διὰ τῆς **Revue des Deux Mondes**) πλείστας δοκίμους μυθιστορίας, αἵτινες κατέταξαν αὐτὴν μεταξὺ τῶν γνωστοτέρων ζώντων ἄγγλων μυθιστοριογράφων. Ἡ δεσποινὶς **de la Ramée** ἀποκατασταθεῖσα πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Ἰταλίᾳ, κατοικεῖ πλησίον τῆς Φλωρεντίας, ἐν τῇ ἐπαύλει **Farinola**. Πολλαὶ τῶν μυθιστοριῶν αὐτῆς ἔχουσιν ἰταλικὴν ὑπόθεσιν.

Σ. τ. Δ.

Digitized by Google

τὰ ἄστρα διεῖπον πάντα τοῦ βίου τὰ συμβάντα καὶ ὅτι ἤρκει νὰ γνωρίσωσι τὴν πορείαν αὐτῶν, ἵνα τύχωσι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀποκρούσωσι τὸ κακόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ λίθοι καὶ τὰ μέταλλα παραπλησίαν εἶχον ἐπιῤῥοήν, ἐφεῦρον περίαπτα καὶ ἀλεξητήρια, δι' ὧν ἐφυλάσσοντο ἀπὸ τῶν νόσων καὶ εὕρισκον τὴν εὐτυχίαν. Εἶτα κατέγραψαν πίνακας *μοιραίων* ἡμερῶν, αἵτινες ἦσαν κατὰ μοῖραν εὐτυχεῖς ἢ δυσοίωνοι. Κατὰ τούτους λοιπὸν ἔπρεπε νὰ φοβῆταί τις τὴν **4**, **5**, **6**, **8** καὶ **10** ἡμέραν τοῦ δρόμου ἑκάστης σελήνης καὶ οὐδὲν σπουδαῖον νὰ ἐπιχειρῇ τὴν **18** τοῦ μαρτίου μηνός, τὴν **1** τοῦ αὐγούστου καὶ τὴν **4** τοῦ σεπτεμβρίου. Νῦν καταγελῶμεν τοὺς λήρους τούτους· καὶ ὅμως τότε οἱ σπουδαιότατοι τῶν ἀνθρώπων ἐθεώρουν ταῦτα ὡς ἐξαγόμενα ὑψηλῆς ἐπιστήμης. Καὶ σήμερον ἀκόμη δὲν βλέπομεν σπουδαίους ἄνδρας πιστεύοντας ὅτι λίθοι τινὲς πολύτιμοι φέρουσιν εὐτυχίαν, ὅτι-ἂν τὸ ἅλας σκορπισθῇ ἢ ἔλαιον χυθῇ εἰς τὸ πάτωμα, εἶναι ἀπαίσιος οἰωνός, καὶ ὅτι δὲν εἶναι συνετὸν νὰ ἐπιχειρῇ τις ταξείδιον ἢ ἄλλην ἐπιχείρησιν τὴν **13** τοῦ μηνὸς ἢ τὴν τρίτην (παρασκευὴν κατὰ τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως), καὶ μυρίας ἄλλας ἔχοντας προλήψεις; Ἀλλ' ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀστρολόγων ἐκείνων περὶ τὰ οὐράνια ἐγεννήθη ἡ ἀστρονομία, καθὼς ἐκ τῶν ἐφαμίλλων πρὸς ἐκείνους, τῶν ἀλχημιστῶν, προῆλθεν ἡ νεωτέρα χημεία.

Καὶ οὗτοι, οἱ ἀλχημισταί, ὠνειρεύοντο νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ μέγα μυστήριον τῆς φύσεως, δι' οὗ νὰ ἀποκτήσωσι πλοῦτον πρὸς εὐτυχίαν καὶ βίον μακρὸν πρὸς ἀπόλαυσιν παντὸς ὅ,τι ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἔδωκεν ἀγαθὸν ἐν τῇ ζωῇ. Καὶ ἤλπιζον ὅτι θὰ δυνηθῶσι νὰ μεταβάλλωσιν εἰς χρυσὸν τὰ κοινὰ μέταλλα καὶ νὰ εὕρωσι τὸ ποτὸν τῆς μακροβιότητος. Ὁ Παράκελσος, εἷς τῶν σοφωτάτων τοῦ ΙϚ' αἰῶνος ἀνδρῶν, παρεδόθη ὅλος εἰς τὴν εὕρεσιν τῶν χιμαιρῶν τούτων καὶ ἐπίστευσεν ὅτι εὗρε τὸ μέσον νὰ παρατείνῃ τὸν βίον ἀπὸ **600** μέχρι **1000** ἐτῶν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐκώλυσε νὰ ἀποθάνῃ αὐτὸς ἐν τῷ νοσοκομείῳ κατὰ τὸ **48** ἔτος τῆς ἡλικίας του. Καὶ ὁ Φραγκίσκος Βάκων, ὅστις ἦτο πολὺ σοφώτερος τοῦ Παρακέλσου, ἠσχολήθη ν' ἀνεύρῃ τὸ μέσον τῆς ἐπ' ἄπειρον μακροβιότητος, ἧς ἐνόμισεν ὅτι εὗρε τὸ μυστήριον ἔν τινι χρυσῷ ὑγρῷ.

Κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἐπέδωκαν ἱκανῶς ὥστε νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐπανάληψιν ὁμοίων ἀποπλανήσεων. Ἀλλ' ὁ πρὸς τὰ θαυμάσια ἔρως εἶχε διεγερθῇ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀνακαλύψεων καὶ οἱ ἀγύρται ἠδύναντο νὰ παραπλανῶσι τὸν λαὸν ἐκμεταλλευόμενοι τὴν εὐπιστίαν αὐτοῦ. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν ὁ κόμης **Saint-Germain** καὶ ὁ **Cagliostro**. Ὁ πρῶτος ἐλθὼν εἰς Παρισίους ἔζη πολυτελέστατα καὶ κατορθώσας νὰ γνωρίσῃ τοὺς ἐξοχωτάτους τῶν πολιτῶν ἔχαιρε φενακίζων αὐτοὺς διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐπιτηδειότητός του. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἐπίστευον ὅτι ἐγνώριζε μυστήριόν τι τῆς μακροβιότητος καὶ ὅτι εἶχεν ἡλικίαν τριῶν ἢ τεσσάρων αἰώνων, ἄλλοι δ' ἔλεγον ὅτι εἶχε γνωρίσει τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Μία τῶν εὐγενεστάτων γυναικῶν ἦλθεν εἰς τὸν **Saint-Germain** παρακαλοῦσα νὰ τῇ παράσχῃ τὸ μυστικόν, ἵνα ἐπισκευάσῃ τὸ γεγηρακὸς σαρκίον της. Ὁ κόμης μετὰ ἤθους μυστηριώδους προσεποιήθη ὅτι στενοχωρεῖται καὶ ἐπὶ τέλους ὑπείκων εἰς τὰς ἐπιμόνους ἀπαιτήσεις τῆς ἐπισήμου κυρίας ἔδωκεν αὐτῇ φιαλίδιον ὑγροῦ ἄχρου, ἐξ οὗ νὰ λαμβάνῃ μόνον σταγόνας τινὰς κατ' ἔτος, ἵνα διὰ τούτου προλαμβάνῃ τὴν ὑπὸ τοῦ χρόνου φθορὰν καὶ διαφυλάττῃ τὴν νεότητα. Ὑπηρέτριά τις εὐνοουμένη ὑπὲρ τὰ **50** ἔτη προβεβηκυῖα ἀδιαθετήσασα ἡμέραν τινὰ ἔλαβε κατὰ λάθος ἀντ' ἄλλου φαρμάκου τὸ ὑγρὸν τοῦ **Saint-Germain** καὶ μετ' ὀλίγον ἔπεσεν εἰς ὕπνον βαθύν. Μετὰ πολὺ δὲ ἐξεγερθεῖσα προσεκλήθη ὑπὸ τῆς κυρίας καὶ ἔσπευσε πρὸς αὐτήν· ἡ κυρία ὅμως μὴ ἀναγνωρίσασα αὐτὴν ἠρώτησε, τίς ἦν καὶ διὰ τί ἦλθεν ἀντ' ἄλλης. Ἡ ὑπηρέτρια ἐκπλαγεῖσα ἐπιμένει ὅτι αὐτὴ εἶναι, ἀλλ' ἡ κυρία τὴν ἀποβάλλει λέγουσα ὅτι «Ἡ ὑπηρέτριά μου ἦτο **50** ἐτῶν, ἐνῷ σὺ εἶσαι μόλις **20**· παῦσον τὴν ἀστειότητα ταύτην καὶ στεῖλέ μοι ἐκείνην.» Τότε ἡ ὑπηρέτρια ὡμολόγησεν ὅτι εἶχε πίει τὸ ὑγρὸν τοῦ **Saint-Germain**, ἐξ οὗ βεβαίως προῆλθε τὸ θαῦμα τοῦτο. Ἡ ἱστορία αὕτη διεδόθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν τῶν Παρισίων καὶ εἴπερ ποτὲ ἐπεβεβαίωσε τὴν θαυμασίαν δύναμιν τοῦ πονηροῦ, ὅστις ἐκ καρδίας ἐγέλα διὰ τὴν φενάκην. Διότι διὰ πολλῶν χρημάτων εἶχεν ἀντικαταστήσει τὴν γραῖαν ὑπηρέτριαν δι' ἄλλης νεάνιδος, ἵνα κατορθώσῃ τὸ θαῦμα καὶ μεγαλύνῃ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ κοινοῦ.

Οὐχ ἧττον δεξιὸς ἦν ὁ **Cagliostro**, ὅστις κατώρθωσε νὰ θεωρῆται μάγος, γόης, μάντις καὶ σχεδὸν ἀθάνατος. Καὶ οὗτος εἶχε ποτὸν παρέχον ὑγείαν καὶ μακροβιότητα περιμάχητον ἐν τῇ παρισινῇ ἀριστοκρατίᾳ, ὅπερ περιεῖχεν, ὡς καὶ τὰ τῶν προηγησαμένων, διαλελυμένον χρυσόν. Ἀλλ' ὅμως οὗτος ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ποιῇ θαύματα καὶ τὸ ποτόν του δὲν ἔφερεν ἴασιν ἀπὸ νόσων οὐδὲ ἀνεκαίνιζε τὴν νεότητα τῶν γερόντων. Εὐτυχέστερος ἐγένετο ὁ περίφημος σύγχρονος αὐτοῦ, ὁ ἰατρὸς **Bouvard**. Οὗτος προσκληθείς ποτε εἴς τινα τραπεζίτην, οὗτινος τὴν νόσον δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διαγνῶσιν οἱ ἄλλοι συνάδελφοί του ἰατροί, κατενόησεν ὅτι ὁ φόβος ἐπικειμένης τινὸς καταστροφῆς ἦν ἡ αἰτία ὅλου τοῦ κακοῦ καὶ ἀντὶ χρυσοῦ ποτοῦ, ὅπερ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνακουφίσῃ τὴν νόσον του, ἀφῆκεν αὐτῷ συναλλαγματικὴν τριάκοντα χιλιάδων λιρῶν, ἥτις ἐπέφερεν ἐντελῆ θεραπείαν. Οὕτω λοιπὸν ὁ χρυσὸς ἐθαυματούργησεν, ἀλλὰ

Digitized by Google

κατὰ πάντη διάφορον τρόπον ἢ ὅπως οἱ ἀλχημισταὶ ἐδίδασκον.

Ἐν τούτοις ἂν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ οὐδεμίαν μηχανήν, δι' ἧς νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν νεότητα καὶ νὰ απομακρύνῃ τὸ γῆρας, ἡ φύσις ὅμως ἐνίοτε παράγει μερικὴν ἀνανέωσιν. Οὕτω γέρων τις πελάτης τοῦ ἰατροῦ Curran ἐν ἡλικίᾳ 65 ἐτῶν ᾐσθάνετο τὴν ὅρασιν ἐξασθενουμένην κατὰ μικρὸν καὶ κατὰ τὸ 80 ἔτος δὲν ἠδύνατο παντάπασι ν' ἀναγινώσκῃ. Ἀλλὰ κατ' ὀλίγον τὸ ὄργανον τῆς ὁράσεως ἤρχισε νὰ ἀναλαμβάνῃ δύναμιν καὶ μετὰ 15 ἔτη, ὅτε ἀπέθανεν, ἀνεγίνωσκεν εὐχερῶς καὶ τὰ λεπτότατα γράμματα ἄνευ διόπτρων. Γνωστὰ εἶναι καὶ πλεῖστα ἄλλα τοιαῦτα παραδείγματα ἐπίσης βέβαια. Διότι εἰς ἔσχατον γῆρας πολλαὶ φαλακραὶ κεφαλαὶ ἐκαλύφθησαν πάλιν ὑπὸ κόμης ἢ πολιαὶ τρίχες ἀνέλαβον τὸ πρῶτον μέλαν χρῶμα. Καὶ πολλοὶ γέροντες ἀπολέσαντες τοὺς ὀδόντας ἀνεκτήσαντο αὐτοὺς διὰ νέας ὀδοντοφυΐας γενομένης τὸ 70 ἢ 80 ἔτος. Ὁ διάσημος ἄγγλος ἰατρὸς Graves μνημονεύει γυναῖκα, ἥτις περὶ τὸ 110 ἔτος ἀνεκτήσατο νέους ὀδόντας καὶ ἀντὶ τῆς λευκῆς κόμης ἔσχε νέαν μέλαιναν, καὶ ἄνδρα, εἰς ὃν τὸ 117 ἔτος τῆς ἡλικίας ἐφύησαν νέοι ὀδόντες. Ὁ δὲ Roger Bacon, πολὺ προγενέστερος τοῦ ὁμωνύμου Φραγκίσκου Βάκωνος, διηγεῖται ὅτι ἡ κόμησσα Desmond τρὶς ἀπώλεσε τοὺς ὀδόντας καὶ τρὶς ἀνεκτήσατο αὐτούς, καὶ δὶς ἀνενεώθη μέλαινα καὶ ἄφθονος ἡ κόμη αὐτῆς, ἐμήκυνε δὲ τὸν βίον μέχρι τοῦ 182 ἔτους ἄνευ τῆς καταπτώσεως τῶν δυνάμεων τῆς συνήθους τῷ γήρατι.

Δύναται δὲ ὁ ἄνθρωπος μελετῶν τοὺς νόμους τῆς φύσεως αὐτοῦ νὰ πραγματοποιήσῃ ἐν μέρει τὰς ἀπατηλὰς ἐπαγγελίας τῶν φανατικῶν τοῦ μεσαίωνος καὶ τῶν ἀγυρτῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Οὕτως ὁ Villars ἠδυνήθη νὰ θησαυρίσῃ μέγαν πλοῦτον τηρῶν ἐν μέρει τὰς ὑποσχέσεις του. Διότι διέδωκεν ἐπιτηδείως καὶ ἐποίησε νὰ πιστευθῇ ὅτι θεῖός τις αὐτοῦ πλέον ἢ ἑκατοντούτης ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τὸ μυστικὸν ὑγροῦ τινος ἱκανοῦ νὰ μηκύνῃ πολὺ τὸν βίον τῶν χρωμένων αὐτῷ κατά τινας ὁδηγίας. Ἤρχισε λοιπὸν νὰ πωλῇ τὸ φάρμακόν του ἐξ φράγκα τὴν φιάλην. Ἐπειδὴ δέ τινες τῶν χρωμένων συνέπεσε νὰ εὐεκτῶσιν, ἡ φήμη τοῦ φαρμάκου διεδόθη καὶ πᾶς τις ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τὰς θαυμαστὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Ἔσχεν ὅμως τὴν πρόνοιαν ὁ Villars νὰ κηρύξῃ ὅτι, ἵνα τύχῃ τις τοῦ ποθουμένου, ὤφειλε νὰ λαμβάνῃ τὸ φάρμακον ἐκ νεότητος καὶ νὰ διάγῃ ἐν αὐστηροτάτῃ ἐγκρατείᾳ. Ἡ ἐγκράτεια αὕτη ἦτο τὸ κυριώτατον φάρμακον· διότι αἱ φιάλαι αὐτοῦ περιεῖχον ἁπλοῦν ὕδωρ τοῦ Σηκουάνα, τοῦ ὁποίου ἡ χρῆσις παρεῖχεν ἀδιαφιλονείκητα ἀγαθά, διότι οἱ πελάται τοῦ ἰατροῦ ὑπεχρεοῦντο ν' ἀκολουθῶσι τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ δύναταί τις νὰ γηράσκῃ ὅσον εἶναι δυνατὸν βραδύτερον καὶ νὰ παρατείνῃ τὸ γῆρας μέχρι τῶν φυσικῶν ὁρίων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.[1]

Δ. Η. Κυριακοπουλος.

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΩΝ ΕΣΠΕΡΙΔΩΝ

Εἰς τὴν δυτικὴν ἐσχατιὰν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἴσως ἐπί τινος τῶν νῦν καλουμένων *Καναρίων* νήσων, ἢ ἐν τῇ δυτικῇ Λιβύῃ, ὑπῆρχε, κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἔζη ὁ Ἡρακλῆς, εὐρύχωρος καὶ πάγκαλος κῆπος, περιέχων τὰ ὡραιότερα ἄνθη καὶ τὰ σπανιώτερα δένδρα, ἐν κλίματι θερμοτάτῳ καὶ ἐν τῷ μέσῳ χώρας ἐρήμου. Ὁ μελιηδὴς λωτός, ἡ μαύρη συκαμινέα, ἡ ὑποπόρφυρος ῥοιά, τὸ ἀρωματικὸν σίλφιον, ὁ ἡδύκαρπος φοίνιξ ἐκόσμουν τὸν θαυμάσιον τοῦτον κῆπον, πάντων ὅμως ὑπερεῖχε κατά τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν ὡραιότητα χρυσόκαρπόν τι δένδρον παρεμφερὲς τῇ κιτρέᾳ. Ὁ καρπὸς αὐτοῦ ἦν ἄγνωστος εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου, οὐδεὶς δὲ θνητὸς ἠδύνατο νὰ εἰσχωρήσῃ ἐν τῷ κήπῳ, διότι, κατὰ τὴν μυθολογίαν, τὴν μὲν εἴσοδον ἐφρούρει φοβερὸς ἑκατογκέφαλος δράκων, ἐξερευγόμενος πῦρ καὶ καπνόν, ἐντὸς δ' αὐτοῦ διητῶντο, φυλάττουσαι ἀγρύπνως τὰ *χρυσᾶ μῆλα*, τὸν καρπὸν τοῦ ἀγνώστου δένδρου, αἱ νύμφαι *Ἑσπερίδες*, αἱ ἀγλααὶ θυγατέρες τῆς Νυκτὸς καὶ τοῦ Ἑσπέρου, ἡ *Αἴγλη*, ἡ *Ἀρέθουσα*, ἡ *Ἐρύθεια* καὶ ἡ *Ἑσπέρη*.

Ὁ Ἡρακλῆς εἶχεν ἤδη συντελέσει τὸ ἐνδέκατον αὐτοῦ ἆθλον, ὅτε ἡ φήμη τῶν *χρυσῶν μήλων* ἔφθασε μέχρι τῶν Μυκηνῶν. Οἱ φθονοῦντες τὴν δόξαν τοῦ ἥρωος διέδιδον ὅτι οὐδ' ἡ Λερναία Ὕδρα, οὐδ' ὁ Ἐρυμάνθιος Κάπρος, οὐδ' ἡ Κερυνῖτις Ἔλαφος, οὐδ' ὁ πολύχειρος Γηρυόνης, οὐδ' αὐτὸς ὁ Κέρβερος τοῦ Ἅδου ἠδύναντο νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸν Δράκοντα *Λάδωνα* τὸν φυλάσσοντα τὸν κῆπον τῶν *Ἑσπερίδων*, ὁ δὲ Εὐρυσθεύς, ὅστις εὐκαιρίας ἐζήτει ὅπως ἐξαποστέλλῃ τὸν Ἡρακλέα εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, διέταξεν αὐτὸν νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ *χρυσᾶ μῆλα*. Ὁ υἱὸς τῆς Ἀλκμήνης οὐδόλως ἐδίστασεν ὅπως ἐπιχειρήσῃ τὸ δωδέκατον καὶ μέγιστον τῶν ἄθλων του. Μετέβη εἰς τὴν ἀπωτάτην ἑσπερίαν, ἀνεῦρε τὸν μυστηριώδη κῆπον, ἐφόνευσε τὸν Δράκοντα, καὶ ἔφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ *χρυσᾶ μῆλα*.

Ταῦτα κατὰ τὴν μυθολογίαν· ἑρμηνεύεται δ' ὁ μῦθος ὡς ἑξῆς· ὅτι τὰ *χρυσᾶ μῆλα* εἰσὶν ὁ καρπὸς τῆς πορτοκαλλέας, ἥτις εἰσήχθη, φαίνεται, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Εὐρυσθέως ἐκ τῆς δυτικῆς ἄκρας τῆς Λιβύης, ἢ μᾶλλον ἐκ τῶν Καναρίων νήσων, ὅπου αἱ πορτοκαλλέαι, καὶ τὴν σήμερον ἔτι, ἀφικνοῦνται

1 Ἐφημερὶς τῶν Φιλομαθῶν.

Digitized by Google

εἰς μέγεθος κολοσσιαῖον, ὅπερ ἐνισχύει τὴν γνώμην ὅτι ἐκεῖθεν κατάγεται τὸ ὡραῖον τοῦτο δένδρον. Ἴσως δὲ τὸ ἡφαίστειον τῆς Τενερίφης, τῆς μεγαλητέρας τῶν Καναρίων, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν μῦθον τοῦ Δράκοντος τοῦ φυλάττοντος τὸν *Κῆπον τῶν Ἑσπερίδων*, καὶ ἐξερευγομένου καπνὸν καὶ φλόγας. Μ. Γ. Α.

Ο ΦΙΛΕΛΦΟΣ ΚΑΙ Η ΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΤΙΜΟΘΕΟΥ

Οἱ φιλόλογοι εἰς τὰς ἑαυτῶν ἔριδας δὲν ἀπέδειξαν πάντοτε ἣν σήμερον ἔχουσιν ἁβρότητα καὶ ἀνεξικακίαν. Σήμερον ὁ πρὸς τὴν γραμματικὴν αὐτῶν ἔρως δὲν ὑπερβαίνει τὴν χύσιν.... τῆς μελάνης· ἄλλοτε ὅμως ἔφθασε μέχρις ἐξοντώσεως.... γενειάδος. Ὁ περιώνυμος Ἰταλὸς φιλόλογος καὶ ἑλληνιστὴς Φίλελφος, ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρ' Ἰωάννῃ Χρυσολωρᾷ μαθητεύσας καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, τὴν περικαλλῆ Θεοδώραν, λαβὼν εἰς γάμον (1420-1427), ἦλθέ ποτε εἰς ἔριδα, ἕνεκα ῥίζης ἑλληνικῆς τινος λέξεως, μετὰ τοῦ ἕλληνος φιλολόγου Τιμοθέου, περὶ οὗ μνημονεύει καὶ ὁ Ἰόβιος ἐν *Ἐγκωμίῳ Φιλέλφου*. Μετὰ μακρὰν καὶ ματαίαν συζήτησιν οἱ δύο τῆς γραμματικῆς ἀντερασταὶ ἀπεφάσισαν νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς τὴν κρίσιν καταλλήλων διαιτητῶν· καὶ ὁ μὲν Φίλελφος ἐστοιχημάτισεν ὑπὲρ τῆς ἰδίας γνώμης τὸ ποσὸν ἑκατὸν ταλλήρων, ὁ δὲ Τιμόθεος πρᾶγμά τι Ἕλληνι τιμαλφέστατον, τήν.... γενειάδα του. Σοφοὶ ἄνδρες ἐπελήφθησαν τοῦ ζητήματος ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς Νεαπόλεως βιβλιοθήκῃ, καὶ ἐν ὀνόματι τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ αὐθεντικωτέρων κωδίκων ἐκηρύχθη ὁ Τιμόθεος ἡττημένος.

Μάτην ὁ ἀτυχὴς φιλόλογος ἐπειράθη νὰ σώσῃ τὴν εἰς θάνατον καταδικασθεῖσαν γενειάδα του· παρακλήσεις, δάκρυα, προσφορὰ χρημάτων, τὰ πάντα εἰς μάτην. Ἡ τοῦ Τιμοθέου γενειὰς προσεφέρθη θυσία ἐξιλασμοῦ εἰς τὴν ὠργισμένην σκιὰν τῆς γραμματικῆς, ὁ δὲ ἄκαμπτος νικητὴς προσεκόλλησεν αὐτὴν ὡς τρόπαιον ἐπὶ τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ ἕδρας, καθὼς ἄλλοτε οἱ Ἀθηναῖοι τὰς τοῦ ἐχθροῦ ἀσπίδας ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Παρθενῶνος. Ειρηναιος Ασωπιος.

ΤΙ ΕΣΤΙ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΣ

Ἵνα κατανοήσῃ τις τὴν ταχύτητα μεθ' ἧς πολλαπλασιάζονται τὰ ἀνατοκιζόμενα κεφάλαια, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐὰν ἓν φράγκον ἐτίθετο εἰς τόκον ἐπὶ ἀνατοκισμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ταὐτοχρόνως δὲ ἐὰν ἔκτοτε ἔπιπτεν ἐξ οὐρανοῦ ἀνὰ πᾶν λεπτὸν τῆς ὥρας σφαῖρα χρυσῆ ἴση τὸ μέγεθος πρὸς τὴν Γῆν, ἡ μὲν ἀξία πασῶν τούτων τῶν χρυσῶν σφαιρῶν θὰ παρίστατο δι' ἀριθμοῦ συγκειμένου ἐκ 39 ψηφίων, ἐν ᾧ ἡ ἀξία τοῦ ἀνατοκιζομένου φράγκου θὰ παρίστατο δι' ἀριθμοῦ συγκειμένου ἐκ ψηφίων τεσσαράκοντα.

* * *

Ἐὰν ὁ Καρολομάγνος ἔδιδεν εἰς τὸν τόκον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναγορεύσεώς του (τῷ 800 μ. Χ.) ἓν μόνον λεπτὸν πρὸς 5 τοῖς $^0]_0$ πρὸς ὄφελος τῶν γάλλων, ἕκαστος τῶν 35 ἑκατομμυρίων κατοίκων τῆς Γαλλίας θὰ εἶχε τῷ 1855 *ἐτήσιον εἰσόδημα πλέον τῶν ἑκατὸν δισεκατομμυρίων!...* *Μ.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

112.

Καὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς ψυχῆς τὰ ἐλαττώματα, γηράσκοντα, ἀσχημότερα γίνονται.

113.

Καλοὶ γάμοι γίνονται, οὐδεὶς ὅμως ἀληθὴς εἶναι ψυχῆς ἐντρύφημα.

114.

Ἀπαρηγόρητος εἶναι ἡ ἐξ ἐχθρῶν ἀπάτη καὶ ἡ ἐκ φίλων προδοσία· πολλάκις ὅμως ὁ ἄνθρωπος εὐχαριστεῖται, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐξαπατῶν καὶ καταπροδίδων.

115.

Ὁ ἄνθρωπος ἐξαπατᾷ ἑαυτὸν τοσοῦτον εὐκόλως καὶ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην τῆς ἐξαπάτης λαμβάνει γνῶσιν, ὅσον δυσκόλως ἐξαπατᾷ τοὺς ἄλλους, χωρὶς αὐτοὶ νὰ τὸ ἐννοήσωσιν.

116.

Οὐδὲν δολερώτερον τοῦ τρόπου τοῦ αἰτεῖν καὶ τοῦ διδειν συμβουλάς. Καὶ ὁ μὲν αἰτῶν μεγάλην δεικνύει πρὸς τὰς γνώμας τοῦ φίλου αὐτοῦ εὐλάβειαν, ἐν ᾧ τῶν ἰδίων αὐτοῦ γνωμῶν ἐπιζητεῖ τὴν ἔγκρισιν, τῶν δὲ πράξεων αὐτοῦ τὴν εὐθύνην εἰς τὸν φίλον αὐτοῦ νὰ ἀποδώσῃ προτίθεται. Ὁ δὲ δίδων συμβουλὰς διὰ ζήλου θερμοῦ καὶ ἀφιλοκερδοῦς ἀμείβει τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν τοῦ αἰτοῦντος αὐτάς. Ὡσεπιτοπολὺ ὅμως, συμβουλεύων, οὐδὲν ἄλλο ἐπιδιώκει, εἰμὴ τὸ ἴδιον συμφέρον, ἢ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δόξαν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ψεῦδος διαθρύπτον ἢ τραυματίζον τὴν καρδίαν πιστεύεται μᾶλλον τῆς ἀδιαφόρου ἀληθείας.

*** Καὶ ὁ εὐγενέστερος σκοπὸς δὲν δικαιολογεῖ τὰ χαμερπῆ μέσα· δὲν ὑπάρχει ἔντιμος καταγγελία.

Τηλεγραφήματα ἐπὶ 100 κατοίκων: Ἐν Ἑλβετίᾳ 100, ἐν Ἀγγλίᾳ 64, ἐν Βελγίῳ 54, ἐν Δανιμαρκίᾳ 49, ἐν Γερμανίᾳ 33, ἐν Γαλλίᾳ 22, ἐν Αὐστρίᾳ 21, ἐν Ἰταλίᾳ 20, ἐν Ἑλλάδι 17, ἐν Ρωμουνίᾳ 14, ἐν Τουρκίᾳ 12, ἐν Ἰσπανίᾳ 9, ἐν Σερβίᾳ 9, ἐν Περσίᾳ 8, ἐν Ρωσσίᾳ 6, ἐν Αὐστραλίᾳ 5. (Almanach de Gotha, 1879).

Digitized by Google

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ἐφηρμοσμένη φυσικὴ ἐπιστήμη λαμβάνει ὁσημέραι τηλικαύτην ἐπίδοσιν, ὥστε μετ' ὀλίγον θὰ καταστῶσι περιττοὶ οἱ ὀδόντες οἱ τεχνικοί. Ἀσθενεῖς ὀδόντας δύνανται σήμερον νὰ ἐξεργάζωνται οἱ ὀδοντιατροὶ ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐργαστηρίοις, ἐν ᾧ οἱ πάσχοντες μένουσι κατ' οἶκον. Ἐξέλκουσι δηλαδὴ τοὺς ὀδόντας, τοὺς μεταφέρουσιν εἰς τὸ ἐργαστήριόν των, τοὺς καθαίρουσι παντὸς ρύπου καὶ σήψεως, καὶ ἐπανερχόμενοι πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας φυτεύουσιν αὐτοὺς πάλιν εἰς τὴν παλαιὰν θέσιν των. Πολλὰς τοιαύτας ἐγχειρίσεις ἐποίησαν ἐν Παρισίοις οἱ ἰατροὶ Μαγιτώ, Πίτκιβιτς καὶ Δαβίδ. Ὅτι οἱ ὀδόντες ἀποσπῶνται καὶ πάλιν ἐμφυτεύονται, τοῦτο ἠδύνατο νὰ διδάξῃ καὶ ὁ Ἱπποκράτης. Πολλοὶ τῶν χειρουργῶν ἐν Ἀμερικῇ, ὁ Χοῦντερ, ὁ Κοῦπερ καὶ ἄλλοι ἐνεφύτευσαν ὀδόντας ἀνθρωπίνους εἰς τὴν ἐπιδερμίδα λαγῶν καὶ μεγάλων μυῶν μετὰ διαρκοῦς ἐπιτυχίας. Σήμερον προσέρχεται τῷ ἰατρῷ ἄνθρωπος ἔχων ἐν μὲν τῇ ἄνω σιαγόνι ὀδόντα σεσηπότα, ἐν δὲ τῇ κάτω ὀδόντα ὑγιέστατον, ἀλλ' ὑπεράριθμον καὶ κατέχοντα θέσιν κακήν. Ὁ ἰατρὸς ἐξέλκει καὶ ἀπορρίπτει τὸν ἀσθενῆ, περικόπτει καὶ ρινίζει τὸν ὑγιᾶ, στερεοῖ αὐτὸν διὰ μικρᾶς συσκευῆς ἐν τῇ θέσει τοῦ ἄλλου καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας ὁ νέος ὀδοὺς ριζοβολεῖ. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ὁ Πίτκιβτς ἐν Παρισίοις πρό τινων ἡμερῶν ἀποκατέστησεν ἅπαντας τοὺς ὀδόντας νεάνιδος ἀγούσης τὸ 26 ἔτος. Ὁ Μαγιτὼ ἐποίησεν 62 ἐγχειρίσεις, ἐξ ὧν ἐπέτυχον 57. Ὁ Δαβὶδ ἐποίησεν 22, ἐξ ὧν ἀπέτυχε μία μόνη. Ἀπὸ τοῦδε λοιπὸν ἐμπορεῖ ὁ βουλόμενος τοὺς μὲν λευκοτέρους ὀδόντας του νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς θέσιν καταφανεστέραν, νὰ κρύψῃ δὲ εἰς ἀφανῆ τοῦ στόματος γωνίαν τοὺς ἧττον ὡραίους. Κρῖμα, ὅτι οὐδὲν τῶν ζώων ἔχει ὀδόντας ὁμοιάζοντας τοῖς ἀνθρωπίνοις· ἄλλως ἡ ἀλλαγὴ θὰ ἐγίνετο συχνοτέρα.

Κατὰ τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας αἱ ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου συμποσοῦνται εἰς 50,000, ἔχουσι δὲ ἀξίαν δισχιλίων καὶ πεντακοσίων ἑκατομμυρίων φράγκων. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς ἔχουσι 14,200 τοιαύτας μηχανάς· ἡ Ἀγγλία 10,900· ἡ Γερμανία 5,900· ἡ Γαλλία 4,900· ἡ Ρωσσία 2,600· ἡ Αὐστρία 2,400· ἡ Οὐγγαρία 500· ἡ Ἰταλία 1,200.

Εἰς τὴν ἐν Καρλοβίτζῃ σύνοδον, (Ὀκτώβριον τοῦ 1698), ἐν ᾗ ὁ Μαυροκορδάτος ὁ Ἐξ ἀπορρήτων ἀντεπροσώπευε μετὰ τοῦ Ραμὴ-πασα τὴν Πύλην, σπουδαῖαι ἀνεφύησαν διαφοραὶ μεταξὺ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν τῆς Πύλης πρέσβεων περὶ μικρολόγων ζητημάτων πρωτοκαθεδρίας, ἅτινα ὁ Μαυροκορδάτος κατώρθωσε νὰ λύσῃ, προτείνας τὴν ἀνέγερσιν νέου σκηνώματος διὰ τὴν σύνοδον. Ἑκάστη πλευρὰ τῆς οἰκοδομῆς ταύτης εἶχε τόσας εἰσόδους, ὅσαι ἦσαν καὶ αἱ συνδιαλλασσόμεναι δυνάμεις· οἱ δὲ πρέσβεις εἰσερχόμενοι ἐνταυτῷ, ἕκαστος δι' ἰδίας θύρας, ἀντιστοιχούσης πρὸς τὴν σκηνήν, ἐν ᾗ κατέλυεν, ἐχαιρέτιζον ἀλλήλους καὶ ἐκάθηντο περὶ τὴν τράπεζαν τῆς συνόδου. Οὕτως ἐπετεύχθη τέλος ἡ τῶν συνεδριάσεων ἔναρξις. Ἡ ἐν Καρλοβίτζῃ εἰρήνη, ἧς τὸ λατινικὸν κείμενον συνέταξεν αὐτὸς ὁ Μαυροκορδάτος, ὑπεγράφη τῇ 26 ἰανουαρίου τοῦ 1699 ἔτους.

Ἡ γνωστὴ μυθιστοριογράφος Γεωργία Σάνδη[1] κατὰ τὴν νεότητα αὐτῆς ἐξήρχετο πάντοτε ἐνδεδυμένη ἀνδρικά. Οὕτω δὲ ἠδύνατο νὰ λαμβάνῃ εἰσιτήριον πλατείας ἐν τῷ θεάτρῳ, οἰκονομοῦσα τὰ χρήματά της καὶ ὀλίγα δαπανῶσα. Οἱ δ' ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων οὐδέποτε εἶπον αὐτῇ τίποτε. Ἀλλὰ μοναχός τις τοῦ ἐν Τράππῃ τῆς Γαλλίας φημιζομένου μοναστηρίου τῶν Βερνανδίνων ὑπῆρξεν ὀξυδερκέστερος ἤ, μᾶλλον εἰπεῖν, ὀλιγώτερον περιποιητικός. Ἡ Σάνδη δῆλον ὅτι ἐπεθύμει πολὺ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ μοναστήριον τοῦτο, ἐγίνωσκε δὲ ὅτι ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας ἡ εἴσοδος. Ἐσκέφθη λοιπὸν ὅτι δύναται ἴσως ἡ ἀνδρικὴ ἀναβολὴ νά την σκεπάσῃ, ἐὰν μάλιστα πορευθῇ μετὰ συνοδίας πολλῶν ἀνδρῶν· καὶ ὄντως ἐπορεύθη ἐλπίζουσα ὅτι θὰ διέλθῃ ἀπαρατήρητος· ἀλλ' ὁ Ἄργος πατὴρ θυρωρὸς ἀπιδὼν πρὸς αὐτὴν τῇ εἶπε: «Κύριε, πολὺ λυποῦμαι, ἀλλὰ γυναῖκες ἐδῶ δὲν ἐμβαίνουσι.»

Διακεκριμένος τις σοφὸς (M. Duverney) ἔλυσε τέλος ἐπιστημονικόν τι πρόβλημα πλείστου λόγου ἄξιον διὰ τοὺς .... ψιττακούς... «Κατώρθωσα τέλος πάντων, λέγει, νὰ βεβαιωθῶ περὶ πράγματος πολλάκις ταράξαντός με, δῆλα δὴ πανταχοῦ καὶ πάντοτε παρετηρήθη ὅτι τὸ πετροσέλινον (ὁ μαγηδανὸς) εἶνε φοβερὸν δηλητήριον ἀφανίζον τὴν φωνὴν τῶν ψιττακῶν, ἐν ᾧ τὰ ἄλλα ζῷα πάντα οὐδόλως βλάπτονται τρώγοντα τὸ φυτὸν τοῦτο. Ἠρώτησα πάντας τοὺς συγγραφεῖς περὶ τούτου καὶ πάντες ἑνὶ στόματι ἀπεκρίνοντο: «Ναί, ναί!» Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ πάντοτε νὰ πιστεύω εἰς μάρτυρας πολλοὺς καὶ καλούς, τινὲς δὲ φυσικοὶ ἐχαρακτήριζον ὡς γελοίαν τὴν πρόληψιν ταύτην, ἠπόρουν καὶ ἐγὼ τί νὰ κάμω. Θὰ μ' εἴπητε δὲ διατί δὲν ἐξετέλουν πειράματα ἵνα βεβαιωθῶ ἰδίοις ὄμμασι περὶ τοῦ πράγματος. Μάλιστα, καλὸς ὁ λόγος σας, ἀλλὰ μοὶ ἐφαίνετο δεινόν, πολὺ δεινὸν νἀγοράσω ψιττακὸν δίδων *τὰ μαλλιὰ τῆς κεφαλῆς μου*, μόνον καὶ μόνον ἵνα δοκιμάσω τὴν κατὰ τοῦ *παπαγάλλου* δύναμιν τοῦ ὑπόπτου φυτοῦ. Ἀλλὰ μοὶ ἐφαίνετο καὶ ἀνόσιον νὰ ἔχω ἐν τῷ κόλπῳ μου δέσμην πε-

1. Μακρὰν βιογραφίαν τῆς Σάνδης ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Ἄγγελος Βλάχος ἐν τῷ Γ' τόμῳ τῆς Ἑστίας.

Digitized by Google

τροσελίνου καὶ μεταβαίνων εἰς φίλας οἰκογενείας ἐχούσας ψιττακοὺς νὰ δίδω εἰς αὐτοὺς κρύφα τὸ ἐνδεχόμενον δηλητήριον· καὶ ἐάν, ὃ μὴ γένοιτο, ἤθελον πάθει τί ποτε, τίς θὰ μὲ ἔσωζεν ἀπὸ τῶν καταρῶν τῆς φιλοψιττάκου οἰκοδεσποίνης; Εὐτυχῶς ἤδη θεωρῶ τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς λελυμένον ὑπὲρ τοῦ πετροσελίνου ἢ μᾶλλον κατ' αὐτοῦ, διότι ἰδοὺ τί εὑρίσκω ἐν συγγράμματι ἐμβριθεστάτῳ ἐπιγραφομένῳ μέν: *Ὁ ψιττακός· φυσικὴ ἱστορία αὐτοῦ, ὑγιεινή, ἀσθένεια*, συγγεγραμμένῳ δὲ ὑπὸ ἀνδρὸς ἐμπειροτάτου (**M. Percheron**): «Τὸ πετροσέλινον καὶ τὰ πικρὰ ἀμύγδαλα δὲν πρέπει νὰ δίδωνται ὡς τροφὴ εἰς τοὺς ψιττακούς. Τὰ πικρὰ ἀμύγδαλα, τὸ ἐννοῶ πολὺ καλά, διότι περιέχουσι τὸ δραστηριώτατον τῶν δηλητηρίων, τὸ ὑδροκυανικὸν ὀξύ, ἀλλὰ τὸ πετροσέλινον οὐδεὶς οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ διὰ ποῖόν τινα λόγον εἶνε βλαβερὸν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ψιττακῶν.»

Ἐν τῇ παρισινῇ ἐκθέσει τοῦ **1878**, γράφουσιν αἱ *Νέαι Ἰδέαι*, ἐξετέθη τὸ μικρότερον μέχρι τοῦδε ἐκτυπωθὲν βιβλίον. Τὸ σχῆμά του εἶνε εἰς **128''**, ἐτυπώθησαν δὲ χίλια αὐτοῦ ἀντίτυπα, τὰ δὲ δι' ὧν ἐξετυπώθη στοιχεῖα κατεστράφησαν ἀμέσως μετὰ τὴν τύπωσίν του. Τὸ βιβλίον τοῦτο, ὅπερ εἶνε ἡ *Θεία κωμῳδία* τοῦ Δάντου ἰταλιστί, ἐτυπώθη ἐν Παδούῃ τὸ **1878**. Ἀποτελεῖ ἕνα τόμον ἐκ **500** σελίδων μήκους **5** καὶ πλάτους **3 1/2** ὑφεκατομέτρων.

Τῆς *Θείας κωμῳδίας* τοῦ Δάντου ὑπάρχουσι **400** ἐκδόσεις παντὸς σχήματος. Ἡ μεγαλειτέρα εἰς μέγα σχῆμα ἐγένετο ἐν Μιλάνῳ τῷ **1809**. Ἵνα ἀναγνώσῃ τις τὴν μικροσκοπικὴν ταύτην ἔκδοσιν ἔχει ἀνάγκην οὐχὶ πλέον διόπτρων ἀλλὰ φακοῦ· ὁ ἐκδότης μάλιστα βεβαιοῖ ὅτι καὶ διὰ φακοῦ ἰσχυροτάτου δὲν ἠδυνήθη ἄνευ διακοπῆς νὰ ἀναγνώσῃ ὁλόκληρον σελίδα. Δύο μόνα τυπογραφικὰ φύλλα διαιρεθέντα εἰς **16** μέρη ἤρκεσαν διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ περιλαμβάνουσι τοὺς **14,233** στίχους τοῦ ποιήματος.

Πρῶτος ὁ Φιρμῖνος Διδότος κατὰ τὸ **1830** κατεσκεύασε τοὺς μικροτάτους μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χαρακτῆρας. Οἱ Ἄγγλοι προσεπάθησαν νὰ τὸν μιμηθῶσιν, ἀλλ' ἀπέτυχον. Τῷ **1834** Ἰταλός τις Ἀντώνιος Φαρίνα κατεσκεύασε δοκίμια χαλυβδίνων χαρακτήρων πολὺ μικροτέρων τῶν τοῦ Διδότου, οὓς καὶ ἐκάλεσε *ὀφθαλμοὺς μυίας*. Τὸ **1850** βιβλιοπώλης τις τοῦ Μιλάνου ἔχυσε πλειότερα καὶ συνενοηθεὶς μετὰ τοῦ Καίσαρος Καντοὺ ἐπεχείρησε τὴν ἔκδοσιν τῆς *Θείας κωμῳδίας* διὰ τῶν στοιχείων τούτων. Πολλοὶ συνθέται ἀρχίσαντες τὸ ἔργον ἠναγκάσθησαν νὰ παραιτηθῶσιν, ἐπίσης καὶ οἱ πολὺ δυσκολώτερα ἔργα ἀναλαβόντες διορθωταί. Συνθέται καὶ διορθωταὶ ἢ ἔχασαν τὴν ὅρασιν αὐτῶν ἢ ἔπαθον σπουδαίας ὀφθαλμίας, ἐφ' ὃ καὶ τὸ ἔργον ἔμεινεν ἀτελές. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βιβλιοπώλου ὁ υἱὸς αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ πατρός. Ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης φέρεται τὸ ὄνομα τοῦ διορθωτοῦ καὶ τοῦ ἐκδότου, ὅστις καὶ ἀπέκτησε σπουδαίαν ὀφθαλμίαν.

Ὁ κ. Χ.., πλούσιος καὶ φιλάργυρος, εἶχε μικράν τινα χαριεστάτην ὑπηρέτριαν.

Πρωΐαν τινα καθικέτευσε τὸν κύριον αὐτῆς ἡ μικρὰ ὅπως τῇ δανείσῃ ἓν φιορίνιον πρὸς ἀγορὰν τοῦ ἀριθμοῦ **177** τοῦ λαχείου, ἐφ' οὗ αὕτη ἀπὸ τῆς νυκτὸς ἐρέμβαζεν, ἰδοῦσα αὐτὸν κατ' ὄναρ. Ὁ κύριός της δὲν ἀπέρριψε τὴν πρότασίν της· τῇ ἐδάνεισε τὸ φιορίνιον.

Ὀλίγαι ἡμέραι εἶχον παρέλθει καὶ ὁ κ. Χ.. μετὰ πολλῆς ἐκπλήξεως μανθάνει ὅτι ὁ ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας ἀγορασθεὶς ἀριθμὸς κερδίζει σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων. Ἐπανέρχεται ὅθεν συγκεκινημένος οἴκαδε, ἀλλὰ βλέπων τὴν ὑπηρέτριάν του ἀπαθῆ καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ὅλως τῆς εὐτυχίας της διατελοῦσαν, κρύπτει ἀπ' αὐτῆς τὸ πρᾶγμα καὶ σπεύδει νὰ τὴν νυμφευθῇ.

Οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν ἤδη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως **

— Καὶ τὸ γραμμάτιον; ἠρώτησεν ὁ κ. Χ.. μετὰ προθυμίας, μόλις ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ.

— Τὸ γραμμάτιον; ποῖον γραμμάτιον; ἀπήντησεν ἡ σύζυγος.

— Τὸ γραμμάτιον τοῦ λαχείου!!

— Ἄ μπᾶ! Εἶχον μετανοήσει τότε, καὶ διὰ τοῦ φιορινίου ἠγόρασα ἓν **chignon**....

Οἱ Ὀθωμανοὶ ἔχουσι δύο εἰδῶν *Ἡμερολόγια*· τὸ σεληνιακὸν (τὸ καὶ κοινότερον) καὶ τὸ ἡλιακόν, εἰσαχθὲν πρὸ **38** περίπου ἐτῶν. Τὸ ἡλιακὸν ἔτος ἄρχεται ἀπὸ τῆς **1** μαρτίου καὶ λήγει κατὰ τὰ τέλη τοῦ φεβρουαρίου, εἶνε δὲ ἐν χρήσει κυρίως παρὰ τῇ κυβερνήσει διὰ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἄλλας ἐπισήμους πράξεις. Μ κ τῶν κυριωτέρων ἑορτῶν τοῦ *Ἡμερολογίου* τ ύτου εἶνε καὶ τὸ Νεβ-ρούζ (νέα ἡμέρα), ἑορτὴ Περσική, ἑορταζομένη κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ νέου ἔτους, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ ἥλιος ἐμβαίνει εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κριοῦ, συνήθως τὴν **9** μαρτίου. Ὀνομάζουσι δὲ αὐτήν, ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον, καὶ Ῥοῦζι χιλὰτ (ἡμέραν τῶν νέων φορεμάτων), διότι κατ' αὐτὴν καὶ ὁ πτωχότερος μεταξὺ αὐτῶν φιλοτιμεῖται νὰ ἐνδυθῇ νέον φόρεμα καὶ νὰ λάβῃ ἀνὰ χεῖρας ἄνθος. Ὅθεν καὶ ὁ ποιητὴς Σααδῆ λέγει· «Κατὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἔαρος ὁ Θεὸς ἐνδύει τὰ δένδρα διὰ χλόης, ὡς δι' ἐπισήμου στολῆς τοῦ Νεβ-ρούζ.» Ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμέρας ταύτης ἀναφέρεται ὡς ἑξῆς· Ὅλοι οἱ Μουσουλμάνοι ἑώρταζόν ποτε τὴν πρώτην τοῦ ἔτους μὲ τὴν ἄφιξιν τῶν πελαργῶν, ἀδιάφορον ποίαν ἡμέραν συνέπιπτεν αὕτη εἰς ἕκαστον μέρος. Βραδύτερον οἱ Πέρσαι ὥρισαν ὡς πρώτην τοῦ ἔτους (Νεβ-ρούζ) τὴν **9** μαρτίου, ἤτοι κατὰ τὴν ἐαρινὴν τροπήν. Κατ' αὐτὴν δὲ ἀντηλλάσσοντο

Digitized by Google

καὶ δῶρα (ἄνθη, γλυκίσματα καὶ ἀρώματα).

Τὸ μικρότερον ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν εἶνε τὸ τοῦ Monaco, πλησίον τῆς Nice κειμένου. Ἔχει ἐπιφάνειαν 15 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν (ἐν ἔτει 1878) 7,049 κατοίκων. Ἡ στρατιωτική του δύναμις συνίσταται ἐκ 4 ἀξιωματικῶν, 5 ὑπαξιωματικῶν καὶ 63 στρατιωτῶν!

Ὁ καθηγητὴς κ. Holloway ἐπλήρωσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837 εἰς δηλοποιήσεις ἐφημερίδων, διὰ τὰ γνωστὰ αὐτοῦ καταπότια, ὑπὲρ τὰ 2 ἑκατομμύρια φράγκων. Εἷς Ἀναγνώστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ἡμικρανία.

Πάντες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἔχομεν σχέσεις πρὸς τὴν ἡμικρανίαν, ἧς τὰς ἀλγεινὰς ἐκδηλώσεις ἕκαστος ἑρμηνεύει καὶ ἐκφράζει κατ' ἴδιον τρόπον, κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν εὐπάθειάν του ἢ τὴν εὐαισθησίαν του. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἐκδηλοῦται ὡς ἐνόχλησίς τις ἢ βάρος κατὰ τὸ μέτωπον, τὴν τράχηλον, τοὺς κροτάφους καὶ τὴν κορυφήν. Ἔπειτα δὲ κατὰ μικρὸν κεφαλαλγῶν νομίζει ὅτι τὸ κρανίον του συμπιέζεται καὶ συσφίγγεται ὑπὸ δυνατοῦ μαγγάνου. Ἡ δ' ἔκφρασις τοῦ προσώπου εἶνε λίαν χαρακτηριστική· διότι παρὰ πολλοῖς τῶν ὑπὸ ἡμικρανίας ἐνοχλουμένων ἀναγνωρίζεται ἡ ἡμικρανία ἐξ ἰδιαζούσης τινὸς συστολῆς τοῦ μετώπου μεταξὺ τῶν βλεφάρων.

Πολλάκις δὲ τὴν προσεχῆ ἐμφάνισιν τῆς ἡμικρανίας προαναγγέλλουσι διάφοροι στενοχωρίαι, οἷον ῥῖγος, ὀργιλότης, ἀνωμαλία τῆς πέψεως κττ. Οὐχὶ δὲ σπανίως, συνοδεύουσιν αὐτὴν διαταράξεις τῆς ὄψεως, τῆς ἀκοῆς καὶ τῶν φρενῶν. Οἱ ἀσθενεῖς διαμένουσιν ἀκίνητοι, ἄναυδοι, ὥστινες ἠλίθιοι, φεύγοντες τὸν θόρυβον καὶ τὸ φῶς. Ἐνίοτε δὲ ἡ ἐπίτασις τῆς ἀλγηδόνος καταλήγει εἰς ἔμετον, ὅστις παρευθὺς καταπαύει τὴν ἐπίτασιν, ἥτις διαρκεῖ ὥρας 6 μέχρι 12 καὶ ἔπειτα ἀναφαίνεται κατὰ διαλείμματα μᾶλλον ἢ ἧττον μακρά, ἐνίοτε δὲ καὶ ἴσα. Εἶνε δ' ἐπαισθητοτέρα τὴν ἡμέραν μᾶλλον ἢ τὴν νύκτα. Καὶ ὅμως τινὲς δὲν δύνανται νὰ ἐγερθῶσιν ἐκ τοῦ ὕπνου τὸ πρωῒ χωρὶς νὰ κεφαλαλγῶσι, καί τοι ἐκοιμήθησαν ὕπνον ἠρεμώτατον.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ πρόσωπον εἶνε ὠχρόν, τέλος δὲ χρωματίζεται, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως τὰ πρὶν κατάψυχρα ἄκρα τοῦ σώματος θερμαίνονται.

Οἱ ἰατροὶ παρατηροῦσιν ὅτι ἡ συχνὴ συνοφρύωσις προκαλεῖ πως τὴν ἡμικρανίαν. Ἐὰν αὕτη ἐπέλθῃ εὐθὺς μετὰ περίπατον γενόμενον ἐν τόπῳ προσβαλλομένῳ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, αἰτία τῆς ἡμικρανίας βεβαίως εἶνε ὁ ἥλιος, οὗ τὴν δύναμιν οὐδὲ τὸ πυκνότατον ἀλεξήλιον δύναται νὰ μετριάσῃ, διότι ἡ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀντανάκλασις καὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος προσβάλλουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ συνοφρυώμεθα, ἐν ᾧ ἐὰν ἔχωμεν δίοπτρα χρωματιστὰ ἀπαλλασσόμεθα τῆς συνοφρυώσεως καὶ τῆς ἐκ ταύτης προερχομένης ἡμικρανίας. Δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσωμεν τὰ μυρία ὑπὸ μυρίων προταθέντα μέσα πρὸς θεραπείαν τῆς ἡμικρανίας. Ἀρκεῖ ἡμῖν νὰ συνοψίσωμεν ἐνταῦθα ὁδηγίας τινὰς πρὸς ἀναχαίτισιν ἢ ἀποτροπὴν αὐτῆς.

Καὶ δὴ πρῶτον μὲν ὀφείλομεν ν' ἀποφεύγωμεν πᾶσαν συνολκὴν τῶν μυῶν τοῦ μετώπου, τοῦ τραχήλου, τῶν κροτάφων, τοῦ αὐχένος.

Κατακεκλιμένοι ὄντες εἴτε ἐπὶ κλίνης εἴτε ἐπὶ καθέδρας, δὲν πρέπει νὰ στηρίζωμεν τὸ βάρος ὅλου τοῦ σώματος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Πρὸς τοῦτο δὲ πληροῦμεν τὸ κοῖλον τοῦ αὐχένος διὰ μανδηλίου συνεστραμμένου. Ἐν παρόδῳ δὲ λέγομεν ὅτι προσκεφάλαιον τιθέμενον κάτω τῆς ῥάχεως προλαμβάνει τοὺς πόνους τῶν νεφρῶν, ὑφ' ὧν κατατρύχονται πλεῖσται γυναῖκες κλινήρεις οὖσαι. Διότι ἡ ἐν τῇ κλίνῃ ἀνάπαυσις εἶνε τελεία μόνον ἐὰν τὸ βάρος τοῦ σώματος διανέμεται ἰσάκις ἐφ' ἁπάντων τῶν μερῶν τῶν ἐπὶ τῆς κλίνης στηριζομένων.

Ἐργαζόμενοι ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν τὴν κεφαλὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀρθίαν, ἅμα δὲ τῇ ἐμφανίσει τῆς ἡμικρανίας ἀνορθοῦμεν παρευθὺς καὶ ὅλον τὸ σῶμα.

Συνιστῶντες τέλος τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις τὴν χρῆσιν τῶν χρωματιστῶν διόπτρων ἑσάκις ἐξέρχονται ζωηροῦ ὄντος τοῦ ἡλίου, καταπαύομεν ἐνταῦθα τὸν περὶ ἡμικρανίας λόγον, ἧς τὰς πρὸς ἀποτροπὴν ὁδηγίας συντομώτατα ἀνεγράψαμεν. **

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς ταχεῖαν ἐπίσχεσιν τῆς αἱμορραγίας τῆς ῥινὸς ἀμερικανική τις ἐφημερὶς ἐδημοσίευσε τὴν ἑπομένην ὁδηγίαν ἰατροῦ τινος (τοῦ δόκτορος Gleason):

«Ἅμα ἐπελθούσης τῆς αἱμορραγίας ἀνοίγομεν καὶ κλείομεν ἐπανειλημμένως τὸ στόμα ὡς ὅταν μασῶμεν, ἢ μᾶλλον μασῶμεν βῶλον ἀπορροφητικοῦ χάρτου (στουποχάρτου) μετὰ δυνάμεως πιέζοντες τοὺς ὀδόντας καὶ ἡ αἱμορραγία θὰ παύσῃ.»

Ἴσως γελάσῃ τις ἀναγινώσκων τὸ ἁπλούστατον τοῦτο φάρμακον, ἀλλ' ἀφ' οὗ τὸ δοκιμάσῃ θὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀρετῆς του καὶ θὰ θαυμάσῃ.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἄγνωστος καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ ἀπορροφητικοῦ χάρτου ἡ τοιαύτη ἀρετή. Δι' ὃ καὶ τὸν μεταχειρίζονται πολλοὶ πρὸς ἐπίσχεσιν τοῦ αἵματος οὐχὶ μασῶντες, ἀλλ' ἁπλῶς καλύπτοντες ὅλην τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν τῆς γλώσσης διὰ τοιούτου χάρτου καὶ κλείοντες ἔπειτα τὸ στόμα, καὶ οὕτω πως *τὸ αἷμα στέκεται*, κατὰ τὴν ἐν χρήσει κοινὴν φράσιν.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

Ἀριθ. 169 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 25 Μαρτίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΣΙΚΥΩΝΟΣ

ἐν ἔτει 1821.

Ἡ Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα, ἧς μετάφρασιν, ὀφειλομένην εἰς τὸν γλαφυρὸν κάλαμον τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ἄρχεται σήμερον δημοσιεύουσα ἡ Ἑστία, εἶνε ἓν τῶν ἀξιολογωτάτων ἔργων τοῦ διασήμου Ἰουλίου Βέρν. Ὁ διακεκριμένος οὗτος γάλλος σοφός, οὗτινος τὰς Παραδόξους Περιηγήσεις ἐβράβευσεν αὐτὴ ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία, ἐπελάβετο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη νὰ καταστήσῃ διὰ σειρᾶς ὅλης ἐπαγωγῶν καὶ μυθιστορικῶν ἀφηγήσεων δημώδη καὶ προσιτὰ εἰς τοὺς πολλοὺς τὰ εἰς τοὺς εἰδικοὺς μόνον ἐπισήμονας ἀναπεπταμένα τέως μυστήρια τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν· δύναται δὲ δικαίως σήμερον νὰ καυχηθῇ, ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καὶ κάλλιστος εἰσηγητὴς τοῦ παραδόξου ἴσως ἀλλὰ καὶ τερπνοτάτου ἐκείνου εἴδους τῆς μυθιστορικῆς φιλολογίας, καθ' ὅ, ἀντὶ ἀπιθάνου καὶ ἀσκόπου πολλάκις φαντασμηγορίας, προσάγονται εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀπαραμείωτοι καὶ ἀπέριττοι αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀλήθειαι, εὐκατάποτοι ὅμως εἰς τοὺς πολλούς, εὐάρεστοι καὶ τερπναὶ εἰς τὸν ἀναγνώστην, διδάσκουσαι αὐτὸν συνάμα καὶ θέλγουσαι, μιγνύουσαι δ' ἀληθῶς, πρῶτον νῦν οὕτως ἐν τῇ νεωτέρᾳ εὐρωπαϊκῇ φιλολογίᾳ, τὸ utile dulci, τὸ τερπνὸν τῷ ὠφελίμῳ. Ἡ παγωμένη ἔρημος, Αἱ εἴκοσι χιλιάδες λευγῶν ὑπὸ τὰς θαλάσσας, Ἡ εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς ὁδοιπορία, Ἡ μυστηριώδης νῆσος, Ἡ κυμαινομένη πόλις, Αἱ πέντε ἑβδομάδες ἐν ἀεροστάτῳ, Ἡ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὴν σελήνην ἐκδρομή, ἰδίως δὲ καὶ πρὸ πάντων τὸ τερπνότατον διήγημα, ὅπερ προσφέρομεν ἀπὸ τῆς σήμερον εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, εἰσὶν ἔργα, ἅτινα κατέστησαν τὸν συγγραφέα αὐτῶν ὀνομαστὸν πρόσωπον ἐν τῇ συγχρόνῳ οὐ μόνον γαλλικῇ ἀλλ' εὐρωπαϊκῇ ἐν γένει φιλολογίᾳ. Ἀνὰ μυριάδας ἀντιτύπων ἐκδοθέντα, μετεφράσθησαν ταχέως ἅπαντα εἰς τὰς πλείστας τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ἐδραματοποιήθησαν πολλά, ἐν οἷς καὶ τὸ προκείμενον, καὶ κατέθελξαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς χιλιάδας θεατῶν, ἀπεδείχθησαν δ' ἐν βραχεῖ διαστήματι χρόνου τὸ ἐπαγωγότατον ἀνάγνωσμα παντὸς εὖ ἠγμένου ἀνθρώπου.

Προσφέρουσα αὐτὸ σήμερον ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει εἰς τοὺς ἀναγνώστας της, ἐλπίζει ἡ διεύθυνσις τῆς Ἑστίας ὅτι παρέχει εὐάρεστον εἰς τῆς σχολῆς των τὰς ὥρας διατριβήν, καὶ ἀποδίδει αὐτοῖς ὀλίγην μὲν ἀλλὰ φίλην τὴν χάριτα ἀντὶ τῆς ὁσημέραι αὐξούσης εὐνοίας των πρὸς αὐτήν. Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ Πονηρίδης ἀποκτῶσιν ὁ μὲν ὑπηρέτην, ὁ δὲ αὐθέντην.

Κατὰ τὸ ἔτος 1872 ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 7 οἰκία τῆς Σέβιλ-Ῥόου ἐν Λονδίνῳ—οἰκία ἐν ᾗ ἀπέθανεν ὁ Σέριδαν κατὰ τὰ 1814—κατῳκεῖτο ὑπὸ τοῦ ἐντίμου κυρίου Φιλέα Φόγ, ἑνὸς τῶν παραδοξοτάτων καὶ μᾶλλον ἀξιοπαρατηρήτων μελῶν τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου τοῦ Λονδίνου, καίτοι ὁ ἔντιμος οὗτος κύριος οὐδὲν ἐφαίνετο ἐπιτηδεύων τὸ δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχήν.

Οὕτω δὲ διάδοχος ἑνὸς τῶν διασημοτέρων τῆς Ἀγγλίας ῥητόρων ἦτο ὁ Φιλέας οὗτος, πρόσωπον αἰνιγματῶδες, περὶ οὗ οὐδὲν τις ἐγίνωσκεν ἄλλο, ἢ ὅτι ἦτο εὐγενέστατος ἄνθρωπος καὶ εἷς τῶν ὡραιοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἀνωτάτης ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας.

Ἐλέγετο ὅτι ὡμοίαζε πρὸς τὸν Βύρωνα—κατὰ τὴν κεφαλὴν μόνον, διότι οἱ πόδες του ἦσαν ἄψογοι· ἀλλ' ὁ νέος οὗτος Βύρων εἶχε μύστακα καὶ παραγναθίδας, ἦτο ἀπαθέστατος, καὶ ἠδύνατο νὰ ζήσῃ χίλια ἔτη χωρὶς νὰ γηράσῃ.

Ἄγγλος βεβαίως ἦτο, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἴσως ἀστὸς τοῦ Λονδίνου ὁ Φιλέας Φόγ.

Οὐδέποτε τὸν εἶχον ἴδει εἰς τὸ χρηματιστήριον, οὔτε εἰς τὴν τράπεζαν, οὔτε εἰς χρηματιστικόν τι του Ἄστεος κατάστημα. Οὐδεμία δεξαμενὴ οὐδὲ ἀποβάθρα τοῦ Λονδίνου εἶχον ὑποδεχθῆ ποτε πλοῖον, ἔχον φορτωτὴν τὸν Φιλέαν Φόγ. Ὁ κύριος οὗτος οὐδεμιᾶς διαχειριστικῆς ἐπιτροπῆς κατελέγετο μέλος· τὸ ὄνομά του οὐδέποτε εἶχεν ἀντηχήσει ἐν οἱῳδήποτε δικηγορικῷ συλλόγῳ, καὶ ἀγόρευσίς του οὐδέποτε εἶχεν ἀκουσθῆ ἐν οἱῳδήποτε τῶν πολυειδῶν δικαστηρίων τοῦ Λονδίνου. Οὔτε τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρίας τῆς Μεγάλης Βρετανίας μετεῖχεν, οὔτε τῆς Φιλολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Δύσεως, οὔτε

Digitized by Google

τῆς τοῦ Δικαίου, οὔτε τῆς τῶν Ἐπιστημῶν καὶ Τεχνῶν, τῆς διατελούσης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Αὐτῆς Γαληνοτάτης Μεγαλειότητος. Εἰς οὐδὲν τέλος ἀνῆκε τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἀγγλίας πολυπληθῶν σωματείων, οὔτε εἰς τὸ Ἁρμονικόν, οὔτε εἰς τὸ Ἐντομολογικόν, οὗτινος κυρία ἀποστολὴ εἶνε ἡ καταστροφὴ τῶν βλαβερῶν ἐντόμων.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἦτο ἁπλῶς καὶ μόνον μέλος τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου.

Πρὸς τὸν ἀπορήσοντα δέ, ὅτι πρόσωπον τοσοῦτον μυστηριῶδες κατελέγετο μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ ἀξιοτίμου ἐκείνου σώματος, ἀπαντῶμεν ἁπλῶς ὅτι ἐγένετο δεκτὸς ἐπὶ τῇ συστάσει τῶν κ.κ. Ἀδελφῶν Βάριγγ, τραπεζιτῶν παρ' οἷς εἶχε διαθέσιμον πίστωσιν. Ἀπήλαυε δ' ὡς ἐκ τούτου ἐξωτερικῆς τινος ὑπολήψεως, ἧς κύριος λόγος ἦτο, ὅτι αἱ ἐπιταγαὶ αὐτοῦ ἐπληρώνοντο τακτικῶς ἐν ὄψει ὑπὸ τῆς χρεώσεως τοῦ ἀνοικτοῦ του λογαριασμοῦ, ὅστις ἐν τούτοις ἔμενε πάντοτε πιστωτής.

Ἦτο λοιπὸν πλούσιος ὁ Φιλέας Φόγ; Ἀναντιρρήτως. Πῶς ὅμως εἶχε πλουτίσει, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, καὶ ἔσχατος πάντων ἔπρεπε νὰ ἐρωτηθῇ περὶ τούτου αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ὁπωσδήποτε ἄσωτος δὲν ἦτο, ἀλλ' οὐδὲ καὶ φιλάργυρος· καθότι πανταχοῦ ὅπου ἔλειπε συμβολή τις πρὸς ἐπιτέλεσιν ἔργου ὠφελίμου ἢ γενναίου, προσέφερεν αὐτὴν ἐκεῖνος σιωπηλῶς καὶ ἀνωνύμως μάλιστα.

Ἐν ὀλίγοις, ὁ κύριος οὗτος πᾶν ἄλλο ἦτο ἢ ὁμιλητικός. Ἐλάλει ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον, καὶ ὅσῳ σιωπηλότερος ἦτο τοσούτῳ μυστηριωδέστερος ἐφαίνετο. Ὁ βίος του ἐν τούτοις ἦτο ἀναπεπταμένος· ἀλλ' ὅ,τι ἔπραττεν ἦτο τόσῳ πάντοτε μαθηματικῶς τὸ αὐτὸ καὶ ὅμοιον, ὥστε ἡ φαντασία, μὴ ἀρκουμένη εἰς τὰ φαινόμενα, ἐζήτει περαιτέρω.

Εἶχε περιηγηθῆ; Πιθανόν· διότι οὐδεὶς αὐτοῦ κάλλιον ἐγνώριζε τὸν γεωγραφικὸν χάρτην τῆς οἰκουμένης. Καὶ αὐτῆς τῆς ἀποκεντροτάτης γωνίας εἶχεν εἰδικὴν καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν, πολλάκις δέ, δι' ὀλίγων ὅμως πάντοτε καὶ βραχέων, ἐπηνώρθου τὰ ποικίλως ἐν τῷ συλλόγῳ λεγόμενα περὶ ὁδοιπόρων ἀπολεσθέντων ἢ ἀποπλανηθέντων. Κατεδείκνυε συντόμως τὰς ἀκριβεῖς πιθανότητας, καὶ οἱ λόγοι του ἀπεδείκνυντο πάντοτε ἀληθῆ μαντεύματα, κυρούμενα κατόπιν ὑπὸ τῶν πραγμάτων. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶχε βεβαίως ὁδοιπορήσει πανταχοῦ,—πνευματικῶς τοὐλάχιστον.

Βέβαιον ὅπως δήποτε ἦτο, ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ὁ Φιλέας δὲν εἶχε μακρυνθῆ τοῦ Λονδίνου. Οἱ κάλλιον τῶν ἄλλων γνωρίζοντες αὐτόν, ἐμαρτύρουν, ὅτι, πλὴν τῆς ἀπὸ τοῦ οἴκου του εἰς τὸν σύλλογον ἀγούσης ὁδοῦ, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τὸν εἶδεν ἀλλαχοῦ. Ἡ μόνη του διασκέδασις ἦτο ν' ἀναγινώσκῃ ἐφημερίδας καὶ νὰ παίζῃ οὐίστ. Εἰς τὸ σιωπηρὸν δ' αὐτὸ παιγνίδιον, τὸ τοσοῦτον εἰς τὴν φύσιν αὐτοῦ ἁρμόζον, συχνάκις ἐκέρδαινε· τὰ κέρδη του ὅμως δὲν εἰσήρχοντο εἰς τὸ θυλάκιόν του, ἀλλ' ἀπετέλουν σπουδαιότατον μέρος τοῦ ἐλεητικοῦ του προϋπολογισμοῦ. Ἄλλως δὲ σημειωτέον, ὅτι ὁ κ. Φὸγ ἔπαιζε μόνον ἵνα παίζῃ, οὐχὶ δὲ ἵνα κερδαίνῃ· τὸ παιγνίδιον ἦτο δι' αὐτὸν μάχη, ἀγὼν πρὸς ἐναντιότητα, καὶ ἀγὼν μάλιστα οὐδεμίαν ἀπαιτῶν κίνησιν, κόπον ἢ μετατόπισιν, καὶ πρόσφορος ἑπομένως εἰς τὸν χαρακτῆρά του.

Οὐδεὶς ἐγνώριζε σύζυγον ἢ τέκνα τοῦ Φιλέα Φόγ—πρᾶγμα δυνατὸν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐντιμοτάτους ἀνθρώπους—οὐδὲ συγγενεῖς ἢ φίλους, ὅπερ εἶνε ἔτι σπανιώτερον. Ὁ Φιλέας ἔζη μόνος του ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ κατὰ τὴν Σέβιλ-Ῥόου, ὅπου οὐδεὶς ποτὲ κατώρθου νὰ εἰσχωρήσῃ. Περὶ τῶν οἰκιακῶν του οὐδεὶς ποτὲ λόγος ἐγίνετο, εἷς δὲ καὶ μόνος ὑπηρέτης ἐπήρκει εἰς θεραπείαν του. Προγευματίζων καὶ γευματίζων ἐν τῷ συλλόγῳ καθ' ὥρας χρονομετρικῶς ὡρισμένας, ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ πάντοτε καὶ παρὰ τὴν αὐτὴν τράπεζαν, οὐδένα τῶν συνεταίρων του φιλεύων, καὶ οὐδένα ξένον προσκαλῶν, ἐπέστρεφεν οἴκαδε ὅπως κατακλιθῇ, ἀκριβῶς τὸ μεσονύκτιον, χωρὶς ποτὲ νὰ χρησιμοποιήσῃ πρὸς τοῦτο τὰ εἰς διάθεσιν τῶν Ἑταίρων ἀναπαυτικώτατα δώματα τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου. Ἐκ τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν τοῦ μεσονυκτίου δέκα διέτριβεν οἴκοι, κοιμώμενος ἢ εὐτρεπιζόμενος. Ὁσάκις ἐπεριπάτει, ἐπεριπάτει πάντοτε καὶ ἀμεταβλήτως ἐπὶ τοῦ μωσαϊκοῦ δαπέδου τοῦ προδόμου τοῦ Συλλόγου ἢ ἐπὶ τῆς κυκλοτεροῦς αὐτοῦ στοᾶς, ἣν ἔστεγε θολωτὸν κυανοῦν ὑέλωμα, στηριζόμενον ἐπὶ εἴκοσιν ἰονικῶν ἐκ πορφυρίτου κιόνων. Κατὰ τὸ πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμά του τὴν τράπεζαν αὐτοῦ ἐπρομήθευον διὰ τῶν εὐχύμων των ταμιευμάτων τὰ μαγειρεῖα, αἱ ἀποθῆκαι, τὰ ὀψοφυλάκια καὶ ἰχθυοτροφεῖα τοῦ συλλόγου· οἱ ὑπηρέται τοῦ συλλόγου, σοβαροὶ καὶ μελανείμονες, ὑποδεδημένοι ἀθόρυβα νακτοσάνδαλα, ὑπηρέτουν αὐτὸν ἐντὸς ἰδίων πινακίων καὶ ἐπὶ θαυμασίας λινῆς σαξωνικῆς ὀθώνης· αἱ μοναδικαὶ κρυστάλλινοι φιάλαι τοῦ συλλόγου περιεῖχον τὸ *σέρρυ*, τὸ *πόρτο* καὶ τὸ *κλάρετ* αὐτοῦ, ὅπερ ἀπέπνεεν εὐωδίαν καλλιφύλλου καὶ κιναμώμου· ὁ πάγος δὲ τέλος τοῦ συλλόγου, ὁ δι' ἁδρᾶς δαπάνης ἀπὸ τῶν λιμνῶν τῆς Ἀμερικῆς μετακομιζόμενος, διετήρει εὐάρεστον ψῦχος περὶ τὰ ποτά του.

Ἂν βίος τοιοῦτος εἶνε ἰδιοτρόπου βίος, πρέπει τις νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ ἰδιοτροπία δὲν εἶνε ἄσχημον πρᾶγμα.

Ὁ οἶκος τῆς Σέβιλ-Ῥόου δὲν ἦτο μὲν πολυτελής, ἀλλὰ περιεῖχε πᾶσαν ὑλικὴν εὐμάρειαν. Ἄλλως δὲ ἡ ἐν αὐτῷ ὑπηρεσία ἦτο λίαν πε-

Digitized by Google

ριωρισμένη, χάρις εἰς τὰς ἀναλλοιώτους τοῦ ἐνοικοῦντος ἕξεις. Οὐχ ἧττον ὁ Φιλέας Φὸγ ἀπῄτει παρὰ τοῦ ὑπηρέτου του ἀκρίβειαν καὶ τάξιν ἔκτακτον. Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν, δευτέραν ὀκτωβρίου, εἶχεν ἀποβάλει τὸν Ἰάκωβον Φόρστερ—διότι ὁ ταλαίπωρος οὗτος εἶχε προσφέρει αὐτῷ ὕδωρ πρὸς ξυράφισμα ὀγδοήκοντα τεσσάρων μόνον βαθμῶν Φαρεγχάϊτ ἀντὶ ὀγδοήκοντα ἕξ, καὶ ἀνέμενε τὸν διάδοχόν του, ὅστις ἔμελλε νὰ προσέλθῃ μεταξὺ τῆς ἑνδεκάτης καὶ τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας ὥρας.

Ὁ Φιλέας Φόγ, στρογγυλοκαθισμένος εἰς τὸ θρονίον του, συναφεῖς κρατῶν τοὺς πόδας ὡς ὁ ἐν παρατάξει στρατιώτης, καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων στηρίζων, εὐθὺ ἔχων τὸ σῶμα καὶ ὑψιτενῆ τὴν κεφαλήν, ἐθεώρει χωροῦντα τὸν λεπτοδείκτην τοῦ ὡρολογίου, μηχανῆς πολυπλόκου, ἐμφαινούσης τὰς ὥρας, τὰ λεπτά, τὰ δευτερόλεπτα, τὰς ἡμέρας, τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὸ ἔτος. Ἅμα ἠχούσης τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας, ὁ κ. Φὸγ ἔμελλε, κατὰ τὴν ἡμερησίαν αὐτοῦ συνήθειαν, νὰ καταλίπῃ τὸν οἶκόν του καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθη κτύπος ἐπὶ τῆς θύρας τῆς μικρᾶς αἰθούσης, ἐν ᾗ ἔμενεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Ὁ ἀπολυθεὶς Ἰάκωβος Φόρστερ ἐπιφανεὶς εἶπεν:

— Ὁ νέος ὑπηρέτης!

Νέος δέ τις, τριακοντούτης περίπου, προσελθὼν ἐχαιρέτισε.

— Εἶσαι γάλλος καὶ ὀνομάζεσαι John; ἠρώτησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Δηλαδή. . . . μὲ συγχωρεῖτε, Jean, ὑπέλαβεν ὁ νέηλυς· Ἰωάννης Πονηρίδης. Τὸ ἐπώνυμον αὐτὸ τὸ χρεωστῶ εἰς μίαν κάποιαν ἐπιδεξιότητα, τὴν ὁποίαν ἔχω, νὰ οἰκονομῶ ἐνίοτε τὰς περιστάσεις. Νομίζω ὅτι εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος, καί, διὰ νὰ σᾶς ἐξομολογηθῶ μὲ εἰλικρίνειαν, ἔκαμα πολλῶν εἰδῶν τέχνας. Ἤμουν τραγουδιστὴς εἰς μίαν ἑταιρίαν ἡ ὁποία ἐγύριζεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ· ἐχρημάτισα ἀκροβάτης εἰς ἓν ἱπποδρόμιον, ἄλλοτε χορεύων εἰς τὸ σχοινίον, καὶ ἄλλοτε πηδῶν εἰς τὸν ἀέρα. Ἔπειτα, διὰ νὰ χρησιμοποιήσω τὰ προτερήματά μου, ἔγεινα καθηγητὴς τῆς γυμναστικῆς, καὶ ἐπὶ τέλους ἤμην λοχίας τῶν πυροσβεστῶν εἰς Παρισίους. Παρευρέθην μάλιστα εἰς διαφόρους πυρκαϊάς. Ἀλλὰ πρὸ πέντε ἐτῶν ἀφῆκα τὴν Γαλλίαν, καὶ ἦλθα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, διὰ νὰ ἀπολαύσω τὰ ἀγαθὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, καὶ ἔγεινα θαλαμηπόλος. Ἐπειδὴ δὲ εὑρισκόμην χωρὶς θέσιν, καὶ ἔμαθα ὅτι ὁ κύριος Φιλέας Φὸγ εἶνε ὁ ἀκριβέστερος καὶ ἡσυχώτερος ἄνθρωπος τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου, ἦλθα εἰς τὸν κύριον μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ζήσω ἥσυχος, καὶ νὰ λησμονήσω καὶ αὐτὸ τὸ ἐπώνυμόν μου.

— Τὸ ἐπώνυμόν σου μ' ἀρέσκει, ἀπήντησεν ὁ εὐπατρίδης. Ἔχω καλὰς πληροφορίας καὶ συστάσεις περὶ σοῦ. Γνωρίζεις τί ἀπαιτῶ καὶ τί δίδω;

— Μάλιστα, κύριε.

— Πολὺ καλά. Τί ὥραν ἔχεις;

— Ἕνδεκα καὶ εἰκοσιδύο, ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, ἀνασύρων ἐκ τῶν μυχῶν τοῦ θυλακίου του ὑπερμέγεθες ἀργυροῦν ὡρολόγιον.

— Πηγαίνεις ὀπίσω.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον.

— Πηγαίνεις ὀπίσω τέσσαρα λεπτά, ἀλλ' ἀδιάφορον. Ἀρκεῖ ὅτι παρετηρήθη ἡ διαφορά. Λοιπόν, ἀπὸ τὴν ὥραν αὐτήν, ἕνδεκα καὶ εἰκοσιεννέα λεπτὰ πρὸ μεσημβρίας, ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος τετάρτην, δευτέραν ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους **1872**, εἶσαι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Φιλέας Φὸγ ἠγέρθη, ἔλαβε τὸν πῖλόν του διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ἔθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του διὰ μηχανικῆς τινος καὶ οἱονεὶ αὐτομάτου κινήσεως, καὶ ἀνεχώρησε χωρὶς τινα λέξιν ἄλλην.

Ὁ Πονηρίδης ἤκουσεν ἀνοιγομένην κατὰ πρῶτον τὴν αὔλειον θύραν, ἐξερχομένου τοῦ κυρίου του· ἤκουσε δὲ μετ' ὀλίγον αὐτὴν ἀνοιγομένην καὶ πάλιν, ἀπερχομένου τοῦ προκατόχου του Ἰακώβου Φόρστερ.

Ὁ Πονηρίδης ἔμεινε μόνος ἐν τῷ οἴκῳ τῆς Σέβιλ-Ῥόου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἐν ᾧ ὁ Πονηρίδης πείθεται, ὅτι εὗρε τέλος τὸ ἰδεῶδές του.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πονηρίδης, ἐκπεπληγμένος ὀλίγον τὸ κατ' ἀρχάς, ἐγνώρισα εἰς τῆς κυρίας Τυσσὼ κοῦκλας, αἱ ὁποῖαι εἶχαν ὅσην ζωὴν ἔχει καὶ ὁ αὐθέντης μου.

Σημειωτέον ὅτι αἱ *κοῦκλαι* τῆς κυρίας Τυσσὼ εἶνε ἀνδρείκελα ἐκ κηροῦ, μόνον φωνῆς ἀληθῶς στερούμεναι, καὶ πολυαρίθμους ἑλκύουσαι θεατάς.

Κατὰ τὰς ὀλίγας στιγμὰς τῆς μετὰ τοῦ Φιλέα Φὸγ συνεντεύξεώς του, ὁ Πονηρίδης ἐξήτασε ταχέως ἀλλ' ἐπιμελῶς τὸν μέλλοντα κύριόν του. Ἦτο ἀνὴρ τεσσαρακοντούτης περίπου, εὐγενῆ ἔχων καὶ ὡραίαν τὴν μορφήν, ὑψηλὸν τὸ ἀνάστημα καὶ μὴ ἀσχημιζόμενον ὑπ' ἐλαφρᾶς τινος εὐσαρκίας, ξανθὴν τὴν κόμην καὶ τὰς παραγναθίδας, λεῖον τὸ μέτωπον καὶ μήπω ἐρρυτιδωμένον κατὰ τοὺς κροτάφους, πρόσωπον ὠχρὸν μᾶλλον ἢ εὔχρουν καὶ θαυμασίους ὀδόντας. Τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ κατήλεγχεν εἰς μέγιστον βαθμὸν ὅ,τι οἱ φυσιογνώμονες ἀποκαλοῦσιν «ἐνεργὸν ἠρεμίαν,» ἰδιότητα πάντων τῶν ἐργαζομένων μᾶλλον ἢ τυρβαζόντων. Ἤρεμος, φλεγματικός, διαυγὲς ἔχων τὸ ὄμμα καὶ ἀκίνητον τὸ βλέφαρον, ἦν ἐντελέστατος τύπος τῶν ἀπαθῶν ἐκεί-

Digitized by Google

νων ἄγγλων, οἵτινες συχνότατα ἀπαντῶνται ἐν τῷ Ἡνωμένῳ βασιλείῳ, καὶ ὧν τὸ ἀκαδημαϊκὸν πως ἦθος τοσούτῳ θαυμασίως ἀπέδωκεν ἡ γραφὶς τῆς Ἀγγελικῆς Κάουφμαννν. Ἐξεταζόμενος κατὰ τὰς διαφόρους τῆς ζωῆς αὐτοῦ πράξεις, ὁ εὐπατρίδης οὗτος παρίστα ὕπαρξιν ἰσοσταθμῆ καθ' ὅλα της τὰ μέρη καὶ ἀκριβῶς ἰσοῤῥοποῦσαν, ἐντελεστάτην δὲ καὶ ἀσφαλῆ ὡς χρονόμετρον τοῦ Λεροὰ ἢ τοῦ Ἐρνσάου. Ἀληθῶς δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ ἦτο ἡ προσωποποίησις τῆς ἀκριβείας, κατεφαίνετο δὲ τοῦτο προδήλως «ἐκ τῆς ἐκφράσεως τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ τῶν χειρῶν», διότι καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ὡς καὶ παρὰ τοῖς ζώοις τὰ μέλη αὐτὰ εἰσὶν ἐκφραστικὰ τῶν παθῶν.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἦτο ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν μαθηματικῶς ἀκριβῶν, οἵτινες, οὐδέποτε σπεύδοντες καὶ πάντοτε ἕτοιμοι,οἰκονομοῦσι τά τε βήματα καὶ τὰς κινήσεις των. Ἀπέφευγεν ἀνωφελὲς βῆμα, καὶ ἓν μόνον ἂν ἦτο, ἐκλέγων πάντοτε τὴν βραχυτέραν ὁδόν. Οὐδέποτε ἠτένιζεν ἄσκοπον βλέμμα πρὸς τὴν ὀροφήν. Οὐδέποτε τὸν διέφευγε περιττὴ χειρονομία. Οὐδέποτε τὸν εἶχον ἰδεῖ τεταραγμένον ἢ συγκεκινημένον. Οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωπος ὀλιγώτερον αὐτοῦ σπεύδων, καὶ ὅμως ἔφθανε πάντοτε ἐν καιρῷ. Ἐξηγεῖται δ' εὐκόλως ὅτι ἔζη μόνος καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐκτὸς πάσης κοινωνικῆς σχέσεως. Ἐγνώριζεν ὅτι ἐν τῷ βίῳ ἐπιβάλλονται συγχρωτισμοί, καὶ ὅτι οἱ συγχρωτισμοὶ ἀπασχολοῦσι καὶ ἀνακόπτουσι τὸ βῆμα· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἀπέφευγε.

Ὁ δὲ Ἰωάννης, ὁ Πονηρίδης ἐπικαλούμενος, ἀληθὴς Παρισινὸς ἐκ Παρισίων, καὶ ἀπὸ πέντε ἤδη ἐτῶν κατοικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ,ὅπου ἤσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ θαλαμηπόλου, μάτην ἐπὶ μακρὸν εἶχε ζητήσει κύριον εἰς ὃν νὰ προσκολληθῇ.

Ὁ Πονηρίδης δὲν ἦτο ἐκ τῶν Φροντίνων ἢ Μασκαρίλλων τῆς κωμῳδίας, οἵτινες σοβοῦσιν αὐθάδεις, ὑψοῦντες τοὺς ὤμους καὶ εἰς τὸ κενὸν βλέποντες, θρασὺ ἔχοντες τὸ βλέμμα καὶ ἀπαθῆ τὸν ὀφθαλμόν. Οὐχί. Ὁ Πονηρίδης ἦτο χρηστὸς νέος, εὐάρεστον ἔχων τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὰ χείλη πως προέχοντα, ἕτοιμα δὲ πάντοτε εἰς γεῦσιν ἢ εἰς θωπείαν. Προσηνὴς τὸ ἦθος καὶ ὑπηρετικός, ἀγαθὴν δὲ καὶ στρογγύλην ἔχων τὴν κεφαλήν, ὁποίαν συνήθως ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωσιν οἱ φίλοι μας, εἶχε κυανοῦς τοὺς ὀφθαλμούς, εὔχρουν τὴν ὄψιν, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοσοῦτον εὔσαρκον ὥστε κατώρθου νὰ βλέπῃ μόνος του τὰ μῆλα τῶν παρειῶν του, εὐρὺ τὸ στέρνον, καὶ εὔσωμον τὸ ἀνάστημα. Ἦν δὲ ῥωμαλέος τοὺς μῦς καὶ ἡράκλειος τὴν δύναμιν, ἣν εἶχον θαυμασίως ἀναπτύξει αἱ ἀσκήσεις τῆς νεότητός του. Ἡ φαιά του κόμη ἦτο πως ἀνυπότακτος· ἂν δὲ τῆς ἀρχαιότητος οἱ γλύπται κατώρθουν νὰ διατάττωσι κατὰ δεκαοκτὼ διαφόρους τρόπους τὴν κόμην τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Πονηρίδης καθ' ἕνα καὶ μόνον ἐγνώριζε νὰ εὐτρεπίζῃ τὴν ἰδικήν του. Ἔφερε τρὶς ἐπ' αὐτῆς τὸ κτένιον καὶ ἠρκεῖτο.

Ἡ ἁπλουστάτη φρόνησις ἀπαγορεύει νὰ εἴπωμεν ἐκ προοιμίου, ἂν τοιοῦτος ἀνοικτὸς χαρακτὴρ ἔμελλε νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Φιλέα Φόγ. Θ' ἀπέβαινεν ἆρά γε ὁ Πονηρίδης ὁ ἀδιαπτώτως ἀκριβὴς ἐκεῖνος ὑπηρέτης, ὃν ἐχρειάζετο ὁ κύριός του; Τοῦτο ἡ χρῆσις μόνη ἔμελλε ν' ἀποδείξῃ. Μεθ' ἱκανῶς πλάνητα νεανικὸν βίον, ὁ Πονηρίδης, ὡς γνωστόν, ἐπόθει ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν. Ἀκούσας ἐγκωμιαζόμενον τὸν μεθοδικὸν βίον τῶν Ἄγγλων καὶ τὴν παροιμιακὴν τῶν βρετανῶν εὐπατριδῶν ψυχρότητα, ἦλθε τύχην ζητῶν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἡ τύχη ὅμως δὲν τὸν εἶχε τέως εὐνοήσει, διότι οὐδαμοῦ κατώρθωσε νὰ ῥιζώσῃ, καὶ ἄλλην μετ' ἄλλην δέκα ἤλλαξεν οἰκίας. Πανταχοῦ εὗρε κυρίους ἰδιοτρόπους καὶ ἀνωμάλους, φιλοδρόμους ἢ φιλοθορύβους,—ὅπερ, ἐννοεῖται, δὲν ὠρέγετο πλέον ὁ Πονηρίδης. Ὁ τελευταῖος αὐτοῦ κύριος, ὁ νεαρὸς λόρδος Λόγγσφεῤῥυ, μέλος τοῦ κοινοβουλίου, ἀφοῦ διενυκτέρευεν εἰς τὰ δειπνητήρια τῆς Αἱμάρκετ, ἐπανήρχετο οἴκαδε φερόμενος τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἀστυνομικῶν κλητήρων. Ὁ Πονηρίδης, ἐπιθυμῶν πρὸ παντὸς νὰ σέβηται τὸν κύριόν του, ἐτόλμησεν εὐλαβεῖς τινας παρατηρήσεις, αἵτινες ὅμως κακῶς ἠκούσθησαν, καὶ διὰ τοῦτο διέῤῥηξε τὰς σχέσεις του. Μαθὼν ἐν τῷ μεταξύ, ὅτι ὁ ἔντιμος Κύριος Φιλέας Φὸγ ἐζήτει ὑπηρέτην, ἐπληροφορήθη τὰ κατ' αὐτόν. Ἔκρινε δὲ φυσικῶς, ὅτι ἁρμοδιώτατος δι' αὐτὸν κύριος ἦτο ἄνθρωπος τοσοῦτον τακτικὸν ἔχων τὸν βίον, οὐδέποτε ἀπονυκτερεύων, οὐδέποτε περιηγούμενος, οὐδέποτε, οὐδὲ μίαν ἡμέραν, ἀπών. Προσῆλθε λοιπὸν καὶ ἐγένετο δεκτός, καθ' ἃ γνωρίζομεν.

Οὕτως ὁ Πονηρίδης, ἅμα ὡς ἐσήμανεν ἡ ἑνδεκάτη καὶ ἡμίσεια, εὑρέθη μόνος ἐν τῷ οἴκῳ τῆς Σέβιλ-Ῥόου. Ἤρχισε δ' εὐθὺς τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ διέδραμεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν ὑπογείων μέχρι τοῦ ἀνωγαίου. Ὁ οἶκος ἐκεῖνος, ὁ καθαρός, εὔτακτος, ἀπέριττος καὶ προσφορώτατα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ὠργανισμένος, τοῦ ὑπερήρεσε· τοῦ ἐφάνη ὡς ὡραιότατον κοχλίου ὄστρακον, ὄστρακον ὅμως θερμαινόμενον καὶ φωτιζόμενον δι' ἀερίου, καθότι τὸ ἀνθρακοῦχον ὑδρογόνον ἐπλήρου πάσας τὰς φωτιστικὰς καὶ θερμαντικὰς τῆς οἰκίας ἀνάγκας. Εἰς τὸν δεύτερον ὄροφον εὗρεν ὁ Πονηρίδης εὐκόλως τὸ δι' αὐτὸν ὡρισμένον δωμάτιον, καὶ ηὐχαριστήθη. Σήμαντρα ἠλεκτρικὰ καὶ ἀκουστικοὶ σωλῆνες συνέδεον τὸ δωμάτιον μετὰ τῶν δωμάτων τοῦ μεσορόφου καὶ τοῦ πρώτου πατώματος· ἠλεκτρικὸν δ' ἐκκρεμές, ἐπὶ τῆς ἑστίας τεθειμένον, ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὸ ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ Φιλέα Φὸγ εὑρισκόμενον, κ' ἐσήμαινε συμφώνως πρὸς αὐτὸ τὴν ὥραν, μέχρι δευτερολέπτου.

Digitized by Google

— Μ'ἀρέσει! πολὺ μ'ἀρέσει! εἶπε καθ'ἑαυτὸν ὁ Πονηρίδης.

Παρετήρησε δ' ἐπίσης ἐν τῷ δωματίῳ του σημείωσίν τινα ἐκτεθειμένην ὑπεράνω τοῦ ἐκκρεμοῦς. Ἦτο τὸ πρόγραμμα τῆς καθημερινῆς ὑπηρεσίας, καὶ περιεῖχε καθ' ὥραν ἀναγεγραμμένας—ἀπὸ τῆς ὀγδόης πρωϊνῆς ὥρας, καθ' ἣν ἀπαρεγκλίτως ἠγείρετο ὁ Φιλέας Φόγ, μέχρι τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας, ὅτε ἀπήρχετο εἰς τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον, ἵνα προγευματίσῃ—πάσας τῆς ὑπηρεσίας τὰς λεπτομερείας, τὸ τεῖον καὶ τὰς φρυγανιὰς κατὰ τὴν ὀγδόην καὶ εἰκοσιτρία λεπτά, τὸ ὕδωρ τοῦ ξυρίσματος κατὰ τὴν ἐννάτην καὶ τριάκοντα ἑπτά, τὸ κτένισμα κατὰ τὰς δέκα παρὰ εἴκοσι, κ.τ.λ. Εἶτα δέ, μετὰ τὴν ἑνδεκάτην καὶ ἡμίσειαν πρὸ μεσημβρίας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ὅτε κατεκλίνετο ὁ μεθοδικὸς εὐπατρίδης, πάντα ἦσαν ἐν τάξει καὶ προνοίᾳ ἀναγεγραμμένα. Ὁ Πονηρίδης ἐμελέτησε χαίρων τὸ πρόγραμμα ἐκεῖνο, καὶ ἐχάραξε τὰ διάφορα αὐτοῦ ἄρθρα ἐν τῇ μνήμῃ του.

Ὡς πρὸς τὴν ἱματιοθήκην τοῦ κυρίου του, ἦτο πλουσιωτάτη καὶ θαυμασίως διατεταγμένη. Ἑκάστη ἀναξυρὶς καὶ πᾶν φόρεμα ἢ ἐσωκάρδιον ἔφερον αὔξοντα ἀριθμόν, ἀναγεγραμμένον ἐπίσης εἰς κατάλογον, ὅπου ἐσημειοῦτο ἡ ἔξοδος ἑκάστου ἐνδύματος καὶ ἡ ἐπάνοδος αὐτοῦ εἰς τὴν ἱματιοθήκην, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἡ ἡμερομηνία, καθ' ἥν, ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, ἔμελλεν ἕκαστον νὰ φορεθῇ. Ὅμοιος ἦτο καὶ ὁ τὰ ὑποδήματα διέπων ὀργανισμός.

Ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ τῆς Σέβιλ-Ῥόου, ἥτις θὰ ἦτο βεβαίως τὸ τέμενος τῆς ἀταξίας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἐνδόξου ἀλλὰ παραλύτου Σέριδαν—ἡ σκευὴ πᾶσα ἦτο πλουσία καὶ ἄνετος. Βιβλιοθήκη δὲν ὑπῆρχεν, οὐδὲ βιβλία, ἅτινα ἄλλως θὰ ἦσαν πάντῃ ἀνωφελῆ εἰς τὸν κύριον Φόγ, ἀφοῦ ὁ Σύλλογός του παρεῖχεν εἰς διάθεσιν αὐτοῦ δύο βιβλιοθήκας, μίαν φιλολογικὴν καὶ ἑτέραν τοῦ δικαίου καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν. Ἐν τῷ κοιτῶνι ἀπέκειτο χρηματοκιβώτιον μετρίου μεγέθους, ἀσφαλὲς κατά τε τοῦ πυρὸς καὶ τῆς ῥήξεως. Οὐδαμοῦ τῆς οἰκίας ὑπῆρχον ὅπλα, οὔτε θηρευτικόν τι, οὔτε πολεμικὸν ὄργανον. Πάντα ἐν αὐτῇ κατήλεγχον τὰς εἰρηνικωτάτας τῶν ἕξεων.

Ἐξετάσας ἐν λεπτομερείᾳ τὸν οἶκον αὐτὸν ὁ Πονηρίδης, ἔτριψε τὰς χεῖράς του· ἡ εὐρεῖα μορφή του ἱλαρύνθη, καὶ περιχαρὴς ἐπανέλαβε·

— Μ' ἀρέσει! ηὗρα ὅ,τι θέλω! θὰ συνεννοηθῶμεν θαυμάσια, ὁ κ. Φόγ κ' ἐγώ. Τακτικὸς ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος τοῦ σπιτιοῦ! Μηχανὴ σωστή! Ἐμένα μ' ἀρέσει νὰ ὑπηρετῶ μηχανήν!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἐν ᾧ γίνεται συνομιλία δυναμένη νὰ ζημιώσῃ μεγάλως τὸν Φιλέαν Φόγ.

Καταλιπὼν ὁ Φιλέας Φόγ τὴν οἰκίαν του κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν καὶ ἡμίσειαν, ἔθηκε πεντακοσίας μὲν καὶ ἑβδομηκονταπέντε φορὰς τὸν δεξιόν του πόδα πρὸ τοῦ ἀριστεροῦ, πεντακοσίας δὲ καὶ ἑβδομηκονταὲξ τὸν ἀριστερὸν πρὸ τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον, εὐρὺ ἐπὶ τῆς Πὲλ-Μὲλ οἰκοδόμημα, δι' ὃ ἐδαπανήθησαν τρία ὅλα ἑκατομμύρια.

Ὁ Φιλέας Φόγ μετέβη πάραυτα εἰς τὸ ἑστιατόριον, οὗτινος τὰ ἐννέα παράθυρα ἔβλεπον εἰς ὡραιότατον κῆπον, οὗ τὰ δένδρα ἐχρύσου ἤδη τὸ φθινόπωρον, καὶ ἐκάθισε παρὰ τὴν συνήθη του τράπεζαν, ὅπου ἀνέμενεν ἤδη αὐτὸν τὸ πινάκιόν του. Τὸ πρόγευμά του συνίστατο ἐκ μιᾶς παροψίδος, ἐξ ἰχθύος βραστοῦ συνοδευομένου ὑπ' ἐμβάμματος ἐξαιρέτου ποιότητος, ἐξ ὀπτοῦ βοὸς πορφυροῦ μετ' ἀμανιτῶν, ἐκ γλυκίσματος παραγεμισμένου μὲ ῥῆον καὶ μὲ ἄωρα φραγκοστάφυλλα, ἐκ τεμαχίου τυροῦ *σέστερ*, καὶ ἐκ πολλῶν τέλος κυαθίσκων θαυμασίου τεΐου, ἐξ ἐκείνου ὅπερ προμηθεύονται εἰδικῶς τὰ ταμεῖα τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου.

Τὴν πρώτην ὥραν παρὰ εἰκοσιτρία λεπτὰ ὁ εὐπατρίδης ἡμῶν ἠγέρθη καὶ κατηύθυνε τὸ βῆμα πρὸς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, δῶμα πολυτελέστατον, κοσμούμενον δι' εἰκόνων μὲ πλουσιώτατα πλαίσια. Ἐκεῖ ὑπηρέτης τις τῷ ἐνεχείρισε τὸ φύλλον τῶν *Καιρῶν*, ἄκοπον ἔτι, ὅπερ ἀνέπτυξεν ὁ Φιλέας μετὰ δεξιότητος καὶ ἀσφαλείας ἐμφαινούσης μακρὰν ἕξιν τῆς δυσχεροῦς ταύτης ἐργασίας. Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης ἀπησχόλησε τὸν εὐπατρίδην μέχρι τῶν τριῶν καὶ τεσσαράκοντα πέντε λεπτῶν, ἡ δὲ τῆς *Σημαίας*, ἥτις ἐπηκολούθησε, διήρκεσε μέχρι τοῦ γεύματος, ὅπερ ἐγένετο οἷον καὶ τὸ πρόγευμα, προσθήκῃ μόνον τοῦ *βασιλικοῦ βρεττανικοῦ ἐμβάμματος*.

Κατὰ τὰς ἓξ παρὰ εἴκοσιν ὁ Φιλέας ἀνεφάνη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ καὶ ἐβυθίσθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν *Ἑωθινῶν Χρονικῶν*.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν διάφορα τοῦ Συλλόγου μέλη εἰσήρχοντο εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἐπλησίαζον εἰς τὴν ἑστίαν, ὅπου ἔκαιον λιθάνθρακες. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ συνήθεις τοῦ κ. Φόγ συμπαίκτορες, ἐκμανεῖς παῖκται τοῦ οὐϊστ ὡς ἐκεῖνος· ὁ μηχανικὸς Ἀνδρέας Στιούαρτ, οἱ τραπεζῖται Ἰωάννης Σούλλιβαν καὶ Σαμουὴλ Φώλλεντιν, ὁ ζυθοποιὸς Θωμᾶς Φλάναγαν καὶ ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ, εἷς τῶν διαχειριστῶν τῆς Ἀγγλικῆς Τραπέζης, πάντες πλούσιοι καὶ μεγάλης ὑπολήψεως ἀπολαύοντες ἐν τῷ συλλόγῳ, ὅστις ἠρίθμει ἄλλως μεταξὺ τῶν μελῶν του τοὺς κορυφαίους τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ χρηματιστηρίου.

— Λοιπὸν Ῥάλφ, ἠρώτησεν ὁ Θωμᾶς Φλάναγαν, τί γίνεται ἡ ὑπόθεσις τῆς κλοπῆς;

— Ἡ τράπεζα θὰ χάσῃ ἁπλούστατα τὰ χρήματά της, ἀπήντησεν ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ.

Digitized by Google

— Ἐλπίζω τοὐναντίον, ὑπέλαβεν ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ, ὅτι θὰ συλλάβωμεν τὸν κλέπτην. Ἀστυνομικοὶ ἐπιθεωρηταὶ ἐπιτηδειότατοι ἐστάλησαν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς τοὺς κυριωτέρους λιμένας, ὅπου ἐπιβιβάζονται καὶ ἀποβιβάζονται ὁδοιπόροι, καὶ δύσκολα θὰ διαφύγῃ ὁ φίλος.

— Ὑπάρχει λοιπὸν σημείωσις τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ κλέπτου; ἠρώτησεν ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ.

— Ἐν πρώτοις δὲν εἶνε κλέπτης, ἀπήντησε σοβαρῶς ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ.

— Πῶς; δὲν εἶνε κλέπτης ἄνθρωπος, ὅστις ἀφήρεσεν πεντήκοντα πέντε χιλιάδας λίρας εἰς χαρτονομίσματα;

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ.

— Εἶνε λοιπὸν βιομήχανος; ὑπέλαβεν ὁ Ἰωάννης Σούλλιβαν.

— Τὰ *Ἑωθινὰ Χρονικὰ* βεβαιοῦσιν, ὅτι εἶνε εὐπατρίδης.

Τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ, οὗτινος ἡ κεφαλὴ ὑπερεῖχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τῆς ὑψουμένης περὶ αὐτὸν σωρείας χάρτου. Συνάμα δὲ ὁ Φὸγ ἐχαιρέτισε τοὺς συναδέλφους του, οἵτινες ἀνταπέδωκαν αὐτῷ τὸν χαιρετισμόν.

Τὸ γεγονὸς περὶ οὗ ὁ λόγος, καὶ περὶ οὗ ζωηρὰ ἐγίνετο συζήτησις ἐν τῷ τύπῳ τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου, εἶχε συμβῇ πρὸ τριῶν ἡμερῶν, ἤτοι τὴν 29 Σεπτεμβρίου. Δέσμη χαρτονομισμάτων, ἀποτελούντων τὸ μέγα ποσὸν πεντήκοντα πέντε χιλιάδων λιρῶν, εἶχεν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοῦ ἄβακος αὐτοῦ τοῦ πρώτου ταμίου τῆς Ἀγγλικῆς τραπέζης.

Πρὸς τοὺς ἐκπληττομένους δέ, ὅτι τοσοῦτον εὐκόλως ἐτελέσθη τοιαύτη κλοπή, ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ ἠρκεῖτο ἀπαντῶν, ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκριβῶς ὁ ταμίας ἠσχολεῖτο εἰς ἐγγραφὴν εἰσπράξεως τριῶν σελινίων καὶ ἓξ πεννῶν, καὶ ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ προσέχῃ τις εἰς ὅλα.

Σημειωτέον ὅμως ἐνταῦθα—καὶ τοῦτο καθιστᾷ τὸ πρᾶγμα μᾶλλον εὐεξήγητον—ὅτι τὸ θαυμαστὸν κατάστημα τῆς Ἀγγλικῆς Τραπέζης φαίνεται περὶ πλείστου ὅσον ποιούμενον τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κοινοῦ. Ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος καὶ τὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἐκτεθειμένα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ τυχόντος, διότι οὐδεὶς ὑποπτεύεται τὴν τιμιότητα οἱουδήποτε διαβάτου. Εἷς μάλιστα τῶν καλλίστων παρατηρητῶν τῶν ἀγγλικῶν ἠθῶν διηγεῖται καὶ τοῦτο: Ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν τῆς τραπέζης, ὅπου ἡμέραν τινὰ εὑρίσκετο, ἔσχε τὴν περιέργειαν νὰ παρατηρήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς βῶλόν τινα χρυσοῦ, ἕλκοντα ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ λίτρας, καὶ ἐκτεθειμένον ἐπὶ τοῦ ἄβακος τοῦ ταμίου. Ἔλαβεν ἁπλούστατα τὸν βῶλον, τὸν παρετήρησε, τὸν μετέδωκε δὲ κατόπιν εἰς τὸν γείτονά του καὶ οὗτος εἰς ἄλλον, ὥστε ὁ βῶλος κατήντησεν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα μέχρι τοῦ βάθους σκοτεινοῦ διαδρόμου, καὶ μετὰ ἡμίσειαν μόλις ὥραν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του, χωρὶς ὁ ταμίας νὰ ὑψώσῃ κἂν τὴν κεφαλήν.

Τὴν 29 ὅμως Σεπτεμβρίου τὰ πράγματα συνέβησαν ἄλλως· ἡ δέσμη τῶν χαρτονομισμάτων ἀνεχώρησεν ἀλλὰ δὲν ἐπανῆλθε, καὶ ὅτε τὸ ἄνωθεν τῆς αἰθούσης τῶν συνεντεύξεων τεθειμένον μεγαλοπρεπὲς ὡρολόγιον ἐσήμανε κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν τὸ κλείσιμον τῶν γραφείων, οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας ἢ νὰ ἐγγράψῃ πεντήκοντα πέντε χιλιάδας λιρῶν εἰς τὴν μερίδα τῶν Κερδῶν καὶ Ζημιῶν.

Ὅτε ἀκριβῶς καὶ ἀναμφιβόλως ἐγνώσθη ἡ κλοπή, ἀστυνομικοὶ πράκτορες ἐκ τῶν δεξιωτάτων ἀπεστάλησαν εἰς τοὺς κυριωτέρους λιμένας, εἰς Λίβερπουλ, εἰς Γλάσκοβ, εἰς Ἅβρ, εἰς Σουέζ, εἰς Βρινδήσιον, εἰς Νέαν Ὑόρκην κ.τ.λ. καὶ ὑπόσχεσις ἐδόθη αὐτοῖς, ἐν ἐπιτυχίᾳ, ἀμοιβῆς δύο χιλιάδων λιρῶν καὶ πέντε °[o] ἐπὶ τῆς ἀνευρεθησομένης ποσότητος. Ἀναμένοντες δὲ τὰς πληροφορίας, ὅσας ἔμελλε νὰ παράσχῃ αὐτοῖς ἡ ἀρξαμένη εὐθὺς ἀνάκρισις, οἱ πράκτορες οὗτοι ἐντολὴν εἶχον νὰ παρατηρῶσιν ἐπιμελῶς πάντας τοὺς ἀφικνουμένους ἢ ἀναχωροῦντας ὁδοιπόρους. Ὑπῆρχε δ' ἀφορμὴ ὑποψίας, ὡς ἔλεγον καὶ τὰ *Ἑωθινὰ Χρονικά*, ὅτι ὁ αὐτουργὸς τῆς κλοπῆς εἰς οὐδεμίαν κατελέγετο τῶν κλεπτικῶν συμμοριῶν τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς 29 Σεπτεμβρίου κύριός τις καλῶς ἐνδεδυμένος, διακεκριμένος τὸ ἐξωτερικὸν καὶ εὐσχήμος τοὺς τρόπους, εἶχε παρατηρηθῇ περιπατῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν πληρωμῶν, ὅπου συνέβη ἡ κλοπή. Ἡ ἀνάκρισις κατώρθωσε νὰ ἐξακριβώσῃ καὶ ἀναγράψῃ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κυρίου ἐκείνου, σημειώσεις δ' αὐτῶν διεβιβάσθη παραυτα εἰς πάντας τοὺς ἀστυνομικοὺς πράκτορας τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου. Οὕτω δὲ οἱ αἰσιόδοξοι, καὶ μεταξὺ αὐτῶν κατελέγετο ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ, ἐπίστευον, ὅτι λόγους εἶχον νὰ ἐλπίζωσι τὴν σύλληψιν τοῦ κλέπτου.

Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀπετέλει τὴν ὁμιλίαν τῆς ἡμέρας ἐν Λονδίνῳ καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀγγλίαν. Συζητήσεις ἐγίνοντο πολλαί, καὶ μετ' ἐμπαθείας ὑπελογίζοντο αἱ πιθανότητες τῆς ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας τῆς Ἀστυνομίας τῆς μητροπόλεως. Οὐδὲν λοιπὸν ἄπορον, ὅτι καὶ τὰ μέλη τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου ἐλάλουν περὶ αὐτοῦ, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ μεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκετο καὶ εἷς τῶν ὑποδιοικητῶν τῆς Τραπέζης.

Ὁ ἔντιμος Γωτιέρος Ῥάλφ δὲν ἀμφέβαλλε περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐρευνῶν, σκεπτόμενος ὅτι ἡ ἐπαγγελθεῖσα ἀμοιβὴ ἤθελεν ἐκτάκτως κεντήσει τὴν νοημοσύνην καὶ τὸν ζῆλον τῶν πρακτόρων. Ἀλλ' ὁ συνάδελφός του Ἀνδρέας

Digitized by Google

Στιούαρτ οὐδόλως συνεμερίζετο τὴν πεποίθησίν του. Ἐξηκολούθησε λοιπὸν ἡ συζήτησις μεταξὺ τῶν κυρίων, οἵτινες καθίσαντες ἔπαιζον οὐίστ, ὁ μὲν Στιούαρτ ἔχων ἀντιμέτωπον τὸν Φλάναγαν, ὁ δὲ Φώλλεντιν τὸν Φιλέαν Φόγ. Διαρκοῦντος τοῦ παιγνιδίου οἱ παίκτορες δὲν ὡμίλουν, ἀλλὰ κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν σειρῶν (robbre) ἐπανελαμβάνετο ζωηροτέρα ἡ διακοπεῖσα συνομιλία.

— Ὑποστηρίζω, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ, ὅτι αἱ πιθανότητες εἶνε ὑπὲρ τοῦ κλέπτου, ὅστις βεβαίως εἶνε ἐπιτήδειος ἄνθρωπος.

— Καλὲ δὲν βαρύνεσαι! ἀπήντησεν ὁ Ῥάλφ· δὲν ὑπάρχει πλέον χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ καταφύγῃ!

— Πῶς αὐτό;

— Ποῦ θέλετε νὰ ὑπάγῃ;

— Δὲν ἠξεύρω, ἀπεκρίθη ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ, ἀλλὰ τέλος πάντων ἡ γῆ εἶνε μεγάλη.

— Ἦτον ἄλλοτε..., εἶπεν ἡμιφώνως ὁ Φιλέας Φόγ.

Καὶ μετ' ὀλίγον,

— Σεῖς κόπτετε, κύριε, προσέθηκε, τιθέμενος τὰ χαρτία ἐνώπιον τοῦ Θωμᾶ Φλάναγαν.

Ἡ συζήτησις ἀνεστάλη πάλιν διαρκοῦντος τοῦ παιγνίου. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀνελάμβανεν αὐτὴν ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ παρατηρῶν:

— Πῶς ἄλλοτε; Μήπως τυχὸν ἐμίκρυνεν ἡ γῆ;

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ. Εἶμαι τῆς γνώμης τοῦ κ. Φόγ. Ἡ γῆ ἐμίκρυνε, διότι τώρα τὴν περιερχόμεθα εἰς δεκάκις ὀλιγώτερον χρόνον ἢ πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν. Καὶ τοῦτο, ἐννοεῖται, θὰ καταστήσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου πολὺ ταχυτέρας τὰς ἐρεύνας.

— Ἀλλὰ καὶ εὐκολωτέραν συγχρόνως τὴν φυγὴν τοῦ κλέπτου.

— Σεῖς παίζετε, κύριε Στιούαρτ! εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Ἀλλ' ὁ δύσπιστος Στιούαρτ δὲν εἶχε πεισθῆ· μόλις λήξαντος τοῦ παιγνίου ἐπανέλαβε·

— Πολὺ ἀστεῖος εἶνε ἀληθῶς ὁ τρόπος, κύριε Ῥάλφ, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐμίκρυνεν, ὡς λέγετε, ἡ γῆ. Ἐπειδὴ δηλαδὴ σήμερον ἠμποροῦμεν νὰ περιέλθωμεν τὸν κόσμον εἰς τρεῖς μῆνας...

— Εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας μόνον, εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Τῷ ὄντι, κύριοι, προσέθηκεν ὁ Ἰωάννης Σούλλιβαν· εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας, ἀφότου παρεδόθη εἰς τὴν συγκοινωνίαν τὸ μεταξὺ Ῥόθαλ καὶ Ἀλαχαβὰδ τμῆμα τοῦ Μεγάλου Ἰνδικοῦ σιδηροδρόμου. Ἰδοὺ δὲ ὁ ὑπολογισμός, τὸν ὁποῖον κάμνουν τὰ *Ἑωθινὰ Χρονικά*·

Ἀπὸ τὸ Λονδῖνον εἰς τὸ Σουέζ, διὰ τοῦ Μον-Σενὶ καὶ τοῦ Βρινδησίου, διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἀτμοπλοίου	7	ἡμέραι
Ἀπὸ τὸ Σουὲζ εἰς τὴν Βομβάην, δι' ἀτμοπλοίου	13	»
Ἀπὸ τὴν Βομβάην εἰς τὴν Καλκούτταν, διὰ σιδηροδρόμου ...	3	»
Ἀπὸ τὴν Καλκούτταν εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ τῆς Κίνας, δι' ἀτμοπλοίου	13	»
Ἀπὸ τὸ Χόγγ-Κόγγ εἰς τὴν Ὑοκοχάμαν τῆς Ἰαπωνίας, δι' ἀτμοπλοίου	6	»
Ἀπὸ τὴν Ὑοκοχάμαν εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον, δ' ἀτμοπλοίου	22	»
Ἀπὸ τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον εἰς Νέαν Ὑόρκην, διὰ σιδηροδρόμου ..	7	»
Ἀπὸ τὴν Νέαν Ὑόρκην εἰς τὸ Λονδῖνον, δι' ἀτμοπλοίου καὶ σιδηροδρόμου	9	»
Τὸ ὅλον	80	ἡμέραι.[1]

— Μάλιστα, ὀγδοήκοντα ἡμέραι! ἀνέκραξεν ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ, ὅστις ἐξ ἀπροσεξίας *ἔκοψεν* ἄνευ ἀνάγκης, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς κακοκαιρίας, τοὺς ἐναντίους ἀνέμους, τὰ ναυάγια, τὰς ἐκτροχιάσεις κ.τ.λ.

— Καὶ αὐτὰ τὰ ὑπολογίζω, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ, ἐξακολουθῶν νὰ παίζῃ, διότι ἡ συζήτησις δὲν ἐσέβετο πλέον τὸ οὐίστ.

— Καὶ ἂν ἀκόμη οἱ Ἰνδοὶ ἀφαιρέσωσι τὰς τροχιάς; ἀνέκραξεν ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ, καὶ σταματήσωσι τὰς ἁμαξοστοιχίας, καὶ λῃστεύσωσι τὰς ἁμάξας, καὶ ἀποσκυθίσωσι τοὺς ὁδοιπόρους;

— Καὶ μ' ὅλ' αὐτά, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ, ὅστις δεικνύων τὰ χαρτία του, προσέθηκε: Δύο ἀτοὺ μεγάλα.

Ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ, οὗτινος ἦτο ἡ σειρὰ νὰ μοιράσῃ, συνέλεξε τὰ χαρτία, λέγων:

— Θεωρητικῶς ἔχετε δίκαιον, κ. Φόγ, πρακτικῶς ὅμως...

— Καὶ πρακτικῶς ἐπίσης, κύριε Στιούαρτ.

— Ἤθελα νὰ σᾶς ἔβλεπα.

— Ἀπὸ σᾶς ἐξαρτᾶται. Ἀναχωροῦμεν μαζύ, ἂν θέλετε.

— Ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ, ἀνέκραζεν ὁ Στιούαρτ. Ἀλλὰ στοιχηματίζω τέσσαρας χιλιάδας λίρας, ὅτι τοιοῦτον ταξείδιον εἶνε ἀδύνατον.

1. Ἕνεκα τῆς τελειοποιήσεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἡ περίοδος τῆς γῆς δύναται νὰ γείνῃ σήμερον ἐντὸς 68 ἡμερῶν. Ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις πρόξενος τῆς Ἀμερικῆς κ. Χὰς εἰς 20 μὲν ἡμέρας ἐταξείδευσεν ἐσχάτως ἀπὸ Ἀλεξανδρείας διὰ Βρινδησίου, Παρισίων καὶ Λονδίνου καὶ ἐκεῖθεν μέχρι νέας Ὑόρκης καὶ Ἁγίου Φραγκίσκου· ἐπίσης εἰς 20 ἡμέρας διήνυσε τὸ διάστημα ἀπὸ Ἁγίου Φραγκίσκου μέχρι Ὑοκοχάμας. Ἀπὸ Ἰαπωνίας μέχρι Χὸγγ-Κὸγγ ἐχρειάσθη 6 ἡμέρας, τὴν σινικὴν θάλασσαν μέχρι Κεϊλὰν διέπλευσεν εἰς 10 ἡμέρας, καὶ ἀπὸ Κεϊλὰν μέχρι Σουὲζ τῷ ἐξήρκεσαν μόνον 12 ἡμέραι. Ὁ κ. Χὰς δὲν ἐταξείδευε διαρκῶς, ἀλλ' ἔμενε πρὸς ἀνάπαυσιν εἰς τὰ κυριώτατα σημεῖα. Σ. τ. Δ.

Digitized by Google

— Δυνατότατον μάλιστα, παρετήρησεν ὁ κ. Φόγ.
— Κάμετέ το λοιπόν!
— Τὸν γῦρον τοῦ κόσμου εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας;
— Ναί.
— Εὐχαρίστως.
— Πότε;
— Ἀμέσως. Σᾶς εἰδοποιῶ ὅμως, ὅτι θὰ τὸν κάμω μὲ ἔξοδά σας.
— Εἶνε τρέλλα! ἀνέκραξεν ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ, ὅστις ἤρχιζε νὰ δυσχεραίνῃ διὰ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ συντρόφου του. Ἂς παίξωμεν καλλίτερα.
— Τότε μοιράσετε ἐκ νέου, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ, διότι ἔγεινε λάθος.
Ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ ἀνέλαβε τὰ χαρτία μὲ πυρέσσουσαν χεῖρα, εἶτα δέ, ἀποτιθέμενος αἴφνης αὐτὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης:
— Λοιπὸν σπουδαίως, κ. Φόγ, εἶπε, στοιχηματίζω τέσσαρας χιλιάδας λίρας...
— Φίλτατε Στιούαρτ, εἶπεν ὁ Φώλλεντιν, ἡσύχασε! δὲν εἶνε σπουδαῖα πράγματα αὐτά.
— Ὅταν λέγω, στοιχηματίζω, ἀπεκρίθη ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ, ὁμιλῶ πάντοτε σπουδαίως.
— Ἔστω! εἶπεν ὁ κ. Φόγ. Εἶτα δέ, στρεφόμενος πρὸς τοὺς συναδέλφους του:
— Ἔχω, εἶπεν, εἴκοσι χιλιάδας λίρας κατατεθειμένας εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Βάριγγ· τὰς διακινδυνεύω εὐχαρίστως...
— Εἴκοσι χιλιάδας λίρας! ἀνέκραξεν ὁ Ἰωάννης Σούλλιβαν. Εἴκοσι χιλιάδας λίρας, τὰς ὁποίας ἠμπορεῖτε νὰ χάσετε ἀπὸ μίαν ἀπροσδόκητον βραδύτητα!
— Ἀπροσδόκητον δὲν ὑπάρχει! ἀπήντησεν ἀφελῶς ὁ Φιλέας Φόγ.
— Ἀλλά, κύριε Φόγ, αἱ ὀγδοήκοντα αὐταὶ ἡμέραι ὑπελογίσθησαν ὡς ἐλάχιστος ὅρος.
— Ὁ ἐλάχιστος ὅρος ἀρκεῖ, ὅταν τὸν μεταχειρισθῇ τις καθὼς πρέπει.
— Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ τὸν ὑπερβῆτε, πρέπει νὰ πηδᾶτε μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν ἀπὸ τὸν σιδηρόδρομον εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, καὶ ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιον εἰς τὸν σιδηρόδρομον.
— Θὰ πηδήσω μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν!
— Ἀστειεύεσθε!
— Ἀληθὴς Ἄγγλος οὐδέποτε ἀστειεύεται, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ, ὁσάκις πρόκειται περὶ πράγματος σπουδαίου, ὅπως εἶνε τὸ στοίχημα. Στοιχηματίζω εἴκοσι χιλιάδας λίρας ἐναντίον τοῦ βουλομένου, ὅτι θὰ κάμω τὴν περιοδείαν τῆς γῆς εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας, ἢ καὶ ὀλιγώτερον, τουτέστιν εἰς χιλίας ἐνεακοσίας εἴκοσιν ὥρας ἢ εἰς ἑκατὸν δεκαπέντε χιλιάδας διακόσια λεπτά. Δέχεσθε;
— Δεχόμεθα! ἀπήντησαν οἱ κύριοι Στιούαρτ, Φώλλεντιν, Σούλλιβαν, Φλάναγαν καὶ Ῥάλφ, ἀφοῦ συνεννοήθησαν.

— Πολὺ καλά! εἶπεν ὁ κ. Φόγ. Ἡ ἁμαξοστοιχία τοῦ Δοῦβρ ἀναχωρεῖ εἰς τὰς ὀκτὼ καὶ σαρανταπέντε. Θ' ἀναχωρήσω μ' αὐτήν.
— Εὐθὺς ἀπόψε; ἠρώτησεν ὁ Στιούαρτ.
— Εὐθὺς ἀπόψε, ἀπεκρίθη ὁ Φιλέας Φόγ. Λοιπόν, προσέθηκε, συμβουλευόμενος μικρόν τι ἐγκόλπιον ἡμερολόγιον, ἀφοῦ ἔχομεν σήμερον τετάρτην, δύο ὀκτωβρίου, ὀφείλω νὰ εἶμαι εἰς Λονδῖνον, εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτὴν τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ συλλόγου, τὸ σάββατον εἰκοσιδύο Δεκεμβρίου, εἰς τὰς ἑπτὰ καὶ σαρανταπέντε τῆς ἑσπέρας· ἄλλως αἱ εἴκοσι χιλιάδες λίραι τῆς πιστώσεώς μου θὰ γίνουν ἰδικαί σας πράγματι καὶ δικαιώματι. Ἰδού, κύριοι, ἐπιταγὴ δι' αὐτὸ τὸ ποσόν.
Πρωτόκολλον περὶ τοῦ στοιχήματος συνετάχθη καὶ ὑπεγράφη ἀμέσως ὑπὸ τῶν ἓξ ἐνδιαφερομένων. Ὁ Φιλέας Φόγ ἔμεινεν ἀπαθής. Δὲν ἐστοιχημάτιζε βεβαίως ὅπως κερδήσῃ· διεκύβευε δὲ εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν, ἤτοι τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας του, προβλέπων ὅτι θὰ ἠναγκάζετο ἴσως νὰ δαπανήσῃ τὸ ἕτερον ἥμισυ, ὅπως φέρῃ εἰς πέρας τὸ δύσκολον ἐκεῖνο, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀνεκτέλεστον σχέδιον. Οἱ ἀντίπαλοί του ἐφαίνοντο συγκεκινημένοι, οὐχὶ διότι ἦτο τόσον σπουδαία ἡ ἐνθήκη τοῦ στοιχήματος, ἀλλὰ διότι ἔτυπτέ πως αὐτοὺς ἡ συνείδησις, στοιχηματίσαντας ὑπὸ τοιούτους ὅρους.
Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσήμαινεν ἡ ἑβδόμη. Προὐτάθη δὲ εἰς τὸν κ. Φόγ νὰ διακοπῇ τὸ ουίστ, ἵνα δυνηθῇ νὰ παρασκευασθῇ.
— Εἶμαι πάντοτε ἕτοιμος! ἀπήντησεν ὁ ἀπαθὴς εὐπατρίδης· διανέμων δὲ τὰ χαρτία:
— Καρρὸ ἀτού! προσέθηκε. Σεῖς παίζετε, κύριε Στιούαρτ.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΩΝ

Ἐκ τῶν τοῦ Σμάϊλς περὶ χαρακτῆρος.

Οἱ τρόποι εἶναι ἓν τῶν κυριωτέρων θελγήτρων τοῦ χαρακτῆρος, εἶναι τὸ κόσμημα πάσης πράξεως· περιβάλλουσι δὲ συνήθως μετὰ κάλλους τὴν ἐκτέλεσιν καὶ αὐτῶν τῶν ταπεινοτέρων ἐργασιῶν. Εἶναι δ' ὄντως ἀληθὴς τέχνη νὰ γνωρίζῃ τις νὰ κοσμῇ τὰς ἐλαχίστας πράξεις ἐν τῷ βίῳ καὶ νὰ καθιστᾷ αὐτὰς εὐαρέστους.

Οἱ τρόποι δὲν εἶναί τι ἄσκοπον καὶ ἀδιάφορον, ὡς ὑπολαμβάνουσί τινες· διότι συντελοῦσι πολὺ εἰς τὸ νὰ διευκολύνωσι πᾶσαν ὑπόθεσιν τοῦ βίου καὶ νὰ χορηγήσωσιν ἐμμέλειάν τινα εἰς τὰς κοινωνικὰς σχέσεις. «Καὶ αὐτὴ ἡ ἀρετή», λέγει ὁ ἐπίσκοπος Μίδλετων, «συνοδευομένη ὑπὸ χυδαίων τρόπων, εἶναι προσβλητική.»

Οἱ τρόποι ἔχουσι μεγίστην βαρύτητα ἐν τῇ γνώμῃ, ἣν σχηματίζομεν περὶ τῶν ἄλλων, ἐνίοτε δ' ἔχουσιν ἐπίδρασιν πλείονα ἄλλων οὐσιωδῶν προτερημάτων. Τρόποι χαρίεντες καὶ εὐγενεῖς συντελοῦσιν ἰσχυρῶς πρὸς ἐπιτυχίαν· διὸ καὶ πολλοὶ ἀποτυγχάνουσι μόνον καὶ μόνον τῆς

Digitized by Google

ἐλλείψεως τούτων ἕνεκα. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν πρώτων ἐντυπώσεων, αἵτινες γεννῶνται καλαὶ ἢ κακαὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς εὐπροσηγορίας καὶ εὐγενείας ἣν συναντήσῃ τις.

Ἡ ἀγροικία καὶ ἡ χυδαιότης κλείουσι τὰς θύρας καὶ τὰς καρδίας, ἀλλ' ἡ εὐγένεια καὶ ἡ εὐπρέπεια, τῶν καλῶν τρόπων οὖσαι γνώρισμα, ἀνοίγουσιν αὐτάς. Ἔχουσι τὴν κλεῖδα πασῶν τῶν θυρῶν καὶ χρησιμεύουσιν ὡς γέφυρα διαβάσεως εἰς τὴν καρδίαν.

Λέγεται ἐν γένει ὅτι «οἱ τρόποι κάμνουσι τὸν ἄνθρωπον»· ἀληθέστερον ὅμως εἶναι ὅτι «ὁ ἄνθρωπος κάμνει τοὺς τρόπους.» Δύναταί τις νὰ εἶναι τραχὺς καὶ ἀγροῖκος, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ἀγαθὴν καρδίαν καὶ καλὸν χαρακτῆρα· βεβαίως ὅμως θὰ καθίστατο ἔτι μᾶλλον ἀξιεραστότερος καὶ ἴσως ὠφελιμώτερος, ἐὰν ἐπεδείκνυε γλυκὺ ἦθος καὶ ἐκείνην τὴν γλυκύτητα τῶν τρόπων, ἥτις εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἀληθινῆς εὐγενείας.

Ἡ κυρία Hatchinson, εἰς τὴν εὐγενῆ εἰκόνα, ἣν κατέλιπε τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, οὗ καὶ ἄλλοτε ἐμνημονεύσαμεν, εἰκονίζει διὰ τῶν ἑξῆς τὴν ἀνδρικὴν ἐκείνου εὐπρέπειαν καὶ τὸ ἀξιέραστον ἦθος· «Δὲν δύναμαι νὰ εἴπω ἂν ἐν αὐτῷ ἀληθὲς μεγαλεῖον ἢ ὑπερηφάνεια ἐνυπῆρχε· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι οὐδέποτε κατεφρόνησεν ἄνθρωπον εἰς ταπεινὴν θέσιν εὑρισκόμενον, ἀλλ' οὐδ' ἐκολάκευσε τὸν ἐφ' ὑψηλοῦ καθήμενον. Ἀπέναντι τῶν πτωχῶν ἐφέρετο γλυκέως καὶ συμπαθητικῶς, πολλάκις δὲ πολλὰς κατηνάλισκεν ὥρας σχολῆς, συνδιαλεγόμενος μεθ' ἁπλῶν στρατιωτῶν καὶ ταπεινῶν γεωργῶν. Ἐγνώριζε δὲ νὰ μεταδίδῃ τόσον καλῶς τὴν οἰκειότητα, ὥστε εἰς ὅλους ἐκείνους τοὺς πτωχοὺς ἀνθρώπους ἐνέπνεε σεβασμὸν μεμιγμένον μετὰ στοργῆς καὶ οὐδέποτε ἐπελανθάνοντο μετ' αὐτοῦ διατρίβοντες τὴν διαφορὰν τῆς κοινωνικῆς θέσεως αὐτῶν καὶ ἐκείνου.

Οἱ τρόποι μέχρι τινὸς σημείου μαρτυροῦσι τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ ἐκδήλωσις τῆς ἐσωτερικῆς φύσεως. Δεικνύουσι τὴν φιλοκαλίαν αὐτῶν, τὰ αἰσθήματα, τὸ ἦθος, καὶ τὴν κοινωνίαν ἐν ᾗ τὰς διατριβὰς ποιοῦσι. Οἱ *κατὰ συνθήκην τρόποι*, οἱ ἐν χρήσει ἐν τῇ κοινωνίᾳ, δὲν ἀποδεικνύουσι μέγα τι· μόνον οἱ *κατὰ φύσιν τρόποι*, προϊὸν τῶν ἐν ἡμῖν ἠθικῶν δώρων τῶν παρ' ἡμῶν αὐτῶν καλλιεργηθέντων, ἔχουσι μεγίστην σημασίαν.

Ἡ ἐν τοῖς τρόποις χάρις ἐμπνέεται ὑπὸ τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα εἶναι πηγὴ ἀπολαύσεων δι' ἄνθρωπον ἀνεπτυγμένης διανοίας. Ὡς πρὸς τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην τὰ αἰσθήματα ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀξίαν τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν προτερημάτων καὶ τῆς παιδείας. Ἀσκοῦσι δὲ πλείονα ἐπίδρασιν εἰς τὴν πορείαν τῶν ὀρέξεων καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ φιλανθρωπία εἶναι ἡ χρυσῆ κλεὶς, ἡ πᾶσαν καρδίαν ἀνοίγουσα. Δὲν διδάσκει μόνον τὸ καλῶς φέρεσθαι καὶ εὐπροσηγόρως, ἀλλὰ φωτίζει καὶ τὴν διάνοιαν καὶ ἀποκαλύπτει τὰς γνώσεις. Θεωρητέα δὲ τοιαύτη οὖσα ὡς ἡ μεγίστη χάρις ἡ κληροδοτηθεῖσα τῇ ἀνθρωπότητι.

Οἱ τεχνητοὶ κανόνες τοῦ καλῶς φέρεσθαι οὐδὲν σημαίνουσιν· ὅ,τι ὀνομάζεται *ἐτικέτα* συνήθως εἶναι ἀπάνθισμα ἀγενείας καὶ ψεύδους. Συνίσταται πρὸ πάντων εἰς στάσεις καὶ εὐκόλως ἀναγνωρίζεται. Θεωρουμένη δὲ ὑπὸ τὴν καλὴν αὐτῆς ὄψιν εἶναι ἀντικατάστασις τῶν καλῶν τρόπων, συνήθως δὲ καὶ παραποίησις αὐτῶν.

Τὸ εὐπροσηγόρως καὶ προσηνῶς φέρεσθαι ἀποτελεῖ συνήθως τὴν βάσιν τῶν καλῶν τρόπων. Ὥρισαν δὲ τὴν εὐγένειαν ὡς τέχνην δεικνύουσαν δι' ἐξωτερικῶν σημείων τὸ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἐνδόμυχον σέβας. Δύναταί τις ὅμως νὰ δεικνύεται ἐντελῶς εὐγενὴς πρός τινα ἀλλὰ νὰ μὴ ἔχῃ ὑπὲρ τούτου οὐδένα ἰδιάζοντα σεβασμόν. Οἱ καλοὶ τρόποι καὶ ὑπὸ τὸν κρείττονα λόγον καὶ ὑπὸ τὸν ἥττονα εἶναι ἡ καλὴ διαγωγή. Εἶπόν τινες ὅτι καλὸν σχῆμα εἶναι προτιμότερον καλῆς μορφῆς καὶ ὅτι καλὴ ἀγωγὴ ἔχει πλείονα ἀξίαν ὡραίου σχήματος· διότι ἡ τελευταία παρέχει ἡδονὴν ὑψηλοτέραν τῆς θέας ἀγαλμάτων καὶ εἰκόνων· εἶναι ἡ ὡραιοτέρα πασῶν τῶν τεχνῶν.

Ἡ ἀληθὴς εὐγένεια εἶναι τὸ προϊὸν τῆς εἰλικρινείας· πρέπει ν' ἀπορρέῃ ἐκ τῆς καρδίας, καὶ νὰ μὴ ἀφίνῃ ἐντυπώσεις διαρκεῖς, διότι δὲν εἶναι ἀληθὴς ἡ εὐγένεια ἡ μὴ διεγείρουσα τὸ πρὸς τὴν ἀλήθειαν καθῆκον. Πρέπει ν' ἀφήνῃ τις νὰ καταφαίνεται ὁ κατὰ φύσιν χαρακτὴρ, ἐξαλείφων τὰς γωνίας αὐτοῦ καὶ ὅ,τι ἔχει τὸ τραχύ. Ἐλέχθη ὅτι ἡ εὐγένεια πρέπει νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τὸ ἄριστον ὕδωρ, ὅπερ εἶναι τὸ διαυγὲς, τὸ ἁπλοῦν, τὸ μηδεμίαν ἔχον γεῦσιν. Ἐν τούτοις ἐνίοτε παρά τισιν ἀνδράσιν ἡ μεγαλόνοια καλύπτει πολλὰς ἐλλείψεις τῶν τρόπων, αἵτινες παραβλέπονται ὅταν εἰς αὐτοὺς ἐνυπάρχει ἰσχυρὰ καὶ πρωτότυπος προσωπικότης. Ἂν δὲν ὑπῆρχε δὲ αὐτὴ ἡ ἰδιάζουσα φυσικὴ χροιὰ εἰς ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων τῆς φυσικότητος καὶ προσωπικότητος, ὁ βίος ἤθελε στερηθῆ πολὺ τοῦ διαφέροντος, τῆς ποικιλίας καὶ ἀνδρικῆς δυνάμεως τοῦ χαρακτῆρος, ἣν παριστᾷ.

Ὁ ἀληθῶς εὐγενὴς εἶναι καλοκἀγαθος. Αἰσθάνεται ἡδονὴν παρέχων τῷ πλησίον εὐτυχίαν καὶ ἀπέχων παντὸς, ὅπερ δύναται νὰ προξενήσῃ δυσαρέσκειαν. Δὲν εἶναι ἀχάριστος καὶ ἀναγνωρίζει προθύμως τὰς φιλικὰς ὑπηρεσίας. Ὁ πλοίαρχος Speke ἀπήντησε τὴν ἀρετὴν ταύτην εἰς ὕπατον βαθμὸν οὖσαν παρὰ τοῖς ἰθαγενέσι τοῦ Οὐγανδᾶ, παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Νυανζᾶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀφρικῆς. «Ἐκεῖ, λέγει, ἡ ἀχαριστία, ἢ ἁπλῶς ἡ παραμέλησις τοῦ νὰ εὐχαριστήσῃ τις τινὰ διὰ πρᾶξιν προσενεχθεῖσαν, τιμωροῦνται διὰ ποινῆς.»

Ἡ ἀληθὴς εὐγένεια συνίσταται εἰς τὸν σε-

Digitized by Google

βασμὸν τῆς προσωπικότητος τοῦ πλησίον. Ὁ θέλων νὰ ἐκτιμᾶται παρὰ τῶν ἄλλων πρέπει ν' ἀποδίδῃ αὐτοῖς ἐκτίμησιν. Πρέπει νὰ σέβηταί πως πάσας τὰς γνώμας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅταν εἶναι ἔτι διάφοροι τῶν ἑαυτοῦ. Ὁ καλῶν τρόπων ἄνθρωπος εὐπροσηγόρως φέρεται ὅταν μεθ' ὑπομονῆς ἀκούῃ τὸν πρὸς αὐτὸν λαλοῦντα, καὶ συνήθως ἑλκύει τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ. Δεικνύεται ἀνεκτικὸς,ὑπομονητικὸς καὶ ἀπέχει αὐστηρᾶς κρίσεως· διότι ὁσάκις αὐστηρῶς κρίνωμεν τοὺς ἄλλους προκαλοῦμεν καὶ τούτων τὴν αὐστηρὰν περὶ ἡμῶν κρίσιν.

Ὁ ἀγενὴς ἄνθρωπος καὶ ἄκριτος συνήθως ἀγαπᾷ κάλλιον νὰ θυσιάσῃ τὸν φίλον του παρὰ μίαν εὐφυολογίαν. Εἶναι δ' ὄντως μωρία νὰ ἐκτεθῇ τις εἰς τὸ μῖσος τοῦ ἄλλου δι' ἀπόλαυσιν μιᾶς στιγμῆς. Ὁ Βρουνὲλ ὁ μηχανικὸς, εἷς τῶν εὐγενεστέρων ἀνδρῶν, ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι ἡ κακεντρέχεια καὶ ἡ κακοβουλία εἶναι ἐκ τῶν δαπανηροτέρων ἀπολαύσεων τοῦ κόσμου· καὶ ὁ διδάκτωρ Τζόνσων εἶπεν ἡμέραν τινά· «Δὲν εἶναι συγκεχωρημένη ἡ κακοβουλία οὔτε εἰς τὰς πράξεις, οὔτε εἰς τοὺς λόγους. Τὸ νὰ ὑβρίσῃς τινὰ, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ τὸν ῥίψῃς κατὰ γῆς.»

Ὁ εὐγενὴς καὶ νουνεχὴς οὐδέποτε διατείνεται ὅτι εἶναι σοφώτερος καὶ πλουσιώτερος τοῦ πλησίον. Δὲν καυχᾶται ἐπὶ τῇ θέσει αὐτοῦ, τῇ γεννήσει, τῇ πατρίδι καὶ δὲν καταφρονεῖ τοὺς μὴ τυχόντας νὰ ἔχωσι τὰ αὐτὰ προσόντα. Δὲν ἐνδεικνύει τὰ προτερήματά του ἢ τὸ ἐπάγγελμά του καὶ δὲν ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὅταν ἀνοίγει τὸ στόμα του. Τοὐναντίον εἴς τε τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους εἶναι μέτριος, ἄνευ ἀξιώσεων, ἄνευ ἀλαζονείας, δεικνύων τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα δι' ἔργων μᾶλλον παρὰ διὰ λόγων.

Ἡ ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τὰ αἰσθήματα τῶν ἄλλων ἔχει πηγὴν τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ ἐκδηλοῦται διὰ τρόπων τραχέων καὶ μισητῶν.

Τῇ ἀληθείᾳ δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι εἰς τὴν διαρκῆ θυσίαν ἑαυτοῦ ἐν ταῖς σχέσεσι τοῦ συνήθους βίου συνίσταται ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ καλῶς καὶ τοῦ κακῶς ἀνατεθραμμένου ἀνθρώπου.

Ὁ ἐν τῇ κοινωνίᾳ μὴ θέλων νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς ἑαυτὸν οὐδεμίαν στενοχωρίαν καθίσταται ἀνυπόφορος. Οὐδεὶς εὐχαριστεῖται νὰ βλέπῃ τοιοῦτον ἄνθρωπον, ἀποβαίνει πηγὴ ἀνίας εἰς τοὺς περὶ αὐτόν.Πολλοὶ,ἐλλείψεως χαλινοῦ ἕνεκα, διέρχονται τὸν βίον ἀγωνιζόμενοι κατὰ προσκομμάτων, ἅτινα αὐτοὶ ἔπλασαν, καὶ καθιστῶσι πᾶσαν ἐπιτυχίαν ἀδύνατον ὡς ἐκ τοῦ δυστρόπου καὶ ἀγροίκου αὐτῶν χαρακτῆρος, ἐνῷ ἄλλοι, κεκτημένοι ὀλιγώτερα προτερήματα, προεύονται καὶ ἐπιτυγχάνουσι διὰ τῆς ὑπομονῆς, τῆς ὁμαλότητος τοῦ ἤθους καὶ τῆς ἐγκρατείας.

Πρὸς ἐπιτυχίαν ἐν τῷ κόσμῳ λέγουσιν ὅτι συντελοῦσιν εἴτε ὁ χαρακτὴρ, εἴτε τὰ προτερήματα·ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας,ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐκ τῆς ψυχικῆς φαιδρότητος, ἐκ τῆς προσηνείας, τῆς στοργῆς καὶ τῆς προθυμίας. Αἱ ἀρεταὶ αὗται εἶναι τὸ νόμισμα τὸ κυκλοφοροῦν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων.

Διὰ πολλῶν τρόπων μὴ εὐγενῶν δεικνύεται ἡ ἔλλειψις τοῦ ὀφειλομένου πρὸς τὸν πλησίον σεβασμοῦ, ἐν οἷς τὸ ἀτημέλητον τῆς ἐνδυμασίας, ἡ ἔλλειψις καθαριότητος περὶ τὴν περιβολὴν ἢ ἕξεις προξενοῦσαι βδελυγμίαν. Ἄνθρωπος ἀκάθαρτος καὶ ἀκατάστατος, πλὴν τοῦ ὅτι καθίσταται φυσικῶς ἀπεχθὴς, ἐμπνέει εἰς τοὺς ἄλλους μῖσος, καθιστάμενος οὕτω χυδαῖος καὶ ἀγενὴς ὑπὸ ἑτέραν μορφήν.

Ὁ Δαβὶδ Ἀνσιλλὼν, ἱεροκῆρυξ, εἷς τῶν τὰ μάλιστα δεινῶν, ὁ ὁποῖος ἐσπούδαζε καὶ συνέθετε τοὺς λόγους μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ ὅτι «μικρὸν ἐδείκνυέ τις σεβασμὸν πρὸς τὸ δημόσιον, ὅταν δὲν ἐλάμβανε φροντίδα νὰ παρασκευασθῇ καλῶς περὶ πᾶν ἔργον, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἤθελε παρουσιασθῇ εἰς πανήγυριν φέρων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν νυκτερινὸν σκοῦφον καὶ ἐνδεδυμένος κοιτωνίτην χιτῶνα, ἔπραττε πρᾶξιν μαρτυροῦσαν ἐντελῆ ἔλλειψιν εὐγενείας.»

Οἱ τρόποι εἶναι τέλειοι ὅταν εἶναι ἀφελεῖς, ὅταν οὐδενὸς ἑλκύωσι τὴν προσοχὴν ἀλλ' εἶναι ἁπλοῖ καὶ φυσικοί. Τὸ ἐπιτετηδευμένον καὶ τεχνικὸν εἶναι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἐλευθέραν στάσιν καὶ φιλοπροσήγορον. Ὁ Ῥοσφουκὼλδ εἶπεν ὅτι «οὐδὲν κωλύει ἡμᾶς νὰ φερώμεθα κατὰ φύσιν, ὅσον ἡ ἐπιθυμία νὰ φανῶμεν τοιοῦτοι.» Ἰδοὺ δὲ ταῦτα γράφοντες ὅτι ἐπανερχόμεθα αὖθις εἰς τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἁπλότητα περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν,αἵτινες ἐπιδεικνύονται διὰ τῆς χάριτος, τῆς φιλοφροσύνης, τῆς εὐμενείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὰ αἰσθήματα τοῦ πλησίον. Ὁ εἰλικρινὴς καὶ ἁπλοῦς ἄνθρωπος καθιστᾷ πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν ἀφελεῖς, οὓς θερμαίνει καὶ ἀνυψοῖ μόνον ἡ παρουσία του, οὕτω δὲ οἱ τρόποι, ὡς καὶ ὁ χαρακτὴρ δύνανται ν' ἀποβῶσιν ἀληθὴς κινητικὴ δύναμις.

«Ἡ συμπάθεια καὶ ὁ θαυμασμὸς, τὸν ὁποῖον ἐνέσπειρεν ἡ γενναία φύσις καὶ ἀξιέραστος τοῦ σὶρ Σύδνεϋ Σμὶθ εἰς πάντας τοὺς ἀναστρεφομένους αὐτὸν πτωχοὺς ἢ πλουσίους, λέγει ὁ Kingsley, προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι πλουσίους καὶ πτωχοὺς, τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὑπηρέτας καὶ πάντας τοὺς εὐγενεῖς οὓς ἐξένιζε μετεχειρίζετο μετὰ τῆς αὐτῆς συμπεριφορᾶς καὶ τοῦ αὐτοῦ σεβασμοῦ· ἦτο μεθ' ὅλων συμπαθὴς καὶ εὔθυμος καὶ πανταχοῦ ὅπου ἐπορεύετο ἄφινεν εὐλογίας καὶ ἐλάμβανε.»

Λέγουσιν ὅτι οἱ καλοὶ τρόποι εἶναι τὸ διακριτικὸν σημεῖον τῶν εὐγενῶς καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένων ἀνθρώπων, καθὼς καὶ τῶν βιούντων ἐν ταῖς ἄνω μᾶλλον ἢ ἐν ταῖς κάτω τάξεσι τῆς κοινωνίας. Ὡς πρὸς τοὺς πρώτους, τοῦτο

Digitized by Google

εἶναι ἀληθὲς μέχρι τινὸς βαθμοῦ, διότι διῆλθον τὰς ἀρχὰς τοῦ βίου των ἐν μέσῳ περιστάσεων πρὸς τοῦτο εὐνοϊκῶν. Δὲν ὑπάρχει ὅμως λόγος νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αἱ πτωχαὶ τάξεις δὲν ποιοῦσι χρῆσιν πρὸς ἀλλήλας καλῶν τρόπων· μάλιστα παρ'αὐταῖς παρατηρεῖται πλοῦτος καλῶν τρόπων καὶ εὐγενῶν ἐκφράσεων.

Οἱ χειρώνακτες καὶ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους φυλάττουσι σέβας, ὡς καὶ οἱ διὰ τῆς διαγωγῆς των ἐκ τοῦ πλούτου των ἐπιζῶντες, πρὸς τοὺς ὁμοίους των, ἢ ἄλλως λεκτέον διὰ τῶν τρόπων των δεικνύουσι τὸ ἀμοιβαῖον σέβας. Πολλάκις ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν ᾐσθάνθησαν τὴν ἐνδόμυχον εὐχαρίστησιν ἀγαθοεργοῦ πράξεως εἴτε ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, εἴτε ἐν τῇ ὁδῷ,εἴτε ἐν τῷ οἴκῳ. Ὁ εὐγενὴς ἐργάτης ἐξασκεῖ μείζονα ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν περὶ αὐτὸν,καὶ σμικρὸν κατὰ σμικρὸν προσελκύει εἰς μίμησιν τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ βίου, τῆς διαγωγῆς, τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀγαθότητος. Οὕτως ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος, ὢν ἐργάτης, ἀνεμόρφωσε, λέγουσι, τὰς ἕξεις ὁλοκλήρου ἐργοστασίου.

Δύναταί τις νὰ ἔχῃ ὀλίγα χρήματα εἰς τὸ βαλάντιον καὶ ὅμως νὰ εἶναι εὐγενής. Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ δὲν ἔχει χρηματικὴν ἀξίαν· εἶναι μάλιστα ἡ εὐθυνοτέρα πασῶν τῶν εὐχαριστήσεων τοῦ ἀνθρώπου· εἶναι τὸ μικρότερον τῶν προτερημάτων, καὶ ὅμως εἶναι τόσον ὠφέλιμον καὶ τόσον εὐάρεστον, ὥστε εἶναι ἄξιον νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιστημῶν.

Ἕκαστον ἔθνος ἔχει πάντοτε νὰ μάθῃ τι ἀπὸ τὰ λοιπὰ ἔθνη· ὅ,τι δὲ ἡ ἐργατικὴ τάξις τῶν Ἄγγλων ἔχει νὰ μάθῃ παρὰ τῶν ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Εὐρώπῃ γειτόνων εἶναι ἡ περὶ τοὺς τρόπους εὐγένεια αὐτῶν.[1] Οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Γερμανοὶ ἔχουσι τρόπους μειλιχίους καὶ φιλόφρονας· ἔχουσι δὲ τὰ προτερήματα ταῦτα καὶ αὐταὶ αἱ κατώτεραι παρ' αὐτοῖς τάξεις. Παρ' αὐτοῖς ὁ ἐργάτης συναντῶν συνεργάτην του ἐξάγει τὸν πῖλόν του καὶ χαιρετᾷ φιλικῶς· δὲν ὑπάρχει τι τὸ ταπεινωτικὸν εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἀλλὰ μᾶλλόν τι χάριεν καὶ ἀξιοπρεπές. Ἐπὶ τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης ἡ ἐργατικὴ τάξις εὑρίσκεται εἰς καλλιτέραν θέσιν ἢ παρ' ἡμῖν τοῖς Ἄγγλοις, διότι ὑποφέρει εὐθύμως τὴν πενίαν της· καί τοι δ' ἐκεῖ τὰ ἡμερομίσθια εἶναι μικρότερα, δὲν περιπίπτουσιν οἱ ἐργάται εἰς τόσον μεγάλην ἔνδειαν, οὐδὲ πνίγουσι τὰς θλίψεις των εἰς τὸ οἰνόπνευμα. Ἐπιζητοῦσι τοὐναντίον ἐκ τοῦ βίου τὸ καλλίτερον μέρος καὶ προσπαθοῦσι ν' ἀπολαύσωσιν αὐτὸ καὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς τῆς ἐνδείας.

Ἡ *φιλοκαλία* ἀποφέρει ἀληθῆ οἰκονομίαν. Δύναται εὐκόλως νὰ συνδεθῇ καὶ μετὰ τοῦ εὐτελεστάτου εἰσοδήματος τοῦ ἀτόμου, καὶ νὰ ἡδύνῃ τὸν κόπον καθὼς καὶ τὴν ἀνάπαυσιν. Τὴν ἐκ τῆς φιλοκαλίας εὐχαρίστησιν ἀπολαμβάνει τις περισσοτέραν ὅταν συνδέῃ αὐτὴν μετὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος. Ἡ φιλοκαλία ἀνυψοῖ τὴν πενίαν. Δεικνύεται δὲ ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ οἴκου καὶ δίδει λάμψιν καὶ χάριν εἰς τὴν ταπεινοτέραν κατοικίαν Γεννᾷ τοὺς καλοὺς τρόπους καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ δημιουργεῖ περὶ τὸ ἄτομον ἀτμοσφαῖραν, ἐν ᾗ ἀρέσκεται νὰ ζῇ. Οὕτω δὲ ἡ φιλοκαλία ἡνωμένη μετὰ τοῦ συμπαθητικοῦ ἤθους καὶ τῆς ἀγχινοίας ἀνυψοῖ καὶ κοσμεῖ τὴν ἀφανεστέραν ὕπαρξιν.

Τὸ πρῶτον καὶ τὸ ἄριστον σχολεῖον τῶν καλῶν τρόπων εἶναι πάντοτε, ὡς καὶ τοῦ χαρακτῆρος, ἡ οἰκογένεια, ἐν ᾗ ἡ γυνὴ χρησιμεύει ὡς διδάσκαλος. Οὐχ ἧττον καὶ τούτου ἐὰν στερῆταί τις ὡς ἀνήκων εἰς ἀγροῖκον οἰκογένειαν δύναται θέλων αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν νὰ καλλιεργήσῃ τοὺς τρόπους του καὶ τὸν νοῦν του,νὰ μάθῃ νὰ φέρεται καλῶς πρὸς πάντας. Πολλοὶ ἄνθρωποι ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς ἀλαμπεῖς ἀδάμαντας· λείπει παρ' αὐτῶν ἡ λάμψις, ἥτις ἀποκτᾶται διὰ τῆς προστριβῆς καὶ συγχρωτίσεως μετ' ἀνθρώπων καλλιτέρας ἀγωγῆς.

Ἡ ἐκ τῶν τρόπων ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπικαίρου αὐτῶν χρήσεως· ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῦτο ἐπιτυγχάνουσι πλειότερον αἱ γυναῖκες, αὗται δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς οἱ καλλίτεροι διδάσκαλοι. Γνωρίζουσι κάλλιον τῶν ἀνδρῶν νὰ προσποιῶνται καὶ εἶναι φύσει χαριέστεραι καὶ φιλοφρονέστεραι. Ἔχουσι φυσικὴν ζωηρότητα, ὄμμα παρατηρητικὸν, καὶ εἶναι ἐπιδεξιώτεραι καὶ ἐπιτηδειότεραι. Ὡς ἐκ τῶν ἀπείρων λεπτομερειῶν, ἃς παρέχει ὁ κοινωνικὸς βίος, φυσικῶς αἱ γυναῖκες ἀποκτῶσι νοῦν καὶ ἱκανότητα. Διὰ τοῦτο ἡ μετὰ γυναικῶν ἀξιεράστων καὶ νοημόνων ἀναστροφὴ τῶν ἀνδρῶν διδάσκει εἰς τούτους τὴν καλλιτέραν ἀγωγήν.

Ἡ διάγνωσις ἡ ταχεῖα τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων καὶ ἡ ἐπίκαιρος χρῆσις αὐτῶν εἶναί τι ἔμφυτον· ὁ κάτοχος τοῦ προτερήματος τούτου ὑπερνικᾷ τὰς δυσκολίας κάλλιον τοῦ ἔχοντος ἄλλα προτερήματα ἢ ἐπιστήμην.

Τὸ κράτος τῶν καλῶν τρόπων εἶναι τηλικοῦτον, ὥστε ὁ Wilkes, ἀνὴρ ἐκ τῶν δυσειδεστάτων τὴν μορφὴν, ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι διὰ νὰ κερδίσῃ τὴν εὔνοιαν καὶ τὰς χάριτας ὡραίας γυναικὸς τρεῖς μόνον ἡμέραι διεχώριζον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὡραιοτέρου ἀνδρὸς τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ ὑπαινιγμὸς οὗτος διδάσκει ἡμᾶς ὅτι δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν καὶ πολλὴν σπουδαιότητα εἰς τοὺς τρόπους, διότι οὗτοι *δὲν ἀποδεικνύουσι πάντοτε καὶ τὸν ἄριστον χαρακτῆρα*. Ὁ ἀνὴρ ὁ πολὺ ἔχων τὸ ἐπαγωγὸν εἰς τοὺς τρόπους ἴσως πρωταγωνιστεῖ, ὡς ὁ Wilkes, ἐπὶ ἀνηθίκων πράξεων. Οἱ τρόποι καθὼς καὶ τὰ ἄλλα προτερήματα ἀρέσκουσι καὶ εὐχαριστοῦσι τὸν

1. Ὁ Σμάϊλς, ὁ συγγραφεὺς τοῦ περὶ Χαρακτῆρος συγγράμματος, εἶναι Ἄγγλος. Σ. Μ.

Digitized by Google

ὀφθαλμὸν, πολλάκις ὅμως εἶναι μεταμφίεσις κακοῦ χαρακτῆρος. Εἶναι μόνον σημεῖον ἐξωτερικὸν καλῆς ἀνατροφῆς, συνήθως δὲ παρίσταται καὶ ὑπὸ μορφὴν παρὰ φύσιν. Δύναταί τις νὰ ἔχῃ καλὸν τὸ παράστημα καὶ ὅμως ἡ ψυχὴ αὐτοῦ νὰ εἶναι κατὰ βάθος διεφθαρμένη, τότε δὲ οἱ ἐπιτετηδευμένοι τρόποι του συνίςανται εἰς φράσεις καλλιεπεῖς καὶ εἰς στάσεις σώματος χαριέσσας.

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἄνδρες μεγίστας κεκτημένοι ἀρετὰς καὶ γενναιότατοι ἦσαν ἐστερημένοι ἐντελῶς τρόπων χαριέντων καὶ εὐπροσηγόρων· οἱ ἄνδρες οὗτοι ὡμοίαζον πρὸς καρπὸν οὗτινος ὁ σκληρὸς φλοιὸς περιβάλλει ἡδίστην τροφήν· ὁ τραχὺς ἄνθρωπος φαίνεται ἀγενής, καὶ ὅμως δύναται νὰ εἶναι γλυκύς, ἔντιμος καὶ ἀγαθός.

Ὁ Κνὼξ καὶ ὁ Λουθῆρος δὲν διεκρίνοντο ἐπὶ εὐπροσηγορίᾳ. Ἀνέλαβον ἔργον, ὅπερ ἀπῄτει ἄνδρας σταθεροὺς καὶ ἀποφασιστικοὺς μᾶλλον ἢ καλῶς ἀνατεθραμμένους. Ἐθεώρουν μάλιστα αὐτοὺς σκληροὺς καὶ βιαίου χαρακτῆρος. «Καὶ ποῖος εἶσαι σύ,» ἔλεγεν ἡ Μαρία βασίλισσα τῆς Σκωτίας εἰς τὸν Κνὼξ, «ὁ ὁποῖος τολμᾷς νὰ δίδῃς μαθήματα εἰς τοὺς εὐγενεῖς καὶ εἰς τὴν ἡγεμονίδα τοῦ βασιλείου τούτου;»—Κυρία, ὑπέλαβεν ὁ Κνὼξ, εἶμαι ὑπήκοος γεννηθεὶς εἰς τὸ αὐτὸ βασίλειον. Λέγουσιν ὅτι αὐτὴ ἡ τόλμη καὶ αὐτὴ ἡ τραχύτης προὐκάλεσαν πολλάκις τὰ δάκρυα τῆς βασιλίσσης Μαρίας· ὅταν δὲ ὁ ἀντιβασιλεὺς Μόρτων ἔμαθε τοῦτο εἶπε· «κάλλιον νὰ κλαίωσι γυναῖκες παρὰ ἄνδρες γενειοφόροι.»

Ἡμέραν τινὰ ὁ Κνὼξ ἀναχωρῶν ἐκ τοῦ δωματίου τῆς βασιλίσσης ἤκουσεν ἕνα τῶν αὐλικῶν νὰ εἴπῃ· «Πῶς δὲν φοβεῖται!» Στραφεὶς δὲ ὁ Κνὼξ πρὸς αὐτὸν εἶπε «καὶ διὰ τί νὰ φοβηθῶ τὸ ἀγαπητὸν πρόσωπον ἑνὸς εὐγενοῦς; Προσέβλεψα πολλάκις κατὰ πρόσωπον ἀνθρώπους ἐν ὀργῇ διατελοῦντας καὶ ἐν τούτοις δὲν κατελήφθην ὑπὸ παραλόγου τρόμου.» Ὅτε ὁ Κνὼξ καταληφθεὶς ὑπὸ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν κόπων ἐφέρετο εἰς τὸν τόπον τῆς αἰωνίας ἀναπαύσεως, ὁ ἀντιβασιλεὺς προσβλέψας εἰς τὸν ἡμιανοικτὸν τάφον εἶπε τοὺς ἑξῆς λόγους, προξενήσαντας τότε ἐντύπωσιν διὰ τὴν ἐνεχομένην ἀλήθειαν καὶ τὸ ἐπίκαιρον· «Ἐνταῦθα κεῖται ἐκεῖνος ὅστις οὐδέποτε ἐφοβήθη ἄλλον ἄνθρωπον.»

Ὁ Λουθῆρος ἐπίσης ἐθεωρεῖτο ὑπὸ πολλῶν ὡς ἀνὴρ βίαιος καὶ τραχὺς καὶ ὅμως ὁ σκληρὸς αὐτοῦ φλοιὸς ἔκρυπτε καρδίαν θερμὴν καὶ ἐν τῷ ἰδιωτικῷ αὐτοῦ βίῳ ἦτο γλυκὺς καὶ συμπαθητικός.

Ὁ Σαμουὴλ Τζόνσων ἦτο ὡσαύτως ἀπότομος καὶ μεμψίμοιρος, διότι ἀνετράφη ἐν σκληρᾷ σχολῇ, τῇ τῆς πενίας, ἐν ᾗ διῆλθε τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ βίου καὶ δι' ἧς ἦλθεν εἰς συνάφειαν μετὰ περιδόξων ἀνθρώπων. Ἐπλανήθη εἰς τὰς ὁδοὺς μετὰ τοῦ Σαβάζ ἐπὶ ὁλοκλήρους νύκτας, διότι ἀμφότεροι ἐστεροῦντο χρημάτων ὅπως εὕρωσι κλίνην. Ὅτε δὲ τὸ ἀκατάβλητον αὐτοῦ θάρρος καὶ ἡ ἐπιδεξιότης ἀπέδωκαν αὐτῷ θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἔφερεν ἔτι τὰ ἴχνη τῶν πρώτων θλίψεων καὶ τῶν ἀγώνων. Ἦτο φύσει ἰσχυρὸς καὶ ῥωμαλαῖος, καὶ τὰ παθήματα κατέστησαν αὐτὸν ἀδυσώπητον. Ἡμέραν τινα ἐρωτηθεὶς διὰ τί δὲν προσεκαλεῖτο νὰ γευματίζῃ τόσον συχνὰ ὅσον ὁ Γκαρίκ, εἶπεν ὅτι «οἱ μεγάλοι Κύριοι καὶ αἱ Κυρίαι δὲν ἀγαπῶσι ν' ἀποστομῶνται.» Ὁ δὲ Τζόνσων ἦτο γνωστὸς ὡς δυνάμενος νὰ κλείῃ τὸ στόμα τῶν ἄλλων, ἐνῷ αὐτὸς ἤξιζε τὸν κόπον ν' ἀκούεται.

Οἱ σύντροφοι τοῦ Τζόνσων ὠνόμαζον αὐτὸν ursa major, μεγάλην ἄρκτον. Ἐν τούτοις, ὡς λέγει ὁ Γολσμίθ, δὲν ὑπῆρξεν ἄνθρωπος ἔχων τρυφερωτέραν ἐκείνου καρδίαν· οὐδὲν εἶχε τῆς ἄρκτου πλὴν τοῦ δέρματος. Οἱ τρόποι τοῦ Τζόνσων κατεδείχθησαν ἡμέραν τινα ὅτε ἔν τινι τῶν κυρίων ὁδῶν τοῦ Λονδίνου ἐβοήθησε κυρίαν τινὰ νὰ διέλθῃ τὴν ὁδὸν, δοὺς αὐτῇ τὸν βραχίονα, ἀλλὰ μὴ παρατηρήσας ὅτι ἐκείνη διετέλει ἐν καταστάσει μέθης· τοῦτο ὅμως δὲν κατεβίβαζε τὴν ἀξίαν τῆς πράξεως. Ὁποία δὲ διαφορὰ μεταξὺ τῆς διαγωγῆς ταύτης καὶ τοῦ βιβλιοπώλου εἰς ὃν ἀπηυθύνθη ὁ Τζόνσων ζητῶν θέσιν, ὁ ὁποῖος ἀτενίσας εἰς τὸ ἀθλητικὸν σῶμά του καὶ ἀκαλλιέργητον, εἶπεν ὅτι θὰ ἔκαμνε καλλίτερον «ν' ἀγοράσῃ μία χαμαλίκα διὰ νὰ κουβαλῇ σεντούκια.» Ἡ ἀπάντησις αὕτη, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ πραοτέραν φράσιν, ἦτο ἐντελῶς κτηνώδης.

Ὁ τρόπος τοῦ νὰ μεταχειρίζεταί τις σοφιστείαν καὶ πάντοτε ν' ἀντιλέγῃ καὶ νὰ συζητῇ περὶ παντὸς προξενεῖ ἐντύπωσιν ψυχρὰν καὶ ἐπιφέρει ἀποστροφήν· οὐχ ἧττον καὶ τὸ ἐναντίον, νὰ ἐπιδοκιμάζῃ τὰ πάντα, νὰ συμπαθῇ πρὸς πάντα καὶ νὰ συμμετάσχῃ τῶν συγκινήσεων εἶναί τι ἀηδὲς, ἀναξιοπρεπὲς καὶ μὴ ἔντιμον. «Εἶναι δύσκολον, λέγει ὁ Ῥιχάρδος Σερῶ, νὰ μείνῃ τις ἐν δικαίῳ μέτρῳ μεταξὺ τρόπου ἀποτόμου καὶ ὁμαλοῦ, μεταξὺ τῶν δικαίων ἐπαίνων καὶ τῆς τυφλῆς κολακείας· καὶ ὅμως εἶναι εὐκολώτατον ἢ ὅσον νομίζεται· ἡ φαιδρότης, ἡ εὐπροσηγορία, ἡ ἁπλότης εἶναι τὰ μόνα ἀπαιτούμενα ἵνα πράξῃ τις τὸ καλὸν, ὅπως ὀφείλει νὰ τὸ πράξῃ.»

Πολλοὶ ἄνθρωποι φαίνονται ἀγροῖκοι οὐχὶ διότι εἶναι πραγματικῶς, ἀλλὰ διότι εἶναι ἀδέξιοι. Οὕτως ὅταν ὁ Γίββων ἐδημοσίευσε τὸν δεύτερον καὶ τρίτον τόμον τῆς ἱστορίας του *Περὶ τῆς παρακμῆς καὶ πτώσεως τῶν Ῥωμαίων*, ὁ Δοὺξ Κουμβερλὰνδ συναντήσας αὐτὸν καθ' ὁδὸν εἶπε τὰ ἑξῆς· «Πῶς ἔχετε, κύριε Γίββον; Βλέπω ὅτι εἶσθε πάντοτε ὁ αὐτός· ἀδιακόπως *μουντζουρώνετε, σκαλίζετε, πασαλείφετε τὰ χαρτιά.*» Ὁ δοὺξ εἶχε βεβαίως σκοπὸν νὰ συγχαρῇ τὸν συγγραφέα, ἀλλ' ἔστρεψε τὴν φράσιν εἰς τρόπον τραχὺν καὶ σχεδὸν κακοήθη.

Digitized by Google

Ὑπάρχουσιν ὡσαύτως ἄλλοι,οἵτινες φαίνονται ψυχροί,ἐπιφυλακτικοὶ καὶ ὑπερήφανοι, καὶ ὅμως οὐδὲν τούτων ἔχουσιν, εἶναι *δειλοί*. Ἡ δειλία δ' εἶναι εἷς τῶν διακριτικῶν χαρακτήρων τῆς τευτονικῆς φυλῆς.Ὠνόμασαν αὐτὴν «*ἀγγλικὴν μανίαν*.» Ὁ Ἄγγλος ἐν γένει περιηγούμενος εἶναι δύσκαμπτος, ἀδέξιος,μικρὰν ἐπίδειξιν προξενῶν εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ ὀλίγον ἑλκύων τὴν συμπάθειαν. Καί τοι δὲ προσπαθεῖ νὰ ἐπιδείξῃ εἶδός τι τρόπων ἡ δειλία του εἶναι παροῦσα καὶ δὲν δύναται ἐντελῶς ν' ἀποκρύψῃ αὐτήν. Οἱ Γάλλοι δὲ ὡς φύσει χαρίεντες καὶ οὐσιωδῶς κοινωνικοὶ δὲν δύνανται νὰ ἐννοήσωσι τοιοῦτον χαρακτῆρα, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἄγγλος εἶναι ἀδιαλείπτως τὸ ἀντικείμενον τῶν σκωμμάτων καὶ τῶν κωμικωτέρων γελοιογραφιῶν αὐτῶν.

Ὁ μέγας Ἰσαὰκ Νεύτων. ἦτο ὁ δειλότερος ἀνὴρ τῶν συγχρόνων του. Ἐτήρει μυστικὰς ἐπὶ μακρὸν χρόνον πολλὰς ἀνακαλύψεις του, ἐκ φόβου μὴ ἡ φήμη αὐτοῦ ἐπεκταθῇ· παρήγγειλε νὰ δημοσιεύσωσιν ἀνακαλύψεις του ἄλλας μαθηματικὰς ἀνωνύμως ἵνα μὴ γίνῃ γνωστὸν τὸ ὄνομά του καὶ αὐξήσῃ τὰς σχέσεις του. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Σαιξσπῆρος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς δημοσιεύσεως τῶν τραγῳδιῶν του καὶ ἐκ τῆς χρονολογίας αὐτῶν. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Βύρων.

Ἡ δειλία ὅμως ὑπὸ ἑτέραν ἔποψιν ἐξεταζομένη δὲν εἶναι ἐλάττωμα, ἀλλὰ στοιχεῖον ἀρετῆς. Οἱ δειλοὶ δὲν εἶναι χαρίεντες οὔτε ἐπιδεικτικοί, διότι εἶναι ἐν γένει ἀκοινώνητοι, δὲν ἔχουσι κομψότητα τρόπων, ἥτις ἀποκτᾶται διὰ τῆς ἀδιαλείπτου ἀναστροφῆς ἐν τῷ κόσμῳ, εἶναι δειλοὶ πρός τε τοὺς ξένους καὶ τοὺς οἰκείους, κρύπτουσι τὰ αἰσθήματα αὐτῶν· καὶ ὅμως τὰ αἰσθήματα αὐτῶν μὴ ἐπιδεικνυόμενα εἶναι θερμὰ καὶ ἁγνά.

Τοὺς Ἄγγλους διακρίνει τῶν λοιπῶν φυλῶν καὶ ἕτερος χαρακτήρ, ὁ βαθὺς σεβασμὸς καὶ ἡ ἀγάπη, ἣν ἔχουσι πρὸς τὴν οἰκογενειακὴν ἑστίαν. Δώσατε τῷ Ἄγγλῳ οἶκον καὶ ἀδιαφορεῖ πρὸς πᾶν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ. Ὅπως εὕρῃ γωνίαν τινά, ἣν νὰ δύναται ν' ἀποκαλέσῃ ἰδικήν του, διέρχεται τὰς θαλάσσας καὶ πορεύεται ὅπως πήξῃ τὴν σκηνήν του ἐν μέσῳ κοιλάδος, ἢ παρθενικοῦ δάσους. Ἡ μοναξία τῆς ἐρημίας δὲν ἐκφοβίζει αὐτόν, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὴν κοινωνίαν τῆς γυναικός του καὶ τῶν τέκνων του. Ἰδοὺ δὲ διὰ τί οἱ λαοὶ οἱ γερμανικῆς καταγωγῆς, ἐξ ὧν ἐξῆλθον οἱ Ἄγγλοι, εἶναι οἱ καλλίτεροι ἀποικισταὶ καὶ διασπείρονται τάχιστα εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γηΐνου σφαίρας.

Οἱ Γάλλοι δὲν κατώρθωσαν οὐδεμίαν πρόοδον ὡς πρὸς τὸν ἐποικισμόν,τῆς μεγάλης αὐτῶν τάσεως ἕνεκα πρὸς τὸν κοινωνικὸν βίον, ὅπερ εἶναι τὸ μυστήριον τῶν θελγήτρων τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ, καὶ διότι δὲν δύνανται νὰ λησμονήσωσιν ὅτι εἶναι Γάλλοι.

Οἱ Ἄγγλοι δὲν εἶναι καλλιτέχναι, διότι, ὡς εἴπομεν, δὲν εἶναι κοινωνικοί. Εἶναι καλοὶ ἄποικοι, καλοὶ ναυτικοί, καλοὶ βιομήχανοι, ἀλλὰ δὲν διαλάμπουσιν ὡς ἀοιδοί, ὡς χορευταί, ὡς ὑποκριταί, ὡς καλλιτέχναι οὔτε ὡς ῥάπται τοῦ συρμοῦ· δὲν γνωρίζουσιν οὔτε καλῶς νὰ ἐνδυθῶσιν,οὔτε καλῶς νὰ παρασταθῶσιν, οὔτε καλῶς νὰ ὁμιλήσωσιν,οὔτε καλῶς νὰ γράψωσι. Στεροῦνται ὕφους καὶ κομψότητος. Ὅ,τι πράττουσιν εἶναι καλῶς κατεσκευασμένον, ἀλλ'ἄνευ χάριτος.

Ὅπως διορθωθῇ ἡ ἔλλειψις αὕτη τῆς χάριτος καὶ τῆς περὶ τὰς τέχνας φιλοκαλίας παρὰ τῷ ἀγγλικῷ λαῷ ἵδρυσαν σχολὴν ἵνα διαδώσωσι πλειότερον τὸ πρὸς τὰς καλὰς τέχνας αἴσθημα. Τὸ ὡραῖον σήμερον διδάσκεται καὶ κηρύσσεται ὑπό τινων ὡς θρησκεία θεωρούμενον. «Τὸ ὡραῖον εἶναι τὸ ἀγαθόν. Τὸ ὡραῖον εἶναι τὸ ἀληθές. Τὸ ὡραῖον εἶναι ὁ ἡγεμὼν τῆς ἀγαθοεργίας.» Τοιαῦται γνῶμαι καθ' ἑκάστην κηρύσσονται. Πιστεύουσιν ὅτι διὰ τῆς σπουδῆς τῶν τεχνῶν θ' ἀναπτύξωσι τὴν φιλοκαλίαν ἑνὸς λαοῦ, ὅτι διὰ τῆς παρατηρήσεως ὡραίων πραγμάτων θὰ ἐξαγνίσωσι τὴν φύσιν του, καὶ ὅτι ἀποσπῶντες αὐτὸν ἐκ τῶν ὑλικῶν ἡδονῶν θὰ ἐξευγενίσωσι καὶ θ' ἀνυψώσωσι τὸν χαρακτῆρά του.

Ἐν τούτοις καίτοι παρομοία ἀνατροφὴ ἐθεωρήθη ἀναγκαία εἰς τὸ νὰ βελτιώσῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ μεγαλύνῃ, δὲν πρέπει τις ἐκ ταύτης ν' ἀναμένῃ πολλὰ πράγματα. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ χάρις ἐξημερώνει καὶ κοσμεῖ τὸν βίον καὶ εἶναι ἀξία νὰ καλλιεργῆται. Ἡ μουσική, ἡ ζωγραφική, ὁ χορός, πᾶσαι αἱ τέχναι εἶναι πηγαὶ ἡδονῆς καὶ ἂν δὲν εἶναι ἀκριβῶς σαρκικαί, θέλγουσιν οὐχ ἧττον τὰς αἰσθήσεις, ἀλλ' οὐδὲν πλειότερον. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς φιλοκαλίας ὡς πρὸς τὴν ὡραιότητα τοῦ σχήματος ἢ τοῦ χρώματος, τοῦ ἤχου ἢ τῆς στάσεως δὲν ἐπενεργεῖ πάντοτε καὶ ἐπὶ τῆς καλλιεργείας τοῦ πνεύματος ἢ τῆς διαμορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος. Ἡ θέα καλλιτεχνημάτων δύναται νὰ βελτιώσῃ τὴν φιλοκαλίαν καὶ ἐξεγείρῃ τὸν θαυμασμόν, πρᾶξις ὅμως γενναία γενομένη ἐνώπιον ὅλων τῶν πολιτῶν θέλει ἐπιδράσει ἰσχυρότερον ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ θέλει τονίσει τὴν ἅμιλλαν πλειότερον τῆς θέας μυριάδων ἀγαλμάτων καὶ εἰκόνων. Διότι ὁ νοῦς, ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδία καὶ οὐχὶ ἡ φιλοκαλία καὶ ἡ καλλιτεχνία καθιστᾷ τοὺς ἀνθρώπους μεγάλους.

Εἶναι ὄντως ἀμφίβολον ἐὰν ἡ καλλιέργεια τῶν τεχνῶν, ἥτις ἄγει πολλάκις εἰς τὴν πολυτέλειαν, συνετέλεσε τοσοῦτον εἰς τὴν πρόοδον τῶν ἀνθρώπων ὅσον ὑποτίθεται παρὰ πολλῶν. Ἴσως δὲ ἡ πρὸς ταύτας ἀποκλειστικὴ τροπὴ τῶν πολιτῶν ἐκθηλύνει μᾶλλον ἢ ἰσχυροποιεῖ τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν καθιστῶσα εὐαίσθητον εἰς τὰς προσβολὰς τῶν αἰσθήσεων.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἂν

Digitized by Google

ἂν ἡ χάρις τῶν τρόπων, ἡ εὐγένεια, ἡ κομψότης καὶ πάντα ἐκεῖνα τὰ συντελοῦντα εἰς τὸ νὰ κοσμήσωσι τὸν βίον καὶ παραστήσωσιν εὐχάριστον πρέπει νὰ καλλιεργῶνται, δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραμελῶνται χάριν τούτου καὶ μόνου αἱ στερεαὶ πραγματικαὶ ἀρεταὶ καὶ διαρκέστεραι, αἱ τῆς τιμιότητος, τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς ἀληθείας. Ἡ πηγὴ τοῦ κάλλους πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὴν καρδίαν μᾶλλον ἢ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς· ἡ εὐγένεια τῶν τρόπων δὲν ἔχει μεγάλην ἀξίαν ἂν δὲν συνοδεύεται ὑπὸ εὐγενῶν πράξεων. Ἡ χάρις εἶναι συνήθως τι τὸ ἐξωτερικόν, ἀρέσκει καὶ ἑλκύει, ἀλλὰ δὲν φθάνει μέχρι τῆς καρδίας.

Τὸ ἔντιμον θάρρος ἔχει πλείονα ἀξίαν τῆς λεπτοτέρας χάριτος, ἡ ἀγνότης εἶναι προτιμητέα τῆς κομψότητος, ἡ καθαριότης δὲ τοῦ σώματος, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας εἶναι πολυτιμοτέρα πάσης περὶ τὴν τέχνην τελειότητος. Α. Μ.

ΑΡΧΑΙΑΙ ΚΑΙ ΝΕΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Ἀξιοπαρατήρητον εἶνε ὅτι πολλαὶ τῶν προλήψεων, αἵτινες ὑπάρχουσι σήμερον παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, ὑπῆρχον ἀπαράλλακτοι καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡμῶν προγόνοις, παρ' ὧν βεβαίως ἡ παράδοσις περιέσωσεν αὐτὰς διὰ τῶν αἰώνων μέχρι τῆς σήμερον.

Τὰ ἑπόμενα παραδείγματα μαρτυροῦσιν ἀποχρώντως περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος·

Κατὰ γνωστοτάτην ἐν τῷ λαῷ πρόληψιν ὁ σπαραγμὸς τῶν βλεφάρων θεωρεῖται πάντοτε ὡς οἰωνὸς προσεχοῦς συναντήσεως μετὰ προσφιλοῦς προσώπου. «Τὸ 'μάτι μου σπαρτάρει, λέγουν συνήθως, γλήγορα θὰ τὸν (τὴν) ἰδῶ.» Τὴν πρόληψιν ταύτην ἀπαράλλακτα ἐξέφραζον καὶ οἱ ἀρχαῖοι· οὕτως εἰς ἓν τῶν εἰδυλλίων (III, στίχ. 37) τοῦ χαριεστάτου βουκολικοῦ ποιητοῦ Θεοκρίτου εὑρίσκομεν αὐτὴν ἐν ἐκφράσει μηδόλως παραλλαττούσῃ τῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐν χρήσει σήμερον.

«Ἅλλεται ὀφθαλμός μου ὁ δεξιός· ἦρά γ' ἰδησῶ αὐτήν...»

λέγει ὁ πρὸς τὴν Ἀμαρυλλίδα περιπαθῶς κωμάζων καὶ ποθῶν νὰ προσίδῃ τὴν πεφιλημένην μορφὴν ἐραστὴς αὐτῆς.

Ἐν ἄλλῳ τινὶ ᾄσματι (Εἰδυλλ. VI, στίχ. 39) τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ἀπαντῶμεν ἄλλην, συνηθεστάτην καὶ ταύτην παρὰ τῷ λαῷ τῆς σήμερον πρόληψιν, καθ' ἣν πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς βασκανίας θεωρεῖται συντελεστικὴ ἡ εἰς τὸν κόλπον τρὶς ἔμπτυσις. Ἰδού·

«Ὡς μὴ βασκανθῶ δέ, τρὶς εἰς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον·
ταῦτα γὰρ ἡ γραῖά με Κοτυταρὶς ἐξεδίδαξε.»

Ταῦτα δὲ λέγει ὁ καλὸς Δαμοίτας, ὅστις κατοπτρισθεὶς πρὸ μικροῦ εἰς γαληνιαίαν θάλασσαν κατηυφράνθη ἀποθαυμάσας τὸ κάλλος τῆς ἰδίας μορφῆς.

Τὴν παρ' ἡμῖν παροιμιακὴν ἔκφρασιν «Θρέψαι λύκο τὸν χειμῶνα νά σε φάῃ τὸ καλοκαῖρι», λεγομένην ἐπὶ τῶν ἀγνωμόνων, τῶν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῦ ἀποδιδόντων, εὑρίσκομεν ὁμοίαν σχεδὸν εἰς τὸ πέμπτον εἰδύλλιον τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, ἐν ᾧ περιγράφεται ἔρις σφοδρὰ μεταξὺ τῶν βουκολιαστῶν Κομάτα καὶ Λάκωνος περὶ τοῦ πότερος δύναται νὰ ψάλῃ κάλλιον. «Σύ, λέγει πρὸς τὸν Λάκωνα ἀγανακτῶν ὁ τῆς σύριγγος ἀρχαῖος ἀθλητὴς Κομάτας, σὺ τολμᾷς νὰ ἁμιλλᾶσαι πρὸς ἐμὲ περὶ ᾄσματος, τὸν ὁποῖον ἐγὼ παῖδα ἔτι ἐδίδασκον; .... Φεῦ! τοιαύτη ἡ ἀμοιβὴ τῶν εὐεργετούντων!»

«Θρέψαι λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας, ὥς σε φάγωσι.»

Ἔσχε δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς προφανῶς ἡ παροιμία αὕτη ἀπὸ τοῦ μύθου τοῦ Ἀκταίωνος, τοῦ δυστυχοῦς κυνηγοῦ, ὅν, ὑπὸ τῆς Ἀρτέμιδος δι' ἐκδίκησιν εἰς ἔλαφον μεταμορφωθέντα, κατεσπάραξαν οἱ ἴδιοι αὐτοῦ κύνες, οὓς ἔτρεφεν ἵνα μεταχειρίζηται εἰς τὴν θήραν. Κοδ.

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΚΑΡΦΙΔΕΣ

Τέσσαρες καρφίδες! Τί τούτου ἁπλούστερον, καὶ ὅμως τὰς ἔβλεπον διεσταυρωμένας ἀστροειδῶς ἐν τῷ μέσῳ πόρπης ἣν πάντοτε ἐφόρει κυρία τις. Ἐρωτήσας ἔμαθον τὰ ἀκόλουθα, ἅτινα μετὰ συγκινήσεως μοὶ διηγήθη ἡ εὐγενὴς κυρία· «Ὁ σύζυγός μου ἦτο Πολωνὸς εὐπατρίδης· καταγγελθεὶς δὲ ὑπὸ ἰσχύοντος ἐχθροῦ καθείρχθη ἐν παλαιῷ τινι πύργῳ ἐν εἱρκτῇ ὑπογείῳ καὶ σκοτεινῇ. Οὐδεὶς ἐλάλει εἰς αὐτόν, ὁ δεσμοφύλαξ οὐδέποτε ἤνοιγε τὸ στόμα, ὥστε ὁ ἀτυχὴς σύζυγός μου ἐκινδύνευε νὰ παραφρονήσῃ καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον. Ἑβδομάδες καὶ μῆνες παρήρχοντο καὶ ὁ δύσμοιρος δεσμώτης δὲν εἶχε κἂν τὴν παραμυθίαν νὰ μετρῇ τὰς παρερχομένας ἡμέρας καὶ νὰ διακρίνῃ αὐτὰς ἀπὸ τῶν νυκτῶν! Καὶ τὸ ὀδυνηρότατον πάντων ἦτο ἀργός!

»Ἡμέραν τινὰ φέρων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων του ᾐσθάνθη τέσσαρας καρφίδας. Τέσσαρας καρφίδας! Καὶ τί νά τας κάμῃ!... Τὰς ἀποσπᾷ ἀπὸ τοῦ ἐνδύματός του καί τας ρίπτει κατὰ γῆς· ἔπειτα δὲ πεσὼν εἰς τὰ γόνατα καὶ τετραποδητὶ βαίνων ἀναζητεῖ αὐτὰς ἐν τῷ σκότει ψηλαφῶν. Εὑρὼν δέ, τὰς ρίπτει πάλιν καὶ πάλιν τὰς ἀναζητεῖ καί τας ἀνευρίσκει. Ἰδοὺ λοιπὸν εἶχεν ἤδη ἐργασίαν. Ἓξ ὅλα ἔτη κατεγίνετο εἰς τὴν μονότονον ταύτην ἀσχολίαν, ἥτις ὅμως ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ βεβαίας καὶ ἀφεύκτου παραφροσύνης καὶ προώρου θανάτου. Ὅτε δὲ τέλος ἐνθυμηθέντες ἦλθον νά τον ἐξαγάγωσι τῆς εἱρκτῆς, εὗρον αὐτὸν ἀναζητοῦντα τὰς τέσσαρας καρφίδας του, ἃς παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ, ἐγὼ δὲ προσήλωσα ἐπὶ τοῦ κοσμήματος τούτου, ὅπερ οὐδέποτε θὰ ἐγκαταλείψω.»

Ὁ ἄνθρωπος ἐγένετο ἵνα ἐργάζηται!

Κυρία Ε**

Digitized by Google

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

117.

Ἀνὰ μέσον τῶν πανούργων πρωτεύει ἐκεῖνος, ὅστις καλῶς ὑποκρίνεται, ὅτι ἐμπίπτει εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ κεκρυμμένας παγίδας. Οὐδέποτε δὲ ὁ ἄνθρωπος εὐκολώτερον ἀπατᾶται, ὅσον ὅταν μελετᾷ νὰ ἐξαπατήσῃ τοὺς ἄλλους.

118.

Ὁ ἐπιμόνως ἀποφεύγων πᾶσαν κατὰ τῶν ἄλλων ἀπάτην ἐκτίθεται εἰς πολλὰς κατ' αὐτοῦ ἐξαπάτας.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κύριος Ω*, κάμψας ἤδη τὸ ἀκρωτήριον τῶν *τεσσαράκοντα*, ἔλαβε σύζυγον κόρην ὀρφανὴν ἑκκαίδεκα ἐτῶν. Πρὸς δὲ τοὺς ἀπορούντας ἐπὶ τῇ δυσαναλογίᾳ ταύτῃ μειδιῶν ἔλεγε·

«Καὶ τί τάχα! ἡ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ μόλις εἴμεθα *καὶ οἱ δύο ὁμοῦ πεντήκοντα ἓξ ἐτῶν!*»

*

— Ἆ ἐγώ— ἔλεγε κυρία τις—οὐδέποτε δύναμαι νὰ ψευσθῶ.

— Θὰ σᾶς βοηθήσω ἐγώ, ἀπήντησε κύριός τις πλησίον της ἱσταμένης: Πόσον ἐτῶν εἶσθε;

ΠΡΟΑΙΣΘΗΜΑ

Εἶδα τὰ χιόνια τῶν βουνῶν
 Τὸ Μάρτι ἀναλιωμένα,
Τὰ ξαναβλέπω σήμερα
 Στὰ κάτασπρα ἐνδυμένα·
Εἶδα τὰ φύλλα πράσινα
 Στοὺς κλάδους νὰ φυτρώνουν,
Τώρα νεκρὰ καὶ κίτρινα
 Οἱ ἄνεμοι τὰ σαρώνουν.
Ἔρημο ἀφῆκαν τὰ πουλιὰ
 Τὸ ἀγαπητὸ ὀλημέρι,
Κ' ἐξενιτεύθηκαν κι' αὐτά,
 Στῆς Ἀραπιᾶς τὰ μέρη.
Πᾶν' ἐτοῦτα, πᾶν' ἐκεῖνα,
 Πᾶν τῆς ἄνοιξις τὰ κάλλη....!
Τάχα θὰ γυρίσουν πάλι;
 Τάχα θὰ τὰ ξαναϊδῶ;

—

Ἄχ, ὅλα ἀνακαινίζονται
 Ὅσο ἡ φθορὰ κι' ἂν κάμῃ
Αἰώνια νεκρανάστασι
 Στοῦ χρόνου τὸ ποτάμι!
Πάλι θὰ πρασινίσῃ ἡ γῆ,
 Κ' ἡ χλόη θὰ 'ξανανθίσῃ,
Καὶ τὸ φιλέρημο πουλὶ
 Τοὺς λόγγους θὰ 'ξυπνίσῃ·
Ἀπὸ τὰ νέφη τ' οὐρανοῦ,
 Στὰ βάθη τῶν ὑδάτων
Θὰ δράμουν κι' ἄλλα πλάσματα
 Νὰ δείξουν τὴ χαρά των....

—

Πλὴν τότ' ἐγὼ θὰ κείτομαι
 Ἀναίσθητο κουφάρι,
Μὲ 'στερνή, μόνη συντροφιά,
 Δύο, τρεῖς φουχτιαῖς θυμάρι.

—

Ἂς ἔρθῃ τότε ἐπάνω μου
 Ἂς ἔρθῃ κάποιο χέρι
Στὰ πόδια, ἢ στὸ κεφάλι μου
 Ν' ἀνάψῃ νεκροκέρι!

—

Παππᾶς, βαστῶντας τὸ χαρτί,
 Εὐχαῖς ἂς μουρμουρίσῃ,
Κι' ὁλόγυρα τὸ θυμιατὸ
 Συγχώρια ἂς κουδουνίσῃ!

—

Ἂν ἀπ' τῶν οὐρανῶν, ποτέ,
 Τὸ φωτοβόλο ῥέμμα
Στρέψῃ ἓν ἀστέρι καὶ σ' ἐμὲ
 Τὸ σπλαχνικό του βλέμμα,

—

Ἢ ἀπὸ τοῦ βράχου τὸ πλευρό,
 Ἀφοῦ προβῇ μὲ χάρι,
Ἂν θυμηθῇ τὸν τάφο μου
 Μαϊάτικο φεγγάρι·
Τοῦ κάκου! ἐγὼ θᾆμαι τυφλός,
 Κουφὰ θᾆναι τ' αὐτιά μου,
Τότε ἡ σκιά μου ἐπέρασεν,
 Ἐσβύσθη τ' ὄνομά μου!

—

Πότε ἀχτίδα παιγνιδιάρα
 Σὲ τρεχούμενο νερό,
Ποτ' ἐλπίδα, πότε ἀντάρα
 Ἐξεπλάνεσε νεκρό;

—

Ὡσὰν ὄνειρον ἐφάνην,
 Ἀνεσκώθηκα ὡς καπνός,
Κι' ἀφοῦ ἐδάρθηκα στὴν πλάνην,
 Τί ἀπομένω; Κορνιαχτός.

—

Πῶς; κορνιαχτὸς ποῦ μία πνοὴν
 Στροβίλου διασκορπίζει;
Ποῦ παίρνει τ' ὄρνεον τσ' ἁρπαγῆς
 Καὶ τὴ φωλειά του χτίζει!
Πῶς! κορνιαχτός, ὅθεν θὰ βγῇ
 Θανατηφόρο ἀγκάθι,
Ποῦ γίνεται ἀγενὴς πηλὸς
 Κι' ὁ κεραμέας τὸν πλάθει;

—

Βόρβορος, σκόνη, κορνιαχτός,
 Χῶμα, καὶ τίποτ' ἄλλο,
Δὲν εἶν' τὸ γένος μας λοιπόν,
 Ἂν καὶ τὸ πλέον μεγάλο;

—

ΑΓΑΠΗ, ἐσὺ πρωτόθρονη
 Τοῦ κόσμου βασιλίδα,

Digitized by Google

Σὺ πῶδεσες τὰ σύμπαντα
Σὲ μόνη μιὰ ἀλυσίδα,
Σὺ τῆς ὁποίας τὰ γράμματα,
Ἕως ἀπ' αὐτὴ τὴ γέννα,
Φέρνει τὸ βρέφος σύρριζα
Στὸν κόρφο σκαλισμένα,
Ἐσύ 'σαι ἡ μόνη, ἐσύ 'σαι αὐτὴ
Ποῦ τὸν πηλὸ σφραγίζεις,
Καὶ δάφναις ἀναστάσιμαις
Στὰ μνήματα σκορπίζεις!
Μὲ τὸ Σταυρὸ στὴν ἀγκαλιά,
Μὲ τὸ φιλὶ στὸ στόμα
Σκόνεις λαοὺς ἀπὸ σκλαβιαῖς,
Λαζάρους ἀπ' τὸ χῶμα!

Ἄπιστε, ΑΓΑΠΗΣΕ, ἂν μπορῇς,
Καὶ ἀγαπημένος ζῆσε,
Μιὰ μόνη, ἀγάπησε, στιγμή,
Καὶ χάρο μὴ φοβεῖσαι!

Ἐν Λιβόρνῳ, 1879. *Ζ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Καθὼς εἰς τὴν φύσιν οὕτω καὶ εἰς τὸν ἠθικὸν κόσμον ὑπάρχουν νόμοι τοὺς ὁποίους δὲν παραβαίνομεν ποτὲ ἀτιμωρητί, καὶ τῶν ὁποίων τὰ βέβαια ἀποτελέσματα ἀποτελοῦν τὴν διαρκῆ ἐπέμβασιν τῆς Προνοίας, ὅπως τὴν ὀνομάζομεν. Ἀσθενής τις ἀλλὰ μέγας ἀνήρ, γράφων μὲ παράφρονα σχεδὸν χεῖρα τὴν διαθήκην σοφοῦ, ἔλεγε περὶ τῶν παθῶν τὰ ὁποῖα ἐπλαστούργησαν τὴν δυστυχίαν συνάμα καὶ τὴν εὐφυΐαν του, ὅτι «Ὅλα μὲν εἶνε καλὰ ὅταν γινώμεθα αὐτῶν ἐγκρατεῖς, ὅλα δὲ κακὰ ὅταν ὑποτασσώμεθα εἰς αὐτά. Ἡ μὲν φύσις ἀπαγορεύει τὸ νὰ ἔχωμεν κλίσεις ὑπερτέρας τῶν δυνάμεών μας, ὁ δὲ ὀρθὸς λόγος τὸ νὰ θέλωμεν ὅ,τι δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀπολαύσωμεν, καὶ ἡ συνείδησις, ὄχι τὸ νὰ ἐπιθυμῶμεν, ἀλλὰ τὸ νὰ νικώμεθα ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας. Δὲν ἐξήρτηται ἀπὸ ἡμᾶς τὸ νὰ ἔχωμεν ἢ τὸ νὰ μὴν ἔχωμεν πάθη· ἐξήρτηται ὅμως τὸ νὰ τὰ καταδαμάζωμεν. Τὰ αἰσθήματα ὅσα κυβερνῶμεν εἶνε ὅλα νόμιμα· τὰ αἰσθήματα ὅμως ὅσα μᾶς κυβερνοῦν εἶναι ὅλα ἀσεβῆ... Εἰς μόνον τὸ ἄφθαρτον κάλλος δὸς τὴν καρδίαν σου· ἔχε ἐπιθυμίας συμφώνους πρὸς τὴν κατάστασίν σου, καὶ τὰ χρέη σου ἂς προηγῶνται τῶν παθῶν σου· ὑποτάσσου εἰς τὸν νόμον τῆς ἀνάγκης· μάθε δὲ νὰ ὑποφέρῃς τὴν στέρησιν τῶν πραγμάτων ὅσα εἶνε δυνατὸν νὰ στερηθῇς, καὶ ν' ἀπαρνῆσαι τὰ πάντα ὅταν προστάζῃ ἡ ἀρετή.» (Octave Feuillet).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Συνδρομητὴς τῆς *Ἑστίας* ἀπηύθυνεν αὐτῇ τὴν ἑπομένην ἐρώτησιν: «Τίς ὁ καταλληλότατος τρόπος τοῦ καταπαύειν τὸν λύγγα, τὸν κοινῶς λεγόμενον *λόξυγγα*;»

Πρὶν ἢ ἀποκριθῶμεν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο, ἂς εἴπωμεν τί ἐστι λὺγξ καὶ πόθεν προέρχεται. Ὀλίγοι βεβαίως ἀγνοοῦσιν ὅτι ὁ λὺγξ εἶνε σπασμωδικὴ καὶ θορυβώδης κίνησις τῆς ἀναπνοῆς, συνοδευομένη ὑπὸ ἰδίου τινὸς θορύβου καὶ ἐπαναλαμβανομένη πολλάκις ἐν βραχυτάτῳ διαστήματι. Οὐ τοῦ παρόντος ἡ ἐξέτασις τοῦ τρόπου τῆς παραγωγῆς τοῦ ὀχληροῦ τούτου παθήματος. Λέγομεν δὲ μόνον ὅτι ὑπάρχουσι δύο λύγγες διακεκριμένοι ἀλλήλων, ὧν ὁ μὲν λέγεται αὐθύπαρκτος, ἀνεξάρτητος, ἐξ οὐδεμιᾶς ἑτέρας ἀσθενείας ἔχων τὴν ἀρχήν του, ἢ ἐπὶ τὸ ἰατρικώτερον ἰδιοπαθητικός, ὁ δὲ συμπτωματικός, ἤτοι ἐπερχόμενος ὡς σύμπτωμα ἑτέρας τινὸς ἀσθενείας καὶ ὧν σημεῖον κάκιστον. Ἀλλ' ἐνταῦθα περὶ μόνου τοῦ πρώτου θὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινά, τὰ ἑξῆς·

Σχεδὸν πάντοτε ὁ ἰδιοπαθητικὸς λὺγξ ἐξαφανίζεται ἀφ' ἑαυτοῦ μετὰ βραχυτάτην διάρκειαν, ἀλλὰ δύναται ὅμως καὶ νὰ διαρκέσῃ ὥρας ὅλας, ἡμέρας ὅλας καὶ μῆνας ὅλους· τότε δὲ δὲν εἶνε πλέον ἁπλῆ τις ἐνόχλησις, ἀλλ' ἀληθὴς ἀσθένεια, ἧς ἡ ἐπιμονὴ καταπονεῖ καὶ ἐξερεθίζει τὸν ἄνθρωπον καθ' ὑπερβολήν.

Ὁ λὺγξ δυνατὸν νὰ προέλθῃ ὑπὸ σφοδρᾶς ἠθικῆς συγκινήσεως, οἷον ὀργῆς, τρόμου κ.τ.τ. Συχνότατα δὲ εἶνε ἀποτέλεσμα ἀμέτρου ἢ καὶ ταχείας ὑπερπληρώσεως τοῦ στομάχου, ὡς συμβαίνει εἰς τὰ μικρὰ παιδία, καὶ μάλιστα εἰς τὰ βρέφη. Οὐχὶ δὲ σπανίως ἐμφανίζεται καὶ μετὰ τὴν ὑπέρμετρον βρῶσιν καὶ πόσιν. Πλεῖστοι δὲ τῶν ἀνθρώπων δύνανται καὶ κατὰ βούλησιν νὰ προκαλῶσι τὸν λύγγα εἴτε εἰς ἑαυτοὺς εἴτε καὶ εἴς τινα τῶν ζῴων.

Μετὰ τὴν ἀνωτέρω παρεκτροπὴν ἡμῶν ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἀπόκρισιν τῆς ἐν ἀρχῇ γραφείσης ἐρωτήσεως, τίς ὁ καταλληλότατος τρόπος τοῦ καταπαύειν τὸν λύγγα;

Καὶ τί δὲν μετεχειρίσθησαν οἱ ἄνθρωποι πρὸς καταστολὴν τοῦ τυράννου τούτου; Καὶ εἰς τὸ χλωροφόρμιον καὶ τὴν μορφίνην ἠναγκάσθησαν νὰ προσδράμωσιν ἐξ ἀπελπισμοῦ. Ἐπεκόλλησαν σικύας, ἐκδόρια, σίδηρον πεπυρακτωμένον ἐπὶ τοῦ τραχήλου, ἐπὶ τῆς ῥάχεως κ.λ.π., συνεβούλευσαν τὴν ἰσχυρὰν πίεσιν τοῦ μετακαρπίου καὶ τοῦ ὑπογαστρίου..., ἀλλὰ μάτην, τὰ φάρμακα ταῦτα εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν. Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ λὺγξ προέρχεται καὶ ἐκ σφοδρᾶς συγκινήσεως, νῦν δὲ λέγομεν ὅτι καὶ νὰ ἐξαλειφθῇ δύναται διὰ σφοδρᾶς συγκινήσεως· ἀλλὰ βεβαίως τοῦτο δὲν εἶνε πολὺ φρόνιμον φάρμακον.

Ὅθεν ἄξια πάσης συστάσεως εἶνε τὰ ἑξῆς τρία· Καταπίνομεν δεκάκις ἢ δεκαπεντάκις ὕδωρ βραδέως καὶ χωρὶς νὰ ἀναπνέωμεν, ἢ πταρνιζόμεθα, ἤ, ὅπερ καὶ κάλλιστον, τρώγομεν βῶλον ζαχάρεως ἀφ' οὗ ἐπιστάξωμεν ἐπ' αὐτοῦ σταγόνας τινὰς ὄξους. Μ*

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 170 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 1 Ἀπριλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΘΗΒΩΝ

ἐν ἔτει 1822.

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐγγράφου, κοινοποιηθέντος ἡμῖν ὑπό τινος συνδρομητοῦ τῆς Ἑστίας: Σ. τ. Δ

Δῆλον γίνεται διὰ τοῦ παρόντος, ὅτι ἔδωσεν ὁ εὐγενέστατος κύριος Ἠπειρώτης Κοσμᾶς Ραβηλῆς εἰς τὸ ταμεῖον Θηβῶν γρόσια 1000 χίλια, τὰ ὁποῖα ἔχουν νὰ τρέχουν πρὸς ὀκτὼ τὰ ἑκατόν· ὅθεν καὶ ἐγένετο τὸ παρὸν ἐσφράγιστον καὶ ἐδόθη τοῦ Κοσμᾶ Ραβηλῆ καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν. — 1822, ἰουνίου 12, Θῆβαι.

Ὁ Γεν. ταμίας καὶ ἔφορος — **Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς**
ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΣΑΠΟΥΝΤΖΗΣ. — **Ἰω. Οἰκονόμου.**

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 177.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλέας Φὸγ καταπλήττει τὸν ὑπηρέτην αὐτοῦ Πονηρίδην.

Εἰς τὰς ἑπτὰ καὶ εἰκοσιπέντε ὁ Φιλέας Φόγ, ἀφοῦ ἐκέρδησε περὶ τὰς εἴκοσι γυινέας εἰς τὸ ουΐστ, ἀπεχαιρέτισε τοὺς ἐντίμους αὐτοῦ συναδέλφους, καὶ κατέλιπε τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον. Εἰς τὰς ὀκτὼ δὲ παρὰ δέκα ἤνοιγε τὴν θύραν καὶ εἰσήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ὁ Πονηρίδης, ὅστις εἶχεν εὐσυνειδήτως σπουδάσει τὸ πρόγραμμά του, ἐξεπλάγη ἀρκούντως βλέπων ἐπιφαινόμενον αἴφνης τὸν κύριόν του, κατὰ προφανῆ τῆς ἀκριβείας παράβασιν. Διότι, κατὰ τὴν ἀναγεγραμμένην σημείωσιν, ὁ ἔνοικος τῆς Σέβιλ-Ῥόου τὸ μεσονύκτιον μόνον ἀκριβῶς ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἀνέβη πρῶτον εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἶτα δ' ἐφώνησε:

— Πονηρίδη!

Ὁ Πονηρίδης δὲν ἀπεκρίθη. Ἀδύνατον, διελογίσθη, ν' ἀπετείνετο πρὸς αὐτὸν ἡ πρόσκλησις, ἀφοῦ δὲν ἦτο ἡ ὥρα.

— Πονηρίδη! ἐπανέλαβεν ὁ κ. Φόγ, χωρὶς ὅμως νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνήν.

Ὁ Πονηρίδης ἐνεφανίσθη.

— Εἶνε δευτέρα φορὰ ποὺ σὲ φωνάζω, παρετήρησεν ὁ κ. Φόγ.

— Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀκόμη μεσάνυκτα, ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, δεικνύων τὸ ὡρολόγιόν του.

— Τὸ γνωρίζω, ὑπέλαβεν ὁ Φιλέας, καὶ δι' αὐτὸ δὲν σοῦ κάμνω παρατήρησιν. Ἐντὸς δέκα λεπτῶν ἀναχωροῦμεν διὰ Δοῦβρ καὶ Καλαί.

Παράδοξός τις μορφασμὸς συνέστειλε τὸ στρογγύλον πρόσωπον τοῦ γάλλου. Προδήλως εἶχε παρακούσει.

— Ὁ κύριος ἀλλάζει διαμονήν; ἠρώτησε.

— Ναί· ἀπεκρίθη ὁ Φιλέας Φόγ. Θὰ κάμωμεν τὸν γῦρον τοῦ κόσμου.

Ὁ Πονηρίδης, ὑπερμέτρως διεσταλμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνασεσυρμένας τὰς ὀφρεῖς καὶ τὰ βλέφαρα, παραλελυμένους τοὺς βραχίονας καὶ ἐκλελυμένον τὸ σῶμα, ἐνέφαινε πάντα τὰ συμπτώματα τῆς μέχρις ἐνεότητος καταπλήξεως.

— Τὸν γῦρον τοῦ κόσμου!

— Εἰς ὀγδοήντα ἡμέρας, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ. Δὲν ἔχομεν λοιπὸν νὰ χάνωμεν οὐδὲ στιγμήν.

— Καὶ τὰ πράγματά μας πότε θὰ τὰ ἑτοιμάσωμεν; εἶπεν ὁ Πονηρίδης, ταλαντεύων μηχανικῶς τὴν κεφαλήν του δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ.

— Δὲν χρειαζόμεθα πράγματα. Ἀρκεῖ εἷς σάκκος μὲ δύο μάλλινα ὑποκάμισα καὶ τρία ζεύγη κάλτσαις καὶ ἄλλα τόσα διὰ σέ. Ἀγοράζομεν καθ' ὁδόν. Νὰ καταιβάσῃς τὸ ἀδιάβροχον ἐπανωφόριόν μου καὶ τὸ ὁδοιπορικόν μου σκέπασμα. Φρόντισε δὲ νὰ πάρῃς καλὰ ὑποδήματα, μολονότι θὰ περιπατήσωμεν πολὺ ὀλίγον, ἢ καὶ διόλου. Πήγαινε.

Ὁ Πονηρίδης ἤθελε νὰ ἀπαντήσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε. Κατέλιπε λοιπὸν τὸ δωμάτιον τοῦ κ. Φόγ, ἀνέβη εἰς τὸ ἰδικόν του, κατέπεσεν ἐπὶ μιᾶς ἕδρας, καί, δημώδη τινὰ φράσιν τοῦ τόπου του μεταχειριζόμενος, ἀνεφώνησε:

— Αὐτὸ ἦτο πάλιν ἀπὸ τ' ἄγραφα! Κ' ἐγὼ ὁ κακομοίρης, ποὺ ἤθελα νὰ ἡσυχάσω!

Μηχανικῶς δὲ συνετέλεσε τὰς ὁδοιπορικὰς του παρασκευάς.

Digitized by Google

Τὸν γῦρον τοῦ κόσμου εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας! Τρέλλα ἦτον; ἢ μήπως ἁπλῆ ἀστειότης; Νὰ ὑπάγωσι μέχρι Δοῦβρ καὶ Καλαί. . . Ἔστω! Τοῦτο δὲν δυσηρέστει καὶ πολὺ τὸν καλὸν Πονηρίδην, ὅστις ἀπὸ πέντε ἤδη ἐτῶν δὲν εἶχε πατήσει τὸ πάτριον ἔδαφος. Ἴσως θὰ προὐχώρουν καὶ μέχρι Παρισίων, οὓς ἐπίσης εὐχαρίστως θὰ ἐπανέβλεπεν ὁ Πονηρίδης. Ἀλλ' εὐπατρίδης τοσοῦτον καθιστικὸς καὶ οἰκονόμος τῶν βημάτων του δὲν θὰ προέβαινε βεβαίως περαιτέρω. Ἀναμφιβόλως οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὅπως δήποτε ἀνεχώρει, μετεκινεῖτο, μετετοπίζετο ὁ εὐπατρίδης αὐτός, ὁ τοσοῦτον τέως οἰκοδίαιτος.

Τὴν ὀγδόην ὥραν ὁ Πονηρίδης εἶχεν ἑτοιμάσει τὸν μικρὸν σάκκον, ὅστις περιεῖχε τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ καὶ τοῦ κυρίου του. Εἶτα δέ, τεταραγμένος ἔτι τὸ πνεῦμα, κατέλιπε τὸ δωμάτιόν του, οὗτινος ἐπιμελῶς ἔκλεισε τὴν θύραν, καὶ μετέβη παρὰ τῷ κ. Φόγ. Ἦν δ' οὗτος ἕτοιμος, κ' ἐκράτει ὑπὸ μάλης τὸν *Γενικὸν Ὁδηγὸν* τοῦ Βράδσωου, ὅστις ἔμελλε νὰ τῷ χορηγῇ πᾶσαν ἀναγκαίαν εἰς τὴν ὁδοιπορίαν αὐτοῦ πληροφορίαν. Λαβὼν δὲ τὸν σάκκον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Πονηρίδου ἀπέθηκεν ἐντὸς αὐτοῦ παχυτάτην δέσμην ἐκ τῶν ὡραίων ἐκείνων τραπεζικῶν γραμματίων, ἅτινα κυκλοφοροῦσι πανταχοῦ τῆς γῆς.

— Δὲν ἐλησμόνησες τίποτε; ἠρώτησε.

— Τίποτε, κύριε.

— Τὸ ἐπανωφόριόν μου καὶ τὸ σκέπασμά μου;

— Ἐδῶ εἶνε.

— Πολὺ καλά. Πάρε αὐτὸν τὸν σάκκον.

Καὶ ὁ κ. Φιλέας Φὸγ ἐνεχείρισε τὸν σάκκον εἰς τὸν Πονηρίδην.

— Καὶ πρόσεχέ τον! εἶπε. Περιέχει εἴκοσι χιλιάδας λίρας.

Ὀλίγου δεῖν ἐξέπιπτεν ὁ σάκκος τῶν χειρῶν τοῦ Πονηρίδου, ὡσανεὶ αἱ εἴκοσι χιλιάδες λιρῶν ἦσαν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐβάρυνον ἀφορήτως.

Ὁ κύριος καὶ ὁ ὑπηρέτης κατέβησαν τότε, καὶ κλείσαντες τὴν αὔλειον θύραν ἐκλείδωσαν αὐτήν. Ἀνέβησαν δὲ μετ' ὀλίγον εἰς μίαν ἅμαξαν, ἐκ τῶν σταθμευουσῶν εἰς τὸ ἄκρον τῆς Σέβιλ-Ῥόου, καὶ κατηυθύνθησαν ταχέως εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Τσάριγκ-Κρός, ὅπου καταλήγει μία τῶν διακλαδώσεων τοῦ Μεσημβρινοανατολικοῦ σιδηροδρόμου.

Κατὰ τὰς ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡ ἅμαξα ἔστη πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς πύλης τοῦ σταθμοῦ. Ὁ Πονηρίδης ἐπήδησεν ἔξω, ὁ κύριός του παρηκολούθησεν αὐτὸν καὶ ἐπλήρωσε τὸν ἁμαξηλάτην.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην πτωχή τις ἐπαῖτις, κρατοῦσα παιδίον ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ γυμνόπους διὰ τοῦ βορβόρου βαίνουσα, φέρουσα δὲ πέτασσον ῥακώδη, ὅθεν ἐκρέματο πτερὸν ἐλεεινόν, καὶ πολύθυρον ἐπωμίδα ἐπὶ τῶν ῥακίων της, ἐπλησίασεν εἰς τὸν κ. Φὸγ καὶ τοῦ ἐζήτησεν ἐλεημοσύνην.

Ὁ κ. Φὸγ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του τὰς εἴκοσι γυινέας, ἃς εἶχε κερδήσει εἰς τὸ οὐίστ, καὶ προσφέρων αὐτὰς εἰς τὴν ἐπαῖτιδα:

— Λάβε, καλή μου γυναίκα, εἶπε· χαίρω ὅτι σὲ ἀπήντησα.

Καὶ παρῆλθεν.

Ὁ Πονηρίδης ᾐσθάνθη ὑγραινόμενα τὰ βλέφαρά του. Ὁ κύριός του ἤρχιζε νὰ εἰσχωρῇ εἰς τὴν καρδίαν του.

Μετ' ὀλίγον ὁ κ. Φὸγ καὶ αὐτὸς εἰσῆλθον εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ σταθμοῦ, ὅπου ὁ Πονηρίδης παρηγγέλθη νὰ λάβῃ δύο εἰσιτήρια πρώτης θέσεως διὰ Παρισίους.

Στραφεὶς μετὰ μικρὸν ὁ κ. Φιλέας εἶδε τοὺς πέντε ἐν τῷ Ἀναμορφωτικῷ Συλλόγῳ συναδέλφους του.

— Ἀναχωρῶ, κύριοι, εἶπε, καὶ αἱ διάφοροι ἐπιθεωρήσεις τοῦ διαβατηρίου, τὸ ὁποῖον λαμβάνω μαζύ μου θὰ σᾶς καταστήσουν εὔκολον μετὰ τὴν ἐπιστροφήν μου τὴν ἐξέλεγξιν τῆς ὁδοιπορίας μου.

— Ὦ! κύριε Φόγ! ἀπήντησεν εὐγενῶς ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ· εἶνε περιττόν. Ἀρκούμεθα εἰς τὴν τιμὴν εὐπατρίδου.

— Αὐτὸ εἶνε βέβαια καλλίτερον, εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

— Δὲν λησμονεῖτε, ὅτι πρέπει νὰ ἦσθε ὀπίσω...; παρετήρησεν ὁ Ἀνδρέας Στιούαρτ.

— Ἐντὸς ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ, τὸ σάββατον 21 Δεκεμβρίου 1872, εἰς τὰς ὀκτὼ καὶ τρία τέταρτα τῆς ἑσπέρας. Καλὴν ἐντάμωσιν, κύριοι.

Περὶ τὰς ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα λεπτά, ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ ὑπηρέτης αὐτοῦ κατέλαβον τὰς θέσεις των ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χωρίσματος. Εἰς τὰς ὀκτὼ δὲ καὶ τεσσαράκοντα πέντε συριγμὸς ἀντήχησε καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία ἐκίνησε.

Ἡ νὺξ ἦτο μελανὴ καὶ λεπτὴ χιὼν κατέπιπτε.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἔμενε σιωπηλὸς εἰς τὴν γωνίαν του· ὁ δὲ Πονηρίδης, κατάπληκτος ἔτι, ἔθλιβε μηχανικῶς ἐπὶ τοῦ στήθους του τὸν χρηματοφόρον σάκκον.

Πλὴν μόλις ἡ ἁμαξοστοιχία εἶχε παρέλθει τὸ Σύδεγχαμ, καὶ ὁ Πονηρίδης ἔβαλε κραυγὴν ἀπελπισίας.

— Τί ἔχεις; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Εἰς τὴν βίαν μου . . . ἐλησμόνησα...

— Τί πρᾶγμα;

— Νὰ σβύσω τὸ γάζ τοῦ δωματίου μου.

— Δὲν εἶνε τίποτε, παιδί μου, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ κ. Φόγ. Καίει διὰ λογαριασμόν σου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ τοῦ Λονδίνου ἀναφαίνεται νέα ἀξία.

Ὁ Φιλέας Φόγ, ἀναχωρῶν ἐκ Λονδίνου, δὲν ὑπώπτευε βεβαίως ὁποῖον κρότον ἤθελε προξενήσει ἡ ἀναχώρησίς του. Ἡ περὶ τοῦ στοιχήματός του εἴδησις διεδόθη τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν

Digitized by Google

τῷ Ἀναμορφωτικῷ Συλλόγῳ καὶ παρήγαγεν ἀληθῆ συγκίνησιν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἐντίμου ὁμηγύρεως. Εἶτα δὲ ἀπὸ τοῦ συλλόγου μετεδόθη εἰς τὰς ἐφημερίδας διὰ τῶν καινολεκτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐφημερίδων εἰς ἅπαν τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου τὸ κοινόν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς *Περιόδου τῆς Γῆς* ἐσχολιάσθη, συνεζητήθη καὶ διωνυχίσθη τοσοῦτον ἐμπαθῶς, ὅσον ἂν ἐπρόκειτο περὶ νέου τινος ζητήματος *Ἀλαβάμας*. Οἱ μὲν ἐτάχθησαν ὑπὲρ τοῦ Φιλέα Φόγ, οἱ δέ, καὶ πολυπληθέστεροι ἐντὸς ὀλίγου γενόμενοι, ἐξεφράσθησαν ἐναντίον του. Οὐ μόνον ἀδύνατος ἀλλ' αὐτόχρημα παράφρων ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς ἡ πραγματικὴ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκτέλεσις—οὐχὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ θεωρητικῶς—ἐντὸς τοῦ ἐλαχίστου ἐκείνου χρονικοῦ ὁρίου καὶ διὰ τῶν ἐν χρήσει μέσων τῆς συγκοινωνίας.

Οἱ *Καιροί*, ἡ *Σημαία*, ὁ *Ἕσπερος*, τὰ *Ἑωθινὰ Χρονικὰ* καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἐφημερίδες, μεγάλην ἔχουσαι τὴν δημοσιότητα, ἀπεφάνθησαν ἐναντίον τοῦ κ. Φόγ. Μόνος δὲ ὁ *Ἡμερήσιος Τηλέγραφος* ἐτάχθη πως ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐθεωρήθη γενικῶς ὡς μονομανὴς καὶ παράφρων, οἱ δὲ συνάδελφοί του ἐν τῷ Ἀναμορφωτικῷ Συλλόγῳ κατεκρίθησαν ὡς δεχθέντες στοίχημα μαρτυροῦν τὴν διανοητικὴν ἐξασθένησιν τοῦ προτείναντος αὐτό.

Ἄρθρα ἐμπαθέστατα μὲν ἀλλὰ λογικὰ ἐδημοσιεύθησαν περὶ τοῦ ζητήματος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ περὶ τὰ γεωγραφικὰ πράγματα διαφέρον τῶν Ἄγγλων εἶνε μέγα, πάντες, πάσης τάξεως, ἀναγνῶσται κατεβρόχθιζον τὰς περὶ τῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ Φιλέα Φὸγ πραγματευομένας στήλας τῶν δημοσίων φύλλων.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας παράτολμά τινα πνεύματα, καὶ ἰδίως γυναῖκες, ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀφοῦ μάλιστα ἡ *Εἰκονογραφικὴ Ἐφημερὶς τοῦ Λονδίνου* ἐδημοσίευσε τὴν εἰκόνα του, κατὰ φωτογραφίαν ἀποτεθειμένην ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου. Εὐπατρίδαι τινὲς ἐτόλμων λέγοντες: «Αἴ! διατί ὄχι. τέλος πάντων; εἴδομεν καὶ πράγματα παραδοξότερα!» Ἦσαν δὲ οὗτοι ἰδίως οἱ τοῦ *Ἡμερησίου Τηλεγράφου* ἀναγνῶσται. Ἀλλὰ παρετηρήθη ἐντὸς ὀλίγου,ὅτι καὶ ἡ ἐφημερὶς αὐτὴ ἤρχιζε ψυχραινομένη.

Τὴν ἑβδόμην Ὀκτωβρίου τέλος μακρὸν ἄρθρον ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ *Δελτίῳ τῆς Βασιλικῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας*. Πραγματευόμενον δὲ τὸ ζήτημα ὑπὸ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπόψεις, ἀπέδειξε καθαρῶς τὴν ἀφροσύνην τοῦ ἐπιχειρήματος. Πάντα, ἔλεγεν, ἦσαν ἐναντία τοῦ περιηγητοῦ, τά τε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ ἀπὸ τῆς φύσεως κωλύματα. Ὅπως ἐπιτύχη τοιοῦτό τι σχέδιον, ἔπρεπε νὰ παραδεχθῇ τις θαυμασίαν σύμπτωσιν τῶν ὡρῶν τῆς ἀναχωρήσεως καὶ καθόδου, ἥτις οὔτε ὑπῆρχεν οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ. Ἐν Εὐρώπῃ ὁπωσδήποτε, ὅπου πρόκεινται ἀποστάσεις σχετικῶς μικραί, δύναταί τις νὰ προσδοκᾷ τὴν καθ' ὡρισμένην ὥραν ἄφιξιν τῶν ἁμαξοστοιχιῶν. Ὅταν ὅμως αὗται διατρέχωσι τὴν Ἰνδικὴν εἰς τρεῖς ἡμέρας καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας εἰς ἑπτά, δύναταί τις νὰ στηρίξῃ ἐπὶ τῆς ἀκριβείας αὐτῶν τὰ στοιχεῖα τοιούτου προβλήματος; Μήπως δὲ τὰ δυστυχήματα τῆς μηχανῆς, αἱ ἐκτροχιάσεις, αἱ συγκρούσεις, ἡ κακοκαιρία, ἡ τῶν χιόνων συσσώρευσις, δὲν ἦσαν πάντα ἐναντία τοῦ Φιλέα Φόγ; Πλέων διὰ τῶν ἀτμοκινήτων ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, δὲν ἤθελεν εἶναι κατ' ἀνάγκην ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς ἐναντίους ἀνέμους καὶ τὰς ὁμίχλας; Μὴ καὶ τὰ κάλλιστα τῶν ὑπερωκεανείων γραμμῶν ταχύπλοα δὲν ὑφίστανται βραδύτητας δύο καὶ τριῶν πολλάκις ἡμερῶν;Ἀλλ'ἤρκει μία καὶ μόνη βραδύτης, ὅπως διακοπῇ ἀνεπανορθώτως ἡ ἅλυσις τῶν ἀνταποκρίσεων. Ἂν ὁ Φιλέας Φὸγ ὑστέρει τοῦ ἀτμοκινήτου, ἔστω κ' ἐπί τινας μόνον ὥρας, ἤθελεν ἀναγκασθῇ ν' ἀναμείνῃ τὸ ἑπόμενον, καὶ ἡ ὁδοιπορία του τότε ἀνεπανορθώτως ἀπετύγχανε.

Τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο πολὺν παρήγαγε κρότον, πᾶσαι δ' αἱ ἐφημερίδες ἀνετύπωσαν αὐτό, καὶ αἱ μετοχαὶ τοῦ Φιλέα Φὸγ σπουδαίως ὑπετιμήθησαν.

Κατὰ τὰς πρώτας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ εὐπατρίδου ἡμέρας, σπουδαῖα στοιχήματα εἶχον συναφθῇ ἐπὶ τῇ ἐπιχειρήσει του. Γνωστὸς εἶνε ὁ κόσμος τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ στοιχηματιστῶν, πολὺ νοημονέστερος καὶ ἀνώτερος ἢ ὁ τῶν χαρτοπαικτῶν. Τὸ στοίχημα εἶνε κρᾶσις ἀγγλική. Οὕτω δέ, οὐ μόνον τὰ διάφορα τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου μέλη συνῆψαν σπουδαῖα στοιχήματα ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ Φιλέα Φόγ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ πολὺ τοῦ κοινοῦ μετέσχε τοῦ πυρετοῦ.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἀνεγράφη, ὡς δρομεὺς ἵππος, εἰς ἐπὶ τούτῳ μητρῷον, καὶ κατέστη ἀξία χρηματιστική, διατιμηθεῖσα ἀμέσως ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Λονδίνου. Ἐζητεῖτο καὶ προσεφέρετο Φιλέας Φόγ, παραδοτέος ἀμέσως ἢ ἐπὶ προθεσμίᾳ, καὶ συναλλαγαὶ σπουδαῖαι ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ὀνόματί του. Τὴν πέμπτην ὅμως ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἡμέραν, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ *Δελτίου τῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας*, ἤρχισε προσφερόμενος μᾶλλον ἢ ζητούμενος καὶ σπουδαίως ἐξέπεσεν ὁ Φιλέας Φόγ.Κατήντησε δ'ἐπὶ τέλους νὰ προσφέρεται κατὰ δέσμας, ἐπὶ βαθμιαίᾳ ὑποτιμήσει πέντε, δέκα, εἴκοσι, πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐπὶ τέλους πρὸς ἕν.

Εἷς μόνος ὀπαδός του ἀπέμενεν, ὁ γέρων παραλυτικὸς λόρδος Ἀβερμαίλ. Ὁ ἔντιμος οὗτος εὐπατρίδης, ὁ εἰς τὴν ἕδραν αὐτοῦ προσηλωμένος, εὐχαρίστως ἤθελε δώσει τὴν περιουσίαν του ὁλόκληρον, ἵνα κατορθώσῃ νὰ περιέλθῃ τὴν γῆν

Digitized by Google

ἔστω καὶ εἰς δέκα ἔτη. Ἐστοιχημάτισε δὲ δέκα χιλιάδας λιρῶν ὑπὲρ τοῦ Φιλέα Φόγ, καὶ ὅτε κατεδείκνυον εἰς αὐτὸν οὐ μόνον τὴν ἀφροσύνην, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνωφελὲς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἠρκεῖτο ἀπαντῶν: «Ἂν τὸ πρᾶγμα γίνεται, καλλίτερον νὰ γείνῃ πρώτην φορὰν ἀπὸ Ἄγγλον!»

Ἐνῷ τοιουτοτρόπως εἶχον τὰ πράγματα, καὶ οἱ μὲν ὀπαδοὶ τοῦ Φιλέα Φὸγ ἐσπάνιζον ἐπὶ μᾶλλον, πάντες δέ, καὶ εὐλόγως, ἐκηρύσσοντο ἐναντίοι του, καὶ δὲν ἠγοράζετο πλέον ἢ ἀντὶ ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ διακοσίων πρὸς ἕν, ἔκτακτόν τι γεγονός, ἐπελθὸν ἀπροσδοκήτως, ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ μὴν ἀγοράζηται πλέον διόλου.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ἐννάτην ὥραν τῆς ἑσπέρας, ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἐν Λονδίνῳ ἔλαβε τηλεγράφημα ἔχον οὕτως:

Ἐκ Σουὲζ εἰς Λονδῖνον

Ῥόουαν, διευθυντὴν Ἀστυνομίας
Κεντρικὴν Διεύθυνσιν
Πλατεῖαν Σκωτίας.

Παρακολουθῶ κλέπτην τραπέζης, Φιλέαν Φόγ. Ἀποστείλατε ἀμέσως ἔνταλμα συλλήψεως εἰς Βομβάην (Ἀγγλικὰς Ἰνδίας).

ΦΙΞ, *πράκτωρ.*

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ τηλεγραφήματος τούτου ἐπῆλθεν ἀμέσως. Ὁ ἔντιμος εὐπατρίδης ἐξέλιπεν εὐθύς, καὶ διεδέχθη αὐτὸν κοινὸς κλέπτης χαρτονομισμάτων. Ἡ ἐν τῷ Ἀναμορφωτικῷ συλλόγῳ ἀποτεθειμένη φωτογραφία του ἐξητάσθη μετὰ προσοχῆς, καὶ εὑρέθη λεπτομερέστατα σύμφωνος περὶ τὰ ἐκ τῆς ἀνακρίσεως βεβαιωθέντα χαρακτηριστικὰ τοῦ κλέπτου. Ἀνεμνήσθησαν τότε τῆς μυστηριώδους ὑπάρξεως τοῦ Φιλέα Φόγ, τῆς μονώσεως αὐτοῦ καὶ τῆς αἰφνιδίας του αναχωρήσεως, καὶ πρόδηλον ἐφάνη, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, προφασιζόμενος τὸν γῦρον τοῦ κόσμου καὶ στηρίζων αὐτὸν ἐπὶ παράφρονος στοιχήματος, οὐδένα σκοπὸν εἶχεν ἄλλον ἢ νὰ παραπλανήσῃ τοὺς πράκτορας τῆς ἀγγλικῆς ἀστυνομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ὅπου ὁ πράκτωρ Φὶξ δικαίως ἀνυπομονεῖ.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐστάλη τὸ ἀνωτέρω περὶ τοῦ Φιλέα Φὸγ τηλεγράφημα.

Τὴν τετάρτην, 9 ὀκτωβρίου, ἀνεμένετο εἰς Σουὲζ ἡ κατὰ τὴν ἑνδεκάτην πρωϊνὴν ὥραν ἄφιξις τοῦ ἀτμοκινήτου *Μογγολία*, τῆς Ἀνατολικῆς Ἑταιρίας, σιδηροῦ ἑλικοκινήτου σκάφους, χωρητικότητος δισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων τόνων, καὶ πεντακοσίων ἵππων δυνάμεως. Ἡ *Μογγολία* ἔπλεε τακτικῶς ἀπὸ Βρινδησίου εἰς Βομβάην διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Ἦτο δ' ἓν τῶν ταχυτέρων ἀτμοκινήτων τῆς ἑταιρίας, καὶ εἶχε πάντοτε ὑπερβῆ τὴν κανονικὴν ταχύτητα τῶν δέκα μιλίων μεταξὺ Βρινδησίου καὶ Σουέζ, καὶ τῶ ἐννέα καὶ πεντήκοντα τριῶν ἑκατοστῶν μεταξὺ Σουὲζ καὶ Βομβάης.

Ἀναμένοντες τὴν ἄφιξιν τῆς *Μογγολίας*, ἄνδρες δύο περιεπάτουν ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους τῶν ἰθαγενῶν καὶ ξένων, οἵτινες συῤῥέουσιν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, τὴν ἄλλοτε χωρίον, εἰς ἣν τὸ μέγα ἔργον τοῦ κ. Λεσσὲψ σπουδαῖον ἐπιφυλάττει μέλλον.

Εἷς τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν ἦτο ὁ ἐν Σουὲζ προξενικὸς πράκτωρ τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου, ὅστις,—παρὰ πάσας τὰς λυπηρὰς μαντείας τῆς βρετανικῆς κυβερνήσεως καὶ τὰς ἀπαισίας προῤῥήσεις τοῦ μηχανικοῦ Στέφενσων—ἔβλεπε καθ' ἑκάστην ἀγγλικὰ σκάφη διαπλέοντα τὴν διώρυγα, καὶ βραχύνοντα οὕτω κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος παλαιὰν ὁδὸν μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν.

Ὁ ἕτερος ἦτο βραχύς, ἰσχνὸς καὶ νευρικὸς ἄνθρωπος, νοήμονα ἔχων τὴν μορφὴν καὶ μετὰ παραδόξου ἐπιμονῆς συσπῶν τὰς ὀφρῦς. Διὰ τῶν μακρῶν του βλεφαρίδων διέλαμπε βλέμμα ζωηρόν, οὗτινος ὅμως κατώρθου νὰ πνίγῃ ὁσάκις ἤθελε τὴν λάμψιν. Τὴν στιγμὴν δ' ἐκείνην κατήλεγχε προφανῆ ἀνυπομονησίαν, περιπατῶν ἄνω καὶ κάτω ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ὡσανεὶ ὁ τόπος δὲν ἐχώρει αὐτόν.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐκαλεῖτο Φίξ, ἦτο δ' εἷς τῶν μυστικῶν πρακτόρων τῆς ἀγγλικῆς ἀστυνομίας, οἵτινες εἶχον ἀποσταλῆ εἰς τοὺς διαφόρους λιμένας, μετὰ τὴν γενομένην ἐν τῇ τραπέζῃ τῆς Ἀγγλίας κλοπήν. Ὤφειλε δὲ νὰ ἐπιτηρῇ μετὰ μεγίστης προσοχῆς πάντας τοὺς διὰ τοῦ Σουὲζ διερχομένους ὁδοιπόρους, καὶ νὰ παρακολουθήσῃ ὅντινα τυχὸν ἤθελεν ὑπολάβει ὕποπτον, μέχρις οὗ ἀπεστέλλετο αὐτῷ ἔνταλμα συλλήψεως.

Ἀκριβῶς πρὸ δύο ἡμερῶν εἶχε λάβει ὁ Φὶξ παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς μητροπολιτικῆς Ἀστυνομίας σημείωσιν τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ ὑποτιθεμένου αὐτουργοῦ τῆς κλοπῆς, ἅτινα ἦσαν τὰ τοῦ διακεκριμμένου ἐκείνου καὶ καλῶς ἐνδεδυμένου κυρίου, ὅστις εἶχε παρατηρηθῆ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν πληρωμῶν τῆς τραπέζης.

Ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, δελεαζόμενος προδήλως ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀμοιβῆς, ἥτις εἶχεν ἐπαγγελθῆ ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας, ἀνέμενε φυσικῶς μετ' ἀνυπομονησίας εὐνοήτου τὴν ἄφιξιν τῆς *Μογγολίας*.

— Λέγετε, λοιπόν, κύριε πρόξενε, ἠρώτησε δεκάτην ἤδη φοράν, ὅτι τὸ ἀτμοκίνητον δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀργήσῃ;

— Ὄχι, κύριε Φίξ, ἀπήντησεν ὁ πρόξενος. Ἐσημειώθη χθὲς ἀπὸ τὸ Πορτ-Σαΐδ, καὶ τὰ ἑκατὸν ἑξήκοντα χιλιόμετρα τῆς διώρυγος δὲν εἶνε μέγα πρᾶγμα διὰ τόσον ταχὺ ἀτμοκίνητον. Σᾶς ἐπαναλαμβάνω, ἡ *Μογγολία* ἐκέρδισε πάντοτε τὴν ἀμοιβὴν τῶν εἰκοσιπέντε λιρῶν, τὰς ὁποίας δίδει ἡ κυβέρνησις εἰς ὅσα ἀτμόπλοια καταπλέουν εἰκοσιτέσσαρας ὥρας πρὸ τῆς κανονικῆς.

Digitized by Google

— Τὸ ἀτμοκίνητον αὐτὸ ἔρχεται κατ'εὐθεῖαν ἀπὸ τὸ Βρίνδησι ; ἠρώτησεν ὁ Φίξ.

— Ἀπὸ τὸ Βρίνδησι, μάλιστα,ὅθεν παρέλαβε τὸν φάκελλον τῶν Ἰνδιῶν, καὶ ἀνεχώρησε τὸ σάββατον εἰς τὰς πέντε τὸ βράδυ. Ἔχετε λοιπὸν ὑπομονήν· ὅπου καὶ ἂν εἶνε ἔφθασε. Δὲν ἠξεύρω ὅμως, μὰ τὴν ἀλήθειαν, πῶς θὰ κατορθώσετε, μὲ τὴν σημείωσιν αὐτὴν τῶν χαρακτηριστικῶν, τὴν ὁποίαν ἔχετε, ν' ἀναγνωρίσετε τὸν ἄνθρωπόν σας, ἂν ἦνε μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Μογγολίας*.

— Αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, κύριε πρόξενε, δὲν τοὺς ἀναγνωρίζομεν, ἀλλὰ τοὺς μυριζόμεθα. Ὄσφρησιν πρέπει νὰ ἔχῃ κανείς, καὶ ἡ ὄσφρησις αὐτὴ ἡ ἰδική μας εἶνε καὶ ἀκοὴ συγχρόνως καὶ ὅρασις. Συνέλαβα εἰς τὴν ζωήν μου πολλοὺς ἀπὸ τοὺς κυρίους αὐτούς, καὶ σᾶς βεβαιῶ, ὅτι δὲν θὰ μοῦ φύγῃ, ἀρκεῖ νὰ ἦνε εἰς τὸ ἀτμόπλοιον.

— Τὸ εὔχομαι,κύριε Φίξ,διότι πρόκειται περὶ κλοπῆς σπουδαίας.

— Τί λέγετε ! Κλοπὴ θαυμασία, ὑπέλαβεν ὁ πράκτωρ ἐνθουσιώδης. Πενῆντα πέντε χιλιάδες λίραι ! Τέτοια τυχηρὰ δὲν τὰ ἔχομεν καθ' ἡμέραν. Οἱ κλέπται κατήντησαν σήμερον μικροπρεπεῖς. Ἡ φυλὴ τῶν Σέπαρδ χάνεται, καὶ καταντᾷ νὰ κρεμῶνται ἄνθρωποι δι'ὀλίγα σελίνια.

— Οἱ λόγοι σας μ' ἀρέσουν, κύριε Φίξ, ἀπεκρίθη ὁ πρόξενος, καὶ σᾶς εὔχομαι ἀπὸ καρδίας νὰ ἐπιτύχετε. Ἀλλά, σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω, τὸ πρᾶγμα μοῦ φαίνεται δύσκολον. Ἠξεύρετε ὅτι, κατὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τὰ ὁποῖα ἐλάβετε, ὁ κλέπτης σας ὁμοιάζει ἐντελῶς μὲ τίμιον ἄνθρωπον ;

— Οἱ μεγάλοι κλέπται, κύριε πρόξενε, ἀπήντησε δογματικῶς ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ὁμοιάζουσι πάντοτε μὲ τιμίους ἀνθρώπους. Ἐννοεῖτε, ὅτι ὅσοι ἔχουν ἐξωτερικὸν κλέπτου ἀναγκάζονται νὰ μένουν τίμιοι, διὰ νὰ μὴ συλλαμβάνωνται. Αἱ ἔντιμοι φυσιογνωμίαι εἶνε αἱ μᾶλλον ὕποπτοι. Ἡ ἐργασία εἶνε δύσκολος, τὸ ὁμολογῶ, καὶ δὲν εἶνε πλέον τέχνη, ἀλλὰ σχεδὸν ἐπιστήμη.

Βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ὁ κύριος οὗτος Φὶξ εἶχεν ἱκανὴν δόσιν φιλαυτίας.

Ἐν τούτοις ἡ προκυμαία βαθμηδὸν ἐζωογονεῖτο. Ναῦται διαφόρων ἐθνικοτήτων, ἔμποροι, μεσίται, ἀχθοφόροι, φελλάχοι συνέρρεον πανταχόθεν. Ἡ ἄφιξις τοῦ ἀτμοκινήτου ἀνεμένετο πλέον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν.

Ὁ καιρὸς ἦτο ὡραῖος, ἀλλ' ἔπνεεν ἄνεμος ἀνατολικός, καὶ ὁ ἀὴρ ἦτο ψυχρός. Μιναρέδες τινὲς διεκρίνοντο ὑπεράνω τῆς πόλεως, ὑπὸ τὰς ὠχρὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, πρὸς μεσημβρίαν δὲ κρηπὶς δισχιλιόμετρος ἐξετείνετο ὡς βραχίων ἐπὶ τοῦ ὅρμου τοῦ Σουέζ. Ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς Ἐρυθρᾶς ἐκυλινδοῦντο ἁλιευτικά τινα ἢ ἀκτοπλοοῦντα σκαφίδια, ὧν πολλὰ διετήρησαν τὸ κομψὸν σχῆμα τῆς ἀρχαίας νηός.

Περιερχόμενος τὸ πλῆθος ἐκεῖνο ὁ Φίξ, παρετήρει, ἐκ συνηθείας, ταχέως καὶ ὑπόδρα τοὺς παρερχομένους.

Ἦτο ἡ ὥρα δεκάτη καὶ ἡμίσεια.

— Μὰ δὲν θὰ ἔλθῃ λοιπὸν αὐτὸ τὸ ἀτμοκίνητον ; ἀνέκραξεν, ἀκούων σημαῖνον τὸ ὡρολόγιον τοῦ λιμένος.

— Δὲν θὰ εἶνε πλέον μακράν, ἀπήντησεν ὁ πρόξενος.

— Πόσας ὥρας μένει εἰς τὸ Σουέζ ; ἠρώτησεν ὁ Φίξ.

— Τέσσαρας ὥρας, διὰ νὰ ἐπιβιβάσῃ ἄνθρακας. Ἀπὸ τὸ Σουὲζ εἰς τὸ Ἄδεν, τὸ ἄκρον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, εἶνε χίλια τετρακόσια μίλλια, καὶ χρειάζεται ἱκανὴ προμήθεια καυσίμου ὕλης.

— Καὶ ἀπὸ τὸ Σουὲζ πηγαίνει κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Βομβάην ;

— Κατ' εὐθεῖαν, χωρὶς νὰ μεταβιβάσῃ οὔτ' ἐπιβάτας οὔτ' ἐμπορεύματα.

— Τότε λοιπόν, εἶπεν ὁ Φίξ, ἂν ὁ κλέπτης ἔλαβεν αὐτὴν τὴν ὁδὸν καὶ αὐτὸ τὸ ἀτμοκίνητον, θὰ ἔχει βέβαια σχέδιον ν' ἀποβιβασθῇ εἰς τὸ Σουέζ, διὰ νὰ μεταβῇ δι' ἄλλης ὁδοῦ εἰς τὰς ὁλλανδικὰς ἢ γαλλικὰς ἀποικίας τῆς Ἀσίας. Διότι θὰ γνωρίζει ἀναμφιβόλως, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἦνε ἀσφαλὴς εἰς τὰς Ἰνδίας, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

— Ἐκτὸς ἂν ἦνε πολὺ πανοῦργος ἄνθρωπος, εἶπεν ὁ πρόξενος. Γνωρίζετε ὅτι ἐγκληματίας ἄγγλος κρύπτεται καλλίτερα ἐντὸς τοῦ Λονδίνου παρὰ εἰς ξένον τόπον.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους, οἵτινες παρέσχον ἀφορμὴν πολλῶν σκέψεων εἰς τὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον, ὁ πρόξενος μετέβη εἰς τὸ ἐγγὺς γραφεῖόν του. Ὁ Φὶξ ἀπέμεινε μόνος, τὸ δὲ παράδοξον προαίσθημα, ὅτι ὁ κλέπτης του ἔμελλε νὰ ἦνε μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Μογγολίας*, ἐνέβαλλεν αὐτὸν εἰς μεγίστην νευρικὴν ταραχήν. Ἀληθῶς δέ, ἂν ὁ ἔνοχος, καταλιπὼν τὴν Ἀγγλίαν,μετέβαινεν εἰς τὸν νέον κόσμον, εἶχε προτιμήσει βεβαίως τοῦ διάπλου τοῦ Ἀτλαντικοῦ τὴν διὰ τῶν Ἰνδιῶν ὁδόν, ἥτις ὀλιγώτερον καὶ πολὺ δυσκολώτερον ἠδύνατο νὰ ἐπιτηρηθῇ.

Ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ δὲν κατώρθωσε νὰ σκεφθῇ ἐπὶ μακρόν, διότι ὀξεῖς συριγμοὶ ἀνήγγειλαν τὴν ἄφιξιν τοῦ ἀτμοκινήτου. Ἅπαν τὸ σμῆνος τῶν ἀχθοφόρων καὶ τῶν φελλάχων ὥρμησαν εἰς τὴν προκυμαίαν ἐν τύρβῃ καὶ θορύβῳ, οἵτινες οὐδόλως ἦσαν ἐνθαρρυντικοὶ διὰ τὰ μέλη καὶ τὰ σκεύη τῶν ἐπιβατῶν. Δεκὰς δὲ λέμβων κατέλιπον τὴν ἀκτὴν καὶ κατηυθύνθησαν εἰς ὑπάντησιν τῆς *Μογγολίας*.

Μετ' ὀλίγον ἐφάνη τὸ γιγάντειον σκάφος τοῦ πλοίου διαπλέον τὰς ὄχθας τῆς διώρυγος, καὶ

Digitized by Google

ἡ ἑνδεκάτη ὥρα ἐσήμαινεν, ὅτε ἠγκυροβόλησεν, ἐνῷ ὁ ἀτμός του διέφευγε παταγωδῶς διὰ τῶν ἐξατμιστικῶν σωλήνων.

Ἐκ τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ ἐπιβατῶν, οἱ μὲν ἔμειναν ἐπὶ τῆς γεφύρας θεώμενοι τὸ γραφικὸν τῆς πόλεως πανόραμα, οἱ δὲ ἀπέβησαν ἐπὶ τῶν προσελθόντων ἀκατίων.

Ὁ Φὶξ ἐξήταζεν ἐπιμελῶς πάντας τοὺς ἀποβιβαζομένους. Τὴν στιγμὴν δ' ἐκείνην εἷς ἐξ αὐτῶν τὸν ἐπλησίασεν, ἀπωθῶν ῥωμαλέως τοὺς φελλάχους, οἵτινες εἶχον ἐπιπέσει κατ' αὐτοῦ, προσφέροντες τὴν ὑπηρεσίαν των, καὶ τὸν ἠρώτησεν εὐγενῶς, ἂν ἠδύνατο νὰ τοῦ δείξῃ τὸ γραφεῖον τοῦ ἀγγλικοῦ Προξενείου. Ἐκράτει δὲ οὗτος συνάμα καὶ διαβατήριον, ἐφ' οὗ ἐπεθύμει ἀναμφιβόλως νὰ θέσῃ τὴν βρετανικὴν ἐπιθεώρησιν.

Ὁ Φὶξ ἔλαβεν ἀμεμφύτως τὸ διαβατήριον, καὶ διὰ ταχέος του βλέμματος ἀνέγνω τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κομιστοῦ. Τρόμος κατέλαβε τὴν χεῖρά του καὶ ὀλίγου δεῖν ἐπροδίδετο. Τὰ ἐπὶ τοῦ διαβατηρίου χαρακτηριστικὰ ἦσαν ἀπαράλλακτα πρὸς τὰ σταλέντα εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας.

— Δὲν εἶνε ἰδικόν σας διαβατήριον αὐτό; ἠρώτησε τὸν ἐπιβάτην.

— Ὄχι, ἀπήντησεν οὗτος· εἶνε τοῦ αὐθέντου μου.

— Καὶ ὁ αὐθέντης σου ποῦ εἶνε;

— Ἔμεινεν εἰς τὸ ἀτμοκίνητον.

— Ἀλλά, ὑπέλαβεν ὁ πράκτωρ, πρέπει νὰ παρουσιασθῇ μόνος του εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Προξενείου, διὰ νὰ δειχθῇ ἡ ταυτότης του.

— Πῶς; εἶνε ἀνάγκη;

— Ἀπαραίτητος.

— Καὶ ποῦ εἶνε τὸ γραφεῖον;

— Ἐκεῖ, εἰς τὴν γωνίαν τῆς πλατείας, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, δεικνύων οἰκίαν ἀπέχουσαν διακόσια περίπου βήματα.

— Τότε πηγαίνω νὰ ζητήσω τὸν αὐθέντην μου, ὅστις ὅμως δὲν θὰ εὐχαριστηθῇ βέβαια ἀπὸ αὐτὸν τὸν περίπατον.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἐπιβάτης ἐχαιρέτισε τὸν Φίξ, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἀτμοκίνητον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ὅπερ ἀποδεικνύει τὸ ἀστυνομικῶς ἀνωφελὲς τῶν διαβατηρίων.

Ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ κατέβη πάλιν εἰς τὴν προκυμαίαν, καὶ ἐτράπη ταχὺς πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ προξένου. Εἰσήχθη δὲ πάραυτα, ζητήσας τοῦτο κατεπειγόντως.

— Κύριε πρόξενε, τῷ εἶπε, χωρὶς τινος ἄλλου προοιμίου, ἔχω ἰσχυροὺς λόγους νὰ πιστεύω ὅτι ὁ φίλος εἶνε μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Μογγολίας*.

Καὶ διηγήθη τὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὑπηρέτου περὶ διαβατηρίου λεχθέντα.

— Πολὺ καλά, κύριε Φίξ, ἀπήντησεν ὁ πρόξενος. Θὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ νὰ ἴδω τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ κατεργάρη. Ἴσως ὅμως δὲν θὰ ἔλθῃ εἰς τὸ γραφεῖόν μου, ἂν ἦνε ὅτι ὑποθέτετε. Οἱ κλέπται δὲν ὀρέγονται ν' ἀφίνουν ὀπίσω των ἴχνη τῆς διαβάσεώς των, ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ προσαγωγὴ διαβατηρίου δὲν εἶνε πλέον ὑποχρεωτική.

— Ἂν ἦνε ἄνθρωπος πονηρός, κύριε πρόξενε, ὡς πρέπει τις νὰ ὑποθέσῃ, θὰ ἔλθῃ.

— Νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸ διαβατήριόν του;

— Μάλιστα. Τὰ διαβατήρια σήμερον δυσκολεύουν μόνον τοὺς τιμίους ἀνθρώπους καὶ εὐκολύνουν τὴν φυγὴν τῶν ἀτίμων. Σᾶς βεβαιῶ, ὅτι αὐτὸς θὰ ἔχῃ τὸ διαβατήριόν του τακτικώτατον, ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ τὸ ἐπιθεωρήσετε.

— Διατί ὄχι; Ἂν τὸ διαβατήριον εἶνε τακτικόν, ἀπήντησεν ὁ πρόξενος, δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα ν' ἀρνηθῶ τὴν ἐπιθεώρησιν.

— Ἐν τούτοις, κύριε πρόξενε, πρέπει νὰ κρατήσω ἐδῶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ἕως ὅτου λάβω ἔνταλμα συλλήψεως ἀπὸ τὸ Λονδῖνον.

— Αὐτὸ εἶνε ἰδική σας ὑπόθεσις, κύριε Φίξ. Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν δύναμαι...

Ὁ πρόξενος δὲν εἶχε τελειώσει τὴν φράσιν του, ὅτε ἠκούσθη κτύπος εἰς τὴν θύραν τοῦ γραφείου του, καὶ ὁ κλητὴρ εἰσήγαγε δύο ξένους, ὧν εἷς ἦτο ἀκριβῶς ὁ ὑπηρέτης ἐκεῖνος, μεθ' οὗ εἶχε συνδιαλεχθῆ ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ.

Ἦσαν ἀληθῶς κύριος καὶ ὑπηρέτης, ὧν ὁ πρῶτος προσήγαγε τὸ διαβατήριόν του, καὶ παρεκάλεσε λακωνικῶς νὰ ἐπιθεωρηθῇ.

Ὁ πρόξενος ἔλαβε τὸ διαβατήριον καὶ ἀνέγνω αὐτὸ προσεκτικῶς, ἐνῷ ὁ Φὶξ παρετήρει ἀπό τινος γωνίας, ἢ μᾶλλον κατέτρωγε διὰ τῶν βλεμμάτων του τὸν ξένον.

Ἀφοῦ ὁ πρόξενος ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσιν,

— Εἶσθε ὁ κύριος Φιλέας Φόγ; ἠρώτησε.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπεκρίθη ὁ εὐπατρίδης.

— Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ὑπηρέτης σας;

— Μάλιστα· Γάλλος, ὀνομαζόμενος Πονηρίδης.

— Ἔρχεσθε ἀπὸ τὸ Λονδῖνον;

— Μάλιστα.

— Καὶ πηγαίνετε;

— Εἰς τὴν Βομβάην.

— Πολὺ καλά, κύριε. Γνωρίζετε ὅτι ἡ ἐπιθεώρησις εἶνε περιττή, καὶ ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται πλέον ἡ προσαγωγὴ τοῦ διαβατηρίου.

— Τὸ γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ, ἀλλ' ἐπιθυμῶ ἐν τούτοις νὰ βεβαιωθῇ διὰ τῆς ἐπιθεωρήσεώς σας ἡ ἐντεῦθεν διάβασίς μου.

— Ἔστω.

Καὶ ὁ πρόξενος ὑπέγραψεν, ἐχρονολόγησε καὶ ἐσφράγισε τὸ διαβατήριον. Ὁ κ. Φὸγ ἐπλήρωσε τὰ δικαιώματα τῆς ἐπιθεωρήσεως, καὶ ψυχρῶς χαιρετίσας ἀπῆλθεν, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπηρέτου του.

Digitized by Google

— Αἴ; λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ; φαίνεται ἐντιμότατος ἄνθρωπος.

— Πιθανόν, ἀπήντησεν ὁ Φίξ, ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου. Δὲν σᾶς φαίνεται, κύριε πρόξενε, ὅτι ὁ φλεγματικὸς αὐτὸς κύριος ὁμοιάζει ἀπαράλλακτα μὲ τὸν κλέπτην, τοῦ ὁποίου ἔλαβον τὰ χαρακτηριστικά;

— Συμφωνῶ, ἀλλ' ὡς γνωρίζετε, τὰ χαρακτηριστικά...

— Θὰ τὴν καθαρίσω αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν! ὑπέλαβεν ὁ Φίξ. Ὁ ὑπηρέτης μοῦ φαίνεται πλέον εὐανάγνωστος ἀπὸ τὸν αὐθέντην. Ἔπειτα εἶνε καὶ γάλλος, καὶ δύσκολα κρατεῖ τὴν γλῶσσάν του. Ἀναβλεπώμεθα μετ' ὀλίγον, κύριε πρόξενε.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ πράκτωρ ἐξῆλθεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Πονηρίδου.

Ὁ κ. Φὸγ ἐν τούτοις ἐξελθὼν τοῦ Προξενείου κατηυθύνθη πρὸς τὴν προκυμαίαν, καὶ δοὺς παραγγελίας τινὰς εἰς τὸν ὑπηρέτην του, ἐπέβη ἀκατίου, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἀτμοκίνητον καὶ κατέβη εἰς τὸν θαλαμίσκον του. Ἔλαβε δὲ μικρὸν σημειωματάριον, ἐφ' οὗ ὑπῆρχον ἀναγεγραμμένα τὰ ἑπόμενα:

«Ἀναχώρησις ἐκ Λονδίνου τὴν Τετάρτην, 2 ὀκτωβρίου, εἰς τὰς 8,45 τῆς ἑσπέρας.

»Ἄφιξις εἰς Παρισίους τὴν Πέμπτην, 3 ὀκτωβρίου, εἰς τὰς 7,20 τῆς πρωΐας.

»Ἀναχώρησις ἐκ Παρισίων τὴν Πέμπτην, εἰς τὰς 8.40 τῆς πρωΐας.

»Ἄφιξις εἰς Τουρῖνον διὰ τοῦ Μον-Σενὶ τὴν Παρασκευήν, 4 ὀκτωβρίου, εἰς τὰς 6,35 τῆς πρωΐας.

»Ἀναχώρησις ἐκ Τουρίνου τὴν Παρασκευήν, εἰς τὰς 7.20 τῆς πρωΐας.

»Ἄφιξις εἰς Βρινδήσιον, τὸ Σάββατον, 5 ὀκτωβρίου, εἰς τὰς 4 τὸ βράδυ.

»Ἐπιβίβασις εἰς τὴν *Μογγολίαν* αὐθημερὸν εἰς τὰς πέντε.

»Ἄφιξις εἰς Σουὲζ τὴν Τετάρτην 9 ὀκτωβρίου εἰς τὰς 11 π. μ.

»Σύνολον τῶν δαπανηθεισῶν ὡρῶν 158 1[2, ἤτοι ἡμέραι ἓξ καὶ ἡμίσεια.»

Ὁ κ. Φὸγ ἐνέγραψε τὰς ἡμερομηνίας ταύτας ἐπὶ δρομολογίου, διῃρημένου εἰς στήλας, καὶ ἐμφαίνοντος,—ἀπὸ τῆς 2 ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 21 δεκεμβρίου—τὸν μῆνα, τὴν ἡμέραν, καὶ τὰς κανονικὰς καὶ πραγματικὰς ἀφίξεις εἰς ἕκαστον τῶν κυρίων σημείων τοῦ δρόμου του, ἤτοι Παρισίους, Βρινδήσιον, Σουέζ, Βομβάην, Καλκοῦτταν, Σιγγαπόρ, Χόγγ-Κόγγ, Ὑοκοχάμαν, Ἅγιον Φραγκίσκον, Νέαν Ὑόρκην, Λίβερπουλ καὶ Λονδῖνον. Ἐπὶ τοῦ δρομολογίου δὲ τούτου ἠδύνατο οὕτω νὰ ἀθροίζῃ τὸ προκύπτον ἑκάστοτε χρονικὸν κέρδος ἢ τὴν ἐπελθοῦσαν ζημίαν, καὶ νὰ γνωρίζῃ ἂν προέτρεχεν ἢ καθυστέρει.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, Τετάρτην, 9 ὀκτωβρίου, ἐνέγραψε τὴν εἰς Σουὲζ ἄφιξίν του, ἥτις, συμπίπτουσα πρὸς τὴν κανονικήν, οὔτε κέρδος παρεῖχεν αὐτῷ, οὔτε ζημίαν.

Εἶτα διέταξε πρόγευμα ἐν τῷ θαλάμῳ του· ὡς πρὸς τὴν πόλιν δέ, οὐδ' ἐσκέφθη κἂν νὰ τὴν ἴδῃ, ὢν ἐκ τῶν ἄγγλων ἐκείνων, οἵτινες στέλλουσι τοὺς ὑπηρέτας των νὰ ἐπισκεφθῶσι τοὺς τόπους οὓς διέρχονται.

[Ἕπεται συνέχεια.]

ΦΥΛΑΚΑΙ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

Ἡ Ἰαπωνία, χώρα, πρό τινος ἔτι χρόνου, ὑπὸ σύστημα διοικήσεως ἡμιβαρβάρου διατελοῦσα, ἤρξατο γενναῖα βήματα χωροῦσα, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς προόδου. Ὀφείλει δὲ τὴν ἔκτακτον βελτίωσιν αὐτῆς ἐν τῇ διοικήσει, καὶ τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν κατοίκων αὐτῆς, εἰς τὴν νοήμονα καὶ ἐπίμονον ἐργασίαν τῶν κυβερνώντων αὐτήν, ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος μέχρι τοῦ ἐσχάτου ὑπαλλήλου ἀφωσιωμένων εἰς τὴν πιστὴν τοῦ καθήκοντος αὐτῶν ἐκπλήρωσιν καὶ εἰς τὴν ἐνδελεχῆ μέριμναν, πρὸς κραταίωσιν τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου. Καὶ ἡ Ἰαπωνία ἀπόδειγμα ἔρχεται οὕτω πρόσθετον ὑπὲρ τοῦ κύρους τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας αὐτῆς, ὅτι τῆς εὐδοκιμήσεως τῶν καλῶν, ἔν τινι χώρᾳ, οὐχὶ σμικρὸν ὀφείλεται τοῖς κυβερνῶσιν αὐτήν, τῇ τιμιότητι αὐτῶν καὶ τῇ ἀφοσιώσει εἰς τὸ ἔργον τῆς προόδου.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ παγκοσμίῳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων, ἡ Ἰαπωνία ἐφείλκυσε τὰ ὄμματα πάντων τῶν ἐπισκεψαμένων τὴν θαυμασίαν αὐτὴν πανήγυριν τῆς εἰρήνης. Διὰ τῶν ἐκθεμάτων αὐτῆς, ἡ Ἰαπωνία ἐμαρτύρησεν, ὅτι ἐργάζεται, καὶ ἐργάζεται μάλιστα, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν κατακτήσεων τοῦ νεωτάτου πολιτισμοῦ, ὅτι δ' ἐντεῦθεν εἶναι χώρα, ἠσφαλισμένον ἔχουσα εὐδαίμον μέλλον· διότι ἀληθῶς μόνῳ τῷ λαῷ, τῷ τακτικῶς ἐργαζομένῳ καὶ ἐπιστημονικῶς χωροῦντι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, ἠσφάλισται μέλλον μεγαλείου καὶ εὐημερίας.

Ἀλλὰ τίς ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ἡ Ἰαπωνία, διὰ μόνης τῆς δραστηρίας ἐνεργείας τῶν κυβερνώντων αὐτήν, καὶ ἐπὶ ἄλλων σημείων προήχθη εἰς ὃν βαθμὸν πολλοὶ εὐρωπαϊκοὶ λαοί, ἐπὶ πολιτισμῷ ἀνωτέρῳ ἀπ' αἰώνων καυχώμενοι, δὲν προήχθησαν ἔτι; Ἡ χώρα, ἐν ᾗ πρό τινος ἔτι χρόνου, ἡ περὶ ποινῶν θεωρία ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ἐκδικήσεως, καὶ συνεπῶς ἐπεζητεῖτο ἡ βάσανος τῶν παραβαινόντων τοὺς ποινικοὺς νόμους, ὡς τὸ ἰσχυρότατον τῆς ἐξιλεώσεως ὄργανον, ἡ Ἰαπωνία ἀπεδέχθη καὶ ἐφήρμοσε σύστημα φυλακῶν, ὁποῖον δὲν ἔχουσιν εἰσέτι πολλαὶ εὐρωπαϊκαὶ χῶραι, τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἀπ' αἰώνων γεραίρουσαι καὶ εἰθισμέναι ν' ἀποκαλῶσι βαρβάρους τοὺς λαοὺς τῆς ἄκρας Ἀνατολῆς. Ἐνῷ ἐν τῇ χριστιανικῇ Εὐ-

Digitized by Google

ρώπη, φερούση ὡς κληρονομίαν ἀναμνήσεις προαιωνίου πολιτισμοῦ, κηρύσσοντος τὴν ἰσότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ διδάσκοντος τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν, πολλαχοῦ, σήμερον ἔτι, μετὰ τόσην λάμψιν ἐκπολιτιστικήν, οἱ κατάδικοι, καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ ὑπόδικοι κλείονται, ἐν φυλακαῖς καθύγροις, ἠρειπωμέναις, συσσωρεύονται δὲ φύρδην μίγδην ἐν δωματίοις ὅσῳ ἔνεστι πλείονες ἄνθρωποι, ὅπως ἐν βασάνοις βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον μεταβληθῶσιν εἰς ἀναπνέοντας σκελετούς, πρὶν ἢ ἐκπνεύσωσιν ἐν ὀδύναις πείνης, φθειριάσεως καὶ παντοειδῶν νοσημάτων ἀπεχθῶν· ἐνῷ ἡ χριστιανικὴ Εὐρώπη τοιαύτην πολλαχοῦ παριστᾷ τὴν εἰκόνα τῶν φυλακῶν, ἐν τῇ Ἰαπωνίᾳ, πρὸ ἐτῶν, ἀκμάζει καὶ εὐδοκιμεῖ σύστημα φυλακίσεως κατὰ γράμμα στηριζόμενον ἐπὶ τῶν παραγγελμάτων, ἅτινα ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ φιλοσοφία τοῦ Δικαίου διετύπωσαν, ἐν ἀθανάτοις συγγράμμασιν, ἐφήρμοσαν δ' ἐν μέρει πολλαὶ ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, καὶ ἄλλαι χριστιανικαὶ τῶν τοῦ νέου κόσμου.

Ἡ γαλλικὴ *Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων*, ἔν τινι τῶν φύλλων αὐτῆς, ἐδημοσίευσε διδακτικήν τινα ἀφήγησιν, περὶ τῶν παρὰ τὴν Τόκιο τῆς Ἰαπωνίας ἱδρυμένων φυλακῶν, γραφεῖσαν παρὰ τοῦ εἰς Ἰαπωνίαν Πρέσβεως τοῦ Βελγίου, περιοδεύσαντος καὶ περιγράψαντος τὴν χώραν, ἐν ᾗ ἀντιπροσωπεύει τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Ἑλληνίς, διακρινομένη ἐπὶ παιδείᾳ ἐξόχῳ καὶ ὑπὸ εὐγενοῦς ἀείποτε αἰσθήματος ἐμπνεομένη, ἠξίωσε νὰ μεταφράσῃ τὸ περὶ τῶν φυλακῶν τῆς Ἰαπωνίας κείμενον τῆς γαλλικῆς ἐφημερίδος, καὶ ν' ἀποστείλῃ ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν.

Προθύμως καταχωρίζοντες τὸ διδακτικώτατον κείμενον τοῦτο, εὐχόμεθα, ἵνα καὶ ἡ Ἑλλὰς μὴ ὑστερήσῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ συστήματος τῶν φυλακῶν· διότι ἀληθῶς αἱ φυλακαὶ παρ' ἡμῖν εἰσιν ἀνάξιαι ὅλως νὰ φέρωσι τὸ ὄνομα φυλακῶν λαοῦ χριστιανικοῦ καὶ πεπολιτισμένου. Εἶναι ὄντως θλιβερόν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἠμελημέναι αἱ φυλακαὶ ἐν τῇ χώρᾳ, ἥτις πρώτη ἀνέγραψε τὰς ὡραιοτέρας σελίδας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς σεμνῆς πολιτείας. Ἔχομεν δὲ δι' ἐλπίδος, ὅτι ἐσήμανεν ἡ ὥρα τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ κλάδου τούτου, καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι. Αἱ ἐν τῇ Βουλῇ ἐσχάτως ἠχήσασαι φωναί, ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως φυλακῶν, κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀληθοῦς δικαιοσύνης, ἡ πανταχόθεν ἐκδηλουμένη ἔφεσις πρὸς ἐπίτευξιν τούτου, καὶ ἡ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἡμῶν ἀποδειχθεῖσα προθυμία, ὅπως χειραγωγήσῃ τὰς τοιαύτας τάσεις, στερεοῦσιν ἡμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ὅτι ἡ κοιτὶς τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ ἡ πρωτότοκος τοῦ Χριστιανισμοῦ χώρα ἐπὶ μακρὸν δὲν θὰ ἔρχηται πολλῷ τῆς Ἰαπωνίας ὄπισθεν εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, ὅτι δὲ ταχέως θὰ ἴδωμεν ἐπὶ τέλους ἀνιδρυομένας καὶ ἐν Ἑλλάδι φυλακάς, ὧν θὰ ἐξέρχηται ὁ ἐν αὐταῖς ἐγκλειόμενος, οὐχὶ κακουργότερος ἢ ὁποῖος ἦν, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν φυλακήν, ἀλλὰ βελτιωμένος καὶ ὅσῳ ἔνεστι χρήσιμον τῇ κοινωνίᾳ μέλος. Τ. Φ.

[Ἰδοὺ τὸ ἐκ τῆς Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων μεταφρασθὲν κείμενον, περὶ τῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ φυλακῶν, ἐξηγμένον δ' ἔκ τινος περὶ τῆς χώρας ταύτης περιγραφῆς τοῦ Βέλγου πρέσβεως.]

«Ἡ εἱρκτὴ τοῦ Τζουκουδά, κειμένη ἐπὶ νήσου, πλησίον τῆς Τόκιο, ἱδρύθη παρὰ τοῦ Ἰάπονος στρατηγοῦ Καβάγη, διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, ὅστις μεταβὰς πρῶτον εἰς Εὐρώπην, ὅπως σπουδάσῃ τὸ ζήτημα τῶν φυλακῶν παρὰ τοῖς διαφόροις ἔθνεσιν, ἀπεφάσισε νὰ εἰσάξῃ εἰς Ἰαπωνίαν σύστημα φυλακίσεως φιλανθρωπικὸν ἅμα δὲ καὶ προσοδοφόρον τῷ Κράτει.

»Τῇ συναινέσει τῆς Κυβερνήσεως, ἀνήγειρεν οὗτος, πρὸ πέντε ἐτῶν περίπου, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἀστυνομίας, μέγα κατάστημα φυλακῆς, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἕκαστος τῶν καταδίκων θέλει συντελεῖ τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φυλάκων ἢ ὑπαλλήλων τοῦ καταστήματος τούτου ἀνέρχεται ἤδη εἰς 246, μὲ μηνιαῖον μισθὸν φρ. 8390, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ μισθοῦ ἐννέα χειρουργῶν.

»Τὸ ἐμβαδὸν τῆς ὅλης φυλακῆς εἶναι 19 πλέθρων, τοῦ δὲ κτιρίου τεσσάρων. Ἐν ἔτει 1877, τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως αὐτῆς ἀνέβησαν εἰς 485,000 φρ., τὰ δὲ ἔσοδα εἰς 375,000. Οὕτως ἡ εἱρκτὴ τοῦ Τζουκουδὰ ἀπεζημίωσε τὸ Κράτος διὰ τὸ πλεῖστον τῶν ἐξόδων τῆς συντηρήσεώς της. Τὸν λήξαντα Μάρτιον, ἐν τῇ φυλακῇ ταύτῃ ἦσαν ἐγκεκλεισμένοι 3390 κατάδικοι, ὧν 104 γυναῖκες.

»Ἡ πρώτη αἴθουσα, εἰς ἣν μᾶς εἰσήγαγον, περιεῖχε πράγματα παντὸς εἴδους, κατεσκευασμένα ὑπὸ τῶν φυλακισμένων, κυτία ἀπὸ *λάκ*, εἰκόνας, λαβίσκους, ἀλεξιφλόγια μεταξωτὰ καὶ χάρτινα, λεπτὰ πήλινα ἀγγεῖα, ὑφάσματα βαμβακερά, ἀλεξιβρόχια, ῥάβδους, δίσκους, ὑποδήματα.

»Αἱ τιμαὶ σημειοῦνται ἐφ' ἑκάστου πράγματος, καὶ δύναταί τις ν' ἀγοράσῃ πλεῖστα ὅσα τούτων, εὐθηνότερον ἢ ἐν ταῖς ἀγοραῖς τοῦ Τόκιο καὶ τῆς Ὑοκοχάμας.

»Πρῶτον ἐπεσκέφθημεν τὸ σχολεῖον τῶν νεαρῶν καταδίκων. Ἐν τῷ μέσῳ αἰθούσης εὐρυχώρου καὶ ὑψορόφου, 30 ἄρρενα 12-18 ἐτῶν, ἐκάθηντο ἔμπροσθεν ἀναλογίων, ἀποστηθίζοντα τὰ μαθήματά των. Ἔφερον τὸ κίτρινον τῆς φυλακῆς ἔνδυμα, ἀπὸ χονδρὸν λινὸν ὑφασμένον καὶ βεβαμμένον παρ' αὐτῶν τῶν δεσμίων. Διῃροῦντο εἰς δύο τάξεις, ὑπὸ δύο καθηγητὰς ἐκλελεγμένους μεταξὺ τῶν δεσμίων. Τοὺς διέταξαν ν' ἀναγνώσωσιν ἐνώπιον ἡμῶν ἀγγλικὰ καὶ ἰαπω-

Digitized by Google

νικά, ν' ἀριθμήσωσι καὶ νὰ γράψωσι. Οἱ νεαροὶ ἐγκληματίαι, καθαρῶς καὶ καλῶς τρεφόμενοι, ἐφαίνοντο ἀπολαύοντες ἀνθηρᾶς ὑγείας.

»Ἐν τῇ παρακειμένῃ αἰθούσῃ, ἐπεδείχθη ἡμῖν τὸ τυπογραφεῖον, ἐν ᾧ διὰ πιεστηρίων εὐρωπαϊκῆς καὶ ἰαπωνικῆς ἐφευρέσεως ἐκτυποῦνται καὶ τὰ εἰς τὴν Σχολὴν χρήσιμα ἐγχειρίδια.

»Τὸ τμῆμα τῆς ὑποδηματοποιείας ἠρίθμει 40 ὑποδηματοποιούς, ἐργαζομένους διὰ τῆς χειρὸς ἢ διὰ μηχανῆς. Οὕτω τὰ ὑποδήματα τῆς Ἀςυνομίας τῆς πρωτευούσης ἐξεργάζονται ἐν αὐτῷ. Καὶ ὁ στρατηγὸς Καβάγης αὐτὸς ὠφελήθη τῆς εὐκαιρίας, ὅπως παραγγείλῃ ζεῦγος ὡραίων ὑποδημάτων.

»Μετέπειτα διήλθομεν διὰ τοῦ τμήματος τῶν ἀλεξιβροχίων, ἐν ᾧ χιλιάδες τοιούτων κατασκευάζονται, ἐπὶ παραγγελίᾳ καὶ κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν σχῆμα.

»Ἐν κτιρίῳ, κατὰ τὸ ἥμισυ διὰ τὴν σιδηρουργίαν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ διὰ τὴν ξυλουργίαν ὡρισμένῳ, ἐργάται ἐσφυρηλάτουν τὸν σίδηρον, πλησίον ἄλλων, οἵτινες ἔπλεκον ἕδρας ἐκ ψιάθου ἢ ἔθετον ἐπὶ τῶν ἐπίπλων λεπτὰ στρώματα ἐκ *λάκ*.

»Μακρύτερον οἱ δέσμιοι κατεσκεύαζον ἀντλίας. Πανταχοῦ κατεδεικνύετο, ὅτι ἐγένετο φροντὶς ὅπως χρησιμοποιηθῶσιν ὅσῳ ἔνεστι κάλλιον αἱ διαστάσεις τοῦ κτιρίου.

»Πλησίον τοῦ σιδηρουργείου εὑρίσκεται ὀρνιθοτροφεῖον, ἔνθα τρέφονται ἐπιμελῶς πτηνὰ παντὸς εἴδους.

»Ἡ κυριωτέρα καὶ ἐπικερδεστέρα βιομηχανία τῆς εἱρκτῆς εἶναι τὸ κεραμουργεῖον, ὅπερ ἀπασχολεῖ 300 ἐργάτας. Ὁ ἄργιλος μεταφέρεται ἀπὸ τὰ περίχωρα τῆς Τόκιο. Οἱ κέραμοι πωλοῦνται πρὸς 20 φρ. τὴν χιλιάδα. Καλὸς ἐργάτης δὲ δύναται νὰ ἑτοιμάσῃ 1200 ἐντὸς ὀκτὼ ὡρῶν.

»Ἀφοῦ ἐπεσκέφθημεν τὸ τμῆμα τῶν τεκτόνων, τὰ μαγειρεῖα, τὸ παράπηγμα ὅπου καθαρίζεται τὸ ὀρύζιον, τὰ διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν κηρίων, ἔστημεν ἐν τῷ τῶν βαμβακοεκκοκιστῶν. Μεταξὺ τῶν καταδίκων τοῦ τμήματος τούτου εὑρίσκετο Κινέζος, διαπράξας τὸ ἔγκλημα τοῦ νὰ καπνίσῃ ὄπιον, ἔγκλημα αὐστηρότατα τιμωρούμενον ἐν Ἰαπωνίᾳ. Ὁ ἀτυχὴς οὗτος ὑφίσταται ἐπὶ τούτῳ ποινὴν φυλακίσεως ἔτους ὅλου. Μᾶς ἐφάνη μ' ὅλον τοῦτο τίμιος καὶ ὀξύνους καὶ καλήτερος ἑτέρου ὁμογενοῦς του, ὃν συνηντήσαμεν μετ' ὀλίγον εἰς τὸ τμῆμα τῆς ῥαπτικῆς, καὶ ὅςτις εἶχε καταδικασθῆ εἰς τριῶν ἐτῶν φυλάκισιν, ὡς φωραθεὶς ἔχων παρ' ἑαυτῷ προμήθειαν ὀπίου.

»Ἡ ἐπίσκεψίς μας ἐπερατώθη μετὰ τὸ τμῆμα τῆς βαφικῆς, τῆς ῥαπτικῆς, καὶ τῆς μιλτουργίας.

»Ἐν τῷ τμήματι τῶν γυναικῶν εὐάριθμοι ἦσαν γυναῖκες, ἀλλὰ πᾶσαι ἦσαν ἔνοχοι μεγάλων ἐγκλημάτων, καταδεδικασμέναι ἐπὶ δηλητηριάσει ἢ φόνῳ συζύγων ἢ τέκνων. Εἴδομεν εἴς τινα γωνίαν παιδίον τριετές, γεννηθὲν ἐν τῇ εἱρκτῇ καὶ ἀνατρεφόμενον ὑπὸ τῆς μητρός του.

»Ὅτε ἐμέλλομεν ν' ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τὸ Τζουκουδά, ὁ στρατηγὸς Καβάγης ἐνεθυμήθη ὅτι ἔμενε νὰ μᾶς δείξῃ καὶ ἕτερον μέρος. Μᾶς ὡδήγησεν ὅθεν πρὸς οἰκοδόμημα τετράγωνον, ὁμοιάζον μοναστήριον βουδικόν, ἐν τῷ μέσῳ κήπου καὶ κομψὸν τὴν ἄποψιν. Ἐντὸς τοῦ οἰκοδομήματος τούτου ὑπάρχει διάδρομος, ἔχων τριάκοντα κελλία ἑκατέρωθεν. Πάντα ἦσαν κατῳκημένα· ἀλλ' οἱ ἐν αὐτοῖς δὲν ἐφαίνοντο σκυθρωποί. Ἐντὸς τῶν κελλίων τούτων ὑπῆρχον καθίσματα ἐκ ψιάθου λίαν ἀναπαυτικά, βιβλία, χάρτης καὶ κονδύλια. Τίνες ἆρά γε ἦσαν οἱ προνομιοῦχοι οὗτοι κατάδικοι; Ὁ στρατηγὸς μᾶς εἶπεν, ὅτι ἦσαν οἱ ἐπὶ πλημμελήμασι τοῦ Τύπου καταδικασθέντες.

»Τελεία καθαριότης ἐπικρατεῖ πανταχοῦ ἐν Τζουκουδά. Οἱ κατάδικοι δύνανται νὰ λούωνται καθ' ἑκάστην. Τὴν ὥραν τοῦ λουτροῦ κομίζεται εἰς τὰς αἰθούσας σειρὰ ὅλη λουτήρων μὲ ὕδωρ εἰς τοιαύτην θερμοκρασίαν, ὥστε βεβαίως Εὐρωπαῖος ἤθελεν ἐκδαρεῖ ζῶν ἂν εἰσήρχετο ἐν αὐτῷ. Δὲν τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν πόσους βαθμοὺς Φάρενχεϊτ ἐσημείου ὁ ἰατρὸς τῆς ἀστυνομίας Δέτνιτζ. Ἕτερον ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι αἱ ἀσθένειαι σχετικῶς σπανίζουσιν ἐν τῇ φυλακῇ. Ὁ μέσος ὅρος τῆς θνησιμότητος δὲν ὑπερβαίνει τὰ 2 %, ἐν ᾧ ἀνέρχεται μέχρι τῶν 5 % ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς Εὐρώπης.» Κ. Σ. Β.

Η ΚΗΔΕΙΑ ΕΝΟΣ ΠΤΗΝΟΥ

Διατί δὲν βλέπομεν ποτὲ εἰς τοὺς ἀγροὺς τὰ πτώματα τῶν πτηνῶν; Τί γίνονται ἆρά γε οἱ φαιδροὶ οὗτοι τοῦ δάσους κάτοικοι ἀφοῦ παύσῃ ἡ καρδία των νὰ πάλλῃ; Ποία κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν καταλαμβάνει αὐτοὺς μυστηριώδης αἰδώς; Ποῦ ἐκπνέουσι τοὺς τελευταίους φθόγγους τοῦ ᾄσματος αὐτῶν; Ἀκούσατε τὴν ἑπομένην διήγησιν·

Ὁ γείτων μου, συνταγματάρχης Ρ., εἷς τῶν ἀπομάχων τοῦ Ῥειχσχόφεν, ἀγαπᾷ ὡς νέα κόρη τὰ ἄνθη καὶ τὰ πτηνά. Ὁσάκις ὁ κ. Geoffroi St Hilaire λαμβάνει ἐξ Ἰνδιῶν ἢ ἐξ Αἰγύπτου δύω ζεύγη σπανίων στρουθίων ἢ χρυσολαμπῶν ἀλεκτρυόνων ἢ περιέργων πτηνῶν ὑδροβίων, τὰ ὁποῖα ὁλόκληρος ἡ πόλις τῶν Παρισίων θαυμάζει ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ, τὸ ἓν ζεῦγος στέλλεται ἑκάστοτε εἰς τὸν συνταγματάρχην.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὡς πρὸς τοὺς σπόρους καὶ τὰ φυτά. Πρῶτος αὐτὸς ἐκαλλιέργησε τὴν ψυχόπτερον ὄρχιν (orchis aile de papillon) καὶ τὴν μυίαγρον Διώνην (Dionée attrape mouche), δύω θαύματα. Μόνος ἐν Εὐρώπῃ ἔχει τὸ ἐρυθρόχρυ-

Digitized by Google

σον κολίβριον, τὸ πτερωτὸν ἐκεῖνο κειμήλιον, τὸ ὁποῖον ἡ ἀράχνη αἰχμαλωτίζει ἐν τῷ ἱστῷ αὐτῆς καὶ κόκκος ἄμμου φονεύει.

Ὅλα τὰ εἰσοδήματα τοῦ γενναίου στρατιώτου δαπανῶνται οὕτω. Θὰ ἀποθάνῃ χωρὶς λεπτόν, ἀφίνων εἰς τοὺς τρεῖς ἀνεψιούς του ἓν φυτοκομεῖον, ἓν πτηνοτροφεῖον, δώδεκα καπνοσύριγγας καὶ τὸν ξύλινον αὐτοῦ πόδα.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος φθινοπώρου, ἔλαβον παρὰ τοῦ γείτονός μου τὴν ἑξῆς ἀλλόκοτον πρόσκλησιν·

«Παρακαλεῖσθε νὰ παρευρεθῆτε εἰς τὴν κηδείαν ῥοδοούρου βεγγαλίου, ἀποθανόντος εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του ἐκ νοσταλγίας πρὸς τὰ παράλια τῆς Αὐστραλίας. Ἡ κηδεία θέλει ἀρχίσει αὔριον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, διὰ τῶν φροντίδων τῶν συνήθων νεκροθαπτῶν τοῦ Θεοῦ. Συνάθροισις παρὰ τὸ κλωβίον τοῦ ἀποθανόντος.»

Ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ εὐκόλως τὴν ἔκπληξίν μου. Λύπην, τῇ ἀληθείᾳ, δὲν ᾐσθάνθην· τὸν συνταγματάρχην ὅμως εὗρον κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν σκυθρωπὸν καὶ καταβεβλημένον ἐνώπιον τοῦ κλωβίου, ἐν ᾧ ἐκάθητο ῥιγῶσα ἡ ἀπαρηγόρητος χήρα, οὐδὲ ἐφάνην φειδωλὸς εἰς τὰ συλλυπητήριά μου. Εἰς τὴν χήραν ἔδωκα ζαχαρωτά, τὰ ὁποῖα βαρυαλγοῦσα ἔφαγεν, εἰς δὲ τὸν συνταγματάρχην εἶπον τὰς συνήθεις φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἠρέθισαν ἀντὶ νὰ καταπραΰνωσι τὴν θλῖψιν του. Ἦτο τὸ τελευταῖον! ἀνέκραξεν.—Ἀλλ' ἡ Αὐστραλία ὑπάρχει.—Ἡ Αὐστραλία δὲν παράγει πλέον τοιαῦτα. Οἱ καταραμένοι ἄποικοι τὰ κατέστρεψαν ὅλα.—Παρηγορήθητι, θὰ γράψω εἰς τὸν φίλον μου, τὸν ἐν Μελβούρνῃ πρόξενον (οὐδένα ἔχω φίλον πρόξενον), ὅστις θ' ἀντικαταστήσῃ τὸ βεγγάλιον.—Ὄχι τὸ ῥοδόουρον βεγγάλιον. Δὲν βλέπεις ὅτι ἔχει τὴν οὐρὰν ῥοδόχρουν! Παρ' ὀλίγον ἔκλαιεν ὁ γέρων στρατιώτης. Ἄγομεν, εἶπεν.

Ἐπορεύθημεν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κήπου, ὅπου φράκτης βάτων σχεδὸν κατεστραμμένος παρεῖχεν εὔκολον τὴν ἔξοδον εἰς τὸν λειμῶνα, ἐν ᾧ ἠκούοντο πτερυγισμοὶ καὶ βομβαὶ ἐλαφραὶ μυρίαι. Ἡ ζωὴ ἐφαίνετο ἐξερχομένη ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς δρόσου λουομένης γῆς. Ἐπὶ ἑκάστου φύλλου, ἐπὶ ἑκάστου ἄνθους ἔστιλβον ἀδάμαντες ἐξ ὧν ἔπινον μυρία φρυάττοντα ἔντομα. Ἀδιαφορῶν πρὸς πάντα ταῦτα, ὁ σύντροφός μου ἐβάδιζε μὲ βῆμα ἄνισον δρέπων ἀνηλεῶς τὸν χόρτον διὰ τοῦ ξυλίνου ποδός του, καταπατῶν τὰ ζωΰφια, θυσιάζων ἑκατόμβας γρύλλων καὶ ἄλλων ἐντόμων. Ὦ φύσις! ὁπόσα ὁ ἄνθρωπος ἐργάζεται ἐγκλήματα πρὸ τοῦ προγεύματος!

Ἐκεῖ! εἶπεν ὁ ὁδηγός μου δεικνύων μοι αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ χώρου ἀμμώδους τὸ ἄπνουν σῶμα τοῦ βεγγαλίου. Σοὶ ὑπεσχέθην κηδείαν· κύψον καὶ ἰδέ. Ἐκαθήσαμεν ἐπὶ τῆς χλόης, ὁ συνταγματάρχης ἥναψε μελαγχολικῶς τὴν πένθιμον αὐτοῦ καπνοσύριγγα καὶ ἐγὼ ὑπακούων εἰς τὴν παραγγελίαν του, προσήλωσα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὸ νεκρὸν πτηνόν, εἰς τοὺς ὠχροὺς αὐτοῦ πόδας καὶ εἰς τὴν πολυθρύλητον ῥοδόχρουν οὐράν, ἣν οὐδ' αὐτὴ ἡ Αὐστραλία ἠδύνατο νὰ παράξῃ τοῦ λοιποῦ. Εἶδον δὲ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον γινώσκουσιν ὅλοι οἱ κηπουροὶ καὶ οἱ τὰ ἔντομα θηρεύοντες, τὸ ὁποῖον ὅμως ἠγνόουν ἐγώ, ὅστις οὐδὲν ἄλλο εἶμαι εἰμὴ μόνον ἀκαδημαϊκός. Ὦ φίλοι σοφοί, ἅπαντες τὸ αὐτὸ πάσχομεν· δεινοὶ περὶ τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα τῶν ἀοράτων ὄντων καὶ περὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν μετάλλων τοῦ ἡλίου, εἴμεθα ἀνίκανοι νὰ εἴπωμεν εἰς δύω φυτὰ ἐντὸς λαχανοκήπου· σὺ εἶσαι λάχανον καὶ σὺ γογγύλη.

Εἶδον σμῆνος μυιῶν κιτρινωπῶν καὶ τριχωτῶν, αἱ ὁποῖαι ἱπτάμεναι περὶ τὸ ἀγαπητὸν πτηνόν, ἐβεβήλουν ἀναιδῶς τὰ κομψὰ αὐτοῦ πτερὰ διὰ τῶν ποδῶν καὶ τῆς προβοσκίδος, ἔπειτα δὲ ἐνθαρρυνθεῖσαι ἐκ τῆς σιγῆς ἡμῶν, προσέβαλον τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος. Ἐνίοτε κάνθαρός τις ἔχων χρυσᾶ καὶ μελανὰ τὰ ἔλυτρα, ὁ νεκροφόρος (necrophorus vespillo) τοῦ Λινναίου, ἤρχετο συρίζων ἀπὸ τοῦ ἄκρου ὁρίζοντος, ἐκάθητο βαρέως ἐπὶ τοῦ πτώματος καὶ εἰσέδυε διὰ τῶν πτερῶν, ὅπου δεύτερος καὶ τρίτος ἐγίνοντο ἀλλεπαλλήλως ἄφαντοι. Κατ' ὀλίγον εἴκοσι τοιοῦτοι κάνθαροι εἰσῆλθον, οὐκ οἶδα πῶς, εἰς τὸ σῶμα τοῦ πτηνοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκινεῖτο καὶ ἐδονεῖτο, αἰρόμενον, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ ἑκατοντάδων ποδῶν ἰσχυρῶν καὶ φρικαλέων σιαγόνων.

— Ὁποία ἄγρα! ἀνέκραξα.

— Δὲν εἶναι πειναλέοι, ἀπήντησεν ὁ συνταγματάρχης, εἶναι νεκροθάπται. Βλέπε.

Ἤνοιξα ἔτι μᾶλλον τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδον δὲ ὅτι πραγματικῶς τὸ πτηνὸν ἐφαίνετο καταπῖπτον ἐντὸς τοῦ κινητοῦ ἐδάφους. Εἰς τοὺς νεκροφόρους προσετέθησαν οἱ δερμοφάγοι (dermestes), αἱ σίλφαι, οἱ ὀνθοφάγοι, ἑνὶ λόγῳ ὁλόκληρος ἡ φυλὴ τῶν κοπροφάγων, τῶν καθαριστῶν τοῦ ἀέρος. Ὁποίαν ἐργασίαν ἐξετέλουν τὰ ἀνδρεῖα ζωΰφια! Ἤρχοντο ἐν σπουδῇ καὶ διὰ τοῦ μετώπου, τῶν κεραιῶν, τῶν σιαγόνων καὶ τῶν ἄλλων μελῶν ὤρυσσον τὴν γῆν ὑπὸ τὸ πτῶμα, τὸ ὁποῖον κατ' ὀλίγον ἐβυθίζετο. Οἱ ζωηρότερον πάντων ἐργαζόμενοι ἦσαν οἱ νεκροφόροι, τοὺς ὁποίους ὁ συνταγματάρχης ἀπεκάλει νεκροθάπτας τοῦ Θεοῦ. Καὶ τῷ ὄντι, ἡ φύσις ἔδωκεν αὐτοῖς θαυμάσια ἐργαλεῖα, κεφαλὴν ἰσχυρὰν ἔχουσαν ὀξείας σιαγόνας, χεῖλος ἐν σχήματι πτύου, διὰ τοῦ ὁποίου ἔρριπτον τὸ χῶμα καὶ ἤνοιγον τὴν τρύπαν, θώρακα στρογγύλον ἐν εἴδει ἀσπίδος, πόδας ἐμπροσθίους ἔχοντας πλατὺν καὶ κοπτερὸν ταρσόν, τοὺς ἄλλους δὲ μικροὺς καὶ

Digitized by Google

ἰσχυρούς. Σὺν τούτοις δὲ δύω ὀφθαλμοὺς ἀγρίους καὶ κινήσεις ἀτάκτους.

Εἷς ἐξ αὐτῶν προεξάρχων, ὡς φαίνεται, τῆς κηδείας, διηύθυνε τὴν ἐργασίαν. Καθήμενος ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ πτηνοῦ, δὲν ἔπαυε περιφερόμενος καὶ ἐπιθεωρῶν τοὺς ἐργαζομένους. Ὁσάκις εἷς ἐξ αὐτῶν ἐχαλαροῦτο, τὸν ἐκτύπα διὰ τῶν κεραιῶν, τὰς ὁποίας εἶχε φοβεράς, ἐν εἴδει ροπάλων, δι' ὧν ἠπείλει πάντας τοὺς ὑπ' αὐτόν.

Τότε δὲ, εἶδος μανίας κατελάμβανε τὸ πλῆθος καὶ ἤκουον τὸν κρότον τῶν ζώντων τούτων πτύων καὶ σκαπανῶν. Περὶ τὸ σῶμα ὑψοῦτο ἤδη ὡς σύμμετρος λόφος ἡ ἐξορυχθεῖσα ἄμμος. Ἄνθρωποι ἔχοντες νὰ σκάψωσι τὸν λάκκον γίγαντος χιλιάκις μεγαλειτέρου αὐτῶν, ἤθελον ἀποθάνει ἐκ τοῦ κόπου· οἱ πυγμαῖοι οὗτοι ἀπεναντίας ἐφαίνοντο ἀκαταπόνητοι καὶ ὤρυσσον ἀνενδότως μετ' ἐπιτηδειότητος καὶ θάῤῥους καὶ ἰσχύος ἀκατανοήτου.

Ὁ συνταγματάρχης ἐστράφη πρὸς ἐμέ. Οἱ ὀφθαλμοί του ἔλεγον·

— Λοιπόν, πῶς σοὶ φαίνεται;

— Ἀνήκουστον! ἀπήντησα.

Δύω ὧραι εἶχον παρέλθει.

— Ἡ ἐργασία τῶν ἀῤῥένων προχωρεῖ, ὑπέλαβεν ὁ γείτων μου, ἀλλὰ βλέπεις τὴν πρώτην μόνον πρᾶξιν. Πρόσεχε καὶ θὰ ἴδῃς καὶ τὰς θηλείας ἐργαζομένας.

Τῷ ὄντι, ἐντὸς ὀλίγου, οἱ κάνθαροι, μικροί τε καὶ μεγάλοι, ἐξῆλθον ὅλοι, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, ἐκ τοῦ ὑπ' αὐτῶν ὀρυχθέντος λάκκου. Ἐπὶ τοῦ ὑψώματος, ἕκαστος αὐτῶν ἀπετίνασσε τὴν κόνιν, ἐκαλλωπίζετο ὀλίγον καὶ ἀνοίγων τὰ ἔλυτρά του ἀφίπτατο, πάντες δὲ ἔγιναν ἐντὸς ὀλίγου ἄφαντοι.

Τὸ δυστυχὲς πτηνὸν ἔμεινε μόνον ἐντὸς τοῦ μικροῦ λάκκου τοῦ διὰ τόσων κόπων ὀρυχθέντος.

Αἱ θήλειαι ἐβράδυνον ὡς συνήθως· ἐπὶ τέλους ἦλθον, ἐγνώρισα δὲ αὐτὰς ἐκ τῶν λεπτοτέρων μελῶν, τῆς προεστηκυίας κοιλίας καὶ τῶν ἀμαυροτέρων χρωμάτων. Παράδοξον εἰπεῖν, τὸ ὡραῖον φῦλον ἔχει παρὰ τοῖς ζώοις ἔκτακτον ἀσχημίαν. Οἱ ἄῤῥενες ἔχουσιν ὅλα τὰ κοσμήματα, ὅλα τὰ θέλγητρα τοῦ σχήματος καὶ τοῦ χρώματος, ὅλα ἐν γένει τὰ προνόμια. Ἐξαιρεῖται μόνη ἡ ἀράχνη, ἥτις ἰσχυροτέρα οὖσα καὶ μεγαλειτέρα τοῦ συζύγου της, καταβροχθίζει αὐτὸν εὐχαρίστως, κατόπιν τρυφερᾶς συνδιαλέξεως. Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς θηλείας μας. Αὗται εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ πτώματος, ὅταν δὲ ἐξῆλθον αὐτοῦ, τὸ κολίβριον ἔφερεν ἐν ἑαυτῷ μυριάδας ᾠῶν. Ἡ ἀποστολή των ἐξεπληρώθη οὕτως, ἀνακουφισθεῖσαι δὲ ἀπὸ τοῦ βάρους τῆς γονῆς αὐτῶν, ἀπέπτησαν καὶ ἔγιναν ἄφαντοι καὶ αὐταὶ εἰς τοὺς ῥοδόχρους ἀτμοὺς τῆς πρωΐας.

— Ἐτελείωσεν! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης ἐγειρόμενος. Παρευρέθης εἰς τὴν κηδείαν πτηνοῦ. Μὴ λησμονῇς, σὲ παρακαλῶ, ὅτι οἱ θαυμάσιοι οὗτοι νεκροθάπται, οἱ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πλασθέντες ὅπως καθαρίζωσι τὸν ἀέρα τῶν δηλητηριωδῶν μιασμάτων, ἐργάζονται καὶ ὑπὲρ τοῦ εἴδους αὐτῶν. Ὅταν τὰ ᾠὰ τὰ ἐντὸς τοῦ πτηνοῦ κατατεθέντα φθάσωσιν εἰς τὸ τέρμα τῆς ἀναπτύξεώς των, αἱ ἐξ αὐτῶν ἐξερχόμεναι κάμπαι εὑρίσκουσιν ἑτοίμην τὴν τροφὴν αὐτῶν. Τῷ ὄντι, ἐν τῷ μικρῷ ἐκείνῳ σώματι ὑπάρχει ἄρτος δι' ἑκατὸν οἰκογενείας καὶ οὕτως ἡ σῆψις γεννᾷ κόσμους ὁλοκλήρους ἕκαστον πτῶμα εἶναι κοιτὶς καὶ νέα ζωὴ ἀναβρύει ἀεννάως ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς γῆς. Ὁ θάνατος οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ μόνον μετάβασις καὶ παῦσις, οὕτως εἰπεῖν, μεταξὺ δύω ἐξελιγμῶν τῆς ὕλης. Ἔλα νὰ προγευματίσωμεν.

[Figaro]. Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΠΕΡΙ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΨΑΛΙΔΑ

Κύριε Διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Εὐγνωμονῶ τῷ ἀξιολόγῳ φίλῳ κ. Κρίνῳ διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ περὶ τοῦ ἐμοῦ σοφοῦ διδασκάλου Ἀθανασίου Ψαλίδα ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* δημοσιευθέντα, ἅτινα βεβαίως, ὡς καὶ ὑμεῖς παρετηρήσατε τοῦτο, εἶναι τὰ πληρέστερα τῶν ὅσα μέχρι τοῦδε περὶ τοῦ μεγάλου ἐκείνου διδασκάλου τοῦ ἔθνους ἐδημοσιεύθησαν.

Διδακτικώτατον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ ἀνακοινοῦσθαι τοῖς νεωτέροις τὰ τῶν ἀρχαιοτέρων μουσοτρόφων καὶ φιλογενῶν ἀνδρῶν, τῶν μεριμνησάντων ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ φωτισμοῦ, ἐξ οὗ προῆλθεν ἡ τῆς πατρίδος ἀνάστασις. Χαίρω δὲ διότι πολλὰ τῶν προγεγενημένων δύνανται νὰ ἔλθωσι διὰ τῆς *Ἑστίας* εἰς φῶς, καὶ πολλὰ ἐκ τῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας νὰ γνωσθῶσι κάλλιον, καὶ οὕτω πως διευκρινισθῶσιν, ὥστε νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τοὺς συγχρόνους πρὸς διόρθωσιν. Τοῦτο, τοὐλάχιστον, διδάσκει ὁ βαθὺς Πολύβιος, λέγων ὅτι οὐδεμία τοῖς ἀνθρώποις ἑτοιμοτέρα διόρθωσις τῆς τῶν προγεγενημένων πράξεων ἐπιστήμης.

Ὁ Ἀθανάσιος Ψαλίδας, ἐκτὸς τῆς πολυμαθείας, εἶχε προσέτι ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ πῦρ τοῦ οὐρανοῦ. Φιλόσοφος ἐνθουσιαστής, δὲν ἐδίδασκε τὰ γράμματα πρὸς διάδοσιν μόνον γνώσεων ὠφελίμων, ἀλλὰ καὶ πρὸς δημιουργίαν πολιτῶν γενναιοφρόνων. Ἡ ποικιλία καὶ ἡ χάρις τῆς διδασκαλίας του ἀπετέλει κόσμον ὁλόκληρον, καὶ κόσμον ὡραῖον, ἡ δὲ παράστασίς του τοσοῦτο εἶχε τὸ ἐπαγωγὸν ὥστε οἱ ὁμιληταὶ αὐτοῦ, μετὰ τὸ τέλος τοῦ μαθήματος, ἀπεχώρουν τεθλιμμένοι, καὶ ὄχι ὅπως οἱ τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου φοιτηταὶ ποδοκροτῶσι διὰ ν' ἀναγκάσωσι τὸν καθηγητὴν νὰ παύσῃ τὴν παράδοσιν πρὸ τῆς ὡρισμένης ὥρας.

Ὁ εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος λόρδος Γυιλφορδ ἐτίμα τὸν Ψαλίδαν εἰς ἄκρον, καὶ μεγάλως ἐπό-

Digitized by Google

θησε, μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1822 ἄφιξιν αὐτοῦ εἰς Κέρκυραν, νὰ τὸν ἀκούσῃ διδάσκοντα ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ. Ῥητὴ δὲ περὶ τούτου ὑπόσχεσις τῷ ἐδόθη, καὶ ἀληθέστατα εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Κρίνου περὶ τῶν ἀρετῶν του ἀπὸ στόματος τοῦ Πικόλου ἀναφερόμενα, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ψαλίδα, ἐν τῷ διαλόγῳ αὐτοῦ, ἐξηγηθέντα παράπονα. Μόνον ἡ διαδοθεῖσα τότε φήμη, ἐξ ἧς καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ψαλίδαν ἠγέρθησαν ὑποψίαι, ὅτι ἐκ φθόνου δῆθεν τῶν ἄλλοτε μαθητῶν αὐτοῦ καὶ τότε καθηγητῶν, Ἀσωπίου καὶ Φιλητᾶ, δὲν κατωρθώθη ὁ διορισμὸς αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ, δὲν εἶναι παντάπασιν ἀληθής. Εἶμαι βέβαιος ὅτι, ἂν βραδύτερον ἠρωτᾶτο αὐτὸς ὁ Ψαλίδας περὶ τούτου, ἤθελε διαψεύσει τὴν τοιαύτην φήμην, διότι καὶ αὐτὸς ἐπὶ τέλους εἶχε πεισθῇ ὅτι ἄλλη ἦτον ἡ αἰτία. Ἐπειδὴ ὅμως, ὡς ἐκ τῶν περὶ Ψαλίδα δημοσιευθέντων φαίνεται, ἡ ψευδὴς διάδοσις ἐπιβαρύνει φοβερὰ εἰσέτι τὴν μνήμην δύω σοφῶν διδασκάλων τοῦ ἔθνους, ἐνόμισα χρέος· μαθητὴς μάλιστα διατελέσας καὶ αὐτῶν καὶ ἀκριβῆ τοῦ πράγματος γνῶσιν ἔχων, νὰ δώσω τὴν δέουσαν περὶ τούτου πληροφορίαν.

Τὸ δεύτερον τῆς ἡμετέρας ἐπαναστάσεως ἔτος ἦλθεν ὁ Ψαλίδας εἰς Κέρκυραν, ὅτε ἡ κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἀντιπάθεια τῆς Ἀγγλίας ἦτο κεκορυφωμένη. Ὁ Ψαλίδας δὲν ἦτο μόνον ἐλευθερόφρων, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐλευθερόστομος. Ὁλόκληρος τότε ἡ Ἑπτάνησος ἦτο φιλορωσσική. Καὶ διὰ τοῦτο, καὶ διότι ἐκ μόνων τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ πλουτισάντων ὁμογενῶν ὑπεστηρίζετο καὶ ἐβοηθεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ παίδευσις ἐν καιρῷ τῆς δουλείας, ὁ Ψαλίδας ἐλάλει δημοσίᾳ κατὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ ὑπὲρ τῆς Ῥωσσίας, τὰ λεγόμενά του δὲ ἐλογίζοντο, ἐν Κερκύρᾳ, ὡς χρησμοί. Συγχρόνως δὲ εἶχε φιλίαν στενήν, ἕνεκα τῆς ταυτότητος τῶν φρονημάτων, μετὰ πάντων τῶν ἐκεῖσε σφόδρα φιλορώσσων, καὶ ἰδίως μετὰ τοῦ γηραιοῦ τῆς Ῥωσσίας Γενικοῦ Προξένου Παππαδοπούλου, πελοποννησίου, ἀνδρὸς διακεκριμένου ἐπὶ παιδείᾳ, τὰ μέγιστα δὲ ὑποβλεπομένου ὑπὸ τοῦ Ἁρμοστοῦ Ἄδαμ. Ἕνεκα τῶν λόγων τούτων, ὁ Ψαλίδας μέχρι τοῦ 1826, ὅτε ἡ ἀγγλικὴ πολιτικὴ ἐκάμφθη κάπως ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ὑπέκειτο εἰς εἶδός τι εὐγενοῦς κατασκοπείας καὶ ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως. Αὐτὴ λοιπὸν ἦτον ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἁρμοστὴς ἐκεῖνος δὲν ἐνέδωκεν εἰς τὰς ἐπανειλημμένας τοῦ ἀειμνήστου Γυιλφὸρδ παραστάσεις καὶ παρακλήσεις περὶ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. Γνωστὰ δὲ εἶναι τὰ πικρὰ ποτήρια ὅσα ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος ἄγγλος ἔπιεν ἐκ μέρους τοῦ Ἁρμοστοῦ Ἄδαμ, παρεμβάλλοντος καθεκάστην προσκόμματα εἰς τὴν πρόοδον τοῦ φιλελληνικωτάτου ἔργου τὸ ὁποῖον ἐπεχειρήσατο.

Ἄλλως τε, καὶ ὁ Ἀσώπιος καὶ ὁ Φιλητᾶς δὲν ἦσαν κακότροποι διὰ νὰ φθονήσωσι καὶ ὑποσκελίσωσι τὸν ἑαυτῶν διδάσκαλον καὶ εὐεργέτην. Ἠξεύρω μάλιστα ὅτι πολλάκις παρεκλήθη παρ' αὐτῶν ὁ Ψαλίδας ὅπως μὴ ὁμιλῇ δημοσίᾳ κατὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ ὑπὲρ τῆς Ῥωσσίας, ἀλλ' ὁ Ψαλίδας δὲν ἦτον ὁ ἄνθρωπος ὁ δυνάμενος νὰ κρυφθῇ καὶ προσποιηθῇ.

Ὁ Πίκολος ἀνεχώρησεν ἐκ Κερκύρας τὸ 1824, καὶ οὐχὶ τὸ 1827, ἤγουν μετὰ ἓν ἔτος ἀφότου ὁ Ψαλίδας ἐκλήθη μὲν νὰ λάβῃ θέσιν καθηγητοῦ, ἀλλὰ δὲν διωρίσθη. Ἀνεχώρησε λοιπὸν ὁ Πίκολος ὅτε ἐπεκράτει ἡ ψευδὴς φήμη ὅτι ἡ ἀποτυχία αὐτοῦ προῆλθεν ἐκ τῆς ἀντιζηλίας τοῦ Ἀσωπίου καὶ τοῦ Φιλητᾶ, καὶ διὰ τοῦτο εἶπε πρὸς τὸν σχολάρχην Τεργέστης ὅτι «ἡ ἀληθὴς καὶ βεβαία παιδεία πάντοτε φθονεῖται». Τὴν ψευδῆ δὲ ταύτην φήμην ὑπέθαλψαν οἱ περὶ τὸν Ἁρμοστήν, θέλοντα ὅπως τὸ κοινὸν ἀγνοῇ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν, διότι ὁ Ψαλίδας ἦτο κοσμαγάπητος τότε ἐν Κερκύρᾳ.

Τὸ 1828, ἐξασφαλισθέντος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος διὰ εὐρωπαϊκῶν συνθηκῶν, ἀποβιώσαντος τοῦ Γυιλφὸρδ, διαλυθείσης σχεδὸν τῆς Ἀκαδημίας, καὶ ἄλλως διοργανωθείσης τῆς Ἑπτανησιακῆς ἐκπαιδεύσεως, μεταβληθέντων δὲ καὶ τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ πραγμάτων ἐπὶ τὸ ἐλευθεριώτερον, ὁ Ψαλίδας, θεωρηθεὶς ἀνεπίφοβος καὶ ἀναγκαῖος, διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ ἐν Λευκάδι λυκείου, συγχρόνως μὲ τὸν Φιλητᾶν ἐν Ζακύνθῳ, καὶ τὸν Σακελλαρόπουλον ἐν Κεφαλληνίᾳ, τοῦ Ἀσωπίου διορισθέντος εἰς Κέρκυραν.

Ἐν Ἀθήναις, Μάρτιος 1879.

Δέξασθε τὴν ἐξαίρετον ὑπόληψίν μου. Α. Β.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΣΧΕΣΕΩΣ

Συνταγματάρχης τις, ὅστις ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐκ τῶν κόπων ἔμενεν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀπόστρατος παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ ἐν Παρισίοις, θελήσας ἡμέραν τινὰ νὰ συναγάγῃ εἰς συμπόσιον πάντας τοὺς ἀρχαίους αὐτοῦ συμπολεμιστάς, προσεκάλεσεν εἰς γεῦμα παρ' ἑαυτῷ.

Ἦσαν περὶ τοὺς εἴκοσιν, ἔχοντες ὄψιν ἀρειμάνιον καὶ κόμην πολιάν.

Ἐν τῷ ἐναγκαλίζεσθαι καὶ βλέπειν ἀλλήλους συνηθροισμένους κατόπιν τοσούτων περιπετειῶν, ὁπόσαι ἡδεῖαι ἀναμνήσεις ἐξηγέρθησαν εἰς τὴν αὐτῶν διάνοιαν!

Παρεκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἡ τιμητικὴ θέσις ἐδόθη ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου εἰς ἕνα τῶν γενναιοτέρων στρατηγῶν, ἀρχαῖον διοικητὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς κατὰ τὴν ἐν Οὐατερλώῳ μάχην, τοσοῦτον συντελέσαντα εἰς τὴν ἀποθανάτισιν τῆς ἀξιομνημονεύτου ἐκείνης ἡμέρας.

Ὁπόσον ὡραῖοι διάλογοι ἐξελίχθησαν μεταξὺ

Digitized by Google

τῆς συστάδος ἐκείνης! μετὰ πόσης εὐαρεσκείας ἀνεμνήσθησαν τῶν ἀνδραγαθιῶν αὐτῶν, ἀφηγούμενοι μίαν ἑκάστην πάσας τὰς μάχας ἐν αἷς εἶχον λάβη ἐνεργὸν μέρος!

Ἂν παρευρίσκετό τις εἰς ἐκεῖνο τὸ γεῦμα προχείρως θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξεικονίσῃ ἡμῖν τὴν ἀληθῆ ἱστορίαν τοῦ μεγάλου στρατοῦ.

Περὶ τὸ τέλος ὁ συνταγματάρχης προσφέρει εἰς τὸν ξενιζόμενον στρατηγὸν ποτήριον οἴνου δυνατοῦ, διατηρουμένου μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας διὰ μεγάλας περιστάσεις.

Ὁ στρατηγὸς παρατηρῶν μετ' ἐκπλήξεως τὸν συνταγματάρχην εἶπε κατόπιν εἰς αὐτόν:

— Τί εἶνε τοῦτο ὅπερ προσφέρεις μοι;

— Οἶνος τοῦ Ῥήνου, στρατηγέ, ὑπερεκατοντούτης καὶ τόσον περίφημος, ὥστε δὲν θὰ εὕρῃς ἴσως ὅμοιον αὐτοῦ ἐν Παρισίοις· γεύθητι καὶ εἰπέ.

— Καὶ τὸν λόγον τῆς τιμῆς, συνταγματάρχα, τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ἀνέκραξεν ὁ στρατηγὸς κτυπῶν τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὑποθέτεις ὅτι ἐλησμόνησα; Καὶ τοὺς Ναμνίτας (Nantes), τὸ δεσμωτήριον, τὴν χάριν καὶ τέλος τὸν ὅρκον μου, ἐλησμόνησας τὸ πᾶν μετὰ τὴν περίοδον τῶν ἐνιαυτῶν; Ἀπὸ τῆς ἐπισήμου ἐκείνης ἡμέρας οὐδὲ σταγὼν οἴνου ἤρδευσε τὰ χείλη μου· ὤμοσα τοῦτο, καὶ ἴσχυσα νὰ διατηρήσω τὸν λόγον μου.

Πάντες ἔμειναν ἔκθαμβοι καὶ ἠθέλησαν νὰ μάθωσι τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἀποφάσεως, ἣν ὁ στρατηγὸς ἐξηγήθη, διηγούμενος αὐτοῖς τὰ πρῶτα ἐπεισόδια τοῦ βίου του.

Τὸ γεγονὸς ὅπερ ὁ στρατηγὸς ὑπηνίχθη εἶνε τὸ ἀκόλουθον:

Κατὰ τὸ 1795 ἔν τινι συντάγματι τῆς ἐν Ναμνίταις φρουρᾶς ὑπῆρχε νέος τις λοχίας ὀνομαζόμενος Καμβρόνης.

Οὗτος εἰκοσαέτης ἤδη εἶχε λάβη τὴν ὀλεθρίαν ἕξιν τῆς μέθης· καὶ ὡς ἦτο ἀκμαῖος, ρωμαλέος καὶ ἔζεε τὸ αἷμα ἐν ταῖς φλεψὶν αὐτοῦ, δὲν συνέφερε νὰ ἐναντιῶταί τις εἰς αὐτὸν, ὁσάκις αἱ τοῦ οἴνου ἀναθυμιάσεις ἀνερχόμεναι εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὑπεξέκαιον τὴν φύσει ἐνυπάρχουσαν ζέσιν, τὴν καὶ ἄνευ τοῦ ποτοῦ λίαν ἰσχυράν.

Ἡμέραν τινὰ μεθυσθεὶς, τοσοῦτον ἐπελάθετο τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων, ὥστε ἔφθασε καὶ εἰς ἐπίθεσιν κατ' ἀξιωματικοῦ ἀποδοκιμάζοντος τὴν κακὴν αὐτοῦ διαγωγήν.

Κρατηθεὶς καὶ δικασθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοδικείου ἀδυσωπήτως κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἐν τούτοις ὁ συνταγματάρχης τοῦ εἰς ὃ ἀνῆκεν ὁ Καμβρόνης συντάγματος, ὅστις ἐξετίμα καὶ ἠγάπα αὐτὸν ὡς γενναῖον καὶ νοήμονα, συγκινηθεὶς διὰ τὸ προσεχὲς τέλος τοῦ νέου τούτου, μετέβη παρὰ τῷ κυβερνητικῷ ἐπιτρόπῳ ὅπως ἐξαιτήσηται χάριν ὑπὲρ τοῦ καταδεδικασμένου.

— Ἀδύνατον, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίτροπος· εἶνε χρεία ἑνὸς παραδειγματισμοῦ, οὗ ἄνευ ἀπόλωλεν ἡ ἐν τῷ στρατῷ πειθαρχία.

Ὁ συνταγματάρχης ὅμως δὲν ἀπέκαμεν ἐκ τούτου· συνηγόρησε τόσον, ὥστε ἀπέλαυσε τὴν χάριν ὑπὲρ τοῦ ὑφ' αὐτὸν μαχητοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ ἐφ' ὅρου ζωῆς νὰ μὴ ἡττηθῇ πλέον ὑπὸ τῆς μέθης.

Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ καλέσας τὸν Καμβρόνην εἶπεν εἰς αὐτόν:

— Σὺ, λοχία, διέπραξας σοβαρώτατον ἀτόπημα.

— Εἶνε ἀληθὲς, κύριε συνταγματάρχα, ἀπεκρίθη αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο βλέπεις εἰς τί σημεῖον περιῆλθον· θὰ ἀποτίσω τὴν ἐνοχήν μου διὰ τοῦ θανάτου.

— Τίς οἶδεν; ἀνέλαβεν ὁ συνταγματάρχης.

— Ὑμεῖς γιγνώσκετε κάλλιον ἐμοῦ τὴν αὐστηρότητα τῶν στρατιωτικῶν νόμων· οὐδὲν δικαιοῦμαι νὰ ἐλπίσω· ὑπολείπεταί μοι μόνον νὰ προπαρασκευασθῶ εἰς θάνατον.

— Οὐχὶ, φίλε, δὲν μέλλεις νὰ ἀποθάνῃς· κομίζω σοι τὴν ἀνέλπιστον χάριν ἣν αὐτοπροσώπως ἐπέτυχον παρὰ τοῦ κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπου. Αὕτη σὲ ἀπολύει τῆς ποινῆς, ἀλλ' ἐπὶ ὅρῳ τινί.

— Ἐπὶ ὅρῳ! Εἰπὲ, εἰπὲ ἀγαθέ μου προστάτα, ὁμίλησον· θὰ σοὶ κάμω ὅ τι θέλεις, ἂν μὲ σώσῃς τοῦ θανάτου, καὶ διασώσῃς ὅ τι μοὶ εἶνε καὶ τῆς ζωῆς προσφιλέστερον, τὴν τιμήν.

— Ὀφείλεις λοιπὸν νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι δὲν θὰ μεθύσῃς εἰς τὸ ἑξῆς.

— Ἀδύνατον τοῦτο· ὅπως μὴ μεθύσω εἰς τὸ ἑξῆς, ἀνάγκη τοῦ λοιποῦ νὰ μὴ πίω οἶνον· ἐνῷ ἐγὼ εἶμαι τοσοῦτον κεκυριευμένος ὑπ' αὐτοῦ, ὥστε ἐξ ἅπαντος καὶ ὑποσχόμενος δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ διατηρήσω τὴν ὑπόσχεσίν μου.

— Ταλαίπωρε! ἀγνοεῖς ἴσως ὅτι αὔριον θὰ πυροβοληθῇς;

— Εἶνε ἀληθές· ἀλλὰ νὰ μὴ πίω πλέον οἶνον, νὰ μὴ πίω ἐξ αὐτοῦ ποτὲ, ποτὲ πλέον!.. Ἐν τούτοις, κύριε συνταγματάρχα, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὑπεσχόμην τοῦτο, τίς θὰ σοὶ ἐγγυηθῇ περὶ τῆς ὑποσχέσεως ταύτης;

— Ὁ λόγος τῆς τιμῆς σου καὶ οὐδὲν πλέον.

Ὁ καταδεδικασμένος κύψας τὴν κεφαλὴν καὶ σύννους ἐπὶ βραχὺ εἶπε κατόπιν:

— Εἶσαι λίαν ἀγαθός· εὐχαριστῶ σοι διὰ τὴν ἄπειρον ὑπόληψιν ἣν πρός με ἔχεις, καὶ ἣν θεωρῶ πολυτιμοτέραν ἧς κομίζεις μοι χάριτος. Ἔστω, ἐπήκοος ἡμῶν ὁ Θεός: — Ὀμνύω ὅτι ἐφ' ὅλου μου τοῦ βίου οὐδὲ σταγόνα πλέον οἴνου θὰ δοκιμάσω. Εἶσαι εὐχαριστημένος εἰς τοῦτο, κύριε συνταγματάρχα;

— Ναὶ, φίλε, ἀρκοῦμαι· αὔριον θὰ εἶσαι ἐλεύθερος· ἔσο ἀγαθὸς πολεμιστὴς, καὶ ταύτην τὴν ζωὴν, ἥτις σήμερον ἀποδίδοταί σοι, δαπάνα

Digitized by Google

εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων σου, καὶ εἰς τὴν ἀξιοπρεπῆ ἐξυπηρέτησιν τῆς πατρίδος.
[Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ]. Μ. Κ. Κρισπης.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

119.

Τοσοῦτον συνήθως ὁ ἄνθρωπος προσποιεῖται ἐνώπιον τῶν ἄλλων, ὥστε ἐπὶ τέλους προσποιεῖται καὶ ἐνώπιον ἑαυτοῦ.

120.

Ὡσεπιτοπολὺ, μᾶλλον ἐξ ἀνανδρίας ἢ ἐκ προνοίας γινόμεθα προδόται.

121.

Πολλάκις ἀγαθοποιοῦμεν ὅπως δυνηθῶμεν νὰ πράξωμεν ἀτιμωρητὶ τὸ κακόν.

122.

Ὁσάκις κατισχύομεν τῶν ἡμετέρων παθῶν, κατισχύομεν μᾶλλον τῆς ἀσθενείας αὐτῶν ἕνεκα, ἢ τῆς δυνάμεως ἡμῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος, ἐν Ναυπλίῳ, ἔμπορός τις ἐζήτησε παρά τινος διασήμου τότε δικηγόρου νομικήν τινα συμβουλήν. Πρὸς πληρωμὴν δὲ τῷ ἀπέστειλε κάνιστρον πλῆρες φοινίκων.

— Πάρ' 'πίσω αὐτὰ, εἶπεν ὁ εὐφυὴς δικηγόρος πρὸς τὸν κομίσαντα τὸ κάνιστρον ὑπηρέτην, καὶ εἰπὲ εἰς τὸν ἀφέντη σου, ὅτι σήμερον πληρώνουν μὲ *δραχμὰς* καὶ ὄχι μὲ *φοίνικας*.

(Ὡς γνωστὸν, ἐπὶ Κυβερνήτου, ἡ νομισματικὴ μονὰς ἔφερε τὸ ὄνομα «φοίνιξ»).

*

Ὁ γνωστὸς λόγιος κ. Ι. Ι. Σκυλίσσης, ἐπισκεφθεὶς ἄλλοτε τὸ Καΐρον καὶ ἀναγνοὺς ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς πρώτης τῶν ἐκεῖ πυραμίδων ἐπιγραφὴν, βαθέως ἐγκεχαραγμένην ἑλληνικοῖς γράμμασι, τὴν ἑξῆς· « Ζήτω τὸ σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος ὅσον καὶ αἱ Πυραμίδες: Ἀλέξανδρος Σοῦτσος», ἔγραψεν ὑπ' αὐτὴν τὸ ἑπόμενον πρὸς τὸν ποιητὴν τοῦ *Περιπλανωμένου* δίστιχον·

Τὸ Σύνταγμά σου σώζεται, ἀλλὰ κατέστη ἐμπαιγμός.
Γενναῖον μὲν τὸ φάρμακον, ἄλλο δ' ἀπῄτει ὁ σφυγμός

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Αἱ ἐπαρχίαι εἶνέ πως ὀλιγαρκεῖς καὶ εὐκόλως διαφημίζουσι γυναῖκα τινὰ ὡς εὔμορφον ἢ ἄνδρα τινὰ ὡς μέγαν. Μόνον ἐν ταῖς πρωτευούσαις ἀξιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ θαυμάζωσι τὴν ἀπόλυτον ἀξίαν. Ἤκουσά ποτε τὸν δήμαρχον χωρίου τινὸς λέγοντα ἀλαζονικῶς πως· «Ὁμολογήσατε ὅτι ἡ ὑπηρέτριά μου ἡ Ἄννα εἶνε πολὺ εὔμορφος ἀναλόγως ἑνὸς δήμου ἑξακοσίων ψυχῶν!»

*
* *

Δύο τινὰ ὁ ἄνθρωπος δὲν εὑρίσκει εὐκόλως ἔξω τῆς οἰκογενείας του, πρῶτον μὲν καλὴν *σούπαν* καὶ δεύτερον ἀγάπην ἀφιλοκερδῆ. (Ε. Ἀβού).

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Ἔφθασε ἡ μαύρ' ἡμέρα,
Γλυκειά μου περιστέρα,
Ἡ μαύρ' ἡμέρα ἐπλάκωσε
Ποῦ θὰ σὲ χωρισθῶ . .
Ἄχ, ποιὸς τὸ 'ξέρει ἀγάπη μου,
Ἂν θὰ σὲ ξαναϊδῶ!

—

Νὰ, τὸ καράβι βγαίνει,
Καὶ στὰ πανιὰ προσμένει·
Τάζονται οἱ ναῦταις ξέθαρροι,
Μόνος ἐγὼ θρηνῶ. . .
Ἄχ, ποιὸς τὸ 'ξέρει, ἀγάπη μου,
Ἂν θὰ σὲ ξαναϊδῶ!

—

Ἀλλὰ τί ἀκούω ; βροντάει,
Ἡ θάλασσα ἀντηχάει,
Ὀργιάζονται τὰ κύματα
Πηδῶντας στὴ στεριά . . .
Πόδισε, ναύτη, πόδισε
Γιὰ νὰ μὴ φύγω πλιά!

—

Ναύτη, μεγάλη βλάβη
Θὰ πάθη τὸ καράβι·
Λυσσοῦν οἱ ἄνεμοι, πέφτουνε
Κομμάτια τὰ πανιά . . . .
Πόδισε, ναύτη, πόδισε
Γιὰ νὰ μὴ φύγω πλιά!
. . . .
Στὸ γυρισμό του τρέχει,
Νὰ τὴν ἰδῇ παντέχει,
Ξανοίγει ξυλοκρέββατο
Συνάθροισι πολλή,
Βλέπει σταυρὸ στὴν πόρτα της,
Φελόνια στὴν αὐλή.

—

Ἀπὸ τὸ κρύο σεντόνι
Τὴν σκόνει, τὴν πιθόνει·
— Ξύπνα, τῆς λέει, τοῦ γάμου μας
Ἀκούω τὸ θυμιατό! . . . . .
. . . .
Ἐμπρὸς βγάζουν τὸ λείψανο
Καὶ 'πίσω τὸν τρελλό.

Ἐν Λιβόρνῳ. *Ζ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ σύμπλεγμα τῶν ἐναερίων σιδηρῶν ὁδῶν τῆς Νέας Ὑόρκης ὁσημέραι συμπληροῦται. Αἱ σιδηραῖ γραμμαὶ αἱ κείμεναι ὑπεράνω τῶν ὁδῶν ἐπὶ κιόνων ἢ στύλων μεταλλίνων εἶνε ἤδη δύο. Ἀρχόμεναι δὲ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινωτάτου ἄκρου καταλήγουσιν εἰς τὸ βορειότατον. Αἱ δύο δὲ ὑπάρχουσαι ἑταιρίαι ἐργάζονται κατ' αὐτὰς δραστηριώτατα πρὸς ἐπέκτασιν τῶν γραμμῶν

Digitized by Google

αὐτῶν καὶ εἰς ἄλλας ὁδούς. Ἡ ἑτέρα τῶν ἑταιριῶν τούτων ἠγόρασεν ἐν τῇ πόλει περιοχήν τινα ἀξίας ἓξ περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων, ἧς τὰς οἰκίας θὰ μεταβάλῃ εἰς ἐργαστήρια σιδηρουργικὰ καὶ μηχανικά. Κατὰ δὲ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν καθ' ὅλον τὸ 1878 ἐκομίσθησαν ὑπὸ μόνης τῆς μιᾶς γραμμῆς 10,079,625 ψυχαί. Ἡ μέχρι τοῦδε ἔκτασις τῶν σιδηρῶν ὁδῶν εἶνε 27 μίλια, μετ' οὐ πολὺ δὲ θὰ εἶνε 38 μίλια, ἤτοι δώδεκα λεῦγαι παλαιαί. Οἱ ἔχοντες οἰκίας καὶ μάλιστα ἐμπορικὰ καταστήματα κατὰ μῆκος τῶν ἐναερίων τούτων ὁδῶν παραπονοῦνται κατὰ τῶν μυρίων ὅσων ἐνοχλήσεων καὶ ζημιῶν. Οἱ ἔμποροι μάλιστα λέγουσιν ὅτι οὐδεὶς ἔρχεται εἰς τὸ κατάστημά των νἀγοράσῃ τι. Τούτου δ' ἕνεκεν ἀπαιτοῦσιν ἀποζημιώσεις. Πάντες δὲ μιᾷ φωνῇ παραπονοῦνται κατὰ τοῦ καπνοῦ, τοῦ θορύβου καὶ τῶν σπινθήρων ὑφ' ὧν κινδυνεύουσι νὰ καῶσι. Ἐνήγαγον δὲ τὰς Ἑταιρίας καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων· αὗται δὲ παντὶ τρόπῳ ἐπειράθησαν νὰ θεραπεύσωσι τὸ κακόν. Καὶ ἤδη ἐπέτυχον νὰ ἐλαττώσωσι τὸν θόρυβον στρώσασαι τὰ κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ ξύλα διὰ χονδροῦ πιλήματος, τοῦ κοινῶς λεγομένου *κετσέ*, καὶ μεταχειριζόμεναι λωρίδας ἐκ πιλήματος εἰς τοὺς ἄξονας καὶ τοὺς τροχοὺς τῶν ἁμαξῶν. Οὕτω δὲ κατώρθωσαν νὰ μετριάσωσι τὰ παράπονα.

∿∿∿ Ὁ πιστότατος καὶ καρτερικώτατος βοηθός, ὁ ἰσχυρότατος καὶ πολυμερέστατος συνεργάτης τοῦ ἀνθρώπου ἐν πάσῃ αὐτοῦ ἀσχολίᾳ εἶνε ὁ ἵππος. Ὁ ἵππος φέρει τὸν ἀναβάτην ἐπὶ ὀρέων καὶ κοιλάδων· ἕλκει τὸ ἄροτρον, τὰ ἅρμα καὶ τὴν ἅμαξάν του· συντελεῖ εἰς τὴν ἀλόησιν τῶν δημητριακῶν καρπῶν του· χορηγεῖ αὐτῷ γάλα καὶ κρέας καὶ τὸν κομίζει εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν. Οὐ μόνον δὲ σώζει τὴν ζωὴν τοῦ κυρίου του, ἀλλὰ συμμετέχει τῆς ἡρωϊκῆς τούτου εὐτολμίας, δάκνει θανασίμως τὸν ἵππον τοῦ ἀντιπάλου καὶ κοινωνεῖ τῆς ὑπερηφανείας καὶ τῆς χαρᾶς τῶν θριάμβων. Εἶνε τοσοῦτον εὐμαθής, ὥστε ἐν ὥρᾳ χρείας καὶ χορεύει. Ἐν τοῖς σπηλαίοις τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Μ. Βρετανίας εὑρίσκονται τεράστια ὀστᾶ ἵππων προκατακλυσμιαίων,οἵτινες ἠγωνίζοντο πρὸς λύκους, ὑαίνας καὶ ἄρκτους, ἦσαν δὲ διπλασίονες τῶν νῦν ἵππων κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πάχος. Μυρίας ἀλλοιώσεις ὑπέστη βαθμηδὸν ὁ ἀρχέγονος ἵππος, ὅτε ἐδαμάσθη ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐξυπηρέτησε τούτων τοὺς σκοποὺς ἐν τῇ γεωργίᾳ, τῇ τέχνῃ καὶ τῇ ἐπικοινωνίᾳ. Οἱ νῦν λεγόμενοι ἄγριοι ἵπποι ἐν Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ εἶνε κυρίως ἵπποι ἐξηγριωμένοι, μαρτυροῦσι δὲ ὁπόσον ἰσχυρὰ ὑπάρχει ἡ ἐν τῷ ζώῳ τούτῳ ἔμφυτος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὁρμή. Οἱ ἄγριοι ἵπποι τῆς Ἀμερικῆς οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίαν, ὡς ὑπάρχοντες τοσοῦτον παμπληθεῖς, ὥστε καὶ ἀλῆται καὶ ἐπαῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἱππηλατοῦσιν. Ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Φαλκλὰνδ νέμονται μυριάδες ἀγρίων ἵππων καὶ βοῶν, τρεφόμενοι διὰ τοῦ τρισμεγίστου χόρτου *τισσόκ*, ὅστις μετεφυτεύθη ἀρτίως καὶ ἔν τισιν ἀγροῖς τῆς Ἀγγλίας. Οὐδὲν ζῶον κατέστη διὰ τῆς ἀνθρωπίνης θεραπείας ἡμερώτερον καὶ περικαλλέστερον τοῦ ἵππου. Καλλονή, ταχύτης, ὀξύτης τῶν ὀργάνων τῆς αἰσθήσεως, γνῶσις τοπική, μνήμη, πάθος, πίστις, εἰλικρινεστάτη εὔνοια ἀπέδειξαν αὐτὸν τὸ πρώτιστον τῶν οἰκοσίτων ζώων. Αἱ ἀρχαιόταται εἰδήσεις περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἵππου, αἱ ἀνευρισκόμεναι ἐν τοῖς μνημείοις τῆς Ἀσσυρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐν ταῖς Βίβλοις τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἰώβ, ἀνεφάνησαν συμφωνόταται πρὸς ἀλλήλας μετὰ ἀκριβῆ ἔρευναν τοῦ περιφανεστάτου τῶν καθ' ἡμᾶς Αἰγυπτιολόγων, τοῦ καθηγητοῦ Ἔβερς ἐν Λειψίᾳ. Ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἤκμασεν ἡ ἱπποτροφία ἐν τῇ εὐδαίμονι, οὐχὶ ὅμως ἐν τῇ πετραίᾳ Ἀραβίᾳ· τούτου ἕνεκεν, ἐν τῇ ἀπαριθμήσει τῆς ἰουδαϊκῆς λείας, μνημονεύονται δοῦλοι, κάμηλοι, ὄνοι, πρόβατα, ἀλλ' οὐδεὶς ἵππος. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς κυρίαν δύναμιν ἱππικὴν εἶχον μόνοι οἱ Χαλδαῖοι καὶ οἱ Πέρσαι. Οἱ ἄλλοι ἐχρῶντο τοῖς ἵπποις ἵνα ἕλκωσιν ἅρματα καὶ ἁμάξας· τοῦτο δὲ παρατηρεῖται ἐν ὅλῃ τῇ ἀρχαιότητι. Οἱ Ἕλληνες τοσοῦτον ἐξεπλάγησαν, ὅτε πρῶτον εἶδον τοὺς ἐκ Θεσσαλίας προελάσαντας ἱππεῖς, ὥςε κομψῶς λίαν ἔπλασαν τὸν μῦθον τῶν Κενταύρων. Ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, οἵα παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀνεπτύχθη, ὁ Κένταυρος εἶνε εἰκὼν τοῦ ἀπειροκάλου καὶ ἀγροίκου. Ἐν ταῖς μετόπαις τῶν ναῶν καὶ ἐπὶ τῶν καλλιτεχνημάτων τῆς ἀκροπόλεως οἱ πρὸς Κενταύρους ἀγῶνες ἐνόπλων πεζῶν ὑπεμφαίνουσι τὴν πάλην λεπτοτέρας τινὸς ἡμερώσεως πρὸς τὴν βαρβαρότητα ἀγρίων Σκυθῶν. Καὶ παρ' Ὁμήρῳ δὲ οὐδεμία μνημονεύεται δύναμις ἱππική. Οἱ ἥρωες αὐτοῦ ὀχοῦνται ἐφ' ἅρματος, μόνος δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης ἀναβαίνουσιν ἅπαξ ἐφ' ἵππου. Ἐν τοῖς ἱστορικοῖς τῆς Ἑλλάδος χρόνοις ὁ ἵππος ὑπηρετεῖ τῷ ἀναβάτῃ, τὸ δὲ δίτροχον ἅρμα πρωταγωνιστεῖ ἐν τῷ σταδίῳ. Ἐπὶ Σόλωνος εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι εὐάριθμον ἱππικὴν δύναμιν, ἥτις ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου εἶχεν αὐξηθῇ εἰς χιλίους. Ἐφίππια καὶ ἀναβολεῖς ἦσαν ἄγνωστοι ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Οἱ ἀναβάται ἥρπαζον τὸν ἵππον ἀπὸ τῆς χαίτης καὶ ἀνέβαινον ἐπ' αὐτόν· κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἀνέβαινεν ἐπὶ τοῦ θυμοειδοῦς Βουκεφάλου του ὁ Ἀλέξανδρος. Μετὰ πολλοῦ ζήλου ἐτιθάσσευον καὶ ἤσκουν τοὺς ἵππους Ἕλληνές τε καὶ Ρωμαῖοι ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ θεάματα. Μέχρι τῆς Βασιλείας τῶν Χοενστάουφεν ἐκαθέζοντο αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῶν ἵππων ὥσπερ οἱ ἄνδρες· κατόπιν δὲ ἐπενοήθησαν τὰ πλάγια ἐφίππια. Τὸ ὀχεῖσθαι ἐφ' ἁμάξης ἐνομίζετο

Digitized by Google

αἰσχρὸν καὶ ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν ἀνδρίαν· εἰς τὴν ἰδέαν ὅμως ταύτην πολὺ συνετέλει τότε καὶ ἡ ἐλεεινότης τῶν ὁδῶν. Τὰς πρώτας ἁμάξας ἐκόμισεν ἐκ μὲν Ἰταλίας εἰς Γαλλίαν ἡ Αἰκατερίνα τῶν Μεδίκων τῷ 1533, ἡ δὲ Μαρία ἐξ Ἱσπανίας εἰς Γερμανίαν τῷ 1601.

Ἡ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένη *Ἐφημερὶς τῶν ὠφελίμων γνώσεων* περιέχει ἔν τινι τῶν τελευταίων αὐτῆς φύλλων τὰς ἑπομένας περιεργοτάτας ἀνθρωπολογικὰς λεπτομερείας· Ἐκ τῆς παραβολῆς τριῶν καὶ ἑξήκοντα κρανίων ἀνδρῶν καὶ τεσσάρων καὶ εἴκοσι γυναικείων ἐξάγεται ὅτι ὁ ὄγκος τοῦ θηλυκοῦ κρανίου εἶνε πρὸς τὸν τοῦ ἀρσενικοῦ ὡς 854 πρὸς 1000. Τὸ μέγιστον μετρηθὲν κρανίον ἔχει ἐμβαδὸν 2075 κυβικῶν ὑφεκατομέτρων. Δυστυχῶς ἡ ἱστορία τοῦ κρανίου τούτου δὲν εἶνε γνωστή, ἴσως εἶνε κρανίον φιλοσόφου τινός· ἀλλὰ τὰ ἀνθρωπολογικὰ μουσεῖα ὀλίγα φιλοσόφων κρανία περιέχουσι. Τὸ δὲ σμικρότατον πάντων εἶνε τὸ κρανίον ἰθαγενοῦς τινος τῆς Κεντρικῆς Κεϋλάνης ἀνήκοντος εἰς φυλὴν ἥτις δὲν ὑπάρχει πλέον τὴν σήμερον· τὸ δ' ἐμβαδὸν αὐτοῦ εἶνε μόλις 960 κυβ. ὑφεκ. Οἱ Ἐσκιμῶοι ἔχοντες μικρὸν σῶμα, ἔχουσι τοὐναντίον, κεφαλὴν μεγίστην, ἔχουσαν ἐμβαδὸν κατὰ μέσον ὅρον 1844 κυβ. ὑφεκ. Ἰδοὺ δὲ ὁποῖά τινα εἶνε τὰ ἐξαγόμενα τοῦ μετρήσαντος τὰ κρανία ταῦτα κ. Φλάουερ·

Κρανία	Ἐμβαδὸν εἰς κυβ. ὑφ.
Ἄγγλων	1542
Ἰαπώνων	1486
Ἰταλῶν νεωτέρων	1475
Αἰγυπτίων παλαιῶν	1464
Πολυνησίων	1454
Κινέζων	1424
Μαύρων	1377
Κάφρων	1348
Ἰνδῶν	1306
Αὐστραλῶν	1283.

«Εἰς τὴν Γερμανίαν ἔλθετε νὰ ζητήσητε νύμφην οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ νυμφευθῆτε.» Οὕτως ἀναφωνεῖ ἱσπανική τις ἐφημερὶς μελετήσασα τὴν γυναῖκα ἐν Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Πόρισμα δὲ τῶν μελετῶν αὐτῆς εἶνε ὅτι ἡ Γερμανὶς εἶνε κρείσσων τῶν δύο ἑτέρων γυναικῶν. Ἰδοὺ δὲ πῶς. Ἡ μὲν Γαλλὶς ὑπανδρεύεται μετὰ σκέψιν, ἡ δὲ Ἀγγλὶς κατ' ἔθος, ἡ δὲ Γερμανὶς *ἐξ ἔρωτος*. Ἡ μὲν Γαλλὶς ἀγαπᾷ μέχρι τῆς δύσεως τῆς σελήνης τοῦ μέλιτος, ἡ δὲ Ἀγγλὶς ἐφ' ὅρου ζωῆς, ἡ δὲ Γερμανὶς *εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα*. Ἡ μὲν Γαλλὶς ἄγει τὴν κόρην της εἰς τὸν χορόν, ἡ δὲ Ἀγγλὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἡ δὲ Γερμανὶς *καὶ εἰς τὸ μαγειρεῖον*. Ἡ μὲν Γαλλὶς ἔχει πνεῦμα, ἡ δὲ Ἀγγλὶς εὐφυΐαν, ἡ δὲ Γερμανὶς *αἴσθημα*. Ἡ μὲν Γαλλὶς ἐνδύεται μετὰ φιλοκαλίας, ἡ δὲ Ἀγγλὶς ἄνευ φιλοκαλίας, ἡ δὲ Γερμανὶς *μετὰ σεμνότητος*. Ἡ μὲν Γαλλὶς λαλεῖ, ἡ δὲ Ἀγγλὶς διαλέγεται, ἡ δὲ Γερμανὶς *συλλογίζεται*. Τέλος δὲ ἡ μὲν Γαλλὶς ὑπερέχει κατὰ τὴν γλῶσσαν, ἡ δὲ Ἀγγλὶς κατὰ τὴν κεφαλήν, ἡ δὲ Γερμανὶς κατὰ τὴν *καρδίαν*. Περὶ Ἱσπανίδων, Ἰταλίδων καὶ Ἑλληνίδων οὐδὲν λέγει ἡ ἱσπανικὴ ἐφημερίς, κρύπτει τὴν γνώμην της. Ἐν συντόμῳ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἀγαπᾶται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ὑπὸ γυναικὸς εὐαισθήτου καὶ μαγειρικῆς, ἐνδυομένης δὲ μετὰ σεμνότητος, ἂς πορευθῇ εἰς Γερμανίαν νὰ εὕρῃ τὸ ζητούμενον!

Ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ἐν τῇ ῥωσσικῇ κωμοπόλει Ζιτομὶρ ὁ τελευταῖος ἀπόγονος τοῦ Κοπερνίκου. Ὁ μακαρίτης, γράφει ἡ ἀναφέρουσα τὸ γεγονὸς ἐφημερίς, ἀντὶ νὰ ἔχῃ τὰ βλέμματα ἐστραμμένα καὶ τοὺς ἀστέρας ὅπως ὁ περικλεὴς αὐτοῦ πρόγονος, εἶχεν αὐτὰ τοὐναντίον ἐστραμμένα πρὸς τὰ κάτω· ἦτον ὑποδηματοποιός.

Κατὰ στατιστικὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ κ. Χόρτον ἡ παγκόσμιος ἐτησία ἀπώλεια τῶν νομισμάτων, εἴτε ἐκ τῆς χρήσεως, εἴτε ἐκ πυρκαϊῶν, ναυαγίων καὶ ἄλλων συμβάντων ὑπολογίζεται, τῶν μὲν ἀργυρῶν εἰς 6 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν, τῶν δὲ χρυσῶν εἰς 4 ἑκατομμύρια.

Παράξενος κλοπὴ ἐγένετο κατ' αὐτὰς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Κλέπται εἰσελθόντες εἰς οἰκίαν ἀπούσης τῆς οἰκοδεσποίνης εἰς ἐπισκέψεις ἔκλεψαν τὸ . . . . . κλειδοκύμβαλον. Ὑφαίνεται θὰ εἶνε μέλη εταιρίας τινὸς ἄριστα κατηρτισμένης, τῆς αὐτῆς ἴσως, ἥτις πρό τινων μηνῶν ἔκλεψεν ἀπὸ δημοσίου τινὸς κήπου μέγιστον ἐλέφαντα!

Ἐν Λονδίνῳ ὑπολογίζεται εἷς τοκετὸς κατὰ πᾶν πέμπτον λεπτόν, καὶ εἷς θάνατος κατὰ πᾶν ὄγδοον. Κατὰ τὰς ἐπισήμους σημειώσεις τῆς ἀστυνομίας ὑπάρχουσιν ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ 117 χιλ. κακοῦργοι καὶ 38 χιλ. μέθυσοι κατ' ἔτος.

Ἐν Πειραιεῖ ὑπάρχουσιν 8 ἀλευρόμυλοι, δυνάμεως 216 ἵππων. Πρὸς σύστασιν αὐτῶν ἐδαπανήθησαν δρ. 1,965,000, περιέχουσι δὲ 182 ἐργάτας.

Ε. ς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πολλάκις ζῷόν τι, κύων, γαλῆ, ἢ ἄλλο τοιοῦτον τριβόμενον ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων ἡμῶν καταλείπει λεπτότατον χνοῦν, ὃν μάτην κοπιῶμεν ν' ἀποκολλήσωμεν τρίβοντες καὶ ἡμεῖς διὰ ψήκτρας. Ἐκ πείρας δὲ οἱ πάντες γινώσκομεν ὅτι ἀδίκως βασανίζομεν τὸ δύσμοιρον ἔνδυμα, διότι ἀδύνατον νὰ φύγῃ ὁ χνοῦς χωρὶς νὰ καταλείπῃ πλεῖστα ὅσα ἴχνη δυσεξάλειπτα. Ἀπερίγραπτος δὲ εἶνε ἡ βαρυθυμία ἡμῶν. Τί λοιπὸν ποιητέον; Ἐπιτρίβομεν πρῶτον ἐλαφρὰ τὴν ψήκτραν ἐπὶ βεβρεγμένου πανίου καὶ ἔπειτα δι' αὐτῆς τρίβομεν τὸ ἔνδυμα, ἐξ οὗ ὡς διὰ μαγείας ἀποκολλᾶται ὁ χνοῦς συναγόμενος ὑπὸ τῆς ψήκτρας χωρὶς νὰ κατατρίβεται τὸ ὕφασμα καὶ νὰ χάνῃ τὴν ὄψιν του.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 171 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 8 Ἀπριλίου 1879

Σφραγὶς τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπέζης ἐπὶ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ κατωτέρω ἐγγράφου. Χάριν δὲ τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς περὶ τῆς Τραπέζης ταύτης: Διὰ ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς 2 φεβρουαρίου 1828 συνεστήθη «Ἐθνικὴ Χρηματιστικὴ Τράπεζα.» Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐνεκρίθη παρὰ τῆς ἐν Ἄργει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, συνεπείᾳ δὲ τῆς ἐγκρίσεως ταύτης ἐξεδόθη τὴν 3 φεβρουαρίου 1830 ἕτερον ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου ορίσαν τὸ κεφάλαιον τῆς Τραπέζης εἰς 6492 μετοχὰς (ἀνὰ 500 φοίνικας ἑκάστην), καὶ τὸν χρόνον τῆς διαρκείας αὐτῆς ἐπὶ πέντε ἔτη, ἤτοι μέχρι τῆς 1 ἀπριλίου 1835. Ἡ Τράπεζα αὕτη μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἔπαυσε τὰς ἐργασίας της, ἤτοι εὐθὺς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κυβερνήτου. Σ. τ. Δ.

* * *

Ἀρ. 41. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπέζης
Ἐπιτροπὴ
Πρὸς τὸν Κύριον Ἀντώνιον Μ. Ἀντωνόπουλον,
εἰς Τεργέστην.

Παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐμετρήθησαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν χρηματιστικὴν Τράπεζαν γρόσια πέντε χιλιάδες, ἀρ. 5000, ἀφιερωθέντα παρ' ὑμῶν, τὰ ὁποῖα κατεγράφησαν εἰς τὰς βίβλους τοῦ ἔθνους, εἰς μνημόσυνον τῆς ἀγαθοεργίας σας. Δεχθῆτε λοιπὸν τὴν παροῦσαν ὡς τεκμήριον τῆς εἰς τοῦτο εὐαρεστήσεως τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπέζης
Ἐπιτροπὴ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ
Α. ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ
Γ. ΣΤΑΥΡΟΣ.

Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 30 Μαρτίου 1828.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 193.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ἐν ᾧ ὁ Πονηρίδης λαλεῖ περισσότερον ἴσως τοῦ δέοντος.

Ὁ Φὶξ ἀνεῦρε μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπὶ τῆς προκυμαίας τὸν Πονηρίδην, ὅστις περιεφέρετο ἀσκόπως καὶ ἐθεώρει, διότι δὲν ἐνόμιζεν ὅτι εἶχεν ὑποχρέωσιν καὶ αὐτὸς νὰ μὴ θεωρῇ.

— Λοιπόν, φίλε μου, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Φὶξ πλησιάζων, ἐπεθεωρήθη τὸ διαβατήριόν σας;

— Ἆ! σεῖς εἶσθε, κύριε· ἀπήντησεν ὁ γάλλος. Εὐχαριστῶ. Εἴμεθα ἐν τάξει.

— Καὶ περιεργάζεσθε τὸν τόπον;

— Μάλιστα. Ἀλλὰ ἡμεῖς πηγαίνομεν τόσον γρήγορα, ὥστε μοῦ φαίνεται ὅτι ταξειδεύω εἰς τὤνειρόν μου. Εἴμεθα λοιπὸν εἰς τὸ Σουέζ;

— Εἰς τὸ Σουέζ.

— Εἰς τὴν Αἴγυπτον;

— Εἰς τὴν Αἴγυπτον, μάλιστα.

— Καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἐπομένως;

— Βέβαια.

— Εἰς τὴν Ἀφρικήν! Ἐπανέλαβεν ὁ Πονηρίδης. Ἀκόμη δὲν τὸ πιστεύω. Φαντασθῆτε, κύριε... Ἐνόμιζα ὅτι δὲν θὰ ὑπάγωμεν μακρύτερα ἀπὸ τοὺς Παρισίους, καὶ ὅμως μόλις κατώρθωσα νὰ ἰδῶ τὴν θαυμαστὴν αὐτὴν μητρόπολιν ἀπὸ τὰς ἑπτὰ τὸ πρωῒ ἕως τὰς ὀκτὼ καὶ σαράντα λεπτά, μεταξὺ τοῦ βορείου σταθμοῦ καὶ τοῦ σταθμοῦ τῆς Λυών, ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ γυαλιὰ τῆς ἀμάξης, καὶ ἐνῷ ἔβρεχε 'σὰν καταρράκτης. Λυποῦμαι, λυποῦμαι πολύ! Ἤθελα νὰ ξαναϊδῶ τὰ κοιμητήρια τοῦ Πὲρ-Λασαὶζ καὶ τὰ Ἡλύσια.

— Εἶσθε λοιπὸν πολὺ βιαστικοί; ἠρώτησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ.

— Ἐγώ, διόλου· ὁ αὐθέντης μου εἶνε βιαστικός. Ἀλήθεια, πρέπει ν' ἀγοράσω χάλτσαις καὶ ὑποκάμισα. Ἀνεχωρήσαμεν δίχως τίποτε, μόνον μ' ἕνα σάκκον.

— Ἂν θέλετε, νὰ σᾶς ὁδηγήσω εἰς μίαν ἀγοράν, ὅπου θὰ εὕρετε ὅ,τι θέλετε.

— Εἶσθε ἀληθῶς πολὺ εὐγενής, εἶπεν ὁ Πονηρίδης.

Καὶ ἐκίνησαν ἀμφότεροι· ὁ Πονηρίδης ἐλάλει πάντοτε.

— Πρέπει ὅμως νὰ προσέχω, μὴν τύχῃ καὶ δὲν προφθάσω τὸ ἀτμόπλοιον.

— Ἔχετε καιρόν, ἀπήντησεν ὁ Φίξ, μόλις εἶνε μεσημέρι.

Ὁ Πονηρίδης ἔσυρε τὸ χονδρόν του ὡρολόγιον.

— Καλὲ τί μεσημέρι! ἀνεφώνησεν. Εἶνε ἐννέα καὶ πενῆντα δύο λεπτά.

— Τὸ ὡρολόγι σας πηγαίνει ὀπίσω, ὑπέλαβεν ὁ Φίξ.

— Τὸ ὡρολόγι μου! Ὡρολόγι οἰκογενειακόν, ποὺ τὸ ἔχω ἀπὸ τὸν προπάππον μου! Πέντε λεπτὰ τὸν χρόνον κάμνει διαφοράν. Εἶνε σωστὸν χρονόμετρον.

— Ἐννοῶ τί τρέχει, ἀπήντησεν ὁ πράκτωρ. Ἐφυλάξατε τὴν ὥραν τοῦ Λονδίνου, ἡ ὁποία εἶνε δύο περίπου ὥρας ὀπίσω ἀπὸ τὴν ὥραν τοῦ Σουέζ. Πρέπει εἰς κάθε τόπον νὰ κανονίζετε τὸ ὡρολόγι σας.

— Ἐγὼ νὰ πειράξω τὸ ὡρολόγι μου! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης. Ποτέ!

— Πλὴν τότε δὲν θὰ συμφωνῇ μὲ τὸν ἥλιον.

— Τόσον τὸ χειρότερον διὰ τὸν ἥλιον, κύριέ μου. Αὐτὸς θὰ πταίῃ!

Καὶ ὁ χρηστὸς νέος ἀπέθηκε μεγαλοπρεπῶς τὸ ὡρολόγιον εἰς τὸν κόλπον του.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Φὶξ τῷ εἶπε:

— Ἐφύγετε λοιπὸν μὲ πολλὴν βίαν ἀπὸ τὸ Λονδῖνον;

— Ἄλλο τίποτε! Τὴν περασμένην τετάρτην, εἰς τὰς ὀκτὼ τὸ βράδυ, ἔρχεται ἔξαφνα ὁ κύριος Φὸγ ἀπὸ τὸν σύλλογόν του, ἔξω ἀπὸ τὸ συνειθισμένον, καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας ἐφεύγαμεν.

— Καὶ ποῦ πηγαίνει ὁ αὐθέντης σου;

— Τραβᾷ ἐμπρός! Κάμνει τὸν γῦρον τοῦ κόσμου.

— Τὸν γῦρον τοῦ κόσμου! ἀνέκραξεν ὁ Φίξ.

— Μάλιστα· εἰς ὀγδοῆντα ἡμέρας. Ἐστοιχημάτισε, λέγει· ἀλλά, νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν τὸ πιστεύω. Δὲν ἔχει νόημα. Κάτι ἄλλο πρέπει νὰ ἦνε.

— Ἆ! παράξενος ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ κύριος Φόγ.

— Ἔτσι μοῦ φαίνεται.

— Εἶνε πλούσιος;

— Χωρὶς ἄλλο, καὶ τραβᾷ μαζύ του ἕνα σωρὸν χρήματα εἰς χαρτονομίσματα ὁλοκαίνουργα. Κ' ἐξοδεύει! Ἰδού, παραδείγματος χάριν· ὑπεσχέθη ἀρκετὰ χονδρὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν μηχανικὸν τῆς *Μογγολίας*, ἂν φθάσωμεν πολὺ προτήτερα εἰς τὴν Βομβάην.

— Καὶ τὸν γνωρίζεις πρὸ καιροῦ τὸν αὐθέντην σου;

— Ἐγώ; ἐμβῆκα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὴν ἡμέραν ποὺ ἀνεχωρήσαμεν.

Φαντάζεταί τις εὐκόλως τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀπαντήσεων τούτων ἐπὶ τοῦ ἱκανῶς ἤδη ἐξημμένου πνεύματος τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος.

Ἡ ταχεῖα ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησις, μικρὸν μετὰ τὴν κλοπήν, ἡ παρὰ τοῦ ὑπόπτου κομιζομένη μεγάλη χρηματικὴ ποσότης, ἡ πρὸς μακρυνὰς χώρας σπουδή, ἡ πρόφασις παραδόξου στοιχήματος, πάντα ταῦτα ἐπεκύρουν καὶ ἔπρεπε νὰ ἐπικυρώσωσι τὰς ἰδέας τοῦ Φίξ. Κατώρθωσε νὰ εἴπῃ καὶ ἄλλα ὁ γάλλος, καὶ ἀπέκτησε τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ ὑπηρέτης οὐδόλως ἐγνώριζε τὸν κύριόν του, ὅτι οὗτος ἔζη μεμονωμένος ἐν Λονδίνῳ, ὅτι ἐλέγετο πλούσιος χωρὶς νὰ ἦνε γνωστὴ ἡ πηγὴ τοῦ πλούτου του, ὅτι ἦτο ἄνθρωπος μυστηριώδης καὶ ἄλλα πολλά. Συνάμα δ' ἐβεβαιώθη, ὅτι ὁ Φὸγ δὲν ἀπέβαινεν εἰς Σουέζ, ἀλλὰ μετέβαινε πραγματικῶς εἰς Βομβάην.

— Εἶνε μακρὰν ἡ Βομβάη; ἠρώτησεν ὁ Πονηρίδης.

— Ἀρκετὰ μακράν, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος. Ἔχετε ἀκόμη δέκα ἡμερῶν θάλασσαν.

— Καὶ ποῦ πέφτει ἡ Βομβάη;

— Εἰς τὰς Ἰνδίας.

— Εἰς τὴν Ἀσίαν;

— Ἐννοεῖται.

— Διάβολε! Αὐτὸ πολὺ μὲ στενοχωρεῖ, συλλογίζομαι τὸ γάζ...

— Ποῖον γάζ;

— Ποὺ ἐλησμόνησα νὰ σβύσω, καὶ καίει τόρα εἰς λογαριασμόν μου. Θέλω δύο σελίνια κάθε εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, δηλαδὴ ἓξ πέννας περισσότερον ἀπὸ τὸν μισθόν μου, καὶ ἐννοεῖτε, ὅτι ὅσον περισσότερον τραβᾷ τὸ ταξεῖδι...

Ἐννόησεν ὁ Φὶξ περὶ τίνος ἐπρόκειτο; Δὲν εἶνε πιθανόν, διότι δὲν ἤκουε πλέον, καὶ ἀπεφάσιζεν ἤδη τί νὰ πράξῃ. Εἶχον φθάσει ἀμφότεροι εἰς τὴν ἀγοράν· ἀλλ' ὁ Φὶξ ἀφῆκε τὸν σύντροφόν του ν' ἀγοράσῃ τ' ἀναγκαιοῦντα εἰς αὐτόν, τῷ ἐσύστησε νὰ μὴ ὑστερήσῃ τοῦ ἀτμοκινήτου, καὶ ἐπανῆλθε δρομαῖος εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἄγγλου προξένου.

Πεποίθησιν πλέον ἔχων σταθεράν, εἶχεν ἀναλάβει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀπάθειαν.

— Κύριε, εἶπεν εἰς τὸν πρόξενον, δὲν ἀμφιβάλλω πλέον. Τὸν ἔχω εἰς τὰς χεῖράς μου, τὸν φίλον. Ὑποκρίνεται τὸν μονομανῆ, ὅστις θέλει νὰ κάμῃ τὸν γῦρον τοῦ κόσμου εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας.

— Τότε εἶνε τετραπέρατος ἄνθρωπος, ὑπέλαβεν ὁ πρόξενος, καὶ σκοπὸν ἔχει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Λονδῖνον, ἀφοῦ ἀποπλανήσῃ ὅλας τὰς ἀστυνομίας τῶν δύο κόσμων.

— Θὰ τὸ ἴδοῦμεν αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Φίξ.

— Μήπως ὅμως ἀπατᾶσθε; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ πρόξενος.

— Διόλου.

— Ἀλλὰ διατί λοιπὸν αὐτὸς ὁ κλέπτης ἤθελε καὶ καλὰ νὰ βεβαιώσω διὰ τῆς ἐπιθεωρήσεως, ὅτι διέβη ἀπὸ τὸ Σουέζ;

— Διατί; Δὲν ἠξεύρω, κύριε πρόξενε, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ἀλλ' ἀκούσατέ με.

Καὶ διηγήθη ἐν ὀλίγοις τὰ κυριώτερα τῆς μετὰ τοῦ Πονηρίδου συνομιλίας του.

— Πραγματικῶς, εἶπεν ὁ πρόξενος, ὅλαι αἱ ἐνδείξεις εἶνε ἐναντίον του. Καὶ τί θὰ κάμετε λοιπόν;

— Θὰ στείλω τηλεγράφημα εἰς τὸ Λονδῖνον,

Digitized by Google

ζητῶν κατεπειγόντως νὰ μοῦ σταλῇ ἔνταλμα συλλήψεως εἰς τὴν Βομβάην, ἔπειτα θὰ ἐπιβιβασθῶ εἰς τὴν *Μογγολίαν*, θὰ παρακολουθήσω τὸν κλέπτην μου ἕως τὰς Ἰνδίας, καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐδάφους, θὰ τὸν πλησιάσω εὐγενῶς μὲ τὸ ἔνταλμα εἰς τὴν χεῖρα, καὶ μὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ τραχήλου του.

Ταῦτα εἰπὼν ψυχρότατα ὁ Φίξ, ἀπεχαιρέτισε τὸν πρόξενον, καὶ μετέβη εἰς τὸ τηλεγραφεῖον. Ἐκεῖθεν δὲ ἀπέστειλε πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου τὸ γνωστὸν ἤδη τηλεγράφημα.

Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ Φίξ, κρατῶν τὴν ἐλαφράν του ἀποσκευὴν καὶ φέρων ἄλλως ἱκανὸν χρηματικὸν ἐφόδιον, ἐπεβιβάζετο εἰς τὴν *Μογγολίαν*. Μετὰ μικρὸν δὲ τὸ ταχύπλουν διέσχιζεν ὁλοταχῶς τὰ κύματα τῆς Ἐρυθρᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὅπου ἡ Ἐρυθρὰ καὶ ἡ Ἰνδικὴ θάλασσα εὐνοοῦσι τὰ σχέδια τοῦ Φιλέα Φόγ.

Τὸ μεταξὺ Ἄδεν καὶ Σουὲζ διάστημα εἶνε ἀκριβῶς χιλίων τριακοσίων δέκα μιλίων, καὶ τὰ ἀτμοκίνητα τῆς Ἑταιρίας ὑποχρεοῦνται νὰ διατρέχωσιν αὐτὸ ἐντὸς ἑκατὸν τριάκοντα ὀκτὼ ὡρῶν. Ἀλλ' ἡ *Μογγολία* ἐθέρμαινεν ἀνενδότως, καὶ ἡ πορεία της ἔμελλε βεβαίως νὰ προλάβῃ τὴν τεταγμένην ὥραν.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν Βρινδησίῳ ἐπιβιβασθέντων κατηυθύνοντο εἰς Ἰνδίας. Οἱ μὲν μετέβαινον εἰς Βομβάην, οἱ δὲ εἰς Καλκούταν, ἀλλὰ διὰ Βομβάης, διότι ἀφ' ἧς ὁ σιδηρόδρομος διασχίζει κατὰ πλάτος πᾶσαν τὴν ἰνδικὴν χερσόνησον, δὲν εἶνε πλέον ἀναγκαῖος ὁ περίπλους τῆς Σεϋλῶνος.

Μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς *Μογγολίας* ἦσαν πολλοὶ ἀνώτεροι δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ἀξιωματικοὶ παντὸς βαθμοῦ. Τούτων δὲ οἱ μὲν ἀνῆκον εἰς τὸν κυρίως βρετανικὸν στρατόν, οἱ δὲ διῴκουν ἐγχώρια *σιπαίων* στίφη, καὶ πάντες εἶχον μισθοὺς ἀδροτάτους, ὡς ὅτε κατέβαλλεν αὐτοὺς ἡ Ἑταιρία τῶν Ἰνδιῶν.

Ἦτο λοιπὸν εὐάρεστος ὁ ἐπὶ τῆς *Μογγολίας* βίος, ἐν μέσῳ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων καί τινων νέων Ἄγγλων, οἵτινες, ἑκατομμύρια μεθ' ἑαυτῶν φέροντες, ἀπήρχοντο μακρὰν εἰς ἵδρυσιν ἐμπορείων. Ὁ προμηθευτής, ἔμπιστος τῆς Ἑταιρίας ὑπάλληλος, καὶ πάρισος τοῦ κυβερνήτου ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἐτέλει μεγαλοπρεπῶς τὸ ἔργον του. Κατὰ τὸ πρόγευμα τῆς πρωΐας, τὸ ἄριστον τῆς δευτέρας ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, τὸ γεῦμα τῆς πέμπτης καὶ ἡμισείας καὶ τὸ δεῖπνον τῆς ὀγδόης αἱ τράπεζαι ἐκάμπτοντο ὑπὸ τὰ νωπὰ κρέατα καὶ τὰς παροψίδας, ἃς ἐχορήγουν τὰ σφαγεῖα καὶ τὰ μαγειρεῖα τοῦ ἀτμοκινήτου. Αἱ ὀλίγαι ἐπιβάτιδες ἤλλασσον ἔνδυμα δὶς τῆς ἡμέρας. Ἐμουσούργουν, καὶ ἐχόρευον μάλιστα, ὁσάκις ἡ θάλασσα τὸ ἐπέτρεπεν.

Ἀλλ' ἡ Ἐρυθρὰ εἶνε ἰδιότροπος καὶ πολλάκις κακή, ὡς πάντες οἱ στενοὶ καὶ μακροὶ κόλποι. Ὁσάκις ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἀπὸ τῆς ἀσιατικῆς ἢ τῆς ἀφρικανικῆς ὄχθης, ἡ *Μογγολία*, μακρὰ ἑλικοκίνητος ἄτρακτος, ἐπλήττετο ἐκ τοῦ πλαγίου καὶ διετοίχει φοβερῶς. Αἱ κυρίαι τότε ἠφανίζοντο, τὰ κλειδοκύμβαλα ἐσίγων καὶ κατέπαυον συγχρόνως οἱ χοροὶ καὶ τὰ ᾄσματα. Καὶ ὅμως ἐναντίον τῆς λαίλαπος καὶ τοῦ σάλου, τὸ ἀτμοκίνητον ἐχώρει ταχὺ πρὸς τὸ στενὸν τοῦ Βαβὲλ Μανδέβ, ὠθούμενον ὑπὸ τῆς κραταιᾶς αὐτοῦ μηχανῆς.

Τί ἔπραττεν ἐν τούτοις ὁ Φιλέας Φόγ; Θὰ ὑποθέσῃ τις ἴσως, ὅτι ἀνήσυχος καὶ ἀγωνιῶν, ἀνελογίζετο τὰς ἐμποδιζούσας τὴν πορείαν τοῦ πλοίου μεταβολὰς τοῦ ἀνέμου, τὰ ἄτακτα τοῦ σάλου ἅλματα, ἅτινα ἠπείλουν νὰ βλάψωσι τὴν μηχανήν, καὶ πᾶσαν τέλος δυνατὴν ναυσιβλάβειαν, ἐξ ἧς θὰ ἠναγκάζετο μὲν ἡ *Μογγολία* ν' ἀνακόψῃ τὸν πλοῦν της, θὰ ἐματαιοῦτο δὲ παντελῶς ἡ ἰδία αὐτοῦ ὁδοιπορία.

Οὐδόλως· ἤ, ἂν ἀνελογίζετο ταῦτα πάντα, δὲν ἐφαίνετο κἂν ὅτι τὰ ἐσκέπτετο. Ἦτο πάντοτε ὁ ἀπαθὴς καὶ ἀτάραχος ἑταῖρος τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου, ὃν οὐδὲν τυχαῖον γεγονὸς ἢ ἀτύχημα ἐξέπληττεν ἢ κατέβαλλε. Συνεκινεῖτο ὅσον καὶ τὰ χρονόμετρα τοῦ πλοίου. Οὐδέποτε δ' ἀναβαίνων ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, οὐδεμίαν ἐφαίνετο διάθεσιν ἔχων νὰ θεωρήσῃ τὴν τοσοῦτον πλήρη ἀναμνήσεων Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ τῆς πρώτης ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Οὔτε τὰς περιέργους πόλεις ἀνέβαινε νὰ παρατηρήσῃ δι' ὧν ἦτο κατεσπαρμένη ἡ ἑκατέρωθεν ὄχθη, καὶ ὧν ἡ γραφικὴ καταγραφὴ ἔστιζε πολλάκις τὸν ὁρίζοντα· οὔτε τοὺς κινδύνους κἂν τοῦ Ἀραβικοῦ ἐκείνου κόλπου ἀνελογίζετο, περὶ οὗ μετὰ φρίκης ἐλάλησαν οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι, ὁ Στράβων, ὁ Ἀρριανός, ὁ Ἀρτεμίδωρος καὶ ὁ Ἐδρίσης, καὶ ὃν οὐδέποτε διέπλεον ἄλλοτε οἱ ναυτιλλόμενοι χωρὶς ἱλαστηρίων σπονδῶν.

Τί λοιπὸν ἔπραττεν ὁ παράδοξος ἐκεῖνος ἀνήρ, φυλακισμένος ἐντὸς τῆς *Μογγολίας*; Ἐν πρώτοις ἔτρωγε τετράκις τῆς ἡμέρας, χωρὶς οἱοσδήποτε τοῦ πλοίου σάλος νὰ ταράττῃ τὴν θαυμασίαν του μηχανήν. Εἶτα δὲ ἔπαιζεν οὐίστ.

Μάλιστα! Εἶχεν εὕρει συμπαίκτορας ἐμμανεῖς ὡς αὐτός· εἰσπράκτορά τινα, μεταβαίνοντα εἰς τὴν ἐν Γόᾳ θέσιν του, τὸν αἰδεσιμώτατον ἱερέα Δέκιμον Σμίθ, ἐπανερχόμενον εἰς Βομβάην, καὶ ὑποστράτηγόν τινα τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, ἐπιστρέφοντα εἰς τὸ ἐν Βεναρὲς σῶμά του. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἐπιβάται εἶχον ὅσην καὶ ὁ κ. Φόγ μανίαν πρὸς τὸ οὐίστ, καὶ ἔπαιζον ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους, σιωπηλοὶ ὡς ἐκεῖνος.

Ὡς πρὸς τὸν Πονηρίδην, ἡ ναυτία τῷ ἦτο ἄγνωστος, καί, κατέχων μικρόν τινα κατὰ τὴν

Digitized by Google

πρώραν θάλαμον, ἔτρωγεν ἐπίσης εὐσυνειδήτως. Πρέπει δὲ νὰ ῥηθῇ, ὅτι ἡ περιοδεία αὕτη, οὕτω γινομένη, δὲν τὸν δυσηρέστει πλέον. Ὑποταχθεὶς εἰς τὴν μοῖραν, καλῶς δὲ τρεφόμενος καὶ κατοικῶν, ἔβλεπε τόπους ἀγνώστους, καὶ ἔτρεφεν ἄλλως τὴν ἐνδόμυχον ἐλπίδα, ὅτι πᾶσα ἐκείνη ἡ ἰδιοτροπία ἤθελε καταλήξει εἰς τὴν Βομβάην.

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀπὸ τοῦ Σουὲζ ἀναχωρήσεως, 29 ὀκτωβρίου, μετὰ πολλῆς αὐτοῦ εὐχαριστήσεως ἀπήντησεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τὸν ὑποχρεωτικὸν ἐκεῖνον κύριον, εἰς ὃν εἶχεν ἀποταθῇ ἀποβιβαζόμενος ἐν Αἰγύπτῳ.

— Δὲν ἀπατῶμαι, εἶπε, πλησιάζων καὶ μειδιῶν ἐρασμίως, σεῖς εἴσθε, κύριε, ὅστις εἴχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ κάμετε τὸν ὁδηγὸν εἰς τὸ Σουέζ.

— Ἀλήθεια ! σὲ ἀναγνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, εἶσαι ὁ ὑπηρέτης τοῦ ἰδιοτρόπου ἐκείνου Ἄγγλου. . .

— Μάλιστα, κύριε. . .

— Φίξ.

— Κύριε Φίξ, ἐπανέλαβεν ὁ Πονηρίδης. Χαίρω πολὺ ὅτι εἴμεθα συνταξειδιῶται. Καὶ ποῦ πηγαίνετε ;

— Εἰς τὴν Βομβάην, ὅπως καὶ σεῖς.

— Λαμπρά ! Ἐκάματε ἄλλοτε αὐτὸ τὸ ταξεῖδι ;

— Πολλάκις, ἀπήντησεν ὁ Φίξ. Εἶμαι πράκτωρ τῆς Ἑταιρίας.

— Τότε λοιπὸν γνωρίζετε τὰς Ἰνδίας ;

— Αἴ . . . βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Φιξ, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ προχωρήσῃ πέραν τοῦ δέοντος.

— Καὶ . . . εἶνε περίεργοι αὗται αἱ Ἰνδίαι ;

— Ὤ πολὺ περίεργοι. Τζαμιά, μιναρέδες, ἐκκλησίαις, παγόδαι, φακίραι, τίγρεις, φείδια μεγάλα, βαγιαδέραι . . . ἀπ' ὅλα αὐτά ! Θὰ ἔχετε πιστεύω τὸν καιρὸν νὰ περιέλθετε κάπως τὸν τόπον.

— Τὸ ἐλπίζω, κύριε Φίξ. Ἐννοεῖτε, ὅτι ἄνθρωπος μὲ τὰ σωστά του δὲν ἠμπορεῖ αἰωνίως νὰ πηδᾷ ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιον εἰς τὸν σιδηρόδρομον, καὶ ἀπὸ τὸν σιδηρόδρομον εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, μὲ τὴν πρόφασιν τάχα νὰ γυρίσῃ τὸν κόσμον εἰς ὀγδοήντα ἡμέρας. Ἀδύνατον. Ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία θὰ τελειώσῃ χωρὶς ἄλλο εἰς τὴν Βομβάην.

— Καὶ εἶνε καλὰ ὁ κύριος Φόγ ; ἠρώτησεν ὁ Φὶξ ἀφελέστατα.

— Ἐξαίρετα, κύρις Φίξ. Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον. Τρώγω 'σὰν πεινασμένος λύκος. Εἶνε ὁ ἀὴρ τῆς θαλάσσης, βλέπετε.

— Καὶ ὁ κύριός σου . . . δὲν ἀναβαίνει, βλέπω, εἰς τὸ κατάστρωμα. . .

— Ποτέ. Δὲν εἶνε περίεργος.

— Ξεύρεις, φίλε μου Πονηρίδη, ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τοῦ στοιχήματος ἠμπορεῖ νὰ κρύπτῃ καμμίαν μυστικὴν ἀποστολήν . . . διπλωματικήν, παραδείγματος χάριν ;

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε Φίξ· δὲν ἠξεύρω τίποτε, κ' ἔδιδα κάτι τί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ τὸ μάθω.

Ἀπὸ τῆς συναντήσεως ταύτης πολλάκις συνδιελέχθησαν ὁ Φὶξ καὶ ὁ Πονηρίδης. Ὁ τῆς ἀστυνομίας πράκτωρ ἐπεθύμει μεγάλως νὰ οἰκειωθῇ τὸν ὑπηρέτην τοῦ κυρίου Φόγ, ὅπως ὠφεληθῇ ἐν ἀνάγκῃ ἐκ τῆς σχέσεως ταύτης. Τῷ προσέφερε λοιπὸν πολλάκις, ἐν τῷ κυλικείῳ τῆς *Μογγολίας* ποτήριον ζύθου ἢ βίσκυ, ὅπερ ὁ χρηστὸς νέος ἐδέχετο χωρὶς δυσκολίας καὶ ἀνταπέδιδε μάλιστα, ἵνα μὴ φανῇ καθυστερῶν, θεωρῶν ἄλλως τὸν Φὶξ ὡς ἐντιμότατον εὐπατρίδην.

Ἐν τούτοις τὸ ἀτμοκίνητον προὐχώρει ταχέως. Τὴν 13 ἐφάνη ἡ Μόκα, περιβαλλομένη τὰ ἠρειπιωμένα της τείχη, ὧν ὑπεράνω ἐχλόαζον μεμονωμένοι τινες φοίνικες. Μακρὰν δὲ εἰς τὸ βάθος ἀνειλλίσσοντο εὐρεῖαι καφεοφυτεῖαι. Ὁ Πονηρίδης ἐθεώρησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὴν περίφημον ἐκείνην πόλιν, ἔκρινε δὲ μάλιστα ὅτι τὰ κυκλικά της τείχη καὶ ἡμίπτωτόν τι φρούριον, ὅπερ προσέκειτο εἰς αὐτὰ δίκην λαβῆς, παρεῖχον αὐτῇ μεγίστην ὁμοιότητα εἰς ὑπερμεγέθη κυαθίσκον.

Τὴν ἐπομένην νύκτα ἡ *Μογγολία* διέβη τὸ στενὸν τοῦ Βαβὲλ-Μανδέβ, οὗτινος τὸ ἀραβικὸν ὄνομα σημαίνει Πύλην Δακρύων, τὴν ἐπαύριον δέ, 14, προσωρμίζετο εἰς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τοῦ ὅρμου τοῦ Ἄδεν, ὅθεν ἔμελλε νὰ προμηθευθῇ ἄνθρακας.

Μέγα καὶ σπουδαῖον εἶνε ζήτημα ὁ ἐπισιτισμὸς οὗτος τῆς καμίνου τῶν ἀτμοκινήτων, τοσοῦτον μακρὰν τῶν κέντρων τῆς παραγωγῆς. Μόνης τῆς Ἰνδικῆς Ἑταιρίας ἡ ἐτησία ἐπὶ τούτῳ δαπάνη ἀνέρχεται εἰς ὀκτακοσίας χιλιάδας λιρῶν. Ἐδέησε πρὸς τοῦτο νὰ ἱδρυθῶσιν ἀποθῆκαι εἰς πλείστους λιμένας, ἡ δὲ τιμὴ τοῦ λιθάνθρακος κατὰ τὰς μεμακρυσμένας ἐκείνας θαλάσσας φθάνει τὰ ὀγδοήκοντα φράγκα κατὰ τόνον.

Ἡ *Μογγολία* εἶχεν ἔτι νὰ διατρέξῃ χίλια ἑξακόσια μίλια μέχρι Βομβάης, καὶ ἔμελλε νὰ μείνῃ τέσσαρας ὥρας ἐν Ἄδεν, ὅπως πληρώσῃ τὰς ἀνθρακοθήκας της. Ἀλλ' ἡ βραδύτης αὕτη, προλελογισμένη ἄλλως, κατ' οὐδὲν ἐτάρασσε τὸ πρόγραμμα τοῦ Φιλέα Φόγ· διότι ἡ *Μογγολία* ἀντὶ νὰ φθάσῃ εἰς Ἄδεν τὴν πρωΐαν τῆς 15 ὀκτωβρίου ἔφθανε τὴν ἑσπέραν τῆς δεκάτης τετάρτης. Ὑπῆρχε λοιπὸν κέρδος δεκαπέντε ὡρῶν.

Ὁ κ. Φὸγ καὶ ὁ ὑπηρέτης του ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηράν. Ὁ εὐπατρίδης ἤθελε νὰ θεωρήσῃ τὸ διαβατήριόν του· ὁ δὲ Φὶξ ἀπαρατήρητος τὸν ἠκολούθησε. Τῆς ἐπιθεωρήσεως γενομένης, ἐπέστρεψεν ὁ Φιλέας εἰς τὸ πλοῖον, ὅπως ἀναλάβῃ τὸ διακοπὲν οὐίστ.

Digitized by Google

Ὁ Πονηρίδης ὅμως περιεπλανήθη κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους ἐκείνου Σομανλίδων, Βανιάνων, Παρσιδῶν, Ἰουδαίων, Ἀράβων καὶ Εὐρωπαίων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς εἰκοσιπέντε χιλιάδας κατοίκων τοῦ Ἄδεν. Ἐθαύμασε τὰ ὀχυρώματα τῆς πόλεως, ἅτινα καθιστῶσιν αὐτὴν Γάδειρα τῆς ἰνδικῆς θαλάσσης, καὶ τὰς μεγαλοπρεπεῖς δεξαμενάς, ὅπου εἰργάζοντο ἔτι οἱ ἄγγλοι μηχανικοί, δισχίλια ἔτη μετὰ τοὺς μηχανικοὺς τοῦ βασιλέως Σολομῶντος.

— Περίεργα, περίεργα πράγματα! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πονηρίδης, ἐπανερχόμενος εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Βλέπω ὅτι δὲν εἶνε ἄσχημον νὰ περιοδεύῃ κανείς, ἂν θέλῃ νὰ ἴδῃ νέα πράγματα.

Τὴν ἕκτην ἑσπερινὴν ὥραν ἡ *Μογγολία* ἔπληττε διὰ τῶν πτερύγων τῆς ἕλικός της τὰ ὕδατα τοῦ ὅρμου τοῦ Ἄδεν, καὶ ἀνήγετο μετὰ μικρὸν εἰς τὴν ἰνδικὴν θάλασσαν. Ἑκατὸν ἑξήκοντα ὀκτὼ ὧραι τῇ παρείχοντο, ὅπως διανύσῃ τὸν μεταξὺ Ἄδεν καὶ Βομβάης πλοῦν. Ἀλλ' ἡ ἰνδικὴ θάλασσα ὑπῆρξεν εὔνους εἰς αὐτήν. Ὁ ἄνεμος ἔπνεε σταθερῶς βορειοδυτικός, καὶ τὰ ἱστία ἐπῆλθον ἐπίκουρα τοῦ ἀτμοῦ.

Τὸ πλοῖον, ἰσχυρότερον ὠθούμενον, ἐκλονεῖτο ὀλιγώτερον, αἱ δ' ἐπιβάτιδες, νεκρὰς ἐσθῆτας φέρουσαι, ἀνεφάνησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ ἤρχισαν πάλιν οἱ χοροὶ καὶ τὰ ᾄσματα.

Οὕτως ὁ διάπλους ἀπέβη κάλλιστος, καὶ ὁ Πονηρίδης ἦτο καταγοητευμένος ἀπὸ τὸν ἐράσμιον συμπλωτῆρα Φίξ, ὃν εἶχε φιλοδωρήσει αὐτῷ ἡ τύχη.

Τὴν κυριακήν, 20 ὀκτωβρίου, περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐφάνη ἡ ἰνδικὴ παραλία. Μετὰ δύο δὲ ὥρας ὁ πλοηγὸς ἐπέβαινε τῆς *Μογγολίας*.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος ἁρμονικὴ σειρὰ λόφων διεγράφετο ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ· μετ' ὀλίγον δὲ οἱ σκέποντες τὴν πόλιν φοινικῶνες ἐφάνησαν ζωηρότερον. Τὸ ἀτμοκίνητον εἰσεχώρησεν εἰς τὸν ὅρμον, ὃν ἀποτελοῦσιν αἱ νῆσοι Σαλσέττη, Κολάβα, Ἐλεφαντὶς καὶ Βύτχερ, καὶ κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν προσωρμίζετο εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς Βομβάης.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐτελείωνε τότε τὸ τριακοστὸν τρίτον *ρόβερ* τῆς ἡμέρας, καὶ χάρις εἰς τὴν δεξιότητα αὐτοῦ καὶ τοῦ συντρόφου του, ἔκλεισε τὸ τελευταῖον παιγνίδιον διὰ μεγαλοπρετοῦς *σλέμ*.

Ἡ *Μογγολία* ὤφειλε νὰ φθάσῃ εἰς Βομβάην τὴν 22 ὀκτωβρίου. Καταπλεύσασα δὲ τὴν 20, παρεῖχε κέρδος δύο ἡμερῶν εἰς τὸν Φιλέαν Φόγ, ἃς οὗτος ἀνέγραψε μεθοδικῶς ἐπὶ τοῦ δρομολογίου του εἰς τὴν στήλην τῶν κερδῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Ὅπου ὁ Πονηρίδης χάνει εὐτυχῶς μόνον τὰ ὑποδήματά του.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ Ἰνδία, τὸ μέγα αὐτὸ ἀνεστραμμένον τρίγωνον, οὗτινος κεῖται πρὸς βορρᾶν ἡ βάσις καὶ πρὸς νότον ἡ κορυφή, περιλαμβάνει ἐπιφάνειαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου καὶ τετρακοσίων χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων, ἐφ' ὧν ἀνομοίως ὑπάρχουσι διεσπαρμένα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια κατοίκων. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἥτις ἀσκεῖ πραγματικὴν δεσποτείαν ἐφ' ἱκανοῦ μέρους τῆς ἀπείρου ταύτης χώρας, ἔχει γενικὸν κυβερνήτην εἰς Καλκούταν, κυβερνήτας εἰς Μαδράς, Βομβάην καὶ Βεγγάλην καὶ ἀντικυβερνήτην εἰς Ἄγραν.

Ἀλλ' ἡ κυρίως ἀγγλικὴ Ἰνδία περιλαμβάνει μόνον ἐπιφάνειαν ἑπτακοσίων χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων καὶ πληθυσμὸν ἑκατὸν μέχρις ἑκατὸν δέκα ἑκατομμυρίων κατοίκων. Ἐκ τούτου καὶ μόνου καταφαίνεται, ὅτι πολὺ τῆς χώρας μέρος διαφεύγει ἔτι τὴν κυριαρχίαν τῆς βασιλίσσης· πολλοὶ δὲ τῶν ἐγχωρίων ἡγεμόνων, ἄγριοι καὶ φοβεροί, διατηροῦσιν ἔτι ἀπόλυτον τὴν ἰνδικὴν ἀνεξαρτησίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1756, ὅτε καθιδρύθη ἐπὶ τῆς σημερινῆς θέσεως τοῦ Μαδρὰς τὸ πρῶτον ἀγγλικὸν κατάστημα, μέχρι τοῦ ἔτους καθ' ὃ ἐξερράγη ἡ μεγάλη τῶν Σιπαίων ἐπανάστασις, ἡ διάσημος τῶν Ἰνδιῶν Ἑταιρία ὑπῆρξε πανίσχυρος. Προσήρτα βαθμηδὸν τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, ἃς ἠγόραζε παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἡγεμόνων ἀντὶ ἐτησίων χορηγημάτων, ἅτινα οὐδόλως ἢ ἀτελῶς κατέβαλλε, καὶ διώριζεν αὐτὴ τόν τε γενικὸν κυβερνήτην καὶ πάντας τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους. Σήμερον ὅμως δὲν ὑπάρχει πλέον, καὶ αἱ κατὰ τὰς Ἰνδίας ἀγγλικαὶ κτήσεις ὑπάγονται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀγγλικὸν στέμμα.

Οὕτω δὲ σημέραι μεταβάλλονται τό τε ἐξωτερικόν, καὶ τὰ ἤθη καὶ αἱ ἐθνογραφικαὶ διαιρέσεις τῆς χερσονήσου. Ἄλλοτε ὡδοιπόρουν ἐπ' αὐτῆς διὰ τῶν ἀρχαίων μέσων μεταφορᾶς· πεζῇ καὶ ἔφιπποι, διὰ χειραμαξῶν καὶ φορείων, ἐφ' ἁμαξίων ἢ καὶ ἀχθοφόρων. Σήμερον ὅμως ἀτμοκίνητα ταχύπλοα διατρέχουσι τὸν Ἰνδὸν καὶ τὸν Γάγγην, σιδηρόδρομος δέ, διασχίζων κατὰ πλάτος ὁλόκληρον τὴν Ἰνδικὴν καὶ διακλαδούμενος ἑκατέρωθεν, ἐβράχυνεν εἰς τρεῖς μόνας ἡμέρας τὴν ἀπὸ τῆς Βομβάης ἀπόστασιν τῆς Καλκούτης. Ἡ τροχιὰ τοῦ σιδηροδρόμου τούτου δὲν διατέμνει κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν τὴν Ἰνδικήν. Τὸ κατ' εὐθεῖαν μεταξὺ τῶν δύο πόλεων διάστημα εἶνε χιλίων ἑκατὸν μιλίων, μετρίας δὲ μόνον ταχύτητος ἁμαξοστοιχίαι ἤθελον διατρέξει αὐτὸ εἰς ὀλιγώτερον χρόνον τῶν τριῶν ἡμερῶν· τὴν ἀπόστασιν ὅμως ταύτην αὐξάνει κατὰ τὸ ἓν τρίτον ἡ ἀπόκλισις τοῦ σιδηροδρόμου, προχωροῦντος μέχρις Ἀλλαχαβάδ, εἰς τὰ βόρεια τῆς χερσονήσου.

Ἰδοὺ δὲ κατὰ τὰ κυριώτατα ἡ τροχιὰ τοῦ «Μεγάλου Ἰνδικοῦ σιδηροδρόμου.» Καταλεί-

Digitized by Google

πουσα τὴν νῆσον τῆς Βομβάης, διατρέχει τὴν Σαλσέττην, μεταβαίνει εἰς τὴν ἤπειρον ἀπέναντι τοῦ Ταννάχ, ὑπερπηδᾷ τὸν ζυγὸν τῶν Δυτικῶν Κλιμάκων, προβαίνει βορειανατολικῶς μέχρι τοῦ Βουρχαμπούρ, διασχίζει τὴν σχεδὸν ἀνεξάρτητον χώραν τοῦ Βουνδελκούνδ, καὶ ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Ἀλλαχαβάδ· κάμπτουσα δ' ἐκεῖθεν πρὸς ἀνατολάς, συναντᾷ τὸν Γάγγην ἐν Βεναρές, ἀπομακρύνεται πως αὐτοῦ καὶ καταβαίνουσα πάλιν νοτιοανατολικῶς διὰ τοῦ Βουρδιβὰν καὶ τῆς γαλλικῆς πόλεως τῆς Σανδερναγώρ, ἀπολήγει εἰς Καλκούταν.

Τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς ἑσπέρας ἀπεβιβάσθησαν εἰς Βομβάην οἱ ἐπιβάται τῆς *Μογγολίας*, ἡ δὲ ἁμαξοστοιχία τῆς Καλκούττης ἀνεχώρει τὴν ὀγδόην ἀκριβῶς.

Ὁ κ. Φὸγ ἐπομένως ἀπεχαιρέτισε τοὺς συμπαίκτοράς του, κατέλιπε τὸ ἀτμόπλοιον, παρήγγειλε λεπτομερῶς ἀγοράς τινας εἰς τὸν ὑπηρέτην του, συνιστῶν αὐτῷ ῥητῶς νὰ εὑρεθῇ πρὸ τῆς ὀγδόης ὥρας εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ διὰ τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ βήματος, ὅπερ ἐσήμαινεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δευτερόλεπτα, ὡς τὸ ἐκκρεμὲς ἀστρονομικοῦ ὡρολογίου, κατηυθύνθη εἰς τὸ γραφεῖον τῶν διαβατηρίων.

Οὕτως οὐδὲν τῶν θαυμασίων τῆς Βομβάης ἐσκέπτετο νὰ ἴδῃ, οὔτε τὸ δημαρχεῖόν της, οὔτε τὴν μεγαλοπρεπῆ βιβλιοθήκην, οὔτε τὰ φρούρια, οὔτε τὰ νεώρια, οὔτε τὴν ἀγορὰν τοῦ βάμβακος, οὔτε τὰ ἐμπορεῖα, οὔτε τὰ τεμένη, τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρμενικὰς ἐκκλησίας, οὔτε τὴν λαμπρὰν παγόδαν τοῦ Μαλεβάρ, τὴν ὑπὸ δύο ὀκταγώνων πύργων κοσμουμένην. Δὲν ἔμελλε νὰ θεωρήσῃ τῆς Ἐλεφαντίδος τὰ ἀριστουργήματα, οὐδὲ τὰ μυστηριώδη της ὑπόγεια, τὰ πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τοῦ λιμένος κρυπτόμενα, οὔτε τὰ σπήλαια τῆς νήσου Σαλσέττης, τὰ θαυμαστὰ ἐκεῖνα λείψανα τῆς βουδαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Οὐδὲν ἐξ αὐτῶν! Ἐξελθὼν τοῦ γραφείου τῶν διαβατηρίων ὁ Φιλέας Φὸγ μετέβη ἡσύχως εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν, καὶ διέταξε νὰ τῷ παρατεθῇ γεῦμα. Μεταξὺ δὲ ἄλλων φαγητῶν ὁ ξενοδόχος ἐνόμισε καθῆκόν του νὰ τῷ συστήσῃ μαγείρευμά τι κονίκλου, θαυμάσιον, ὡς ἔλεγεν.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἔφαγεν εὐσυνειδήτως τὸ παρατεθέν, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τοῦ ἐμβάμματος τὴν δριμύτητα, οὐδόλως ηὐχαριστήθη ἐκ τοῦ παρασκευάσματος.

Καλέσας δὲ τὸν ξενοδόχον,

— Κύριε, τῷ εἶπεν, ἀτενῶς αὐτὸν βλέπων, εἶνε κουνέλι αὐτό;

— Μάλιστα, μυλόρδε, ἀπεκρίθη ἀναιδῶς ἐκεῖνος, κουνέλι καὶ ἀπὸ τὰ τρυφερώτερα.

— Ὅταν τὸ ἔσφαξες δὲν ἐνιαούρισε;

— Νὰ νιαουρίσῃ; Ὤ, μυλόρδε, σᾶς ὁρκίζομαι. . .

— Κύριε ξενοδόχε, ὑπέλαβεν ἀπαθῶς ὁ Φόγ, μὴν ὁρκίζεσαι, ἀλλὰ μάθε τὸ ἑξῆς. Ἄλλοτε εἰς τὰς Ἰνδίας οἱ γάτοι ἐθεωροῦντο ἱερὰ ζῶα. Ἦτο καλὸς καιρὸς ἐκεῖνος!

— Διὰ τοὺς γάτους, μυλόρδε;

— Ἴσως καὶ διὰ τοὺς ὁδοιπόρους.

Ταῦτα δὲ παρατηρήσας ὁ κ. Φόγ, ἐξηκολούθησεν ἡσύχως γευματίζων.

Στιγμάς τινας μετ' αὐτὸν ἀπέβη τῆς *Μογγολίας* καὶ ὁ πράκτωρ Φίξ, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας ἐν Βομβάῃ. Καταδείξας δὲ τὴν ἰδιότητά του, τὴν ἀνατεθειμένην αὐτῷ ἀποστολήν, καὶ τὴν θέσιν του ἀπέναντι τοῦ ὑποτιθεμένου ἐνόχου τῆς κλοπῆς, ἠρώτησεν ἂν εἶχε ληφθῆ ἐκ Λονδίνου ἔνταλμα συλλήψεως. Οὐδὲν ὅμως εἶχε ληφθῆ· οὐδὲ ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἄλλως τὸ ἔνταλμα, ἀφοῦ ἀπεστέλλετο κατόπιν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ κ. Φόγ.

Μεγάλως ἐκ τούτου δυσθυμήσας ὁ Φίξ, ἐζήτησε παρὰ τοῦ διευθυντοῦ διαταγὴν συλλήψεως τοῦ Φόγ, ἀλλ' ὁ διευθυντὴς ἠρνήθη. Τὸ ζήτημα ἐξήρτητο ἐκ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἀστυνομικῆς διοικήσεως, αὕτη δὲ μόνη ἠδύνατο νὰ ἐκδώσῃ συλλήψεως ἔνταλμα. Τὴν αὐστηρότητα ταύτην καὶ τὴν ἀνένδοτον τῆς νομιμότητος τήρησιν ἐξηγοῦσι πληρέστατα τὰ ἀγγλικὰ ἤθη, ἅτινα οὐδεμίαν κατὰ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας ἀνέχονται αὐθαιρεσίαν.

Ὁ Φίξ δὲν ἐπέμεινεν, ἐννοήσας ὅτι ὤφειλε νὰ ἐγκαρτερήσῃ ἀναμένων τὸ ἔνταλμά του. Ἀπεφάσισεν ὅμως νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀνεπιτήρητον τὸν παμπόνηρον κλέπτην, ἐφ' ὅσον οὗτος ἤθελε διαμείνει ἐν Βομβάῃ. Οὐδεμίαν δὲ ἀμφιβολίαν εἶχεν, ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ ἤθελε διαμείνει ἐν αὐτῇ, ὅπερ ὡς γνωστὸν ἐφρόνει καὶ ὁ Πονηρίδης, καὶ ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἤθελε καταφθάσει τὸ τῆς συλλήψεως ἔνταλμα.

Μετὰ τὰς τελευταίας ὅμως παραγγελίας, ἃς ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀποβάντος κυρίου του, ὁ Πονηρίδης εἶχεν ἐννοήσει, ὅτι καὶ ἐν Βομβάῃ θὰ ἐγίνετο ὅ,τι ἐν Σουὲζ καὶ ἐν Παρισίοις, ὅτι ἡ περιοδεία των δὲν ἔληγεν ἐκεῖ, καὶ ὅτι ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ μέχρι Καλκούτης, ἴσως καὶ περαιτέρω. Ἤρχιζε δὲ διαπορούμενος, μήτοι ἀληθῶς ἦτο σπουδαῖον τὸ στοίχημα ἐκεῖνο, καὶ παρέσυρεν ἐπομένως ἡ μοῖρα αὐτόν, τὸν θέλοντα νὰ ζήσῃ ἐν ἡσυχίᾳ, εἰς περιοδείαν τῆς γῆς ἐν ὀγδοήκοντα ἡμέραις.

Ἐν τούτοις, ἀγοράσας ὑποκάμισά τινα καὶ ζεύγη περιποδίων, περιεφέρετο διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Βομβάης. Μέγα πλῆθος λαοῦ ἐπλήρου αὐτάς, καὶ μεταξὺ εὐρωπαίων παντοίας ἐθνικότητος διεκρίνοντο οἱ κωνικοὶ πῖλοι τῶν Περσῶν, τῶν Βουνυῶν αἱ στρογγύλαι κιδάρεις, τῶν Σινδῶν οἱ τετράγωνοι σκοῦφοι, οἱ μακροὶ τῶν Ἀρμενίων κάνδεις καὶ αἱ μελαναὶ μῖτραι τῶν Παρσιδῶν. Ἐτέλουν δὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἑορτὴν

Digitized by Google

οἱ Παρσίδαι οὗτοι ἢ Γουέβροι, οἱ κατ' εὐθεῖαν ἀπόγονοι τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ζωροάστρου, οἱ ἐργατικώτεροι, μᾶλλον πεπολιτισμένοι, νοημονέστεροι καὶ αὐστηρότεροι τῶν Ἰνδῶν, εἰς οὓς καὶ ἀνήκουσι σήμερον οἱ πλούσιοι ἐγχώριοι ἔμποροι τῆς Βομβάης. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπανηγύριζον εἶδός τι θρησκευτικῶν χρονίων, διὰ πομπῶν καὶ ἀγαλλιάσεων, ὧν μετεῖχον βαϋαδέραι, φέρουσαι ῥοδόχρους λεπτοϋφεῖς ἐσθῆτας, πεποικιλμένας διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὀρχούμεναι θαυμασίως ἀλλὰ καὶ κοσμίως συνάμα πρὸς τὸν ἦχον τῆς λύρας καὶ τὸν κρότον τῶν τυμπάνων.

Περιττὸν βεβαίως νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ Πονηρίδης ἐθεώρει περιέργως τὴν παράδοξον ἐκείνην τελετήν, διαςέλλων ὑπερμέτρως τὰ ὦτα καὶ τὰ ὄμματα, ἵνα βλέπῃ καὶ ἀκούῃ, καὶ ὅτι τὸ ἦθος αὐτοῦ καὶ ἡ φυσιογνωμία κατήλεγχον *χάχαν* πρώτης ποιότητος.

Δυστυχῶς ὅμως δι' αὐτὸν καὶ τὸν κύριόν του, οὗτινος ὀλίγου δεῖν διεκινδύνευε τὴν ἐπιτυχίαν, ἡ περιέργειά του παρέσυρεν αὐτὸν πέραν τοῦ δέοντος.

Οὕτως, ἀφοῦ ὁ Πονηρίδης ἐθεώρησεν ἐπὶ μικρὸν τὴν παροδικὴν ἐκείνην ἀπόκρεω, κατηυθύνετο πρὸς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν, ὅτε, παρερχόμενος πρὸ τῆς θαυμαστῆς Παγόδας τοῦ Μαλεβάρ, ὠρέχθη ἀτυχῶς νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ ἐσωτερικόν της.

Ἠγνόει δὲ δύο τινά· πρῶτον μέν, ὅτι ἡ εἴσοδος παγοδῶν τινων ἰνδικῶν εἶνε ῥητῶς ἀπηγορευμένη εἰς τοὺς χριστιανούς, εἶτα δέ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ πιστοὶ ὀφείλουσι νὰ εἰσέρχωνται γυμνόποδες ἐντὸς αὐτῶν. Παρατηρητέον ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἐκ πολιτικῆς φρονήσεως ὁρμωμένη, σεβομένη δὲ καὶ καθιστῶσα σεβαστὴν τὴν ἐγχώριον θρησκείαν, καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς μηδαμινοτάτας λεπτομερείας της, τιμωρεῖ αὐστηρότατα τοὺς παραβαίνοντας τοὺς θρησκευτικοὺς τῶν ἐγχωρίων νόμους.

Εἰσελθὼν ὁ Πονηρίδης ἐντὸς τῆς παγόδας, ἄκακος ὡς ἁπλοῦς περιηγητής, ἐθαύμαζε τὰ ἀπαστράπτοντα βραχμανικά της κοσμήματα, ὅτε ἀνετράπη αἴφνης ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους. Τρεῖς ἱερεῖς, φλογοβόλον ἔχοντες τὸ βλέμμα, ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ, τοῦ ἀφήρεσαν τὰ ὑποδήματα καὶ τὰ περιπόδια, καὶ ἤρξαντο ξυλοκοποῦντες αὐτὸν καὶ ἀγρίως κραυγάζοντες.

Ὁ γάλλος, ῥωμαλέος καὶ εὐκίνητος, ἀνηγέρθη ταχέως, ἀνέτρεψε διὰ πυγμῶν καὶ λακτισμάτων δύο τῶν ἐναντίων του, ὧν περιέπλεξαν τοὺς πόδας αἱ μακραί των ἐσθῆτες, καὶ ὁρμήσας ταχύτατα ἔξω τῆς παγόδας, ἐμακρύνθη ἐντὸς ὀλίγου τοῦ τρίτου Ἰνδοῦ, ὅστις εἶχε τραπῇ εἰς καταδίωξίν του συναγείρων τὸν ὄχλον.

Τὴν ὀγδόην δὲ ὥραν παρὰ πέντε λεπτά, ἤτοι ὀλίγον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς ἁμαξοστοιχίας, ἔφθανεν ὁ Πονηρίδης εἰς τὸν σταθμόν, ἀσκεπὴς καὶ γυμνόπους, ἀπολέσας ἐν τῷ θορύβῳ τὸ περιέχον τὰς ἀγοράς του δέμα.

Ὁ Φὶξ ἦτο ἤδη ἐκεῖ, περιπατῶν ἐπὶ τῆς κρηπῖδος. Παρακολουθήσας τὸν κ. Φὸγ εἰς τὸν σταθμόν, ἐνόησεν ὅτι ὁ κλέπτης ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Βομβάης, καὶ ἀπεφάσισε πάραυτα νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι Καλκούτης, καὶ περαιτέρω ἔτι ἂν ἦτο ἀνάγκη. Καὶ δὲν εἶδε μὲν ὁ Πονηρίδης τὸν Φίξ, εὑρισκόμενον ἐν τῷ σκότει, ἀλλ' ὁ Φὶξ ἤκουσε τὰ παθήματα τοῦ Πονηρίδου, ἅτινα συντόμως οὗτος ἀφηγήθη εἰς τὸν κύριόν του.

— Ἐλπίζω νὰ μὴ σοῦ συμβῇ πλέον ἄλλοτε, παρετήρησεν ἀπαθῶς ὁ Φιλέας Φόγ, καταλαμβάνων θέσιν ἔν τινι τῶν ἁμαξῶν τοῦ σιδηροδρόμου.

Ὁ ταλαίπωρος δ' ἐκεῖνος, γυμνόπους καὶ κατησχυμένος, παρηκολούθησεν ἄφωνος τὸν κύριόν του.

Ὁ Φὶξ ἐκινήθη καὶ αὐτὸς ν' ἀναβῇ εἰς ἄλλην ἅμαξαν, ὅτε ἰδέα τις αἰφνιδία τὸν ἐκράτησε μεταβαλοῦσα τὰ σχέδιά του.

— Ὄχι, ... θὰ μείνω! εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἔγκλημα πραχθὲν ἐπὶ Ἰνδικοῦ ἐδάφους... τώρα δὲν μοῦ φεύγει πλέον.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ μηχανὴ ἐσύριξεν ὀξέως, καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία ἠφανίσθη ἐν τῷ σκότει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ὅπου ὁ Φιλέας Φὸγ ἀγοράζει ὑποζύγιον ἀντὶ μυθώδους τιμῆς.

Ἡ ἁμαξοστοιχία εἶχεν ἀναχωρήσει κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν. Ἔφερε δὲ ἱκανοὺς ὁδοιπόρους, ἀξιωματικούς τινας, ὑπαλλήλους καὶ ἐμπόρους ὀπίου καὶ ἰνδικοῦ, οὓς τὸ ἐμπόριον αὐτῶν ἐκάλει εἰς ἀνατολὰς τῆς χερσονήσου.

Ὁ Πονηρίδης εὑρίσκετο ἐν τῷ αὐτῷ χωρίσματι καὶ ὁ κύριός του· τρίτος δέ τις ὁδοιπόρος κατεῖχε τὴν ἀπέναντι γωνίαν. Ὁ ὁδοιπόρος οὗτος ἦν ὁ ὑποστράτηγος Φραγκῖσκος Κρόμαρτυ, εἷς τῶν συμπαικτόρων τοῦ κ. Φὸγ κατὰ τὸν ἀπὸ Σουὲζ εἰς Βομβάην διάπλουν, μεταβαίνων εἰς τὸν ἐν Βεναρὲς σταθμεύοντα στρατόν του.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὑψηλός, ξανθός, πεντηκοντούτης περίπου, διακριθεὶς δὲ μεγάλως κατὰ τὴν τελευταίαν τῶν σιπαίων ἐπανάστασιν, ἤξιζεν ἀληθῶς νὰ ὀνομασθῇ ἐγχώριος Ἰνδός. Ἐκ νεαρᾶς του ἡλικίας κατῴκει τὴν ἰνδικήν, σπανίως δέ που εἶχε φανῆ ἐν τῇ γενεθλίᾳ του χώρᾳ. Ἦτο πεπαιδευμένος ἀνήρ, καὶ προθύμως ἤθελε δώσει πᾶσαν πληροφορίαν περὶ τῶν ἠθῶν, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς διοικήσεως τῆς ἰνδικῆς χώρας, ἂν ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχε διάθεσιν νὰ ζητήσῃ τοιαύτας. Ὁ εὐπατρίδης ὅμως οὗτος οὐδὲν ἐζήτει. Δὲν ὡδοιπόρει, ἀλλὰ διήνυε διαγεγραμμένην τροχιάν. Ἦτο σῶμα βαρύ, διατρέχον κύκλον περὶ τὴν γηΐνην σφαῖραν, κατὰ τοὺς νόμους τῆς θεωρητικῆς μηχανικῆς. Τὴν στιγμὴν δ' ἐκείνην ἀνελογίζετο καὶ πάλιν καθ' ἑαυτόν.

Digitized by Google

τὰς ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Λονδίνου δαπανηθείσας ὥρας, καὶ θὰ παρέτριβε βεβαίως τὰς χεῖράς του ἐξ εὐχαριστήσεως, ἂν ἡ φύσις αὐτοῦ ἐπέτρεπεν οἱονδήποτε ἄσκοπον καὶ ἀνωφελὲς κίνημα.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶχεν ἤδη κάλλιστα κατανοήσει τὸν ἰδιότροπον χαρακτῆρα τοῦ συνοδοιπόρου του, καίτοι σπουδάσας αὐτὸν ἐν ἁπλῇ χαρτοπαιξίᾳ καὶ μεταξὺ δύο παιγνίων οὐίστ. Εἶχε λοιπὸν δίκαιον ἀπορῶν, ἂν ἀνθρωπίνη καρδία ἔπαλλεν ὑπὸ τὸ ψυχρὸν ἐκεῖνο περικάλυμμα, ἂν ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχε ψυχὴν αἰσθανομένην τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως καὶ ἐμπνεομένην ὑπὸ ἠθικοῦ τινος πόθου. Τὸ κατ' αὐτόν, ἀμφέβαλλε περὶ τούτου. Ἐξ ὅσων παραδόξων ἀνθρώπων εἶχεν ἀπαντήσει ὁ ὑποστράτηγος, οὐδεὶς παρεβάλλετο πρὸς τὸ τέλειον ἐκεῖνο προϊὸν τῶν ἀκριβῶν ἐπιστημῶν.

Ὁ Φιλέας Φὸγ δὲν εἶχεν ἀποκρύψει τοῦ κυρίου Φραγκίσκου Κρόμαρτυ τὸ σχέδιον τῆς περιοδείας του, οὐδὲ τὰς συνθήκας τῆς ἐκτελέσεώς του. Ὁ δὲ ὑποστράτηγος ἐθεώρησε τὸ στοίχημα ἐκεῖνο ὡς ἁπλῆν φρενοτροπίαν, οὐδένα ἔχουσαν πρακτικὸν σκοπόν, καὶ ἀντιστρατευομένην ἀναγκαίως εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ *ἐν εὐποιΐᾳ βιοῦν*, ὅπερ πρέπει νὰ ὁδηγῇ πάντα ὀρθῶς σκεπτόμενον ἄνθρωπον. Ὡς διῆγε τὸν βίον ὁ παράδοξος ἐκεῖνος εὐπατρίδης, ἤθελε προδήλως διαβιώσει κατ' οὐδὲν εὐποιῶν οὔτε ἑαυτὸν οὔτε τοὺς ὁμοίους του.

Μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της ἡ ἁμαξοστοιχία διέβαινε τὰς ὁδογεφύρας, παρήρχετο τὴν νῆσον Σαλσέττην καὶ ἔτρεχεν ἐπὶ τῆς ἠπείρου. Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Καλλυὰν ἀφῆκε δεξιᾷ τὴν πρὸς τὰ νοτιοανατολικὰ τῆς Ἰνδικῆς κατερχομένην τοῦ Κανδαλλὰχ καὶ Πουὰχ διακλάδωσιν, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Πόουβελλ, ὅθεν εἰσῆλθεν εἰς τὰ πολυσχιδῆ ὄρη τῶν Δυτικῶν Κλιμάκων, ζυγοὺς συγκειμένους κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ κλιμακολίθων καὶ βασάλτου, καὶ στεφομένους διὰ πυκνοτάτων δασῶν κατὰ τὰς ὑψίστας αὐτῶν κορυφάς.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ ἀντήλλασσον ποῦ καὶ ποῦ λέξεις τινάς, τὴν στιγμὴν δ' ἐκείνην ὁ ὑποστράτηγος, ἀναλαμβάνων διάλογον συχνάκις διακοπέντα, εἶπεν :

— Πρό τινων ἐτῶν, κύριε Φόγ, ἠθέλατε ὑποστῆ εἰς τὸ μέρος τοῦτο βραδύτητα ἐξ ἧς θὰ ἐκινδύνευε πιθανῶς ἡ ἐπιτυχία τῆς περιοδείας σας.

— Πῶς τοῦτο, κύριε Φραγκίσκε ;

— Διότι ὁ σιδηρόδρομος διεκόπτετο εἰς τοὺς πρόποδας αὐτῶν τῶν βουνῶν, καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ τὰ διαβῇ τις μὲ φορεῖον ἢ ἔφιππος μέχρι τοῦ σταθμοῦ τῆς Κανδαλλάχ, ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰν τῶν βουνῶν.

— Ἡ βραδύτης αὕτη δὲν θὰ ἐτάραττε παντελῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματός μου, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ. Δὲν ἐλησμόνησα νὰ ὑπολογίσω καὶ μερικὰ ἐμπόδια.

— Ἐν τούτοις, κύριε Φόγ, ὑπέλαβεν ὁ ὑποστράτηγος, ἐκινδυνεύσατε νὰ περιπλακῆτε εἰς πολὺ δυσάρεστον ὑπόθεσιν, ἕνεκα τοῦ συμβάντος αὐτοῦ τοῦ νέου.

Ὁ Πονηρίδης, περιτυλιγμένους ἔχων τοὺς πόδας διὰ τοῦ ὁδοιπορικοῦ του σκεπάσματος, ἐκοιμᾶτο ὕπνον βαθύν, καὶ οὐδ' ὠνειρεύετο κἂν ὅτι περὶ αὐτοῦ ἐγίνετο ὁ λόγος.

— Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, εἶνε πολὺ αὐστηρά, καὶ δικαίως, διὰ τοιούτου εἴδους παραβάσεις. Ἀπαιτεῖ νὰ ἦνε σεβαστὰ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἂν ὁ ὑπηρέτης σας συνελαμβάνετο . . .

— Θὰ κατεδικάζετο, κ. Φραγκίσκε, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ Φόγ, θὰ ὑφίστατο τὴν ποινήν του, καὶ μετὰ ταῦτα θὰ ἐπανήρχετο ἥσυχος εἰς τὴν Εὐρώπην. Δὲν βλέπω, διατί ἡ ὑπόθεσις αὕτη θὰ ἠργοπόρει τὸν αὐθέντην του.

Μετὰ τοῦτο κατέπαυσε καὶ πάλιν ἡ συνομιλία. Διαρκούσης δὲ τῆς νυκτὸς ἡ ἁμαξοστοιχία διέβη τὰς Κλίμακας, παρῆλθε τὸ Νασσίκ, καὶ τὴν ἐπαύριον, **21** ὀκτωβρίου, διέτρεχε τόπον σχετικῶς πεδινόν, ἀποτελούμενον ὑπὸ τῆς χώρας τῆς Κάνδης. Τὴν πεδιάδα, ἐξαιρέτως καλλιεργημένην, κατέστιζον χωρία πολλά, ἐν οἷς προεῖχεν ὁ μιναρὲς τῆς παγόδας, ἀντικαθιστῶν τὸ κωδωνοστάσιον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐκκλησίας. Πολυάριθμοι δὲ ῥύακες, οἱ πλεῖστοι παραποτάμια τοῦ Γοδάβερυ, διέτρεχον τὴν εὔφορον ἐκείνην χώραν.

Ἐξυπνήσας ὁ Πονηρίδης ἐθεώρει, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ, ὅτι διήρχετο τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν δι' ἁμαξοστοιχίας τοῦ Μεγάλου Σιδηροδρόμου τῆς ἰνδικῆς χερσονήσου. Τὸ πρᾶγμα τῷ ἐφαίνετο πλέον ἢ ἀπίθανον, καὶ ὅμως ἦτο πραγματικώτατον. Ἡ ἀτμομηχανή, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ βραχίονος ἄγγλου μηχανικοῦ καὶ θερμαινομένη δι' ἀγγλικῶν λιθανθράκων, ἐσφενδόνιζε τὸν καπνόν της ἐπὶ τῶν πέριξ φυτειῶν βάμβακος, καφέ, μοσχοκαρύων, κιναμώμων καὶ πεπεροδένδρων. Ὁ ἀτμὸς περιειλίσσετο περὶ συστάδας φοινίκων, δι' ὧν κατεφαίνοντο γραφικώτατά τινα ἐγκαταλελειμμένα ἰνδικὰ μοναστήρια, καὶ τεμένη θαυμάσια, κοσμούμενα ὑπὸ τῶν ἀνεξαντλήτων στολισμῶν τῆς ἰνδικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Περαιτέρω δὲ ἄπειροι ἐκτάσεις γῆς ἐχωνεύοντο βαθμηδὸν εἰς τὸν ὁρίζοντα, δρυμοὶ βρίθοντες ὄφεων καὶ τίγρεων, οὓς ἐξέπλαζον οἱ βρυχηθμοὶ τῆς ἁμαξοστοιχίας, καὶ δάση τέλος, διασχισθέντα μὲν ὑπὸ τῆς τροχιᾶς τοῦ σιδηροδρόμου, ἀλλὰ κατοικούμενα ἔτι ὑπὸ ἐλεφάντων, οἵτινες προσέβλεπον ἀπαθῶς διερχομένην τὴν ἐκμανῆ ὁρμὴν τῶν ἀτμαμαξῶν.

Τὴν πρωΐαν ἐκείνην, πέραν τοῦ σταθμοῦ Μαλ-

Digitized by Google

λιγάουμ, διέβησαν οἱ ὁδοιπόροι τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην χώραν, ἣν τοσάκις καθήμαξαν οἱ ὀπαδοὶ τῆς θεᾶς *Κάλης*. Μακρότερον ὑψοῦτο ἡ Ἐλλύρα καὶ αἱ περικαλλεῖς της παγόδαι, περαιτέρω δὲ ἡ περίφημος Ἀουρουνγαβάδ, καθέδρα τοῦ ἀγρίου Ἀουρέγγ-Ζέβ, σήμερον δὲ ἁπλῆ πρωτεύουσα μιᾶς τῶν ἐκ τοῦ βασιλείου τοῦ Νιζὰμ ἀποσπασθεισῶν ἐπαρχιῶν. Τῆς χώρας ταύτης ἐδέσποζεν ὁ Φεριγγέας, ἀρχηγὸς τῶν Θούγων καὶ βασιλεὺς τῶν Ἀπαγχονιστῶν. Οἱ δολοφόνοι οὗτοι, μυστηριώδη καὶ πανίσχυρον συμμορίαν ἀποτελοῦντες, ἀπηγχόνιζον εἰς δόξαν τῆς θεᾶς τοῦ θανάτου θύματα πάσης ἡλικίας, οὐδέποτε χύνοντες αἷμα, καὶ ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ὅπου δήποτε τοῦ ἐδάφους ἐκείνου ἀνέσκαπτέ τις εὑρίσκετο πτῶμα. Καὶ κατώρθωσε μὲν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις νὰ περιστείλῃ σπουδαίως τοὺς φόνους τούτους, ἀλλ' ἡ φοβερὰ ἑταιρία ὑπάρχει πάντοτε καὶ ἐνεργεῖ.

Τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἡ ἁμαξοστοιχία ἔστη κατὰ τὸν σταθμὸν τοῦ Βουρχαμπάουρ, ὅπου ὁ Πονηρίδης κατώρθωσεν ἀντὶ χρυσοῦ νὰ προμηθευθῇ ἓν ζεῦγος σανδάλων, κεντημένων διὰ ψευδῶν μαργαριτῶν, ἅτινα ἐφόρεσε μετὰ προδήλου ματαιοφροσύνης.

Οἱ ὁδοιπόροι προεγευμάτισαν ταχέως, καὶ ἀνεχώρησαν πάλιν κατευθυνόμενοι εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀσσουργούρ, ἀφοῦ παρέδραμον ἐπὶ μικρὸν τὴν ὄχθην τοῦ Τάπτη, μικροῦ ποταμοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Κάμβαι, πλησίον τῆς Σουράτης.

Εὔκαιρον εἶνε νῦν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, τί κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διελογίζετο ὁ Πονηρίδης. Μέχρι τῆς εἰς τὴν Βομβάην ἀφίξεώς του ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ καὶ ἐπίστευσεν ἀληθῶς, ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἤθελον προχωρήσει. Νῦν ὅμως, ὅτε δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως διέσχιζε τὴν Ἰνδικήν, ἐντελὴς τροπὴ ἐπῆλθεν εἰς τὰς ἰδέας του, καὶ κατίσχυσε πάλιν ὁ φυσικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ. Ἀνεύρισκε τὰς ἰδιοτρόπους φαντασίας τῆς νεότητός του, ὑπελάμβανε σπουδαῖα τὰ σχέδια τοῦ κυρίου του· ἐπίστευεν εἰς τὴν πραγματικότητα τοῦ στοιχήματος, καὶ ἑπομένως εἰς τὴν περιοδείαν τῆς γῆς, καὶ εἰς τὸν μέγιστον ἐκεῖνον ὅρον τῶν ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, οὗτινος δὲν ἐπετρέπετο ἡ ὑπέρβασις. Ἀνησύχει μάλιστα ἤδη περὶ τῶν ἐνδεχομένων βραδυτήτων καὶ τῶν δυνατῶν καθ' ὁδὸν ἐμποδίων. Ἠσθάνετο οὕτως εἰπεῖν ἐνδιαφέρον εἰς τὸ στοίχημα ἐκεῖνο, καὶ ἔτρεμε συλλογιζόμενος, ὅτι ὀλίγου δεῖν διεκινδύνευε τὴν προτεραίαν τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀσυγχωρήτου μωρίας του. Πολὺ ὀλιγώτερον ἀπαθὴς τοῦ κυρίου του, ἀνησύχει φυσικῶς καὶ περισσότερον. Ἐλογίζετο καὶ ἀνελογίζετο τὰς παρελθούσας ἡμέρας, κατηρᾶτο τῶν σταθμῶν τοῦ σιδηροδρόμου, κατηγόρει αὐτὸν ἐπὶ βραδύτητι, καὶ ἐμέμφετο καθ' ἑαυτὸν τὸν κ. Φόγ, ὅτι δὲν ὑπεσχέθη ἀμοιβήν τινα εἰς τὸν μηχανικόν. Δὲν ἐγνώριζεν, ὁ καλὸς νέος, ὅτι τὸ δυνατὸν ἐπὶ ἀτμοκινήτου ἦν ἀδύνατον ἐπὶ σιδηροδρόμου, οὗτινος εἶνε κανονικῶς ὡρισμένη ἡ ταχύτης.

Περὶ τὴν ἑσπέραν εἰσῆλθεν ἡ ἁμαξοστοιχία εἰς τὰς στενοπορίας τῶν ὀρέων τοῦ Σουτπούρ, ἅτινα χωρίζουσι τὴν χώραν τῆς Κάνδης τῆς τοῦ Βουνδελκοὺνδ.

Τὴν ἐπαύριον, 22 ὀκτωβρίου, ἐρωτήσαντος τὴν ὥραν τοῦ κυρίου Φραγκίσκου Κρόμαρτυ, ὁ Πονηρίδης ἐσυμβουλεύθη τὸ ὡρολόγιόν του, καὶ ἀπήντησεν ὅτι ἦτο τρίτη ὥρα τῆς πρωΐας. Πραγματικῶς δὲ τὸ περίφημον ἐκεῖνο ὡρολόγιον, σύμφωνον πρὸς τὸν μεσημβρινὸν τοῦ Γκρήνουϊτς κείμενον ἑβδομήκοντα ἑπτὰ μοίρας δυτικώτερον, καθυστέρει τέσσαρας ὅλας ὥρας.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος διώρθωσε τὴν ὥραν τοῦ Πονηρίδου, καὶ παρετήρησεν αὐτῷ ὅ,τι καὶ ὁ Φὶξ τῷ εἶχεν ἤδη παρατηρήσει. Προσεπάθησε δὲ νὰ τὸν πείσῃ, ὅτι ἔπρεπε νὰ κανονίζῃ τὸ ὡρολόγιόν του πρὸς ἕκαστον νέον μεσημβρινόν, καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἐβάδιζε πάντοτε πρὸς ἀνατολάς, τουτέστι πρὸς τὸν ἥλιον, αἱ ἡμέραι ἐγίνοντο δι' αὐτὸν κατὰ τέσσαρα λεπτὰ μικρότεραι, ἀνὰ πᾶσαν μοῖραν, τὴν ὁποίαν διέτρεχεν. Εἰς μάτην ὅμως. Εἴτε ἐννόησεν εἴτε δὲν ἐννόησεν ὁ πείσμων Πονηρίδης τὴν παρατήρησιν τοῦ ὑποστρατήγου, ἐπέμεινεν οὐχ ἧττον μὴ θέλων νὰ βάλῃ ἐμπρὸς τὸ ὡρολόγιόν του, καὶ διατηρῶν αὐτὸ ἀμεταβλήτως σύμφωνον πρὸς τὰ ὡρολόγια τοῦ Λονδίνου. Ἀθῷα, ἄλλως, ἰδιοτροπία, καὶ οὐδένα ζημιοῦσα.

Τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν, καὶ δεκαπέντε μίλια πρὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Ῥόθαλ, ἡ ἁμαξοστοιχία ἔστη ἐν μέσῳ εὐρείας ἐξαίθρας, ὁριζομένης ὑπό τινων ἐργατικῶν καλυβῶν, ὁ δὲ ὁδηγὸς παρῆλθε πρὸ τῶν ἁμαξῶν, λέγων·

— Ἐδῶ οἱ ἐπιβάται καταβαίνουν.

Ὁ Φιλέας προσεῖδε τὸν κύριον Φραγκίσκον Κρόμαρτυ, ὅστις ἐφάνη μὴ ἐννοῶν, πόθεν καὶ διατί ὁ σταθμὸς ἐκεῖνος ἐν μέσῳ δάσους ὀξυφοινίκων.

Ὁ Πονηρίδης, ἐκπλαγεὶς ἐπίσης, ὥρμησεν ἔξω καὶ ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν ἀναφωνῶν:

— Κύριε, δὲν ὑπάρχει ἄλλος σιδηρόδρομος!

— Πῶς δηλαδή; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Ἡ ἁμαξοστοιχία σταματᾷ ἐδῶ.

Ὁ ὑποστράτηγος κατέβη παραυτὰ ἐκ τῆς ἁμάξης, καὶ ὁ Φιλέας ἠκολούθησεν αὐτὸν χωρὶς σπουδῆς. Ἀπετάθησαν δὲ ἀμφότεροι πρὸς τὸν ὁδηγόν.

— Ποῦ εὑρισκόμεθα; ἠρώτησεν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Εἰς τὸ χωρίον Χόλβυ, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Μένομεν ἐδῶ;

Digitized by Google

— Βεβαίως. Ὁ σιδηρόδρομος δὲν εἶνε τελειωμένος. . .

— Πῶς, δὲν εἶνε τελειωμένος ;

— Δὲν εἶνε. Λείπουν ἀκόμη ἕως πενῆντα μίλια μέχρι τοῦ Ἀλλαχαβάδ, ὅπου ἀρχίζει πάλιν ἡ ὁδός.

— Καὶ ὅμως αἱ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν, ὅτι ὁ σιδηρόδρομος ἦτον ἐντελῶς ἕτοιμος.

— Αἱ ἐφημερίδες ἠπατήθησαν, ἀξιωματικέ μου· τί νὰ γείνῃ.

— Καὶ ἐν τοσούτῳ δίδετε εἰσιτήρια διὰ Καλκούταν ; ὑπέλαβεν ὁ Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὅστις ἤρχιζε νὰ ἐξάπτηται.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός, ἀλλ' οἱ ὁδοιπόροι γνωρίζουν, ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶσι δι' ἄλλου μέσου ἀπὸ τὸ Χόλβυ εἰς τὸ Ἀλλαχαβάδ.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Ὁ Πονηρίδης πολλὴν ᾐσθάνετο διάθεσιν νὰ καταχειρίσῃ τὸν ὁδηγόν, ὅστις οὐδὲν ἔπταιε. Δὲν ἐτόλμα δὲ ν' ἀτενίσῃ ἐπὶ τὸν κύριόν του.

— Κύριε Φραγκίσκε, εἶπεν ἁπλῶς ὁ κ. Φόγ, ἄς φροντίσωμεν, ἂν θέλετε, νὰ εὕρωμεν μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ μεταβῶμεν εἰς Ἀλλαχαβάδ.

— Ἡ βραδύτης αὐτή, κ. Φόγ, βλάπτει μεγάλως τὰ συμφέροντά σας ;

— Ὄχι, κύριε Φραγκίσκε, τὴν εἶχα προΐδει.

— Πῶς ; ἐγνωρίζατε ὅτι ὁ δρόμος. . .

— Διόλου· ἀλλ' ἤξευρα, ὅτι θ' ἀπήντων γρήγορα ἢ ἀργὰ ἐμπόδιόν τι οἱονδήποτε. Ἑπομένως οὐδεὶς ὑπάρχει κίνδυνος. Ἔχω κέρδος δύο ἡμερῶν, τὸ ὁποῖον δύναμαι νὰ θυσιάσω. Τὸ ἀτμόπλοιον ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Καλκούταν διὰ τὸ Χόγγ-Κόγγ τὴν μεσημβρίαν τῆς εἰκοστῆς τετάρτης. Σήμερον ἔχει ὁ μὴν εἰκοσιδύο· ὥστε θὰ φθάσωμεν ἐγκαίρως εἰς Καλκούταν.

Οὐδεμία ἦτο δυνατὴ ἔνστασις πρὸς ἀπάντησιν τοσοῦτον θετικήν.

Αἱ πρὸς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἐργασίαι διεκόπτοντο ἀληθῶς κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. Αἱ ἐφημερίδες, ὁμοιάζουσαι πρὸς τὰ διαρκῶς προτρέχοντα ὡρολόγια, εἶχον ἀναγγείλει προώρως τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς γραμμῆς. Οἱ πλεῖστοι ὅμως τῶν ὁδοιπόρων ἐγνώριζον τὴν διακοπὴν τοῦ δρόμου, καὶ ἅμα καταβάντες τῆς ἁμαξοστοιχίας κατέλαβον εὐθὺς τὰ παντοειδῆ μέσα μεταφορᾶς, ἅτινα εἶχε τὸ χωρίον, ἁμάξια, δίφρους ὁδοιπορικούς, ὁμοιάζοντας μὲ κινητὰς παγόδας, φορεῖα, ἱππάρια, κ.τ.λ. Ὥστε ὁ κ. Φὸγ καὶ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ἀφοῦ ἀνεζήτησαν καθ' ὅλον τὸ χωρίον, ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι.

— Θὰ ὑπάγω πεζός, εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Ὁ Πονηρίδης, ἐπανελθὼν τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐμόρφασε λίαν ἐκφραστικῶς, προσβλέπων τὰ μεγαλοπρεπῆ του μὲν ἀλλ' ἀνεπαρκῆ ὅμως σανδάλια. Εὐτυχῶς εἶχεν ἀπέλθει κ' ἐκεῖνος εἰς ἀναζήτησιν, καὶ μετά τινας στιγμὰς εἶπε :

— Νομίζω, κύριε, ὅτι εὗρον μέσον μεταφορᾶς.

— Ποίου εἴδους ;

— Ἐλέφαντα. Ἰδιοκτήτης του εἶνε εἷς Ἰνδός, κατοικῶν ἐδῶ πλησίον.

— Πηγαίνωμεν νὰ ἴδωμεν τὸν ἐλέφαντα, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

Μετὰ πέντε λεπτὰ ὁ κ. Φιλέας Φόγ, ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Πονηρίδης ἔφθανον πλησίον μικρᾶς καλύβης, συνεχομένης μετὰ μάνδρας, ἣν περιέφραττεν ὑψηλὸν χαράκωμα. Ἐν τῇ καλύβῃ ὑπῆρχεν ὁ Ἰνδός, καὶ ἐν τῇ μάνδρᾳ ὁ ἐλέφας. Ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσήγαγεν ἐκεῖνος τὸν κ. Φὸγ καὶ τοὺς συντρόφους του εἰς τὴν μάνδραν.

Ἐκεῖ εὗρον ζῶον σχεδὸν ἐξημερωμένον, ὅπερ ἔτρεφεν ὁ κύριός του ἵνα καταστήσῃ αὐτὸ οὐχὶ φορτηγὸν ἀλλὰ μάχιμον. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον εἶχεν ἀρχίσει μεταβάλλων τὴν φυσικὴν τοῦ ζώου πραότητα, ὅπως περιαγάγῃ αὐτὸ βαθμηδὸν εἰς τὸν μανιώδη ἐκεῖνον παροξυσμόν, ὃν ἀποκαλεῖ *μουτς* ἡ ἰνδικὴ γλῶσσα, καὶ ἔτρεφεν αὐτὸ ἐπὶ τούτῳ διὰ σακχάρου καὶ βουτύρου. Ἡ δίαιτα αὕτη φαίνεται ἴσως ἀπρόσφορος πρὸς τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, εἶνε ὅμως μετ' ἐπιτυχίας δεδοκιμασμένη παρὰ τῶν κτηνοτρόφων. Κατ' εὐτυχίαν τοῦ κ. Φόγ, ὁ ἐλέφας ἐκεῖνος πρὸ μικροῦ μόλις εἶχεν ἀρχίσει τὴν δίαιτάν του, καὶ τὸ *μουτς* δὲν εἶχεν ἔτι ἀναφανῆ.

Ὁ Κιούνης—οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ζῶον—ἠδύνατο, ὡς πάντες οἱ ἐλέφαντες, νὰ διανύσῃ μακρὰν καὶ ταχεῖαν πορείαν, ὁ δὲ κ. Φὸγ ἀπεφάσισε νὰ μεταχειρισθῇ αὐτόν, ἐν ἐλλείψει ἄλλου ὑποζυγίου.

Ἀλλ' οἱ ἐλέφαντες εἶνε ἀκριβοὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ, διότι κατέστησαν σπάνιοι· οἱ ἄρρενες δὲ μάλιστα, οἱ μόνοι πρόσφοροι εἰς τὰς ἐν ἱπποδρομίοις μάχας, εἶνε λίαν περιζήτητοι· τὰ ζῶα ταῦτα ἐξημερωθέντα σπανίως πολλαπλασιάζονται, ὥστε διὰ τῆς θήρας μόνον δύνανται ν' ἀποκτηθῶσι. Περιποιοῦνται δ' αὐτὰ μεγάλως, καὶ ὁ Ἰνδὸς ἑπομένως ἠρνήθη ἀποτόμως τὴν μίσθωσιν τοῦ ζώου του, ὅτε προέτεινε τοῦτο ὁ κ. Φόγ.

Οὗτος ἐπέμεινε, προσφέρων μάλιστα καὶ ὑπέρογκον μίσθωμα, ἤτοι δέκα λίρας ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, ἀλλ' ὁ ἰνδὸς ἠρνήθη. Προσήνεγκεν εἴκοσι, καὶ ὁ ἰνδὸς ἠρνήθη ἐπίσης· προσήνεγκε τεσσαράκοντα, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠρνήθη ἐκεῖνος. Ὁ Πονηρίδης ἀνεπήδα πρὸς πᾶσαν νέαν πλειοδοσίαν, ἀλλ' ὁ ἰνδὸς ἦν ἀπρόσιτος εἰς πάντα πειρασμόν.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ προσενεχθεῖσα ποσότης ἦτο ὑπερστρόγγυλος· διότι, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἐλέφας ἤθελε διανύσει ἐντὸς δεκαπέντε ὡρῶν τὸ μέχρις Ἀλλαχαβάδ διάστημα, ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ ἤθελε κερδίσει ἑξακοσίας ὅλας λίρας, ἤτοι δεκαπέντε χιλιάδας φράγκων.

Ὁ Φιλέας Φόγ, οὐδόλως ἐξαφθείς, προέτεινε τότε εἰς τὸν Ἰνδὸν νὰ ἀγοράσῃ τὸν ἐλέφαντά του

Digitized by Google

καὶ τῷ προσήνεγκεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ χιλίας λίρας. Ἀλλ' ὁ Ἰνδὸς οὐδὲ νὰ πωλήσῃ συγκατένευεν, ὀσφραινόμενος ἴσως, ὁ πονηρός, ἔτι μεῖζον τὸ κέρδος.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἔλαβεν ἰδιαιτέρως τὸν κ. Φόγ, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ σκεφθῇ, πρὶν ἢ προβῇ περαιτέρω. Ὁ Φιλέας Φὸγ ἀπήντησεν εἰς τὸν συνοδοιπόρον του, ὅτι δὲν ἐσυνείθιζε νὰ πράττῃ χωρὶς νὰ σκέπτεται, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ στοιχήματος εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν, ὅτι ὁ ἐλέφας αὐτὸς τῷ ἦτο ἀναγκαῖος, καὶ ὅτι θὰ τὸν ἀπέκτα, πληρόνων, ἂν ἦτο ἀνάγκη, καὶ τὸ εἰκοσαπλάσιον τῆς ἀξίας του.

Ὁ κ. Φὸγ ἐπανῆλθε πρὸς τὸν Ἰνδόν, οὗτινος οἱ μικροὶ ὀφθαλμοί, σπινθηρίζοντες ὑπὸ τῆς πλεονεξίας, κατήλεγχον ὅτι κύριον δι' αὐτὸν ζήτημα ἦτο ἡ τιμὴ καὶ οὐχὶ ὁ ἐλέφας. Ὁ Φιλέας προσήνεγκεν ἀλληλοδιαδόχως χιλίας διακοσίας λίρας, χιλίας πεντακοσίας, χιλίας ὀκτακοσίας, καὶ τέλος δύο χιλιάδας. Ὁ Πονηρίδης, καταπόρφυρος συνήθως, ἦν ὠχρὸς ἐκ τῆς συγκινήσεως.

Εἰς τὰς δισχιλίας λίρας ὁ Ἰνδὸς ἐνέδωκε.

— Μὰ τὰ σανδάλιά μου! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, πολὺ ἀκριβὸ κατήντησε τὸ κρέας τοῦ ἐλέφαντος.

Τῆς συμφωνίας γενομένης, ἀνάγκη παρέστη ὁδηγοῦ, κ' εὐκόλως εὑρέθη τοιοῦτος. Νέος τις Παρσίδης, νοήμονα ἔχων τὴν μορφήν, προσηνέχθη, ὁ δὲ Φιλέας ἐδέχθη αὐτόν, ὑποσχεθεὶς καὶ γενναίαν ἀμοιβήν, ὅπερ ηὔξησε φυσικῶς τὴν νοημοσύνην του.

Ὁ ἐλέφας παρεσκευάσθη πάραυτα, διότι ὁ Παρσίδης ἐγνώριζε κάλλιστα τὸ ἔργον τοῦ ἐλεφαντοκόμου. Ῥίψας μικρόν τι κάλυμμα ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ζῴου, διέθηκεν ἑκατέρωθεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν του δύο καλάθους, ὁμοίους πρὸς τοὺς ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ὁδοιπόροις τῶν Πυρηναίων, ἐν οἷς ἠδύνατό τις ἀνέτως νὰ τοποθετηθῇ.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐπλήρωσε τὸν Ἰνδὸν διὰ τραπεζικῶν γραμματίων, ἐξαχθέντων ἐκ τοῦ περιφήμου σάκκου. Ἤθελε δέ τις εἴπει, ὅτι ὁ Πονηρίδης δὲν ἐξῆγε γραμμάτια ἀλλὰ τὰ ἴδιά του ἐντόσθια τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Μετὰ τοῦτο ὁ κ. Φὸγ προέτεινεν εἰς τὸν κ. Κρόμαρτυ νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ, καὶ ὁ ὑποσράτηγος ἐδέχθη. Εἷς ἔτι ὁδοιπόρος οὐδὲν ἐσήμαινε διὰ τὰ νῶτα τοῦ γιγαντιαίου ζῴου.

Τροφαὶ ἠγοράσθησαν ἐν Χόλβυ, καὶ ὁ μὲν Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἐπέβη τοῦ ἑνὸς καλάθου, ὁ δὲ Φὸγ τοῦ ἑτέρου, ἐνῷ ὁ Πονηρίδης ἵππευσε περιβάδην μεταξὺ τοῦ κυρίου του καὶ τοῦ ὑποστρατήγου. Ὁ Παρσίδης ἀνεῤῥιχήθη ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἐλέφαντος, καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν κατέλειπεν οὗτος τὸ χωρίον, καὶ εἰσεχώρει διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ εἰς τὸ περαιτέρω πυκνὸν δάσος λατανεῶν.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Ὁ καθηγητὴς κ. Χαρίσης Πούλιος, μεταφράσας εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ πρὸ μικροῦ ἐν Γερμανίᾳ δημοσιευθὲν σπουδαῖον παιδαγωγικὸν σύγγραμμα τοῦ Karl Oppel «Τὸ βιβλίον τῶν γονέων» ἐκδίδει αὐτὸ προσεχῶς. Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου, μορφὴν ἔχοντος τὴν μάλιστα εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἰδιάζουσαν, τὴν ἐπιστολογραφικήν, δημοσιεύομεν τὴν ἑπομένην ὡραίαν ἐπιστολήν, προθύμως πρὸς τοῦτο χορηγηθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ. Σ τ. Δ.

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Εἰς ὑμᾶς, ὦ μητέρες, ἀφιεροῦται ἡ παροῦσα ἐπιστολή, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀπευθύνεται ἡ τελευταία μου ἐπιστολή· δὲν ὑπάρχει καλλίτερον τέλος διὰ τὸ βιβλίον μου.

Αὐτοκράτορες καὶ βασιλεῖς ἰθύνουσι τὰς τύχας τῶν λαῶν καὶ προσπαθοῦσιν, ἂν θέλωσι πράγματι νὰ ὦσιν ἄξιοι τῆς ὑψηλῆς θέσεώς των, ὅπως καταστήσωσι τὰ ἔθνη, ὧν προΐστανται, σοφώτερα, καλλίτερα καὶ εὐτυχέστερα. Ἐν τοῖς ναοῖς ὅλων τῶν θρησκειῶν διδασκόμεθα τί εἶνε ὀρθόν, τί δίκαιον, τί ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ πράττῃ καὶ τί μή, ἵνα καὶ ἕκαστος καὶ ἡ κοινότης προάγηται. Οἱ πεπαιδευμένοι τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν ἀνερευνῶσιν, ἐξετάζουσι καὶ εὑρίσκουσι τὰ μέχρι τοῦδε ἄγνωστα, φέρουσιν εἰς φῶς καθ' ἑκάστην νέας γνώσεις καὶ οὕτως ἀδιακόπως πληθύνουσι τὸ σύνολον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας. Εἰς πολλὰς χιλιάδας σχολείων, μεγάλων καὶ μικρῶν, ἐξόχων καὶ ταπεινῶν, διδάσκονται ἑκατομμύρια παιδίων, καὶ οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσιν αὐτὰ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀνθρώπους.

Πάντες οἱ εἰρημένοι συνεργάζονται ἵνα δώσωσιν εἰς τὸ γένος μας τὴν μόρφωσιν, τὸν πολιτισμόν του· ἀλλ' ἡ μήτηρ ὑπερτερεῖ πάντων τούτων κατὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ἐπενεργείας· ἡ μήτηρ, ἥτις ὁδηγεῖ τὰ πρῶτα τοῦ παιδὸς βήματα· διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὁποίας βλέπει, διὰ τῶν ὤτων τῆς ὁποίας ἀκούει, καὶ διὰ τῆς καρδίας τῆς ὁποίας αἰσθάνεται τὸ παιδίον. Ὅ,τι ἡ μήτηρ ἔθηκεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου της, δὲν δύνανται αἱ κατόπιν γιγνόμεναι ἐπιδράσεις νὰ ἀπαλείψωσιν εὐκόλως· ὅ,τι ἐκείνη παρημέλησεν, οὐδέποτε εἰς αὐτόν, ἀνδρωθέντα, γίνεται τοῦτο μέλημα τοῦ βίου. Ὁ χαρακτὴρ τῆς ἐποχῆς δὲν ὁρίζεται ἐκ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' ἐκ *τῶν δωματίων τῶν παίδων ἐν τῇ οἰκογενείᾳ* καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἐπιδρῶσιν οἱ ἐπιστήμονες ἄνδρες, τὰ μεγάλα τοῦ ἔθνους πνεύματα, ἀμέσως ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῆς νέας γενεᾶς, ἢ ἡ μήτηρ, παρὰ τοὺς πόδας τῆς ὁποίας στηρίζονται, πρὸς τὰ χείλη τῶν ὁποίων προσβλέπουσιν οἱ ὀφθαλμοί, ὧν ὁ λόγος εἶνε ὁ πρῶτος σπόρος, ῥιφθεὶς εἰς μήπω καλλιεργηθεῖσαν γῆν.

Τοῦτο ἐνόησαν οἱ σοφοὶ πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς ἔθνους καὶ διὰ τοῦτο ἀπέδωκαν ὑψίστην σημασίαν εἰς τὴν ἀνατροφήν. Ὁ Πλούταρχος διηγεῖται ἡμῖν ὅτι ὁ Κάτων τὴν ὅλην ἀνατροφὴν καὶ διδασκαλίαν τοῦ υἱοῦ του μόνος ἀνέλαβε καὶ

Digitized by Google

μετ' ἀκουράστου ὑπομονῆς διεξήγαγε. Ἐδίδαξε τὸν παῖδα οὐ μόνον τὸ παλαίειν καὶ τὸ κολυμβᾶν, τὸ ἱππεύειν, τὸ μάχεσθαι καὶ τὸ ἀκοντίζειν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραμματικὴν, τὰ νομικὰ κτλ., ἂν καὶ μεταξὺ τῶν δούλων εἶχεν Ἕλληνά τινα λίαν πεπαιδευμένον· «Διότι,» ἔλεγε, «τόσον πολυτίμους γνώσεις πρέπει ὁ υἱός μου νὰ χρεωστῇ εἰς ἐμὲ καὶ οὐχὶ εἰς ἀργυρώνητον δοῦλον.» Συνέγραφεν ὁ ἴδιος διηγήματα ἐπιτήδεια πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ παιδίου καὶ ἔγραφεν αὐτὰ μὲ μεγάλα διακεκριμμένα γράμματα, ἵνα ἀναγινώσκῃ αὐτὰ ὁ υἱὸς καὶ μορφωθῇ κατὰ τὰ εὐγενῆ παραδείγματα εὐγενῶν ἀνδρῶν καὶ ἀνυψωθῇ.

Ἴσως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουσιν ἀκόμη τινὲς, οἵτινες δὲν θεωροῦσιν ἀνάξιον ἑαυτῶν νὰ ἐπιμελῶνται τοῦ κυνηγετικοῦ κυνός των καὶ τοῦ πρὸς ἱππασίαν ἵππου, ἀλλ' ὑπολαμβάνουσιν ἀνάξιον ἑαυτῶν τὸ νὰ ἀναθρέψωσι καὶ διδάξωσιν ἓν παιδίον· ἡ ἔννοια τῆς τιμῆς δὲν εἶνε εἰς πάντας ἀκόμη σαφής· ἀλλ' ὑμᾶς, ὦ μητέρες, μὴ ἀποπλανήσῃ τοιαύτη τις ἰδέα. Εἴσθε προωρισμέναι νὰ δώσητε εἰς τὴν ἐρχομένην γενεὰν τὸν χαρακτῆρα,—δύναταί τις νὰ νοήσῃ ὡραιότερον, ὑψηλότερον προορισμόν; Διὰ τοῦτο μετὰ χαρᾶς χωρεῖτε εἰς τὸ ἔργον καὶ ἀκουράστως ἐπιμένετε ἐν τῇ ἐργασίᾳ.

Πρὸ πάντων φροντίζετε περὶ τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀκμαιότητος τῶν παίδων σας, καὶ εἰς τοῦτο μὴ ἐπηρεασθῆτε ὑπὸ τῆς ματαιότητος, ἢ ὑπὸ τοῦ συρμοῦ, ἢ ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς συνηθείας. Ἐὰν ἡ θυγάτηρ σας ἀνατραφῇ οὕτως ὥστε ὡς γυνὴ νὰ ἦνε εὔθυμος καὶ ὑγιὴς, τότε ἀπὸ καρδίας θέλει εὐχαριστεῖ διὰ τοῦτο τὴν μητέρα της· ἀλλ' ἐὰν ὡς παιδίον ἐνδύεται οὕτως ὥστε οἱ διαβαίνοντες ἱστάμενοι νὰ λέγωσιν: «Ἰδὲ τὸ ἀγγελάκι, τί ὡραίαν μέσην ὅπου ἔχει,» τότε τοῦτο δὲν θέλει συμβάλλει εἰς τὴν εὐτυχίαν της καὶ εἰς τὴν μητέρα μικρὰν εὐγνωμοσύνην θέλει ἀποδώσει.

Ἐθίζετε τὰ παιδία σας εἰς πᾶν ὅ τι εἶνε ἠθικὸν, ὡραῖον καὶ πρέπον, εἰς τὴν τάξιν, ἐπιμέλειαν, ἐπιμονὴν καὶ ὑπομονὴν, εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν πίστιν. Τὸ ναὶ ὑμῶν ἂς εἶνε ναὶ, καὶ τὸ ὄχι, ὄχι· ἂς μὴ ἦνε ἀναγκαία καμμία περαιτέρω ἐνίσχυσις, μηδὲ νὰ ἐπιτρέπητε τοιαύτην· τῆς ἀληθείας ἡ παράβασις ἔστω δι' αὐτὴν ὡς ἠθικῶς τι ἀδύνατον. Διδάσκετε αὐτὰ τὸ κρατεῖν ἑαυτῶν, τὴν μετριότητα, τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν ὑπακοήν! Τὸ σέβας πρὸς τοὺς νόμους ἂς ἐντυπώνηται αὐτοῖς ἐκ τῆς νεωτάτης ἡλικίας, ἵνα μὴ εἴς τινα περίστασιν ἀνακύψῃ ἐν αὐτοῖς ἡ σκέψις: «Δύναμαι χωρὶς νὰ μὲ ἴδωσι, χωρὶς νὰ μὲ τιμωρήσωσι νὰ παραβῶ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν νόμον;» Εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ ἀναβαίνωσι τὰ τείχη τοῦ σιδηροδρόμου· ἕκαστον παιδίον ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ τὰ ἀναβῇ· τὸ καλῶς ἀνατεθραμμένον βλέπει πέριξ αὐτοῦ, καὶ ἂν δὲν ἦνέ τις πλησίον, ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ, ὅσον θέλῃ· τὸ καλῶς ἀνατεθραμμένον δὲν βλέπει περὶ ἑαυτὸ, διότι τῷ εἶνε ἀδιάφορον, ἂν τὸ βλέπῃ τις ἢ ὄχι· ὅ,τι εἶνε ἀπηγορευμένον, δὲν ὑπάρχει δι' αὐτό. Οὐχὶ ὁ φόβος τῆς τιμωρίας, ἀλλὰ τὸ *σέβας πρὸς τοὺς νόμους* κρατεῖ αὐτό.

Τὸ μέγιστον μέλημα ὑμῶν ἂς εἶνε νὰ διδάξητε τὰ παιδία ὅπως κρίνωσι καὶ σκέπτωνται ὀρθῶς, νὰ διαφωτίσητε τὰ βλέμματά των καὶ νὰ καταστήσητε αὐτὰ πνευματικῶς ἀνεξάρτητα καὶ αὐθύπαρκτα, ὥστε νὰ ἐκτιμῶσι τὰ πάντα κατὰ τὴν ἀληθινὴν αὐτῶν ἀξίαν.

Ὁ Σκῶτος λόρδος Καλβῶτος ἦτο ἤδη εἰς τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του λοχαγὸς, μέλος τοῦ μυστικοσυμβουλίου, ἱππότης τοῦ τάγματος τῆς περικνημῖδος καὶ ἐκέκτητο ἐτήσιον εἰσόδημα *τριακοσίων χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν*· ἦτο λοιπὸν ἀνὴρ λίαν περίβλεπτος, εἶχε μεγάλην ἐπιρροὴν καὶ ἐτιμᾶτο πολύ. Ἦτο ὅμως καὶ νοῦς καθαρῶς σκεπτόμενος καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν: «Ναὶ, εἶμαι ὑψηλὰ καὶ δυνατός· ἀλλὰ πῶς κατώρθωσα τοῦτο; Ταγματάρχης ὠνομάσθην ἐν τοῖς σπαργάνοις ὢν, ὥστε χωρὶς νὰ πράξω τι· ἡ ἀνδρία τοῦ εἰς ἐμὲ δοθέντος ἱππικοῦ συντάγματος ἐν τῷ κατὰ τῶν ἀνταρτῶν ἀγῶνι καὶ ἡ καλὴ ὁδηγία τοῦ ἀντικαταστάτου μου μοὶ ἔφερε τὸ παράσημον καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου· τὴν περιουσίαν μου ἐκληρονόμησα παρὰ τῶν προγόνων μου, οἵτινες συνήθροισαν αὐτὴν (δικαίως ἢ ἀδίκως)· ἀλλ' οὐδαμοῦ βλέπω τι ἐκ τῆς ἰδίας ἀξίας προελθόν. Ἔστω, ἂς ἴδωμεν, πόσου εἶμαι ἄξιος;» Ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι θέλει ἐπιθεωρήσει τὰ μεγάλα αὐτοῦ κτήματα εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἔλαβεν ἀπεριόριστον ἄδειαν ἀπουσίας, παρέδωκε τὴν οἰκίαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ εἰς ἀξιόχρεών τινα ἄνδρα καὶ ἐταξείδευσε, χίλια τάλληρα ἔχων, οὐχὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀλλ' εἰς τὴν Αὐστρίαν.

Ἐν Βιέννῃ ὡδηγήθη ἐνώπιον τοῦ στρατηγοῦ Βράουν, περὶ οὗ ἤξευρεν ὅτι εἶνε καὶ αὐτὸς Σκῶτος.

«Ἐξοχώτατε, εἶμαι Σκῶτος καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω τὰ πολεμικὰ παρ' Ὑμῖν καὶ ὑπὸ Ὑμᾶς, τὸν μέγαν στρατηγὸν, νὰ πολεμήσω ὑπὲρ τῆς Αὐτοκρατείρας Μαρίας Θηρεσίας.»—

«Καλὰ, παιδί μου, ἔχεις περιουσίαν;»—

«Δυστυχῶς ὄχι, ἐξοχώτατε, ἀλλὰ θέλω φέρεσθαι οὕτως, ὥστε νὰ καταστῶ ἄξιος νὰ ἀποκτήσω τοιαύτην.»—

«Εὖγε, μοὶ ἀρέσκεις, καλῶς σκέπτεσαι. Σὲ παραλαμβάνω ὡς ὑπαξιωματικὸν εἰς τὸ τάγμα μου.»—

«Μυρίας εὐχαριστήσεις, ἐξοχώτατε· ἀλλ' ἐπεθύμουν πρῶτον νὰ μάθω νὰ ὑπηρετῶ, πρὶν ἢ ἐγὼ αὐτὸς ἀρχίσω νὰ προστάσσω· ἀγαπῶ νὰ ἀρχίσω ἀπὸ τὰ κατώτερα.»—

Digitized by Google

«Ζήτωσαν οἱ Σκῶτοί μου! Σὲ δέχομαι εἰς τὸ τάγμα μου! Αἱ πράξεις σου, ἂς συμφωνῶσι μὲ τοὺς λόγους σου, καὶ θὰ προοδεύσῃς πολύ! Πῶς λέγεσαι;»—

«Λίβιγκτων.»—

Καὶ ὁ Λίβιγκτων ἐκράτησε τὴν ὑπόσχεσίν του, καὶ ἔπραξε περισσότερα τῶν ὑπεσχημένων. Ἡ διαγωγή του ἦτο ἄμεμπτος· ἡ μετριοφροσύνη του καὶ ἡ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν προθυμία του καθίστων αὐτὸν παρὰ πᾶσιν ἀξιαγάπητον, ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν. Ἡ ἀνδρία του συνωδεύετο μετὰ σκέψεως καὶ προφυλάξεως· ἀνέβαινεν ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμόν, καὶ μετὰ τέσσαρα πλήρη κινδύνων καὶ πολυταράχων ἐκστρατειῶν ἔτη ἦτο ταγματάρχης. Ἀφοῦ κατώρθωσε νὰ προβιβασθῇ εἰς ταγματάρχην, ἦτο εὐχαριστημένος· ἤδη ἐχρεώστει τὴν θέσιν του οὐχὶ πλέον εἰς τὴν τύχην, ἀλλὰ εἰς τὴν ἰδίαν ἀξίαν. Ἐπεσκέφθη πάλιν τὸν στρατηγὸν Βράουν, παρεστάθη αὐτῷ ὡς λόρδος Καλβῶτος, καὶ ἐπέστρεψε μετὰ ταῦτα πάλιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Τὸν Ἕλληνα φιλόσοφον Ξενοφάνη προσεκάλεσέ τις εἰς τὰ τυχηρὰ παιγνίδια (τῷ ἕκτῳ αἰῶνι π. Χ.). «Δὲν παίζω κύβους,» ἀπεκρίθη ὁ Ξενοφάνης.—«Φοβεῖσαι μὴ χάσῃς,» τῷ ἀπήντησεν, «εἶσαι δειλός.»—«Βεβαίως εἶμαι δειλός,» ἀπεκρίθη ὁ φιλόσοφος, «*ὁσάκις πρόκειται περὶ πραγμάτων, διὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐντρέπωμαι.*» Μὲ κύβους δύνανται καὶ τὰ παιδία νὰ παίζωσιν· ἀνὴρ ἔχων πνεῦμα καὶ καρδίαν εἰξεύρει νὰ μεταχειρίζηται καλλίτερον τὸν χρόνον.

Τὸν ἀξιόλογον φιλόσοφον Σενέκαν, τὸν διδάσκαλον τοῦ Νέρωνος, ἐμέμφοντο καλοί τινες φίλοι του ὅτι ἀκροᾶται τῆς διδασκαλίας ἄλλων φιλοσόφων, καὶ ἔλεγον ὅτι ἔπρεπε νὰ αἰσχύνηται δι' αὐτό. «Εὐτυχής,» εἶπεν ὁ «Σενέκας,«ἐὰν μόνον δι' αὐτοῦ καταισχύνω τὸ γῆράς μου! Μακρὰν ἀκόμη εὑρίσκομαι τοῦ νὰ μάθω τελείως νὰ εἶμαι σοφώτερος καὶ καλλίτερος.»—

Ἀλλ' ἐὰν θέλητε τὰ παιδία σας νὰ καταστήσητε τέλεια καὶ ἐλεύθερα, ὀφείλετε ὑμεῖς αὐτοὶ νὰ ἦσθε ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι τοῦ συνθήματος τῆς ἐποχῆς, τῶν ἀνοησιῶν τοῦ συρμοῦ. Ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδίων ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἀνατρέφοντος διαρκῆ τελειοποίησιν ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἀναγκαία αὕτη, διότι ἡ μήτηρ εἰς πᾶν πρᾶγμα εἶνε παράδειγμα διὰ τὰ παιδία, εἶνε πρότυπον· διότι πᾶς κόπος εἶνε μάταιος, ἂν αἱ πράξεις εἶνε ἐναντίαι τῶν λόγων, ὅπως ἔδειξα ἐν τῇ VII ἐπιστολῇ μου (σελ. 96). Συχνάκις λέγουσι: «Τὰ παιδία εἶνε ἀκριβεῖς παρατηρηταί.» Δὲν τὸ πιστεύω· τοὐναντίον εἶνε ἐπιπόλαια, ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ εἶνε ἐλεύθερα προλήψεων, καὶ πάντοτε σχεδὸν *αδυσώπητοι κριταί*. Ἀλλοίμονον διὰ τοῦτο εἰς τὴν μητέρα, ἥτις αὐτὴ παραβαίνει τὰ καθήκοντα, ἅτινα ἐπιβάλλει εἰς τὰ παιδία της! Ἀλλ' εὐτυχῆ θεωρῶ ἐκείνην, ἥτις κατέχει τῶν παιδίων της τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας πληρέστατα! Πᾶν ὅτι ταῦτα ἐπιτυγχάνουσι καὶ κατορθοῦσι, φέρουσιν εἰς τὴν μητέρα· πᾶσα τιμή, πᾶσα ἀνάδειξις ἔχει δι' αὐτὰ διπλῆν ἀξίαν, διότι ἡ μήτηρ θὰ χαρῇ· καὶ οὐδεμία εὐτυχία εἶνε γλυκεῖα, ὅταν ἦνε ἀδύνατον ἡ μήτηρ νὰ συμμετάσχῃ αὐτῆς.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε μικρὸν ἔργον ἡ τῶν παιδίων ἀνατροφή! Ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετ' ἴσης ἀείποτε ἐπιμονῆς νὰ παρατηρῇ καὶ διευθύνῃ, νὰ παραινῇ καὶ ὑποστηρίζῃ, νὰ ὑπενθυμίζῃ καὶ βοηθῇ, νὰ εἶνε πάντοτε αὐστηρά, καὶ ὅμως πάντοτε ἀξιαγάπητος· νὰ μὴ ἀποκάμνῃ ποτέ, καὶ ὅταν μηδὲν ἀποτέλεσμα φαίνηται· νὰ μὴ παραβλέπῃ τὸ ἐλάχιστον, νὰ φροντίζῃ δι' ὅλα,—δὲν ὑπάρχει δυσκολώτερον ἔργον, οὐδὲ μεγαλήτερον ἆθλον. Χιλιάκις εὐκολώτερον εἶνε ἐν στιγμῇ ἐνθουσιασμοῦ νὰ πράξῃ τις μεγάλην πρᾶξιν, νὰ προσφέρῃ μεγάλην θυσίαν, ἢ καθ' ἑκάστην ἐπὶ ἔτη νὰ ὑποφέρῃ ἀναριθμήτους μικροὺς κόπους καὶ βάρη. Εὐκολώτερον εἶνε νὰ ὁρμήσῃ τις κατὰ τῶν ἐχθρικῶν πυροβόλων, νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰ χαρακώματα θαρραλέως, νὰ στήσῃ τὴν σημαίαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἴσως νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος του, ἢ δεκαετηρίδας ὅλας νὰ ἐπιμελῆται καὶ περιποιῆται παιδία, νὰ ἀνατρέφῃ, θεραπεύῃ, νὰ ἀνυψοῖ καὶ ἐξευγενίζῃ. Τοῦτο εἶνε ἡ ἡρωικὴ πρᾶξις ὑμῶν, ὦ μητέρες! Ἡσύχως καὶ ἄνευ ἀξιώσεων θέτετε λίθον ἐπὶ λίθου, ἄχρις οὗ ἡ οἰκοδομὴ τελειωθῇ. Ἡ ἐνέργειά σας ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα μόλις φαίνεται· εἶνε ἀφανὴς καὶ μικρά, ἀλλ' ἐν τῇ ἐξασκήσει αὐτῆς ἐπὶ ἔτη κατορθοῖ τὸ ὕψιστον, τὸ μέγιστον, παράγει τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς.

Ἡ ἀγάπη, ἡ φροντὶς καὶ ἡ ἐργασία τῶν μητέρων δὲν λαμπρύνεται διὰ μνημείων ἐκ λίθου ἢ μετάλλου, ἀλλ' ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν παιδίων ὑπάρχει δι' αὐτὰς μνημεῖον, καὶ πᾶν ὅ τι μέγα καὶ λαμπρὸν γενεά τις παράγει, βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς της, καὶ ἂν πρέπῃ νὰ στεφανώνωνται οἱ εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος, *ἡ ὡραιοτέρα δάφνη ἀνήκει εἰς τὰς μητέρας.*

Ο ΦΟΙΝΙΞ

ὡς ἐθνικὸν σύμβολον τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ **1828**, μοναδικὸν σύμβολον, ἐν ταῖς δημοσίαις σφραγῖσιν, ἐπεκράτησε τὸ σύμβολον τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Κυβερνήτης δὲ ἀντικατέστησεν αὐτὸ διὰ τοῦ συμβόλου τοῦ Φοίνικος, φέροντος κάτωθεν μὲν τὸ ἔτος **1821**, ἤτοι τὴν ἐποχήν, ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἀνέστη ἐκ τῆς ἑαυτῆς τέφρας, ὡς ὁ Φοίνιξ, ἄνωθεν δὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχει τὸ διὰ τῆς *Ἑστίας* (ἀριθ. **166**) δημοσιευθὲν ἀπεικόνισμα. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἐπὶ Κυβερνήτου κοπὲν νόμισμα τὸ ἴδιον σύμβο-

Digitized by Google

λον ἔφερε, μετὰ τοῦ ἔτους **1821**, ἂν ἡ μνήμη δὲν μὲ λανθάνῃ, καὶ Φοίνιξ ἐπωνομάσθη. Τὸ **1821** λοιπὸν, ἔν τε τῇ σφραγῖδι καὶ τῷ νομίσματι, δὲν ἐδήλου τὴν ἐποχὴν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, ἤτοι τὴν ἐποχὴν ὅτε ἐκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι μία τῶν μεγάλων κατὰ τοῦ Κυβερνήτου μεμψιμοιριῶν ὑπῆρξε καὶ αὕτη, ὅτι ἀντικατέστησε τὸ ἐθνικὸν τῆς Ἀθηνᾶς σύμβολον διὰ τοῦ μυθολογουμένου Φοίνικος, ὡς ἂν ἤθελε, κατὰ τοὺς κατηγόρους του, νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν μυθολογικὴν, ἤτοι μοιραίαν καὶ τυχαίαν, κυρίως δὲ καταγωγῆς ἀποκρύφου καὶ ἀγνώστου, καὶ οὐχὶ ἔργον ἐσκεμμένον, μελετηθὲν ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ὁλομελείας τοῦ ἔθνους, καὶ ἐκτελεσθὲν δι' ἡρωικῆς ἀποφάσεως. Καὶ ὅμως, ὁ ἱστορικὸς Τρικούπης, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ, προοιμιάζεται διὰ τοῦ Γουλιέλμου Τὲλλ, οὗ ὁ βίος ἔχει πολλὰ τὰ μυθώδη. Τοῦτο λέγων, οὐδόλως συμφωνῶ μετὰ τοῦ Τρικούπη ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἔχει τι τὸ παράλληλον, ὡς πρὸς τὰς αἰτίας μάλιστα, μὲ τὴν ἐλβετικὴν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀποδέχομαι ὅτι ὁ πρακτικώτατος ἑλληνικὸς νοῦς τοῦ Κυβερνήτου προέθετο, διὰ τοῦ συμβόλου τοῦ Φοίνικος, νὰ χαρακτηρίσῃ μυθικὴν τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Ἔπειτα, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ μυθικὴ εἶναι, καὶ εἰς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν μῦθος ἀνήκει καὶ αὕτη, ὡς καὶ ὁ Φοίνιξ!

Ἀλλὰ πόθεν ἡ τοῦ Κυβερνήτου κλίσις πρὸς τὸ σύμβολον τοῦ Φοίνικος;

Σημειῶ ἐνταῦθα τὴν ἔν τινι βιβλιοκρισίᾳ ἐπὶ τοῦ Βυζαντινοῦ Θεάτρου τοῦ κ. Σάθα ἐξηγηθεῖσαν ἐσχάτως περὶ τούτου εἰκασίαν μου, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐρεύνης ἂν ἥρμοζεν, ἐν τῇ δημοσίᾳ ἑλληνικῇ σφραγῖδι, μᾶλλον ἡ Ἀθηνᾶ, ἢ ὁ Φοίνιξ.

Ὡς γνωρίζομεν, καὶ ὁ κ. Σάθας ἐπίσης ἀναφέρει, κατὰ τὸν ΙϚ' καὶ ΙΖ' αἰῶνα πολλοὶ τῶν ἑλληνοπαίδων, ἰδίως δὲ κρῆτες καὶ ἑπτανήσιοι, ἐξεπαιδεύθησαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Παταυΐου. Οἱ ἑλληνόπαιδες οὗτοι, κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα, καὶ μάλιστα οἱ κρῆτες, καὶ πολλὰ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον καὶ ἐσκέπτοντο, καὶ πολλὰ ἔγραφον καὶ ἐδημοσίευον, ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς πατρίδος ἀπὸ πάσης ξενικῆς δουλείας. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπῆρξε καὶ Πάνδημός τις, νεανίας κρὴς δαιμόνιος ὅστις, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ποιημάτιον ἰταλιστὶ ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς Κρήτης ἀπὸ τῶν δεινῶν τῶν ξενικῶν ἐπιδρομῶν καὶ τῆς τελείας ἀπὸ τοὺς τυράννους της ἐλευθερώσεως. Ἐν τῷ ποιηματίῳ τούτῳ, ὑπάρχουσι στίχοι ἀπαράμιλλοι, στίχοι ἄξιοι τοῦ καλάμου τοῦ Πολιτιανοῦ, τοῦ Παρίνη καὶ τοῦ Λεοπάρδη. Ὁ δεκαοκταέτης οὗτος νέος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἑλλήνων συμμαθητῶν του, πάντοτε παθαινόμενοι, ἐν τῇ ξένῃ γῇ, περὶ τῆς τύχης τῆς πατρίδος, ἀπεφάσισαν νὰ ἔχωσι διαρκές τις σύμβολον παρηγορίας ὑπὸ τὰς ὄψεις των, ἐμφαῖνον τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν. Ὡς τοιοῦτον δὲ σύμβολον ἐξελέξαντο τὸν Φοίνικα, μετὰ σταυροῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἀπαραλλάκτως ὡς φαίνεται ἔν τε τῇ δημοσιευθείσῃ ταχυδρομικῇ σφραγῖδι καὶ ἐν τοῖς νομίσμασι τοῦ Κυβερνήτου, ἐχάραξαν δὲ τὸ σύμβολον αὐτὸ ἐπὶ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν σφραγῖδας. Ἔκτοτε, καὶ εἰς πολλὰ τῶν ἐν Ἑνετίᾳ τυπωθέντων ἑλληνικῶν βιβλίων ἀπετυπώθη ὁ Φοίνιξ, ἐν τῇ προμετωπίδι αὐτῶν, παρέμεινε δὲ παρὰ τοῖς κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα Ἕλλησι, καὶ μάλιςα παρὰ τοῖς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Παταυΐου ἐκπαιδευομένοις, ἡ ἀνάμνησις αὕτη ὡς ἱερὰ, καθὸ προοιωνίζουσα τὴν τοῦ ἔθνους ἀνάστασιν. Εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Παταυΐου ἐξεπαιδεύθη κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ὁ Κυβερνήτης, ὅστις βεβαίως θὰ ἐγνώριζε τὰ τοῦ Πανδήμου καὶ τῶν λοιπῶν ἑλληνοπαίδων τῆς ΙϚ' ἑκατονταετηρίδος, ἐντεῦθεν δὲ, νομίζω, ἡ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας ἐντύπωσις ἐπέδρα ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτε εἶδε τὴν πατρίδα ἐλευθέραν, καλοῦσαν δὲ αὐτὸν ὅπως τὴν κυβερνήσῃ. Ἐν τῇ ἰσχυρᾷ τοῦ Κυβερνήτου διανοίᾳ, ἡ τοῦ Φοίνικος παράστασις, μετὰ σταυροῦ μάλιστα, ἐξεικόνιζεν ἴσως πρακτικώτερον καὶ ἐμφαντικώτερον τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησιν, ἱκανοποίει δὲ καὶ τὰς βαθείας αὐτοῦ θρησκευτικὰς πεποιθήσεις.

Γ. Δ.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Ὁ περιφανὴς ἀμερικανὸς ἱστοριογράφος Πάρκμαν ἐξέδωκεν ἐν Βερολίνῳ διδακτικωτάτην διατριβὴν, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν ἀποτεταμιευμένα πολλὰ καὶ παντοῖα ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι «ἡ γάγγραινα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ἡ καθολικὴ ψηφοφορία». Αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ, καὶ ὑπερβολικαὶ ἂν ὑποτεθῶσιν, εἶναι ἀξιαφήγητοι, διότι ἐφαρμόζονται καὶ εἴς τινα τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία τότε μόνον ἐπιτυγχάνει ἀληθῶς καὶ εἶναι ἀσπαστὴ, ὁπόταν ἡ βελτίων μερὶς τοῦ ἔθνους ὑπερισχύῃ τῆς φαυλοτέρας. Ἐφ' ὅσον ὅμως πολλαπλασιάζεται μὲν ἡ τῶν κατοίκων πληθὺς, συναυξάνεται δὲ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ τρυφὴ, ἐπὶ τοσοῦτον ἐλαττοῦται ἡ ἠθικὴ δύναμις, ἣν τέως οἱ ἀγαθοὶ ἐξήσκουν ἐπὶ τοὺς ὑποδεεστέρους. Ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις καὶ ὁ ὑψηλὸς πολιτισμὸς δὲν προβιβάζουσι τὴν πολυτεκνίαν· αἱ τάξεις τῶν ἀμαθῶν ἐπομένως αὐξάνονται καὶ πληθύνονται ταχύτερον ἢ αἱ τῶν ἐπιτηδείων νὰ ἄρχωσι. Πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν αἱ κῶμαι καὶ αἱ κωμοπόλεις τῆς Ἀμερικῆς ἠδύναντο κάλλιστα καὶ τιμιώτατα νὰ διοικηθῶσι διὰ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας· ἀφ' ὅτου ὅμως κατέστησαν πόλεις μεγάλαι καὶ πολυάνθρωποι μετὰ κολοσσιαίων ἐργοστασίων, ἀφ' ὅτου οἱ κάτοικοι διαφθαρέντες καλοῦσιν ἐ-

Digitized by Google

λευθερίαν τὴν ἀκολασίαν, πολιτικὴν δὲ ἐνέργειαν τὴν ληστείαν, φέρονται δὲ καὶ ἄγονται ὑπὸ ἀγυρτῶν καὶ δημοκόπων, ἡ καθολικὴ ψηφοφορία ἀπεδείχθη πάσης κακίας μητρόπολις καὶ λύμη ἀληθὴς τοῦ πολιτικοῦ σώματος. Ὅταν ὁ πολίτης ἀδυνατῇ νὰ διακρίνῃ τὸν τίμιον ὑποψήφιον ἀπὸ τοῦ ἀτίμου, ὅταν μὴ καταλαμβάνῃ ὅτι τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον συνδέεται ἀδιασπάστως τῷ κοινῷ συμφέροντι, ἦναι δὲ ἕτοιμος νὰ πωλήσῃ ἀντὶ 2 ἢ 3 ταλήρων τὴν ψῆφόν του εἰς εὐφραδῆ κακοῦργον· ὁπόταν χειροκροτῇ εἰς τὰς φλυαρίας νέων Κλεώνων, ἀποστρέφῃ δὲ τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς τιμιότητος, ὁ ὄλεθρος τοῦ κράτους εἶναι ἐγγύς. Μωρὸς, κατὰ τὸν Πάρκμαν, ὁ πιστεύων, ὅτι οἱ ἐν Ἀμερικῇ ψηφοφοροῦντες εἶναι ἄνθρωποι ἔχοντες λόγον καὶ θέλησιν ἐλευθέραν. Θεὸν ἕνα μόνον ἔχουσι, τὰ χρήματα, ἀνθ' ὧν πωλοῦσιν ἀσυνειδήτως τὸ τιμαλφέστατον τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία ἀναγκάζει τανῦν τὸν ἄμβωνα, τὸ βῆμα, τὴν δημοσιογραφίαν νὰ κολακεύωσι τὰς κακίας τοῦ συρφετοῦ, νὰ καταπατῶσι πᾶν αἴσθημα ἠθικὸν, νὰ θωπεύωσι καὶ σαίνωσι τυχοδιώκτας, κλέπτας καὶ ληστὰς, τὸ δὲ χείριστον ἐμποδίζει τὴν νομοθεσίαν νὰ τιμωρῇ τὰ ἀδικήματα. Δὲν ἀληθεύει, ὅτι ἡ παιδεία καὶ ὁ φωτισμὸς διορθοῦσι τὸν κακὸν ψηφοφόρον· οὐδαμῶς ἀρκεῖ ἡ ἐκμάθησις τῆς γραφῆς, τῆς ἀναγνώσεως καὶ τοῦ ἀριθμεῖν, ὅταν ἀπῇ ἡ τοῦ ἤθους κοσμιότης καὶ εὐπρέπεια καὶ ἡ συνείδησις τῆς ὑπεροχῆς τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ἀπὸ τοῦ ἀτομικοῦ. Τὰ ὕψιστα τῆς πολιτείας συμφέροντα ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξέλεγξιν σωματείων καὶ δημοτικῶν συμβουλίων, προελθόντων ἐκ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, ἐκ τῆς ὑποστάθμης τῆς κοινωνίας, διότι καὶ ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι συμπαρεσύρθησαν ὑπὸ τοῦ χειμάῤῥου τῆς διαφθορᾶς. Μόνον ἐν ταῖς ὑπερτάταις σφαίραις τοῦ πολιτικοῦ βίου ὑπάρχει τιμιότης· ὁ εἰς τὰ ἄλλα σωματεῖα εἰσερχόμενος δυσχερῶς πάνυ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι τίμιος. Οὕτω δὲ ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἡ θέσις τῆς τιμῆς εἶναι ἡ ἀπὸ τῶν πολιτικῶν ἀποχὴ, ἤτοι ὁ ἰδιωτικὸς βίος». Ἐν ταῖς πόλεσιν αἱ ἐπικινδυνόταται τάξεις εἶναι πολυπληθέστεραι καὶ ἰσχυρότεραι· δὲν ἀνέχονται τοὺς καλλιτέρους των, προτιμῶσι τοὺς ὁμοίους, ἀπαρτίζουσι δὲ ἔνοπλον καὶ συντεταγμένην βαρβαρότητα, προωρισμένην πάντα νὰ καταστρέψῃ. Ὅπου λείψανον, ἐκεῖ καὶ κόρακες. Οἱ ἐπιμελεῖς φορολογοῦνται ἵνα τρέφωσι καὶ παχύνωσι τοὺς ἀργούς. Χορηγοῦνται ἀξιώματα ἵνα παρατείνωνται αἱ καταχρήσεις καὶ διατηρῶνται ἐν τῇ ἐξουσίᾳ οἱ φαυλεπίφαυλοι. Τῶν ὀλίγων ἐναρέτων ἡ φωνὴ πνίγεται ἐν τοῖς συμβουλίοις τῶν κακῶν. Ἡ θεωρία τῶν ἀναφαιρέτων τῆς ἀνθρωπότητος δικαιωμάτων κατέστη αἰσχύνη τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ὁ Κ. Πάρκμαν ἀφηγεῖται διὰ μακρῶν τὰς γνωστὰς ἀπεργίας καὶ ἐπαναστάσεις τῶν ἐργατῶν ἐν τοῖς μηχανοποιείοις καὶ τοῖς σιδηροδρόμοις, ἃς ὑπολαμβάνει ἔμμεσον ἐπακολούθημα τῆς γενικῆς ψηφοφορίας, καὶ ἐξ ὧν, λέγει, χιλιάδες ἀνδρῶν ἐφονεύθησαν, χιλιάδες ἑκατομμυρίων χρημάτων κατεστράφησαν, ἀπετεφρώθησαν δὲ καί τινα τῶν πλουσιωτέρων ἐργοστασίων.[1]

ΟΓΚΟΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Τὸ ὑπὸ τῶν ὑδάτων κατεχόμενον μέρος τῆς γηΐνης σφαίρας ὑπολογίζεται εἰς τρία ἑκατομμύρια ὀκτακοσίας τριάκοντα δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια πεντήκοντα ὀκτὼ τετραγωνικὰ μυριάμετρα. Περιλαμβάνει δὲ ὁ ὑγρὸς οὗτος ὄγκος δύο δισεκατομμύρια καὶ διακόσια πεντήκοντα ἑκατομμύρια κυβικῶν μιλίων, καὶ ἠδύνατο ν' ἀποτελέσῃ σφαῖραν ἔχουσαν διάμετρον ἑξήκοντα λευγῶν καὶ βάρος τριῶν πεντακισεκατομμυρίων τόνων. Σημειωτέον δὲ, πρὸς κατανόησιν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ὅτι τὸ πεντακισεκατομμύριον ἔχει πρὸς τὸ δισεκατομμύριον ὃν λόγον ἔχει τοῦτο πρὸς τὴν μονάδα, ὅτι δηλαδὴ τὸ πεντακισεκατομμύριον περιλαμβάνει τοσαῦτα δισεκατομμύρια ὅσας τοῦτο περιλαμβάνει μονάδας. Ὁ ὑγρὸς δὲ οὗτος ὄγκος εἶναι τοιοῦτος περίπου, ὅσος θ' ἀπετελεῖτο ὑπὸ πάντων ὁμοῦ τῆς γῆς τῶν ποταμῶν, ῥεόντων ἀδιαλείπτως ἐπὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἐτῶν.

**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

123.

Πάσης ἡδονῆς ἤθελεν εἴσθαι ἐστερημένος ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν οὐδέποτε ἑαυτὸν ἐκολάκευεν.

124.

Καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτῶν οἱ πανουργότατοι τῶν ἀνθρώπων ἐν ὑποκρίσει κατακρίνουσι πᾶν πανούργημα. Πολιτεύονται δὲ οὕτως, ὅπως, μεγάλης περιστάσεως δοθείσης, καὶ μεγάλου συμφέροντος προκειμένου, μεταχειρισθῶσιν ὡς ὅπλον τὴν πανουργίαν.

125.

Ἡ συχνὴ τῆς πανουργίας χρῆσις μικρονοίας εἶναι τεκμήριον. Σχεδὸν δὲ πάντοτε ὁ διὰ τῆς πανουργίας κρυπτόμενος ἐντεῦθεν, ἀποκαλύπτεται ἐκεῖθεν.

126.

Ἀδεξιότητος ἀπόδειξις εἶναι ἡ πρὸς τὴν πανουργίαν καὶ τὴν προδοσίαν καταφυγή.

127.

Ὁ κατὰ τὴν πανουργίαν ἑαυτὸν νομίζων ὑπερέχοντα πάντας, βεβαίαν τὴν εἰς τὰς παγίδας αὐτῶν πτῶσιν αὐτοῦ παρασκευάζει.

1. Κλει. *

Digitized by Google

128.

Ἡ λόγων ἢ τρόπων ἄκρα λεπτότης ἐπίπλαστον ἔχει τὸ προσηνές· ἡ δὲ ἀληθὴς προσήνεια πραγματικὴ εἶναι λεπτότης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Κ* εἶχεν ἐν Ναυπλίῳ ἀποθήκην ἐξαιρέτων οἴνων, ἐκ τῶν ὁποίων προθύμως ἔδιδε πρὸς τοὺς φίλους αὐτῆς ἂν πρότερον τῇ ἐστέλλετο ἴσος ἀριθμὸς φιαλῶν κενῶν. Ὁ ποιητὴς Θ. Ὀρφανίδης, φίλος τῆς κυρίας Κ*, διατρίβων ποτὲ ἐν Ναυπλίῳ, ἀπέστειλεν αὐτῇ δύω κενὰς φιάλας μετὰ τῶν ἑξῆς στίχων·

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Κ·

Δύο λάβετε φιάλας, κι' ἀντ' αὐτῶν, παρακαλῶ σας,
Στείλατέ μου δύο ἄλλας, πλήρεις ὅμως καὶ κλειστάς,
Ἀπὸ τὸ γλυκύ σας μαῦρον ἢ ἀπὸ τὸ κόκκινόν σας,
Τὸ ὁποῖον ἐμψυχόνει τοὺς ἀψύχους ποιητάς.
Ὁ Θεάνθρωπος Χριστός μας μετεποίησεν εἰς οἶνον
Πλήρεις ὕδατος ὑδρίας εἰς τὸν γάμον τοῦ Κανᾶ·
Σὺ κυρά μου, χωρὶς ἄλλο, ὑπερέβης καὶ Ἐκεῖνον,
Ἐπειδὴ πληροῖς δι' οἴνου τὰ ἀγγεῖα τὰ κενά.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Δὲν πρέπει, ὅταν ἔρχωνται καιροὶ δύσκολοι, νὰ συνειθίζωμεν τὴν ψυχήν μας εἰς τὸ νὰ λιγόζῃ· ἀρκετὴ εἶνε ἡ πρὸς τοῦτο φυσικὴ κλίσις της.

⁂ Δὲν ὑπάρχει ἔργον τὸ ὁποῖον ἡ ἕξις δὲν περιβάλλει μὲ θέλγητρον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ περὶ τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν ζήτημα συνεζητήθη ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Μονάχου, ὅπερ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς καύσεως κατὰ τέσσαρας περιστάσεις, ἤγουν μετὰ τὰς μάχας, κατὰ τὰς ἐπιδημίας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μεταφορᾶς τῶν πτωμάτων καὶ ὁσάκις ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους δὲν ἐπιτρέπει τὸν ἐνταφιασμόν. Ἰατρὸς δέ τις (**M. Wattson**) προβαίνων περαιτέρω θέλει οὐ μόνον τὴν καῦσιν τῶν τεθνεώτων καθ' οἵαν δήποτε περίστασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ἐκ τῆς καύσεως παραγομένου ἀερίου. Διὸ λέγει εἰς τοὺς Ἰνδούς· «Δαπανᾶτε πολλὰ πρὸς καῦσιν τῶν σωμάτων σας, καὶ ἡ καῦσις γίνεται ἀτελής. Κύριος ὑμῶν σκοπὸς εἶνε νὰ ἔχητε τὴν ἐκ τῆς καύσεως σποδὸν ὡς πάντες οἱ ἀρχαῖοι. Ἀλλ' ἡ προσφιλεστάτη αὕτη σποδὸς εἶνε ἀναμεμιγμένη μετὰ τῆς τέφρας τῶν ξύλων. Ἐγὼ λοιπὸν θὰ σας δώσω ἁγνὴν καὶ ἀμιγῆ τὴν σποδόν σας.» Ἔπειτα δὲ περιγράφει τὴν *βραβευθεῖσαν* συσκευήν του, συνισταμένην εἰς κλίβανον ἔχοντα ἐσχάραν ἐφ' ἧς ἐπιτίθεται τὸ μέλλον νὰ καῇ πτῶμα. Πυροῦται ἔπειτα ὁ κλίβανος ἰσχυρῶς καὶ τὸ πτῶμα γίνεται κόνις, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βλαβερᾶς ἀναθυμιάσεως. Πρὸς δὲ τούτοις πάντα τὰ λιπώδη μέρη μεταβάλλονται ὑπὸ τῆς θερμότητος εἰς ἀέριον ἔχον φωτιστικὴν δύναμιν ἑξαπλασίαν τοῦ κοινοῦ ἐκ γαιανθράκων ἀερίου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ συσκευὴ αὕτη εἶνε πανταχόθεν κλειστή, τὸ ἀέριον τοῦτο συνάγεται κατὰ μικρὸν εἰς τὸ ἀεριόμετρον. Ὥστε τῆς πρώτης ὕλης ἐπανερχομένης εἰς τὸ μηδέν, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰατρὸς διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀπολαμβάνει τὸ ἀέριον ἐλάχιστα δαπανῶν καὶ δυνάμενος νά το πωλεῖ εὐθηνότατα, κερδαίνων πολλά. Καὶ δὴ πωλεῖ τὸ ἀέριόν του εἰς τὴν Καλκούταν 50 τ. °[o εὐθηνότερον τοῦ κοινοῦ ἀερίου καὶ ἑξάκις λαμπρότερον.

Ἐνταῦθα δ' ὑπάρχει σπουδαῖόν τι ζήτημα φιλοσοφικόν, τό δε: Πόσοι ἄνθρωποι, οἵτινες ζῶντες ἦσαν «ἄχθη ἀρούρης», ἀνωφελεῖς, μάλιστα δὲ καὶ ἐπιβλαβεῖς, ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσι μετὰ θάνατον εἰς ὄφελος τῆς κοινωνίας, φωτίζοντες τοὺς συμπολίτας των!

Ἡ Ἰαμαϊκὴ εἶνε, ὡς γνωστόν, ἡ μεγίστη τῶν ἀγγλικῶν Ἀντιλλῶν νήσων, ἔχουσα τετρακοσίας περίπου χιλιάδας κατοίκων, ὧν εἰκοσακισχίλιοι εἶνε λευκοί, οἱ δ' ἄλλοι μαῦροι καὶ μιγάδες ἀπελεύθεροι ἢ ἐκ τοιούτων καταγόμενοι. Ὡς δ' αἱ πλεῖσται τῶν ἀγγλικῶν ἀποικιῶν ἔχει καὶ ἡ Ἰαμαϊκὴ τὸ Σύνταγμά της καὶ τὸ Κοινοβούλιον. Κατά τινα δὲ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν *Κήρυκα τῆς Νέας Ὑόρκης* τὸ Κοινοβούλιον τοῦτο ἐργάζεται νῦν εἰς τὴν ἀναθεώρησιν ἢ μᾶλλον τὴν σύνταξιν νέου ποινικοῦ κώδικος. Οἱ ἰαμαϊκοὶ νομοθέται δοξάζουσι, φαίνεται, ὅτι τὸ εἰς τὴν ὑπόληψίν τινος ἐπιγινόμενον τραῦμα δὲν δύναται νὰ θεραπευθῇ κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ διὰ τραυμάτων γινομένων ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος τοῦ ἀδικήσαντος. Λέγομεν δὲ τοῦτο, διότι μία τῶν διατάξεων τοῦ νέου κώδικος ἀποφαίνεται ὅτι «ὁ διὰ τοῦ τύπου προσβάλλων τινά, μαστιγοῦται δημοσίᾳ.»

Οἱ Ἄραβες σέβονται τοὺς φρενοβλαβεῖς θεωροῦντες αὐτοὺς ἱερούς. Περιοδεύων ποτὲ ἐν Ἀραβίᾳ, Εὐρωπαῖός τις γεωλόγος, προσεβλήθη ὑπὸ λῃστῶν τοὺς ὁποίους εἵλκυσεν ὁ βαρὺς σάκκος, ὃν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ· οἱ λῃσταὶ μὴ εὑρόντες ἐντὸς τοῦ σάκκου εἰμὴ παντοῖα δείγματα λίθων, ἔλαβον τὴν χεῖρα τοῦ ξένου, τὴν ἔφερον ἐπὶ τοῦ μετώπου των μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἔφυγον δρομαίως κράζοντες· «Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε φρενοβλαβής.»

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πολλάκις συμβαίνει νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἐκβάλωμεν τὸ ὑάλινον πῶμα φιάλης, διότι εἰσαχθὲν ὑγρὸν ἔτι κατέβη εἰς τὸν λαιμὸν αὐτῆς καὶ συνεσφίγχθη οὕτως, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νά το ἐξαγάγωμεν διὰ τῆς βίας χωρὶς καὶ νὰ κινδυνεύσωμεν νὰ θραύσωμεν τὴν φιάλην. Τὸν κίνδυνον τοῦτο ἀποφεύγομεν ἐὰν πλήξωμεν ἐλαφρὰ καὶ ἐπανειλημμένως τὸ πῶμα· μετ' οὐ πολὺ ἐξάγεται τοῦτο εὐκολώτατα.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

Ἀριθ. 172 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 15 Ἀπριλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ
Πρωτοκλήτου δικαστηρίου τοῦ τμήματος τῆς κάτω Μεσσηνίας.

[Ἐκ τῆς συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΕΠΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Καὶ ἡ τιμὴ δὲ τῆς ἱδρύσεως τακτικῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων, ὧν ἐστερεῖτο ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς αὐτοκρατορίας ἡ πατρίς, εἰς τὸν Κυβερνήτην ὀφείλεται· διότι ἐπὶ τετρακόσια ἔτη πρὸ αὐτοῦ οἱ δημογέροντες, οἱ πρόκριτοι, οἱ πατριάρχαι, οἱ ἀρχιερεῖς, ὁ κλῆρος ἐν γένει, ἐξεπλήρουν αὐτεπαγγέλτως ἔργα δικαστῶν εἰς ὧν τὰς ἀποφάσεις ὑπεβάλλοντο ἑκουσίως καὶ ἐπείθοντο ἀγογγύστως οἱ Ἕλληνες. Ἐθεμελιοῦντο δὲ αἱ ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, ἐπὶ τοῦ Ἁρμενοπούλου καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τοῦ συμβιβαστικοῦ πνεύματος τῶν διεξαγόντων τὴν δίκην. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους πίστις, ἰσχυροτέρα καὶ γενικωτέρα ἢ σήμερον, καὶ ἡ πρὸς τὰς ἀμοιβαίας ἐλλείψεις συγκατάβασις συνετέλουν εἰς τὴν πρόληψιν ἢ τὴν διασκέδασιν τῶν ἐρίδων. Τὸ δὲ «μίσει ὡς φιλήσων καὶ φίλει ὡς μισήσων» τῶν ἀρχαίων, τὸ ἀνεξάλειπτον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πάντοτε ἀξιάγαστον τοῦτο προσὸν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν χαρακτῆρος, ἐπὶ πολιτικῶν μάλιστα φιλοτιμιῶν, ἐβασίλευεν ἀνεξέλεγκτον κατὰ τὰς δουλικὰς ἡμέρας. Ἡ περὶ τὰς συναλλαγὰς ἰδίως χρηστότης τῶν τότε χρόνων καταισχύνει τὴν μετὰ ταῦτα δυσπιστίαν, ἣν ἀρκεῖ νὰ στιγματίσῃ μόνη ἡ παραβολὴ τῶν πρὶν ὁμολογιῶν πρὸς τὰς καθ' ἡμᾶς συναλλαγματικάς. Τότε μὲν ἐπὶ τῶν ἀνελευθέρων ἡμερῶν, ὁ δανειζόμενος ὡμολόγει ἀφελῶς τὸ χρέος καὶ ἀφελέστερον ὑπισχνεῖτο τὴν ἀπότισιν «Θεοῦ διδόντος,» ἢ «εἰς πᾶσαν καλὴν ἀναζήτησιν·» σήμερον δέ, ἐπὶ ἐλευθερίας, ὁπόσας προφυλάξεις καὶ ὁποίους περιορισμοὺς περιέχουσιν αἱ συναλλαγματικαί, αἵτινες, καὶ αἱ μὴ ἐμπορικαί, ψευδῶς ἐπιστέλλονται ἀπ' ἄλλης εἰς ἄλλην πόλιν. Καὶ οὕτω λησμονοῦμεν, ἡμεῖς οἱ καὶ πρὸς τὴν ἀσθενεστάτην κατὰ τοῦ ἔθνους προσβολὴν ἀναφρίσσοντες, ὅτι ἰδίαις χερσὶ τραυματίζομεν τὴν ἡμετέραν ἀξίαν, ἀποδεχόμενοι ὅρους ἐμφαίνοντας ἔνδειαν ἀρχῶν ἠθικῆς καὶ φόβον δολιότητος. Διότι καὶ κατὰ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις συμβαίνει ὅ,τι καὶ ἐπὶ τῆς πολιτείας, τῆς σωρευούσης νόμους ἐπὶ νόμων. Καθὼς ἡ πληθὺς τῶν νόμων ὑποτίθησιν ἀχαλίνωτον κλίσιν πρὸς τὸ ἀδίκημα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ὑπέρμετροι περιορισμοὶ καὶ αἱ προφυλάξεις σημαίνουσι προαίρεσιν ἐπιρρεπῆ πρὸς τὴν ἀθέτησιν τῶν ὑπεσχημένων· μαρτυροῦσι δὲ τοῦτο πρὸ πάντων ἡ Σπάρτη καὶ αἱ Ἀθῆναι. Ὁ μὲν Λυκοῦργος, δοξάζων ὅτι τὰ συντείνοντα εἰς τῆς πολιτείας τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἀρετὴν πρέπει νὰ ὦσιν ἐγκατεστοιχειωμένα ἐν τοῖς ἤθεσι καὶ ταῖς ἀγωγαῖς τῶν πολιτῶν, οὐ μόνον οὐδέποτε ἔθηκε νόμους γραπτούς, ἀλλὰ καὶ ῥήτραν ἐξέδοτο «μὴ χρῆσθαι νόμοις ἐγγράφοις.» Καὶ ἐνῷ ἄλλοι, προστίθησιν ὁ ἐκ Χαιρωνείας φιλόσοφος, ἀπέλιπον γράμματα μόνον καὶ λόγους, ὅπως μόνον λόγια καὶ ἐγκυκλίους ἀπολείπουσι καὶ οἱ ἐφ' ἡμῶν ὑπουργοί, ἐκεῖνος «ἔργῳ πολιτείαν ἀμίμητον εἰς φῶς προηνέγκατο·» τὸ δ' ἔργον τοσοῦτον ἦτο στερεόν, ὥστε ἐνόσῳ ἡ Λακεδαίμων ἐτήρησε τοὺς ἀγράφους νόμους τοῦ Λυκούργου, ἐτήρησε δὲ αὐτοὺς ἔτη πεντακόσια, «ἐπρώτευσε τῆς Ἑλλάδος εὐνομίᾳ καὶ δόξῃ.» Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις, ἡ ἀγανάκτησις μεθ' ἧς ὁλόκληρος ὁ δῆμος ἐν ἐκκλησίᾳ ἀπέρριψε τὴν περὶ ἐμπρήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ναυστάθμου πρότασιν τοῦ Θεμιστοκλέους, καίπερ λυσιτελεστάτην τῇ πολιτείᾳ, ἀποδεικνύει ὅτι καὶ εἰς τῶν Ἀθηναίων τὴν ἀγωγὴν καὶ τὰ ἤθη ἦν ἐγκατεστοιχειωμένη ἡ δικαιοσύνη, «ἐν ᾗ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή ἐστι.»

Μὴ ἄρα τὴν τοσαύτην διαφορὰν πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν καρπὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ; μὴ μετὰ τῆς δουλείας «τέθνηκεν ἡ πίστις, ἐβλάστησε δὲ ἀπιστία;» Ἄπαγε! Καὶ τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν τὸ παράδειγμα ἀποκρούει τὴν παράτολμον ταύτην ὑπόνοιαν. Μὴ διστάσωμεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐλευθε-

Digitized by Google

ρωθέντες δὲν ἐκαλλιεργήσαμεν ἐξ ἴσου καὶ τὰ τρία στοιχεῖα ἐξ ὧν συναπαρτίζεται ὁ πολιτισμός, δὲν ἐφροντίσαμεν νὰ ῥιζωθῶσιν ἐν ἡμῖν τὰ συντείνοντα εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πολιτείας· ἡ ψυχὴ ἡμῶν διατελεῖ οὖσα ἀδιάπλαστος.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τὰ ῥητὰ καὶ τῶν προγόνων αἱ γνῶμαι, συνεχῶς ὑπὸ τῶν διδασκάλων καὶ τῶν ἄλλων πεπαιδευμένων ἐπαναλαμβανόμεναι, ἐχρησίμευον ἀντὶ κώδηκος νόμων. Ὡς θεῖα ῥήματα ἀνεκυκλοῦντο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἀποφθέγματα τῶν ἑπτὰ σοφῶν, τὰ χρυσᾶ ἔπη τοῦ Πυθαγόρου, καὶ ὡς κανόνες διαγωγῆς, ὡς κεφάλαια νόμου, ὡς πλάκες Μωϋσέως μετεδίδοντο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Τίς δὲ πατὴρ λόγιος ἢ τίς διδάσκαλος ἠμέλησέ ποτε νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὰς καρδίας τὸ «ὃ σὺ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποίει·» καὶ τὸ «ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν·» καὶ τὸ «κτῆσον ὄνομα καλὸν ὑπὲρ πλοῦτον πολύν·» καὶ τὸ «μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος;»

Καὶ εἰς τούτων τῶν ἠθοποιῶν παραγγελμάτων τὴν δραστικὴν ἐνέργειαν πεποιθότες οἱ ἐν Καλτεζαῖς, ἀνέθεντο τῇ Γερουσίᾳ νὰ κυβερνήσῃ «καθ' ὁποιονδήποτε τρόπον ἡ θεία πρόνοια τὴν φωτίσῃ,» καὶ εἰς ταῦτα ἐπίσης πιστεύοντες καὶ οἱ μετὰ δύο μῆνας συνελθόντες ἐν Βερβαίνοις ἠξίωσαν «νὰ κρίνωσιν οἱ κριταὶ περὶ τῶν ἁμαρτημάτων, κατὰ τὸ καθῆκον τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ νὰ ὑπόκεινται ὁ πρίγκηψ καὶ ἡ Γερουσία εἰς τὸ καθῆκον τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὰ τοπικὰ ἔθιμα ὅσα συμφωνοῦν μὲ τὸ καθῆκον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μὲ τοὺς νόμους.» Δὲν ἔδωκαν ὑποθήκας καὶ ἑρμηνείας, δὲν συνεπλήρωσαν κεφάλαια καὶ ἐδάφια καὶ ἄρθρα ἀκροτελεύτια δι' ἔλλειψιν μόνον γνώσεων καὶ χρόνου, ἀλλὰ καὶ διότι ἐγίνωσκον ὅτι ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος τῆς ἀνθρωπότητος, ἤγουν ἡ ἀγάπη, ἡ δικαιοσύνη, ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως ἐκόσμουν τὰς ψυχὰς ἐκείνων εἰς οὓς παρέδιδον ὁλοκλήρου ἔθνους κυβέρνησιν. Ὅτε δέ, μετά τινα χρόνον συνηθροίσθησαν ἐν Ἐπιδαύρῳ ἵνα διατάξωσι συστηματικώτερον τὰ τῆς ἐξουσίας, ἐθέσπισαν ἐν τοῖς πρώτοις τὴν σύνταξιν νόμων, ἀπαιτήσαντες ν' ἀνατεθῇ εἰς «τὰ ἐκλεκτότερα καὶ σοφώτερα μέλη τῆς Ἑλλάδος, τῶν ὁποίων ἡ ἀρετὴ νὰ ἦναι ἐγνωσμένη.»

. . . .

. . . .

Ὁ Κυβερνήτης ἑπόμενος εἰς τὰ παραδείγματα τῶν προκατόχων κυβερνήσεων, διώριζε καὶ αὐτὸς εἰδικὰς ἐπιτροπάς, ἅμα δὲ καὶ προέτρεπε τοὺς διαφερομένους νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν κρίσιν διαιτητῶν. «Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ νὰ φέρωμεν δι' αἱρετοκρισίας τοὺς πολίτας εἰς ὁμόνοιαν, ἔγραφεν, ἐπειδὴ εἶναι παρὰ πάντα ἄλλον προτιμητέος, δὲν πρέπει νὰ παραμελῆται καὶ μετὰ τὴν σύστασιν τῶν δικαστηρίων.» Ἐφοβεῖτο δέ, ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τῶν πρὸς τὸ Πανελλήνιον διαγγελμάτων τῆς 24 καὶ 26 Ὀκτωβρίου 1828, νὰ προβῇ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς ἐφαρμογὴν συστημάτων, κατὰ θεωρίαν μὲν ὀρθῶν, ἀπροσφυῶν ὅμως εἰς λαὸν συνειθισμένον ἐν διαστήματι τετρακοσίων ἐτῶν εἰς τὴν συνοπτικὴν δικαιοσύνην τῆς δημεύσεως, τοῦ σκόλοπος, τῆς σπάθης καὶ τῆς ἀγχόνης. Ὅθεν τὰς διατυπώσεις, τὰς ἐνστάσεις, τὰ προδικαστικὰ καὶ τὰ παρεμπίπτοντα ζητήματα, εὐκόλως δίδοντα ἀφορμὴν εἰς τὸν δόλον, ἐνόμιζεν ἐπιβλαβῆ εἴς τε τὰ συμφέροντα καὶ τὰ ἤθη τῶν πολιτῶν. Ἐπεθύμει δὲ νὰ σπουδάσῃ προηγουμένως τὸν τόπον, νὰ φωτισθῇ ὑπὸ τῆς πείρας καὶ τότε μόνον νὰ ἐκλέξῃ ὁριστικώτερον τὴν ὁδὸν τὴν ἧττον ὀλισθηράν, τὴν μᾶλλον προσιτὴν εἰς τὰ πρῶτα βήματα τοῦ νηπιάζοντος ἔθνους· ἤθελεν ὅ,τι καὶ ὁ Σόλων, ὅ,τι καὶ πάντες οἱ σώφρονες καὶ εὐσυνείδητοι νομοθέται, νὰ προσαρμόσῃ δηλαδὴ τοῖς πράγμασι τοὺς νόμους ἢ τοῖς νόμοις τὰ πράγματα. Καὶ ἐντεῦθεν οἱ κατὰ πᾶσαν τὴν λοιπὴν διοίκησιν ἐνδοιασμοί, ἐντεῦθεν οἱ διορισμοὶ ἐκτάκτων ἐπιτρόπων καὶ προσωρινῶν διοικητῶν καὶ αἱ ἀέναοι αὐτοῦ περιοδεύσεις. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχεν ὑποσχεθῇ διοίκησιν θεμελιουμένην ἐπὶ τῶν ἀρχῶν ἃς ἔθεντο αἱ ἐθνικαὶ συνελεύσεις, υἱοθέτησε καὶ αὐτὸς τὸν Ὀργανικὸν νόμον τῆς Κορίνθου καὶ ἐξέδοτο συμφώνως τῷ Πανελληνίῳ, περὶ τὰ τέλη τοῦ 1828 ἔτους, «Διοργανισμὸν» ἐξ ἄρθρων τριάκοντα ἐννέα, καθ' ὃν ἡ διαχείρισις «τῆς πολιτικῆς, ἐμπορικῆς, διορθωτικῆς καὶ ἐγκληματικῆς δικαιοσύνης» ἀνετίθετο εἰς προσωρινὰ μὲν ἀλλὰ τακτικώτερα δικαστήρια, καὶ ταῦτα κατά τινας μόνον ἐπαρχίας διὰ τὸν ἀκμάζοντα πόλεμον. Ἀνεπληρώθησαν δὲ μετὰ ἓν ἔτος ὑπὸ διαρκῶν καὶ συνετάχθησαν τελειότεροι κανονισμοὶ καὶ δικονομίαι, πολιτική τε καὶ ἐγκληματική, καὶ νόμος περὶ μνημόνων ἢ συμβολαιογράφων καὶ ἄλλαι διατάξεις, ὧν ἀξίαν ἰδιαιτέρας ἀναγραφῆς νομίζω, διὰ τὸ φιλάνθρωπον αὐτῆς, τὴν περὶ ἀποφυλακίσεως τῶν ὑποδίκων, πλήν τινων ἐπὶ δεινοῖς κακουργήμασι κατηγορουμένων· διότι, λέγει τὸ διάταγμα, «ἐὰν ἔμενον οἱ ἐγκαλούμενοι εἰς τὴν φυλακὴν διαρκούσης τῆς δίκης, οὐ μόνον ἤθελεν εἶσθαι μεγίστη ἀδικία, καθ' ὃ ἐπιβαλλομένης τῆς ποινῆς πρὸ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ἤθελε συμβαίνει ἐνταυτῷ καὶ τὸ ἄτοπον νὰ καταναλίσκωσιν ἐντὸς τῆς φυλακῆς πλείονα χρόνον ἢ ὅσον ἡ ἀπόφασις ἤθελεν ὁρίσει.»

Εἴδη δὲ δικαστηρίων ἐψηφίσθησαν ἕξ· Εἰρηνοδικεῖα, Πρωτόκλητα, Ἔκκλητα, Ἀνώτατον, Ἐμποροδικεῖα καὶ Ἐξαιρετικά. Διὰ δὲ τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν νέων νόμων, τὰ δικαστήρια παρηγγέλθησαν νὰ προστρέχωσιν εἰς τοὺς τῶν αὐ-

Digitized by Google

τοκρατόρων, τὸν Ἀρμενόπουλον, τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν ἐπιείκειαν.

Ἀλλ' ἡ εἰς τοὺς νόμους προσθήκη τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἐπιεικείας, ἐγένετο ἀφορμὴ ἐπεισοδίου κωμικοῦ, ὅ περ, ὡς ἰδιαζόντως ἀστεῖον, κνίζομαι νὰ διηγηθῶ ἐν παρεκβάσει.

Πρόεδρός τις Πρωτοκλήτου Ι. Κ. ὀνομαζόμενος, ἔντιμος μὲν τοῦ Αἰγαίου πολίτης ἐκ τῶν Δυτικῶν, ἀμαθὴς δὲ καὶ τὸ χεῖρον γυμνὸς κρίσεως, ἐπέστειλεν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείαν ἀναφορὰν ἐν ᾗ ἔλεγεν ὅτι ἐκ τῶν βιβλίων ὅσα παρηγγέλθη νὰ συμβουλεύεται, Ἀρμενόπουλον μὲν καὶ Ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν νόμων εὑρὼν ἠγόρασεν, ἐπιείκειαν ὅμως καὶ ὀρθὸν λόγον, εἰ καὶ ἠρεύνησεν ἐπιμελῶς καὶ οὐδὲ χρημάτων ἐφείσθη, οὐδαμοῦ ἀνεκάλυψεν· ὅθεν παρεκάλει νὰ σταλῇ αὐτῷ ἓν ἀντίτυπον ἐπιεικείας καὶ ἓν ὀρθοῦ λόγου, ὧν τὴν τιμὴν ἦτο πρόθυμος ν' ἀποτίσῃ.[1]

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιςορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 209.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ οἱ συνοδοιπόροι του εἰσχωροῦσιν εἰς τὰ δάση τῆς Ἰνδικῆς, καὶ τοῦ τολμήματος τούτου αἱ συνέπειαι.

Ὁ ὁδηγός, πρὸς συντομὴν τῆς ὁδοῦ, ἀφῆκε δεξιᾷ τὴν τροχιὰν τοῦ κατασκευαζομένου σιδηροδρόμου, ἥτις, ἐπηρεαζομένη ὑπὸ τῶν ἰδιοτρόπων διακλαδώσεων τῶν Βινδίων ὀρέων, δὲν ἠκολούθει τὴν βραχυτέραν ὁδόν, τὴν μόνην συμφέρουσαν εἰς τὸν κ. Φόγ. Γνωρίζων δὲ πᾶσαν τῆς χώρας ὁδὸν καὶ ἀτραπόν, προέτεινε νὰ βραχύνῃ τὸν δρόμον κατὰ εἴκοσι περίπου μίλια, διατέμνων τὸ δάσος, καὶ ἡ πρότασίς του ἐγένετο δεκτή.

Ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, βεβυθισμένοι μέχρις αὐχένος ἐντὸς τῶν καλάθων των, διεσείοντο ὑπὸ τοῦ ταχέος τριποδισμοῦ τοῦ ἐλέφαντος, ὃν ἐκέντριζεν εἰς δρόμον ὁ ὁδηγός του, ὑπέφερον ὅμως τὸ πρᾶγμα ἐν πάσῃ τῇ βρετανικῇ ἀταραξίᾳ, ὀλίγον ἄλλως διαλεγόμενοι καὶ μόλις προσβλέποντες ἀλλήλους.

Ὁ δὲ Πονηρίδης, καθήμενος ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ζώου, καὶ ὑφιστάμενος ἀμέσως πᾶσαν τὴν ἀντικοπὴν τῶν κινήσεών του, προσεῖχε, κατὰ παραγγελίαν ῥητὴν τοῦ κυρίου του, μὴ θέσῃ τὴν γλῶσσάν του μεταξὺ τῶν ὀδόντων, καθότι θὰ ἐκόπτετο ἀναποδράςως εἰς δύο. Καὶ ὁτὲ μὲν ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ ἐλέφαντος φερόμενος, ὁτὲ δὲ πάλιν πρὸς τὰ ὀπίσθιά του ἐξωθούμενος, ἐξετέλει ἄκων κινήσεις ἀκροβατικάς, ὡς οἱ τῶν ἱπποδρόμων κυβιστῆρες. Ἐγέλα ὅμως καὶ ἀςειεύετο ἐν μέσῳ τῶν ἁλμάτων του, ποὺ δὲ καί που ἐξῆγε τοῦ σάκκου του τεμάχιον σακχάρεως, ὅπερ ὁ νοήμων Κιούνης ἔδραττε διὰ τῆς προβοσκίδος του, χωρὶς ἐπὶ στιγμὴν νὰ διακόψῃ τὸν τακτικὸν αὑτοῦ τριποδισμόν.

Μετὰ δύο ὡρῶν πορείαν, ὁ ὁδηγὸς ἀνέστειλε τὸν δρόμον τοῦ ἐλέφαντος καὶ παρέσχεν αὐτῷ μιᾶς ὥρας ἀνάπαυσιν· ὁ δὲ ἐλέφας, πιὼν ἀπό τινος πλησίον ἕλους, κατεβρόχθισε θάμνους τινὰς καὶ δενδρύλλια. Καὶ ὁ μὲν κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, κατάκοπος ὤν, οὐδόλως δυσηρεστήθη διὰ τὴν διακοπήν· ὁ δὲ Φὸγ ἦτον ἐντελῶς εὐδιάθετος, ὡς εἰ ἐξήρχετο τῆς κλίνης του.

— Εἶνε ἀπὸ σίδηρον λοιπόν, εἶπεν ὁ ὑποστράτηγος, βλέπων αὐτὸν μετὰ σεβασμοῦ.

— Ἀπὸ σίδηρον κτυπητόν! ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, ὅστις ἠσχολήθη εἰς παρασκευὴν τοῦ προγεύματος.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ ὁδηγὸς ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως· ἡ δὲ χώρα ἔλαβεν ἀγριωτέραν μετ' ὀλίγον ὄψιν. Τὰ μεγάλα δάση διεδέχθησαν λόχμαι ὀξυφοινίκων καὶ ναννοφοινίκων, εἶτα δ' εὐρεῖαι κατάξηροι πεδιάδες, διακοπτόμεναι μόνον ὑπὸ μικρῶν τινων θάμνων καὶ ὄγκων μεγάλων συηνίτου λίθου. Πᾶσα ἡ χώρα αὕτη τοῦ ἄνω Βουνδελκούνδ, εἰς ἣν σπανίως φοιτῶσι περιηγηταί, κατοικεῖται ὑπὸ φανατικοῦ πληθυσμοῦ, ἀμετατρέπτως ἀσκοῦντος τὰ φοβερώτατα παραγγέλματα τῆς ἰνδικῆς θρησκείας. Ἡ ἀγγλικὴ δεσποτεία δὲν κατώρθωσε νὰ ἐκταθῇ εἰς χώραν ὑποκειμένην ἔτι εἰς τὸ κράτος τῶν Ἰνδῶν ἡγεμόνων, ἀπροσίτων ἐντὸς τῶν ἀβάτων φαράγγων τῶν Βινδίων.

Πολλάκις ἐφάνησαν ὁμάδες ἀγρίων Ἰνδῶν ὀργίλως χειρονομούντων πρὸς τὴν διάβασιν τοῦ ταχύποδος ζώου· ὁ δὲ Παρσίδης τοὺς ἀπέφευγε κατὰ τὸ δυνατόν, θεωρῶν αὐτοὺς ὡς κακοποιοὺς ἀνθρώπους. Ζῶα δὲ ὀλίγα ἐφάνησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· πίθηκοι μόνον ὀλίγοι, τρεπόμενοι ἀμέσως εἰς φυγὴν ἐν χειρονομίαις καὶ μορφασμοῖς, οἵτινες διεσκέδαζον τὰ μέγιστα τὸν Πονηρίδην.

Μεταξὺ ἄλλων ἐτάρασσε τὸν χρηστὸν νέον καὶ ἡ σκέψις, τί θὰ ἔκαμνε τὸν ἐλέφαντα ὁ κ. Φόγ, φθάνων εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ. Νὰ τὸν λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ; Ἀδύνατον· διότι ὁ ναῦλός του, προστιθέμενος εἰς τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς, θὰ καθίστα αὐτὸν ζῶον λίαν δαπανηρόν. Θὰ τὸν ἐπώλει ἆρά γε, ἢ θὰ τὸν ἀπέλυε; Τὸ ἀξιόλογον ζῶον ἦτο ἄξιον, κατὰ τὸν Πονηρίδην, πάσης περιποιήσεως. Ἂν δὲ τυχὸν ὁ κ. Φὸγ τὸν ἐχάριζεν εἰς αὐτόν, ὁ Πονηρίδης ἤθελεν εὑρεθῆ εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν. Πάντα ταῦτα μεγάλως τὸν ἀνησύχουν.

Τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς ἑσπέρας εἶχον οἱ ὁδοιπόροι διαβῆ τὸν κύριον ζυγὸν τῶν Βινδίων, καὶ ἐστάθμευσαν εἰς τοὺς πρόποδας τῆς βορείας αὐτοῦ κλιτύος, ἐν μέσῳ κατηρειπιωμένου τεμένους. Εἶχον ἤδη διατρέξει τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰκοσι-

1. Ἐσταχυολογήθη ἐκ τῆς β' ἐκδόσεως τῶν Ἀναμνήσεων τοῦ ἀειμνήστου Ν. Δραγούμη.

Digitized by Google

πέντε μίλια καὶ ὑπελείποντο αὐτοῖς τοσαῦτα μέχρις Ἀλλαχαβάδ.

Ἡ νὺξ ἦτο ψυχρά, καὶ ὁ Πονηρίδης ἀνῆψεν ἐντὸς τοῦ τεμένους εὐάρεστον πυρὰν ἐκ κλάδων ξηρῶν. Οἱ ὁδοιπόροι ἔφαγον, ὡς ἄνθρωποι κατάκοποι, τὸ παρασκευασθὲν προχείρως ἐκ τῶν ἠγορασμένων ἐν Χίλβυ τροφίμων δεῖπνον, ἡ δὲ συνομιλία, ἀρξαμένη ἀπὸ ἀσυναρτήτων τινων φράσεων, κατέληξε μετ' οὐ πολὺ εἰς ὁμόφωνον καὶ ἠχηρότατον ῥόγχον. Ὁ ὁδηγὸς ἔμεινεν ἀγρυπνῶν ἐγγὺς τοῦ ἐλέφαντος, ὅστις ἀπεκοιμήθη ὄρθιος, στηριζόμενος εἰς ὀγκῶδες στέλεχος δένδρου.

Οὐδὲν ἔκτακτον συνέβη τὴν νύκτα. Βρυχηθμοί τινες ἀγρίων γαλῶν καὶ πανθήρων ἐτάραξαν ἐνίοτε τὴν σιγήν της, ἀναμιγνύμενοι πρὸς τοὺς ὀξεῖς συριγμοὺς τῶν πιθήκων. Ἀλλὰ τὰ σαρκοβόρα ἠρκέσθησαν εἰς κραυγάς, καὶ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην προέβησαν ἐχθρικὴν ἐπίδειξιν κατὰ τῶν διανυκτερευσάντων ἐν τῷ τεμένει. Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἐκοιμήθη ὕπνον βαθύν, ὡς στρατιωτικὸς κατάκοπος· ὁ Πονηρίδης ἐπανέλαβεν ἐν ταραχώδει ὕπνῳ τὰς κυβιστείας τῆς προτεραίας· ὁ δὲ κ. Φὸγ ὕπνωσεν ἡσύχως ὡς εἰ κατεκλίνετο ἐν τῇ ἀθορύβῳ οἰκίᾳ του τῆς Σέβιλ-Ῥόου.

Τὴν ἕκτην πρωϊνὴν ὥραν ἐκίνησε καὶ πάλιν ἡ συνοδία, ὁ δὲ ὁδηγὸς ἤλπιζεν ὅτι τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἤθελον φθάσει εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ. Οὕτω δὲ ὁ κ. Φὸγ μέρος μόνον ἤθελεν ἀπολέσει τοῦ κέρδους τῶν τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὡρῶν.

Μετὰ τὰς τελευταίας κατωφερείας τῶν Βινδίων, ὁ Κιούνης ἀνέλαβε τὸ ταχὺ αὐτοῦ βῆμα, ὁ δὲ ὁδηγός του περιέκαμψε τὴν κώμην Καλλενζέ, κειμένην παρὰ τὸν Κάνην, ἓν τῶν παραποταμίων τοῦ Γάγγου. Ἀποφεύγων πάντοτε τὰ κατοικούμενα μέρη, ἐθεώρει ὡς ἀσφαλεστέρας τὰς ἐρήμους πεδιάδας, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς πρώτας κοιλότητας τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ μεγάλου ποταμοῦ. Ὁ σταθμὸς τοῦ Ἀλλαχαβάδ δὲν ἀπεῖχε πλέον ἢ δώδεκα μόνον μίλια πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος. Οἱ δὲ ὁδοιπόροι ἀνέκοψαν τὴν πορείαν αὐτῶν ὑπὸ συστάδα βανανεῶν, ὧν οἱ καρποί, θρεπτικοὶ ὡς ἄρτος καὶ «εὔχυμοι ὡς ἀφρόγαλα», κατὰ τὸ λέγειν τῶν περιηγητῶν, μεγάλως ἐξετιμήθησαν.

Τὴν δευτέραν ὥραν ὁ ὁδηγός, προτιμῶν νὰ ὁδοιπορῇ κρυπτόμενος ὑπὸ τῶν δρυμῶν, εἰσέδυσεν εἰς πυκνόφυτον δάσος, ὅπερ ἐφ' ἱκανὰ μίλια ἔμελλε νὰ διατρέξῃ. Ὅπως δήποτε οὐδὲν εἶχε τέως δυσάρεστον συναντήσει, καὶ ἡ ὁδοιπορία ἐφαίνετο μέλλουσα νὰ συντελεσθῇ χωρίς τινος ἐκτάκτου συμβεβηκότος, ὅτε ὁ ἐλέφας, ἀνησυχήσας τὸ κατ' ἀρχάς, ἐσταμάτησεν.

Ἦτο τετάρτη ὥρα.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὑψώσας τὴν κεφαλήν του ὑπὲρ τὸν κάλαθον.

— Δὲν ἠξεύρω, ἀξιωματικέ μου, ἀπήντησεν ὁ Παρσίδης, τείνων τὸ οὖς πρὸς συγκεχυμένον τινὰ ψιθυρισμόν, διαπερῶντα τὸ πυκνὸν φύλλωμα.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ ψιθυρισμὸς ἐκεῖνος ἐγένετο εὐκρινέστερος. Ἐφαίνετο δὲ ἀπήχησις συναυλίας χαλκίνων ὀργάνων καὶ φωνῶν ἀνθρωπίνων.

Ὁ Πονηρίδης ἔβλεπε καὶ ἤκουε πάσῃ δυνάμει, ὁ δὲ κ. Φὸγ ἀνέμενεν ἀταράχως, οὐδὲν λέγων.

Ὁ Παρσίδης ἐπήδησε κατὰ γῆς, προσέδεσε τὸν ἐλέφαντα εἰς ἓν τῶν δένδρων, καὶ εἰσέδυσεν εἰς τὸ πυκνότερον μέρος τῆς λόχμης. Ἐπέστρεψε δὲ μετά τινας στιγμάς, λέγων:

— Εἶνε λιτανεία βραχμάνων, καὶ ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος μας. Καλλίτερα νὰ μὴ μᾶς ἴδουν.

Λύσας δὲ τὸν ἐλέφαντα, τὸν ὡδήγησεν ἔνδον λόχμης πυκνῆς, καὶ παραγγείλας εἰς τοὺς ὁδοιπόρους νὰ μὴ ἀφιππεύσωσιν, ἔστη ἕτοιμος νὰ πηδήσῃ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν ἐλέφαντα, ἂν ἡ φυγὴ παρίστατο ἀναγκαία. Διελογίσθη ὅμως, ὅτι ὁ ὅμιλος τῶν πιστῶν θὰ παρήρχετο χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ, καθότι τοῦ φυλλώματος ἡ πυκνότης τὸν ἀπέκρυπτεν ἐντελῶς.

Ὁ παράφωνος θόρυβος τῶν φωνῶν καὶ τῶν ὀργάνων προσήγγιζεν ὁλονέν, καὶ ᾄσματα μονότονα συνανεμίγνυντο πρὸς τὸν ἦχον τυμπάνων καὶ κυμβάλων. Μετὰ μικρὸν δ' ἐφάνη ὑπὸ τὰ δένδρα ἡ ἀρχὴ τῆς λιτανείας, εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα περίπου βημάτων ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅπου εὑρίσκοντο ὁ κ. Φὸγ καὶ οἱ συνοδοιπόροι του, οἵτινες διέκρινον ἤδη καθαρῶς διὰ τῶν κλάδων τὸ παράδοξον προσωπικὸν τῆς θρησκευτικῆς ἐκείνης τελετῆς.

Τῆς συνοδείας ἡγοῦντο ἱερεῖς μιτροφόροι ἀναδεδυμένοι μακρὰς χρυσοκεντήτους ἐσθῆτας. Περιεκύκλουν δ' αὐτοὺς ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδία, μέλποντες εἶδός τι νεκρωσίμου ἀκολουθίας, διακοπτομένης κατ' ἴσα διαλείμματα ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν τυμπάνων καὶ τῶν κυμβάλων. Κατόπιν αὐτῶν, ἐφ' ἅρματος πλατεῖς ἔχοντος τοὺς τροχούς, ὧν αἱ ἀκτῖνες παρίστων σύμπλεγμα ὄφεων, ἐπεφάνη ἀποτρόπαιον ἄγαλμα, συρόμενον ὑπὸ δύο συνωρίδων χρυσοφαλάρων ἰνδικῶν βοῶν. Τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο εἶχε τέσσαρας βραχίονας, τὸ σῶμα φαιόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς, τὴν κόμην ἀτημέλητον, τὴν γλῶσσαν ἐκκρεμῆ καὶ τὰ χείλη κνηκοβαφῆ. Τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐκόσμει περιδέραιον ἐκ κεφαλῶν νεκρῶν, καὶ τὴν ὀσφύν του ζώνη ἐκ χειρῶν ἀποκεκομμένων. Ἵστατο δὲ ὄρθιον ἐπὶ καταβεβλημένου γίγαντος, οὗτινος ἔλειπεν ἡ κεφαλή.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἀνεγνώρισε τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο.

— Εἶνε ἡ Θεὰ Κάλη, ἐψιθύρισεν, ἡ θεὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ θανάτου.

Digitized by Google

— Τοῦ θανάτου, μὲ τὴν εὐχήν μου! εἶπεν ὁ Πονηρίδης· ἀλλὰ τοῦ ἔρωτος.. μὴ χειρότερα! τί ἀσχημογύναικο!

Ὁ Παρσίδης ἔνευσεν αὐτῷ νὰ σιωπήσῃ.

Πέριξ τοῦ ἀγάλματος ἐτύρβαζε, συνεταράσσετο καὶ περιεδινεῖτο σπασμωδικῶς ὅμιλος γηραιῶν φακιρῶν, καταστίκτων δι' ὤχρας, κεκαλυμμένων τὸ σῶμα ὑπὸ σταυροειδῶν ἐντομῶν, ἐξ ὧν στάγδην διέῤῥεε τὸ αἷμά των, ἠλιθίων συνάμα καὶ δαιμονιώντων, οἵτινες κατὰ τὰς μεγάλας ἰνδικὰς λιτανείας πίπτουσι πολλάκις καὶ κατασυντρίβονται ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἱεροῦ ἅρματος.

Κατόπιν αὐτῶν βραχμᾶνές τινες, ἐν πάσῃ τῇ πολυτελείᾳ τῆς ἀνατολικῆς αὐτῶν ἀναβολῆς, ἔσυρον γυναῖκα μόλις κρατουμένην εἰς τοὺς πόδας της.

Ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο νέα καὶ λευκὴ ὡς Εὐρωπαία. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς, ὁ τράχηλος, οἱ ὦμοι, τὰ ὦτα, οἱ βραχίονες, αἱ χεῖρες, καὶ οἱ τῶν ποδῶν της μεγάλοι δάκτυλοι ἦσαν κατάφορτοι ὑπὸ κόσμων, περιδεραίων, βραχιονίων, ἐνωτίων καὶ δακτυλίων. Χρυσοῦφὴς δὲ χιτών, ὑπὸ λεπτῆς μουσελίνης ἐπικαλυπτόμενος, περιέγραφε τὸ κομψόν της ἀνάστημα.

Μετὰ τὴν νεαρὰν αὐτὴν γυναῖκα—φοβερὰ ἡ ἀντίθεσις!—φρουροὶ φέροντες γυμνὰ περὶ τὴν ὀσφὺν τὰ ξίφη, καὶ διὰ μακρῶν ὡπλισμένοι δαμασκουργῶν πιστολίων, ἐκόμιζον πτῶμα ἐπὶ φορείου.

Ἦν δὲ τὸ πτῶμα γέροντος, περιβεβλημένου τὰ πολύτιμα ἡγεμονικά του ἐνδύματα, τὴν μαργαροκέντητον κίδαρίν του, τὴν ἐκ μετάξης καὶ χρυσοῦ ὑφασμένην ἐσθῆτά του, τὴν ἀδαμαντοῤῥαφῆ ἐκ κασμιρίου ζώνην του καὶ τὰ περικαλλῆ του ἰνδικὰ ὅπλα.

Εἵποντο δὲ τέλος μουσικοὶ καὶ ὀπισθοπορεία φανατικῶν, ὧν αἱ κραυγαὶ συνέπνιγον πολλάκις τὸν φοβερὸν τῶν ὀργάνων κρότον.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἐθεώρει τὴν πομπὴν ἐκείνην μετὰ πολλῆς σκυθρωπότητος· στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν ὁδηγόν,

— Εἶνε Σούττι! εἶπε.

Ὁ Παρσίδης κατένευσε, καὶ ἔφερε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τὰ χείλη. Ἡ μακρὰ πομπὴ ἀνεπτύχθη βραδέως ὑπὸ τὰ δένδρα, καὶ αἱ ἔσχατοι αὐτῆς τάξεις ἠφανίσθησαν μετὰ μικρὸν εἰς τὰ βάθη τοῦ δάσους.

Ὁ ἦχος τῶν ᾀσμάτων βαθμηδὸν ἀπεσβέσθη, ἠκούσθησαν δ' ἔτι ἐπ' ὀλίγον μακρυναί τινες κραυγαί, καὶ σιγὴ βαθεῖα διεδέχθη τέλος ὅλον ἐκεῖνον τὸν θόρυβον.

Ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχεν ἀκούσει τὴν λέξιν ἐκείνην τοῦ κ. Φραγκίσκου Κρόμαρτυ, μόλις δὲ παρελθούσης τῆς λιτανείας ἠρώτησε:

— Τί θὰ εἰπῇ *σούττι*;

— Σούττι, κύριε Φόγ, ἀπήντησεν ὁ ὑποστράτηγος, σημαίνει θυσίαν ἀνθρωπίνην ἀλλ' ἑκουσίαν. Ἡ γυνὴ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν εἴδετε, θὰ καῇ αὔριον τὰ ἐξημερώματα.

— Ἆ! τοὺς ἀθλίους! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης, μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατήσῃ τὴν κραυγὴν ἐκείνην τῆς ἀγανακτήσεως.

— Καὶ τὸ πτῶμα ἐκεῖνο; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Εἶνε τοῦ ἡγεμόνος συζύγου της, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Πῶς; ὑπέλαβεν ὁ Φιλέας Φόγ, χωρὶς ἐπ' ἐλάχιστον νὰ συγκινηθῇ ἡ φωνή του, αἱ βάρβαροι αὗται συνήθειαι ὑπάρχουσιν ἀκόμη εἰς τὴν Ἰνδικήν, καὶ δὲν κατώρθωσαν οἱ Ἄγγλοι νὰ τὰς ἐκριζώσωσι;

— Εἰς τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἰνδικῆς, ἀπήντησεν ὁ Κρόμαρτυ, αἱ θυσίαι αὗται δὲν ἐκτελοῦνται πλέον, ἀλλ' εἰς τὰς βαρβάρους αὐτὰς χώρας, καὶ ἰδίως εἰς τὸ Βουνδελκούνδ, δὲν ἔχομεν καμμίαν ἐπιῤῥοήν. Ὅλη ἡ βόρειος πλευρὰ τῶν Βινδίων εἶνε θέατρον ἀδιακόπων σφαγῶν καὶ λῃστεύσεων.

— Ἡ δυστυχισμένη! ἐψιθύριζεν ὁ Πονηρίδης, νὰ τὴν καύσουν ζωντανήν!

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ὑποστράτηγος, θὰ τὴν καύσουν· καὶ ἂν δὲν τὴν ἔκαιον, δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τί θὰ ὑπέφερε παρὰ τῶν οἰκείων της. Θὰ τῆς ἐξύριζον τὴν κόμην, θὰ τὴν ἔτρεφον μόλις μὲ ὀλίγας δράκας ὀρυζίου, θὰ τὴν ἀπεδίωκον πανταχόθεν, θὰ τὴν ἐθεώρουν ὡς ἀκάθαρτον πλάσμα καὶ θὰ τὴν ἄφινον ἐπὶ τέλους ν' ἀποθάνῃ εἰς καμμίαν γωνίαν ὡς ψωραλέος σκύλος. Τὸ φοβερὸν αὐτὸ μέλλον παρακινεῖ πολλάκις τὰς δυστυχεῖς αὐτὰς εἰς τὸν θάνατον πλειότερον ἢ ὁ ἔρως καὶ ὁ θρησκευτικὸς φανατισμός. Οὐχ ἧττον ἐνίοτε ὁ θάνατος εἶνε ἐντελῶς ἀκούσιος, καὶ χρειάζεται νὰ παρεμβῇ δραστηρίως ἡ κυβέρνησις, διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ. Τοιουτοτρόπως πρό τινων ἐτῶν, ὅτε διέτριβα εἰς τὴν Βομβάην, νέα της χήρα ἦλθε νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ κυβερνήτου τὴν ἄδειαν νὰ καῇ μετὰ τοῦ πτώματος τοῦ συζύγου της. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι ὁ κυβερνήτης ἠρνήθη. Τότε ἡ χήρα ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πόλιν, κατέφυγεν εἰς τὴν χώραν ἑνὸς τῶν ἀνεξαρτήτων ἡγεμόνων, καὶ ἐκεῖ ἐξετέλεσε τὴν θυσίαν της.

Ἐνόσῳ διηγεῖτο ὁ ὑποστράτηγος, ὁ ὁδηγὸς ἔσειε τὴν κεφαλήν· ἀφοῦ δ' ἐτελείωσεν, εἶπεν:

— Ἡ αὐρινὴ θυσία δὲν εἶνε ἑκουσία.

— Πῶς τὸ ἠξεύρεις;

— Εἶνε ἱστορία, τὴν ὁποίαν γνωρίζουν ὅλοι εἰς τὸ Βουνδελκούνδ, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Ἐν τούτοις ἡ δυστυχὴς ἐκείνη δὲν ἐφαίνετο νὰ κάμνῃ ἀντίστασιν, παρετήρησεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Διότι τὴν ἐμέθυσαν μὲ καννάβι καὶ ὄπιον.

— Καὶ ποῦ τὴν πηγαίνουν;

— Εἰς τὴν παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ, δύο μίλια μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Ἐκεῖ θὰ διανυκτερεύσῃ, ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς θυσίας.

Digitized by Google

— Καὶ ἡ θυσία αὐτὴ θὰ γείνῃ;...

— Τὸ πρωΐ, ἅμα χαράξῃ.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην, ὁ ὁδηγὸς ἐξήγαγε τὸν ἐλέφαντα τῆς πυκνῆς λόχμης καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸν τράχηλόν του. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ διεγείρῃ αὐτὸν δι' ἰδίου τινος συριγμοῦ, ὁ κ. Φὸγ τὸν ἐμπόδισε, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Φραγκίσκον Κρόμαρτυ,

— Δὲν τὴν σώζομεν αὐτὴν τὴν γυναῖκα; εἶπε.

— Νὰ τὴν σώσωμεν, κύριε Φόγ! ἀνέκραξεν ὁ ὑποστράτηγος.

— Ἔχω ἀκόμη δώδεκα ὡρῶν κέρδος. Δύναμαι νὰ τὸ θυσιάσω.

— Ὢ! ἔχετε καρδίαν! εἶπεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Ἐνίοτε, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ· ὅταν ἔχω καιρόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ὅπου ὁ Πονηρίδης ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ τύχη εὐνοεῖ τοὺς τολμηρούς.

Τὸ σχέδιον ἦτο παράτολμον, δυσχερέστατον καὶ ἴσως ἀκατόρθωτον. Ὁ κ. Φὸγ ἔμελλε νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωήν του, ἢ τοὐλάχιστον τὴν ἐλευθερίαν του καὶ ἐπομένως καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σχεδίων αὐτοῦ·ἀλλὰ δὲν ἐδίστασεν.Εὗρε δὲ πρὸς τούτοις καὶ θαῤῥαλέον βοηθὸν τὸν κ. Κρόμαρτυ.

Ὡς πρὸς τὸν Πονηρίδην, ἦτον ἕτοιμος νὰ μετάσχῃ τῆς ἐκτελέσεως σχεδίου, ὅπερ τὸν ἐνθουσία. Ἀνεγνώριζεν ἤδη καρδίαν καὶ ψυχὴν ὑπὸ τὸ παγετῶδες περικάλυμμα τοῦ κυρίου του, καὶ ἤρχιζε νὰ τὸν ἀγαπᾷ.

Ἔμενεν ὁ ὁδηγός· τί ἄρα ἤθελεν οὗτος ἀποφασίσει; δὲν ἤθελε μᾶλλον ταχθῇ ὑπὲρ τῶν Ἰνδῶν; Ἐν ἐλλείψει τῆς συνδρομῆς του, ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ ἀσφαλισθῇ ἡ οὐδετερότης του.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ τὸν ἠρώτησε περὶ τούτου καθαρῶς καὶ ἄνευ περιστροφῶν.

— Ἀξιωματικέ μου, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός, εἶμαι Παρσίδης καὶ ἡ γυνὴ αὐτὴ εἶνε ὁμόφυλός μου. Εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας.

— Πολὺ καλά, ὁδηγέ, ὑπέλαβεν ὁ κ. Φόγ.

— Ἐν τούτοις, πρέπει νὰ γνωρίζετε, ἐπανέλαβεν ἐκεῖνος, ὅτι ὄχι μόνον διακινδυνεύομεν τὴν ζωήν μας, ἀλλὰ κινδυνεύομεν νὰ ὑποβληθῶμεν καὶ εἰς φρικτὰς βασάνους, ἂν μᾶς συλλάβωσιν. Ἑπομένως σκεφθῆτε.

— Ἐσκέφθημεν, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ. Νομίζω δέ, ὅτι πρέπει νὰ περιμείνωμεν τὴν νύκτα διὰ νὰ κινήσωμεν.

— Τὸ αὐτὸ νομίζω κ' ἐγώ,ἀπεκρίθη ὁ ὁδηγός.

Ὁ χρηστὸς ἐκεῖνος Ἰνδὸς ἀφηγήθη τότε λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ θύματος. Ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο Ἰνδὴ διασήμου καλλονῆς, Παρσὶς τὴν φυλήν, καὶ θυγάτηρ πλουσίων ἐμπόρων τῆς Βομβάης. Εἶχε δὲ ἀνατραφῆ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐντελῶς ἀγγλικὴν ἀνατροφήν, καὶ ἐκ τῶν τρόπων καὶ ἐκ τῆς μαθήσεώς της ἤθελέ τις ὑπολάβει αὐτὴν εὐρωπαίαν. Ἐκαλεῖτο δὲ Ἀουδά.

Ὀρφανή, ἐνυμφεύθη ἄκουσα τὸν γηραιὸν ἐκεῖνον ἡγεμόνα τοῦ Βουνδελκουνδ, καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας ἐχήρευσε.Γνωρίζουσα τὴν ἀναμένουσαν αὐτὴν τύχην, ἔφυγε, συνελήφθη ἐκ νέου, καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ ἡγεμόνος, εἰς οὓς ἦτο σύμφορος ὁ θάνατός της, καθωσίωσαν αὐτὴν εἰς τὸν θάνατον, ὃν δὲν ἐφαίνετο πλέον δυναμένη νὰ διαφύγῃ.

Ἡ διήγησις αὕτη ἐκράτυνεν ἔτι μᾶλλον τὴν γενναίαν ἀπόφασιν τοῦ κ. Φὸγ καὶ τῶν συντρόφων του. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ διευθύνῃ ὁ ὁδηγὸς τὸν ἐλέφαντα πρὸς τὴν παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ, καὶ νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὴν ὅσῳ ἦτο δυνατὸν περισσότερον.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐγένετο σταθμὸς ὑπὸ πυκνήν τινα λόχμην, πεντακόσια βήματα μακρὰν τῆς παγόδας, ἥτις δὲν ἐφαίνετο. Ἀλλ' οἱ τῶν φανατικῶν ὠρυγμοὶ ἠκούοντο καθαρώτατα.

Συνεζητήθησαν τότε τὰ μέσα τῆς προσεγγίσεως. Ὁ ὁδηγὸς ἐγνώριζε τὴν παγόδαν ἐκείνην, ἐν ᾗ,ὡς ἐβεβαίου,ἦτο φυλακισμένη ἡ νεαρὰ γυνή.

Ἦτο ἄρα δυνατὸν νὰ εἰσχωρήσῃ τὶς εἰς αὐτὴν διὰ μιᾶς τῶν θυρῶν της, ἐνῷ τὸ σμῆνος τῶν δημίων ἤθελε διατελεῖ ὑπὸ τὴν νάρκην τῆς μέθης,ἢ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ διατρυπηθῇ ὁ τοῖχος; Τοῦτο μόνον τὴν τελευταίαν στιγμὴν καὶ ἐπὶ τόπου ἠδύνατο νὰ ἀποφασισθῇ. Ἀφιλονείκητον ὅμως ὑπῆρξεν, ὅτι ἡ ἁρπαγὴ ἔπρεπε νὰ γείνῃ τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα, καὶ οὐχὶ τὴν πρωΐαν, ὅτε τὸ θῦμα ἔμελλε νὰ ἀπαχθῇ εἰς τὴν πυράν, διότι τὴν στιγμὴν αὐτὴν οὐδεμία ἀνθρωπίνη βοήθεια ἦτο δυνατὴ νὰ τὸ σώσῃ.

Ὁ κ. Φὸγ καὶ οἱ σύντροφοί του ἀνέμειναν τὴν νύκτα, ἅμα δὲ τοῦ σκότους ἐπελθόντος, περὶ τὴν ἕκτην ἑσπερινὴν ὥραν, ἀπεφάσισαν νὰ κατοπτεύσωσι τὸν περὶ τὴν παγόδαν χῶρον. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπεσβέννυντο καὶ αἱ ἔσχαται τῶν φακιρῶν κραυγαί, οἵτινες, κατὰ τὴν συνήθειάν των, ἔμελλον νὰ βυθισθῶσιν εἰς τὸν βαρὺν ὕπνον τοῦ χάγγ,—ῥευστοῦ ὀπίου μεμιγμένου μετὰ τοῦ καρποῦ τῆς καννάβεως· τότε δὲ θὰ ἦτο ἴσως δυνατὸν νὰ διολισθήσῃ τις δι' αὐτῶν μέχρι τοῦ τεμένους.

Ὁ Παρσίδης, ὁδηγῶν τὸν κ. Φόγ, τὸν κ. Κρόμαρτυ καὶ τὸν Πονηρίδην, προυχώρησεν ἀθορύβως διὰ τοῦ δάσους.Ἀφοῦ δὲ διήνυσαν δέκα περίπου λεπτά, ἕρποντες ὑπὸ τοὺς κλάδους, ἔφθασαν εἰς τὰς ὄχθας μικροῦ ποταμοῦ, καὶ ἐκεῖ, πρὸς τὴν λάμψιν σιδηρῶν πυρσῶν, ἐφ' ὧν ἔκαιον ῥητίναι, διέκριναν σωρὸν ἐστοιβασμένων ξύλων. Ὁ σωρὸς ἐκεῖνος ἦν ἡ μέλλουσα πυρά, ἀπετελεῖτο δὲ ἐκ πολυτίμου εὐώδους ξύλου, καὶ ἀπέπνεεν ἤδη τὴν ὀσμὴν τοῦ ἀρωματικοῦ ἐλαίου, δι' οὗ εἶχε ῥαντισθῇ. Ἐπ' αὐτοῦ ἔκειτο τὸ τεταριχευμένον πτῶμα τοῦ ἡγεμόνος, ὅπερ ἔμελλε

Digitized by Google

νὰ χαθῇ μετὰ τῆς χήρας του, καὶ εἰς ἑκατὸν βημάτων ἀπόστασιν ὑψοῦτο ἡ παγόδα, ἧς οἱ μιναρέδες διέσχιζον ἐν τῷ σκότει τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων.

— Ἐλᾶτε! εἶπεν ὁ ὁδηγὸς ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

Αὐξάνων δὲ τὴν προσοχήν του καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν συντρόφων του, ὠλίσθησε σιωπηλὸς διὰ τῶν θάμνων.

Οὐδὲν ἄλλο ἐτάρασσε πλέον τὴν σιγήν, ἢ ὁ διὰ τοῦ φυλλώματος ψίθυρος τοῦ ἀνέμου.

Μετ' ὀλίγον ὁ ὁδηγὸς ἐσταμάτησεν εἰς τὸ ἄκρον ἐξαίθρας, ἧς ὀλίγαι ῥητῖναι ἐφώτιζον τὴν περιφέρειαν. Τὸ ἔδαφος ἦτο κατεστρωμμένον ἐξ ἀνθρώπων κοιμωμένων καὶ ληθαργούντων ἤδη ὑπὸ τῆς μέθης. Ἤθελε δέ τις ὑπολάβει αὐτὸ πεδίον μάχης κεκαλυμμένον ὑπὸ νεκρῶν. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία κατέκειντο ἀνάμικτα, ποὺ δὲ καί που ἔρρεγχόν τινες τῶν μεθύσων.

Βαθύτερον μεταξὺ τῶν δένδρων διεγράφετο ἀορίστως τὸ τέμενος τοῦ Πιλλαγῆ. Πρὸς μεγίστην ὅμως τοῦ ὁδηγοῦ δυσαρέσκειαν, οἱ τοῦ ἡγεμόνος φύλακες ἠγρύπνουν πρὸ τῶν θυρῶν, περιπατοῦντες μὲ γυμνὰ τὰ ξίφη. Ἴσως δὲ καὶ οἱ ἱερεῖς ἠγρύπνουν ἐπίσης ἐντὸς τοῦ ναοῦ.

Ὁ Παρσίδης δὲν προὐχώρησε περαιτέρω, κατιδών, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ εἰσβιασθῇ τοῦ ναοῦ ἡ εἴσοδος, καὶ ἀνήγαγε τοὺς συντρόφους αὐτοῦ πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶχον ἐννοήσει, ὡς αὐτός, ὅτι οὐδὲν ἦτο ἐκεῖθεν κατορθωτόν.

Ἐσταμάτησαν λοιπὸν καὶ συνδιελέχθησαν ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Ἂς περιμείνωμεν, εἶπεν ὁ ὑποστράτηγος· εἶνε μόλις ὀκτὼ ἡ ὥρα, καὶ πιθανὸν εἶνε ὁ ὕπνος νὰ καταβάλῃ τέλος πάντων καὶ τοὺς φύλακας.

— Δὲν εἶνε ἀπίθανον, ἀπήντησεν ὁ Παρσίδης.

Οὕτω δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ οἱ σύντροφοί του ἐξηπλώθησαν παρὰ τὸν κορμὸν δένδρου καὶ ἀνέμειναν

Πόσον βραδὺς τοῖς ἐφάνη ὁ χρόνος! Ὁ ὁδηγὸς ἀπεχώρει ἐνίοτε, καὶ ἀπήρχετο εἰς κατόπτευσιν τῶν ἄκρων τοῦ δάσους· ἀλλ' οἱ φύλακες ἠγρύπνουν πάντοτε ὑπὸ τὸ φῶς τῶν πυρσῶν, καὶ ἀμυδρόν τι φῶς διωλίσθαινε διὰ τῶν παραθύρων τοῦ τεμένους.

Ἀνέμειναν οὕτω μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν μετεβάλλοντο. Ἡ ἐπαγρύπνησις ἐξηκολούθει, καὶ πρόδηλον ἦτο, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ προσδοκᾶται ἀπονάρκωσις τῶν φυλάκων. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν εἶχον ποτισθῇ χάγγ. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ γείνῃ ἄλλη ἐνέργεια, καὶ ἡ εἰς τὸ τέμενος εἴσοδος νὰ τελεσθῇ δι' ὀπῆς, ἀνοιγομένης εἰς τὸν τοῖχον τῆς παγόδας. Ἀλλὰ δὲν ἠγρύπνουν ἆρά γε καὶ οἱ ἱερεῖς πλησίον τοῦ θύματός των, ὡς ἠγρύπνουν πρὸ τῆς θύρας οἱ στρατιῶται;

Μετὰ τελευταίαν τινὰ συνδιάλεξιν, ὁ ὁδηγὸς εἶπεν, ὅτι ἦτο ἕτοιμος νὰ κινήσῃ, καὶ ὁ κ. Φόγ, ὁ κ. Φραγκίσκος καὶ ὁ Πονηρίδης τὸν ἠκολούθησαν· προὐχώρησαν δὲ διὰ μακροῦ περιδρόμου, ἵνα φθάσωσιν εἰς τὸ οὕτως εἰπεῖν ἱερὸν τῆς παγόδας.

Περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀφίκοντο παρὰ τὴν βάσιν τῶν τοίχων, οὐδένα συναντήσαντες. Οὐδεὶς ἠγρύπνει πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀλλὰ πρέπει συνάμα νὰ ῥηθῇ, ὅτι οὔτε θύραι ὑπῆρχον οὔτε παράθυρα.

Ἡ νὺξ ἦτο σκοτεινή, ἡ δὲ σελήνη, φθίνουσα ἤδη, μόλις ἀνέτελλεν ὑπὲρ τὸν συννεφῆ ὁρίζοντα, καὶ τὰ ὑψηλὰ δένδρα συνεπύκνουν ἔτι μᾶλλον τὸ σκότος.

Δὲν ἤρκει ὅμως ὅτι ἔφθασαν εἰς τὴν βάσιν τῶν τοίχων· ἔπρεπε καὶ νὰ τοὺς τρυπήσωσι. Πρὸς τοῦτο δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ οἱ σύντροφοί του οὐδὲν εἶχον ὄργανον ἄλλο ἢ τὰ μαχαιρίδιά των. Ἀλλ' εὐτυχῶς οἱ τοῖχοι τοῦ τεμένους ἀπετελοῦντο ἐκ μίγματός τινος κεράμων καὶ ξύλων, ὅπερ βεβαίως δὲν ἦτο δυσδιάτρητον. Ἅμα ὡς ἀφῃρεῖτο ἡ πρώτη κέραμος, εὐκόλως θ' ἀπεσπῶντο καὶ αἱ ἐπίλοιποι.

Ἤργισαν ἑπομένως τὴν ἐργασίαν, ὅσον ἀθορυβότερον ἠδύναντο, καὶ ὁ Παρσίδης μὲν ἐξ ἑνός, ὁ Πονηρίδης δ' ἐξ ἑτέρου προσεπάθουν ν' ἀποσπάσωσι τὰς κεράμους, ὥστε ν' ἀνοίξωσιν ὀπὴν δύο ποδῶν ἔχουσαν πλάτος. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ ἐργασία προὐχώρει, κραυγὴ ἠκούσθη αἴφνης ἔνδοθεν τοῦ ναοῦ καὶ συγχρόνως σχεδὸν τῇ ἀπεκρίθησαν ἔξωθεν ἄλλαι.

Ὁ Πονηρίδης καὶ ὁ ὁδηγὸς διέκοψαν εὐθὺς τὸ ἔργον των· μὴ γνωρίζοντες δὲ ἂν ἐνοήθησαν, φρονιμώτατον ἔκριναν νὰ ἀποχωρήσωσι, καὶ ἀπεχώρησαν ἀληθῶς μετὰ τοῦ Φιλέα Φὸγ καὶ τοῦ Φραγκίσκου Κρόμαρτυ. Συνεσπειρώθησαν δὲ πάλιν ἐν τῷ σκότει τοῦ δάσους, ἀναμένοντες νὰ παρέλθῃ ἡ διέγερσις—ἂν διέγερσις ἦτο—ἵνα ἐπαναλάβωσι πάλιν ἐν ἡσυχίᾳ τὴν ἐργασίαν των.

Δυστυχῶς ὅμως φρουροὶ ἐφάνησαν μετὰ μικρὸν ἔξωθεν τοῦ ἱεροῦ τῆς παγόδας, καὶ κατέλαβον θέσεις ὥστε νὰ ἀποκωλύωσι πᾶσαν οἱανδήποτε προσέγγισιν.

Δύσκολον εἶνε νὰ περιγραφῇ ἡ ἀγανάκτησις τῶν τεσσάρων ἐκείνων ἀνδρῶν, διακοπέντων ἐν μέσῳ τοῦ ἔργου των. Πῶς νὰ σώσωσι πλέον τὸ θῦμα, μὴ δυνάμενοι νὰ φθάσωσι μέχρις αὐτοῦ; Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἔδακνε τοὺς γρόνθους του, ὁ δὲ Πονηρίδης ἦν ἐκτὸς ἑαυτοῦ, καὶ μόλις κατώρθου νὰ συγκρατῇ αὐτὸν ὁ ὁδηγός. Μόνος ὁ ἀπαθὴς Φὸγ ἀνέμενεν, οὐδόλως τὰ αἰσθήματά του ἐκδηλῶν.

— Πρέπει λοιπὸν νὰ φύγωμεν; ἠρώτησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ ὑποστράτηγος.

— Πρέπει νὰ φύγωμεν, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Ἂς περιμείνωμεν, εἶπεν ὁ Φόγ. Ἀρκεῖ νὰ

Digitized by Google

εἶμαι αὔριον πρὸ μεσημβρίας εἰς τὸ Ἀλλαχαβάδ.

— Ἀλλὰ τί ἐλπίζετε; ὑπέλαβεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ. Μετά τινας ὥρας θὰ ἐξημερώσῃ, καί. . .

— Ἡ εὐκαιρία, τὴν ὁποίαν χάνομεν, ἠμπορεῖ νὰ παρουσιασθῇ τὴν τελευταίαν στιγμήν.

Ὁ ὑποστράτηγος ἐπεθύμει ν' ἀνεγίνωσκεν, εἰ δυνατόν, ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Φιλέα Φόγ.

Τί ἄρα προσεδόκα ὁ ψυχρὸς ἐκεῖνος Ἄγγλος; Μὴ ἐσκόπει νὰ ὁρμήσῃ τὴν ἐσχάτην ὥραν πρὸς τὴν νεαρὰν γυναῖκα, καὶ νὰ τὴν ἁρπάσῃ ἀναφανδὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν δημίων της; Θὰ ἦτο παραφροσύνη, καὶ δύσκολον ἦτο νὰ ὑπολάβῃ τις τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τοσοῦτον παράφρονα. Οὐχ ἧττον συνήνεσεν ὁ κ. Κρόμαρτυ νὰ ἀναμείνῃ μέχρι τῆς λύσεως τῆς φοβερᾶς σκηνῆς. Ὁ ὁδηγὸς ἐν τούτοις δὲν ἀφῆκε τοὺς συντρόφους του ὅπου εἶχον καταφύγει, καὶ ἐπανήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἐξαίθρας, ὅπου πρότερον εὑρίσκοντο, καὶ ὅθεν, προφυλασσόμενοι ὄπισθεν συστάδος δένδρων, ἠδύναντο νὰ παρατηρῶσι τὰς ὁμάδας τῶν κοιμωμένων.

Ὁ δὲ Πονηρίδης, καθήμενος ἐπὶ τῶν πρώτων κλάδων δένδρου τινος, ἀνεμηρυκᾶτο ἰδέαν παράδοξον, ἥτις, ὡς ἀστραπὴ τὸ κατ' ἀρχὰς διαπεράσασα τὸ πνεῦμά του, εἶχεν ἐπὶ τέλους ῥιζώσει εἰς τὸν ἐγκέφαλόν του. «Τί τρέλλα!» εἶπεν ἐν ἀρχῇ· τόρα δὲ διελογίζετο: «Καὶ διατί ὄχι! ἄλλο μέσον δὲν ὑπάρχει, καὶ μὲ αὐτὰ τὰ κτήνη. . .»

Ὅπως δήποτε ὁ Πονηρίδης δὲν διετύπωσε μὲν σαφέστερον τὴν ἰδέαν του, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὠλίσθησεν ὡς ὄφις ἐπὶ τῶν χαμηλῶν κλάδων τοῦ δένδρου, ὧν τὰ ἄκρα ἐκάμπτοντο πρὸς τὴν γῆν.

Αἱ ὧραι παρήρχοντο, μετὰ μικρὸν δὲ λυκόφως ἀμυδρὸν προανήγγειλε τὴν προσεχῆ ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ τὸ σκότος ἦν πάντοτε βαθύ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἥτις ἦτο φαίνεται ἡ ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένη, γενικὴ ἐγένετο ἀνάστασις τοῦ κύκλῳ νεναρκωμένου πλήθους. Οἱ ὅμιλοι ἐζωογονήθησαν· κρότος τυμπάνων ἀντήχησε καὶ πάλιν, φωναὶ δὲ καὶ ᾄσματα ἠκούσθησαν ὡς τὴν προτεραίαν. Εἶχε σημάνει ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἡ δυστυχὴς ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ.

Τῷ ὄντι δὲ ἠνεῴχθησαν αἱ πύλαι τοῦ τεμένους, καὶ φῶς ζωηρότερον διεχύθη ἐξ αὐτοῦ. Ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶδον τότε τὸ θῦμα, ζωηρῶς φωτιζόμενον, καὶ συρόμενον ἔξω τῆς παγόδας ὑπὸ δύο ἱερέων. Τοῖς ἐφάνη μάλιστα, ὅτι, ἀποσείουσα τὸν λήθαργον τῆς μέθης ἐν ἐσχάτῃ ὁρμῇ αὐτοσυντηρήσεως, προσεπάθει ἡ ἀτυχὴς νὰ διαφύγῃ τοὺς δημίους της. Ἡ καρδία τοῦ κ. Κρόμαρτυ ἀνεσκίρτησεν, δραξάμενος δὲ σπασμωδικῶς τῆς χειρὸς τοῦ κ. Φιλέα Φόγ, ᾐσθάνθη μάχαιραν ἐν αὐτῇ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ πλῆθος ἐκίνησεν. Ἡ δὲ νεαρὰ γυνή, ἐμπεσοῦσα καὶ πάλιν εἰς τὸν πρότερον λήθαργον, ὃν εἶχον προκαλέσει οἱ καπνοὶ τῆς καννάβεως, διῆλθεν ἀναμέσον τῶν φακιρῶν, οἵτινες τὴν προέπεμπον διὰ τῶν θρησκευτικῶν ὠρυγῶν των.

Ὁ Φιλέας Φόγ καὶ οἱ σύντροφοί του, ἀναμιχθέντες εἰς τὰς τελευταίας τάξεις τοῦ πλήθους, παρηκολούθησαν αὐτήν, καὶ μετὰ δύο λεπτὰ ἀφίχθησαν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔστησαν εἰς πεντήκοντα μόλις βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πυρᾶς, ἐφ' ἧς κατέκειτο τὸ πτῶμα τοῦ ἰνδοῦ ἡγεμόνος. Εἶδον διὰ τοῦ λυκόφωτος τὸ θῦμα ἐντελῶς ἀδρανές, ἐξηπλωμένον παρὰ τὸ πτῶμα τοῦ συζύγου της.

Τότε προσήχθη δᾴς ἀνημμένη, καὶ τὰ ξύλα, βεβρεγμένα δι' ἐλαίου, ἀνεφλέχθησαν πάραυτα.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ ὁδηγὸς ἐκράτησαν τὸν Φιλέαν Φόγ, ὅστις ἐν ὁρμῇ γενναίας παραφροσύνης ἐρρίπτετο πρὸς τὴν πυράν. Ἀλλ' ἐνῷ οὗτος τοὺς ἀπώθει, ἡ σκηνὴ αἴφνης μετεβλήθη.

Φοβερὰ τρόμου κραυγὴ ἐξερράγη ἀπὸ τοῦ πλήθους, καὶ πάντες περίφοβοι κατέπεσον πρηνεῖς κατὰ γῆς.

Πῶς λοιπόν! Δὲν εἶχεν ἀποθάνει ὁ γέρων ἰνδός, καὶ τὸν εἶδον αἴφνης ὀρθούμενον ὡς φάντασμα, ὑπεγείροντα εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν νεαράν του γυναῖκα καὶ κατερχόμενον τῆς πυρᾶς ἐν μέσῳ στροβίλων καπνοῦ;

Οἱ φακῖραι, οἱ φρουροί, οἱ ἱερεῖς, ὑπὸ αἰφνιδίου ληφθέντες τρόμου, ἔμενον χαμαὶ πρηνεῖς, μὴ τολμῶντες κἂν νὰ ἀνίδωσι πρὸς τὸ θαῦμα.

Τὸ ἄψυχον θῦμα διέβη οὕτω, φερόμενον ὑπὸ ῥωμαλέων βραχιόνων, οὓς οὐδ' ἐφαίνετο κἂν ὅτι ἐβάρυνεν. Ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶχον μείνει ὄρθιοι, ὁ Παρσίδης εἶχε κύψει τὴν κεφαλήν, ὁ δὲ Πονηρίδης ἦν ἐπίσης βεβαίως κατάπληκτος.

Ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς ἔφθασεν οὕτως ἐγγὺς τοῦ μέρους, ὅπου ἵσταντο ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ κ. Κρόμαρτυ, καὶ εἶπεν εἰς αὐτοὺς τὴν μόνην ταύτην λέξιν:

— Φεύγωμεν!

Ἦν ὁ Πονηρίδης αὐτός, διολισθήσας μέχρι τῆς πυρᾶς, ἐν μέσῳ τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ, ὠφεληθεὶς ἐκ τοῦ βαθέος ἔτι σκότους, καὶ σώσας ἐκ τοῦ θανάτου τὴν νεαρὰν γυναῖκα. Ἦν ὁ Πονηρίδης, ἐκτελέσας τὸ σχέδιόν του μετὰ τόλμης καὶ ἐπιτυχίας, καὶ παρερχόμενος ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ τρόμου.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἠφανίζοντο καὶ οἱ τέσσαρες ἐν τῷ δάσει, καὶ ὁ ἐλέφας ἀπῆγεν αὐτοὺς δρομαίῳ τῷ βήματι. Ἀλλὰ κραυγαὶ μετ' ὀλίγον καὶ θόρυβος μέγας, καὶ μία σφαῖρα πρὸς τοῖς ἄλλοις διατρυπήσασα τὸν πῖλον τοῦ Φιλέα Φόγ, κατέδειξαν εἰς τοὺς φυγάδας, ὅτι τὸ τέχνασμα εἶχεν ἀνακαλυφθῆ.

Digitized by Google

Ἐπὶ τῆς ἀναφθείσης πυρᾶς εἶχε φανῆ τὸ σῶμα τοῦ γηραιοῦ ἰνδοῦ, οἱ δὲ ἱερεῖς, συνελθόντες ἐκ τοῦ τρόμου των, ἐνόησαν ὅτι ἁρπαγὴ ἐγένετο. Ὥρμησαν πάραυτα εἰς τὸ δάσος, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῶν φρουρῶν· καὶ κατεπυροβολήθησαν μὲν οἱ ἅρπαγες, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν οὔτε βέλη οὔτε σφαῖραι τοὺς ἔφθανον πλέον, διότι ἡ φυγή των ἦτο ταχεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλέας Φὸγ διέρχεται τὸ θαυμάσιον λεκανοπέδιον τοῦ Γάγγου, χωρὶς κἂν νὰ συλλογισθῇ νὰ τὸ ἴδῃ.

Ἡ τολμηρὰ ἁρπαγὴ εἶχεν ἐπιτύχει καὶ μετὰ μίαν ὥραν ὁ Πονηρίδης ἐγέλα ἔτι ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ του. Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ ἀτρομήτου νέου, ὁ δὲ κύριός του τῷ εἶπε: «Καλά!» ὅπερ ὑπὸ τοῦ εὐπατρίδου ἐκείνου λεγόμενον ἐσήμαινε μεγίστην ἐπιδοκιμασίαν. Πρὸς ταῦτα δὲ ὁ Πονηρίδης ἀπήντησεν, ὅτι πᾶσα ἡ τιμὴ τοῦ ἐπιχειρήματος ἀνῆκεν εἰς τὸν κύριόν του, ὅτι αὐτὸς ἰδέαν μόνον *παράδοξον* εἶχε συλλάβει, καὶ ὅτι ἐγέλα ἔτι, συλλογιζόμενος ὅτι ἐπί τινας στιγμὰς αὐτός, ὁ Πονηρίδης, ὁ πρώην σχοινοβάτης, ὁ πρώην λοχίας τῶν πυροσβεστῶν ὑπῆρξε ταριχευμένος ἰνδὸς ἡγεμὼν καὶ χῆρος χαριεστάτης γυναικός.

Ἡ νεαρὰ ἰνδή, οὐδόλως συναισθανθεῖσα τὰ γενόμενα, ἀνεπαύετο ἐντὸς ἑνὸς ἐκ τῶν καλάθων, περιτετυλιγμένη δι' ὁδοιπορικῶν σκεπασμάτων.

Ὁ ἐλέφας ἐν τοσούτῳ, ὁδηγούμενος ἀσφαλέστατα ὑπὸ τοῦ Παρσίδου, διέτρεχε δρομαῖος τὸ σκοτεινὸν ἔτι δάσος, μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως εἰσήρχετο εἰς εὐρεῖαν πεδιάδα. Τὴν ἑβδόμην ὥραν ἐγένετο σταθμός, ἀλλ' ἡ νεαρὰ γυνὴ διετέλει ἔτι ἐν πλήρει ληθάργῳ. Ὁ ὁδηγὸς τῇ ἔδωκε νὰ πίῃ ὀλίγον ὕδωρ μεμιγμένον μετ' οἰνοπνεύματος, ἀλλ' ἡ ναρκωτικὴ ἐνέργεια, ἥτις ἐβάρυνεν ἐπ' αὐτῆς, ἔμελλε νὰ παραταθῇ ἐπί τινα ἔτι χρόνον.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὅστις ἐγνώριζε τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐκ τῶν ἀτμῶν τῆς καννάβεως μέθης, οὐδόλως περὶ αὐτῆς ἀνησύχει. Οὐχ ἧττον ὅμως, καίτοι δὲν ἐθορύβει τὸν ὑποστράτηγον ἡ κατάστασις τῆς νέας ἰνδῆς, ἐθορύβει αὐτὸν τὸ μέλλον. Δὲν ἐδίστασε δὲ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Φιλέαν Φόγ, ὅτι ἂν ἡ κυρία Ἀουδὰ ἔμενεν ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἤθελεν ἀφεύκτως ἐμπέσει πάλιν εἰς χεῖρας τῶν δημίων της. Διότι οἱ δαιμονιῶντες οὗτοι ἦσαν διεσπαρμένοι καθ' ὅλην τὴν Ἰνδικήν, καὶ θὰ κατώρθουν βεβαίως, βίᾳ τῆς Ἀγγλικῆς ἀστυνομίας, νὰ συλλάβωσι καὶ πάλιν τὸ θῦμά των, εἴτε ἐν Μαδράς, εἴτε ἐν Βομβάῃ ἢ καὶ ἐν Καλκούτῃ. Εἰς ὑποστήριξιν δὲ τῶν λόγων του ἀνέφερεν ὁ κ. Κρόμαρτυ πρόσφατον γεγονὸς ὁμοίας φύσεως, καὶ προσέθηκεν, ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του ἡ νεαρὰ γυνὴ θὰ ἦτο ἀσφαλὴς μόνον ἐὰν κατέλειπε τὰς Ἰνδίας.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἀπήντησεν, ὅτι ἤθελε λάβει ὑπ' ὄψιν τὰς παρατηρήσεις ταύτας, καὶ ὅτι ἤθελε σκεφθῆ.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ὁδηγὸς ἀνήγγειλε τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ, ὅπου ἤρχιζε πάλιν ὁ διακεκομμένος σιδηρόδρομος, οὗτινος αἱ ἁμαξοστοιχίαι διανύουσιν εἰς ἓν σχεδὸν ἡμερονύκτιον τὸ μεταξὺ Ἀλλαχαβὰδ καὶ Καλκούτης διάστημα.

Οὕτω δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ ἔμελλε νὰ φθάσῃ ἐγκαίρως, ὅπως ἐπιβιβασθῇ τὴν ἐπαύριον 25 ὀκτωβρίου, περὶ τὴν μεσημβρίαν, εἰς τὸ διὰ Χὸγγ-Κὸγγ ἀναχωροῦν ἀτμοκίνητον.

Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἀπετέθη ἔν τινι δωματίῳ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, ὁ δὲ Πονηρίδης παρηγγέλθη νὰ φροντίσῃ, ὅπως τῇ ἀγοράσῃ ὅσα ἤθελεν εὕρει ἐνδυμασίας ἀντικείμενα, οἷον ἐσθῆτας, ἐπώμια, σισύρας, κ.τ.τ., λαβὼν ἐπὶ τούτῳ ἀπεριόριστον παρὰ τοῦ κυρίου του πίστωσιν. Ἀνεχώρησεν ἑπομένως εὐθύς, καὶ διέδραμε τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως.

Τὸ Ἀλλαχαβὰδ—πόλις θεοῦ—εἶνε μία τῶν ἱερωτάτων πόλεων τῆς Ἰνδικῆς, καθότι κεῖται ἐπὶ τῆς συμβολῆς δύο ἱερῶν ποταμῶν, τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Ζούμνα, ὧν τὰ ῥεῖθρα προσελκύουσι πάντας τῆς χερσονήσου τοὺς προσκυνητάς. Γνωστὸν δὲ εἶνε ἄλλως, ὅτι κατὰ τὰς παραδόσεις τῆς Ῥαμαϋάνας, ὁ Γάγγης πηγάζει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὅθεν, χάρις εἰς τὸν Βράμαν, καταβαίνει εἰς τὴν γῆν.

Ἐνῷ ὁ Πονηρίδης ἠγόραζεν, εἶδε συνάμα καὶ τὴν πόλιν, ἣν ὑπερήσπιζεν ἄλλοτε μεγαλοπρεπὲς φρούριον, μεταβληθὲν εἰς δημοσίαν φυλακήν. Οὔτε βιομηχανία οὔτε ἐμπόριον ὑπάρχουσι πλέον ἐν αὐτῇ, τῇ τοσοῦτον ἄλλοτε ἐμπορικῇ καὶ βιομηχάνῳ πόλει. Ὁ δὲ Πονηρίδης, ὅστις μάτην ἀνεζήτει κατάστημα νεωτερισμῶν, ὡς εἰ εὑρίσκετο εἰς τὴν Regent Street τοῦ Λονδίνου, μόλις εὗρε τέλος παρά τινι ἰουδαίῳ μεταπράτῃ τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ, ἤτοι ἐσθῆτα ἐκ σκωτικοῦ ὑφάσματος, εὐρύν τινα μανδύαν, καὶ μεγαλοπρεπῆ σισύραν ἐκ δέρματος ἐνυδρίδος, ἣν ἀδιστάκτως ἐπλήρωσεν ἑβδομήκοντα πέντε λίρας. Εἶτα δὲ θριαμβευτικῶς ἐπανῆλθεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἡ κυρία Ἀουδὰ ἤρχιζεν ἤδη νὰ συνέρχηται. Ὁ λήθαργος διελύετο βαθμηδόν, καὶ οἱ πρᾶοί της ὀφθαλμοὶ ἀνελάμβανον πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἰνδικὴν γλυκύτητα.

Ὁ βασιλεὺς ποιητὴς Οὐσσὰφ-Οὐδδαούλ, ὑμνῶν τὰ θέλγητρα τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀχμεναγάρας, ἐκφράζεται ὡς ἑξῆς:

«Ἡ στιλπνή της κόμη, εἰς δύο χωριζομένη, »περιβάλλει ἑκατέρωθεν τὴν ἁρμονικὴν περιφέ»ρειαν τῶν ἁβρῶν της καὶ λευκῶν παρειῶν, ὧν »ἀπαστράπτει ἡ λεία καὶ ἀνθηρὰ χροιά. Αἱ ἐ»βενώδεις ὀφρῦς της ἔχουσι τὸ σχῆμα καὶ τὴν

Digitized by Google

»δύναμιν τοῦ τόξου τοῦ Κάμα, θεοῦ τοῦ ἔρωτος, »καὶ ὑπὸ τὰς μακρὰς μεταξώδεις βλεφαρίδας »της, ἐν τῇ μελανῇ κόρῃ τῶν μεγάλων διαυγῶν »της ὀφθαλμῶν, ἀντανακλῶνται, ὡς ἐπὶ τῶν ἱε»ρῶν λιμνῶν τῶν Ἱμαλαΐων, αἱ φαεινόταται ἀ»κτῖνες τοῦ οὐρανίου φωτός. Οἱ ὀδόντες αὐτῆς, »μικροί, λευκοὶ καὶ ἴσοι, στίλβουσι διὰ τῶν μει»διώντων χειλέων της, ὡς δρόσου σταγόνες ἐν »ἡμικλείστῳ κάλυκι ἄνθους ροιᾶς. Τὰ μικρὰ καὶ »συμμέτρως καμπτόμενα ὦτά της, αἱ ροδιναὶ »της χεῖρες, οἱ πόδες αὐτῆς οἱ τοξοειδεῖς καὶ »τρυφεροὶ ὡς κάλυκες λωτοῦ, ἀστράπτουσιν ὡς »οἱ ὡραιότεροι τῶν μαργαριτῶν τοῦ Σεϋλάν, ὡς »οἱ καθαρώτατοι τῆς Γολκόνδης ἀδάμαντες. Ἡ »λεπτὴ καὶ λιγυρά της ὀσφύς, ἣν δύναται ἡ »χεὶρ νὰ περισφίγξῃ, ἀναδεικνύει ἔτι μᾶλλον »τὴν εὐκαμπῆ τοῦ ἀναστήματός της κομψότητα »καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ στήθους της, ὅπου ἡ ἀκ»μάζουσα νεότης ἀναπτύσσει τοὺς καλλίστους »τῶν θησαυρῶν αὐτῆς. Ὑπὸ τὰς μεταξίνας δὲ »πτυχὰς τοῦ χιτῶνός της φαίνεται αὕτη λαξευ»θεῖσα ἐξ ἀπέφθου ἀργύρου ὑπὸ τῆς θείας χειρὸς »τοῦ ἀθανάτου γλύπτου Βισβακάρμα.»

Καὶ χωρὶς ὅμως τοῦ ποιητικοῦ τούτου κόμπου, ἀρκεῖ μόνον νὰ ῥηθῇ ὅτι ἡ κ. Ἀουδά, ἡ χήρα τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Βουνδελκοὺνδ, ἦτο θελκτικωτάτη γυνή, καθ᾽ὅλην τὴν εὐρωπαϊκὴν τῆς λέξεως σημασίαν. Ἐλάλει καθαρώτατα τὴν ἀγγλικήν, καὶ οὐδεμίαν εἶπεν ὁ ὁδηγὸς ὑπερβολήν, ἰσχυρισθείς, ὅτι ἡ ἀνατροφὴ εἶχεν ἐντελῶς μεταμορφώσει τὴν νεαρὰν ἐκείνην Παρσίδα.

Ἐν τούτοις ἡ ἁμαξοστοιχία ἔμελλε νὰ καταλίπῃ μετὰ μικρὸν τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ, ὁ δὲ Παρσίδης ἀνέμενεν. Ὁ κ. Φὸγ ἐπλήρωσεν αὐτῷ τὸ συμπεφωνημένον μίσθωμα, χωρὶς νὰ προσθέσῃ ὀβολόν. Τοῦτο ἐξέπληξέ πως τὸν Πονηρίδην, γνωρίζοντα τί ὤφειλεν ὁ κύριός του εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ἐλεφαντοκόμου, ὅστις εἶχεν ἀληθῶς διακινδυνεύσει τὴν ζωὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Πιλλαγῆ, καὶ δυσκόλως ἤθελε βραδύτερον διαφύγει τὴν ἐκδίκησιν τῶν Ἰνδῶν, ἂν οὗτοι ἐμάνθανον τὴν συνενοχήν του.

Ἔμενε δὲ προσέτι ἐκκρεμὲς καὶ τὸ ζήτημα τοῦ Κιούνη. Τί θὰ ἐγίνετο ὁ τοσοῦτον ἀκριβὰ ἀγορασθεὶς ἐλέφας; Ἀλλ᾽ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει τὰ περὶ τούτου.

— Παρσίδη, εἶπεν εἰς τὸν ὁδηγόν, ὑπῆρξες πρόθυμος καὶ ἀφωσιωμένος. Καὶ ἐπλήρωσα μὲν τὴν ὑπηρεσίαν σου, ἀλλ᾽ ὄχι καὶ τὴν ἀφοσίωσίν σου. Θέλεις αὐτὸν τὸν ἐλέφαντα; σοῦ τὸν χαρίζω.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὁδηγοῦ ἀπήστραψαν ἐκ χαρᾶς.

— Μοῦ χαρίζετε ὁλόκληρον περιουσίαν, ἐνδοξότατε! ἀνέκραξε.

— Πάρε τον, ὁδηγέ, προσέθηκεν ὁ κ. Φόγ, καὶ πάλιν ἐγὼ μένω ὀφειλέτης σου.

— Εὖγε, ὡραῖα! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης. Πάρε τον, φίλε μου! ὁ Κιούνης εἶνε γενναῖον καὶ ἀνδρεῖον ζῶον.

Πορευθεὶς δὲ πρὸς τὸν ἐλέφαντα, τῷ προσέφερε βώλους τινὰς σακχάρου, λέγων:

— Νά, Κιούνη, παιδί μου, φάγε!

Ὁ ἐλέφας ἐγρύλλισε μὲν τὸ κατ᾽ἀρχὰς εὐχαρίστως, εἶτα δὲ τυλίξας τὴν προβοσκίδα του περὶ τὴν ζώνην τοῦ Πονηρίδου, ἀνύψωσεν αὐτὸν μέχρι τῆς κεφαλῆς του. Ὁ Πονηρίδης, οὐδόλως φοβηθείς, ἐθώπευσε τὸ ζῶον, ὅπερ ἀπέθηκεν αὐτὸν πάλιν ἠρέμα χαμαί, καὶ ἀνταπεκρίθη διὰ θερμῆς χειραψίας εἰς τὴν προβοσκιδαψίαν του ἐκείνην.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Φιλέας Φὸγ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Πονηρίδης, καθήμενοι ἐντὸς ἀνέτου ἁμάξης, ἧς ἡ κ. Ἀουδὰ κατεῖχε τὴν καλλίστην θέσιν, ἔτρεχον διὰ πάσης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως πρὸς τὴν Βεναρές.

Τὰ χωρίζοντα τὴν πόλιν ταύτην ἀπὸ τοῦ Ἀλλαχαβὰδ ὀγδοήκοντα μίλια διηνύθησαν ἐντὸς δύο ὡρῶν, κατ᾽ αὐτὸ δὲ τὸ διάστημα ἡ νεαρὰ γυνὴ συνῆλθεν ἐντελῶς, διαλυθέντων τῶν ναρκωτικῶν καπνῶν τοῦ χάγγ.

Φαντάζεται ὁ ἀναγνώστης πόσον κατεπλάγη, βλέπουσα ὅτι διέτρεχε σιδηρόδρομον, ὅτι εὑρίσκετο ἐντὸς ἁμάξης σιδηροδρομικῆς, ὅτι ἐφόρει εὐρωπαϊκὰ ἐνδύματα, κ᾽ ἐκάθητο ἐν μέσῳ ὁδοιπόρων παντελῶς ἀγνώστων εἰς αὐτήν!

Τὸ κατ᾽ ἀρχὰς οἱ συνοδοιπόροι της παρέσχον εἰς αὐτὴν πᾶσαν περιποίησιν καὶ τὴν ἀνεζωογόνησαν δι᾽ ὀλίγων σταγόνων σακχαρώδους ποτοῦ· εἶτα δὲ ὁ ὑποστράτηγος διηγήθη αὐτῇ τὰ διατρέξαντα, παραστήσας ἰδίως τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Φιλέα Φόγ, μὴ διστάσαντος νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωήν του πρὸς σωτηρίαν της, καὶ τὴν εὐτυχῆ λύσιν τοῦ συμβάντος, ὀφειλομένην εἰς τὴν τολμηρὰν ἐπινόησιν τοῦ Πονηρίδου.

Ὁ κ. Φὸγ οὐδὲν προσέθηκεν εἰς τὴν ἀφήγησιν, ὁ δὲ Πονηρίδης ἐπανελάμβανεν ἐντρεπόμενος, ὅτι «δὲν ἤξιζε τὸν κόπον νὰ γίνεται λόγος.»

Ἡ κ. Ἀουδὰ ηὐχαρίστησεν ἐκθύμως τοὺς σωτῆράς της, διὰ τῶν δακρύων της μᾶλλον ἢ διὰ λέξεων, καὶ οἱ πρᾶοί της ὀφθαλμοὶ μᾶλλον ἢ τὰ χείλη της ὑπῆρξαν τῆς εὐγνωμοσύνης της οἱ διερμηνεῖς. Εἶτα δέ, ἀναλογισθεῖσα τὴν σκηνὴν τῆς ἀνθρωποθυσίας, καὶ ἀναβλέπουσα περὶ αὐτὴν τὸ ἰνδικὸν ἔδαφος, ἐφ᾽ οὗ τοσοῦτοι τὴν ἀνέμενον ἔτι κίνδυνοι, κατελήφθη ὑπὸ φρικιάσεως.

Ὁ κ. Φὸγ ἐνόησε τί διελογίζετο ἡ κ. Ἀουδά, καὶ ὅπως τὴν ἐνθαρρύνῃ, τῇ προέτεινε, μετὰ πολλῆς ἄλλως ψυχρότητος, νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς Χὸγγ-Κὸγγ, ὅπου νὰ διαμείνῃ μέχρις οὗ λησμονηθῇ τὸ πρᾶγμα.

Ἡ κ. Ἀουδὰ ἐδέχθη μετ᾽ εὐγνωμοσύνης τὴν προσφοράν, διότι ἐν Χὸγγ-Κὸγγ ἀκριβῶς διέμενεν εἷς τῶν συγγενῶν της, Παρσίδης ἐπίσης καὶ εἷς τῶν πρώτων ἐμπόρων τῆς πόλεως ἐκεί-

Digitized by Google

νης, καθαρῶς ἀγγλικῆς, καί τοι κειμένης ἐπὶ τῆς σινικῆς χώρας.

Τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἡ ἁμαξοστοιχία ἵστατο εἰς τὸν σταθμὸν τῆς Βεναρές. Αἱ βραχμανικαὶ παραδόσεις βεβαιοῦσιν, ὅτι ἡ πόλις αὕτη κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Κασῆς, ἥτις ἐκρέματο ἄλλοτε ἐν τῷ κενῷ, μεταξὺ τοῦ ζενὶθ καὶ τοῦ ναδίρ, ὡς ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως ἐκείνην, τὴν θετικωτέραν, ἡ Βεναρές,—Ἀθῆναι τῆς ἰνδικῆς κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἀνατολικολόγων,—ἔκειτο πεζότατα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ ὁ Πονηρίδης κατώρθωσε νὰ ἴδῃ ἐπὶ στιγμὴν τὰς ἐκ κεράμων οἰκίας της καὶ τὰς ἐκ καλαμωτῶν καλύβας αὐτῆς, ἐξ ὧν οἰκτρὰ ὅλως ἀπέβαινεν ἡ θέα της, στερουμένη οἱουδήποτε ἰδιάζοντος χαρακτῆρος.

Ἐκεῖ ἔμελλε νὰ μείνῃ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, καθότι ὀλίγα μίλια πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως ἐσκήνουν τὰ στρατεύματα, πρὸς ἃ μετέβαινεν. Ἀπεχαιρέτισε λοιπὸν ὁ ὑποστράτηγος τὸν Φιλέαν Φόγ, ἐπευχόμενος αὐτῷ πᾶσαν δυνατὴν ἐπιτυχίαν, κ' εὐχόμενος συνάμα εἰς αὐτὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν περιοδείαν, οὐχὶ τοσοῦτον ἰδιοτρόπως, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπωφελῶς. Ὁ κ. Φὸγ ἔθλιψεν ἐλαφρῶς τοὺς δακτύλους τοῦ συνοδοιπόρου του, ἡ δὲ κ. Ἀουδὰ ἀπεχαιρέτισεν αὐτὸν τρυφερώτερον, λέγουσα, ὅτι οὐδέποτε ἤθελε λησμονήσει, τί ὤφειλεν εἰς τὸν κ. Φραγκίσκον Κρόμαρτυ. Ὁ Πονηρίδης, τιμηθεὶς δι' ἐγκαρδίου χειραψίας ὑπὸ τοῦ ὑποστρατήγου, ἠρώτησεν αὐτόν, ποῦ καὶ πότε ἤθελε δυνηθῆ νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ οἱ συνοδοιπόροι μετὰ μικρὸν ἐχωρίσθησαν.

Πέραν τῆς Βεναρὲς ὁ σιδηρόδρομος παρηκολούθει ἐν μέρει τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Γάγγου, διὰ τῶν ὑέλων δὲ τῆς ἁμάξης, εὐδίου ὄντος τοῦ καιροῦ, ἐφαίνετο τὸ ποικίλον τοπεῖον τοῦ Βεχάρ: ὄρη χλοοσκεπῆ, ἀγροὶ ἐσπαρμένοι σῖτον, κριθὴν καὶ ἀραβόσιτον, ποτάμια καὶ ἕλη πλήρη πρασίνων κροκοδείλων, χωρία εὔμορφα καὶ δάση χλοάζοντα ἔτι. Ἐλέφαντές τινες καὶ βόες ἰνδικοὶ ἤρχοντο κ' ἐλούοντο εἰς τὰ ῥεῖθρα τοῦ ἱεροῦ ποταμοῦ, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ὁμάδες ἰνδῶν ἑκατέρου τοῦ φύλου ἐξετέλουν εὐλαβῶς τοὺς ἱερούς των καθαρμούς, καί τοι ἡ ὥρα τοῦ ἔτους ἦν ἤδη προκεχωρημένη καὶ ἱκανῶς ψυχρά. Οἱ πιστοὶ οὗτοι, ἐχθροὶ θανάσιμοι τοῦ βουδισμοῦ, εἰσὶ θερμοὶ ὀπαδοὶ τῆς βραχμανικῆς θρησκείας, ἐνσαρκουμένης εἰς τὰ τρία ταῦτα πρόσωπα: τὸν Βισνοῦν, ἡλιακὴν θεότητα, τὸν Σίβαν, προσωποποίησιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων, καὶ τὸν Βράμαν, ὕψιστον ἄρχοντα τῶν ἱερέων καὶ νομοθετῶν. Πῶς ὅμως ἆρά γε ὁ Βράμας οὗτος, ὁ Σίβας καὶ ὁ Βισνοῦς θὰ ἔβλεπον νῦν τὴν ἰνδικὴν ἐκείνην χώραν, παντελῶς ἐκβρετανωθεῖσαν, καθ' ὃν χρόνον τὰ ἀτμοκίνητα διέσχιζον βρυχώμενα τὰ ἱερὰ τοῦ Γάγγου νάματα, φοβίζοντα τοὺς ἐφιπταμένους τῶν ῥείθρων του λάρους, τὰς βοσκούσας παρὰ τὰς ὄχθας του χελώνας καὶ τοὺς ἐξηπλωμένους ἐπ' αὐτῶν εὐλαβεῖς!

Ὅλον ἐκεῖνο τὸ παρόραμα παρῆλθεν ὡς ἀστραπή, πολλάκις δὲ καὶ νέφη ἀτμοῦ λευκοῦ συνεκάλυψαν τὰς λεπτομερείας του. Μόλις που κατώρθωσαν οἱ ὁδοιπόροι νὰ ἴδωσιν ἐν παρόδῳ τὸ φρούριον τοῦ Χουνάρ, κείμενον εἴκοσι μίλια νοτειοανατολικῶς τῆς Βεναρὲς καὶ ἀποτελοῦν τὴν ἀρχαίαν ἀκρόπολιν τῶν ἡγεμόνων τοῦ Βεχάρ, τὴν Γαζεποὺρ καὶ τὰ διάσημα ῥοδοσακτήριά της, τὸν τάφον τοῦ λόρδου Κορνουώλλις, ὑψούμενον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Γάγγου, τὴν ἰσχυρὰν πόλιν τοῦ Βουξάρ, τὴν Πάτναν, πόλιν μεγάλην ἐμπορικὴν καὶ βιομήχανον, ὅπου τελεῖται ἡ κυριωτάτη ἐν τῇ ἰνδικῇ ἐμπορεία τοῦ ὀπίου, καὶ τὴν Μογγὶρ τέλος, πόλιν εὐρωπαϊκωτάτην, ἀγγλικὴν ὡς ἡ Μαγχεστρία καὶ ἡ Βιρμιγχάμη, διάσημον δὲ διὰ τὰ ἐν αὐτῇ χυτήρια σιδήρου, τὰ μηχανουργεῖά της καὶ τὰ ἐργοστάσια ἀγχεμάχων ὅπλων, καὶ ἧς αἱ ὑψηλαὶ κάμινοι κατερρύπαινον διὰ μελανῆς ἀσβόλης τὸν οὐρανὸν τοῦ Βράμα—οἱονεὶ γρονθοκοποῦσαι ἀληθῶ τὸν ὀνειρώδη κόσμον τῆς ἰνδικῆς θρησκείας.

Εἶτα ἐπῆλθεν ἡ νύξ, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ὠρυγῶν τῶν τίγρεων, τῶν ἄρκτων καὶ τῶν λύκων, οἵτινες ἔφευγον πρὸ τῆς ἀτμομηχανῆς, ἡ ἁμαξοστοιχία παρῆλθεν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ βίᾳ, καὶ οὔτε τῆς Βεγγάλης τὰ θαυμάσια εἶδον οἱ ὁδοιπόροι, οὔτε τὴν Γολκόνδην, οὔτε τὰ ἐρείπια τῆς Γούρ, οὔτε τὴν Μουρσιδαβάδ, τὴν ἄλλοτε πρωτεύουσαν, οὔτε τὸ Βουδβάν, οὔτε τὴν Οὔγλην, οὔτε τὴν Χαρδεναγόρ, τὴν γαλλικὴν αὐτὴν γωνίαν τοῦ ἰνδικοῦ ἐδάφους, ἐφ' ἧς ὑπερηφάνως θὰ ἔβλεπεν ὁ Πονηρίδης κυματίζουσαν τὴν σημαίαν τῆς πατρίδος του!

Τέλος τὴν ἑβδόμην ὥραν τῆς πρωΐας ἔφθασεν ἡ ἁμαξοστοιχία εἰς Καλκοῦταν, τὸ ἀτμοκίνητον δέ, ὅπερ ἀνεχώρει εἰς Χὸγγ-Κόγγ, ἀπέπλεε τὴν μεσημβρίαν. Ὥστε ὑπελείποντο ἔτι πέντε ὧραι εἰς τὸν Φιλέαν Φόγ.

Κατὰ τὸ δρομολόγιόν του ὁ εὐπατρίδης οὗτος ὤφειλε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἰνδικῆς τὴν 25 ὀκτωβρίου, ἤτοι τὴν εἰκοστὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησίν του, καὶ ἔφθανεν ἀληθῶς τὴν ὡρισμένην ἡμέραν. Οὔτε προέτρεχεν ἑπομένως, οὔτε καθυστέρει, διότι αἱ δύο ἡμέραι, ἃς εἶχε κερδήσει μεταξὺ Λονδίνου καὶ Βομβάης, εἶχον ἀπολεσθῆ δυστυχῶς, ὡς εἶδον οἱ ἀναγνῶσται, κατὰ τὴν διάβασιν τῆς ἰνδικῆς χερσονήσου· ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ κ. Φιλέας Φὸγ δὲν τὰς ἐλυπεῖτο.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Τὸ μᾶλλον κατῳκημένον μέρος τῆς Εὐρώπης εἶνε τὸ Βέλγιον.

Digitized by Google

ΦΟΡΟΙ ΕΠΙ ΓΡΑΙΚΟΡΩΜΑΙΩΝ

Παραπονούμεθα σήμερον διὰ τοὺς φόρους, ἀλλὰ τίς σύγκρισις μεταξὺ τούτων, μήτε αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἐξαιρουμένων, καὶ τῶν ἐπὶ τῶν Γραικορωμαίων ; Διηγούμεθα.

Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος ἐπέβαλε τὸ λεγόμενον *Κεφαλιατικόν*, φόρου εἶδος, ὅστις ἐλέγετο καὶ τοῦ *Ἀλληλεγγύου*, διότι οἱ πλούσιοι ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐγγυηθῶσι διὰ τόσους ἕκαστος πτωχούς.

«Πεσόντων δὲ τῶν χερσαίων τειχῶν τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ, διελάλησεν ὁ βασιλεὺς (Λέων ὁ Ἴσαυρος) λέγων ὅτι· ὑμεῖς οἱ τῆς πόλεως ἀδυνατεῖτε τὰ τείχη κτίζειν, ἀλλὰ προσετάξαμεν τοῖς διοικηταῖς τῶν Θεμάτων[1] ἀπαιτεῖν εἰς τὸν κανόνα, κατὰ νόμισμα μιλιαρίσιον[2] ἕν, καὶ λαμβάνει αὐτὸ ἡ βασιλεία, καὶ κτίζει αὐτό. Ἐντεῦθεν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια, παρέχειν τὰ *δικέρατα*.»[3] Εἰς τὸ δόσιμον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἦτον ἐξ φόλλεις,[4] προσέθηκεν ὕστερον Νικηφόρος ὁ ἀπὸ Γενικῶν ἄλλας ἕξ, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη *Δικερατοεξάφολλον*.

Ἀλλ' ὁ αὐτὸς Νικηφόρος, χρηματιστὴς πάντων δεινότατος, διότι ὑπῆρξε Δεφθερδάρης,[5] «συναγαγών, λέγει ὁ Θεοφάνης, τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπισήμους ναυκλήρους, δέδωκεν ἐπὶ τόκῳ τετρακεράτου τὸ νόμισμα ἀνὰ χρυσίου λίτρας δώδεκα, τελοῦντας καὶ τὰ συνήθη κομμέρκια !» Τοῦτο θὰ εἴπῃ μίαν φορὰν τόκος ! εἰκοσιτέσσαρα τοῖς ἑκατόν !!

Αὐτὸς οὗτος εἶχεν ἐπιβάλλει καὶ τὸ λεγόμενον *Καπνικὸν* ἢ *Καπνιατικόν*, φόρον συνιστάμενον εἰς τεσσαράκοντα πέντε σχεδὸν σολδία, πληρωνόμενα κατ' ἔτος δι' ἑκάστην καπνοδόχον, τοῦ ὁποίου δὲν ἐξῃροῦντο οὔτε τῶν ἐκκλησιαστικῶν οἰκιῶν οἱ ἐνοικάτορες. «Τοὺς τῶν εὐαγῶν οἴκων παροίκους τὰ *καπνικὰ* ἀπαιτεῖσθαι», ὁρίζει μία του Νεαρά.

Ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπενοήθη καὶ τὸ *Ἀερικόν*, φόρος οὐχὶ ἐπὶ τοῦ ἀναπνεομένου ἀέρος, καθὼς ἐνόμισαν τῶν Εὐρωπαίων τινές, ἀλλ' ἐπὶ τῶν θυρίδων ἑκάστης οἰκίας τῶν ἐπὶ τῆς λεωφόρου. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου, τὸ δεινὸν τῆς φορολογίας εἶχε φθάσει εἰς τοιαύτην ὑπερβολήν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς διοικήσεως τοῦ ἀλιτηρίου ἐκείνου Ἰωάννου τοῦ Καππαδόκου, ὥστε ὁ Λυδὸς Ἰωάννης, ἀφοῦ ἀναφέρει μυρία εἴδη δασμῶν, εἰς τὴν ἀπελπισίαν τῶν φορολογουμένων ἀποδίδει καὶ τὴν τρομερὰν ἐκείνην πυρκαϊάν, ἥτις, «ἀπὸ τῶν τῆς αὐλῆς ἀρξαμένη εἰσόδων», ἀπετέφρωσε τὰ τρία πέμπτα σχεδὸν τῆς πόλεως.

1. Νομῶν.—2. Μιλιαρίσιον=εἶδος λεπτοῦ νομίσματος, δωδέκατον τοῦ σολδίου.—3. Εἰκοσιτέσσαρα κεράτια=ἓν χρυσοῦν νόμισμα.—4. Φόλλις=λεπτότατον χαλκοῦν νόμισμα, (ὀβολός).—5. Δεφθερδάρης=ὑπάλληλος διευθύνων τὰ Οἰκονομικά.

Ὁ δὲ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ἐπέβαλε καὶ τὸ *Ἀλαμανικόν*, ὅταν ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ ἱκανὰ χρυσοῦ τάλαντα, ὡς ἀποζημίωσιν εἰς τοὺς Ἀλαμανούς.

Ἀναφέρεται δὲ καὶ *Χαρτιατικόν*, ὁποῖον δέ τι εἶδος φορολογίας ἦν, ἀγνοῶ, καὶ δὲν πιστεύω νὰ ἦτον τὸ ἐπὶ τοῦ χαρτοσήμου.

Ἀλλ' ὁ ἐπαχθέστατος τῶν φόρων ἦτον ὁ κληθεὶς τοῦ *Χρυσαργύρου*, διότι ἐπληρόνετο καὶ εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἄργυρον, ἐνῷ οἱ λοιποὶ φόροι ἐπληρόνοντο μόνον εἰς χρυσόν· ἦτο δὲ εἶδος φόρου ἐπὶ τῶν ζώων (ἵππων, ἡμιόνων, ὄνων, βοῶν καὶ κυνῶν) καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, τοῦ ὁποίου δὲν ἦσαν ἐλεύθεροι οὔτε οἱ ἐπαῖται, οὔτε αἱ ἑταῖραι, εἰσεπράττετο δὲ καὶ διὰ βασάνων.

Τὸ κυριώτερον εἰσόδημα τῶν Αὐτοκρατόρων ἦτον ἀπὸ τῶν τελωνείων καὶ ἀπ' αὐτῆς ἰδίως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τῆς ὁποίας ἑκάστην σκάλαν ἐξελέγοντο τὰ *Σκαλιατικά*. Ἀναφέρονται δὲ τόσα ἄλλα φόρων ὀνόματα, ὥστε τῇ ἀληθείᾳ ἀπορίας ἄξιον εἶνε πῶς ἐπήρκουν εἰς τόσας ἀπαιτήσεις οἱ ἐμπορευόμενοι, «ἀπαιτήσεις καμπανιστικοῦ, μεσιτικοῦ, ζυγιαστικοῦ, μετρητικοῦ, παχιατικοῦ, γομαριατικοῦ, ὀψωνίου, σκαλιατικοῦ, βιγλιατικοῦ, δεκαετίας, ἁλιευτικῆς τετραμοιρίας, ξυλαχύρου, καστροκτισίας, κατεργοκτισίας, μαγειρίας, ἀντιναύλου, ἐξωπρασίας, κοσμιατικοῦ, καπηλιατικοῦ, μηνιατικοῦ, ἐργαστηριακοῦ, μεταξιατικοῦ, τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ πανίου τοῦ ἐν τῷ φόρῳ πωλουμένου, ἔτι δὲ καὶ τοῦ κεφαλαίου τοῦ σιταρίου τοῦ εἰσαποταχθέντος ἀπαιτεῖσθαι ἀπὸ τῶν καραβίων, ἢ ἑτέρου τινὸς κεφαλαίου τῶν νῦν ἐνεργουμένων, ἢ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μελλόντων ἐπινοηθήσεσθαι !!» δηλαδὴ ἔχει ὁ Θεὸς καὶ διὰ τὸ μέλλον !!!

Ὁ λιμὴν τοῦ Βουκολέοντος ἀπέφερε καθ' ἑκάστην τετρακισχιλίας λίτρας ἀργύρου, τὰς ὁποίας ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰσαὰκ ὁ Ἄγγελος *εἶχε προσδιωρισμένας διὰ τὰ ἔξοδα τῆς τραπέζης του!*[1]

ΠΟΣΑΣ ΤΡΙΧΑΣ ΕΧΟΜΕΝ

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν;

Ἄγγλος τις, ὁ δόκτωρ Ἔρασμος Οὐίλσων, μετὰ μακρᾶς καὶ ἐπιμόνους παρατηρήσεις ὥρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν κατὰ μέσον ὅρον ὑπαρχουσῶν τριχῶν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης κεφαλῆς. Ὁποῖοί τινες ἦσαν οἱ ὑπολογισμοί του; Δὲν το λέγει ὁ κ. Οὐίλσων. Μήπως ἔτιλε τρίχα τρίχα κεφαλήν τινα πέρα τοῦ δέοντος πρόθυμον καὶ ἀνεκτικήν ; Ἀλλὰ τί λέγω κεφαλήν ; Κεφαλὰς καὶ κεφαλὰς ὅλας θὰ ἔτιλεν ὁ ὑπόμονος ἄγγλος ἀφ' οὗ λέγει ὅτι εὗρε *κατὰ μέσον ὅρον* τὸν ἀριθμὸν τῶν τριχῶν. Ἡ τοὐναντίον ὀφείλομεν νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι χωρὶς νὰ τίλῃ τὰς τρίχας ἐμέτρησεν αὐτὰς συνάπτων καὶ ἀποχωρίζων κατὰ

1. Ἐσταχυολογήθη ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Σ. Βυζαντίου·

μικρᾶς δεσμίδας; Τίς οἶδεν. Ὅπως δήποτε τοῦτο ἡμεῖς γινώσκομεν, ὅτι ὁ δόκτωρ Ἔρασμος Οὐίλσων μετὰ μακρᾶς καὶ ἐνδελεχεῖς παρατηρήσεις κατώρθωσε νὰ ὁρίσῃ κατὰ μέσον ὅρον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης κεφαλῆς ὑπαρχουσῶν τριχῶν. Ὑπολογίζει λοιπὸν ὁ σοφὸς δόκτωρ ὅτι «ἡ κεφαλὴ καθ' ἕκαστον τετραγωνικὸν δάκτυλον περιέχει 1066 τρίχας.» Ὅθεν τῆς ὅλης κεφαλῆς ἐχούσης ἔκτασιν 120 περίπου τετραγωνικῶν δακτύλων, αἱ ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχουσαι τρίχες εἶνε 127,920 κατὰ μέσον ὅρον!

Ἀλλ' ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ποιήσωμεν παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ὃν βεβαίως οὐδόλως ἀναλαμβάνομεν νὰ ἐξακριβώσωμεν καὶ ἐξετάσαντες ἀποδείξωμεν τὸ γνήσιον αὐτοῦ. Προφανῶς ὁ κ. Οὐίλσων δὲν ἀξιοῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους, (εἰς οὓς συγκαταλέγεται καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας), οἵτινες πάσχουσιν ὑπὸ φαλακρότητος. Λυπηρὸν δὲ ὅτι ὁ σοφὸς ἀνὴρ δὲν διῄρεσεν τὰ ἀπεψιλωμένα κρανία εἰς πολλὰς κατηγορίας. Διότι τότε θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν πότε ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ λέγηται φαλακρός. Καὶ δὲν εἶνε καὶ εὔκολον τοῦτο, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἑπομένου γνωστοτάτου σοφιστικοῦ συλλογισμοῦ. Τουτέστι ὑποθέτω ὅτι ἔχετε καὶ τὰς 127,920 τρίχας σας· ἐὰν ἐγὼ ἀποσπάσω μίαν τῶν τριχῶν σας τούτων θὰ γείνητε φαλακρός; Ὄχι βεβαίως. Ἀλλ' ἐὰν ἀποσπάσω καὶ δευτέραν; Πάλιν ὄχι, διότι οὐδεὶς εὖ φρονῶν θὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἔλλειψις μιᾶς τριχὸς καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον φαλακρόν. Οὕτω δὲ δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν, ἕως οὗ ἀποσπασθῇ καὶ ἡ τελευταία θρὶξ τῆς κεφαλῆς σας καὶ ὅμως νὰ μὴ δύναταί τις νά σας ἀποκαλέσῃ φαλακρόν!

Ἑτέρα παρατήρησις. Εἰσί τινες χῶραι, ἐν αἷς αἱ γυναῖκες μὴ εὐχαριστούμεναι εἰς τὸν στολισμὸν ὃν ἡ φύσις ταῖς ἔδωκε, καταφορτοῦσι τὴν κεφαλήν των διὰ κόμης ξένης. Βεβαιοῦσι δὲ ὅτι ἐν ταῖς χώραις ταύταις τὸ ἐμπόριον τῶν τριχῶν εἶνε ἀξιολογώτατον. Μήπως ὁ κύριος Οὐίλσων ἐποίησε τὰ πειράματά του ἐπὶ τοιούτων κρανίων!

Οἱ παλαιοὶ Φράγκοι ὁσάκις ὑπέσχοντό τι ἀπέσπων τρίχα τῆς κεφαλῆς των καὶ την ἔδιδον εἰς δεῖγμα τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῆς ὑποσχέσεώς των. Διηγοῦνται δὲ ὅτι ἅγιός τις ἦλθέ ποτε εἰς τὴν αὐλὴν Χλωδοβίκου τοῦ βασιλέως τῶν Φράγκων, ὅστις ἀποσπάσας ἀπὸ τῆς κεφαλῆς του τρίχα, ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν ἅγιον ὡς τεκμήριον τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπολήψεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ του, κελεύσας ταὐτοχρόνως τοὺς αὐλικούς του ἵνα ποιήσωσι τὸ αὐτό, ὥστε ὁ ἅγιος ἐπανῆλθεν οἴκαδε φέρων φορτίον ὅλον τριχῶν καὶ χαίρων ἐπὶ τῇ δεξιώσει καὶ τῇ ἐξαιρέτῳ τιμῇ ἧς ἔτυχε παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τούτοις διηγοῦνται ὅτι πᾶς ἱκέτης ἀποσπῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς του τρίχα μίαν ἔδιδεν αὐτὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον οὗ τὴν εὔνοιαν ἐθήρευε. Βεβαίου δὲ ὄντος ὅτι ἔν τισι χώραις οἱ ζητοῦντες καὶ ἱκετεύοντες εἶνε πλεῖστοι ὅσοι, δὲν νομίζετε εὐτυχίαν ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον τὸ ἔθιμον τοῦ ἀποσπᾶν καὶ μίαν τρίχα ἀνὰ πᾶσαν ἐπίσκεψιν, διότι οὕτω θὰ ἠλαττοῦτο πάρα πολὺ ὁ τοῦ κατὰ μέσον ὅρου ἀριθμὸς 127,920, δι' οὗ ὁ σοφὸς Ἔρασμος Οὐίλσων τοσοῦτον ἐπιτυχῶς ἐπροίκισε τὴν στατιστικὴν ἐπιστήμην;

*

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ

Πρὸς τὸν κ. Συντάκτην τῆς *Ἑστίας*.

Ἐν τῇ βιογραφίᾳ Ἀθανασίου Ψαλίδα, τῇ ἐν ἀρ. 167 τῆς *Ἑστίας* ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Δ. Κρίνου δημοσιευθείσῃ, σημειοῦται ὅτι τὸ εἰς αὐτὸν ἀπονεμηθὲν τῇ ιε' Ἰουνίου τοῦ ᾳωκε' ἀκαδημαϊκὸν πτυχίον, καὶ παρὰ τῷ βιογράφῳ αὐτοῦ σωζόμενον, εἶναι τὸ μόνον, ὅπερ ἐξεδόθη ἐπὶ ἄρχοντος τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας τοῦ λόρδου Γυϊλφόρδου.

Τὸ ἔτος 1825 ἦν πράγματι τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ὡς καὶ ἐξ ἀπομνημονεύματος αὐτοῦ τοῦ βιογραφομένου ἀναφέρεται, ὅτι κατ' αὐτὸ παρεκλήθη παρὰ τοῦ ἄρχοντος διὰ τοῦ γραμματέως Λουσινιανοῦ ὅπως ἀναδειχθῇ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ τοιοῦτος ἀνηγορεύθη. Ἀλλ' ὁ Ἀθ. Ψαλίδας οὐκ ἦν ὁ μόνος δι' ἀκαδημαϊκοῦ πτυχίου τιμηθεὶς ἐπὶ τῆς ἀρχοντίας τοῦ ἀειμνήστου Γυϊλφόρδου, θανόντος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τετάρτου ἔτους ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας.

Ἐν ἀρ. 335 ἀπὸ 29 Μαΐου 1824 τῆς Ἐπισήμου Ἐφημερίδος τοῦ Ἰονίου Κράτους περιγράφονται λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὴν ἐν Κερκύρᾳ ἵδρυσιν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, καὶ ἰδίως ἡ λαμπρὰ τελετὴ τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς, καθ' ἣν καὶ οἱ πρῶτοι ἀνηγορεύθησαν στεφανωθέντες καὶ πτυχίον λαβόντες θεολογίας, νομικῆς ἢ φιλοσοφίας. Ἐκ τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης τῆς Κυβερνήσεως τὰ κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν τελετὴν ἀκριβῶς ἐξετέθησαν ἐν τῇ ὑπὸ Ἀνδρέου Μ. Ἰδρωμένου διατριβῇ «*περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰονίοις Νήσοις ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς Ἑνετοὺς ὑποταγῆς μέχρι τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἀποκαταστάσεως* (1386-1864)», ἥτις ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ *Παρνασσῷ* ἀναγνωσθεῖσα τὴν 19 Νοεμβρίου 1872 κατεχωρίσθη ἐν τῷ *Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ* Εἰρ. Ἀσωπίου τοῦ 1874 ἔτους. Ἰδοὺ πῶς τὰ κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην ἡμέραν ἐν αὐτῇ ἐξιστοροῦνται, ἀπαραλλάκτως ὡς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως περιγράφονται·

«Ὑπὸ αἰσθήματος βαθυτάτης εὐλαβείας καταλαμβανόμεθα νοερῶς παριστάμενοι εἰς τὴν ἐ-

Digitized by Google

πισημοτάτην ἐκείνην τελετὴν, ἥτις ἐσήμανε τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Μουσῶν εἰς τὰς ἀρχαίας ἑστίας, καὶ τῶν γραμμάτων τὴν ἀναγέννησιν ἐν Ἑλλάδι. Εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ἐν τῷ παλαιῷ φρουρίῳ παλατίου, ἔνθα εἶχον συνέλθει ἀπὸ πρωΐας ἅπαντες οἱ ἐν τέλει καὶ οἱ πρόκριτοι τῶν πολιτῶν, προπορευομένων τριῶν ῥαβδούχων, ὧν ὁ πρῶτος εἶχεν ἐπὶ τῆς ῥάβδου χρυσότευκτον γλαῦκα, σύμβολον τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, εἰσέρχονται οἱ καθηγηταὶ τῶν τεσσάρων σχολῶν, καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ ἄρχων τῆς Ἀκαδημίας, οὓς ἀρχαιοπρεπῶς περιβεβλημένους ὑπεδέξατο ἐνθουσιῶν τὸ παρεστὼς πλῆθος (περιγραφὴ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἱματισμοῦ)..... Τὴν ἀκαδημαϊκὴν σύγκλητον συγκροτησάντων τοῦ ἄρχοντος καὶ τῶν ἤδη πανεπιστημιακὸν δίπλωμα ἐχόντων Ἀθανασίου Πολίτου καὶ Χριστοφόρου Φιλητᾶ, εἰσήχθησαν διαδοχικῶς ὑπὸ τοῦ κοσμήτορος καὶ ἐστέφθησαν ἐπὶ θεολογίᾳ μὲν οἱ αἰδ. Ἀνδρ. Ἱδρωμένος καὶ Θεόκλ. Φαρμακίδης, ἐπὶ νομικῇ δὲ ὁ Σκῶτος Φραγκ. Βέλφουρ, καὶ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ ὁ Ἰω. Καρανδηνὸς, ὁ Κωνς. Ἀσώπιος, ὁ Νικ. Πίκκολης, ὁ Ἰάκ. Λουσινιανὸς καὶ ὁ Γεώρ. Ἰωαννίδης. Μεθ' ὃ ὁ Χριστόφ. Φιλητᾶς ἀπήγγειλε λόγον, ἐν ᾧ εὐστόχως ἐξῆρε τὸ αἴσιον τῆς ἡμέρας μετὰ τοσούτων αἰώνων περιπετείας καὶ ἐθνικὰ δυστυχήματα. Ἐπευφήμησεν ἡ δμήγυρις, καὶ τῇ προσκλήσει τοῦ ἄρχοντος οἱ πάντες μετέβησαν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν, ἔνθα δοξολογίας γενομένης ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὁ Σ. Μητροπολίτης Κερκύρας Μακάριος κατάλληλον ἀπήγγειλεν εὐχὴν καὶ ηὐλόγησε τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας.»

Ἐν Κερκύρᾳ, τῇ 20 Μαρτίου 1879.

Μιχαηλ Σ. Ιδρωμενος.

Υ. Γ. Παρὰ τῷ ἐπιστέλλοντι σωζομένου τοῦ πρώτου τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας διπλώματος ἐπισυνάπτεται τὸ ἀντίγραφον.

Ἀγαθῇ Τύχῃ

ΙΟΝΙΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ'.

Βασιλικοῦ Ἁρμοστοῦ *Φεδερίκου Ἀδάμ* — Ὑψηλοτ. Προέδρ. τῆς Βουλῆς *Μαρίνου Βέγια*

Ἄρχοντος τῆς Ἀκαδημίας

ΦΕΔΕΡΙΚΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΓΥΙΛΦΟΡΔ

Δέδονται τῷ Ἄρχοντι καὶ τῷ Συνεδρίῳ τῆς Ἀκαδημίας τὸν αἰδεσιμώτατον ἱερέα Ἀνδρέαν Ἱδρωμένον, ἐπειδὴ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐγένετο, καὶ προθύμως καὶ φιλοτίμως ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς Κερκύρας Γυμνασίῳ ἓν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη τοὺς νέους διετέλεσε διδάσκων, στεφανῶσαι αὐτὸν τῷ τῆς Θεολογίας στεφάνῳ κατὰ τὸν Νόμον, δοῦναι δ' αὐτῷ τὸ δίπλωμα τόδε τῇ σφραγῖδι τῆς Ἀκαδημίας ἐσφραγισμένον.

Κερκύρᾳ, ἔτους Σωτηρίου ΑΩΚΔ' Μαΐου κθ'.

ΓΥΙΛΦΟΡΔ (ἄρχων) — *Ἰάκωβος Λουσινιανὸς* Ἀρχιγραμματεύς.

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ, ΨΥΧΗ

Ὅλως ἐσφαλμένως μεταχειρίζονται τινὲς τὴν λέξιν *χρυσαλλίδα*, ἀντὶ *ψυχῆς*, διὰ τὸ τέλειον λεπιδόπτερον ἔντομον, τὸ κοινῶς καλούμενον *πεταλοῦδα* (papillon). Δέον νὰ περιστέλληται τοιαύτη κατάχρησις καὶ νὰ ὁρισθῇ ἅπαξ διὰ παντὸς ἡ ἐπιστημονικὴ ὀνοματολογία αὕτη, ἀφοῦ μάλιστα ἔχομεν πρὸς τοῦτο *ἀλάνθαστον ὁδηγὸν* τὸν ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΝ αὐτὸν, ὅστις, ἐν τῇ *Περὶ ζώων* ἱστορ. V, 17, 4 περιγράφει σαφέστατα τὰς μεταμορφώσεις τῶν λεπιδοπτέρων ἐντόμων οὕτω: «Γίγνονται δὲ αἱ μὲν καλούμεναι *ψυχαὶ* ἐκ τῶν *καμπῶν*· αἱ δὲ γίγνονται ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν χλωρῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς ῥαφάνου, ἣν καλοῦσί τινες κράμβην, πρῶτον μὲν ἔλαττον κέγχρου, εἶτα μικροὶ *σκώληκες* αὐξανόμενοι, ἔπειτα ἐν τρισὶν ἡμέραις *κάμπαι* μικραὶ, μετὰ δὲ ταῦτα αὐξηθεῖσαι ἀκινητίζουσι καὶ μεταβάλλουσι τὴν μορφὴν, καὶ καλοῦνται *χρυσαλλίδες*, καὶ σκληρὸν ἔχουσι τὸ κέλυφος, ἁπτομένου δὲ κινοῦνται. Προσέχονται δὲ πόροις ἀραχνιώδεσιν, οὔτε στόμα ἔχουσαι οὔτε ἄλλο τῶν μορίων διάδηλον οὐδέν· χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος περιῤῥήγνυται τὸ κέλυφος καὶ ἐκπέτεται ἐξ αὐτῶν *πτερωτὰ ζῶα*, ἃς καλοῦμεν ΨΥΧΑΣ.» Ὅθεν λοιπόν:

σκώληξ—σκωλῆκι—κάμπη μικρὰ—vers.
κάμπη—σκωλῆκι—chenille ou larve—raupe (γερμανιστί).
χρυσαλλὶς—κουκοῦλι—νυνὶ (εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος)—cocon—puppe (γερμανιστί).
ψυχὴ—πεταλοῦδα—τέλειον λεπιδόπτερον—papillon—schmetterling (γερμανιστὶ)—butterfly (ἀγγλιστί).

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπρίλιος 1879. Χελδραϊχ.

ΣΦΥΓΜΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἡ «Ἐπιστημονικὴ Ἀνταπόκρισις» περιέχει περίεργον σύγκρισιν τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος τῶν διαφόρων ζώων. Παράδοξον δ' ὄντως εἶνε καὶ πολλὰς περὶ τοῦ πράγματος σκέψεις ἠδύνατο νὰ κάμῃ τις βλέπων ὅτι ἐν τῇ κλίμακι ταύτῃ κατέχει τὴν πρώτην τάξιν ὁ γύψ, ἐν ᾧ ὁ ἐλέφας οὐδὲ κἂν ὑπάρχει κατατεταγμένος. Ἰδοὺ δὲ ὁ κατάλογος·

Γὺψ 150 σφύξεις κατὰ λεπτόν.—Ὄρνις 140.—Ὕαινα 132.—Ποντικὸς 120.—Χὴν 110.—Ἀετὸς 100.—Τίγρις 96.—Βάτραχος 80.—Ψυχὴ (πεταλοῦδα) 60.—Καραβὶς 60.—Πίθηκος 48.—Λύκος 45.—Ὄνος 42.—Ἵππος 40.—Ἄρκτος 38.—Κάμπη 36.

Μεγάλα τε καὶ μικρὰ, εἴτε ἄγρια εἴτε κατοικίδια, συγκαταλέγονται ἄνευ τινος τάξεως καὶ πρωτείων ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ, ὁ δὲ ἄνθρωπος ὀφείλει ἐνίοτε νὰ ὑποχωρῇ καὶ πρὸ τῶν ἥκιστα ἐπιβλαβῶν ζῴων. Κ' Ε**

Digitized by Google

ΥΨΟΣ ΤΩΝ ΚΥΜΑΤΩΝ

Οἱ ἀναγινώσκοντες περιγραφὰς περιηγητῶν καὶ μυθιστοριογράφων μανθάνουσιν οὐχὶ σπανίως πράγματα ἀπίθανα ἢ καὶ ὅλως ἀντικείμενα εἰς τὴν ἀλήθειαν. Κατὰ τὸ λέγειν τῶν εὐφαντάστων τούτων ἀνθρώπων «.... τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῷ πελάγει ἀνυψοῦνται εἰς φοβερὸν ὕψος. Ἐγείρονται *ὡς βουνὰ* ὑπεράνω τοῦ *εὐθραύστου πλοίου* ὡς νὰ θέλωσι *νά το κατασυντρίψωσι* καὶ *νά το ἐξαφανίσωσι.*» Ἀλλ' εἰξεύρετε, ὅμως, φίλοι ἀναγνῶσται, τί ἐξάγεται ἐκ τῶν νεώτατα γενομένων καὶ ἀκριβεστάτων παρατηρήσεων; ὅτι «.... τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῷ πελάγει οὐδέποτε ὑψοῦνται πλέον τῶν 6, 7 ἢ τὸ πολὺ 8 μέτρων.» Ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια, ἥτις βεβαίως θὰ ἐλαττώσῃ πολὺ τὸν φόβον ὃν αἰσθάνεσθε ἀναγινώσκοντες περιγραφάς τινας καὶ μυθιστορήματα. **

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ διάσημος ἄγγλος ἠθοποιὸς Garrick ἀφ' οὗ ἀπέκτησε φήμην καὶ πλούτη, ἀπεχώρησεν εἴς τινα ἐξοχὴν ἔξω τοῦ Λονδίνου ζῶν ἡσύχως. Ἡμέραν τινὰ ἐπεσκέφθη αὐτὸν ὁ λόρδος Littleton καὶ τῷ εἶπε·

— Δὲν ἐσκέφθης ποτὲ νὰ ἐκλεχθῇς μέλος τοῦ Κοινοβουλίου;

Ὁ δὲ Garrick ἀπεκρίθη διὰ στίχων, ὧν ἰδοὺ ἡ μετάφρασις:

Τίς; ἐγὼ νὰ γείνω μέλος! τίνος; τοῦ Κοινοβουλίου!
νέον στάδιον νάρχίσω εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ βίου;
Ὄχι, μὰ τὰ λ ά χ α ν ά μου, τὸν χλωρόν μου τοῦτον [πλοῦτον,
καὶ τὴν φίλην σύζυγόν μου δέν το κάμνω τὸ τοιοῦτον·
τρέμω μὴ τὸ νέον τοῦτο θέατρον γενῇ αἰτία
πρόσωπον μωροῦ νὰ παίξω τώρα εἰς τὰ γηρατεῖα.

*

Ματαιόφρων τις ἔλεγε· Γελῶ μὲ ὅσους μὲ νομίζουν γελοῖον.

— Μὰ τότε λοιπόν, φίλε μου, εἶπέ τις, σὺ πρέπει νὰ γελᾷς συχνότατα.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

129.

Ἐνίοτε ἀρκεῖ ἡ σκαιότης πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐκ πολυτρόπου ἀνθρώπου ἀπάτης.

130.

Τοῦ χήατρακρος ἡ μαλακία ἐλάττωμα εἶναι ἀδιόρθωτον.

131.

Τὸ ἐλάχιστον ἐλάττωμα τῶν εἰς ἔρωτας ἐκδότων γυναικῶν εἶναι αὐτὸς ὁ ἔρως.

132.

Εὐκολώτερον ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις, δυσκολώτερον δὲ ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ πράγμασιν ὁ ἄνθρωπος φέρεται συνετῶς.

133.

Καλὸν εἶναι μίμημα μόνον τὸ μὴ ἀποκρύπτον τὸ γελοιῶδες κακοῦ πρωτοτύπου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Φυλάττου ἀπὸ τὰ ἔμπροσθεν τοῦ ταύρου, ἀπὸ τὰ ὄπισθεν τοῦ ἡμιόνου καὶ πανταχόθεν ἀπὸ τὸν καλόγηρον.

*

Ἂν εἴχαμεν ψωμί, κρέας καὶ κρομμύδια, ἡ γειτόνισσα μᾶς ἐδάνειζε χύτραν.

*

Τὸ μῆλον τὸ σάπιον σαπίζει τὰ γερά. (Ἱσπανικαὶ παροιμίαι).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

~ «Δύο μαχομένων ὁ τρίτος κερδαίνει.» Τὸ λόγιον τοῦτο ἀπεδείχθη πειραματικῶς ἐν Ἀμερικῇ κατ' αὐτάς, κατά τινα ἐφημερίδα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου.

Διαγωνισμὸς εὐμορφίας ἐτελεῖτο ἐν Μοντάνᾳ καὶ ἐπιτροπὴ ἔμελλε νὰ ἐπιτελέσῃ τὰ καθήκοντα τοῦ Πάριδος ἔν τινι χορῷ, ἔνθα ὡρίσθη νὰ προσέλθωσιν αἱ διαγωνισθησόμεναι νεάνιδες. Γενομένης ἐπιμελοῦς ἐρεύνης δύο ἐκρίθησαν αἱ κάλλισται, ὧν ἡ μὲν ἦτο ξανθή, ἡ δὲ μελαγχροινή. Καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἀμηχανοῦσα ἠγνόει ποῦ νὰ κλίνῃ. Αἱ δύο εὐμορφόταται ἀντίπαλοι καταληφθεῖσαι ὑπὸ ἀντιζηλίας ἤρξαντο ἐξελέγχουσαι καὶ ἐπικρίνουσαι ἀλλήλας. Αἱ ἐπικρίσεις ἐξηρέθισαν τὰς δύο νεάνιδας καὶ αἱ ὑποψήφιοι καλλοναὶ συνεπλάκησαν, ἐξερρίζωσαν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των καὶ ἐδάρησαν γενναιότατα. Μετὰ πολλοῦ κόπου κατώρθωσαν οἱ παρεστῶτες νά τας ἀποχωρήσωσι καὶ τότε εἶδον θέαμα ἐλεεινόν. Τῆς μὲν ξανθῆς τὸ πρόσωπον ἦτο κατεσπαραγμένον ὡς ἐὰν διῆλθε διὰ μέσου ἀκανθῶν, τῆς δὲ μελαγχροινῆς ὁ ὀφθαλμὸς ὁ δεξιὸς ἦτο ἡμίκλειστος καὶ τὸ πρόσωπον μεστὸν μωλώπων. Τὸ ἡρωϊκὸν τοῦτο ἐπεισόδιον ἔσωσε τὴν ἐπιτροπὴν ἀπὸ τῆς πιεζούσης αὐτὴν ἀμηχανίας, διότι οὐδετέρα τῶν ἀντιπάλων ἦτο πλέον εὔμορφος, τὰ γρονθοκοπήματα καὶ οἱ ὄνυχες εἶχον ἀφανίσει τὴν διαγωνιζομένην καλλονήν, τὸ δὲ γέρας τῆς εὐμορφίας ἀπενεμήθη εἰς τρίτην τινὰ νεάνιδα. Τί ὁ μῦθος δηλοῖ εἶν' εὐνόητον καὶ περιττὸν νὰ γραφῇ.

~ Ἐφημερίς τις μᾶς γνωστοποιεῖ, γράφει ὁ «Ἀνατολικὸς Ἀστήρ», ὅτι ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ τῆς Ἀμερικῆς κατασκευάζονται καθ' ἑκάστην ὑπό τινος μεγάλου ἐργοστασίου ψευδῆ αὐγά, καὶ πωλοῦνται πρὸς τοὺς θέλοντας πάντοτε εὔθηνὰ πράγματα, ἂν καὶ δὲν εἶναι νόστιμα.

Περιγράφει δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς. Τὸ λεύκωμα ἀπομιμοῦνται διὰ τῆς σμίξεως θείου καὶ ἄνθρακος καὶ πάχους, τὸ ὁποῖον προμηθεύονται ἀπὸ τὰ κρεωπωλεῖα, μετά τινος γλοιώδους ὕλης. Ὁ κρόκος συντίθεται ἀπὸ αἷμα, φωσφο-

Digitized by Google

ροῦχον τίτανον, καὶ μαγνησίαν, χλωροῦχον ἀμμωνίαν καὶ ὀξέα τινά· καὶ χρωματίζεται μὲ χρῶμά τι κίτρινον. Τὸ κέλυφος κατασκευάζεται ἀπὸ τίτανον διαφόρων εἰδῶν μὲ ὀλίγον ὀξείδιον τοῦ σιδήρου, καὶ χύνεται διὰ καταλλήλων τύπων εἰς τὰ ἀπαιτούμενα σχήματα. Εἰς ταῦτα τὰ κελύφη, διὰ λεπτῆς ἐν τῷ μικρῷ ἄκρῳ τρύπας, εἰσάγεται τὸ τεχνητὸν λεύκωμα, τὸ ὁποῖον ἐξαπλοῦται εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἐπιφάνειαν τοῦ κελύφους καὶ προσκολλᾶται. Ἔπειτα εἰσβάλλεται ἡ ἀνάλογος τοῦ κρόκου ποσότης, ὁ δὲ ἀπομένων τόπος πληροῦται διὰ τοῦ αὐτοῦ λευκώματος καὶ ἡ ὀπὴ κλείεται μὲ λιθόκολλαν, δὲν ἀπολείπεται δὲ ἄλλο τι εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀγοραστὰς εἰμὴ τὸ θάρρος νά τα φάγωσιν!

Ἐν Ἀμερικῇ ἐλύθη πρό τινος χρόνου τὸ ζήτημα τῆς θερμάνσεως ὁλοκλήρου πόλεως διὰ μιᾶς μόνης κεντρικῆς ἑστίας, μεταβιβαζούσης τὴν θερμότητα δι' ἀτμῶν διαχεομένων καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὡς τὸ φωταέριον διὰ σωλήνων. Ἐν Μιγιχάνῃ ἡ μέθοδος αὕτη ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν. Ἐν δὲ Νέᾳ Ὑόρκῃ Ἑταιρία τις ἔλαβεν ἐπ' ἐσχάτων τὸ δικαίωμα τῆς κατασκευῆς θερμαγωγῶν σωλήνων διὰ τῶν ὁδῶν, καταθέσασα ἐγγύησιν 250,000 φράγκων ὡς ἐχέγγυον περὶ τῆς ἐπανορθώσεως τοῦ λιθοστρώτου· ἀνέλαβε δὲ νὰ θερμάνῃ πάντα τὰ δημόσια κτίρια εἰς τιμὴν κατὰ τὸ τρίτον μικροτέραν τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὴν συνήθη θέρμανσιν. Ἐπιπλέον δὲ θὰ προμηθεύῃ ἐν καιρῷ χιονώδει μηχανὰς ἀτμοκινήτους ἀναλυούσας ἐν ἀκαρεῖ τὴν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς χιόνα.

Πλούσιος Ἀμερικανὸς (σὶρ Ἐδουάρδος Τράμφ) ἀποθανὼν κατέλιπε κληροδότημα παράξενον καὶ πρωτάκουστον. Ἐν τῇ διαθήκῃ ἀναφέρεται ῥητῶς ὅτι ἓν ἑκατομμύριον ταλλήρων ὁρίζεται εἰς ἵδρυσιν καὶ συντήρησιν γηροκομείου... ἵππων. Παραγγέλλει δὲ ὁ διαθέτης ὅτι ἐν τῷ γηροκομείῳ τούτῳ ὀφείλουσιν οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης νὰ περιθάλψωσι πρώτους πάντων τοὺς ἵππους του, οὐκ ὀλίγους ὄντας, καὶ νά τους περιποιῶνται μετὰ πάσης ἐπιμελείας μέχρι τῆς τελευτῆς των. Τὸ ἱπποκομεῖον τοῦτο θὰ περιλαμβάνῃ πεντήκοντα περίπου *κλίνας*, ἠθέλομεν νὰ εἴπωμεν φάτνας, θὰ εἰσάγωνται δὲ εἰς αὐτὸ πάντες οἱ ἕνεκα γήρως ἀνίκανοι εἰς ἐργασίαν ἵπποι, οἱ ἀπόμαχοι, καὶ καθ' ὅλου οἱ ἔχοντες καλὰ συστατικὰ ὅτι ὑπηρέτησαν πιστῶς καὶ μακρὸν χρόνον. Προσέτι δὲ εἰς ἐξασφάλισιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς θελήσεώς του ὁ διαθέτης καταλείπει ἐπίτηδες κεφάλαια, δι' ὧν νὰ ἀγοράζεται πᾶς ἵππος ἄχρηστος, διὰ τῆς ποσότητος ἣν τυχὸν ἤθελον δώσει οἱ ἔχοντες ἐπάγγελμα τὸ νὰ ἀγοράζωσι τοιούτους ἵππους καὶ ἐκδέροντες αὐτοὺς νὰ πωλῶσι τὴν δοράν των. Ἡ Ἑταιρία ἡ προστάτις τῶν ζῴων θὰ ἐκαυχᾶτο ἐὰν μεταξὺ τῶν μελῶν της εἶχε τοιοῦτόν τινα οἰκτίρμονα ἄνδρα. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ ἀνὴρ περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν ἦτο μέλος τῆς εὐεργετικῆς ταύτης Ἑταιρίας.

Ἡ γραφὴ τοῦ πρό τινων ἐτῶν ἀποθανόντος γνωστοῦ γάλλου ἐπιφυλλιδογράφου Ἰουλίου Ζανὲν (**Jules Janin**) ἦτο δυσανάγνωστος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀδύνατον νὰ ἀναγνωσθῇ. Ὁ Ἀλφόνσος Κὰρ διηγεῖται ἔν τινι τῶν μυθιστοριῶν του τὰ ἑξῆς: «Ἔλαβον ἐπιστολὴν τοῦ ἀγαπητοῦ μοι Ζανέν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νά την ἀναγνώσω κατ' οὐδένα τρόπον. Προτείνω λοιπὸν ἀξίαν λόγου ἀμοιβὴν εἰς τὸν δυνηθησόμενον νά την ἀναγνώσῃ. Σημειωτέον δ' ὅτι τοῦ ἀγῶνος τούτου δὲν ἀποκλείεται οὐδὲ αὐτὸς ὁ Ἰούλιος Ζανέν.»

Ὁ ἀριθμὸς τῶν προβάτων ὅλου τοῦ κόσμου ὑπολογίζεται περὶ τὰ 500 ἑκατομμύρια.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Δὲν δύναταί τις οὔτε εὐεξίαν οὔτε εὐδαιμονίαν νὰ ἔχῃ, ὅταν ὁ στόμαχος αὐτοῦ δὲν λειτουργῇ κανονικῶς. Ἀλλὰ πῶς δύναμαι, ἴσως ἐρωτήσῃ ὁ ἀναγνώστης, ν' ἀποφανθῶ ἂν ἡ ἀσθένεια ὑφ' ἧς πάσχω εἶναι πραγματικὴ ἢ φαντασιώδης; Ὁπωσδήποτε, ἤθελον ἀπαντήσει, πρῶτον πρόσεξε τὸν στόμαχόν σου καὶ εἶτα ἰδὲ τὴν γλῶσσάν σου. Τί διακρίνει ὁ ἰατρὸς ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῆς γλώσσης; Πάμπολλα πράγματα. Ἡ γλῶσσα ἐπηρεάζεται ἐκ πάσης τροφῆς πνευματικῆς ἢ σωματικῆς, καὶ εἰδικώτερον ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ στομάχου. Τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας λεπτὸν ἐκεῖνο ὑπόλευκον στρῶμα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνδείκνυσι δυσπεψίαν. Διεσχισμένη γλῶσσα δηλοῖ ὅτι ὁ στόμαχος εὑρίσκεται ἐν ἀνωμάλῳ καταστάσει. Κιτρίνη γλῶσσα ἐμφαίνει χολάς. Ἡ ἔχουσα πυκνὸν καὶ τραχὺ στρῶμα μαρτυρεῖ προηγηθείσας καταχρήσεις. Δὲν εὔχομαι τοῖς φίλοις μου τοιαύτας γλώσσας, διότι εἰλικρινῶς πιστεύω, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πραγματικὴν εὐεξίαν δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ ὁ μὴ τηρῶν «τοὺς πόδας του θερμούς, τὴν κεφαλήν του ψυχρὰν καὶ τὴν γλῶσσάν του καθαράν.»

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Διὰ τῆς ἑξῆς παρασκευῆς ἀποβαίνει εὔληπτον τὸ *λάδι τῆς μουρούνας* (ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου). Εἰς ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου (ἑνὸς κοχλιαρίου τῆς *σούπας*) μίγνυται κρόκος ᾠοῦ· εἰς τὸ μίγμα προστίθενται σταγόνες τινὲς ἀρωματικοῦ οἰνοπνευματώδους ὑγροῦ, εἶτα ἐπιχέεται ἥμισυ ποτήριον ὕδατος καὶ προστίθεται ἀρκοῦσα ποσότης σακχάρου. Τὸ μίγμα οὐδεμίαν κέκτηται γεῦσιν ἢ ὀσμὴν κακὴν καὶ λίαν εὐχερῶς ὑπὸ τῶν ἀρρώστων λαμβάνεται.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 173 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 22 Ἀπριλίου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΖΑΚΑΛΟΦ

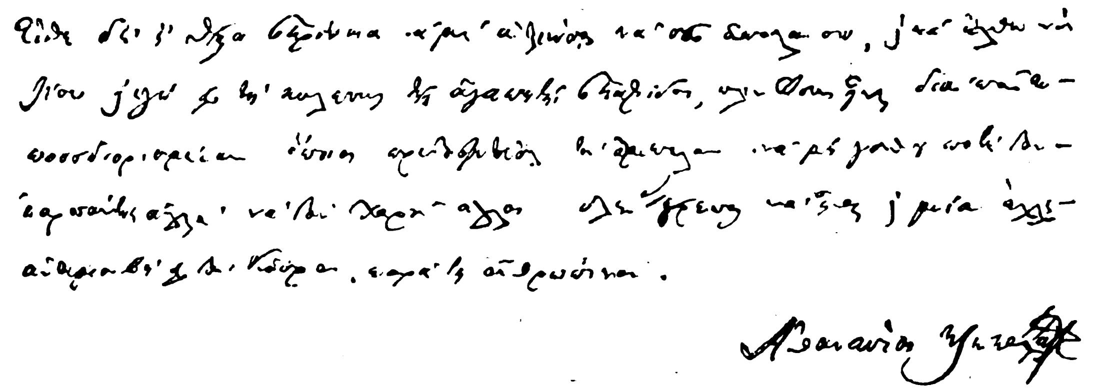

Τ' ἀνωτέρω ἀπεσπάσθησαν ἐξ ἐπιστολῆς κοινοποιηθείσης ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Φιλίππου Λέλλη, ἀνεψιοῦ ἐκ μητρὸς τοῦ ἀειμνήστου Ἀθανασίου Τζακάλοφ. Σ. τ. Δ.

* * *

Τὴν Ἑταιρίαν τῶν Φιλικῶν συνέστησαν ἐν Ὀδησσῷ, τῷ 1814, οἱ ἀοίδιμοι Σκουφᾶς, Τζακάλοφ καὶ Ξάνθος. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἐτῶν ἕξ, ἤτοι ἐν ἀρχῇ τοῦ 1820, ἐν αὐταῖς ταῖς παραμοναῖς τῆς ἐκρήξεως, οἱ κινοῦντες τὴν Ἑταιρίαν, καίτοι συμποσωθέντες εἰς ὀκτώ, οὐδένα ἔτι εἶχον συμπαραλάβει μέτοχον τῆς ὑπερτάτης αὐτῶν ἐνεργείας ἐπιφανῆ τοῦ ἔθνους ἄνδρα· διότι, ἀποθανόντος ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ Σκουφᾶ, ἦσαν οἱ κινοῦντες, παρεκτὸς τῶν δύο ἄλλων ἀρχικῶν ἱδρυτῶν, ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς, ὁ Παναγιώτης Α. Ἀναγνωστόπουλος, ὁ Παναγιώτης Σέκερης, ὁ Νικόλαος Ν. Πατσιμάδης, ὁ Γεώργιος Λεβέντης καὶ ὁ Α. Κομιζόπουλος. Ἀργότερον ἡ Ἑταιρία ἐξέτεινε τοὺς πλοκάμους αὐτῆς καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν ἀπὸ τῶν παριστρίων ἡγεμονιῶν μέχρι τῆς Μάνης καὶ ἀπὸ τῶν Ἰονίων νήσων μέχρι τῶν παραλίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας· ἐσύστησεν ἁπανταχοῦ ἐφορείας καὶ περιέλαβε συνεργοὺς τοὺς ἐγκριτωτάτους τοῦ ἔθνους ἄνδρας, τὸν πατριάρχην Γρηγόριον, τοὺς Ὑψηλάντας, τὸν Α. Μαυροκορδάτον, τὸν Π. Μαυρομιχάλην καὶ τὸν Μιχαὴλ Σοῦτσον.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ
ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 227.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ὅπου ὁ χρηματοφόρος σάκκος γίνεται πάλιν ἐλαφρότερος κατὰ χιλιάδας τινὰς λιρῶν.

Ἡ ἁμαξοστοιχία ἐσταμάτησεν ἐν τῷ σταθμῷ, κατέβη δὲ πρῶτος ὁ Πονηρίδης τῆς ἁμάξης, καὶ κατόπιν αὐτοῦ ὁ κ. Φόγ, ὅστις καὶ ἐβοήθησε τὴν νεαράν του σύντροφον ν' ἀποβῇ ἐπὶ τῆς κρηπῖδος. Ὁ Φιλέας σκοπὸν εἶχε νὰ μεταβῇ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ὅπως ἐγκαταστήσῃ ἐν αὐτῷ ἀνέτως τὴν κ. Ἀουδά, ἣν δὲν ἤθελε ν' ἀφήσῃ μόνην ἐνόσῳ εὑρίσκετο ἐπὶ χώρας κινδυνώδους δι' αὐτήν.

Καθ' ἣν ὅμως στιγμὴν ὁ κ. Φόγ ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σταθμοῦ, ἀστυνομικός τις κλητὴρ ἐπλησίασεν εἰς αὐτὸν καὶ τῷ εἶπεν:

— Εἶσθε ὁ κύριος Φιλέας Φόγ;

— Μάλιστα.

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ὑπηρέτης σας; προσέθηκεν ὁ κλητήρ, δεικνύων τὸν Πονηρίδην.

— Μάλιστα.

— Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ ἀκολουθήσετε καὶ οἱ δύο.

Ὁ κ. Φόγ οὐδεμίαν ὅπως δήποτε ἐξέφρασεν ἀπορίαν. Ὁ κλητὴρ ἐκεῖνος ἦν ἀντιπρόσωπος τοῦ νόμου, εἰς πάντα δὲ ἄγγλον ὁ νόμος εἶνε ἱερός. Ὁ Πονηρίδης ὅμως, γαλλικὰς ἔχων τὰς ἕξεις, ἠθέλησε νὰ συζητήσῃ, ἀλλ' ὁ κλητὴρ ἤγγισεν αὐτὸν διὰ τοῦ ῥαβδίου του, καὶ ὁ Φιλέας Φόγ τῷ ἔνευσε νὰ ἀκολουθήσῃ.

— Δύναται νὰ μᾶς συνοδεύσῃ καὶ ἡ κυρία; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος.

Ὡδήγησε δὲ οὗτος τὸν κ. Φόγ, τὴν κ. Ἀουδὰ καὶ τὸν Πονηρίδην εἰς εἶδός τι ἁμαξίου τετρατρόχου, δύο ἔχοντος ἵππους, καὶ τὸ ἁμάξιον ἀνεχώρησεν ἀμέσως. Οὐδεὶς δ' ἐπρόφερε λέξιν καθ'

Digitized by Google

ὅλον τὸν δρόμον, διαρκέσαντα περὶ τὰ εἴκοσι λεπτά.

Ἡ ἅμαξα διῆλθε κατ' ἀρχὰς διὰ τῆς «μαύρης πόλεως», ἧς αἱ στεναὶ ὁδοὶ ἐφράσσοντο ἑκατέρωθεν διὰ πενιχρῶν παραπηγμάτων, ἐν οἷς ἐβρύαζε παντοδαπός, ῥυπαρὸς καὶ ῥακένδυτος ὄχλος· εἶτα δὲ διήλασε τὴν εὐρωπαϊκὴν πόλιν, ἣν ἐφαίδρυνον οἰκίαι κεράμινοι, ἐσκίαζον κοκοφοίνικες καὶ διέσχιζον πλοίων ἱστοί, διέτρεχον δὲ ἤδη, παρὰ τὸ πρωϊνὸν τῆς ὥρας, κομψοὶ ἱππεῖς καὶ μεγαλοπρεπῆ ὀχήματα.

Τὸ ἁμάξιον ἔστη ἐνώπιον ἁπλῆς ἔξωθεν οἰκοδομῆς, ἥτις ὅμως ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἐχρησίμευεν εἰς οἴκησιν. Ὁ ἀστυνομικὸς κλητὴρ κατεβίβασε τοὺς δεσμώτας—διότι οὕτως ἀληθῶς ἠδύναντο νὰ ὀνομασθῶσι—καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς δωμάτιον ἔχον κιγκλιδωτὰς θυρίδας, λέγων:

— Εἰς τὰς ὀκτώμισυ θὰ ἐμφανισθῆτε εἰς τὸν δικαστὴν Ὀβαδιά.

Εἶτα δὲ ἀπεχώρησε καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν.

— Τί νὰ γείνῃ! μᾶς ἔπιασαν! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, καταπίπτων ἐπί τινος ἕδρας.

Ἡ κυρία Ἀουδά, ἀποτεινομένη τότε πρὸς τὸν κ. Φόγ, τῷ εἶπε διὰ φωνῆς ἧς μάτην προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησιν:

— Πρέπει νὰ μὲ ἀφήσετε, κύριε. Καταδιώκεσθε χάριν ἐμοῦ . . . διότι μ' ἐσώσατε.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἠρκέσθη ἀπαντήσας ὅτι αὐτὸ ἦτο ἀδύνατον. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι ἡ καταδίωξις ἐγίνετο ἕνεκα τῆς ἁρπαγῆς. Τίνες ἤθελον τολμήσει νὰ παραστῶσιν ὡς μηνυταί; Βεβαίως ὑπῆρχε λάθος. Προσέθηκε δὲ ὁ κ. Φόγ, ὅτι, ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν ἤθελεν ἐγκαταλείψει τὴν κ. Ἀουδά, ἀλλ' ἤθελε τὴν ὁδηγήσει εἰς Χὸγγ-Κόγγ.

— Ἀλλὰ τὸ ἀτμοκίνητον ἀναχωρεῖ τὴν μεσημβρίαν! παρετήρησεν ὁ Πονηρίδης.

— Πρὸ μεσημβρίας θὰ ἔχωμεν ἐπιβιβασθῆ, ἀπήντησεν ἁπλῶς ὁ ἀπαθὴς εὐπατρίδης.

Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη ἐγένετο τοσοῦτον ἁπλῆ καὶ καθαρά, ὥστε ὁ Πονηρίδης διελογίσθη:

— Ὤ, βεβαίως πρὸ μεσημβρίας θὰ ἔχωμεν ἐπιβιβασθῆ.

Ἐν τούτοις οὐδεμίαν εἶχε βεβαιότητα.

Τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἤνοιξεν ἡ θύρα τοῦ δωματίου, καὶ ἐπανελθὼν ὁ κλητὴρ εἰσήγαγε τοὺς ὑποδίκους εἰς τὴν πλησίον αἴθουσαν, ἥτις ἦτο αἴθουσα συνεδριάσεων, πλήρης ἤδη εὐρωπαίων καὶ ἰθαγενῶν.

Ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Πονηρίδης ἐκάθισαν ἐπί τινος σκάμνου, ἀπέναντι τῶν ἑδρῶν τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ γραμματέως του, οἵτινες εἰσῆλθον μετ' ὀλίγον. Ὁ δικαστὴς Ὀβαδιὰ ἦτο βραχὺς καὶ ὁλοστρόγγυλος ἄνθρωπος, λαβὼν δὲ φενάκην, ἀνηρτημένην εἰς τὸν τοῖχον, ἐφόρεσεν αὐτὴν ταχέως καὶ εἶπεν:

— Ἡ πρώτη δίκη!

Ἀλλὰ φέρων συγχρόνως τὴν χεῖρά του πρὸς τὴν κεφαλήν,

— Ὤ! ἀνέκραξε, δὲν εἶνε ἡ ἰδική μου φενάκη!

— Πραγματικῶς, ἀπήντησεν ὁ γραμματεύς· εἶνε ἡ ἰδική μου, κύριε Ὀβαδιά.

— Ἀγαπητέ μου κύριε Ὀϋστερπούφ, πῶς θέλεις νὰ ἐκδώσῃ εἷς δικαστὴς καλὴν ἀπόφασιν, ὅταν φορῇ φενάκην γραμματέως;

Αἱ φενάκαι ἀντηλλάγησαν, καθ' ὅλας δὲ ταύτας τὰς προπαρασκευὰς ὁ Πονηρίδης ἔβραζεν ἐξ ἀνυπομονησίας, διότι τῷ ἐφαίνετο ὅτι ὁ ὡροδείκτης τοῦ μεγάλου ὡρολογίου τοῦ δικαστηρίου ἐβάδιζε μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος.

— Ἡ πρώτη δίκη! ἐπανέλαβε τότε ὁ δικαστὴς Ὀβαδιά.

— Φιλέας Φόγ! ἐξεφώνησεν ὁ γραμματεὺς Ὀϋστερπούφ.

— Παρών, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Πονηρίδης!

— Παρών! ἀπήντησεν οὗτος.

— Πολὺ καλά! εἶπεν ὁ δικαστής. Πρὸ δύο ἡμερῶν, κατηγορούμενοι, σᾶς παραμονεύουν εἰς ὅλας τὰς ἁμαξοστοιχίας τῆς Βομβάης.

— Πλὴν διατί κατηγορούμεθα; ἀνέκραξεν ἀνυπομόνως ὁ Πονηρίδης.

— Τόρα θὰ τὸ μάθετε, ἀπήντησεν ὁ δικαστής.

— Κύριε, εἶπε τότε ὁ κ. Φόγ, εἶμαι πολίτης ἄγγλος, καὶ ἔχω δικαίωμα . . .

— Σᾶς ἐφέρθη κανεὶς ἄσχημα; ἠρώτησεν ὁ κ. Ὀβαδιά.

— Διόλου.

— Πολὺ καλά! Νὰ εἰσαχθῶσιν οἱ μηνυταί.

Ἐπὶ τῇ διαταγῇ ταύτῃ θύρα τις ἠνεώχθη καὶ τρεῖς ἱερεῖς ἰνδοὶ εἰσήχθησαν ὑπὸ τοῦ κλητῆρος.

— Λαμπρά! ἐψιθύρισεν ὁ Πονηρίδης, εἶνε οἱ ἄθλιοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ καύσουν τὴν νέαν μας κυρίαν.

Οἱ ἱερεῖς ἔμειναν ὄρθιοι ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ, ὁ δὲ γραμματεὺς ἀνέγνω γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ μήνυσιν ἐπὶ ἱεροσυλίᾳ κατὰ τοῦ Φιλέα Φὸγ καὶ τοῦ ὑπηρέτου του, κατηγορουμένων ὅτι παρεβίασαν χῶρον καθωσιωμένον εἰς τὴν βραχμανικὴν θρησκείαν.

— Ἠκούσατε; ἠρώτησεν ὁ δικαστὴς τὸν Φιλέαν Φόγ.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, βλέπων τὸ ὡρολόγιόν του, καὶ ὁμολογῶ.

— Ἆ! ὁμολογεῖτε;

— Ὁμολογῶ, καὶ περιμένω νὰ ὁμολογήσουν ἐπίσης οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἱερεῖς, τί ἤθελον νὰ κάμουν εἰς τὴν Παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ.

Οἱ ἱερεῖς προσεῖδον ἀλλήλους, κ' ἐφάνησαν οὐδὲν ἐνοοῦντες ἐκ τῶν λόγων τοῦ κατηγορουμένου.

— Μάλιστα, μάλιστα! ἀνέκραξεν ὁρμητικῶς ὁ Πονηρίδης, εἰς τὴν Παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ,

Digitized by Google

ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἔμελλον νὰ καύσουν τὸ θῦμά των.

Νέα τῶν ἱερέων κατάπληξις, καὶ βαθυτάτη τοῦ δικαστοῦ ἀπορία.

— Νὰ καύσουν; ἠρώτησεν οὗτος· εἰς τὴν πόλιν Βομβάην; ποῖον; ποῖον θῦμα;

— Εἰς τὴν Βομβάην; ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης.

— Βεβαίως. Δὲν πρόκειται περὶ τῆς παγόδας τοῦ Πιλλαγῆ, ἀλλὰ περὶ τῆς παγόδας τοῦ Μαλεβὰρ-Χίλλ, εἰς τὴν Βομβάην.

— Ἰδοὺ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος, τὰ σανδάλια τοῦ βεβηλωτοῦ, προσέθηκεν ὁ γραμματεύς, ἀποθέτων ζεῦγος σανδαλίων ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Τὰ παπούτσια μου! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης κατάπληκτος, καὶ μὴ κατορθώσας νὰ καταστείλῃ τὴν ἀκούσιον ταύτην ἐπιφώνησιν.

Μαντεύει τις τὴν πνευματικὴν σύγχυσιν τοῦ τε κυρίου καὶ τοῦ ὑπηρέτου. Εἶχον ἤδη λησμονήσει τὸ ἐν τῇ παγόδᾳ τῆς Βομβάης συμβάν, καὶ αὐτὸ ἐν τούτοις τοὺς ἔφερεν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Καλκούτης.

Τῷ ὄντι ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φὶξ εἶχεν ἐννοήσει πόσον ἠδύνατο νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ ἀτυχὲς ἐκεῖνο συμβάν. Ἀναβαλὼν τὴν ἀναχώρησίν του ἐπὶ δώδεκα ὥρας, καὶ σύμβουλος γενόμενος τῶν ἱερέων τοῦ Μαλεβὰρ-Χίλλ, ἐβεβαίωσεν αὐτούς, ὅτι ἤθελον τύχει μεγάλην ἀποζημίωσιν, γνωρίζων ὅτι ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις προσεφέρετο αὐστηρότατα πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐγκλήματα· εἶτα δὲ ἀπέλυσεν αὐτούς, διὰ τῆς προσεχοῦς ἁμαξοστοιχίας, ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ βεβηλωτοῦ. Ἕνεκεν ὅμως τῆς βραδύτητος, ἣν ἐπήνεγκεν ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς νεαρᾶς χήρας, ὁ Φὶξ καὶ οἱ ἰνδοὶ ἔφθασαν εἰς Καλκούταν πρὸ τοῦ Φιλέα Φὸγ καὶ τοῦ ὑπηρέτου του, οὓς ἡ δικαστικὴ ἀστυνομία, εἰδοποιηθεῖσα τηλεγραφικῶς, ἔμελλε νὰ συλλάβῃ ἐξερχομένους τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης. Μαντεύει δέ τις τὴν ἀδημονίαν τοῦ Φίξ, μαθόντος ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ δὲν εἶχεν ἔτι ἀφιχθῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἰνδικῆς. Ὑπέθεσε φυσικῶς, ὅτι ὁ κλέπτης του, σταματήσας εἰς ἕνα τῶν διὰ μέσου σταθμῶν τοῦ σιδηροδρόμου, κατέφυγεν εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας, καὶ ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας παρεμόνευεν αὐτὸν ἐν τῷ σταθμῷ, πλήρης ἀγωνίας. Φαντάζεται δ' εὐκόλως ὁ ἀναγνώστης τὴν χαρὰν αὐτοῦ, ὅτε τὸν εἶδε τὴν πρωΐαν καταβαίνοντα τῆς ἁμάξης, καί τοι συνοδεύοντα νεαρὰν γυναῖκα, ἧς ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ τὴν παρουσίαν. Ἀπέλυσεν εὐθὺς ἐναντίον του ἀστυνομικόν τινα κλητῆρα, οὕτω δὲ ὁ κ. Φόγ, ἡ χήρα τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Βουνδελκουνδ καὶ ὁ Πονηρίδης ὡδηγήθησαν ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ Ὀβαδιά.

Ἂν δὲ ὁ Πονηρίδης δὲν ἦτο τοσοῦτον ὑπὸ τῆς δίκης του ἀπησχολημένος, θὰ ἔβλεπεν εἴς τινα γωνίαν τοῦ δικαστηρίου τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα τοῦ Λονδίνου, παρακολουθοῦντα τὴν συζήτησιν μετ' εὐνοήτου ἐνδιαφέροντος,—διότι καὶ ἐν Καλκούτῃ ἔτι, ὡς καὶ ἐν Βομβάῃ, ὡς καὶ ἐν Σουέζ, ὁ Φὶξ ἐστερεῖτο ἐντάλματος συλλήψεως.

Ἐν τούτοις ὁ δικαστὴς Ὀβαδιά, σημειώσας τὴν διαφυγοῦσαν τὸν Πονηρίδην ὁμολογίαν, ἣν οὗτος ἀντὶ πάσης θυσίας ἐπεθύμει, εἰ δυνατόν, ν' ἀποσύρῃ, εἶπε:

— Τὸ ἔγκλημα ὁμολογεῖται;

— Ὁμολογεῖται, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ κ. Φόγ.

— Ἐπειδή, εἶπεν ὁ δικαστής, ὁ ἀγγλικὸς νόμος ἐννοεῖ νὰ προστατεύῃ ἐπίσης καὶ αὐστηρῶς πάντα τὰ θρησκεύματα τῶν κατοίκων τῆς Ἰνδικῆς, ἐπειδὴ τὸ ἔγκλημα ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ ὀνομαζομένου Πονηρίδου, ἐνόχου ὅτι κατεπάτησε διὰ βεβήλου ποδὸς τὴν Παγόδαν τοῦ Μαλεβὰρ-Χίλλ, ἐν Βομβάῃ, τὴν ἡμέραν τῆς 20 ὀκτωβρίου, καταδικάζει τὸν εἰρημένον Πονηρίδην εἰς εἰκοσιπέντε ἡμερῶν κράτησιν καὶ εἰς πρόστιμον τριακοσίων λιρῶν.

— Τριακοσίων λιρῶν! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, εἰς ὃν τὸ πρόστιμον μόνον ἦτο ἀληθῶς ἐπαισθητόν.

— Σιωπή! ἐπεφώνησεν ὑλακωδῶς ὁ κλητήρ.

— Καὶ ἐπειδή, προσέθηκεν ὁ δικαστὴς Ὀβαδιά, δὲν εἶνε ὑλικῶς ἀποδεδειγμένον, ὅτι δὲν ὑπῆρξε συνεννόησις μεταξὺ κυρίου καὶ ὑπηρέτου, ἐπειδὴ ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ κύριος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν πρᾶξιν τοῦ μισθίου του ὑπηρέτου, καταδικάζει καὶ τὸν εἰρημένον Φιλέαν Φὸγ εἰς ὀκτὼ ἡμερῶν κράτησιν καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα λιρῶν πρόστιμον. Γραμματεῦ, ἄλλην δίκην!

Ὁ Φὶξ ἐν τῇ γωνίᾳ του ᾐσθάνετο ἄρρητον εὐχαρίστησιν. Ὀκταήμερος κράτησις τοῦ Φιλέα ἐν Καλκούτῃ ἦτο ὑπεραρκοῦσα, ὅπως προφθάσῃ ἐκ Λονδίνου τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως.

Ὁ Πονηρίδης ἦτο ἐνεός, διότι ἡ καταδίκη ἐκείνη κατέστρεφε τὸν κύριόν του. Στοίχημα εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν ἐχάνετο, καὶ τοῦτο διότι αὐτός, χάχας ἀληθινός, εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὴν κατηραμένην ἐκείνην Παγόδαν.

Ἀλλ' ὁ Φιλέας Φόγ, κύριος ἑαυτοῦ, ὡς εἰ περὶ ἄλλου ἐπρόκειτο, οὐδὲ τὰς ὀφρῦς κἂν συνέσπασεν. Ἀναστὰς δὲ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ γραμματεὺς ἐξεφώνει ἄλλην δίκην, εἶπε:

— Προσφέρω ἐγγύησιν!

— Εἶνε δικαίωμά σας, ἀπήντησεν ὁ δικαστής.

Ὁ Φὶξ ᾐσθάνθη φρικιῶσαν τὴν ῥάχιν του, ἀλλ' ἐθαῤῥύνθη πάλιν ἀκούσας τὸν δικαστὴν λέγοντα, ὅτι, «ἐπειδὴ ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ ὑπηρέτης του ἦσαν ξένοι, ἡ χρηματικὴ ἐγγύησις ὡρίζετο δι' ἕκαστον εἰς τὸ ὑπέρογκον ποσὸν χιλίων λιρῶν.»

Digitized by Google

Ὁ κ. Φὸγ ἐζημιοῦτο δύο χιλιάδας λιρῶν, ἂν δὲν ὑφίστατο τὴν ποινήν του.

— Πληρόνω, εἶπεν ὁ εὐπατρίδης.

Καὶ ἐκ τοῦ σάκκου, ὃν ἔφερεν ὁ Πονηρίδης, ἐξήγαγε δέμα τραπεζικῶν γραμματίων, ὅπερ ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ γραμματέως.

— Ἡ ποσότης αὕτη θὰ σᾶς ἀποδοθῇ, ὅταν ἐξέλθητε τῆς φυλακῆς, προσέθηκεν ὁ δικαστής. Ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶσθε ἐλεύθεροι ἐπὶ ἐγγυήσει.

— Πηγαίνωμεν! εἶπεν ὁ Φιλέας Φὸγ εἰς τὸν ὑπηρέτην του.

— Ἄς μοῦ δώσουν τοὐλάχιστον τὰ παπούτσιά μου! ἀνέκραξεν ἐκμανῶς χειρονομῶν ὁ Πονηρίδης.

Τῷ ἀπεδόθησαν δὲ τὰ σανδάλιά του.

— Νὰ φθηνὰ παπούτσια! ἐψιθύρισε. Μοῦ ἔρχονται καθένα ἀπὸ χίλιαις λίραις, καὶ πάλιν δὲν μοῦ ἔρχονται!

Ἐλεεινὸς δ' ὁ Πονηρίδης, μ' ὅλον αὐτοῦ τὸ λογοπαίγνιον, παρηκολούθησε τὸν κ. Φόγ, ὅςις εἶχε προσφέρει τὸν βραχίονά του εἰς τὴν νέαν γυναῖκα. Ὁ Φὶξ ἀφ' ἑτέρου, ὅστις εἶχεν ἐλπίσει ὅτι ὁ κλέπτης του δὲν ἤθελεν ἀποφασίσει νὰ καταβάλῃ δύο χιλιάδας λιρῶν, ἀλλ' ἤθελε μᾶλλον ἀποφασίσει νὰ ὑποστῇ τὴν φυλάκισίν του, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ κ. Φόγ.

Οὗτος ἔλαβεν ἄμαξαν, ἐφ' ἧς ἐπέβησαν πάραυτα ἡ κ. Ἀουδά, ὁ Πονηρίδης καὶ αὐτός, ὁ δὲ Φὶξ ἔδραμε κατόπιν τῆς ἁμάξης, ἥτις ἔστη μετὰ μικρὸν ἐπί τινος προκυμαίας τῆς πόλεως.

Εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεος μιλίου ὑπῆρχεν ἠγκυροβολημένον τὸ *Ράγγουν*, φέρον ἐπὶ τοῦ μεσαίου ἱστοῦ τὴν σημαίαν τῆς ἀναχωρήσεως, ἐσήμαινε δὲ ἡ ἑνδεκάτη ὥρα. Ὁ κ. Φὸγ εἶχεν οὕτω κέρδος μιᾶς ὥρας, καὶ ὁ Φὶξ εἶδεν αὐτὸν καταβαίνοντα τῆς ἁμάξης καὶ ἐπιβιβαζόμενον εἰς λέμβον μετὰ τῆς κ. Ἀουδὰ καὶ τοῦ ὑπηρέτου του.

— Ὁ ἄθλιος! ἀνέκραξεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ποδοκοπῶν τὸ ἔδαφος, ὁ ἄθλιος, φεύγει! κ' ἐπέταξε δύο χιλιάδας λίρας! Ἄσωτος ὡς κλέπτης! Ἀ! θὰ τὸν κυνηγήσω ἕως τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, ἂν ἦνε ἀνάγκη. Ἀλλὰ καθὼς πηγαίνει αὐτός, δὲν θ' ἀφήσῃ λεπτὸν ἀφ' ὅσα ἔκλεψε.

Ὁ ἀςυνομικὸς ἐπιθεωρητὴς εἶχε δίκαιον οὕτω σκεπτόμενος. Διότι ἀληθῶς, μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησίν του ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχεν ἤδη δαπανήσει καθ' ὁδόν, εἰς ἔξοδα ὁδοιπορικά, εἰς ἀμοιβάς, εἰς ἀγορὰν τοῦ ἐλέφαντος, εἰς πρόστιμα καὶ χρηματικὰς ἐγγυήσεις πλέον τῶν πέντε χιλιάδων λιρῶν, οὕτω δὲ ἠλαττοῦτο βαθμηδὸν ἐπαισθητῶς τὸ ποσοστόν, ὅπερ ἔμελλον νὰ λάβωσιν οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι ἐκ τῆς χρηματικῆς ποσότητος, ἥτις ἤθελεν εὑρεθῇ ἐπὶ τοῦ κλέπτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φὶξ φαίνεται ἀγνοῶν παντελῶς περὶ τίνος πρόκειται.

Τὸ *Ράγγουν*, ἓν τῶν ἀτμοκινήτων, ἅτινα ἡ ἰνδικὴ καὶ ἀνατολικὴ ἑταιρία μεταχειρίζεται κατὰ τὴν θαλασσοπλοϊκὴν ὑπηρεσίαν τῆς Σινικῆς καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ἦτο σιδηροῦν ἑλικοφόρον σκάφος, γενικῆς χωρητικότητος χιλίων ἑπτακοσίων ἑβδομήκοντα τόνων καὶ ὀνομαστικῆς δυνάμεως τετρακοσίων ἵππων. Ἰσοῦτο δὲ πρὸς τὴν *Μογγολίαν* κατὰ τὴν ταχύτητα, ἀλλ' ὄχι καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ἄνεσιν. Τούτου ἕνεκεν ἡ ἐγκατάστασις τῆς κ. Ἀουδὰ δὲν ὑπῆρξεν ὁποίαν ἐπεθύμει αὐτὴν ὁ Φιλέας Φόγ. Ὅπως δήποτε ὅμως προέκειτο ἁπλῶς περὶ διάπλου τρισχιλίων πεντακοσίων μιλίων, ἤτοι ἕνδεκα μέχρι δώδεκα ἡμερῶν, καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ δὲν ἐφάνη δύσκολος.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ διάπλου ἡ νεαρὰ χήρα ἐγνώρισε περισσότερον τὸν Φιλέαν Φόγ. Καὶ αὕτη μὲν ἐξεδήλου πρὸς αὐτὸν ἐν πάσῃ περιπτώσει θερμοτάτην εὐγνωμοσύνην, ὁ δὲ φλεγματικὸς εὐπατρίδης ἤκουεν αὐτὴν μετὰ μεγίστης, φαινομένης τοὐλάχιστον, ἀπαθείας, χωρὶς ἡ φωνή του ἢ κίνημά τι νὰ μαρτυρῶσι τὴν ἐλαχίστην αὐτοῦ συγκίνησιν. Φροντίζων ὅπως μηδὲν στερῆται ἡ νεαρὰ γυνή, καὶ προσερχόμενος πολλάκις εἰς αὐτήν, ἂν οὐχὶ ὅπως τῇ ὁμιλῇ, ἀλλὰ κἂν ὅπως τὴν ἀκούῃ, ἐξεπλήρου ἀπέναντί της τὰ καθήκοντα τῆς αὐστηροτάτης φιλοφροσύνης, ἄχαρις ὅμως πάντοτε καὶ μονότονος, ὡς αὐτόματον ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο διερρυθμισμένον. Ἡ κ. Ἀουδὰ ἠπόρει πρὸς ταῦτα, ἀλλ' ὁ Πονηρίδης εἶχέ πως ἐξηγήσει εἰς αὐτὴν τὸν ἰδιότροπον χαρακτῆρα τοῦ κυρίου του, καὶ τῇ διηγήθη μάλιστα ὁποῖον παράδοξον στοίχημα παρέσυρε τὸν εὐπατρίδην εἰς περιοδείαν τῆς γῆς. Ἡ νέα ἰνδὴ ἐμειδίασε πρὸς ταῦτα, ἀλλ' ὅπως δήποτε δὲν ἐλησμόνει ὅτι τῷ ὤφειλε τὴν ζωήν, καὶ ὁ σωτήρ της οὐδὲν ἐζημιοῦτο θεωρούμενος διὰ μέσου τῆς εὐγνωμοσύνης της.

Ἡ κ. Ἀουδὰ ἐπεβεβαίωσε τὴν περὶ αὐτῆς περιπαθῆ διήγησιν τοῦ ἰνδοῦ ὁδηγοῦ. Ἀνῆκε δὲ τῷ ὄντι εἰς τὴν φυλὴν ἐκείνην, ἥτις πρωτεύει μεταξὺ τῶν ἐγχωρίων φυλῶν τῆς Ἰνδικῆς. Πολλοὶ παρσῖδαι ἔμποροι ἀπέκτησαν μεγάλας περιουσίας ἐν Ἰνδίαις, ἐμπορευόμενοι τὸν βάμβακα· εἷς δ' αὐτῶν μάλιστα, ὁ Ἰάκωβος Ζεζέβχοῦ ἐξηυγενίσθη ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, καὶ ἡ κ. Ἀουδὰ ἦτο συγγενὴς τοῦ ἐν Βομβάῃ κατοικοῦντος πλουσίου τούτου ἐμπόρου. Πρὸς ἕνα δὲ τῶν ἐξαδέλφων αὐτοῦ, τὸν ἔντιμον Ζεζέχ, ἐσκόπει νὰ διευθυνθῇ ἐν Χόγγ-Κόγγ, καίτοι ἀγνοοῦσα ἂν θὰ τῇ παρεῖχεν οὗτος ἄσυλον καὶ προστασίαν. Ἀλλ' ὁ κ. Φὸγ τῇ παρετήρει, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνησυχῇ, καὶ ὅτι πάντα ἤθελον μαθηματικῶς—ὡς ἔλεγε—τακτοποιηθῇ.

Digitized by Google

Κατενόει ἆρά γε τὸ φοβερὸν αὐτὸ ἐπίρρημα ἡ νεαρὰ γυνή; ἄγνωστον. Ὅπως δήποτε οἱ μεγάλοι της ὀφθαλμοί, «οἱ διαυγεῖς ὡς αἱ ἱεραὶ λίμναι τῶν Ἱμαλαΐων», προσηλοῦντο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Φιλέα Φόγ. Ἀλλ' ὁ δυσχείρωτος εὐπατρίδης, μυστηριώδης ὡς πάντοτε, οὐδόλως ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ πέσῃ εἰς τὴν λίμνην ἐκείνην.

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ διάπλου ὑπῆρξεν ἐξαίρετον. Ὁ καιρὸς ἦτο καλός, ὅλον δὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἀπείρου κολπώματος, ὅπερ οἱ ναυτικοὶ καλοῦσιν «ὀργυιὰς τῆς Βεγγάλης», ὑπῆρξεν εὔνουν εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἀτμοκινήτου. Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐφάνη ἡ πρώτη τῶν νήσων Ἀνδαμάν, ἣν τὸ γραφικόν της ὄρος Σαΐδλ-Πήκ, ὑψηλὸν δισχιλίους καὶ τετρακοσίους πόδας, καταδεικνύει ἀπὸ πολὺ μακρᾶς ἀποστάσεως εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. Τὸ ἀτμόπλοιον παρέπλευσε τὴν ἀκτὴν πολὺ πλησίον, δὲν ἐφάνησαν ὅμως οἱ ἄγριοι τῆς νήσου παππούαι, ὄντα τὴν κατωτάτην κατέχοντα βαθμίδα τῆς ἀνθρωπίνης κλίμακος, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀνθρωποφάγοι, ὡς ἐσφαλμένως ἐθεωρήθησαν.

Ἡ πανοραματικὴ θέα τῶν νήσων ἐκείνων ἦτο θαυμασία. Ἄπειρον δάσος λατανιῶν, ἰνδοφοινίκων, βαμβοκαλάμων, μοσχοκαρυῶν, ἐρυθροξύλων, γιγαντιαίων ἀκακιῶν, καὶ δενδροφυῶν θάμνων ἐκάλυπτον τὰ ἔμπροσθεν τοῦ τοπείου, εἰς τὸ βάθος δὲ ἀνεπτύσσετο ἡ κομψὴ τῶν ὀρέων καταγραφή. Ἐπὶ τῆς παραλίας ἵπταντο κατὰ μυριάδας αἱ πολύτιμοι θαλασσοχελιδόνες, ὧν αἱ ἐδώδιμοι φωλεαὶ ἀποτελοῦσιν ἓν τῶν ἐξαιρετοτέρων ἐδεσμάτων ἐν τῷ Οὐρανίῳ κράτει. Ἀλλ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ ποικίλον θέαμα, ὅπερ ἀνέπτυσσον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αἱ νῆσοι Ἀνδαμάν, παρῆλθε ταχέως, καὶ τὸ *Ράγγουν* ἔπλευσε ταχὺ πρὸς τὸν πορθμὸν τῆς Μαλάκκας, ὅθεν ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν σινικὴν θάλασσαν.

Τί ἔπραττε κατὰ τὸν διάπλουν αὐτὸν ὁ ἐπιθεωρητὴς Φίξ, ὁ τοσοῦτον ἀτυχῶς παρασυρθεὶς εἰς περίοδον τῆς γῆς; Ἀναχωρήσας ἐκ Καλκούτης, καὶ παραγγείλας νὰ τῷ σταλῇ, ἂν ἔφθανε, τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως εἰς Χὸγγ-Κόγγ, κατώρθωσε νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς τὸ *Ράγγουν*, χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ ὁ Πονηρίδης, καὶ ἤλπιζε νὰ μείνῃ κεκρυμμένος μέχρι τοῦ κατάπλου. Θὰ τῷ ἦτο δ' ἀληθῶς λίαν δυσχερὲς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου παρουσίαν του, χωρὶς νὰ διεγείρῃ τὰς ὑποψίας τοῦ Πονηρίδου, ὅστις θὰ ὑπέθετεν αὐτὸν ἐν Βομβάῃ ἔτι διαμένοντα. Ἡ φορὰ ὅμως τῶν γεγονότων ἠνάγκασεν αὐτὸν ν' ἀνανεώσῃ γνωριμίαν μετὰ τοῦ χρηστοῦ νέου, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἴδωμεν τὸ πῶς.

Πᾶσα ἐλπὶς καὶ πᾶσα ἐπιθυμία τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου συνεκεντροῦντο εἰς ἓν καὶ μόνον σημεῖον τοῦ κόσμου, τὸ Χὸγγ-Κόγγ, καθότι ἐν Σιγγαπόρῃ ἐπ' ὀλίγον μόνον χρόνον ὡρμίζετο τὸ ἀτμοκίνητον καὶ δὲν παρείχετο ἐπομένως εἰς τὸν Φὶξ καιρὸς πρὸς ἐνέργειαν. Εἰς Χὸγγ-Κόγγ λοιπὸν ἔμελλε νὰ συλληφθῇ ὁ κλέπτης, εἰδεμὴ διέφευγεν ἀνεπιστρεπτεί.

Ἀληθῶς δὲ τὸ Χὸγγ-Κόγγ ἦν ἔτι ἀγγλικὴ χώρα, ἀλλ' ἡ ἐσχάτη κατὰ τὸν πλοῦν· πέραν δ' αὐτῆς ἡ Κίνα, ἡ Ἰαπωνία καὶ ἡ Ἀμερικὴ παρεῖχον ἀσφαλὲς σχεδὸν ἄσυλον εἰς τὸν Φόγ. Εἰς τὴν πόλιν λοιπὸν ἐκείνην, ἂν εὕρισκε τέλος ἐκεῖ τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως, ὅπερ ἤρχετο βεβαίως κατόπιν του, συνελάμβανε τὸν Φὸγ καὶ τὸν παρέδιδεν εἰς χεῖρας τῆς ἐγχωρίου ἀστυνομίας, οὐδεμίαν δὲ τὸ πρᾶγμα παρεῖχε δυσχέρειαν. Πέραν ὅμως τοῦ Χὸγγ-Κόγγ δὲν θὰ ἤρκει πλέον ἁπλοῦν συλλήψεως ἔνταλμα. Ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἐκδόσεως, ἐκ τούτου δὲ θὰ ἐπήρχοντο βραδύτητες καὶ ἐμπόδια καὶ ἀναβολαὶ παντοῖαι, ἐξ ὧν θὰ ὠφελεῖτο ὁ κλέπτης, ὅπως ὁριστικῶς διασωθῇ. Ἂν ἐπομένως ἀπετύγχανεν ἡ ἐπιχείρησις ἐν Χὸγγ-Κόγγ, θ' ἀπέβαινε δυσχερεστάτη, ἂν οὐχὶ ἀδύνατος, ἡ μετά τινος ἐλπίδος ἐπιτυχίας ἐπανάληψίς της.

Λοιπόν, διελογίζετο ὁ Φὶξ κατὰ τὰς μακρὰς ὥρας, ἃς διῆγεν ἐν τῷ θαλαμίσκῳ του, λοιπόν, ἢ τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως θὰ ἦνε εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ, καὶ τότε συλλαμβάνω τὸν φίλον, ἢ δὲν θὰ ἦνε, καὶ τότε πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ βραδύνω τὴν ἀναχώρησίν του. Ἀπέτυχα εἰς τὴν Βομβάην, ἀπέτυχα εἰς τὴν Καλκοῦταν· ἂν ἀποτύχω καὶ εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ, ἡ ὑπόληψίς μου καταστρέφεται. Γείνῃ ὅ,τι γείνῃ, πρέπει νὰ ἐπιτύχω. Τί μέσον ὅμως νὰ μεταχειρισθῶ, διὰ νὰ βραδύνω, ἂν χρειασθῇ, τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κατηραμένου αὐτοῦ Φόγ;

Ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἀπόφασιν εἶχεν ὁ Φὶξ νὰ ὁμολογήσῃ πάντα εἰς τὸν Πονηρίδην, καὶ ν' ἀποκαλύψῃ εἰς αὐτὸν ὁποῖος ἦτο ὁ αὐθέντης του, οὗτινος ἐκεῖνος δὲν ἦτο βεβαίως συνένοχος. Ὁ δὲ Πονηρίδης, φωτιζόμενος ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης, καὶ φοβούμενος μὴ ἐνοχοποιηθῇ, ἤθελε βεβαίως συνταχθῇ μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ μέσον ἦτο παράτολμον, καὶ μόνον ἐν ἐλλείψει ἄλλου ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ, καθότι μία μόνη λέξις τοῦ Πονηρίδου πρὸς τὸν κύριόν του ἤρκει νὰ καταστρέψῃ τὰ πάντα.

Οὕτως ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἦτο εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν, ὅτε ἡ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου παρουσία τῆς κ. Ἀουδὰ μετὰ τοῦ κ. Φὸγ ἐγέννησεν εἰς αὐτὸν νέας ἰδέας.

Τίς ἦτο ἡ γυνὴ ἐκείνη; Ποία περιστάσεων σύμπτωσις κατέστησεν αὐτὴν συνοδὸν τοῦ Φόγ; Μεταξὺ Βομβάης καὶ Καλκούτης εἶχον βεβαίως συναντηθῇ. Εἰς ποῖον ὅμως μέρος τῆς χερσονήσου; Ἡ τύχη ἆρά γε εἶχε συνενώσει τὸν Φιλέαν Φὸγ καὶ τὴν νεαρὰν ὁδοιπόρον; ἢ μήπως κύριος σκοπὸς τῆς ὁδοιπορίας τοῦ εὐπατρίδου ἐκείνου ἦτο ἡ συνάντησις τῆς ὡραίας ἰνδῆς; διότι ἀ-

Digitized by Google

ληθῶς ἦτο ὡραία! Ὁ Φὶξ εἶχε κάλλιστα πεισθῆ περὶ τούτου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ ἐν Καλκούτῃ δικαστηρίου.

Ἐννοεῖ τις εὐκόλως πόσον ταῦτα ἐσκανδάλιζον τὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον, ὅστις διελογίσθη τέλος, μὴ ἔνοχός τις ἀπαγωγῆ ἦν ἡ κυρία βάσις ὅλης τῆς ὑποθέσεως. Ὦ! βεβαίως οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα! Ἡ ἰδέα αὕτη καθηλώθη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ Φίξ, καὶ κατεῖδεν οὗτος πάραυτα πόσον ἠδύνατο νὰ ἐκμεταλλευθῆ τὴν περίστασιν ταύτην. Εἴτε ἄγαμος ἦτο εἴτε ἔγγαμος ἡ νεαρὰ γυνή, ὑπῆρχεν ἀπαγωγὴ ὅπως δήποτε, δυνατὸν δὲ ἦτο νὰ περιπλακῆ ὁ Φὸγ ἐν Χὸγγ-Κὸγγ εἰς τοσαῦτα προσκόμματα, ὥστε νὰ μὴ κατορθώσῃ πλέον νὰ τὰ ἐξομαλύνῃ διὰ χρημάτων.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δὲν ἔπρεπεν ὁ Φὶξ νὰ περιμείνῃ τὸν κατάπλουν τοῦ *Ῥάγγουν* εἰς Χὸγγ-Κὸγγ, διότι ὁ Φὸγ εἶχε τὴν ἐλεεινὴν συνήθειαν νὰ πηδᾷ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀτμοπλοίου εἰς τὸ ἄλλο, καὶ ἠδύνατο νὰ φύγῃ πρὶν ἢ κἂν ἐπιχειρηθῶσι τὰ δέοντα. Ἀναγκαιότατον λοιπὸν ἦτο νὰ εἰδοποιηθῶσιν αἱ ἀγγλικαὶ ἀρχαί, καὶ νὰ προαγγελθῆ ὁ ἐπιβάτης τοῦ *Ῥάγγουν* πρὶν ἢ ἀποβιβασθῆ. Ἦτο δὲ τοῦτο εὐχερέστατον, καθότι τὸ ἀτμοκίνητον προσήγγιζεν εἰς Σιγγαπόρην, ἥτις συνδέεται τηλεγραφικῶς μετὰ τῆς σινικῆς ἀκτῆς.

Οὐχ ἧττον, πρὶν ἢ ἐνεργήσῃ ὁ Φίξ, καὶ ὅπως ἐνεργήσῃ ἀσφαλέστερον, ἀπεφάσισε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Πονηρίδην, ὃν ἐγνώριζε λάλον, καὶ νὰ λύσῃ ἑπομένως τὸ μυστήριον, ὅπερ τέως περιεκάλυπτεν αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ὀλίγος ὑπελείπετο, διότι τὴν ἐπαύριον, τριακοστὴν δευτέραν ὀκτωβρίου, τὸ *Ῥάγγουν* προσωρμίζετο εἰς Σιγγαπόρην, ἐξῆλθεν εὐθὺς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Φὶξ τοῦ θαλαμίσκου του, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα, σκοπὸν ἔχων νὰ πλησιάσῃ πρῶτος τὸν Πονηρίδην, μετ' ἐνδείξεων μεγίστης ἐκπλήξεως. Ἐνῷ δὲ τῷ ὄντι ὁ Πονηρίδης ἐπεριπάτει κατὰ τὴν πρώραν, ὥρμησε πρὸς αὐτὸν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, ἀνακράζων·

— Πῶς! ἐδῶ;

— Ὁ κύριος Φίξ! ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, ἀληθῶς ἐκπεπληγμένος, καὶ ἀναγνωρίζων τὸν ἀπὸ τῆς *Μογγολίας* συνοδοιπόρον του. Πῶς; σᾶς ἀφίνω εἰς τὴν Βομβάην καὶ σᾶς ἐπανευρίσκω διευθυνόμενον εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ! Κάμνετε λοιπὸν καὶ σεῖς τὸν γῦρον τοῦ κόσμου!

— Ὄχι, ὄχι! ἀπήντησεν ὁ Φίξ. Θὰ μείνω εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ, τοὐλάχιστον ὀλίγας ἡμέρας.

— Ἆ! εἶπεν ὁ Πονηρίδης, ἀπορήσας ἐπὶ μικρόν. Πῶς ὅμως δὲν σᾶς εἶδα εἰς τὸ ἀτμοκίνητον ἀφότου ἀνεχωρήσαμεν;

— Ἤμην ὀλίγον κακοδιάθετος. . . μ' ἐπείραξεν ἡ θάλασσα . . . καὶ ἔμεινα εἰς τὸν κοιτῶνά μου. Ὁ κόλπος τῆς Βεγγάλης δὲν μ' ἐξερξεν ὅσον ὁ ἰνδικὸς ὠκεανός. Καὶ ὁ αὐθέντης σου, ὁ κύριος Φιλέας Φόγ;

— Πολὺ καλὰ εἰς τὴν ὑγείαν του, καὶ ἀκριβέστατος εἰς τὸ δρομολόγιόν του. Δὲν καθυστερεῖ οὐδὲ μίαν ἡμέραν. Ἆ! ἀλήθεια, κύριε Φίξ, δὲν ἠξεύρετε, ὅτι ἔχομεν καὶ μίαν νέαν κυρίαν μαζύ μας.

— Μίαν νέαν κυρίαν; ἀπήντησεν ὁ πράκτωρ, φαινόμενος ὅτι δὲν ἐνόει περὶ τίνος ὁ λόγος.

Ἀλλ' ὁ Πονηρίδης διηγήθη αὐτῷ ἐντὸς ὀλίγου τὰ κατὰ τὴν νέαν ἰνδήν. Ἐξιστόρησε τὰ ἐν τῇ παγόδᾳ τῆς Βομβάης συμβάντα, τὴν ἀγορὰν τοῦ ἐλέφαντος ἀντὶ δισχιλίων λιρῶν, τὴν ἀνθρωποθυσίαν, τὴν ἁρπαγὴν τῆς Ἀουδά, τὴν καταδίκην τοῦ δικαστηρίου τῆς Καλκούτης καὶ τὴν ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπόλυσιν. Ὁ δὲ Φίξ, ὅστις ἐγνώριζε τὰ τελευταῖα ταῦτα γεγονότα, ἐφαίνετο πάντα ἀγνοῶν, καὶ ὁ Πονηρίδης διηγεῖτο αὐταρέσκως τὰ συμβάντα του εἰς ἀκροατήν, ὅστις ἐδείκνυε ζωηρότατον πρὸς τὴν διήγησίν του ἐνδιαφέρον.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων; ἠρώτησεν ὁ Φίξ, ἔχει σκοπὸν ὁ αὐθέντης σου νὰ πάρῃ μαζύ του τὴν νέαν αὐτὴν γυναῖκα εἰς τὴν Εὐρώπην;

— Παντάπασι, κύριε Φίξ, παντάπασι. Θὰ τὴν ἀφήσωμεν εἰς ἕνα συγγενῆ της, πλούσιον ἔμπορον τοῦ Χὸγγ-Κόγγ.

— Δὲν γίνεται τίποτε! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ὑποκρύπτων τὴν ἀδημονίαν του. Δὲν πίνομεν ἕνα *τζίν*, κύριε Πονηρίδη;

— Εὐχαρίστως, κύριε Φίξ. Ἄς πίωμεν διὰ τὴν καλήν μας συνάντησιν.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Ἀνέκδοτα τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α'.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν γυμνασίων τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, τῶν γινομένων ἐτησίως ἐν τοῖς περιχώροις τοῦ Τσάρσκοε Σελό, ὁ Νικόλαος ἔστειλεν ἡμέραν τινα διὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ αὐτοῦ πρίγκιπος Ῥαζδιβὶλ διαταγὴν πρὸς τὸν στρατηγὸν Πενχεργέβσκην, διοικητὴν τῆς δευτέρας μεραρχίας ἐλαφρῶν σωμάτων, ὅπως προσβάλῃ τὸν ὑποθετικὸν ἐχθρὸν ἐπιτιθέμενος μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ κατὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τοῦ παρατεταγμένου πυροβολικοῦ. Ὁ πρίγκηψ Ῥαδζιβὶλ εἴτε κακῶς ἐννοήσας εἴτε κακῶς διερμηνεύσας τὴν διαταγὴν ταύτην, διεβίβασεν αὐτὴν ἐσφαλμένως εἰς τὸν στρατηγὸν Πενχεργέβσκην, ὅστις παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀνέπτυξε τὴν μεραρχίαν αὐτοῦ ἀριστερὰ τοῦ πυροβολικοῦ. Ὀργισθεὶς ὁ Νικόλαος ἐπῆλασε πρὸς τὸν στρατηγὸν τοῦτον καὶ ἐπετίμησεν αὐτὸν διὰ λόγων ἀποτομωτάτων ἐπὶ τῷ ἐσφαλμένῳ ἑλιγμῷ.

— Δὲν γινώσκετε τὸ ἐπάγγελμά σας! εἶπεν αὐτῷ. Καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐπανέλθητε εἰς τὸ σχολεῖον.

Digitized by Google

Ὁ στρατηγός, προσβληθεὶς δημοσίᾳ, ἀπήντησεν ὅτι εἶχε συμμορφωθῆ πρὸς τὰς ληφθείσας διαταγάς.

— Παρὰ τίνος ἐλάβετε τὰς διαταγὰς ταύτας; ὑπέλαβεν ὁ Αὐτοκράτωρ ἔτι μᾶλλον παρωργισμένος.

Ὁ στρατηγὸς Πενχεργέβσκης, μὴ θέλων νὰ ἐπισύρῃ ἐπὶ τοῦ πρίγκιπος Ῥαδζιβὶλ τὴν ὀργὴν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀπεκρίθη ὅτι ἐλησμόνησεν.

— Ὡς ἐλησμονήσατε τὸ ἐπάγγελμά σας! ἀνταπήντησεν ὁ Νικόλαος. Δὲν αἰσχύνεσθε νὰ παραβαίνητε τὴν ἀλήθειαν; Καὶ ταῦτα λέγων ἔστρεψεν ἀποτόμως τὰ νῶτα.

Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ πρίγκηψ Ῥαδζιβὶλ παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορος εἶπεν αὐτῷ:

— Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἔλθω ταχύτερον, Αὐτοκράτορ, ὅπως ἐκπληρώσω καθῆκον.

— Περὶ τίνος πρόκειται;

— Ὁ στρατηγὸς ὃν ἐπεπλήξατε σήμερον τὸ πρωῒ δὲν εἶναι ἔνοχος.

— Ἀλλὰ τίς λοιπὸν εἶναι ἔνοχος ἀντ' αὐτοῦ;

— Ἐκεῖνος ὅστις κακῶς διεβίβασε τὴν διαταγὴν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος. Ὁ ἀληθὴς ἔνοχος, Αὐτοκράτορ, εἶμαι ἐγώ.

— Ἐκτιμῶ τὴν εἰλικρίνειάν σας, ἀπήντησεν ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀλλὰ σφάλμα ἔγινε, πρέπει νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ τιμωρία. Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι πρέπει νὰ τιμωρηθῆτε διὰ περιορισμοῦ. Αὔριον τὸ πρωῒ θέλετε συγκαλέσει ἅπαντα τὰ στρατιωτικὰ σώματα πρὸ τῆς σκηνῆς μου καὶ δὲν θέλετε λείψει νὰ παρευρεθῆτε καὶ ὑμεῖς... Ἀπέλθετε!

Τὴν ἐπαύριον ὁ Νικόλαος ἐξῆλθε κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς. Ἦτο δὲ σκυθρωπός.

— Συνεκάλεσα ὑμᾶς ἐνταῦθα, κύριοι, εἶπεν αὐτοῖς, ὅπως ἐκπληρώσω καθῆκον τιμίας καὶ αὐστηρᾶς δικαιοσύνης. Πάντες φρονοῦσιν ὅτι εἶμαι μέγας ἀνήρ, οἱ κόλακες δὲ καὶ οἱ αὐλικοὶ μὲ ἀναβιβάζουσι ζῶντα ἔτι ἐπὶ κρηπῖδος, ἧς δὲν εἶμαι ἄξιος. Ἄκων μέν, ἀλλ' οὐχ ἧττον διὰ τοῦτο ἐπιλήψιμος, ὑπόκειμαι εἰς στιγμὰς ἐρεθισμοῦ καὶ εἰς ἀκράτειαν χαρακτῆρος, ἣν ἤθελον εὐκόλως ὑπερνικήσει, ἐὰν ἡ μήτηρ μου ἐφρόντιζε νὰ καταστείλῃ κατὰ τὴν πρώτην νεότητά μου τὴν ὁρμητικήν μου φύσιν. Συχνάκις ἐντυπώσεις τινὲς μὲ καθιστῶσιν ἄδικον, καὶ ἄδικος ἐφάνην χθὲς πρὸς ἀνδρεῖον ἀξιωματικόν, ὃν ἀγαπῶ καὶ τιμῶ. Στρατηγὲ Πενχεργέβσκη, πλησιάσατε.

Ὁ στρατηγὸς ἐπροχώρησε κατὰ τρία βήματα, ὁ δ' Αὐτοκράτωρ ἐξηκολούθησε:

— Χθὲς προσέβαλον ὑμᾶς δημοσίᾳ· ζητῶ ὑμῖν συγγνώμην ἐνώπιον πάντων. Μὲ συγχωρεῖτε;

Ὁ Πενχεργέβσκης συγκινηθεὶς βαθέως ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ὅπως κρύψῃ ἴσως ἐν δάκρυ.

— Ἐπὶ τῆς καρδίας μου! ἀνέκραξεν ὁ Νικόλαος ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν. Στραφεὶς δὲ ἔπειτα πρὸς τὸν πρίγκηπα Ῥαζδιβὶλ ἠσπάσατο αὐτὸν λέγων:

— Οὐδέποτε θέλω λησμονήσει ὅτι μοὶ ἐδώκατε ἀφορμὴν νὰ ὁμολογήσω τὸ ἀδίκημά μου καὶ νὰ ἱκανοποιήσω τὸν ἀνδρεῖον καὶ ἄξιον στρατηγὸν Πενχεργέβσκην.

*
* *

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μεγάλου σχεδίου, ὅπερ εἶχε συλλάβει ὁ Νικόλαος ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, ὅπερ δὲ ἐγίνετο ὁσημέραι σαφέστερον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, παρεκίνει αὐτὸν εἰς τὴν ἀδιάλειπτον ἐκείνην δραστηριότητα, ἥτις καθίστα τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας τὸν μᾶλλον ἐνησχολημένον ἄνδρα τοῦ βασιλείου του. Ὅπως δὲ δύναται νὰ φέρῃ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας τὸ μέγα φορτίον τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους, ἠκολούθει ἀκριβέστατα ὅπερ εἶχε κανονίσει δι' ἑαυτὸν πρόγραμμα καὶ οὐδέποτε παρεξέκλινεν αὐτοῦ, ἐὰν μὴ ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἀπροσδόκητόν τι.

Ἠγείρετο λοιπὸν τακτικώτατα εἰς τὰς ἑπτὰ ἐν πάσῃ τοῦ χρόνου ὥρᾳ, ἐπεχέετο δὲ ψυχρὸν ὕδωρ διὰ μηχανήματος ἐστημένου ἐντὸς σκευοθήκης τοῦ δωματίου του. Μετὰ ταῦτα ἔρριπτεν ἐπὶ τῶν ὤμων του παλαιόν τινα στρατιωτικὸν ἐπενδύτην καὶ προητοίμαζε τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, ἔπειτα δὲ ἐλάμβανε κύαθον μαύρου καφέ. Ἀπὸ τῆς ὀγδόης μέχρι τῆς ἐννάτης κατά τε τὸν χειμῶνα καὶ κατὰ τὸ θέρος δι' οἱουδήποτε καιροῦ, πάντοτε δὲ ἐν στολῇ, περιεπάτει πέριξ τῶν Ἀνακτόρων. Οὐδέποτε ἐξεδύετο τὴν στολήν, μόνον δ' ἐνίοτε ἐν τῷ γραφείῳ του ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του ἀφήρει τὰς βαρείας ἐπωμίδας καὶ ἔλυε τὸν λαιμοδέτην. Εἰς τὰς ἐννέα ἐδέχετο τοὺς ὑπουργούς του, εἰς δὲ τὰς δέκα ἐπεσκέπτετο τὴν αὐτοκράτειραν καὶ τὰ τέκνα του, μεθ' ὧν διήγαγεν ὀλίγα λεπτά. Πιστὸς εἰς τὸ ῥητὸν τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας: «ἡ ἀκρίβεια εἶναι ἡ εὐγένεια τῶν βασιλέων», οὐδέποτε ἐβράδυνεν οὐδ' ἐπὶ ἓν λεπτὸν ὅταν εἶχε προσδιορίσει συνέντευξίν τινα, ἀλλ' ἐπιεικέστερος ὢν πρὸς τοὺς ἄλλους ἢ πρὸς ἑαυτόν, ἐχάριζε πέντε λεπτὰ ἐν περιπτώσει βραδύτητος. Κατὰ τὰς δύω, ὅτε ὅλαι αἱ τρέχουσαι ὑποθέσεις εἶχον διεκπεραιωθῆ, ἐξήρχετο κατὰ μὲν τὸ θέρος ἐπὶ δροσκίου, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ἐπὶ ἑλκύθρου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ πεζός, καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου, ἐπεσκέπτετο συνήθως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας του τὴν μεγάλην δούκισσαν Μαρίαν, τὴν ἀγαπητὴν αὐτοῦ θυγατέρα. Ἐβάδιζε δὲ σχεδὸν πάντοτε μόνος φέρων τὸ κράνος τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς καὶ τὸν μέγαν τεφρόχρουν μανδύαν τῶν ἀξιωματικῶν, ἔβλεπε δὲ ἐμπρός, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τῶν περὶ

Digitized by Google

αὐτὸν γινομένων ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων καὶ τῶν ὁδῶν διέφευγε τὴν προσοχήν του. Πάντες οἱ διαβαίνοντες τὸν ἐχαιρέτων, ἀντεχαιρέτα δὲ πάντας, ἀλλ' ἐπροτίμα νὰ διαβαίνωσι χωρὶς νὰ προσέχωσιν εἰς αὐτόν. Οὐδεὶς εἶχε τὸ δικαίωμα, ἐπὶ ποινῇ καθείρξεως, νὰ πλησιάσῃ τὸν Αὐτοκράτορα ἢ νὰ παρουσιάσῃ αὐτῷ ἀναφορὰν καθ' ὁδόν. Ἐνίοτε ἐλάμβανεν αὐτὸς τὴν πρωτοβουλίαν οὐχὶ ἄνευ κινδύνου διὰ τὸν οὕτω τιμηθέντα.

* * *

Συναντήσας ποτὲ ἐπὶ τῆς Perspective τὸν ὑποκριτὴν Vernet τοῦ ἐπὶ τῆς πλατείας Μιχαὴλ γαλλικοῦ θεάτρου, ἐπλησίασεν αὐτὸν καὶ ὡμίλησε μετ' αὐτοῦ ἐπὶ πέντε λεπτά, ἔπειτα δὲ ἐξηκολούθησε τὸν περίπατόν του. Τότε πλησιάσας ἀστυνομικός τις ὑπάλληλος, συνέλαβε τὸν Vernet καὶ τὸν ἀπήγαγεν εἰς τὰς φυλακὰς καθὸ ὁμιλήσαντα πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἐδίδετο ἐν τῷ θεάτρῳ Μιχαὴλ εὐεργετικὴ παράστασις. Ἡ αὐλὴ ἐπρόκειτο νὰ παρευρεθῇ ὡς συνήθως, ὁ δὲ Vernet νὰ ὑποκριθῇ τὸ κυριώτερον πρόσωπον τῆς πρώτης κωμῳδίας. Ἡ ὥρα τῆς παραστάσεως φθάνει, τὸ θέατρον εἶναι πλῆρες, ὁ δ' Αὐτοκράτωρ εὑρίσκεται πρὸ πέντε λεπτῶν ἐν τῷ θεωρείῳ του· παρατηρεῖ τὸ ὡρολόγιόν του, ἔπειτα δὲ τὴν αὐλαίαν, ἡ ὁποία δὲν αἴρεται. Δέκα λεπτὰ παρέρχονται εἰσέτι, ἡ ἀνυπομονησία τοῦ κοινοῦ, λαμβάνουσα μέτρον τὴν τοῦ Νικολάου, ἐκφράζεται ἀνυποκρίτως. Τέλος, ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου παρουσιάζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἀναγγέλλει ὅτι ἡ πρώτη κωμῳδία δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ ὑποκριτὴς Vernet δὲν ἦλθεν εἰς τὸ θέατρον. Τί ἔγινεν ὁ Vernet; ἐρωτῶσι πάντες· ὁ Αὐτοκράτωρ καλεῖ τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας καὶ τῷ λέγει τι κρυφίως. Οὗτος ἀπέρχεται πάραυτα καὶ ἐπιστρέφει μετὰ ἓν τέταρτον ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἐλευθερωθέντα δεσμώτην, ὅστις ὑπεκρίθη τὸ μέρος του μετὰ μεγίστης τέχνης. Τὸ κοινὸν δέ, ἀγνοοῦν τὸ συμβὰν αὐτῷ δυσάρεστον, τὸν ἐχειροκρότησεν ἐπανειλημμένως, προεξάρχοντος τοῦ Νικολάου.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας συναντήσαντος πάλιν τοῦ Νικολάου τὸν Vernet καὶ προτιθεμένου νὰ τὸν πλησιάσῃ, ὁ Vernet τὸν ἐμπόδισε λέγων: Μεγαλειότατε, μὴ μὲ πλησιάζετε· θέλετε μὲ ἐνοχοποιήσει.

Εἴς τινας ὅμως περιστάσεις, ἡ αὐτοκρατορικὴ φιλοφροσύνη δὲν εἶχε τὰ αὐτὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Ἀπόδειξις δὲ τούτου τὸ ἑξῆς γεγονός. Ῥητῶς ἦτον ἀπηγορευμένον τὸ καπνίζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Πετρουπόλεως. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος τοσοῦτον ἀπεστρέφετο τοὺς καπνίζοντας, ὥστε ὁ καπνὸς ἑνὸς σιγάρου ἐφαίνετο αὐτῷ ἔγκλημα καθοσιώσεως κατὰ τῆς ὀσφρήσεως.

Νέος τις Γάλλος, ἐλθὼν νεωστὶ ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τῆς Γαρόνης εἰς τὰς τῆς Νέβας, περιεπάτει ἡμέραν τινα ἐπὶ τῆς Pespective καπνίζων σιγάρον, τὸ ὁποῖον εἶχε δι' αὐτὸν ὅλα τὰ θέλγητρα τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ. Ἡ Pespective Nevski ἦτο ἔρημος καὶ σιωπηρά, κατὰ τὴν πρωϊνὴν δ' ἐκείνην ὥραν ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς οὐδένα εἶχε φόβον νὰ φωραθῇ παραβαίνων τὰ διατεταγμένα, ὅτε αἴφνης ἐπλησίασεν αὐτὸν ἀξιωματικός τις λέγων:

— Φαίνεται, κύριε, ὅτι ἀγνοεῖτε τὰς διατάξεις τῆς ἀστυνομίας διὰ τοὺς καπνίζοντας;

— Σεβόμενος τὴν ἀλήθειαν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀπαντήσω καταφατικῶς, ἀπεκρίθη ὁ γάλλος ἐκφυσῶν σύννεφον καπνοῦ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ λαλήσαντος.

— Διατί λοιπὸν καπνίζετε; εἶπεν ὁ ἀξιωματικός.

— Χάριν διασκεδάσεως, διὰ νὰ περάσω τὸν καιρόν, ὁ ὁποῖος εἰς τὸν κατηραμένον τόπον σας, καὶ μὴ σᾶς κακοφανῇ, μὲ φαίνεται ἀργεῖ πολὺ νὰ περάσῃ.

— Δύναμαι νὰ σᾶς ἐρωτήσω ἄνευ ἀδιακρισίας διατί μένετε ἐδῶ;

— Χάριν τῶν ὑποθέσεών μου.

— Εἶσθε βεβαίως ἔμπορος.

— Ἔμπορος οἴνων μάλιστα. Ἀλλὰ δὲν πηγαίνουν καλὰ αἱ ὑποθέσεις μου· οἱ μεγιςᾶνές σας ἔχουν τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ πίνουν μόνον σαμπάνιαν, ἐγὼ ἔχω μόνον βορδῶ νὰ τοὺς προσφέρω, ὥστε δὲν κάμνω τίποτε.

Συνομιλοῦντες οὕτως ὁ περιοδεύων ἔμπορος καὶ ὁ ἀξιωματικὸς ἐπροχώρουν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου τῆς Perspective πρὸς τὸ Χειμερινὸν Ἀνάκτορον.

— Μοὶ φαίνεσθε καλὸς ἄνθρωπος, ἀξιωματικέ μου, εἶπεν ὁ ξένος. Μὲ συγχωρεῖτε νὰ σᾶς προσφέρω ἓν σιγάρον διὰ νὰ γνωρισθῶμεν καλλίτερα; Σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι εἶναι ἐξαίρετα!

— Μυριάκις σᾶς εὐχαριςῶ, δὲν καπνίζω ποτέ.

— Δὲν μὲ λέγετε, φίλε μου, μήπως εἶσθε στρατιώτης τῆς Παναγίας; Λαμπρὸν σύνταγμα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἂν ὅλοι οἱ σύντροφοί σας σᾶς ὁμοιάζουν.

— Ὡς ἀξιωματικὸς δὲν δύναμαι νὰ παραβῶ τὰς διαταγὰς τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος εἶναι αὐστηρὸς ὡς πρὸς τὴν πειθαρχίαν.

— Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης! ἀνέκραξε γελῶν ὁ ταξειδιώτης. Τὴν ἔνοιαν μας ἔχει ὁ Αὐτοκράτωρ! Αὐτὸς τώρα κοιμᾶται ἀκόμη. Δεχθῆτε τὸ σιγάρον, ἀνάψατέ το καὶ καπνίσατε. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος δὲν θὰ τὸ μάθῃ· ἄλλως τε, ἀναλαμβάνω ἐγὼ ὅλην τὴν εὐθύνην.

— Ὁ ἀξιωματικὸς ἐνέμεινεν ἀποποιούμενος.

— Ἀλήθεια! φίλε μου, ὑπέλαβεν ὁ Γάλλος, γνωρίζετε τὸν Νικόλαον;

— Τίς δὲν τὸν γνωρίζει!

Digitized by Google

— Τὸν βλέπετε συχνά ;

— Καθ' ἑκάστην, δι' ὑπηρεσίαν.

— Καθ' ἑκάστην ;

— Ναί, ἡ ὑπηρεσία μου εἶναι τοιαύτη, ὥστε πλησιάζω πολὺ τὸν Αὐτοκράτορα.

— Καὶ τὸν ὁμιλεῖτε καθ' ἑκάστην ;

— Καθὼς σᾶς ὁμιλῶ τώρα.

— Μὴν ἀστειευόμεθα ! λοχαγέ μου, ἀλήθειαν μὲ λέγετε ;

— Ἀξιωματικὸς σεβόμενος ἑαυτὸν οὐδέποτε ψεύδεται.

— Ἀφοῦ λοιπὸν γνωρίζετε τὸν Νικόλαον εἰπέτε με εἰλικρινῶς ἐὰν ἦνε ἀγαθός.

Ὁ ἀξιωματικός, ὃν διεσκέδαζεν ἡ γαλλικὴ ὅλως εὐθυμία τοῦ ξένου, ἀπήντησεν :

— Ὁ Αὐτοκράτωρ εἶναι τόσον αὐστηρὸς πρὸς ἐμέ, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀπαντήσω εἰς τοῦτο.

— Ἐννοῶ, τὸν ἀγαπᾶτε ὀλίγον, ὀλίγιστα, διόλου, ὡς λέγει τὸ τραγοῦδι. Τόσῳ τὸ χειρότερον! Ἤθελα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ κάμετε μίαν χάριν.

— Ποίαν ;

— Νὰ παρουσιάσητε εἰς αὐτὸν τὸν κατάλογον τῶν τρεχουσῶν τιμῶν μου. Οἱ οἶνοί μου εἶναι ἐξαίρετοι, αἱ τιμαὶ μετριώταται· δύω ἄρισαι συστάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναπληροῦσιν ἐπωφελῶς τὰς ἐλλειπούσας.

— Δύναμαι νὰ σᾶς χρησιμεύσω καλλίτερα.

— Ἀλήθεια ! συνταγματάρχα μου

— Δύναμαι νὰ σᾶς παρουσιάσω εἰς τὸν ἀρχιτρίκλινον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

— Πότε ;

— Αὔριον τὸ πρωΐ, ἂν θέλετε.

— Κατὰ ποίαν ὥραν ;

— Εἰς τὰς δύω ἀκριβῶς.

— Ποῦ ;

— Εἰς τὸ Χειμερινὸν Ἀνάκτορον· θὰ σᾶς περιμείνω πλησίον τῆς μεγάλης θύρας· νὰ ἦσθε ἀκριβής.

— Τὸ εἴπαμεν ! στρατηγέ μου, θὰ φέρω δείγματα καὶ ἐὰν ἐπιτύχω τὴν παραγγελίαν, καθὼς ἐλπίζω, θὰ φάγωμεν ἓν καλὸν γεῦμα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, πίνοντες εἰς ὑγείαν τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ἐν τούτοις ἔφθασαν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Χειμερινοῦ Ἀνακτόρου.

— Κάμετέ με τὴν χάριν νὰ ῥίψετε τὸ σιγάρον σας, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς πρὸς τὸν γάλλον, καθότι ἡ φρουρὰ δυνατὸν νὰ μὲ ἴδῃ καὶ νὰ μὲ θεωρήσῃ ὡς συνένοχον εἰς τὴν παράβασίν σας.

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ καπνιστής. Καὶ ἔῤῥιψε μακρὰν τὸ καῖον ἔτι ἄκρον τοῦ σιγάρου του.

Ὁ ἀξιωματικὸς παρετήρησε τὸ ὡρολόγιόν του· ἡ ὥρα ἦτο ὀκτώ.

— Συγχωρήσατέ μοι, εἶπεν, ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς ἀφήσω, ἡ ὑπηρεσία μου μὲ καλεῖ. Θὰ σᾶς ἴδω αὔριον, ἐὰν δὲν λησμονήσετε τὴν συνέντευξίν μας.

— Περὶ τούτου μὴ ἀμφιβάλλετε. Χαίρετε, στρατηγέ μου.

Ὁ ἀξιωματικὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τῶν Ἀνακτόρων, ὁ δὲ ταξειδιώτης ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, λέγων καθ' ἑαυτόν·

— Ὁποία τιμὴ νὰ δυνηθῶ νὰ γράψω ἐπὶ τοῦ βιβλίου τῶν παραγγελιῶν μου τὸ ὄνομα τῆς Α.Μ.τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου, Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας, Βασιλέως τῆς Πολωνίας κτλ. κτλ.

Τὴν ἐπαύριον περὶ ὥραν δεκάτην, εὗρε τὸν ἀξιωματικὸν περιπατοῦντα πρὸ τῶν Χειμερινῶν Ἀνακτόρων.

— Λοιπόν ! φίλε μου, τὸν ἠρώτησε, δίδων αὐτῷ φιλικῶς τὴν χεῖρα, τί πρέπει νὰ ἐλπίζω ;

— Τὴν παραγγελίαν, τὴν ὁποίαν σᾶς ὑπεσχέθην χθές, ἀπήντησεν ὁ ἀξιωματικός. Ἔλθετε ! Ὁ Αὐτοκράτωρ προειδοποιηθεὶς περὶ τῆς ἐλεύσεώς σας, θέλει νὰ σᾶς δεχθῇ ὁ ἴδιος.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Γάλλος εὑρέθη ἐντὸς δωματίου ἁπλούστατα συνεσκευασμένου, κατ'οὐδὲν δὲ ἐμφαίνοντος τὴν λαμπρότητα αὐτοκρατορικῆς κατοικίας.

— Τὸ δωμάτιον τοῦτο, ἀνέκραξεν, εἶναι λοιπὸν ἡ κατοικία ἐκείνου, ὅστις κρατεῖ εἰς τὰς χεῖράς του τὰς τύχας ἑξήκοντα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ! Μὰ τὴν ἀλήθειαν, φίλε μου, πρέπει νὰ ὁμολογήσητε ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ σας δὲν εἶναι δύσκολος.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐμειδίασε καὶ τὸν ἠρώτησεν ἐὰν ἔφερε τὸ βιβλίον του.

— Τὸ ἔφερα, ἀπεκρίθη ὁ ἔμπορος.

Ὁ ἀξιωματικὸς λαβὼν αὐτὸ τὸ ἐφυλλολόγησεν, ἔπειτα δὲ ἔγραψεν ἐπὶ λευκῆς σελίδος σπουδαίαν παραγγελίαν καὶ ὑπέγραψε : Νικόλαος.

— Τί βλέπω, Θεέ μου ! ἀνέκραξεν ὁ Γάλλος προσκυνῶν τὸν ἀξιωματικόν, σεῖς . . . Ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης εἴσθε . . .

— Ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ εὐτυχὴς λογίζομαι, διότι δύναμαι νὰ σᾶς κάμω τὴν χάριν τὴν ὁποίαν ἐζητήσατε χθὲς παρὰ τοῦ λοχαγοῦ Νικολάου.

— Ἡ ὑπογραφὴ αὕτη, προσέθηκεν ὁ ξένος φιλῶν αὐτήν, θέλει γίνει αἰτία τῆς τύχης μου.

— Ἀλλὰ καὶ ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ Αὐτοκράτωρ, θὰ σᾶς ζητήσω χάριν τινα.

— Εἰπέτε, Μεγαλειότατε.

— Νὰ μὴ καπνίζητε πλέον εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Πετρουπόλεως.

* *
*

Τοιοῦτος ἦτο ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος, θαυμάσιον μίγμα στοργῆς καὶ αὐστηρότητος, γλυκὺς ἐνίοτε ὡς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἄλλοτε δὲ ἀνεξίλαστος ὡς ἡ τῶν ἀρχαίων εἱμαρμένη, πατὴρ ἅμα δὲ καὶ κριτὴς ἀδυσώπητος, καρδία παρθένου ἐν σώματι λέοντος,λαμπρὰ ἐνὶ λόγῳ ἀντίθε-

Digitized by Google

σις προτερημάτων διαφόρων. Κύριος μὲν τοῦ μεγίςου ἐν τῷ κόσμῳ Κράτους, δοῦλος δὲ τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων, ἐνώπιον αὐτοῦ πάντες ἔτρεμον, ἔτρεμε δὲ καὶ αὐτὸς ἐνώπιον τοῦ ἐλαχίστου κακοῦ διαλογισμοῦ· καρδία μὲν χρυσῆ, βραχίων δὲ σιδηροῦς.

Εἰς τὰς τέσσαρας ἐδείπνει μετὰ τῆς οἰκογενείας του, σπανίως δὲ ἐκλεκτοί τινες προσεκαλοῦντο εἰς τὴν λιτωτάτην αὐτοῦ τράπεζαν. Ἔτρωγε ταχύτατα ὡς ὅλοι οἱ Ῥῶσσοι, ἐπροτίμα δὲ τροφὴν ἁπλῆν καὶ θρεπτικὴν τῆς τεχνηέντως κεκαρυκευμένης. Ἔπινε δὲ ὕδωρ καὶ ἐνίοτε μικρὸν ποτήριον οἴνου, ἀλλ' οὐδέποτε ἄλλα πνευματώδη ποτά. Αὐστηρότατα ἐτήρει τὰς ὑπὸ τῆς Ῥωσσικῆς θρησκείας ὡρισμένας τέσσαρας τεσσαρακοστὰς καὶ τὰς ἄλλας νηστησίμους ἡμέρας, ὧν δὲ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε πάντοτε καὶ κατὰ πάντα παράδειγμα εὐσεβείας. Ἡ δαπάνη τῆς τραπέζης του καὶ ἡ τῆς οἰκίας του εἶχεν ὑπολογισθῆ μετὰ μεγίστης τάξεως καὶ οἰκονομίας, οἵα ἤθελε περιποιήσει τιμὴν εἰς τὴν ἀρίστην οἰκοδέσποιναν, τὸ δὲ βιβλίον τῶν ἐξόδων του ὡμοίαζε πρὸς τὸ βιβλίον ἐμπόρου μὴ ἐμπορευομένου πλέον. Πολὺν χρόνον πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, εἶχε συνειθίσει εἰς τὴν τοιαύτην σώφρονα οἰκονομίαν, ἥτις καθίστα μὲν δυσχερῆ τὴν σπατάλην, ἣν ὑφίστανται συνήθως οἱ μεγάλοι οἶκοι, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐμπόδιζεν αὐτὸν νὰ ὑπακούῃ, δοθείσης περιστάσεως, εἰς τὰς γενναίας τῆς ψυχῆς του ὁρμάς. Ἠρκεῖτο εἰς ὀλίγα ὅπως δύναται νὰ δίδῃ πολλὰ εἰς τοὺς ἄλλους.

Μέγας δοὺξ ὢν εἶχε προσδιορίσει πεντήκοντα ῥούβλια κατὰ μῆνα διὰ τὰς δαπάνας τῆς τραπέζης του, ὥστε ὀλίγα ἦσαν τὰ κέρδη τῶν ἀρχιτρικλίνων του, οἵτινες προσεπάθησαν, ὅτε ἔγινεν Αὐτοκράτωρ, ν' ἀπολαύσωσι συμπληρωματικήν τινα πίστωσιν.

Εἷς ἐξ αὐτῶν, Γάλλος τὴν πατρίδα, ὅστις εἶχε πλουτήσει παρ' αὐτῷ, τὸν ἠρώτησέ ποτε μετὰ τοῦ θάῤῥους ἐκείνου τοῦ χαρακτηρίζοντος τοὺς ὑπηρέτας τῶν ἡγεμονικῶν οἴκων, πόσα ῥούβλια ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ κατὰ μῆνα διὰ τὴν τράπεζαν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

— Πεντήκοντα ῥούβλια μὲ ἀρκοῦσιν, ὡς κατὰ τὸ παρελθόν, ἀπεκρίθη ὁ Αὐτοκράτωρ.

— Ἀλλ' ὁ προκάτοχός σας, Μεγαλειότατε, ἐδαπάνα χίλια ῥούβλια διὰ τὴν τράπεζαν αὐτοῦ.

— Φαίνεται ὅτι ἐπείνα περισσότερον ἐμοῦ.

— Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης θὰ μὲ ἐπιτρέψῃ νὰ παρατηρήσω ὅτι πεντήκοντα ῥούβλια εἶναι ἀνεπαρκῆ πρὸς διατροφὴν τοῦ Αὐτοκράτορος.

— Νομίζεις ἆρά γε ὅτι ὁ στόμαχος τῆς Μεγαλειότητός μου ἔλαβε δεκαπλασίαν ἀνάπτυξιν ἀφ' ἧς ἐγκατέλιπον τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀνιτσκόφ; Μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ δὲν τρώγει περισσότερον ἢ ὅτι ἔτρωγεν ὁ Μέγας Δούξ.

— Ἀλλά, Μεγαλειότατε, τὰ τέκνα σας μεγαλόνουν καί. . .

— Ἡ ὄρεξίς των ἐπίσης, πιθανώτατον· τότε λοιπὸν πρόσθες πεντήκοντα ῥούβλια εἰς τὸν προϋπολογισμόν σου, ἀλλ' οὐδὲ ἓν καπίκιον περισσότερον.

* * *

Ὁ Νικόλαος ἐκανόνιζε μετὰ τῆς αὐτῆς οἰκονομίας πάσας τὰς ἀτομικὰς αὐτοῦ δαπάνας. Δὲν ἀπεχωρίζετο τὰς στολάς του εἰμὴ ὅτε αἱ στολαί του ἠπείλουν ν' ἀποχωρισθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ· διὰ τῆς σπατάλης, ἔλεγε, κλέπτομεν τοὺς πτωχούς, ἡ δ' ὑπερβολικὴ πολυτέλεια εἶναι ὁ κόσμος τῶν ἀνοήτων. Ὁ αὐτὸς τάπης ἐχρησίμευσεν αὐτῷ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη, ἀπέθανε δ' οὕτως εἰπεῖν φέρων τὰς ἐμβάδας ἃς εἶχε κεντήσει ἡ σύζυγός του κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου του.

— Μεγαλειότατε, τῷ εἶπεν ἡμέραν τινὰ ὁ θαλαμηπόλος του, ὁ ἐπενδύτης σας εἶναι ἐσχισμένος.

— Εἰπὲ νὰ τὸν διορθώσουν.

— Ἀλλ' εἶναι τόσον παλαιὸς καὶ τόσον τετριμμένος, ὥστε ζητεῖ ἀναπληρωτήν.

— Ἂς διορθωθῇ πρῶτον καὶ ἔπειτα βλέπομεν . . . δὲν ἔχω χρήματα.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Νικόλαος δὲν ἔφερε ποτὲ οὐδὲ ἓν καπίκιον, οὐδὲ μετεχειρίζετο βαλάντιον, ἡ δὲ συνήθεια αὕτη ἔφερε πολλάκις αὐτὸν εἰς ἀμηχανίαν. Ἡμέραν τινά, μεταξὺ ἄλλων, καθ' ἣν εἶχε μισθώσει δρόσκιον εἰς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὸ Χειμερινὸν Ἀνάκτορον, ὁ Αὐτοκράτωρ ἀδυνατῶν νὰ πληρώσῃ τὸν ἁμαξηλάτην, ὅστις δὲν τὸν εἶχεν ἀναγνωρίσει, εἶπεν αὐτῷ :

— Περίμενε μίαν στιγμήν, θὰ σὲ στείλω τὸ ἀγώγιόν σου.

— Καταλαμβάνω, ἀπήντησεν ὁ ἁμαξηλάτης, θὰ κάμετε καθὼς ὅλοι σας οἱ σύντροφοι. . . δὲν θὰ ἐπιστρέψετε καὶ ἐγὼ θὰ μείνω ἀπλήρωτος· νὰ μὲ δώσετε ἐνέχυρον. Ταῦτα δὲ λέγων ἀφήρεσεν ἀπὸ τῶν ὤμων τοῦ Αὐτοκράτορος τὸν μανδύαν αὐτοῦ. Τώρα, προσέθηκε, περιμένω ὅσον θέλετε.

Μετ' οὐ πολὺ ὑπηρέτης τις ἔφερεν αὐτῷ πέντε ῥούβλια. Ἀλλ' ὁ ἁμαξηλάτης, ὅστις εἶχε τὸ φρόνημα γενναιότερον τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀπεποιήθη τὴν τοιαύτην γενναιοδωρίαν.

— Εἴκοσι μόνον καπίκια ἔχω νὰ λάβω.

— Πάρε τὰ πέντε ῥούβλια, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης, σοὶ τὰ στέλλει ὁ Αὐτοκράτωρ.

— Καὶ ἐπειδὴ μὲ τὰ στέλλει ὁ Αὐτοκράτωρ πρέπει ἐγὼ νὰ τὸν κλέψω ;

Τότε δὲ ἔγινε μεταξὺ τῶν δύω τούτων ἀνθρώπων εὐγενὴς ἔρις, ἐν ᾗ ἐνίκησεν ὁ ἁμαξηλάτης, δεχθεὶς μόνην τὴν πληρωμήν, ἣν ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ κατὰ τὴν διατίμησιν.

Ὁ Νικόλαος, καταγοητευθεὶς ἐκ τῆς ἀφιλοκερδείας αὐτοῦ, τῆς τόσον σπανίας εἰς τὴν τά-

Digitized by Google

ξιν ταύτην τῶν ἀνθρώπων, διέταξε νὰ εὕρωσι τὸν ἁμαξηλάτην καὶ νὰ λάβωσι περὶ αὐτοῦ πληροφορίας. Καλέσας δὲ αὐτὸν ἐνώπιόν του τῷ εἶπεν :

— Μὲ γνωρίζεις ;

— Ναί· σὲ ἔφερα προχθὲς μὲ τὴν ἅμαξάν μου.

— Ἠξεύρεις ποῖος εἶμαι ;

— Τὸ ἔμαθα πολὺ ἀργά. . . ἂν τὸ ἐγνώριζα πρωτοῦ, δὲν θὰ ἔπερνα τὸν μανδύαν σου διὰ τὰ πέντε καπίκια.

— Ἠξεύρω καὶ ἐγὼ ποῖος εἶσαι σύ· εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος καὶ θέλω νὰ σὲ ἀνταμείψω. . . Τί ἐπιθυμεῖς ;

— Νὰ σὲ ἔχῃ καλὰ ὁ Θεὸς καὶ νὰ ζήσῃς πολλὰ χρόνια.

— Αὐτὰ τὰ εὔχεσαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀλλὰ τώρα πρόκειται περὶ σοῦ. . . Τί θέλεις ;

— Ἀφοῦ μ' ἐρωτᾷς, πατέρα, θὰ σὲ εἰπῶ φανερὰ ὅτι ἂν εἶχα ἓν ἄλογον καὶ ἓν δρόσκι θὰ ἤμουν ὁ πλέον εὐτυχισμένος ἀπὸ ὅλα σου τὰ παιδιά.

— Θὰ σὲ δώσω δύω ἄλογα καὶ δύω δρόσκια, τὸ ἓν διὰ τὰς καθημερινάς, τὸ ἄλλο διὰ τὰς κυριακάς. Ἐκτὸς τούτου θὰ σοὶ χαρίσω τὴν ἐλευθερίαν δι' ὅλην σου τὴν ζωήν· θ' ἀποζημιώσω τὸν κύριόν σου, τὸν γνωρίζω.

Μετὰ τὸ γεῦμά του, οὗ ἡ διάρκεια οὐδέποτε ὑπερέβαινε τὴν ἡμίσειαν ὥραν, ἔπαιζε μετὰ τῶν τέκνων του, εἶτα δὲ μετέβαινεν εἰς τὸ γραφεῖόν καὶ ἠσχολεῖτο περὶ τὰ τοῦ Κράτους. Μόνας διασκεδάσεις ἐπέτρεπεν ἑαυτῷ κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα τὸ θέατρον καὶ τοὺς χοροὺς τῶν μετημφιεσμένων, οὓς τοσοῦτον ἠγάπα, ὥστε οὐδενὸς αὐτῶν ὑστέριζε, κατὰ δὲ τὸ θέρος τὸν περίπατον μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἢ τὴν ζωγραφικήν, ἀγαπητὴν αὐτοῦ ἀσχολίαν. Σπανίως ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰ συνήθως ἐν ταῖς αἰθούσαις λεγόμενα, ἀλλ' ὅμως ἦτο εὔθυμος καὶ ἀστεῖος μεταξὺ τῶν οἰκείων. Ἐνίοτε μάλιστα, ὅταν εἶχε διάθεσιν, ἐλάμβανε τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὰ τῆς εὐφυΐας παίγνια, ἠγάπα δὲ αὐτὰ ὅσον ἀπεστρέφετο τὰ τυχηρά.

Κατεκλίνετο συνήθως κατὰ τὰς ἕνδεκα, ἀλλὰ δὲν ἐκοιμᾶτο ἐνόσῳ ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς τραπέζης του ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν ἀναγνώσει. Πολλάκις μάλιστα διὰ τοῦ μεγίστου ψύχους, ἠγείρετο τὴν νύκτα, ὅπως ἐπιθεωρήσῃ τὰς φρουρὰς ἢ κατάστημά τι δημόσιον. Ὁ φόβος τῶν τοιούτων ἐπιθεωρήσεων παρεκίνει οὕτω τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς εἰς ἐπιτήρησιν δραστηρίαν καὶ ἀδιάλειπτον. Τὸ πρῶτον βλέμμα τοῦ Νικολάου κατὰ τὰς νυκτερινὰς ταύτας ἐπισκέψεις ἐστρέφετο πρὸς τὸ θερμόμετρον, ἀλλοίμονον δὲ ἐὰν δὲν ἐδείκνυε τοὺς δέκα καὶ τέσσαρας βαθμοὺς τοὺς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ προσδιοριζομένους ! Εἰς τὰ μέγιστα ὡς καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα πράγματα ἐπεδείκνυε τὸν αὐτὸν παρατηρητικὸν νοῦν, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἐνίοτε σημεῖον ἀδυναμίας, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἦτο παρ' αὐτῷ ἢ ἡ εὐσυνείδητος τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ βίου του, τὸ κάλλος τοῦ Νικολάου ἦτο εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀκμήν, ἐθεωρεῖτο δὲ εὐλόγως ὡς ὁ εὐειδέστερος ἀνὴρ τοῦ βασιλείου του. Τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ ὑπερέβαινε τοὺς ἓξ πόδας, εἶχε δὲ τὸ μέτωπον εὐρὺ καίτοι ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω πεπιεσμένον, τὸ δὲ βλέμμα πλῆρες μαγνητικοῦ ῥευστοῦ καὶ τὰς ὀφρῦς καμπύλας καὶ πυκνάς. Ὑπερήφανος μύσταξ ἔστεφε τὰ χείλη αὐτοῦ, ἡ δὲ βροντώδης καὶ ἀρρενωπὴ αὐτοῦ φωνὴ ἀνταπεκρίνετο πρὸς τοὺς ἀκτινοβόλους ὀφθαλμούς του. Τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου του ἦτο ἰσχυρὸν ἅμα δὲ καὶ ἐναρμόνιον, τὸ στόμα ὡραῖον, αἱ δὲ παρειαὶ εὐκίνητοι ὡς οἱ κινοῦντες αὐτὰς διαλογισμοί. Εἶχε δὲ βάδισμα μεγαλοπρεπὲς οἷον οὐδεὶς ἄλλος, εἴτε μετέχων θρησκευτικῆς τινος τελετῆς εἴτε ἐπιθεωρῶν τὰ στρατεύματα αὐτοῦ. Οὐδόλως ὅμως ἐματαιοφρόνει ἐπὶ τῇ ἐκτάκτῳ ταύτῃ καλλονῇ, ἀλλ' ἐφαίνετο μάλιστα ἀγνοῶν αὐτήν, μετὰ περιφρονήσεως δὲ ἤκουε τοὺς ὑπαινιγμοὺς τῆς κολακείας. Ἔν τινι χορῷ μετημφιεσμένων γινομένῳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν εὐγενῶν, ἀπήντησέ ποτε ἀποτόμως πρὸς προσωπιδοφόρον κυρίαν εἰποῦσαν αὐτῷ :

— Ἠξεύρετε, Μεγαλειότατε, ὅτι εἶσθε ὁ εὐειδέστερος ἀνὴρ πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν ;

— Τὸ ἀγνοῶ, κυρία· σεῖς ὅμως ὀφείλετε νὰ γνωρίζητε ὅτι τοῦτο ἀφορᾷ μόνην τὴν Αὐτοκράτειραν.

[A. Balleydier.] Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ

Ἐν Μονάχῳ, 31 Μαρτίου 1879.

Τῷ κυρίῳ Διευθυντῇ τῆς «Ἑστίας.»

Ἐπιθυμεῖτε, ὥς μοι γράφετε, νἀποστέλλω ὑμῖν τακτικῶς διὰ τὴν *Ἑστίαν* σύντομον ἑβδομαδιαίαν ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς κινήσεως ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς ταύτης θεωρῶ ἐμαυτὸν ἥκιστα προπαρεσκευασμένον, ἀποταθέντες δὲ πρὸς ἐμέ, βεβαίως δὲν ἐξελέξατε ἐκ τῶν ὑμετέρων συνεργατῶν τὸν ἁρμοδιώτερον. Τὰ ὅρια τοιαύτης ἐργασίας εἰσὶν εὐρύτατα, καὶ περιλαμβάνει αὕτη θέματα παντελῶς ἀλλότρια τῶν συνήθων μοι μελετῶν. Ἀναλογιζόμενος ὅμως μεθ' ὁπόσης εὐμενείας ἐφιλοξενήσατε ἐν ταῖς στήλαις τῆς ἀξιολόγου ὑμῶν *Ἑστίας* ἕτερα δοκίμιά μου, οὐδαμῶς διστάζω, περιορίζων εἰς στενώτερον λίαν κύκλον τὸ διάγραμμα τῶν αἰτουμένων ἐπιστολιμαίων ἀνακοινώσεων, νά σας ἀποστέλλω σημειώσεις περὶ ἐπιστημονικῶν καὶ φιλολογικῶν περιέργων ἐξ ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων σταχυολογουμένας, καὶ περὶ τῶν ἐντυπώσεων, ἃς ἐν ἐμοὶ διεγείρει

ἡ παρατήρησις τοῦ βίου λαοῦ, κατά τε τὰ ἤθη καὶ τὸν χαρακτῆρα τοσούτῳ διαφέροντος τοῦ ἡμετέρου. Οὕτω δὲ, ἀντὶ πιστῆς καὶ ἀκριβοῦς ἀπεικονίσεως τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς καὶ φιλολογικῆς προόδου, παρακαλῶ ὑμᾶς νἀρκεσθῆτε εἰς τἀποστελλόμενα ἀσύρραφα φύλλα πινακίδων σπουδαστοῦ.

Α΄

Ζυθοποτικὴ πανήγυρις ἐν Μονάχῳ.—Ἀκαδημαϊκὴ τελετή.

Ἐκ Διὸς ἄρχεσθαι! Γράφων ὑμῖν ἐκ Μονάχου, ἐν μηνὶ Μαρτίῳ, οὐδόλως δύναμαι νὰ παρέλθω ἐν σιγῇ τὸ θέμα πασῶν τῶν ὁμιλιῶν καὶ συζητήσεων, τὸ γεγονὸς ὅπερ ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς συγκινεῖ καὶ συνταράσσει τὰ πνεύματα πάντων ἐνταῦθα, καὶ οὗ ἕνεκα κίνησις ἀσυνήθης καὶ ζωηρότης κατέλαβε τοὺς κατοίκους τῆς φιλησύχου ταύτης πόλεως. Εἶναι ὁ μὴν, καθ' ὃν τελεῖται ἡ μεγάλη ζυθοποτικὴ πανήγυρις, καθ' ὃν οἱ κάτοικοι πάντες τοῦ Μονάχου πλέον ἢ ἅπαξ διανύουσι μακρὰν ὁδὸν διὰ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ προσκύνημα τοῦ Σωτῆρος, καὶ δροσισθῶσιν ἀπὸ τὰ ἄφθονα νάματα τοῦ ἐξαισίου ζύθου του.

Ὁ ζῦθος τοῦ Σωτῆρος εἶναι ἀδιαφιλονικήτως ὁ ἄριστος τοῦ Μονάχου, τοῦ Μονάχου, ὅπερ ἐν τῇ κατ' ἐξοχὴν χώρᾳ τοῦ ζύθου, τῇ Γερμανίᾳ, κατέχει ἐν τῇ ζυθοποιίᾳ τὰ πρωτεῖα. Ἐπὶ ἔτος ὁλόκληρον ἐν τοῖς εὐρυτάτοις τοῦ Σωτῆρος καταστήμασι κινοῦνται ἀενάως πολυπληθεῖς μηχαναὶ πρὸς ἕψησιν ποταμῶν ζύθου, οὕς, ὡς οἱ διψῶντες στρατοὶ τοῦ Ξέρξου, οἱ ἀποξηράναντες τοὺς ποταμοὺς τῆς Θρᾴκης, ἐντὸς δεκαπέντε μόνον ἡμερῶν θὰ ῥοφήσωσι μέχρι τελευταίας σταγόνος οἱ κάτοικοι τοῦ Μονάχου.

Μὴ δυνάμενος νὰ παραλείψω τὸ σπουδαιότατον τῶν καθηκόντων παντὸς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ διαμένοντος, μετέβην καὶ ἐγὼ εἰς τὸ προσκύνημα. Διὰ τοῦ τροχιοδρόμου ἔφθασα μέχρι τοῦ μέρους, ὅπου ὁ κυριώτατος κλάδος τοῦ ποταμοῦ Ἴσαρ χωρίζει τὸ Μόναχον ἀπὸ τοῦ προαστείου Ἄου. Ἐκεῖ δὲν εἶχον ἀνάγκην τινὸς ἵνα μοὶ δείξῃ τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ λόφου Νόκχερμπεργ μέγα ζυθοποιεῖον· ἀλλ' ἐβάδισα ἐπὶ τὰ ἴχνη πυκνῆς σειρᾶς ἀνθρώπων πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας, οἵτινες ἱλαροὶ ἔσπευδον νὰ δοκιμάσωσι τὴν ἐφετεινὴν ποιότητα τοῦ ὑπομέλανος ποτοῦ. Παρῆλθον ἐπιτροχάδην πρὸ τῆς κομψῆς γοτθικῆς ἐκκλησίας τοῦ προαστείου, μὲ τὸ ὀξὺ κωδωνοστάσιον καὶ τοὺς καλλιτεχνικώτατα ἐζωγραφημένους ὑελοπίνακας αὐτῆς καὶ μόλις ἐπὶ μικρὸν προσήλωσα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ γραφικώτατον θέαμα, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ἐκείνου μέρους παρουσιάζει ἡ πόλις, ἐν ᾗ πασῶν τῶν οἰκοδομῶν δεσπόζοντα διακρίνονται κατ' ἐξοχὴν τὰ δύο κωδωνοστάσια τῆς παλαιᾶς Μητροπόλεως, ἅτινα οὐχὶ ἀπεικότως ἠδύνατό τις νὰ ἐκλάβῃ ὡς τὸ ἔμβλημα τῆς πόλεως, διότι καταπληκτικὴν ἔχουσιν ὁμοιότητα μὲ λαγήνους ζύθου. Ἡ ὁδὸς διέρχεται παραπλεύρως ἀρχαίας μονῆς τῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Παύλου, ἥτις, μικρὸν μεταβληθέντος τοῦ προορισμοῦ της, χρησιμεύει νῦν ἀντὶ εἱρκτῆς. Τὰ ὑψηλὰ καὶ φαιὰ τείχη τοῦ οἰκοδομήματος οὐδὲν ἐνέχουσι τὸ ἀξιοθέατον· πᾶς ὅμως διαβαίνων ἐκεῖθεν, στρέφει εὐλαβὲς βλέμμα εἰς τὴν ἀρχαίαν μονὴν, φόρον εὐγνωμοσύνης τελῶν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς μοναχοὺς, οἵτινες πρῶτοι ἐπενόησαν τὸν ζῦθον τοῦ Σωτῆρος.

Πρωτοῦ νὰ ἐντρυφήσωμεν πίνοντες τὸ γερμανικὸν νέκταρ, ἀφιερώσωμεν ὀλίγας γραμμὰς καὶ εἰς τοὺς ἐφευρέτας αὐτοῦ.

Οἱ γερμανοὶ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίωσιν ὅτι ἐφεῦρον τὸν ζῦθον. Ἦτο οὗτος κοινὸς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, βαρβάροις τε καὶ πεπολιτισμένοις, παρὰ τοῖς αἰγυπτίοις καθὼς καὶ παρὰ τοῖς γαλάταις, γνωστὸν δὲ εἶναι ἐπίγραμμά τι τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ κατὰ τοῦ ἀπὸ τῆς κριθῆς οἴνου. Ἀλλὰ τὴν δόξαν τῆς τελειοποιήσεως αὐτοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ τοῖς γερμανοῖς. Οἱ γερμανοὶ καλόγηροι μάλιστα, πρὸ παντὸς ἄλλου διέλαμψαν ἐν τῇ βελτιώσει καὶ τῇ προόδῳ τῆς ζυθοποιίας. Ἐν Μονάχῳ ἔτι καὶ νῦν πολλὰ εἴδη ζύθου εἰσὶν ἐπώνυμα τῶν ἐφευρόντων μοναχῶν, καὶ πίνετε ζῦθον Βενεδικτίνων καὶ Αὐγουστίνων καὶ Φραγκισκανῶν. Οἱ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Παύλου ἔτυχον κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα προνομίου ἀποκλειστικῆς ἑψήσεως δυνατοῦ ζύθου, ὃν διὰ τὴν ἐξαισίαν αὐτοῦ ποιότητα ἀπεκάλεσαν Σωτῆρα (**Salvator**). Τὸ προνόμιον διετηρήθη μέχρις ἐσχάτων, καίτοι τὸ ζυθοποιεῖον ἠγοράσθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ λαϊκοῦ. Οἱ μοναχοὶ ἦσαν βέβαιοι περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὑπ' αὐτῶν κατασκευαζομένου ζύθου, καὶ ἠδύναντο ἀνενδοιάστως νὰ ὑποστῶσι τὴν δοκιμὴν, τὴν ὁριζομένην διὰ διατάγματος, ὅπερ πατρικῶς μεριμνῶν ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων του, ὅπως πίνωσιν ἄδολον τὸ ἐθνικὸν ποτὸν, ἐξέδωκε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΕ΄ ἑκατονταετηρίδος ὁ δοὺξ Λουδοβῖκος ὁ αὐστηρός. Τακτικῶς κατ' ἔτος τρεῖς ἐμπειρογνώμονες δημόσιοι ὑπάλληλοι, φοροῦντες περισκελίδας ἐξ ἐλαφείου δέρματος, προσήρχοντο σιωπηλοὶ εἰς τὸ ζυθοποιεῖον, διηυθύνοντο εἰς ἐπὶ τούτῳ τράπεζαν, ἐφ' ἧς εὑρίσκετο λάγηνος τοῦ ὑπὸ βάσανον ζύθου καὶ κλεψύδρα, ἔχεον τὸν ζῦθον ἐπὶ τοῦ θρανίου, ἐκάθηντο ἐπὶ μίαν ὥραν ἐπ' αὐτοῦ, σιωπηλοὶ πάντοτε, καὶ κατόπιν ἠγείροντο· ἂν τὸ θρανίον προσεκολλᾶτο εἰς τὰς περισκελίδας αὐτῶν, ἀπεδεικνύετο ἡ καλὴ τοῦ ζύθου ποιότης. Καὶ νῦν ἀκόμη, πρωτοῦ νἀνοιγῶσιν οἱ τὸν σωτῆρα περιέχοντες πίθοι καὶ ἀρχίσῃ ἡ δημοσία κατανάλωσις, ὑποβάλλεται οὗτος εἰς τὴν ἐκτίμησιν ἀνδρῶν εἰδικῶν· μέτρον ὅμως τῆς ἀξίας τοῦ ζύθου δὲν εἶναι πλέον ἡ προσκόλλησις τῶν θρανίων εἰς τὰς περισκελίδας

Digitized by Google

τῶν ἑλλανοδικῶν, ἀλλ', ὥς τινες βεβαιοῦσι, τἀνάπαλιν, ἡ τῶν περισκελίδων προςκόλλησις εἰς τὰ θρανία· διότι ὅσῳ μακρύτερον χρόνον παραμείνουσι καθήμενοι καὶ ἐξακολουθοῦσι πίνοντες, εἶναι δεῖγμα ὅτι τοσούτῳ καλλιτέρα καὶ ἡ ποιότης τοῦ σωτῆρος. Τέλος οἱ κριταὶ ἐπιφωνοῦσι, **Bonus est Salvator!** καὶ ἡ χαροποιὰ ἀγγελία περὶ τῆς προσεχοῦς ἐνάρξεως τῆς πανηγύρεως ἀστραπηδὸν διαδίδεται ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν. Πάντες ὁμιλοῦσι περὶ τούτου καὶ πολλαχῶς σχολιάζεται ἡ σπουδαία εἴδησις. Εἰς ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, ἐλλείποντος ἄλλου θέματος συνομιλίας, τὸ περὶ καιροῦ ζήτημα πληροῖ τὰ κεχηνότα τοῦ ῥυθμοῦ· ἡ Γερμανία ἐκτὸς τούτου εὐμοιρεῖ καὶ ἑτέρου θέματος, τοῦ περὶ ζύθου, καὶ ἀνεξάντλητον ὕλην ὁμιλίας παρέχουσιν αἱ πληροφορίαι περὶ τῶν καταστημάτων, ἐν οἷς εὑρίσκεται τοιοῦτος καλὸς καὶ περὶ τῆς ποσότητος, ἣν ἕκαστος πίνει· ἀλλὰ περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, προστίθεται ἐν Μονάχῳ καὶ τρίτον, πολλῷ σοβαρότερον· περὶ τοῦ ζύθου τοῦ Σωτῆρος, περὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς καταναλώσεως αὐτοῦ, περὶ τῆς ποιότητος, περὶ τῆς τιμῆς ἑκάστης λίτρας· καὶ μακάριος ὁ δυνάμενος νὰ παράσχῃ αὐθεντικὰς πληροφορίας περὶ πάντων τούτων!

Καταλείποντες τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Παύλου φθάνομεν εἰς τὸν λόφον Νόκχερμπεργ· ἐπ' αὐτοῦ δ' ἀπαντῶμεν πρῶτον μικρὸν σημαιοστόλιστον ζυθοπωλεῖον, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν *Παραποτάμιον τοῦ Σωτῆρος*, προωρισμένον δὲ νὰ κιρνᾷ τὸν σωτῆρα εἰς τοὺς ἕνεκα μεγάλης συρροῆς πλήθους μὴ εὐτυχήσαντας νὰ πίωσιν ἐξ αὐτοῦ ἐν τῷ κεντρικῷ καταστήματι. Ἀλλὰ τίς παραμένει ἐκεῖ, ὅταν ὠθῶν καὶ ὠθούμενος δύναται νὰ εὕρῃ θέσιν ὅπου ὁ ἀληθὴς καὶ γνήσιος σωτήρ; Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου ἰδοὺ αὐλὴ εὐρυτάτη, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης αὐτῆς μεγαλοπρεπὴς ἐπιγραφὴ *Πηγὴ τοῦ σωτῆρος*, δεικνύει ὅτι ἐνταῦθα ἡ γῆ τῆς ζυθοποτικῆς ἐπαγγελίας. Πόσον πλῆθος συνωστίζεται ἐν αὐτῇ! Οἵα βοὴ ἀνάμικτος ᾀσμάτων, φωνῶν, κραυγῶν τῶν πωλούντων ἀλλάντας καὶ ῥαφανίδας καὶ τυρὸν καὶ ἐν γένει *μεζέδες* διὰ τὸν σωτῆρα! Ἀλλὰ τὸ περιεργότατον θέαμα ἀναμένει ἡμᾶς ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἧς τὴν θύραν φρουρεῖ ὁ ἀντίζηλος τοῦ Διονύσου, ὁ ξανθὸς θεὸς τοῦ ζύθου Γαμβρῖνος, ἐνθρονισμένος ἐπὶ πίθου καὶ ποτήριον ἐν χερσὶ κρατῶν ἀφρόεντος ζύθου, ὃν κιρνῶσι βαθυπώγωνες μυθολογικοὶ νάνοι. Ἐντὸς τῆς ἀπεράντου ταύτης αἰθούσης, ἧς οἱ τοῖχοι κοσμοῦνται διὰ κλάδων ἐλάτης, σημαιῶν καὶ τῶν βαυαρικῶν σημάτων, πληθὺς ἀνυπολόγιστος, χίλιοι περίπου ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδία πίνουσι τὸ μεθυστικὸν ποτὸν ἐκ πηλίνων λαγήνων, ἃς ἕτοιμοι ἵστανται κενωθείσας νὰ πληρώσωσιν ἐκ νέου δρόμωνες[1] καὶ θεράπαιναι ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς, ἂν μὴ προτιμᾷς νὰ φροντίσῃς μόνος σου περὶ τούτου. Αἱ λάγηνοι, ὧν ἑκάστη χωρεῖ μίαν λίτραν,[1] διαδέχονται ἀλλήλας, ἀλλὰ μέχρι τῆς τρίτης, διότι καθ' ἃ νομίζω συμβουλεύει δημοτικόν τι ᾆσμα, ἐντὸς τῆς τετάρτης ἐμπεριέχονται δαρμοὶ καὶ ξυλοκοπήματα. Εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, ἐπὶ ἐξέδρας ὑψηλῆς κάθηνται οἱ μουσικοί, τέσσαρες ἢ πέντε, διὰ τῶν ὀρειχαλκίνων αὐτῶν ἐμπνευστῶν ὀργάνων σαλπίζοντες καὶ θροοῦντες ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας, καὶ τὸ κατὰ δύναμιν συντελοῦντες εἰς ἐπαύξησιν τοῦ σατανικοῦ ἐκείνου θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς. Ἀλλ' ἰδοὺ ἀθρόα ἡ αἴθουσα ἐκρήγνυται εἰς γέλωτα γενικὸν ἢ μᾶλλον εἰς ὠρυγὰς φρικώδεις. Τί εἶναι; τί τρέχει; Τίποτε· εἶναι ἁπλῶς ἡ ἐπῳδὸς τοῦ δημώδους ᾄσματος *ὦ Βερονίκη μου!* (**Ei, du Veronica!**), ὅπερ παιανίζει ἡ μουσική. Μετά τινα ἀνάπαυλαν τὸ πλῆθος μυκᾶται ἐν ἀλαλαγμοῖς καὶ ἀπαιτεῖ νὰ παίξῃ ἡ μουσικὴ τὸν θούριον ζυθοποτικὸν ὕμνον, τὴν μοναχικὴν μασσαλιῶτιδα, τὸν *Κὺρ Φίσερ*. Καὶ ἡ μουσικὴ παιανίζει, καὶ ἐν χορῷ πάντες οἱ παρευρισκόμενοι ἐπαναλαμβάνουσι:

Καλημέρα, κὺρ Φίσερ,
κὺρ Φίσερ, καλημέρα.
Ὤ, ἀλλοί! ὤ, ἀλλοί! εἶναι καιρὸς νὰ φεύγωμεν.

Οὐαὶ εἰς τὸν μὴ φράσσοντα τὰ ὦτα αὐτοῦ, πρὸ πάντων ὅταν ψάλληται ἡ στροφή·

**Mir san net von Passing,
mir san net von Loam,
mir san von dem lustigen
Mentzing dahoam.**

Ἡ στροφὴ αὕτη, τὸ ἀγλάισμα τοῦ ὅλου ὕμνου, ἔλαβε τὴν τιμὴν νὰ μεταφρασθῇ εἰς πάσας σχεδὸν τὰς γλώσσας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γερμανικήν. Χάριν περιεργίας ἀντιγράφομεν τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν, ὀρθογραφοῦντες κατὰ τὴν προφοράν·

Οὐκ ἔσμεν ἐκ Πάσσιγκ,
οὐκ ἔσμεν ἐκ Λάϊμ,
ἀλλ' ἔσμεν ἐξ ἱλαροῦ
Μέντσιγκ οἰκοῖ.

Ἀλλ' ἡ ὥρα παρέρχεται καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἀστυνομικῶν κλητήρων καθίσταται βαθμηδὸν δυσχερεστέρα. Τίς δύναται ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐπενέργειαν τοῦ γενναίου ποτοῦ; Πλησίον μιᾶς τραπέζης δύο ἀγριαίνουσι τὰ πρόσωπά των· ἀρχίζουσι λογομαχοῦντες χαμηλοφώνως, ἀλλὰ βαθμηδὸν αἱ φωναὶ αὐτῶν καθίστανται ὀξύτεραι καὶ ἐπισύρουσι τὴν γενικὴν προσοχήν· λοιδοροῦνται ἀμοιβαίως, ἀποδίδοντες ἀλλήλοις κεφαλὰς διαφόρων ζώων, ἀπὸ τοῦ προβάτου μέχρι τοῦ ὄνου καὶ τοῦ χοίρου· νομίζω μάλιστα ὅτι καὶ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐξεστόμισε τὴν δεινοτάτην τῶν γερμένους **Commissionnaires** (γερμ. **Dienstmann**), δι' οὓς πολλοὶ μεταφρασταὶ παρ' ἡμῖν ἐπενόησαν ἄνευ ἀνάγκης νέαν καὶ κακόζηλον λέξιν, τὴν ὁ δ ο θ ε ρ ά π ω ν.

1. Οὕτως ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι τοὺς γαλλιστὶ λεγο-

1. 325 δράμια.

Digitized by Google

μανικῶν ὕβρεων, ἀποκαλέσας τὸν ἀντίπαλόν του *παλαιοκαμήλαν*. Ἐπὶ τέλους παρεμβάντες οἱ κλητῆρες ἐπέθηκαν τέρμα εἰς τὴν ἔριδα. Ἄλλαι σκηναὶ ὅμως οὐχὶ τόσον τραγικαί, ἀλλὰ πάντως τὸν οἶκτον καὶ τὴν ἀηδίαν ἐγείρουσαι, ἐπέρχονται κατόπιν ταύτης. Ἡ μέθη ἐκορυφώθη. (Ὤ, ἀλλοί! ὤ, ἀλλοί! εἶναι καιρὸς νὰ φεύγωμεν!)

*
* *

Ἀπὸ τῆς ζυθοποτικῆς εἰς ἀκαδημαϊκὴν τελετὴν ἡ μετάπτωσις εἶναι κάπως ἀπότομος, ἀλλὰ δικαιολογεῖ αὐτὴν τὸ σύγχρονον ἀμφοτέρων. Ἐν μικρᾷ καὶ χαμηλῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ Neuhäuser μεγάλου οἰκοδομήματος, ὅπερ ἀνῆκον ἄλλοτε εἰς καλογήρους ἐχρησιμοποιήθη νῦν ὡς ἀκαδημία, σχολὴ τῶν καλῶν τεχνῶν, φυσιογραφικὸν μουσεῖον καὶ εἴ τι ἄλλο, ἐτελέσθη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἡ ἑκατοστὴ εἰκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἱδρύσεως τῆς βαυαρικῆς ἀκαδημίας. Ἐν μιᾷ πλευρᾷ τῆς αἰθούσης ταύτης, ἐν ᾗ εἰσὶν ἀνηρτημέναι αἱ εἰκόνες τῶν θανόντων ἀκαδημαϊκῶν, πλησίον εἰκόνος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας φιλοκάλως κεκοσμημένης δι' ἀνθέων καὶ φυτῶν, ἦν τεθειμένη ἁπλῆ τράπεζα διὰ τὸ προεδρεῖον τῆς ἀκαδημίας καὶ βῆμα ἀπέριττον διὰ τοὺς ἀγορεύοντας. Ἀραιοὶ ἀκροαταί, περὶ τοὺς εἴκοσιν ἢ τριάκοντα παρεκάθηντο ἐν ταῖς ὄπισθεν τῶν διὰ τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς καὶ τοὺς προσκεκλημένους ὡρισμένων ὀλίγων θέσεων. Ἀκριβῶς κατὰ τὴν τεταγμένην ὥραν εἰσῆλθον οὗτοι, φέροντες τὰς ἀλλοκότους αὐτῶν στολάς, μὲ τὰ χρυσᾶ περιλαίμια καὶ τοὺς τρικώχους πίλους. Τὸν λόγον ἔλαβε πρῶτος ὁ πρόεδρος κ. Δαίλιγγερ, ὁ σοφὸς κληρικός, ὅστις μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ἀναμαρτήτου τοῦ πάπα, ἀποσκιρτήσας τῆς καθολικῆς ἐθεμελίωσε νέαν ἐκκλησίαν, παρακμάσασαν ἤδη πρὸτοῦ νὰκμάσῃ, ὡς ἦν ἑπόμενον ἐν αἰῶνι οὕτω δυσμενεῖ εἰς λατρείαν καινῶν δαιμονίων. Ὁ κ. Δαίλιγγερ ὡμίλησε περὶ τοῦ γάλλου ἀσιανολόγου Γαρσὲν δὲ Τασύ, καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἔργα καὶ τὰς μελέτας αὐτοῦ περὶ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς ἐν Ἰνδίαις καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ταύτης. Καίπερ εἰς βαθύτατον ἐξικόμενος γῆρας, ὁ διάσημος καθηγητὴς ἔχει φωνὴν ἠχηρὰν καὶ ἄπταιστον, ἡ δ' ἀκρόασις αὐτοῦ πολὺ ἐνεῖχε γόητρον. Ἀλλ' οὐδεμία ἐπευφημία ἢ κρότος χειρῶν διέκοψεν ἢ ἐπεσφράγισε τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ, διότι ἐν τῇ βαυαρικῇ ἀκαδημίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, δύναταί τις μάλιστα νὰ προσθέσῃ ἐν μέρει καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ, μεγάλη εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα σοβαρότης. Περάνας τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ, ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ ἀκαδημία θέμα νέον τοῦ ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς κ. Ζωγράφου ἱδρυθέντος φιλολογικοῦ διαγωνίσματος προβάλλει τὴν ἐξέτασιν τῶν ἔργων τοῦ βυζαντίου χρονογράφου Θεοφάνους καὶ τῶν συνεχιστῶν αὐτοῦ, οὗ γέρας ὁρίζει δισχιλίας μάρκας, ἤτοι φράγκα δισχίλια καὶ πεντακόσια. Οἱ μέλλοντες νὰ κατέλθωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα ὀφείλουσι νἀποστείλωσιν ἀνωνύμως, διὰ δελτίου μόνον γνωριζόμενα τὰ ἔργα αὐτῶν, ἅτινα δέον νὰ ὦσι γεγραμμένα εἰς οἱανδήποτε τῶν ἑξῆς τεσσάρων γλωσσῶν, ἤτοι ἑλληνικήν, λατινικήν, γερμανικὴν ἢ γαλλικήν. Τὸ πρῶτον θέμα τοῦ ἀγῶνος τούτου, οὗ εἰσέτι δὲν ἔληξεν ἡ προθεσμία, εἶναι ἡ ἔρευνα περὶ τῶν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου γενομένων ἐν Βυζαντίῳ συλλογῶν καὶ χρηστομαθειῶν. Μετὰ τὸν πρόεδρον, ἀνιστάμενοι ἀλληλοδιαδόχως οἱ προϊστάμενοι ἑκάστου τῶν τμημάτων τῆς ἀκαδημίας ἀνεγίνωσκον κατάλογον τῶν ἀποθανόντων κατὰ τὸ ἔτος ἑταίρων καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ κατόπιν τούτων, καίπερ λίαν προκεχωρημένης οὔσης τῆς ὥρας,—ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ φαίνεται ὁ λέγων οὐδέποτε ὡς μέτρον τοῦ λόγου του λαμβάνει τὸν ἀκούοντα—ἕτερος ἀκαδημαϊκὸς ἀνέγνω μακρὰν πραγματείαν περὶ δράματός τινος τοῦ Καλδερῶνος.

Βελγρας.

ΤΙ ΠΑΡΑΓΕΙ ΕΙΣ ΚΟΚΚΟΣ ΣΙΤΟΥ

Παραδεχόμενοι ὡς βέβαιον ὅτι, ἐπὶ γονίμου γῆς, εἷς κόκκος σίτου παράγει κατ' ἔτος 50 κόκκους, ἕκαστος δὲ τούτων ἑτέρους 50, καὶ οὕτω διαδοχικῶς ἐξακολουθούσης τῆς παραγωγῆς, θέλομεν ἔχει μετὰ δύο ἔτη κόκκους 2,550, εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου ἔτους κόκκους 127,500 καὶ ἐν τέλει τοῦ ἕκτου ἔτους κόκκους 15,937,500,000, ποσὸν ἱκανὸν νὰ θρέψῃ ἐπὶ ἓν ἔτος πλείους τῶν 3,000 ἀνθρώπων. Μετὰ δώδεκα ὅμως ἔτη τοιαύτης παραγωγῆς, θέλομεν ἔχει τὸ γιγάντειον ποσὸν 249,023.437,500,000,000,000, ἤτοι 249 πεντάκις ἑκατομμύρια κόκκων, ἢ 519 ὡς ἔγγιστα τρισεκατομμύρια κοιλῶν σίτου, ἀρκοῦντος νὰ θρέψῃ πάντας τοὺς κατοίκους τῆς γῆς (πρὸς 25 κοιλὰ κατ' ἄτομον τὸ ἔτος) ἐπὶ 9,443 ἔτη!! ἢ ἐπὶ 315 γενεὰς τῶν σήμερον κατοικούντων τὴν γῆν! Ν.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

134.

Οὐδέποτε καθιστῶσι τὸν ἄνθρωπον τόσον γελοῖον τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, ὅσον τὰ ἐπίπλαστα αὐτοῦ προτερήματα.

135.

Ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος εἶναι τοσοῦτον ἑαυτοῦ διάφορος, ὅσων ἀπὸ τῶν ἄλλων διαφέρει.

136.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οὓς οὐδέποτε ὁ ἔρως ἤθελε σαγηνεύσει, ἐὰν δὲν ἤθελον ἀκούσει ποτὲ λόγους περὶ ἔρωτος.

Digitized by Google

137.
Ὀλίγα ὁ ἄνθρωπος λαλεῖ, ὅταν ἡ ματαιότης δὲν διανοίγῃ τὸ στόμα αὐτοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μαθητὴς ἀνεγίνωσκεν ἐν γαλλικῷ τινι βιβλίῳ τὴν φράσιν ταύτην: La piqûre du taon (πρφρ. ton) est très-vénimeuse.

— Πρόφερε ta-hon, τῷ εἶπεν ὁ διδάσκαλος, καὶ ὄχι ton.

Ὁ μαθητὴς ὑπήκουσεν. Ἀλλὰ μετά τινας στιγμάς:

— Διδάσκαλε, εἶπε, νὰ ἀναγνώσω καὶ τὰς σημειώσεις αἱ ὁποῖαι εἶνε εἰς τὸ τέλος τῆς σελίδος;

— Ναί, παιδί μου, ἂν εἶνε ὠφέλιμοι.

— «Σημείωσις», ἐξηκολούθησεν ὁ πονηρὸς μαθητής, «πρέπει νὰ προφέρωμεν ton καὶ οὐχὶ ta-hon, ὡς διδάσκουσιν ἀμαθεῖς τινες.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Ὑπάρχουσι δύο εἰδῶν πτωχεῖαι. Ἡ πτωχεία ἡ ἄγνωστος, ἡ ὑπερήφανος, ἡ ποιητική, τὴν ὁποίαν ἀνέχεται ἡ φαντασία ἡμῶν ἐν μέσῳ ἐρήμων καὶ δασῶν, καὶ ἡ ἀληθής, ἡ ἐπιφέρουσα ἀνάγκας, ταπείνωσιν, στέρησιν ἀνεξαρτησίας, ἡ πικρὰ ἐκείνη πτωχεία τοῦ ἐκπεσόντος πλουσίου, ἡ μαυροφορεμένη καὶ κρύπτουσα τὰς γυμνὰς χεῖράς της ὅταν διαβαίνωσιν οἱ παλαιοί της φίλοι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ἄγγλος δημοσιολόγος Χάρρισων ἀνέγνω ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ, ἐνώπιον σπουδαίου ἀκροατηρίου, διατριβὴν «περὶ καταχρήσεως βιβλίων». Ἡ πρὸς τὸ φιλόκαινον ὁρμή, εἶπεν, ἔλαβεν ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις τηλικαύτην ἐπίτασιν, ὥστε, ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν ἰδίως, τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖ καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν νὰ θεᾶται μὲν νέα δράματα ἐν τοῖς θεάτροις, νὰ ἀναγινώσκῃ δὲ νέα μυθιστορήματα καὶ ἐπιφυλλίδας. Ἀλλ' ἐπειδὴ χαλεπὰ μὲν τὰ καλὰ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, τὰ δὲ ἐν βραχεῖ χρόνῳ κυοφορούμενα εἶνε καὶ ἐφήμερα, πλεονάζει μὲν ἡ λεγομένη ἐλαφρὰ φιλολογία, φθείρεται ἡ φιλοκαλία, νεκροῦται δὲ ὁ ἔρως περὶ τὰ γενναῖα, τὰ σπουδαῖα, τὰ καὶ τὰ ἀληθῶς ὠφέλιμα. Ἀπὸ 300 ἐτῶν οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπληθύνθησαν τὰ βιβλία, οὐδέποτε ἄλλοτε κατέστη δυσχερεστέρα ἡ εὕρεσις ἀγαθῶν καὶ ἀξίων ἀναγνώσεως πονημάτων ἢ ἐν τοῖς χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς. Πόσοι ὑπάρχουσιν, ἐπιστάμενοι μὲν τὰς καθ' ἡμέραν δημοσιευομένας ἀδολεσχους καὶ νοῦ κενὰς διατριβάς, ἀγνοοῦντες δὲ ἴσως καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν κλασικῶν συγγραφέων τοῦ ἔθνους των! Ἀναπτύξας διὰ μακροτέρων ὁ Χάρρισων τὴν ῥήτραν «ἀληθὴς ἀπόλαυσις εἶνε τὰ σπουδαῖα», ἐπέρανε τὸν λόγον παρατηρήσας, ὅτι ἡ μόνη ἀνάγνωσις, εἰς ἣν ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐπασχολῆται, εἶνε οἱ κλασικοὶ τοῦ ἔθνους του συγγραφεῖς καὶ ἄλλα 100-200 ἐκλεκτὰ βιβλία τῆς ποιήσεως, τῆς ἱστορίας, τῆς τέχνης, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θρησκείας.

Ἐξ ἀξιολόγου διατριβῆς τοῦ κ. Θ. Ν. Φιλαδελφέως, δημοσιευθείσης ἐν τῇ «Στοᾷ» ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ Ἀθῆναι ἐν ἔτει 1878», ἀποσπῶ τὰ ἑπόμενα: «Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἀτμοῦ καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ναυτιλίαν, αἱ περιηγήσεις ἀπώλεσαν τὴν ποιητικὴν αὐτῶν ὄψιν, ἔλειψαν τὰ ἔκτακτα συμβάντα, καὶ ἰδοὺ τὸ ὡρολόγιον κανονίζει τὴν ἀναχώρησιν καὶ τὴν ἄφιξιν, τὸ δὲ ἀτμόμετρον ὁρίζει τὴν σπουδὴν ἢ τὴν βραδύτητα τοῦ πλοῦ. Ἄλλοτε ὁ ἀπόπλους ἐγίνετο οὐρίου μόνον ἀνέμου πνέοντος, ἐνῷ σήμερον καὶ τοῦ ἀνέμου αὐτοῦ ἡ ἐπιρροὴ ἠλαττώθη καὶ φυσᾷ ἢ δὲν φυσᾷ ἀδιάφορον, ὁ πλοίαρχος συρίζει, ἀνασύρεται ἡ ἄγκυρα καὶ τὸ Πανελλήνιον ἢ τὸ Βυζάντιον ὡς εὐπειθὴς ὄνος κύπτει τὰ ὦτα καὶ ἀρχίζει τὸν δρόμον. Ὁ Ὀδυσσεὺς δέκα ἔτι περιεπλανᾶτο ταλαιπωρούμενος ἐπὶ τῶν κυμάτων ἑωσοῦ ἔφθασεν ἐκ τῆς Τροίας εἰς τὴν Ἰθάκην, ἀλλὰ τὰ δεκαετῆ βάσανα τοῦ παλαιοῦ Σεβάχ θαλασσινοῦ ἐγέννησαν τὸ ἄριστον τῶν ποιητικῶν ἔργων, ἐνέπνευσαν εἰς τὸν Ὅμηρον τὴν Ὀδύσσειαν. Θὰ ἐγίνετο Ὀδύσσεια ἐὰν ὑπῆρχον ἔκπαλαι τὰ κατηραμένα ἀτμοκίνητα; βεβαίως ὄχι, διότι ποῦ καιρός; τὸ ταξείδιον θὰ ἐτελείωνεν ἐντὸς 43 ὡρῶν καὶ ἐντὸς ἴσου χρόνου ἡ πιστὴ Πηνελόπη θὰ ἠσπάζετο τὸν πολύτροπον Ὀδυσσέα πρὶν τὸ μυρισθῇ κἂν ὁ Ὅμηρος ὅτι ἐτελείωσεν ἡ ἐκστρατεία τῆς Τρῳάδος καὶ τονίσῃ τὴν λύραν του. Ὁ ἄμουσος ἀτμὸς τὰ πάντα κατέστρεψεν. Εἰρήσθω ὅμως ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ βασίλισσα τῆς Ἰθάκης ἐκτὸς τῆς παραδειγματικῆς πίστεως εἶχε καὶ τὸ προτέρημα μεγάλης ἀνοχῆς, διότι φαίνεται ὅτι ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος Ὀδυσσεὺς δὲν δυσηρεστεῖτο παρατείνων τὴν διαμονήν του ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς ὡραίας ἐρημίτιδος. Ἀλλ' εἶχε τοὐλάχιστον ἐκεῖνος προφάσεις ἑτοίμους καὶ ἐπιχειρήματα ἀκαταμάχητα, τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων τὴν ὁρμὴν καὶ τοῦ Ποσειδῶνος τὴν ἀμείλικτον καταφοράν, ἐνῷ σήμερον αἱ προφάσεις δὲν ἔχουν πέρασιν, διότι αἱ σύζυγοι γνωρίζουσιν ἀρκούντως τὰ δρομολόγια τῶν ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιριῶν, δυστυχῶς δὲ πυρκαϊαὶ καὶ ἐκρήξεις λεβήτων καὶ νυκτεριναὶ συρράξεις σπανιώτατα συμβαίνουσιν, ἂν δὲ συμβῶσι διακωδωνίζονται παραυτὰ διὰ τῶν τηλεγράφων καὶ τῶν ἐφημερίδων. Ἔπειτα ὁ περιηγητὴς τοῦ παλαιοῦ καιροῦ εἶχε τόσα καὶ τόσα νὰ διηγηθῇ μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του παρὰ τὴν ἑστίαν καθήμενος καὶ περιστοιχούμενος ἀπὸ τὴν ἐν καιρῷ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ἀπουσίας αὐξηθεῖσαν οἰκογένειάν του· πε-

Digitized by Google

ριέγραφε τόπους ἀγνώστους, ἀνθρώπους ἀλλοκότους, ἔθιμα μυθώδη, ἐπεισόδια τρομερά, ὥστε οἱ ἀκούοντες ἔμενον μὲ τὸ στόμα κεχηνὸς καὶ ἐθαύμαζον καὶ ἐπεκρότουν καὶ ἐδάκρυον καὶ ἐγέλων. Ἀλλ' ὁ κατηραμένος ἀτμὸς κατέστρεψε καὶ τὴν ποίησιν καὶ τὸν πεζὸν λόγον, καὶ τώρα ἂν δὲν ἦσαι Λίβιγκστων ἢ Στάνλεϋ δὲν ἔχεις τί νὰ διηγηθῇς. Τὸ ἀκροατήριον δὲν ἀρκεῖται πλέον μὲ τὴν Εὐρώπην, καὶ ὅταν σὺ διηγῆσαι τί εἶδες εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν ἢ τὴν Γερμανίαν, ἐκεῖνο κοιμᾶται ὕπνον βαθύν. Καὶ τῳόντι, τὰ ταξείδια αὐτὰ κατήντησαν ἁπλοῦς περίπατος· σοὶ ἐπέρχεται σήμερον ἰδέα νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀγγλίαν; μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας δύνασαι νὰ διηγηθῇς ὅτι εἶδες τὸν Βίκονσφιλδ, τὸ κρυστάλλινον παλάτιον καὶ τὴν πυκνὴν ὁμίχλην τοῦ Λονδίνου ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὰ τέκνα τῆς Ἀλβιῶνος κρύπτουσι τὸ ἐρύθημα τῆς αἰσχύνης, ὑπερασπιζόμενα τοὺς Κιρκασίους καὶ ἀγοράζοντα τοὺς Κυπρίους.»

⁓ Ὡς ὑπάρχει ζήτημα θρησκευτικόν, ζήτημα κοινωνικόν, ζήτημα ἀνατολικὸν κλπ. κλπ., οὕτως ὑπάρχει καὶ *ζήτημα μυστακικόν*! Πρὸ τετραμηνίας μόλις ὁ διοικητὴς τῆς γαλλικῆς Τραπέζης ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς εἰσπράκτορας αὐτῆς τὸ μυστακοφορεῖν.

Περίεργοι δὲ εἶνε αἱ διάφοροι ἐκδοθεῖσαι ἐν Γαλλίᾳ διατάξεις περὶ τοῦ καλλίστου τούτου ἀνδρικοῦ κοσμήματος.

Ἡ πρώτη τοιαύτη διάταξις, ἐκδοθεῖσα τῷ 1792, ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ κηρόνωσι τὸν μύστακα καὶ νὰ λεπτύνωσι τὰς ἄκρας αὐτοῦ ἤ, κοινότερον καὶ σαφέστερον εἰπεῖν, νά τον *στρίβωσι*.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ἑτέρα διάταξις ἐπέτρεπε τὸ μυστακοφορεῖν εἰς μόνους τοὺς γρεναδιέρους, ἔπειτα δὲ εἰς ἅπαν τὸ ἱππικόν, πλὴν τῶν δραγόνων.

Τῷ 1822 δι' ἐγκυκλίου τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου συνεχωρεῖτο ὁ μύσταξ εἰς τὸ πεζικόν, τοὺς γρεναδιέρους, τοὺς καραβινοφόρους καὶ τοὺς εὐζώνους καὶ εἰς πάντας πάντων τῶν ὅπλων τοὺς ἀξιωματικούς.

Τῷ 1832 ἑτέρα ἐγκύκλιος ἐπέβαλεν ὡς ὑποχρέωσιν εἰς πάντα στρατιωτικὸν τὸ μυστακοφορεῖν.

Ἐν δὲ τῷ πολεμικῷ ναυτικῷ ὁ μύσταξ ἀπαγορεύεται ῥητῶς εἰς πάντα ναυτικόν. Ἀλλ' ὁ λόγος τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης εἶνε ὅλως χάριν τῆς ὑγιείας. Διότι ἐν τῇ θαλάσσῃ ἡ ἀφανὴς σχεδὸν ἁλμυρὰ ἄχνη ἐπικολλᾶται ἰσχυρῶς ἐπὶ τῶν τριχῶν τοῦ γενείου καὶ γίνεται αἰτία ῥαγάδων καὶ ἐξελκώσεων· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν δυσαρέστων τούτων ξυρίζεται τὸ τρίχωμα τοῦ ἄνω χείλους.

Καὶ ταῦτα μὲν καθόλου περὶ τοῦ κατὰ γῆν καὶ τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ. Ἡ δὲ Δικαιοσύνη κατ' οὐδένα λόγον θέλει νὰ ἴδῃ νῦν τοὺς ἑαυτῆς θεράποντας μυστακοφοροῦντας. Καὶ οἱ δικασταὶ ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς δικηγόρον νὰ ἀγορεύσῃ ἐὰν κοσμῆται τὸ χεῖλός του ὑπὸ μύστακος, μάλιστα δὲ θὰ τῷ συστήσωσι νὰ ἐμφανίζεται εἰς αὐτοὺς ἄλλοτε κοσμιώτερον. Ἀλλ' οὐδεμία περὶ τούτου ῥητὴ ἀπαγόρευσις ὑπάρχει ἐν τῷ διατάγματι τῷ κανονίζοντι τὰ τῆς στολῆς τῶν δικηγόρων ἐν τῷ δικαστηρίῳ, δι' ὃ καὶ πάντες οἱ δικασταὶ καὶ δικηγόροι τῶν παλαιοτέρων χρόνων εἶχον μύστακα, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν εἰκόνων αὐτῶν.

Καὶ ὁ γαλλικὸς κλῆρος εἶνε νῦν ἀμύσταχος. Ἀρχαιότερον ὅμως ἐπὶ Ῥισχελιέως καὶ Μαζαρίνου οἱ ἱερεῖς εἶχον τὸ βασιλικὸν λεγόμενον ὑποχείλιον (la royale), ὡς οἱ αὐλικοί, καὶ μέχρι τοῦ 1789 πᾶς ὁπωσοῦν φιλάρεσκος καὶ γυναικάρεσκος ἀββᾶς εἶχε μύστακα, ὃν περιεποιεῖτο ἀλείφων αὐτὸν διὰ μυραλοιφῶν καὶ καταπάσσων διὰ παιπάλης λευκῆς.

Τοῦ κανόνος δὲ τούτου ἐξαιροῦνται οἱ ἐν ταῖς ἀποικίαις ἱερεῖς, οἱ στρατιωτικοί, οἱ τῶν φυλακῶν κλπ., οἵτινες ἔχουσιν οὐ μόνον μύστακα, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν γενειάδα.

Τέλος ὑπάρχει καὶ ἑτέρα τις τάξις ἀνθρώπων ἀμυστάκων, τουτέστιν οἱ ὑπηρέται τῶν καφενείων καὶ τῶν ξενοδοχείων. Καθόλου δὲ οὐδεὶς ὑπηρέτης πλουσίας οἰκίας ἔχει μύστακα.

⁓ Τῇ 23 Ἀπριλίου ἐκβάλλουσιν ἐν πομπῇ κατ' ἔτος, ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοὺς αὐτοκρατορικοὺς ἵππους, ἵνα βοσκήσωσι τὴν χλόην εἰς τὰ ἐκτεταμένα λιβάδια. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῆς βασκανίας, τὴν ὁποίαν εἰς τὰ μέρη ταῦτα πιστεύουσι καὶ χριστιανοὶ καὶ τοῦρκοι ἀνενδοιάστως, οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν ἵππων ἐξάγονται πρὶν ἐξημερώσῃ, μήπως ἰδών τις τοὺς *ὀμματιάσῃ* (!), ἀπαράλλακτα καθὼς πρὸ δεκαοκτὼ αἰώνων ἔλεγεν ὁ Οὐϊργίλλιος: Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos, ἤτοι· Δὲν ἠξεύρω τίς ὀφθαλμὸς μοῦ βασκαίνει τὰ τρυφερὰ ἀρνία.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Γινώσκετε πρᾶγμα μᾶλλον δυσάρεστον καὶ ὀχληρὸν παρὰ τὸν συντριβόμενον ὑάλινον σωλῆνα τῶν λυχνιῶν (lampes); Κατακαίει τις τὰς χεῖράς του ἵνα συναγάγῃ τὰ συντρίμματα, τὸ ἐλλύχνιον (φτίλι) καπνίζει, τούτου δ' ἕνεκεν ἐπάναγκες εἶνε νὰ σβέσωμεν τὸ φῶς καὶ νὰ ἀνάψωμεν ἄλλο.

Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν δυσαρέστων τούτων, ἐμβαπτίζομεν τὸν ὑάλινον σωλῆνα εἰς ἀγγεῖον περιέχον ὕδωρ ψυχρόν. Θέτομεν ἔπειτα τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἐπὶ τοῦ πυρός, ἕως οὗ τὸ ὕδωρ βράσῃ ἐπί τινα ὥραν, ὅτε καὶ καταβιβάζομεν τὸ ἀγγεῖον. Οἱ οὕτω πως παρασκευαζόμενοι σωλῆνες οὐδένα ἔχουσι φόβον μὴ αἴφνης συντριβῶσι.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΟΥΛΗ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 174—Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

29 Ἀπριλίου 1879

Σφραγὶς

ΔΑΣΜΟΤΕΛΩΝΕΙΟΥ ΑΝΑΤΩΛΙΚΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου]

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 241.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Ὅπου περὶ παντοίων ὁ λόγος, κατὰ τὸν μεταξὺ Σιγγαπόρης καὶ Χὸγγ-Κὸγγ διάπλουν.

Ἔκτοτε ὁ Πονηρίδης καὶ ὁ Φὶξ συχνάκις συνηντήθησαν, ἀλλ' ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ ἦτο πάντοτε λίαν ἐπιφυλακτικὸς ἀπέναντι τοῦ συνοδοιπόρου του, οὐδ' ἀπεπειράθη πλέον νὰ παραγάγῃ αὐτὸν εἰς λόγους. Ἅπαξ δὲ μόνον ἢ δὶς εἶδε τὸν κ. Φόγ, ὅστις διέμενε συνήθως ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ ἀτμοπλοίου, συντροφεύων τὴν κ. Ἀουδὰ ἢ παίζων *οὐὶστ* κατὰ τὴν ἀδιάπτωτον αὐτοῦ συνήθειαν.

Ὁ Πονηρίδης, ἐξ ἑτέρου, ἤρξατο σπουδαίως μελετῶν τὴν παράδοξον συγκυρίαν, ἥτις ἔφερε καὶ πάλιν τὸν Φὶξ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου του. Ἦν δ' ἀληθῶς τὸ πρᾶγμα περίεργον, καὶ ἤξιζε τὸν κόπον νὰ σκεφθῇ τις περὶ τοῦ μειλιχίου καὶ ὑποχρεωτικοῦ ἐκείνου κυρίου, ὅστις ἀπαντᾶται μὲν κατ' ἀρχὰς ἐν Σουέζ, ἐπιβιβάζεται δὲ κατόπιν ἐπὶ τῆς *Μογγολίας*, ἀποβιβάζεται εἰς Βομβάην, ὅπου λέγει ὅτι θέλει διαμείνει, καὶ ἀνευρίσκεται πάλιν ἐπὶ τοῦ *Ῥαγγούν*, πλέων πρὸς τὸ Χὸγγ-Κόγγ, ἀκολουθῶν δηλ. κατὰ πόδας τὸ δρομολόγιον τοῦ κ. Φόγ. Παράδοξος τοὐλάχιστον, ἂν μή τι ἄλλο, ἦν ἡ σύμπτωσις αὕτη. Τίνα παρηκολούθει ὁ Φὶξ οὗτος; Ὁ Πονηρίδης εὐχαρίστως ἐστοιχημάτιζε τὰ σανδάλιά του,—ἅτινα ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ ἐφύλαττεν—ὅτι ὁ Φὶξ θ' ἀνεχώρει πάλιν ἐκ τοῦ Χὸγγ-Κὸγγ συγχρόνως μετ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἴσως ἀτμοκινήτου.

Ἀλλὰ κ' αἰῶνα ὅλον ἂν ἐσκέπτετο ὁ Πονηρίδης, οὐδέποτε θὰ ἐμάντευε τὴν ἀληθῆ τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος ἀποστολήν, οὐδὲ θὰ ἐφαντάζετο ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ ἐκυνηγεῖτο ὡς κλέπτης περὶ τὴν ὑδρόγειον. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἐπιζητεῖ συνήθως παντὸς πράγματος τὴν ἐξήγησιν, ἰδοὺ πῶς, ἐξ αἰφνιδίας ἐμπνεύσεως, ἐξήγησεν ὁ Πονηρίδης τὴν διαρκῆ παρουσίαν τοῦ Φίξ, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἑρμηνεία του ἦτο ἀρκούντως εὐλογοφανής. Ὁ Φὶξ κατ' αὐτὸν οὐδὲν ἄλλο ἦτο οὐδὲ ἠδύνατο νὰ ἦτο, ἢ ἀπόστολος τῶν μελῶν τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου, ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Φιλέα Φὸγ παρὰ τῶν συνεταίρων του, ὅπως βεβαιώσῃ τὴν ἀκριβῆ καὶ κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἐκπλήρωσιν τοῦ στοιχήματος.

— Αὐτὸ εἶνε! βεβαίως, αὐτὸ εἶνε! ἐπανελάμβανε καθ' ἑαυτὸν ὁ χρηστὸς νέος, ὑπερήφανος ἐπὶ τῇ ὀξυνοίᾳ του. Εἶνε κατάσκοπος, τὸν ὁποῖον ἔστειλαν οἱ κύριοι οὗτοι κατόπιν μας! Ταπεινόν, ἀναξιοπρεπές! Νὰ κατασκοπεύσουν τὸν κ. Φόγ, τόσον ἔντιμον ἄνθρωπον! Ἆ! κύριοι ἀναμορφωτικοί. . . . Θὰ μᾶς τὸ πληρώσετε αὐτό!

Καταχαρεὶς ὁ Πονηρίδης ἐκ τῆς ἀνακαλύψεώς του, ἀπεφάσισεν ἐν τούτοις νὰ μὴ εἴπῃ τί εἰς εἰς τὸν κύριόν του, φοβούμενος μὴ οὗτος δικαίως πειραχθῇ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν δυσπιστίας τῶν συναδέλφων του, ἀλλὰ νὰ ἐμπαίξῃ ὅμως, περιστάσεως δοθείσης, τὸν Φίξ, δι' ὑπαινιγμῶν, χωρὶς νὰ προδοθῇ.

Τὴν τετάρτην, τριακοστὴν Ὀκτωβρίου, μετὰ μεσημβρίαν, τὸ *Ῥαγγοὺν* εἰσέπλεεν εἰς τὸ στενὸν τῆς Μαλάκκας, τὸ χωρίζον τὴν ὁμώνυμον χερσόνησον ἀπὸ τῆς Σουμάτρας. Ὀρεινὰ δέ, ἀπότομα καὶ γραφικώτατα νησύδρια ἔκρυπτον εἰς τοὺς ἐπιβάτας τὴν θέαν τῆς μεγάλης νήσου.

Τὴν ἐπαύριον, κατὰ τὴν τετάρτην ὥραν τῆς πρωΐας, προτρέχον τὸ ἀτμόπλοιον ἡμίσειαν ἡμέραν τοῦ κεκανονισμένου χρόνου, προσήγγιζεν εἰς Σιγγαπόρην, ὅπως ἀνανεώσῃ τὴν προμήθειαν τῶν ἀνθράκων του, ὁ δὲ Φιλέας Φὸγ ἀνέγραψε τὸ κέρδος αὐτὸ εἰς τὰς δέλτους του, καὶ ἀπέβη

Digitized by Google

τὴν φορὰν ταύτην εἰς τὴν ξηράν, συνοδεύων τὴν κ. Ἀουδά, ἥτις ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ περιπατήσῃ ἐπί τινας ὥρας.

Ὁ Φίξ, εἰς ὃν πᾶσα πρᾶξις τοῦ Φὸγ ἐφαίνετο ὕποπτος, παρηκολούθησεν αὐτὸν ἀπαρατήρητος, ὁ δὲ Πονηρίδης, γελῶν ἐνδομύχως πρὸς τὰ πονηρεύματα τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου, μετέβη εἰς ἀγορὰν τῶν συνήθων.

Ἡ νῆσος τῆς Σιγγαπόρης οὔτε μεγάλη εἶνε οὔτ' ἐπιβάλλουσαν ἔχει τὴν θέαν, στερουμένη ὀρέων, ἤτοι χαρακτηριστικῶν γραμμῶν. Καίτοι ὅμως ἰσχνή, εἶνε χαριεστάτη, ἀποτελεῖ δὲ κῆπον, διατεμνόμενον ὑπὸ ὡραίων ὁδῶν. Εὔμορφον ὄχημα, συρόμενον ὑπὸ τῶν κομψῶν ἐκείνων ἵππων, οἵτινες εἰσήχθησαν ἐκ τῆς Νέας Ὁλλανδίας, μετήγαγε ταχέως τὴν κ. Ἀουδὰ καὶ τὸν Φιλέαν Φὸγ ἐν μέσῳ συστάδων στιλπνοφύλλων φοινίκων καὶ καρυοφυλλεῶν, ὧν τὸ κάρφος ἀποτελοῦσιν αὐτοὶ τοῦ ἡμιανοίκτου ἄνθους οἱ κάλυκες. Θάμνοι πεπερίδων ἀντικαθίστων ἐκεῖ τὰς ἀκανθώδεις αἱμασιὰς τῶν εὐρωπαϊκῶν πεδιάδων· σαγουτόδενδρα δὲ καὶ κολοσσιαῖαι λαμπρόκομοι πτέριδες ἐποίκιλλον τὴν θέαν τῆς τροπικῆς ἐκείνης χώρας· καὶ μοσχοκαρύαι στιλπνόφυλλοι ἐπλήρουν τὸν ἀέρα διὰ τοῦ ὀξέος αὐτῶν ἀρώματος. Ὁμάδες εὐσταλῶν καὶ μορφαζόντων πιθήκων ἐπλήρουν τὰ δάση, ὑπῆρχον δέ που καὶ τίγρεις εἰς τὰς λόχμας. Δὲν θέλει δ' ἐκπλαγῇ ὁ ἀναγνώστης, ἀκούων ὅτι ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ, τῇ σχετικῶς μικρᾷ, δὲν κατεστράφησαν ἔτι μέχρι τοῦ τελευταίου τὰ σαρκοβόρα ταῦτα θηρία, ὅταν μάθῃ ὅτι ἔρχονται ἐκ Μαλάκκας, διανηχόμενα τὸν πορθμόν.

Διαδραμόντες τὴν ἐξοχὴν ἐπὶ δύο ὥρας, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ συνοδός της—ὅστις ἐθεώρει σχεδὸν χωρὶς νὰ βλέπῃ—ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν, ἣν ἀποτελεῖ μέγας σωρὸς οἰκημάτων βαρέων καὶ χαμηλῶν, περικυκλουμένων ὑπὸ χαριεστάτων κήπων, ἐν οἷς φύονται μάγγουστα, ἀνανάδες καὶ οἱ εὐχυμότατοι τοῦ κόσμου καρποί. Τὴν δεκάτην δὲ ὥραν ἐπέστρεφον εἰς τὸ ἀτμοκίνητον, ἀκολουθούμενοι πάντοτε, χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσωσι, παρὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος, ὅστις ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς νὰ μισθώσῃ ὄχημα πρὸς τοῦτο.

Ὁ Πονηρίδης ἀνέμενεν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ *Ῥαγγούν*. Εἶχε δὲ ἀγοράσει δωδεκάδας τινὰς μαγγούστων, χονδρῶν ὡς μέτρια μῆλα, βαθύφαιον μὲν ἐχόντων ἔξωθεν, πορφυροῦν δ' ἔνδοθεν τὸ χρῶμα, καὶ ὧν ἡ λευκὴ σάρξ, ἀναλυομένη μεταξὺ τῶν χειλέων, παρέχει ἀνέκφραστον ἀπόλαυσιν εἰς τοὺς ἀληθεῖς ὀψοφάγους· τοὺς καρποὺς τούτους εἶχε τὸ εὐτύχημα ὁ Πονηρίδης νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν κ. Ἀουδά, ἥτις ηὐχαρίστησεν αὐτὸν μετὰ πολλῆς χάριτος.

Τὴν ἐνδεκάτην ὥραν τὸ *Ῥαγγούν*, παραλαβὸν τοὺς ἀναγκαιοῦντας αὐτῷ ἄνθρακας, ἔλυε τ' ἀπόγεια, καὶ μετά τινας ὥρας οἱ ἐπιβάται δὲν διέκρινον πλέον τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Μαλάκκας, ἧς τὰ δάση τρέφουσι τὰς ὡραιοτέρας τίγρεις τῆς γῆς.

Χίλια τριακόσια περίπου μίλλια χωρίζουσι τὴν Σιγγαπόρην ἀπὸ τῆς νήσου τοῦ Χόγγ-Κόγγ, μικρᾶς ἀγγλικῆς χώρας, ἀπεσπασμένης τῆς σινικῆς ἀκτῆς. Ταῦτα δὲ συμφέρον εἶχεν ὁ Φιλέας Φὸγ νὰ διανύσῃ εἰς ἓξ τὸ πολὺ ἡμέρας, ἵνα ἐπιβιβασθῇ ἐν Χόγγ-Κόγγ εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, ὅπερ ἀνεχώρει τὴν 6 Νοεμβρίου εἰς Ὑοκοχάμαν, ἕνα τῶν κυριωτέρων λιμένων τῆς Ἰαπωνίας.

Τὸ *Ῥαγγούν* εἶχε πολὺ φορτίον. Ἐν Σιγγαπόρῃ δὲ εἶχον ἐπιβιβασθῇ πολυάριθμοι ἐπιβάται, ἰνδοί, σεϋλανοί, σῖναι, μαλαῖοι, καὶ πορτογάλλοι, ὧν οἱ πλεῖστοι κατεῖχον δευτέρας θέσεις.

Ὁ καιρός, γαλήνιος τέως, μετεβλήθη κατὰ τὸ τελευταῖον τῆς σελήνης τέταρτον, καὶ ἡ θάλασσα ἐξωγκώθη· ὁ δὲ ἄνεμος ἔπνευσεν ἐνίοτε σφοδρότατος, ἀλλ' εὐτυχῶς μεσημβρινοανατολικός, ὅπερ ἐβοήθει τὴν πορείαν τοῦ σκάφους. Ὁσάκις μάλιστα ἦτο πρόσφορον, ὁ κυβερνήτης διέτασσε τὴν ἀναπέτασιν τῶν ἱστίων. Τὸ *Ῥαγγούν*, κατηρτισμένον ὡς πάρων, ἔπλευσε πολλάκις διὰ τῶν δύο δολώνων καὶ τοῦ ἀκατίου του, ἡ δὲ ταχύτης του ηὔξησεν ὑπὸ τὴν διπλῆν ἐπίδρασιν τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ ἀνέμου. Οὕτω παρεπλεύσθησαν, ἐπὶ συχνῶν καὶ ἀλλεπαλλήλων, πολλάκις δὲ ὀχληροτάτων κυμάτων, αἱ ἀκταὶ τοῦ Ἀννὰμ καὶ τῆς Κοχιγκίνης.

Αἰτία ὅμως τῆς ὀχληρότητος τοῦ πλοῦ ἦτο τὸ σκάφος μᾶλλον ἢ ἡ θάλασσα, καὶ κατὰ τοῦ ἀτμοπλοίου ἰδίως ἔπρεπε νὰ παραπονῶνται οἱ ἐπιβάται, ὧν οἱ πλεῖστοι ἠσθένησαν.

Ἀληθῶς, τ' ἀτμόπλοια τῆς ἰνδικῆς ἑταιρίας, ἅτινα διαπλέουσι τὰ ὕδατα τῆς Σινικῆς, ἔχουσι σπουδαῖον περὶ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ἐλάττωμα. Ἡ σχέσις τοῦ ἐκ τῆς φορτώσεως βυθίσματος αὐτῶν πρὸς τὸ βάθος των ὑπελογίσθη κακῶς, καὶ ἐκ τούτου ἀσθενεστάτην ἔχουσι τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν ἀντίστασιν. Ὁ κλειστὸς καὶ ἀδιάβροχος ὄγκος αὐτῶν εἶνε ἀνεπαρκής. Πνίγονται, κατὰ τὴν ναυτικὴν ἔκφρασιν, καὶ τούτου ἕνεκεν ὀλίγα μόνον κύματα, εἰσελαύνοντα ὑπὲρ τὸ σκάφος, μεταβάλλουσι τὴν ἰσοσταθμίαν των. Οὕτω δὲ τὰ πλοῖα ταῦτα εἰσὶ κατώτερα,—ἂν οὐχὶ κατὰ τὰ κινητήρια καὶ ἀτμογόνα αὐτῶν μηχανήματα—τῶν τύπων τῶν γαλλικῶν Διαπορθμεύσεων, ὁποῖα ἡ *Αὐτοκράτειρα* καὶ ὁ *Καμβόζ*. Ἐνῷ, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν μηχανικῶν, δύνανται τὰ ἀτμόπλοια ταῦτα νὰ ἐπιβιβάσωσιν ὄγκον ὕδατος ἴσον πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν βάρος, χωρὶς νὰ βυθισθῶσι, τ' ἀτμοκίνητα τῆς ἰνδικῆς ἑταιρίας, ἡ *Γολγόνδη*, ἡ *Κορέα* καὶ τὸ *Ῥαγγοὺν* οὐδὲ τὸ ἕκτον τοῦ βάρους των δύναται νὰ ἐπιβάσωσι χωρὶς νὰ καταποντισθῶσι.

Διὰ τοῦτο δέ, ἐν κακοκαιρίᾳ, ἠναγκάζετο τὸ *Ῥαγγοὺν* νὰ λαμβάνῃ πλείστας προφυλάξεις,

Digitized by Google

καὶ ν' ἀνακωχεύῃ πολλάκις, πλέον δι' ὀλίγου μόνον ἀτμοῦ. Ἡ χρονοτριβὴ αὕτη οὐδαμῶς ἐφαίνετο ἀνησυχοῦσα τὸν Φιλέαν Φόγ, ἀλλ' εἰς μεγίστην ἐνέβαλλε τὸν Πονηρίδην ἀγανάκτησιν. Κατηγόρει τότε τοῦ κυβερνήτου, τοῦ μηχανικοῦ, τῆς εταιρίας ὁλοκλήρου, καὶ ἔστελλεν εἰς τὸν διάβολον πάντας τοὺς ἀναλαμβάνοντας τὴν μεταγωγὴν ἐπιβατῶν. Ἴσως δ' ἀφορμὴ τῆς ἀγανακτήσεώς του ἦτό πως καὶ τὸ ἀεριόφως ἐκεῖνο, ὅπερ ἔκαιεν εἰς λογαριασμόν του ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Σέβιλ-Ῥόου.

— Βιάζεσθε λοιπὸν πολὺ νὰ φθάσετε εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ ; ἠρώτησεν αὐτὸν ἡμέραν τινα ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ.

— Ἐννοεῖται, βιαζόμεθα, ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης.

— Νομίζεις, ὅτι ὁ κ. Φὸγ σπεύδει νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Ἰοκοχάμας ;

— Φοβερά !

— Πιστεύεις λοιπὸν τόρα εἰς τὴν περιοδείαν τοῦ κόσμου ;

— Ἐντελῶς. Καὶ σεῖς, κύριε Φίξ ;

— Ἐγώ. . . διόλου.

— Ἀφῆστέ τ' αὐτά ! ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης καμμύων τοὺς ὀφθαλμούς.

Αἱ λέξεις αὗται κατέστησαν σκεπτικὸν τὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον, καὶ τὸν ἀνησύχησαν, χωρὶς καὶ αὐτὸς νὰ γνωρίζῃ τὸ διατί. Τὸν εἶχεν ἄρα ἐννοήσει ὁ γάλλος ; Δὲν ἤξευρε τί νὰ ὑποθέσῃ. Πῶς ὅμως ἦτο δυνατὸν ν' ἀνακαλύψῃ ὁ Πονηρίδης τὴν ἰδιότητά του, ἣν αὐτὸς μόνος ἐγνώριζε ; Καὶ ὅμως ὁμιλῶν ὁ Πονηρίδης ὅπως ὡμίλησεν, εἶχε βεβαίως ἐπιλογισμόν τινα.

Ἡμέραν τινα μάλιστα ὁ χρηστὸς νέος προέβη καὶ περαιτέρω, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατήσῃ τὴν γλῶσσάν του.

— Εἰπέτε μου, κύριε Φίξ, ἠρώτησε πονηρῶς τὸν συνοδοιπόρον του, μήπως θὰ ἔχωμεν τὴν ἀτυχίαν νὰ σᾶς χωρισθῶμεν, ὅταν φθάσωμεν εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ ;

— Τῇ ἀληθείᾳ . . ., ἀπήντησεν ἀμηχανῶν ὁ Φίξ, δὲν ἠξεύρω . . . ἴσως. . .

— Τί εὐτύχημα νὰ ἤρχεσθε μαζύ μας ! Ἐλᾶτε τόρα ! Δὲν ἠμπορεῖ ἕνας πράκτωρ τῆς ἰνδικῆς εταιρίας νὰ σταματήσῃ καθ' ὁδόν ! Σεῖς πρῶτα ἐπηγαίνατε μόνον ἕως τὴν Βομβάην, καὶ ὅπου καὶ ἂν ἦνε θὰ εὑρεθῆτε εἰς τὴν Κίναν ! Ἡ Ἀμερικὴ δὲν εἶνε μακράν, καὶ ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν ἕως εἰς τὴν Εὐρώπην εἶνε δύο βήματα !

Ὁ Φίξ προσέβλεπεν ἀτενῶς τὸν εἰς αὐτὸν ὁμιλοῦντα, ὅστις εἶχε τὸ ἦθος προσηνέστατον, καὶ ἀπεφάσισε νὰ γελάσῃ μαζύ του. Ἀλλ' ἐκεῖνος, εὐδιάθετος ὤν, τὸν ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους : «Πόσα ἐκέρδαινεν ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του».

— Κατὰ τὰς περιστάσεις, ἀπήντησεν ἀταράχως ὁ Φίξ. Ἀλλ' ἐννοεῖς, ὅτι δὲν ταξειδεύω μ' ἔξοδά μου.

— Ὅσον δι' αὐτό, ἤμην βέβαιος ! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, γελῶν ἔτι μᾶλλον.

Λήξαντος τοῦ διαλόγου, ὁ Φὶξ κατέβη πάλιν εἰς τὸν θαλαμίσκον του καὶ ἤρξατο σκεπτόμενος. Προδήλως τὸν εἶχον μαντεύσει, οὕτως δὲ ἢ ἄλλως εἶχεν ἀναγνωρίσει ὁ γάλλος ὅτι ἦτο ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος. Ἀνεκοίνωσεν ὅμως τοῦτο εἰς τὸν κύριόν του ; αὐτὸς δὲ τί μέρος ὑπεκρίνετο καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ; ἦτο συνένοχος ἢ ὄχι ; Εἶχεν ἀνακαλυφθῆ καὶ επομένως ἀποτύχει τὸ στρατήγημα ; Ὁ πράκτωρ διήγαγεν ὥρας τινὰς ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ, ὁτὲ μὲν ὑπολαμβάνων ἀποτυχοῦσαν ἐντελῶς τὴν ἐπιχείρησίν του, ὁτὲ δὲ πάλιν ἐλπίζων ὅτι ὁ Φὸγ ἠγνόει τὰ διατρέχοντα, καὶ μὴ γνωρίζων τέλος τί ν' ἀποφασίσῃ.

Ἐν τούτοις ἐγαληνίασε κατ' ὀλίγον ἡ διάνοιά του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ προσενεχθῇ εἰλικρινῶς πρὸς τὸν Πονηρίδην. Ἂν δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ συλλάβῃ τὸν Φὸγ εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ, καὶ ἡτοιμάζετο οὗτος νὰ καταλίπῃ ὁριστικῶς πλέον τὸ ἀγγλικὸν ἔδαφος, ὁ Φὶξ ἀπόφασιν εἶχε ν' ἀποκαλύψῃ τὰ πάντα εἰς τὸν Πονηρίδην. Καὶ ἂν μὲν ὁ ὑπηρέτης ἦτο συνένοχος τοῦ κυρίου του, τότε οὗτος ἐγνώριζε τὰ συμβαίνοντα, καὶ τὸ σχέδιον τοῦ Φὶξ ἦτο κατεστραμμένον πλέον ἀνεπιστρεπτεί· ἂν δὲ ὁ ὑπηρέτης δὲν μετεῖχε τῆς κλοπῆς, τότε συμφέρον του θὰ ἦτο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κύριόν του.

Τοιαύτη λοιπὸν ἦτο ἡ πρὸς ἀλλήλους σχέσις τῶν δύο ἐκείνων ἀνθρώπων, ὑπεράνω δ' αὐτῶν ἵστατο μεγαλοπρεπῶς ἀδιάφορος ὁ κ. Φόγ, διανύων μαθηματικῶς τὴν περὶ τὸν κόσμον τροχιάν του, καὶ οὐδόλως ἀνησυχῶν περὶ τῶν στρεφομένων κύκλῳ του ἀστεροειδῶν.

Καὶ ὅμως ὑπῆρχεν ἐγγύς του ἄστρον τι, ὅπερ ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ διαταράξεις τινάς— ὡς ἤθελεν εἴπει ἀστρονόμος—ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ εὐπατρίδου. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο. Τὰ θέλγητρα τῆς κ. Ἀουδὰ οὐδεμίαν ἤσκουν ἐνέργειαν, πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν τοῦ Πονηρίδου, ἂν δὲ ὑπῆρχον διαταράξεις, ἦσαν πολὺ μᾶλλον δυσυπολόγιστοι τῶν διαταράξεων τοῦ Οὐρανοῦ, αἵτινες ἤγαγον εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Ποσειδῶνος.

Διαρκὴς ἦτο ἡ πρὸς τὴν ἀπάθειαν ταύτην ἔκπληξις τοῦ Πονηρίδου, ὅστις ἀνεγίνωσκεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς νεαρᾶς γυναικὸς τοσαύτην πρὸς τὸν κύριόν του εὐγνωμοσύνην. Ἀναντιρρήτως ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχε τῆς καρδίας τὸ ἡρωϊκὸν μόνον μέρος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ ἐρωτικόν. Αἱ δὲ τῆς ὁδοιπορίας πιθαναὶ περιπέτειαι οὐδ' ἐπιπολαίως ἐτάρασσον αὐτήν. Ὁ Πονηρίδης ὅμως διετέλει ἐν διαρκεῖ ἀγωνίᾳ. Ἡμέραν τινά, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ προτειχίσματος τοῦ μηχανοστασίου ἐθεώρει τὴν κραταιὰν μηχανήν, ἥτις παρεφέρετο ἐνίοτε, ὁσάκις, βιαίως αἴφνης προνευστάζοντος τοῦ πλοίου, ἡ ἕλιξ ἐστρέφετο ὑπὲρ

Digitized by Google

τὰ κύματα. Ὁ ἀτμὸς ἐξήρχετο τότε συρίζων διὰ τῶν ἐπιστομίων, καὶ τοῦτο προὐκάλει τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ χρηστοῦ νέου.

— Δὲν ἔχει ἀτμόν! ἀνέκραζε, δὲν περιπατοῦμεν διόλου! Ἔτσι τὰ κάμνουν οἱ ἄγγλοι! Νὰ ἦτο ἀμερικανικὸν πλοῖον, θὰ πετοῦσε ἴσως εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλὰ θὰ ἐπήγαινε γρηγορώτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ὅπου ὁ Φόγ, ὁ Πονηρίδης καὶ ὁ Φὶξ ἀσχολοῦνται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ διάπλου ἡμέρας, ὁ καιρὸς ὑπῆρξεν ἄθλιος. Ὁ ἄνεμος ἦτο σφοδρότατος, καὶ πνέων διαρκῶς βορειοδυτικὸς παρεκώλυε τὴν πορείαν τοῦ ἀτμοκινήτου. Τὸ *Ραγγούν*, ἀσταθὲς ἐξ ἑαυτοῦ, διετοίχει ἀφορήτως, οἱ δὲ ἐπιβάται δικαίως ἠγανάκτουν κατὰ τῶν μακρῶν ἐκείνων καὶ ναυτιωδῶν κυμάτων, ἅτινα ἤγειρεν ὁ ἄνεμος ἀπὸ τοῦ ἀναπεπταμένου πελάγους.

Τὴν τρίτην καὶ τετάρτην νοεμβρίου ἦτο σχεδὸν τρικυμία, ἡ δὲ λαῖλαψ ἐμάστιζε λάβρως τὴν θάλασσαν. Τὸ *Ραγγοὺν* ἠναγκάσθη ν' ἀνακωχεύῃ ἐπὶ ἡμίσειαν ὅλην ἡμέραν, κρατούμενον διὰ δέκα μόνον ἑλικοστροφῶν, καὶ πλαγιάζον κατ' ἀνάγκην πρὸς τὰ κύματα. Πάντα τὰ ἱστία εἶχον συσταλῆ, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐσύριζε βιαίως ἡ λαῖλαψ κατὰ τῶν ὑπολειπομένων ἀρμένων.

Ἡ ταχύτης τοῦ ἀτμοπλοίου ἠλαττώθη, ἐννοεῖται, ἐπαισθητῶς, ὑπελογίσθη δέ, ὅτι ἤθελε φθάσει εἰς τὸ Χὸγγ-Κὸγγ εἴκοσιν ὥρας μετὰ τὴν κανονικήν, καὶ βραδύτερον ἴσως, ἂν δὲν ἐκόπαζεν ἡ τρικυμία.

Ὁ Φιλέας Φὸγ προσέβλεπε μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἀπαθείας τὴν ἐκμανῆ ἐκείνην θάλασσαν, ἥτις κατ' αὐτοῦ ἰδίως ἐφαίνετο ἐξανιστᾶσα. Οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐσκυθρώπασε τὸ μέτωπόν του, καὶ ὅμως εἰκοσάωρος βραδύτης ἠδύνατο νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν περιοδείαν του, στεροῦσα αὐτὸν τοῦ ἀτμοκινήτου τῆς Ὑοκοχάμας. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὁ μὴ ἔχων νεῦρα, οὔτ' ἀδημονίαν ᾐσθάνετο οὔτε ἀνίαν. Ἐφαίνετο τῇ ἀληθείᾳ ὅτι ἡ τρικυμία ἐκείνη περιείχετο, προϋπολογισθεῖσα, εἰς τὸ πρόγραμμά του, ἡ δὲ κ. Ἀουδά, ἥτις συνωμίλησε μετὰ τοῦ συνοδοῦ της περὶ τῆς ἐναντιότητος ἐκείνης, εἶδεν αὐτὸν ἥσυχον καὶ γαληναῖον ὡς πάντοτε.

Ὁ Φὶξ ὅμως δὲν ἐθεώρει ὁμοίως τὰ πράγματα. Ἠρέσκετο τοὐναντίον εἰς τὴν τρικυμίαν, καὶ ἄπειρος θὰ ἦτο ἡ εὐχαρίστησίς του, ἂν τὸ *Ραγγοὺν* ἠναγκάζετο νὰ ποδίσῃ. Αἱ βραδύτητες αὗται συνέφερον εἰς αὐτόν, διότι θὰ ἠνάγκαζον τὸν κ. Φὸγ νὰ μείνῃ ἡμέρας τινὰς ἐν Χὸγγ-Κόγγ. Ὁ οὐρανὸς τέλος καὶ αἱ λαίλαπές του συνεμάχουν μετ' αὐτοῦ. Ὑπέφερε μὲν ὀλίγον ἐκ τοῦ κλυδωνισμοῦ, ἀλλὰ τί ἐσήμαινε τοῦτο; Δὲν ἠρίθμει τὰς ναυτίας του, καὶ ἐνῷ τὸ σῶμά του ἐσφάδαζε πάσχον, τὸ πνεῦμά του ἠγαλλία.

Ὡς πρὸς τὸν Πονηρίδην, μαντεύει τις εὐκόλως ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἀγανάκτησίς του καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν δοκιμασίαν. Τόσον ὡραῖα εἶχον τέως βαδίσει τὰ πράγματα! Γῆ καὶ θάλασσα ἐφαίνοντο ἀφωσιωμέναι εἰς τὸν κύριόν του, ἀτμοκίνητα δὲ καὶ σιδηρόδρομοι ὑπήκουον εἰς αὐτόν, καὶ ἄνεμος καὶ ἀτμὸς συνεμάχουν εὐνοοῦντες τὴν περιοδείαν του. Μήτοι ἐσήμαινε τέλος ἡ στροφὴ τῆς τύχης; Ὁ Πονηρίδης, ὡς εἰ ἔμελλεν αὐτὸς ἐξ ἰδίων νὰ πληρώσῃ τὰς εἴκοσι χιλιάδας λίρας τοῦ στοιχήματος, δὲν ἔζη πλέον. Ἡ τρικυμία αὕτη τὸν περιῆγεν εἰς ἀγανάκτησιν, ἡ λαῖλαψ εἰς μανίαν, καὶ λίαν εὐχαρίστως θὰ ἔδερε τὴν ἀνυπότακτον ἐκείνην θάλασσαν, ὁ ταλαίπωρος νέος! Ὁ Φὶξ ἀπέκρυψεν εἰς αὐτὸν ἐπιμελῶς τὴν προσωπικήν του εὐχαρίστησιν, καὶ καλῶς ἔπραξε, διότι ἂν τυχὸν ὁ Πονηρίδης ἐμάντευε τὴν κρυφίαν του χαράν, κάλλιστα βεβαίως ἤθελεν ἀπαλλαγῆ τῶν χειρῶν του.

Καθ' ὅλην τῆς καταιγίδος τὴν διάρκειαν, ὁ Πονηρίδης ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ *Ραγγούν*. Δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ κάτω· ἀνερρίχατο εἰς τοὺς ἱστούς, καὶ κατέπληττε τὸ πλήρωμα, ἀντιλαμβανόμενος πάντων μετὰ δεξιότητος πιθήκου. Ἑκατοντάκις ἠρώτησε τὸν πλοίαρχον, τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς ναύτας, οἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ κρατήσωσι τὸν γέλωτα, βλέποντες τὴν ἀδημονίαν του. Ἤθελε καὶ καλὰ νὰ μάθῃ πόσον θὰ διήρκει ἡ τρικυμία, περεπέμπετο δὲ εἰς τὸ βαρόμετρον, ὅπερ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ ἀναβῇ. Καὶ τὸ ἐκίνει μὲν βιαίως ὁ Πονηρίδης, ἀλλ' εἰς μάτην ἀπέβαινον οἱ κλονισμοὶ καὶ αἱ ὕβρεις, ἃς ἀπέτεινε πρὸς τὸ ἀθῷον ὄργανον.

Τέλος ἐκόπασεν ἡ τρικυμία, καὶ μετεβλήθη ἡ θάλασσα τὴν 4 Νοεμβρίου, ὁ δὲ ἄνεμος τραπεὶς δύο τέταρτα πρὸς νότον, κατέστη πάλιν εὐνοϊκός. Ὁ Πονηρίδης ἐγαλήνιασε μετὰ τοῦ καιροῦ, οἱ δόλωνες καὶ τὰ μεγάλα ἱστία ἀνεπετάσθησαν ἐκ νέου, καὶ τὸ ἀτμοκίνητον ἀνέλαβε τὸν δρόμον του μετὰ θαυμαστῆς ταχύτητος.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ ἀνακτηθῇ ὁ ἀπολεσθεὶς χρόνος· τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπεδέχετο διόρθωσιν, καὶ ἡ γῆ ἐσημάνθη μόλις τὴν 6ην κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωΐας. Ὑπῆρχε λοιπὸν βραδύτης εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, καὶ ἡ ἀναχώρησις εἰς Ὑοκοχάμαν ἔμελλεν ἀναγκαίως ν' ἀποτύχῃ.

Τὴν ἕκτην ὥραν ὁ πλοηγὸς ἐπέβη τοῦ *Ραγγοὺν* καὶ κατέλαβε θέσιν ἐπὶ τοῦ ἐπιστέγου, ὅπως διαπεράσῃ τὸ πλοῖον διὰ τῶν πρὸ τοῦ λιμένος τοῦ Χὸγγ-Κὸγγ πόρων.

Ὁ Πονηρίδης φλογερὰν εἶχεν ἐπιθυμίαν νὰ ἐρωτήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ νὰ μάθῃ ἂν τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Ὑοκοχάμας εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκ τοῦ Χὸγγ-Κόγγ. Δὲν ἐτόλμα ὅμως, προτιμῶν νὰ διατηρήσῃ μικράν τινα ἐλπίδα μέχρι τῆς ἐσχάτης στιγμῆς. Εἶχε δὲ ἀνακοινώσει

Digitized by Google

τὰς ἀνησυχίας αὐτοῦ εἰς τὸν Φίξ, ὅστις,—ἀλώπηξ πονηρά—προσεπάθει νὰ τὸν παρηγορήσῃ, λέγων εἰς αὐτόν, ὅτι ὁ κ. Φὸγ οὐδὲν θὰ ἐζημιοῦτο ἀλλὰ θὰ ἐπεβιβάζετο ἁπλούστατα εἰς τὸ προσεχὲς ἀτμοκίνητον. Οἱ λόγοι οὗτοι καθίστων ἔξω φρενῶν τὸν Πονηρίδην.

Ἂν ὅμως οὗτος δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πλοηγόν, ὁ κ. Φόγ, ἀφοῦ πρῶτον ἐσυμβουλεύθη τὸν *ὁδηγόν* του, ἠρώτησεν αὐτὸν ἡσύχως, ἂν ἐγνώριζε πότε ἀνεχώρει ἀτμοκίνητον δι' Ὑοκοχάμαν.

— Αὔριον τὸ πρωΐ, μὲ τὴν πλημμύραν, ἀπήντησεν ὁ πλοηγός.

— Ἆ! εἶπεν ἁπλῶς ὁ κ. Φόγ, οὐδεμίαν ἐκδηλώσας ἔκπληξιν.

Ὁ Πονηρίδης, παρευρισκόμενος εἰς τὸν διάλογον, ᾐσθάνθη μεγάλην διάθεσιν νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν πλοηγόν, ὁ δὲ Φὶξ εὐχαρίστως θὰ τὸν ἔπνιγε.

— Πῶς ὀνομάζεται τὸ ἀτμοκίνητον; ἠρώτησε πάλιν ὁ κ. Φόγ.

— *Καρνάτικ*.

— Δὲν ἦτο ν' ἀναχωρήσῃ χθές;

— Μάλιστα, κύριε, ἀλλ' ἐχρειάσθη νὰ ἐπισκευάσῃ τὸν λέβητά του, καὶ ἡ ἀναχώρησίς του ἀνεβλήθη δι' αὔριον.

— Εὐχαριστῶ, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ, ὅστις βηματίζων ὡς αὐτόματον, κατέβη πάλιν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ *Ῥαγγούν*.

Ὁ Πονηρίδης ὅμως ἔδραξε τὴν χεῖρα τοῦ πλοηγοῦ, καὶ σφίγγων αὐτὴν ἰσχυρῶς, εἶπε:

— Πιλότε μου, εἶσαι λαμπρὸς ἄνθρωπος!

Ὁ πλοηγός, ἐννοεῖται, οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ μάθῃ, διατί αἱ ἀπαντήσεις του προὐκάλεσαν τὴν φιλικὴν ἐκείνην διάχυσιν τοῦ Πονηρίδου, ἀνέβη δὲ πάλιν εἰς τὸ ἐπίστεγον, καὶ ὡδήγησε τὸ ἀτμοκίνητον διὰ τῶν ἀπειραρίθμων πλοίων καὶ πλοιαρίων, ἅτινα πληροῦσι τὰς διώρυγας τοῦ Χὸγγ-Κόγγ.

Κατὰ τὴν πρώτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν τὸ ἀτμόπλοιον προσωρμίζετο, καὶ οἱ ἐπιβάται ἀπεβιβάζοντο.

Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἡ τύχη, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ἐβοήθησεν ἐκτάκτως τὸν Φιλέαν Φόγ. Ἄνευ τῆς ἀνάγκης ἐκείνης τῆς ἐπισκευῆς τῶν λεβήτων του, τὸ *Καρνάτικ* ἤθελεν ἀναχωρήσει τὴν 5 Νοεμβρίου, οἱ δὲ μεταβαίνοντες εἰς Ἰαπωνίαν θὰ ἠναγκάζοντο ν' ἀναμείνωσιν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας τὴν ἀναχώρησιν τοῦ προσεχοῦς ἀτμοκινήτου. Καὶ καθυστέρει μὲν ἤδη ὁ κ. Φὸγ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, ἀλλ' ἡ βραδύτης αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ δυσάρεστον ἐπήρειαν εἰς τὴν λοιπήν του ὁδοιπορίαν.

Τὸ ἀτμοκίνητον, ὅπερ διέπλεε τὸν Εἰρηνικὸν μεταξὺ Ὑοκοχάμας καὶ ἁγίου Φραγκίσκου, ἀνταπεκρίνετο ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸ ἀτμόπλοιον ὅπερ κατέπλεεν ἐκ Χὸγγ-Κόγγ, καὶ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποπλεύσῃ πρὶν τοῦτο ἀφιχθῇ. Καὶ θὰ ἐπήρχετο μὲν βεβαίως ἐν Ὑοκοχάμᾳ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν βραδύτης, ἀλλὰ κατὰ τὸν διάπλουν τοῦ Εἰρηνικοῦ, διαρκοῦντα εἴκοσι καὶ δύο ἡμέρας, εὔκολον ἦτο νὰ ἀνακτηθῇ ὁ ἀπολεσθεὶς χρόνος. Οὕτω λοιπὸν ὁ Φιλέας Φὸγ—πλὴν καθυστερήσεως εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν,—εὑρίσκετο ἐντὸς τῶν ὡρῶν τοῦ προγράμματός του, μετὰ τριάκοντα πέντε ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκ Λονδίνου ἀναχωρήσεώς του.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ *Καρνάτικ* ἔμελλε ν'ἀποπλεύσῃ τὴν ἐπαύριον μόνον κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωΐας, ὁ κ. Φὸγ εἶχεν ἐνώπιόν του δεκαὲξ ὥρας, ὅπως ἀσχοληθῇ περὶ τῶν ὑποθέσεών του, δηλαδὴ τῶν ὑποθέσεων τῆς κ. Ἀουδά. Ἀποβὰς τοῦ ἀτμοκινήτου, προσέφερεν εἰς αὐτὴν τὸν βραχίονά του, καὶ τὴν ὡδήγησεν εἰς ἓν φορεῖον. Ἐζήτησε δὲ παρὰ τῶν κομιστῶν νὰ τῷ ὑποδείξωσιν ἓν ξενοδοχεῖον, καὶ οὗτοι ὠνόμασαν τὸ *Ξενοδοχεῖον τοῦ Συλλόγου*. Τὸ φορεῖον ἐκίνησεν, ἀκολουθούμενον ὑπὸ τοῦ Πονηρίδου, καὶ μετὰ εἴκοσι λεπτὰ ἔφθασεν εἰς τὸν προορισμόν του.

Τὰ προσήκοντα δώματα ἐμισθώθησαν διὰ τὴν νεαρὰν γυναῖκα, καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ ἐμερίμνησεν, ὅπως ἔχῃ αὕτη πᾶν τὸ χρειῶδες. Εἶτα δὲ εἶπεν εἰς αὐτήν, ὅτι ἀπήρχετο ἀμέσως ν' ἀναζητήσῃ τὸν συγγενῆ της ἐκεῖνον, εἰς ὃν ἔμελλε νὰ τὴν παραδώσῃ ἐν Χὸγγ-Κόγγ, καὶ συνάμα παρήγγειλεν εἰς τὸν Πονηρίδην νὰ παραμείνῃ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς του, ἵνα μὴ μείνῃ μόνη ἡ κ. Ἀουδά.

Μετὰ ταῦτα ὁ εὐπατρίδης εἶπε καὶ τὸν ὡδήγησαν εἰς τὸ χρηματιστήριον, σκεφθεὶς ὅτι ἐκεῖ θὰ ἦτο βεβαίως γνωστὸν πρόσωπον ὁ ἔντιμος Ζεζέ, λογιζόμενος μεταξὺ τῶν πλουσιωτέρων ἐμπόρων τῆς πόλεως.

Ὁ μεσίτης, εἰς ὃν ἀπετάθη ὁ κ. Φόγ, ἐγνώριζε τῷ ὄντι τὸν Παρσίδην ἔμπορον. Ἀλλὰ πρὸ δύο ἐτῶν εἶχεν οὗτος καταλίπει τὸν Κίναν,πλουτήσας, καὶ μεταβῇ εἰς τὴν Εὐρώπην,—τὴν Ὁλλανδίαν ὡς ἐλέγετο—ὅπερ ἄλλως ἦτο εὐεξήγητον ὡς ἐκ τῶν πολλῶν σχέσεων, ἃς εἶχε μετὰ τῶν χωρῶν ἐκείνων κατὰ τὸ ἐμπορικὸν αὐτοῦ στάδιον.

Ἐπιστρέψας εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὁ Φόγ, ἐζήτησε πάραυτα τὴν ἄδειαν νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τῆς κ. Ἀουδά, καὶ χωρίς τινος προοιμίου ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτήν, ὅτι ὁ ἔντιμος κ. Ζεζὲ δὲν διέμενε πλέον ἐν Χὸγγ-Κόγγ, ἀλλ' ὅτι πιθανῶς κατῴκει ἐν Ὁλλανδίᾳ.

Πρὸς ταῦτα οὐδὲν κατ' ἀρχὰς ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά, ἀλλ'ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπόν της κ' ἔμεινε σκεπτικὴ ἐπί τινας στιγμάς. Εἶτα δὲ διὰ τῆς γλυκείας της φωνῆς ἠρώτησε·

— Τί νὰ κάμω λοιπόν, κ. Φόγ;

— Ἁπλούστατον,ἀπήντησεν ὁ εὐπατρίδης.Νὰ ἐπανέλθετε εἰς τὴν Εὐρώπην.

Digitized by Google

— Ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ καταγρασθῶ περισσότερον...

— Δὲν καταγρᾶσθε, καὶ ἡ παρουσία σας δὲν ταράττει διόλου τὸ πρόγραμμά μου.—Πονηρίδη!

— Διατάξατε! ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.

— Πήγαινε εἰς τὸ *Καρνάτικ*, καὶ πᾶρε τρεῖς κοιτῶνας.

Ὁ Πονηρίδης, περιχαρὴς ὅτι ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδοιπορίαν του ἐν συνοδίᾳ τῆς νέας γυναικός, ἥτις ἦτο προσηνεστάτη πρὸς αὐτόν, κατέλιπεν εὐθὺς τὸ ξενοδοχεῖον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Ὅπου ὁ Πονηρίδης δεικνύει ζωηρότερον τοῦ δέοντος ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ κυρίου του, καὶ τί ἐκ τούτου προέρχεται.

Τὸ Χὸγγ-Κὸγγ εἶνε μικρὰ νῆσος, ἣς παρέδωκε τὴν κατοχὴν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1842 συνθήκη τοῦ Ναγκίγγ. Ἐντὸς ὅμως ὀλίγων ἐτῶν τὸ ἀποικιστικὸν τῆς Μεγάλης Βρετανίας πνεῦμα ἵδρυσεν ἐπ' αὐτῆς σπουδαίαν πόλιν καὶ ἐδημιούργησε τὸν λιμένα τῆς Βικτωρίας. Ἡ νῆσος αὕτη κεῖται κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ τῆς Καντῶνος, ἑξήκοντα δὲ μόνον μίλλια χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς πορτογαλλικῆς πόλεως τοῦ Μακάο, κειμένης ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. Τὸ Χὸγγ-Κὸγγ ἔμελλεν ἀναγκαίως νὰ καταβάλῃ τὸ Μακάο ἐν πάλῃ ἐμπορικῇ, σήμερον δὲ τὸ πλεῖστον τῆς σινικῆς διαμετακομίσεως ἐνεργεῖται διὰ τῆς ἀγγλικῆς πόλεως. Βλέπων δέ τις τὰ νεώριά της, τὰ νοσοκομεῖά της, τὰς ἀποθήκας της, τὴν γοτθικήν της μητρόπολιν, τὸ διοικητήριον αὐτῆς καὶ τὰς λειοστρώτους ὁδούς της, ἤθελεν ὑποθέσει ὅτι πόλις τις ἐμπορικὴ τῆς κομητείας τοῦ Κέντ ἢ τοῦ Σώρρεϋ, διαδραμοῦσα τὴν ὑδρόγειον, ἀνεφύη εἰς τὸ ἄκρον αὐτὸ τῆς Κίνας, τοὺς ἀντίποδάς της σχεδόν.

Ὁ Πονηρίδης λοιπόν, τὰς χεῖρας ἔχων ἐντὸς τῶν θυλακίων του, μετέβη εἰς τὸν λιμένα τῆς Βικτωρίας, θεωρῶν τὰ φορεῖα, τὰ ἱστιοκίνητα δίτροχα ἀμάξια, ἐν χρήσει ἔτι ὄντα ἐν τῷ Οὐρανίῳ κράτει, καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰνδῶν, Ἰαπώνων καὶ Εὐρωπαίων, οἵτινες συνωθοῦντο διὰ τῶν ὁδῶν. Ὁ χρηστὸς νέος ἐπανέβλεπε σχεδὸν πάλιν τὴν Βομβάην, τὴν Καλκούταν καὶ τὴν Σιγγαπόρην. Ὑπάρχει οὕτως εἰπεῖν ὁρμαθός τις ἀγγλικῶν πόλεων κύκλῳ τῆς γῆς.

Ἔφθασε δὲ οὕτως εἰς τὸν λιμένα, ὅπου, κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ τῆς Καντῶνος, ἔβρυον ἀληθῶς πλοῖα παντὸς ἔθνους, ἀγγλικά, γαλλικά, ἀμερικανικά, ὁλλανδικά, πολεμικὰ καὶ ἐμπορικὰ σκάφη, σινικὰ καὶ ἰαπωνικὰ ἀκάτια, λέμβοι καὶ πλοιάρια παντοειδῆ, ἔτι δὲ καὶ ἀνθοφόρα ἐφόλκια, ἀποτελοῦντα οἱονεὶ κινητά τινα ἀνθοκομεῖα ἐπὶ τῶν κυμάτων. Περιπατῶν ἐκεῖ ὁ Πονηρίδης, παρετήρησεν ἱκανοὺς ἐγχωρίους γέροντας κιτρινοφοροῦντας, εἰσελθὼν δὲ εἰς σινικὸν κουρεῖον, ὅπως ξυρισθῇ κατὰ τὸν σινικὸν τρόπον, ἔμαθε παρὰ τοῦ κουρέως, λαλοῦντος ἀρκετὰ τὴν ἀγγλικήν, ὅτι οἱ γέροντες ἐκεῖνοι ἦσαν τοὐλάχιστον ὀγδοηκοντούτεις, καὶ ὅτι εἶχον ἐκ τῆς ἡλικίας των τὸ προνόμιον νὰ ἐνδύωνται κίτρινα, ὡς ὁ αὐτοκράτωρ. Τὸ πρᾶγμα ἐφάνη ἀστεῖον εἰς τὸν Πονηρίδην, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ διατί.

Ξυρισθεὶς μετέβη εἰς τὴν ἐπιβάθραν τοῦ *Καρνάτικ*, εἶδε δ' ἐκεῖ, χωρὶς νὰ ἐκπλαγῇ διὰ τοῦτο, τὸν Φὶξ περιπατοῦντα ἄνω καὶ κάτω, καὶ δεικνύοντα διὰ τῆς μορφῆς αὐτοῦ μεγίστην ἀδημονίαν.

— Ἐξαίρετα! διελογίσθη ὁ Πονηρίδης, οἱ κύριοι τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου εὑρίσκονται ἄσχημα.

Καὶ ἐπλησίασε τὸν Φὶξ φαιδρῶς μειδιῶν, μηδὲ φαινόμενος ὅτι παρετήρει τὴν δυσαρέσκειαν τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος, ὅστις εὐλόγως κατηρᾶτο τῆς καταχθονίου τύχης ἥτις τὸν κατεδίωκεν. Οὐδὲν ἔνταλμα συλλήψεως εἶχεν ἀφιχθῆ. Τὸ ἔνταλμα ἔτρεχε προδήλως κατόπιν του, καί, μόνον ἂν οὗτος διέμενεν ἡμέρας τινὰς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἠδύνατο νὰ τὸν φθάσῃ. Ἀλλὰ τὸ Χὸγγ-Κὸγγ ἦν ἡ ἐσχάτη κατὰ τὴν περιοδείαν ἐκείνην ἀγγλικὴ πόλις καὶ ὁ κ. Φὸγ διέφευγεν ὁριστικῶς τὰς χεῖράς του, ἂν δὲν κατώρθωνε νὰ τὸν κρατήσῃ ἐκεῖ ἐπί τινας ἡμέρας.

— Λοιπόν, κύριε Φίξ, ἀπεφασίσατε νὰ ἔλθετε μαζύ μας εἰς τὴν Ἀμερικήν; ἠρώτησεν ὁ Πονηρίδης.

— Ναί, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος σφίγγων τοὺς ὀδόντας.

— Ἔτσι δά! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης, διαρρηγνύμενος εἰς γέλωτα. Καλὰ τὸ ἔλεγα ἐγώ, ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μᾶς ἀποχωρισθῆτε. Ἐλᾶτε νὰ πάρετε τὸ εἰσιτήριόν σας, ἐλᾶτε!

Καὶ εἰσελθόντες ἀμφότεροι εἰς τὸ πρακτορεῖον, ἔλαβον τέσσαρας κοιτῶνας. Ἀλλ' ὁ ὑπάλληλος παρετήρησεν εἰς αὐτούς, ὅτι περατωθεισῶν τῶν ἐπισκευῶν τοῦ *Καρνάτικ*, τὸ ἀτμόπλοιον ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ τὸ ἑσπέρας κατὰ τὰς ὀκτώ, καὶ οὐχὶ τὴν ἐπαύριον πρωΐαν, ὡς εἶχεν ἀναγγελθῆ.

— Πολὺ καλά! ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης. Αὐτὸ θ' ἀρέσῃ τοῦ κυρίου μου. Πηγαίνω νὰ τὸν εἰδοποιήσω.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Φὶξ ἔλαβεν ἔσχατόν τι μέτρον. Ἀπεφάσισε νὰ ὁμολογήσῃ πάντα εἰς τὸν Πονηρίδην, σκεφθείς, ὅτι αὐτὸ ἴσως ἦτο τὸ μόνον μέσον, ὅπως κρατήσῃ ἐπί τινας ἡμέρας τὸν Φιλέαν Φὸγ εἰς τὸ Χὸγγ-Κὸγγ.

Ἐξερχόμενος τοῦ πρακτορείου, προέτεινεν ὁ Φὶξ εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ εἰσέλθωσιν εἰς ἓν καπηλεῖον, ἵνα δροσισθῶσιν, ὁ δὲ Πονηρίδης, ἔχων καιρὸν διαθέσιμον, ἐδέχθη.

Οὕτως εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς καπηλεῖόν τι

Digitized by Google

ἐπὶ τῆς προκυμαίας κείμενον καὶ ἱκανῶς ἑλκυστικὴν ἔχον τὴν ὄψιν. Ἦτο δ' αὐτὸ εὐρεῖα αἴθουσα, καλῶς ηὐτρεπισμένη, καὶ περιέχουσα εἰς τὸ βάθος της κλίνην στρατοπέδου, μετὰ προσκεφαλαίων, ἐφ' ἧς κατέκειντό τινες κοιμώμενοι.

Τριακοντάς τις θαμιστῶν ἐκάθηντο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ ἐγγὺς λυγοπλέκτων τραπεζίων, καὶ ἄλλοι μὲν αὐτῶν ἐκένουν πώματα ζύθου ἀγγλικοῦ, ἄλλοι δὲ κοτύλας οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν καὶ οἱ πλεῖστοι ἐκάπνιζον ἀπὸ μακρῶν καπνοσυρίγγων ἐκ κοκκινοχώματος σφαιρίδια ὀπίου συνεζυμωμένα μετὰ ῥοδελαίου. Ἐνίοτε ληθαργῶν τις καπνιστὴς ὠλίσθαινεν ὑπὸ τὴν τράπεζαν, οἱ δὲ ὑπηρέται τοῦ καταστήματος, αναλαμβάνοντες αὐτὸν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ποδῶν, τὸν ἔφερον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸν κατέθετον ἐγγὺς τῶν ἄλλων του συναδέλφων. Εἴκοσι δὲ περίπου τοιοῦτοι μέθυσοι, εἰς τὸν ἔσχατον εὑρισκόμενοι βαθμὸν τῆς ἀποκτηνώσεως, κατέκειντο ἐγγὺς ἀλλήλων.

Ὁ Φὶξ καὶ ὁ Πονηρίδης ἐνόησαν, ὅτι εἶχον εἰσέλθει εἰς καπνιςήριον, φοιτώμενον ὑπὸ τῶν βλακωδῶν ἐκείνων, κατίσχνων, ἐλεεινῶν καὶ ἠλιθίων ὄντων, εἰς ἃ ἡ κάπηλος Ἀγγλία πωλεῖ κατ' ἔτος διακοσίων ἑξήκοντα ἑκατομμυρίων ὀλέθριον φάρμακον, καλούμενον ὄπιον. Ἀπόβλητα ἀληθῶς ἑκατομμύρια, ἅτινα τελεῖ φόρον ἓν τῶν μυσαροτάτων ἐλαττωμάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ἡ σινικὴ κυβέρνησις πολλάκις ἐπεδίωξε δι' αὐστηρῶν νόμων τὴν περιστολὴν τῆς καταχρήσεως ταύτης, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἀπὸ τῶν πλουσίων, εἰς οὓς καὶ μόνους τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπετρέπετο τοῦ ὀπίου ἡ χρῆσις, κατέβη βαθμηδὸν ἡ συνήθεια εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, καὶ οὐδεὶς πλέον ὑπῆρξε δυνατὸς περιορισμὸς τοῦ ὀλέθρου. Τὸ ὄπιον καπνίζεται πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐν τῷ μεσημβρινῷ κράτει. Ἄνδρες δὲ καὶ γυναῖκες εἰσὶν ἔκδοτοι εἰς τὸ οἰκτρὸν αὐτὸ πάθος, καὶ ἅπαξ συνειθίσαντες τὴν εἰσπνοὴν τοῦ ὀπίου, δὲν δύνανται πλέον νὰ τὸ στερηθῶσι, χωρὶς νὰ ὑποφέρωσιν ὀδυνηροτάτας τοῦ στομάχου συστολάς. Καλὸς καπνιστὴς δύναται νὰ καπνίσῃ ὀκτὼ σύριγγας τὴν ἡμέραν, ἀλλ'ἀποθνήσκει ἐντὸς πέντε ἐτῶν.

Εἰς ἓν λοιπὸν τῶν καταγωγίων τούτων, ἅτινα καὶ ἐν Χόγγ-Κόγγ εἰσὶ πολυάριθμα, εἰσῆλθον ὁ Φὶξ καὶ ὁ Πονηρίδης, ὅπως δροσισθῶσι. Καὶ δὲν εἶχε μὲν χρήματα ὁ Πονηρίδης, ἀλλ'ἐδέχθη τὴν προσφορὰν τοῦ συντρόφου του, ἐπιφυλασσόμενος ν'ἀνταποδώσῃ ἐγκαίρως τὴν χάριν. Ἐζήτησαν δὲ δύο φιάλας *πόρτο*, ἃς μεγαλοπρεπῶς ἐτίμησεν ὁ Πονηρίδης, ἐνῷ ὁ Φίξ, ἐπιφυλακτικώτερος, παρετήρει προσεκτικώτατα τὸν σύντροφόν του, καὶ ἐλάλησαν περὶ διαφόρων πραγμάτων, ἰδίως δὲ περὶ τῆς εὐτυχοῦς ἰδέας τοῦ Φίξ, τοῦ νὰ ἐπιβιβασθῇ ἐπὶ τοῦ *Καρνάτικ*.

Γενομένου τοῦ λόγου περὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τούτου, οὗτινος ἡ ἀναχώρησις εἶχεν ἐπιταχυνθῆ κατά τινας ὥρας, ὁ Πονηρίδης, κενωθεισῶν ἤδη τῶν φιαλῶν, ἠγέρθη, ὅπως μεταβῇ πρὸς εἰδοποίησιν τοῦ κυρίου του.

Ἀλλ' ὁ Φὶξ τὸν ἐκράτησε.

— Μίαν στιγμήν! εἶπε.

— Τί θέλετε, κύριε Φίξ;

— Ἔχω νὰ σοῦ ὁμιλήσω περὶ σπουδαίων πραγμάτων.

— Περὶ σπουδαίων πραγμάτων! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης, ἀποπίνων σταγόνας τινὰς οἴνου, αἵτινες εἶχον μείνει εἰς τὸ βάθος τοῦ ποτηρίου του. Τὰ λέγομεν αὔριον· σήμερον δὲν ἔχω καιρόν.

— Μεῖνε, ὑπέλαβεν ὁ Φίξ. Πρόκειται περὶ τοῦ κυρίου σου.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ Πονηρίδης, προσεῖδε μετὰ προσοχῆς τὸν εἰς αὐτὸν ἀποτεινόμενον· τῷ ἐφάνη δὲ παράδοξος ἡ ἔκφρασις τῆς μορφῆς τοῦ Φίξ, καὶ ἐκάθισε πάλιν.

— Τί ἔχετε λοιπὸν νὰ μοῦ εἴπητε; ἠρώτησε.

Ὁ Φὶξ ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ συντρόφου του, καὶ ταπεινῶν τὴν φωνήν,

— Ἐμαντεύσατε ποῖος εἶμαι; ἠρώτησεν.

— Ἄλλο τίποτε! εἶπε μειδιῶν ὁ Πονηρίδης.

— Τότε λοιπὸν θὰ σᾶς ὁμολογήσω τὰ πάντα.

— Τόρα ποῦ τὰ γνωρίζω, ἀγαπητέ! Αὐτὸ δὰ εἶνε νόστιμον! Ἀλλ' ἂς ἦνε, δὲν πειράζει. Πρέπει ὅμως νὰ σᾶς εἴπω κ' ἐγώ, πρὶν εἴπῆτε σεῖς, ὅτι οἱ κύριοι αὐτοὶ ἐξοδεύονται τοῦ κάκου.

— Τοῦ κάκου! εἶπεν ὁ Φίξ· τόσον 'ξεύρεις, τόσον λές! Φαίνεται, ὅτι δὲν γνωρίζεις περὶ τίνος ποσοῦ πρόκειται!

— Πῶς δὲν γνωρίζω! Εἴκοσι χιλιάδες λίραις εἶνε!

— Πενῆντα καὶ πέντε χιλιάδες! ἐπανέλαβεν ὁ Φίξ, σφίγγων τὸν βραχίονα τοῦ γάλλου.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης· ἐτόλμησεν ὁ κ. Φόγ . . . πενῆντα πέντε χιλιάδας λίρας! . . Αἴ, τότε, τόσῳ περισσότερον πρέπει νὰ σπεύσω, προσέθηκεν, ἐγειρόμενος ἐκ νέου.

— Πενῆντα πέντε χιλιάδες λίραι εἶνε, ἐπανέλαβεν ὁ Φίξ, — παραγγέλλων μίαν φιάλην *βράνδυ*, καὶ ἀναγκάζων τὸν Πονηρίδην νὰ καθίσῃ ἐκ νέου—καὶ ἂν ἐπιτύχω, κερδίζω ἀμοιβὴν δύο χιλιάδων λιρῶν. Δέχεσαι τὰς πεντακοσίας, μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὲ βοηθήσῃς;

— Νὰ σὲ βοηθήσω; ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, διαστέλλων ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ναί! νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ κρατήσω ἐδῶ δι' ὀλίγας ἡμέρας τὸν κ. Φόγ.

— Καλὲ τί μοῦ λέγεις, ἀγαπητέ! εἶπεν ὁ Πονηρίδης. Δὲν εὐχαριστοῦνται λοιπὸν οἱ κύριοι αὐτοί, ὅτι ἔστειλαν κατάσκοπον εἰς τὸν αὐθέντην μου, ὅτι ὑποπτεύονται τὴν τιμιότητά του, ἀλλὰ θέλουν ἀκόμη νὰ τοῦ παρεμβάλουν καὶ

Digitized by Google

ἐμπόδια! Ὦ! ἐντρέπομαι, σὲ βεβαιόνω, εἰς λογαριασμόν των.

— Δὲν ἐννοῶ τί μοῦ λέγεις! εἶπεν ὁ Φίξ.

— Λέγω ὅτι αὐτὸ εἶνε ἀγένεια! Εἶνε λῃστεία, εἶνε γύμνωσις καθαρὰ τοῦ κ. Φόγ.

— Αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ζητοῦμεν!

— Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε σωστὴ ἐνέδρα! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης, ζωηρότερος ὁλονὲν γινόμενος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ βράνδυ, ὅπερ ἐκίρνα εἰς αὐτὸν ὁ Φίξ, καὶ ὅπερ ἐκεῖνος ἔπινεν ἀνεπαισθήτως. Ἐνέδρα σωστή! Ἆ! καὶ εἶνε καὶ ἄνθρωποι καθὼς πρέπει! καὶ συνάδελφοι!

Ὁ Φὶξ δὲν ἐνόει πλέον τίποτε.

— Συνάδελφοι! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, μέλη τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου! Μάθετε, κ. Φίξ, ὅτι ὁ αὐθέντης μου εἶνε τίμιος ἄνθρωπος, καὶ ἐννοεῖ νὰ κερδίσῃ τιμίως τὸ στοίχημά του.

— Ἀλλὰ τί λοιπὸν μὲ νομίζεις; ἠρώτησεν ὁ Φίξ, ἀτενίζων ἐπὶ τὸν Πονηρίδην.

— Τί σὲ νομίζω; Πράκτορα τῶν μελῶν τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου, ὅστις ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ ἐξελέγξῃ τὸ δρομολόγιον τοῦ κυρίου μου, . . . πρᾶγμα λίαν ταπεινωτικόν! Δι' αὐτό, μολονότι ἐνόησα τὴν ἰδιότητά σας, δὲν εἶπα τίποτε εἰς τὸν κ. Φόγ.

— Δὲν γνωρίζει λοιπόν . . . ; ἠρώτησε ζωηρῶς ὁ Φίξ.

— Τίποτε, ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης κενῶν καὶ πάλιν τὸ ποτήριόν του.

Ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιθεωρητὴς ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον, διστάζων πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὸν λόγον. Τί νὰ πράξῃ; Ἡ πλάνη τοῦ Πονηρίδου ἐφαίνετο εἰλικρινής, ἀλλὰ καθίστα ἔτι δυσχερέστερον τὸ σχέδιόν του. Ὁ νέος οὗτος ὡμίλει προδήλως ἐν πλήρει καλῇ πίστει, οὐδ' ἦτο, ὡς εἶχε φοβηθῆ ὁ Φίξ, συνένοχος τοῦ κυρίου του.

— Λοιπόν, διελογίσθη, ἀφοῦ δὲν εἶνε συνένοχός του, θὰ μὲ βοηθήσῃ.

Οὕτως ἔλαβε πάλιν νέαν ἀπόφασιν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, καθότι ἄλλως δὲν εἶχε καὶ καιρὸν πλέον νὰ περιμένῃ. Ἐκ παντὸς τρόπου ἔπρεπε νὰ κρατήσῃ τὸν κ. Φὸγ εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ.

— Ἄκουσε, εἶπεν ὁ Φὶξ διὰ βραχείας φωνῆς, ἄκουσέ με καλά. Δὲν εἶμαι ὅ,τι νομίζεις, δηλαδὴ πράκτωρ τῶν μελῶν τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου . . .

— Ἔτσι; εἶπεν ὁ Πονηρίδης, θεωρῶν αὐτὸν ἐμπαικτικῶς.

— Εἶμαι ἀστυνομικὸς ἐπιθεωρητής, ἐπιφορτισμένος ἀποστολὴν ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου.

— Σύ . . . ἀστυνομικὸς ἐπιθεωρητής.

— Μάλιστα, καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις, εἶπεν ὁ Φίξ, ἐξάγων ἔγγραφόν τι ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου του, καὶ δεικνύων εἰς τὸν σύντροφόν του διορισμὸν ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς κεντρικῆς ἀστυνομίας.

Ὁ Πονηρίδης ἐθεώρει κατάπληκτος τὸν Φίξ, μηδὲ λέξιν δυνάμενος ν' ἀρθρώσῃ.

— Τὸ στοίχημα τοῦ κ. Φόγ, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος, εἶνε στρατήγημα, τοῦ ὁποίου εἴσθε θύματα, καὶ σὺ καὶ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, διότι αὐτὸς εἶχε συμφέρον νὰ σᾶς κάμῃ συνενόχους χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζετε.

— Ἀλλὰ διατί; ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης.

— Ἄκουσε. Τὴν 28 παρελθόντος Σεπτεμβρίου κλοπὴ πεντήκοντα πέντε χιλιάδων λιρῶν διεπράχθη εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας, ὑπὸ προσώπου τοῦ ὁποίου κατωρθώθη νὰ σημειωθῶσι τὰ χαρακτηριστικά. Ἰδοὺ δὲ ἡ σημείωσίς των. Εἶνε ἀπαράλλακτα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κ. Φόγ.

— Καλὲ τί εἶνε αὐτά! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης, κτυπῶν τὴν τράπεζαν διὰ τῆς στεῤῥᾶς του πυγμῆς. Ὁ αὐθέντης μου εἶνε ὁ τιμιώτερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

— Ποῦ τὸ ἠξεύρεις; ἠρώτησεν ὁ Φίξ. Οὐδὲ κἂν τὸν γνωρίζεις. Ἐμβῆκες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεχώρησε μὲ τόσην βίαν, χωρὶς σκεύη, μὲ μίαν πρόφασιν μόνον καὶ μ' ἓν κολοσσιαῖον ποσὸν χαρτονομισμάτων. Καὶ τολμᾷς νὰ ὑποστηρίζῃς ὅτι εἶνε τίμιος ἄνθρωπος!

— Μάλιστα! μάλιστα! ἐπανελάμβανε μηχανικῶς ὁ ταλαίπωρος νέος.

— Θέλεις λοιπὸν νὰ φυλακισθῇς καὶ σὺ ὡς συνένοχός του;

Ὁ Πονηρίδης ἐκράτει τὴν κεφαλήν του διὰ τῶν δύο χειρῶν. Ἡ μορφή του ἦτο ἀγνώριστος, καὶ δὲν ἐτόλμα πλέον ν' ἀτενίσῃ ἐπὶ τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα. Ὁ Φιλέας Φὸγ κλέπτης, αὐτός, ὁ σωτὴρ τῆς Ἀουδά, ὁ εὐγενὴς καὶ γενναῖος ἄνθρωπος! Καὶ ὅμως πόσα τεκμήρια ὑπῆρχον ἐναντίον του! Ὁ Πονηρίδης προσεπάθει ν' ἀποδιώξῃ τὰς ὀλισθαινούσας εἰς τὸν νοῦν του ὑποψίας, μὴ θέλων νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἐνοχὴν τοῦ κυρίου του.

— Τέλος πάντων τί θέλεις ἀπ' ἐμέ; εἶπε πρὸς τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα καταβάλλων ἐσχάτην προσπάθειαν ὅπως κρατηθῇ.

— Ἰδοὺ τί σὲ θέλω, ἀπήντησεν ὁ Φίξ. Παρηκολούθησα τὸν κ. Φὸγ ἕως ἐδῶ. Ἀλλὰ δὲν ἔλαβα ἀκόμη τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεώς του, τὸ ὁποῖον ἐζήτησα ἀπὸ τὸ Λονδῖνον. Πρέπει νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ τὸν κρατήσω εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ. . .

— Ἐγώ! νὰ σέ. . .

— Καὶ μοιραζόμεθα οἱ δύο τὴν ἀμοιβὴν τῶν δύο χιλιάδων λιρῶν, τὰς ὁποίας ὑπεσχέθη ἡ τράπεζα τῆς Ἀγγλίας. . .

— Ποτέ! ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, ὅστις ἠθέλησε νὰ ἐγερθῇ, ἀλλ' ἐπανέπεσεν, αἰσθανόμενος ὅτι ἐξέλειπον αὐτὸν συγχρόνως τό τε λογικόν του καὶ αἱ δυνάμεις του.

Digitized by Google

— Κύριε Φίξ, εἶπε τραυλίζων, καὶ ἀληθῆ ἂν ἦνε ὅσα μοῦ λέγεις, ... καὶ κλέπτης ἂν ἦνε ὁ αὐθέντης μου ... ποῦ δὲν τὸ παραδέχομαι ... πάλιν ... εἶμαι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ... τὸν εἶδα γενναῖον καὶ καλόν ... Νὰ τὸν προδώσω ... ποτέ ... δι' ὅλον τὸν κόσμον ... τὸ χωριό μου ... δὲν βγάζει προδότας...

— Ἀρνεῖσαι λοιπόν;

— Ἀρνοῦμαι.

— Ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι δὲν εἶπα τίποτε, καὶ ἄς πιοῦμεν!

— Ἄς πιοῦμεν!

Καὶ ὁ μὲν Πονηρίδης ᾐσθάνετο ἐπὶ μᾶλλον κυριεύουσαν αὐτοῦ τὴν μέθην, ὁ δὲ Φίξ, ἐννοῶν ὅτι ἐκ παντὸς τρόπου ἔπρεπε ν' ἀποχωρήσῃ αὐτὸν τοῦ κυρίου του, ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἐντελῶς ἄχρηστον. Λαβὼν λοιπὸν μίαν τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης εὑρισκομένων ὀπιογεμῶν καπνοσυρίγγων, ἔθηκεν αὐτὴν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Πονηρίδου, ὅστις ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὰ χείλη του, τὴν ἄνῆψε, καὶ ῥοφήσας μικρὸν ἐξ αὐτῆς, κατένευσε βαρεῖαν τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ ναρκωτικοῦ.

— Τέλος πάντων! εἶπεν ὁ Φίξ, βλέπων τὸν Πονηρίδην ἀδρανῆ, ὁ κ. Φὸγ δὲν θα μάθῃ ἐγκαίρως ὅτι ἀναχωρεῖ τὸ *Καρνάτικ*, καὶ ἂν ἀναχωρήσῃ, θ' ἀναχωρήσῃ τοὐλάχιστον χωρὶς τὸν κατηραμένον αὐτὸν γάλλον.

Καὶ πληρώσας τὰ καταναλωθέντα ἐξῆλθε.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Καθ' ἃ ὑπεσχέθημεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, μεταδίδομεν αὐτοῖς κατωτέρω τεμάχιόν τι ἐκ τῆς βραβευθείσης μεταφράσεως τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου τοῦ δράματος τοῦ Λέσιγγ «Νάθαν ὁ σοφός.»

Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Βλάχου δημοσιεύεται, ὡς μανθάνομεν, ὅσον οὔπω, χαίρομεν δὲ ὅτι ἡμεῖς πρῶτοι παρέχομεν τὰ πρωτόλεια αὐτῆς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας.

Ὁ «Νάθαν» θεωρεῖται ὡς τὸ ἄριστον τῶν δραματικῶν ἔργων τοῦ Λέσιγγ, εἰς οὗ τὰ κριτικὰ ἰδίως συγγράμματα ὀφείλεται ἡ ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῆς γαλλικῆς μιμήσεως ἀπαλλαγὴ τῆς γερμανικῆς φιλολογίας καὶ ἡ ἐθνικωτέρα αὐτῆς διαμόρφωσις. Σκοπὸς τοῦ δράματος τούτου εἰδικὸς (πλὴν τοῦ γενικοῦ, ὃν προὐτίθετο ὁ Λέσιγγ δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν δραματικῶν ἔργων, τοῦ νὰ ὑποδείξῃ δηλαδὴ τὴν προσήκουσαν ὁδὸν ἐν τῷ εἴδει τούτῳ τῆς ποιήσεως) εἶνε ἡ τῆς θρησκευτικῆς ἀνοχῆς ἤτοι ἀνεξιθρησκείας ὑπεραπολογία. Ὁ χριστιανισμός, ὁ ἰουδαϊσμὸς καὶ ὁ μωαμεθανισμός, διὰ τριῶν κυρίως προσώπων παριστάμενοι, ἀγωνίζονται τὸ πρῶτον πρὸς ἀλλήλους περὶ μεγαλείου καὶ γενναιοφροσύνης, εἶτα δὲ συμφιλιοῦνται ἐν τῇ τελευταίᾳ πράξει. Τὰ τρία ταῦτα πρόσωπα εἶνε εἷς Τοῦρκος, εἷς Ἰουδαῖος καὶ εἷς Ναΐτης.[1] Ὁ Τοῦρκος εἶνε ὁ Σουλτάνος Σαλαδῖνος παριστάμενος κατὰ τὴν παράδοσιν ὡς τύπος ἱπποτισμοῦ· ὁ νέος Ναΐτης περιβάλλεται πᾶσαν τὴν αὐστηρότητα καὶ τὰς λαμπρὰς ἀρετὰς τοῦ τάγματός του, ὁ δὲ Ἰουδαῖος Νάθαν παρίσταται ὡς σοφός, πεπειραμένος καὶ ἀγαθὸς γέρων, ὅστις πλουτήσας ἐκ τοῦ ἐμπορίου, διατίθησι γενναιοδώρως τὰ πλούτη του εἰς ἐλέη καὶ εὐεργεσίας. Φρονεῖ ὅτι πᾶσαι αἱ εἰλικρινεῖς θρησκευτικαὶ δοξασίαι εἶνε σεβασταί, καὶ εἰς πάντα ἐνάρετον ἄνθρωπον βλέπει τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ· ὁ χαρακτὴρ οὗτος παρίσταται ὑπὸ μεγάλην ἁπλότητα, καί τοι δὲ δὲν διαταράσσεται ὑπὸ μεγάλων παθῶν, συγκινεῖ ἰσχυρῶς. Ἐν τούτοις αἱ ἀρεταὶ αὗται δὲν προφυλάττουσι ποσῶς τὸν Νάθαν ἀπὸ τῶν διωγμῶν. Κινδυνεύει νὰ ἴδῃ ἁρπαζομένην παρ' αὐτοῦ τὴν νέαν, ἣν υἱοθέτησε καὶ περιέθαλψεν ἐκ γεννετῆς· ἡ θλίψις του δὲ ἐπὶ τῷ ἐπικειμένῳ χωρισμῷ τὸν ἀναγκάζει νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν εἶνε πατήρ της, καὶ νὰ διηγηθῇ μετὰ περιπαθοῦς ἁπλότητος, πῶς τὸ πρῶτον ἀνέλαβε τὴν χριστιανὴν κόρην. Νύκτα τινὰ οἱ θρησκομανεῖς χριστιανοὶ κατασφάζουσιν ἐν Γάζῃ πάντας τοὺς ἰουδαίους καὶ ὁ Νάθαν βλέπει ἐνώπιόν του σφαζομένην τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ καιόμενα τὰ ἑπτά του τέκνα. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας κεῖται πρηνὴς ἐν τῇ σποδῷ, καταρώμενος, βλασφημῶν καὶ ὀμνύων μῖσος ἀδιάλλακτον κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ὅτε δὲ τέλος κατὰ μικρὸν ἀνακύπτει ἀπὸ τοῦ ἄλγους μοναχός τις προσέρχεται καὶ τὸν παρακαλεῖ ν' ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα χριστιανοῦ βρέφους ἐγκαταλελειμμένου, ὅπερ ὁ γέρων Ἰουδαῖος υἱοθετεῖ. Ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Νάθαν, διηγουμένου ταῦτα, τοσούτῳ μᾶλλον συγκινεῖ ὅσῳ ὁ Νάθαν προσπαθεῖ νὰ κρύψῃ τὸ αἴσθημά του. Ἡ μακροθυμία δὲ καὶ ἡ ὑπομονή του οὐδόλως ἐλαττοῦνται, καί τοι προσβάλλονται αἱ δοξασίαι του καὶ ἡ ὑπερηφάνειά του, κατηγορουμένου ὅτι ἀνέθρεψε τὴν Ῥέχαν ἐν τῇ ἰουδαϊκῇ πίστει. Τέλος μετὰ πολλὰς περιπετείας καθίσταται γνωστὸν ὅτι ὁ Ναΐτης καὶ ἡ νέα θετὴ κόρη τοῦ ἰουδαίου εἶνε ἀδελφοί, ὁ δὲ Σουλτάνος θεῖος αὐτῶν.

Ἡ δημοσιευομένη κατωτέρω Ε' Σκηνὴ τῆς Β' πράξεως ἐκτίθησι τὴν πρώτην συνέντευξιν τοῦ Νάθαν καὶ τοῦ Ναΐτου, σώσαντος τὴν Ῥέχαν ἐκ πυρκαϊᾶς, ἀποφεύγοντος δὲ τέως πᾶσαν μετ' αὐτῆς συνέντευξιν καὶ πᾶσαν παρ' αὐτῆς ἔκφρασιν εὐγνωμοσύνης. Σ. τ. Δ.

ΠΡΑΞΙΣ Β'.—ΣΚΗΝΗ Ε'.

ΝΑΘΑΝ, καὶ μετ' ὀλίγον ΝΑΪΤΗΣ

ΝΑΘΑΝ

Σχεδὸν φοβοῦμ' αὐτὸν τὸν ἀγριάνθρωπο',
καὶ ἡ τραχεῖα ἀρετή του μὲ πτοεῖ.
Εἷς ἄνθρωπος ἐν τούτοις νὰ στενοχωρῇ
τοσοῦτον ἄλλον ἄνθρωπον!—Ἃ! ἔρχεται.
Μὰ τὸν Θεόν! ὁ νέος οὗτος φαίνεται
ἀνήρ. Μ' ἀρέσκει τ' ἀγαθὸν καὶ ἀλαζὸν
βλέμμα του, καὶ τὸ βῆμά του τὸ εὐσταθές.
Πικρὸς εἶν' ἴσως ὁ φλοιός του, ... πλὴν πικρὸς
δὲν εἶνε ὁ πυρήν του βέβαια. Ἀλλὰ
κάπου ἐγὼ τοιοῦτον εἶδα πρόσωπον ...
— Συγγνώμην, Φράγκε εὐγενῆ!

ΝΑΪΤΗΣ

Τί πρᾶγμα; τί;

ΝΑΘΑΝ

Μὲ συγχωρεῖτε, ἂν ...

ΝΑΪΤΗΣ

Τί, ἰουδαῖε, τί;

1. Ναΐται (Templiers) ἦσαν τάγμα θρησκευτικὸν καὶ ἱπποτικόν, ἱδρυθὲν τῷ 1128 ὑπό τινων εὐπατριδῶν, ὁρκισθέντων νὰ ὑπερασπίζωσι τοὺς εἰς Παλαιστίνην πορευομένους εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἁγίου Τάφου. Τὸ τάγμα τοῦτο κατηργήθη τῷ 1314, ὅτε πάντες μὲν οἱ ἐν Γαλλίᾳ Ναΐται συνελήφθησαν ἀδίκως, ὁ δὲ μέγας αὐτῶν μάγιστρος Ἰάκωβος Molay μετά τινων τῶν προὐχόντων τοῦ τάγματος ἐκάη ζῶν. Ἡ λέξις ἐξ ἧς ὠνομάζοντο εἶνε Temple, ἤτοι Ναός, ἐννοεῖται δὲ ἡ ἐκκλησία τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Ἱεροσολύμοις.

ΝΑΘΑΝ

. . . Ἔχω τὴν τόλμην νὰ σᾶς ὁμιλήσω . . .

ΝΑΪΤΗΣ

Μὴ
νὰ σ' ἐμποδίσω δύναμαι; Ὁμίλει· πλὴν
ὄχι πολλά.

ΝΑΘΑΝ

Σταθῆτε! μὴ παρέρχεσθε
τόσον ταχέως καὶ περιφρονητικῶς
ἐνώπιον ἐκείνου, ὅστις διαρκῆ
εὐγνωμοσύνην σᾶς ὀφείλει.

ΝΑΪΤΗΣ

Πῶς αὐτό;
— Ἆ! τὸ μαντεύω! Εἶσαι ἴσως . . .

ΝΑΘΑΝ

Λέγομαι
Νάθαν· τῆς κόρης πατὴρ εἶμαι, ἣν ὑμῶν
ἡ γενναιότης ἔσωσεν ἐκ τῶν φλογῶν.
Κ' ἔρχομαι. . .

ΝΑΪΤΗΣ

Νὰ μ' εὐχαριστήσῃς; Περιττόν!
Πολλὰς ὡς τόρα δυστυχῶς ὑπέφερα
εὐχαριστήσεις διὰ τὸ μικρὸν αὐτὸ
πρᾶγμα. Καμμίαν εὐχαρίστησιν λοιπὸν
δὲν μοῦ ὀφείλεις. Μήπως ἤξευρα ἐγώ,
ὅτι ἐκείν' ἡ κόρη ἦτο ἡ θυγάτηρ σου;
Καθῆκον τοῦ ναΐτου εἶνε πάντοτε
νὰ τρέχ' εἰς τοῦ τυχόντος τὴν βοήθειαν,
ὁσάκις κινδυνεύει· καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ
μοῦ ἦτο τότε μέγα βάρος ἡ ζωή.
Ὥστε προθύμως, εὐχαρίστως ἔδραξα
τὴν εὐκαιρίαν, καὶ τὴν ἐκινδύνευσα
διὰ νὰ σώσω ἄλλην, ἔστω ἡ ζωὴ
ἂν ἦτο ἰουδαίας.

ΝΑΘΑΝ

Μέγα! μέγα . . . πλὴν
φρικῶδες! Ὅμως ἐννοῶ τοὺς λόγους σας.
Τὸ μετριόφρον μεγαλεῖον κρύπτεται
ὑπὸ τὴν φρίκην ἵνα μὴ θαυμάζεται!
Ἀλλά, ἐὰν τὸν φόρον ἀποστρέφεται
τοῦ θαυμασμοῦ, . . . αἴ! ποῖον θέλει ἆρά γε;
—Ἐὰν δὲν ἦσθε ξένος καὶ αἰχμάλωτος,
ἱππότα μου, βεβαίως τόσον τολμηρῶς
δὲν θὰ ἠρώτων. Λέγετε, προστάξατε, . . .
τί δύναμαι νὰ πράξω διὰ σᾶς;

ΝΑΪΤΗΣ

Οὐδέν!

ΝΑΘΑΝ

Πλούσιος εἶμαι!

ΝΑΪΤΗΣ

Ἰουδαῖος πλούσιος
δὲν εἶνε διὰ τοῦτο καὶ καλλίτερος
τῶν ἄλλων..

ΝΑΘΑΝ

Ἂν ἐν τούτοις ἔχῃ κἄτι τί
καλλίτερόν των,—πλούτη—δύνασθε, θαῤῥῶ,
νὰ τὸ ὠφεληθῆτε.

ΝΑΪΤΗΣ

Ἔστω, δὲν ἀρνοῦμ' αὐτό.
Καὶ δὲν ἀρνοῦμαι χάριν τοῦ μανδύου μου.
Ὅταν τριβῇ τοσοῦτον, ὥστ' ἀδύνατος
νὰ γείνῃ ἡ ῥαφὴ καὶ τὸ ἐμβάλλωμα,
ἔρχομαι τότε, καὶ δανείζομ' ἀπὸ σὲ
διὰ τὸν νέον, ὕφασμα ἢ χρήματα.
Μὴ σκυθρωπάζῃς τόσον. Ἔσο ἥσυχος.
Δὲν εἶν' ἀκόμη εἰς τὰ τελευταῖά του.
Κρατεῖ ἀκόμη, βλέπεις, ἀρκετά. Αὐτὴ
ἡ ἄκρα μόνον ἔχει μίαν ἄσχημην
κηλῖδα. Εἶνε καύσιμον. Τὸ ἔπαθεν
ὅτ' ἔσωσα τὴν κόρην σου ἀπὸ τὸ πῦρ.

ΝΑΘΑΝ

(δράττων τὴν ἄκραν τοῦ μανδύου του καὶ θεωρῶν αὐτήν)
Περίεργον! Ἓν καύσιμον, μία κηλὶς
καλλίτερα νὰ λέγῃ περὶ τοῦ ἀνδρὸς
παρὰ τὸ ἴδιόν του στόμα. Ἤθελα
νὰ τὴν φιλήσω τόρα τὴν κηλῖδ' αὐτήν.
— Μὲ συγχωρεῖτε! δὲν τὸ ἤθελα.

ΝΑΪΤΗΣ

Τί; τί;

ΝΑΘΑΝ

Ἔσταξ' ἓν δάκρυ! . . .

ΝΑΪΤΗΣ

Δὲν πειράζει τίποτε.
Τόσαι σταγόνες ἔπεσαν ἐπάνω του
ὡς τώρα . . . (πλὴν νὰ μὲ ταράττῃ ἤρχισεν
αὐτὸς ὁ ἰουδαῖος).

ΝΑΘΑΝ

Ὤ! ἂν εἴχατε
τὴν καλωσύνην, τὸν μανδύαν σας αὐτὸν
νὰ στείλετ' ἅπαξ εἰς τὴν κόρην μου.

ΝΑΪΤΗΣ

Πρὸς τί;

ΝΑΘΑΝ

Κ' ἐκείνη νὰ φιλήσῃ τὴν κηλῖδ' αὐτήν,
ἀφοῦ τὰ γόνατά σας μάτην πρὸ καιροῦ
ἐπιθυμεῖ νὰ σφίγξῃ μὲ τὰς χεῖράς της.

ΝΑΪΤΗΣ

Πλὴν . . ἰουδαῖε . . .—Νάθαν ὀνομάζεσαι;—
Πλὴν . . Νάθαν—εἶνε ἀληθῶς οἱ λόγοι σου
πολὺ καλοί . . . ὀλίγοι, καὶ μὲ ἔννοιαν.
Εἶμ' εἰς ἀμηχανίαν . . .—Εἶν' ἀλήθεια . .
πῶς . . ἤθελα . . .

ΝΑΘΑΝ

Κρυφθῆτε, . . προσποιήθητε, . .
ὅπως καὶ ὅσον θέλετε. Σᾶς ἐννοῶ.
Ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ τιμιότης σας
φιλόφρων νὰ φανῆτε δὲν ἐπέτρεπον.
Ἡ κόρη ἦτο ὅλη αἴσθημ' ἀφ' ἑνός·
ὁ γυναικεῖος πρεσβευτής της πρόθυμος
εἰς ὅλα ἀφ' ἑτέρου . . . κ' ἔλειπ' ὁ πατὴρ
μακράν. Σεῖς μόνος τότ' ἐπροστατεύσατε
τὸ ἀγαθόν της ὄνομα, κ' ἐφύγετε
τὸν πειρασμόν, τὴν νίκην ἀποφεύγοντες.
Καὶ δι' αὐτὸ ἀκόμη σᾶς εὐγνωμονῶ.

Digitized by Google

ΝΑΪΤΗΣ

Ὁμολογῶ, γνωρίζεις πῶς ὀφείλουσι
νὰ σκέπτωντ' οἱ ναΐται.

ΝΑΘΑΝ

Πῶς; μόνον αὐτοί;
Ὀφείλουν μόνον; καὶ τ' ὀφείλουν, ἐπειδὴ
τοῦ τάγματός των εἶν' αὐτὸ παράγγελμα;
Ἐγὼ ἠξεύρω, οἱ χρηστοὶ πῶς σκέπτονται,
κ' ἠξεύρω, ὅτι εἶνε πανταχοῦ χρηστοί!

ΝΑΪΤΗΣ

Ἀλλά, ἐλπίζω, μὲ τινας διαφοράς.

ΝΑΘΑΝ

Χρωμάτων, ἐνδυμάτων, ἀναστήματος.

ΝΑΪΤΗΣ

Ἀλλ' εἶνε ὅμως, ποὺ ὀλίγοι, ποὺ πολλοί.

ΝΑΘΑΝ

Δὲν εἶν' αὐτὴ σπουδαία ἡ διαφορά.
Ὁ ἄνθρωπος ὁ μέγας θέλει γῆν πολλὴν
παντοῦ· καὶ ὅταν τύχουν πλείονες ὁμοῦ,
ὡς πυκνοφυτευμένα δένδρα, θραύουσιν
ὁ εἷς τοὺς κλάδους τοῦ πλησίον. Μέτριοι,
ὅπως ἡμεῖς, ὑπάρχουν ἄφθονοι παντοῦ.
Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ προπηλακίζωσιν
ὁ εἷς τὸν ἄλλον· πρέπει ἥσυχα
ὁ κλάδος μὲ τὸν ἄλλον κλάδον νὰ συζῇ,
καὶ τὸ μικρὸν τῆς κορυφῆς κλωνάριον
νὰ μὴ φαντάζετ' ὅτι δὲν ἐφύτρωσε
κ' ἐκεῖνο ἀπὸ χῶμα.

ΝΑΪΤΗΣ

Ὡραιότατα!
Ἠξεύρεις ὅμως ποῖος πρῶτος τῶν λαῶν
ἐπροπηλάκισ' ἄλλους; ποῖος πρώτιστα
λαὸς ὠνόμασ' ἑαυτὸν τὸν ἐκλεκτὸν
λαόν; Πῶς θέλεις τόρα; Ἂν δὲν τὸν μισῶ,
δύναμαι ὅμως νὰ μὴ τὸν περιφρονῶ
δι' αὐτὴν ὅλην τὴν ἀλαζονείαν του;
Ἀλαζονείαν, ἣν ἐκληροδότησεν
εἰς πάντα μουσουλμάνον καὶ χριστιανόν:
ὅτ' εἶνε μόνος ὁ θεός του ἀληθής;
Θαυμάζεις ἴσως, πῶς ἐγώ, χριστιανός,
καὶ μάλιστα ναΐτης, οὕτως ὁμιλῶ.
Πλὴν πότε, ποῦ, ἂν ὄχι τόρα καὶ ἐδῶ
μυσαρωτέρα κατεφάν' ἡ εὐλαβὴς
αὐτὴ μανία, καθ' ἣν ἕκαστος φρονεῖ
ὅτ' εἶνε ὁ θεός του ὁ καλλίτερος,
καὶ θέλει τὸν θεόν του τὸν καλλίτερον
αὐτόν, νὰ ἐπιβάλῃ εἰς ὁλόκληρον
τὸν κόσμον;—Ὅστις τόρα τέλος καὶ ἐδῶ
τοὺς ὀφθαλμούς του δὲν ἀνοίξῃ εἰς τὸ φῶς...
—Πλὴν τί μὲ μέλει; Ἀδιάφορον. Τυφλὸς
ἂς μείνῃ ὅστις θέλει.—Σὺ λησμόνησε
ὅ,τ' εἶπα. Ἄφησέ με.

(θέλει νὰ φύγῃ)

ΝΑΘΑΝ

Δὲν ἠξεύρετε,
πῶς ἔτι μᾶλλον τόρα θὰ προσκολληθῶ
εἰς σᾶς; Ἐλᾶτε... πρέπ' ἡμεῖς νὰ ἥμεθα
φίλοι. Περιφρονεῖτε, ὅσον θέλετε,
τὸ ἔθνος μου· κανεὶς μας δὲν ἐξέλεξε
τὸ ἔθνος του, καὶ οὔτε σεῖς οὔτε ἐγὼ
τὸ ἔθνος μας ἀποτελοῦμεν. Ἔπειτα,
τί λέγετ' ἔθνος; Εἶνε οἱ χριστιανοὶ
καὶ οἱ ἑβραῖοι ἆρά γε πλειότερον
χριστιανοὶ κ' ἑβραῖοι παρὰ ἄνθρωποι;
—Τί εὐτυχία, ἂν καὶ σεῖς ἱππότα μου
εἰς εἴσθε ἐξ ἐκείνων, οὓς ἀρκεῖ αὐτὸ
καὶ μόνον, ὅτι ὀνομάζοντ' ἄνθρωποι.

ΝΑΪΤΗΣ

Εἶμ' ἐξ ἐκείνων, Νάθαν! ναί, μὰ τὸν Θεόν!
Δός με τὴν χεῖρά σου. Ἐντρέπομ' ἀληθῶς,
ὅτι ἐπὶ στιγμὴν σὲ παρεγνώρισα.

ΝΑΘΑΝ

Ἐγὼ ἐξ ἐναντίας χαίρω δι' αὐτό.
Εἰς τὰ κοινὰ σπανίως ἀπατᾶταί τις.

ΝΑΪΤΗΣ

Ἀλλὰ δυσκόλως λησμονεῖ τὰ σπάνια.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Ἐν Μονάχῳ, 31 Μαρτίου 1879.

Β'

Ἡ μεγάλη ἑβδομάς.—Ἐρνέστος Ῥενάν.—Σαφὴ ἑρμηνεία.—Ἐφαρμογαὶ τηλεφώνου.—Ἀποτυχία Ἔδισων.—Ἐκδρομὴ εἰς τὸν πόλον δι' ἀεροστάτου.—Ἐξερεύνησις Ἀφρικῆς.—Ὁ γῦρος τῆς γῆς.

Τὴν ἑωλοκρασίαν τῆς ζυθοποτικῆς πανηγύρεως τοῦ Σωτῆρος, διεδέχθη κατάνυξις καὶ προσευχή. Ἐπέστη ἡ μεγάλη ἑβδομάς, καὶ εὐλαβὲς πλῆθος πληροῖ τὰς ἐκκλησίας, ἐν αἷς μουσικὴ σεμνὴ καὶ ἐπιβάλλουσα ἐξαίρει τὸν νοῦν καὶ φέρει εἰς συντριβὴν τὴν καρδίαν. Αἱ τελεταὶ τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἐνέχουσι καὶ ἐνταῦθα οὐ σμικρὸν ἐνδιαφέρον, ἂν καὶ τὸ Μόναχον ὑπολείπεται ἄλλων καθολικῶν πόλεων κατὰ τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ περίεργον αὐτῶν. Κυρίως δ' ἄρχονται κατὰ τὴν μεγάλην Πέμπτην, τὴν *πρασίνην* ἐπικαλουμένην (Gründonnerstag), καθ' ἣν σιγῶσιν οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν, διότι μεταβαίνουσιν ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων εἰς Ῥώμην, ἵνα εὐλογηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Πάπα, καὶ μόλις τὴν ἑσπέραν τοῦ Σαββάτου ἐπιστρέφουσιν ἐκεῖθεν. Τὴν πρωΐαν τῆς Πέμπτης τελεῖται ἐν τοῖς ἀνακτόροις πανηγυρικῶς ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ αὐλάρχου ἡ πλύσις τῶν ποδῶν δώδεκα πρὸς τοῦτο ἐκλελεγμένων γερόντων, ὑποκρινομένων τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ ἐφετεινοὶ εἶχον ἐν συνόλῳ ἡλικίαν ἐτῶν 1074. Ἀφ' οὗ ἔπλυνε τοὺς πόδας των εἷς τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν, ἐνέδυσαν αὐτοὺς νέα ἱμάτια καὶ τοὺς ἀπέπεμψαν μετὰ δώρων. Ἡ παρῳδία αὕτη τοῦ μυστικοῦ δείπνου εἶνε συνήθης εἰς τὰ καθολικὰ ἔθνη, κατ' ἐξοχὴν δὲ μεγαλοπρεπέστατα τελεῖται ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ Πάπα, καὶ ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐτελεῖτο δὲ καὶ ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ

Digitized by Google

τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, καὶ μέχρι τοῦ νῦν διατηρεῖται ἐν τοῖς πατριαρχείοις Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων.

Τὴν Παρασκευὴν ὁ ἐπιτάφιος. Ὁ κυριώτατος βωμὸς τῶν ἐκκλησιῶν κοσμεῖται λαμπρῶς· οἱ τοῖχοι καλύπτονται διὰ μελανῶν καταπετασμάτων, ἄνθη καὶ φυτὰ τίθενται φιλοκάλως πέριξ σπηλαίου τεχνητοῦ, ὑπεράνω δὲ πάντων τὸ χρυσοῦν σκεῦος, ἐν ᾧ ἡ θεία εὐχαριστία, ἀντανακλῶν τὰς ἀκτῖνας μυρίων κηρίων. Ἐν τῷ σπηλαίῳ κατάκειται κήρινον ὁμοίωμα τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ καιροὶ φαίνεται μεγάλως μετεβλήθησαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἀντὶ κηρίνου ὁμοιώματος, ἄνθρωπος ζῶν, ὑποκρινόμενος τὸν ἐσταυρωμένον, κατεκλίνετο ἐν τῷ τάφῳ, καὶ καθ' ἣν—κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος—ὁ πρόεδρος τῆς ἐνταῦθα ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν δὲν ἀπηξίου νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους νὰ προσποιηθῇ τὸν τεθνεῶτα, ὡς βεβαιοῖ ἀνήρ, οὗ ἡ μαρτυρία μέγα ἔχει κῦρος, ὁ Εἰρηναῖος Θείρσιος. Νῦν ἀνθρώπους ἐπέχοντας θέσιν κηρίνων ὁμοιωμάτων εἶδον μόνον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς αὐλῆς. Θεράποντες δύο, φέροντες στολὴν πολεμιστῶν τοῦ μεσαίωνος, ἵσταντο παρὰ τὸν τάφον σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι, στηριζόμενοι εἰς τὰ μακρὰ δόρατά των. Οὐδέποτε θὰ ἐπίστευον ὅτι ἦσαν ζωντανοί, ἂν μὴ ἐπταρνύζετο ὁ ἕτερος τούτων· ἀπερίγραπτοι εἰσὶν οἱ ἀγῶνες, οὓς ὁ ταλαίπωρος κατέβαλλε διὰ νὰ μὴ πάθῃ τὸ ἐξευτελιστικὸν ἐκεῖνο πάθημα· ἀλλ' ἐπὶ τέλους δὲν τὸ κατώρθωσε, καὶ ἐπταρνύσθη.

Εἴς τινας ἐκκλησίας τῆς πόλεως ταύτης, ἐμμενούσας εἰς τὰς ἀρχαίας παραδόσεις, ἡ διακόσμησις τοῦ ἐπιταφίου εἶναι ποικιλωτέρα. Παρὰ τὸν τάφον εὑρίσκεται καὶ ὁ σταυρός, καὶ αἱ κλίμακες, καὶ ἡ λόγχη ἡ πλήξασα τὴν πλευρὰν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ μία λεκάνη, παριστῶσα πιθανῶς τὴν ἐκ τῆς πληγῆς ῥοὴν αἵματος καὶ ὕδατος, καὶ κολοσσιαῖος ξύλινος ἀλέκτωρ, ὁ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Πάντα δὲ ταῦτα περιφέρονται ἐνίοτε καὶ ἐκτὸς τῶν ἐκκλησιῶν ἐν πομπῇ, προστιθεμένων καὶ ξυλίνων συμπλεγμάτων, παριστώντων τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, βασταζομένων δὲ ὑπὸ ὄχλου ἀχθοφόρων.

Τὴν ἑσπέραν τοῦ μεγάλου Σαββάτου οἱ κώδωνες ἐπιστρέψαντες ἠχοῦσι χαρμοσύνως, προσκαλοῦντες τοὺς πιστοὺς νὰ τελέσωσι τὴν Ἀνάστασιν. Ἐν μιᾷ τῶν πρωτευουσῶν ἐκκλησιῶν, τῇ τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου, ἡ ἱεροτελεστία ποικίλλεται καὶ διὰ παραδόξου τινὸς θεάματος. Ἐπιστάσης τῆς ὥρας τῆς ἀναστάσεως, κρούεται ἓν σήμαντρον, οἱ ἐκκλησιαζόμενοι κλίνουσι γόνυ πάντες, ὁ τάφος καὶ τὸ κήρινον ὁμοίωμα ἀφανίζονται, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἀναπηδᾷ διὰ μηχανισμοῦ ξύλινον ἄγαλμα τοῦ Χριστοῦ, κρατοῦν σημαίαν ἐν τῇ δεξιᾷ.

Οὕτω δὲ λήγουσιν αἱ ἑορταί, καὶ δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι σχεδὸν δὲν ἐπεκτείνονται πέραν τῆς ἐκκλησίας. Τὸ ἄρρητον ἐκεῖνο γάητρον, ὅπερ ἐνέχουσι παρ' ἡμῖν, ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας κυριώτατα πανηγυριζόμεναι, στενώτατα δὲ συνδεόμεναι καθόλου μετὰ τοῦ βίου τοῦ λαοῦ, παρατηρεῖται ἐνταῦθα μόνον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, τὴν κατ' ἐξοχὴν ἑορτὴν τῶν βορείων λαῶν.

*
* *

Ἡμέρας τινὰς πρὸ τοῦ Πάσχα, ἐτελέσθη ἐν Παρισίοις ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν γαλλικὴν ἀκαδημίαν τοῦ διασήμου συγγραφέως τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ Ἐρνέστου Ῥενάν. Ὁ νέος ἀκαδημαϊκὸς ἀπήγγειλε κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐγκώμιον τοῦ προκατόχου του, τοῦ ἐγκρίτου φυσιοδίφου Κλαυδίου Βερνάρδου· προοιμιαζόμενος δὲ, ἐξῆρε τὸ πνεῦμα τῆς ἀμεροληψίας καὶ τῆς εὐθυκρισίας, ὅπερ ἐνέπνευσε πάντοτε τὰς ἀποφάσεις τῆς ἀκαδημίας, καὶ οὗ ἕνεκα τὸ ἵδρυμα τοῦ καρδιναλίου Ῥισιελιὲ κατέσχε περίβλεπτον θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ τῷ ὄντι, ἡ γαλλικὴ ἀκαδημία καὶ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν, περιφρονοῦσα τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἰσχυρῶν καὶ τὰς ὁδοὺς τοῦ μέλλοντος προπαρασκευάζουσα, ἐδέχθη πάντοτε προθύμως εἰς τοὺς κόλπους της πάντα ἔξοχον συγγραφέα καταδιωκόμενον. Ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ', ἀποῤῥίψασα τὸν ἡγεμονίδην Κονδέ, ἐξελέξατο τὸν Μαλὲρβ, τὸν φίλον τοῦ ἀναμορφωτοῦ οἰκονομολόγου Τυργώ, καὶ ἐν τῷ κατὰ τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν διωγμῷ ἀνέῳξε τὰς πύλας αὐτῆς εἰς τὸν κορυφαῖον τούτων, τὸν **D'Alembert**. Ἀργότερον δὲ, ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ Ιϛ', ἀπέδω τιμὰς πανηγυρικὰς εἰς τὸν Βολταῖρον κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς Παρισίους, ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας δὲν ἐδίστασε νὰ ἐκλέξῃ τὸν **Chateaubriand**, καὶ ἐπὶ τῶν μετέπειτα δυναστειῶν πολλοὺς φιλελευθέρους καὶ ἀντιπολιτευομένους. Οὕτω δὲ ἡ γαλλικὴ ἀκαδημία ἀνῆλθεν εἰς περιωπὴν ἀνωτέραν τῶν ἄλλων ἀκαδημιῶν, ἑκάστη δὲ νέα ἐκλογὴ μελῶν αὐτῆς διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον οὐ μόνον πάσης τάξεως τῆς γαλλικῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ παντὸς ξένου λογίου.

Εἰς τὸν Ῥενὰν ἀπήντησεν ἕτερος ἀκαδημαϊκός, ὁ Μεζιὲρ, ὁ ὁποῖος μετὰ πολλοὺς ἐπαίνους ἐκάκισεν αὐτὸν, ὅτι ἐν τοῖς ἱστορικοῖς αὐτοῦ ἔργοις χορηγεῖ ἐνίοτε μείζονα χῶρον εἰς τὴν πλουσίαν αὐτοῦ φαντασίαν ἢ εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν. Μία περικοπὴ τῆς προσλαλιᾶς ταύτης, ἐν ᾗ ὁ Ῥενὰν κατεκρίνετο ὡς εἰκονίσας τὸν ἀπόστολον Παῦλον δύσμορφον, ἄνευ βασίμου τινὸς ἱστορικῆς μαρτυρίας, παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς περίεργον δημοσιογραφικὴν συζήτησιν. Ἐν δὲ τῇ *Ἐφημερίδι τῶν συζητήσεων* ἀπέδειξεν ὁ Ῥενὰν, ὅτι παραστήσας οὕτω τὸν ἀπόστολον, ἐν ἐλλείψει ἀκριβῶν περιγραφῶν ἐστηρίχθη εἰς τὴν ὁμό-

Digitized by Google

φωνον παράδοσιν τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ εἰς τὴν βυζαντινὴν ἁγιογραφίαν. Ἔκ τινος μάλιστα χωρίου τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς ὁρμώμενος, εἰκάζει ὅτι οὐ μόνον ἀδύνατος ἦτο τὸ σῶμα ὁ ἀπόστολος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὑπέφερεν ἐκ ῥευματισμῶν.

Ὁ νέος ἀκαδημαϊκός, ἐκ Βρετάνης τῆς Γαλλίας καταγόμενος, διακριθεὶς ἐνωρὶς διὰ τὰς ἐμβριθεστάτας αὐτοῦ μελέτας περὶ τῶν σημιτικῶν γλωσσῶν, εἶχεν ἐκλεχθῆ πρὸ πολλῶν ἐτῶν μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλολογίας.[1] Πρὸ εἰκοσαετίας δ' ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως εἰς Συρίαν καὶ Παλαιστίνην πρὸς ἐξερεύνησιν τῆς χώρας ὑπὸ ἀρχαιολογικὴν καὶ ἐθνολογικὴν ἔποψιν. Καρπὸς τῶν ἐπιτοπίων μελετῶν αὐτοῦ ὑπῆρξεν οὐ μόνον τὸ σπουδαιότατον σύγγραμμα *Ἀποστολὴ εἰς Φοινίκην καὶ Παλαιστίνην*, ἀλλὰ καὶ ὁ πολύκροτος *Βίος τοῦ Ἰησοῦ*, περὶ οὗ τοσαῦται ἐγράφησαν ἐπικρίσεις καὶ ἀντεπικρίσεις, καὶ ἀφορισμοὶ καὶ ποιμαντορικαὶ ἐπιστολαί, ὁπόσαι θὰ ἐπήρκουν νὰ πληρώσωσιν ὁλόκληρον βιβλιοθήκην. Ὁ *Βίος τοῦ Ἰησοῦ* ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον τόμον σειρᾶς συγγραμμάτων *Περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ*, ὧν μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν οἱ ἀκόλουθοι τόμοι· *Οἱ Ἀπόστολοι*—*Ὁ ἀπόστολος Παῦλος* — *Ὁ ἀντίχριστος* — *Τὰ εὐαγγέλια*. Προαναγγέλλεται δὲ καὶ ἡ ἔκδοσις τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου καὶ τῶν τελευταίων ἀποστολικῶν ἀνδρῶν.

* * *

Ἐπειδὴ περὶ ἀκαδημαϊκῶν ὁ λόγος οὐχὶ ἄκαιρον νομίζω νἀναφέρω καὶ ἀστεῖόν τι ἐπεισόδιον μιᾶς τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν. Ἔν τινι ἀρχαιολογικῷ περιοδικῷ συγγράμματι, τῇ *Κελτικῇ ἐπιθεωρήσει* ἐδημοσιεύθη ἀπεικόνισμα ἀρχαίου τινὸς γαλατικοῦ ἀναγλύφου, παριστῶντος ἄνδρα κρατοῦντα σφύραν. Ἐν τῇ παραστάσει ταύτῃ τινὲς τῶν ἀρχαιολόγων ἀνεγνώριζον τὸν θεὸν τοῦ πολέμου τῶν Γαλατῶν, ἕτεροι δὲ τὸν Ἰούλιον Καίσαρα ὡς θεόν. Ἀλλὰ τοιαύτη δὲν ἦτο ἡ γνώμη σοφοῦ τινὸς γερμανοῦ, ὅστις ὀγκῶδες περὶ τοῦ ζητήματος συγγράψας ὑπόμνημα, ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιγραφῶν. Ἐν τούτῳ ἐφίστη ἰδίως τὴν προσοχὴν ἐπὶ ἐπιγραφῆς τινὸς τοῦ ἀναγλύφου Encina καὶ διὰ θαυμασίου συνδυασμοῦ ἰρλανδικῶν, ἑλληνικῶν καὶ σανσκριτικῶν ῥιζῶν καὶ λέξεων, ἀπεδείκνυεν ὅτι τὸ ἄγνωστον ὄνομα ἐσήμαινε θεὸν τῆς γεωργίας. Τὸ ὑπόμνημα δὲν ἀνεγνώσθη μέχρι τέλους, ἕνεκα τῶν γελώτων τῶν ἀκαδημαϊκῶν. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀγνώστου θεοῦ, οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ τὸ τοῦ παρισινοῦ χαλκογράφου τοῦ χαράξαντος τὴν εἰκόνα!

* * *

Τὸ *τηλέφωνον* προβαίνει βαθμηδὸν τελειοποιούμενον, ἡ δὲ ἰδέα τῆς ἀκροάσεως μουσικῆς συμφωνίας ἢ θεατρικῆς παραστάσεως ἀπὸ μακρᾶς ἀποστάσεως πραγματοποιηθήσεται ταχέως, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Ὡς ἀναγγέλλει μία ἐφημερὶς τῆς Νέας Ὑόρκης πείραμα τοιοῦτο ἐτελέσθη ἐσχάτως ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ μεθ' ἱκανῆς ἐπιτυχίας.—Ἀφ' ἑτέρου ἀνεψιός τις τοῦ ἐφευρέτου ἐκόμισεν εἰς Λονδῖνον τὸ πρῶτον *μεγαλόφωνον*, δι' οὗ πολλὰ ἐγένοντο πειράματα. Διὰ τούτου συνεκοινώνησαν δύο οἰκίαι, ἡ μία ἐν τῇ ὁδῷ Lombard καὶ ἡ ἑτέρα ἐν τῇ Princess, τὸ δὲ συνενοῦν αὐτὰς σύρμα, ὑπολογιζομένης καὶ περιστροφῆς τινος αὐτοῦ, εἶχεν ἔκτασιν δρόμου ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας. Οὐ μόνον δὲ ὁ πλησίον τοῦ στομίου ἔχων τὸ οὖς ἤκουεν εὐκρινῶς καὶ μὲ τὴν ἀρχικὴν ἔντασιν τῆς φωνῆς τὰς λέξεις, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ παρευρισκόμενοι ἐν τῷ δωματίῳ, μέχρις ἀποστάσεως δεκαπέντε ποδῶν ἀπὸ τῆς μηχανῆς.

Τὰ πειράματα ἐξ ἐναντίας τοῦ διασήμου ἐφευρέτου περὶ φωτισμοῦ τῶν πόλεων δι' ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἀπέτυχον μέχρι τοῦδε καθ' ὁλοκληρίαν. Τὸ μόνον ὅπερ κατώρθωσε συνίσταται εἰς τὴν διατήρησιν ἐν μέρει εἰς κατάστασιν λευκῆς πυρακτώσεως τετρακοσίων μεταλλίνων συρμάτων διὰ μηχανῆς δεκαὲξ ἵππων δυνάμεως. Σκοπὸς τοῦ πειράματος ἦτο νἀποδειχθῇ πόσα τοιαῦτα σύρματα ἠδύναντο ἐν χώρῳ τινὶ ὡρισμένῳ νὰ πυρακτωθῶσι· καὶ ἐπὶ τοῦ πειράματος τούτου ἐστήριζεν ὁ Ἔδισων τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ, καθ' ἣν μία μηχανὴ δυνάμεως ἑξακοσίων ἵππων θὰ ἐπήρκει εἰς συντήρησιν τῆς φλογὸς εἰκοσακισχιλίων λαμπτήρων. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται θερμοκρασία 2700 βαθμῶν, τήκουσα πᾶν μετάλλινον σύρμα. Πᾶσαι δ' αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἔδισων πρὸς κατανίκησιν τῶν δυσκολιῶν τούτων δυστυχῶς μέχρι τοῦδε ἀπέτυχον.

* * *

Τὸ σχέδιον περὶ ἐκδρομῆς εἰς τὸν βόρειον πόλον ἐπὶ ἀεροστάτων ἐκτελεσθήσεται ἴσως λίαν προσεχῶς. Ἐν εἰκοσιπέντε πόλεσι τῆς Ἀγγλίας συλλέγονται ἔρανοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Μηνὶ Μαΐῳ θἀποπλεύσωσι τὰ πλοῖα ἐξ Ἀγγλίας ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Cheyne, καὶ ἀφ' οὗ φθάσωσι μέχρι τοῦ ἐσχάτου σημείου τῆς παγωμένης θαλάσσης τοῦ προσιτοῦ εἰς πλοῖα, πολλοὶ τῶν ἐπιβατῶν θὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν δρόμον αὐτῶν ἐπὶ ἀεροστάτων.

Ἐκτὸς δὲ ταύτης ὀργανίζονται ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἕτεραι ἐκδρομαὶ εἰς τὸν βόρειον πόλον. Κατὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον θἀποπλεύσῃ εἰς τὰς πολικὰς θαλάσσας τὸ πλοῖον Discovery, τὸ μό-

1. Τὸ γαλλικὸν Πανακαδήμιον (Institut de France) συγκροτεῖται, ὡς γνωστόν, ἐκ πέντε ἀκαδημιῶν· τῆς τῶν ἐπιγραφῶν, τῆς τῶν ἐπιστημῶν, τῆς τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν, τῆς τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῆς γαλλικῆς (Académie française). Τὴν τελευταίαν ἀποτελοῦσι τεσσαράκοντα μέλη, ἐκλεγόμενα ἐκ τῶν δοκιμωτάτων Γάλλων συγγραφέων· εἰς ταύτην δ' εἶναι ἀνατεθειμένη καὶ ἡ ἔκδοσις τοῦ λεξικοῦ τῆς γαλλικῆς γλώσσης.

Digitized by Google

λις πρὸ διετίας ἐπανελθὸν ἐκεῖθεν. Ἄλλοι διευθυνθήσονται βορειοδυτικῶς εἰς Σπιτσβέργην καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς Σιβηρίας.

* * *

Ἡ τῆς Ἀφρικῆς ἐξερεύνησις ἐνεργεῖται μετὰ μείζονος ἔτι δραστηριότητος καὶ ἐπιτυχίας. Πρό τινων ἡμερῶν ἐπανῆλθεν εἰς Εὐρώπην ἐκ τῆς εἰς τὴν Ἄνω Ζαμπεζίαν περιηγήσεώς του ὁ Πορτογάλλος συνταγματάρχης κύριος Pints, ἀφθόνους κομίζων συλλογὰς καὶ σημειώσεις. Διελθὼν διὰ μερῶν, ἅτινα μέχρι τοῦδε οὐδεὶς Εὐρωπαῖος εἶχεν ἐπισκεφθῆ, ἐξήτασε τοπογραφικῶς πρὸ πάντων τὴν χώραν καὶ πολυτίμους ἐποιήσατο γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις.

Περὶ δὲ τῆς ἰταλικῆς ἐκδρομῆς εἰς τὴν Ἀφρικήν, ἀρυόμεθα τὰς ἀκολούθους πληροφορίας ἐκ διαφόρων ἰταλικῶν ἐφημερίδων. Μηνὶ Μαρτίῳ μεσοῦντι ἀπέπλευσαν ἐκ Λιβόρνου διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου Rapido ὁ πλοίαρχος Μαρτίνι μετὰ τῆς ὑπὸ τῆς γεωγραφικῆς ἑταιρίας ὀργανωθείσης ἐπικουρικῆς συνοδίας. Οὗτοι μεταβαίνουσιν εἰς τὸ βασίλειον Σιόα πρὸς συνάντησιν τοῦ μαρκίωνος Ἀντινόρι. Ἡ συνοδία αὕτη, ἐν ᾗ περιλαμβάνεται καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ θανόντος καρδιναλίου Ἀντωνέλλη καὶ τρεῖς ἱεραπόστολοι, κομίζει καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ Σιόα ἀποστελλόμενα δῶρα· ταῦτα συνίστανται ἐκ δύο ὀρεινῶν τηλεβόλων, μεγάλου ἀριθμοῦ καραβινῶν, κυνηγετικῶν ὅπλων, πολυκρότων πιστολίων καὶ ἀφθόνων πολεμεφοδίων, ἐπειδὴ ὁ ἀφρικανὸς βασιλεὺς καὶ φιλόθηρος εἶναι καὶ ἄριστος σκοπευτής. Ἡ συνοδία ἐπίσης εἶναι ἄριστα ἐξωπλισμένη καὶ φέρει ἐκτὸς τῶν ἄλλων δεκακισχίλια φυσίγγια, καὶ ἀφθόνους ζωοτροφίας καὶ φάρμακα, πρὸς τούτοις δὲ πολλὰ ἀγαπητὰ τοῖς ἀγρίοις ἀντικείμενα, μικρὰ κάτοπτρα, ὑελικὰ καὶ τὰ παραπλήσια, ἅτινα ἐλπίζει νἀνταλλάξῃ ἐπικερδῶς μὲ προϊόντα τῆς χώρας. Πρὸς διευκόλυνσιν δὲ ἐπιστημονικῆς ἐξερευνήσεως τῶν ἀγνώςων ἔτι χωρῶν, ἃς τῇ συνδρομῇ τοῦ βασιλέως τοῦ Σιόα δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσιν Εὐρωπαῖοι, ἡ ἐπιτροπὴ φέρει μεθ' ἑαυτῆς καὶ πλεῖστα ἀστρονομικὰ ἐργαλεῖα καὶ σκεύη.

Ἕτεροι περιηγηταὶ τῆς Ἀφρικῆς, ὁ Γέρχαρδ Ῥόλφς καὶ ὁ Στέκκερ, ἀπεσταλμένοι τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως, καταλιπόντες τὴν Σέλλαν κατὰ τὴν 11 Μαρτίου προεχώρησαν εἰς τὰ ἐνδότερα καὶ νῦν θὰ εὑρίσκωνται εἰς τὴν ὄασιν Τζάλο, κειμένην ἀρκτικῶς τῆς ὀάσεως Κούφρα, ἥν, ἄγνωστον ἔτι εἰς τοὺς Εὐρωπαίους σκοποῦσι νὰ ἐπισκεφθῶσι καὶ ἐξερευνήσωσιν. Ὁ φανατισμὸς ὅμως καὶ τὸ ἀφιλόξενον τῶν ἰθαγενῶν μυρία τοῖς παρεμβάλλουσι προσκόμματα, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ καμήλους καὶ συνοδοὺς ἔχουσι πολλοὺς καὶ μέσα ἄφθονα, ἐλπίζεται ὅτι θὰ ὑπερνικήσωσι τὰς δυσχερείας ταύτας.

* * *

Ἐσχάτως ὑπελογίσθη ἀκριβῶς ὅτι ὁ ταχυδρομικὸς γῦρος τῆς γῆς διανύεται ἐν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἡμέραις, ὑπολογιζομένων καὶ τῶν παρεμβαλλομένων τυχὸν ἐμποδίων. Ταχυδρομικὸς ὑπάλληλος τῆς ἐν Ἀμερικῇ πόλεως Rochester ἀπέστειλεν ἐπιστολήν, προωρισμένην νὰ περιδράμῃ τὴν γῆν, κατὰ τὴν 9 Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους. Τὴν δεκάτην ἑβδόμην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡ ἐπιστολὴ ἔφθασεν εἰς Ἅγιον Φραγκίσκον τῆς Καλλιφορνίας, τὴν 18 Ἰανουαρίου ε.ε. εἰς Χὸγγ-Κὸγγ τῆς Σινικῆς, τὴν 22 Φεβρουαρίου εἰς Λονδῖνον καὶ τὴν 6 Μαρτίου εἰς Rochester. Ἔφερε δὲ πρὸς πίστωσιν καὶ τὰς σφραγίδας τῶν κυριωτέρων σταθμῶν, ὁπόθεν διῆλθεν. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ μεγίστη μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθεῖσα ταχύτης τῆς διαβιβάσεως ἀλληλογραφίας.

ΒΕΛΓΡΑΣ.

Τὸ Λονδῖνον ἔχει 3,255,000 κατοίκους.

ΠΟΝΤΙΚΟΙ ΚΕΛΑΔΟΥΝΤΕΣ

Ζωολόγος γάλλος (M. Brierre) ἐπιβεβαιῶν τὰς παρατηρήσεις ἑτέρου τινὸς (M. Bordier), διηγεῖται ὅτι ὄντως ἤκουσε παρόντων καὶ πολλῶν ἄλλων ποντικοὺς κελαδοῦντας. Οἱ κατὰ πρῶτον ἀκούσαντες τὰ κελαδήματα ταῦτα, ἐνόμισαν ὅτι εἶνε συριγμοὶ ἑρπετῶν τινων, ἀλλ' ὅμως προήρχοντο ἔκ τινος παλαιᾶς ὀψοθήκης περιεχούσης τάγματα ὅλα ποντικῶν. Ἔναρξις τῶν ᾀσμάτων ἐγίνετο συνήθως μετὰ μεσημβρίαν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Τὰ κλεῖθρα καὶ αἱ στρόφιγγες τῆς γηραιᾶς ὀψοθήκης ἠλείφθησαν δι' ἐλαίου καὶ αἱ σανίδες τῆς θύρας ἐτρίφθησαν διὰ ξηροῦ σάπωνος, ἵνα εἶνε δυνατὸν αἴφνης καὶ ἀθορύβως νὰ ἀνοιγῶσι. Τούτου γενομένου μετὰ πολλῆς προσοχῆς εἶδον τοὺς παλμοὺς τοῦ λαιμοῦ ποντικοῦ τινος κελαδοῦντος. Τὸ κελάδημά του δὲ ἦτο ὅμοιον πρὸς τὸ κελάδημα τοῦ τροχίλου, τοῦ πτηνοῦ τοῦ κοινῶς ὀνομαζομένου τρυποφράκτης, εἶχε δὲ τὸ ῥύγχος αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄνω ἀνατεταμένον ὡς οἱ ὠρυόμενοι κύνες. Καὶ ἠδυνήθησαν μὲν νά τον συλλάβωσι διὰ τῶν δακτύλων, ἀλλὰ ἐξέφυγε. Τὰ κελαδήματα δὲ ταῦτα ἠκούοντο ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ τὰς ἑπομένας. Δὲν δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι οἱ ποντικοὶ οὗτοι κελαδοῦσι μιμούμενοι τὴν ᾠδὴν τοῦ καναρινίου, διότι τοιαῦτα πτηνὰ δὲν ὑπάρχουσιν ἐκεῖ πλησίον. Τίς οἶδε μὴ ἡμέραν τινὰ παρασταθῶμεν εἰς καινοφανὲς ἀκρόαμα, εἰς μουσικὴν συμφωνίαν ὑπὸ ποντικῶν ἐκτελουμένην; Ἀλλὰ βεβαίως θἀπαγορευθῇ ἡ εἴσοδος εἰς τοὺς γάτους!

*

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑ

Ἐν τῷ τερπνῷ παλατίῳ τοῦ Κιαγχὶτ-Χανέ, ἐν Κωνσταντινουπόλει, διῆγεν ἄλλοτε ὁ Σουλτάνος τὰς πρώτας τοῦ ἔαρος ἡμέρας μὲ τὸ χαρέμιόν του. Ἐκεῖ ἐδέχετο καὶ τὴν θελκτικωτάτην ἐκείνην ἀναφοράν, τὴν ὁποίαν ἔφερε πρὸς αὐτὸν

Digitized by Google

περιστέριον, προσηρτημένην εἰς τὸν λαιμόν του, ὡς ἐκ μέρους δῆθεν τῶν πτηνῶν, τὰ ὁποῖα, νεοττοτροφοῦντα κατ' ἐκείνην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν, παρεκάλουν τὸν Σουλτάνον νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς κυνηγούς.[1] Τελετὴ βιωφελεστάτη, τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸν εἴθε νὰ ἐμιμοῦντο καὶ οἱ ἡμέτεροι, τῶν ὁποίων ἡ κατὰ τοῦτο ἀμεριμνία κινδυνεύει νὰ ἐξαλείψῃ τῶν περδίκων ἰδίως τὸ γένος ἀπὸ τῶν τοῦ Αἰγαίου νήσων, ὅπου ἡ γινομένη τὸ Πάσχα τῶν ὠῶν αὐτῶν θραῦσις εἶνε ἀνυπολόγιστος![2]

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

138.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τοσοῦτον περιαυτολόγος, ὥστε καὶ κακολογεῖ ἑαυτόν, προκρίνων τῆς σιωπῆς καὶ αὐτὴν αὐτοῦ τὴν κακολογίαν.

139.

Μία ἐκ τῶν αἰτιῶν, ὧν ἕνεκεν ὀλιγοστοὺς εὑρίσκει τις ἐν συνομιλίᾳ ἀνθρώπους λογικοὺς καὶ εὐαρέστους, εἶναι ἡ ἑξῆς·

Σχεδὸν οὐδεὶς ἐκ τῶν συνδιαλεγομένων συλλογίζεται ποίαν ἀκριβῶς πρέπει νὰ δώσῃ πρὸς τὸν λαλοῦντα ἀπόκρισιν, ἀλλ' ὅλοι κατὰ νοῦν ἔχουσι τὸ τί θέλουσι νὰ εἴπωσιν. Οἱ δὲ ἐπιτηδειότεροι καὶ φιλοφρονέστεροι ὑποκρίνονται ὅτι προσέχουσιν, ἐν ᾧ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς ὑποφαινομένη αὐτῶν διάνοια μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἀδιαφορίας αὐτῶν πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ περὶ τῆς μεγάλης σπουδῆς, μεθ' ἧς προσπαθοῦσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ ἀγαπητὸν τῆς ὁμιλίας αὐτῶν θέμα. Δὲν ἐννοοῦσι δὲ ὅτι ἡ τοιαύτη ἀνάρμοστος αὐτῶν αὐταρέσκεια οὔτε θέλγει, οὔτε πείθει τοὺς ἄλλους, καὶ δὲν καταλαμβάνουσιν, ὅτι μία ἐκ τῶν ἄκρων τελειοτήτων τοῦ ἐν συνομιλίᾳ διαπρέποντος εἶναι τὸ καλῶς καὶ ἀκούειν καὶ ἀποκρίνεσθαι.

140.

Πολλάκις εἰς μεγάλας θὰ περιέπιπτεν ὁ νοήμων ἀπορίας, ἐὰν οἱ περὶ αὐτὸν ἀνοήτων δὲν ἀπετέλουν χορείαν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δικηγόρος ὑπερασπίζων ὑπόθεσίν τινα μικροῦ παιδίου, εἶπε νὰ τὸ φέρωσιν εἰς τὸ δικαστήριον. Κατὰ τὸ τέλος τῆς ἀγορεύσεώς του, παρετήρησεν ὅτι τὸ ἀκροατήριον ἦτο λίαν συγκεκινημένον. Ἀναλαμβάνει παρευθὺς τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἐξακολουθεῖ ἀγορεύων. Τὸ παιδίον κλαίει· οἱ παρόντες ἀδύνατον νὰ ἀναστείλωσι τὰ δάκρυα.—Διατί κλαίεις, παιδί μου, ἐρωτᾷ αὐτὸ ὁ ἀντίδικος· «Μὲ τσιμπᾷ αὐτὸς», ἀπεκρίθη τὸ παιδίον δεικνῦον τὸν δικηγόρον του. Παραχρῆμα οἱ πρὶν δακρύοντες ἀνεκάγχασαν θορυβωδῶς καὶ ἐσύριξαν τὸν ῥήτορα, ὅστις ἵνα συγκινήσῃ τοὺς δικαστὰς ἐπενόησε τὸν ἀλλόκοτον τοῦτον δόλον.

*

Ἀδόκιμόν τινα τραγικὸν ποιητὴν ἠρώτα τις διὰ τί δὲν συγγράφει κωμῳδίας;

— Ἀφ' ὅτου ἀνέγνωσα τὸν Μολιέρον δὲν ἐπιχειρῶ πλέον νὰ γράψω κωμῳδίας.

— Φαίνεται, ὑπέλαβέ τις τῶν παρόντων, οὐδέποτε ἀνεγνώσατε τὸν Ῥακίναν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Μὴ στηριχθῇς οὔτε εἰς μέγαν ἄρχοντα, οὔτε εἰς παλαιὸν τοῖχον.

*

Καλλίτερον νὰ ἱππεύῃ τις ὄνον, παρὰ νὰ κρημνισθῇ ἀπὸ ἵππον. Κάλλιον νὰ ἦνε κεφαλὴ ποντικοῦ ἢ οὐρὰ λέοντος.

*

Λύπη χήρας ἀρχίζει τὴν κυριακὴν καὶ τελειόνει τὴν τετράδην. (Ἰσπανικαὶ παροιμίαι).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Βερολίνῳ ἱδρύθη γυναικεῖος σύλλογος οὗ κατὰ πάντα ὅμοιος οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ὑπάρχει. Ὠνομάσθη δὲ *σύλλογος τῶν καλῶν οἰκοκυρῶν* διότι ἡ ἵδρυσις αὐτοῦ ἐγένετο τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν καλῶν οἰκοκυρῶν τῆς πόλεως.

Ὁ σύλλογος οὗτος καίπερ οὐ πρὸ πολλοῦ ἱδρυμένος, παρέσχεν ὅμως δείγματα εὐάρεστα εὐδοκιμήσεως καὶ προόδου. Ἔχει δὲ πλὴν ἄλλων καὶ ἐπίτηδες χημικὸν ἐργαστήριον, ἐν ᾧ ἐξετάζονται πάντα τὰ τρόφιμα, τὰ τοσοῦτον νοθευόμενα τὴν σήμερον, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο χρησιμεῦον ἐν τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ. Τὸ ἐργαστήριον δὲ τοῦτο ἔχει διευθυντὴν χημικόν τινα πτυχιοῦχον.

Πέρυσιν ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην δοκιμαὶ καὶ πειράματα, εξητάσθησαν τὰ χοιρομήρια, τὸ γάλα, ὁ ζύθος ὡς καὶ οἱ τάπητες καὶ αἱ ὀπταὶ πλίνθοι.

Ὁ αὐτὸς δὲ χημικὸς ἐδίδαξε τὰ μέλη τοῦ συλλόγου σειρὰν μαθημάτων πρακτικῆς χημείας, καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρίου 1878 προσετέθη εἰς τὸν σύλλογον καὶ σχολὴ μαγειρικῆς, ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ ἐγίνοντο καὶ πειράματα χημείας ἐφηρμοσμένης ἐπὶ τῆς μαγειρικῆς.

Κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν, τριάκοντα μαθήτριαι ἐμορφώθησαν διδασκόμεναι τρὶς τῆς ἑβδομάδος ἀνὰ τέσσαρας ὥρας καὶ ἑτέρας τέσσαρας ὥρας καθ' ἑκάστην πρὸς ἐκμάθησιν τοῦ παρασκευάζειν διάφορα φαγητά, ἄρτον κτλ. κτλ. Ταυτοχρόνως δ' ἐδιδάσκοντο καὶ ὑγιεινήν, νοσοκομικὴν κλπ. Τὸν δὲ παρελθόντα ἰανουάριον ἐγένοντο αἱ πρῶται ἐξετάσεις.

1. «Περὶ ἀδειῶν τῆς κυνηγεσίας» ἴδε 73 φυλλάδιον τῆς Ἑστίας, σ. 333. Σ. τ. Δ.
2. Κωνσταντινούπολις, ὑπὸ Σ. Δ. Βυζαντίου.

Digitized by Google

Ἀλλ' ὁ σύλλογος δὲν περιωρίσθη μέχρι τοῦ σημείου τούτου, ἀλλὰ διένειμε καὶ βραβεῖα εἰς τὰς θεραπαίνας καὶ θεραπαινίδας, αἵτινες μένουσιν ἐπί τινα ἔτη ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ. Πέρυσιν ἐβραβεύθησαν τριάκοντα ἓξ τοιαῦται. Πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τοῦ βραβείου ὀφείλει νὰ ὑπηρετήσῃ τις πιστῶς πέντε κατὰ συνέχειαν ἔτη ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ μέλους τινὸς τοῦ συλλόγου.

Ὁ σύλλογος πρὸς τούτοις μεριμνᾷ καὶ περὶ εὑρέσεως ἐργασίας καὶ ὑπηρεσίας. Κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν ἔκθεσιν ὁ σύλλογος εὗρεν ἐργασίαν εἰς 2400 γυναῖκας θεραπαινίδας, θαλαμηπόλους, τροφούς, ῥαπτρίας, πλυντρίας κλπ. κλπ.

Ἐκ τούτων πάντων καταδείκνυται πόσον ὠφέλιμος εἶνε ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος σύλλογος τῶν κυριῶν τοῦ Βερολίνου, ἃς εὐχόμεθα νὰ μιμηθῶσι καὶ αἱ ἡμέτεραι κυρίαι αἱ τὸν *ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδεύσεως σύλλογον* εὐδοκίμως συγκροτοῦσαι, εἰς ὃν δύνανται βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον νὰ εἰσάγωσί τι τῶν ὁμολογουμένως ἀξιοζήλων ἔργων τοῦ ἐν Βερολίνῳ εὐδοκιμοῦντος συλλόγου.

⁓ Πολὺν χρόνον ἐν Γαλλίᾳ ἀπηγορεύετο ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ῥακῶν, διότι ὡς γνωστὸν ἐχρησίμευον ὡς πρώτη καὶ κυριωτάτη ὕλη πρὸς κατασκευὴν τοῦ χάρτου, τοῦ πλουσίου τούτου κλάδου τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας. Τοῦτο δὲ διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 1771 μέχρι τοῦ 1860, ὅτε κατὰ συνθήκην γενομένην μετὰ τῆς Ἀγγλίας ὡρίσθη τέλος ἐξαγωγῆς τῶν ῥακῶν 12 φράγκα τὰ 100 χιλιόγραμμα (ἑκάστου χιλιογράμμου ἰσοδυναμοῦντος πρὸς δράμια 312 1]2).

Κατὰ τὰς συνθήκας δὲ τὰς ὑπογραφείσας μεταξὺ Ἑλβετίας καὶ τῆς Πρωσσίας τῷ 1864 καὶ 1865 ἠλαττώθη τὸ τέλος τῆς ἐξαγωγῆς εἰς 9 φράγκα τὰ 100 χιλιόγραμμα ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1866, εἰς 6 φρ. ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1868 καὶ 4 φρ. ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1869.

Τινὲς χῶραι, οἷον ἡ Αὐστρία, ἡ Ῥωσία, ἡ Ὀλλανδία καὶ ἡ Πορτογαλλία δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ῥακῶν, ἐν ᾧ ἡ Ἰταλία, ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Βαρβαρία ἔχουσιν ἐλευθέραν τὴν ἐξαγωγήν.

Πρὸς κατασκευὴν τοῦ χάρτου ἐν Γαλλίᾳ δαπανῶνται κατ' ἔτος *ἑκατὸν ἑκατομμύρια χιλιογράμμων* ῥάκη, ὧν τὸ πλεῖστον μέρος ἐξ αὐτῆς τῆς Γαλλίας προέρχεται, οὐκ ὀλίγη δὲ ποσότης καὶ εἰσάγεται πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ χρησίμου ποσοῦ. Οἷον τῷ 1877 εἰσήχθησαν ῥάκη 26 ἑκατομμυρίων χιλιογράμμων· τῷ δὲ 1878 μόνον 15 ἑκατομμ.

Καὶ ἡ εἰς Μασσαλίαν εἰσαγωγὴ ηὐξήθη ἐπαισθητῶς. Πρό τινων δ' ἐτῶν ἡ εἰσαγωγὴ ἐξισοῦτο πρὸς τὸ τρίτον τῆς ὅλης εἰς Γαλλίαν εἰσαγωγῆς. Οἷον τῷ 1878 ἐκ 15 ἑκατομμ. ῥακῶν καὶ ἐφθαρμένων σχοινίων εἰσαχθέντων εἰς Γαλλίαν, 5 ἑκατομμ. εἰσήχθησαν εἰς μόνην τὴν Μασσαλίαν.

Αἱ μέγισται δὲ ποσότητες τῶν ἐκ βαμβακίνων ὑφασμάτων ῥακῶν προέρχονται ἰδίως ἐξ Ἀλγερίας, Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος, τὰ δὲ σχοινία εἴτε πισσωμένα εἴτε μὴ προέρχονται τὰ πλεῖστα ἐξ Αἰγύπτου καὶ Τουρκίας. Τὸ δὲ πλεῖστον τῶν ἐκ μαλλίνων ὑφασμάτων προέρχεται ἐξ Ἱσπανίας, Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος. Καὶ τῷ μὲν 1877 εἰσήχθησαν ῥάκη ἀξίας φρ. 11,502,876, τῷ δὲ 1878 φρ. 7,554,894. Τεσσαράκοντα δὲ περίπου καταστήματα ὑπάρχουσιν ἐν Μασσαλίᾳ μετερχόμενα τὸ ἐμπόριον τῶν ῥακῶν, ἀπορροφῶντα τὸ τρίτον τῆς ἀξίας ἣν ἀνωτέρω ἀνεγράψαμεν.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡ πόλις Λιβοῦρνον ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀξιολογωτάτη τῶν κατὰ τὴν Μεσόγειον ἀγορὰ τῶν ῥακῶν ἕνεκα τῆς ἐλευθέρας ἐξαγωγῆς αὐτῆς εἰς Ἀγγλίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Ἀλλ' ἀπό τινων ἐτῶν ἡ Μασσαλία θεωρεῖται ἤδη τοιαύτη ὡς πρὸς τὴν Γαλλίαν. Τὰ αὐστηρὰ μέτρα τὰ πρό τινος ληφθέντα εἰς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, ἰσχύοντα καθ' ἅπαντας τοὺς κατὰ τὴν Μεσόγειον λιμένας θὰ παρακωλύσωσιν ἐπ' ὀλίγον τὴν διαβίβασιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ ἀγοραὶ εὑρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει ὡς πρὸς τὸ ἐμπόρευμα τοῦτο, τὸ τοσοῦτον κινδυνῶδες εἰς τὴν κοινὴν ὑγίειαν, δὲν ὑπάρχει φόβος μὴ ἀγορά τις ὑποσκελίσῃ ἑτέραν τινά.

Τὰ ῥάκη πλὴν τῆς χρήσεως αὐτῶν εἰς τὴν χαρτοποιίαν εἶνε χρήσιμα καὶ ἀλλαχοῦ. Ἰδίως δὲ τὰ ἐκ μαλλίνων ὑφασμάτων ῥάκη ἕνεκα τῶν λιπαρῶν ὑλῶν ἃς περιέχουσιν ἐχρησίμευον εἰς τὴν λίπανσιν τῶν ἀγρῶν ἐν Προβηγκίᾳ, ἔνθα παρέχωνον τὰ ῥάκη ταῦτα ἐν τῇ ῥίζῃ τῶν ἐλαιῶν.

Σήμερον δὲ τὰ μάλλινα ῥάκη χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ὑφαντικήν, διότι ἐξ αὐτῶν παρασκευάζουσιν ὕλην πρὸς κατασκευὴν μαλλίνων ὑφασμάτων εἰς εὐτελεστέραν τιμὴν πωλουμένων.

⁓ Οἱ Ἄγγλοι πρόκειται ν' ἀνεγείρωσιν ἐν Κύπρῳ μέγιστον ξενοδοχεῖον, οὗτινος ἡ δαπάνη θ' ἀνέλθῃ εἰς 1,500,000 φρ.

Ε. Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὁ ἐν Πειραιεῖ συνδρομητὴς τῆς *Ἑστίας* κ. Ν. Κ. Φραντζῆς ἐκοινοποίησεν ἡμῖν τὰ ἑπόμενα· «Ἀντὶ τῆς ὁλοκλήρου παρασκευῆς δι' ἧς, ὡς ἐν τῷ 172 φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* ἐσημειώσατε, εὔληπτον ἀποβαίνει τὸ ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου (λάδι τῆς μουρούνας) ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀναφέρω ὑμῖν τὸ ἑξῆς ἁπλούστατον μέσον: Μία ἢ τὸ πολὺ δύο καραμέλαι τῆς *μέντας*, χρωματισμέναι—τῶν λευκῶν, αἵτινες ἐν κυλίνδροις πωλοῦνται, μὴ ἐχουσῶν πολὺ τὸ ἄρωμα—πρὸ τῆς λήψεως τοῦ ἐν λόγῳ ἐλαίου, καὶ μία μετὰ τὴν λῆψιν, ἀρκοῦσιν ὅπως καὶ ἡ μᾶλλον χαϊδευμένη κόρη λίαν εὐχερῶς λάβῃ τὸ ἔλαιον τοῦτο.»

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 16.

Digitized by Google

Ἀριθ. 175 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 5 Μαΐου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΣΩΠΙΟΥ

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφὴ ἀπεσπάσθη ἐκ τῆς ἑπομένης ἀφελοῦς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλος ἔγραψε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του. Σ. τ. Δ.

Καλέ μου φίλε καὶ συμπατριῶτα κύριε Π. Λάμπρε,

Ἔχετε βεβαίως τὰ Ἰταλο-Ἑλληνικὰ τοῦ κυρίου Σ. Ζαμπελίου. Ἐὰν δὲ ἠμπορῆτε, μεγίστην χάριν θέλετε μοὶ κάμει νὰ μοὶ τὰ δανείσητε πρὸς καιρόν. Ἐπιθυμῶ νὰ τὰ ἀναγνώσω, ἵνα μεταβῶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον κάλλιον κατηρτισμένος. Ὁ γηραιὸς καθηγητὴς

καὶ παλαιὸς φίλος

Κ. ΑΣΩΠΙΟΣ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΑΣΩΠΙΟΥ

Τοῦ Θησέως ὁ πατήρ, ὁ Αἰγεύς, ἐνυμφεύθη ἐν Τροιζῆνι τὴν θυγατέρα τοῦ Πιτθέως Αἴθραν, ἔγκυον δ' αὐτὴν ὑπονοήσας, ἀναχωρῶν ἀπέλιπεν αὐτῇ ξίφος καὶ πέλιδα, κρύψας αὐτὰ ὑπὸ πέτραν μεγάλην· εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· «Ἂν »υἱὸς ἐκ σοῦ γεννηθῇ, ἅμα ἐνῆλιξ γένῃ, εἰπὲ πρὸς »αὐτὸν ν' ἀναστήσῃ τὴν πέτραν, καὶ νὰ λάβῃ τὰ »ὑπ' αὐτὴν κεκρυμμένα σήμαντρα τῆς ἐνδόξου αὐ»τοῦ καταγωγῆς.» Τουτέστιν, ὅσοι ἄνωθεν ἐκ πολλοῦ σπέρμα ἀνδραγαθίας κληρονομοῦσι, κατ' ἀνάγκην αὐτόφυτον καὶ διαρκῆ πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν ἀρετήν.

Τοῦ λαοῦ δὲ τὰ τέκνα εἶναι ἀπηλλαγμένα τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως;

Τοῦ λαοῦ τὰ τέκνα γεννῶνται ἐν σπηλαίῳ καὶ ἀνακλίνονται ἐν φάτνῃ, ἂν δὲ ὁ Θεὸς δὲν στείλῃ πρὸς αὐτὰ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, μένουσιν ἕρποντα ἐφ' ὅρου ζωῆς. Ἡ κλίμαξ δέ, ἣν ὁ Ἰακὼβ καθ' ὕπνους εἶδεν, εἶναι ἀληθής, διότι οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ δὲν παύουσι καταβαίνοντες ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, οὓς αὐτὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν ἀφορίζει πρὸς ἀνάπλασιν τῶν ἐθνῶν.

Τρεῖς δ' ἐν ἀνθρώπου μορφῇ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἠπειρώτην Κωνσταντῖνον Ἀσώπιον ὁ Θεὸς ἀγγέλους, τὸν Ζώην Καπλάνην, τὸν Ἀθανάσιον Ψαλίδαν, καὶ τὸν λόρδον Γυίλφορδ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐδέχθη αὐτὸν ἐν τῇ σχολῇ αὐτοῦ, καὶ ἔθρεψεν αὐτὸν κατὰ τὰς πρώτας αὐτοῦ ἡμέρας, ὁ δὲ δεύτερος ἐδίδαξεν αὐτόν, καὶ ὁ τρίτος τέλειον αὐτὸν ἀνέδειξεν ἰδίαις δαπάναις.

Πρῶτος δὲ τοῦ Ἀσωπίου ἱστοριογράφος εἶναι αὐτὸς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Ψαλίδας, τάδε περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν Καπλάνην κατὰ τὸ ἔτος 1803 γράφων·

«Ἡ εὐγενεία σας διωρίσατε τρεῖς μαθητὰς »ἐκ Γραμμενουπόλεως, καὶ ἐγὼ ἐπρόσθεσα ἀ»κόμη δύο, καὶ ἔγειναν πέντε, καὶ ἔχω τὸ μάτι »μου ἐπάνω τους τόσον, ὅπου εἰς δύο χρόνους »τὸν ἕνα, ὁποῦ τὸν ἐπικαλοῦμεν Ἀσώπιον, θέλε»τε τὸν ἰδεῖ καὶ θέλετε εἰπεῖ αὐτοῦ εἰς τὴν Μό»σκαν, ὅτι εἰς μάτην τὰ λάσσα της (κληροδο»τήματα) δὲν ἐξοδεύονται, καὶ θέλει χαρῇ ἡ ψυ»χή σας, καθὼς χαίρεται ἡ ἐδική μου τώρα.

»Γραμμενιάταις, ὁποῦ λαμβάνουν λάσσον, »εἶναι τέσσαρες, Κωνσταντῖνος, Ἰωάννης, Κών»στας, καὶ Ἀναστάσιος. Τοῦ ἑνὸς Γραμμενιάτου, »τοῦ *Κωνσταντίνου*, σᾶς περικλείω ἕνα γύμνα»σμα ῥητορικόν.»

Τὸν Ψαλίδαν δὲ τὸν μακαρίτην ἀπεικονίζουσι τὰ ἀκόλουθα πρὸς τὸν Καπλάνην λόγια·

«Ὁσάκις στοχάζομαι τὴν δυστυχίαν τῆς πα»τρίδος μας καὶ σὲ τὸν ἀνακουφιστὴν αὐτῆς καὶ »εὐεργέτην, γεμίζουν τὰ μάτια μου ἀπὸ δάκρυα »ἡδονῆς καὶ ἄλγους εἰς τὸν ἴδιον καιρόν, καθὼς »καὶ τώρα ὁποῦ σᾶς γράφω, τὰ μάτια μου δα»κρύων πλήρη εἶναι. Καὶ τοῦτο τὸ πάθος εἶναι »μικτόν, καὶ δὲν ἔχομεν μήτε ὄνομα εἰς καμμίαν »γλῶσσαν, ἐπειδὴ μήτε λύπης μόνης εἶναι τὰ »δάκρυα, μήτε χαρᾶς μόνης.

»Αὐτά, αὐτά, γενναιότατε, εἶναι ὁποῦ μὲ »κάμνουν νὰ μὴν αἰσθάνωμαι κανένα κόπον, καὶ »νὰ παραδίδω ἑπτὰ κλάσεις τὴν ἡμέραν, εἰς ὀ»κτὼ ὥρας, τέσσαραις πρὸ τοῦ γεύματος, καὶ »τέσσαραις μετὰ τὸ γεῦμα, ἐπειδὴ βλέπω τὴν »δυστυχίαν τῆς πατρίδος ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, βλέ»πω καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὅτι ὑπὸ Θεοῦ ἡ ζωὴ »σοὶ ἐδόθη, ὄχι διὰ νὰ ζήσῃς, ἀλλὰ νὰ ζήσῃς »διὰ νὰ ζωοποιήσῃς τοὺς ἄλλους.»

Κατάδηλος δὲ ἐκ τούτων τῶν λόγων τοῦ Ψαλίδα γίνεται ἡ ἀνὰ μέσον τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου διδασκάλου διαφορά. Ὁ πρῶτος εἶχεν ἀποστολὴν τὸ διδάσκειν· ὁ δεύτερος μετέρχεται αὐτὸ ὡς ἐπάγγελμα. Ὁ πρῶτος ἐλάλει ἀπὸ καρδίας· τοῦ δευτέρου μόλις κινοῦνται τὰ χείλη.

Συμπληρώσας ὁ Ἀσώπιος τὰς σπουδὰς αὐτοῦ

Digitized by Google

ἐν τῇ τῶν Ἰωαννίνων σχολῇ μετέβη εἰς Τεργέστην, ὅπου ἐχρημάτισε διδάσκαλος τῆς ἐκεῖσε ἐθνικῆς σχολῆς ἐπὶ τέσσαρα ἔτη. Ἐκεῖθεν δὲ ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ λόρδου Γυίλφορδ καὶ μετ' ἄλλων πολλῶν ἐστάλη πρὸς τελειοποίησιν αὐτοῦ εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ μετέπειτα ὡς καθηγητὴς τῆς ἰονίου ἀκαδημίας, δι' ἧς, συμπράττοντος τοῦ Καποδιστρίου, ὁ λόρδος ἐπεχείρησε νὰ φωτίσῃ τοὺς παῖδας τῶν Ἑλλήνων. Ἂν δὲ ἡ Κυβέρνησις ἡ ἑλληνικὴ ἐμιμεῖτο τὸν Γυίλφορδ, ἂν παρεσκεύαζε δηλαδὴ τοὺς καθηγητὰς πρὶν ἢ ἀνοίξῃ σχολεῖα, καὶ τὰ ἐκπαιδευτήρια τὰ ἑλληνικά, καὶ ἡ ἑλληνικὴ νεολαία, καὶ αὐτὴ ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία ἄλλην ἤθελον ἔχει ὄψιν.

Ὁ Ἀσώπιος δέ, ὡς πρὸς τὴν μάθησιν καὶ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας, πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὰ γερμανικὰ πανεπιστήμια, ἦτο συνέχεια τῶν παλαιῶν τοῦ γένους διδασκάλων. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς κλήσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ λόρδου ἄρχεται ὁ περὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων νεωτερισμός. Ὁμολογουμένως δὲ εἰσαγωγεὺς τῆς εὐρωπαϊκῆς διδασκαλίας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁ Ἀσώπιος, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ λόρδου, ὅστις ἰδοὺ τί πρὸς τὸν ἐν Γοτίγγῃ τελειοποιούμενον ἀγαπητὸν αὐτοῦ ὑπότροφον ἐκ Βενετίας ἑλληνιστὶ γράφει·

«*Ἀγαπητέ μοι κὺρ Ἀσώπιε,*

»Ἐπειδὴ ἡ εἰς σύστασιν παιδαγωγείων ἐπιτηδεία σχολή, διὰ τὴν ὁποίαν ἐστάλης, ὄχι μόνον αὐτοῦ, ἀλλὰ μήτε εἰς ἄλλο μέρος τῆς Γερμανίας, ὅθεν ἐπέρασα, εὑρίσκεται, ἀνάγκη νὰ ἐξοικονομηθῇ αὐτοῦ ὁ καιρός σου, καὶ νὰ διευθυνθῇ ἡ σπουδή σου εἰς ἄλλο ἐπιχείρημα, ὠφέλιμον εἰς τὴν ἰόνιον παιδείαν. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ εἶδος τῆς φιλολογίας ἐξ ἀρχῆς ἐνησχολήθης, καλὸν μὲ φαίνεται νὰ ἐξακολουθήσῃς τὸν ἴδιον δρόμον, διὰ νὰ διδαχθῇς αὐτὸ τὸ εἶδος κατὰ τὴν ἀναλυτικὴν τῶν Εὐρωπαίων μέθοδον.

»Ἡ συνήθης παράδοσις τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος, ἂν δὲν λανθάνωμαι, ἀπέβλεπε μόνον τὴν διασάφησιν τῶν λέξεων, τὸ τεχνολογικόν, ὀρθογραφικόν, καὶ συντακτικὸν τῆς παλαιᾶς γλώσσης, ἔλειπε δὲ ἐκείνη ἡ ἀναλυτικὴ τάξις, ἡ ὁποία διαμελίζουσα τὰς χάριτας τοῦ λεκτικοῦ, ἀναπτύσσουσα τὰς ἐννοίας καὶ τοὺς σκοπούς, διδάσκουσα τὸν τρόπον καὶ τὴν μέθοδον τῆς συγγραφῆς τῶν παλαιῶν, καὶ παραβάλλουσα αὐτοὺς μὲ ὅσους εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον εἶδος ἐνησχολήθησαν, φωτίζει τὸν νοῦν τῶν ἀκροατῶν, καὶ μὲ τὸν λύχνον τῆς ὀρθῆς κρίσεως καὶ ἀναλυτικῆς δυνάμεως τὸν ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς καὶ ἀπροσκρούστως εἰς τὴν καθαρὰν γνῶσιν, ὄχι λέξεων ἁπλῶς, ἀλλ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς πραγματικῆς συγγραφῆς τῶν συγγραμμάτων.

»Αὐτὴ ἡ μέθοδος, χωρὶς τῆς ὁποίας πλανᾶται ὁποιος ἐλπίζει νὰ μάθῃ τὴν σοφίαν μιᾶς ὁποιασδήποτε γλώσσης, εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀναγκαιοτάτη νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ μελετώμενα τῶν ἰονίων ἐπαρχιῶν κοινὰ ἐκπαιδευτήρια.

»Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ εἶδος κρίνω εὔλογον νὰ ἐνασχοληθῇς καὶ ὅλως διόλου ν' ἀφιερώσῃς τὰς μελέτας σου, καταγινόμενος εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, διὰ νὰ διδάξῃς αὐτὸ τὸ εἶδος ἐξ ἐπαγγέλματος, ὡς εἰς τῶν λοιπῶν διδασκάλων. Ἰδοὺ ὁποῖος πρέπει νὰ ἦναι ὁ δρόμος τῆς σπουδῆς σου, εἰς τὸν ὁποῖον σὲ ὁδηγοῦσι τὰ αὐτοῦ παραδιδόμενα κοινὰ φιλολογικὰ μαθήματα.

»Βενετίᾳ, 25 ἰανουαρίου 1819. »Ὁ εἰλικρινής σας »ΓΥΙΛΦΟΡΔ.»

Ἀλλ' ἐκπαιδευομένου τοῦ Ἀσωπίου ἐν Γερμανίᾳ ἐκρήγνυται ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, καὶ τοῦ λόρδου οἱ ὑπότροφοι ἐκκαίονται, καί τινες λειποτακτοῦσι, παρ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ Ἀσώπιος μετ' αὐτῶν. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ λόρδος γράφει πρὸς αὐτὸν ἐκ Λονδίνου γαλλιστὶ περίπου τάδε·

«*Ἀγαπητότατέ μου Ἀσώπιε,*

»Μετὰ χαρᾶς ἐπληροφορήθην, ὅτι μένεις ἐν Βερολίνῳ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὴν ἰόνιον ἀκαδημίαν ὑποσχέσεών σου, καὶ δὲν ἔδραμες ν' ἀναμιχθῇς εἰς ἐπιχείρημα κατ' ἐμὲ λίαν σφαλερόν. Δύνασαι νὰ ὠφελήσῃς τὸ ἔθνος σου διὰ τῶν γραμμάτων μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν ὅπλων.

»Λυποῦμαι, διότι ὁ καλός σου Θεόκλητος, ἀνοήτως φερόμενος, ὑπῆγεν. Ἐλπίζω ὅμως, ὅτι θὰ σκεφθῇ ὡριμώτερον, καὶ θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θέσιν του, διότι εἰς ἱερέα ἁρμόζει τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, καὶ ὄχι τοῦ πολέμου τὸ στάδιον.

»Χαῖρε, ἀγαθέ μου φίλε. Νόμιζέ με δὲ πιστότατον καὶ φίλτατον ἐξ ὅλης ψυχῆς ὑπηρέτην σου.

»Ἐν Λονδίνῳ, 10 ἰουλίου 1821. »Κόμης ΓΥΙΛΦΟΡΔ.»

Ἀλλ' ὅ,τι πρὸ πάντων ἐπεδίωκεν ὁ ἀγαθὸς οὗτος τῆς Ἑλλάδος δαίμων, ὁ καὶ τὸ τῶν ὀρθοδόξων βάπτισμα δεχθείς, ἦτο τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀνόρθωσις· ἐπὶ τούτῳ δὲ προέτρεπε τὸν Ἀσώπιον νὰ καταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ εὕρῃ τὴν *παπαδιά του*, καὶ νὰ γένῃ παπᾶς. Ταῦτα δὲ σαφηνίζονται ἐκ τῶν παρὰ πόδας ἐπιστολῶν τοῦ λόρδου·

«*Ἀγαπητέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,*

»Χαίρω, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας σου δὲν σὲ ἐμποδίζει νὰ μείνῃς ἐν Παρισίοις. Σὲ παρακαλῶ ὅμως ν' ἀναχωρήσῃς πάραυτα, καὶ νὰ μεταβῇς εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἅμα αἰσθανθῇς καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀδιαθεσίαν. Ἡ ὑγεία σου εἶναι πολυτιμοτάτη, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ῥιψοκινδυνεύσωμεν.

»Εὗρον ἐνταῦθα πλῆθος λογιωτάτων, ἐξ Εὐρώπης ἐλθόντων, οἵτινες μεγάλως δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ διὰ τὴν φιλολογίαν, καὶ δι'

Digitized by Google

»ἄλλα μαθήματα. Ἀλλὰ φοβοῦμαι, μήπως τι-»νὲς ἐξ αὐτῶν μεταδώσωσιν εἰς τὴν νεολαίαν »μας ἰδέας περὶ θρησκείας κάπως πολὺ φιλοσο-»φικάς, καὶ παντὶ τρόπῳ θὰ προσπαθήσω ὅσον »ἔνεστι τάχιον νὰ ἀναθρέψω καλῶς τὸ ἱερατεῖον. »Ἐπὶ τούτῳ ὅμως ἔχω χρείαν σοῦ, οὗ τὰ θρη-»σκευτικὰ φρονήματα εἶναι τόσον καλά, καὶ ἡ »ἐπιστήμη τόσον ἐκτεταμένη.

»Κέρκυρα, 3 ἰανουαρίου 1823.

»Ὁ ὑπεραγαπῶν σε πιστότατος φίλος καὶ ὑπηρέτης σου »Κόμης ΓΥΙΛΦΟΡΔ.»

«*Φίλτατέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,*

»Ὁ μέγας τῆς Ἑπτανήσου ἁρμοστὴς μοὶ πα-»ρεχώρησε τὸ ἐν τῇ ἀκροπόλει παλάτιον, ἐν ᾧ »ἤδη κατοικεῖ. Προτίθεμαι δὲ νὰ τὸ διασκευά-»σω, καὶ νὰ ἑτοιμάσω αἰθούσας τινὰς πρὸς δι-»δασκαλίαν μαθημάτων. Σκοπεύω δὲ νὰ κατοι-»κήσω ἐν αὐτῷ μετά τινων νεανιῶν, οἵτινες δια-»νοοῦνται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν ἱερὸν κλῆ-»ρον τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ στεροῦν-»ται τῶν ἐπιτηδείων, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκ-»παιδευθῶσιν ἀλλαχοῦ, ἢ ἐνταῦθα. Κατώρθωσα »δὲ νὰ ἐπιτρέψῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸν Θεόκλη-»τον νὰ ἔλθῃ νὰ ἀναλάβῃ τὴν καθέδραν, τὴν δι' »τὸν προσδιωρισμένην· ἀλλ' ἔχω καὶ σοῦ χρείαν, »ὄχι μόνον διὰ τὴν φιλολογίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ »τὴν ἐξήγησιν τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἢ »δι' ἄλλο θεολογικὸν μάθημα.

»Ἔχω ἔλλειψιν πολλῶν τῆς θεολογίας καθη-»γητῶν, ἀπορῶ δὲ ποῦ νὰ τοὺς εὕρω. Καλῶς δὲ »γινώσκεις ὅτι οἱ ἐνταῦθα κληρικοὶ στεροῦνται »ἀνατροφῆς. Ἀλλ' εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ ἐργα-»σθῇς μετὰ ζήλου ν' ἀναπληρώσῃς ταύτην τὴν »ἔλλειψιν.

»Ἀσχολήθητι, σὲ παρακαλῶ, εἰς μελέτας, αἵ-»τινες δύνανται νὰ μᾶς βοηθήσωσιν ὡς πρὸς τὰ »ἐκκλησιαστικά.

»Διαμένω μετὰ εἰλικρινεστάτης ἀγάπης πι-»στὸς ὑπηρέτης σου,

»Κέρκυρα, 28 ἰανουαρίου 1823. »ΓΥΙΛΦΟΡΔ.»

«*Φίλτατέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,*

»Εἶμαι δυσαρεστημένος, διότι δὲν αἰσθάνεσαι »πλέον τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν εἶχες, νὰ εἰσέλθῃς εἰς »τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν τῇ ἀθλίᾳ καταστάσει, εἰς »ἣν αὕτη εὑρίσκεται, ἦτο δυνατὸν νὰ βοηθήσῃς »αὐτὴν μεγάλως. Ὑπάρχουσι δὲ ἱερεῖς πεπαι-»δευμένοι, ἀλλὰ παραγνωρίζουσι τὰ καθήκοντα »τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν ἐπαγγέλματος. Ἐνδεχό-»μενον ὅμως εἶναι ἡ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν κλῆ-»σις νὰ διεγερθῇ πάλιν ἐν σοί, θὰ χαρῶ δὲ τότε »καθ' ὑπερβολήν. Προηγουμένως ὅμως ὀφείλεις »εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐκλέξῃς τὴν παπαδιά σου.

»Ῥίμινι, 3 μαΐου 1823. »Ὁ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγαπῶν σε »ΓΥΙΛΦΟΡΔ.»

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀσώπιος ἐν Κερκύρᾳ καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῇ ἰονίῳ, προστάτην ἔχων τὸν ἀμίμητον λόρδον, συμπράκτορας δὲ πολλοὺς καὶ ἀγαθούς, ἐν οἷς ὅμως διέπρεπε καὶ διὰ τὴν μάθησιν, καὶ διὰ τὸ πρᾶον καὶ ἀφελὲς αὐτοῦ ἦθος.

Ἔλαμψε δὲ ὡς μετέωρον ἐν τῷ ἑλληνικῷ στερεώματι ἡ ἀκαδημία ἐκείνη, δεύτερον δὲ τοιοῦτον σχολεῖον ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπάρξῃ· διότι ποῦ οἱ ὑπ' αὐτοῦ παρασκευασθέντες καθηγηταί; ποῦ πρὸ πάντων ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις; Ποῦ δηλαδὴ αἱ περιστάσεις ἐκεῖναι; Καὶ εἰς ἄλλους τῆς γῆς τόπους εὐδοκιμοῦσι κέδροι, ἀλλὰ τοῦ Λιβάνου αἱ κέδροι ἦσαν τόσον ἐξαίσιοι, ὥστε ἔκθαμβος ὁ ἱερὸς ποιητὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἀνακράζει, *Σὺ αὐτὰς ἐφύτευσας.*

Τὸν μαθητὴν δὲ δὲν διδάσκει μόνος ὁ καθηγητής, ἀλλ' ἡ πόλις, ἐν ᾗ ζῇ, ἀλλ' αἱ περιστάσεις, ἐν αἷς ἀναστρέφεται. Διδάσκων δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ Ἀσώπιος, καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐκθειάζων, ἐξέκαιε τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, διότι πρόχειρα εἶχε νεώτερα ἀμιμήτου ἀρετῆς παραδείγματα, τὰ Ψαρὰ ὁλοκαύτωμα, τὸ Μεσολόγγιον ὑπὲρ τὰς Πλαταιάς, τὸν Κανάρην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὁποία δὲ διαφορά!

Ὁ Ἀσώπιος ἔφθασεν εἰς τὸ μεσουράνημα αὐτοῦ ἐν Κερκύρᾳ, ἡ φήμη δὲ αὐτοῦ ἠνάγκασε τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ καλέσῃ αὐτὸν ἰδίως, καὶ νὰ διορίσῃ αὐτὸν καθηγητὴν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου. Ἐπειδὴ δὲ ὄχι μόνον τῆς καλῆς γυναικὸς καλὸν καὶ τὸ μετόπωρον, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ τρυγία πολλῶν οἴνων νέων εἶναι ἀνταξία, ὁ Ἀσώπιος ἐπέμενε δεσπόζων μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτοῦ ἡμερῶν. Δυστυχῶς δὲ διὰ τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τιμὴν δὲ αὐτοῦ, καὶ τεθνηκὼς στρατηγεῖ, διότι, κατὰ τὴν παροιμίαν, πολλοὶ οἱ ναρθηκοφόροι, οἱ βάκχοι δὲ παῦροι.

Ἠδυνάμην δὲ νὰ ἐπαινέσω τὸν Ἀσώπιον, ἀλλὰ δὲν τολμῶ, διότι ὁ ἐπαινῶν πρέπει νὰ ἦναι κρείσσων τοῦ ἐπαινουμένου. Τοῦτο ὅμως ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου, καὶ τῶν ἄλλων τῆς ἰονίου ἀκαδημίας φοιτητῶν, ἂν ὁ βίος εἶχέ τι ἀγαθόν, εἶναι κάρπωμα ἐξαιρέτως τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀσωπίου, ὅστις, παρισταμένου τοῦ λόρδου, ἐστεμμένος καὶ ἐν στολῇ ἀρχαίᾳ, ἐν μέσῳ φόβων καὶ ἐλπίδων, ἐδίδασκε καὶ τὰ παιδάρια, ἐξηγῶν αὐτοῖς τὸ πρὸς τὸν Θεόν, τὸ πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ πρὸς τὸν πλησίον καθῆκον. Θέαμα δὲ τοιοῦτον δὲν θὰ ἴδῃ πλέον ἡ Ἑλλάς, διότι Γυίλφορδ μὲν ἀδύνατον, Ἀσώπιος δὲ δύσκολον εἶναι νὰ ἀναγεννηθῇ. Οἱ δὲ θρίαμβοι οἱ ἑλληνικοὶ ποῦ;

Ἀπέθανε δὲ ὁ ἀοίδιμος διδάσκαλος γέρων, ἐσχατογέρων· τοῦτο δὲ ἐχρησίμευσε καὶ πρὸς δόξαν αὐτοῦ, καὶ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ γένους τοῦ ἑλληνικοῦ· ἐπεβάρυνεν ὅμως ἐμέ, τὸν ἀβούλως ἀναδεχθέντα νὰ γράψω τι περὶ αὐτοῦ, διότι, κατὰ

Digitized by Google

τὸν Κάτωνα, «Χαλεπόν ἐστι, βεβιωκότα μετ' ἄλλων, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι.»[1] Γ. Ζαχιος.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 257.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φὶξ συνάπτει ἀμέσους σχέσεις μετὰ τοῦ Φιλέα Φόγ.

Διαρκούσης τῆς σκηνῆς ταύτης, ἥτις ἔμελλεν ἴσως τοσοῦτον σοβαρῶς νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ μέλλον του, ὁ κ. Φόγ, συνοδεύων τὴν κ. Ἀουδά, περιεφέρετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ἀγγλικῆς πόλεως. Ἀφοῦ ἡ κ. Ἀουδὰ ἐδέχθη τὴν προσφοράν του, προτείναντος νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὤφειλεν οὗτος νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν λεπτομερῶς ἀναγκαίων εἰς τοιαύτην μακρὰν ὁδοιπορίαν. Οὐδόλως ἦτο παράδοξον νὰ περιέρχηται τὴν γῆν εἷς ἄγγλος ὡς αὐτός, ἕνα μόνον φέρων ὁδοιπορικὸν σάκκον· γυνὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην ὁδοιπορίαν ὑπὸ τοιούτους ὅρους, καὶ ἀνάγκη παρίστατο ν' ἀγορασθῶσιν ἐνδύματα καὶ σκεύη ὁδοιπορικά. Τὴν ἀνάγκην δὲ ταύτην ἐξεπλήρωσεν ὁ κ. Φόγ μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν γαλήνης, καὶ πρὸς πάσας τὰς παρατηρήσεις τῆς νεαρᾶς χήρας, ἣν ἐστενοχώρει τοσαύτη εὐγένεια, ἀπήντα πάντοτε τυπικῶς καὶ ἀμεταβλήτως:

— Εἶνε χάριν τοῦ ταξειδίου μου καὶ ἐντὸς τοῦ προγράμματός μου.

Τῶν ἀναγκαίων ἀγορῶν γενομένων, ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐπανέκαμψαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἐγευμάτισαν εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, πολυτελέστατα παρατεθεῖσαν. Μετὰ δὲ τοῦτο ἡ κ. Ἀουδά, κεκμηκυῖα, ἀνέβη εἰς τὰ δώματά της, ἀφοῦ πρῶτον ἔσφιγξεν *ἀγγλιστὶ* τὴν χεῖρα τοῦ ἀταράχου σωτῆρός της, ὅστις ἐνέκυψε καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ *Χρόνου* καὶ τῶν *Εἰκονογραφικῶν Νέων*.

Ἂν ἦτο ἄνθρωπος δεκτικὸς οἱασδήποτε ἐκπλήξεως, θὰ ἐξεπλήσσετο βεβαίως μὴ βλέπων ἐμφανιζόμενον τὸν ὑπηρέτην του κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου. Γνωρίζων ὅμως, ὅτι τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Ὑοκοχάμας δὲν ἀνεχώρει πρὸ τῆς ἐπαύριον πρωΐας, οὐδόλως ἀνησύχησεν. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον πρωΐαν ἐσήμανεν ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ Πονηρίδης δὲν ἐφάνη.

Ἄδηλον τί διελογίσθη ὁ ἔντιμος εὐπατρίδης, μαθὼν ὅτι ὁ ὑπηρέτης του δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ἔλαβεν ἁπλῶς τὸν σάκκον του, εἰδοποίησε τὴν κ. Ἀουδά, καὶ ἐμήνυσεν ἓν φορεῖον.

Ἦτο ὀγδόη ὥρα τῆς πρωΐας, ἡ δὲ πλημμυρίς, ἣν ἔμελλε νὰ ἐπωφεληθῇ τὸ *Καρνάτικ*, ὅπως διαπλεύσῃ τοὺς πόρους, ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τὰ ὡρισμένα τὴν ἐννάτην καὶ ἡμίσειαν. Ἀφιχθέντος τοῦ φορείου πρὸ τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου, ἀνέβησαν εἰς τὸ ἄνετον ἐκεῖνο μέσον μεταφορᾶς ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά, τὰ δὲ σκεύη ἐπηκολούθησαν ἐπὶ μονοτρόχου ἁμαξίου.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν οἱ ὁδοιπόροι κατέβαινον εἰς τὴν ἐπιβάθραν, καὶ ὁ κ. Φόγ ἐμάνθανεν, ὅτι τὸ *Καρνάτικ* εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν προτεραίαν ἑσπέραν. Οὕτω δὲ οὗτος, προσδοκῶν νὰ εὕρῃ τότε ἀτμόπλοιον καὶ τὸν ὑπηρέτην του, εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στερηθῇ ἀμφότερα. Οὐδὲν ὅμως σημεῖον ἀθυμονίας ἐφάνη ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἡ κ. Ἀουδὰ ἐθεώρει αὐτὸν ἀνησύχως, ἠρκέσθη ν' ἀπαντήσῃ:

— Εἶνε ἔκτακτον συμβάν, κυρία μου, τίποτε περισσότερον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἄνθρωπός τις, παρατηρῶν αὐτὸν προσεκτικῶς, τὸν ἐπλησίασεν. Ἦτο δὲ ὁ ἐπιθεωρητὴς Φίξ, ὅστις χαιρετίσας αὐτόν, τῷ εἶπε:

— Εἴσθε καὶ σεῖς, νομίζω, κύριε, εἷς τῶν ἐπιβατῶν τοῦ *Ραγγούν*, τὸ ὁποῖον ἔφθασε χθές.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ κ. Φόγ, ἀλλὰ δὲν ἔχω τὴν τιμήν...

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' ἐνόμιζον ὅτι θὰ εὕρω ἐδῶ τὸν ὑπηρέτην σας.

— Γνωρίζετε ποῦ εἶνε, κύριε; ἠρώτησε ζωηρῶς ἡ νεαρὰ γυνή.

— Πῶς, ἀπήντησεν ὁ Φίξ, ἔκπληξιν ὑποκρινόμενος, δὲν εἶνε μαζύ σας;

— Ὄχι, ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά. Δὲν ἐφάνη ἀπὸ χθές. Μήπως ἐπεβιβάσθη μόνος εἰς τὸ *Καρνάτικ*;

— Μόνος; χωρὶς σᾶς, κυρία μου;.. ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ. Ἀλλά, συγχωρήσατε τὴν ἐρώτησίν μου, ἐσκοπεύατε λοιπὸν ν' ἀναχωρήσετε μὲ τὸ ἀτμοκίνητον αὐτό;

— Μάλιστα, κύριε.

— Κ' ἐγώ, κυρία μου, τὸ ἴδιον· καὶ εἶμαι τώρα εἰς μεγάλην ἀθυμονίαν. Τὸ *Καρνάτικ* ἐτελείωσε τὰς ἐπισκευάς του δώδεκα ὥρας ταχύτερον, καὶ ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ κανένα· τώρα πρέπει νὰ περιμείνωμεν ὀκτὼ ἡμέρας τὸ ἄλλο ἀτμοκίνητον.

Λέγων δὲ τὰς λέξεις ταύτας: *ὀκτὼ ἡμέρας*, ὁ Φὶξ ᾐσθάνετο σκιρτῶσαν ἐκ χαρᾶς τὴν καρδίαν του. Ὀκτὼ ἡμέρας! ὁ κ. Φόγ ἔμελλε νὰ μείνῃ ὀκτὼ ἡμέρας εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα θὰ κατέφθανε τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεώς του. Ἡ τύχη τέλος πάντων εὐνόει τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα.

Ἂς φαντασθῇ ἐπομένως ὁ ἀναγνώστης ὁποῖος ἐνέσκηψε κατὰ τῆς κεφαλῆς του κεραυνός, ὅτε ἤκουσε τὸν Φιλέα Φόγ λέγοντα ἀταράχως:

— Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ *Καρνάτικ* ὑπάρχουν, μὲ

1. Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον.

Digitized by Google

φαίνεται, καὶ ἄλλα πλοῖα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Χὸγγ-Κόγγ.

Καὶ ὁ μὲν κ. Φόγ, προσενεγκὼν τὸν βραχίονά του εἰς τὴν κ. Ἀουδά, ἐτράπη πρὸς τὰ νεώρια, εἰς ἀναζήτησιν πλοίου ἑτοίμου πρὸς ἀναχώρησιν, ὁ δὲ Φὶξ παρηκολούθει ἐνεός, ὡσανεὶ ἀόρατόν τι νῆμα συνέδεεν αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου.

Οὐχ ἧττον ἡ τύχη ἐφάνη ἀληθῶς ἐγκαταλείπουσα ἐκεῖνον, ὃν τοσοῦτον πιστῶς εἶχε τέως ὑπηρετήσει. Ἐπὶ τρεῖς ὥρας διέδραμεν ὁ κ. Φὸγ τὸν λιμένα καθ' ὅλας του τὰς διευθύνσεις, ἀπόφασιν ἔχων νὰ ναυλώσῃ ἐπίτηδες, ἐν ἀνάγκῃ, πλοῖον, ὅπως μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς Ὑοκοχάμαν, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο εὗρεν, ἢ σκάφη διατελοῦντα ὑπὸ φόρτωσιν ἢ ἐκφόρτωσιν, καὶ μὴ δυνάμενα ἑπομένως ν' ἀποπλεύσωσιν ἀμέσως.

Οὕτως ὁ Φὶξ ἤρξατο πάλιν ἐλπίζων, ὁ δὲ Φὸγ δὲν ἐταράσσετο, καὶ ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεύνας του, μέχρι καὶ τοῦ Μακάο ἐν ἀνάγκῃ, ὅτε ναυτικός τις τὸν ἐπλησίασεν ἐπὶ τῆς προκυμαίας.

— Ἡ ἐντιμότης σας ζητεῖ πλοῖον; εἶπεν ὁ ὁ ναυτικὸς ἀποκαλυπτόμενος.

— Ἔχετε πλοῖον ἕτοιμον δι' ἀναχώρησιν; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Μάλιστα, ἐντιμότατε, πλοηγόν, ἀριθμ. 43, τὸ καλλίτερον ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα.

— Περιπατεῖ καλά;

— Ὀκτὼ ἕως ἐννέα μίλια περίπου. Θέλετε νὰ τὸ ἴδητε;

— Μάλιστα.

— Θὰ εὐχαριστηθῆτε. Θέλετε, βέβαια νὰ κάμετε κανένα περίπατον;

— Ὄχι, θέλω νὰ ταξειδεύσω.

— Νὰ ταξειδεύσετε;

— Δέχεσθε νὰ μὲ μεταφέρετε εἰς Ὑοκοχάμαν;

Ταῦτα ἀκούσας ὁ ναυτικὸς παρέλυσε καὶ διέστειλε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἀστεΐζεσθε, ἐντιμότατε! εἶπε.

— Διόλου. Δὲν ἐπρόφθασα τὸ *Καρνάτικ*, καὶ πρέπει εἰς τὰς 14 τὸ βραδύτερον νὰ ἦμαι εἰς Ὑοκοχάμαν, διὰ νὰ ἐπιβιβασθῶ εἰς τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου.

— Λυποῦμαι, ἀπήντησεν ὁ πλοηγός, ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον.

— Σᾶς προσφέρω ἑκατὸν λίρας τὴν ἡμέραν, καὶ διακοσίας λίρας ἀμοιβὴν ἂν φθάσω ἐγκαίρως.

— Σπουδαίως;

— Σπουδαιότατα! ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

Ὁ πλοηγὸς ἀπεσύρθη μικρόν, καὶ ἐθεώρει τὴν θάλασσαν, ταλαντευόμενος προδήλως μεταξὺ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ μεγάλου κέρδους καὶ τοῦ φόβου τῶν κινδύνων τοιούτου παρατόλμου πλοῦ. Ὁ Φὶξ διετέλει ἐν φοβερᾷ ἀγωνίᾳ, ὁ δὲ κ. Φόγ, στραφεὶς πρὸς τὴν κ. Ἀουδά, ἠρώτα αὐτήν:

— Δὲν θὰ φοβηθῆτε, κυρία;

— Μαζύ σας ὄχι, κύριε Φόγ, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή.

Ὁ πλοηγὸς ἐν τούτοις ἐπέστρεψε πρὸς τὸν εὐπατρίδην, στρέφων τὸν πῖλόν του μεταξὺ τῶν χειρῶν του.

— Λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, ἐντιμότατε, ἀπήντησεν ὁ ναυτικός, δὲν ἠμπορῶ νὰ διακινδυνεύσω οὔτε τοὺς ἀνθρώπους μου, οὔτε τὸν ἑαυτόν μου, οὔτε σᾶς τὸν ἴδιον εἰς τόσον μακρυνὸν ταξεῖδι, μὲ πλοῖον εἴκοσι τόνων μόλις, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχήν. Ἔπειτα δὲν θὰ ἐφθάναμεν καὶ ἐγκαίρως, διότι ἀπὸ τὸ Χὸγγ-Κὸγγ ἕως τὴν Ὑοκοχάμαν εἶνε χίλια ἑξακόσια πενῆντα μίλια.

— Χίλια ἑξακόσια μόνον, εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

— Τὸ ἴδιον εἶνε.

Ὁ Φὶξ ἀνέπνευσεν εὐχαρίστως.

— Ἀλλά, προσέθηκεν ὁ πλοηγός, εἶνε τρόπος ἴσως νὰ συμβιβασθῇ τὸ πρᾶγμα.

Ὁ Φὶξ δὲν ἀνέπνεε πλέον.

— Πῶς; ἠρώτησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ Ναγασάκι, τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τῆς Ἰαπωνίας, ἡ ὁποία ἀπέχει χίλια ἑκατὸν μίλια μόνον, ἢ εἰς τὸ Σαγκάϊ, τὸ ὁποῖον ἀπέχει μόλις ἑπτακόσια μίλια ἀπὸ τὸ Χὸγγ-Κόγγ. Εἰς τὸ Σαγκάϊ μάλιστα εἶνε καλλίτερα, διότι δὲν μακρυνόμεθα ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Κίνας, τῶν ὁποίων τὰ ῥεύματα φέρουν πρὸς βορρᾶν.

— Ἄκουσε πλοηγέ, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ· εἰς τὴν Ὑοκοχάμαν θὰ ἐπιβιβασθῶ εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοκίνητον, ὄχι εἰς τὸ Σαγκάϊ, οὔτε εἰς τὸ Ναγασάκι.

— Διατί ὄχι; ὑπέλαβεν ὁ πλοηγός. Τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου δὲν ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Ὑοκοχάμαν. Προσεγγίζει μόνον εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸ Ναγασάκι, ἀλλ' ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Σαγκάϊ.

— Εἶσαι βέβαιος;

— Βεβαιότατος.

— Καὶ πότε ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Σαγκάϊ τὸ ἀτμοκίνητον.

— Τὴν ἑνδεκάτην τοῦ μηνὸς εἰς τὰς ἑπτὰ τὸ βράδυ. Ἔχομεν λοιπὸν ἐμπρός μας τέσσαρας ἡμέρας, δηλαδὴ ἐννενῆντα ἓξ ὥρας, καὶ ἂν κάμνωμεν ὀκτὼ μίλια κατὰ μέσον ὅρον, κ' ἔχωμεν πάντοτε τὸν ἄνεμον νοτιοανατολικόν, καὶ ἡ θάλασσα ἦνε ἥσυχος, ἠμποροῦμεν νὰ καταφέρωμεν τὰ ὀκτακόσια μίλια τὰ ὁποῖα μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸ Σαγκάϊ.

— Καὶ πότε ἠμπορεῖς ν' ἀναχωρήσῃς;

— Εἰς μίαν ὥραν. Ν' ἀγοράσω τρόφιμα, καὶ νὰ σηκωθῶ εἰς τὰ πανιά.

— Λοιπὸν σύμφωνοι. Εἶσαι ὁ κυβερνήτης;

— Μάλιστα, Ἰωάννης Βούνσβυ, κυβερνήτης τοῦ *Ταγκαδέρ*.

— Θέλεις ἀρραβῶνα;

Digitized by Google

— Ἂν δὲν σᾶς πειράζει, ἐντιμότατε.

— Ἰδοὺ διακοσίας λίρας εἰς λογαριασμόν . . . Κύριε, προσέθηκεν ὁ Φιλέας Φόγ, στρεφόμενος πρὸς τὸν Φίξ, ἂν θέλετε νὰ ὠφεληθῆτε. . .

— Σκοπὸν εἶχα, κύριε, ἀπήντησε μετὰ θάρρους ὁ Φίξ, νὰ σᾶς ζητήσω αὐτὴν τὴν χάριν.

— Πολὺ καλά. Ἐντὸς ἡμισείας ὥρας ἐπιβιβαζόμεθα.

— Ἀλλ' ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος νέος . . . εἶπεν ἡ κ. Ἀουδά, τὴν ὁποίαν ἡ ἀφάνεια τοῦ Πονηρίδου ἀνησύχει μεγάλως.

— Θὰ κάμω ὅ,τι εἶνε δυνατόν, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Ἐνῷ δὲ ὁ Φίξ, νευρικός, πυρέσσων καὶ μαινόμενος μετέβαινεν εἰς τὸ πλοῖον, κατηυθύνθησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ὅπου ὁ Φιλέας Φόγ ἔδωκε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Πονηρίδου, καὶ κατέθηκε σπουδαῖον ποσὸν δι' ἔξοδα ἐπιστροφῆς του. Ἀφοῦ δ' ἐγένοντο τὰ αὐτὰ καὶ παρὰ τῷ γαλλικῷ προξενείῳ, τὸ φορεῖον μετέφερεν αὐτοὺς πρῶτον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, πρὸς παραλαβὴν τῶν ὁδοιπορικῶν των σκευῶν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν προκυμαίαν.

Ἡ τρίτη ὥρα ἐσήμαινε, τὸ δὲ πλοηγὸν ὑπ' ἀριθμ. 43, ἐπιβιβάσαν τὸ πλήρωμα καὶ τὰς τροφάς του ἦτο ἕτοιμον νὰ ἀπάρῃ.

Τὸ *Ταγκαδὲρ* ἦτο χαριεστάτη μικρὰ ἡμιολία συνεσφιγμένη καὶ στενὴ κατὰ τὴν πρώραν, εὐσταλὴς καὶ ἐπιμήκης κατὰ τὰς παρισάλους, καὶ θαλασσοδρομικοῦ μᾶλλον ἢ πλοηγοῦ σκάφους ἔχουσα τὴν ὄψιν. Τὰ χαλκώματά της ἔλαμπον, τὰ γαλβανισμένα δὲ σιδηρικά της καὶ τὸ λευκὸν ὡς ἐλεφαντόδους κατάστρωμά της ἐδείκνυον ὅτι ὁ κυβερνήτης της Ἰωάννης Βούνσβυ ἐγνώριζε κάλλιστα πῶς νὰ διατηρῇ αὐτὴν ἐν καλῇ καταστάσει. Οἱ δύο της ἱστοὶ ἔκλινον μικρὸν πρὸς τὴν πρύμναν, ἔφερε δὲ ἐπίδρομον, ἀκάτιον καὶ προτονίδα, ἀρτέμονας, λαῖφος καὶ πρόσθετον ἐν ἀνάγκῃ ἱστίον διὰ τὸν οὔριον ἄνεμον. Ἐφαίνετο, ὅτι ἔμελλε νὰ πλέῃ ταχύτατα, καὶ εἶχεν ἀληθῶς πολλάκις κερδήσει τὸ βραβεῖον θαλασσοδρομικῶν ἀγώνων.

Τὸ πλήρωμα τοῦ *Ταγκαδὲρ* ἀπετέλουν ὁ κυβερνήτης Ἰωάννης Βούνσβυ καὶ τέσσαρες ναῦται. Καὶ οὗτοι μὲν ἦσαν ἐκ τῶν τολμηρῶν ἐκείνων ναυτικῶν, οἵτινες, ἐν οἱῳδήποτε καιρῷ ἐκπλέουσιν ἄφοβοι εἰς ἀναζήτησιν τῶν πλοίων καὶ γνωρίζουσι θαυμασίως τὰς θαλάσσας ἐκείνας· ὁ δὲ Ἰωάννης Βούνσβυ, πέντε καὶ τεσσαρακοντούτης περίπου, ῥωμαλέος καὶ ἡλιοκαής, ζωηρὸν ἔχων τὸ βλέμμα, τὴν ὄψιν ἐνεργῆ καὶ τὸ ἦθος εὐσταθές, ἐνέπνεε πεποίθησιν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς δειλοτέρους.

Ὅτε ὁ Φιλέας Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδὰ ἐπεβιβάσθησαν, ὁ Φίξ ἦτο ἤδη ἐπὶ τοῦ πλοίου. Διὰ τοῦ καλύμματος τῆς πρυμναίας κλίμακος κατήρχετό τις εἰς δωμάτιον τετράγωνον, οὗτινος οἱ τοῖχοι, διαγεγλυμμένοι εἰς πλαίσια, ὑπερεῖχον κυκλικοῦ ἀνακλίντρου. Ἐν μέσῳ δ' αὐτοῦ τράπεζα ἐφωτίζετο ὑπὸ λαμπτῆρος ἐκκρεμοῦς. Τὸ μέρος ἦτο στενὸν ἀλλὰ εὐπρεπὲς καὶ καθάριον.

— Λυποῦμαι, ὅτι δὲν ἔχω τι καλλίτερον νὰ σᾶς προσφέρω, εἶπεν ὁ κ. Φόγ εἰς τὸν Φίξ, ὅστις προσέκλινε μὲν σιωπηλῶς, ᾐσθάνετο δὲ εἶδός τι ταπεινώσεως, ὅτι ἐδέχετο τὰς φιλοφροσύνας τοῦ κ. Φόγ.

— Δὲν ἔχει λόγον, . . . διελογίζετο, εἶνε εὐγενὴς κατεργάρης, ἀλλὰ κατεργάρης πάντοτε.

Κατὰ τὴν τρίτην ὥραν καὶ δέκα λεπτὰ ἀνεπετάσθησαν τὰ ἱστία, καὶ ἡ ἀγγλικὴ σημαία ἐκυμάτισεν ἀπὸ τοῦ κέρατος τῆς ἡμιολίας. Οἱ ἐπιβάται ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδὰ ἠτένιζον ἔσχατον βλέμμα πρὸς τὴν προκυμαίαν, ἵνα ἴδωσι μὴ ἐφαίνετό που ὁ Πονηρίδης. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φίξ δὲν ἦτο ἥσυχος ὡς πρὸς τοῦτο, καθότι ἡ τύχη ἠδύνατο νὰ ὁδηγήσῃ ἐκεῖ τὸν ἀτυχῆ νέον, ὃν τοσοῦτον ἀγενῶς εἶχεν αὐτὸς μεταχειρισθῆ, καὶ τότε θὰ ἐπήρχετο ἐξήγησις, ἥτις δὲν θ' ἀπέβαινε βεβαίως πρὸς κέρδος τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου. Ἀλλ' ὁ γάλλος δὲν ἐφάνη, διότι τὸ ναρκωτικὸν τὸν ἐκράτει βεβαίως ἔτι ὑπὸ τὴν ληθαργικήν του ἐπήρειαν.

Τέλος ἀνήχθη ὁ κυβερνήτης, καὶ τὸ *Ταγκαδέρ*, προσηνέμους ἔχον τοὺς ἀρτέμονας, τὸν ἐπίδρομον καὶ τὸ ἀκάτιόν του, ὥρμησε σκιρτῶν ἐπὶ τὰ κύματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Ὅπου ὁ κυβερνήτης τοῦ Ταγκαδὲρ κινδυνεύει μεγάλως νὰ στερηθῇ ἀμοιβὴν διακοσίων λιρῶν.

Ἦτο παράτολμον βεβαίως ἐπιχείρημα ὁ πλοῦς οὗτος ὀκτακοσίων μιλίων ἐπὶ σκάφους εἴκοσι τόνων καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ ἔτους. Αἱ σινικαὶ θάλασσαι εἰσὶ κακαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκτεθειμέναι δὲ εἰς φοβερὰς αἰφνιδίους καταιγίδας καὶ ἰδίως κατὰ τὰς ἰσημερίας.

Ὁ κυβερνήτης, πληρωνόμενος καθ' ἡμέραν, συμφέρον πρόδηλον εἶχε νὰ μεταφέρῃ τοὺς ἐπιβάτας του εἰς Ὑοκοχάμαν. Ἀλλὰ τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τοιούτους ὅρους πλοῦς θὰ ἦτο μεγίστη του ἀφροσύνη, καὶ ἱκανῶς ἤδη παράτολμον, ἂν οὐχὶ ἄφρον, ἦτο ὅτι ἔπλεεν εἰς Σαγκάϊ. Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ εἶχε πεποίθησιν εἰς τὴν ἡμιολίαν του, ἥτις ἵπτατο ὡς λάρος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν κυμάτων, καὶ δὲν εἶχεν ἴσως ἄδικον.

Κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ *Ταγκαδὲρ* διέπλευσε τοὺς ἰδιοτρόπους πόρους τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ἱστιοδρομοῦν θαυμασίως, εἴτε ἐκ κεραίας εἴτε ἐξ οὐρίας.

— Δὲν ἔχω ἀνάγκην πλοίαρχε, εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἡμιολία ἀνήγετο

Digitized by Google

εἰς τὸ ἀναπεπταμένον πέλαγος, νὰ σοῦ συστήσω πᾶσαν δυνατὴν ταχύτητα.

— Ἡσυχάσατε, ἐντιμότατε, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ. Ἔχομεν, βλέπετε, ὅσα πανιὰ συγχωρεῖ ὁ ἄνεμος· περισσότερα θὰ μᾶς ἔδιδον βάρος, καὶ θὰ μᾶς ἔκοπτον τὸν δρόμον.

— Αὐτὰ σὺ τὰ ξεύρεις, πλοίαρχε, ἐγὼ δὲν τὰ ξεύρω. Κάμε ὅ,τι γνωρίζεις.

Ὁ Φιλέας Φόγ, εὐθυτενὲς ἔχων τὸ σῶμα καὶ ἀνοικτὰ τὰ σκέλη, εὐσταθὴς δὲ ὡς ναύτης, ἐθεώρει ἀκίνητος τὴν σαλευομένην θάλασσαν. Ἡ νεαρὰ γυνή, καθημένη ἐπὶ τῆς πρύμνης, ἐθεώρει μετὰ συγκινήσεως τὸν ὑπὸ τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως σκοτιζόμενον ἤδη Ὠκεανόν, ὃν κατεφρόνει ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς ἐκείνου σκάφους, ὑπεράνω δὲ τῆς κεφαλῆς της ἡπλοῦντο τὰ λευκὰ ἱστία, ἅτινα παρέφερον αὐτὴν μακρὰν ὡς μεγάλαι πτέρυγες. Ἡ ἡμιολία, ὑπεγειρομένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἵπτατο, ἔλεγες, διὰ τοῦ ἀέρος.

Μετὰ μικρὸν ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ἡ σελήνη ἦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου της τετάρτου, τὸ δὲ ἀνεπαρκὲς της φῶς ἔμελλε νὰ συγκαλύψῃ ὅσον οὔπω ἡ ὁμίχλη τοῦ ὁρίζοντος. Νεφέλαι ἐξ ἀνατολῶν διωκόμεναι ἐπλήρουν ἤδη ἓν μέρος τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ κυβερνήτης εἶχεν ἤδη διατάξει τὰ τοποθετικά του πυρά—προφύλαξις ἀπαραίτητος κατὰ τὰς θαλάσσας ἐκείνας, αἵτινες βρίθουσι πλοίων ἐγγὺς τῶν ἀκτῶν. Αἱ συγκρούσεις δὲν εἶνε σπάνιαι, ἡ ἀσθενεστάτη δ' αὐτῶν ἤθελε θρυμματίσει τὴν ταχυπλοοῦσαν ἡμιολίαν.

Ὁ Φὶξ ἐσκέπτετο καθήμενος εἰς τὴν πρῶραν. Ἔμενε δὲ μακρὰν τῶν συμπλωτήρων του, γνωρίζων ὅτι ὁ Φὸγ δὲν εἶχεν ὁμιλητικὸν τὸν χαρακτῆρα. Ἄλλως, ἀπήρεσκεν αὐτῷ μεγάλως ἡ συνομιλία μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, οὗτινος ἐδέχετο τὰς προσφοράς. Σκεπτόμενος δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος, ἐθεώρει ὡς βέβαιον, ὅτι ὁ κ. Φὸγ δὲν ἤθελε μείνει εἰς Ὑοκοχάμαν, ἀλλ' ἤθελε τοὐναντίον ἀμέσως ἐπιβῇ τοῦ εἰς Ἅγιον Φραγκίσκον ἐκπλέοντος ἀτμοπλοίου, ἵνα φθάσῃ εἰς Ἀμερικήν, ἧς ἡ εὐρεῖα ἔκτασις παρεῖχεν αὐτῷ τὴν ἀτιμωρησίαν καὶ ἄσυλον ἀσφαλές.

Τὸ σχέδιον τοῦ Φιλέα Φὸγ τῷ ἐφαίνετο ἁπλούστατον καὶ φυσικώτατον. Ἀντὶ νὰ πλεύσῃ ἐξ Ἀγγλίας κατ' εὐθεῖαν εἰς Ἀμερικήν, ὡς κοινός τις κλέπτης, ὁ Φὸγ προὐτίμησε περιοδείαν μεγάλην, καὶ διῆλθε τὰ τρία τέταρτα τῆς γῆς, ὅπως φθάσῃ ἀσφαλέστερον εἰς τὴν ἀμερικανικὴν ἤπειρον, ὅπου νὰ φάγῃ ἐν πάσῃ ἡσυχίᾳ τὸ ἑκατομμύριον τῆς Τραπέζης, παραπλανήσας τὴν ἀστυνομίαν. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀμερικανικῆς γῆς τί ὤφειλε νὰ πράξῃ ὁ Φίξ; Νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον; Οὐδέποτε! Οὐδὲ βῆμα ἤθελε μακρυνθῇ ἀπ' αὐτοῦ, μέχρις οὗ ἐπιτύχῃ τὴν ἔκδοσίν του. Ἦτο καθῆκόν του τοῦτο, καὶ τὸ καθῆκόν του ἐνόει νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ μέχρι τέλους. Ὅπως δήποτε δὲ ὑπῆρχεν ἤδη δι' αὐτὸν τὸ εὐτυχὲς ἀπόκτημα, ὅτι ὁ Πονηρίδης δὲν ἦτο πλησίον τοῦ κυρίου του, καὶ σπουδαιότατον ἦτο νὰ μὴ συναντηθῶσι πλέον ὁ κύριος καὶ ὁ ὑπηρέτης, ἰδίως μετὰ τὰς ἐκμυστηρεύσεις τοῦ Φίξ.

Καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ ἐπίσης ἐσυλλογίζετο τὸν τοσοῦτον παραδόξως ἀφανισθέντα ὑπηρέτην του. Σκεφθεὶς δὲ καλῶς ἀνελογίσθη, ὅτι συνεπείᾳ πιθανῶς παρεννοήσεως ὁ ἀτυχὴς νέος εἶχεν ἐπιβιβασθῇ τὴν τελευταίαν στιγμὴν εἰς τὸ *Καρνάτικ*. Τοῦτο ἐφρόνει καὶ ἡ κ. Ἀουδά, ἥτις ἐλυπεῖτο βαθέως τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἐντίμου ἐκείνου ὑπηρέτου, εἰς ὃν τοσαῦτα ὤφειλε. Δυνατὸν ἑπομένως ἦτο νὰ ἐπανεύρωσιν αὐτὸν εἰς Ὑοκοχάμαν, καὶ ἂν εἶχε μεταβῆ ἐκεῖ διὰ τοῦ *Καρνάτικ*, εὔκολον ἦτο νὰ τὸ μάθωσι.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ἄνεμος κατέστη ἰσχυρότερος· ἦτο δ' ἴσως ἀνάγκη σειροδεσίας τινός, ἀλλ' ὁ πλοηγός, παρατηρήσας προσεκτικῶς τὴν κατάστασιν τοῦ οὐρανοῦ, ἀφῆκε τὰ ἱστία ὡς εἶχον. Ἄλλως δὲ τὸ *Ταγκαδέρ*, ἔχον ἱκανὸν τὸ βύθισμα, οὐδόλως σχεδὸν ἔκλινε, καὶ πάντα ἦσαν παρεσκευασμένα πρὸς ταχεῖαν ὑποστολὴν τῶν ἱστίων, ἐν περιπτώσει αἰφνιδίου ἀνεμοστροβίλου.

Τὸ μεσονύκτιον ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ἡ κ. Ἀουδὰ κατέβησαν εἰς τοὺς κοιτῶνας, ὁ δὲ Φίξ, καταβὰς πρὸ αὐτῶν, εἶχεν ἐξαπλωθῇ ἐπὶ χωρίσματός τινος τοῦ ἀνακλίντρου. Ὁ κυβερνήτης καὶ τὸ πλήρωμα ἔμειναν ὁλόκληρον τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Τὴν ἐπαύριον, 8 Νοεμβρίου, κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἡ ἡμιολία εἶχεν ἤδη διανύσει ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν μίλια, τὸ δὲ δρομόμετρον, πολλάκις ῥιφθέν, ἐδείκνυεν ὡς μέσην τοῦ πλοίου ταχύτητα ὀκτὼ μέχρις ἐννέα μιλίων. Τὸ *Ταγκαδὲρ* εἶχε φορὸν τὸν ἄνεμον πρὸς ὅλα του τὰ ἱστία, πλέον δὲ οὕτως ἐταχυδρόμει ὅσον ἦτο δυνατόν· καὶ ἂν ὁ ἄνεμος διετηρεῖτο ὅμοιος, ὑπῆρχε πᾶσα πιθανότης, ὅτι ἤθελεν αἰσίως ἀνύσει τὸν πλοῦν.

Ἡ ἡμιολία δὲν ἐμακρύνθη καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἧς τὰ ῥεύματα τῇ ἦσαν εὐνοϊκά. Ἀπεῖχε δ' αὐτῆς ἀριστερόθεν περὶ τὰ πέντε τὸ πολὺ μίλια, καὶ πολλάκις διὰ μικρᾶς τινος ἐξαίθρας διεφαίνετο ἡ ἀνώμαλον ἔχουσα τὴν ὄψιν παραλία ἐκείνη. Ἀπογείου ὄντος τοῦ ἀνέμου, ἡ θάλασσα ἦν ὀλιγώτερον τεταραγμένη, τοῦτο δὲ ἦτο εὐτύχημα διὰ τὴν ἡμιολίαν, διότι ὁ σάλος βλάπτει τὰ μέγιστα τὰ μικρᾶς χωρητικότητος σκάφη, ἐλαττῶν τὴν ταχύτητά των.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἄνεμος ἐμετρίασε μικρὸν καὶ ἐτράπη εἰς μεσημβρινοανατολικόν. Ὁ κυβερνήτης διέταξε ν' ἀναπετασθῶσιν ἐπισιπάρια· ἀλλὰ μετὰ δύο ὥρας ὑπῆρξεν ἀνάγκη

Digitized by Google

νὰ ὑποσταλῶσιν ἐκ νέου, διότι ὁ ἄνεμος ἐσφόδρυνε καὶ πάλιν.

Ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά, μὴ ὑποφέροντες εὐτυχῶς ἐκ ναυτίας, ἔφαγον μετὰ πολλῆς ὀρέξεως τὰ δίπυρα καὶ τὰ ταριχεύματα τοῦ πλοίου· ὁ δὲ Φίξ, προσκληθεὶς νὰ μετάσχῃ τοῦ γεύματός των, ἐδέχθη, γνωρίζων ὅτι καὶ οἱ στόμαχοι ἔχουσιν ἀνάγκην ἕρματος ὡς τὰ πλοῖα, μετὰ δυσαρεσκείας του ὅμως. Δὲν ἐνόμιζε λίαν χρηστὸν τὸ νὰ ὁδοιπορῇ δι' ἐξόδων τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, καὶ νὰ σιτίζεται ἐκ τῶν τροφίμων του. Οὐχ ἧττον ἔφαγεν,—ὀλίγον μέν, ἀλλ' ὅπως δήποτε ἔφαγε.

Μετὰ τὸ γεῦμα ὅμως, καθῆκόν του ἐνόμισε νὰ λάβῃ κατὰ μέρος τὸν κ. Φόγ καὶ νὰ τῷ εἴπῃ:

— Κύριε . . .

Ἡ λέξις αὕτη τοῦ ἔσχιζε τὰ χείλη, καὶ μόλις ἐκρατεῖτο ἀπὸ τοῦ νὰ δράξῃ τὸν *κύριον* ἐκεῖνον ἐκ τοῦ τραχήλου.

— Κύριε, μὲ ὑπεχρεώσατε μεγάλως δεχθέντες με εἰς τὸ πλοῖόν σας. Ἀλλά, μολονότι τὰ μέσα μου δὲν μοῦ συγχωροῦσι νὰ φανῶ τοσοῦτον μεγαλόδωρος, ἐννοῶ νὰ πληρώσω τὸ μέρος μου...

— Ἂς μὴ γίνεται λόγος περὶ τούτου, κύριε, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Ὄχι, ὄχι . . . σᾶς παρακαλῶ . . .

— Διόλου, κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ Φόγ δι' ὕφους μὴ ἐπιδεχομένου παρατήρησιν. Περιλαμβάνονται ὅλα εἰς τὰ γενικὰ ἔξοδα.

Ὁ Φίξ προσέκλινε, καίτοι ἐνδομύχως ἀγανακτῶν, καὶ ἐξαπλωθεὶς ἐπὶ τῆς πρώρας τῆς ἡμιολίας, οὐδὲν πλέον εἶπε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

Ἐντούτοις τὸ πλοῖον ἱστιοδρόμει ταχύ· ὁ κυβερνήτης εἶχε χρηστὰς ἐλπίδας, καὶ πολλάκις εἶπεν εἰς τὸν κ. Φόγ, ὅτι ἤθελον φθάσει ἐγκαίρως εἰς Σαγκάϊ, οὗτος δὲ ἠρκέσθη ἀπαντήσας, ὅτι προσεδόκα τοῦτο. Ἄλλως δὲ ἅπαν τὸ πλήρωμα τῆς ἡμιολίας ἐπεδείκνυεν ἔκτακτον ζῆλον, δελεαζόμενον ὑπὸ τῆς ἀμοιβῆς. Πάντα τὰ ἱστία ἦσαν στερεῶς ἀνατεταμένα, οἱ πόδες αὐτῶν ἐντεταμένοι προσηκόντως, οὐδεὶς δὲ παροιακισμὸς ἠδύνατο νὰ καταγνωσθῇ τοῦ πηδαλιούχου. Καὶ ἐν λεμβοδρομίᾳ τοῦ Βασιλικοῦ θαλασσοδρομικοῦ Συλλόγου δὲν ἐγίνετο βεβαίως ἀκριβέστερον ὁ χειρισμός.

Τὴν ἑσπέραν ὁ πλοηγὸς κατεμέτρησε διακοσίων μιλίων δρόμον ἀπὸ τοῦ Χόγγ-Κόγγ, καὶ ὁ Φιλέας ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ,ὅτι κατὰ τὴν εἰς Ἰοκοχάμαν ἄφιξίν του, οὐδεμίαν ἤθελεν ἔχει καθυστέρησιν ἐν τῷ προγράμματί του. Οὕτω δὲ τὸ πρῶτον σπουδαῖον ἐμπόδιον, ὅπερ εἶχεν ἀπαντήσει μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησίν του, οὐδεμίαν πιθανῶς ἤθελε τῷ προξενήσει ζημίαν.

Τὴν νύκτα,πρὸς τὴν αὐγήν, εἰσήρχετο τὸ *Ταγκαδὲρ* εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Φο-Κιέν, ὅστις χωρίζει τὴν μεγάλην νῆσον Φορμόζαν ἀπὸ τῆς σινικῆς παραλίας, καὶ ὑπερέβαινε τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου. Ἡ θάλασσα τοῦ στενοῦ ἦν λίαν τραχεῖα καὶ πλήρης στενῶν, ἃς ἀπετέλουν τὰ ἀντιρρεύματα. Ἡ ἡμιολία ὑπέφερε μεγάλως ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων κυμάτων ἅτινα ἀντέκοπτον τὴν πορείαν της, κατέστη δὲ δυσχερεστάτη ἡ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος διαμονή.

Ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ὁ ἄνεμος ἐσφόδρυνεν ἔτι μᾶλλον, καὶ ὁ οὐρανὸς ἐφαίνετο προαγγέλλων καταιγίδα. Ἄλλως δὲ καὶ τὸ βαρόμετρον ἐσήμαινε προσεχῆ μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαίρας,διότι ἡ πορεία του ἦν ἀνώμαλος, καὶ ὁ ὑδράργυρος ἰδιοτρόπως ἐκυμαίνετο. Πλὴν τούτου ἡ θάλασσα ἐφαίνετο ἐξεγειρομένη πρὸς τὰ μεσημβρινοανατολικὰ τοῦ ὁρίζοντος εἰς κύματα μεγάλα, προδηλοῦντα τρικυμίαν. Τὴν προτεραίαν δὲ ὁ ἥλιος εἶχε δύσει ἐν πορφυρᾷ ὁμίχλῃ ἐν μέσῳ τῶν φωσφορικῶν σπινθηρισμῶν τοῦ ὠκεανοῦ.

Ὁ κυβερνήτης ἐξήτασεν ἐπὶ μικρὸν τὴν κακὴν ἐκείνην ὄψιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐψιθύρισεν ἀκατανόητά τινα μεταξὺ τῶν ὀδόντων του. Εὑρεθεὶς δὲ μετ' ὀλίγον ἐγγὺς τοῦ κ. Φόγ, εἶπεν αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Ἠμπορῶ, ἐντιμότατε, νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ κάθε τί;

— Λέγε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Θὰ ἔχωμεν ἐντὸς ὀλίγου καταιγίδα.

— Ἀπὸ τὸν βορρᾶν ἢ ἀπὸ τὸν νότον θὰ ἔλθῃ; ἠρώτησεν ἁπλῶς ὁ κ. Φόγ.

— Ἀπὸ τὸν νότον. Ἰδέτε, σχηματίζεται τυφών!

— Καλῶς νὰ ὁρίσῃ, ἀφοῦ θὰ μᾶς ὠθήσῃ πρὸς βορρᾶν, ὅπου πηγαίνομεν, ἀπήντησεν ὁ εὐπατρίδης.

— Ἄ! ἀφοῦ τὸ παίρνετε ἔτσι! ὑπέλαβεν ὁ πλοηγός, δὲν λέγω πλέον τίποτε.

Τὰ προαισθήματα τοῦ Ἰωάννου Βούνσβυ δὲν τὸν ἠπάτων. Ἐν ὥρᾳ τοῦ ἔτους οὐχὶ τοσοῦτον προκεχωρημένῃ ὁ τυφών,κατὰ τὴν ἔκφρασιν διασήμου μετεωρολόγου, ἤθελε παρέλθει ἁπλῶς ὡς φαεινὸς καταρράκτης ἠλεκτρικῶν φλογῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν χειμερινὴν ἰσημερίαν ὑπῆρχε φόβος ὅτι ἤθελεν ἐνσκήψει μετὰ μεγίστης σφοδρότητος.

Ὁ κυβερνήτης ἐν τούτοις ἔλαβε τὰς προφυλάξεις του ἐκ τῶν προτέρων. Διέταξε νὰ συμπτυχθῶσι πάντα τὰ ἱστία τῆς ἡμιολίας, νὰ καταβιβασθῶσιν αἱ κεραῖαι ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, νὰ καταχθῶσι τὰ ἐπιστήλια καὶ νὰ εἰσελκυσθῇ τὸ δοράτιον. Οἱ καθέκται πάντες ἐκλείσθησαν καὶ οὐδὲ σταγὼν ὕδατος ἠδύνατο πλέον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σκάφος τοῦ πλοίου. Ἓν δὲ μόνον τρίγωνον ἱστίον, προτονὶς ἐκ στερρεᾶς ὀθόνης, ἀνεπετάσθη, ὅπως διατηρῇ οὐριοδρόμον τὴν ἡμιολίαν.

Εἶτα παρεκάλεσεν ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ τοὺς ἐπιβάτας του νὰ καταβῶσιν εἰς τὸν κοιτῶνα· ἀλλὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου, ἡ ἔλλειψις ἐν αὐτῷ

Digitized by Google

ἀέρος, καὶ οἱ κλονισμοὶ τοῦ σάλου καθίστων τὴν ἐν τῷ κοιτῶνι διαμονὴν λίαν δυσάρεστον φυλάκισιν, οὐδεὶς δέ, οὔτε ὁ κ. Φόγ, οὔτε ἡ κ. Ἀουδά, οὔτε αὐτὸς ὁ Φὶξ συγκατένευσαν νὰ καταλίπωσι τὸ κατάστρωμα.

Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ἐνέσκηψε μετὰ βροχῆς καὶ λαίλαπος ἡ καταιγὶς κατὰ τοῦ σκάφους, ὅπερ, καίτοι ἓν μόνον ἔφερε τεμάχιον ἱστίου, ἀνηρπάγη ὡς πτίλον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐκείνου, οὗτινος, πνέοντος ἐν τρικυμίᾳ, οὐδὲν δύναται νὰ παράσχῃ ἰδέαν ἀκριβῆ. Καὶ ἄν τις παραβάλῃ τὴν ὁρμήν του πρὸς τὸ τετραπλοῦν τῆς ταχύτητος ἀτμομηχανῆς κινουμένης δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως, πάλιν ὑπολείπεται τῆς ἀληθείας.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἔπλευσεν οὕτως ἡ ἡμιολία πρὸς βορρᾶν, παρασυρομένη ὑπὸ τῶν γιγαντιαίων κυμάτων, καὶ διατηροῦσα εὐτυχῶς ταχύτητα ἴσην πρὸς τὴν ταχύτητά των. Εἰκοσάκις παρ' ὀλίγον κατεποντίζετο ὑπὸ τῶν ὑδατωδῶν ἐκείνων ὀρέων, ἅτινα ἐξανίσταντο κατὰ τῆς πρύμνης, ἂν δεξιά τις οἰακοστροφία δὲν προελάμβανε τὴν καταστροφήν. Οἱ ἐπιβάται ἐδέχοντο μετὰ φιλοσοφικῆς ὑπομονῆς τὴν βροχὴν τῶν κυμάτων. Καὶ ὁ μὲν Φὶξ ἐγόγγυζε φυσικῶς ἐνδομύχως, ἀλλ' ἡ ἀτρόμητος Ἀουδά, προσηλωμένον ἔχουσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸν συνοδοιπόρον της, οὗτινος ἐθαύμαζε τὴν ἀπάθειαν, ἐφαίνετο ἀξία αὐτοῦ καὶ περιεφρόνει ἐγγύς του τὴν καταιγίδα. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν Φιλέαν Φόγ, ὁ τυφὼν ἐκεῖνος ἐφαίνετο περιλαμβανόμενος εἰς τὸ πρόγραμμά του.

Τὸ *Ταγκαδὲρ* εἶχε τέως βαδίσει διαρκῶς πρὸς βορρᾶν. Τὸ ἑσπέρας ὅμως, ὡς ὑπῆρχε φόβος, ὁ ἄνεμος ἐτράπη βορειοδυτικός, ἡ δὲ ἡμιολία, πληττομένη πλαγίως ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἤρξατο φοβερῶς κλονιζομένη. Ἡ ὁρμὴ τῆς θαλάσσης ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ τρόμον εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας πόσον στερεῶς εἰσὶ προσδεδεμένα πρὸς ἄλληλα πάντα τοῦ πλοίου τὰ μέρη.

Τὴν νύκτα ἐσφόδρυνεν ἔτι μᾶλλον ἡ καταιγίς, ὁ δὲ Ἰωάννης Βούνσβυ, βλέπων τὸ σκότος ἐρχόμενον καὶ μετὰ τοῦ σκότους αὐξανομένην τὴν τρικυμίαν, ᾐσθάνθη μεγάλην ἀνησυχίαν. Σκεφθεὶς δέ, ὅτι φρόνιμον ἤθελεν εἶναι νὰ προσορμισθῶσί που, καὶ συμβουλευθεὶς ἐπὶ τούτῳ μετὰ τοῦ πληρώματός του, ἐπλησίασεν εἰς τὸν κ. Φὸγ καὶ τῷ εἶπε:

— Νομίζω, ἐντιμότατε, ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ προσορμισθῶμεν εἰς κανένα λιμένα.

— Καὶ ἐγὼ νομίζω, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Εἰς ποῖον ὅμως; ὑπέλαβεν ὁ πλοηγός.

— Εἰς ἕνα καὶ μόνον, μὲ φαίνεται, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ κ. Φόγ.

— Δηλαδή;

— Εἰς τὸ Σαγκάϊ.

Ἐπί τινας στιγμὰς ὁ κυβερνήτης δὲν ἐνόησε τί ἐσήμαινεν ἡ ἀπάντησις ἐκείνη, καὶ πόσην ἐνέκλειεν ἐπιμονὴν καὶ ἰσχυρογνωμοσύνην. Ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἀνέκραξεν:

— Ὦ, χωρὶς ἄλλο, ἡ ἐντιμότης σας ἔχει δίκαιον. Εἰς τὸ Σαγκάϊ.

Καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ *Ταγκαδὲρ* διετηρήθη ἀναλλοίωτος πρὸς βορρᾶν.

Φοβερὰ τῇ ἀληθείᾳ νὺξ ὑπῆρξεν ἐκείνη. Θαῦμα δὲ ὅτι ἡ μικρὰ ἡμιολία δὲν περιετράπη. Δὶς κατεκλίθη, καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος εὑρισκόμενα ἤθελον ἀναρπαγῆ, ἂν δὲν εἶχον ἐγκαίρως ἀσφαλισθῆ δι' ἐχμάτων. Ἡ κ. Ἀουδὰ ἦτο κατηφανισμένη, ἀλλ' οὐδὲν ἐξέφρασε παράπονον. Πολλάκις δὲ ὁ κ. Φὸγ ἠναγκάσθη νὰ ὁρμήσῃ πρὸς αὐτήν, ἵνα τὴν προστατεύσῃ κατὰ τῆς ὁρμῆς τῶν κυμάτων.

Ἀνέτειλε τέλος ἡ ἡμέρα, καὶ ἡ τρικυμία ἐξηκολούθει ἔτι μαινομένη. Ἀλλ' ὁ ἄνεμος ἐτράπη πάλιν εἰς μεσημβρινοανατολικόν. Ἡ τροπὴ αὕτη ἦν εὐνοϊκή, καὶ τὸ *Ταγκαδὲρ* ἤρξατο πάλιν εὐθυδρομοῦν ἐπὶ τῆς ταραχώδους ἐκείνης θαλάσσης, ἧς τὰ ὑπερμεγέθη κύματα συνεκρούοντο πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου γεννώμενα. Προήρχετο δ' ἐκ τούτου σύγκρουσις δύο διαφόρων σάλων, ἥτις ἤθελε βεβαίως συντρίψει πλοῖον οὐχὶ τοσοῦτον στερεῶς κατεσκευασμένον.

Ἐνίοτε διεφαίνετό που ἡ ἀκτὴ διὰ μέσου ῥωγμῆς τινος τῆς ὁμίχλης, ἀλλὰ πλοῖον οὐδέν· τὸ *Ταγκαδὲρ* μόνον ἐθαλασσοδρόμει.

Τὴν μεσημβρίαν ἐφάνησαν συμπτώματά τινα γαλήνης, ἅτινα ηὔξησαν ἔτι, κλίναντος τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν δύσιν του.

Ἡ μικρὰ τῆς τρικυμίας διάρκεια προήρχετο ἐξ αὐτῆς τῆς σφοδρότητός της. Οἱ δὲ ἀπειρηκότες ἐπιβάται ἠδυνήθησαν τέλος νὰ φάγωσιν ὀλίγον καὶ ν' ἀναπαυθῶσιν ἐπὶ μικρόν.

Ἡ νὺξ ὑπῆρξε σχετικῶς ἤρεμος, ὁ δὲ πλοηγὸς ἀνέπτυξε πάλιν τὴν κάτω σειρὰν τῶν ἱστίων, καὶ ἡ ταχύτης τῆς ἡμιολίας ὑπῆρξε μεγάλη. Τὴν ἐπαύριον, ἑνδεκάτην τοῦ μηνός, περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ παρετήρησε τὴν ἀκτήν, καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι τὸ Σαγκάϊ ἀπεῖχεν ἑκατὸν μόλις μίλια.

Ἑκατὸν μίλια, ἅτινα ἔπρεπε νὰ διανυθῶσιν ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ! διότι τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν ὤφειλε νὰ φθάσῃ ὁ κ. Φὸγ εἰς Σαγκάϊ, ἵνα μὴ καθυστερήσῃ τοῦ εἰς Ὑοκοχάμαν ἀποπλέοντος ἀτμοκινήτου. Ἂν δὲν ἐπήρχετο ἡ τρικυμία, καθ' ἣν ἀπωλέσθησαν τοσαῦται ὧραι, δὲν θ' ἀπεῖχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ λιμὴν πλέον τῶν τριάκοντα μιλίων.

Ὁ ἄνεμος κατέπιπτεν ἐπαισθητῶς, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ κατέπιπτεν εὐτυχῶς καὶ ἡ θάλασσα. Ἡ ἡμιολία ἐκαλύφθη τότε ὑπὸ ἱστίων· λαῖφος, πρόθοος καὶ προτονίδες ἐκολποῦντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ ἡ θάλασσα ἀνεπήδα εἰς ἀφροὺς ὑπὸ τὴν σειρὰν τῆς πρώρας.

Digitized by Google

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τὸ *Ταγκαδὲρ* ἀπεῖχε μόλις τεσσαράκοντα μίλια τοῦ Σαγκάϊ, τοῦ ἔμενον δὲ ἓξ ὧραι ὅπως καταπλεύσῃ ἐκεῖσε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Ἰοκοχάμας.

Πάντες ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀνησύχουν ζωηρότατα, πάντες ἐκ παντὸς τρόπου ἐπεθύμουν νὰ φθάσωσιν ἐγκαίρως, καὶ πάντες—τοῦ Φιλέα Φὸγ βεβαίως ἐξαιρουμένου—ᾐσθάνοντο πάλλουσαν τὴν καρδίαν των ἐξ ἀνυπομονησίας. Πρὸς τοῦτο ὑπῆρχεν ἀνάγκη ταχύτητος ἐννέα μιλίων καθ' ὥραν, ὁ δὲ ἄνεμος κατέπιπτε πάντοτε! Ἦτο αὔρα τις ἀνώμαλος, ἀτάκτως καὶ διακεκομμένως ἐπιπνέουσα ἀπὸ τῶν ἀκτῶν, παρερχομένη δὲ ταχεῖα καὶ καταλείπουσα τὴν θάλασσαν ἀρρυτίδωτον.

Ἀλλὰ τὸ πλοῖον ἦτο τόσον ἐλαφρόν, καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ λεπτοϋφῆ του ἱστία τοσοῦτον καλῶς συνῆγον πᾶσαν ἰδιότροπον τῆς αὔρας πνοήν, ὥστε, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ῥεύματος, κατὰ τὴν ἕκτην ὥραν ὑπελείποντο δέκα μόνον μίλια μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Σαγκάϊ, καθότι ἡ πόλις αὐτὴ κεῖται εἰς ἀπόστασιν δέκα μιλίων τοὐλάχιστον ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν.

Τὴν ἑβδόμην ὥραν τέλος ἡ ἡμιολία ἀπεῖχεν ἔτι τρία μίλια ἀπὸ τῆς πόλεως. Φοβερὰ δὲ βλασφημία διέρρηξε τὰ χείλη τοῦ κυβερνήτου βλέποντος ὅτι ἔμελλε νὰ στερηθῇ τὴν ἐκ διακοσίων λιρῶν ἀμοιβήν. Ἐθεώρησε τὸν κ. Φόγ, ὅστις ἔμενεν ἀπαθής, καίτοι τὴν στιγμὴν ἐκείνην διεκυβεύετο ὁλόκληρος ἡ περιουσία του.

Τὴν στιγμὴν ἐπίσης ἐκείνην μακρὰ μελανὴ ἄτρακτος, στεφομένη ὑπὸ στροβίλων καπνοῦ, ἐφάνη ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν κυμάτων. Ἦτο δὲ τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμόπλοιον, ἀποπλέον κατὰ τὴν κανονικήν του ὥραν.

— Νὰ πάρ' ἡ ὀργή! ἀνέκραξεν ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ, ἀπωθήσας τὸν οἴακα μετ' ἀπελπισίας.

— Κάμετε σημεῖον! εἶπεν ἁπλῶς ὁ Φιλέας Φόγ.

Μικρὸν ὀρειχάλκινον τηλεβόλον, εὑρισκόμενον εἰς τὴν πρῷραν τοῦ *Ταγκαδέρ*, καὶ χρησιμεῦον ὅπως πυρσεύῃ ἐν καιρῷ ὁμίχλης, ἐπληρώθη μέχρι στομίου· καθ' ἣν ὅμως στιγμὴν ὁ πλοηγὸς προσῆγε τὸν ἀνημμένον ἄνθρακα εἰς τὴν ὀπήν,

— Τὸ σημεῖον ἀμηχανίας! εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

Ἡ σημαία ὑπεστάλη εἰς τὸ μέσον τοῦ ἱστοῦ, ὑπῆρχε δὲ οὕτω ἐλπίς, ὅτι τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμόπλοιον, βλέπον τὸ διδόμενον σημεῖον, ἤθελεν ἐκτραπῇ μικρὸν τῆς ὁδοῦ του, ὅπως προσεγγίσῃ εἰς τὴν ἡμιολίαν.

— Πῦρ! εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

Καὶ τὸ μικρὸν ὀρειχάλκινον τηλεβόλον ἐβρόντησεν εἰς τὸν ἀέρα.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Τὸ μῆκος πάντων τῶν σιδηροδρόμων τῆς γῆς τῷ 1830 ἦτο 1,322 χιλιομέτρ., τῷ 1877 δὲ 320,830.

ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΙΔΩΝ

Ἡ ἱστορία τῶν χειρίδων ὡς καὶ ἡ τῶν ἐνδυμάτων εἶνε στενότατα συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ. Διαιροῦνται δὲ αἱ χειρῖδες εἰς τρία, τουτέστι εἰς τὰς δερματίνας, ἐκ χονδροῦ δέρματος τῶν ζῴων, πρὸς χρῆσιν τῶν γεωργῶν, τὰς κεκαλυμμένας ὑπὸ μεταλλίνων φολίδων πρὸς χρῆσιν τῶν στρατιωτικῶν, καὶ τὰς ἐκ δέρματος λεπτοῦ ἢ μεταξίνας χρυσοκεντήτους πρὸς χρῆσιν τῶν ἐχόντων λεπτοφυεῖς τὰς χεῖρας. Αἱ τρεῖς δ' αὗται τῶν χειρίδων διαιρέσεις ἀντιστοιχοῦσιν ἀληθῶς πρὸς τρεῖς ἐποχὰς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, τοὺς χρόνους τῆς βαρβαρότητος, τὸν Μεσαίωνα καὶ τὴν Ἀναγέννησιν.

Ἀρχαιοτάτη εἶνε ἡ χρῆσις τῶν χειρίδων. Τὸ στρατήγημα δι' οὗ, ὡς διηγεῖται ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὁ Ἰακὼβ ἐπεχείρησε νὰ ὑφαρπάσῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰσαάκ, τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ νὰ πείσῃ ἡμᾶς ὅτι κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους χρόνους ἦσαν γνωσταὶ αἱ ἐκ δερμάτων κατασκευαζόμεναι χειρῖδες. Μετὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἀνευρίσκομεν χειρῖδας ἐν Ὀδυσσείᾳ καὶ βλέπομεν τὸν γηραιὸν Λαέρτην, τὸν πατέρα τοῦ πολυμηχάνου Ὀδυσσέως, περιποιούμενον τὸν ἀγρόν του καὶ φοροῦντα κνημῖδας ἐκ δέρματος βοὸς καὶ χειρῖδας, ἵνα μὴ κεντῶσι τὰς χεῖράς του αἱ βάτοι,

> περὶ δὲ κνήμῃσι βοείας
> κνημῖδας ῥαπτὰς δέδετο....
> χειρῖδας τ' ἐπὶ χερσί, βάτων ἕνεκ'...

ὡς λέγει ὁ θεῖος Ὅμηρος.[1] Ἐν γένει οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε μετεχειρίζοντο τὰς χειρῖδας ὡς κόσμημα ἢ ὡς μέσον τῆς μαλακότητος τῶν χειρῶν, ὡς οἱ Πέρσαι, οἵτινες ἐφόρουν, κατὰ τὸν Ξενοφῶντα,[2] «περὶ ἄκραις ταῖς χερσὶ *χειρῖδας* δασείας καὶ δακτυλήθρας.» Ὁ δὲ Ἀθήναιος[3] ἀναφέρει γαστρίμαργόν τινα, ὅστις ἤρχετο εἰς τὰ συμπόσια φορῶν δακτυλήθρας «ἵν' ὡς θερμότατον ὁ τρισάθλιος ἀναδιδῷ τῇ γλώττῃ» τὸ φαγητόν, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι δαιτυμόνες ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ περιμένωσιν, ἕως οὗ ψυχρανθῇ καὶ δυνηθῶσι νά το λάβωσι, διότι ὡς γνωστὸν τότε ἔτρωγον διὰ τῶν δακτύλων λαμβάνοντες τὰ φαγητά! Ὡς δὲ παρ' Ἕλλησιν οὕτω καὶ παρὰ Ῥωμαίοις αἱ χειρῖδες ἦσαν χρήσιμοι εἰς μόνους τοὺς γεωργούς. Σκηπίων ὁ Νασικᾶς, ἰδὼν τινα ἐκλογέα ἔχοντα τυλώδεις καὶ χονδρὰς τὰς χεῖρας, ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ κατεσκεύασε τὰς χειρῖδας του.

Καὶ ἐπὶ ὑδριῶν δὲ ἐπιτυμβίων εὑρίσκονται μορφαὶ φοροῦσαι χειρῖδας, πλεῖσται δὲ ἐπὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ στήλης τοῦ Τραϊανοῦ.[4] Πλίνιος δ' ὁ

1. Ὀδυσσείας ω, 228-230.
2. Κύρου Παιδείας 8, 8, 17.
3. Α, 10, 25.
4. Τὴν στήλην ταύτην ἔστησε τῷ 112 μ. Χ. ἡ Γερουσία καὶ ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων εἰς τιμὴν τοῦ αὐτο-

Digitized by Google

νεώτερος ὁδοιπορῶν ἐν ὥρᾳ ψύχους, λέγει εἰς τὸν γραμματέα του νὰ φορέσῃ χειρῖδας ἵνα δύναται νὰ γράφῃ εὐκόλως προφυλάττων τὰς χεῖράς του ἀπὸ τοῦ ψύχους.

Ἐπὶ Φιλίππου Αὐγούστου,[1] βασιλέως τῆς Γαλλίας (1165-1223), ἡ χειρὶς ῥιπτομένη ἐθεωρεῖτο ὡς πρόσκλησις εἰς *θείαν κρίσιν*, ὁ δὲ κύπτων καὶ λαμβάνων τὴν χειρῖδα ἐσήμαινεν ὅτι ἐδέχετο τὴν πρόσκλησιν. Ὁ ἀτυχὴς νέος Κορραδῖνος (1252-1268), υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Κορράδου τοῦ Δ', ἀφαιρεθεὶς τὸν θρόνον καὶ τὴν ζωὴν ὑπὸ τοῦ δουκὸς Καρόλου τῆς Ἀνδεγαβίας, ἀναβαίνων ἀδίκως τὸ ἰκρίωμα, διεμαρτυρήθη ῥίψας εἰς τὸ μέσον τοῦ πλήθους τὴν χειρῖδά του, παρακαλέσας νά την δώσωσιν εἴς τινα πρίγκηπα συγγενῆ του. Τὴν χειρῖδα ταύτην λαβών τις τῶν πολιτῶν ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀραγωνίας Πέτρον, ὅςτις ἕνεκεν αὐτῆς ἀνηγορεύθη ἔπειτα ἐν Παλέρμῳ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ χειρὶς ἦτο σύμβολον προσκλήσεως εἰς μονομαχίαν ἢ εἰς δικαςήριον, διὰ τοῦτο ἀναμφιβόλως ὁ προσερχόμενος ἐνώπιον ἀνωτέρου, ὁ ὑπογράφων γαμικὸν συμβόλαιον, ὁ εὐλογῶν ἐν τῷ βαπτίσματι παρὰ τοῖς καθολικοῖς, ὁ προσερχόμενος εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, εἰς κοινωνίαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καὶ ἐν γένει εἰς οἷον δήποτε τόπον σεβαστὸν ὤφειλε νὰ ἔχῃ τὰς χεῖρας γυμνάς, ἄνευ χειρίδων· λέγεται δ' ἔν τινι καθολικῷ συναξαρίῳ ὅτι κληρικός τις εἰσελθὼν εἰς ἐκκλησίαν χωρὶς νὰ ἐκβάλῃ τὰς χειρίδας, ἐτιμωρήθη καὶ αἱ χειρίδες ἐκολλήθησαν ἐπὶ τῶν χειρῶν του. Ἀπηγορεύετο δὲ εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ συνεδριάζωσι μετὰ χειρίδων, οἱ δ' ἀνώτατοι ὑπάλληλοι ἠδύναντο νὰ φορῶσιν, ἀλλὰ μόνον λινάς. Ὡς ἴχνος δὲ τῶν παλαιῶν τούτων διατάξεων θεωρηθήτω τὸ ὅτι οἱ μάρτυρες ἐξεταζόμενοι σήμερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὀφείλουσι νὰ μὴ φορῶσι χειρίδας, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν οἱ προσερχόμενοι εἰς μετάληψιν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Κατὰ δὲ τὸν αὐλικὸν κανονισμὸν ἄνευ χειρίδων προσήρχοντο ἐν Γαλλίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα, τοὺς πρίγκιπας καὶ τὰς πριγκιπίσσας.

Ἦσαν δ' αἱ χειρῖδες καὶ σύμβολον ἀρχῆς, καὶ αἱ εὐλογούμεναι ἐν Ῥημοῖς κατὰ τὴν τελετὴν τῆς στέψεως τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας ἐδήλουν ὅτι θεόθεν ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀρχήν. Κατὰ δὲ ταύτην τὴν ἐκ παραδόσεως ἀρχὴν ἡ χειρὶς ἐχρησίμευεν εἰς ἀναγνώρισιν τῆς κυριαρχίας τοῦ δεσπότου, πρὸς ὃν ἐκδηλῶν ὁ ὑποτελὴς τὸ σέβας αὐτοῦ κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν του τὰς χειρῖδας καὶ τὸ ξίφος του. Ἐκάλουν δὲ *χειρῖδας* καὶ δασμόν τινα τιμαριωτικόν, καὶ ἡ δωρεὰ χειρῖδος ἐδήλου καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ κτήματος.

Ἐν Γαλλίᾳ οἱ ἱερεῖς πρῶτοι ἐφόρεσαν χειρῖδας ἐπιτραπείσας ὑπὸ τῆς ἐν Ἀχυισγράνῳ συνόδου, ἥτις καὶ κανονισμὸν συνέταξε περὶ τῆς χρήσεως ἐν γένει αὐτῶν. Ἀλλ' ἑτέρα σύνοδος ἐν Πουατιὲ ἀπηγόρευσεν αὐτὰς διὰ τοὺς λόγους δι' οὓς ἄλλοτε συνετάχθησαν οἱ *κατὰ τῆς πολυτελείας νόμοι*.[1]

Ὁ Γκαῖτε διηγεῖται ἐν τοῖς *Ἀπομνημονεύμασιν* αὐτοῦ τὰ ἑξῆς· «Αἱ ἐμπορικαὶ πόλεις προσέφερον ἐπισήμως χειρῖδας κατὰ τὴν τελετήν, ἥτις προηγεῖτο τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐν Φραγκφούρτῃ ἐμπορικῶν πανηγύρεων. Ἡ ἀνανέωσις τῆς εἰλικρινείας αὐτῶν ἐβεβαιοῦτο προσέτι καὶ διὰ συμβολικῶν δώρων, ἅτινα προσέφερον εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμπόρων ἐν ἐπισήμῳ συνεδριάσει. Ἰδοὺ δὲ πῶς εἰς ἐμέ, παῖδα ὄντα, διηγοῦντο τὰ κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην. Οἱ σύνεδροι συνήρχοντο ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτοκρατορικῇ αἰθούσῃ, καὶ προεδρεύοντος τοῦ προέδρου, ὁ γραμματεὺς ἀνεγίνωσκε τὴν αἰτίαν τῆς συνελεύσεως. Ἀλλ' αἴφνης ἠκούετο μουσικὴ ἀλλόκοτος ἐνθυμίζουσα τὴν ἔλευσιν, οὕτως εἰπεῖν, παρελθόντων αἰώνων, καὶ τρεῖς αὐληταὶ κεκαλυμμένην ἔχοντες τὴν κεφαλὴν καὶ ἐνδεδυμένοι μανδύας χρυσοπαρύφους, ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν αἴθουσαν αὐλοῦντες. Τούτων δ' ὁ μὲν ἔφυσα ἄσκαυλον, ὁ δὲ βαρύαυλον, ὁ δὲ ὀξύαυλον. Παρευθὺς δὲ διακοπτομένης τῆς συνεδριάσεως εἰσήργετο ἀντιπρόσωπος μιᾶς τῶν *Ἀνσεατικῶν πόλεων*[2] μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, καὶ ἐνεχείριζεν εἰς τὸν πρόεδρον τὰ συμ-

κράτορος Τραϊανοῦ μετὰ τὴν νικηφόρον αὐτοῦ ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Δακίας. Ἦτο δ' ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἔχουσα ὕψος μὲν 42 περίπου μέτρων, διάμετρον δὲ 4. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἵστατο ὁ ἀνδριὰς τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἡ ἐπιφάνειά της ὅλη ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἀναγλύφων παριστώντων τἀνδραγαθήματά του. Τῷ 1588 ὁ πάπας Σίξτος ὁ Ε' (1521—1590) ἀνακαινίσας τὴν στήλην ἀντικατέστησε τὸν ἀπολεσθέντα ἀνδριάντα διὰ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Ἡ στήλη τοῦ Τραϊανοῦ ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον τῆς ἐν Παρισίοις στήλης τῆς Βανδόμης. Ὁ δὲ Τραϊανὸς εἶνε ὁ γνωστὸς Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ ὁ «πατὴρ τῆς πατρίδος» ἐπονομασθεὶς καὶ τὸν τρίτον κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν κινήσας.

1. Ἐπωνομάσθη Αὔγουστος, διότι ἐγεννήθη τὸν μῆνα Αὔγουστον. Ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς πεντεκαιδεκαέτης μετέσχε τῆς γ' σταυροφορίας μετὰ Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοθύμου (1180), ἀπέκρουσε νικηφόρως πολλοὺς ἐχθροὺς τῆς Γαλλίας, ἐπροστάτευσε (1215) τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων (ὅπερ ἔκτοτε ἐπωνομάσθη «τὸ πρωτότοκον τέκνον τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας») καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἑνότητος τῆς πατρίδος του.

1. Πρῶτον παρὰ Ῥωμαίοις συνετάχθησαν ἐπίτηδες νόμοι πρὸς περιστολὴν τῆς πολυτελείας τῶν συμποσίων, τῶν ἐνδυμάτων καὶ αὐτῶν τῶν κηδειῶν καὶ τῶν τάφων. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ Η' (1224) μέχρι τοῦ ΙΔ' (1700 κ.ἑξ.). Κατὰ τὰς σήμερον ἐπικρατούσας νεωτέρας δοξασίας οἱ τοιοῦτοι νόμοι εἶνε τυραννικοὶ καὶ γελοῖοι, ἀντικείμενοι εἰς τὰς στοιχειωδεστάτας γνώσεις τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας.

2. Ἀνσεατικαὶ πόλεις αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἄνσαν ἢ Ἀνσεατικὸν Δεσμὸν (ἐκ τοῦ ἀρχ. γερμ. hansen συνεταιρίζεσθαι), συσταθέντα τῷ 1241 ὑπὲρ ἀμοιβαίας συμβοηθείας κατὰ τῶν πειρατῶν τῆς Βαλτικῆς καὶ ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ ἐμπορίου. Ἀνῆλθον δ' αὗται εἰς 80 καὶ διῃροῦντο εἰς 4 τμήματα προεξαρχουσῶν τῆς Λυ-

Digitized by Google

6ολικὰ δῶρα, ἤτοι δείγματα τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐξ ὧν συνίστατο κυρίως τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως. Ἀλλὰ κατὰ παλαιόν τι ἔθος πάντα τὰ ἐμπορικὰ εἴδη ἐξεπροσώπει τὸ πέπερι. Ὅθεν ὁ ἀντιπρόσωπος κατέθετεν ἐνώπιον τοῦ προέδρου μεγάλην ἐκ γλυπτοῦ ξύλου πεπεροθήκην, καὶ ἐπ' αὐτῆς ζεῦγος χειρίδων κεκοσμημένων διὰ μεταξίνων σφαιριδίων καὶ ποικιλμάτων. Ἦσαν δ' αἱ χειρῖδες αὗται σημεῖον προστασίας εὐμενῶς μὲν ὑπὸ τοῦ προέδρου παρεχομένης, εὐγνωμόνως δὲ ὑπὸ τῆς πόλεως λαμβανομένης. Καὶ οἱ αὐτοκράτορες δὲ δὲν ἐδίσταζον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ στέλλωσι τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς συνδιαλλαγῆς πρὸς τὰς *αὐτοκρατορικὰς* λεγομένας *πόλεις*.[1] Ὁ ἀντιπρόσωπος ἔπειτα κατέθετε παρὰ τῇ πεπεροθήκῃ λευκὴν ῥάβδον, ἧς ἄνευ οὐδεμία πρᾶξις εἶχε κῦρος τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐξεφώνει λόγον καὶ ἀνεχώρει μετὰ τῶν αὐλητῶν.»

Αἱ χειρῖδες παρὰ τοῖς καθολικοῖς ἔχουσι συμ6ολικὴν ἔννοιαν ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ βαπτίσματος. Κατ' ἔθος δὲ προσφέρουσι ζεῦγος χειρίδων εἰς τὴν ἀνάδοχον.

Οἱ Ἱσπανοὶ συνείθιζον νὰ προσφέρωσι ζεῦγος χειρίδων εἰς τοὺς κομίζοντας καλήν τινα εἴδησιν, ὡς *συγχαρίκια* τρόπον τινά. Τὸ ἔθος τοῦτο εἰσήχθη καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἐξ οὗ προῆλθον καὶ αἱ παροιμιώδεις αὗται φράσεις· **Se donner des gants,** Ἀποδίδω εἰς ἐμαυτὸν ἀξιέπαινόν τινα πρᾶξιν, καυχῶμαι ἐν οὐ δέοντι.

Prendre des gants, mettre des gants, Πράττω ἢ λέγω τι μετὰ πολλῆς περισκέψεως.

Chat ganté n'a jamais pris de souris. Μὲ γάντια ὁ γάτος ποντίκια δὲν πιάνει. Τουτέστι, ἐὰν θέλῃς νὰ κάμῃς σωστὴν τὴν δουλειά σου, πρέπει νὰ πιάσῃς μὲ τὸ χέρι σου.

Μνείας ἀξία εἶνε καὶ ἡ χειρὶς τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ λεγομένου *προμάχου* champion τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ βασιλέως ἢ τῆς βασιλίσσης ἢ κατὰ τοὺς γάμους αὐτῶν ὁ εὐπατρίδης ὁ ἐπιτετραμμένος τὸ ἀξίωμα τοῦ προμάχου ἀναγγέλλει διὰ κηρύκων εἰς τὴν πόλιν ὅλην ὅτι ῥίπτει τὴν χειρῖδα ὡς σημεῖον προκλήσεως πρὸς πάντα ὑπήκοον θέλοντα νὰ ὑποβάλῃ ἀντιρρήσεις καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς ἀναγορεύσεως ἢ τοῦ γάμου τοῦ βασιλέως. Τοῦ ἐθίμου τούτου ἐγένετο χρῆσις καὶ κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τῆς νῦν βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας.

Τὸν Μεσαίωνα οἱ διὰ μεταλλίνων φολίδων κεκαλυμμέναι χειρῖδες ἦσαν μέρος ἀναπόσπαστον τῆς πανοπλίας τῶν Ἱπποτῶν. Καὶ σήμερον δ' ἔτι ὁ χειρισμὸς τῶν ἀγχεμάχων ὅπλων εἶνε ἀσφαλέστερος καὶ εὐκολώτερος μετὰ χειρίδων. Ὅτε δὲ ἴσχυε τὸ τιμαριωτικὸν σύστημα ἐν χρήσει ἦσαν καὶ αἱ λεγόμεναι *χειρῖδες ἱερακοτρόφου* ἐκ δέρματος βουβάλου, αἱ ἐκ δέρματος ἐλάφου καὶ αἱ ἐκ δέρματος αἰγάγρου. Βραδύτερον αἱ χειρῖδες ἀπομένουσιν ὡς μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ ψύχους καί τινων ἐπιδημικῶν νόσων. Τὴν ΙΕ', ΙϚ' καὶ ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα αἱ χειρῖδες ἦσαν πεποικιλμέναι διὰ μετάξης καὶ χρυσοῦ· ὁ ἐπικρατῶν τότε ἰταλικὸς συρμὸς δὲν ἐλησμόνησε τὸ μέρος τοῦτο τοῦ στολισμοῦ.

Μέσον πολυτελείας ἐγένοντο αἱ χειρῖδες ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ Γ' (**1551-1589**) μεταβάντος τοῦ συρμοῦ ἐξ Ἀγγλίας, καὶ ἔκτοτε ἀπετέλεσαν μέρος ἀπαραίτητον τῆς γυναικείας ἐνδυμασίας. Αἱ γυναῖκες ἐφόρουν μεταξίνας μόνον χειρῖδας· τὸν δὲ χειμῶνα ἦσαν ἐν χρήσει αἱ ἐκ δέρματος βουβάλου ὑπεστρωμέναι διὰ σισύρας. Καὶ τῶν μὲν χωρικῶν ἦσαν ἐκ σαγακίου ἢ χονδροῦ δέρματος, τῶν δ' εὐγενῶν ἐκ διηνθισμένου ὑφάσματος ἢ ἐκ λεπτοῦ δέρματος. Ἐν δὲ τῇ αὐλῇ Αἰκατερίνης τῆς ἐκ Μεδίκων (**1519-1589**) ἐφόρουν χειρῖδας μεμυρισμένας, *φραγγιπόνια* ὀνομαζομένας ἀπό τινος κόμητος ἰταλοῦ Φραγγιπόνη, πρώτου εἰσαγαγόντος τὸν συρμὸν τοῦτον εἰς Γαλλίαν. Ἀρχομένης δὲ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' (**1638-1715**) αἱ δερμάτιναι χειρῖδες ἔγειναν κοιναί, ἀλλ' ἐφόρουν αὐτὰς μόνον ἐν τῇ ἱππασίᾳ, ἐν ὁδοιπορίᾳ, ἐν θήρᾳ καὶ ἐν γένει εἰς οὐχὶ ἐπισήμους περιστάσεις. Μέχρι δὲ τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος πᾶς εἰσερχόμενος εἰς τὰ βασιλικὰ ἱπποστάσια ὤφειλε νὰ ἐκβάλλῃ τὰς χειρῖδας. Ἐν δὲ τῇ αὐλῇ ἐφόρουν κατὰ προτίμησιν περικάρπια ἐκ τριχάπτων καλύπτοντα μέρος τῆς χειρός. Λουδοβῖκος δ' ὁ ΙΗ' (**1755-1824**) ἐμμένων εἰς τὰ παλαιὰ οὐδέποτ' ἐφόρεσε χειρῖδας.[1]

Οἱ λεγόμενοι εὐγενεῖς θεωροῦσι, καὶ λίαν εὐλόγως, ὡς πρᾶγμα σπουδαιότατον οὐ μόνον τὴν

6έκκης, Κολωνίας, Βρουνσδίκης καὶ Δανζίκης. Συνεισέφερον δὲ ἀνάλογον στρατιωτικὴν δύναμιν καὶ χρηματικὴν εἰσφοράν. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ἤρξατο ἐκπίπτουσα ἡ Ἄνσα ἕνεκα τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς ἐμπορικῆς ἀκμῆς τῆς Ὁλλανδίας καὶ διελύθη τῷ 1630 περιορισθεῖσα εἰς τρεῖς πόλεις Ἀμ6οῦργον, Βρέμην καὶ Λυβέκκην·

1. Αὐτοκρατορικαὶ ἐλέγοντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ πόλεις τινὲς ἔχουσαι ἰδίαν διοίκησιν καὶ μόνον ἐξαρτώμεναι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος· ἀπετέλουν δὲ καὶ δύο ἴδια τμήματα ἐν ταῖς Διαίταις, τὸ τοῦ Ῥήνου καὶ τὸ τῆς Σουάβης· ἦσαν δ' αὗται ἡ Ἀκυίσγρανον, Βρέμη, Κολωνία κλπ.

1. Ἡ χρῆσις τῶν χειροκτίων (περιχειρίδων), γράφει ὁ Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει» του, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΒ' τοὐλάχιστον αἰῶνος, δὲν ἦν γνωστὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ δὲ Χωνειάτης, περιγράφων τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ Λατίνου Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θωμᾶ Μοροζίνη, λέγει ὅτι «περιέκλειε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐντὸς θηκῶν δερματίνων, ἐσχισμένων περὶ τοὺς δακτύλους.» Οἱ δὲ μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν νέοι καλλωπισταί, μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν συνείθισαν τὰ χειρόκτια, προσδιωρισμένα ὑποχρεωτικῶς μόνον διὰ τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματικοὺς καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς ἐν ταῖς παρατάξεσιν.

Digitized by Google

καθαριότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν μαλακότητα καὶ τὴν λευκότητα τῶν χειρῶν. Τὰ δύο δὲ ταῦτα ἐπιτυγχάνονται διὰ τῆς χρήσεως τῶν χειρίδων. Τινὲς συνειθίζουσι νὰ κοιμῶνται φοροῦντες χειρῖδας, ἀπαραίτητοι δ' εἶνε αὗται κατὰ τὰς ὁδοιπορίας. Γνωστὸν δ' εἶνε ὅτι καὶ ὁ Βύρων τοσοῦτον ἐφρόντιζε περὶ τῶν μικρῶν καὶ χιονολεύκων χειρῶν του, ὥστε καὶ κολυμβῶν ἐφόρει χειρῖδας.

Ἔν τισι δὲ πόλεσι τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας οἱ εὐγενεῖς ἔχουσι κυριώτατον μέλημα οὐχὶ τὰς χειρῖδας, ἀλλὰ τὴν ὑπόδεσιν. «Οἱ ἄγγλοι εὐγενεῖς, γράφει γάλλος τις συγγραφεὺς γράψας *Ἐγχειρίδιον περὶ τοῦ κομψῶς ζῆν*, ὀφείλουσι νὰ μεταχειρίζωνται ἓξ ζεύγη χειρίδων τὴν ἡμέραν. Καὶ τὴν μὲν πρωΐαν ἐλαύνοντες τὸ κυνηγετικὸν ὄχημα χειρῖδας ἐκ δέρματος ῥέννου, κατὰ τὴν δίωξιν τῆς ἀλώπεκος χειρῖδας ἐκ δέρματος αἰγάγρου, ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς Λονδῖνον ἐπὶ δίφρου, χειρῖδας ἐκ δέρματος κάστορος. Πορευόμενοι δ' ἔπειτα χάριν περιπάτου εἰς τὸ Ἄϊτ Πὰρκ χειρῖδας ἐκ χρωματιστοῦ δέρματος ἐρίφου· πορευόμενοι δ' ἐπὶ δεῖπνον χειρῖδας ἐκ κιτρίνου δέρματος κυνός. Τὴν δ' ἑσπέραν ἐν τῷ χορῷ ἢ τῇ ἑσπερίδι χειρῖδας ἐκ λευκοῦ λεπτοτάτου δέρματος, διηνθισμένας διὰ μεταξίνων ποικιλμάτων. Ἡ τήρησις δὲ τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἀπαιτεῖ δαπάνην εἰς χειρῖδας τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ φράγκων καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε λεπτῶν τὴν ἡμέραν, ἤτοι ἑπτακαίδεκα χιλιάδας καὶ ἑπτακόσια ἐνενήκοντα τρία φράγκα καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε ἑκατοστὰ τὸ ἔτος (ἐν ἔτει 1839).»

Ἐν Παρισίοις ἀρκοῦσι δύο μόνον ζεύγη τὴν μὲν ἡμέραν ἐκ δέρματος δορκάδος ἢ κάστορος ἢ ἐρίφου διαφόρων χρωμάτων, τὴν δ' ἑσπέραν ἐν τῷ θεάτρῳ ἢ ἐν τῇ ἑσπερίδι χρώματος ἀχύρου. Μόνον δὲ κατὰ τὰς μεγάλας καὶ ἐπισήμους θήρας εἶνε ἀπαραίτητον καὶ τρίτον ζεῦγος. Αἱ κοπταὶ μετάξιναι χειρίδες ἐνθυμίζουσι τὰς καλὰς ἡμέρας τῆς αὐλῆς Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ τὸν καλλωπιστικὸν αἰῶνα τοῦ ΙΕ'. Καὶ σήμερον δὲ αἱ ἐν χρήσει χειρῖδες εἶνε αἱ δερμάτιναι, αἱ πλεκταί, αἱ μετάξιναι, αἱ δικτυόκλωστοι, αἱ ἐκ βατίστης, αἱ ἐκ σκωτικοῦ νήματος, αἱ βαμβάκιναι.

Πολλάκις ὑπεκινήθη τὸ ζήτημα περὶ τῆς κομψότητος ἅμα δὲ καὶ τῆς χρησιμότητος τῶν χειρίδων. Ἀλλ' οἱ φιλόκαλοι ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* παρακαλοῦνται νὰ μὴ ἀπαιτήσωσι παρ' ἡμῶν νἀποφανθῶμεν ἐνταῦθα εἴτε ὑπὲρ τῶν χειρίδων εἴτε ἐναντίον αὐτῶν, διότι ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος ἀρθριδίου δὲν εἶνε τοῦτο. Εὐκολώτερον δ' εἶνε νὰ ὑποτάσσεταί τις εἰς τὸ ὑπὸ πάντων ἐν γένει παραδεδεγμένον ἢ νὰ θέλῃ νά το μεταβάλῃ. Δὲν εἶνε διόλου ἀπρεπὲς τὸ νὰ εἰσέρχεταί τις εἰς Ἰουδαϊκὴν Συναγωγὴν φορῶν τὸν πῖλόν του, οὐδὲ νὰ ἐκβάλλῃ τὰ σανδάλιά του μέλλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς μουσουλμανικὸν τέμενος. Ὁ νῦν ἐπικρατῶν συρμὸς ἀπαιτεῖ νὰ φορῶμεν χειρῖδας ὁπότε πορευόμεθα εἰς ἀκρόασίν τινα ἢ ἐπίσημον ἐπίσκεψιν. Κατὰ τὰς δύο ταύτας περιστάσεις τὸ νὰ μὴ φορῇ τις χειρῖδας εἶνε ἄτοπος οἰκειότης.

Ἐν ἑσπερίδι ἐκβάλλομεν τὴν δεξιὰν χειρῖδα ἵνα λάβωμεν ποτόν τι ἢ παγωτὸν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ φορέσωμεν αὐτὴν πάλιν, ἐὰν θελήσωμεν νὰ καλέσωμεν κυρίαν τινὰ νὰ συγχορεύσῃ μεθ' ἡμῶν. Ἀλλ' ἔν τισιν οἰκογενείαις ἀρχαίαις ὑπάρχει ἔτι κατὰ παράδοσιν τὸ νὰ τρώγωσι μετὰ χειρίδων, οἱ ἄνδρες νὰ φορῶσι μελανὰ φορέματα καὶ αἱ γυναῖκες ἐσθῆτας ἀνοικτὰς περὶ τὸν τράχηλον καὶ τὸ στῆθος, ὅπερ ὅμως δὲν ἐκώλυε πριγκίπισσάν τινα ἔχουσαν χεῖρας εὐμορφοτάτας νὰ τρώγῃ τὴν *σαλάταν* λαμβάνουσα αὐτὴν διὰ γυμνῶν τῶν δακτύλων. Ὡς μοναδικὸν δὲ παράδειγμα δυνάμεθα νἀναφέρωμεν τὴν συνήθειαν δουκός τινος καὶ δουκίσσης (de Chaulnes), οἵτινες προσέφερον εἰς τοὺς παρακαθημένους ἔκ τινος τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης φαγητῶν διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλιαρίου ὅπερ αὐτοὶ πρὸ ὀλίγου μετεχειρίσθησαν.

Ὡς προφυλακτικὸν τῆς ὑγείας αἱ χειρῖδες ὠφελοῦσι πολύ. Ὡς μέσον δὲ καλλωπισμοῦ ἐπιτρέπεται νά τας θεωρῶμεν ὡς παιδαριῶδες πρᾶγμα καὶ ὀχληρόν· διότι συμπιέζουσι τὰς χεῖρας, παρεμποδίζουσι τὴν λειτουργίαν τῶν πόρων τοῦ δέρματος καὶ γίνονται αἰτία νἀπορροφᾷ τὸ σῶμα βαφικὰς οὐσίας βλαπτικάς. Ἡ χρῆσις τῶν χειρίδων εἶνε μία τῶν μυρίων βασάνων ἃς ὁ συρμὸς ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς τὰς ἀνεχόμεθα διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι τὸ *ἀπαιτεῖ ὁ συρμός*. Ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐν ταῖς μουσικαῖς συναυλίαις πρέπει νὰ προσερχώμεθα μετὰ χειρίδων. Ἀλλὰ διατί ; Αἱ εὔμορφοι χεῖρες δὲν θυσιάζονται οὕτω πως πρὸ τῶν ἐχουσῶν ψεγάδιόν τι κατὰ τὸν σχηματισμόν ; ὅπερ καὶ μόνον δικαιολογεῖ τὰς χειρῖδας ὡς προκαλύμματα τῆς ἀσχημίας. Ὥστε οὐδένα λόγον ἔχει ἡ χρῆσις τῶν χειρίδων εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν πλὴν τῶν τριῶν τούτων, τοῦ ψύχους δῆλον ὅτι, τῆς θήρας καὶ τοῦ πολέμου.

***

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἑορτάζουσι κατὰ παλαιὸν ἔθος τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ γάμου των, καλοῦντες αὐτὴν ἀργυροῦν γάμον (noces d'argent), ὡς καὶ τὴν πεντηκονταετηρίδα ἐπίσης, ἣν καλοῦσι χρυσοῦν γάμον, (noces d'or). Ἐσχάτως ἑωρτάσθη, ὡς γνωστόν, καθ' ἅπασαν τὴν Αὐστρίαν, ἐν μεγάλῃ καὶ πανδήμῳ πομπῇ, ἡ εἰκοσιπενταετηρὶς τοῦ γάμου τοῦ Αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ. Τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης ἑορτῆς δημοσιεύομεν κατωτέρω σύντομον περιγραφήν, ἐρανιζόμενοι αὐτὴν ἐκ τῆς «Κλειοῦς». Σ. τ. Δ.

Εἰκοσιπενταετηρὶς τοῦ γάμου τοῦ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

Εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Αὐστροουγγαρίας ἡ παρελθοῦσα ἑβδομὰς παρέσχεν ὑπόθεσιν καὶ ἀφορμὴν εἰλικρινοῦς χαρᾶς, διαρκοῦς ἀγαλλιάσεως καὶ αὐτεπαγγέλτων ἐπιδεικτικῶν πανηγύρεων, συμ-

Digitized by Google

πληρωθείσης τῇ 24 ἀπριλίου τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τῶν γάμων τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσὴφ καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς συμβίου του. Ἀναβὰς ἐπὶ τὸν θρόνον τῷ 1849 ὁ αὐτοκράτωρ παρέλαβε τὴν μετερνίχειον αὐστριακὴν μοναρχίαν τῷ 1815, ἣν ἐν τῷ θορυβώδει καὶ μακρῷ χρόνῳ, ἀνὰ μέσον παντοίων πολέμων, ἐρίδων καὶ περιπετειῶν, ἐκάθηρε παντὸς δεσποτικοῦ ρύπου, ἀπήλλαξε παντὸς πολιτικοῦ δεσμοῦ, ἀνεκαίνισε καὶ ἐκράτυνε διὰ πλήρους παραχωρήσεως συνταγματικῶν καὶ δημοτικῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἀπέδειξε δύναμιν μεγάλην, σπουδαίαν καὶ ἀπαραίτητον ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης. Τὴν ἐπὶ ἰδίῳ κοινῷ καὶ ἀγαθῷ ἔμφρονα καὶ εὐεργετικὴν τοῦ αὐτοκράτορος κυβέρνησιν μαρτυρεῖ ἔνθεν μὲν ἡ σπουδαία θέσις, ἣν κατέχει νῦν ἡ Αὐστρία ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς συμβουλίοις, ἔνθεν δὲ ἡ ἀνυπόκριτος πρὸς αὐτὸν ἀγάπη καὶ πίστις τῶν πολυωνύμων ὑπηκόων φυλῶν, αἵτινες, παρὰ πάσας τὰς μικρὰς ζηλοτυπίας καὶ διαφωνίας των, ἀνευρίσκουσιν ἐν τῇ εὐκλεεῖ τῶν Ἁψοβούργων δυναστείᾳ τὴν διαλλαγήν, τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν ἰσχύν των. Ἐκ τῶν διαφόρων τῆς μοναρχίας ἐπαρχιῶν ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας ἐπέρρευσαν εἰς Βιένναν χιλιάδες Γερμανῶν, Οὔγγρων, Βοημῶν, Κροατῶν, Δαλματῶν, Ἰταλῶν, Σέρβων καὶ δὴ Ὀθωμανῶν, καθολικοὶ καὶ ὀρθόδοξοι Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι, Ραββῖνοι καὶ κληρικοὶ Ἰσλαμῖται, ἄλλοι ἀντιπρόσωποι ἑβδομήκοντα καὶ ἐπέκεινα πόλεων, ἵνα συγχαρῶσι τῷ αὐτοκράτορι, ὅστις ἔχει προχείρους πρὸς ἕνα ἕκαστον φράσεις εὐχαριστίας καὶ φιλανθρωπίας. Ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἑορτῶν, αἵτινες τελοῦνται κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἐν Βιέννῃ, ἰδιαιτέρας μνείας ἀξία εἶναι ἡ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐπὶ τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσὴφ παρ' ὀλίγον ἔπιπτε θῦμα οὔγγρου ράπτου, ἐπιχειρήσαντος νὰ τὸν δολοφονήσῃ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. Ὁ τῆς Α. Μ. ἀδελφός, ἀρχιδοὺξ Μαξιμιλιανός, ὁ κατόπιν δυστυχὴς τοῦ Μεξικοῦ αὐτοκράτωρ, προσεκάλεσε τοὺς λαοὺς τῆς Αὐστρίας εἰς μικρὸν ἔρανον, δι' οὗ νὰ ἀνεγερθῇ ναὸς τοῦ Σωτῆρος εἰς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ ἀρτίως ἀποτελεσθεὶς ναὸς οὗτος εἶναι τὸ κάλλιστον καὶ θαυμασιώτατον τῶν ἀριστουργημάτων τῆς γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων· κατὰ δὲ τὴν κομψὴν φράσιν τῶν περὶ τὰς καλὰς τέχνας φιλοσοφούντων, εἶναι «οὐ μόνον πεπηγυῖα μουσική, ἀλλ' ἄφθιτον ποίημα ἐκ μυρίων μαρμάρων καὶ λίθων, οὗτινος τὰς ὑψηλὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς στροφὰς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐφιλοτέχνει καὶ συνεκόλλα ὁ περιφανὴς ἀριστοτέχνης Ἑρρῖκος ὁ Φέρστελο·, ὁ πώγωνα καὶ κροτάφους λευκανθίσας κατὰ τὴν μακροχρόνιον καὶ πολυμέριμνον ἐργασίαν του». Ὁ ναὸς εἶναι κτίριον ἐπίμηκες, ἔχει τρεῖς ναῦς, πολύγωνον εἴσοδον καὶ ἑπτὰ παρεκκλήσια καὶ μίαν ναῦν πλαγίαν μετὰ ἄλλων τεσσάρων παρεκκλησίων. Ὅσον ἁπλοῦν εἶναι τὸ σχέδιόν του, τοσοῦτον πολύπλοκα φαίνονται τὰ κοσμητικὰ ἐλατήρια, τοσοῦτον δὲ πλούσια καὶ ἡ ἀλλεπάλληλος διαδοχὴ τῆς ποικιλίας τῶν τύπων. Ἡ μακρὰ ἔρις περὶ χρήσεως χρωμάτων καὶ χρυσαλοιφῆς ἐν τῇ γοτθικῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἐλύθη διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τούτου, προτύπων ληφθέντων τῶν ἀπὸ τοῦ ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνος ἀριστουργημάτων τῆς οἰκοδομικῆς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ὁ ναὸς τοῦ Σωτῆρος δὲν εἶναι μόνον εὐκτήριος οἶκος, ἀλλὰ καὶ ἀξιοπρεπὲς τέμενος τῶν καλῶν τεχνῶν. Φιλοπονηθεὶς κατὰ τοὺς ἀκριβεῖς κανόνας τῆς ἀκουστικῆς, ἐμπνέει τοῖς προσερχομένοις εὐλάβειαν διὰ τῆς ἁπανταχοῦ ἴσης διαμονῆς τοῦ ἤχου τῶν ᾀσμάτων, διὰ τῶν περικαλλεστάτων τοιχογραφιῶν καὶ διὰ τῶν 78 κεχρωματισμένων μικρῶν καὶ μεγάλων παραθύρων. Ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις παρεστάθη συμβολικῶς πρῶτον μὲν ἡ γένεσις, ἡ διάδοσις καὶ ἡ δύναμις τοῦ χριστιανισμοῦ καθόλου, εἶτα δὲ ἡ τοῦ χριστιανισμοῦ πρόοδος ἐν μιᾷ ἑκάστῃ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας. Εἰς τὸν χρωματισμὸν τῶν λαμπρῶν παραθύρων γενναίως συνεβάλοντο τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος, ὅλος ὁ αὐτοκρατορικὸς οἶκος, ἀρχιεπίσκοποι, μοναί, ἡ κοινότης τῆς Βιέννης, ἡ ἀριστοκρατικὴ τάξις καὶ πλεῖστοι τῆς τέχνης Μαικῆναι, ἐν οἷς ὁ μακαρίτης βαρὼν Σίνας καὶ ὁ βουλευτὴς Νικ. Δούμπας. Ἡ ὅλη δαπάνη ἀνέβη εἰς 4,000,000 φιορινίων.

Εἰς τὰς ὀκταημέρους πανηγύρεις ἐπέθηκε τὴν κορωνίδα ἡ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους παρέλασις διακοσίων περίπου συντεχνιῶν, ἑκάστης ἐν πλήρει ἰδίᾳ στολῇ μεσαιωνικῇ μετὰ μυρίων συμβόλων ἀλληγορικῶν. Τὰ κατὰ τὴν πομπὴν ἐσχεδίασεν ὁ αὐστριακὸς ζωγράφος Μακάρ, ὁ περιφημότερος τῶν ζώντων ζωγράφων τῆς Εὐρώπης. Αἱ ἐθνικαὶ πανηγύρεις καὶ αἱ βασιλικαὶ πομπαὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα, αὐτοὶ οἱ θρίαμβοι τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὴν ἀπαράμιλλον φιλοκαλίαν καὶ τὸν καλλιτεχνικώτατον ὀργανισμὸν τῆς ἐν Βιέννῃ παρελάσεως, ἥτις ὑπάρχει πρώτη καὶ μοναδικὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁ γενναῖος Αὐτοκράτωρ Φρ. Ἰωσὴφ ἐπεδαψιλεύσατο πολλοῖς τὴν βασιλικὴν χάριν καὶ τὴν βασιλοπρεπῆ ἐλεημοσύνην του. Ἐχορήγησεν ἄφεσιν εἰς 400 καταδίκους, διεσκόρπισε μυριάδας χρημάτων εἰς τοὺς πτωχούς, κατέβαλε δὲ ἐν τῷ ὀνόματι ἑαυτοῦ καὶ τῆς Αὐτοκρατείρας ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου του 600,000 φιορινίων, ὅπως ἐκ τοῦ τόκου σχηματισθῶσι 40 σιτηρέσια χάριν «ἐνδεῶν καὶ βοηθείας ἀξίων φοιτητῶν» ἐν ἑκάστῃ ἀδιακρίτως σχολῇ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Αὐστροουγγαρίαν πανεπιστημίων. Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐσω-

Digitized by Google

τερικῶν ὑπουργὸν διεβίβασε τὸ δε τὸ εὐχαριστήριον· «Ἀγαπητὲ κόμη Τάαφε, κατὰ τὰ τριάκοντα καὶ ἐπέκεινα ἔτη τῆς ἐμῆς κυβερνήσεως, πλὴν τινων ὡρῶν λυπηρῶν, συνεκοινώνησα τοῖς λαοῖς μου καὶ πολλῶν φαιδροσυνῶν· ἁγνοτέραν ὅμως χαρὰν δὲν ἐνεποίησάν μοι ἢ αἱ ἀρτίως παρελθοῦσαι ἡμέραι. Τὴν χαρὰν παρεσκεύασάν μοι οἱ ἀγαπητοὶ λαοί μου. Βαθέως συνεκίνησαν ἐμὲ καὶ τὴν Αὐτοκράτειραν αἱ αὐταπάγγελτοι ἐπιδείξεις εἰλικρινοῦς ἀγάπης καὶ ἀνυποκρίτου πιστότητος. Ἰδιῶται καθ' ἕκαστον, σύλλογοι, σωματεῖα, κοινότητες, ἀρχαί, ἀντιπρόσωποι πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν, ἐξ ἁπασῶν τῶν τάξεων καὶ τῶν στρωμάτων τῆς κοινωνίας προσήνεγκαν ἡμῖν συγκινητικωτάτας ἐνδείξεις εἰλικρινοῦς ἀγαλλιάσεως καὶ ἐγκάρδια συγχαρητήρια. Σεμνύνομαι καὶ μακαρίζω ἐμαυτὸν δυνάμενος νὰ θεωρήσω λαούς, οἵους τὸ κράτος τοῦτο περιλαμβάνει, ὡς τὴν μεγάλην ἐμὴν οἰκογένειαν. Ἐν τοῖς δείγμασι δὲ τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἀνευρίσκομεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἄνωθεν εὐλογίας, ἣν πρὸ 25 ἐτῶν ἐπεκαλεσάμεθα, καὶ ἣν ἀπεκδεχόμεθα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ τῆς Θείας Χάριτος ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ οἴκου, τῶν τέκνων ἡμῶν καὶ τῆς πατρίδος.»

ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ

παρὰ τοῖς Τούρκοις.

. . . .

Εἰς τὰ ζωγραφικὰ περιβόλια, τὰ καταστολίζοντα τὰ παλάτια τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν μεγάλων ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὑρίσκομεν καλλιεργούμενα ὅλα τὰ εἴδη τῶν ἀνθέων ὅσα συγκροτοῦσι τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὰ δενδρόϊα, τοὺς ναρκίσσους, τοὺς ὑακίνθους, τὰ ἰάσμινα, τὰ εὐανθῆ βατράχια κτλ. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ῥόδον καὶ τὸ γαρόφαλλον, οἱ Ὀθωμανοὶ προτιμῶσι τὸ γλαφυρότατον Περσικὸν λείριον (λαλέ), τοῦ ὁποίου ἡ τοῦ χρωματισμοῦ ἁρμονία καὶ ἡ ἁβρότης ἀναπληροῦσι τῆς εὐωδίας τὴν ἔλλειψιν. Τὸν εὐώδη δὲ χορόν, τοῦ ὁποίου προεξάρχει τὸ ἴον, κλείουσι τὸν Σεπτέμβριον τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ εὔοσμα κρίνα, καὶ αἱ ποθεινόταται διὰ τὰς πολίτιδας γαζίαι. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἀξιωματικὸς *ἐπὶ τῶν ἀνθέων* (σουκουφετσή-μπασης ἢ τσιτσεκτσή-μπασης), διορισθεὶς πρώτην φορὰν ἐπὶ τοῦ Σουλτὰν Ἀχμὲδ τοῦ Γ'. Τὸ ἔγγραφον τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου, τοῦ ὁποίου καθῆκον εἶνε νὰ ἔχῃ δι' ὅλου τοῦ ἔτους ἕτοιμα ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ ἄνθη, μήπως ὀρεχθῇ κατὰ τύχην τινὸς αὐτῶν, ἐν καιρῷ τοῦ χειμῶνος, κυοφοροῦσα καμμία τῶν γυναικῶν τοῦ Σουλτάνου, εἶνε περιεργότατον, καὶ διὰ τοῦτο μετάφρασιν αὐτοῦ εὐχαρίστως θέλουσιν ἴδει, ἐλπίζομεν, οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἐνταῦθα, ὡς δεῖγμα τῆς μεταφορικῆς τῶν Ἀσιανῶν γλώσσης. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, καλλωπισμένον ὁλόγυρα μὲ ῥόδα καὶ ἄλλα ἄνθη περίχρυσα, ἐτελείωνε μὲ τὰς ἑξῆς ἀνθηρὰς αὐτόχρημα φράσεις: «Διατάττομεν δὲ ὥστε πάντες οἱ φυτοκόμοι καὶ ἀνθοκόμοι νὰ γνωρίζωσιν ὡς πρῶτον καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν ἐπιφέροντα τὸν παρόντα ὁρισμόν, καὶ νὰ ἦνε ἐνώπιον αὐτοῦ ὅλοι ὀφθαλμοὶ ὡς ὁ νάρκισσος, ὅλοι ὠτία καθὼς τὸ ῥόδον· νὰ μὴν ἔχωσι δέκα γλώσσας ὡς τὸ κρίνον· νὰ μὴ μεταβάλλωσι τὴν ἀκωκὴν τῆς γλώσσης αὐτῶν εἰς ἄκανθαν ῥοιᾶς, ἐμβαπτομένην εἰς τῶν ἀπρεπῶν λόγων τὸ αἷμα· ἀλλὰ νὰ ἦνε συνεσταλμένοι, καὶ νὰ κρατῶσι κλεισμένον τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς ὁ κάλυξ τοῦ ῥόδου· καὶ ὄχι νὰ τὸ ἀνοίγωσι (πρὸς ὁμιλίαν) παρὰ καιρὸν ὡς ὁ κυανοῦς ὑάκινθος, ὅστις σκορπίζει τὴν εὐωδίαν αὐτοῦ πρὶν τὴν ἐπιθυμήσωσι· νὰ κλίνωσι, τέλος πάντων, τὴν κεφαλήν, ὡς τὸ ἴον, καὶ ὄχι νὰ ἀντικρούωσιν ἀπειθῶς κτλ.»[1]

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

141.

Πολλάκις καυχώμεθα ὅτι οὐδόλως ἡ ἀνία ἡμᾶς ἐπηρεάζει, εἴμεθα δὲ τοσοῦτον κενόδοξοι, ὥστε δὲν αἰσθανόμεθα ὅτι ἀνίας γίνεται παραίτιος ἡ ἡμετέρα συναναστροφή.

142.

Τοῦ μεγάλου νοὸς ἴδιον εἶναι ἡ διὰ λόγων ὀλίγων πολλῶν πραγμάτων ἐξήγησις· ὁ δὲ νοῦς ὁ μικρός, ἀπ' ἐναντίας, προτέρημα ἔχει τὸ διὰ λόγων πολλῶν οὐδὲν λέγειν.

143.

Μᾶλλον πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀγαθότητος μεγαλύνομεν τὰ προτερήματα τοῦ πλησίον, ἢ πρὸς ἔπαινον τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ· ἐπιζητοῦμεν δὲ ὑπὲρ ἡμῶν ἐπαίνους, τοὺς ἄλλους δῆθεν ἐπαινοῦντες.

144.

Οὐδεὶς προθύμως ἐπαινεῖ οὐδ' εὐλογεῖ ποτε, χωρὶς συμφέροντος. Πᾶς δὲ ἔπαινος κολακεία τις εἶναι, ἐπιτηδεία, κεκρυμμένη, ἁβρά, διαφόρως κολακεύουσα τὸν κολακεύοντα καὶ τὸν κολακευόμενον. Καὶ ὁ μὲν δέχεται αὐτὴν ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ὁ δὲ προσφέρει αὐτὴν πρὸς ἔνδειξιν καὶ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ τοῦ διορατικοῦ αὐτοῦ νοός.

145.

Πολλάκις προσφέρομεν ἐπαίνους πεφαρμακευμένους, δι' ὧν, ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἐξελέγχομεν τῶν ἐπαινουμένων τὰ ἐλαττώματα ἐκεῖνα, ὅσα δὲν τολμῶμεν νὰ ἀποκαλύψωμεν κατ' ἄλλον τρόπον.

146.

Συνήθως ἐπαινοῦμεν διὰ νὰ ἐπαινεθῶμεν.

147.

Ὀλίγοι εἶναι ἀρκούντως φρόνιμοι, ὥστε νὰ προ-

1. Κωνσταντινούπολις, ὑπὸ Σ. Δ. Βυζαντίου.

Digitized by Google

τιμῶσι τὴν ὠφέλιμον αὐτοῖς ἐπιτίμησιν ἀντὶ τοῦ καταπροδίδοντος αὐτοὺς ἐπαίνου.

148.

Ὑπάρχει ἔλεγχος ἐπαίνου τόπον ἐπέχων, καὶ ἔπαινος κακολόγος.

149.

Ἀποκρούομεν τοὺς ἐπαίνους, διπλοῦν ἐπιδιώκοντες ἔπαινον.

150.

Ἡ ἐπιθυμία πρεπόντων καὶ δικαίων ἐπαίνων ἐνισχύει τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀρετήν· οἱ δὲ πρὸς τὴν περίνοιαν, τὴν δεινότητα καὶ τὸ κάλλος αὐτοῦ ἀποδιδόμενοι ἔπαινοι συντελοῦσι πρὸς αὔξησιν τῶν προτερημάτων αὐτοῦ τούτων.

151.

Εὐκολώτερον κυβερνᾷ τις ἄλλους, δυσκολώτερον δὲ σώζει ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως ἄλλων.

152.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐκολάκευεν ἑαυτόν,αἱ τῶν ἄλλων κολακίαι δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν βλάψωσιν.

153.

Ἡ φύσις δημιουργεῖ τὸ προτέρημα, ἡ δὲ τύχη ἀναδεικνύει αὐτὸ ἐνεργόν.

154.

Ἐλευθεροῦται ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς τύχης ἀπὸ ἐλαττωμάτων πολλῶν, ἐξ ὧν δὲν δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτὸν ἡ φρόνησις.

155.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι προτερημάτων προξενοῦντες σικχασίαν· ἄλλοι δὲ μετὰ ἐλαττωμάτων ἀρέσκουσιν.

156.

Ἄνθρωποί τινες μόνον ἔχουσι προτέρημα τὸ λέγειν καὶ πράττειν ἀνοησίας ἐπωφελῶς·ἐν παντὶ δὲ ἤθελον ἀποτύχει,ἐὰν ἄλλο ἠσπάζοντο διαγωγῆς σύστημα.

Τὰ ἑπόμενα ἐπιγράμματα εἶνε χαρίεντα παίγνια ἑνὸς τῶν σοφωτέρων τῆς Γαλλίας ἑλληνιστῶν, συνάμα δὲ καὶ φιλελλήνων· ἡ Ἑστία ὀφείλει εἰς τὴν φιλίαν του τὴν ἀνώνυμον δημοσίευσίν των. Σ. τ. Δ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐπιτύμβιον Θιερσίου.

Τ' ἀνδρὸς μὴ μετρεῖτε νόον τῷ σώματος ὄγκῳ·
πνεῦμα γὰρ ἐν σμικρῷ, πνεῦμα μέγιστον ἔφυ.

Εἰς τὸ Νυκτὸς ἄγαλμα,

ὑπὸ Μιχαὴλ Ἀγγέλου πεποιημένον.

Σιγᾶτε, ὦ ξεῖνοι, μὴ νύκτα μ' ἐγείρετε· πάντως
γάρ, πάντως στυγέω κόσμον ἄκοσμον ὁρᾶν.

Εἰς ἐμαυτόν.

Ὥς περ ἔην φιλόβιβλος, ἐγὼ νῦν τυφλὸς ἀλῶμαι
ὄμμασι πειράζων γράμματα ταντάλεοις.

Εἰς οἴκημα φίλου.

Ταῦτα σοφός ποτ' ἀνὴρ μικρὸν στέγος οἰκοδομήσας
τοῖς μωμησαμένοις ἔνεπεν εὐμενέως·
Στεινὸς ὅδ' ἐστὶ δόμος, φίλοι· εὖ λέγετ'· ἀλλ' ἀγαπᾶτε
εἴ γε φίλων πλήρης, οὐκέτι μικρότερος.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Βάζω τὸ κεφάλι μου, ἐὰν δὲν ἔχῃ οὕτως, ἔλεγέ τις πρὸς τὸν Μοντεσκιοῦ, πρὸς ὑποστήριξιν γνώμης του τινός.

— Τὸ δέχομαι, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ ἐπιφανὴς συγγραφεύς· τὰ μικρὰ δῶρα διατηροῦν τὴν φιλίαν.

* * *

Πατὴρ θέλων νὰ καταστήσῃ τὸν υἱόν του φιλόπονον καὶ νὰ τὸν συνειθίσῃ νὰ ἐγείρεται πρωΐ, τῷ εἶπεν ἡμέραν τινά·

— Υἱέ μου, δὲν ἠξεύρεις τί κερδαίνει τις ἐγειρόμενος πρωΐ. Ἰδοὺ χθὲς νέος τις ἐγερθεὶς λίαν πρωῒ εὗρε καθ' ὁδὸν βαλάντιον πλῆρες χρημάτων.

— Ἀλλά, πάτερ μου ὑπέλαβεν ὁ υἱός, ὁ χάσας τὸ βαλάντιον θὰ εἶχεν ἐγερθῆ ἐνωρίτερα τοῦ εὑρόντος αὐτό.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Μὴ γίνῃς δοῦλος εἰς ὅποιον ἦτο δοῦλος, καὶ μὴ πάρῃς δοῦλον ἐκεῖνον ὁποῦ ἦτον αὐθέντης.

*

Ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ μὴ χάσῃς τὴν τέχνην, ὅταν δὲν ἔχῃς σίδηρον κτύπα εἰς τὸ ἀμμῶνι.

*

Ἂν τὸ ἄλογον ὀργώνῃ σέλλωσε τὸ βῶδι. (Ἰσπανικαὶ παροιμίαι.)

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Δύσκολον εἶνε, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀδύνατον, νὰ δώσωμεν ὁδηγίας ἀκριβεῖς πρὸς ἐκλογὴν καλῆς ποιότητος ξυραφίων, διότι σπανίως ἡ μεγάλη αὐτῶν τιμὴ εἶνε ἐγγύησις καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν.Πολλάκις ξυράφιον τιμώμενον μιᾶς δραχμῆς δυνατὸν νὰ ἀποδειχθῇ ἐν τῇ χρήσει πολὺ καλλίτερον ἄλλου τινὸς τιμωμένου δέκα δραχμῶν. Πάντα δὲ τὰ ξυράφια δὲν ἁρμόζουσιν εἰς οἷον δήποτε γένειον. Τὸ καλλίτερον ὅπερ ἔχομεν νὰ πράξωμεν εἶνε ἀφ' οὗ ἀγοράσωμεν τὰ ξυράφια νά τα δώσωμεν εἰς δόκιμόν τινα κουρέα ὅστις νά τα ἀκονήσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν κόψιν αὐτῶν κατάλληλον κατὰ τὴν μείζονα ἢ ἐλάσσονα ἁπαλότητα τῶν τριχῶν. Ὁ ἔχων δὲ πολλὰ ξυράφια ὀφείλει πρῶτον νὰ μεταχειρίζηται ἓν τούτων ἐφ' ὅσον χρόνον διαρκεῖ ἀκμαία ἡ κόψις του. Ἔπειτα δὲ λαμβάνει ἕτερον καὶ μετὰ τοῦτο ἕτερον. Ἡ ἀνάπαυσις δὲ αὕτη συντελεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ξυραφίων. Πρέπει δὲ νὰ καθαρίζωμεν ἐκ διαλειμμάτων τὸ λωρίον ξέοντες αὐτὸ ἐλαφρῶς πρὸς ἀφαίρεσιν τῶν παλαιοτέρων στρωμάτων τῆς ἀλοιφῆς. Ὁσάκις δὲ θέλωμεν νὰ ξυρισθῶμεν καλὸν εἶνε πρὶν μεταχειρισθῶμεν τὸ ξυράφιον νὰ τὸ ἐμβαπτίζωμεν ἐπί τινας στιγμὰς εἰς ὕδωρ θερμότατον.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 16.

Digitized by Google

Ἀριθ. 176 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 13 Μαΐου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ

Γ. ΥΓΕΙΟΝΟΜΕΙΟΥ ΤΗΣ Δ. Χ. ΕΛΛΑΔΟΣ

[Γενικοῦ Ὑγειονομείου τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος]

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου]

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 276.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Ὅπου ὁ Πονηρίδης πείθεται, ὅτι καὶ κατ' αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἀντίποδας καλὸν εἶνε νὰ κρατῇ τις ὀλίγα χρήματα.

Τὸ *Καρνάτικ*, ἀποπλεῦσαν τοῦ Χὸγγ-Κὸγγ τὴν ἑβδόμην Νοεμβρίου, κατὰ τὰς ἓξ καὶ ἡμίσειαν τῆς ἑσπέρας, ἔπλεεν ὁλοταχῶς πρὸς τὰς χώρας τῆς Ἰαπωνίας, βρῖθον ἐμπορευμάτων καὶ ἐπιβατῶν. Δύο δὲ μόνοι κοιτωνίσκοι του ἦσαν κενοί, οἱ ληφθέντες διὰ τὸν κ. Φόγ.

Τὴν ἐπαύριον αὐγὴν οἱ πρωρᾶται εἶδον μετά τινος ἐκπλήξεως ἐπιβάτην τινά, ἠλίθιον ἔχοντα τὸ βλέμμα, τὸ βῆμα κλονούμενον καὶ τὴν κόμην φριξότριχα, προκύπτοντα τῆς ἀναβάθρας τῶν δευτέρων θέσεων, πορευθέντα δὲ δι' ἀσταθοῦς τοῦ ποδὸς καὶ καθίσαντα ἐπὶ σωροῦ τινος ἱστίων.

Ὁ ἐπιβάτης ἐκεῖνος ἦν ὁ Πονηρίδης ὁλόκληρος. Ἰδοὺ δὲ τί εἶχε συμβῇ.

Ὀλίγας στιγμὰς μετὰ τὴν ἐκ τοῦ καπηλείου ἀναχώρησιν τοῦ Φίξ, δύο ὑπηρέται ἀνήγειραν τὸν βαθύτατα κοιμώμενον Πονηρίδην καὶ ἀπέθηκαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης, ἥτις ἦτο προωρισμένη διὰ τοὺς καπνιστάς. Μετὰ τρεῖς ὅμως ὥρας, διωκόμενος οὗτος καὶ κατ' αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἐφιαλτικούς του ὀνείρους ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης σταθερᾶς ἰδέας, ἐξύπνησε, παλαίων κατὰ τῆς ληθαργικῆς ἐπιδράσεως τοῦ ναρκωτικοῦ. Ἡ σκέψις, ὅτι παρέλιπε τὸ καθῆκόν του, ἀπέσεισέ πως τὴν νάρκην του, καὶ καταλιπὼν τὴν κλίνην ἐκείνην τῶν μεθύσων, ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν, περιπατῶν καὶ κλονούμενος, στηριζόμενος εἰς τοὺς τοίχους, πίπτων καὶ ἀνεγειρόμενος, ἀλλ' ὠθούμενος πάντοτε καὶ ἀκαταμαχήτως ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης ὁρμῆς, καὶ φωνάζων ὡς ἐν ὀνείρῳ: *Καρνάτικ, Καρνάτικ!*

Τὸ ἀτμοκίνητον ἦν πρὸ αὐτοῦ εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν, καπνίζον καὶ ἕτοιμον εἰς ἀπόπλουν. Ὥρμησε λοιπὸν ὁ Πονηρίδης ἐπὶ τῆς περιαιρετῆς γεφύρας, καὶ διαβὰς ταχὺς κατέπεσεν ἀναίσθητος ἐπὶ τῆς πρώρας, καθ' ἣν στιγμὴν τὸ *Καρνάτικ* ἔλυε τὰ ἀπόγεια.

Ναῦταί τινες, συνειθισμένοι εἰς τοιαύτας σκηνάς, κατεβίβασαν τὸν ταλαίπωρον νέον εἰς ἕνα κοιτωνίσκον τῶν δευτέρων θέσεων, καὶ ὁ Πονηρίδης ἀφύπνωσε τὴν ἐπαύριον πρωΐαν, εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα μιλίων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς σινικῆς γῆς.

Οὕτω δὲ τὴν πρωΐαν ἐκείνην εὑρίσκετο ὁ Πονηρίδης ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ *Καρνάτικ*, ἀναβὰς ν' ἀναπνεύσῃ ἀπλήστως τὴν δροσερὰν αὔραν τῆς θαλάσσης. Ὁ καθαρὸς ἐκεῖνος ἀὴρ τὸν ἐξεμέθυσε. Ἤρξατο συνάγων πως τὰς ἰδέας του, καὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας τὸ κατώρθωσε. Ἐπὶ τέλους ἀνεμνήσθη τῶν σκηνῶν τῆς προτεραίας, τῶν ἐκμυστηρεύσεων τοῦ Φίξ, τοῦ καπηλείου, κ.τ.λ.

— Εἶνε φανερόν, διελογίσθη, ὅτι μὲ ἐμέθυσαν εἰς φοβερὸν βαθμόν! Τί θὰ εἴπῃ ὁ κ. Φόγ! Ὁπωσδήποτε ὅμως ἐπρόφθασα τὸ ἀτμοκίνητον, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ σπουδαῖον.

Εἶτα δέ, συλλογιζόμενος τὸν Φίξ.

— Ὅσον δι' αὐτόν, διενοήθη, ἐλπίζω ὅτι τὸν ἐξεφορτώθημεν, καὶ ὅτι δὲν ἐτόλμησε νὰ μᾶς παρακολουθήσῃ καὶ ἐδῶ, ὕστερον ἀφ' ὅσα μοῦ ἐπρότεινε. Ἀστυνομικὸς πράκτωρ νὰ καταδιώκῃ τὸν αὐθέντην μου, κατηγορούμενον διὰ κλοπὴν τῆς Τραπέζης τῆς Ἀγγλίας! Μὴ χειρότερα! Ὁ αὐθέντης μου εἶνε κλέπτης ὅσον εἶμ' ἐγὼ δολοφόνος.

Ἔπρεπεν ἆρά γε ὁ Πονηρίδης νὰ διηγηθῇ τὰ διατρέξαντα εἰς τὸν κύριόν του; Ἔπρεπε νὰ τῷ ἀποκαλύψῃ τὴν διαγωγὴν τοῦ Φίξ; Δὲν θὰ ἦτο

Digitized by Google

καλλίτερον νὰ περιμείνῃ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Λονδῖνον, καὶ τότε νὰ τῷ εἴπῃ, δι' ἀστειότητα, ὅτι ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος τὸν κατεδίωκε καθ' ὅλην του τὴν περιοδείαν; Τοῦτο βέβαια ἦτο προτιμότερον. Ἀλλ' ὁπωςδήποτε τὸ πρᾶγμα ἐχρειάζετο σκέψιν. Ἀνάγκη ἐπὶ τοῦ παρόντος ἦτο νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ κ. Φόγ, καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ συγχώρησιν διὰ τὴν ἀκατονόμαστον διαγωγήν του.

Ἠγέρθη λοιπὸν ὁ Πονηρίδης, καί τοι δὲ ἡ θάλασσα ἦτο ταραχώδης καὶ τὸ πλοῖον διετοίχει μεγάλως, κατώρθωσε διὰ τῶν ἀσταθῶν του ποδῶν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πρύμναν. Οὐδένα ὅμως εἶδεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὁμοιάζοντα πρὸς τὸν κύριόν του οὔτε πρὸς τὴν κυρίαν Ἀουδά.

— Καταλαμβάνω! εἶπε καθ' ἑαυτόν· ἡ κυρία Ἀουδὰ θὰ κοιμᾶται ἀκόμη, ὁ δὲ κ. Φόγ θὰ εὗρε κανένα καὶ θὰ παίζει, κατὰ τὴν συνήθειάν του, *ουΐστ*.

Ταῦτα δὲ λέγων κατέβη εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖ ἦτο ὁ κ. Φόγ. Ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ ἐρωτήσῃ τὸν οἰκονόμον, τίνα κοιτωνίσκον εἶχεν ὁ κ. Φόγ· ἐκεῖνος ὅμως ἀπήντησεν, ὅτι οὐδένα τοιοῦτον ἐπιβάτην ἐγνώριζε.

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἶπεν ὁ Πονηρίδης ἐπιμένων. Εἶνε εἷς κύριος ὑψηλός, ψυχρός, κάπως ἀκοινώνητος, συνοδευόμενος ἀπὸ μίαν νέαν κυρίαν. . .

— Δὲν ὑπάρχει νέα κυρία μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν, ἀπήντησεν ὁ οἰκονόμος. Ἔπειτα ἰδοὺ ὁ κατάλογός των· κυττάξατε!

Ὁ Πονηρίδης ἐθεώρησε τὸν κατάλογον, . . ἀλλὰ δὲν εἶδε τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου του. Οἱ ὀφθαλμοί του ἐθαμβώθησαν, καὶ ἰδέα τις τῷ ἐπῆλθεν αἰφνιδίως.

— Εἰς τὸ *Καρνάτιχ* εὑρίσκομαι; ἀνέκραξε.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ οἰκονόμος.

— Καὶ πηγαίνομεν εἰς τὴν Ὑοκοχάμαν;

— Μάλιστα.

Ὁ Πονηρίδης ἐφοβήθη πρὸς στιγμὴν μὴ εἶχεν ἐπιβιβασθῇ εἰς ἄλλο ἀτμόπλοιον. Ἂν ὅμως εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ *Καρνάτιχ*, βέβαιον ἐπίσης ἦτο ὅτι ὁ κύριός του δὲν εὑρίσκετο ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ ἰδέα αὕτη τὸν ἐκεραυνοβόλησε, καὶ κατέπεσεν ἀδρανὴς ἐπί τινος ἕδρας. Αἴφνης ὅμως ἐφωτίσθη ἡ διάνοιά του,καὶ ἀνεμνήσθη εὐθὺς ὁ Πονηρίδης, ὅτι ἡ ἀναχώρησις τοῦ *Καρνάτιχ* εἶχεν ἐπιταχυνθῇ, ὅτι ὤφειλεν αὐτὸς νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν κύριόν του, καὶ ὅτι δὲν τὸ ἔπραξεν. Αὐτὸς λοιπὸν ἔπταιεν,ἂν ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδὰ καθυστέρησαν τοῦ ἀτμοκινήτου.

Αὐτὸς ἔπταισε, ναί! ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἔπταισεν ὁ προδότης ἐκεῖνος, ὅστις ἵνα χωρίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κυρίου του, καὶ κρατήσῃ ἐκεῖνον εἰς Χόγγ-Κόγγ, τὸν ἐμέθυσε! Διότι ὁ Πονηρίδης κατενόησε τέλος πάντων τὸ τέχνασμα τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου. Τόρα δὲ ὁ κ. Φόγ ἦτο βεβαίως κατεστραμμένος πλέον, εἶχεν ἀπολέσει τὸ στοίχημά του, συνελήφθη καὶ φυλακισθῇ ἴσως! . . Τοῦτο ἀναλογιζόμενος ὁ Πονηρίδης ἔτιλλε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Ὢ! καὶ ἂν τοῦ ἔπιπτε ποτὲ εἰς τὰς χεῖρας ὁ Φίξ, τί ἰσολογισμὸς θὰ ἐγίνετο μεταξύ των! . .

Τέλος πάντων μετὰ τὴν πρώτην ἀποθάῤῥυνσιν, ὁ ταλαίπωρος νέος ἀνέλαβε τὴν ἡσυχίαν τοῦ πνεύματός του, καὶ ἐμελέτησε πῶς εἶχον τὰ πράγματα. Ἐπείσθη δὲ ὅτι δὲν ἦσαν περίφημα. Ὁ γάλλος ἔπλεεν εἰς Ἰαπωνίαν, καὶ ἦτο βέβαιος ὅτι ἤθελεν ἀφιχθῇ ἐκεῖσε. Πῶς ὅμως ἤθελεν ἀναχωρήσει; τὸ βαλάντιόν του ἦν ἐντελῶς κενόν. Ἀλλ' ὁπωςδήποτε ὁ ναῦλός του καὶ ἡ τροφή του ἦσαν ἤδη πληρωμένα, καὶ εἶχεν ἑπομένως ἐνώπιόν του ἠσφαλισμένας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας, καθ' ἃς ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ τί ν' ἀποφασίσῃ. Τί ἔφαγε καὶ τί ἔπιε κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας εἶνε ἀπερίγραπτον. Ἔφαγε δι' ἑαυτόν, διὰ τὸν κύριόν του καὶ διὰ τὴν κυρίαν Ἀουδά. Ἔφαγεν, ὡσανεὶ ἡ Ἰαπωνία, ὅπου ἔμελλε νὰ καταπλεύσῃ, ἦν τόπος ἔρημος, οὐδὲν περιέχουσα τρόφιμον.

Τὴν δεκάτην τρίτην τοῦ μηνός, κατὰ τὴν πρωϊνὴν πλημμυρίδα, τὸ *Καρνάτιχ* εἰσέπλεεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ὑοκοχάμας.

Ἡ πόλις αὕτη ἀποτελεῖ σπουδαιότατον ὅρμον τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, εἰς ὃν προσεγγίζουσι πάντα τὰ ἀτμόπλοια, ὅσα μεταφέρουσιν ἐπιβάτας,καὶ τὰ μεταξὺ Βορείου Ἀμερικῆς, Κίνας, Ἰαπωνίας καὶ τῶν Μαλαισίων νήσων ταχυδρομικά. Ἡ Ὑοκοχάμα κεῖται ἐν αὐτῷ τῷ κόλπῳ τοῦ Γέδου, μικρὸν δ' ἀπέχει τῆς μεγίστης ταύτης πόλεως, δευτέρας πρωτευούσης τοῦ ἰαπωνικοῦ κράτους, ἐν ᾗ διέμενεν ἄλλοτε, ὅτε ὑπῆρχεν, ὁ πολιτικὸς αὐτοκράτωρ Ταϊκούν, καὶ ἀντιζήλου τοῦ Μεάκου, ὅπου διαμένει ὁ ἐκκλησιαστικὸς αὐτοκράτωρ καὶ τῶν θεῶν ἀπόγονος Μικάδος.

Τὸ *Καρνάτιχ* ὡρμίσθη εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς Ὑοκοχάμας, ἐγγὺς τῶν προχωμάτων τοῦ λιμένος καὶ τῶν τελωνιακῶν ἀποθηκῶν, ἐν μέσῳ πολυαρίθμων πλοίων πάσης ἐθνικότητος. Ὁ δὲ Πονηρίδης ἀπέβη, χωρίς τινος ἐνθουσιασμοῦ, εἰς τὴν τοσοῦτον περίεργον ἐκείνην γῆν τῶν υἱῶν τοῦ Ἡλίου, καὶ ἀπεφάσισε, μὴ ἔχων τι ἄλλο κάλλιον νὰ πράξῃ, νὰ λάβῃ τὴν τύχην ὡς ὁδηγόν του, καὶ νὰ προχωρήσῃ εἰκῇ διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως.

Εὑρέθη δ' εὐθὺς ἀμέσως ἐντὸς πόλεως ἐντελῶς εὐρωπαϊκῆς, ἥτις, περιέχουσα οἰκίας, χθαμαλὰς τὴν πρόσοψιν καὶ κοσμουμένας διὰ δωμάτων, ὑφ' ἃ περιέθεον κομψὰ περιστύλια, ἐκάλυπτε διὰ τῶν ὁδῶν αὐτῆς, τῶν πλατειῶν, τῶν νεωρίων καὶ τῶν ἀποθηκῶν της ἅπαν τὸ μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Εἰρήνης καὶ τοῦ ποταμοῦ διάστημα. Κ' ἐν αὐτῇ δ' ἐπίσης, ὡς καὶ ἐν Χόγγ-Κόγγ καὶ ἐν Καλκούτῃ ἔβριθεν ἀνάμικτος καὶ παντοδαπὸς ὅμιλος Ἀμερικανῶν, Ἀγ-

Digitized by Google

γλων, Σινῶν, Ὁλλανδῶν, ἐμπόρων προθύμων εἰς πᾶσαν ἀγορὰν καὶ πᾶσαν πώλησιν, πρὸς οὓς ὁ γάλλος ᾐσθάνετο ἑαυτὸν τοσοῦτον ξένον ὅσον καὶ πρὸς τοὺς Ὀττεντότους, ἂν τυχὸν τὸν ἔρριπτεν ἡ θάλασσα εἰς τὴν χώραν των.

Καὶ εἶχε μὲν ὁ Πονηρίδης τὸ καταφύγιον νὰ προσδράμῃ εἰς τοὺς ἐν Ὑοκοχάμᾳ γάλλους καὶ ἄγγλους προξένους· ἀλλ' ἀπηρέσκετο νὰ διηγηθῇ τὰ καθ' αὑτόν, ἅτινα τοσοῦτον στενῶς συνεδέοντο πρὸς τὰ συμβάντα τοῦ κυρίου του, καὶ ἤθελε νὰ ἐξαντλήσῃ πρὸ τούτου πᾶν ἄλλο μέσον.

Οὕτω δέ, ἀφοῦ διέτρεξε τὸ εὐρωπαϊκὸν μέρος τῆς πόλεως, χωρὶς ἡ τύχη νὰ τὸν βοηθήσῃ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἰαπωνικὴν πόλιν, ἀπόφασιν ἔχων νὰ προβῇ ἐν ἀνάγκῃ καὶ μέχρι τοῦ Γέδου.

Τὸ ἐξ ἐγχωρίων κατοικούμενον ἐκεῖνο μέρος τῆς Ὑοκοχάμας καλεῖται Βέντεν, ἐξ ὀνόματος θαλασσίας θεᾶς, λατρευομένης ἐπὶ τῶν πλησίων νήσων. Ἔβλεπέ τις δ' ἐν αὐτῇ θαυμασίας δενδροστοιχίας κέδρων καὶ ἐλατῶν, πύλας ἱεράς, ἀρχιτεκτονικῆς παραδόξου, γεφύρας κατακεχωσμένας ἐν μέσῳ καλάμων καὶ βαμβοκαλάμων, τεμένη σκιαζόμενα ὑπὸ τῆς ἀπείρου καὶ μελαγχολικῆς στέγης κέδρων αἰωνοβίων, μοναστήρια, εἰς ὧν τοὺς μυχοὺς διῆγον ζωοφύτων βίον οἱ ἱερεῖς τοῦ Βούδα καὶ τοῦ Κομφουκίου οἱ ὀπαδοί, ὁδοὺς ἀπεράντους, ἀφ' ὧν ἠδύνατό τις νὰ συγκομίσῃ ῥοδόχροα καὶ πορφυροπάρεια παιδία, ἀνθρώπια, ἅτινα ἤθελέ τις ὑπολάβει κοπέντα πρὸ μικροῦ ἀπὸ ἰαπωνικοῦ τινος ἀλεξηνέμου, καὶ ἅτινα ἐτύρβαζον ἐν μέσῳ βραχυπόδων κυναρίων καὶ κιτρινωπῶν γαλῶν, ὀκνηροτάτων ἀλλὰ καὶ θωπευτικωτάτων συνάμα.

Αἱ ὁδοὶ ἔβριθον πλήθους ἀεικινήτου. Βόνζαι ἱερεῖς παρήρχοντο ἐν λιτανείᾳ, κρούοντες τὰ μονότονα κύμβαλά των· τελωνιακοὶ καὶ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, φέροντες πίλους ὀξεῖς καὶ διὰ λάκκης κεκοσμημένους, ἐζωσμένοι δὲ δύο περὶ τὴν ὀσφὺν των ξίφη, ἤρχοντο καὶ παρήρχοντο· καὶ διὰ μέσου αὐτῶν ἐσόβουν στρατιῶται, ἐνδεδυμένοι κυανᾶ καὶ λευκόσειρα βαμβακερὰ ἱμάτια, καὶ ὡπλισμένοι δι' ὅπλων ὀπισθογεμῶν, ὁπλῖται τοῦ μικάδου, περιβεβλημένοι τὴν μεταξίνην των ἐφεστρίδα καὶ τὸν ἁλυσσιδωτόν των θώρακα, καὶ πολυάριθμοι ἄλλοι παντοδαποὶ στρατιωτικοί—διότι ἐν Ἰαπωνίᾳ τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα ἐκτιμᾶται ὅσον περιφρονεῖται ἐν Κίνᾳ. Ἤρχοντο δὲ μετ' αὐτοὺς μοναχοὶ ἐρανολέκται, ἀσκηταὶ μακροχίτωνες, καὶ ἁπλοῖ ἀστοί, λείαν ἔχοντες καὶ ἐβενώδη τὴν κόμην, χονδρὴν τὴν κεφαλήν, μακρὸν τὸν θώρακα, λεπτὰς τὰς κνήμας, τὸ ἀνάστημα βραχύ, καὶ τὴν χροιὰν ποικίλλουσαν ἀπὸ τοῦ βαθέος χαλκόχρου μέχρι τοῦ λευκοῦ, ἀλλ' οὐδέποτε κιτρίνην ὡς ἡ τῶν Σινῶν, ὧν διαφέρουσι μεγάλως οἱ Ἰάπωνες. Εἶτα δὲ τέλος, μεταξὺ τῶν ὀχημάτων, τῶν φορείων, τῶν ἵππων, τῶν ἀχθοφόρων, τῶν μονοτρόχων καὶ ἱστιοφόρων ἁμαξίων, καὶ τῶν ποικίλων ἄλλων ἰαπωνικῶν μέσων μεταφορᾶς, ἐφαίνοντο βραχὺ βαίνουσαι διὰ τῶν μικρῶν των ποδῶν, περιβεβλημένων εὐμαρίδας ἐξ ὀθόνης ἢ ἀχύρινα σανδάλια ἢ κρουπέζας ἐκ ξύλου γλυπτοῦ, γυναῖκές τινες οὐχὶ εὔμορφοι, παρεσυρμένους ἔχουσαι τοὺς ὀφθαλμούς, πλακοειδὲς τὸ στῆθος καὶ τοὺς ὀδόντας μελανοὺς κατὰ τὸν συρμόν, ἀλλὰ φερούσας ἐπιχαρίτως τὴν ἐθνικήν των ἐσθῆτα *κιριμόν*, εἶδος κοιτωνίτου διασταυρουμένου ὑπὸ μεταξίνου κεστοῦ, ὅστις συνεπτύσσετο ὄπισθεν εἰς κολοσσιαίαν κοσσύμβην, ἀντιγραφεῖσαν πιθανώτατα ἀπὸ τῶν ἰαπωνίδων ὑπὸ τῶν νῦν παρισινῶν.

Ὁ Πονηρίδης περιέδραμεν ἐπί τινας ὥρας τὸ παντοδαπὸν ἐκεῖνο σμῆνος, θεωρῶν ἐπίσης τὰ περίεργα καὶ πλούσια ἐμπορικὰ καταστήματα, τὰ πρατήρια, ὅπου συγκομίζεται πᾶν ῥωποτέχνημα τῆς ἰαπωνικῆς χρυσοχοΐας, τὰ διὰ σημαιῶν καὶ ἐπισειόντων κεκοσμημένα καὶ ἀπρόσιτα εἰς αὐτὸν ἑστιατόρια, τὰ τεϊοπωλεῖα, ὅπου πίνεται τὸ εὐῶδες θερμὸν ποτὸν μετὰ τοῦ *σακί*, πνεύματος ἐξαγομένου ἐκ τῆς ἐν ζυμώσει σακχάρεως, καὶ τὰ ἄνετα ἐκεῖνα καπνιστήρια, ἐν οἷς καπνίζεται οὐχὶ ὄπιον, ἄχρηστον σχεδὸν ἐν Ἰαπωνίᾳ, ἀλλὰ καπνὸς λεπτότατος.

Εἶτα ὁ Πονηρίδης ἐξῆλθεν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ εὑρέθη ἐν μέσῳ ἀπεράντων ὀρυζώνων. Ἔθαλλον δ' ἐκεῖ οὐχὶ ἐπὶ θάμνων ἀλλ' ἐπὶ δένδρων ἀληθῶν, καμέλλιαι θαυμασταί, ἀναδίδουσαι τὸ ἔσχατον αὐτῶν ἄρωμα καὶ τὸ ὕστατον χρῶμά των, καὶ ἐν μέσῳ αἱμασιῶν ἐκ βαμβοκαλάμων κερασέαι, δαμασκηνέαι, μηλέαι, ἃς οἱ ἰθαγενεῖς καλλιεργοῦσι χάριν τοῦ ἄνθους μᾶλλον ἢ τοῦ καρποῦ των, προφυλασσόμεναι διὰ παραδοξομόρφων εἰδώλων ἢ συριζόντων μύλων κατὰ τοῦ ῥάμφους τῶν στρουθίων, τῶν περιστερῶν, τῶν κοράκων καὶ ἄλλων καρποβόρων πτηνῶν. Ἑκάστη μεγαλοπρεπὴς κέδρος ἔστεγεν ἕνα ἀετόν, καὶ πᾶσα ἰτέα ἔσκεπεν ὑπὸ τὸ φύλλωμά της ἐρωδιόν τινα, μελαγχολικῶς λωφάζοντα ἐπὶ τοῦ ἑνός του ποδός. Κορῶναι δὲ πανταχοῦ, καὶ νῆσσαι καὶ ἱέρακες καὶ χῆνες ἄγριοι, καὶ γέρανοι ἐξ ἐκείνων, οὓς οἱ Ἰάπωνες ἀποκαλοῦσιν *εὐγενεστάτους*, θεωροῦντες αὐτοὺς ὡς σύμβολα εὐημερίας καὶ μακροβιότητος.

Πλανώμενος ὁ Πονηρίδης οὕτω εἶδεν ἴα τινὰ μεταξὺ τῶν χόρτων.

— Ἆ! εἶπεν, ἂς δειπνήσω μ' αὐτά!

Ὀσφρανθεὶς ὅμως, τὰ εὗρεν ἄοσμα.

— Κ' ἐδῶ ἀτυχία! διελογίσθη.

Εἶχε μὲν ὁ χρηστὸς καὶ προμηθὴς νέος προγευματίσει ἐπὶ τοῦ *Καρνάτικ* ὅσον ἀφθονώτερον ἠδυνήθη· ἀλλὰ μεθ' ἡμέρας ὅλης περίπατον ᾐσθάνετο τὸν στόμαχόν του ἀπολύτως κενόν. Μὴ βλέπων πρόβατα, αἶγας ἢ χοίρους εἰς τὰ

Digitized by Google

ἐγχώρια κρεωπωλεῖα, γνωρίζων δέ, ὅτι ἐν Ἰαπωνίᾳ θεωρεῖται ὡς ἱεροσυλία ὁ φόνος τῶν βοῶν, ἀποκλειστικῶς ἀφιερωμένων εἰς τὴν γεωργίαν, συνήγαγε τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ κρέας ἦν λίαν σπάνιον ἐν τῇ χώρᾳ· καὶ δὲν ἠπατᾶτο. Ἐν ἐλλείψει ὅμως συνήθους κρέατος, ὁ στόμαχός του δὲν θ' ἀπέκρουε τεμάχιόν τι κάπρου ἢ δορκάδος, πέρδικά τινα ἢ κίχλαν, κυνήγιον οἱονδήποτε ἢ ὀψάριον, ἐξ ὧν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν μετὰ τοῦ ὀρυζίου τρέφονται οἱ Ἰάπωνες. Δυστυχῶς, τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενος, ἐδέησε ν' ἀναβάλῃ εἰς τὴν ἐπαύριον τὴν περὶ τῆς τροφῆς του μέριμναν.

Ἐπελθούσης τῆς νυκτός, ὁ Πονηρίδης ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἰθαγενῆ πόλιν, καὶ ἐπλανήθη διὰ τῶν ὁδῶν αὐτῆς ἐν μέσῳ φανῶν πολυχρόων, θεώμενος ἀκροβάτας ἐκτελοῦντας τὰς θαυμασίας αὐτῶν ἀσκήσεις, καὶ ἀστρολόγους περισυνάγοντας ἐν ὑπαίθρῳ τὸν ὅμιλον περὶ τὸ τηλεσκόπιόν των. Εἶτα δ' ἐπανεῖδε τὴν προκυμαίαν, διαστιζομένην ὑπὸ τῶν πυρσῶν τῶν ἁλιέων, οἵτινες ἐσαγήνευον τοὺς ἰχθῦς διὰ τῶν φλογῶν ἀνημμένης ῥητίνης.

Τέλος αἱ ὁδοὶ ἠρημώθησαν, καὶ περιπολίαι νυκτοφυλάκων διεδέχθησαν τὸ διαλυθὲν πλῆθος. Οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτῶν, περιβεβλημένοι τὸν μεγαλοπρεπῆ των ἱματισμόν, τοσοῦτον ὡμοίαζον πρὸς πρέσβεις, ὥστε ὁ Πονηρίδης ἐπανελάμβανε κωμικῶς, ὁσάκις συνήντα λαμπροφόρον τινὰ νυκτοφύλακην:

— Ἄλλη πάλιν ἰαπωνικὴ πρεσβεία, ἀναχωροῦσα διὰ τὴν Εὐρώπην!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Ἐν ᾧ ἡ ῥὶς τοῦ Πονηρίδου μεγεθύνεται ὑπερβαλλόντως

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Πονηρίδης, κατάκοπος καὶ λιμώττων, διελογίσθη ὅτι ἐκ παντὸς τρόπου ἔπρεπε νὰ φάγῃ, καὶ ὅτι τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ φάγῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον. Καὶ ἠδύνατο μὲν νὰ εὕρῃ πρόχειρον πρὸς τοῦτο πόρον, πωλῶν τὸ ὡρολόγιόν του, ἀλλὰ προετίμα ν' ἀποθάνῃ μᾶλλον τῆς πείνης. Ἐνόησε δὲ τέλος ὁ χρηστὸς νέος, ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἰσχυράν, ἂν ὄχι καὶ μελῳδικὴν φωνήν, δι' ἧς τὸν εἶχε προικίσει ἡ φύσις.

Γνωρίζων ἀγγλικά τινα καὶ γαλλικὰ ᾀσμάτια, ἀπεφάσισε νὰ τὰ δοκιμάσῃ. Οἱ Ἰάπωνες θὰ ἠγάπων ἀναντιρρήτως τὴν μουσικήν, ἀφοῦ πάντα παρ' αὐτοῖς ἐτελοῦντο ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις, καὶ θὰ ἐξετίμων ἑπομένως τὰ προτερήματα τοῦ εὐρωπαίου ἀοιδοῦ.

Ἴσως ὅμως ἡ πρωϊνὴ ὥρα ἦτο ἔτι ἀκατάλληλος εἰς μουσικὴν συναυλίαν, οἱ δὲ μουσόφιλοι, αἰφνιδίως ἀφυπνιζόμενοι, δὲν θὰ ἐπλήρωνον πιθανῶς τὸν ψάλτην διὰ νομίσματος ἔχοντος ἀνταλλακτικὴν ἀξίαν.

Ἀπεφάσισε λοιπὸν ὁ Πονηρίδης νὰ περιμείνῃ ἔτι ὥρας τινάς· ἐνῷ δὲ περιεπάτει διελογίσθη, ὅτι ὁ ἱματισμός του θὰ ἐφαίνετο ἴσως πολυτελέστερος τοῦ προσήκοντος εἰς πλάνητα ἠθοποιόν, καὶ τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ν' ἀνταλλάξῃ τὰ ἐνδύματά του ἀντ' ἄλλων ἁρμοδιωτέρων εἰς τὴν θέσιν του. Ἡ ἀνταλλαγὴ δὲ αὕτη θὰ τῷ παρεῖχεν ἄλλως καὶ χρηματικόν τι περίσσευμα, ὅπερ ἠδύνατο πάραυτα νὰ διαθέσῃ εἰς θεραπείαν τοῦ στομάχου του.

Τούτου ἀποφασισθέντος, ὑπελείπετο ἡ ἐκτέλεσις. Μετὰ μακρὰν δὲ ἀναζήτησιν ἀνεκάλυψε τέλος ὁ Πονηρίδης ἐγχώριόν τινα ῥακοπώλην, εἰς ὃν καὶ ὑπέβαλε τὴν πρότασίν του. Τὸ εὐρωπαϊκὸν ἔνδυμα ἤρεσεν εἰς ἐκεῖνον, καὶ ὁ Πονηρίδης ἐξήρχετο μετὰ μικρὸν τοῦ ῥακοπωλείου περιβεβλημένος γηραιὸν ἰαπωνικὸν τριβώνιον καὶ φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του πολύπλευρον κίδαριν, παράχρωμον ἐκ τῆς παλαιότητος. Συγχρόνως ὅμως ἀργυρᾶ τινα κερμάτια ἐκρότουν ἐν τῷ θυλακίῳ του.

— Ἂς ἦνε! διελογίσθη. Ἂς εἰπῶ, ὅτι ἔχομεν ἀποκρηάν!

Πρῶτον μέλημα τοῦ *ἐξιαπωνισθέντος* Πονηρίδου ὑπῆρξε νὰ εἰσέλθῃ εἴς πενιχρόν τι τεϊοπωλεῖον καὶ νὰ προγευματίσῃ ἐκ τῶν λειψάνων ἑνὸς ὀρνιθίου καὶ δρακῶν τινων ὀρύζης, ὡς ἄνθρωπος ἀμφιβάλλων ἂν ἔμελλε καὶ νὰ γευματίσῃ.

— Τόρα, εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἀφοῦ προσηκόντως ἐπλήρωσε τὴν κενήν του κοιλίαν, πρέπει νὰ συλλογισθῶμεν ὡς ἄνθρωποι! Δὲν ἠμπορῶ πλέον ν' ἀλλάξω τὸ ἰαπωνικόν μου *φουστάνι* μὲ ἄλλο πλέον ἰαπωνικόν. Ἀνάγκη ἄρα ἀπαραίτητος νὰ σκεφθῶ, πῶς θ' ἀποχαιρετίσω μίαν ὥραν ἀρχήτερα τὴν γῆν αὐτὴν τοῦ ἡλίου, ἡ ὁποία δὲν θὰ μοῦ ἀφήσῃ βεβαίως περιφήμους ἀναμνήσεις.

Διελογίσθη τότε νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ εἰς Ἀμερικὴν ἀποπλέοντα ἀτμοκίνητα, καὶ ἀντὶ τοῦ ναύλου μόνου καὶ τῆς τροφῆς του νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὰ τὴν ὑπηρεσίαν του, ὡς μάγειρος ἢ ὑπηρέτης. Φθάνων δὲ εἰς Ἅγιον Φραγκῖσκον, θὰ ἐσκέπτετο περὶ τῶν περαιτέρω. Τὸ σπουδαῖον δι' αὐτὸν ἦτο νὰ διαπλεύσῃ τὰ τετρακισχίλια καὶ ἑπτακόσια μίλια τοῦ Εἰρηνικοῦ, τὰ χωρίζοντα τὴν Ἰαπωνίαν ἀπὸ τοῦ νέου κόσμου.

Τοῦτο σκεφθεὶς ὁ Πονηρίδης καὶ ἐκτελῶν εὐθὺς τὴν ἰδέαν του, κατηυθύνθη πρὸς τὸν λιμένα τῆς Ὑοκοχάμας. Καθ' ὅσον ὅμως ἐπλησίαζεν εἰς τὰ νεώρια, τὸ σχέδιόν του, ὅπερ κατ' ἀρχὰς τῷ εἶχε φανῆ τοσοῦτον ἁπλοῦν, παρίστατο εἰς αὐτὸν ἐπὶ μᾶλλον ἀνεκτέλεστον. Τίνα ἀνάγκην ὑπηρέτου ἢ μαγείρου θὰ εἶχεν ἀμερικανικόν τι ἀτμόπλοιον, καὶ τίνα ἐμπιστοσύνην ἤθελεν αὐτὸς ἐμπνεύσει ὑπὸ τὸν ἀλλόκοτον ἐκεῖνον ἱματισμόν του; Τίνας συστάσεις ἠδύνατο νὰ προτείνῃ, καὶ τίνας πληροφορίας νὰ ἐπικαλεσθῇ;

Οὕτω σκεπτόμενος, εἶδεν αἴφνης κολοσσιαῖον πρόγραμμα, ὅπερ κυβιστήρ τις (clown) περιέ-

Digitized by Google

φερε διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Ὑοκοχάμας, συντεταγμένον ἀγγλιστὶ ὡς ἑξῆς:

ΙΑΠΩΝΙΚΟΣ
ΑΚΡΟΒΑΤΙΚΟΣ ΘΙΑΣΟΣ
ΤΟΥ
ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΥ ΟΥΙΛΛΙΑΜ ΒΑΤΟΥΛΚΑΡ.

—

Τελευταῖαι παραστάσεις
πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν
διὰ τὰς Ἡνωμένας πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς
τῶν
Μακροῤῥίνων—Μακροῤῥίνων,
ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίκλησιν
τοῦ Θεοῦ Τιγγοῦ!
Μεγάλη συῤῥοή.

— Διὰ τὰς ἡνωμένας πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης· ἴσα ἴσα κ' ἐγὼ αὐτὸ θέλω.

Παρακολουθήσας δὲ τὸν προγραμματοκομιστήν, εἰσῆλθε μετ' ὀλίγον κατόπιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἰαπωνικὴν πόλιν. Μετὰ ἓν δὲ τέταρτον τῆς ὥρας ἵστατο ἐνώπιον μεγάλου παραπήγματος, ἀφθόνως διὰ σημαιῶν κεκοσμημένου, καὶ φέροντες ἔξωθεν ἀτέχνους, ἀλλὰ πολυχρώμους εἰκόνας τερατουργῶν.

Τὸ παράπηγμα ἐκεῖνο ἦν τὸ κατάστημα τοῦ ἐντίμου κυρίου Βάτουλκαρ, εἴδους Ἀμερικανοῦ Βαρνούμ, διευθυντοῦ θιάσου τερατουργῶν, ἀκροβατῶν, κυβιστήρων, σχοινοβατῶν καὶ γυμναστῶν, ὅστις, κατὰ τὸ πρόγραμμα, ἔδιδε τὰς τελευταίας του παραστάσεις, πρὶν ἢ καταλίπῃ τὸ κράτος τοῦ Ἡλίου διὰ τὰς χώρας τῆς ἀμερικανικῆς ὁμοσπονδίας.

Ὁ Πονηρίδης εἰσῆλθεν εἰς περιστήλιόν τι, προηγούμενον τοῦ παραπήγματος καὶ ἐζήτησε τὸν κύριον Βάτουλκαρ, ὅστις μετ' ὀλίγον ἐφάνη.

— Τί θέλετε; ἠρώτησε τὸν Πονηρίδην, ὃν ἐξέλαβεν ἰθαγενῆ.

— Ἔχετε ἀνάγκην ὑπηρέτου; ἠρώτησεν ὁ γάλλος.

— Ὑπηρέτου! ἀνέκραζεν ὁ Βάρνουμ, θωπεύων τὸ πυκνόν του ψαῤῥὸν ὑπογένειον· ἔχω δύο, εὐπειθεῖς, πιστούς, οἱ ὁποῖοι δὲν μὲ ἄφησαν ποτέ, καὶ μὲ ὑπηρετοῦν ἀμισθί, μὲ συμφωνίαν νὰ τοὺς τρέφω μόνον. Νά τους! προσέθηκε, δεικνύων τοὺς δύο ῥωμαλέους βραχίονάς του, ἐφ' ὧν προεῖχον φλέβες χονδραὶ ὡς χορδαὶ βαρυβαρβίτου.

— Λοιπὸν δὲν σᾶς κάμνω διὰ τίποτε;

— Διὰ τίποτε.

— Διάβολε! καὶ μοῦ ἤρχετο τόσον καλὰ ν' ἀναχωρήσω μαζύ σας.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ὁ ἔντιμος κύριος Βάτουλκερ, σεῖς δὲν εἴσθε βέβαια κινέζος. Διατί φορεῖτε αὐτὰ τὰ ἐνδύματα;

— Αἴ! φορεῖ κανεὶς ὅ,τ' ἠμπορεῖ.

— Ἀλήθεια. Εἶσθε γάλλος, μοῦ φαίνεται.

— Παρισινὸς ἀπὸ τὸ Παρίσι.

— Τότε λοιπὸν θὰ ξεύρετε ἀπὸ μορφασμούς;

— Νὰ σᾶς 'πῶ! ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, δυσαρεστηθεὶς ὅτι ἡ ἐθνικότης του προὐκάλει τοιαύτην ἐρώτησιν, ἡμεῖς οἱ γάλλοι εἴμεθα δυνατοὶ εἰς τοὺς μορφασμούς, ἀλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ μᾶς περνοῦν.

— Σωστόν. Ἠμπορῶ λοιπὸν νὰ σᾶς πάρω ὡς *μποῦφον*, ἂν ὄχι ὡς ὑπηρέτην. Ἐννοεῖς, παλληκάρι μου, ὅτι ὅπως εἰς τὴν Γαλλίαν ζητοῦν *μπούφους* ξένους, εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ζητοῦν *μπούφους* Γάλλους.

— Ἆ!

— Εἶσαι δυνατός, ὑποθέτω.

— Πολύ, μάλιστα ὅταν ἔχω φάγει.

— Ἠξεύρεις νὰ τραγουδῇς;

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, ὅστις εἶχε μετάσχει ποτὲ ὑπαίθρων τινῶν συναυλιῶν.

— Ἠξεύρεις ὅμως νὰ τραγουδῇς μὲ τὸ κεφάλι κάτω, μὲ μίαν σβοῦραν ἡ ὁποία νὰ γυρίζῃ ἐπάνω εἰς τὸ ἀριστερόν σου ποδάρι, καὶ μ' ἕνα σπαθί, τὸ ὁποῖον νὰ κρατῇς εἰς ἰσοῤῥοπίαν ἐπάνω εἰς τὸ δεξιόν σου;

— Ἄλλο τίποτε! ἀπήντησεν αὐτάρκης ὁ Πονηρίδης, ἀναμιμνησκόμενος τῶν ἀσκήσεων τῆς νεανικῆς του ἡλικίας.

— Αὐτὰ βλέπεις περνοῦν! ὑπέλαβεν ὁ ἔντιμος Βάτουλκαρ.

Ἡ συμφωνία ἐγένετο πάραυτα, καὶ ὁ Πονηρίδης εὗρε τέλος θέσιν, μισθωθεὶς πρὸς *πάντα*, καὶ καταταχθεὶς ἐν τῷ περιφήμῳ ἰαπωνικῷ θιάσῳ. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἐκολάκευεν, ἐννοεῖται, τὴν φιλοτιμίαν του, ἀλλ' ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν θ' ἀπέπλεεν εἰς ἅγιον Φραγκῖσκον.

Ἡ παράστασις, ἀγγελθεῖσα θορυβωδῶς ὑπὸ τοῦ ἐντίμου κυρίου Βάτουλκαρ, ἔμελλε ν' ἀρχίσῃ τὴν τρίτην ὥραν, καὶ μετ' ὀλίγον τὰ φοβερὰ ὄργανα ὀρχήστρας ἰαπωνικῆς ἀντήχουν μετὰ τυμπάνων καὶ κροτάλων πρὸ τῆς θύρας. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Πονηρίδης δὲν ἔσχε καιρὸν νὰ μελετήσῃ οἱονδήποτε μέρος, ἀλλ' ἔμελλε νὰ παράσχῃ τὸ στήριγμα τῶν κραταιῶν του ὤμων εἰς τὸ μέγα γύμνασμα τῆς *ἀνθρωπίνης σταφυλῆς*, ὅπερ ἤθελον ἐκτελέσει οἱ μακρόῤῥινες τοῦ θεοῦ Τιγγοῦ, καὶ δι' οὗ ἐπεραίνετο ἡ παράστασις.

Πρὸ τῆς τρίτης ὥρας οἱ θεαταὶ εἶχον ἤδη πληρώσει τὸ εὐρὺ παράπηγμα. Εὐρωπαῖοι καὶ ἰθαγενεῖς, Σῖναι καὶ Ἰάπωνες, γυναῖκες καὶ παιδία, κατελάμβανον ἐν ὁρμῇ τοὺς στενοὺς σκάμνους καὶ τὰ ἀντιμέτωπα πρὸς τὴν σκηνὴν θεωρεῖα. Οἱ μουσικοὶ εἶχον εἰσέλθει ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ οἱ γόγγοι, τὰ κρόταλα, οἱ αὐλοί, τὰ κρέμβαλα καὶ τὰ τύμπανα, πλήρη συναπετέλουν τὴν ὀρχήστραν, ἐπατάγουν ἀπαισίως.

Ἡ παράστασις ἐκείνη ὑπῆρξεν ὁποία πᾶσα ἀκροβατικὴ παράστασις. Ὁμολογητέον ὅμως, ὅτι οἱ Ἰάπωνες εἰσὶν οἱ πρῶτοι ἰσοσταθμισταὶ τοῦ κόσμου. Ὁ μὲν ἐξετέλει διὰ τοῦ ῥιπιδίου του καὶ μικρῶν τεμαχίων χάρτου τὸ τοσοῦτον χά-

ριεν γύμνασμα τῶν χρυσαλλίδων· ὁ δὲ διὰ τοῦ εὐώδους καπνοῦ τῆς καπνοσύριγγός του διέγραφε ταχέως ἐν τῷ κενῷ λέξεις κυανωπάς, δι' ὧν ἀπετελεῖτο φιλοφροσύνη τις πρὸς τὴν ὁμήγυριν. Ἄλλος ἐτερατούργει δι' ἀνημμένων κηρίων, ἅτινα ἐσβέννυεν ἀλληλοδιαδόχως παρερχόμενα πρὸ τῶν χειλέων του καὶ ἀνῆπτε πάλιν τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἄλλου, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν διακόπτων τὴν θαυμαστὴν τερατουργίαν. Ἄλλος δὲ πάλιν παρῆγε διὰ στρεφομένων βεμβίκων τοὺς παραδοξοτάτους τῶν συνδυασμῶν, καὶ οἱ συρίζοντες ἐκεῖνοι στρόβιλοι ἐφαίνοντο οἱονεὶ ζωὴν ἀπὸ τῆς χειρός του ἀντλοῦντες ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτῶν περιδινήσει. Ἔτρεχον ἐπὶ καπνοσυρίγγων, ἐπὶ ἀκμῶν μαχαίρας, ἐπὶ σιδηρῶν συρμάτων, λεπτῶν ὡς τρίχες καὶ τεταμμένων δι' ὅλης τῆς σκηνῆς· περιέθεον τὰ χείλη κρυσταλλίνων κυλίκων, ἀνεῤῥιχῶντο εἰς κλίμακας ἐκ βαμβοκαλάμου καὶ διεσπείροντο εἰς πᾶσαν γωνίαν, συναποτελοῦσαι ἁρμονίαν παράδοξον διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ποικίλων αὐτῶν τόνων. Οἱ Ἰάπωνες ἐτερατούργουν ἀληθῶς διὰ τῶν στροβίλων ἐκείνων· περιεδίνουν αὐτοὺς ἐν τῷ κενῷ, τοὺς ἐσφενδόνιζον δίκην πυραύλων, καὶ ὅμως οἱ στρόβιλοι ἐστροβίλουν· τοὺς ἔκρυπτον ἐντὸς τῶν θυλακίων των, καὶ τοὺς ἐξῆγον στροβιλοῦντας πάντοτε, μέχρις οὗ ἐχαλᾶτο τὸ ἐλατήριόν των καὶ οἱ στρόβιλοι ἀνελύοντο εἰς δράγματα πυρὸς καὶ φλογῶν!

Περιττὸν νὰ περιγράψωμεν ἐνταῦθα τὰ θαυμαστὰ τεχνάσματα τῶν ἀκροβατῶν καὶ γυμναστῶν τοῦ θιάσου. Αἱ ἀσκήσεις τῆς κλίμακος, τῆς ῥάβδου, τῆς σφαίρας καὶ τῶν πίθων ἐξετελέσθησαν μετὰ μεγίστης ἀκριβείας. Ἀλλὰ τὸ κυριώτατον τῆς παραστάσεως θέλγητρον ἦτο ἡ ἐμφάνισις τῶν *Μακροῤῥίνων*, ἰσοσταθμιστῶν καταπληκτικῶν, οὓς ἀγνοεῖ ἔτι ἡ Εὐρώπη.

Οἱ μακρόῤῥινες οὗτοι ἀποτελοῦσι σωματεῖον ἰδιαίτερον, ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ θεοῦ Τιγγοῦ. Ἐνδεδυμένοι ὡς ἥρωες μεσαιωνικοί, ἔφερον λαμπρὰς πτέρυγας εἰς τοὺς ὤμους. Ἀλλὰ τὸ ἰδίως αὐτοὺς χαρακτηρίζον ἦσαν αἱ τὰς μορφάς των κοσμοῦσαι μακραὶ ῥῖνες καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν. Αἱ ῥῖνες ἐκεῖναι οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ βαμβοκάλαμοι, μακροὶ πέντε πόδας μέχρι δέκα, καὶ ἄλλοι μὲν εὐθεῖς, ἄλλοι δὲ κυρτοί, ἄλλοι λεῖοι καὶ ἄλλοι ἀνώμαλοι. Ἐπὶ τῶν προσαρτημάτων δ' ἐκείνων, στερεῶς προσηρμοσμένων, ἐξετελοῦντο πᾶσαι τῶν μακροῤῥίνων αἱ ἀσκήσεις. Δωδεκάς τις τῶν ὀπαδῶν τοῦ θεοῦ Τιγγοῦ ἐξηπλώθησαν ὕπτιοι κατὰ γῆς, οἱ ἑταῖροι δ' αὐτῶν κατέπεσον ἐπὶ τῶν ῥινῶν των, ὑψουμένων δίκην ἀλεξικεραύνων, πηδῶντες ἐπ' αὐτῶν, μεθιπτάμενοι ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην, καὶ τ' ἀπιθανώτατα τῶν γοητευμάτων ἐκτελοῦντες.

Ὡς πέρας δὲ τοῦ θεάματος εἶχεν εἰδικῶς ἀναγγελθῆ ἡ ἀνθρωπίνη πυραμίς, καθ' ἣν πεντηκοντάς τις τῶν μακροῤῥίνων ἐκείνων ἔμελλον νὰ παραστήσωσι τὸ ἅρμα τοῦ Ζαγερνάουτ, στηριζόμενοι, πρὸς σχηματισμὸν τῆς πυραμίδος, οὐχὶ ἐπὶ τῶν ὤμων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ῥινῶν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ εἷς τῶν ἀποτελούντων τὴν βάσιν τοῦ ἅρματος εἶχεν ἀποσυρθῆ τοῦ θιάσου, ἤρκει δὲ ῥωμαλέος μόνον καὶ ἐπιτήδειος ἀνὴρ πρὸς ἀναπλήρωσιν αὐτοῦ, εἶχεν ἐκλεχθῆ ἀντικαταστάτης του ὁ Πονηρίδης.

Κατησχυμμένος ὁ ταλαίπωρος νέος, καὶ μετὰ πόνου τῆς νεανικῆς του τέχνης ἀναμιμνησκόμενος, ἐνεδύθη τὸ μεσαιωνικόν του ἔνδυμα, διὰ ποικιλοχρόων πτερῶν κεκοσμημένον καὶ προσήγαγε τὴν μορφὴν αὐτοῦ εἰς ἐφαρμογὴν ἑξάποδος ῥινός. Ἀλλ' ἡ ῥὶς ἐκείνη ἦν ὁ ἄρτος του, καὶ ὑπέμεινε.

Παρῆλθεν οὕτω ὁ Πονηρίδης εἰς μέσον, ἐτάχθη μετὰ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ συναδέλφων, οἵτινες ἔμελλον ν' ἀποτελέσωσι τὴν βάσιν τοῦ ἅρματος, κ' ἐξαπλωθεὶς μετ' αὐτῶν κατὰ γῆς ἔστρεψε τὴν ῥῖνα του πρὸς τὸν οὐρανόν. Δευτέρα ἀκροβατῶν σειρὰ παρετάχθη ἐπὶ τῶν μακρῶν ἐκείνων προσαρτημάτων, τρίτη ἄλλη ὑπὲρ αὐτούς, καὶ κατόπιν τετάρτη, καὶ δι' ὅλων ἐκείνων τῶν ῥινῶν, τῶν ἀπὸ τῶν ἄκρων των μόνον ἐφαπτομένων, ἀνεκλαδώθη ἐντὸς ὀλίγου ἀνθρώπινον οἰκοδόμημα μέχρι τοῦ ὀρόφου τοῦ θεάτρου.

Αἱ χειροκροτήσεις ἐπετείνοντο καὶ τὰ ὄργανα τῆς ὀρχήστρας ἐπατάγουν δίκην κεραυνῶν, ὅτε ἡ πυραμὶς αἴφνης ἐκλονήθη, ἡ ἰσοῤῥοπία διεταράχθη, ἐκλιπούσης μιᾶς ἐκ τῶν κάτω ῥινῶν, καὶ τὸ μνημεῖον ὅλον κατέῤῥευσεν ὡς χάρτινον φρούριον.

Εἰς τοῦτο ἔπταισεν ὁ Πονηρίδης, ὅστις, καταλίπων αἴφνης τὴν θέσιν του, ὑπερπηδῶν τὸ προσκήνιον ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν πτερύγων του, καὶ ἀναῤῥιχώμενος εἰς τὸ δεξιὸν περίστωον, κατέπιπτε πρὸ τῶν ποδῶν ἑνὸς τῶν θεατῶν, ἀνακράζων:

— Αὐθέντα μου! αὐθέντα μου!

— Σὺ ἐδῶ;

— Ἐγώ!

— Ἐμπρὸς λοιπόν, παιδί μου.. εἰς τὸ ἀτμόπλοιον.

Ὁ κ. Φόγ, ἡ συνοδεύουσα αὐτὸν κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Πονηρίδης ὥρμησαν διὰ τῶν διαδρόμων ἔξω τοῦ παραπήγματος, ἀλλ' εὗρον ἐκεῖ τὸν ἔντιμον κ. Βάτουλκαρ, ἐκτὸς ἑαυτοῦ καὶ ζητοῦντα ἀποζημιώσεις. Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐπράϋνε τὴν ὀργήν του διὰ δρακὸς χαρτονομισμάτων, καὶ τὴν ἕκτην ὥραν καὶ ἡμίσειαν, ὅτε τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμόπλοιον ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ, ἐπεβιβάζοντο αὐτοῦ ὁ κ. Φὸγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Πονηρίδου, φέροντος πάντοτε τὰς πτέρυγας εἰς τὸν ὦμον καὶ τὴν ἑξάπουν ῥῖνα του ἐπὶ τοῦ προσώπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Καθ' ὃ διαπλέεται ὁ Εἰρηνικὸς Ὠκεανός.

Ἐννοεῖται τί συνέβη ἀπέναντι τοῦ Σαγκάϊ.

Digitized by Google

Τὰ σήματα τοῦ Ταγκαδὲρ εἶχον παρατηρηθῆ ὑπὸ τοῦ ἀτμοκινήτου τῆς Ὑοκοχάμας,καὶ ὁ πλοίαρχος βλέπων σημαίαν μεσίστιον, κατηυθύνθη πρὸς τὴν μικρὰν ἡμιολίαν. Μετά τινας στιγμὰς ὁ Φιλέας Φὸγ ἐπλήρωνε τὸν συμπεφωνημένον ναῦλον ἐγχειρίζων εἰς τὸν κυβερνήτην Ἰωάννην Βούνσβυ πεντακοσίας πεντήκοντα λίρας, καὶ ἐπέβαινε μετὰ τῆς κ. Ἀουδὰ καὶ τοῦ Φὶξ εἰς τὸ ἀτμοκίνητον, ὅπερ ἀπέπλεε πάραυτα εἰς Ναγασάκι καὶ Ὑοκοχάμαν.

Ἀφιχθεὶς τὴν πρωΐαν τῆς 14 Νοεμβρίου δηλ. κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν, ὁ Φιλέας Φὸγ ἀφῆκε τὸν Φὶξ ν' ἀσχοληθῇ περὶ τῶν ἰδίων του ὑποθέσεων καὶ μετέβη ἐπὶ τοῦ *Καρνάτικ*,ὅπου ἔμαθε πρὸς μεγίστην χαρὰν τῆς κ. Ἀουδά,—καὶ ἰδίαν ἑαυτοῦ ἴσως, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ δείξῃ—ὅτι ὁ γάλλος Πονηρίδης εἶχεν ἀληθῶς καταπλεύσει τὴν προτεραίαν εἰς Ὑοκοχάμαν. Μέλλων δὲ νὰ ἀναχωρήσῃ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἰς ἅγιον Φραγκίσκον, ἐπελήφθη ἀμέσως τῆς ἀναζητήσεως τοῦ ὑπηρέτου του. Ἀποταθείς, ἀλλ' εἰς μάτην, πρὸς τὸν γάλλον καὶ ἄγγλον πρόξενον, ἀπηλπίζετο ἤδη ν' ἀνεύρῃ τὸν Πονηρίδην, ὅτε ἡ τύχη ἢ μᾶλλον εἰπεῖν προαίσθημά τι εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ παράπηγμα τοῦ ἐντίμου Βάτουλκαρ. Καὶ δὲν ἤθελε μὲν οὗτος βεβαίως ἀναγνωρίσει τὸν ὑπηρέτην του, ὑπὸ τὴν ἀλλόκοτον αὐτοῦ μεταμφίεσιν· ἐκεῖνος ὅμως, ὕπτιος κείμενος, διέκρινε τὸν κύριόν του, καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατήσῃ κίνησίν τινα τῆς ῥινός του, ἐπήγαγε τὴν διατάραξιν τῆς ἰσορροπίας καὶ τὰ μετὰ τοῦτο συμβάντα.

Ταῦτα ἔμαθεν ὁ Πονηρίδης παρὰ τῆς κυρίας Ἀουδά, ἥτις διηγήθη αὐτῷ κατόπιν, πῶς ἐγένετο ὁ μεταξὺ Χὸγγ-Κὸγγ καὶ Ὑοκοχάμας διάπλους ἐν περιοδείᾳ κυρίου τινὸς Φίξ, ἐπὶ τῆς ἡμιολίας *Ταγκαδέρ*.

Ἀκούσας τὸ ὄνομα Φὶξ ὁ Πονηρίδης οὐδόλως συνωφρυώθη, συλλογιζόμενος ὅτι δὲν ἦτο ἔτι καιρὸς ν' ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν κύριόν του τὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ ἐπιθεωρητοῦ διατρέξαντα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ διηγούμενος τὰ καθ' αὐτόν, εἰς οὐδένα ἄλλον ἀπέδωκε τὸ σφάλμα του, καὶ μόνην του δικαιολογίαν προέβαλεν, ὅτι εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῆς μέθης τοῦ ὀπίου ἐντὸς καπνιστηρίου τινὸς τοῦ Χὸγγ-Κόγγ.

Ὁ κ. Φὸγ ἤκουσεν ἀπαθῶς, καὶ χωρίς τι ν' ἀπαντήσῃ, τὴν διήγησιν τοῦ ὑπηρέτου του, εἶτα δὲ παρέσχεν αὐτῷ πίστωσιν ἐπαρκῆ, ὅπως προμηθευθῇ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου εὐσχημοτέραν τινα ἐνδυμασίαν. Ἀληθῶς δὲ μετὰ μίαν μόλις ὥραν, ὁ ἔντιμος νέος, κόψας τὴν ῥῖνα του καὶ ψαλιδίσας τὰ πτερά του, οὐδὲν εἶχε πλέον τὸ ἀναμιμνῆσκον τὸν ὀπαδὸν τοῦ θεοῦ Τιγγοῦ.

Τὸ ἀτμόπλοιον, ὅπερ ἐξετέλει τὸν μεταξὺ Ὑοκοχάμας καὶ ἁγίου Φραγκίσκου διάπλουν ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἀτμοπλοϊκὴν τοῦ Εἰρηνικοῦ ἑταιρίαν καὶ ἐκαλεῖτο *Στρατηγὸς Γράντ*, ἦτο δ' εὐρὺ τροχοφόρον σκάφος, χωρητικότητος δισχιλίων πεντακοσίων τόννων, κάλλιστα διεσκευασμένον καὶ μεγάλης ταχύτητος. Κολοσσιαῖος ζυγὸς ὑψοῦτο καὶ κατέβαινεν ἀλληλοδιαδόχως ὑπὲρ τὸ κατάστρωμα· εἰς τὸ ἐν δ' αὐτοῦ ἄκρον ἐνηρθροῦτο βάκτρον ἐμβόλου, καὶ εἰς τὸ ἄλλο βάκτρον διωστῆρος, ὅστις, μεταβάλλων τὴν εὐθύγραμμον κίνησιν εἰς κυκλικήν, προσηρμόζετο εἰς τὴν ἄτρακτον τῶν τροχῶν. Ὁ *Στρατηγὸς Γράντ* ἦν κατηρτισμένος εἰς τρίστηλον ἡμιολίαν, εἶχε δ' ἱστία πολλὰ καὶ μεγάλα, ὅπερ σπουδαίως ἐβοήθει τὸν ἀτμόν. Διατρέχων 12 μίλια καθ' ὥραν, ἤθελε διαπλεύσει βεβαίως ἐντὸς εἴκοσι καὶ μιᾶς ἡμερῶν τὸν Εἰρηνικόν. Ὥστε ὁ Φιλέας Φὸγ εὐλόγως ἐπίστευεν, ὅτι ἀφικνούμενος τὴν 2 Δεκεμβρίου εἰς ἅγιον Φραγκίσκον καὶ τὴν 11 εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἤθελε φθάσει εἰς Λονδῖνον τὴν 20, ἤτοι ὥρας τινὰς πρὸ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἡμέρας τῆς 21 Δεκεμβρίου.

Οἱ ἐπιβάται τοῦ ἀτμοπλοίου ἦσαν πολυάριθμοι: Ἄγγλοι, Ἀμερικανοί, σίφος ἐντοπίων μεταναστευόντων εἰς Ἀμερικήν, καὶ ἱκανοὶ τοῦ ἰνδικοῦ στρατοῦ ἀξιωματικοί, χρησιμοποιοῦντες τὰς ἀδείας των εἰς περιοδείαν τῆς γῆς.

Κατὰ τὸν διάπλουν ἐκεῖνον οὐδὲν συνέβη ἔκτακτον. Τὸ ἀτμόπλοιον, ἀναπαυόμενον ἐπὶ τῶν εὐρέων του τροχῶν καὶ στηριζόμενον διὰ τῆς ἰσχυρᾶς του ἱστιοφορίας, πολὺ ὀλίγον διετοίχει, καὶ ὁ εἰρηνικὸς ὠκεανὸς ἐφαίνετο δικαιολογῶν τὴν ὀνομασίαν του. Ὁ κ. Φὸγ ἦν ἤρεμος καὶ σιωπηλὸς ὡς συνήθως, ἡ δὲ νεαρά του συνοδὸς ἠσθάνετο ἐπὶ μᾶλλον ὅτι ἄλλοι πλὴν τῆς εὐγνωμοσύνης δεσμοὶ προσήλουν αὐτὴν εἰς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον. Ἡ σιωπηρὰ ἐκείνη καὶ τοσοῦτον γενναία φύσις προὐξένει εἰς αὐτὴν ζωηροτέραν ἢ ὅσον ἐνόμιζεν ἐντύπωσιν, καὶ χωρὶς σχεδὸν νὰ τὸ ἐννοῇ κατελάμβανον αὐτὴν αἰσθήματα, ἅτινα οὐδόλως ἐφαίνοντο ἐπιδρῶντα ἐπὶ τοῦ αἰνιγματώδους κ. Φόγ.

Πλὴν δὲ τούτου ἡ κ. Ἀουδὰ διεφέρετο ζωηρότατα ὑπὲρ τῶν σχεδίων τοῦ εὐπατρίδου. Ἀνησυχοῦσα ἕνεκα τῶν ἐμποδίων, ἅτινα δυνατὸν ἦτο νὰ διακινδυνεύσωσι τὴν ἐπιτυχίαν τῆς περιοδείας, ἐλάλει συχνάκις μετὰ τοῦ Πονηρίδου, ὅστις εἶχεν ἤδη κάλλιστα διαγνώσει τὴν κατάστασιν τῆς καρδίας της. Ὁ χρηστὸς νέος εἶχε τυφλὴν πλέον καὶ ἀπεριόριστον πίστιν πρὸς τὸν κύριόν του· πανηγυρίζων δὲ τὴν ἐντιμότητα, τὴν γενναιότητα καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Φιλέα Φόγ, ἐνεθάρρυνε συχνάκις τὴν κ. Ἀουδὰ περὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς ὁδοιπορίας, ἐπαναλαμβάνων πολλάκις, ὅτι τὸ δύσκολον εἶχεν ἤδη κατορθωθῆ, ὅτι εἶχον ἐξέλθει πλέον τῶν φανταστικῶν ἐκείνων χωρῶν τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ὅτι ἐπέστρεφον εἰς κράτη πολιτισμένα, καὶ ὅτι τέλος πάντων ἡ μεταξὺ ἁγίου Φραγκίσκου καὶ Νέας

Digitized by Google

Ὑόρκης ἁμαξοστοιχία καὶ ὁ ὑπερωκεάνειος μέχρι Λονδίνου διάπλους ἤθελον βεβαίως περατώσει ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας τὴν ἀδύνατον ἐκείνην περιοδείαν τῆς γῆς.

Τὴν ἐννάτην ἡμέραν μετὰ τὸν ἐκ Ὑοκοχάμας ἀπόπλουν αὐτοῦ, ὁ κ. Φὸγ εἶχε διατρέξει τὸ ἥμισυ ἀκριβῶς τῆς γηΐνης σφαίρας. Διότι τὴν 23 Νοεμβρίου ὁ *Στρατηγὸς Γράντ* διέβαινε τὸν ἑκατοστὸν ὀγδοηκοστὸν μεσημβρινόν, ἐφ' οὗ, κατὰ τὸ νότιον ἡμισφαίριον, εὑρίσκονται οἱ ἀντίποδες τοῦ Λονδίνου. Καὶ εἶχε μὲν ἀληθῶς ὁ Φιλέας δαπανήσει πεντήκοντα δύο ἡμέρας ἤδη ἐκ τῶν εἰς διάθεσιν αὐτοῦ ὀγδοήκοντα, καὶ τῷ ὑπελείποντο εἰκοσιοκτὼ ἔτι μόνον. Ἀλλὰ παρατηρητέον, ὅτι ὁ ἄγγλος εὐπατρίδης εἶχε πραγματικῶς διανύσει πλέον τῶν δύο τρίτων τῆς ὅλης περιοδείας, καίτοι ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν μεσημβρινῶν ἐφαίνετο ὅτι εἶχε διατρέξει τὸ ἥμισυ μόνον. Πόσαι ἀληθῶς σκολιοδρομίαι ἀπὸ Λονδίνου εἰς Ἄδεν, ἀπὸ Ἄδεν εἰς Βομβάην, ἀπὸ Καλκούτης εἰς Σιγγαπόρην καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς Ὑοκοχάμαν! Ἡ κατ' εὐθεῖαν ἀπόστασις ἐπὶ τοῦ πεντηκοστοῦ παραλλήλου, ἐφ' οὗ κεῖται τὸ Λονδῖνον ἤθελεν εἶναι δώδεκα περίπου χιλιάδες μιλίων, ἐνῷ ὁ Φιλέας Φὸγ ἠναγκάζετο, ὑπὸ τῶν ἰδιοτροπιῶν τῶν μεταγωγικῶν μέσων, νὰ διανύσῃ εἰκοσιὲξ χιλιάδας μιλίων, ἐξ ὧν εἶχεν ἤδη διανύσει τὰς δεκαεπτὰ χιλιάδας καὶ πεντακόσια τὴν εἰκοστὴν τρίτην Νοεμβρίου. Ἀλλὰ τοῦ λοιποῦ ἡ ὁδὸς ἦτο εὐθεῖα, καὶ δὲν ὑπῆρχε πλέον ὁ Φίξ, ὅπως παρεμβάλλῃ προσκόμματα.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ᾐσθάνθη μεγάλην τινὰ χαρὰν ὁ Πονηρίδης. Ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ὁ σκληροτράχηλος νέος ἐπέμεινε διατηρῶν τὴν ὥραν τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τοῦ περιφήμου οἰκογενειακοῦ ὡρολογίου του, ὑπολαμβάνων ἐσφαλμένας τὰς ὥρας πάντων τῶν μερῶν, ὅθεν διήρχετο. Τὴν ἡμέραν λοιπὸν ἐκείνην, καίτοι ὁ Πονηρίδης οὐδέποτε εἶχε βραδύνει οὐδὲ ταχύνει τὸ ὡρολόγιόν του, εὑρέθη τοῦτο σύμφωνον πρὸς τὰ χρονόμετρα τοῦ ἀτμοπλοίου.

Ὁποῖος ὑπῆρξε τοῦ Πονηρίδου ὁ θρίαμβος εὐκόλως ἐννοεῖται. Μεγάλην δὲ θὰ εἶχε διάθεσιν νὰ ἤκουε τί θὰ ἔλεγεν ὁ Φίξ, ἂν ἦτο παρών.

— Τί ἱστορίας, διελογίζετο, μοῦ ἔλεγεν αὐτὸς ὁ κατεργάρης,... καὶ ἥλιον καὶ σελήνην... οὔτ' ἐγὼ δὲν ἠξεύρω! Νὰ ἤκουε κανεὶς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, θὰ κατεσκεύαζε, μὰ τὸ ναί, θαυμάσια ὡρολόγια. Καλὰ ἤμουν ἐγὼ βέβαιος, ὅτι θ' ἀπεφάσιζε τέλος πάντων ὁ ἥλιος νὰ κανονισθῇ μὲ τὸ ὡρολόγιόν μου.

Ἠγνόει ὅμως ὁ Πονηρίδης, ὅτι ἂν ὁ δίσκος τοῦ ὡρολογίου του ἦτο διῃρημένος εἰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, ὡς τὰ ἰταλικὰ δημόσια ὡρολόγια, οὐδένα θὰ εἶχεν οὗτος λόγον θριάμβου, καθότι ἐνῷ τὰ ὡρολόγια τοῦ ἀτμοπλοίου ἐδείκνυον τὴν ἐννάτην ὥραν τῆς πρωΐας, ὁ λεπτοδείκτης καὶ ὁ ὡροδείκτης τοῦ ἰδικοῦ του ὡρολογίου θὰ ἐδείκνυον τὴν ἐννάτην ὥραν τῆς ἑσπέρας· τουτέστι τὴν εἰκοστὴν πρώτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον,—διαφορὰ ἴση ἀκριβῶς πρὸς τὴν μεταξὺ Λονδίνου καὶ τοῦ ἑκατοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ μεσημβρινοῦ.

Ἀλλ' ἂν ὁ Φὶξ εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ ἐξηγήσῃ τὸ καθαρῶς φυσικὸν ἐκεῖνο γεγονός, ὁ Πονηρίδης ἀναμφιβόλως ἤθελεν εἶναι πάντη ἀνίκανος, ἂν οὐχὶ νὰ τὸ ἐννοήσῃ, τουλάχιστον νὰ τὸ παραδεχθῇ. Ὅπως δήποτε, ἂν αἴφνης τὸ ἀδύνατον ἐγίνετο δυνατόν, καὶ ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιθεωρητὴς ἐφαίνετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπὶ τοῦ ἀτμοκινήτου, πιθανὸν εἶνε ὅτι ὁ Πονηρίδης, εὐλογώτατα μνησικακῶν, ἄλλην ὑπόθεσιν καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἤθελε συζητήσει μετ' αὐτοῦ.

Ποῦ ὅμως ἦτο ὁ Φὶξ τὴν στιγμὴν ἐκείνην;

Ὁ Φὶξ ἦτο ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ *Στρατηγοῦ Γράντ*.

Ἀφικόμενος εἰς Ὑοκοχάμαν, ἀπεχωρίσθη τοῦ κ. Φόγ, ὃν ἐσκόπει νὰ ἐπανεύρῃ ἐντὸς τῆς ἡμέρας, καὶ κατηυθύνθη ἀμέσως εἰς τὸν Ἄγγλον πρόξενον. Εὗρε δὲ τέλος παρ' αὐτῷ τὸ ἔνταλμα συλλήψεως, ὅπερ τρέχον κατόπιν του ἀπὸ τῆς Βομβάης, ἔφερεν ἤδη ἡμερομηνίαν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, καὶ τῷ εἶχεν ἀποσταλῇ ἀπὸ τοῦ Χόγγ-Κόγγ διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου *Καρνάτικ*, ἐφ' οὗ ὑπετίθετο ὅτι εὑρίσκετο καὶ αὐτός. Ἂς φαντασθῇ τις, ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἀγανάκτησις τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος. Νὰ φθάσῃ τὸ ἔνταλμα καὶ νὰ μὴ χρησιμεύῃ πλέον! Ὁ κ. Φὸγ εἶχε καταλίπει ἤδη τὰς Ἀγγλικὰς κτήσεις. καὶ πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ ἀπῃτεῖτο ἔκδοσις τακτική.

— Ἔστω! διελογίσθη ὁ Φὶξ μετὰ τὴν πρώτην στιγμὴν τῆς ὀργῆς· τὸ ἔνταλμά μου δὲν χρημεύει ἐδῶ, ἀλλὰ θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ὁ κατεργάρης αὐτὸς φαίνεται ὅτι ἐπανέρχεται εἰς τὴν πατρίδα του, νομίζων ὅτι ἡ ἀστυνομία ἔχασε τὰ ἴχνη του. Ἐγὼ θὰ τὸν παρακολουθήσω ἕως ἐκεῖ. Ὡς πρὸς τὰ χρήματα, ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ σώζεται ἀκόμη τίποτε! Ἀλλὰ ὁ φίλος ἐξώδευσεν ἕως τόρα πλέον τῶν πέντε χιλιάδων λιρῶν εἰς ναύλους, ἀμοιβάς, δίκας, πρόστιμα, ἐλέφαντας, καὶ χίλια ἄλλα ἔξοδα. Τί νὰ γείνῃ! ἡ Τράπεζα ἐπὶ τέλους δὲν θὰ πτωχύνῃ δι' αὐτό.

Ταῦτα ἀποφασίσας, ἐπέβη πάραυτα τοῦ *Στρατηγοῦ Γράντ*· ἦτο δ' ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ὅτε ἦλθον ὁ κ. Φὸγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά! Ἀναγνωρίσας μετὰ πολλῆς του ἐκπλήξεως τὸν Πονηρίδην ὑπὸ τὴν ἀλλόκοτον ἐνδυμασίαν του, ἐκρύβη πάραυτα εἰς τὸν κοιτωνίσκον του, ἵνα ἀποφύγῃ ἐξήγησιν ἀκροσφαλῆ καὶ κινδυνώδη, ἤλπιζε δὲ ὅτι, χάρις εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιβατῶν ἤθελε διαφύγει τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἐχθροῦ του, . . . ὅτε, κακῇ του μοίρᾳ, τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς ἐκείνην εὑρέθη ἀντιμέτωπός του ἐπὶ τῆς πρώρας τοῦ ἀτμοκινήτου.

Ὁ Πονηρίδης τὸν ἥρπασεν εὐθὺς ἀπὸ τὸν λά-

Digitized by Google

ρυγγα, χωρίς τινος άλλης έξηγήσεως, καί, πρὸς μεγίστην εὐχαρίστησιν ἀμερικανῶν τινων, οἵτινες ἀμέσως ἐστοιχημάτισαν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐτίναξε τὴν ῥάχιν τοῦ δυστυχοῦς ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου διὰ γρονθοκοπίας μεγαλοπρεποῦς, ἥτις κατέδειξε τὴν μεγάλην ὑπεροχὴν τῆς γαλλικῆς πυγμαχίας ὑπὲρ τὴν ἀγγλικήν.

Ἀφοῦ ὁ γάλλος ἐτελείωσεν, ᾐσθάνθη ἑαυτὸν ἡσυχότερον καί πως ἀνακουφισθέντα. Ὁ Φὶξ ἀνηγέρθη, κακῶς ἔχων, καὶ θεωρῶν τὸν ἀντίπαλόν του, τῷ εἶπεν ἀκάκως :

— Ἐτελείωσες ;

— Πρὸς τὸ παρόν.

— Τότε ἔλα νὰ ὁμιλήσωμεν.

— Νὰ ὁμ. . .

— Πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ αὐθέντου σου.

Ὁ Πονηρίδης σαγηνευθεὶς οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῆς ἀπαθείας ἐκείνης, παρηκολούθησε τὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκάθισαν ἀμφότεροι ἐπὶ τῆς πρώρας τοῦ ἀτμοκινήτου.

— Μ' ἔδειρες, εἶπεν ὁ Φίξ. Πολὺ καλά· τὸ ἐπερίμενα. Τώρα ἄκουσέ με. Ἕως τώρα ἤμην ἐχθρὸς τοῦ κ. Φόγ, ἀλλ' εἰς τὸ μέλλον θὰ βοηθήσω τὰ σχέδιά του.

— Τέλος πάντων ! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, ἐπείσθης ὅτι εἶνε τίμιος ἄνθρωπος ;

— Ὄχι, ἀπήντησεν ψυχρῶς ὁ Φίξ, τὸν νομίζω πάντοτε κλέπτην, . . Ἥσυχα ! μὴν κινῆσαι, καὶ ἄφησέ με νὰ τελειώσω ! Ἐνόσῳ ὁ κ. Φὸγ εὑρίσκετο εἰς ἀγγλικὸν ἔδαφος, συμφέρον μου ἦτο νὰ τὸν κρατήσω ἐπ' αὐτοῦ, ἕως οὗ λάβω ἔνταλμα συλλήψεως. Ἔκαμα πρὸς τοῦτο ὅ,τι ἠμπόρεσα. Ἐξαπέστειλα ἐναντίον του τοὺς ἱερεῖς τῆς Βομβάης, σ' ἐμέθυσα εἰς τὸ Χὸγγ-Κόγγ, σ' ἐχώρισα ἀπὸ τὸν αὐθέντην σου, καὶ τὸν ἔκαμα νὰ μὴ προφθάσῃ τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Ἰοκοχάμας. . .

Ὁ Πονηρίδης ἤκουε σφίγγων τοὺς γρόνθους του.

— Τώρα ὅμως, ἐπανέλαβεν ὁ Φίξ, ὁ κ. Φὸγ φαίνεται ὅτι ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἔστω· θὰ τὸν παρακολουθήσω ἕως ἐκεῖ. Ἀλλὰ τοῦ λοιποῦ θὰ προσπαθήσω νὰ ἐξομαλύνω τὸν δρόμον του μὲ ὅσον ζῆλον προσεπάθησα ἕως τώρα νὰ τοῦ παρεμβάλλω ἐμπόδια. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι μετέβαλα σχέδιον, καὶ μετέβαλα διότι τὸ συμφέρον μου τὸ ἀπαιτεῖ. Σοῦ προσθέτω δέ, ὅτι ἔχεις τὸ ἴδιον συμφέρον μὲ τὸ ἰδικόν μου, διότι εἰς τὴν Ἀγγλίαν μόνον θὰ μάθῃς ἂν ὑπηρετεῖς ἐγκληματίαν ἢ τίμιον ἄνθρωπον.

Ὁ Πονηρίδης ἤκουσε τὸν Φὶξ προσεκτικώτατα, καὶ ἐπείσθη ὅτι ὁ Φὶξ ἐλάλει εἰλικρινῶς.

— Εἴμεθα φίλοι ; ἠρώτησεν ὁ Φίξ

— Φίλοι ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, ἀλλὰ σύμμαχοι, καὶ πάλιν μὲ πᾶσάν μας ἐπιφύλαξιν, διότι εἰς τὸ ἐλάχιστον σημεῖον προδοσίας σοῦ στρήφω τὸ καρύδι !

— Σύμφωνοι, εἶπεν ἡσύχως ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιθεωρητής.

Μετὰ ἕνδεκα ἡμέρας, τὴν τρίτην Δεκεμβρίου, ὁ *Στρατηγὸς Γράντ* εἰσέπλεεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Χρυσῆς Πύλης καὶ ἠγκυροβόλει εἰς Ἅγιον Φραγκίσκον.

Ὁ κ. Φὸγ οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας εἶχεν ἔτι κέρδος ἢ ζημίαν.

[Ἕπεται συνέχεια.]

ΠΕΡΙ ΕΓΩΪΣΜΟΥ

(Κατὰ τὸν Alibert)

Ἐπιθυμεῖτε νὰ μάθητε τί εἶνε ὁ ἐγωϊσμός;Θεωρήσατε στρατὸν τραπέντα εἰς φυγήν, ἡττηθέντα συγχρόνως ὑπό τε τῆς ἰσχύος τῶν ὅπλων καὶ τῆς δριμύτητος τῆς ἐποχῆς· δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ ἕνωσις ἐκείνη τῶν ἀτόμων τόσῳ γενναίων ὅσῳ καὶ ἀφωσιωμένων, ἀνυπομόνων νὰ θριαμβεύσωσιν, ἃ ὁρμὴ θεία ὁδηγεῖ πρὸς τὸν ἐνδοξότερον σκοπόν· δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ δύναμις ἐκείνη τῶν θελήσεων ὑποτασσομένων εἰς τὸ αὐτὸ σχέδιον, ὑπακουουσῶν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον· εἶνε συγκεχυμένον ἄθροισμα ἀνθρώπων μεριμνώντων περὶ τῆς ἀτομικότητός των, συστρεφομένων περὶ ἑαυτούς, μὴ γνωριζόντων πλέον οὔτε συντρόφους οὔτε ἀρχηγούς, ἐγκαταλειπομένων ἀμοιβαίως, παραγνωριζόντων πᾶσαν πειθαρχίαν, παραδιδομένων ἀμέτρως εἰς τὴν σύλησιν καὶ εἰς πάσας τῆς ἀπειθαρχίας τὰς ἀταξίας. Ἕκαστος στρατιώτης νομίζει ἑαυτὸν μόνον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἀπομονοῦται ἐκ τῶν συστρατιωτῶν αὐτοῦ, ἵνα μὴ ὑπακούσῃ ἢ εἰς τὰς πλεονεκτικὰς ὁρμάς του. Οὐδὲν ἐστι δι' αὐτὸν ἱερὸν ὁσάκις πρόκειται νὰ καταπαύσῃ τὴν δίψαν του ἢ νὰ κορέσῃ τὴν ἀθεράπευτον πεῖνάν του.

Παραβάλλετε πρὸς τὴν περιγραφὴν ταύτην ἑτέραν ναυαγίου ἐν μέσῳ τῶν ὑπὸ φοβερᾶς τρικυμίας ἐξαγριουμένων κυμάτων. Φαντάσθητε πλοῖον καθιστάμενον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας παίγνιον τῶν καταιγίδων καὶ ἀπειλούμενον νὰ συντριβῇ κατὰ βράχου. Τ' ἀχανῆ πελάγη ἀντηχοῦσιν ἐκ τῶν σπαραξικαρδίων φωνῶν ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος. Τί δύνανται εὔθραυστοί τινες σανίδες ἐναντίον τοσούτων ἠμιανεῳγμένων ἀβύσσων ; Ἡ ταπείνωσις τότε τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν παρουσιάζει τὸ εἰδεχθέστερον καὶ φοβερώτερον θέαμα. Ἡ πεῖνα ἐκδηλοῦται· δὲν ἀκούεται πλέον ἡ φωνὴ τοῦ πλοιάρχου· ἄνθρωποι τόσον ἐγγὺς εἰς τὸν θάνατον τολμῶσι μάλιστα νὰ στρέφωνται κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των καὶ νὰ μέμφωνται αὐτοῦ ὡς αἰτίου τῆς κοινῆς συμφορᾶς. Ἡ μανία καὶ ἡ ἀπελπισία θαμβοῦσιν αὐτούς· οἱ ἐπιβάται ἀλληλομάχονται· ἐρίζουσι περὶ καρποῦ τινος, περὶ ἐναπομείναντος τεμαχίου ἄρτου. Ἓν μόνον αἴσθημα ζωογονεῖ τὸ πλῆθος· τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ τῆς ἐπιβιώσεως ἐπί τινας στιγμὰς τῶν τῆς ἀ-

Digitized by Google

τυχίας συντρόφων των. Τὸ ἐγώ, τὸ φοβερὸν ἐγὼ προφέρεται παρ' ὅλων τῶν στομάτων. Ὁ ἐγωϊσμὸς φαίνεται καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς θωπείας ἃς ἐπιδαψιλεύουσι πρὸς τοὺς ξένους ναύτας οἵτινες προσέρχονται εἰς βοήθειάν των.

Προτιμᾶτε νὰ ἴδητε τὸν ἐγωϊστὴν οἷος παρουσιάζεται ἐν τῷ κόλπῳ τῶν ἡμετέρων πόλεων καὶ ἐν τῇ συνήθει τοῦ βίου καταστάσει; ἐστὲ ὁ μάρτυς ἑνὸς ἐκ τῶν μεγαλοπρεπῶν συμποσίων εἰς ἃ παρευρίσκεται τὸ ἐπαχθὲς πρόσωπόν του· ἐνταῦθα κυρίως ἐκδηλοῖ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασίν της, τὴν ὑπερβολικὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἰδίας του συντηρήσεως. Ἰδιοποιεῖται τὴν καλλιτέραν θέσιν· σφετερίζεται τὰ ἐκλεκτότερα ἐδέσματα· οὐδὲν ἔθιμον σέβεται· παραβαίνει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τοὺς κανόνας τῆς εὐπρεπείας· καταπιέζει τοὺς γείτονάς του διὰ τῶν ἀνοικείων τρόπων του· διὰ τῆς πλήρους παραλείψεως τῶν ὑπὸ τῆς ἐθιμοταξίας ἐπιβαλλομένων καθηκόντων, διὰ τῆς ἀπερισκεψίας τῶν ἐρωτήσεών του, διὰ τοῦ δεσποτισμοῦ τῆς συνομιλίας του· ἐν διαστήματι ὀλίγων δευτερολέπτων ἡ λαιμαργία του ἐξηφάνισεν ὅ,τι ὑπάρχει ἐκλεκτότερον καὶ μᾶλλον ἐπιζήτητον. Τὸ συμπόσιον ἐτελείωσεν· ἀποσύρεται εἴς τινα γωνίαν· φοβεῖται μὴ αἱ συνδιαλέξεις τῶν ἄλλων συμποσιαστῶν θορυβήσωσιν ἢ διακόψωσι τὴν ἥσυχον πορείαν τῆς πέψεώς του.

Ὁ ἐγωϊσμὸς δὲ εἶνε τὸ σύνηθες ἐλάττωμα τῶν ἀγάμων καὶ πάντων τῶν ἀνθισταμένων εἰς τὸ ὁρμέμφυτον τῶν κοινωνικῶν σχέσεων· εἶνε προσέτι τὸ ἐλάττωμα τῶν γερόντων, τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν καχεκτικῶν. Παρατηρήσατε τὸν όχληρὸν ἐκεῖνον θνητὸν ὅστις πρὸ πολλοῦ κατατρύχεται ὑφ' ὅλων τῶν συμπτωμάτων τῆς ὑποχονδρίας. Ὁ ὑπέρμετρος ἔρως τοῦ βίου ὁδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὰ μεταλλικὰ ὕδατα· εἶνε ὁ εντελὴς τύπος τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Μόλις ἐγκαθίσταται καὶ ἀπασχολεῖ μόνος ὅλους τοὺς ὑπηρέτας τοῦ ξενοδοχείου· ἡ φωνή του ἐπικρατεῖ τῆς φωνῆς πάντων τῶν προσελθόντων· τρέχει πρὸς ζήτησιν ἰατρῶν· κατενοχλεῖ αὐτοὺς δι' ἀνωφελῶν καὶ ἀηδῶν λεπτομερειῶν· δὲν ὁμιλεῖ αὐτοῖς ἢ περὶ τῶν ἐντεραλγιῶν του, περὶ τῶν ἐπιπόνων πέψεών του, κ.τ.λ. Ἐὰν διηγῆταί τις αὐτῷ τὰ πάθη τῶν ἄλλων, φαίνεται ἀφῃρημένος καὶ ὀνειροπολῶν· ἀγνοεῖ τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν ελεημοσύνην, τὰς λύπας. Δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως δι' αὐτὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἢ μία καὶ μόνη συμφορά· ἡ νόσος ὑφ' ἧς προσεβλήθη.

Παρατηροῦσιν οἱ φυσιολόγοι ὅτι τὸ αἴσθημα τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἀπαντᾷ συχνότερον ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ ἢ ἐν τῇ ἀτελείᾳ τοῦ φυσικοῦ ἡμῶν ὀργανισμοῦ. Ἐὰν ἐδύνατό τις κατὰ θέλησιν ν' ἀφαιρέσῃ ἀλληλοδιαδόχως μίαν ἢ δύο αἰσθήσεις ἀτόμου τινὸς καὶ νὰ ἐλαττώσῃ αὐτῷ οὕτως τὴν φυσικὴν δύναμιν τῆς σχέσεως, ἤθελεν αὐξήσει τὴν ἀτομικότητά του. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου περίεργοι ἐγένοντο παρατηρήσεις εἰς τὰ Καταστήματα τῶν Κωφαλάλων καὶ τῶν Τυφλογενῶν. Μετὰ ποίας ἀπληστίας οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν διενέμοντο τὰ λάφυρα τῶν συμμαθητῶν αὐτῶν ἐκείνων οἵτινες ὑπέπιπτον εἰς ἀσθένειάν τινα. Ἐντεῦθεν προέρχεται ἡ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἀπαγόρευσις ὑπὸ τοῦ περιφανοῦς Ἀββᾶ Sicard τοῦ εἴδους τούτου τῶν διανομῶν. Ἔλεγεν ὅτι αὗται ἦσαν λίαν λυπηραὶ διὰ τὴν ψυχὴν καὶ ὅτι καθίστων πολὺ φανερὰν τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων. Οἱ εὐήθεις, οἱ ἠλίθιοι καὶ διάφοροι παράφρονες ζῶσιν ὁμοίως ἐν πλήρει ἀνεξαρτησίᾳ ἀπὸ παντὸς τοῦ περικυκλοῦντος αὐτούς· βιοῦσιν ἐν διαρκεῖ ἐγωϊσμῷ.

Ἡ λέξις ἧς χρῶνται ἵνα παραστήσωσι τὸ ἴδιον αἴσθημα, περὶ οὗ ὁ λόγος, εἶνε μία τῶν ἐπιτυχεστέρων τῆς ἡμετέρας γλώσσης· εἶνε λίαν κατάλληλος ὅπως ἐκφράσῃ τὴν ἐνδόμυχον ταύτην κίνησιν τῆς ψυχῆς δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος διευθύνει τὰς ῥοπάς του πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἀφίσταται τοῦ ἀγαθοῦ ὅπερ ὤφειλεν ἢ ἐδύνατο νὰ κάμῃ εἰς τοὺς ὁμοίους του. Ὁ ἐγωϊσμὸς εἶνε ἡ κορωνὶς τῶν προσωπικῶν ἡμῶν παθῶν. Εἶνε ἀσθένεια δυστυχῶς κοινοτάτη, διακυβεύουσα πολλάκις τὰ συμφέροντα τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἐκδηλωθεῖσα ὑπὸ πολλὰς μορφὰς κατὰ πάσας τοῦ πολιτισμοῦ τὰς ἐποχάς.

Εἰ καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ ἐγωϊσμοῦ ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀποβαίνει οὐδὲν ἧττον μισητὸν ἐλάττωμα, ἐὰν μὴ περικλείηται ἐντὸς νομίμων ὁρίων. Ὁ ἄνθρωπος ὁ παραγνωρίζων τὰς κοινωνικάς του σχέσεις εἶνε πάντοτε ἔνοχος πρὸς τοὺς ὁμοίους του. Διὸ εἶνε ὁμολογούμενον ὅτι ἔπρεπε νὰ κρύπτωμεν ἐπιμελῶς τὸ πρῶτον τοῦτο ἐλατήριον τῆς ἡμετέρας διαρκείας καὶ διατηρήσεως. Εἶνε ἐλάττωμα αἰσχυντηλὸν ὅπερ δὲν ἐπιδοκιμάζει τις πλειότερον τῆς φιλαργυρίας.

Ὁ ἐγωϊστὴς λοιπὸν εἶνε ὂν οὐσιωδῶς ἀντικοινωνικόν· εἶνε δοῦλος στρεφόμενος ἀκαταπαύστως περὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ὀργανισμὸν καὶ μὴ ἀναγνωρίζων ἕτερον νόμον ἢ τὸν ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ ἐπιβαλλόμενον· διατελεῖ, τρόπον τινά, ὑπὸ τὴν δουλείαν τῶν βαναυσοτέρων ὀρέξεών του· δὲν βλέπει πρὸ αὐτοῦ ἢ τὸ παρὸν καὶ διέρχεται τὸν βίον αὐτοῦ ὁλόκληρον διευθετῶν τὴν ὑλικήν του περιουσίαν· οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην καταβάλλει προσπάθειαν ἵνα ὑπερβῇ τὸν κύκλον τῶν κινούντων αὐτὸν συμφερόντων. Μόνον περὶ τῶν στιγμιαίων ἀπολαύσεων ἀπασχολεῖται ὁ νοῦς του. Θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡς τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότερον μέρος τῆς δημιουργίας· προτιμᾷ ὅλων τὴν ἀφόρητον ἀτομικότητά του· οἰκειοποιεῖται πᾶν ὅ,τι τὸν ἐνδιαφέρει.

Τίς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ὁ ἐγωϊσμὸς δύναται

Digitized by Google

νὰ συμμιχθῇ μετὰ τῶν φύσει γενναιοτέρων παθῶν; Ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐξ αὐτοῦ ἐμπνεόμενος καὶ ἐν αὐτῷ ἀκόμη τῷ αἰσθήματι τοῦ ἔρωτος εἶνε ὅλος προσωπικότης. Θέλει νὰ ἐπιτύχῃ τὴν χεῖρα νέας γυναικὸς καθ' ὅλα τελείας, ἧς ἡ λαμπρὰ περιουσία θὰ ἐδύνατο ν' αὐξήσῃ τὴν ἰδικήν του· γοητευμένος ἐκ τῶν θελγήτρων της, ἀλλὰ κυρίως ἐκ τοῦ πλούτου αὐτῆς ἀφαρπαζόμενος, ὀλίγον φροντίζει ν' ἀγαπηθῇ παρ' αὐτῆς, ἀρκεῖ νὰ τὴν θυσιάσωσιν εἰς τὰς ἐπιθυμίας του· οὐδὲν θέλει νὰ διανείμῃ μετὰ τῆς μελλούσης συντρόφου του· δὲν ἐποφθαλμιᾷ ἢ νὰ καταστῇ κύριος αὐτῆς· ἡ προὶξ καὶ ἡ ὑπακοή της τῷ ἀρκοῦσι· θὰ διαμείνῃ μόνος καὶ πρὸς τὴν στενοτέραν ἀκόμη τῶν σχέσεων.

Ὑπάρχουσι περιστάσεις καθ' ἃς ὁ ἐγωϊσμὸς καταλαμβάνει καὶ διαφθείρει τοὺς ἀνθρώπους ἀθρόους· τοιοῦτος εἶνε ὁ χαρακτηρίζων τὴν πτῶσιν τῶν κοινωνιῶν· ὁ ἐγωϊσμὸς οὗτος ἔκαμε νὰ νομίσωσι φιλόσοφοί τινες ὅτι τὸ προσωπικὸν συμφέρον ἦτο τὸ μοναδικὸν ἐλατήριον τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀττικοῦ πρὸς τὸν Κικέρωνα δύνανται νὰ παράσχωσιν ἡμῖν ἰδέαν περὶ τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς εἰς τὸν τρόπον τοῦ αἰσθάνεσθαι τῶν Ῥωμαίων. Τὴν πρὸς τὴν πατρίδα γλυκεῖαν ἀφοσίωσιν εἶχε διαδεχθῇ ἀφροντισία διὰ τὸ Κράτος, ὑποθαλπομένη ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἐπικούρου, ἀρχῶν μεγάλως δικαιουσῶν τὴν κακὴν ἰδέαν ἣν ὁ Κάτων εἶχε περὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας.

Κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους ὡμίλησαν ἄλλως τρόπους περὶ τῆς περιφήμου ἐκείνης αἱρέσεως ἥτις εἶχε ποτὲ διασπαρῆ καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἥτις εἶχεν ἀναβιβάσει εἰς σύστημα, τὸ αἴσθημα τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Οἱ ὑποτιθέμενοι οὗτοι σοφοὶ ἠξίουν νὰ μὴ ἐμβάλλῃ τις ἐν τῇ ψυχῇ ἢ αἰσθήματα γλυκέα. Ἀπώθουν τὰ βίαια συναισθήματα· ἡδέως καὶ ἠρέμα ἀνελίκνιζον τὸ ἀνθρώπινον σύστημα καὶ εἰς τὸ θέλγητρον τοῦτο, ὅπερ δὲν δύναταί τις νὰ ὁρίσῃ, παρεῖχον τὴν ὀνομασίαν ἡδονῆς. Ἐδύνατό τις νὰ συγκρίνῃ αὐτοὺς πρὸς τὰς ζωηρὰς καὶ λαμπούσας ἐκείνας χρυσαλλίδας αἵτινες ἀφαιροῦσι τὸν χυμὸν ἐξ ὅλων τῶν ἀνθέων. Ἦσαν φαιδροὶ κοσμοπολῖται, ἀγνοοῦντες καὶ τὴν θλίψιν αὐτὴν ἣν προξενεῖ ἡ ἀπώλεια τῆς πατρίδος. Ἐκαρποῦντο μόνον τὰς γλυκύτητας τῆς φιλίας, ἥκιστα ἀνησυχοῦντες περὶ τῶν μεταβολῶν αὐτῆς. Δὲν συνεδέοντο ἢ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οἵτινες συνετέλουν εἰς τὰς ἀπολαύσεις των. Ἐμπορεύοντο τρόπον τινὰ μετ' αὐτῶν τιμητικὰς ἐκφράσεις, φιλοφροσύνας, ὑπηρεσίας καὶ τὰ παρόμοια. Ἐπεδίωκον τὰς γυναῖκας χωρὶς οὐδεμίαν δι' αὐτὰς νὰ αἰσθάνωνται ἀνησυχίαν, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς χάριν τῆς ἡδονῆς ἣν αὗται παρέχουσιν. Ἦσαν καθόλου ἀναίσθητοι πρὸς τὰς ἀπωλείας τῆς καρδίας καὶ τῆς τύχης. Ἡδονή τις τοὺς ἐγκατέλειπεν, ἔτρεχον κατόπιν ἑτέρας· ἀπέφευγον ὅλα τὰ μέρη ἔνθα ἦτο δυνατὸν ν' ἀπαντήσωσιν ἀντικείμενόν τι θλίψεως. Ἦσαν ξένοι πρὸς τὸ μῖσος, τὸν φθόνον, τὴν φιλοδοξίαν, πάθη λίαν δυσφόρητα διὰ τὸν βίον. Οὐδὲν ἐπόθουν ἐκ τῶν προξενούντων τὴν ταραχὴν καὶ τὴν σύγχισιν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς. Βεβαιοῦται ὅτι τοσοῦτον ἦσαν ἐπιεικεῖς διὰ τὰς ὕβρεις ὧν ἐνίοτε καθίσταντο τὸ ἀντικείμενον, ὥστε μόλις αὗται ἐπέψαυον τὴν ἐπιδερμίδα των. Ἡ ἀφροντισία των καθίστα αὐτοὺς ἀτρώτους πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰς δυσχερείας τοῦ βίου. Τέλος, τὸ μέγα ἀπόρρητον τῶν φιλοσόφων τούτων ἦτο νὰ καταστήσωσι τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς τῶν ἄλλων. Ἅπασα ἡ εὐτυχία αὐτῶν ἦτο ἐνδόμυχος καὶ συγκεντρωμένη ἐν ἑαυτοῖς. Εἶχον ἐκλεπτύνει τὸ δόγμα των μέχρι μετριάσεως τῶν ἡδονῶν των ἵνα αἰσθάνωνται ταύτας πλειότερον. Ἠγάπων ἐν τούτοις τὴν πολυτέλειαν, τὰ ἐδέσματα, τὴν εὐωχίαν· ἐκαλλωπίζοντο ἐπιτετηδευμένως καὶ ἔφερον πορφύραν· ἦσαν μετριόφρονες ἐγωϊσταὶ ἐξ ἐκείνων ὧν παραδείγματα ἀνευρίσκει τις εἰσέτι καὶ παρ' ἡμῖν.

Δι' οἱουδήποτε τέλος θελγήτρου καὶ ἂν τὸ περικοσμήσῃ τις, τὸ ἀποκλειστικὸν αἴσθημα ὅπερ ὁ ἄνθρωπος ἐκδηλοῖ δι' ἑαυτόν, εἶνε ἀξιομίσητον. Δυσκόλως ἀνέχεταί τις τὸν ἀντικαθιστῶντα εἰς τὰ ἡδύτερα αἰσθήματα τὰς κοινοτέρας ὀρέξεις του. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, εὑρίσκεται εἰς διαφωνίαν πρὸς τοὺς ὁμοίους του· διάγει ξένος πάσης στοργῆς καὶ πάσης σχέσεως· εἶνε ἀποκεχωρισμένος ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τοῦ συνέχοντος ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ κοινωνικοῦ σώματος· οἱ σύγχρονοί του τὸν ἀπωθοῦσιν ὡς κακὸν τοῦ βίου συμπότην· ὁ θάνατός του δὲν διεγείρει τὴν ἐλαχίστην λύπην. Ὁ κόσμος περιχαρὴς ἀπαλάσσεται τοῦ ἀνωφελοῦς ἀνθρώπου, ὅστις μετ' οὐδενὸς ἠθέλησε νὰ διανείμῃ οὔτε τὰς ἡδονάς του, οὔτε τὴν εὐτυχίαν του.

Α. Ι. Γαλιατσας.

ΑΙ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΙ ΤΗΣ ΕΝΕΤΙΑΣ

Ἡ ἀρχαία δημοκρατία τῆς Ἐνετίας ἦτο διῃρημένη εἰς δύο δημοκρατίας: τὴν τῶν Ἐνετῶν καὶ τὴν τῶν περιστερῶν. Ὁ ἐκ θαλασσοπόρων οὗτος λαός, ὅστις εἶχεν οἰκοδομήσει τὴν πρωτεύουσάν του ἐπὶ τοῦ πελάγους, ἠγάπα τὰς περιστεράς, οὐχὶ βεβαίως διὰ νὰ τὰς θέτῃ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας, ὅπως τὰς ἀγαπῶμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ διότι τῷ ἐνεθύμιζον τὴν περιστερὰν τοῦ Νῶε. Αἱ περιστεραὶ τῆς Ἐνετίας καθίπταντο οἰκείως ἐφ' ὅλων τῶν πλοίων ἅτινα μετὰ μεμακρυσμένον ταξείδιον, ἐπλησίαζον πρὸς τὸ Λίδον. Βλέποντες τὰς περιστεράς, οἱ Ἐνετοὶ ἐχαιρέτιζον ἤδη τὴν Ἐνετίαν ὡς ἐγὼ χαιρετίζω μακρόθεν τὴν Γαλλίαν ὅταν ἐφημερὶς τῶν Παρισίων ἐξαπλοῖ τὰς πτέρυγάς της εἰς τὸ καφενεῖον Φλοριάν.

Ἐνετοί τινες, ποιητικώτεροι ἀπήρχοντο τῆς

Ἐνετίας φέροντες ἐκεῖθεν μεθ' ἑαυτῶν περιστερὰς ὡς ἔμψυχον ἐνθύμημα τῆς ἀπομεμακρυσμένης πατρίδος, πρὸ πάντων ὅμως ἵνα τὰς μεταχειρισθῶσιν ὡς ἀγγελιαφόρους τοῦ ἔρωτος. Πολλάκις αἱ περιστεραὶ ἀπελύοντο χιλίας λεύγας μακρὰν τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἵνα φέρωσι τὰ εὐαγγέλια εἰς γυναῖκα πεφιλημένην. Ἡ περιστερὰ ἔφθανε τάχιστα μετὰ ταινίας ἐχούσης τὰ χρώματα τῆς Ἐνετίας. Ἦτο τὸ σημεῖον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς χαρᾶς. Ἀλλὰ πολλάκις πάλιν ἡ περιστερὰ ἐπανήρχετο ἔχουσα τὴν μίαν τῶν πτερύγων τετραυματισμένην διότι ἔφερεν εἴδησιν πένθιμον· τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν εἶχον ἀπολύσει ἐν μέσῳ τῆς ἀγωνίας ναυαγίου· εἶχε λάβει τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν καὶ ἔδιδεν αὐτὸν κατὰ τὴν ἐπάνοδόν της· καθότι ἅπασαι αἱ νεάνιδες αἱ περιμένουσαι τοιοῦτον ἀγγελιαφόρον, θυγατέρες πατρικίων, ἢ κόραι τοῦ λαοῦ, ἐπορεύοντο καθ' ἑκάστην ὅπως ἐξετάσωσι τὰς περιστερὰς τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ ἐρωτήσωσιν ἑκάστην αὐτῶν μὴ εἶχεν ἐπιστολὴν δι' αὐτάς.

Πολλὰ ὑπάρχουσιν ἀνέκδοτα περὶ τῶν περιστερῶν τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Ἕκαστος διηγεῖται τὸ ἐδικόν του· δὲν θέλω τὰ ἐπαναλάβει πάντα, ἀλλὰ θὰ διηγηθῶ γεγονὸς ὅπερ μοὶ ἀπέσπασε δάκρυα.

Δυστυχεῖς περιστεραὶ τῆς Ἐνετίας! Ἐπῆλθεν ἡμέρα καθ' ἣν οἱ Ἐνετοὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτῶν βέβηλον χεῖρα, τοῦτο δὲ κατὰ τὸ 1849. Ἦτο ἔτι ἡ δημοκρατία τῆς Ἐνετίας, πρῶται ἀκτῖνες ἀνατέλλοντος ἡλίου, ἡλίου ὅστις δὲν ἔλαμψε μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς λαμπρότητος. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπέπεσον κατὰ τῶν περιστερῶν καὶ κατεβρόχθισαν αὐτάς. Πόσας ὅμως ἡμέρας εἶχον στερηθῆ τροφῆς! Ἐν μέσῳ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῆς ἀμύνης, καθότι ὅλοι ὑπερήσπεζον τὴν μητέρα αὐτῶν, τὰ τέκνα τῆς Ἐνετίας, εἶχον λησμονήσει ὅτι ἡ τροφὴ ἔλειπε πανταχοῦ πρὸ πολλῶν ἤδη ἡμερῶν. Ἤρχισαν λοιπὸν νὰ κυνηγῶσι τὰς περιστεράς, καὶ ἂν πρέπῃ νὰ πιστεύσῃ τις εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἐνετῶν, αἱ περιστεραὶ αἵτινες ἠδύναντο νὰ προσφύγωσιν εἰς τὰς πλησίον νήσους, ἤρχοντο οὕτως εἰπεῖν ἑκουσίως νὰ θυσιασθῶσιν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Δημοκρατίας.

Πρέπει νὰ εἴπῃ τις προσέτι εἰς δόξαν τῶν Ἐνετῶν, ὅτι μετὰ τὴν πρώτην σφαγήν, ἀπεφάσισαν πάντες ν' ἀποθάνωσι μᾶλλον ἢ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν ἐξολοθρευσμὸν τῶν ἀθώων τούτων ὅστις πάντως ἠδύνατο ν' ἀποβῇ ἀπαίσιος εἰς τὴν Ἐνετίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1849, αἱ περιστεραί, αἵτινες οὐδόλως εἶναι μνησίκακοι, ἐξηκολούθησαν προσερχόμεναι καὶ λαμβάνουσαι τὴν τροφήν των ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Ἐνετῶν. Πρέπει νὰ παρευρεθῇ τις εἴς τι τῶν συμποσίων των ἵνα λάβῃ ἰδέαν τῆς ἀξιοθαυμάστου οἰκειότητος αὐτῶν. Οὐδὲν τὰς πτοεῖ. Τὸ πολὺ πολὺ μόλις διὰ δύο πηδημάτων χαιρετίζουσι τὸν διαβάτην. Κάθηνται ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν γονδολιέρων· ἔρχονται πρὸς τοὺς ξένους καὶ τοῖς εὔχονται τὸ «καλῶς ἦλθες» εὐθὺς ὡς ταῖς ἀνοίξῃ τις τὸ παράθυρον. Ἐν ᾧ γράφω, ἰδοὺ δύο περιστεραὶ ζητοῦσαι τροφὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης μου. Πρὸ ὀλίγου ἡ πωλήτρια ἥτις εἶναι ὑπὸ τὸ παράθυρόν μου ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἁγίου Μάρκου, ἦτο περιεστοιχισμένη πανταχόθεν κατὰ τὸ πρόγευμα αὐτῆς. Ἡ καλὴ γυνὴ λίαν ταχέως ἐτελείωσε τὸ ἄριστόν της, τῇ βοηθείᾳ τῶν πτερωτῶν αὐτῆς συνδαιτυμόνων.

Ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν διαφόρων μνημείων τῆς Ἐνετίας μυριάδες ἀγαλμάτων, πήγασοι, χίμαιραι, λέοντες, φύλλα ἀκάνθου, ἅπασα ἡ ποικιλία τῆς γλυπτικῆς, ἅπαντα τὰ εἴδη τοῦ Μεσαιῶνος καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως. Δὲν εἰξεύρω ἂν αἱ περιστεραὶ τῆς Ἐνετίας ἀγαπῶσι τὰς τέχνας, ἀλλὰ φωλεύουσι πάντοτε ἐφ' ὅλων τούτων τῶν ἀριστουργημάτων. Ἂν ὑπάρχωσι τόσαι περιστεραὶ ὅσα καὶ γλυπτικὰ ἔργα, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θὰ ἀνέρχηται εἰς τρεῖς περίπου χιλιάδας.

Αἱ περιστεραὶ ἐφάνησάν ποτε ἐπαναστάτιδες. Πρωΐαν τινὰ καθ' ἣν ὥραν οἱ Ἐνετοὶ περιπατῶσιν ὑπὸ τὰ μέγαρα τῶν **Procuratori**, ἑκατοντάδες περιστερῶν καθίπτανται ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Ἁγίου Μάρκου, φέρουσαι τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, ἤτοι ἔχουσαι ἅπασαι περὶ τὸν λαιμὸν ταινίαν μὲ τὰ ἰταλικὰ χρώματα. Καὶ πάντες οἱ Ἐνετοὶ χειροκροτοῦσι μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Τίς εἶχεν ἀπολύσει οὕτως ἐπὶ τῆς πλατείας τοὺς φιλησύχους τούτους ἐπαναστάτας; Ἦτο θελκτικωτάτη ἡ εἰκὼν τῶν κυανῶν τούτων λευκοφαίων περιστερῶν μὲ τοὺς ῥοδόχρους ὄνυχας, αἵτινες ἐπήδων, ἀνίπταντο καὶ ἀνετίνασσον τὰ ζωηρὰ αὐτῶν χρώματα. Πᾶς τις εὐκόλως ὑποθέτει πόσα καὶ πόσα ψυχία ζυμαρικῶν ἐρρίφθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ των!

Ἀπεπνίγησαν σχεδὸν ὑπὸ τῶν θωπειῶν καὶ τῶν ζυμαρικῶν. Αἱ περισεραὶ τοῦ Ἁγίου Μάρκου οὐδέποτε εἶχον παρευρεθῆ εἰς τοιαύτην ἑορτήν.

Ἀλλὰ δὲν ἦσαν μόνον Ἰταλοὶ ἐν Ἐνετίᾳ· οἱ κακόγλωσσοι λέγουσιν ὅτι ὑπῆρχον καὶ Αὐστριακοί. Ἰδοὺ πάραυτα μεγάλη ταραχὴ κατὰ τὸ στρατόπεδον, ὡς εἰ ὁ Κατιλίνας εὑρίσκετο εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ῥώμης. Αὐστριακοί τινες ἀξιωματικοί, προγευματίζοντες ἐν τῷ καφενείῳ Φλοριὰν τρέχουσιν εἰς τὴν πλατεῖαν καὶ παρίστανται εἰς τὸ θέαμα ὡς ἄνθρωποι ἀγχίνοι, χωρὶς νὰ αἰτιῶνται τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουὴλ ἢ τὸν Γαριβάλδην, σκεπτόμενοι ὅτι, ἀφοῦ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἐπέτρεπεν εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς ἀντιπολιτεύσεως νὰ εἰσχωρῶσιν εἰς τὴν Ἐνετίαν, δὲν ἠδύνατο ν' ἀγανακτήσῃ διὰ τὴν πτερωτὴν ταύτην διαδήλωσιν.

Digitized by Google

Δυστυχῶς οἱ καταστρέφοντες τὰ ἔθνη, εἶναι συνήθως οἱ βασιλικοὶ οἱ ὄντες βασιλικώτεροι καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. Προσῆλθον ὑπαξιωματικοί τινες οἵτινες ἀγανακτήσαντες ἐξέφερον τὴν λέξιν Ἐπανάστασις! Προέγραψαν μεταξὺ τῶν γονδολιέρων καὶ τῶν ἀργῶν καὶ τὰς περιστερὰς αἵτινες εἶχον συνωμόσει. . . Ἀπηγόρευσαν τὴν ἐκ τοῦ στρατῶνος ἔξοδον τῶν στρατιωτῶν, τὰ πυροβόλα τῆς πλατείας τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐγεμίσθησαν σφαιριδίων καὶ οἱ πυροβοληταὶ περιέμενον μὲ τὴν θρυαλλίδα ἡναμμένην.

Οὐλαμὸς διῆλθε τὴν πλατεῖαν, καὶ μετὰ τρεῖς προσκλήσεις ἐπυροβόλησε, καὶ ὡς εἰς ὅλας τὰς στάσεις, προσεβλήθησαν οὐ μόνον αἱ στασιάσασαι περιστεραί, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐκ περιεργίας παρευρισκόμεναι.

Φωνὴ ὀδυνηρὰ ἠκούσθη καθ' ἅπασαν τὴν Ἑνεταν. Νὰ φονεύσῃ τις τὰς περιστερὰς τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς ἐὰν προσέβαλλεν αὐτὸν τὸν Ἅγιον. Καὶ οἱ Ἑνετοὶ οἵτινες εὑρίσκοντο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπὶ τῆς πλατείας, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία, ἔδραμον πρὸς τοὺς στρατιώτας καὶ παρεκάλουν αὐτοὺς μετὰ δακρύων, νὰ παύσωσι τὸν φόνον ὁρκιζόμενοι ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἤθελον λύσει τὰς ἐπαναστατικὰς ταινίας. Καὶ τῷ ὄντι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπανεκάλουν τὰς πεφοβισμένας περιστερὰς καὶ ἀπέσπων τὰς ταινίας.

Ἀλλὰ μεθ' ὅλα ταῦτα, περιστεραί τινες μᾶλλον φιλοπάτριδες τῶν ἄλλων ἀπεσύρθησαν ὑπὸ τὴν σκηνήν των καὶ ἐτήρησαν ἀγερώχως τὰ τρία χρώματα. Τὰς ἔβλεπέ τις ἐπί τινα ἔτι χρόνον ὅτε οἱ Αὐστριακοὶ δὲν διήρχοντο τὴν πλατεῖαν, ἱσταμένας ὑπεροπτικῶς ἀλλὰ καὶ πάντοτε ὀλίγον ἐξηγριωμένας. Ἐπὶ τέλους δὲν ἐφαίνοντο ὁλοτελῶς.

Ἐπανέρχομαι τέλος πάντων εἰς τὴν ἱστορίαν ἣν σᾶς ὑπεσχέθην.

Ἐγνώριζον τὴν μαρκησίαν Φελικίαν. . . ἧς τὸ μέγαρον κατοπτρίζεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεγάλης διώρυγος. Εἶχον θαυμάσει τὴν μικρὰν πινακοθήκην, δώδεκα ἀριστουργήματα.

Ἐνῷ ἐθαύμαζον τὰς εἰκόνας, εἶχον πολὺ ἐξετάσει αὐτὴν τὴν ἰδίαν, ὡς θὰ εἶχον πράξει εὑρισκόμενος ἀπέναντι ὡραίας εἰκόνος τοῦ Giorgione. Καὶ ὅμως ἡ καλλονὴ αὐτῆς, λέγουσιν οἱ Ἑνετοί, ἀπώλεσε πολὺ τῆς λαμπρότητός της ἀφότου θρηνεῖ τὴν Ἑνετίαν. Καὶ ἀπώλεσε μὲν τὸν σύζυγόν της, ἀλλὰ διὰ τὴν Ἑνετίαν ὅμως πενθεῖ.

Ἐξήλθομεν εἰς τὸν ἐξώστην, ἐκείνη μὲν χάριν τοῦ ἡλίου, ἐγὼ δὲ χάριν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Περιστεραί τινες, γνώριμοι ἦλθον πρὸς αὐτήν. Ἐθώπευσεν αὐτὰς μετὰ τοσαύτης στοργῆς, ὥστε συνεκινήθην.

— Ἀληθὲς πάθος, τῇ εἶπον.

— Ναί, μοὶ ἀπεκρίθη, αἱ περιστεραὶ αὗται εἶναι ἡ ὁρατὴ ψυχὴ τῆς Ἑνετίας. Βλέπετε αὐτήν, προσέθηκε λαμβάνουσα ὡραίαν περιστεράν, εἶναι καὶ αὕτη μία ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἀνύψωσαν τὰ ἰταλικὰ χρώματα.

— Ἆ! ναί, τῇ εἶπον, ἔμαθον ὅτι ὑπήγατε εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τὴν ἡμέραν τοῦ φόνου τῶν ἀθώων, καὶ ὅτι ἐκοκκινήσατε τὰς λευκὰς ὑμῶν χεῖρας περιποιουμένη τοὺς τραυματίας.

— Ἀφοῦ σᾶς εἶπον τοῦτο, ἀπεκρίθη, θὰ σᾶς ἐμπιστευθῶ τι ἂν μοὶ ὑπόσχεσθε ἐχεμυθίαν.

— Σᾶς τὸ ὑπόσχομαι ὡς εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Δέκα, κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν καὶ οἱ τοῖχοι ὡμίλουν.

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν πινακοθήκην καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὴν ἀκολουθήσω.

— Σᾶς εἶχον ἀποποιηθῆ, μοὶ εἶπε, νὰ σᾶς δείξω τὴν εἰκόνα μου, διότι δὲν ἀφίνω κανένα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν μικρὰν ταύτην πινακοθήκην, ὅπου ὁ σύζυγός μου εἶχε τὴν βιβλιοθήκην του.

Ὑπανοίξασα δὲ τὴν θύραν μοὶ εἶπε νὰ διέλθω πρῶτος.

Μόλις διῆλθον τὸν οὐδὸν τῆς θύρας καὶ ἐξεπλάγην ἀκούσας πτερυγισμοὺς περιστερᾶς.

— Μὴ φοβεῖσθε, μοὶ εἶπε. Σᾶς νομίζει Αὐστριακόν· ἀλλὰ θὰ τὴν καθησυχάσω.

Ἦτο μία τῶν περιφήμων περιστερῶν τῆς στάσεως. Ἔφερεν ἔτι περὶ τὸν λαιμὸν τὴν στασιαστικὴν ταινίαν. Ἡ μαρκησία ἐκάλεσεν αὐτήν, τὴν ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖράς της, τὴν ἐφίλησε καὶ τὴν ἀφῆκε νὰ κεντήσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ ῥάμφους.

— Ἀλλὰ τὸ πτηνὸν τοῦτο εἶναι τὸ στρουθίον τῆς Λεσβίας, τῇ εἶπον·

— Ναί, καὶ ἂν δὲν ἐξηφανίσθη καὶ τοῦτο ὡς ἄλλα πολλὰ τοῦ εἴδους του, εἰς ἐμὲ ὀφείλεται τοῦτο, διότι ἐγὼ τὸ ἔσωσα. Τὸ καϋμένο τὸ μικρόν! ἦτο πληγωμένον, ἐτίνασσε τὰς πτέρυγάς του. Τὸ ἔκρυψα καὶ τὸ ἔφερον ἐδῶ μετ' ἀλθοῦς λύπης. Ἴδετε ἂν περιποιοῦμαι καλῶς τοὺς ἀσθενεῖς· ἰδοὺ αὐτὸ πλῆρες ζωῆς καὶ καλλίτερον ἢ ἄλλοτέ ποτε. Ἀλλὰ δὲν τολμῶ νὰ τῷ ἀποδώσω τὴν ἐλευθερίαν του, καθότι θὰ τὸ φονεύσωσι.

— Δὲν δύνασθε νὰ κρατήσητε τὴν ταινίαν καὶ νὰ ἀπολύσητε τὴν περιστεράν; Ἂς εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν· ἤθελε βεβαίως προτιμήσει τὴν ἐλευθερίαν της ἐπὶ τῶν διωρύγων ἢ τὴν χρυσῆν φυλακήν της.

— Τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ δὲν δύναμαι ν' ἀποφασίσω νὰ λύσω τὴν ταινίαν ταύτην. Ἡ περιστερά μου, ἐπιστρέφουσα εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἄνευ τῆς ταινίας της, δὲν θὰ ἦτο κάπως ὡς ὁ Μανῖνος ἄνευ τῆς σημαίας του, ἐπιστρέφων εἰς τὴν δούλην Ἑνετίαν;

Οὕτως ὡμίλησεν ἡ μαρκησία.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ ταῦτα διεδόθη φήμη— καὶ πιστεύσατε, παρακαλῶ, ὅτι δὲν ἤμην ἐγὼ

Digitized by Google

καθόλου ἔνοχος τούτου—ὅτι ἡ μαρκησία ἔκρυπτεν ἀντάρτην εἰς τὸ μέγαρον αὐτῆς. Εἶπον μάλιστα ὅτι ἦτο αὐτὸς ὁ Ματσίνης... Ἡ ἀστυνομία, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ διοικητοῦ, διέταξε νὰ περικυκλώσωσι τὸ μέγαρον—κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν—ὅπως μὴ τοῖς διαφύγῃ ὁ συνωμότης.

Εἶχον λησμονήσει τὰ παράθυρα!

Ὅτε ἡ μαρκησία εἶδεν ὅτι τὸ πρᾶγμα ἀπέβαινε σπουδαῖον, προσεπάθησε νὰ προσποιηθῇ ἀνησυχίαν καὶ φόβον. Προελθοῦσα εἰς προϋπάντησιν τῶν ἐξεταστῶν, παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ μὴ ἐπιμένωσιν εἰς τὴν τρομερὰν ταύτην κατ' οἶκον ἔρευναν, ἥτις εἶναι τὸ αἶσχος τῶν ἐπαναστάσεων. Ἀλλ' ὅσον περισσότερον ἐκείνη ἐφαίνετο τρέμουσα καὶ τεταραγμένη, τόσον οἱ κύριοι οὗτοι τῆς ἀστυνομίας ἐθεώρουν βεβαίαν καὶ λαμπρὰν τὴν λείαν.

Διέρχονται τὸν οὐδόν, ἐρευνῶσιν ὅλην τὴν οἰκίαν. Ἡ μαρκησία εἶχε καταφύγει ἐντὸς τῆς μικρᾶς πινακοθήκης καὶ εὑρίσκετο ἐνώπιον τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου. Ἐκράτει ἐντὸς τῶν χειρῶν της τὸν ἀγαπητὸν δεσμώτην—τί λέγω; τὸν πεφιλημένον σύντροφον, ὃν ἐκάλυπτε διὰ δακρύων καὶ ἀσπασμῶν.

Ὅτε οἱ ἐξετασταὶ εἰσῆλθον, ἐστράφη ὑπερηφάνως πρὸς αὐτούς, τοῖς ἔδειξε τὴν περιστερὰν καὶ εἶπεν:

— Ἰδοὺ ὁ ἐπαναστάτης, ἰδοὺ ὁ συνωμότης, ἰδοὺ ὁ Ἐνετός!

Οἱ ἐξετασταὶ ἔδραμον πρὸς αὐτὴν ὡς μαινόμενοι, διότι οὐδὲν ἄλλο εὕρισκον εἰμὴ μίαν περιστεράν, ἀλλὰ σταθερὰν ἀπόφασιν ἔχοντες νὰ λάβωσι παρ' αὐτῆς τὴν ἐκδίκησίν των.

Ἀλλὰ κακῶς ὅμως εἶχον ὑπολογίσει τὰ πράγματα.

Ὅτε ἠθέλησαν νὰ τὴν συλλάβωσιν, ἡ μαρκησία ἀνύψωσε τὰς χεῖρας καὶ τῇ ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν.

— Χαῖρε, φιλτάτη!

Ἡ περιστερά, ἥτις δὲν θὰ ἔφευγεν ἴσως ἂν τὸ μέγαρον δὲν ἦτο πολιωρκημένον, ἀπέπτη παρευθύς.

— Πῦρ, ἔκραξε φωνὴ ὠργισμένη.

Πόσαι βολαὶ ἀντήχησαν; Οὐδεὶς τὰς ἐμέτρησεν. Ἐπυροβόλησαν ἄνωθεν, κάτωθεν, ἐπυροβόλησαν πανταχόθεν.

Ἡ μαρκησία ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς...

Εὐτυχῶς ἐκείνη ἐπεκάθησεν ὡς διὰ νὰ τῇ πέμψῃ τὸ ὕστατον χαῖρε, ἐπὶ τοῦ ἀκτινοβολοῦντος θόλου τῆς Santa Maria della Salute. Στιγμάς τινας μετέπειτα ἀπέπτη πρὸς τὴν Ἀδριατικήν.

— Τρέξατε εἰς τὸν τηλέγραφον, εἶπεν ὁ μᾶλλον φανατικὸς μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν· πρέπει νὰ δώσωμεν εὐθὺς τὰ διακριτικὰ σημεῖα εἰς τὰ σύνορα.

Ἡ μαρκησία δακρυρροοῦσα καὶ πλήρης χαρᾶς ἐκρότησε τὰς χεῖρας καὶ ἔκαμε βαθεῖαν καὶ χαριεστάτην ὑπόκλισιν εἰς τοὺς ἐξεταστάς.

Ὅτε τὸ γεγονὸς τοῦτο ἔγεινε γνωστὸν εἰς τὴν Βιένναν—διὰ τοῦ τηλεγράφου τῶν περιστερῶν—ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἔδωκε διαταγὴν νὰ σέβωνται καὶ νὰ τρέφωσι τὰς περιστερὰς τοῦ Ἁγίου Μάρκου, ἀδιακρίτως τῶν πολιτικῶν αὐτῶν φρονημάτων.

[Arsène Houssaye] Αικατερινη Αγαερς.

ΚΟΡΑΝΙΟΝ

Ἡ γέννησις τοῦ Μωάμεθ εἶναι σπουδαιότατον γεγονὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ· διότι ὁ Μωάμεθ παρέστησε πρόσωπον ἀποστόλου τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῶν δοξασιῶν αὐτοῦ κατέκτησεν ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν παλαιὸν κόσμον. Δὲν εἶναι ὅμως ἀκριβῶς ὡρισμένος, κατὰ τοὺς ἱστορικούς, ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ· διότι ὑπολογίζουσιν ὅτι ἀπεβίωσεν εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 63, κατὰ τὸ 632 ἔτος μ. Χ. καὶ ἀναβιβάζουσι τὴν γέννησιν αὐτοῦ κατὰ τὸ 569-570 μ. Χ. ἔτος.

Ἀνήκων ὁ Μωάμεθ εἴς τινα φυλὴν πολεμικήν, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἡ γραφὶς ἦτο ἄγνωστος, ἔλαβε μὲν τάσιν φιλοπόλεμον, διὸ καὶ δεκατετραετὴς μετέσχε μάχης τινός· δὲν ἐγίνωσκεν ὅμως νὰ γράφῃ καὶ μόνον κατὰ τὴν περίοδον τῆς προφητικῆς αὐτοῦ, οὕτως εἰπεῖν, ἀποστολῆς, ἴσως ἐδιδάχθη παρά τινος Ἕλληνος ἢ Ἰουδαίου τὴν γραφήν. Τούτου ἕνεκα τὸ Κοράνιον, καίτοι ἔν τισι τεμαχίοις αὐτοῦ εὕρηται ὕψος λόγου καὶ ἔμπνευσις, δὲν ἔχει ἐσωτερικὴν εἰς τὰ μέρη αὐτοῦ συνάφειαν, καὶ πλείστας περιέχει ἀντιφάσεις καὶ ἐπαναλήψεις κατὰ κόρον, χωρίων τινῶν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ἠκρωτηριασμένων καὶ παραμεμορφωμένων. Πλειστάκις δ' ἐν αὐτῷ αἱ αὐταὶ ἰδέαι καὶ δοξασίαι, θρησκευτικαί τε καὶ πολιτικαί, ἐπαναλαμβάνονται, ὥστε, ὡς ὁ Ρενὰν φρονεῖ, τὸ Κοράνιον δύναται νὰ θεωρηθῇ συλλογὴ ἡμερησίων διατάξεων, ἐκδοθεισῶν κατὰ διαφόρους περιστάσεις, τοῦ Μωάμεθ, καὶ φερουσῶν τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὸν τόπον ἔνθα αὗται ἐξεδόθησαν.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ Κοράνιον διετηρεῖτο μόνον ἐν τῇ μνήμῃ τῶν μαθητῶν τοῦ Μωάμεθ, διὸ καὶ μετὰ πολλοῦ ζήλου οὗτοι ἀπεστήθιζον πολλὰ μέρη αὐτοῦ. Βραδύτερον δέ, ζῶντος ἔτι αὐτοῦ τοῦ Μωάμεθ, ἐγράφησαν πολλὰ μέρη αὐτοῦ ἐπὶ δερμάτων, ὠμοπλατῶν ζῴων καὶ πλακῶν, ἅτινα διετήρουν μετὰ πολλῆς εὐλαβείας, οἱ *Κάτοχοι τοῦ Κορανίου* καλούμενοι. Ἐπείγουσα δὲ ἀνάγκη τῆς ἑνώσεως τῶν μερῶν τοῦ Κορανίου, κυρίως ἀνεφάνη ἐπὶ τοῦ Χαλίφου Ἀβουβέκρ, μετὰ τὴν μάχην τῆς Ὑεμάμας, καθ' ἣν μέγας ἀριθμὸς τῶν κατόχων τοῦ Κορανίου ἀπωλέσθη. Ὁ Χαλίφης οὗτος, θέλων νὰ διασώσῃ τὸ *θεόπεμπτον βιβλίον*, ἐπρονόησε περὶ τῆς συνενώσεως τῶν διαφόρων τεμαχίων αὐτοῦ εἰς ἓν

Digitized by Google

τεῦχος· τότε κατὰ πρῶτον ἐτακτοποιήθησαν τὰ κεφάλαια τοῦ Κορανίου. Οὕτω δὲ τὸ Κοράνιον διαρυθμισθέν, ἐδόθη τῇ Χάφιζᾳ, ἥτις ἦν θυγάτηρ τοῦ Ὀμὰρ καὶ μία τῶν χηρῶν τοῦ Μωάμεθ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πάλιν τὸ κείμενον τοῦ Κορανίου ὑπέστη γλωσσικὰς ἀλλοιώσεις κατὰ τὴν ἔχουσαν αὐτὸ φυλήν, ἠναγκάσθη ὁ Ὀσμὰν κατὰ τὸ 650 μ.Χ. νὰ συστήσῃ ἐπιτροπήν, ἥτις συνέλεξε πάντα τὰ κείμενα, διερρύθμισε τὸ Κοράνιον καὶ κατέκαυσε τὰ λοιπά.

Τὸ Κοράνιον εἶναι γεγραμμένον κατὰ τὰς τότε Ἰουδαϊκὰς καὶ Χριστιανικὰς παραδόσεις καὶ τὴν Παλαιὰν Γραφήν, μὴ περιέχον οὐδὲν τεμάχιον πιστὸν καὶ ἀκέραιον ἰουδαϊκοῦ ἢ χριστιανικοῦ κειμένου. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὸ *ἑνιαῖον* τοῦ Θεοῦ, ἀποκρουομένου τοῦ δόγματος τῆς Ἁγίας Τριάδος. Παρίστησι δὲ τὸν Θεὸν *ποιητὴν τοῦ κόσμου*, Δεσπότην ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, *φῶς* τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, *ἀλήθειαν*, πλάστην τοῦ ἀνθρώπου δόντα αὐτῷ μέρος τοῦ πνεύματος *αὐτοῦ*. Ἐνῷ δὲ πράγματι διὰ τῶν θείων τούτων ἰδιοτήτων ἀνυψοῖ τὴν διάνοιαν πρός τι θεῖον, αἴφνης καταβιβάζει αὐτὴν καὶ ἀπεικονίζει τὸν Θεὸν ὡς αἴτιον καὶ πηγὴν παντὸς κακοῦ, κηρύττον ὅτι ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ οὐδὲν κακὸν προσβάλλει τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὅτι ὁ φόνος ἐκ Θεοῦ προέρχεται.

Ἕτερα οὐσιώδη δόγματα τοῦ Κορανίου εἰσίν· *Τὸ πεπρωμένον* ἑκάστου ἀνθρώπου ἢ ἔθνους, διὸ οὐ μόνον τὸ τέρμα τῆς ζωῆς ἑκάστου ἀνθρώπου ὁρίζει τὸ *βιβλίον* (τὸ αἰώνιον βιβλίον τὸ περιέχον τὰς ἀποφάσεις τοῦ Θεοῦ), ἀλλὰ καὶ πᾶν ἔθνος ὅτι ἔχει τὸ τέλος αὐτοῦ. Ἡ *ἀνάστασις* τῶν νεκρῶν, ἡ *μέλλουσα ἀνταπόδοσις*, ἤτοι ὁ παράδεισος καὶ ἡ κόλασις. Καὶ ἡ μὲν κόλασις ἀπεικονίζεται φοβερά, ὁ δὲ παράδεισος πλήρης ἡδονῶν· κῆποι κατάφυτοι διαβρεχόμενοι ἐκ διαυγῶν ῥυακίων, ἔνθα ὑπὸ τὴν τερπνὴν σκιὰν τῶν δένδρων, ἀναμένουσι τοὺς πιστοὺς ὁτὲ μὲν νεάνιδες ἀθῶαι μελανόφθαλμοι, σεμνὸν ἔχουσαι τὸ βλέμμα, τὴν δὲ χροιὰν ὁμοίαν πρὸς ὠὰ στρουθοκαμήλου, τὸ δὲ στῆθος προέχον, ὁτὲ δὲ νέοι ὡς μαργαρῖται συνομιλοῦσι μετ' αὐτῶν περὶ τῶν ἐπιγείων.

Ἐνῷ δὲ τὸ Κοράνιον πολλαχοῦ μνημονεύει τοῦ Ἰησοῦ ὡς προφήτου, κηρύττει πόλεμον ἀδιάλλακτον κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων καὶ ἀποκρούει τὴν ἀνεξιθρησκείαν, διδάσκει τὸν φόνον τῶν ἀπίστων, ὁπουδήποτε καὶ ἂν συναντήσωσιν αὐτοὺς οἱ πιστοί. Ἀφ' ἑτέρου παραγγέλλει τῷ δικαστῇ τὸ ἀμερόληπτον, τὴν πρὸς τὸν ἐχθρὸν εὐεργεσίαν, παρέχον λαμπρὸν ὑπόδειγμα εὐσεβείας καὶ ἀποδεχόμενον τὰς καλὰς πράξεις ὡς ἀνώτερα κοσμήματα τοῦ τε πλούτου καὶ τῶν τέκνων, καὶ τὴν δικαιοσύνην ὡς χαρακτῆρα εὐσεβοῦς ἀνθρώπου.

Κατὰ τὸ Κοράνιον ἐπιτρέπεται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου.[1]

* * *

Ὡς συγγραφὴ θεωρούμενον τὸ Κοράνιον,[2] καὶ ὑπὸ τὴν φιλολογικὴν ἁπλῶς ἔποψιν, ἔχει, καθὸ γεγραμμένον εἰς τὴν καθαρωτέραν Ἀραβικὴν γλῶσσαν, ὡς πρὸ τὸ ὕφος μέν, κομψότητα, καλλιέπειαν, μεγαλοπρέπειαν σχημάτων, ἁρμονίαν, διότι εἶνε σχεδὸν ἔρρυθμον, ὅθεν καὶ ἀναγινώσκεται ἐμμέτρως καὶ μετά τινος μέλους· ὡς πρὸς τὰς ἰδέας ὅμως, φαίνεται ἀλλόκοτός τις καὶ σκοτεινὴ συρραφὴ κοινῶν τόπων καὶ τετριμμένων παραγγελμάτων, καί που καὶ ἀντιφάσεων καὶ ἀτοπιῶν. Ὡς συναρμολογηθὲν δὲ μετὰ θάνατον τοῦ συγγραφέως, οὐδεμίαν ἔχει μετὰ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μερῶν ἀλληλουχίαν, οὔτε μέθοδον.

Καὶ ἐπειδὴ εἶνε γεγραμμένον εἰς ὕφος ἐμπνευσμένον, σκοτεινόν, ἀκατανόητον, ἐχρειάσθησαν πρὸς ἑρμηνείαν αὐτοῦ ὑπομνήματα καὶ σχόλια δεινὰ καὶ σοφά, ἵνα μὴ εἴπωμεν σοφιστικά, καὶ οἱ σχολιασταὶ αὐτοῦ ἀριθμοῦνται καθ' ἑκατοντάδας, ὧν ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρεῖς μέτρησεν ὁ Ἀββᾶς Τοδερίνης ἐν μόνῃ τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἁγίας Σοφίας, καὶ εἶχ δίκαιον ὁ Herbelot νὰ λέγῃ ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν ὑπομνημάτων καὶ τὰ ὀνόματα μόνον τῶν τοῦ Κορανίου σχολιαστῶν ἤθελον ἀποτελέσῃ ὀγκώδη τόμον. Ὁ δὲ Χατζῆ-Κάλφας διηγεῖται, ὅτι ἡ ἑρμηνεία τοῦ Κορανίου ἡ γενομένη κατὰ διαταγὴν τοῦ Χαλέφ, ἡγεμόνος τοῦ Σιστάν, ἀποθανόντος τῷ 335 ἔτει τοῦ Χιτζρέ,[3] ἀπετέλει ἑκατὸν τόμους. Τῶν νο-

1. Ἐσταχυολογήθη ἐκ τῆς ἀρτίως ἐκδοθείσης μεταφράσεως τοῦ Κορανίου, ὑπὸ Γερασίμου Ι. Πεντάκη.

2. Τὸ Κοράνιον ἀποτελεῖ τὴν βάσιν, οὐ μόνον τῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ τῆς νομοθεσίας ἢ τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῶν Μωαμεθανῶν. Ἑκάστου τῶν κεφαλαίων αὐτοῦ, πλὴν τοῦ Θ' μόνου, προηγεῖται ἡ ἐπίκλησις: Μπσὶσμ-ἰλλὰχ-ἰρ-ραχμὰν-ὺρ-ραχὺμ (Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ οἰκτίρμονος καὶ ἐλεήμονος). Ἵνα δὲ μὴ δυνηθῇ τις νὰ τὸ νοθεύσῃ, ἐμέτρησαν οὐ μόνον ὅλους αὐτοῦ τοὺς στίχους, ἀλλὰ καὶ ὅλα του τὰ γράμματα, συμποσούμενα εἰς 323,015. Τοσαύτη δὲ εἶναι ἡ πρὸς τὸ βιβλίον τοῦτο εὐλάβεια τῶν πιστῶν, ὥστε οὐ μόνον φρονοῦσιν αὐτὸ ταμεῖον πάσης γνώσεως, θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης, καὶ τὴν φράσιν ἀμίμητον, ἀλλὰ καὶ Λόγον Θεοῦ συνυπόστατον αὐτῷ, δηλαδὴ ἄκτιστον, συνάναρχον καὶ αἰώνιον· ὅθεν καὶ οὐδέποτε ἀναγινώσκουσιν αὐτὸ ἐν τῷ λουτρῷ. Ἡ δὲ μεγαλητέρα παρὰ τῷ προφήτῃ χάρις καὶ ἡ δίδουσα πλειοτέραν εἰς τὸν Μουσουλμάνον ἀξίαν, μετὰ τὸ εἰς Μέκκαν ταξείδιον, εἶνε τὸ νὰ μάθῃ ἐκ στήθους τὸ Κοράνιον ἢ νὰ τὸ ἀντιγράψῃ διὰ καλλιγραφίας, καὶ τότε λαμβάνει τὸν τίτλον Χαφύζ, ὅπερ σημαίνει Φύλαξ, Ταμίας, conservator, καὶ δίδεται εἰς τοὺς μνημονεύοντας ἀπὸ στήθους τὸ ἱερὸν βιβλίον.

3. Ἡ ἐποχή, ἀφ' ἧς οἱ Μωαμεθανοὶ ἄρχονται τῆς χρονολογίας αὐτῶν, εἶνε τὸ Χιτζρέ, ἤτοι ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Μωάμεθ ἀπὸ τῆς Μέκκας εἰς τὴν Μεδίνην (16 Ἰουλίου 622 μ. Χ.). Ἀπὸ τοῦ Χιτζρὲ οἱ Εὐρωπαῖοι ἔπλασαν τὴν Ἐγίραν. Ἡ λέξις αὐτὴ εἰς τὸ Ἀραβικὸν δὲν σημαίνει φυγήν, ἀλλ' ἁπλῶς ἀναχώρησιν (ἔξοδον) ἢ μετοικησίαν.

Digitized by Google

μικῶν ὅμως ἐξηγήσεων καὶ ὑπομνημάτων τούτων κῦρος ἔχουσι μόνον αἱ τῶν τεσσάρων πρώτων αἰώνων τοῦ Χιτζρέ· πᾶσα ἑπομένως νεωτέρα ἑρμηνεία ἢ μεταρρύθμισις θεωρεῖται παρὰ τοῖς ἀκριβολόγοις αὐτῶν ὡς καινοτομία. «Ἡ τῶν ὑπομνηματισμῶν θύρα ἐκλείσθη» λέγουσιν. Ἡ ἐκ τοῦ ἀμεταβλήτου δὲ τῆς νομοθεσίας αὐτῶν στασιμότης αὕτη ἀπελπίζει τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὴν πρόοδον τῆς Τουρκίας· καθόσον, συνδεδεμένη μετὰ τῆς θρησκείας, δὲν ἐπιτρέπει οὐδεμίαν τροποποίησιν, ἐνῷ οἱ νόμοι τῶν ἄλλων ἐθνῶν, τελειοποιούμενοι καθ' ἡμέραν καὶ μεταρρυθμιζόμενοι πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας, εἶνε μεταβλητοὶ μὲν καθὼς αἱ σχέσεις, ὅσας γεννᾷ ὁ χρόνος, ἀτελεῖς δὲ πάντοτε καθὼς αἱ κρίσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάντοτε προοδευτικοὶ καθὼς αἱ γνώσεις των. Σ. Δ. Βυζάντιος.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχίου.]

157.

Τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς ἡ δόξα σταθμίζεται κατὰ λόγον τῶν ἐνεργειῶν, τῶν γενομένων πρὸς κτῆσιν αὐτῆς.

158.

Κίβδηλον εἶναι ἡ κολακεία νόμισμα, κυκλοφοροῦν, τῆς ματαιότητος ἡμῶν ἕνεκα.

159.

Δὲν ἐξαρκεῖ ἡ μεγάλων προτερημάτων κτῆσις, ἀλλὰ προσαπαιτεῖται ἡ γνῶσις τῆς πρεπούσης αὐτῶν χρήσεως.

160.

Ὅσον λαμπρὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ πρᾶξίς τις, δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς μεγάλη, ὅταν δὲν ἦναι τὸ ἀποτέλεσμα προθέσεώς τινος μεγάλης.

161.

Μεταξὺ τῶν κατορθωμάτων καὶ τῶν προθέσεων πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀναλογία τις, ἐὰν θέλωμεν νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ ἐπιχειρήματος πᾶν δυνατὸν ἀποτέλεσμα.

162.

Ὁ γινώσκων τὴν τέχνην τῆς καλῆς τῶν μετρίων προτερημάτων χρήσεως ἐξαρπάζει τὴν ὑπόληψιν τοῦ κοινοῦ, καὶ πολλάκις φημίζεται ὑπὲρ τὸν ἔχοντα προτερήματα μεγάλα.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τῷ Πταισματοδικείῳ:

Πρόεδρος πρὸς τὸν κατηγορούμενον.—Δὲν προσέχεις τὰ τέκνα σου καὶ δὲν τὰ περιορίζεις.

Κατηγορούμενος.—Ἀμ' καὶ νὰ θέλω, κύριε πρόεδρε, 'μπορῶ νὰ τὸ κάμω; Καὶ μηγάρις εἶνε ἕνα καὶ δύο, εἶνε μὲ συμπάθειο κάπου δεκοχτώ.

(Γελᾷ τὸ ἀκροατήριον.)

Κατηγορούμενος στρεφόμενος πρὸς τοὺς γελῶντας.—Καὶ τί γελᾶτε τάχατες; ἂν 'μπορεῖτε φτειάξετε καὶ σεῖς τόσα!

* * *

Ἐν τῷ στρατῶνι:

Συνταγματάρχης (ἐπιθεωρῶν τὸ σύνταγμα.) Εἶσαι εὐχαριστημένος, λέγει πρός τινα στρατιώτην, ἐκ τῆς τροφῆς τὴν ὁποίαν σᾶς δίδουν;

Στρατιώτης. Μάλιστα, συνταγματάρχα.

— Πῶς γίνεται ἡ διανομὴ τοῦ κρέατος; Μήπως εἴς τινας δίδουν μεγαλητέρας καὶ εἰς ἄλλους μικροτέρας μερίδας;

— Ὄχι συνταγματάρχα, ὅλαι αἱ μερίδες εἶνε μικραί!...

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ὅποιος ἀλείφει τοὺς τροχοὺς τῆς ἀμάξης βοηθεῖ τὰ ἄλογά του.

*

Λόγος καὶ λιθάρι φεύγουν καὶ δὲν πιάνονται· ὅποιος λαλεῖ χωρὶς νὰ σκέπτεται, τουφεκίζει χωρὶς νὰ σημαδεύῃ.

*

Κοιμήσου χωρὶς δεῖπνον καὶ ἐξυπνᾷς χωρὶς χρέη. (Ἰσπανικαὶ παροιμίαι.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου ὑπῆρχον ἐν Γερμανίᾳ 3,000 ἑταιρίαι γυμναστικῆς (σωμασκίας, ξιφομαχίας καὶ σκοποβολῆς), ἀριθμοῦσαι ὑπὲρ τὰς 300,000 μελῶν. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὑπῆρχον ἐν Γαλλίᾳ 20 μόνον τοιαῦται ἑταιρίαι, ὧν τὰ μέλη ἀνήρχοντο εἰς 2,000.

Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας τὰ βιβλία ἦσαν τοσοῦτον σπάνια, ὥστε πρέσβευται ἐστάλησαν ἀπὸ Γαλλίας εἰς Ῥώμην ὅπως ζητήσωσιν ἓν ἀντίγραφον τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κικέρωνος, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἐν Γαλλίᾳ τέλειον ἀντίγραφον!

Ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀριθμὸς τῶν πενήτων τῶν ἀποζώντων ἐκ συνδρομῶν ἀνήρχετο ἐν ἔτει 1877 εἰς 735,526, ἤτοι εἰς 32 ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἐπὶ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐφημερίς τις τῆς Ἀλγερίας συνιστᾷ ὡς μέσον ἀλάνθαστον τῆς ἐξαφανίσεως τῶν κωνώπων, μυιῶν καὶ ἄλλων ἐντόμων, ἐνοχλητικῶν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐν ὥρᾳ θέρους, τὸ ἑξῆς ἁπλούστατον μέσον: Κρέμασον ἄνωθεν λύχνου καὶ ἐντὸς μετάλλου κομμάτιον καμφορας, ἔχον μέγεθος ἴσον πρὸς τὸ τρίτον ᾠοῦ ὄρνιθος, εἰς τρόπον ὥστε, χωρὶς ν' ἀναφλεχθῇ ἡ κάμφορα, νὰ ἐξατμίζεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ὁ ἀτμὸς αὐτῆς ναρκώνει ἐντὸς τοῦ θαλάμου πᾶν ἔντομον.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 177 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 20 Μαΐου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΡΙΒΑ

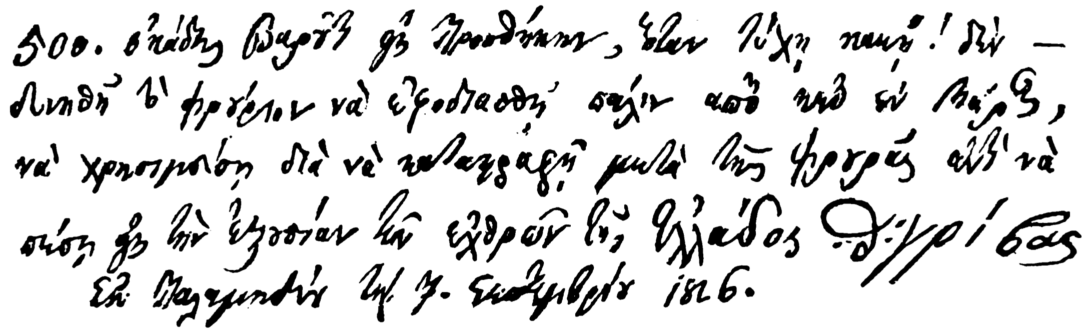

[500 ὀκάδες βαρούτι εἰς προσθήκην, ὅταν τύχῃ κακή! δὲν δυνηθῇ τὸ φρούριον νὰ ἐφοδιασθῇ πάλιν ἀπὸ κανὲν μέρος, νὰ χρησιμεύσῃ διὰ νὰ καταστραφῇ μετὰ τῆς φρουρᾶς ἀντὶ νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος.]

Ἐκ Παλαμηδίου, τῇ 7 Σεπτεμβρ 1826. Θ. ΓΡΙΒΑΣ.

—

Ὅτε μετὰ ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας ἔπεσε τὸ Μεσολόγγιον, ἡ δὲ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ, καθ' ἅπασαν τὴν Στερεὰν καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲν ἐξεπροσώπει τὴν ἰδέαν τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως εἰμὴ εἷς μόνος βράχος, τὸ Παλαμήδιον. Φρούραρχος τοῦ Παλαμηδίου ἦν ὁ ἥρως Θεόδωρος Γρίβας, ὅστις ὑπερηφάνως ἀπέῤῥιψε τὰς δελεαστικὰς περὶ παραδόσεως τοῦ φρουρίου προτάσεις τοῦ Ἰβραῒμ προτιμήσας μετὰ τῆς φρουρᾶς του, τὸν θάνατον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω αὐτοῦ λόγων, ἀποσπασθέντων ἐκ μακρᾶς ἐκθέσεως αὐτοῦ. Τὸ πρωτότυπον τοῦ πολυτίμου τούτου ἐγγράφου ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρά τινος συνδρομητοῦ τῆς Ἑστίας, φέρει δὲ τίτλον: «Κατάλογος τῶν ἀναγκαίων τοῦ φρουρίου δι' ἓν ἔτος.» Σ. τ. Δ.

***

«Φοβερὰ τῷόντι ὑπῆρξαν, γράφει ὁ κ. Κ. Παπαῤῥηγόπουλος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ του, τὰ τρία τελευταῖα ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως. Μέχρι τοῦδε ἐγράψαμεν ἱστορίαν. Ἐφεξῆς ἡ ἐπανάστασις προσλαμβάνει τραγῳδίας σχῆμα. Ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1825 ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε μὲν δυσανάλογος, ἀλλὰ κατὰ ξηρὰν οἱ πολέμιοι εἶχον τὸν αὐτὸν ὁπλισμὸν πρὸς τοὺς ἡμετέρους, τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦ πολεμεῖν, καί, ἐν συνόλῳ, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀντιπαρατάξωσι δυνάμεις ὑπερβαλόντως ἀνωτέρας κατὰ τὸ πλῆθος· κατὰ θάλασσαν δὲ πελώριοι μὲν ἦσαν οἱ ὄγκοι τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἀλλά, κακῶς κυβερνώμενοι καὶ χειριζόμενοι, κατωρθώθη νὰ καταστρατηγῶνται καὶ ἐν μέρει νὰ καταστρέφωνται διὰ τῆς δεξιότητος καὶ τῆς τόλμης τῶν ἡμετέρων. Ἐντεῦθεν δὲν ἦτο ἀπίθανον νὰ ματαιωθῶσιν ἐπὶ τέλους τὰ τῶν Ὀσμανιδῶν ἐπιχειρήματα. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1825 μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1827 τὰ πράγματα μετέβαλον ὄψιν. Ἡ ἐπανάστασις ἐπολεμήθη ἔκτοτε ὑπὸ τακτικοῦ στρατοῦ καλῶς ὠργανωμένου καὶ κάλλιον ὁδηγουμένου. Ὁ τολμηρός, ὁ νοήμων, ὁ ἐπίμονος τοῦ στρατοῦ τούτου ἡγεμὼν ἐπερείδετο ἐπὶ τῶν δαψιλῶν τῆς Αἰγύπτου πόρων καὶ ἐπὶ στόλου, ὅστις, μὴ πτοούμενος ἤδη ἀπὸ τῶν πυρπολικῶν καὶ εἰς μηδὲν λογιζόμενος τὰς ζημίας ὅσας κατ' ἀρχὰς ἐξ αὐτῶν ἔπαθε, δὲν ἔπαυσε διατηρῶν τὴν μεταξὺ Ἀλεξανδρείας καὶ Πελοποννήσου συγκοινωνίαν καὶ μεταβιβάζων ἐπικουρίας, χρήματα, ἐφόδια. Ὁ Ἰβραῒμ πασᾶς μὴ ἀρκούμενος εἰς τὸ νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν ἐκ παρατάξεως ἀντίστασιν ἐν Πελοποννήσῳ, ἐβοήθησε τὸν Ῥεσὶτ πασᾶν εἰς τὸ νὰ κυριεύσῃ τὸ Μεσολόγγιον. Αὐτὸς οὗτος ὁ Ῥεσὶτ πασᾶς δὲν ἦτο ἄνθρωπος κοινός, οὐδὲ ὡμοίαζε τοὺς πασάδες ὅσους ὁ σουλτὰν Μαχμούτης εἶχε πέμψει προηγουμένως κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ναὶ μὲν ἦρχε πάντοτε ἀτάκτων στιφῶν, ἀλλὰ ἤξευρε νὰ συντηρῇ, νὰ ἀναπληροῖ, νὰ προμηθεύῃ δι' ἁπάντων τῶν δεόντων τὰ στίφη ἐκεῖνα καὶ πρὸ πάντων ἤξευρε νὰ ὁδηγῇ αὐτὰ ἐπιτηδείως, νὰ μὴ πτοῆται ὑπὸ τῶν ἀτυχιῶν καὶ νὰ ἐπιμένῃ. Ἡ ἐπανάστασις, ἥτις ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Ἑλλάδι ἤρξατο τῷ 1821 ἀπὸ τῆς Χαλκιδικῆς καὶ τοῦ Σουλίου βαθμηδὸν περιστελλομένη κατήντησε νὰ περιορισθῇ τῷ 1827 ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου καὶ τοῦ Ἀκρο-

Digitized by Google

κορίνθου, ἐντὸς τῶν βράχων τῆς Μάνης, τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν.

Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν συμφορῶν τούτων καὶ τῶν δοκιμασιῶν αἵτινες ἐπέσκηψαν κατὰ τὰ τρία ἐκεῖνα ἀπαίσια ἔτη, τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀνεδείχθη τῇ ἀληθείᾳ ἀξιάγαστον. Δὲν ἀγαπῶ τὰς ὑπερβολὰς αἵτινες εἶναι τὸ ψιμμύθιον τῆς ἱστορίας· ἐπὶ τοσοῦτον ὅμως χρόνον συζήσας διανοίᾳ τε καὶ καρδίᾳ μετὰ τοῦ ἀρχαίου, τοῦ μέσου καὶ τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ, εἰμπορῶ, νομίζω, νὰ εἴπω ὅτι, λόγῳ καρτερίας καὶ ἀφοσιώσεως, οὐδέποτε ὑπῆρξε λαμπρότερος ἢ κατὰ τὴν ἀποφράδα ταύτην ἐποχήν. Ὄχι, οὐδέποτε, οὐδ' ἐπὶ τῶν πολυυμνήτων ἐκείνων χρόνων, καθ'οὓς ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ ἡ δυσαρίθμητος τοῦ Ξέρξου στρατιά. Ὁ θάνατος τοῦ Λεωνίδου, ἡ ἐθελοθυσία τῶν Ἀθηναίων, ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία ὑπῆρξαν βεβαίως ἔργα μεγάλα· ἀλλὰ ἡ κρίσις ἐκείνη δὲν διήρκεσεν εἰμὴ μῆνας τρεῖς, ἐνῷ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν ἡ κρίσις, ἡ ὀλεθρία κρίσις, παρετάθη ἐπὶ τρία ὅλα ἔτη. Τρία φρούρια παρεδόθησαν· τὸ Παλαιόκαστρον (τὸ παλαιὸν Ναυαρῖνον), τὸ Νεόκαστρον, ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν. Ἀπὸ τῶν μέσων τῆς μακρᾶς ταύτης ἀγωνίας, τινὲς ὑπέκυψαν· ἀλλὰ πάντες μὲν ἐπὶ ἡμιόλιον ἔτος, οἱ δὲ πλείονες, οἱ ἀσυγκρίτῳ πλείονες, μέχρι τέλους ἐνεκαρτέρησαν. Γυναῖκες, παῖδες καὶ πρεσβύται κατέφευγον εἰς τὰ βουνά, εἰς τὰ σπήλαια, εἰς τὰ τενάγη, ἐπείνων, ἐδίψων, ἐρρίγουν, ἔθνησκον, ἐξηνδραποδίζοντο, ὑφίσταντο τὰς ὀδυνηροτέρας τῶν δοκιμασιῶν, ἀλλὰ δὲν ὑπετάσσοντο, δὲν παρεδίδοντο· καὶ διήγαγον τὸν βίον τοῦτον ἐπὶ τρία ὁλόκληρα ἔτη. Οἱ μαχηταὶ ἀπήρχοντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἀπέλπιδες· ἀπέθνησκον, ᾐχμαλωτεύοντο, ἐσώζοντο ὅπως ἠδύναντο, ἀλλὰ δὲν παρέδιδον τὰ ὅπλα.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 289.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Ἄποψις τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἐν ἡμέρᾳ πολιτικῆς ὁμηγύρεως.

Ἦτο ἑβδόμη ὥρα τῆς πρωΐας, ὅτε ὁ Φιλέας Φόγ, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Πονηρίδης ἐπάτησαν τὸ ἀμερικανικὸν ἔδαφος,—ἂν δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ οὕτω τὴν πλευστὴν προκυμαίαν ἐφ' ἧς ἀπέβησαν. Αἱ προκυμαῖαι αὗται, ἀναβαίνουσαι καὶ καταβαίνουσαι μετὰ τῆς πλημμύρας, εὐκολύνουσι τὴν φόρτωσιν καὶ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν πλοίων. Εἰς αὐτὰς πλαγιοδετοῦνται παντὸς μεγέθους σκάφη, ἀτμοκίνητα πάσης ἐθνικότητος, καὶ αἱ πολυώροφοι ἐκεῖναι πλωταὶ οἰκίαι, αἳ διαπλέουσαι τὸν Σακραμέντον καὶ τὰ παραποτάμιά του. Ἐπ' αὐτῶν δ' ἐπίσης στοιβάζονται τὰ προϊόντα ἐμπορίου ἐκτεινομένου μέχρι Μεξικοῦ, Περουβίας, Χιλῆς, Βρασιλίας, Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ πασῶν τῶν νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ὁ Πονηρίδης, χαίρων μεγάλως, ὅτι ἔφθανε τέλος εἰς τὴν ἀμερικανικὴν γῆν, ἐνόμισε καλὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόβασίν του διὰ κινδυνώδους ἅλματος ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων. Πεσὼν ὅμως ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἧς τὸ ξύλινον ἔδαφος ἦτο σεσηπός, ὀλίγου δεῖν τὸ διεπέρα. Καταθορυβηθεὶς ἐκ τοῦ παραδόξου ἐκείνου τρόπου, καθ' ὃν ἐπάτει τὸν νέον κόσμον, ὁ χρηστὸς νέος ἔβαλε κραυγήν, ἥτις ἔτρεψεν εἰς αἰφνίδιον πτῆσιν πλῆθος φαλακροκοράκων καὶ πελεκάνων, συνήθων κατοίκων τῶν κινητῶν ἐκείνων προκυμαιῶν.

Ὁ κ. Φόγ, ἅμ' ἀποβάς, ἠρώτησε τὴν ὥραν καθ' ἣν ἀνεχώρει ἡ πρώτη διὰ Νέαν Ὑόρκην ἁμαξοστοιχία. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἀνεχώρει τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἑσπέρας, εἶχεν ὁλόκληρον ἡμέραν νὰ ἐξοδεύσῃ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Καλιφορνίας. Ἐμίσθωσε λοιπὸν ἅμαξαν, πρὸς τρία δολλάρια τὸν δρόμον, καὶ καθίσαντος τοῦ Πονηρίδου παρὰ τὸν ἁμαξηλάτην, κατηυθύνθη μετὰ τῆς κ. Ἀουδὰ εἰς τὸ Διεθνὲς Ξενοδοχεῖον.

Ἐκ τῆς περιωπῆς αὐτοῦ ἐπεσκόπει ὁ Πονηρίδης τὴν μεγάλην ἀμερικανικὴν πόλιν: εὐρείας ὁδούς, οἰκίας χαμηλὰς καὶ εὐθυγράμμους, ἐκκλησίας καὶ τεμένη ῥυθμοῦ γοτθικοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ, νεώρια ἀπέραντα, ἀποθήκας ὁμοίας πρὸς ἀνάκτορα, τὰς μὲν ξυλίνας τὰς δὲ κεραμοκτίστους, καὶ διὰ τῶν ὁδῶν κινουμένας ἁμάξας πολυαρίθμους, λεωφορεῖα, ἁμάξια ἱπποσιδηροδρομικά, καὶ ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων οὐ μόνον Ἀμερικανοὺς καὶ Εὐρωπαίους, ἀλλὰ καὶ Σίνας καὶ Ἰνδούς, καὶ πάντα τέλος τὰ στοιχεῖα πληθυσμοῦ διακοσίων χιλιάδων.

Τὸ θέαμα ἐξέπληξε μεγάλως τὸν Πονηρίδην. Ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος ἦτο ἔτι δι' αὐτὸν ἡ πόλις τοῦ 1849, ἡ πόλις τῶν λῃστῶν, τῶν ἐμπρηστῶν καὶ τῶν δολοφόνων, τῶν συρρευσάντων πανταχόθεν εἰς κατάκτησιν τῆς χρυσούχου ἄμμου· ἄπειρον πανδαιμόνιον, περιλαμβάνον πάντα ἐξώλη καὶ προώλη, ὅπου οἱ χαρτοπαῖκται διεκύβευον τὴν χρυσῆν των κόνιν κρατοῦντες πολύκροτον διὰ τῆς μιᾶς καὶ ἐγχειρίδιον διὰ τῆς ἄλλης. Ἀλλ' ὁ «καλὸς καιρὸς» ἐκεῖνος εἶχε παρέλθει, καὶ ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος παρεῖχε νῦν τὸ θέαμα μεγάλης ἐμπορικῆς πόλεως. Ὁ ὑψηλὸς τοῦ δημαρχείου πύργος, ἐν ᾧ ἀγρυπνοῦσιν οἱ νυκτοφύλακες, ἐδέσποζε μεγάλου δικτύου ὁδῶν καὶ παρόδων, διατεμνομένων κατ' ὀρθὰς γωνίας, καὶ ἀποτελουσῶν πολλαχοῦ θαλερὰς πλατείας, ὑπερεῖχε δὲ περαιτέρω πόλεως σινικῆς, ἥτις ἐφαίνετο μετενεχθεῖσα ἐκ τοῦ οὐρανίου κράτους ἐντὸς κυτίδος παιγνίων. Οὔτε πλατύγυροι πῖλοι πλέον, οὔτε χιτῶνες ἐρυθροί, ὁποίους ἔφερον οἱ χρυσοθῆραι, οὔτε ἴνδοι πτιλοφόροι· ἀλλ' ὑψηλοὶ μεταξωτοὶ πῖλοι πανταχοῦ καὶ ἐπενδύται μέ-

Digitized by Google

λανες, φερόμενοι ὑπὸ πολυαρίθμων κυρίων, οὓς ἐκίνει φρενιτικὴ δραστηριότης. Ὁδοί τινες, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἡ Μογγόμερυ-Στρήτ—ἀνάλογος τῆς Ῥήτζεν-Στρήτ τοῦ Λονδίνου, τῆς Ἰταλικῆς Λεωφόρου τῶν Παρισίων καὶ τῆς Βρότδεϋ τῆς Νέας Ὑόρκης—ἐφράσσοντο ἑκατέρωθεν ὑπὸ καταστημάτων μεγαλοπρεπῶν, εἰς ὧν τὰ παράθυρα ὑπῆρχον ἐκτεθειμένα τὰ προϊόντα τῆς γῆς ὁλοκλήρου.

Ὅτε ὁ Πονηρίδης ἔφθασεν εἰς τὸ Διεθνὲς Ξενοδοχεῖον, ἐνόμισεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀναχωρήσει ἐξ Ἀγγλίας. Τὸ ἰσόγειον αὐτοῦ πάτωμα κατεῖχεν εὐρύτατον κυλικεῖον ἀνοικτὸν *δωρεὰν* εἰς πάντα διαβάτην. Κρέας ξηρόν, ῥόφημα ὀστρειδίων, διπυρίτης καὶ τυρὸς παρείχοντο ἐν αὐτῷ ἀδαπάνως εἰς τοὺς προσερχομένους, οἵτινες ἐπλήρωνον μόνον τὸν οἶνον ἢ τὸν ζῦθόν των, ἂν εἶχον διάθεσιν νὰ δροσισθῶσι. Τοῦτο ἐφάνη λίαν ἀμερικανικὸν εἰς τὸν Πονηρίδην.

Τὸ ἑστιατόριον τοῦ ξενοδοχείου ἦτο κάλλιστον. Ὁ δὲ κ. Φὸγ καὶ ἡ κ. Ἀουδὰ ἐκάθισαν εἴς τινα τράπεζαν, ἐφ' ἧς παρετέθησαν αὐτοῖς ὑπὸ στιλπνοδέρμων μαύρων ἀφθονώτατα ἐδέσματα ἐντὸς μικροσκοπικῶν πινακίων.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ὁ κ. Φόγ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς κ. Ἀουδά, κατέλιπε τὸ ξενοδοχεῖον, ἵνα μεταβῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀγγλικοῦ προξενείου πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ διαβατηρίου του. Ἀπήντησε δὲ καθ' ὁδὸν τὸν ὑπηρέτην του, ὅστις τὸν ἠρώτησεν, ἂν δὲν ἦτο φρόνιμον, πρὶν ἢ ἐπιβῶσι τοῦ Εἰρηνικοῦ σιδηροδρόμου, ν' ἀγοράσωσι δωδεκάδας τινὰς πυροβόλων καὶ πολυκρότων· διότι ὁ Πονηρίδης εἶχεν ἀκούσει, ὅτι οἱ Ἰνδοὶ Σιοὺ καὶ Πόουνη ἐλῄστευον πολλάκις καὶ ἁμαξοστοιχίας ὡς κοινοὶ ἱσπανοὶ λησταί. Ὁ κ. Φὸγ ἀπεκρίθη μέν, ὅτι τοιαύτη πρόνοια ἦτο περιττή, ἀλλὰ τὸν ἀφῆκεν ἐλεύθερον νὰ πράξῃ κατὰ βούλησιν, καὶ κατηυθύνθη εἰς τὸ ἀγγλικὸν προξενεῖον.

Μόλις ὅμως εἶχε προβῆ διακόσια βήματα, καὶ «κατὰ παραδοξοτάτην σύμπτωσιν» ἀπήντα τὸν Φίξ. Ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιθεωρητὴς ἐπέδειξε μεγίστην ἀπορίαν. Πῶς! ὁ κ. Φὸγ καὶ αὐτὸς εἶχον διαπλεύσει ὁμοῦ τὸν Εἰρηνικόν, χωρὶς νὰ συναντηθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀτμοκινήτου! Ὁπωσδήποτε ὁ κ. Φὶξ ἐθεώρει ὡς τιμήν του, ὅτι ἐπανέβλεπεν εὐπατρίδην, εἰς ὃν εἶχε τόσας ὑποχρεώσεις, καὶ ἐπειδὴ αἱ ὑποθέσεις αὐτοῦ τὸν ἀνεκάλουν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἤθελε μεγάλως χαρῇ ἂν εἶχε κατὰ τὴν περαιτέρω ὁδοιπορίαν τὴν εὐχάριστον συνοδείαν του.

Ὁ κ. Φὸγ ἀπήντησεν, ὅτι δι' αὐτὸν θὰ ἦτο τοῦτο τιμή, καὶ ὁ Φὶξ—ἐπιθυμῶν νὰ τὸν ἔχῃ πάντοτε ὑπὸ τὰ βλέμματά του—ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ διατρέξῃ μαζύ του τὴν περίεργον ἐκείνην πόλιν τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ὅπερ καὶ τῷ ἐπετράπη.

Οὕτω δὲ ἡ κ. Ἀουδά, ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ Φὶξ ἤρξαντο περιερχόμενοι τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, κ' εὑρέθησαν μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Μογγόμερυ-Στρήτ, ὅπου ἡ συῤῥοὴ τοῦ πλήθους ἦτο μεγίστη. Λαὸς ἄπειρος συνωθεῖτο ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων, ἐν μέσῳ τῆς λεωφόρου, ἐπὶ τῆς τροχιᾶς αὐτῆς τῶν ἱπποσιδηροδρόμων, καί τοι ἀδιακόπως διήλαυνον ἁμάξια καὶ λεωφορεῖα, ἐπὶ τῆς φλιᾶς αὐτῆς τῶν ἐργαστηρίων, εἰς τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν, κ' ἐπ' αὐτῶν ἔτι τῶν ὀρόφων. Ἄνθρωποι ἀγγελιαφόροι περιήρχοντο διὰ τῶν ὁμίλων, σημαῖαι καὶ ἐπισείοντες ἐκυμάτιζον πανταχοῦ, καὶ κραυγαὶ ἀντήχουν πανταχόθεν:

— Ζήτω ὁ Κάμερφηλδ!

— Ζήτω ὁ Μανδιβόϋ!

Ἦτο ὁμήγυρις πολιτική.

Τοῦτο τοὐλάχιστον ἐσκέφθη ὁ Φίξ, ὅστις καὶ ἀνεκοίνωσε τὴν ἰδέαν του εἰς τὸν κ. Φόγ, προσθέτων:

— Θὰ κάμωμεν ἴσως καλά, κύριε, νὰ μὴν ἀναμιχθῶμεν εἰς αὐτὸ τὸ πλῆθος. Κινδυνεύει τις νὰ ξυλοκοπηθῇ χωρὶς λόγον.

— Πραγματικῶς, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ. Καὶ οἱ γρόνθοι, ὅσον πολιτικοὶ καὶ ἂν ἦνε, εἶνε γρόνθοι πάντοτε.

Ὁ Φὶξ ἐνόμισεν, ὅτι καθῆκον εἶχε νὰ μειδιάσῃ πρὸς τὴν παρατήρησιν ταύτην· ἵνα βλέπωσι δὲ ἀνενόχλητοι, ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ αὐτὸς κατέλαβον θέσιν ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος κλίμακός τινος, ἥτις ἔφερεν εἰς δῶμα κείμενον ὑπεράνω τῆς Μογγόμερυ-Στρήτ. Ἀπέναντι δ' αὐτῶν κ' ἐπὶ τοῦ ἄλλου μέρους τῆς ὁδοῦ, μεταξὺ τῆς ἀποθήκης ἀνθρακοπώλου καὶ τοῦ καταστήματος ἐμπόρου πετρελαίου, ἠνοίγετο εὐρὺ γραφεῖον ὕπαιθρον, εἰς ὃ ἐφαίνοντο συμβάλλοντα τὰ διάφορα ῥεύματα τοῦ πλήθους.

Πρὸς τί καὶ διατί ἡ κίνησις ἐκείνη τοῦ λαοῦ; Ὁ Φιλέας Φὸγ τὸ ἠγνόει ἐντελῶς. Προέκειτο ἆράγε περὶ ἐκλογῆς ἀνωτέρου τινὸς πολιτικοῦ ἢ στρατιωτικοῦ λειτουργοῦ, διοικητοῦ ἐπαρχίας ἢ βουλευτοῦ; Ἡ ζωηρὰ τύρβη ἥτις συνετάρασσε τὴν πόλιν ἐδικαίου τοιαύτην ὑπόθεσιν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ πλῆθος συνεκινήθη ἐκτάκτως, καὶ πᾶσαι αἱ χεῖρες ἀνυψώθησαν· τινὲς ἐξ αὐτῶν, εἰς γρόνθους συνεσφιγμέναι, ἐφαίνοντο ἀναβοκαταβαίνουσαι ἐν μέσῳ κραυγῶν, τοῦτο δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτο ζωηρός τις τρόπος ψηφοφορίας. Ὁ ὄχλος διεσείετο ὡς κῦμα, αἱ σημαῖαι συνεταράσσοντο, ἠφανίζοντο πρὸς στιγμὴν καὶ ἀνεφαίνοντο πάλιν, μεταβεβλημέναι εἰς ῥάκη. Οἱ κυματισμοὶ δὲ τοῦ πλήθους ἔφθανον μέχρι τῆς κλίμακος, καὶ αἱ κεφαλαὶ ἠνωρθοῦντο ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειάν του, ὡς θάλασσα συγκυκωμένη αἴφνης ὑπὸ ἀνεμοστροβίλου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελανῶν πίλων ἠλαττοῦτο ἐπαισθητῶς, καὶ τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν ἐφαίνετο ἤδη ἐλαττωθὲν τὸ ὕψος.

Digitized by Google

— Εἶνε βεβαίως πολιτικὴ συνάθροισις, παρετήρησεν ὁ Φὶξ καὶ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται πρέπει νὰ ἦ ε πολὺ σπουδαῖον. Τίποτε παράδοξον νὰ πρόκειται πάλιν περὶ τῆς *Ἀλαβάμας*, μολονότι τὸ ζήτημα ἐλύθη πλέον.

— Ἴσως, ἀπήντησεν ἁπλῶς ὁ κ. Φόγ.

— Ὁπωςδήποτε, ἐπανέλαβεν ὁ Φίξ, δύο συναγωνισταὶ ὑπάρχουσιν, ὁ ἔντιμος Κάμερφηλδ καὶ ὁ ἔντιμος Μανδιβόϋ.

Ἡ κ. Ἀουδά, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Φιλέα Φόγ, ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως τὴν ταραχώδη ἐκείνην σκηνήν, καὶ ὁ Φὶξ ἡτοιμάζετο νὰ ἐρωτήσῃ ἕνα τῶν γειτόνων του τὸν λόγον τῆς δημοτικῆς ἐκείνης ἐξάψεως, ὅτε κίνησίς τις ζωηροτέρα συνετάραξε τὰ πλήθη. Αἱ ζητωκραυγαὶ καὶ αἱ ὕβρεις ἐδιπλασιάσθησαν, τὰ δὲ δόρατα τῶν σημαιῶν μετεβλήθησαν εἰς ὅπλα ἐπιθετικά. Πᾶσα χεὶρ μετεβλήθη εἰς γρόνθον, ἀπὸ τῶν ἁμαξῶν καὶ τῶν λεωφορείων ἀντηλλάσσοντο ῥαγδην τὰ γρονθοκοπήματα, καὶ πᾶν τὸ προστυγχάνον μετεβάλλετο εἰς βλῆμα. Ὑποδήματα καὶ σανδάλια διέγραφον ἐν τῷ κενῷ καμπύλας ἐκτεταμένας, ἠκούσθησαν δὲ καί τινα πολύκροτα ἀναμιγνύοντα τὰς ἐθνικάς των ἐκπυρσοκροτήσεις μετὰ τῶν ὠρυγῶν τοῦ ὄχλου.

Τὸ πλῆθος προσήγγισεν εἰς τὴν κλίμακα καὶ ἀνέβη τὰς πρώτας της βαθμίδας. Ἡ μία τῶν μερίδων προδήλως ἀπεκρούετο, ἀλλ' οἱ ἁπλοῖ θεαταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διακρίνωσιν, ἂν ὁ Μανδιβόϋ ἔμενε νικητὴς ἢ ὁ Κάμερφηλδ.

— Νομίζω φρόνιμον ν' ἀποσυρθῶμεν, εἶπεν ὁ Φίξ, ὅστις εἶχε μέγιστον συμφέρον νὰ μὴ πάθῃ τι ὁ ἄνθρωπός του, μηδὲ νὰ περιπλακῇ εἰς δυσάρεστον ὑπόθεσιν. Ἂν πρόκειται περὶ τῆς Ἀγγλίας, καὶ μᾶς ἀναγνωρίσωσι, θὰ διατρέξωμεν κίνδυνον!

— Ἄγγλος πολίτης..., ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ περάνῃ τὴν φράσιν του. Ὄπισθεν αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ δώματος, ὅπερ προηγεῖτο τῆς ἀναβάθρας, ἠκούσθησαν κραυγαὶ φοβεραί. «Ζήτω, Ζήτω ὁ Μανδιβόϋ», ἔκραζον πάντες· ἦσαν δὲ στίφη ἐκλογέων, ὁρμώντων εἰς νέαν προσβολήν, καὶ ἐπιπιπτόντων ἐκ τοῦ πλαγίου κατὰ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κάμερφηλδ.

Ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Φὶξ εὑρέθησαν οὕτω μεταξὺ δύο πυρῶν, δὲν εἶχον δὲ πλέον τὸν καιρὸν νὰ ἐκφύγωσιν. Ὁ χείμαρρος ἐκεῖνος τῶν ἀνθρώπων, ὡπλισμένων διὰ ῥάβδων μολυβδοφόρων καὶ ῥοπάλων, ἦτο ἀκατάσχετος, ὁ δὲ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ Φίξ, ἀγωνιζόμενοι νὰ προφυλάξωσι τὴν νεαρὰν γυναῖκα, κατεπατήθησαν οἰκτρῶς. Ὁ κ. Φόγ, ἀπαθὴς ὡς πάντοτε, ἠθέλησε νὰ ὑπερασπισθῇ διὰ τῶν φυσικῶν ἐκείνων ὅπλων, ἅτινα ἔχει πᾶς Ἄγγλος εἰς τὰς ἄκρας τῶν χειρῶν του, ἀλλ' εἰς μάτην. Γίγας τις, δαυκόχρουν ἔχων τὸ ὑπογένειον, πορφυρᾶς τὰς παρειὰς καὶ τοὺς ὤμους εὐρεῖς, φαινόμενος δὲ ἡγέτης τοῦ ὁμίλου, ἤγειρε τὸν φοβερόν του γρόνθον κατὰ τοῦ Φόγ, καὶ θὰ ἐπέφερε βεβαίως σπουδαίαν εἰς τὸν εὐπατρίδην βλάβην, ἂν ὁ Φὶξ ἐξ ἀφοσιώσεως δὲν ἐδέχετο ἀντ' ἐκείνου τὸ κτύπημα. Ὁ μετάξινος ὑψηλὸς πῖλος τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου, βαρὺ ὑποστὰς τραῦμα, μετεβλήθη πάραυτα εἰς ἁπλοῦν σκοῦφον.

— Γίαγκη! εἶπεν ὁ κ. Φόγ, ἀτενίζων ἐπὶ τὸν ἀντίπαλόν του βλέμμα βαθυτάτης περιφρονήσεως.

— Ἄγγλε! ἀπήντησεν ὁ ἄλλος.

— Θ' ἀνταμωθῶμεν!

— Ὅταν θέλετε.

— Τὸ ὄνομά σας;

— Φιλέας Φόγ. Καὶ τὸ ἰδικόν σας;

— Συνταγματάρχης Στὰμπ Πρόκτορ.

Μετὰ τοῦτο ἡ πλημμύρα παρῆλθεν, ὁ δὲ Φίξ, ἀνατραπείς, ἠγέρθη πάλιν, κατεσχισμένα μὲν ἔχων τὰ ἐνδύματα, ἀλλὰ χωρίς τινος σπουδαίου μώλωπος. Ὁ ὁδοιπορικός του ἐπενδύτης εἶχε διαχωρισθῆ εἰς δύο ἄνισα μέρη, καὶ ἡ περισκελὶς αὐτοῦ ὡμοίαζε πρὸς τὰς ἀναξυρίδας ἐκείνας, ἃς Ἰνδοί τινες—κατὰ παράδοξον συρμὸν—δὲν φοροῦσι πρὶν ἢ ἀφαιρέσωσι τὰ ὀπίσθιά των. Ἀλλ' ὅπως δήποτε ἡ κ. Ἀουδὰ δὲν εἶχε προσβληθῆ, καὶ ὁ Φὶξ μόνος εἶχε φιλοδωρηθῆ δι' ἑνὸς γρονθοκοπήματος.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ κ. Φὸγ εἰς τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα, ἅμα ὡς ἐξῆλθον τοῦ πλήθους.

— Τίποτε! ἀπήντησεν ὁ Φίξ. Ἐλᾶτε ὅμως τώρα!

— Ποῦ;

— Εἰς κἀνὲν ἐμπορικὸν ἑτοίμων φορεμάτων.

Καὶ πράγματι ἦτο ἀναγκαία ἡ ἐπίσκεψις αὕτη, διότι τὰ ἐνδύματα τοῦ Φιλέα Φὸγ καὶ τοῦ Φὶξ ἦσαν κατεσχισμένα, ὡσεὶ ἀμφότεροι εἶχον διαπληκτισθῆ χάριν τῶν ἐντίμων κυρίων Κάμερφηλδ καὶ Μανδιβόϋ.

Μετὰ μίαν ὥραν, φέροντες νέα ἐνδύματα καὶ νέους πίλους, ἐπανῆλθον εἰς τὸ Διεθνὲς Ξενοδοχεῖον, ὅπου ὁ Πονηρίδης ἀνέμενε τὸν κύριόν του ὡπλισμένος δι' ἡμισείας δωδεκάδος ἑξαβόλων πολυκρότων, κεντροφλεγῶν καὶ φερόντων μάχαιραν.

Ἰδὼν οὗτος τὸν Φὶξ συνοδεύοντα τὸν κ. Φόγ, ἐσκυθρώπασεν· ἀλλ' ἠθρίασε πάλιν μετὰ μικρόν, ἀφοῦ ἡ κ. Ἀουδὰ συντόμως διηγήθη τὰ διατρέξαντα, πεισθεὶς πλέον, ὅτι ὁ Φὶξ δὲν ἦτο ἐχθρὸς ἀλλὰ σύμμαχος, καὶ ἐτήρει τὴν ὑπόσχεσίν του.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ γεύματος προσεκλήθη ἅμαξα, ὅπως μεταφέρῃ τοὺς ὁδοιπόρους καὶ τὰ σκεύη των εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν. Πρὶν ἢ δ' ἐπιβῇ τῆς ἁμάξης ὁ κ. Φόγ, ἠρώτησε τὸν Φίξ:

— Δὲν εἴδατε πλέον ἐκεῖνον τὸν συνταγματάρχην Πρόκτορ, ;

Digitized by Google

— Όχι, απήντησεν ὁ Φίξ.

— Θὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν Ἀμερικὴν διὰ νὰ τὸν εὕρω, εἶπε ψυχρῶς ὁ κ. Φιλέας. Δὲν εἶνε πρέπον ν' ἀνεχθῇ ἄγγλος τοιαύτην συμπεριφοράν.

Ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἐμειδίασε σιωπῶν. Ἀλλ', ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ὁ κ. Φὸγ ἦτο ἐκ τῶν ἄγγλων ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἀνέχονται μὲν τὴν μονομαχίαν ἐπὶ τῆς πατρίδος των, μονομαχοῦσιν ὅμως ἐπὶ τῆς ξένης γῆς, ὁσάκις πρόκειται νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν τιμήν των.

Τὴν ἕκτην ὥραν παρὰ τέταρτον οἱ ὁδοιπόροι ἀφίχθησαν εἰς τὸν σταθμόν, καὶ εὗρον τὴν ἁμαξοστοιχίαν ἑτοίμην εἰς ἀναχώρησιν.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κ. Φὸγ ἐπέβαινε τῆς ἁμάξης, ἰδὼν ὑπάλληλόν τινα τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ πλησιάσας αὐτόν,

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν, ἔγειναν νομίζω κάτι ταραχαὶ σήμερον εἰς ἅγιον Φραγκῖσκον;

— Ἦτο συνάθροισις πολιτική, κύριε, ἀπήντησεν ὁ ὑπάλληλος.

— Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς δρόμους μ' ἐφάνη ὅτι παρετήρησα ἔξαψιν.

— Ἐπρόκειτο νὰ γείνῃ ἐκλογή.

— Κάνενὸς ἀρχιστρατήγου βέβαια; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Ὄχι, κύριε· ἑνὸς εἰρηνοδίκου.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὁ Φιλέας Φὸγ ἀνέβη εἰς τὴν ἅμαξαν, καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία ἀνεχώρησε δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Ἡ ταχεῖα ἁμαξοστοιχία τοῦ Εἰρηνικοῦ σιδηροδρόμου.

«Μεταξὺ δύο Ὠκεανῶν» λέγουσιν οἱ Ἀμερικανοί, καὶ ἀληθῶς αἱ τρεῖς αὗται λέξεις εἰσὶν ἡ προσφυεστέρα ὀνομασία τῆς μεγάλης σιδηρᾶς τροχιᾶς, ἥτις διαπερᾷ ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς κατὰ τὸ μέγιστον αὐτῶν πλάτος. Πράγματι ὅμως ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Εἰρηνικοῦ διαιρεῖται εἰς δύο καθαρῶς διακεκριμένα τμήματα, τὸν Κεντρικὸν Εἰρηνικόν, μεταξὺ ἁγίου Φραγκίσκου καὶ Ὄγδεν, καὶ τὸν Ἡνωμένον Εἰρηνικόν, μεταξὺ Ὄγδεν καὶ Ὀμάχης, ὅπου συμπίπτουσι πέντε εὐθεῖαι ὁδοί, δι' ὧν κοινωνεῖ ἡ Ὀμάχα μετὰ τῆς Νέας Ὑόρκης.

Οὕτω δὲ ἡ Νέα Ὑόρκη καὶ ὁ ἅγιος Φραγκίσκος ἑνοῦνται σήμερον δι' ἀδιακόπου μεταλλικῆς ταινίας, ἐχούσης μῆκος τρισχιλίων ἑπτακοσίων ὀγδοήκοντα ἓξ μιλίων. Μεταξὺ Ὀμάχης καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ἡ ὁδὸς διέρχεται τόπους φοιτωμένους ἔτι ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν ἀγρίων θηρίων, χώραν εὐρεῖαν, ἣν οἱ Μορμόνοι ἤρξαντο ἀποικίζοντες περὶ τὰ 1845, ὅτε ἐδιώχθησαν ἐκ τοῦ Ἰλλινοά.

Ἄλλοτε, ὑπὸ τὰς εὐνοϊκωτάτας τῶν περιστάσεων, διήνυέ τις ἐντὸς ἓξ μηνῶν τὸ μεταξὺ ἁγίου Φραγκίσκου καὶ Νέας Ὑόρκης διάστημα. Σήμερον διανύει τις αὐτὸ ἐντὸς ἑπτὰ μόνον ἡμερῶν.

Κατὰ ἔτος 1862, ἐναντίον τῆς ἀντιστάσεως τῶν νοτίων βουλευτῶν, οἵτινες ἀπήτουν μεσημβρινωτέραν γραμμήν, ὡρίσθη ἡ τροχιὰ τοῦ σιδηροδρόμου μεταξὺ τοῦ τεσσαρακοστοῦ πρώτου καὶ τεσσαρακοστοῦ δευτέρου παραλλήλου, καὶ ὁ ἀοίδιμος πρόεδρος Λίγκολν ὥρισεν, αὐτὸς ὁ ἴδιος, τὴν ἀφετηρίαν τῆς νέας γραμμῆς ἐν τῇ πόλει τῆς Ὀμάχης κατὰ τὸ κράτος τῆς Νεβράσκας.

Αἱ ἐργασίαι ἤρχισαν εὐθὺς καὶ ἐξηκολούθησαν μεθ' ὅλης ἐκείνης τῆς Ἀμερικανικῆς δραστηριότητος, ἥτις οὔτε χαρτογραφικὴ εἶνε οὔτε γραφειοκρατική. Ἡ δὲ ταχύτης τῆς ἐκτελέσεως κατ' οὐδὲν ἔμελλε νὰ βλάψῃ τὴν καλὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐπὶ τῶν πεδιάδων κατεσκευάζετο ἓν καὶ ἥμισυ μίλιον καθ' ἑκάστην, ἀτμομηχανὴ δέ, κινουμένη ἐπὶ τῶν ἐλασμάτων τῆς προτεραίας ἔφερε τὰ ἐλάσματα τῆς ἐπαύριον, καὶ διέτρεχεν αὐτὰ καθ' ὅσον ἐτοποθετοῦντο.

Ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Εἰρηνικοῦ διακλαδοῦται πολλαχοῦ καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν, πρὸς τὰ κράτη τῆς Ἰόβας, τοῦ Κανσάς, τοῦ Κολοράδου καὶ τοῦ Ὀρεγῶνος. Καταλείπων τὴν Ὀμάχαν παρατρέχει τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Πλάττη μέχρι τῶν ἐκβολῶν τῆς βορείας του διακλαδώσεως, ἀκολουθεῖ μετὰ τοῦτο τὴν πρὸς νότον διακλάδωσιν, διέρχεται τὰς χώρας τοῦ Λαραμὴ καὶ τὰ ὄρη τοῦ Βαχσάτς, περικάμπτει τὴν ἁλμυρὰν λίμνην, φθάνει εἰς τὴν ὁμώνυμον πόλιν πρωτεύουσαν τῶν Μορμόνων, εἰσχωρεῖ εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Τουΐλας, παρατρέχει τὴν ἀμερικανικὴν ἔρημον, τὰ ὄρη τοῦ Σεδὰρ καὶ τοῦ Οὐμβόλδου, τὸν ποταμὸν Οὐμβόλδον, τὴν Σιέῤῥαν Νεβάδαν, καὶ καταβαίνει πάλιν διὰ τοῦ Σακραμέντου πρὸς τὸν Εἰρηνικόν, χωρὶς ἡ ὁδὸς αὐτὴ νὰ ὑπερβῇ τὴν κλίσιν ἑκατὸν δώδεκα ποδῶν κατὰ χιλίους, κ' ἐπ' αὐτῶν ἔτι τῶν βραχωδῶν ὀρέων.

Τοιαύτη ἦτο ἡ μακρὰ ἐκείνη ἀρτηρία, ἣν αἱ ἁμαξοστοιχίαι διέτρεχον ἐντὸς ἑπτὰ ἡμερῶν, καὶ δι' ἧς ἔμελλεν,—ὡς ἤλπιζε τοὐλάχιστον—ὁ ἀξιότιμος κύριος Φιλέας Φὸγ νὰ προφθάσῃ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τὸ κατὰ τὴν 11 τοῦ μηνὸς ἀναχωροῦν εἰς Λιβερπούλην ἀτμόπλοιον.

Ἡ ἅμαξα, ἣν κατεῖχεν ὁ Φιλέας Φόγ, ἦν εἶδος μακροῦ λεωφορείου, φερομένου ἐπὶ δύο τετρατρόχων πηγμάτων, ὧν ἡ εὐκινησία ἐπιτρέπει εἰς τὰς ἁμαξοστοιχίας νὰ διαβαίνωσιν ἐπὶ καμπυλῶν μικρᾶς ἀκτῖνος. Ἔνδον αὐτῆς οὐδὲν ὑπῆρχε διαχώρισμα, δύο δὲ μόναι σειραὶ καθισμάτων ἦσαν ἑκατέρωθεν τεταγμέναι, καθέτως πρὸς τὸν ἄξονα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε διάδρομος φέρων εἰς τὰ κομμωτήρια καὶ λοιπὰ ἀναγκαῖα, ἅτινα περιέχει ἑκάστη ἅμαξα. Καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς ἁμαξοστοιχίας αἱ ἅμαξαι συνεκοινώνουν πρὸς ἀλλήλας διὰ διαβαθρῶν, καὶ οἱ ἐπιβάται ἠδύναντο νὰ κυκλοφορῶσιν ἀπ' ἄκρου

Digitized by Google

εἰς ἄκρον τοῦ ζεύγματος, ὅπερ πλὴν τῶν ἄλλων, ἔφερεν αἰθούσας, δώματα, ἑστιατόρια καὶ καφενεῖα. Θέατρα μόνον ἔλειπον, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις αὕτη θ' ἀναπληρωθῇ βεβαίως μίαν ἡμέραν.

Διὰ τῶν διαβαθρῶν ἐκυκλοφόρουν ἀδιακόπως βιβλιέμποροι καὶ ἐφημεριδοπῶλαι, καὶ μετ' αὐτῶν ἔμποροι ποτῶν, τροφίμων καὶ σιγάρων, μὴ στερούμενοι ἀγοραστῶν.

Οἱ ὁδοιπόροι εἶχον ἀναχωρήσει ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Ὄκλανδ τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἑσπέρας. Ἦτο ἤδη νύξ, καὶ νὺξ ψυχρὰ καὶ σκοτεινή, ὑπ' οὐρανὸν πλήρη συννέφων, ἅτινα ἠπείλουν ν' ἀναλυθῶσιν ὅσον οὔπω εἰς χιόνα. Ἡ ἁμαξοστοιχία δὲν ἔτρεχε λίαν ταχέως, καὶ ὑπολογιζομένων τῶν σταθμῶν, μόλις διήνυεν εἴκοσι μίλια τὴν ὥραν· οὐχ ἧττον τῇ ἤρκει ἡ ταχύτης αὕτη, ὅπως διαδράμῃ ἐντὸς τοῦ τεταγμένου χρόνου τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Οἱ ἐν τῇ ἁμάξῃ δὲν ὡμίλουν πολλά· ἄλλως δὲ καὶ ὁ ὕπνος ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ καταλάβῃ τοὺς ὁδοιπόρους. Ὁ Πονηρίδης ἐκάθητο πλησίον τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος· ἀλλὰ δὲν ὡμίλει πρὸς αὐτόν, διότι μετὰ τὰ τελευταῖα γεγονότα αἱ σχέσεις των ἦσαν ἱκανῶς ψυχραί. Οὐδεμία πλέον συμπάθεια οὐδὲ οἰκειότης ὑπῆρχε μεταξὺ αὐτῶν, καίτοι δὲ ὁ Φὶξ δὲν εἶχε μεταβάλει τοὺς πρὸς τὸν Πονηρίδην τρόπους του, οὗτος τοὐναντίον ἔμενε λίαν ἐπιφυλακτικός, καὶ ἦτο ἕτοιμος νὰ πνίξῃ τὸν παλαιόν του φίλον, ἅμα τῇ ἐλαχίστῃ κατ' αὐτοῦ ὑπονοίᾳ.

Μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς ἁμαξοστοιχίας ἤρχισε πίπτουσα χιών, ἀλλὰ λεπτὴ εὐτυχῶς καὶ μὴ δυναμένη ν' ἀνακόψῃ τὴν πορείαν τοῦ ζεύγματος. Διὰ τῶν ὑέλων οὐδὲν πλέον ἄλλο ἐφαίνετο ἢ εὐρεῖα λευκὴ σινδών, ἐφ' ἧς παρήρχετο ἀναπτύσσων τὰς ἕλικάς του ὁ ὑπότεφρος τῆς μηχανῆς ἀτμός.

Τὴν ὀγδόην ὥραν θαλαμηπόλος τις εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἅμαξαν, καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἐπιβάτας ὅτι εἶχε σημάνει ἡ ὥρα τῆς κατακλίσεως.

Ἡ ἅμαξα ἐκείνη ἦτο κλινάμαξα (sleeping-car), καὶ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν μετεποιήθη εἰς κοιτῶνα. Τὰ ἐρείσματα τῶν ἑδρῶν ἀνεκλίθησαν, κοιτίδες δὲ ἐπιμελῶς συνεπτυγμέναι ἀνεπτύχθησαν δι' εὐφυεστάτου μηχανισμοῦ, καὶ ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν παρεσκευάσθησαν αὐτοσχέδιοι κοιτωνίσκοι· οὕτω δὲ ἕκαστος ἐπιβάτης εἶχε μετὰ μικρὸν κλίνην ἰδίαν καὶ ἄνετον, ἣν πυκνὰ παραπετάσματα προεφύλασσον κατὰ παντὸς ἀδιακρίτου βλέμματος. Αἱ σινδόνες ἦσαν λευκαί, τὰ προσκεφάλαια μαλακά, καὶ τὸ μόνον ὅπερ ἀπέμενεν εἰς τοὺς ὁδοιπόρους ἦτο νὰ κατακλιθῶσι καὶ νὰ ὑπνώσωσιν, ἐνῷ ἡ ἁμαξοστοιχία διεπέρα ὁλοταχῶς τὰ κράτη τῆς Καλλιφορνίας· τοῦτο δ' ἔπραξεν ἕκαστος, ὡσεὶ εὑρίσκετο ἐντὸς ἀνέτου κοιτωνίσκου ἀτμοκινήτου.

Κατὰ τὴν μεταξὺ ἁγίου Φραγκίσκου καὶ Σακραμέντου ἐκτεινομένην χώραν τὸ ἔδαφος ὀλίγας ἔχει τὰς ποικιλίας. Τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ σιδηροδρόμου, καλούμενον Κεντρικὴ εἰρηνικὴ ὁδός, λαβὸν ἀφετηρίαν τὸ Σακραμέντον, προὐχώρησε πρὸς ἀνατολάς, εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀπὸ τῆς Ὀμάχης ἀναχωροῦντος. Μεταξὺ δὲ ἁγίου Φραγκίσκου καὶ τῆς πρωτευούσης τῆς Καλιφορνίας ἐξετείνετο ἡ γραμμὴ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν τοῦ ὁρίζοντος, παρατρέχουσα τὸν Ἀμερικανικὸν ποταμόν, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἁγίου Παύλου. Τὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων σπουδαίων πόλεων ἑκατὸν εἴκοσι μίλια διηνύθησαν ἐντὸς ἓξ ὡρῶν, καὶ οἱ ἐπιβάται, κοιμώμενοι ἔτι τὸν πρῶτόν των ὕπνον, διέβησαν περὶ τὸ μεσονύκτιον διὰ τοῦ Σακραμέντου, χωρὶς νὰ ἴδωσί τι τῆς σημαντικῆς ἐκείνης πόλεως, ἐν ᾗ ἑδρεύει τὸ νομοθετικὸν σῶμα τῆς Καλιφορνίας, οὔτε τὰς ὡραίας της προκυμαίας οὔτε τὰς εὐρείας της ὁδούς, οὔτε τὰ λαμπρά της μέγαρα, οὔτε τὰς πλατείας της, οὔτε τοὺς ναούς της.

Ἐξελθοῦσα τοῦ Σακραμέντου ἡ ἁμαξοστοιχία, καὶ παρελθοῦσα τοὺς σταθμοὺς τῆς Ἑνώσεως, τοῦ Ῥόκλιν, τοῦ Ὤβουρν καὶ τοῦ Κόλφαξ, εἰσέδυσεν εἰς τὰ ὄρη τῆς Σιέρρας-Νεβάδας, καὶ περὶ τὴν ἑβδόμην πρωϊνὴν ὥραν διέβη τὸν σταθμὸν τοῦ Σίσκου. Μετὰ μίαν ὥραν ὁ κοιτὼν εἶχε πάλιν μεταβληθῆ εἰς συνήθη ἅμαξαν, καὶ οἱ ἐπιβάται ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι διὰ τῶν ὑέλων τὰς γραφικὰς λεπτομερείας τῆς ὀρεινῆς ἐκείνης χώρας. Ἡ τροχιὰ τοῦ σιδηροδρόμου παρηκολούθει τὰς ἰδιοτροπίας τῆς Σιέρρας, ὁτὲ μὲν ἕρπουσα παρὰ τὴν κλιτὺν τῶν ὀρέων, ὁτὲ δὲ κρεμωμένη ὑπὲρ τὴν ἄβυσσον, ἀποφεύγουσα τὰς ἀποτόμους γωνίας διὰ τολμηρῶν καμπῶν, καὶ εἰσορμῶσα εἰς στενὰς φάραγγας, αἵτινες ἐφαίνοντο ἀδιέξοδοι. Ἡ ἀτμομηχανή, ἀκτινοβόλος ὡς κειμηλιοθήκη, φέρουσα δὲ τὸν μέγαν αὐτῆς ἐρυθροφεγγῆ φανόν, τὸν διάργυρον κώδωνά της καὶ τὸ μέγα της ἔμβολον, ἀνεμίγνυε τοὺς συριγμοὺς αὐτῆς καὶ βρυχηθμοὺς πρὸς τοὺς τῶν χειμάρρων καὶ καταρρακτῶν, περιελίσσουσα τὸν καπνόν της περὶ τοὺς μαύρους τῶν ἐλατῶν κλῶνας.

Οὐδεμία σχεδὸν γέφυρα οὐδὲ σύριγξ καθ' ὅλην τὴν ὁδόν. Ὁ σιδηρόδρομος περιέκαμπτε τὰς πλευρὰς τῶν ὀρέων, μὴ ἐπιζητῶν τὸν διὰ τῆς εὐθείας συντομώτερον δρόμον, μηδὲ βιάζων τὴν φύσιν.

Περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν ἡ ἁμαξοστοιχία εἰσήρχετο διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Κάρσον εἰς τὸ κράτος τῆς Νεβάδας, βορειοανατολικὴν πάντοτε διατηροῦσα τὴν διεύθυνσιν. Τὴν μεσημβρίαν δὲ κατέλειπε τὸ Ῥένον, ὅπου ἔμειναν εἴκοσι λεπτὰ οἱ ὁδοιπόροι, ὅπως προγευματίσωσι.

Ἀπὸ τοῦ σημείου ἐκείνου ὁ σιδηρόδρομος, παρατρέχων τὸν ποταμὸν Οὐμβόλδον, ἐτράπη ἐπί τινα μίλια πρὸς βορρᾶν, παρακολουθῶν τὸ ῥεῦμα, εἶτα ἔκαμψε πάλιν πρὸς ἀνατολάς, κ' ἐ-

Digitized by Google

ἠκολούθησε τρέχων παρὰ τὸν ποταμὸν μέχρι τοῦ ζυγοῦ τοῦ Οὐμβόλδου, ὅθεν ὁ ποταμὸς πηγάζει, κατὰ τὰ ἀνατολικὰ σχεδὸν ἄκρα τοῦ κράτους τῆς Νεβάδας.

Ἀφοῦ ἐγευμάτισαν ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ οἱ συνοδοιπόροι των, κατέλαβον πάλιν τὰς ἐν τῇ ἁμάξῃ θέσεις των, ἀνέτως δὲ καθήμενοι, ἐθεώρουν τὸ ποικίλον θέαμα, ὅπερ παρήλλασσε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των : λειμῶνας εὐρεῖς, ὄρη καταγραφόμενα εἰς τ' ἄκρα τοῦ ὁρίζοντος, καὶ ποταμοὺς κυλίοντας τ' ἀφρώδη των ὕδατα. Ἐνίοτε δὲ στῖφος μέγα βονάσων, συσπειρούμενον μακρόθεν, ἐπεφαίνετο ὡς κινούμενον πρόχωμα. Αἱ ἄπειροι τῶν ἀναμηρυκωμένων τούτων ἀγέλαι ἀντιτάσσουσι πολλάκις ἀνυπέρβλητον πρόσκομμα εἰς τὴν διάβασιν τῶν ἁμαξοστοιχιῶν, μυριάδες δὲ ὅλαι τῶν ζώων τούτων ἐθεάθησαν ἐνίοτε παρελαύνουσαι ἐπὶ ὥρας πολλὰς καὶ κατὰ πυκνοὺς στοίχους ἐπὶ τῆς τροχιᾶς. Ἡ ἀτμομηχανὴ ἠναγκάσθη τότε νὰ σταματήσῃ, ἀναμένουσα νὰ κενωθῇ ἡ ὁδός.

Τοῦτο συνέβη καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην. Τὴν πρώτην ὥραν τῆς πρωΐας ἀγέλη ἐκ δέκα μέχρι δώδεκα χιλιάδων ζώων ἔφραξε τὸν σιδηρόδρομον, ἡ δὲ μηχανή, ἀφοῦ ἐμετρίασε τὴν ταχύτητά της, προσεπάθησε νὰ εἰσελάσῃ διὰ τοῦ ἐμβόλου της εἰς τὸ ἄπειρον ἐκεῖνο καὶ πυκνὸν στῖφος, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ σταθῇ ἐνώπιον τοῦ ἀδιαχωρήτου ὄγκου.

Ἔβλεπέ τις τὰ ζῶα ἐκεῖνα, ἅτινα καλοῦσιν ἀπροσφόρως βουβάλους (buffalos) οἱ ἀμερικανοί, παρελαύνοντα δι' ἀταράχου βήματος, καὶ φοβερῶς ἐνίοτε μυκώμενα. Τὸ μέγεθός των ἦτο ἀνώτερον τοῦ τῶν εὐρωπαϊκῶν ταύρων, οἱ πόδες των καὶ ἡ οὐρὰ βραχεῖς, ἡ ῥάχις ἐξέχουσα εἰς ὕβον μυώδη, τὰ κέρατα ἀποκλίνοντα κατὰ τὴν βάσιν, ἡ κεφαλή των δὲ ὁ τράχηλος καὶ οἱ ὦμοι κεκαλυμμένοι ὑπὸ μακρότριχος χαίτης. Ματαία θὰ ἦτο πᾶσα σκέψις περὶ ἀναστολῆς τῆς πορείας των ἐκείνης. Ὁσάκις οἱ βόνασοι τραπῶσιν ὁδόν τινα, οὐδὲν δύναται νὰ παρατρέψῃ ἢ μεταβάλῃ τὸν δρόμον των. Ἀποτελοῦσι χείμαρρον ζῶντα, ὃν οὐδεὶς ἀνακόπτει φραγμός.

Οἱ ἐπιβάται, καταλαβόντες τὰς διαβάθρας, ἐθεώρουν τὸ περίεργον ἐκεῖνο θέαμα. Ὁ δὲ μᾶλλον βιαζόμενος Φόγ εἶχε μείνει εἰς τὴν θέσιν του, ἀναμένων φιλοσοφικῶς, πότε ἤθελον εὐδοκήσει οἱ βόνασοι νὰ τῷ ἀφήσωσι τὴν ὁδὸν ἐλευθέραν. Ὁ Πονηρίδης ἦτο ἔξω φρενῶν ἐπὶ τῇ βραδύτητι, ἣν προὐξένει ἡ συσσωμάτωσις ἐκείνη τῶν ζώων, καὶ μεγάλην εἶχε διάθεσιν νὰ ἐκκενώσῃ κατ' αὐτῶν ὅλων του τῶν πολυκρότων τὴν προμήθειαν.

— Τί τόπος! ἀνέκραξε. Νὰ ἔρχωνται τὰ βώδια νὰ σταματοῦν τὰς ἁμαξοστοιχίας, καὶ νὰ περνοῦν μὲ ὅλην των τὴν ἡσυχίαν, ὡς νὰ μὴν ἦτον τίποτε. Ἤθελα, μὰ τὸν Θεόν, νὰ ἤξευρα, ἂν ὁ κ. Φὸγ προεῖδε καὶ αὐτὸ τὸ ἐμπόδιον εἰς τὸ πρόγραμμά του. Καὶ αὐτὸς ὁ μηχανικός, ποῦ δὲν τολμᾷ νὰ τοὺς δώσῃ μίαν μὲ τὴν μηχανήν του!

Ὁ μηχανικὸς δὲν ἀπεπειράθη νὰ ἀνατρέψῃ τὸ ἐμπόδιον, καὶ καλῶς ἔπραξε. Θὰ συνέτριβε βεβαίως τοὺς πρώτους βονάσους, οὓς ἤθελε διαπεράσει τὸ ἔμβολον τῆς μηχανῆς· ἀλλ' ὅσον ἰσχυρὰ καὶ ἂν ἦτο αὕτη, ἤθελε ταχέως σταματήσει, ἡ δὲ ἁμαξοστοιχία ἤθελεν ἀναποφεύκτως ἐκτροχιασθῇ καὶ εὑρεθῇ εἰς δυσάρεστον θέσιν. Τὸ καλλίτερον ἑπομένως ἦτο νὰ περιμείνῃ, ἐπιφυλασσόμενος ν' ἀνακτήσῃ βραδύτερον τὸν ἀπολεσθέντα χρόνον δι' ἐπιταχύνσεως τῆς πορείας τοῦ ζεύγματος.

Ἡ παρέλασις τῶν βονάσων διήρκεσε τρεῖς ὅλας ὥρας, καὶ μόλις τὴν ἑσπέραν κατέστη ἡ ὁδὸς ἐλευθέρα, ὅτε ἡ οὐρὰ τῆς ἀγέλης διήρχετο τὴν τροχιὰν τοῦ σιδηροδρόμου, ἐνῷ ἡ κεφαλή της ἐχωνεύετο εἰς τὰ πρὸς μεσημβρίαν σκότη τοῦ ὁρίζοντος.

Οὕτω δὲ τὴν ὀγδόην ὥραν ἡ ἁμαξοστοιχία διέβη τοὺς αὐχένας τῶν ὀρέων τοῦ Οὐμβόλδου, καὶ τὴν ἐννάτην καὶ ἡμίσειαν εἰσεχώρησεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Οὐτά, τὴν τῆς μεγάλης Ἁλμυρᾶς λίμνης, ἤτοι τὸν περίεργον τόπον τῶν Μορμόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Ἐν ᾧ ὁ Πονηρίδης ἀκούει μάθημα μορμονικῆς ἱστορίας, τρέχων εἴκοσι μίλια τὴν ὥραν.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς πέμπτης πρὸς τὴν ἕκτην δεκεμβρίου ἡ ἁμαξοστοιχία ἔτρεξε νοτιοανατολικῶς ἐπὶ πεντήκοντα περίπου μίλια. Εἶτα δ' ἐτράπη κατ' ἴσον διάστημα βορειοανατολικῶς, καὶ προσήγγισεν εἰς τὴν μεγάλην Ἁλμυρὰν λίμνην.

Ὁ Πονηρίδης ἐξῆλθε τὴν ἐννάτην ὥραν τῆς πρωΐας ν' ἀναπνεύσῃ ἐπὶ τῆς διαβάθρας. Ὁ καιρὸς ἦτο ψυχρὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τεφρόχρους, ἀλλὰ δὲν ἔπιπτε πλέον χιών. Ὁ τοῦ ἡλίου δίσκος, εὐρὺς ὑπὸ τὴν ὁμίχλην, διεφαίνετο ὡς κολοσσιαῖον χρυσοῦν νόμισμα, καὶ ὁ Πονηρίδης κατεγίνετο νὰ ὑπολογίσῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ εἰς λίρας στερλίνας, ὅτε ἡ ἐμφάνισις προσώπου παραδόξου περιέσπασεν αὐτὸν ἐκ τῆς σπουδαίας ἐκείνης ἐργασίας.

Τὸ πρόσωπον τοῦτο, ὅπερ εἶχεν ἐπιβῇ τῆς ἁμαξοστοιχίας κατὰ τὸν σταθμὸν τοῦ Ἕλκου, ἦν ἄνθρωπος ὑψηλὸς καὶ μελάγχρους, μαῦρον ἔχων τὸν μύστακα καὶ μαῦρα τὰ περιπόδια, φέρων δὲ πῖλον μελανόν, ὑπενδύτην μελανὸν καὶ μελανὴν περισκελίδα, λευκὸν δὲ περιλαίμιον καὶ χειρίδας ἐκ δέρματος κυνός. Βλέπων τις αὐτὸν θὰ τὸν ὑπελάμβανεν ἱερέα. Διήρχετο δὲ ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν ἁμαξοστοιχίαν, καὶ ἐπὶ τῆς θύρας ἑκάστης ἁμάξης ἐκόλλα διὰ σημαντρίδων σημείωσίν τινα χειρόγραφον.

Ὁ Πονηρίδης ἐπλησίασε, καὶ ἀνέγνω ἐπί τι-

Digitized by Google

νος τῶν σημειώσεων ἐκείνων, ὅτι ὁ *πρεσβύτερος* Γουλλιέλμος Χὶτζ, ἀπόστολος μορμόνος, εὑρισκόμενος ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 48 ἁμαξοστοιχίᾳ, ἔμελλε νὰ λαλήσῃ ἐν τῇ 117η ἁμάξῃ, ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης ὥρας μέχρι τῆς μεσημβρίας, περὶ μορμονισμοῦ, καὶ προσεκάλει εἰς ἀκρόασίν του πάντας τοὺς κυρίους, ὅσοι ἐπεθύμουν νὰ φωτισθῶσι περὶ τῶν μυστηρίων τῆς θρησκείας τῶν *Νέων Ἁγίων*.

— Θὰ ὑπάγω χωρὶς ἄλλο, διενοήθη ὁ Πονηρίδης, ὅστις οὐδὲν ἄλλο ἐγνώριζε περὶ μορμονισμοῦ, ἢ ὅτι βάσις αὐτοῦ ἦτο ἡ πολυγαμία.

Ἡ εἴδησις διεδόθη ταχέως ἐν τῇ ἁμαξοστοιχίᾳ, ἥτις ἔφερεν ἑκατοστάδα περίπου ἐπιβατῶν. Τριάκοντα δ' ἐξ αὐτῶν, σαγηνευθέντες ἐκ τοῦ θελγήτρου τῆς ὁμιλίας, κατεῖχον ἤδη κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν τὰς ἕδρας τῆς ὑπ' ἀριθ. 117 ἁμάξης. Ὁ Πονηρίδης ἦτο μεταξὺ τῶν πρώτων, ἀλλ' οὔτε ὁ κύριός του οὔτε ὁ Φὶξ ἐνόμισαν ἀναγκαῖον νὰ τὸν μιμηθῶσι.

Κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν ὁ Πρεσβύτερος Γουλλιέλμος Χὶτζ ἠγέρθη, καὶ διὰ φωνῆς ὀργίλης, ὡσεὶ ἐκ προοιμίων ἤδη εἶχε τοὺς ἀντιλέγοντας, ἀνέκραξεν :

— Ἐγὼ σᾶς λέγω ὅτι ὁ Τζὼν Σμὺθ εἶνε μάρτυς, ὅτι ὁ ἀδελφός του Χυρὰμ εἶνε μάρτυς, καὶ ὅτι αἱ καταδιώξεις τῆς κυβερνήσεως κατὰ τῶν προφητῶν θὰ κάμουν μάρτυρα καὶ τὸν Βρὶμ Γιούγγ ! Ποῖος τολμᾷ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἐναντίον ;

Οὐδεὶς ἀπετόλμησε ν' ἀντείπῃ εἰς τὸν ἱεραπόστολον, οὗτινος ἡ ἔξαψις δὲν συνεφώνει πρὸς τὴν συνήθως ἤρεμον φυσιογνωμίαν του. Ἀλλὰ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ἐξήγουν αἱ σκληραὶ δοκιμασίαι, ἃς ὑφίστατο τότε ὁ μορμονισμός. Διότι ἀληθῶς ἡ ἀμερικανικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἐσχάτως μετὰ πολλοῦ κόπου κατορθώσει νὰ περιορίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνυποτάκτων ἐκείνων θρησκομανῶν. Κυριεύσασα τὴν Οὐτά, ὑπέταξεν αὐτὴν εἰς τοὺς νόμους τῆς συμπολιτείας, ἀφοῦ ἐφυλάκισε τὸν Βρὶμ Γιούγγ, κατηγοροῦσα αὐτὸν ἐπὶ ἀνταρσίᾳ καὶ πολυγαμίᾳ. Ἔκτοτε οἱ μαθηταὶ τοῦ προφήτου εἰργάζοντο μετὰ διπλοῦ ζήλου, καὶ μέχρις οὗ προβῶσιν εἰς ἔργα, ἀνθίσταντο διὰ τοῦ λόγου εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ Συνεδρίου. Ὡς βλέπει δὲ ὁ ἀναγνώστης, ὁ Πρεσβύτερος Γουλλιέλμος Χὶτζ ἤσκει προσηλυτισμὸν κ' ἐπ' αὐτοῦ ἔτι τοῦ σιδηροδρόμου.

Διηγήθη τότε, ἐξάπτων περιπαθῶς τὸν λόγον διὰ κραυγῶν καὶ κινημάτων βιαίων, τὴν ἱστορίαν τοῦ Μορμονισμοῦ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Εἶπε, πῶς ἐν τῷ Ἰσραὴλ προφήτης τις μορμόνος τῆς φυλῆς Ἰωσὴφ ἐδημοσίευσε τὰ χρονικὰ τῆς νέας πίστεως, καὶ ἐκληροδότησεν αὐτὰ εἰς τὸν υἱόν του Μορόμ. Πῶς μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἐγένετο δι' αἰγυπτιακῶν γραμμάτων μετάφρασις τοῦ πολυτίμου ἐκείνου βιβλίου ὑπὸ Ἰωσὴφ Σμὺθ τοῦ νεωτέρου, ἀγρομισθωτοῦ ἐν τῷ κράτει τοῦ Βέρμοντ, ὅστις ἀπεκαλύφθη προφήτης κατὰ τὰ 1825· καὶ πῶς τέλος ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἐπεφάνη αὐτῷ ἐντὸς δάσους φωτοβόλου καὶ τῷ ἐνεχείρισε τὰ χρονικὰ τοῦ Κυρίου.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκροαταί τινες, ἐλάχιστον αἰσθανόμενοι τὸ διάφορον πρὸς τὰς ἱστορικὰς ἀποκαλύψεις τοῦ ἀποστόλου, κατέλιπον τὴν ἅμαξαν. Ἀλλ' ὁ Χὶτζ ἐξηκολούθησε διηγούμενος, πῶς ὁ νεώτερος Σμὺθ, μετὰ τοῦ πατρός, τῶν ἀδελφῶν του καὶ τινων μαθητῶν, ἵδρυσε τὴν θρησκείαν τῶν Νέων Ἁγίων, ἥτις, γενομένη δεκτὴ οὐ μόνον ἐν Ἀμερικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, Σκανδιναυΐᾳ καὶ Γερμανίᾳ, καταλέγει μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν αὐτῆς πολλοὺς τεχνίτας καὶ ἄλλους ἐλευθέρια ἀσκοῦντας ἐπαγγέλματα· πῶς συνεστήθη ἀποικία μορμονικὴ εἰς Ὀχάϊον· πῶς ἀνηγέρθη ναὸς διὰ διακοσίων χιλιάδων ταλλήρων καὶ ἐκτίσθη πόλις ἐν Κορολάνδῃ· πῶς ὁ Σμὺθ κατέστη τολμηρὸς τραπεζίτης, καὶ ἔλαβε παρ' ἁπλοῦ τινος μουμιοδείκτου πάπυρον περιέχοντα διήγησιν γεγραμμένην διὰ χειρὸς τοῦ Ἀβραὰμ καὶ ἄλλων διασήμων αἰγυπτίων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ διήγησις ἀπέβαινε κάπως μακρά, αἱ τάξεις τῶν ἀκροατῶν ἠραιώθησαν ἔτι μᾶλλον, καὶ τὸ κοινὸν περιωρίσθη εἰς εἴκοσι περίπου ἄτομα.

Ἀλλ' ὁ πρεσβύτερος, οὐδόλως ἀνησυχῶν περὶ τῆς λειποταξίας ἐκείνης, ἐξηκολούθησε λεπτομερῶς διηγούμενος, πῶς ὁ Τζὼν Σμὺθ ἐπτώχευσε κατὰ τὰ 1837, πῶς οἱ καταστραφέντες μέτοχοί του ἤλειψαν αὐτὸν διὰ πίσσης καὶ τὸν ἐκύλισαν ἐπὶ πτερῶν, πῶς μετά τινα ἔτη τὸν ἀνεῦρον, ἔντιμον καὶ τιμώμενον ὡς πάντοτε, εἰς τὴν Ἀνεξαρτησίαν τοῦ Μισσουρῆ, ἀρχηγὸν ἀκμαζούσης κοινότητος περιλαμβανούσης τρισχιλίους ὀπαδούς, καὶ πῶς τότε, διωκόμενος ὑπὸ τοῦ μίσους τῶν ἐθνικῶν, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς τὴν ἄκραν δυτικὴν χώραν τῆς ἀμερικανικῆς ἠπείρου.

Δέκα μόνον ἔτι ἀπέμενον ἀκροαταὶ καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ ἀγαθὸς Πονηρίδης ἀτενῶς ἀκροαζόμενος. Ἔμαθε δὲ οὕτω, πῶς ὁ Σμὺθ μετὰ μακρὰς καταδιώξεις ἀνεφάνη ἐν Ἰλλινοᾷ καὶ ἵδρυσε κατὰ τὸ 1839 ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Μισισιπῆ τὴν Ὡραίαν Νώβω, ἧς ὁ πληθυσμὸς ηὐξήθη εἰς εἰκοσιπέντε χιλιάδας ψυχῶν· πῶς ἐγένετο δήμαρχός της, ὑπέρτατος αὐτῆς δικαστὴς καὶ ἀρχιστράτηγος· πῶς κατὰ τὰ 1843 παρέστη ὑποψήφιος πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, καὶ πῶς τέλος, ἐμπεσὼν ἐν Καρχηδόνι εἰς ἐνέδραν, ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακὰς καὶ ἐδολοφονήθη ὑπὸ σπείρας προσωπιδοφόρων.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Πονηρίδης ἦτο ἐντελῶς μόνος ἐν τῇ ἁμάξῃ, ὁ δὲ πρεσβύτερος, βλέπων ἀσκαρδαμυκτὶ καὶ βασκαίνων αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματος, τῷ ἀφηγήθη, ὅτι μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς δολοφονίας τοῦ Σμὺθ, ὁ διάδοχός του

Digitized by Google

καὶ θεόπνευστος προφήτης Βρὶμ Γιούγγ, ἀναχωρήσας ἐκ Νῶβω, ἐγκατέστη παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Ἁλμυρᾶς λίμνης, καὶ ὅτι, χάρις εἰς τὰς περὶ πολυγαμίας μορμονικὰς ἀρχάς, ἡ νεαρὰ ἀποικία ἐξετάθη καταπληκτικῶς ἐπὶ τῆς θαυμασίας ἐκείνης χώρας, ἐν μέσῳ τοῦ γονίμου ἐκείνου ἐδάφους, παρὰ τὴν ὁδὸν τῶν εἰς Καλλιφορνίαν μεταναστευόντων.

— Καὶ ἰδού, προσέθηκεν ὁ Γουλλιέλμος Χίτζ, ἰδοὺ διατί ἡ ζηλοτυπία τοῦ Συνεδρίου ἐξηγέρθη καθ' ἡμῶν, καὶ οἱ στρατιῶται τῆς συμπολιτείας κατεπάτησαν τὰ ἐδάφη μας, καὶ ὁ ἀρχηγὸς ἡμῶν καὶ προφήτης Βρὶμ Γιούγγ ἐφυλακίσθη παρὰ πᾶν δίκαιον. Ποτὲ ὅμως δὲν θὰ ὑποχωρήσωμεν εἰς τὴν βίαν. Διωχθέντες ἀπὸ τὸ Βέρμοντ, ἀπὸ τὸ Ἰλλινοά, ἀπὸ τὸν Ὀχάϊον, ἀπὸ τὸν Μισσουρῆν, ἀπὸ τὴν Οὐτάν, θὰ ἐπανεύρωμεν ἐλευθέραν τινὰ χώραν, ὅπου νὰ πήξωμεν τὴν σκηνήν μας. Καὶ σύ, πιστέ μου, προσέθηκεν ὁ πρεσβύτερος, ὀργίλως ἀτενίζων ἐπὶ τὸν μόνον αὐτοῦ ἀκροατήν, δὲν θὰ πήξῃς τὴν σκηνήν σου ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς σημαίας μας;

— Ὄχι, ἀπήντησε γενναίως ὁ Πονηρίδης, καὶ ἐτράπη εἰς φυγήν, ἀφεὶς τὸν δαιμονιῶντα νὰ λαλῇ ἐν ἐρήμῳ.

Διαρκούσης ὅμως τῆς ὁμιλίας ἐκείνης, ἡ ἁμαξοστοιχία εἶχε ταχέως προχωρήσει, καὶ περὶ τὴν δωδεκάτην καὶ ἡμίσειαν ἔφθανεν εἰς τὸ βορειοδυτικὸν ἄκρον τῆς μεγάλης Ἁλμυρᾶς λίμνης. Ἐκεῖθεν ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ τὸ βλέμμα ἐν εὐρείᾳ περιμέτρῳ τὸ θέαμα τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνης θαλάσσης, ἥτις καλεῖται καὶ Νεκρὰ Θάλασσα, καὶ εἰς ἣν ἐκβάλλει ὁ ἀμερικανικὸς Ἰορδάνης. Λίμνη θαυμασία, περιβαλλομένη ὑπὸ βράχων ἀγρίων, εὐρείας ἐχόντων τὰς βάσεις καὶ κεκαλυμμένων ὑπὸ λευκοῦ ἐπιπάγου ἅλατος· μεγαλοπρεπὴς ὑδατίνη ἔκτασις, καλύπτουσα ἄλλοτε πολὺ μείζονα χῶρον, ἧς ὅμως αἱ ὄχθαι, ἀνυψωθεῖσαι βαθμηδόν, περιώρισαν τὴν ἐπιφάνειαν, αὐξήσασαι τὸ βάθος.

Ἡ Ἁλμυρὰ λίμνη, ἔχουσα μῆκος ἑβδομήκοντα περίπου μιλίων καὶ πλάτος τριάκοντα πέντε, κεῖται εἰς ὕψος τρισχιλίων ὀκτακοσίων ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Διάφορος ὅλως τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἧς ἡ ταπείνωσις ἐμφαίνει, ὅτι κεῖται αὕτη χιλίους διακοσίους πόδας ὑπὸ τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν, εἶνε ὑπερβαλλόντως ἁλατοῦχος, καὶ τὰ ὕδατά της, περιέχοντα εἰς διάλυσιν στερεῶν οὐσιῶν τὸ τέταρτον τοῦ βάρους των, ἔχουσιν εἰδικὸν βάρος **1170**, λογιζομένου εἰς **1000** τοῦ εἰδικοῦ βάρους τοῦ ἀπεσταγμένου ὕδατος· τούτου δ' ἕνεκα δὲν ζῶσιν ἰχθῦς ἐν αὐτῇ, καὶ οἱ καταφερόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου, τοῦ Βέβερ καὶ ἄλλων ποταμῶν ἀποθνήσκουσι πάραυτα. Δὲν ἀληθεύει ὅμως, ὅτι ἡ πυκνότης τῶν ὑδάτων της εἶνε τοσαύτη, ὥστε νὰ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν βύθισιν τοῦ ἀνθρώπου.

Περὶ τὴν λίμνην ἡ πεδιὰς ἦτο θαυμασίως καλλιεργημένη, καθότι οἱ Μορμόνοι ἐπιτηδεύονται μεγάλως τὴν γεωργίαν. Ἓξ μῆνας βραδύτερον θὰ ἔβλεπέ τις πανταχοῦ μάνδρας καὶ αὐλὰς διὰ τὰ κατοικίδια ζῶα, ἀγροὺς ἐσπαρμένους σῖτον, ἀραβόσιτον καὶ κέγχρον, λειμῶνας θαλερούς, φράκτας ἐξ ἀγρίων ῥόδων, καὶ συστάδας ἀκακιῶν καὶ εὐφορβίων. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκάλυπτε τὸ ἔδαφος, ὡς ἐλαφρὰ παιπάλη, λεπτὸν στρῶμα χιόνος.

Τὴν δευτέραν ὥραν οἱ ὁδοιπόροι ἀπέβησαν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ὄγδεν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἁμαξοστοιχία ἀνεχώρει πάλιν τὴν ἕκτην ὥραν, ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδά, καὶ οἱ δύο των συνοδοιπόροι εἶχον καιρὸν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἁγίων διὰ τῆς μικρᾶς διακλαδώσεως τῆς ὁδοῦ, ἥτις ἀποκλίνει τοῦ σταθμοῦ τοῦ Ὄγδεν. Δύο μόναι ὧραι ἤρκουν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς ἐντελῶς ἀμερικανικῆς ἐκείνης πόλεως, ᾠκοδομημένης κατὰ τὸ πρότυπον πασῶν τῶν πόλεων τῆς συμπολιτείας, αἵτινες ὁμοιάζουσι πρὸς ἀβάκια ζατρικίου, μονοτόνους καὶ κατηφεῖς ἔχοντα τὰς εὐθείας των γραμμὰς καὶ τὰς ὀρθὰς των γωνίας. Ὁ ἱδρυτὴς τῆς πόλεως τῶν Ἁγίων δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀνάγκην ἐκείνην τῆς συμμετρίας, ἥτις χαρακτηρίζει τοὺς ἀγγλοσάξωνας. Ἐν τῇ παραδόξῳ ἐκείνῃ χώρᾳ, ἧς οἱ κάτοικοι εἰσὶν ὑποδεέστεροι τῶν θεσμῶν, πάντα εἰσὶ τετράγωνα, καὶ πόλεις καὶ οἶκοι καὶ ἀνοησίαι.

Τὴν τρίτην λοιπὸν ὥραν οἱ ὁδοιπόροι περιήρχοντο τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, ᾠκοδομημένης μεταξὺ τῶν ὄχθων τοῦ Ἰορδάνου καὶ τῶν πρώτων ὑψωμάτων τῶν ὀρέων Βάχσατς. Ὀλιγίστας ἐν αὐτῇ παρετήρησαν Ἐκκλησίας, ὡς μνημεῖα δὲ μόνον τὸν οἶκον τοῦ προφήτου, τὸ δικαστήριον καὶ τὸ ὁπλοστάσιον. Αἱ οἰκίαι ἦσαν ἐκ πλίνθων κυανωπῶν, μετ' ἀνδήρων καὶ στοῶν, περιβαλλόμεναι ὑπὸ κήπων, ἀκακιῶν, φοινίκων καὶ κερατιῶν. Τεῖχος ἐξ ἀργίλλου καὶ λιθαρίων, κατεσκευασμένον τὸ **1853**, περιεζώννυε τὴν πόλιν, κατὰ τὴν κυρίαν δ' αὐτῆς ὁδόν, ὅπου ἐγίνετο καὶ ἡ ἀγορά, ὑψοῦντο μέγαρά τινα σημαιοστόλιστα.

Εἰς τὸν κ. Φὸγ καὶ τοὺς συντρόφους του δὲν ἐφάνη ἡ πόλις ἱκανῶς κατῳκημένη. Αἱ ὁδοί της ἦσαν σχεδὸν ἔρημοι, ἐκτὸς ὅμως τοῦ μέρους τοῦ Ναοῦ, ὅπου ἔφθασαν διαβάντες πολλὰς συνοικίας περιπεφραγμένας διὰ πάλων. Αἱ γυναῖκες ἦσαν φυσικῶς πολυάριθμοι, ὡς ἐκ τοῦ παραδόξου οἰκογενειακοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Μορμόνων. Οὐχ ἧττον δὲν πρέπει τις νὰ πιστεύσῃ, ὅτι πάντες οἱ Μορμόνοι εἰσὶ πολύγαμοι. Εἶνε μὲν οἱ ἄνδρες ἐλεύθεροι ὡς πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ παρατηρητέον, ὅτι αἱ κυρίαι ἰδίως τῆς Οὐτᾶς ἐπιζητοῦσι νὰ νυμφευθῶσι, διότι κατὰ τὴν θρησκείαν τοῦ τόπου, ὁ μορμονικὸς παράδεισος εἶνε ἀπρόσιτος εἰς ἀγάμους γυναῖκας.

Αἱ ταλαίπωροι μορμονίδες οὔτε εὔποροι οὔτε

Digitized by Google

εὐτυχεῖς ἐφαίνοντο. Τινὲς μὲν αὐτῶν, αἱ πλουσιώτεραι βεβαίως, ἔφερον ἐφεστρίδα ἐκ μελανῆς μετάξης, ἀνοικτὴν περὶ τὴν ὀσφύν, ὑπὸ μετριώτατον περιώμιον, τῶν δὲ ἄλλων τὰ ἐνδύματα ἦσαν ἐκ κοινοτάτου βαμβακηροῦ ὑφάσματος.

Ὁ Πονηρίδης, ὡς νέος ἔχων τὰς πεποιθήσεις του, προσέβλεπε μετά τινος φρίκης τὰς μορμονίδας ἐκείνας, ὧν πολλαὶ συνάμα ἀποστολὴν εἶχον τὴν εὐτυχίαν ἑνὸς μορμόνου, καὶ τὸν σύζυγον ἰδίως ᾤκτειρεν ἐν τῇ εὐθυκρισίᾳ του. Τῷ ἐφαίνετο τρομερὸν τὸ νὰ ὁδηγῇ τις διὰ τῶν βιωτικῶν περιπετειῶν στῖφος ὅλον γυναικῶν, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ παραδείσου, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν πιθανότητα νὰ τὰς ἐπανεύρῃ ἐν τῇ αἰωνίᾳ ζωῇ ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐνδόξου Σμύθ, ὅστις θ' ἀπετέλει βεβαίως τὸ ἀγλάϊσμα τῶν ἠλυσίων ἐκείνων. Ἀναντιρρήτως οὐδεμίαν ᾐσθάνετο κλίσιν πρὸς τοῦτο, κ' ἐνόμιζε μάλιστα—ἴσως ὅμως ἠπατᾶτο—ὅτι αἱ πολίτιδες τῆς Μεγάλης Λίμνης ἐτόξευον ἐπ' αὐτὸν λίαν περίεργα βλέμματα.

Ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ διαμονή του ἐν τῇ πόλει τῶν Ἁγίων δὲν ἔμελλε νὰ παραταθῇ, τὴν τετάρτην δὲ ὥραν πλὴν ὀλίγων λεπτῶν οἱ ὁδοιπόροι συνηντήθησαν πάλιν ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἀνέβησαν εἰς τὰς ἁμάξας των.

Ἀντήχησε μετὰ μικρὸν ὁ συριγμὸς τῆς ἀτμομηχανῆς· ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν οἱ τροχοί της, ὀλισθαίνοντες ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς τροχιᾶς, ἤρχιζον μεταδίδοντες ταχύτητά τινα εἰς τὸ ζεῦγμα, ἀντήχησαν φωναί: Σταθῆτε! Σταθῆτε!

Ἀλλ' ἁμαξοστοιχίαν κινουμένην δὲν δύναται νὰ σταματήσῃ ὁ τυχών. Ὁ κραυγάζων ἦτο προδήλως Μορμόνος τις καθυστερήσας, καὶ ἔτρεχεν ὅλαις δυνάμεσιν. Εὐτυχῶς δι' αὐτὸν ὁ σταθμὸς οὔτε θύρας εἶχεν οὔτε φραγμούς. Ὥρμησε λοιπὸν ἐπὶ τὴν σιδηρᾶν ὁδόν, ἐπήδησε ἐπὶ τοῦ ἐπιβάθρου τῆς τελευταίας ἁμάξης καὶ κατέπεσε πνευστιῶν ἐπί τινος ἕδρας.

Ὁ Πονηρίδης, ὅστις εἶχε παρακολουθήσει μετὰ συγκινήσεως τὰς περιπετείας τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ βραδύναντος, πρὸς ὃν ἄλλως ζωηρὸν ᾐσθάνθη διαφέρον, ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ πολίτης ἐκεῖνος τῆς Οὐτᾶς εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν συνεπείᾳ οἰκογενειακῆς σκηνῆς.

Ἀφοῦ ὁ μορμόνος συνῆλθεν, ὁ Πονηρίδης ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ εὐγενῶς, πόσας γυναῖκας εἶχεν, ὑποθέτων ἐκ τοῦ τρόπου τῆς φυγῆς του ὅτι εἶχεν εἴκοσι τοὐλάχιστον.

— Μίαν, κύριε! ἀπήντησεν ὁ Μορμόνος ὑψῶν τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν. Μίαν μόνον, καὶ ἦτο καὶ πολλή!

[Ἕπεται συνέχεια.]

Ὁ πολυγραφώτατος ἁπάντων τῶν δραματικῶν συγγραφέων εἶνε ὁ Ἱσπανὸς ποιητὴς Lopez de Vega (1562), γράψας δισχιλίας κωμῳδίας!

Ο ΕΝ ΡΩΜΗ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἡ Ῥώμη βρίθει ἀρχαίων ἐρειπίων. Μεταξὺ δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ τὰ τῶν ναῶν, τῶν πρὸς τιμὴν ἀνδρῶν καὶ ὑποτιθεμένων θεοτήτων κτισθέντων. Τὰς ἀληθεῖς θέσεις πολλῶν ἐκ τῶν ναῶν τούτων, ὧν τὰ ἐρείπια περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν καλύπτει ἡ ὁμίχλη τῆς ἀμφιβολίας· ἐν ἄλλοις δὲ καὶ τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τῆς *Ἑστίας*.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐπὶ τῆς Μ. ἄκρας τοῦ κοιμητηρίου Vaccino, ὑπὸ τὸ Παλατινάτον, ὑποτίθεται παρά τινων ἀρχαιολόγων κατέχουσα τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἑστίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν ἴχνος ἀρχαίων ἐρειπίων εναπομένει, αἱ δ' ἐπιτύμβιοι πλάκες τῶν Ἑστιάδων παρθένων (αἵτινες πρέπει νὰ ἐνεταφιάσθησαν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ) ἀνεκαλύφθησαν πλησίον τῆς ἐκκλησίας Ἁγίας Μαρίας τῆς Ἐλευθερωτρίας ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι ὁ ναὸς ἔκειτο πλησιέστερον τῇ Ἀγορᾷ.

Ἀνασκαφαὶ γίνονται ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ γειτνιάζοντα μέρη, καὶ προσδοκᾶται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος. Ἡ γνώμη τοῦ κυρίου Ῥώζα, διευθυντοῦ τῶν ἀνασκαφῶν, εἶναι ὅτι, μέρος τοῦ ναοῦ ἔκειτο ἐπὶ τῆς τοποθεσίας ἣν σήμερον κατέχει ὁ εἰρημένος ναὸς τῆς ἁγίας Μαρίας.

Ἡ Ἑστία μία τῶν μεγαλητέρων θεοτήτων τῶν ἀρχαίων κατά τε τὸ ὄνομα καὶ τὸν τρόπον τῆς λατρείας, ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ κέντρον τῆς οἰκογενείας, ἔνθα τὰ μέλη αὐτῆς συνήρχοντο, συνωμίλουν καὶ συνεστιῶντο. Ὅθεν ἐθεωρεῖτο ἡ Ἑστία ὡς ἡ Θεὰ τῆς οἰκιακῆς ἑνότητος καὶ εὐτυχίας. Ξένοι καὶ φίλοι ἐφιλοξενοῦντο πλησίον τῆς Ἑστίας, ἐκεῖ οἱ οἰκέται ἐζήτουν ἄσυλον καὶ προστασίαν, καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ἔτεμνον ὅρκια πιστά. Ἐν Ἑλλάδι ἡ Ἑστία εἶχεν ὀλίγους ναούς, διότι ἑκάστη οἰκία καὶ ἕκαστον Πρυτανεῖον ἐθεωρεῖτο ὡς θυσιαστήριον αὐτῆς. Ὡς μετέχουσα δὲ πασῶν τῶν θυσιῶν τῶν προσφερομένων τοῖς ἄλλοις Θεοῖς, ἐλάμβανε πάντοτε τὰς πρώτας καὶ τελευταίας σπονδὰς κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἱεροτελεστίας. Ἐν Ἑρμιόνῃ τῆς Ἀργολίδος εἶχε μὲν αὕτη ἰδιαίτερον ναὸν ὅμοιον πρὸς τὸν τῆς Ῥώμης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἴδιον ἄγαλμα ἐν τῷ ναῷ. Αἱ ἐν τῷ βωμῷ αὐτῆς ἐν Ῥώμῃ προσφερόμεναι θυσίαι συνίσταντο ἐκ κόκκων, καρπῶν, σπονδῶν ὕδατος ἐλαίου οἴνου καὶ μόσχων. Ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ὑπῆρχον ὁ βωμὸς καὶ τὸ ἱερὸν πῦρ, οὐδεὶς δὲ εἰσήρχετο εἰς αὐτὸν πλὴν τοῦ μεγάλου Ποντίφικος. Οἱ ἀνώτεροι ἄρχοντες τοῦ κράτους αναδεχόμενοι τὴν ἐξουσίαν, ἔπρεπε νὰ προσφέρωσι θυσίας τῇ θεᾷ θυσιάζοντες ἀλλαχοῦ καὶ οὐχὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ αὐτῆς. Αἱ Ἑστιάδες παρθένοι αἵτινες ἐξετέλουν τὰ χρέη ἱερειῶν, ἦσαν τέσσαρες μία δι' ἑκάστην τῶν ἀρχαίων φυλῶν. Καθῆκον αὐτῶν ἦτο ὅπως ἀείποτε διατηρῶσι τὸ

Digitized by Google

ἱερὸν πῦρ ἄσβεστον. Ὁ ἀριθμὸς ἦτο ἱκανὸς ὥστε ἀλληλοδιαδόχως ἀνελάμβανον τὰ καθήκοντά των. Ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἐξελέγοντο ὑπὸ τῶν βασιλέων βραδύτερον δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ποντίφικος. Οἱ γονεῖς δὲν ἐτόλμων ν' ἀρνηθῶσι τὴν προσφορὰν τῶν θυγατέρων των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς θεοῦ πλὴν ἐπὶ τριῶν περιπτώσεων. α') Ἐὰν ἄλλη ἀδελφὴ ὑπηρέτησεν ὡς Ἑστιάς, β') ἐὰν οἱ γονεῖς δὲν εἶχον περισσότερα τῶν 3 τέκνων, καὶ γ') ἐὰν ὁ πατὴρ κατεῖχε τὸ ἀξίωμα ἀρχιερέως.

Ἡ ἐκλεγομένη Ἑστιὰς παρθένος ἔπρεπε νὰ ὑπηρετήσῃ 30 ἔτη, ἐξελέγετο δὲ ἀπὸ τοῦ ἕκτου μέχρι τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ διορισμοῦ των. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ὑπηρεσίας των ἦσαν ἐλεύθεραι νὰ ἔλθωσιν εἰς γάμου κοινωνίαν. Ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ὅμως συνειθισμέναι εἰς αὐτὸν τὸν βίον, σπανίως συνέβαινε νὰ ὑπανδρευθῇ τις αὐτῶν, οὕτω δὲ ἐξηκολούθουν οὖσαι Ἑστιάδες δι' ὅλου τοῦ βίου των. Αἱ Ἑστιάδες ἀπήλαυον ἐν Ῥώμῃ μεγίστων τιμῶν. Ὁπόταν λ.χ. ἐξήρχοντο, προεπορεύετο ῥαβδοῦχος, ὅταν δὲ συνήντων αὐτὰς Δήμαρχοι ἢ Ὕπατοι ἔκλινον τὰς κεφαλὰς ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἐκ τῆς θελήσεώς των ἐξηρτᾶτο ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των προσπίπτοντος καταδίκου. Ἑστιὰς παρθένος κατεῖχε τὴν ἰδίαν θέσιν ἣν καὶ ὁ Φλᾶμις Διάλιος, ἤτοι Ἱερεὺς στεφανηφόρος τοῦ Διός· τὸ προσηγορικὸν τοῦτο ὄνομα Flamen ἔλαβεν αὐτός τε καὶ ἄλλων τινῶν Θεῶν οἱ ἱερεῖς ὡς ἐκ τοῦ filum τῆς ἐξ ἐρίου ταινίας, ἣν εἶχε περὶ τὸν πῖλόν του, ἀντὶ τοῦ στεφανηφόρος εὑρίσκεται καὶ φλαμέντας παρὰ τοῖς ῥωμαΐζουσιν Ἕλλησιν. Ἦτο δὲ ἐν τιμῇ μεγάλῃ ὁ flamen Dialis, ἐλαμβάνετο μόνον ἐκ τῶν πατρικίων καὶ εἶχε πολλὰ προνόμια, ἐκάθητο ἐπὶ ἀγκυλόποδος ἐλεφαντίνου δίφρου, ἐφόρει περιπόρφυρον τήβεννον, ἠκολουθεῖτο ὑπὸ ῥαβδούχου, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς δυσαρέστους περιορισμοὺς ὑπέκειτο. Δὲν ἐπέβαινεν ἵππου δὲν ἐσυγχωρεῖτο νὰ φορῇ δακτύλιον ἔχοντα τίμιον λίθον, δὲν ὡρκίζετο, δὲν ἔμενε τὴν νύκτα ἔξω τῆς πόλεως Ῥώμης. Δὲν διεζευγνύετο τὴν γυναῖκά του,καὶ ἂν αὐτὴ ἀπέθνησκεν,ὤφειλε νὰ καταθέσῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἱερατείαν του.

Αἱ προσευχαὶ τῶν Ἑστιάδων εἶχον ἰδιαιτέραν δύναμιν· διαθῆκαι καὶ σπουδαῖα ἔγγραφα συχνάκις ἐνεπιστεύοντο αὐταῖς. Ἐὰν ἀμελείᾳ τῆς ἱερείας, ἐσβέννυτό ποτε τὸ πῦρ, ἡ ἀμέλεια αὕτη ἐπηνωρθοῦτο διὰ θυσιῶν,ἡ δὲ θρυαλλὶς ἀνήπτετο οὐχὶ ἐκ κοινοῦ φωτός, ἀλλ' ἐκ μόνης τῆς προστριβῆς δύω ξύλων ὑπὸ τοῦ Ποντίφικος ἢ ὑπὸ φακοῦ ἐκτεθειμένου εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ Ἡλίου, ἡ δὲ ἱέρεια ἔφερεν αὐτὸ ἐντὸς λευκοσιδήρου πορφυροχρόου εἰς τὸν ναόν. Ἐὰν ἡ Ἑστία ἠθέτει τοὺς ὅρκους της, μόνον ὁ θάνατος τὴν ἐξιλέωνεν· ἐφέρετο ζῶσα εἰς ὑπόγαιον θόλον πλησίον τῆς «Κολλίνης Πύλης» ἐδένετο ἰσχυρῶς διὰ δερματίνων λωρίων, καὶ κεκαλυμμένη οὕτως ὥστε οὐδὲ ἡ φωνὴ αὐτῆς ἠκούετο. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐφέρετο ὡς ἐν κηδείᾳ συνοδευομένη ὑπὸ φίλων καὶ συγγενῶν, ἐν τῷ μέσῳ μυστηριώδους σιωπῆς τῶν παρεστώτων. Κατὰ τὴν ἄφιξίν της ἐν τῷ ὡρισμένῳ τόπῳ τῆς ταφῆς, ἐλύετο τῶν δεσμῶν. Ὁ μέγας Ποντίφιξ ἀπήγγελλε μυστηριώδη προσευχήν, εἶτα ὡδήγουν αὐτὴν εἰς τὴν κλίμακα τὴν ἄγουσαν εἰς τὸν τάφον, ὁ δήμιος κατεβίβαζεν αὐτὴν καὶ ἀνύψωνε τὴν κλίμακα. Διαρκούσης τῆς πράξεως ταύτης,ὁ Ποντίφιξ καὶ οἱ ἄλλοι ἱερεῖς ἔστρεφον τὰ πρόσωπά των πρὸς τὸν τύμβον· ἡ Ἑστιὰς εὕρισκεν ἐκεῖ κλιντήριον, λύχνον, ὀλίγον ἄρτον, οἶνον, καὶ ἔλαιον. Ὁ τύμβος ἐκλείετο καὶ ἐκαλύπτετο διὰ χώματος ἰσοπεδούμενος μὲ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἐπιφανείας. Λυπηρὸν τῷόντι εἰς τοιαῦτα πεπολιτισμένα ἔθνη νὰ ἦτον εἰσηγμένη τοιαύτη εἰδωλολατρεία, ἐνῷ οὔτε θεοὺς εἶχον, οὔτε ἴχνη ἱστορικῆς αὐτῶν ὑπάρξεως.

Σοφια Σχλιεμανν.

Ὁ κ. Henri de Parville ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν συζητήσεων» ἀξιοσπούδαστον διατριβὴν «Περὶ γάμου», ἧς μετάφρασιν μεταδίδομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας. Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ

Ἄς μοι συγχωρήσωσιν οἱ θιασῶται τῆς ἀγαμίας, ἀλλὰ καθῆκόν μου νομίζω νὰ μὴ ἀποκρύψω πλέον ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν μόνην ἡμέραν, ὅτι ἡ ἀπογραφικὴ κηρύσσεται ὑπὲρ τοῦ γάμου! Ἐκ τῶν ἀκριβεστάτων καὶ ἐπιμελεστάτων παρατηρήσεων ἰατροῦ τινος (Dr Bertillon) προέκυψαν πλείστου λόγου ἄξια ἐξαγόμενα καὶ περιεργότατα, ἅτινα δυσκόλως θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποπτεύσῃ. Ὠφέλιμον δὲ νομίζοντες νὰ ὑποβάλωμεν τὰς πληροφορίας ταύτας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἐχόντων συμφέρον, τουτέστι τῶν ἀγάμων νέων, τῶν νεαρῶν χηρῶν, τῶν γηραιῶν χήρων κλπ., περιττὸν κρίνομεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι πᾶς τις μαθὼν τὰς πληροφορίας ταύτας θὰ αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην τοῦ νά τας ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν πλησίον του, μὴ δυνάμενος ἀποχρώντως νὰ σεβασθῇ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, προκειμένου λόγου περὶ τοιούτου πλείστου λόγου ἀξίου ζητήματος.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος γάλλος ἰατρὸς ἐπενόησε νὰ παραβάλῃ τὰ κατὰ τὸν γάμον οὐχὶ ἁπλῶς κατὰ ὁμάδας ὡς ἐγίνετο μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ καὶ καθ' ὁμάδας καὶ κατὰ τὰς ὁμολόγους ἡλικίας. Ἄλλως τὰ ἐξαγόμενα, ὡς εὐκόλως δύναται πᾶς τις νὰ ἐννοήσῃ, οὐδὲν λέγουσι· διότι εἶνε φανερὸν ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἡ ἡλικία εἶνε τὸ πᾶν. Λογικῶς σκεπτόμενός τις δὲν δύναται νὰ περιλάβῃ εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς συγκρίσεως τοὺς ἀγάμους καὶ τοὺς χήρους τοὺς οὐδὲν δι-

Digitized by Google

καίωμα γάμου πλέον ἔχοντας. Τοὐναντίον δὲ εἶνέ τις ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν παραβάλῃ τοὺς χήρους, τοὺς ἀγάμους, τοὺς διεζευγμένους κατὰ τὰς αὐτὰς περιόδους τοῦ βίου. Τῆς ἀρχῆς ταύτης δεχθείσης πρὸς ταξινόμησιν, τὰ πράγματα λαλοῦσιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ μετὰ πειστικωτάτης εὐφραδείας.

Ὁ κ. Βερτιγιὼν ἔλαβε πρῶτον ὡς παράδειγμα τὰς Κάτω Χώρας, διότι ἐκεῖ δύναταί τις εὐκολώτερον ἢ ἀλλαχοῦ νὰ ἐξετάσῃ τὰς τρεῖς πολιτικὰς ἐπιγάμους καταστάσεις, τὴν τῶν ἀγάμων δῆλον ὅτι, τὴν τῶν χηρευόντων καὶ τὴν τῶν διεζευγμένων. Ἰδοὺ καὶ οἱ ἀριθμοί.

Ἀπὸ 22-24 ἐτῶν οἱ νέοι νυμφεύονται κατ' ἔτος 46 τοῖς 1000. Οἱ χηρεύοντες κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην εὐθὺς νυμφεύονται τάχιστα ἐκ δευτέρου 213 τοῖς 1000, τουτέστι *πενταπλάσιοι*. Κατὰ δὲ τὴν ἡλικίαν καθ' ἣν ὁ γάμος εἶνε ἐπιζήτητος τουτέστι μεταξὺ τῶν 25 καὶ 35 ἐτῶν, οἱ εἰς δεύτερον γάμον ἐρχόμενοι νέοι εἶνε 110 τοῖς 1000. Καὶ οἱ χῆροι; οὐχὶ 110 τοῖς 1000, ἀλλὰ 327 καὶ 356 τοῖς 1000 κατ' ἔτος.

Κατὰ τὰς ἑπομένας ἡλικίας ἡ πρὸς τὸν γάμον ὁρμὴ παρεκκλίνει μέν, ἀλλὰ πάντοτε ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως οἱ χηρεύοντες ῥέπουσι πρὸς τὸν γάμον μετὰ τετραπλασίας ὁρμῆς ἢ οἱ ὁμήλικες αὐτῶν ἄγαμοι.

Περὶ δὲ τῶν διεζευγμένων θὰ ἠδυνάμεθα βεβαίως νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ γάμος τοῖς ἔγεινε μάθημα, διότι κατὰ τὸ ἀρχαῖον λόγιον *δὶς ἐξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ*. Καὶ ὅμως συμβαίνει ὅλως τοὐναντίον, διότι ἀπὸ τῶν 30 ἐτῶν μέχρι τῶν 35 ἡ πρὸς τὸν γάμον ῥοπὴ εἶνε κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπερτέρα τῆς τῶν νέων, ἤτοι 186 κατὰ 112, καὶ ἐξακολουθεῖ αὐξανομένη τάχιστα μέχρι τῶν 45 ἐτῶν, ὅτε αὕτη εἶνε ἑξαπλασία τῆς τῶν ἀγάμων καὶ ὑπερτέρα καὶ αὐτῆς τῆς τῶν ἐν χηρείᾳ! Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλαττοῦται ἀλλ' οὐδόλως ὅμως παύουσα οὖσα ὑπερτέρα τῆς τῶν ἑτέρων δύο.

Εἶνε ἀρκούντως φανερὸν τὸ πρᾶγμα; Μάλιστα, ἀλλ' ὅμως θὰ εὑρεθῇ τις βεβαίως νὰ εἴπῃ ὅτι πρόκειται περὶ τῶν Κάτω Χωρῶν. Μεταβῶμεν λοιπὸν εἰς Ἑλβετίαν. Ἀλλ' οἱ ἐν χηρείᾳ Ἑλβετοὶ ῥέπουσιν εἰς τὸν γάμον πολὺ μᾶλλον τῶν Ὀλλανδῶν, νυμφευόμενοι τετράκις πλέον τῶν τῆς αὐτῆς ἡλικίας ἀγάμων νέων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 45 ἔτους καὶ πέρα οἱ γάμοι τῶν διεζευγμένων ὑπερβαίνουσι πολὺ καὶ τοὺς τῶν ἐν χηρείᾳ. Προδηλότατα λοιπὸν οἱ κακολογοῦντες τὸν γάμον ἔχουσιν ἄδικον, τὸν κατασυκοφαντοῦσιν. . . . . Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Ἔλθωμεν ἤδη καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Ἀλλ' ὁμολογητέον ὅτι ἡ διαφορὰ εἶνε μὲν μικροτέρα, ἀλλ' οὐχ ἧττον ὑπάρχει. Ἐν ταῖς Κάτω Χώραις, φέρ' εἰπεῖν, αἱ ἀπὸ 18 ἐτῶν μέχρι 20 ὑπανδρευόμεναι νεάνιδες εἶνε 22 ταῖς 1000, αἱ δὲ χῆραι τῆς αὐτῆς ἡλικίας εἶνε 44. Ἀπὸ δὲ 25 μέχρι 49, ἥτις εἶνε ἡ μᾶλλον ῥέπουσα εἰς τὸν γάμον ἡλικία ἔχομεν 115 παρθένους καὶ 157 χήρας. Αἱ δὲ διεζευγμέναι νυμφεύονται ὀλιγώτερον τῶν παρθένων ἕως τῆς ἡλικίας 30 μέχρι 55 ἐτῶν. Ἔπειτα δὲ λησμονοῦσαι βεβαίως τὸ παρελθόν, αἴφνης ἀναφαίνονται ὑπερβαίνουσαι καὶ τὰς χήρας κατὰ τὴν εἰς τὸν γάμον ῥοπὴν καὶ αὐτὰς τὰς παρθένους δύο φορὰς καὶ ἡμίσειαν.

Δικαίως δὲ παρατηρεῖ ὁ ἰατρὸς Βερτιγιὼν ὅτι ἐπὶ μικρῶν μόνον ἀριθμῶν δύναται νὰ συμπεράνῃ ἤτοι ἐπὶ 40 μέχρι 50 γάμων καθ' ἡλικίαν, οὗ ἕνεκα καὶ τὸ ἐξαγόμενον καθίσταταί πως ὀλιγώτερον κανονικόν. Ἀλλ' ἐπικυροῦται ὅμως ὑπὸ τῶν ἐξαγομένων τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ γινομένων παρατηρήσεων.

Καὶ ἡ γυνὴ δὲ ὡς ὁ ἀνὴρ τείνει πάντοτε εἰς τὸ νὰ συνάψῃ νέαν συζυγίαν· ἀλλ' ἡ τάσις αὕτη ἐκδηλοῦται ἀσθενέστερον παρὰ ταῖς χήραις ἢ παρὰ τοῖς χήροις τῆς αὐτῆς ἡλικίας καὶ περὶ τούτου αἱ ἀπογραφικαὶ σημειώσεις λέγουσιν ἡμῖν πικρὰν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἡμεῖς ὅμως ἐξ εὐλαβείας, ἐννοεῖται, δὲν κοινολογοῦμεν τὰς ἀδιακρίτους ταύτας λεπτομερείας. Αἱ διεζευγμέναι μετὰ πολλῆς περισκέψεως καὶ ἀφ' οὗ προβῶσιν εἰς τὴν ἡλικίαν, τότε μόνον ἀποφασίζουσι περὶ νέου γάμου· φαίνεται δὲ βέβαιον ὅτι ὁ ἀνὴρ ἔχει μεῖζον θράσος καὶ ἀποφασίζει, ἐν ᾧ ἡ γυνὴ διστάζει ἔτι.[1]

Ἀλλὰ πρέπει ὅμως νὰ σημειώσωμεν δύο ἐξαιρέσεις ὡς πρὸς τὴν τάσιν τῶν γυναικῶν εἰς νέον γάμον. Ἐν Βερολίνῳ μὲν αἱ χῆραι ὑπερβᾶσαι τὸ τριακοστὸν ἔτος δὲν ὑπανδρεύονται ὀλιγώτερον τῶν παρθένων, ἐν δὲ Γαλλίᾳ κατά τι ὀλιγώτερον. Δὲν πρόκειται δ' ἐνταῦθα περὶ τῶν νεαρῶν χηρῶν, αἵτινες οὐδαμοῦ ὑποφέρουσι τὴν χηρείαν.

Αἱ αὐταὶ δὲ ἀναλογίαι τῶν ἐν χηρείᾳ ἀνδρῶν καὶ τῶν ἀγάμων προκύπτουσιν ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς Εὐρώπης, δὲν ἔχουσι δὲ τὸ μονοπώλιον τοῦτο μόναι ἡ Ὀλλανδία καὶ ἡ Ἑλβετία. Ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Παρισίοις, ἐν Βερολίνῳ, ἐν Βελγίῳ ἰδίᾳ, αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν

1. Παραθέτομεν ἀριθμούς τινας πρὸς ἀπόδειξιν τούτου. Ἐπὶ 1000 ζευγῶν τελοῦνται ἐν Γαλλίᾳ κατ' ἔτος 40 νέοι γάμοι καὶ διαλύονται 33 μέχρι 34. Ἐπὶ 1000 διαλυομένων γάμων 992,4 μὲν διαλύονται ὑπὸ τοῦ θανάτου, 76 δὲ ὑπὸ διαζεύξεως. Ἐν δὲ Γερμανίᾳ καὶ Σαξωνίᾳ γίνονται διαζεύξεις δικαστικαὶ πενταπλάσιαι τῶν ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ 1000 αἰτήσεων διαζεύξεως ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1868 προῆλθον παρὰ μὲν τοῦ ἀνδρὸς 105,5 παρὰ δὲ τῆς γυναικὸς 894, 5. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαζεύξεων πανταχοῦ προβαίνει ὁσημέραι αὐξανόμενος. Ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1845 ἐπὶ 10000 ζευγῶν ὑπῆρχον μόνον 1, 54 αἰτήσεις, μετὰ 20 δὲ ἔτη ὑπῆρχον πλέον ἢ διπλάσιαι τουτέστι 3, 40 Ἡ αὐτὴ πρόοδος ὑπάρχει καὶ ἐν Βαυαρίᾳ, Βελγίῳ καὶ Ὀλλανδίᾳ.

Digitized by Google

ἐν χηρείᾳ καὶ τῶν ἀγάμων εἶν' ἔτι μᾶλλον εὐδιάκριτοι. Πᾶς δὲ ὁ συνάψας γάμον, τείνει προδηλότατα εἰς τὸ νὰ συνάψῃ νέον «Παράξενον πρᾶγμα» θὰ ἀναφωνήσωσιν οἱ θιασῶται τοῦ ἀγάμου βίου, ἔστω! ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἀκριβῶς οὕτως ἔχει.

Ὡς βλέπομεν λοιπὸν ὁ ἰατρὸς Βερτιγιὼν ἐποίησεν ἀληθῆ ἀνακάλυψιν. Ἡ ἀπογραφική, ἄλλως πως γινομένης χρήσεως αὐτῆς, οὐδόλως εἶχέ ποτε ἀγάγει τοὺς μεταχειριζομένους αὐτὴν εἰς τοσοῦτον γενικὰ ἐξαγόμενα. Ὅταν δὲν συνάπτῃ τις τὰς τρεῖς κοινωνικὰς καταστάσεις τουτέστι τοὺς ἐγγάμους, τοὺς ἀγάμους, καὶ τοὺς ἐν χηρείᾳ, τότε αἱ διαφοραὶ δὲν εἶνε πλέον αἱ αὐταί· ἡ πρὸς τὸν γάμον τάσις τῶν χήρων, τῶν χηρῶν κλπ. δὲν ἀναφαίνεται μετὰ τῆς αὐτῆς καθαρότητος. Εἶνε δὲ αὕτη παρὰ μὲν τοῖς ἀγάμοις 56.07, παρὰ δὲ τοῖς χήροις 136 0(00, παρὰ δὲ ταῖς χήραις 39 ἐν ᾧ παρὰ ταῖς νεάνισιν εἶνε 61 0(00. Ἀλλὰ τὰ ἐξαγόμενα ταῦτα εἶνε ἀπατηλά, διότι τὸ πλεῖστον τῶν ὑπολογιζομένων χηρῶν ὑπερέβησαν ἤδη τὸ 45 ἔτος τῆς ἡλικίας. Μάτην αἱ γηραιαὶ αὗται χῆραι συνάπτουσι γάμους πλειοτέρους τῶν ὁμηλίκων παρθένων, διότι δὲν δύνανται προφανῶς νὰ φθάσωσι τὴν πρὸς τὸν γάμον τάσιν τῶν νεανίδων τῶν ἐχουσῶν ἡλικίαν 20 καὶ 25 ἐτῶν. Καὶ ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται χῆραι, εἶνε πολλαί, μόνη ἡ ἐπιρροὴ αὐτῶν ἀναφαίνεται ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ, ἐὰν θελήσωμεν νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς χήρας ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε χωρὶς καὶ νὰ ποιήσωμεν διάκρισιν τῆς διαφόρου αὐτῶν ἡλικίας. Αἱ αὐταὶ παρατηρήσεις ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ὑπολογισμῶν τῶν ἄλλων κοινωνικῶν καταστάσεων. Ὅθεν ἡ καθ' ἡλικίαν κατάταξις ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Βερτιγιὼν συνιστωμένη εἶνέ τι οὐσιῶδες καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου καὶ μόνου διευκρινεῖται ὁ περὶ τῆς εἰς γάμον τάσεως νόμος.

Καὶ ὁ νόμος οὗτος εἶνε σαφέστατος. Ἐπαναλάβωμεν δὲ αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγάμους: «Ὁ ἅπαξ λαβὼν πεῖραν τοῦ γάμου, ἐὰν δυνηθῇ θὰ λάβῃ τοιαύτην καὶ ἐκ δευτέρου.»

Τούτου δοθέντος προβῶμεν ἔτι δανειζόμενοι παρὰ τῆς ἀπογραφικῆς ἐπιχειρήματα ἀποδεικνύοντα ἀναντιρρήτως ὅτι οἱ ἄγαμοι ἔχουσιν ἄδικον... μένοντες ἄγαμοι. Ἀλλὰ πρὸ τούτου εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ γάμου ἐν γένει. Ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Βελγίῳ οἱ ἄνδρες νυμφεύονται τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἡλικίας 25 μέχρι 35 ἐτῶν, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ ὀλίγῳ ταχύτερον ἀπὸ 20–30. Οἱ ἐν Παρισίοις γάμοι ἔχουσί τι τὸ ἰδιάζον, ὅτι δῆλα δὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν γάμων εἶνε λίαν περιωρισμένος ἴσα ἴσα κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ γάμοι γίνονται συχνότεροι ἐν Γαλλίᾳ, τουτέστι ἀπὸ τῆς ἡλικίας 20 μέχρι 25 ἐτῶν. Αὐξάνει δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν γάμων βαθμηδὸν σὺν τῇ ἡλικίᾳ καὶ μόνον πέρα τοῦ 40 παρὰ τοῖς ἀνδράσι καὶ τοῦ 25 παρὰ ταῖς γυναιξὶ ἡ πρὸς τὸν γάμον τάσις φθάνουσα εἰς τὸ ἀνώτατον αὐτῆς σημεῖον γίνεται ἴση καὶ ὑπερβαίνει τὴν τῆς Γαλλίας ἁπάσης.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ διαφορὰ τῆς ἡλικίας τῶν συζύγων ἐπαισθητὴ λίαν κατὰ τὴν νεότητα προβαίνει ἐλαττουμένη καὶ τέλος ἐξαφανίζεται. Καταφαίνεται δὲ παρὰ τοῖς ὁπωσοῦν προβεβηκόσι τὴν ἡλικίαν ἡ τάσις αὕτη τοῦ νὰ ζητῶσι νὰ ἀναπληρῶσι τρόπον τινὰ τὰ πολλὰ αὐτῶν ἔτη λαμβάνοντες σύζυγον ὀλιγωτέρων ἐτῶν ἤτοι νεώτερον τὴν ἡλικίαν. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, ἡ ὑπερτριακοντοῦτις γυνὴ θὰ λάβῃ ἄνδρα νεώτερόν της, ὁ δ' ἑξηκοντούτης θὰ λάβῃ γυναῖκα τεσσαρακοντούτιδα. Τοῦ ἀνδρὸς ὄντος 23 μέχρι 25 ἐτῶν, ἡ γυνὴ θὰ εἶνε κατὰ 7 ἔτη νεωτέρα. Κατὰ δὲ τὴν ἑπομένην περίοδον ἡ διαφορὰ εἶνε 2 μόνον ἐτῶν, καὶ κατόπιν ἐπέρχεται σχεδὸν ἰσότης ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῶν νέων τῶν λαμβανόντων γυναῖκας 30 μέχρι 35 ἐτῶν. Ἐκεῖθεν δὲ μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἔτους ἡ τῆς γυναικὸς ἡλικία ὑπερέχει τῆς τοῦ ἀνδρὸς κατὰ 2 ἔτη μέχρι 4, ἔπειτα δὲ κατὰ 7 μέχρι 8.

Αἱ γυναῖκες αἱ λαμβάνουσαι ἄνδρας τεσσαρακοντούτεις ἢ πεντηκοντούτεις, μόλις εἶνε 31 ἐτῶν τουτέστι κατὰ 12 ἔτη νεώτεραι τοῦ ἀνδρός. Ἀλλ' ἐὰν ὁ ἀνὴρ ὑπερέβη τὰ 60, αἱ γυναῖκες εἶνε κατὰ 20 ἔτη νεώτεραι αὐτοῦ. Ἐν κεφαλαίῳ δὲ ὅσῳ ὁ ἀνὴρ εἶνε μᾶλλον προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, τοσούτῳ ἡ γυνὴ εἶνε ἀναλόγως νεωτέρα. Τοῦτο δὲ εἶνε καταφανέστερον ἐν Γαλλίᾳ ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Περὶ δὲ τῆς γονιμότητος ὁ Σάδλερ ἐποίησε παρατηρήσεις τινὰς πλείστου λόγου ἀξίας ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ περὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ζευγῶν. Κατ' αὐτὸν ὁ μέσος ὅρος τῆς γονιμότητος 4.1 τέκνων καθ' ἕκαστον γάμον εἶνε 5.11 ἐὰν ὁ ἀνὴρ ὑπερέβη τὰ 26 ἔτη, ἔπειτα δὲ ἐλλαττοῦται εἰς 4.43 ἐὰν ὁ ἀνὴρ εἶνε 26 μέχρι 36 ἐτῶν καὶ τέλος 2.84 μετὰ τὸ τριακοστὸν ἕκτον. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ περὶ τῆς γυναικός, ἤτοι 5.13 μὲν ἐὰν ἡ γυνὴ ἔρχεται εἰς γάμον πρὸ τῶν 26 ἐτῶν, 5 δὲ ἀπὸ 26 μέχρι 36 καὶ 2.89 μετὰ τὸ 36. Ἡ δὲ νεωτέρα τῶν 16 ἐτῶν παράγει κατὰ γάμον μόνον 4.4 τέκνα καὶ ἡ θνησιμότης τῶν τέκνων αὐτῆς εἶνε 28 0[0. Ἀπὸ 16 δὲ ἐτῶν μέχρι 20 ὑπολογίζονται 463 τέκνα καὶ 20 θάνατοι, ἀπὸ 20 δὲ μέχρι 24, τέκνα 5.21 καὶ 18.8 θάνατοι.

Ἐν Γαλλίᾳ ἕκαστος γάμος ἰδίᾳ λαμβανόμενος παρέχει 3 μόνον γεννήσεις καὶ κατὰ τὸ 20 ἔτι ἔτος ἡ ἀναλογία ἐλαττοῦται εἰς 1.92. Τὰς λεπτομερείας δὲ ταύτας ἐνθυμούμενοι δυνάμεθα εὐκόλως νὰ δείξωμεν ὅτι ὁ γάμος εἶνε ἀσφάλεια κατὰ τοῦ θανάτου, κατὰ τῶν ἀσθενειῶν, κατὰ τοῦ ἐγκλήματος, κατὰ τῆς αὐτοκτονίας κλπ. Τὰ δὲ πράγματα εἶνε τοσοῦτον ψηλαφητά, ὥστε δικαίως δύναταί τις νὰ θαυ-

Digitized by Google

μάζῃ ὅτι ὑπάρχουσιν ἔτι ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωποι ἄγαμοι.

Ὁ κ. Βερτιγιὼν λέγει: «Ὁ ἄγαμος εἰκοσιπεντούτης ὢν ὑπόκειται εἰς τὸν θάνατον ὅσον ὁ 45 ἐτῶν ἔγγαμος· ὁ ἐν χηρείᾳ 25 μέχρι 30 ἐτῶν ἔχει τὴν αὐτὴν θνησιμότητα τοῦ 55 μέχρι 60 ἐτῶν ἐγγάμου», ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον: «ἡ μὲν ἀγαμία γηράσκει τὸν ἄνθρωπον κατὰ 20 ἔτη, ἡ δὲ χηρεία ἔτι μᾶλλον.»

Ἰδοὺ δὲ ἀριθμοί τινες ἀναφερόμενοι εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐπὶ 1000 ἀνδρῶν ἡλικίας 40 μέχρι 45 ἐτῶν μετροῦνται θάνατοι οὐχὶ πλείονες τῶν 10 ἐγγάμων, ἀλλὰ τοὐλάχιστον 16 ἀγάμων καὶ 19 ἐν χηρείᾳ διατελούντων, Ἐν Παρισίοις ὑπολογίζονται 15.7 θάνατοι ἐγγάμων, 27 ἀγάμων καὶ 32 ἐν χηρείᾳ. Τῶν ἐχόντων ἡλικίαν 30 μέχρι 45 ἐτῶν ἡ θνησιμότης ὑπολογίζεται ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἑξῆς: ἔγγαμοι μὲν 100, ἄγαμοι δὲ 169, ἐν χηρείᾳ δὲ 281. Ἀπὸ δὲ τῆς ἡλικίας 35 ἐτῶν μέχρι 40 ἀποθνήσκουσιν ἄγαμοι μὲν 175, ἐν χηρείᾳ δὲ 283. Ἀπὸ 40 δὲ μέχρι 45, ἄγαμοι μὲν 174, ἐν χηρείᾳ δὲ 198, ἀπὸ 45 δὲ μέχρι 50, ἄγαμοι 170 καὶ ἐν χηρείᾳ 194. Ἀλλὰ καὶ ὁ προώρως γινόμενος γάμος καθίσταται αἴτιος κινδύνου. Τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐχόντων ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 20 ἐτῶν ἡ θνησιμότης εἶνε παρὰ μὲν τοῖς ἀγάμοις 14 παρὰ δὲ τοῖς ἐγγάμοις 100. Τὰ ἐξαγόμενα δὲ ταῦτα ἐπιβεβαιοῦνται ἐκ τῶν ἀπογραφικῶν ἐρευνῶν τῶν γενομένων ἐν Βελγίῳ καὶ Ὁλλανδίᾳ.

Αἱ αὐταὶ παρατηρήσεις ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν γυναῖκα. Κατὰ τὴν ἡλικίαν 40 μέχρι 45 ἐτῶν, 100 θάνατοι γυναικῶν ἐγγάμων ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 131 νεανίδων. Ἐν τούτοις ὅμως ὁ γάμος ὁ γινόμενος πρὸ τοῦ 25 ἔτους ἀποβαίνει αἰτία θνησιμότητος· οἷον ἐν Γαλλίᾳ ἐν ᾧ ἡ θνησιμότης τῶν νεανίδων ἡλικίας 20 μέχρι 25 ἐτῶν εἶνε 102, ἡ τῶν ἐγγάμων γυναικῶν τῆς αὐτῆς ἡλικίας εἶνε 119· ἐν δὲ τῷ Βελγίῳ εἶνε 157 ἐν δὲ τῇ Ὁλλανδίᾳ 173. Ἡ δὲ θνησιμότης αὕτη διαρκεῖ ἐν ταῖς Κάτω Χώραις μέχρι τοῦ 40 ἔτους.

Τῶν νεανίδων τῶν ἐχουσῶν ἡλικίαν 15 μέχρι 20 ἐτῶν ἡ θνησιμότης εἶνε 100, τῶν δὲ ἐγγάμων γυναικῶν τῆς αὐτῆς ἡλικίας εἶνε 158 ἔν τε τῇ Γαλλίᾳ καὶ τῷ Βελγίῳ, ἐν δὲ τῇ Ὁλλανδίᾳ 208.

Ἡ χηρεία εἶνε ἐπιβλαβεστέρα εἰς τὸν ἄνδρα ἢ εἰς τὴν γυναῖκα, καθ' ὅσον τοὐλάχιστον ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Βελγίῳ γενομένων παρατηρήσεων. Ἡ χηρεία διπλασιάζει ἢ καὶ τριπλασιάζει τὴν πιθανότητα τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός, καὶ ὁ κίνδυνος οὗτος διαρκεῖ ἐν Βελγίῳ καὶ Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ 40 ἔτους. Εἶνε δὲ ἡ πιθανότης αὕτη μείζων ὅσῳ νεώτερος εἶνε ὁ ἐν χηρείᾳ. Ὁ κίνδυνος τοῦ θανάτου εἶνε τριπλοῦς καὶ τετραπλοῦς εἰς τοὺς χηρεύσαντας πρὸ τοῦ 25 ἔτους.

Ἡ δύναμις τοῦ γάμου εἶνε ἐπαισθητὴ καὶ ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν καὶ ὑπὸ ὑγιεινήν. Τῆς εἰς τὸ ἔγκλημα τάσεως τῶν ἀγάμων ὑπολογιζομένης εἰς 100, ἡ τῶν ἐγγάμων εἶνε μόνον 49.25 προκειμένου λόγου περὶ προσβολῆς κατ' ἀνθρώπων, καὶ 45.51 περὶ προσβολῆς κατ' ἰδιοκτησίας. Μάλιστα δὲ παρὰ ταῖς γυναιξὶ καταφαίνεται ἡ εὐεργετικὴ αὕτη τοῦ γάμου δύναμις, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τούτου, ὅτι εἰς 100 ἐγγάμους κατ' ἔτος κατηγορουμένους ἄνδρας ἀναλογοῦσιν 170 ἄγαμοι, ἐν ᾧ εἰς 100 ἐγγάμους γυναῖκας ἀναλογοῦσι 240 ἄγαμοι. Ὁ λόγος δὲ οὗτος ὃν ὁ κ. Βερτιγιὼν ὀνομάζει βαθμὸν τῆς διὰ τοῦ γάμου προφυλάξεως ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος εἶνε εἰς μὲν τοὺς ἄνδρας 1.7, εἰς δὲ τὰς γυναῖκας 2.45. Ἡ δὲ χηρεία ἐλλαττοῖ ἀπὸ 100 εἰς 67 τὴν κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας προσβολήν, ἀλλ' ὅμως αὐξάνει ἐπαισθητῶς τὸ κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἔγκλημα ἰδίᾳ παρὰ ταῖς γυναιξί. Κατὰ τὰς ἀπογραφικὰς λοιπὸν ἐρεύνας αἱ χῆραι εἶνε τὰ μάλιστα ἐπίφοβοι, ἀλλὰ τοῦ κακοῦ ἡ αἰτία πρέπει νἀποδοθῇ εἰς τὴν ἀπομόνωσιν αὐτῶν, τὴν πτωχείαν, τὰς σχέσεις, τὰ κακὰ παραδείγματα κτλ. κτλ.

Ἀναντίρρητος δὲ εἶνε ἡ σωτηριώδης δύναμις τῆς ἰδιότητος τοῦ νὰ εἶνέ τις πατὴρ ἢ μήτηρ.

Καὶ κατὰ τῆς φρενοβλαβείας μεγίστην δύναμιν ἔχει ὁ γάμος, διότι κατορθοῖ νὰ ἐξαλείφῃ τὸ ἥμισυ τοῦ κινδύνου. Κατὰ τὸν Παρχάπιον ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τοῦ κινδύνου τῆς φρενοβλαβείας ἐμφανίζεται μεταξὺ τοῦ 30 καὶ 40 ἔτους τῆς ἡλικίας. Λοιπὸν ἐπὶ 10000 κατοίκων εὑρίσκονται 3.68 φρενοβλαβεῖς μεταξὺ τῶν ἀγάμων καὶ 2.02 μεταξὺ τῶν ἐγγάμων εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν, 3.1 δὲ μεταξὺ τῶν ἐν χηρείᾳ.

Αἱ κυριώταται αἰτίαι τῆς αὐτοκτονίας τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν εἶνε ἡ ἀγαμία καὶ ἡ χηρεία. Ἐκ τῶν δικαστικῶν ἀπογραφῶν γίνεται δῆλον ὅτι ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἀγάμων γίνονται κατ' ἔτος 273 αὐτοκτονίαι, ἐν χηρείᾳ δὲ διατελούντων 628, ἐγγάμων δὲ μόνον 246· διότι ἡ παρουσία τῶν τέκνων ὑποδιπλασιάζει τὴν τάσιν εἰς τὴν αὐτοκτονίαν παρά τε τοῖς ἐγγάμοις καὶ τοῖς ἐν χηρείᾳ, εἴτε ἄνδρες εἶνε εἴτε γυναῖκες. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ γυναῖκες ὑπόκεινται εἰς τὸ ἔγκλημα τοῦτο ὀλιγώτερον τῶν ἀνδρῶν.

Τέλος ἡ τοῦ ἐγγάμου βίου σωτηριώδης δύναμις ἀνευρίσκεται ἐνεργοῦσα κατὰ τῆς ἀσθενείας τῆς τὰ μάλιστα διαδεδομένης, κατὰ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως. Κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς ἡ φθίσις κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν προσβάλλει δὶς πλειότερον τοὺς ἐν χηρείᾳ ἢ πάντας τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Μάλιστα δὲ οἱ ἀπὸ 25 μέχρι 40 ἐτῶν ἄγαμοι δεινῶς καταδιώκονται ὑπὸ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως.

Ἐν κεφαλαίῳ ἐκ τῶν προειρημένων ἐξάγεται ὅτι πᾶν ὅ τι δεινὸν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ, ἐν-

Digitized by Google

σκήπτει κατὰ τῶν ἀγάμων καὶ κατὰ τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε δικαιοῦται πᾶς τις νὰ εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν ὅτι δι' οὐδένα ἄλλον λόγον ὑπάρχουσιν ἔτι ἐπὶ γῆς ἄνθρωποι ἄγαμοι καὶ ἐν χηρείᾳ, ἢ μόνον πρὸς ἀπόδειξιν καὶ ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἀνωτέρω καταδειχθέντων κινδύνων. Ὅπως δήποτε ἡ ἀγαμία πρέπει ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις νὰ θεωρεῖται ἁπλῶς ὡς τυχαῖόν τι καὶ ἔκτακτον φαινόμενον, ὡς παράβασις ἀσυγχώρητος τοῦ κανόνος.

Ὁ γάμος λοιπὸν συντείνει εἰς τὴν μακροβιότητα τῶν ἀνθρώπων, ὡς εἴδομεν. Ἀλλὰ πῶς ἐξηγεῖται τοῦτο ;

Τὸ πρᾶγμα εἶνε λίαν πολύπλοκον καὶ ἴσως θὰ ἐνομίζετο ἄφρων ὁ ἐπιχειρήσων νά το δείξῃ. Ὁ κ. Βερτιγιὼν ζητῶν μέσον ἐξηγήσεως, κατέφυγεν εἰς τὴν *ἐν τῷ γάμῳ ἐπιλογήν*, ἀλλὰ μετά τινα σκέψιν ἀπέρριψε τὸ μέσον τοῦτο· διότι ναὶ μὲν ἐκ πρώτης ὄψεως νομίζει τις ὅτι οἱ εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχόμενοι φαίνονται ὡς εὐνοηθέντες ὑπὸ τῆς τύχης, τῆς ὑγιείας καὶ τῆς ἰσχύος, καὶ τούτου ἕνεκα βεβαίως ἀντέχουσιν εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς ἀσθενείας μᾶλλον τῶν ἄλλων. Ἀλλ' ὁ συλλογισμὸς οὗτος εἶνε ἀπατηλός· διότι οἱ ἰσχυρότεροι καὶ οἱ ὑγιέστεροι κατατάσσονται ἐν τῷ στρατῷ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀσθενέστεροι καὶ οἱ φιλάσθενοι μένοντες ἐν τῷ χωρίῳ συνάπτουσι γάμους. Ἀλλ' οὔτε οἱ πλουσιώτεροι νυμφεύονται ταχύτερον τῶν ἀπορωτέρων. Πλὴν δὲ τούτου μήπως οἱ ἐν χηρείᾳ οἵτινες ἔπρεπε νὰ εἶνε τὸ ἄμεσον προϊὸν τῆς ἐπιλογῆς ταύτης, ἐὰν τοιαύτη τις ὑπῆρχε, μήπως, λέγομεν, οἱ ἐν χηρείᾳ δὲν ὑπόκεινται καὶ κατὰ μέγιστον βαθμὸν εἰς τὸν θάνατον, διὰ τῆς τάσεως αὐτῶν εἰς τὴν φρενοβλάβειαν, τὴν αὐτοκτονίαν κλπ. κλπ. ;

Οὐχί. Προδηλότατα ἐὰν ὁ γάμος εἶνε πρόξενος τοσούτων ἐξαιρέτων ἀγαθῶν ὀφείλομεν νὰ ἀναζητήσωμεν αὐτὰ ἐν τῇ τάξει καὶ τῇ σωφροσύνῃ ἣν ἐπιβάλλει ὁ οἰκογενειακὸς βίος καὶ ἐν τῷ ἐξ αὐτοῦ γεννωμένῳ φυσικῷ ἐλέγχῳ μάλιστα δὲ πάντων ἐν ταῖς παντοίαις ἠθικαῖς σχέσεσι καὶ ὑποχρεώσεσιν αἵτινες ἐπιδρῶσι τοσοῦτον βαθέως ἐπί τε τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη ἵνα ζῇ μόνος καὶ ἔρημος. Ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ τὰ ὠθεῖ εἰς τὸν ἀπὸ κοινοῦ βίον, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ καὶ αἱ ἀνάγκαι. Ἐὰν δὲ συμβάν τι ἀπρόοπτον τὸν στερήσῃ τῆς συντρόφου του, ἐὰν ἀναγκασθῇ νὰ μεταβάλῃ μέσον καὶ ἕξεις, πάσχει καὶ τήκεται ὑπὸ λύπης. Ἢ μήπως ἡ ἕξις δὲν εἶνε δευτέρα φύσις ; Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἐν χηρείᾳ εἴτε ἄνδρες εἴτε γυναῖκες εἶνε ἄνθρωποι ἐγκαταλελειμμένοι καὶ ἀποπεπλανημένοι, οὐδὲν ἄλλο ζητοῦντες ἢ τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν εἰς τὴν κοινὴν ὁδόν. Ἐν πάσῃ δὲ περιστάσει τὸ ἠθικὸν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἡ θνησιμότης ἐπιτείνεται.

Πάντα δὲ ταῦτα συνέχονται· διότι οἱ ἔγγαμοι εἶνε ἀπηλλαγμένοι μυρίων κινδύνων καὶ ὑπερέχουσι κατά τε τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ὑγίειαν. Δὲν ζῶσι πλέον χάριν ἑαυτῶν καὶ μόνων, ἀλλὰ χάριν τῶν οἰκείων καὶ χάριν τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἐργασία αὐτῶν εἶνε ἱερά, ἡ ὕπαρξίς των συνδεδεμένη πρὸς τὴν ὕπαρξιν τῆς οἰκογενείας, ἔχει τὴν ἀξίαν αὐτῆς καὶ προσέχει τις εἰς αὐτὴν καὶ ἀληθῶς δι' οἷον δήποτέ τινα λόγον εἶνε διαρκής. Ὁ ἐν χηρείᾳ ἐνθυμεῖται τὸν τακτικὸν αὐτοῦ βίον καί τον ἐπιποθεῖ· καὶ ἐὰν μὲν ἀδυνατῇ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτόν, περιπλανᾶται ῥιψοκινδυνῶν καὶ ἡ θνησιμότης αὐτοῦ αὐξάνει. Ἐὰν δὲ τοὐναντίον ἐξαρτᾶται ἀφ' ἑαυτοῦ, σπεύδων συνάπτει δεύτερον γάμον ὅστις τῷ ἀποδίδει τὸ θάρρος καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Οὕτω πως ἐξηγοῦνται ἐν γένει καὶ αἱ θλιβεραὶ συνέπειαι τοῦ τε ἀγάμου βίου καὶ τοῦ ἐν χηρείᾳ καὶ ἡ σπουδὴ τῶν τελευταίων τούτων πρὸς συναφὴν νέας συζυγίας, ἧς τὰ ἀγαθὰ ἠδυνήθησαν ἤδη νὰ ἐκτιμήσωσι. Καὶ ὁ μὲν ἐν χηρείᾳ γινώσκει καὶ ὠφελεῖται ἐκ τῆς ἀποκτηθείσης πείρας, ὁ δὲ ἄγαμος ἀγνοῶν ἐπιμένει εἰς τὴν ἄγνοιάν του κινούμενος ὑπὸ δυσπιστίας, ὑπὸ ἀδρανείας ἢ οἴμοι ! ὑπὸ φιλαυτίας. Τοιαύτη εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ κυριωτάτη αἰτία τῶν ὑπὸ τῆς ἀπογραφικῆς ἀποκαλυπτομένων καὶ βεβαιουμένων γεγονότων.

Ὅπως δήποτε αἱ αἰτίαι τῶν ποικίλων τούτων φαινομένων ἔχουσι φιλοσοφικὴν μόνον σημασίαν· τὰ πράγματα τοὐναντίον ἔχουσιν ἀναντιρρήτως ἠθικὴν καὶ κοινωνικήν· ὅθεν δὲν δυνάμεθα ἀποχρώντως νά τα καταστήσωμεν φανερά. Προκειμένου λόγου περὶ γάμου μειδίαμα ἀνατέλλει ἐπὶ τὰ χείλη τοῦ ἀκούοντος· ἀλλ' ὁ ἐμβριθῶς ὅμως σκεπτόμενος ὀφείλει νὰ μὴ λησμονῇ ὅτι ὑπὸ τὸ εἰδύλλιον κρύπτεται πρόβλημα ἐκ τῶν μεγίστων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ὁ γάμος μηκύνει λίαν τὸν βίον καὶ τὰς δυνάμεις τῆς χώρας. Αὐξάνει τὰ πλούτη τοῦ ἔθνους, ἀνυψοῖ τὸ διανοητικὸν καὶ ἠθικὸν αὐτοῦ ἀξίωμα καὶ περιστέλλει τὴν πρὸς τὸ κακουργεῖν τάσιν.

Τὸ συμπέρασμα προκύπτει ἀφ' ἑαυτοῦ. Τῶν ἐθνῶν τὰ μᾶλλον εὐτυχοῦντα εἶνε τὰ ἔχοντα πλείονας ἐγγάμους καὶ ὀλιγωτέρους ἀγάμους καὶ χηρεύοντας.

Ἐπιμύθιον : Χῆροι, χῆραι, ἄγαμοι μεριμνᾶτε περὶ τῆς πατρίδος, μεριμνᾶτε περὶ ὑμῶν αὐτῶν καὶ . . . νυμφεύεσθε !

**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

163.

Ἄπειροι τρόποι τοῦ ζῆν, κατὰ τὰ φαινόμενα γελοῖοι, ἔχουσι κεκρυμμένους λόγους ὑπάρξεως, σοφωτάτους καὶ βασιμωτάτους.

Digitized by Google

164.
Εὐκολώτερον δύναταί τις νὰ φανῇ ἄξιος τῶν ἀξιωμάτων, ἃ δὲν ἔχει, ἢ τῶν ἀξιωμάτων, ἃ ἔχει.

165.
Τὰ προτερήματα ἡμῶν ἐπισύρουσι τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων τὴν ὑπόληψιν, ὁ δὲ ἀγαθὸς ἡμῶν δαίμων τὴν τοῦ κοινοῦ.

166.
Ὁ κόσμος συχνότερον ἀμείβει τὰς σκιὰς τῆς ἀρετῆς, σπανιώτερον δὲ αὐτὴν τὴν ἀρετήν.

167.
Ὑπὲρ τὴν ἐλευθεριότητα ἀντίκειται πρὸς τὴν οἰκονομίαν ἡ φιλαργυρία.

168.
Ἀπατηλὴ μὲν εἶναι ἡ ἐλπίς, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἄγει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τοῦ βίου τὸ τέρμα δι' ἁβρᾶς ὁδοῦ.

169.
Πολλάκις ὁ ἄνθρωπος ἐκπληροῖ τὸ καθῆκον αὐτοῦ ἐκ νωθρότητος καὶ δειλίας, ἅπας ὅμως ὁ περὶ τῆς ἐκπληρώσεως ταύτης ἔπαινος ἀποδίδεται εἰς τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἄγγλος διατρίβων ἐν ἐξοχῇ παρήγγειλεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸν ἡνίοχόν του νὰ πορευθῇ εἰς τὸ πλησίον χωρίον νἀγοράσῃ γάλα. Παρατηρήσαντος δὲ τοῦ ἡνιόχου ὅτι τοῦτο εἶνε ἔργον τῶν ὑπηρετῶν·

— Καὶ ποῖον εἶνε, παρακαλῶ, τὸ ἰδικόν σου ἔργον;

— Νὰ ζεύγω τοὺς ἵππους νὰ τοὺς περιποιοῦμαι καὶ νὰ ὁδηγῶ τὴν ἅμαξαν.

— Τότε λοιπόν, ζεῦξε τοὺς ἵππους, παράλαβε ἐν τῇ ἁμάξῃ ἕνα τῶν ὑπηρετῶν καὶ ὁδήγησέ τον νἀγοράσῃ τὸ γάλα.

* * *

Δικηγόρος ἐλάλει περὶ Σκαμάνδρου καὶ Τρωϊκοῦ πολέμου κατά τινα ὑπόθεσιν, ἐν ᾗ περὶ οὐδενὸς ἄλλου προέκειτο ἢ περί τινος μεσοτοίχου μεταξὺ δύο ἀγρῶν. Ὁ συνήγορος τοῦ ἀντιδίκου ἀπεστόμωσε τὴν ἀρχαιομάθειαν τοῦ συναδέλφου του λέγων: Τὸ δικαστήριόν σας ὅμως, κύριοι δικασταί, θὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὁ πελάτης μου δὲν ὀνομάζεται Σκάμανδρος, ἀλλὰ Λορέντσος.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Οἱ αὐλικοὶ καὶ οἱ ὑπηρέται, οἱ θέλοντες νὰ διατηρήσωσι τὴν εὔνοιαν τοῦ αὐθέντου, ἀντὶ νὰ καταχρῶνται τῆς παρεχομένης εἰς αὐτοὺς εὐνοίας, πρέπει νὰ ἦνε τόσῳ μᾶλλον ἐπιφυλακτικοὶ ὅσῳ ὁ δεσπότης των καθίσταται οἰκειότερος.

*** Ἐμακάρισα τὸν εὑρετὴν τῆς τυπογραφίας, ὡς ἐταλάνισα τοὺς ἠλιθίως μεταχειριζομένους τὸ θεῖον εὕρημα τοῦτο, χωρὶς νὰ τρέμωσι τὸν δι' αὐτοῦ ἀπαθανατισμὸν τῆς μωρίας των. (Κοραῆς.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

~ *Πόσου τιμῶνται αἱ γυναῖκες.*—Ἐφημερίς τις ἀγγλικὴ λέγει ὅτι ἡ σωματεμπορία ἐξακολουθεῖ ὑπάρχουσα ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς μεταξὺ τοῦ κέντρου τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀραβίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1876 ἀπεβιβάσθησαν εἰς Χοδεϊδὰχ πλέον ἢ τρισχίλιαι δοῦλαι προερχόμεναι ἐξ Ἀφρικῆς.

Καὶ αἱ μὲν νεάνιδες τιμῶνται 100 μέχρι 150 πιάστρων (τὸ πιάστρον δύναται 5 ἕως 6 φράγκα), αἱ δὲ νεαραὶ Ἀβυσσινίδες, 200 μέχρι 300, οἱ παῖδες 50 μέχρι 100 καὶ οἱ ἄνδρες ὀλιγώτερον.

Ὥστε, ἐπιλέγει ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερίς, οἱ Ἀνατολῖται μεγιστᾶνες δὲν εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ δαπανῶσι πολλὰ πρὸς πλουτισμὸν τῶν χρωματιστῶν χαρεμίων των.

~ Ἀγγλική τις ἐφημερὶς (Galignani's Messenger) ἐδημοσίευσε τὰς ἑπομένας λεπτομερείας περὶ τῆς Βιβλικῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Ἑταιρίας. Αὕτη δαπανᾷ ἀδρότατα εἰς δωρεὰν διανομὴν θρησκευτικῶν βιβλίων. Πέρυσι δὲ κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις Παγκόσμιον Ἔκθεσιν διένειμεν 400,000 ἀντιτύπων τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῆς Παλαιᾶς ἐν διαφόροις γλώσσαις. Κατὰ δὲ τὸν ῥωσσικὸν καὶ τουρκικὸν πόλεμον, οὗ αἱ συνέπειαι δὲν ἔληξαν ἔτι, διενεμήθησαν εἰς τοὺς ῥώσσους 300,000 ἀντίτυπα. Πράκτωρ δέ τις ἀπῆλθεν εἰς Ἀφγανιστὰν κομίζων φορτίον ὅλον τοιούτων βιβλίων, ἵνα τα διανείμῃ καὶ εἰς τὰ δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα.

~ Ἐκ τῶν 36,896,000 Γάλλων 18,968,000 (ἤτοι 53 τ. 100) ἀσχολοῦνται περὶ τὴν γεωργίαν·

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ μίμησις τῶν ἀδαμάντων τοσοῦτον ἐτελειοποιήθη, ὥστε τὴν σήμερον εἶνε δύσκολον καὶ εἰς τὸν μάλιστα ἠσκημένον ὀφθαλμὸν νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐκ πρώτης ὄψεως τὸν γνήσιον ἀδάμαντα ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς.

Ἰδοὺ δὲ τρόπος ἁπλούστατος δι' οὗ ὁ ἀγοραστής—ὅστις συνήθως δὲν εἶνε καὶ ἔμπειρος γνώστης, δύναται νὰ διακρίνῃ τὴν λάμψιν τοῦ ἀδάμαντος ἀπὸ τῶν ἀπατηλῶν λάμψεων τοῦ ἁπλοῦ κρυστάλλου. Ἐμβαπτίζομεν τὴν λίθον εἰς ὕδωρ διαυγὲς καὶ ἐὰν μὲν αὕτη ἀπολέσῃ τι τῆς λάμψεως της καὶ δὲν ἀκτινοβολῇ προδήλως εἶνε ψευδής. Ἐὰν δὲ τοὐναντίον φυλάττῃ ἀμετάβλητα ἐν τῷ ὕδατι τὰ λαμπρὰ φῶτα, ὁ ἀδάμας οὗτος ἔχει . . . καλὸν νερὸν ὡς λέγομεν, καὶ δύνασθε ἀφόβως νὰ λύσητε τὸ βαλάντιόν σας πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΓΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

Ἀριθ. 178 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 27 Μαΐου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΠΕΤΣΩΝ

ἐπὶ Καποδιστρίου.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου]

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρνη—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 806.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

Καθ' ὃ δὲν ἰσχύει τοῦ Πονηρίδου ἡ λογική.

Ἡ ἁμαξοστοιχία, καταλιποῦσα τὴν μεγάλην Ἁλμυρὰν Λίμνην καὶ τὸν σταθμὸν τοῦ Ὄγδεν, ἐτράπη ἐπὶ μίαν ὥραν πρὸς βορρᾶν, μέχρι τοῦ ποταμοῦ Βέβερ, διανύσασα ἐνακόσια σχεδὸν μίλια ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου. Ἐκεῖθεν δὲ ἀνέλαβε τὴν πρὸς ἀνατολὰς διεύθυνσιν διὰ τοῦ πολυσχιδοῦς ὄγκου τῶν ὀρέων Βάχσατς. Κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἐδάφους, τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν ὀρέων τούτων καὶ τῶν κυρίως βραχωδῶν ὀρέων, οἱ ἀμερικανοὶ μηχανικοὶ ἐπάλαισαν κατὰ τῶν σπουδαιοτάτων δυσχερειῶν, τούτου δ' ἕνεκα κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο ἡ ἐπιχορήγησις τῆς κυβερνήσεως ἔφθασε τὰς τεσσαρακονταοκτὼ χιλιάδας ταλλήρων κατὰ μίλιον, ἐνῷ ἐπὶ τῆς πεδιάδος περιωρίζετο εἰς δεκαὲξ χιλιάδας. Ἀλλ' οἱ μηχανικοί, ὡς προείπομεν, δὲν ἐβίασαν τὴν φύσιν· τὴν ἐπονηρεύθησαν μόνον, περικάμπτοντες τὰς δυσχερείας, καί, ὅπως φθάσωσιν εἰς τὴν μεγάλην κοιλάδα, μίαν μόνην καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ σιδηροδρόμου διετρύπησαν σύριγγα, μήκους δεκατεσσάρων χιλιάδων ποδῶν.

Παρὰ τὴν Ἁλμυρὰν Λίμνην εἶχε φθάσει πέρας ἡ γραμμὴ τὸ μέγιστον αὐτῆς ὕψος. Ἐκεῖθεν δέ, διαγράφουσα μακρὰν καμπήν, κατήρχετο πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Βίτερ, καὶ ἀνέβαινε πάλιν εἰς τὸ σημεῖον τῆς διανομῆς τῶν ὑδάτων μεταξὺ Ἀτλαντικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ. Κατὰ τὴν ὀρεινὴν ἐκείνην χώραν πολλοὶ ἦσαν οἱ ποταμοί, καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία διέβη ἐπὶ μικρῶν γεφυρῶν τὸν Μούδυ, τὸν Γκρήν, καὶ ἄλλους. Τοῦ Πονηρίδου ἡ ἀνυπομονησία ηὔξανε, καθ' ὅσον τὸ τέλος προσήγγιζε, καὶ ὁ Φὶξ δ' ἐπίσης μεγάλως ἐπεθύμει νὰ ἐξέλθῃ ὅσον τάχιστα τῆς δυσκόλου ἐκείνης χώρας. Ἐφοβεῖτο τὰς βραδύτητας, τὰ ἔκτακτα, καὶ ἔσπευδε μᾶλλον καὶ τοῦ Φὸγ αὐτοῦ νὰ πατήσῃ τὸ ἀγγλικὸν ἔδαφος.

Τὴν δεκάτην ὥραν τῆς ἑσπέρας ἡ ἁμαξοστοιχία ἔστη εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Φὸρτ-Βρίτζερ, ὃν ἀμέσως σχεδὸν κατέλιπε, καὶ μετὰ εἴκοσι μίλια εἰσήρχετο εἰς τὸ κράτος τοῦ Οὐύομιγγ—τὴν παλαιὰν Δακόταν,—παρακολουθοῦσα τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Βίτερ, ὅθεν ἐκρέουσιν οἱ πλεῖστοι τῶν διαβρεχόντων τὸ Κολοράδον ποταμῶν.

Τὴν ἐπαύριον, 7 Δεκεμβρίου, ἐσταμάτησαν οἱ ὁδοιπόροι ἐπὶ ἓν τέταρτον εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ ποταμοῦ Γκρήν. Ἡ χιὼν εἶχε πέσει ἄφθονος διαρκούσης τῆς νυκτός, ἀλλ' ἦτο ἀνάμικτος μετὰ βροχῆς καὶ σχεδὸν ἀναλελυμένη, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πορείαν τοῦ ζεύγματος. Οὐχ ἧττον ὅμως ἡ κακοκαιρία ἀνησύχησε τὸν Πονηρίδην, διότι ἡ συσσώρευσις τῶν χιόνων ἠδύνατο νὰ παρακωλύσῃ τοὺς τροχοὺς τῶν ἁμαξῶν, καὶ νὰ βραδύνῃ τὴν ὁδοιπορίαν.

— Τί τοῦ ἦλθε τοῦ αὐθέντου μου, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, νὰ ταξειδεύσῃ χειμῶνα! Δὲν ἐπερίμενε τὴν ἄνοιξιν, νὰ μὴν ἔχῃ κανένα φόβον;

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἀγαθὸς νέος ἀνησύχει ἕνεκα τῆς καταστάσεως τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ βαρέος χειμῶνος, ἡ κ. Ἀουδὰ ᾐσθάνετο πολὺ ζωηροτέρους φόβους, προερχομένους ἐκ πάντη διαφόρου ἀφορμῆς.

Ὁδοιπόροι τινές, ἐπιβάντες τῶν ἁμαξῶν, περιεπάτουν ἐπὶ τοῦ κρηπιδώματος τοῦ σταθμοῦ, ἀναμένοντες τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἁμαξοστοιχίας. Μεταξὺ δ' αὐτῶν ἀνεγνώρισεν ἡ νεαρὰ γυνὴ διὰ τῆς ὑέλου τὸν συνταγματάρχην Στὰμπ Πρόκτορ, τὸν ἀμερικανὸν ἐκεῖνον, ὅστις τοσοῦτον βαναύσως εἶχε προσενεχθῆ πρὸς τὸν Φιλέαν

Φόγ κατὰ τὴν πολιτικὴν συνάθροισιν τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου. Ἡ κ. Ἀουδά, μὴ θέλουσα νὰ φανῇ, ἀπεσύρθη πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀλλὰ βαθυτάτην ᾐσθάνθη συγκίνησιν.

Ἠσθάνετο ἤδη μεγίστην προσήλωσιν πρὸς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὅστις, ὅσον ψυχρὸς καὶ ἂν ἦτο, παρεῖχεν αὐτῇ καθ' ἑκάστην μεγάλης ἀφοσιώσεως δείγματα. Δὲν κατενόει βεβαίως πᾶσαν τὴν βαθύτητα τοῦ αἰσθήματος, ὅπερ τῇ ἐνέπνεεν ὁ σωτήρ της, καὶ τὸ ἀπεκάλει ἔτι εὐγνωμοσύνην, ἐνῷ ἦτο ἄλλο τι τρυφερώτερον. Συνεστάλη ἑπομένως ἡ καρδία της, ὅτε ἀνεγνώρισε τὸν βάναυσον ἐκεῖνον ἄνθρωπον, παρ' οὗ ὁ κ. Φόγ ἐσκόπει θᾶττον ἢ βράδιον νὰ ζητήσῃ λόγον τῆς διαγωγῆς του. Ἡ τύχη προδήλως, διελογίσθη, ἔφερεν εἰς τὴν ἁμαξοστοιχίαν ἐκείνην τὸν συνταγματάρχην Πρόκτορ, ἀλλ' ὅπως δήποτε ἔπρεπεν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ μὴ παρατηρήσῃ αὐτὸν ὁ κ. Φόγ.

Ἅμα ὡς ἐκίνησεν ἡ ἁμαξοστοιχία ἡ κ. Ἀουδὰ ὠφεληθεῖσα τοῦ στιγμιαίου ὕπνου τοῦ κ. Φόγ, ἀνεκοίνωσε τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν Φὶξ καὶ εἰς τὸν Πονηρίδην.

— Εἶνε μαζύ μας αὐτὸς ὁ Πρόκτορ! ἀνέκραξεν ὁ Φίξ. Ἀδιάφορον! Ἡσυχάσατε, κυρία. Ἐγὼ ἔχω λογαριασμὸν μαζύ του προτήτερα ἀπὸ τὸν κ. Φόγ. Εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἐγώ, νομίζω, προσεβλήθην περισσότερον!

— Ἔννοιά σας, προσέθηκεν ὁ Πονηρίδης, ἐγὼ τὸν συγυρίζω καὶ ἂς ἦνε καὶ συνταγματάρχης.

— Κύριε Φίξ, ὑπέλαβεν ἡ κ. Ἀουδά, ὁ κ. Φὸγ δὲν θ' ἀφήσῃ κανένα ν' ἀναλάβῃ τὴν ἱκανοποίησίν του. Εἶνε ἱκανός, καθὼς τὸ εἶπε, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἀμερικὴν διὰ νὰ ἐπανεύρῃ τὸν ὑβριστήν του. Ἂν λοιπὸν ἴδῃ τὸν συνταγματάρχην Πρόκτορ, δὲν θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐμποδίσωμεν μονομαχίαν, ἥτις δύναται νὰ ἔχῃ δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Ὥστε πρέπει νὰ μὴ τὸν ἴδῃ.

— Ἔχετε δίκαιον, κυρία, ἀπήντησεν ὁ Φίξ. ἡ μονομαχία ἠμπορεῖ νὰ καταστρέψῃ τὰ πάντα. Εἴτε νικήσῃ εἴτε νικηθῇ, ὁ κ. Φὸγ θ' ἀργοπορήσῃ, καὶ...

— Καὶ οἱ κύριοι τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου, προσέθηκεν ὁ Πονηρίδης, θὰ τὸ καταχαροῦν. Μετὰ τέσσαρας ἡμέρας θὰ ἤμεθα εἰς Νέαν Ὑόρκην· ἂν κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ αὐθέντης μου δὲν ἐξέλθῃ τῆς ἁμάξης, εἶνε ἐλπὶς ὅτι ἡ τύχη δὲν θὰ φέρῃ ἐμπρός του τὸν κατηραμένον αὐτὸν Ἀμερικανόν, ποῦ νὰ τὸν ἰδῶ... — Ἡσυχάσατε, κ' ἡμεῖς θὰ τὸν ἐμποδίσωμεν.

Ὁ διάλογος διεκόπη, διότι ὁ κ. Φὸγ ἐξύπνησε κ' ἐθεώρει τὴν πεδιάδα διὰ τῶν διαστίκτων ὑέλων τῆς ἁμάξης. Βραδύτερον ὅμως, χωρὶς ν' ἀκούσῃ αὐτὸν ὁ κύριός του ἢ ἡ κυρία Ἀουδά, ὁ Πονηρίδης, εἶπεν εἰς τὸν ἀστυνομικὸν ἐπιθεωρητήν:

— Θὰ ἐμονομάχεις πραγματικῶς, δι' αὐτόν;

— Θὰ κάμω ὅ τι ἠμπορῶ διὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρω ζωντανὸν εἰς τὴν Εὐρώπην! ἀπήντησεν ἁπλῶς ὁ Φίξ, ἐμφαίνων διὰ τοῦ ἤθους του ἀκατάβλητον θέλησιν.

Ὁ Πονηρίδης ᾐσθάνθη φρικίασιν διατρέχουσαν τὸ σῶμά του, ἀλλ' αἱ περὶ τοῦ κυρίου του πεποιθήσεις αὐτοῦ οὐδόλως μετεβλήθησαν.

Τίνι τρόπῳ ὅμως ἠδύνατο νὰ κρατηθῇ ὁ κ. Φὸγ ἐντὸς τῆς ἁμάξης του, ὅπως προληφθῇ πᾶσα συνάντησις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ συνταγματάρχου; Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο δύσκολον, διότι ὁ εὐπατρίδης ἦτο καθιστικὸς καὶ φύσει ἀπερίεργος. Ὁπωσδήποτε ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ ἐνόμισεν ὅτι εὗρε τὸ μέσον, διότι μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἀπετάθη εἰς τὸν κ. Φόγ, λέγων:

— Τί ἀργὰ περνᾷ, κύριε, ὁ καιρὸς εἰς τὸν σιδηρόδρομον.

— Ἀλήθεια, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ περνᾷ ὁπωσδήποτε.

— Εἰς τὰ ἀτμόπλοια παίζετε συνήθως οὐΐστ;

— Ναί, ἀλλ' ἐδῶ εἶνε δύσκολον· οὔτε χαρτιὰ ἔχω, οὔτε συμπαίκτορας.

— Ὤ! ὑπέλαβεν ὁ Φίξ, ὅσον διὰ χαρτιὰ εὑρίσκομεν ν' ἀγοράσωμεν, διότι εἰς τὰς ἀμερικανικὰς ἁμάξας πωλοῦν ἀπ' ὅλα. Ὡς πρὸς τοὺς συμπαίκτορας, ἂν τυχὸν ἡ κυρία...

— Βεβαίως, κύριε, ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ νεαρὰ γυνή, γνωρίζω οὐΐστ, διότι ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀγγλικῆς ἀνατροφῆς.

— Τὸ κατ' ἐμέ, νομίζω ὅτι παίζω κάπως καλά. Ἠμποροῦμεν λοιπὸν ἡμεῖς οἱ τρεῖς, μὲ τέταρτον ἄψυχον..,

— Ὅπως θέλετε, κύριε, ὑπέλαβεν ὁ Φιλέας Φόγ, κατηυχαριστημένος ὅτι ἐπανελάμβανε τὸ ἀγαπητόν του παιγνίδιον, ἔστω καὶ ἐν σιδηροδρόμῳ.

Ὁ Πονηρίδης ἀπεστάλη εἰς ἀναζήτησιν τοῦ οἰκονόμου, καὶ ἐπανῆλθε μετὰ μικρόν, φέρων δύο δέσμας παιγνιοχάρτων, σήμαντρα καὶ τραπέζια κεκαλυμμένα δι' ἐριούχου. Οὐδὲν ἔλειπε, καὶ τὸ παίγνιον ἤρχισεν. Ἡ μὲν κ. Ἀουδὰ ἔπαιζεν ἀρκετὰ καλῶς, καὶ ἤκουσε μάλιστα ἐπὶ τούτῳ φιλόφρονάς τινας λόγους παρὰ τοῦ αὐστηροῦ Φιλέα Φόγ. Ὁ δὲ ἀστυνομικὸς πράκτωρ ἦτο πρώτης δυνάμεως παίκτης καὶ ἄξιος ἀντίπαλος τοῦ εὐπατρίδου.

— Τόρα, εἶπεν ὁ Πονηρίδης καθ' ἑαυτόν, καλὰ τὸν ἔχομεν· δὲν τὸ κουνεῖ πλέον.

Τὴν ἑνδεκάτην πρὸ μεσημβρίας ὥραν ἔφθασεν ἡ ἁμαξοστοιχία εἰς τὸ σημεῖον τῆς διανομῆς τῶν ὑδάτων πρὸς τοὺς δύο ὠκεανούς. Ἦτο δὲ τοῦτο τὸ Πάς-Βρίτζερ, κείμενον εἰς ὕψος ὀκτακισχιλίων πεντακοσίων εἰκοσιτεσσάρων ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, κ' ἓν τῶν ὑψίστων σημείων τοῦ σιδηροδρόμου διὰ τῶν Βραχωδῶν ὀρέων. Μετὰ διακόσια περίπου μίλια ἔμελλον

Digitized by Google

τέλος οἱ ὁδοιπόροι νὰ καταβῶσιν εἰς τὰς μακρὰς ἐκείνας πεδιάδας, αἵτινες ἐκτείνονται μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ, καὶ ἃς ἡ φύσις κατέστησε τοσοῦτον προσφόρους εἰς κατασκευὴν σιδηροδρόμου.

Ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν ἀτλαντικὸν κλιτύος ἀνεπτύσσοντο ἤδη τὰ πρῶτα ῥεύματα, παραποτάμια ἢ ὑποπαραποτάμια τοῦ Βορείου Πλάττη. Ἅπας δὲ ὁ πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς ὁρίζων ἐκαλύπτετο ὑπὸ τοῦ ἡμικυκλίου ἐκείνου περιφράγματος, ὅπερ ἀποτελεῖ ἡ βόρειος σειρὰ τῶν Βραχωδῶν ὀρέων, δεσποζομένη ὑπὸ τῆς ἄκρας κορυφῆς τοῦ Λαραμῆ. Μεταξὺ τῆς καμπῆς ἐκείνης καὶ τοῦ σιδηροδρόμου ἐξετείνοντο εὐρεῖαι πεδιάδες, ἀφθόνως ὑπὸ ποταμῶν διαβρεχόμεναι. Πρὸς δεξιὰν δὲ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ὑψοῦντο ἐπάλληλοι αἱ πρῶται κλιτύες τοῦ ὀρεινοῦ ὄγκου, ὅστις στρογγυλοῦται πρὸς μεσημβρίαν μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἀρκανσάς, ἑνὸς τῶν μεγίστων ὑποτελῶν τοῦ Μισσουρῆ.

Τὴν μεσημβρίαν καὶ ἡμίσειαν οἱ ὁδοιπόροι διέβλεπον ἐπὶ στιγμὴν τὸ φρούριον Χάλλεκ, δεσπόζον τῆς χώρας ἐκείνης, μετά τινας δὲ ὥρας ἔμελλε νὰ τελειώσῃ ἡ τῶν βραχωδῶν ὀρέων διάβασις. Ὑπῆρχεν ἑπομένως ἐλπίς, ὅτι οὐδὲν δυσάρεστον ἤθελε συμβῆ εἰς τὴν ἁμαξοστοιχίαν κατὰ τὴν δυσχερῆ ἐκείνην δίοδον. Ἡ χιὼν δὲν ἔπιπτε πλέον, καὶ ὁ καιρὸς ἦν ψυχρὸς μὲν ἀλλὰ ξηρός. Ὄρνεα μεγάλα, τρομάζοντα ἐκ τῆς ἀτμομηχανῆς, ἀφίπταντο μακράν, οὐδὲν δὲ σαρκοβόρον, ἄρκτος ἢ λύκος, ἐφαίνετο εἰς τὴν πεδιάδα. Ἡ πέριξ χώρα ἦτο ἔρημος, ἀπέραντος καὶ γυμνή.

Μετὰ καλὸν πρόγευμα, περατωθὲν ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἁμάξης, ὁ κ. Φὸγ καὶ οἱ συμπαίκτορές του εἶχον ἐπαναλάβει τὸ ἀτελείωτον αὐτῶν οὔιστ, ὅτε ὀξύτατοι ἠκούσθησαν συριγμοὶ καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία ἐστάθη.

Ὁ Πονηρίδης προέβαλε τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ παραθύρου, ἀλλ' οὐδὲν εἶδε δικαιολογοῦν τὴν στάσιν, διότι οὐδεὶς σταθμὸς ἐφαίνετο.

Ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Φὶξ ἐφοβήθησαν ἐπὶ στιγμήν, μὴ ὁ κ. Φὸγ καταβῇ τῆς ἁμάξης. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἠρκέσθη νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ὑπηρέτην του:

— Κύτταξε, τί εἶνε.

Ὁ Πονηρίδης ὥρμησεν ἔξω, κατόπιν τεσσαράκοντα περίπου ὁδοιπόρων, ἐν οἷς καὶ ὁ συνταγματάρχης Στάμπ Πρόκτορ.

Ἡ ἁμαξοστοιχία εἶχε σταθῆ ἐνώπιον σημείου ἐρυθροῦ, ἀποκλείοντος τὴν ὁδόν. Ὁ μηχανικὸς δὲ καὶ ὁ ὁδηγὸς καταβάντες ἐφιλονείκουν ζωηρότατα μετά τινος ὁδοφύλακος, ὃν ὁ σταθμάρχης τοῦ προσεχοῦς σταθμοῦ Μέδισιν-Βάου, εἶχεν ἀποστείλει εἰς ὑπάντησιν τῆς ἁμαξοστοιχίας. Ἐπιβάται δὲ πολλοὶ εἶχον πλησιάσει καὶ μετεῖχον τῆς φιλονεικίας, ἐν οἷς καὶ ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ, μεγαλοφωνῶν καὶ αὐθαδῶς χειρονομῶν.

Ὁ Πονηρίδης, προσελθὼν εἰς τὸν ὅμιλον, ἤκουσε τὸν ὁδοφύλακα λέγοντα:

— Ἀδύνατον νὰ περάσετε! Ἡ γέφυρα δὲν εἶνε εἰς κατάστασιν, καὶ θὰ συντριβῇ μὲ τὸ βάρος τῆς ἁμαξοστοιχίας.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος γέφυρα ἦτο γέφυρα κρεμαστή, ζευγνύουσα χείμαῤῥον ἀπέχοντα ἓν περίπου μίλιον τοῦ μέρους ὅπου εἶχε σταματήσει ἡ ἁμαξοστοιχία. Ἦτο δέ, καθ' ἃ ἔλεγεν ὁ ὁδοφύλαξ, ἑτοιμόῤῥοπος, διότι πολλαὶ τῶν ῥάβδων της εἶχον θραυσθῆ, καὶ ἀδύνατον ἦτο ν' ἀποτολμήσῃ τις τὴν διάβασίν της. Οὐδεμίαν ἑπομένως ἔλεγεν ὑπερβολὴν ὁ ὁδοφύλαξ, ἄλλως δέ, ὅταν οἱ ἀφρόντιδες Ἀμερικανοὶ φαίνωνται φρόνιμοι, εἶνε παραφροσύνη νὰ μὴ τοὺς μιμῆται τις.

Ὁ Πονηρίδης, μὴ τολμῶν νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν κύριόν του, ἵνα τῷ ἀναγγείλῃ τὰ συμβαίνοντα, ἤκουε σφίγγων τοὺς ὀδόντας καὶ ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα.

— Μὰ τέλος πάντων, ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ, δὲν θὰ μείνωμεν ἐδῶ, ὑποθέτω, νὰ ῥιζώσωμεν εἰς τὸ χιόνι;

— Συνταγματάρχα, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός, ἐτηλεγράφησαν εἰς τὴν Ὀμάχαν διὰ νὰ ἔλθῃ ἄλλη ἁμαξοστοιχία, ἀλλὰ δὲν ἦνε πιθανὸν νὰ φθάσῃ εἰς τὸ Μέδισιν-Βάου πρὸ ἓξ ὡρῶν.

— Ἓξ ὡρῶν! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης.

— Βέβαια, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός. Ἔπειτα θὰ χρειασθῶμεν ὅπως δήποτε τόσην ὥραν, διὰ νὰ ὑπάγωμεν πεζοὶ εἰς τὸν σταθμόν.

— Πῶς, ἀφοῦ ἀπέχει μόλις ἓν μίλιον; παρετήρησεν εἷς τῶν ὁδοιπόρων.

— Ἓν μίλιον, μάλιστα, ἀλλ' ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ.

— Δὲν ἠμπορεῖ κανείς, ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης, νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν μὲ λέμβον;

— Ἀδύνατον. Ὁ ποταμὸς ἐξωγκώθη ἀπὸ τὰς βροχὰς καὶ ἔγεινε χείμαῤῥος, ὥστε θ' ἀναγκασθῶμεν νὰ κάμωμεν γῦρον δώδεκα μιλίων πρὸς βορρᾶν, διὰ νὰ εὕρωμεν μέρος νὰ περάσωμεν πεζοί.

Ὁ συνταγματάρχης ἐξεῤῥάγη εἰς βλασφημίας κατὰ τῆς εταιρίας καὶ τοῦ ὁδηγοῦ, ὁ δὲ Πονηρίδης ἐχοροστάτει, ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐκ τῆς ἀγανακτήσεως. Κατὰ τοῦ ὑλικοῦ ἐκείνου ἐμποδίου οὐδὲν ἴσχυον πλέον τὰ χαρτονομίσματα τοῦ κυρίου του.

Ἄλλως δὲ ἡ ἀγανάκτησις ἦτο γενικὴ μεταξὺ τῶν ὁδοιπόρων, οἵτινες, πλὴν τῆς βραδύτητος, ἠναγκάζοντο νὰ περιπατήσωσι δεκαπέντε περίπου μίλια ἐπὶ χιονοσκεποῦς πεδιάδος. Θόρυβος ἑπομένως, καὶ ἐκφωνήσεις καὶ κραυγαὶ γενικαί, αἵτινες θὰ προεκάλουν βεβαίως τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Φιλέα Φόγ, ἂν ὁ Ἄγγλος δὲν ἦτο προσηλωμένος εἰς τὸ παιγνίδιόν του.

Ὁ Πονηρίδης ἐντοσούτῳ ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς αὐτὸν τὰ διατρέχοντα, καὶ διευθύνετο ἤδη κεκυφὼς πρὸς τὴν ἅμαξαν, ὅτε ὁ μη-

Digitized by Google

χανικὸς τῆς ἁμαξοστοιχίας,—ἀληθινὸς Ἀμερικανός, ὀνομαζόμενος Φόρστερ—εἶπε μεγαλοφώνως:

— Ἴσως ὅμως, κύριοι, ὑπάρχει μέσον νὰ περάσωμεν.

— Διὰ τῆς γεφύρας; ἠρώτησεν εἷς τῶν ἐπιβατῶν.

— Διὰ τῆς γεφύρας.

— Μὲ τὴν ἁμαξοστοιχίαν μας; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Μὲ τὴν ἁμαξοστοιχίαν μας.

Ὁ Πονηρίδης σταθεὶς κατέπινε τοὺς λόγους τοῦ μηχανικοῦ.

— Ἀλλ' ἡ γέφυρα εἶνε ἑτοιμόῤῥοπος! παρετήρησεν ὁ ὁδηγός.

— Ἀδιάφορον, ἀπεκρίθη ὁ Φόρστερ. Νομίζω, ὅτι ἂν ὁρμήσωμεν μὲ ὅλην τοῦ ἀτμοῦ τὴν δύναμιν, ἔχομεν πιθανότητα νὰ περάσωμεν.

— Διάβολε! εἶπεν ὁ Πονηρίδης.

Ἀριθμός τις ὅμως ὁδοιπόρων ἐσαγηνεύθησαν πάραυτα ὑπὸ τῆς προτάσεως ἐκείνης, ἥτις ἤρεσεν ἰδίως εἰς τὸν συνταγματάρχην Πρόκτορ. Ἡ ἐξημμένη του κεφαλὴ ἔκρινε τὸ πρᾶγμα λίαν κατορθωτόν. Παρετήρησε δὲ μάλιστα, ὅτι μηχανικοί τινες εἶχον φαντασθῆ νὰ διαβαίνωσι τοὺς ποταμοὺς χωρὶς γεφύρας, ὑπερπηδῶντες αὐτοὺς διὰ συμπαγῶν καὶ ἀκινήτων ζευγμάτων, ἐλαυνομένων διὰ πάσης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως, κ.λ. Ἐπὶ τέλους δὲ πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι συνετάχθησαν εἰς τὴν γνώμην τοῦ μηχανικοῦ.

— Ἔχομεν πενῆντα τοῖς ἑκατὸν πιθανότητα νὰ περάσωμεν.

— Ἑξῆντα, ἔλεγεν ἄλλος.

— Ὀγδοῆντα, ὀγδοῆντα τοῖς ἑκατόν!

Ὁ Πονηρίδης ἀπέμενεν ἐνεός, καίτοι ἦτο διατεθειμένος εἰς πᾶσαν ἀπόπειραν πρὸς διάβασιν τοῦ ποταμοῦ. Ἀλλὰ τὸ προτεινόμενον μέσον τῷ ἐφαίνετο κάπως λίαν ἀμερικανικόν.

— Ἀλλ' εἶνε, διελογίσθη, καὶ κάτι τι ἁπλούστερον, τὸ ὁποῖον αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι οὐδὲ κἂν συλλογίζονται. Κύριε, εἶπε πρός τινα τῶν ὁδοιπόρων, τὸ μέσον τὸ ὁποῖον προτείνει ὁ μηχανικός μου φαίνεται κάπως πολὺ τολμηρόν, ἀλλά . . .

— Ὀγδοῆντα τοῖς ἑκατὸν πιθανότης! ἀπήντησεν ὁ ὁδοιπόρος, καὶ τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα.

— Ἠξεύρω, ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, ἀποτεινόμενος πρὸς ἄλλον κύριον, ἀλλ' ἁπλῆ τις σκέψις. . .

— Δὲν ἔχει σκέψιν. . . εἶνε περιττόν! ἀπήντησεν ὁ Ἀμερικανός, πρὸς ὃν ἀπετείνετο, ὑψῶν τοὺς ὤμους, ἀφοῦ ὁ μηχανικὸς βεβαιόνει ὅτι θὰ περάσωμεν.

— Χωρὶς ἄλλο, παρετήρησεν ὁ ταλαίπωρος γάλλος, θὰ περάσωμεν βέβαια, ἀλλὰ θὰ ἦτον ἴσως φρονιμώτερον. . .

— Τί φρονιμώτερον! ἀνεφώνησεν ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ, ὅστις ἀκούσας τὴν λέξιν ἐκείνην κατὰ τύχην, ἀνεσκίρτησε. Δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ! Ἐννοεῖτε; δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ!

— Ἠξεύρω. . . ἐννοῶ. . . ἐπανελάμβανεν ὁ Πονηρίδης, μὴ κατορθῶν νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του, ἀλλὰ θὰ ἦτον, ἂν ὄχι φρονιμώτερον, ἀφοῦ ἡ λέξις σᾶς πειράζει, φυσικώτερον ὅμως νά...

— Τί πρᾶγμα; τί; Τί φυσικώτερον πάλιν λέγει αὐτός; ἀνεφώνησαν οἱ κύκλῳ περιηγηταί.

Ὁ πτωχὸς δὲν ἤξευρε πλέον πρὸς τίνα ν' ἀποταθῇ.

— Μήπως τυχὸν φοβῆσθε; ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ.

— Νὰ φοβηθῶ; ἐγώ; ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης. Πολὺ καλὰ λοιπόν. Ἐγὼ θὰ τοῦς δείξω, ὅτι ὑπάρχουν καὶ Γάλλοι Ἀμερικανοί.

— Εἰς τὰς ἁμάξας, κύριοι! εἰς τὰς ἁμάξας, ἐφώνει ὁ ὁδηγός.

— Εἰς τὰς ἁμάξας, . . . μάλιστα. . . καὶ χωρὶς ἀναβολήν! ἐπανελάμβανεν ὁ Πονηρίδης· ἀλλὰ κανεὶς δὲν θὰ μοῦ βγάλῃ ἀπὸ τὸν νοῦν, ὅτι φυσικώτερον ἦτο νὰ περάσωμεν πρῶτον ἡμεῖς οἱ ἐπιβάται, καὶ κατόπιν μας ἡ ἁμαξοστοιχία!...

Οὐδεὶς ὅμως ἤκουσε τὴν ἔμφρονα ἐκείνην σκέψιν, οὐδὲ ἀνεγνώρισε τὴν ὀρθότητά της.

Οἱ ἐπιβάται εἰσῆλθον πάλιν εἰς τὰς ἁμάξας των, καὶ μετ' αὐτῶν ὁ Πονηρίδης, χωρὶς νὰ εἴπῃ τι περὶ τῶν διατρεξάντων. Οἱ δὲ παῖκται ἦσαν ἐντελῶς προσηλωμένοι εἰς τὸ *οὐϊστ*.

Ἡ ἀτμομηχανὴ ἐσύριξεν ὀξύτατα, ὁ δὲ μηχανικὸς ἀνατρέψας τὸν ἀτμόν, ἀνεπόδισε τὴν ἁμαξοστοιχίαν ἐπὶ ἓν σχεδὸν μίλιον, ὀπισθοδρομῶν ὡς πηδητὴς μέλλων νὰ ἐφορμήσῃ. Εἶτα, κατόπιν δευτέρου συριγμοῦ, ἤρξατο ἡ ἐπὶ τὰ πρόσω κίνησις, καὶ ταχυνθεῖσα βαθμηδόν, ἀπέκτησε μετ' ὀλίγον φοβερὰν τὴν ὁρμήν. Οὐδὲν πλέον ἠκούετο ἄλλο ἢ ὁ βρυχηθμὸς μόνος τῆς ἀτμομηχανῆς· οἱ ἐμβολεῖς ἔπληττον εἴκοσι κτύπους κατὰ δευτερόλεπτον, οἱ δὲ ἄξονες τῶν τροχῶν ἐκάπνιζον ἐντὸς τῆς λιποδόχης των. Ἠσθάνετό τις, οὕτως εἰπεῖν, ὅτι τὸ ζεῦγμα ὁλόκληρον, διανύον ἑκατὸν μίλια τὴν ὥραν, δὲν ἐβάρυνε πλέον ἐπὶ τῶν σιδηρῶν ἐλασμάτων. Ἡ ταχύτης ἐξήλειφε τὸ βάρος.

Καὶ οὕτως ἡ ἁμαξοστοιχία παρῆλθε, καὶ παρῆλθεν ὡς ἀστραπή. Ἡ γέφυρα οὐδ' ἐφάνη κἄν, τὸ δὲ ζεῦγμα ἐπήδησεν ἀληθῶς ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην, καὶ ὁ μηχανικὸς μόλις μετὰ πέντε μίλια πέραν τοῦ σταθμοῦ κατώρθωσε νὰ κρατήσῃ τὴν ἀφηνιάσασαν μηχανήν του.

Μόλις ὅμως ἡ ἁμαξοστοιχία ὑπερέβη τὸν ποταμόν, καὶ ἡ γέφυρα, κατεστραμμένη πλέον, κατεκρημνίζετο παταγωδῶς ἐν τῷ χειμάῤῥῳ.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Ἐκ τῶν 36,896,000 Γάλλων 18,968,000 (ἤτοι 53 τ.100) ἀσχολοῦνται περὶ τὴν γεωργίαν.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΦΛΥΑΡΙΑΣ

Ἡ γλῶσσα εἶνε τὸ εὐγενέστατον καὶ τὸ ἀγενέστατον τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐνίοτε τρομερωτέρα καὶ αὐτῶν τῶν ὀνύχων, τῶν ὀδόντων καὶ τῶν κεράτων τῶν ἀγρίων θηρίων. Τὸ μικρὸν τοῦτο μέλος ἐκτελεῖ ἔργα μεγάλα, ὅπως μικρὸν πηδάλιον διοικεῖ μεγάλα πλοῖα, ἢ μικρὰ πυρὰ κατακαίει ἀπέραντον δάσος. Τοιαύτη πυρὰ εἶνε καὶ ἡ γλῶσσα, ὅταν μάλιστα ἀναφλέγηται ὑπὸ τῶν καταχθονίων τοῦ ᾅδου δυνάμεων.

Ἀνθρώπων τινῶν ὁ γλωσσοδέτης ἀνάγκη νὰ λυθῇ ὑπὸ χειρουργοῦ, ἀλλ' οἱ φλύαροι φαίνεται ὅτι στεροῦνται γλωσσοδέτου. Ὁμοιάζουσι δὲ πρὸς τὸν κουρέα ἐκεῖνον τοῦ βασιλέως Μίδα, ὅστις μόνος ἐκ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἐγνώριζεν ὅτι ὁ βασιλεύς του ἔκρυπτεν ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του ὦτα ὄνου· ὅθεν ἠναγκάσθη νὰ ὁρκισθῇ ὅτι εἰς οὐδένα θὰ εἴπῃ τὸ μυστικόν· ἀλλὰ τὸ μυστικὸν τοῦτο τόσῳ πολὺ τὸν ἐβασάνιζεν, ὥστε μεταβὰς εἰς ἀπόκεντρον μέρος καὶ σκάψας βαθὺν λάκκον, ἐφώναξεν ἐντὸς αὐτοῦ· «Ὁ Μίδας ἔχει ὦτα ὄνου», καὶ οὕτω εὗρεν ἀνακούφισιν.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι ἐκατηγόρουν πικρῶς τὴν γλωσσαλγίαν, καὶ ὠνόμαζον τοὺς φλυάρους ἀθυρογλώσσους, οὐκ ἔχοντας δηλαδὴ θύραν ἔμπροσθεν τῆς γλώσσης. Ναὶ μὲν ἡ φύσις ἐτοποθέτησε τὴν γλῶσσαν ἐν μέσῳ σιαγόνων, ὀδόντων καὶ χειλέων, καὶ μᾶς ἔδωκε δύο ὦτα, δύο ὀφθαλμοὺς καὶ ἓν μόνον στόμα· ἀλλ' οἱ φλύαροι παραβλέπουσι τὴν καλὴν ταύτην τῆς φύσεως πρόθεσιν, ἡ γλῶσσά των δὲν ἔχει Κυριακὴν (ἡμέραν ἀναπαύσεως) ὡς λέγουσιν οἱ Ἄραβες, ἀλλ' εὑρίσκεται εἰς ἀέναον ἐργασίαν. Εὐχαρίστως θὰ ἔδιδον οἱ φλύαροι ἓν τῶν ὠτίων ἀντὶ δευτέρας γλώσσης, καθ' ὅσον μάλιστα πολλοὶ ἐξ αὐτῶν φαίνεται ὅτι ἔχουσι δύο ὦτα, διὰ ν' ἀποβάλλωσιν ἀμέσως διὰ τοῦ ἑνὸς ὅ,τι εἰσέρχεται διὰ τοῦ ἑτέρου.

Ἡ μόνη σωτηρία ἐνώπιον φλυάρου εἶνε ἡ φυγή, διότι δυστυχῶς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κλείσῃ τις τὰ ὦτα καθὼς κλείει τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ Ἡρόδοτος διηγεῖται, ὅτι σῶμα Σκυθῶν ἐτράπη εἰς φυγὴν διὰ τῆς φωνῆς ὄνου· ἡμεῖς δὲ οἱ ἀπόγονοι τῶν Σκυθῶν, δὲν πρέπει νὰ αἰσχυνώμεθα τρεπόμενοι εἰς φυγὴν ἐνώπιον φλυάρων.

Οἱ φλύαροι (ἰδίως δὲ αἱ γυναῖκες) μετὰ περισσοτέρας δυσκολίας κρατοῦσι μυστικὸν ἢ τὸ δραστηριώτατον καθάρσιον.

Ὅλοι οἱ φλύαροι εἶνε φύσει περίεργοι. Πόθεν ἄλλως ἤθελον εὑρίσκει ὕλην ὁμιλίας;

Δύσκολον εἶνε ν' ἀντείπῃ τις εἰς φλυάρους. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὸ ν' ἀντείπῃ τις εἰς γυναῖκα, εἶνε ὅλως ἀδύνατον. Ὁ φλύαρος ὅταν σ' ἐπισκέπτηται, σὲ παρακαλεῖ νὰ μὴ ἐνοχλῆσαι, οὐχ ἧττον ὅμως κάθηται πλησίον σου ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας, ζητεῖ *σιγάρον*, καὶ σὲ ἀπασχολεῖ καὶ ἂν σ' εὑρίσκῃ ἐργαζόμενον. Ἐνίοτε δὲ σὲ κρατεῖ ἀπὸ τοῦ ἐπενδύτου σου διὰ νὰ τὸν ἀκούσῃς μέχρι τέλους, ἂν καὶ ἤθελεν εἶναι προτιμότερον νὰ ἐκράτῃ τὴν γλῶσσάν του. Πολλάκις οἱ φλύαροι οὐ μόνον καταστρέφουσι τὰς καλλίστας στιγμὰς τοῦ βίου ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ μᾶς συκοφαντοῦσι. «Τὸν ἄνθρωπον, ὅστις τὸν ἀπόντα φίλον κατηγορεῖ ἢ δὲν ὑπερασπίζει συκοφαντούμενον, ὅστις ἀσμενίζει νὰ διεγείρῃ τὸν γέλωτα, καὶ εἰς πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἔπλασε καὶ ὅστις δὲν δύναται νὰ τηρήσῃ τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ μυστικόν, τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καλῶ αἰσχρόν.»

Μεταξὺ τῶν φλυάρων οἱ κουρεῖς κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν. Εἶχόν ποτε κουρέα, ὅστις καί τοι ἐλεεινῶς τραυλίζων, ἦτο εἰς ἄκρον φλύαρος. Ἴσως θὰ ἠδύνατο καὶ οὗτος ν' ἀποφύγῃ τὴν στρατολογίαν, ὡς ὁ Ἄγγλος ἐκεῖνος, ὅστις εἶπεν εἰς τὸν λοχαγόν του· «Κύριε λοχαγέ, τραυλίζω.— Ἀδιάφορον, τὸ ἔργον σου θὰ εἶνε νὰ μάχησαι καὶ ὄχι νὰ φλυαρῇς.—Ἀλλ' ἂν εἶμαι σκοπός; θὰ ἐπιπέσῃ ὁ ἐχθρὸς πρὶν ἐγὼ προφθάσω νὰ φωνάξω τ-τ- τίς εἶ;—Θὰ σὲ τοποθετήσω πλησίον ἄλλου στρατιώτου, ὥστε δὲν θὰ ἔχῃς παρὰ νὰ πυροβολῇς.—Ἀλλὰ τότε θὰ μὲ φονεύσουν πρὶν ἠμπορέσω νὰ εἴπω· ἔ-ε-ελεος!» Ὁ λοχαγὸς ἀπέπεμψε τὸν ἄνανδρον τοῦτον.

Ὑπάρχουσι δέ, καὶ πρὸ πάντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἄνθρωποι ἔχοντες ἐπάγγελμα τὴν διήγησιν· ὁμοιάζουσιν οὗτοι πρὸς τὰ μουσικὰ ὡρολόγια ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα μυριάκις ἤδη ἔπαιξαν τὴν αὐτὴν μελῳδίαν. Συνήθως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀγγέλλουσι τὴν ἔναρξιν τοῦ λόγου των διὰ φυσικῶν τινων προανακρουσμάτων, ἤτοι βηχός, ἀπομύξεως ἢ τῶν τοιούτων, ὥστε εὔκολον καθίσταται νὰ τοὺς διαφύγῃ τις ἐγκαίρως. Οὕτω καὶ τὸ ὡρολόγιον προαναγγέλλει διά τινος κρότου, ὅτι θὰ σημάνῃ τὴν ὥραν· οὕτω καὶ ὁ ἀλέκτωρ σαλεύει τὰ πτερά του πρὶν φωνάξῃ.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν φλυάρων ὑπάγονται τὴν σήμερον καὶ πολλὰ συγγράμματα, πρὸ πάντων ὁδοιπορικὰ βιβλία, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ συγγραφεὺς ἀσμενίζῃ διηγούμενος μᾶλλον τὰ κακὰ ἢ τὰ καλὰ τοῦ τόπου, ὃν περιγράφει, καθόσον περὶ κακῶν εὑρίσκει τις ἀείποτε ἀφθονωτέραν τὴν ὕλην, ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶνε φύσει ἐπιρρεπέστερος εἰς τὸ νὰ ἐνθυμῆται τὰ κακὰ ἢ τὰ καλά. Οὕτω Γερμανός τις περιηγητὴς διηγεῖται ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς πομπαῖς εἶδεν ἀνθρώπους ἐνησχολημένους εἰς τὸ νὰ συλλέγουν τὸ ἀπὸ τῶν λαμπάδων ἀποσταλάζον κηρίον, καὶ προσθέτει ὅτι τοῦτο εἶνε ἐκ τῶν φρικωδεστάτων δεισιδαιμονιῶν τοῦ ὄχλου· καὶ ἐν τούτοις οἱ πτωχοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι συλλέγουσι τὰς σταγόνας τοῦ κηρίου, οὐχὶ δι' ἕτερόν τινα λόγον, ἀλλ' ὅπως ἀντὶ ὀλίγων λεπτῶν πωλήσωσιν αὐτὰς εἰς τὸ κηροποιεῖον.

Digitized by Google

Ὁ Πλούταρχος διηγεῖταί που ὅτι ἄγριοι χῆνες διαβαίνοντες ὄρος, ἔνθα ἐνέδρευον κατ' αὐτῶν πολλοὶ ἀετοί, ἠναγκάσθησαν νὰ κρατῶσιν ἐντὸς τοῦ ῥάμφους των λίθους ἵνα μὴ προδοθῶσι διὰ τῆς λαλαγῆς των. Ἀστεῖός τις εἶπεν ὅτι ἡ φύσις ἔπλασε τὸ γυναικεῖον φῦλον ἀγένειον, διότι ἀδύνατον ἤθελεν ἀποβῆ νὰ ξυρίσῃ τις γυναῖκα ἐν ἡσυχίᾳ. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τῶν ὀδόντων στεροῦνται συχνότερον αἱ γυναῖκες ἢ οἱ ἄνδρες· καὶ τοῦτο προέρχεται μὲν καὶ ἐκ τῶν τοκετῶν, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ γλῶσσα διηνεκῶς εἰς κίνησιν εὑρισκομένη, προσκρούει συχνότερον κατὰ τῶν ὀδόντων καὶ τοὺς καταστρέφει. Πολλαὶ κυρίαι ἐκλαμβάνουσι τὸ πολὺ καὶ ταχέως λαλεῖν ὡς εὐφυΐαν καὶ συγχέουσι φανερῶς τὴν γλωσσαλγίαν πρὸς τὴν εὐγλωττίαν. Ἐν τούτοις εἰς τὰς ὡραίας κυρίας τὰ πάντα εἶνε ἐπιτετραμμένα καὶ ἡ φλυαρία των αὐτὴ γίνεται εὐχάριςος.

Il n'appartient qu'aux belles
D'éterniser les bagatelles,

λέγουσιν οἱ Γάλλοι, οἵτινες κατὰ τοῦτο εἶνε εὐγενέστεροι τῶν Γερμανῶν, οἵτινες λέγουσι· «Τρεῖς γυναῖκες, τρεῖς χῆνες καὶ τρεῖς βάτραχοι ἀποτελοῦσι πανήγυριν». Ἡ μεγίστη εὐγλωττία τῶν γυναικῶν ἀναπτύσσεται πρὸ πάντων ἐν ταῖς ἑσπεριναῖς συναναστροφαῖς, παρὰ τὴν τράπεζαν τοῦ καφὲ ἢ τοῦ τεΐου. Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὅστις πέσῃ τότε εἰς τὴν γλῶσσάν των! Πολλάκις τὸ ἐντιμότερον ὄνομα ἀναλύεται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ὡς ἀναλύεται ἡ ἐν τῷ καφὲ ἢ τῷ τεΐῳ ζάχαρις. Ὑπάρχουσι φλύαροι γυναῖκες, αἵτινες εὑρίσκουσαι τὰς μονοσυλλάβους λέξεις ὑπὲρ τὸ δέον βραχείας, τὰς ἐπαναλαμβάνουσι δὶς καὶ τρὶς ὡς νὰ ἐτραύλιζον. Τὴν φλύαρον γυναῖκα ὑποδέχονται αἱ φίλαι της πάντοτε μετὰ μεγίστης ἀνυπομονησίας καὶ ἀνοικτοῦ στόματος, ὡς τὰ [illegible] τῶν χελιδόνων τὰς προσερχομένας μητέρας των, ἢ ὡς τὸ ἀκροατήριον ἐν ταῖς Βουλαῖς περιφήμους καὶ εὐγλώττους ῥήτορας. Πολλάκις αἱ τοιαῦται γυναῖκες ἀποδίδουσιν εἰς ἄνδρας λόγους, οὓς οὗτοι οὐδέποτε εἶπον, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δώσωσι βαρύτητα εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν λόγους. Καθὼς αἱ ἔλαφοι, ὅσον προβαίνουσιν εἰς τὴν ἡλικίαν, τοσοῦτον περισσοτέρας διακλαδώσεις λαμβάνουσι τὰ κέρατα αὐτῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αἱ γυναῖκες ὅσον γηράσκουσι τοσοῦτο μᾶλλον γίνονται φλύαροι. Ὁ σύζυγος συνειθίζει ἐπὶ τέλους τὰς φλυαρίας τῆς γυναικός του, ὡς ὁ μυλωθρὸς συνειθίζει τὸν κρότον τοῦ μύλου του· πλὴν πῶς νὰ καταστρέψῃ τις τοὺς σκώληκας, οἵτινες πολλάκις καθίστανται εἰς τὰ πλοῖα τρομερώτεροι καὶ αὐτῶν τῶν κυμάτων καὶ αὐτῶν τῶν τηλεβόλων; Βάρβαρον καὶ ἀπάνθρωπον εἶνε νὰ ἐκκόψῃ τις τὴν γλῶσσαν καὶ νὰ στείλῃ τὴν γυναῖκα εἰς τὴν Σιβηρίαν, ὡς ἔπαθε τοῦτο ἡ ὡραία Ῥωσσὶς Β. ;

Ἡμεῖς ἂς εἴπωμεν τὸ τοῦ Κικέρωνος· «Ἡ συνείδησίς μου μοὶ εἶνε πολυτιμοτέρα πάσης φλυαρίας τῶν ἀνθρώπων,» καὶ ἂς ἐξακολουθῶμεν τὴν πορείαν ἡμῶν ὡς ἡ σελήνη, ἥτις οὐδόλως προσέχουσα εἰς τοὺς γαυγίζοντας σκύλους πορεύεται τὴν ὁδόν της καὶ μᾶς τέρπει, καὶ τὰς νύκτας φωτίζει.

Πάντες σχεδὸν οἱ πολλὰ ἠξεύροντες λαλοῦσιν ὀλίγα καὶ οἱ ὀλίγα ἠξεύροντες λαλοῦσι πολλά. Φυσικὸν εἶνε ὁ ἀπαίδευτος νὰ θεωρῇ πᾶν ὅ,τι γινώσκει σπουδαῖον καὶ νὰ θέλῃ νὰ τὸ διηγῆται εἰς ἄλλους καὶ μάλιστα ὅταν εἶνε μυστικόν.

Οἱ Γερμανοὶ ἔχουσι τὸ ἑξῆς γνωμικόν. «Τὸ ἀγγεῖον γνωρίζεται ἐκ τοῦ ἤχου, τὸ πτηνὸν ἐκ τοῦ ᾄσματος, ὁ ὄνος ἐκ τῶν ὠτίων καὶ ὁ βλὰξ ἐκ τῶν λόγων». Τὸ πολλὰ καὶ καλῶς λαλεῖν εἶνε προτέρημα τοῦ εὐφυοῦς· ὀλίγα καὶ καλῶς λαλεῖν εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ σοφοῦ· πολλὰ καὶ κακῶς λαλεῖν εἶνε ἡ μανία τῶν ἀνοήτων καὶ φλυάρων· ὀλίγα τέλος καὶ κακῶς λαλεῖν εἶνε ἴδιον εὐήθους.

Ὡραῖον σύμβολον τοῦ φλυάρου εἶνε ἡ κρὰξ (καρακάξα)· ἔτι ὡραιότερον ὁ τέττιξ (ἰταλιστὶ cicala). Ὅθεν καὶ οἱ Ἰταλοὶ καλοῦσι τὴν φλυαρίαν cicalata, τρόπον τινὰ τεττιγισμόν. Ὁ φλύαρος ὁμοιάζει τὸ ὡρολόγιον τὸ ὁποῖον χορδισθὲν ἐξακολουθεῖ νὰ σημαίνῃ, ἀδιαφοροῦν ἐντελῶς ἂν ἀκριβῶς ἢ μὴ ἀναγγέλλῃ τὴν ὥραν. Εὐγενέστερον εἶνε κατὰ τοῦτο τὸ ἡλιακὸν ὡρολόγιον, διότι ὁσάκις δὲν βλέπῃ καθαρά, προτιμᾷ νὰ μὴ δεικνύῃ τὰς ὥρας παρὰ νὰ τὰς δεικνύῃ ἐσφαλμένας.

Ἡ τέχνη τοῦ σιωπᾶν εἶνε πολυτιμοτέρα καὶ δυσκολωτέρα τῆς τέχνης τοῦ λαλεῖν· καὶ δικαίως ἐσέβοντο οἱ ἀρχαῖοι ὡς θεότητα τὸν Ἁρποκράτην ἔχοντα τὸν λιχανὸν ἐπὶ τοῦ στόματος. Ὁ Ἁρποκράτης εἶνε διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ βίου ὅ,τι ὁ Ἱπποκράτης διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος. Ἀλλ' εἷς μόνος δάκτυλος ἐπὶ τοῦ στόματος δὲν ἀρκεῖ· πολλοὶ χρήζουσι πέπλου καλύπτοντος ὅλον τὸ πρόσωπόν των, διότι τὰ σχήματα, τὰ βλέμματα καὶ αἱ κινήσεις των φλυαροῦσιν ὅσον καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ φλυάρου. Ἓν εἶδος φλυαρίας εἶνε ἀναγκαιότατον παρὰ τῷ λεγομένῳ μεγάλῳ κόσμῳ. τὸ λαλεῖν μετὰ χάριτος περὶ οὐτιδανῶν πραγμάτων.

«Εἰς κεκλεισμένον στόμα δὲν εἰσέρχεται μυῖα» λέγουσιν οἱ Ἱσπανοί, καὶ ὁ ἀρχαῖος Σιμωνίδης εἶπε «Πολλάκις μετεμελήθην ὅτι ὡμίλησα, οὐδέποτε ὅμως ὅτι ἐσιώπησα.» Ὁ ἰατρὸς Ἱπποκράτης λέγει· «Ἡ σιωπὴ δὲν φέρει δίψαν.» Πλεῖστοι ἄνθρωποι ἤθελον χαίρει ὑπόληψιν ἂν ἐγνώριζον τὴν τέχνην τοῦ σιωπᾶν· καὶ καθὼς διδάσκεται ἐν τοῖς σχολείοις ἡ ῥητορικὴ ἔπρεπε νὰ διδάσκεται ἡ σιωπή. «Ἀρκετὰ ἠξεύρει ὁ μηδὲν ἠξεύρων, ὅταν ἠξεύρῃ νὰ σιωπᾷ,» λέγουν οἱ Ἰταλοί.

Digitized by Google

Ἐν μέσῳ φλυάρων μανθάνομεν τὴν τέχνην τοῦ σιωπᾶν, καθὼς ἐν μέσῳ ἀγροίκων ἀνθρώπων ἐκτιμῶμεν μάλιστα τὴν εὐγένειαν. Ὁ ἐννοῶν τὸ πολύτιμον τοῦ χρόνου οὐδέποτε γίνεται φλύαρος.

Ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν οἱ Γάλλοι εἶνε οἱ μέγιστοι φλύαροι. Τοὺς Γερμανοὺς συγκαλεῖ ὁ οἶνος καὶ ὁ ζῦθος, τοὺς Ἰταλοὺς ἡ μουσική, τοὺς δὲ Γάλλους ἡ ἀνάγκη τοῦ φλυαρεῖν (le besoin de causer).

Ἐπὶ τῆς περιφήμου εἰκόνος τοῦ ἰταλοῦ ζωγράφου Καραβαγίου, τῆς παριστώσης τὴν σιωπήν, ἐγράφη: Ὦ σιωπή, τὰ ἐπιγράμματά σου εἶνε ἀνώτερα τῶν εὐφυεστάτων λόγων. Σὺ διασώζεις τὴν τιμὴν τῶν γυναικῶν· διὰ σοῦ καὶ οἱ εὐήθεις φαίνονται πνευματώδεις.»

Καταπαύομεν ἐνταῦθα τὸν λόγον διὰ τοῦ ἑξῆς ἀρχαίου γερμανικοῦ παραγγέλματος· «Θὲς χαλινὸν εἰς τὴν γλῶσσάν σου, εἰς τὴν κοιλίαν σου καὶ εἰς τὴν αἰδῶ.»

(Ἐκ τῶν τοῦ C. J. Weber.)

* * *

Ὑπάρχει εἰς τοὺς ἀγροὺς μικρόν τι φυτὸν τὸ ὁποῖον ἅμα ἐλθὸν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ ἔνδυμά σου, κολλᾷ ἐπ' αὐτοῦ καὶ δὲν ἀποχωρίζεται πλέον· τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ φλύαρος. Ἀπόφευγέ τον ὅσῳ δύνασαι, διότι ἂν πέσῃς ὑπὸ τοὺς ὄνυχάς του, ἐλπὶς σωτηρίας δὲν ὑπάρχει! Ὁ φλύαρος εἶναι φίλος ὅλου τοῦ κόσμου, διακρίσεις δὲν κάμνει. Τὸν συναντᾷς πρώτην φοράν; τόσῳ χειρότερον, θὰ ἀκούσῃς καὶ ἐν προοίμιον περιπλέον, παρ' ὅ,τι οἱ φίλοι του. Τὸν βλέπεις καθ' ἑκάστην; ἀδιάφορον, αὐτὸς εἶναι πηγὴ ἀνεξάντλητος, καὶ ἂν παρ' ἐλπίδα δὲν εὕρῃ πρόχειρόν τι νέον, διηγεῖται τὰ παλαιά. Εἰς ὅλα εἶναι ἐνήμερος καὶ τίποτε δὲν διαφεύγει τὴν περιέργειάν του.

Προχθὲς ἡτοιμαζόμην νὰ ἐξέλθω, ἀλλ' ἰδοὺ ἀνοίγει ἡ θύρα καὶ μοὶ παρουσιάζεται ὁ κύριος Θωμᾶς μειδιῶν, τρίβων τὰς χεῖρας καὶ ἀκονίζων τὴν γλῶσσαν·—Μὲ συγχωρεῖτε ὅτι δὲν ἦλθον τόσας ἡμέρας νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ, μοὶ λέγει, ἀλλ' εἶχον πολλὰς ἀσχολίας, διότι ἠναγκάσθην νὰ περιποιηθῶ δύο ξένους ἐλθόντας πρὸ πέντε ἡμερῶν, τοὺς ὁποίους μοὶ ἐσύστησε στενῶς ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξάδελφός μου· δὲν ἠξεύρω ἂν γνωρίζητε τὸν ἐξάδελφόν μου, σᾶς βεβαιῶ ὅμως ὅτι εἶναι ἐξαίρετος νέος, καταγίνεται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ κερδίζει πολλὰ χρήματα. Ἆ αὐτὸ τὸ ἐμπόριον εἶναι τυχηρὸν πρᾶγμα· μίαν φορὰν ἤμην εἰς τὴν Σμύρνην καὶ ἠγόρασα δέκα ὀκάδας καπνοῦ, κατὰ παραγγελίαν ἑνὸς στενοῦ μου φίλου, θὰ τὸν γνωρίζετε βεβαίως, τοῦ κυρίου Μελισσουργοῦ· ὁ καϋμένος ἀπέθανε· ἀλλὰ τί τοῦ πταίω; ἐγὼ τοῦ τὸ ἔλεγα, θὰ πάθῃς ἀπὸ τὴν ἀπροσεξίαν σου, καὶ τῳόντι μίαν ἡμέραν ἐμβαίνει εἰς τὴν θάλασσαν ἱδρωμένος καὶ μετὰ ἕνδεκα μῆνας καὶ δέκα ἡμέρας ἀποθνήσκει φθισικός· πόσα καὶ πόσα ἐξώδευσεν εἰς ἰατροὺς καὶ εἰς ταξείδια! ἀλλ' ὅλα μάτην. Ἀλλοίμονον ὅταν πέσῃ τις εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἰατρῶν! ἐγὼ ἐγνώρισα ἕνα ἐμπειρικὸν ὅστις ἔβαζε τὰ γιαλιὰ εἰς τὸν καλλίτερον ἐπιστήμονα, ἤξευρε μάλιστα τὸ μυστικὸν νὰ θεραπεύῃ τὸ ἆσθμα ἐντὸς δύο ἡμερῶν, ἀλλ' οἱ ἐξοχώτατοί μας ἰατροὶ δὲν καταδέχονται νὰ προσέξουν εἰς τοὺς ἐμπειρικούς. . . . — Κύριε Θωμᾶ, τί ὥρα κάμνετε, σᾶς παρακαλῶ; διότι εἰς τὰς δύο θὰ ὑπάγω εἰς τὸ δικαστήριον.—Ὤ, μέχρι τῶν δύο ὡρῶν ἔχομεν εἰσέτι δεκαὲξ λεπτὰ καιρόν, ὄχι, ὄχι ἔσφαλον, δεκαεννέα, διότι μένω ὀπίσω τρία λεπτά. Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐλησμόνησα νὰ τὸ χορδίσω καὶ τὸ ὡρολόγιόν μου ἐχάθη· θὰ μ' ἐρωτήσητε πῶς ἐλησμόνησα τοιοῦτον πρᾶγμα ἐγὼ ὁ τόσῳ τακτικός. Τῳόντι εἶναι περίεργον, διότι ποτὲ δὲν λησμονῶ τίποτε· ἔχω, βλέπετε, προσδιωρισμένας τὰς ὥρας μου, καθὼς καὶ τὰ πράγματά μου τακτοποιημένα· τὸ ἑσπέρας πρὶν κοιμηθῶ θὰ βάλω ἐκεῖ τὸ μανδύλι μου, ἐδῶ τὸ ὡρολόγιόν μου, ἀφοῦ πρῶτον τὸ γυρίσω, ὕστερον θὰ πίω τὸ χαμαίμηλόν μου, διότι πρέπει νὰ ἠξεύρετε ὅτι ἐγὼ πίνω τακτικῶς τὸ χαμαίμηλον. . .—Κύριε Θωμᾶ, παρῆλθε τὸ τέταρτον καὶ θὰ μὲ συγχωρήσητε νὰ ὑπάγω.—Ἀμέσως καταβαίνομεν μαζί, διότι καὶ ἐγὼ θὰ ὑπάγω εἰς τὸ δικαστήριον, ὥστε καθ' ὁδὸν σᾶς διηγοῦμαι τὸ τέλος τῆς ἱστορίας τὴν ὁποίαν σᾶς διέκοψα, δηλαδὴ περὶ τῶν δύο ξένων τοὺς ὁποίους μοὶ ἐσύστησεν ὁ ἐξάδελφός μου. Κατέλυσαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. . . τῆς. . . τοῦ. . . ἐλησμόνησα τὸ ὄνομα, ὢ δυστυχία! δὲν ἔχω μνημονικόν, μοὶ ἔρχεται εἰς τὰ χείλη, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι. Τώρα νὰ σᾶς παραστήσω ποῦ εὑρίσκεται αὐτὸ τὸ ξενοδοχεῖον· γνωρίζετε βεβαίως τὴν ὁδὸν Φιλελλήνων, λοιπὸν ὅταν φθάσητε εἰς τὴν Ῥωσικὴν ἐκκλησίαν. . . . Ἀληθινά, εἶπα Ῥωσικὴν καὶ ἐνθυμήθην νὰ σᾶς ἐρωτήσω κάτι τι. Δὲν μοὶ λέγετε, ὑπήγετε ποτὲ εἰς τὴν Ῥωσίαν;—Ὄχι, κύριε Θωμᾶ, διότι οἱ Ῥῶσοι εἶναι φλύαροι· καὶ τοὺς φλύαρους ἀνθρώπους ἐγὼ τοὺς ἀποστρέφομαι καὶ τοὺς ἀποφεύγω.—Εἰς αὐτὸ συμφωνοῦμεν πληρέστατα, διότι καὶ ἐγὼ δὲν ὑποφέρω τὰς φλυαρίας, ἀλλὰ σᾶς ἐρώτησα, ἐπειδὴ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔχετε ἕνα κάποιον ἀέρα Ῥωσικόν. . . ὤ! ὤ!—Τί ἐπάθετε, κύριε Θωμᾶ; —Μὲ κατέλαβε ἐξαίφνης ὀξύτατος πόνος εἰς τὸν στόμαχον καὶ τὴν κοιλίαν.—Τότε μὴ χάνετε καιρόν, ἐπιστρέψατε εἰς τὴν οἰκίαν σας καὶ βάλετε μερικὰ καταπλάσματα· σᾶς συμβουλεύω μάλιστα νὰ μὴ ἐξέλθητε ἐκ τῆς οἰκίας σας ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας τοὐλάχιστον, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον.—Δόξα τῷ Θεῷ παρῆλθεν, ἦτο πόνος στιγμιαῖος καὶ προῆλθεν ἀπὸ τὸ φαγητόν.—Χθὲς εἰς τὴν ἀγορὰν ἀνεκάλυψα φασούλια καλόβραστα, καὶ σήμερον εἰς τὸ πρόγευμα ἔφαγον δύο πινάκια πλήρη καὶ ὀλίγον αὐγοτάραχον, τὸ ὁποῖον ἔφερα πρὸ δύο ἐτῶν ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον

Digitized by Google

ότε ήμην εκεί έπαρχος. . . ανεγνώσατε ποτέ την περιγραφήν της ηρωϊκής εξόδου ; . . .

Ευτυχώς εφθάσαμεν εις το δικαστήριον κατά την στιγμήν της ηρωϊκής εξόδου· ώρμησα λοιπόν τότε και εγώ γενναίως, και αναμιχθείς εις το πλήθος το συνωθούμενον εις το προαύλιον, ελυτρώθην τέλος πάντων από τας χείρας του αλιτηρίου Θωμά, εξακολουθούντος να φωνάζη, «Κύριε, εδώ είμαι να μη χαθώμεν ! . . . Θ**

ΗΛΙΑΚΟΝ ΠΥΡ

Έν τη παγκοσμίω εκθέσει των Παρισίων εξετέθη ευφυεστάτη συσκευή κατασκευασθείσα υπό του καθηγητού της φυσικής του εν τη γαλλική πόλει Tours γυμνασίου κ. Mouchot πρός χρησιμοποίησιν της ηλιακής θερμότητος εις την βιομηχανίαν εν τοις θερμοίς ιδίως τόποις. Τα γενόμενα πειράματα εκίνησαν τον θαυμασμόν των θεωμένων διά την νέαν ταύτην εφαρμογήν της ηλιακής θερμότητος. Λέγομεν δε *νέαν εφαρμογήν* και ουχί *εφεύρεσιν*, διότι ως γνωστόν πρώτος ο Αρχιμήδης (287-212 π. Χ.) έδειξε πόσην βοήθειαν δύναταί τις να λάβη παρά των ακτίνων του ηλίου. Πάντες δ' οι νεώτεροι εθεώρουν ως μύθους τα λεγόμενα περί των κατόπτρων δι' ών ο μέγας γεωμέτρης επυρπόλησε τα πολεμικά πλοία του ρωμαίου στρατηγού Μαρκέλλου πολιορκούντος τας Συρακούσας την πατρίδα του. Αλλ' ο γάλλος φυσιοδίφης Βυφφών απέδειξε πρακτικώς ότι η ιστορία δεν ψεύδεται, κατασκευάσας κάτοπτρον δι' ού ανέλυσε μόλυβδον και κασσίτερον εξ αποστάσεως 140 ποδών. Των κατόπτρων λοιπόν τούτων νέα εφαρμογή είνε, ως είπομεν, η συσκευή Mouchot δι' ής το ύδωρ έβρασεν εν 45′ της ώρας. Καίτοι δε ο ουρανός ήτο συννεφώδης ο παραχθείς ατμός εν ολίγη ώρα, είχε πίεσιν πέντε ατμοσφαιρών. Η πελωρία αύτη χοάνη κεκαλυμμένη ένδοθεν διά μεταλλικών φύλλων έχει κατά το στόμιον αυτής εξ μέτρων διάμετρον. Ο δέκτης ούτος των ηλιακών ακτίνων συγκεντροί αυτάς επί υαλίνου κυλίνδρου, κατά το κέντρον του οποίου υπάρχει το ύδωρ εντός μαύρων σωλήνων. Πρός οικιακήν δε χρήσιν δύναται να κατασκευασθή ευκόλως συσκευή ομοία μέν, αλλά μικροτέρων διαστάσεων.

Δεν είνε δε πρώτη φορά καθ' ήν τα τελευταία ταύτα έτη εγένετο απόπειρα της επαναλήψεως του πειράματος του Αρχιμήδους και του Βυφφώνος και εφαρμογή αυτού εις την βιομηχανίαν και οικιακήν οικονομίαν. Διότι ως αναγινώσκομεν έν τινι γαλλική εφημερίδι, υπάρχει έν τινι των διαμερισμάτων της Γαλλίας (département du Gard) άνθρωπός τις τρία ήδη έτη μεταχειριζόμενος εις το μαγειρεύειν την θερμότητα του ηλίου αντί ανθράκων. Η δε μαγειρική συσκευή του είνε απλουστάτη και ουχί πολύ δαπανηρά. Είνε ξύλινον κοίλον κάτοπτρον οκτάγωνον και ολίγον επίμηκες έχον ύψος μέν $1^{μ},06$, πλάτος δε ενός μέτρου. Η κοίλη αυτού επιφάνεια κατακαλύπτεται υπό οκτώ και πεντήκοντα μικρών κατόπτρων διαστάσεων $0,^{μ}10$ επί $0,^{μ}13$ και οκτώ ημιτόμων κατά τας γωνίας του κατόπτρου· εν όλω δύο και εξήκοντα κατοπτριδίων, προσηλουμένων επί του ξύλου διά ξυλίνων κοχλιών, και τούτο ίνα ευκόλως αποσπώνται και αντικαθιστώνται τα θραυόμενα. Αί δε συναφαί των κατοπτριδίων φράσσονται διά κόλλας των φανοποιών του κοινώς καλουμένου στόκκου. Η ακτίς της κυρτότητος του μεγάλου τούτου κοίλου κατόπτρου είνε $1,^{μ}40$, ώστε το μήκος της εστίας είνε $0,^{μ}70$.

Υποτεθείσθω ότι το ηλιακόν τούτο μαγειρείον είνε κατά πάντα άρτιον και έτοιμον, τίθεται πρό του ηλίου καταλλήλως κεκλιμένον επί ποδός γιγγλυμωτού, και από του σιδηρού βραχίονος του προσηλωμένου κατά το άνω άκρον της στεφάνης του κατόπτρου εξαρτάται η χύτρα εν τω μέσω της εστίας. Ο βραχίων δ' ούτος συγκρατείται υπό χονδρού σιδηρού σύρματος προσδεδεμένου όπισθεν του κατόπτρου, και χρησιμεύοντος εις το να τίθηται η χύτρα εν τη εστία της συσκευής κατά την κλίσιν του γιγγλυμωτού ποδός.

Η χύτρα είνε είτε εκ λευκοσιδήρου είτε εκ σφυρηλάτου σιδήρου και διά μέλανος χρώματος έξωθεν βεβαμμένη, ίνα ευκολώτερον απορροφά την θερμότητα. Βράζει δε το μεν θέρος εν ημισεία περίπου ώρα, τον δε χειμώνα μετά τρία τέταρτα της ώρας και εν ώρα πάγου μετά μίαν περίπου ώραν.

Επειδή δε η χύτρα δεν είνε δυνατόν να μένη όλας της ημέρας τας ώρας απέναντι του ηλίου, υπάρχει μηχανή στρέφουσα την συσκευήν κατ' ολίγον ούτως ώστε ο ήλιος πάντοτε να πίπτη επί της χύτρας· πρέπει δε τούτο να γίνηται κατά πάν τέταρτον της ώρας. Εάν δε ο ήλιος καλύπτεται εν μέρει υπό νεφών, είτε τας ακτίνάς του παρακωλύουσι διαβατικά νέφη, η βλάβη είνε ασήμαντος, διότι είνε το αυτό ως εάν το πύρ του μαγειρείου είνε άτακτον. Το σπουδαίον δ' είνε ότι τα διαλείμματα ταύτα δεν εμποδίζουσι το ύδωρ του να διατηρήση το θερμαντικόν του.

Ουδέν ευκολώτερον του να παρασκευασθή τότε ο ζωμός. Εάν δε το φαγητόν μας είνε τηγανιστόν το κάτοπτρον ανατρέπεται κατά γής και ανυψούται ηρέμα πρός το μέρος το αντίθετον τω ηλίω διά μηχανήματος συγκειμένου εκ τριών σανιδίων συνδεδεμένων τριγωνικώς, εφ' ών είνε προσηλωμένα ξυλάριά τινα κωλύοντα πάν ενδεχόμενον ολίσθημα. Τούτο δε χρησιμεύει ίνα διευθύνη την εστίαν καθέτως υπό τον πυθμένα του τηγανίου του περιέχοντος το μέλλον να τηγανι-

Digitized by Google

σθῇ φαγητόν. Παρομοίως παρασκευάζεται καὶ τὸ ἐπὶ ἐσχάρας ὀπτὸν κρέας,ἰχθύς,πτηνόν,κάστανα κλπ. κλπ. Ἀρκεῖ νὰ θέσωμεν αὐτὰ ἐν κανίστρῳ ἐκ σιδηροῦ σύρματος κατεσκευασμένου καὶ νά τα ἀνακινῶμεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ταῦτα δὲ πάντα μαγειρεύονται μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος καὶ διὰ τοῦ συνήθους ἐξ ἀνθράκων πυρός.

Εὐκόλως δ' ἐννοεῖ πᾶς τις πόσον εἶνε οἰκονομικὸν τὸ τοιοῦτον σύστημα. Ἡ συσκευὴ ὅλη τιμᾶται εἴκοσι φράγκων, ὧν τὸ ἥμισυ δαπανᾶται εἰς τὰ κατοπτρίδια, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ εἰς τὰ λοιπὰ ξύλινα κλπ. μέρη. Ἂν δὲ ὑπολογίσωμεν ὅτι καὶ ἡ ἀπορωτάτη οἰκία δαπανᾷ κατ' ἔτος 150 φράγκα εἰς ξύλα ἢ ἄνθρακας, ἔχομεν εὐθὺς κέρδος τῶν 150 τούτων δραχμῶν αἵτινες εἶνε τόκος κεφαλαίου τρισχιλίων φράγκων.

Ἡ συσκευὴ αὕτη συνίσταται κυρίως ἐκ πελωρίου ἀνταυγαστῆρος μεταλλίνου ἔχοντος σχῆμα κορμοῦ κώνου ἐστηριγμένον ἐπὶ ποδὸς οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ παρακολουθῇ τὴν φαινομένην πορείαν τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὸ κέντρον τοῦ ἀνταυγαστῆρος ὑπάρχει ἀγγεῖον ὑάλινον ἢ μετάλλινον βεβαμμένον διὰ μέλανος χρώματος καὶ ἐγκεκλεισμένον ἐν ὑαλίνῳ κώδωνι. Περιέχει δὲ τὸ ἀγγεῖον τοῦτο εἴτε ὕδωρ καθαρὸν εἴτε ὕδωρ μετὰ ὀσπρίων ἢ κρέατος. Διὰ τῆς συγκεντρώσεως δὲ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τοῦ ὑαλίνου κώδωνος καὶ τοῦ βεβαμμένου ἀγγείου τὸ ὕδωρ θερμαίνεται οὕτως, ὥστε ἐν βραχεῖ μεταβάλλεται εἰς ἀτμὸν δυνάμενον νὰ κινήσῃ μηχανὴν ἢ νὰ ἑψήσῃ τροφὰς διαφόρους. Τοῦ φαινομένου τούτου αἰτία εἶνε ὅτι ὁ ἀνταυγαστὴρ συνάγει ἐπὶ δεδομένου σημείου μέγα ποσὸν θερμαντικῶν ἀκτίνων, αἵτινες διαπερῶσαι τὸν ὑάλινον κώδωνα καὶ εἰσερχόμεναι εἰς αὐτὸν δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσι πάλιν.Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο εἶνε γνωστὸν καὶ καθ' ἑκάστην ἐφαρμόζεται ἐν τῇ γεωπονίᾳ διὰ τῆς χρήσεως τῶν ὑαλίνων κωδώνων. Διότι ἡ θερμότης εὐκολώτατα μὲν εἰσέρχεται διὰ τῆς ὑάλου, ἀλλ'ἅμα εἰσελθοῦσα καὶ τρόπον τινὰ περικλεισθεῖσα ἐν τῷ τόπῳ τῷ καλυπτομένῳ δι' ὑάλων ἢ ὑαλίνων κωδώνων, πρέπει νὰ περιμείνῃ ὥραν πολλὴν ἕως οὗ δυνηθῇ νὰ ἐξέλθῃ πάλιν καὶ νὰ διασκεδασθῇ ἀνὰ τὸ κενόν. Τέλος ἡ διὰ τοῦ ἀνταυγαστῆρος συναχθεῖσα θερμότης κωλυομένη ὑπὸ τοῦ κώδωνος, ἀπορροφᾶται ὑπὸ τοῦ βεβαμμένου ἀγγείου· διότι πᾶν σῶμα μέλαν ἔχει τὴν ἰδιότητα τοῦ νὰ ἀπορροφᾷ τὴν θερμότητα καὶ νὰ διαπερᾶται ὑπ' αὐτῆς, ἐν ᾧ τὰ λευκὰ σώματα ἀντανακλῶσι καὶ πέμπουσιν αὐτὴν εἰς τὸ διάστημα ὡς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας. Ἡ γνωστοτάτη δὲ τῶν ἐφαρμογῶν τῆς ἰδιότητος ταύτης εἶνε ἡ συνήθεια τοῦ νὰ φορῶμεν λευκὰ μὲν ἐν ὥρᾳ καύσωνος ἵνα δροσιζώμεθα, μέλανα δὲ ἵνα διατηρῶμεν τὴν ἔξωθεν ἐρχομένην θερμότητα. Ἀναμφιβόλως οἱ ἡλιακοὶ λέβητες ὡς ὠνόμασαν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συσκευήν, ἐλάχιστα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἐν τοῖς ψυχροῖς κλίμασιν· ἀλλ'ἐν τοῖς θερμοῖς ὡς τὸ ἡμέτερον θὰ εἶνε χρησιμώτατοι.

* *

Περὶ τῆς ἐν Τολώσῃ Ἀκαδημείας τῶν Ἀνθεστηρίων (Académie des Jeux Floraux), ἑνὸς τῶν ἀρχαιοτέρων φιλολογικῶν ἱδρυμάτων τῆς Εὐρώπης, περὶ οὗ θ' ἀναγινώσκωσιν οἱ συνδρομηταὶ τῆς Ἑστίας ἐν ταῖς γαλλικαῖς ἐφημερίσιν, ὅτι κατὰ Μάϊον τελεῖ φιλολογικοὺς καὶ ποιητικοὺς ἀγῶνας, ἐκρίναμεν καλὸν νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ ἑπόμενα: Σ. τ. Δ.

ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΤΟΛΩΣΣΗΣ

Ἐν Τολώσσῃ (Toulousse) τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἐν ἔτει 1323, ἑπτὰ ἰδιῶται φιλόμουσοι, ἔν τινι κήπῳ τοῦ προαστείου κατ' ἀρχὰς συνερχόμενοι τὴν πρώτην τοῦ Μαΐου, προσεκάλουν δι' ἐγκυκλίου τοὺς ποιητὰς τῶν πέριξ ἵνα προσελθόντες ἀπαγγείλωσιν ἐνώπιον ὁμηγύρεως τοὺς στίχους αὐτῶν, ὑποσχόμενοι ὡς ἀμοιβὴν τῶν καλλίστων ἴον χρυσοῦν. Ἡ ἐγκύκλιος ἦν ἐμμέτρως ἐν προβιγγιακῇ γλώσσῃ συντεταγμένη. Ὠνομάσθη δὲ ἡ ποιητικὴ αὕτη πανήγυρις, ἕνεκα τοῦ ἀνθοφόρου μηνός, καθ' ὃν ἐτελεῖτο, *Ἀνθεστήρια* (Jeux Floraux). Καὶ τὸ μὲν ὄνομα εἶνε αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον τῶν τῆς Ῥώμης Ἀνθεστηρίων (Floralia), κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τοῦ ἔτους ἑορταζομένων· ἄλλως δὲ οὐδὲν κοινὸν μεταξὺ ἐκείνων καὶ τούτων· διότι ταῦτα μέν, τὰ ἐν Τολώσσῃ, καί τοι οὐχὶ σοβαρά, ἀλλ' ἱλαρὰ μᾶλλον καὶ παιγνιώδη, ἦσαν ὅμως τοὐλάχιστον σεμνά· τὰ δὲ ἐν Ῥώμῃ τελούμενα ἦσαν τοὐναντίον τοσοῦτον ἀκόλαστα καὶ αἰσχρά, ὥστε ᾐσχύνετο νὰ παρευρεθῇ κατ'αὐτὰ σεμνὸς ἀνήρ,ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐσώζετο ἔτι τότε ἐν Ῥώμῃ σεμνότητος ἴχνος. Ὁ Κάτων παρευρεθείς ποτε καὶ μαθὼν ὅτι ἐντρέπονται ν' ἀρχίσωσι τὸν ἀγῶνα, αὐτοῦ παρόντος, προυτίμησε ν' ἀναχωρήσῃ μᾶλλον ἢ νὰ στερήσῃ τοὺς συμπολίτας του τῆς ἀκολάστου ἐκείνης τέρψεως. Κατὰ τὸ 1490, ὅτε δι' ἔλλειψιν χρηματικῶν πόρων ἔπαυσε τελουμένη ἡ πανήγυρις αὕτη, ἡ Κλημεντία Ἰσαύρα (Clémence Isaure), ἐκ τῶν ἀρχαίων κομήτων τῆς πόλεως καταγομένη, ἀνενέωσε τὸν ἀγῶνα, κληροδοτήσασα χάριν αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς περιουσίας της. Τὸ ἵδρυμα τοῦτο, ὅπερ ἐν ἔτει 1694 ὠνομάσθη Ἀκαδήμεια ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', κατηργήθη τῷ 1790 συνεστάθη δὲ πάλιν τῷ 1806 ὑπὸ Ναπολέοντος τοῦ Α' καὶ ἔκτοτε ὑφίσταται.

* *

Τῇ 3 Μαΐου ἑκάστου ἔτους διανέμονται τὰ βραβεῖα,ἅτινα σήμερον εἶνε ἄνθος ἀμαράντου καὶ κυνορρόδου (églantine) χρυσοῦν, ἴον, χρυσάνθεμον (souci), κρίνον καὶ ἠράνθεμον (primevère), ἀργυροῦν. Ὅπως ἀνηγορευθῇ τις maître ès jeux floraux δέον τρὶς νὰ ἐβραβεύθη ἐν τοῖς ἀγῶσι. Ἡ Ἀκαδήμεια δημοσιεύει κατ' ἔτος τὰ βραβευόμενα ἔργα καὶ τοὺς ἀπαγγελλομένους

Digitized by Google

λόγους. Εἰς τοὺς ποιητικοὺς τούτους ἀγῶνας, οἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς φιλολογικοί, διότι καὶ πεζὰ ἔργα βραβεύονται κατ' αὐτούς, ἀποστέλλονται πλεῖστα κατ' ἔτος ποιήματα. Ἐν ἔτει 1866 ἀπεστάλησαν 820!.. Ἐν τούτοις σήμερον οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἔχουσιν οἱ ποιητικοὶ οὗτοι ἀγῶνες ἐπὶ τῆς ποιήσεως ἐν Γαλλίᾳ, αἱ δὲ βραβευόμεναι ἐτήσιαι ποιήσεις εἶνε ἔργα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετριώτατα καὶ πάντη ἀσήμαντα. * Κ

Νοημοσύνη καὶ στοργὴ τῶν

ΨΥΛΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΡΕΙΩΝ

Οἱ ψύλλοι (ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἡ ὀνομασία των) δὲν ἔχουσι μόνον τὴν δεξιότητα τοῦ νὰ πηδῶσι πηδήματα γιγάντια, ἀλλ' ἔχουσι καὶ ἀπίστευτον ἀνάπτυξιν τῶν μυώνων, πρὸς δὲ τούτοις νοημοσύνην καὶ εὐμάθειαν μεγίστην. Ἰατρός τις (ὁ Dr Charbonnier) διηγεῖται ὅτι κατώρθωσαν νὰ διδάξωσι ψύλλους περιεργότατα γυμνάσια. Ψύλλος τις μετρίου μεγέθους ζευγνυόμενος εἰς μικρὸν τηλεβόλον ἔσυρεν αὐτὸ εὐκολώτατα. Τὸ τηλεβόλον τοῦτο ἦτο κοῖλον, εἶχε δὲ μέγεθος μὲν ἴσον πρὸς ἥμισυν ὄνυχα, βάρος δὲ ὀγδοηκονταπλάσιον τοῦ βάρους τοῦ ψύλλου, καὶ τροχούς, ἑνὶ λόγῳ ἦτο κατὰ πάντα ὅμοιον πρὸς τὰ ἐν χρήσει πολεμικὰ τηλεβόλα, πληρούμενον δὲ πυρίτιδος ἐξεπυρσοκρότει, ἐν ᾧ ὁ ψύλλος οὔτε ἐφοβεῖτο ὑπὸ τοῦ βρόντου οὔτε κἂν ἐταράσσετο. Ἡ δέσποινα τοῦ ψύλλου τούτου ἐφύλαττεν αὐτὸν ἐν θήκῃ ὑπεστρωμένῃ διὰ βελούδου, ἣν εἶχε πάντοτε ἐν τῷ θυλακίῳ της. Ὁσάκις δὲ ὁ ψύλλος ἐπείνα, ἔθετεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ βραχίονός της, ἐξ οὗ ὁ πειναλέος ἀπερρόφα ὅσον αἷμα ἤθελε. Ἀλλ' ἀτυχῶς ἐπελθὼν ὁ χειμὼν ἐθανάτωσε τὸ ἀρειμάνιον ζωΰφιον.

Ἕτερος τις (M. Hook) διηγεῖται ὅτι ἄγγλος τις κατεσκεύασεν ἐξ ἐλεφαντίνου ὀδόντος ἅμαξαν μετὰ ἓξ ἵππων, ἁμαξηλάτου, τεσσάρων ἐν αὐτῇ ἐπιβατῶν καὶ δύο θεραπόντων ὄπισθεν καθημένων· ὅλη δὲ αὕτη ἡ κατάφορτος ἅμαξα ἐσύρετο ὑπὸ ἑνὸς καὶ μόνου ψύλλου. Ὁ συγγραφεὺς τῶν *Ἀναμνήσεων τῶν Παρισίων* (M. Kotzebue) διηγεῖται ὅτι εἶδεν ἐν Παρισίοις ναύτην ἐπιδεικνύοντα διὰ τοῦ μικροσκοπίου ψύλλους οὓς αὐτὸς εἶχε διδάξει. Τούτων δὲ ὁ μὲν ἔσυρεν ἐλέφαντα μικροσκοπικόν, ὁ δὲ ἅμαξαν μεστὴν ἐπιβατῶν. Γυνὴ δέ τις ἔχουσα τοιούτους ψύλλους ὁσάκις ἔβλεπέ τινα αὐτῶν καταπεπονημένον καὶ μὴ θέλοντα νὰ ἐργασθῇ, ἀνέσυρε τὴν χειρῖδα τοῦ ἐνδύματός της καὶ ἐπέθετεν ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτῆς τὸν καταβεβλημένον ἐργάτην, ὅστις ἀφ' οὗ ἔπινεν ὅσον αἷμα ἤθελε καὶ ἀνεζωογονεῖτο, ἐπανελάμβανε τὴν ἐργασίαν μετὰ μείζονος προθυμίας.

Ἔν τινι δὲ συγγράμματι περὶ τῆς ψυχῆς τῶν ζώων ἀναφέρεται (ὑπὸ τοῦ Alfred de Nore) ὅτι ἰταλός τις Κουκιάνης ἐπεδείκνυεν ἐν Παρισίοις ψύλλους ἐνδεδυμένους στολὴν στρατιωτικὴν καὶ ἐκτελοῦντας ἑλιγμοὺς μετὰ πολλῆς εὐστροφίας καὶ τέχνης, ἑτέρους δέ τινας ἀντλοῦντας ὕδωρ διὰ κάδου ἔχοντος μέγεθος ἀνάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις τοῦ ἀντλοῦντος ζωϋφίου. Καὶ ἐν Παρισίοις δὲ καὶ ἐν Λονδίνῳ ἐθεάθησαν ἄνδρες ἐπιτήδειοι[1] ἐπιδεικνύοντες ψύλλους ἐξασκημένους καὶ διδάσκοντες τὸν τρόπον τῆς ἐκγυμνάσεως καὶ διδασκαλίας αὐτῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι εὐκόλως δύναταί τις νὰ διδάξῃ τὸν ψύλλον νὰ σύρῃ βάρος ἀναλόγως μέγα, ἐὰν δέσῃ αὐτὸν διὰ λεπτῆς τριχὸς ἢ νήματος μετάξης ἀπό τινος στερεοῦ μέρους. Εὐκόλως δὲ δύναταί τις νὰ τὸν δέσῃ ἀπὸ τοῦ τραχήλου διὰ θηλειᾶς τῇ βοηθείᾳ βεβαίως μικροσκοπίου. Ὁ οὕτω πως δεδεσμευμένος ψύλλος, ἀφ' οὗ ἐπὶ πολλὴν ὥραν μάτην προσπαθήσῃ νὰ πηδήσῃ, βλέπων τὸ ἀδύνατον τοῦ πράγματος, μεταβάλλει τὰ ἅλματα του εἰς τακτικὸν βάδισμα καὶ τότε εἶνε εὔκολον νὰ τὸν ζεύξῃ τις. Ἵνα δὲ συνειθήσῃ ἐντελῶς νὰ βαδίζῃ, νὰ σύρῃ φορτία καὶ νὰ ἐκτελῇ διάφορα γυμνάσια, ἀπαιτεῖται βεβαίως δόσις ὑπομονῆς καὶ ὑπομονῆς οὐ τῆς τυχούσης.

Λήγούσης τῆς ΙϚ' ἑκατονταετηρίδος ψύλλος τις κατέστη ἥρως πληθύος ποιημάτων. Τὴν δ' ἑπομένην ἑκατονταετηρίδα καί τοι ὁ Λαφονταῖνος ἀνεθεμάτισε τὸν ψύλλον ἀναφωνήσας που:

Ὦ τερπικέραυνε θεέ, κεραύνωσον τοὺς ψύλλους!

ἀλλ' ὅμως καὶ μετὰ τὸ ἀνάθεμα τοῦτο, οὐδόλως ἐμειώθη ἡ πρὸς τὸ ζωΰφιον τιμὴ καὶ ὑπόληψις τῶν ἀνθρώπων. Μακάριος δὲ ὁ δυνάμενος νὰ συλλάβῃ ψύλλον ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς ἠγαπημένης του φίλης! λέγει που συγγραφεὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὸ δύσμοιρον ζῷον παρευθὺς ἐνεκλείετο ἐν κρυσταλλίνῃ θήκῃ καὶ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τοῦ τραχήλου ὡς τίμιον κειμήλιον θεωρούμενον. Πολιτικός τις ἀνὴρ (M. Desbarreaux) διηγεῖται ἔν τινι ποιηματίῳ πῶς ᾐχμαλώτευσε ψύλλον, ὃν συνέλαβε ἐπὶ τῆς Μαριὸν Δελόρμ.

Τῆς ἐρωτοτρόπου ταύτης ἐποχῆς παρελθούσης ἔπαυσαν βαθμηδὸν καὶ οἱ ποιηταὶ γράφοντες ποιήματα εἰς τοὺς ψύλλους. Ἀλλὰ γίνεται ἔτι μνεία αὐτῶν ἐν τῷ *Φαύστῳ* τοῦ Γκαῖτε.

Ἀλλὰ ἐλησμονήσαμεν μικροῦ δεῖν καὶ ἕτερον μάρτυρα τῆς νοημοσύνης τῶν ψύλλων. Ὁ βαρὼν Βαλκενάριος ἀποθανὼν τῷ 1852 μνημονεύει θαυμασίων πραγμάτων ἐκτελουμένων ὑπὸ ψύλλων, οὓς ἐπεδείκνυέ τις ἐν Παρισίοις, κατὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Χρηματιστηρίου ἀντὶ ἑξήκοντα λεπτῶν. Τέσσαρες τῶν ψύλλων τούτων ἱστάμενοι ὄρθιοι ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν εἶχον ἀνὰ χεῖρας ἀκόντιον ἐκ φλοιοῦ λεπτοτάτου μόλις διακρινομένου, καὶ ἐξετέλουν διαφόρους στρατιωτικὰς ἀσκήσεις. Δύο ἕτεροι ἦσαν ἐζευγμένοι εἰς

1. Ἴδ. Ἑστίας τόμ. Α' σελ. 286.

Digitized by Google

χρυσοῦν τετράτροχον ὄχημα μετὰ τοῦ ἀμαξηλάτου καί το ἔσυρον εὐκολώτατα καὶ κανονικώτατα. Τρίτος τις ἐκάθητο ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἡνιόχου κρατῶν μαστίγιον. Πάντα δὲ ταῦτα ἐκινοῦντο ἐπὶ πλακὸς κατόπτρου λείου. Οἱ ψύλλοι οἱ ἐκτελοῦντες τὸ ἔργον τῶν ἵππων ἦσαν δεδεμένοι ἀπὸ τῶν μηρῶν διὰ χρυσῆς ἁλύσεως, ἥτις οὐδέποτε ἐλύετο. Οὕτω πως δὲ ἔζων ἐπὶ δύο ὅλα ἔτη καὶ ἥμισυ, οὐδενὸς ἀποθανόντος κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα. Ἐτρέφοντο δὲ τιθέμενοι ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἀνθρώπου τινός. Ὁπότε δὲ δὲν ἤθελον νὰ περιπατήσωσι καὶ νὰ σύρωσι τὸ ὄχημα, ὁ ἔχων αὐτοὺς ἐλάμβανεν ἄνθρακα καίοντα καί τον ἐπλησίαζεν εἰς αὐτούς, οὗτοι δὲ θερμαινόμενοι ἐπελαμβάνοντο παραχρῆμα τοῦ ἔργου των.

Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος τῆς νοημοσύνης ἄνευ τῆς καρδίας; Ἐλέχθη ὅτι καὶ τὸ σμικρότατον τῶν ζώων, τὸ κατ' ἐπιφάνειαν ἀχρηστότατον εἰς τὸν ἄνθρωπον, δύναται νὰ μᾶς ἐκπλήξῃ διὰ τῆς ὑπομονῆς του, τοῦ θάρρους, τῆς εὐφυΐας, ἡμεῖς δὲ προσθέτομεν: καὶ διὰ τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς μητρικῆς στοργῆς. Ἰδοὺ δὲ διατί.

Ἀφ' οὗ ἡ ψύλλα γεννήσῃ τὰ ὠά της ἐν τῇ κόνει, ἐντὸς τῶν σχισμάδων τῶν σανίδων καὶ τῶν σανιδωμάτων, ἐν τοῖς σπαργάνοις τῶν βρεφῶν, καὶ ἀφ' οὗ οἱ λευκοὶ καὶ διαφανεῖς σκώληκες ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν ὠῶν συστρεφόμενοι ὡς μικρά τινα ἐγχελίδια, ἡ μήτηρ μεταγγίζει εἰς τὸ στόμα αὐτῶν τὸ ἐν τῷ σώματι αὐτῆς αἷμα καὶ παραχρῆμα διὰ τοῦ διαφανοῦς δέρματος αὐτῶν βλέπει τις χρωματιζόμενον ἐρυθρὸν τὸν πεπτικὸν αὐτῶν σωλῆνα. Τὴν τροφὴν δὲ ταύτην ἐπορίσθη ἡ ψύλλα κεντήσασα τὸ σῶμα ἡμῶν καὶ ἐκμυζήσασα ὀλίγον αἷμα χάριν τῆς ὑπάρξεως τῶν τέκνων της.

Μή τις λοιπὸν καταρασθῇ τὸ φιλόστοργον τοῦτο ζωΰφιον, διότι ἐνοχλεῖ ἡμᾶς οὐχὶ ὑπὸ κακίας κινούμενον, ἀλλ' ὑπὸ μητρικῆς, ὡς εἴδομεν, στοργῆς καὶ κατ' ἀνάγκην ὑπὸ τῆς φύσεως βιαζόμενον. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς κεντᾷ, προσέχον μὴ βλάψῃ ἡμᾶς. Καὶ ναὶ μὲν ἔχει κλίσιν τινὰ γαστρονομικήν, ἀλλὰ δὲν εἶνε οὔτε λαίμαργον οὔτε αἱμοβόρον. Ἅμα κεντήσας ἡμᾶς ὁ ψύλλος παραχρῆμα ἀπέρχεται, ὡς συναισθανόμενος τρόπον τινὰ ὅτι δὲν εἶνε καλὴ ἡ πρᾶξίς του αὕτη. Πρὶν ἢ δὲ ἀπέλθῃ γαργαλίζει διὰ τῶν ποδῶν του τὰ πέριξ τῆς πληγῆς ἵνα καταπραΰνῃ καὶ ἀποναρκώσῃ τὸ ἐξηρεθισμένον ὑπὸ τοῦ κεντήματός του μέρος. Διατί νὰ ὀνομάσῃ ὁ Λινναῖος τὸν ψύλλον ἐρεθιστικόν; Τὸν κορειὸν μᾶλλον ἔπρεπε νὰ ὀνομάσῃ τοιοῦτον, τὸν νυκτερινὸν τοῦτον τύραννον τῶν ἀνθρώπων. Διότι ναὶ μὲν ἐνοχλεῖ ἐκείνους ὧν τὸ αἷμα δὲν εἶνε ἀνάλογον πρὸς τὸ νευρικὸν σύστημα, ἀλλ' ὅμως οὐδόλως ἐξερεθίζει οὐδὲ βασανίζει τοὺς ὑπ' αὐτοῦ τραυματιζομένους. Ὁ ψύλλος δὲν ἔχει τὸ καυστικὸν ἐκεῖνο καὶ δυσῶδες ὑγρὸν τοῦ κορειοῦ.

Ὁ κορειὸς δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὸ νὰ ἐκμυζᾷ τὸ αἷμα, ἀλλὰ ἐν τῇ πληγῇ ἣν ἀνοίγει ἐγχέει, ἀντὶ τοῦ ἀφαιρεθέντος αἵματος, ὑγρόν τι καυστικὸν καὶ δριμὺ ἐκ τοῦ στόματός του ἐκκρινόμενον. Κακὴ καὶ ψυχρὰ ἀνταμοιβὴ καὶ ἀποζημίωσις! Ἀείποτε ἐφοβήθην καὶ ἐμίσησα τοὺς προστύχους καὶ χυδαίους, καὶ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ φωτός. Ὁ κορειὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶνε οἱ κυριώτατοι καὶ οἱ ὠμότατοι πολέμιοι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ δὲ μοχθηρία αὐτῶν εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον κινδυνώδης, ὅσῳ συνοδεύεται αὕτη ὑπὸ νοημοσύνης μᾶλλον ἀνεπτυγμένης.

Οἱ κορειοὶ δύνανται νὰ ζήσωσι πολὺν χρόνον ἄσιτοι ἕνεκα βεβαίως τῆς ληθαργικῆς καταστάσεως εἰς ἣν ὑπόκεινται τὸν χειμῶνα. Διετήρησέ τις κορειοὺς ἓν ὅλον ἔτος ἐν φιαλιδίῳ κεκλεισμένους, καὶ κατὰ τὸ θέρος ἀνοίξας τὸ φιαλίδιον εἶδεν αὐτοὺς κινουμένους καὶ ἀναζήσαντας.

Ὁ Βαλμόντος Δεμπομάρης διηγεῖται ὅτι περίεργός τις θέλων νὰ ἴδῃ πῶς ὁ κορειὸς ἀνακαλύπτει τὴν παρουσίαν ἀνθρώπου, ἐποίησε τὸ ἑπόμενον πείραμα. Κατεκλίθη ἐπὶ κλίνης κρεμαστῆς καὶ ἄνευ οὐρανοῦ ἐν τῷ μέσῳ δωματίου γυμνοῦ παντὸς ἐπίπλου, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐδάφους τοῦ δωματίου ἔθηκε κορειόν, ὅστις καθοδηγούμενος βεβαίως ὑπὸ τῆς ὀσφρήσεως, ἔστη ἐπί τινας στιγμὰς ἀμφιρρέπων καὶ οἱονεὶ σκεπτόμενος καὶ μελετῶν διὰ τίνος τρόπου θὰ δυνηθῇ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν κλίνην. Τέλος δὲ μετὰ πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς ἀπεφάσισε καὶ ἀνέβη εἰς τὸν τοῖχον, διὰ τοῦ τοίχου δὲ εἰς τὴν ὀροφήν. Ἅμα δὲ φθὰς ἀκριβῶς ὑπεράνω τῆς κλίνης, ἀφέθη καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῆς ῥινὸς τοῦ περιέργου παρατηρητοῦ ἐκθάμβου ἐπὶ τῷ κατορθώματι καὶ τῇ πονηρίᾳ τοῦ κορειοῦ. Καὶ ἄλλα πλεῖστα ὅσα ἠδυνάμεθα νὰ διηγηθῶμεν μαρτυροῦντα τὴν νοημοσύνην τῶν τοιούτων ζωϋφίων, ἀλλὰ χάριν συντομίας καὶ ἵνα μὴ γενώμεθα ὀχληροὶ καταχρώμενοι τῆς φιλομαθείας καὶ τῆς ὑπομονῆς τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, καταλήγομεν ἐνταῦθα τὸν περὶ νοημοσύνης αὐτῶν λόγον ἀναβάλλοντες εἰς ἄλλοτε πλειονά τινα καὶ περιεργότερα. Κυρία Σ*

Η ΚΟΛΑΣΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

. . . .

Ὁμολογῶ ὅτι ἡ κόλασις εἶναι φοβερά. Ὁ κερατοφόρος Διάβολος, οἱ εἰδεχθεῖς δαίμονες, οἱ πολυκέφαλοι ὄφεις, οἱ φλέγοντες δράκοντες, αἱ ἱπτάμεναι γλῶσσαι πυρός, αἱ πεπυρωμέναι ἐσχάραι, οἱ ἐκ πετρελαίου ζέοντες λέβητες, ἑνὶ λόγῳ τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον δὲν εἶναι θέαμα παρήγορον οὐδ' εἰς αὐτὸν τὸν μᾶλλον ῥιγοῦντα γέροντα, ἀλλ' ἡ κόλασις δὲν εἶναι δι' ἡμᾶς, δὲν εἶναι διὰ τοὺς Ἕλληνας· ὁ Ἕλλην ἠξεύρει νὰ οἰκονομήσῃ τὰ πάντα, διότι ἐγεννήθη πολύτροπος ὡς ὁ Ὀδυσσεύς. Κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν αἱ καταχθόνιοι σάλπιγγες διὰ βραγχώ-

Digitized by Google

δους φωνῆς θ' ἀναγγείλωσιν ὅτι ἐπέστη ἡ ὥρα τῆς Κρίσεως, ἅμιλλα σφοδρὰ θὰ ἐγερθῇ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ὁποῖον δεξιώτερον καὶ προσφυέστερον θὰ φενακίσῃ, σαγηνεύσῃ ἢ ἐκφοβήσῃ τὸν Διάβολον, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν κόλασιν. Ἕκαστον ἔθνος θὰ μεταχειρισθῇ τὰ μᾶλλον ἰδιάζοντα πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ ὅπλα, ἀλλὰ μόνον οἱ Ἕλληνες θὰ καταγάγωσι θρίαμβον πλήρη διὰ τῆς παντοδυνάμου *καλπονοθεύσεως*. Ὁ Ἕλλην, φύσει συνταγματικὸς ὤν, θὰ ἐφαρμόσῃ καὶ εἰς τὴν κόλασιν τὴν κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἐν χρήσει *τακτικὴν* θὰ *καλπονοθεύσῃ* τὰς πεπυρωμένας ἐσχάρας, ἀντικαθιστῶν αὐτὰς διὰ ξυλίνων πυρὶ βεβαμμένον, θὰ *καλπονοθεύσῃ* τοὺς ζέοντας λέβητας μεταποιῶν αὐτοὺς εἰς εὐχρήστους λουτῆρας, πῶς ; τὸ ἀγνοῶ, ἀλλὰ θὰ τὸ κατορθώσῃ. Θὰ πλαστογραφήσῃ, παραμορφώσῃ ἢ σχίσῃ τὰ κατάστιχα, ὅπως οὐδαμοῦ εὑρεθῇ τὸ ὄνομά του ἐγγεγραμμένον, ἀλλὰ μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ὑπουργῶν του, διότι ὁ Ἕλλην εἶναι πάντοτε τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὁσάκις δὲν ἔχει θέσιν. . . συμπολιτευομένου. Ὡς πρὸς δὲ τοὺς ὄφεις καὶ τοὺς δράκοντας αὐτὸ θὰ ἦναι ἁπλῆ παιδιὰ διὰ τὸν Ἕλληνα, ὅστις εἰς ἡρωϊκωτέρους χρόνους κατέβαλε τὴν Σφίγγα, τὸν ἑκατόγχειρα Βριάρεων, τὴν Μέδουσαν, τὴν Ὕδραν καὶ ἄλλα οὐχ ἧττον ἐπίφοβα τέρατα σὺν οἷς τὸν Μινώταυρον, εἰ καὶ ὁ Βαλζὰκ δὲν φαίνεται ἀποδεχόμενος τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ. Ἄλλως τε καὶ ὁ Ἕλλην εἰς τὴν κόλασιν θὰ ἦναι en pays de connaissance, μεταξὺ πατρικῶν φίλων, διότι ὁ Διάβολος ὅσον καὶ ἂν ἔγεινε Διάβολος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλησμόνησε τὴν ἑλληνικὴν αὐτοῦ καταγωγὴν καὶ νὰ μὴ ἐνθυμῆται ὅτι ἦτό ποτε ἀδελφὸς τοῦ Διὸς καὶ ὅτι ἔπιε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ Ἰλισσοῦ, ὅτε ὁ Ἰλισσὸς δὲν ἦτο ξηρός, ὡς ἡ φωνὴ τῶν ἐκεῖ ᾀδουσῶν Γερμανίδων. Δέον ὅμως ὁ Ἕλλην νὰ προσενεχθῇ αὐτῷ κοσμίως καὶ εὐπρεπῶς, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὸν πῖλον ἢ τὸ *φέσι* καὶ μὴ φέρων *σιγάρον* ἐπὶ τῶν χειλέων, διότι ὁ Διάβολος, ζήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν Παρισίοις, εἶναι λίαν αὐστηρὸς πρὸς τὴν καλὴν συμπεριφοράν. Δέον ὡσαύτως νὰ λαλήσῃ αὐτῷ γλῶσσαν ὁπωσοῦν καθαρεύουσαν, ἀποφεύγων τοὺς καθ' ἑκάστην ἀκουομένους ἢ ἀναγινωσκομένους βαρβαρισμούς, διότι ἂν τυχὸν εἴπῃ αὐτῷ: «*Χαίρομαι*, κύριε Διάβολε, ὅτι ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίσω, ἢ καταχρῶμαι *τῆς καλωσύνης σας*, ἢ σᾶς συνιστῶ τὴν *δεσποσύνην* τάδε, ἤ. . . . ἤ. . . . πολὺ πιθανὸν νὰ στρέψῃ αὐτῷ τὰ νῶτα. Ὁ Διάβολος ἔχει βεβαίως πολλὰ ἐλαττώματα, καὶ τίς δὲν ἔχει τὰ *ἰδικά* του ; τὰ ἑλληνικὰ ὅμως ἐπίσταται καλῶς, διότι ἔκαμε τακτικὰς σπουδὰς καὶ δὲν προεβιβάσθη βουλευτικῇ συστάσει, δυνάμει ἐγχειριδίου ἢ θραύων τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων τῶν διδασκάλων του «μεσονυκτίοις ποθ' ὥραις.» Τὰ τοιαῦτα εἰς τὴν κόλασιν δὲν γίνονται. Ὑπῆρξε μάλιστα ἐποχή, καὶ αὕτη δὲ εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ἀναγεννήσεως, καθ' ἣν ἡ ἑλληνικὴ ἐθεωρεῖτο ἀποκλειστικῶς ὡς γλῶσσα τοῦ Διαβόλου, καθὸ ἡ τῆς αἱρέσεως. Διὸ καὶ ἡ θεολογικὴ τῶν Παρισίων σχολὴ δὲν ἐδίστασε νὰ κηρύξῃ ἐνώπιον τοῦ Παρλαμέντου ὅτι «ἀπώλετο ἡ θρησκεία εἰ ἐπετρέπετο ἡ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἑβραϊκῶν γραμμάτων σπουδή.»[1] Ἐν ἔτει δὲ 1530 Γάλλος τις μοναχὸς ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τῆς ἐκκλησίας : «Ἐφευρέθη νέα τις γλῶσσα, ἣν καλοῦσιν *ἑλληνικήν*· προσέχετε καλῶς ἀπ' αὐτῆς, διότι εἶναι πασῶν τῶν αἱρέσεων ἡ γενέτειρα. Βλέπω εἰς τὰς χεῖρας πολλῶν ἀνθρώπων βιβλίον ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ γεγραμμένον ὅπερ ὀνομάζουσι *Καινὴν Διαθήκην*· τοῦτο δὲ τὸ βιβλίον εἶναι πλῆρες ἀκανθῶν καὶ ὄφεων.[2] »

Ειρηναιος Ασωπιος.

Αἱ παραδόσεις περὶ τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν ζωὴν ἡρώων θανόντων ἢ ἐξόχως ἀγωνισθέντων ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐξ ἀρχαιοτάτων μύθων πηγάζουσαι, εἰσὶ κοινόταται παρὰ πλείστοις λαοῖς. Ἵνα δὲ εἰς τὰ γνωστότατα περιορισθῶμεν, οἱ Γερμανοὶ ἐπίστευον μέχρι πρὸ μικροῦ ὅτι ὁ ἐν ὑπογείῳ πύργῳ μέχρι πρὸ αἰώνων καθεύδων αὐτοκράτωρ Βαρβαρόσσας ἔμελλε ν' ἀναστήσῃ τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν, οἱ Ἑλβετοὶ πιστεύουσιν ὅτι ὁ μυθολογικὸς αὐτῶν ἥρως Γουλλιέλμος Τέλος θ' ἀναβιώσῃ ὅταν ἴδῃ κινδυνεύουσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς χώρας του, οἱ Σέρβοι ἐδιηγοῦντο περὶ τοῦ βασιλέως Μάρκου ὅτι πρῶτος θὰ σημάνῃ τὴν ὥραν τῆς κατὰ τῶν Τούρκων ἐξεγέρσεως, καὶ παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς Ἕλλησι φέρεται παράδοσις περὶ τοῦ ἔν τινι κρύπτῃ τῆς Ἁγίας Σοφίας εὑρισκομένου Μαρμαρωμένου βασιλιᾶ, ὅστις θ' ἀναζήσῃ ὅταν ἐπιστῇ ἡ ὥρα τῆς γενικῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπελευθερώσεως. Ὅτι καὶ οἱ Ἀλβανοὶ ὁμοίας τρέφουσι δοξασίας περὶ τοῦ ἥρωος αὐτῶν Γεωργίου τοῦ Καστριώτου, ἢ Σκενδέρμπεϋ μανθάνομεν κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης παραδόσεως, ἣν παρὰ λῃστοῦ Γκέκα ἀκούσας ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν φίλος τῆς Ἑστίας· ἐκ τῆς παραδόσεως ταύτης καταφαίνεται προσέτι ὁπόσον ἀσθενὴς εἶνε ἡ ἐπενέργεια τοῦ μωαμεθανισμοῦ παρὰ τοῖς ἐξισλαμισθεῖσιν Ἀλβανοῖς, καὶ ὁπόσον κατισχύει τῆς θρησκείας τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα. Σ. τ. Δ.

Προσδοκία ἐλεύσεως τοῦ
ΣΚΕΝΔΕΡΜΠΕΥ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΛΒΑΝΟΙΣ

Οἱ κάτοικοι τῆς ἄνω Ἀλβανίας, οἱ ἰδιαιτέρως ὀνομαζόμενοι Γκέγκαι πιστεύουσιν ὅτι θὰ ἔλθῃ ποτὲ ὁ Σκενδέρμπεϋς, ὅπως ὁδηγῶν τοὺς νῦν ἀρειμανίους αὐτοῦ συμπολίτας κατὰ τοῦ Σουλτάνου διεκδικήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν του, ἣν τοσοῦτον ἀνάνδρως ἐν τῇ προσκαίρῳ ἐκείνου ἀπουσίᾳ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἥρπασε. Πρὸς διατήρησιν δὲ τοῦ στρατοῦ του θ' ἀποκαλυφθῶσιν ἀνεξάντλητοι ἀποθῆκαι κέγχρου, εὑρισκόμεναι ἐντός τινος τῶν ὀρέων τῆς πατρίδος του. Οὐδέποτε ὅμως θὰ δεχθῇ νὰ ἔλθῃ πρὶν ἢ ἴδῃ τοὺς συμπολίτας του ἐπαναστατοῦντας κατὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ διατηροῦντας τὴν ἐπανάστασιν

1. Villars : De la réformation de Luther, σελ. 65, σημ. 1.
2. Αὐτόθι ἔνθ' ἀνωτέρω.

Digitized by Google

ἐπαξίως τῆς καταγωγῆς των. Προσέτι δὲ δοξάζουσιν ὅτι, ἵν' ἀξιωθῶσι τῆς ἐλεύσεως ἐκείνου καὶ τῆς ἐντελοῦς ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ παραβαίνωσι τὸ «μπέσα» των, οὐδὲ νὰ προσβάλλωσι γυναῖκας ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶνε ἡ προσβολή.

Τὰς δοξασίας ταύτας τῶν ὀρεσιβίων ἐκείνων ἐμάθομεν τῷ 1868 παρά τινος λῃστοῦ Γκέγκα. Ἐρωτηθεὶς δὲ ὑφ' ἡμῶν, ἀφοῦ ὁ Σκενδέρμπεῢς ἦτο Χριστιανός, πῶς θ' ἀκολουθήσωσι Χριστιανὸν ἀρχηγὸν Μωαμεθανοὶ ὄντες, ἀπεκρίνατο: «Δὲν 'ξέρεις τί λὲς ὀρέ! κρῖμα ποῦσαι καὶ διαβασμένος! ὁ Ἰσκενδέρμπεο ξέρει τί θὰ κάμῃ· ἐμεῖς δὲ 'ξέρουμε τίποτα·» δείξας δέ τινας παρόντας συμπολίτας του Χριστιανοὺς προσέθηκε: «νὰ ὀρὲ ὁ Βέλιος, ὁ Τῶμος, ὁ Οὔγρην, ὁ Ἰῶαν! καὶ αὐτοὶ εἶνε ἀπὸ τὸ βελιαέτι μου· εἶνε καοῦροι, μὰ παλληκάρια σὰν κ' ἐμᾶς. Ἐμεῖς γιατί γενήκαμε Μουσουλμάνοι; γιὰ νὰ εἴμαστε λεύτεροι, ὄχι ραγιάδες· αὐτὸ δὲν τὸ ξέρει ὁ Ἰσκενδέρμπεο; Εἴμαστε Γκέγκαι, τίμιοι, δὲν πατοῦμε τὸ μπέσα· αὐτοὶ οἱ ντουντούμιδες, ποῦ ἦρθαν ἀπὸ τὸ Ἀνατόλ, ἂς εἶνε Μουσουλμάνοι, δὲν ἔχουν οὔτε τιμὴ οὔτε μπέσα, ἂς πηγαίνουν 'ς τὸ Τζαμὶ δέκα φοραῖς τὴν ἡμέρα.» Αἱ ἐξηγήσεις αὗται καίτοι δὲν ηὐχαρίστησαν τὴν περιεργίαν ἡμῶν προσπαθούντων περισσότερα ν' ἀνιχνεύσωμεν, ἐνομίσαμεν ὅμως φρόνιμον νὰ σιωπήσωμεν, διότι εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ *γουρλώνῃ τὰ μάτια του* ὁ Γκέγκας λῃστής.

**

Ἐν Ἀθήναις, 1879.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

170.

Δυσκόλως δύναταί τις νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἡ ἁπλότης, ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ χρηστότης τῆς διαγωγῆς ἡμῶν εἶναι ἔργον εὐθύτητος καὶ οὐχὶ πανουργίας στρατήγημα.

171.

Αἱ ἀρεταὶ ἀφανίζονται ἐν τῷ συμφέροντι καθὼς οἱ ποταμοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

172.

Πλειοτέρων καθηκόντων ὁ ἄνθρωπος παραβάτης γίνεται ἐξ ἀκηδίας ἢ ἐκ συμφέροντος.

173.

Περιέργεια περιεργείας διαφέρει. Καὶ οὗτος μὲν ὁ περίεργος ὑπὸ τοῦ συμφέροντος παραφερόμενος, ἐπιθυμεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ τί εἰς αὐτὸν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ· ἐκεῖνος δὲ ἐξ ὑπερηφανείας θέλει νὰ μάθῃ ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἀγνοοῦσιν!

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, λέγει ὁ τέως Πρύτανις κ. Α. Ἀναγνωστάκης ἐν τῇ ἐσχάτως δημοσιευθείσῃ *Λογοδοσίᾳ* αὐτοῦ, ἀκροατήριον χωροῦν πλείονας τῶν 200 μαθητῶν. Τὸ μέγιστον τῶν ὑπαρχόντων ἔχει 26 θρανία, ὧν ἕκαστον χωρεῖ τὸ πολὺ 7 μαθητάς· καὶ ὅμως τινὰ τῶν μαθημάτων ἔχουσι τὴν πληθὺν τῶν ἀκροατῶν *τριπλασίαν*. Ἐν τῷ μαθήματι φέρ' εἰπεῖν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου κ. Π. Καλλιγᾶ οἱ φοιτηταὶ συσφίγγονται ἐν τοῖς θρανίοις, κάθηνται ἐπὶ τῶν γραφείων, ἵστανται ἐν τοῖς διαδρόμοις, ἵστανται ἐν τοῖς παραθύροις, ἵστανται ἔξω τῶν θυρῶν καὶ ὅμως ἀδύνατον νὰ χωρήσωσιν. Ἔν τινι τῶν θερινῶν μαθημάτων, παραδιδόντος τοῦ καθηγητοῦ κατὰ τύχην περὶ διαθηκῶν, τινὲς τῶν ὁμιλητῶν ἐλιποθύμησαν, κινδυνεύσαντες νὰ τελευτήσωσιν ἀδιάθετοι.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Οἰκτρὸν θέαμα παριστῶσιν αἱ ἀπομαρανθεῖσαι ἐκεῖναι γυναῖκες, αἵτινες καλύπτουσι μὲ ἄνθη τὰς ῥυτίδας των, καὶ στέφουσι μὲ πτερὰ καὶ ἀδάμαντας τὰ λιπόσαρκα μέτωπά των· ὅλα των εἶνε ψευδῆ· καὶ τὸ ἀνάστημά των, καὶ ἡ χροιά των, καὶ ἡ κόμη των, καὶ τὸ μειδίαμά των· ὅλα των εἶνε κατηφῆ· καὶ ἡ στολή των, καὶ ἡ φαιδρότης των. Παρακάθηνται εἰς τὸ συμπόσιον τοῦ παρόντος, ὡς ἵνα διδάξωσι μελαγχολικόν τι φιλοσοφικὸν μάθημα τὴν νεότητα, ὡς ἵνα εἴπωσιν εἰς αὐτήν: Οὕτω καὶ σεῖς θὰ παρέλθητε! Φαίνονται προσκολλώμεναι μετ' ἀπελπισίας εἰς τὴν ζωήν, ἥτις εἶνε κωφὴ πλέον πρὸς αὐτάς, θέλουσι ν' ἀποφύγωσι τὰς ὕβρεις τοῦ γήρατος, καὶ νομίζουσιν ὅτι τὸ κατορθοῦσιν ἐκθέτουσαι αὐτὸ εἰς τὰς ὕβρεις τῶν βλεμμάτων. (Γεωργία Σάνδ)

ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΡΑΚΕΣ ΕΙΝΕ ΩΦΕΛΙΜΟΙ

Ὁ κόραξ ἐν γένει ἀπολαύει κακῆς φήμης· θεωρεῖται ὡς ὁ τρόμος τοῦ γεωπόνου, κλέπτων τὰ σπέρματα καθ' ὅσον ἐκεῖνος τὰ σπείρει. Ἀλλ' ἴσως ἡ κατηγορία αὕτη εἶνε συκοφαντία, διότι οὐδέποτε εὑρέθησαν ἐν τῷ φάρυγγι τοῦ κόρακος σπέρματα· τὸ μόνον δὲ ὅπερ ἀναζητεῖ ἐν τοῖς ἀγροῖς εἶνε τὰ ἔντομα ἅτινα ἴσα ἴσα ἀφανίζουσι τὰ σιτηρά. Ἐὰν δὲ ὑπάρχωσιν ἀμφιβολίαι περὶ τῆς κλίσεως τοῦ κόρακος εἰς τὰ σιτηρά, οὐδεμία ὅμως ὑπάρχει περὶ τῆς μανιώδους κατὰ τῶν ἐντόμων καταφορᾶς του, ὡς θ' ἀποδειχθῇ κατωτέρω.

Πέρυσι τὸ θέρος σμήνη ἀκρίδων κατεκάλυψαν τὴν ἐξοχὴν ἐν ᾗ κατοικῶ· εὐτυχῶς δὲ ἔληγεν ἤδη τὸ θέρος, ὥστε δὲν ἠδυνήθησαν νὰ βλάψωσι τίποτε, διότι τὰ ἔντομα ταῦτα περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς των εἶνε σχεδὸν ἀβλαβῆ. Τότε δέ, τῷ ὄντι, ἡ θήλεια ἀναζητεῖ ὀπήν τινα κατάλληλον ἐν ᾗ νὰ ταφῇ μέχρι τῆς κεφαλῆς, οὗ γενομένου ὑποκύπτει εἰς τὸν ἄφευκτον νόμον τῆς φύσεως, τουτέστι τὸ μὲν ἄνω τοῦ σώματος αὐτῆς ἀποσυντίθεται, τὸ δὲ κατώτερον τὸ περιέχον τὰ ᾠά, ἢ μᾶλλον τοὺς σκώληκας, διαμένει ἄθικτον,

Digitized by Google

ἕως ἡ γονιμοποιὸς θερμότης τοῦ ἔαρος τὰ ἐκκολάψῃ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν σκωλήκων διαμετρικῶς κειμένων ἐν τῷ σώματι αὐτῆς εἶνε τεσσαράκοντα, καί τοι οἱ χωρικοὶ λέγουσιν ὅτι οὐδέποτε εἶνε οὔτε πλείονες οὔτε ἐλάσσονες τῶν 99. Τὸν λήξαντα χειμῶνα οἱ κόρακες ἐφάνησαν ἐκτάκτως πολυάριθμοι· ἐγὼ αὐτὸς εἶδον χιλιάδας τοιούτων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ κόρακες ὡς πτηνὰ θορυβώδη δὲν συνενοῦνται πολλοὶ ἄνευ τινὸς λόγου, ἐζήτησα νὰ εὕρω τὸν λόγον τῆς συσσωματώσεως αὐτῶν ταύτης. Εἶδον δὲ ὅτι ὁ τόπος εἰς ὃν συνηθροίζοντο ἦτο ἐσκαμμένος εἰς βάθος ἑνὸς δακτύλου περίπου. Ἀνασκάπτων δὲ καὶ ἐγὼ τὸ αὐτὸ ἔδαφος εἶδον ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν κοράκων αναζητούμενα ἦσαν τὰ κυττάρια τὰ περιέχοντα τοὺς σκώληκας τῶν ἀκρίδων. Τούτου δ' ἕνεκα ἡ πρὸς τοὺς κόρακας ὑπόληψίς μου ηὐξήθη, διότι ἔβλεπον ἤδη ἰδίοις ὄμμασιν ἀπόδειξιν ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐργάζονται ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ ὡς ἐκλεκτὰ μέλη τῆς κοινωνίας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους ἐφ' οὗ ἐργάζονται εἶνε ἐκτεταμένη λίαν, ὁ καθ' ἑκάστην γινόμενος ἀφανισμὸς τῶν ἀκρίδων εἶνε μέγιστος. Ἀλλὰ δὲν πρέπει ὅμως νὰ σταυρόνωμεν τὰς χεῖρας προσδοκῶντες παρὰ μόνων τῶν κοράκων τὴν ἐξάλειψιν τῶν σκωλήκων τῶν ἀφανιζόντων τὰ γεννήματα ἡμῶν· διότι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα πλεῖστα ὅσα ἐπικουρικὰ μέσα ἅτινα ὀφείλομεν νὰ μεταχειριζώμεθα. Ἀλλ' ἐὰν ἐπεχείρουν νὰ ἐκθέσω αὐτὰ ἐνταῦθα, θὰ παρεξετρεπόμην τοῦ σκοποῦ μου, διότι τοὺς ὀλίγους τούτους στίχους γράφων τοῦτο καὶ μόνον ἐπεθύμουν νὰ καταστήσω γνωστόν, καὶ νἀποδώσω εἰς τὸν κόρακα τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ, τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων.

Τῶν φιλοκοράκων τις

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ γαλλικὴ ἐφημερὶς *Ἐλευθερία* διηγεῖται τὰ ἑξῆς περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ chignon, τοῦ μεταυχένου κρωβύλου, ὃν αἱ γυναῖκες πρὸ δεκαπενταετίας μετὰ τοσαύτης ἀγάπης μεταχειρίζονται.

«Πάντες οἱ κρώβυλοι δι' ὧν αἱ γαλλίδες (καὶ μετ' αὐτῶν βεβαίως καὶ αἱ τῶν ἄλλων ἐθνῶν γυναῖκες, ἐν αἷς καὶ αἱ Ἑλληνίδες) κοσμοῦσι τὴν κεφαλήν των, ἐχρησίμευσαν ἤδη ὡς κόσμημα τῆς κεφαλῆς τῶν φακιρῶν, μοναχικοῦ τινος τάγματος τῶν Ἰνδῶν, ἢ ἁπλούστερον τὰ chignons κατασκευάζονται ἐκ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς τῶν ἀνθρώπων τούτων. Ἀγοράζονται δὲ ἐν Ἰνδοστάνῃ οὕτω πως :

«Οἱ Ἰνδοὶ ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες πορευόμενοι εἰς προσκύνησιν τοῦ Μαχμελᾶ μεγάλου ναοῦ τοῦ Ἀλλαχαβὰδ παρὰ τῇ Καλκούττῃ, καταλείπουσιν εἰς τὸν θεὸν Βράχμαν τὴν κόμην των εἰς ἀνάμνησιν τῆς προσκυνήσεως αὐτῶν, κρεμῶντες αὐτὰς ἐπὶ ὁριζοντείων ῥάβδων ἐπίτηδες ὑπαρχουσῶν ἐν τῷ ναῷ. Οἱ ἱερεῖς πρακτικώτατα σκεπτόμενοι ὅτι τὸ ἐπόμενον ἔτος οἱ φακίραι θὰ ἐπανέλθωσιν ἔχοντες τὴν κόμην μακράν, διότι μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἀκριβείας διατηροῦσιν αὐτήν, ἵνα τὴν ἀφιερώσωσιν εἰς τὸν Βράχμαν, συνάγουσι πάσας τὰς κόμας καὶ τὰς ἀποστέλλουσιν εἰς δέματα εἰς Εὐρώπην καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἐν Λονδίνῳ καὶ Βιέννῃ κυριωτάτας ἀγοράς.

Τοιαύτην δ' ἐπίδοσιν ἔλαβε τὸ ἐμπόριον τοῦτο ἀπὸ τινων ἐτῶν, ὥστε συνέστη ἐπίτηδες εταιρία διαθέτουσα μέγιστα κεφάλαια εἰς ἣν ἐπετράπη νὰ συνάγει καθ' ἕκαστον ἔτος τὰς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀλλαβὰδ ἀφιερουμένας τῶν φακιρῶν κόμας δίδουσα 1200 ῥούπια τουτέστι τρισχιλίας νέας δραχμάς.»

Τὴν ἱστορίαν ταύτην τῆς καταγωγῆς τοῦ chignon διηγήθη κύριός τις ἐπισκεψάμενος τὸν ἰνδικὸν ναὸν περὶ οὗ ὁ λόγος καὶ ἰδίοις ὄμμασιν ἰδὼν ἀποκοπτομένας τὰς κόμας ἀπὸ τῶν ῥυπαρῶν κεφαλῶν τῶν φακιρῶν. Τοσαύτην δὲ ἀηδίαν ᾐσθάνθησαν αἱ κατὰ τὴν διήγησιν ταύτην παροῦσαι γυναῖκες, ὥστε ὤμοσαν νὰ μὴ φορῶσι πλέον chignon κατασκευασμένον ἐκ τριχῶν ξένων, ἀλλὰ νὰ εὐχαριστῶνται ἔχουσαι μόνας τὰς τρίχας τῆς ἰδίας των κεφαλῆς. Καί νά σας εἴπωμεν δὲν ἔχουσι καὶ ἄδικον. Λογικωτάτη ἡ ἀπόφασίς των αὕτη.

Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἐξακολουθεῖ παλαίουσα κατὰ τῆς ἀσυνέτου παραφορᾶς τῶν ῥιζοσπαστῶν. Πρὸ τινων ἡμερῶν ἡ πόλις τῶν Βορδιγάλλων ἐξελέξατο ἐν ἀναπληρωματικῇ τινι ἐκλογῇ βουλευτὴν τὸν γηραιὸν συνωμότην Βλαγκῆ, διατελοῦντα ἔτι ἐν τῇ εἱρκτῇ, διότι διωργάνωσε τὴν κατὰ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως στάσιν, διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων. Ὁ Βλαγκῆ εἶνε ὁ Νέστωρ τῶν Γάλλων δημοκρατικῶν. Ὀγδοηκοντούτης περίπου, ἤρξατο μεῖραξ ἔτι νὰ συνομνύῃ κατὰ τῶν καθεστώτων, διῆλθε τὸ ἥμισυ τοῦ βίου του ἐν ταῖς φυλακαῖς, κατεδικάσθη τρὶς εἰς θάνατον καὶ ἐπληγώθη ἅπαξ βαρέως ὄπισθεν τῶν ὀδοφραγμάτων. Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ὁ ἀδιόρθωτος συνωμότης, ὁ τοσαύτας προκαλέσας σκηνὰς αἵματος, ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν γνωριζόντων αὐτὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ὡς ἀνὴρ ἥμερος, ἀκέραιος, φιλάνθρωπος, ἀγαπῶν τὰ ἄνθη καὶ τὰ πτηνά.

Κατ' αὐτὰς ἔμελλε νὰ γείνῃ δοκιμὴ ἠλεκτρικῆς τινος λυχνίας πρὸς φωτισμὸν τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης. Ὑάλινος κύλινδρος προσαρμοζόμενος ἐπὶ τοῦ κράνους τοῦ δύτου περιέχει ἠλεκτρικὴν λυχνίαν ἐκ χαλκοῦ ἐστιλβωμένου. Οἱ ἄνθρακες εἶνε οὕτω πως διατεθειμένοι ὥστε νὰ διαρκέσωσι τέσσαρας ὥρας. Παράγεται δὲ ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐκ στήλης συγκειμένης ἐξ 20 μέχρι 40 στοιχείων Βούνσεν ἀναλόγως τῆς ἐντά-

Digitized by Google

σεως τοῦ φωτὸς ἣν θέλομεν νὰ ἔχωμεν. Ὁ πυθμὴν τῆς λυχνίας ἔχει κυτία δι' ὧν διέρχονται τὰ σύρματα, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου δύναταί τις νὰ διακόψῃ ἢ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῆς στήλης χωρὶς νὰ ἀποχωρήσῃ τὰ σύρματα. Νῦν δὲ κατὰ πρῶτον γίνεται τοιαύτη ἀπόπειρα φωτισμοῦ τοῦ βυθοῦ τῶν θαλασσῶν διὰ τῆς προσθήκης φωτιστικῆς ἑστίας εἰς τὸ κράνος τῶν δυτῶν.

Γνωστὸν δ' εἶνε ὅτι καὶ τὸ τηλέφωνον ἐφηρμόσθη εἰς τὰς ἐργασίας τῶν δυτῶν προσαρμοζόμενον εἰς τὸ κράνος αὐτῶν. Ὁ δύτης θέλων νὰ λάβῃ ἔξωθεν εἴδησίν τινα ἢ νὰ ἀνακοινώσῃ τι εἰς τοὺς ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἱσταμένους συντρόφους του στρέφει ἁπλῶς τὴν κεφαλὴν καὶ συνεννοεῖται εὐκολώτατα.

Ἀπεστάλη εἰς Αὐστρίαν ἡ ἠλακάτη ἣν ἡ βασίλισσα τῆς Γαλλίας Μαρία Ἀντωνιέττα εἶχεν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἥτις μετὰ τὴν καρατόμησιν τῆς βασιλίσσης ἐδόθη ὡς ἐνθύμημα εἰς τινα τῶν κυριῶν τῆς ἀκολουθίας της. Ἡ ἠλακάτη αὕτη ἰκατὰ πρῶτον ἐξετέθη ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων τῷ 1867 καὶ ἀνεγνωρίσθη κοινῶς τὸ γνήσιον αὐτῆς. Εἶνε δὲ ἐξ ἐβένου ἀργυροκολλήτου, ἡ δὲ ἄτρακτος εἶνε ἐξ ἐλεφαντίνου ὀστοῦ. Ὑπάρχει δὲ ἐπ' αὐτῆς καὶ κάνναβις, αὐτὴ ἐκείνη ἣν ἡ Ἀντωνιέττα κατέλιπεν ὅτε ἀνέστη ἵνα πορευθῇ εἰς τὴν λαιμητόμον. Ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα μεταβαίνουσα ἐγένετο ἐπ' ἐσχάτων κτῆμα κυρίας τινός, ἥτις ἀποβιώσασα ἐκληροδότησεν αὐτὴν εἴς τινα κυρίαν Οὐγγαρίδα τιμῶσαν μέχρι λατρείας τὴν μνήμην τῆς βασιλίσσης. Καὶ ἤδη ἀπεστάλη εἰς αὐτήν.

Οἱ Κινέζοι, οἱ δεξιώτατοι οὗτοι ἄνθρωποι, ἐφεῦρον διαφόρους κόνεις, δι' ὧν δύναταί τις νὰ κατασκευάζῃ αὐτὸς τὸν οἶνόν του. Ἁπλουστάτη εἶνε ἡ μέθοδος. Ῥίπτομεν μίαν δραχμίδα (πρέζαν) κόνεως τοιαύτης εἰς ποτήριον ὕδατος καὶ ἀναταράττομεν τὸ μίγμα ὅπερ πινόμενον εἶνε τὰ μάλιστα εὐάρεστον. Ἐνίοτε δὲ ἀντὶ κόνεως ἔχουσι πλακίδια ὡς τὰ τῆς σοκολάτας. Ἀρκεῖ δὲ μικρὸν τεμάχιον ὡς ἐρέβινθος εἰς ἓν ποτήριον. Γίνεται δὲ μεγίστη χρῆσις ἐν τῷ Οὐρανίῳ Κράτει καὶ οἱ κατασκευασταὶ δύνανται νὰ ποικίλλωσι τὴν γεῦσιν τοῦ ξηροῦ τούτου οἴνου κατὰ τὴν ὄρεξιν τῶν καταναλωτῶν. Ἡμέραν τινὰ ἐν Παρισίοις λαίμαργός τις πρὸς ὃν προσεφέροντο σταφυλαὶ δὲν τας ἔλαβεν εἰπών: «Δὲν παίρνω τὸν οἶνόν μου εἰς καταπότια.» Καὶ ποῦ νὰ εἴξευρεν ὁ φίλος ὅτι θὰ καταντήσῃ νὰ μεταβληθῇ ὁ οἶνος εἰς κόνιν.

Ἡ ἱστορία τῆς πρώτης πεντηκονταετηρίδος τοῦ καθ' ἡμᾶς πολυταράχου αἰῶνος μέλλει νὰ διαφωτισθῇ ὅσον οὔπω ὑπὸ πλείστας ἐπόψεις διὰ τῆς προσεχοῦς ἐκδόσεως τῶν «Ὑπομνημάτων τοῦ πρίγκιπος Μετερνίχου», ἣν ἀνέλαβεν ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱὸς καὶ διάδοχος Ριχάρδος, πρώην πρεσβευτὴς τῆς Αὐστρίας ἐν Παρισίοις. Ἡ ἔκδοσις γενήσεται συγχρόνως γερμανιστί, γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστί· χάριν δὲ μείζονος ἀσφαλείας, τὰ χειρόγραφα καὶ αἱ μεταφράσεις ἀπεστάλησαν τοῖς οἰκείοις ἐκδόταις οὐχὶ διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ἀλλὰ δι' εἰδικῶν ἀποστόλων. Λίαν περίεργον εἶνε τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον περὶ τοῦ φοβεροῦ Τεπελενιώτου, ὃ διηγεῖται ὁ Μετερνῖχος: «Ὅτε ὁ Ἀλῆ πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων (λέγει ὁ Μετερνῖχος) περικλεισθεὶς ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων, εἶδε προσεγγίζον τὸ οἰκτρὸν τέλος τῆς κατὰ τῆς Πύλης ἐπαναστάσεώς του, ἠθέλησε νὰ καταβάλῃ ἐσχάτην τινὰ προσπάθειαν χάριν τῆς σωτηρίας του, χορηγῶν σύνταγμα εἰς τὸν λαόν του· ἀπέστειλε δὲ πρὸς ἐμὲ ἐπιστήθιόν τινα φίλον του μετὰ γράμματος, ὅπερ, ἀφαιρουμένων τῶν ἐγκωμίων, εἶχε κατ' οὐσίαν ὧδέ πως. «Ἐγὼ ὁ Ἀλῆ πασᾶς, περὶ πλείστου ποιούμενος τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ μου, »ἐβεβαιώθην ἐκ πείρας ὅτι τὸ ἄριστον τῆς εὐ»δαιμονίας ταύτης ἐχέγγυον θὰ ἦτο ἡ ἔκδοσις »συντάγματος. Πεπεισμένος περὶ τῆς ἀληθείας »ταύτης, ἀγνοῶν ὅμως τί ἐστι σύνταγμα, ἱκε»τεύω τὸν πρίγκιπα Μετερνῖχον νὰ εὐαρεστηθῇ »νά μοι ἀποστείλῃ ἔμπειρόν τινα κατασκευαστὴν »συντάγματος». Πρὸς τὸν κομιστὴν τῆς ἐπιστολῆς, ἄξεστον ἀλβανὸν ἔμπορον, ἐνεχείρισα ἀπάντησιν ἐν ᾗ ἔλεγον τῷ Ἀλῆ πασᾷ, ὅτι οὐδένα εἶχον πρόχειρον κατασκευαστὴν συντάγματος· ἐπειδὴ ὅμως ὁ βεζύρης ἐπεδείξατο τοσαύτην πρὸς ἐμὲ ἐμπιστοσύνην σπεύδω καὶ ἐγώ, εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ἐμπιστοσύνης ταύτης, νὰ συμβουλεύσω αὐτῷ ὅτι τὸ ἄριστον σύνταγμα τῶν Ἀλβανῶν θὰ ἦτο ἡ ὑποταγὴ αὐτῶν εἰς τὴν Πύλην. Ὅτε ὁ κομιστὴς τοῦ γράμματός μου ἐπανῆλθεν εἰς Ἰωάννινα, οἱ Τοῦρκοι ἦσαν ἤδη κύριοι τῆς πόλεως, ἑπομένως ἡ ἐμὴ συμβουλὴ ἀπέβη πάντη περιττή».

Ἐπιπλοποιός τις ἐν Τεργέστῃ κατεσκεύασεν ἐσχάτως ἔπιπλα ἑνὸς κοιτῶνος, συγκείμενα ἐκ μιᾶς κλίνης μετὰ σκιάδος, ἑνὸς διβανίου, ἑνὸς πλυντῆρος, ἑνὸς καθρέπτου, ἑνὸς γραφείου, ἑνὸς ἀνακλίντρου, σκιμπόδων κτλ. Ἐντὸς ἡμισείας ὥρας τὰ ἔπιπλα ταῦτα κατατέμνονται εὐχερέστατα εἰς μυρία τεμάχια καὶ κατατίθενται ἐντὸς τῆς κλίνης, ἥτις πάλιν περικλείεται ἐντὸς ξυλίνης θήκης ἐχούσης μῆκος δύο μέτρων καὶ πλάτος ἑνός. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη δύναται νὰ καταστῇ χρησιμωτάτη εἰς τοὺς μεταβάλλοντας συχνάκις τόπον διαμονῆς ἢ ταξειδεύοντας εἰς μέρη, ἔνθα ἐλλείπουσιν αἱ ἀνέσεις τοῦ πεπολιτισμένου βίου.

Ὁ λόρδος Παλμερστὼν προσεκλήθη ποτὲ εἰς τὴν μικρὰν κώμην Hampshire, ἵνα προεδρεύσῃ δημοτικῆς πανηγύρεως. Μαθὼν τοῦτο κερδοσκόπος στενογράφος καὶ συνεργάτης δύο ἐφημερίδων ἔσπευσεν ἐκεῖ καὶ ἔστη πλησίον τοῦ τόπου ἔνθα ἔμελλε νὰ καθίσῃ ὁ δεινὸς διπλωμάτης. Μετὰ

Digitized by Google

τὴν λῆξιν τῆς τελετῆς διένειμεν ὁ Πάλμερστων τὰ βραβεῖα εἰς εἴκοσι κόρας καὶ ἀνέβη εἰς τὴν ἅμαξάν του ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς Λονδῖνον. Ὁ στενογράφος ὅμως ἀνοίξας τὴν θύραν τῆς ἁμάξης εἶπε: Μυλόρδε, δὲν ἐμπορεῖτε νὰ ἀναχωρήσητε.» —Διατί;—Διότι ἐγὼ ἦλθον ἐπίτηδες ἐκ Λονδίνου ἵνα ἀκούσω καὶ δημοσιεύσω τὸν λόγον ὃν ἤλπισα ὅτι βεβαίως ἠθέλετε ἐκφωνήσει.'Επειδὴ δὲ τὴν φορὰν ταύτην ἐφάνητε ἰχθύος ἀφωνότερος, ἐγὼ αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν προσβεβλημένον κατὰ τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν ὑπόληψίν μου παρεκτὸς τῆς ζημίας ἣν πάσχουσι τὰ ὑλικά μου συμφέροντα. Ὁ μέγας διπλωμάτης μειδιάσας κατέβη ἀπὸ τῆς ἁμάξης καὶ ποιήσας νεῦμα εἰς τὴν διαλυομένην ἤδη συνέλευσιν ἀπήγγειλεν ἐκ τοῦ προχείρου μακρὸν λόγον περὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῶν γυναικῶν.

Ἐπιστήμων τις ἔλαβε τὴν ὑπομονὴν νὰ ποιήσῃ μικροσκοπικὰς ἐρεύνας ἐπὶ τῶν ᾠῶν τῶν ὀστρέων καὶ εὗρεν ὅτι ἓν μόνον ὄστρεον δύναται νὰ γεννήσῃ 1,200,000 νεογνά. Ἐὰν μὴ ἐκωλύετο πολυειδῶς ἡ ταχεῖα διάδοσις τῶν ζῴων τούτων, ὅλος ὁ ὠκεανὸς μετά τινα ἔτη θὰ ἦτο λίαν στενὸς ὥστε νὰ τὰ χωρήσῃ.'Εκτὸς τῆς κατ' ἔτος ἐν Εὐρώπῃ καταναλισκομένης ἀναριθμήτου τῶν ὀστρέων πληθύος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐν τῷ βάθει τῆς θαλάσσης, διατρίβουσι μυριάδες πειναλέων νηκτῶν τρεφομένων ἐκ τῶν ὀστρέων καὶ διατηρούντων οὕτω τὴν ἰσορροπίαν τῶν κατοίκων τοῦ ὠκεανοῦ.

Κατὰ τὸ 1874 ἡ Ἑλβετία κατήργησε τὴν θανατικὴν ποινήν. Ἐπειδὴ δὲ παρετηρήθη, ὅτι ἔκτοτε τὰ ἐγκλήματα διεδέχοντο ἄλληλα πολὺ συχνότερον ἢ πρίν, καὶ ἰδίως ἐν τοῖς ἀγροτικοῖς καντονίοις, πολλὰ τούτων εἰσήγαγον ἐκ νέου τὴν θανατικὴν ποινήν.

Ἐὰν μὴ κανονισθῇ τὸ ἐν Ἀφρικῇ κυνήγιον τῶν ἀγρίων θηρίων, γράφει ἐφημερίς τις, ἐνδέχεται μετά τινα ἔτη νὰ ἐκλίπῃ παντελῶς ἡ γενεὰ τῶν λεόντων, τῶν ἐλεφάντων καὶ τῶν καμηλοπαρδάλων, ζῴων λίαν βραδέως,ὡς γνωστόν, πληθυνομένων. Τῶν ζῴων τούτων ὁ ὄλεθρος εἶνε μὲν πρόσφορος εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπιφέρει ὅμως ἄλλην ζημίαν οὐχὶ μικράν. Τὰ βοτανοβόρα ζῷα ὑπὲρ τὸ μέτρον πολλαπλασιαζόμενα ἀποβαίνουσιν ἀληθὴς τῆς χώρας πληγὴ καὶ μάστιξ,διότι κατατρώγουσιν ὅλον τὸν σῖτον καὶ τοὺς καρπούς.

Ἡ μεγίστη ὑπόγειος σήραγξ (tunnel) τοῦ κόσμου εἶνε ἡ ἐν τοῖς μεταλλείοις τῆς οὐγγρικῆς πόλεως Schemnitz ὑπάρχουσα. Ἡ κατασκευὴ αὐτῆς ἤρξατο τῷ 1782, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωσὴφ τοῦ Β', οὗ τινος φέρει τὸ ὄνομα, ἀπεπερατώθη δὲ τῇ 5 Σεπτεμβρίου τοῦ 1878. Τὸ ὅλον μῆκος τῆς ὑπογείου σήραγγος τοῦ Κενισίου ὄρους εἶνε 12,233 μέτρων, τὸ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου Γοθάρδου 14,920 καὶ τῆς τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Β' 16,548 μέτρων. Ἡ ὅλη δαπάνη τῆς ὑπογείου σήραγγος τοῦ Ἰωσὴφ Β' ἀνῆλθεν εἰς 4,599,000 φλωρίνια, ἤτοι 11,497,500 φράγκα. Πρὸς κατανόησιν τοῦ μήκους τῆς σήραγγος ταύτης σημειοῦμεν ὅτι, τοῦτο εἶνε ἀκριβῶς περίπου διπλάσιον τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ διαστήματος. Ὡς γνωστόν, τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς εἶνε 8 σταδίων, ἤτοι 8000 μέτρων.

Τῇ 30 ἀπριλίου ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας κατέβαλε τὸν θεμέλιον λίθον πρὸς ἀνέγερσιν νέου πανεπιστημίου ἐν Οὐψάλᾳ· ἀπήγγειλε δὲ τὰ ἑξῆς: «Σήμερον τὸ ἐν Οὐψάλᾳ ἀνώτατον ἐκπαιδευτήριον τελεῖ ὑψηλὴν πανήγυριν, ἧς τὸν σκοπὸν αἰσίως ἐξαγγέλλει ἡ πρωτία τῆς συμπληρωθείσης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ. Σήμερον καταβάλλεται ὁ θεμέλιος λίθος πρὸς ἀνέγερσιν νέου ἀκαδημαϊκοῦ κτιρίου, δωρεᾶς γενναίας τοῦ σουηδικοῦ λαοῦ. Ἐκ καρδίας εὔχομαι, ἵνα ἐντὸς αὐτοῦ ἀδιαλείπτως ἐπικρατῇ καὶ ἀκμάζῃ *πίστις*, ἀλλ' οὐχὶ ἄνευ *γνώσεως*· *ἐπιστήμη*, ἀλλ' οὐχὶ ἄνευ *πίστεως*· ἐμβριθὴς καὶ πολυμερὴς *ἔρευνα*, ἀλλὰ πάντοτε ὁρμωμένη ἐξ ἁγνοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν σοφίαν· σὺν τούτοις δὲ πάντα τὰ γενναῖα ἔργα τῆς διανοίας! Εἴθε νὰ εἰσακουσθῶσιν αἱ εὐχαί μου! Τότε δὴ θὰ ἀναβλύσῃ ἐντεῦθεν πηγὴ ἀνεξάντλητος φωτός, δυνάμεως, εὐημερίας. Γένοιτο!»

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΣΥΝΤΑΓΑΙ ΩΦΕΛΙΜΟΙ

1.

Οἰκονομικὸν μέσον δι' οὗ δύναταί τις νὰ καθιστᾷ ἀργυρόστιλπνα σκεύη ἐκ χριστόφλ, ρουόλζ, χαλκοῦ, λευκοῦ μετάλλου κλπ. καὶ νὰ καθαρίζῃ καὶ διατηρῇ λάμποντα ἀργυρᾶ ἀντικείμενα.

Καθάρισον πρῶτον καλῶς ἕκαστον σκεῦος καὶ τρῖψον αὐτὸ δι' ὑγροῦ πανίου, εἰς τὸ ὁποῖον θέτεις μίαν δραχμίδα (πρέζαν) ἐκ τῆς ἑπομένης κόνεως, κατασκευασθησομένης ἐν φαρμακείῳ[1]: [1 gramme de nitrate d'argent, 2 grammes de cyanure de potassium et 5 grammes de craie: 1 γραμμάριον νιτρικοῦ ἀργύρου, 2 γραμμάρια κυανούχου καλίου καὶ 5 γραμμάρια κρητίδος]. Μετὰ ταῦτα καθάρισον αὐτὸ διὰ στεγνοῦ πανίου καὶ τρῖψον αὐτὸ ἐκ νέου ὅπως λάβῃ τὴν δέουσαν λάμψιν.

(Brevet d'invention 115415: MM. Bonnot et Portet, 15 nov. 1876. Bulletin de la Société chimique de Paris.)

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐὰν ποτε ἐπέλθῃ σοι κατὰ νοῦν, υἱέ μου, (ἔλεγε πατὴρ περίφροντις πρὸς τὸν υἱόν του) νὰ νυμφευθῇς χήραν, ἔκλεξον τοὐλάχιστον ἐκείνην ἧς ὁ ἀνὴρ κατεδικάσθη εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον· τοῦτο μόνον τὸ ὄνειδος θὰ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ λησμονήσῃ τὸν πρῶτόν της ἄνδρα, καὶ νὰ μὴ ποιήσῃ προσβλητικὰς καὶ δυσαρέστους παραβολὰς μεταξὺ σοῦ καὶ ἐκείνου.

1. Ἡ κόνις αὕτη πρέπει νὰ κατασκευάζηται ἐν φαρμακείῳ, διότι τὸ κυανοῦχον κάλιον εἶνε οὐσία δηλητηριώδης.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΟΥΛΗ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 179 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 3 Ἰουνίου 1879

Σφραγὶς
Διοικητικοῦ τοποτηρητοῦ Μεγαρίδος ἐπὶ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου]

* *

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καποδιστρίου ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Αὐγουστῖνος ἀνεκηρύχθη κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1832. Ὀλίγον ὅμως καιρὸν μετέπειτα, ἐν Μεγάροις, οἱ ὑπὸ τὸν Νοταρᾶν συνηγμένοι πληρεξούσιοι συνέστησαν τὴν ἀντικυβερνητικὴν λεγομένην κυβέρνησιν, ἥτις κατήργησεν ἐν ταῖς σφραγῖσιν αὐτῆς τὸν «Φοίνικα» καὶ ἐπανέφερε τὴν «Ἀθηνᾶν», σύμβολον τῶν σφραγίδων τῆς Ἑλλάδος πρὸ τοῦ Καποδιστρίου.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ
ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 321.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Ἐν ᾧ ἐκτίθενται πράγματα, συμβαίνοντα εἰς μόνους τοὺς Ἀμερικανικοὺς σιδηροδρόμους.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἡ ἁμαξοστοιχία ἐξηκολούθει ἀκωλύτως τὸν δρόμον της, παρήρχετο τὸ φρούριον Σώδερς, διέβαινε τὰ στενὰ τῆς Σεγέννης καὶ ἀφικνεῖτο εἰς τὰ στενὰ τοῦ Ἔβανς. Κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο ὁ σιδηρόδρομος ἔφθανεν εἰς τὸ ὕψιστον αὐτοῦ σημεῖον, ἤτοι ὀκτὼ χιλιάδας ἐνενήκοντα καὶ ἕνα πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ὠκεανοῦ. Οἱ δὲ ὁδοιπόροι κατήρχοντο πλέον ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ δι' ἀπεράντων πεδιάδων, ἃς ἡ φύσις αὐτὴ εἶχεν ἰσοπεδώσει.

Ἐκεῖ ἀπεσπᾶτο τοῦ μεγάλου κορμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου ἡ πρὸς τὸ Δένβερ διακλάδωσις, τὴν κυριωτάτην πόλιν τοῦ Κολοράδου. Ἡ χώρα ἐκείνη πλουτεῖ μεταλλείων χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ περιέχει ἤδη πλείους τῶν πεντηκοντακισχιλίων κατοίκων.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἶχον ἤδη διανυθῆ ἐπὶ τρία ἡμερονύκτια χίλια τριακόσια ὀγδοήκοντα δύο μίλια ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, τέσσαρες δ' ἔτι ἡμέραι καὶ τέσσαρες νύκτες ἔμελλον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ν' ἀρκέσωσι μέχρι Νέας Ὑόρκης, καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ ἔμενεν οὕτω ἐντὸς τῶν ὡρισμένων του προθεσμιῶν.

Διαρκούσης τῆς νυκτὸς παρῆλθεν ἡ ἁμαξοστοιχία δεξιόθεν τοῦ πεδίου Οὐώλβα, ὁ δὲ ποταμὸς Λοτζ-πὼλ ἔρρεε παραλλήλως πρὸς τὴν σιδηρᾶν ὁδόν, παρακολουθῶν τὴν εὐθεῖαν μεθόριον γραμμὴν μεταξὺ Ὑόμιγγ καὶ Κολοράδου. Τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἀφικνοῦντο οἱ ὁδοιπόροι εἰς Νεβράσκαν, παρήρχοντο ἐγγὺς τοῦ Σέτζουϊκ, καὶ προσήγγιζον εἰς τὴν κώμην Ἰουλίαν, κειμένην παρὰ τὸν μεσημβρινὸν κλάδον τοῦ ποταμοῦ Πλάττη.

Ἐκεῖ ἐνεκαινίσθη τὴν 23 ὀκτωβρίου 1867 ὁ Εἰρηνικὸς σιδηρόδρομος, οὗτινος ἀρχιμηχανικὸς ὑπῆρξεν ὁ στρατηγὸς Δότζ. Ἐκεῖ ἐσταμάτησαν αἱ δύο κραταιαὶ ἀτμομηχαναί, σύρουσαι ἐννέα ἁμάξας πλήρεις προσκεκλημένων, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Θωμᾶς Διούραντ. Ἐκεῖ ἀντήχησαν αἱ ἐπευφημίαι· ἐκεῖ οἱ Σιοὺ καὶ οἱ Πώουνοι παρέσχον τὸ θέαμα μικροῦ ἰνδικοῦ πολέμου· ἐκεῖ ἀνεφλέχθησαν τὰ πυροτεχνήματα· ἐκεῖ τέλος ἐδημοσιεύθη, ἀπὸ φορητοῦ τινος τυπογραφείου, ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τῆς ἐφημερίδος «ὁ Σκαπανεὺς τοῦ σιδηροδρόμου.» Οὕτως ἑωρτάσθησαν τὰ ἐγκαίνια τῆς μεγάλης ἐκείνης σιδηρᾶς ὁδοῦ, ἥτις, ἀγωγὸς προόδου καὶ πολιτισμοῦ, ἠνοίχθη διὰ τῆς ἐρήμου, προορισμὸν ἔχουσα νὰ συνδέσῃ πρὸς ἀλλήλας πόλεις, αἵτινες δὲν ὑπῆρχον μὲν εἰσέτι, ἔμελλον ὅμως ν' ἀναδύσωσιν ἀπὸ τῆς ἀμερικανικῆς γῆς, πρὸς τὸ σύριγμα τῆς ἀτμομηχανῆς, ἰσχυροτέρας τῆς λύρας τοῦ Ἀμφίονος.

Τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν ἡ ἁμαξοστοιχία εἶχε παρέλθει τὸ φρούριον Μάκφερσον, ἀπέχον τριακόσια πεντήκοντα ἑπτὰ μίλια τῆς Ὀμάχης. Ὁ σιδηρόδρομος παρηκολούθει ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ μεσημβρινοῦ κλάδου τοῦ Πλάττη πάντας τοὺς ἰδιοτρόπους αὐτοῦ ἑλιγμούς, τὴν ἐνάτην δὲ ὥραν ἔφθανον οἱ ὁδοιπό-

Digitized by Google

ροι εἰς τὴν σπουδαίαν πόλιν τοῦ Βορείου Πλάττη, ᾠκοδομημένην μεταξὺ τῶν δύο βραχιόνων τοῦ μεγάλου ἐκείνου ῥεύματος, ἑνουμένων περὶ αὐτὴν εἰς μίαν μόνην ἀρτηρίαν, ἧς τὰ ὕδατα μίγνυνται πρὸς τὰ τοῦ Μισσουρῆ ὀλίγον ὑπεράνω τῆς Ὀμάχης.

Οἱ ὁδοιπόροι ὑπερέβησαν τὸν ἑκατοστὸν πρῶτον μεσημβρινόν, ὁ δὲ κ. Φὸγ καὶ οἱ συμπαίκτορές του ἀνέλαβον τὸ παίγνιόν των, καὶ οὐδεὶς περὶ αὐτοὺς παρεπονεῖτο κατὰ τοῦ μήκους της ὁδοῦ. Ὁ Φὶξ εἶχε κερδήσει κατ' ἀρχὰς γυινέας τινάς, καὶ ἔχανεν ἤδη πάλιν, ἀλλ' ἐφαίνετο ἐμπαθῶς εἰς τὸ παίγνιον προσηλωμένος, ὅσον καὶ ὁ κ. Φόγ. Τὴν πρωΐαν ἐκείνην ἡ τύχη ηὐνόησεν ἐκτάκτως τὸν ἄγγλον εὐπατρίδην. Τὰ *ἀξιώματα* καὶ τὰ *κύρια* χαρτία ἔβρεχον εἰς τὰς χεῖράς του. Ἐνῷ δέ, μετὰ τολμηρόν τινα συνδυασμόν, ἡτοιμάζετο νὰ παίξῃ *πίκαν*, ἠκούσθη φωνή τις ὄπισθεν τῆς ἕδρας του, λέγουσα:

— Ἐγὼ θὰ ἔπαιζα *καῤῥόν*.

Ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Φὶξ ἀνήγειραν τὴν κεφαλήν, καὶ εἶδον παρ' αὐτοῖς τὸν συνταγματάρχην Πρόκτορ.

Ὁ συνταγματάρχης καὶ ὁ Φὸγ ἀνεγνωρίσθησαν πάραυτα.

— Ἆ! ἀνεφώνησεν ὁ Ἀμερικανός, σεῖς, κύριε Ἄγγλε, θέλετε νὰ παίξετε *πίκαν;*

— Καὶ παίζω, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ Φιλέας, ῥίπτων τὸ δέκα τοῦ χρώματος ἐκείνου.

— Ἐγὼ ὅμως θέλω νὰ παίξετε καῤῥόν, ἀπήντησεν ὁ συνταγματάρχης διὰ φωνῆς ὀργίλης.

Καὶ ἐκινήθη ν' ἀναλάβῃ τὸ παιχθὲν χαρτίον, προσθέτων:

— Δὲν ἐννοεῖτε τὸ παιγνίδι!

— Ἴσως ἐννοῶ ἄλλο, παρετήρησεν ὁ Φιλέας Φόγ, καὶ ἠγέρθη.

— Εἶσθε κύριος νὰ δοκιμάσετε, Τζὼν Βούλ, ὑπέλαβεν ὁ βάναυσος ἐκεῖνος.

Ἡ κ. Ἀουδὰ εἶχε γείνει κάτωχρος, καὶ ὅλον της τὸ αἷμα συνέῤῥευσεν εἰς τὴν καρδίαν της. Ἔδραξε δὲ τὸν βραχίονα τοῦ Φιλέα Φόγ, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπώθησεν αὐτὴν ἠρέμα. Ὁ Πονηρίδης ἡτοιμάζετο νὰ ῥιφθῇ κατὰ τοῦ ἀμερικανοῦ, ὅστις ἐθεώρει ἀπαθέστατα τὸν ἀντίπαλόν του· ὁ Φὶξ ὅμως, ἐγερθεὶς καὶ πλησιάσας εἰς τὸν συνταγματάρχην Πρόκτορ τῷ εἶπε:

— Λησμονεῖτε, κύριε, ὅτι ἔχετε νὰ κάμετε μαζύ μου, τὸν ὁποῖον ὄχι μόνον ὑβρίσατε ἀλλὰ καὶ ἐκτυπήσατε!

— Κύριε Φίξ, εἶπεν ὁ κ. Φόγ, μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ ἀφορᾷ ἐμὲ καὶ μόνον. Ἰσχυριζόμενος ὁ συνταγματάρχης ὅτι ἔσφαλα νὰ παίξω πίκαν, μὲ προσέβαλε καὶ πάλιν, καὶ πρέπει νὰ μοῦ δώσῃ λόγον.

— Ὁπόταν θέλετε, ἀπήντησεν ὁ Ἀμερικανός, ὅπου θέλετε, καὶ μ' ὅ,τι ὅπλα θέλετε!

Μάτην προσεπάθησεν ἡ κ. Ἀουδὰ νὰ κρατήσῃ τὸν κ. Φόγ, καὶ μάτην ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ ἀπεπειράθη νὰ ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν ἔριν. Ὁ Πονηρίδης ἤθελε νὰ κρημνίσῃ ἔξω τὸν συνταγματάρχην διὰ τοῦ παραθύρου, ἀλλὰ νεῦμά τι τοῦ κυρίου του τὸν ἐμπόδισεν. Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐξῆλθε τῆς ἁμάξης καὶ ὁ Ἀμερικανὸς παρηκολούθησεν αὐτὸν εἰς τὴν διαβάθραν.

— Κύριε, εἶπεν ὁ κ. Φὸγ πρὸς τὸν ἀντίπαλόν του, ἔχω μεγάλην βίαν νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ οἱαδήποτε βραδύτης δύναται νὰ βλάψῃ σπουδαίως τὰ συμφέροντά μου.

— Καὶ τί μὲ μέλει ἐμέ; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Κύριε, ὑπέλαβεν εὐγενέστατα ὁ κ. Φόγ, μετὰ τὴν συνάντησίν μας εἰς Ἅγιον Φραγκίσκον εἶχα ἀποφασίσει νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν Ἀμερικὴν διὰ νὰ σᾶς ἐπανεύρω, ἅμα ἐτελείωνον τὰς ὑποθέσεις, αἵτινες μὲ καλοῦν εἰς τὴν Εὐρώπην.

— Ἀλήθεια!

— Μοῦ δίδετε συνέντευξιν μετὰ ἓξ μῆνας;

— Ὄχι μετὰ ἓξ ἔτη καλλίτερα!

— Εἶπα ἓξ μῆνας, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Φόγ, καὶ θὰ ἦμαι ἀκριβής.

— Αὐτὰ εἶνε ὑπεκφυγαί! ἀνέκραξεν ὁ Στάμπ Πρόκτορ. Τόρα ἢ ποτέ!

— Ἔστω ἀπήντησεν ὁ Φιλέας. Πηγαίνετε εἰς Νέαν Ὑόρκην;

— Ὄχι.

— Εἰς Χικάγον;

— Ὄχι.

— Εἰς Ὀμάχαν;

— Τί σᾶς μέλει; Γνωρίζετε τὸ Πλούμπ-Κρήκ;

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Εἶνε ὁ προσεχὴς σταθμός. Μετὰ μίαν ὥραν ἡ ἁμαξοστοιχία θὰ ἦν' ἐκεῖ, καὶ θὰ μείνῃ δέκα λεπτά. Μᾶς φθάνουν διὰ ν' ἀνταλλάξωμεν μερικὰς βολάς.

— Πολὺ καλά, ἀπεκρίθη ὁ κ. Φόγ. Θὰ σταματήσω εἰς τὸ Πλούμπ-Κρήκ.

— Καὶ μοῦ φαίνεται, ὅτι καὶ θὰ μείνετε! προσέθηκεν ὁ Ἀμερικανὸς μετ' ἀκατονομάστου θράσους.

— Ποῖος ἠξεύρει, κύριε! ἐπανέλαβεν ὁ κ. Φὸγ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἅμαξαν ἀπαθὴς ὡς πάντοτε.

Ἤρξατο δ' εὐθὺς ἐνθαῤῥύνων τὴν κ. Ἀουδά, καὶ λέγων εἰς αὐτήν, ὅτι οἱ καυχησίλογοι οὐδέποτε εἶν' ἐπικίνδυνοι. Εἶτα παρεκάλεσε τὸν Φὶξ νὰ τῷ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς κατὰ τὴν προσεχῆ μονομαχίαν· μὴ δυναμένου δ' ἐκείνου ν' ἀρνηθῇ, ὁ Φιλέας ἀνέλαβεν ἀταράχως τὸ διακοπέν του παιγνίδιον, καὶ ἔπαιξεν ἀπαθέστατα τὴν πίκαν του.

Τὴν ἑνδεκάτην ὥραν συριγμὸς τῆς ἀτμομηχανῆς ἀνήγγειλε τὴν προσέγγισιν τοῦ σταθμοῦ τοῦ Πλούμπ-Κρήκ. Ὁ κ. Φὸγ ἠγέρθη τότε, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Φὶξ μετέβη εἰς τὴν διαβά-

Digitized by Google

θραν. Ἤρχετο δὲ κατόπιν αὐτοῦ ὁ Πονηρίδης, φέρων ζεῦγος πολυκρότων. Ἡ κ. Ἀουδὰ ἔμεινεν ἐν τῇ ἁμάξῃ ὠχρὰ ὡς πτῶμα.

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἠνοίχθη ἐπίσης ἡ θύρα ἄλλης ἁμάξης καὶ ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ ἐφάνη ἐπὶ τῆς διαβάθρας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ μάρτυρός του, Ἀμερικανοῦ τοῦ αὐτοῦ φυράματος. Ἀλλ' ἐνῷ οἱ δύο ἀντίπαλοι ἡτοιμάζοντο νὰ καταβῶσιν ἐπὶ τῆς κρηπῖδος, προσέδραμεν ὁ ὁδηγὸς λέγων :

— Δὲν καταβαίνετε, κύριοι!

— Καὶ διατί; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Καθυστεροῦμεν εἴκοσι λεπτά, καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία δὲν θὰ σταματήσῃ.

— Ἀλλ' ἔχω νὰ μονομαχήσω μὲ τὸν κύριον.

— Λυποῦμαι, ἀλλ' ἀναχωροῦμεν εὐθύς. Ἀκούσατε, ὁ κώδων σημαίνει.

Ἀληθῶς δὲ ὁ κώδων ἐσήμανε, καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία ἐκίνησε.

— Λυποῦμαι πολύ, κύριοί μου, εἶπε τότε ὁ ὁδηγός, καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ἠδυνάμην νὰ σᾶς εὐχαριστήσω. Ἀλλά, τέλος πάντων, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μονομαχήσετε ἐδῶ, τί σᾶς ἐμποδίζει νὰ μονομαχήσετε καθ' ὁδόν.

— Ἴσως ὁ κύριος δὲν τὸ θέλει! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης χλευαστικῶς.

— Τὸ θέλει ἀπ' ἐναντίας, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Πῶς φαίνεται ὅτι εἴμεθα εἰς τὴν Ἀμερικήν! διενοήθη ὁ Πονηρίδης. Καὶ ὁ ὁδηγός μας εἶνε ἄνθρωπος καθὼς πρέπει καὶ ὑποχρεωτικώτατος.

Τοῦτο δὲ λέγων καθ' ἑαυτόν, ἠκολούθησε τὸν κύριόν του.

Οἱ δύο ἀντίπαλοι καὶ οἱ μάρτυρές των, ἀκολουθοῦντες τὸν ὁδηγὸν καὶ μεταβαίνοντες ἀπὸ ἁμάξης εἰς ἅμαξαν, κατήντησαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἁμαξοστοιχίας, ἧς τὴν τελευταίαν ἅμαξαν κατεῖχον δέκα περίπου ἐπιβάται. Ὁ ὁδηγὸς ἠρώτησεν αὐτούς, ἂν εὐηρεστοῦντο νὰ παραχωρήσωσιν ἐπί τινα λεπτὰ τὴν ἅμαξαν εἰς δύο κυρίους, οἵτινες εἶχον νὰ λύσωσι ζήτημα τιμῆς. Οἱ δὲ ὁδοιπόροι, θεωροῦντες εὐτύχημά των νὰ φανῶσι χρήσιμοι εἰς τοὺς δύο κυρίους, ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς διαβάθρας.

Ἡ ἅμαξα ἐκείνη, πεντήκοντα ποδῶν ἔχουσα μῆκος, ἦτο προσφορωτάτη, διότι οἱ δύο ἀντίπαλοι ἠδύναντο νὰ βαδίσωσι κατ' ἀλλήλων διὰ μέσου τῶν ἑδρῶν καὶ νὰ πυροβοληθῶσιν ἐν πάσῃ ἀνέσει. Οὐδέποτε δὲ μονομαχία ἐκανονίσθη εὐκολώτερον. Ὁ κ. Φὸγ καὶ ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἅμαξαν, κρατοῦντες ἕκαστος ἀνὰ δύο ἑξάκροτα πιστόλια, καὶ ἐκλείσθησαν ἐντὸς αὐτῆς ὑπὸ τῶν μαρτύρων των, οἵτινες ἔμειναν ἔξω. Ἅμα ὡς ἐσύριζεν ἡ μηχανή, ἔμελλον ν' ἀρχίσωσι τὸ πῦρ οἱ μονομάχοι, μετὰ δύο δὲ λεπτὰ ἤθελεν ἐξαχθῇ τῆς ἁμάξης ὅ,τι ἐξ αὐτῶν ἀπέμενεν.

Οὐδὲν τῇ ἀληθείᾳ ἁπλούστερον. Τοσοῦτον δὲ μάλιστα ἦτο τὸ πρᾶγμα ἁπλοῦν, ὥστε ὁ Φὶξ καὶ ὁ Πονηρίδης ᾐσθάνοντο βιαίως πάλλοντα τὰ στήθη των.

Ἀνεμένετο λοιπὸν ὁ συμπεφωνημένος συριγμός, ὅτε αἴφνης ἄγριαι ἠκούσθησαν κραυγαί, καὶ πυροβολισμοὶ συνάμα, μὴ προερχόμενοι ὅμως ἐκ τῆς ἁμάξης τῶν μονομάχων, ἀλλὰ παρατεινόμενοι τοὐναντίον καθ' ὅλην τὴν ἁμαξοστοιχίαν. Κραυγαὶ δὲ τρόμου ἠκούσθησαν συγχρόνως ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ἁμαξῶν.

Ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ καὶ ὁ κ. Φὸγ ἐξῆλθον πάραυτα τῆς ἁμάξης των κρατοῦντες τὰ πολύκροτά των, καὶ ὥρμησαν πρὸς τὰ ἐμπρός, ὅπου ἀντήχουν θορυβωδέστερον οἵ τε πυροβολισμοὶ καὶ αἱ κραυγαί. Εἶχον ἐννοήσει, ὅτι ἡ ἁμαξοστοιχία προσεβάλλετο ὑπὸ συμμορίας Ἰνδῶν.

Δὲν ἦτο ἡ πρώτη αὕτη τῶν Σιοὺ ἀπόπειρα, καὶ πολλάκις ἤδη οἱ τολμηροὶ ἐκεῖνοι Ἰνδοὶ εἶχον προσβάλει τὰς ἁμαξοστοιχίας τοῦ Εἰρηνικοῦ σιδηροδρόμου. Μὴ ἀναμένοντες νὰ σταματήσῃ τὸ ζεῦγμα, ὥρμησαν, ὡς καὶ ἄλλοτε, πρὸς τὰς βαθμίδας τῶν ἁμαξῶν, καὶ ἀνερριχήθησαν, ἑκατὸν περίπου, εἰς αὐτάς, ὡς ἀναρριχῶνται οἱ κυβιστῆρες ἐπὶ τοὺς καλπάζοντας ἵππους.

Οἱ Σιοὺ ἐκεῖνοι ἔφερον πυροβόλα· ἐκ τούτου δὲ οἱ πυροβολισμοί, πρὸς οὓς οἱ ἐπιβάται, πάντες σχεδὸν ὡπλισμένοι, ἀπεκρίνοντο διὰ τῶν πολυκρότων των. Ὥρμησαν δὲ κατ' ἀρχὰς οἱ Ἰνδοὶ κατὰ τῆς μηχανῆς, καὶ κατέβαλον ἡμιθανεῖς διὰ ῥοπάλων τὸν μηχανικὸν καὶ τὸν θερμαστήν. Ἀρχηγός τις τῆς συμμορίας, θέλων νὰ σταματήσῃ τὴν ἁμαξοστοιχίαν, ἀλλὰ μὴ γνωρίζων τὸν χειρισμὸν τοῦ ἀτμονομέως, ἤνοιξεν εὐρεῖαν ἀντὶ νὰ κλείσῃ τὴν εἴσοδον τοῦ ἀτμοῦ, καὶ ἡ μηχανή, ἀφηνιάσασα, ἔτρεχε διὰ ταχύτητος καταπληκτικῆς.

Συνάμα δὲ οἱ Σιοὺ ὥρμησαν εἰς τὰς ἁμάξας, ἔτρεχον ἄνωθεν αὐτῶν ὡς πίθηκοι ἐκμανεῖς, διερρήγνυον τὰς θυρίδας κ' ἐπάλαιον ἐκ τοῦ συστάδην πρὸς τοὺς ἐπιβάτας. Ἡ σκευοφόρος ἅμαξα εἶχε διαρρηχθῇ καὶ διαρπαγῇ, τὰ σκεύη ἔκειντο ἐρριμμένα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν.

Οἱ ἐπιβάται οὐχ ἧττον ἠμύνοντο γενναίως· ἅμαξαι δέ τινες, ἀποφραχθεῖσαι, ὑφίσταντο πολιορκίαν τακτικήν, ὡς φρούρια κινητά, παρασυρόμενα διὰ ταχύτητος ἑκατὸν μιλίων τὴν ὥραν.

Ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς τῆς προσβολῆς ἡ κ. Ἀουδὰ ἐπέδειξε μέγα θάρρος, ὑπερασπίζουσα ἑαυτὴν διὰ τοῦ πολυκρότου καὶ πυροβολοῦσα διὰ τῶν τεθραυσμένων ὑέλων, ὁσάκις ἄγριός τις παρίστατο ἐνώπιον αὐτῆς. Εἴκοσι δὲ περίπου Σιού, θανασίμως πληγέντες κατέκειντο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ τῶν ἁμαξῶν οἱ τροχοὶ καθημάξευον ὡς σκώληκας τοὺς καταπίπτοντας ἀπὸ τῶν διαβαθρῶν ἐπὶ τὰ σιδηρᾶ ἐλάσματα.

Digitized by Google

Πολλοὶ ὅμως τῶν ὁδοιπόρων, βαρέως τρωθέντες ὑπὸ τῶν σφαιρῶν ἢ τῶν ῥοπάλων, κατέκειντο ἐπὶ τῶν ἑδρῶν.

Ἐντοσούτῳ ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ ἡ πάλη ἐκείνη, ἡ ἀπὸ δέκα ἤδη λεπτῶν διαρκοῦσα, καὶ μέλλουσα βεβαίως νὰ λήξῃ ὑπὲρ τῶν Ἰνδῶν, ἂν δὲν ἵστατο ἡ ἁμαξοστοιχία. Ὁ σταθμὸς τοῦ φρουρίου Καίρνε ἀπεῖχε δύο μόλις μίλια, ὑπῆρχε δ' ἐκεῖ στρατιωτικὸς σταθμός· ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ σταθμοῦ τούτου καὶ τοῦ ἑπομένου,οἱ Σιοὺ ἔμενον ἀπόλυτοι κύριοι τοῦ πεδίου.

Ὁ ὁδηγὸς τῆς ἁμαξοστοιχίας, πολεμῶν ἐγγὺς τοῦ κ.Φόγ, ἔπεσεν αἴφνης πληγεὶς ὑπὸ σφαίρας, πίπτων δὲ ἀνέκραξεν :

— Ἐχάθημεν, ἂν ἡ ἁμαξοστοιχία δὲν σταματήσῃ ἐντὸς πέντε λεπτῶν.

— Θὰ σταματήσῃ, εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ, θέλων νὰ ὁρμήσῃ ἔξω τῆς ἁμάξης.

— Μείνατε, κύριε ! ἐφώνησεν αὐτῷ ὁ Πονηρίδης. Αὐτὸ εἶνε ἰδική μου δουλειά.

Ὁ Φιλέας Φὸγ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν γενναῖον νεανίαν,ὅστις ἀνοίξας θυρίδα τινά, χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, κατώρθωσε νὰ διολισθήσῃ ὑπὸ τὴν ἅμαξαν. Ἐνῷ δὲ ἡ πάλη ἐξηκολούθει καὶ αἱ σφαῖραι διεσταυροῦντο ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, ὑφέρπων ἐκεῖνος δι' ὅλης του τῆς εὐκινησίας ὑπὸ τὸ ζεῦγμα, προσαρτώμενος εἰς τὰς ἁλύσεις, δραττόμενος τοῦ μοχλοῦ τῶν χαλινῶν καὶ τῶν προεξοχῶν τῶν πλαισίων, καὶ μεταβαίνων οὕτω ἀπὸ ἁμάξης εἰς ἅμαξαν, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἁμαξοστοιχίας, χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ τις, διότι ἀδύνατον ἦτο νὰ φανῇ. Ἐκεῖ δέ, ἀναρτηθεὶς διὰ τῆς μιᾶς του χειρὸς μεταξὺ τῆς σκευοφόρου ἁμάξης καὶ τῆς ἀνθρακοφόρου, ἀπέσπασε τὰς ἀσφαλιστικὰς ἁλύσεις· ἕνεκεν ὅμως τῆς ἐντάσεως τῶν ἁμαξῶν, οὐδέποτε ἤθελε κατορθώσει νὰ ἀναλύσῃ τὸν συζευκτικὸν μοχλόν, ἂν αἰφνίδιός τις κλονισμὸς τῆς μηχανῆς δὲν διεῤῥήγνυεν αὐτόν. Οὕτω δὲ ἡ ἁμαξοστοιχία, ἀποσπασθεῖσα τῆς μηχανῆς, ἔμεινε βαθμηδὸν ὀπίσω, ἐνῷ ἡ ἀτμομηχανὴ ἔφευγεν ἔτι ταχύτερον.

Παρασυρόμενον ὑπὸ τῆς κεκτημένης ἤδη δυνάμεως, προυχώρησε τὸ ζεῦγμα ἐπί τινα ἔτι λεπτά, ἀλλὰ τῇ βοηθείᾳ τῶν χαλινῶν ἔστη ἐπὶ τέλους εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν μόλις βημάτων ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Καίρνε.

Οἱ στρατιῶται τοῦ φρουρίου, ἑλκυσθέντες ὑπὸ τῶν πυροβολισμῶν,προσέδραμον τότε ἐν σπουδῇ, ἀλλ'οἱ Σιοὺ δὲν εἶχον ἀναμείνει αὐτούς, καὶ πρὶν ἢ ἐντελῶς σταματήσῃ ἡ ἁμαξοστοιχία, εἶχον τραπῆ ἄθρόοι εἰς φυγήν.

Ὅτε ὅμως οἱ ὁδοιπόροι ἠριθμήθησαν ἐπὶ τοῦ κρηπιδώματος τοῦ σταθμοῦ, ἀνεγνώρισαν ὅτι πολλοὶ ἔλειπον, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ γενναῖος γάλλος, οὗτινος ἡ ἀφοσίωσις τοὺς εἶχε σώσει πρὸ μικροῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλέας Φὸγ ἐκπληροῖ ἁπλῶς τὸ καθῆκόν του.

Τρεῖς ἐπιβάται, ἐν οἷς καὶ ὁ Πονηρίδης εἶχον γείνει ἄφαντοι. Ἄγνωστον δὲ ἦτο ἔτι, ἂν εἶχον φονευθῆ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ἢ αἰχμαλωτισθῆ.

Οἱ τραυματίαι ἦσαν πολλοί, ἀλλὰ κατεφάνη εὐτυχῶς, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν εἶχε θανασίμως πληγῆ. Εἷς τῶν βαρύτερον τραυματισθέντων ἦν ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ, γενναίως πολεμήσας καὶ ἀνατραπεὶς διὰ πυροβολισμοῦ κατὰ τοῦ βουβῶνος· μετεκομίσθη δὲ εἰς τὸν σταθμὸν μετ'ἄλλων ὁδοιπόρων, ὧν ἡ κατάστασις ἀπῄτει ἄμεσον περιποίησιν.

Ἡ κ. Ἀουδὰ οὐδὲν εἶχε πάθει, καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ ἐπίσης, καίτοι μεγάλως ἐκτεθείς, ἦν ἐντελῶς ἀλώβητος. Ὁ Φὶξ εἶχεν ἐλαφρῶς πληγῇ εἰς τὸν βραχίονα, ἀλλ' ὁ Πονηρίδης ἔλειπε, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νεαρᾶς γυναικὸς ἦσαν πλήρεις δακρύων.

Πάντες ἐν τούτοις οἱ ὁδοιπόροι εἶχον ἀποβῆ τῆς ἁμαξοστοιχίας. Οἱ τροχοὶ τῶν ἁμαξῶν ἦσαν αἱμόφυρτοι, ἀπὸ δὲ τῶν χοινικίδων καὶ τῶν τροχῶν ἐκρέμαντο ἄμορφα σαρκῶν σπαράγματα. Εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος ἐφαίνοντο ἐπὶ τῆς λευκῆς πεδιάδος μακραὶ ἐρυθραὶ σειραί, καὶ οἱ τελευταῖοι Ἰνδοὶ ἠφανίζοντο πρὸς μεσημβρίαν, πρὸς τὸν *Δημοκρατικὸν* ποταμόν.

Ὁ κ. Φόγ, ἐσταυρωμένας ἔχων τὰς χεῖρας, ἔμενεν ἀκίνητος, σοβαρόν τι προδήλως διαλογιζόμενος, ἡ δὲ κ. Ἀουδά, ἱσταμένη παρ' αὐτῷ, τὸν ἐθεώρει σιγῶσα. Ἀλλ'ἐκεῖνος κατενόησε τὴν σημασίαν τοῦ ἀφώνου ἐκείνου βλέμματος. Ἂν ὁ ὑπηρέτης αὐτοῦ ἦν αἰχμάλωτος, δὲν ἦτο καθῆκόν του νὰ διακινδυνεύσῃ πάντα κίνδυνον, ὅπως τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν Ἰνδῶν ;

— Θὰ τὸν ἐπαναφέρω νεκρὸν ἢ ζῶντα, εἶπεν ἁπλῶς πρὸς τὴν κ. Ἀουδά.

— Ἄ, κύριε. . . Φόγ ! ἀνέκραξεν ἡ νεαρὰ γυνή, δραττομένη τῶν χειρῶν τοῦ συνοδοιπόρου της καὶ καλύπτουσα αὐτὰς διὰ δακρύων.

— Ζῶντα ! προσέθηκεν ὁ κ. Φόγ, ἂν δὲν χάσωμεν στιγμήν.

Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὁ Φιλέας ἐθυσιάζετο καὶ κατεστρέφετο ἐντελῶς. Μιᾶς μόνης ἡμέρας βραδύτης ἤρκει, ὅπως καθυστερήσῃ οὗτος τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Νέας Ὑόρκης, καὶ ἀπολέσῃ ἀνεπιστρεπτεὶ τὸ στοίχημά του. Δὲν ἐδίστασεν ὅμως ἐνώπιον τῆς σκέψεως : Εἶνε καθῆκόν μου.

Ὁ διοικῶν τὸ φρούριον Καίρνε λοχαγὸς ἦτο ἐκεῖ παρών, οἱ δὲ στρατιῶταί του, ἑκατὸν περίπου, εἶχον λάβει ἀμυντικὴν θέσιν κατ' ἐνδεχομένης τινὸς προσβολῆς τῶν Σιοὺ ἐναντίον τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ.

— Κύριε,εἶπεν ὁ Φὸγ πρὸς τὸν λοχαγόν, τρεῖς ὁδοιπόροι λείπουσι.

— Ἐφονεύθησαν ;

Digitized by Google

— Ἐφονεύθησαν ἢ ἠχμαλωτίσθησαν, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας. Ἡ ἀβεβαιότης αὐτὴ πρέπει νὰ λείψῃ. Ἔχετε σκοπὸν νὰ καταδιώξετε τοὺς Ἰνδούς ;

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε σπουδαῖον, εἶπεν ὁ λοχαγός. Οἱ Ἰνδοὶ ἠμποροῦν νὰ καταφύγουν πέραν τοῦ Ἀρκανσάς, ἐγὼ δὲ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐγκαταλείψω τὸ φρούριον, τοῦ ὁποίου εἶμαι ἐπιφορτισμένος τὴν φύλαξιν.

— Κύριε, ὑπέλαβεν ὁ Φόγ, πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς τριῶν ἀνθρώπων.

— Βεβαίως. Δύναμαι ὅμως νὰ διακινδυνεύσω τὴν ζωὴν πεντήκοντα ἀνδρῶν, διὰ νὰ σώσω τρεῖς ;

— Ἀγνοῶ, κύριε, ἂν δύνασθε, ἀλλὰ ἔχετε καθῆκον !

— Οὐδεὶς ἐδῶ, κύριε, ἀπήντησεν ὁ λοχαγός, ἔχει νὰ μὲ διδάξῃ τὸ καθῆκόν μου.

— Ἔστω ! ὑπέλαβε ψυχρῶς ὁ Φιλέας Φόγ. Θὰ ὑπάγω μόνος !

— Σεῖς, κύριε ! ἀνέκραξεν ὁ Φίξ, ὅστις εἶχε πλησιάσει, σεῖς θὰ κινήσετε μόνος εἰς καταδίωξιν τῶν Σιού ;

— Θέλετε λοιπὸν νὰφήσω νὰ χαθῇ ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ὅλοι ἐδῶ χρεωστοῦμεν τὴν ζωήν μας ; Θὰ ὑπάγω.

— Ἄ, ὄχι λοιπόν ! ἀνεφώνησεν ὁ λοχαγός, ἀκουσίως συγκεκινημένος, δὲν θὰ ὑπάγετε μόνος. Εἶσθε γενναία ψυχή ! Τριάκοντα ἄνδρες μὲ ἀπόφασιν! ἐφώνησε στρεφόμενος πρὸς τοὺς στρατιώτας του.

Ὁ λόχος ὁλόκληρος προσῆλθεν ἀθρόος, καὶ ὁ λοχαγὸς ἠναγκάσθη νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν γενναίων ἐκείνων ἀνδρῶν. Τριάκοντα στρατιῶται ὡρίσθησαν καὶ γηραιός τις λοχίας ἐτάχθη ἀρχηγός των.

— Εὐχαριστῶ, λοχαγέ, εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς συνοδεύσω ; ἠρώτησεν ὁ Φίξ.

— Ὅπως θέλετε, κύριε, ἀπήντησεν αὐτῷ ὁ Φιλέας. Ἂν ὅμως θέλετε νὰ μὲ ὑποχρεώσητε, μείνατε πλησίον τῆς κ. Ἀουδά. Ἂν τυχὸν μοῦ συμβῇ τι ἀπευκταῖον. . .

Ἡ μορφὴ τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος ὠχρίασεν αἰφνιδίως. Νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὃν τοσοῦτον ἐπιμόνως εἶχε παρακολουθήσει βῆμα πρὸς βῆμα ! Ν'ἀφήσῃ αὐτὸν ἐκτιθέμενον εἰς πάντας τῆς ἐρήμου τοὺς κινδύνους ! Ὁ Φὶξ ἐθεώρησε προσεκτικῶς τὸν εὐπατρίδην, καὶ παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προκατάληψιν, ἐναντίον πάσης αὐτοῦ τῆς ἐσωτερικῆς διαμάχης, ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνώπιον τοῦ εἰλικρινοῦς ἐκείνου καὶ ἠρέμου βλέμματος.

— Θὰ μείνω, εἶπε.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ κ. Φόγ, σφίγξας τὴν χεῖρα τῆς νεαρᾶς γυναικός, καὶ ἐγχειρίσας αὐτῇ τὸν πολύτιμον χρηματοφόρον σάκκον του, ἀνεχώρει μετὰ τοῦ λοχίου καὶ τοῦ εὐαρίθμου στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος.

Πρὶν ἢ ὅμως ἀναχωρήσῃ, εἶπεν εἰς τοὺς στρατιώτας :

— Φίλοι μου, ἔχετε χιλίων λιρῶν ἀμοιβήν, ἂν σώσωμεν τοὺς αἰχμαλώτους.

Ἦτο δὲ τότε μεσημβρία καί τινα λεπτά.

Ἡ κ. Ἀουδὰ ἀπεσύρθη εἰς δωμάτιόν τι τοῦ σταθμοῦ, καὶ ἐκεῖ ἀνέμενε μόνη, ἀναλογιζομένη τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην καὶ ἀφελῆ τοῦ Φιλέα Φόγ γενναιότητα, καὶ τὸ ἤρεμον αὐτοῦ θάρρος. Ὁ κ. Φόγ εἶχε θυσιάσει τὴν περιουσίαν του, ἐθυσίαζε δὲ νῦν τὴν ζωὴν αὐτοῦ, χωρίς τινος δισταγμοῦ, χωρὶς λόγων μεγάλων, ἐξ ἁπλοῦ καθήκοντος. Ὁ κ. Φιλέας Φόγ ἦτο ἥρως δι' αὐτήν.

Ἀλλ' ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φὶξ δὲν ἐσκέπτετο οὕτω, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ τὴν ταραχήν του. Ὑπὸ πυρετώδους ἀνησυχίας κατεχόμενος, περιεπάτει ἐπὶ τῆς κρηπῖδος τοῦ σταθμοῦ, καὶ παρασυρθεὶς ἐπὶ στιγμήν, συνήρχετο νῦν πάλιν εἰς ἑαυτόν, καὶ κατενόει, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φόγ, ὁποίαν ἔπραξεν ἀνοησίαν, ἀφήσας αὐτὸν νἀναχωρήσῃ. Πῶς λοιπόν ! συγκατένευσεν αὐτὸς ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ὃν εἶχε παρακολουθήσει περιοδεύοντα τὴν γῆν ! Ὁ φυσικός του χαρακτὴρ ἐπεκράτει, καὶ κατηγόρει καὶ κατεμέμφετο ἑαυτοῦ, καὶ ἀπέτεινε πρὸς ἑαυτὸν ἐπιπλήξεις, ὁποίας ἤθελεν ἀποτείνει ὁ διευθυντὴς αὐτὸς τῆς ἀστυνομίας πρὸς πράκτοράς τινας σφαλόντας ἐξ ἐλαφρίας.

— Ὑπῆρξα ἀνόητος ! διελογίζετο. Θὰ τοῦ δείξω ἐγώ, εἶπεν ὁ ἄλλος ποῖος εἶμαι. Ἔφυγε καὶ δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον ! Ποῦ νὰ τὸν συλλάβω πλέον τόρα ; Πῶς κατώρθωσα νὰ γελασθῶ ἐγώ, ὁ Φίξ, ὁ ὁποῖος ἔχω ἐπάνω μου τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεώς του ! Ἀναντιρρήτως εἶμαι ζῶον !

Οὕτω διελογίζετο ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φίξ, ἐνῷ βραδεῖαι δι'αὐτὸν παρήρχοντο αἱ ὧραι. Δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ, καὶ τῷ ἤρχετο πολλάκις ἡ διάθεσις νὰ ἐξομολογηθῇ τὰ πάντα εἰς τὴν κ. Ἀουδά. Ἀλλ' ἐνόει, πῶς θ' ἀπεδέχετο τοὺς λόγους του ἡ νεαρὰ γυνή. Τί λοιπὸν ν' ἀποφασίσῃ; Τῷ ἤρχετο σχεδὸν ἡ ἰδέα νὰ τραπῇ πρὸς τὰς εὐρείας λευκὰς πεδιάδας, εἰς καταδίωξιν τοῦ Φόγ, καὶ ἐφρόνει ὅτι δυνατὸν ἦτο νὰ τὸν ἐπανεύρῃ. Τὰ βήματα τοῦ ἀποσπάσματος ἦσαν ἔτι τετυπωμένα ἐπὶ τῆς χιόνος, . . . ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἐξηλείφθη πᾶν ἴχνος, ὑπὸ νέον νιφάδων στρῶμα.

Τότε κατέλαβε τὸν Φὶξ ἡ ἀποθάῤῥυνσις, καὶ ἀκατάσχετος τῷ ἦλθεν ὄρεξις νὰ παραιτηθῇ τοῦ περαιτέρω ἀγῶνος. Τῷ παρείχετο δ'ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ εὐκαιρία νὰ καταλίπῃ τὸν σταθμὸν τοῦ Καίρνς, καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πλήρη ἀποτυχιῶν ἐκείνην ὁδοιπορίαν.

Τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, ἐνῷ πυκνὴ ἔτι κατέπιπτεν ἡ χιών, μακροὶ συριγμοὶ ἠ-

Digitized by Google

κούσθησαν ἐξ ἀνατολῶν, καὶ σκιά τις κολοσσιαία, ἧς προηγεῖτο λάμψις ὑπέρυθρος, προὐχώρει βραδέως, αὐξανομένη μεγάλως ὑπὸ τῆς ὁμίχλης, ἥτις παρεῖχεν εἰς αὐτὴν φανταστικήν τινα θέαν.

Ἐν τούτοις οὐδεμία ἔτι ἀνεμένετο ἐξ ἀνατολῶν ἁμαξοστοιχία. Ἡ διὰ τοῦ τηλεγράφου ζητηθεῖσα βοήθεια δὲν εἶχεν ἔτι καιρὸν νὰ φθάσῃ, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς Ὀμάχης εἰς ἅγιον Φραγκίσκον ὁδεύουσα ἁμαξοστοιχία τὴν ἐπαύριον μόνον ἔμελλε νὰ διαβῇ. Ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου διελύθησαν αἱ ἀπορίαι.

Ἡ ἀτμομηχανὴ ἐκείνη, ἥτις προὐχώρει βραδεῖα καὶ συρίζουσα, ἦτο αὐτὴ ἡ τοῦ ζεύγματος ἀποσπασθεῖσα, ἥτις εἶχεν ἐξακολουθήσει τὸν δρόμον της διὰ ταχύτητος καταπληκτικῆς, φέρουσα ἀδρανεῖς τὸν μηχανικὸν καὶ τὸν θερμαστήν. Ἐπὶ πολλὰ οὕτω μίλια ἔτρεξεν ἐπὶ τῶν σιδηρῶν ἐλασμάτων· εἶτα δὲ σβεσθέντος τοῦ πυρός της, ἕνεκεν ἐλλείψεως καυσίμου ὕλης, καὶ διασταλέντος τοῦ ἀτμοῦ, ἐβράδυνεν ἡ πορεία της, καὶ μετὰ μίαν περίπου ὥραν ἵστατο εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι περίπου μιλίων ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Καίρνε.

Οὔτε ὁ μηχανικὸς οὔτε ὁ θερμαστὴς εἶχον φονευθῆ· μετὰ μακρὰν δὲ λιποθυμίαν συνῆλθον εἰς ἑαυτούς.

Τότε ἐστάθη ἡ ἀτμομηχανή, ὁ δὲ μηχανικός, βλέπων περὶ ἑαυτὸν τὴν ἔρημον καὶ τὴν μηχανήν του μόνην, χωρὶς ἁμαξῶν, ἐνόησε τὰ διατρέξαντα. Καὶ δὲν κατώρθωσε μὲν νὰ μαντεύσῃ πῶς ἡ μηχανὴ εἶχεν ἀποχωρισθῆ τοῦ ζεύγματος, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ὅμως ἀμφέβαλεν, ὅτι ἡ ἁμαξοστοιχία, μείνασα ὀπίσω, εὑρίσκετο εἰς θέσιν δυσχερῆ.

Ὁ μηχανικὸς δὲν ἐδίστασε τότε περὶ τοῦ πρακτέου. Φρόνιμον μὲν ἦτο νὰ ἐξακολουθήσῃ βαίνων πρὸς τὴν Ὀμάχαν, κινδυνῶδες δὲ βεβαίως νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν ἁμαξοστοιχίαν, ἣν ἐλήστευον ἔτι πιθανῶς οἱ Ἰνδοί . . . Ἀδιάφορον! Πτυαριαί τινες ἀνθράκων καὶ ξύλων ἐρρίφθησαν εἰς τὴν κάμινον, τὸ πῦρ ἀνήφθη ἐκ νέου, ἡ πίεσις ηὔξησε, καὶ τὴν δευτέραν σχεδὸν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, ἡ μηχανὴ ὠπισθοδρόμει πρὸς τὸν σταθμὸν τοῦ Καίρνε.

Ἡ μηχανὴ αὕτη ἦτο ἡ ἐν τῇ ὁμίχλῃ συρίζουσα, οἱ δὲ προσδοκῶντες ὁδοιπόροι μεγάλως ἐχάρησαν, βλέποντες τὴν ἀτμομηχανὴν ζευγνυομένην εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἁμαξοστοιχίας, καὶ μέλλοντες οὕτω νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν τοσοῦτον ἀτυχῶς διακοπεῖσαν ὁδοιπορίαν των.

Ἅμα φθάσης τῆς μηχανῆς, ἡ κ. Ἀουδά, καταλιποῦσα τὸν σταθμόν, ἠρώτησε τὸν ὁδηγόν:

— Θ' ἀναχωρήσετε εὐθύς;

— Ἀμέσως, κυρία.

— Ἀλλ' οἱ αἰχμάλωτοι. . . . οἱ δυστυχεῖς μας συνοδοιπόροι. . .

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ διακόψω τὴν ὑπηρεσίαν, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Καὶ πότε θὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὸν ἅγιον Φραγκίσκον ἡ ἄλλη ἁμαξοστοιχία;

— Αὔριον τὸ βράδυ, κυρία μου.

— Αὔριον τὸ βράδυ; Ἀλλὰ θὰ ἦνε πολὺ ἀργά. Πρέπει νὰ περιμείνετε. . .

— Ἀδύνατον, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός. Ἂν θέλετε ν' ἀναχωρήσετε, ἐμβᾶτε εἰς τὴν ἅμαξαν.

— Δὲν θ' ἀναχωρήσω, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή.

Ὁ Φὶξ ἤκουσε τὸν διάλογον τοῦτον· ἐνῷ δὲ πρὸ μικροῦ, ὅτε τοῦ ἔλειπε πᾶν μέσον μεταφορᾶς, ἀπόφασιν εἶχε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Καίρνε, τὴν στιγμὴν αὐτήν, ὅτε ἡ ἁμαξοστοιχία ἦτο ἐνώπιόν του, ἑτοίμη ν' ἀναχωρήσῃ, ἀκατάσχετός τις δύναμις τὸν ἐκράτει. Ἡ κρηπὶς ἐκείνη τοῦ σταθμοῦ τοῦ ἔκαιε τοὺς πόδας, καὶ δὲν ἠδύνατο ἐν τούτοις νὰ τὴν ἀφήσῃ. Ἤρχιζε πάλιν ἡ ἐνδόμυχος ἀγωνία του, ἡ ἀγανάκτησις τῆς ἀποτυχίας τὸν ἔπνιγε, καὶ ἀπόφασιν εἶχε νὰ πολεμήσῃ μέχρις ἐσχάτων.

Οἱ ὁδοιπόροι ἐντούτοις καί τινες τῶν τραυματιῶν—ἐν οἷς καὶ ὁ συνταγματάρχης Πρόκτωρ, οὗτινος ἡ κατάστασις ἦτο λίαν σοβαρὰ—εἶχον ἐπιβῆ τῶν ἁμαξῶν. Ἠκούετο δὲ ὁ βόμβος τοῦ ὑπερθερμανθέντος λέβητος, καὶ ὁ ἀτμὸς ἐξήρχετο διὰ τῶν ἐπιστομίων. Μετὰ μικρὸν ἐσύριξεν ὁ μηχανικός, ἡ ἁμαξοστοιχία ἐκίνησε, καὶ ἠφανίσθη ταχέως, μιγνύουσα τὸν λευκόν της ἀτμὸν πρὸς τὰς νιφάδας τῶν χιόνων.

Ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φὶξ εἶχε μείνει.

Στιγμαί τινες παρῆλθον. Ὁ καιρὸς ἦτο ἐλεεινός, τὸ ψῦχος δριμύ, ὁ δὲ Φίξ, καθήμενος ἐπί τινος σκάμνου, ἐντὸς τοῦ σταθμοῦ, ἔμενεν ἀκίνητος, καὶ ἐφαίνετο κοιμώμενος μᾶλλον. Ἡ κ. Ἀουδά, βίᾳ τῆς θυέλλης, κατέλειπεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὸ δωμάτιον, ὅπερ εἶχε παραχωρηθῆ εἰς αὐτήν, προέβαινε μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ κρηπιδώματος, καὶ προσεπάθει νὰ διίδῃ διὰ τοῦ χιονοστροβίλου ἐκείνου, θέλουσα νὰ διαπεράσῃ τὴν περιορίζουσαν τὸν ὁρίζοντα ὁμίχλην, καὶ τείνουσα τὸ οὖς πρὸς ἐνδεχόμενόν τινα θόρυβον. Οὐδὲν ὅμως ἐφαίνετο οὐδ' ἠκούετο, καὶ ἐπανήρχετο πάλιν ἄθυμος ἡ νεαρὰ γυνὴ εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἵνα ἐξέλθῃ μετὰ μικρὸν ἐκ νέου, ἀνωφελῶς καὶ πάλιν.

Ἐπῆλθε τέλος ἡ ἑσπέρα, καὶ τὸ μικρὸν ἀπόσπασμα δὲν εἶχεν ἔτι ἐπιστρέψει. Ποῦ ἦτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην; Ἔφθασε τοὺς Ἰνδούς; Ἐπολέμησε κατ' αὐτῶν, ἢ ἔβαινεν εἰκῆ, παραπλανηθὲν διὰ τῆς ὁμίχλης; Ὁ λοχαγὸς τοῦ φρουρίου Καίρνε ἦτο λίαν ἀνήσυχος, καί τοι προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὴν ἀνησυχίαν του.

Μετὰ μικρὸν ἐνύκτωσεν, ἡ χιὼν ἔπιπτεν ἀραιοτέρα, ἀλλὰ τὸ ψῦχος κατέστη δριμύτερον. Τὸ ἀφοβώτερον βλέμμα δὲν ἠδύνατο νὰ ἀτενίσῃ

Digitized by Google

ἄνευ φόβου εἰς τὴν ἄπειρον ἐκείνην σκοτίαν, τὴν καλύπτουσαν ἐν βαθείᾳ σιγῇ τὴν κοιλάδα, ἧς τὴν φοβερὰν ἠρεμίαν οὔτε πτηνοῦ ἐτάρασσε πτῆσις οὔτε θηρίου διέκοπτε βρυχηθμός.

Καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν νύκτα ἡ κ.'Αουδά, πλήρης ἀγωνίας καὶ ἀπαισίων προαισθημάτων, περιεπλανήθη κατὰ τὰ ἄκρα τοῦ λειμῶνος, ἡ δὲ φαντασία της ἔφερεν αὐτὴν μακρὰν καὶ μυρίους ἀνέπλαττεν αὐτῇ κινδύνους. 'Ανεκδιήγητον εἶνε τί ὑπέφερε κατὰ τὰς μακρὰς καὶ ἀτελευτήτους ἐκείνας ὥρας.

'Ο Φὶξ ἔμενεν ἀκίνητος εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ἐκοιμᾶτο. Στιγμήν τινα ἄνθρωπός τις τὸν ἐπλησίασε καὶ τῷ ἐλάλησε μάλιστα, ἀλλ' ὁ πράκτωρ τὸν ἀπέπεμψεν, ἀπαντήσας δι' ἀρνητικοῦ νεύματος εἰς τοὺς λόγους του.

Οὕτω παρῆλθεν ἡ νύξ, καὶ τὴν πρωΐαν ὁ ἡμίσβεστος τοῦ ἡλίου δίσκος ἀνέτειλεν εἰς ὁμιχλώδη ὁρίζοντα. Οὐχ ἧττον τὸ βλέμμα ἠδύνατο νὰ ἐκταθῇ εἰς ἀπόστασιν δύο μιλίων. 'Αλλ' ἡ μεσημβρία, πρὸς ἣν εἶχε διευθυνθῇ ὁ Φιλέας Φὸγ μετὰ τοῦ μικροῦ ἀποσπάσματος ἦτο πάντη ἔρημος.

Τὴν ἑβδόμην ὥραν τῆς πρωΐας ὁ λοχαγός, λίαν ἀνήσυχος, δὲν ἤξευρε τί νὰ πράξῃ. Νὰ στείλῃ καὶ ἄλλο ἀπόσπασμα εἰς βοήθειαν τοῦ πρώτου; Νὰ θυσιάσῃ καὶ νέους ἄνδρας, ἐλαχίστην ἔχων πιθανότητα νὰ σώσῃ τοὺς θυσιασθέντας ἤδη; 'Αλλ' ὁ δισταγμός του ὀλίγον διήρκεσε· καλῶν δὲ διὰ νεύματος ἕνα τῶν ὑπολοχαγῶν του, ἔδιδεν ἤδη αὐτῷ τὴν διαταγὴν νὰ προβῇ εἰς κατασκόπευσιν πρὸς νότον, ὅτε αἴφνης ἠκούσθησαν πυροβολισμοί. Σύνθημα ἦτο ἆρά γε; Οἱ στρατιῶται ὥρμησαν ἔξω τοῦ φρουρίου, καὶ εἶδον εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεος μιλίου μικρόν τι στῖφος ἐπανερχόμενον ἐν τάξει, ἡγουμένου τοῦ κ. Φόγ, καὶ βαίνοντος παρ' αὐτῷ τοῦ Πονηρίδου καὶ τῶν ἄλλων δύο ὁδοιπόρων, σωθέντων ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Σιού.

Δέκα μίλια μακρὰν τοῦ φρουρίου Καίρνε συνεκροτήθη μάχη. 'Ολίγας στιγμὰς πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἀποσπάσματος ὁ Πονηρίδης καὶ οἱ δύο του σύντροφοι ἐπάλαιον ἤδη κατὰ τῶν φυλάκων των, καὶ ὁ γάλλος εἶχε καταβάλει τρεῖς διὰ τῶν πυγμῶν του, ὅτε ὁ κύριός του καὶ οἱ στρατιῶται ἔφθασαν εἰς βοήθειάν των.

Πάντες, σωτῆρες καὶ σωθέντες, ἐγένοντο δεκτοὶ ἐν κραυγαῖς ἀγαλλιάσεως, καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ διένειμεν εἰς τοὺς στρατιώτας τὴν ἀμοιβήν, ἣν τοῖς εἶχεν ὑποσχεθῇ, ἐνῷ ὁ Πονηρίδης ἐπανελάμβανεν, οὐχὶ πάντη ἀδίκως:

— Χωρὶς ἄλλο, πολὺ στοιχίζω τοῦ αὐθέντου μου!

'Ο Φὶξ ἐθεώρει σιωπηλὸς τὸν κ. Φόγ, καὶ δύσκολον θὰ ἦτο ν' ἀναλύσῃ τις τὰ ἐν αὐτῷ ἀντιμαχόμενα αἰσθήματα. 'Η δὲ κ. 'Αουδὰ ἔδραξε τὴν χεῖρα τοῦ εὐπατρίδου καὶ ἔσφιγξεν αὐτὴν ἀφώνως διὰ τῶν χειρῶν της.

'Ο Πονηρίδης ἐν τούτοις, ἅμ' ἀφιχθείς, ἐζήτησε τὴν ἁμαξοστοιχίαν, ἐλπίζων ὅτι θ' ἀνεύρισκεν αὐτὴν ἐν τῷ σταθμῷ, ἑτοίμην ν' ἀναχωρήσῃ εἰς 'Ομάχαν, καὶ ὅτι θὰ ἐκερδαίνετο ὁ ἀπολεσθεὶς χρόνος.

— 'Η ἁμαξοστοιχία! ἡ ἁμαξαστοιχία! ἀνέκραξεν.

— 'Ανεχώρησεν! ἀπήντησεν ὁ Φίξ.

— Καὶ ἡ ἑπομένη πότε ἔρχεται; ἠρώτησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Τὸ βράδυ μόλις.

— Ἆ! ἀπήντησε μόνον ὁ ἀπαθὴς Ἄγγλος.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Η ΤΑΥΤΟΤΗΣ

διήγημα Ἐδγάρδου Πόου.

Τὸ αἴσθημά μου πρὸς τὴν Μορέλλαν ἦτο ὁλόψυχός τις, ἀλλὰ καὶ ἱκανῶς ἰδιότροπος ἀγάπη. Συναντήσας τὴν κόρην ταύτην πρό τινων ἐτῶν ἠσθάνθην ἀμέσως τὴν καρδίαν μου φλεγομένην. 'Η φλὸξ ὅμως αὕτη οὐδὲν εἶχε πρὸς τὸν ἔρωτα κοινόν· ἡ δὲ ἀδημονία μου ηὔξανε καθ' ἑκάστην ἐκ τῆς πεποιθήσεως, ὅτι οὔτε τὸ εἶδός της ἤθελον δυνηθῆ ποτε νὰ ὁρίσω, οὔτε τὴν σφοδρότητα αὐτῆς νὰ κατευνάσω. Ὅπως δήποτε ἡ συμπάθεια ἡμῶν ἦτο ἀμοιβαία καὶ ἀπέληξεν μετ' οὐ πολὺ εἰς γάμον. Οὐδέποτε ὡμίλησα εἰς τὴν Μορέλλαν περιπαθῶς ἢ ἐζήτησα παρ' αὐτῇ ἐρωτικὰς συγκινήσεις. 'Η σύζυγός μου ἐν τούτοις μόνον μέλημα εἶχε πῶς νὰ μ' εὐχαριστήσῃ καὶ φεύγουσα πᾶσαν ἄλλην κοσμικὴν φροντίδα κατεγίνετο ἀποκλειστικῶς εἰς τοῦτο. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἠδυνάμην νὰ λογισθῶ, ἐν ἀρχῇ τοὐλάχιστον, δυστυχής. 'Η περιέργεια μεθ' ἧς ἐζήτουν νὰ ἐμβατεύσω εἰς τῶν ἰδίων μου αἰσθημάτων τὸ μυστήριον ἐφυγάδευε τὴν πλῆξιν, τὰ δὲ κατέχοντά με ὄνειρατα ἦσαν πιθανῶς προτιμότερα τῆς συνήθους πεζῆς εὐδαιμονίας.

'Η πολυμάθεια τῆς Μορέλλας ἦτο ἐκ τῶν ἀσυνήθων, τοῦ δὲ πνεύματός της ἡ πτῆσις πολλάκις ἀκαταμέτρητος, ὥστε συναναστρεφόμενος μετ' αὐτῆς εἶχον ἦθος μαθητοῦ. Πρέπει ὅμως νὰ εἴπω ὅτι ἡ σύζυγός μου ἀνατραφεῖσα ἐν Πρεσβούργῳ εἶχε πρὸ πάντων ἐπιδοθῇ εἰς τὴν μελέτην τῶν μυστικοσόφων ἐκείνων γερμανῶν συγγραφέων, ὧν τὰ ὑπερβατικὰ ὀνειροπολήματα ὑπῆρξαν ἡ πρώτη οὕτως εἰπεῖν ἐξάνθησις τῆς γερμανικῆς φιλολογίας. Τὰ τοιαῦτα παρακμάσαντα ἤδη ἔργα ἦσαν, ἀγνοῶ πως, τὰ εὐνοούμενα καὶ διηνεκῆ τῆς Μορέλλας ἀναγνώσματα. Ἂν δὲ κατέστησαν μετ' ὀλίγον καὶ ἴδικά μου, τοῦτο πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς μόνην τὴν πασίγνωστον καὶ παντοδύναμον ἐπιρροὴν τῆς ἕξεως καὶ τοῦ ἀεὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν παραδείγματος. 'Αλλὰ μὴ ὑπαρχούσης, φαίνεται, παρ' ἐμοὶ προδιαθέσεως πρὸς τὸν μυστικισμόν, αἱ ἀναγνώσεις αὗται ὀλίγον ἐπενήργουν ἐπὶ τῆς διανοίας μου καὶ ἔτι

Digitized by Google

ὀλιγώτερον ἐπὶ τῆς διαγωγῆς. Πεποιθὼς εἰς τοῦτο ἠκολούθουν τὴν γυναῖκά μου τυφλῶς καὶ ἀφόβως εἰς τὰς ἐρεβώδεις στοὰς τοῦ μυστικοῦ λαβυρίνθου. Προϊόντος ἐν τούτοις τοῦ χρόνου, μοὶ συνέβαινε πολλάκις, ἐνῷ ἔκυπτον ἐπὶ τῶν κατηραμένων ἐκείνων σελίδων, νὰ αἰσθανθῶ ἐγειρόμενον ἐν ἐμοὶ τὸν διψαλέον δαίμονα τῆς μεταφυσικῆς περιεργείας. Ἡ Μορέλλα ἐστήριζε τότε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μου καί, ἀνακινοῦσα τὴν τέφραν τῆς παρῳχημένης φιλοσοφίας, συνέλεγεν ἐν αὐτῇ καὶ μοὶ ἀπήγγελλε σοβαρούς τινας καὶ παραδόξους χρησμούς, ὧν πᾶσα λέξις ἐνεχαράσσετο ἐν τῇ μνήμῃ μου ὡς εἰς μαρμαρίνην πλάκα. Ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους ἠκροώμην ὡς ἐν ὀνείρῳ τὴν μελῳδίαν τῆς φωνῆς της, μέχρις οὗ οἱ γλυκύτατοι ἐκεῖνοι φθόγγοι μοὶ ἐπροξένουν ἐπὶ τέλους εἶδός τι ῥίγους, ὡς οὐδὲν ἔχοντες κοινὸν πρὸς οὐδένα ἄλλον ἐπὶ τῆς γῆς ἦχον. Ἡ ἡδονή μου μετεβάλλετο οὕτω εἰς βάσανον καὶ φρίκην, ὡς μετεβλήθη ἡ χλοερὰ κοιλὰς τοῦ Χινὼμ εἰς γέενναν πυρός.

Περιττὸν νομίζω νὰ ὁρίσω ποῖα ἦσαν τὰ προβλήματα, ἅτινα προέκυπτον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν εὐρωτιώντων ἐκείνων τόμων, καὶ ὑπῆρξαν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸ μόνον ἀντικείμενον ὁμιλίας μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς Μορέλλας. Οἱ ἐγκύψαντες ἐπὶ τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας καλῶς γνωρίζουσι ταῦτα, οἱ δὲ ἀδαεῖς αὐτῆς ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐννοήσωσι δι' οἵας δήποτε ἐξηγήσεως τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους γρίφους. Ὁ ἰδιόρρυθμος πανθεϊσμὸς τοῦ Φίχτε, ἡ ἐκ τοῦ συστήματος τῶν Πυθαγορείων ἀνασκαφεῖσα παλιγγενεσία, πρὸ πάντων δὲ τὸ δόγμα τῆς ταυτότητος τοῦ Σχελιγγίου, ἦσαν τὸ προσφιλὲς θέμα τῶν παρεκβάσεων τῆς εὐφαντάστου Μορέλλας. Ἡ ταυτότης αὕτη, ἡ κληθεῖσα προσωπική, συνίσταται κατὰ τὸν Λόκκιον εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ λογικοῦ ὄντος, λέγοντες δὲ πρόσωπον ἐννοοῦμεν οὐσίαν σκεπτομένην καὶ ἔχουσαν συνείδησιν τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, ἀφοῦ μόνη ἡ συνείδησις αὕτη διακρίνει ἕκαστον ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων σκεπτομένων ὄντων καὶ συνιστᾷ τὴν προσωπικὴν ταυτότητα. Ἡ ἰδέα τῆς προσωπικῆς ταύτης ταυτότητος, τῆς παραμενούσης καὶ μετὰ θάνατον ἢ συναποθνησκούσης μετὰ τοῦ σώματος, ἦτο πρόβλημα κινοῦν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τὸ ἐνδιαφέρον μου, οὐ μόνον διὰ τὰς ἀμέσους αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης τύχης συνεπείας, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τὸν παράδοξον καὶ ἀνήσυχον τρόπον μεθ' οὗ ὡμίλει περὶ τούτου ἡ Μορέλλα.

Ἡ στενοχωρία ἐν τούτοις, ἣν μ' ἐπροξένει ἡ μυστηριώδης φύσις τῆς γυναικός μου, ηὔξανε καθ' ἑκάστην. Ἡ δροσώδης πρόσψαυσις τῶν ὠχρῶν της δακτύλων, ἡ λάμψις τοῦ μελαγχολικοῦ αὐτῆς βλέμματος καὶ πρὸ πάντων ἡ ὑπερκόσμιος ἐμμέλεια τῆς φωνῆς της μοὶ ἐνεποίουν αἴσθησιν σχεδὸν ἀφόρητον. Ἡ Μορέλλα ᾐσθάνετο τοῦτο, ἀλλ' οὐδέποτε παρεπονεῖτο. Ἐφαίνετο δὲ καὶ σαφῶς γνωρίζουσα τὴν ἄγνωστον εἰς ἐμὲ αἰτίαν τῆς βαθμιαίας μετατροπῆς τῆς στοργῆς μου εἰς ἀντιπάθειαν· ἀλλ' ἀπέφευγε πᾶσαν ἐξήγησιν ἢ καὶ ἁπλοῦν εἰς τοῦτο ὑπαινιγμόν. Καίτοι ὅμως φιλόσοφος, ἡ σύζυγός μου ἦτο ἐν τούτοις γυνή, ἡ δὲ ψυχρότης μου, ἣν ὑπέμενεν ἀγογγύστως ὡς πεπρωμένην συμφοράν, ἔσχεν ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὑγείας αὐτῆς, παρακμαζούσης καθ' ἑκάστην. Ἡ φθίσις ἐνετύπωσεν ἐπὶ τέλους τὰ ἐρυθρὰ αὐτῆς στίγματα ἐπὶ τῶν παρειῶν της καὶ καθίσταντο ἐπίσημοι τοῦ μετώπου της αἱ φλέβες. Ταῦτα βλέπων κατελαμβανόμην ὑπὸ ἀδιηγήτου τινὸς οἴκτου· ἅμα ὅμως ἠντίκρυζον τὴν ἀστραπὴν τοῦ βλέμματός της, τοῦ τοσαύτας ἀντανακλῶντος σκέψεις, κατελαμβανόμην ὑπὸ ζάλης καὶ σκοτοδίνης, ὡς ὁ ῥίπτων τὸ βλέμμα εἰς ἄβυσσον ζοφερὰν καὶ ἀκαταμέτρητον.

Ἀναγκάζομαι ἤδη νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἔφθασα νὰ περιμένω μετ' ἐπιτεινομένης καθ' ἑκάστην ἀνυπομονησίας τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου τῆς Μορέλλας. Ἀλλ' ἡ ἀπομείνασα αὐτῇ ὀλίγη πνοὴ ἐπέμενεν ἀντεχομένη τοῦ καταρρέοντος σώματος ἐπὶ πολλὰς ἔτι ἡμέρας, ἑβδομάδας καὶ ἀτελευτήτους μῆνας, μέχρις οὗ τὰ πάσχοντα νεῦρά μου κατίσχυσαν ἐντελῶς τοῦ λογικοῦ καὶ ἤρχισα νὰ καταρῶμαι τὰς ἀναβολὰς ταύτας, μετρῶν μετὰ πυρετώδους δυσφορίας τὰς ὥρας καὶ αὐτὰ τὰ λεπτὰ ἅτινα, ἐφ' ὅσον τὸ εὐγενὲς τοῦτο πλάσμα ἔκλινε πρὸς τὸν τάφον, μοὶ ἐφαίνοντο μηκυνόμενα ἐπ' ἄπειρον, ὡς ἡ σκιὰ τῶν σωμάτων φθινούσης τῆς ἡμέρας.

Φθινοπωρινήν τινα τέλος πάντων ἑσπέραν ἡ Μορέλλα μ' ἐκάλεσε παρὰ τὴν κλίνην της. Λεπτὸς πέπλος διαφανοῦς ὀμίχλης ἡπλοῦτο ἐπὶ τὴν γῆν, ἐνῷ ὁ δύων ἥλιος ἀνῆπτε πυρκαϊὰς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων καὶ ἐχρύσονε τὰ μαραινόμενα φύλλα τοῦ δάσους. Ἡ στολὴ τοῦ Ὀκτωβρίου ἦτον οὕτω εὔχρους καὶ στιλπνή, ὥστε ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι τῆς Ἴριδος τὰ χρώματα κατέπεσαν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

— Ὡραία ἡμέρα, μοὶ εἶπε, διὰ τοὺς μένοντας ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἔτι ὡραιοτέρα διὰ τοὺς ἀναβαίνοντας εἰς τὸν οὐρανόν. Μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκω, ἀλλ' ἐν τούτοις θέλω ζήσει.

Μὴ δυνάμενος ν' ἀπαντήσω ἠσπάσθην αὐτὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου.

— Δὲν ἐπέπρωτο, ἐξηκολούθησε, νὰ μ' ἀγαπήσῃς ζῶσαν· ἀφοῦ ὅμως ἀποθάνω θέλεις μὲ λατρεύσει. Φέρω ἐν τοῖς κόλποις μου τεκμήριον τοῦ παρελθόντος ὡς σκιὰ ἔρωτός σου. Τὸ τέκνον ἡμῶν θέλει ἐπιζήσει· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο θέλει σὲ καταστήσει εὐτυχῆ. Αἱ ἡμέραι σου ἔσονται πλήρεις ἀνίας, ἥτις εἶναι τὸ διαρκέστερον τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων, ὡς ἡ κυπάρισσος τὸ εὐζωότερον τῶν δένδρων. Αἱ ὧραι καθ' ἃς ἡδύ-

Digitized by Google

νκσο νὰ εὐτυχήσῃς παρῆλθον ἀνεπιστρεπτεί, ἡ δὲ εὐτυχία δὲν δρέπεται δὶς ἐν τῷ βίῳ ὡς τὰ ποσειδώνια ῥόδα δὶς τοῦ ἔτους. Τὰς λευκάς σου τρίχας δὲν θέλουσι κοσμήσει οἱ στέφανοι τοῦ Ἀνακρέοντος, οὐδὲ θέλει σ' εὐφράνει ὁ χυμὸς τῆς ἀμπέλου. Ὡς ὁ προσκυνητὴς τῆς Μέκκας, θέλεις φέρει ἐπ' ὤμων, ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς, τὸ σάβανόν σου.

— Τί λέγεις, ἀνέκραξα, πῶς τὸ γνωρίζεις;

Ἀλλ' ἡ Μορέλλα ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον, καὶ κλονισθεῖσα ὑπὸ ἐλαφροῦ σπασμοῦ ἔτεκε θυγάτριον, ἰδὸν τὸ φῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἔκλειεν ἐκείνη τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἡ παιδίσκη ἀνεπτύχθη σωματικῶς καὶ ἠθικῶς μετὰ ταχύτητος ἐκπληκτικῆς, καταστᾶσα ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὸ ἔμψυχον ὁμοίωμα τῆς μητρός. Ἡ πρὸς αὐτὴν στοργή μου οὔτε ὅρια εἶχε οὔτε δύναται διὰ λέξεων νὰ περιγραφῇ· μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἀπώλεσα ἐκ νέου τὴν ἡσυχίαν καὶ νέα πάλιν νέφη ἐπεσκίασαν καὶ ταύτην μου τὴν χαράν. Ἔκτακτον ἀληθῶς φαινόμενον ἦτο, ὡς ἤδη εἶπον, ἡ ταχύτης τῆς σωματικῆς τοῦ παιδίου ἀναπτύξεως, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἀσυνήθεις καὶ φοβεραὶ ἦσαν αἱ σκέψεις, ὑφ' ὧν κατειχόμην ἐπισκοπῶν τῆς διανοίας αὐτῆς τὰς προόδους. Καὶ πῶς ἦτο ἄλλως δυνατόν, ὅτε ἀνεκάλυπτον καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς διαλογισμοῖς τοῦ θυγατρίου τὴν δύναμιν καὶ ὀξύτητα τελείας γυναικός; Ὅτε ἤκουον τὰ ἀποφθέγματα τῆς πείρας ἀπορρέοντα ἐκ χειλέων παιδικῶν, καὶ διέκρινα τὰς φροντίδας καὶ τὰ πάθη τῆς ὡρίμου ἡλικίας σαφῶς εἰκονιζόμενα εἰς τὸ βάθος τῶν ἤδη μελαγχολικῶν αὐτῆς ὀφθαλμῶν; Ὅτε πάντα ταῦτα προσέβαλλον τὰς καταπλήκτους αἰσθήσεις καὶ ἀδύνατον ἀπέβη νὰ ἐπιμείνω διστάζων ἀπέναντι ἐναργείας ψηλαφητῆς, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ μὲ καταλάβωσι σκοτειναὶ ὑποψίαι καὶ ἀνέκφραστος ἀνησυχία ἐνθυμούμενον μετὰ φρίκης τὰς παραδόξους διηγήσεις καὶ τὰ μυστηριώδη ψυχολογικὰ θεωρήματα τῆς μακαρίτιδος Μορέλλας; Φοβούμενος μὴ καὶ ἄλλοι διακρίνωσιν ὅσα ἔβλεπον ἐγὼ ἔσπευσα ν' απομονωθῶ μετὰ τῆς θυγατρός μου, εἰς ταύτην μόνην ἀφιερῶν ἀμερίστους πάσας μου τὰς ὥρας καὶ τὰς φροντίδας.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐπεθεώρουν καθ' ἑκάστην τὴν ἐκφραστικὴν καὶ γλυκυτάτην ὄψιν τῆς κορασίδος μου καὶ καθ' ἑκάστην διέκρινα νέαν τινὰ ὁμοιότητα αὐτῆς πρὸς τὴν ἀποθανοῦσαν· ἡ δὲ ὁμοιότης αὕτη καθίστατο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν μᾶλλον ἀκριβής, ὡρισμένη καὶ ἀνιαρά. Τὸ νὰ ὁμοιάζῃ τὸ μειδίαμά της πρὸς τὸ μητρικόν, τοῦτο ἠδυνάμην νὰ τὸ παραδεχθῶ, ἀλλ' ἡ ὁμοιότης αὕτη προέβαινε μέχρι ταυτότητος, ἥτις μ' ἐπροξένει ἀνατριχίασιν· τὸ νὰ ἔχῃ ἡ θυγάτηρ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς μητρός, ἦτο καὶ τοῦτο ἀνεκτόν, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ οὗτοι εἰσέδυον εἰς τὰ ἄδυτα τῆς καρδίας μου ἀπαραλλάκτως ὡς οἱ τῆς Μορέλλας. Ὡς ἐκείνη, οὕτω καὶ ἡ θυγάτηρ μου εἶχε μέτωπον εὐρὺ καὶ κυματίζουσαν κόμην, καὶ εἰς τὴν κόμην ταύτην συνέπλεκε δι' ἀπαραλλάκτου κινήσεως τοὺς χιονώδεις δακτύλους. Καὶ τῆς φωνῆς της ὁ ἐμμελὴς ἦχος ἦτο ὁ αὐτός, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης φωνῆς μοὶ ἀπέτεινε τὰς συνήθεις εἰς τὴν νεκρὰν λέξεις καὶ φράσεις, καὶ τοῦτο πρὸ πάντων ἐκορύφονε τὴν κατάπληξιν καὶ ταραχήν μου.

Οὕτω παρῆλθον δέκα ἔτη καὶ ἡ θυγάτηρ μου ἦτο ἀκόμη ἄνευ ὀνόματος ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐγὼ τὴν ὠνόμαζον «κόρη μου» ἢ «ἀγάπη μου» καὶ ἀφοῦ πλὴν ἐμοῦ δὲν ἐγνώριζε κανένα, πᾶσα ἄλλη προσηγορία ἦτο περιττή. Τὸ ὄνομα τῆς Μορέλλας εἶχε συναποθάνει μετ' ἐκείνης καὶ οὐδέποτε ἀντήχησεν εἰς τὰ ὦτα τῆς θυγατρός της, διότι μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸ προφέρω. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ τελετὴ τοῦ βαπτίσματος ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν μου μετὰ τῆς ἐλπίδος ὅτι ἤθελον δυνηθῇ νὰ φυγαδεύσω δι' αὐτῆς τ' ἀνησυχοῦντά με ὀχληρὰ φαντάσματα. Μετ' οὐ πολὺ τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα καὶ ἡ τελετὴ εἶχεν ἀρχίσει ἤδη πρὶν δυνηθῶ ν' ἀποφασίσω περὶ τοῦ ὀνόματος. Πλεῖστα τοιαῦτα συνωθοῦντο εἰς τὰ χείλη μου, ἀρχαῖά τε καὶ νέα, ἐπιχώρια καὶ ξένα, ἐκφραστικὰ ἀγαθότητος, φρονήσεως, καλλονῆς ἢ σοφίας, καὶ ἀδύνατον μοὶ ἦτο ν' ἀποφασίσω μεταξὺ τούτων, οὐδὲν εὑρίσκων ἄξιον τῆς θυγατρός μου.

Τίς τότε κακὸς δαίμων ἐξήγειρεν ἐν ἐμοὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς νεκρᾶς καὶ ἔφερεν εἰς τὰ χείλη μου τὸ ὄνομα ἐκεῖνο, οὗ ἡ μόνη μνεία ἤρκει νὰ σταματήσῃ τοῦ αἵματός μου τὴν κυκλοφορίαν; Οὐχὶ ἐκὼν ἐγώ, ἀλλὰ τοιοῦτο βεβαίως πονηρὸν πνεῦμα ἐψιθύρισε δι' ἐμοῦ εἰς τὸ ὠτίον τοῦ ἱερουργοῦντος τὰς τρεῖς συλλαβὰς τοῦ ὀνόματος «*Μορέλλα*.» Ἅμα ἀντήχησαν αὗται ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτὸς ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας, ὠχρίασε καὶ ἐταράχθη ἡ ὄψις τῆς θυγατρός μου, ἥτις ἀνασκιρτήσασα εἰς τὸ ἄκουσμα ἐκεῖνο, τὸ πρωτάκουστον ἐν τούτοις αὐτῇ, ἀνήγειρεν εἰς οὐρανὸν τὸ διαυγὲς αὐτῆς βλέμμα καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῶν πλακῶν τοῦ ναοῦ κράζουσα «*Ἰδοὺ ἐγώ!*»

Αἱ λέξεις αὗται ἤχησαν εὐκρινῶς εἰς τὸ οὖς μου καὶ ἐκεῖθεν ἔρρευσαν συρίζουσαι ὡς ζέων μόλυβδος εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου. Πολλὰ παρῆλθον ἔκτοτε ἔτη, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ῥῖγος τῆς φοβερᾶς ἐκείνης στιγμῆς. Ἔκτοτε οὔτε τὰ ἄνθη ἔχουσι δι' ἐμὲ ὀσμὴν οὔτε μ' εὐφραίνει ὁ χυμὸς τῆς ἀμπέλου· ἡ γῆ μοὶ φαίνεται σκοτεινὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐκτείνεται πυκνὴ σκιὰ κυπαρίσσου. Ἐν τῷ σκότει τούτῳ μίαν μόνην διακρίνω μορφήν, τῆς Μορέλλας, καὶ ταύτης τὸ ὄνομα συρίζει ὁ ἄνεμος εἰς τὴν ἀκοήν μου καὶ μεταλέγει τῶν κυμάτων ὁ ῥόχθος. Ἀλλ' ἡ Μορέλλα ἀπέθανε· ὅτε δὲ κατέθεσα αὐτὴν ἰδίαις χερσὶ ἐν τῷ οἰκογενειακῷ τάφῳ, ἐρρίγησα ἔτι μᾶλλον, οὐδὲν ἀνευρὼν ἴχνος τῆς πρὶν ἐκεῖ κατατεθείσης πρώτης Μορέλλας.

Ε. Δ. Ρ.

Digitized by Google

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδουάρδου Λαβουλαί·

. . . .

Εὑρισκόμην ἐντὸς εὐρέος δωματίου, εἰς ὃ ὁ ἀὴρ καὶ τὸ φῶς εἰσήρχοντο διὰ μεγάλων παραθύρων· οἱ τοῖχοι ἦσαν καθαρώτατοι, ἐκόσμουν δ' αὐτοὺς εἰκόνες τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ σχήματα τῆς φυσικῆς καὶ γεωμετρίας. Ἕκαστον παιδίον εἶχε τὸ ἀναλόγιόν του, μεμονωμένον τῶν ἄλλων διὰ τεσσάρων πέριξ αὐτοῦ διασταυρουμένων διόδων· καθήμενος δὲ πρὸ τῆς ἐστιλβωμένης τραπέζης, ἥτις ἔλαμπεν ὡς κάτοπτρον, μόνος καὶ ἄνευ γείτονος ὁ μαθητὴς εἶνε κύριος ἑαυτοῦ· ὥστε ἐὰν εἶνε ἀφηρημένος καὶ δὲν ἐργάζηται, ἐπ' αὐτοῦ πίπτει πᾶσα ἡ εὐθύνη. Ὁ παιδαγωγὸς καθήμενος ἐπὶ βάθρου ἐπιβλέπει δι' ἑνὸς βλέμματος τὰς μακρὰς ταύτας σειρὰς τῶν ἀναλογίων, τεθειμένων τῶν μὲν ὄπισθεν τῶν δέ.

Εἰς γειτνιάζον τι δωμάτιον κυρία τις[1] ἐδίδασκε γεωμετρίαν ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ νεανίας. Ἔν τινι τῶν μικρῶν αἰθουσῶν (ὑπάρχουσι δὲ ὀκτὼ τοιαῦται), ἄλλη τις κυρία ἠρώτα παιδία ἐννέα καὶ δέκα ἐτῶν περὶ τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν ποταμῶν τῆς Γαλλίας· ἐξεπλάγην δὲ διὰ τὴν μνήμην καὶ πολυμάθειάν των ἐγὼ ὁ Γάλλος, ὅστις ἐρωτώμενος περὶ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀμερικῆς, θὰ ἐδυνάμην μόνον νὰ εἴπω εἰς τοὺς νέους τούτους πεπαιδευμένους τὸν Μισσισιπῆν, τὸν Ὑδσῶνα καὶ τὸν Ποτομάκ, τοὺς μόνους ποταμούς, ὧν τὰ ὀνόματα ἔμαθον κατὰ τὴν μαθητικήν μου ἡλικίαν.

Τὴν γεωγραφίαν δὲ διεδέχθη ἡ γεγωνυία τῇ φωνῇ ἀνάγνωσις, καὶ ἡ ῥητορική. Μικρὸς δέ τις παῖς ἐναετὴς ἠγέρθη καὶ εὐτόλμως, ἀλλὰ σεμνῶς, ἀπήγγειλε περικοπήν τινα ἐκ τῶν ποιητικωτέρων τοῦ Ἰαβάθα τοῦ Λογγφελλόβ. Καί τοι δὲ ὁ ἔκτακτος οὗτος νέος προέφερε διὰ τῆς ῥινός, κατὰ τὸ κοινὸν ἐλάττωμα ἐν Ἀμερικῇ, ἀπήγγειλεν ὅμως τὸ τεμάχιον τοῦτο μετὰ μεγάλης ἀκριβείας τόνου καὶ αἰσθήματος. Ὑπάρχουσι δὲ περίφημοι ἠθοποιοί, οἵτινες οὐδέποτε ἔφθασαν εἰς τὴν τελειότητα ταύτην.

Μετὰ τὴν ποίησιν ἐπηκολούθησεν ἡ ῥητορική. Παιδίον δέ τι, ἔχον ἐρυθρὰν κόμην, ἠγέρθη, ἔθεσε τοὺς πόδας του ὀρθογωνίως, καὶ διὰ φωνῆς ζωηρᾶς ἀπήγγειλεν ἐγκώμιον περὶ τῆς δόξης τῆς Ἀμερικῆς.

«*Φίλοι καὶ συμπολῖται,*

«Καί τοι ὄντες ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, ἐν τούτοις εἶσθε ἤδη ὁ πρῶτος λαὸς τοῦ κόσμου. Τίς εἶνε ὁ ἥρως τοῦ τελευταίου αἰῶνος, ὁ μέγιστος καὶ ὁ κάλλιστος ἄνθρωπος, ὁ φίλος τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας; τὸ πᾶν ἀποκρίνεται· ὁ Γεώργιος Βασιγκτών, Ἀμερικανός. Τίς ἦτο τότε ὁ μέγισκος φυσικός; ὁ Φραγκλῖνος, Ἀμερικανός. Ὁ μέγιστος θεολόγος; ὁ Ἰωνάθαν Ἐδουάρδος, Ἀμερικανός. Τίς εἶνε ὁ μέγιστος νομολόγος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος; ὁ δικαστὴς Στορύ, Ἀμερικανός. Τίνες οἱ πρῶτοι ῥήτορες τοῦ αἰῶνός μας; Ὁ Κλαίκ, ὁ Βέκστερ, ὁ Ἔβερετ, ὁ Σοῦμερ, πάντες οὗτοι Ἀμερικανοί. Τίνες οἱ πρῶτοι ἱστορικοί; ὁ Πρεσκότ, ὁ Βανκρόφ, ὁ Λοθρὸπ Μότλεχ, ὁ Τίκνορ, Ἀμερικανοὶ ἐπίσης. Τίς εἶνε ὁ πρῶτος φυσιολόγος; ὁ Ὠδουβόν, Ἀμερικανός. Τίνες οἱ μέγιστοι ἠθικολόγοι καὶ ἀληθεῖς σοφοὶ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς; ὁ Κάνιγγ, ὁ Ἔμερσων, ὁ Πάρκερ, πάντες Ἀμερικανοί. Τίς εἶνε ὁ πρῶτος μυθιστοριογράφος τῆς ἐποχῆς μας; Ἡ Βῆχερ Στόβ, Ἀμερικανίς. Τίνες δὲ οἱ μεγάλοι ἐφευρέται; ὁ Βιθνέη, ὅστις ἀνεκάλυψε τὴν μηχανὴν τοῦ καθαρίζειν τὸν βάμβακα· ὁ Φοῦλτον, ὁ ἐφευρὼν τὸ ἀτμόπλουν· ὁ Μὸρς, ὅστις ἐφεῦρε τὸν ἠλεκτρικὸν τηλέγραφον· ὁ Μωρύ, ὅστις διέγραψε ἐπὶ τῶν θαλασσῶν ἀλανθάστους ὁδούς, πάντες Ἀμερικανοί.

»Θαρρεῖτε λοιπόν, διότι τὸ μέλλον ἀνήκει εἰς ὑμᾶς. Πρὸ τοῦ τέλους τοῦ αἰῶνος θὰ εἶσθε ἑκατομμύρια· τί δὲ θὰ εἶνε ἀπέναντι ὑμῶν ἡ ὑποδεδουλωμένη καὶ διηρημένη Εὐρώπη; Ἡ φύσις σᾶς ἔδωκε τὰς μεγίστας τῶν λιμνῶν, τοὺς μεγίστους τῶν ποταμῶν, τοὺς καλλίστους τῶν λιμένων· ἔχετε δὲ γονίμους καὶ ἀπεράντους γαίας, τὰ μεταλλεῖα τῶν ἀνθράκων σας εἶνε μεγάλα ὡς τὴν Γαλλίαν· διὰ τῆς βιομηχανίας ἀπεκτήσατε περισσοτέρους σιδηροδρόμους, περισσότερα ἀτμοκίνητα, περισσότερα πλοῖα ἢ ὅσα ἔχουσι πάντες ὁμοῦ οἱ ἀντίζηλοί σας. Οἱ ἄνδρες σας εἶνε οἱ γενναιότατοι καὶ οἱ τολμηρότατοι, καὶ οἱ εὐφυέστατοι τοῦ κόσμου· αἱ δὲ γυναῖκές σας, αἱ ὡραιόταται τῆς οἰκουμένης. Θάρρος λοιπὸν φυλὴ εὐλογημένη ὑπὸ τοῦ Οὐρανοῦ! ὁ κόσμος ἀνήκει εἰς σέ, διότι συγχρόνως εἶσαι ὁ φιλελευθερώτατος καὶ ὁ χριστιανικώτατος τῶν λαῶν!»

— Μεταξὺ πασῶν τῶν ἀρετῶν, ἃς διδάσκετε τὰ τέκνα σας, εἶπον πρὸς τὸν διδάσκαλον, συμπεριλαμβάνετε καὶ τὴν μετριοφροσύνην;

— Ἐστὲ ἐπιεικέστερος, ἀπεκρίθη μετ' ἀμηχανίας. Ὅταν ἀνατρέφῃ τις τέκνα, εἶνε καλὸν νὰ ἐνισχύῃ τὴν φιλοπατρίαν, διότι δι' αὐτῆς βραδύτερον ἡ φιλαυτία δὲν πρωτεύει τῶν ἄλλων αἰσθημάτων. Ἄλλως τε οὐδεὶς ἀναμάρτητος. Ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς εἶνε πεπεισμένος, ὅτι δικαιώματι γεννήσεως εἶνε ὁ βασιλεὺς τῶν θαλασσῶν· εἶμαι δὲ βέβαιος, ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ἐπαναλαμβάνεται παντοιοτρόπως εἰς τὴν νεολαίαν, ὅτι οἱ Γάλλοι εἶνε ὁ πρῶτος λαὸς τῆς γῆς, καὶ ὅτι εἰς τὸν κόσμον ἐδόθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ μόνον ὅπως θαυμάζῃ αὐτόν.

— Ὁποία διαφορά, ἀνέκραξα· ἡ Γαλλία εἶνε Γαλλία!

— Ἡ Ἀμερική, εἶνε Ἀμερική, ἐπανέλαβε γε-

1. Ἐν τοῖς προκαταρκτικοῖς σχολείοις τῆς Ἀμερικῆς διδάσκουσι συνήθως γυναῖκες.

Digitized by Google

λῶν. Πάντες οἱ Χριστιανοὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν ματαιοφροσύνην καὶ οὐδεμία μωρία ὑπάρχει, εἰς ἣν νὰ μὴ δύναταί τις λαόν τινα νὰ παρασύρῃ, ὑποκαίων ἐπιτηδείως τὴν ἀλαζονείαν του. Ἡ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια εἶνε ἡ ἐρυθρὰ σημαία τὴν ὁποίαν ἀναπετῶσιν εἰς τὸν ταῦρον, ὅταν θέλωσι νὰ πέσῃ τυφλὸς εἰς τὴν παγίδα. Ἀς διασπείρωμεν λοιπὸν μετ' ἀφθονίας τὴν ἐκπαίδευσιν, καὶ ἂς διαδώσωμεν πανταχοῦ τὰ φῶτα, ἂν δὲν θέλωμεν νὰ ἀπατᾶται ὁ λαὸς αἰωνίως ὑπὸ ἀγυρτῶν, οἵτινες περιπαίζουσι τὰ εὐγενέστατα τῶν παθῶν, καὶ τὰς καλλίστας ὁρμάς.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ ὡρολόγιον ἐσήμανε τὴν ὥραν τῆς διακοπῆς. Δραμὼν εἰς τὸ προαύλιον, εἶδον τετρακόσια παιδία παρατεταγμένα κατὰ φάλαγγα, ἔνθεν μὲν τὰ κοράσια, ἔνθεν δὲ τὰ ἄρρενα.[1] Ἤνοιξαν δὲ θύραν ὑελίνην συγκοινωνοῦσαν πρὸς τὴν αὐλήν, καὶ ἔθεσαν κλειδοκύμβαλον, ἀμέσως δὲ δύω κυρίαι ἤρξαντο παίζουσαι διὰ τεσσάρων χειρῶν τὸ ἐμβατήριον τοῦ Ὀβερόν. παρευθὺς δὲ τὰ παιδία κινοῦνται κατὰ τάξιν καὶ πηδῶσι καὶ σταματῶσιν ἐρρύθμως, ἡ ἅλυσις λύεται καὶ ἀνασχηματίζεται μετὰ θαυμασίας ἀκριβείας. Τὰ γυμνάσια ταῦτα μετεῖχον χοροῦ καὶ σωμασκείας. Οὕτω δὲν ἐγύμναζον οἱ Ἕλληνες τὴν νεολαίαν; τὸ πρῶτον ἤδη ἐνόησα διατὶ ὁ Πλάτων κατέτασσε τὸν χορὸν καὶ τὴν μουσικὴν μεταξὺ τῶν καθηκόντων τοῦ πολίτου. Κατεγοητεύθην, καὶ ἂν δὲν ἐντρεπόμην ἕνεκα τῆς λευκότητος τῆς γενειάδος μου, εὐχαρίστως θὰ ἐλάμβανον μέρος εἰς τὸν στρατιωτικὸν ἐκεῖνον χορόν· διατί δὲ νὰ μὴ χορεύσω μετὰ τῶν τέκνων; καὶ οἱ Σπαρτιᾶται τὸ ἔπραττον.

— Βεβαίως ἡ κομψὴ αὕτη οἰκία, εἶπον εἰς τὸν συνοδεύοντά με διδάσκαλον, καὶ αἱ πολυτελέσταται τράπεζαι, καὶ τὰ ὡραῖα καὶ δεδεμένα βιβλία, πάντα ταῦτα ἀναμφιβόλως ἀνήκουσιν εἰς ἰδιαίτερόν τι σχολεῖον, εἰς ὃ δέχονται μόνον πλουσίων τέκνα.

— Πάντοτε ἀστεΐζεσθε, μοὶ ἀπεκρίθη. Εἴσθε εἰς τὸ προκαταρκτικὸν σχολεῖον τῆς τρίτης συνοικίας τοῦ δωδεκάτου τμήματος· ἔχομεν δὲ ὀγδοήκοντα τοιαύτας οἰκίας.

— Κάλλιστα· ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ πτωχοῦ δύναται νὰ πληρόνῃ τὰ δίδακτρα τῆς δαπανηρᾶς ταύτης διδασκαλίας;

— Δὲν ἠξεύρετε, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις γίνεται δωρεάν; Τὸ σχολεῖον εἶνε δι' ἡμᾶς ἀντικείμενον ἔρωτος καὶ στοργῆς, διὸ ἡ πρὸς ἐκπαίδευσιν δαπάνη ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ μας, ὡς ἡ τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ ναυτικοῦ εἰς τοὺς λαοὺς τοὺς νομίζοντας ἑαυτοὺς πεπολιτισμένους. Ἐνταῦθα, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Μασσαχουσέττῃ, αἱ δαπάναι τοῦ σχολείου εἶνε περίπου τὸ τέταρτον τῶν ἐν γένει δαπανῶν μας· εἰς δὲ τὸ μικρὸν κράτος τῆς Μαίνης εἶνε τὸ τρίτον.

— Μέγιστε Θεέ! ἐσκέφθην, — ἐὰν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν εἶνε παράφρονες, τότε τί εἴμεθα ἡμεῖς; Τίς ψηφίζει τὰ κεφάλαια ταῦτα; καὶ πῶς τὰ σχολεῖά σας διευθύνονται;

— Ἡ ψηφοφορία εἶνε καθολική, ἀπεκρίθη· πάντες δὲ ὁμοῦ οἱ κάτοικοι προσδιορίζουσι τὸ ποσὸν τοῦ φόρου· ἴσως δὲ εἶνε ἡ μόνη δαπάνη ἥτις αὐξάνει καθ' ἑκάστην, ἐπικροτούντων τῶν πληρονόντων διότι περὶ τούτου οὐδέποτε διαφωνοῦσιν ἐν Ἀμερικῇ, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ κοινότητες καὶ πάντες ἁμιλλῶνται, ὅπως καταστήσωσι τὰ σχολεῖά μας τὰ πλουσιώτατα καὶ τὰ κάλλιστα πεπροικισμένα ἱδρύματα τοῦ ἔθνους.

— Ἀλλὰ τίς ἐγγυᾶται περὶ τῶν διδασκάλων;

— Τὸ γραφεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅπερ ἐκλέγεται ἐλευθέρως ὑπὸ πάντων τῶν πολιτῶν τῆς αὐτῆς κοινότητος, καὶ ὅπερ ἔχει ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ κεντρικὸν γραφεῖον τοῦ κράτους. Οἱ ἐπιτηροῦντες δὲ τὴν ἐκπαίδευσιν εἶνε οἱ ἐπισημότατοι τῆς χώρας ἄνδρες, διότι περιποιεῖ ἀληθῶς δόξαν τὸ νὰ ἐπιτηρῇ τις τὴν ἐκπαίδευσιν· οἱ περιφανέστατοι δὲ τῶν συμπολιτῶν μας ἀπεποιήθησαν θέσιν εἰς τὴν ὁμοσπονδικὴν γερουσίαν, ἵνα μείνωσι διευθυνταὶ τῶν σχολείων μας.

— Εἶνε δυνατὸν τοῦτο; ἀνέκραξα.

— Διατί ἐκπλήττεσθε; Νομίζετε ὅτι ἐν χώρᾳ ὁποία ἡ ἡμετέρα, ἀγνοοῦσι τί προξενεῖ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν ἐθνῶν; ἐν δημοκρατικῷ δὲ κράτει, ἔνθα ὁ λαὸς εἶνε κύριος, πρέπει νὰ νικήσῃ τις τὴν ἀμάθειαν, ἢ νὰ ἀπολεσθῇ ὑπ' αὐτῆς, διότι δὲν ὑπάρχει μέσος ὅρος. Τούτου ἕνεκα διὰ νὰ μορφώσωσι λαὸν πιστεύοντα καὶ ἀγαπῶντα τὴν ἀλήθειαν, οἱ πολιτικοί μας ἓν μόνον μέσον εὗρον, τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων, ὅπως καθιστῶσι καὶ τὸν ἔσχατον πολίτην ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεπτυγμένον, ὥστε νὰ μὴ ἀπατᾶται, καὶ τοσοῦτον συνετόν, ὥστε νὰ κυβερνᾷ αὐτὸς ἑαυτόν.

— Καὶ ἐλύσατε τὸ πρόβλημα;

— Ναί, εἶπε, τὸ πρόβλημα ἐλύθη τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἀπεκτήσαμεν σχολεῖα τόσον καλῶς συγκροτούμενα καὶ ἐντελῶς ἄμισθα, ὥστε δὲν εὑρέθη πλέον πατὴρ τολμήσας νὰ ἀρνηθῇ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀποστολὴν τῶν τέκνων του· διότι ὅταν ἡ κοινότης δίδῃ τὸ πᾶν καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ χαρτίον καὶ τὰς γραφίδας, τίς θὰ ἦτο τόσον παράφρων ἢ τόσον ἔνοχος, ὥστε νὰ μὴ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθεριότητος, καὶ καταδικάσῃ τὰ τέκνα του εἰς τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν ἀθλιότητα;

— Ἐλπίζω, τῷ εἶπον, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις εἶνε ὑποχρεωτική, διότι μετὰ τοσαύτας θυσίας τὸ κράτος ἔχει δικαίωμα νὰ ἀναγκάζῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ ἐκπαιδεύεσθαι, καὶ δὲν θὰ ἀνέχηται κτήνη εἰς τὴν κοινωνίαν.

1. Ἐν τοῖς Ἀμερικανικοῖς σχολείοις δὲν χωρίζονται τὰ φῦλα, ἀλλὰ τὰ κοράσια συσπουδάζουσι μετὰ τῶν ἀρρένων

Digitized by Google

— Ἀπερρίψαμεν πᾶσαν βίαν, ἀπεκρίθη, οὐχὶ διότι ἀμφιβάλλομεν περὶ τοῦ ἡμετέρου δικαιώματος, ἀλλὰ διότι φοβούμεθα νὰ προσαρτήσωμεν εἰς εὐεργέτημα μισητὴν ἰδέαν· τὸ πρόστιμον δὲ καὶ ἡ φυλακὴ θὰ καθίστων μισητὰ τὰ σχολεῖά μας, διὸ παραιτοῦμεν τὰς σκληρότητας ταύτας εἰς τὰς κυβερνήσεις, τὰς ἐπιζητούσας μᾶλλον τὴν ὑπακοὴν, ἢ τὴν ἀγάπην τῶν πολιτῶν. Τὸ κύριον δὲ ζήτημα εἶνε νὰ καταστήσῃ τις γενικὴν τὴν ἐκπαίδευσιν, καὶ κατωρθώσαμεν ἡμεῖς τοῦτο, χωρὶς νὰ παραβιάσωμεν τὴν ἐλευθερίαν, διότι τὰ ἡμέτερα σχολεῖα, ὄντα προσιτὰ εἰς πάντα τὰ παιδία μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν δεκαὲξ ἐτῶν, θέλγουσι καὶ ἑλκύουσι καὶ τοὺς ἀπειθεστάτους. Ἐνταῦθα ἅπασα ἡ νεολαία, νοήσατε δὲ κατὰ βάθος τὴν λέξιν ταύτην, ἅπασα ἡ νεολαία μανθάνει τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν, τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν ἰχνογραφίαν· διδάσκομεν ἐπίσης ὀλίγην γεωγραφίαν, ἱστορίαν, φυσικὴν καὶ χημείαν, καὶ δὲν φοβούμεθα νὰ διδάξωμεν τὰ παιδία ταῦτα ἠθικὴν καὶ πολιτικήν. Τοῖς ἐξηγοῦμεν προσέτι τὸ σύνταγμα τῆς χώρας των, διότι εἶνε πολῖται· ἕνεκα δὲ τῆς πληθύος καὶ τῆς τελειότητος τῶν μαθημάτων μας, ὁ υἱὸς τοῦ ἑκατομμυριούχου διδάσκεται πλησίον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐργάτου· ἰδοὺ βλέπω ἐκεῖ μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Γκρὴν παίζουσαν μὲ τὴν θυγατέρα δυστυχοῦς ὀπωροπώλιδος τῆς ὁδοῦ τῶν Καρυῶν· ἐνταῦθα βασιλεύει ἡ ἀληθὴς ἰσότης, ἡ ὑψοῦσα καὶ ἐξευγενίζουσα· ἐνταῦθα διατηρεῖται ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἀγάπη. Μορφόνων δέ τις μίαν γενεὰν, μορφόνει λαόν· τοῦτο εἶνε τὸ ἡμέτερον ἀξίωμα, καὶ τούτου ἕνεκα τὰ σχολεῖα ἡμῶν εἶνε τόπος ἱερὸς καὶ προσφιλὴς εἰς πάντας.

— Διδάσκοντες ὅμως τὰ τέκνα τοῦ λαοῦ, δὲν μὴ φοβῆσθε, ἐμπνέετε εἰς αὐτὰ συγχρόνως καταστρεπτικὴν φιλοδοξίαν ; καὶ δὲν ῥίπτετε οὕτως εἰς τὴν κοινωνίαν ἀνθρώπους δυσανασχετοῦντας διὰ τὴν τύχην των, καὶ προσέτι δὲν τοῖς γεννᾶτε ἐπιθυμίας, καὶ ἀνάγκας ἀνωτέρας τῆς θέσεώς των ;

— Τοῦτο εἶνε παλαιὰ ἰδέα, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπεν ἐν Ἀμερικῇ. Ἐὰν ἐγκατελείπομεν τοὺς νέους ἐξερχομένους τοῦ περιβόλου τούτου, οἱ φόβοι σου θὰ ἦσαν βάσιμοι· ἀλλὰ σκέφθητι, ὅτι ἡ κοινωνία καὶ ἡ κυβέρνησίς μας εἶνε δύο σχολεῖα, ἅτινα οὐδέποτε κλείουσι πάντες δὲ οἱ πεπαιδευμένοι ἄνδρες εὐχαριστοῦνται καὶ θεωροῦσιν ὡς τιμὴν αὐτῶν νὰ διδάσκωσι τοὺς πολίτας· ἰδὲ τοὺς τοίχους μας κεκαλυμμένους διὰ προγραμμάτων· κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν γίνεται πολιτική τις, φιλολογικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ ἀνάγνωσις· τὸ φῶς δὲ εἶνε τόσον πολὺ, ὥστε πρέπει τις νὰ εἶνε δὶς τυφλὸς ὅπως μείνῃ ἀμαθής· ἑτέρωθεν δὲ ἡ Ἐκκλησία ἥτις εἶνε ἀείποτε ἄοκνος, καὶ αἱ μυριάδες ἐκεῖναι τῶν συναθροίσεων ἐν αἷς πλούσιοι καὶ πτωχοὶ ἀπαύστως συνεταιρίζονται πρὸς διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ ἢ πρὸς ἀγαθοεργίαν· πρόσθες εἰς ταῦτα τὸν πολιτικὸν βίον καὶ τὸν τύπον. Τίς λοιπὸν δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἀπαύστως ἀνυψουμένην ταύτην πλημμύραν ; τίς δὲν ἤθελε παρασυρθῇ ὑπὸ τοῦ κύματος τούτου τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπερ φέρει τὴν ἀνθρωπότητα εἰς μέλλον βέλτιον;

— Εἴσθε λοιπὸν λαὸς σοφῶν ;

— Ὄχι, εἶπε μειδιῶν. Ἡ πολυμάθεια, ὡς καὶ ἡ καλλιτεχνία, εἶνε ἡ πολυτέλεια τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, ἣν δὲν κατέχομεν ἀκόμη· διότι εἴμεθα ὀψίπλουτοι, καὶ μόλις μετὰ αἰῶνα θὰ ἀπαιτήσωμεν τὰς ἀνέσεις ἐκείνας, αἵτινες ἐπιτρέπουσιν ἐκπαίδευσιν ἄνευ συμφέροντος· ἀλλὰ τολμῶ νὰ εἴπω, ὅτι εἴμεθα ὀλιγώτερον ἀμαθὴς λαὸς τῆς γῆς· ἰδὲ δὲ, ὅτι ἐνταῦθα πέριξ ἡμῶν δὲν ὑπάρχουσι χωρικοὶ, ἀλλὰ γεωργοὶ οὐδ' ἐργάται, ἀλλὰ τεχνῖται. Ἐξελθὼν τοῦ σιδηρουργείου του ὁ ἐργάτης ἐνδύεται μέλαν ἔνδυμα καὶ διευθύνεται ὅπως ἀκούσῃ ἀνάγνωσιν περὶ τοῦ Βάσιγκτων ἢ περὶ τῶν νέων ἀνακαλύψεων τοῦ Λίβιγκστων ἐν Ἀφρικῇ· ὁ δὲ γείτων του ἀδαμαντοπώλης θὰ ὑπάγῃ νὰ ἐργασθῇ εἰς σχολεῖον ἰχνογραφίας ἢ εἰς παράδοσιν χημείας· καὶ περ δ' ἔχοντες μεμελανωμένας τὰς χεῖρας, ἀμφότεροι εἶνε εὐγενεῖς καὶ ἀγαπῶσι τὰς ἡδονὰς τοῦ πνεύματος, ἐπίσης ὡς καὶ σὺ δύνασαι νὰ τὰς ἀγαπᾷς· ἂν δ' ὑπάγῃς πρὸς δυσμὰς εἰς καλύβην τινὰ μεμονωμένην εἰς τὰ δάση, θὰ σὲ δεχθῇ ἡ σύζυγος τοῦ σκαπανέως, ἥτις τὴν ἡμέραν μὲν ζυμόνει καὶ κατασκευάζει βούτυρον τὴν δὲ ἑσπέραν κρούει τὸ κλειδοκύμβαλον, καὶ δύναται νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ σοῦ περὶ πολιτικῆς, περὶ ἠθικῆς, καὶ ἴσως περὶ μεταφυσικῆς· καταγινομένη δὲ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ *Τελείου μαγείρου* (συγγράμματος μαγειρικοῦ), οὐδόλως ἀποτρέπεται νὰ ἐκτιμήσῃ τὸν Ἔμερσον, καὶ νὰ θέλγηται ἀναγινώσκουσα τὸν Κάνιγκ. Δὲν δίδομεν μὲν εἰς πάντας τὸν ὑλικὸν πλοῦτον, ἂν καὶ ἐν Ἀμερικῇ ὁ πλοῦτος ἀποκτᾶται εὐκολώτερον ἢ εἰς πᾶσαν ἄλλην χώραν, ἀλλὰ προσφέρομεν εἰς πάντας τὸν πλοῦτον ἐκεῖνον, ὅστις οὔτε τὴν σκωρίαν, οὔτε τοὺς κλέπτας φοβεῖται, παρέχοντες καὶ εἰς τὸν πτωχότατον τὰς διανοητικὰς ἐκείνας ἀπολαύσεις, αἵτινες ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ καὶ πάσῃ κοινωνικῇ θέσει εἶνε ἰσχὺς καὶ παρηγορία· οὕτω δὲ πράττοντες, φρονοῦμεν, ὅτι ἐκπληροῦμεν τὸν λόγον τοῦ Θείου Διδασκάλου, καὶ φέρομεν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν Θεὸν καλλιεργοῦντες τὸ πνεῦμά των καὶ τὴν ψυχήν των.

Ἐθεώρουν τὸν νέον τοῦτον ἄνδρα μετὰ συγκινήσεως, ἣν δὲν ἐδυνάμην νὰ καταστείλω· οὐδέποτε δ' ἐπὶ ἀνθρωπίνης μορφῆς εἶδον λάμποντα τόσον ἐνθουσιασμὸν καὶ τόσην πίστιν· κατ' αὐτὸν ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ θρησκεία ἦσαν διπλοῦν ὁ-

Digitized by Google

νομα τῆς ἀληθείας, ἠγάπα δὲ ἀμφότερα μετὰ τῆς αὐτῆς θερμότητος καὶ δυνάμεως.

Ἐν τῷ εἰρηνικῷ τούτῳ καταφυγίῳ ἐνόησα τὸ μυστήριον τοῦ Ἀμερικανικοῦ μεγαλείου.

. . . .

ΕΓΧΕΙΡΗΣΙΣ ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΠΙ ΤΙΓΡΕΩΣ

Τὸ νὰ σώσῃ τις τίγριν ἐπαπειλουμένην ὑπὸ τετάνου ἀποκόπτων τοὺς ὄνυχας αὐτῆς, εἶνε βεβαίως ἐγχείρησις, ἣν ὀλίγιστοι χειρουργοὶ ἤθελον πεισθῆ νὰ ἀναλάβωσι. Καὶ ὅμως τοιοῦτόν τι ἐγένετο ἐσχάτως ἐν τῷ Ζῳολογικῷ κήπῳ τῆς Φιλαδελφίας ἐπὶ τίγρεως βασιλικῆς τῆς Βεγγάλης, ἧς οἱ ὄνυχες εἰσήρχοντο ἐντὸς τῆς σαρκὸς αὐτῆς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ περιπατήσῃ εὐκόλως, κατατρυχομένη ταυτοχρόνως ὑπὸ δεινῶν ἀλγηδόνων καὶ ἔχουσα συμπτώματα τετάνου. Ἀτρόμητός τις λεοντοδάμας ἐπεχείρησε τὴν θεραπείαν τῆς ἀσθενοῦς, ἥτις σημειωτέον ὅτι ἦτο ἀγριωτάτη καὶ πρὸ ἔτους εἶχε θανατώσει τὴν σύντροφόν της φαγοῦσα τὸν ἕνα τῶν ποδῶν αὐτῆς.

Ἐπὶ τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων τοῦ κλωβοῦ ἔδεσαν στερεῶς πέντε ἰσχυρὰ σχοινία λήγοντα εἰς συρτοθηλειὰν καὶ σχοινίον τι ἀσφαλείας, δι' οὗ ἠδύνατό τις νὰ σφίγξῃ ἢ νὰ χαλαρώσῃ τὰς θηλειὰς κατὰ βούλησιν. Κατορθώσαντες νὰ περιζώσωσι τὸ θηρίον καὶ νά το προσδέσωσιν ἐπὶ τῶν κιγκλίδων, ἔδεσαν ἔπειτα τοὺς πόδας αὐτοῦ τοὺς ἐμπροσθίους τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον. Ἡ τίγρις πρῶτον μὲν μετὰ ὑπομονῆς ὑποβληθεῖσα εἰς τὰς προκαταρκτικὰς ταύτας ἐργασίας, ἤρξατο μετ' οὐ πολὺ ἀνθισταμένη μετὰ μανίας, καὶ δεινὸν ὠρυομένη. Ὁ δὲ χειρουργὸς χωρὶς τὸ παράπαν νὰ πτοηθῇ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κλωβὸν καὶ ἔδεσε στερεῶς τοὺς δύο ὀπισθίους πόδας ὡς καὶ τοὺς ἐμπροσθίους. Παραχρῆμα δὲ ἤρξατο τῆς ἐγχειρήσεως καὶ ἀπέκοψε πάντας κατὰ σειρὰν τοὺς ὄνυχας ἐπιπάσσων τὴν πληγὴν διὰ στυπτηρίας καὶ ἀλείφων ἔπειτα αὐτὴν διὰ τερεβενθίνης. Ἡ ἐγχείρησις τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν ἦτο τὰ μάλιστα δύσκολος, διότι ὁ χειρουργὸς ἦτο πολὺ πλησίον τῶν φοβερῶν ὀδόντων τοῦ θηρίου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐγχειρήσεως δοθέντος σημείου πάντα τὰ σχοινία ἐσύρθησαν διὰ μιᾶς καὶ ἡ τίγρις ἀνέστη μετὰ σφοδρότητος. Ἐκ τοῦ τρόπου δὲ δι' οὗ ἐβάδιζεν ἐν τῷ κλωβῷ, ἐφάνη ὅτι τὰ μέγιστα ἀνεκουφίσθη.

Εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας διήρκεσεν ἡ ἐγχείρησις. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὄνυχες θὰ αὐξηθῶσι μετ' οὐ πολύ, λαμβάνοντες κακὴν ἀναμφιβόλως διεύθυνσιν, θὰ γείνῃ ἀνάγκη καὶ δευτέρας ἐγχειρήσεως ἵνα περικοπῶσιν οἱ ὄνυχες καὶ λάβωσι τὴν ὀρθὴν διεύθυνσιν.

K**

Τὸ μικρότατον ἀτμοκίνητον τοῦ κόσμου εἶνε τὸ πρὸ μικροῦ ἐν **Fordham**, τῆς Ἀμερικῆς, ὑπὸ τοῦ κ. **J. Davidson** ναυπηγηθέν. Ἔχει μῆκος 4 μέτρων καὶ πλάτος 0,75.

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Α'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ** — ΕΙΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΝ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 23 Μαΐου 1879.

Ἀγαπητή μου φίλη,

Ὅτε πρὸ ἑνὸς μηνὸς ἀπεχωρίσθημεν ἐπὶ τοῦ *Πανόρμου*, καὶ σὺ μὲν—εὐτυχὴς θνητή!—ἀπήρχεσο διὰ τῆς Ἰταλίας εἰς τὰς θαλερὰς ὄχθας τῆς λίμνης τοῦ Κόμου, ἐγὼ δὲ ἡ ταλαίπωρος ἐπέστρεφον εἰς τὸν κονιορτὸν τῶν Ἀθηνῶν διὰ τοῦ κονιορτοῦ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς, εἶχες τὴν ἰδιοτροπίαν νὰ μοῦ ζητήσῃς τακτικὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀλληλογραφίαν, καὶ εἶχα τὴν ἀνοησίαν νὰ σοῦ τὴν ὑποσχεθῶ. Δὲν σὲ ἤρκει ὅτι ἀπήλαυσες ἐπὶ δύο μῆνας τὰ κάλλη τῆς πρωτευούσης μας, δὲν σὲ ἤρκει ὅτι ἀνερριχήθης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ ἐξέδραμες πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς ἀρχαιολογικῆς σου συνειδήσεως εἰς Ἐλευσῖνα, καὶ ἐπεσκέφθης τὰς Μυκηναίας ἀρχαιότητας ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, καὶ εἶδες τὴν Πεντέλην καὶ τὸν Μαραθῶνα, καὶ ἐμαγεύθης τέλος πάντων ὅσον εἶνε τακτικὸν καὶ προσῆκον νὰ μαγευθῇ μὲ τὰς Ἀθήνας πᾶς ὁ κατὰ πρῶτον αὐτὰς ἐπισκεπτόμενος· δὲν σὲ ἤρκεσαν αἱ ὡραῖαι ἐντυπώσεις καὶ ὁ πατριωτικὸς ἐνθουσιασμός, ἅτινα παρελάμβανες ἐφόδιον τοῦ τριημέρου θαλασσίου ταξειδίου σου· ἤθελες καὶ ἐξακολούθησιν τοῦ διμήνου ἀθηναϊκοῦ σου μυθιστορήματος, καὶ τὴν ἐξακολούθησιν αὐτὴν τὴν ἐζήτησες παρ' ἐμοῦ. Ἐγὼ δὲ ἡ μωρὰ—διότι τί ἄλλο ἢ μωρία εἶνε νὰ ὑπόσχεταί τις ὅ,τι δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ;—ἐγὼ ἡ μωρὰ τόσον ὑπερηφανεύθην διὰ τὴν προτίμησιν, καὶ τόσον συνεκινήθην ἀπὸ τὸ διαυγὲς δάκρυ, τὸ ὁποῖον ἐκρέματο εἰς τὰς τοξοειδεῖς σου βλεφαρίδας, ὥστε ἔσπευσα νὰ σοῦ ὑποσχεθῶ μὲ στρογγύλον τὸ στόμα. Ἐκολάκευσε, βλέπεις, ἡ πρότασίς σου καὶ τὸ χρόνιον νόσημα τοῦ φιλαθηναϊσμοῦ μου, καὶ ἔδραξα προθύμη τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλῶ καθ' ἑβδομάδα,—καθ' ἑβδομάδα! τώρα τὸ συλλογίζομαι καὶ φρίττω!—περὶ τῶν Ἀθηνῶν μου καὶ τῶν Ἀθηναίων μου, περὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου καὶ τοῦ Ἄντρου τῶν Νυμφῶν, περὶ τῶν Στηλῶν (ἢ στύλων; ὡς προσεπάθει, νομίζω, νὰ σὲ διδάξῃ ἀρχαιολόγος τις) τοῦ Ὀλυμπίου Διός, περὶ τοῦ Φαλήρου, καὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων.

Τί τὰ θέλεις ὅμως! Μόλις σ' ἀπεχωρίσθην, κ' ἐνόησα πάραυτα πόσον δίκαιον ἔχει ἡ γαλλικὴ παροιμία: **promettre et tenir sont deux.** Ἐσυλλογίσθην τί σοῦ ὑπεσχέθην καὶ ἀνετριχίασα—ὄχι, δὲν ἀνετριχίασα—εἶνε ποιητικὴ ὑπερβολὴ—ἔφριξα μόνον, καὶ—τὸ πεζότερον—. . . μετενόησα. Ναί, ἀγαπητή μου! μετενόησα. Δὲν ἐντρέπομαι, βλέπεις, νὰ τὸ εἴπω, ἀφοῦ δὲν ἐντράπην νὰ τὸ κάμω. Καὶ δὲν ἠρκέσθην μόνον εἰς αὐτό· ἤλπισα συγχρόνως, ὅτι θὰ ἐλησμόνεις καὶ σὺ τὴν κατηραμένην ἐκείνην ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ὑπὸ τὸ κράτος τρυφερᾶς συγκινήσεως εἰ-

Digitized by Google

χες ζητήσει καὶ λάβει παρ' ἐμοῦ, καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως τὸ ἔγκλημα τῆς μετανοίας μου ἤθελεν ἐξαλείψει ἡ ἐλεημοσύνη τῆς λήθης σου. Τόσον δὲ μεγάλη ἦτο ἡ ἐλπίς μου, ὥστε ἀφῆκα, ὡς εἶδες, νὰ παρέλθῃ ὁλόκληρος μὴν ἀπὸ τῆς αναχωρήσεώς σου, χωρὶς νὰ λάβω εἰς χεῖρας τὸν κάλαμον, ὡς λέγουν οἱ συγγραφεῖς, χωρὶς οὐδ' ἡ ἐλαχίστη τύψις συνειδήσεως νὰ ταράξῃ τὴν ὀκνηρίαν μου. Ποῦ νὰ ὑποθέσω, ὅτι ἡ τύψις τῆς συνειδήσεώς μου θὰ μ' ἤρχετο ἐν πρωῒ σφραγισμένη ἐντὸς ἐπιστολῆς σου! Θεέ μου, τί ἐπιστολὴ εἶνε αὐτή! Σὺ εἶσαι, ἢ δὲν εἶσαι σύ; Ὄχι, σὺ εἶσαι, σὺ ἡ ἰδία, ἀλλ' ἔχεις βεβαίως τὰ νεῦρά σου. Φιλαθηναϊσμοῦ παροξυσμὸς κατέλαβε, βλέπω, καὶ σέ, καὶ ὁ παροξυσμὸς αὐτὸς ἐξεῤῥάγη κατὰ τῆς κεφαλῆς μου. Ἐνθυμεῖσαι, λέγεις, τὰς Ἀθήνας, καί... στενάζεις!—Κύριε ἐλέησον! —καὶ δὲν δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς τὴν ἀμέλειάν μου, καὶ δὲν δύνασαι νὰ συγχωρήσῃς... καί...— δὲν σὲ ἀντιγράφω· ἀρκεῖ ὅτι σὲ ἀνέγνωσα.

Ἐπιμένεις λοιπὸν καὶ καλά; τὸ θέλεις; Nous le voulons! ὡς ἔλεγεν ὁ χαριέστατος Fréderic εἰς τὴν *Κόρην τοῦ Συντάγματος*. Ἐπιθυμεῖς— τί ποιητικαὶ ἐπιθυμίαι σὲ κατέλαβον—νὰ ἀναπνέῃς ὀλίγην αὔραν ἀττικὴν διὰ τῶν ἐπιστολῶν μου, καὶ νομίζεις, λέγεις, ὅτι θ' ἀνευρίσκῃς εἰς αὐτὰς τὸ ἄρωμα τοῦ θύμου τῶν πεδιάδων μας. Πτωχή μου φίλη! καὶ ποῦ νὰ ἤξευρες! Δὲν ἤνθησεν ἀκόμη τὸ θυμάρι τῶν Ἀθηνῶν! τὸ φαντάζεσαι; Ὁ Μάϊός μας, βαρυνθείς, φαίνεται ν' ἀκούῃ τὰς ὕβρεις τῶν Ἀθηναίων διὰ τὸν καύσωνά του, μὴ θέλων νὰ καλῆται πλέον *θέρος*, ἀπεφάσισεν ἐφέτος νὰ ὀνομασθῇ χειμών, καὶ τὸ κατώρθωσεν. Ἐντράπη μὲν νὰ φέρῃ καὶ εἰς ἡμᾶς χιόνας, ὡς ἔφερεν εἰς τοὺς Τριπολίτας, ἀλλὰ μᾶς ἔφερεν ὅμως ψῦχος καὶ βοῤῥᾶν καὶ βροχάς, κρυολογήματα καὶ βῆχα καὶ πταρμούς. Ἐννοεῖς τί ἤκουσεν ὁ φίλος ὑπὸ τὴν νέαν του αὐτὴν μορφήν! Οὐδὲ μία κἂν ἀηδὼν εὑρέθη νὰ χαιρετίσῃ τὴν ἄφιξίν του, ἐκ τῶν ἀπείρων δὲ συνήθως θιασωτῶν του, οἵτινες ἐξενύκτουν εἰς τοὺς κήπους πρὸς χάριν του, ὀλίγιστοι μόλις εἶχον ἐφέτος τὸ θάῤῥος νὰ ξενυκτήσωσιν εἰς τὰ περὶ τὴν πόλιν ζυθοπωλεῖα, χάριν τοῦ... ζύθου. Ποιητὴς οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ τὸν προσφωνήσῃ ἐφέτο;—οὐδ' αὐτὸς ὁ κ. Ματαράγκας—, εἷς δὲ μόνον, σατυρικὸς καὶ αὐτός, τὸν ἔψαλεν ὅπως τοῦ ἤξιζε.

Ὦ Μάϊ,
τοῦ εἶπε,
'ς τὸ θειό σου, ἄφησε,
νεροποντιαῖς καὶ κλάψα·
πᾶψε κ' ἐβαρεθήκαμε,
χάμε καὶ λίγη κάψα!
Τὴν ὥρα δὲν ἐβλέπαμε
νάρθῃς, γιὰ νὰ μπορέσουμε
τουλάχιστον τὰ βοῦχά μας
τ' ἄλλα νὰ φορέσουμε.
Ἀλλὰ καὶ σὺ κλαψόμηνας
ἀπ' ὅ,τι βλέπω γένεσαι.
Μὲ ταῖς μοσχαῖς καὶ τἄνθη σου
γιὰ Μάϊς δὲν μοῦ φαίνεσαι!

Ἀγνοῶ ἂν οἱ ἐξορκισμοὶ τοῦ κ. Ἀβλίχου ἐπτόησαν τὸν χειμερινόν μας Μάϊον, ἢ ἂν συνεκίνησεν αὐτὸν ἡ περίφρων σιγὴ τῶν λοιπῶν βάρδων τοῦ ἑλληνικοῦ Παρνασσοῦ. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι πρό τινων ἡμερῶν ἤλλαξε πάλιν γνώμην, καὶ ἔγεινεν ὅ,τι ἦτο πάντοτε, τουτέστι θέρους καὶ καύσωνος μήν. Ἐννοεῖς, ὅτι ἡμεῖς καὶ πάλιν παραπονούμεθα διὰ τὸν καύσωνα, ὅπως παρεπονούμεθα πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος διὰ τὸ ψῦχος. Ἀλλ' ὁ Μάϊος δὲν ἔχει βεβαίως σκοπὸν νὰ μεταβληθῇ εἰς φοῦρνον τοῦ Νασρεδὶν-Χότζα, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὰς ἰδιοτροπίας μας, καὶ θὰ ψηθῶμεν ἑπομένως τακτικά, ὡς πάντοτε, ἀκούοντες τὴν ἡμέραν τοὺς τέττιγας καὶ τὴν ἑσπέραν τὰς γαλλίδας τραγῳδιστρίας τοῦ Φαλήρου ἢ τὸν Νικηφόρον καὶ Ἀλεξιάδην τῶν Ἰλισσίων θεάτρων. Αὐτὰ ὅλα τὰ ζηλεύεις σύ, καὶ θὰ τὰ ποθῇς βεβαίως ἐντὸς ὀλίγου ἀπὸ τῆς *Ὡραίας Νήσου* τῆς λίμνης σου. Μὴ ἀπελπίζεσαι ὅμως, κ' ἐγὼ σὲ στέλλω προσεχῶς ἕνα ἀθηναῖον τέττιγα, ἵνα παρηγορῇ, διὰ τῆς θέας του κἂν, τὰς ὥρας τῆς ἀνίας σου.

Τί ἄλλο νὰ σοῦ γράψω; Ἆ! ἔχω ἓν νέον, πένθιμον ὅμως καὶ βαρύ, τὸ ὁποῖον θὰ θολώσῃ βεβαίως τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ θὰ συστείλῃ τὴν καρδίαν σου. Ὁ Ἐπαμεινώνδας Δεληγεώργης ἀπέθανεν! Ὁ νέος ἔτι καὶ ἀκμαῖος πολιτικὸς ἀνήρ, ὁ γλυκὺς καὶ ἀπτόητος ῥήτωρ, ὁ ἄκαμπτος καὶ χρηστὸς κυβερνήτης, ἀνηρπάγη ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν ὑπὸ νόσου ὀξείας, ἥτις καὶ ἄλλοτε, πρὸ δώδεκα ἐτῶν, τὸν εἶχεν ἐπιβουλευθῆ, καθ' ἧς ὅμως δὲν κατώρθωσε νὰ παλαίσῃ ἐκ δευτέρου τὸ ἐξηντλημένον σῶμα τοῦ ἀτυχοῦς τέκνου τοῦ Μεσολογγίου. Τέσσαρες ἡμέραι ἀγωνίας, καθ' ἃς συνηγωνία μετ' αὐτοῦ ὁλόκληρος ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἤρκεσαν νὰ νεκρώσωσι τὴν μελίῤῥυτον ἐκείνην γλῶσσαν, ἥτις τοσάκις εἶχε γοητεύσει τὰ ἀκροατήρια τῆς Βουλῆς. Ἐνθυμεῖσαι ὅτε πρὸ τεσσάρων ἐτῶν συνωθούμεναι καὶ αἱ δύο διὰ τῆς στενῆς κλίμακος, κατωρθώσαμεν μετὰ κόπον πολλὺν νὰ εὕρωμεν θέσιν ἐντὸς τοῦ μικροῦ ἀκροατηρίου τῶν κυριῶν, καὶ προσμένουσαι ἀνυπομόνως νὰ τὸν ἀκούσωμεν, ἐκινοῦμεν τὰ ῥιπίδιά μας ὡς ἀνεμιστικαὶ μηχαναί, ἵνα μὴ λιποθυμήσωμεν ἐκ τοῦ καύσωνος καὶ τῆς στενοχωρίας; «Ὁ Δεληγεώργης θὰ ὁμιλήσῃ! θὰ ὁμιλήσῃ ὁ Δεληγεώργης» ἐψιθύριζον πέριξ ἡμῶν τὰ πυκνὰ ἀκροατήρια, καὶ μετ' ὀλίγον ἀληθῶς τὸν εἴδομεν ἐγκαταλείποντα τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ ἀναβαίνοντα εἰς τὸ βῆμα. Ἐνθυμεῖσαι, ποία βαθεῖα σιωπὴ ἔκλεισεν εὐθὺς τὰ οὐχὶ συνήθως σιωπηλὰ στόματα τῶν βουλευτῶν καὶ ἀκροατῶν· ἐνθυμεῖσαι, πῶς εἰσώρμησαν αἴφνης διὰ μιᾶς εἰς τὰς κενάς των ἕδρας οἱ ἀπόντες, ἐχθροί του καὶ φίλοι του, καὶ κατέλαβον ἐν ἡσυχίᾳ τὰς θέσεις των, καὶ ὥπλισαν τὰ ὦτά των διὰ τῶν χειρῶν των, ἵνα μὴ

Digitized by Google

γάσωσι μίαν του συλλαβήν. Δὲν εἶχον δίκαιον; Τὸ κατ' ἐμέ, οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν στιγμὴν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν οὐδὲ σύ, εἶμαι βεβαία, ἐλησμόνησες. Τὸ ὑπερήφανον ἐκεῖνο παράστημα, ἡ εὐγενὴς μορφή, ἡ σεμνὴ ἀναβολή, τὸ ἐγκρατὲς καὶ μεμετρημένον τῶν κινήσεων, τὸ ἱλαρὸν καὶ ἀτάραχον βλέμμα τοῦ ῥήτορος μὲ ἐγοήτευσαν ἀληθῶς, πρὶν ἢ ἔτι οὗτος ἀνοίξῃ τὰ χείλη του. Καὶ ὅμως, ποία ἔτι μὲ ἀνέμενε γοητεία, ὅταν ἤνοιξεν ἐκεῖνος τὸ στόμα! Δὲν ἦτο, ἔλεγες, φωνὴ ἐκείνη, ἀλλὰ γλυκεῖά τις καὶ μυστηριώδης ἀπήχησις κώδωνος κρυσταλλίνου, μαγεύουσα τὴν ἀκοήν, καὶ κρατοῦσα ὑπὸ διαρκές τι καὶ ἀκαταμάχητον θέλγητρον τὸν ἀκροατήν. Οὐδέποτε ἤκουσα γλυκυτέραν ἀνθρώπου φωνήν, σπανίως δὲ καὶ ἦχον οἱουδήποτε κλαγγήν, ἥτις νὰ ἔχῃ τοσαύτην τὴν μυστηριώδη της γοητείαν. Μετὰ τὰς πρώτας του λέξεις δὲν ἐννόουν πλέον τί ἔλεγε, διότι—σοῦ ἐξωμολογήθην τὸ πάθημά μου;—δὲν ἐπρόσεχον πλέον εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν λεγομένων· μὲ ἤρκει ἡ διαρκὴς ἐκείνη μουσική, ἣν ἀπλήστως κατέπινον οὕτως εἰπεῖν τὰ ὦτά μου, μὲ ἤρκει ἡ μελῳδία ἐκείνη τοῦ λόγου, ἡ ἁρμονία τῆς φράσεως, ἡ οὐδέποτε προσκόπτουσα, ὁ ῥυθμὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐνετείνετο καὶ ἐχαλαροῦτο, παλλόμενος ὡς βαρβίτου χορδὴ ὑπὸ τόξον ἀριστοτέχνου, τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο μέλος, ὅπερ ἐξέπνεεν ἠρέμα εἰς τὸ τέλος τῆς φράσεως, ὡς ὁ ἐπὶ τῆς λείας ἄμμου ἐκπνέων φλοῖσβος τοῦ κύματος. Ἔκλεισα, ἐνθυμοῦμαι, τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἤκουον, καὶ ἤκουον, καὶ μ' ἐφάνη ὅτι ἀπὸ γλυκὺ ἐξύπνησα ὄνειρον, ὅτε μ' ἐπρότεινες ν' ἀναχωρήσωμεν, διότι ὁ Δεληγεώργης εἶχε καταβῆ ἀπὸ τὸ βῆμα. Τὰ ἐνθυμεῖσαι ὅλ' αὐτά; Τὰ ἐνθυμεῖσαι βεβαίως, διότι πολλάκις κατόπιν μ' ἐπερίπαιξες διὰ τὸ πάθημά μου ἐκεῖνο, τὸ λίαν ποιητικόν, ὡς τὸ ἀπεκάλεσες. Ἀλλοίμονον! δὲν θὰ τὸ πάθω πλέον αὐτὸ τὸ πάθημα, διότι θ' ἀργήσῃ πολὺ νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον Δεληγεώργην τὸ βῆμα τῆς βουλῆς! Πόσον βαθέως συνησθάνθη τὴν ἀπώλειάν του ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν! Εἶδα, φίλη μου, πένθος ἀληθινὸν καὶ ἐγκάρδιον εἰκονισμένον εἰς ὅλων τὰς μορφάς· εἶδον τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων περιβεβλημένας μελανὰ παραπετάσματα· εἶδον τριάκοντα στεφάνους ἀποτιθεμένους ἐπὶ τοῦ φερέτρου του· εἶδον δάκρυα ἀνεπίπλαστα σταλάζοντα ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ του μετώπου!

Κλείω βαρύθυμος τὴν ἐπιστολήν μου, ἥτις καὶ εἰς σὲ βεβαίως βαρυθυμίαν θέλει προξενήσει. Ἀλλ' ἦτο δυνατὸν νὰ σοῦ γράψω, καὶ ν' ἀποσιωπήσω τὸ φοβερὸν αὐτὸ δυστύχημα, τὸ ὁποῖον ἀπωρφάνισεν ὄχι μόνον μίαν οἰκογένειαν, ἀλλ' ἔθνος ὁλόκληρον;

Εὐχήσου νὰ ἦμαι φαιδροτέρα τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα, καὶ μὴ μὲ μαλώσῃς πλέον, διότι βλέπεις πῶς σὲ τιμωρῶ: ἀντὶ ἐπιστολῆς σοῦ γράφω. . . σωστὸν σύγγραμμα.

Σοφια

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

174.

Μᾶλλον πρὸς ἀνακούφισιν τῶν παρόντων δεινῶν συμφέρει νὰ προσηλώσῃ τὸν νοῦν αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος, ἢ πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἐν τῷ μέλλοντι ἐνδεχομένων.

175.

Ἡ εὐστάθεια ἐν τῷ ἔρωτι, διηνεκὴς εἶναι ἀστασία· διότι τοῦ ἀνθρώπου ἡ καρδία σήμερον μὲν προσκολλᾶται εἰς τοῦτο τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου τὸ προτέρημα, αὔριον δὲ εἰς ἐκεῖνο. Ἄλλοτε δὲ ἄλλο προτιμᾷ· καὶ διὰ τοῦτο ἡ λεγομένη εὐστάθεια ἀστασία τις εἶναι, ἀναφερομένη ὅμως καὶ περιοριζομένη εἰς ἓν μόνον καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

176.

Δύο ὑπάρχουσιν εἴδη εὐσταθείας ἐρωτικῆς. Καὶ τὸ μὲν προέρχεται ἐκ τῆς ἀκαταπαύστου ἀνευρέσεως ἐν τῷ ἀγαπωμένῳ προσώπῳ νέων ἀφορμῶν ἀγάπης, τὸ δὲ εἶναι τέκνον τῆς ἡμετέρας φιλοτιμίας, ἥτις ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ δείξωμεν ὅτι εἴμεθα εὐσταθεῖς.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δικηγόρος δυσειδέστατος ὑπερήσπιζεν ὑπόθεσίν τινα περὶ διαζυγίου. Παραφερόμενος δὲ ἐν τῇ ὁρμῇ τῆς ἀγορεύσεώς του, ἐκακολόγει δεινῶς τὸν ἄνδρα τῆς πελάτιδός του, λησμονῶν καὶ τοὺς κοινοτάτους κανόνας τῆς εὐπρεπείας, ὥστε ὁ πρόεδρος πολλάκις ἐπεχείρησε νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν τάξιν. Τέλος δὲ ὁ δικηγόρος ἐξετόξευσε τὴν σκληρὰν πως ταύτην φράσιν· «Ἡ εὐμορφία, τὸ εἰξεύρω, κύριοι, δὲν εἶνε τὸ μόνον συστατικὸν τῆς εὐτυχίας· πᾶς ἄνθρωπος εἶν' ἐλεύθερος νὰ εἶνε ἄσχημος, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ὅρια τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ σέβεταί τις. Λοιπόν, κύριοι, τὰ ὅρια ταῦτα ὁ κ. Κ** τὰ ὑπερέβη κατὰ φοβερὸν τρόπον. . . Δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ ἐπὶ γῆς ἄνθρωπος ἀσχημότερος τοῦ κ. Κ**. . .

— Δικηγόρε, ὑπέλαβεν ὁ πρόεδρος, λησμονεῖτε! . . .»

Πάντες ἀνεκάγχασαν καὶ πρῶτος πάντων ὁ δικηγόρος αὐτός.

*
* *

Ὑπερεπαινῶν τις νέον εὐήθη ἐπανελάμβανε συνεχῶς:

— Μὰ σοῦ ἔχει ἕνα πνεῦμα ὁ πειρασμός, μὰ τί πνεῦμα, πολὺ πνεῦμα.

— Τὸ πιστεύω, ὑπέλαβε κυρία τις, πρέπει μάλιστα νὰ ἔχῃ πολὺ καὶ πολύ, διότι ποτὲ δὲν κάμνει χρῆσιν αὐτοῦ, ὥστε νά το δαπανᾷ.

Digitized by Google

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Πρὶν ἢ τις ἀπαγγείλῃ εὐφυολογίαν, πρέπει προηγουμένως νὰ σκεφθῇ κατὰ πόσον αὕτη δύναται νὰ εἶνε εὐπρόσδεκτος εἰς ἕκαστον τῶν παρεστώτων.

*** Ἡ πολυτέλεια εἶνε πρᾶγμα ὅλως σχετικόν· ἀνάκτορον βασιλέως δύναται νὰ εἶνε ἁπλούστατον καὶ καλύβη ποιμένος πολυτελεστάτη.

*** Τὸ μάτι τοῦ νοικοκύρη τρέφει τὸ ἄλογον. (Ἱσπ. παροιμία)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παράξενος ἀσφαλιστικὴ ἑταιρία ἱδρύθη κατ' αὐτὰς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

Ἅμα γεννωμένου τοῦ παιδίου προκαταβάλλουσιν οἱ γονεῖς αὐτοῦ χρηματικήν τινα ποσότητα, καὶ ἐὰν προσβληθῇ ὑπὸ εὐλογίας, ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ δώσωσιν ἄλλο πρόσωπον ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τῆς νόσου ἀφανισθέντος, γίνεται ὅπως ἐν ταῖς πυρποληθείσαις οἰκίαις, δίδονται δῆλον ὅτι χρηματικαὶ ἀποζημιώσεις ἀναλόγως τῶν ἐλπίδων ἃς εἶχον περὶ τῆς ἀφανισθείσης εὐμορφίας τοῦ παιδίου.

Παράξενον ὄντως τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ ὅπως δήποτε εἶνε πρακτικώτατον καὶ ἀμερικανικώτατον.

Κατ' αὐτὰς ἐγκαινίζεται ἡ πρώτη τηλεγραφικὴ γραμμὴ ἐν Θιὲν-Τσὶν τῆς Σινικῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἄγγλων ἔχουσα μῆκος 40 ἀγγλικῶν μιλίων, ἑκάστου ἀγγλικοῦ μιλίου ἰσοδυναμοῦντος πρὸς 1609 μέτρα.

Εἷς Ἀναγνώστης

ΥΓΙΕΙΝΗ

Δηλητηριάσεις διὰ τῶν τεχνητῶν ἀνθέων.

Τὸ λαμπρὸν ἐρυθρὸν χρῶμα ὅπερ ὁ συρμὸς τὸ ἔτος τοῦτο ὥρισεν ὡς χρῶμα τῶν ἀνθέων τῶν κοσμούντων τοὺς γυναικείους πίλους, παράγεται ἐκ τῆς *ἐρυθροσύνης*, ὡς ὠνόμασαν μίαν τῶν περιεργοτάτων οὐσιῶν τῶν ἄρτι ἐξαχθεισῶν ἐκ τῆς πίσσης.

Καὶ ἡ μὲν *ἐρυθροσύνη* εἶνε ἀβλαβής, ἀλλ' οἱ ἀνθοποιοὶ δὲν μεταχειρίζονται αὐτὴν ἐν καθαρᾷ καταστάσει, προτιμῶντες νὰ ἐμβαπτίζωσι τὰ πέταλα τῶν ἀνθέων ἐν πηκτῷ τινι μίγματι ὅπερ ἀγοράζουσιν ἕτοιμον καὶ οὗ ἡ κατασκευὴ εἶνε μυστική. Ἐκ τῶν ἀνθέων τῶν οὕτω χρωματιζομένων, ἐξατμίζονται κατὰ τὴν ὥραν τῆς κατασκευῆς νέφη κόνεως ἐρυθρᾶς λεπτεπιλέπτου, προξενούσης εἰς τοὺς ἐργάτας κοψίματα παρεμφερῆ πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ μολύβδου κωλικοπόνους. Ἡ ἐπὶ τῆς ὑγιείας γαλλικὴ ἐπιτροπὴ ἀναλύσασα τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μίγμα ἀνεκάλυψεν ὅτι ἡ οὐσία αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἅλας μολύβδου ἐν ᾧ ἡ *ἐρυθροσύνη* ἐπέχει τόπον ὀξέος. Ἐκ τούτου δὲ εὐκόλως ἐξηγεῖται τὸ πρᾶγμα.

Τὰ ἄνθη δὲ ταῦτα εἶνε ἐπιβλαβῆ οὐ μόνον εἰς τοὺς κατασκευάζοντας αὐτά, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς κυρίας τὰς ποιουμένας χρῆσιν αὐτῶν. Ὁ μόλυβδος εἶνε τὸ φοβερώτατον τῶν μεταλλικῶν δηλητηρίων, διότι ἡ βιομηχανία ποιεῖται χρῆσιν αὐτοῦ ποικιλωτάτην καὶ πλείστην ὅσην, καὶ διότι τἀποτελέσματα αὐτοῦ ἀναφαίνονται βραδέως καὶ κατ' ὀλίγον, ὥστε δὲν εἶν' εὔκολον νὰ τἀνακαλύψῃ τις ἐν καιρῷ καὶ νὰ μαντεύσῃ τὴν αἰτίαν αὐτῶν.

Τὸ πρᾶγμα ἐγένετο γνωστὸν καὶ εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, ἵνα ἀπαγορεύσῃ τὴν χρῆσιν τῆς ἐρυθροσύνης καὶ τοῦ μολύβδου εἰς χρωματισμὸν τῶν ἀνθέων. Ὁπωσδήποτε πρὶν ἢ ποιήσῃ τοῦτο ἡ Ἀστυνομία καλὸν εἶνε καὶ φρόνιμον νὰ μὴ μεταχειρίζωνται αἱ κυρίαι τὰ ἐπιβλαβῆ ταῦτα κοσμήματα.

**

ΣΥΝΤΑΓΑΙ ΩΦΕΛΙΜΟΙ

2.

Ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς ὀδονταλγίας.

Ζήτησον ἐκ φαρμακείου τὸ ἑξῆς μῖγμα :

Teinture de benjoin	(Βάμμα Βενζόης	)6 gr.
Teinture d' iode	(» ἰωδίου	)1 »
Tannin	(Ταννίνη	)0,50
Chloroforme	(Χλωροφόρμιον	)1 »
Chlorydrate de morphine	(Χλωριυδρικὴ μορφίνη	)0,05

Βύθισον ὀλίγον βαμβάκιον ἐντὸς τοῦ ῥευστοῦ τούτου καὶ θέσε το ἐπὶ τοῦ πάσχοντος ὀδόντος. Ἐπανάλαβε δὲ καὶ τρὶς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, ἐν περιπτώσει ἀτελοῦς ἀποτελέσματος. Σπανιώτατον ἐν τούτοις νὰ μὴ ἀρκέσῃ μία μόνη χρῆσις.

CABROL
Ἀρχίατρος Στρατ. Νοσοκομείων.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τίς δρέψας ἄνθη δὲν ἐπεθύμησε καὶ νὰ τὰ διατηρήσῃ ἀκμαῖα καὶ δροσερὰ ὅσον τὸ δυνατὸν πλείονα χρόνον ; Χάριν τῶν φιλανθῶν ἀναγνωστριῶν τῆς *Ἑστίας* παρέχομεν τὰς ἑπομένας ὁδηγίας.

Καὶ πρῶτον μὲν δρέπουσα ἄνθη μὴ τὰ ἀποσπάσῃς βιαίως μηδὲ κόψῃς διὰ ψαλίδος, ἀλλὰ διὰ μαχαιριδίου, ὅσον οἷόν τε ἄριστα ἠκονημένου. Θὲς ἔπειτα αὐτὰ ἐν ὕδατι καθαρῷ, φροντίζουσα νὰ ἀνανεοῖς τὸ ὕδωρ καθ' ἑκάστην, κόπτουσα ὀλίγον τὴν ἄκραν τοῦ καυλοῦ.

Ἡ ἀνθοδέσμη δὲν πρέπει νὰ μένῃ ἐκτεθειμένη οὔτε εἰς τὸ ἄπλετον φῶς τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, οὔτε εἰς τὸ ζωηρὸν φῶς λυχνίας, διὰ τοῦτο ὀφείλομεν τὴν νύκτα νὰ καλύπτωμεν τὴν ἀνθοδέσμην δι' ἐφημερίδος.

Τὸ θέρος ὀφείλομεν νὰ δρέπωμεν τὰ ἄνθη τὴν πρωΐαν, ἐν ᾧ εἶν' ἔτι κεκαλυμμένα ὑπὸ τῆς ἑωθινῆς δρόσου, οὐδέποτε δὲ μετὰ μεσημβρίαν.

Ἵνα μεταφέρωμεν τὰ ἄνθη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καλύπτωμεν αὐτὰ διὰ ὑγρῶν βρύων.

Ὕδωρ χλιαρὸν περιέχον ὀλίγην κάμφοραν διαλελυμένην ἐν οἰνοπνεύματι, συντελεῖ εἰς ἀναζωογόνησιν ἀνθέων μαραινομένων ἤδη.

Συνδρομήτρια τῆς Ἑστίας.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15.

Digitized by Google

Ἀριθ. 180 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 10 Ἰουνίου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

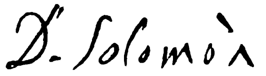

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

[Ἡ ἑπομένη βιογραφία συνετάχθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προλεγομένων τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1859 δημοσιευθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Ἰακώβου Πολυλᾶ συλλογῆς, τῆς ἐπιγραφομένης Διονυσίου Σολωμοῦ τὰ Εὑρισκόμενα.]

Ὁ Διονύσιος Σολωμὸς ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ τὴν 8 Ἀπριλίου 1798. Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ κατάγεται ἐκ Κρήτης, ὁπόθεν εἶχε μεταναστεύσει εἰς Ζάκυνθον περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Καταλεγομένη μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τῆς Νήσου, εἶχε λάβει παρὰ τῆς Ἑνετικῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὸ 1785, τὸν τίτλον τοῦ Κόμητος, ὅπως πολλοὶ τῶν Ἑπτανησίων, κατὰ τὰ τότε εἰθισμένα. Ἐνναετὴς ὁ Δ. Σολωμὸς ἔμεινεν ὀρφανὸς πατρὸς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Δημητρίου, κληρονόμοι πλουσίας περιουσίας. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη ἀπὸ τὸν τότε ἐν Ζακύνθῳ πρόσφυγα Ἰταλὸν Ἀββᾶν Σάντον Ῥώσσην ἐκ Κρεμῶνος. Ὅπως οἱ πλεῖστοι τῶν εὐπορούντων Ἑπτανησίων καὶ ὁ Διονύσιος Σολωμὸς ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κηδεμόνος αὐτοῦ Ν. Μεσσαλᾶ εἰς Ἰταλίαν μετὰ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ, ἐπανερχομένου εἰς τὴν πατρίδα του, ἵνα ἐκπαιδευθῇ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰσήχθη εἰς τὸ ἐν Ἑνετίᾳ Λύκειον τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον μετεκλήθη ὑπὸ τοῦ Ῥώσση εἰς Κρεμῶνα, συνεπείᾳ παραπόνων τῶν διδασκάλων τοῦ Λυκείου, εἰς τὴν αὐστηρότητα τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύνατο εὐκόλως νὰ ὑποταχθῇ ὁ ζωηρὸς τοῦ νέου Σολωμοῦ χαρακτήρ. Ἐν Κρεμῶνι διαμένων παρὰ τῷ πρώτῳ διδασκάλῳ του, ἐσπούδαζε περὶ τὴν ἰταλικὴν καὶ λατινικὴν φιλολογίαν, θαυμασίως προκόπτων, καὶ ἀκροώμενος τῶν μαθημάτων τοῦ διασήμου καθηγητοῦ Πίνη, τὸν ὁποῖον πάντοτε μετ' ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης ἐνθυμεῖτο, διὸ καὶ κατὰ τὸ 1850 ἀπέστειλεν αὐτῷ, ὑπεργήρῳ ἤδη ὄντι, ἓν ἐπίγραμμα «ὁ μικρὸς Προφήτης», ὅπερ τὰ μέγιστα ηὐχαρίστησε τὸν σοφὸν γέροντα καθηγητήν.

Συμπληρώσας τὴν ἐν Κρεμῶνι προπαιδείαν ὁ Σολωμὸς μετέβη εἰς Παβίαν, ἐγγραφεὶς εἰς τὴν ἐκεῖ Νομικὴν Σχολήν. Ἂν καὶ ἡ φυσικὴ ὁρμή του ἔφερεν αὐτὸν πρὸς ἄλλας μελέτας, τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν ποίησιν, οὐχ ἧττον χάριν τύπου μᾶλλον, καὶ ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ φέρων δίπλωμα διδάκτορος, ἠκολούθησε τῆς νομικῆς τὰ μαθήματα καὶ ἔλαβε τὸ δίπλωμα τοῦ doctoris utroque jure, ἀλλ' ὁ ἴδιος ὡμολόγει, ὅτι ἐξ ἀγαθοσύνης μᾶλλον οἱ καθηγηταὶ ἔκριναν αὐτὸν ἄξιον τῆς τοιαύτης τιμῆς.

Τὴν πρὸς τὴν ποίησιν ἔμφυτον ῥοπήν του εἶχεν ἐπιδείξει ὁ Σολωμὸς εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης νεότητός του· περιπατῶν ποτε εἰς τὴν ὡραίαν τῆς πατρίδος του ἐξοχὴν μεθ' ὁμηλίκου, ἤκουσεν αἴφνης μακρόθεν τὸν μελαγχολικὸν ἦχον μιᾶς ποιμενικῆς φλογέρας· ἵσταται, καὶ ἡ ὄψις του ἀντανακλᾷ τὸ αἰφνίδιον αἰώρημα τῆς φαντασίας του·—«Τί αἰσθάνεσαι;» ἐρωτᾷ τὸν συνοδοιπόρον του.—«Τίποτε», τῷ ἀπαντᾷ ἐκεῖνος. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, φαίνεται, ὡμοίαζε πρὸς τὰ ἐν τῇ ἀκουστικῇ καλούμενα ἄνηχα σώματα. Τῆς ποιητικῆς του ταύτης εὐαισθησίας δείγματα παρεῖχεν ὁ Σολωμὸς ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ τῶν στίχων τοῦ Βιργιλίου, τοῦθ' ὅπερ ἐξέπληττε τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· ἡ δὲ κατὰ τὰ πρῶτα ἐν τῇ λατινικῇ καὶ ἰταλικῇ στιχουργίᾳ γυμνάσματά του εὐχέρεια αὐτοῦ ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὁ διδάσκαλός του τῷ ἔλεγε· Greco, tu farai dimenticare il nostro Monti!

Ἐν Ἰταλίᾳ διελθὼν τὰ πρῶτα τῆς νεότητός του ἔτη ὁ Σολωμός, καὶ ἐν τῇ δαιμονίᾳ γλώσσῃ τοῦ Δάντου καὶ τοῦ Πετράρχου διανύσας τὰς περὶ τὴν φιλολογίαν σπουδάς του, ἐπανῆλθεν εἰς Ζάκυνθον τὸ 1818, ἐφόδιον φέρων τὴν φιλίαν διασήμων ἰταλῶν φιλολόγων, οἷος ὁ Ἰωάννης Τόρτης, μαθητὴς τοῦ Παρίνη, καὶ ὁ Ἰωσὴφ Μοντάνης. Ἐν τῷ στενῷ τῆς πατρίδος του κύκλῳ ἡ ὑψιπέτις τοῦ Σολωμοῦ διάνοια ᾐσθάνετο ἑαυτὴν στενοχωρουμένην· διὸ καὶ ἐσκέπτετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν φίλην αὐτῷ Ἰταλίαν, ὅπου εὐρὺ στάδιον θὰ ἠνοίγετο αὐτῷ βεβαίως πρὸς τὸν ἰταλικὸν Παρνασσόν. Ἀλλ' ἐν Ζακύνθῳ μένων ὁ Σολωμός, ἤρχισε μελετῶν τὴν δημώδη γλῶσσαν εἰς τὸ στόμα αὐτὸ τοῦ λαοῦ, θέλων νὰ καθυποτάξῃ τὴν ποιητικὴν φαντασίαν του εἰς τὸν ῥυθμὸν γλώσσης, ἣν ἕως τότε δὲν εἶχε μεταχειρισθῇ· διὸ καὶ τὰ πρῶτα γυμνάσματά του ἐν αὐτῇ ὑπῆρξαν δύο μεταφρά-

Digitized by Google

σεις ἐκ τοῦ Μεταστασίου, *ἡ Ἄνοιξι καὶ τὸ Καλοκαῖρι*, καὶ *Ὠδὴ εἰς τὴν Σελήνη*. Βραδύτερον δέ, περὶ τὸ **1821**, ἔγραψε τὴν *Τρελλὴ Μάνα* καὶ πιθανῶς τὰ *Δύο Ἀδέλφια*.

Ἐν τούτοις κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἡ σάλπιγξ τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας εἶχε σημάνει ἀπὸ τῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Λαύρας. Τὸ ἀντικείμενον ἦτο ἀντάξιον τῆς ποιητικῆς φαντασίας τοῦ Σολωμοῦ. Ἀλλ' ἂν καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου συνῳκειοῦτο μὲ τὴν δημώδη γλῶσσαν καὶ ἤδη ἔγραφεν ἐλευθέρως εἰς αὐτήν, οὐχ ἧττον ἐδίσταζε, παρὰ τὰς προτροπὰς τῶν φίλων, ν' ἀποδυθῇ εἰς ἔργον μεγαλειτέρας σπουδαιότητος παρὰ τὰ μικρὰ *Τραγούδια*, ἅτινα ἕως τότε εἶχε γράψει, οἷα *Ὁ θάνατος τῆς Ὀρφανῆς*, *Ὁ θάνατος τοῦ Βοσκοῦ*, *Ἡ Εὐρυκόμη*, *Ἡ Ξανθοῦλα* κλ. Εὐτυχῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ **1822** ἔφθασεν εἰς Ζάκυνθον ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, ὅστις, γνωρίσας τὸν Σολωμόν, παρώτρυνεν αὐτὸν ἀνενδότως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἰταλικὴν ποίησιν καὶ νὰ ἀφιερωθῇ ὅλως εἰς τὴν δημώδη ἑλληνικήν, ἀναδεικνυόμενος θεμελιωτὴς νέας ποιητικῆς σχολῆς ἐν τῇ μελλούσῃ τότε Ἑλλάδι. Τὴν μελέτην τῆς μητρικῆς του γλώσσης ἠκολούθησεν ὁ Σολωμὸς βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Τρικούπη· ὅθεν ἐνόσῳ ὁ Τρικούπης ἔμενεν ἐν Ζακύνθῳ, ἦσαν ἀχώριστοι, περὶ τὴν μελέτην τῆς δημώδους γλώσσης καὶ τῆς ἀρχαίας καταγινόμενοι—«Παρατηρῶ», τῷ ἔλεγεν ὁ Τρικούπης, ὅτι ὅσῳ προκόπτεις εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν, τόσῳ ἁπλούστερα γράφεις εἰς τὴν ὁμιλουμένην.»—«Τοῦτο σημαίνει», τῷ ἀπεκρίθη ὁ Σολωμός, «ὅτι ἐννοῶ καλλίτερα καὶ τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην.»

Καὶ τῳόντι' ἡ πρόοδός του εἰς τὴν γλῶσσαν εἶναι καταφανὴς εἰς τὸν *Ὕμνον εἰς τὴν Ἐλευθερίαν*, ὃν ἔγραψε τὸν Μάϊον τοῦ **1823**, ἐν τῷ διαστήματι ἑνὸς μηνός, ὡς λέγεται. Ὁ Ὕμνος οὗτος καὶ ὁ *Λάμπρος*, ὃν συγχρόνως τότε προεσχεδίασε, βραδύτερον δὲ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἔγραψεν εἰς ἀποσπάσματα, ἔμεινε δὲ ἔργον ἀτελές, θεωροῦνται τὰ δύο ἀριστουργήματα τοῦ Σολωμοῦ. Ὁ Ὕμνος ἐτυπώθη τὸ **1824** τὸ πρῶτον ἐν Μεσολογγίῳ, ὅτε δὲ ὁ Τρικούπης ὑπῆγε ν' ἀναγνώσῃ αὐτόν, ἀνέκδοτον ἔτι, εἰς τὸν Λόρδον Βύρωνα, ὁ μέγας οὗτος ποιητὴς εἶχεν ἤδη ἐκπνεύσει. Ὁ θάνατος δὲ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρὸς ἐν μέσῳ τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Σολωμὸν τὸ γνωστὸν λυρικὸν ποίημά του *Εἰς τὸ θάνατο τοῦ Λὸρδ Μπάϊρον*, ὅπου σὺν ἄλλοις δι' ἀπαραμίλλου χάριτος καὶ ἐξαισίας καλλονῆς περιγράφει τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ ἀγωνιζομένους ὡς ἑξῆς·

Δὲν ἦταν ἡ 'μέρα τούτη
Μοσχολίβανα, ψαλμοί.
Νά, μολύβια, νά, μπαρούτι,
Νά, σπαθιῶν λαμποκοπή.

'Σ τὸν ἀέρα ἀνακατόνονται
Οἱ σπιθόβολοι καπνοί,
Καὶ ἀπὸ πάνου φανερόνονται
Ἴσκιοι θεῖοι, πολεμικοί.

Καὶ εἶναι αὐτοί, 'ποῦ πολεμῶντας
Ἐσκεπάσανε τὴ γῆ,
Πάνου εἰς τ' ἅρματα βροντῶντας
Μὲ τὸ ἐλεύθερο κορμί.

Καὶ ἀγκαλιάσματα ἐκεῖ πλήθια,
Δάφναις ἔλαβαν, φιλιά,
Ὅσα ἐλάβανε εἰς τὰ στήθια
Βόλια τούρκικα, σπαθιά.

Ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ πολεμάρχοι
Περιζώνουνε πυκνοὶ
Τὴν ψυχὴ τοῦ Πατριάρχη,
Ποῦ τὸν πόλεμο εὐλογεῖ.

Καὶ ἀναδεύονται καὶ γέρνουν,
Καὶ εἰς τὸ πρόσωπο ἱλαροί,
Χεραπλόνουνε καὶ παίρνουν
Ἀπὸ τὴ σπιθοβολή.

Τοῦ *Ὕμνου εἰς τὴν Ἐλευθερία* ἐδημοσιεύθη τὸ **1825** ἀνάλυσις καὶ κρίσις ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σ. Τρικούπη γραφεῖσα καὶ καταχωρισθεῖσα ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Φαρμακίδου ἐκδιδομένῃ τότε ἐν Ναυπλίῳ *Γενικῇ Ἐφημερίδι τῆς Ἑλλάδος*, ἐξ ἧς, χάριν τῶν νεωτέρων, ἀποσπῶμεν τὸ συμπέρασμα·

«Τὸ γυμνασμένον εἰς τὴν ποίησιν αὐτὶ ἀκούει εἰς αὐτὸν τὸν Ὕμνον ὅλους τοὺς τύπους τῆς ποιήσεως καὶ ἡ ποικιλία αὐτὴ τὸ μαγεύει τόσον, ὥστε θέλει νὰ τὸν ἀκούσῃ ὅλον διὰ μιᾶς. Βάθος γνώσεων τῶν κανόνων τῆς ὑψηλῆς λυρικῆς δείχνει ὁ ποιητής, ὅταν πηδᾷ ἀπὸ μίαν ὑπόθεσιν εἰς ἄλλην· ἡ θερμότης τῆς καρδίας του ἀποφεύγει πάντοτε τὴν ψυχρότητα τῆς Μυθολογίας καὶ τὸ ὕψος τῶν ἰδεῶν του ἀποστρέφεται τοὺς κοινοὺς τύπους τῆς ποιήσεως. Εἶναι γραμμένος εἰς τὴν κοινοτάτην γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι παράκαιρον νὰ κάμω κάμμίαν κρίσιν, θέλοντας κατὰ τὸ παρὸν ν'ἀποφύγω τὰς συνειθισμένας διὰ τὴν γλῶσσάν μας λογομαχίας· ἀλλ'ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι καθενὸς ἡ γνώμη, δίκαιον εἶναι νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἡ εὐρυχωρία τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ ἐπλάτυνε καὶ αὐτὰ τὰ στενὰ ὅρια τῆς κοινῆς μας γλώσσης, τὴν ὁποίαν καὶ ἀνέβασεν εἰς τὰ ὕψη τῶν ἰδεῶν του. Ἡ ἁρμονία τῶν στίχων θὰ φανῇ νέα βέβαια εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀκοὴν καὶ ὄχι ἀρεστή· ἀλλὰ δὲν δυσκολεύομαι νὰ εἰπῶ, ὅτι εἶναι τόσον περισσότερον ἡδονική, ὅσον τὸ αὐτὶ τοῦ ἀκροατοῦ εἶναι μουσικώτερον. Ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ εἰλικρινής μου πρὸς τὸν ποιητὴν φιλία, νομίζω, ὅτι οἱ ἄξιοι ἀναγνῶσται αὐτοῦ τοῦ Ὕμνου θέλει τὸν κρίνουν δόξαν τῆς Ἑλλάδος καὶ θέλει εἰποῦν μαζύ μου, ὅτι εἰς κανένα καιρὸν καὶ εἰς κανένα ἔθνος ἡ Ἐλευθερία δὲν ηὗρε ψάλτην ἀξιώτερον.»

Καὶ τῳόντι' ἀναφέρων ἀνωτέρω ὁ Τρικούπης τοὺς στίχους, δι' ὧν περιγράφει ὁ Σολωμὸς τὴν ἐλευθερίαν, λέγει· «Μία τέτοια περιγραφὴ πρέ-

Digitized by Google

πει νὰ ἦναι ἡ ἑσπερινὴ καὶ αὐγινὴ προσευχὴ κάθε φιλελευθέρου.»

"Α! τὸ φῶς 'ποῦ σὲ στολίζει
Σὰν ἡλίου φεγγοβολή,
Καὶ μακρόθεν σπινθηρίζει,
Δὲν εἶναι, ὄχι, ἀπὸ τὴν γῆ.

Λάμψιν ἔχει ὅλη φλογώδη·
Χεῖλος, μέτωπο, ὀφθαλμός,
Φῶς τὸ χέρι, φῶς τὸ πόδι,
Κι' ὅλα γύρω σου εἶναι φῶς.

Εἶναι γνωστόν, ὅτι τὸν Ὕμνον τοῦτον ἐμελοθέτησεν ὁ πολὺς τὴν μουσικὴν τέχνην Νικόλαος Μάντζαρος ὁ Κερκυραῖος, φίλος στενὸς γενόμενος τοῦ Σολωμοῦ, ὅτε οὗτος περὶ τὸ 1828 μετέβη καὶ ἀποκατέστη ὁριστικῶς ἐν Κερκύρᾳ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀφιερωθῇ ἀνετώτερον εἰς τὰς προσφιλεῖς περὶ τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν ποίησιν μελέτας του.Ἡ μουσικὴ τοῦ Ὕμνου τούτου,θεωρουμένη μὲν καὶ πρὸ τῆς ἑνώσεως τῆς Ἑπτανήσου ὡς ἐθνικὸς ὕμνος, καθιερώθη μετ' αὐτὴν ὡς ὕμνος Βασιλικός.Ἀλλὰ πλὴν τοῦ Ὕμνου τούτου καὶ ἄλλα ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ ἐτόνισε θαυμασίως ὁ Μάντζαρος, οἷον τὴν *Φαρμακωμένην*, τραγικὸν κοινωνικὸν ἐπεισόδιον τῆς Ζακύνθου, τὴν *Αὐγοῦλα*, τὴν *Ξανθοῦλα*, τὰς δύο πρώτας στροφὰς τοῦ *Ὕμνου εἰς τὸν Μπάϊρον*, κλ.

Ἐν Κερκύρᾳ διαμένων ὁ Σολωμὸς ἐξηκολούθει μετὰ θάῤῥους τὸ στάδιον, ὅπερ ἤνοιγε πρὸ αὐτοῦ ἡ ὑψηλὴ φαντασία του καὶ αἱ ὁσημέραι βαθύτεραι περὶ τὴν τέχνην καὶ τὴν φιλοσοφίαν μελέται του. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην ἐσχεδίαζε τὸν *Κρητικόν*, ὅστις ὅμως, ὅπως καὶ πολλὰ τῶν ἔργων του, ἔμεινεν ἀπόσπασμα, καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐγένετο γνωστόν. Κατὰ τὸ 1833 πεισματώδης οἰκογενειακὴ δίκη, ἀπειλοῦσα, ἐὰν κατ' αὐτοῦ ἀπέβαινε, ν' ἀναρπάσῃ ἀπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του ὁλόκληρον τὴν πατρικὴν κληρονομίαν, διαρκέσασα δὲ μέχρι τοῦ 1838, ἀπέσπασεν αὐτὸν τῆς συνήθους μελέτης του καὶ ἐτάραξαν τὴν γαλήνην τοῦ βίου του ἐνσπείρασα εἰς τὴν ψυχήν του τὰ ἀχώριστα ἀπὸ τοιούτων δικῶν πάθη καὶ καταστήσασα τὸν τέως ἀγαθόπιστον χαρακτῆρά του φιλύποπτον καὶ κάπως μισάνθρωπον, διότι, ὡς ἔλεγεν, ἡ περίστασις αὕτη παρέσχεν αὐτῷ ἀφορμὴν νὰ μεταβάλῃ γνώμην περὶ πολλῶν φαινομένων φίλων του.

Ἀπομονωθεὶς οὕτω ἑκουσίως ὁ Σολωμὸς κατεγίνετο εἰς φιλοσοφικὰς μᾶλλον μελέτας καὶ εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν ἀτελῶν ἔργων του, ὧν ὅμως οὐδὲν ἀφῆκε τετελεσμένον.Εἰς ταῦτα ἀνάγεται καὶ τὸ τῶν *Ἐλευθέρων Πολιορκημένων*, ἤτοι ἡ πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου, ἔργον θαυμάσιον, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ὀλίγων ἀποσπασμάτων ἅτινα ἐσώθησαν καὶ τῶν ἰδιοχείρων σημειώσεων τοῦ ποιητοῦ, διότι ὁ Σολωμός,ὑπείκων εἰς τὰς ὑψιπέτιδας ὁρμὰς τῆς εὐρείας φαντασίας του, ἔγραφεν ἐν εἴδει σημειώσεων εἰς πεζὸν λόγον τὰς ἰδέας του, ἐπιφυλασσόμενος βραδύτερον νὰ τὰς στιχουργήσῃ καὶ κατατάξῃ. Ἀλλ'αὐτὸς οὗτος τῆς φαντασίας του ὁ ὀργασμός, ἡ ἀφιέρωσίς του ἴσως εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας, καὶ ἡ πρὸς τὴν κοινωνίαν ἐπελθοῦσα, ἕνεκα τῶν προεκτεθέντων αἰτίων,οἱονεὶ ἀποστροφὴ συνετέλεσαν ἴσως εἰς τὸ ἀνωτέρω ἀποτέλεσμα· διὸ καὶ ὅταν ἀπέθανεν οἱ πάντες ἐπίστευον, ὅτι θὰ εὑρεθῶσι μεταξὺ τῶν χειρογράφων αὐτοῦ ἀριστουργήματα, κρίνοντες ἐκ τῶν ὀλίγων στίχων, οὓς ἐνίοτε ἀπήγγελλε διὰ τῆς μελιῤῥύτου καὶ ἐῤῥύθμου φωνῆς του πρὸς τοὺς φίλους του. Ὅθεν καὶ κατ' ἀρχὰς ἐπιστεύθη,ὅτι τὰ χειρόγραφα αὐτοῦ ἐκλάπησαν ὑπὸ κερδοσκόπου· ἀλλ'ἤδη εἶναι βέβαιον, ὅτι τὰ περισωθέντα ἦσαν τὰ μόνα ὅσα ὁ Σολωμὸς ἀποθνήσκων ἀφῆκε. Ταῦτα δέ, κατ'ἐντολὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ μόνου κληρονόμου Δημητρίου, ἐξεδόθησαν ἐν Κερκύρᾳ τὸ 1859 ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἰακώβου Πολυλᾶ, φίλου αὐτοῦ, κατατάξαντος δεόντως ταῦτα καὶ δι' ἐμβριθοῦς προλόγου συνοδεύσαντος αὐτά.

Κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ βίου του δεκαετηρίδα ὁ Σολωμὸς ἐπανῆλθεν αὖθις εἰς τὴν ἰταλικὴν ποίησιν καὶ διάφορα ἐν τῇ ἁρμονικωτάτῃ ἐκείνῃ γλώσσῃ ἐστιχούργησε μικρὰ ποιήματα, ἅτινα καὶ ταῦτα μετὰ τῶν λοιπῶν ἐξεδόθησαν, συμπεριληφθέντα ἐν τῇ προσημειωθείσῃ Συλλογῇ μετὰ προλόγου τοῦ καθηγητοῦ Ἰωσὴφ Κουαρτάνου.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν λυρικῶν, ὁ Σολωμὸς ἔγραψε καὶ σατυρικά τινα,ὧν πρωτεύει τὸ *Ὄνειρο*,γραφὲν τῇ ἐπαύριον τῆς κηδείας ἑνὸς βαθυπλούτου εὐπατρίδου συμπολίτου του, φημιζομένου ἐπὶ φιλαρπαγίᾳ καὶ τοκογλυφίᾳ. Ἐπίσης δὲ καὶ ἐπιγράμματά τινα,ἐν οἷς τὸ ἑξῆς εὐφυέστατον εἰς δοκησίσοφον·

Σὲ βλέπω πάντα ποῦ κολλᾷς·
Γιὰ πές μου, ψύχαλο, ποῦ πᾷς;
Ποῦ πᾷς ὀμπρὸς ὀπίσω;
— Τὸν κόσμο νὰ φωτίσω!

Ὁ Σολωμὸς εἶχεν ἐνίοτε καὶ τὴν οὐρανίαν δύναμιν τοῦ αὐτοσχεδιάζειν. Ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ποιημάτων του ἀπαντῶνται καί τινα αὐτοσχεδιασμένα ἰταλιστί, ἴσως διότι τὸ στιχουργεῖν ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ ἦτο αὐτῷ προχειρότερον, ἢ διότι εἰς τὰς περιστάσεις καθ' ἃς ἀπήγγειλε ταῦτα προσήρμοζε μᾶλλον ἡ ἰταλικὴ στιχουργία. Ἀλλὰ καὶ εἰς πεζὸν ἔγραψεν ὁ Σολωμὸς καὶ ἰταλιστὶ καὶ ἑλληνιστί.Τὰ σπουδαιότερα τῶν ἔργων του τούτων εἶναι ὁ Διάλογος περὶ γλώσσης μεταξὺ *Ποιητοῦ*, *Φίλου* καὶ *Σοφολογιωτάτου*, γραφεὶς ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ τὸ 1824, οὗ ἀντίγραφον διετήρησεν ὁ φίλος αὐτοῦ Γ. Τερτσέτης καὶ οὕτω περισωθεὶς ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ εἰρημένῃ Συλλογῇ· καὶ ὁ ἐπικήδειος εἰς τὸν Οὖγον Φώσκολον, φίλον καὶ συμπολίτην του, ἀπαγγελθεὶς τὸ 1827 ἐν τῇ Λατινικῇ Μητροπόλει τῆς Ζακύνθου, τελουμένου μνημοσύνου ὑπὸ τῶν συγ-

Digitized by Google

γενῶν τοῦ Φωσκόλου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἰταλιστὶ γεγραμμένῳ, ἡ ῥητορικὴ δεινότης τοῦ Σολωμοῦ δὲν φαίνεται κατωτέρα τῆς ποιητικῆς του τέχνης· τοσαύτην δὲ εἰς τοὺς ἀκροατάς, ἀπαγγελλόμενος ὁ λόγος οὗτος παρήγαγεν αἴσθησιν, ὥστε τὸ ἱερὸν τοῦ τόπου δὲν ἀπέτρεψεν αὐτοὺς νὰ χειροκροτήσωσι τὸν ῥήτορα.

Ὁ Σολωμὸς ἀπέθανεν ἐν Κερκύρᾳ, ὅπου διαρκῶς ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του διέμεινε, τὴν **9** Νοεμβρίου **1856**, ἐκ μακρᾶς νόσου, μὴ διαγνωσθείσης ἀκριβῶς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, καταληξάσης δὲ εἰς ἐγκεφαλικὸν πάθημα. Ἡ Ἰόνιος Βουλή, συνεδριάζουσα τότε, δι' ὁμοφώνου ψηφίσματος διέκοψε τὰς συνεδριάσεις της, κηρύξασα δημόσιον πένθος ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ μεγάλου ἀνδρός· ἡ δὲ δημοτικὴ τῆς Κερκύρας ἀρχὴ διέταξε νὰ παύσῃ πᾶσα δημοσία διασκέδασις καὶ αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις, ἐνόσῳ ὁ νεκρὸς τοῦ Σολωμοῦ ἔμενεν ἄταφος· ἡ κηδεία αὐτοῦ, καθ' ἣν ἅπασα ἡ πόλις συνέρρευσε σκυθρωπὴ καὶ ἐν σιγῇ, εἶχέ τι τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον. Ἐν δὲ τῇ πατρίδι αὐτοῦ Ζακύνθῳ ἐγένετο δημοτελέστατον μνημόσυνον, καθ' ὃ πλεῖστοι ἀπηγγέλθησαν ἐπικήδειοι λόγοι, ἐν οἷς βεβαίως ὁ ὡραιότερος ὑπῆρξεν ὁ ὑπὸ τοῦ τότε ἐν Ζακύνθῳ διατελοῦντος προέδρου τοῦ Πρωτοδικείου Ἰουλίου Τυπάλδου, τοῦ ἐπιχαρίτου ποιητοῦ τοῦ *Θανάτου τῆς Χάρικως* καὶ τοῦ δεξιοῦ μεταφραστοῦ εἰς στίχους ῥέοντας καὶ ὡραίους τῆς *Ἀπελευθερωμένης Ἱερουσαλὴμ* τοῦ Τάσσου, ἧς ἀποσπάσματα πρὸ ἔτους ἐδημοσίευσεν ὁ *Παρνασσὸς* καὶ ὁ *Ζακύνθιος Ἀνθών*.

Τὸ σῶμα τοῦ Σολωμοῦ ἐτάφη προσωρινῶς ἐν τῷ κοιμητηρίῳ Κερκύρας, ὁπόθεν βραδύτερον, κατὰ τὸ ἔτος **1861**, κατὰ βούλησιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Δημητρίου, γενομένης τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων, μετηνέχθησαν τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ εἰς Ζάκυνθον καὶ ἐναπετέθησαν ὄπισθεν τοῦ Ἁγίου Βήματος τοῦ Ναοῦ τοῦ Παντοκράτορος ἐπὶ τῆς Πλατείας τοῦ Ἁγίου Μάρκου, μετονομασθείσης ἔκτοτε, ψηφίσματι τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου, *Πλατείας τοῦ Ποιητοῦ*. Ἐπὶ τοῦ τόπου ἐκείνου ἀνηγέρθη, δαπάναις τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, στήλη ἐκ πεντελικοῦ μαρμάρου φέρουσα τὴν προτομὴν αὐτοῦ, καλλιτεχνηθεῖσαν ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κόσσου καὶ πολλαχῶς ἀνακαλοῦσαν τὴν γλυκεῖαν ἅμα καὶ ἐπιβάλλουσαν μορφὴν τοῦ μεγάλου ἀνδρός.

Τὸν Σολωμὸν ἐξόχως ἐτίμα ὁ διάσημος τῆς Ἰταλίας φιλόλογος Θωμασαῖος, ὅστις, πρόσφυξ ἐν Κερκύρᾳ διαμένων, στενὴν εἶχε συνδέσει μετ' αὐτοῦ φιλίαν· ἐθεώρει δὲ τὰ ἰταλικὰ ποιήματά του γνήσια ἄνθη τοῦ ἰταλικοῦ Παρνασσοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ στιχουργήματά του, ἀκούων ἀπαγγελλόμενα ἀπὸ τὸ τεχνικώτατον αὐτὸ τοῦ ποιητοῦ στόμα, κατέθελγον αὐτόν· διὸ καὶ τὸ ἐπίγραμμα *Μικρὸς Προφήτης*, ἅμ' ἀκούσας ἀπαγγελθέν, μετέφρασεν εἰς ὡραίους λατινικοὺς στίχους. Παραβάλλων δ' ὁ Θωμασαῖος τὸν Σολωμὸν πρὸς τοὺς Γερμανούς, τῷ ἔλεγεν· «Ἐκεῖνοι δίδουν καὶ εἰς τὰ κοινὰ νοήματα τὴν ὄψιν τῆς ἐμβριθείας· σὺ ὅμως εὗρες τὸν τρόπον νὰ καταστήσῃς κοινὰς καὶ τὰς βαθυτέρας ἐννοίας.»

Ὁ Σολωμὸς δύναται δικαίως νὰ κληθῇ *Ἐθνικὸς ποιητής*, διότι ὑποθέσεις ἐθνικαὶ ὑπῆρξαν αἱ ὡραιότεραι ἐμπνεύσεις τῆς φαντασίας του. Ἐκεῖθεν ἡ πάλλουσα ἑλληνικὴ καρδία αὐτοῦ ἠρύσθη τὰ προπλάσματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ δαιμονία αὐτοῦ τέχνη ἐνεφύσησε ζωήν, καταστήσασα αὐτὰ ἀθάνατα. Ὅτι δὲ ὁ Διονύσιος Σολωμὸς τὴν καρδίαν εἶχεν ὅλως ἑλληνικήν, ἀποδεικνύει ἡ ἑξῆς αὐτόγραφος σκέψις του, ἥτις εὑρέθη ἐν τοῖς χειρογράφοις του·

«Κλεῖσε μέσα 's τὴν ψυχή σου τὴν Ἑλλάδα, καὶ θὰ αἰσθανθῇς μέσα σου νὰ λαχταρίζῃ κάθε εἶδος μεγαλείου.»

Ὅταν καὶ ἡμεῖς, ἐκ τῶν παθημάτων συνετισθέντες, παύσωμεν νὰ ἤμεθα ὀλιγώτερον βυζαντινοί, συζητοῦντες προτιμότερον τὰ περὶ τοῦ κύρους δημοτικῆς τινος ἐκλογῆς ἢ ἀνδρικώτερον καὶ πρεπωδέστερον ἐνεργοῦντες ἐν τῷ περὶ ἐπεκτάσεως τῶν ἡμετέρων ὁρίων ζητήματι, ὅταν λέγω καὶ ἡμεῖς σκεφθῶμεν, ὡς οἱ ἀναγεννηθέντες Ἰταλοὶ πράττουσι, πρὸ αὐτῶν δὲ πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἔχοντα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρεπείας τὴν συναίσθησιν, νὰ ἀποδώσωμεν τὴν προσήκουσαν τιμὴν εἰς τοὺς διασήμους τοῦ ἔθνους ἄνδρας, εἴτε ἐν ὅπλοις, εἴτε ἐν γράμμασιν, εἴτε ἐν ἐπιστήμαις διαπρέψαντας, ἴσως τότε ἀναρτηθῇ που καὶ ἡ εἰκὼν ἢ στηθῇ ἡ προτομή, δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Κράτους, τοῦ ψάλτου τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας.

Ἐν Ἀθήναις, μηνὶ Μαΐῳ 1879. Δ. Π. Σ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 337.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Ὅπου ὁ Φὶξ ἐργάζεται σπουδαίως ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ Φιλέα Φόγ.

Ὁ Φιλέας Φὸγ καθυστέρει κατὰ εἴκοσιν ὥρας, ὁ δὲ Πονηρίδης, ἀκουσία τῆς βραδύτητος ἀφορμή, ἦν ἀπηλπισμένος, ἀναλογιζόμενος ὅτι ἀνεπιστρεπτεὶ κατέστρεφε τὸν κύριόν του.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ πράκτωρ προσῆλθεν εἰς τὸν κ. Φόγ, καὶ θεωρῶν αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτεί, τὸν ἠρώτησε:

— Σπουδαίως, κύριε, βιάζεσθε;

— Σπουδαιότατα· ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Digitized by Google

— Ἐπιμένω, ὑπέλαβεν ὁ Φίξ. Ἔχετε συμφέρον νὰ ἦσθε εἰς Νέαν Ὑόρκην τὴν ἑνδεκάτην τοῦ μηνός, πρὸ τῆς ἐννάτης ὥρας τῆς ἑσπέρας, καθ' ἣν ἀναχωρεῖ τὸ ἀτμόπλοιον διὰ Λίβερπουλ ;

— Συμφέρον μέγιστον!

— Καὶ ἂν ἡ ὁδοιπορία σας δὲν διεκόπτετο ὑπὸ τῆς προσβολῆς ἐκείνης τῶν Ἰνδῶν, θὰ ἦσθε εἰς Νέαν Ὑόρκην τὴν πρωΐαν τῆς ἑνδεκάτης;

— Μάλιστα· δώδεκα ὥρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀτμοκινήτου.

— Κάλλιστα. Καθυστερεῖτε λοιπὸν εἴκοσι ὥρας. Μεταξὺ εἴκοσι καὶ δώδεκα ἡ διαφορὰ εἶνε ὀκτώ. Θέλετε νὰ τὰς κερδήσετε πάλιν, τὰς ὀκτὼ αὐτὰς ὥρας;

— Πῶς; πεζός; ἠρώτησεν ὁ Φόγ.

— Ὄχι· δι' ἐλκήθρου, ἀπήντησεν ὁ Φίξ, δι' ἐλκήθρου ἱστιοφόρου. Ἄνθρωπός τις μοῦ ἐπρότεινεν αὐτὸ τὸ μέσον.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο ὁ ὁμιλήσας τὴν νύκτα εἰς τὸν Φίξ καὶ ἀποπεμφθεὶς παρ' αὐτοῦ.

Ὁ Φιλέας Φὸγ οὐδὲν ἀπήντησεν εἰς τὸν Φίξ, ἀλλ' ἐπλησίασεν εἰς τὸν ὑποδειχθέντα αὐτῷ ἄνθρωπον, ὅστις ἐπεριπάτει ἐπὶ τῆς κρηπῖδος τοῦ σιδηροδρόμου. Μετὰ μικρὸν δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ Ἀμερικανὸς οὗτος, καλούμενος Μούτζ, εἰσήρχοντο εἰς μικράν τινα καλύβην, κατεσκευασμένην ὑπὸ τὸ φρούριον.

Ἐκεῖ δὲ ὁ Φὸγ παρετήρησε παράδοξόν τι μέσον μεταφορᾶς: εἶδος πλαισίου, πεπηγμένου ἐπὶ δύο δοκῶν, ἀνακύρτων ἔμπροσθεν ὡς τὰ ὑποβλήματα τῶν ἐλκήθρων, καὶ δυναμένου νὰ χωρήσῃ πέντε ἢ ἓξ ἐπιβάτας. Κατὰ τὸ τρίτον τοῦ μήκους του, πρὸς τὰ ἔμπρός, ὑψοῦτο ἱστὸς ἀρκετὰ ὑψηλός, φέρων μέγιστον ἐπίδρομον, ὅστις στερεώτατα κρατούμενος ὑπὸ μεταλλικῶν ἐπιτόνων, ἔφερε πρότονον χρήσιμον εἰς ἀναγωγὴν κολοσσιαίου ἀρτέμονος. Ὀπίσω δ' αὐτοῦ εἶδός τι πρυμνοκωπίου ἐχρησίμευε, δίκην οἴακος, εἰς διεύθυνσιν τῆς συσκευῆς.

Ὡς βλέπει τις, ἦτο ἔλκηθρον ἐξηρτισμένον εἰς κέλητα, τὰ ἀμφίβια δὲ ταῦτα σκάφη μεταβαίνουσι μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμόν, ὅτε τὸν χειμῶνα περικυκλοῦσιν αἱ χιόνες τὰς ἁμαξοστοιχίας καὶ στρῶμα πάγου καλύπτει τὸ πεδίον. Ἔχουσι δ' ἄλλως λαμπρὰν τὴν ἱστιοφορίαν, πολὺ ἀφθονωτέραν τῶν καταδρομικῶν κερκούρων, καὶ ὅταν οὐριοδρομῶσιν, ὀλισθαίνουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν λειμώνων μετὰ ταχύτητος ἴσης ἂν οὐχὶ καὶ ἀνωτέρας τῶν ὁλοταχῶν ἁμαξοστοιχιῶν.

Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἐκλείσθη συμφωνία μεταξὺ τοῦ κ. Φὸγ καὶ τοῦ κυβερνήτου τοῦ ἱστιοφόρου ἐλκήθρου. Ὁ ἄνεμος ἦτο οὔριος, πνέων σφοδρὸς ἐκ δυσμῶν, ἡ χιὼν εἶχε σκληρυνθῆ, καὶ ὁ Μοὺτζ ὑπέσχετο νὰ μεταφέρῃ τὸν κ. Φὸγ εἰς Ὀμάχαν ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν. Ἐκεῖθεν συχνόταταί εἰσιν αἱ ἁμαξοστοιχίαι καὶ πολλοὶ οἱ δρόμοι, δι' ὧν κοινωνεῖ ἡ Ὀμάχα πρὸς τὸ Χικάγον καὶ τὴν Νέαν Ὑόρκην. Δὲν ἦτο λοιπὸν ἀδύνατον ν' ἀνακτηθῇ ὁ ἀπολεσθεὶς χρόνος, καὶ οὐδεὶς ἐχώρει δισταγμὸς εἰς ἀπόπειραν.

Ὁ κ. Φόγ, μὴ θέλων νὰ ἐκθέσῃ τὴν κ. Ἀουδὰ εἰς τὰς ἐνοχλήσεις ὑπαίθρου ὁδοιπορίας διὰ τοῦ ψύχους ἐκείνου, ὅπερ θὰ ηὔξανεν ἔτι ἡ ταχύτης τοῦ δρόμου, προέτεινεν αὐτῇ νὰ μείνῃ ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Καίρνε ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Πονηρίδου, ὅστις θ' ἀνελάμβανε νὰ μεταγάγῃ τὴν νεαρὰν γυναῖκα εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ καλλιτέρας ὁδοῦ καὶ ὑπὸ κρείττονας ὅρους.

Ἀλλ' ἡ κ. Ἀουδὰ ἠρνήθη ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ κ. Φόγ, καὶ ὁ Πονηρίδης ἐχάρη μεγάλως ἐπὶ τῇ ἀποφάσει ταύτῃ, διότι κατ' οὐδὲν ἔστεργε ν' ἀφήσῃ τὸν κύριόν του συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ Φίξ.

Τί δὲ οὗτος τότε διελογίζετο, δύσκολον εἶνε νὰ ῥηθῇ. Εἶχεν ἆρά γε κλονίσει τὴν πεποίθησίν του ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Φόγ, ἢ ἐξηκολούθει νὰ τὸν θεωρῇ ὡς κατεργάρην τετραπέρατον, ὅστις, περατώσας τὴν περιοδείαν του, ἐφρόνει ὅτι θὰ ἦτο ἐντελῶς ἀσφαλὴς ἐν Ἀγγλίᾳ; Ἴσως ἀληθῶς ἡ περὶ τοῦ κ. Φὸγ γνώμη τοῦ Φὶξ εἶχε μεταβληθῇ. Οὐχ ἧττον ὅμως ἀπόφασιν εἶχεν οὗτος νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ καθῆκόν του, καὶ ἀνυπομονώτερος πάντων, ἐπέσπευδε τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἐπιστροφήν.

Τὴν ὀγδόην ὥραν τὸ ἔλκηθρον ἦν ἕτοιμον εἰς ἀναχώρησιν, καὶ οἱ ἐπιβάται, λαβόντες θέσιν ἐν αὐτῷ περιετυλίχθησαν διὰ τῶν ὁδοιπορικῶν των χλαινῶν. Ἤρθησαν τότε τὰ δύο κολοσσιαῖα ἱστία, καὶ ὑπὸ τὴν ὤθησιν τοῦ ἀνέμου ἤρξατο τρέχον τὸ σκαφίδιον ἐπὶ τῆς πεπηγυίας χιόνος τεσσαράκοντα μίλια τὴν ὥραν.

Ἡ ἀπὸ τῆς Ὀμάχας ἀπόστασις τοῦ φρουρίου Καΐρνε εἶνε κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν — ἢ κατὰ πτῆσιν μελίσσης, ὡς λέγουσιν οἱ Ἀμερικανοὶ — διακοσίων τὸ πολὺ μιλίων. Ὥστε, ἂν ὁ ἄνεμος διήρκει, ἐντὸς πέντε ὡρῶν ἠδύνατο νὰ διανυθῇ τὸ μεταξὺ διάστημα· καὶ ἂν οὐδὲν συνέβαινεν ἔκτακτον, τὴν πρώτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν θὰ ἔφθανε τὸ ἔλκηθρον εἰς Ὀμάχαν.

Ὁποία ὁδοιπορία! Οἱ ἐπιβάται, συσφιγγόμενοι πρὸς ἀλλήλους, δὲν ἠδύναντο νὰ ὁμιλήσωσι, διότι τὸ ψῦχος, ὅπερ ηὔξανεν ἡ ταχύτης, ἔκοπτε τὸν λόγον των. Τὸ ἔλκηθρον ὠλίσθαινε τοσοῦτον ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ὅσον λέμβος τις ἐπὶ λείας καὶ ἀσαλεύτου θαλάσσης, ὁσάκις δὲ ὁ ἄνεμος ἐπέπνεε θίγων τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἔλεγέ τις ὅτι τὸ σκάφος ὑψοῦτο ὑπὲρ τὸ ἔδαφος διὰ τῶν μεγάλων του ἱστίων. Ὁ Μοὺτζ ἐκράτει τὸ πηδάλιον, καὶ διετήρει τὸ ἔλκηθρον εὐθυδρομοῦν, ἐπανορθῶν διὰ τοῦ πρυμνοκωπίου του πᾶσαν τοῦ σκάφους λοξοδρομίαν. Τὰ ἱστία ἦσαν πλήρη ἀνέμου, ὁ ἀρτέμων εἶχεν ἀρθῆ ὑπὲρ τὸν ἐπίδρομον, ὑψωθέντος δὲ ἑνὸς ἔτι ἐπιστηλίου, ἡπλώθη ἐπ' αὐτοῦ λαῖφος, ὅπερ ηὔξανεν ἔτι μᾶλλον τὴν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἱστίων διδομέ-

Digitized by Google

νην ὤθησιν εἰς τὸ σκάφος. Δὲν ἠδύνατο μὲν νὰ ὑπολογισθῇ μαθηματικῶς ἡ ταχύτης τοῦ ἐλκήθρου, ἀλλὰ δὲν ἦτο βεβαίως κατωτέρα τῶν τεσσαράκοντα μιλίων καθ' ὥραν.

— Ἂν δὲν σπάσῃ τίποτε, εἶπεν ὁ Μούτζ, θὰ φθάσωμεν!

Εἶχε δὲ συμφέρον οὗτος νὰ φθάσῃ ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας, διότι ὁ κ. Φόγ, πιστὸς πάντοτε εἰς τὸ σύστημά του, εἶχε σαγηνεύσει αὐτὸν διὰ σπουδαίας ἀμοιβῆς.

Ὁ λειμών, ὃν διέτεμνε κατ' εὐθεῖαν τὸ ἔλκηθρον, ἦτο ὁμαλὸς ὡς θαλάσσης ἐπιφάνεια, κ' ἐφαίνετο ἀπέραντον παγωμένον ἕλος. Ὁ τὸ μέρος ἐκεῖνο διατρέχων σιδηρόδρομος ἀνήρχετο ἀπὸ τῶν μεσημβρινοδυτικῶν πρὸς τὰ βορειοδυτικά, διὰ τῆς Μεγάλης-Νήσου, τοῦ Κολόμβου, πόλεως σπουδαιοτάτης, τῆς Νεβράσκας, τοῦ Σχούϋλερ, τοῦ Φερμόντ καὶ τῆς Ὀμάχης· ἠκολούθει δὲ καθ' ὅλην του τὴν ἔκτασιν τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Πλάττη. Τὸ ἔλκηθρον ὅμως, συντέμνον τὴν ὁδὸν ταύτην, διέτρεχε τὴν χορδὴν τοῦ τόξου ὅπερ διέγραφεν ἐκείνη. Ὁ Μούτζ δὲν εἶχε φόβον νὰ ἐμποδισθῇ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, κατὰ τὸν μικρὸν αὐτοῦ ἀγκῶνα ὀλίγον πρὸ τοῦ Φερμόντ, διότι τὰ ὕδατά του ἦσαν πεπηγότα. Ἦτο λοιπὸν ὁ δρόμος ἐντελῶς ἐλεύθερος, καὶ ὁ Φιλέας Φόγ δύο μόνον πράγματα εἶχε νὰ φοβηθῇ: βλάβην τοῦ ἐλκήθρου καὶ μεταβολὴν ἢ κατάπτωσιν τοῦ ἀνέμου.

Ἀλλ' ὁ ἄνεμος οὐ μόνον δὲν ἐξησθένει, ἀλλ' ἐσφοδρύνετο τοὐναντίον, καὶ ἔκαμπτε τὸν ἱστόν, ὃν στερεῶς συνεκράτουν οἱ σιδηροῖ πρότονοι. Τὰ μεταλλικὰ ἐκεῖνα σύρματα, ὅμοια πρὸς χορδὰς μουσικοῦ ὀργάνου, ἀντήχουν ὡς ὑπὸ τόξου θιγόμενα, καὶ τὸ ἔλκηθρον ἵπτατο οὕτως εἰπεῖν ἐν μέσῳ πενθίμου καὶ παραδόξως ἐντόνου ἁρμονίας.

— Αἱ χορδαὶ αὗται ἀποτελοῦν σωστὴν συναυλίαν! εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

Καὶ αὐτὰ μόνον εἶπε καθ' ὅλην τὴν ὁδοιπορίαν.

Ἡ κ. Ἀουδά, ἐπιμελῶς κεκαλυμμένη διὰ χλαινῶν καὶ σισυρῶν, ἦτο κατὰ τὸ δυνατὸν προπεφυλαγμένη κατὰ τοῦ ψύχους· ὁ δὲ Πονηρίδης πορφυρᾶν ἔχων τὴν ὄψιν ὡς ὁ ἐν ὁμίχλαις καταδυόμενος ἥλιος, ὠσφραίνετο τὸν δριμὺν ἀέρα, καὶ ἐν τῇ ἀταράχῳ πεποιθήσει τοῦ χαρακτῆρός του ἤρξατο πάλιν ἐλπίζων. Θὰ ἔφθανον μὲν τὴν ἑσπέραν ἀντὶ τῆς πρωΐας εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἀλλ' ὑπῆρχον ἔτι πολλαὶ πιθανότητες ὅτι θὰ ἔφθανον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀτμοκινήτου.

Ἠσθάνθη μάλιστα ὁ Πονηρίδης ἀκατάσχετόν τινα ὄρεξιν νὰ σφίγξῃ τὴν χεῖρα τοῦ συμμάχου τοῦ Φίξ, μὴ λησμονῶν, ὅτι ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ εἶχε προμηθεύσει τὸ ἱστιοφόρον ἔλκηθρον, τὸ μόνον μέσον ἐγκαίρου μεταβάσεως εἰς Ὀμάχαν. Ἀλλ' ἕνεκα τίς οἶδε τίνος προαισθήματος δὲν ἐξεπλήρωσε τὴν ὄρεξίν του ἐκείνην.

Ὅ,τι ὅμως δὲν ἐλησμόνει οὐδὲ ἤθελέ ποτε λησμονήσει ὁ Πονηρίδης, ἦν ἡ γενναία καὶ ἀδίστακτος τοῦ κ. Φόγ θυσία, ὅπως ἀποσπάσῃ αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Σιού. Οὐδέποτε θὰ ἐλησμόνει, ὅτι ὁ κύριός του διεκινδύνευε πρὸς τοῦτο τὴν περιουσίαν του καὶ αὐτήν του τὴν ζωήν!

Ἐνῷ ἕκαστος τῶν ὁδοιπόρων διαφόρως οὕτω ἐσκέπτετο, τὸ ἔλκηθρον ἵπτατο ἐπὶ τοῦ ἀπείρου τάπητος τῆς χιόνος, καὶ ἄν ποτε παρήρχετο ποταμούς τινας, παραποτάμια τοῦ Μικροῦ Κυανοῦ ποταμοῦ, οὐδεὶς τὸ παρετήρει, διότι πεδιάδες καὶ ῥεύματα ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τῆς αὐτῆς καὶ ὁμοιομόρφου λευκῆς σινδόνης, τὸ δὲ πεδίον ἦν ἐντελῶς ἔρημον. Περιλαμβανομένη μεταξὺ τοῦ τῆς Ἡνωμένης συμπολιτείας Εἰρηνικοῦ σιδηροδρόμου καὶ τῆς διακλαδώσεως, ἥτις μέλλει νὰ συνδέσῃ τὸ Καίρνε μετὰ τοῦ ἁγίου Ἰωσήφ, ἀπετέλει ἡ πεδιὰς ἐκείνη μεγάλην τινὰ οὕτως εἰπεῖν ἀκατοίκητον νῆσον, οὔτε χωρία, οὔτε σταθμὸν οὔτε φρούριόν τι περιλαμβάνουσαν. Ἐνίοτε μόνον ποὺ καί που, παρήρχετο δίκην ἀστραπῆς παραδοξόμορφόν τι δένδρον, οὗτινος τὸν λευκάζοντα σκελετὸν ἐλύγιζεν ὁ ἄνεμος. Ἄλλοτε στῖφος πτηνῶν ἀγρίων ἀνίπταντο ἀθρόοι, ἄλλοτε δὲ καὶ λύκοι τῶν λειμώνων, πολυάριθμοι, ἰσχνοὶ καὶ λιμώττοντες, τρυχόμενοι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἠγωνίζοντο παρατρέχοντες τὸ ἔλκηθρον. Ὁ Πονηρίδης τότε, κρατῶν τὸ πολύκροτόν του ἦν ἕτοιμος νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τῶν ἐγγυτέρων. Ἂν ἕνεκα συμβάντος τινὸς ἐκτάκτου ἠναγκάζετο νὰ σταματήσῃ τὸ ἔλκηθρον, οἱ ὁδοιπόροι προσβαλλόμενοι ὑπὸ τῶν σαρκοβόρων ἐκείνων, ἤθελον διατρέξει σπουδαιότατον κίνδυνον. Ἀλλὰ τὸ ἔλκηθρον ἀντεῖχε, καὶ προδραμὸν ταχέως ἀφῆκε μετὰ μικρὸν ὀπίσω του ὁλόκληρον τὴν ὠρυομένην ἀγέλην.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Μούτζ ἀνεγνώρισεν ἔκ τινων σημείων, ὅτι διήρχετο τὸ πεπηγὸς ῥεῖθρον τοῦ Πλάττη. Οὐδὲν εἶπεν, ἀλλ' ἦτο βέβαιος, ὅτι μετὰ εἴκοσι μίλια θὰ ἔφθανεν εἰς τὸν σταθμὸν τῆς Ὀμάχης. Ἀληθῶς δὲ περὶ τὴν πρώτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ὁ ἐπιδέξιος οὗτος ὁδηγός, καταλείπων τὸν οἴακα, ὥρμησε πρὸς τὰς ὑπέρας τῶν ἱστίων καὶ τὰ συνέστειλε, τὸ δὲ ἔλκηθρον, συρόμενον ὑπὸ τῆς ἀκατασχέτου ὁρμῆς του, διέτρεξεν ἔτι ἓν μίλιον χωρὶς ἱστίων, καὶ ἔστη τέλος, ἐνῷ ὁ Μούτζ, δεικνύων σωρείαν λευκῶν ὀροφῶν, ἔλεγεν:

— Ἐφθάσαμεν!

Εἴχον φθάσει τῷ ὄντι εἰς τὸν σταθμὸν ἐκεῖνον, ὅστις διὰ πολυαρίθμων ἁμαξοστοιχιῶν συνεκοινώνει καθ' ἑκάστην πρὸς τὰ δυτικὰ μέρη τῶν Ἡνωμένων Κρατῶν.

Ὁ Πονηρίδης καὶ ὁ Φίξ ἐπήδησαν ἔξω, διασείοντες τὰ ναρκωμένα των μέλη, καὶ ἐβοήθησαν τὸν κ. Φόγ καὶ τὴν κ. Ἀουδὰ νὰ καταβῶσιν ἀπὸ τοῦ ἐλκήθρου. Ὁ Φιλέας Φόγ ἐπλήρωσε τότε γενναίως τὸν Μούτζ, ὁ Πονηρίδης τοῦ ἐ-

Digitized by Google

σφιγξε φιλικῶς τὴν χεῖρα, καὶ πάντες ὥρμησαν πρὸς τὸν σταθμὸν τῆς Ὀμάχης.

Εἰς τὴν σπουδαίαν αὐτὴν πόλιν τῆς Νεβράσκας λήγει ὁ κυρίως σιδηρόδρομος τοῦ Εἰρηνικοῦ, ὅστις συνδέει τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Μισισιπῆ μετὰ τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἐκεῖθεν δὲ μέχρι τοῦ Χικάγου, ὑπὸ τὸ ὄνομα: Σιδηρόδρομος τοῦ Χικάγου καὶ τῆς Βραχώδους νήσου, βαίνει κατ' εὐθεῖαν πρὸς ἀνατολάς, διὰ πεντήκοντα σταθμῶν.

Ἁμαξοστοιχία ταχεῖα ἦν ἑτοίμη εἰς ἀναχώρησιν, ὁ δὲ Φιλέας Φὸγ καὶ οἱ συνοδοιπόροι του μόλις ἐπρόφθασαν νὰ ῥιφθῶσιν εἰς μίαν τῶν ἁμαξῶν. Οὐδὲν τῆς Ὀμάχης εἶδον, ἀλλ' ὁ Πονηρίδης παρεδέχθη καθ' ἑαυτόν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ λυπηθῇ διὰ τοῦτο, καὶ ὅτι δὲν ἦτο καιρὸς νὰ ἴδωσι.

Ἡ ἁμαξοστοιχία ἐκείνη μετέβη μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος εἰς τὸ κράτος τῆς Ἰόβας, διὰ τοῦ Κάουνσιλ-Βλούφς, τῶν Μοναχῶν, καὶ τῆς πόλεως Ἰόβας, τὴν νύκτα δὲ διῆλθε τὸν Μησισιπὴν εἰς τὸ Δάβενπορτ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ἰλλινοὰ διὰ τῆς Βραχώδους Νήσου. Τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν τετάρτην ὥραν ἔφθανεν εἰς τὸ Χικάγον, ἀναγεγεννημένον ἤδη ἀπὸ τῶν ἐρειπίων του, καὶ ἀναπαυόμενον ὑπερηφάνως ἐπὶ τῶν ὄχθῶν τῆς ὡραίας λίμνης Μίχιγαν.

Ἐνεακόσια μίλια χωρίζουσι τὸ Χικάγον ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης, ἄφθονοι δ' ἦσαν ἐν αὐτῷ αἱ ἁμαξοστοιχίαι, καὶ ὁ κ. Φὸγ μετέβη ἀμέσως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην. Ἀτμομηχανὴ σφριγῶσα ἀνεχώρησε πάραυτα ὁλοταχῶς, οἱονεὶ ἐννοοῦσα, ὅτι ὁ ἔντιμος εὐπατρίδης δὲν εἶχε καιρὸν νὰ χάσῃ, διῆλθεν ὡς ἀστραπὴ τὴν Ἰνδιάναν, τὸν Ὀχάϊον, τὴν Πενσυλβανίαν καὶ τὴν Νέαν Ὑέρσεϋ, παρερχομένη πόλεις ἐχούσας μὲν ἀρχαῖα ὀνόματα, ὁδοὺς καὶ ἱπποσιδηροδρόμους, ἀλλ' οὐχὶ καὶ οἰκίας ἀκόμη, καὶ φθᾶσα τέλος εἰς τὸν Οὔδσων, ἔστη τὴν ἑνδεκάτην Δεκεμβρίου, περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν καὶ τέταρτον τῆς ἑσπέρας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, ἐνώπιον τῆς κρηπῖδος αὐτῆς, εἰς ἣν ὡρμίζοντο τὰ ἀτμόπλοια τῆς γραμμῆς Κούναρδ.

Ἡ *Κίνα*, ἥτις κατηυθύνετο εἰς Λίβερπουλ, εἶχεν ἀναχωρήσει πρὸ τεσσαράκοντα πέντε λεπτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'

Ὅπου ὁ Φιλέας Φὸγ παλαίει ἐκ τοῦ συστάδην κατὰ τῆς ἀτυχίας.

Ἀναχωρήσασα ἡ *Κίνα*, ἀπεκόμισεν οὕτως εἰπεῖν καὶ τὴν ἐσχάτην τοῦ Φὸγ ἐλπίδα, διότι οὐδὲν πλέον ἄλλο τῶν μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς τακτικῶς πλεόντων ἀτμοκινήτων ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν ἄγγλον εὐπατρίδην· οὔτε τὰ ὑπερωκεάνεια γαλλικὰ ἀτμόπλοια, οὔτε τὰ σκάφη τῆς ἑταιρίας τοῦ Λευκοῦ Ἀστέρος, οὔτε τὰ τῆς ἑταιρίας Ἰμμάν, οὔτε τὰ τῆς γραμμῆς τοῦ Ἁμβούργου, οὔτε ἄλλα.

Τὸ *Περεΐρ* τῆς ὑπερωκεανείου γαλλικῆς ἑταιρίας, ἧς τὰ θαυμάσια σκάφη ἰσοῦνται κατὰ τὴν ταχύτητα πρὸς πάντα τὰ λοιπά, καὶ τὰ ὑπερβαίνουσι κατὰ τὸ ἄνετον τῆς ἐσωτερικῆς των διασκευῆς, ἀνεχώρει τὴν μεθαύριον μόνον 14 Δεκεμβρίου. Ἄλλως δέ, ὡς καὶ τ' ἀτμόπλοια τῆς Ἁμβουργικῆς ἑταιρίας, δὲν κατηυθύνετο εἰς Λίβερπουλ ἢ Λονδῖνον ἀλλ' εἰς τὸ Ἅβρ, συμπληρωματικὸς δὲ πλοῦς ἀπὸ τοῦ λιμένος τούτου εἰς Σωθάμπτων ἤθελεν ἐπιφέρει νέαν βραδύτητα καὶ ματαιώσει τὰς τελευταίας προσπαθείας τοῦ Φιλέα Φόγ. Ὡς πρὸς τὰ ἀτμόπλοια τῆς ἑταιρίας Ἰμμάν, ὧν ἕν, ἡ *Πόλις τῶν Παρισίων*, ἀνεχώρει τὴν ἐπαύριον, οὐδὲ λόγος ἠδύνατο νὰ γείνῃ, καθότι τ'ἀτμοκίνητα ταῦτα μεταφέρουσιν ἰδίως μετανάστας, ἔχουσιν ἀσθενεῖς τὰς μηχανάς, πλέουσι διὰ τῶν ἱστίων ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ ἀτμοῦ, καὶ ἡ ταχύτης των εἶνε μετριωτάτη. Διήνυον δὲ τὸ μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Ἀγγλίας διάστημα εἰς πολὺ πλείονα χρόνον τοῦ ὑπολειπομένου εἰς τὸν κ. Φόγ, ἵνα κερδήσῃ τὸ στοίχημά του.

Ταῦτα πάντα κατεῖδεν ὁ εὐπατρίδης ἀκριβῶς, συμβουλευθεὶς τὸν ὁδηγόν του, ὅστις παρεῖχε τὴν καθ' ἑκάστην κίνησιν τῆς ὑπερωκεανείου θαλασσοπορίας.

Ὁ Πονηρίδης εἶχε παραλύσει ἐντελῶς, καὶ μύχιον ᾐσθάνετο ἄλγος, ἀναλογιζόμενος ὅτι πρὸ τεσσαράκοντα πέντε μόλις λεπτῶν εἶχεν ἀποπλεύσει τὸ ἀτμόπλοιον, καὶ ὅτι αὐτὸς ἦτο τῆς βραδύτητος ὁ ἔνοχος, αὐτός, ὅστις ἀντὶ νὰ βοηθήσῃ τὸν κύριόν του δὲν εἶχε παύσει παρεμβάλλων αὐτῷ κωλύματα καθ' ὁδόν. Ἀναπολῶν δὲ πάσας τῆς ὁδοιπορίας τὰς περιπετείας, ὑπολογίζων τὰς εἰκῇ καὶ χάριν αὐτοῦ μόνον σπαταληθείσας ποσότητας, καὶ σκεπτόμενος, ὅτι τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο στοίχημα, προστιθεμένων τῶν δαπανῶν τῆς ἀσκόπου πλέον ταύτης ὁδοιπορίας, κατέστρεφεν ἐντελῶς τὸν κ. Φόγ, ἀπέτεινε φοβερὰς πρὸς ἑαυτὸν ὕβρεις.

Ὁ κ. Φὸγ ἐντούτοις οὐδεμίαν τῷ ἀπηύθυνε μομφήν, καὶ καταλείπων τὴν κρηπῖδα τῶν ὑπερωκεανείων ἀτμοκινήτων, οὐδὲν ἄλλο εἶπεν ἢ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις:

— Σκεπτόμεθα αὔριον. Πηγαίνωμεν.

Ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδά, ὁ Φὶξ καὶ ὁ Πονηρίδης διέβησαν τὸν Οὔδσων ἐπὶ μικροῦ ἀτμοκινήτου, καὶ ἐπέβησαν ἁμάξης, ἥτις ἔφερεν αὐτοὺς εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον τοῦ Ἁγίου Νικολάου, κατὰ τὴν Βρόδουαι. Ἐδόθησαν αὐτοῖς δωμάτια, καὶ ἡ νὺξ παρῆλθε, ταχεῖα μὲν διὰ τὸν κ. Φόγ, ὅστις ἐκοιμήθη κάλλιστα, βραδεῖα δὲ διὰ τὴν κ. Ἀουδὰ καὶ τοὺς συνοδοιπόρους της, οἵτινες δὲν κατώρθωσαν ν' ἀναπαυθῶσιν ἕνεκα τῆς ἀνησυχίας των.

Ἡ ἐπαύριον ἦτο ἡ δωδεκάτη Δεκεμβρίου. Ἀπὸ τῆς ἑβδόμης ὥρας τῆς πρωΐας τῆς δωδεκάτης, μέχρι τῆς ὀγδόης ἑσπερινῆς ὥρας καὶ

Digitized by Google

τριῶν τετάρτων τῆς εἰκοστῆς πρώτης, ἀπέμενον ἐννέα ἡμέραι, δεκατρεῖς ὧραι καὶ τεσσαράκοντα πέντε λεπτά. Ἂν λοιπὸν ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν προτεραίαν διὰ τῆς *Κίνας*, ἑνὸς τῶν ταχυτέρων ἀτμοκινήτων τῆς γραμμῆς Κούναρδ, θὰ ἔφθανεν εἰς Λίβερπουλ καὶ κατόπιν εἰς Λονδῖνον ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας.

Ὁ κ. Φὸγ ἐξῆλθε τοῦ ξενοδοχείου μόνος, παραγγείλας εἰς τὸν ὑπηρέτην του νὰ τὸν περιμείνῃ καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν κ. Ἀουδά, ὅπως ᾖ ἑτοίμη πρὸς πᾶν ἐνδεχόμενον. Μετέβη δὲ εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Οὔδσων, καὶ μεταξὺ τῶν προσδεδεμένων εἰς τὰς κρηπῖδας ἢ ὁρμούντων ἐν τῷ ποταμῷ πλοίων, ἀνεζήτησεν ἐπιμελῶς τὰ πρὸς ἀναχώρησιν ἕτοιμα. Καὶ πολλὰ μὲν σκάφη ἔφερον ἀναπεπταμένον τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἀναχθῶσιν ἅμα τῇ παλιῤῥοίᾳ τῆς πρωΐας, διότι ἐν τῷ εὐρυτάτῳ καὶ θαυμαστῷ λιμένι τῆς Νέας Ὑόρκης ἑκατὸν καθ' ἑκάστην πλοῖα ἀποπλέουσι πρὸς πάντα τῆς γῆς τὰ σημεῖα· ἀλλὰ τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἱστιοφόρα, καὶ ἄχρηστα ἑπομένως εἰς τὸν Φιλέαν Φόγ.

Οὕτως ἤγγιζε σχεδὸν ν' ἀποτύχῃ καὶ ἡ ἐσχάτη αὐτοῦ ἀπόπειρα, ὅτε παρετήρησεν οὗτος, ἠγκυροβολημένον πρὸ τῆς Κανονοστοιχίας καὶ εἰς ἑκατὸν περίπου ὀργυιῶν ἀπόστασιν, ἱστιοφόρον ἐμπορικὸν πλοῖον, εὐσταλὲς τὸ σχῆμα, οὗτινος ἡ ἀφθόνως καπνίζουσα καπνοδόχος ἐσήμαινεν, ὅτι τὸ πλοῖον ἡτοιμάζετο νὰ ἀπάρῃ.

Ὁ Φιλέας Φὸγ προσεκάλεσε λέμβον, ἐπέβη αὐτῆς, καὶ μετὰ βραχεῖαν κωπηλασίαν εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς ἀναβάθρας τῆς *Ἐῤῥικέτας*, ἀτμοπλοίου σιδηρᾶ ἔχοντος τὰ ὕφαλα καὶ τὰ ἔξαλα ξύλινα.

Ὁ κυβερνήτης τῆς *Ἐῤῥικέτας* ἦν ἐπὶ τοῦ πλοίου, καὶ ζητηθεὶς παρὰ τοῦ κ. Φὸγ ἐνεφανίσθη ἀμέσως.

Ἦτο ἄνθρωπος πεντηκοντούτης, παλαιὸς ναυτικός, καὶ φύσει δυστρόπου χαρακτῆρος. Εἶχε μεγάλους τοὺς ὀφθαλμούς, ὄψιν ὠξυδωμένου χαλκοῦ, κόμην πυῤῥὰν καὶ κοντόχονδρον τράχηλον, πᾶν δὲ ἄλλο ἐφαίνετο ἢ προσηνὴς καὶ καλοαναθρεμμένος ἄνθρωπος.

— Εἶσθε ὁ πλοίαρχος; ἠρώτησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Μάλιστα.

— Εἶμαι ὁ Φιλέας Φόγ, ἀπὸ τὸ Λονδῖνον.

— Κ' ἐγὼ ὁ Ἀνδρέας Σπῆδυ, ἀπὸ τὸ Κάρδιφ.

— Ἀναχωρεῖτε μετ' ὀλίγον;

— Εἰς μίαν ὥραν.

— Καὶ διευθύνεσθε;

— Εἰς Βορδώ.

— Τὸ φορτίον σας;

— Χαλίκια. Ναῦλον δὲν ἔχω, καὶ φεύγω ἄδειος.

— Ἐπιβάτας ἔχετε;

— Ποτέ. Φορτίον ὀχληρὸν καὶ φλύαρον.

— Τὸ πλοῖόν σας εἶνε γρήγορον;

— Ἕνδεκα ἕως δώδεκα μίλια. *Ἐῤῥικέτα*, μὲ τὸ ὄνομα.

— Δέχεσθε νὰ μὲ μεταφέρετε εἰς τὸ Λίβερπουλ ἐμὲ καὶ τρία ἄλλα πρόσωπα;

— Εἰς τὸ Λίπερπουλ; Διατί ὄχι καὶ εἰς τὴν Κίναν;

— Εἶπα Λίπερπουλ.

— Ὄχι!

— Ὄχι;

— Ὄχι. Ἀναχωρῶ διὰ τὸ Βορδώ, καὶ θὰ ὑπάγω εἰς τὸ Βορδώ.

— Ὅ,τι καὶ ἂν σᾶς πληρώσω;

— Ὅ,τι καὶ ἂν μοῦ πληρώσετε.

Ὁ πλοίαρχος ἐλάλει δι' ἤθους μὴ ἐπιδεχομένου ἀπάντησιν.

— Ἀλλ' οἱ ἐφοπλισταὶ τῆς *Ἐῤῥικέτας*..., ἐπανέλαβεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Ἐφοπλιστὴς εἶμαι ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος. Τὸ πλοῖον εἶνε ἰδιοκτησία μου.

— Σᾶς τὸ ναυλόνω.

— Ὄχι.

— Σᾶς τὸ ἀγοράζω.

— Ὄχι

Ὁ Φιλέας Φὸγ διέμεινεν ἀπαθής, καίτοι τὸ πρᾶγμα καθίστατο σπουδαῖον. Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἦσαν ἀλλοῖα τὰ πράγματα ἢ ἐν Χὸγγ-Κόγγ, καὶ ὁ πλοίαρχος τῆς *Ἐῤῥικέτας* διέφερε τοῦ πλοιάρχου τοῦ *Ταγγαδέρ*. Τὰ χρήματα τοῦ εὐπατρίδου εἶχον νικήσει μέχρι τοῦδε τὰ ἐμπόδια· τόρα ὅμως ἀπετύγχανον καὶ αὐτά.

Ἔπρεπεν ἐν τούτοις νὰ εὑρεθῇ μέσον διάπλου τοῦ Ἀτλαντικοῦ,—ἐκτὸς ἂν τέλος διέβαινεν αὐτὸν ὁ κ. Φὸγ δι' ἀεροστάτου ὅπερ καὶ κινδυνῶδες ἦτο καὶ δυσεκτέλεστον.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι ὁ κ. Φὸγ διελογίσθη κάτι, διότι εἶπεν εἰς τὸν πλοίαρχον.

— Μὲ μεταφέρετε λοιπὸν εἰς Βορδώ;

— Ὄχι, καὶ διακόσια τάλληρα νὰ μοῦ δώσητε.

— Ἂν σᾶς δώσω δύο χιλιάδας;

— Διὰ κάθε ἄτομον;

— Διὰ κάθε ἄτομον.

— Καὶ εἶσθε τέσσαρες;

— Τέσσαρες.

Ὁ πλοίαρχος Σπῆδυ ἤρξατο ξέων τὸ μέτωπον, ὡς εἰ ἐσκόπει νὰ τὸ ἐκδάρῃ. Ὀκτὼ χιλιάδων ταλλήρων κέρδος, χωρὶς ν' ἀλλάξῃ τὸν δρόμον του, ἤξιζε κάπως νὰ νικήσῃ τὴν μεγάλην του ἀντιπάθειαν κατὰ παντὸς εἴδους ἐπιβατῶν. Ἄλλως δὲ ἐπιβάται πληρώνοντες ἕκαστος δισχίλια τάλληρα δὲν εἶνε πλέον ἐπιβάται ἀλλὰ πολυτιμότατον ἐμπόρευμα.

— Ἀναχωρῶ εἰς τὰς ἐννέα, εἶπεν ἁπλῶς ὁ πλοίαρχος Σπῆδυ. Ἂν ἔλθετε ἐγκαίρως ὅλοι...

— Εἰς τὰς ἐννέα θὰ ἤμεθα εἰς τὸ πλοῖον, ἀπήντησεν ἁπλῶς ἐπίσης ὁ κ. Φόγ.

Digitized by Google

Ἦτο ἡ ὀγδόη καὶ ἡμίσεια ὥρα. Ὁ δὲ εὐπατρίδης, μετὰ τῆς ἀταραξίας ἐκείνης, ἥτις οὐδέποτε τὸν ἐγκατέλειπεν, ἀπέβη τοῦ πλοίου, ἐμίσθωσεν ἅμαξαν, μετέβη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἐπανήγαγε τὴν κ. Ἀουδά, τὸν Πονηρίδην καὶ τὸν ἀχώριστον Φίξ, εἰς ὃν φιλοφρόνως προσέφερε θέσιν ἐπὶ τοῦ πλοίου. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ *Ἐρρικέτα* ἀπῆρεν, εἶχον καὶ οἱ τέσσαρες ἐπιβιβασθῆ.

Ὅτε ὁ Πονηρίδης ἔμαθε τὴν τιμὴν τοῦ τελευταίου τούτου διάπλου, ἀνεφώνησεν ἓν τῶν παρατεταμένων ἐκείνων: Ὢ!, ἅτινα διατρέχουσι πᾶσαν τὴν κατιοῦσαν διατονικὴν κλίμακα.

Ὁ δὲ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φὶξ διελογίσθη, ὅτι θετικῶς πλέον ἡ Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας δὲν ἤθελε μείνει ἀζημίωτος ἐξ αὐτῆς ὅλης τῆς ὑποθέσεως. Διότι, καὶ ἂν ὑπετίθετο, ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ δὲν ἔρριπτεν ἀκόμη καθ' ὁδὸν χαρτονομίσματά τινα εἰς τὴν θάλασσαν, πλέον τῶν 7 000 λιρῶν εἶχον ἤδη δαπανηθῆ, καὶ θὰ ἔλειπον ἐκ τοῦ σάκκου κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀφίξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Ὅπου ὁ Φιλέας Φὸγ ἀποδείκνυται ἐφάμιλλος τῶν περιστάσεων.

Μετὰ μίαν ὥραν τὸ ἀτμοκίνητον ἡ *Ἐρρικέτα* παρήρχετο τὸ κατὰ τὸ στόμιον τοῦ Οὔδσων φανοφόρον σκάφος, περιέκαμπτε τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Σάνδυ-Χούκ, καὶ ἀνήγετο εἰς τὸ ἀναπεπταμένον πέλαγος. Ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὥδευσε ταχεῖα πρὸς ἀνατολάς, τὴν ἐπαύριον δέ, δεκάτην τρίτην Δεκεμβρίου, τὴν μεσημβρίαν, ἄνθρωπός τις ἀνέβη ἐπὶ τὴν γέφυραν ὅπως ὑπολογίσῃ τὴν θέσιν τοῦ πλοίου. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν ἦτο, ὡς πιστεύει πιθανῶς ὁ ἀναγνώστης, ὁ πλοίαρχος Σπῆδυ, ἀλλ' ὁ Φιλέας Φόγ!

Ὁ πλοίαρχος διετέλει ἁπλούστατα πεφυλακισμένος ἐν τῷ κοιτῶνί του, ὅθεν ὠρύετο ἐν ὀργῇ καὶ ἀγανακτήσει, ἥτις, συγχωρητέα ἄλλως, ἔφθανε μέχρι παροξυσμοῦ.

Πῶς τοῦτο συνέβη, εἶνε λίαν ἁπλοῦν. Ὁ Φιλέας Φὸγ ἤθελε νὰ μεταβῇ εἰς Λίβερπουλ, ὁ δὲ πλοίαρχος δὲν ἤθελε νὰ τὸν μεταφέρῃ ἐκεῖσε. Τότε ὁ Φὸγ ἐδέχθη νὰ ἐπιβῇ εἰς τὸ πλοῖον, κατευθυνόμενος εἰς Βορδώ, ἀλλὰ κατὰ τὸ τριακοντάωρον διάστημα τῆς ἐπὶ τοῦ πλοίου διαμονῆς του τοσοῦτον θαυμασίως ἐσκευώρησε διὰ τῶν χαρτονομισμάτων του, ὥστε καὶ πλήρωμα, καὶ ναῦται καὶ θερμασταὶ—ἄνθρωποι ἀμφιβόλου χαρακτῆρος καὶ δυσηρεστημένοι ἄλλως κατὰ τοῦ πλοιάρχου—ἀφωσιώθησαν εἰς αὐτόν. Οὕτω δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ ἐκυβέρνα νῦν ἀντὶ τοῦ κυβερνήτου, ἐκεῖνος δὲ διετέλει κεκλεισμένος ἐντὸς τοῦ κοιτωνίσκου του, καὶ ἡ *Ἐρρικέτα* κατηυθύνετο εἰς *Λίβερπουλ*. Βλέπων τις ὅμως τὸν κ. Φὸγ κυβερνῶντα, κατενόει πάραυτα ὅτι οὗτος ὑπῆρξέ ποτε ναυτικός.

Ποῦ δὲ τὸ πρᾶγμα θ' ἀπέληγε, θέλει γνωσθῇ βραδύτερον. Οὐχ ἧττον ἡ κ. Ἀουδὰ ἀνησύχει μεγάλως, καίτοι οὐδὲν ἔλεγεν, ὁ Φὶξ ἀπέμενε κατάπληκτος, ὁ δὲ Πονηρίδης ἦτο καταγοητευμένος ἐκ τῶν γενομένων.

«Ἐννέα ἕως δέκα μίλια» εἶχεν εἰπεῖ ὁ πλοίαρχος Σπῆδυ, καὶ πραγματικῶς τοιοῦτος διετηρεῖτο ὁ μέσος ὅρος τῆς ταχύτητος τοῦ πλοίου. Ἐὰν λοιπὸν—πόσα ἔτι *ἐάν!*—δὲν ἐταράσσετο ἡ θάλασσα, ἂν ὁ ἄνεμος δὲν μετεβάλλετο εἰς ἀνατολικόν, ἂν τὸ σκάφος δὲν ὑφίστατο βλάβην τινά, οὐδ' ἡ μηχανὴ ἔκτακτόν τι, ἡ *Ἐρρικέτα* ἠδύνατο νὰ διανύσῃ κατὰ τὰς μεταξὺ 12 καὶ 21 Δεκεμβρίου ἐννέα ἡμέρας τὰ διαχωρίζοντα τὴν Νέαν Ὑόρκην ἀπὸ τοῦ Λίβερπουλ τρισχίλια μίλια. Εἶνε ὅμως βέβαιον, ὅτι τὰ ἐπὶ τῆς *Ἐρρικέτας* συμβάντα, προστιθέμενα εἰς τὰ κατὰ τὴν κλοπὴν τῆς Τραπέζης, ἠδύναντο νὰ περιπλέξωσι λίαν δυσαρέστως τὸν εὐπατρίδην.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ὁ πλοῦς ἐγένετο κάλλιστος. Ἡ θάλασσα ἦτο μετρία, καὶ ὁ ἄνεμος ἔπνεε σταθερῶς βορειοδυτικός. Τὰ ἱστία εἶχον ἀναπετασθῆ, καὶ ἡ *Ἐρρικέτα* εταχυδρόμει ὑπὸ τὰ ἡμιόλιά της ὡς ἀληθὲς ὑπερωκεάνειον ἀτμοκίνητον.

Ὁ Πονηρίδης ἦτο κατενθουσιασμένος, καὶ τὸ τελευταῖον κατόρθωμα τοῦ κυρίου του, οὗτινος δὲν ἀνελογίζετο τὰς συνεπείας, τὸν κατεμάγευεν. Οὐδέποτε τὸ πλήρωμα εἶχεν ἴδει φαιδρότερον καὶ εὐκινητότερον νέον. Ἐφέρετο φιλοφρονέστατα πρὸς τοὺς ναύτας, καὶ κατέπληττεν αὐτοὺς διὰ τῶν ἀκροβατικῶν του γυμνασμάτων. Ἀπέτεινεν αὐτοῖς τὰ τρυφερώτατα τῶν ὀνομάτων καὶ τοῖς προσέφερε τὰ ὀρεκτικώτατα τῶν ποτῶν. Οἱ χειρισμοί των, ἔλεγε, ἦσαν χειρισμοὶ εὐπατριδῶν, καὶ οἱ καμινάπται ἐθέρμαινον ὡς ἥρωες. Ἡ κοινωνική του φαιδρότης μετεδίδετο εἰς πάντας, καὶ ὁ Πονηρίδης εἶχεν, ἁπλῶς εἰπεῖν, λησμονήσει καὶ παρελθόν, καὶ δυσαρεσκείας καὶ κινδύνους. Οὐδὲν ἄλλο διελογίζετο ἢ τὸν κύριον ἐκεῖνον σκοπόν, οὗτινος τοσοῦτον ἦτο ἐγγὺς ἡ ἐπίτευξις, κ' ἐκόχλαζεν ἐξ ἀνυπομονησίας, ὡς εἰ ἐθερμαίνετο καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν καμίνων τῆς *Ἐρρικέτας*. Ἐνίοτε δ' ὁ ἀγαθὸς νέος περιεπόλει τὸν Φίξ, καὶ ἠτένιζεν ἐπ' αὐτὸν πολυσήμαντον βλέμμα· δὲν τοῦ ὡμίλει ὅμως, διότι οὐδεμία ὑπῆρχεν οἰκειότης μεταξὺ τῶν δύο παλαιῶν φίλων.

Ἄλλως δέ, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσωμεν, ὁ Φὶξ οὐδὲν πλέον κατενόει τῶν περὶ αὐτὸν γινομένων. Ἡ κατάκτησις τῆς *Ἐρρικέτας*, ἡ ἀγορὰ τοῦ πληρώματός της, καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ αὐτὸς κυβερνῶν ὡς τέλειος ναυτικός, . . ταῦτα πάντα τὸν ἐθάμβουν καὶ τὸν κατέπληττον. Δὲν ἤξευρε πλέον τί νὰ σκεφθῇ. Ἀλλ' ὅπως δήποτε, διελογίζετο, ἄνθρωπος κλέψας πεντήκοντα πέντε χιλιάδας λιρῶν, ἠδύνατο βέβαια νὰ λῃστεύσῃ καὶ ἐν πλοίῳ· καὶ κατήντησε τέλος νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἡ *Ἐρρικέτα*, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ Φιλέα

Digitized by Google

Φόγ, οὐδόλως κατηυθύνετο εἰς Λίβερπουλ, ἀλλ' εἰς ἄλλην τινά, τίς οἶδε ποίαν γωνίαν τῆς γῆς, ὅπου ὁ κλέπτης οὗτος καὶ πειρατὴς συνάμα ἤθελε ζητήσει ἄσυλον! Ὁμολογητέον δέ, ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἦν ἱκανῶς εὔλογος, καὶ ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ ἤρξατο σπουδαίως μετανοῶν, ὅτι ἀνεμίχθη εἰς τὴν ὑπόθεσιν.

Ὡς πρὸς τὸν πλοίαρχον Σπήδυ, ἐξηκολούθει ὠρυόμενος ἐν τῷ κοιτωνίσκῳ του, καὶ ὁ ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς τροφοδοσίας του Πονηρίδης ἠναγκάζετο, καί τοι ῥωμαλέος, νὰ λαμβάνῃ πᾶσαν πρὸς τοῦτο δυνατὴν προφύλαξιν, ἐνῷ ὁ Φόγ οὐδ' ἐφαίνετο κἂν συλλογιζόμενος, ὅτι ὑπῆρχε πλοίαρχος ἐπὶ τοῦ πλοίου.

Τὴν 13 διέβησαν παρὰ τὸ ἄκρον τῆς ὑφάλου τῆς Νέας Γῆς. Τὸ μέρος εἶνε δύσβατον, τὸν χειμῶνα δὲ μάλιστα συχνότατα καλύπτει αὐτὸ ὁμίχλη καὶ κλυδωνίζουσι στρόβιλοι φοβεροί. Ἀπὸ τῆς προτεραίας ἤδη τὸ βαρόμετρον, καταβὰν αἴφνης, προανήγγελλε ταχεῖαν τῆς ἀτμοσφαίρας μεταβολήν. Καὶ πράγματι τὴν νύκτα ἤλλαξεν ἡ θερμοκρασία, τὸ ψῦχος ἐγένετο δριμύτερον, καὶ ὁ ἄνεμος ἐτράπη εἰς μεσημβρινοανατολικόν.

Νέον τοῦτο ἐμπόδιον, ὅπερ ἠνάγκασε τὸν κ. Φόγ, ὅπως μὴ ἀποκλίνῃ τοῦ δρόμου του, νὰ συστείλῃ τὰ ἱστία καὶ νὰ ἐντείνῃ τὸν ἀτμόν. Οὐχ ἧττον ὅμως ἡ πορεία τοῦ πλοίου ἐβράδυνε, διότι τὰ μακρὰ κύματα τῆς τεταραγμένης θαλάσσης ἐθραύοντο κατὰ τῆς στείρας τοῦ σκάφους, καὶ ἡ *Ἐῤῥικέτα* ἤρχισε νὰ προνευστάζῃ. Ὁ ἄνεμος ἐτρέπετο κατ' ὀλίγον εἰς καταιγίδα, καὶ προεβλέπετο ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἡ *Ἐῤῥικέτα* δὲν θὰ κατώρθου πλέον νὰ διατηρηθῇ ἀνάπρωρος πρὸς τὸ κῦμα. Ἂν δὲ ἠναγκάζετο νὰ ἐπιστραφῇ πρὸς τὴν ὁρμὴν τοῦ ἀνέμου, θὰ ἔπλεεν εἰκῇ, ἔχουσα ἐνώπιον αὐτῆς τὸ ἄγνωστον καὶ πάντας αὐτοῦ τοὺς κινδύνους.

Ἡ μορφὴ τοῦ Πονηρίδου ἐσκυθρώπασε μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐπὶ δύο ἡμέρας θανάσιμος ὑπῆρξεν ἡ ἀγωνία τοῦ ἀγαθοῦ νέου. Ἀλλ' ὁ κ. Φιλέας Φόγ ἦν τολμηρὸς ναυτικός, γνωρίζων νὰ παλαίῃ κατὰ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐξηκολούθησεν εὐθυδρομῶν, χωρὶς κἂν νὰ ἐλαττώσῃ τοῦ ἀτμοῦ τὴν δύναμιν. Ἡ *Ἐῤῥικέτα* διέσχιζε τὸ κῦμα, ὁσάκις δὲν κατώρθου νὰ τὸ ὑπερπηδήσῃ, καὶ διεβρέχετο μὲν τὸ κατάστρωμά της ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἀλλὰ τὸ πλοῖον διήρχετο. Πολλάκις ὡσαύτως ἡ ἕλιξ ἔμενεν ὑπὲρ τὰ κύματα, καὶ αἱ στροβιλούμεναι πτέρυγές της ἔπληττον τὸν ἀέρα μόνον, ὁσάκις βουνόν τι θαλάσσιον ἀνύψου τὴν πρύμναν της ὑπὲρ τὸ κῦμα, ἀλλὰ τὸ πλοῖον προεχώρει πάντοτε.

Ὁ ἄνεμος ἐν τούτοις δὲν ἐσφόδρυνεν ὅσον ὑπῆρχε φόβος. Δὲν ἦτο θύελλα ἐξ ἐκείνων, ὧν ἡ ὁρμὴ φθάνει τὰ ἐνενήκοντα μίλια τὴν ὥραν. Ἦτο ἰσχυρὸς μόνον ἄνεμος, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐπέμενε πνέων νοτιοανατολικὸς καὶ δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἀναπέτασιν ἱστίων. Καὶ ὅμως πόσον χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον ἦτο—ὡς θέλομεν ἴδει μετ' ὀλίγον—νὰ δοθῇ βοήθειά τις εἰς τὸν ἀτμόν!

Ἡ 16 Δεκεμβρίου ἦτο ἡ ἑβδομηκοστὴ πέμπτη ἡμέρα ἀπὸ τῆς ἐκ Λονδίνου ἀναχωρήσεως, ἡ δὲ *Ἐῤῥικέτα* δὲν καθυστέρει ἐπιφόβως. Τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ διάπλου εἶχε διανυθῆ, καὶ τὰ δυσχερέστερα μέρη του εἶχον παρέλθει. Ἐν ὥρᾳ θέρους θὰ ἦτο βεβαία ἡ ἐπιτυχία, ἀλλ' ἐν ὥρᾳ χειμῶνος τὸ πᾶν ἐξήρτητο ἐκ τοῦ καιροῦ. Ὁ Πονηρίδης οὐδὲν ἔλεγεν, ἀλλ' ἤλπιζεν ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς του, καί, ἐν ἐλλείψει ἀνέμου, ἐθάῤῥει ἐπὶ τοῦ ἀτμοῦ.

Τὴν ἡμέραν ὅμως ἐκείνην ἀνέβη ὁ μηχανικὸς εἰς τὸ κατάστρωμα, καὶ συναντήσας τὸν κ. Φόγ συνδιελέχθη ζωηρότατα μετ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Πονηρίδης, ἐκ προαισθήματος βεβαίως, καὶ χωρίς τινος λόγου, ᾐσθάνθη ἀόριστόν τινα ἀνησυχίαν ἐκ τοῦ διαλόγου ἐκείνου, καὶ θὰ ἔδιδεν εὐχαρίστως τῶν ἓν τῶν ὠτίων του, ὅπως ἀκούσῃ λέξεις τινάς, καὶ ταύτας ἰδίως, λεγομένας ὑπὸ τοῦ κυρίου του;

— Εἶσθε βέβαιος δι' ὅ,τι λέγετε;

— Βεβαιότατος, κύριε, ἀπήντησεν ὁ μηχανικός. Μὴ λησμονεῖτε, ὅτι ἀφότου ἀνεχωρήσαμεν θερμαίνομεν δι' ὅλων μας τῶν καμίνων, καὶ ὅτι, ἂν εἴχομεν ἄνθρακας ἀρκετοὺς διὰ νὰ φθάσωμεν μὲ ὀλίγον ἀτμὸν εἰς Βορδώ, δὲν ἔχομεν ὅμως ἀρκετοὺς διὰ νὰ πλεύσωμεν ὁλοταχῶς εἰς Λίβερπουλ!

— Θὰ φροντίσω, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

Ὁ Πονηρίδης ἐνόησε, καὶ φοβερὰ τὸν κατέλαβεν ἀγωνία. Οἱ ἄνθρακες ἐξηντλοῦντο!

— Ἂν εὕρῃ κ' ἐδῶ ἰατρικὸν ὁ αὐθέντης μου διελογίσθη, θὰ ἦνε μὰ τὴν ἀλήθειαν ἔκτακτος ἄνθρωπος!

Συναντήσας δὲ τὸν Φιξ, ἀναγκαῖον ἐνόμισε νὰ τῷ ἀνακοινώσῃ τὰ διατρέχοντα.

— Καὶ νομίζεις λοιπόν, τῷ εἶπεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, σφίγγων τοὺς ὀδόντας, ὅτι πηγαίνομεν εἰς Λίβερπουλ;

— Διάβολε! καὶ ποῦ ἀλλοῦ;

— Ἀνόητε! ἀπήντησεν ὁ Φίξ, ὑψῶν τοὺς ὤμους καὶ ἀπερχόμενος.

Ὁ Πονηρίδης ἦτο ἕτοιμος ν' ἀπαντήσῃ πραγματικώτερον εἰς τὸ ἐπίθετον αὐτό, οὗτινος ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀληθῆ σημασίαν· ἀλλά, συλλογισθείς, ὅτι ὁ δυστυχὴς Φὶξ ἦτο λίαν δυσηρεστημένος καὶ τεταπεινωμένος, ἕνεκα τῆς προσβολῆς τῆς φιλοτιμίας του, ἀφοῦ τοσοῦτον ἀδεξίως εἶχε παραπλανηθῆ ἀσκόπως εἰς περιοδείαν τῆς γῆς, τὸν ἐσυγχώρησε.

Τί ὅμως θ' ἀπεφάσιζε νῦν ὁ Φιλέας Φόγ; Δύσκολον ἦτο νὰ τὸ φαντασθῇ τις. Οὐχ ἧττον φαίνεται, ὅτι ὁ φλεγματικὸς Ἄγγλος ἀπεφάσισε κάτι, διότι τὴν αὐτὴν ἑσπέραν προσκαλέσας τὸν μηχανικόν, τῷ εἶπε:

Digitized by Google

— Πῦρ τακτικόν, καὶ ἐμπρός, ἕως ὅτου ἐξαντληθῶσιν οἱ ἄνθρακες.

Μετά τινας στιγμὰς ἡ καπνοδόχος τῆς *Ἑρρικέτης* ἐξηρεύγετο πυκνοὺς στροβίλους καπνοῦ. Τὸ πλοῖον ἐξηκολούθησε βαῖνον ὁλοταχῶς, ἀλλ' ὡς εἶχε προαγγελθῆ, μετὰ δύο ἡμέρας, τὴν δεκάτην ὀγδόην Δεκεμβρίου, ὁ μηχανικὸς ἀνεκοίνωσεν, ὅτι οἱ ἄνθρακες ἐξηντλοῦντο ἐντὸς τῆς ἡμέρας.

— Τὸ πῦρ νὰ μὴ μετριασθῇ, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ. Τοὐναντίον μάλιστα νὰ κλεισθῶσι τὰ ἐπιστόμια.

Ἀφοῦ δὲ περὶ τὴν μεσημβρίαν ὑπελόγισε τὴν θέσιν τοῦ πλοίου, προσεκάλεσε τὸν Πονηρίδην, καὶ παρήγγειλεν αὐτῷ νὰ καλέσῃ τὸν πλοίαρχον Σπῆδυ. Ὁ ἀγαθὸς νέος, εἰς ὃν ἐδίδετο οὕτως εἰπεῖν ἡ παραγγελία νὰ λύσῃ τὰ δεσμὰ λυσσώσης τίγρεως, κατέβη εἰς τὸ ἐπίστεγον, λέγων καθ' ἑαυτόν :

— Χωρὶς ἄλλο θὰ εἶνε μανιακός !

Ἀληθῶς δὲ μετά τινας στιγμάς, ἐν μέσῳ κραυγῶν καὶ φωνῶν, βόμβα τις κατέπιπτεν ἐπὶ τοῦ ἐπιστέγου. Ἡ βόμβα ἐκείνη ἦν ὁ πλοίαρχος Σπῆδυ, κ' ἐφαίνετο ἑτοίμη νὰ διαρραγῇ.

— Ποῦ εἴμεθα ; ἦσαν αἱ πρῶται λέξεις, ἃς ἐπρόφερε, πνιγόμενος ὑπὸ τοῦ θυμοῦ· καὶ βεβαίως, ὀλίγον μόνον ἂν εἶχεν ἀποπληκτικὴν τὴν κρᾶσιν, δὲν θὰ συνήρχετο πλέον ὁ ταλαίπωρος Σπῆδυ.

— Ποῦ εἴμεθα ; ἐπανέλαβε, μελανὸν ἔχων ἐκ τῆς συμφορήσεως τὸ πρόσωπον.

— Ἑπτακόσια ἑβδομήκοντα μίλια μακρὰν τοῦ Λίβερπουλ, ἀπήντησεν ἀταράχως ὁ Φιλέας Φόγ.

— Πειρατά ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀνδρέας Σπῆδυ.

— Σᾶς προσεκάλεσα, κύριε. . .

— Πειρατά ! λῃστά !

— . . . κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ Φιλέας Φόγ, νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ πωλήσετε τὸ πλοῖόν σας.

— Ποτέ ! μὰ τὸν θεὸν καὶ μὰ τὸν διάβολον ! Ποτέ !

— Διότι ἀναγκάζομαι νὰ τὸ καύσω.

— Νὰ καύσῃς τὸ πλοῖόν μου ;

— Τοὐλάχιστον τὰ ὑψηλά του, διότι μᾶς λείπει καύσιμος ὕλη.

— Νὰ καύσῃς τὸ πλοῖόν μου ! ἀνέκραξεν ὁ πλοίαρχος Σπῆδυ, ὅστις πλέον οὐδὲ τὰς συλλαβὰς κατώρθου νὰ προφέρῃ. Πλοῖον τὸ ὁποῖον ἀξίζει πενήντα χιλιάδας τάλληρα !

— Σοῦ δίδω ἑξήντα ! ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ, προσφέρων εἰς τὸν πλοίαρχον δέσμην χαρτονομισμάτων.

Τοῦτο παρήγαγε μαγικὸν ἀποτέλεσμα ἐπὶ τοῦ Ἀνδρέα Σπῆδυ. Ὅταν τις ἦνε Ἀμερικανός, ἐπηρεάζεταί πως ὑπὸ τῆς θέας ἑξήκοντα χιλιάδων ταλλήρων. Ἐλησμόνησε λοιπὸν πάραυτα τὴν ὀργήν του, τὴν φυλάκισιν, καὶ πάντα τὰ κατὰ τοῦ ἐπιβάτου του παράπονά του. Τὸ πλοῖόν του ἦτο εἰκοσαετές, καὶ ἡ προτεινομένη ἀγορὰ ἦτο χρυσῆ δι' αὐτὸν ἐπιχείρησις. Ἡ βόμβα δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ διαρραγῇ, διότι ὁ κ. Φόγ εἶχεν ἀποσπάσει τὴν θρυαλλίδα.

— Θὰ μοῦ μείνῃ ὅμως τὸ σιδηροῦν σκάφος, εἶπέ πως ἠπιώτερον.

— Καὶ τὸ σιδηροῦν σκάφος καὶ ἡ μηχανή, κύριε ! Εἴμεθα σύμφωνοι ;

— Σύμφωνοι.

Καὶ ὁ Ἀνδρέας Σπῆδυ, δραξάμενος τῶν χαρτονομισμάτων, ἠρίθμησεν αὐτὰ καὶ τὰ ἐβύθισεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

Καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν σκηνὴν ὁ Πονηρίδης ἦτο κάτωχρος, ὁ δὲ Φὶξ ὀλίγου δεῖν ἔπιπτεν ἀπόπληκτος. Εἴκοσι χιλιάδες λιρῶν εἶχον σχεδὸν δαπανηθῆ, καὶ ὁ Φόγ κατέλειπεν ἔτι εἰς τὸν πωλητὴν τὴν μηχανὴν καὶ τὸ σκάφος, ἤτοι τὴν ἀξίαν σχεδὸν ὁλοκλήρου τοῦ πλοίου ! Ἀλλ' ὅπως δήποτε ἡ ἐκ τῆς Τραπέζης κλαπεῖσα ποσότης ἀνανέβαινεν εἰς πεντήκοντα πέντε χιλιάδας λιρῶν!

Ἀφοῦ ὁ πλοίαρχος Σπῆδυ ἐνεκόλπωσε τὰ χρήματά του,

— Κύριε, τῷ εἶπεν ὁ Φόγ· μὴ σᾶς ἐκπλήττῃ ὅ,τι βλέπετε. Μάθετε, ὅτι χάνω εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν, ἂν δὲν εὑρεθῶ εἰς Λονδῖνον τὴν 21 Δεκεμβρίου κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ τεσσαράκοντα πέντε λεπτὰ τῆς ἑσπέρας. Ἐπειδὴ λοιπὸν καθυστέρησε τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Νέας Ὑόρκης, σεῖς δὲ ἠρνεῖσθε νὰ μὲ μεταφέρετε εἰς Λίβερπουλ...

— Τί καλὰ ποῦ ἔκαμα, μὰ τοὺς διαβόλους ὅλους τῆς κολάσεως, ἀνέκραξεν ὁ Ἀνδρέας Σπῆδυ, ἀφοῦ κερδίζω σαράντα χιλιάδας τάλληρα, τοὐλάχιστον! Εἶτα δὲ ἀπαθέστερον,

— Ξεύρετε, προσέθηκε, πλοίαρχε. . .

— Φόγ.

— Πλοίαρχε Φόγ ; Ἔχετε μίαν φλέβα Ἀμερικανοῦ.

Ἀφοῦ δ' ἀπέτεινε πρὸς τὸν ἐπιβάτην του τὴν νομιζομένην παρ' αὐτοῦ φιλοφρόνησιν ταύτην, ἀπήρχετο, ὅτε ὁ Φιλέας Φόγ τῷ εἶπε :

— Τώρα τὸ πλοῖον εἶνε ἰδικόν μου ;

— Βεβαιότατα, ἀπὸ τὴν *καρῆνα* ὡς τὰ *πόμολα* ! Τὰ ξύλα, ἐννοεῖται !

— Πολὺ καλά. Βάλετε τώρα νὰ κρημνίσουν τὴν ἐσωτερικὴν διασκευήν, καὶ θερμάνετε μὲ τὴν ξυλείαν.

Φαντάζεταί τις ὁπόση κατανάλωσις ξηροῦ ξύλου ἐχρειάσθη, πρὸς διατήρησιν ἱκανῆς πιέσεως τοῦ ἀτμοῦ. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπετεφρώθησαν τὸ ἐπίστεγον, οἱ κοιτωνίσκοι, τὰ οἰκήματα καὶ τὸ ὑπόφραγμα. Τὴν ἐπαύριον δέ, 19 τοῦ μηνός, ἐκάησαν οἱ ἱστοί, αἱ δέσμαι καὶ οἱ σφηκίσκοι. Οἱ ἱστοὶ κατεβλήθησαν καὶ κατεκόπησαν διὰ πελέκεων, τὸ δὲ πλήρωμα εἰργάζετο εἰς τοῦτο μετ' ἀπιστεύτου ζήλου, καὶ ὁ Πονηρίδης, κόπτων, πελεκῶν καὶ πριονίζων, εἰργάζετο ὡς δέκα. Ἀλη-

Digitized by Google

θὴς μανία καταστροφῆς ἐδέσπωσε τοῦ πλοίου.

Τὴν ἐπαύριον κατεβροχθίσθησαν ὑπὸ τῆς καμίνου τὰ αἰωροθέσια, τὸ δρύφακτον, τὰ ἔξαλα, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ καταστρώματος, ἡ δὲ *Ἐῤῥικέτα* οὐδὲν ἄλλο ἦτο πλέον ἢ σκάφος ολόγυμνον.

Ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην διεκρίθη μακρόθεν ἡ ἀκτὴ τῆς Ἰρλανδίας καὶ ὁ φάρος τοῦ Φάστενετ.

Οὐχ ἧττον τὴν δεκάτην ἑσπερινὴν ὥραν τὸ πλοῖον ἦν ἔτι ἀπέναντι τῆς Κουηνστάουν, εἰς δὲ τὸν Φιλέαν Φὸγ ὑπελείποντο εἰκοσιτέσσαρες μόνον ὧραι, ὅπως φθάσῃ εἰς Λονδῖνον, ἐνῷ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἦν ἀναγκαῖον εἰς τὴν *Ἐῤῥικέταν*, ἵνα καταπλεύσῃ εἰς Λίβερπουλ,—βαίνουσα μάλιστα ὁλοταχῶς. Ὁ δὲ ἀτμὸς ἔμελλε νὰ λείψῃ μετὰ μικρόν!

— Κύριε, τῷ εἶπε τότε ὁ πλοίαρχος Σπῆδυ, ὅστις εἶχε τέλος συμπαθήσει εἰς τὰ σχέδιά του, σᾶς λυποῦμαι μὰ τὴν ἀλήθειαν. Ὅλα εἶνε ἐναντίον σας! Μόλις εὑρισκόμεθα ἀκόμη ἀντικρὺ τῆς Κουηνστάουν!

— Ἆ! εἶπεν ὁ Φόγ, αὐτῆς εἶνε οἱ φανοὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους βλέπομεν;

— Μάλιστα!

— Ἠμποροῦμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν λιμένα;

— Ὄχι πρὸ τριῶν ὡρῶν, καὶ μόνον μὲ τὴν πλημμύραν.

— Ἂς περιμείνωμεν! ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ Φιλέας Φόγ, χωρὶς νὰ δείξῃ διὰ τῆς μορφῆς του ὅτι, ἐξ ἐσχάτης του ἐμπνεύσεως, ἔμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ νέον κατὰ τῆς ἀτυχίας του ἀγῶνα.

Ἀληθῶς ἡ Κουηνστάουν εἶνε λιμὴν τῆς ἰρλανδικῆς παραλίας, ὅπου τὰ ἐξ Ἀμερικῆς καταπλέοντα ὑπερωκεάνεια ἀτμόπλοια ῥίπτουσι διερχόμενα τοὺς ταχυδρομικούς των σάκκους. Οἱ γραμματοφόροι οὗτοι σάκκοι μεταφέρονται παραυτα εἰς Δουβλῖνον δι' ἑτοίμων πάντοτε ἁμαξοστοιχιῶν, καὶ φθάνουσιν ἐκεῖθεν εἰς Λίβερπουλ διὰ ταχυτάτων ἀτμοκινήτων δώδεκα ὥρας πρὸ τῶν καλλίστων ταχυδρομικῶν σκαφῶν τῶν ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιριῶν.

Διενοήθη λοιπὸν ὁ κ. Φὸγ νὰ κερδήσῃ καὶ αὐτὰς τὰς δώδεκα ἐκείνας ὥρας, ἃς ἐκέρδαινε τὸ ἐξ Ἀμερικῆς ταχυδρομεῖον, καὶ ἀντὶ νὰ φθάσῃ διὰ τῆς *Ἐῤῥικέτης* εἰς Λίβερπουλ τὴν ἐπαύριον τὸ ἑσπέρας, νὰ φθάσῃ τὴν μεσημβρίαν, ὅπως οὕτω προφθάσῃ ν' ἀφιχθῇ εἰς Λονδῖνον πρὸ τῶν ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα πέντε λεπτῶν τῆς ἑσπέρας.

Τὴν πρώτην ὥραν τῆς πρωΐας ἡ *Ἐῤῥικέτα* κατέπλεε διὰ τῆς πλημμυρίδος εἰς τὸν λιμένα τῆς Κουηνστάουν, καὶ ὁ Φιλέας Φόγ, ἀποχαιρετισθεὶς διὰ κρατερᾶς χειραψίας ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Σπῆδυ, κατέλειπεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ τοῦ πλοίου του, ὅπερ ἤξιζεν ἔτι ἐν τούτοις τὸ ἥμισυ τοῦ τιμήματός του.

Οἱ ἐπιβάται ἀπέβησαν παραυτα, ὁ δὲ Φὶξ ᾐσθάνθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀγρίαν τινὰ ὄρεξιν νὰ συλλάβῃ τὸν κ. Φόγ. Δὲν τὸ ἔπραξεν ὅμως. Διατί ἆρά γε; Τίς ἀγὼν ἐτελεῖτο ἐν τῇ ψυχῇ του; Εἶχε μεταβάλει γνώμην περὶ τοῦ κ. Φόγ, καὶ κατενόει τέλος ὅτι ἠπατᾶτο; Ὅπως δήποτε δὲν τὸν ἐγκατέλιπε, καὶ ἐπέβη μετ' αὐτοῦ, τῆς κ. Ἀουδὰ καὶ τοῦ Πονηρίδου, ὅστις οὐδ' ἀνέπνεε πλέον, ἐπὶ τῆς ἁμαξοστοιχίας τῆς Κουηνστάουν κατὰ τὴν πρώτην ὥραν καὶ ἡμίσειαν τῆς πρωΐας. Ἅμα τῇ αὐγῇ ἔφθασεν εἰς Δουβλῖνον, καὶ ἐπεβιβάσθη παραυτα εἰς ἓν τῶν παραδόξων ἐκείνων ἀτμοκινήτων—χαλυβδίνων ἀτράκτων ἀληθῶς,—ἅτινα εὑρίσκουσι πολὺ εὐκολώτερον νὰ περῶσιν ὑπὸ τὰ κύματα, ἢ νὰ πλέωσιν ἐπ' αὐτῶν.

Τὴν μεσημβρίαν, πλὴν εἴκοσι λεπτῶν, τῆς 21 Δεκεμβρίου ὁ Φιλέας Φὸγ ἀπέβαινε τέλος εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Λίβερπουλ, καὶ ἀπεῖχεν οὕτω ἓξ μόνον ὥρας τοῦ Λονδίνου.

Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Φὶξ ἐπλησίασεν εἰς αὐτόν, καὶ θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου του, ἐπέδειξε τὸ ἔνταλμά του, λέγων·

— Εἶσθε ἀληθῶς ὁ κ. Φιλέας Φόγ;

— Μάλιστα, κύριε!

— Ἐν ὀνόματι τῆς βασιλίσσης, σᾶς συλλαμβάνω.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

Η ΜΑΚΡΟΤΑΤΗ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Φίλε κύριε διευθυντὰ τῆς «Ἑστίας»,

Ἀπαντῶ εἰς τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν. Μακροτάτη τῶν ἡμερῶν εἶνε ἡ 9[21 Ἰουνίου. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ ἥλιος κεῖται εἰς τὴν μεγαλητέραν αὐτοῦ ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τῆς γῆς *πρὸς βοῤῥᾶν*, 23 1[2 βαθμοὺς τὸ ὅλον. Ἕνεκα τούτου περιγράφει εἰς τὸν οὐρανὸν μέγιστον κύκλον καὶ μένει μακρὸν χρόνον ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα. Τῇ 9[21 δὲ Δεκεμβρίου ὁ ἥλιος ἵσταται 23 1[2 βαθμοὺς πρὸς νότον τοῦ ἰσημερινοῦ, περιγράφει δὲ τόξον πολλῷ μικρότερον ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα ἢ κατὰ τὸ θέρος.

Κατὰ τὴν 9[21 Μαρτίου καὶ 9[21 Σεπτεμβρίου ὁ ἥλιος εὑρίσκεται ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἀνατέλλει ἀκριβῶς ἀπ' ἀνατολῶν καὶ δύει ἀκριβῶς ἐκ δυσμῶν, ἕνεκα τούτου δὲ ἡ ἡμέρα εἶνε ἴση μὲ τὴν νύκτα.

Ὅπως δὲ κατασταθῶσιν αἱ ἀλήθειαι αὗται *δημώδεις* εἶνε ἀνάγκη σφαιρῶν καὶ πινάκων, καὶ τόσῳ πολλῶν μαθηματικῶν ἐπεξηγήσεων, ὥστε οὐδόλως σᾶς συμβουλεύω τὴν διὰ πλειόνων ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος τούτου ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 3[15 Ἰουνίου 1879.

ὅλως ὑμέτερος
Dr I. F. JULIUS SCHMIDT
Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου.

Ἐν Ἑλλάδι, ἐπὶ ἑκατὸν κατοίκων, ἀναλογοῦσι 17 τηλεγραφήματα.

Digitized by Google

ΖΩΑ ΦΙΛΟΠΟΤΟΥΝΤΑ

Ζῷά τινα, ἕνεκα τῆς συμβιώσεως αὐτῶν μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἔλαβον κλίσιν εἰς τὰ πνευματώδη ποτὰ καὶ δὴ εἰς τὸ μεθύειν. Ἔν τινι ἄρθρῳ ἀξιολόγῳ τῆς *Βρεταννικῆς ἐπιθεωρήσεως* εἴρηνται πλείονα τοῦ ἑνὸς παραδείγματα ἄξια ἀναγραφῆς, ἐξ ὧν ἐρανιζόμεθα τὰ ἑπόμενα·

Ἔν τινι οἰκογενείᾳ τὰ τέκνα ἐτέρποντο ποτίζοντα ρακὴν μικρόν τινα γάτον. Οὗτος δὲ κατὰ μικρὸν τοσοῦτον συνείθισεν ὥστε τακτικῶς μετὰ τὸ τέλος τοῦ φαγητοῦ ἀπῄτει τὴν ρακήν του, καί τῳ ἔδιδον. Ἔπινε δέ, ἐμέθυε καὶ ἀπεκοιμᾶτο. Ἀλλὰ μετά τινα χρόνον ἕνεκα τῆς καταχρήσεως τοῦ ποτοῦ τούτου ὁ φιλοπότης γάτος προσεβλήθη ὑπὸ ὕδρωπος καὶ ἀπέθανε. Διάφορα περὶ τούτου πειράματα ἐγένοντο καὶ ἐπὶ τῶν περιστερῶν, ἃς ἔτρεφον διὰ κόκκων σίτου κλπ. ἐμβεβρεγμένων ἐν οἰνοπνεύματι. Τοσοῦτον δὲ συνείθισαν αἱ περιστεραὶ τὴν πνευματώδη ταύτην τροφήν, ὥστε μετ' ἀπληστίας τὴν ἀνεζήτουν. *

ΠΕΠΑΙΔΕΥΜΕΝΟΙ ΚΥΝΕΣ

Κατά τινα πρόσφατον ἐν Λονδίνῳ διαμονήν μου, γράφει τις τῶν συντακτῶν τῆς Nature, ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξετάσω ἐκ τοῦ πλησίον τὴν νοημοσύνην, κυνῶν τινων πεπαιδευμένων (chiens savants) τοὺς ὁποίους ἐπιδεικνύουσιν ἤδη ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Μεγάλης Βρεταννίας. Αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ πρᾶγμα θὰ φανῇ ἐκ πρώτης ὄψεως παιδαριῶδες, ἀλλ' ἔχει σχέσιν πρὸς σπουδαίας παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς νοημοσύνης τῶν ζῴων, καὶ τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς ἐν τῇ δημιουργίᾳ ἀδελφούς του, τοὺς ὁποίους ὁ Καρτέσιος ἐθεώρει τυφλῶς ὡς μηχανάς.

Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο δὲν μᾶς ἐφάνη ἀνάξιον τῆς προσοχῆς τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν.

Οἱ κύνες περὶ ὧν ὁμιλοῦμεν ἦσαν τρεῖς οὐλότριχες (caniches) καὶ εἷς λακωνικὸς (lévrier). Ὁ λακωνικὸς εἶναι ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν εὐκινησίαν του· εἰς τὸ ἐλάχιστον κίνημα τοῦ κυρίου του, ἵσταται ἐν ἰσορροπίᾳ ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου δύο ἑδρῶν, τὰς ὁποίας ἀπομακρύνουσιν, ὥστε τὸ ζῷον νὰ τεντώνεται ὡς οἱ γελωτοποιοί. Πηδᾷ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἀνθρώπου, διέρχεται διὰ χαρτίνων κύκλων καὶ εἶναι πάντως δεξιώτατος τεχνίτης· ἀλλὰ τὰ χαρίσματα τῶν συναδέλφων του εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνώτερα. Ὅπως ὅλα τὰ ζῷα τοῦ γένους τούτου, *καμαρώνουν*, καὶ περιπατοῦν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν· ἀλλὰ τὸ ὀλιγώτερον σύνηθες εἶναι ὅτι ὄχι μόνον παίζουσι *δομινὸ* καὶ *ἐκαρτέ*, ἀλλὰ καὶ ἀναγνωρίζουσι φωτογραφικὰς εἰκόνας, καθ' ὃν τρόπον ἄλλος τις κύων Μίνως ὀνομαζόμενος ὃν ἐσχάτως εἴδομεν ἐν Παρισίοις.

Ὁ ἐκθέτης τῶν πεπαιδευμένων κυνῶν ἁπλώνει ἐπὶ τάπητος τριακοντάδα φωτογραφιῶν εἰκονιζουσῶν ἡγεμόνας καὶ ἐξόχους ἄνδρας τῆς Εὐρώπης. Προσκαλεῖ ἕνα τῶν θεατῶν νὰ ὀνομάσῃ μεγαλοφώνως ἓν τῶν προσώπων τούτων. Προσηνέχθην νὰ πράξω τοῦτο ἐγώ. Εἶχον ἐνώπιόν μου τὰς εἰκόνας τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, τοῦ Τσάρου, τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, τοῦ Βισμάρκ, τοῦ Θιέρσου καὶ ἄλλων διασήμων ἀνδρῶν. Ὠνόμασα μεγαλοφώνως τὸν Βισμάρκ.

Ὁ ἐκθέτης τῶν κυνῶν ἐκάλεσε ἕνα τούτων ὅστις ἐπλησίασε τὸν κύριόν του, τὸν παρετήρησεν ἀτενῶς καὶ μετ' ἐπιμόνου προσοχῆς.

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν ὁ κύριός του, ἤκουσες τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον ἐπρόφερεν ὁ κύριος οὗτος;

Ὁ κύων ἔκλινε τὴν κεφαλήν.

— Πρόσεξε, ἐξηκολούθησεν ὁ κύριός του, παρατήρησε καλὰ ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ φέρε μου τὸν κ. Βισμάρκ.

Ὁ κύων ἐπροχώρησε πρὸς τὸν τάπητα, παρετήρησε μίαν πρὸς μίαν τὰς φωτογραφίας. Εἶτα δὲ ἔστη πρὸ τῆς εἰκονιζούσης τὸν ἀρχιγραμματέα τῆς Γερμανίας, τὴν ἔλαβεν εἰς τὸ στόμα καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὸν κύριόν του.

Ἡ δοκιμασία ἐπανελήφθη πολλάκις καὶ ἐπέτυχεν ἐπίσης καλῶς.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ἠρώτησα τὸν κύριον τῶν κυνῶν τίνι τρόπῳ κατώρθουν οἱ κύνες του νὰ εὑρίσκωσι τὰς ζητουμένας φωτογραφίας. Μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ κύων ἤκουε τὸ προφερόμενον ὄνομα καὶ ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀναγνωρίζῃ ἐκ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς τὴν εἰκόνα τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ λάβῃ. Αἱ φωτογραφίαι ἦσαν πάντοτε τεταγμέναι κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν. Ὁ κύων δὲν ἀνεγνώριζε τὰς εἰκόνας, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἀκολουθῶν τὸν τόνον τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου του, διέκρινεν ὅτι ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν ἢ τὴν πέμπτην φωτογραφίαν κτλ.

Κατὰ τὴν δοκιμασίαν ὁ κύριος τῶν κυνῶν οὐδὲν ἐποίει κίνημα, οὐδὲν σημεῖον· ἠρκεῖτο μόνον νὰ ἐπαναλαμβάνῃ σαφέστατα τὸ ὄνομα τοῦ ὑποδειχθέντος προσώπου, ὁ δὲ κύων ὕψωνεν ἐνίοτε τὰ ὦτα, ὡς διὰ νὰ ἀκούσῃ καλλίτερα.

Ἐνόμισα ἐνδιαφέρον νὰ σημειώσω τὸ γεγονὸς τοῦτο πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἐποίησαν μελέτας ἐπὶ τῆς νοημοσύνης τῶν ζῴων. Ὅσον παράδοξον καὶ ἂν φαίνεται συμφωνεῖ πρὸς ἄλλα γεγονότα τοῦ αὐτοῦ εἴδους τὰ ὁποῖα ἀξιόπιστοι παρατηρηταὶ ἐβεβαίωσαν. «Ὁ οὐλόθριξ κύων, εἶπεν ὁ κ. Scheitlin ἔχει ἰσχυρὸν παρατηρητικόν, οὐδὲν διαφεύγει αὐτῷ, κατορθώνει δὲ ὄχι μόνον νὰ ἐννοήσῃ τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ τὰς κινήσεις ἀκόμη καὶ τὰ βλέμματα τοῦ κυρίου του.» Κυρία Β.Β.

Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης ἔχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν Γερμανίᾳ ὡς πρὸς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς παιδεύσεως· διότι ἐκ τῶν νεοσυλλέκτων τῆς χώρας ἐκείνης κατὰ τὸ 1877 οὐδεὶς εὑρέθη ἀγράμματος.

Digitized by Google

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Β'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ** — ΕΙΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΝ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Μαΐου 1879.

Ἀγαπητή μου φίλη,

Θὰ μείνῃς, μοῦ γράφεις, ἡμέρας τινὰς ἀκόμη εἰς Φλωρεντίαν, διὰ νὰ ἀπολαύσῃς ἀνέτως τὰ παντοειδῆ θέλγητρα τῆς τοσκανικῆς μεγαλοπόλεως. Θέλεις νὰ θαυμάσῃς μέχρι κόρου τὴν *Ἀφροδίτην* καὶ τοὺς *Παλαιστὰς* τῆς Tribuna, τὰς θαυμασίας γλυφὰς τοῦ Γιβέρτη ἐπὶ τῶν ὀρειχαλκίνων πυλῶν τοῦ Βαπτιστηρίου, τὴν περιώνυμον *Καθημένην Παναγίαν* τοῦ Ῥαφαήλου ἐν τῷ μεγάρῳ Πίττη, καὶ τὴν *Νύκτα*, τὸ γλυπτικὸν ἀριστούργημα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου. Θέλεις νὰ ἐπανίδῃς ἐκ τετάρτου καὶ πέμπτου τὸ σύμπλεγμα τῶν *Νιοβιδῶν*, νὰ παραδράμῃς τὸν Ἄρνον ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν τῶν πυκνῶν δενδροστοιχιῶν τῶν Cascine, νὰ καθήσῃς ἅπαξ ἔτι ὑπὸ τὴν ἐρυθρὰν σκιάδα τοῦ Bello Sguardo, καὶ νὰ ἐκδράμῃς πρωΐ, πρὶν ἢ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, εἰς τὸ Φιέζολε, διὰ τῆς μυροβόλου φλωρεντινῆς πεδιάδος, ἣν κοσμεῖ αὐτοφυὴς ἡ ἀγριοῤῥόδη καὶ ὁ ἴασμος. Ὅλα αὐτὰ μοῦ τὰ γράφεις μὲ τόσην ὑπερηφάνειαν καὶ μὲ τόσην αὐτάρκη εὐχαρίστησιν, ὥστε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, θὰ ἐπίστευον, ὅτι τὸ κάμνεις διὰ νὰ κινήσῃς τὸν φθόνον μου, ἂν συγχρόνως δὲν μοῦ ἐζήτεις καὶ νέα Ἀθηναϊκά. Δὲν ἐπαναλαμβάνεις μὲν πλέον τὰς ἐπιτιμήσεις τῆς τελευταίας σου ἐπιστολῆς, οὐδὲ πνέει πλέον τὸ γράμμα σου θυμὸν καὶ ἀγανάκτησιν, ἀλλ' ὁ φιλαθηναϊσμός σου, ἂν καὶ δὲν ἔχει τὴν πρώτην ἐκείνην ἀγρίαν του ἔξαψιν, ἔγεινεν ὅμως ἐπιμονώτερος, καὶ κινδυνεύει νὰ μεταβληθῇ εἰς νόσον χρονίαν. Τί κάμνουν αἱ Ἀθῆναι; Ἤρχισε τὸ Φάληρον; ἐκτίσθη τὸ νέον θέατρον τοῦ Ἀπόλλωνος; Ἦλθεν ὁ θίασος τοῦ Ταβουλάρη; Ἔγειναν αἱ ἐξετάσεις τοῦ Ὠδείου; Ὅλα σου αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα παρατάσσονται κομβολογηδὸν εἰς τὴν ἐπιστολήν σου, καὶ ζητοῦν ἀπάντησιν ταχεῖαν καὶ λεπτομερῆ.

Ἂς σοῦ ἀπαντήσω λοιπόν, ἀφοῦ

Il n'est pas avec toi des accommodements,

ὡς θὰ ἔλεγε φίλος μού τις ἐπιφυλλιδογράφος παρῳδῶν χάριν σου τοῦ Μολιέρου τὸν στίχον.

Καὶ ἐν πρώτοις, τί κάμνουν αἱ Ἀθῆναι. Αἱ Ἀθῆναι πρὸ παντός, ἀγαπητή μου, ὁμιλοῦσι πολιτικά. Ἐρωτῶσιν, ἂν ἔφθασεν ὁ Φουρνιὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἂν προσεκλήθη ἡ κυβέρνησις νὰ διορίσῃ ἐκεῖ ἀντιπρόσωπον, ἂν καὶ πότε πρόκειται νὰ διαταχθοῦν αἱ νέαι βουλευτικαὶ ἐκλογαί, ἂν ἔγειναν οἱ συνδυασμοὶ τῆς δεῖνα καὶ δεῖνα ἐπαρχίας, ἂν τὸ δανειόν μας καλύπτεται ταχέως, καὶ τὰ λοιπά, καὶ τὰ λοιπά! Περὶ αὐτῶν ὅμως πάντων εὐτυχῶς σὺ δὲν ἐνδιαφέρεσαι. Ὁ Θεὸς σὲ προεφύλαξεν ἀπὸ τὴν λύμην τῆς πολιτικῆς. Τὰ κύρια ἄρθρα τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων δὲν κινοῦσιν εὐτυχῶς τὸν θαυμασμόν σου, δὲν ἀναγινώσκεις τὸν Μακώλαιϋ, οὐδὲ τοὺς λόγους τοῦ Κικέρωνος εἰς γαλλικὴν μετάφρασιν, καὶ προτιμᾷς νὰ ὁμιλῇς περὶ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ κονιορτοῦ μᾶλλον ἢ περὶ τῆς προσεχοῦς ἐκβάσεως τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Δὲν σοῦ ὁμιλῶ λοιπὸν περὶ πολιτικῶν, διότι ἄλλως οὔτε τὰ γνωρίζω, οὔτε τὰ ἐννοῶ. Σοῦ σημειῶ μόνον ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁσάκις οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ὁμιλοῦσι περὶ πολιτικῶν, ἀσχολοῦνται σπογγίζοντες τὸν ἱδρῶτα ὅστις περιῤῥέει τὰ μέτωπά των, ῥοφῶντες, οὐχὶ εὐχαρίστως ἐννοεῖται, τὸν κονιορτόν, ὅστις, κατὰ τὸ βαθὺ λόγιον τῆς πρώην δημοτικῆς ἀρχῆς, θὰ μείνῃ ἐν Ἀθήναις ἐφ' ὅσον θὰ μείνῃ καὶ ἡ ὁμίχλη ἐν Λονδίνῳ, παγωτοφαγοῦντες καὶ γλωσσαλγοῦντες τὸ ἑσπέρας ἐν τῷ Σολωνείῳ, καὶ μὴ κατορθοῦντες πολλάκις, μ' ὅλην αὐτῶν τὴν παταγώδη καὶ ἀσθματικὴν ἀναπνοήν, νὰ δροσίσωσιν ὀλίγον τὸν ἀέρα, ὅστις τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἦτο ἀληθῶς πνιγηρός.

Τόρα—προχωρῶ βλέπεις κατὰ τάξιν—τί κάμνει τὸ Φάληρον; Τὸ Φάληρον ἤρχισε τὰς πανηγύρεις του τὴν προχθὲς κυριακήν. Τὰ λουτρά, ἐννοεῖται, δὲν ἤρχισαν ἀκόμη, καὶ οἱ συνήθεις των θαμῶνες ἀρκοῦνται ἀναπνέοντες ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τὴν ἰωδοῦχον αὔραν τῶν κυμάτων, πλὴν ἑνὸς μόνου κυρίου, εἰς ὃν οἱ ἰατροί, ἕνεκα τῆς πασχούσης ὑγείας τῶν ῥοδίνων του παρειῶν, παρήγγειλαν, ὡς λέγει, νὰ κάμνῃ ἐνενήκοντα λουτρὰ καὶ νὰ τρώγῃ ἐνενηκοντάκις τὴν mayonnaise τοῦ φαληρικοῦ ἑστιατορίου, καὶ ὅστις, ἑπομένως, ἀρχίζει πρῶτος πάντοτε τὰ λουτρά του καὶ τὰ τελειώνει τελευταῖος. Διηγοῦνται μάλιστα, ὅτι πέρυσιν, ὅτε περὶ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου ἀπεφασίσθη νὰ ἀφαιρεθῶσιν οἱ λουτῆρες ἕνεκεν ἐλλείψεως λουομένων, εὗρον αὐτὸν ἐν τούτοις οἱ ἐργάται ἐντὸς ἑνὸς λουτῆρος, ἐνδεδυμένον, ἐννοεῖται, ὡς ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς ἁμαρτίας, κρατοῦντα σφιγκτὰ τὰς δοκοὺς τοῦ παραπήγματος, καὶ μὴ συναινοῦντα νὰ παύσῃ τὰ λουτρά του, διότι . . . τοῦ ἔλειπον ἔτι δύο πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐνενήκοντα. Ἂν δὲν ἤρχισαν ὅμως ἀκόμη τὰ λουτρά, ἤρχισαν αἱ παραστάσεις. Παραστάσεις! Θὰ ἀναφωνήσῃς βέβαια. Καὶ ἐφέτος λοιπὸν πάλιν παραστάσεις; Μάλιστα! Καὶ ἐφέτος πάλιν παραστάσεις εἰς τὸ πεῖσμά σου, καὶ διὰ νὰ ζηλεύῃς! Τί τάχα ἐνόμισες; ὅτι, ἐπειδὴ πέρυσι καὶ προπέρυσι ἀπέτυχε κάπως τὸ θέατρον τοῦ Φαλήρου, ἠθέλομεν ἀποκάμει ἐφέτος καὶ βαρυνθῆ; Διόλου, καὶ ἠπατήθης πολύ, ἂν τὸ ἐνόμισες. Ἔχομεν λοιπὸν καὶ ἐφέτος θέατρον εἰς τὸ Φάληρον, καὶ θέατρον μάλιστα γαλλικόν, καὶ συῤῥέομεν πάλιν ἐκεῖ ἀθρόοι ἀπὸ τῆς προχθὲς Κυριακῆς, ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδία, καὶ συνωθούμεθα ἵνα ἀκούσωμεν τὴν *Ὡραίαν Μυροπώλιδα*, καὶ ἀπολαύο-

Digitized by Google

μεν πάλιν μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως, τοῦ θορυβώδους μὲν ἀλλὰ διασκεδαστικοῦ ἐκείνου θεάματος, ὅπερ παρέχουσιν οἱ ἐπὶ τοῦ κρηπιδώματος συσσωρευόμενοι ἄνδρες, οἱ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡρωϊκῶς ἀγωνιζόμενοι πρὸς προκατάληψιν θέσεως ἐν τῇ ἁμαξοστοιχίᾳ. Ὁ ἐφετεινὸς θίασος δὲν εἶνε κακὸς ἐν συνόλῳ, οὐδὲ δικαιοῦταί τις νὰ ἔχῃ μείζονας περὶ αὐτοῦ ἀπαιτήσεις, ὅταν ἀναλογισθῇ ὅτι εἶνε θίασος ὑπαίθρου θεάτρου, καὶ ὅτι μία μόνη δραχμὴ εἶνε ἡ τιμὴ τῆς εἰσόδου. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἄλλοτε ἡ ἑταιρία τοῦ Σιδηροδρόμου μᾶς εἶχε συνειθίσει νὰ πληρόνωμεν δέκα μόνον λεπτὰ διὰ τὸ θέατρον, καὶ ὅτι ἐνθυμούμεθα ἀκόμη τὴν εὐδαίμονα ἐκείνην ἐποχήν. Λέγουν μάλιστα, ὅτι ὁ χρυσοῦς ἐκεῖνος αἰὼν ὑπῆρξε καὶ διὰ τὴν ἑταιρίαν χρυσοῦς. Ἀλλ' ὅπως δήποτε ἡ δεκάρα ἐκείνη ἦτο καθαρὰ ἀστειότης, καὶ δὲν δύναταί τις εὐλόγως νὰ ζητῇ καθ' ἑκάστην ἀστειότητας. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ἡ φαληρικὴ διασκέδασις εἶνε μία τῶν ὡραιοτέρων μας θερινῶν διασκεδάσεων, αἵτινες ἄλλως δὲν εἶνε λίαν ἄφθονοι, καὶ ὁσάκις μάλιστα, ὡς ἐφέτος, δὲν λαμβάνει τὰς τραγικὰς διαστάσεις τοῦ *Φάουστ*, τῆς *Λουκίας*, τῆς *Νόρμας* καὶ τῶν *Καθαριστῶν*, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς πινάκια ἐλαφρὰ καὶ εὐκατάποτα, ὁποῖα εἶνε, μ' ὅλα των τὰ ἐλαττώματα, αἱ Ὀφφεμπαχιάδες, δύναταί τις νὰ λησμονήσῃ εὐχαρεστότατα παρὰ τὸ γλαυκὸν κῦμα τοῦ Φαλήρου, ὑπὸ τὴν θερινὴν πανσέληνον, καὶ πρὸς ὀρχηστικήν τινα μελῳδίαν τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, τὸν καύσωνα καὶ τὸν κονιορτὸν τῆς πρωτευούσης.

Περὶ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν ἄλλων παριλισσίων διασκεδάσεων δὲν σοῦ γράφω σήμερον, διότι δὲν κατώρθωσα ἀκόμη νὰ τὰς ἴδω. Ὁ ἰατρός μου, ὅστις, σημείωσαι, φορεῖ ἀκόμη τὸ ἑσπέρας τὸν ἐπενδύτην του, δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ μεταβῶ ἐκεῖ τὴν ἑσπέραν, διότι, λέγει, εἶνε πολλὴ ὑγρασία Δὲν θὰ τὸν ἀκούσω ὅμως—σοῦ τὸ ἐξομολογοῦμαι ὑπὸ πᾶσαν ἐμπιστοσύνην—καὶ ἡ προσεχής μου ἐπιστολὴ θὰ ἦνε πλήρης γερμανικῶν ᾀσμάτων, καὶ πάθους ἑλλήνων ὑποκριτῶν, καὶ *ἀμανὲ* ἀνατολικοῦ, ἄν, ὡς ἐλπίζω, ἔλθῃ ἕως τότε ὁ ἀνυπομόνως ἐκ Σμύρνης προσδοκώμενος θίασος.

Εἰς τὸ Ὠδεῖον τόρα. τὸ ὁποῖον ἀφῆκα βλέπεις τελευταῖον, **pour la bonne bouche**. Ὅτε, πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν, συνεστήθη ὁ μουσικὸς καὶ δραματικὸς σύλλογος ἐν Ἀθήναις, καὶ σκοπὸν αὐτοῦ ἐκήρυξε τὴν μόρφωσιν ἑλλήνων ἀοιδῶν καὶ ἠθοποιῶν, καὶ τὴν διάδοσιν ἐν γένει τοῦ εὐρωπαϊκοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος, εἰς τόπον ὅπου ἀπόλυτος σχεδὸν κύριος ἐδέσποζεν ὁ *ἀμανές*, οἱ πλεῖστοι, ἐνθυμοῦμαι, ἐχαιρέτισαν τὴν σύστασιν αὐτοῦ μὲ δυσπιστίας μειδίαμα, ὀλίγοι δὲ μόλις πλήρεις ἐλπίδων αἰσιόδοξοι ἐπίστευσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ νέου ἱδρύματος. Τὰ πράγματα σήμερον δὲν ἐδικαίωσαν μὲν εἰσέτι ἐντελῶς τοὺς αἰσιοδόξους, διέψευσαν ὅμως ἤδη τοὺς ἀπέλπιδας ἐκείνους, οἵτινες ἀφθονοῦσι δυστυχῶς παρ' ἡμῖν, καὶ νομίζουσι πάντοτε, ὅτι παρέχουσι δεῖγμα βαθείας κρίσεως καὶ δυνάμεως μαντικῆς, ἂν ἐκ προοιμίων φανῶσι δυσπιστοῦντες πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν γενναίας τινος ἐπιχειρήσεως, καὶ καταδικάσωσιν ἐκ προκαταβολῆς,ὡς ματαίαν ἢ πρόωρον,τὴν παρ' ἡμῖν εἰσαγωγὴν τῶν στοιχείων ἐκείνων τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ ὑγιέστερα τῶν συστατικῶν του. Τὸ Ὠδεῖον τῶν Ἀθηνῶν, ἤτοι τὸ κύριον ἵδρυμα τοῦ μουσικοῦ καὶ δραματικοῦ συλλόγου, δὲν παρήγαγεν εἰσέτι,εἶνε ἀληθές,ἠθοποιούς,διότι ἀρχῆθεν, ἀγνοῶ ἐκ τίνων σκέψεων ὁρμώμενος, ἐπέστησεν ὁ σύλλογος τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς καταρτισμὸν καὶ μόρφωσιν τοῦ μουσικοῦ ἰδίως τμήματος. Παρήγαγεν ὅμως ἤδη ἱκανῶς μεμορφωμένους μουσικοὺς καὶ ἀοιδούς, ἑκατέρου τοῦ φύλου, ἐξεπαίδευσεν ὀρχήστραν ὁλόκληρον, ἐκ τεχνιτῶν συγκειμένην καὶ βιομηχάνων, ἐδίδαξε τὴν ᾠδικὴν καὶ τὴν ὀργανικὴν μουσικὴν τοὺς τροφίμους τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ-Κώστα, ἔδωκε πολλὰς μέχρι τοῦδε συναυλίας, ἀκουσθείσας μετ' εὐχαριστήσεως καὶ δικαίας, ἐννοεῖται,ἐπιεικείας, καὶ τέλος πάντων—τόρα ἑτοίμασε τὸ μεγαλείτερον τῶν ἐπιφωνημάτων σου—ἐξετέλεσε πρό τινων ἡμερῶν ὁλόκληρον μελόδραμα—τὴν Βετλὴν τοῦ Δονιζέττη—ἀπὸ τῆς μικρᾶς σκηνῆς τοῦ θεάτρου του. Τὸ ἐπερίμενες αὐτό; Ἐγώ, σὲ βεβαιῶ, δὲν τὸ ἐπερίμενα. Δὲν σοῦ γράφω περὶ τοῦ κειμένου τοῦ μελοδράματος, ὅπερ εἷς τῶν καθηγητῶν τοῦ Ὠδείου μετέφρασεν ἑλληνιστί, διότι εἶνε αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀσήμαντον, καὶ ὀλίγη ἑπομένως ἡ βλάβη, ἂν ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις ηὔξησε κάπως τὴν ἀσημαντότητά του· ἐκτὸς δὲ τούτου, εὐτυχῶς αἱ λέξεις δὲν ἀκούονται, καὶ ὁ ἀκροατὴς εὐχαριστούμενος ἐκ τῆς ἐλαφρᾶς μελῳδίας καὶ τοῦ ὑποπτέρου ῥυθμοῦ τῆς μουσικῆς, δὲν προσέχει εἰς τὰς περιέργως περιπαθεῖς φράσεις, τὰς ὁποίας ἀνταλλάσσουσιν οἱ δύο ἐρασταί. Ὅτι ὅμως πρέπει νὰ σοῦ γράψω, διότι μεγάλην καὶ ἀπροσδόκητον μ' ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν, εἶνε ἡ ἐπιτυχία τῶν χορῶν κατὰ πρῶτον λόγον καὶ τῆς ὀρχήστρας κατὰ δεύτερον. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη εἶνε καθαρὸν καὶ ἀναντίρρητον προϊὸν τῆς διδασκαλείας τοῦ Ὠδείου,καὶ ἀληθῆ παρήγαγεν ἔκπληξιν εἰς τοὺς ἀκροατάς. Νέοι καὶ νέαι, ἀπὸ δύο μόλις ἢ τριῶν ἐτῶν διδασκόμενοι ἐν τῷ Ὠδείῳ, ἐξετέλεσαν τοὺς χοροὺς καὶ τὰς ὁμοφωνίας τοῦ μελοδραματίου μὲ πολλήν, καὶ τονικὴν καὶ χρονικήν, ἀκρίβειαν, καὶ οὐδόλως ἦσαν ὑπερβολικὰ τὰ χειροκροτήματα τῶν θεατῶν, ἅτινα ἐπεδοκίμασαν καὶ ἐνεθάρρυναν τὸν νεαρὸν ἐκεῖνον θίασον. Δικαία ἐπίσης ἦτο ἡ ἐπιδοκιμασία καὶ ἐνθάρρυνσις τῆς πρωταγωνιστρίας, δεσποινίδος

Digitized by Google

Βέσσελ, ἥτις δὲν ἔχει μὲν πλήρη καὶ τελείαν φωνὴν ὑψιφώνου, ἐτραγῴδησεν ὅμως ἀψόγως τὸ μέρος της, καὶ θέλει βεβαίως καταστῇ δόκιμος ἐλαφρὰ ὑψίφωνος, ἂν ἐξακολουθήσῃ ἀσκουμένη μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου, καὶ ἀποφεύγῃ ἰδίως νὰ κουράζῃ τὴν φωνὴν αὐτῆς. Περὶ τῶν δύο ἀνδρῶν, τοῦ ὀξυφώνου καὶ βαρυφώνου, non ragioniam, ὡς λέγει ὁ Δάντης. Προθυμίαν εἶχον πολλὴν καὶ οἱ δύο, ἀλλ' ἐνθυμεῖσαι τί λέγει τὸ γραφικὸν ῥητόν.

Τέλος πάντων, φιλτάτη, ἠκούσαμεν ἐν Ἀθήναις μελόδραμα ἑλληνιστὶ ᾀδόμενον ὑπὸ Ἑλλήνων. Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἄξιον λόγου, φαντάζομαι δὲ ποῖος ἐνθουσιασμὸς θὰ καταλάβῃ σὲ τὴν πατριώτιδα, καὶ ποῖος διθύραμβος θὰ ἦνε ἡ ἀπάντησίς σου εἰς τὴν ἐπιστολήν μου. ΣΟΦΙΑ

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

177.

Ἡ ἐπιμονὴ οὔτε ἐπαίνων, οὔτε κατακρίσεως νομίζεται ἀξία· διότι οὐδὲν αὐτὴ ἄλλο εἶναι, εἰμὴ διάρκειά τις τῶν ὀρέξεων καὶ τῶν αἰσθημάτων ἡμῶν· τὰς ὀρέξεις δὲ καὶ τὰ αἰσθήματα οὔτε ν' ἀποβάλῃ τις δύναται, οὔτε νὰ προσλάβῃ.

178.

Ἡ αἰτία, δι' ἣν ὁ ἄνθρωπος τοὺς νέους γνωρίμους στέργει, κυρίως δὲν εἶναι ὁ ἐκ τῶν παλαιῶν κόρος, οὐδὲ τὸ ἐκ τῆς μεταβολῆς εὐχάριστον, ἀλλ' ἡ ἀποστροφὴ αὐτοῦ πρὸς τοὺς γνωρίμους τοὺς παλαιούς, τοὺς μὴ θαυμάζοντας αὐτὸν ἀρκούντως, καὶ ἡ ἐλπὶς ὅτι θέλουσι θαυμάσει αὐτὸν πλειότερον οἱ μὴ εἰσέτι καλῶς αὐτὸν γνωρίζοντες.

179.

Ἐνίοτε ἀπερισκέπτως μεμφόμεθα τοὺς φίλους ἡμῶν, θέλοντες νὰ δικαιολογήσωμεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἡμετέραν ἀπερισκεψίαν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἀμερικανική τις ἐφημερὶς ὁρίζει ὡς ἑξῆς τὴν σημερινὴν σημασίαν λέξεών τινων :

Βίος. Καιρὸς πρὸς ἀργυρολογίαν.—*Χρήματα*. Ὁ σκοπὸς τοῦ βίου.—*Ἀνήρ*. Μηχανὴ πρὸς ἀπόκτησιν χρημάτων.—*Γυνή*. Μηχανὴ πρὸς κατανάλωσιν αὐτῶν.—*Παιδία*. Ὁμοία μηχανὴ μικρά.

*
* *

— Μαμμά, ἔλεγε μικρά τις κόρη πρὸς τὴν μητέρα της, δὲν ἠμπορῶ νὰ βγάλω τὰ μαλλιὰ τῆς κούκλας μου.

— Καὶ διατί νὰ τὰ βγάλῃς ;

— Διὰ νὰ τὴν βάλω νὰ κοιμηθῇ.

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη, παιδί μου, ὅλος ὁ κόσμος πλαγιάζει μὲ τὰ μαλλιά του.

— Τὰ κορίτσια μάλιστα, ὄχι ὅμως καὶ ἡ *μαμμά*. Σὺ βγάζεις κάθε βράδυ τὰ 'δικά σου, καὶ ἐγὼ θέλω ἡ κούκλα μου νὰ ἦνε κυρία καὶ ὄχι κορίτσι.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἐάν ποτε αἱ γυναῖκες παρευρίσκοντο ἀφανεῖς ἐν ὁμιλίᾳ γινομένῃ μεταξὺ ἀνδρῶν μετὰ εὔθυμον γεῦμα. Ἐκεῖ θὰ ἔβλεπον ἀκριβῶς τὸν βαθμὸν τῆς χρηστοηθείας ἡμῶν, καὶ πόσον εἴμεθα ἄξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης των ! (Octave Feuillet).

Κατ' ἔτος εὑρίσκονται ἐν τοῖς γραμματοκιβωτίοις τοῦ Λονδίνου πολλαὶ χιλιάδες ἐπιστολῶν ἄνευ ἐπιγραφῶν. Κατὰ τὸ παρελθὸν δὲ ἔτος ἐλησμονήθησαν ἐν ταῖς ἁμάξαις τοῦ βορείου σιδηροδρόμου 804 ἀλεξιβρόχια, 400 μανδύλια, 274 ῥάβδοι, 270 πῖλοι καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα.

ΣΥΝΤΑΓΑΙ ΩΦΕΛΙΜΟΙ

3.

Μελάνη μαύρη.

Ἐντὸς ὕδατος καθαροῦ 10 λιτρῶν ἀφίνομεν ἐπὶ 36 ὥρας :

Noix de galle concassées (Κηκίδιον χονδροκοπανισμένον) . . . . . 5 **Kilogrammes**

Bois de campêche (Ξύλον καμπεχιανὸν : μπακάμιον) . . . . 150 **grammes**

ἔπειτα βράζομεν τὸ μῖγμα ἐπὶ δύο ὥρας καὶ τὸ σακκελίζομεν (σουρόνομεν). Ταυτοχρόνως ἔχομεν ἑτοίμην διάλυσιν :

Sulfate de fer (Θειικοῦ σιδήρου : βιτριολίου) 1,000 **grammes.**

Gomme arabique (Κόμεος ἀραβικοῦ) 1,000 **grammes** ἐντὸς 5 λιτρῶν ὕδατος. Ἑνοῦμεν πάντα τἀνωτέρω ἀναταράσσομεν τὸ παραχθὲν μῖγμα, καὶ το ἐκθέτομεν ἐπὶ 2-3 ἡμέρας ἀνοικτὸν εἰς τὸν ἀέρα. Ἔπειτα μεταγγίζομεν αὐτὸ ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ ἵνα μὴ θολωθῇ, τὸ μυρίζομεν διὰ 50-60 σταγόνων ἐλαίου λαβάνδας καὶ το ἐγκλείομεν ἐν φιάλαις.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

«Ἦλθες εἰς τὸ θέατρον, λέγει που ὁ Δουμᾶ υἱός, χωρὶς τὴν κόρην σου, καὶ εἶχες δίκαιον. Οὐδέποτε πρέπει νὰ φέρῃς τὴν θυγατέρα σου εἰς τὸ θέατρον, ἄς το εἴπωμεν ἅπαξ διὰ παντός. Οὐ μόνον τὸ ἔργον εἶνε ἀνήθικον, ἀλλ' εἶνε καὶ ὁ τόπος τοιοῦτος. Πανταχοῦ ὅπου στηλιτεύουσι τὸν ἄνθρωπον, ὑπάρχει τις γύμνωσις, ἣν δὲν πρέπει νὰ θέσωμεν ἐνώπιον ὅλων τῶν ὀφθαλμῶν. . . Ἐκεῖ ἔχομεν νὰ εἴπωμεν, ἡμεῖς οἱ μεγάλοι, οἵτινες πολλὰ ἐμάθομεν ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἔχομεν νὰ εἴπωμεν πράγματα ἅτινα δὲν πρέπει νὰ ἀκούσωσιν αἱ κόραι. . . Ἂς μάθωμεν καλῶς, ὅτι τὸ θέατρον, ὃν ἡ ἀπεικόνισις καὶ ἡ σάτυρα τῶν παθῶν καὶ τῶν ἠθῶν, ἀείποτε εἶνε ἀνήθικον, αὐτῶν τούτων τῶν παθῶν καὶ τῶν ὑπόπτων ἠθῶν ὄντων ἀνηθίκων.»

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 181 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — **17 Ἰουνίου 1879**

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ
ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου.]

Γραμματεῖαι τῆς Ἐπικρατείας ὑπῆρχον καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου, ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς τὰ διάφορα ὑπουργεῖα. Ὅτε ἦλθεν ὁ Κυβερνήτης διώρισεν ἕνα μόνον Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας, τὸν ἀείμνηστον Σπ. Τρικούπην, τοῦ ὁποίου παραιτηθέντος διωρίσθη ὁ Σπηλιάδης. Ἡ αὐτὴ τάξις ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς λήξεως τῆς ἐν Ἄργει Δ' Συνελεύσεως. Μετὰ τὴν Συνέλευσιν ταύτην ἔγειναν πάλιν αἱ Γραμματεῖαι τῆς Ἐπικρατείας οἷον τῶν Ἐσωτερικῶν, τῆς Δικαιοσύνης κλπ. Τὴν τάξιν ταύτην ἠκολούθησε καὶ ἡ Μεγαρικὴ Συνέλευσις. Τοῦτο δὲ ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὄθωνος μέχρι τοῦ Συντάγματος τοῦ 1843, ὅτε αἱ Γραμματεῖαι μετωνομάσθησαν Ὑπουργεῖα. Σ. τ Δ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ
ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 356.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.*

Ὅπου ὁ Φιλέας πράττει ὅ,τι οὐδέποτε ἔπραξεν.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐφυλακίσθη ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ τελωνείου τοῦ Λίβερπουλ, ἔμελλε δὲ νὰ διαγάγῃ ἐν αὐτῷ τὴν νύκτα, ἀναμένων τὴν εἰς Λονδῖνον μεταγωγήν του.

Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ὁ Πονηρίδης ἠθέλησε νὰ ὁρμήσῃ κατὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος, ἀλλ' οἱ κλητῆρες τὸν ἐμπόδισαν. Ἡ δὲ κ. Ἀουδά, τρομάξασα πρὸς τὴν ἀγροικίαν τῆς συλλήψεως, καὶ οὐδὲν γνωρίζουσα, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί συνέβαινεν. Ὁ Πονηρίδης ὅμως τῇ ἐξήγησεν, ὅτι ὁ κ. Φόγ, ὁ ἔντιμος καὶ γενναῖος εὐπατρίδης, εἰς ὃν ὤφειλε τὴν ζωήν του, συνελαμβάνετο ὡς κλέπτης. Ἡ νεαρὰ γυνὴ διεμαρτυρήθη κατὰ τοιαύτης ὑπονοίας, ἡ καρδία της ἠγανάκτησε, καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἐπληρώθησαν δακρύων, ὅτε εἶδεν ὅτι οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ οὐδὲ ν' ἀποπειραθῇ πρὸς σωτηρίαν τοῦ σωτῆρός της.

Ὡς πρὸς τὸν Φίξ, συνέλαβεν οὗτος τὸν εὐπατρίδην, διότι καθῆκόν του ἦτο νὰ τὸν συλλάβῃ ἔνοχον ἢ μή. Τὰ δικαστήρια ἔμελλον ν' ἀποφασίσωσι.

Τότε ὅμως ἐπῆλθεν εἰς τὸν Πονηρίδην ἡ φοβερὰ ἰδέα, ὅτι αὐτὸς μόνος ἦτο πάντων αἰτία. Διατί, ἀληθῶς, νὰ κρύψῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν κ. Φόγ; Διατί ἀπεφάσισε νὰ μὴν εἴπῃ τίποτε εἰς τὸν κύριόν του, ὅτε ὁ Φὶξ ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν τὴν ἰδιότητα καὶ τὴν ἀποστολήν του; Ἂν ὁ κ. Φὸγ ἐμάνθανεν ἐγκαίρως τὰ διατρέχοντα, ἤθελε βεβαίως παράσχει εἰς τὸν Φὶξ ἀποδείξεις τῆς ἀθωότητός του, ἤθελε καταδείξει εἰς αὐτὸν τὴν πλάνην του, καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἤθελε μεταφέρει δι' ἐξόδων του καὶ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ὀλέθριον ἐκεῖνον πράκτορα, οὗτινος πρώτη φροντὶς ὑπῆρξε νὰ τὸν συλλάβῃ, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπάτει τὸ ἔδαφος τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου. Ἀναλογιζόμενος τὰ σφάλματα καὶ τὰς ἀπερισκεψίας του, ὁ ταλαίπωρος νέος κατελήφθη ὑπὸ ὀξυτάτων ἐλέγχων συνειδήσεως. Διεῤῥάγη εἰς κλαυθμούς, ἡ ἀπελπισία του προὐξένει οἶκτον, καὶ ἤθελε νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλήν του κατὰ τοῦ τοίχου.

Ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ αὐτὸς ἔμειναν, βίᾳ τοῦ ψύχους, ὑπὸ τὸ περίστυλον τοῦ τελωνείου, μὴ θέλοντες νὰ φύγωσι, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἴδωσιν ἔτι ἅπαξ τὸν κ. Φόγ.

Οὗτος ἦν ἐντελῶς κατεστραμμένος, καὶ κατεστρέφετο καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ ἐπιτύχῃ τέλος τοῦ σκοποῦ του. Ἡ σύλληψις ἐκείνη τὸν ἠφάνιζεν ἀνεπιστρεπτεί. Ἀφιχθεὶς τὴν μεσημβρίαν, πλὴν εἴκοσι λεπτῶν, τῆς 21 Δεκεμβρίου, εἰς Λίβερπουλ, εἶχεν ἔτι καιρὸν μέχρι τῆς ὀγδόης ὥρας καὶ τεσσαράκοντα πέντε λεπτῶν, ὅπως ἐμφανισθῇ εἰς τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον, ἤτοι ἐννέα ὥρας καὶ δεκαπέντε λεπτά, τῷ ἐχρειάζοντο δὲ ἓξ μόνον ὧραι μέχρι Λονδίνου.

Ἄν τις τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσήρχετο εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ τελωνείου, ἤθελεν εὕρει τὸν κ.

* Ἕνεκα τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ ἀνανταποδότου λογοπαιγνίου, ὅπερ ὑπαινίσσεται καὶ ἡ ἐν πρωτοτύπῳ ἐπιγραφὴ τοῦ κεφαλαίου τούτου, ἠλλάγη αὕτη κατ' ἀνάγκην.
Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

Φὸγ ἀκίνητον, καθήμενον ἐπί τινος ξυλίνου σκάμνου, ἀτάραχον καὶ ἀόργητον. Ἄγνωστον ἂν ἐνεκαρτέρει, ἀλλὰ καὶ ἡ τελευταία του αὕτη ἀτυχία δὲν ἐφαίνετο τοὐλάχιστον ὅτι τὸν συνεκίνησεν. Εἶχεν ἆρά γε συγκεντρωθῆ ἐν τῇ ψυχῇ του μυχία τις λύσσα ἐξ ἐκείνων, αἵτινες εἰσὶ φοβεραὶ διότι καταστέλλονται, καὶ ἐκρήγνυνται τέλος ἀκατάσχετοι τὴν ἐσχάτην στιγμήν; Ἄγνωστον. Ἀλλ' ὁ κ. Φιλέας Φὸγ ἔμενεν ἐκεῖ ἥσυχος, καὶ ἀναμένων. . . τί; Ἤλπιζεν ἔτι; Ἐπίστευεν ἔτι εἰς τὴν ἐπιτυχίαν, ὅτε ἡ θύρα τῆς φυλακῆς ἐκλείσθη ὀπίσω του;

Ὅπως δήποτε ὁ κ. Φὸγ ἀπέθηκεν ἐπιμελῶς τὸ ὡρολόγιόν του ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ παρετήρει βαδίζοντας τοὺς δείκτας. Οὐδεὶς λόγος ἐξήρχετο τῶν χειλέων του, ἀλλὰ τὸ βλέμμα του ἦτο παραδόξως ἀτενές.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ θέσις του ἦτο δεινή, καὶ διὰ τοὺς μὴ δυναμένους ν' ἀναγνώσωσιν ἐν τῇ συνειδήσει ἐκείνῃ συνωψίζετο εἰς τὸ ἑξῆς δίλημμα:

Ἂν μὲν ἦτο τίμιος ἄνθρωπος ὁ Φιλέας, ἦτο κατεστραμμένος.

Ἂν δὲ ἦτο ἄτιμος, ἦτο εἰς τὰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης.

Διενοήθη ἆρά γε τότε νὰ φύγῃ; Ἐσκέφθη ν' ἀναζητήσῃ δυνατήν τινα ἔξοδον ἐκ τῆς φυλακῆς ἐκείνης; Ἠδύνατό τις ἀληθῶς νὰ τὸ πιστεύσῃ, διότι ἦλθε στιγμή, καθ' ἣν περιῆλθε τὸ δωμάτιον. Ἀλλ' ἡ θύρα ἦτο στερεῶς κεκλεισμένη, καὶ τὰ παράθυρα ἔφρασσον ῥάβδοι σιδηραῖ. Ἐκάθισε τότε πάλιν, ἐξήγαγε τοῦ κόλπου του τὸ δρομολόγιον τῆς ὁδοιπορίας του, καὶ ὑπὸ τὴν γραμμὴν ἥτις περιεῖχε τὰς λέξεις:

21 Δεκεμβρίου, Σάββατον, Λίβερπουλ.

προσέθηκεν:

Ὀγδοηκοστὴ ἡμέρα, 11, 40 π. μ.

καὶ ἀνέμεινεν.

Ἡ πρώτη ὥρα ἐσήμανε τότε εἰς τὸ ὡρολόγιον τοῦ τελωνείου, ὁ δὲ κ. Φὸγ παρετήρησεν, ὅτι τὸ ἰδικόν του προέτρεχε κατὰ δύο λεπτά.

Κατόπιν ἐσήμανεν ἡ δευτέρα! Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δέ, ὅτι καὶ τότε ἔτι ἐπέβαινε ταχείας ἁμαξοστοιχίας, ἠδύνατο πάντοτε νὰ φθάσῃ εἰς Λονδῖνον καὶ τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον πρὸ τῆς ὀγδόης ὥρας καὶ τριῶν τετάρτων τῆς ἑσπέρας. Τότε τὸ μέτωπόν του συνωφρυώθη μικρόν. . . .

Κατὰ τὴν δευτέραν ὥραν καὶ τριάκοντα τρία λεπτὰ θόρυβος ἀντήχησεν ἔξω, καὶ πάταγος θυρῶν ἀνοιγομένων. Ἠκούσθη δὲ συγχρόνως τοῦ Πονηρίδου καὶ τοῦ Φὶξ ἡ φωνή.

Τὸ βλέμμα τοῦ Φιλέα Φὸγ ἤστραψεν ἐπὶ στιγμήν.

Ἡ θύρα τοῦ φυλακείου ἠνοίχθη, καὶ ὁ Φὸγ εἶδε τὴν κ. Ἀουδά, τὸν Πονηρίδην καὶ τὸν Φίξ, οἵτινες ὥρμησαν πάντες πρὸς αὐτόν.

Ὁ Φὶξ ἐπνευστία, εἶχεν ἄτακτον τὴν κόμην . . . δὲν ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ.

— Κύριε, ἐψιθύρισε, . . . κύριε. . . συγγνώμην. . . ὁμοιότης λυπηρά. . . Ὁ κλέπτης συνελήφθη... πρὸ τριῶν ἡμερῶν... εἶσθε ἐλεύθερος!

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἦτο ἐλεύθερος!

Ἐπορεύθη τότε πρὸς τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα, ἠτένισεν ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα, καὶ ἐκτελῶν τὴν μόνην ἐπὶ ζωῆς του ταχεῖαν κίνησιν, ἔφερε τοὺς δύο του βραχίονας πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ὑψῶν τοὺς δύο του γρόνθους δι' ἀκριβείας αὐτομάτου, κατήνεγκεν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δυστυχοῦς ἀστυνομικοῦ πράκτορος.

— Ἆ! ἡ ψυχή μου τὸ καταχάρηκε! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης. Νὰ ἀγγλικαὶς γροθιαὶς μὲ ὑπόληψιν!

Ὁ Φίξ, κυλισθεὶς χαμαί, οὐδὲ λέξιν ἐπρόφερεν. Ἤξιζεν ὅ,τι ἔπαθε.

Ὁ Φὸγ ὅμως, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Πονηρίδης κατέλιπον πάραυτα τὸ τελωνεῖον, καὶ ἐπιβάντες ἁμάξης μετέβησαν ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τοῦ Λίβερπουλ.

Ὁ Φιλέας ἠρώτησεν, ἂν ἦτο ἑτοίμη ταχεῖά τις ἁμαξοστοιχία διὰ Λονδῖνον. Ἦτο δευτέρα ὥρα καὶ τεσσαράκοντα λεπτά... τὸ δὲ ταχὺ ζεῦγμα εἶχεν ἀναχωρήσει πρὸ τριάκοντα πέντε λεπτῶν!

Ὁ Φιλέας Φὸγ παρήγγειλε τότε εἰδικὴν ἁμαξοστοιχίαν.

Πολλαὶ ταχεῖαι ἁμαξοστοιχίαι διετέλουν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ θέρμανσιν· ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ὑπηρεσίας ἡ εἰδικὴ ἁμαξοστοιχία δὲν κατώρθωσε νὰ καταλίπῃ τὸν σταθμὸν πρὸ τῆς τρίτης ὥρας.

Οὕτω δὲ κατὰ τὰς τρεῖς ὁ Φιλέας Φόγ, ἀφοῦ εἶπεν ἰδιαιτέρως λέξεις τινὰς πρὸς τὸν μηχανικὸν περὶ ἀμοιβῆς τινος, ἣν ἠδύνατο νὰ κερδήσῃ, ἐταχυπόρει εἰς Λονδῖνον, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς νεαρᾶς γυναικὸς καὶ τοῦ πιστοῦ ὑπηρέτου του.

Ἐντὸς πέντε καὶ ἡμισείας ὡρῶν ἔπρεπε νὰ διανυθῇ τὸ μεταξὺ Λίβερπουλ καὶ Λονδίνου διάστημα. Τὸ πρᾶγμα ἦτο δυνατὸν καὶ κατορθωτόν, ἂν ἡ ὁδὸς ἦν ἐλευθέρα καθ' ὅλον της τὸ μῆκος. Ἀλλ' ἐμπόδια ἀναπόφευκτα ἐβράδυναν τὸν δρόμον, καὶ ὅτε ὁ εὐπατρίδης ἀφίκετο εἰς τὸν σταθμόν, πάντα τοῦ Λονδίνου τὰ ὡρολόγια ἐσήμαινον ἐννέα παρὰ δέκα.

Οὕτω δὲ ὁ Φιλέας Φόγ, ἐκτελέσας τὴν περὶ τὴν γῆν περίοδόν του, ἐπανέκαμπτεν ὑστερῶν κατὰ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας.

Εἶχε χάσει τὸ στοίχημα!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ΄.

Καθ' ὃ ὁ Πονηρίδης ἐκτελεῖ τὴν παραγγελίαν τοῦ κυρίου του πρὶν ἢ οὗτος τὴν ἐπαναλάβῃ.

Τὴν ἐπαύριον οἱ κάτοικοι τῆς Σέβιλλ-Ῥόου ἤθελον μεγάλως ἐκπλαγῆ, ἄν τις ἐβεβαίου αὐτούς, ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχεν ἐπανέλθει εἰς τὴν κατοικίαν του. Θύραι καὶ παράθυρα ἦσαν κατά-

Digitized by Google

κλειστα, οὐδεμία δ' ἐξωτερικῶς ἐφαίνετο μεταβολή.

Ὁ Φιλέας Φόγ, ἅμα καταλιπὼν τὸν σταθμόν, παρήγγειλεν εἰς τὸν Πονηρίδην ν'ἀγοράσῃ ὀλίγα τρόφιμα καὶ μετέβη εἰς τὸν οἶκόν του. Ἀπεδέξατο δὲ ἐν πάσῃ τῇ συνήθει αὐτοῦ ἀταραξίᾳ τὸ δυστύχημά του. Νὰ καταστραφῇ ἐντελῶς! καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὸν ἀνόητον ἐκεῖνον ἀστυνομικὸν πράκτορα! Βαδίσας ἀσφαλῶς καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν μακρὰν ὁδοιπορίαν, ἀνατρέψας μυρία ἐμπόδια, μυρίους ἀψηφίσας κινδύνους, εὐκαιρήσας μάλιστα καὶ ν'ἀγαθοεργήσῃ καθ'ὁδόν...νὰ ἀποτύχῃ ἔπειτα εἰς τὸ τέρμα, προσκόπτων εἰς βίαν κτηνώδη, ἣν οὔτε νὰ προΐδῃ οὔτε νὰ καταπολεμήσῃ ἠδύνατο! Τὸ πρᾶγμα ἀληθῶς ἦτο φοβερόν. Ἐκ τῆς μεγάλης χρηματικῆς ποσότητος, ἣν εἶχε παραλάβει μεθ'ἑαυτοῦ ἀναχωρῶν, ἀσήμαντον μόλις τῷ ἀπέμενεν ὑπόλοιπον. Μόνην περιουσίαν εἶχε πλέον τὰς παρὰ τῷ τραπεζίτῃ Βάριγγ κατατεθειμένας εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν, καὶ ταύτας δὲ ὤφειλεν εἰς τοὺς κερδήσαντας συνεταίρους του. Μετὰ τόσας δαπάνας, δὲν θὰ τὸν ἐπλούτιζε βεβαίως τὸ στοίχημα, πιθανὸν δὲ ἦτο, ὅτι οὐδ'ἐπεζήτει κἂν νὰ πλουτήσῃ—στοιχηματίσας χάριν τῆς τιμῆς καὶ μόνης,—ἀλλ'ἡ ἀπώλεια ὅμως τοῦ στοιχήματος τὸν κατέστρεφε καθ' ὁλοκληρίαν. Ἄλλως δὲ εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει περὶ τοῦ πρακτέου.

Ἓν δωμάτιον τῆς οἰκίας διετέθη ὑπὲρ τῆς κ. Ἀουδά, ἥτις ἐν πλήρει ἀπογνώσει διατελοῦσα, ἐννόησεν ἔκ τινων λόγων τοῦ κ. Φόγ, ὅτι ἐμελέτα τι ἀπαίσιον.

Γνωστὸν εἶνε, εἰς ποῖον ἀξιοθρήνητον τέλος καταντῶσι πολλάκις οἱ ὑπὸ τὸ κράτος δυσαπαλλάκτου τινὸς ἰδέας διατελοῦντες μονομανεῖς Ἄγγλοι. Διὰ τοῦτο δὲ ὁ Πονηρίδης, χωρὶς νὰ φαίνεται, ἐπετήρει τὸν κύριόν του.

Ἐν πρώτοις ὅμως ὁ χρηστὸς νέος εἶχεν ἀναβῇ εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἵνα σβέσῃ τὸ ἀπὸ ὀγδοήκοντα ἤδη ἡμερῶν καῖον φωταέριον. Εὑρὼν ἐν τῷ γραμματοκιβωτίῳ λογαριασμόν τινα τῆς τοῦ φωταερίου Ἑταιρίας, διελογίσθη ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ παύσῃ ἡ δαπάνη ἐκείνη, ἥτις αὐτὸν μόνον ἐπεβάρυνεν.

Οὕτω παρῆλθεν ἡ νύξ.

Ὁ κ. Φὸγ κατεκλίθη, ἀλλ' ἐκοιμήθη ἆρά γε;

Ἡ κ. Ἀουδὰ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν κατώρθωσε νὰ ἀναπαυθῇ. Ὁ δὲ Πονηρίδης, ἠγρύπνησεν ὡς κύων παρὰ τὴν θύραν τοῦ κυρίου του.

Τὴν ἐπαύριον ὁ κ. Φὸγ τὸν ἐκάλεσε καὶ τῷ παρήγγειλε διὰ βραχέων νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ προγεύματος τῆς κ. Ἀουδά. Τὸ κατ' αὐτόν, τοῦ ἤρκει ἓν κύπελλον τεΐου καὶ μία φρυγανιά. Παρεκάλει δὲ τὴν κυρίαν Ἀουδὰ νὰ τὸν συγχωρήσῃ, ἂν δὲν παρίστατο εἰς τὸ πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμα, καθότι εἶχεν ἀνάγκην καιροῦ, ἵνα τακτοποιήσῃ τὰς ὑποθέσεις του. Τὸ ἑσπέρας δὲ μόνον ἔμελλε νὰ παρακαλέσει τὴν κ. Ἀουδὰ νὰ τῷ παράσχῃ στιγμῶν τινων ἀκρόασιν.

Ὁ Πονηρίδης, μαθὼν τὸ πρόγραμμα τῆς ἡμέρας, ἔργον εἶχε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς αὐτό. Ἐθεώρει δὲ τὸν κύριόν του, ἀπαθῆ πάντοτε, καὶ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου. Ἡ καρδία του ἦτο βαρύθυμος, καὶ ἡ συνείδησίς του ἐσπαράσσετο ὑπὸ τῶν ἐλέγχων, διότι ἑαυτόν, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, κατηγόρει ἐπὶ τῇ ἀνεπανορθώτῳ ἐκείνῃ συμφορᾷ. Βεβαίως! διελογίζετο, ἂν εἶχεν εἰδοποιήσει τὸν κ. Φόγ, ἂν τῷ εἶχεν ἀποκαλύψει τὰ σχέδια τοῦ πράκτορος Φίξ, δὲν θὰ τὸν παρελάμβανεν ἐκεῖνος μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Λίβερπουλ, καὶ τότε. . . .

Ὁ Πονηρίδης δὲν κατώρθωσε πλέον νὰ κρατηθῇ.

— Αὐθέντα μου! κύριε Φόγ! ἀνέκραξε· καταρασθῆτέ με! ἐγὼ πταίω. . .

— Δὲν κατηγορῶ κανένα, ἀπήντησεν ἀταραχότατα ὁ Φιλέας Φόγ. Πήγαινε!

Ὁ Πονηρίδης ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, καὶ μεταβὰς πρὸς τὴν κ.Ἀουδά, ἀνεκοίνωσεν αὐτῇ τὰ σχέδια τοῦ κυρίου του.

— Κυρία, προσέθηκεν, ἐγὼ δὲν εἶμαι τίποτε! Δὲν ἔχω κἀμμίαν ἐπιρροὴν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ αὐθέντου μου. Σεῖς ὅμως ἴσως. . .

— Ἐγώ; ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά. Κανεὶς δὲν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ κ. Φόγ. Μήπως ἐννόησέ ποτε, ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη μου πρὸς αὐτὸν ἦτον ἑτοίμη νὰ ὑπερχειλίσῃ; Ἀνέγνωσέ ποτε ἐντὸς τῆς καρδίας μου; Φίλε μου, μὴ τὸν ἀφήσῃς. . . μηδὲ στιγμήν! Λέγεις ὅτι ἐξέφρασεν ἐπιθυμίαν νὰ μοῦ ὁμιλήσῃ ἀπόψε;

— Μάλιστα, κυρία. Θέλει βεβαίως νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον σας εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

— Ἂς περιμείνωμεν, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή, ἥτις ἀπέμεινε σκεπτική.

Οὕτω δὲ καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν κυριακὴν ὁ οἶκος τῆς Σέβιλ-Ῥόου διέμεινεν ὡς ἀκατοίκητος, καὶ πρῶτον τότε, ἀφ' ἧς κατῴκει ἐν αὐτῷ ὁ κ. Φιλέας Φόγ, δὲν ἐξῆλθεν ἵνα μεταβῇ εἰς τὸν σύλλογόν του, ὅτε ἡ ἑνδεκάτη καὶ ἡμίσεια ἐσήμανεν ἀπὸ τοῦ ὡρολογίου τοῦ Κοινοβουλίου.

Ἄλλως δέ, πρὸς τί νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον; Οἱ συνέταιροί του δὲν τὸν ἀνέμενον βεβαίως πλέον. Ἀφοῦ τὴν προτεραίαν ἑσπέραν, κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ τεσσαράκοντα πέντε λεπτά, δὲν εἶχεν ἐμφανισθῇ ὁ Φιλέας Φὸγ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου, τὸ στοίχημά του εἶχε χαθῇ πλέον. Οὐδὲ εἶχε μάλιστα ἀνάγκην νὰ μεταβῇ εἰς τὸν τραπεζίτην του, ἵνα παραλάβῃ τὸ ποσὸν ἐκεῖνο τῶν εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν, καθότι οἱ ἐναντίοι του εἶχον εἰς χεῖράς των ἐπιταγὴν ὑπογεγραμμένην παρ' αὐτοῦ, καὶ ἤρκει ἁπλῆ ἀναγγελία πρὸς τὸν κ. Βάριγγ, ἵνα μεταγραφῇ ἡ ποσότης εἰς πίστωσιν τῶν κερδησάντων.

Digitized by Google

Ὁ κ. Φὸγ ἑπομένως δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐξέλθῃ καὶ δὲν ἐξῆλθεν. Ἔμεινε δὲ ἐν τῷ δωματίῳ του, τακτοποιῶν τὰς ὑποθέσεις του. Ὁ Πονηρίδης δὲν ἔπαυσεν ἀναβαίνων καὶ καταβαίνων τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας, καὶ τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἡ ὥρα δὲν παρήρχετο. Ἠκροάζετο εἰς τὴν θύραν τοῦ κυρίου του, μηδόλως ἀναλογιζόμενος, ὅτι ἔπραττεν ἀδιακρισίαν, καὶ ἐθεώρει διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ κλείθρου,φανταζόμενος ὅτι ἦτο δικαίωμά του. Ὁ Πονηρίδης ἐφοβεῖτο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν καταστροφήν τινα. Ἐνίοτε ἀνελογίζετο καὶ τὸν Φίξ, ἀλλ' αἱ περὶ αὐτοῦ ἰδέαι του εἶχον μεταβληθῆ, καὶ δὲν τὸν ᾐτιᾶτο πλέον. Εἶχεν ἀπατηθῆ καὶ ἐκεῖνος, ὡς πάντες, περὶ τοῦ Φιλέα Φόγ, καταδιώκων δὲ καὶ συλλαμβάνων αὐτόν,τὸ καθῆκόν του μόνον ἐξετέλει· ἐνῷ αὐτός, .ὁ Πονηρίδης ... Ἡ ἰδέα αὕτη τὸν κατέβαλλε, καὶ ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς ἄχθος τῆς γῆς.

Ὅτε δὲ τέλος ἡ μόνωσις ηὔξανε τὴν ἀπόγνωσιν καὶ τὴν δυστυχίαν τοῦ Πονηρίδου, ἔκρουεν οὗτος εἰς τὴν θύραν τῆς κ.Ἀουδά, εἰσήρχετο εἰς τὸ δωμάτιόν της,ἐκάθητο σιωπηλὸς εἴς τινα γωνίαν,καὶ ἐθεώρει τὴν σκεπτικὴν πάντοτε νεαρὰν γυναῖκα.

Περὶ τὴν ἑβδόμην καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς ἑσπέρας ὁ κ. Φὸγ ἠρώτησεν, ἂν ἡ κ. Ἀουδὰ ἠδύνατο νὰ τὸν δεχθῇ, καὶ μετά τινας στιγμὰς ἦσαν οἱ δύο μόνοι ἐντὸς τοῦ δωματίου της.

Ὁ κ. Φόγ, λαβὼν ἕδραν, ἐκάθισεν ἐγγὺς τῆς ἑστίας, ἀπέναντι τῆς κ.Ἀουδά· τὸ δὲ πρόσωπόν του οὐδεμίαν ἐνέφαινε συγκίνησιν. Ἦτο ἀπαθὴς καὶ ἀτάραχος ἐπιστρέψας, ὡς ἀτάραχος ἦτο καὶ ἀπαθὴς ἀναχωρῶν.

Μείνας ἐπὶ πέντε λεπτὰ σιωπηλός, ὕψωσε τέλος τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν κ. Ἀουδά, καὶ εἶπε:

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ὅτι σᾶς ἔφερα εἰς τὴν Ἀγγλίαν;

— Ἐγώ, κύριε Φόγ! . . . ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή, καταστέλλουσα τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας της.

— Συγχωρήσατέ μου, σᾶς παρακαλῶ, νὰ τελειώσω, ὑπέλαβεν ὁ κ. Φόγ. Ὅτε διενοήθην νὰ σᾶς παρασύρω μακρὰν τῆς χώρας ἐκείνης, ἥτις ἦτο διὰ σᾶς τόσον ἐπικίνδυνος, ἤμην πλούσιος, καὶ σκοπὸν εἶχα νὰ θέσω εἰς διάθεσίν σας ἓν μέρος τῆς περιουσίας μου. Ἡ ζωή σας θὰ καθίστατο οὕτω εὐτυχὴς καὶ ἀνεξάρτητος. Σήμερον ὅμως εἶμαι κατεστραμμένος.

— Τὸ γνωρίζω, κύριε Φόγ, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή. Ἀλλὰ σᾶς ἐρωτῶ καὶ ἐγώ: Μὲ συγχωρεῖτε ὅτι σᾶς παρηκολούθησα, καὶ—τίς οἶδε—συνετέλεσα ἴσως εἰς τὴν καταστροφήν σας, βραδύνουσα τὴν ὁδοιπορίαν σας;

— Δὲν ἦτο δυνατόν, κυρία, νὰ μείνετε εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ἡ σωτηρία σας δὲν ἠσφαλίζετο, ἂν δὲν ἀπεμακρύνεσθε ἀπὸ τοὺς φανατικοὺς ἐκείνους τόσον, ὥστε νὰ μὴ δύνανται πλέον νὰ σᾶς συλλάβωσι.

— Λοιπόν, κύριε Φόγ, ὑπέλαβεν ἡ κ. Ἀουδά, δὲν ἠρκέσθητε μόνον ὅτι μ' ἐσώσατε ἀπὸ φοβερὸν θάνατον, ἀλλ' εἴχετε σκοπὸν καὶ ν' ἀσφαλίσητε τὸ μέλλον μου ἐπὶ τῆς ξένης γῆς;

— Ναί, κυρία, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ, ἀλλὰ ἡ τύχη ἐτράπη ἐναντίον μου. Οὐχ ἧττον σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ διαθέσω ὑπὲρ ὑμῶν τὰ ὀλίγα λείψανα τῆς περιουσίας μου.

— Ἀλλὰ σεῖς, κύριε Φόγ, σεῖς, τί θὰ γείνετε;

— Ἐγὼ κυρία, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ εὐπατρίδης, δὲν χρειάζομαι τίποτε.

— Πλὴν πῶς ἀποβλέπετε εἰς τὸ μέλλον σας, κύριε;

— Ὅπως πρέπει ν' ἀποβλέπω, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Ὅπως δήποτε ἄνθρωπος ὡς σεῖς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ περιπέσῃ εἰς ἔνδειαν. Οἱ φίλοι σας...

— Δὲν ἔχω φίλους, κυρία.

— Οἱ συγγενεῖς σας. . .

— Δὲν ἔχω πλέον συγγενεῖς.

— Τότε σᾶς λυποῦμαι, κ. Φόγ, διότι ἡ μόνωσις εἶνε φοβερά! Πῶς λοιπόν; δὲν ἔχετε μίαν καρδίαν νὰ ἐκχύσετε τὰς λύπας σας; Λέγουν ἐν τούτοις ὅτι ἡ δυστυχία συμμεριζομένη γίνεται ἐλαφροτέρα. . .

— Τὸ λέγουν, κυρία.

— Κύριε Φόγ, εἶπε τότε ἡ κ. Ἀουδά, ἐγειρομένη καὶ τείνουσα τὴν χεῖρά της εἰς τὸν εὐπατρίδην, μὲ θέλετε καὶ συγγενῆ καὶ φίλην συγχρόνως; Μὲ θέλετε γυναῖκά σας;

Πρὸς ταῦτα ἠγέρθη ἀμέσως καὶ ὁ κ. Φόγ. Οἱ ὀφθαλμοί του ἐφωτοβόλουν ἀσυνήθως καὶ τὰ χείλη του ἔτρεμον. Ἡ κ. Ἀουδὰ ἐθεώρει αὐτόν· ἡ εἰλικρίνεια δὲ καὶ ἡ εὐθύτης,ἡ σταθερότης καὶ ἡ γλυκύτης συνάμα τοῦ ὡραίου ἐκείνου βλέμματος εὐγενοῦς γυναικός, τολμώσης τὰ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἐκείνου, εἰς ὃν τὰ πάντα ὤφειλε, τὸν κατέπληξαν πρῶτον, καὶ ὕστερον τὸν συνεκίνησαν. Ἔκλεισεν ἐπί τινας στιγμὰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἵν' ἀποφύγῃ τὴν περαιτέρω ἐπίδρασιν τοῦ βλέμματος ἐκείνου... Ὅτε δὲ τοὺς ἤνοιξε πάλιν,

— Σᾶς ἀγαπῶ! εἶπεν ἁπλῶς. Ναί, μὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ μὰ τὰ ἱερώτερα τοῦ κόσμου, σᾶς ἀγαπῶ. . . Εἶμαι ἰδικός σας. . .

— Ἆ!.. ἀνέκραξεν ἡ κ. Ἀουδά, φέρουσα τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν της.

Ὁ Πονηρίδης προσεκλήθη εὐθύς, καὶ προσέδραμε παρευθύς, ἐνῷ ὁ κ. Φὸγ ἐκράτει ἔτι διὰ τῶν χειρῶν του τὴν χεῖρα τῆς κ. Ἀουδά. Ἐνόησε δὲ πάραυτα τὰ συμβαίνοντα, καὶ ἡ εὐρεῖά του μορφὴ ἠκτινοβόλησεν ὡς ὁ μεσουρανῶν ἥλιος τῶν τροπικῶν.

Ὁ κ. Φὸγ τὸν ἠρώτησεν, ἂν δὲν ἦτο ἀργὰ νὰ προσκληθῇ ὁ αἰδεσιμώτατος πατὴρ Σαμουήλ,ἱερεὺς τῆς ἐνορίας.

Digitized by Google

Ὁ Πονηρίδης ἐμειδίασεν ἱλαρώτατον μειδίαμα, καὶ

— Ποτέ, εἶπε, δὲν εἶνε ἀργά.

Ἡ ὥρα ἦτο ὀκτὼ παρὰ πέντε.

— Δι' αὔριον λοιπόν, δευτέραν! εἶπε.

— Δι' αὔριον δευτέραν; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ, προβλέπων τὴν νεαρὰν γυναῖκα.

— Δι' αὔριον δευτέραν! ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά.

Ὁ Πονηρίδης ἀνεχώρησε δρομαῖος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΣΤ'

Ὁ Φιλέας Φὸγ ὑπερτιμᾶται καὶ πάλιν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ.

Καιρὸς εἶν' ἐνταῦθα νὰ διηγηθῶμεν, ὁποία ἐπῆλθε τροπὴ τῆς κοινῆς γνώμης ἐν τῷ Ἡνωμένῳ Βασιλείῳ, ὅτε ἐγνώσθη ἡ σύλληψις τοῦ ἀληθοῦς κλέπτου τῆς Ἀγγλικῆς Τραπέζης,—καλουμένου Ἰακώβου Στρὰνδ—γενομένη τὴν 17 Δεκεμβρίου ἐν Ἐδιμβούργῳ.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν ὁ Φιλέας Φὸγ ἦτο κακοῦργος, καταδιωκόμενος ἐκ παντὸς τρόπου ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας, ἤδη δὲ καθίστατο ἐντιμότατος εὐπατρίδης, ἐκτελῶν μαθηματικῶς τὴν παράδοξον αὐτοῦ περιοδείαν.

Ὁποῖον ἀποτέλεσμα, καὶ ὁποῖος ὁ τῶν ἐφημερίδων πάταγος! Πάντες οἱ ὑπὲρ ἢ κατὰ στοιχηματίσαντες, οἵτινες εἶχον ἤδη λησμονήσει τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην, ἀνεφαίνοντο ἤδη ὡσεὶ διὰ μαγείας, καὶ πᾶσαι αἱ παλαιαὶ συναλλαγαὶ ἀπέκτων νέον κῦρος. Πᾶσαι αἱ ὑποχρεώσεις ἀνεβίουν, καί, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσωμεν, τὰ στοιχήματα ἐπανελήφθησαν μανιωδέστερον. Τὸ ὄνομα τοῦ Φιλέα Φὸγ εἶχε πάλιν ὑπερτίμησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Οἱ ἐκ τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου πέντε συνέταιροι τοῦ εὐπατρίδου διήγαγον τὰς τρεῖς ἐκείνας ἡμέρας μετά τινος ἀνησυχίας βλέποντες ἀναδύοντα ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα τὸν Φιλέαν Φόγ, ὃν εἶχον λησμονήσει. Ποῦ ἆρά γε εὑρίσκετο οὗτος τὴν στιγμὴν ἐκείνην; Τὴν δεκάτην ἑβδόμην Δεκεμβρίου, ἡμέραν τῆς συλλήψεως τοῦ Στράνδ, εἶχον παρέλθει ἑβδομήκοντα ἓξ ἡμέραι ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Φόγ, καὶ οὐδεμία ἐν τούτοις ὑπῆρχεν εἴδησις περὶ αὐτοῦ. Εἶχεν ἀπολεσθῇ; εἶχε παραιτηθῆ τῆς πάλης; ἢ ἐξηκολούθει τὴν περιοδείαν του κατὰ τὸ συμπεφωνημένον δρομολόγιον, καὶ τὸ Σάββατον τῆς 21 Δεκεμβρίου ἔμελλε νὰ ἐπιφανῇ, ὡς ὁ θεὸς τῆς ἀκριβείας, εἰς τὴν φλιὰν τῆς αἰθούσης τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου;

Ἐν ἀπεριγράπτῳ ἀγωνίᾳ διεβίωσε κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας ἅπας ἐκεῖνος ὁ κόσμος τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας. Τηλεγραφήματα ἐστάλησαν εἰς Ἀσίαν καὶ Ἀμερικήν, ζητοῦντα πληροφορίας περὶ τοῦ Φιλέα Φόγ, ἀπόστολοι ἐξεπέμποντο νυχθημερὸν εἰς ἐπιτήρησιν τῆς οἰκίας τῆς Σέβιλ-Ῥόου, . . . ἀλλ' οὐδὲν ἐγνώσθη. Ἡ ἀστυνομία αὐτὴ δὲν ἐγνώριζε πλέον τί εἶχεν ἀπογείνει ὁ πράκτωρ Φίξ, ὅστις τοσοῦτον ἀτυχῶς εἶχε παρακολουθήσει ἴχνη πεπλανημένα. Πλὴν ταῦτα πάντα δὲν ἐμπόδισαν νέα καὶ μείζονα ἔτι στοιχήματα. Ὁ Φιλέας Φόγ, δίκην ἵππου δρομέως, ἔφθανεν εἰς τὴν ἐσχάτην στροφήν, καὶ δὲν ἐτιμᾶτο πλέον ἑκατόν, ἀλλ' εἴκοσι, δέκα, πέντε μόνον· μόνος δὲ ὁ παραλυτικὸς λόρδος Ἄβερμαλ ἐστοιχημάτιζεν ὑπὲρ αὐτοῦ εἰς τὸ ἴσον.

Οὕτω τὴν ἑσπέραν τοῦ σαββάτου ὑπῆρχε πλῆθος πυκνὸν ἐν τῇ Παὶλ-Μαὶλ καὶ ταῖς πλησίον ὁδοῖς· ἤθελέ τις δὲ τὸ ὑπολάβει στῖφος μεσιτῶν, σταθμευόντων οὕτως εἰπεῖν πέριξ τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Συλλόγου. Ἡ συγκοινωνία εἶχε διακοπῆ· ἔριδες καὶ φιλονεικίαι συνετάρασσον τοὺς ὁμίλους, καὶ αἱ τρέχουσαι τιμαὶ τοῦ «Φιλέα Φόγ» ἐξεφωνοῦντο μεγαλοφώνως, ὡς αἱ τῶν ἀγγλικῶν χρεωγράφων. Οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες μετὰ κόπου πολλοῦ κατώρθουν νὰ συγκρατῶσι τὸν ὄχλον, καθ' ὅσον δὲ προσήγγιζεν ἡ ὥρα τῆς συμπεφωνημένης ἀφίξεως τοῦ Φόγ, ἡ συγκίνησις ηὔξανε κατὰ φοβερὰς διαστάσεις.

Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην οἱ πέντε ἑταῖροι τοῦ εὐπατρίδου εἶχον συνέλθει ἀπὸ τῆς ἐνάτης ὥρας εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου, καὶ πάντες, οἱ δύο τραπεζῖται, Ἰωάννης Σούλλιβαν καὶ Σαμουὴλ Φάλλεντιν, ὁ μηχανικὸς Ἀνδρέας Σιτούαρτ, ὁ Γωτιέρος Ῥάλφ, διαχειριστὴς τῆς ἀγγλικῆς Τραπέζης, καὶ ὁ ζυθοποιὸς Θωμᾶς Φλάναγαν, ἀνέμενον ἐναγωνίως.

Καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ὡρολόγιον τῆς μεγάλης αἰθούσης ἔδειξε τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ εἰκοσιπέντε λεπτά, ὁ Ἀνδρέας Σιτούαρτ ἐγερθεὶς εἶπε:

— Κύριοι, ἐντὸς εἴκοσι λεπτῶν λήγει ἡ προθεσμία, ἥτις συνεφωνήθη μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Φιλέα Φόγ.

— Τί ὥραν ἔφθασεν ἡ τελευταία ἁμαξοστοιχία τοῦ Λίβερπουλ, ἠρώτησεν ὁ Φλάναγαν.

— Εἰς τὰς ἑπτὰ καὶ εἰκοσιτρία ἀπήντησεν ὁ Ῥάλφ, καὶ ἡ ἑπομένη φθάνει τὰ μεσάνυκτα καὶ δέκα.

— Λοιπόν, κύριοι, ἐπανέλαβεν ὁ Στίουαρτ, ἂν ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχε φθάσει μὲ τὴν ἁμαξοστοιχίαν τῶν ἑπτὰ καὶ εἰκοσιτριῶν, θὰ ἦτον ἤδη ἐδῶ. Ἠμποροῦμεν λοιπὸν νὰ θεωρήσωμεν τὸ στοίχημά μας ὡς κερδημένον.

— Ἂς περιμείνωμεν, καὶ μὴ βιαζώμεθα, ἀπήντησεν ὁ Σαμουὴλ Φάλλεντιν. Ἠξεύρετε, ὅτι ὁ φίλος μας εἶνε ὁ παραδοξότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Ἡ ἀκρίβειά του εἶνε γνωστή· δὲν φθάνει ποτὲ γρηγορώτερα οὔτε ἀργότερα, καὶ διόλου δὲν ἤθελα ἐκπλαγῆ, ἂν τὸν ἐβλέπομεν ἔξαφνα νὰ φανῇ τὴν τελευταίαν στιγμήν

— Ἐγὼ ὅμως, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας Σιτούαρτ, νευρικὸς ὡς πάντοτε, καὶ νὰ τὸν ἔβλεπα δὲν θὰ τὸ ἐπίστευα.

— Τῇ ἀληθείᾳ, ὑπέλαβεν ὁ Φλάναγαν, τὸ σχέδιον τοῦ Φὸγ ἦτο παραφροσύνη. Ὅσον ἀκρι-

Digitized by Google

βὴς καὶ ἂν ἦνε, δὲν θὰ κατώρθωσε νὰ ἀποφύγῃ βραδύτητας ἀναποδράστους, ἤρκει δὲ μία καὶ μόνη βραδύτης δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν διὰ νὰ ματαιώσῃ τὸ ταξείδιόν του.

— Ἐκτὸς τούτου, προσέθηκεν ὁ Ἰωάννης Σοὔλλιβαν, μὴ λησμονεῖτε, ὅτι οὐδεμίαν εἴδησιν ἐλάβομεν περὶ τοῦ φίλου μας, μολονότι παντοῦ ὑπάρχει τηλέγραφος.

— Ἔχασε, κύριε, ὑπέλαβεν ὁ Σιτούαρτ, ἔχασεν ὁριστικῶς. Ἔπειτα, γνωρίζετε ὅτι ἡ *Κίνα*, τὸ μόνον ἀτμόπλοιον διὰ τοῦ ὁποίου ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἐγκαίρως εἰς Λίβερπουλ, ἔφθασε χθές. Ἰδοὺ δὲ ὁ κατάλογος τῶν ἐπιβατῶν εἰς τὴν ἐφημερίδα· τὸ ὄνομα τοῦ Φιλέα Φὸγ δὲν ὑπάρχει. Καὶ ἂν λοιπὸν παραδεχθῶμεν, ὅτι τοῦ ἦλθαν ὅλα εὐνοϊκά, πάλιν ὁ φίλος μας θὰ εἶνε τὸ πολὺ πολὺ εἰς τὴν Ἀμερικήν. Ὑπολογίζων εἰς εἴκοσιν ἡμέρας τὴν καθυστέρησίν του, καὶ ὁ λόρδος Ἀβερμαλ θὰ χάσῃ καὶ αὐτὸς τὰς πέντε του χιλιάδας λίρας.

— Δὲν εἶνε ζήτημα, ἀπήντησεν ὁ Ῥάλφ, καὶ αὔριον παρουσιάζομεν εἰς τοὺς Βάριγγ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ κ. Φόγ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ ὡρολόγιον τῆς αἰθούσης ἐσήμαινεν ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα λεπτά.

— Πέντε λεπτὰ ἀκόμη, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας Σιτούαρτ.

Οἱ πέντε ἑταῖροι ἐθεώρησαν ἀλλήλους, καὶ πρέπει τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας των εἶχον κάπως ἐπιταχυνθῆ, διότι τέλος πάντων, καὶ διὰ χονδροὺς παίκτας, τὸ παιγνίδιον ἦτο πάλιν χονδρόν. Δὲν ἤθελον ὅμως νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν ταραχήν των, καὶ ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Φάλεντιν, ἐκάθισαν νὰ παίξωσι.

— Δὲν θὰ ἔδιδα τὰς τέσσαρας χιλιάδας λίρας, τὰς ὁποίας κερδίζω ἀπὸ τὸ στοίχημα, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας Στίουαρτ καθήμενος, οὐδ' ἐὰν μ' ἔδιδαν τρεῖς χιλιάδας ἐνεακοσίας ἐνενῆντα ἐννέα!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ ὡρολόγιον ἐδείκνυεν ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα δύο λεπτά.

Οἱ παῖκται ἐκάθισαν περὶ τὴν τράπεζαν, ἀλλ' ἑκάστην στιγμὴν ἔστρεφον τὰ βλέμματα πρὸς τὸ ἐκκρεμές. Ὅσον δὲ βέβαιοι καὶ ἂν ἦσαν, δύναταί τις νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι οὐδέποτε λεπτὰ τοῖς ἐφάνησαν τόσον βραδέως παρερχόμενα.

— Ὀκτὼ καὶ σαράντα τρία, εἶπεν ὁ Φλόναγαν, κόπτων τὰ χαρτία, ἅτινα προέθετο αὐτῷ ὁ Ῥάλφ.

Στιγμὴ σιωπῆς ἐπῆλθε τότε, καὶ βαθυτάτη ἡσυχία ἐπεκράτησεν ἐν τῇ εὐρείᾳ αἰθούσῃ. Ἔξω ὅμως ἠκούετο ὁ θόρυβος τοῦ πλήθους, καὶ ὀξεῖαι πολλάκις ὑπὲρ αὐτὸν κραυγαί. Τὸ ἐκκρεμὲς τοῦ ὡρολογίου ἐξήλαττε τὰ δευτερόλεπτα μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, καὶ ἕκαστος τῶν παικτῶν ἠδύνατο νὰ τ' ἀριθμῇ.

— Ὀκτὼ καὶ σαράντα τέσσαρα! εἶπεν ὁ Ἰωάννης Σοὔλλιβαν διὰ φωνῆς ἐλεγχούσης ἀκουσίαν συγκίνησιν.

Ἓν ἔτι λεπτὸν καὶ τὸ στοίχημα ἐκερδαίνετο. Ὁ Ἀνδρέας Σιτούαρτ καὶ οἱ ἑταῖροί του δὲν ἔπαιζον πλέον. Ἀφέντες τὰ χαρτία, ἠρίθμουν τὰ δευτερόλεπτα.

Εἰς τὸ τεσσαρακοστὸν δευτερόλεπτον... ἡσυχία! εἰς τὸ πεντηκοστόν... ἡσυχία ἐπίσης.

Εἰς τὸ πεντηκοστὸν ὅμως πέμπτον ἠκούσθη ἔξω πάταγος κεραυνώδης, χειροκροτήσεις, ζητωκραυγαί, καὶ βλασφημίαι τινὲς μεταξὺ αὐτῶν, παρατεινόμεναι ἐν ἀδιακόπῳ θορύβῳ.

Οἱ παῖκται ἠγέρθησαν.

Κατὰ τὸ πεντηκοστὸν δὲ καὶ ἕβδομον δευτερόλεπτον ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἠνοίχθη, καὶ πρὶν ἢ τὸ ἐκκρεμὲς κρούσῃ τὸ ἑξηκοστὸν δευτερόλεπτον, ἐφάνη ὁ Φιλέας Φόγ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ πλήθους ἐκμανοῦς, εἰσελάσαντος εἰς τὴν θύραν τοῦ συλλόγου, καὶ διὰ τῆς ἡσύχου φωνῆς του εἶπεν:

— Ἰδοὺ ἐγώ, κύριοι!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ'.

Ὅπου ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ οὐδὲν ἄλλο ἐκέρδησε περιοδεύων τὴν γῆν, ἢ μόνον τὴν εὐτυχίαν.

Μάλιστα. Ἦτο ὁ Φιλέας Φὸγ αὐτοπρόσωπος.

Ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης, ὅτι τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ πέντε λεπτὰ τῆς ἑσπέρας,—ἤτοι εἰκοσιπέντε περίπου ὥρας μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ὁδοιπόρων εἰς Λονδῖνον, ὁ Πονηρίδης εἶχεν ἐπιφορτισθῆ παρὰ τοῦ κυρίου του νὰ καλέσῃ τὸν αἰδεσιμώτατον Σαμουήλ, διὰ γάμον τινὰ μέλλοντα νὰ τελεσθῇ τὴν ἐπαύριον.

Ὁ Πονηρίδης ἀνεχώρησεν ἐνθουσιώδης, καὶ ταχεῖ τῷ ποδὶ μετέβη εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἱερέως, ὅστις δὲν εἶχεν ἔτι ἐπιστρέψει. Φυσικῷ τῷ λόγῳ ὁ Πονηρίδης ἀνέμεινεν, ἀλλ' ἀνέμεινεν εἴκοσιν ὅλα λεπτά.

Τέλος τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ τριάκοντα πέντε λεπτὰ ἐξῆλθε τῆς οἰκίας τοῦ ἱερέως, ἀλλ' ἐξῆλθεν ἄλλος ἐξ ἄλλου: ἄτακτον ἔχων τὴν κόμην, ἀσκεπής, τρέχων ἐκμανῶς ὡς οὐδέποτε ἔτρεξεν ἄνθρωπος, ἀνατρέπων τοὺς διαβάτας καὶ ἀναπηδῶν ὡς βόμβα ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων.

Ἐντὸς τριῶν λεπτῶν ἦτο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Σέβιλ-Ῥόου, κ' ἐνέσκηπτε πνευστιῶν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ κ. Φόγ.

Ἀδύνατον τοῦ ἦτο ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Αὐθέντα... ἐψιθύρισεν ὁ Πονηρίδης, γάμος... ἀδύνατον...

— Ἀδύνατον;

— Ἀδύνατον... αὔριον.

— Διατί;

— Διότι αὔριον... εἶνε κυριακή.

— Δευτέρα, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ!

— Ὄχι... σήμερον... σάββατον,

— Σάββατον; ἀδύνατον!

Digitized by Google

— Σάββατον, σάββατον! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης. Ἠπατήθητε μίαν ἡμέραν. Ἐφθάσαμεν εἰκοσιτέσσαρας ὥρας προτήτερα... ἀλλὰ δὲν μᾶς μένουν παρὰ δέκα μόνον λεπτά.

Καὶ ταῦτα λέγων ἔδραξε τὸν κύριόν του ἀπὸ τὸν τράχηλον καὶ τὸν ἔσυρεν ἔξω ἀκατασχέτως. Ὁ δὲ Φόγ, ἀναρπαγεὶς οὕτω, πρὶν ἢ σκεφθῇ, κατέλιπε τὸ δωμάτιόν του, τὸν οἶκόν του, ἐπήδησεν ἐντὸς ἀμάξης, ὑπεσχέθη ἑκατὸν λίρας εἰς τὸν ἁμαξηλάτην, καὶ ἀφοῦ κατεπάτησε καθ' ὁδὸν δύο σκύλους καὶ συνεκρούσθη πρὸς πέντε ἁμάξας, ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀναμορφωτικὸν Σύλλογον.

Τὸ ὡρολόγιον ἐδείκνυεν ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα πέντε, ὅτε εἰσῆλθεν ὁ Φόγ, περιοδεύσας τὴν γῆν ἐντὸς ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, καὶ κερδαίνων εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν!

Πῶς ὅμως ὁ τοσοῦτον ἀκριβὴς καὶ μικρολόγος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἐπλανήθη κατὰ μίαν ἡμέραν; Πῶς ἐνόμιζε, ὅτι ἦτο ἡ 21 τοῦ Δεκεμβρίου κατὰ τὴν εἰς Λονδῖνον ἀπόβασίν του, ἐνῷ ἦτο ἡ 20 μόνον, δηλαδὴ ἡ ἑβδομηκοστὴ ἐννάτη ἡμέρα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του;

Ἰδοὺ ὁ ἁπλούστατος λόγος τῆς πλάνης ταύτης.

Ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχε, *χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ*, κερδίσει μίαν ἡμέραν τῆς προθεσμίας του, μόνον καὶ μόνον διότι εἶχε διευθυνθῇ πρὸς ἀνατολάς, ὡς θὰ τὴν ἔχανε τοὐναντίον ἂν εἶχε διευθυνθῇ πρὸς δυσμάς. Βαδίζων πρὸς ἀνατολάς, ἐβάδιζεν ἐναντίον τῆς πορείας τοῦ ἡλίου, καὶ ἑπομένως αἱ ἡμέραι ἐμικρύνοντο δι' αὐτὸν κατὰ τέσσαρα λεπτὰ διὰ πᾶσαν μοῖραν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ περιφέρεια τῆς γῆς ἔχει τριακοσίας ἑξήκοντα μοίρας, αἱ μοῖραι αὗται πολλαπλασιαζόμεναι ἐπὶ τέσσαρα δίδουσιν ἀκριβῶς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, δηλ. τὴν ἀνεπαισθήτως κερδηθεῖσαν ἡμέραν. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἐνῷ ὁ Φιλέας Φόγ, βαίνων πρὸς ἀνατολάς, ἔβλεπε τὸν ἥλιον διερχόμενον διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ ὀγδοηκοντάκις, οἱ ἐν Λονδίνῳ ἀπομείναντες ἑταῖροι ἔβλεπον αὐτὸν ἑβδομήκοντα μόνον καὶ ἐννέα φοράς. Διὰ τοῦτο δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἥτις ἦτο σάββατον καὶ οὐχὶ κυριακή, ὡς ἐνόμιζεν ὁ κ. Φόγ, ἀνέμενον αὐτὸν οὗτοι ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου.

Τοῦτο θὰ κατεδείκνυεν ἀμέσως τὸ περίφημον τοῦ Πονηρίδου ὡρολόγιον, ὅπερ εἶχε φυλάξει πάντοτε τὴν ὥραν τοῦ Λονδίνου, ἂν ἐπ' αὐτοῦ ἐσημειοῦντο οὐ μόνον αἱ ὧραι καὶ τὰ λεπτὰ ἀλλὰ καὶ αἱ ἡμέραι συγχρόνως.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐκέρδησε τὰς εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε δαπανήσει καθ' ὁδὸν δεκαεννέα περίπου χιλιάδας, τὸ χρηματικόν του ὄφελος ἦτο πάντη ἀσήμαντον. Οὐχ ἧττον, ὡς εἴπομεν, ὁ παράδοξος εὐπατρίδης δὲν εἶχεν ἐπιδιώξει διὰ τοῦ στοιχήματος χρήματα ἀλλὰ ἀγῶνας. Διένειμε μάλιστα τὰς ἀπολειφθείσας αὐτῷ χιλίας λίρας μεταξὺ τοῦ Πονηρίδου καὶ τοῦ Φίξ, καθ' οὗ δὲν ἐμνησικάκει πλέον. Διὰ τὴν τάξιν ὅμως, ἐκράτησεν ἐκ τοῦ μισθοῦ τοῦ ὑπηρέτου του τὴν ἀξίαν τῶν χιλίων ἐνεακοσίων εἴκοσι ὡρῶν φωταερίου, αἵτινες εἶχον δαπανηθῆ ἐξ ἀπροσεξίας του.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν ὁ κ. Φόγ, ἀπαθὴς καὶ φλεγματικὸς ὡς πάντοτε, ἔλεγεν εἰς τὴν κ. Ἀουδά.

— Ὁ γάμος αὐτὸς σᾶς εἶνε πάντοτε ἀρεστός, κυρία;

— Κύριε Φόγ, ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά, ἐγὼ πρέπει νὰ σᾶς ἀποτείνω αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν. Ἤσθε κατεστραμμένος καὶ τόρα εἶσθε πλούσιος.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἡ περιουσία αὕτη σᾶς ἀνήκει. Ἂν δὲν εἴχετε τὴν ἰδέαν αὐτοῦ τοῦ γάμου, ὁ ὑπηρέτης μου δὲν θὰ μετέβαινεν εἰς τοῦ ἱερέως, κ' ἐγὼ δὲν θὰ ἐμάνθανα τὴν πλάνην μου.

— Φίλτατε Φόγ! .. εἶπεν ἡ νεαρὰ γυνή.

— Ἀγαπητὴ Ἀουδά! ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ γάμος ἐγένετο μετὰ τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὥρας, καὶ ὅτι ὁ Πονηρίδης, ἀκτινοβολῶν καὶ λάμπων, παρέστη ὡς παράνυμφος τῆς νεαρᾶς γυναικός. Αὐτὸς τὴν εἶχε σώσει, καὶ ἡ τιμὴ αὕτη τῷ ὠφείλετο.

Τὴν ἐπαύριον, ὅμως, ἅμα τῇ αὐγῇ, ὁ Πονηρίδης ἔκρουε παταγωδῶς εἰς τὴν θύραν τοῦ κυρίου του. Ἡ θύρα ἠνοίχθη, καὶ ὁ ἀπαθὴς εὐπατρίδης ἐπιφανεὶς ἠρώτησε:

— Τί τρέχει; Πονηρίδη;

— Τί τρέχει, αὐθέντα; Τρέχει, ὅτι πρὸ ὀλίγου ἔμαθα ..

— Τί πρᾶγμα;

— Ὅτι ἠμπορούσαμεν νὰ κάμωμεν τὸν γῦρον τοῦ κόσμου εἰς ἑβδομήκοντα ὀκτὼ ἡμέρας μόνον.

— Βέβαια, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ, χωρὶς νὰ περάσωμεν τὰς Ἰνδίας· ἀλλ' ἂν δὲν ἐπερνούσαμεν τὰς Ἰνδίας δὲν θὰ ἐσώζαμεν τὴν κ. Ἀουδά, δὲν θὰ ἦτο σήμερον σύζυγός μου, καὶ ...

Καὶ ὁ κ. Φὸγ ἔκλεισεν ἠρέμα τὴν θύραν.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Φιλέας Φὸγ ἐκέρδησε τὸ στοίχημά του, περιελθὼν τὴν γῆν ἐντὸς ὀγδοήκοντα ἡμερῶν, καὶ μεταχειρισθεὶς πρὸς τοῦτο πᾶν μέσον μεταγωγικόν, ἀτμοκίνητα, σιδηροδρόμους, ἁμάξας, θαλαμηγούς, ἐμπορικὰ σκάφη, ἕλκηθρα καὶ ἐλέφαντας. Ὁ ἰδιότροπος ἄγγλος ἀνέπτυξε κατὰ τὴν περιοδείαν ταύτην τὰς θαυμασίας αὐτοῦ ἀρετάς, ἀπάθειαν καὶ ἀκρίβειαν· τί ὅμως ἐκέρδησεν ἐκ τῆς μετατοπίσεως ταύτης; τί ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς περιοδείας του;

Τίποτε, ἴσως θὰ εἴπῃ τις. Ἔστω· τίποτε ἄλλο, .. εἰμὴ χαριτόβρυτον γυναῖκα, ἥτις, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται τοῦτο ἀπίθανον, κατέστησεν αὐτὸν εὐδαιμονέστατον.

Καὶ δι' ὀλιγώτερον ἆρά γε δὲν θὰ ἤξιζε νὰ ἐπιχειρήσῃ τις τὴν *Περίοδον τῆς Γῆς*;

Digitized by Google

Προθύμως δημοσιεύομεν τὸν κατωτέρω πίνακα σταλέντα ἡμῖν μετὰ τῆς ἑπομένης ἀνωνύμου ἐπιστολῆς.«Ἡ Ἑστία πολλάκις ἤγειρε τὴν φωνήν της ὑπὲρ τῆς ὀφειλομένης προστασίας εἰς τὰ πτηνὰ καὶ ἄλλα ὠφέλιμα ζῷα, ἅτινα καταδιώκονται καὶ ἀφανίζονται ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν χωρικῶν, μάλιστα δὲ ὑπὸ τῶν παιδίων ἕνεκα ἀνοήτων προλήψεων. Ἐδημοσίευσε δὲ ἄλλοτε καὶ τὴν πρὸς νομάρχας τοῦ κράτους ἐγκύκλιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ τῆς Γαλλίας κ. Βαδδιγκτῶν πρὸς περιστολὴν τοῦ ἀφανισμοῦ τῶν πτηνῶν ἐπιβάλλουσαν αὐστηρὰς ποινὰς εἰς τοὺς ὁπως δήποτε ἐνοχλοῦντας ἢ ἐξολοθρεύοντας αὐτά.[1] Ἀποστέλλων δ' ὑμῖν σήμερον τὸν ἑπόμενον πίνακα ὅστις ἐντολῇ τοῦ ἐπὶ τῆς Γεωργίας ὑπουργείου τῆς Γαλλίας ὑπάρχει ἀνηρτημένος ἐν Γαλλίᾳ καθ' ἅπαντα τὰ δάση αὐτῆς, εὔχομαι ὅπως αἱ ἐπαρχιακαὶ ἡμῶν ἐφημερίδες δημοσιεύσωσι στερεοτύπως τὸν σωτήριον τοῦτον πίνακα, οἱ δὲ ἁρμόδιοι μεριμνήσωσι περὶ τῆς ἀναρτήσεως αὐτοῦ ἐν ἅπασι τοῖς δημαρχείοις καὶ τοῖς δημοτικοῖς τοῦ κράτους σχολείοις, ὅπως διασκεδασθῶσι καὶ αἱ παρ' ἡμῖν ἀπαντῶσαι τοιαῦται ὀλέθριαι προλήψεις. Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου ἀφήρεσα τὴν μηλολόνθην (hanneton), τὸν θανάσιμον τοῦτον ἐχθρὸν τοῦ γεωπόνου, διότι, καθὰ μὲ διαβεβαίωσεν ὁ βαθὺς ἐπιστήμων κ. Θ. δὲ Χελδράϊχ, ἐν Ἑλλάδι δὲν ἀπαντᾷ τόσον ἄφθονος. Τὸ ἔντομον τοῦτο τοσαύτας ζημίας προξενεῖ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ, ὥστε ἐν τέλει τοῦ ἀναφερομένου πίνακος περιέχεται ἡ ἑπομένη δήλωσις: «Ἕκαστον παιδίον θὰ λαμβάνῃ ἀνὰ 25 λεπτὰ διὰ 500 κεφαλὰς μηλολονθῶν (hannetons) ἃς θὰ φέρῃ εἰς ἀγροφύλακα.***» Σ. τ. Δ.

Ἡ τήρησις τῶν ἐν τῷ πίνακι τούτῳ διατάξεων ἀνατίθεται εἰς τὴν φρόνησιν καὶ τὴν χρηστότητα τῶν πολιτῶν.

Πτηνά.

Ἑκατομμυρίων ζημίαν προξενοῦσι κατ' ἔτος τὰ διάφορα ἔντομα. Μόνος δὲ ἐχθρὸς αὐτῶν ἱκανὸς νά τα καταστρέψῃ νικηφόρως εἶνε τὰ *πτηνά*. Τὰ πτηνὰ μετὰ θαυμασίας δεξιότητος καθαρίζουσι τὰ δένδρα καί τα σώζουσιν ἀπὸ τῆς βλάβης τὴν ὁποίαν προξενοῦσιν εἰς αὐτὰ αἱ κάμπαι. Εἶνε μέγιστος βοηθὸς καὶ εὐεργέτης τοῦ γεωπόνου.

ΜΗ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΕ ΤΑΣ ΦΩΛΕΑΣ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ, ΜΗ.

—

Φρῦνος (κούβακας).

Ὁ φρῦνος εἶνε βοηθὸς τοῦ γεωπόνου ἐξολοθρεύων 20—30 ἔντομα τὴν ὥραν.

ΜΗ ΦΟΝΕΥΕΤΕ ΦΡΥΝΟΝ, ΜΗ.

—

Ἀκανθόχοιρος (σκαντζόχοιρος).

Ὁ ἀκανθόχοιρος τρώγει τοὺς ποντικοὺς καὶ ἄλλα τοιαῦτα μικρὰ τρωκτικὰ ζῷα, τοὺς γυμνοὺς κοχλίας (γυμνοσαλιάγκους), τοὺς λευκοὺς σκώληκας τοῦ χώματος, ζῷα ἐπιβλαβέστατα εἰς τὴν γεωργίαν.

ΜΗ ΦΟΝΕΥΕΤΕ ΑΚΑΝΘΟΧΟΙΡΟΝ, ΜΗ.

Ἀσπάλαξ (τυφλοπόντικος)

Ὁ ἀσπάλαξ ἀφανίζει τοὺς λευκοὺς σκώληκας τοῦ χώματος καὶ πολλὰ ἄλλα ἔντομα ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν γεωργίαν. Οὐδὲ ἴχνος φυτοῦ εὑρέθη ποτὲ ἐν τῷ στομάχῳ τοῦ ἀσπάλακος, ὥστε οὗτος μᾶλλον ὠφελεῖ ἢ βλάπτει.

ΜΗ ΦΟΝΕΥΕΤΕ ΑΣΠΑΛΑΚΑ, ΜΗ.

Η ΠΕΝΘΕΡΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΛΑΟΙΣ

Εἶναι θαυμαστὴ ἡ ὁμοφωνία, μεθ' ἧς αἱ παροιμίαι ὅλων τῶν λαῶν τοῦ κόσμου ὁμιλοῦσι περὶ τῆς πενθερᾶς· ἄγρια, βάρβαρα καὶ πεπολιτισμένα ἔθνη θεωροῦσι κακόν τι χρῆμα τὴν πενθεράν, τὰς δὲ σχέσεις αὐτῆς μετὰ τῆς νύμφης, ἐν γένει δὲ τῶν πενθερικῶν μετὰ τῶν γαμβρῶν, τοσοῦτον χαλαράς, ὥστε παρὰ πλείστοις λαοῖς τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας, πᾶσα πρὸς ἀλλήλους συνάφεια ἀπαγορεύεται.

Ὁ καθ' ἡμᾶς ἑλληνικὸς λαὸς κέκτηται ἀφθονίαν τοιούτων χαρακτηριστικῶν παροιμιῶν, ἐξ ὧν σταχυολογοῦμεν τὰς ἑπομένας: «Ὅσαις πράσιναις φράδαις, τόσαις καλαὶς πεθεράδες.» «Πεθερὰ καμπάνια ἔχει, κι' ἀντραδέλφη καμπανέλλια.» «Πῶς ἦταν νύφη ἡ πεθερὰ δὲν το θυμᾶται πλέον,» παροιμία καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς κοινή, ὁμοία δὲ τῇ λατινικῇ: «Non vult scire ocrus quod fuit ipsa nurus.» Ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς παροιμίαις ἀπαντῶσι προσέτι καὶ ἀμοιβαῖαι λοιδορίαι μεταξὺ νύμφης καὶ πενθερᾶς. «Πεθερά, κρομμύδι σάπιο, κάθε δαγκανιὰ καὶ δάκρυο.» «Νύφη μου, πασαλειμμένη, ποιὸς 'μπορεῖ νὰ σ' ἀπομένῃ.» «Ὅλα τὰ στραβὰ καρβέλια ἡ νύφη μας τὰ κάνει·» ἢ «Ποιὸς κάνει τὰ στραβὰ ψωμιά; Ὅλα ἡ νύφη μας·» καὶ οὕτω καθε-

1. Ἰδ. Ἑστίας τόμ. Α' σελ. 208 καὶ 316. Β', 587, Δ', 783 καὶ 816. Ε', 234.

Digitized by Google

ξῆς. Τοιαῦται δὲ ἰδέαι δὲν περιορίζονται ἐν παροιμίαις μόνον, ἀλλὰ παρεισέφρησαν καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, μεγάλη δὲ πληθὺς παραλλαγῶν σώζεται ᾄσματός τινος, μέγα ἐνέχοντος τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον, βασιζομένου δὲ ἐπὶ τοιούτων ἰδεῶν.

Οἱ ἄλλοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἐπίσης δὲν ἀμοιροῦσιν ὁμοίων παροιμιῶν. Ἐκ τῶν Ἰταλῶν οἱ Τοσκανοὶ λέγουσι· «Πεθερὰ καὶ νύφη, χαλάζι καὶ βροχή,» οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Περγάμου· «Μόνο ζωγραφισταὶς πεθερὰ καὶ νύφη 'ταιριάζουν.» Χαρακτηριστικωτάτη εἶναι καὶ ἡ ἀκόλουθος ἰσπανικὴ παροιμία· «Ὅταν ἤμουν νύφη, δὲν εἶχα καλὴ πεθερὰ καὶ τώρα ποῦ εἶμαι πεθερὰ δὲν ἔχω καλὴ νύφη·» Οἱ Γερμανοὶ ἥκιστα ἀβροφρόνως ἐκφράζονται περὶ τῆς πενθερᾶς· «Πεθερά, διαβόλου γέννα·» «Πεθερά, κακὸ θεριό·» «Τρία πράγματα ποτὲ δὲ 'μονοιάζουν 'ς τὸ 'σπίτι· δύο πετεινοί, γάτα καὶ ποντικός, πεθερὰ καὶ νύφη·» καὶ «Ἡ καλλίτερη πεθερὰ εἶναι ἐκείνη ὁποῦ φορεῖ πράσινα» δηλαδὴ ἡ ἀναπαυομένη ὑπὸ τὴν χλοερὰν γῆν τοῦ νεκροταφείου.[1]

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἰνδικαῖς παροιμίαις ἀναφέρεται ἡ ἀσυμφωνία καὶ αἱ ἔριδες τῆς πενθερᾶς πρὸς τὴν νύμφην,[2] οἱ δὲ Κόλχ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἰνδικῇ, οἵτινες διὰ τὴν ἐλαχίστην προσβολὴν πολλάκις αὐτοκτονοῦσι, ψάλλουσι τὸ ἀκόλουθον σκωπτικὸν δίστιχον:

Κι' ἂν σὲ μαλώσῃ ἡ πεθερά, κορίτσι μου, δὲν πρέπει
νὰ φουρκισθῇς, τί θὰ γελᾷ ὁ κόσμος ποῦ θὰ βλέπῃ.[3]

Ἴδωμεν νῦν ὁποῖα ἔθιμα, ἐκ τῶν τοιούτων ἰδεῶν πηγάσαντα, ἐπικρατοῦσι παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς τῆς γῆς.

ΑΦΡΙΚΗ.—Παρὰ τοῖς Κάφροις, ἡ μεταξὺ πενθερικῶν καὶ γαμβρῶν, ἰδίως δὲ ἡ μεταξὺ πενθερᾶς καὶ γαμβροῦ ἐπικρατοῦσα ἐχθροπάθεια, παρακωλύει τὰ μέγιστα τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Παρὰ τοῖς Ἀμακόζα Οὐκουχλονίπα ἀπαγορεύεται τῇ νύμφῃ οὐ μόνον νὰ προσβλέψῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πενθεροῦ καὶ πάντων τῶν ἀρρένων ἀνιόντων συγγενῶν αὐτῆς, καὶ νὰ μὴ πλησιάζῃ ὅπου ἐκεῖνοι εὑρίσκονται, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄνομα αὐτῶν νὰ ἐκστομίσῃ, ὥστε εἶναι ἠναγκασμένη νὰ πλάττῃ πρὸς ἐκδήλωσιν αὐτῶν νέας λέξεις, μὴ ἐμπεριεχούσας τὰς φοβερὰς συλλαβὰς τῶν συγγενικῶν ὀνομάτων. Ὁμοίως καὶ ὁ γαμβρὸς φοβεῖται νὰ προσβλέψῃ τὴν ἑαυτοῦ πενθεράν, κατὰ τὸ δυνατὸν δὲ ἀποφεύγει αὐτὴν καὶ προσπαθεῖ νὰ μὴ εἴπῃ τὸ ὄνομά της, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ τὸν αὐτὸν σεβασμὸν καὶ πρὸς τοὺς ἀνιόντας θήλεις συγγενεῖς.[4]

Τὸ ἔθιμον τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ τοῦ φόβου παρεξηγήσεως τῆς ἠθικότητος τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων· διότι καὶ στοχασμὸς μόνον ἀνήθικος πιστεύεται ὅτι ἐξεγείρει τὴν φρικτὴν ὀργὴν τῶν σκιῶν τῶν τεθνεώτων.

Περὶ τῶν πρὸς δυσμὰς τῆς Νιάσσα λίμνης οἰκούντων Μαραβί, διηγοῦνται περιηγηταί τινες ὅτι μεγάλη αἰδημοσύνη παρατηρεῖται ἐν ταῖς σχέσεσι μεταξὺ πενθερικῶν καὶ γαμβρῶν, οὐδεὶς δὲ τολμᾷ νὰ ποιήσῃ ἢ εἴπῃ τι ἄσεμνον πρὸ τοῦ ἑτέρου·[5] ἐν δὲ Γαβῶν, οὐδενὶ γαμβρῷ ἐπιτρέπεται νὰ προσίδῃ τὴν πενθερὰν αὐτοῦ, καὶ νὰ ὁμιλήσῃ αὐτῇ· τῷ παραβάτῃ ἐπιβάλλεται πρόστιμον βαρύτατον. Καὶ τὸ ἔθιμον δὲ τοῦτο τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον, τῆς μὴ παρεξηγήσεως τῶν πρὸς ἀλλήλους σχέσεων.[6]

Καὶ ἐν Βαδὰ δέ, ὡς ἀναφέρει ὁ Νάχτιγκαλ, πενθερικὰ καὶ γαμβροὶ ζῶσιν ἐντελῶς ἀποκεχωρισμένοι ἀλλήλων, κατ' οὐδένα δὲ λόγον ἐπιτρέπεται νὰ πλησιάσῃ ὁ γαμβρὸς τὴν πενθεράν.

Ἡ συνήθεια τοῦ ἀποφεύγειν τὴν πενθερὰν φαίνεται ὅτι ἐπεκτείνεται καὶ ἐν ταῖς ἀρκτῴαις χώραις τῆς Ἀφρικῆς, διότι ὁ Μωχαμὲτ ἔλ Τουνσί, ὅστις ἀγνοεῖ καθ' ὁλοκληρίαν ὅτι τοιοῦτό τι συμβαίνει καὶ παρὰ Κάφροις, τὴν ἀναφέρει μεταξὺ τῶν συνηθειῶν τοῦ Δαρφούρ. Ἀπαράλλακτα δὲ τοῖς ἐθίμοις τῶν Κάφρων εἰσὶ τὰ παρὰ τοῖς Βογὸς ἐν τῇ βορειανατολικῇ Ἀφρικῇ συνειθιζόμενα· «Οὐδέποτε ὁ γαμβρὸς ἀτενίζει τὸ πρόσωπον τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ, ἀμφότεροι δὲ ἀποφεύγουσιν ἐπιμελῶς ἀλλήλους. Ὁ γαμβρὸς οὐδέποτε προφέρει τὸ ὄνομα τῆς πενθερᾶς.»[7] Παρὰ τοῖς Ἀββαδέ, ὁ γαμβρὸς παραλαμβάνει τὴν νύμφην καὶ φεύγει μακρὰν τῆς οἰκίας τῶν πενθερῶν, ἵνα μὴ ἴδῃ τυχόν ποτε τὴν πενθεράν.[8] Οἱ Σομὰλ θεωροῦσι γενικῶς μέγα ἁμάρτημα τὸ νὰ ἴδῃ ὁ γαμβρὸς τὴν πενθεράν του, καὶ μεγάλως αἰσχύνεται ἡ πενθερὰ ἂν ἐξ ἰδίας ἀμελείας ὤφθη ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ. Ἡ δὲ νύμφη μόνον ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἢ λάθρα ἐπιτρέπεται νὰ ὁμιλῇ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς.[9]

ΑΜΕΡΙΚΗ.—Ἂν τὰ ἐν Ἀφρικῇ ἐθιζόμενα θελήσωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐπιμιξίας τῶν λαῶν τῆς ἠπείρου ταύτης, δὲν δυ-

1. Αἱ παροιμίαι αὗται ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ συγγράμματος τῆς κ. Reinsberg-Düringsfeld, die Frau im Sprüchworte. (Lpz 1862) σ. 194 ff.—καὶ ἐκ τοῦ μεγάλου λεξικοῦ γερμανικῶν παροιμιῶν ὑπὸ W. Wander (1879) τ. IV ἄρθρ. Schwiegereltern, Schwiegermutter, Schwiegertochter.

2. K. Kraul, Reise in Ostindien τ. I σ. 208.

3. Nottrott, Die Gossne'sche Mission unter den Kolhs, (Halle, 1874) σ. 130.

4. Fritsch, Die Eingebornen Sudafrikas Breslau, 1872 σ. 114.

5. Zeitschrift für Erdkunde τ. VI σ. 282 (1856).

6. E. Bowdich, Mission von Cap Coast Castle nach Ashante (Γερμανικ. μεταφρ.) Weimar, 1820 σ. 556.

7. W. Munzinger, Sitten und Recht der Bogos. Winterthur, 1859 σ. 63.

8. Klunzinger, Bilder aus Oberägypten. Stuttg. 1877 σ. 260

9. Haggenmacher, ἐν Petermann's Ergänzungsheft ἀρ. 47 σ. 29.

Digitized by Google

νάμεθα ὅμως βεβαίως νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν αὐτὸν κανόνα καὶ εἰς τοὺς λαοὺς τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς, παρ' οἷς ἀνευρίσκομεν σχεδὸν ἀπαραλλάκτους συνηθείας καὶ ἰδέας. Διὰ μαρτυριῶν ἀναμφισβητήτων πιστοῦται ὅτι παρὰ τοῖς Ῥαγκβέλαις Ἰνδοῖς τῶν Ἀργεντινῶν *πάμπας* τὰ πενθερικὰ ζῶσιν ἐντελῶς κεχωρισμένα τῶν γαμβρῶν καὶ νυμφῶν καὶ ὅτι ἀπαγορεύεται τοῖς τελευταίοις νὰ πλησιάζωσιν ἢ ὁμιλῶσιν αὐτοῖς.[1] Ὁ λόγος ὅμως τῆς συνηθείας ταύτης διαφέρει πολὺ τοῦ ὑπὸ τῶν Κάφρων ἀναφερομένου. Οἱ Ῥαγκβέλαι θυσιάζουσι τῷ θεῷ αὐτῶν Γκουαλιτσιοὺ ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἀνθρώπους, κατ' ἐξοχὴν δὲ εὐπροςδεκτοτάτην θυσίαν αὐτῷ θεωροῦσι τὰς γραίας. Νομίζουσι δὲ ὅτι προςελκύουσι βεβαίως τὴν εὔνοιαν τοῦ θεοῦ ἂν ἡ θυσιαζομένη γραῖα τύχῃ οὖσα πενθερὰ τοῦ θύοντος οἰκοδεσπότου, διότι, κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς ἐκείνους, ὁ Γκουαλιτσιοὺ ἀρέσκεται σφόδρα νὰ στηρίζῃ τὸν θρόνον του ἐπὶ τῶν σωμάτων τοιούτων γυναίων. Παρὰ τοῖς Ἀραυκανίοις ἐπὶ ἔτη πολλὰ μετὰ τὴν ὑπανδρείαν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς δὲν ἐπιτρέπεται τῇ πενθερᾷ νὰ ἴδῃ τὸν γαμβρόν· κατ' ἐξαίρεσιν δὲ δύναται νὰ ὁμιλήσῃ μετ' αὐτοῦ, ἔχοντος ὅμως ἐστραμμένα αὐτῇ τὰ νῶτα, ἢ ἂν φραγμὸς ὑψηλὸς χωρίζῃ ἀμφοτέρους.[2]

Ἐν τῇ ἀρκτῴᾳ Ἀμερικῇ αἱ φυλαὶ Δακότα, Ἀσσινεβοὶν καὶ Ὀμάχα τηροῦσιν ἀναλόγους συνηθείας. Πενθεροί, γαμβροὶ καὶ νύμφαι ἀπαγορεύεται παρ' αὐτοῖς νὰ προσβλέπωσιν ἢ νὰ ὁμιλῶσιν ἀλλήλοις, ἕκαστος ὀφείλει διὰ πέπλου νὰ καλύπτῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἂν εὑρεθῇ τυχὸν ἀπέναντι τοῦ ἄλλου καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἔχουσιν ἴδια διαμερίσματα μὴ συγκοινωνοῦντα. Δὲν ἐπιτρέπεται προσέτι εἰς τοὺς γαμβροὺς καὶ τὰς νύμφας νὰ προφέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ πενθεροῦ, προτοῦ δὲ νὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς ἀπὸ τοῦ γάμου τηρεῖται ἡ αὐτὴ ἐπιφύλαξις πρὸς θείους καὶ θείας. Παραπλήσια ἔθιμα ἐπικρατοῦσι καὶ παρὰ τοῖς Μανδάνοις.[3]

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ.—Καθ' ἅπασαν τὴν Αὐστραλίαν τοιαῦται ἰδέαι καὶ συνήθειαί εἰσι πιθανῶς κοινόταται· τοὐλάχιστον διὰ μαρτυριῶν ἀξιοπίστων περιηγητῶν ἀποδεικνύεται ὅτι ἐπικρατοῦσιν ἐν Βικτωρίᾳ καὶ ἐν τῇ δυτικῇ Αὐστραλίᾳ. Περὶ μὲν τῶν ἐν Βικτωρίᾳ ὁ Σταίμπριτς ἀναφέρει τὰ ἑπόμενα· «Ἡ πενθερά, ἡ Γκναλβινκούρρκ, οὐδαμῶς ἐπιτρέπει νὰ τενίσῃ αὐτὴν κατὰ πρόσωπον ὁ Γκναλβίν, ἡ γαμβρὸς αὐτῆς. Εὑρεθεῖσα τυχὸν πλησίον αὐτοῦ κρύπτεται ἀμέσως, καὶ πολλοὺς ἑλιγμοὺς ποιεῖ καὶ τὸ πρόσωπον καλύπτει διὰ τοῦ μανδύου ἵνα μὴ συναντήσῃ αὐτῷ.»[4]

Περὶ δὲ τῆς δυτικῆς Αὐστραλίας πληροφορεῖ ἡμᾶς ὁ ἄριστα τοὺς ἐκεῖ Μαύρους γνωρίσας Α. Ὀλδφίκλντ.[5] «Οἱ Βατσαντίς, λέγει, ἴσως δὲ καὶ ἄλλαι φυλαί, ἔχουσι τὴν ἀλλόκοτον ταύτην συνήθειαν, νὰ μὴ ἐπιτρέπωσιν εἰς τὸν νεόγαμβρον νὰ βλέπῃ ἐπὶ ὡρισμένον τινὰ χρόνον τὴν Ἀμπρακούρραν ἢ πενθερὰν αὐτοῦ. Ἂν ποτε αὕτη πλησιάσῃ αὐτῷ, ὀφείλει οὗτος νἀποχωρήσῃ, ἂν δὲ μὴ παρατηρήσῃ αὐτήν, ὀφείλουσιν οἱ μετ' αὐτοῦ νά τον καταστήσωσι προσεκτικόν, δεικνύοντες τὸ μέρος ὁπόθεν αὕτη ἔρχεται. Ὁ γαμβρὸς φεύγει χωρὶς νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα, κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ κρύπτεται ὄπισθεν θάμνου ἢ δένδρου, μέχρις ὅτου εὐαρεστηθῇ ἡ πενθερὰ νἀπομακρυνθῇ καὶ τοῦτο ἀναγγέλλουσιν αὐτῷ πάραυτα οἱ σύντροφοι Τὴν ἀρχὴν τῆς συνηθείας ταύτης δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω, οὐδὲ τὴν ποινὴν νὰ μάθω, τὴν ἐπιβαλλομένην τοῖς παραβάταις.»

Ἐν τῷ Πὸρτ-Λίγκολν ἂν ἡ πενθερὰ ἔλθῃ πλησίον τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς, οἱ Λουβρὰς περικλείουσι τοῦτον ἐντὸς κύκλου πυκνοῦ, ἐν ᾧ αὐτὸς καλύπτει τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν. Τοῦτο δὲ χρησιμεύει ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς γραίας ἀπὸ τῆς φρικτῆς θέας τοῦ γαμβροῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς ἀποτροπὴν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ νὰ πλησιάσῃ, διότι ἀπαγορεύεται νὰ γείνῃ παρὰ τρίτου γνωστὴ αὐτῇ ἡ παρουσία τοῦ γαμβροῦ.[6]

Νέα μελλόνυμφος τῆς φυλῆς τῶν Παπούα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἴδῃ οὔτε τὸν μελλόνυμφον οὔτε τοὺς μέλλοντας πενθεροὺς αὐτῆς. Ὅτε ὁ ἱεραπόστολος Φὰν Ἄσσελτ ἐδίδασκεν ἐν ὑπαίθρῳ σχολείῳ πλησίον τοῦ Δορέχ, εἶδέ ποτε ἑξαετὲς παιδίον νὰ τρέξῃ ἔντρομον καὶ νὰ κρυβῇ ὑπὸ τὴν τράπεζαν. Ἐρωτηθὲν δὲ περὶ τῆς αἰτίας τούτου, ἀπεκρίνατο ὅτι διήρχετο ἐκεῖθεν ἡ πενθερὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του.[7]

ΑΣΙΑ.—Ἴχνη παρομοίων συνηθειῶν παρατηροῦνται καὶ ἐν Ἀσίᾳ, μαρτυροῦντα ἰδιάζουσάν τινα ἀπέχθειαν ἢ σεβασμὸν μέγιστον τῶν γαμβρῶν καὶ νυμφῶν πρὸς τὰ πενθερικά. Ἄγγλος τις περιηγητὴς παρατηρεῖ ὅτι παρὰ τοῖς Δαγιάκοις (τοῦ Βορνέου) ὁ γαμβρὸς σέβεται τὸν πενθερὸν ὑπὲρ τὸν ἴδιον αὐτοῦ πατέρα. Φέρεται πρὸς αὐτὸν εὐγενέστατα, οὐδέποτε ἀπαγγέλλει τὸ ὄνομά του, οὐδὲ τρώγει ποτὲ μετ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τρυβλίου, οὐδὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐκπόματος πίνει, οὐδὲ τολμᾷ νὰ καθήσῃ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ψιάθου.[8] Ἀνάλογα ἔθιμα παρετήρησεν ἕτερος γερμανὸς περιηγητὴς ἐν τινι *ἑόρτῃ* Γιακούτων. «Τὰ παιδία ἔμενον ἐν ταύτῃ κατάγυ-

1 Globus τ. XXV σ. 280.

2 E. Reuel Smith, The Araucanians. New-York, 1859. σ. 217.

3. Waitz, Anthropologie τ III σ. 104.

4. Transact. Ethnol. Soc. τ. I. σ. 289 (1861).

5 Αὐτ. τ. III σ. 251 (1865.)

6. Wilhelmi, Manners and customs of the Australian Natives σ. 20.

7 Zeitschrift f. Ethnologie τ. VIII σ. 180 (1876.)

8. Spenser St John, Life in the forests of the far Est. London, 1862. τ. I. σ. 51.

Digitized by Google

μνα, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ οἰκοδέσποινα, ἥτις μέχρι τῆς μεσημβρίας ἐκοιμᾶτο, ἔφερε μόνον κοντὰ βρακία, γυμνὴ οὖσα τὰ ἄνω τῆς ὀσφύος, ἐν ᾧ ἐγὼ ἔμενον ἐν τῇ καλύβῃ. Κατὰ τὰ γιακουτικὰ ἔθιμα, οὐδαμῶς θεωρεῖται τοῦτο ἀπρεπές, διότι μόνον πρὸ τοῦ πενθεροῦ καὶ τῶν πρεσβυτέρων ἀδελφῶν τοῦ συζύγου της ἀπαγορεύεται εἰς τὴν γυναῖκα νὰ παρίσταται ἡμίγυμνος.»[1] Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν παρατηρεῖται περιορισμός τις ἐν ταῖς σχέσεσι μεταξὺ πενθερῶν καὶ νυμφῶν.

Μᾶλλον ἐξηυγενισμένον φαίνεται τὸ ἔθιμον τῶν Κατσίνζων ἐν τῇ νοτίᾳ Σιβηρίᾳ, ἔνθα ὁ πενθερὸς μόνον μὲ κεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον ἐπιτρέπεται νὰ πλησιάσῃ τὴν νύμφην. Ἀλλὰ καὶ ἡ νύμφη ἀποφεύγει τὴν συνάντησιν τοῦ πενθεροῦ, καὶ συναντήσασα αὐτῷ προσβλέπει χαμαί.[2] Παρὰ τοῖς Ὀστιγιάκοις τοῦ βορείου πόλου πᾶσα γυνὴ ὀφείλει ἐπιμελῶς νἀποφεύγῃ τὰ βλέμματα τοῦ πενθεροῦ· ὁμοίως καὶ ὁ γαμβρὸς τὰ τῆς πενθερᾶς, μέχρις ὅτου γεννήσῃ κληρονόμον.[3] Ἴχνη ἀμυδρὰ τοιούτων ἐθίμων ἀπαντῶσι καὶ ἐν Ἰνδικῇ. Ἐν ᾧ ἐν Παντσὰβ αἱ λοιπαὶ τάξεις ἀγοράζουσι τὰς συζύγους παρὰ τῶν γονέων, αἱ ἀνώτεραι τάξεις θεωροῦσι τὴν ἀπεμπόλησιν θυγατρὸς ἔγκλημα βαρύ. Οὐδέποτε δὲ ὁ πενθερὸς συγκατατίθεται οὐ μόνον νὰ γευματίσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ γαμβροῦ, ἀλλὰ καὶ νερὸν νὰ πίῃ, διότι προσβολὴν νομίζει τὸ νὰ λάβῃ τι παρ' αὐτοῦ.[4]

[Ἐπὶ τῇ βάσει ἑνὸς κεφαλαίου τοῦ συγγράμματος Ethnographische Parallelen und Vergleiche ὑπὸ R. Andree. (Stuttgart, 1878).]

Ἐν Μονάχῳ

Ν. Γ. Πολίτης

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

. . . . . . Τὸ Ναύπλιον περιελθὸν κληρονομικῷ δικαιώματι ἐκ τῆς Φραγκικῆς κυριαρχίας εἰς τοὺς Ἐνετοὺς κατὰ τὸ **1389** μ. Χ. ἔτος, καὶ ἰσχυρῶς ὀχυρωθὲν διὰ τῶν μέχρι τοῦ νῦν σωζομένων φρουρίων του, μετὰ διαφόρους τῶν Τούρκων ἐπιθέσεις καὶ πολιορκίας, διετέλεσεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἐνετίας μέχρι τοῦ ἔτους **1539**, ὅτε ἐπὶ Σουλεϊμὰν ὁ Βεζίρης Κασίμ, *Σαντζάκβεης τοῦ Μωρέως*, μετὰ διετῆ αἱματηρὰν πολιορκίαν κατέλαβεν αὐτὸ διὰ συνθήκης πρὸς παγίωσιν τῆς μεταξὺ Ἐνετίας καὶ Τουρκίας συνομολογηθείσης κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰρήνης.

Οἱ Τοῦρκοι τὸ πρῶτον ἤδη καταλαβόντες τὸ Ναύπλιον κατεῖχον αὐτὸ ἀνενοχλήτως μέχρι τοῦ θέρους τοῦ **1686**, ὅτε ἡ Ἐνετία θέλουσα νὰ συμπληρώσῃ τὴν κατάκτησιν ὁλοκλήρου τῆς Πελοποννήσου, ἀπέστειλεν εἰς Ναύπλιον στόλον ἰσχυρὸν ὑπὸ τὸν Φραγκίσκον Μοροζίνην, ἐφ' οὗ ἐπέβαινε καὶ ὁ διάσημος στρατηγὸς τῆς Ἐνετίας κόμης Καίνισξμαρκ, Σουηδὸς τὸ γένος, μετὰ ἰσχυρᾶς στρατιωτικῆς δυνάμεως. Ὁ Μοροζίνης στενῶς πολιορκήσας τὸ Ναύπλιον, οὗ ἐφρουράρχει ὁ Μουσταφᾶς, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ ἀποκρούσας τάς τε ἐπιθέσεις τοῦ ἐν Ἄργει στρατοπεδεύοντος Σερασκέρη καὶ τὰς ἐξόδους τῆς φρουρᾶς, ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον μεθ' ὅλου τοῦ ὑλικοῦ.

Εἰς ἀμοιβὴν τοῦ λαμπροῦ τούτου κατορθώματος, ὅπερ συνεπλήρωσε τὴν ὑπὸ τὴν ἐνετικὴν κυριαρχίαν ὑποταγὴν ὁλοκλήρου τῆς Πελοποννήσου, ἐξασφαλισθεῖσαν καὶ διὰ τῆς ἐν Κάρλοβιτς κατὰ τὸ ἔτος **1699** συνομολογηθείσης μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἐνετίας εἰρήνης, ἡ Ἐνετία ἀπένειμε τῷ Μοροζίνῃ τὸν τίτλον *Ἱππότου*, ἀναρτήσασα τὴν εἰκόνα αὐτοῦ εἰς τὴν ὁπλοθήκην τῆς ἐνδόξου πόλεως μὲ τὴν ἐπιγραφήν. «*Φραγκίσκῳ Μοροζίνῃ τῷ Πελοποννησιακῷ ἰσοβίως.*»

Οἱ Ἐνετοὶ κατιδόντες τὸ ἐπίκαιρον τοῦ Ναυπλίου, συνεπλήρωσαν τὴν ὀχύρωσιν, καταστήσαντες αὐτὸ τὸ ὀχυρώτατον τῶν τότε φρουρίων· εἰς διαιώνισιν δὲ τῶν θριάμβων τοῦ πορθητοῦ Μοροζίνη ἀνήρτησαν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ φρουρίου, ἀριστερᾷ τῷ εἰσερχομένῳ διὰ τῆς πύλης τῆς ξηρᾶς, πλάκα μαρμαρίνην σωζομένην μέχρι σήμερον, ἥτις φέρει τὴν ἑξῆς Λατινικὴν ἐπιγραφήν:

Post urbes expugnatas, valideque munitas, post sexias fugatos hostes, hoc patriae restituit Frangus Maurossinus. Accurate Supus armarum moderator, et Alexander bonno maximæ triremis guvernator, hoc æternitatis monumentum posuit.

Anno Domini MDCLXXXVII.

«Πόλεις καὶ ἀκροπόλεις ἐκπορθήσας καὶ ἰσχυρῶς ὀχυρώσας, ἑξάκις δὲ τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγὴν τρέψας Φραγκῖσκος Μοροζίνης τοῦτο (τὸ φρούριον) τῇ Πατρίδι ἀποκατέστησεν. Ἐπιμελῶς Σοῦπος διοικητὴς τῶν ὅπλων καὶ Ἀλέξανδρος ἐπ' ἀγαθῷ κυβερνήτης τῆς μεγίστης τριήρεος τόδε αἰωνιότητος μνημεῖον ἔθηκαν. Ἔτει Κυρίου ΑΧΠΖ'.»

Ἡ Ἐνετικὴ Δημοκρατία, ἥτις ἐν ταῖς δυστυχίαις της καὶ ταῖς ἥτταις, ἃς ἀπὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως αἰῶνος ὑφίστατο ὑπὸ τῶν Τούρκων, περιεποιήθη οὐκ ὀλίγον τοὺς Ἕλληνας, ἀφειδῶς πωλοῦσα αὐτοῖς βαθμοὺς καὶ τίτλους εὐγενείας διὰ ψηφισμάτων ἀποκαλούντων τοὺς Ἕλληνας «*Ἔθνος μεγαλοπρεπὲς καὶ βασιλικόν, ὅπερ ἐπὶ πολὺ ἐκυριάρχησε καὶ εἶναι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος ἄξιον τῆς ἀριστοκρατίας*», ἤδη μετὰ τὰς νίκας, εἰς ἃς οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν καὶ οἱ ἀτυχεῖς Ἕλληνες, φρονοῦντες ὅτι ἀπαλλασσόμε-

1. Ad. Erman, Reise um die Erde. Τμῆμ. I. τ. τ. II. σ. 317.
2. Mittheil. d. Ver. für Erdkunde zu Leipsig. 1875. σ. 24.
3. Auszug aus Pallas Reisen. Frankfurt a. M. 1777. σ. 30.
4. Merck, Acht Vorträge über das Pandschab Bern. 1869 σ. 127.

Digitized by Google

νοι τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ παραδίδονται εἰς Χριστιανικὴν δεσποτείαν, ἡ Ἐνετική, λέγω, Δημοκρατία προσηνέχθη πρὸς τοὺς Ἕλληνας τυραννικώτερον καὶ αὐτῶν τῶν Τούρκων. Ἐξ ἑνὸς ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ ἀκάθεκτος πλεονεξία τῶν κατὰ τόπους διοικητῶν καὶ ἀνθυπάτων, οἵτινες δίκην σμήνους ἀκρίδων ἐπέπεσον κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς τούτου τόπου, ὅπως τῷ ἀφαιρέσωσι πᾶσαν ἰκμάδα ζωῆς, ἀφ' ἑτέρου ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ μισαλλοδοξία τοῦ Λατινικοῦ κλήρου κατέστησαν ἀφόρητον τὸν βίον τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἤρξαντο μεταμελόμενοι, διότι προέκριναν τὴν Ἐνετικὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκικῆς. Εἰς ἔνδειξιν τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμπεριφορᾶς τοῦ Λατινικοῦ κλήρου παρατιθέμεθα περικοπὴν ἐκ τῆς τότε ἀπευθυνθείσης πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ Ἐνετοὺς Διοικητὰς καὶ ἐξάρχους τῆς Ἁγίας Ἕδρας ποιμαντορικῆς Βούλλας τοῦ Πάππα Ῥώμης Παύλου.«Ὅσον διὰ τὰς κατακτήσεις, ἔγραφεν ὁ Ἀναμάρτητος, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουσι πίστιν καὶ εὐκόλως δύνανται νὰ ὑποβληθῶσι καὶ αὖθις ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων, ὑφ' ὃν διατελοῦσι καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοεθνεῖς των· ὅθεν δέον νὰ τοὺς μεταχειριζώμεθα, ὡς ἄγρια θηρία, νὰ τοὺς ἀποσπῶμεν τοὺς ὀδόντας καὶ τοὺς ὄνυχας, νὰ μὴ παύωμεν ταπεινοῦντες αὐτούς, καὶ ἰδίως νὰ τοὺς ἐμποδίζωμεν τὴν περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων ἄσκησιν· οὐδὲν δ' ἄλλο νὰ τοὺς παρέχωμεν, ἢ ξύλον καὶ ἄρτον, ἄρτον καὶ ξύλον!! Ἡ φιλανθρωπία καὶ συμπάθεια ἔστωσαν δι' αἰσιωτέρους καιρούς.»

Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ **1713**, ὅτε ἡ Τουρκία ἀθετήσασα τὰς ἐν Κάρλοβιτζ συνθήκας ἐπιτίθεται κατὰ τῆς Ἑνετίας. Στόλος Τουρκικὸς καταλαμβάνει τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, στρατὸς δὲ πολυάριθμος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου εἰσελαύνει διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ εἰς τὴν Πελοπόννησον, καταλαμβάνει διὰ συνθήκης τὴν Κόρινθον, ἧς ὅμως ἡ μὲν φρουρὰ παρὰ τὰς σπονδὰς κατασφάζεται ἀμέσως, οἱ δὲ κάτοικοι Ἐνετοὶ καὶ Ἕλληνες μετενεχθέντες πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Ναυπλίου διεμελίσθησαν ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς πολιορκημένης φρουρᾶς. Οὕτως ἐν βραχεῖ οἱ Τοῦρκοι ἐπιτιθέμενοι καὶ προχωροῦντες, οἱ δὲ Ἐνετοὶ ἀμυνόμενοι καὶ ὑποχωροῦντες μεταβάλλουσιν εἰς τέφραν καὶ ἐρείπια τὴν ἀτυχῆ Πελοπόννησον. Οἱ Ἕλληνες εὑρεθέντες μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος, ὑφίστανται ἀλληλοδιαδόχως τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀγριότητος ἑκατέρου τῶν διαμαχομένων. Ὁ ἀγὼν τόσον ἀγρίως διεξήχθη, ὥστε μοναχός τις Λατῖνος πολιορκούμενος εἴς τινα ἀκρόπολιν, ὑψώσας τὸ σιδηροῦν ὅπλον τοῦ Ἐσταυρωμένου πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνέκραξεν ἀπειλῶν Cristi maledetti sulla testa «κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ κατηραμένου Χριστοῦ.»

Ὁ Σουλτάνος δῃῶν καὶ θύων περιῆλθε μετὰ τοῦ Σερασκέρου αὐτοῦ Δαοὺτ Πασᾶ ὁλόκληρον τὴν Πελοπόννησον, ἔστη δὲ κατὰ τὸ ἔτος **1715** πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ δυσπορθήτου Ναυπλίου, διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ ὁποίου διήρεσε τὸν στρατὸν εἰς δύω σώματα, ὧν τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Βεηλέρβεϋν τῆς Ῥούμελης καὶ τὸν Ἀγᾶν τῶν Γενιτσάρων ἐντὸς τοῦ Παλαμηδίου, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Ἀχμὲτ Πασσᾶν καὶ τὸν ὑπαρχηγὸν τῶν Γενιτσάρων κατὰ τῆς πόλεως καὶ τῆς Ἀκροναυπλίας.

Ἡ πολιορκία ὑπῆρξε λίαν βραχεῖα, διαρκέσασα ὀκτὼ μόλις ἡμέρας, διότι ὁ διευθύνων τὴν ὅλην πολιορκίαν μέγας βεζίρης ἀνυπομενῶν διὰ τὴν βραδύτητα τῆς τακτικῆς πολιορκίας προὐτίμησε τὴν ἐξ ἐφόδου ἅλωσιν. Διεγείρει τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν πολιορκητῶν ὑπισχνούμενος πλούσια δῶρα· οὕτως ὁ ἐκ τῶν στρατιωτῶν του πρῶτος ἀφαιρέσας τὴν σημαίαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἀπὸ τῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου λαμβάνει ἀργυροῦν πουγγίον σὺν τῷ δικαιώματι νὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ σαρκίου του τιμητικὸν μετάλλιον. Πᾶσι δὲ τοῖς φονευθησομένοις κατὰ τὴν ἔφοδον, ὁ παρακολουθῶν Σέϊχουλ-ἰσλὰμ ἀνέωξε τὰς πύλας τοῦ παραδείσου, ἐξυμνῶν τὰς Οὐρὶ αὐτοῦ καὶ τὰς μετ' αὐτῶν ἀπολαύσεις. Οὕτω πάντες ἐμπνευσθέντες ὑπὸ προσδοκίας πλούτου καὶ μελλούσης ἀπολαύσεως, ἐπιτίθενται τὴν ὀγδόην ἡμέραν λάβρως κατὰ τοῦ Παλαμηδίου, ὃ αὐθημερὸν ἁλίσκουσιν ἐξ ἐφόδου, τὴν ἐπιοῦσαν δὲ κυριεύουσι καὶ τὸ Ναύπλιον, οὗ ἡ φρουρὰ μόλις ἀνήρχετο εἰς **700** ἄνδρας. Οἱ Ἕλληνες καίτοι λαμβάνοντες ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἓν δουκάτον καθ' ἑκάστην, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν ἠθέλησαν ἤδη νὰ συναγωνισθῶσι μετὰ τῶν πολιορκουμένων, καθ' ὅσον ἦσαν πρόσφατοι αἱ κακώσεις, ἃς ὑφίσταντο τέως παρ' αὐτῶν.

Ἡ φρουρὰ καὶ οἱ κάτοικοι ὑπέστησαν μεγίστας συμφοράς· οἱ σωθέντες ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἅλωσιν σφαγῆς μετήχθησαν δεδεμένοι ἅπαντες, διὰ τῶν πρὸς τὴν Κάναθον τελμάτων εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ὅπου οἱ πλεῖστοι ἀπέθανον ὑπὸ τῆς πείνης, καὶ τοῦ ψύχους· μεταξὺ τῶν θυμάτων καταλέγεται καὶ ὁ Λατῖνος ἐπίσκοπος Καρλῖνος καὶ πολλοὶ ἱερεῖς.

Οἱ πολιορκηταὶ περὶ τὰς **120,000** εὗρον ἐν τῇ ὁρισθείσῃ πόλει πλούσια λάφυρα, ὧν μετέσχον ἅπαντες λαβόντες ἕκαστος ἀνὰ **10—20** πουγγία. Ὁ Σερασκέρης εὗρεν ἐντὸς τοῦ φρουρίου μέγαν ἀριθμὸν ὀρειχαλκίνων καὶ σιδηρῶν πυροβόλων, πυρίτιδα, μόλυβδον, σφαίρας, βόμβας καὶ ὀβίδας. Ὁ Σουλτάνος περιῆλθε τὴν ἁλωθεῖσαν πόλιν ἐν θριάμβῳ θαυμάζων τὰ τείχη καὶ τὰς ἐπάλξεις αὐτῆς καὶ ἀμείβων γενναίως τοὺς διαπρέψαντας κατὰ τὴν πολιορκίαν. Αἱ Ἐκκλησίαι μετεβλήθησαν εἰς Τζαμία καὶ ἡ διοίκησις τῆς πόλεως ἀνετέθη εἰς τὸν Ὀσμὰν Ἀγᾶν τῶν Ἀσιανῶν.

Τὸ Ναύπλιον διὰ τῆς βραδύτερον συνομολογηθείσης μεταξὺ Ἑνετίας καὶ Τουρκίας κατὰ

Digitized by Google

τὸ ἔτος 1718 ἐν Πασσάροβιτζ εἰρήνης ἔμεινεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας μέχρι τῆς 20 9βρίου 1822, ὅτε κατελήφθη ἐξ ἐφόδου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγοῦντος τοῦ Σταΐκου Σταϊκοπούλου,

Ἐν Ναυπλίῳ, 1 Ἰουνίου 1879. Μ. Γ ΛΑΜΠΡΥΝΙΔΗΣ.

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Γ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ** — ΕΙΣ ΜΕΔΙΟΛΑΝΑ

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Μαΐου 1879.

Ἔχεις δίκαιον. Τὰ Μεδιόλανα εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ ὡραιοτέρα πόλις τῆς Ἰταλίας. Δὲν ἔχουσι βεβαίως οὔτε τὴν ζωηρότητα τῆς Νεαπόλεως, οὔτε τὸ κλασικὸν γόητρον τῆς Ῥώμης, οὔτε τὴν ἐπιβάλλουσαν ἐκείνην σεμνότητα καὶ χάριν τῆς Φλωρεντίας. Δὲν ἔχουσιν ὅμως ἐπίσης οὔτε τὸν ἐπαιτικὸν καὶ ῥυπαρὸν πληθυσμὸν τῆς πρώην πρωτευούσης τοῦ παλαιοῦ νεαπολιτικοῦ βασιλείου, οὔτε τοὺς ῥασοφόρους καὶ τὰς κωδωνοκρουσίας καὶ τοὺς λοιμώδεις πυρετοὺς τῆς οὐρανίας πόλεως, οὔτε τὴν ἐρημίαν ἐκείνην τῆς βασιλίδος τῆς Τοσκάνης, ἥτις ἐμπνέει σήμερον ἀληθῆ λύπην εἰς τὸν γνωρίσαντα τὴν Φλωρεντίαν ἄλλοτέ ποτε, εἰς ἡμέρας δόξης παρελθούσης. Ὀλίγας ἡμέρας ἔμεινα πρό τινων ἐτῶν εἰς Μεδιόλανα. Μὲ ηὔφρανεν ὅμως, σὲ βεβαιῶ, κατὰ τὸ βραχὺ αὐτὸ διάστημα, τὸ ἐξωτερικὸν ἐκεῖνο ἦθος τῆς εὐτυχίας, τὸ ὁποῖον βλέπει εὐθὺς πρῶτον ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν πόλιν, καὶ τὸ ὁποῖον διαθέτει τόσον εὐχαρίστως τὸν θεατήν, ὁπουδήποτε καὶ ἂν τὸ ἀπαντήσῃ, εἴτε εἰς πόλιν ὁλόκληρον, εἴτε εἰς οἰκίαν εἴτε καὶ εἰς ἄτομον ἁπλοῦν. Εἴσελθε εἰς Ὁλλανδικὴν οἰκίαν, καὶ θὰ ἴδῃς πόσην θὰ αἰσθανθῇς εὐχαρίστησιν, βλέπουσα πάντα τὰ ἐν αὐτῇ καθάρια καὶ ἐν τάξει, τὸ ἔδαφος στίλβον, τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων ἀστραπτούσας ἀπὸ τὸ τρίψιμον, τὰ παραπετάσματα λευκὰ ὡς χιόνα, τὰ κλεῖθρα λάμποντα ὡς κάτοπτρα. Αἰσθάνεσαι εὐθύς, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης οὐ μόνον εὐπορεῖ, ἀλλὰ καὶ γνωρίζει πῶς πρέπει νὰ ζήσῃ ἐν εὐπορίᾳ· τὸν μακαρίζεις ἐνδομύχως, ἡ εὐημερία ἐκείνη ἀντανακλᾶται εἰς τὴν ψυχήν σου καὶ ἀνατέλλει κατόπιν ἐπὶ τοῦ προσώπου σου, καὶ ἡ καρδία σου εὐρύνεται ὑπὸ ἀνεξήγητόν τι ἀλλ' εὐάρεστον συναίσθημα, ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς προξενεῖ τὸ ἄρωμα εὐόσμου ἄνθους. Δὲν ἠξεύρω, ἂν ἑρμηνεύω καλῶς τὴν ἰδικήν σου εὐχαρίστησιν, ἀλλ' εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον τοιαύτην τινὰ ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν ἡ πόλις σου, ὅτε κατὰ πρῶτον τὴν εἶδα. Ἡ καθαριότης τῶν ὁδῶν καὶ τῶν κατοίκων, ἡ αὐτάρκης ἐκείνη εὐχαρίστησις ἡ λάμπουσα ἐπὶ τῆς χρηστῆς αὐτῶν καὶ ἀκάκου μορφῆς, τὸ σπεῦδον καὶ μεμετρημένον βῆμά των, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐσυμπέραινέ τις εὐθύς, ὅτι οἱ βαδίζοντες οὔτε κηφῆνες ἦσαν οὔτε περίεργοι, ἀλλὰ μετέβαινον εἰς τὸ ἔργον των, ὅλα αὐτά, ὡς καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις ἐπαιτῶν καὶ ἀργῶν ἀνθρώπων, μοῦ ἐπροξένησαν ἐντύπωσιν ὁποίαν εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ᾐσθάνθην εὐρωπαϊκὴν πόλιν.

«Ἀλλά, θὰ ἐκφωνήσῃς βέβαια, ἐγὼ σοῦ ζητῶ νέα ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ σὺ μοῦ γράφεις διὰ τὰ Μεδιόλανα!» Συγχώρει με, ἀγαπητή μου· ἔχεις δίκαιον. Ἐλησμονήθην πρὸς στιγμήν, ἀλλὰ δὲν σοῦ γράφω καὶ διατί ἐλησμονήθην, διότι . . . γνωρίζω ὅτι θέλεις ἐπιστολὰς couleur de rose, καὶ ἂν σοῦ ἔγραφον τὴν αἰτίαν τῆς λήθης μου, πολὺ διαφορετικὸν θὰ εἶχεν ἡ αἰτιολογία μου τὸ χρῶμα.

Νέον ἐξ Ἀθηνῶν δὲν ἔχω ἄλλο μεγαλείτερον καὶ σπουδαιότερον νὰ σοῦ γράψω, εἰμὴ ὅτι ὁ θίασος τοῦ Ταβουλάρη ἤρχισε τέλος πάντων τὰς παραστάσεις του παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ. Λέγω *ὄχθας*, σημείωσαι, ἐξ ἁπλῆς παραδόσεως, χωρὶς νὰ ἐννοῶ παντάπασι νὰ προσβάλω τὸν εἰρηνικόν μας Ἰλισσόν, ὀνομάζουσα αὐτὸν ποτάμιον. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς πόλεως ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἐγείρῃ παρόχθια τείχη, ἵνα προφυλάξῃ, φαίνεται, τὰ χώματα τῆς ὁδοῦ ἐναντίον τῆς κατακτητικῆς ὁρμῆς τοῦ κλασικοῦ ῥύακος. Ἀλλ' ὁ πτωχός—τῷ ὕδατι—Ἰλισσὸς δὲν ἔχει ἀναντιρρήτως κακοὺς σκοπούς, καὶ ὁμοιάζει, νομίζω, αὐτὴν τὴν φοράν, μὲ κράτος τι, κλασικὸν ἐπίσης, τὸ ὁποῖον ἐμπόδιζον ἄλλα μεγαλείτερα κράτη νὰ πολεμήσῃ, ἐνῷ ἐκεῖνο τὸ ταλαίπωρον οὐδὲ κἂν ἐσυλλογίζετο τοιαῦτα κινδυνώδη ἐπιχειρήματα. Ἤρχισε λοιπὸν ὁ κλασικὸς *Μένανδρος* τὰς κλασικάς του παραστάσεις παρὰ τὸ κλασικὸν ποτάμιον, ἢ κυριολεκτικώτερον παρὰ τὰ χαλίκια τοῦ κλασικοῦ ποταμίου, ἐπὶ θεάτρου ἀνακαινισθέντος ἐκ βάθρων, ὑπὸ τὴν λάμψιν ἀεριόφωτος αὐτὴν τὴν φοράν, καὶ ἀπέναντι κοινοῦ, τὸ ὁποῖον τίποτε ἄλλο δὲν θέλει καλλίτερον, εἰμὴ νὰ ἀνατριχιάζῃ ἑκατοντάκις τῆς ἑσπέρας πρὸς τὰς φοβερὰς σκηνὰς τῶν *οἰκογενειακῶν* δραμάτων τοῦ Dennery, νὰ μουσχεύῃ τέσσαρα τοὐλάχιστον μανδήλια διὰ τῶν δακρύων, ἅτινα προκαλεῖ ἡ περιπαθὴς ἀπαγγελία τῆς πρωταγωνιστρίας, καὶ νὰ χειροκροτῇ ἐκθύμως la prose τοῦ κ. Ταβουλάρη, ὅστις ἀπό τινος ἔγεινε καὶ μεταφραστής, καὶ—μὰ τὸν Θεόν, νομίζω καὶ συγγραφεύς. Εἰς αὐτοῦ τοὐλάχιστον τὸν κάλαμον ἀπέδωκε τὸ κοινὸν τὴν προκήρυξιν, δι' ἧς ὁ θίασός του ἐδήλωσεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἔναρξιν τῶν παραστάσεων αὐτοῦ. Ὑποθέτω ὅτι θὰ ἔχῃς τὴν φυσικὴν καὶ πατριωτικὴν περιέργειαν νὰ τὴν ἀναγνώσῃς· ἐπειδὴ δὲ μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ τὴν ἀντιγράψω ὁλόκληρον ἐντὸς ἐπιστολῆς, σοῦ μεταδίδω μόνον τὴν ἀρχήν της. «Ἀφιππεύοντες», λέγουσιν οἱ Ἕλληνες ἠθοποιοί, «ἐκ τοῦ Πηγάσου, ὅστις ἐν τῷ παρελ-

Digitized by Google

θόντι κατὰ τὴν νηπιώδη τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς κατάστασιν συμπαρέσυρεν ἡμᾶς πολλάκις εἰς αἰθέρια ὕψη, εἰς ἐλπιδοφόρα καὶ ψυχοτερπῆ ὄνειρα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπροσπελάστους τοῖς πλείστοις κορυφάς, ἔνθα αἱ Μοῦσαι μεθύσκουσι τοὺς θνητοὺς ἐκ τῶν ἀθανάτων ναμάτων τῆς Ἱπποκρήνης, λέγομεν ξηρὰ ξηρά... κ. τ. λ». Σοῦ ὁρκίζομαι, ὅτι οὔτε παρέλειψα, οὔτε προσέθηκα συλλαβὴν εἰς τὸ αὐθεντικὸν τῆς προκηρύξεως κείμενον. Δὲν προσθέτω δὲ καὶ σχόλιον κανέν, διότι... οὐδὲ *διότι*, νομίζω, χρειάζεται. Πρώτη παράστασις ὑπῆρξεν ἡ τοῦ *Μάξβελ*, «ἐξόχου δράματος τοῦ Ἰουλίου Βαρβιέ», ὡς λέγει ἡ θεατρικὴ προκήρυξις, «εἰς πράξεις πέντε καὶ ἕνα πρόλογον, μεγάλην ἐμποιήσαντος αἴσθησιν ἐν Παρισίοις, *διότι παριστᾷ πάσχουσαν τὴν πεπλανημένην δικαιοσύνην*.» Φέρουσι δὲ ὁ πρόλογος καὶ οἱ πέντε τοῦ δράματος πράξεις τὰς ἑξῆς φοβερὰς ἐπιγραφάς: *Θανατικὴ ἐκτέλεσις, ὁ υἱὸς τοῦ δολοφόνου, ἀδελφὸς καὶ ἀδελφή, τὸ ἐγχειρίδιον, τὸ ὅραμα, ἡ τιμωρία*. Φοβεῖσαι σύ; ἐγὼ φοβοῦμαι, φίλη μου, καὶ δι' αὐτό, σοῦ ἐξομολογοῦμαι τὴν ἁμαρτίαν μου, μόλις κατώρθωσα νὰ ἀκούσω τὸν πρόλογον. Ἡ φρίκη μου ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε τὰ νεῦρά μου ἤρχισαν νὰ χορεύουν, καὶ ἀνεχώρησα εὐθὺς μὲ σφοδρὸν πονοκέφαλον. Ἀναντιρρήτως αἱ σφοδραὶ συγκινήσεις δὲν μὲ στέργουν. Ἤμην πάντοτε κράσεως ἀσθενοῦς, καὶ δι' αὐτὸ κάμνω ἀκόμη ψυχρολουσίαν. Πλὴν τί τὰ θέλεις μ' ὅλην αὐτὴν τὴν τακτικὴν θεραπείαν τῶν νεύρων μου, εἶνε ἀκόμη ἀπρόσιτοι δι' ἐμὲ αἱ συγκινήσεις τῶν *οἰκογενειακῶν* δραμάτων τοῦ *Μενάνδρου*. Δὲν δύναμαι λοιπόν, βλέπεις, νὰ σοῦ γράψω λεπτομερέστερον τὰ κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν τοῦ *Ἀπόλλωνος*, ἐπιφυλάσσομαι δὲ νὰ σοῦ λαλήσω ἐκτενέστερον περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ μας θεάτρου, ὅταν δοθῇ καμμία κωμῳδία ἢ ἄλλη τις παράστασις ἠρεμωτέρα, τὴν ὁποίαν νὰ καταπίνῃ εὐκολώτερον ὁ ἀσθενής μου στόμαχος.

Ἐξελθοῦσα τοῦ *Ἀπόλλωνος*, ἠξεύρεις τί ἔκαμα; μετέβην εὐθὺς ἀπέναντι εἰς τὸ *Ἄντρον τῶν Νυμφῶν*, ὅπου ψάλλει σήμερον καὶ μουσουργεῖ θίασος γερμανῶν καὶ γερμανίδων, ἢ κυριολεκτικώτερον βοημῶν καὶ βοημίδων. Quantum mutatum ab illo τὸ ταλαίπωρον αὐτὸ Ἄντρον! Οὔτε ἄνθη πλέον, οὔτε σκιαί, οὔτε ὑδάτων ψίθυρος, οὔτε παράσχισιον *μονοπάτι!* Καθίσματα μόνον ξύλινα τριγύρω, καὶ τραπέζια μὲ ποτήρια ζύθου, ναργιλέδες ποῦ καὶ ποῦ ἀναδίδοντες τὰς κυανωπὰς των ἕλικας διὰ τοῦ ἀραιοῦ φυλλώματος τῶν ὀλίγων περισωθέντων δένδρων, καὶ σανίδωμά τι, ἀπομιμούμενον δῆθεν σκηνήν, καὶ μεταφερόμενον ἐδῶ κ' ἐκεῖ κατὰ τὰς ἑκάστοτε ἀνάγκας καὶ συμφωνίας τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἀφ' ὅτου τὸ πρῶτον, πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν, εἰσέβαλεν εἰς τὸν ποιητικὸν ἐκεῖνον χῶρον ὁ πρῶτος ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας γερμανικὸς μουσικὸς θίασος, ἤτοι ἡ *Μαρίκαις*, ὡς ἐπωνόμασεν αὐτὸν τὸ πυκνὸν πλῆθος τῶν θαυμαστῶν του, τί δὲν εἶδε τὸ πτωχὸν αὐτὸ *Ἄντρον*, καὶ τί δὲν ἤκουσεν! Ἤκουσε τὴν Risette τραγῳδοῦσαν διὰ τῆς ἀνδρικῆς της φωνῆς τὴν femme du sapeur, τὴν Stella del nostro amore ἐν ἰταλικῇ δυωδίᾳ, καὶ τὰς κωμικὰς προσλαλιὰς τοῦ ἕλληνος clown Μανώλη! Εἶδε τὸν Φραντζῆν καὶ τὴν ἀμερικανίδα σχοινοβάτιδα, ἥτις ἀνήρτα ἀπὸ τοῦ τραχήλου της ἑκατὸν ὀκάδων βάρος· ἤκουσεν *ἀμανὲν* καὶ εἶδε ταχυδακτυλουργίαν! Ὅλα τὰ εἶδε, καὶ σήμερον πάλιν ἐπανέρχεται εἰς τὰ πρῶτά του,

comme on revient toujours
à ses premiers amours,

καὶ ἔχει βοημοὺς μουσουργούς, οἵτινες πίνουσι τὸν ζύθον των ἀπαθέστατα ὁσάκις δὲν παίζουσι, καὶ ἀοιδοὺς βοημίδας, αἵτινες, ὁσάκις δὲν ψάλλουσι, περιφέρουσι τὸ ἱλαρόν των μειδίαμα καὶ τὸ πινάκιόν των εἰς τοὺς θεατάς!

Ἤλλαξαν ὅμως οἱ καιροὶ 'ς τὸν κόσμον ἐδῶ κάτω!

Δὲν βρέχει πλέον ἀργυρᾶ νομίσματα οὐδὲ χαρτονομίσματα αἰδημόνως συνεπτυγμένα ἡ περιπαθὴς λατρεία τῶν θεατῶν· δὲν φωλεύουσι πλέον εἰς τὰ ἄδυτα τῶν ἀδύτων τοῦ πυκνοῦ σ.μφύτου ἄλλοτε κήπου οἱ γηραιοὶ λάτρεις τῆς *Τούμπλας* καὶ τῆς *Ἄννας*, ἀναμένοντες ἓν των μειδίαμα ὡς δρόσον τοῦ οὐρανοῦ· οὐδὲ ὑπάρχει πλέον ἀνάγκη νὰ συνοδεύσωσι τὰς μουσουργοὺς νεάνιδας εἰς τὰς οἰκίας των κλητῆρες καὶ χωροφύλακες, μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως, ἵνα προφυλάττωσιν αὐτὰς κατὰ τοῦ ἐξημμένου ἐνθουσιασμοῦ τῶν ἀκροατῶν! Οἱ χρυσοῖ χρόνοι τῆς ποιητικῆς ἐκείνης νηπιότητος τοῦ ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ παρῆλθον ἀνεπιστρεπτεί, καὶ σήμερον μόλις που τολμᾷ ἡ *δεκάρα* νὰ περιφρονήσῃ τὸ πεντάλεπτον ἐπὶ τοῦ λευκοῦ χειρομάκτρου τοῦ πινακίου, μόλις τὸ χεῖλος τῶν ἀδιαφόρων ἀκροατῶν ἀνοίγεται εἰς ἀνάλατόν τινα φιλοφροσύνην πρὸς τὴν χαλκολογοῦσαν μουσουργόν, καὶ τὸ περικαθήμενον κοινὸν δυσκόλως μόλις συγκατατίθεται νὰ μειδιάσῃ πρὸς τὴν ὑλακώδη μελῳδίαν τοῦ:

Auf der Au.., Au.. Au, Au.. Au!

ἣν κραυγάζουσιν ἐναμίλλως τέσσαρες γερμανικαὶ χάριτες, ἐνδεδυμέναι κατὰ παράδοξον καλαισθησίαν ὅλα τῆς ἴριδος τὰ χρώματα!

Γινόμεθα βλέπεις πρακτικώτεροι ὁσημέραι καὶ ἡμεῖς οἱ ἐν Ἀθήναις! ἐπαύσαμεν πρὸ καιροῦ νὰ τρεφώμεθα μὲ ἀτμοὺς καὶ αἰσθήματα· ἀποβλέπομεν εἰς τὴν οὐσίαν κυρίως· ἀνάγομεν ὅλα εἰς τὴν *ὑπερτίμησιν* ἢ *ὑποτίμησιν*, καί, φιλολογικῶς, κινδυνεύομεν μὰ τὴν ἀλήθειαν νὰ γείνωμεν ὀπαδοὶ τῆς πραγματικῆς σχολῆς τοῦ Assomoir ἢ τοῦ *Αὐτοκτονείου* (!!), ἂν προτιμᾷς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν.

Ἀπέρχεσαι τέλος, μοῦ γράφεις, εἰς τὴν λίμνην

Digitized by Google

τοῦ Κόμου, καὶ ἐκεῖ θὰ σοῦ διευθύνω τὴν προσεχῆ μου ἐπιστολήν. Μὴ λησμονήσῃς, ὅτι θέλω λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν πρώτων σου ἐντυπώσεων.

ΣΟΦΙΑ.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

180.

Μετανοεῖ ὁ κακοποιός, ἀλλ' ἡ μεταμέλεια αὐτοῦ κυρίως δὲν πηγάζει ἐκ τῆς συναισθήσεως τῶν κακῶν, ὅσα ἔπραξεν, ἀλλ' ἐκ τοῦ φόβου τῶν κακῶν, ὅσα ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ πάθῃ ἕνεκα τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ.

181.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄστατος καὶ πᾶσαν ἄλλου προθύμως δέχεται γνώμην, ἕνεκα τῆς κουφότητος τοῦ νοὸς αὐτοῦ, ἢ τῆς ἀσθενείας τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἀστασίας εἶδος συγγνωστοτέρας, διότι αἰτίαν ἔχει τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀηδίαν.

182.

Καθὼς αἱ τῶν φαρμάκων συνθέσεις περιέχουσι καὶ δηλητήρια, οὕτω καὶ τῶν ἀρετῶν αἱ κατασκευαὶ περιλαμβάνουσι καὶ κακίας, ἡ δὲ φρόνησις συγκιρνᾷ καὶ μετριάζει τὸ ὅλον, μεταχειρίζεται δὲ αὐτὸ κατὰ τῶν δεινῶν τοῦ βίου περιστάσεων.

183.

Πρὸς ἔπαινον τῆς ἀρετῆς, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὰ μέγιστα τοῦ ἀνθρώπου δυστυχήματα προέρχονται ἀπὸ τῶν κακουργημάτων αὐτοῦ.

184.

Ὁ ὁμολογῶν τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, σκοπὸν ἔχει διὰ τῆς εἰλικρινείας αὐτοῦ ταύτης νὰ ἀποσωπήσῃ τὴν περὶ αὐτοῦ κακὴν τῶν ἄλλων γνώμην, ἣν διεμόρφωσαν αὐτὰ αὐτοῦ τὰ ἐλαττώματα.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Τίς ἔκτισε τὸν κόσμον; ἠρώτα μὲ ἀπειλητικὴν φωνὴν πατὴρ τὸν δεκαετῆ υἱόν του, εἰς τὴν ἱερὰν κατήχησιν ἐξεταζόμενον. Ὁ δυστυχὴς παῖς, φοβισμένος ἀπὸ τὰς καθ' ἑκάστην αὐστηρὰς καὶ διὰ ξύλου συνοδευομένας τοῦ πατρὸς ἐρωτήσεις «τίς ἔσπασε τὸ ποτήριον; τίς ἀφῆκε κατὰ γῆς τὸ βιβλίον; κτλ.», καὶ συνειθισμένος πρῶτον νὰ ἀρνῆται τὸ πρᾶγμα, ἔπειτα δὲ νὰ τὸ ὁμολογῇ καὶ νὰ ζητῇ συγγνώμην, ἀπεκρίθη τρέμων, «ὄχι ἐγώ, πατέρα.»—Μωρὰ ἀπάντησις· πρόσεχε σ' ἐρωτῶ ἄλλην μίαν φορὰν καὶ ἀλλοίμονον εἰς σέ, ἂν . . . τίς ἔκτισε τὸν κόσμον; Τότε ὁ παῖς μὲ δακρυσμένους ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ φωνὴν διακεκομμένην, ἵν' ἀποφύγῃ τὸν δαρμόν, ἤρχισεν «ἐγώ, πατέρα, ἀλλὰ δὲν τὸ ξανακάμνω.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐτοὺς φιλαργύρους δόθηκε αὐτὴ ἡ καταισχύνη,
Ξεθάφτονται τὰ πλούτη τους, ἀφ' οὗ θαφτοῦν ἐκεῖνοι.

*

Εἶνε τῷ ὄντι εὐτυχὴς ἐκεῖνος, ὅπου λάχει
Αὐθέντης ὢντας ἔξυπνος, σὰν δοῦλος ὕπνον νάχῃ.
Ἐκεῖνος ὅμως ἀγρυπνεῖ καὶ 'ς τὸ παχύ του στρῶμα,
Ὁ δοῦλος δὲ ὕπνον βαθὺν κοιμᾶται καὶ 'ς τὸ χῶμα.
Ἀλλ' αἱ φροντίδες αἱ πολλαῖς, τοῦ στομαχιοῦ οἱ πόνοι,
Κατακεντοῦν τὸν πλούσιον 'ς τὸ ἁπαλὸ σεντόνι.
Τότ' ἠμπορεῖ ὁ πλούσιος νὰ κοιμηθῇ μιὰν ὥραν,
Ὁπόταν φάγῃ ὄπιον ἢ ἔχῃ μανδραγόραν. (Ι. Ρίζος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸν μῆνα τοῦτον τὸ ἀτμόπλουν *Οὐέρδερ* ἀποπλέει ἐκ Νέας Ὑόρκης ἵνα ἐκτελέσῃ τὸν περίπλουν τῆς γῆς. Ὁ περίπλους θὰ διαρκέσῃ δεκαὲξ μῆνας, οἱ δ' ἐπιβάται κατὰ τὸ πλεῖστον εἶνε φοιτηταί. Τὸ περίεργον τοῦ περίπλου τούτου εἶνε, ὅτι ἐν τῷ πλοίῳ θὰ συντάσσηται καὶ ἐκδίδοται ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία, ἥτις θἀποστέλληται εἰς τοὺς συνδρομητὰς ἐκ τῶν διαφόρων σταθμῶν οὓς θὰ ποιῇ τὸ πλοῖον ἐν Εὐρώπῃ, Ἀφρικῇ καὶ Ἀσίᾳ. Ἀμερικανικὴ ὄντως ἐπίνοια.

Τοῦρκος ὑπουργὸς εἶπε κατ' αὐτὰς εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν τοῦ «Νέου Ἐλευθέρου Τύπου»: Ἡ Ἑλλὰς εἶνε ὡς ἡ μυῖα, ἡ ἐνοχλοῦσα τὴν παρειὰν ἡμῶν· ὅσον τὴν διώκομεν, τοσοῦτον ἐπανέρχεται αὐτή. Ἐπὶ τέλους θὰ ἐρεθίσῃ ἡμᾶς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε, ὅπως τὴν φονεύσωμεν, θὰ καταφέρωμεν κτύπημα κατὰ τῆς ἰδίας ἡμῶν παρειᾶς.

Ἐκ τοῦ τελευταίου τεύχους τῆς *Βρεταννικῆς Ἐπιθεωρήσεως* μεταφράζομεν τὰς ἑπομένας Ἀφγανιστανικὰς γνώμας, ἐξ ὧν καταφαίνεται πόσον διαφόρως ἡμῶν σκέπτονται περὶ τῶν κυριῶν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι.

«Ἡ φρόνησις τῆς γυναικὸς εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν πτέρναν της.

«Παρθένον δύνασαι νὰ λάβῃς γυναῖκα τὴν νύκτα, ὅ ἐστι *μὲ κλειστὰ μάτια*, ὡς λέγομεν, ἀνεξετάστως. Χήραν δύνασαι νὰ λάβῃς τὴν ἡμέραν, ὅ ἐστι μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχῃ ὥρα τοῦ ἡμερονυκτίου καθ' ἣν νὰ δύνασαι νὰ λάβῃς διεζευγμένην.»

Κατ' ἔτος σχεδὸν τὴν ἐποχὴν ταύτην αναφαίνεται παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Βαυαρίας ἡ κατέχουσα αὐτὸν «σποραδικὴ μελομανία.»

Κατά τινα ἐπιστολὴν ἐκ Μονάχου ὁ βασιλεὺς παρήγγειλεν αἴφνης ἵνα ἐν βραχυτάτῳ χρόνου διαστήματι παρασκευασθῶσι δέκα παραστάσεις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν τοῦ θεάτρου, μηδενὸς ἑτέρου θεατοῦ παρόντος ἢ αὐτοῦ καὶ μόνου. Μετὰ τὴν διδασκαλίαν ἐθνικῶν τινων δραμάτων θὰ διδαχθῇ δρᾶμά τι γραφὲν ἐπίτηδες χάριν τοῦ βασιλέως ὑπὸ τοῦ ἐκ Μονάχου ποιητοῦ Σμίθ, εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπέβαλεν ὡς ὅρον ὅτι τὸ δρᾶμα τοῦτο οὐδαμοῦ θὰ διδαχθῇ ἐν τῷ μέλλοντι,

Digitized by Google

ἀλλ' οὔτε ἐν Μονάχῳ εἰ μὴ αὐτοῦ καὶ μόνου παρόντος.

⁓ Εἰς τὰ ἀνώτερα δημοτικὰ σχολεῖα τῆς Ἔσσης εἰσήχθη πρὸ μικροῦ ἡ διδασκαλία τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου ἢ κάλλιον, ὡς λέγουσιν ἐν Ἑλβετίᾳ, ἡ *πολιτικὴ ἐκπαίδευσις*. Ἡ μόνη πολιτεία τῆς Γερμανίας, ἐν ᾗ ὑπῆρχε πρότερον ἡ τοιαύτη διδασκαλία ἦτο ἡ Βάδη.

⁓ Καθὰ ἐκ τῆς ἐσχάτως, ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ», γενομένης ἀπογραφῆς ἐξήχθη, ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν, κατ' ἀκριβεῖς σημειώσεις ἀνέρχεται εἰς 70 χιλιάδας κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν προαστείων Κυψέλης, Σεπολίων, Πατησίων καὶ Κολοκυθοῦς. Ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τῶν ἀποτελεσμάτων, τῆς ἐφετεινῆς ἀπογραφῆς καὶ τῆς τοῦ 1870, ἥτις ἀνεβίβασε τοὺς κατοίκους εἰς 45 χιλιάδας ἐξάγεται ὅτι κατὰ τὸ μεσολαβῆσαν ἐνναετὲς χρονικὸν διάστημα, ὁ πληθυσμὸς τῆς πρωτευούσης ηὐξήθη κατὰ 25 χιλ. κατοίκων.

⁓ Δεινὸς λιμὸς ἀφανίζει τὴν Κοχαχάμπαν, ἓν τῶν εὐφορωτάτων διαμερισμάτων τῆς Βολιβίας. Πολλαχοῦ ἀποθνήσκουσιν ὑπὸ τῆς πείνης ὀκτὼ ἢ δέκα ἄνθρωποι τὴν ἡμέραν. Ἐν μικρῷ τινι χωρίῳ 206 ἀπέθανον ἐν εἴκοσιν ἡμέραις.

⁓ Μετὰ τὰ γενόμενα κατ' αὐτὰς πειράματα κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Ζουλοῦ καὶ τὸν πρὸς τὸ Ἀφγανιστὰν πόλεμον ἡ βρετανικὴ κυβέρνησις διώρισεν Ἐπιτροπὴν πρὸς διατήρησιν ἀεροστάτων συγκροτουμένην ὑπὸ εἰδικῶν μηχανικῶν.

⁓ Ἐν τῷ ἐν Βούλβιχ βασιλικῷ ναυστάθμῳ ᾠκοδομήθη ἐπίτηδες κατάστημα, ἐν ᾧ καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα ἐδιδάσκοντο ἀξιωματικοί τε καὶ στρατιῶται τὰ τῆς κατασκευῆς τῶν ἀεροστάτων. Ἤδη δ' ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου τούτου τέσσαρα ἀερόστατα συνιστῶντα τὸ ἀεροναυτικὸν ὑλικὸν τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ.

Ὠκοδόμησαν δὲ καὶ κλίβανον φορητὸν πρὸς παρασκευὴν ὑδρογόνου ἐν ὥρᾳ πολέμου. Ἡ συσκευὴ αὕτη δυναμένη νὰ πληρώσῃ τὸ ἀερόστατον ἐν δώδεκα ὥραις ἕλκει 3 1/2 τόννους.

Ὁ κάλως δι' οὗ θὰ κρατεῖται δέσμιον, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἀναβαῖνον ἀερόστατον εἶνε διαμέτρου 12 ὑφεκατομέτρων καὶ ἀντέχει εἰς ἕλξιν 3 τόννων χωρὶς νὰ κοπῇ. Περιλαμβάνουσι δὲ τὰ ἀερόστατα δύο ἀνθρώπους ὅταν ἀνυψοῦνται διὰ φωταερίου. Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐδοκιμάσθησαν τὰ δύο ἀερόστατα, εἰσελθόντων ἐν αὐτοῖς καὶ τεσσάρων ἀνθρώπων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνυψοῦντο πλησίον ἀλλήλων εὑρισκόμενα, ὥστε οἱ ἐπιβάται ἠδύναντο νἀνταλλάσσωσι σημεῖα, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀπεμακρύνθησαν τοσοῦτον ὥστε κατέστη ἀδύνατος οἵα δήποτε συνεννόησις.

⁓ Ὁ ἐν Χαλκίδι ἰατρὸς κ. Σόλων Χωματιανὸς δημοσιεύει ἐν τῷ *Γαληνῷ* περιγραφὴν νάνου ἐν Εὐβοίᾳ ζῶντος, ἐξ ἧς σταχυολογοῦμεν τὰ ἑπόμενα: Ἐν τῷ χωρίῳ Ἀφράτῃ, τοῦ δήμου Χαλκιδέων, ζῇ νάνος, γεωργός, Κλεομένης Π. Ἀναστασίου ὀνομαζόμενος. Ἄγει τὸ 26 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἔχει ἀνάστημα 1μ, 25, πρὸς δὲ ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος συμμετρικὴν μέν, ἀλλ' ὅλως παιδικὴν καὶ δυσανάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, βρεφικὴν ἀτέλειαν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ ἀνάπτυξιν μαστῶν γυναικεῖαν. Ὁ ἐν λόγῳ ἀνήρ, μόνος ἐξ ὅλης τῆς οἰκογενείας του ἔτυχε τοιαύτης ἀτελοῦς ἀναπτύξεως.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ

Κύριε Διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Παρετήρησα ὅτι οἱ πλεῖστοι μεταχειρίζονται, ἐπὶ τῆς ἡμερομηνίας, ἀδιαφόρως τὴν μετοχὴν *ἱσταμένου*, προκειμένου περὶ πάσης ἡμέρας τοῦ μηνός. Τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν. Οἱ ἀρχαῖοι μῆνες διῃροῦντο εἰς τρεῖς δεκάδας, ὧν ἡ μὲν πρώτη (1—10) ἐκαλεῖτο *μηνὸς ἱσταμένου* ἢ *ἀρχομένου*, ἡ δευτέρα (11—20) *μηνὸς μεσοῦντος*, ἡ δὲ τρίτη (21—29 ἢ 30) *μηνὸς λήγοντος*, ἢ *φθίνοντος*, ἢ *ἀπιόντος*, ἢ *παυομένου*.

Ἑπομένως, μόνον κατὰ τὰς πρώτας δέκα ἡμέρας τοῦ μηνὸς ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις τῆς μετοχῆς *ἱσταμένου*.

Δέξασθε κτλ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Ἰουνίου 1879. Ναβονάσαρος.

ΣΥΝΤΑΓΑΙ ΩΦΕΛΙΜΟΙ

4

Μελάνη κυανῆ.

Καλὴν κυανῆν μελάνην κατασκευάζομεν διαλύοντες κυανοῦν τῆς Πρωσσίας (bleu de Prusse) ἐν ὀξαλικῷ ὀξεῖ (acide oxalique) καὶ ἀναμιγνύοντες μετ' ὀλίγου ὕδατος ἔχοντος ἐν αὐτῷ διαλελυμένην ὀλίγην στυπτηρίαν (alum).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Κύριε Διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπαντῶνται πολλοὶ κώνωπες καὶ εἰς αὐτὰ τὰ καφενεῖα καὶ τὰς πλατείας, ὀχληροὶ γινόμενοι εἰς τοὺς ζητοῦντας ἐκεῖ τὴν ἑσπέραν μικρὰν ἀναψυχὴν μετὰ τὴν ὑπερβολικὴν θέρμην τῆς ἡμέρας. Κατὰ τοῦ δυσφορήτου κνησμοῦ, ὃν ἐπιφέρει τὸ αὔθαδες κέντημα αὐτῶν, γηραιὸς φίλος συνέστησέ μοι τὰς διὰ σιέλου ἐπιτριβὰς τοῦ ἠρεθισμένου μέρους· ὁμολογῶ δὲ ὅτι παρευθὺς παύει πᾶν ἀλγεινὸν αἴσθημα, καὶ συμβουλεύω τὸ ὀλίγον μὲν ἀηδὲς ἀλλὰ πάντοτε πρόχειρον φάρμακον.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ὀγδόῳ βιβλίῳ τῶν περὶ ζώων ἱστοριῶν ἀναφέρων περὶ δηγμάτων τῶν θηρίων γράφει· «Ἔστι τοῖς πλείστοις αὐτῶν πολέμιον τὸ τοῦ ἀνθρώπου πτύελον.»

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Ἰουνίου 1879.

Συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15.

Digitized by Google

Ἀριθ. 182 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

24 Ἰουνίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ
Δημοσίου μνήμονος Σκοπέλου ἐπὶ Καποδιστρίου

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου.]

Τὰ κάτωθεν τοῦ «Φοίνικος» στοιχεῖα Μ. Γ. εἶνε τὰ ἀρχικὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μνήμονος (συμβολαιογράφου). Σημειωτέον ὅτι οἱ συμβολαιογράφοι καὶ ἐπὶ ἐπαναστάσεως καὶ ἐπὶ Καποδιστρίου εἶχον δικαίωμα νὰ μεταχειρίζωνται εἰς τὰ παρ' αὐτῶν συντασσόμενα ἔγγραφα οἷον σύμβολον ἤθελον.

Τὸ περὶ τῶν «Μνημόνων» καὶ περὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν Ψήφισμα ἐξεδόθη ἐν Ναυπλίῳ τῷ 11 Φεβρουαρίου 1830 ὑπ' ἀρ. 67 (ἄρθρ. 4: Ὁ Μνήμων ἔχει μίαν σφραγίδα, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ νὰ ἐπικυρωθῇ. Ἡ σφραγίς του πρέπει νὰ ἐπιφέρῃ τὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός του, συνεπιφέρουσα «Μνήμων τῆς Ἐπαρχίας δεῖνα.»)

Οἱ «Μνήμονες» μετωνομάσθησαν ἐπὶ Ἀντιβασιλείας «Συμβολαιογράφοι», (Νόμος 21 Ἰανουαρίου 1834: Βλ. ἄρθρ. 166 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων καὶ Συμβολαιογράφων). Σ. τ. Δ.

ΔΥΩ ΩΡΑΙ ΕΝ ΟΛΥΜΠΙΑι

Καὶ τί δύναταί τις νὰ ἴδῃ ἐντὸς δύω ὡρῶν ἐπισκεπτόμενος τὸν ἀπό τινων ἐτῶν ὁσημέραι ἀποκαλυπτόμενον θαυμάσιον ἐκεῖνον χῶρον, ἐν ᾧ ἐτελεῖτο ἡ ἐθνικωτάτη τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πανήγυρις, ἡ ἑορτὴ τοῦ ὑψίστου τῶν ἑλληνικῶν θεῶν, τοῦ Ὀλυμπίου Διός; Ἐὰν τις ἀνέγνω τὸν Παυσανίαν, ὅστις εἰδικώτερον καὶ λεπτομερέστερον περιέγραψε τὸ σμῆνος ἐκεῖνο τῶν καλλιτεχνημάτων, τῶν περὶ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς συμπεπυκνωμένων, ἐθαύμασε μὲν βεβαίως τὴν καλλιτεχνικὴν τάσιν, ἣν εἶχεν ἡ θρησκεία καὶ ἅπας ἐν γένει ὁ βίος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν ἐδυνήθη νὰ περιλάβῃ διὰ τῆς φαντασίας αὐτοῦ τὸν ἀπέραντον πλοῦτον καὶ τὴν σωρείαν τῶν ἱδρυμάτων ὅσα ἐκόσμουν τὸν πανελλήνιον ἐκεῖνον ἱερὸν χῶρον. Ἐὰν δὲ μετὰ τοῦτο ἔλαβε γνῶσίν τινα τῆς εὐτυχοῦς ἀνασκαφῆς τῆς ὑπὸ τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως γενομένης καὶ τῆς ἀφθόνου συγκομιδῆς ποικίλων προϊόντων τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἤθελε μειδιάσῃ, εἰ μὴ καὶ ἀγανακτήσῃ διὰ τὴν τόλμην τοῦ νὰ γράφῃ περὶ Ὀλυμπίας καὶ τῶν αὐτόθι ἀνακαλυφθέντων ἄνθρωπος δύω μόνον ὥρας ἐν αὐτῇ διατρίψας. Ἀλλὰ πιστεύω, ὅτι οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* εἶνε τοσοῦτον ἐπιεικεῖς, ὥστε τὰς μὲν λεπτομερείας καὶ ἐπιστημονικὰς ἀκριβείας νὰ παραπέμψωσιν εἰς τοὺς ἐπίτηδες περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένους, ἁπλῶς δὲ μόνον ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις νὰ δεχθῶσιν, οὐχὶ εἰδικοῦ ἀρχαιολόγου, ἀλλ' ἐραστοῦ τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ ἀνετωτέρα ὁδὸς ἐξ Ἀθηνῶν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν εἶνε ἡ διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου μέχρι Κατακώλου καὶ ἐντεῦθεν κατὰ ξηρὰν μέχρι Πύργου (ἐπὶ 1 ὥραν) καὶ μέχρις Ὀλυμπίας (ἐπὶ 3 ὥρας), ἐὰν δὲν προτιμᾷ τις πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μεταξὺ Ζακύνθου καὶ Πελοποννήσου συνήθως θορυβώδους θαλάσσης τὴν ἐκ Πατρῶν μέχρι Πύργου ὡραίαν, ὡς λέγουσιν, ἁμαξιτὸν ὁδὸν (ἐπὶ 7 ὥρας).

Ἡ ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ κόλπου τοῦ Κατακώλου καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλφειοῦ μέχρι τῶν Ἀρκαδικῶν ὀρέων χώρα, ἡ ἀποτελουμένη ἐκ τῆς κάτω κοιλάδος τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τῶν πρὸς δυσμὰς διακλαδώσεων τῆς Φολόης, καὶ περιοριζομένη πρὸς νότον ὑπὸ τῶν Τριφυλικῶν ὀρέων, εἶνε ἡ ἀρχαία *Πισᾶτις*. Ἐν αὐτῇ κεῖται ἡ πεδιὰς τοῦ Πύργου καὶ τῆς Ὀλυμπίας. Εἰς τὴν χώραν ταύτην ἡ φύσις ἐπεδαψίλευσεν οὐχὶ τῇ χειρί, ἀλλὰ τῷ θυλάκῳ τὰ δῶρά της. Πεδιὰς εὔφορος καὶ χαμηλὴ καλύπτεται τὴν σήμερον ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ ἐλαιοδένδρων ἄριστα καλλιεργημένων, ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν εὐφυΐαν, δραστηριότητα καὶ ἐπιμέλειαν τῶν κατοίκων· γήλοφοι χλοεροὶ καὶ κατάφυτοι περιστέφουσι τὴν ὡραίαν πεδιάδα, καὶ κῶμαι χαριέστατα κείμεναι ποικίλλουσι διὰ τῶν λευκῶν αὐτῶν οἰκιῶν τὴν πέριξ χλοάζουσαν φύσιν· ποτάμια κατερχόμενα ἀπὸ τῶν παρακειμένων ὀρέων ἀναμιγνύουσι τὰ διαυγῆ αὐτῶν ὕδατα πρὸς τὸ θολὸν ῥεῖθρον τοῦ Ἀλφειοῦ.

Ἐν τῷ μυχῷ τῆς τερπνῆς ταύτης κοιλάδος οὐ μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ μεγάλου αὐτῆς ποταμοῦ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις *Πῖσα*, ἕδρα παλαιῶν ἡγεμόνων, ἀρχαιοτέρων τοῦ Πέλοπος τοῦ

Digitized by Google

γενάρχου τῶν κυριωτάτων ἡγεμόνων τῆς χερσονήσου τῶν πρὸ τῆς δωρικῆς ἐπιδρομῆς βασιλευσάντων. Ἐκεῖ θέτει ὁ μῦθος τὸν ἁρματοδρομικὸν ἀγῶνα τοῦ βασιλέως τῆς Πίσης Οἰνομάου πρὸς τὸν νέον καὶ πλούσιον Λυδὸν ἡγεμόνα Πέλοπα, τὸν μνηστῆρα τῆς βασιλόπαιδος Ἱπποδαμείας, ὅστις ἀναλογιζόμενος τὴν θλιβερὰν τύχην τῶν πρὸ αὐτοῦ μνηστήρων, τῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως φονευθέντων ἐν τῷ ἀγῶνι, πείθει διὰ χρημάτων τὸν ἡνίοχον τοῦ Οἰνομάου Μυρτίλον νὰ ανατρέψῃ δολίως τὸν ἁρματηλατοῦντα κύριόν του, καί, ἀποθανόντος οὕτω τοῦ Οἰνομάου, ἔλαβε μετὰ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. Ἐκεῖθεν ἔλαβεν, ὡς λέγεται, τὴν πρώτην σύστασιν ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγὼν ἐν τῇ πλησίον κειμένῃ Ὀλυμπίᾳ. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν κατάκτησιν τῆς Ἤλιδος οἱ νέοι κύριοι τῆς χώρας πολλοὺς ὑποστάντες ἀγῶνας κατέστρεψαν τὴν Πῖσαν καὶ περιέλαβον ἅπασαν τὴν Πισάτιδα εἰς τὴν Ἤλιδα, πόλις μὲν ἀντὶ τῆς Πίσης οὐδεμία ἐπετράπη νὰ ἱδρυθῇ, οἱ δὲ κάτοικοι διασπαρέντες ἔζων κατὰ κώμας. Ἀλλὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου ἔλαβε πλείονα σημασίαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἠλείων, οἵτινες ἀνέφερον ἔκτοτε τὴν σύστασιν τοῦ ἀγῶνος εἰς τὸν Ἡρακλέα τὸν γενάρχην τῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐπιδραμόντων ἀρχηγῶν τῶν Δωριέων (Ἡρακλειδῶν). Ὁ Ἡρακλῆς εἶνε ὁ ἥρως ὁ καθαρίσας τὸ περὶ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς τέμενος, τὴν Ἄλτιν. Ὁ δὲ Ἴφιτος, καταγόμενος ἀπὸ τοῦ Ὀξύλου τοῦ κατακτήσαντος τὴν Ἤλιδα, ἀνενέωσε καὶ ἐκανόνισε τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, ἐπιβαλὼν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν *ἐκεχειρίαν*, τὴν κατάπαυσιν δηλ. τῶν ἐχθροπραξιῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν Ὀλυμπίων πρὸς ἀσφάλειαν τῶν εἰς τὴν πανήγυριν προσερχομένων. Οἱ ὅροι τῆς ἐκεχειρίας ἦσαν ἀναγεγραμμένοι κυκλοτερῶς ἐπὶ χαλκοῦ τινος δίσκου λεγομένου τοῦ Ἰφίτου, ὅστις ἐδεικνύετο ἤδη ἐπὶ Παυσανίου ἐν τῷ Ἡραίῳ.

Ἡ *Ἄλτις*, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἕτερος τύπος τοῦ *ἄλσος*, ἦτο χῶρος ἱερὸς εἰς τοὺς θεοὺς μόνον ἀφιερωμένος· ναοὶ πολλῶν θεῶν, θυσίαι, προσευχαί, ὕμνοι, ἀναθήματα ἦσαν τὰ ἐν τῇ Ἄλτει περιλαμβανόμενα καὶ εἰς αὐτὴν προσήκοντα. Ἦτό τι ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν. Περιωρίζετο δὲ ὁ περίβολος αὐτῆς πρὸς νότον μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ· πρὸς δυσμὰς δὲ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Κλαδέου ὅστις χύνεται εἰς τὸν Ἀλφειὸν μετὰ θορυβώδη ῥοῦν· ὅθεν καὶ ὑπὸ μὲν τῶν ἀρχαίων ἐλέγετο Κλάδεος, ὅ ἐστι Κελάδιος, συνώνυμος πρὸς τὸν Ὁμηρικὸν ποταμὸν Κελάδοντα (=θορυβοῦντα)· ὑπὸ δὲ τῶν νῦν κατοίκων ἡ κοιλὰς αὐτοῦ καλεῖται *Ἀντίλαλος*. Τῶν δύω τούτων ποταμῶν ὁ μὲν ἔφερεν ἐπὶ τῶν νώτων αὐτοῦ τὴν γέφυραν ἐφ' ἧς διήρχετο ἡ ἱερὰ ὁδὸς ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως Ἤλιδος ἄγουσα εἰς τὴν Ἄλτιν· ὁ δὲ Ἀλφειὸς ἀπεκώλυεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ περιβόλου ὅ,τι ἐδύνατο νὰ διαταράξῃ τὴν ἁγνότητα καὶ ἡσυχίαν τῶν ἱερῶν τελετῶν, τὰς μυίας δηλ., μεθ' ὧν ἥκιστα φιλοφρόνως συνάπτει καὶ τὰς γυναῖκας ὁ Ῥωμαῖος ἑλληνιστὴς Αἰλιανός. Καὶ περὶ μὲν τῶν μυιῶν διηγεῖται ὁ Παυσανίας, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς, ἐνοχλούμενος κατὰ τὴν θυσίαν —καὶ τὴν μετὰ ταύτην εὐωχίαν, ὑποθέτω, ἐφ' ᾗ διέπρεπεν ὁ μέγας ἥρως—ὑπὸ τῶν ἀναιδῶν ἐντόμων, ηὐχήθη εἰς τὸν Δία τὸν *Ἀπόμυιον*, καὶ οὕτως αἱ μυῖαι ἔπαυσαν διαβαίνουσαι τὸν Ἀλφειόν. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔπραττον καὶ οἱ Ἠλεῖοι μετέπειτα καὶ κατὰ πᾶσαν Ὀλυμπιάδα ἐπανελαμβάνετο τὸ θαῦμα τῆς ἀπομυιώσεως. Περὶ δὲ τῶν γυναικῶν ἀνέκαθεν ὑπῆρχε νόμος εὐεξήγητος, καθ' ὃν ὤφειλον ν' ἀπέχωσι πανηγύρεως, ἔνθα πλὴν τῶν προσευχῶν καὶ θυσιῶν κυριώτατον ἔργον τῶν συνερχομένων ἦτο ἡ θέα γυμνικῶν ἀγώνων. Ὁ δὲ νόμος ἦτο, ἄν ποτε ἤθελε φωραθῇ τις παραβαίνων τὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν, νὰ μετενεχθῇ εἰς τὸ Τυπαῖον ὄρος, τὸ πέραν τοῦ Ἀλφειοῦ, καὶ ἐκεῖ νὰ κρημνισθῇ κατὰ πετρῶν. Τοῦ νόμου τούτου ἐξῃροῦντο πᾶσαι αἱ παρθένοι καὶ ἡ ἱέρεια τῆς Χαμύνης Ἀρτέμιδος, εἴτε διότι καὶ αὕτη κατετάσσετο εἰς τὰς παρθένους, ἢ ἴσως καὶ διότι τὸ ἱερὸν τῆς θεᾶς ἔκειτο μεταξὺ σταδίου καὶ ἱπποδρόμου. Ὡς ἐκ παντὸς τρόπου λοιπὸν δυναμένην κρυφίως νὰ θεᾶται τοὺς ἀγωνιζομένους, ὀρθῶς ποιοῦντες ἐξῄρεσαν τὴν ἱέρειαν οἱ Ἠλεῖοι, καὶ τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενοι, ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὴν νὰ κάθηται ἐν χώρᾳ τοῦ σταδίου διαπρεπεῖ τῇ ἀπέναντι τῶν Ἑλλανοδικῶν. Ἀλλὰ μνημονεύεται καὶ ἄλλη τις παράβασις τοῦ νόμου τούτου, ἐνθυμίζουσα εἰς ἡμᾶς πολλὰ τῆς δημοτικῆς ἡμῶν ποιήσεως ὅμοια θέματα. Ἡ Καλλιπάτειρα, λέγουσιν, ἀνήκουσα εἰς οἰκογένειαν γυμναστικήν, καὶ αὐτὴ δὲ ἱκανῶς γυμναστική, ἐπιθυμοῦσα νὰ παρασταθῇ κατά τε τὴν προάσκησιν καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ἐνεδύθη στολὴν γυμναστοῦ καὶ προσῆλθεν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ ἔχαιρεν ἰδοῦσα νικητὴν τὸν υἱὸν Πεισίδωρον. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλον οἱ γυμνασταὶ εἰς ἕκαστος καθ' ἑαυτὸν νὰ ὑπερπηδήσωσι τάφρον τινά, ἠναγκάσθη νὰ γυμνωθῇ, καὶ οὕτως ἐφωράθη ὅτι ἦτο γυνή. Σεβόμενοι ὅμως οἱ Ἑλλανοδίκαι τὴν οἰκογένειαν αὐτῆς, διότι καὶ πατὴρ καὶ ἀδελφοὶ καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς ὑπῆρξαν Ὀλυμπιονῖκαι, ἀφῆκαν αὐτὴν ἀτιμώρητον.

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν Ἄλτιν. Εἴπομεν ὅτι ὁ περίβολος αὐτῆς πρὸς μὲν δυσμὰς καὶ νότον περιωρίζετο ὑπὸ τῶν ποταμῶν Κλαδέου καὶ Ἀλφειοῦ, πρὸς δὲ ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ Σταδίου καὶ Ἱπποδρόμου, καὶ πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τοῦ Κρονίου ὄρους, γηλόφου κωνοειδοῦς οὐχὶ ὑψηλοτέρου, νομίζω, τοῦ ἐν τοῖς πέριξ τῶν Ἀθηνῶν λόφου τῶν Νυμφῶν, ἐφ' οὗ τὸ ἀστεροσκοπεῖον. Ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ τεμένει συνεκεντροῦτο ὅ,τι ἱερὸν καὶ

Digitized by Google

σεβαστὸν ἐδύναντο νὰ ἔχωσιν οἱ πανηγυρίζοντες Ἕλληνες καὶ πάντα τὰ ἀναθήματα, δι' ὧν ἐπεδείκνυον τὴν ἑαυτῶν εὐσέβειαν ἅμα καὶ φιλοκαλίαν ἢ πολυτέλειαν. Πρωτίστην θέσιν κατεῖχεν ἐπὶ τεχνητοῦ ὑψώματος ἠρέμα ἐξαιρομένου ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἔργον λαμπρὸν τῶν ἀρίστων τεχνιτῶν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Φειδίου ἐργασθέντων, ναὸς μετὰ μὲν τὸν ἐν Τεγέᾳ τῆς Ἀθηνᾶς ὁ μέγιστος τῆς Πελοποννήσου, ὅμοιος δὲ κατὰ τὸν ῥυθμὸν πρὸς τὸν Παρθενῶνα, ὀλίγον τι μικρότερος κατὰ τὰς ἄλλας διαστάσεις, ἀλλ' ὑψηλότερος. Ἄλλη διαφορὰ οὐσιώδης ὑπῆρχεν ὅτι δὲν ἦτο μαρμάρινος ὅλος, ἀλλ' ἐξ ἐπιχωρίου πώρου, ἐπικεκαλυμμένου διὰ κονιάματος καλῶς ἀπομιμουμένου τὴν ὄψιν τοῦ μαρμάρου. Τὰ δὲ δύω ἀετώματα, φυσικῷ τῷ λόγῳ μαρμάρινα, ἦσαν ἔργα τῶν ἀρίστων γλυπτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸ μὲν ἀνατολικὸν τὸ ὑπὲρ τὴν κυρίαν εἴσοδον τοῦ Παιωνίου τοῦ Μενδαίου (ἐκ Μένδης, Μακεδονικῆς πόλεως παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ), παριστῶν τὴν παρασκευαζομένην ἁρματοδρομίαν τοῦ Οἰνομάου καὶ Πέλοπος· τὸ δὲ δυτικὸν ἔργον τοῦ Ἀλκαμένους τοῦ Ἀθηναίου, μαθητοῦ τοῦ Φειδίου, παριστῶν τὴν Κενταυρομαχίαν. Τὸ ἄδυτον τοῦ ναοῦ περιέκλειε τὸν μέγιστον καλλιτεχνικὸν θησαυρὸν τῆς ἀρχαιότητος, τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἐφ' ὑψηλοῦ βάθρου, καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὁ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ κρατῶν νίκην χρυσῆν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ σκῆπτρον, τοσοῦτον ἐφαίνετο μεγαλοπρεπὴς καὶ κραταιὸς καὶ τοσοῦτον σύμφωνος πρὸς τὴν ἐν παντὶ Ἕλληνι οἰκοῦσαν ἰδέαν τοῦ μεγαλείου τοῦ Διός, ὥστε ἐποίησαν εἰς αὐτὸν τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο ἐπίγραμμα :

> Ἢ θεὸς ἦλθ' ἐπὶ γῆν ἐξ οὐρανοῦ εἰκόνα δείξων
> Φειδία, ἢ σὺ γ' ἔβης τὸν θεὸν ὀψόμενος.

Καὶ τούτων μὲν οὐδέτερον βεβαίως ἐγένετο· τὸ δὲ ἀληθὲς εἶνε ἐκεῖνο ὅπερ αὐτὸς ὁ Φειδίας, λέγουσιν, ἐξεμυστηρεύθη εἰς τὸν ἀνεψιόν του Πάναινον, μέγαν ζωγράφον καὶ συνεργολάβον αὐτοῦ, ὅτι κατὰ τὴν σύλληψιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ του ἰνδάλματος ἐνεπνεύσθη ἐκ τῶν ἑξῆς στίχων τοῦ Ὁμήρου:

> Ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων·
> ἀμβρόσιοι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
> κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον.

ὅ ἐστι, εἶπε καὶ μὲ τὰς μαύρας ὀφρῦς του κατένευσεν ὁ Κρονίδης· ἐκυμάτισαν δὲ οἱ θεσπέσιοι βόστρυχοι τοῦ Δεσπότου ἀπὸ τῆς ἀθανάτου κεφαλῆς, καὶ ἐκλόνησε τὸν μέγαν Ὄλυμπον. Τοσοῦτον δὲ κατείχετο, ὡς ἀληθὴς καλλιτέχνης, ὑπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ θείου φαντάσματος, ὥστε οὐδεμίαν εἶχεν ἡσυχίαν, πρὶν ἄνωθεν λάβῃ τὴν βεβαίωσιν τῆς ἐπιτυχίας. Ὅθεν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ὅλου, ἀπεσύρθη, λέγουσιν, εἴς μέρος τι τοῦ ναοῦ τὸ ἁρμοδιώτατον, καὶ ἐκεῖθεν ἀποβλέψας εἰς τὸ ἔργον του ἀνεπαύθη μὲν ἐνδομύχως, γονυπετήσας δὲ καθικέτευσε τὸν Δία νὰ καταπέμψῃ σημεῖόν τι τῆς θείας ἐπιδοκιμασίας καὶ ὁ Ζεὺς ἐπεβρόντησε, λέγουσι, καὶ ἐκεραύνωσε, καὶ συνεκίνησεν ἐκ βάθρων τὴν μεγάλην καρδίαν τοῦ Φειδίου.

Πρὸς δεξιὰν τῆς κυρίας εἰσόδου τῆς Ἄλτεως, τῆς δυτικῆς, δι' ἧς καὶ μόνης εἰσήρχοντο οἱ θεωροὶ καὶ ἡ ἱερὰ πομπή, ὀλίγον τι πρὶν φθάσῃ τις εἰς τὸν ναόν, ἔθαλλεν ἡ ἱερὰ ἀγριελαία, ὁ κότινος, ἐξ οὗ διὰ χρυσῆς μαχαίρας ἀπεκόπτοντο οἱ κλάδοι καὶ συνεπλέκοντο οἱ στέφανοι οἱ ἀποτιθέμενοι ἐπὶ τραπέζης πρὸ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Θεοῦ καὶ μέλλοντες νὰ κοσμήσωσι τὰς κεφαλὰς τῶν νικητῶν. Χάριν τούτου τοῦ ἁπλουστάτου στεφάνου τίς ἀγνοεῖ ὁπόσα ἐμόχθει καὶ ὁπόσα ἐδαπάνα ἡ ἑλληνικὴ φιλοτιμία ; Χαρακτηριστικώτατον εἶνε τὸ διήγημα, ὅπερ ὁ Ἡρόδοτος διηγεῖται περὶ τοῦ στεφάνου τούτου. Ἦλθον, λέγει, πρὸς τὸν Ξέρξην μετὰ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην ὀλίγοι τινὲς αὐτόμολοι Ἀρκάδες· ἐρωτώμενοι δὲ ὑπὸ τῶν Περσῶν τί πράττουσιν οἱ Ἕλληνες, ἀπεκρίθησαν ὅτι ἑορτάζουσι τὰ Ὀλύμπια καὶ θεωροῦσιν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἱππικόν.—Τί δὲ εἶνε τὸ ἄθλον περὶ οὗ ἀγωνίζονται ;—Στέφανος ἐλαίας, εἶπον.—Τότε μεγιστάν τις Πέρσης εἶπε· Φεῦ, Μαρδόνιε, κατὰ τίνων ἀνδρῶν ὡδήγησας ἡμᾶς νὰ πολεμήσωμεν ; οὗτοι ἀγωνίζονται οὐχὶ περὶ χρημάτων, ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς !

Μετὰ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς περιφανέστατος ἦτο ὁ ναὸς τῆς Ἥρας, καὶ αὐτὸς δωρικοῦ ῥυθμοῦ, μικρότερος μὲν τοῦ Ὀλυμπιείου, ἀλλ' ἱκανῶς εὐμεγέθης. Ὁ ναὸς οὗτος, θεωρούμενος ὑπὸ τῆς παραδόσεως ὡς λίαν ἀρχαῖος, ἦτο κατ' ἀρχὰς ξύλινος, ἐν τοῖς μετέπειτα δὲ χρόνοις ἀνεκαινίσθη λίθινος ἐξ ἐπιχωρίου πώρου, ἀλλ' εἰς ἀνάμνησιν τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ κατασκευῆς ὁ ἕτερος τῶν κιόνων τοῦ ὀπισθοδόμου διετηρεῖτο καὶ ἐπὶ Παυσανίου ξύλινος. Ἀφ' οὗ δὲ ἀνεκαινίσθη, ἄγνωστον ὑπὸ τίνος ἀρχιτέκτονος, κυριώτατα μὲν ἐχρησίμευε πρὸς λατρείαν τῆς θεᾶς, καὶ ἐν αὐτῷ βεβαίως ἑωρτάζοντο τὰ Ἡραῖα, ἡ ἑορτὴ τῆς Ἥρας, καθ' ἣν καὶ ἀγὼν ἐτελεῖτο παρθενικός, «ἅμιλλα δρόμου», ἐν τῷ κοινῷ σταδίῳ. Ἐγίνετο δὲ ἡ ἅμιλλα αὕτη οὐχὶ ἀδιακρίτως μεταξὺ τῶν πάσης ἡλικίας παρθένων, ἀλλὰ πρῶται μὲν ἠγωνίζοντο αἱ νεώταται, εἶτα αἱ μεσήλικες, καὶ τελευταῖαι αἱ πρεσβύταται. Ἅπασαι δὲ διέτρεχον δρόμον κατὰ τὸ 1/6 μικρότερον τοῦ τῶν ἀρρένων, καθειμένην ἔχουσαι τὴν κόμην, γυμνὸν τὸν δεξιὸν ὦμον μέχρι τοῦ στήθους καὶ φέρουσαι χιτῶνα βραχὺν κατερχόμενον μέχρις ὀλίγον ὑπὲρ τὸ γόνυ. Ἄθλον ἐλάμβανον καὶ αὗται τὸν συνήθη στέφανον. Πλὴν δὲ τούτου καὶ μοῖραν βοὸς εἰς τὴν Ἥραν τεθυμένης. Εἶχον δὲ καὶ

Digitized by Google

τὸ δικαίωμα αἱ νικῶσαι νὰ ἀναθέσωσι τὰς ἰδίας αὐτῶν εἰκόνας ἐζωγραφημένας. Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου τὸ Ἡραῖον ἀπέβη ἀληθὲς μουσεῖον τῆς Ὀλυμπίας· διότι ἐν αὐτῷ ἀπέκειντο περιβόητα ἀναθήματα καὶ μνημεῖα τῆς ἀρχαιοτέρας μάλιστα τέχνης πολύτιμα, ἀγάλματα θεῶν πολλὰ χρυσελεφάντινα, ἄλλα χαλκᾶ καὶ ἐπίχρυσα, καὶ ἄλλα μαρμάρινα περιωνύμων τεχνιτῶν. Ἐν αὐτῷ ὑπῆρχε καὶ ἡ περιβόητος ἐκείνη λάρναξ τοῦ Κυψέλου, ἀνάθημα τῶν ἐν Κορίνθῳ Κυψελιδῶν ἐκ κέδρου, ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ φέρουσα ἐπὶ τῶν πέντε αὐτῆς ἐπιφανειῶν πλείστας μυθολογικὰς παραστάσεις. (Ὁ Παυσανίας περιγράφει αὐτὴν ἐν τρισὶ κεφαλαίοις.)

Ἄλλα ἱδρύματα μνήμης ἄξια ὑπῆρχον ἐν τῇ Ἄλτει τὸ Πελόπιον εἰς τιμὴν τοῦ Πέλοπος· τὸ πρυτανεῖον, τὸ κυβερνεῖον ἢ διοικητήριον, οὕτως εἰπεῖν, τῆς Ὀλυμπίας· τὸ Φιλίππειον, μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ νίκην ἱδρυθὲν περιφερὲς οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ ἔκειντο οἱ ἀνδριάντες τοῦ Φιλίππου, τοῦ πατρὸς Ἀμύντου, καὶ τοῦ υἱοῦ Ἀλεξάνδρου· τὸ Μητρῷον, ναὸς τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν, περιέχον ἀνδριάντας Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων. Ἔτι δὲ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Κρονίου ὄρους οἱ Θησαυροί, περιφερῆ δηλ. οἰκοδομήματα κατά τινα τάξιν ἱδρυμένα, ἐν οἷς ἐφυλάττοντο ἑκάστης πόλεως τὰ ἰδιαίτερα ἀναθήματα· καὶ τέλος μεταξὺ τοῦ Ἡραίου καὶ Πελοπίου ὁ μέγας βωμὸς τοῦ Διός, ἔχων ὕψος μὲν 22 ποδῶν, τῆς δὲ βάσεως (προθύσεως) περιφέρειαν 125 ποδῶν. Οὗτος ἦτο ὁ πρὸς τὰς κοινοτέρας θυσίας χρήσιμος βωμός· ἐπ' αὐτοῦ ἐθυσίαζον, ἀναβαίνοντες διὰ βαθμίδων εἰς τὸ ἀνώτατον αὐτοῦ μέρος, πάντες οἱ εὐσεβεῖς, καὶ οἱ ἀγωνιζόμενοι καὶ οἱ μαντευόμενοι καὶ πάντες ἐν γένει οἱ θεωροί· καὶ οὐ μόνον κατὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ καθ' ἅπαν τὸ ἔτος· διότι τὸ Ὀλυμπιεῖον ἠνοίγετο καὶ ἐπὶ τοῦ ἐν αὐτῷ βωμοῦ ἐτελοῦντο θυσίαι μόνον κατὰ τὰς ἑορτάς.

Καὶ ταῦτα μὲν ἦσαν τὰ κυριώτατα, τὰ μέγιστα, τὰ ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα ὑπερέχοντα καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως καταπλήττοντα τὸν θεατήν· τὸ δὲ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν βωμῶν, τῶν ἀγαλμάτων, τῶν Νικῶν, τῶν τριπόδων, τῶν ἵππων, τῶν ἀνδριάντων, τῶν νικητῶν καὶ τῶν παντὸς εἴδους ἄλλων ἀναθημάτων, τῶν κατεσπαρμένων μεταξὺ τῶν μεγάλων μνημείων, τίς δύναται νὰ περιγράψῃ ἢ καὶ ἁπλῶς νὰ μνημονεύσῃ; Εἶνε τοσοῦτον κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Παυσανίου, ὥστε ὅταν ἀναλογισθῇ τις τὴν μικρὰν ἔκτασιν τῆς Ἄλτεως, νομίζει ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ περιληφθῶσιν ἐν τῷ μεταξὺ τῶν μεγάλων ἱδρυμάτων, ἢ ὅτι θὰ ἦσαν οὕτω πεπυκνωμένα καὶ συσσωρευμένα, ὥστε μόλις θὰ ἔμενε μικρὸς χῶρος, ἵνα διέρχεται μεταξὺ αὐτῶν ὁ περιηγητής. Καὶ ὅμως ἦσαν, φαίνεται, οὕτω πως διατεταγμένα τὰ ἄπειρα ἐκεῖνα μνημεῖα, ὥστε οὐ μόνον εἰς τοὺς θεατὰς κατελείπετο δίοδος ἱκανή, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν δι' αὐτῶν ἀγομένην ἱερὰν πομπήν. Ὡμοίαζε, φαίνεται, τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν καλλιτεχνημάτων πρὸς ὡραῖόν τινα καὶ ἐντέχνως πεφυτευμένον κῆπον, ἐν ᾧ μεταξὺ δένδρων ὑψικόμων καὶ ἀμφιλαφῶν θάλλουσι χαμηλότεροι θάμνοι, καὶ ἀνθοῦσι παντοίου μεγέθους καὶ σχήματος καὶ χρώματος ἄνθη, ὁδοὶ δὲ καλῶς τετμημέναι παρέχουσιν ἄνεσιν εἰς τὸν ἐν αὐτοῖς περιφερόμενον.

Καὶ τοιαύτην μὲν ὄψιν παρεῖχεν ἡ Ἄλτις, ὁ ἱερὸς χῶρος, ὁ κυρίως εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τὴν λατρείαν αὐτῶν καθιερωμένος. Ἀλλὰ τὸ ἄπειρον πλῆθος, τὸ συνερχόμενον εἰς τὴν ἐθνικὴν πανήγυριν ἀπὸ τῶν περάτων τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους δὲν συνήρχετο, ἵνα μόνον θρησκευτικὰ καθήκοντα ἐκτελῇ ἐν τῷ ἱερῷ περιβόλῳ τῆς Ἄλτεως· ἀλλ' εἶχε καὶ ἄλλας πολλὰς καθαρῶς ἀνθρωπίνας ἐπιθυμίας καὶ ἀνάγκας νὰ ἐκπληροῖ. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἐχρησίμευεν ἅπας ὁ περὶ τὴν Ἄλτιν χῶρος.

Πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ *Στάδιον*, ἐν ᾧ ἐν τῷ μέσῳ παμπληθῶν θεατῶν ἀμφιθεατρικῶς καθημένων ἐτελοῦντο οἱ γυμνικοὶ ἀγῶνες, ὁ δρόμος, ἡ πάλη, ἡ πυγμή, τὸ ἅλμα, ἡ δισκοβολία, ὁ δίαυλος, τὸ παγκράτιον, τὸ πένταθλον, καὶ ὁ *Ἱππόδρομος*, ἐν ᾧ οἱ πλουσιώτατοι τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο τοὺς ἱππικοὺς ἀγῶνας διὰ κέλητος, συνωρίδος καὶ τεθρίππου· πρὸς βορρᾶν τὸ *Γυμνάσιον* καὶ *Βουλευτήριον*, ἔνθα προασκήσεις ἐγίνοντο τῶν ἀθλητῶν καὶ ἐπιδείξεις λόγων τε αὐτοσχεδίων καὶ συγγραμμάτων παντοίων. Ἐν γένει δὲ περὶ τὸν περίβολον τῆς Ἄλτεως ἦτο ὁ βέβηλος, οὕτως εἰπεῖν, τόπος, ἐν ᾧ συνηθροίζοντο οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀναγκῶν. Ἐκεῖ ξενοδοχεῖα, ἀγοραί, σκηναί, εὐωχίαι, διασκεδάσεις, ᾄσματα, μουσικὴ καὶ πᾶν ὅ,τι συνεπῆγεν ἡ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας συμβίωσις ἀνθρώπων ὁμογενῶν καὶ ὁμοθρήσκων, φίλων, συγγενῶν, οὐδὲν ἄλλο ἔργον ἐχόντων μετὰ τὴν εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία προσενεχθεῖσαν λατρείαν, εἰμὴ τὴν εὔθυμον συνδιατριβήν. Ὁ τόπος ἐκεῖνος ὡμοίαζε πρὸς πάσας τὰς πανηγύρεις καὶ τοῦ λαοῦ τὰς ἑορτὰς παντὸς τόπου καὶ χρόνου, μὲ μίαν μόνην διαφορὰν τὴν ἑξῆς: Ὅστις εἶδε τὴν τοποθεσίαν, ἐν ᾗ ἐτελεῖτο ἡ πανήγυρις ἐκείνη, γινώσκει δὲ καὶ τὸν εὔθυμον καὶ φύσει φιλόκαλον χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων, ἀναλογίζεται δὲ καὶ τὴν πανταχόθεν τοῦ Πανελληνίου συρροήν, θέλει ὁμολογήσῃ ὅτι οὐδεμία οὐδαμοῦ συνάθροισις ἀνθρώπων ἐπὶ ὁμοίῳ σκοπῷ γινομένη εἶχε τοσαύτας εὐνοϊκὰς περιστάσεις ὥστε νὰ καταστῇ τῷ ὄντι «ἑορτὴ ἑορτῶν καὶ πανήγυρις πανηγύρεων.»

Ἡ ἀκμὴ καὶ ἱεροπρέπεια τῶν Ὀλυμπίων καὶ ἡ εὐεργετικὴ αὐτῶν ἐπίδρασις ἐπὶ πάσης τῆς

Digitized by Google

Ἑλλάδος διήρκεσαν μάλιστα ἐφ' ὅσον αἱ πράξεις τῶν Ἑλλήνων διείποντο ὑπὸ τῶν χρηστῶν πατρίων ἠθῶν καὶ τῆς παλαιᾶς ἀρετῆς. Ἀφ' οὗ ὅμως ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος διήγειρε τὰ ἐμφύλια πάθη, βλέπομεν ὅτι τὸ κυριώτατον Ὀλυμπιακὸν δόγμα, ἡ ἐκεχειρία καὶ τὸ ἄσυλον τῆς ἱερᾶς χώρας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν δὲν ἐφυλάχθησαν, ὥστε κατά τινα πόλεμον μεταξὺ Ἀρκάδων καὶ Ἠλείων συνεκροτήθη μάχη ἐν αὐτῇ τῇ Ἄλτει, καὶ ἀπὸ τῆς στέγης τῶν ναῶν, ἀπὸ τῶν βωμῶν καὶ ἄλλων ἱερῶν μνημείων ἐμάχοντο οἱ Ἀρκάδες· ἔτι δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ διηγεῖται ὁ Παυσανίας ὅτι εὑρέθη ὀλίγον πρὸ τῶν χρόνων αὐτοῦ κατά τινα ἐπισκευὴν μεταξὺ τοῦ ὀρόφου καὶ τῆς στέγης σκελετὸς ὁπλίτου ἐκεῖσε καταφυγόντος καὶ ἐκ τῶν τραυμάτων ἀποθανόντος. Ἀλλ' ὅπως δήποτε ὅμως ἡ Ὀλυμπία διετήρησεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς λαμπρότητα· διότι καὶ ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας οὐ μόνον ἡ πανήγυρις ἐτελεῖτο μετὰ τῆς αὐτῆς μεγαλοπρεπείας, ἀλλὰ καὶ ἀναθήματα παντοῖα προσεφέροντο, διακρινόμενα εἰ μὴ ἐπὶ ἄκρᾳ καλλιτεχνίᾳ, διὰ τὴν κατάπτωσιν τῆς τέχνης κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἐπὶ πολυτελείᾳ—ἀναμιμνήσκομεν μόνον τοῦ Αὐγούστου τὸν ἀνδριάντα ἐξ ἠλέκτρου.—Ἂν καί, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, εὑρέθησαν καὶ αὐτοκράτορες ἐπιχειρήσαντες νὰ συλήσωσι τὰ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἱερά. Οὕτως ὁ Καλλιγόλας, ἵνα κοσμήσῃ τὸν ἐπὶ τοῦ Παλατίου εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἱδρυθέντα ναόν, διέταξε νὰ μεταφέρωσιν ἐξ Ἑλλάδος δύω περιβόητα ἀριστουργήματα, τὸν ἐν Θεσπιαῖς Ἔρωτα καὶ τὸν Ὀλύμπιον Δία τοῦ Φειδίου, προτιθέμενος νὰ ἀποκεφαλίσῃ αὐτοὺς καὶ ἀντὶ τῆς ἀποκοπείσης νὰ θέσῃ ἀπεικόνισμα τῆς ἰδίας αὐτοῦ κεφαλῆς. Καὶ τὰς μὲν πτωχὰς Θεσπιὰς ἀπεστέρησε τοῦ Ἔρωτος καὶ τῶν πολλῶν περιηγητῶν, οὓς ἐφείλκυε τὸ ἀριστοτέχνημα τοῦτο τοῦ Πραξιτέλους· ἐν δὲ Ὀλυμπίᾳ δὲν ἐπέτυχεν ὁμοίως χάρις εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι καὶ Ῥώμῃ ἐπικρατοῦσαν τότε δεισιδαιμονίαν, διότι τὸ μὲν πλοῖον τὸ μέλλον νὰ μεταγάγῃ τὸ ἄγαλμα τοῦ Διὸς κατεκεραυνώθη· οἱ δὲ τὴν μεταφορὰν ἐπιτετραμμένοι κατεπτοήθησαν ὑπὸ πολλοῦ σαρκαστικοῦ γέλωτος, ὃν ἤκουον ὁσάκις προήρχοντο εἰς τὸ ἄγαλμα.

Καθ' ὅσον ὅμως ὁ χριστιανισμὸς ὁ φύσει πολέμιος τῆς εἰδωλολατρείας ἐξήπλοῦτο καὶ ἐκραταιοῦτο ἐν Ἑλλάδι, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ Ὀλυμπία παρήκμαζεν, ἕως οὗ κατὰ τὸ τέλος τῆς Δ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἐν ἔτει 393 ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος αὐστηρῶς ἀπηγόρευσε τὴν τελετὴν τῶν Ὀλυμπίων, καθ' ἥν, σημειωτέον, ὁ τελευταῖος Ὀλυμπιονίκης δὲν ἦτο Ἕλλην, ἀλλὰ βαρβαρώνυμός τις γίγας Ἀρμένιος. Οἱ Ἕλληνες ἐλυπήθησαν μὲν διὰ τὴν σκληρὰν ταύτην κυβερνητικὴν ἐπέμβασιν εἰς τὸ πάτριον θρήσκευμα, ἀλλ' ἐνθυμούμενοι τί διέπραξεν ἡ ὀργὴ τοῦ αὐτοκράτορος πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἑκόντες ἄκοντες ἀπεδέχθησαν τὴν διαταγὴν καὶ μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους εἶδον τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἀπαγόμενον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἴσως ἤλπιζον οἱ Ἕλληνες ὅτι μεταβαλλομένων τῶν διαθέσεων ἐν Κωνσταντινουπόλει θὰ ἐδύναντο νὰ ἀνανεώσωσι τὰ Ὀλύμπια. Ἀλλ' ἡ μετ' ὀλίγον ἐπελθοῦσα εἰσβολὴ τῶν Γότθων ὑπὸ τὸν Ἀλαρῖχον καὶ ἡ λυσσώδης αὐτῶν καταφορὰ κατὰ τῶν εἰδώλων, ἐξεθιζομένη ὑπὸ αἱρετικοῦ ζήλου ἀρειανῶν μοναχῶν, κατέστρεψε καὶ ἄλλα μὲν πολλὰ τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα, ἰδίως δὲ τὰ ἐν Ὀλυμπίᾳ καλλιτεχνήματα. Τὴν καταστροφὴν συνεπλήρωσεν ἡ ζοφερὰ κατάστασις τοῦ μέσου αἰῶνος, αἱ εἰσβολαὶ παντοίων ξένων, οἱ πόλεμοι, οἱ ἐμπρησμοί, αἱ δηώσεις καὶ τέλος ὁ πανδαμάτωρ χρόνος. Οἱ μόνοι εὐεργέται τῆς Ὀλυμπίας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐρημώσεως ὑπῆρξαν οἱ δύο παλαιοὶ αὐτῆς σύντροφοι, ὁ Ἀλφειὸς καὶ ὁ Κλάδεος, οἵτινες διὰ τῶν πλημμυρῶν αὐτῶν κατέκλυσαν καὶ κατεκάλυψαν τὰ ἐπὶ τοσοῦτον περισωθέντα λείψανα τῆς ἀρχαίας τέχνης, ὥστε ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως *οὐδὲ ἓν* ἴχνος ἐφαίνετο τῆς ἐνδόξου καὶ λαμπρᾶς Ἄλτεως.

Οὕτως ἡ Ὀλυμπία ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀνεζητεῖτο μόνον ἐν τοῖς βιβλίοις, ὅτε τῷ 1829 οἱ Γάλλοι, ἐκστρατεύσαντες εἰς τὴν Πελοπόννησον πρὸς ἀποδίωξιν τῶν λυμαινομένων τὴν χώραν Αἰγυπτίων, ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ἐξετάσωσι καὶ ἐπιστημονικῶς τὴν χώραν, καὶ ἐγένοντο ἐκεῖναι αἱ ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι αἵτινες περιελήφθησαν ἀκολούθως εἰς τὸ πολυτελὲς σύγγραμμα Expédition scientifique de Morée. Τότε οἱ Γάλλοι ἀνέσκαψαν τὸν πρόναον τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ διὰ τῶν ὀλίγων, ἀλλ' ὡραίων ἀρχαίων εὑρημάτων ἀπέδειξαν ὅτι δὲν ἐπῆλθε παντελὴς ἡ καταστροφή, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ τὴν ἰλὺν τῶν ποταμῶν ἐκρύπτοντο πολύτιμα κειμήλια τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ἀλλ' ἐπὶ πολὺν ὅμως χρόνον ἐλπίδες μόνον ἔβοσκον τοὺς ἀρχαιολόγους, μέχρις οὗ πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ὁ φιλάρχαιος ζῆλος τῶν Γερμανῶν, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῆς ἐλευθεριότητος τῆς τε Γερμανικῆς καὶ Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἀνέλαβε τὴν ἀνασκαφὴν τῆς Ὀλυμπίας.

Ἡ ἀνασκαφὴ αὕτη μετὰ πολλῆς ἐπιτηδειότητος καὶ γνώσεως γενομένη, ἐστέφθη ὑπὸ θαυμασίας ἐπιτυχίας. Τὴν σήμερον ὅλη σχεδὸν ἡ Ἄλτις ἀπεκαλύφθη καὶ ἀνευρέθησαν τὰ ἐρείπια τῶν πλείστων ἀνωτέρω μνημονευθέντων οἰκοδομημάτων. Οὕτως τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς εὑρέθη οὐ μόνον ἡ κρηπίς, ἐφ' ἧς διακρίνονται τὰ τρία μέρη τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ κιονόκρανα μέγιστα, καὶ σπόνδυλοι, καὶ ἄλλα διάφορα μέρη ἀρχιτεκτονικά. Τὸ δὲ σπουδαιότατον πάντων

Digitized by Google

εὑρέθησαν τὰ δύο μαρμάρινα ἀετώματα τοῦ ναοῦ, ὧν τὰ ἀγάλματα εἶνε τὰ μὲν κολοβά, τὰ δὲ συντετριμμένα καὶ ἀποκεχωρισμένα, τὰ δὲ καὶ ὁλόκληρα. Τὸ Ἡραῖον εὑρέθη εἰς πολὺ καλλιτέραν κατάστασιν· διότι ἅπαν σχεδὸν τὸ κάτω μέρος τοῦ ναοῦ ἱκανῶς διατηρεῖται καὶ κίονες κατὰ τὸ ἥμισυ ἵστανται κατὰ χώραν· ὡς καὶ τὰ βάθρα τινῶν ἀναθημάτων σώζονται ἀμετακίνητα. Ὡσαύτως ἀνευρέθησαν τὰ ἐρείπια τοῦ Μητρῴου, τοῦ Γυμνασίου, τῶν Θησαυρῶν, τοῦ Φιλιππείου μόνον τὸ κάτω μέρος, ὅπερ ἦτο λίθινον· διότι τὸ ἀνώτερον ἦτο ἐκ πλίνθου ὀπτῆς· ἡ κρυπτὴ ὁδός, δι' ἧς εἰσήρχοντο εἰς τὸ στάδιον οἱ Ἑλλανοδίκαι καὶ οἱ ἀγωνισταί. Ἡ ὁδὸς αὕτη εἶνε κατὰ τοῦτο ἀξία προσοχῆς, καθ' ὅτι, θολωτὴ οὖσα, παρέχει τὸ πρῶτον παράδειγμα θόλου τῶν ἑλληνικῶν χρόνων. Ἐκεῖ πλησίον ἀνευρέθησαν καὶ τὰ βάθρα τῶν χαλκῶν ἐκείνων ἀγαλμάτων τοῦ Διὸς (τῶν λεγομένων Ζανῶν), ἅπερ ἱδρύοντο ἐκ τῶν προστίμων τῶν ἀγωνιστῶν, ὅσοι παρέβαινον τὴν περὶ τὸ ἀγωνίζεσθαι χρηστότητα καὶ εἰλικρίνειαν. Πρῶτοι δὲ ἐτιμωρήθησαν κατὰ τὴν 98ην Ὀλυμπιάδα (388 π. Χ.) Εὔπωλος ὁ Θεσσαλὸς καὶ Ἀγήτωρ ὁ Ἀρκὰς καὶ Πρύτανις ὁ Κυζικηνὸς καὶ Φορμίων ὁ Ἁλικαρνασσεύς, διότι οἱ τρεῖς τελευταῖοι διεφθάρησαν ὑπὸ τοῦ πρώτου διὰ χρημάτων, ἵνα ἡττηθῶσι κατὰ τὸν ἀγῶνα.

Καὶ εἶνε μὲν καὶ κατὰ τοῦτο σπουδαία ἡ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφή, καθ' ὃ ἀποκαλύψασα τὸ πλεῖστον τῆς Ἄλτεως καὶ ἀνευροῦσα τὰ ἐρείπια τῶν πλείστων ἐν αὐτῇ ἀμετακινήτων ἱδρυμάτων. Ἀλλὰ τὰ πολυτιμότατα τῶν εὑρημάτων εἶνε μεταξὺ τῶν κινητῶν μνημείων, τῶν πληρούντων τὴν σήμερον τὰ τρία περὶ τὴν Ἄλτιν πρόχειρα μουσεῖα τῆς Ὀλυμπίας. Ἐν τῷ πρώτῳ τούτων βλέπει τις τὰ χαλκᾶ, τὰ ἐξ ὀπτῆς γῆς καὶ τὰ μαρμάρινα ὅσα εἶνε μικρά, οἷον κεφαλαὶ κ.τ.λ. Τὰ χαλκᾶ εἶνε περικεφαλαῖαι, ἀσπίδες, ἄλλα ὅπλα, μέρη ἀγγείων, εἴδωλα παντοῖα, ὡς κοσμήματα προσκεκολλημένα κύριος οἶδε ποῦ, πίνακες ἐνεπίγραφοι, νομίσματα κ.τ.λ. Μεταξὺ τούτων ἐξέχουσιν ἀνάγλυφά τινα τῆς ἀρχαίας τέχνης περιεργότατα, ἐπὶ λεπτοῦ ἐλάσματος χαλκοῦ, καλύπτοντός ποτε ἴσως ξύλινόν τι σκεῦος ἢ λάρνακα. Ταῦτα δικαίως θεωροῦνται τὰ κράτιστα τῆς συλλογῆς ταύτης, οὐχὶ βεβαίως διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀξίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Τὸ δεύτερον μουσεῖον, μακρὸν ξύλινον παράπηγμα, περιέχει τὰ κάλλιστα τῶν μαρμαρίνων ἀγαλμάτων, ὅσα κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν εὑρέθησαν. Τὸ πλεῖστον μέρος κατέχουσι τὰ λείψανα τῶν δύο ἀετωμάτων τοῦ Ὀλυμπιείου. οἷον ἐκ μὲν τοῦ ἀνατολικοῦ κορμὸς τοῦ Διός, Οἰνόμαος, ἵπποι τῶν ἁρμάτων τοῦ Πέλοπος καὶ Οἰνομάου, Κλάδεος καὶ Ἀλφειὸς (ἀκέραιοι οὗτοι)· ἐκ δὲ τοῦ δυτικοῦ τοῦ παριστῶντος τὴν κενταυρομαχίαν, Λαπίθαι, Κένταυροι συμπεπλεγμένοι ἐν μάχῃ, γυναικεῖαι μορφαὶ (Λαπιθῶν) κ.τ.λ. Τὰ ἔργα ταῦτα εἶνε σύγχρονα τῶν ἀετωμάτων τοῦ Παρθενῶνος, τεχνιτῶν ὀνομαστῶν καὶ γλυφίδος ἐπίσης μὲν ἀσφαλοῦς καὶ ἀριστοτεχνικῆς, ὀλιγώτερον δὲ λεπτουργικῆς καὶ ἀνεπιτηδεύτου. Ὥστε ἵνα ἀπολαύσῃ τις αὐτῶν τῆς καλλονῆς, ἐν ᾗ εὑρίσκονται σήμερον τοὐλάχιστον καταστάσει, εἶνε ἀνάγκη ὀλίγον νὰ μυωπῇ ἢ νὰ ἵσταται ὁπωσοῦν μακράν.—Δεύτερον ἔργον ἑλκύον τὸν θαυμασμὸν τοῦ θεατοῦ εἶνε ἡ περιβόητος *Νίκη τοῦ Παιωνίου*, ἡ ὀνομαζομένη παρὰ Παυσανίᾳ *ἐπὶ τῷ κίονι*. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη εὑρέθη οὐ μόνον αὐτή, σχεδὸν ἀκεραία, πλὴν τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ πολλῶν τριγωνικῶν τεμαχίων (σπονδύλων οὕτως εἰπεῖν) ἀποτελούμενον βάθρον, ἐφ' οὗ ἦν ἱδρυμένη, συμπεραίνεται ὅτι *κίων* παρὰ Παυσανίᾳ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὀνομάζεται κατὰ τὴν συνήθη σημασίαν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ τριγωνικὸν βάθρον ἐφ' οὗ ἵστατο ἐπὶ τοῦ ἑνὸς μόνου ποδός, ὡς μόλις ἄνωθεν καταπτᾶσα. Ἀξιοθαύμαστος εἶνε ἡ δεξιότης, δι' ἧς ἀπαραμίλλως ὁ καλλιτέχνης παρέστησε τὸν λεπτὸν μὲν καὶ ὀλιγόπτυχον χιτῶνα, ὅστις καταπνεόμενος ὑπὸ τῆς αὔρας προσαρμόζεται ἢ μᾶλλον προσκολλᾶται τοσοῦτον φυσικῶς καὶ ἀνεπαισθήτως, ὥστε ἀναδεικνύει πάσας τοῦ σφριγῶντος γυναικείου σώματος τὰς ἐξαισίους καλλονάς. Ἡ Νίκη θέλει ἀναφανῇ πολὺ ὡραιοτέρα ὅταν ποτὲ στηθῇ ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ κίονος καὶ μάλιστα ἐὰν εὐτυχήσῃ ν' ἀνακτήσῃ τὴν κεφαλήν της.

Ἀλλ' ἡ κορωνὶς οὐ μόνον τοῦ μουσείου τούτου, ἀλλὰ καὶ παντὸς τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ εὑρεθέντος καλλιτεχνικοῦ θησαυροῦ, ἴσως δὲ δὲν εἶνε τολμηρὸν νὰ εἴπῃ τις καὶ πάντων τῶν περισωθέντων ἡμῖν μνημείων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλυπτικῆς, εἶνε ὁ *Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους*, τὸ μόνον κειμήλιον ἐκ τῶν πολλῶν, ὅσα περιέκλειεν ὁ ναὸς τῆς Ἥρας, εὑρεθεὶς ἀκριβῶς παρὰ τὸ σωζόμενον βάθρον ἐφ' οὗ ἵστατο. Ὁ Ἑρμῆς οὗτος εἶνε ἐκεῖνος, ὃν ὁ Παυσανίας διὰ τῶν ἑξῆς μόνον λέξεων μνημονεύει· «χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ ἄλλα ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ἡραῖον· Ἑρμῆν λίθου, Διόνυσον δὲ φέρει νήπιον, τέχνη δὲ ἐστι Πραξιτέλους.» Ὁ λακωνισμὸς οὗτος τοῦ Παυσανίου περὶ τοσούτου ἐξόχου καλλιτεχνήματος δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττῃ, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὁποῖα καὶ ὁπόσα ὅμοια ἢ καὶ θαυμαστότερα καλλιτεχνήματα εἶδεν ὁ περιηγητὴς χρυσελεφάντινα, χαλκᾶ καὶ λίθινα ἔν τε τῷ Ἡραίῳ καὶ ἐν ἁπάσῃ τῇ Ὀλυμπίᾳ! Ὁ Ἑρμῆς οὗτος εἶνε ὁ Ἑρμῆς *ὁ κουροτρόφος*· παριστᾷ δὲ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν παρέλαβεν ἤδη τὸν Διόνυσον, βρέφος ἀρτίως γεννηθὲν ἐκ τοῦ μηροῦ τοῦ Διός, ἵνα διατηρήσῃ μὲν αὐτὸν ἐπί τινα χρόνον ζῶντα, παραδώσῃ δὲ πρὸς περαιτέραν ἀνατροφὴν εἰς τὰς

Digitized by Google

Νύμφας τὰς ἐν τῷ ὄρει Νύσῃ διατριβούσας. Ἐπὶ μὲν τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος φέρει καθήμενον τὸ βρέφος ἐσπαργανωμένον μόλις τὰ κάτω κῶλα· ὁ δὲ δεξιὸς βραχίων εἶνε ἀνατεταμένος, διότι ἐκράτει, φαίνεται, διὰ τῆς δεξιᾶς ἄθυρμά τι, ὅπερ ἄνωθεν ἐπέδεικνυεν εἰς τὸ νήπιον ὁ Ἑρμῆς. Λέγομεν *φαίνεται*· διότι δυστυχῶς τὸ ἔργον τοῦτο δὲν διεσώθη καθ' ὅλα ἄρτιον· ἀλλ' ἐλλείπουσιν, αὐτοῦ ὁ δεξιὸς βραχίων κατὰ τὸ ἥμισυ, οἱ πόδες καὶ αἱ κνῆμαι κάτωθεν τῶν γονάτων, καὶ τοῦ νηπίου τὸ ὑπὲρ τὴν ὀσφὺν μέρος τοῦ σώματος. Καὶ ταύτην τὴν τελευταίαν ἔλλειψιν αἰσθάνεται πᾶς ὅστις φαντάζεται ὁποίαν χάριν θὰ εἶχε τὸ βρέφος ὁ Διόνυσος, πραϋνόμενος ἢ διασκεδαζόμενος ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ. Κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως τὸ ἄγαλμα διεσώθη ἀλώβητον· ἐκ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος οὐδὲ κόκκος μαρμάρου ἐξέλιπεν. Εἶνε δὲ καὶ ἡ ἐργασία λεπτὴ καὶ ἐπιμελής, ἀναδεικνύουσα τοσοῦτον ἔξοχον τὴν καλλονήν, ὥστε νὰ δύναται καὶ ἐπὶ τοῦ ἁπλουστάτου καὶ ἀμαθεστάτου τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐμποιῇ ἐκείνην τὴν ἔκτασιν καὶ γοητείαν, ἣν μόνον ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης αἰσθανόμεθα. Ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν ἄλλο γλυπτικὸν ἔργον τῆς ἀρχαιότητος συναρπάζον οὕτω τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μήλου καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Μπελβεδέρε.

Τὸ τρίτον οἱονεὶ μουσεῖον περιέχει ῥωμαϊκῆς τέχνης ἔργα, ἀνδριάντας αὐτοκρατόρων καὶ ἄλλα τινὰ μνημεῖα χρήσιμα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἵνα μᾶλλον ἐξάρωσι τὴν καλλονὴν τῶν εἰρημένων.

Ἐν Ἀθήναις, 6 Ἰουνίου 1879. Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ.

Τῇ 10 τοῦ παρελθόντος Μαΐου ἐτελέσθη ἐν Κετίγνῃ πανηγυρικωτάτη ἡ βάπτισις νέου ἡγεμονόπαιδος. Περιγραφὴ τῆς τελετῆς ταύτης ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Ν. Ἡμέρᾳ ὑπὸ τοῦ κατ' αὐτὴν παρευρεθέντος προξένου τῆς Ἑλλάδος, ἐν Σκόδρᾳ τῆς Ἀλβανίας, κ. Ε. Ι. Μαυρομμάτου, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα. Σ. τ. Δ

Βάπτισις ἡγεμονόπαιδος ἐν
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙῼ

Προσκληθέντες εἰς τὴν τελετήν, ἀνεχώρησαν ἐκ Σκόδρας τὴν ἐνάτην περὶ τὴν πρωΐαν, ἐπὶ ἰδιαιτέρου ἀτμοπλοίου τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἀγγλίας παρὰ τῷ ἡγεμόνι τοῦ Μαυροβουνίου μετὰ τῆς συζύγου του, ὁ τῆς Γαλλίας καὶ ὁ πρόξενος τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἀπὸ Σκόδρας μέχρι Ῥιέκας διὰ τῆς λίμνης ἑξάωρον ταξείδιον εἶναι τόσῳ τερπνόν, τοσαύτην δ' ἀπαντᾷ τις κατ' αὐτὸ καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους ποικιλίαν καὶ μεγαλοπρέπειαν φύσεως, ὥστε καίτοι ἡ ἐποχὴ ἡμῶν δὲν εἶναι ἐπιρρεπὴς εἰς τὸν ῥωμαντισμὸν καὶ ἡμεῖς προώρως γηράσαντες ἢ πολυάσχολοι δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ παραδιδώμεθα εἰς τοιούτου εἴδους θαυμασμοὺς καὶ ἀφαιρέσεις, οὐχ ἧττον, καὶ ἄλλοτε καὶ ἐπ' ἐσχάτων, μόνος ἐπιχειρήσας τὸ ταξείδιον τοῦτο, δὲν ἠδυνήθην ν' ἀπαλλαγῶ τῆς ἐπηρείας τοῦ θεάματος καὶ ἄκων παρεδόθην εἰς παντοειδεῖς σκέψεις καὶ ὀνειροπολήματα. Τὴν φορὰν ὅμως ταύτην, εἴτε διότι ἑξάκις ἤδη διῆλθον τὸ ὡραῖον τοῦτο μέρος, εἴτε διότι πρῶτον ἤδη δὲν ἐταξείδευον μόνος, ἀλλ' ἐν ἀρίστῃ κοινωνίᾳ φίλων συνοδοιπόρων, δὲν ἀφῃρέθην, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐντεῦθεν ἀναχωρήσεως ἡμῶν, ἔφιπποι μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου, ἐν φαιδραῖς ὁμιλίαις καὶ συζητήσεσιν ἀνεπαισθήτως διήλθομεν τὴν εἰς Ῥιέκαν ἀπόστασιν. Ἅμα πατήσαντες ἐκεῖ μαυροβουνιακὸν ἔδαφος, καθὸ θεωρούμενοι ὡς ξένοι τοῦ ἡγεμόνος, εὑρέθημεν ἀπέναντι ἡγεμονικῆς τῷ ὄντι φιλοξενίας. Ἵπποι καλοὶ καὶ σωματοφύλακες τοῦ ἡγεμόνος φέροντες τὰς ὡραίας καὶ περιχρύσους μαυροβουνίους στολάς, ἀνέμενον ἡμᾶς ἐν Ῥιέκᾳ, ἵνα μᾶς μεταφέρωσι καὶ ὁδηγήσωσι κατὰ τὸ τρίωρον ἐκεῖθεν μέχρι Κετίγνης διάστημα. Ἡ φαιδρότης καὶ εὐθυμία παρηκολούθησεν ἡμᾶς εὐτυχῶς καὶ κατὰ τὴν ἐφ' ἵππων ταύτην ὁδοιπορίαν. Ἀλλ' ἡ ὁδὸς ἦτο τοσοῦτον δύσβατος καὶ ὁτὲ μὲν λίαν ἀνωφερής, ὁτὲ δὲ ἀποτόμως κατωφερής, ὥστε ἠναγκαζόμεθα πολλάκις καὶ ἔφιπποι νὰ ὑποβασταζώμεθα ὑπὸ δύο σωματοφυλάκων, ὧν αἱ χεῖρες, ὁσηνδήποτε καὶ ἂν ἐπετήδευον ἀβρότητα, ἄφινον πάντοτε ἴχνη ἐπὶ τῶν ἀβρῶν βραχιόνων τῶν Ἀγγλίδων συνοδοιπόρων· διερχόμενοι δὲ τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψηλοτάτου μεταξὺ Ῥιέκας καὶ Κετίγνης ὄρους Γρανίτσα καὶ τοῦ καιροῦ ὄντος βροχεροῦ, ἐβαίνομεν πράγματι ἐντὸς πυκνῶν νεφῶν. Ἐκεῖθεν καὶ μίαν ὥραν περίπου πρὸ τῆς εἰς Κετίγνην ἀφίξεως ἡμῶν, ἠκούομεν τοὺς κανονοβολισμούς, οἵτινες, καθ' ἃ κατόπιν ἐμάθομεν, ἐῤῥίπτοντο πρὸς τιμὴν τοῦ ἀφικνουμένου τὴν ὥραν ἐκείνην ἀντιπροσώπου τοῦ μεγάλου δουκὸς διαδόχου. Φθάσαντες τέλος περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰς Κετίγνην, εὕρομεν τὴν μικρὰν πρωτεύουσαν σημαιοστόλιστον. Ἐὰν πάντοτε ἡ κυριωτέρα ἐπασχόλησις τῶν Μαυροβουνίων, ἐν καιρῷ εἰρήνης, εἶναι τὸ νὰ περιδιαβάζωσιν ἐν τῇ πρὸ τῶν Ἀνακτόρων πλατείᾳ καὶ ὁδῷ, δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ὁποῖον πλῆθος διεσχίζομεν νῦν, ὅτε πανταχόθεν εἶχον συῤῥεύσει χάριν τῆς τελετῆς πιστοὶ ὑπήκοοι. Διαγγελεὺς δὲ τοῦ ἡγεμόνος, ὑποδεχθείς, ὡδήγησεν ἕκαστον ἡμῶν ἐν ἰδιαιτέρᾳ καὶ ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθείσῃ οἰκίᾳ ἐκ τῶν ἀρίστων, μὴ ἐπιτρέψαντος τοῦ ἡγεμόνος νὰ κατοικήσωσι τὴν φορὰν ταύτην οἱ ξένοι του ἐν τῷ ξενοδοχείῳ. Μετ' ὀλίγον ἅπασαι αἱ οἰκίαι εἶχον φωταγωγηθῆ. Ἡμεῖς δέ, ἀναπαυθέντες τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, εἰδοποιήθημεν τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ὑπὸ διαγγελέως τοῦ ἡγεμόνος περὶ τοῦ προγράμματος τῆς τελετῆς, καθ' ὃ περὶ τὴν 10 ὤφειλον ἅπαντες νὰ συνέλθωσιν ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, ἐν μεγάλῃ στολῇ, τὴν ἐνδεκάτην δὲ θὰ μετέβαινον ἐκεῖθεν ἐν σώματι, ἵνα παραστῶσιν εἰς τὴν ἱεροτελεστείαν τοῦ βαπτίσματος, μετὰ τὸ πέρας τῆς

Digitized by Google

ὁποίας θὰ ἐπανήρχοντο ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, ἵνα συγχαρῶσι τοῖς ἡγεμόσι, καὶ περὶ τὴν δωδεκάτην θὰ παρεκάθηντο εἰς ἐπίσημον πρόγευμα. Ὅθεν προσελθόντες τὴν ταχθεῖσαν ὥραν,ὡδηγήθημεν ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ, ἔνθα μετ' ὀλίγον ἐνεφανίσθη ὁ ἡγεμὼν μετὰ τῆς ἡγεμονίδος, τοῦ πρίγκιπος διαδόχου καὶ τῶν τριῶν ἐν Κετίγνῃ πριγκιπισσῶν. Ὁ ἡγεμὼν ἔφερε ρωσικὸν μεγαλόσταυρον, τὸν σταυρὸν τοῦ λαιμοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τοὺς ἀστέρας τῶν κατὰ τὴν τελετὴν ἀντιπροσωπευομένων δυνάμεων, ἐν οἷς καὶ τὸν τοῦ Σωτῆρος. Ἡ ὡραία καὶ συμπαθὴς ἡγεμονὶς φέρουσα κομψὴν καὶ πλουσιωτάτην μαυροβουνίαν ἐνδυμασίαν, πάντοτε συμπαθὴς εἶχεν οὐχ ἧττον ὑποστῇ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ προσφάτου τοκετοῦ. Ὁ πρίγκιψ διάδοχος, ὀκταετὴς ἤδη τὴν ἡλικίαν, ἔχει λίαν ἐπιμεμελημένην ἀνατροφήν, εὐμενέστατον τὸ ἦθος,φέρει τὸ ἐθνικὸν ἔνδυμα καὶ ἀπὸ τοῦδε σπάθην μαυροβουνίαν· ἡ δὲ θήρα εἶναι μία τῶν κυριωτάτων ἐπασχολήσεών του. Αἱ μικραὶ ἡγεμονίδες, φέρουσαι καὶ αὗται τὸ μαυροβούνιον ἔνδυμα, βαδίζουσι κατὰ τὴν καλλονὴν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς μητρός των. Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ θαλάμῳ διέκρινέ τις, ἐκτὸς τῶν ἐκ Σκόδρας ἐλθόντων ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος, τὸν κόμητα Σερεμέτιεφ, ἔκτακτον ἀπεσταλμένον καὶ ἀντιπρόσωπον τοῦ Μεγάλου δουκὸς διαδόχου τῆς Ῥωσίας καὶ ἀναδόχου τοῦ νέου ἡγεμονόπαιδος, τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς Ῥωσίας ἐν Κετίγνῃ, τὸν παρὰ τῷ ἡγεμόνι πρεσβευτὴν τῆς Αὐστρίας καὶ τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς Ἰταλίας, τὸν πρωθυπουργὸν καὶ τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν. Ἐκ δὲ τῶν Κυριῶν, τὴν σύζυγον τοῦ ἐπιτετραμμένου τῆς Ἀγγλίας, μόνην φέρουσαν εὐρωπαϊκὸν ἔνδυμα, τὴν θελκτικωτάτην καὶ ὡραιοτάτην σύζυγον τοῦ προέδρου τῆς Γερουσίας Πέτροβιτς, ἣν πρῶτον ἤδη ἐγνώρισα, καὶ ἧς ἡ θέα μοι ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἡγεμονὶς δὲν εἶναι ἡ μόνη ἀντιπρόσωπος μαυροβουνιακῆς καλλονῆς, τὴν Κυρίαν Πασέβιτς, εὐγενῆ Ῥωσίδα, λειτουργὸν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ ἀντιπροσωπεύουσαν τὴν σύζυγον τοῦ μεγάλου δουκὸς διαδόχου, τὴν μητέρα τοῦ ἡγεμόνος, γνησίαν καὶ ἀρχαϊκὴν Μαυροβουνίαν, καὶ ἐκλεκτήν τινα δεσποινίδα Ἐλβετήν, παιδαγωγὸν τοῦ πρίγκιπος διαδόχου καὶ τῶν πριγκιπισσῶν.

Περὶ ὥραν ἑνδεκάτην περίπου, ἀκολουθοῦντες τὸ ἡγεμονικὸν ζεῦγος ἐξήλθομεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἔνθα ὡραία, μεγαλοπρεπὴς καὶ πρωτότυπος ἦτο ἡ ἄποψις. Ἐὰν ἡ ἐθιμοτυπία εἶναι ἡ αὐτὴ περίπου παρ' ἁπάσαις ταῖς αὐλαῖς, ἐὰν ἡ αὐλικὴ πολυτέλεια εἶναι πανταχοῦ μείζων ἢ ἐνταῦθα, οὐδαμοῦ ὅμως ἄλλοθι θὰ ἠδύνατό τις ν' ἀπαντήσῃ τοιοῦτον πρωτότυπον καὶ γραφικὸν θέαμα, τοιοῦτον γόητρον ἐν τῇ μικρότητι, τοιοῦτον στενὸν σύνδεσμον μεταξὺ ἡγεμόνος καὶ τόπου. Αἱ χρυσοκέντητοι στολαὶ καὶ τὰ παράσημα τῶν παρισταμένων ξένων πεζοτάτην ἐνεποίουν ἐντύπωσιν καὶ ἠμαυροῦντο ἐνώπιον τοῦ παραστήματος καὶ τῶν λαμπρῶν καὶ γραφικῶν στολῶν τῶν ἐπισημοτήτων τοῦ Μαυροβουνίου. Οὐδεὶς ἔλειπε τὴν φορὰν ταύτην· πάντες δ' ἔσπευσαν μετ' εὐλαβείας καὶ μετ' ἀδόλου ἐνθουσιασμοῦ νὰ περιστοιχίσωσι τὸν ἡγεμόνα των, ὅστις εὐμενῶς καὶ προσηνῶς, ἀλλὰ καὶ ἡγεμονικῶς συνάμα, τοῖς πᾶσι προσεφέρετο. Ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν καθίστα τὴν ἄποψιν τῆς ὁμηγύρεως ἡ παρουσία δώδεκα προκρίτων Τούρκων καὶ Τουρκαλβανῶν, ἀντιπροσωπευόντων τὸν τουρκικὸν πληθυσμὸν τῶν προσαρτηθέντων ἐσχάτως τῷ Μαυροβουνίῳ μερῶν, φερόντων τουρκικὰ παράσημα, διαφόρους ἐθνικὰς στολὰς καὶ τὸ φέσιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, κατὰ τὰ ἔθιμά των, ἐνῷ πάντες οἱ λοιποὶ ἵσταντο ἀσκεπεῖς.

Τῇ ἑνδεκάτῃ ἀκριβῶς ὥρᾳ παρέδωκεν ὁ ἡγεμὼν τὸν νέον πρίγκιπα τῇ δεσποινίδι Πασέβιτς καὶ τῷ κόμητι Σερεμέτιεφ καὶ ἔμεινε μετὰ τῆς ἡγεμονίδος ἐν τοῖς Ἀνακτόροις. Ἅπαντες δὲ οἱ λοιποί, ἡγουμένου τοῦ πρίγκιπος διαδόχου, τῶν Κυριῶν, τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ μεγάλου δουκὸς καὶ τῆς μεγάλης δουκίσσης, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ξένων δυνάμεων καὶ τῶν ἐπισημοτήτων τοῦ τόπου κατέλιπον τὰ Ἀνάκτορα, καὶ ἀπείρου πλήθους ἀκολουθοῦντος, διηυθύνθησαν εἰς τὸν ἐν τῷ ἱστορικῷ μοναστηρίῳ τῆς Κετίγνης ναόν. Ἡ συνοδία ἐπορεύετο ἐν τῷ μέσῳ δύο ταγμάτων παρατεταγμένων καὶ παρουσιαζόντων ὅπλα. Οἱ στρατιῶται εἶχον ἀρειμάνιον παράστημα καὶ τέλειον ὁπλισμόν· ἡ δὲ μουσικὴ ἐπαιάνιζε τὸν ἐθνικὸν ὕμνον. Πᾶσαι δὲ αἱ ἀνωτέρω περιστάσεις ἀπερρόφουν οὕτω τὴν προσοχήν, ὥστε οὐδεὶς προσεῖχε τῇ πιπτούσῃ ῥαγδαίᾳ βροχῇ. Ἄλλως καὶ ἡ μεταξὺ Ἀνακτόρων καὶ Ἐκκλησίας ἀπόστασις δὲν ἦτο μεγάλη. Ἐπὶ τῶν προθύρων δὲ τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας ἐδέχθη τὸν νεογέννητον πρίγκιπα ὁ Μητροπολίτης Μαυροβουνίου. Ἀφοῦ δὲ ἐγένετο ἡ συνήθης ὡς παρ' ἡμῖν ἱεροτελεστία τοῦ βαπτίσματος, ἐπανήλθομεν κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν εἰς τὰ Ἀνάκτορα, ἵνα συγχαρῶμεν τῷ ἡγεμόνι καὶ παραδώσωμεν αὐτῷ ἤδη τὸν υἱόν του Μίρκον (Δημήτριον) δοῦκα τῆς Γράχωβας καὶ τῆς Ζέτας.

Ἄπειρον πλῆθος ἐνθουσιωδῶς καὶ ἐπανειλημμένως ἐξητωκραύγαζεν ὑπὸ τὰ Ἀνάκτορα ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῆς οἰκογενείας του. Οἱ Βοεβόδαι εὐλαβῶς ἠσπάζοντο τὰς χεῖράς του· οἱ δὲ ξένοι, συγχαίροντες, περιώριζον τὸ εὐχάριστον τοῦτο καθῆκον εἰς τὴν ὡραίαν χεῖρα τῆς ἡγεμονίδος. Τῇ 12 δὲ ἀκριβῶς ὥρᾳ παρετέθη ἐκλεκτὸν πρόγευμα εἰς 36 συνδαιτυμόνας. Ἐν τοῖς προσώποις δὲ τῶν συνδαιτυμόνων τούτων ἠδύνατό τις νὰ ἀναγνώσῃ καὶ σπουδάσῃ τὴν πρὸ 40 ἐτῶν καὶ

Digitized by Google

τὴν ζῶσαν ἤδη ἱστορίαν τοῦ Μαυροβουνίου. Ἐκεῖ ἔβλεπέ τις ἀρχαίους Βοεβόδας καὶ ἄνδρας, οἵτινες, ἀφοῦ πολυειδῶς ἐπετέλεσαν τὸ ὑπὲρ πατρίδος καθῆκόν των, ἐν ἀπομαχίᾳ διατελοῦσιν ἤδη, τιμώμενοι καὶ ἀγαπώμενοι, ἀλλ' οὔτε συντάξεις λαμβάνοντες, οὔτε δημόσια ὑπουργήματα ἐπιζητοῦντες, ὑπομιμνήσκοντες δὲ παρῳχηκυίαν δυστυχῶς ἀνεπιστρεπτεὶ δι' ἡμᾶς ἐποχήν. Διέκρινέ τις μεταξὺ αὐτῶν τὴν ἀρχαϊκὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ φυσιογνωμίαν τοῦ πενθεροῦ τοῦ ἡγεμόνος Βούκοτιτς, πρὸ 20 ἤδη ἐτῶν πρωτεύσαντος εἰς τοὺς κατὰ τῶν Τούρκων πολέμους, τὸν Μπόζο Πέτροβιτς καὶ Ῥάδονιτς, περὶ ὧν ἔγραψα ἤδη ἄλλοτε τὰ δέοντα, τὸν Μητροπολίτην, οὗ τὸ ἀξίωμα πρὸ 30 ἔτι ἐτῶν ἦτο τὸ πρῶτον ἐν Κετίγνῃ, ἀλλ' ὅπερ ἐπισκιάζεται σήμερον ἐντελῶς ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τοῦ ἡγεμόνος, τὸν Παππᾶ Ἠλίαν Πλάμενατς, ἱερέα ἄλλοτε, ἀλλ', ὡς καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς τοῦ Μαυροβουνίου, φέροντα τὸν σταυρὸν ἐν εἰρήνῃ καὶ τὴν ῥομφαίαν ἐν πολέμῳ, ἐγκαταλιπόντα ἐπὶ τέλους ὁριστικῶς τὸ ἱερατικὸν ἔνδυμα, διακριθέντα ἐν τοῖς τελευταίοις πολέμοις καὶ ἤδη ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἐπιτηδειότατον κυβερνήτην, τὸν Ἀλβανομαυροβούνιον Μάρκον Μιλᾶν, ἐκ τῆς τέως προσαρτηθείσης τῷ Μαυροβουνίῳ ἐπαρχίας τῆς Ἀλβανίας Κοῦτσι, ἀριστεύσαντα κατὰ τοὺς τελευταίους πολέμους καὶ τρόμον ἐμπνεύσαντα τοῖς Τούρκοις. Ἀνταλλαγεισῶν δὲ μεταξὺ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ κόμητος Σερεμέτιεφ προπόσεων ὑπὲρ τῆς αὐτοκρατορικῆς καὶ ἡγεμονικῆς οἰκογενείας, ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς αἰθούσας καὶ ἀφοῦ ἐθεάθημεν ἀπὸ ἐξώστου τὸν ἐθνικὸν χορὸν τῶν Μαυροβουνίων, ὅστις οὔτε εὔμορφος, οὔτε χαρίεις εἶναι, ἀλλ' ἀπαιτεῖ πολλὴν εὐκαμψίαν καὶ διαδηλοῖ τὸν στρατιωτικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους, ἀποχωρήσαντος τοῦ ἡγεμόνος, ἐπανήλθομεν καὶ ἡμεῖς οἴκαδε.

Μετὰ μεσημβρίαν ξένοι καὶ ἐντόπιοι διηνύσαμεν τὰς ὥρας ἐν ἀμοιβαίαις ἐπισκέψεσι. Ἰδίως δ' εὐχαρίστους διήλθομεν ὥρας παρὰ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ σπουδαίου ἐν Κετίγνῃ ῥωσικοῦ παρθεναγωγείου, ἐν ᾧ φοιτῶσι μαθήτριαι καὶ ἐκ τῶν ἀρίστων οἰκογενειῶν τῆς Δαλματίας, παρὰ τῇ θελκτικῇ Κυρίᾳ Μπόζο Πέτροβιτς, ἥτις καίτοι οὐδέποτε κατέλιπε τὴν Κετίγνην, ἀλλ' ἔλαβε μόνον τὴν ἀνατροφήν της ἐν τῷ ῥηθέντι ῥωσικῷ παρθεναγωγείῳ, θὰ ἠδύνατο νὰ διακριθῇ καὶ μεταξὺ τῆς ἐκλεκτοτάτης κοινωνίας, καὶ παρὰ τῷ Μητροπολίτῃ, ὅστις ἰδίως μοὶ ἐξέφρασε θερμὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αἰσθήματα. Περὶ δὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἔλαβον καὶ πάλιν ἀφορμὴν νὰ θαυμάσω τὸν σύνδεσμον καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν ἡγεμόνα, καὶ τὸν διάφορον καὶ πρωτότυπον τρόπον τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῶν. Ὅταν ὁ ἡγεμὼν δὲν εὑρίσκηται ἐν καλῇ ψυχικῇ διαθέσει ἢ ὅταν ῥητῶς ἐκφράζῃ τοιαύτην ἐπιθυμίαν, ἐξέρχεται εἰς τὸν περίπατον μόνος μετά τινος Βοϊβόδα ἢ ὑπασπιστοῦ του. Ἄλλως, ὅταν δὲν ἐκδηλοῖ τοιαύτην θέλησιν, κατ' ἔθος ἅπαντες οἱ παρατυγχάνοντες τὸν παρακολουθοῦσιν. Οὕτω δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξηρχόμεθα οἰκίας τινὸς μετὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου τῆς Ἀγγλίας, ὅτε εἴδομεν μακρόθεν τὸν ἡγεμόνα, φαιδρὸν καὶ περιστοιχιζόμενον ὑπὸ δύο ἢ τριῶν Βοεβοδῶν, νὰ ἐξέρχηται τῶν Ἀνακτόρων· ἀμέσως καὶ ὡς ἐὰν εἶχε δοθῇ σύνθημά τι, ἅπαντες οἱ Βοεβόδαι, οὓς ἀπήντα καθ' ὁδὸν, καὶ αἱ ἐπισημότητες ἔσπευδον νὰ ἀσπασθῶσιν εὐλαβέστατα καὶ φυσικώτατα τὴν χεῖρά του καὶ νὰ τὸν περιστοιχίσωσι, καταλαμβάνοντες ὄπισθεν τοῦ ἡγεμόνος τὴν προσήκουσαν ἑκάστῳ θέσιν, ἅπαν δὲ τὸ πλῆθος προσετέθη βαθμηδὸν εἰς τὴν συνοδίαν, οὐχὶ ἐκ περιεργίας, ὡς πανταχοῦ συμβαίνει, ἀλλὰ κατὰ βῆμα καὶ ἐν σοβαρότητι, νομίζον ὅτι, περιστοιχίζον οὕτω τὸν ἡγεμόνα του, ἐκπληροῖ τὸ μᾶλλον εὐχάριστον καθῆκον. Παρασυρθέντες δὲ καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τοῦ ἔθους τούτου καὶ τοῦ ῥεύματος, ἠθελήσαμεν νὰ προστεθῶμεν εἰς τὴν συνοδίαν τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἐξαιρετικὴ ἀμέσως ἐδόθη ἡμῖν παρ' αὐτῷ θέσις. Ὁ τοιοῦτος τοῦ ἡγεμόνος περίπατος ἔχει μὲν πολὺ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον, ἀλλὰ καὶ τὸ θεατρικὸν συνάμα δι' ὅσους ἐπιπολαίως πως κρίνουσι τὰ τοιαῦτα καὶ ἀγνοοῦσι τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ τόπου. Ἀλλ' ὅταν γνωρίζῃ τις τὰ ἔθιμα τοῦ Μαυροβουνίου, τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἡγεμόνα, τὴν φύσιν τῆς σλαβικῆς φυλῆς, εἴδωλόν τι πάντοτε ἐπιζητούσης, εὑρίσκει καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ ταύτῃ φυσικωτάτην ἐκδήλωσιν αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ κυριώτατον μέρος τῆς δυνάμεως τοῦ ἔθνους.

Ἐξακολουθοῦντες δὲ νὰ θεωρώμεθα ὡς ξένοι τοῦ ἡγεμόνος, καὶ τὸ ἑσπέρας καὶ τὴν ἐπαύριον κατὰ τὸ πρόγευμα καὶ γεῦμα διήλθομεν ἐν τοῖς Ἀνακτόροις. Ἐν στενοτέρῳ ἤδη κύκλῳ, εὐρύτερον ἠδύνατό τις νὰ συναναστραφῇ καὶ ὁμιλήσῃ μετὰ τῶν διαφόρων τοῦ Μαυροβουνίου ἐπισημοτήτων....

Μετὰ τριῶν περίπου ἡμερῶν διαμονὴν τὴν 12 περὶ τὴν πρωΐαν, δι' ὡραιοτάτης ἡμέρας, κατελίπομεν τὴν Κετίγνην, εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε ἀποκομίζοντες εὐαρέστους ἐντυπώσεις. Διὰ τῆς αὐτῆς δὲ ὁδοῦ ἐπανελθόντες εἰς Ῥιέκαν, μετ' εὐχαρίστου ἐκπλήξεως εἴδομεν μετ' ὀλίγον, ἐλθόντας ἐκ Σκόδρας πρὸς προϋπάντησιν ἡμῶν, φίλους τινάς, συνοδεύοντας τὴν μητέρα καὶ γυναικαδέλφην τοῦ ἐπιτετραμμένου τῆς Ἀγγλίας καὶ τὴν σύζυγον τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας. Ἐν μείζονι δὲ ἤδη κοινωνίᾳ καὶ πολλὰ ἔχοντες νὰ διηγηθῶμεν πρὸς ἐκείνους, ὧν ὁ μονήρης ἐν Σκόδρα βίος αὐξάνει τὸ φύσει φιλοπερίεργον τοῦ χαρακτῆρος, φαιδρῶς καὶ εὐθύμως διηνύσαμεν τὸν ἐκ Ῥιέκας εἰς Σκόδραν πλοῦν καὶ περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐπανήλθομεν εἰς τὰ ἴδια.

Digitized by Google

ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Γ'

Ἐν Μονάχῳ, τὴν 19 Ἰουνίου 1879.

Καλοκαιρινὸς χειμών.—Ἡ πρώτη Μαΐου καὶ ἡ σύνοδος τῶν μαγισσῶν.—Ὁ τράγος τοῦ αὐλικοῦ ζυθοποιείου.—Ἐκθέσεις ἀνθέων.—Σχολείων ἑορταί.—Ἡ πεντηκονταετηρὶς τῶν γάμων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας.—Θαλία σπουδαστῶν.

—

Τὴν ὥραν, καθ' ἣν γράφω ὑμῖν τὴν παροῦσαν βροχὴ ῥαγδαία μαστίζει τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων μου, καὶ ἀγρία μυκᾶται ἔξω ἡ καταιγίς. Καὶ ὅμως ὁ Ἰούνιος βαίνει πρὸς τὸ τέρμα του, αἱ καστανέαι καὶ αἱ φιλύραι τοῦ *ἀγγλικοῦ κήπου* ἔχουσι πυκνὰ φυλλώματα, καὶ τὰς ὄχθας τοῦ Ἴσαρ κοσμοῦσι πολυανθεῖς πασχαλέαι καὶ νυμφαῖαι, πρὸ πολλοῦ δὲ ἦλθον αἱ χελιδόνες, αἵτινες βεβαίως οὐδαμῶς ἀνέμενον τηλικαύτην τῶν ἐλπίδων των διάψευσιν. Ἂν δὲ τοσούτῳ δριμὺς ἐπῆλθεν ὁ Ἰούνιος, ὁποῖος ἦν ὁ μὴν τῶν ἀνθέων, ὁ ποιητικὸς Μάιος; Αἱ ἐφημερίδες ἀνέφερον ὅτι ὄρη πάγων, ἐξωθηθέντα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐκ τοῦ βορείου πόλου πρὸς τὰς γερμανικὰς ἀκτάς, ἐπήνεγκον τὴν ἀσυνήθη ταύτην χειμασίαν. Ὅπως ἂν ᾖ, πόσον ἀληθὴς καὶ εὔλογος φαίνεται ἡ δοξασία τῶν γερμανῶν τοῦ μεσαίωνος, οἵτινες ἐπίστευον ὅτι ἡ πρώτη τοῦ Μαΐου ἦν ἡμέρα ὡρισμένη οὐχὶ διὰ νὰ δρέπωσιν ἄνθη οἱ ἐρωτόληπτοι, ἀλλὰ διὰ τὰς μαγίσσας καὶ τοὺς μάγους, οἵτινες, συνερχόμενοι τὴν νύκτα εἰς κορυφὰς ὀρέων, συνεκρότουν τὰς καταχθονίους αὐτῶν συνόδους, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σατανᾶ! Καὶ πῶς νὰ μὴ ἀποδώσωσιν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ διαβόλου τοῖς ὀπαδοῖς αὐτοῦ χορηγουμένην ἐξουσίαν τοῦ ἐπιφέρειν χάλαζαν καὶ δυσκρασίας ἀέρων, βλέποντες ἴσως, ὡς εἴδομεν πολλάκις ἐφέτος τὸν Μάιον οἱ ἐν Μονάχῳ, ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συλλήβδην πάσας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἐκτὸς τοῦ ἔαρος; Τὸν χειμῶνα διεδέχετο φθινόπωρον καὶ τοῦτο πάλιν θέρος· τὴν πρωΐαν χιὼν ἐκάλυπτε τὰς ὁδούς, μετὰ μεσημβρίαν δὲ καύσων ἀφόρητος, ἐπήρχετο πρὸς δικαιολογίαν ἴσως τῆς ἐπικλήσεως τῶν *Νέων Ἀθηνῶν*, ἣν φέρει ὑπερηφάνως τὸ Μόναχον, καὶ ἣν οὐδαμῶς δικαιολογοῦσι τὰ ψυχρὰ καὶ ἄμοιρα χάριτος καὶ πρωτοτυπίας οἰκοδομήματα αὐτοῦ.

* * *

Καὶ ὅμως ἑωρτάσθη καὶ ἐνταῦθα ἡ πρώτη τοῦ Μαΐου καὶ ἑωρτάσθη, ὡς πᾶσαι ἐν Μονάχῳ αἱ ἑορταὶ διὰ σπονδῶν ζύθου. Τὸ *Ζυθοποιεῖον τῆς αὐλῆς*, τὸ πασίγνωστον καὶ δημοτικώτατον **Hofbräuhaus**, ἦν πλῆρες ἑκατοστύων θαμώνων, κοσμούμενον δὲ διὰ χλοερῶν κλάδων, ἐλατῶν καὶ πίτυων, ἐφαίνετο ὡσεὶ προσπαθοῦν νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἐκ τῆς χιόνος ἐντυπώσεις καὶ νὰ πείσῃ τὸν κόσμον ὅτι ἦλθεν ὁ μὴν τῶν ἀνθέων. Τὸ Αὐλικὸν ζυθοποιεῖον, ἰδιοκτησία νομίζω τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας, καὶ τὸ προσοδοφορώτατον τῶν κτημάτων τοῦ στέμματος—διότι ἀποφέρει ἐτησίως εἰσόδημα καθαρὸν διακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων περίπου δραχμῶν—εἶναι οἰκοδόμημα παλαιότατον, ἀριθμοῦν αἰώνων ὅλων βίον, καὶ σχεδὸν συνομήλικον αὐτῆς τῆς πόλεως. Ὑπὸ τοὺς χαμηλοὺς τῆς αἰθούσης αὐτοῦ θόλους, κάθηνται παρὰ ξυλίνας σκωληκοβρώτους τραπέζας ζυθοβαρεῖς συμπόται, ἔχοντες πρὸ αὐτῶν λαγήνους ζύθου, ἐν ᾧ οἱ πόδες των πλέουσιν ἐν τῷ βορβόρῳ. Βλέπων τὰς μορφὰς τῶν κραιπαλούντων θαμώνων, ἀμυδρῶς σκιαγραφουμένας ἐν μέσῳ πυκνῶν νεφῶν καπνοῦ, νομίζεις ὅτι παρίστασαι ἐν τελετῇ τινι διονυσιακῶν ὀργίων, ἣν ἐκ τῶν τάφων ἐξελθόντα ἑορτάζουσι φάσματα σιληνῶν καὶ μαινάδων. Ἔξω, ἐν τῇ αὐλῇ, τὸ θέαμα εἶναι κάπως φαιδρότερον· οἱ συμπόται ἵστανται ὄρθιοι κρατοῦντες ἀνὰ χεῖρας τὰς λαγήνους, καὶ φαίνονται ὡσεὶ σπεύδοντες νὰ γευθῶσι τοῦ θαυμαστοῦ ποτοῦ, ἀλλὰ καὶ νἀπέλθωσι τὴν ταχίστην ἐκ τοῦ πανδαιμονίου ἐκείνου. Ἔν τινι αὐτοσχεδίῳ σκιάδι τρεῖς ἢ τέσσαρες μουσικοὶ παιανίζουσι βακχικὰ ᾄσματα, ἅτινα ἐν χορῷ συνοδεύουσιν οἱ παριστάμενοι. Διότι ἡ τελετὴ εἶναι ἐξαιρετική, καὶ κατὰ τὰς πρώτας δεκαπέντε τοῦ Μαΐου ἡμέρας κιονᾶται ἐν τῷ Αὐλικῷ ζυθοποιείῳ ὁ κατ' ἐξοχὴν ζύθος, *τράγος* (**Bock**) τοὐπίκλην.—Οἱ φιλόλογοι ἐρίζουσι περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ὀνομασίας ταύτης, οἱ πλεῖστοι δὲ συμφωνοῦσιν ὅτι παρεφθάρη κατ' ἀστείαν παρανόησιν ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως **Einbeck**, ἔνθα τὸ πρῶτον κατεσκευάσθη. Ἀλλ' ὅμως ἡ τοῦ λαοῦ ἐτυμολογία ἴσως στηρίζεται ἐπὶ λόγων ἰσχυροτέρων, ἀναμιμνήσκουσα τοὺς τράγους καὶ τὰ τραγικὰ θεάματα τῶν διονυσιακῶν ἑορτῶν. Ὁπωσδήποτε τὸ ἐνδιαφέρον ἐν τῷ ζύθῳ τούτῳ δὲν εἶναι ἡ παραγωγὴ τοῦ ὀνόματος, ἀλλ' ἡ ποιότης αὐτοῦ, καὶ ὁμολογουμένως τὸ Αὐλικὸν ζυθοποιεῖον ἐτήρησεν αὐτὴν ὡς ἦν τὸ πάλαι, ὡς ἐπίσης ἐτήρησεν ἀμετάβλητον τὸ μεσαιωνικὸν κατάστημα ἐν τῇ παλαιᾷ αὐτοῦ μορφῇ καὶ τῇ προαιωνίᾳ ῥυπαρότητι. Ὑποθέτω δὲ ὅτι οὐκ ὀλίγοι τῶν τακτικῶν θαμώνων θὰ φρίττωσι καὶ ἐπὶ μόνῃ τῇ ἰδέᾳ βελτιώσεως τῶν καθεστώτων, δι' ἧς ἀντὶ τοῦ συφορβείου, ἐν ᾧ ῥοφᾶται ἐξαίσιος ζύθος, θὰ ἔχωσι πολυτελέστατα ἐσκευασμένον κατάστημα, ἐν ᾧ ὑπὸ βελλαδοφόρων καὶ καθαρίων θεραπόντων θὰ προσφέρηται ἐντὸς κομψῶν ποτηρίων νόθον καὶ ἄνοστον ποτόν.

* * *

Ἀλλ' αἱ τελεταὶ αἱ γενόμεναι ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τῆς καλῆς τοῦ ἔτους ὥρας δὲν περιορίζονται εἰς τὴν τραγοποσίαν ἐκείνην, θὰ ἤμεθα δὲ λίαν ἄδικοι, εἰ μὴ ἐποιούμεθα μνείαν καὶ ἄλλων εὐγενεστέρων καὶ μᾶλλον ἐμπρεπόντων εἰς ἔθνος μέγα καὶ πεφωτισμένον. Αἱ ἐκθέσεις τῶν ἀνθέων καὶ αἱ τῶν σχολείων ἑορταὶ κατέχουσι τὴν πρώ-

Digitized by Google

την τάξιν. Ἐν ταῖς ἐκθέσεσι τῶν ἀνθέων, πρὸ τῆς ἀμυθήτου αὐτῶν πλήθους ἀδύνατον νὰ μὴ θαυμάσῃ τις τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν φιλοπονίαν τῶν κηπουρῶν, οἵτινες μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας κατορθοῦσι νὰ παλαίωσι κατὰ τοῦ ἀχαρίστου αὐτῶν κλίματος. Ὁ δ' εὐτυχήσας νὰ συμμετάσχῃ σχολικῆς τινος ἑορτῆς τοῦ Μαΐου καὶ νὰ συνοδεύσῃ τοὺς εὐθύμους ὁμίλους τῶν παίδων ἐν ταῖς ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ τοῖς χωρίοις ἐκδρομαῖς αὐτῶν, νὰκούσῃ τὰς ἀφελεῖς ἐντυπώσεις καὶ τοὺς περιέργους διαλόγους αὐτῶν, παύει ἀπορῶν ἐπὶ τῇ ἐπιστημονικῇ τῆς Γερμανίας προόδῳ καὶ κατανοεῖ τὴν τεραστίαν ἐπενέργειαν, ἣν ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς καθόλου μορφώσεως τοῦ ἔθνους ἐκπαίδευσις ἀγαθὴ καὶ εὐμέθοδος. Ἐν ἐκπαιδεύσει, σκοπούσῃ πρωτίστως τὴν μετάδοσιν εἰς τὸν μαθητὴν ὅσῳ τὸ δυνατὸν πλειόνων θετικῶν γνώσεων, σπουδαιότατον θεωρεῖται ἡ στενωτέρα σαφήνεια καὶ γνωριμία αὐτοῦ μετὰ τῆς φύσεως, ἣν λίαν ἀτελῶς τὰ παιδία προπάντων τῶν πόλεων γνωρίζουσιν. Ἐν ᾧ δὲ συγχρόνως ὁ καθαρὸς ἀὴρ καὶ τὰ ἐν ὑπαίθρῳ παίγνια ζωογονοῦσι τὸ πνεῦμα, ὁ διδάσκαλος ἐπιλαμβάνεται πάσης εὐκαιρίας ἵνα ἐξασκήσῃ τὸ πνεῦμα αὐτῶν δι' ἐρωτήσεων καταλλήλων καὶ εὐαρέστου συνδιαλέξεως. Ἐπέχει δ' ὁ διδάσκαλος παρὰ τοῖς παιδίοις τόπον πατρὸς ἅμα καὶ φίλου, ἀπολαύων ἐπίσης παρ' αὐτῶν εἰς ἀντάλλαγμα ἀγάπης ἐγκαρδίου καὶ ἀνεπιβλήτου σεβασμοῦ.

* * *

Ἀπὸ τῶν ἑορτῶν τοῦ Μαΐου ἔλθωμεν εἰς τὰς τοῦ Ἰουνίου, τοῦ πλουσιωτάτου εἰς τελετὰς θρησκευτικὰς καὶ λιτανείας. Εἰς ταύτας προσετέθη ἐφέτος καὶ ἑορτὴ πολιτική, σπανία καὶ ἔκτακτος, ἢ μᾶλλον ἑορτὴ οἰκογενειακή, ἧς κατὰ μέγα μέρος συμμετέσχε τὸ ἔθνος. Τὴν 11 Ἰουνίου συνεπληροῦτο πεντηκονταετηρὶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῶν γάμων τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Γερμανίας. Ἐπανηγυρίσθησαν δέ, ὡς συνειθίζεται πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, οἱ χρυσοῖ καλούμενοι γάμοι. τὴν δὲ πανήγυριν ταύτην, ἣν ὀλίγιστα ζεύγη συζύγων ηὐτύχησαν νὰ τελέσωσιν, ἀπεφάσισαν σύμπασαι αἱ πόλεις τοῦ γερμανικοῦ κράτους νὰ λαμπρύνωσι διὰ τῆς συμμετοχῆς των.

Εἴπομεν ὅτι μέρος τοῦ ἔθνους ἐπανηγύρισε τὴν ἑορτὴν ταύτην, καὶ ἀναμφιβόλως ὁ λαὸς δὲν ἔχῃ ἀφορμὰς νὰ ᾖ εὐχαριστημένος ἐκ τῆς παρούσης καταστάσεως τοῦ τόπου. Ἂν οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι ἐζήτουν *ἄρτον καὶ θεάματα*, ὁ γερμανικὸς λαὸς ζητεῖ ἄρτον μόνον, ἡ δὲ πολιτικὴ τοῦ Βίσμαρκ ἀντὶ τούτου παρέχει αὐτῷ ἑορτὰς πενιχρὰς καὶ νέους φόρους. Μετὰ τὴν καδμείαν νίκην τοῦ 1871 ἡ Γερμανία φαίνεται καμπτομένη ὑπὸ τὸ βάρος τῆς σιδηρᾶς πανοπλίας, ἣν εἶναι ἠναγκασμένη νὰ φέρῃ, τάχιον δ' ἢ βράδιον, ἐξηντλημένη καὶ ἀποκαμοῦσα θὰ ποδώσῃ ἄνευ πάλης εἰς τὴν ἰσχυρὰν καὶ ἀκμαίαν αὐτῆς γείτονα, ὅσα διὰ βαρειῶν θυσιῶν κατέκτησεν. Ὁ εἰσρεύσας χρυσὸς τῶν δισεκατομμυρίων, ἀναλωθεὶς οὐχὶ εἰς ἐπίρρωσιν τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους, ἀλλ' εἰς πυρίτιδα καὶ πυροβόλα, ἐπήνεγκε πενίαν ἀφόρητον, ἡ δὲ γερμανικὴ βιομηχανία καιρίως προσβληθεῖσα καὶ ὁσημέραι φθίνουσα, ὑπέστη σπουδαίαν ἧτταν ἐν Φιλαδελφίᾳ καὶ δὲν ἐτόλμησε νὰ παρουσιασθῇ ἐν τῇ παρισινῇ ἐκθέσει.

Οἱ τελευταῖοι μῆνες ἱκανὰ παρέσχον ἡμῖν θεάματα ἡγεμονικῶν οἰκογενειακῶν ἑορτῶν. Ἐν ᾧ ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἐτελοῦντο μεγαλοπρεπέστατα οἱ γάμοι τοῦ βασιλέως τῆς Ὁλλανδίας, ἐν Βιέννῃ συγχρόνως σχεδὸν ἐπανηγυρίζοντο μετὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς οἱ ἀργυροῖ γάμοι, ἤτοι ἡ πεντεκαιεικοσαετηρὶς τῶν γάμων τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας. Ἐν Βερολίνῳ δὲν ἀνεπτύχθη τοσαύτη λαμπρότης· ὄντως δὲ βασιλικῶς φερόμενος ὁ γηραιὸς αὐτοκράτωρ, ἀντὶ νὰ ναλώσῃ εἰς τοιαύτας ματαίας ἐπιδείξεις, ὥρισεν ἱκανὸν ποσὸν ὑπὲρ ἱδρύσεως εὐεργετικῶν καταστημάτων. Ἡ ἑορτὴ περιωρίσθη κυρίως εἰπεῖν μόνον εἰς ἐκκλησιαστικὰς δοξολογίας, εἰς παρέλασιν τῶν σπουδαστῶν, εἰς φωτοχυσίας καὶ εἰς φορτία συγχαρητηρίων.

Τὸ Μόναχον ἑώρτασεν ἐπίσης, ὡς αἱ ἄλλαι γερμανικαὶ πόλεις τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ἐψάλη δοξολογία, αἱ δ' ὁδοὶ πᾶσαι ἦσαν σημαιοστόλιστοι. Κυρίως ὅμως ἡ ἑορτὴ ἐγένετο τὴν ἑσπέραν ἐν τῷ Ζυθοποιείῳ τοῦ Σωτῆρος, ἔνθα οἱ συρρεύσαντες τρισχίλιοι περίπου πάσης τάξεως κάτοικοι τοῦ Μονάχου, ἀντὶ τοῦ ἐξαντληθέντος *σωτῆρος* περιωρίσθησαν νὰ πίωσι ζύθον κοινὸν εἰς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατείρας.

* * *

Ἀλλὰ καὶ οἱ σπουδασταὶ τοῦ ἐνταῦθα Πανεπιστημίου δὲν ὑστέρησαν τῶν ἄλλων. Διοργανώσαντες θαλίαν (Commers), διεσκεύασαν καταλλήλως εὐρυτάτην αἴθουσαν ἑνὸς τῶν ἐνταῦθα ξενοδοχείων. Τῆς θαλίας μετέσχον μόνον οἱ σπουδασταὶ τῶν *σωματείων* καὶ οἱ *ἀφανεῖς*, ὡς ἀποκαλοῦνται οἱ μὴ εἰς τοιαῦτα ἀνήκοντες, ἀλλ' ἀπεκλείσθησαν πάντα τὰ μέλη φοιτητικῶν *συνδέσμων*, διότι ταῦτα τῆς περιφρονήσεως καὶ τοῦ οἴκτου μόνον εἰσὶν ἄξια παντὸς σεβομένου ἑαυτὸν φοιτητοῦ σωματείων, ἀφ' οὗ οἱ τῶν συνδέσμων κανονισμοὶ ἀπαγορεύουσι τὴν μονομαχίαν καὶ τὴν πολυποσίαν. Τὴν θαλίαν ἐτίμησαν ὁ πρύτανις, πολλοὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τινες *Φιλισταῖοι*, ὡς ἀποκαλοῦνται τἀποπερατώσαντα τὰς σπουδάς των καὶ κατέχοντα κοινωνικήν τινα θέσιν μέλη τῶν σωματείων. Τὴν ἕδραν τοῦ προέδρου κατέλαβον ἀλληλοδιαδόχως πρὸς ἄρσιν πάσης ἀντιζηλίας ἅπαντες οἱ πρεσβύτεροι ἢ πρόε-

Digitized by Google

δροι τῶν σωματείων καὶ μετὰ ταῦτα καθηγηταί.

Οἱ συμπόται ὑπερέβαινον τοὺς τριακοσίους. Πάντων δὲ διεκρίνοντο οἱ τῶν σωματείων σπουδασταί, μὲ τὰ πολύχροα πιλίδια, τὰς ταινίας καὶ τὰ ὑψηλὰ αὐτῶν ὑποδήματα. Ἕκαστος συμπότης εἶχε πρὸ αὐτοῦ τὸ φυλλάδιον τῶν ψαλησομένων ᾀσμάτων καὶ τὴν ἀπαραίτητον τοῦ ζύθου λάγηνον.

Ἡ μουσικὴ προανέκρουσεν ἐμβατήριον, μετὰ δὲ τοῦτο ὁ πρόεδρος ἐσήμανε τὴν ἔναρξιν τῆς τελετῆς, κρούσας ἰσχυρῶς τὸ ξίφος του ἐπὶ τῆς τραπέζης. Οἱ πρόεδροι πάντων τῶν σωματείων ἐμιμήθησαν αὐτόν. Τότε ὁ πρόεδρος ὑπέδειξε τὴν σελίδα τοῦ φυλλαδίου, ἐν ᾗ τὸ ψαλησόμενον ᾆσμα, μετὰ τάξεως δὲ καὶ ἁρμονίας, ἅτινα πλειότερον παντὸς ἄλλου διεγείρουσιν ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τὸν θαυμασμόν, ἔψαλαν πάντες ἐν χορῷ. Τὰ προεδρικὰ ξίφη, κρουόμενα ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, ἐδήλουν τὸ πέρας ἑκάστης στροφῆς.

Τὰ πλεῖστα τῶν τοιούτων ᾀσμάτων, ὧν ἡ συλλογὴ ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ἐράνου φοιτητικῶν γενεῶν αἰώνων πανεπιστημιακοῦ βίου, ἔχουσι τὴν χάριν καὶ τὴν δρόσον τῶν δημοτικῶν. Ἄγρια ἄνθη, δριμὺ ἀποπνέοντα ἄρωμα, παρέχουσιν εἰκόνα πιστὴν τῶν γενναίων αἰσθημάτων τῆς σπουδαζούσης νεολαίας, ἀλλὰ τῆς νεολαίας τῶν παρεληλυθότων χρόνων. Παρατιθέμεθα ἐνταῦθα μετάφρασιν ἑνὸς τούτων, ᾄσματος ἀρχαιοτάτου, ἂν καί, ἐκλιπούσης ἐν τῇ μεταφράσει τῆς ἐκφραστικῆς βραχυλογίας καὶ τῆς δυνάμεως τῶν λέξεων τοῦ πρωτοτύπου, ἀμυδρὰν μόνον τούτου ἰδέαν θὰ παράσχωμεν τῷ ἀναγνώστῃ.

«Συγκρούσατε τὰ κύπελλα! Ζήτω τὸ Μόναχον, ζήτω! Οἱ Φιλισταῖοι, φίλοι μας, τὸν σπουδαστὴν ὡς βλέπουν, ἐλευθερία τί ἐστι ἀμέσως ἐννοοῦν. Ἐλεύθερος ὁ σπουδαστής, ἐλεύθερος ὁ σπουδαστής!

»Συγκρούσατε τὰ κύπελλα! Ζήτω ἡ πατρίς, ζήτω! Ἔστε πιστοὶ τοῖς ἱεροῖς ἐθίμοις τῶν πατέρων, ὑπ' ὄψιν πάντοτ' ἔχοντες καὶ τὰς μελλούσας γενεάς. Ἐλεύθερος ὁ σπουδαστής! κλπ.

»Συγκρούσατε τὰ κύπελλα! Ζήτω ὁ ἡγεμών, ζήτω! Τὰ παλαιά μας δίκαια θὰ προστατεύσῃ εἶπε, κ' ἡμεῖς ἀγάπην πρὸς αὐτὸν ἂς τρέφωμεν θερμήν. Ἐλεύθερος ὁ σπουδαστής! κτλ.

»Συγκρούσατε τὰ κύπελλα! Ζήτω ὁ ἔρως, ζήτω! Ὁ μὴ τιμῶν τῆς γυναικὸς τὸ γυναικεῖον πνεῦμα, καὶ πᾶν γενναῖον αἴσθημα νὰ ἐκτιμήσῃ ἀγνοεῖ. Ἐλεύθερος ὁ σπουδαστής κτλ.

»Συγκρούσατε τὰ κύπελλα! Ζήτω ἡ ῥώμη τοῦ ἀνδρός, ζήτω! Τὸν ἀνίκανον νὰ ψάλλῃ, νὰ ἐρᾷ καὶ νὰ πίνῃ, μὲ πλῆρες οἴκτου βλέμμα προσβλέπει ὁ σπουδαστής. Ἐλεύθερος ὁ σπουδαστὴς κτλ.

»Συγκρούσατε τὰ κύπελλα! Ζήτω ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, ζήτω! Ὁ τὴν ἀλήθειαν εἰδὼς ὅμως μὴ λέγων ταύτην, εἶναι τῆς γῆς βάρος βαρὺ καὶ κάθαρμα οἰκτρόν. Ἐλεύθερος ὁ σπουδαστής! κτλ.

»Συγκρούσατε τὰ κύπελλα! Ζήτω πᾶσα γενναία πρᾶξις, ζήτω! Ὅστις δειλῶς τὰ ἔργα του σταθμίζει ἐκ τῶν προτέρων, ὅπου ἰσχύς, τὴν κεφαλὴν θὰ κλίνῃ εὐπειθής. Ἐλεύθερος ὁ σπουδαστής! κτλ.

«Συγκρούσατε τὰ κύπελλα! Ζήτω ὁ σπουδαστής, ζήτω! Ἕως οὗ ἡ συντέλεια ἐπέλθῃ τῶν αἰώνων, ἔσο πιστός, ὦ σπουδαστά, καὶ ἐνθυμοῦ κ' ἡμᾶς. Ἐλεύθερος ὁ σπουδαστής! κτλ.»

Ὅτε ἐψάλλετο ἡ ὡραία αὕτη στροφή, ἐπῆλθέ τις διατάραξις τῆς ἁρμονίας. Πολλοὶ τῶν φοιτητῶν δὲν ἔψαλλον κατὰ τὴν ἐπίσημον ἔκδοσιν, προτιμῶντες ταύτης παραλλαγὴν ἄλλην, συμφωνοτέραν πρὸς τὰ πράγματα, τήνδε.

«Ὁ τὴν ἀλήθειαν εἰδὼς καὶ λέγων ἐλευθέρως, κοιμᾶτ' εἰς ἀστυνομικὴν ἀφεύκτως φυλακήν»!»

Ἂς μὴ παραλίπωμεν νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι ἐψάλη καὶ τὸ ἀπαραίτητον κόσμημα τοιούτων τελετῶν τὸ «**Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus**» (Εὐφρανθῶμεν τοιγαροῦν, νέοι ἔστ' ἂν ὦμεν), καὶ τὸ θρηνοῦν τὴν κατάπτωσιν, εἰς ἣν οἱ παλαιοὶ εὔθυμοι σπουδασταὶ περιῆλθον.

«Σύνοφρυς ὡς ὑπάλληλος ὁ εἷς ἐκθέσεις γράφει, ἄλλος συντάσσει ἀγωγάς, ἄλλος διδάσκει στένων, ἄλλος ἁμαρτωλὰς ψυχὰς φέρει εἰς θεογνωσίαν, καὶ ἄλλος τὴν σαθρὰν αὐτῶν μπαλώνει κατοικίαν.

»O jerum, jerum, jerum,
o quae mutatio rerum!»

Τὸ ᾆσμα ἐπηκολούθει πρόποσις, εὐτυχῶς σύντομος πάντοτε. Αἱ τῶν διαπρεπῶν καθηγητῶν **Bursian** καὶ **Prinz** ἐπέσυραν τὰς γενικὰς ἐπευφημίας.

Ἡ τελετὴ ἔληξεν, ὑποφωσκούσης τῆς πρωΐας. Πολλοὶ πίθοι ζύθου ἐκενώθησαν, καὶ πολλοὶ τῶν συμποτῶν ἐπέστρεψαν εἰς τὰς οἰκίας των *λαβόντες ἕνα πίθηκον* ἢ *πενθοῦντες ὡς γάτοι*.[1]

ΒΕΛΥΡΑΣ.

ΠΙΘΗΚΟΙ ΒΑΛΑΝΤΙΟΤΟΜΟΙ

Τόμους ὅλους ἠδύνατό τις νὰ πληρώσῃ ἐὰν ἤθελε νὰ περιγράψῃ διάφορα εὐφυᾶ κατορθώματα ζῴων ἐξησκημένων. Ἐν γένει ἡ ἄσκησις τῶν ζῴων συνίσταται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κινήσεων καὶ γυμνασμάτων πρὸς τέρψιν μὲν τῶν θεατῶν, ὠφέλειαν δὲ καὶ κέρδος τῶν κυρίων των. Ἀλλ' Ἄραψ τις ἐπενόησέ τι εὐφυέστερον, ἐδίδαξε τὸν πίθηκά του τὸ βαλαντιοτομεῖν, καθ' ἃ διηγεῖται ἡ γαλλιστὶ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς *Φάρος τῆς Ἀλεξανδρείας*.

«Φωτογράφος τις τῆς πόλεως ἡμῶν (Ἀλεξανδρείας) διατρίβων ἐν Μανσούρᾳ, ἔπινεν ἡδυπαθῶς τὸν καφὲ καὶ τὸν καπνόν του παρὰ τὴν θύραν καφεπωλείου τινός. Ἄραψ δέ τις ἔχων πίθηκον πεπαιδευμένον προσῆλθεν ἵνα διὰ τῆς ἐπιδείξεως τῶν γνώσεων τοῦ πιθήκου του συλλέξῃ ὀλίγα τινὰ κερμάτια.

Μετὰ διάφορα παιγνίδια ὁ πίθηκος ἦλθε πρὸς τὸν φωτογράφον, ὅστις μετὰ χαρᾶς τὸν ἐθώπευσε, τὸ δὲ ζῷον ὡς καλῶς ἀνατεθραμμένον ἀνταπέδωκε τὰς θωπείας, ψαῦον ἐλαφρῶς τὴν θωπεύουσαν αὐτὸ χεῖρα, μεθ' ὃ ἀπεμακρύνθη μετὰ τοῦ ὁδηγοῦ του.

Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὁ φωτογράφος παρατηρεῖ ὅτι ἐκ τῶν τριῶν δακτυλίων οὓς εἶχεν, ἔλειπον οἱ δύο.

1. Einen Affen bekommen=μεθύειν. Katzenjammer=ἐωλοκρασία.

Ἐνθυμηθεὶς δὲ ὅτι πρὸ ὀλίγου ἔπαιξε μετὰ τοῦ πιθήκου καὶ ὑποπτεύσας ὅτι ἐκεῖνος ἦτο ὁ κλέπτης, προσῆλθεν εἰς τὸν *μουδίρην* (τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας) ὅστις προσκαλεσάμενος τὸν πίθηκον καὶ τὸν κύριόν του ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ πῶς ἔγεινε τὸ πρᾶγμα. Ἰδὼν δὲ ὅτι ὁ φωτογράφος εἶχεν ἕνα ἔτι δακτύλιον, εἶπεν αὐτῷ νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα πρὸς τὸν πίθηκον, ὅστις ἐπαναλαβὼν τὰς θωπείας, ἀφῄρεσεν ἀπὸ τοῦ δακτύλου τὸ δακτύλιον μετὰ πλείστης ὅσης δεξιότητος. Τοῦτο δ' ἐπρόκειτο νἀποδειχθῇ. Ἀνακαλυφθέντος τοῦ κλέπτου, ἔλαβεν ὁ φωτογράφος τὰ κοσμήματά του, ὀμόσας ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε θὰ θωπεύσῃ πίθηκον εἴτε καλῶς ἀνατεθραμμένον εἴτε κακῶς.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 12 Ἰουνίου 1879. N*

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ ΔΟΥΒΑΛ

Πρὸ εἰκοσαετίας ὁ ἐν Παρισίοις κρεωπώλης Duval (γεννηθεὶς τῷ 1811 ἀποβιώσας τῷ 1870) ἵδρυσε τὰ καλούμενα bouillons Duval ἢ bouillons économiques, *οἰκονομικὰ ἑστιατόρια*, ἅτινα κατέστησαν τὸ ὄνομά του λίαν δημοτικὸν ἐν Παρισίοις, ἕνεκα τῆς καθαριότητος καὶ τῆς εὐθηνίας προσελκύσαντα πολλοὺς τῶν τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ τῆς τῶν ὑπαλλήλων. Ἐν ᾧ δὲ ἐν ἀρχῇ παρετίθετο *ζωμὸς* μόνον καὶ *βραστὸν βόειον κρέας*, βραδύτερον, ἕνεκα τῆς μεγάλης συρροῆς καὶ τῆς ἀπαιτήσεως τῶν πελατῶν ἐπολλαπλασιάσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν φαγητῶν.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Duval συνέστησεν ἓν μόνον ἑστιατόριον, κατ' ἔτος δὲ συνίστα νέον, καὶ βραδύτερον, ὅτε αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ ἔλαβον μεγάλην ἐπίδοσιν, συνέστησεν ἑταιρίαν διὰ μετοχῶν, ἥτις ηὔξησεν ἐπὶ πολὺ τὸν ὑπάρχοντα ἀριθμὸν τῶν ἑστιατορίων.

Ἵνα δὲ γευματίσῃ τις καλῶς ἐν τοῖς ἑστιατορίοις τούτοις πρέπει νὰ πληρώσῃ 1,50—2 φράγκων. Τὸ χειρόμακτρον πληρόνεται 5 λεπτά, ὁ ζωμὸς 15, τὸ βραστὸν κρέας 30, τὰ χορταρικὰ 20, τὸ πιφτέκι καὶ κοτολλέται 35, τὸ ψητὸν καὶ οἱ ἰχθῦς 50, τὰ ὀπωρικὰ 15, ἡ ἡμίσεια φιάλη οἴνου 40 λεπτὰ κτλ.

Ἄριστα δὲ εἶνε διωργανωμένη ἡ ὑπηρεσία τῶν ἑστιατορίων τούτων. Ὁ εἰσερχόμενος λαμβάνει παρ' ὑπαλλήλου, κατὰ τὴν εἴσοδον ἱσταμένου, ἔντυπον κατάλογον φαγητῶν μετὰ τῶν τιμῶν αὐτῶν, κάθηται ἐπὶ καθαρᾶς μαρμαρίνης τραπέζης καὶ παραγγέλλει εἰς κομψὴν θεραπαινίδα σπεύσασαν νὰ λάβῃ τὰς διαταγάς του, ὅ,τι ἐπιθυμεῖ νὰ φάγῃ. Ἡ θεραπαινὶς σημειοῖ διὰ μολυβδοκονδύλου ἐπὶ τοῦ καταλόγου, τὰ δοθέντα φαγητά, ὁ δὲ ξένος δεικνύει τὸν κατάλογον εἰς τὴν ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων, καὶ ἀφοῦ πληρώσῃ, τὸν παραδίδει εἰς τὸν ἐπὶ τῆς εἰσόδου ὑπάλληλον, παρ' οὗ καὶ παρέλαβεν αὐτόν. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἡ ἐξέλεγξις τῶν ἡμερησίων εἰσπράξεων καθίσταται λίαν εὐχερής.

* * *

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἀναγνωσθείσης κατὰ τὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων τῆς 16 παρελθόντος μαρτίου τῶν *Ἑστιατορίων Δουβάλ*, ἐξάγεται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1878 αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἦσαν πολὺ πλείονες ἕνεκα τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως. Κατὰ τὸ ἔτος 1878 παρετέθησαν 5,316,713 γεύματα εἰσπραχθέντων 13,614,584, φράγκων, ἐξ ὧν 2,035,621 ἦτο κέρδος. *K

Ἀνέκδοτον τοῦ

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Ἐν τοῖς *Ἀπομνημονεύμασι* τοῦ Γυιζῶ ἀναφέρεται τὸ ἑπόμενον νόστιμον ἐπεισόδιον τῆς πρώτης εἰς Γαλλίαν ἐπισκέψεως τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας τῷ 1843 βασιλεύοντος Λουδοβίκου τοῦ Φιλίππου. Ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς περιεπάτει ἐν τῷ κήπῳ μετὰ τῆς βασιλίσσης, δρέψας ὡραῖον ῥοδάκινον ἔδωκεν αὐτὸ τῇ Βικτωρίᾳ ἥτις ἐπεθύμησε νὰ τὸ φάγῃ. Ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ καθαρίσωσι; δὲν ὑπῆρχε πρόχειρον μαχαίριον. Ὁ βασιλεὺς τότε ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ θυλακίου του εὐτελὲς μαχαιρίδιον εἶπε μειδιῶν·

« Ὁ ζήσας ὡς ἐγὼ μὲ μόνον δύο φράγκα τὴν ἡμέραν, πάντοτε ἔχει ἐπάνω του μαχαιρίδιον.»

Καὶ πάντες οἱ περιεστῶτες ἐμειδίασαν διότι ὁ βασιλεὺς ἀνέμνησεν αὐτοὺς τὴν ἐν Ἑλβετίᾳ ἀπορίαν καὶ πτωχείαν του, ὅτε ἠναγκάζετο νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν μετερχόμενος τὸν προγυμναστὴν τῶν μαθηματικῶν. Κυρία Ε**

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Δ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ** — ΕΙΣ ΜΕΔΙΟΛΑΝΑ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11 Ἰουνίου 1879.

Σοῦ γράφω καὶ σήμερον εἰς Μεδιόλανα, διότι, μὴ λαβοῦσα ἐπιστολήν σου αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα, δὲν ἠξεύρω ποῦ ἀλλοῦ νὰ διευθύνω τὸ γράμμα μου. Εἶμαι τοὐλάχιστον βεβαία τοιουτοτρόπως, ὅτι ἡ ἐπιστολή μου θὰ σὲ πάρῃ τὸ κατόπιν, καὶ θὰ σὲ φθάσῃ ἐπὶ τέλους ὅπου εὑρίσκεσαι, χωρὶς νὰ πάθῃ ὅ,τι φοβοῦμαι ὅτι ἔπαθεν ἡ ἰδική σου εἰς τὸ ἑλληνικὸν ταχυδρομεῖον. Τί τὰ θέλεις ὅμως· ἤθελα πολὺ νὰ εἶχες ἤδη φθάσει εἰς τὴν λίμνην τοῦ Κόμου. Πρῶτον, διότι θὰ ἐπέγραφον μὲ ἀρχαιολογικὴν ὑπερηφάνειαν τὴν ἐπιστολήν μου: Εἰς *Λάριον Λίμνην*, καὶ θὰ σοῦ ἐδείκνυον τοιουτοτρόπως σοφίαν γεωγραφικήν, τὴν ὁποίαν βεβαίως δὲν θὰ ἐπερίμενες, διότι δὲν ὑποπτεύεις σὺ—ἡ ἄκακος καὶ ἐνθουσιώδης φύσις—ὅτι ἀρκεῖ τις νὰ φυλλομετρήσῃ ἐπ' ὀλίγα μόνον λεπτὰ τὸν πρῶτον τυχόντα ἐρυθρόφυλλον *Ὁδηγόν*, διὰ νὰ μάθῃ πῶς ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τὴν λίμνην, τῆς ὁποίας αἱ ὄχθαι θ' ἀκούουν ἐφέτος τὰ θαυμάσιά

σου ἐπιφωνήματα. Δεύτερον, διότι θὰ εἶχα ἀφορμήν, ἀπαντῶσα εἰς τὰς ἰδικάς σου ἐντυπώσεις, νὰ φλυαρήσω καὶ ἐγὼ ὀλίγον περὶ τῆς μαγευτικῆς ἐκείνης λίμνης, καὶ νὰ γεμίσω κάπως τὸ σημερινόν μου γράμμα, τὸ ὁποῖον κινδυνεύει τώρα νὰ μείνῃ κενόν, κενότατον καὶ πτωχόν. Διότι,—τί νὰ σοῦ τὸ κρύπτω ἀγαπητή μου ;—αἱ Ἀθῆναι, ὅσον καὶ ἂν ἐξογκοῦνται ὅπως ὁμοιωθῶσι μὲ τὰς εὐρωπαϊκὰς μεγαλοπόλεις, ὅσον καὶ ἂν ἀντιγράφωσι—μὲ στραβόν, ἐννοεῖται, *χάρακα*—τὸν δυτικὸν πολιτισμόν, ὅσον καὶ ἂν ἐτελειοποιήθησαν κατὰ τὸ φαγητόν, τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τὰς διασκεδάσεις, μένουσιν ὅμως πάντοτε καὶ εἶνε πόλις μικρά, μικροσκοπική, μικρόσοφος καὶ μικρολόγος, μ' ὅλας δὲ τὰς ἑβδομήκοντα δύο χιλιάδας κατοίκων, τὰς ὁποίας ἔχουσι σήμερον κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφήν, δὲν παρέχουσιν ὅμως ὕλην δι' ἐπιστολὰς ἑβδομαδιαίας, ὁποίας τὰς θέλεις σύ,. . .—φλυάρους δηλ., λεπτομερεῖς καὶ παραγεμισμένας μὲ νέα,—μὲ νέα, ἐννοεῖται, περίεργα καὶ ἐνδιαφέροντα, ἄσχετα μὲ τὴν πολιτικήν, μὴ μετέχοντα κακογλωσσίας,ἀποτασσόμενα δὲ τῷ Σατανᾷ καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ. Ποῦ νὰ τὰ εὕρω λοιπὸν ἐγώ, αὐτὰ τὰ νέα ; Νὰ τὰ δημιουργήσω ; Οὔτε τὸ θέλεις, οὔτε, ἂν τὸ ἤθελες, ἔχω αὐτὴν τὴν ἱκανότητα. Δὲν μοῦ μένει ἄλλο, ἢ νὰ ἐπιχειρήσω λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τῆς Perichole καὶ τοῦ Oeil crêvé, τὰ ὁποῖα δίδει τώρα ἡ γαλλικὴ ἑταιρία τοῦ Φαλήρου. Ἀλλὰ καὶ γνωρίζεις καὶ γνωρίζω καὶ γνωρίζομεν ὅλοι, ἐκ τῆς ἐνδόξου ἱστορίας τοῦ ἐν Ἀθήναις γαλλικοῦ θεάτρου, τὰ μουσικὰ αὐτὰ ἀριστουργήματα, ὧν δικαιοῖ τὸν τίτλον αὐτὸν ἀναντιρρήτως ἡ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν πυκνὴ συῤῥοὴ τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τῶν ἀναπαυτικῶν σκάμνων τοῦ θεάτρου. Νὰ σοῦ ἀπαριθμήσω τὰ παντοεθνῆ πολεμικὰ πλοῖα, ἅτινα σταθμεύουσι τώρα εἰς τὸ Φάληρον ; Νὰ σοῦ περιγράψω τὸ cricket τῶν Ἄγγλων ναυτῶν, οἵτινες μὲ ἀπαραμείωτον εὐσυνειδησίαν παρέχουσι καθ' ἑσπέραν σχεδὸν εἰς τὸ περίεργον κοινὸν τὸ διασκεδαστικὸν αὐτὸ θέαμα, ὡς θεατρικόν τινα πρόλογον οὕτως εἰπεῖν ; Ἀλλ' ἡ περιγραφή μου δὲν θὰ εἶχε κἀνὲν θέλγητρον διὰ σέ,ἥτις ἠξεύρω πόσον ἀηδιάζεις τοὺς ἄνδρας, ὅταν παίζωσιν ὡς παιδία. Ὥστε, ἀφοῦ καὶ καλὰ θέλεις νέα Ἀθηναϊκά, ἠξεύρεις τί συλλογίζομαι; Νὰ πάρω κατὰ σειρὰν τὰ σχολεῖα καὶ τὰ παντοειδῆ ἐκπαιδευτήρια τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὁποῖα κάμνουν τώρα τὰς ἐξετάσεις των, καὶ νὰ σοῦ καταστρώσω λεπτομερεστάτην ἔκθεσιν τοῦ ἀποτελέσματός των.Τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ ἦτο πληκτικὸν ὅσον ὑποθέτεις, οὔτε διδακτικὸν μόνον,ἀλλὰ καὶ κωμικὸν ἐν μέρει καὶ πολὺ ὅπως δήποτε εὐάρεστον. Θὰ ἤρχιζα, φαντάσου, ἀπὸ τὰς ἀγγελίας τῶν διευθυντῶν καὶ τὰ ἐκ προκαταβολῆς ἐπαινετικὰ *διάφορα* τῶν ἐφημερίδων· θὰ μετέβαινον κατόπιν εἰς τοὺς πανηγυρικοὺς λόγους τῶν διδασκάλων, οἵτινες, ὡς μεγάλα παιδία, ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὴν ἀθῴαν ἐπιθυμίαν νὰ κάμωσι τὴν ἐπίδειξίν των· θὰ σοῦ ἀνέφερα μερικὰς φράσεις τῶν διδασκαλικῶν αὐτῶν ἀγορεύσεων, αἵτινες μοῦ ἐνθύμισαν τὸν θαυμάσιον ἐκεῖνον ὁρισμόν : «Παιδεία ἐστὶ γνῶσις συνειδήσεων τῆς ἀνθρωπότητος καθόλου φύσεως», δι' οὗ γυμνασιάρχης τις ποτὲ ἐπροοιμίασε τὸν ἐναρκτήριον τῶν ἐξετάσεων λόγον του· θὰ σοῦ ἀπεμνημόνευα τῶν διδασκάλων τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἀπαντήσεις τῶν μαθητῶν, τὰς συγκινήσεις τῶν γονέων καὶ τῶν θεατῶν τὰ σχόλια· δὲν θὰ παρέλειπα νὰ σοῦ περιγράψω τὰς λευχείμονας ὡς περιστερὰς μαθητρίας καὶ τὴν ἐνδυμασίαν τῶν διδασκαλισσῶν,προσπαθουσῶν νὰ συμβιβάσῃ τὴν διδασκαλικὴν σοβαρότητα πρὸς τὴν κοσμικὴν φιλαρέσκειαν· θὰ σοῦ ἀνήγγελλα καὶ ἐγώ, ὡς αἱ ἐφημερίδες,τὰ ὀνόματα τῶν τάδε μαθητῶν καὶ τῶν δεῖνα μαθητριῶν, ὅσαι ἐγοήτευσαν τοὺς ἀκροατὰς διὰ τῶν εὐφυῶν των ἀπαντήσεων, καὶ ἐπὶ τέλους θὰ ἀνέγραφον τοὺς θριάμβους ἑκάστου ἐκπαιδευτηρίου, συμφώνως πρὸς ὅσα δημοσιεύουσι συνήθως περὶ αὐτῶν οἱ διευθυνταί των, οἱ διδάσκαλοι, οἱ φίλοι των, ἢ καὶ τῶν παιδίων αὐτῶν οἱ γονεῖς, οἵτινες νομίζουσιν, ὅτι δὲν εἶνε ἀρκετὴ ἡ ἐπιτυχία τῶν τέκνων των, ἂν δὲν τυπωθῇ καὶ τὸ ὄνομά των εἰς μίαν ἐφημερίδα. Ἀλλ' ὅλος αὐτὸς ὁ κόπος μου θὰ ἦτο περιττὸς διὰ σέ, ἥτις λαμβάνεις ὅλας σχεδὸν τὰς καθημερινὰς ἐφημερίδας τῶν Ἀθηνῶν, καὶ θὰ ἔχῃς ἐπομένως ἐγκαίρους καὶ νωπὰς καὶ λεπτομερεῖς πάσας τὰς περὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν σχολείων μας εἰδήσεις.

Τί λοιπὸν νὰ σοῦ γράψω, ἀφοῦ πρέπει ὅπως δήποτε νὰ γεμίσῃ ἡ ἐπιστολή μου; Νὰ σοῦ γράψω, ὅτι, ἀφ' ὅτου ἤρχισαν νὰ πνέωσιν οἱ ἐτησίαι, ἔχομεν πάλιν τόσον ἐν Ἀθήναις κονιορτόν, ὥστε, ἀφοῦ αἱ ἑβδομήκοντα δύο χιλιάδες κάτοικοι τῆς πρωτευούσης τρώγουσι καὶ ῥοφοῦσι καθ' ἡμέραν τρισμέγιστον αὐτοῦ ποσόν, μένει πάλιν τόσον πολύς, ὥστε κινδυνεύει νὰ μᾶς θάψῃ ὅλους ; Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε νέον. Εἶνε τόσῳ παλαιόν, ὥστε, ὡς γνωρίζεις, αἱ προμήτορές μας γηγενεῖς Ἀθηναῖαι ἐκαυχῶντο ὅτι ἐφύτρωσαν ἀπὸ τὴν κόνιν αὐτὴν τῆς πατρίδος των, ὡς ἐπίστευον ὅτι ἐφύτρωσαν καὶ οἱ τέττιγες,καὶ ἐκόσμουν τὴν κόμην των διὰ τοῦτο μὲ τέττιγας χρυσοῦς,ὅπως ἡμεῖς σήμερον, μὲ ὀλιγωτέραν ἐννοεῖται καλλαισθησίαν,κοσμοῦμεν αὐτὴν μὲ ταριχευμένα πτηνὰ καὶ μὲ ξηροὺς χρυσοκανθάρους ! Τί τὰ θέλεις ὅμως, φιλτάτη μου ! παλαιὸν ἢ νέον, τὸ πρᾶγμα εἶνε ὀχληρότατον καὶ ἀηδέστατον. Ἔχουσι καὶ ἡ Νεάπολις καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ἄλλαι πόλεις κονιορτόν, ἀλλ' ὁ ἰδικός μας κονιορτός, ὁ κονιορτὸς ἐκεῖνος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὑπάρχει φόβος ὅτι θὰ φυτρώσουν μίαν ἡμέραν οἱ μέλλοντες

Digitized by Google

κλασικοὶ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν, εἶνε κἄτι τι ξεχωριστὸν καὶ μέχρις ἀπελπισίας ἀφόρητον! Εἶνε ἐχθρὸς φοβερὸς καὶ ἀκαταμάχητος, ὅστις σὲ πολεμεῖ μακρόθεν καὶ ἐκ τοῦ συστάδην, μετὰ παῤῥησίας συνάμα καὶ ὑπουλότητος, καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου οὐδεμία εἶνε δυνατὴ ὑπεράσπισις. Σοῦ τυφλώνει τοὺς ὀφθαλμούς, σοῦ παραγεμίζει τὸ στόμα, σοῦ φράττει τὰ ὦτα, σοῦ ξηραίνει καὶ αὐτόν σου τὸν λάρυγγα, διότι ἀναγκάζεσαι ἐπὶ τέλους νὰ τὸν ἀναπνεύσῃς θέλουσα καὶ μὴ θέλουσα. Εἰς μάτην κλείεσαι εἰς τὴν οἰκίαν σου· σὲ παρακολουθεῖ διὰ τῆς θύρας, εἰσέρχεται διὰ τῶν παραθύρων, εἰσδύει διὰ τῶν ὑέλων, καὶ— μὰ τὴν ἀλήθειαν—νομίζω, ὅτι καὶ διὰ τῶν τοίχων αὐτῶν εἰσχωρεῖ! Σημείωσαι δέ, ὅτι ὅπως ὁ ἀνατολίτης ὑπὸ τὸ πεπρωμένον, κύπτομεν καὶ ἡμεῖς οἱ δυστυχεῖς τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὸ παντοδύναμον κράτος τῆς θεομηνίας, ὑποτασσόμεθα εἰς τὴν μάστιγα τοῦ κονιορτοῦ, καὶ οὐδ' ἐπιχειροῦμεν κἂν πλέον νὰ τὸν πολεμήσωμεν. Ἀπεπειράθημεν ἄλλοτε νὰ τὸν συναθροίζωμεν ἀπὸ τὰς ὁδοὺς καὶ νὰ τὸν ῥίπτωμεν ἔξω τῆς πόλεως· ἀλλ' ἀφοῦ εἴδομεν ὅτι ὁ ἀδάμαστος ἡμῶν ἐχθρὸς ἐπανήρχετο καὶ πάλιν ὀργίλος ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων, ἐδώκαμεν τόπον τῇ ὀργῇ, καὶ παρῃτήθημεν τῆς ἀνίσου καὶ ἀνωφελοῦς πάλης, σκεφθέντες φρονιμώτατα ὡς ὁ εὐφυὴς ἐκεῖνος ὑπηρέτης, ὅστις δὲν ἐκαθάριζε τὰ λασπωμένα ὑποδήματα τοῦ κυρίου του, διότι, ἐσυλλογίζετο, ἔμελλον καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον νὰ λασπωθῶσι. Τώρα καταβρέχομεν μόνον ἐνίοτε. Ἡμέραν παρ' ἡμέραν μόλις, ἢ κάλλιον εἰπεῖν νύκτα παρὰ νύκτα—διότι καὶ τοῦτο γίνεται πολὺ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου (τοσοῦτος βλέπεις, εἶνε ὁ φόβος μας!)—περιφέρονται εἴς τινας τῶν δρόμων ἰσχνοί τινες, κατεσκληκότες καὶ πεφοβισμένοι ἡμίονοι, σύροντες ὄπισθέν των σαθρά τινα βαρέλια, τὰ ὁποῖα λασπώνουσι ποῦ καί που τὸν δρόμον, σέβονται δὲ θρησκευτικῶς τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ κονιορτοῦ, ὅστις εὐθὺς κατόπιν των ἐγείρεται θυμώδης καὶ περικαλύπτει καὶ ἡμιονηλάτην καὶ ἡμίονον καὶ βαρέλιον. Ἔχουσι δὲ τότε οἱ διαβάται διπλῆν διασκέδασιν: τὴν μίαν θερινήν, τὸν κονιορτόν· καὶ τὴν ἄλλην χειμερινήν, τὴν λάσπην. Λέγουσιν ἐν τούτοις πολλοί, ὅτι δὲν εἶνε δεισιδαίμων φόβος ἡ αἰτία τῆς πρὸς τὸν κονιορτὸν ἀνοχῆς μας, ἀλλ' ἄλλη τις πεζοτέρα καὶ πραγματικωτέρα, . . . ἡ ἔλλειψις ὕδατος. Ἴσως ἔχουσι δίκαιον. Φοβοῦμαι ὅμως, μὴ καὶ τὰ δύο συμπίπτουσι. Διότι, τέλος πάντων, δὲν ἦτο δυνατὸν μὲ τὸ ὀλίγον ἐκεῖνο νερὸν τὸ ὁποῖον ἔχομεν διαθέσιμον νὰ καταβρέχωμεν περισσοτέρους δρόμους καθ' ἑκάστην παρὰ νὰ λασπώνωμεν ὀλιγωτέρους ἡμέραν παρ' ἡμέραν; Ἡ σκέψις μου, βλέπεις, δὲν ἔχει ἀξιώσεις ἐπιστημονικῆς βαθύτητος, ἀλλ' εἶνε ἁπλῆ τις καὶ πρόχειρος ἰδέα, ἡ ὁποία ἀπορῶ πῶς δὲν ἔρχεται καὶ εἰς τῶν ἁρμοδίων τὸν νοῦν.

Ὅπως δήποτε τὸ ζήτημα τῶν ὑδάτων τῆς πόλεώς μας ἀποκτᾷ καθ' ἡμέραν μεγαλειτέραν σπουδαιότητα, καὶ πολὺ ἐπικαίρως ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πραγματεία τις παρ' ἀληθοῦς ἐπιστήμονος, τοῦ κ. Κορδέλλα. Δὲν ἀνέγνωσα ἔτι τὸ βιβλίον. Θὰ τὸ ἀναγνώσω ὅμως αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα καὶ θὰ σοῦ γράψω τὴν προσεχῆ.

ΣΟΦΙΑ

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

185.

Ὅπως ἐν ἀγαθουργήμασιν, οὕτω καὶ ἐν κακουργήμασιν ὑπάρχουσιν ἥρωες.

186.

Δὲν εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος πᾶς ἔχων ἐλάττωμα, ἀλλὰ πᾶς πάσης ἀρετῆς ἄμοιρος.

187.

Ὑπηρετεῖ τὰ προσωπικὰ συμφέροντα τοσοῦτον ἐπωφελῶς τὸ ὄνομα τῆς ἀρετῆς, ὅσον καὶ ἡ κακία.

188.

Ἡ τῆς ψυχῆς ὑγεία δὲν εἶναι ἀσφαλεστέρα τῆς τοῦ σώματος. Καὶ ὅταν κατὰ τὰ φαινόμενα μακρὰν τῶν παθῶν ἀπέχωμεν, οὐχ ἧττον κινδυνεύομεν ὑπ' αὐτῶν, καθὼς κινδυνεύει νὰ ἀσθενήσῃ σῶμα ὑγιαῖνον.

189.

Φαίνεται ὅτι ἡ φύσις ὥρισεν εἰς πάντα ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς γενετῆς αὐτοῦ, ὅριά τινα καὶ ὡς πρὸς τὴν κακίαν.

190.

Εἰς μόνους τοὺς μεγάλους ἄνδρας ἁρμόζουσι τὰ μεγάλα ἐλαττώματα.

191.

Δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι αἱ κακίαι περιμένουσιν ἡμᾶς καθ' ὁδὸν ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ βίου καὶ οἱονεὶ ξενίζουσιν ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ ἀλληλοδιαδόχως καταλύομεν ὑπὸ τὴν στέγην αὐτῶν, ἑκόντες ἄκοντες. Ἀμφιβάλλω δὲ ἂν ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τῆς πείρας διδαχθείς, ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ αὐτάς, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὸν κόσμον μετὰ θάνατον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὅτε ἀπέθανε διάσημός τις Ἰησουΐτης ὁ πατὴρ Ἀρδουῖνος ἀνὴρ πεπροικισμένος διὰ μείζονος μνήμης ἢ κοινοῦ νοῦ καὶ κρίσεως, ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐπέγραψαν τὸ ἐπιτύμβιον τόδε:

«Ἐνθάδε κεῖται ὁ πατὴρ Ἀρδουῖνος ἀνὴρ μ ν ή μ η ς μεγάλης, περιμένων τὴν τελευταίαν κ ρ ί σ ι ν.»

* * *

Ἐν τῇ Ῥωσικῇ γλώσσῃ ἡ κατάληξις wich

Digitized by Google

σημαίνει υἱός. Cesarewich, υἱὸς τοῦ τσάρου, Ivanowich, υἱὸς τοῦ Ἰβάν, κτλ.

— Εἰξεύρετε, λέγει γαλλικὴ τις ἐφημερίς, πῶς τινὲς ἀποκαλοῦσι τὸν κ. Μαυρίκιον Σάνδ, τὸν υἱὸν τῆς Γεωργίας Σάνδ;

Sandwich!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ καρδία τῆς γυναικὸς εἶνε ὄργανον ἀσυγκρίτως λεπτότερον τοῦ ἡμετέρου. Ὡς ἐκ τῆς ἀπαύστου ἀσκήσεως ἀναπτύσσονται ἐν αὐτῇ δυνάμεις ἔχουσαι ἁβρότητα καὶ ὀξύτητα, εἰς ἣν οὐδέποτε ἐξικνεῖται ἡ ξηρὰ νοημοσύνη (Octave Feuillet)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατ' αὐτὰς πρόκειται νὰ ἱδρυθῇ ἐν Παρισίοις *Νοσοκομεῖον τῶν γαλῶν*. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἂς μὴ φανῇ παράξενον εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, διότι πρὸ ἐτῶν ἤδη ὑπάρχει ἐν Ἀγγλίᾳ *φιλαιλουρικὸν* ἢ *φιλογατικὸν* καθίδρυμα συντηρούμενον ὑπὸ εὐσπλάγχνων κυριῶν.

Τρεῖς διάφοροι αἴθουσαι ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ διαιτῶνται αἱ ἀσθενεῖς γαλαῖ καὶ αἱ *ὀρφαναί*, τουτέστιν αἱ ἐγκαταλελειμμέναι ὑπὸ τῶν κυρίων των, καὶ αἱ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἀνευρισκόμεναι. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ αἰθούσῃ θεραπεύονται αἱ εἰσαγόμεναι ὑπὸ τῶν κυρίων των, οἵτινες μὴ θέλοντες ἢ μὴ δυνάμενοι νὰ τὰς περιποιηθῶσι κατ' οἶκον, τὰς εἰσάγουσιν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον καταβάλλοντες δύο σελλίνια καὶ ἓξ πένας, τουτέστι τρεῖς νέας δραχμὰς καὶ δέκα λεπτὰ τοῦ μηνός. Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ αἰθούσῃ θεραπεύονται αἱ περὶ ὧν ἐλάχισται ἐλπίδες ζωῆς ὑπάρχουσιν. Ἀλλ' ὅπως δήποτε τὰς περιποιοῦνται μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἀγάπης. Ἑκάστη δὲ γαλῆ ἔχει ἰδίαν θέσιν κοίλωμά τι ἐν τῷ τοίχῳ, εἶδός τι σηκοῦ καὶ ἔξω αὐτοῦ ἀνάλογον ἔκτασιν ἐστρωμένην διὰ λεπτοτάτου ἀχύρου. Ὑπεράνω δ' ἑκάστου σηκοῦ εἶνε ἐπιγεγραμμένος καὶ ὁ ἀριθμός. Ἐλησμονήσαμεν δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ κῆπος ὀνομαζόμενος *κῆπος ἀναψυχῆς* ἐν ᾧ παίζουσιν αἱ ἐν ἀναρρώσει διατελοῦσαι γαλαῖ.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Νοσοκομείου συγκροτεῖται ἐκ τῆς διευθυντρίας, δύο γυναικῶν νοσοκόμων, μαγειρίσσης καὶ ὑπηρέτου. Κατὰ πᾶσαν δὲ πρωΐαν ἰατρὸς ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ παραγγέλλει τὰ δέοντα.

Λέγεται ὅτι ἡ γαλῆ εἶνε ἀνεπίδεκτος τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης. Ἀλλ' οἱ τοῦτο φρονοῦντες θὰ μεταβάλωσι γνώμην ἐὰν ἴδωσι τὰς 95 ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ἐνδιαιτωμένας γαλᾶς ἐκδηλούσας διὰ παντοίων τρόπων τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν πρὸς τὴν διευθύντριαν, καὶ ἁμιλλωμένας τίς νὰ πηδήσῃ πρώτη κατόπιν αὐτῆς ἢ νὰ ἐπιτρίψῃ τὴν ῥάχιν της ἐπὶ τοῦ φορέματος αὐτῆς ἐπιζητοῦσα θωπείαν καὶ γλυκὺν λόγον.

Βεβαιοῖ δὲ ἡ διευθύντρια ὅτι αἱ γαλαῖ τοσοῦτον εὐαρεστοῦνται ἐκ τῶν ἐπιδαψιλευομένων αὐταῖς περιποιήσεων, ὥστε καὶ μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν καὶ ἔξωσιν αὐτῶν ἐκ τοῦ Νοσοκομείου, ἐνθυμοῦνται αὐτό, μάλιστα δὲ αἱ ἐπ' ἀμοιβῇ θεραπευόμεναι, ἀφ' οὗ παραδοθῶσιν ὑγιῶς ἔχουσαι εἰς τοὺς κυρίους οὐχὶ σπανίως ἐγκαταλείπουσι τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου των καὶ ἐπανέρχονται εἰς τὸ Νοσοκομεῖον.

Ἐν ἔτει 1878 διέβησαν τὴν Διώρυγα τοῦ Σουὲζ 1,593 πλοῖα, εἰσεπράχθησαν δὲ ὑπὲρ τὰ τριάκοντα δύο ἑκατομμ. φράγκων.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος μηνὸς Μαΐου ἐγένετο ἐν Ἀνοβέρῳ διεθνὴς ἔκθεσις κυνῶν. Πρόεδρος τῆς διοργανωσάσης τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐπιτροπῆς ἦν ὁ στρατηγὸς Waldersee. Ἡ περίεργος αὕτη ἔκθεσις περιεῖχε 870 κύνας διαιρουμένους εἰς 90 κλάσεις (Κυνηγετικούς, οὐλότριχας, ποιμενικούς, κύνας τῶν Ἄλπεων, τῆς Νέας Γῆς κλπ.) Εἰς ἑκάστην κλάσιν ἀπενεμήθη ἀνὰ ἓν βραβεῖον, ἀξίας 75 φράγκων.

Ἐκ τῆς ἀρτίως ἐκδοθείσης «Ἐπετηρίδος τῶν ταχυδρομείων τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος 1879» ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσιν 143 ταχυδρομικὰ γραφεῖα, ἤτοι 52 ἐν Πελοποννήσῳ, 45 ἐν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι, 38 ἐν ταῖς Νήσοις καὶ 8 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ (ἤτοι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ἄρτα, Βώλῳ, Θεσσαλονίκῃ, Ἰωαννίνοις, Κωνσταντινουπόλει, Λαρίσσῃ, Σμύρνῃ.) Ἐν ἔτει 1833 τὰ μὲν ἔσοδα τὴν ταχυδρομείων ἀνῆλθον εἰς δρ. 8832 τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 9261· ἐν ἔτει 1877 τὰ μὲν ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς δρ. 582, 317 τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 411,627. Ἐν ἔτει 1862 (ὅτε ἐφηρμόσθη ὁ περὶ γραμματοσήμου νόμος) διεβιβάσθησαν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ταχυδρομείων 1,037,527 γράμματα, 695,293 ἐφημερίδες, ἔντυπα καὶ δελτάρια καὶ 539,568 ἐπίσημα ἔγγραφα, φάκελλοι καὶ δέσμαι· ἐν ἔτει 1872, 1,997,230. 1,179, 288. 634, 054· ἐν ἔτει δὲ 1877, 2,407,884. 2,078, 516. 634,424.

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἷς τῶν συνδρομητῶν τῆς *Ἑστίας*, ἐν Καΐρῳ, ἀπέστειλεν ἡμῖν τὰ ἑπόμενα: «Οἱ Ἄραβες ἐν ὥρᾳ μεγίστου καύσωνος βρέχουσιν ἐν ψυχρῷ ὕδατι τοὺς δακτύλους τῆς χειρός των καὶ τρίβουσιν ἐλαφρῶς τὸν λοβὸν τῶν ὤτων των καὶ τὰ περὶ αὐτὰ μέρη, πρεσβεύοντες ὅτι διὰ τούτου αἰσθάνονται δροσερότητά τινα καὶ ἀναψυχὴν καθ' ὅλον τὸ σῶμά των.» — Εἴς τινα μέρη τῆς Ἑλλάδος οἱ χωρικοὶ πράττουσιν ἄλλως πως τοῦτο, βρέχουσι δῆλον ὅτι δι' ὕδατος καὶ τρίβουσι τὰ περὶ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς μέρη.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 13

Digitized by Google

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΟΟΣ

1879

[ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1879

Digitized by Google

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνατροφή, ἐκπαίδευσις.

Βιβλιοθήκης (Περὶ τῆς) τοῦ Βίρμιγχαμ 594. Γερμανίᾳ (Περὶ ἐκπαιδεύσεως ἐν) 575. Γυμναστικῆς (Ἑταιρίαι) ἐν Γερμανίᾳ 591. Ἑορτὴ τῆς καθιδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας 673. Ἰαπωνίᾳ (Περὶ ἐκπαιδεύσεως ἐν) 574. Μαντήλια . . . διδακτικὰ 541. Πηδηκτοὶ ψαλμοὶ 735. Φοιτήτριαι ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις τοῦ Λονδίνου 656.

Ἀρχαιολογικά.

Ἀφροδίτη τῆς Μήλου 668. Ὀλυμπιακὰ 721.

Βιογραφίαι.

Ἀνδράσης (Ἰούλιος) 569. Γαμβέττας (Λέων) 537. Γεράκης (Κωνσταντῖνος) 586. Δάρβιν (Κάρολος) 451. Egger (E.) 417 Μηλιόνης (Χρῆστος) 737. Ταίυλορ (Βαρὼν) 647.

Γεωργικά, βιομηχανικά, ἐμπορικά, δημόσια ἔργα.

Ἁλιείας (Περὶ τῆς) ἐν Ἀγγλίᾳ 576. Ἁμαξοστοιχιῶν (Ταχύτης) 543. Ἐπιστολῶν (Πώλησις ἑτοίμων) 493. Θηρίων (Ἐμπόριον ἀγρίων) 591. Καλλωπισμὸς Ἀθηνῶν 606, Παρισίων 603. Θωρηκτὸν (Τί κοστίζει ἓν) 637. Λεύκωμα πρὸς διάσωσιν πολυτίμων ἐγγράφων 447. Ὁδοὶ Λονδίνου 416. Προγράμματα καὶ δηλοποιήσεις ἐφημερίδων 671. Πτηνὰ (Ἔλεος διὰ τὰ μικρὰ) 685. Πτηνῶν (Ὁ στόμαχος τῶν ἐντομοφάγων) 543. Πυργίται (Οἱ) ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ 718. Ῥόδων ἔκθεσις 448. Σάπων (Ὁ) 447. Σιδηρόδρομοι ἐν Αὐστραλίᾳ 672. Ὑδραντλίαι (Ἀνεμοκίνητοι) 494.

Γεωγραφια καὶ περιηγήσεις.

Ἀνταποκριτοῦ (Περιοδεία τοῦ) τῶν «Ἡμερησίων Νέων» 559. Ἐλέφας (Ὁ) ἐν Ἰνδικῇ 519. Ἱεροσολυμητικαὶ ἀναμνήσεις 421. Ἰταλικαὶ ἀναμνήσεις 705. Λαύριον (Τὸ) 725. Λουὲς (Τὰ λουτρὰ τοῦ) 561. Σιβηρίας (Ἀποδημία εἰς ἓν μεταλλεῖον τῆς) 427. Τέμπη (Τὰ) 745.

Ἐπιστημονικά.

Ἀερόστατα (Τὰ) ὡς βοηθητικὰ μέσα ἐν ταῖς ἐρεύναις τῶν κατὰ τὸν ἀρκτικὸν πόλον θαλασσῶν 687. Ἐντομοφάγα φυτὰ ἐν Ἑλλάδι 666. Ζώων (Πόθεν ἐξαρτᾶται ὁ πληθυσμὸς τῶν) 748. Ἠλεκτρισμοῦ (Ἐφαρμογαὶ ἐν τῇ θαλασσοπορίᾳ) 591. Ἰχθύος (Καταβύθισις πλοίου ὑπὸ) 686. Λινναίου (Μουσεῖον) 447. Μουσικὸν τέρας 524. Ὀροθετήσεως (Ὀλίγα περὶ) 788. Πελαργοῦ στοργὴ 543 Πλοῖον (Νέον ναρκοφόρον) 527. Ῥέσσελ (Ὁ) καὶ τὰ ἑλικοκίνητα ἀτμόπλοια 617. Σελήνης (Ἡ νεκρανάστασις τῆς) 436 Τηλεγράφου (Τελειοποίησις) 464 Τηλεφώνου (Πρακτικὴ χρησιμοποίησις τοῦ) 639, 767 Χειμῶνες (Ἀξιοσημείωτοι) 807. Χειμῶνος (Περὶ τοῦ) ἐν Ἀθήναις 806. Φρεάτων (Τὸ βαθύτατον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ) 592.

Ἤθη καὶ ἔθιμα

Ἀμερικανοὶ (Οἱ βόρειοι) 632. Γάμοι ἐν Ναυπλίῳ, ἐν ἔτει 1827) 732. Ἐσκιμώων ἤθη καὶ ἔθιμα 577. Ζυθοκρατία (Ἡ) ἐν Μονάχῳ 775. Ἱστορία ἑνὸς δείπνου 637. Καννίβαλοι (Οἱ) ἐν Ἀφρικῇ 699. Λουκία (Ἡ ἁγία) 797. Μαγκάλιον καὶ ταυδούριον 811. Νόμος (Ὁ) τοῦ αἵματος 636. Πέρα (Οἱ ἄνθρωποι τοῦ) 760 Πόντζ (Τὸ) 830. Σεπτέμβριος (Ὁ) ἐν Ἀθήναις 558. Τραγουδιοπῶλαι (Οἱ) ἐν Λονδίνῳ 654. Χριστούγεννα (Τὰ) ἐν Λονδίνῳ 811. Χριστουγέννων (Τὸ δένδρον τῶν) 814.

Καλλιτεχνία.

Ἔκθεσις (Καλλιτεχνικὴ) Μονάχου 639. Φλωρεντίας 436. Κοσμηματογραφία (Ἡ παρ' ἡμῖν) 582. Μουσικὴ ἑσπερὶς ἐν τῷ Ὠδείῳ 828. Τιτανομαχία (Ἡ) τοῦ Γρειπεγκὲρλ 527.

Κοινωνικά, πολιτειακά, στατιστική.

Ἀγγελίαι ἐφημερίδων 448. Αἰγυπτιακαὶ ἐλευθεριότητες 606. Ἀπογραφικὸς (Περίεργος) πίναξ 447. Ἀστυνομία (Ἡ Ἀγγλικὴ) καὶ αἱ συνοικίαι τῶν πενήτων ἐν Λονδίνῳ 456, καὶ αἱ συνοικίαι τῶν κλεπτῶν 516. Αὐλῆς (Περὶ τῆς Δανικῆς) 670. Βερολίνου (Ἐπιστολαὶ ἐκ) 401, 433, 449, 465, 513, 593, 657, 674, 689. Γάμος (Ὁ) 648. Γυναικῶν δρόμοι 415. Γυνὴ στρατιώτης 751. Δίκη περὶ δύο κνημῶν 686. πεσοῦσα ἐξ οὐρανοῦ 493. Ἐθιμοτυπίας (Περὶ) 476. Εἱρκταὶ τοῦ Λονδίνου 776 Ἐπισκέψεις (Αἱ) τῆς πρώτης τοῦ ἔτους 824. Θανατικὴ ἐκτέλεσις ἐν Ἰσπανίᾳ 539. Θέατρα ἐν Παρισίοις 591. Καλενδάριον (Ἰουλιανὸν καὶ Γρηγοριανὸν) 827. Κατεκάημεν 588. Καφενεῖον (Τὸ) τῆς «Ὡραίας Ἑλλάδος» 571. Λονδίνου (Ὁδοὶ) 416, (Πληθυσμὸς) 448. Μεριμὲ (Ἐπιστολὴ τοῦ Προσπὲρ) 781. Μονομαχία μεταξὺ. . . νεανίδων 576. Νανσὺ (Ἑορταὶ ἐν) 523. Νυκτερινὰ ἄσυλα ἐν Βερολίνῳ 623. Πολέμου (Αἱ ὀδύναι τοῦ) 715. Πρακτικὰ (Πῶς συνετάσσοντο τὰ) τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως 732. Προϋπολογισμὸς εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν 575. Πτωχὴ οἰκογένεια 413. Ῥάλλειον βραβεῖον 428. Σημαίας (Ἱστορία τῆς) τοῦ ἑλληνικοῦ κυροβολικοῦ 404 Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας. . . κωφάλαλος 766. Συνελεύσεως (Περὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς) ἐπὶ ἐπαναστάσεως 491. Ταχυδρομείου (Ἀποστολὴ ὄφεων διὰ τοῦ) 701. Φραγκμασόνοι 448. Ὡρολόγια (Τὰ κατασκευαζόμενα ἐν τῷ κόσμῳ) 447.

Πρακτικαὶ γνώσεις.

Ἐπιληψίας (Πρόχειρον μέσον κατὰ τῆς) 736. Κινίνη (Πῶς καθίσταται εὔληπτος ἡ) 464 Κοσμητικοῦ (Κατασκευὴ) ὕδατος 570. Κρέατος (Μέσον διατηρήσεως νωποῦ τοῦ) 480. Λινοστολῶν (Εὔκολος τρόπος πρὸς σφράγισιν) 624. Μυιῶν (Μέσον ἀποδιώξεως τῶν) 512. Οἴνου (Τρόπος εὑρέσεως τῆς νοθεύσεως τοῦ) 784. Ὄρνιθος (Μέσον τοῦ καθιστᾷν τρυφερὸν τὸ κρέας γραίας) 816. Πετρελαίου (Χαρακτηρισμὸς τοῦ καλοῦ) 416. Πόντζ (Διάφορα εἴδη) 832. Συμβουλαὶ (Πρακτικαὶ) 544, 560, 592, 688, 704, 752. Ὕφασμα (Πῶς δύναταί τις νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν μετάξινον ἢ μάλλινον) περιέχει καὶ βάμβακα 496. Χειροκτίων (Μέσον πρὸς καθαρισμὸν τῶν) 656.

Ὑγιεινή.

Γραμματόσημον δηλητηριασθὲν 573. Ἱδρὼς καὶ ψυχρὸν ὕδωρ 542. Λουτρῶν (Περὶ θαλασσίων) 432. Δύσσης (Μέσον κατὰ τῆς) 448, 528. Μυίας (Κεντήματα) 672. Ὀρεκτικῶν (Περὶ) ποτῶν 800. Ποδῶν (Ἡ θερμότης τῶν) 768. Ῥυτίδων (Περὶ) 412. Σιδηροδρόμῳ (Περὶ τῆς κακῆς συνηθείας τοῦ ν' ἀναγινώσκῃ τις ἐν τῷ) 640. Φλανέλλα (Ἡ) 608. Χιονιστρῶν (Προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τῶν) 720.

Digitized by Google

Φιλολογία, ηθολογία, φιλοσοφία.

Αβού (Επιστολή Εδμόνδου) περί Ελλάδος 420. Αθηναϊκαί επιστολαί 413, 429, 444, 478, 493, 510, 524, 557. Αλήθειαι 415, 432, 446, 464, 480, 495, 512, 526, 542, 559, 574, 590, 608, 624, 638, 655, 670, 687, 702, 719, 736, 752, 766, 782, 799, 816, 831. Βαλαωρίτης (Ο Αριστοτέλης) ως ποιητής 545, ως ιστορικός 551, ως πολιτευόμενος 555. Βοκκακίου μνημείον 447. Βοναπάρται 429. Βοναπάρτου (Ωρολόγιον) 447. Δραματικός αγών εν Βαυαρία 447. Είνε (Τελεολογική φιλοσοφία του Ερρίκου) 607. Επίγραμμα Β. Egger 495. Επίδαυρος Λιμηρά και Χρυσόβουλλον Ανδρονίκου 733. Επιτύμβιον (Τουρκικόν) 637. Εργασίας (Είς ήρως της) 463. Έτους (Τό τέλος του) 819. Λαρόσφουκώ (Απεικόνισις του δουκός Δε-λα) 621, Γνώμαι και σκέψεις ηθικαί 415, 431, 446, 463, 480, 495, 512, 526, 541, 558, 573, 590, 607, 623, 638, 655, 670, 687, 702, 719, 736, 752, 766, 781, 799, 815, 830, Παραδοξολογία 443. Πείρας (Η διδασκαλία της) 460. Περιδεραίου περιπέτειαι 432. (Ποιηταί (Ένδοξοι) αποθανόντες της πείνης. Ράφτε, ξύλονε, δουλειά νά μή σου λείπη 478. Τίτλοι εν Ισπανία 432. Φυσιολογική (Η) Σχολή και ο Ζολά 789.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Ανέκδοτον (Βασιλέως της Δανίας) 575, (Βίσμαρκ) 719, (Γασκώνων) 416, (Φ. Σουλιέ) 669, Κυβερνήτης (Ο) και τό μαντείον τύχης 735. Μονομαχία διά... κλειδοκυμβάλου 815.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ.

415, 446, 463, 495, 512, 526, 542, 559, 573, 590, 608, 624, 638, 655, 670, 687, 702, 719, 736, 752, 766, 782, 798, 816, 831.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ.

Ιστορία ζεύγους πηλοβατίδων 468, 481. Κινέζος (Ο) εις τά Παρίσια 404. Κινέζου παθήματα εν Κίνα 737, 753, 769, 785, 801, 817. Κήρινος (Ο) τραπεζίτης 529. Κυανούν (Τό) δωμάτιον 503. Λευκώματος (Εκ του) πατρός 508. Μαγδαληνή 609, 626, 641, 663, 677, 692, 709, 727. Μαργαρίτα (Η ατυχής) 795. Οικία (Η) του κυρίου Χάρρυ 437. Υπηρέτης (Ο) 679.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Εσπέρα (Η) 542. Κούκος (Ο) 831. Συμπόσιόν μου (Τό εις Πειραιά μετά του Αθανασίου Χριστοπούλου 497. Φωτεινός (Ο) 589. Χειμώνας (Ο) 810.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

416, 432, 448, 464, 480, 495, 496, 526, 527, 528, 543, 544, 559, 560, 574, 575, 576, 591, 592, 624, 631, 638, 639, 640, 656, 672, 687, 688, 703, 704, 719, 720, 767, 768, 782, 783, 784, 799, 800, 816, 831, 832.

ΣΚΗΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΗΘΩΝ.

Υπουργού (Η πρωΐα ενός) 596.

Πανομοιότυπα.

Υπογραφών: Βαλαωρίτου (Αριστοτέλους) 545. Egger (Ε) 417. Σούτσου (Αλεξάνδρου) 497.

Σφραγίδες.

Ανατολικού (Αστυνομίας) επί επαναστάσεως 529. Ανάφης (Υγειαστυνομίας της νήσου) εν έτει 1828, 561. Απολλωνιατών (Δήμου) 769. Άργους (Ειρηνοδικείου της επαρχίας) επί επαναστάσεως 657, (Της πόλεως και επαρχίας) 801. Βλοχού και Ζυγού (Διοικητού) εν έτει 1832, 593. Βοστίτσης (Δικαστηρίου των ειρηνοδικών) εν έτει 1829, 625. Ήλιδος (Εκτάκτου επιτροπείας) εν έτει 1831, 401. Θήρας (Διοικήσεως) εν έτει 1830, 609. Ιονίου Ακαδημίας 673. Κορωνιατών (Δήμου) 753. Κρητών (Επιτροπής) εν έτει 1832, 721. Κυκλάδων (Δικαστηρίου του τμήματος των βορείων) επί επαναστάσεως 449, (Εκτάκτου επιτροπείας βορείων) εν έτει 1829, 577. Μηλιόνη (Χρήστου) 737. Μήλου (Δημογεροντίας) επί επαναστάσεως 518. Ναυπάκτου και Βενετίκου (Διοικητού) επί επαναστάσεως 465. Πόρου (Δασμολογείου της νήσου) επί επαναστάσεως 817. Σκιάθου (Δημοσίου Μνήμονος) επί Καποδιστρίου 689. Σκοπέλου (Δασμοτελωνείου) επί επαναστάσεως 641. Συνελεύσεως (Επιτροπής της) επί επαναστάσεως 481. Σύρου (Αστυνομίας) επί επαναστάσεως 433. Τήνου (Υγειονομείου) επί επαναστάσεως 705. Ωλιαρίων (Δήμου) 785.

Ἀριθ. 183 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 1 Ἰουλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ
Ἐκτάκτου Ἐπιτροπείας Ἤλιδος, ἐν ἔτει 1831.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος ἐκοινοποιήθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ συνδρομητοῦ τῆς Ἑστίας κ. Χρήστου Δρακοπούλου. Τὰς ἑπομένας δὲ πολυτίμους πληροφορίας ἐλάβομεν παρὰ τοῦ σεβαστοῦ κ. Α. Ζ. Μάμουκα. Σ. τ. Δ.

«Ἐκ τῶν ὅσα εἶχον ἀποφασισθῇ κατὰ τὸ 1827 ὑπὸ τῆς ἐν Τροιζῆνι Γ΄ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἦτο καὶ τὸ περὶ νέας διοικητικῆς διαιρέσεως τῆς ἐπικρατείας κατὰ Θέματα, ἀντὶ τῆς ἄχρι τότε ὑφισταμένης κατ᾽ Ἐπαρχίας. Διὰ δὲ τοῦ Κς΄ ἄρθρου τῆς περὶ τούτου ἀποφάσεώς της ἡ Συνέλευσις εἶχεν ἀναθέσει εἰς τὴν Βουλὴν τὸν διὰ νόμου προσδιορισμὸν τῶν ὁρίων ἑκάστου Θέματος. (Βλ. Α. Ζ. Μάμουκα, Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Η΄, σελ. 135, καὶ Τόμ. Θ΄, σελ 25 καὶ 120—127.)

»Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης, τὸ Βουλευτικὸν σῶμα συνέταξε τὸ ἀνῆκον νομοσχέδιον καὶ ἤρξατο τῆς συζητήσεως ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τοῦ 1827· ἀλλ᾽ ἡ συζήτησις παρετάθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἔμενεν ἀτελὴς ὅτε κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1828 ἀφίκετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ ἀείμνηστος Κυβερνήτης Ι. Α. Καποδίστριας.

»Ἐν τῷ νέῳ διοργανισμῷ τοῦ Κράτους ὁ Κυβερνήτης ἐζήτησε καὶ τὴν περὶ τῆς νέας Διοικητικῆς διαιρέσεως γνώμην τοῦ Πανελληνίου, τὸ ὁποῖον κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1828 παρεδέξατο τὰ προταθέντα, ὑποδείξαν μόνον ὡς μᾶλλον κατάλληλον τὴν ἀντικατάστασιν τῆς Θέματα, διὰ τῆς Τμήματα. Οὕτως ἐξεδόθη τῇ 13 Ἀπριλίου 1828 τὸ Ι΄ ψήφισμα, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἡ Ἐπικράτεια διῃρέθη εἰς 13 Τμήματα: ἑπτὰ μὲν ἐν Πελοποννήσῳ, ἓξ δὲ ἐν ταῖς Νήσοις. (Τὸ τμῆμα τῆς Ἤλιδος, περὶ οὗ ὁ λόγος ὧδε, περιελάμβανε τὰς Ἐπαρχίας Γαστούνης καὶ Πύργου.)—Σημειούσθω ἐν παρόδῳ ὅτι, ὅτε μετὰ ταῦτα προσετέθησαν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα αἱ κατὰ τὴν Στερεὰν Ἐπαρχίαι, διῃρέθησαν καὶ αὗται εἰς δύο ἕτερα Τμήματα, ὧν τὸ μὲν περιελάμβανε τὰς τῆς Ἀνατολικῆς, τὸ δὲ τὰς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

»Κατὰ τὸ μνημονευθὲν Ι΄ ψήφισμα, καὶ κατὰ τὸ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἐκδοθὲν αὐθημερὸν ὑπ᾽ ἀριθ. 1699 Διάταγμα, Ἔκτακτοι Ἐπίτροποι διωρίσθησαν εἰς τὰ Τμήματα.

»Ἀρχαίων ἡμερῶν ἀναμνησθέντες ἐκ τοῦ τύπου τῆς προκειμένης σφραγῖδος, λέγομεν παρεκβατικῶς ὅτι, Ἔκτακτος Ἐπίτροπος ἐν Ἤλιδι, διωρίσθη κατὰ πρῶτον τῇ 16 Ἀπριλίου 1828 ὁ Σπυρίδων Καλογερόπουλος. Τοῦτον μετατεθέντα εἰς τὸ Ἀνέκκλητον Δικαστήριον τῇ 14 Αὐγούστου 1829, διεδέξατο ὁ Π. Α. Ἀναγνωστόπουλος, ὃν μετατεθέντα τῇ 5 Αὐγούστου 1831 εἰς τὸ τμῆμα τῆς Λακωνίας, ἀντικατέστησεν ὁ Λ. Βλαχόπουλος. Ἄνδρες οὗτοι, καὶ οἱ τρεῖς ἐκ τῶν σπουδαίας προσενεγκόντων ὑπηρεσίας εἰς τὴν Πατρίδα.

»Ἡ σφραγίς, ἧς ὁ τύπος παρετέθη ἀνωτέρω, ἐχαράχθη βεβαίως ὅτε διωρίσθη ἔκτακτος ἐν Ἤλιδι ἐπίτροπος ὁ τελευταῖος τῶν μνημονευθέντων τριῶν, δῆλα δὴ ἐν ἔτει 1831.»

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Α΄

Φίλτατέ μοι,

Παραπονεῖσαι, ὅτι, πρὸ πολλοῦ φθὰς εἰς Βερολῖνον, ἐλησμόνησα ἣν σοὶ εἶχον δώσει ὑπόσχεσιν, ὅταν σ᾽ ἀπεχαιρέτων, τοῦ νὰ σοὶ περιγράψω τὴν αὐτοκρατορικὴν πόλιν τῆς Γερμανίας ὁσάκις ποτε ἀφιχθῶ εἰς αὐτήν. Ἐγὼ δέ, δικαιότερον ἴσως, παραπονοῦμαι ὅτι τὴν ὑπόσχεσιν ἐκείνην σὺ πρῶτος δὲν τὴν ἐλησμόνησας. Κομπάζων ἐπὶ τῷ διδακτορικῷ μου διπλώματι, ἐνόμιζον, ὅτε ἀπηρχόμην ἐξ Ἑλλάδος, ὅτι ὅλα τὰ ἤξευρον, καὶ δὲν μοὶ ἔμενεν ἄλλο ἢ νὰ περιτρέξω ὡς ἀργὸς καὶ ἄφροντις περιηγητὴς τὴν Εὐρώπην. Ἀλλ᾽ ὅτε εἶδον ἐκ τοῦ πλησίον τὰ πράγματα, ἐγνώρισα τὴν ἀπάτην μου, καὶ μέχρι τοῦδε ἐν τοὐλάχιστον ἔμαθον, ὅτι πάμπολλα ἀγνοῶ· δι᾽ ὃ ἤδη κατοικῶ τὰ πανεπιστημεῖα μᾶλλον ἢ τὰς πόλεις, καὶ πιθανῶς θὰ ἠδυνάμην νὰ σοὶ γράψω ὁπωσοῦν ἐν γνώσει περὶ τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν παραδόσεων αὐτῶν πολλὰ ἃ οὐδόλως σ᾽ ἐνδιαφέρουσιν, ἀλλ᾽ ὀλίγιστα καὶ ἀτελέστατα ἐξ ὅσων θέλεις νὰ μάθῃς περὶ Βερολίνου καὶ τῶν κατοίκων αὐτοῦ. Ἀστεῖον δὲ μοὶ φαίνεται ὅτι ἐλπίζεις νὰ μὲ δελεάσῃς, δίδων μοι τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θέλεις προσπαθήσει νὰ δημοσιεύσῃς τὰς ἐπιστολάς μου. Ἄλλο δὲν ἔλειπεν! Ἂν ἐνόμιζον ὅτι σπουδαιολογεῖς, θὰ ἤρκει τοῦτο ἵνα μοὶ παραλύσῃ τὸν κάλαμον, καὶ λέξιν νὰ μοὶ σοὶ γράψω· σὺ δ᾽ εἰπὲ με ἐπίορκον. Τὰ τῆς ἐπιστήμης μου ἐπιμελῶς σπουδάζω, καὶ ἴσως μέχρι τέλους τὰ καταφέρω· καλλιέπειαν ὅμως δὲν ἐπαγγέλλομαι, καιρὸν δὲν ἔχω, ἀκόμη ὀλιγώτε-

Digitized by Google

ρον βλέμμα παρατηρητικόν, καὶ τὴν ἐπιχώριον γλῶσσαν, στοιχεῖον ἄφευκτον πρὸς γνῶσιν τοῦ τόπου, ἔχουσαν ὅμως ἀκάνθας καὶ ἀγκύλας, δὲν ἐδυνήθην εἰσέτι ἀρκούντως νὰ τὴν δαμάσω. Ἀλλ' ἔστω! Ἀφ' οὗ καὶ καλὰ θέλεις τὸ Βερολῖνον, σοὶ ἐπιστέλλω φύρδην μίγδην τινὰ περὶ αὐτοῦ, ὅ,τι ἐκ τοῦ προχείρου ἀκούω καὶ βλέπω, καὶ σοὶ τὰ ἐπιστέλλω πρὸς μόνην τὴν εὐχαρίστησιν, ἂν δύνανται νὰ σ' εὐχαριστήσωσιν.

Ἀλλ' ἵνα καὶ μεθ' ὅσα εἶπον, προβῶ ὅμως οὐχ ἧττον μετά τινος μεθόδου, ἄρχομαι ἀπὸ τῆς τοπογραφίας, ἧς ἑκὼν ἄκων εἰμὶ ὁπωσοῦν ἔμπειρος, διότι, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνοικίων δυσαναλόγων πρὸς τὸ βαλάντιον πτωχοῦ διδάκτορος, κατοικῶ εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τοῦ πανεπιστημείου καὶ ἀπὸ παντὸς κέντρου, καὶ τὴν ἀπόστασιν ταύτην ἀναγκάζομαι πεζὸς νὰ καταμετρῶ πολλάκις τῆς ἡμέρας κατὰ διαφόρους διευθύνσεις.

Ἵνα λοιπὸν ἐννοήσῃς πῶς κεῖται ἡ πρωτεύουσα τῆς Πρωσσίας, δὲν ἔχεις ἀνάγκην πολὺ νὰ βασανίσῃς τὴν φαντασίαν σου. Ἄμμος καὶ πάλιν ἄμμος ἐπίπεδος καὶ μονότονος κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις, ἰδοὺ ἡ θέσις της. Οὐδὲν ἔχει νὰ ἑλκύσῃ, νὰ τέρψῃ τὴν ὅρασιν. Οὐδεμίαν ἔχει ἀμφιβολίαν ὅτι ὁ Βόρειος Ὠκεανὸς κατέκλυζέ ποτε τὸ ἀπέραντον τοῦτο πεδίον, καὶ τὴν εἰκασίαν μου ἐπικυροῖ κογχύλη ἣν εὗρόν ποτε κατὰ τύχην ἀπολελιθωμένην εἰς λίθον οἰκοδομῆς. Αἱ ἀσχολίαι μου δὲν μ' ἐπιτρέπουσι νἀφιερῶμαι εἰς εἰδυλλιακὰς θεωρίας τῶν φυσικῶν καλλονῶν. Ἀλλ' ὁ ὀρεσίβιος ἐγὼ στενάζων περιφέρω πολλάκις τὸ βλέμμα εἰς τὸν ὁρίζοντα, ζητῶν τινα λόφον, τινὰ κυματισμὸν τοῦ ἐδάφους. Διὰ τοῦτο μετὰ χαρᾶς ἤκουσα, ὀλίγον μετὰ τὴν ἄφιξίν μου, ἕνα τῶν συντρόφων μου, εἰς ὃν παρεπονούμην διὰ τοῦ Βερολίνου τὰς ἀποστάσεις, νὰ μ' εἴπῃ ὅτι ἐκεῖνος διατρέχει ἔτι μεγαλητέρας, διότι ἡ κατοικία του εἶναι εἰς τὸ *Ὡραῖον ὄρος* (τὸ **Schöneberg**).

— Εἰς τὸ ὡραῖον ὄρος! ἀνέκραξα. Κατοικεῖτε εἰς ὄρος, καὶ εἶναι καὶ ὡραῖον; Ποῦ λοιπὸν κεῖται αὐτό;

— Ἀλλὰ πρὸς ἐκεῖ, μοὶ εἶπε, νομίζων ὅτι ἀστειεύομαι, καὶ δεικνύων μοι τὰ μεσημβρινά. Ἡ κορυφὴ αὐτοῦ εἶναι τὸ *Ὄρος τοῦ Σταυροῦ* (**Kreuzberg**). Βεβαίως τὸ γνωρίζετε.

— Ἔχει καὶ κορυφήν! Ὄχι, παντάπασι δὲν τὸ γνωρίζω καὶ εὐχαρίστως θὰ σᾶς ἠκολούθουν ἐκεῖ, ἂν πεζὸς ἀπήρχεσθε.

Καὶ τῷ ὄντι τὸν ἠκολούθησα. Ἀφ' οὗ δὲ πολλὰς διήλθομεν εὐθείας καὶ μακρὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, καὶ ἐστάθημεν ἔμπροσ περιβόλου,

— Ἐδῶ εἴμεθα, μοὶ εἶπε.

— Ποῦ εἴμεθα;

— Ἀλλ' εἰς τὸ Ὄρος τοῦ Σταυροῦ.

— Πῶς; εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους;

— Ἀναμφιβόλως.

— Ἀλλά... ἀλλὰ ποῦ εἶναι τὸ ὡραῖον ὄρος ὅπου κατοικεῖτε;

— Ἐκεῖναι αἱ οἰκίαι, βλέπετε, ἐκεῖ πρὸς τὰ δεξιὰ εἰσὶ τὸ ὡραῖον ὄρος.

— Βλέπω, ἀπεκρίθην, τὰς οἰκίας πρὸς δεξιά, ἀλλὰ δὲν βλέπω οὔτε τὸ ὄρος οὔτε τὴν κορυφήν του.

— Ἔχετε ἄδικον, μοὶ εἶπε πεπεισμένος ὁ Βερολίνειος σπουδαστής. Ἡ ὁδὸς τῆς *Μεγάλης Ἄρκτου*, ἢ τῶν *μεγάλων κόκκων*, κατὰ τὴν ὀρθογραφίαν της (**Grossbeeren**), ἀπό τινων ἑκατοντάδων βημάτων μέχρις ἐδῶ χωρεῖ ἐλαφρῶς ἀλλὰ σταθερῶς ἀνιοῦσα.

— Ἐλαφρότατα τῷ ὄντι ἀπήντησα, ὥστε ἀνερρίχήθην ὄρος χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω. Πρὸς αὐτὸ ἐστὶν ἡ ἡμετέρα Πνὺξ ἄλλος Ἰμάος ἢ Κιμβουράσος. Καὶ εἴμεθα εἰς τὴν κορυφήν;

— Εἰς τὴν ἄκραν κορυφήν, ἣν ἐμφαίνει τοῦτο τὸ ἐν τῷ περιβόλῳ μνημεῖον.

Εἰ καὶ ἡ πρώτη μου αὕτη ἀπόπειρα ὁδοιπορίας ἀνακαλύψεων ἄλλον καρπὸν δὲν μοὶ ἀπέφερεν ἢ ὅτι μοὶ ἐδίδαξε πόσον μικραὶ εἰσὶ τῶν Βερολινείων αἱ περὶ ὀρέων, καὶ κορυφῶν ἀξιώσεις, ἀντήμειψαν ὅμως τὸν κόπον μου ὅσα εἶδον καὶ ἔμαθον περὶ τοῦ μνημείου τοῦ ἐπιστέφοντος τὴν «ἄκραν κορυφὴν» τοῦ *ὄρους τοῦ Σταυροῦ*. Ἐκεῖ, ὡς εἰς τὸ ἐπιφανέστατον σημεῖον τῶν περιχώρων, ἐνέκρινεν ὁ νῦν Αὐτοκράτωρ τὴν ἀνέγερσιν μεγίστης χαλκῆς πυραμίδος εἰς απομνημόνευσιν τοῦ κατὰ τῆς Δανίας πολέμου. Ἀλλ' ἔκτοτε, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τοῦ κατὰ τῶν Γάλλων θριάμβου, ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου ἔλαβε μεγάλην ἀνάπτυξιν, καὶ ἡ ὁδὸς τῆς Μεγάλης Ἄρκτου προυχώρει καθ' ἡμέραν βῆμα πρὸς βῆμα ἀφανῶς καὶ ὡς εἰπεῖν ὑπούλως πρὸς τὸ μνημεῖον, ὥστε ὅτε πέρυσι συνέβη νὰ διέλθῃ ἐκεῖθεν ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀνεκάλυψε πρὸς ἔκπληξιν καὶ λύπην του ὅτι, ὅσον ὑψηλὴ καὶ ἂν ᾖ ἡ κορυφὴ τοῦ Ὄρους τοῦ Σταυροῦ, αἱ ὀροφαὶ τῶν νέων οἰκιῶν τῆς ὁδοῦ ἦσαν ἔτι ὑψηλότεραι, καὶ ἐκινδύνευον νὰ τὴν καταπνίξωσιν. Ἐξέφρασε δὲ τὴν μεταμέλειάν του ὅτι δὲν διέταξε κατ' ἀρχὰς ὑψηλοτέραν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ μνημείου, καὶ οὕτως ἐστραμμένην, ὥστε ὁ ἄξων αὐτοῦ ν' ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν τῆς ὁδοῦ, καὶ ἐκ τοῦ κέντρου αὐτῆς νὰ φαίνηται ἡ πυραμὶς κατὰ μέτωπον. Παρηγορήθη ὅμως φιλοσοφικῶς εἰπὼν ὅτι μάταιον νὰ λυπῆται διὰ τὰ ἀδύνατα, καὶ ὅτι τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται. Ἀλλ' ὁ διευθυντὴς τῶν δημοσίων ἔργων, ὅστις τὸν συνώδευεν, ἀνέλαβε ν' ἀποδείξῃ ψευδόμενον τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο λόγιον τῆς δημώδους σοφίας, καὶ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἀπέναντι αὐτοκρατορικῆς θελήσεως καὶ τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης οὐδὲν ἐστι τὸ ἀδύνατον. Παρουσιάσθη ἑπομένως μετά τινας ἡμέρας φέρων σχέδιον δι' οὗ δὲν προσέθετε μὲν ὕψος εἰς τὸ ὄρος, ἂν καὶ δι' αὐτοῦ ὁμολογουμέ-

νως θὰ τὸ εὐηργέτει, ἀλλ' ἀνελάμβανε νὰ ἄρῃ τὸ ὀγκῶδες μνημεῖον κατὰ 27 πόδας ὑπὲρ τὴν βάσιν του, καὶ νὰ μεταστρέψῃ αὐτὸ κατὰ τῆς ὁδοῦ τὴν διεύθυνσιν. Ἡ κολοσιαία αὕτη ἐπιχείρησις, θρίαμβος τῆς νέας μηχανικῆς, ἐνεκρίθη, καὶ ἤρξατο, καὶ τὴν εἶδον μετὰ θαυμασμοῦ ἐκτελουμένην διὰ δώδεκα ὑδραυλικῶν ἀντλιῶν, αἵτινες ὡς σιδηραῖ χεῖρες Βριάρεω συνελάμβανον τὴν πυραμίδα ὑπὸ τὴν βάσιν της, καὶ τὴν ὕψουν ἀνεπαισθήτως τινὰς δακτύλους καθ' ἡμέραν, λίθοι δ' ἐν τομῇ τετράγωνοι παρενεβάλλοντο καθ' ὅσον ἤρετο, καὶ ἐκτίζοντο στερεῶς ὑπ' αὐτήν· ἐνταυτῷ δὲ διὰ δεξιωτάτου μηχανήματος ἐστρέφετο ἑκάστοτε κατά τινας γραμμὰς ὁ καταπληκτικὸς ὄγκος, μέχρις οὗ ἀπετελέσθη ἡ ἀπαιτουμένη γωνία πρὸς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ διεύθυνσιν. Κάθηται δὲ σήμερον ἐπ' ἀληθοῦς κτιστῆς κορυφῆς, κεκοσμημένης δι' ἀψίδων καὶ διαδρόμων, καὶ ὑπεραίρει τὰς ὑψίστας τῶν οἰκιῶν, πανταχόθεν καταφανής.

Ὡς δ' ἔχει ὄρη τὸ Βερολῖνον, ἐπίσης ἔχει καὶ ποταμούς, καὶ μάλιστα δύω, τὴν Σπραίην καὶ τὴν Πάγκην. Καὶ αὕτη μέν ἐστι στενὴ διώρυξ βορβόρου καὶ δυσωδίας, κατησχυσμένως ἕρπουσα εἰς ἀφανεῖς τινας καὶ ἀποκέντρους ὁδούς, ἃς οἱ διαβάται φεύγουσι βύοντες τὰς ῥῖνας, ἡ δ' ἀστυνομία σκέπτεται νὰ τὴν συγχώσῃ. Ἐκείνη ὅμως ἔχει ἀριστοκρατικωτέρας τὰς ἀξιώσεις, διακλαδεύεται διὰ πάσης τῆς πόλεως, κοιμᾶται μεγαλοπρεπῶς ὑπὸ πολυτελεῖς γεφύρας πρὸ ἀνακτόρων καὶ διὰ παραδείσων, καὶ βρενθύεται διαπλεομένη ὑπὸ φορτηγίδων, αἵτινες ὅμως οὐδὲ ν' ἀναβῶσιν οὐδὲ νὰ καταβῶσιν δύνανται τὸ νωθρὸν ῥεῦμά της, μὴ ὠθοῦσαι διὰ κόντων ἐναγωνίως τὸν ἀβαθῆ της πυθμένα, ὥστε ἀληθέστερον βαδίζουσιν ἐπ' αὐτοῦ ἢ ὅτι πλέουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας της. Ὑπάρχει δὲ Βερολίνειος παροιμία λέγουσα ὅτι «ἡ Σπραίη εἰσρέει εἰς τὴν πόλιν ὡς κύκνος καὶ ἐκρέει ὡς χοῖρος.» Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο ἄδικος μεμψιμοιρία, διότι τὸ ποτάμιον, στερούμενον βάθους καὶ κλίσεως, διανέμεται διὰ τῶν ὁδῶν εἰς ἐπιμήκη τέλματα, δεχόμενα διὰ μυρίων ὀχετῶν τὸν φόρον τῶν οἰκιακῶν ἀκαθαρσιῶν, καὶ ἀναπέμποντα νοσηρὰς ἀναθυμιάσεις, δι' ὃ καὶ αἱ παραποτάμιοι οἰκίαι σπανίως ἐνοικιάζονται.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἐκ φύσεως ἡ Σπραίη, ὥστε μόνον δι' ὀχυρωματικοὺς λόγους δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Γερμανοὶ τὴν ἐντὸς τῶν βραχιόνων αὐτῆς ἐγκλειομένην νῆσον ἐξελέξαντο εἰς οἰκοδομὴν πόλεως, ὡς οἱ Γαλάται ᾠκοδόμησαν τὴν Λουτηκίαν ἐπὶ τῆς βορβορώδους νήσου τοῦ Σηκουάνου. Ὀλίγας ὥρας περαιτέρω εἶχον διαυγεῖς λίμνας καὶ τερπνοὺς λόφους, οἵτινες θὰ ἦσαν ἀρίστη πόλεως ἕδρα.

Ἀλλὰ σήμερον ὁ πολιτισμὸς δὲν κλίνει ἀπαθῶς τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὰς ἀτελείας τῆς φύσεως. Ἐξ ἐναντίας ἀνταγωνίζεται κατ' αὐτῶν ὅπου ἐστὶν ἀναγκαῖον, καὶ τὰς ὑπερνικᾷ. Ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ὅτε πρὸ τριῶν ἐτῶν ἦν δήμαρχος Βερολίνου, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς ἑταιρίας ἥτις ἠγόρασε γαίας χέρσους ἐκτὸς τῆς πόλεως, κατεσκεύασε καὶ ἐξακολουθεῖ κατασκευάζουσα εὐρεῖς ὀχετοὺς κοινωνοῦντας πρὸς τὰς οἰκίας, ἵδρυσε πολλαχοῦ μεγάλας ἀτμοκινήτους μηχανὰς ἀποῤῥοφητικάς, καὶ οὕτω διοχετεύουσα τῆς πόλεως τὰ περιττώματα εἰς τοὺς ἀγροὺς τῆς ἑταιρίας, λιπαίνει αὐτούς, καὶ τοὺς καθιστᾷ ἐξ ἀμμωδῶν εὐγείους καὶ προσοδοφόρους, τὴν δὲ Σπραίην ἀποδίδει, δηλαδὴ θέλει ἀποδώσει ὅταν τὸ ἔργον συντελεσθῇ, εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς ἁγνότητα.

Ἐν τούτοις ὅμως καὶ ὅπως ἔχει εἶναι πολύτιμος διὰ τὸ Βερολῖνον, οὐ μόνον διότι καύσιμος καὶ οἰκοδομικὴ ὕλη, καρπὸς καὶ ἄλλα προϊόντα μεταφέρονται δι' αὐτῆς ὀλιγοδαπάνως ἐκ περιχώρων καὶ ἀπεχόντων μερῶν ὑπὸ πληθυσμοῦ ὅστις, ὡς οἱ Κινέζοι, ποταμόβιος, τὰ πλοιάριά του ἔχει μόνην σταθερὰν κατοικίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς παντοίας χρήσεις ἃς τὸ ὕδωρ αὐτῆς ὑπηρετεῖ, οὐχὶ μὲν τὴν πόσιν, διότι δὲν ὑπάρχει διήθησις δυναμένη νὰ πλύνῃ αὐτό, ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκιακὴν καὶ τῆς πόλεως τὴν καθαριότητα καὶ διὰ τὴν ἄρδευσιν τῶν φυτειῶν καὶ τῶν κήπων.

Ὡς πρὸς ταῦτα δὲ ἀξιοθαύμαστον κηρύττω τῆς δημοτικῆς ἀστυνομίας τὴν ἐπιμέλειαν. Ἐδῶ, ὅπου ὁ οὐρανὸς δὲν εἶναι ὡς παρ' ἡμῖν φειδωλὸς ὕδατος, ποσάκις, ἐν ᾧ βροχερὰ νέφη ἐσκότιζον τὸν ὁρίζοντα, δὲν εἶδον τὰς ὑδροφόρους ἁμάξας ἱσταμένας εἰς πάσας τῶν ὁδῶν τὰς γωνίας, πληρουμένας διὰ δερματίνου σωλῆνος, εἰς ὃν διὰ προχείρου μηχανισμοῦ ἀνέβρυε τὸ ὕδωρ τῶν ὑπογείων ὑδραγωγείων ἃ τρέφει ἡ Σπραίη καὶ ἐξακολουθούσας εὐσυνειδήτως τὴν κατάβρεξιν καὶ τῶν δένδρων τὴν ἄρδευσιν· καὶ ὅτε ἠρώτησά ποτε ὑπαστυνόμον τινὰ πρὸς τί ὁ κόπος οὗτος ἀφ' οὗ βροχὴ ἐπίκειται, μοὶ ἀπεκρίθη· «Ἡμεῖς πράττομεν ὅ,τι ὀφείλομεν, καὶ ὁ Θεὸς ὅ,τι θέλει· τὸ ἔργον του ἕκαστος.» Καὶ τότε ἐνεθυμήθην ἄλλην τινὰ πόλιν, ἥτις τὴν κατάβρεξιν, τὴν ἄρδευσιν, καὶ αὐτὸν τὸν φωτισμόν της ἀναθέτει σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν οὐρανόν, ἧς ὅμως διὰ τοῦτο αἱ ὁδοὶ εἶσὶ σκοτειναὶ ὁσάκις κρυβῇ ἡ πανσέληνος καὶ οἱ κάτοικοι ἀναπνέουσι κόνιν, καὶ ξηρὰ ξύλα δεικνύουσι ποῦ δένδρα καὶ θάμνοι ἔπρεπε νὰ στολίζωσι τὰς πλατείας καὶ τοὺς περιπάτους της. Ἀληθῶς ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη δὲν ἔχει τὴν Σπραίην. Ἀλλὰ σὺ δύνασαι νὰ εἴπῃς, διότι ἐγὼ ὡς ξένος δὲν τὸ ἠξεύρω, ἂν ἐκλήθησάν ποτε ἐκεῖ ἔμπειροι ἐξ Εὐρώπης ὑδραυλικοὶ νὰ ἐξετάσωσι τὸν ὑπόγειον ῥοῦν τῶν ὑδάτων της, περὶ οὗ ἐγὼ αὐτὸς μαρτυρῶ, διότι εἰς τὸν πυθμένα τοῦ φρέατος τῆς οἰκίας μου ἤκουον ῥέον τὸ ὕδωρ, καὶ νὰ εἴπωσιν ἂν δὲν δύνανται ν' ἀναζη-

Digitized by Google

σωσιν οἱ κρουνοὶ τῆς Καλλιῤῥόης, ὅπου πολλάκις εἶδον τὰς παροίκους πλυντρίας νὰ ξέωσι τὴν γῆν διὰ τῶν ὀνύχων καὶ νὰ εὑρίσκωσιν ὕδωρ.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἐγὼ ἐμακρύνθην τοῦ Βερολίνου. Ἄς τὸ ἀφήσωμεν σήμερον, καὶ πάλιν βλέπομεν.

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 25 Μαΐου 1879. Ξ.

Ἱστορία τῆς σημαίας τοῦ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΥ

Ὁ Ὑψηλάντης πρῶτος ἔδωκε τὴν ἰδέαν ἐν Ἑλλάδι, περὶ σχηματισμοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ἱερολοχῖται καὶ ἄλλοι νέοι ἐλθόντες ἐσχημάτισαν τὴν πρώτην βάσιν αὐτοῦ.

Ὁ τακτικὸς στρατός, συνιστάμενος κατ' ἀρχὰς ἐκ πεζῶν, ηὐξήθη διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἑνὸς λόχου τοῦ πυροβολικοῦ κατὰ τὸ 1823.

Ὁ λόχος οὗτος ὠργανώθη εἰς Ναύπλιον, ὡπλίσθη δὲ μὲ μόνον ξίφη (ὡς τοῦτο ὑπάρχει καὶ εἰς ἄλλα εὐρωπαϊκὰ σώματα) ἔλαβε δὲ διὰ παρατάξεως καὶ ὑπὸ ἐπιτροπῆς διωρισμένης ὑπὸ τῆς τότε Κυβερνήσεως τὴν σημαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κανονοστασίου τῆς ξηρᾶς τοῦ φρουρίου τοῦ Ναυπλίου. Ἄπειρον πλῆθος λαοῦ ἐχαιρέτισε τὴν σημαίαν ταύτην, ὁ δὲ ἀρτισύστατος λόχος τοῦ πυροβολικοῦ, συγκείμενος ἐκ νέων Ἑλλήνων καὶ ἔχων ἀρχηγὸν τὸν Ἐμμανουὴλ Καλλέργην, ἐξεστράτευσεν ἀμέσως εἰς Καλάμας.

Ὁ νέος τρόπος τοῦ ὁπλίζεσθαι μόνον μὲ ξίφη ἐφάνη ὅλως παράδοξος, οὐδὲ ἐνέπνεε τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐμπιστοσύνην· διό, καίτοι παρὰ τὰς διατάξεις, ἐπιτυχόντες εἴς τι μέρος διαλελυμένον καὶ ἐσκορπισμένον αἰγυπτιακὸν τακτικὸν σῶμα, ἐπαρουσιάσθησαν οἱ πάντες τὴν ἐπαύριον ἔνοπλοι φέροντες αἰγυπτιακὰ γαλλικὰ τουφέκια μὲ λόγχας.

Μετὰ ταῦτα ὁ λόχος τοῦ πυροβολικοῦ, φέρων τὴν σημαίαν αὐτοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καλάμας, ὅπου τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς πολιορκίας. Εἶτα παραδοθέντος τοῦ φρουρίου καὶ μὴ ἐχόντων τῶν πυροβολιστῶν τὸ δικαίωμα νὰ ἐξέλθωσι μὲ σημαίαν ἀναπεπταμένην, οἱ μὲν λοιποὶ τῶν ἀνδρῶν ἐξῆλθον ἕκαστος ὅπως ἐβούλετο, ὁ δὲ διοικητὴς τοῦ λόχου Ἐμμ. Καλλέργης, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν διατήρησιν τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης, ἣν ἡ Πατρὶς ἐνεπιστεύθη αὐτῷ, ἀφήρεσε τὸ δόρυ, καὶ λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν σταυρὸν καὶ τὸ ὕφασμα τῆς σημαίας τοῦ λόχου του, περιεζώσθη αὐτὰ ἔσωθεν τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἡ σημαία σωθεῖσα δὲν ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Μετ' ὀλίγον ὁ μὲν διοικητὴς Ἐμμ. Καλλέργης ἀπεβίωσε, τὸ πυροβολικὸν δ' ἔκτοτε στερεῖται παραδόξως τῆς σημαίας αὐτοῦ.

*
* *

Τὸ ἑλληνικὸν πυροβολικὸν ἐκυρίευσε τέσσαρας ἐχθρικὰς σημαίας εἰς Χίον ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον Φαβιέρον. Ὁ στρατηγὸς οὗτος κατὰ τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπάνοδόν του ἠθέλησεν αὐτὸ τοῦτο τὸ πυροβολικὸν νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰς ἐχθρικὰς σημαίας, ἃς ἐκυρίευσε καὶ αἵτινες ὑπάρχουσιν εἰσέτι εἰς τὴν Ἀκροναυπλίαν.

*
* *

Ὑπάρχει διάταξις παρὰ τοῖς στρατοῖς ὅλων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, καθ' ἣν πᾶν σῶμα ὅπερ ἐκρίθη ἅπαξ ἄξιον νὰ φέρῃ σημαίαν, ὡς ἱερὸν παλλάδιον ἐν ὥρᾳ μάχης διατηρεῖ αὐτὴν ἀείποτε, οὐδέποτε στερούμενον αὐτῆς, ἢ ἐὰν ἀτυχῶς περιπέσῃ αὕτη εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ. Δι' αὐτὸ τοῦτο βλέπομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἄπειρα θύματα πεσόντα περὶ τὴν σημαίαν πρὶν ἢ αὕτη περιπέσῃ εἰς χεῖρας ἐχθρικάς· δι' αὐτὸ τοῦτο ἡ σημαία δὲν κινδυνεύει μὲν πάντοτε ἐκτεθειμένη ἀσκόπως, ὁσάκις δὲ ἀνάγκη μείζονος ἐνθαρρύνσεως ὑπάρχει, βλέπομεν τὸν ἀρχηγὸν διατάττοντα τὸν σημαιοφόρον νὰ προχωρήσῃ. Ὁ φόβος μὴ τὸ ἐν λόγῳ σῶμα ἐπανέλθῃ τῆς μάχης ἄνευ σημαίας, ἡ ἰδέα ὅτι θέλει στερεῖσθαι τῆς σημαίας αὐτοῦ ἄχρις οὗ ἄλλην ἐχθρικὴν κυριεύσῃ, διεγείρει τὴν φιλοτιμίαν τῶν στρατιωτῶν, καὶ οὕτως ὡς ἄλλοι λέοντες πρὸς τοὺς ἐχθροὺς φέρονται· δι' αὐτὸ τοῦτο βλέπομεν εἰς τὴν ἱστορίαν ὅτι στρατοὶ νικηταὶ ὄντες ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, δὲν ἐπέμειναν ν' ἀφαρπάσωσι τοῖς ἡττημένοις τὴν σημαίαν.

Β. Β.

Ο ΚΙΝΕΖΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΡΙΣΙΑ

[Μετάφρασις Ἰωάννου Καρασούτσα.]

Ἐγὼ Ἰ-σιὰν-σίγγ (Ἰ-δόκτωρ) πρὸς σὲ τὸν Τσίγκ-βὶτ-Ἐκὶν γράφω.

Ἅμα λάβῃς τὸ παρόν μου, πορεύθητι εἰς Οὐάγγτσού, τὸν κίτρινον ναὸν τοῦ Φῶ, καὶ καῦσον μίαν ῥάβδον κάμφορας ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅτι ἔφθασα εἰς Παρίσιον ζῶν. Διήνυσα ἀπὸ τὸ στόμιον τοῦ Οὐσίγγ-Χὸ πεντακισχίλια καὶ τριακόσια καὶ εἴκοσι Λὶ, καὶ εἰς κίνδυνος θανάτου ὑπὸ τοὺς πόδας μου καθ' ἕκαστον λὶ, καὶ ἐσώθην χάρις τῷ μεγάλῳ Τιέν.

Οἱ πρόγονοί μου εἴησάν μοι ἵλεοι καὶ εὐμενεῖς νῦν μάλιστα ὑπὲρ ἄλλοτέ ποτε. Τὸ Παρίσιον εἶναι πεδίον μάχης· ἀντὶ σφαιρῶν ὑπάρχουσι τροχοὶ καὶ ἵπποι. Ὅσοι δὲν ἔχουν τροχοὺς καὶ ἵππους, ἀπόλλυνται κακὴν κακῶς εἰς τὸ ἄνθος τῆς ζωῆς. Δεκαεπτὰ νοσοκομεῖα ὑπάρχουν διὰ τοὺς τραυματίας. Ἓν τούτων φέρει ἐπιγραφὴν *Νοσοκομεῖον τῶν Ἀνιάτων*. Οἱ εἰσερχόμενοι εἰς αὐτὸ προειδοποιοῦνται οὕτω ὅτι μόνον νεκροὶ θέλουν πάλιν ἐξέλθει· ὡραία φιλανθρωπία τῶν Παρισινῶν δοκτόρων! Ἰδοὺ πῶς οἱ βάρβαροι οὗτοι ἐννοοῦσι τὸν πολιτισμόν!

Ἀλλοίμονον! παρὰ τὸ σοφὸν ἀπόφθεγμα τοῦ Λὶ Κὶ, καὶ παρὰ τὸν νόμον τοῦ Μενοῦ, ἐμίσθωσα ὄχημα μὲ τέσσαρας τροχούς, κλαίων ἀπὸ τοῦδε τὴν μοῖραν τῶν δυστυχῶν ὅσους ἔμελλα νὰ στείλω εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Ἀνιάτων. Ἀλλ' εἰς τὸ Παρίσιον δὲν γίνεται διαφορετικά· ἢ πρέπει

Digitized by Google

νὰ συντρίψῃς τοὺς ἄλλους, ἢ νὰ συντριβῇς. Προειλόμην τὸ φρονιμώτερον.

Καθὸ μέλος τοῦ Μιγγ-Τάγγ, τῆς πρώτης τῶν σοφῶν τοῦ κόσμου εταιριῶν ἔσπευσα νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν βιβλιοθήκην, ἥτις καλεῖται ἐδῶ *Μέγα ταμιευτήριον πασῶν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων*. Τὸ ἄσυλον τοῦτο τῆς μελέτης καὶ νοερᾶς ἐνασχολήσεως κεῖται κατὰ τὴν θορυβωδεστάτην ὁδὸν τῶν Παρισίων· ὡς λόγου χάριν, νὰ ἐκλέγαμεν ἡμεῖς τόπον διὰ τὰς μελέτας τὸ μεταξὺ τῆς γεφύρας Τσούγγ-γιοὺ-χὸ, ἔνθα πιπράσκονται ὅλοι οἱ γάτοι τοῦ Πεκίνου, καὶ τῆς ὁδοῦ Τούγγ-Κιάγγ κὶ-Κιάγγ, ὅπου νυχθημερὸν ἐκπυρσοκροτοῦνται πυροτεχνήματα.

Εἷς τῶν σοφῶν τοῦ καταστήματος μ' ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην εὐγένειαν καὶ μοὶ ἐπρόσφερε κάθισμα. Κύριέ μου, τῷ εἶπον, εἰς φράσιν γαλλικὴν *ἱκανῶς εὔληπτον*, μεγάλως θέλετε μ' ὑποχρεώσει νὰ μὲ δώσητε πρὸς ὀλίγον τὴν ἱστορίαν τῶν δυναστειῶν τῶν πέντε ἀδελφῶν Λούγγ καὶ τῶν ἑξηκοντατεσσάρων Χὲ-τού. Αἱ βασιλεῖαι αὗται, ὡς σᾶς εἶναι γνωστόν, ἄρχονται ἀμέσως μετὰ τὴν τρίτην γενεὰν τῶν πρώτων αὐτοκρατόρων, τὴν τῶν Γὶν-Χοάγγ, ἤτοι βασιλέων τῶν Ἀνθρώπων, πρὸς διάκρισιν τῆς τῶν Τὺ-Χοάγγ, ἤτοι βασιλέων τῆς Γῆς.

Ὁ σοφὸς μ' ἤκουσε προσεκτικῶς· ἔβαλεν ἐντὸς τῆς ῥινὸς κόκκους μαύρου ὀπίου, καὶ σκεφθεὶς μικρόν, Λαὸ-γέ, μ' εἶπε, δὲν μᾶς εὑρίσκονται τὰ βιβλία ταῦτα.

Ἐφαίνετο δὲ πολλὰ εὐχαριστημένος καθ' ἑαυτὸν ὅτι ἐγνώριζε τὴν λέξιν Λαὸ-γέ, τὴν σημαίνουσαν κύριε, διὸ καὶ μὲ τὴν ἐπανέλαβε χιλιάκις ἐν μέσῳ τῆς ὁμιλίας.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριε, τῷ εἶπον μετὰ ταῦτα, ὅτι μετὰ τὰς ἐνδόξους βασιλείας, τῶν Κούγγσὰν-χέ, Τσὲν-μὶν, Ὑ-τὶ-χέ, καὶ Λοὺξ-Τσουγγέ, ἠκολούθησαν αἱ ἔτι ἐνδοξότεραι ἄλλων ἑβδομήκοντα καὶ μιᾶς δυναστειῶν, καὶ ὅτι ὅλας ταύτας ἠμαύρωσε μετὰ ταῦτα εἰς δόξαν ὁ ἀθάνατος αὐτοκράτωρ Κί, πρῶτος μουσικὸς τῆς γῆς καὶ νομοθέτης τῆς Σινικῆς συμπεριφορᾶς. Ἐπεθύμουν νὰ συμβουλευθῶ εἰς τὸ Μέγα Ταμιευτήριον πασῶν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀθανάτου Κί.

Ἡ ῥὶς τοῦ σοφοῦ κατέβη καὶ δεύτερον πρὸς τὴν πυξίδα τὴν ἔχουσαν τὸ μαῦρον ὄπιον· ἀναπτύξας δὲ πλατὺ μανδήλιον τοῦ Μαδρὰς καὶ ἐνσείσας τὴν κεφαλήν, τὴν χεῖρα, καὶ τὸν ἀγκῶνα ἐποίησε ψόφον μέγαν, ὅμοιον πολλὰ μὲ τὴν κλαγγὴν τοῦ ὀργάνου μπίν. Ἀφοῦ ἡ ἐγκεφαλῖτις καταιγὶς ἐκόπασεν, ἐδίπλωσεν αὖθις τὸ μανδήλιον, τὸ ἐπέρασε πεντάκις ἐπὶ τῆς ῥινός, καὶ μ' εἶπε·

— Δὲν ἔχομεν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀθανάτου αὐτοκράτορος Κί.

— Δὲν ἔχετε *τίποτε* λοιπόν! ὑπέλαβον ἐγὼ μὲ τὸ φλέγμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δίδει εἰς ἡμᾶς ἡ σοφία, καὶ ὅπερ καθιστᾷ ἀφώνους τοὺς σοφοὺς τῶν βαρβάρων λαῶν ὅσους δὲν ἐφώτισεν ἡ ἱερὰ λαμπὰς τοῦ Μενοῦ.

Ὁ σοφὸς ἐσταύρωσε τοὺς βραχίονας, κ' ἔκλινε τὴν κεφαλὴν κλείων τὰ ὄμματα, ὅπερ δηλοῖ εἰς τὴν παγκόσμιον γλῶσσαν *τίποτε!*

Ἀλλ' αἴφνης, σταθῆτε! ἀνεφώνησε περιχαρῶς, ἔχω νὰ σᾶς δείξω μίαν ὁλόκληρον σειρὰν Σινικῶν βιβλίων· θὰ σᾶς εὐχαριστήσῃ, εἶμαι βέβαιος· ἀκολουθεῖτέ με, Λαὸ-γέ.

Τὸν ἠκολούθησα.

Κατέβημεν εἰς ὑπογείους στοὰς ὁμοίας μὲ τοὺς Ἰνδικοὺς ναοὺς τῆς Ἐλεφάντας. Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἔκειντο ἐπὶ βάθρων εἴδωλα ἐκ γύψου τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, ὅλοι νεκροί· ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν, ὡς μ' ἐβεβαίωσαν, μεγάλοι ἄνδρες ζῶντες ποτὲ δὲν ὑπάρχουσι.

— Ἰδού, εἶπεν ὁ σοφός, τὰ Σινικὰ βιβλία.

Ἀλλὰ τὰ Σινικὰ ἐκεῖνα βιβλία ἦσαν Περσικά. ὑπῆρχε δὲ κ' ἓν λεξικὸν εἰς γλῶσσαν Χοεΐ-χοεῒ καὶ Σινικήν, καὶ δεκαεπτὰ ἐπιστολαὶ τῶν βασιλέων τοῦ Τουρφάν, τοῦ Καρμὶλ καὶ τῆς Σαμαρκάνδας.

Εὐχαριστήσας τὸν σοφὸν μὲ τὴν ἁπλῆν ἐκείνην εὐγένειαν τὴν ἐφευρεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀθανάτου αὐτοκράτορος Κί, ἐξῆλθον τῆς βιβλιοθήκης.

Διαβαίνων ἐκ τῆς πλησίον ὁδοῦ εἶδα πλῆθος πολὺ ἀνθρώπων συνηγμένων καὶ θεωρούντων μετὰ πολλῆς περιεργείας παραπετάσματά τινα καὶ ξύλα καλύπτοντα βεβαίως πρᾶγμά τι πολὺ ἀξιόλογον, ἐπειδὴ ὅλοι ἠτένιζον πρὸς αὐτό, ἂν καὶ δὲν ἔβλεπαν τίποτε.

Ἠρώτησα τὸν ἁμαξηλάτην μου, ἄνδρα πολυμαθέστατον, ὅστις μ' ἔκαμε νὰ συλλάβω πολλὰ ἔξοχον ἰδέαν περὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς σοφίας τῶν ὁμοτέχνων του.

Ἔμαθον λοιπὸν ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνην ἠγείρετο μνημεῖον εἰς τιμὴν περιφήμου τινὸς ποιητοῦ γεννηθέντος ἐν Παρισίοις καὶ ἀποθανόντος ἐν Παρισίοις· ὁ σοφὸς ἁμαξηλάτης εἰς δύο λέξεις μ' εἶπεν ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐξόχου αὐτοῦ ἀνδρός. Μολιέρος ἦτο τὸ ὄνομά του· ἐσύνθεσεν ἀριστουργήματα καὶ τὰ ἐσύριξαν· οἱ αὐλικοὶ τὸν κατέτρεξαν, ἡ γυνή του καὶ οἱ δανεισταί του τὸν κατεπιλάτευσαν, καὶ ἐξέπνευσεν ἐλεεινῶς ἐπὶ τοῦ θεάτρου ἀναμέσον δύο ἀλειμματοκηρίων. Εἰς τὸ νεκρόν του σῶμα ἠρνήθησαν τὰς ἐπικηδείους τιμάς· διακόσια δὲ μετὰ τὸν θάνατόν του ἔτη οἱ συμπολῖταί του θέλοντες νὰ τὸν ἀποζημιώσωσι δι' ὅσας λύπας ὑπέφερε ζῶν, ἤγειρον εἰς αὐτὸν τὸ μνημεῖον τοῦτο. Ὁ Γάλλος εἰς ὅλα του εἶναι γοργός, ἀλλ' ὅταν ἦναι λόγος περὶ εὐγνωμοσύνης θέλει δύω τοὐλάχιστον αἰῶνας διὰ νὰ κάμῃ τὸν στοχασμόν του.

Ὦ εὐγενῆ τέκνα τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ὅτε

Digitized by Google

ἡ μήτηρ τοῦ Κομφουκίου μετέστη ἐκ τῆς ζωῆς, ἐπὶ τῆς βασιλείας Σουμίγγ, Σαφεῖ ὁ μέγας λιθοξόος ἀνήγειρεν εἰς αὐτὴν τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο μνημεῖον, ἔνθα ἡ ἔνδοξος γυνὴ παρίσταται ἐπάνω τοῦ ὄρους Νικιοῦ αἰτοῦσα παρὰ Θεοῦ τὴν γονιμότητα τῆς νηδύος αὐτῆς.

Μετέβην ἀκολούθως εἰς τὸ παλάτιον τῶν τετρακοσίων ἑβδομήκοντα αὐτοκρατόρων, οἵτινες κυβερνῶσι τὸ Παρίσιον, τὴν Γαλλίαν καὶ Ἀφρικήν, καὶ ὀνομάζονται *ἀντιπρόσωποι*. Διὰ νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο, ἀπαιτοῦνται τεμάχιά τινα χάρτινα, πολὺ ῥυπαρά· δίδεις τὸ χαρτίον σου εἰς ἕνα Κύριον μὲ φουσκωμένον πρόσωπον καὶ ἀλαζονικὴν ῥῖνα καὶ εἰσέρχεσαι. Οἱ τετρακόσιοι καὶ ἑβδομήκοντα αὐτοκράτορες κάθηνται ὅλοι κατὰ σειρὰς εἰς αἴθουσαν σκοτεινὴν μόλις φεγγομένην ἀπὸ ὀλίγον φῶς, οἷον τὸ τῆς σελήνης περὶ τὸ ὕστερόν της τέταρτον. Εἷς αὐτοκράτωρ ἥμερος καὶ γλυκύς, Κύριος Σὸ-Ζὲ ὀνομαζόμενος διευθύνει τοὺς ἄλλους τετρακοσίους ἑξήκοντα ἐννέα παίζων ἁπλῶς εἰς αὐτοὺς τὸ κουδούνιον. Οἱ αὐτοκράτορες εἶναι κακοενδυμένοι· οἱ πῖλοί των ἄσχημοι καὶ καταβαίνουν εἰς τὰ ὀφρύδιά των. Ὁμιλοῦν πολλά, πηγαίνουν, ἔρχονται, παίζουν κἄποτε ἢ κοιμῶνται, ἢ γράφουν ἐπιστολὰς πρὸς τὰς γυναῖκάς των, ἐνῷ εἷς αὐτοκράτωρ ἱστάμενος ὄρθιος ψάλλει ἐκ βυθίων κάτι μυστηριῶδες εἰς ἦχον κατανυκτικόν, παρεμφερῆ μὲ τὸν ἡμέτερον ὕμνον τῆς Αὐγῆς, πλὴν χωρὶς τὰ κύμβαλα καὶ τὰ ἐθνικὰ *λό*· ὅστις τῶν αὐτοκρατόρων ἀγαπᾷ, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ ψάλῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἀρεσκείας του, στρέφων τὰ ὀπίσθια κατὰ τὸν κύριον Σὸ-Ζέ. Ἔκαμα αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν πρὸς ἕνα τῶν γειτόνων μου· Κύριέ μου, τῷ εἶπον, πῶς τὸ ὀνομάζετε αὐτὸ τὸ παιγνίδιον; ἀντιπροσωπικὴν κυβέρνησιν, μ' ἀπεκρίθη.

Ἐπειδὴ εἰς τὸ Παρίσιον δὲν καίονται κατὰ πᾶσαν νύκτα πυροτεχνήματα, ὡς εἰς τὸ Πεκῖνον, διασκεδάζω πλέον τὰς ὥρας εἰς τὴν ὄπεραν. Πεντήκοντα χιλιάδας *λσαχχία* δίδει ἡ Κυβέρνησις κατ' ἔτος εἰς κράκτας τινὰς μόνον διὰ νὰ συνάζωνται καὶ νὰ φωνάζουν πᾶσαν νύκτα ὡς δαιμονισμένοι, συνοδευόμενοι καὶ ἀπὸ τεσσαράκοντα χάλκινα ὄργανα συναλαλάζοντα. Ἐννοεῖς ὅτι τοιοῦτον θόρυβον οὐδεὶς Κινέζος συνειθισμένος εἰς τὴν ἱλαρὰν μελῳδίαν τοῦ ὕμνου τῆς Αὐγῆς δύναται δὶς νὰ ὑπομείνῃ· ὅθεν καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης νυκτὸς ἀπεχαιρέτισα τὴν ὄπεραν· ἀλλ' ἀκολούθως μαθὼν ὅτι παίζονται εἰς αὐτήν, κατά τινα φυσικὴν ἐναντιότητα τοῦ Γαλλικοῦ πνεύματος, καὶ δράματα ἄλαλα ὅπου κανεὶς δὲν προφέρει λέξιν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν ὄπεραν. Τὰ δράματα ταῦτα ὀνομάζονται βαλλέτα, παριστάνονται δὲ ἀπὸ γυναῖκας χορευτρίας. Εἰς τοῦτο καὶ εἶμαι κ' ἐγὼ σύμφωνος· εἶναι τὸ μόνον ἄξιον θαυμασμοῦ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔχουν οἱ Παρίσιοι, πλὴν τοιοῦτον ὥστε βλέπων αὐτὸ λησμονεῖ τις καὶ αὐτὸ τὸ Πεκῖνον. Ὑπόθες πεντήκοντα γυναῖκας νὰ μὴ ἐκβάλλουν ἀπὸ τὸ στόμα ἄχνην, καὶ νὰ χορεύουν τρέλλα μὲ πόδας Κινεζικούς! Ἐνοικίασα ἓν θεωρεῖον διὰ τὰ βαλλέτα.

Εἶναι μία χορεύτρια Ἀλεξανδρίνα λεγομένη, διὰ δὲ τὴν μορφὴν τοῦ προσώπου καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς ἐπικαλουμένη Φιγουράντα· ἔχει μαῦρα μαλλία ἀθάνατα καὶ πόδας σχεδὸν διόλου. Οἱ μικροὶ μικροί της πόδες χάνονται καὶ αὐτοὶ εἰς ταχυτάτας στροβιλώδεις περιστροφὰς ἐμπαιζούσας κ' ἐκθαμβούσας τὸ ὄμμα· ἓξ κατὰ συνέχειαν νύκτας—τὸ πιστεύεις;—ἔμεινα νὰ τὴν βλέπω μὲ προσοχὴν σημαντικήν. Ἐλησμόνησα καὶ τὴν σεμνὴν ἐντολὴν τὴν ὁποίαν φέρω ὡς πρέσβυς τοῦ Οὐρανίου Κράτους, καὶ τὰς τεσσαράκοντα περιόδους τῶν δώδεκα φεγγαρίων, αἵτινες βαρύνουσι τὸ μέτωπόν μου.

Μίαν ἑσπέραν ἡ θύρα τοῦ θεωρείου μου ἀνοίγεται καὶ κύριός τις δειλὸς εἰσέρχεται προσκυνῶν ταπεινότατα καὶ μὲ λέγει· ἀκτὶς τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ἄστρον τοῦ Τιέν, ἔχω μίαν χάριν νὰ σὲ ζητήσω.

Ἐποίησα τὸ παγκόσμιον σημεῖον τὸ σημαῖνον, Λάλει.

Ἐλάλησε.

Εἶμαι, εἶπεν, ὁ θεατρικὸς σκηνογράφος, καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀπετελείωσα ἓν Κινεζικὸν περίπτερον διὰ τὸ δρᾶμα, «Κίνα ἀνεῳγμένη ἢ Ἔρωτες τῆς κυρίας Φλαμπῶς ἐν Πεκίνῳ.» Δύνασθε, καλέ μου κύριε, τώρα εἰς τὸ τέλος τῆς πράξεως νὰ ἔλθετε νὰ δώσητε ἓν βλέμμα εἰς τὸ ἔργον μου, διὰ νὰ μὲ κάμητε τυχὸν χρησίμους τινὰς παρατηρήσεις;

Ἡ πρότασίς σου, τῷ ἀπεκρίθην, μὲ εἶναι ἀρεστή· ὁδήγει με καὶ σὲ ἀκολουθῶ.

Οὐρανέ! ἀνέκραξεν ἐκεῖνος, εὐχαριστῶ σε ὅτι εἰσήκουσας τὰς εὐχάς μου!

Διελθόντες πολλοὺς ὑπογείους διαδρόμους ἐφθάσαμεν εἰς τὰ παρασκήνια. Ὁ σκηνογράφος μ' ἔδειξε τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον εὗρον ἐπαίνων μόνον ἄξιον, ὡς σύμφωνον ἐντελῶς μὲ τὴν Κινεζικὴν αἴσθησιν. Ἐν τούτοις ὄπισθέν μου ἠκούοντο ψελλίσματα καὶ φωναὶ πολλαὶ νεαραὶ καὶ κωτίλαι. Ἐστράφην χωρὶς νὰ θέλω ἀποτόμως καὶ εἶδα. Ἦσαν πλῆθος νέων χορευτριῶν, αἵτινες ὠφελούμεναι ἀπὸ τὴν διακοπήν, ἀπεζημίουν ἑαυτὰς διὰ τὴν βεβιασμένην μακρὰν σιωπήν των.

Ἀλλὰ μία ἀστραπὴ ἔκλεισε τὰ ὄμματά μου. Ἡ κυρία Ἀλεξανδρίνα ἦτο μετ' αὐτῶν!

Ἐζήτησα γύρω μου τὸν σκηνογράφον διὰ νὰ μὲ δώσῃ ἀντιπερισπασμὸν καὶ στάσιν τινά, ἀλλ' εἶχε γείνει ἄφαντος. Ἐπεκαλέσθην τότε τὰς ψυχὰς τῶν ἐνδόξων προγόνων μου, κ' ἐζήτησα νὰ μοὶ ἐμπνεύσωσι θάῤῥος καὶ ἀταραξίαν, τὰς δύω

Digitized by Google

ταύτας άρετάς, αἵτινες ἀναδεικνύουσι τούς ἥρωας τῶν κινδύνων καί τῶν ἐρώτων.

Ἡ κυρία Ἀλεξανδρίνα εἶχε σχῆμα καί στάσιν βασιλίσσης· τό λιγυρόν καί ὑγρόν της σῶμα ἐταλαντεύετο ἁβρῶς ἐπί τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, ἐνῷ ὁ ἕτερος πούς κεκαμμένος κατά τό ἄκρον καί κάτω νενευκώς, ἐκινεῖτο κίνησιν ἐνδελεχῆ καί χαριεστάτην ἀπό τῶν δεξιῶν πρός τά ἀριστερά. Ποτέ Σινική γυνή τοῦ Τούγγ-τσού-Φώ δέν συνέθλασε τόσον κρατερῶς τόν πόδα ἵνα σαγηνεύσῃ Κολάον ἐκπεπτωκότα. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἀνεψύχθησαν ἐπί τοῦ ἐρασμίου ἐκείνου ποδός καί πλέον δέν ἀπεσπάθησαν ἀπ' αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἀφίνω σέ νά κρίνῃς τήν ἔκπληξίν μου ὅτε ἤκουσα τήν γοργήν φωνήν τῆς Κυρίας Ἀλεξανδρίνας ἀποτεινομένης πρός ἐμέ μέ τοιαύτην τόλμην, ὡς νά ἦτο αὐτός ὁ στρατηγός τῶν τίγρεων τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Κύριε, μ' εἶπε, θά λάβωμεν τήν τιμήν νά σᾶς ἔχωμεν εἰς τό πρῶτον Κινεζικόν βαλλέτον μας ;

Ἄφησα τόν πόδα καί ἀνέβην πρός τό πρόσωπον τῆς χορευτρίας, μέ τόνον δέ φωνῆς ὅλως παρισινόν, ἀπήντησα κατά τόν ἑξῆς εὐγενικόν τρόπον.

— Μάλιστα,Κυρία, θέλω ἔλθει ἵνα θέσω τούς ὀφθαλμούς μου εἰς τούς πόδας σας.

Ἡ κυρία Ἀλεξανδρίνα λαβοῦσα τότε ἐλευθεροτρόπως τόν βραχίονά μου μ' ἔσυρεν ὡς εἰς περίπατον ἀναμέσον τῶν σκηνικῶν παραπετασμάτων λέγουσά μοι·Ὥστε,καλέ μου κύριε, ὑπάρχει λοιπόν Κίνα πραγματικῶς ; καί ὁ κίτρινος ποταμός δέν εἶναι μῦθος ; Ἔλα, εἰπέ με ἐλεύθερα· ὅλοι οἱ Κινέζοι δέν εἶναι λοιπόν ἀπό φαρφουρίον ; Περιπατοῦν καί αὐτοί, ὁμιλοῦν καί αὐτοί, καθώς τώρα ἡμεῖς οἱ δύω ; ἐγώ ἐνόμιζα ὅτι ἄλλοι Κινέζοι εἰς τόν κόσμον δέν ἦσαν ἀπό τόν Αὐρίολον τοῦ Φραγκώνη· γνωρίζετε τόν Αὐρίολον τοῦ Φραγκώνη ;

Ὅλαι αὐταί αἱ ἐρωτήσεις ἐπῆλθον τόσον ταχεῖαι καί ἀλλεπάλληλοι ὥστε μ' ἦτο ἀδύνατον ν' ἀποκριθῶ. Εἰς δέ τήν τελευταίαν της λέξιν ἡ Ἀλεξανδρίνα ἐπανακληθεῖσα εἰς τήν σκηνήν δι' ἑνός κρούματος βιολίου, ἀφῆκεν ἀποτόμως τόν βραχίονά μου κ' ἐπήδησεν ὡς δορκάς, ὑποτονθορίζουσα τόν ἦχον πρός ὅν ἔμελλε νά χορεύσῃ. Μή ἔχων δύναμιν νά τήν ἀκολουθήσω, ἐπερίμεινα ἐκεῖ ἀκίνητος ἕως νά ἐπιστρέψῃ διά νά τῇ δώσω τάς ἀποκρίσεις τῶν ἐρωτήσεών της.

Καί πραγματικῶς ἐπέστρεψε· τῇ ἐπρόσφερα τόν βραχίονά μου· ἀλλ' αὐτή ἐφαίνετο μή ἐνθυμουμένη πλέον τάς προτέρας ἐρωτήσεις της· ἡ φαιδρότης ἐξέλιπεν ἀπό τοῦ χαρίεντος προσώπου της τό ὁποῖον συνέστελλε μέριμνά τις καί λύπη.

— Εἴδετε, μ' εἶπε, πόσον ἀπόψε τό κοινόν εἶνε ψυχρόν; ἔχετε εἰς τόν τόπον σας ὄπεραν;

— Ὄχι, Κυρία.

— Δέν ἔχετε ὄπεραν! καί τί τόπος εἶναι αὐτός χωρίς ὄπεραν ; Τί κάμνουν λοιπόν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ;

— Εὑρίσκονται εἰς ἀκηδίαν, Κυρία μου, ἐπειδή σεῖς δέν εἴσθε παροῦσα.

— Νά τα δά ! εἶναι ἐρωτικός ! πλήν δέν βλάπτει· ἄν δέν ἔχετε ὄπεραν εἰς τήν Κίναν, ἔχετε ὅμως ὡραῖα ῥιπίδια· ὁ ἀνεψιός ἑνός γερουσιαστοῦ τῆς Γαλλίας μ'ἐφιλοδώρησεν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἕν ῥιπίδιον τῆς Κίνας· θαυμάσιον πρᾶγμα σᾶς λέγω ! Οἱ ταρσοί ἐλεφάντινοι μέ ἐγκολλήματα ἀργυρᾶ, εἰς δέ τό πτύγμα δύω κίτρινοι αἴλουροι συμπαίζοντες μέ ἀλεκτρυόνα. Τό ἔχασα εἰς τόν χορόν!

— Εὔκολον ν' ἀντικατασταθῇ, Κυρία μου, ἔφερα τριάκοντα τρία ῥιπίδια ἀπό Ζέ- Χόλ.

— Ἀληθινά, καί τί θά τήν κάμετε αὐτήν τήν ὡραίαν συλλογήν;

— Εἶναι δῶρα διά τάς γυναῖκας τῶν ὑπουργῶν καί τῶν πρέσβεων.

— Ὤχ! δέν βαρύνεσθε! τί τά θέλουν αἱ γυναῖκες τῶν πρέσβεων τά ῥιπίδια ! Ἔπειτα εἶναι τόσον ψυχραί αἱ γυναῖκες τῶν πρέσβεων, ὥστε δέν ἔχουν ἀνάγκην νά ἀερίζωνται· ἄν εἶχα ἐγώ τά τριάκοντα ῥιπίδιά σας θά ἔκαμνα τάς πρώτας χορευτρίας νά σκάσουν ἀπό ζηλοτυπίαν.

— Κυρία μου, τά ῥιπίδια εἶναι ἀπ' αὔριον εἰς τήν διάθεσίν σας.

— Καί σᾶς τί σᾶς λείπει νά εἶσθε τέλειος γάλλος; Ἰδέτε ποίους ἀνθρώπους ὀνομάζουν Κινέζους ! Ἰδού νά σᾶς δώσω τήν διεύθυνσιν τῆς οἰκίας μου. Ἀλεξανδρίνα Σαίν Φάρ, ὁδός Προβηγκίας. Ἀρ. . . πρῶτον πάτωμα. Ὁ θυρωρός μου δέχεται τά δι' ἐμέ δῶρα ἀπό τάς ἑπτά, καί τά παραδίδει σῶα καί ἀνελλιπῆ εἰς τήν θαλαμηπόλον μου μετά μεσημβρίαν.

Καί ταῦτα εἰποῦσα ἐποίησε μίαν συστροφήν ἐπί τοῦ δεξιοῦ ποδός κ' ἔφυγε. Ἐπανελθών μετά τήν παράστασιν οἴκαδε ἐζήτησα νά βάλω τάξιν καί ῥυθμόν εἰς τάς ἰδέας μου, καί νά μελετήσω ἐμβριθῶς τά διατρέξαντα. Ἀλλ' ἡ ταλαίπωρος κεφαλή μου εὑρίσκετο εἰς μεγάλην σύγχυσιν. Τό ἐν Κέ-Ἐμίλ χαρέμιόν μου τό γνωρίζεις· σεμνότερον χαρέμιον δέν δίδεται· μόλις νά περιέχῃ δεκαπέντε γυναῖκας ἀπό Ζέ-Χόλλ,αἵματος ταταρικοῦ καί δεκαπέντε ἀπό Θόγγ-Χουφό αἵματος καθαρῶς κινεζικοῦ,ἄν ἡ Ἀλεξανδρίνα Σαίν Φάρ εἰσήρχετο εἰς τό χαρέμιόν μου ἡ παρουσία της ἤθελεν ἀμαυρώσει τό κάλλος τῶν ἀγλαοτέρων μου γυναικῶν, ὡς ἡ πανσέληνος θαμβόνει τό φῶς τῶν μικρῶν ἄστρων τῆς αὐγῆς φαινομένη ἐπί τοῦ ὄρους Τυργετόν. Ἀλλοίμονον ! τό αἰσθάνομαι· συνεκέντρωσα ὁ τάλας ἐπί μιᾶς μόνης κεφαλῆς καί τούς τριάκοντα ἔρωτας τούς κεκλεισμένους ἐντός τοῦ σεμνοτάτου χαρεμίου μου !

Τήν ἀκόλουθον ἡμέραν παρέδοσα εἰς τόν θυρωρόν τά τριάκοντα τρία ῥιπίδια καί μίαν πυξίδα μέ *σατουρᾶν*.

Digitized by Google

Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ μεσημέριον, ἐνεδύθην στολὴν αὐλικοῦ. Ἔβαλα εἰς τὴν κεφαλὴν τὸν κανάρινον σκοῦφον μὲ τὸ πτερὸν τοῦ ὀρνέου Λεὺ-τσέ· ἐφόρεσα δὲ καὶ τὸν πλατὺν σεληναυγῆ χιτῶνα τῶν μανδαρίνων μὲ τὰς κιτρινοχρόους ἀμαυρὰς χειρίδας· καὶ βεβαιωθεὶς ἀπὸ τὸν καθρέπτην μου ὅτι ὡμοίαζον τὸν νέον Τσιού, τὸν πρίγκιπα τοῦ φωτὸς ὅτε ἀνέστη πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ Μίγγ-Τάγγ, ἐπορεύθην πρὸς τὸν οἶκον τῆς Κυρίας Ἀλεξανδρίνας Σαὶν Φάρ, ὅπου εἰσήχθην μὲ θαυμαστὴν εὐκολίαν.

Τὸ ἔνδυμα τῆς πόλεως τὸ ὁποῖον ἡ κ. Ἀλεξανδρίνα ἐφόρει τὴν ἐδείκνυε μεγαλητέραν, ἀλλ' ὁ πους ἦτον ὁ αὐτός· ὁ πους ἐκεῖνος ἔζη μὲ ἐνδελεχῆ σπασμωδικὴν κίνησιν ὡς ἡ ψυχὴ τῆς χορευτρίας νὰ ἐκλείσθη εἰς τὸν δεξιόν της πόδα, καὶ ἡ νέα γυνὴ νὰ ἐσκέπτετο διὰ τῶν δακτύλων τοῦ ποδὸς αὐτῆς.

— Κύριε, μὲ εἶπε, λαβοῦσα μὲ τρόπον ἐλεύθερον τὰς χεῖράς μου. Εἶμαι ἡ εὐτυχεστάτη τῶν γυναικῶν· τὸ δῶρόν σας εἶναι πολύτιμον, βασιλικὸν ἀληθῶς. Καθίσατε νὰ εἴπωμεν τίποτε· θέλω σᾶς παρουσιάσει τὴν μικράν μου ἀδελφήν· θὰ ἴδητε ἕνα ἄγγελον.

Κοράσιον δωδεκαετὲς ζωηρὸν καὶ ἔξυπνον ὡς πίθηκος ἔτρεξε κατεπάνω μου κ' ἔφερεν ἄνω κάτω καὶ τὴν στολὴν καὶ τὸν σκοῦφόν μου.

— Πῶς εὑρίσκετε τὴν μικράν μου ἀδελφήν; ἠρώτησεν ἡ χορεύτρια.

— Τὴν εὑρίσκω.. ἀδελφήν σας· ἀπεκρίθην ἐγὼ μὲ βλέμμα ἐκφραστικώτατον.

— Ὁ λόγος ἐρρέθη μὲ χάριν, φίλτατε δόκτωρ!

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται, Κυρία μου, τὸ ὡραῖον τοῦτο κοράσιον;

— Ὄνομ' ἀκόμη δὲν ἔχει, φίλτατε δόκτωρ· περιμένει τὸν ἀνάδοχόν της κατά τι ἔθος θεατρικόν· ἐπιθυμεῖτε νὰ γείνετε ἀνάδοχός της;

— Μετὰ πάσης χαρᾶς.

— Ἐλᾶτε λοιπόν· εὑρέτε ἓν ὄνομα, ὄνομα τῆς πατρίδος σας.

— Ἔστω, τὴν ὀνομάζω *Διλερί*· τὸ ὄνομα εἶναι μογγολικόν.

— Καὶ δηλοῖ;

— *Φαιδρότης ὀφθαλμοῦ*. Εἶν' ἐπιτυχημένον;

— *Διλερί!* ἐξαίσιον! Πῶς λοιπόν! Οἱ Μογγόλοι ἔχουν ὀνόματα τόσον μελιστάλακτα καὶ μένουν ἀκόμη Μογγόλοι! εἶναι ἀπίστευτον! Κυρία Διλερί, εὐχαρίστησον τὸν Κύριον ἀνάδοχόν σου...

— Τὴν προορίζετε εἰς τὸ θέατρον τὴν ὡραίαν αὐτὴν κόρην;

— Ἄπαγε! τὴν βαπτιστικήν σας εἰς τὸ θέατρον; ποτὲ ποτέ! Προτιμῶ χιλιάκις νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ μοναστήριον· ἡ ζωὴ τῆς κωμῳδοῦ εἶναι κόλασις. Ἡ γνησία εὐφυΐα δὲν δύναται νὰ λάμψη· ὁ φθόνος τὴν φονεύει, ἡ διαβολὴ καὶ ῥαδιουργία τὴν ποτίζουν νυχθήμερον χιλίων εἰδῶν φαρμάκια. Πρέπει νὰ κάμῃς προσωπικὴν ταπεινοτάτην ἐπίσκεψιν εἰς τὸν ποιητὴν διὰ νὰ λάβῃς μικρόν, ἐλάχιστον μέρος εἰς τὴν παράστασιν. Μ' ὑπεσχέθησαν ἕνα μονόλογον εἰς τὸ δρᾶμα τῆς Γιζέττας, καὶ τίποτε! τὸν ἔδωκαν ἄλλου. Μολοντοῦτο, χωρὶς περιφιλαυτίαν, τὸ Κοινὸν μὲ λατρεύει ἂν καὶ ἡ Κυρία Φατμὲ θριαμβεύῃ ἐναντίον μου, ἐπειδὴ ἔχει καὶ τὴν προστατεύουν δύω μεγάλαι ἐφημερίδες καὶ δύω μικραί. Ἐγὼ ἀποστρέφομαι τὴν ῥαδιουργίαν· ποτὲ δὲν ἐπάτησα τὴν θύραν ἐφημεριδογράφου ἢ ποιητοῦ· ἔληξεν ὁ καιρὸς τῆς συμφωνίας μου; δίδω τὴν παραίτησίν μου κ' ἐπιστρέφω εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον.

Μ' ἐκείνην τὴν θαυμαστὴν λεπτότητα καὶ ὀξύνοιαν τὴν ὁποίαν τὸ πνεῦμα τοῦ Φῶ ἐχάρισεν εἰς μόνας τὰς κεφαλὰς τῶν πιστῶν του, καὶ ἥτις μᾶς καθιστᾷ τόσον καθυπερτέρους τῶν λοιπῶν θνητῶν ἠρώτησα νωχελῶς πως τὴν Κυρίαν Ἀλεξανδρίναν ἂν ᾐσθάνετο κλίσιν πρὸς τὸν γάμον.

Ὦ Θεέ μου! εἶπε σταυρόνουσα τοὺς κομψοὺς της πόδας ἐπὶ τοῦ βελουδίνου σκαμνίου· ὁ γάμος δὲν μὲ τρομάζει, ἀλλ' ὁ σύζυγος! Δὲν γνωρίζετε τοὺς Γάλλους συζύγους, φίλτατε δόκτωρ· ἆ! τί ἐγωϊσταί! Νυμφεύονται μίαν ὡραίαν γυναῖκα καὶ τὴν καθιστῶσι δούλην των, μικρὰ φροντίζοντες περὶ τῶν νόμων τῶν κειμένων κατὰ τῆς σωματεμπορίας. Ἀφοῦ τὴν βάλουν τοιουτοτρόπως εἰς τὰ δεσμά των, τὴν περιφέρουν μαζύ των πανταχοῦ διὰ νὰ κάμνουν τοὺς φίλους των νὰ ἔρχωνται εἰς ἀπελπισίαν. Εἰς τὸ ἑξῆς θὰ ἔλθωμεν νὰ ζητήσωμεν τοὺς συζύγους μας εἰς τὴν Κίναν, τώρα ὅτε οἱ Ἄγγλοι τὴν ὑπεχρέωσαν ν' ἀνοίξῃ τοὺς λιμένας της εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. Αἵ! φίλτατε δόκτωρ· δὲν εὑρίσκεις τόσον εὔκολα εἰς τὰ Παρίσια ἄνδρα νὰ χαρίζῃ εἰς τὴν γυναῖκά του τριαντατρία ῥιπίδια οὕτως ἁπλῶς ὡς νὰ ἦτο μία καλημέρα. Οἱ Κινέζοι εἶναι καλοὶ σύζυγοι, Κύριε δόκτωρ;

— Ἀρνία!

— Ἀληθινά; κρίμα ὅμως νὰ ἔχουν οἱ Κινέζοι οὕτω πως τοὺς ὀφθαλμούς!

— Λοιπὸν εἰς τὸ ἑξῆς θὰ ἔλθωμεν ἡμεῖς νὰ ζητήσωμεν τὰς γυναῖκάς μας εἰς τὰ Παρίσια.

— Εἰς τὴν ζωήν μου, φίλτατε δόκτωρ, εἶσθε ἀξιολάτρευτος. Μ' ἔχετε καταδουλωμένην μὲ τὰς χάριτάς σας· ἀμηχανῶ πῶς ν' ἀνταμείψω τὰς φιλοφρονήσεις καὶ τὰ δῶρά σας... Ἀγαπᾶτε νὰ σᾶς προσφέρω ἓν θεωρεῖον τῆς τετάρτης σειρᾶς διὰ τοὺς ἀνθρώπους σας; αὔριον παριστάνεται τὸ δρᾶμα ἡ *Γιζέττα*· νὰ σᾶς δώσω δι' ἕνα μῆνα συνδρομὴν εἰς τὸν σιδηρόδρομον τοῦ Ῥουέν;

— Εὐχαριστῶ, κυρία, σᾶς εἶμαι ἐπίσης εὐγνώμων ὡς ἂν ἐδεχόμην τὰς χάριτάς σας. Ἔχω μίαν ἄλλην χάριν νὰ σᾶς ζητήσω.

— Μίαν μόνην! εἰπέτε.

— Ἔφερα μαζῆ μου ἀπὸ τὴν Κίναν ἓν φύλ-

Digitized by Google

λον παπύρου καὶ μελάνην. Ἐπιτρέψατέ μοι, παρακαλῶ, νὰ ἐπάρω τὴν εἰκόνα τοῦ δεξιοῦ σας ποδός.

— Ἀ! τί ἰδέα Κινεζική! ἀνεβόησεν ἡ χορεύτρια καγχάζουσα δυνατά· καὶ τοῦτο ἀποκαλεῖται χάριν! Λάβετε τὴν γραφίδα σας, δόκτωρ, σᾶς παραχωρῶ τὸν πόδα μου. . . Θέλετε νὰ τὸν ἀντιγράψετε κατὰ φύσιν, ἢ μήπως μὲ σάνδαλον ὀδαλίσκης;

— Θέλω νὰ τὸν ζωγραφήσω ὡς ἔχει τὴν στιγμὴν ταύτην.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε· ἐν τούτοις ἐγὼ διασκεδάζω μὲ τὴν μικρὰν περιεργαζομένη τὰς ζωγραφίας τῶν ῥιπιδίων σας.

Ἦτο εἰς τὸ τρίτον ῥιπίδιον ὅταν ἐγὼ ἀπετελείωσα τὸν χαρίεντα πόδα, τὸν ὁποῖον ἔκαμα ὁλόμοιον. Ἡ χορεύτρια ἐμβλέψασα εἰς τὸ σχέδιον ἀνέδωκε κραυγὴν θαυμασμοῦ λέγουσα·

— Ἀγαπητὲ δόκτωρ; σεῖς ἀντεγράψατε τὸν πόδα μου διὰ μονοκονδυλιᾶς.

— Κυρία μου, περὶ ἐμοῦ ἐλέχθη ὅτι καὶ τὸν ἄνεμον ἤθελα ζωγραφήσει ἂν ἠδυνάμην νὰ τὸν ἴδω διαβαίνοντα· ἐζωγράφησα τὸν πόδα σας, ὅστις εἶναι τοῦ ἀνέμου εὐκινητότερος.

— Ἂν τὸ πρᾶγμα ἐξακολουθήσῃ οὕτω πως φοβοῦμαι, φίλτατε δόκτωρ, ὅτι θὰ σᾶς ἐρωτευθῶ ἐγὼ ἥτις χθὲς ἔκλεισα τὴν θύραν μου πρὸς ἕνα πρίγκιπα Ἕλληνα καὶ πρὸς δύω τραπεζίτας.

Ἡ ἀθωότης καὶ αἰδὼς ἐβασίλευον εἰς τὴν μορφὴν τῆς χορευτρίας. Ἔκλινα τὴν κεφαλὴν εὐσεβάστως ἐνώπιον τῆς γυναικὸς ταύτης, ἥτις οὕτως ἀφελῶς καὶ ἀθώα ἤνοιξεν εἰς ἐμὲ τὴν καρδίαν της.

Ἀναχωρῶν δὲ ἔλαβον τὴν εὐτυχίαν νὰ προσψαύσω μὲ ἄκρα τὰ χείλη τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῆς χαριτωμένης νέας, δακτύλων θελκτικωτάτων, ὡς καὶ οἱ πόδες αὐτῆς.

Ὁ Κολάος τῶν ἐξωτερικῶν μ' ἐπερίμενεν εἰς τὰς πέντε διὰ νὰ λάβῃ πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Ἐνζὲ-Χὸλλ καὶ Πεκίνῳ ἐθιμοταξίας, καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ὑποδοχῆς τῶν ξένων πρέσβεων, καθὼς διὰ νὰ ἐξιχνιάσῃ τὰ μυστήρια τῆς Σινικῆς πολιτικῆς, ὡς πρὸς τὴν βασίλισσαν Βικτωρίαν. Διαρκούσης τῆς μετὰ τοῦ Κολάου συνδιαλέξεως τὸ πνεῦμά μου ἔπιπτεν εἰς συχνοὺς ῥεμβασμούς, καὶ πρέπει νά μ' ἔφυγαν πολλοὶ λόγοι ἀδιάκριτοι. Ὁ Τιὲν νὰ δώσῃ νὰ μοὶ φέρωσι γρήγορα οἱ ῥεμβασμοί μου μεγάλα κακὰ κατὰ τοῦ Οὐρανίου Κράτους! Ἐνῷ ὁ μέγας Κολάος τῶν Χριστιανῶν μ' ὡμίλει, ὁ ἰδικός μου νοῦς ἦτο εἰς τὸν πόδα τῆς κυρίας Ἀλεξανδρίνας Σαὶν Φάρ. Ὁ ποὺς αὐτός, θὰ τὸ ἴδῃς, ἔχει νὰ φέρῃ ἄνω κάτω τὸ Πεκῖνον.

Τὸ ἑσπέρας μετὰ τὸ δεῖπνον μοὶ ἐνεχειρίσθη γραμμάτιον μοσχοβόλον, τοῦ ὁποίου ὁ χάρτης ἀπεμιμεῖτο τὰ δύω πτερὰ τῆς χρυσαλίδος. Ἐνδιελάμβανε δὲ τὸ γραμμάτιον ταῦτα·

«*Φίλτατε δόκτωρ!*

»Λέγουν ὅτι ἐφέρετε ἀπὸ τὴν πατρίδα σας πλῆθος σινουργῶν ἀξιοπεριέργων πραγμάτων. Ἡ Διλερί, ἡ ὡραία σας βαπτιστικὴ τόσην εὗρεν ἡδονὴν εἰς τὰ ῥιπίδιά σας, ὥστε θέλει νὰ γνωρίσῃ καὶ τοὺς λοιποὺς θησαυροὺς τοῦ ἀναδόχου της. Παιδικὴ φαντασία! Ὑπεσχέθην νὰ τὴν φέρω αὔριον πρὸς ὑμᾶς περὶ τὴν μεσημβρίαν.

»Ἡ βαπτιστική σας σᾶς δίδει τὸ μέτωπον εἰς ἀσπασμόν, ἐγὼ δὲ σᾶς θέτω εἰς τοὺς πόδας μου.

»ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΦΑΡ.»

Γνωρίζεις, ἠγαπημένε μου Τσὶγγ-Βὶτ-Χεκί, ὅτι δὲν ἔλαβον πολλὰ τῶν σινουργῶν τούτων μικρολογημάτων μας. Ἐπρόβλεψα μόνον ὀλίγα δῶρα διὰ τοὺς Κολάους καὶ τοὺς Ἄγγλους. Πλὴν κατὰ καλὴν τύχην ὅτε ἔλαβον τὸ γραμμάτιον τῆς κυρίας Ἀλεξανδρίνας οὐδὲν σινουργὲς εἶχεν ἐξέλθει ἔτι τοῦ οἴκου μου. Μολαταῦτα εὕρισκον ὅτι ὅσα εἶχα δὲν ἦσαν ἄξια νὰ τιμηθῶσι μὲ τὰ βλέμματα τῆς θείας χορευτρίας. Ὅθεν ἀπεφάσισα νὰ γείνω πλουσιώτερος ἀφ' ὅ,τι ἤμην.

Λαβὼν ἀκριβεῖς ὁδηγίας διευθύνθην εἰς τοῦ Δάρβου, ὁδὸς Ῥιχελιέως καὶ εἰς τοῦ Γάμβα, νέα ὁδὸς Καπουκίνων, ἐμπόρων περιφήμων διὰ τὰ σινουργῆ των. Ἠγόρασα λοιπὸν δύω παραπετάσματα, μίαν παγόδαν ἐκ φυράματος ὀρύζης, δύω πυξίδας μοσχοκάρφια, δύω συσκευὰς φαρφουρίων διὰ τὴν τράπεζαν, μίαν θερμοῤῥόην τοῦ χαρεμίου διὰ τὸ τέϊ, μίαν τράπεζαν καμφορᾶς, μὲ ἐγκολλήματα κυπαρίσσου, τέσσαρας Μανδαρίνους ἀπὸ ἄργιλον, δώδεκα σάνδαλα γυναικεῖα, ἕνα ἄβακα διὰ τοὺς πραγματευτάς, ἓν ὄργανον *λὸ* μὲ τὸ ῥόπτρον του, δύω φύλλα τὰμ τάμ, ἓν σκιάδιον, δύω μασσητοὺς λέοντας, ἓν ὄχημα τοῦ αὐτοκράτορος Τσιὲγγ-Λόγγ.

Νὰ μὴ σὲ εἰπῶ πολύ, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ τῶν σινουργῶν τούτων ἦσαν κατεσκευασμένα ἐντὸς τῶν Παρισίων. Πρὸ πάντων διήγειρε τὴν δυσπιστίαν μου τὸ αὐτοκρατορικὸν ὄχημα, ἀλλ' ἡ παραποίησις ἦτο ἐν γένει ἐπιτυχής, καὶ μόνον ὀφθαλμὸς Μανδαρίνου ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὸ γνήσιον ἀπὸ τὸ ψευδές, ὥστε δὲν ἐπέμεινα πολὺ ὡς πρὸς τὴν τιμήν, κ' ἔδωσα μίαν ποσότητα ὑπέρογκον τριάκοντα ἑπτὰ χιλιάδας *λάν*.

Ὅταν ἀνέτειλεν ἡ ἄλλη ἡμέρα, ὅλας τὰς πρωϊνὰς ὥρας ἐξώδευσα τακτοποιῶν καὶ συναρμολογῶν τοὺς θησαυρούς μου, ὥστε ν' ἀποτελῶσιν ὅλον τι εὐάρεστον εἰς ὅρασιν. Τί εὐτυχία, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν, ἂν κατηξίου νὰ μὲ δείξῃ διὰ τοῦ ποδός της τὸ ὡραιότατον τῶν σινουργῶν τούτων καὶ νά μ' εἴπῃ, ἀγαπητὲ δόκτωρ, δότε με τοῦτο διὰ τὸν κοιτῶνά μου.

Τέλος πάντων ἦλθεν ἡ δωδεκάτη καὶ ἡ θύρα ἠνοίχθη. Ἡ πόλις τῶν Οὐρὶ θέλει καταστραφῆ ἕνα καιρόν, ὅτι ἐλησμόνησε νὰ δώσῃ αὐτὴ τὰ γενέθλια εἰς τὴν κυρίαν Ἀλεξανδρίναν Σαὶν Φάρ! Τὸ παρθενικόν της κάλλος μὲ ἄφησεν ἐμβρόντη-

τον, ὡδήγει ἡ θεία χορεύτρια ἐκ τῆς χειρὸς τὴν μικρὰν ἀδελφίδα της· ῥίψασα δὲ εἰς τὴν πρώτην παρατυχοῦσαν καθέδραν τὸ σάλιον καὶ τὸ θερίστριόν της, μοῦ ἔσφιγξε τὴν χεῖρα καὶ περιῆλθεν ὅλον τὸ δωμάτιον θεωροῦσα τὰ σινουργῆ καὶ περιστρεφομένη ἐπὶ τοῦ ποδὸς πρὸ ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν μὲ φωνὰς θαυμασμοῦ, αἵτινες ἔφθανον κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν καρδίαν μου. Τελευταῖον μὲ εἶπε·

— Φίλτατε δόκτωρ, τώρα μεταμελοῦμαι ὅτι ἔφερα ἐδῶ τὴν βαπτιστικήν σας, ὅ,τι ἰδεῖ τὸ θέλει καὶ καλά. Ἄ! τὰ παιδιά, τὰ παιδιά! ποτὲ δὲν πρέπει νὰ τὰ δείχνῃ τις τὸ παραμικρόν. Πλὴν εἶναι ἡ ἀλήθεια ὅτι κ' ἐγὼ αὐτὴ ἔγεινα ὡς παιδὶ βλέπουσα αὐτὰ τὰ ὡραῖα πράγματά σας. Ἂν δ' ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξω ἓν ἐξ αὐτῶν, δὲν ἤθελα λάβει κανὲν ἀπὸ φόβον μὴ μεταμεληθῶ κατόπιν, ὅτι κακῶς ἐξέλεξα.

Ἔλεγε δὲ ταῦτα μὲ στωμυλίαν καὶ τόσην εὐστροφίαν λόγου προεκτείνουσα ἐνταυτῷ τὸν δεξιὸν πόδα ἔξω τῆς βραχυτάτης ἐσθῆτος, ὥστε νὰ δελεάσῃ καὶ τὸν ἐναρετώτερον λάμαν τοῦ Λόγγ-Χίγγ.

— Κυρία μου, τῇ εἶπον· ἐγὼ νὰ σᾶς εὕρω τρόπον νὰ μὴ λάβητε ἀνάγκην ἐκλογῆς.

— Πῶς; πῶς; νὰ ζῆτε, φίλτατε δόκτωρ, διδάξετέ με αὐτὸν τὸν τρόπον.

— Πλὴν μ' ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ τὸν μεταχειρισθῆτε. . . τὸ ὁρκίζεσθε;

— Ὁρκίζομαι.

— Θὰ ἐμμείνετε εἰς τὸν ὅρκον σας;

— Θὰ ἐμμείνω.

— Λοιπόν! Κυρία, λάβετέ τα ὅλα.

Ἡ χορεύτρια ἀνύψωσε μετὰ χάριτος πολλῆς τοὺς δύο βραχίονας, ἔρριψεν ὑπτίαν εἰς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶδα τὸν ἀλαβάστρινόν της λαιμὸν βράζοντα ὑπὸ γέλωτος σφοδροῦ καὶ σπασμωδοῦντα ὡς ὁ λάρυγξ πτηνοῦ κελαδοῦντος ᾆσμα εὐδαιμονίας.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀπὸ τοὺς σπανίους ἀνεφώνησε· ἀφοῦ ἀποθάνῃ πρέπει νὰ τὸν βαλσαμώσουν. Πῶς! φίλτατε δόκτωρ, δὲν γνωρίζετε λοιπὸν τὰς γυναῖκας; ἀγνοεῖτε εἰς ὁποῖον κίνδυνον ἐκτίθεσθε; ἂν τώρα ἔπαιρνα μὲ τὰ σωστὰ τὸν λόγον σας;

— Τότε θὰ ἔλεγα ὅτι εἶσθε γυνὴ εἰξεύρουσα νὰ φυλάττῃ τοὺς λόγους καὶ τοὺς ὅρκους της.

— Ὄχι, ὄχι! ἂς λείπουν οἱ ἀστεϊσμοί· ὁ καλός μου δόκτωρ ἤθελε νὰ μὲ δοκιμάσῃ.

— Ποσῶς· ὁμιλῶ, σᾶς λέγω, σπουδαίως· ὅλα ταῦτα τὰ πράγματα εἶναι ἰδικά σας· ἐγὼ δὲν ἔχω καμμίαν πλέον ἐξουσίαν ἐπ' αὐτῶν.

— Τότε λοιπὸν σεῖς εἶσθε ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας μεταμορφωμένος εἰς Κύριον. Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ!

— Εἶμαι, ἀνέκραξα πίπτων πρηνὴς εἰς τοὺς πόδας της, εἶμαι εἷς ἁπλοῦς θνητὸς λησμονήσας τὴν σοφίαν του ἐνώπιον τῆς οὐρανίου σου καλλονῆς!

— Ἐπάνω, φίλτατε δόκτωρ, ἐπάνω· τί κάμνετε! εἶπεν ἡ χορεύτρια μὲ πρόσωπον ἀναλαβὸν διὰ μιᾶς ἦθος αὐστηρόν. Μὴ δὰ τρέλλαις ἐμπρὸς εἰς τὴν βαπτιστικήν σας! τί θὰ εἰπῇ αὐτὸ τὸ παιδὶ ὁποῦ σᾶς βλέπει; Θέλετε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν ἔπειτα νὰ λέγῃ ἄλλ' ἀντ' ἄλλων; Δὲν ἔτυχε ποτὲ ν' ἀναγνώσητε τὰ *Τρομερὰ Παιδία* τοῦ Γαβαρνῆ; Τὰ βλέπετε αὐτὰ τὰ μικρὰ τὰ ἀθῶα; Εἶναι ἀστυνομικοὶ κατάσκοποι!

— Ἀνηγέρθην κατατεθορυβημένος, δικαιολογούμενος ὡς ἠδυνάμην. Ἡ ὀργὴ τῆς χορευτρίας ἐφάνη πραϋνομένη, μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ στενάζουσα ἐκ βάθους ψυχῆς.

— Ἄ! τῇ ἀληθείᾳ, εἶπεν, ἂν εἶχα ὅλα αὐτὰ τὰ ὡραῖα πράγματα εἰς τὸ δωμάτιόν μου θὰ ἤμουν εὐτυχεστέρα τῆς σουλτάνας Βαλιδές.

— Ἀπόψε, Κυρία μου, ἡ Σινικὴ συλλογή μου θὰ ἦναι εἰς τὸ δωμάτιόν σας.

— Ἂν ἔχῃ οὕτω, φίλτατε δόκτωρ, ὑπάγω νὰ τῆς ἑτοιμάσω τόπον. Ἤθελα ὅμως, ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐκ τῶν σπανίων, ἡ ὑπόσχεσίς σας νὰ ἦναι σπουδαία, ἂν ὄχι ἄλλο διὰ νὰ ἐντροπιάσετε τοὺς Παρισινούς. Θέλετε νὰ πάρετε τὴν εἰκόνα τοῦ ἀριστεροῦ μου ποδός; μὴ συστέλλεσθε! Ἐπειδὴ τί θὰ τὸν κάμετε τὸν ἕνα μόνον πόδα· χρειάζεται νὰ ἔχετε καὶ τὸ ταίρι του.

— Κυρία, δὲν ἐτόλμων νὰ σᾶς τὸ ζητήσω.

— Ἄ! Ἐγὼ εἶμαι γενναία, ἐγώ· δὲν θέλω τὰ πράγματα νὰ γίνωνται μισά.

— Ὦ χάρις! ὢ ἀγαθότης! Κυρία μου, ὄχι τὰ μηδαμινὰ ταῦτα πράγματα, ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ θέσω εἰς τοὺς πόδας σας ὅλην τὴν παγόδαν τῆς ἐνορίας Βαϊ-Λο-Τσίγγ, τὴν ἔχουσαν τὰς μὲν βάσεις ἀπὸ φαρφουρίον, τὰς δὲ κεραμίδας ἀπὸ καθαρὸν χρυσόν.

— Καλὴ δουλειὰ δι' ἐμὲ δὲν θὰ ἦτο, βεβαιωθῆτε· μάλιστα αἱ χρυσαῖ κεραμίδες. Ὁ πούς μου εἶναι καλὰ οὕτω πως; πιάσετε, δά, καὶ δὲν εἶναι ἅγια λείψανα!

— Ἡ ζωγραφία μου ἐτελείωσε, Κυρία· ἡ εὐγνωμοσύνη μου δὲν θέλει τελειώσει ποτέ. Αὔριον δύναμαι νὰ ἔλθω νὰ σᾶς προσφέρω τὰς ὑποκλίσεις μου;

— Αὔριον . . . ἀλλ' αὔριον εἶναι ἡμέρα ἀποφράς· ἔχομεν χορὸν, πέντε ὡρῶν χειροκροτήσεις...

— Μεθαύριον;

— Μεθαύριον . . . ἀλλ' εἶναι Σάββατον· γευματίζω εἰς τῆς μαμμᾶς τὰ Σάββατα . . . τὴν Κυριακὴν εἶμαι ἐλευθέρα, εἰς τὰς διαταγάς σας. Θέλετε νὰ ὑπάγωμεν τὴν Κυριακὴν εἰς τὰς Βερσαλλίας; νὰ πίωμεν καὶ γάλα εἰς τοῦ ἀγροφύλακος; Εἰξεύρω ἐκ στήθους στίχους τινὰς εἰς τὰς Βερσαλλίας· νὰ σᾶς τοὺς εἰπῶ.

Λαμπρὸν παλάτιον λαμπροῦ μονάρχου Βερσαλλίαι,
Μακραὶ δενδροστοιχίαι,

Digitized by Google

Πῶς ἀγαπῶ 'ς τὰ καθαρὰ καὶ σκιερὰ νερά σας
Νὰ βλέπω ζωγραφούμενα διπλᾶ τὰ μάρμαρά σας.
Πῶς ἀγαπῶ . . .

Λοιπὸν τὴν Κυριακὴν σύμφωνοι· ὁ λόγος μας λόγος. Ὦ! πόσην ἔχω ἀνάγκην ν' ἀναπνεύσω τὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς! Τὸ ὄχημά μου τὴν Κυριακὴν τὸ μεσημέρι θὰ ἦναι εἰς τὴν θύραν σας. Εἶμαι ἀκριβὴς ὡς ὡρολόγιον τοῦ Βρεγουέτου. Χαίρετε!

Μὲ πόσην ἀνησυχίαν ἐπερίμενα τὴν πανευδαίμονα ταύτην Κυριακὴν ἥτις μ' ὑπέσχετο τηλικαύτην μακαριότητα! Μ' ἤρχετο νὰ συντρίψω ὅλα τὰ ὡρολόγια, ὅτι ἐφαίνοντο συνομόσαντα ὅλα ὁμοῦ νὰ καταστήσωσιν αἰώνιον ἐκεῖνο τὸ σάββατον. Ἀλλ' ὅσον ὁ καιρὸς καὶ ἂν δὲν θέλῃ, αἱ ὧραι πρέπει νὰ παρέλθουν. Τὴν Κυριακὴν ἦλθαν αἱ δέκα, ἦλθαν αἱ ἕνδεκα, ἐπέρασεν ἕνας ἔτι αἰὼν κ' ἐσήμανε τὸ μεσημέριον.

Ἤμην εἰς τὸν ἐξώστην καταβιβρώσκων μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλα τὰ διαβαίνοντα ὀχήματα. Εἰς τὰς ἓξ ὅλαι αἱ ἅμαξαι καὶ τὰ δίτροχα τῶν Παρισίων εἶχον διαβῆ ἀπ' ἔμπροσθέν μου, καὶ ἤμην μόνος!

Μολαταῦτα ἔλαβον τὴν ἀνδρείαν νὰ περιμείνω τὴν αὔριον.

Ἅμα ἡ πρώτη κατάλληλος εἰς ἐπίσκεψιν στιγμὴ ἔφθασεν, ἔδραμον εἰς τὸν οἶκον τῆς Κυρίας Σαὶν Φάρ. Εἷς θυρωρὸς μετ' εὐμβριθείας σκωπτικῆς, μ' εἶπεν· ἡ Κυρία Σαὶν Φὰρ εἶναι παγαιμένη εἰς τὴν ἐξοχήν.

— Πότε ἐπιστρέφει; ἠρώτησα μὲ φωνὴν θνήσκοντος.

— Τὸ Πάσχα, πρῶτα ὁ Θεός, ἢ τῆς ἁγίας Τριάδος· ἀπεκρίθη ὁ θυρωρός.

Ἀναχωρῶν ἤκουσα ἐξοπίσω μου μουσικὴν ἐναρμόνιον γελώτων καὶ καγχασμῶν τονισθεῖσαν ἀπὸ μίαν εταιρίαν θυρωρῶν τῶν Παρισίων.

Περὶ τῆς κυρίας Σαὶν Φὰρ οὔτε φωνὴ πλέον οὔτε ἀκρόασις. Καθ' ἑσπέραν ὁσάκις ἦτο ὄπερα ἐπήγαινα εἰς τὸ θέατρον· ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἐχόρευε πλέον, τὸ ὄνομά της ἐξέλιπεν ἀπὸ τὰ θεατρικὰ προγράμματα, ὡς τὸ σῶμά της ἀπὸ τὸν οἶκόν της.

Ἐδυνάμην δὲ νὰ ἐξευτελίσω εἰς τόσον τὸ ἀξίωμά μου, ἀντιπρόσωπος ἐγὼ τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ὥστε νὰ περιέρχωμαι ψωμοζητῶν εἰδήσεις περὶ μιᾶς χορευτρίας; τί ἤθελεν εἰπεῖ καὶ στοχασθῆ περὶ ἐμοῦ ὁ μέγας Κολάος τῶν Ἐξωτερικῶν; Ἀνάγκη ἦτο νὰ πάρω τὴν ὑπομονὴν καὶ νὰ σιωπήσω· ἐπῆρα τὴν ὑπομονὴν κ' ἐσιώπησα.

Τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν μετὰ τὴν ἀποφράδα Κυριακὴν, διέβαινον μακρὰν καὶ πλατεῖαν ὁδὸν τῆς ὁποίας ἐλησμόνησα τὸ ὄνομα. Ἔχω δὲ τὴν συνήθειαν ν' ἀναγινώσκω τὰς ἐπιγραφὰς τῶν πωλητῶν. Μία ἐξ αὐτῶν ἡ ἐξῆς μ' ἔκαμεν ἐντύπωσιν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΤΟ ΠΕΚΙΝΟΝ

Σινουργῆ εἰς τιμὰς ὡρισμένας.

Ἔρριψα ἓν βλέμμα εἰς τὰ ὑπὸ τὰς ὑάλους δείγματα, κ' εὔκολα ἀνεγνώρισά τινα τῶν παλαιῶν μου δώρων.

Εἰσῆλθον εἰς τὸ ἐργαστήριον διὰ νὰ μάθω τὴν ὡρισμένην τιμὴν τῶν πραγμάτων μου καὶ νὰ τὰ ἐξαγοράσω, ἂν ὁ πωλητὴς δὲν ἦτο πολὺ ἀπαιτητικός.

Κραυγὴ ἀκουσία ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ λάρυγγός μου· ὁ πωλητὴς ἦτο γυνὴ νέα· ἦτο ἡ Ἀλεξανδρίνα Σαὶν Φάρ.

Ἔμεινα ἐμβρόντητος, ἀκίνητος ὡς ὁ συμπατριώτης μου ὁ φαρφούρινος, ὁ πωλούμενος πλησίον μου. Ἀλλ' ἡ χορεύτρια ἐχαμογέλασε γλυκά, καὶ χωρὶς νὰ διακόψῃ ἓν κέντημα τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνὰ χεῖρας, μὲ εἶπε μὲ φλέγμα ἀμίμητον.

— Καλῶς ὡρίσατε, φίλτατε δόκτωρ! χαίρω ὅτι μᾶς ἐνθυμεῖσθε κ' ἤλθετε νὰ μᾶς ἴδητε. Κυττάξετε· ἔχομεν τίποτε τῆς ὀρέξεώς σας; ἡ βαπτιστική σας ἔχει ἴλεραις. Καθ' ἡμέραν ἐρωτᾷ διὰ τὸν ἀνάδοχόν της, ἡ ὡραία αὐτὴ Διλερί.

— Ἐσταύρωσα τὰς χεῖρας καὶ ἔσεισα τὴν κεφαλήν· παντομίμα, τὴν ὁποίαν εἶδα εἰς ἓν μελόδραμα, καὶ ἥτις σημαίνει *ἄτιμε*.

Ἡ Κυρία Σαὶν Φὰρ μ' ἐκύτταξε λοξά, ἐσήκωσε τοὺς ὤμους, ἔκοψε μὲ τοὺς ὀδόντας μίαν ἐρυθρὰν κλωστὴν, καὶ μ' εἶπε.

— Ἀληθινά, φίλτατε δόκτωρ, δὲν εἰξεύρετε δά! ὑπανδρεύθηκα. Εἶμαι νύμφη τώρα δεκαπέντε ἡμερῶν, εἶμαι Κυρία Τελαμών. Θὰ σᾶς παρουσιάσω τὸν ἄνδρα μου· θὰ ἴδητε ἕνα ὡραῖον ἄνθρωπον· ἡ κεφαλή σας φθάνει τὴν ζώνην του ἂν σταθῆτε ἐπὶ τῶν ὀνύχων. Ἰδού τον, ἔρχεται.

Ἐχαιρέτισα μὲ τρόπον ἀπότομον κ' ἐξῆλθον μὲ παροξυσμὸν θυμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐμετρίασα ἐνθυμηθεὶς τὸν Κολάον τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἀληθινοῦ ἢ ὑποκεκρυμμένου συζύγου ἐκείνου ἤρκεσε διὰ ν' ἀναγνωρίσω τὸν λεγόμενον σκηνογράφον τὸν προσκαλέσαντά με νὰ ἴδω τὸ περίπτερόν του εἰς τὰ παρασκήνια. Ἐνόησα ὅτι ἔγεινα θῦμα καταχθονίου σκευωρίας, ἀλλὰ τί ἠδυνάμην νὰ πράξω;

Μετὰ δεκαπέντε περίπου ἡμέρας ἐνεδύθην ἐνδύματα διαφορετικά, κ' ἔλαβον τὴν ἀσύγγνωστον ἀδυναμίαν νὰ ὑπάγω πρὸς τὰ θαμβώματα νὰ κόψω γύρους ἐμπρὸς εἰς τὸ ἐργαστήριον τῶν πραγματειῶν μου διὰ νὰ ἴδω τελευταίαν φορὰν τὸ ἀνάξιον εἴδωλον τῆς λατρείας μου.

Ὁ κολοσσιαῖος σύζυγος ἐκαθάριζεν ἕνα μανδαρῖνον φαρφούρινον καὶ τὸν ἤκουσα νὰ μουρμουρίζῃ τοὺς φρικτοὺς τούτους λόγους·

— Ἂν ὁ κουρουνόμυαλος αὐτὸς δόκτωρ ἀποτολμήσῃ νὰ πατήσῃ ἄλλην μίαν φορὰν ἐδῶ, τὸν φονεύω, τὸν γεμίζω ἄχυρα, καὶ τὸν πουλῶ 15 λουδοβίκια.

Αἴ! ἀπόφασις! δὲν θὰ ἰδῶ πλέον τὸ ἔκτρωμα

Digitized by Google

αὐτὸ τῆς καλλονῆς· ναί! θὰ φανῶ ἀνὴρ καὶ σοφός· θὰ φέρω εἰς πέρας τὴν ἐντολήν μου, καὶ μετ' ὀλίγον θὰ μ' ἐπανίδῃς ἄξιον σοῦ, ὦ πόλις ἱερὰ τὴν ὁποίαν ἡ σελήνη φωτίζει τόσον ἐρωτικὰ μὲ τὰς ἀκτῖνάς της, ὅταν τὸ ἱλαρὸν ἄστρον ἐπικρέμαται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Τυργετὸν ὡς ἀργυροΰφαντος φανὸς τοῦ Ναγκίν.

Τὸ πνεῦμά μου τώρα εἶναι ἥσυχον, ἡ καρδία μου ἐλαφρὰ ὡς πᾶν τὸ κενόν. Πηγαίνω ν' ἀφήσω τὴν ὑγείαν εἰς τὸν Κολάον τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ νὰ διορθώσω ὅλα τὰ διπλωματικὰ λάθη ὅσα ἔκαμα ὅτε μὲ κατεδίωκεν ὁ ποῦς τῆς Κυρίας Ἀλεξανδρίνας Σαὶν Φάρ.

Ὁ δόκτωρ Ἰ ΜΕΡΥΣ.

Διὰ τὸ ἀκριβὲς τῆς ἀντιγραφῆς.

ΠΕΡΙ ΡΥΤΙΔΩΝ

Ὡς διαφέρει ἀστὴρ ἀστέρος, οὕτω καὶ ρυτίδες διαφέρουσι ρυτίδων. Αἱ *κυρίως* λεγομέναι *ρυτίδες* προέρχονται ἐξαιρέτως ἐκ τοῦ γήρατος. Διὸ πρέπει νὰ διακρίνωμεν αὐτῶν τὰς λεγομένας *θηλιδιώδεις*, αἵτινες πολυαριθμόταται οὖσαι εἶνε ὁραταὶ μάλιστα κατὰ τὰς θηλὰς ἢ τὰς ράγας τῶν δακτύλων, καὶ ὧν αἱ σπειροειδεῖς γραμμαὶ ἐκτείνονται καθ' ἅπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος. Προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας πολλαὶ τῶν γραμμῶν τούτων μετασχηματίζονται εἰς καθ' αὐτὸ ρυτίδας. Μετὰ ταύτας ἔρχονται αἱ *ἀρθρικαί*, φαινόμεναι ἐπὶ τῶν διαφόρων ἀρθρώσεων ἢ κλειδώσεων. Αἱ ἐπὶ τῶν ἀρθρώσεων τῆς χειρός, παραδείγματος χάριν, εἶνε καταφανεῖς ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἤδη ἡλικίας. Κατὰ τρίτον δὲ λόγον ὑπάρχουσιν αἱ *μυϊκαί*, γεννώμεναι ἐκ τῆς συνήθους συστολῆς μυῶν τινων, καὶ οὖσαι κάθετοι ἐπὶ τὴν φορὰν τῶν ἰνῶν των. Αὗται δ' αἱ ρυτίδες γίνονται καταφανέστεραι καθ' ὅσον τὸ δέρμα λεπτύνεται καὶ ἀποβάλλει προϊούσης τῆς ἡλικίας τὸν πιμελώδη ἱστόν, ὑφ' οὗ εἶνε ἔσωθεν ὑπεστρωμένον. Αὗται δὲ εἶνε αἱ καθ' αὐτὸ ρυτίδες τοῦ γήρατος, ἀναφαινόμεναι κατὰ τὸν κανθὸν τῶν ὀφθαλμῶν, ὑπὸ τὰ βλέφαρα, ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐπὶ τῶν παρειῶν.

Πασῶν τῶν ρυτίδων τούτων πλείστου λόγου ἄξιαι εἶνε αἱ τοῦ μετώπου. Ὁ Δάρβιν ἐπιμελῶς ἐξετάσας τὸν τρόπον τῆς παραγωγῆς αὐτῶν, περιέγραψε λεπτομερῶς τὰ ἀποτελέσματα τῶν κλαυθμῶν, τοῦ γέλωτος, τοῦ φόβου, τῆς ὀργῆς, ὧν ἡ ἔκφρασις ἐπαναλαμβανομένη προσδιορίζει τὸ *σχῆμα*, τὴν ἕδραν καὶ τὴν φορὰν τῶν συνήθων ρυτίδων.

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ρυτίδες διακριτικαὶ ἢ χαρακτηριστικαί, οἷον αἱ κάθετοι αἱ χαραχθεῖσαι ὑπὸ τῆς πολλῆς προσοχῆς ἢ μᾶλλον ὑπὸ τῆς συνεχοῦς μερίμνης καὶ ἐνασχολήσεως τῶν ἐργατῶν, αἱ τῆς λύπης ρυτίδες αἱ ἀναφαινόμεναι ἐπὶ τοῦ μετώπου ὑπεράνω τῶν βλεφάρων καὶ τῆς ρίζης τῆς ρινός, γραμμή τις καμπύλη, ἣν παρωμοίασαν πρὸς πέταλον ἵππου. Προέρχονται δὲ αὗται ἐκ τούτου ὅτι ἡ λύπη ρυτιδοῖ τὸ μέτωπον ἐγκαρσίως κατὰ τὸ μεσαῖον μέρος μόνον, ἐν ᾧ ταὐτοχρόνως αἱ *ὀφρυακαὶ* λεγόμεναι τὸ ρυτιδοῦσι καθέτως συμπλησιάζουσαι τὰ βλέφαρα. Τοιοῦτον ἦτο τὸ μέτωπον τοῦ Γαλιλαίου καὶ πάντων τῶν καταδιωχθέντων σοφῶν ἀνδρῶν.

Ἡ χαρὰ τοὐναντίον *ἀνοίγει* ὡς κοινῶς λέγομεν, *τὸ πρόσωπον* καὶ ὁ συχνὸς γέλως ρυτιδοῖ τὴν ἐξωτερικὴν γωνίαν τῶν ὀφθαλμῶν, ἐν ᾧ ἐκδηλουμένης τῆς λύπης, τὸ μέρος τοῦτο μένει λεῖον καὶ ἄνευ τινὸς πτυχῆς. Τοῦ δὲ παρωργισμένου ἀνθρώπου αἱ ἐγκάρσιαι ρυτίδες γίνονται λοξαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τῆς ρίζης τῆς ρινός.

Καθ' ὅλου δὲ ὅσον τις μᾶλλον συνοφρυοῦται τόσον καὶ μᾶλλον κυριεύεται ὑπὸ τῆς λύπης, διαλογίζεται δυσάρεστα καὶ λυπηρά, ἐπισπεύδει τὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἐμφάνισιν τῶν αὐλάκων τούτων, αἵτινες οὐδέποτε πλέον ἐξαλείφονται. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ φαιδροὶ εἶνε ἧττον ὑποκείμενοι εἰς τὰ συμπτώματα ταῦτα τοῦ προώρου γήρατος. Πάντοτε σχεδὸν ἡ εὐθυμία καὶ ἡ φαιδρότης συνοδεύεται ὑπό τινος εὐσαρκίας· παρετηρήθη δὲ ὅτι οἱ σωματώδεις καὶ παχεῖς ἄνθρωποι ρυτιδοῦνται βραδέως καὶ ὀλίγον.

Γενικῶς ὁμολογεῖται ὅτι αἱ γυναῖκες εἶνε ὀλίγον κοιλιόδουλοι. Ἡ κλίσις αὕτη τοῦ εὐμόρφου φύλου ἐξαρτᾶται πως καὶ ἐκ τῆς φύσεως, διότι ἡ καλοφαγία, ὀφείλομεν νά το εἴπωμεν, εἶνε εὔνους πρὸς τὴν εὐμορφίαν. Εἶνε ἀληθῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι δίαιτα εὔτακτος, λεπτὴ καὶ πεφροντισμένη ἀναχαιτίζει ἐπὶ πολὺ τὰ ἐξωτερικὰ τοῦ γήρατος σημεῖα, καθίστησι τοὺς ὀφθαλμοὺς λαμπροτέρους, τὸ δέρμα ἁπαλότερον καὶ ζωηρότερον καὶ τοὺς μῦς ἰσχυροτέρους. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε βέβαιον ὅτι αἰτία τῶν ρυτίδων εἶνε ἡ *χαλάρωσις* τῶν μυῶν, οὐχ ἧττον ἀληθὲς εἶνε ὅτι οἱ εἰξεύροντες νὰ τρώγωσιν ἢ κοινότερον εἰπεῖν οἱ *καλοφαγάδες* εἶνε συγκριτικῶς δέκα ἔτη νεώτεροι τῶν ἀγνοούντων τὴν τέχνην τοῦ τρώγειν.

Λοιπὸν ὁ θέλων ἐπὶ πολὺν χρόνον νὰ προφυλάσσηται ἀπὸ τῶν ρυτίδων, ὀφείλει νὰ ἐξοστρακίσῃ πᾶσαν λύπην καὶ πᾶσαν μέριμναν, πάντα θλιβερὸν διαλογισμόν, πᾶσαν σπουδαίαν σκέψιν, νὰ ζῇ φαιδρὸς καὶ νἀποδέχηται μετὰ ψυχικῆς εὐσταθείας καὶ γενναιότητος τὰς τῆς παλιντρόπου Τύχης περιπετείας, εἴτε χαρμοσύνους εἴτε λυπηράς, καὶ νὰ ἐπιμελῆται πάσῃ δυνάμει ὅπως παχυνθῇ μὲν ἐὰν εἶνε ἰσχνός, μὴ γείνῃ δὲ ἰσχνὸς ἐὰν εἶνέ πως εὔσαρκος.

Ἡ διηκριβωμένη ἐπιμέλεια περὶ τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος καὶ τὸν καλλωπισμὸν ἐπαναλαμβανομένη καθ' ἑκάστην καὶ μετὰ δεξιότητος καὶ τέχνης, δύναται καὶ αὐτὴ νὰ ἀναχαιτίσῃ τοὺς φοβεροὺς τούτους τῆς εὐμορφίας πολεμίους. Αἱ συχναὶ λούσεις διὰ ψυχροῦ ὕδατος συνιστῶνται ὡς ὠφελιμώταται καὶ δραστηριώταται κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην.

Digitized by Google

Καθ' ὅλου δὲ τὰ ἄριστα καὶ τὰ μόνα εἰδικῶς κατάλληλα πρὸς ἀναχαίτισιν ἢ ἐξασθένωσιν τῶν φοβερῶν ἐπηρειῶν τοῦ χρόνου εἶνε ἀκριβὴς τήρησις τῶν τῆς ὑγιεινῆς παραγγελμάτων, τακτικὸς βίος, ἠρεμία τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος, ἠθικὴ ἄκρα, εὐζωΐα κτλ.κτλ.

Ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ πλεῖστα τῶν μέσων τούτων δὲν πωλοῦνται ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ δὲν δύναται πᾶς ἄνθρωπος νά τα εὕρῃ καί τα μεταχειρισθῇ. Διότι μόνη ἡ θέλησις δὲν ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον φαιδρὸν καὶ ἀμέριμνον. ***

ΠΤΩΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ἐσχάτως ἀπεβίωσεν ἐν Λονδίνῳ ὁ βαρῶνος Λιονὲλ Ῥότσιλδ ἀφήσας περιουσίαν 13 ἑκατομμ. λιρῶν στερλινῶν, ἢ 325 ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἡ περιουσία αὕτη εἶνε κατὰ 160 ἑκατομμύρια μεγαλητέρα τῆς τοῦ Μέγερ Ῥότσιλδ καὶ κατὰ 175 ἑκατομμύρια μικροτέρα τῆς τοῦ βαρώνου James Ῥόσχιλδ, τῶν Παρισίων. Ἐὰν εἰς τὰς περιουσίας ταύτας προστεθῇ καὶ ἡ τοῦ ἐν Βιέννῃ Ῥόσχιλδ, τὸ ὅλον τῆς περιουσίας τῆς οἰκογενείας ταύτης συμποσοῦται εἰς ἓν καὶ ἥμισυ περίπου δισεκατομμύριον. Ἡ ἐτησία πρόσοδος ἑπομένως τῆς ὅλης περιουσίας εἶνε: 75 ἑκατομμύρια κατ' ἔτος, 6,250,000 κατὰ μῆνα, 208,333.33 καθ' ἑκάστην, 8,680.55 καθ' ὥραν καὶ 144.67 κατὰ λεπτόν.

Κυρία Μ*

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ε'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ** — ΕΙΣ ΒΕΛΛΑΓΙΟΝ (Παρὰ τὴν λίμνην τοῦ Κόμου).

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ἰουνίου 1879.

Εἶσαι κατενθουσιασμένη, μοῦ γράφεις, καὶ ἐννοῶ κάλλιστα τὸν ἐνθουσιασμόν σου, καὶ θὰ τὸν ὑπέθετα, ἂν δὲν μοῦ τὸν ἔγραφες. Φαντάζομαι δὲ ποῦ θ' ἀναβῇ ὁ ἐνθουσιασμός σου αὐτὸς ἀκόμη, ὅταν σιγὰ σιγὰ περιπλεύσῃς ἀνέτως, ὄχι δι' ἀτμοκινήτου ἀλλὰ διὰ μικρᾶς λέμβου, τὴν λίμνην ὁλόκληρον, ἢ περιέλθῃς ἀνέτως τὰς ὄχθας της, καὶ ἐπισκεφθῇς καὶ θαυμάσῃς τὰς μαγευτικὰς ἐκείνας ἐπαύλεις, αἵτινες κοσμοῦσι τοὺς χλοερούς της λόφους. Τότε θὰ ἴδῃς . . .—δὲν ἐξακολουθῶ, διότι εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ θυμώσῃς ὡς ἐθύμωνες ἄλλοτε κωμικώτατα, ὅτε μὲ κατελάμβανεν—ἐνθυμεῖσαι ;—ἡ σατανικὴ ἐπιθυμία νὰ σοῦ διηγοῦμαι τὸ τέλος μυθιστορήματος, οὗτινος σὺ ἀνεγίνωσκες τὴν ἀρχήν. Ἂς ἔλθω λοιπὸν εἰς τὰς Ἀθήνας μας, καὶ ἂς ἀφήσω τὴν Ἰταλίαν σου. Ἂς ὑποταχθῶ ἑκοῦσα ἄκουσα εἰς τὸν φοβερόν σου ἐγωϊσμόν, ὅστις δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὰς ἐκ τῆς ξενιτείας ἀπολαύσεις, ἀλλὰ θέλει ὡς καρύκευμα ἑβδομαδιαῖον καὶ τὰς ἀπὸ τῆς πατρίδος εἰδήσεις, καὶ τὰς θέλει εὐαρέστους πάντοτε καὶ τερπνάς. Εὐαρέστους πάντοτε καὶ τερπνάς ! Αὐτὸ δὰ εἶνε ! Ἠξεύρεις ὅτι κατήντησες τυραννική ; Δὲν θέλεις, λέγεις, νὰ σοῦ ἀναφέρω τὰ δυσάρεστα τῶν Ἀθηνῶν, οὔτε νὰ ἀκονίζω τὴν εὐφυΐαν μου—εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλοφροσύνην—εἰς τὰς ἐλλείψεις τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης· τὰς γνωρίζεις, λέγεις, καὶ ἐπιθυμεῖς νὰ τὰς λησμονήσῃς. Δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα ἐταξείδευσες, διὰ νὰ μὴ βλέπῃς τὸ θέαμα τῶν μικρῶν μας ἀσχημιῶν, καὶ ν' ἀτενίζῃς μόνον μακρόθεν τὴν Ἑλλάδα, ὡς ὡραῖον στενογράφημα, τὸ ὁποῖον δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐζωγραφήθη διὰ νὰ βλέπεται μακρόθεν. Σοῦ ταράττει, γράφεις, τὰ νεῦρά σου, ἤ, ἔστω καὶ ἀνώδυνος καὶ ἀθῴα κακολογία· σ' ἐμποδίζει νὰ χωνεύῃς τακτικὰ τὰ ὡραῖα ἐλβετικὰ χαμαικέρασα, ἅτινα παραθέτει ἐπὶ τῆς τραπέζης σου ὁ προγάστωρ σου καὶ φαιδρὸς ξενοδόχος, καὶ τέλος πάντων, kurz und gut, ὡς λέγει πάλιν ὁ γερμανός σου ὑπηρέτης, θέλεις νὰ σοῦ γράφω τὰ ὡραῖα πράγματα τῶν Ἀθηνῶν, τὰ εὐχάριστα μόνον καὶ τὰ ἱλαρά, διότι αὐτὸ σὲ ὠφελεῖ εἰς τὴν ὑγείαν ! Ἔχεις ἐν μέρει δίκαιον. Ταξειδεύεις χάριν θεραπείας—νοσήματος ὅπερ ἀγνοεῖς καὶ σὺ ὡς τὸ ἀγνοοῦσι καὶ οἱ ἰατροί σου, ἀλλ' ἀδιάφορον—, καὶ ἐννοεῖς, πολὺ λογικῶς καὶ συνεπῶς, νὰ ἀποτελῶσι καὶ αἱ ἐπιστολαί μου μέρος ὁλοκληρωτικὸν τῆς θεραπείας σου· τρὶς τῆς ἑβδομάδος λουτρά, πᾶσαν πρωΐαν τυρόγαλα, δύο ὥρας περιπάτου καθ' ἡμέραν, καὶ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος . . .—μίαν φαιδρὰν ἐπιστολὴν ἐξ Ἀθηνῶν ! Ὡραῖα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐτακτοποίησες τὴν ὑγιεινήν σου δίαιταν, καὶ θὰ εἶχα μαύρην ἀληθῶς τὴν καρδίαν, ἂν ἐγὼ μόνον, ἐκ κακῆς μου θελήσεως, ἐτάραττον τὴν συνταγήν σου. Πλὴν φίλη μου, . . . —ἀλλ' ἔστω· οὐδὲ δικαιολογοῦμαι κἄν, διότι συλλογίζομαι τὰ πορφυρᾶ σου εὐώδη χαμαικέρασα, καὶ τὴν ἐνδεχομένην κακήν των χώνευσιν. Τοῦτο μόνον συλλογίσου· ὅτι, ἂν ἐξάφνα καμμίαν ἑβδομάδα δὲν λάβῃς ἐπιστολήν μου, δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀποδώσῃς εἰς κακήν μου θέλησιν, μήτε εἰς ἀμέλειαν, μήτε εἰς ὀκνηρίαν· ἀλλὰ μόνον καὶ ἁπλούστατα εἰς ἐξάντλησιν ἢ προσωρινὴν τοὐλάχιστον ἔλλειψιν τῶν συστατικῶν τοῦ *χαροποιοῦ ἀερίου*, ὅπερ ἐπιθυμεῖς καὶ καλὰ νὰ φέρωσιν ὑπὸ τὴν ῥῖνα σου τὰ γράμματά μου. Où le peuple n'a rien le roi perd ses droits, λέγουσιν οἱ γάλλοι, σὺ δὲ βεβαίως δὲν ἔχεις τὴν ἀξίωσιν νὰ δεσπόσῃς τῶν ἀδυνάτων, οὔτε θὰ ὀργισθῇς διότι δὲν σοῦ δίδεται τὸ μὴ ὑπάρχον. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὀργισθῇς, θ' ἀκούσῃς τὸ «οὐκ' ἂν λάβοις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος», καὶ θὰ ἡσυχάσῃς.

Αὐτὴν εὐτυχῶς τὴν ἑβδομάδα ἔχω κάτι νὰ σοῦ διηγηθῶ, καὶ χαίρω ὅτι ἡ ὑγεία σου εἶνε ἀκόμη ἐξησφαλισμένη διὰ μίαν ἑβδομάδα.

Τὴν παρελθοῦσαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν προπαρελθοῦσαν, τρίτην κατέβην μὲ τὸν Ι. . . εἰς τὸ Φάληρον. Μὴ μὲ μαλώσῃς, ὅτι καταβαίνω συχνὰ εἰς τὸ Φάληρον, καὶ ὑποθέσῃς ἄλλα ἀντ' ἄλλων.

Digitized by Google

Τὸ ἑσπέρας δεν ἔχομεν τί ἄλλο νὰ κάμωμεν, ὅσοι δὲν θέλομεν νὰ μείνωμεν εἰς τὸ Σολωνεῖον καθήμενοι ἢ εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος περιπατοῦντες, παρὰ νὰ καταβῶμεν εἰς τὸ Φάληρον, ἢ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ἢ νὰ μείνωμεν θαυμάζοντες τὴν σελήνην εἰς τὸ καφενεῖον τῶν Ὀλυμπίων. Ἐγὼ προτιμῶ τὸ πρῶτον, ὄχι μόνον διότι εἶνε δροσερώτερον ἀλλὰ καὶ διότι εἶνε μακρύτερα ἀπὸ τὰ περιπαθῆ ᾄσματα τῶν γερμανίδων. Κατέβην λοιπὸν εἰς τὸ Φάληρον, ἐγευμάτισα ἐκεῖ, καὶ ἅμα ἔδυσε ὁ ἥλιος ἐτράπην μὲ τὸν σύντροφόν μου πρὸς τὴν Μουνυχίαν, διὰ νὰ διασκεδάσω θεωροῦσα τὰ πυροτεχνήματα ἅτινα ἐπρόκειτο νὰ καῶσι πρὸ τῶν βασιλικῶν οἰκημάτων ἐπὶ τοῖς γενεθλίοις τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου, ὅστις τὴν 12 ὑπερμεσοῦντος συνεπλήρου τὸ δέκατον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Οἱ βασιλεῖς, ὡς γνωρίζεις ἤδη πιθανῶς ἐκ τῶν ἐφημερίδων, κατοικοῦσι καὶ ἐφέτος θερινά τινα οἰκήματα, ἐκ τῶν ὡραίων ἐκείνων καὶ κομψῶν, ἅτινα κατεσκεύασε πρό τινων ἐτῶν ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοανατολικοῦ λόφου τῆς Μουνυχίας, καὶ ἀντικρὺ τῆς Φρεαττῦος, ὁ φιλόκαλος γερμανὸς ἀρχιτέκτων Ziller. Ἡ ἀπὸ τοῦ νέου Φαλήρου ἄγουσα ἐκεῖ ὁδός, ἥτις πρό τινων ἐτῶν περιωρίζετο εἰς ἀνώμαλον καὶ θαμνόσπαρτον ἀτραπόν, τέμνουσαν ἑλικοειδῶς τὸν παρὰ τὴν παραλίαν ὑψούμενον λόφον, εἶνε σήμερον ὡραία ἁμαξιτὸς λεωφόρος, περικάμπτουσα τὸν λόφον, παρατρέχουσα τὸν αἰγιαλόν, διερχομένη κάτωθεν τοῦ ἐρημικοῦ πύργου τοῦ πρωθυπουργοῦ ἡμῶν, καὶ καταλήγουσα διὰ κομψοτάτης καμπῆς εἰς τὴν Μουνυχίαν. Πρό τινων ἐτῶν, ὡς ἐνθυμεῖσαι, οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρχεν ἐκεῖ, ἢ γυμνοί τινες μόνον βράχοι, ὅπου οὐδὲ ἄκανθαι εὕρισκον τροφήν, παραλία κάτωθεν ἀμμώδης καὶ παντέρημος, καὶ μόλις που τὸ ἑσπέρας κάῤῥα τινὰ μεταφέροντα εἰς τὰ γαλανὰ τοῦ Φαλήρου καὶ τῆς Μουνυχίας κύματα τέκνα τινὰ τοῦ λαοῦ, ἅτινα, ἑπόμενα εἰς τὸν παντοκράτορα συρμόν, ἐνόμιζον καὶ αὐτὰ ἀπαραίτητον εἰς τὴν ὑγείαν των τὴν χρῆσιν τῶν λουτρῶν. Σήμερον ἤλλαξαν τὰ πράγματα. Καὶ τὸ μὲν Φάληρον μεταμορφοῦται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν εἰς χαριεστάτην θερινὴν διαμονήν, ἧς ἐπιφυλάττω τὴν περιγραφὴν εἰς κανὲν ἄλλο μου γράμμα—οἰκονομοῦσα, ὡς βλέπεις, τὰ γλυκύσματά μου, ὥστε νὰ ἔχω μὲ τί νὰ τρέφω τὴν πεινῶσαν ὑγείαν σου—, ὁ δὲ παρ' αὐτὸ λόφος, οὗτινος τὴν κορυφὴν κατέχει δίκην σκοπιᾶς ὁ πύργος τοῦ κ. Κουμουνδούρου, ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ στολίζεται, νὰ οἰκοδομῆται, καὶ νὰ ἀποκτᾷ κατοίκους καὶ λάτρεις. Τὴν ἑσπέραν μάλιστα ἐκείνην ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα ἦτο ἀληθῶς μαγευτική. (Δὲν αἰσθάνεσαι τόρα κάπως τὸν ἑαυτόν σου καλλίτερα; Αἴ;) Ἡ βραδυὰ ἦτο γαληνιαία καὶ δροσερά, τὰ δὲ ὕδατα τοῦ Φαλήρου καὶ τῆς Μουνυχίας οὐδὲ κἂν ἐσείοντο πέριξ τῶν παντοειδῶν πολεμικῶν πλοίων, ἅτινα σταθμεύουσιν ἀπό τινος πρὸ τοῦ ὅρμου τῆς Καλλιθέας, καὶ τῶν ὁποίων τοὺς προτόνους ἐκόσμουν ἀπὸ πρωΐας πολύχρωμοι σημαῖαι οἱονεὶ ἀνθόπλεκτοι στέφανοι. Πέραν εἰς τὸ βάθος διεγράφετο καθαρῶς ὁ φαληρικὸς κόλπος, ὅστις πολὺ ταχέως βέβαια θ' ἁμιλλᾶται πρὸς τὸν ὀνομαστὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως, καὶ οὗτινος τὸν αἰγιαλὸν διέστιζον ἤδη πού καί που τ' ἀναπτόμενα φῶτα τῶν ἐπ' αὐτοῦ οἰκιῶν καὶ καφενείων. Μακρότερον δὲ πρὸς ἀνατολὰς ἀνέδυεν ἔτι ἀπὸ τῆς ἑσπερινῆς ὁμίχλης τὸ ποικίλον πανόραμα τῶν Ἀθηνῶν, οὗτινος ἐδέσποζον τ' ἀπαράμιλλα τοῦ Παρθενῶνος ἐρείπια, χρυσούμενα ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς νέας σελήνης. Πολλάκις ἐσταμάτησα καθ' ὁδόν, καὶ ἐστράφην πρὸς τὰ ὀπίσω μου ἵνα θαυμάσω τὸ ἀμίμητον ἐκεῖνο πανόραμα, πάντοτε δέ, ὁσάκις ἐστάθην, ἐσυλλογίσθην σὲ τὴν ξενιτευομένην, καὶ ἐπόθησα νὰ σ' εἶχα τὴν στιγμὴν ἐκείνην πλησίον μου. Μετὰ ἡμισείας ὥρας δρόμον ἐφθάσαμεν τέλος πάντων εἰς τὸ μικρὸν καφενεῖον τῆς Καλλιθέας, ὅπου πρὸ δέκα μὲν περίπου ἐτῶν ἐφύετο ῥικνή τις καὶ ναννοφυὴς ἀγριαπιδέα, σήμερον δὲ ὑπάρχουν δένδρα σκιερά, καὶ καθίσματα ἀναπαυτικὰ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ παίγνια γυμναστικά, ὡς ἐκεῖνα ἅτινα θ' ἀπαντήσῃς μετά τινας ἑβδομάδας εἰς ὅλα τὰ χωρία τῆς Ἑλβετίας, καὶ κόσμος τέλος πάντων, *κόσμος*, καπνίζων τὸ σιγάρον του καὶ πίνων τὸν ζῦθόν του ἐν εὐαρέστῳ λήθῃ τῶν κόπων τῆς ἡμέρας. Ἐπὶ τοῦ ὡραίου τούτου λόφου κατοικεῖ ἀπὸ τριῶν ἤδη περίπου ἑβδομάδων ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια. Ὁ βασιλεύς, ἀληθὴς ναυτικὴ φύσις, ὡς γνωρίζεις, ἀγαπᾷ, λέγουσι, πολὺ τὸ μέρος τοῦτο ὅπερ ἀποτελεῖ οὕτως εἰπεῖν τὸ trait d'union μεταξὺ Φαλήρου καὶ Πειραιῶς, καὶ τὸ πλεῖστον σχεδὸν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑσπέρας διατρίβει ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὁτὲ μὲν κολυμβῶν, ὁτὲ δὲ ἁλιεύων, ἄλλοτε κωπηλατῶν, καὶ ἄλλοτε ἐπισκεπτόμενος καὶ ἐξετάζων ὡς ἐμπειροπράγμων τὰ πρὸ τῆς Καλλιθέας ὁρμοῦντα πολεμικὰ πλοῖα, ἑλληνικὰ ἢ ξένα. Μεταξὺ τούτων εὑρίσκετο τὴν ἑσπέραν ἐκείνην καὶ ἡ ὡραία ῥωσικὴ θαλαμηγὸς «Μέγας Κωνσταντῖνος», ἐκείνη ἀκριβῶς, ἥτις μετήγαγε πρὸ μικροῦ τὴν βασίλισσαν ἡμῶν ἀπὸ τῆς Κριμαίας, καὶ ἥτις, ὡς ἐλέγετο, ἐπρόκειτο ν' ἀποπλεύσῃ μετά τινας ἡμέρας, εἰς Νεάπολιν, ἵνα παραλάβῃ καὶ μεταφέρῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Βάρναν τὸν πρίγκηπα Βάτεμβεργ.

Δύσκολον ἦτο νὰ σταθῇ τις ἐπὶ τοῦ λόφου τὴν ἑσπέραν τῆς προπαρελθούσης Τρίτης· τοσοῦτος ἦτο ὁ κόσμος τῶν περιέργων. Εἰσήλθομεν λοιπόν, χάριν πλειοτέρας ἀνέσεως, εἰς μικρὰν ἁλιευτικὴν λέμβον, καὶ κωπηλατήσαντες μέχρι τοῦ στομίου τῆς Μουνυχίας, ἐστάθημεν ἐκεῖ, ἵνα ἀπολαύσωμεν τὸ θέαμα των πυροτεχνημάτων, ἅτινα εἶχον κατασκευασθῆ τῇ ἐπιμελείᾳ τῆς δημαρχίας Πειραιῶς, καὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, διὰ τοῦ ἐ-

Digitized by Google

ποίου ὁ κ. Τιμ. Ἀργυρόπουλος ἔμελλε νὰ φωτίσῃ τὰ πέριξ. Ἠκούομεν δὲ τοιουτοτρόπως μακρόθεν καὶ πολὺ εὐχαρεστότερον τὰς μουσικὰς τῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ Φιλαρμονικοῦ θιάσου Πειραιῶς, αἵτινες συνηλλάσσοντο μουσουργοῦσαι καθ' ὅλον τῆς φωταψίας τὸν χρόνον. Τὰ πυροτεχνήματα δὲν σοῦ τὰ περιγράφω, διότι ἦσαν μὲν ὡραῖα, ἀλλ' οὐδὲν εἶχον τὸ καινοφανές. Καὶ εἶδες καὶ εἴδομεν πολλάκις εἰς τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ εἰς τὸ Φάληρον τοὺς τυπικοὺς *μύλους* καὶ τὰς τυπικωτέρας *ρακέτας*. Τὸ ἠλεκτρικὸν ὅμως φῶς, οὗτινος ἡ ἑστία εἶχε τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἀπέναντι τῆς βασιλικῆς ἐπαύλεως κτῆμα τοῦ κ. Μελετοπούλου, καὶ ἀπετελεῖτο, ὡς μοὶ εἶπον, ἐκ μεγάλου παραβολοειδοῦς ἐπαργύρου κατόπτρου, παρήγαγε μαγευτικὴν ἀληθῶς ἐντύπωσιν εἰς τοὺς περιεστῶτας, ὧν πολλοὶ τὸ ἔβλεπον βεβαίως πρώτην τότε φοράν, καὶ δι' αὐτὸ δὲν κατώρθωσαν νὰ κρατήσουν τὴν μεγαλόφωνον τοῦ θαυμασμοῦ των ἐκδήλωσιν. Ὑπὸ τὴν λευκὴν καὶ ἄπλετον λάμψιν του, ἥτις ἐπλημμύρησε διὰ μιᾶς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἠρέμων ὑδάτων, διέκρινα ἐπὶ στιγμὴν ἐντὸς μικρᾶς λέμβου τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν, ἐπὶ ἄλλης δὲ τοὺς βασιλόπαιδας ἐκδηλοῦντας ἐν παιδικῇ φαιδρότητι τὴν χαράν των.

Εἴδομεν ἄλλοτε μαζύ, ἂν ἐνθυμῆσαι, τοὺς πίδακας τῶν Βερσαλλιῶν φωτιζομένους δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός, τοὺς κήπους τοῦ Schönbrun τῆς Βιέννης καταφώτους ἐπίσης δι' ἠλεκτρικῆς ἀκτῖνος, τοξευομένης ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τῶν ἀνακτόρων, καὶ πέρυσι μόλις τὴν Avenue de l'Opera τῶν Παρισίων ἠλεκτρόφωτον. Τί νὰ σὲ εἰπῶ, ὅμως; Τὰ κύματα τῆς Μουνυχίας ὑπὸ τὴν λευκὴν ἐκείνην μαρμαρυγὴν εἶχον ἄλλην τινὰ μαγείαν. Μὴ νομίζῃς δέ, ὅτι σοῦ λέγω καὶ τοῦτο χάριν τῆς ὑγείας σου. Ὄχι! εἶνε ἀληθής μου ἐντύπωσις!

ΣΟΦΙΑ

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

192.

Ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἐγκατέλιπον αἱ κακίαι, κολακεύει ἑαυτόν, νομίζων ὅτι αὐτὸς ἐγκατέλιπεν αὐτάς.

193.

Καθὼς τὰ ἀῤῥωστήματα τοῦ σώματος, οὕτω καὶ τὰ ἀῤῥωστήματα τῆς ψυχῆς, ὑπόκεινται εἰς ὑποτροπάς· ὅ,τι δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐκλαμβάνει ὡς θεραπείαν, ὡσεπιτοπολὺ οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ ἀνάπαυλά τις ἢ μεταβολὴ τῆς ἀσθενείας.

194.

Τὰ ἐλαττώματα τῆς ψυχῆς ἀνάλογα εἶναι πρὸς τὰς πληγὰς τοῦ σώματος. Ὅσην δὲ καὶ ἂν καταβάλῃ τις ἐπιμέλειαν πρὸς θεραπείαν αὐτῶν, αἱ οὐλαὶ μένουσι πάντοτε καταφανεῖς, κατὰ πᾶσαν δὲ στιγμὴν κινδυνεύουσι νὰ ἀνοίξωσιν αἱ πληγαὶ ἐκ νέου.

195.

Πολλάκις δὲν ἐπικρατεῖ ἐν ἡμῖν κακία τις, διότι πολλαὶ κατακυριεύουσιν ἡμῶν.

196.

Εὐκόλως παραδίδομεν εἰς λήθην τὰ ἴδια ἡμῶν σφάλματα, ὅταν εἰς μόνους ἡμᾶς ἦναι γνωστά.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Τεσσάρων εἰδῶν ὑπερηφάνειαι ὑπάρχουσιν, ἔλεγέ ποτε πρὸς τὸ ἀκροατήριόν του ἱεροκῆρύξ τις· ἡ τοῦ πνεύματος, ἡ τῆς καλλονῆς, ἡ τῶν χρημάτων καὶ ἡ τοῦ γένους. Μόνον περὶ τῶν τριῶν πρώτων θὰ σᾶς λαλήσω, καθότι περὶ τῆς τελευταίας, νομίζω ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀκροατῶν μου δικαιοῦται νὰ ἔχῃ τοιαύτην ὑπερηφάνειαν.

***

Ὁ Βάρτε, δραματικὸς ποιητής, προσῆλθεν εἰς τὸν θνήσκοντα φίλον αὐτοῦ Κολαρδώ, ὅπως τῷ ἀναγνώσῃ δρᾶμα ἐπιγραφόμενον «ἡ περιφιλαυτία», μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἐζήτησε τὴν γνώμην τοῦ φίλου. «Πρόσθες, εἶπεν ὁ Κολαρδώ, μίαν ἔτι σκηνήν, καθ' ἣν συγγραφεὺς ἐν ἀκμῇ ὑγείας ἔρχεται εἰς βαρέως πάσχοντα φίλον του νὰ τῷ ἀναγνώσῃ δρᾶμα ἐκ πέντε πράξεων συγκείμενον.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Εἰς τὰς τεταραγμένας φαντασίας αἱ εἰλικρινέσταται ἀποφάσεις τῆς χθὲς εὐκόλως προξενοῦσιν ἀηδίαν τὴν ἐπαύριον.

*** Τὰ ἀληθῆ πάθη ἔχουσι πάντοτε τὴν νικῶσαν ψῆφον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μέχρι τοῦδε ἐγινώσκομεν ἱπποδρομίας, κυνοδρομίας, ζῷα τέλος πάντων τρέχοντα ἐνώπιον πλήθους συνηγμένων θεατῶν καὶ συντελοῦντα εἰς διασκέδασιν καὶ τέρψιν αὐτῶν· ἀλλ' ἤδη μανθάνομεν ἔκ τινος ἐπιστολῆς ἐξ Ἀμερικῆς πρὸς τὴν *Ἐφημερίδα τοῦ Σταυροῦ* ὅτι καὶ γυναικῶν δρόμοι τελοῦνται ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα ὁπωσοῦν περίεργα.

«. . . Οἵαν δήποτε ἐφημερίδα τῆς Νέας Ὑόρκης ἀνοίξῃ τις, θὰ ἴδῃ οὐδὲν ἄλλο ἢ δρομεῖς ἄρρενάς τε καὶ θήλεις μάλιστα δὲ θηλείας. Γυνή τις καλουμένη Ἄνδερσον ἔλυσε τὸ πρόβλημα νὰ διατρέξῃ 2000 μίλια ἀγγλικὰ διανύουσα ἓν μίλιον κατὰ τέταρτον τῆς ὥρας. Πρὸ ὀκτὼ ἤδη ἡμερῶν νεᾶνίς τις Οὐίλσων ὀνόματι, τρέχει σκοπὸν ἔχουσα νὰ διατρέξῃ 2700 μίλια ἐν ἰσαρίθμοις τετάρτοις τῆς ὥρας, ἑτέρα δέ τις Μωδεβὶλ δὲν ἐδίστασε νὰ διατρέξῃ τρισχίλια.

Digitized by Google

»Ὁποῖον θέαμα νὰ βλέπῃ τις, εἰσερχόμενος εἴς τινα σταθμόν, τοιαύτην τινὰ *ἠθοποιόν*, διότι οὕτω νομίζομεν ὅτι δύναταί τις προσφυῶς νὰ τὴν ὀνομάσῃ κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ δρόμου της ὥρας. Ὁ σταθμὸς εἶνε ἀνοικτὸς ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς καὶ ἡ εἴσοδος εἶνε οὐχὶ δωρεὰν ἀλλ' ἐπὶ ὡρισμένῳ τιμήματι, διότι πρόκειται περὶ κέρδους ἀργυροῦ. Ὁ περίβολος τοῦ σταθμοῦ εἶνε μεστὸς περιέργων καὶ μάλιστα ἀνθρώπων στοιχηματιζόντων. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ φαίνεται ἡ δύσμοιρος *ἠθοποιὸς* ὑποβασταζομένη δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν μόλις καὶ μετὰ βίας σύρουσα τοὺς καθημαγμένους πόδας της, τὸ πρόσωπον ἔχουσα ὠχρὸν καὶ πελιδνὸν καὶ περιρρεομένη τὸ πρόσωπον ὑπὸ ἱδρῶτος. Τὸ βλέμμα αὐτῆς οὐδὲν ἔχει ἀνθρώπινον. Δὲν βλέπεις πλέον γυναῖκα ἐνώπιόν σου, ἀλλὰ τὸ πολὺ πολὺ σῶμα ἀνθρώπινον, ἄμορφον, ἀπολέσαν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν βούλησιν καὶ τὸν λόγον καὶ τὴν συνείδησιν ἑαυτοῦ καὶ ὅμως συρόμενον καὶ βασανιζόμενον χάριν τῶν δολλαρίων ἅτινα ῥίπτουσιν εἰς αὐτὸ οἱ περίεργοι θεαταί. Οἱ πόδες αὐτοῦ κινοῦνται ὡς μοχλοὶ ἀτμομηχανῆς ἀποσβεσθείσης, καὶ οἱ θεαταὶ ἐπευφημοῦσι τὸ ὡς ὑπὸ γαλβανισμοῦ κινούμενον ἐκεῖνο πτῶμα, περιέργως καὶ ἀπλήστως ὑπολογίζοντες τὴν ὁδὸν ἣν διήνυσε. Εἶνε φρικῶδες τὸ θέαμα καὶ ἀπάνθρωπον. Ἀλλὰ δυστυχῶς μόνον τῶν ζῴων προστατρίας ἑταιρίας ἔχομεν.»

Κατὰ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον γενήσεται ἐν Φλωρεντίᾳ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις, ἐν τῷ μεγάρῳ Πίττι. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ θὰ ἐκτεθῶσι πάντες οἱ ἐν Τοσκάνῃ εὑρισκόμενοι καλλιτεχνικοὶ θησαυροὶ (τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ ΙΖ' αἰῶνος), ἤτοι εἰκόνες, ἀγάλματα, νομίσματα, δακτυλιόλιθοι, μωσαϊκά, βιβλία, δαντέλλαι, ὑάλινα σκεύη, ἐργαλεῖα κλπ. Τῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς διαφόροις μεγάροις τοιχογραφημάτων καὶ ἐν γένει τῶν ἔργων τῶν μὴ δυναμένων νὰ μετακομισθῶσι θὰ ληφθῶσιν ἀντίγραφα. Καὶ ἐν Δρέσδῃ προπαρασκευάζεται ἤδη ἔκθεσις πάντων τῶν ἔργων τοῦ Ῥαφαήλου. Τῶν ἐν ἄλλαις πόλεσι εὑρισκομένων ἔργων τοῦ περικλεοῦς καλλιτέχνου θὰ ἐκτεθῶσι φωτογραφίαι ἢ ἀντίγραφα αὐτῶν.

Γνωστὴ εἶνε ἡ παροιμιώδης κομπορρημοσύνη τῶν κατοίκων τῆς γαλλικῆς ἐπαρχίας Γασκωνίας, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα *γασκῶνος* κατήντησεν ἐπίθετον δηλοῦν τὸν κομπορρήμονα καὶ φλύαρον ἄνθρωπον. Μεταξὺ τῶν καθ' ἑκάστην δημοσιευομένων περὶ αὐτῶν ἀνεκδότων ἐκλέγομεν τὸ κατωτέρω.

Δύο τινὲς γασκῶνοι εἶχον ἀποστείλει ἐν τῇ τελευταίᾳ τῶν Παρισίων Παγκοσμίῳ ἐκθέσει χρηματοκιβώτια σιδηρᾶ ἰδίας κατασκευῆς.

«Ὦ, εἶπεν ὁ ἕτερος αὐτῶν, ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι ἀνταγωνισμόν. Ἀκούσατε τί πείραμα ἔκαμα. Ἐντὸς τοῦ χρηματοκιβωτίου ἔκλεισα ἕνα πετεινὸν καὶ τὸ ἔρριψα εἰς τὰς φλόγας. Ἀφ' οὗ ἔγεινε κατακόκκινον τὸ ἀνοίγω καὶ τί βλέπουν οἱ περιεστῶτες; τὸν πετεινὸν ζωντανὸν καὶ ψάλλοντα.

»Ἀμ' ἐγώ, ὑπέλαβεν ὁ ἕτερος μειδιῶν. Ἔκλεισα πετεινὸν εἰς τὸ χρηματοκιβώτιον καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἔρριψα εἰς τὰς φλόγας καὶ ἤρχιζε τὸ μέταλλον νὰ ἀναλύεται, τὸ ἀποσύρω παρευθύς, τὸ ἀνοίγω καὶ τί νομίζετε εἶδον οἱ περιεστῶτες; τὸν πετεινὸν νεκρὸν καὶ παγωμένον ἀπὸ τὸ ψῦχος!»

Ὡς γνωστὸν αἱ ὁδοὶ τοῦ Λονδίνου πᾶσαι πλὴν πέντε ἢ ἓξ εἶνε κατὰ πάντα ὅμοιαι ὡς ἐὰν ἐχύθησαν ἐν τῷ αὐτῷ τύπῳ, ὥστε ὁ νέηλυς καὶ ἀγνοῶν τὴν ἀγγλικήν, μετὰ πολλῆς δυσκολίας δύναται νὰ εὕρῃ τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ κατοικεῖ. Ἡμέραν τινὰ ἠθοποιός τις τοῦ γαλλικοῦ θιάσου ἀποπλανηθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀδιεξόδου τούτου λαβυρίνθου καὶ μὴ κατορθῶν νὰ ἀνεύρῃ τὸν μίτον τῆς Ἀριάδνης, ἀπελπισθεὶς κατέφυγεν ἔν τινι ζαχαροπλαστείῳ ἵνα εἴπῃ τὸν πόνον του καὶ ζητήσῃ βοήθειαν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ ἄγγλος ζαχαροπλάστης ἐγίνωσκε τόσα γαλλικά, ὅσα ἀγγλικὰ ἐγίνωσκεν ὁ γάλλος ἠθοποιός. Μάτην οὗτος προσεπάθησε διὰ νευμάτων νὰ τῷ εἴπῃ τί ἤθελε. Ὁ ἄγγλος οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ἐκ τῶν μιμικῶν σχημάτων τοῦ γάλλου. Τέλος ὁ γάλλος ἐξάγει τὸ χαρτοφυλάκιόν του καὶ σχεδιάζει τὸν θόλον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Παύλου ἀπὸ τοῦ ὁποίου δύο μόλις βήματα ἀπεῖχεν ἡ κατοικία του. Ἅμα ἰδὼν ὁ ζαχαροπλάστης τὸ σχέδιον ἐποίησε νεῦμα ὅτι ἐνόησε τὸ ζητούμενον καὶ ἀνεφώνησεν: Oh! very well! Παραχρῆμα δὲ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ ζαχαροπλαστείου ἐξῆλθε μετ' οὐ πολὺ κομίζων ἐν θριάμβῳ ἐπὶ δίσκου παμμέγιστον θολοειδὲς γλύκισμα, τὸ καλούμενον gâteau de Savoie. Εὐνόητος ἡ ἀμηχανία ἀμφοτέρων καὶ ἀδημονία τοῦ γάλλου.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ **1875** ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι **71,567** ἵπποι καὶ **25,609** πῶλοι.

Εἷς Ἀναγνώστης·

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Χαρακτηριστικὰ τοῦ καλοῦ πετρελαίου εἶνε α' μὲν χρῶμα λευκὸν ἢ ὀλίγον τι ἀποκλῖνον πρὸς τὸ ὑποκίτρινον καὶ γαλανόν· ὥστε τὸ καθαρὸν κίτρινον πετρέλαιον ἢ εἶνε ἀκάθαρτον ἢ νενοθευμένον διὰ πετρελαίου κακῆς ποιότητος· β' δὲ ὀσμὴ ἐλαφρὰ καὶ οὐχὶ δυσάρεστος· γ' δὲ ἐὰν ἀναμιχθῇ μετὰ ἴσου ὄγκου θειικοῦ ὀξέος ἔχοντος πυκνότητα **1, 53** δὲν μεταβάλλει χρῶμα τουτέστι τὸ χρῶμά του δὲν γίνεται βαθύτερον ἀλλὰ μᾶλλον ἀνοικτότερον. Λοιπόν, πετρέλαιον μὴ πληροῦν τοὺς τρεῖς ἀνωτέρω ὅρους, καὶ μὴ καῖον ὡς πρέπει, ὀφείλει νὰ θεωρῆται ὡς ἀκάθαρτον καὶ μάλιστα κινδυνῶδες.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 13

Digitized by Google

Ἀριθ. 184 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 8 Ἰουλίου 1879

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ φιλέλληνος
EMILE EGGER

EMILE EGGER

Ὁ μεταβὰς εἰς Παρισίους δὲν θὰ ἠμέλησε βεβαίως νὰ παραστῇ καὶ εἰς ἓν τῶν μαθημάτων τοῦ περιφανοῦς ἑλληνιστοῦ Ἐμιλίου Egger ἐν τῇ Σορβόννῃ. Ὁ δὲ παραστὰς ἐνθυμεῖται βεβαίως τὴν ἠρεμαίαν διδασκαλίαν, τὴν γλαφυρὰν φαιδρότητα τοῦ γηραιοῦ καθηγητοῦ. Ἂν δ' ἔτυχέ τις τῶν νομιζόντων ὅτι ἡ φιλολογία εἶνε ξηρά τις καὶ ἰσχνὴ μάθησις περὶ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, μεταδιδομένη ὑπὸ σχολαστικοῦ καὶ ἀχάριτος δοκησισόφου, ὁποία συνήθως ἡ εἰς τοὺς ἁπλουστέρους παρ' ἡμῖν περὶ φιλολογίας ἐμποιουμένη αἴσθησις, θὰ ἐκπλαγῇ βλέπων ὅτι δύναται νὰ λάμπῃ καὶ τοῦ φιλολόγου ὁ ὀφθαλμός, ὅτι ἐπιτρέπεται καὶ εἰς αὐτὸν νὰ ἔχῃ καρδίαν καὶ νοῦν, ὅτι συγχωρεῖται νὰ μετέχῃ τῶν τέρψεων καὶ τῆς εὐμαρείας τοῦ κόσμου, ὅτι πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου δὲν εἶνε ἀπαραίτητος ἡ εὐχὴ ἀσκητείας ἢ βλακείας. Ὅστις τῶν φιλολόγων, αἱρούμενος, ὡς τις βυζαντῖνος καλόγηρος, τὸν *φιλογώνιον* βίον, νομίσῃ ὅτι θὰ τύχῃ οὕτω τῆς ἀθανασίας κινδυνεύει νὰ ἐξελεγχθῇ γελοῖος ἤδη ζῶν. Πῶς θέλει νὰ ἐννοήσῃ τὸν ἀρχαῖον ὁ ἀγνοῶν τὸν νεώτερον κόσμον; Πῶς θέλει νὰ συμπαραστῇ θεατὴς τῶν μεγάλων τῆς ἀρχαίας ἱστορίας σκηνῶν ὁ γνωρίζων μόνον τοῦ πτωχοῦ του θαλάμου τοὺς τέσσαρας τοίχους; Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ φαιδρυνθῇ ἀναγινώσκων τὸν Ἀριστοφάνην ἢ τὸν Λουκιανὸν καὶ νὰ ἐννοήσῃ τὸ πνεῦμα αὐτῶν ὁ οὐδέποτε ἀφήσας νὰ ναβῇ ἐκ τῆς φθονερᾶς καρδίας τὸ μειδίαμα ἐπὶ τὰ χείλη; Πῶς θὰ γείνῃ μέγας ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διὰ τοῦ παρελθόντος ὁ ἐν τῷ παρόντι στενοκέφαλος, στενοκάρδιος, μικρός; Φθόνος οὐδείς· δὲν εἰκονίζομεν πρόσωπα, περιγράφομεν τύπον ἀπαντῶντα παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς ἔθνεσι, οὐχ ἧττον δὲ καὶ παρ' ἡμῖν. Ὁ διδάσκαλος τῶν πρὸ τοῦ ἀγῶνος χρόνων κρατῶν τὸ ῥαβδίον ἀνὰ χεῖρας καὶ καταδικάζων εἰς τὸν *φάλαγγα* τοὺς μαθητὰς ἦτο πολλάκις ἀμαθής, ἀλλὰ σπανίως ἦτο στυγνός, δοκησίσοφος, ἀπόκληρος, ἐξ ἰδίας αὐτοῦ βουλήσεως, τῆς κοινωνίας. Ἦτο ἀνεγνωρισμένος ἐργάτης τῆς ἐπωαζομένης ἐλευθερίας τοῦ γένους καὶ ἡ ἐντολὴ αὐτη, γνωστὴ αὐτῷ ἢ ἀσυνείδητος διαλανθάνουσα, ἐπέρριπτε ποιάν τινα αἴγλην ἐπὶ τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον σκαπανέα τοῦ μέλλοντος· Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει κακὸν φοβερώτερον τοῦ διδασκάλου τῆς σήμερον, ὅταν τύχῃ ἀπαίδευτος. Ἔχει τὰς ἀξιώσεις τοῦ μεγαλοφυοῦς καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ μικρόνου· νομίζει ὅτι κατέχει τὸ δεσμεῖν καὶ τὸ λύειν τῆς ἐπιστήμης, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχειν καὶ καταδικάζειν, χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἐξεβίασε διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων τὸν σεβασμὸν τῶν ἐξελεγχομένων καὶ καταδικαζομένων. Ἐπικρίνει τοὺς γράφοντας χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἔγραψεν αὐτὸς γραμμὴν μίαν. Ἔγεινε κήνσωρ πρὶν ἢ συνεθίσῃ πρότερον νὰ κομίζῃ ὡς θεράπων τὴν δέσμην τοῦ ῥαβδούχου. Ὅλης ταύτης τῆς οἰήσεως, τοῦ κόμπου, τῆς κακίας ἀφορμὴ εἶνε πλὴν ἐλλείψεως ἀνατροφῆς ἡ ἀπομόνωσις ἀπὸ τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν λεξισοφίαν καὶ τὴν βιβλιοθήκην του ἂς προσθέσῃ τὴν εὐπρέπειαν τῆς ἐνδυμασίας, τὴν κοσμιότητα τῶν τρόπων, τὸ ἀστεῖον τῶν συνηθειῶν, καὶ θὰ γείνῃ ἀνθρωπικώτερος, ἀλλά, καί, τολμῶμεν νά το πιστεύσωμεν, σοφώτερος ἑαυτοῦ βεβαίως.

Τοιοῦτον ὡραῖον πρότυπον διδασκάλου τοῦ κόσμου εἶνε ὁ Egger, καὶ ὅμως οὐδενὸς τῶν συγχρόνων φιλολόγων εἶνε δεύτερος. Γεννηθεὶς τῷ 1813, μετ' ἀξιολόγους σπουδὰς ἠξιώθη τῷ 1839 ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημείας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ Γραμμάτων τοῦ ἄθλου διὰ τὴν συγγραφήν του *Κριτικὴ ἐξέτασις τῶν ἀρχαίων ἱστοριογράφων τοῦ βίου καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου*. Ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα διωρίσθη καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ φιλολογικῇ σχολῇ (faculté des lettres), τῷ δὲ 1854 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημείας ἥτις πρὸ ἐτῶν δεκαπέντε εἶχε βραβεύσει αὐτόν. Ὁ Egger, τυχὼν πνεύματος λεπτοῦ, ἀκριβοῦς καὶ παρατηρητικοῦ καὶ ἐννοήσας τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τοῦ φιλολόγου, οὐδέποτε ἐπαύσατο γράφων καὶ ἐκδίδων συγγραφὰς ἀξιολόγους, ὧν καὶ μόνος ὁ κατάλογος ἤθελε πληρώσει τόπον πολὺν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Συγγραφὴ καὶ εἰς τοὺς μὴ φιλολογοῦντας τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρουσα εἶνε ἡ ἐπιγραφομένη l'Hellénisme

Digitized by Google

en France, ἐκδοθεῖσα τῷ 1869 καὶ συνισταμένη ἐκ δύο τόμων. Ἐν ταύτῃ πραγματεύεται τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ παιδείας παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν Φωκαεῖς, οἰκίσαντες τὴν Μασσαλίαν, κατέστησαν κατ' ὀλίγον ἑλληνικὴν τὴν νοτίαν Γαλλίαν, μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν. Τὸ ὕφος αὐτοῦ εἶνε ἤρεμον, ἀλλὰ γλαφυρόν. Καὶ χωρὶς νά το ἀναγνώσωμεν ἐν τῷ προλόγῳ, θὰ ἐνοοῦμεν ὅτι ἔχομεν πρὸ ἡμῶν μαθήματα διδαχθέντα ἐν τῇ Σορβόννῃ. Οὕτω παρίσταται πρὸ ἡμῶν μᾶλλον λαλῶν ἢ γράφων ὁ συγγραφεύς.

Τῶν μικρῶν αὐτοῦ συγγραφῶν πολλὰς συνήνωσεν εἰς δύο τόμους, ἐπιγραφέντας «Mémoires d'histoire ancienne et de philologie.» Ἐν τούτοις ἀναγινώσκομεν πλείστας ἀξιολόγους ἱστορικὰς καὶ φιλολογικὰς διατριβὰς δημοσιευθείσας πρότερον κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι καὶ αἵτινες εὐχαρίστως ἀναγινώσκονται καὶ ὑπὸ τῶν μὴ ἐξ ἐπαγγέλματος φιλολόγων. Μεταξὺ τούτων ἀξία ἀναγνώσεως εἶνε ἡ πραγματεία ἡ ἐπιγραφομένη *εἰς Ἕλλην ἱστορικὸς τῆς νέας Ἑλλάδος*, ἔνθα ὁ Γαλάτης φιλόλογος ποιεῖται μακρὸν λόγον καὶ ἀναλύει τὴν *Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως* τοῦ Τρικούπη, καταδεικνύων τὸν φιλελληνισμὸν αὐτοῦ καὶ ἐκφράζων ἀπροκαλύπτως τὴν δικαίαν του ἐκτίμησιν πρὸς τὴν ἱστορικὴν ταύτην συγγραφήν.

Ὁ πρόλογος τοῦ ἑτέρου τῶν δύο τούτων τόμων συντείνει οὐκ ὀλίγον εἰς γνῶσιν τοῦ εὐγενοῦς χαρακτῆρος καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας τοῦ περιφανοῦς φιλολόγου. Ἐπιτραπήτω μοι νὰ παραθέσω ἐνταῦθα ὀλίγας ἐκεῖθεν λέξεις, ἃς ἐπιφέρει, δηλώσας ὅτι τὰ ἐν τῇ συλλογῇ ἐκείνῃ ἀναδημοσιευόμενα ἔργα ἐκδίδονται ἐπεξειργασμένα ἐν δευτέραις φροντίσιν. «Ὁποιονδήποτε »κόπον καὶ ἂν ἀπαιτῶσι συχνὰ αἱ τοιαῦται »ἀναπτύξεις καὶ ἐπαληθεύσεις, μόλις που ἐξαι»τοῦμαι τὰς ἐπὶ τούτῳ χάριτας τοῦ ἀναγνώ»στου· τοσαύτη εἶνε, ὡς εἰκός, ἡ ἡδονὴ ἡ ἀνα»μιγνυμένη εἰς τὸν κόπον ἀναθεωρήσεως τοιαύ»της. Πράγματι, ὅσῳ προχωρῶ ἐν τῷ μελετη»τικῷ βίῳ μου, τόσῳ μᾶλλον ἀναγνωρίζω ὅτι »ἡ ἐπιστήμη εἶνε πάντοτε ἐν κινήσει καὶ ὅτι καὶ »ἐν μικροῖς πολλάκις θέμασι τὸ ἔργον αὐτῆς »δὲν ἐπερατώθη. Ἡ ἐπιδίωξις τῆς ἀληθείας, ἡ »σύλληψις αὐτῆς διὰ λαβῆς ὁσημέραι πληρεστέ»ρας καὶ ἀσφαλεστέρας εἶνε αὐτὸς ὁ ὅρος τῶν ἡ»μετέρων ἐργασιῶν, εἶνε τὸ πρῶτον ἡμῶν κα»θῆκον, ἀλλ' εἶνε καθῆκον ἐνέχον ἐν ἑαυτῷ τὴν »ἡδυτάτην ἀμοιβήν. Αἰσθανόμεθα ἐνίοτε τα»πείνωσιν ἀναγνωρίζοντες τὰ ἴδια ἡμῶν λάθη, »ἐκπληττόμεθα ὅτι ἀνεγνωρίσαμεν οὕτως ἀργὰ »ἀλήθειαν ἥτις σήμερον εἶνε προφανεστάτη εἰς »τοὺς ἡμετέρους ὀφθαλμούς. Ἀλλὰ χαίρομεν με»γάλως διορθοῦντες τὴν πλάνην καὶ δυνάμενοι »νὰ εἴπωμεν ἐν ἡμῖν ὅτι τέλος καθωρίσαμεν ἀ»κριβῶς τὸ γεγονὸς ἢ τὴν ἰδέαν ἧς προὔκειτο ἡ »διαφώτισις. Κατ' οὐδεμίαν ἡλικίαν τοῦ βίου ἡ »προσοχὴ εἶνε ἀλάνθαστος. Ἂς κλίνωμεν καρ»τερικῶς τὴν κεφαλὴν πρὸ τῆς ἀδυναμίας αὐτῆς »καὶ ἂς μὴ ἀπελπιζώμεθα περὶ τῶν προόδων »της.»

Ὁ Egger δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν· θεωρῶν καθῆκον ἀπαραίτητον καὶ προορισμὸν τοῦ καθηγητοῦ ἀξιόζηλον τὴν διὰ συγγραφῶν προοδοποίησιν τῆς ἐπιστήμης, διὰ τῶν ἀξίων μελέτης δημοσιεύσεών του πληροῖ τὰς στήλας περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων, μάλιστα τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ Journal des Savants καὶ τοῦ Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études Grecques. Ἀλλὰ κατέρχεται καὶ κατωτέρω, διανέμων τὰ δῶρά του ἐν δημοσίαις συνεδρίαις συλλόγων ἐργατῶν, εὐεργετικῶν ἑταιρειῶν καὶ ἐν ὁμοίαις ἄλλαις συνελεύσεσιν ἃς χρέος ἔχουσι νὰ ἐπιζητῶσιν, ἀντὶ νἀποφεύγωσι καὶ ἐχθαίρωσιν, οἱ μὴ θεραπεύοντες τὴν ἐπιστήμην μόνον πρὸς ψωμισμόν. Ἀξιολογώτατον δεῖγμα δημώδους διαπραγματεύσεως ζητημάτων ἐπιστημονικῶν εἶνε τὸ ἐνώπιον τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου τῶν ἐργατῶν γενόμενον μάθημα *Περὶ τοῦ χάρτου ἐν τῇ ἀρχαιότητι* (Le papier dans l'antiquité). Παρακινοῦμεν τοὺς μὴ ἀναγνώσαντας τὴν βραχεῖαν ταύτην, ἀλλ' ἐμβριθῆ καὶ χαριεστάτην συγγραφὴν νἀναγνώσωσιν αὐτήν, εἰ μὲν δυνατόν, ἐν πρωτοτύπῳ, ἵν' ἀκούσωσι τῆς Σειρῆνος τῶν λόγων τοὐγηραι οὐ διδασκάλου, εἰ δὲ μὴ ἐν τῇ πέρυσιν ἐκδοθείσῃ ἑλληνικῇ μεταφράσει τοῦ κ. Π. Καράλη.

Ἡ περὶ τὴν ἑλληνικὴν μάλιστα φιλολογίαν καὶ ἱστορίαν διατριβὴ τοῦ Egger ἐνέπλησε κατ' ὀλίγον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιπαθοῦς ἀγάπης οὐ μόνον πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν νεωτέραν. Τὸν δὲ φιλελληνισμὸν αὐτοῦ τοῦτον πολλαχοῦ τῶν συγγραφῶν αὐτοῦ καταδεικνύει. Ἰδοὺ διὰ ποίων λέξεων ἀποπερατόνει τὴν *περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ* πολύτιμον αὐτοῦ συγγραφήν, ἧς ἐγένετο ἀνωτέρω μνεία.

«Τὰ μαθήματα ἅτινα διδάσκει ἡμᾶς ὁ ἑλλη»νικὸς λαὸς διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔρ»γων αὐτοῦ ἀπέβησαν πολλῷ μᾶλλον ἐνδιαφέ»ροντα διὰ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ τῆς τέλος »τελεσθείσης πρὸ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν. Καὶ »μετ' αὐτὰς τὰς συγκινήσεις ἀγῶνος ἡρωϊκοῦ, »καὶ μετὰ τὰ προσκόμματα καὶ τὰ ἀστοχήματα »τὰ ἴσως ἀδιαχώριστα ἀπὸ τῶν ὅρων ὑφ' οὓς ἔ»θηκεν ἡ Εὐρώπη τὸ μικρὸν βασίλειον τῆς Ἑλ»λάδος, ὑπάρχουσι διὰ πάντα κριτὴν ἀδέκα»στον λόγοι σπουδαῖοι ἐμπιστοσύνης πρὸς τὰς »ἀρετὰς τοῦ λαοῦ τούτου. Ἔχομεν πίστιν εἰς τὴν »ἐνεργητικὴν ζωτικότητα ἣν ἀναπτύσσει, εἰς τὸν

Digitized by Google

»ζῆλον τῶν νεαρῶν αὐτόθι γενεῶν περὶ τὰς σο»φὰς μελέτας, εἰς τὴν ἀφιλοκέρδειαν μεθ' ἧς »πάντα τὰ μέλη τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας συν»τρέχουσιν εἰς τὴν πρόοδον τῶν μελετῶν τούτων, »οἱ μὲν διὰ τῆς ἐργασίας, οἱ δὲ διὰ γενναιοδώ»ρων συνεισφορῶν, τέλος δὲ εἰς αὐτήν των τὴν »ἐπιμονὴν ἵν' ἀναλάβωσι τὴν γλῶσσαν τῶν προ»γόνων των. Καὶ στερεῖται μὲν ἤδη πᾶσα αὕτη »ἡ ἐνέργεια κανόνος καὶ μέτρου, ἀλλὰ δὲν εἶνε »ἄγονος ...... Ὁ Κοραῆς ἀφῆκε διαδόχους »καὶ συνεχιστὰς τοῦ ἔργου του. Εἰσηγήσατο καὶ »προσωποποιεῖ, καὶ μόνος αὐτός, τὴν νέαν ἀνα»γέννησιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὸν στενὸν αὐτοῦ »σύνδεσμον μετὰ τῶν θεσμῶν, τῶν δογμάτων, »τῶν ἠθῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Λαὸς ἱκανὸς »νὰ παραγάγῃ τοιούτους ἄνδρας εἶνε ἄξιος νὰ»ναλάβῃ τὴν θέσιν του μεταξὺ τῶν πεπολιτι»σμένων ἐθνῶν· ὑπέπεσεν εἰς πολλὰ σφάλματα, »θὰ ὑποπέσῃ ἴσως καὶ πάλιν εἰς ἄλλα, ἀλλ' ἔ»χει δίκαιον ἐπιθυμῶν νὰ μὴ λησμονῆται τὸ ἑ»ξῆς. Ἂν ἀπώλεσε διὰ παντὸς ἐν τῷ κόσμῳ τὴν »πρώτην θέσιν, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μένῃ ἐν τῇ »δευτέρᾳ παρὰ τὰ ἔθνη τὰ ἐργαζόμενα μετὰ »πλείστου ζήλου πρὸς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρω»πότητος ἐφ' ὅλων τῶν δρόμων τῶν ἠνεωγμέ»νων εἰς τὰς ἐννόμους ἡμῶν φιλοτιμίας.»

Ἔγραφε δὲ τὰς θερμὰς ταύτας ὑπὲρ Ἑλλάδος λέξεις ὁ φιλέλλην Γαλάτης ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὅστις τὰ μέγιστα συνέτεινεν οὐ μόνον εἰς διάδοσιν τῆς ἀρχαίας καὶ νέας ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ φιλελληνισμοῦ τῶν Γάλλων. Τῆς ἀξιολόγου ταύτης ἑταιρείας ὁ **Egger** ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἱδρυτῶν. Δικαίως δ' ἔλεγε περὶ αὐτοῦ ὁ γηραιὸς φιλέλλην **d'Eichthal** πρὸ δύο ἐτῶν, ἐξιστορῶν τὸν δεκαέτη τοῦ Συλλόγου βίον. «Εἶπον ἕνεκα τίνος ἐκτά»κτου συμβάντος ἐστερήθημεν τῇ **12** Μαρτίου »τῆς παρουσίας τοῦ κ. **Egger**, ἀλλὰ μετέσχε, »λαβὼν μέρος λίαν ἐνεργόν, τῶν ἀκολούθων συ»νεδριῶν, ἀπὸ δὲ τῆς στιγμῆς ταύτης εἶνε πε»ριττὸν νὰ διδάξω ὑμᾶς ὅ τι ἔπραξεν ὁ κ. **Eg»ger** ὑπὲρ τῆς διοργανώσεως, τῆς διευθύνσεως »καὶ ἀναπτύξεως τοῦ Συλλόγου. Τρὶς ἤδη, κατὰ »τὴν δεκαετίαν ἥτις ἔληξεν ἐσχάτως, φιλοπόνως »ἐξεπλήρωσε τὰ ἔργα τῆς προεδρείας εἰς ἣν ἐκα»λέσατε αὐτόν, ἐκλέξαντες δὲ αὐτὸν πρό τινων »ἡμερῶν ἐπίτιμον ὑμῶν πρόεδρον εἴχετε τὴν εὐ»τυχίαν νὰ προσενέγκητε αὐτῷ τὸν φόρον εὐ»γνωμοσύνης ἧς ἠξιώθη ὑπερπερισσῶς.»

Τοιούτου ὑπάρχοντος τοῦ ἀκαμάτου καὶ εὐγενοῦς βίου λογίου ἀξιαγάστου καὶ φιλέλληνος σεβαστοῦ, μετὰ λύπης θὰ μάθωσιν οἱ γνωρίσαντες αὐτὸν καὶ μετ' ὀφέλους πάντοτε νέου ἀναγινώσκοντες τὰς συγγραφὰς αὐτοῦ ὅτι ὁ πολιὸς θεράπων τῶν Μουσῶν ὑπὸ τῆς πολλῆς ἐργασίας ἔπαθεν ἐπ' ἐσχάτων δεινότατα τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀλλ' ὁ πάντοτε περιπαθῶς ἀγαπήσας τὰ γράμματα εὑρίσκει καὶ ἐν τῷ οὕτω πολυπόνῳ γήρατι τὸν τρόπον νὰ θύῃ εὐλαβῶς φόρον εὐγνωμοσύνης εἰς τὰς Μούσας τὰς Ἑλληνίδας. Ἡ *Ἑστία* χαίρει ὅτι ὁ γεραρὸς φιλέλλην τὰς στήλας αὐτῆς ἐξελέξατο, ἵνα δημοσιεύσῃ ἀνωνύμως ἐλαφρὰ παίγνια τῆς Μούσης του, τὰ ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 5 Μαΐου **1879** τυπωθέντα ἐπιγράμματα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν. Σήμερον δὲ δημοσιεύει εὐχαρίστως κατωτέρω τὰ διὰ κοινοῦ ἐν Παρισίοις φίλου διαβιβασθέντα εἰς αὐτὴν ἐπιγράμματα, ἀναφερόμενα πάντα εἰς ὡραῖον ἀνέκδοτον τοῦ Πλουτάρχου ἐν τῷ βίῳ τοῦ Δημοσθένους (κεφ. λα'). Διηγούμενος δῆλα δὴ ὁ Χαιρωνεὺς τὴν ἐν Ἀθήναις ἵδρυσιν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ῥήτορος τοῦ φέροντος τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο ἐπίγραμμα

εἴπερ ἴσην ῥώμην γνώμῃ, Δημόσθενες, εἶχες,
οὔποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἄρης Μακεδών,

προσθέτει καὶ τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον ὅπερ ἐλέγετο συμβὰν ὀλίγῳ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ φιλοσόφου εἰς Ἀθήνας. «Στρατιώτης τις, καλούμενος ἐπὶ »κρίσιν ὑπό τινος ἀξιωματικοῦ, ἀνέθηκε τὰ ὀ»λίγα χρήματα, ὅσα εἶχεν, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀν»δριάντος. Τὸ ἄγαλμα παριστάνει τὸν ῥήτορα »συνέχοντα τοὺς δακτύλους δι' ἀλλήλων, πλη»σίον δ' αὐτοῦ ἐφύετο μικρὰ πλάτανος. Ἀπὸ τοῦ »δένδρου τούτου πολλὰ φύλλα, εἴτε κατὰ τύ»χην καταρριφθέντα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, εἴτε ὑπ' »αὐτοῦ τοῦ κρύψαντος οὕτω ταχθέντα, περι»κείμενα καὶ συμπεσόντα ἀπέκρυψαν τὸ χρυ»σίον οὐκ ὀλίγον χρόνον. Ὅτε δ' ὁ ἄνθρωπος »ἐπανελθὼν ἀνεῦρε τὸ χρυσίον καὶ διεδόθη λό»γος περὶ τούτου, *πολλοὶ τῶν εὐφυῶν ὑπόθεσιν »λαβόντες εἰς τὸ ἀδωροδόκητον τοῦ Δημοσθέ»νους διημιλλῶντο τοῖς ἐπιγράμμασι.*» Τὴν διὰ τῶν διαφόρων τούτων ἐπιγραμμάτων ὡς ἐν ποιητικῷ διαγωνισμῷ ἐξύμνησιν τοῦ ἀδωροδοκήτου τοῦ Δημοσθένους ἔλαβεν ὑπόθεσιν τῶν στίχων αὐτοῦ ὁ Γάλλος φιλόλογος, ἐπιστέφων τὸ ἔργον δι' ἐπιλόγου ἐν ᾧ αὐτὸς ἐπικρίνει τοὺς διαφόρους ἐπιγραμματογράφους, ἤτοι τὰ διάφορα γεννήματα τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ τέχνης, ὡς παιδιὰν ἀχάριτος ἐργασίας. Ἀλλ' ἡ παιδιὰ αὕτη, ὡς διασκεδάζει τὸ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἄλγος τοῦ γηραιοῦ μουσοπόλου, θὰ τέρψῃ βεβαίως καὶ τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας*, ὅσοι διατρίβουσι φιλίως περὶ τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν.

Τίς ποτε δωροδόκον τλαίη τὸν ῥήτορα φῆναι
ὅστις ἔτ' ἀργυρίου χεῖρας ἀπέσχε νέκυς;

Πῶς ποτέ τις φαίη τὸν ῥήτορα δωροδοκῆσαι
ὅσπερ καὶ λιθίνας χεῖρας ἀπέσχε κακοῦ;

Εἰκόνα τὴν δ' ἐσόρα τοῦ ῥήτορος ὅν ποτε δῆμος
εἷλεν πειθόμενος ψευδέσι μαρτυρίαις.
Βύρσαν δ' ἀργυρίου μεστὴν ἐν χερσὶν ἐτήρει
εὐλαβέως, ὅσσονδ' εὗρε τοσόνδ' ἀπέδω.

Digitized by Google

Ἄφρονες οἱ τὸ πάλαι κατά σου, Δημόσθενες, ἔγνων
ὥς ποτε θησαυρῶν ἥσσονος Ἁρπαλίων·
εἰ γὰρ ἔφυς ποτὲ δωροδόκος, τόδε δῶρον ἑκὼν ἂν
εἵλες ὅπερ σφετέραις χερσὶν ἔνειμε τύχη.

Μάρτυρες ὅσσα κακοὶ κατὰ ῥήτορος ἐψεύσαντο
ἠνίδε πάντα βρέτας τἀνδρὸς ἔλεγχον ἔχει·
χερσὶ γὰρ ἐν λιθίναις ἁγνῶς ὃν ἐθήκατο χρυσὸν
πιστεύσας, πιστῶς εὗρε φυλαττόμενον.

Δεῦρό με δωροδοκεῖν κλέπτειν τε βοῶντες Ἀθήνας
Ἁρπάλιον θήκην δεῦρο πάρεστιν ἰδεῖν
ὡς ἀδέκαστον ἐγὼ δήμου σθένος, οὔποτε φαύλας
θησαυροὺς ὀρέγω χεῖρας ἐπ'ἀλλοτρίους·
λωποδύτας γὰρ ἀνήρ τις φεύγων ἔνθετο πλήρη
χερσὶν ἐμαῖς βύρσαν, τὴν δ' ὅγ' ἄθικτον ἔχει.

Ὦ κακοί, ἀτρεκέως ὑμᾶς λίθος οὗτος ἐλέγχει
ὡς ἄρα δωροδόκον ῥήτορα φηναμένους·
ὃν γὰρ δεξιτέρῃ θησαυρὸν ἀνέγγυον ἁγνῶς
τἀνδρὸς ἔθηκεν ἑκών, τοῦτον ἄθικτον ἔχει·
εὔδηλον τὸ βρέτας φωνὴν ἀφίησι καθ' ὑμῶν
ὅσοι ἀτιμάζειν τλῆτε τὸν ἄνδρ' ἀγαθόν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀλλὰ τί δαιδαλέας πλάσσοντες ἀθύρματα τέχνης
ἐργασίαν ἄχαριν παίζετε, μουσοπόλοι;

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγοις ὁ ἀνὴρ ὅστις ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας ἀγαπήσας τὰς Ἑλικωνιάδας καὶ ἀκμάζων ἀντηγαπήθη παρ'αὐτῶν καὶ ἤδη, λευκανθίζουσαν κομῶν τὴν πολιάν, δέχεται παρ' αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἐρρυτιδωμένου μετώπου τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης.

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

Οἱ Ἕλληνες συνήθως ἀποδίδομεν πολλήν, καὶ ἴσως μείζονα τοῦ δέοντος, σημασίαν εἰς τὴν περὶ ἡμῶν ἀγαθὴν γνώμην τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἀνομολογοῦμεν μετ'ἄκρας εὐκολίας χάριτας εἰς πάντα αὐτοκαλούμενον φιλέλληνα. Ὑπὸ τὴν γενικὴν δὲ ταύτην ἐπωνυμίαν περιλαμβάνομεν ἀδιακρίτως καλοὺς καὶ κακούς, εἰλικρινεῖς καὶ ἰδιοτελεῖς, σπουδαίους καὶ κούφους. Ἀλλ' ὅταν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος προσφέρεται κάλαμος ὡς τὸν τοῦ Ἐδμόνδου Ἀβού, τοιοῦτο συμβὰν ἐπιτρέπεται νὰ λογισθῇ ὡς ἐθνικὸν εὐτύχημα. Ἡ φιλία συγγραφέως, ὃν ἡ Γαλλία κλείζει ὡς τὸν ἐπιφανέστατον ἀντιπρόσωπον τῆς γαλλικῆς εὐφυΐας μετὰ τὸν Βολταῖρον, δὲν εἶναι καὶ καθ' ἑαυτὴν βεβαίως μικρὸν ἀπόκτημα· ἀλλὰ προσλαμβάνει διπλασίαν ἀξίαν δι' ἡμᾶς, οἵτινες εἰσέτι πονοῦμεν ὅπου μᾶς ἔθιξαν τὰ βέλη τῆς «Συγχρόνου Ἑλλάδος» καὶ τοῦ «Βασιλέως τῶν Βουνῶν.» Ὁ εἴρων συγγραφεὺς δικαιολογεῖται σήμερον λέγων ὅτι ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς λατινικῆς παροιμίας qui bene amat bene castigat· ἀλλ' ὁμολογοῦμεν ὅτι μᾶς εὐχαριστεῖ περισσότερον ἡ ἑλληνικὴ παροιμία, ἣν φαίνεται ὅτι ἀκολουθεῖ σήμερον—«ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται».Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι ὑπῆρχον βέλη, ὧν αἱ πληγαὶ μόνον διὰ τοῦ ἰοῦ τοῦ τραυματίσαντος σιδήρου ἐθεραπεύοντο. Τὴν ἰδιότητα ταύτην ἀποδίδομεν καὶ εἰς τὴν σατυρικὴν φαρέτραν τοῦ Κ. Ἀβοὺ καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ χείρ του θὰ ἐκτελῇ θαύματα ἰάσεως μεθ' ὅσης εὐστοχίας προξενεῖ καὶ ἐπικίνδυνα τραύματα. Πολλάκις μετὰ τὸ νεανικὸν παράπτωμα ἀφιέρωσε θερμοὺς λόγους ὑπὲρ Ἑλλάδος· ἀλλ'ἡ ἐπιστολή, ἣν ἀρτίως ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς Καιροῖς, παρεπιδημῶν ὡς πρόεδρος τοῦ «Φιλολογικοῦ Συνεδρίου» ἐν Λονδίνῳ, εἶναι ἐν τῇ παιγνιώδει αὐτῆς ὑφῇ μία τῶν εὐγλωττοτάτων ἀπολογιῶν, ὅσαι ἐγράφησαν ὑπὲρ τοῦ ἀδικουμένου Ἑλληνισμοῦ. Ὁ λόγος τοῦ Κ.'Αβοὺ ἔχει χάριν καὶ λεπτότητα,ἥτις δὲν ἐπιδέχεται μετάφρασιν· ἀλλὰ θὰ ἐνομίζομεν ἀληθῆ ἀδικίαν πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν γαλλικήν, ἐὰν δὲν ἀπεπειρώμεθα καὶ τὴν ἀτελῆ ταύτην ἀπομίμησιν τοῦ πρωτοτύπου.

Ἀν. Σ. Β.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΑΒΟΥ

Κύριε συνάδελφε! Οἱ *Καιροί*, καθὸ ἐντελῶς ἀγγλίζοντες, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἦναι καὶ φιλόξενοι, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς ξένον, ὅστις συνείθισε νὰ παρακολουθῇ ἐν αὐτοῖς, ὡς ἐν ἀρχαίῳ βενετικῷ κατόπτρῳ, πάντας τοὺς κυματισμοὺς τῆς κοινῆς γνώμης, νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν εὐρεῖαν αὐτῶν δημοσιότητα τοὺς ἐγκαρδίους καὶ εὐγνώμονας ἀποχαιρετισμούς του. Οἱ Ἄγγλοι οἱ περιποιηθέντες τοὺς συμπατριώτας μου καὶ ἐμὲ εἶναι λίαν πολυάριθμοι, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ τοὺς εὐχαριστήσωμεν ἕνα ἕκαστον ἰδίᾳ. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἔπρεπε νὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ τὰ Μουσεῖά σας, ἅτινα μᾶς ἐπέδειξαν τόσα ἀριστουργήματα· τοὺς περιπάτους σας, ὅπου ἐθαυμάσαμεν τὰς ὡραιοτέρας τοῦ κόσμου γυναῖκας· τοὺς παραδείσους σας, οἵτινες ἤνθησαν, οὕτως εἰπεῖν, πρὸς χάριν μας· τὸν ἥλιόν σας, ὅστις εἰς μίαν ἑβδομάδα μᾶς ἐφιλοδώρησε τρεῖς ὡραίας ἡμέρας, καὶ τὸ ὡραῖον τοῦτο ἀγγλικὸν ἔαρ, ὅπερ, ἐν τῇ δροσερότητι καὶ τῇ ἰδιοτρόπῳ αὐτοῦ χάριτι, ἐνθυμίζει κάπως τὸν βρεγμένον Ἔρωτα τοῦ Ἀνακρέοντος.

Τὸ «Φιλολογικὸν Συνέδριον τοῦ Λονδίνου», πλὴν τῶν ἀποτελεσμάτων, ὅσα εὐλόγως ἐξ αὐτοῦ ἀπεξεδεχόμεθα, παρήγαγε καὶ καρποὺς ἀπροσδοκήτους. Δὲν ἐξῳκείωσε μόνον πρὸς ἀλλήλους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν τετάρτην δύναμιν παρὰ δύο λαοῖς, οἵτινες ἐκ φύσεως ῥέπουσιν εἰς συνεννόησιν· ἀλλὰ προσήγγισε τοὺς τόπους, ἐβράχυνε τὸν πορθμὸν καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ διάπλους μου κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἔσται συντομώτερος, ἢ κατὰ τὴν ἄφιξιν. Μετά τινας ἀκόμη ἐπισκέψεις ἄγγλων συγγραφέων ἐν Γαλλίᾳ καὶ γάλλων ἐν Ἀγγλίᾳ, δὲν θὰ ἔχωμεν πλέον ἀνάγκην τῆς ὑποβρυχίου σύριγγος.

Ἡ ὑποδεξίωσις, ἧς ἠξιώσατε ἡμᾶς, καὶ ἡ τιμητικὴ συμπάθεια, ἣν ἀπονέμετε εἰς τοὺς ἐν Λονδίνῳ ἡμετέρους ἠθοποιούς, θὰ ἀναθερμάνωσι πολλὰς καρδίας ἐν Γαλλίᾳ. Σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι οἱ συμπολῖταί μου δὲν θὰ μάθωσιν ἄνευ ἐμβριθοῦς συγκινήσεως, ὅτι τὴν ἑσπέραν τοῦ σαββάτου, εἰς τὸ συμπόσιον τοῦ Savage Club, ὁ προεδρεύων τῆς ἑορτῆς εὐγενὴς καὶ εὐφυὴς Λόρδος ἐκάθητο μεταξὺ τοῦ Γλάδστωνος, τοῦ μεγίστου ῥήτορος τῆς Ἀγγλίας, καὶ τοῦ γηραιοῦ φίλου μου Γώτ, τοῦ μεγίστου ἡμῶν δραματικοῦ καλλιτέχνου. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κωμῳδία συνετέλεσε πλειότερον ἐπὶ πεντεκαίδεκα ἡμέρας εἰς τὴν συνένωσιν τῶν πνευμάτων καὶ τῶν καρδιῶν, παρ' ὅσον θὰ κατώρθου τοῦτο ἐπὶ ἑξάμηνον ὁλόκληρος ἡ διπλωματία. Οὐδὲν ἰσχύει τόσον

Digitized by Google

πρὸς διασκέδασιν μικρῶν νεφῶν,ὅσον ἡ πνοὴ διανοιῶν ἐξόχων, οἷαι ἡ τοῦ Μολιέρου καὶ ἡ τοῦ Βίκτωρος Οὔγου.

Ἡ παροδικὴ παρανόησις ἥτις, ἐὰν δὲν ἐτάραξεν, ἐψύχρανε τοὐλάχιστον τὴν ἀμοιβαίαν φιλίαν τῶν δύο ἐθνῶν, δὲν εἶχε πολλὴν σπουδαιότητα καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύνατο νὰ ἀπολύσῃ καταιγίδας. Προὔκειτο περὶ μικροῦ λαοῦ, περὶ οὗ ἥ τε Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία εἰξεύρουσιν ὅτι ἔχει οἴκημα λίαν στενόχωρον καὶ εἰς ὃν ἀμφότεραι εὔχονται ὅρια ἧττον πνιγηρά. Οὐδεὶς ἐκολάκευσε τοὺς Ἕλληνας ὀλιγώτερον ἐμοῦ· καίτοι δὲ ἔκπαλαι μοὶ εἶναι προσφιλεῖς, νέος ἔτι ἐφήρμοσα κατ' αὐτῶν, αὐστηρότερον ἴσως τοῦ δέοντος, τὸ παλαιὸν ἀπόφθεγμα qui bene amat bene castigat (ὁ σφοδρῶς ἀγαπῶν καὶ σφοδρῶς παιδεύει). Δικαιοῦμαι λοιπὸν ὁπωσοῦν νὰ τύχω ἀκροάσεως λέγων ὅτι ὁ λαὸς οὗτος εἶναι εὐφυέστατος, ῥέκτης καὶ ἀνδρεῖος καὶ ὅτι ἀνήκει ἀναντιρρήτως εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἀπό τινων ἐτῶν προώδευσε κατὰ πάντα, καὶ ἰδίως κατὰ φρόνησιν. Εἶναι λοιπὸν ἄξιος νὰ ζήσῃ καὶ ἐν τούτοις ἡ διπλωματία δὲν τὸν ἐδημιούργησε βιώσιμον. Ἡ στενὴ χώρα, ὅπου τὸν περιέσφιγξαν, στερεῖται καλλιεργησίμου γῆς καὶ ὁμοιάζει ἄσαρκον ὀστοῦν. Ἐὰν ὁ ὡραῖος οὗτος τόπος περιῆλθεν εἰς τὴν ἐλεεινότητα ταύτην καὶ τὰς ἀνυπερβλήτους οἰκονομικὰς δυσχερείας, δὲν πταίει ἡ ὀκνηρία τῶν νῦν κατοίκων, ἀλλ' ἡ ἀκηδία τῶν ἄλλοτε δεσποτῶν. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐλαττωμάτων, ἐφ' οἷς κακίζουσι τοὺς Ἕλληνας, ἡ πρὸς τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα μανία, ἡ θεσιθηρία, τὸ φιλοτάραχον, ἡ ἀστάθεια, τὸ κατακτητικὸν πνεῦμα εὑρίσκουσι καὶ ἐξήγησιν καὶ συγγνώμην, ὅταν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατος ἡ εἰρηνικὴ ζωὴ ἐν τῷ κλωβῷ,ὅπου τοὺς ἐνέκλεισεν ἡ Εὐρώπη. Ὁ φυλακίζων σκίουρον ἐντὸς πλεκτοῦ κυλίνδρου θὰ εἶχεν ἄδικον καταρώμενος τὸ μικρὸν ζῶον ὡς οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀναπαυόμενον.

Ἡ συχνάκις δικαία καὶ μεγάθυμος Ἀγγλία ἐξετέλεσε μεγάλην τὴν πολιτικὴν ἠθικότητα πρᾶξιν, ὅτε ἀπέθετο ἑκουσίως τὴν προστασίαν τῆς Ἑπτανήσου καὶ προσέθηκε τὴν ὡραίαν ταύτην ἐπαρχίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Δὲν μᾶς φαίνεται παράδοξον ὅτι δυστροπεῖ νῦν νὰ κάμῃ καὶ νέαν γενναιοδωρίαν ἐκ ξένης περιουσίας. Ἡ ἐπέκτασις τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι πλέον ἐφικτή, χωρὶς νὰ περικοπῇ ἡ Τουρκία, καὶ ὑμεῖς ἀνελάβετε νὰ σώσητε ὅ,τι ἀπέμεινεν ἐκ τῆς τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας. Οὗτος εἶναι ὁ λόγος δι' ὃν δὲν συνεφωνήσατε μεθ' ἡμῶν περὶ τῆς ἑρμηνείας εὐχῆς τινος τοῦ βερολινείου συνεδρίου. Ἡμεῖς μὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ δώσωμεν κάτι πλειότερον, σεῖς δὲ κάτι ὀλιγώτερον. Τὸ ζήτημα εἶναι περὶ μέτρου. Ἀλλ' ἡ μὲν Γαλλία εἶναι λίαν ἐχέφρων, ὥστε νὰ σᾶς ζητήσῃ τὸ ἀδύνατον, ὑμεῖς δὲ λίαν φιλάνθρωποι, ὥστε νὰ μᾶς ἀρνηθῆτε τὸ δυνατόν.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Τούρκους δὲν συμφέρει νὰ εὐχαριστήσωσι τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ παράσχωσιν αὐτοῖς ἐνασχόλησιν ἐπὶ πεντηκονταετίαν. Ὑποθέσατε αὐτοὺς κυρίους τῶν Ἰωαννίνων, τῆς πόλεως ταύτης τῆς ἑλληνικῆς ὅσον καὶ αἱ Ἀθῆναι, καὶ εἴπατε ἐὰν ἡ τακτοποίησις τῆς νέας ταύτης χώρας, ἡ κατασκευὴ ὁδῶν καὶ σιδηροδρόμων, ἡ ἐκμετάλλευσις δασῶν καὶ μεταλλείων καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς δὲν ἀπαιτοῦσιν ἥμισυν αἰῶνα χρηστῆς, ὠφελίμου καὶ πραϋντικῆς ἐργασίας.

Ἐν τέλει δὲ λίαν θὰ ἐξεπληττόμην ἐὰν ἡ ἔμφρων καὶ προνοητικὴ Ἀγγλία δὲν κατενόει πόσον ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἀντιτάξωμεν εἰς τὸν Πανσλαυϊσμόν, τὸν κοινὸν ἡμῶν κίνδυνον, τὸ σφρῖγος καὶ τὴν λαμπρὰν ζωτικότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἀλλὰ σύγγνωτε! Ὀλίγου δεῖν, ἐλησμόνουν, Κύριε, ὅτι δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀνήκω εἰς τὴν πολιτικὴν ὑμῶν σύνταξιν. Συγχωρήσατε τὴν ἐλευθερίαν, ἣν ἔλαβον, καὶ μὴ ἐκλάβητε αὐτὴν ἄλλως, ἢ ὡς ἀπόδειξιν βαθείας καὶ εἰλικρινοῦς ἐπιθυμίας νὰ παραγκωνίσω ὅ,τι μᾶς διαιρεῖ καὶ νὰ ἐξάρω ὅ,τι μᾶς συνδέει.

Ἀπὸ καρδίας ὑμέτερος.

Ἐν Λονδίνῳ 4|16 ἰουνίου. ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΑΒΟΥ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΙΚΑΙ

[Ἐκ τῶν τοῦ Eugène Melchior de Vogué.]

Ὁ ἅγιος τάφος.

Ὁ ἅγιος τάφος εἶνε ἡ καρδία καὶ ἀφορμὴ τῶν χριστιανικῶν Ἱεροσολύμων, ἅτινα συμπιέζονται περὶ τὴν παλαιὰν φραγκικὴν ἐκκλησίαν ὡς ἡ μωαμεθανικὴ πόλις περὶ τὸ τζαμίον τοῦ Ὀμάρ. Ὁ εὐρὺς ναὸς ἔμεινεν, ὡς αἱ φραγκικαὶ μητροπόλεις τῶν μέσων αἰώνων, οἶκος κοινὸς ἔνθα ὅ τε θρησκευτικὸς καὶ ὁ θύραθεν βίος διεξάγονται ἐπ' ἴσης. Περικλειόμενος ὑπὸ τριπλοῦ περιβόλου μοναστηρίων, ὁτὲ μὲν εἰσχωρεῖ μέχρις αὐτῶν διὰ τῶν προεκτεινομένων παρεκκλησίων του,ὁτὲ δὲ διασχίζεται ὑπὸ τῶν κελλίων αὐτῶν, τῶν σκευοφυλακείων, τῶν κοινοβίων. Σύστημα σύνθετον διαδρόμων, παρόδων, κλιμάκων, θυρῶν περιπλέκει τὰς κατοικίας τῶν μοναχῶν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ· τὰ ἐκκλησίδρια τὰ λελαξευμένα ἐν τῷ βράχῳ, τὰ δωμάτια τῶν φρουρῶν, τὰ διβάνια τῶν Τούρκων φυλάκων, αἱ ἀποθῆκαι ἐλαίου καὶ κηρίων πάντα ταῦτα συγκρούονται ἐν τῷ λιθίνῳ τούτῳ κόσμῳ, ἔνθα ὁ Quasimodo θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναθρέψῃ οἰκογένειαν. Κατανοεῖ τις τοὺς ἁγίους ἄνδρας οἵτινες ἔζησαν εἴκοσι καὶ τριάκοντα ἔτη χωρὶς νὰ ἐξέλθωσι τῶν τοίχων τούτων.

Ἂς εἰσέλθωμεν λοιπὸν ὀλίγον εἰκῇ, ζητοῦντες τὰς ζωγραφικὰς σκηνάς, τὰς θλιβερὰς ἢ συγ-

Digitized by Google

κινητικὰς ἀντιθέσεις ἃς παρέχει ἀκαταπαύστως ὁ ναός, τὰς ἐνδομύχους συγκινήσεις ἃς δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ διερμηνεύσῃ χωρὶς νὰ παραγνωρίσῃ τὸ βάθος αὐτῶν. Διερχόμενοι τὴν φλιὰν τοῦ προνάου εὑρισκόμεθα ἐν τῷ διβανίῳ τῶν μουσουλμάνων πυλωρῶν, θλιβερὸν ἀλλ' ἀναγκαῖον πρόδρομον τοῦ χριστιανικοῦ οἴκου. Εἶνε δὲ πεπιστευμένη ἡ φύλαξις αὐτοῦ εἰς οἰκογένειαν, παρ' ᾗ ἡ ἐντολὴ αὕτη εἶνε κληρονομική. Τρεῖς ἢ τέσσαρες Τοῦρκοι, ὧν ἡ ὄψις εἶνε ἱκανῶς πραΰθυμος καὶ ὧν ἡ σοβαρὰ ἀπάθεια δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς εὐλάβεια, καπνίζουσι τὰ συρίγγια αὐτῶν, καθήμενοι μ' ἐσταυρωμένους τοὺς πόδας ἐπὶ ψιάθων.

Διερχόμεθα, τὰ δὲ πρῶτα πρόσωπα ἅτινα συναντῶμεν ἀναγγέλλουσι χριστιανικὴν Βαβυλωνίαν. Πάντες οἱ τύποι τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν διασταυροῦνται ἐνταῦθα, πᾶσαι αἱ ἐνδυμασίαι τῆς ὑδρογείου σφαίρας ἀναμίγνυνται, πᾶσαι αἱ γλῶσσαι ἀντηχοῦσιν ἐκεῖ, πάντα τὰ δόγματα τελοῦσιν ἐν τῷ ναῷ τὴν λατρείαν αὐτῶν. Καθολικοί, Ὀρθόδοξοι, Ἀρμένιοι, Κόπται, Ἀβυσσίνιοι ἔχουσι τοὺς ἰδιαιτέρους αὐτῶν βωμούς· τὰ τιμιώτατα ἱερὰ εἶνε κοινὰ εἰς πάντας, ἀλλ' ἕκαστος λειτουργεῖ κατ' ἰδίαν ὥραν, ἀκριβῶς ὡρισμένην ὑπὸ κανονισμῶν παλαιῶν. Τὸ δὲ πλῆθος συνωθεῖται μάλιστα εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ναϊδρίου τοῦ περιλαμβάνοντος τὸν τάφον, ἐν ᾧ τρεῖς μόνοι δύνανται νὰ χωρήσωσι ταὐτοχρόνως, λίαν στενοχωρούμενοι ὑπὸ τοῦ φύλακος καλογήρου, ὅστις εἰσπράττει πολλὰ πωλῶν κηρία. Ὁ ἀεικίνητος οὗτος φρουρὸς βασανίζει ἀδιακόπως, ἐξαναγκάζων αὐτοὺς εἰς ἔξοδον, τοὺς προσκυνητὰς οἵτινες παραβλάπτουσι τὸ ἐμπόριον αὐτοῦ καθυστεροῦντες ἐν μακρᾷ προσευχῇ. Γυνὴ αἰγυπτίου φελλάχου, περιμένουσα νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά της, κάθηται ἐπὶ τῶν βαθμίδων θηλάζουσα τὸ βρέφος αὐτῆς, Ἀλβανός τις ὑπομένει καρτερικῶς, δάκνων μετ' ὀρέξεως τὸν ἄρτον του. Κιρκάσσιός τις προσπεπτωκὼς εἰς τὴν γῆν πλήττει μετὰ ψόφου τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ μετώπου· οἱ φραγκισκανοὶ μοναχοὶ σύρουσι τὴν μάλλινον αὐτῶν σάγην· οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς συνωστίζονται πολυάριθμοι, λάλοι καὶ πολυπράγμονες. Ἐκ πασῶν δὲ τούτων τῶν καρδιῶν, ἐκ πάντων τούτων τῶν χειλέων μία ἐξέρχεται ἰδέα, μεταφραζομένη εἰς εἴκοσιν ἰδιώματα, διατυπουμένη εἰς ποικίλα καὶ διάφορα σύμβολα.

Ἂν δὲ ὁ φιλόσοφος ἐνασμενίζει εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ὑπερτέρας ἁρμονίας τῆς ἀποτελουμένης ἐκ πασῶν τούτων τῶν διαφωνιῶν, ἀλλ' ὁ πιστὸς διατίθεται πρὸς λύπην ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν φλογερῶν ἀγώνων τῶν ἀντιζήλων δογμάτων τῶν καταυλιζομένων ἐν τοῖς διαφόροις μέρεσι τοῦ μνημείου. Τίς περιηγητής, θεώμενος τὰς αἰωνίους ταύτας διαφωνίας, δὲν ὠνειρεύθη νὰ ἴδῃ ὅλα τὰ τέκνα τῆς Ἱερουσαλὴμ (ἧς τὸ ὄνομα σημαίνει ἑβραϊστί, κατὰ παράδοξόν τινα εἰρωνείαν, «κληρονομίαν τῆς εἰρήνης») παρέχοντα ἐν τῷ πρώτῳ ναῷ τῆς Χριστιανωσύνης τὸ παράδειγμα τῆς ὁμονοίας τῆς κηρυχθείσης ὑπὸ τοῦ Κυρίου αὐτῶν; Ὄνειρον λίαν φυσικόν, ἀλλ' οὗτινος τὴν πραγμάτωσιν δὲν θὰ συγχωρήσωσί ποτε τἀνθρώπινα πάθη τὰ ἐξυπηρετοῦντα τὰ θεῖα πράγματα.— Ἀλλὰ φαντασίαν τινὰ τοῦ ὀνείρου τούτου δύναταί τις νὰ ἴδῃ κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα, βλέπων τὰ μυστήρια λειτουργούμενα ἐν πάσαις ταῖς γλώσσαις τοῦ κόσμου. Ὁ προσκυνητὴς ὁ διατρέχων τότε τὰ διάφορα ἱερὰ εὑρίσκει μοναχοὺς ὁμιλοῦντας πρὸς τὸν λαὸν συγχρόνως λατινιστί, ἰταλιστί, γαλλιστί, ἑλληνιστί, ἀραβιστὶ καὶ ἐν εἴ τι ἄλλῃ γλώσσῃ. Αἱ λιτανεῖαι τῶν διαφόρων δογμάτων τελοῦνται πανηγυρικῶς ἐν τοῖς διαδρόμοις τοῦ κτιρίου, αἱ μὲν τῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ χορῷ, ἀπολάμποντι ἐκ κοσμημάτων χρυσῶν καὶ ἐκ ψηφιδωμάτων, αἱ δὲ τῶν Λατίνων ἐν τῷ προαιωνίῳ σκότει τῷ ἐπικρατοῦντι ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ Βορρᾶ. Πολλάκις αἱ εὐσεβεῖς στρατιαί, συναντώμεναι, παροργίζονται κατ' ἀλλήλων, ἐρίζουσι, συγκρούονται, τὰ δὲ εἰρηνικὰ αὐτῶν σήματα ἐκπλήσσονται ἄγοντα αὐτοὺς εἰς μάχην, καὶ τὸ αἷμα ῥέει ἐπὶ τῶν πολλάκις διὰ τῶν αἰώνων αἱμαχθεισῶν πλακῶν. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τελεῖται παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις Ἕλλησιν ἡ περίεργος τελετὴ τοῦ Ἁγίου Φωτός. Ὁ πατριάρχης, κλειόμενος ἐν τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ, μεταδίδει διὰ τοῦ φεγγίτου εἰς τὸ ἀνυπόμονον πλῆθος, τὸ πληροῦν τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς προτεραίας, τὸ νέον φῶς, ὅπερ νομίζεται φερόμενον εἰς αὐτὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑπό τινος τῶν ἀγγέλων. Ἕκαστος σπεύδει νἀνάψῃ ἐν τοῖς πρώτοις τὴν λαμπάδα του ἐκ τῆς οὐρανίας φλογὸς καὶ φεύγει πάραυτα μεταδίδων τὴν προσκύνησιν αὐτῆς εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ. Ἔφιπποι, ἐλθόντες μακρόθεν, δήσαντες τοὺς ἵππους των παρὰ τὴν θύραν, ἀναμένουσιν ἵνα μεταγάγωσι μέρος τοῦ ἁγίου φωτὸς εἰς τὸ χωρίον των. Μανιώδης παραφροσύνη καταλαμβάνει τὸ ταραχῶδες ἐκεῖνο πλῆθος τῶν Ἑλλήνων, ἄγριαι δὲ κραυγαὶ διασείουσι τὸν θόλον· εἶνε δὲ σπάνιον τὸ νὰ τελειώσῃ ἡ τελετὴ αὕτη, προφανὴς κληρονομία τῆς θρησκείας τῶν ἐθνικῶν, ἄνευ σοβαρῶν δυστυχημάτων. Ἰδίως ἀναφέρεται ἡ διάσημος καταστροφὴ τοῦ **1833**, ὅτε ὑπερτριακόσιοι ἀπωλέσθησαν ἐξ ἀποπνιγμοῦ, καὶ ὅτε αὐτὸς ὁ Ἰβραὴμ-Πασσᾶς μόλις καὶ μετὰ δυσκολίας διεσώθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ θανάτου.

. . . .

Πολλὰ χριστιανικὰ μνημεῖα προκαλοῦσι τὴν ἡμετέραν προσοχὴν κατὰ τὴν ἔξοδον ἀπὸ τοῦ Παναγίου Τάφου, πολλὰ πολυτίμητα ἐρείπια. Ἀλλὰ παραλείπω ταῦτα εἰς ἄλλους μᾶλλον ἐπαΐοντας, ἵνα ἀνέλθω τὴν *Ὁδὸν τῶν στεναγμῶν*, κυρίαν

Digitized by Google

ἀρτηρίαν τῆς πόλεως, καὶ τοὺς σταθμοὺς τοὺς ἀνακαλοῦντας τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ. Σταματῶμεν ὀλίγον πρὸ τοῦ Ἁγίου Τάφου, διερχόμεθα τὸν περίβολον τοῦ κοπτικοῦ καὶ ἀβυσσινιακοῦ μοναστηρίου, προσερειδομένου εἰς τὸν κυκλοτερῆ χορὸν τῆς μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν συκῶν καὶ τῶν κάκτων, οἵτινες φύονται πρὸ τῶν ἀθλίων αὐτῶν κελλίων, ὁμοίων πρὸς τὰς πλινθοκτίστους καλύβας τῶν παροχθίων τοῦ Νείλου, περιφέρονται Φελλάχοι, κάτοικοι τῆς Νουβίας, Ἀβυσσίνιοι, ἐπιδεικνύοντες ὅλην τὴν κλίμακα τῶν μελανῶν χρωμάτων, ἀπὸ τοῦ ἐλαιόχρου μέχρι τῆς ἀσβόλης, ὅσα ἀναφαίνονται βαθμιαίως ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀπὸ τοῦ Καΐρου μέχρι τοῦ Γονδοκόρου. Ὁ δὲ περιηγητής, διερχόμενος τὴν αὐλὴν ταύτην, εἶνε ἐλεύθερος, ἂν θέλῃ, νὰ νομίσῃ ὅτι μετετέθη εἰς τοὺς τροπικούς. Οἱ Κόπται μοναχοί, ἐγκεκορδυλημένοι ἐν τοῖς βαμβακεροῖς κυανοῖς αὐτῶν ῥάσοις, ὑπομιμνήσκουσι τοὺς ἐν Θηβαΐδι προπάτορας αὐτῶν. Οἱ Χριστιανοὶ οὗτοι τῆς Αἰθιοπίας καὶ Αἰγύπτου, οἱ μελανοπρόσωποι ἐκεῖνοι καλόγηροι, ἔχουσιν ἀπὸ χρόνων ἀμνημονεύτων τὰ ἱερὰ αὐτῶν καὶ τὰς προνομίας ἐν τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ, ἔνθα ὅλοι οἱ τύποι τῆς θρησκείας πρέπει νὰ ἀντιπροσωπεύωνται.

Τὸ τζαμίον τοῦ Ὀμάρ

Τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἀφιερώσαμεν εἰς τὴν μελέτην τοῦ Χαρὰμ-εχ-Σερίφ, τοῦ «σεπτοῦ ἱεροῦ», τοῦ περιβόλου τοῦ περιλαβόντος ποτὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἰεχωβὰ καὶ τανῦν συναθροίζοντος τὰ μωαμεθανικὰ μνημεῖα, ὧν τὸ κυριώτατον, τὸ τζαμίον τοῦ Ὀμάρ, εἶνε τὸ τελειότατον ἀριστούργημα τῆς ἀραβικῆς τέχνης.

Εἰς τὸ Χαρὰμ εἰσέρχονται διὰ τῆς δυτικῆς πύλης, λεγομένης Βὰβ-ελ-Μοχρεμπύ, ἤτοι πύλης τῶν κατοίκων τῆς Βαρβαρίας. Ὑπὸ τὸν θόλον καὶ πρὸ τῆς πηγῆς, κεκοσμημένης μετὰ τῆς ἐξεζητημένης ἰδιοτροπίας τῆς μαυριτανικῆς τέχνης, ἐφρούρουν ἔτι πρὸ δεκαετίας ἄγριοι Μαῦροι μὲ τὸ γιαταγάνιον ἀνὰ χεῖρας, ἕτοιμοι νὰ ἐκκόψωσι τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀπίστου ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ διαβῇ τὴν ἱερὰν φλιὰν ἄνευ φιρμανίου, ὅπερ σπανίως παρεχωρεῖτο.

Ἀλλὰ σήμερον οἱ Μαῦροι ἐξέλιπον, οἱ δὲ φρουροῦντες ἰμάμαι ἐπισαθεύθησαν ἀπέναντι τῆς αὐξούσης συρροῆς Εὐρωπαίων καὶ τῆς ἀκαθέκτου εὐγλωττίας τῶν βακσισίων ἅτινα καταρρέουσι τῶν χειρῶν αὐτῶν δίκην βροχῆς. Μετὰ τὴν δίοδον δὲ ταύτης τῆς πύλης εὑρίσκεταί τις ἐν τῇ Χαράμ, πόλει ἁγίᾳ ἐντὸς τῆς πόλεως τῆς κοινῆς, ἧς κατέχει σχεδὸν τὸ τέταρτον. Κατέχει δὲ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Ἀμωρεία, πρὸς μὲν βορρᾶν ἐξομαλυνθέντος δι' ἰσοπεδώσεως, πρὸς δὲ νότον ἐπιμηκυνθέντος δι' ἐπιχωμάτων. Αἱ γιγάντειοι ἐργασίαι τῶν βασιλέων τοῦ Ἰούδα κατέστησαν τὴν κορυφὴν ταύτην ἰσόπεδον, ἔχον μῆκος μὲν περὶ τοὺς 500 πόδας, πλάτος δὲ περὶ τοὺς 300.

Τὸ τετράγωνον τοῦτο περικλείεται ἐντὸς περιβόλου τειχῶν ἀρχαίων, ὅστις συνεχίζεται πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς πόλεως, πρὸς δὲ βορρᾶν ἑνοῦται μετὰ τοῦ πύργου τῆς Ἀντωνίας, τῆς παλαιᾶς ῥωμαϊκῆς ἀκροπόλεως. Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ὀροπεδίου τούτου δεύτερον ἰσόπεδον, ὅλως ἐστρωμένον διὰ μαρμαρίνων πλακῶν, ὑποβαστάζει τὸ τζαμίον τοῦ καλίφου Ὀμάρ, ὅπερ κατέχει ἀκριβῶς τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ὑπερέχει τῆς κρηπῖδος ταύτης, μετὰ μεγαλείου ἀσυγκρίτου γινόμενον ὁρατὸν ἐκ πάντων τῶν σημείων τοῦ ὁρίζοντος τῶν Ἱεροσολύμων. . . . .

. . . .

Ἧττον παντὸς ἄλλου ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ θίξω θέμα ἐξαντληθὲν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ *Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ* καὶ δὲν θὰ ἐπιχειρήσω νὰ ἀφηγηθῶ καὶ πάλιν τὴν μεγαλοπρεπῆ διάταξιν τοῦ ὡραίου τούτου τζαμίου τοῦ Ὀμάρ, τὰς ἀκτινοβολήσεις τοῦ φωτὸς ἐπὶ τῶν περιβόλων αὐτοῦ καὶ τὴν ἀενάως νέαν πανήγυριν ἣν τοῦτο παρέχει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Διαθλώμενον καὶ ἀλλοιούμενον διὰ θυρίδων ὑελίνων σοφῶς κατεσκευασμένων καὶ ὁτὲ μὲν ζωπυρούμενον ὑπὸ τῶν κρυσταλλίνων ψηφίδων τῶν μωσαϊκῶν καὶ τοῦ χρυσοῦ τῶν ὀροφωμάτων, ὁτὲ δὲ ἀμυδρούμενον ὑπὸ τῆς σκιᾶς τῶν ἐκ πορφυρίτου κιόνων καὶ τῶν περσικῶν ταπήτων, παρέχει θέλγητρα ἰσχυρότατα, οἵων στεροῦνται καὶ αἱ μεγαλοπρεπέσταται τῶν παρ' ἡμῖν ἐκκλησιῶν.

Ὥρας ὅλας διῆλθον ἐν ἐκστάσει παρακολουθῶν τὰς ἀντανακλάσεις τοῦ φωτός, ἐν ᾧ ἠκροώμην τῶν συναξαρίων ἅτινά μοι διηγεῖτο ὁ ἰμάμης περὶ τῆς πέτρας τοῦ Σακρᾶ, τοῦ παλαιοῦ τούτου *θυσιαστηρίου ὁλοκαυτώματος*, ἀπορρῶγος βράχου, παρατετριμμένου καὶ διεφθαρμένου ὑπὸ τοῦ χρόνου, ὅστις εἶνε ἀνιδρυμένος ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ γυμνότητι ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν ἐνταῦθα πολυτίμων ὑλῶν τῶν καλλιτεχνικῶς ἐξειργασμένων· ἡ χεὶρ τοῦ Δαυὶδ λέγεται ἐγγίσασα αὐτὸν καὶ ὑπὸ τῆς χειρὸς τῶν ἀγγέλων κρατεῖται ἀνηρτημένος ἄνωθεν τῆς ἀβύσσου.

Οἱ Ἰουδαῖοι.

Ὁ παράδοξος οὗτος τόπος ἔχει τὴν χάριν νὰ παρέχῃ ἐν αὐτῷ ὁ σύγχρονος βίος ἀδιακόπως τὸν εὔγλωττον ὑπομνηματισμὸν τῆς παρελθούσης ἱστορίας, τὴν δι' εἰκόνων παράστασιν τῶν σκέψεων ἃς ἐμπνέει αὕτη ἡ ἱστορία. Τούτου ἔσχον σήμερον νέον δεῖγμα μεταβαίνων νὰ ἴδω τοὺς Ἰουδαίους θρηνοῦντας παρὰ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ, περίεργον θέαμα ὅπερ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπιφυλάσσουσιν εἰς τὸν ξένον καθ' ἑκάστην Παρασκευήν.

Τὸ περιτείχισμα τοῦ Χαρὰμ τὸ πρὸς Ἀνατολάς, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς πόλεως καὶ παρὰ τὴν

γέφυραν τῶν Μακκαβαίων, διετηρήθη ἐφ' ὕψος μέγα οἷον ὑπῆρχε κατὰ τοὺς ἀπωτάτους χρόνους ὅτε ὁ Ἰσραὴλ κατεῖχεν ἐν εἰρήνῃ τὴν πόλιν τοῦ Δαυΐδ· σύγκειται δ' ἐκ σειρῶν πετρῶν παμμεγίστων, ἐξεχουσῶν βαθμηδὸν πλειότερον ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, καὶ ἔχει ὄψιν παρατετριμμένην καὶ σεβασμίαν. Τὸ ἠρειπωμένον τοῦτο μνημεῖον ἡ παράδοσις ἀποδίδει πιθανώτατα πάντων εἰς τὸν βασιλέα Σολομῶντα. Μεταξὺ δὲ τοῦ τείχους τούτου καὶ τῶν νεωτέρων καλυβῶν ἀφείθη διάδρομος, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, εἰς οὓς ἡ εἰς τὸν πρόναον εἴσοδος εἶνε ἀπηγορευμένη αὐστηρῶς, ἠγόρασαν παρὰ τῶν Τούρκων ἀντὶ χρημάτων τὸ δικαίωμα νὰ ἔρχωνται καὶ κλαίωσιν ἐπὶ τὰ ἐρείπια τῶν μνημείων τῶν ἑαυτῶν προγόνων.

Γίνεται δὲ τοῦτο παρ' αὐτοῖς κατὰ παράδοσιν παλαιάν,ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἐπὶ Τίτου διασπορᾶς. Οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ Πέρσαι, οἱ σταυροφόροι ἀλλεπαλλήλως εἰςέπραξαν ἐκ τῆς ἐθνικῆς ταύτης εὐλαβείας τῶν Ἰουδαίων φόρον βαρὺν, οἱ δὲ φιλοχρήματοι προγεγραμμένοι ἐπλήρωσαν αὐτὸν κατ' ἀκολουθίαν εἰς τοὺς ἀλληλοδιαδόχους δεσπότας τοῦ πατρῴου αὐτῶν κλήρου, τιμῶντες πλείονος ἢ τὸν ἴδιον χρυσὸν τὴν ἄφατον χαρὰν τοῦ θίγειν τὰ λείψανα τοῦ μεγάλου αὐτῶν βασιλέως καὶ τὴν πύλην τοῦ πατρῴου περιβόλου ὅθεν ἐκδιώκονται. Ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ ἔθους τούτου ἔν τινι τῶν ἐπιστολῶν του. «Θὰ ἴδητε αὐτόθι τὸν πενθήρη τοῦτον λαὸν ἐρχόμενον καὶ θρηνοῦντα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ του» ἔγραφεν. Ἐκεῖ μεταβὰς ἔμελλε φιλόσοφός τις νὰ διαλογισθῇ τὴν ἐπίμονον ζωτικότητα τῶν θρησκειῶν καὶ τὴν μυστηριώδη ἀποδοκιμασίαν τῆς ἑβραϊκῆς οἰκογενείας.

Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ γιγαντείου τείχους,πρὸς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν λίθων, ἧς τοῦ ὕψους μόλις ἐφικνοῦνται αἱ κεφαλαὶ, συνωστίζεται πλῆθος πυκνὸν καὶ καλύπτει τὰς λατρευτὰς πέτρας δι' ἀσπασμῶν, θωπειῶν καὶ δακρύων. Καί τινες μὲν φέρουσι τὴν ἐγχώριον στολὴν, μετάξινα ποδήρη ἐνδύματα λαμπρῶν χρωμάτων, ἀλλὰ τὸ μέγιστον πλῆθος, Ἰουδαῖοι ἐκ Πολωνίας, Ῥωσίας, Βλαχίας φέρουσι τὴν ἀνεκδιήγητον ἐκείνην ἐνδυμασίαν ἥτις ἐξέπληξεν ἡμᾶς τὰ μέγιστα ἐν Σαφὲδ ὅπου εἴδομεν αὐτὴν τὸ πρῶτον. Καὶ αἱ γυναῖκες δὲ, περιβεβλημέναι τοὺς λευκοὺς αὐτῶν πέπλους, μετέχουσι τῶν εὐλαβῶν τούτων θρηνῳδιῶν.

Ἴδετε αὐτοὺς πάντας, ἑκατοστύας ὅλας, περισφίγγοντας τὰς πέτρας διὰ τῶν γαμψῶν αὐτῶν χειρῶν, ταλαντεύοντας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα κατὰ τὰς ἐρρύθμους κυμάνσεις τῆς ἀνατολικῆς προσευχῆς, ψαλμῳδοῦντας διὰ φωνῆς ὀξείας τοὺς θρήνους τῶν προφητῶν ἢ λιτανείας ἐν τῷ ἀγροτικῷ γερμανικῷ ἰδιώματι. Ἔστιν ὅτε τὸ ᾆσμα καὶ αἱ δονήσεις τῆς κεφαλῆς καθησυχάζουσιν, ἔπειτα δ' ἐπὶ τῇ κραυγῇ τοῦ κορυφαίου ἡ μακρὰ σειρὰ τῶν ὑπεστρωμένων σισύρᾳ πιλίσκων, τῶν σαρικίων, τῶν εὐρωπαϊκῶν πίλων ἀρχίζει πάλιν νὰ κατέρχηται καὶ νἀναβαίνῃ μετὰ κινήσεων κυμάτων μαινομένων. Πολλοὶ κλαίουσιν ἀληθῶς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ σκληροῦ τείχους τοῦ καλύπτοντος αὐτοῖς τὴν θέαν τοῦ ὄρους Ἀμωρεία καὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ Σολομωντείου ναοῦ. Ὁ μουσουλμάνος ὁ μεταβαίνων πρὸς προσευχὴν εἰς τὸ τζαμίον καταρᾶται τοὺς μυκτηριζομένους τούτους Παρίας, οἱ δὲ περιηγηταὶ οἱ ἐλθόντες πρὸς διασκέδασιν ἀνακαγχάζουσιν ἐπὶ τοῖς κωμικοῖς ἐπεισοδίοις τῆς σκηνῆς ταύτης· ἀλλ' ἐκεῖνοι, μένοντες ἀπαθεῖς ὑπὸ τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴν ὕβριν, ῥίπτουσι κάτωθεν βλέμμα κατάμεστον μίσους εἰς τὸν ἄπιστον καὶ ἐξακολουθοῦσιν, ἄνευ περισπασμοῦ τινος τῆς διανοίας, τὴν θρηνώδη αὐτῶν μνημόσυνον ἑορτήν.

Οἶκτος ἄρρητος καταλαμβάνει τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς αἰωνίου ταύτης δυστυχίας, τοῦ πατριωτισμοῦ τούτου τοῦ μὴ ἐξασθενοῦντος, καίπερ μὴ τρεφομένου. Ἡ καρδία σφίγγεται καὶ ὁ νοῦς ταράσσεται. Τίς ἱστορικὴ ἐπαγωγὴ θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπερβῇ κατὰ τὴν παραδοξίαν καὶ τὸ ἀπίθανον τὸ πραγματικὸν τοῦτο γεγονὸς, τὴν ἐμφάνισιν, λέγω, τοῦ ἀϊδίου τούτου λαοῦ ὅστις ἐπανέρχεται ἐκ τῶν μυχῶν τῶν μυθικῶν αἰώνων εἰς τὸ μέσον τοῦ νεωτέρου βίου, ὡς τὸ φάσμα τοῦ **Bar-Gioras** ἐν μέσῳ τῶν Ῥωμαίων, ἵνα καταρασθῶσι κακουργίαν ἔχουσαν ἡλικίαν δισχιλίων ἐτῶν, ἵνα δεηθῇ καὶ θρηνήσῃ, μετὰ πάθους ἐσαεὶ νέου, ἐν γλώσσῃ ἐκλιπούσῃ, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ναοῦ ἀφιερωμένου εἰς λατρείαν νεκράν; . . . .

. . . .

. . . .

Ἀπέναντι πάντων τῶν κλάδων τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας, ὡς ὁ Ἰσμαὴλ ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἡ ἰουδαϊκὴ φυλὴ μισουμένη καὶ ἀποκεκλεισμένη ζῇ μόλις ἐν τῇ ἀθλιότητι αὐτῆς, καίτοι ὑπάρχουσί τινα καθιδρύματα ὀφειλόμενα εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τῶν ἐν Εὐρώπῃ πλουσίων ὁμοθρήσκων της.

Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ἀγνοούμενοι καὶ περιφρονούμενοι καίπερ ὄντες πολυάριθμοι, ἐγκεκλεισμένοι ἐν συνοικίᾳ πνιγηρᾷ καὶ ἐν συναγωγαῖς σκοτειναῖς, ἐκδιωκόμενοι ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῶν καθηγιασμένων ὑπὸ τῆς Γραφῆς, τοῦ Εὐαγγελίου ἢ τοῦ Κορανίου,τρέφουσιν εἴπερ τινὲς ἄλλοι ἀξιώσεις μέλλοντος καὶ τὴν πεποίθησιν ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως. Ἀφικνοῦνται ἐκ πάντων τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης, παράδοξοι οἵους ἀπεπειράθην νὰ εἰκονίσω αὐτοὺς, μετὰ τῆς αὐτομάτου κανονικότητος τῶν μεταναστευόντων πτηνῶν, ἵνα προσθέσωσι τάφους εἰς τὰ μνήματα τὰ προγονικά. Ἀριθμός τις θὰ παράσχῃ ἰδέαν τινὰ

Digitized by Google

τῆς ἀριθμητικῆς αὐτῶν σημασίας, ἥτις ἐλαχίστην ἔχει ἀναφορὰν πρὸς τὴν θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτῶν σημασίαν, ἥτις εἶνε οὐδαμινή τις. Ἐκ τῶν κατοίκων τῶν Ἱεροσολύμων, οἵτινες ἀναβαίνουσιν εἰς 26,000 ψυχῶν περίπου, οἱ Ἰουδαῖοι εἶνε 14,000, ἤτοι ὑπερβαίνουσι τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῶν κατοίκων συνίσταται ἐξ 7 ἢ 8,000 χριστιανῶν καὶ 4 ἢ 5,000 μωαμεθανῶν, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶνε Βεδουῖνοι τῆς ἐρήμου ἢ πολῖται Ἄραβες, οἱ δὲ λοιποὶ Τοῦρκοι ὑπάλληλοι καὶ στρατιῶται.

Οἱ μωαμεθανοὶ αἴρονται ἡσύχως ὑπὲρ τὰς ἄλλας συστάδας, θεωροῦντες καὶ οὗτοι τὰ Ἱεροσόλυμα ὡς πόλιν ἱεράν, τιμῶντες τὸν προφήτην ἐν τῷ Χαράμ, καλοῦντες τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν προσευχὴν ἐκ τοῦ ὕψους τῶν κωδωνοστασίων μετασκευασθέντων εἰς μιναρέδες, ἐπιτηροῦντες τοὺς χριστιανοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἅτινα παραχωροῦσιν αὐτοῖς, παρεμβάλλοντες ἐν αὐτοῖς τὸ ἀδιαφιλονείκητον αὐτῶν κῦρος, στοιχεῖον ἰσορροπίας ἀναγκαῖον, λίθον ἀκρογωνιαῖον ὅστις συνέχει τὴν συναρμογὴν ὑλῶν ἑτερογενῶν καὶ ἐμποδίζει τὴν κατάλυσιν αὐτῶν ἐν ἀναρχίᾳ καὶ αἵματι.

Οἱ Ῥῶσοι.

Σήμερον μετέβημεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ῥωσικῶν καθιδρυμάτων, ἀπεχόντων δέκα λεπτὰ ἀπὸ τῆς πύλης πρὸς τὴν λεωφόρον τὴν ἄγουσαν εἰς Ἰόππην τῆς Συρίας. Ἐξ οἱουδήποτε σημείου τοῦ ὁρίζοντος καὶ ἂν παρατηρήσῃ τις τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ ὄμμα προσελκύεται καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ λευκοῦ τούτου ὄγκου τοῦ ἐπιστέφοντος τὸν δυτικὸν λόφον, ὑπερκειμένου ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἐπιμηκυνομένην κατὰ τὴν βάσιν τοῦ λόφου ἐκείνου.—Εἴς τε τὸν κατερχόμενον ἐκ Ναπλούζης (Νεαπόλεως) ὡς καὶ εἰς τὸν ἐξ Ἰόπης ἀναβαίνοντα ἡ ἐκκλησία αὕτη ἡ ὑπὸ οἴκων περιστεφομένη εἶνε ἡ πρώτη ἐμφανιζομένη εἰς τὸν περιηγητήν, ὡσεὶ τις σκοπὸς ἢ φρουρὸς τῆς πόλεως· μᾶλλον δὲ τοῦ ἑλληνικοῦ σταυροῦ καὶ τῆς σημαίας τῶν τσάρων θὰ διδάξωσιν αὐτὸν ὁ πλοῦτος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν οἰκοδομῶν τούτων τὴν ἐθνότητα εἰς ἣν ἀνήκουσιν.

Ὁ πρόξενος, κατοικῶν ἔν τινι κομψῇ ἐξοχικῇ οἰκίᾳ ἐκτισμένῃ ἐν τῇ συστάδι τῶν οἰκοδομῶν τούτων, ὑποδέχεται ἡμᾶς μετὰ φιλοφροσύνης καὶ δεικνύει ἡμῖν ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ μετὰ ἀρεσκείας εὐνοήτου τὸ ἔργον τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ὀξύνοιαν τῶν συμπολιτῶν του· οὐδὲν λείπει ἀπὸ τῆς μικρᾶς ταύτης μοσχοβιτικῆς πόλεως, περιεχούσης νοσοκομεῖον ἑξήκοντα κλινῶν, ἐγκαταστημένον ἐν πάσῃ δαψιλείᾳ καὶ ἀνέσει, φαρμακεῖον, ξενῶνα κατὰ τὴν παλαιὰν σημασίαν τῆς λέξεως, οἶκον προωρισμένον διὰ πτωχοὺς προσκυνητὰς μετὰ δωματίων κομψοτέρων προωρισμένων διὰ τοὺς εὐπορωτέρους περιηγητάς, παρεκκλήσιον ἐσωτερικόν, ἐκκλησίαν μεγάλην καὶ ὡραίαν, παραρτήματα πολυπληθῆ. Ἰατροί, φαρμακοποιοί, νοσηλευταί, κυρίαι νοσοκόμοι ἀναμένουσι τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἀπόρους. Δὲν δύναμαι νὰ διεξέλθω διὰ μακρῶν τὰ πολλὰ καθ' ἕκαστα εὐεργετήματα, μαρτυροῦντα χεῖρα γενναίαν τε καὶ προβλεπτικήν· ἐκ πάντων δὲ τούτων ἐμποιεῖται ἐντύπωσις ἀκατανίκητος δυνάμεως, πλούτου, καρτερίας καὶ ζωτικότητος ἥτις ὀρθῶς κατανοουμένη χρησιμεύει ἵν' ἀποδώσῃ εἰς τὰ ἐλάχιστα πράγματα ἅπασαν αὐτῶν τὴν ἀξίαν καὶ τὸ ὕψιστον αὐτῶν διάφορον. Λέγουσιν ὅτι ἡ Ῥωσία ἤδη κατώρυξεν ἤ, ὀρθότερον εἰπεῖν, ἔσπειρε τέσσαρα ἑκατομμύρια ἐν τῷ ἀγρῷ τούτῳ, ὅστις δὲν θὰ μείνῃ ἀργός. Παραβάλετε τὸ ποσὸν τοῦτο πρὸς τὰς ὀλίγας χιλιάδας φράγκων ἃς ἀποστέλλουσι τἆλλα κράτη εἰς τοὺς ὁμοθρήσκους αὐτῶν καὶ συμπεράνατε ἐντεῦθεν περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἐνεργείας τῆς ἑκατέρωθεν ἐπιτελουμένης.

Καὶ ταῦτα μὲν πάντα οὐδὲν εἶνε ἔτι, εἶνε μόνον τὸ διάγραμμα· ἂν δὲ παρατηρήσωμεν τοὺς παραδόξους ξένους τοὺς ἀναμενομένους ἐν ταύτῃ τῇ κατοικίᾳ, ἐκπλησσόμεθα, ἤ, μᾶλλον εἰπεῖν, καταπτησσόμεθα κατὰ τρόπον ὅλως ἀλλοῖον.

Οὐδὲν δύναται νὰ καταστήσῃ ἐννοητὸν εἰς τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν, τὴν ὅλως ἀήθη τοιούτων ἐντυπώσεων, τὸ ῥεῦμα πυρετώδους εὐλαβείας τὸ ῥίπτον εἰς τὴν ἁγίαν Γῆν 3 ἢ 4,000 προσκυνητῶν Ῥώσων καθ' ἕκαστον ἔτος. Ἵνα κατανοήσωμεν τὴν εἰρηνικὴν ταύτην σταυροφορίαν, πρέπει νἀναμνησθῶμεν τῶν ἀφορμῶν τῆς ἀδιαφθόρου πίστεως, τῶν προμάχων τῆς καθολικῆς Εὐρώπης ἐν Ἀνατολῇ, τῶν συντρόφων Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου, τῶν προδρόμων ἐκείνων τῶν σταυροφόρων, οἵτινες ἀφικνοῦντο πεζοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα, φέροντες διὰ χειρῶν τὴν ὁδοιπορικὴν βακτηρίαν, ἐκ τῶν μυχῶν τῆς Φλάνδρας ἢ τῆς Βρετανίας. Ἐντεῦθεν οὐδὲν δύναται κάλλιον τοῦ θεάματος τούτου νὰ βοηθήσῃ ἡμῖν εἰς ἀποκατάστασιν τῶν ἱστορικῶν ἐποχῶν. Ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ὁ ῥωσικὸς οὗτος λαὸς εὑρίσκεται ἀκόμη ἐν ᾗ καταστάσει οἱ πατέρες ἡμῶν κατὰ τὸν ἑνδέκατον αἰῶνα, ἐν τῇ αὐτῇ βαθμῖδι ἰσχυροῦ ζήλου καὶ ἁπλότητος. Βοηθούμενος δὲ ὑπὸ κυβερνήσεως ἥτις μεριμνᾷ περὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τοιούτου μοχλοῦ, κινεῖται κατὰ περιόδους ἐν τοῖς μυχοῖς τῶν ἐκτεταμένων αὐτοῦ χέρσων δίκην μεταβάσεώς τινος πτηνῶν τοῦ Βορρᾶ. Ὁ ἀγρότης τῆς Μικρᾶς λεγομένης Ῥωσίας, ὁ μουζῖκος τῆς Μόσχας, ὁ δουλοπάροικος τῆς Σιβηρίας, ὁ Κιρκάσσιος τῶν χριστιανικῶν τοῦ Καυκάσου ἐπαρχιῶν, ὁ Βούλγαρος τοῦ Δουνάβεως, οἱ ἔμποροι τοῦ Νότου ἢ τοῦ Ἀρχαγγέλου συνενοῦνται ἐν Ὀδησσῷ, ἔνθα τὰ ἀτμόπλοια παραλαμβάνουσιν αὐτοὺς δωρεὰν καὶ μεταφέρουσιν εἰς Ἰόππην. Ἐκεῖθεν δὲ πορεύονται πεζῇ, ψάλλοντες ὕμνους, τὴν μακρὰν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν διὰ τῶν ὀρέων εἰς

Digitized by Google

τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ γίνονται οἱ πλεῖστοι δεκτοὶ ὑπὸ τῆς κοινότητος. Εἶδον αὐτοὺς ἐν τῷ ξενῶνι, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν καὶ πολλάκις πρὸ πάντων ἐν τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ· φέροντες τὸ ἐθνικὸν αὐτῶν καλπάκιον, ἐγκεκορδυλημένοι ἐξ εὐαισθησίας πρὸς τὸ ψῦχος ἐν τοῖς μακροῖς αὐτῶν ἐνδύμασιν, ἐκβάλλουσιν ἐν τῇ σκιᾷ τοῦ ἱεροῦ τὰς μεγάλας αὐτῶν ὑπὸ τῶν χιόνων ἠρυθριασμένας ἐμβάδας, γονυπετοῦσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σταυροκοπούμενοι ἐπανειλημμένως καὶ ἄρχονται δεήσεων θερμοτάτων. Οὐδὲ πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν τοὺς σχηματισμοὺς τούτους ἀντὶ τῶν μηχανικῶν ἐπιδείξεων τῆς παρ' Ἕλλησι λατρείας. Ἀρκεῖ δὲ νὰ ἐμβλέψωμεν εἰς τὰς φυσιογνωμίας ἐκείνας ἐφ' ὧν τὸ αἴσθημα ἐκδηλοῦται μετὰ τοῦ νεαλοῦς ἐκείνου καὶ τῆς ἁπλοϊκῆς σκαιότητος τῶν ἀγαλμάτων ἐν τοῖς γοτθικοῖς ἡμῶν ναοῖς, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους τοὺς φλογεροὺς ὑπὸ τὴν μακρὰν κόμην τὴν καθειμένην βοστρυχηδὸν ἐπὶ τοὺς ὤμους, ἵνα καταλάβωμεν ἐν αὐτοῖς φλόγα πίστεως ἀληθινῆς καὶ ἀπείρου. Πολλοὶ δ' αὐτῶν δὲν θεωροῦσι τὴν προσκυνητικὴν αὐτῶν πορείαν περατωθεῖσαν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ συνεχίζουσιν αὐτὴν μέχρι τοῦ Σινᾶ· ἀψηφοῦντες δὲ τῶν κόπων καὶ τῶν κακουχιῶν πορείας πολυμήνου ἐν ταῖς ἀραβικαῖς ἐρήμοις, ἀπέρχονται ἵν' ἀσπασθῶσι τοὺς βράχους οὓς ἔθιξε τοῦ Μωϋσέως ἡ ῥάβδος.

Ἐντεῦθεν κατανοεῖται τί δύναται νὰ παράσχῃ δύναμις τοιαύτη, σοφῶς ἀναπτυσσομένη καὶ διευθυνομένη, ἂν προστεθῶσιν εἰς τὸν θρησκευτικὸν τοῦτον ἐνθουσιασμὸν αἱ ἰδιότητες τῆς πειθαρχίας καὶ τοῦ σεβασμοῦ αἵτινες ἐξέπληξαν ἡμᾶς ἐν τοῖς πλείστοις τούτων τῶν ἀνθρώπων. Λέγουσιν ἐν ἑαυτοῖς ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ὅρια τεθειμένα εἰς τὴν δυνατὴν ἐνέργειαν χειρὸς ὑπηρετουμένης ὑπὸ ὀργάνου οὕτω θαυμασίου· θὰ ἦτο δ' ἀληθῶς χρεία φρονήσεως ὑπερανθρώπου ἵνα οἱ ἰσχυρότεροι ἀποφύγωσι τὸν πειρασμὸν νὰ ποιήσωσι κατάχρησιν τῆς δυνάμεως ταύτης. Ἔχουσι σήμερον τετρακισχιλίους προσκυνητάς, θὰ ἔχωσιν αὔριον τεσσαρακοντάκις χιλίους, ἂν θελήσωσιν, ἂν δύνανται νὰ δώσωσιν αὐτοῖς κατοικίαν καὶ τροφήν. Λαὸς ὁλόκληρος θὰ ἔλθῃ ἐπὶ τοῦτον τὸν λόφον, πειθήνιος, ἀφωσιωμένος, ἔνζηλος· καθ' ἣν δ' ἡμέραν θελήσωσιν, ἅμα λέξει μιᾷ, ἅμα νεύματι ἑνὶ θὰ ὁρμήσῃ εἰς ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἁγίου Τάφου μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου, μετὰ τῆς αὐταπαρνήσεως μεθ' ἧς καὶ οἱ σύντροφοι Γοδοφρείδου τοῦ ἐκ Βουιλλῶνος. Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τοιαύτης τινὸς ἐνδεχομένης ἐκβιάσεως ἡ βραδεῖα ἀλλ' ἔντονος ἐνέργεια τῆς μεγάλης ταύτης ἠθικῆς κινήσεως θὰ ἐπενέγκῃ οὐχ ἧττον ἀποτελέσματα σπουδαῖα. Οὕτω δὴ ὁ διερχόμενος τὰς ὡραίας ταύτας αἰθούσας, θαυμάζων τὰς μητρικὰς μερίμνας τῆς Ῥωσίας ὑπὲρ τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ τὰς θυσίας ἃς ἀναλαμβάνει, αἰσθάνεται διὰ πάντων τούτων τὸν ὀργασμὸν σπερμάτων γονίμων, ἀντίστασίν τινα ἀκάθεκτον καὶ ἔχουσαν δύναμιν τοῦ θραύειν βράχους, οἱονεὶ τινα φρικασμὸν ὑπόκωφον σπαρτῶν ὡριμαζόντων.

Ὁ βίος ἐν Ἱεροσολύμοις.

Θὰ ἤθελον ὅμως, πρὶν ἢ καταλείψω τὰ Ἱεροσόλυμα, νὰ συνοψίσω τὴν φυσιογνωμίαν τῆς παραδόξου πόλεως καὶ τὴν ἠθικὴν αἴσθησιν ἣν ἐμποιεῖ. Ὑπέμνησα ἤδη τὴν θλιβερὰν αὐτῆς καὶ ἐρημικὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν. Ἠσθάνθην ὅτι ὁ ἐν αὐτῇ βίος εἶνέ πως παλινδρομικός τις, ἀνερχόμενος εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους διὰ τῶν ἐρειπίων τῶν παρελθόντων αἰώνων ἅτινα διηγοῦνται τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως. Ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις περιδιαβάζων, καὶ ἐλάχιστα δεδιδαγμένος ἂν τύχῃ, περιερχόμενος τὴν πόλιν ταύτην τὴν σταματήσασαν ἐν τῷ χρόνῳ, ἀποχωρίζεται φυσικώτατα ἐκ τῶν συγχρόνων σκέψεων καὶ συγκοινωνεῖ οἰκείως μετὰ τῶν Ἰουδαίων, τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν σταυροφόρων, οἵτινες εἶνε οἱ μόνοι λαλοῦντες ἐν τῇ σημερινῇ σιγῇ.

Ἀλλὰ τοῦ πτώματος τοῦ κειμένου ἐν τούτῳ τῷ τάφῳ ἐπέζησεν ἡ ψυχή. Ἂν πάντες οἱ θόρυβοι τῶν καθ' ἡμᾶς πόλεων σιγῶσιν ἐν ταύτῃ, ἂν λείπουσιν ἐνταῦθα πάντες οἱ οὐσιώδεις ὅροι τῆς ὑπάρξεως τῶν ἄλλων πόλεων, ὑπάρχει ὅμως μία τις τῶν τάσεων τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας ἥτις ἀνεδείχθη ἐνταῦθα μετὰ δυνάμεως μοναδικῆς, ἥτις ἐπ' ἰδίᾳ ὠφελείᾳ ἀπεξένωσε τοὺς κατοίκους καὶ ξένους τῶν Ἱεροσολύμων ἀπὸ τῆς σπουδῆς πάσης ἄλλης σκέψεως. Ἵνα δὲ κατανοήσητε πῶς ἡ τάσις αὕτη καταλαμβάνει τὴν ὑμετέραν ἐνταῦθα ψυχήν, καταστρέφουσα πᾶσαν ἄλλην μέριμναν, πρέπει νὰ παιτήσητε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων μεταβολὴν ἐντελῆ τῶν συνηθειῶν αὐτοῦ, τῶν συμφερόντων καὶ τῶν τρόπων τοῦ βλέπειν καὶ αἰσθάνεσθαι. Τὸ δὲ κοινωνικὸν τοῦτο στοιχεῖον ὅπερ παρ' ἡμῖν μὲν ὁλονὲν σμικρύνεται, παρεχομένης αὐτῷ θέσεως ὁσημέραι γλισχροτέρας, ἀλλ' ὅπερ διετηρήθη ἐν Ἱεροσολύμοις, καταπνῖγον πάντα τὰ ἄλλα, εἶνε τὸ στοιχεῖον τὸ θρησκευτικόν.

Τὸ ἐμπόριον, ὁ πλοῦτος, αἱ τέχναι, αἱ μεγάλαι αὗται μέριμναι πάσης συνελεύσεως ἀνθρώπων, ἐνταῦθα ὑφίστανται μόνον διὰ τὰς πρώτας ἀνάγκας καὶ τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης. Ἡ γεωργία εἶνε ἄσημος μέχρι γελοιότητος, τὸ δὲ ἐξαγόμενον προϊὸν τῆς χώρας εἶνε μόλις ὀλίγοι σάκοι ἐλαιῶν. Τὸ δὲ ὑπό τινων Εὐρωπαίων ἐπιδιωχθὲν σχέδιον περὶ σιδηροδρόμου ἑνοῦντος τὴν Ἰόππην μετὰ τῶν Ἱεροσολύμων ἐναυάγησε καὶ θὰ ναυαγήσῃ πάντοτε διὰ τὸ ἀδύνατον τῆς συντηρήσεως τῆς γραμμῆς ταύτης, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τὴν ἰδέαν ἠθικῆς τινος ἀποδοκιμασίας, διεγειρομένης ὑπὸ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου ὀνομάτων καὶ ἰδεῶν ὁμοῦ ἀντιφερομένων.

Ἐν ᾧ δὲ καὶ ἡ μικροτάτη κώμη τῆς Ἀνατο-

Digitized by Google

λῆς, καταβιβρωσκομένης σήμερον ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς κολλυβιστικῆς καπηλείας, ἔχει τὸ χρηματιστήριον αὐτῆς ἔν τινι χανίῳ ἢ καφενείῳ, τὰ Ἱεροσόλυμα δὲν ἔχουσι τοιαύτην λέσχην· Ἕλληνες δὲ καὶ Ἰουδαῖοι ζῶσιν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ὢ τοῦ θαύματος, χωρὶς νὰ πραγματεύωνται. Ἡ δὲ ἡδονὴ εἶνε ἔτι μᾶλλον τῆς ἐργασίας ἐξωρισμένη ἐκ τῆς ἁγίας πόλεως· τὸν παρελθόντα χειμῶνα θελήσας ὁ πρόξενος τῆς Ῥωσίας νὰ τελέσῃ μικρόν τινα χορὸν εἶδε τὴν ἰδέαν αὐτοῦ κακιζομένην ὡς τερατώδη.

Ὑπείκοντες εἰς τὴν πίεσιν τῆς γενικῆς ταύτης ἀτμοσφαίρας κατέχονται πάντες ὑπὸ συστολῆς τῶν πράξεων καὶ λόγων, οἱονεὶ κατειλημμένοι ὑπὸ πένθους τινὸς κοινοῦ· περιπατοῦσι καὶ λαλοῦσιν ἐν τῇ ὁδῷ ὡς εἰ εὑρίσκοντο ἐν ἐκκλησίᾳ, οὐδὲ νὰ συλλογισθῶσι δὲ δύνανται τὰς διασκεδάσεις τῶν ἡμετέρων πόλεων, ἃς πᾶς τις θὰ ἐξεπλήσσετο εὑρίσκων ἐνταῦθα. Δὲν ὑπάρχουσι δὲ ἄλλα συμφέροντα τοπικὰ πλὴν τῶν συνδεομένων μετὰ τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων, ἄλλαι στάσεις πλὴν τῶν ἐξεγειρομένων παρὰ τὸν Ἅγιον Τάφον, ἄλλαι πνευματικαὶ ἀσχολίαι πλὴν τῶν ἀφιερωμένων εἰς τὸν προσηλυτισμὸν καὶ τὰς θεολογικὰς ἐρεύνας.

Σ. Π. Λ.

Ἀποδημία εἰς ἓν μεταλλεῖον τῆς

ΣΙΒΗΡΙΑΣ

Κλιτὺς αὐχμηρὰ καὶ ἄδενδρος ὑψηλοῦ ὄρους καὶ εὐρὺ χάσμα. Δυσώδη μιάσματα ἐξατμίζονται, γλοιώδης δὲ ὑγρασία ἐσχημάτισε μικρὸν τέναγος, ὅπερ ἡ χιὼν περικυκλώνει διὰ φαιοῦ κρασπεδώματος. Ἀντικρύ, σταθμεύει Κοζάκων φρουρά.—Ἔχουσι πενιχρὰν καλύβην ὡς κατάλυμα, μικρὸν δὲ ξύλινον κρηπίδωμα, ἐφ' οὗ ὑψοῦνται ἐναλλὰξ μαῦροι καὶ κίτρινοι πάσσαλοι πρὸς ἐπιστήριξιν τῶν τουφεκίων, προεξέχει εἰς τὴν πεδιάδα.

Ἐπέδειξα τὴν ἄδειάν μου εἰς τὸν ἀποσπασματάρχην, ὅστις μοὶ ἔδωκεν ὁδηγὸν καὶ διὰ τοῦ δακτύλου μοὶ ἔδειξε τὴν εἴσοδον τοῦ ὀρύγματος.

Καταδύομαι ὑπὸ τὸν θόλον στενοῦ καὶ σκοτεινοῦ διαύλου καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐξακολουθῶ νὰ κατέρχωμαι. Εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀλισθηρὸν τὸ ἔδαφος, οἱ τοῖχοι ἀπολύουσιν ἀπερίγραπτόν τι ὑγρόν, κρᾶμα βορβόρου καὶ ὕδατος σαπροῦ. Τὸ ψῦχος μὲ διαπερᾷ, τὸ δὲ σκότος καὶ τῆς νυκτὸς μελάντερον, δεινῶς προσβάλλει καὶ ἐπισκοτίζει τοὺς ὀφθαλμούς μου. Καταβαίνω τροχάδην, ὁ δὲ σύντροφός μου μὲ δυσκολίαν μὲ ἀκολουθεῖ. Ἔχω ὡς ὁδηγὸν τῆς πορείας μου φῶς ὑποτρέμον, τὸ ὁποῖον διακρίνω εἰς τὸ ἄκρον τοῦ διαύλου. Τὸ ἔδαφος καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον βορβορῶδες καὶ ὀλισθηρόν, φρικίασιν δὲ μοὶ ἐμποιεῖ ὁ ἀπαίσιος ἦχος, ὃν ἀποδίδουσι τὰ ὑποδήματά μου κολλῶντα ἐπὶ τοῦ πηλοῦ. Τέλος φθάνω εἰς τὸ τέρμα· ἐκεῖ σιδηρᾶ κιγκλίς, ἔχουσα κοκκίνας τὰς ῥάβδους ὑπὸ τῆς σκωρίας καὶ ὑπερμεγέθη κρεμαστὰ κλεῖθρα μὲ ἀπαίσιον τριγμὸν ταλαντευόμενα, μοὶ ἐμποδίζει τὴν δίοδον. Ὁ φύλαξ ἅμα τῇ ἐπιδείξει τῆς ἀδείας μου μετὰ κόπου σύρει τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν.

Ἡ αἴθουσα, εἰς ἣν εἰσδύω εἶνε εὐρεῖα καὶ χαμηλή, φωτίζεται δὲ δι' ἀμφιβόλου φωτὸς ὑπὸ χαλκίνης λυχνίας κρεμαμένης ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Ἡ αἴθουσα αὕτη εἶνε ἐξαντληθὲν λατομεῖον, χρησιμεῦον ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς κατοικίαν τῶν ἐξορίστων ἐργατῶν. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ διαφαίνονται εἰς τοὺς τοίχους τῆς αἰθούσης ἀκανόνιστα ὀρύγματα γενόμενα πρὸς ἐξαγωγὴν τοῦ μετάλλου, πάντα δὲ σχεδὸν ταῦτα τὰ ὀρύγματα ἔχουσι τὸ σχῆμα παστῶν θαλάμου καὶ ἐντὸς αὐτῶν κοιμῶνται οἱ κατάδικοι. Ἡ γῆ ἐν ἡμικυκλικῷ θόλῳ σχηματίζει τὴν ὀροφήν· πανταχοῦ χῶμα, οὐδαμοῦ δὲ θύρα ἢ παράθυρα.

Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἄρρητος σωρὸς σαπρῶν ἀχύρων καὶ κοπρίας ἀποτελεῖ τὴν κλίνην, ὅμοια δὲ ἄχυρα ὀλίγον παχύτερα χρησιμεύουσιν ὡς προσκεφάλαιον. Οὔτε κάθισμα βλέπεις οὔτε τράπεζαν, μόνον εἰς μίαν γωνίαν ἐν χρυσῷ πλαισίῳ τῆς Παναγίας τὸ εἰκόνισμα. Διῆλθον τὴν αἴθουσαν ταύτην, τὸν ἐλεεινὸν τῶν καταδίκων κοιτῶνα καὶ ὑπερβὰς καὶ ἄλλην κιγκλιδωτὴν θύραν εἰσέδυσα εἰς δίαυλον ὀλίγον εὐρύτερον τοῦ πρώτου, ἔνθα ὁδηγοῦσι τὸν ὁδοιπόρον εἰς τὴν ὁδόν του ὀλίγαι λυχνίαι ἐντεθειμέναι εἰς κόγχας ὠρυγμένας ἐν τῷ τοίχῳ.

Διελθόντες καὶ τοῦτον τὸν δίαυλον ἐφθάσαμεν εἰς εὐρυτάτην αἴθουσαν φωτιζομένην ὑπὸ δᾴδων ἐκ πισσασφάλτου ἐμπεπηγμένων ἐν τοῖς τοίχοις. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ ὑπῆρχον σκοτεινά τινα ἀνοίγματα ἄγοντα ἄγνωστον ποῦ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τρία θρανία. Τὸ φῶς ἐπέπιπτεν ἄνωθεν ἐξ ὀρύγματος τῆς ὀροφῆς, τὸ φῶς δ' ἐκεῖνο μιγνύμενον πρὸς τὸ τῶν δᾴδων ἀπετέλει ὠχρὰν καὶ πένθιμον λάμψιν. Ὕδωρ πανταχόθεν ῥέον ἐσχημάτιζε πηλόν, ἐξ οὗ τὰ πάντα ἐχραίνοντο καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀκαθαρσίας ταύτης ἀνεστρέφετο ὅμιλος ἀνθρώπων ῥυπαρῶν, πωγωνοφόρων, μαύρων. Εἶχον χλωμὴν τὴν ὄψιν καὶ τὸ μέτωπον πελιδνόν, ἐρυθρούς, αἱματόεντας καὶ πρησμένους τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ λύπη καὶ ὁ καπνὸς εἶχον ἀποσβολώσει τὰ βλέφαρά των, ἦσαν μαῦρα καὶ γυμνὰ τὰ κορμία των καὶ ἐπ' αὐτῶν διεφαίνοντο κυανᾶ τῆς μάστιγος τὰ ἴχνη. Τὰ στόματά των ἦσαν διάστροφα καὶ διαρκῶς τὰ συνέστελλεν ἡ ὀδύνη· εἶχον φρίσσουσαν τὴν κόμην καὶ αὐχμηρὸν τὸν πώγωνα. Σατανικὴν ἀληθῶς συναυλίαν ἀποτελοῦσιν οἱ κτύποι τῆς σφύρας καὶ οἱ κτύποι τῆς μάστιγος. Ἀκούεις ἐκεῖ κλαυθμοὺς καὶ λυγμοὺς κατασβυνομένους, τὸν ἦχον, ὃν ἀποδίδει ἡ γῆ καταρρέουσα εἰς χῶμα

Digitized by Google

ὑπὸ τῆς σκαπάνης, τὸ κόλλημα τῶν γυμνῶν ποδῶν μετὰ κόπου διακινουμένων ἐν τῷ βορβόρῳ, τὸν τριγμὸν τοῦ ῥινίου, τὸν ὀξὺν κρότον τῆς πισσασφάλτου τηκομένης καὶ καταπιπτούσης ὡς ἡ χάλαζα. . . . Τὸν ἀέρα τὸν ἐμόλυνε καπνὸς βαρὺς καὶ πυκνός, πανταχόθεν δὲ καταπίπτοντα περιεδονοῦντο τὰ κομμάτια τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα ἀπέσπα ἡ σκαπάνη, ἀνέβλυζε δ' ἐπίσης πανταχόθεν ὁ πηλὸς καὶ μὲ ξηρὸν ἦχον κατέπιπτεν ἐπὶ σέ. Πλὴν δὲ τούτων πάντων ἂν ἐσήκωνες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔβλεπες ὑπεράνω φῶς ἀμφίβολον καὶ κυανόλευκον, οὕτινος ἡ λάμψις διεισδύουσα ἐν μέσῃ τῇ σκοτεινῇ αἰθούσῃ διεπέρα αὐτὴν δι' ἀκτῖνος λευκῆς καὶ διαστιλβούσης ὑπὸ παντοίων ἀτόμων. Ἐπλησίασα πρὸς ἕνα ἐκ τῶν ἐργατῶν.

— Διὰ τί εἶσαι ἐδῶ; τὸν ἠρώτησα. Θαυμάζων δὲ διότι δὲν μοὶ ἀπεκρίνετο ἐστράφην ἀπορῶν πρὸς τὸν ὁδηγόν μου.

— Τοῖς εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ ἀνακοινώσωσι τὸν λόγον, δι' ὃν κατεδικάσθησαν εἰς τὴν ἐδῶ ἐργασίαν, μοὶ εἶπεν·

Ἐφρικίασα. Νὰ ἦνέ τις τεθαμμένος ζῶν καὶ νὰ μὴ δύνηται νὰ εἴπῃ διὰ τί. . . . Ἡ βαρεῖα καὶ δηλητηριασμένη ἀτμόσφαιρα τοῦ μεταλλείου ἐπίεζε τὸ στῆθός μου. . . Ἐζήτησα νὰ ἀνέλθω εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ ἀνῆλθον. Ἀνέπνευσα.

— Οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι, εἶπον τῷ ὁδηγῷ μου, θὰ λογίζωσιν ἑαυτοὺς εὐδαίμονας ὅταν κατὰ τὰς μὴ ἐργασίμους ἡμέρας ἐξέρχονται τοῦ τάφου των.

— Οὐδέποτε ἀναπαύονται, Κύριε, δὲν ὑπάρχουσι δι' αὐτοὺς ἡμέραι μὴ ἐργάσιμοι.

— Οὐδέποτε!

— Ὅταν ἅπαξ τις εἰσέλθῃ εἰς τὸ μεταλλεῖον, δὲν ἐπανέρχεται εἰς τὸ φῶς.

— Εἶνε φοβερόν!

— Ἐργάζονται δώδεκα ὥρας τὴν ἡμέραν καὶ τὴν Κυριακὴν ἀκόμη. Δὶς τοῦ ἔτους μόνον διακόπτεται ἡ ἐργασία των, τὸ Πάσχα καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς Α. Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος.

[Prince Joseph Lubomirski]. Σ. Κ. Σ.

Τῇ 24 Ἰουνίου ἐγένετο ἐν τῷ Ἀρσακείῳ ἡ ἐπισημοτάτη τῶν τελετῶν αὐτοῦ, ἤτοι ἡ ἀπονομὴ τοῦ Ῥαλλείου βραβείου εἰς τὴν ἀριστεύσασαν μαθήτριαν. Τοῦ βραβείου ἠξιώθη ἐφέτος ἡ ἐκ Βώλου μαθήτρια Ἰουλία Ῥηγοπούλου. Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας δημοσιεύομεν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ῥαλλείου βραβείου, ὀφειλομένην εἰς τὴν προθυμίαν τοῦ πεπαιδευμένου γραμματέως τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας κ. Χ. Ν. Φιλαδελφέως. Σ. τ. Δ.

ΤΟ ΡΑΛΛΕΙΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ

τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1865 ὁ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Λονδίνῳ ἐμπορευόμενος Χῖος, ἀείμνηστος Παντιᾶς Ῥάλλης, μεριμνῶν καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ εὐημερίας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πλουτούντων ὁμογενῶν, ἐκληροδότησε διὰ διαθήκης 500 λίρας στερλίνας ὑπὲρ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας. Φύσει χρηστὸς ὁ Ῥάλλης καὶ ἀπὸ τὴν μακρὰν πεῖραν δεδιδαγμένος ὅτι ἐνάρετοι πολῖται συγκροτοῦσι τὴν σώφρονα πολιτείαν καὶ προάγουσι τὸ ἔθνος εἰς τὴν ποθητὴν εὐδαιμονίαν αὐτοῦ· δημιουργοῦνται δὲ ἐνάρετοι πολῖται κυρίως ὑπὸ χρηστῶν καὶ πεπαιδευμένων μητέρων, ὥρισε τὸ προϊὸν τοῦ κληροδοτήματός του νὰ δίδηται κατ' ἔτος εἰς τὴν χρηστοηθεστάτην μαθήτριαν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας.

Τὸ Συμβούλιον, λαβὸν τὴν διαθήκην, ἐπήνεσε μὲν τὴν ἑλληνικὴν καὶ χριστιανικὴν διάθεσιν αὐτοῦ καὶ τὸν ἐνέγραψεν εἰς τοὺς εὐεργέτας τῆς Ἑταιρίας, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὅρου εὑρέθη εἰς ἀμηχανίαν δυσδιάλυτον, πρῶτον, ὑπάρχουσι διηνεκῶς ἐν τοῖς καταστήμασιν αὐτῆς ὑπὲρ τὰς χιλίας πεντακοσίας μαθητρίας ἀπὸ ἡλικίας πέντε ἐτῶν ἕως δεκαεπτά, ποῦ ὁ ὅρος τῆς συγκρίσεως μεταξὺ αὐτῶν; δεύτερον, κατὰ πιθανὸν λόγον ἐν τῷ σμήνει τούτῳ δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ καί τις χρηστοηθεστάτη πασῶν, ἀλλ' εὐήθης καὶ ἀνεπίδεκτος μαθήσεως, πρέπει νὰ βραβευθῇ αὕτη; καὶ τρίτον πᾶσα μὴ χρηστοήθης εἶναι κατ' ἀντίθετον λόγον κακοήθης, καὶ ὡς κακοήθης κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑταιρίας πρέπει ν' ἀποβληθῇ ἀμέσως· ἄρα ὑποτίθενται ὅλαι αἱ μαθήτριαι οὖσαι χρηστοήθεις, ἑπομένως εἶναι λίαν τολμηρὸν νὰ γείνῃ διάκρισις ψηλαφητὴ μεταξὺ αὐτῶν χωρὶς νὰ πληγωθῇ ἡ φιλοτιμία των καὶ τὸ φίλτρον τῶν γονέων.

Ἐν τοιούτοις διλήμμασιν εὑρισκόμενον τὸ Συμβούλιον, ζητῆσαν καὶ τὴν γνώμην ἀνδρῶν σοφῶν καὶ νομομαθῶν ὡς τῶν Κυρίων Ῥενιέρη, Καλλιγᾶ καὶ ἄλλων, γνωμοδοτησάντων ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ κληροδότου δὲν ἦτο νὰ βραβεύσῃ τὴν εὐήθειαν καὶ τὴν ἀμάθειαν, ἀλλὰ τὴν χρηστοήθειαν μετὰ τῆς εὐμαθείας, εὗρεν ὅτι ὁ γνώμων τῆς συγκρίσεως τῆς χρηστοηθείας εἶναι ἡ ὅσον ἔνεστι μακρὰ πεῖρα τῆς ἀγωγῆς τῶν κορασίων, τοιαύτην δὲ ἀδιστάκτως χορηγεῖ ἡ πολυχρόνιος συμβίωσις ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην καὶ ἡ διηνεκὴς ἐποπτεία τῆς τε διευθύνσεως, τῶν διδασκάλων καὶ τῶν ἐπιμελητριῶν, καὶ οὕτως ἐνεκρίθη νὰ δίδεται ἡ δωρεὰ εἰς τὰς ὑπὸ τοιαύτην ἐπιτήρησιν ἀποπερατωσάσας τὰς σπουδὰς αὐτῶν, ἐσωτερικὰς μαθητρίας μετὰ διαγωνισμὸν μεταξύ των καὶ εἰς τὴν πρόοδον τῶν γραμμάτων.

Οὕτω λοιπὸν καλοῦνται μίαν τῶν τελευταίων Κυριακῶν τοῦ Μαΐου αἱ μαθήτριαι τῆς τάξεως ταύτης εἰς εὐρύχωρον αἴθουσαν ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τῶν σχολείων ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου, τῆς διευθυντρίας, τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἀνωτάτης τάξεως καί τινων ἐπιμελητριῶν, κάθηνται χωριστὰ μακρὰν ἡ μία τῆς ἄλλης, ἄνευ οὐδενὸς βοηθήματος, ταῖς δίδονται τετράδια μονογραφημέ-

Digitized by Google

να, καὶ ὁ καθηγητὴς ὑπαγορεύει ἀπὸ συγγραφέα μὴ παραδοθέντα εἰς αὐτάς, καὶ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ληφθέντα, χωρίον τι μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκτεταμένον, ταῖς δίδει ζητήματά τινα γραμματικά, καὶ ἓν θέμα ἠθικὸν πρὸς ἀνάπτυξιν. Τὰ δὲ κοράσια γράφουσι τὸ κείμενον, μεταφράζουσιν αὐτὸ εἰς τὴν λαλουμένην γλῶσσαν, λύουσι τὰ ζητήματα, καὶ ἐκθέτουσι τὸ θέμα μ' ὅσην δυνατὴν εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν· μετὰ ταῦτα προσκολλᾷ ἑκάστη ἐπὶ τοῦ τετραδίου αὐτῆς τὸ ὄνομά της ἐν ἐνσφραγίστῳ φακέλλῳ, εἶτα τυλίσσεται τὸ τετράδιον καὶ σφραγίζεται· ἀφοῦ δὲ ἀποπερατώσωσιν ὅλαι τὰς ἐργασίας ταύτας αἵ ὁποῖαι διαρκοῦσι συνήθως 4 ἢ 5 ὥρας ἄνευ διαλείμματος, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν εἰρημένων προσώπων, περικλείονται ὅλα τὰ τετράδια ἐν μεγάλῳ φακέλλῳ καὶ σφραγίζονται· ἐν ὡρισμένῃ δέ τινι ἡμέρᾳ συνέρχεται ὁλόκληρον τὸ Συμβούλιον, θέτει ἐπὶ τῶν τετραδίων γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου διακριτικά, ἀποσφραγίσαν δὲ αὐτὰ ἐξετάζει μετὰ πάσης ἀκριβείας, καὶ ὁποιον τῶν τετραδίων φέρει συγκριτικῶς τὰ ὀλιγώτερα λάθη κατά τε τὴν ὀρθογραφίαν, τὴν ἐξήγησιν καὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἰδεῶν, αὐτὸ καὶ κρίνεται βραβεύσιμον· μετὰ ταῦτα δὲ αὐτὸ καὶ μόνον φέρεται ἐνώπιον τῆς ὁμηγύρεως κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τῶν ἐξετάσεων· ὅπου ἀποσφραγιζομένου τοῦ ἐπὶ τοῦ τετραδίου προσκεκολλημένου δελτίου, ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα τοῦ εὐτυχοῦς κορασίου, ὅπερ προσκαλούμενον λαμβάνει τὸ ἐκ δραχμῶν 925 γέρας εὐφημούμενον παρὰ πάντων καὶ τὸ ἐνδεικτικὸν τοῦτο γράμμα·

Ἡ ἐν Ἀθήναις Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρία.

Ἐπειδὴ (ἐνταῦθα τίθεται τὸ ὄνομα τῆς μαθητρίας ἡ πατρὶς αὐτῆς καὶ ἡ ἡλικία) μαθήτρια τῆς Ε′ τάξεως, παρὰ πᾶσαν τὴν ἐν τῷ Ἀρσακείῳ Παρθεναγωγείῳ δίαιταν ἀρίστῃ τε πολιτείᾳ βίου ἐχρήσατο, τῇ τε γραμμάτων πείρᾳ τὰς ἐφαμίλλους αὐτῇ ὑπερεβάλλετο, τὸ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας Διοικητικὸν Συμβούλιον δίδωσιν αὐτῇ μετ' ἐπαίνου τὸ Ῥάλλειον βραβεῖον.

Ἐν Ἀθήναις κτλ.

Ὁ Πρόεδρος — Ὁ Γραμματεὺς

Ἔλαβον δὲ μέχρι τοῦδε τὸ μὲν πρῶτον βραβεῖον τοῦ **1866**

ἡ Κυρία Εἰρήνη Πρινάρη ἐξ Ἠπείρου

τοῦ 1867	ἡ κυρία	Βενέττα Ἀναγνωστοπούλου ἐκ Πύργου
— 1868	»	Ἀλεξάνδρα Γενατᾶ ἐκ Πατρῶν
— 1869	»	Ἑλένη Γούδα ἐξ Ἀθηνῶν
— 1870	»	Θεοδώρα Βισβίζη ἐξ Αἴνου
— 1871	»	Ἑλένη Κακουλίδου ἐξ Ἀθηνῶν
— 1872	»	Ἰφιγένεια Καμπούρογλου ἐκ Κων[λεως
— 1873	»	Ἰφιγένεια Ζαχαροπούλου »
— 1874	»	Ἀγαθονίκη Ἀντωνιάδου ἐκ Σκύρου
— 1875	»	Ἀσπασία Ἀποστόλου ἐξ Ἀδριαν[λεως
— 1876	»	Εἰρήνη Λαχανᾶ ἐκ Χαλκίδος
— 1877		[Εἰς οὐδεμίαν μαθήτριαν ἀπενεμήθη]
— 1878	ἡ κυρία	Ἀθηνᾶ Ἀγγελίδου ἐκ Φιλιππουπόλεως.
— 1879	»	Ἰουλία Ῥηγοπούλου ἐκ Βώλου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Ἰουνίου 1879. Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ.

ΒΟΝΑΠΑΡΤΑΙ

Ναπολέων ὁ Α′ εἶχε τέσσαρας ἀδελφοὺς Ἰωσήφ, Λουκιανόν, Λουδοβῖκον καὶ Ἱερώνυμον, ὧν οἱ μὲν δύο πρῶτοι πρεσβύτεροι αὐτοῦ, οἱ δὲ τελευταῖοι νεώτεροι.

Ὅτε δὲ ὁ Ναπολέων ἵδρυσε τὴν αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν, ἀπέκλεισεν ἀπ' αὐτῆς τὸν Λουκιανὸν ὡς ἀνθιστάμενον εἰς τὰς θελήσεις τοῦ νέου Καίσαρος. Ὥστε ἡ διαδοχὴ περιωρίσθη μεταξὺ τῶν τριῶν κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν, τουτέστι τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Λουδοβίκου, τοῦ Ἱερωνύμου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν.

Ἡ κατάστασις αὕτη τῶν πραγμάτων δὲν ἐτροποποιήθη ὅτε ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον Ναπολέων ὁ Γ′ (υἱὸς τοῦ Λουδοβίκου) καὶ εὐλόγως, διότι ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Λουκιανοῦ ὡς ἐκπροσωποῦντες τὸν πατέρα των ἤθελον προηγηθῆ τοῦ Ναπολέοντος, ἐὰν περιελαμβάνοντο ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν δικαιούχων.

Εἶνε δὲ οἱ κληρονόμοι τοῦ Λουκιανοῦ οἱ ἑξῆς:

Λουκιανὸς Βοναπάρτης πρώην μὲν γερουσιαστὴς νῦν δὲ διατρίβων ἐν Λονδίνῳ, ἀνὴρ ἐπιστήμων.

Πέτρος Βοναπάρτης ὁ φονεὺς τοῦ δημοσιογράφου Βίκτωρος Νουάρ.

Κάρολος Βοναπάρτης πρώην διοικητὴς τάγματος, πρόεδρος τοῦ γενικοῦ συμβουλίου τῆς Κορσικῆς κατοικῶν ἐν Ῥώμῃ.

Ἔτι δὲ τέσσαρες πριγκίπισσαι ἔχουσαι ἄνδρας ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τῆς Ἰταλικῆς ἀριστοκρατίας.

Νῦν δέ, τοῦ μὲν Ἰωσὴφ οὐδένα καταλιπόντος υἱόν, τοῦ δὲ κλάδου τοῦ Λουδοβίκου ἐκλιπόντος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὑπὸ τῶν Ζουλοῦ φονευθέντος πρίγκιπος, ἡ δυναστεία τῶν Νεαπολεοντιδῶν ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ μόνου τοῦ πρίγκιπος Ἱερωνύμου Ναπολέοντος (υἱοῦ τοῦ Ἱερωνύμου) συζύγου τῆς πριγκιπίσσης Κλοτίλδης τῆς Σαβαυδίας (θυγατρὸς τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ) καὶ πατρὸς δύω υἱῶν Βίκτωρος καὶ Λουδοβίκου, ὧν τὸν πρῶτον διώρισεν ἐν τῇ διαθήκῃ του διάδοχον αὐτοῦ ὁ φονευθεὶς ἀτυχὴς πρίγκιψ.

Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Ἱερώνυμος Ναπολέων ἀπεδέξατο ἀσμένως τὴν δημοκρατίαν ἐκλεχθεὶς καὶ βουλευτὴς ἐν Κορσικῇ ἀντίπαλον ἔχων τὸν Ῥουέρον τὸν πάλαι ποτὲ ὑπουργὸν Ναπολέοντος τοῦ Γ′.

Κυρία Ε**

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΣΤ′

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ** — ΕΙΣ ΒΕΛΛΑΓΙΟΝ (Παρὰ τὴν λίμνην τοῦ Κόμου).

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 27 Ἰουνίου 1879.

Ἀψίκορος καὶ σύ, ὡς ὅλαι μας αἱ ἀδελφαί, ὡς ὅλαι τῆς Εὔας αἱ ἀπόγονοι. Μόλις εἶδες τὴν λίμνην τοῦ Κόμου,—καὶ ἀμφιβάλλω ἂν τὴν εἶδες καλά, διότι οὐδεμίαν σχεδὸν μοῦ γράφεις περὶ αὐτῆς λεπτομέρειαν,—μόλις ἀνέπνευσες

Digitized by Google

τὴν δρόσον τῶν διαυγῶν της ὑδάτων, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ματαίως ποθῶ καὶ ὀνειρεύομαι καθ' ἑσπέραν ἀπὸ τῆς φλογερᾶς καμίνου τῶν Ἀθηνῶν, μόλις ἀπήλαυσες τὸ θέαμα τῶν πρασίνων ὀχθῶν της, —καὶ θέλεις πάλιν νὰ φύγῃς, καὶ σχεδιάζεις ταξείδια πρὸς βοῤῥᾶν, καὶ ἐπιθυμεῖς *κλίματα δροσερώτερα*. Δροσερώτερα κλίματα! Εἶσαι τῇ ἀληθείᾳ ἀνεκτίμητος! Δὲν σὲ ἀρκεῖ λοιπὸν ἡ δρόσος τῆς βορείου Ἰταλίας, δὲν σὲ φθάνει ἡ ζωογόνος ἐκείνη αὔρα, τὴν ὁποίαν σοῦ στέλλουν αἱ χιονοσκεπεῖς τῶν Ἄλπεων κορυφαί, ἀλλὰ θέλεις ἄλλην, ἀκόμη δροσερωτέραν διαμονήν! Ἔπρεπε νὰ σὲ εἶχα ἐδῶ, εἰς τὰς Ἀθήνας, αὐτὰς τὰς ἡμέρας, καὶ τότε νὰ ἔβλεπα, τί ἤθελες ποθήσει! Εἰκοσιοκτὼ βαθμοὶ ρεωμύρου εἰς τὴν σκιάν, ἀγαπητή μου, ἠξεύρεις τί θὰ εἰπῇ; Θὰ εἰπῇ εἰς βαθμὸς περισσότερον ἀπὸ τὰ θερμά σου ἐκεῖνα λουτρά, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐνθυμεῖσαι, σοῦ ἐπροξένουν σχεδὸν λειποθυμίαν. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τοῦ καύσωνος ἐν ὑπαίθρῳ, διότι δὲν τὸν ᾐσθάνθην καὶ ἀποφεύγω νὰ τὸν αἰσθανθῶ. Ἰδιαιτέραν κλίσιν πρὸς τὰς καθέτους τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας δὲν ἔχω, δόξα τῷ Θεῷ, οὐδὲ ὁμοιάζω τὸν καλόν μας ἐκεῖνον φίλον, ὅστις ἐξήρχετο τὴν μεσημβρίαν ἀσκεπής, καὶ ἐμειδία παράδοξον οἴκτου μειδίαμα πρὸς τοὺς φοροῦντας πῖλον καὶ κρατοῦντας ἀλεξήλιον. Ἄλλως τε καὶ τίποτε δὲν μὲ ἀναγκάζει νὰ ἐξέρχωμαι τὴν ἡμέραν εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν· ἀφίνω τὸν Βουγᾶν καὶ τὰ ἐμπορικὰ διὰ τὸ ἑσπέρας, καὶ λυποῦμαι ἐκ βάθους καρδίας τὰς δυστυχεῖς ἐκείνας, τὰς ὁποίας βλέπω ἀπὸ τὰ παράθυρά μου περιφερομένας εἰς τὰ *μαγαζεῖα* ἐν μέσῃ μεσημβρίᾳ διὰ μισὴν πῆχυν κορδέλλα, ὡς πολλάκις—entre-nous ἐννοεῖται μοῦ συνέβη καὶ σοῦ συνέβη. Λέγουσιν ὅμως, ὅτι ὁ ὑπὸ τὸν ἥλιον καύσων τῶν τριῶν τεσσάρων τελευταίων ἡμερῶν ἦτο ἀληθὴς καμίνου πνοή· ὅτι ἐξ ὅσων τὸν περιεφρόνησαν μετενόησαν πολλοί, καὶ ὅτι τινῶν μάλιστα ἐκ τῶν τολμηροτέρων ἔπαθεν ἡ ὑγεία—ἄλλων, ἐννοεῖται, ἡ σωματικὴ καὶ ἄλλων ἡ διανοητική. Εἰς τοῦ καύσωνος τοὐλάχιστον τὴν ἐπίδρασιν ἀποδίδονται παρὰ τῶν ἁρμοδίων ἔκτακτά τινα γεγονότα, ὁποῖα δὲν συμβαίνουσι συνήθως εἰς τὰς ἠρέμους καὶ μονοτόνους Ἀθήνας, καὶ τῶν ὁποίων ἥρωες—ἢ θύματα, ἂν θέλῃς—ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμόφυλοί μας! Οὕτως ἐν παραδείγματι προχθὲς ἀπεπειράθη, ὡς μοὶ εἶπον, τρυφερά τις νεᾶνις ν' αὐτοκτονήσῃ, λόγῳ μέν, ὅτι ἡ περιπαθής της καρδία, ἀπὸ καιροῦ ψάλλουσα μόνη, δὲν κατώρθωνε νὰ ψάλῃ ἐν δυωδίᾳ, πράγματι ὅμως, ὡς ἔμαθον, διότι τὴν προτεραίαν ἐπὶ τέσσαρας ὅλας ὥρας εἶχε περιέλθει τὰς ὁδοὺς Αἰόλου καὶ Ἑρμοῦ, διὰ νὰ εὕρῃ κομβία ἁρμόζοντα εἰς τὸ μακρὸν corsage τῆς à la Pompadour ἐνδυμασίας της. Ἄλλης τινὸς κομψῆς θεραπαινίδος τοσοῦτον ἐξηρέθισε, λέγουσι, τὴν ζηλοτυπίαν ὁ καύσων τοῦ ἡλίου, προστεθεὶς εἰς τοῦ μαγειρείου τὸν καύσωνα, ὥστε ὀλίγου δεῖν ἐξεῤῥίζωνε τὸν μύστακα τοῦ σπαθοφόρου της δορυφόρου, εἰς ὥραν παροξυσμοῦ, ἂν προλαμβάνων ἐκεῖνος δὲν ἐδρόσιζε κάπως τὰς παρειάς της διὰ τῶν στιβαρῶν του χειρῶν. Τρίτη τις ἄλλη ἐῤῥίφθη πρό τινων ἡμερῶν εἰς τὸ φρέαρ τῆς οἰκίας της, ζητοῦσα—ὄχι τὸν θάνατον, ὑποθέτω, ὡς ἔγραψαν αἱ ἐφημερίδες, ἀλλ' ἁπλῶς μόνον ὀλίγον ὕδωρ δροσερόν! Βλέπεις λοιπὸν ποῦ εὑρισκόμεθα, καὶ εὐλόγει μᾶλλον τὸν Θεόν, ὅτι δὲν εἶσαι εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀντὶ νὰ ἀγνωμονῇς πρὸς τὴν δρόσον καὶ τὴν χλόην τῆς λίμνης σου.

Ἐν τούτοις, μ' ὅλον αὐτὸν τὸν καύσωνα καὶ τοὺς σπουδαίους του κινδύνους, ἐτόλμησα τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν νὰ μεταβῶ εἰς τὸ Ἀρσάκειον. Ἐπρόκειτο τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ γείνουν αἱ ἐξετάσεις τῆς μουσικῆς νὰ δημοσιευθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν γενικῶν ἐξετάσεων καὶ νὰ απονεμηθῇ συνάμα καὶ τὸ ῥάλλειον βραβεῖον, δι' οὗ κατ' ἔτος, ὡς γνωρίζεις, ἀμείβεται ἡ ἐπιμελεστέρα καὶ χρηστοτέρα τῶν μαθητριῶν τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ καταστήματος. Εἰς τὴν *Ἑστίαν* αὐτῆς τῆς ἑβδομάδος θ' ἀναγνώσῃς, νομίζω, λεπτομερῆ τινα σημείωσιν περὶ τῆς συστάσεως τοῦ ῥαλλείου βραβείου, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέχω ἐγὼ πάσης περὶ αὐτοῦ λεπτολογίας. Σοῦ σημειῶ μόνον ὅτι ἡ ἐφετεινὴ τοῦ Ἀρσακείου rosière ἦτο σεμνοτάτη τις νεᾶνις ἐκ Βώλου, Ἰουλία Ῥηγοπούλου καλουμένη, ἥτις τρέμουσα ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ πορφυρᾶ ἐκ τῆς αἰδοῦς ἔλαβε προσελθοῦσα ὡραίαν ἀνθοδέσμην ἐκ τῶν χειρῶν τῆς κυρίας Μαυροκορδάτου καὶ τὸ χιλιόδραχμον βραβεῖον παρὰ τοῦ γραμματέως τοῦ Ἀρσακείου.

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐγένοντο ἐπίσης αἱ ἐξετάσεις τοῦ προτύπου σχολείου, ὅπερ συνέστησε πρὸ ἑνὸς ἔτους τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὡς παράρτημα τοῦ Διδασκαλείου, πρὸς πρακτικὴν ἄσκησιν τῶν νεοφύτων διδασκάλων. Σοῦ τὰς ἀναφέρω, μολονότι δὲν τὰς εἶδα, διότι πολλοὶ τῶν παρευρεθέντων μοὶ ἐλάλησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τῶν ἐκπληκτικῶν ἀληθῶς ἀποτελεσμάτων τοῦ νέου συστήματος τῆς διδασκαλίας, ὅπερ ἐφηρμόσθη ἐν τῷ νεοσυστάτῳ σχολείῳ. Τὸ σχολεῖον αὐτὸ εἶνε μακρὰν τῆς πόλεως, ὄπισθεν τοῦ βασιλικοῦ κήπου, καὶ οἱ μαθηταί του εἶνε κατ' ἀνάγκην παῖδες ἀγροτῶν καὶ χωρικῶν. Αἱ ἐξετάσεις ἐν τούτοις τῶν πτωχῶν ἐκείνων παίδων, οἵτινες οὔτε ἑορτάσιμα ἐφόρουν οὔτε ἐξ ὑπερτροφίας ἔπασχον, κατέδειξαν ἐκφανῶς καὶ πάλιν—ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὑπῆρχεν ἀνάγκη νέας τοῦ πράγματος ἀποδείξεως,—δύο τινά: πρῶτον, ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν γραμμάτων δὲν εἶνε συνήθως τοῦ πλούτου περίσσευμα, καὶ δεύτερον, ὅτι ἀνάγκη ῥιζικῆς μεταβολῆς τοῦ συστήματος, ὅπερ διέπει μέχρι σήμερον τὴν δημοτικήν μας ἐκπαίδευσιν. Τὰ παιδία δὲν πρέπει νὰ διδά-

Digitized by Google

σκωνται ὡς παπαγάλλοι, ἀναγκαζόμενα ν'ἀποστηθίζωσι πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἐννοοῦσιν, ἀλλὰ νὰ ἐκπαιδεύωνται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀλφαβήτου τοιουτοτρόπως,ὥστε νὰ ἐξυπνᾷ ἡ νεαρά των διάνοια, ἀναβαίνουσα βαθμίδα πρὸς βαθμίδα τὴν κλίμακα τῶν γνώσεων, καὶ νὰ μορφοῦται ἡ εὔπλαστος καρδία των, ἀποκτῶσα βαθμηδὸν τὴν ἀγάπην τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Ἀλλέως... —πλὴν θὰ ἐξολισθήσω εἰς φιλοσοφίαν, τὴν ὁποίαν καὶ σὺ βαρύνεσαι, κ' ἐγώ,—ἰδίως τόρα, ὅτε περιῤῥέομαι ἀπὸ ἱδρῶτα διὰ νὰ σοῦ γράψω τὰς ὀλίγας αὐτὰς γραμμάς.

Τὸ παρελθὸν σάββατον ἐκηδεύθη ἐν Ἀθήναις, μετὰ μαρασμὸν πολυχρόνιον καὶ νόσον,ἥτις εἶχε μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐκμυζήσει πᾶσαν ζωϊκὴν της δύναμιν, . . . τίς νομίζεις; Ἡ χήρα τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου! Οὐδὲ κἂν ἐφαντάζεσο ἴσως, ὅτι ἔζη ἔτι εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐνενηκοντοῦτις περίπου, ἔρημος, μόνη καὶ λησμονημένη ἐντὸς πενιχρᾶς—ὄχι οἰκίας, ἀλλὰ σχεδὸν καλύβης, ἡ περικαλλής ποτε ἐκείνη ἀμαζών, ἣν θαλερὰν ἔτι νεάνιδα εἶχε συζεύξει μετὰ τοῦ ὁπλαρχηγοῦ του Ὀδυσσέως ὁ φοβερὸς τῆς Ἠπείρου τύραννος Ἀλῆ-Πασσᾶς, ἥτις καθ' ὅλον τὸν μέγαν ἀγῶνα τοῦ **1821** παρηκολούθει, πότ' ἐγγύθεν καὶ πότε μακρόθεν τὸν πολυπλάνητον σύζυγόν της,μέχρις οὗ τὸν ἐθρήνησε τέλος κρεμάμενον ἀπὸ τῶν προμαχώνων τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἧς ὁ βίος ὁλόκληρος ὑπῆρξε σειρὰ δυστυχημάτων καὶ δοκιμασιῶν. Μὴ βαρυθυμῇς ὅμως διὰ τὴν ἄγνοιάν σου, διότι πολλοί, οἱ πλεῖστοι σχεδὸν τῶν ἐν Ἀθήναις ἠγνόουν ὡς καὶ σύ, μέχρι τοῦ προχθὲς σαββάτου, ὅτι ἡ Ἑλένη Ἀνδρούτσου, ἡ *Ὀδυσσέαινα*, ὡς τὴν ἐκάλει τοῦ ἀγῶνος ἡ γενεά, ἔζη ἔτι ἐν Ἀθήναις. Ὀλίγοι, ὀλίγιστοι μόλις τὸ ἐγνώριζον, καὶ μεταξὺ τῶν ὀλίγων αὐτῶν ἦσαν οἱ ὑπάλληλοι τοῦ λογιστηρίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, οἵτινες τῇ ἔδιδον κατὰ μῆνα μικρόν τι ἔνταλμα βοηθήματος χρηματικοῦ, δι' οὗ κατώρθωσεν ἡ απομεμαραμένη χήρα νὰ συρθῇ κάπως βραδύτερον πρὸς τὸν τάφον. Εἶνε τόσον ἄνετον πρᾶγμα ἡ ἄγνοια! Τόσον εὔκολον καὶ εὐπρόσιτον παρέχει τὴν πρόφασιν εἰς τὸν ἀδιαφοροῦντα, ἂν ἡ χήρα τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου κατεκλίνετο πολλάκις ἐν σκότει καὶ ἀπεκοιμᾶτο νῆστις! Πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν εἴχομεν ἀναγκασθῆ, εἶνε ἀληθές, νὰ τὴν ἐνθυμηθῶμεν, καὶ οἱονεὶ ἀφυπνισθέντες ἐν πρωΐ ἠκούσαμεν ὅτι ἔζη ἔτι ἡ χήρα τοῦ Ὀδυσσέως,καὶ ἐτέλει —αὐτὴ μόνη, διότι τίς ἄλλος εἶχε καιρὸν νὰ φροντίσῃ περὶ τούτου—τὴν ἀνακομιδὴν τῶν ὀστῶν τοῦ πεφιλημένου συζύγου της, τοῦ ἥρωος τῆς Γραβιᾶς. Ἔκτοτε ὅμως τὴν εἴχομεν λησμονήσει ἐντελῶς! Ἀλλ' αὐτὴ ἡ κόρη ἄλλης γενεᾶς, ἡ γυνὴ τοῦ **1821**, τὸ γέννημα τῶν Καλαρρυτῶν τῆς Ἠπείρου, ἡ θυγάτηρ τοῦ Χρήστου Καρέλη, δὲν ἐλησμόνει ἐν τῇ πενιχρᾷ της καὶ σκοτεινῇ καλύβῃ τὴν Ἑλλάδα. Ὅτε δὲ πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους εὐοίωνά τινα, ἀλλ' ἀπατηλὰ δυστυχῶς σημεῖα, ὑπέδειξαν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἐξαναστῇ τὸ Ἑλληνικόν, καὶ οἱ ἄνδρες ὡπλίζοντο κ' ἐβάδιζον πρὸς τὰ σύνορα, ἡμεῖς δ' αἱ γυναῖκες, ὑπακούοντες εἰς τὸ εὐγενὲς φώνημα τῆς ἑλληνικῆς μας βασιλίσσης,ἐῤῥάπτομεν χιτῶνας καὶ ἐξαίνομεν μοτὸν διὰ τοὺς μέλλοντας τραυματίας τοῦ νέου ἱεροῦ ἀγῶνος, ἡ χήρα τοῦ Ὀδυσσέως ᾐσθάνθη καὶ πάλιν τὴν γηραιάν της καρδίαν θερμαινομένην· ἐμνήσθη ἡμερῶν ἀρχαίων, ἐνθυμήθη τὴν ὑπὸ τὸν ζυγὸν πατρίδα της, ὠνειρεύθη τὴν σοβαρὰν μορφὴν τοῦ ἀπαγχονισθέντος της ἥρωος, καὶ ἔμεινε νύκτας πολλὰς ἀγρυπνοῦσα ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς διψώσης λυχνίας της, ἵνα. . . . ξαίνῃ μοτὸν διὰ τὰ *παλληκάρια*. Ὅτε δὲ τέλος ἀπέκαμον οἱ ἰσχνοί της δάκτυλοι καὶ οἱ ὀφθαλμοί της δὲν ἔβλεπον πλέον, παρέλαβε τῆς ἐργασίας της τὸ προϊὸν ἡ ἐνενηκοντοῦτις γραῖα, καὶ μεταβᾶσα εἰς τ' ἀνάκτορα παρέδωκεν αὐτὸ εἰς τὴν Βασίλισσαν, λέγουσα: «Στεῖλ' τον, βασίλισσά μου! Νὰ ζοῦσεν ὁ Λεωνίδας μου, τὸν πήγαινε 'κεῖνος!» Ὁ Λεωνίδας της ἦτο ὁ ἀγαπητός της υἱός, ὃν δωδεκαετῆ μόλις εἵμαρτο νὰ θάψῃ ἡ δυστυχὴς χήρα πρὸ τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν, ἐν Μονάχῳ, ὅπου ἐξεπαίδευεν αὐτὸν ἡ μεγαλοδωρία τοῦ γηραιοῦ φιλέλληνος βασιλέως Λουδοβίκου.

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ γυνὴ ἀπέθανε τὴν παρελθοῦσαν παρασκευὴν ἐν Ἀθήναις, καὶ ἐκηδεύθη τὴν ἐπαύριον, προπεμφθεῖσα εἰς τὸν τάφον . . . ὑπὸ ὀλίγων μόνον ἀνθρώπων! Ναί, φιλτάτη μου! Ἡμεῖς οἱ εὐγενεῖς καὶ πεφωτισμένοι καὶ τοσοῦτον εὐαίσθητοι κάτοικοι τῆς πρωτευούσης τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, οἵτινες συνοδεύομεν πυκνοὶ καὶ πρόθυμοι τὴν πρώτην κηδείαν ἥτις παρέλθῃ πρὸ τῶν παραθύρων μας—ὅταν μάλιστα ἔχῃ καὶ μουσικὴν—ὠκνήσαμεν νὰ πληρώσωμεν εἰς τοῦ Ὀδυσσέως τὴν χήραν ἕνα ἔσχατον φόρον συμπαθείας καὶ ἐλέου, τὸν ὁποῖον *ἐχρεωστοῦσαμεν*, ἐννοεῖς; *ἐχρεωστοῦσαμεν* καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸν ἄνδρα της. Δὲν τὸ ἐσυλλογίσθημεν, βλέπεις. Εἴμεθα τόσον πολυάσχολοι! Ἔπειτα, . . . μήπως εἶχε μουσικήν; Μήπως εἴχομεν ἀφορμὴν νὰ ἀκούσωμεν καὶ νὰ κρίνωμεν κἀνὲν *νέον* πένθιμον ἐμβατήριον τοῦ ἀρχιμουσικοῦ μας;

Σοφια

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

197.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, εἰς οὓς δὲν δύναταί τις ν' ἀποδώσῃ ποτὲ πρᾶξιν πονηράν, ἐὰν ὀφθαλμοφανῶς δὲν ἴδῃ αὐτὴν συντελουμένην. Ἀλλ' οὐδεὶς ὑπάρχει ἄνθρωπος, οὗ τὰ κακὰ ἔργα πρέπει νὰ ἐκπλήξωσιν ἡμᾶς, ὅταν ἴδωμεν αὐτὰ ἐνώπιον ἡμῶν συντελούμενα.

Digitized by Google

198.

Ὑπερυψοῦμεν τὴν δόξαν τούτων, διὰ νὰ ἐξευτελίσωμεν τὴν ἐκείνων. Ἐνίοτε δὲ ἐπαινοῦμεν ἄνδρας ἀντιπάλους, τὴν κοινὴν αὐτῶν καταδίκην ἐπιδιώκεντες.

199.

Ὁ θέλων νὰ φανῇ περί τι ἐπιδέξιος, πολλάκις ἕνεκα τῆς ματαιότητος αὐτοῦ ταύτης, μένει ὡς καὶ πρὶν ἀδέξιος.

200.

Ἡ ἀρετὴ δὲν θὰ προέβαινεν ἐπὶ τοσοῦτον, ἐὰν δὲν εἶχε συνοδοιπόρον τὴν ματαιότητα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἀδίκως ἀπαιτοῦμεν παρὰ τοῦ βίου πλείονα τῆς ἐγκειμένης αὐτῷ εὐδαιμονίας, ἀπαιτοῦντες ἀδύνατα ἵνα λογισθῶμεν εὐτυχεῖς, καὶ θεωροῦντες ἀτυχήματα πράγματα ἐξ ἀνάγκης συνυπάρχοντα μετ' αὐτοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν ᾧ πᾶς τις σχολιάζει κατὰ τὸ δοκοῦν τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ νεαροῦ πρίγκιπος Λουδοβίκου Ναπολέοντος, οἱ περίεργοι σπεύδουσι νὰ ἴδωσι τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰ κοσμήματα τῆς Κυρίας Μυζάρ, ἐν δημοσίᾳ δημοπρασίᾳ κατ' αὐτὰς πωλούμενα ἐν Παρισίοις, μεταξὺ τῶν ὁποίων διαπρέπει τὸ ἐκ μαργαριτῶν περίφημον περιδέραιον τῆς πρώην αὐτοκρατείρας Εὐγενίας.

Ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῇ τις ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν, ἀναλογιζόμενος μετὰ πόσης δυνάμεως μαστίζει ἐνίοτε ἡ Μοῖρα οἰκογενείας τινάς, καταδιώκουσα οὐ μόνον ἄτομά τινα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ αὐτῶν τὰ πράγματα.

Ἀναδράμετε διὰ τῆς φαντασίας εἰς ἐποχήν τινα οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπέχουσαν, καὶ φαντάσθητε τὴν νεαρὰν καὶ εὔμορφον αὐτοκράτειραν ἐπιδεικνύουσαν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ Κεραμεικοῦ τὸ νεογέννητον αὐτοκρατορικὸν παιδίον εἰς τὸν ἐνθουσιῶντα λαόν. Τί ὑπολείπεται σήμερον ἐκ τῆς λαμπροτάτης ἐκείνης ὀπτασίας; Ἀνάκτορον κατεσκαμμένον, γυνὴ ἐν θλίψεσι καὶ δακρύοις γηράσασα, καὶ ἐκεῖ πέραν, ἐπὶ τῆς ἀφρικανικῆς γῆς ἠκρωτηριασμένον ὑπὸ τῶν ἀγρίων πτῶμα!..

Ἀλλὰ καὶ τοῦ περιδεραίου αἱ ἀπροσδόκητοι περιπέτειαι κινοῦσιν ἡμᾶς εἰς θλιβερὰς σκέψεις. Οἱ ἀπαρτίζοντες αὐτὸ 475 ἐκλεκτοὶ μαργαρῖται οἱ μετὰ πλείστης ὅσης ἐπιμελείας καὶ ἀγάπης συλλεγέντες ἦσαν ἓν τῶν ἀρίστων καὶ λαμπροτάτων κοσμημάτων τοῦ γαμηλίου τοῦ αὐτοκράτορος δώρου. Τίς οἶδε τώρα εἰς ποίας χεῖρας θὰ περιέλθῃ!

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1875 ἡ Ἰσπανία ἐδημιούργησε δύο δοῦκας, πεντήκοντα ἑπτὰ μαρκησίους, τεσσαράκοντα καὶ ἕνα κόμητας, τέσσαρας ὑποκόμητας καὶ δύο βαρώνους!!

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἰσέρχεταί τις εἰς τὴν θάλασσαν κάθιδρος ἢ εὐθὺς μετὰ τὴν τράπεζαν, τοῦτο εἶνε πασίγνωστον. Ὡς πρὸς τὴν ὥραν, καθ' ἣν συμφέρει νὰ γίνεται τὸ θαλάσσιον λουτρόν, ἀνάγκη νὰ ἐρωτᾶται ὁ ἰατρός. Ὁ ἰατρὸς ἀποβλέπων εἰς τὴν πρὸς τὸ ψῦχος εὐαισθησίαν, τὴν ἰδιοσυγκρασίαν, τὴν γενικὴν τοῦ σώματος κατάστασιν ἢ εἰς ὑπάρχον τι πάθος, προσέτι δὲ εἰς τὴν τοποθεσίαν τῶν λουτρῶν, ἢ εἰς τοὺς πνέοντας ἀνέμους, καθόσον νομίζει ὡς καταλληλότερον τὸ ψυχρότερον ἢ τὸ ἧττον ψυχρὸν λουτρόν, τὸ κυματῶδες ἢ τοὐναντίον, προσδιορίζει ὥραν πρωϊνὴν ἢ περὶ τὴν δείλην καὶ τὸ ἑσπέρας. Φρόνιμον δὲ εἶνε ν' ἀρκῆταί τις ἐν γένει εἰς ἓν λουτρὸν τὴν ἡμέραν.

Ἡ εἰς τὴν θάλασσαν εἴσοδος γίνεται ταχεῖα καὶ ἡ ἐμβάπτισις τοῦ σώματος ὁλοκλήρου διὰ μιᾶς, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς κεφαλῆς. Εἰσελθών τις εἰς τὴν θάλασσαν δὲν πρέπει νὰ μένῃ ἀκίνητος, οὐδὲ νὰ ἔχῃ τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ τὸ ἕτερον ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλὰ νὰ κινῆται ἐμβεβαπτισμένος ἐν τῷ ὕδατι, ἀπομιμούμενος τὰς κολυμβητικὰς κινήσεις ἢ ἀφινόμενος εἰς τὴν φορὰν τῶν κυμάτων, ὅταν ταῦτα εἶνε μεγάλα.

Κατ' ἀρχὰς ἡ διάρκεια τοῦ λουτροῦ ἔστω βραχεῖα· πολλάκις μάλιστα εἶνε ἀνάγκη νὰ περιορισθῇ τις εἰς ἕνα καταβυθισμὸν καὶ νὰ ἐξέλθῃ παρευθύς. Συνήθως τὰ πρῶτα λουτρὰ ἔστωσαν 3-5 λεπτῶν διαρκείας, κατόπιν παρατείνονται μέχρι 10 λεπτῶν καὶ 1[4 τῆς ὥρας. Ἐν γένει δὲ ἔστω κανὼν νὰ μὴ περιμένῃ τις τὸ δεύτερον ῥῖγος, ὅπερ θεωρητέον ὡς κριτήριον τοῦ ὅτι τὸ λουτρὸν διήρκεσεν ὑπὲρ τὸ δέον.

Ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐξέρχεταί τις ἐπίσης ταχέως ὅπως καὶ εἰσέρχεται· ἀπαγορεύεται δὲ τὸ ἐπανειλημμένως ἐξέρχεσθαι καὶ εἰσέρχεσθαι. Ἅμα ἐξελθὼν ὁ λουσθεὶς κινεῖται, εἰ δυνατόν, ἐν ὑπαίθρῳ, ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας τοὐλάχιστον, ἢ ποιεῖ ἐλαφρὰς ἀσκήσεις γυμναστικῆς. Ἐὰν δὲ εἶν' ἐξ ἐκείνων, παρ' οἷς διαρκεῖ ἡ τοῦ ψύχους αἴσθησις, πίνει οἶνον ἢ ζεστόν τι ποτόν. Δὲν τρώγει δέ, εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν ἡμισείας ὥρας τοὐλάχιστον.

Ἐν γένει δὲ καθ' ὅλην τὴν ἐποχὴν τῶν θαλασσίων λουτρῶν ὁ ποιῶν τούτων χρῆσιν καλὸν εἶνε νὰ μὴ παρεκτρέπεται τῆς συνήθους διαίτης καὶ ν' ἀπέχῃ συμποσίων καὶ εὐωχιῶν καὶ ἄλλων καταχρήσεων. Ὁ λουόμενος ἐν θαλάσσῃ ἐπὶ οἱῳδήποτε σκοπῷ ἂς μὴ λησμονῇ, ὅτι τὸ θαλάσσιον λουτρὸν δὲν εἶνε ἀδιάφορον ὑγιεινὸν μέσον, καὶ ὅτι ὁ περιπίπτων εἰς παραπτώματα κατὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, βλάπτεται τὴν ὑγείαν πολλάκις διὰ παντός.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 13

Digitized by Google

'Αριθ. 185 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

15 Ἰουλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΥΡΟΥ
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[1]
Β'

Φίλτατε,

Μετριοφρόνως πιστεύω ὅτι ἀφ' οὗ σοὶ εἶπον πῶς κεῖται τὸ Βερολῖνον, σοὶ ἤνοιξε τοῦτο τὴν ὄρεξιν, καὶ θέλεις ἤδη νὰ μάθῃς καὶ ὁποία τις εἶναι ἡ μεγαλόπολις αὕτη. Καίτοι ἥκιστα τοπογράφος τό τε ἐπάγγελμα καὶ τὴν ἱκανότητα, θὰ προσπαθήσω νὰ σοὶ γράψω καὶ τοῦτο πρὸς χάριν σου, καὶ σύ, πρὸς χάριν μου, προσπάθησον νὰ τὸ ἀναγνώσῃς.

Πότε ἐκτίσθη τὸ πρῶτον τὸ Βερολῖνον, δὲν ἐπαγγέλλομαι τὸν ἀρχαιολόγον διὰ νὰ τὸ ἠξεύρω. Ἀρκεῖ νὰ σοὶ εἰπῶ ὅτι σήμερον εἶναι ἢ κἂν φαίνεται νεώτερον τῆς *Νέας γεφύρας* τῶν Παρισίων, διότι πᾶσαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι του πρὶν γηράσωσι κατεδαφίζονται καὶ ἀνοικοδομοῦνται κατὰ ῥυθμὸν εὔχαριν, καὶ τὸ συνηθέστερον κλασικόν. Μόνον δὲ τεκμήριον ἀρχαιότητος σώζει τινὰς τῶν ὁδῶν, αἵτινες δὲν διέρχονται διὰ πάσης τῆς πόλεως, διότι πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν τεῖχος περιεκύκλου αὐτὴν πανταχόθεν, καὶ αἱ ὁδοὶ μόναι ὅσαι ἔφερον πρὸς τὰς πύλας αὐταὶ εἶχον διέξοδον πρὸς αὐτάς.

Τῆς κατηγορίας ταύτης εἰσὶ πρὸ πάντων δύω, καθέτως διασταυρούμεναι, ἡ τῆς Λειψίας, χωροῦσα ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, καὶ ἡ τοῦ Φρειδερίκου, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν. Ὅτε δ' ἐπ' ἐσχάτων, ὑπὸ τῆς ἰκμάδος τῆς δόξης καὶ τῆς νίκης ὀγκωθεῖσα ἡ πρωτεύουσα τοῦ Γερμανισμοῦ, διέρρηξε τὴν στενόχωρον ζώνην της, καὶ πανταχόθεν ἐξεχύθη εἰς τὸ πεδίον, τότε ἐξέλιπον καὶ τῶν ὁδῶν τούτων αἱ πύλαι, καὶ αὐτὰς ἀντικατέστησαν τερπναὶ πλατεῖαι δενδρόφυτοι, κοσμούμεναι ἡ μὲν ὑπὸ δύω ὡραίων ναΐσκων δωρικῶν, οἵτινες βεβηλοῦνται εἰς γραφεῖα ταχυδρομικὰ καὶ τηλεγραφικά, ἡ δὲ δι' ὑψηλῆς στήλης, φερούσης χαλκῆν νίκην, καὶ δι' ἐξαισίων λιθίνων συμπλεγμάτων, εἰς μνήμην τῆς τῶν ἐθνῶν συμμαχίας, ἥτις συνέτριψε τὸν ζυγὸν Ναπολέοντος τοῦ Α'.

Βορείως δὲ τῆς ὁδοῦ τῆς Λειψίας καὶ παραλλήλως αὐτῇ, ἐκτείνεται ἡ καλουμένη «ὑπὸ τὰς φιλλύρας» ὁδός, ἢ μᾶλλον πλατεῖα ὁδοῦ μῆκος ἔχουσα, ἐπώνυμος δὲ διπλῆς σειρᾶς ὑψηλῶν φιλλυρῶν, αἵτινες σκιάζουσιν ἄνετον κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς περίπατον, καὶ ὡς αἱ δύω ἕτεραι, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ αὐτάς, πολυάνθρωπος καὶ ὑπὸ πλουσιωτάτων ἐργαστηρίων κατεχομένη. Καταλήγει δὲ καὶ αὕτη εἰς εὐρύχωρον πλατεῖαν, ἐν ᾗ ἀντικρύζονται αἱ πρεσβεῖαι τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Αὐστρίας, καὶ ἣν ἐπεράτου ἄλλοτε τοῦ Βρανδεβούργου ἡ πύλη, ἀντικαταστᾶσα καὶ αὐτὴ διὰ μεγαλοπρεποῦς ἑξαστύλου δωρίου προπύλου, ἔχοντος ἑκατέρωθεν δύω πτέρυγας τοῦ αὐτοῦ ῥυθμοῦ, ἀλλὰ μικροτέρων διαστάσεων. Τὸ ἀρχαιοπρεπὲς τοῦτο οἰκοδόμημα δὲν εἶναι μὲν ὁ Γερμανικὸς Παρθενών, ὡς τινες Γερμανοί, τὸν Παρθενῶνα μὴ ἰδόντες, κομπαστικῶς λέγουσιν, ἀλλ' ὅμως εἶναι μνημεῖον εὐγενὲς καὶ εἰς τὴν ἐπισημότητα τῆς πόλεως εἰς ἣν χρησιμεύει ὡς εἴσοδος ἀξίως ἀνταποκρινόμενον.

Τὸ δ' ἀνατολικὸν πέρας τῆς ὁδοῦ ταύτης σεμνύνεται διὰ τῆς κατοικίας τοῦ Αὐτοκράτορος· καὶ ἐπίτηδες καλῶ οὕτως αὐτὴν καὶ οὐχὶ ἀνάκτορον, διότι τὸ ἀνεγερθὲν ὑπὸ τῶν ἐκλεκτόρων τοῦ Βρανδεβούργου, ὅπου κατῴκουν οἱ ἡγεμόνες τῆς Πρωσσίας, ὅπου ἐγεννήθη Φρειδερῖκος ὁ Μέγας, κεῖται πέραν τῆς Σπραίης, ἐπὶ τῆς πλατείας ἥτις περιέχει καὶ τὸ Μουσεῖον, καὶ εἰς ἣν ἐλπίζω νὰ ἐπανέλθω. Ὁ δὲ νῦν Αὐτοκράτωρ, ὅτε διεδέχθη τὸν θρόνον τοῦ ἀδελφοῦ του, δὲν ἠθέλησε νὰ ἐγκαταλίπῃ οὔτε τὰς ἰδιωτικὰς μετριόφρονας ἕξεις του, οὔτε τὴν ἀφελῆ κατοικίαν του, καὶ παρέμεινεν ἐν ᾗ εἶχεν ὑπὸ τὰς φιλλύρας, καὶ ἧς ἀκόμη τὸ πλεῖστον καὶ ἐπισημότερον παρεχώρησεν εἰς τὴν δημόσιον βιβλιοθήκην, μέχρις οὗ ἰδιαίτερον κατάστημα ἐγερθῇ δι' αὐτήν.

Περὶ ὁδῶν δὲ προκειμένου, δὲν πρέπει νὰ πα-

1. Ἴδε σελ. 401.

Digitized by Google

ραλείψω καὶ τὴν τοῦ Γουλιέλμου, ἥτις ἑνοῖ τὴν τῶν Φιλλυρῶν καὶ τὴν τῆς Λειψίας, τῶν ὑπουργείων πολλὰ περιέχουσα, καὶ προσέτι τὴν ἀρχαίαν οἰκίαν τῶν Πριγκίπων Ῥαδζιβὶλλ, ἥτις ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀγορασθεῖσα καὶ ἀνακαινισθεῖσα, ἐδόθη εἰς κατοικίαν τῷ πρίγκιπι Βισμάρκ, καὶ ἐκλείσθη προσέτι διὰ τῆς εἰς αὐτὴν συνελεύσεως τοῦ τελευταίου Εὐρωπαϊκοῦ συνεδρίου.

Ἔστι δὲ τὸ Βερολῖνον ὑπέρ τινα καὶ ἄλλην πόλιν, καὶ ἂν ὁ Κ. Σχλειμὰν μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ τὸ εἰπῶ, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν τὴν Τροίαν *εὐρυάγυιος*, ἔχουσα πανταχοῦ σχεδὸν ὡραῖα ἐκ τετραγώνων πλακῶν, ἢ ἐκ συμβολῆς ψήφων μωσαϊκῶν, ἢ ἐξ ἀσφάλτου τὰ πεζοδρόμια, τὸ δὲ μέσον τῶν ὁδῶν ὁμαλὸν καὶ καθάριον, καὶ ἁμάξαις καὶ πεζοῖς εὐχαρίστως βατόν. Ὀφείλεται δὲ τοῦτο εἰς τὴν ἄγρυπνον ἐπιμέλειαν τῆς ἀρχῆς, ἥτις δὲν παύεται πανταχοῦ καὶ πάντοτε καταβρέχουσα, καὶ ἐπιδιορθοῦσα καὶ τὰ ἥκιστα δεόμενα διορθώσεως. Οὐδέποτε μοὶ συνέβη νὰ διαβῶ οἵαν δήποτε ὁδὸν κατὰ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, χωρὶς ν' ἀπαντήσω λόχον νυκτοβίων καθαριστῶν, οἵτινες, ὅταν οὐδένα ἐνοχλῶσιν, οὐδὲ παρακωλύουσι τὴν συγκοινωνίαν, σαροῦσι καὶ εὐπρεπίζουσιν ὁδὸν καὶ πεζοδρόμια διὰ τὴν ἐπαύριον. Ποσάκις δὲ ὅπου τὴν προτεραίαν εἶδον καλήν τινα λιθόστρωτον, ἣν ἐφθόνουν διὰ πολλὰς τῶν ἡμετέρων ὁδῶν, τὴν ὑστεραίαν βλέπω ἀνασπωμένην αὐτήν, καὶ ἀνασκαπτομένην, διότι πρέπει ἄλλο ἐντελέστερον σύστημα νὰ δοκιμασθῇ, καὶ τοὺς στρογγύλους λίθους διαδέχονται κύβοι, τούτους ἐνταῦθα ἡ ξυλίνη στρῶσις, ἀλλαχοῦ ἡ σιδηρᾶ καὶ πάσας ἡ τῆς ἀσφάλτου, δι' ἧς αἱ ὁδοὶ γίνονται λεῖαι καὶ καθαραί, ὡς τὸ ἔδαφος αἰθούσης ὑποδοχῆς, καὶ ἐκλείπει ὁ ἐκκωφεύων θόρυβος ἐκ τῆς διελάσεως τῶν πυκνῶν ἁμαξῶν. Διατί, πολλάκις σκέπτομαι κατ' ἐμαυτόν, νὰ μὴ στρώσωμεν καὶ τὰς ἡμετέρας ὁδοὺς δι' ἀσφάλτου, ἥτις ἄφθονος παράγεται ἐν Ἑλλάδι, καὶ τὸν μὲν χειμῶνα ἐστὶν ἀδιάβροχος, τὸ δὲ θέρος θὰ μᾶς ἀπήλλαττε τοῦ κλασικοῦ ἴσως, ὀχληροῦ ὅμως βεβαίως κονιορτοῦ, καὶ προχειρότατα καὶ ἐπ' ἐλαχίστῃ δαπάνῃ ὅπου βλάπτεται διορθοῦται. Ἀλλ' εἶναι ἐφικτὴ ἡ ἐφαρμογή της ; Εἰς τὴν ἡμετέραν θερμοκρασίαν δὲν ἀναλύεται, ἢ δύναται νὰ εὑρεθῇ ὀλιγοδάπανός τις μῖξις καὶ παρασκευή, δι' ἧς νὰ διορθοῦται τὸ ἄτοπον ; Τὸ ἀγνοῶ, καὶ ἀκατάλληλος εἰμὶ ν' ἀπαντήσω· τοῦτο δὲ μόνον ἠξεύρω, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην εἰσαγωγὴν τῆς ἀσφάλτου ἐνταῦθα, πλεῖσται ἐνστάσεις ἠγέρθησαν, ἰδίως ὑπὸ τῶν ἁμαξηλατῶν, ὅτι εἰς τὸ ὑγρὸν ἐνταῦθα κλίμα αἱ ὁδοὶ γίνονται ὀλισθηραί, καὶ οἱ ἵπποι πίπτουσιν, ἐπὶ κινδύνῳ ζωῆς καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων· ὥστε ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ὁδοποιίας ἐνόμισε καθῆκόν της, οὐχὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐπιβολήν, ἀλλὰ νὰ ἐπιτείνῃ τὰς ἐπ' αὐτῆς μελέτας της, καὶ εὗρεν ὅτι τὰ παράπονα ἦσαν φροῦδα, ὅτι ἂν πίπτωσιν οἱ ἵπποι, πταίουσιν οἱ ἁμαξηλάται καὶ οὐχὶ ἡ ἄσφαλτος, καὶ ἐπέμεινε, καὶ ἤδη πᾶσαι αἱ συνοικίαι, ὅσαι θέλουσι τὴν ἡσυχίαν των, ἄσφαλτον ζητοῦσι παρὰ τῆς δημαρχίας, καὶ αὕτη χορηγεῖ αὐτὴν κατὰ προτίμησιν ὅπου ὑπάρχουσι δημόσια ἀρχεῖα καὶ περὶ πάσας τὰς ἐκκλησίας.

Τοῦτο δέ μ' ἐνθυμίζει, οὐχὶ ὡς παράδειγμα, ἀλλ' εἰς ἀντίθεσιν, ὅ,τι ἤκουσά ποτε διηγούμενον περὶ τοῦ ἡμετέρου δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Ἀθηνῶν. Πρὸ ἐτῶν πολλῶν, κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ ἄρθρον τὸ περὶ φωτισμοῦ, ὅστις ἐγίνετο τότε δι' ἐλαίου, εἷς τῶν συμβούλων ἠρώτησεν ἂν δὲν ἐδύνατο νὰ γίνῃ σκέψις περὶ εἰσαγωγῆς καὶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος τοῦ πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐφηρμοσμένου ἀερίου· ἀλλ' ἐχλευάσθη ὡς ἀτοπολόγος καὶ μὴ πρακτικός. Δειλῶς δὲ παρατηρήσας ὅτι τὸ μόνον ὃ προτείνει ἐστὶ τὸ νὰ ἐξετασθῇ καὶ μελετηθῇ τὸ ἀντικείμενον, διότι οὐδ' αὐτὸς οὐδ' οἱ συνάδελφοί του τι περὶ αὐτοῦ ἐγνώριζον, δὲν εἰσηκούσθη καὶ ἡ πόλις ἐξηκολούθησε δι' ἐλαίου φωτιζομένη, ἂν φωτισμὸς ἦν ἐκεῖνο, μέχρις οὗ ὁ αὐτὸς κατόπιν εὑρέθη εἰς θέσιν νὰ πορισθῇ ἀπ' εὐθείας πληροφορίας, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ἐν τέλει τοῦ ἀερίου ἡ εἰσαγωγή. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲ τοῦτο μόνον δύναμαι νά σ' ὑποσχεθῶ, ὅτι ὁψέποτε μὲ ψηφίσητε δημοτικὸν σύμβουλον Ἀθηναίων, πρώτη φροντίς μου ἔσται νὰ προκαλέσω τὴν μελέτην περὶ τῆς ἀσφαλτώσεως τῶν ὁδῶν, φρονῶν ὅτι οὕτω καθῆκον ἐκτελῶ καὶ δὲν βλάπτω. Καὶ ἂν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, οὗ ἔσομαι μέλος δὲν ψηφίσῃ τὴν πίστωσιν, θέλω κἂν κατορθώσει, πρὸς δοκιμήν, ὁποία πρέπει νὰ γίνηται πάντοτε, νὰ τεθῇ κἂν ἄσφαλτος εἰς τὸ μικρὸν διάστημα τὸ διαιροῦν τὴν οἰκίαν σου ἀπὸ τὴν ἐδικήν μου. Ἐκεῖ κατοικεῖ ἡ Κυρία** (ὄχι κύρια ὀνόματα), καὶ ἂν συμπέσῃ νὰ κολλᾷς ἐνίοτε, δὲν θὰ παραπονεῖσαι. Ἄλλως τε τοῦτο, ἢ θὰ τὸ ἀρνηθῇς ; σοὶ συμβαίνει ἐνίοτε καὶ χωρὶς τῆς ἀσφάλτου.

Ἀλλ' ἤδη ἅλις τοπογραφίας. Ἐβαρύνθης βεβαίως νὰ τὴν ἀναγινώσκῃς ἀφ' οὗ ἐγὼ ἐβαρύνθην νὰ τὴν γράφω. Ἂν θέλῃς νὰ ἐξακολουθήσω περιηγούμενος διὰ σὲ τὸ Βερολῖνον, θά μ' ἐπιτρέπῃς ν' ἀποδιδράσκω ἐνίοτε εἰς χώρας τερπνοτέρας, τὰς τοῦ κοινωνικοῦ ἢ διανοητικοῦ κόσμου καθ' ὅσον μοι εἶσὶ προσιταί.

Σήμερον ὅμως πρὸς τοῦτο οὐδ' ἔχω ἀνάγκην νὰ ἐγκαταλείψω ἔτι τὰς ὁδούς, διότι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ἀρτίως μέγα καὶ πανηγυρικώτατον δρᾶμα, περὶ οὗ δύω λέξεις : Τὴν 30 μαΐου καθ' ἡμᾶς ἑώρταζεν ὁ Αὐτοκράτωρ τὸν Χρυσοῦν γάμον του. Ἴσως τοῦτο σοὶ φανῇ πως αἰνιγματῶδες, ἂν ἠξεύρῃς μὲν ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ εἶναι ὑπερ-

Digitized by Google

ογδοηκοντούτης καὶ ἐνυμφεύθη πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν, ἀγνοῆς δὲ τὸ Γερμανικὸν ἔθος, καθ' ὅ, μεθ' ὡρισμένας χρονικὰς διαλείψεις, ἑορτάζεται τὸ μνημόσυνον τοῦ προτελεσθέντος γάμου, καὶ *ἀργυροῦς* μὲν *γάμος* λέγεται ὅταν τελῆται μετὰ εἰκοσιπενταετίαν, *χρυσοῦς* δὲ μετὰ πεντηκονταετίαν, *ἀδαμάντινος* μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, καὶ ὑπάρχει ὁ *ξύλινος*, ὁ *χαλκοῦς*, ὁ *κασσιτέρινος*, ὁ *σιδηροῦς*, διὰ βραχυτέρας ἢ μακροτέρας, εἰ δυνατόν, προθεσμίας, διὰ τοὺς φιλεόρτους καὶ ἐφιεμένους νὰ καθιστῶσι συνεχῶς τὸ δημόσιον μάρτυρα τῆς οἰκιακῆς αὐτῶν εὐδαιμονίας.

Τὴν 30 μαΐου λοιπὸν συνεπληροῦντο πεντήκοντα ἔτη ἀπὸ τῆς νυμφεύσεως τοῦ Αὐτοκράτορος μετὰ τῆς τότε νεαρᾶς ἡγεμονίδος τῆς Σαξωνίας. Ἀπὸ βαθέως δὲ ὄρθρου, ἐξ ὑψηλοῦ πύργου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως, πάσης σημαιοφορούσης καὶ δαφνοστολίστου, ἀντήχησεν ὕμνος εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εὐλογίας ὑπὲρ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους, καὶ ἀφύπνισε τοὺς κατοίκους, οἵτινες κατὰ μυριάδας ἐξεχύθησαν εἰς τὰς ὁδούς, καὶ ὡμοίαζον αὗται ποταμοὺς ἐφ' ὧν ἐφέροντο πυκνὰ ἀνθρώπινα κύματα.

Περὶ μεσημβρίαν δέ, παρακολουθούμενοι ὑπὸ τῶν βασιλέων, ἀρχιδουκῶν, ἡγεμόνων, μεθ' ὅσων συνδέονται διὰ συγγενείας, μετέβησαν ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ ἡ Αὐτοκράτειρα, εἰς τῶν Ἀνακτόρων τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ κανονοβολισμὸς ἀνήγγειλεν εἰς τὴν πόλιν ὅτι πρὸ τοῦ βωμοῦ ἐπανελήφθη ἡ εὐλογία, ἥτις πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν εἶχε συνδέσει τὸ εὐτυχὲς ζεῦγος. Μετὰ δὲ τὴν θρησκευτικὴν τελετήν, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀπέραντον αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, τὴν *Λευκὴν* καλουμένην, καὶ ἐκεῖ, περιισταμένου τοῦ πλήθους τῶν ἐστεμμένων συγγενῶν καὶ τῶν αὐλικῶν, ἐκάθησαν ἐπὶ θρόνων· ἐκάθησαν δέ, διότι ὁ Αὐτοκράτωρ πρό τινων ἡμερῶν, κατ' αὐτὴν τὴν ἐπέτειον τῆς γενομένης κατ' αὐτοῦ κακούργου ἀποπείρας, ὀλισθήσας εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἔπεσε καὶ ἐβλάβη κατὰ τὸ γόνυ, ὥστε δὲν ἐδύνατο νὰ ἵσταται ὄρθιος. Ἐκεῖ δὲ παρήλασαν πάντες οἱ ἐπίσημοι ξένοι, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν δυνάμεων, αἱ πρεσβεῖαι τῶν Γερμανικῶν χωρῶν, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπηρεσιῶν, καὶ προσήνεγκον τῶν εὐχῶν των τὸν φόρον. Ἀπήντησε δ' εἴς τινας κατ' ἐξαίρεσιν ὁ Αὐτοκράτωρ, ὡς εἰς τὸν Βισμάρκ καὶ τὸν Μόλτκε, μετὰ συγκεκινημένης εὐγνωμοσύνης, εἰς ἀναγνώρισιν τῶν ὅσων διεπράξαντο ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς κοινῆς πατρίδος ἐπὶ τῆς βασιλείας του.

Ἐκεῖθεν δὲ τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος, περιστοιχιζόμενον ὑπὸ φρουρᾶς τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, οἵτινες αὐτομάτως εἶχον ὀργανισθῆ εἰς λόχους καὶ τάγματα, διήλασε τὰς πολυανθρωποτέρας ὁδοὺς τῆς πόλεως, ὅπου τὸ συμπυκνούμενον πλῆθος ὑπεδέχθη τοὺς ἡγεμόνας του μετ' ἐνθουσιωδῶν ἀνευφημιῶν· τὸ δ' ἑσπέρας οὐδεὶς πλὴν εἴ τις ἀγωνιῶν ἢ ἀνάπηρος ἔμεινε κατ' οἶκον, καὶ ἐξαίσιον ἦν τὸ θέαμα πασῶν τῶν ὁδῶν, αἵτινες ἐφαίνοντο ὡς φλεγόμεναι, καὶ τῶν ὄψεων τῶν οἰκιῶν, ἐφ' ὧν ἠκτινοβόλουν μυριάδες ἀστέρων, καὶ κατάφωτα στέμματα, σύμβολα, μονογράμματα. Ὑπὲρ πάσας δὲ τὰς οἰκοδομὰς διέπρεπεν ἡ τοῦ μελοδράματος, ἔξωθεν ἐπίχρυσος καὶ κατάφωτος, ἐντὸς δ' ἐγκλείουσα τὴν Αὐλὴν ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ πομπῇ, καὶ πάσας τὰς ἐπισημότητας, ξένας καὶ ἐγχωρίους, ἐν στιλβούσαις στολαῖς, προσκληθείσας νὰ ἴδωσι τοῦ Σποντίνη τὴν Ὀλυμπίαν, ἧς ἤκουσα ὅτι ἦτο μεγάλης πολυτελείας ἡ παρασκευή, αἱ δ' ἑλληνικαὶ σκηνογραφίαι καὶ ἐνδυμασίαι τοιαῦται, ὥστε νὰ ἐφελκύσωσι καὶ τῶν δυσκολωτέρων ἀρχαιολόγων τὴν ἐπιδοκιμασίαν.

Ἀλλὰ τὸ καὶ ὑπὲρ τὰς σκηνογραφίας καὶ ὑπὲρ πάσας τῶν παρασκευῶν τὴν λαμπρότητα ἑλκῦον τὴν προσοχὴν τῶν θεατῶν κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην, ἦτο ἡ εἰς αὐτὴν παρουσία τοῦ πρίγκιπος Βισμάρκ, ὅστις πρὸ ἐτῶν οὔδ' εἰς θέατρον, οὐδ' εἰς συναναστροφήν, οὐδ' εἰς τὰς ὁδοὺς ποτ' ἐφάνη, ὥστε κατήντησε καὶ ἐκ τῶν διπλωματῶν τινες ν' ἀμφιβάλλωσι περὶ τῆς ὑπάρξεώς του, καὶ νὰ ὑποπτεύωσιν ὅτι τὸ ὄνομά του ἐστίν, ὡς τὸ τοῦ Θησέως ἢ Ἡρακλέους, ἓν τῶν περιληπτικῶν ἐκείνων ἃ πολλάκις ἐπένθησε τῶν σκοτεινῶν χρόνων ἡ ἱστορία. Ἀλλ' ἐκεῖ ἦτο, φαιδρός, προσηνής, ὁμιλητικός, ἐν σαρκὶ καὶ ὀστέοις, ὥστε ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ ταυτότης του δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀμφισβητηθῇ. Τὸ δὲ πλήρωμα τῶν ξένων ἡγεμόνων ἐλησμόνει τὴν Ὀλυμπίαν, ἐνατενίζον πρὸς τὸν Ὀλύμπιον.

Ἐξηκολούθησαν δὲ καὶ τὴν ἐπαύριον αἱ αὐταὶ ἑορταί, λήξασαι τὸ ἑσπέρας εἰς τρισμέγιστον δεῖπνον μετὰ μουσικὴν συμφωνίαν εἰς τὴν Αὐλήν. Καὶ ταῦτα μέν, ὡς μὴ αὐτόπτης, οὔτε δύναμαι, οὔτε ἐνδιαφέρον νομίζω νὰ περιγράψω, ἐν ὅμως ἔτι δὲν πρέπει νὰ παραλείψω, ὅτι ἰδιῶται, κοινότητες, πόλεις, πάντες ἐξῃτοῦντο τὴν ἄδειαν νὰ προσφέρωσιν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δῶρα εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, διότι δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην ἡγεμὼν εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἀπολαμβάνων τὴν λατρείαν, τὸ σέβας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν λαῶν του· ὁ δ' ἀπήντησεν ὅτι οὐδὲν δέχεται δῶρον, πλὴν εἴ τι ἤθελε προσαχθῇ ὑπὲρ σκοπῶν ἀγαθοεργῶν. Εἰς τὴν ἀληθῶς δὲ βασιλικὴν ταύτην ἀπόφασιν ὀφείλεται ἡ δι' ἑκατομμυρίων ἵδρυσις ἢ ὑποστήριξις ὀρφανοτροφείων, γηροντοκομείων, πτωχοκομείων καὶ παντοίων ἄλλων φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων, ἅτινα εὔχονται νὰ ἴδωσι καὶ *ἀδαμαντίνους* τοὺς γάμους τοῦ φιλολάου μονάρχου.

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 10 Ἰουνίου 1879. Ξ.

Digitized by Google

Η ΝΕΚΡΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ]

Ἀπὸ ἡμίσεως ἤδη αἰῶνος ἔθος ἐπεκράτησεν, ἵνα θεωρῶμεν τὸ ἱλαρὸν φέγγος, τὸ φωτίζον τὰς νύκτας ἡμῶν, τὴν ὠχρὰν σελήνην, ὡς ξηρόν τι, νεκρὸν καὶ κατακεκαυμένον σῶμα, στερούμενον παντὸς ἴχνους ζωῆς καὶ κινήσεως καὶ στρεφόμενον ἁπλῶς πέριξ τοῦ πλανήτου ἡμῶν. Ἡ θεωρία αὕτη, εἰ καὶ μὴ ἀρέσκουσα ταῖς ἐμφύτοις ὁρμαῖς τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου, ἀπέβαινε ὁλονὲν ἐπικρατεστέρα, διότι ἐβασίζετο ἐπὶ ἀναμφιλέκτων ἀποδείξεων τῆς ἐπιστημονικῆς παρατηρήσεως. Αἱ ἐπιμελεῖς ἔρευναι τοῦ *Μαΐδλερ* εἶχον καταδείξει ὅτι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης οὔτε νέφη οὔτε ἴχνος ὕδατος ὑπάρχει, διεκήρυττε δὲ ἐπιμόνως ὁ περιφανὴς οὗτος ἀστρονόμος ὅτι οὐδέποτε διέκρινεν ἐπακριβῶς πραγματικὴν ἀλλοίωσίν τινος τῶν ἐπὶ τῆς σελήνης ὑπαρχόντων σχημάτων. Τούτων δὲ τῶν θεωριῶν ἄμεσος συνέπεια ἦν ἡ ἐντελὴς σχεδὸν παραμέλησις τῶν περὶ Σελήνης μελετῶν. Ἐκτὸς ὀλίγων ἄγγλων ἀστρονόμων, μόνος ὁ κ. *Σμὶτ* ἐν Ἀθήναις ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἀσχολούμενος περὶ τὴν σπουδὴν τῆς χωρογραφίας τῆς Σελήνης, ἀρτίως δὲ ἐχάραξε τὸν γνωστὸν μέγαν Σεληνιακὸν χάρτην, τὸν δαπάναις τῆς πρωσσικῆς κυβερνήσεως ἐκδοθέντα.

Ἐσχάτως ὅμως ἐπεδόθη συντόνως εἰς ἐμβριθεῖς χωρογραφικὰς ἐρεύνας τῆς σεληνιακῆς ἐπιφανείας ὁ ἐν Κολωνίᾳ, παρὰ τὸν Ῥῆνον, διατρίβων ἀστρονόμος κ. *Σ. Κλάϊν*, πεποιθὼς ὅτι ἡ ἐπιμελὴς καὶ ὅσῳ τὸ δυνατὸν βαθυτέρα μελέτη καὶ τῆς ἐλαχίστης ἔτι ὁρατῆς ἀλλοιώσεως τῆς σεληνιακῆς ἐπιφανείας εἶναι ἐπιστημονικῶς πλείστου λόγου ἀξία. Ἀγαθῇ δὲ τύχῃ, εὗρε ταὐτοχρόνως ὅτι πρὸς τοιαύτας λεπτοφυεῖς παρατηρήσεις τὰ μάλιστα πρόσφορος εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν παραρρηνίων χωρῶν, οὖσα συνήθως διαυγὴς καὶ ἤρεμος· καὶ οὕτω, χρώμενος τηλεσκοπίῳ θαυμασίου ἀκριβείας, κατώρθωσε βαθέως νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὰς παραδόξους ἰδιότητας τοῦ νέου τούτου κόσμου. Οὕτω λοιπὸν κατέδειξεν ὅτι ἡ Σελήνη φέρει ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῆς πολυάριθμα ἴχνη ὕδατος, καλύπτοντος αὐτὴν πάλαι ποτέ, καὶ ὅτι τὰ ἴχνη ταῦτα παρουσιάζονται σήμερον ὡς κοιλάδες ἢ ὡς ἐπιχώματα, παρεμφερῆ πρὸς τὰς ἐν πολλοῖς σημείοις τῆς γῆς ἀνωμαλίας ἐκείνας, αἵτινες μαρτυροῦσιν ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχον πρὸ πολλῶν αἰώνων θαλάσσιοι ἀκταί, ἐγκαταλειφθεῖσαι κατόπιν. Ἐπὶ τῆς σεληνιακῆς ἐπιφανείας παρετήρησεν ὡσαύτως βαθείας καὶ στενὰς τάφρους, ὁμοίας πρὸς κοίτας ποταμῶν, περιελισσομένας ὀφιοειδῶς πέριξ τῶν πεδιάδων, ὡς καὶ εὐρείας ῥαγώδεις χαράδρας, παρεμφερεῖς πρὸς τὰ κοιλώματα ἐκεῖνα, ἅτινα ὁρμητικοὶ καὶ ἄγριοι χείμαρροι κατέσκαψαν ἐπὶ τῶν Ἄλπεων. Μεγάλους ὅμως ὄγκους ὑδάτων δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνεύρῃ μέχρι τοῦδε οὐδαμοῦ τῆς σεληνιακῆς ἐπιφανείας. Τὰ ὕδατα ταῦτα πιθανῶς πρὸ πολλοῦ ἀπερροφήθησαν ὑπὸ τῆς στερεᾶς μάζης τῆς σελήνης· γνωστὸν δ' ὅτι παρόμοιόν τι συνέβη καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, ἐφ' οὗ, ἀπὸ τῶν προγενεστέρων ζωολογικῶν ἐποχῶν μέχρι τῆς σήμερον ἐπαισθητῶς ἠλαττώθησαν τῶν ὑδάτων οἱ ὄγκοι. Τὰ δὲ ἔσχατα λείψανα τῆς ἐπὶ τῆς Σελήνης ὑγρασίας ἀπεμυζήθησαν εἰς τὸ βάθος τῶν μεγάλων ἡφαιστίων ὀρέων, ὧν μεγάλη πληθύς, ὡς γνωστόν, ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ δορυφόρου τῆς γῆς· ἡ παρουσία ἄλλως τε τῆς ὑγρότητος ταύτης ἐκδηλοῦται καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀχλύος, τῆς περικαλυπτούσης τινὰ τῶν ἐν λόγῳ ὀρέων. Ὁ κ. Κλάϊν παρετήρησεν ὅτι πολλοὶ τοιοῦτοι μικροὶ πυρίπνοες λόφοι ἀποκρύπτονται ἐξαίφνης καθ' ὁλοκληρίαν ὄπισθεν τῆς μνησθείσης ὁμίχλης, ἔνιαι δὲ ζῶναι τῆς Σελήνης ἐπὶ λίαν μακρὸν χρόνον—πολλάκις ἐπὶ ὁλόκληρα ἔτη—κατακαλύπτονται ὑπὸ τῆς ὁμιχλώδους ταύτης μάζης. Ἰδίως δέ τινες τῶν λίαν παραδόξων ῥαγάδων, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, ἐπὶ πολὺν καιρὸν μένουσιν ἐντελῶς πεπληρωμέναι δι' ὁμίχλης μέχρι στεφάνης καὶ καθίστανται οὕτως ἀφανεῖς. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ νεφελώδεις οὗτοι ὄγκοι ἐπικάθηνται διαρκῶς ἐπὶ τῆς σεληνιακῆς ἐπιφανείας, ἐνῷ νέφη περιιπτάμενα οὐδόλως ὑπάρχουσιν.

Λίαν ἀξιοπερίεργοί εἰσιν ἐπ' ἴσης αἱ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης σαφῶς παρατηρηθεῖσαι ἀχανεῖς πεδιάδες, αἱ πρασίνην ἔχουσαι τὴν χροιάν. Ὁ χρωματισμὸς οὗτος εἶναι ἐντελῶς εὐδιάκριτος καὶ παρουσιάζεται μόνον εἰς τὰ χθαμαλώτερα μέρη τῆς Σελήνης, ἐξόχως δὲ ἐκεῖ ἔνθα ἀπαντῶμεν τὰ ἴχνη τῆς πάλαι ποτὲ ὑπάρξεως ὑδάτων. Τὸ χρῶμα τοῦτο δὲν δύναταί τις νὰ διακρίνῃ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἀντιλαμβάνεται ὅμως αὐτοῦ λίαν εὐκρινῶς ἀφοῦ ἐπὶ πολλὰς ὥρας τὸ θερμάνωσιν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Κλάϊν, ἡ πρασίνη χροιὰ ἀποδοτέα εἰς φυτικὴν ὕπαρξιν ἐπὶ τῆς Σελήνης· ἐκ τούτου ὅμως δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν καὶ ὅτι ἡ πρασίνη χροιὰ εἶναι τὸ μόνον γνώρισμα τῆς ὑπάρξεως φυτῶν, διότι, κατὰ τὸν αὐτὸν σεληνογράφον, τὰ ὑπὸ φυτῶν κεκαλυμμένα ἐδάφη παρουσιάζονται πολλάκις εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν ὡς ἀμαυρὰ καὶ οὐχὶ ὡς πράσινα πεδία. Πράγματι ἐν ταῖς ἐπιπέδοις ζώναις τῆς Σελήνης ἀπαντῶνται μακραὶ σκοτειναὶ ἐκτάσεις, ὧν πολλῶν μὲν ἡ ὄψις ἠλλοιώθη κατὰ τὴν πορείαν τοῦ χρόνου, ἔνιαι δὲ καὶ ὁλοτελῶς ἐξηφανίσθησαν. Αἱ ἐκτάσεις αὗται κατὰ τὴν σεληνιακὴν νύκτα διακρίνονται πάντοτε, ἔχουσιν ὠχρόν τι χρῶμα, τῇ ἐπιδράσει τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καθίστανται ἀμαυρότεραι, καὶ ἐπανερχομένης τῆς νυκτὸς ἐπαναπίπτουσιν εἰς τὴν ἀρχικὴν ὠχρότητα αὐ-

Digitized by Google

των. Τοιαύτας δὲ ἰδιότητας δύνανται μόνα τὰ ὀργανικὰ σώματα νὰ παρουσιάσωσιν. Πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἄλλως τε ταύτην, περὶ ὑπάρξεως δηλαδὴ φυτοκαλύπτων πεδίων ἐπὶ τῆς Σελήνης, συμβάλλει καὶ τὸ ὅτι αἱ ἀμαυραὶ αὗται ζῶναι δὲν κεῖνται πλησίον εἰς τὰς τραχείας καὶ πυρώδεις χώρας αὐτῆς. Αἱ χῶραι δὲ αὗται πάλιν, πρὸς οὐδὲν γήϊνον φαινόμενον δύνανται νὰ παραβληθῶσιν· ἡ ἐπιφάνειά των εἶναι διατετρυπημένη δίκην κοσκίνου ὑπὸ πλήθους ἡφαιστιακῶν ὀπῶν.

Ὁ κ. Κλάϊν παρετήρησεν ἔν τισι ζώναις τῆς σελήνης ἡφαιστιακοὺς κρατῆρας οὕτως ἐγγὺς ἀλλήλων κειμένους, ὡς βλέπομεν διὰ γυμνῶν ὀφθαλμῶν τὰ ἄκρα τοῦ οὐρανοῦ· ἐν τοιούτῳ πυκνῷ συμπλέγματι ἡφαιστιακῶν ὀπῶν εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ διακρίνῃ τις, ἂν ἐν τῷ μεταξὺ ἐγεννήθη νέον τι σεληνιακὸν σχῆμα, μὴ ὑπάρχον τέως. Οὐχ ἧττον ὁ ἀστρονόμος οὗτος κατώρθωσε πέρυσι ν' ἀποδείξῃ ὅτι παρὰ τὸ κέντρον τοῦ σεληνιακοῦ δίσκου συνέβη νέα ἔκρηξις κρατῆρος· ἡ δὲ ἀρίστη ἰδιότης τῆς διαυγείας τῶν παραρρηνίων χωρῶν καὶ ἐκ τούτου ἀκόμη κατεδείχθη ὅτι οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ παρατηρηταί, καίπερ μεταχειριζόμενοι τὰ μέγιστα τῶν τηλεσκοπίων, διέκρινον μὲν τὸν ὑπὸ τοῦ κ. Κλάϊν παρατηρηθέντα νέον κρατῆρα καὶ τὰ πέριξ αὐτοῦ φαεινότατα σχήματα, οὐδὲν ὅμως νεώτερον ἠδυνήθησαν νὰ προσθέσωσιν. Ὁ αὐτὸς ἀστρονόμος ἠρεύνησε καὶ ἑτέραν ζώνην τῆς Σελήνης, ἐν ᾗ νέος ὀφθαλμοφανὴς κρατὴρ ἐγεννήθη κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας. Ὁ κωνικὸς οὗτος λόφος, μεθ' ἑνὸς μεγάλου βαθέως κρατῆρος, κεῖται μεταξὺ δύω κλιτύων, κατέφαγε δὲ δεινῶς τὰς πέριξ αὐτοῦ ἐκτάσεις, αἵτινές εἰσι μέλαιναι ὡς πυκνὸς καπνὸς καὶ ἐν τῇ πανσελήνῳ παρουσιάζονται ὡς μεγάλη κηλίς. Παρ' αὐτὸν κεῖται ἑτέρα κηλίς, ἥτις, ἕνεκα ἀγνώστων μέχρι τοῦδε λόγων, καθίσταται ἐνίοτε ἀόρατος. Ἄγγλοι παρατηρηταὶ κατέδειξαν μετὰ ταῦτα ὅτι ἐν ἄλλῃ σεληνιακῇ ζώνῃ, ἐν τῷ μέσῳ τινὸς τῶν παναρχαίων γιγαντιαίων κρατήρων, ἐγεννήθη σμῆνος ἄλλων μικροτέρων. Καὶ ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τῆς Κολωνίας ἤρξαντο ἐπ' ἐσχάτων ἐνδελεχῶς νὰ ἐρευνῶσι τὴν ζώνην ταύτην, ἐν τῇ ὁποίᾳ βλέπει τις πολλάκις πολλὰς θέσεις, ὁτὲ μὲν μελαίνας, ὁτὲ δὲ ὑποπρασίνας καὶ ἐνίοτε ζωηρῶς φεγγοβολούσας, ὧν ἡ φύσις εἶναι μυστηριωδεστάτη.

Ἐν τούτοις μετὰ βεβαιότητος δύναταί τις σήμερον νὰ εἴπῃ ὅτι ἐπὶ τῆς Σελήνης σχήματα, δυνάμενα νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς παρόμοιά τινα πράγματα πρὸς τὰς ἡμετέρας πόλεις ἢ καὶ πρὸς αὐτὰ ἔτι τὰ χωρία *δὲν ὑπάρχουσιν*. Ὑπάρχουσι μὲν ἐπὶ τῆς Σελήνης ἰδιόρρυθμοί τινες μορφαὶ μετὰ κανονικωτάτων σχημάτων, ἀλλ' ἔχουσι τηλικοῦτον ὑπέρογκον μέγεθος, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποτεθῶσιν ὡς προϊόντα τέχνης. Ὁ κ. Κλάϊν παρατηρεῖ ἰδίως ὅτι ἡ παραδοξοτέρα τῶν διαμορφώσεων τούτων, ἤτοι δύω ἐγγὺς ἀλλήλων κείμενοι κρατῆρες, οἵτινες πρὸ 40 ἐτῶν ἦσαν εἷς καὶ μόνος, παρομοιάζοντες σήμερον πρὸς κομήτην μετὰ οὐρᾶς, δεικνύουσι μεταβολὰς ὅλως δυσεξηγήτους· ὁ δυτικὸς κρατὴρ δεικνύει ἐνίοτε τοιαῦτα πολυποίκιλα συντρίμματα τοῦ ὄγκου αὐτοῦ, ὁποῖα οὐδεμία γραφικὴ τέχνη δύναται νὰ παραστήσῃ· κατὰ δὲ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1878 ηὐρύνθη αἰφνιδίως ἡ περιοχὴ ὡς καὶ τὸ βάθος αὐτοῦ. Ὁ κ. Κλάϊν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ παρακολουθεῖ τὴν αὔξησιν ταύτην καὶ ὅμως δὲν ἐδυνήθη νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν τινὰ περὶ τῶν αἰτίων αὐτῆς· οὔτε ὁμίχλην, οὔτε καπνὸν οὔτε κίνησίν τινα κατώρθωσε ν' ἀνακαλύψῃ ἐν αὐτῇ.

Καὶ τοιαύτη μὲν εἶναι ἡ Σελήνη, ἥτις, ἐνῷ τοσαύτας πάσχει μεταβολὰς ἐπιφανείας, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀναλλοίωτός τις μάζα, ἀντιπροσωπεύουσα τὸν θάνατον καὶ τὴν αἰωνίαν ἠρεμίαν· ἀλλ' ἀφοῦ ἀπεδείχθη ἅπαξ τὸ ὅλως ἀβάσιμον τῆς θεωρίας ταύτης, θέλει βεβαίως αὐξηθῆ ταχύτατα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιστημόνων παρατηρητῶν αὐτῆς, καὶ τὸ γήϊνον ὄμμα ὁλονὲν βαθύτερον θ' ἀτενίζῃ εἰς τὰ μυστήρια τῆς *νεκραναστάσης Σελήνης*.

Ἐν Κων[πόλει, Ἰούνιος 1879. Γ. ΚΑΤΣΕΛΙΔΗΣ.

Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΧΑΡΡΥ

Ὁ Χάρρυ Γράδιεντ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἤδη ἡλικίας ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῶν περὶ αὐτόν, διὰ τὴν ἐπιδεξιότητα μεθ' ἧς κατεσκεύαζε διάφορα διὰ μηχανισμοῦ κινούμενα μικρὰ παιγνίδια. Μόλις αἱ σπουδαῖαι ἀσχολίαι τῷ ἄφινον καιρὸν διαθέσιμον, καὶ ἐπεδίδετο εὐθὺς εἰς ὑδραυλικοὺς καὶ ἠλεκτρικοὺς ὑπολογισμοὺς παραδοξοτάτους. Κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν διηγοῦμαι ἦγε τὸ εἰκοστὸν πέμπτον μόνον ἔτος, εἶχεν ἤδη κάμει πολλὰς θαυμασίας ἐφευρέσεις, ἀλλὰ δὲν τῷ εἶχεν ἔτι δοθῆ εὐκαιρία καὶ νὰ τὰς ἐφαρμόσῃ. Εὑρισκόμεθα ὁμοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν, καταγινόμενοι εἰς τεκτονικὰς ἐργασίας, ἃς εἴχομεν ἀναλάβει δι' ἀγγλικὸν ἐμπορικὸν οἶκον, ὅτε μεμακρυσμένος τις συγγενής του ἀπέθανεν αἰφνιδίως, ἐγκαταλιπὼν αὐτῷ ὡραῖον κτῆμα, μετὰ τερπνῆς ἐξοχικῆς οἰκίας, ἀπέχον λεύγας τινὰς τοῦ Λονδίνου.

Ἀπῃτεῖτο μεγάλη ἐργασία πρὸς τακτοποίησιν τοῦ τε κτήματος καὶ τῆς οἰκίας. Ὁ Χάρρυ ἀνεχώρησε παραυτὰ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀποχαιρετῶν με, μοὶ εἶπε μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἐπάρσεως.

— Ἀγαπητέ μοι Μάξ, εὐθὺς ὡς ἐπιστρέψῃς, πρέπει νὰ ἔλθῃς νὰ μὲ ἴδῃς. Νομίζω ὅτι εἶσαι ἠναγκασμένος νὰ διαμείνῃς ἐδῶ ἐπὶ δεκαοκτὼ ἔτι μῆνας, ἀκριβῶς τὸν χρόνον, οὗ ἔχω ἀνάγκην ὅπως εὐπρεπίσω τὴν οἰκίαν ὡς ἐννοῶ ἐγώ. Ὢ

Digitized by Google

φίλε μου! ὁποία κατοικία! ποτὲ δὲν θὰ ἔχῃς ἴδῃ ὁμοίαν αὐτῆς. Ἀπὸ τῆς σήμερον δὲν ἐργάζομαι πλέον διὰ τὸ κοινόν· ἀφιερῶ πᾶσαν τὴν ἱκανότητά μου εἰς τὸ ἴδιόν μου συμφέρον καὶ εἰς τὴν ἰδίαν μου τέρψιν. Θὰ γεμίσω τὴν οἰκίαν μου περιέργων καὶ παραδόξων ἐφευρέσεων, ὁποίας οὐδεὶς οὐδέποτε ἐφαντάσθη.

Οἱ δεκαοκτὼ μῆνες παρῆλθον, καὶ ὅτε ἀπεπεράτωσα τὰς ἐργασίας μου, ἐπανῆλθον εἰς Λονδῖνον. Εἶχον ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ Χάῤῥυ· μόλις ἔμαθεν ὅτι εἶχον ἐπιστρέψει, μὲ προσεκάλεσε δι' ἐνθερμοτάτων παρακλήσεων νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ. Ἐγὼ δὲ προθύμως συνήνεσα, καθότι ἤμην περιχαρής, διότι ἔμελλον νὰ ἐπανίδω τὸν φίλον μου. Τῷ ἔγραψα ὅτι θὰ ἔφθανον τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἑσπέρας εἰς τὸν πλησιέστατον πρὸς αὐτὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν. Συνέλεξα λοιπὸν τὰ πράγματά μου καὶ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν ἤμην ἐν τῷ ὁρισθέντι τόπῳ. Ὁ Χάῤῥυ μὲ περιέμενε μετὰ τοῦ δίφρου του καὶ ταχέως εὑρέθημεν ἐπὶ τῆς ὡραίας ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν κατοικίαν του.

— Βλέπεις τὴν οἰκίαν ἐκείνην, ἐκεῖ κάτω μεταξὺ τῶν δένδρων; μοὶ ἔλεγε. Εἶναι ἡ οἰκία μου. Ἐκείνη πρὸ τῆς ὁποίας μόλις διήλθομεν, ἡ ἄλλη ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ ἡ τρίτη ἐκείνη τῆς ὁποίας βλέπεις τὰς καπνοδόχους—δὲν σοὶ ἀναφέρω δὲ τὰς ἄλλας, ἃς δὲν δύναταί τις νὰ ἴδῃ ἐντεῦθεν— ὅλαι κατέχονται ὑπὸ φίλων μου. Ἐτοποθέτησα ἐντὸς ὅλων τούτων τῶν οἰκιῶν τηλεγραφικὰ σύρματα, ὥστε τὴν ἑσπέραν, ὁπότε δὲν ἔχω τινὰ ἀσχολίαν, παίζω τηλέγραφον μὲ τοὺς γείτονας. Εἶναι διασκεδαστικώτατον.

Εἴχομεν φθάσει πρὸ τῶν κιγκλίδων τῆς οἰκίας. Ὁ Χάῤῥυ ἐσταμάτησε, τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν καὶ ὡς ἀφ' ἑαυτῆς ἡ κιγκλὶς ἀνεῴχθη.

— Θεέ μου, ἀνεφώνησα· ἰδοὺ πρᾶγμα ἀληθῶς περίεργον. Πῶς ἀνεῴχθη ἡ κιγκλὶς αὕτη;

— Ἁπλούστατον. Ἔθεσα καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς διόδου πλάκα σιδηρᾶν. Ἡ πίεσις τῶν τροχῶν κάμπτει αὐτήν, ἡ κίνησις μεταδίδεται διὰ ὑπογείων μοχλῶν καὶ ἡ κιγκλὶς ἀνοίγει. Λαβὶς κρατεῖ αὐτὴν μέχρις οὗ διήλθομεν ἐπὶ ὁμοίας πλακὸς πρὸς τὸ ἄλλο μέρος· τότε ἡ λαβὶς ἀποσπᾶται καὶ ἡ κιγκλὶς καταπίπτει.

— Λίαν πρακτικὴ τῷ ὄντι ἐπινόησις.

— Τῇ ἀληθείᾳ.

Ὅτε δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας εὕρομεν τὸν θεράποντα ἕτοιμον νὰ κρατήσῃ τὸν ἵππον καὶ θαλαμηπόλος ἀνέῳξε τὴν θύραν. Ἐπειδὴ ἐξέφρασα τὴν ἀπορίαν μου:

— Καὶ πάλιν ἁπλούστατον, μοὶ εἶπεν ὁ Χάῤῥυ μειδιῶν. Ὅτε διήλθομεν τὴν κιγκλίδα, τὸ βάρος τῆς ἁμάξης ἔφερεν εἰς συνάφειαν δύο ἠλεκτρικὰ σύρματα, ἅτινα διέρχονται ὑπὸ τὴν γῆν καὶ συγκοινωνοῦσι μὲ κώδωνα εἰς τὸν σταῦλον καὶ μὲ ἕτερον εἰς τὸ μαγειρεῖον. Οὕτω δὲ κατὰ τὴν ἄφιξίν μας οἱ ὑπηρέται εὑρίσκονται ἐδῶ ὅπως μᾶς ὑποδεχθῶσι.

Εἰσήλθομεν. Ἡ δεσποινὶς Γράδιεντ ἦλθεν εἰς τὸν διάδρομον εἰς προϋπάντησιν ἡμῶν καὶ ὁ ἀδελφός της μ' ἐπαρουσίασεν. Ἦτο μεγαλόσωμος ἰσχνὴ καὶ τραχεῖα γυνή, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔχουσα ὁμοιότητα πρὸς τὸν Χάῤῥυ. Ἔφερε κυανᾶ δίοπτρα καὶ ἴσως ἡ μικρὰ αὕτη λεπτομέρεια συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ μοὶ φανῇ ἔτι μᾶλλον ἄχαρις καὶ ψυχρά.

Ἀποβάλλων τὸ ἐπανωφόριόν μου εἰς τὸν διάδρομον, παρετήρησα ἀλλόκοτον μηχανήν, ἥτις ὡμοίαζε, πλὴν τῶν παραπετασμάτων, συσκευὴν καταντληματικῶν λουτρῶν (appareil à douches). Συνέκειτο ἐκ διαφόρων καθέτων στελεχῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων προσηρμόζοντο ῥάβδοι, ὧν ἑκάστη ἔφερε ψήκτραν κατὰ τὸ ἄκρον.

— Τί πρᾶγμα εἶναι τοῦτο; ἠρώτησα τὸν Χάῤῥυ.

— Εἶναι ἡ αὐτόματος ψηκτρομηχανή μου. Θὰ σοὶ τὴν ἐξηγήσω. Βλέπεις ἐδῶ εἰς τὰ κάτω τὸ μικρὸν τοῦτο κάθισμα τὸ ἔχον ἑνὸς ποδὸς ὕψος; Ὅταν ἀναβαίνει τις ἐπ' αὐτοῦ, τοῦτο χαμηλοῦται ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ κινεῖ ὁλόκληρον σύστημα τροχῶν καὶ μοχλῶν. Ὥστε, ὁ θέλων νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς συσκευῆς παρέχει ὁ ἴδιος διὰ τοῦ βάρους του τὴν κινητηρίαν δύναμιν. Οἱ βραχίονες οὗτοι τοὺς ὁποίους βλέπεις ὡπλισμένους μὲ ψήκτρας, ἐμψυχοῦνται διὰ κινήσεως κυκλοειδοῦς καὶ σὲ ψήχουσι ταὐτοχρόνως πανταχοῦ. Ἀλλὰ περίμενε· μᾶλλον περίεργον καὶ πολύπλοκον εἶναι ἡ ψήκτρα ἣν βλέπεις εἰς τὰ ἄνω. Δύναταί τις νὰ τὴν ἐκλάβῃ ἀντὶ πιλοθήκης διῃρημένης εἰς δύο κατὰ τὸ ὕψος. Βλέπεις, ὅτι τὰ δύο τεμάχια ἀπέχουσι τόρα ὀλίγον ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε νὰ δύναταί τις νὰ περάσῃ διὰ μέσου αὐτῶν. Παρατήρησον προσέτι ὅτι εἶναι ἐφωδιασμένα μὲ τρίχας καὶ περασμένα εἰς δύο ῥάβδους. Ὅταν ἡ μηχανὴ τεθῇ εἰς κίνησιν, ταῦτα συνωθοῦνται, ἁρπάζουσι τὸν πῖλόν σου, στρέφονται ταχέως περὶ αὐτὸν καὶ εἰς δύο δευτερόλεπτα οὗτος εἶναι ἐντελῶς καθαρὸς ὡς καὶ ὁ ἐπενδύτης σου καὶ αἱ περισκελίδες σου καὶ τὰ ὑποδήματά σου. Ἅμα δὲ τὸ κάθισμα φθάσῃ εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ ἐδάφους, ἡ πιλοθήκη ἀνοίγει ἐκ νέου καὶ σοὶ ἀποδίδει τὴν ἐλευθερίαν σου· τότε ἐλατήριόν τι ὠθεῖ πάλιν τὸ κάθισμα καὶ τὸ ἐπαναφέρει εἰς τὴν θέσιν του· ἡ συσκευὴ εἶναι ἑτοίμη νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν κόνιν τῶν πραγμάτων ἄλλου τινὸς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, ἀπεκρίθην, ἡ συσκευή σου εἶναι λίαν ἔντεχνος, καὶ θὰ ἤμην κατηυχαριστημένος νὰ τὴν ἴδω ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ.

— Τοῦτο λίαν εὔκολον.

Καὶ πάραυτα ὁ Χάῤῥυ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ καθίσματος. Αἱ ψῆκτραι τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν ὑποδημάτων ἤρχισαν εὐθὺς τὴν ἐργασίαν των·

Digitized by Google

καὶ ἡ συσκευὴ δὲ τῶν πίλων, ἐκινήθη μετά τινας στιγμάς. Τότε κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ πίλου καὶ διῆλθεν ἐπ' αὐτοῦ δεκαπέντε ἕως εἴκοσι φοράς· ἔπειτα ἐχωρίσθη καὶ ὁ Χάῤῥυ κατῆλθε.

— Ἰδού, εἶπεν. Ἔλα πήδησον ἐπὶ τοῦ καθίσματος καὶ δοκίμασον ὁ ἴδιος.

— Ὄχι, εὐχαριστῶ. Ὄχι τώρα. Ἄλλην φοράν, ἴσως.

Ἠσθανόμην τὰ νεῦρά μου πολὺ ἠρεθισμένα ὥστε δὲν ἀντεῖχον νὰ ὑποβάλω ἐμαυτὸν τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τοιαύτην δοκιμασίαν.

— Σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσῃς ὀλίγα λεπτά, εἶπεν ὁ Χάῤῥυ. Θὰ εἴπω δύο λέξεις εἰς τὴν ἀδελφήν μου καὶ θὰ ἐπανέλθω.

Μόλις μὲ ἀφῆκε καὶ ἐγὼ ἐξετάζων τὴν ἀλλόκοτον συσκευήν, κατελήφθην ὑπὸ ἀκρατοῦς ἐπιθυμίας νὰ τὴν δοκιμάσω. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι πρὸ ὀλίγων ἔτι στιγμῶν δὲν ἤθελον· ἀλλ' ἤμην μόνος, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νά μ' ἐμπαίξῃ διὰ τὸ ἄστατον τοῦ χαρακτῆρός μου· θαῤῥαλέως ἀνέβαινον ἐπὶ τοῦ καθίσματος. Αἱ ψῆκτραι τῶν ἐνδυμάτων ἐξεπλήρωσαν ἀρκετὰ καλὰ τὸ χρέος των. Ἀλλ' ὁ μηχανισμὸς τῶν πίλων . . . Ὢ κατάρα! δὲν εἶχον συλλογισθῆ ὅτι εἶχον ἐκβάλλει τὸν πῖλόν μου καὶ ὅτι ἤμην ὑψηλότερος τοῦ φίλου μου, τοὐλάχιστον κατὰ τὴν κεφαλήν· τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι ἡ ἀνηλεὴς μηχανὴ μὲ ἥρπασεν ἀπὸ τὸ πρόσωπον καὶ ἤρχισε νὰ μοῦ τὸ καθαρίζῃ μετ' ἐκπληκτικῆς δυνάμεως.

— Βεβαιότατα, εἶπον κατ' ἐμαυτόν, ἡ μύτη μου θὰ γείνῃ μία μεγάλη πληγή.

Προσεπάθησα νὰ κύψω, ἀλλ' αἱ ψῆκτραι τῶν ἐνδυμάτων μοὶ ἔδιδον τόσῳ τρομερὰ κτυπήματα εἰς τὴν ῥάχιν, ὥστε προετίμησα νὰ σταθῶ ὄρθιος καὶ νὰ ὑπομείνω. Εὐτυχῶς ἡ καταδίκη δὲν διήρκεσε πολύ, καὶ ἡ φρικώδης μηχανὴ ἐσταμάτησεν. Ἅμα ἀνέῳξα τοὺς ὀφθαλμούς μου, εἶδον ἐνώπιόν μου τὸν Χάῤῥυ ἐκ καρδίας γελῶντα. Ὁ θυμός μου ἦτο φοβερός, ἡ λίαν μακρὰ καὶ ὡραία γενειάς μου, διὰ τὴν ὁποίαν εἶμαι λίαν ὑπερήφανος, ἦτο εἰς ἐλεεινὴν ἀταξίαν· ἓν μέρος αὐτῆς εἶχεν εἰσέλθει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, τὸ ἄλλο εἶχε περιπλεχθῆ περὶ τὰ ὦτά μου. Ἡ δὲ κόμη μου εἶχεν ἀνορθωθῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου.

— Ἀποτρόπαιος συσκευή! ἀνεφώνησα, προσπαθῶν νὰ ἐπανορθώσω τὰς συμφοράς, ἃς εἶχεν ὑποστῆ ἡ κεφαλή μου.

Ὁ Χάῤῥυ ἐπνίγετο ἀκόμη γελῶν. Ἅμα ἐγένετο κύριος ἑαυτοῦ, μοὶ ἐξήγησεν ὅτι ἡ μηχανὴ δὲν ἦτο προσηρμοσμένη εἰς τὸ ἀνάστημά μου καὶ ὅτι ἂν εἶχον κάμει τὴν δοκιμὴν ὅτε μοὶ τὸ προέτεινε θὰ εἶχε διορθώσει αὐτὴν προσηκόντως.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, τῷ εἶπον προσπαθῶν καὶ ἐγὼ νὰ γελάσω, εὑρίσκω ὅτι ἀρκούντως *ἐβουρτσίσθην* σήμερον. Ἂς ἀναβῶμεν τώρα.

Ἐν μιᾷ στιγμῇ εἰσήλθομεν εἰς ὡραιότατον δωμάτιον, τὸ ὁποῖον ἦτο προσδιωρισμένον δι' ἐμέ.

— Τὸ δωμάτιον τοῦ μακαρίτου θείου μου, κατὰ τὰ δύο ἢ τρία τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του, μοὶ εἶπεν ὁ Χάῤῥυ. Βλέπεις ἐκεῖνον τὸν κοιτῶνα εἰς τὸ βάθος; εὑρίσκεται ἀκόμη ἐκεῖ εἰς τὴν θέσιν της ἡ μικρὰ κλίνη ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔπαιρνεν ἐνίοτε ἕνα μικρὸν ὕπνον τὴν ἡμέραν· ἐὰν θέλῃς, θὰ ἔλθω νὰ κοιμηθῶ ἐκεῖ διὰ νὰ ἔχῃς συντροφίαν καὶ νὰ ὁμιλήσω ἐκτενέστερον μετὰ σοῦ περὶ τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

— Ὄχι, ὄχι, μὴ λαμβάνῃς κάμμίαν ἐνόχλησιν δι' ἐμέ.

— Ὅπως θέλῃς. Ἀλλ' ἔχω ἄπειρα πράγματα νὰ σοὶ δείξω. Ἔλα λοιπόν. Κατὰ πρῶτον, ἐπειδὴ ἐπέρχεται νύξ, θὰ ἀνάψωμεν τὸ φωταέριον· τὸ ἀνάπτω διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Εἰς τὸ ὑπόγειον ὑπάρχει ἀριθμὸς ἠλεκτρικῶν συστοιχιῶν καὶ σύρματα καθ' ὅλην τὴν οἰκίαν. Κύτταξε, πιέζω τὸ ἐλεφάντινον τοῦτο κομβίον, δύο σύρματα ἔρχονται εἰς συνάφειαν καὶ εἷς ἠλεκτρομαγνίτης περιστρέφει τὴν στρόφιγγα. Παραχρῆμα σπινθὴρ διατέμνει τὴν ἀκτῖνα τοῦ φωταερίου καὶ τοῦτο ἐκλάμπει. Ἀλλὰ δὲν ἐτελειώσαμεν. Βλέπεις εἰς τὴν ὀροφήν, ὑπεράνω τοῦ μυκτῆρος (bec), τὴν δοκὸν ἐκείνην ἥτις σχηματίζεται ἐκ δύο διαφόρων μετάλλων; Λοιπόν, τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν διαστέλλεται πλέον τοῦ ἄλλου ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θερμότητος, ὥστε θερμαινόμενον πιέζει μοχλὸν εὑρισκόμενον ἐντὸς τῆς ὀροφῆς· ὁ μοχλὸς οὗτος διαβιβάζει τὴν κίνησιν εἰς τὴν λαβίδα, ἥτις κρατεῖ τὰς κιγκλίδας τῶν παραθύρων καὶ τὴν ἀνασηκώνει· αἱ κιγκλίδες καταπίπτουσι παρευθὺς καὶ κλείουσι διά τινος ἐλατηρίου· προσκρούουσι προσέτι πίπτουσαι ἐπὶ γλωττίδος τινὸς ἥτις καὶ αὕτη καταῤῥίπτει βάρος, τὸ ὁποῖον παρασύρει μεθ' ἑαυτοῦ τὰ παραπετάσματα καὶ τὰ φέρει πρὸ τοῦ παραθύρου.

Μόλις ὁ Χάῤῥυ εἶχε τελειώσει τὴν ὁμιλίαν του καὶ τὸ μέταλλον θερμανθὲν ἀρκούντως ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ φωταερίου, ἐπίεσε τὸν μοχλὸν ὅστις ἔκλεισε τὰς κιγκλίδας καὶ ἔσυρε τὰ παραπετάσματα, ὡς διὰ μαγείας.

— Τῷ ὄντι λίαν εὐφυὲς τῷ εἶπον. Ἀλλ' ἰδοὺ ἄλλο κομβίον φέρον τὸ γράμμα Κ, εἰς τί χρησιμεύει;

— Τὸ Κ τοῦτο σημαίνει κίνδυνος. Ὑπάρχει ὅμοιόν τι κομβίον εἰς ὅλα τὰ δωμάτια, ἀλλ' εὐτυχῶς, οὐδέποτ' ἐχρησίμευσαν μέχρι τοῦδε. Πιέζων τις αὐτό, κρούει διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ μέγαν κώδωνα εὑρισκόμενον ἐπὶ τῆς στέγης τῆς οἰκίας, ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ ἠχῇ ἐνόσῳ δὲν διακοπῇ τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα. Δὲν θὰ τὸ δοκιμάσωμεν, διότι φοβοῦμαι μὴ ἀνησυχήσωμεν ὅλους τοὺς γείτονας. Ἀλλ' ἔχομεν ἔτι καὶ ἄλλα νὰ ἴδωμεν. Εἰς τὸν κοιτωνίσκον τοῦτον, τὸν διὰ παραπετάσματος κεκλεισμένον, ἐτοποθέτησα συ-

Digitized by Google

σκευὴν καταντληματικῶν λουτρῶν, ἥτις κινεῖται ἀφ' ἑαυτῆς. Δὲν ἔχῃς ἢ νὰ διέλθῃς καὶ τὸ ὕδωρ φθάνει μετὰ δύο ἢ τρία δευτερόλεπτα. Δύνασαι νὰ τὸ δοκιμάσῃς αὔριον τὴν πρωΐαν.

— Εὐχαρίστως. Ἡ οἰκία σου γέμει περιέργων ἐφευρέσεων. Ἀλλ' ὑποθέτω ὅτι ἐπεθεωρήσαμεν πᾶν ὅ,τι εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ δωματίου.

— Ὄχι ἀκόμη. Θέλεις νὰ ἴδῃς ἂν ὑπάρχῃ ὕδωρ ἐντὸς τῆς λεκάνης ταύτης;

Ἐπλησίασα καὶ εἶδον ὅτι τὸ ὕδωρ ἤρχιζε νὰ ῥέῃ ἐντὸς αὐτῆς ἐκ στρόφιγγος, ἀνοιγούσης ἄνωθεν.

— Ἰδοὺ πῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα· ἐνῶ ἐβάδιζες πρὸς τὸν νιπτῆρα, ἐπάτησες ἐπὶ ἐλατηρίου κεκρυμμένου ἐντὸς τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ ὁποῖον προξενεῖ τὴν ῥοὴν τοῦ ὕδατος. Ἐπιστρέφων θὰ πατήσῃς ἐπὶ ἄλλου ἐλατηρίου καὶ τὸ ὕδωρ θὰ φύγῃ δι' ἑτέρας ὀπῆς.

Ἐθαύμαζον τὸν μηχανισμὸν τοῦτον, ὅτε προσέθηκε:

— Ἓν ἀκόμη καὶ θὰ τελειώσωμεν. Βλέπεις πλησίον τῆς κλίνης τοὺς δύο τούτους ἀκουστικοὺς σωλῆνας; Ὁ φέρων σημεῖον *ἀρ. 1* συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ δωματίου μου· ὁ δὲ *ἀρ. 2* μετὰ τοῦ δωματίου τῆς ἀδελφῆς μου. Δὲν πιστεύω νὰ σοὶ δοθῇ ἀφορμὴ νὰ κάμῃς χρῆσιν τοῦ τελευταίου τούτου, ἀλλ' ἂν κατὰ τύχην λάβῃς ἀνάγκην ἐμοῦ.....

— Ἐξαίρετα, τῷ ἀπεκρίθην.

Ἐπὶ τούτοις μὲ ἀφῆκε. Ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τοῦ γεύματος καὶ ἔπρεπε νὰ ἐπανορθώσω ὀλίγον τὸ ἄτακτον τῆς ἐνδυμασίας μου. Κατερχόμενος, συνήντησα εἰς τὴν κλίμακα τὸν Χάῤῥυ, ὅστις μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἤμεθα τέσσαρες εἰς τὸ γεῦμα, καθότι ἡ ἀδελφή του ἐκάλεσε γείτονά τινα, τὴν δεσποινίδα Δένβυ.

Εὕρομεν τὰς κυρίας εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἐπαρουσιάσθην εἰς τὴν δεσποινίδα Δένβυ.

Εἴχομεν εὐχάριστον μικρὸν γεῦμα, καὶ ὅτε αἱ κυρίαι ἀπεσύρθησαν, ὁ Χάῤῥυ μοὶ ἐξήγησεν ἀκόμη τινὰς τῶν ἐφευρέσεών του καὶ μοὶ ἔδειξε τοὺς τηλεγράφους, δι' ὧν συνεκοινώνει μετὰ τῶν γειτόνων του. Ἐνῷ συνδιελεγόμεθα ἠκούσθη ἦχος κωδώνων.

— Ὁ Πούλ, εἶπεν ὁ Χάῤῥυ. Τί ἆρά γε νὰ θέλῃ;

Ἠκούσθησαν κατόπιν ἀλλεπάλληλοι μικροὶ κρότοι, *κλὶκ*, *κλὶκ*, *κλὶκ*.....

— Μὲ ἐρωτᾷ ἂν θέλω νὰ ὑπάγω αὔριον τὴν ἑσπέραν νὰ παίξω μαζῇ του σφαιριστήριον. Θὰ τῷ εἴπω ὅτι ξενίζω παρ' ἐμοὶ φίλον μου.

Κλὶκ, *κλὶκ*.

— Μοὶ ἀποκρίνεται: φέρε καὶ τὸν φίλον σου. Τί λέγεις, Μάξ; θέλεις νὰ ἔλθῃς;

— Εὐχαρίστως, ἀπεκρίθην.

Ἡ μηχανὴ ἔκαμεν ἐπί τινα καιρὸν *κλὶκ*, *κλὶκ*, *κλὶκ*.

Ὁ Χάῤῥυ κατέλαβε πάλιν τὴν θέσιν του πλησίον μου, καὶ εἶπε:

— Λοιπὸν καὶ αὐτὸ ἐτελείωσε. Ἐμείναμεν σύμφωνοι.

Εὐθὺς μετέπειτα ὑπήγομεν νὰ ἐπανεύρωμεν τὰς κυρίας εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἡ δεσποινὶς Δένβυ εἶχεν ὡραιοτάτην φωνήν· ἔψαλε μερικὰς διῳδίας μετὰ τοῦ Χάῤῥυ, καὶ ἐπειδὴ ἐφαίνετο ὅτι τὰς ἐγνώριζον εἰς τὴν ἐντέλειαν, ὑπέθεσα ὅτι τὰς εἶχον συχνὰ μελετήσει ὁμοῦ. Ἀκολούθως ὁ Χάῤῥυ ἔπαιξε τεμάχιον ἐπὶ μικροῦ ὀργάνου, τὸ ὁποῖον καθ' ἃ μοὶ ἐξήγησεν ἦτο ὄργανον ὑδραυλικόν. Εἶχε θέσει ἐπὶ στέγης, εἶδος ἀνεμομύλης ἥτις ἔβαλλεν εἰς κίνησιν ἀντλίαν, δι' ἧς τὸ ὕδωρ ὑψοῦτο ἀρκούντως, ὥστε καταπίπτον ἐκίνει τὸν φυσητῆρα τοῦ ὀργάνου. Ὅτε ἐτελείωσε τὸ τεμάχιόν του:

— Βεβαίως δὲν ὑποθέτεις, εἶπεν, ὅτι τὸ ὄργανόν μου παίζει ἀφ' ἑαυτοῦ.

— Τί ἐννοεῖς; ἴσως τὸ χορδίζεις ὡς ὡρολόγιον καὶ τότε παίζει τὰς μελῳδίας τὰς παρεσκευασμένας ἐπὶ τοῦ τυμπάνου του.

— Ὄχι, οὐδόλως· οὔτε τύμπανον ὑπάρχει οὔτε ἐλατήριον.

Τότε πρὸς μεγάλην μου ἔκπληξιν, ἠκούσαμεν μίαν *σονάταν* τοῦ Βετχόβεν. Τὰ πλῆκτρα κατέπιπτον ὡς εἰ πιεζόμενα ὑπὸ δακτύλων. Ἀλλὰ δάκτυλοι δὲν ὑπῆρχον.

Ἐπὶ τέλους ὁ Χάῤῥυ μοὶ ἀπεκάλυψε τὸ μυστήριον. Εἷς τῶν φίλων του, ἄριστος μουσικός, ὅστις κατῴκει λεύγας τινὰς μακρὰν αὐτοῦ, εἶχεν ὄργανον καθ' ὅλα ὅμοιον πρὸς τὸ ἰδικόν του. Καλώδιον περιέχον ἀριθμόν τινα συρμάτων ἔφθανεν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὀργάνου εἰς τὸ ἄλλο, καὶ περιστρέφων τις ἕλικα προεκάλει ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα· ἅμα ἐξήγαγέ τις φθόγγον ἐπὶ τοῦ πρώτου, καὶ ὁ αὐτὸς φθόγγος ἐπανελαμβάνετο ἐπὶ τοῦ δευτέρου ὑπὸ ἠλεκτρομαγνήτου. Οὕτω τὸ τεμάχιον τοῦ Χάῤῥυ εἶχεν ἐκτελεσθῇ ταυτοχρόνως ἐπὶ τοῦ ἄλλου ὀργάνου καὶ τώρα ἔπαιζεν ὁ φίλος του ἕτερον τοῦ ὁποίου ἀπελαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἓν τεμάχιον διεδέχετο ἕτερον, καὶ ἐκ διαλειμμάτων ὁ Χάῤῥυ ἤνοιγεν ὁμιλίαν τηλεγραφικὴν μετὰ τοῦ γείτονός του.

Ὅτε πλέον ἡ ἑσπέρα προυχώρησεν, ἡ δεσποινὶς Δένβυ ἠθέλησε ν' ἀναχωρήσῃ, καὶ ὁ Χάῤῥυ προέτεινε νὰ τὴν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς οἰκίας της, ἀφίνων ἐμὲ μετὰ τῆς δεσποινίδος Γράδιεντ, ἥτις μόλις ἐμείναμεν μόνοι, καὶ μὲ ἠρώτησε τί εἶχον ἰδεῖ ἐκ τῶν ἱεραποστόλων ἡμῶν κατὰ τὴν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διαμονήν μου. Ἀπεκρίθην ὅτι οὐδὲν εἶχον ἰδεῖ. Μοὶ εἶπε τότε ὅτι παρακολουθεῖ μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος τὰς ἐργασίας τῶν ἱεραποστόλων, καὶ ὅτι ἦτο τότε ἀκριβῶς ἀπησχολημένη εἰς τὸ νὰ ἑτοιμάζῃ διὰ τοὺς μικροὺς Μαύρους ἐνδύματα ἐκ γάζης, ἅτινα, ἀναμ-

φιβόλως ἤθελον εἶναι λίαν δροσερὰ καὶ εὐχάριστα. Ἀκολούθως ἠρωτήθην κατὰ βάθος περὶ τῆς ἠθικῆς ἐν γένει καταστάσεως τῶν χωρῶν εἰς τὰς ὁποίας εἶχον διαμείνει. Ἤρχιζον νὰ εὑρίσκω μακρὰν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Χάῤῥυ. Τέλος ἐπανῆλθε καὶ ἀφοῦ ἐπίομεν ἓν γκρόγ καὶ ἐκαπνίσαμεν, διηυθύνθημεν πρὸς τὰ δωμάτιά μας· ἀλλὰ πρὶν ἢ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ κατακλιθῶ, ἐπέμεινε νὰ γνωρίσω καὶ ἄλλην ἐπινόησίν του, σκοπὸν ἔχουσαν νὰ προφυλάττῃ τὴν οἰκίαν ἀπὸ κλέπτας.

— Ἡ θύρα τῆς εἰσόδου, μοὶ εἶπεν, ἔχει λαβὴν ἐκ χαλκοῦ μὲ τὴν ὁποίαν συνέχεται ἠλεκτρικὸς ἀγωγός· ὅταν ὑπάγω νὰ κατακλιθῶ ἐγκαθιστῶ τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῶν ἠλεκτρικῶν συστοιχιῶν διὰ μικρᾶς τινος συσκευῆς εὑρισκομένης ἐντὸς τοῦ δωματίου μου. Ἐὰν λοιπὸν δοκιμάσῃ τις ν'ἀνοίξῃ τὴν θύραν, δυστυχία του! Μόλις ἐγγίσῃ τὴν λαβήν, καὶ πάραυτα αἰσθάνεται φρικτὸν τιναγμὸν καὶ αἱ χεῖρές του συσφίγγονται τόσον, ὥστε τῷ εἶναι ἀδύνατον ν'ἀφήσῃ ὅ τι κρατεῖ. Πρέπει νὰ ὑποστῇ τὴν τιμωρίαν ταύτην μέχρις οὗ μοὶ φανῇ ἀρεστὸν νὰ διακόψω τὸ ῥεῦμα.

— Ἀλλ' ἂν δὲν τὸν ἀκούσῃς ; πρέπει τότε νὰ μείνῃ ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα ;

— Ἐλήφθη πρόνοια περὶ πάντων· μόλις ἐγγίσει τις τὴν συσκευὴν ταύτην, καὶ κώδων ὑπάρχων εἰς τὸ δωμάτιόν μου, εὐθὺς μοὶ τὸ ἀναγγέλλει.

Τέλος ἠδυνήθην νὰ κατακλιθῶ. Ὁ Χάῤῥυ μὲ ἀπεχαιρέτισε πρὸ τῆς θύρας τοῦ δωματίου μου, λέγων ὅτι ἂν εἶχον ἀνάγκην τινὸς τὴν νύκτα, νὰ τὸν κράξω διὰ τοῦ ἀκουστικοῦ σωλῆνος. Κατεκλίθην εὐθὺς εἰς τὴν κλίνην μου, ἀλλὰ μόλις ἀπεκοιμήθην, καὶ βλέπω ὄνειρον ὅτι εὑρισκόμην ἐντὸς σιδηροδρόμου καὶ ὅτι ἡ μηχανὴ ἐσύριζε φρικτά. Ἐξύπνησα καὶ τότε ἐννόησα ὅτι ὁ Χάῤῥυ ἐσύριζεν εἰς τὸν σωλῆνα διὰ νὰ μὲ φωνάξῃ. Τὸν ἠρώτησα τί ἤθελε :

— Τίποτε. Ἤθελον μόνον νὰ ἴδω ἂν τὰ πάντα ἦναι ἐν τάξει καὶ νὰ σοὶ εἴπω ὅτι τὸ πρόγευμα εἶναι εἰς τὰς ἐννέα. Τῷ ἀπεκρίθην πάραυτα ὀλίγον μετ' ἀθυμίας :

— Ναί ! τὰ πάντα ἦσαν ἐν τάξει ὡς πρὸ ὀλίγου, ὅτε ἐκοιμώμην ὄντως ὡς μακάριος ἄνθρωπος. Θὰ προσπαθήσω ν'ἀνακτήσω τὸν ὕπνον μου, ἀλλὰ μή μ' ἐξυπνήσῃς πλέον.

— Μή μ'ἐξυπνήσῃς πλέον. Κάλλιστα! Ἔπρεπεν ὅμως ν'ἀποκοιμηθῶ πάλιν καὶ ἀδύνατον νὰ τὸ κατορθώσω. Τέλος ἀφοῦ ἐστράφην ἐπανειλημμένως τῇδε κἀκεῖσε, ἠθέλησα νὰ παίξω εἰς τὸν Χάῤῥυ τὸ αὐτὸ παιγνίδιον. Ἔλαβον ἀνὰ χεῖρας τὸν σωλῆνα, ἔκραξα καὶ περιέμενον.

— Λοιπόν, ἠρώτησε φωνή τις.

— Ἀδύνατον νὰ κοιμηθῶ. Ὁποίαν χάριν θὰ μοὶ ἔκαμες ἂν ἤρχεσο εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἢ ἂν μοὶ ἐπέτρεπες νὰ ἔλθω εἰς τὸ ἰδικόν σου. Καλλίτερον ὅμως νὰ ἔλθῃς σύ. Θὰ κατεκλίνεσο εἰς τὴν μικρὰν κλίνην ὡς μοὶ προέτεινες.

Κεραυνοβόλος ἀπάντησις μοὶ διεβιβάσθη πάραυτα. Ὢ φρίκη! Εἶχον λανθασθῆ ὡς πρὸς τὸν σωλῆνα, καὶ εἶχον ἀποταθῆ πρὸς τὴν δεσποινίδα Γράδιεντ. Ἐπεχείρησα ἐπανειλημμένως νὰ τῇ ἐξηγήσω ὅτι ἠπατήθην. Ἀλλ' οὐδεμία ἀπάντησις. Βεβαίως ἡ δεσποινὶς Γράδιεντ εἶχε κλείσει τὸν σωλῆνα καὶ δὲν ἤθελε τίποτε ν' ἀκούσῃ. Τί νὰ κάμω ; Νὰ κοιμηθῶ ; οὐδὲ κἂν νὰ τὸ συλλογισθῶ. Ἂν ἠδυνάμην μόνον νὰ ἔχω ὀλίγον φῶς· ἀλλ' ἀδύνατον, μὲ τὰς φρικτὰς ταύτας μηχανικὰς κιγκλίδας τοῦ Χάῤῥυ. Ἠδυνάμην νὰ κάμω μίαν δοκιμὴν διὰ νὰ τὰς ἀνοίξω. Ἐγείρομαι καὶ ψηλαφῶν, διηυθυνόμην πρὸς τὸ παράθυρον. Σιωπὴ βαθεῖα, βαθὺ σκότος. Αἴφνης ἤκουσα μικρὸν κρότον καὶ ἐῤῥίγησα. Ἀφοῦ παρῆλθεν ἡ πρώτη ταραχή, παρετήρησα ὅτι ὁ κρότος ὅστις μὲ εἶχε ταράξει ἦτο ὁ τοῦ ὕδατος τοῦ ῥέοντος ἐντὸς τῆς λεκάνης. Βεβαιότατα, διερχόμενος ἐκεῖ πλησίον, εἶχον πατήσει ἐπὶ τοῦ ἐλατηρίου. Ἐξηκολούθησα τὴν πορείαν μου, παρὰ τὸν τοῖχον.

— Πρέπει ἐπὶ τέλους, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν, θέτων προσεκτικῶς τὸν ἕνα πόδα πρὸ τοῦ ἄλλου, πρέπει νὰ φθάσω ἐκεῖ. Ἆ, ἰδού ! κρατῶ τὰ παραπετάσματα.

Ἀλλ' ὄχι δὲν ἐκράτουν τὰ παραπετάσματα τῶν παραθύρων, ἀλλὰ τὰ τῆς μικρᾶς κλίνης. Ἠναγκάσθην νὰ ἐξακολουθήσω τὴν περιδιάβασίν μου καὶ νὰ προσκρούσω ἀκόμη εἰς διάφορα ἄλλα καθίσματα.

— Αὐτὴν ὅμως τὴν φορὰν πραγματικῶς ἔφθασα ! ἀνεφώνησα, λαμβάνων ἀνὰ χεῖρας ἄλλα παραπετάσματα. Ἐζήτουν τὸν μοχλὸν ὅτε...Πῶς νὰ περιγράψω τί ᾐσθάνθην κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ; Ἤρχισα νὰ ἐκβάλλω φωνάς, ὠρυγμοὺς ἀπελπισίας, ἤμην ὡς παράφρων. Εἶχον εἰσέλθει εἰς τὴν τῶν καταντλ ηματικῶν λουτρῶν συσκευὴν καὶ τὸ ὕδωρ ἔπιπτεν ὡς χείμαῤῥος ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς κεφαλῆς μου ! Ὑποθέτω ὅτι τὰ παραπετάσματα κατέπνιγον τὰς φωνάς μου, διότι οὐδεὶς μὲ ἤκουσε καὶ ἐξῆλθον τοῦ λουτῆρος καταβεβρεγμένος καὶ ῥιγῶν. Ἀπέβαλον ταχέως τὸν διάβροχον χιτῶνά μου καὶ ὑπῆγον ψηλαφῶν νὰ λάβω ἄλλον ἐκ τοῦ σάκκου μου. Ὅλα ταῦτα εἶχον διαρκέσει ὥραν τινὰ καὶ ἀληθῶς ᾐσθάνθην εὐχαρίστησιν ὅτε εὑρέθην πάλιν ἐντὸς τῆς κλίνης μου.

Πρᾶγμα περίεργον ! πάραυτα ἐθερμάνθην. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ὕπνον, οὗτος μὲ εἶχεν ἐγκαταλείψει διὰ παντός.

Τὸ σκότος ὅμως μοὶ ἀπέβαινεν ὁλονὲν πλέον δυσάρεστον. Αἴφνης ἐσκέφθην ὅτι ἤμην λίαν ἀνόητος. Μήπως ἦτο μεγάλη δυσκολία ν' ἀνάψω τὸ φωταέριον; δὲν εἶχον εἰμὴ νὰ πιέσω τὸ ἐλεφάντινον κομβίον. Ἀληθές, ὅτι δὲν θὰ ἦτο τόσον εὔκολον νὰ τὸ εὕρω. Ἠθέλησα ἐν τούτοις νὰ τὸ δοκιμάσω.

Digitized by Google

Ἤρχισα λοιπὸν ἐκ νέου νὰ ψηλαφῶ παρὰ τὸν τοῖχον, καὶ ἀπαντήσας κομβίον, ἐπίεσα αὐτό. Ἀλλὰ τὸ φωταέριον δὲν ἐξέλαμψε καὶ ἤκουσα πάραυτα ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου φοβερὰν κωδωνοκρουσίαν. Εἶχον κινήσει τῶν κώδωνα τοῦ κινδύνου. Ἀναζητῶν τὴν θύραν, προσέκρουσα πρὸς μικρὰν τράπεζαν ἣν ἀνέτρεψα μετὰ πάντων τῶν ἐπ' αὐτῆς. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ὁ Χάρρυ. Ἦλθεν ἐγκαίρως ὅπως παραστῇ θεατὴς τοῦ κατακλυσμοῦ.

— Τί τρέχει ἐδῶ; ἀνεφώνησε.

— Τίποτε, ἀπεκρίθην, μετὰ θρηνώδους φωνῆς. Ἂν εἶχον μόνον δυνηθῆ νὰ σταματήσω τὸν φρικτὸν τοῦτον κώδωνα! Ἤθελον ν' ἀνάψω τὸ φωταέριον, καί. . .

— Καλά, εἶπεν ὁ Χάρρυ τὸν ἐσταμάτησα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ τρέξω εἰς τοὺς τηλεγράφους· ἀκούεις τοὺς κώδωνας; Οἱ γείτονες ἤκουσαν τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου καὶ ἐρωτῶσι τί τρέχει.

Ὁ Χάρρυ ἔφυγε καὶ μὲ ἀφῆκε πάλιν εἰς τὸ σκότος. Ἀφοῦ ἔστειλε πανταχοῦ τὰ τηλεγραφήματά του, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἥναψε τὸ φωταέριον καὶ μοὶ ἐζήτησεν ἐξηγήσεις τινάς, τὰς ὁποίας προθύμως τῷ ἔδωκα. Πρὸ πάντων ἐπέμενον εἰς τὸ λαθός μου ὡς πρὸς τὸν ἀκουστικὸν σωλῆνα, ἐκφράζων αὐτῷ τὴν λύπην μου διὰ τὸ συμβάν.

— Δὲν σημαίνει τίποτε, μοὶ ἀπεκρίθη φεύγων καὶ γελῶν. Χαῖρε· θὰ διορθώσω τὰ πάντα αὔριον τὴν πρωΐαν.

Οὐχ ἧττον δὲν ἤμην ἥσυχος. Κατελήφθην ὑπὸ ῥίγους συλλογιζόμενος ὅτι θὰ εὑρεθῶ μετὰ τινας ὥρας ἐνώπιον τῆς δεσποινίδος Γράδιεντ. Βεβαίως τοῦτο δὲν ἦτο λογικόν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἤθελον. Καὶ ἔπειτα εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην τὴν γέμουσαν ἀπροσδοκήτων πραγμάτων καὶ μηχανισμῶν, εἰς ποίας συμφορὰς δὲν ἤμην ἐκτεθειμένος; Δὲν ἦτο καλλίτερον νὰ ὑποχωρήσω, νὰ γείνω ἄφαντος καὶ νὰ μὴ περιμένω πλειότερον; Βεβαιότατα, τοῦτο ἦτο φρονιμώτερον, καὶ οὕτω δὲν θὰ εἶχον νὰ ὑποστῶ τὴν παρουσίαν τῆς δεσποινίδος Γράδιεντ. Ἡ τελευταία αὕτη σκέψις μὲ ἔπεισεν. Ἐκύτταξα τὸ ὡρολόγιόν μου· ἦτο τέσσαρες· ἡ ἡμέρα ἐπλησίαζεν. Ἂν αἱ κιγκλίδες τῶν παραθύρων δὲν ἦσαν κεκλεισμέναι, θὰ ἠδυνάμην βλέπων τὸν οὐρανόν, νὰ περιμείνω τὰς πρώτας λάμψεις τῆς αὐγῆς.

— Τώρα, ἔχων φῶς, θὰ κατορθώσω νὰ τὰς ἀνοίξω, ἐσκέφθην. Θὰ δοκιμάσω καὶ θὰ ἐπιτύχω. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ φωταέριον ἦτο ἀνημμένον, ἡ μεταλλίνη δοκὸς εἶχε διασταλῆ καὶ ἡ λαβὶς δὲν ἠδύνατο νὰ τὰς κρατήσῃ· ἀλλ' εὗρον ὅμως μέσον νὰ τὰς ἀνοίξω ὀλίγον τι, θέτων κάθισμα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ παραθύρου, καὶ εἶδον μετὰ χαρᾶς ὅτι ἐπήρχετο ἡ ἡμέρα. Συνεβουλεύθην τὸν ὁδηγόν μου **Bradshaw** καὶ εἶδον ὅτι ὑπῆρχεν ἁμαξοστοιχία τὴν πρωΐαν εἰς τὸν σταθμὸν εἰς ὃν εἶχον ἀποβιβασθῆ τὴν προτεραίαν. Τὴν προτεραίαν μόνον! Ἐνόμιζον ὅτι αἰὼν εἶχε παρέλθει ἔκτοτε. Τέλος θὰ ἀναχωρήσω διὰ τῆς ἁμαξοστοιχίας τῆς πρωΐας. Ἀλλὰ πρέπει ν' ἀφήσω δύο λέξεις εἰς τὸν Χάρρυ, πρέπει ν' ἀπολογηθῶ διὰ τὴν τόσον αἰφνιδίαν φυγήν μου.

Εὗρον ἐν τῷ θυλακίῳ μου παλαιὸν λογαριασμὸν μὲ ἡμίσειαν ἄγραφον σελίδα. Ταύτην ἔσχισα καὶ ἔγραψα διὰ μολυβδοκονδύλου γραμμάτιον πρὸς τὸν φίλον μου, τὸ ὁποῖον ἀφῆκα ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἤμην ἕτοιμος. Δὲν εἶχον ἄλλο τι εἰμὴ μικρὸν σάκκον, τὸν ὁποῖον εὐκόλως ἠδυνάμην νὰ φέρω ὁ ἴδιος μέχρι τοῦ σιδηροδρόμου. Ἀνέῳξα μετὰ προσοχῆς τὴν θύραν καὶ κατῆλθον ἀθορύβως τὴν κλίμακα, κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τὰ ὑποδήματά μου, τὰ ὁποῖα ἐφόρεσα εἰς τὸν διάδρομον. Ἀλλ' ἐκεῖ ἄλλο μὲ περιέμενεν· ἡ θύρα ἦτο κεκλεισμένη καὶ τὴν κλεῖδα τὴν εἶχον ἀφαιρέσει. Ἐζήτησα ἄλλην ἔξοδον· διάδρομός τις μὲ ἔφερεν εἰς τὸ μαγειρεῖον, τοῦ ὁποίου ἡ θύρα ἦτο ἐπίσης κεκλεισμένη. Περιῆλθον τὴν οἰκίαν εἰς ἀναζήτησιν ἐξόδου, ἀλλ' ἄνευ πλειοτέρας ἐπιτυχίας.

Ἐπανερχόμενος τέλος εἰς τὸν πρῶτον διάδρομον ἐδοκίμασα νὰ ὠθήσω τὴν τρομερὰν θύραν· δὲν ἐκινήθη. Αἴφνης παρετήρησα εἶδος μανδάλου· τὸν ἐσήκωσα, ἀλλὰ τὸ κλεῖθρον πάλιν δὲν ἐκινήθη. Ἠθέλησα ἐπὶ τέλους νὰ δοκιμάσω μεγάλην τινὰ λαβὴν ἐκ χαλκοῦ ὅστις εὑρίσκετο εἰς τὸ μέσον τῆς θύρας καὶ ἔθεσα κατὰ γῆς τὸν σάκκον μου διὰ νὰ ἔχω καὶ τὰς δύο χεῖρας ἐλευθέρας.

— Ὤ! ὤ! Ἆ! ὤωω! Φωτιά! κλέπται! λησταί! ὠρυόμην ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ περισσότερον, μίαν ὥραν ὡς μοὶ ἐφάνη, ἀλλὰ πραγματικῶς ἐπὶ ἓν λεπτὸν τὸ πολύ. Εὑρισκόμην εἰς τὴν παγίδα τῶν λῃστῶν ἣν ὁ Χάρρυ μοὶ εἶχεν ἐξηγήσει τὴν προτεραίαν, καὶ τὴν ὁποίαν δὲν εἶχον ἐνθυμηθῆ πλέον. Ἤθελον ν' ἀνακτήσω τὴν ἐλευθερίαν μου καὶ νὰ φύγω, ἀλλ' ἀδύνατον· δὲν ἤμην πλέον κύριος τῶν δακτύλων μου, συνεσφίγγοντο μετ' ἐκπληκτικῆς δυνάμεως καὶ ὅλως παρὰ τὴν θέλησίν μου, περὶ τὴν λαβήν, ἥτις μοὶ μετέδιδεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς εἰς τοὺς πόδας ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα ἐκ τοῦ ὁποίου ὑπέφερον δεινῶς. Ἐπὶ τέλους τὸ ῥεῦμα διεκόπη καὶ μετ' αὐτοῦ ἔπαυσαν καὶ αἱ ὀξεῖαί μου φωναί. Ἀφῆκα τὴν λαβὴν καὶ ἔπεσα νεκρὸς μᾶλλον ἢ ζῶν ἐπὶ καθίσματος εὑρισκομένου πλησίον μου. Ὁ Χάρρυ εἶχε προστρέξει.

— Ἀλλὰ τί ἤθελες ἐδῶ, μὲ ἠρώτησε.

— Ἤθελον νὰ φύγω· ὑπέστην μαρτύριον ὅλην τὴν νύκτα, δὲν μ' ἔλειπε παρὰ τοῦτο τὸ τελευταῖον, καὶ εἶμαι σχεδὸν ἀποθαμμένος. Σὲ παρακαλῶ, ἄνοιξόν μοι τὴν θύραν νὰ φύγω.

— Ἀστεΐζεσαι, ἀνέκραξεν ὁ Χάρρυ. Ἔλα ἂς ἀναβῶμεν· εἶμαι ἀπηλπισμένος δι' ὅλας τὰς ἐ-

Digitized by Google

νοχλήσεις, ἃς ὑπέστης εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἀλλά...

— Ὄχι, ὄχι· θὰ ἦμαι πάντοτε δυστυχὴς ἐδῶ. Πρέπει νὰ μὲ ἀφήσῃς νὰ φύγω. Σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν καλήν σου πρόθεσιν. Ἀλλὰ θὰ χάσω τὸν νοῦν μου μὲ τοὺς σωλῆνάς σου καὶ τοὺς κώδωνάς σου, τὰ κομβία σου τὰ ὁποῖα πρέπει τις νὰ ὠθῇ, τὰς ἠλεκτρικὰς συστοιχίας σου καὶ τὰς ἠλεκτρικάς σου στήλας καὶ ὅλας τὰς κατηραμένας ἐφευρέσεις σου. Πρὸς Θεοῦ! Ἄνοιξόν μοι σὲ παρακαλῶ τὴν θύραν καὶ μὴ μὲ κάμῃς νὰ χάσω τὸν σιδηρόδρομον.

— Περίμενε τοὐλάχιστον ὀλίγον, νὰ εἴπω νὰ ζεύξωσι. Θὰ σὲ ὁδηγήσω ὁ ἴδιος εἰς τὸν σταθμόν.

— Ὄχι, ὄχι· ἀκόμη μίαν φορὰν σοὶ ἐπαναλαμβάνω ὅτι θέλω νὰ φύγω τώρα εὐθύς. Χαῖρε. Λυποῦμαι διότι σὲ ἀφίνω τόσῳ κατεσπευσμένως, ἀλλά... ἀλλά...

Ἡ θύρα ἦτο ἀνεωγμένη, καὶ ἔφευγον ἤδη δρομαίως. Αἴφνης ἐσκέφθην ὅτι τὰ ἠλεκτρικὰ σύρματα ἔφθανον μέχρι τῆς κιγκλίδος. Ἐπέστρεψα. Ὁ Χάρρυ ἵστατο ἀκόμη εἰς τὴν θύραν καὶ μὲ παρετήρει.

— Ὑπάρχει κίνδυνος εἰς τὰς κιγκλίδας; τῷ ἔκραξα. Δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε κομβία, οὔτε λαβαὶ ἐκ χαλκοῦ, οὔτε σύρματα οὔτε οὐδὲν τοιοῦτον;

— Ὄχι, ἀλλ' εἶσαι πολὺ ἰσχυρογνώμων· ἔλα, ἐπίστρεψον.

Εἶχον φθάσει μέχρι τῆς κιγκλίδος· ὤθησα αὐτὴν προσεκτικῶς μὲ τὸν πόδα, χωρὶς ν' ἀποκριθῶ. Ὅτε δὲ πλέον εὑρέθην ἐπὶ τῆς λεωφόρου ἀνέπνευσα ἐλευθέρως. Ἔφθασα εἰς τὸν σταθμὸν ἀρκετὰ ἐγκαίρως ὥςε ν' ἀναχωρήσω διὰ τῆς πρωϊνῆς ἁμαξοστοιχίας, ἥτις μὲ ἐπανέφερε ταχέως εἰς Λονδῖνον. Ἀλλὰ μόνον ἀφοῦ ἔκλεισα ὄπισθέν μου τὴν θύραν τοῦ δωματίου μου, ἐπίστευσα ὅτι ἀληθῶς εἶχον σωθῆ.

[Illustration] Αικατερινη Αγδερς.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΛΟΓΙΑ

[Κατὰ τὸ Ἰταλικόν].

Τί κάμνει ἐπὶ τῆς γῆς ὁ ἄνθρωπος; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ὁ Ἄγγλος ἀποκρίνεται, νυστάζει ἐξ ἀκηδίας· ὁ Γάλλος, γελᾷ· ὁ Ἰσπανός, ἀγαπᾷ· ὁ Ἰταλός, ᾄδει· ὁ Γερμανός, καπνίζει· ὁ Ἕλλην ἐκδίδει ἐφημερίδα. Ἐγὼ δέ, ὅστις οὔτε Ἄγγλος εἶμαι, οὔτε Γάλλος, οὔτε Ἰσπανός, οὔτε Γερμανός, οὔτε Ἕλλην, ἀποκρίνομαι· «Ὁ ἄνθρωπος λέγει ψεύματα!» Ἴσως τὰ ψεύματά του εἶνε ἐξ ἐκείνων, ἅτινα καθιέρωσεν ἡ συνήθεια· ψεύματα τὰ ὁποῖα δὲν προξενοῦσι μὲν κακὸν εἰς κανένα, δύνανται δὲ ἴσως καὶ νὰ προξενήσωσι καλὸν εἰς τὸν λέγοντα αὐτά, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐκστομίζει τι χωρὶς νὰ τὸ ἀρτύσῃ μὲ ψεύματα. Κατασκοπεύσατε αὐτὸν ὀλίγον εἰς τὸν δημόσιον βίον του, εἰς τὰς ἀθωοτέρας τῶν καθημερινῶν του ἀσχολιῶν,— προσέξατε εἰς αὐτὸν καθ' ἣν στιγμὴν συναντᾶται μετά τινος ἄλλου ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἀποκαλεῖ φίλον (ψεῦμα).

— *Δοῦλός σας, κύριε.* Ἰδοὺ ἡ συνήθης φράσις τοῦ χαιρετισμοῦ, ἥτις ἐντὸς τριῶν λέξεων περιέχει τοὐλάχιστον δύο ψεύματα. Ὁ χαιρετίσας δὲν εἶνε δοῦλος (πρῶτον ψεῦμα), μάλιστα δὲ δοῦλος τοῦ φίλου· διότι, πραγματικῶς, ἂν ὁ φίλος τῷ εἴπῃ πρὸς στιγμήν,—Ἔρχεσθε ὀλίγον μαζῆ μου;... ὁ ἀπειθὴς *δοῦλος* θέλει ἀφηνιάσει ἀποκρινόμενος: «Μὲ συγχωρεῖτε.» Τέλος, ὁ φίλος περὶ οὗ ὁ λόγος, ἐνδέχεται νὰ ἦνε ἄνθρωπος ἐντιμότατος, ἀλλ' ὄχι καὶ κύριος (δεύτερον ψεῦμα.) Ἂς προσέξωμεν τώρα καὶ εἰς τὴν διάλογόν των:

— Πῶς εἶσθε εἰς τὴν ὑγείαν σας;

— Ἔτσι κ' ἔτσι· ἔχω ἕνα κεφαλόπονον...

— Ὤ, μὲ κακοφαίνεται!... (δὲν εἶνε ἀλήθεια) Καὶ ἡ κυρία σας;

— Χθὲς ἴσα ἴσα ἀπέκτησεν εὔμορφον υἱόν... (Ὁ υἱὸς εἶνε ἀσχημότατος, διότι τὰ νεογνὰ οὐδέποτε εἶνε εὔμορφα.)

— Ἀληθινά;... Σᾶς συγχαίρω! (καὶ δὲν τὸν μέλει τέσσαρα! Νὰ σᾶς ζήσῃ (καὶ τῷ εἶνε ὅλως ἀδιάφορον)—Καὶ τί ἄλλα;... πῶς πᾶν ἡ δουλειαῖς;

— Καλά, δόξα τῷ Θεῷ! (Ἡ δουλειαῖς ὑπάγουν κάκιστα.)

— Μὲ τὴν πενθεράν σας δὲ τὰ ἐδιωρθώσατε;

— Τώρα!... πρὸ μηνὸς εἴμεθα μέλι καὶ γάλα! (Ψεῦμα, διότι πρὸ μικροῦ ἔτι ὀλίγον ἔλειψε νὰ δαρῶσι.)

— Ἔχω εὐχαρίστησιν (ψεῦμα). Προσκυνῶ. Περαστικά. (Οὐδὲν ἀληθές, οὐδ' αὐτὴ ἡ κλίσις τῆς κεφαλῆς, οὐδ' αὐτὴ ἡ τῶν πίλων ἀφαίρεσις.)

Καὶ οἱ δύο φίλοι (ψεῦμα) ἀποχωρίζονται εὐχαριστημένοι.

Ἂν παραμονεύσωμεν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ἀσχολίας του θὰ ἴδωμεν ὅτι πάντοτε ψεύδεται. Ψεύματα λέγει ὁ ἰατρὸς ἀπαριθμῶν τοὺς ἀσθενεῖς του... τοὺς ἰαθέντας, ὁ δικηγόρος τὰς δίκας του.. τὰς κερδηθείσας, ὁ ἐφημεριδογράφος τοὺς συνδρομητάς του.... τοὺς πληρώσαντας τὴν συνδρομήν των, ὁ ἠθοποιὸς τοὺς θριάμβους του, ὁ ἀρχιτέκτων τὰς οἰκίας ἃς ἔκτισεν, ὁ ἔμπορος τὰ ἄπειρά του κέρδη, ὁ ναύτης τὰς φοβερὰς τρικυμίας, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ψεύματα εἰς τὰς ὁδούς, ψεύματα εἰς τὰς συναναστροφάς, ψεύματα εἰς τὰ θέατρα, παντοῦ ψεύματα!

Ὁ ὀμνύων ἔρωτα ψεύδεται, ἀνεψιὸς θλιβόμενος διὰ τὴν ἀσθένειαν θείου πλουσίου,... ὑπηρέτης ἐπαγγελλόμενος πίστιν πρὸς τὸν κύριόν του,.. τραγῳδιστὴς λέγων ὅτι *εἶνε κρυωμένος* ... χρεώστης παριστῶν ὅτι θέλει νὰ ἐξοφλήσῃ τὴν ὀφειλήν του,.. Ὅλοι οὗτοι εἶνε ψεῦσται... καὶ μετ' αὐτῶν τόσοι ἄλλοι, τοὺς ὁποίους ν' ἀπαριθμήσω εἶνε ἀδύνατον.

Digitized by Google

Ἐν γένει, ἡ ἀληθὴς πηγή, τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας τῶν ἀνθρωπίνων ψευδολογιῶν, συνίσταται εἰς τὰς προσρήσεις καὶ εἰς τὰς προσαγορεύσεις τὰς ὁποίας ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ἀνταλλάσσουσι. Κατάλογος παγκόσμιος ψευδῶν φράσεων (μεταξὺ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ συμπεριληφθῶσι καὶ τὰ ἀκατάπαυστα φιλήματα μεταξὺ γυναικῶν) εἶνε ὁ ἀκόλουθος: Σᾶς ἀσπάζομαι ὁλοψύχως—ταπεινότατος δοῦλός σας,—σᾶς προσφέρω τὰ σέβη μου—δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς βαθυτάτης μου ὑπολήψεως,—σᾶς προσκυνῶ—τὸ σέβας μου πρὸς τὴν κυρίαν... μητέρα σας,—χαίρω ὅτι λαμβάνω τὴν τιμήν . . . τῆς γνωριμίας σας,—ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ εἴπω, νὰ κάμω κτλ.—εἶνε δι' ἐμὲ εὐτύχημα ὅτι σᾶς εὗρον,—εὔχομαι ταχέως νὰ σᾶς ἐπανίδω—*εἰς τὸ ἐπανιδεῖν* κλπ. κλπ. Ψεύματα, ψεύματα, ψεύματα! Τὰ δείγματα τῶν ἐμπόρων, αἱ προκηρύξεις τῶν εταιριῶν, αἱ διαβεβαιώσεις τῶν συνδρομητῶν ὅτι θὰ πληρώσωσι τὴν συνδρομήν των, τὰ προγράμματα τῶν ἐφημερίδων, τῶν βουλευτῶν καὶ ὑπουργῶν, αἱ παντὸς εἴδους δηλοποιήσεις, αἱ συγχαρητήριοι καὶ αἱ συλλυπητήριοι ἐκφράσεις (ἐν γένει), αἱ. . . . αἱ . . . . αἱ . . . ὅλα εἶνε ψεύματα. Καὶ τὸ παρὸν δὲ ἄρθρον δὲν εἶνε ψεῦμα;

Ἄλλως, *φίλτατε* (ψεῦμα) ἀναγνῶστα, σοὶ ἤρεσε τὸ ἄρθρον μου;

— Ὄχι! (ψεῦμα).

— Διατί;

— Δὲν ἔχει διόλου πνεῦμα! (ψεῦμα)

— Μὲ κακοφαίνεται (ψεῦμα) . . . Σὲ βεβαιῶ, ὅτι ἂν τὸ ἐγνώριζα δὲν θὰ τὸ ἔγραφον (ψεῦμα).

Ἐν Σμύρνῃ. * * Κ.

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ζ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ** — ΕΙΣ ΒΕΛΑΓΙΟΝ. (Παρὰ τὴν λίμνην τοῦ Κόμου).

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Ἰουλίου 1879.

Εἶχες δὲν εἶχες λοιπόν, ἔφυγες ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, καὶ προχωρεῖς, ὡς μοὶ γράφεις, πρὸς βορρᾶν· ἀγνοεῖς δὲ καὶ σὺ ἀκόμη ποῦ θὰ σταματήσῃς, ἀπαράλλακτα ὡς τὰ ἐκδημητικὰ ἐκεῖνα πτηνά, τὰ ὁποῖα διώκουσιν ἐναλλὰξ τὸ θέρος καὶ ὁ χειμὼν πρὸς κλίματα εὐκραέστερα. Σὲ κατέλαβε καὶ πάλιν, βλέπω, ἡ κινητικὴ σου ἐκείνη μονομανία, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ μὲν σοφός σου φίλος Ξ. σὲ ὠνόμαζεν ἄλλοτε perpetuum mobile, ἡμεῖς δὲ οἱ ἄλλοι, οἱ μὴ σοφοί, σ' ἐλέγομεν ἀεικίνητον, καὶ σ' ἐσυμβουλεύομεν, ἐνθυμεῖσαι, ἀστειευόμενοι, νὰ ζητήσῃς brevêt d'invention ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν, πρὶν ἢ σὲ προλάβῃ ὁ ἀτυχὴς ἐκεῖνος νέος Κ., οὗτινος ἡ μεγαλοφυὴς ἐφεύρεσις ἐπέπρωτο τέλος νὰ ἐξατμισθῇ ἐντός. . . φρενοκομείου. Ἀλλὰ τὴν μονομανίαν σου αὐτὴν μᾶς τὴν ἐνδύεις τέρα μὲ τὸ ὡραῖον πρόσχημα τῆς ἐπιθυμίας δροσερωτέρας διαμονῆς. Ἔστω καὶ τοῦτο· δὲν φιλονεικῶ μαζύ σου διὰ τόσον μικρὸν πρᾶγμα. Εἶμαι ὅμως περίεργος νὰ ἰδῶ, ἂν ὁ λόγος οὗτος τῆς ἀδιακόπου σου κινήσεως δὲν θὰ σὲ ὠθήσῃ ἐπὶ τέλους μέχρι τῆς βορείου θαλάσσης. Πολὺ φοβοῦμαι μήπως λάβω καμμίαν ἡμέραν ἐπιστολήν σου, ἥτις νὰ μοῦ ἀναγγέλλῃ, ὅτι ἐπεβιβάσθης εἰς ἀτμοκίνητον ἐκπλέον εἰς τὸν βόρειον πόλον. Μὴ μειδιᾷς· σὲ βεβαιόνω ὅτι ἡ εἴδησις δὲν θὰ μὲ ἐκπλήξῃ διόλου. Ὅπως δήποτε ἐγὼ διευθύνω τὸ γράμμα μου εἰς τὴν παλαιάν σου διαμονήν, καὶ εἶμαι ἥσυχος ὅτι κάπου θὰ σ' εὕρῃ.

Σοῦ εἶχα ὑποσχεθῆ εἰς μίαν τῶν τελευταίων μου ἐπιστολῶν νὰ ἀναγνώσω τὸ περὶ τῶν ὑδάτων τῆς πόλεώς μας βιβλίον τοῦ Κ. Κορδέλλα, καὶ νὰ σοῦ γράψω περὶ αὐτοῦ. Ὑπέθεσα τότε καὶ ὑποθέτω ἀκόμη ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ μου, ὅτι θὰ σ' ἐνδιέφερε νὰ γνωρίζῃς, ἂν ὁ λάρυγξ τῆς φίλης σου εἶνε ὑγρὸς ἢ ξηρός, καὶ ἂν ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ ἐξασφαλισθῇ τοὐλάχιστον ἐν τῷ μέλλοντι τὸ *ἐπιούσιον ὕδωρ* εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ σταματήσῃ ἐπὶ τέλους μίαν ἡμέραν καὶ τὸ πολυπλάνητον βῆμά σου. Τὸ ἀνέγνωσα λοιπὸν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ἀλλὰ δὲν σοῦ γράφω περὶ αὐτοῦ καὶ προτιμῶ νὰ σοῦ τὸ στείλω *ὑπὸ ταινίαν*, ὡς λέγει παρ' ἡμῖν ἡ ἐπίσημος τῶν γραφείων γλῶσσα. Δὲν σοῦ γράφω ἐν ἐκτάσει περὶ αὐτοῦ, καὶ ἀρκοῦμαι μόνον νὰ συστήσω εἰς τὴν προσοχήν σου τὸ πολύτιμόν του περιεχόμενον, καθότι ἀδύνατον μοῦ εἶνε δυστυχῶς νὰ συνοψίσω ἐντὸς ἐπιστολῆς τὰς πολυειδεῖς καὶ ποικίλας εἰδήσεις περὶ τῆς γεωλογικῆς καὶ ὑδρογραφικῆς καταστάσεως τῶν Ἀθηνῶν, ὅσας ἀληθὴς καὶ εἰλικρινὴς ἐπιστήμων ἐταμίευσεν ἐντὸς αὐτοῦ, διὰ πολλῶν κόπων καὶ μελέτης μακρᾶς. Σοῦ σημειῶ μόνον ἐν παρόδῳ, καὶ τοῦτο διὰ νὰ λάβῃς ἐγκαίρως τὰ μέτρα σου, πρὶν ἢ ἀποκατασταθῇς ὁριστικῶς ἐν Ἀθήναις, ὅτι κατὰ τὸν Κύριον Κορδέλλαν ἀπαιτεῖται δαπάνη *τριῶν περίπου ἑκατομμυρίων* δραχμῶν ἵνα διοχετευθῶσιν εἰς τὰς Ἀθήνας τὰ ἀναγκαῖα εἰς τοὺς κατοίκους της ὕδατα. Σημείωσαι δὲ καὶ τοῦτο, ὅπερ δὲν περιλαμβάνεται μὲν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Κ. Κορδέλλα, εἶνε ὅμως οὐχ ἧττον ἀληθές, διότι περιλαμβάνεται εἰς τὰ λογιστικὰ βιβλία τοῦ δήμου Ἀθηναίων· ὅτι δηλαδὴ ὁ ἀρχοντικὸς οὗτος δῆμος,—ὅστις κατὰ τοῦτο ὁμοιάζει τοὺς *ἄρχοντας*, ὅτι τὰ χρέη του εἶνε ἑξαπλάσια περίπου τῶν εἰσοδημάτων του—ἔχει ἤδη τριῶν περίπου ἑκατομμυρίων χρέη, καὶ ὅτι ἀπέναντι αὐτῶν πληρώνει κατ' ἔτος εἰς τοὺς δανειστάς του τόκον. . . *ἐν* σχεδὸν τοῖς ἑκατόν. Ὑποθέτεις σύ, ὅτι εἶνε εὔκολον εἰς τοιοῦτον ὀφειλέτην νὰ εὕρῃ καὶ νέον δάνειον; Ἐγὼ δυσκολεύομαι νὰ τὸ ἐλπίσω, καὶ διὰ τοῦτο ἐφρόντισα ἤδη ἐγκαίρως νὰ ἀνοίξω φρέαρ ἐντὸς τῆς οἰκίας

Digitized by Google

μου, ἵνα προλάβω τὴν *κόρυζαν*, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πολὺ φοβοῦμαι ὅτι εἶνε προωρισμένοι ν' ἀποθάνωσι μίαν ἡμέραν ἐπιδημικῶς οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν.

Αἱ εἰδήσεις αὐταὶ δὲν θὰ σοῦ ἦνε βεβαίως πολὺ εὐχάριστοι, καὶ φοβοῦμαι μὴ πειράξωσι τὴν ἐπισφαλῆ σου ὑγείαν. Διὰ τοῦτο δέ, καὶ ὡς εὐάρεστον ἀντίδοτον, σοῦ στέλλω συγχρόνως σήμερον, καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ταινίαν, περίεργόν τι καὶ διασκεδαστικώτατον βιβλίον, ἐπιγραφόμενον : «Ἡ σύγχρονος Ἑλλάς, ἤτοι ἀπάντησις τῷ γάλλῳ Edmond About, μετάφρασις ἐκ τοῦ χειρογράφου τῆς ἀγγλίδος F. E. M.» Τὸ μικρὸν αὐτὸ τομίδιον, ὅπερ ὡς βλέπεις, περιέχει μετάφρασιν ἀνεκδότου χειρογράφου,θὰ σὲ διασκεδάσῃ τρομερά,διότι ἠξεύρω ἐγὼ πῶς διατίθεται ὁ φύσει εὔθυμος χαρακτήρ σου πρὸς τὰ παράδοξα, ἢ τὰ *παράξενα*, ὡς κοινότερον λέγομεν. Σὲ παρακαλῶ μόνον νὰ μὴ σταματήσῃς εἰς τὴν ἐπιγραφήν· νὰ μὴν ἐρωτήσῃς, διατί ἆρά γε καὶ πόθεν, καὶ πῶς καὶ πρὸς τί ἡ ἀπάντησις αὕτη εἰς τὸν εὐφυᾶ γάλλον μετὰ εἰκοσιπέντε ὅλα ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς δηκτικῆς ἐκείνης σατύρας κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις κατέστησεν ἐν τούτοις αὐτὴν πολὺ γνωστοτέραν εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν κόσμον ἢ ὅλοι τῶν φίλων της οἱ ὕμνοι· νὰ μὴν ἀπορήσῃς, διατί, πρὶν ἢ δημοσιευθῇ τὸ πρωτότυπον, δημοσιεύεται ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις· νὰ μὴ κινήσουν τέλος τὴν περιέργειάν σου τὰ τρία ἀρχικὰ στοιχεῖα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἔκρυψεν αἰδημόνως ὁ μεταφραστὴς τὴν συγγραφέα (ἢ *συγγραφίδα*, ἂν προτιμᾷς τὴν μετάφρασιν τοῦ μακαρίτου Παπαδοπούλου).Εἰς ὅλας σου αὐτὰς τὰς ἀπορίας ἠδυνάμην ἐγὼ νὰ σοῦ δώσω λεπτομερῆ ἀπάντησιν· δὲν τὸ κάμνω ὅμως,πρῶτον μὲν διότι νομίζω ὅτι πρέπει τις νὰ σέβηται τὰ ξένα μυστικά, ὅσον διασκεδαστικὴ καὶ ἂν ἦνε ἡ ἀποκάλυψίς των, καὶ δεύτερον διότι ἡ λύσις τῶν ἀποριῶν σου ἐκείνων οὐδόλως εἶνε ἀναγκαία, ὅπως διατεθῇς εὐθύμως. Ἄνοιξε μόνον, σὲ παρακαλῶ, κατὰ τύχην τὸ βιβλίον καὶ σταμάτησε τὸ βλέμμα σου ὅπου θέλῃς. Πρόσεξε δὲ ἰδίως εἰς τὴν ἑξῆς περίοδον, τὴν ὁποίαν σοῦ ἀντιγράφω κατὰ λέξιν ἀπὸ τὴν ἐνενηκοστὴν ὀγδόην σελίδα·—σοῦ λέγω *κατὰ λέξιν*, διὰ νὰ μὴ καταλογίσῃς εἰς λογαριασμόν μου τὴν γλαφυρότητα τῆς μεταφράσεως—«Ἀμέσως», λέγει ἡ φιλέλλην ἀγγλίς, περιγράφουσα τὴν εἰς Πειραιᾶ ἀπόβασίν της, «περιεστοιχίσθην ὑπὸ πλήθους παραγγε»λιοδόχων καὶ διερμηνέων,οἵτινες, φαίνεται,μαν»τεύσαντες ὅτι ἤμην ξένη, μοὶ προσέφερον τὰς »λέμβους των καὶ πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖον πρὸς ὑ»πηρεσίαν μου· οὐ μὴν ἀλλὰ δριμέως κρίνουσα »περὶ αὐτῶν ἐκ τῆς σκληρᾶς φήμης, καὶ ἔχουσα »πεῖραν τῶν Ἰταλῶν κλεπτῶν, προσεποιήθην »ὅτι δὲν ἐνόησα τὴν νεωτέραν ἑλληνικήν,σφάλμα »δι' ὃ οὐδέποτε θέλω συγχωρήσει ἐμαυτήν . . . »Τὰ τῶν λεμβούχων καὶ τὰ τελωνιακὰ *μπαξὶς* »εἰσὶν ὅλως ἄγνωστα ἐνταῦθα. . . Ἴσως οἱ σφο»δροὶ κατήγοροι τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τοῦ ἀντι»κειμένου τούτου ἐκφράσωσιν ἀμφιβολίας.Ἀλλ' »ἰδοὺ πῶς ἔχει τὰ πράγματα· οἱ λεμβοῦχοι δια»κηρύττουσιν, ὅτι ἡ ἁπλῆ εὐχαριστία τοῦ ν' ἀ»ποβιβάσωσιν εἰς τὴν ξηρὰν ξένον τινὰ ἦτο ἀρ»κοῦσα ἀμοιβὴ διὰ τοὺς κόπους των, ἀφοῦ μά»λιστα πληρώνονται τακτικῶς ἔκ τινος ὡρισμέ»νου τιμολογίου. Ὅλαι αἱ ὑπηρεσίαι αὗται ἐ»φαίνοντο ὅτι μοὶ προσεφέροντο δωρεάν, ἔτι δὲ »καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐπατοῦμεν τὸν πόδα ἐπὶ »τῆς ξηρᾶς πᾶς διαβάτης ἵστατο καὶ μὲ ἠρώτα »ἂν εἶχον ἀνάγκην τῶν ὑπηρεσιῶν του. Μετὰ »τοῦτο δὲ δύο ἀχθοφόροι ἔλαβον τὴν ἀποσκευήν »μου, . . . (καὶ) ἠρνήθησαν νὰ λάβωσι τὸ ἀνῆ»κον αὐτοῖς, λέγοντες ὅτι οὐδείς ποτε Ἀθη»ναῖος ζητεῖ νὰ πληρωθῇ,ὅπως πράξῃ τὸ καθῆ»κόν του, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἔπραξαν ἢ τοῦτο, »ἰδόντες ὅτι ἤμην ξένη.Τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἀπάν»τησιν ἔλαβον παρὰ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ σιδη»ροδρόμου. . . Δὲν ἐδέχθησαν ποσῶς, λέγοντες, »ὅτι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ παρέχωσι πάντοτε »ἐλευθέραν διάβασιν εἰς τοὺς ξένους τοὺς ἐπι»σκεπτομένους τὴν πατρίδα των.» Σταματῶ κατ' ἀνάγκην, διότι μ'ἐμποδίζει ὁ γέλως ν'ἀντιγράψω περισσότερον. Πῶς σοῦ φαίνεται, εἰς σὲ τὴν Ἑλληνίδα, τὴν ζήσασαν. . . (μὴ φοβῆσαι· δὲν λέγω πόσα) ἔτη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ θαυμαστὴ αὐτὴ ἀνακάλυψις λεμβούχων καὶ ἀχθοφόρων μὴ δεχομένων πληρωμὴν καὶ σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων παρεχόντων δωρεὰν εἰσιτήρια ; Τί πρέπει ἆρά γε νὰ ὑποθέσῃ ὁ ἀναγινώσκων τὴν διασκεδαστικὴν αὐτὴν μυθολογίαν; ὅτι εἶνε σκόπιμον μαγείρευμα πρὸς ἀποστόμωσιν τῶν κατηγόρων τῆς Ἑλλάδος,ἢ μᾶλλον ὅτι εἶνε μὲν ἀποτέλεσμα ἀστείας τινὸς παιδιᾶς φιλόφρονος,ἀλλ' ἰδιοτρόπου συνοδοιπόρου, ὅστις ἐπλήρωσεν αὐτὸς τὰ μικρὰ ἔξοδα τῆς Ἀγγλίδος, καὶ τῆς ἐ*πώλησεν* ἔπειτα, ὅτι οἱ ἀχθοφόροι, οἱ λεμβοῦχοι καὶ ὁ σιδηρόδρομος δὲν λαμβάνουσιν ἐν Ἑλλάδι πληρωμὴν παρὰ τῶν ξένων ; Τὸ κατ' ἐμέ, ὑποθέτω ἀδιστάκτως τὸ δεύτερον, διότι ἄλλως θὰ εὑρισκόμην εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην νὰ παραδεχθῶ, ὅτι ἡ φιλέλλην συγγραφεύς, μυθολογοῦσα τοιαῦτα πράγματα πρὸς τοὺς ἀναγνώστας της, νομίζει φοβερὸν πρᾶγμα καὶ πάσης μομφῆς ἄξιον τὸ νὰ πληρώνωνται οἱ λεμβοῦχοι, καὶ οἱ ἀχθοφόροι καὶ οἱ σιδηρόδρομοι καὶ ἐν τῷ ἀκράτῳ της φιλελληνισμῷ βλέπει *'στὸν οὐρανὸ φεγγάρι* ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, κατὰ τὸ κοινὸν λόγιον. Τί τὰ θέλεις ὅμως, ἀγαπητή, ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν ὑποθέσῃ τις, δὲν ἔχει ἄδικον ἡ ἰταλικὴ ἐκείνη παροιμία : Dagli amici mi guardi Iddio, che dai nemici mi guardo io, οὔτε ἡ ἄλλη ἐκείνη ἱσπανική : Quien te cubre te descubre. Εὐτυχῶς τὸ βιβλίον αὐτό, τὸ ὁποῖον,

Digitized by Google

δὲν ἀμφιβάλλω, θὰ συντελέσῃ εἰς εὐθυμίαν σου πλειότερον ὅλων σου τῶν ταξειδίων, δὲν ἐδημοσιεύθη ἔτι ἀγγλιστί, καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι, εὐτυχέστεροι ἡμῶν καὶ κατὰ τοῦτο, ἀγνοοῦσιν ἔτι τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πανηγυρισμοὺς τῆς συγγραφέως. Χαίρω φοβερὰ δι'αὐτό, καὶ ἀπὸ βάθους καρδίας εὔχομαι εἰς τὸν Θεὸν νὰ παρέλθῃ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τὸ ποτήριον τοῦτο· διότι ἐντρέπομαι τῇ ἀληθείᾳ, συλλογιζομένη πῶς θὰ ξεκαρδισθῶσιν οἱ ἀναγνῶσται τῆς κυρίας **F. E. M.** εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲ παρηγοροῦμαι σκεπτομένη ὅτι θὰ γελάσωσιν ὀλίγον καὶ εἰς βάρος της. Δὲν τοὺς θέλω τοιούτους φίλους, ἀδελφή! ἄς μοῦ λείπουν! Μᾶς ξεσκεπάζουν ἀντὶ νὰ μᾶς σκεπάζουν, ὡς λέγουσιν οἱ Ἱσπανοί· καὶ συμφωνῶ μὲ τοὺς Ἰταλούς, οἵτινες ἐπικαλοῦνται κατ' αὐτῶν τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ. Πόσα ἡμεῖς ἰδίως οἱ ταλαίπωροι Ἕλληνες ἐπάθομεν ἕως τόρα ἀπὸ τὸν ἄκρατον καὶ φιλελληνικὸν ἔρωτα πολλῶν φίλων μας! Τί νὰ γείνῃ! On n'est trahi que par les siens! καὶ ὡμοιάσαμεν πολλάκις τὰ ἄκακα ἐκεῖνα πιθηκίδια, ἅτινα πνίγει διὰ τῶν πολλῶν της φιλημάτων εἰς τὰς ἀγκάλας της ἡ φιλόστοργος μήτηρ των! Ἄς μᾶς λείπουν, ἄς μᾶς λείπουν τοιοῦτοι φίλοι. Προτιμώτεροι, μὰ τὸν Θεόν, ἐχθροὶ ὡς τὸν **About**, παρὰ φίλοι ὡς τὴν Κυρίαν **F. E. M.**

Σοφια

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

201.

Μεγάλως ἀπατᾶται ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἐν παντὶ ἐπαρκῆ καὶ οὐδεμίαν ἔχοντα τοῦ κόσμου χρείαν· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἀπατᾶται ὁ νομίζων ὅλον τὸν κόσμον χρείαν ἔχοντα αὐτοῦ.

202.

Ψευδὴς εἶναι ἡ χρηστότης τοῦ καταπλάσσοντος τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ καὶ ἐνώπιον ἑαυτοῦ καὶ ἐνώπιον τῶν ἄλλων· ὄντως δὲ χρηστὸς εἶναι ὁ κατὰ βάθος αὐτὰ γινώσκων καὶ παῤῥησίᾳ ἐξομολογούμενος αὐτά.

203.

Ἡ ἀληθὴς χρηστότης ἐπ' οὐδενὶ κομπάζει.

204.

Τὸ αὐστηρὸν ἦθος τῶν γυναικῶν ὡραΐσμα εἶναι καὶ οἱονεὶ ψιμύθιον τοῦ κάλλους αὐτῶν.

205.

Πολλάκις τῶν γυναικῶν ἡ χρηστότης πηγὴν ἔχει τὸν ἔρωτα φήμης ἀγαθῆς καὶ βίου ἀπράγμονος.

206.

Ὁ ὄντως χρηστὸς ἄνθρωπος πάντοτε ἑτοίμως ὑποβάλλει τὰς πράξεις αὐτοῦ ἐνώπιον παντὸς ἀνθρώπου χρηστοῦ.

207.

Ἡ μωρία παρακολουθεῖ τὸν ἄνθρωπον καθ' ὅλα τοῦ βίου αὐτοῦ τὰ στάδια, ἂν δέ τις φαίνεται φρόνιμος, φαίνεται, διότι αἱ μωραὶ αὐτοῦ πράξεις εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν τύχην αὐτοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἰατρός τις ἐκ τῶν ἀναδειχθέντων μετὰ ταῦτα, καὶ τὰ μάλιστα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ εὐδοκιμησάντων, εὑρισκόμενος ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου του καί, ὡς εἰκός, ἄσημος ἔτι ὤν, προσεκάλεσέ ποτε φίλον του ποιητὴν εἰς δεῖπνον. Μετὰ τὸν καφὲ εἶπεν εἰς τὸν ποιητήν:

«Φίλτατε, εἰξεύρω ὅτι ἔχεις τὴν εὐκολίαν νὰ γράφῃς στίχους ἐκ τοῦ προχείρου. Δέν μοι γράφεις ἓν τετράστιχον εἰς τὸ λεύκωμά μου εἰς ἐνθύμισιν;

— Μετὰ χαρᾶς, εἶπεν ὁ ποιητὴς καὶ ἐξαγαγὼν τὸ μολυβδοκόνδυλόν του ἔγραψεν, ἐν ᾧ ὁ ἰατρός, ἄνωθεν αὐτοῦ ἱστάμενος, παρηκολούθει διὰ τοῦ βλέμματος τὰ γραφόμενα.

Μεταξὺ τῶν ἰατρῶν μόνος διαπρέπεις....
Ἀφ' οὗ ἔκαμες ἀρχὴν ἀσθενεῖς νὰ βλέπῃς,
ἄχρηστα κατήντησαν τὰ Νοσοκομεῖα,

— Κόλαξ, ἀνεφώνησεν ὁ ἰατρὸς διακόπτων τὸν ποιητήν, ὅστις ὅμως ἐξηκολούθησε συμπληρώσας τὸ τετράστιχον οὕτω:

κ' ἐδιπλασιάσθησαν τὰ Νεκροταφεῖα!...

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Σοφὸς ἀνὴρ ἔγραφεν ἐν τῇ *Κλειοῖ* τοὺς πικροὺς ἀλλ' ἀληθεῖς τούτους λόγους: «Ἄς τὸ ὁμολογήσωμεν παῤῥησίᾳ· ὁ Ἕλλην, πράττων τὸ ἀγαθόν, ἔχει μίαν ἀδυναμίαν· θέλει δηλαδὴ νὰ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομά του.... Ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτω. Πρὸ 75 ἐτῶν λ. χ. οἱ ἀείμνηστοι Ζωσιμάδαι, οἱ τὸ ἀθάνατον αὐτῶν ὄνομα εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα μετὰ τῆς παλιγγενεσίας τῆς Ἑλλάδος συνδυάσαντες, ἐχορήγουν εἴκοσι, τριάκοντα, ἑκατὸν χιλιάδας φράγκων πρὸς ἐκτύπωσιν συγγραμμάτων· σήμερον ὅμως ὁ ἀληθὴς λόγιος, ὁ μικρὸν ἔχων ἀξιοπρεπείας αἴσθημα καὶ μηδαμῶς καταδεχόμενος νὰ ἐπαιτήσῃ τῶν πλουσίων τὴν συνδρομήν, οὐδὲν ἔχει θάῤῥος νὰ ἐργασθῇ, ἅ τε ἐκ τῶν προτέρων εἰδὼς ὅτι, οἱονδήποτε καὶ ἂν συντάξῃ σπουδαῖον πόνημα, οὐδὲ τὰ ἀναλώματα τοῦ τύπου θὰ δυνηθῇ νὰ εἰσπράξῃ. Ἐν ἄλλοις χρόνοις, ὁπότε δὲν ὑπῆρχον τὰ εὐλογημένα ἑλληνικὰ παράσημα, οἱ φιλογενεῖς πατριῶται ἔδιδον τοῖς τοῦ ἔθνους λογίοις ἄφθονα τὰ μέσα πρὸς ἔκδοσιν καλῶν, εὐμεθόδων καὶ διδακτικῶν ἔργων· σήμερον τοὐναντίον οἱ ἑκατομμυριοῦχοι δίδουσι χιλίας δραχμάς, ἀντὶ δὲ εὐώνου ἐπιδείξεως τῆς φιλοπατρίας των, λαμβάνουσιν ἐπισήμους ἀποδείξεις φιλοπατρίας. Ἐάν τις παραβάλῃ τὴν φιλομουσίαν τῶν ἄλλοτε πλουσίων Ἑλλήνων πρὸς τὴν τῶν νῦν, οὐχὶ ὀλίγους θὰ εἶχε λόγους

Digitized by Google

νὰ λυπηθῇ ἐπὶ προφανεστάτοις συμπτώμασιν ἐκπτώσεως τῆς φιλοπατρίας.»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λαμπρότατον δεῖγμα σεβασμοῦ ἀπένειμαν κατ' αὐτὰς οἱ Σουηδοὶ εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἐνδόξου αὐτῶν συμπολίτου τοῦ περικλεοῦς βοτανικοῦ Λινναίου (1707-1778). Ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1880 ἐνεγράφη πίστωσις ὀγδοηκοντακισχιλίων σουηδικῶν ταλλήρων, εἰς ἀγορὰν κτήματός τινος, ἐν ᾧ ὁ Λινναῖος συνέγραψε τὰ πλεῖστα τῶν περὶ φυσικῆς ἱστορίας συγγραμμάτων του, κειμένου δὲ παρὰ τὴν πόλιν Οὐψάλαν. Θὰ μετασχηματισθῇ δὲ τὸ κτῆμα τοῦτο εἰς Μουσεῖον, οὗ ἔφορος θὰ εἶνε ὁ Πρύτανις τοῦ ἐν Οὐψάλῃ Πανεπιστημίου, ἐν ᾧ ὁ Λινναῖος ἐδίδαξεν ὡς καθηγητής. Ἄξιον δὲ μνείας εἶνε ὅτι ὁ Κάρολος Λινναῖος ἦτο υἱὸς χωρικοῦ ἱερέως, κατὰ δὲ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ βίου του ἐμαθήτευσε παρά τινι ὑποδηματοποιῷ, ἕως οὗ φίλος τις ἰατρὸς ἰδὼν τὴν δεξιὰν τοῦ παιδὸς φύσιν, συνέστησεν αὐτὸν εἴς τινα καθηγητὴν τῆς βοτανικῆς. Μετὰ τὸ πέρας τῶν μαθημάτων του ὁ Λινναῖος μεταβὰς εἰς Ὁλλανδίαν ἐσπούδασε τὴν ἰατρικήν, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του διωρίσθη ἰατρὸς τοῦ βασιλέως καὶ καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῷ 1741, διδάξας ἐν αὐτῷ 37 ἔτη. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Γουσταῦος ὁ Γ' μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λινναίου ἔκοψεν εἰς μνήμην αὐτοῦ μετάλλιον· καὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς μὲν ὄψεως αὐτοῦ παρίσταται ἡ προτομὴ τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρός, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ἡ θεὰ Κυβέλη, τὸ σύμβολον τῆς φύσεως, καθημένη καὶ περιεστοιχισμένη ὑπὸ τῶν συμβόλων τῶν τριῶν τῆς φύσεως βασιλείων.

Ἐσχάτως ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια μνημείου ἐγερθέντος εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Βοκκακίου ἐν τῷ πλησίον τῆς Φλωρεντίας μικρῷ χωρίῳ Certaldo, ἔνθα ἀπεβίωσεν, ἐν ἔτει 1575, ὁ διάσημος συγγραφεὺς τοῦ *Δεκαημέρου*.

Ὁ σάπων, λέγει ὁ μέγας Λείβιγ, εἶνε σφυγμόμετρον τῆς εὐημερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν χωρῶν. Βεβαίως τοιαύτην ὑψηλὴν θέσιν δὲν θὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὸν σάπωνα οἱ περὶ τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν διατρίβοντες· ἀλλ' εἴτε παίζοντες ἡμεῖς εἴτε σπουδάζοντες ἰσχυριζόμεθα τοιοῦτόν τι, ἀναμφισβήτητον ὑπάρχει ὅτι ἐκ δύο κρατῶν ἐχόντων τὸν αὐτὸν πληθυσμόν, μᾶλλον προβεβηκὸς κατὰ τὸν πλοῦτον, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν ἡμέρωσιν εἶνε τὸ μεγαλητέραν σάπωνος ποσότητα καταναλίσκον· διότι τούτου ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ κατανάλωσις ἐξήρτηται οὐχὶ ἀπὸ τοῦ συρμοῦ, οὐδὲ ἀπὸ γαργαλισμοῦ τοῦ οὐρανίσκου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ, τῆς εὐεξίας καὶ τῆς εὐμαρείας ἥτις πηγάζει ἐκ τῆς καθαριότητος.

Τὸ πολυτιμότερον τῶν κειμηλίων, ὅσα ἥρπασαν οἱ τὸν δυστυχῆ Ναπολέοντα συλήσαντες Ζουλού, εἶνε τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ ὡρολόγιον, κτῆμα τοῦ Βοναπάρτου. Τὸ μέτριον τοῦτο καὶ εὐτελὲς ὡρολόγιον εἶχεν ἀγοράσει ἐν Μασσαλίᾳ ὁ Βοναπάρτης, ἀξιωματικὸς ὢν τοῦ πυροβολικοῦ· καὶ παλαιωθὲν δὲ ὅμως τὸ ἐφόρει ὡς Ὕπατος καὶ κατόπιν Αὐτοκράτωρ. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν παρετήρησεν ὁ στρατάρχης Βερθιὲ πρὸς τὴν Α. Μ., ὅτι τὸ ὡρολόγιον δὲν ἐκινεῖτο ἀπὸ τεσσάρων ὡρῶν· «τί θέλετε; εἶπε μειδιῶν ὁ Βοναπάρτης· καὶ ἡμεῖς ποτε θὰ μείνωμεν ἀκίνητοι». Τὸ αὐτὸ ὡρολόγιον ἔφερεν ὁ κατόπιν Ναπολέων Γ' ἐν ταῖς ῥιψοκινδύνοις ἐπιδρομαῖς του εἰς Στρασβοῦργον καὶ Βουλών, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς βασιλείας του καὶ μέχρι τῆς τελευτῆς του ἐν Σισελχούρστ. Τῷ 1870 ἐκλιπὼν τοὺς Παρισίους ἵνα πορευθῇ πρὸς τὸν στρατόν, παρετήρησε καθ' ὁδόν, ὅτι δὲν ἐκινεῖτο· ὢν δὲ δεισιδαίμων, ἐξέλαβε τοῦτο οἰωνὸν ἀπαίσιον. Μετὰ τὴν τελευτήν του ἡ Εὐγενία τὸ ἔδωκε πρὸς τὸν αὐτοκρατορικὸν πρίγκιπα, ὅστις τὸ ἐτίμα ὡς λείψανον ἱερὸν καὶ ἀλεξητήριον παντὸς κακοῦ.

Κατ' ἔτος κατασκευάζονται ἐν τῷ κόσμῳ 3.500,000 ὡρολόγια καὶ 4,000,000 ἐκκρεμῆ. Ἡ ἀξία των ἀνέρχεται εἰς 200 ἑκατομμύρια φράγκων. Τὰ πλεῖστα ὡρολόγια (1,500,000) κατασκευάζονται ἐν Ἑλβετίᾳ.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ἵδρυσε πρὸ ἑνὸς ἔτους δραματικὸν ἀγῶνα. Ὑπὲρ τὰ ὀκτακόσι ἔργα (τραγῳδίαι, κωμῳδίαι καὶ δράματα) ἀπεστάλησαν πρό τινος εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' οὐδὲν ὅμως ἐκρ ιη ἄξιον βραβεύσεως. Δύο ἢ τρία ἐν τούτοις ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων τούτων ἔργων ἐδιδάχθησαν ἐν τῷ βασιλικῷ θεάτρῳ τοῦ Μονάχου.

Μέλος τι τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου συνέταξε τὸν ἑπόμενον ἀπογραφικὸν πίνακα:

Ἐν Λονδίνῳ ὑπάρχουσι·

Γυναῖκες ἐγκαταλιποῦσαι τοὺς ἄνδρας των.	1,872
Ἄνδρες ἀποφεύγοντες τὰς γυναῖκάς των .	2,371
Ἄνδρες καὶ γυναῖκες διεζευγμένοι . . .	4,720
Ζῶντες ἐν διηνεκεῖ διαμάχῃ.	191,023
Μισούμενοι ἀμοιβαίως, ἀλλ' ἐν τῷ κρυπτῷ	162,300
Ζῶντες ἐν εἰρήνῃ, ἀλλ' οὐδόλως περὶ ἀλλήλων μεριμνῶντες	510,152
Εὐτυχεῖς κατ' ἐπιφάνειαν. . . .	1,102
Εὐτυχεῖς σχετικῶς	135
Εὐτυχεῖς ὄντως.	6(!)

Γερμανός τις ἐπενόησε λεύκωμα (album) πρὸς διάσωσιν τραπεζικῶν γραμματίων καὶ πολυτίμων ἐγγράφων ἀπὸ τοῦ πυρός, οὕτινος τὰ φύλλα εἶνε ἐξ ἀμιάντου (asbeste). Μεταξὺ τῶν φύλλων τούτων τίθενται τὰ πρὸς φύλαξιν πολύτιμα ἔγγραφα καὶ κλείεται καλῶς τὸ βιβλίον. Οὕτω δὲ δύνανται νὰ διασωθῶσι καὶ εὐκόλως νὰ ἀναγινώσκωνται καὶ ἐὰν ἔτι ὑπὸ πυρκαϊᾶς κατακαῶσι καὶ γείνωσι τέφρα.

Τὸ Λονδῖνον εἶνε ἡ πολυανθρωποτάτη πό-

Digitized by Google

λις τοῦ κόσμου. Ὁ πληθυσμός της ὑπερβαίνει τὰ τρία καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια, εἶνε δὲ ἴσος πρὸς τὸν πληθυσμόν, ὁμοῦ λαμβανόμενον, τῶν Παρισίων, τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Βερολίνου. Ἡ ἔκτασις τῆς μεγαλουπόλεως ταύτης εἶνε 121 τετραγωνικῶν μιλίων, ἐφ' ἑκάστου τῶν ὁποίων ἀναλογοῦσι 29,322 κάτοικοι.

Ἐν Λονδίνῳ ὑπάρχουσι 80,000 ἀνθρώπων ζητούντων τὴν ἐλεημοσύνην τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, χωρὶς ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ νὰ συγκαταλέγωνται καὶ οἱ ἐν τοῖς φρενοκομείοις πένητες παράφρονες, οὐδὲ αἱ χιλιάδες τῶν πλανητῶν, οὐδὲ οἱ ἐπαῖται οἱ τείνοντες τὴν χεῖρα ἐν ταῖς ὁδοῖς!

Ἐν Ἀμβέρσῃ τοῦ Βελγίου γενήσεται κατ' αὐτὰς διεθνὴς ἔκθεσις ῥόδων. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ θὰ ἐκτεθῶσι διακόσια εἴδη ῥόδων, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἑκατονταφύλλου, ὅπερ τοσαύτας παρουσιάζει ποικιλίας, μέχρι τῶν τῆς ἐσχάτης Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς.

Κατὰ τὸν *Νέον Ἐλεύθερον Τύπον* τῆς Βιέννης οἱ ἐν τῷ κόσμῳ φραγκμασόνοι ἠριθμοῦντο κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1878 εἰς πέντε ἑκατομμύρια, ἔχοντες 13,000 Λέσχας.

Καθηγητὴς γάλλος (M. Coquillion) ἐφεύρεν ὄργανον δεικνῦον κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐὰν ὁ ἐν ταῖς στοαῖς τῶν ἀνθρακωρυχείων ἀὴρ περιέχῃ τὸ λεγόμενον grisou, ἤτοι τὰς φοβερὰς ἐκείνας εὐφλέκτους *ἀτμίδας*, αἵτινες καθ' ἑκάστην ἀναφλεγόμεναι γίνονται αἰτία τοῦ θανάτου ἑκατοστύων δυσμοίρων ἐργατῶν. Τὸ ὄργανον τοῦτο ἀποκαλύπτει καὶ τὴν ἐλαχίστην ὕπαρξιν τῶν θανατηφόρων τούτων ἀτμίδων πολὺ ταχύτερον ἢ ἡ ἐν χρήσει λυχνία. Δύναται δὲ νὰ τεθῇ ἐν ταῖς στοαῖς ἃς θέλομεν νὰ ἐξετάσωμεν. Κατὰ τὰ γενόμενα πειράματα ἐν διαστήματι πέντε λεπτῶν τῆς ὥρας ἀνεκαλύφθη ἡ ὕπαρξις [1][4 τοῖς 100 εὐφλέκτων ἀτμίδων.

Ὑπάρχει λοιπὸν ἐλπὶς ὅτι ἤγγικεν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν οἱ ἀτυχεῖς ἐργάται μετὰ μείζονος θάρρους θὰ εἰσδύωσιν εἰς τὰς στοάς, ὅπου νῦν συχνότατα εὑρίσκουσιν ἄδικον θάνατον.

Ἐκ τῶν κατωτέρω ἀριθμῶν λαμβάνει τις ἔννοιαν τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀγγελιῶν ἐν ταῖς ἀμερικανικαῖς ἐφημερίσι.

Ἐφημερίς τις ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ περιεῖχεν ἔν τινι τῶν φύλλων αὐτῆς 68 στήλας ἀγγελιῶν ἤτοι ἐν ὅλῳ 3330 διαφόρους ἀγγελίας. Χάριν δὲ τῆς εὐκολίας τῶν ἀναγνωστῶν ἦσαν αὗται ταξιθετημέναι ὑπὸ 90 διακεκριμένας ἐπιγραφὰς μετὰ πίνακος ἐν ἀρχῇ εὐκολύνοντος τὸν ἀναγνώστην. Αἱ περὶ ἐνοικιάσεως οἰκιῶν ἀγγελίαι δὲν ἦσαν πλείονες τῶν 647. Ἀγγελίαι εἴτε ζητούντων οἰκογένειαν ἐν ᾗ νὰ κατοικήσωσιν, εἴτε οἰκογενειῶν ζητουσῶν οἰκοτρόφους ἦσαν 350. Ἕτεραι 433 ἦσαν ἀνθρώπων διαφόρους θέσεις ζητούντων, 1350 περιελάμβανον πάντας τοὺς γνωστοὺς κλάδους τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν. Τὴν δ' ἐπομένην Κυριακήν, διότι, ὡς φαίνεται, ἐν τῷ φύλλῳ τῆς Κυριακῆς καταχωρίζουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλείονας ἀγγελίας, ἡ αὐτὴ ἐφημερὶς περιεῖχεν 70 στήλας ἀγγελιῶν ὑποδιῃρημένας εἰς 95 χωριστὰς τάξεις ὑπὸ διαφόρους ἐπιγραφάς.

Ἐν τῇ κηδείᾳ τοῦ πρίγκιπος Λουδοβίκου Ναπολέοντος παρίστατο καὶ γέρων γάλλος στρατιώτης, Westhers, καλούμενος. Ὁ γέρων οὗτος στρατιώτης εἶχε παρευρεθῇ εἰς τὴν κηδείαν τοῦ τε Ναπολέοντος τοῦ Α', ἐν τῇ Ἁγίᾳ Ἑλένῃ, καὶ Ναπολέοντος τοῦ Γ', ἐν Chislehurst.

Κατὰ τὸ Morning Post, ἡ διάσημος ἠθοποιὸς δεσποινὶς Sarah Bernhardt, ἥτις ὡς γνωστὸν εὑρίσκεται ἤδη ἐν Λονδίνῳ μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ θιάσου τοῦ «Γαλλικοῦ θεάτρου», προσλαμβάνεται ἔν τινι θεάτρῳ τῆς Ἀμερικῆς ἐπὶ δύο ἔτη, ἐπ' ἀμοιβῇ 2,000,000 φράγκων!

Ἀπὸ τῆς 5-11 ἰουλίου εὑρέθησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Παρισίων καὶ κατετέθησαν ἐν τῇ Ἀστυνομίᾳ τὰ ἀκόλουθα ἀντικείμενα: 3 χρυσοῖ δακτύλιοι, 1 τραπεζικὸν γραμμάτιον τῶν 100 φράγκων, 6 χρυσᾶ ἐνώτια, 3 χρυσᾶ βραχιόλια, 2 χρυσᾶ κομβία, 1 χρυσῆ καρφίς, 3 χρυσᾶ κλειδία ὡρολογίων, 3 χρυσοῖ σταυροί, 1 ἀργυροῦς σταυρός, 2 χρυσᾶ *μεδαλιόν*, 3 χρυσᾶ καὶ 4 ἀργυρᾶ ὡρολόγια, 10 χρηματοθῆκαι περιέχουσαι ἀπὸ 25-300 φράγκα, 3 χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα καὶ 20 μετοχαὶ διαφόρων ἑταιριῶν.

Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πολλοὶ τῶν δηχθέντων ὑπὸ κυνὸς λυσσῶντος ἢ νομιζομένου ὡς τοιούτου, φοβοῦνται καὶ δὲν ὑποφέρουσι τὸ γνωστὸν πρόχειρον μέσον, δι' οὗ προλαμβάνεται ἡ εἰς τὸ αἷμα διάχυσις τοῦ μιάσματος, τουτέστι τὴν διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου καυτηρίασιν τῆς πληγῆς. Ἱππίατρός τις μετεχειρίσθη, ὡς λέγεται, ἐπωφελῶς μέσον ἁπλούστατον. Ἐπιθέτει δῆλα δὴ εὐθὺς μίαν καὶ μόνην σικύαν (βεντοῦζαν) ἐπὶ τῆς πληγῆς, ἀφ' οὗ πρότερον πιέσῃ καλῶς αὐτήν, ἵνα ἐξαχθῇ ὅσον οἷόν τε πλειότερον αἷμα. Πρὸς ἐπίθεσιν δὲ τῆς σικύας λαμβάνομεν, ὡς γνωστόν, ποτήριον τοῦ νεροῦ, ὅπερ ἀναστρέφοντες, καίομεν ἐν αὐτῷ τεμάχιον χάρτου, ἵνα ὁ ἐν τῷ ποτηρίῳ ἀὴρ διὰ τῆς θερμότητος ἀραιωθῇ. Πρὶν ἢ δὲ τὸ χαρτίον τελείως σβεσθῇ, ἐπιθέτομεν τὸ ποτήριον ἐπὶ τῆς πληγῆς, τὸ δέρμα εὐθὺς ἐξοιδαίνεται, τὸ αἷμα συρρέει εἰς τὸ οἴδημα, ὅπερ διὰ κοπτεροῦ ὀργάνου κεντοῦμεν καὶ ἐκχύνεται τὸ συρρεῦσαν αἷμα, μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ τὸ μίασμα, ἐὰν τοιοῦτον ὑπάρχῃ. Τοσοῦτον δ' ἁπλοῦν εἶνε τὸ μέσον τοῦτο, ὥστε δυνάμεθα εὐκόλως νὰ καταφεύγωμεν εἰς αὐτὸ καὶ ὁσάκις ἁπλῆ ὑποψία ὑπάρχει ὅτι ὁ κύων κατείχετο ὑπὸ λύσσης.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 186 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως : Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 22 Ἰουλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ
Δικαστηρίου τοῦ τμήματος τῶν Βορείων Κυκλάδων ἐπὶ Ἐπαναστάσεως·

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[1]

Γ'

Φίλτατε

Σοὶ εἶπον, νομίζω, ὅτι ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου, ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως τῆς τύχης καὶ περιωπῆς τῆς Πρωσσίας, ηὔξησε καὶ αὐτή. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοσαύτας διαστάσεις ἡ αὔξησις, ὥστε ὅτε κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους 1878 ὁ Αὐτοκράτωρ ἐδέχετο τοὺς ἐν τέλει, παρουσιασθεὶς καὶ ὁ δήμαρχος τῆς πρωτευούσης, ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, μετὰ τῶν συγχαρητηρίων εὐχῶν του τῷ ἔφερε καὶ τὴν εὐάρεστον ἀγγελίαν, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἑκατομμύριον. «Ἀξιόλογος εἶναι ἡ ποσότης, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ Αὐτοκράτωρ· ἀλλ' ἡ ποιότης ; . . . » Εἰς τὴν ἐρώτησιν δὲ ταύτην ἀπήντησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους δύω βδελυραὶ βασιλοκτονίας ἀπόπειραι.

Ἡ δ'ἐπέκτασις ἐγένετο κατὰ πάσας μὲν τὰς διευθύνσεις, πρὸ πάντων δὲ πρὸς μεσημβρίαν, πρὸς ἣν τὸ Βερολῖνον δύω ἐξέτεινε μακροὺς βραχίονας, μέχρις οὗ δι'ἀμφοτέρων συνέλαβεν ἑτέραν πόλιν, τὴν Σαρλοττεμβούργην, καὶ ἐντὸς τῆς βαθείας ἀγκάλης των ἐνέκλεισεν ἀπέραντον παράδεισον, τὸν καλούμενον *Θηρίων ἢ Ζώων κῆπον*. Ἔχει δὲ οὗτος ὡρῶν διαστάσεις, καὶ ἔστι τὸ πλεῖστον φυτευτός· δι'ὃ καὶ ὅτε ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου ἔλεγε πρός τινα τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Πρωσσία δὲν ἔχει ὡραῖα δάση ὡς τὰ τῆς Ἑλλάδος, «λαμπρὰ εἶσὶ τῷ ὄντι τὰ ἡμέτερα, εἶπεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ τὰ ἐνταῦθα κινοῦσι μᾶλλον τὸν θαυμασμόν μου, διότι ἐκεῖνα μὲν παρήγαγεν ὁ Θεός, ταῦτα δὲ ἡ ἀνθρωπίνη φιλοπονία». Ἀληθῶς δ' ἐκπλήττομαι ὅτε βλέπω τὴν ἀχανῆ ταύτην ἔκτασιν περιεπομένην καὶ καλλιεργουμένην μετὰ μείζονος ἐπιμελείας ἢ ὅσην σύ, τῶν ἀνθέων ὁ φίλος, κατέβαλές ποτε εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ πηχυαίου σου κηπαρίου ὑπὸ τὰ παράθυρά σου. Συνεχέστατα εἰς τοὺς περιπάτους μου ἀπαντῶ ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν δένδρων παρατεταγμένους λόχους οὐχὶ στρατιωτῶν, ἀλλὰ νυμφῶν, αἵτινες, ἀντὶ ὅπλων φέρουσαι σκεύη κηπουρικά, σκαλεύουσιν, ἀρδεύουσι, θερίζουσι, καθαίρουσιν εἰς πᾶσαν γωνίαν τοῦ κήπου. Ἀλλ'ὁποῖαι νύμφαι ! Πόσον ἀπέχουσαι τῶν τῆς ἱλαρᾶς ἡμετέρας μυθολογίας ! Πέρυσιν, εἰς τὴν ἐτησίαν καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν τοῦ Βερολίνου, ὑπῆρχε καὶ εἰκὼν ζωγράφου ὀνομαστοῦ, τὰς ζυθοτραφεῖς ταύτας ὀπαδοὺς τῆς Γερμανῆς Δήμητρος παριστῶσα. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐθαύμαζον αὐτὴν διὰ τὴν καλλιτεχνικήν της ἀξίαν· ἀλλ'ἐγὼ ὅστις ταύτην δὲν δύναμαι νὰ ἐκτιμήσω, καθ' ὃ μὴ καλλιτέχνης, καὶ παρὰ τῆς τέχνης ἐν ἀπαιτῶ, νὰ μὲ τέρπῃ, ἐκείνη ἤξεύρει πῶς, καὶ νὰ μοὶ δεικνύῃ τι εὐαρεστότερον ἀφ'ὅ,τι βλέπω καθ' ἑκάστην καὶ ἄνευ αὐτῆς, ἀπέστρεψα μετ'ἀηδίας τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῆς εἰκόνος, διότι μοὶ παρίστα γραίας ῥυπαράς, ῥακοφόρους καὶ ἀγενῶς δυσειδεῖς. Καὶ ὁ μὲν συνοδεύων με, ζωγράφος τὸ ἐπάγγελμα, μοὶ ἐξήγει ὅτι ὑπάρχει καλλιτεχνικὴ σχολή, ἡ *πραγματικὴ* λεγομένη, διότι προτίθεται νὰ παριστᾷ τὰ ἀντικείμενα πραγματικῶς ὁποῖα εἰσί, καὶ ὅτι τῆς σχολῆς ἐκείνης ἐστὶ καὶ ἡ προκειμένη εἰκὼν ἀξιόλογον προϊόν· ἀλλ'ἐγὼ τῷ ἀπεκρινόμην ὅτι, ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη σχολή, ἐγὼ δὲν τὴν ἔπλασα, οὐδ'εἶμαι ὑπόχρεως νὰ βλέπω τὰς παραστάσεις αὐτῆς ὅταν δυσάρετα παριστῶσιν, ὡς δὲ πρὸς τὴν μίμησιν, ὅτι δικαιῶ τὸν συμπατριώτην μου Σπαρτιάτην, ὅστις ἠρνεῖτο ν'ἀκούσῃ τὸν μιμούμενον φωνὴν ἀηδόνος, διότι, ἔλεγεν, «αὐτᾶς ἄκουκα». Ἐστὶ δὲ τῷ ὄντι ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς σχολῆς τῆς πραγματικῆς, διότι παριστᾷ τὰ πράγματα, τὰς εὐγενεστέρου ὀνόματος μὴ ἀξίας ἐκείνας γυναῖκας, ἀληθῶς τοιαύτας, ὁποῖαι εἰσίν, ἀπαισίους τὴν ἀσχημίαν καὶ τὴν ῥυπαρότητα. Ἀλλ' οὐχ ἧττον εὐγνωμονῶ αὐταῖς, διότι εἰσὶν αἱ ἐργάτιδες τῆς ἀκμαίας καλλονῆς τοῦ ἐξαισίου τούτου παρα-

1. Ἴδε σελ. 401, 433.

Digitized by Google

δείσου, θαυμάζω δ' ἐν αὐταῖς καὶ τοῦ δήμου τὴν πρόνοιαν, δστις νομίζων ὅτι ἀναγκαῖον εἶναι καὶ νὰ διατηρῇ δ,τι ἅπαξ ἐφύτευσε, χορηγεῖ συγχρόνως καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐργασίαν καὶ πόρον ζωῆς εἰς πλῆθος πενομένων οἰκογενειῶν.

Φαντάσθητι ἄλσος ἀτελεύτητον δένδρων συμπεφυτευμένων παντὸς γένους, σχήματος καὶ χρωματισμοῦ. Ἄλλα κυρτοῦνται εἰς εὐρεῖς θόλους μεγαλοπρεπεῖς, ἄλλα δ' αἴρουσιν εὐθυτενεῖς τὰς κορυφάς των εἰς εὐθαλεῖς πυραμίδας· νῦν μὲν ἀποτελοῦσι δενδροστοιχίας μακράς, ἃς στεγάζουσιν οἱ κλάδοι των συναντώμενοι, νῦν δὲ συμπυκνούμενα διαχέουσι σκότος περὶ τὰς ῥίζας των καὶ ἀλλαχοῦ ἀραιότερα, ἐπιτρέπουσιν εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας νὰ παίζωσιν ἐπὶ τῆς χλόης μετὰ τῶν ὀρχουμένων σκιῶν τῶν φύλλων των. Τινὰ κλίνοντα ἐρωτικῶς κατοπτρίζονται εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν ἀνθέων διελισσομένους βραχίονας τῆς Σπραίης, ἥτις ἐνταῦθα ἐστὶ διαυγής, καὶ διαπλέεται ὑπὸ κύκνων ὑπερηφάνων· πολλαχοῦ δ' ἀποσυρόμενα, ἢ μετ' ἀνθηρῶν θάμνων ἐναλλασσόμενα, ἀφίνουσιν ἀναπεπταμένας ἐκτάσεις, χαριεστάτας τὴν θέαν, καὶ τοσοῦτον ἐστὶν ἔντεχνος ἡ ποικιλία καὶ διάθεσις τῶν συμπτωμάτων τούτων, ὥστε νομίζεις ὅτι βλέπεις εἰς αὐτὴν προϊὸν τῆς τύχης μᾶλλον ἢ τῆς τέχνης. Ἀξιοθαύμαστον δ' ἐστί, καὶ οἷον οὐδαμοῦ τοιοῦτο εἶδον, τὸ θαλλερὸν καὶ ὄντως σμαράγδινον χρῶμα τῆς χλόης ἐνταῦθα κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ ἔαρος, ὀφειλόμενον, ὡς ἔμαθον, ὡς καὶ ἡ ταχεῖα καὶ γενναία φυτικὴ βλάστησις, εἰς τὸ ὑπὸ πᾶν τὸ πεδίον τοῦ Βερολίνου διηθούμενον καὶ ἀφανῶς διαῤῥέον ὕδωρ ὑπὸ τὴν ἄμμον, ἥτις ἄλλως θὰ καθίστα τὴν χώραν ταύτην ἐφάμιλλον τῆς Σαχάρας.

Ἂς σοὶ ἀρκέσωσι ταῦτα. Μὴ ἀπαιτῇς νὰ σοὶ περιγράψω λεπτομερέστερον τὴν καλλονὴν τῶν ἐκτάσεων τούτων, αἵτινες φαίνονται ὡς κεκαλυμμέναι ὑπὸ πλουσίου ὁλοσηρικοῦ, τὴν πολυτέλειαν τῶν ἀνθέων ἢ κηπευτῶν ἢ αὐτοφυῶν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους, ὅτε θάμνοι καὶ δένδρα εἰσὶ τεράστιαι ἀνθοδέσμαι, τὰ μαγευτικὰ ἀρώματα ἃ ἀποπνέουσιν αἱ ἀκακίαι, αἱ φιλύραι, καὶ μυρία ἄλλα εἴδη εὐωδεστάτων φυτῶν, τοὺς ὑπὸ τὰς σκιὰς χαριέντως ἑλισσομένους περιπάτους, οὓς κοσμοῦσι γλυπτικὰ ἔργα καὶ ἕδραι προσκαλοῦσαι εἰς ἀνάπαυσιν καὶ εἰς ῥεμβασμούς. Εἶμὶ ἀδέξιος εἰς τὸ στομφῶδες περιγραφικὸν ὕφος τῶν λυρικῶν ἡμῶν ποιητῶν (ἐννοῶ τινῶν ἐξ αὐτῶν), καὶ οὐδεμίαν ὄρεξιν ἢ ἐλπίδα ἔχω νὰ τοῖς ἀμφισβητήσω τὸν στέφανον τοῦ διαγωνισμοῦ. Ἔδωκα νύξιν εἰς τὴν φαντασίαν σου. Ὅ,τι αὐτὴ πλάσῃ θὰ εἶναι καλήτερον καὶ ἀληθέστερον ἀφ' ὅ,τι ἐγὼ δύναμαι σωρεύων λέξεις πεφυσημένας.

Ἀλλ' ὁ παράδεισος οὗτος ἔχει, πλὴν τοῦ φυτικοῦ κάλλους του, καὶ ἄλλα δικαιώματα εἰς τὸν τοιοῦτον χαρακτηρισμόν. Ὅταν περὶ τὸ ἑσπέρας, εἰς σκέψεις παραδεδομένος, διέρχησαι τὰς μονήρεις, ἐνίοτε ὅμως καὶ τὰς πολυανθρώπους αὐτοῦ ἀτραπούς, οὐ σπανίως, συνεχέστατα μάλιστα, συμβαίνει ν' ἀπαντᾷς τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν, ἢ γνησίους μᾶλλον ἐκείνων ἀπογόνους, βαδίζοντας βραδέως ἐμπρός σου ὑπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα, ἢ εἰς τὰ ὑπόσκια ἑδώλια καθημένους ἐν τρυφερᾷ περιπτύξει, ὡς ἦσαν οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ἀφ' οὗ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ πρωτοπλάστου ἐξήχθη τὸ ἄριστον καὶ φίλτατον αὐτοῦ ἥμισυ.

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ περιστάσεις καθ' ἃς ἔτι ἐγγυτέρα ἐστὶν ἡ ἀναλογία πρὸς τοὺς πρωτογενεῖς τοῦ παραδείσου κατοίκους. Καθ' ἕκαστον θέρος, ἐπὶ τῶν θερμοτέρων νυκτῶν, ἡ ἀστυνομία ἐπιχειρεῖ εἰς τοὺς μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένους μυχοὺς καὶ διαδρόμους τοῦ Βερολινείου παραδείσου τὴν *κατὰ δάσος* ἔρευναν, ἢ ἀνθρωπηλασίαν, καὶ πολλάκις εἰς τὴν ἐπίκλησιν αὐτῆς «Ἀδάμ, ποῦ εἶ;» ἐμφανίζονται Ἀδάμ τινες, ἐσταλμένοι ἔνιοι ὡς ὁ πρῶτος ἐκεῖνος πρὶν ἢ ἀνακαλυφθῇ ἡ συκῆ, ἄνδρες λάτρεις τῆς ἐλευθέρας φύσεως, προτιμῶντες τὴν δροσερὰν αὔραν τῆς νυκτὸς ἀπὸ τοῦ πνιγηροῦ καὶ ἐνοίκιον ἀπαιτοῦντος ἀέρος τῶν δωματίων, τὴν χλόην θέλοντες κλίνην, προσκεφάλαιον τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων καὶ τὸ φύλλωμα αὐτῶν στέγην, ἢ καὶ ἄλλους ἔχοντες λόγους ἵνα προκρίνωσι τὰς πυκνὰς σκιὰς ὑπὲρ τὸ ὀχληρὸν φωταέριον. Ἀλλ' ἡ ἀστυνομία, πεζὴ ὡς πᾶσα ἀστυνομία, ἀκόμη καὶ ὅταν εἶναι ἔφιππος, μὴ ἐκτιμῶσα τὰς αἰσθηματικὰς ταύτας διαθέσεις, συλλαμβάνει τοὺς εἰδυλλιακοὺς τούτους ποιητάς, καί, καθ' ἃ εὑρίσκει τεκμήρια ἵνα ἐκτιμήσῃ τοὺς λόγους τῶν νυκτικῶν ἐκείνων πλανήσεων, φιλοξενεῖ αὐτοὺς ἢ εἰς τὰς φυλακάς, ἢ εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταγώγια τῶν *ἀστέγων*, εἰς ταῦτα δ' ἐπὶ δύω μόνας νύκτας, ἵνα ἐν τῷ μεταξὺ εὕρωσιν ἐργασίαν.

Τώρα ἴσως περιμένεις νὰ σ' εἰπῶ καὶ τίνος φύσεως ἢ εἴδους εἰσὶ τὰ θηρία καθ' ἃ ἐκλήθη ὁ τῶν *Θηρίων* ἢ *Ζώων* κῆπος. Μὴ περίμενε. Ὀνομάζεται *Θηρίων κῆπος* ὡς ὁ lucus a non lucendo. Ἄλλα ζῶα εἰς αὐτὸν δὲν ὑπάρχουν, πλὴν τῶν ποικίλων πτηνῶν, ὧν τὰ ᾄσματα ζωογονοῦσι τὰ ἄλση, καὶ πλὴν τῶν ἀνθρώπων περὶ ὧν ἀνωτέρω. Πρό τινος ἐφαίνοντο ποῦ καὶ ποῦ τινὲς ζωηροὶ σκίουροι ἀναῤῥιχώμενοι εἰς τὰ δένδρα. Ἀλλ' ὑπῆρχε πόλεμος ἀκήρυκτος μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν πτερωτῶν κατοίκων τῶν κλάδων, ὧν τὰ μικρὰ τετράποδα ἐπεβουλεύοντο τὰς φωλεὰς καὶ κατέστρεφον τὰ ὠά. Οἱ παῖδες τοῦ Βερολίνου συνεμάχησαν μετὰ τῶν πτηνῶν, ἡ δὲ ἀστυνομία, μάρτυς τῆς εἰς ταῦτα γινομένης πανωλεθρίας, ἔκρινεν εὔλογον νὰ τηρήσῃ ἔνοπλον οὐδετερότητα. Οὕτως ἐντὸς ὀλίγου τὸ γένος τῶν σκιούρων ἐξέλιπεν.

Digitized by Google

Ἂν ὅμως θηρία δὲν ὑπάρχωσιν εἰς τὸν κῆπον τῶν θηρίων, ὑπάρχουσιν ἀλλαχοῦ, καὶ πολλά, καὶ ἐπιμελῶς τρεφόμενα, εἰς τὸν *ζωολογικὸν* λεγόμενον *κῆπον*. Εἰς αὐτόν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀποκοπέντα, καὶ πολλὴν ἐπίσης ποικιλίαν καὶ ἔκτασιν ἔχοντα, διαιτῶνται, κατὰ τὰ ἴδια ἕκαστον ἤθη, ἂν οὐχὶ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἐπισημότερα τῶν μαστοφόρων, τῶν πτηνῶν, τῶν ἑρπετῶν καὶ τῶν ἀμφιβίων. Εἰς μεγάλην, ἐντὸς περίστυλον καὶ κατὰ τὸ κέντρον κατάφυτον αἴθουσαν ζῶσι πάντα τῶν ἐλάφων τὰ εἴδη, ἔχοντα καὶ ἔξω εὐρὺν περίβολον, εἰς ὃν πλανῶνται ἐν ἡμιελευθέρᾳ καταστάσει ὑπὸ τὰ δένδρα. Ἐντὸς τελμάτων ἐντρυφῶσιν οἱ βούβαλοι καὶ ὁ ἄγριος καὶ δασὺς Ἀρώχ. Οἱ Καγκαροῦ κατ' ἀναστήματα διῃρημένοι, σκιρτῶσιν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν των, ἐν τῇ φυσικῇ πήρᾳ τῆς γαστέρος των στεγάζοντες τὰ παιδία των. Οἱ ἐλέφαντες καὶ ῥινόκεροι κατοικοῦσι βασιλικῶς εἰς κατάγραφον καὶ κατάχρυσον Ἰνδικὴν παγόδαν· ὁ τῶν λεόντων κλωβὸς ἐγκλείει, πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνοίκων του, βράχους καὶ σπήλαια, καὶ εἰς δεξαμενὰς ἐλευθέρως πλέουσιν ὁ δυσειδὴς ἱπποπόταμος, εἰς ὃν Ἕλλην πέρυσιν ἐκόμισε φίλην σύζυγον ἐκ τῶν ἕλων τῆς Ἀβυσσινίας, καὶ ἐν βαθεῖ ὕδατι ὁ θαλάσσιος λέων, «δράκων οὗτος ὃν ὁ Θεὸς ἔπλασεν ἐμπαίζειν αὐτῇ», καὶ ὅστις, ὅταν ἐξάγῃ τὴν κεφαλήν του τοῦ ὕδατος, καὶ περιφέρων τοὺς ὡραίους νοήμονας ὀφθαλμούς του, ὠρύηται φοβερόν, νομίζεις ὅτι βροντᾷ καταιγίς, καὶ καταπνίγεται ἡ φωνὴ τῶν χερσαίων του ἀδελφῶν, καὶ πάντων τῶν ἄλλων φωνητικῶν κατοίκων τοῦ θηριοτροφείου. Δὶς ὅμως τῆς ἑβδομάδος ἀντηχοῦσιν ἐνταῦθα ἕτεροι τόνοι, οἵτινες κατασιγάζουσι καὶ αὐτοὺς τοὺς τοῦ θαλασσίου λέοντος, καὶ ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ ἑλκύωσιν ἐνταῦθα τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων τοῦ Βερολίνου, μάλιστα τὸ καλὸν φῦλον. Καὶ δὲν ἠξεύρω μὲν τίνα ἐντύπωσιν ἀποτελοῦσιν ὁ Βάγνερ καὶ ὁ Βεθόβεν ἐπὶ τῶν τίγρεων καὶ ἐπὶ τῶν λεόντων, ἀλλ' αἱ τιθασσαὶ δίποδες τίγρεις τοῦ Βερολίνου συῤῥέουσι πρὸς ἀκρόασιν αὐτῶν κατὰ μυριάδας.

Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα, τὸ περιεργότερον τῶν ζώων μένει πάντοτε. . . ὁ ἄνθρωπος. Ποτὲ τόση συνώθησις δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ζωολογικὸν κῆπον, ὡς ὅτε ἐκτίθεται ἄνθρωπος. Τοιοῦτοι πρό τινος χρόνου ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα Νουμίδαι, μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ καμήλων, καὶ ἀγελῶν μικρῶν ἐλεφάντων, ῥινοκέρων καὶ ἱπποποτάμων, οἵτινες εἶχον σχεδὸν μεταβληθῆ εἰς κατοικίδια ζῶα. Ἐν ᾧ ἱστάμην παρὰ τὰς σανίδας τοῦ περιβόλου των, εἷς μικρὸς ἐλέφας, οὐχὶ μεγαλείτερος μόσχου, προσελθὼν εἰσήγαγε μετὰ πολλῆς οἰκειότητος τὴν προβοσκίδα του εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἐπενδύτου μου, καὶ ἐζήτει νὰ εὕρῃ ζάχαριν ἐν αὐτῷ ἢ ἄλλο τι κλοπιμαῖον. Οἱ δὲ ἄνδρες διήλαυνον ἐπὶ τῶν καμήλων των ἀπὸ ῥυτῆρος, ἢ ὠρχοῦντο τὸν ἄγριον ἐπιχώριον αὐτῶν πυῤῥίχιον, καί τινες αὐτῶν, ἔχοντες τοὺς χαρακτῆρας ὡραίως κανονικούς, καὶ τὰς γυμνὰς προτομὰς ὁμοιαζούσας χαλκῶν Ἀπολλώνων, εἵλκυον τὴν προσοχὴν τῶν κυριῶν ὅσαι εἶχον τὸ καλλιτεχνικὸν αἴσθημα μᾶλλον ἀνεπτυγμένον, καὶ πολλαὶ τοῖς ἔδιδον, πλὴν τοῦ φίλου αὐτοῖς καπνοῦ, καὶ καρπῶν, καὶ πλακούντων, προσέτι καὶ κέρματα, ἃ αὐτοὶ ἔσπευδον νὰ ἐναποθέτωσιν εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῶν, ὅπερ ἐστὶν ἡ κορυφὴ τῆς πυκνῆς καὶ οὔλης καὶ εἰς ὑψηλὸν κρώβυλον ἀναδεδεμένης, μετὰ παχέως δ' ἀλείμματος ἀηδῶς κεχρισμένης κόμης των. Οὐδ' αὐτοὶ δ' ἦσαν ἀγνώμονες πρὸς τοὺς εὐγενεῖς τρόπους τῶν Κυριῶν, καὶ πολλάς, τὰς συνεχῶς ἐπανερχομένας, καί, τὸ περίεργον, τὰς ὡραιοτέρας, τὰς ἐγνώριζον κατ' ὄνομα, καὶ τὰς ἐκάλουν ἅμα τὰς ἔβλεπον, καὶ μεγάλην χαρὰν ἐξέφραζον ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει των.

Τούτους διεδέχθησαν Λάπωνες, ἰσχνούς, ῥικνούς, ἀσχήμους Ῥώσους χωρικοὺς ὁμοιάζοντες. Τὸ δὲ περιεργότερον αὐτῶν ἦσαν οἱ λάμαι των, καὶ τὸ ὅτι, τὰ παχέα δερμάτινά των ἐνδύματα περιβεβλημένοι, ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ, εὕρισκον ὅτι τὸ κλίμα τοῦ Βερολίνου εἶναι. . . ψυχρόν!

Μετὰ δὲ τοὺς Λάπωνας ἐκομίσθησαν Παταγόνες, καὶ μετ' αὐτοὺς Ζουλοῦ, περὶ ὧν ὅμως ὑπῆρξαν ὑπόνοιαι ὅτι ἡ πάτριος γλῶσσά των ἐστὶν ἡ χυδαία Γερμανική. Ἀλλ' ὁ κύριος Βιρχόφ κατεμέτρησε τὰ κρανία των, καὶ τοὺς ἐκήρυξε γνησίους συντοπίτας τῶν φονέων τοῦ Ναπολέοντος, αἰχμαλώτους, ἴσως τοὺς μόνους αἰχμαλώτους, τῶν Ἄγγλων.

Ἐν γένει δέ, οὐδέποτε ὁ ζωολογικὸς κῆπος τοσοῦτον πλουτεῖ, ὡς ὅτε ἔχει νὰ ἐκθέτῃ ἀνθρώπους. Δὲν ἔχετε τινὰς νὰ τῷ στείλετε; . . .

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 20 Ἰουνίου 1879. Σ.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ

Σύγγραμμα ἐκδοθὲν ἐν Λονδίνῳ ἐν ἔτει 1859, φέρον δ' ἐπιγραφὴν «Περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν», τοσοῦτον διήγειρε πάταγον, ὥστε ἐν βραχεῖ χρόνου ἐγένετο πασίγνωστον ἀνὰ πάντα τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον διὰ τὸν μέγαν κλονισμὸν ὃν ἐπήνεγκεν εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, προϊὸν παρατηρήσεως εἴκοσιν ἐτῶν, γεγραμμένον δι' ὅλης τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ σαφηνείας καὶ καταλῆγον εἰς συμπεράσματα κλονίζοντα ἐῤῥιζωμένας δοξασίας, ἔτυχεν, ὡς εἰκός, τὸ κατ' ἀρχὰς διαφόρου ὑποδοχῆς. Ἄλλοι μὲν κατεγέλασαν εὐθὺς τῶν ἐμπεριεχομένων ἰδεῶν καὶ ἐμυκτήρισαν τὸν συγγραφέα, ἄλλοι δέ, ἐμβριθέστερον σκεφθέντες, ἀπεφάσισαν νὰ ὑποβάλωσι τὰς νέας ἰδέας ὑπὸ τὴν βάσανον τῆς κριτικῆς. Ἐπὶ τούτου δὲ ἤρξατο τότε ἀγὼν ζωηρός, εἰς ὃν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐτάχθησαν ἐπιστήμονες γεγηρακότες ἐν ταῖς πα-

Digitized by Google

λαιαῖς δοξασίαις καὶ μὴ δυνάμενοι ἀκόπως νὰ βαδίσωσιν ἐπὶ τῆς νεοχαράκτου ὁδοῦ, κληρικοὶ θρησκομανεῖς, καὶ πλῆθος ἄλλο πολλῶν ἕνεκα λόγων πατρῴας παραδόσεις ὑπερασπιζομένων ἀνδρῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ ὀπαδοὶ τῆς νέας θεωρίας, ὅλως τούτων ἀντίθετοι πλήρεις δὲ τοῦ νεανικοῦ καὶ ὑπερηφάνου θάῤῥους, ὅπερ παρέχει ἡ παραδοχὴ νέας τινος μεγάλης ἰδέας.[1] Ἐκ τούτου ἡ θύελλα τῶν συζητήσεων καθίστατο ὁσημέραι ἀγριωτέρα, μόλις δὲ πρὸ μικροῦ ἤρξατο ὑποφώσκουσα αἰθρία τις ἐν τῷ ὁρίζοντι τοῦ ἀγῶνος, καὶ μόλις σήμερον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ἀγὼν διεξάγεται μετ' ἀξιοπρεποῦς ἐπιστημονικῆς γαλήνης.

Ὡς ἐκ τῆς τότε δ' ἐξεγερθείσης γενικῆς ταραχῆς ἡ προσοχὴ τῶν συζητούντων ὅλως ἀπετράπη ἀπὸ τοῦ βίου καὶ τῆς ἀτομικότητος τοῦ ἡγέτου τῶν νέων ἰδεῶν. Μόλις ἐγνώριζεν ὁ κόσμος ὅτι οὗτος, ὡς Ἄγγλος, ἔκαμε μίαν περιήγησιν, ὅτι κατόπιν ἐπιστρέψας ἔζη εἰς ἔπαυλίν τινα μονάζων μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ὅτι ἐκαλεῖτο Κάρολος Δάρβιν.

Ἡ βαρύτης καὶ ἡ ἐμβρίθεια αὐτοῦ ἦτο τόσῳ μεγάλη ὥστε ἐνῷ τὸ ὄνομά του ἐφέρετο εἰς τὰ στόματα πάντων, οὐδέποτε δὲ παρήρχετο ἡμέρα ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ χωρὶς νὰ γραφῶσι πολλὰ περὶ αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀπετόλμησέ ποτε νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τοῦ ἀναχωρητηρίου ἔνθα οὗτος ἐμόναζε, καὶ περιγράψῃ αὐτὸν ὑπό τινα ἔποψιν οἱανδήποτε. Τόσῳ ἐφαίνετο ἀπροσπέλαστος καὶ ἄγριος εἰς τὰ ὄμματα τῶν πολλῶν.

Νῦν ὅμως ὅτε ἡ κρίσις τοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν ἐρίδων ἐπίκειται, ὅτε καὶ οἱ ὅλως ἀντίθετοι τῶν ἰδεῶν τοῦ Δάρβιν ἤρξαντο προτείνοντες κλάδους ἐλαίας, νῦν καὶ αὐτὴ ἡ ποίησις τονίζει εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς στροφὰς ὑψηλῆς φιλοσοφικῆς ποιήσεως, καὶ βιογραφικαὶ εἰδήσεις καθιστῶσι τὸν ἄνδρα γνωστότερον καὶ ἡμερώτερον.

Ἐπὶ τῇ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἑβδομηκονταετηρίδι τοῦ βίου τοῦ Δάρβιν τὸ γερμανικὸν περιοδικὸν *Κόσμος* τὸ ἀποκλειστικῶς περὶ τῶν δαρβινικῶν θεωριῶν πραγματευόμενον ἐξέδοτο ἴδιον φυλλάδιον πρὸ δύο μηνῶν, περιέχον τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ καὶ ἀπαρίθμησιν τῶν πολυαρίθμων καὶ ποικίλων ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων συγγραμμάτων. Τὴν βιογραφίαν ταύτην καὶ μόνην μεταφέροντες ἐξελληνισμένην εἰς τὰς στήλας τῆς *Ἑστίας*, ἥτις καὶ ἄλλοτε ἐφιλοξένησε μικρότατον τοῦ Δάρβιν ἔργον (ἐν τόμῳ Δ' σ. 817), νομίζομεν, ὅτι καθιστῶμεν γνωστότερον παρ' ἡμῖν ἕνα τῶν μεγαλοφυῶν ἀνδρῶν τῶν ἡμετέρων χρόνων.

*
* *

Τὸ κύριον περιεχόμενον τῶν ἑπομένων βιογραφικῶν σημειώσεων, λέγει ὁ βιογράφος αὐτοῦ κ. Prayer, χρεωστῶ εἰς τὴν καλοσύνην αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Δάρβιν. Καίτοι δὲ αἱ σημειώσεις αὗται εἰσὶ πρὸς τὸ παρὸν ἐῤῥιμέναι χύδην ἐνταῦθα, παρέχουσιν ὅμως σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τοὺς μέλλοντας τοῦ ἀνδρὸς βιογράφους, ἅτε πᾶσαι φέρουσαι τὸ κῦρος τῆς ἀκριβείας, πρᾶγμα οὐχὶ τόσῳ συχνὸν εἰς τὰς ἑκάστοτε δημοσιευομένας βιογραφίας.

Ὁ *Δάρβιν* κατάγεται ἐξ εὐφυοῦς καὶ λογίας οἰκογενείας. Ὁ διάσημος αὐτοῦ πάππος *Ἔρασμος Δάρβιν* (γενν. τὸ 1731 ἀποθανὼν δὲ τὸ 1802 ἐν Δερβύ) ἦτο ἰατρὸς καὶ συγγραφεὺς ποικίλων σπουδαίων καὶ εὐφαντάστων πραγματειῶν, δι' ὧν ἐγένετο γνωστὸς εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον.

Ὁ υἱὸς τοῦ Ἐράσμου *Δρ. Ῥοβέρτος Βάριγγ Δάρβιν*, δὲν ἠκολούθησε φυσικοφιλοσοφικὰς σπουδάς. Ἀφιερώθη ὅλως εἰς τὸ ἰατρικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, ὡς πρακτικὸς δὲ ἰατρὸς ἠγαπᾶτο τὰ μέγιστα ἐν Schrewsbury. Ὁ Ῥοβέρτος οὗτος ἀποθανὼν ἐν ἔτει 1848, ἐπέπρωτο νὰ μὴ ἐπιζήσῃ τῆς δόξης τοῦ υἱοῦ, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς θεωρίας τῆς ἀναπτύξεως. Πλὴν τοῦ υἱοῦ δὲ τούτου, ὃν ὠνόμασε Κάρολον, κατέλιπε καὶ ἕτερον υἱὸν καὶ τέσσαρας θυγατέρας.

Ὁ *Κάρολος Δάρβιν* ἐγεννήθη τῇ 12 Φεβρουαρίου 1809 ἐν Schrewsbury. Ἐνταῦθα ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα μαθήματα, φοιτήσας ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη εἰς τὸ αὐτόθι σχολεῖον, μέχρι τοῦ 1825, ὅτε, ἑκκαιδεκαέτης γενόμενος, μετέβη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ἐδιμβούργου, δύο δ' ἔτη βραδύτερον εἰς τὸ τῆς Κανταβριγίας. Ἐνταῦθα συνῆψε φιλίαν πρὸς Henslow, τὸν καθηγητὴν τῆς βοτανικῆς, ὁ ὁποῖος ηὔξησε τὴν κλίσιν τοῦ νέου πρὸς τὰς φυσικοϊστορικὰς σπουδὰς ἕνεκα τῶν θελκτικῶν αὐτοῦ καὶ τερπνῶν παραδόσεων. Ὑπὸ τοῦ ἐξαιρέτου δὲ τούτου ἀνδρὸς ὡδηγήθη εἰς ἀληθῆ ὁδὸν ἡ τότε ἀναφυομένη μεγαλοφυΐα, ἐξ ἧς ἔμελλον νὰ προκύψωσι τόσῳ ἐξαίσια καὶ λαμπρὰ ἐπιστημονικὰ ἐξαγόμενα. Οὐδεὶς δέ ποτε ἐπέδρασε τόσῳ ἐπὶ τῆς διανοίας τοῦ Δάρβιν, ὅσῳ ὁ Henslow, αὐτὸς δ' οὗτος ἀναμιμνήσκεται μετὰ συγκινητικῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ διδασκάλου, ὅστις καὶ βραδύτερον διετήρησε μετ' αὐτοῦ εἰλικρινεστάτην φιλίαν.

Τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐξετάσεις ὑπέστη ὁ Δάρβιν τῷ 1831 ἐν Κανταβριγίᾳ, ἐγένετο δὲ Β. Α. (Bachelor of Arts) βραδύτερον δὲ καὶ Μ. Α.

1. Πυρὴν τῶν ἰδεῶν τοῦ «Περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν» συγγράμματος ἦτο ὁ ἑξῆς:
Πάντα τὰ ὄντα, ζῷά τε καὶ φυτά, διὰ τοῦ ἀγῶνος αὐτῶν πρὸς ὕπαρξιν καὶ διὰ τῆς ἰδιότητος τοῦ προσαρμόζεσθαι ἑκάστοτε εἰς ἔξωθεν ἐπ' αὐτῶν ἐνεργούσας ἐπιδράσεις, ἀλλοιοῦνται καὶ μεταβάλλονται εἰς τὸ διάστημα τῶν αἰώνων, μεταπίπτοντα ἀπὸ τῆς μιᾶς μορφῆς εἰς τὴν ἄλλην (Θεωρία τῆς μεταπτώσεως, Transmutations theorie). Πᾶσαι αἱ μορφαὶ τῶν ὄντων αἱ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν αὐτὴν κλάσιν, τάξιν κ.τ.λ. εἰσὶν ὅμαιμοι, συγγενεῖς ἐξ αἵματος, ἅτε ἀναπτυχθεῖσαι αἱ μὲν ἀπὸ τῶν δέ. Πᾶσαι δὲ αἱ ὅμοιαι μορφαὶ κατὰ τοὺς οὐσιώδεις αὐτῶν χαρακτῆρας εἰσὶ καὶ ἀληθῶς συγγενεῖς.

Digitized by Google

(Master of Arts) ἀξίωμα ἰσοδύναμον περίπου πρὸς τὸ τανῦν ἐν Γερμανίᾳ «διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας». Περὶ τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν τοῦ Δάρβιν οὐδὲν ἄξιον λόγου ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν. Ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ νεανικῆς ἡλικίας ἠρέσκετο τὰ μέγιστα συλλέγων φυσικὰ σώματα καὶ παρατηρῶν τὰ ἤθη τῶν ἀγρίων ζῴων. Ἦτο δὲ τόσῳ ἔκδοτος εἰς τὴν θήραν, ὥστε κατὰ τὸν σχολικὸν χρόνον ἐλάχιστα ηὐχαριστεῖτο εἰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας. Αἱ ἐπιστημονικαὶ παραδόσεις προὐξένουν εἰς αὐτὸν ἀνίαν, αὗται δὲ διέφθειραν ἐπὶ τρία ἔτη πᾶσαν αὐτοῦ κλίσιν πρὸς τὴν γεωλογίαν. Ἔχαιρε δὲ τότε ἄκρας ὑγείας καὶ εἶχε ῥώμην σώματος ἀσυνήθη. Πλὴν τῆς γεωλογίας ἠμέλει καὶ τῆς ἀνατομίας, καίτοι ἐν Ἐδιμβούργῳ τυχὼν ἐξαιρέτων περιστάσεων· δὶς δὲ ἢ τρὶς μόνον ἐφοίτησεν εἰς τὰς παραδόσεις, διότι ἡ ἐπὶ πτωμάτων ἔρευνα προὐκάλει εἰς αὐτὸν ναυτίαν. Ἀλλὰ δι' ὅλου τοῦ βίου εἶτα μετεμέλλετο ἐπὶ τῇ ἀμελείᾳ καὶ ἀδιαφορίᾳ πρὸς τὰς ἀνατομικὰς σπουδάς, ἐθεώρει δὲ τὴν ἀπώλειαν ταύτην ὡς ἀνεπανόρθωτον. Ἕνεκα τούτου βραδύτερον διπλασιάσας τὰς μελέτας αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ μὴ ὑποφαίνηται χάσμα τι ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς ἀνατομίας εἰς τὰ ἔργα του.

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὁ Δάρβιν ἐν Σκωτίᾳ διαμένων ἀφιερώθη εἰς ἔρευναν ἀτελεστέρων τινῶν θαλασσίων ζῴων, ἅτινα ἐδίδασκεν αὐτὸν νὰ συλλέγῃ καὶ σπουδάζῃ ὁ διδάκτωρ Grand, τότε μὲν ἰδιωτικῶς ἀσχολούμενος εἰς ζῳολογικὰς ἐρεύνας, βραδύτερον δὲ καθηγητὴς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου. Ἐνταῦθα ὁ Δάρβιν ἔκαμε τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀνακάλυψιν. Εἶδε βρυόζωόν τι κατὰ τὴν πρωϊμωτάτην κινητὴν ἔτι αὐτοῦ κατάστασιν. Τὰς ἐπὶ τοῦ ζῴου δὲ τούτου παρατηρήσεις τοῦ Δάρβιν ἀνακοινώσας ὁ Grand εἰς τὴν βερνεριανὴν φυσικοϊστορικὴν ἑταιρείαν ἐνεθάῤῥυνε τὰ μέγιστα τὸν νεαρὸν φυσιοδίφην.

Πλὴν τούτου ὁ Δάρβιν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν Κανταβριγίᾳ ἐνησχολεῖτο περὶ τὰ ἔντομα, ἰδίως δὲ καὶ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς περὶ τοὺς κανθάρους. Ἐκεῖ ἐσυμφιλιώθη καὶ μετὰ τῆς γεωλογίας, προτραπεὶς εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Henslow. Ἀλλὰ καὶ αἱ σπουδαὶ αὗται δὲν εἶχον ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα, γενόμεναι μᾶλλον πρὸς τέρψιν. Ἐάν τις τότε ἔλεγεν εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα κανθάρου τινός, ὅπερ αὐτὸς ἠγνόει, ἐνόμιζεν, ὅτι τοῦτο καὶ μόνον ἤρκει, καὶ ὅτι ἐγνώριζεν ἤδη πᾶν ὅ,τι ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ. Οὐδέποτε παρετήρησε τὰ μασσητικὰ ὄργανα οἱουδήποτε ἐντόμου, ἀλλ' εἰργάζετο δουλικῶς, συλλέγων ὀρυκτά, κόγχας, φυτά, πτηνῶν δέρματα, κανθάρους κτλ. Ὅλα δὲ ταῦτα ἐχρησίμευσαν, καθόσον ἡ συλλογὴ αὕτη τῶν τόσῳ ποικίλων ἀντικειμένων, ἐν μεγάλῳ γινομένη, συνετέλεσεν, ὅπως νομίζει καὶ αὐτὸς ὁ Δάρβιν, εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ παρατηρητικοῦ. Πλὴν τούτων δὲ ἐπεδόθη καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ζωῆς τῶν πτηνῶν, τὸ δὲ σύγγραμμα τοῦ White's Natural History of Selborne ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτὸν τὰ μέγιστα. Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν βιβλίων τὸ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον αὐτόν, ἦσαν αἱ περιγραφαὶ τῶν περιηγήσεων τοῦ *Οὐμβόλδου*, τὰς ὁποίας ἐπανειλημμένως ἀνεγίνωσκε εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν. Τέλος δέ, ὡς ὁμολογεῖ εἰς ἐπιστολήν τινα πρὸς ἐμὲ αὐτὸς ὁ τανῦν ἑβδομηκοντούτης, ἀκάματος καὶ ἀπιστεύτως μετριόφρων φυσιοδίφης, τότε ἦτο μόνον ἐραστὴς τῆς φύσεως καὶ θηρευτής, μέχρι δὲ τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἡλικίας του οὐδόλως εἰργάσθη, ἀλλ' ἔκτοτε ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν ἐξ ὅλης καρδίας.

Καὶ δὴ ὡς ἀφετηρίαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ τοῦ ἀνδρὸς βίου θεωρητέον τὸ ἔτος 1831. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου, ὡς αὐτὸς οὗτος ἐκφράζεται, ἤρξατο τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ παιδεύσεως, ὅπως δ' ἐξάγομεν ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς καὶ τῆς ἀπαραδειγματίστου αὐτοῦ ἐπιστημονικῆς δραστικότητος.

Ὠθούμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἐπιστημονικῆς περιηγήσεως συνήθροισε περὶ ἑαυτὸν ἑταιρείαν περιηγητῶν πρὸς περιοδείαν τῶν Καναρίων νήσων. Συνέπεσεν ὅμως τότε ν' ἀποστέλλῃ ἡ βρεττανικὴ κυβέρνησις πάρωνα (βρίκιον) 10 τηλεβόλων, τὴν *Βεάγλην*, εἰς ἐπιστημονικὸν περὶ τὴν γῆν πλοῦν, πρὸς ἔρευναν τῶν παραλίων τῆς Φαουερλανδίας (Γῆς τοῦ πυρός), τῆς Παταγονίας, τῆς Χιλῆς, τοῦ Περοῦ καί τινων νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, πλὴν τούτου δὲ καὶ πρὸς καταμετρήσεις μήκους περὶ τὴν γῆν. Ὁ πλοίαρχος Fitz Roy ἐζήτησε καὶ συνοδὸν ἐπιστήμονα, ἐφάνη δὲ πρόθυμος νὰ συμπαραλάβῃ δόκιμον φυσιοδίφην, πρόθυμον νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, αὐτὸς παρέχων πάντα τὰ τῆς θεραπείας καὶ τῆς σιτήσεως δωρεάν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ μέρος τῆς ἰδίας αὐτοῦ αἰθούσης. Ὁ Δάρβιν μαθὼν τοὺς οὐδόλως εὐνοϊκοὺς τούτους ὅρους, προσεφέρθη ἑκουσίως, καὶ ἠρνήθη πᾶσαν ἀπολαβὴν ἐπὶ μόνῳ τῷ ὅρῳ νὰ μένωσιν εἰς αὐτὸν ἀποκλειστικὸν κτῆμα αἱ συλλογαὶ τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων. Διὰ τῶν συστάσεων δὲ τοῦ πλοιάρχου Beaufort κατώρθωσεν ὁ εἴκοσι καὶ δύο ἀριθμῶν ἔτη νεανίας νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ναυαρχείου τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν.

Οὐδέποτε, λέγει αὐτὸς οὗτος ὁ Δάρβιν, φυσιοδίφης προέβη εἰς διερευνητικὴν ἐπιστημονικὴν περιήγησιν τόσῳ κακῶς παρεσκευασμένος. Μόνον ὡς συλλέκτης φυσικῶν ἀντικειμένων ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ. Διηγεῖται μάλιστα, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οὔτε ἐγνώριζέ τι ἐκ τῆς ἀνατομίας, οὔτε εἶχον ἀναγνώσει συστηματικόν τι ζῳολογικὸν ἔργον. Οὐδέποτε μέχρι τότε ἥψατο συνθέτου μικροσκοπίου, μόλις δὲ πρὸ ἓξ μηνῶν εἶχεν ἀρχίσει συνοικειούμενος μετὰ τῆς γεωλο-

Digitized by Google

γίας. Όλας ὅμως τὰς ἐλλείψεις ταύτας ἀνεπλήρωσε συμπαραλαβὼν μεθ'ἑαυτοῦ πλῆθος βιβλίων, ἐργασθεὶς πάσῃ δυνάμει, καὶ ἰχνογραφήσας πλῆθος ζώων θαλασσίων διαφόρων εἰδῶν. Τότε δέ, καθὰ ὁ ἴδιος ἀνομολογεῖ, ᾐσθάνθη βαθύτατα τὴν ἔλλειψιν γνώσεων καὶ ἀσκήσεως, δὲν ἐνθυμεῖται δὲ ποσῶς ἂν πρὸ τοῦ ταξειδίου ἐκείνου διεξήγαγέ ποτε μεθοδικῶς, κατὰ τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῆς λέξεως, σπουδήν τινα ἐπὶ ἀντικειμένου οἱουδήποτε, πλὴν πειραματικῶν τινων χημικῶν ἐργασιῶν, τὰς ὁποίας παῖς ἔτι ἐν τῷ σχολείῳ ἐξετέλει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ.

Καίτοι δὲ ἡ ὁμολογία αὕτη φαίνεται ἡμῖν μικρόν τι ὑπερβολική, πρέπει ὅμως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀτελὴς αὕτη τοῦ Δάρβιν ἐν τοῖς σχολείοις ἐκπαίδευσις οὐ μόνον βραδύτερον ἐξισώθη, καὶ δὴ ὑπὲρ τὸ μέτρον, διὰ τῆς μοναδικῆς αὐτοῦ παρατηρητικότητος, διὰ τῆς συνθετικῆς δυνάμεως τῆς διανοίας,τῆς μὴ ὑποχωρούσης πρὸ οὐδεμιᾶς τοῦ συλλογισμοῦ συνεπείας, καὶ διὰ τῆς σπανίας φιλοπονίας, ἀλλ' εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι ἡ πρωτοτυπία τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, ἡ ἀτρομήτως ἀποῤῥίπτουσα τὴν εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὴν αὐθεντίαν πίστιν, ὀφείλεται εἰς τὸ ἄφετον καὶ ἀδέσμευτον τοῦ πνεύματός του ἀπὸ νεότητος. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι καὶ πολλῶν εὐφυεστάτων νέων οὐσιωδῶς δυσχεραίνεται ἡ αὐθύπαρκτος ἀνάπτυξις διὰ τῆς πολλῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς λίαν ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Δάρβιν ὡς φυσιοδίφης τῆς ἐκδρομῆς ἐν τῷ πλοίῳ *Βεάγλη* κατέλιπε τῇ **27** Δεκεμβρίου **1831** τὸν λιμένα τῆς Δεβομπόρτης, ὅπως ἐπὶ πέντε ὅλα ἔτη ζήσῃ στερούμενος τὰ μέγιστα συναντιληπτικῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν, πρᾶγμα, ὅπερ ἀντικαθίστατο βεβαίως διὰ τῆς ἀφθόνου ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς φύσεως τέρψεως.

Ἐνταῦθα παραλείποντες τοὺς σταθμοὺς καὶ τὰς χώρας εἰς ἃς προσήγγισεν ἡ *Βεάγλη*, καὶ τὰς ὁδοιπορίας ἃς εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀμερικῆς ἐπεχείρησεν ὁ Δάρβιν, τοῦτο μόνον σημειοῦμεν, ὅτι τὸ ταξείδιον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὑπῆρξεν ἄμοιρον σπουδαίων ἀτυχημάτων. Ὁ πλοίαρχος καὶ ἅπαν τὸ προσωπικὸν ἐξετέλεσαν ἀξιολογώτατα τὴν ἐντολήν των, ἡ δὲ μικρὰ αὕτη ἐπιστημονικὴ ἐκστρατεία ἔφερε μείζονα τῶν προσδοκωμένων ἀποτελέσματα.

Τῇ **2** Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους **1836** ἐπέβη ὁ Δάρβιν ἐν Φαλμούτῃ τοῦ πατρίου ἐδάφους, ὅπερ ἔκτοτε οὐδέποτε κατέλιπε. Καὶ τὰ μὲν τρία πρῶτα ἔτη μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ἔζησεν ἐν Λονδίνῳ, ἔνθα κατέταξε τὴν πλουσίαν συλλογὴν τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων, διώρθωσε τὰ τοῦ περίπλου ἡμερολόγια καὶ ἐγένετο τακτικὸν μέλος τῆς γεωλογικῆς ἑταιρείας, ἧς ἐξελέγη καὶ ἐπίτιμος γραμματεύς.

Εἶτα μετέβη εἰς **Maer Hall** ἐν Σταφορδσίρῃ πρὸς τὸν πρὸς μητρὸς αὐτοῦ θεῖον, υἱὸν τοῦ διφ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν ὁμωνύμων σκευῶν πασιγνώστου Ἰωσία **Wedgwood**. Ἐνταῦθα ὁ Δάρβιν ἐνυμφεύθη τὴν ἐξαδέλφην αὐτοῦ δεσποινίδα **E. Wedgwood**. Ἐκ τοῦ συνοικεσίου δὲ τούτου κατάγονται τανῦν πέντε υἱοὶ καὶ δύο θυγατέρες.

Ἐνῷ δὲ ὁ Δάρβιν καθ' ὅλην τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἔχαιρε κρατίστης ὑγείας, μετέπειτα ἀπὸ τοῦ **1840** ἐγένετο φιλόνοσος. Καὶ καθ' ὅλον δὲ τὸν περίπλουν ἠγωνίζετο ἀδιαλείπτως πρὸς τὴν ἐπίμονον ναυτίαν τῶν θαλασσοπλοούντων, ἐπὶ πέντε δὲ ὅλας ἑβδομάδας ἔμενεν ἐν Βαλπαρέζο κλινοπετής.Τούτου ἕνεκα, τῆς ὑγείας αὐτοῦ πολλαχῶς διὰ τῆς κακῆς τῶν πλοίων τροφῆς καὶ τῶν κατὰ τὰς ὁδοιπορίας ὑπερμέτρων ταλαιπωριῶν ἰσχυρῶς διασεισθείσης,καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐπιδοθῇ ἐν ἠρεμίᾳ διανοίας καὶ σώματος εἰς τὰς σπουδάς του,βραχὺ μετὰ τὸν γάμον, ἀπαρνηθεὶς ὅλως τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων, κατῴκησε κατὰ τὸ **1842** ἐν **Down**, κώμην πεντακοσίων κατοίκων, παρὰ τὰ νοτιοανατολικῶς τοῦ Λονδίνου κείμενα πολίχνια **Beokenham** καὶ **Bromley** ἐν **Kent**.

Ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ζῇ σχεδὸν διαρκῶς πρὸ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ὁ Δάρβιν μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἐπεξεργαζόμενος τὰς περιηγητικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις, κυρίως δὲ ἀσχολούμενος ἀπὸ τοῦ **1833** εἰς τὴν κατὰ τὴν ἔρευναν τῶν ζῴων τῆς Παταγονίας γεννηθεῖσαν, ἐν τῇ ἠρεμίᾳ δὲ αὐξηθεῖσαν ἰδέαν τῆς ἀναπτύξεως πασῶν τῶν ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν μορφῶν ἐξ ὀλίγων ἀρχικῶν τύπων, ἰδέαν, ἐφ' ἧς καὶ οἱ ἑπόμενοι αἰῶνες ἐπὶ μακρὸν χρόνον θέλουσιν ἐνασχοληθῆ. Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα τῶν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ **1842** διήγαγεν ὁ Δάρβιν καταγινόμενος ἐν **Down** περὶ τὴν πειραματικὴν κατ' ἐκλογὴν ἀνατροφὴν τῶν ζῴων καὶ περὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν θεραπείαν τῶν φυτῶν, πειραματίζων καὶ διερευνῶν ἐπὶ τῆς γενετησίου τῶν ἐνοργάνων ὄντων παραγωγῆς,ἐπὶ τῆς μεταβλητικότητος καὶ διαίτης τῶν διαφορωτάτων ὀργανώσεων, ὅπως ἱδρύσῃ τὴν βάσιν τῆς θεωρίας τῆς ὀργανικῆς ἀναπτύξεως διὰ τῆς ἰδίας θεωρίας τῆς διαλογῆς, ἤτοι τῆς σημασίας ἣν ἔχει ἡ φυσικὴ κατ' ἐκλογὴν ἀνατροφὴ τῶν ὄντων ἐν τῷ συναγωνισμῷ ἁπασῶν τῶν ὀργανώσεων. Εἰργάσθη δὲ μετὰ καταπληκτικῆς ἐνεργείας καὶ εὐσυνειδησίας,ἓν καὶ μόνον ὑψηλὸν τέλος ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν. Πόσον δὲ δύναται νὰ κατακριθῇ ὡς σπεύδων, ὁ ὅσῳ προσεκτικὸς τόσῳ καὶ τολμηρὸς φυσιοδίφης, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν μανθάνοντες, ὅτι ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὅλην οὐδὲ τὸ παραμικρὸν περὶ τοῦ θεωρίας αὐτοῦ εἶχε δημοσιεύσει, ἅτε συμπηγνύων καὶ ἰσχυροποιῶν αὐτὴν ἀδιαλείπτως. Καὶ ὅταν δὲ τῇ **1** Ἰουλίου **1858** ἐξεδόθη προσωρινή τις αὐτῆς ἀνακοίνωσις,ἐγένετο τοῦτο τῇ ἐπιμόνῳ προτροπῇ τῶν φίλων αὐτοῦ Λυέλλ καὶ **Hooker**.

Digitized by Google

Οὕτω διήγαγε μέχρι τοῦδε τὸν ἁπλοῦν βίον αὐτοῦ ὁ μέγας ἀνὴρ καὶ οὕτω μέχρι σήμερον διετέλεσεν ἐρευνῶν. Εἴπωμεν δὲ καὶ ὅτι ὁ Δάρβιν ἀπὸ νεότητος εὑρίσκετο εἰς τὴν εὐτυχῆ θέσιν ν' ἀφιερῇ ὅλως ἑαυτὸν καθ' ἑκάστην εἰς τὴν σπουδήν· οὐδέποτε ἐγένετο ὑπάλληλος, οὔτε ἐκκλησιαστικὰ δὲ καθήκοντα, οὔτε διδασκαλικά, οὔτε οἰκογενειακαὶ φροντίδες παρεκώλυσάν πως τὴν ἄπαυστον αὐτοῦ ἐπιστημονικὴν ἐνέργειαν. Οὔτε ἐπέδρασαν ποσῶς ἐπ' αὐτοῦ αἱ τέρψεις καὶ διαχύσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Γράφοντες δὲ ταῦτα δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ὁ Δάρβιν ἐγένετο καὶ μισάνθρωπος. Διότι καὶ σήμερον ἔτι, ὅταν ἡ ὑγεία του ἐπιτρέπῃ αὐτῷ, δέχεται εὐχαρίστως εἰλικρινεῖς συναναστροφάς· εἶνε δὲ τόσῳ ἀξιαγάπητος ἐν τῇ μετὰ τῶν ἀνθρώπων κοινωνίᾳ, ὅσῳ ἀξιοσέβαστος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ.

Καὶ τὸ εἶδος δὲ τῆς μορφῆς αὐτοῦ ἔχει τι τὸ ἐπιβάλλον. Μακρὸν λευκὸν γένειον, ἀσυνήθης κυρτότης τοῦ κρανίου, μέτωπον προέχον, διηυλακωμένον ὑπὸ τῶν βαθειῶν αὐλάκων τῶν σκέψεων, δασεῖαι λευκαὶ τρίχες ὀφρύων, σκιάζουσαι τοὺς λίαν βαθέως κεχωσμένους ὀφθαλμούς, ὑποδεικνύουσιν ἰδιάζουσαν ἐπαγωγὸν σπουδαιότητα. Ἀγνοεῖ δέ τις, προσβλέπων αὐτόν, τί κυρίως ἐκφράζεται διὰ τῆς μορφῆς αὐτοῦ, ἂν ἡ φρόνησις ἢ ἡ εὐφυΐα, ἂν τὸ φιλέρευνον ἢ ἡ ἐμπιστοσύνην διεγείρουσα ἁπλότης.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἀξιωμάτων ἅτινα ἐδόθησαν εἰς τὸν Δάρβιν μνημονεύομεν ἐνταῦθα: τοῦ βασιλικοῦ μεταλλίου, ὅπερ ἔλαβεν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς ἑταιρείας ἐν Λονδίνῳ τῷ **1853**, τοῦ μεταλλίου τοῦ Κομπλεϋ τῷ **1864**, τοῦ μεταλλίου τοῦ Βολλαστῶνος ὑπὸ τῆς γεωλογικῆς ἑταιρείας. Ἐν ἔτει **1867** ἐγένετο ἱππότης τοῦ πρωσσικοῦ τάγματος «pour le mérite». Ἐν ἔτει **1868** τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βόννης ἀνέδειξεν αὐτόν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πεντηκονταετοῦς ἑορτῆς τῆς ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ, ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς ἰατρικῆς. Ἡ σχολὴ ἀποκαλεῖ αὐτὸν ἐν τῷ διπλώματι ἱδρυτὴν τῆς θεωρίας τῆς ἀρχῆς τῶν εἰδῶν. Πλὴν τούτων ὁ Δάρβιν εἶνε ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς Κανταβριγίας καὶ τῆς Ὀξφόρδης, μέλος τῆς βασιλικῆς ἑταιρείας ἐν Λονδίνῳ (F. R. S.), τῆς βασιλικῆς ἑταιρείας ἐν Ἐδιμβούργῃ (F. R. S. E.), τῆς λιναϊκῆς ἑταιρείας ἐν Λονδίνῳ, τῆς γεωλογικῆς ἑταιρείας αὐτόθι (F. G. S.), τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Βερολίνῳ, Στοκχόλμῃ, Παρισίοις, Βιέννῃ, Πετρουπόλει, τῆς καισαρικῆς ἀκαδημίας τῶν περιέργων τῆς φύσεως, τῆς ἑταιρείας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Οὐψαλίᾳ καὶ Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἐπίτιμον μέλος τῆς φυσικοϊστορικῆς ἀκαδημίας ἐν Φιλαδελφίᾳ καὶ εἰς πλῆθος ἄλλο σπουδαίων σωματείων.

Πλεῖον ὅμως ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς καὶ μείζονα ποικιλίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ βίου παρέχουσιν αἱ ἐκτεταμέναι αὐτοῦ ἐπιστημονικαὶ ἐνασχολήσεις. Πλὴν τῶν γενικῶς γνωστῶν μεγάλων αὐτοῦ ἔργων ἐξέδοτο ὁ Δάρβιν καὶ πλῆθος γεωλογικῶν, ζῳολογικῶν καὶ βοτανικῶν ἐρευνῶν. Ὀλίγιστοι φυσιοδίφαι ἠσχολήθησαν ἐπὶ τόσον εὐρέος ἐπιστημονικοῦ πεδίου καὶ μεθ' ὁμοίας ἐπιτυχίας. Ὁ Δάρβιν δὲν εἶνε εἰδικὸς οὔτε εἰς τὴν ζῳολογίαν οὔτε εἰς τὴν φυτολογίαν οὔτε εἰς τὴν γεωλογίαν· εἶνε κυρίαρχος καὶ τῶν τριῶν τούτων ἐπιστημῶν. Ἐγκλείει ἐν ἑαυτῷ ἀληθῆ θησαυρὸν φυσικοϊστορικῶν γνώσεων. Τὰς μεγάλας του ὅμως ἀνακαλύψεις χρεωστεῖ εἰς τὴν μετὰ ζήλου σπουδὴν τῆς παραγωγικότητος τῶν ζῴων καὶ τῆς κατ' ἐκλογὴν θεραπείας τῶν φυτῶν, ἐξ οὗ δύνανται τανῦν νὰ παραδειγματισθῶσι καὶ ἅπαντες οἱ ζῳολόγοι καὶ οἱ βοτανικοί. Διότι μέχρι τοῦδε οἱ κτηνοτρόφοι καὶ φυτοκόμοι εἰργάζοντο χωρὶς νὰ προσέχωσι ποσῶς τὸν νοῦν εἰς θεωρητικὰς ἐρεύνας· τὰ καταπληκτικὰ δ' ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τῶν περὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν κτηνοτροφίαν τῶν οἰκιακῶν ζῴων καὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν φυτοκομείαν τῶν οἰκιακῶν φυτῶν ἀσχολουμένων εἰδικῶν ἀνδρῶν ἔμενον ὅλως ξένα καὶ εἰς τοὺς ἐπιστήμονας συλλέκτας καὶ εἰς τοὺς ζῳολόγους καὶ βοτανικοὺς τῆς λιναίας καὶ κυβιερείου σχολῆς. Εἰς τὸν Δάρβιν δὲ κυρίως ἀνήκει ἡ δόξα ὅτι μετὰ πολλοῦ κόπου κατέκτησε καὶ τὸ πεδίον τοῦτο τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Οὕτω δὲ καὶ τὴν ἐμπειρίαν προήγαγε καὶ εἰς τὴν καθαρὰν θεωρίαν ἀπέδωκε τὴν προσήκουσαν ἀξίαν, ὁριστικῶς ἐξορίσας τὴν προτέραν μονομερῆ τελεολογίαν ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ ἀντικαταστήσας αὐτὴν διὰ τῆς φυσικῆς διαλογῆς.

Ὁ χρονολογικῶς ἐπισκοπῶν τὰ ἅπαντα τοῦ Δάρβιν, θὰ ἐκτιμήσῃ ἐπαξίως τὴν συγγραφικὴν αὐτοῦ δεινότητα, ἥτις συγχρόνως εἶνε πιστὴ εἰκὼν τῆς ὁδοῦ τῶν σπουδῶν του. Ἐκ τῆς ἐπισκοπήσεως δὲ ταύτης θέλει παρατηρήσει, ὅτι πρῶτον μὲν ἐδημοσιεύθησαν ἐκ τῶν εἰδικῶν μελετῶν μόνον γεωλογικαί, εἶτα ζῳολογικαί, τέλος δὲ σχεδὸν μόνον βοτανικαί. Τανῦν δὲ ὁ μετὰ νεανικῆς εἰσέτι δυνάμεως ἐργαζόμενος φυσιοδίφης ἀσχολεῖται κυρίως εἰς φυσιολογικὰ ἐπὶ τῶν φυτῶν πειράματα.

Παραλείποντες ἐνταῦθα τὰ διάφορα τοῦ Δάρβιν συγγράμματα, ἀναφέρομεν τρία μόνον. Ἐν ἔτει **1839** ἐξέδοτο περιγραφὴν τοῦ περὶ τὴν γῆν περίπλου του, ἐν ἔτει δὲ **1859** τὸ σύγγραμμα τὸ ἱδρῦσαν τὴν νέαν χρονολογίαν ἐν τῇ φυσικῇ ἱστορίᾳ, ἤτοι τὸ *Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν εἰδῶν τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν διὰ τῆς κατὰ φύσιν ἀνατροφῆς ἤτοι τῆς διατηρήσεως τῶν τελείων φυλῶν ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ ὑπάρξεως*. Λονδῖνον **1859**». Ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ συγγράμματος τούτου ἐγένετο τῇ **24** Νοεμβρίου **1859**, ἡ δευτέρα ἀμετάβλητος τῇ **7** Ἰανουαρίου **1860** (πε-

Digitized by Google

ριέχουσα IX-502 σελίδας)· ή τρίτη ηὐξημένη, διωρθωμένη, ἔχουσα δὲ ἱστορικὴν εἰσαγωγήν, τὸν Μάρτιον τοῦ 1861 (XX-538 σελ.)· ἡ τετάρτη τῷ 1866, ἡ πέμπτη διωρθωμένη (XXIII-596 σελ.) τὸν Μάϊον τοῦ 1869, ἡ δὲ ἕκτη ἐκδοθεῖσα εἰς ἀντίτυπα δέκα καὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἐν ἔτει 1872. Τοῦ πρωτοτύπου δὲ τούτου ἐγένοντο πάμπολλαι μεταφράσεις, δύο εἰς τὸ γερμανικόν, δύο εἰς τὸ γαλλικόν, δύο εἰς τὸ ῥωσικόν, μία ὁλλανδική, μία ἰταλική, πολλαὶ δὲ ἀμερικανικαὶ πρὸ τοῦ 1870.

Τὸ *περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν* σύγγραμμα θεωρεῖ ὁ Δάρβιν ὡς πρόδρομον ἄλλων περιεκτικωτέρων συγγραμμάτων, ὧν τῆς δημοσιεύσεως ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1868.

Ἐν ἔτει 1871 ἐξέδοσε τὸ τὸ γενικὸν διαφέρον κινῆσαν ἔργον, *Περὶ τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου καταγωγῆς καὶ περὶ τῆς γενετησίου κατὰ διαλογὴν ἀνατροφῆς*. Ἀδίκως δὲ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχον ἰσχυρισθῆ, ὅτι ὁ Δάρβιν ἐφοβεῖτο νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς θεωρίας αὐτοῦ τὴν σπουδαιοτέραν τῶν συνεπειῶν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ζωικὴν τὴν καταγωγήν, διότι εἰς δύο χωρία τοῦ ἐν ἔτει 1868 ἐκδοθέντος συγγράμματός του εἶχεν ἤδη σαφῶς ἐκφρασθῆ περὶ τούτου. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἐρευνᾶται τὸ ζήτημα ἐκ βάθρων, καὶ διαφωτίζεται καὶ ὑποστηρίζεται μεθ' ὅλης τῆς σαφηνείας. Τούτου δευτέρα ἔκδοσις, ἐκ δέκα χιλιάδων ἀντιτύπων, ἐγένετο τῷ 1875.

Ὡς πρὸς τὴν ὑποδοχὴν δὲ τῆς δαρβινικῆς θεωρίας δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι αὕτη οὐδαμοῦ, οὔτε ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ, διήγειρε τόσῳ μέγα διαφέρον, τόσῳ μεγάλας κατακρίσεις καὶ τόσας συμπαθείας ὅσῳ ἐν Γερμανίᾳ.

Ἀφ' οὗ χρόνου ἤρξαντο ἀναφαινόμενα τὰ συγγράμματά του ἀληθὴς πλήμμυρα συγγραμμάτων ἠγέρθη αὐτόθι. Εἰς πλεῖστα γερμανικὰ πανεπιστήμια καὶ τανῦν ἔτι παραδίδοται ὡς ἰδιαίτερος κλάδος εἰς σπουδαστὰς πασῶν τῶν ἐπιστημῶν εἰς ὑπερπλήρη ἀκροατήρια.

Καὶ ὄντως, οὐ μόνον ἡ Ζῳολογία καὶ ἡ Φυτολογία, ἡ Ἀνατομία καὶ ἡ Ἐμβρυολογία, ἀνεπτύχθησαν σπουδαίως δεχθεῖσαι τὴν θεωρίαν ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐθνολογία καὶ ἡ Ἀνθρωπολογία καὶ ἡ Φιλοσοφία, ἰδίως δὲ ἡ Ψυχολογία δὲν ἀρνοῦνται ὅτι ὑπέστησαν τὴν ἀνατρεπτικὴν τῆς θεωρίας ταύτης ἐπίδρασιν.

Καὶ τὸ μέγα δὲ πρόβλημα πῶς ἀνεπτύχθησαν φυσικῶς καὶ τίνι τρόπῳ ἐτροποποιήθησαν κατὰ μικρὸν ἐν τῷ δρόμῳ τῶν αἰώνων αἱ τανῦν ἐν χρήσει θρησκεῖαι καὶ οἱ τῶν ἠθῶν νόμοι, καὶ τὸ αἴνιγμα λέγομεν τοῦτο, τὸ ὑπὸ τῶν παρελθουσῶν ἑκατονταετηρίδων παραδοθὲν εἰς τοὺς *καθ' ἡμᾶς χρόνους* οὐδέποτε θέλει ἀποσφραγισθῇ ἄνευ τοῦ—*δαρβινισμοῦ*.

Σπ. Μηλιαράκης.

Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

καὶ αἱ συνοικίαι τῶν πενήτων ἐν Λονδίνῳ.[1]

Ἐν Λονδίνῳ, τῇ 15 Ἰουνίου 1879.

Πρὸ ὀλίγου περιῆλθον συνοδευόμενος ὑπὸ δύο βοηθῶν τῆς ἀστυνομίας, οὓς ὁ ἀστυνόμος συνταγματάρχης κ. Ἕνδερσων ἔσχε τὴν καλωσύνην νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν διάθεσίν μου, τὰ lodgings καὶ τὰ lanes τοῦ Οὐάϊτ Τσάπελ. Δευτέραν ταύτην φορὰν εἰσέδυον εἰς τὰ *ὑποχθόνια* ταῦτα τοῦ Λονδίνου, ἔνθα οὐδέποτε θέτουσι τὸν πόδα οἱ Ἄγγλοι, παρὰ προσδοκίαν δὲ παρετήρησα ὅτι ἐν πᾶσιν ἡ πρόοδος ἢ ἂν θέλετε ὁ συρμὸς βαίνει εἰς τὰ ἐμπρός. Τὸ Οὐάϊτ Τσάπελ τοῦ 1879 δὲν ὁμοιάζει πλέον πρὸς τὸ τοῦ 1876. Αἱ γυναῖκες ὀλιγώτερον ἢ ἄλλοτε σύρουσι τὰς φρικωδῶς γραφικὰς ἐνδυμασίας των, τὰς κοκκίνας καὶ κιτρίνας ἐκείνας ἐσθῆτας, μὲ τὰς ὁποίας ὡμοίαζον πρὸς ῥακοφόρους χορευτρίας θεάτρου, οἱ δὲ ἄνδρες δὲν φοροῦσι πλέον τὰ τρυπημένα ἐκεῖνα καὶ κατ' ἀλλόκοτον τρόπον διεστραμμένα λευκὰ *καστόρια*, ἅτινα τόσην εἶχον ἐμποιήσει αἴσθησιν καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὸν ζωγράφον Νίττην, ὅτε τὸ πρῶτον εἶχον περιέλθει μετ' αὐτοῦ τὴν συνοικίαν ταύτην. Πρέπει λοιπὸν νὰ σπεύσῃ ὅστις θέλει ἐκ τοῦ πλησίον νὰ ἴδῃ ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι τὰς κοινωνικὰς ἐκείνας πληγάς, αἵτινες ἐν μέρει πανταχοῦ ἐπουλώνονται χωρὶς ἐντελῶς νὰ θεραπευθῶσι, τὰ ῥάκη ἐκεῖνα, ἅτινα ὁσημέραι ἐξαφανίζονται καὶ καθίστανται κατὰ τὸ φαινόμενον εὐπροσωπότερα χωρὶς ἡ σὰρξ νὰ γίνηται παχυτέρα καὶ χωρὶς νὰ παρέχηται θρεπτικωτέρα τροφὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Χθὲς λοιπὸν μετὰ τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας δρόμον ἐφ' ἁμάξης, ἀφορμηθέντες ἐκ τοῦ Πικκαδιλλύ, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν εἴσοδον μικροῦ δρομίσκου, Λέμαν στρεῖτ καλουμένου, εἰς τὸ ἄκρον τῆς μεγάλης ὁδοῦ Οὔουλδ Γκάϊτ, ἔνθα τὰ πολλὰ κρεωπωλεῖα. Οἱ βοηθοὶ τῆς ἀστυνομίας, εἰς οὓς εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων γείνει γνωστὴ ἡ ἐπίσκεψίς μας, ἐνδεδυμένοι πολιτικὰ ἐνδύματα, περιέμενον τὴν ἄφιξιν τῆς ἁμάξης μας. Ὁ ἕτερος αὐτῶν, ὁ κ. Μῶσερ, ὅστις ὡμίλει λαμπρὰ τὴν γαλλικὴν καὶ εἶχε πέρυσι συνοδεύσει τὸν πρίγκιπα τῆς Οὐαλίας εἰς τὸ εἰς Παρισίους ταξείδιόν του, μᾶς εἶπεν ὅτι ὁ συνάδελφός του ἔχων τὴν γενικὴν ἐποπτείαν τῶν lodgings, ἔμελλε νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ παντοῦ, ὅπου ἠθέλομεν νὰ ὑπάγωμεν, μᾶς συνίστα μόνον να εἴμεθα σιγηλοὶ καὶ νὰ μὴ ἀποκρινώμεθα εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον τυχὸν μᾶς ἀποτείνει τὸν λόγον.

Ἡ ὥρα εἶνε περίπου ἡ ἑνδεκάτη, εἴμεθα δὲ τέσσαρες ἡμεῖς καὶ δύο οἱ βοηθοί, ἕξ. Ἀπεπέμψαμεν τὴν ἅμαξαν καὶ βαδίζομεν πεζῇ χωροῦντες πρὸς σκοτεινὰς ὁδούς, ἔνθα ἀνεφαίνοντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπίφοβα πρόσωπα καὶ σύρονται λευκοφορεμέναι γυναῖκες, ναῦται Ἰρλανδοί, νυκτοπλά-

1. Ἰδὲ καὶ τόμ. Β' τῆς Ἑστίας σελ. 786 καὶ 803.

Digitized by Google

νητες καὶ ἄλλοι ἐλαύνοντες χειραμάξια, ἐφ' ὧν ἔκειντο ἐκτεθειμένοι βραστοὶ κοχλίαι, λαχανικά, ῥαδάρβαρον καὶ κομμάτια ἐρυθροῦ κρέατος. Ὄχλος πολὺς συνωθεῖται παρὰ τὰς εἰσόδους τῶν ὀξέως φωτιζομένων οἰνοπωλείων καὶ πνευματοπωλείων, νεαραὶ δὲ γυναῖκες, τὸ πλεῖστον εὔμορφοι καί τινες μὲ ὑπωπιασμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς προσμένουσι, καγχάζουσιν, ὄζουσιν οἰνοπνεύματος καὶ ἰρλανδικοῦ *ουΐσκίου*.

Εἰσερχόμεθα εἴς τι ᾠδικὸν καφενεῖον—ἂς τὸ ὀνομάσωμεν οὕτως—ὑπερεκχειλισμένον θορυβώδους πλήθους· ἡ ζέστη εἶναι ἀφόρητος. Βλέπεις ἐκεῖ θηριώδεις ὄψεις, ἄνδρας φοροῦντας παράξενα καλύμματα, διακρίνεις δὲ καὶ λεπτοὺς προσώπου χαρακτῆρας μάλιστα μεταξὺ τῶν γυναικῶν, αἵτινες φαίνονται ἠλίθιοι. Ὑπάρχουσι μεταξὺ τοῦ πλήθους οὐκ ὀλίγαι εὔμορφοι ἑβραῖαι προσεκτικῶς ἀκροώμεναι ἀνοήτου τινὸς ᾄσματος ἢ παρατηροῦσαι ἀγροῖκον ἀοιδὸν μαυρισμένον ἔχοντα τὸ πρόσωπον διὰ κεκαυμένου φελλοῦ καὶ ὀρχούμενον μὲ ξύλινα σανδάλια. Ἔπειτα παρουσιάζεται παχύσαρκος γυνὴ μὲ ἐνδυμασίαν ἰρλανδικήν, στρογγύλον ψιάθινον κάλυμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ κοντὸν φόρεμα καὶ ἀρχίζει νὰ ᾄδῃ ᾆσμά τι τῆς πατρίδος της, ὅπερ ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ὄχλου ὑποδέχονται λαρυγγικαὶ εὐφημίαι ὅμοιαι πρὸς βρυχηθμοὺς θηρίου. Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ θορύβου *πρόεδρός* τις μαυροφορεμένος ὅμοιος πρὸς τοὺς chairman τῶν συναυλιῶν τῆς ὁδοῦ τοῦ Ὄξφορδ ἢ τοῦ Ἁϋμάρκετ ἀγγέλλει εἰς τὸ πλῆθος τὰ ᾄσματα, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ ψαλῶσι καὶ τὰ ἄλλα *παιγνίδια*, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ ἐκτελεσθῶσι. Ὅσον βαθέως καὶ ἂν καταβῇς εἰς τὰ κοινωνικὰ στρώματα θὰ ἀπαντήσῃς τὸ μαῦρον φόρεμα ἀκόμη δὲ καὶ τὸν λευκὸν λαιμοδέτην.

Ἡ μουσικὴ ἐκείνη τρώγλη καλεῖται Wiltons' Palace of Variétés. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ θέατρα ἐνταῦθα, τὸ θέατρον Pavillon π. χ., ἔνθα παρίστανται δράματα ὀλιγώτερον αἱματηρὰ ἢ τὰ διαδραματιζόμενα ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ἐξελθόντες τοῦ παλατίου τῶν Variétés εἰσερχόμεθα εἰς αἴθουσαν χοροῦ, ὅπου ἐν πνιγηροτάτῃ ἀτμοσφαίρᾳ στροβιλοῦνται γερμανικὸν στρόβιλον γυναῖκες μὲ *ξεθωριασμένα* καὶ ἐλεεινὰ ἱμάτια καὶ ἄνδρες ἔτι φαυλοτέραν ἔχοντες τὴν ὄψιν καὶ τὴν περιβολὴν πρὸς τὸν ἦχον ἑνὸς βαρυαύλου καὶ δύο κλαρινέττων. Ὠρχοῦντο δ' ἐκεῖ γερμανικὸν *βάλς* διότι Γερμανοὶ συνήθως συναθροίζονται εἰς τὸ μεταπρατήριον ἐκεῖνο τοῦ ζύθου καὶ τοῦ *βράνδυ*. Ἀετὸς μὲ τεταμένους τοὺς ὄνυχας εἶνε *κεντημένος* εἰς τὴν εἴσοδον, ἐξ οὗ λαμβάνει τὸ ὄνομα, ὁ Πρωσσικὸς Ἀετός, ἡ αἴθουσα αὕτη τοῦ χοροῦ ἥτις κεῖται εἰς τὸ Saint George in East καὶ ἔχει φήμην χειροτέραν τῶν χειρίστων καταγωγίων τῶν Παρισίων. Ὡς ἀναψυκτικὰ ἐκεῖ προσφέρονται εἰς τοὺς κτηνώδεις ὀρχηστὰς λουκάνικα καὶ λεπτοκάρια. Αἱ γυναῖκες, ὧν μία σύρει τετριμμένον φαιὸν βελουδένιον φόρεμα διασῶζον ἔτι λείψανα τοῦ πάλαι ἐκ μαύρων *γαντρῶν* κρασπεδώματος, ὀρχοῦνται καὶ μόναι των, ὡς αἱ μικραὶ *γριζέτται* ὑπὸ τὰ δένδρα τοῦ Πράτερ τῆς Βιέννης, στροβιλίζουσαι μὲ βαρέα ποδῶν κροτήματα. Δὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ πόσον φρικώδης εἶνε ἡ ἀνδροχαρὴς λαμπρότης τῶν ὀφθαλμῶν των καὶ πόσον φαῦλα τὰ προκλητικὰ των μειδιάματα ὑπὸ τὴν ἐκτυφλώνουσαν λάμψιν τοῦ φωταερίου. Ἀπὸ τοῦ Ἀετοῦ τῆς Πρωσσίας ἂς πορευθῶμεν εἰς μέρος ἱσπανικόν.

Ναῦται τῆς Βαρκελόνης καὶ χαλκόχροι μείρακες τῶν Γαδείρων περιστρέφοντες μεταξὺ τῶν ἰσχνῶν δακτύλων των *σιγαρέττα* θεωροῦσιν ὀρχουμένας κορασίδας καὶ ὑπὸ τοὺς κοκκίνους σκούφους των μᾶς παρατηροῦσιν ἐν σιγῇ ἀποροῦντες ὅτι εἰς τὸν *Χορὸν τοῦ Ῥόδου* εἶχον εἰσχωρήσει ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι. Ἀπὸ τῆς καπνισμένης στέγης τῆς αἰθούσης τοῦ *Ῥόδου* κρέμανται τεμάχη σημαιῶν καὶ πάντων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν τὰ ἐμβλήματα εἶνε ἀναπεπταμένα ἐκεῖ, εἰς τὸ δυσῶδες ἄντρον πάσης κακίας. Οἱ εἰς τὸν λιμένα τῆς ἀγγλικῆς μητροπόλεως καταγόμενοι ναῦται εὑρίσκουσιν ἐν τῷ πυκνῷ καπνῷ τῆς πίπας καὶ τῇ βαρείᾳ ὀσμῇ τῶν οἰνοπνευμάτων τῆς πατρίδος των πάντες τὰ χρώματα.

Ἀλλ' εἰς πάντα ταῦτα τὰ ποτικὰ καὶ μουσικὰ ἐντευκτήρια, εἰς τὰς σκοτεινὰς ἐκείνας ὁδοὺς δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι ὀλιγώτεροι σχετικῶς εἶνε τώρα οἱ οἰνόφλυγες καὶ τοῦτο διότι ἡ ὑπὸ τριῶν ἐτῶν ἐξακολουθοῦσα ἐμπορικὴ κρίσις στερεῖ τοὺς ἐργάτας τῶν ἀναγκαίων χρημάτων καὶ τοὺς ἐξαναγκάζει μάλιστα νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὸ work-house (κατάλυμα τῶν ἐργατῶν).

Εἰς τὸ work-house καταλύουσι τὴν νύκτα. Τοιαῦτα νυκτερινὰ καταλύματα συνεστάθησαν καὶ ἐν Παρισίοις, τὰ τοῦ Λονδίνου ὅμως θεωροῦνται ὡς ὑποδείγματα. Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἴς τι ἐξ αὐτῶν ἂς ἀκολουθήσωμεν τὸν σκοτεινὸν ἐκεῖνον δρομίσκον τὸν ἑκατέρωθεν σανιδόκλειστον, ὅστις ἀπολήγει εἰς πλατεῖαν ὁδόν, ἔνθα ὅμιλοι ἀνθρώπων διαλέγονται, γελῶσι, ᾄδουσιν ἢ ὑβρίζονται. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δρομίσκου, μετὰ πολλοὺς ἑλιγμοὺς ἐν σκότει ψηλαφητῷ, ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιστάτης τῶν καταλυμάτων εἰσέρχεται εἰς χαμηλὴν μονώροφον οἰκίαν καὶ χαιρετίσας ἡλικιωμένην γυναῖκα, ἥτις ἵσταται εἰς τὸ ἰσόγαιον, ἐν στενῷ δωματίῳ, ἀναβαίνει συναναβαίνομεν δὲ καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτοῦ, χαμηλόνοντες τὴν κεφαλήν, κλίμακα στενήν, ἥτις ἀπολήγει ὡς τρύπα κελλαρίου εἰς μικρὸν καπνισμένον καὶ δυσώδη θάλαμον, ὅπου ὀκτὼ δέκα ἄνθρωποι, πάντες σχεδὸν μαζευμένοι ἐπὶ καταπεπιεσμένων ἀχυροστρωμάτων, προβάλλουσι τὴν κατάμαυρον καὶ χαλκοειδῆ των ὄψιν πρός τι λυχνάριον καῖον ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ἐν ὑαλίνῳ δοχείῳ.

Digitized by Google

— Καλημέρα, Ἰόνσων! εἶπεν ὁ ἐπιστάτης.

Φωνή δέ τις μόλις ἀκουομένη ἀπήντησε.

— Καλημέρα.

Τίς εἶχεν ὁμιλήσει; Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὧν δύο μὲν ἦσαν ὄρθιοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἔκειντο, πάντες δ' ἐφόρουν εὐρωπαϊκὰς ἐνδυμασίας, ἦσαν ἀκίνητοι καὶ ὡμοίαζον πρὸς ἀγάλματα. Τὸ πρόσωπόν των, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο μαῦρον, ἐφωτίζετο ὑπὸ τῶν λυχναρίων ἐκείνων, πρὸς ἃ ἐπλησίαζον καπνίζοντες εἰς πίπας παντοίων καὶ παραδόξων σχημάτων. Ὁ ἀποκριθεὶς εἰς τὸν ἐπιστάτην εἶνε ὁ γέρων ἐκεῖνος ὁ ἰσχνὸς καὶ κίτρινος, ὁ κοίλην ἔχων τὴν ὄψιν καὶ ἀραιὸν τὸν πώγωνα. Πρὸς τὴν φλόγα τοῦ λυχναρίου θερμαίνει οὐσίαν τινα προσκεκολλημένην εἰς τὸ ἄκρον σύρματος. Ὁ γέρων ἐκεῖνος εἶνε ὁ *Ἰόνσων ὁ ὀπιορρόφος*.

Εἶνε Κινέζος καὶ Κινέζοι εἶνε καὶ πάντες οἱ ἄλλοι οἱ ἐκεῖ συγκείμενοι, ναῦται ἐλθόντες εἰς τὴν τρύπαν ἐκείνην, ἔνθα τοὺς περιμένει μακαρία ἀναισθησία καὶ χαύνωσις διὰ τοῦ ὀπίου. Μόλις κατήχθησαν εἰς τὰς αγγλικὰς ἀκτὰς ἔτρεξαν εἰς τὴν τρώγλην. Εἰκοσιπέντε ἔτη εἶνε, ἀφ' οὗ ὁ Ἰόνσων εἰς τὸ ἀπόκεντρον ἐκεῖνο τοῦ Λονδίνου μέρος κάμνει τὸν ἔμπορον τοῦ ὀπίου καὶ ποτίζει τοὺς συμπολίτας του θάνατον, τὸν ὁποῖον τῷ πληρώνουσιν εἰς ἀγγλικὸν νόμισμα, ἐὰν ἔχωσιν, ἢ ἄλλως εἰς κινεζικόν. Ὁ Ἰόνσων γνωρίζει εἰς ποίους ἀργυραμοιβοὺς θὰ ἀνταλλάξῃ τὰ τρυπημένα κέρματα τῆς Κίνας ἀντὶ νομίσματος κυκλοφοροῦντος ἐν Ἀγγλίᾳ· εἶνε πλούσιος, πλουσιώτατος καὶ ὅμως ἐκεῖ θἀποθάνῃ, εἰς τὴν ῥυπαρὰν τρύπαν του. Πατρίς του εἶνε τὸ Σαγγάϊ καὶ τὸ ἀληθές του ὄνομα Ἰοὼ-Σῶ, τὸ ὁποῖον ἐξήγγλισεν εἰς τὸ Ἰόνσων, ἐνυμφεύθη δὲ—πρᾶγμα παράδοξον—Ἀγγλίδα γυναῖκα, ἥτις τὸν ἀγαπᾷ καὶ θησαυρίζει ὡς αὐτός. Δὲν εἶνε παράξενον ἡμέραν τινὰ νὰ ἀκούσωμεν ὅτι τοὺς ἔπνιξαν διὰ νὰ κλέψωσι τὴν περιουσίαν των, τίποτε ὅμως δὲν θὰ εὕρωσι διότι φαίνεται ὅτι ὁ Κινέζος κατορύσσει που τὰ χρήματά του.

Οἱ ὀπιορρόφοι οὗτοι καπνίζουσι δώδεκα περίπου πίπας καθ' ἑκάστην. Κινέζαι οὐδέποτε κατάγονται πρὸς τὸ κατάστημα τοῦ Ἰόνσων διότι τοῦ Οὐρανίου Κράτους ὁ πρεσβευτὴς δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὰς συμπολίτιδάς του, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐπὶ τῶν εἰς Ἀγγλίαν καταπλεόντων πλοίων, νὰ ἐξέρχωνται εἰς τὴν ξηράν. Παρατηρῶ τοὺς σαπροὺς ἐκείνους κραββάτους, τὰ ἀκίνητα ἐκεῖνα ὄντα, τὰς ὄψεις τὰς μαυρωπάς, τοὺς λευκοὺς ὀφθαλμούς, τὰ ῥυπαρὰ τῶν κεφαλῶν καλύμματα! Ὑπάρχει εἰς τὸν τοῖχον πίναξ ἀνηρτημένος, ἐφ' οὗ εἶνε σημειωμένον πόσας πίπας ἕκαστος ἐκάπνισεν· εἰκόνες τινὲς καὶ εἰς *κοῦκος* συμπληροῦσι τὴν ὅλην τῶν τοίχων διακόσμησιν. Ἀσφυξία καταλαμβάνει ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, εἰς διάστημα δύο λεπτῶν τῆς ὥρας δύναταί τις νὰ καταληφθῇ ὑπὸ φθειριάσεως ἅμα καὶ ὑπὸ ἡμικρανίας. Καὶ ὅμως τἀνθρώπινα ἐκεῖνα ὄντα λογίζουσιν ἑαυτὰ εὐδαίμονα ἐν τῇ βρωμερᾷ τρώγλῃ ἀποβλακούμενα ὑπὸ τῆς χρήσεως τοῦ ὀπίου.

— Good night, Ἰόνσων!

— Good night!

Ἐξερχόμεθα. Οὐδεὶς κινεῖται. Καπνίζουσιν.

Ὁ δρομίσκος γέμει μικρῶν παιδίων ζητούντων ἐλεημοσύνην, ἓν *πέννυ*, ὁ δὲ ἀστερόστικτος οὐρανὸς ἐπισκέπει τὴν τόσην ἀθλιότητα!

Ὁ ἐπιστάτης μοὶ δεικνύει ἀντικρὺ εἰς τοῦ Ἰόνσωνος στενόν τι παράθυρον καὶ τόσον χαμηλόν, ὥστε θὰ ἠδύνατό τις σχεδὸν νὰ τὸ φθάσῃ ἐκτείνων τὴν χεῖρα. Ἐκεῖ μέσα διέτριψεν ὁ Κάρολος Dickens! Ἐκλείσθη ἐκεῖ αὐτός, πλουσιώτατος ὤν, ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον καὶ οἱονεὶ ἐπὶ ζωντανοῦ κρέατος σπουδάσῃ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀθλίων.

Κατεῖχεν ἐκεῖνο τὸ δωμάτιον ὅτε συνέγραφε τὸ τελευταῖόν του μυθιστόρημα, ὅπερ ἀπέμεινεν ἀτελές, τὴν γυναῖκα ἐκείνην τὴν συζευχθεῖσαν ἕνα μαῦρον. Τὸ μυθιστόρημα ἐκεῖνο, *διασκευασθὲν* ἐν Γαλλίᾳ μετωνομάσθη *τὸ ἔγκλημα τοῦ Ἰασπέρου*. Ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον διατριβὴ ἐν τῇ μεμολυσμένῃ ἐκείνῃ ἀτμοσφαίρᾳ ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ Δίκενς, ὃν ἐν τῇ ἀγρίᾳ ἐκείνῃ συνοικίᾳ πάντες ἠγάπων χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζωσιν διότι ἔτεινε ἐλεήμονα τὴν χεῖρα εἰς τὰς ταλαιπώρους γυναῖκας καὶ εἰς τὰ πτωχὰ παιδία. Ὅταν ἀπέθανεν ὁ περιφανὴς συγγραφεύς, Ἀμερικανοί τινες ἠγόρασαν τὴν τράπεζαν τοῦ μικροῦ δωματίου, τὴν κλίνην, τὰ χαρτία, τὸ δάπεδον καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ποντικούς, οἵτινες εὑρέθησαν εἰς τὸ ἐνδιαίτημα, ὅπου ὁ Δίκενς εἶχε γράψει τὸ τελευταῖον μυθιστόρημά του!

Περὶ τὰς ἀπαισίας ἐκείνας στενωποὺς (lanes) πόσοι ἄστεγοι, πόσοι ἀνέστιοι περιφέρονται! Βαδίζομεν παρ' ὑψηλά τινα καὶ σχεδὸν κυκλώπεια τείχη, διερχόμεθα διὰ στενῆς καὶ ἑτοιμορρόπου γεφύρας τοῦ Ταμέσεως, ὁπόθεν διακρίνομεν εἰς τὰ βάθη τοῦ ποταμοῦ τοὺς ἱστοὺς τῶν πλοίων. Εἰς τὴν γέφυραν ἐκείνην σταθμεύει ἀπὸ τῆς ὀγδόης ὥρας τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς ἕκτης τῆς πρωΐας ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἵνα ἐμποδίζῃ τὰς αὐτοκτονίας καὶ τὰς δολοφονίας, διότι ἡ ἄσημος ἐκείνη γέφυρα, ἣν ἐπωνόμασαν *Γέφυραν τῶν Στεναγμῶν* ἦτο τὸ συνεντευκτήριον τῶν ἀποπειρωμένων νὰ γείνωσιν αὐτόχειρες.

Ὁ φρουρὸς ἔχει κλεπτοφάναρον, τὴν ἀστυνομικὴν ῥάβδον μὲ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας τὰ ἐμβλήματα ἐν δερματίνῃ θήκῃ καὶ σήμαντρον, δι' οὗ δύναται νὰ καλέσῃ ἀμέσως πολλοὺς ἄνδρας τῆς ὑπηρεσίας εἰς βοήθειάν του ἂν τύχῃ ἀνάγκη, μένει δὲ καὶ διανυκτερεύει ἐπὶ ἕνα ὁλόκληρον μῆνα, μεθ' ὃν ἄλλος καταλαμβάνει τὴν θέσιν του. Ἐκ τούτου γίνεται φανερὸν ὅτι χρειάζεται νὰ ἦνε ἄνδρες στιβαροὶ οἱ ἀστυνομικοὶ τῆς Ἀγγλίας ὑπάλληλοι. Καὶ τῷ ὄντι· οὐδέποτε κατα-

Digitized by Google

τάσσεταί τις εἰς τὰς τάξεις τῶν *ἀνδρῶν τῆς ἀστυνομίας* ἂν δὲν ἔχῃ τοὐλάχιστον 5 ποδῶν καὶ 7 1/2 γραμμῶν ὕψος ἀναστήματος, 34 δὲ πλάτος στήθους. Οἱ φρουροῦντες δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ περιφέρονται ἐντὸς ὡρισμένης ἀκτῖνος μὲ ἀκρίβειαν ὡρολογίου καὶ καθ' ἕκαστον τέταρτον τῆς ὥρας ἐπιθεωρεῖ αὐτοὺς εἷς τῶν προϊσταμένων ἵνα ἴδῃ ἂν ἡ ὑπηρεσία ἐκτελῆται ὡς δεῖ. Ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ φρουροῦντος ἀπὸ τῆς θέσεώς του τῷ ἐπιβάλλει πρόστιμον πέντε σελλινίων, ἂν δὲ πεντάκις ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ προστίμου ἀποβάλλεται ὁριστικῶς τῆς ὑπηρεσίας.

— Εἰς τὴν Γαλλίαν οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρές σας, μοὶ λέγει ὁ κ. Μῶσερ, διαλέγονται αἰωνίως πρὸς τοὺς διαβάτας, οἱ ἡμέτεροι παρατηροῦσιν ἐν σιγῇ.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀνέφερεν ἡμῖν ὑπὸ ἐχεμυθίαν πλεῖστα τῆς ἀγγλικῆς ἀστυνομίας μυστήρια μαρτυροῦντα τὸν τρόπον, δι'οὗ οἱ Ἄγγλοι κλητῆρες κατορθώνουσι σχεδὸν πάντοτε νὰ ἀνακαλύπτωσι τοὺς εἰς τὰς οἰκίας εἰσδύοντας κλέπτας.

Ἐν τῇ στενωπῷ τῇ καλουμένῃ Old Cravel Lane μικρὰ θυρὶς ἀνοίγει ἐντὸς πυλῶνος πλατυτέρου ἐν τῷ μέσῳ μεγάλων πλινθίνων τειχῶν. Ὁ ἐπιστάτης κρούει, εἰσερχόμεθα. Ἐνταῦθα εἶνε ἓν τῶν νυκτερινῶν ἐκείνων καταλυμάτων, ἓν work-house. Οἱ ἄστεγοι δύνανται νὰ διέλθωσιν ἐκεῖ τὴν νύκτα ἀντὶ ἐλαφρᾶς ἐργασίας, εἰς ἣν ὑποβάλλονται τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον. Τὰ *ἄσυλα* τῶν Παρισίων, ὡς εἴπομεν, ἔχουσιν ὡς ὑπόδειγμα τὰ work-houses τοῦ Λονδίνου.

Τὸ *κατάλυμα*, ὅπερ τώρα ἐπισκεπτόμεθα, ἐν Saint George in East εἶνε εὐρύχωρον, δύνανται δὲ εἰς αὐτὸ νὰ καταφύγωσι χιλιάδες ἀστέγων. Διαιρεῖται εἰς μεγάλους θαλάμους κατέχοντας δύο σειράς, εἰς μὲν τὴν μίαν σειρὰν εἶνε οἱ ἄνδρες, εἰς δὲ τὴν ἄλλην αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία. Ὑπάρχει καὶ τρίτος θάλαμος διὰ τὰ παιδία τὰ ἔχοντα ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν δύο ἐτῶν, ἅτινα τὴν νύκτα ἀποχωρίζουσι τῶν μητέρων των.

Πᾶς ὅστις ἤθελε κρούσει τὴν θύραν τοῦ καταλύματος, λέγει πρῶτον τὸ ὄνομά του, ἔπειτα ἀποβάλλει τὰ ἐνδύματά του, ἅτινα σωρεύουσιν οἱ ἁρμόδιοι εἰς μίαν γωνίαν, τὰ ἐπιπάσσουσι δι' ἐντομοφθόρου κόνεως καὶ τὰ ὑποβάλλουσι κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς εἰς κάπνισιν διὰ θείου. Ἔπειτα ὁδηγεῖται ὁ ξένος εἰς λουτρόν, ὅπερ εἶνε καθαρώτατον, λελαξευμένον ἐν γρανίτῃ λίθῳ καὶ ἔχει χάλκινον τὸν πυθμένα, ὁμοιάζει δὲ πρὸς αἰγυπτιακὸν σαρκοφάγον. Ἄλλοτε πολλοὶ κατὰ σειρὰν ἐλούοντο εἰς τὸ αὐτὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἀφ' ὅτου Ἄγγλος τις δημοσιογράφος, θέλων τὰ πάντα ἰδίοις ὄμμασι νὰ παρατηρήσῃ ἵνα ἐν ἐπιγνώσει δίδῃ εἰδήσεις πρὸς τοὺς ἀναγνώστας του ἐπορεύθη ὡς κοινός τις πένης εἰς τὸ κατάλυμα καὶ ἐζήτησεν ἄσυλον, ἤρχισαν νὰ παρέχωσιν εἰς ἕκαστον τῶν προσερχομένων καθαρὸν ὕδωρ. Ἐπίσης ἀντὶ κλίνης δὲν ἐδίδετο ἄλλοτε εἰς τοὺς ἀθλίους ἐκείνους ἢ μόνον ξηρὸν στρῶμα ἀχύρινον. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κλίνην καὶ διὰ τὸ ὕδωρ ἔγραψε τὰ δέοντα ὁ ἐφημεριδογράφος, ὅστις ὠνόμαζεν ἐν τῇ ἐφημερίδι του *νύκτα ἐν τῷ Ἅδῃ* τὴν νύκτα, ἣν εἶχε διέλθει ἐκεῖ καὶ τοιουτοτρόπως συνεταράχθη ἡ ἀγγλικὴ φιλανθρωπία, τὰ δὲ πράγματα διωρθώθησαν. Νῦν οἱ ξενιζόμενοι ἔχουσι στρῶμα καὶ προσκέφαλον καὶ μάλλινον φαιὸν σκέπασμα, παρέχεται δὲ πρὸς αὐτοὺς πρὸ τοῦ κατακλιθῶσι καὶ ζωμὸς καὶ μικρὸν τετράγωνον τεμάχιον ἄρτου, ὅμοιον πρὸς μέγαν κύβον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν ἐξέγερσιν τοῖς δίδεται ὀλίγος ἄρτος πρὸ τοῦ ἀπελθωσιν.

Εἰσερχόμεθα εἰς τὸ μέρος ἔνθα κοιμῶνται οἱ ἄνδρες. Εἶνε τεσσαράκοντα ἑπτὰ εἰς δύο σειρὰς ἀχυρίνων κλινῶν. Οἱ πόδες των ἐξέχουσι τοῦ σκεπάσματος καὶ ὁμοιάζουσι πρὸς πόδας πτωμάτων. Ἀπαισία εἶνε ἡ θέα τῶν πίλων καὶ τῶν ὑποδημάτων τῶν ἀνηρτημένων παρὰ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος· πᾶσαι τῶν πελμάτων αἱ ἐντομαὶ καὶ τῶν καστορίων, πᾶσαι αἱ ἀθλιότητες τῶν *Ἐπαιτῶν* τοῦ Callot δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ νοήσῃ τὴν αἴσθησιν, ἣν ἐμποιεῖ ἡ χειροπιαστὴ ἐκείνη κακοδαιμονία, τὰ χάσκοντα ἐκεῖνα ὑποδήματα, τὰ τρυπημένα καλύμματα. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις διὰ τοὺς γυναικείους πίλους; Ἐκεῖ βλέπεις τεμάχια ψιάθου νὰ κρέμανται, ῥυπαρὰς ταινίας λεπτοτομημένας, βλέπεις τὸ εἰδεχθὲς τῆς πολυτελείας φάσμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς πενίας καὶ τῆς ῥυπαρότητος! Μεταξὺ δὲ τῶν ἀθλίων ἐκείνων γυναικῶν ὑπάρχουσί τινες ἀληθῶς ἀξιέραστοι, μία μάλιστα, ἥτις σφίγγει εἰς τὰς ἀγκάλας της ὡραῖον βρέφος διετές, γλυκὺ καὶ ῥοδόχρουν, κοιμώμενον ἀγγέλου ὕπνον ἐν μέσῃ τῇ φρίκῃ. Ἡ μήτηρ ξανθὴν ἔχουσα τὴν κόμην εἶνε δεκαὲξ ἐτῶν. Μεταξὺ τῆς ἐγκαταλελειμμένης ἐκείνης καὶ τοῦ μικροῦ, ὅπερ ἡμίκλειστα ἔχει τὰ ῥοδόχροα χείλη, ῥίπτομεν ἓν σελλίνιον. Τὸ σελλίνιον ἐκεῖνο θὰ ἦνε τὸ θαῦμα τῆς ἐξεγέρσεως, ὁ ἄρτος, ὃν ἡ ταλαίπωρος θὰ ἔχῃ ὀνειρευθῆ, ἀλλ' ἴσως ἴσως καὶ τὸ οἰνόπνευμα!

Τὰ παιδία, χωρισμένα ἀπὸ τῶν μητέρων των, κοιμῶνται εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν γραίας κοιμωμένης παρ' αὐτά! Νομίζεις ὅτι εἶνε ἡ Ἄτροπος, ἑτοίμη νὰ κόψῃ τὸ νῆμα τῆς μικρᾶς ζωῆς των, τόσον ἔχει ἀπαισίαν τὴν ὄψιν.

Τὴν ἐπαύριον ἅμα ἐξυπνίσωσι, πάντες οὗτοι θὰ παράσχωσι *τρίωρον* ἐργασίαν εἰς τὸ κατάστημα, αὕτη δ' εἶνε ἡ πληρωμὴ τῆς ξενίας. Δὲν ἀπαιτεῖ δ' ἄλλως τὸ κατάστημα ἢ ἀνωφελεῖς τινὰς ἐργασίας, λεπτοτομίας λ. χ. ἢ ἐκτύλιξιν σχοινίων τοῦ ναυτικοῦ ξηρῶν ὅσον ἡ σανὶς ἢ σχίσιμον ξύλων, πράγματα εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ξένοι τοῦ work-house κατ' ἀρχὰς μὲν εὑρίσκουσί

Digitized by Google

δυσκολίαν, έπειτα ταχέως συνειθίζουσι όμως και όχι μόνον τελειώνουσιν ευχερώς την εργασίαν των, αλλ' ενίοτε ζητούσι και άλλην ίνα έχωσι και την εξής νύκτα το δικαίωμα του να κοιμηθώσιν εν τω καταλύματι.

Πάντες δ' εκείνοι οι άθλιοι δεν δύναταί τις να είπη ότι είνε κακούργοι, αλλά μάλλον ανέστιοι, μη έχοντες πού να κλίνωσι την κεφαλήν. Ενίοτε κλέπτουσι, δεν είνε όμως κλέπται εξ επαγγέλματος. Περί τούτων θα έκαμνα τώρα ιδιαίτερον λόγον, αλλ' η επιστολή αύτη εγένετο ήδη πολύ μακρά, ώστε θα μοι επιτρέψητε να κάμω ό, τι οι επιφυλλιδογράφοι, να αναβάλω δήλα δη την περαιτέρω αφήγησιν, άν και δεν είνε μυθιστόρημα, διότι η πενία είνε δυστυχώς πραγματική και μεγάλη εν Λονδίνω. Υπάρχουσιν εκεί 80,000 ανθρώπων ζητούντων την ελεημοσύνην των φιλανθρωπικών καταστημάτων, χωρίς εν τω αριθμώ τούτω να συγκαταλέγωνται και οι εν τοις φρενοκομείοις πένητες παράφρονες, ουδέ αι χιλιάδες των πλανητών, ουδέ οι επαίται οι τείνοντες την χείρα εν ταις οδοίς, οίτινες κατά τινα καταστατικήν ανήρχοντο κατά την τελευταίαν εβδομάδα του μαΐου του τρέχοντος έτους εις 780 πρόσωπα, 556 άνδρας, 178 γυναίκας και 46 παιδία ηλικίας κατωτέρας των δεκαέξ ετών.

[Jules Claretie] Σ. Κ. Σ.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΠΕΙΡΑΣ

Εκ των του Σμάϊλς περί χαρακτήρος.

Η πρακτική μάθησις αποκτάται εν τω σχολείω της πείρας. Τα παραδείγματα και η διδασκαλία είναι αναγκαία μέχρι τινός βαθμού· άνευ όμως της πείρας των βιωτικών πραγμάτων μένουσιν εν τη σφαίρα της θεωρίας. Πρέπει τις να επισκοπήση το θετικόν μέρος της ανθρωπίνης υπάρξεως, όπως ο χαρακτήρ αυτού αποκτήση την χροιάν εκείνην της αληθείας, ήν δεν δίδει ούτε η ανάγνωσις, ούτε η διδασκαλία, αλλά μόνον η καθημερινή μετά των ανδρών και των γυναικών επιμιξία.

Όπως ο χαρακτήρ έχη αξίαν πρέπει να είναι τοιούτος, ώστε να διατηρήται στερεός και ευσταθής εν τη αδιαλείπτω εργασία του κόσμου τούτου, και εν τοις πειρασμοίς και ταις δοκιμασίαις πρός δε τούτοις να δύναται ν' αντέχη εις την καθημερινήν τριβήν του βίου.

Οι άνθρωποι, οι περί *εαυτών μόνον σκεπτόμενοι* και *περί της ιδίας ευπαθείας*, είναι καθαροί εγωϊσταί. Υπηρετούσιν εαυτούς και εις ουδένα γνωρίζουσι να προσφέρωσι βοήθειαν. Ακούομεν καθ' εκάστην λεγόμενον ότι ο δείνα πλούσιος απέθανε και αφήκεν εκατομμυρίων περιουσίαν, αλλά δεν λέγεται και άν κατά τον βίον του εβοήθησέ ποτε πτωχόν. Ο μη καταλείπων ουδέ οβολόν εις νοσοκομείον, ή εις άλλο τι κατάστημα φιλανθρωπικόν, αλλά μόνον εις την οικογένειάν του, είναι αυτός ο εγωϊσμός προσωποποιημένος.

Η αμοιβαία βοήθεια είναι τοσούτον αναγκαία, όσον και η βοήθεια πρός εαυτόν. Οφείλομεν παντί τρόπω να παρέχωμεν συνδρομήν τω πλησίον. Είναι καθήκον ημών ως ανθρώπων, ως πολιτών και ως χριστιανών. Τί είναι η χάρις εάν ουχί αμοιβαία βοήθεια, τρόπος του ανακουφίζειν την ανθρωπίνην αθλιότητα, του θεραπεύειν τα κακά και προοδοποίησις πρός τον καθολικόν πολιτισμόν;

Υπάρχουσι δε όντως εν τω κόσμω δυστυχείς, ούς ο κόσμος οφείλει να βοηθή. Οι πτωχοί και ασθενείς είναι πρό των θυρών μας και δεν δυνάμεθα ν' αποδιώξωμεν αυτούς. Υπάρχουσιν άνθρωποι ανίκανοι πρός εργασίαν, ασθενείς, επιληπτικοί, ανάπηροι, βλάκες, φθισικοί, μη δυνάμενοι να ζήσωσιν αφ' εαυτών.

Η πρός τους ομοίους βοήθεια και προστασία γίνεται κατά διαφόρους τρόπους. Άλλοι μεν προτιμώσι ζώντες να παρέχωσι βοήθειαν τοις πτωχοίς, άλλοι δε καταλείπουσι πρός τούτο την περιουσίαν των πάσαν μετά θάνατον. Είς των επιφανεστέρων τοιούτων ευεργετών υπήρξεν ο βαρώνος Monthyon γάλλος, σύμβουλος της επικρατείας εκ των μάλλον διακεκριμένων, ο οποίος αποθανών τω 1820 κατέλιπε πολλά εκατομμύρια φράγκων δι' αγαθοεργά και επιστημονικά έργα. Αλλά και ζών έτι διένειμεν απείρους ποσότητας χρημάτων και ευεργετήματα.

Άνθρωποι δε ταπεινής καταγωγής εδείχθησαν εξ ίσου φιλήμονες, πολλών άλλων γεννηθέντων πλουσίων και εκ γένους.

[Παραλείποντες εν τη μεταφράσει τα παραδείγματα, άτινα παραθέτει ο Σμάϊλς, μνημονεύομεν εν γένει των φιλανθρωπικών και αγαθοεργών προσφορών και έργων των γενναίων εκείνων τέκνων της Ελλάδος, άτινα και πρό και μετά την αναγέννησιν αυτής μετεωρισθέντα υπεράνω παντός εγωϊστικού αισθήματος, προσήνεγκον τον πλούτόν των υπέρ του γενικού καλού. Σ. Μ.]

Πάν ανθρώπινον όν μετέχει αυτών των ευγενών κόπων και των καθηκόντων, και δεν δύναται να παραλίπη ταύτα άνευ ιδίας βλάβης, και της κοινωνίας, εις ήν ανήκει. Μόνον αναμιγνυόμενός τις εις τον πραγματικόν βίον και εις τα εγκόσμια πράγματα δύναται ν' αποκτήση τας πρακτικάς γνώσεις και την σύνεσιν. Αυτόθι δε κείται η κυρία σφαίρα των καθηκόντων. Αυτόθι συναντά τις τας δυσκολίας και τας δοκιμασίας· αίτινες και κατά τον τρόπον καθ' όν φέρεται πρός ταύτας εξαλείφονται εν τη πορεία του βίου.

Η μετά των άλλων ανθρώπων ανάμιξις είνα ωσαύτως αναγκαία, όπως ο άνθρωπος γνωρίσ εαυτόν, και έλθη εις πλήρη επίγνωσιν της άξίας και ικανότητός του. Ο μη έχων την πεί

Digitized by Google

ραν ταύτην φέρεται πρὸς τὴν ματαιοφροσύνην, τὴν κομπορρημοσύνην καὶ τὴν ἀλαζονείαν· μένει ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ ἑαυτοῦ.

Εἶπέ τίς ποτε ὅτι ὁ ἔχων πεποίθησιν εἰς ἑαυτὸν οὐδέποτε ἐν τῷ βίῳ προσκρούει εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἄλλων, ἐνῷ ὁ εἰς ἑαυτὸν δυσπιστῶν καθίσταται δυσάρεστος. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι πολλοί, οἵτινες εἶναι μᾶλλον διατεθειμένοι νὰ κρίνωσι τὴν ἱκανότητα τῶν ἄλλων ἢ τὴν ἑαυτῶν.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἔχῃ τις ποιάν τινα γνῶσιν ἑαυτοῦ ἐὰν θέλῃ νὰ *εἶναι* ἢ νὰ *πράξῃ* τι ἐν τῷ κόσμῳ. Εἶναι ὅρος τὸ τοιοῦτον ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ὅπως σχηματίσῃ τις πεποιθήσεις προσωπικὰς καὶ καθαράς. Ὁ Φρειδερῖκος Perthes ἔλεγεν ἡμέραν τινὰ εἰς νέον φίλον του, «Γνωρίζεις τί δύνασαι νὰ πράξῃς, ἀλλ' ἕως οὗ μάθῃς τί δὲν δύνασαι, οὐδὲν θὰ πράξῃς ἄξιον λόγου.»

Ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἡ πεῖρα κατέστησε σοφόν, κρίνει εὐθυδίκως τὰ πράγματα, τὰ κείμενα ὑπὸ τὰς ὄψεις του, καὶ τὰ ὁποῖα καθ' ἡμέραν συναντᾷ καθ' ὁδόν. Ὅ,τι καλοῦμεν κοινὸν νοῦν, συνήθως εἶναι παραγόμενον κοινῆς πείρας, σωφρόνως ἐφαρμοζομένης.

Οἱ νοημονέστατοι ἄνθρωποι εἶναι οἱ ἄνθρωποι τῶν ὑποθέσεων· οὗτοι συλλογίζονται κατ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον βλέπουσι καὶ γνωρίζουσι, μὴ ριπτόμενοι εἰς φιλονεικίας περὶ τοῦ πῶς ἔπρεπε τὰ πράγματα νὰ ὦσι.

Διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες δεικνύουσιν ἐνίοτε πλειότερον κοινὸν νοῦν τῶν ἀνδρῶν· διότι δὲν ἔχουσι τοσαύτας ἀξιώσεις, καὶ κρίνουσι τὰ πράγματα κατὰ τὰς αὐτομάτους ἐντυπώσεις, ἃς λαμβάνουσι.

Ὁ βίος ἅπας πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς μέγα σχολεῖον πείρας, οὗτινος μαθηταὶ εἶναι ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ὡς δὲ συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα πρέπει νὰ ἔχῃ τις πεποίθησιν εἰς τὰ μαθήματα, ἅτινα διδάσκεται· ἐνίοτε συμβαίνει νὰ μὴ ἐννοῶμεν τὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ εὑρίσκωμεν δύσκολον τὴν μάθησιν, πρὸ πάντων ὅταν διδασκάλους ἔχωμεν τὰς δοκιμασίας, τὰς λύπας καὶ τὰς δυσκολίας· ὀφείλομεν ὅμως οὐ μόνον ν' ἀποδεχώμεθα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ν' ἀναγνωρίζωμεν ὅτι πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς θείας χειρὸς πέμπονται.

Τὰ ἐκ τῆς πείρας ἀγαθὰ δὲν καθίστανται ἐπαισθητὰ εἰμὴ κατὰ τὴν πορείαν τοῦ βίου· ὁ δὲ βίος εἶναι ζήτημα χρόνου. Ὁ ἄνθρωπος τῆς πείρας συνειθίζει νὰ θεωρῇ τὸν χρόνον ὡς τὸν μέγιστον αὐτοῦ βοηθόν. «Ὁ χρόνος καὶ ἐγὼ καθ' οἱονδήποτε», ἔλεγεν ἐνίοτε ὁ καρδινάλιος Μαζαρῖνος. Λέγουσιν ὅτι ὁ χρόνος παρηγορεῖ, ὅτι καθωραΐζει τὰ πράγματα· συγχρόνως ὅμως καὶ διδάσκει, ὡριμάζει τὴν πεῖραν, τὴν δὲ σύνεσιν καθιστᾷ καρποφόρον. Δύναται νὰ εἶναι φίλος ἢ ἐχθρὸς τῆς νεότητος, παρηγορία ἢ δήμιος τῶν γερόντων κατὰ τὴν χρῆσιν, ἣν ἐποιήσαντο αὐτοῦ.

Ὁ χρόνος, λέγει ὁ Γεώργιος Χέρβερτ, εἶναι ὁ ἐπιδέξιος δαμαστὴς τῆς νεότητος. Ὅταν τις εἶναι νέος, πόσον ὁ κόσμος φαίνεται αὐτῷ ὡραῖος καὶ λαμπρός! Τὸ πᾶν παρίσταται νέον, πλῆρες χαρᾶς καὶ ἡδονῆς. Καθόσον ὅμως τὰ ἔτη ῥέουσιν εὑρίσκομεν τὸν κόσμον τόπον λύπης μᾶλλον ἢ χαρᾶς. Πόσον εὐτυχεῖς εἶναι οἱ δυνηθέντες νὰ διέλθωσι τόσας δοκιμασίας σταθερῷ πνεύματι καὶ καθαρᾷ καρδίᾳ, εὔθυμοι διαμείναντες καὶ ὄρθιοι οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ φορτίον;

Μεγάλην βοήθειαν εἰς τὸν βίον παρέχει ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ *ὕπαρξις νεανικῆς τινος θερμότητος*· χρησιμεύει ὡς κινητικὴ δύναμις ἰσχυρά· ὁ χρόνος καταπραΰνει αὐτὴν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἡ δὲ πεῖρα μετριάζει καὶ δαμάζει· εἶναι δεῖγμα ὑγιοῦς χαρακτῆρος, πλῆρες ὑποσχέσεων· πρέπει δὲ νὰ προσπαθῇ τις νὰ διευθύνῃ ταύτην καὶ νὰ μὴ κατασβένῃ. Εἶναι σημεῖον φύσεως ἰσχυρᾶς μὴ ἐγωϊστικῆς. Ἡ νεότης εἶναι τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς, καθ' ὃ ἐὰν δὲν ἔχῃ τις δόσιν τινὰ ἐνθουσιασμοῦ, ὀλίγα θέλει ἐπιχειρήσει, καὶ θὰ πράξῃ ἔτι ὀλιγώτερα. Τὸ γενναῖον τοῦτο αἴσθημα εἶναι ἀναγκαῖον ἔτι ὅπως διευκολύνῃ τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν τάσιν, διότι ἐμπνέει τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα, καὶ διαθέτει τὸν κάτοχον τούτου οὕτως ὥστε δέχεται μετὰ χαρᾶς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ψυχρῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν καθημερινῶν καθηκόντων.

«Κρᾶμα ἀνάλογον ρωμαντικότητος καὶ πραγματικότητος, ἔλεγεν ὁ Ἑρρῖκος Lawrence, βοηθεῖ ὡς ἄριστα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ διέλθῃ τὸν βίον . . . Αὐτὴ ἡ ποιητικὴ καὶ ἐνθουσιαστικὴ διάθεσις πρέπει νὰ ἐκτιμᾶται, διότι μεταδίδει εἰς τὸν νοῦν τὴν δραστηριότητα, ἥτις πᾶν ἔργον ὑποστηρίζει.» Ὁ αὐτὸς δὲ λέγει ὅτι ὁ ἐνθουσιασμὸς οὗτος ἐδόθη τῷ ἀνθρώπῳ διὰ μεγάλους καὶ σοφοὺς σκοπούς.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην παντὸς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ αὐτοῦ ὅπως δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις τοῦ βίου. Ἄνευ αὐτοῦ τὰ ἐμπόδια καὶ αἱ δυσκολίαι, ἃς συνήθως συναντᾷ θέλουσι καταβάλει αὐτόν. Ἰδέτε τὸν Κολόμβον, ὁ ὁποῖος πεπεισμένος περὶ τῆς ὑπάρξεως νέου κόσμου, κατεφρόνησε πάντας τοὺς κινδύνους τῶν ἀγνώστων θαλασσῶν· καὶ ὅταν οἱ σύντροφοί του κατελήφθησαν ὑπὸ ἀπελπισμοῦ ὅτι οὐδὲν θέλουσιν ἀνακαλύψει, καὶ ἐπανέστησαν ἀπειλοῦντες νὰ ρίψωσιν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, αὐτὸς ἔμεινε σταθερὸς καὶ γενναῖος, μέχρις οὗ αὐτὸς ὁ κόσμος, ὁ ἄπειρος καὶ μέγας, οὗτινος τὴν ὕπαρξιν προησθάνθη, ἐφάνη εἰς τὸν ὁρίζοντα!

Ὁ γενναῖος ἄνθρωπος δὲν ὑποχωρεῖ, ἀλλὰ καταβάλλει προσπαθείας μέχρις οὗ ἐπιτύχῃ. Οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἀνδρῶν διῆλθον διὰ τῆς μαθητείας τῶν δυσκολιῶν· αὗται πρὸ παντὸς τονοῦσι καὶ ἰσχυροποιοῦσι τὸν χαρακτῆρα.

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη τόσον οἱ ἄνδρες ὅσον

Digitized by Google

καὶ αἱ γυναῖκες νὰ μάθωσι νὰ παλαίωσι κατὰ τῶν προσκομμάτων καὶ τῶν δοκιμασιῶν. Ὁ ἀγὼν εἶναι οὐσιώδης ὅρος τῆς νίκης.

Ἡ *πτωχεία* εἶναι μία τῶν δοκιμασιῶν, ἃς ὑφίσταται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ ἀγωνιζόμενος κατὰ τῆς πτωχείας εἶναι πάντοτε ἰσχυρότερος καὶ ἐπιδεξιώτερος τοῦ μένοντος ἐκτὸς τῆς μάχης, τοῦ κεκρυμμένου ὄπισθεν τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἐπιτηδείων, καὶ περιοριζομένου εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ μόνον τὰς ζωοτροφίας.

Οἱ λόγιοι εὑρίσκουσι τὴν πτωχείαν ἀνεκτήν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν στέρησιν τῆς τροφῆς τῆς διανοίας. Τὰ πλούτη βαρέως πιέζουσι τὴν διάνοιαν.

Αἱ *ἀποτυχίαι* ὡσαύτως χρησιμεύουσιν ὡς σχολεῖον τοῦ βίου. Εἶναι δὲ πλάνη νὰ νομίζῃ τις ὅτι οἱ ἄνθρωποι διδάσκονται μόνον διὰ τῆς ἐπιτυχίας. Ἡ καλλίστη πεῖρα ἀποκτᾶται διὰ τῆς ἀναμνήσεως τῶν σφαλμάτων, ἅτινα διεπράξαμεν ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἐν τῇ συνήθει ἀναστροφῇ τοῦ βίου. Τὰ παραγγέλματα, ἡ σπουδή, αἱ συμβουλαί, τὰ παραδείγματα δὲν διδάσκουσιν ὅσον μία ἀποτυχία.

Ὁ Λακορδαῖρος εἷς τῶν ἐπιφανεστέρων ἱεροκηρύκων ἀπέκτησε φήμην μετὰ ἐπανειλημμένας ἀποτυχίας, ὡσαύτως ὁ Κόβδεν, ὁ Γράχαμ, ὁ Δισραέλης ὡς ῥήτορες ἐπιφανεῖς. Κατὰ τὰς πρώτας αὐτῶν ἀγορεύσεις ἀπέτυχον ἐντελῶς.

Ἐνίοτε ἡ ἀποτυχία ἔχει ἀποτέλεσμα τὸ νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου περὶ ἕτερον ἔργον, ὅπου δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ. Παράδειγμα παρέχουσιν ὁ Βοαλώ, ὁ Φοντενέλλος, ὁ Βολταῖρος, ὁ Μοντέσκιος, ὁ Βένθαμ, οἵτινες ἐντελῶς ἀπέτυχον εἰς τὸ πρῶτον αὐτῶν στάδιον, τὸ δικηγορικόν.

Ὁ βίος μεγίστων τινῶν ἀνδρῶν εἶναι διηνεκὲς παράδειγμα ἀγώνων κατὰ τῶν προσκομμάτων. Ὁ Δάντης ἔγραψε τὸ κάλλιστον ἔργον του ἐν τῇ πενίᾳ καὶ τῇ ἐξορίᾳ. Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου του κατεδιώχθη ὑπὸ ἀντιπάλων φθονερῶν, μὴ δυναμένων νὰ συμπαθήσωσι πρὸς αὐτὸν οὐδὲ νὰ νοήσωσι τὰ ἔργα του. Ὁ Τάσσος ὑπῆρξεν ὡσαύτως θῦμα διαβολῆς καὶ ἀδιακόπου καταδιώξεως.

Ἡ ἐπιστήμη ἔχει ὡσαύτως τοὺς μάρτυράς της. Ὡμιλήσαμεν ἀλλαχοῦ περὶ τοῦ Βάκωνος, τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ Βαλὺ ὁ μέγας Γάλλος ἀστρονόμος, ὁ Λαβοαζιέρος ὁ μέγας χημικὸς ἐκαρατομήθησαν κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν. Ὅτε ὁ Λαβοαζιέρος καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ δήμου ἐζήτησεν ἀναβολὴν ἡμερῶν τινων, ὅπως πεισθῇ κάλλιον περὶ τοῦ ἀποτελέσματος πειραμάτων, ἅτινα ἔκαμεν ἐν τῇ φυλακῇ, τὸ δικαστήριον ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν, διότι εἶπεν εἷς τῶν δικαστῶν, «ἡ δημοκρατία δὲν ἔχει ἀνάγκην φιλοσόφων». Ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ Πρίστλεϋ ὁ πατὴρ τῆς νεωτέρας χημείας εἶδε τὴν βιβλιοθήκην του καὶ τὴν οἰκίαν πυρπολουμένην ἐν μέσῳ τῶν κραυγῶν, «κάτω οἱ φιλόσοφοι!» καὶ ἔφυγεν ἐκ τῆς πατρίδος του, ὅπως βιώσῃ ἐν τῇ ξένῃ.

Ποῖα δὲ εἶναι τὰ παθήματα, αἱ δυσκολίαι καὶ οἱ κίνδυνοι τῶν περιηγητῶν καὶ τῶν θαλασσοπόρων, τὰς ὁποίας κατεχόμενοι ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ὑπερνικῶσι, πάντες γινώσκουσι.

Πολλοὶ γενναῖοι ἄνθρωποι ἐπωφελήθησαν τῆς φυλακίσεως αὐτῶν ὅπως ἐκτελέσωσιν ἔργα μεγάλης ἀξίας καὶ σπουδαιότητος. Ἐν τῇ ἀπομονώσει ἀναπτύσσεται ἄριστα ἡ ἐπιθυμία τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ Βοέτιος, ὁ Γρότε, ὁ Βουχανάν, ὁ Σίλβιος Πέλλικος εἶναι παραδείγματα τοιαύτης γενναιοψυχίας καὶ ἐργασίας ἐν μέσῳ τῆς συμφορᾶς καὶ τοῦ καταναγκαστικοῦ περιορισμοῦ.

Τὸ παράδειγμα ὡσαύτως ὡραίου θανάτου δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν παρευρεθέντα μάρτυρα αὐτοῦ, ὡς καὶ τὸ παράδειγμα λαμπροῦ βίου δύναται νὰ εὕρῃ μιμητάς. Αἱ μεγάλαι πράξεις δὲν ἀποθνήσκουσι μετὰ τῶν διαπραξάντων αὐτάς, ἀλλ' ἐπιζῶσι καὶ γεννῶσιν ὁμοίας. Διὸ δύναταί τις νὰ εἴπῃ περὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ὅτι ὁ βίος αὐτῶν ἄρχεται μετὰ θάνατον.

Ὁ Μίλτων ἔλεγεν ὅτι μόνον ὅστις γινώσκει νὰ ὑποφέρῃ δύναται νὰ πράξῃ μεγάλα ἔργα. Αἱ πράξεις τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, αἵτινες ἐμπνέουσι τὸ καθῆκον, ἐτελέσθησαν ἐν μέσῳ τῶν κόπων, τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν δυσκολιῶν. Ἠγωνίσθησαν οὗτοι κατὰ τοῦ ῥεύματος καὶ ἐπεραιώθησαν εἰς τὸ παράλιον, ἐξηντλημένοι ἐκ τοῦ κόπου, ἐπάτησαν τὴν γῆν καὶ ἐξέπνευσαν, εὐτυχεῖς ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν λογιζόμενοι, διότι ἐξεπλήρωσαν τὸ καθῆκον των!

Συντριβὴ ἐνίοτε καρδίας ἐξεγείρει φύσιν παθητικὴν καὶ ὠθεῖ εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον. Τί δύναται νὰ γνωρίζῃ, ἔλεγε σοφός τις, ὁ μὴ ὑποστὰς συμφοράς.

Ὑπάρχουσι πολλὰ πράγματα ἐν τῷ βίῳ, ἅτινα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, πολλὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα βλέπομεν ὡσεὶ δι' ὑέλου ἀμαυρᾶς. Ἀλλ' ἂν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἔννοιαν ἐκείνης τῆς πείρας, τῆς ἐκ τῶν δοκιμασιῶν, δι' ἧς οἱ ἄριστοι διέρχονται, ὀφείλομεν πάντοτε νὰ πιστεύωμεν εἰς τὸν μέγαν σκοπόν, πρὸς ὃν ἡ μικρὰ ἡμῶν ἀτομικότης τείνει. Διὸ ὀφείλει νὰ ἐκπληροῖ ἕκαστος τὸ καθῆκόν του ἐν ᾗ σφαίρᾳ εὑρέθη. Μόνον τὸ καθῆκον περιέχει ἀλήθειαν· ἄνευ αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει πρᾶξις ἀληθῶς καλή. Τὸ καθῆκον εἶναι τὸ τέλος καὶ ὁ σκοπὸς τῆς εὐγενεστέρας ζωῆς. Ἡ συναίσθησις δὲ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος εἶναι ἡ ἁγνοτάτη τῶν ἡδονῶν. Α. Μ.

Πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Χίου (**1822**) ἠρίθμει αὕτη **100,000** κατοίκων· μετὰ τὸν ὄλεθρον ἐκεῖνον δὲν ἔμειναν ἐν αὐτῇ εἰμὴ **30,000** [**40** χιλιάδες ἐσφάγησαν ἢ ἐπωλήθησαν].

Digitized by Google

ΕΙΣ ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ἡ ἑταιρία τῆς ἁμίλλης τῆς πόλεως Roubaix, ἐν Γαλλίᾳ, ἀπένειμε μετάλλιον τιμῆς τῷ ὑφαντουργῷ Louis Germonprez *ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ ἐν ἀσκοῦντα τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ*. Καταχωρίζομεν ἀπόσπασμα τῶν πρακτικῶν τῆς τελευταίας συνεδριάσεως τῆς ἑταιρίας.

«Ὁ γραμματεὺς ἀναγινώσκει ἐπιστολὴν ἀπευθυνομένην τῷ προέδρῳ ὑπὸ τοῦ πολίτου Joseph Quint τὰς μακρὰς πρὸς τὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν ἐξαίροντος ὑπηρεσίας τοῦ Louis Germomprez,ὧν ἕνεκα δέον ν'ἀμειφθῇ.Ἐκ τοῦ συνόλου τῆς ἐπιςολῆς ταύτης συνάγεται,ὅτι ὁ Louis Germonprez ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ ἐν ἀδιαλείπτως μετέρχεται τὸ ἔργον τοῦ ὑφαντουργοῦ, εὐαρεςῶν ἀείποτε τοῖς προϊςαμένοις,καὶ οὐδέποτε ἐνώπιον τοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου ἐναχθείς, ὅτι τὴν μὲν πρώτην ἐπετηρίδα αὐτοῦ ἑώρτασε μετὰ τῶν ὁμοτέχνων παρὰ τῷ Carlos Florin, τῷ 1807 τὴν δὲ ἑβδομηκοστὴν πρώτην τῷ 1878 παρὰ τῷ Jean Bonnet, ὅτι ὁ ὑπερήφανος γέρων ἐνόμισε πρέπον νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὴν γενομένην αὐτῷ πρότασιν περὶ ἀπονομῆς μηνιαίας συντάξεως, εἰπών,ὅτι ἦτο ἔτι ἱκανὸς πρὸς ἐργασίαν· καὶ ἀληθῶς κατασκευάζει νῦν καίπερ τὸ ὀγδοηκοστὸν πρῶτον τῆς ἡλικίας ἄγων ἔτος,μετάξινον ὕφασμα· ἐπὶ πᾶσι δ' ὁ γενναιόφρων ἀνὴρ συνετήρησε δεκαμελῆ οἰκογένειαν, οὐδέποτε ἐπιζητήσας τὴν ἀρωγὴν τοῦ γραφείου τῆς ἀγαθοεργίας. Ἡ ἑταιρία τῆς ἁμίλλης πεποιθυῖα, ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας δεόντως πρέπει ἡ τοιαύτη τάξις καὶ φιλοπονία τῶν ἡμετέρων ἐργατῶν ν' ἀμείβωνται, ἀπονέμει τῷ Louis Germonprez μετάλλιον τιμῆς διὰ τὴν μακρὰν καὶ εὐδόκιμον ἐργασίαν.»

[La Nature] Α. Α.

Ἔνδοξοι ποιηταὶ

ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΙΝΗΣ

Οἱ ἐνδοξότεροι ποιηταὶ τοῦ κόσμου ἔζησαν καὶ ἀπεβίωσαν ἀδόξως καὶ ἀθλίως. Ὁ Δάντης μετὰ πολλὰς περιπετείας ἀπέθανεν ἐξόριστος, καὶ περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου του παρέβαλλεν ἑαυτὸν πρὸς πλοῖον ἄνευ ἱστίων καὶ πηδαλίου, ἄνω καὶ κάτω ὑπὸ τῆς βίας τοῦ τὰ πάντα καταμαραίνοντος καὶ καταξηραίνοντος ἀνέμου τῆς στυγερᾶς πενίας παραφερόμενον. Ἡ δόξα τοῦ Σαιξπείρου μόλις δύο μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ αἰῶνας ἀνέλαμψεν ἀξία τῆς μεγάλης καὶ θαυμαστῆς αὐτοῦ εὐφυΐας. Ὁ Μίλτων ἠναγκάσθη ὑπὸ πενίας νὰ πωλήσῃ τὸ ἀριστούργημά του, τὸν *ἀπολωλότα Παράδεισον*, ἀντὶ ΔΕΚΑ λιρῶν, ἀπέθανε δὲ παρὰ πάντων καταφρονούμενος.Ὁ μέγας τῆς Πορτογαλλίας ποιητὴς Καμοένς μετὰ πολλὰς καὶ ὀδυνηρὰς περιπετείας ἀπέθανεν ἀφανὴς καὶ ἄσημος ἔν τινι νοσοκομείῳ, ἐν τέλει δὲ τοῦ βίου του ἐπορίζετο τὸν ἐπιούσιον ἄρτον διά τινος πιστοῦ ὑπηρέτου, ὅστις ἐπαιτῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς διέτρεφεν ἑαυτὸν καὶ τὸν πεινῶντα ποιητήν!

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

208.

Ὑπάρχουσιν εὐήθεις, αὐτοὶ μὲν ἑαυτοῖς γνωστοί, οὐκ ἀδέξιον δὲ ποιοῦντες τῆς εὐηθείας αὐτῶν χρῆσιν.

209.

Ὁ μὴ παράφρονα βίον διάγων δὲν εἶναι τοσοῦτον φρόνιμος, ὅσον αὐτὸς νομίζει.

210.

Ὁ ἄνθρωπος, γηράσκων, καὶ μωρότερος γίνεται, καὶ φρονιμώτερος.

211.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οὓς δύναταί τις νὰ παραβάλῃ πρὸς τὰ δημώδη ᾀσμάτια, τὰ μόνον ἐπί τινα χρόνον περιᾳδόμενα.

212.

Τὸ πλῆθος κρίνει τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν περὶ αὐτῶν ἐπικρατοῦσαν δόξαν, ἢ κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν.

213.

Πολλάκις ὁ ἔρως τῆς δόξης, ὁ φόβος τῆς αἰσχύνης, ἡ πρὸς κτῆσιν πλούτου πρόθεσις, ὁ πόθος βίου εὐμαροῦς καὶ εὐαρέστου, καὶ ὁ πρὸς ταπείνωσιν τῶν ἄλλων ζῆλος εἶναι τὰ μόνα αἴτια τῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοσοῦτον ἐπαινουμένης ἀνδρίας.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ συγγραφεὺς τῶν *ταξειδίων τοῦ Γύλλιβερ* ἦτο ἀνὴρ φιλαργυρότατος. Ἡμέραν δέ τινα ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν ὁ ὑπηρέτης φίλου τού τινος φέρων ἰχθὺν ἀξιολογώτατον, ἀπέθηκεν αὐτὸν ἀμελῶς ἐπὶ τραπέζης λέγων πρὸς τὸν Σουίφτ μετὰ πολλῆς ψυχρότητος.

«Ὁ κύριός μου σᾶς τὸ στέλλει».

Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ ὑπηρέτης ἦτο δυσηρεστημένος,διότι πολλάκις κομίσας δῶρα τοιαῦτα εἰς τὸν φιλάργυρον συγγραφέα, οὐδεμίαν παρ'αὐτοῦ ἔλαβέ ποτε ἀμοιβὴν διὰ τὸν κόπον του.

— Ὁρίστε ; τί εἴπετε ; ἠρώτησεν ὁ Σουίφτ, πειραχθεὶς ἕνεκα τῆς αὐθαδείας τοῦ ὑπηρέτου. Οὕτω πως ἐκτελεῖς τὰς παραγγελίας τοῦ κυρίου σου ; Ἔλα ἐγὼ νά σε μάθω πῶς νὰ φέρεσαι ἄλλην φοράν. Κάθησε ἐδῶ εἰς τὴν θέσιν μου καὶ δός μου τὸ ψάρι.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Σουίφτ ἔλαβε τὸν ἰχθὺν καὶ ἐλθὼν πλησίον τοῦ ὑπηρέτου.

«Κύριε, τῷ εἶπε, ὁ κύριός μου μ' ἔστειλε νά σας παρακαλέσω, ἐὰν εὐαρεστῆσθε, νὰ δεχθῆτε τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον.

— Ἄ! χαίρω πολύ! ἀπεκρίθη μετὰ ζωη-

Digitized by Google

ρότητος ὁ ὑπηρέτης. Πολὺ τὸν εὐχαριστῶ. Λάβε καὶ σὺ τὸ τάλληρον τοῦτο διὰ τὸν κόπον σου.»

Ἀλλ' ὁ φιλάργυρος Σουίφτ δὲν ὠφελήθη ἐκ τοῦ μαθήματος τούτου καὶ ἀπέπεμψε τὸν ὑπηρέτην χωρὶς νὰ τῷ δώσῃ τίποτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Τὸ πνεῦμα ἡμῶν χρησιμεύει ἡμῖν ὅπως ἀπατῶμεν τοὺς ἄλλους, ἡ δὲ καρδία ὅπως ἀπατῶμεν ἑαυτούς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁσημέραι τὰ ἔργα τοῦ τηλεγράφου τελειοῦνται. Μέχρι τοῦδε μετεβίβαζε τὰς λέξεις, τοῦ λοιποῦ δὲ θὰ μεταβιβάζῃ τὴν γραφήν. Ἐν Λονδίνῳ κατά τινα συνεδρίαν τῶν μηχανικῶν τοῦ τηλεγράφου ὑπεβλήθη (ὑπὸ τοῦ κ. Cowper) συσκευὴ κατορθοῦσα τὸ τοιοῦτον.

Ὑπάρχουσιν ἤδη τηλεγράφοι ἀντιγράφοντες γραφήν, σχέδια κλπ., ἀλλ' ἡ νέα ἐφεύρεσις περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος, διαφέρει πολὺ τῶν ἄλλων καὶ εἶναι περιεργοτέρα. Γράφεις ἐν τῷ τηλεγραφικῷ σταθμῷ, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως ἐν τῷ ἑτέρῳ γραφὶς αὐτοκίνητος ἀντιγράφει τὰ γράμματά σου. Ἡ μεταβίβασις γίνεται ἀπ' εὐθείας.

Ἵνα ὁ ἀναγνώστης ἔχῃ ἔννοιάν τινα γενικὴν τῆς συσκευῆς ταύτης, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς. Ὅταν γράφω ἐπὶ φύλλου χάρτου εἶνε κατάδηλον ὅτι ἡ χείρ μου κινουμένη φέρει τὴν γραφίδα κατ' ὀλίγον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χάρτου κατά τε τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος. Ἑκάστη δὲ θέσις τῆς γραφίδος εἶνε ὡρισμένη ὑπὸ τῆς ἀποστάσεως αὐτῆς ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων τοῦ χάρτου. Τούτου τεθέντος ἡ γραφὶς τοῦ κ. Cowper συγκροτεῖται ὑπὸ δύο μεταλλίνων ὀδηγῶν ἢ στελεχῶν ὧν ὁ μὲν εἶνε παράλληλος τῆς μικρᾶς πλευρᾶς τοῦ χάρτου, ὁ δὲ τῆς μεγάλης. Τὰ στελέχη ταῦτα δύνανται νὰ διολισθαίνωσιν ἐπὶ ὑποστηριγμάτων καὶ νὰ μηκύνωνται ἢ νὰ βραχύνωνται κατὰ τὰς θέσεις τῆς χειρός. Ῥεῦμα ἠλεκτρικὸν διέρχεται ἕκαστον στέλεχος καὶ διά τινος διαθέσεως εὐφυοῦς τῶν μερῶν τῆς συσκευῆς τὸ ῥεῦμα γίνεται ζωηρότερον καθ' ὅσον τὸ στέλεχος μηκύνεται. Ἡ ἔντασις τοῦ ῥεύματος εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸ μῆκος τοῦ στελέχους.

Τὰ διάφορα τὴν ἔντασιν ταῦτα ῥεύματα κινοῦσιν ἀνάλογα στελέχη ἐν τῷ ἑτέρῳ σταθμῷ μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ὡσαύτως γραφίς. Πᾶσα δὲ μετακίνησις αὐτῶν ἐν τῷ πρώτῳ τηλεγραφικῷ σταθμῷ μετακινεῖ τὰ ἀνάλογα στελέχη τὰ ἐν τῷ ἑτέρῳ σταθμῷ. Καὶ αἱ δύο γραφίδες φαίνονται ἐνεργοῦσαι ὡς μία καὶ ἡ αὐτή, ἀδύνατον δὲ νὰ κινηθῇ ἡ ἑτέρα καὶ νὰ μὴ χαράξῃ τὰς αὐτὰς γραμμάς· οὐδέποτε ἡ γραφὴ διαβιβάζεται κατὰ στίχους καὶ κατὰ στοιχεῖα.

Ὁ τηλέγραφος λοιπὸν οὗτος εἶνε ἐφεύρεσις περιεργοτάτη, ἀλλ' ὅπως ἔχει τανῦν δὲν δύναται εἰσέτι νὰ ἐφαρμοσθῇ· διότι οἱ ἐν χρήσει τηλέγραφοι οἱ καλούμενοι αὐτογράφοι κατορθοῦσι τὴν αὐτὴν ἐργασίαν ἐκτελοῦντες αὐτὴν δι' ἑνὸς καὶ μόνου σύρματος, ἐν ᾧ ὁ τηλέγραφος τοῦ Cowper ἀπαιτεῖ ἓν σύρμα καθ' ἑκάτερον τῶν ὁδηγῶν τουτέστι δύο γραμμὰς διαβιβάσεως.

Ἁδροτάτην ἀμοιβὴν προώρισεν ἡ μουσοτραφὴς αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας πρὸς τὸν κατορθοῦντα νὰ συντάξῃ τελειοτάτην πραγματείαν περὶ διφθερίτιδος. Ἀγωνοδίκαι εἶναι ὁ Λαγγεμβέκ, ὁ Φιρχὸβ καὶ ὁ Λιβράϊχ ἐν Βερολίνῳ, ὁ Θείρσιος ἐν Λειψίᾳ, ὁ Ναίγελης καὶ Οὔρτελος ἐν Μονάχῳ καὶ ὁ Κλέβς ἐν Πράγᾳ. Αἱ πραγματεῖαι «περὶ τῆς οὐσίας τῆς διφθερίτιδος καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως αὐτῆς πορισμάτων ἐπὶ τῆς θεραπείας της» δύνανται νὰ συνταχθῶσι γερμανιστί, γαλλιστὶ ἢ ἀγγλιστί· πρέπει νὰ προσαχθῶσι τῷ Λαγγεμβὲκ μέχρι τῆς 15 δεκ. 1880· θὰ βραβευθῇ δὲ μηνὶ ἀπριλίῳ 1881, κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τοῦ συλλόγου τῶν γερμανῶν χειρουργῶν, ἡ διατριβή, ἡ ἀποκαλύπτουσα νέα γεγονότα περὶ τῆς οὐσίας καὶ φύσεως τοῦ νοσήματος, περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαδόσεώς της καὶ περὶ τῶν μέσων, δι' ὧν προλαμβάνεται.

Ἐν ἰδιαιτέρῳ καταστήματι, ἐν Λονδίνῳ, φυλάττονται ἀπὸ τοῦ 1483 αἱ τῶν πολιτῶν διαθῆκαι, ὧν ὁ ἀριθμὸς ηὐξήθη μέχρι σήμερον εἰς πολλὰς μυριάδας ἑκατομμυρίων, καὶ δι' ὧν ἠδύνατο νὰ καλυφθῇ ἡ ἡμίσεια τῆς ἐπιφανείας τῶν τριῶν ἡνωμένων Βασιλείων. Τὴν ἄπειρον ταύτην πληθὺν δύναταί τις νὰ ὑπολογίσῃ μανθάνων ὅτι κατ' ἔτος κατατίθενται αὐτόθι 10,000 διαθῆκαι ἐκ μόνης τῆς ἀγγλικῆς πρωτευούσης, καὶ 25,000 ἐκ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν. Μεταξὺ τῶν διαθηκῶν τούτων ὑπάρχουσι τινὲς ἔχουσαι μεγίστην ἱστορικὴν σπουδαιότητα, λ. χ. αἱ τῶν τοῦ Van Dycks, τοῦ Johnson, τοῦ Νέλσωνος, τοῦ Νεύτωνος, τοῦ Βελλιγκτῶνος, τοῦ Μίλτωνος, καὶ τοῦ Σαικσπείρου, πᾶσαι ὑαλοστέγαστοι. Ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ ὑπῆρχε καὶ ἡ διαθήκη τοῦ Βοναπάρτου, ἥτις ἀπεδόθη τῷ 1857 εἰς τὸ γαλλικὸν ἔθνος τῇ αἰτήσει τοῦ Λουδοβίκου Ναπολέοντος. Εἰς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ κινίνη μιγνυμένη μετὰ γάλακτος ἀπόλλυσι μέγα μέρος τῆς πικρᾶς αὐτῆς γεύσεως καὶ ἀποβαίνει λίαν εὔληπτος ἰδίᾳ εἰς τοὺς μικρᾶς ἡλικίας ἀῤῥώσους. Ἓν ἕως 1 καὶ 1/2 σιτάριον κινίνης μιγνύμενα μετὰ οὐγγίας γάλακτος ἀποτελοῦσιν ὑγρὸν ἥκιστα πικρόν, 2 δὲ ἕως 3 σιτάρια κινίνης μετὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ γάλακτος ποσοῦ καθιστῶσιν αὐτὸ ἐλαφρῶς πικρὸν καὶ εὔληπτον· αἱ αὐταὶ τῆς κινίνης δόσεις ἐν μεγαλητέρᾳ γάλακτος ποσότητι ἥκιστα ἀλλοιοῦσι τὴν γεῦσιν αὐτοῦ.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 187 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. 30 Ἰουλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ

ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΙΚΟΥ

ἐπὶ Ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας (μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1821 ἔτους) ἡ Ἠπειρωτικὴ Ἑλλὰς διῃρεῖτο εἰς πέντε Σαντζάκια, ὧν ἓν ἦτο τὸ τῆς Ναυπάκτου, περιέχον: τὸ Βενέτικον, τὰ Κράββαρα, τὸ Ἀπόκουρον, τὸ Καρπενῆσι, τὸν Δομοκόν, τὸ Πατρατζῆκι, μέρος τῆς Λοκρίδος τῶν Ὀζολῶν, κτλ. (Βλ. Συλλογ. Α. Ζ. Μάμουκα, Τόμ Δ', σελ. 257, 259, 329.).

Ὅτε τῇ 4 Νοεμβρίου 1821 συνῆλθον εἰς Μεσολόγγιον οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν Ἀγράφων, Μαλακασίου, Ἀσπροποτάμου, Σουλίου, Ἄρτης, Βάλτου, Βονίτσης, Ξηρομέρου, Βλοχοῦ, Ζυγοῦ, Μεσολογγίου, Ἀνατολικοῦ, Βενετίκου, Κραββάρων, Ἀποκούρου καὶ Καρπενησίου, «ἐσύστησαν ἐννεαμελῆ Γερουσίαν (Γερου»σίαν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος), διὰ νὰ »κυβερνήσῃ τὸ μέρος τῆς Ῥούμελης, τὸ λεγόμενον Δυ»τικὴ Ἑλλάς, καὶ συγχρόνως ἔκλεξαν πληρεξου»σίους διὰ τὴν Α' ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθνικὴν Συνέλευσιν» (Αὐτόθ. Τόμ. Α', σελ. 23 καὶ Δ', σελ. 249.).

Κατὰ τὸν ΙΒ' νόμον τῆς 30 Ἀπριλίου 1822, Περὶ τοῦ Διοικητικοῦ Ὀργανισμοῦ, τὸ Κράτος διῃρέθη εἰς Ἐπαρχίας, ὧν μία ἦτο, καὶ ἡ τοῦ Βενετίκου καὶ Ἀποκούρου. Αὐτὸν τὸν νόμον ἐκύρωσε τῇ 16 Ἀπριλίου 1823 ἡ ἐν Ἄστρει Β' Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἐν ᾗ παρῆσαν καὶ οἱ τῆς Ἐπαρχίας ταύτης ἀντιπρόσωποι (Αὐτόθ. Τόμ. Γ', σελ. 60 καὶ ἑπόμεν.)

Εἰς τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ τὸ Β', κατὰ τὸ 1826 συγκροτηθεῖσαν, Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἡ ἡνωμένη Ἐπαρχία Ἀποκούρου καὶ Βενετίκου ἀπέστειλε τέσσαρας, ἀντὶ δύο, πληρεξουσίους, ἐξαιτησαμένη συνάμα καὶ τὴν τῆς Ἐπαρχίας διαίρεσιν, εἰς δύο χωριστάς;— τὴν Ἀποκούρου καὶ τὴν Βενετίκου. Ἀλλ' ἡ Συνέλευσις, ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν Α' καὶ Β' (6 καὶ 7 Ἀπριλίου 1826), παρεδέχθη δύο μόνον ὡς καὶ πρότερον, ἀντιπροσώπους τῆς Ἐπαρχίας. Τὸ δὲ περὶ τῆς διαιρέσεως ζήτημα «ἔμεινεν εἰς σκέψιν.» (Αὐτόθ. Δ', σελ. 41 καὶ 55· καὶ Ε', σελ. 27.).

Ἔχομεν λοιπὸν Ἐπαρχίαν Βενετίκου καὶ Ἀποκούρου μέχρι τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς τοῦ 1829 ἔτους, ὅτε διὰ συνθήκης (11 Ἀπριλίου) παρεδόθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὸ φρούριον τῆς Ναυπάκτου· ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα (τῇ 2 Μαΐου 1829) καὶ τὰ τοῦ Μεσολογγίου καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ.

Κατὰ δὲ τὸν Αὔγουστον μῆνα τοῦ ἰδίου ἔτους, παρίστανται εἰς τὴν ἐν Ἄργει Δ' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐπαρχίας Βενετίκου καὶ Ναυπάκτου (Αὐτόθ. ΙΑ' σελ. 36)· καὶ χωριστά, οἱ τῆς Ἐπαρχίας Ἀποκούρου (Αὐτ. σελ. 101-102)

Ἐκ τῶν ἕως ὧδε ἱστορικῶς ἐκτεθέντων ἐξάγεται, ὅτι: ἡ ἐποχὴ τῆς σφραγῖδος, ἧς ὁ τύπος ἄνωθι παρετέθη, εἶναι ἡ κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1829 ἔτους, ὅτε δηλονότι ἡ Ναύπακτος ἀπετέλεσε μέρος τῆς Ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ἰουλίου 1879. Α. Ζ. Μ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[1]

Δ'

Φίλτατε

Ἐσχάτως, ὅτε σὲ περιήγαγον εἰς τὸν ζωολογικὸν κῆπον, ὅπου συναντῶνται ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων, πάντα τὰ ᾄδοντα, βοῶντα, κεκραγότα καὶ λέγοντα, μίαν ἴσως ἔλλειψιν αὐτοῦ παρετήρησας, ὅτι οὐδὲν σοὶ εἶπον περὶ τῶν ἀφώνων ἰχθύων καὶ ἐν γένει περὶ τῶν ἐνύδρων. Τούτου δὲ λόγος ἐστὶν ὅτι ταῦτα ἀλλαχοῦ ἔχουσι τὴν ἐπίσημον δίαιτάν των. Ἴσως νομίσῃς ἐντὸς τῆς Σπραίης; Παντάπασιν· ἀλλ' ὅπου ἡ ἀριστοκρατία καὶ τὸ μέγα ἐμπόριον, ὑπὸ τὰς Φιλύρας. Ἐκεῖ εἰσῆλθον εἰς οἰκίαν ἰδιωτικήν, ἀνέβην συνήθη κλίμακα μαρμαρίνην, ἥτις οὐδόλως προανήγγελλεν ὅ,τι ἔμελλον νὰ ἰδῶ. Ἀλλ' ἡ κλῖμαξ μὲ ἔφερεν εἰς εὐρὺν διάδρομον, ἄνωθεν φωτιζόμενον, ὅπου ἑκατέρωθεν, ὀπίσω παχέων ὑέλων, διαιτῶνται οἱ φοβερώτατοι ὄφεις, ὕδραι, δράκοντες, συσφιγκτῆρες ἢ κροταλῖται, συνήθως ὅμως κοιμώμενοι, διότι δὲν ἔχουσι τί καλήτερον νὰ κάμωσιν, ἢ ἐνίοτε νωθρῶς σύροντες τὰς ογκώδεις των ἕλικας, ἵνα συλλάβωσι τὸν ἐπτοημένον μῦν ἢ τὸ ἔξαλλον ἐκ φόβου στρουθίον, ὃ ὁ φύλαξ εἰσάγει εἰς τὸν θανατηφόρον κλωβόν, καὶ παραδίδει ὡς πρόγευμα εἰς τὴν ἀδρανῆ ὄρεξίν των.

Ἐκεῖθεν δὲ κατέβημεν εἰς μεγίστην στρογγύλην αἴθουσαν, κατοικουμένην ὑπὸ μετοίκων τῶν ἄλλων ζωϊκῶν βασιλείων, ὑπὸ σπανίων πτηνῶν καὶ ἀεικινήτων πιθήκων. Ἐδῶ δὲ συνέδεσα

1. Ἴδε σελ. 449.

γνωριμίαν καὶ μετὰ τοῦ περικλεοῦς Γορίλλα, περὶ οὗ πέρυσιν ἀντήχει πᾶσα ἡ Εὐρωπαϊκὴ δημοσιογραφία, τὰς ὁδοιπορίας του εἰς τὰς πρωτευούσας τῆς Εὐρώπης ἐπισημότερον ἀναγγέλλουσα ἢ τὰς τῶν ἡγεμονοπαίδων. Καὶ ὡραῖος μὲν δὲν ἦτον· ὅλον τὸ ἐναντίον μάλιστα. Ἀλλ' ἡ ζωηρότης καὶ ἡ χάρις τῶν κινημάτων του ἦσαν ἐπαγωγόταται ὅταν ἔπαιζε μετὰ μεγάλου κυνός, τοῦ ἐπιστηθίου του φίλου, ἢ μετὰ μικροῦ παιδίου, πρὸς ὃ εἶχεν οἰκειωθῆ, ἢ ὅταν ἐρρίπτετο εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φύλακός του καὶ τὸν κατεφίλει ἐπὶ τῶν δύω παρειῶν. Ἀπέθανε δ' ἐκ τῆς ἐπηρείας τοῦ κλίματος, νήπιον ἔτι, πρὸς πολλὴν θλῖψιν τῶν θαυμαστῶν του καὶ τῶν φυσιοδιφῶν, οἵτινες πρῶτον τοῦτον εἶδον καὶ ἐσπούδασαν ἐν Εὐρώπῃ ζῶντα ἀνθρωποπίθηκα, πρὸς σωτηρίαν ὅμως ἴσως τοῦ φύλακός του, εἰς ὃν ὀλέθριαι ἠδύναντο ν' ἀποβῶσιν αἱ περιπτύξεις ἐκεῖναι, ἂν τὸ νευρῶδες βρέφος ηὔξανεν εἰς τὰς διαστάσεις καὶ τὴν ὑπερηράκλειον ῥώμην τοῦ ἀρτίου Γορίλλου.

Δευτέρα καταβάθρα μᾶς ἔφερεν εἰς ὑπόγειον λίμνην, ὑπὲρ ἣν εἰς οὐ μικρὸν ὕψος κρέμανται μέλανες βράχοι, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀψόφως ἐπέτων καὶ δυσοιώνως ἔκρωζον νυκτόβια ὄρνεα· εἰς δὲ τὸν πυθμένα ἐν ἀμυδρῷ φωτὶ ἐκινοῦντο χελῶναι, φῶκαι καὶ κροκόδειλοι.

Ἀπὸ τῆς λίμνης δὲ ταύτης σύριγξ σκοτεινὴ εἰσδύει βαθέως, ἑλισσομένη ὑπὸ τοὺς βράχους. Εἰς δὲ τὰ πλευρὰ αὐτῆς ἀνοίγονται μεγάλαι φωτειναὶ ὀπαί, ὡς μαγικαί τινες διόψεις εἰς τὰ θαύματα τοῦ βασιλείου τοῦ Ποσειδῶνος. Ἐκεῖ ἰχθῦς, ἀπὸ τῶν μικροσκοπικῶν μέχρι τῶν ὑπερμεγιαίων, ἐκεῖ μαλάκια παντοῖα καὶ ὀστρακόδερμα, ὁ μικρὸς κομψὸς θαλάσσιος ἵππος καὶ ὁ κάθοπλος λῃστὴς τῶν θαλασσῶν ἀστακός, ἐλευθέρως ἀναστρέφονται εἰς ὕδωρ ἢ γλυκὺ ἢ θαλάσσιον, συμφώνως ἕκαστον πρὸς τὴν φύσιν καὶ πρὸς τὰς ἕξεις του, ἃς ὁ ἔκθαμβος ὀφθαλμὸς δύναται ἀκωλύτως νὰ παρακολουθῇ καὶ σπουδάζῃ εἰς τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας των. Πρὸ πάντων δὲ ὁ πυθμὴν παρέχει ἐξαίσιον θέαμα μαγικοῦ κήπου τῆς Ἀμφιτρίτης, ὅλου καταφύτου ὑπὸ λαμπρῶν καὶ ποικιλοχρόων ἀνθέων, ἅτινα ἂν δὲν εὐωδιάζωσιν (ἐκτὸς ἴσως μόνον διὰ τοὺς ἰχθῦς), ἔχουσιν ὅμως ἄλλο, πολὺ ἀνώτερον πλεονέκτημα, ὅτι. . . ζῶσι. Πολλάκις ἐν ᾧ θαυμάζεις τὰ ἔνυδρα ἐκεῖνα πυκνόφυλλα ῥόδα, ἢ τὰς ἀνεμώνας, βλέπεις ὅτι τὸ ἄνθος συστέλλεται σπασμωδικῶς, διότι ὀστρακόδερμόν τι ἢ ἄλλος κινδυνώδης ἐχθρὸς παρέρχεται οὐ μακράν, ἢ τὸ βλέπεις νὰ στρέφηται καὶ ἐκτείνῃ τὰ πέταλά του πρός τινα διεύθυνσιν, ὅπου διαπλέει κἀνὲν ἔντομον καλὸν εἰς βρῶσιν. Τοσοῦτο δὲ μὲ κατενθουσίασεν ἡ πρώτη μου αὕτη ἐπίσκεψις εἰς κόσμον τέως ἄγνωστον εἰς ἐμέ, καὶ ἡ ἐλπὶς τοῦ νὰ ἐξιχνιάσω τὸ μυστήριον τῆς ὑπάρξεως τῶν θαυμασίων ἐκείνων ὄντων, τῶν ἀποτελούντων τὸν κρίκον συνδέσμου μεταξὺ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, ἃ δ' ἐνίοτε ἡ φαντασία μου μοὶ παρίστα ὡς νύμφας ἐναλίους, ὡς ἀδελφὰς τοῦ Πρωτέως εἰς ἄνθη μεταμορφωθείσας, ὥστε θὰ ἔμενον ἐπὶ ὥρας καθηλωμένος ἔμπρὸς αὐτῶν, ἂν ὁ ὁδηγός μου δὲν μὲ εἰδοποίει ὅτι ἔκλειε τὸ κατάστημα καὶ ἔπρεπε νὰ ἐξέλθωμεν, ἂν δὲν ἠθέλομεν νὰ διανυκτερεύσωμεν μετὰ τῶν κροκοδείλων καὶ τοῦ Γορίλλου.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ σ' ἔφερον πάλιν ὑπὸ τὰς Φιλύρας, ἂν δὲν ἀπηύδησας. . . ἀναγινώσκων, παρακολούθησόν με, ἂν θέλῃς καὶ περαιτέρω, εἰς τὴν μεγάλην πλατεῖαν, εἰς ἣν εἶχον ὑποσχεθῆ νά σ' ἐπαναφέρω. Καὶ πρῶτον ἰδοὺ ἀπέναντι ἡμῶν ἡ ἀποτρόπαιος οἰκία ἐν ᾗ πρὸ ἑνὸς ἔτους ἐκακουργήθη τοῦ Νόβιλιγγ ἡ βασιλοκτόνος ἀπόπειρα. Μετ' αὐτὴν δὲ φθάνομεν πρὸ τῆς ἀφελοῦς αὐτοκρατορικῆς κατοικίας ἧς ἐντός, διὰ τοῦ προσγαίου παραθύρου φαίνεται πολλάκις ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὸ γραφεῖόν του ἐργαζόμενος. Εἰς μικρὸν δρᾶμα ὃ εἶδον ποτὲ εἴς τι τῶν ἐνταῦθα θεάτρων, ἀνεπετάσθη ἡ αὐλαία ἐπὶ σκηνογραφίας παριστώσης ταύτην τῆς ὁδοῦ τὴν γωνίαν καὶ τὸ ὑπὸ τῶν λύχνων τοῦ δωματίου φωτιζόμενον παράθυρον, ἐπ' αὐτοῦ δὲ διαγραφομένην τοῦ Αὐτοκράτορος τὴν σκιάν. Ποτὲ δὲν ἤκουσα ἐν θεάτρῳ ῥαγδαιοτέρας καὶ μᾶλλον ἐνθουσιώδεις χειροκροτήσεις, διότι νομίζω ὅτι πολλοὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἡγεμόνες ὡς τὸν Αὐτοκράτορα Γουλιέλμον ὑπὸ τῶν λαῶν αὐτῶν λατρευόμενοι.

Ἔμπροσ τῆς βασιλικῆς οἰκίας, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἀπαντῶμεν τὸν ἔφιππον, ἐφ' ὑψηλοῦ καταγλύφου βάθρου ἱδρυμένον χαλκοῦν ἀνδριάντα Φρειδερίκου τοῦ Β', ἀριστούργημα γλυπτικῆς, καὶ ἀπέναντι τὸ εὐρύχωρον οἰκοδόμημα τοῦ Πανεπιστημείου, καὶ τὸ τῆς Ἀκαδημίας, οὐχὶ μὲν λίαν πολυτελές, ἀλλὰ περιέχον ἀκαδημαϊκούς. Εἰς δὲ τὸ πρῶτον συρρέουσι καθ' ἑκάστην χιλιάδες φοιτητῶν ὑπ' αὐτὰς τὰς ὄψεις τοῦ Αὐτοκράτορος, χωρὶς ποτέ, οὐχὶ τῆς ἡσυχίας συνταράξις, ἀλλ' οὐδ' ὁ ἐλάχιστος θόρυβος ν' ἀκουσθῇ μεταξὺ αὐτῶν. Ὀφείλεται δὲ τοῦτο, ὡς μοὶ ἐξήγησαν, εἰς τὸ ὅτι οἱ νέοι οὗτοι, οἵτινες ἐμβριθῶς σπουδάζουσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀνδρείως μάχονται ἐν πολέμῳ, σέβονται τὴν θέσιν ἐν ᾗ συνέρχονται, καὶ πρὸ πάντων σέβονται ἑαυτούς, ἐμφοροῦνται δὲ καὶ τῆς ἰδέας ὅτι ἦλθον εἰς τὸ Πανεπιστημεῖον οὐχὶ ἵνα διδάξωσι τοὺς ἄλλους, καὶ τὴν κυβέρνησιν, πῶς πρέπει νὰ πολιτεύωνται, ἀλλὰ πρὸς ἀπόκτησιν πείρας καὶ γνώσεων ἵνα αὐτοὶ ἐν καιρῷ καλῶς πολιτεύωνται.

Διαβάντες δὲ πρὸ τοῦ μελοδραματικοῦ θεάτρου, καὶ μεταξὺ τοῦ ὁπλοστασίου καὶ τῆς οἰκίας τοῦ Διαδόχου, ἥτις ἐστὶν ἐπιφανεστέρα τῆς Αὐτοκρατορικῆς, ὑπερβῶμεν αὖθις τὴν γέφυραν, τὴν πολυτελεστέραν τῶν ἐν Βερολίνῳ καὶ δι' ὡραίων κοσμουμένην γλυπτικῶν συμπλεγμάτων,

Digitized by Google

καὶ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν εὐρύχωρον πλατεῖαν ἣν εἴχομεν ἤδη ἐν παρόδῳ ἰδεῖ.

Αὕτη καλεῖται «Κῆπος τέρψεως», καὶ ἡ ἐπωνυμία ἓν ἔχει ἐλάττωμα, ὃ ἴσως σοὶ φανῇ καίριον, ὅτι κῆπος ἐνταῦθα παντάπασι δὲν ὑπάρχει. Κεῖται δ' ἐπὶ τῆς νήσου τῆς Σπραίης, ἥτις ἦν ἡ πρώτη τοῦ Βερολίνου κοιτίς, καὶ δεξιῶς μὲν ἡμῶν, τῶν ἐκ τῶν Φιλυρῶν ἐρχομένων, ἐγείρεται τὸ μέγα καὶ ἀρχαῖον ἀνάκτορον, ἐν τῷ μέσῳ δ' ἐστήθη χαλκοῦν πρὸ δύω ἐτῶν ἐξαίσιον ἔφιππον ἄγαλμα Φρειδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Γ', καὶ ἀριστερῶς ἡμῖν ἵδρυται ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ φιλομούσου Βασιλέως τὸ Μουσεῖον, εἰς ὃ ἐπὶ στιγμὴν πρέπει νὰ ἐνδιατρίψωμεν, διότι θὰ ἦτον ἄξιον νὰ διαπρέπῃ ἐν μέσαις ταῖς Ἀθήναις ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους, καὶ κοσμεῖται ἐσωτερικῶς διὰ περιφήμων τοιχογραφιῶν τοῦ ἐνδόξου Κάουλβαχ.

Εἰς τὸ ἀχανὲς τοῦτο τῶν Μουσῶν καταγώγιον περιέχονται ἀγάλματα, ἀνάγλυφα, προτομαὶ καὶ ἐπιγραφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης καὶ ἄλλα τῆς Ῥωμαϊκῆς, πολυπληθέστερα δὲ γύψινα ἐκμαγεῖα, καθ' ὕλην καὶ χρονολογίαν ἐκτεθειμένα, τῶν ἀρίστων ἔργων ὅσα εὑρίσκονται ἐν Μουσείοις τῆς Εὐρώπης, ἢ καὶ ἐκτὸς Μουσείων, ὡς πολλὰ παρ' ἡμῖν. Πλὴν δὲ τούτων ἔργα τέχνης Αἰγυπτιακῆς, διατεθειμένα ἐντὸς περιέργου μιμήματος ναοῦ Αἰγυπτιακοῦ, καὶ ἀρχαιότητες Ἀσσυριακαὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἀσιανῶν λαῶν, καὶ τῆς Εὐρώπης μεσαιωνικαί· πρὸ πάντων δὲ πολυτιμοτάτη συλλογὴ ἀρχαίων ἀγγείων καὶ ἄλλων κεραμουργημάτων, οἷον ἀγαλμάτων τῆς Τανάγρας (ὧν τὰ ἄριστα ἀκούω ὅτι εὑρίσκονται παρὰ ξένοις καὶ οὐχὶ παρ' ἡμῖν), καὶ δακτυλιολίθων καὶ νομισμάτων. Τούτων συμπληρωματικὴν συλλογὴν ἠγόρασεν ἐσχάτως τὸ Μουσεῖον ἡμίσεος ἑκατομμυρίου φράγκων παρὰ τοῦ ἄρτι ἀποβιώσαντος Πρόκες, τοῦ ποτὲ πρέσβεως τῆς Αὐστρίας ἐν Ἑλλάδι, ὅπου καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ νομισματικοῦ τούτου θησαυροῦ συνεκόμισε.

Ἀλλαχοῦ τὸ Μουσεῖον περιέχει ἔργα τέχνης καὶ βιομηχανίας, ἐνδύματα, ὅπλα καὶ σκεύη τῶν ἀπωτάτων καὶ ἀγνωστοτάτων λαῶν, Ἰνδῶν, Σινῶν καὶ Ἰαπώνων, καὶ τῶν μᾶλλον ἀπροσίτων ἀγρίων τῆς Ἀφρικῆς ἢ τῆς Πολυνησίας. Ἄλλη δὲ πτέρυξ ἐστὶ καθιερωμένη εἰς τὰ ἀριστουργήματα τῶν ἐπισημοτέρων ἀποθανόντων ζωγράφων πασῶν τῶν χωρῶν· διὰ δὲ τοὺς ζῶντας καλλιτέχνας τῆς Γερμανίας ἐπ' ἐσχάτων παρ' αὐτὸ τὸ Μουσεῖον ἐν χλοερῷ περιβόλῳ περιλαμβανομένῳ ὑπὸ διπλοῦ περιστύλου, οὗ ἡ μία πλευρὰ παρατείνει τὴν Σπραίην, ἐκτίσθη ἕτερον ἐξαίσιον οἰκοδόμημα, ὡς μέγιστος κορινθιακὸς ναός, ἐφ' ὑψίστης ἐπικαθήμενος βάσεως.

Ἀλλ' ἀρκοῦσι τὰ περὶ τοῦ Μουσείου. Νὰ σοὶ περιγράψω αὐτοῦ τὰ μυρία περιεχόμενα οὔτε τὸν καιρὸν οὔτε τὰς εἰδικὰς γνώσεις ἔχω. Ὑπάρχει ἐκδεδομένος εἰς ὀγκώδη τόμον αὐτοῦ ὁ κατάλογος. Ἂν τὸν θέλῃς, γράψον νὰ σοὶ τὸν στείλω.

Καὶ ὅμως, ἕνα ἔτι σταθμόν, πρὶν ἢ μακρυνθῶμεν. Τὸ βάθος τῆς πλατείας κατέχει ἡ ἐκκλησία ἐν ᾗ ἐκκλησιάζεται ἡ αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια. Ἐστὶ δὲ ῥυθμοῦ τόσον ἀσήμου καὶ ἀπειροκάλου, ὥστε φαίνεται ὡς κηλὶς παρὰ τὰ ἄλλα κομψὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ τῆς πλατείας οἰκοδομήματα· διὰ τοῦτο πρόκειται νὰ κατεδαφισθῇ, καὶ ν' ἀνεγερθῇ πολυτελέστατος ναὸς ἀντ' αὐτῆς, ὅταν εὐοδῶσιν οἱ ἀπαιτούμενοι πόροι. Ἐν τούτοις δ' εἶχεν ἀρχίσει ἀνεγειρόμενον παράρτημά τι αὐτοῦ, μέλλον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἐναπόθεσιν τῶν λειψάνων τῶν ἀποθνησκόντων Αὐτοκρατόρων, καὶ εἶχον συμπληρωθῆ αὐτοῦ οἱ τέσσαρες τοῖχοι. Τοὺς τοίχους τούτους ἔλαβε προσωρινῶς ἡ διεύθυνσις τῶν ἀρχαιοτήτων, ἵνα, διασκευάσασα αὐτούς, ἐναποθέσῃ ἐκεῖ τὰ ἐκμαγεῖα τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνευρισκομένων. Ἐννοεῖς ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν ἐνταῦθα νὰ μὴ εἰσέλθω. Ἐπειδὴ ὅμως ἐκ περάτων τῆς Γερμανίας συρρέουσιν οἱ περιηγηταὶ τῶν ἁγίων τούτων λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος, εἰ καὶ εἰσὶ ταῦτα ἁπλᾶ ἐκμαγεῖα, καὶ ἑπομένως δὲν μοὶ ἐπιτρέπεται ν' ἀμφιβάλλω ὅτι πᾶς λόγιος Ἕλλην, ἄρα καὶ σύ, ἐπεσκέφθης πρὸ πολλοῦ τὰ πρωτότυπα εἰς τὸν τόπον τῆς ἀνασκαφῆς, διὰ τοῦτο πάντη περιττὸν νομίζω νά σ' εἰπῶ τι περισσότερον περὶ τῶν περιδόξων τούτων ἔργων τοῦ Ἀλκαμένους, τοῦ Παιωνίου καὶ τοῦ Πραξιτέλους, ἃ εἶχον τὴν τύχην ν' ἀκούσω ἐξηγούμενα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Κουρτίου.

Πρὶν ἀναχωρήσω ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἶχον ἀκούσει δισταγμοὺς ἂν ἡ σύμβασις δι' ἧς ἐπετρέποντο αἱ ἀνασκαφαὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ἔβλαψεν ἢ ὠφέλησε. Τότε, ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα μοὶ ἦτο ξένον, εἶχε διαφύγει τὴν προσοχήν μου. Τώρα ὅμως, μεθ' ὅσα ἐνταῦθα εἶδον καὶ ἤκουσα, δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι τοιοῦτοι δισταγμοὶ ὑπῆρξαν. Ἡ Γερμανία προχέει Πακτωλὸν χρημάτων διὰ ν' ἀνασκάψῃ τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ πλουτίσῃ τὰ Μουσεῖα ἡμῶν δι' ἀριστουργημάτων ἀνεκτιμήτων, καὶ οἷα, ἂν πρέπῃ νὰ πιστεύσω τὸν Κ. Κούρτιον, οὐδὲν μουσεῖον κέκτηται, καὶ ἡμεῖς νὰ μεμψιμοιρῶμεν! Ἀλλὰ διατί ν' ἀνασκάψῃ τὴν Ὀλυμπίαν καὶ νὰ μᾶς πλουτίσῃ δι' ἔργων τοῦ Ἀλκαμένους καὶ τοῦ Πραξιτέλους ἡ Γερμανία, καὶ οὐχὶ ἡμεῖς αὐτοί; Καὶ τίς μᾶς ἐμπόδισεν ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη ἡμεῖς νὰ τὴν ἀνασκάψωμεν; ἢ ἂν ἔχωμεν τοὺς πόρους, τί μᾶς κωλύει ν' ἀνασκάψωμεν τόσα ἄλλα μέρη, ὀλίγου δεῖν πᾶσαν γωνίαν τῆς Ἑλλάδος, ὅπου οὐχὶ ὀλιγωτέρους δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ἀρχαιολογικοὺς θησαυρούς; Ἐλπίζω δὲ νὰ μὴ μοὶ ἀποδώσῃς ἔλλειψιν πατριωτισμοῦ ἂν σοὶ ἐκφράσω τὴν πεποίθησίν μου ὅτι αἱ ἀνασκαφαί, καὶ ἕνεκα τῶν γνώσεων καὶ τῆς ἐμπειρίας τῶν αὐτὰς ἐπι-

Digitized by Google

τετραμμένων, καὶ ἕνεκα τῆς ἀφθονίας τῶν χορηγιῶν, μετὰ τοσαύτης ἐκτελοῦνται μεθόδου καὶ ἀκριβείας, ὥστε καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν δυνάμεθα νὰ παραδειγματισθῶμεν. Μᾶς κατέδειξε δὲ τέλος ὁ καθηγητὴς ὅτι διὰ τῆς εὐλαβείας μεθ' ἧς συνελέγησαν καὶ τὰ ἀφανέστερα τεμάχια, καὶ διὰ τῆς τέχνης καὶ ἀγχινοίας μεθ' ἧς συνηρμολογήθησαν, πολλὰ τῶν ἀγαλμάτων ἀξιολόγως συνεπληρώθησαν καὶ πλησιάζουσι νὰ καταρτισθῶσι σχεδὸν ἄρτια τὰ δύω τῶν ἀετωμάτων συμπλέγματα, τὰ μόνα, μᾶς εἶπεν, ἃ διετηρήθησαν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος. Ταῦτα ἔπραξαν οἱ Γερμανοὶ οἵτινες ἔχουσι τὰ ἐκμαγεῖα. Ἐλπίζω ὅτι ἀνώτερα ἀποτελέσματα ἐπετύχομεν καὶ θὰ ἐπιτύχωμεν ἡμεῖς, οἵτινες ἔχομεν τὰ πρωτότυπα.

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 28 Ἰουνίου 1879. Ξ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΖΕΥΓΟΥΣ ΠΗΛΟΒΑΤΙΔΩΝ

[Ἐκ τοῦ ρωσικοῦ]

Α' Πρόσκλησις εἰς χορόν.

Ὁ Ἰωάννης Μύλλερ «*ὑποδηματοποιὸς ἐκ Παρισίων*» κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς θύρας του ἐπιγραφήν, πράγματι δὲ ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Ῥήγας καταγόμενος, ἠγέρθη ἡμέραν τινὰ λίαν πρωΐ, ετάνυσε τὰς χεῖρας, ἠνώρθωσε τὸν ἐπὶ τῆς ῥινός του πεσόντα βαμβακερὸν σκοῦφόν του καὶ ἔπληξεν ἐλαφρῶς εἰς τὴν πλευρὰν τὴν σύζυγόν του—«Σήκω, Μαρία Κάρλοβνα! Δός μου τὰ ξυράφια, τὸ μαῦρο πανταλόνι καὶ ἕν ἄσπρο 'ποκάμισο. Πρέπει νὰ 'πάγω τοῦ αὐλικοῦ συμβούλου Θεοδωρέγκου ἕνα ζευγάρι *καλόσια* ὁποῦ τοῦ ὑποσχέθηκα διὰ τὴν παρασκευὴν (ἡ παρασκευὴ δὲ αὐτὴ εἶχε παρέλθει πρὸ δύο ἑβδομάδων). Ἐγὼ θὰ ξυρισθῶ, καὶ σὺ πρόσταξε τὸν Βάνικα νὰ γυαλίσῃ τὰ καλόσια νὰ τὰ κάμῃ καθρέφτη. Ἤκουσες; προσέθηκεν ἐναβρυνόμενος ὁ ὑποδηματοποιός. «Ἂς τὰ καμαρώσῃ καὶ ἂς ἰδῇ πῶς δὲν εἶνε ρωσικὴ δουλειά, ἀλλὰ σαφὴ γερμανική, χωρὶς ψεγάδι.»

Δὲν εἶχεν εἰσέτι παύσει μονολογῶν, ὅτε ἡ Μαρία Κάρλοβνα ἐπανῆλθεν ἔχουσα τὰς πηλοβατίδας ἀνὰ χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον φρίκην ἐκφράζον. «Ὁ Βάνικας ἦτο χθὲς μεθυσμένος, ἀνεφώνησε, τὰ καλόσια εἶναι χαλασμένα!»

Τὸ ξυράφιον ἔπεσεν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Μύλλερ. «Νὰ πάρ' ἡ ὀργή! τὰ καλόσια ἑνὸς αὐλικοῦ συμβούλου! Τόσον ὡραῖα καλόσια!...» Καὶ ἥρπασεν αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς τῆς γυναικός του. Ἀληθῶς τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀδιόρθωτον· αἱ πηλοβατίδες ἦσαν εἰς κακὴν κατάστασιν· ἡ δεξιὰ ἦτο ἐσχισμένη κατὰ τὸ πλάγιον, τὴν δὲ ἀριστερὰν ἐκάλυπτε δυσώδης ὕλη.

Λύσσα κατέλαβε τὸν Μύλλερ «Βάνικα, ἀνέκραξε μετὰ κεραυνώδους φωνῆς, τί εἶν' αὐτό;...»

Εἰς τὴν θύραν ἐφάνη ἡ εὐήθης ἅμα καὶ πονηρὰ φυσιογνωμία τοῦ Βάνικα, ὅστις μὲ νυσταλέους ὀφθαλμοὺς ἔστη ξέων ἀπαθῶς τὸ ἰνίον του.

— Τί εἶν' αὐτό; ἐπανέλαβεν ἀπειλητικῶς ὁ ὑποδηματοποιός, δεικνύων τὰς πηλοβατίδας—Ξεύρω κ' ἐγώ;—Πῶς δὲν ξεύρεις; Ἐγώ σ' ἐρωτῶ τί εἶν' αὐτό;—Καὶ πῶς θὰ τὸ ξεύρω ἐγώ;

Ὁ Μύλλερ, ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐκ τῆς ὀργῆς, ἔτυψε τρὶς διὰ τῶν πηλοβατίδων τὸν Βάνικαν κατὰ πρόσωπον. Ὁ Βάνικας ὠλόλυξεν, ὁ δὲ Μύλλερ ἐπραΰνθη.

«Τέλος τί νὰ κάμω; ἐσκέφθη, δὲν πρέπει νὰ πετάξω τώρα τὰ καλόσια! Τοῦ αὐλικοῦ συμβούλου Θεοδωρέγκου νὰ τὰ δώσω δὲν γίνεται, ἐπειδὴ γνωρίζει ἀπ' αὐτά. Θὰ χαθοῦν ἄδικα... Κάποιου ὅμως πρέπει νὰ τὰ φορτώσω... Ἆ! εἶδες, ἕνας μουσικὸς ἦλθε ταῖς προάλλαις νὰ παραγγείλῃ καλόσια. Ἴσα ἴσα νὰ τὰ 'πάγω 'ς ἐκεῖνον; Ναί! μόνον πῶς αὐτοὶ οἱ μουσικοί... χρήματα ἀπ' αὐτοὺς μὴν περιμένῃς, τοὺς γνωρίζω. Ἆ!..., ἀνέκραξεν αἴφνης, τύψας διὰ τοῦ δακτύλου τὸ μέτωπον, τὴν κυριακὴν εἶναι τὰ γενέθλια τῆς Μαρίας Κάρλοβνας.

Καὶ περιτυλίξας τὰς πηλοβατίδας διὰ μαντηλίου, ἔλαβεν αὐτὰς ὑπὸ μάλης, φορέσας δὲ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸν πῖλόν του *στραβά*, διότι μεταξὺ τῶν ὁμοτέχνων ἐφημίζετο ὡς φιλάρεσκος, ἐξῆλθε τῆς οἰκίας.

Ἀπὸ τὴν μικρὰν Μορσκάγιαν ὅπου διέμενεν ὁ Μύλλερ ἐστράφη πρὸς τὴν Κυανῆν Γέφυραν καὶ διευθυνθεὶς πρὸς τὴν Κολόμνην[1] ἔστη ἐνώπιον ὑψηλῆς οἰκίας ἀκαθάρτου ἐξωτερικοῦ, παρὰ τὴν πύλην τῆς ὁποίας ἐκάθητο θυρωρὸς παίζων ἐπὶ τριχόρδου κιθάρας.

— Ἐδῶ κάθεται ὁ κ. Σούλτζ; ἠρώτησεν ὁ Μύλλερ· ὁ θυρωρὸς ἠτένισε τὸν γερμανόν, εἶτα ἀποστρέψας τὸ πρόσωπον ἀπεκρίθη.—Δὲν ἔχομε τέτοιους.—Ὁ κ. Σούλτζ, μουσικὸς—Εἶναι ἕνας γερμανός, μὰ μουζικάντες εἶναι, δὲν εἶναι, ποιὸς τοὺς ξέρει αὐτοὺς ὅλους τοὺς μουζικάντιδες! Ἀναιβῆτε ἐπάνω ἐπάνω. Ἂν εἶναι αὐτὸς πάει καλά, εἰ δὲ καὶ μή, ζητήσετε ἀλλοῦ.»

Ὁ Μύλλερ ἀνέβη διὰ στενῆς κλίμακος καὶ φθὰς ὑπ' αὐτὴν τῆς οἰκίας τὴν στέγην ἔστη ἐνώπιον θύρας ἐφ' ἧς ἦτο ἐπὶ χάρτου γεγραμμένη ἐπιγραφὴ «Karl Schultz musicus.» Ὁ Μύλλερ ἀνοίξας τὴν θύραν εἶδε νεανίαν ὠχρὸν ἔχοντα ὀφθαλμοὺς κοίλους· ἐκάθητο δὲ στηρίζων τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ ἁπλῆς ξυλίνης τραπέζης καὶ κρατῶν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὴν κεφαλήν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἔκειντο ἀναμὶξ βιβλία καὶ χειρόγραφα τετράδια μουσικῆς. Τὸ δωμάτιον ἦτο κενόν, ἔρημον, καὶ μόνον εἰς τὴν γωνίαν ἀχύρινά τινα καθίσματα ἐφαίνοντο σχηματίζοντα κλίνην. Οἱ τοῖχοι, λευκοὶ ἄλλοτε, ἠκολούθουν τὸ ἐπικλινὲς τῆς στέγης. Ἄλλως τε, ἐν τῷ δωματίῳ ἐπεκράτει τὸ κενὸν καὶ ὁ ζόφος· ἐκεῖ κατῴκει ἡ πτωχεία ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ γυμνότητι. Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη εἰκὼν κατέπληξε τὸν Μύλλερ, καὶ ἔστη ἀκίνητος παρὰ τὴν θύραν, μὴ

1. Πτωχὴ συνοικία ἐν Πετρουπόλει.

Digitized by Google

ἐννοῶν ὁποῖον αἴσθημα τὸν κατέλαβεν.Ὁ ἀγαθὸς γερμανός, καταπλαγεὶς ἐνώπιον τοιαύτης ἀθλιότητος, ἀπώλεσε τὸ θάῤῥος καὶ μετὰ κόπου ἐψέλλισε.

— Τὰ καλόσια σας εἶναι ἕτοιμα...

Ὁ νεανίας ἐστράφη καὶ ἠτένισε μετὰ θλίψεως τὸν ὑποδηματοποιόν.

— Σᾶς εἶπα, ἀπεκρίθη ὅτι θὰ ἔλθω ὁ ἴδιος νὰ τὰ λάβω. Τώρα χρήματα δὲν ἔχω.—Πῶς γίνεται, κύριε Σούλτζ, ν' ἀνησυχεῖτε ; Λογαριαζόμεθα ἔπειτα. Τώρα ὁ καιρὸς εἶναι ὑγρὸς καὶ τὰ καλόσια χρειάζονται...» Ὁ δυστυχὴς μουσικὸς ἠγέρθη καὶ λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ Μύλλερ, τῷ εἶπεν·—Εἶσθε καλὸς ἄνθρωπος !

Ὁ Μύλλερ ἐταράχθη. Τὸν ἔτυπτεν ἡ συνείδησις· ἠθέλησε νὰ φύγῃ τὸν πειρασμόν, ἀλλ' ἠγνόει τί νὰ πράξῃ. Τὴν κυριακὴν ἦσαν τὰ γενέθλια τῆς συζύγου του καὶ ἔμελλον νὰ ἔλθωσιν ἐπισκέψεις.—Κύριε Σούλτζ, ἐψιθύρισεν ἐκ νέου στρέφων μεταξὺ τῶν χειρῶν τὸν πῖλόν του. Ἔχω... νὰ σᾶς... νὰ σᾶς... παρακαλέσω. Τὴν κυριακὴν εἶναι τὰ γενέθλια τῆς γυναίκας μου Μαρίας Κάρλοβνας, καὶ θὰ ἔχωμεν προσκεκλημένους. Λοιπὸν ἐπεθύμουν νὰ τοὺς εὐχαριστήσω. Ἡ Μαρία Κάρλοβνα ἀγαπᾷ πολὺ τὸν χορὸν καὶ κανένα δὲν ἔχομεν νὰ παίζῃ, καὶ δίχως χορόν, ξέρετε, εἶναι στενοχώρια. Ἀκόμη καὶ τοῦ Πρεμφέρερ ἡ γυναῖκα τρελλαίνεται διὰ τὸν χορόν.—Καὶ ποίαν ὥραν;ἠρώτησεν ὁ Σούλτζ. —Εἰς τὰς ἔξη ὥρας, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Μύλλερ, εἰς τὰς ἔξη. Θὰ 'νοιασθοῦμε νὰ μὴ στενοχωρηθῆτε,καὶ διὰ τὰ καλόσια, παρακαλῶ, μὴν ἔχετε ἔννοιαν. Δὲν ἀξίζουν τὸν κόπον!... Μὰ θὰ χαρῇ ἔξαφνα ἡ Μαρία Κάρλοβνα ;» Καὶ ὅλος χαρὰ ὁ Μύλλερ ἔτρεξεν οἴκαδε, ὑποτονθορύζων καθ' ὁδὸν ᾀσμάτια καὶ χορούς.

Ὁ δὲ δυστυχὴς μουσικὸς κατέπεσεν ἐπὶ τῆς ἀχυρίνης ἕδρας του, καὶ καλύψας διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον, ἔκλαυσε πικρῶς.«Ποῦ κατήντησα ! ἐσκέφθη. Δι' ἓν ζεῦγος πηλοβατίδων ὀφείλω νὰ παίζω ὁλόκληρον νύκτα εἰς τὴν ἑορτὴν ὑποδηματοποιοῦ!...»

Β' Παιδικὴ ἡλικία.

Ὁ Κάρολος Σούλτζ ἐγεννήθη ἐν Γερμανίᾳ. Ὁ πατήρ του, εὐγενὴς εὐκατάστατος γερμανικὸν ἔχων τὸ φρόνημα, κατῴκει, οὐχὶ μακρὰν τοῦ Δουσελδόρφ, εἴς τι κτῆμά του ὅπου, γέρων ἤδη, εἶχεν ἀποκατασταθῆ. Ἡ σύζυγός του εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀποθάνει, τὸν οἶκον δὲ διηύθυνε οἰκονόμος κακεντρεχὴς καὶ ὀργίλη, Μαργαρίτα καλουμένη. Ἐν γένει, ὅπως οὐδὲν ὑπάρχει ἀνοητότερον ἀνοήτου γάλλου, οὕτως οὐδὲν ἀπεχθέστερον θυμώδους Γερμανίδος. Ἡ Μαργαρίτα ἦτο γυνὴ τεσσαρακοντοῦτις, ὑψηλή, ἰσχνή, μὲ παρειὰς πορφυρᾶς, φόβος καὶ τρόμος τῆς οἰκίας ὅλης. Τὸ κυριώτερον μέσον δι' οὗ ἐμάγευε τὸν γηραιὸν Σούλτζ ἦτο ἰδιαιτέρα τις τέχνη περὶ τὴν μαγειρικήν, μάλιστα ἐδεσμάτων τινῶν τὰ ὁποῖα ὁ γέρων ὑπερηγάπα. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἔγεινεν οἰκοδέσποινα καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως καὶ ἀπεμάκρυνεν ὅλους τοὺς ἐναντίους της. Πρὸ πάντων ὅμως ἡ Μαργαρίτα ἐμίσει τὸν μικρὸν Κάρολον καθὸ ζωντανὸν ἐμπόδιον, ὅπερ ἦτο ὀλίγον δύσκολον ν' ἀπομακρύνῃ. Ὁ Κάρολος ἐφοίτα εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τοῦ Δουσελδόρφ, ἐσπούδαζε δὲ ὄχι καλῶς, ὅπως ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ζωηρᾶς φαντασίας παῖδες. Τῇ ἀληθείᾳ, οὐδὲν ὀχληρότερον τοῦ ἀποστηθίζειν ῥήματα, κλίνειν ὀνόματα οὐσιαστικὰ καὶ κηλιδόνειν τοὺς μαυροπίνακας, ὅταν ἡ κεφαλὴ γέμῃ πύργων μαγικῶν, ἱπποτῶν μὲ χρυσοῦς θώρακας καὶ πάντων τῶν θαυμασίων ὅσα πλάττει παιδικὴ φαντασία. Ὁ Κάρολος δὲν προώδευεν, οἱ διδάσκαλοι παρεπονοῦντο, ἡ δὲ Μαργαρίτα ἐβεβαίου τὸν γέροντα Σούλτζ ὅτι ὁ υἱός του εἶναι τῆς ἀπωλείας καὶ ἄξιος ἀγχόνης. Ἐπιστρέφων ἐκ τῆς σχολῆς ὁ Κάρολος μόνον συζητήσεις περὶ γεωμήλων καὶ ἐπιπλήξεις βαρβάρους ἤκουε.Τέλος δὲν ὑπέφερε πλέον,διότι,ἂν ἐξ ἑνὸς ἦτο πεπροικισμένος μὲ τρυφερὰν ψυχήν, ἀλλ' ἦτο ὅμως καὶ ὑπερήφανος μέχρι πείσματος. Ἦτο ἐξ ἐκείνων τῶν χαρακτήρων ἐπὶ τῶν ὁποίων σφόδρα ἐπενεργεῖ μία λέξις ἀγάπης, ἀλλὰ καθ' ὧν οἷα δήποτε ἀπειλὴ εἶναι ἀνίσχυρος.

Ὅσῳ μᾶλλον τὸν ἐπέπληττον, τόσῳ μᾶλλον ἀπεστρέφετο τὰ γράμματα, καὶ οἱ λόγοι τῆς Μαργαρίτας θὰ ἠλήθευον, ἂν παράδοξον συμβὰν δὲν ἤνοιγεν αἴφνης πρὸ αὐτοῦ νέαν ὁδόν.

Ἡμέραν τινὰ ἐπλανᾶτο ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς Δουσελδόρφ δακρύων.Ὁ πατήρ του τὴν πρωΐαν τὸν εἶχε ξυλίσει, ἡ δὲ Μαργαρίτα τὸν ἐδίωξεν. Ὁ δυστυχὴς παῖς, τὴν γραμματικὴν ἔχων ὑπὸ μάλης, ἔστη ἐνώπιον ἐκκλησίας καὶ παρεδόθη εἰς σκέψεις. Πικρὰ ἦτο ἡ τύχη του· εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του εὑρίσκετο μόνος, ἡ δὲ ψυχή του ἐζήτει ὑποστήριγμα. Ἠγνόει τὸ δύσμοιρον τί νὰ πράξῃ. Τίς θὰ τὸ ἐλυπεῖτο ; Ἀκουσίως εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναόν, ἵνα διασκεδάσῃ τὴν θλῖψίν του ἐκάθησε καὶ ἤρξατο ἀκροώμενον τῆς διδαχῆς. Ἡ διδαχὴ ἐτελείωσε, τὴν ἠκολούθησε δὲ μεγαλοπρεπὴς ἦχος ὀργάνου. Ὁ παῖς ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ ἠκροᾶτο. Νέον, θερμόν, ἀνέκφραστον αἴσθημα τὸν κατέλαβεν ὅλον. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐνώπιόν του ἀνειλίσσετο νέος, ἀπέραντος κόσμος, αἱ ἰδέαι του ἐταράχθησαν καὶ τῷ ἐφάνη ὅτι ἡ ψυχή του εὐρύνεται, ὅτι ὁ παιδικός του νοῦς εἰς πάντα ἦχον τοῦ ὀργάνου ἐνδυναμοῦται. Ἐῤῥίγησε καὶ ἔκλαυσεν.Ἤδη ἐγνώριζε τὸν προορισμόν του, ἡ παρηγορία εὑρέθη, ὁ σκοπὸς ἐπετεύχθη, ἦτο μουσικός.

Λήξασης τῆς λειτουργίας, ὁ Κάρολος ἔστη εἰς τὸν νάρθηκα, μετ' ὀλίγον δὲ κατέβη τὴν σχολιὰν κλίμακα ὁ μουσικός, γέρων φέρων φενάκην καὶ δίοπτρα ἐπὶ πελωρίας ῥινός. Ὁ Κάρολος τὸν

Digitized by Google

ἐσταμάτησε.—Σεῖς ἐπαίζετε;—Ἐγώ.—Λαμπρὰ ἐπαίζετε!

Τὸ γερόντιον ἐγέλασεν. Ἡ ῥίς του ἐφάνη ἔτι μακροτέρα, τὰ δὲ ἐπ' αὐτῆς δίοπτρα ἀνεσκίρτησαν.—Θέλω νὰ σπουδάσω μουσικήν! ἐπανέλαβεν ὁ Κάρολος.—Σπούδασε.—Ποῦ κατοικεῖτε;—Ἐδῶ πλησίον.—Θὰ σᾶς ἀκολουθήσω, θὰ ἔλθω νὰ μὲ διδάξητε. Μὲ κάμνετε μουσικόν;

Ἡ μακρὰ ῥὶς ἐγέλασεν ἐκ νέου. Ὁ Κάρολος ἠκολούθησε τὸν γέροντα εἰς τὸ οἴκημά του, ὅπου, γελῶν αὐτός, ἐκάθισε τὸν παῖδα ἐνώπιον μικροῦ κλειδοκυμβάλου—τοῦ μόνου κοσμήματος τοῦ πενιχροῦ δωματίου—καὶ ἤρξατο ἐξηγῶν αὐτῷ τὰ μουσικὰ διαστήματα καὶ ὅλον τὸν ξηρὸν πρόλογον τῆς ποιήσεως τῶν ἤχων. Ὁ παῖς μόλις ἀνέπνεε· τοῦ μουσικοῦ οἱ λόγοι ἐνετυποῦντο εἰς τὴν μνήμην του· ἠκροᾶτο μὲ σέβας, αἴφνης δὲ ἠγέρθη καὶ ἐνηγκαλίσθη τὸν μακρόρρινα γέροντα, ὅπως οὐδένα ἕως τότε εἶχε περιπτυχθῆ. Συνεκινήθη ὁ γέρων. Καὶ αὐτὸς ἦτο μόνος, καὶ αὐτὸς ἐπίσης δὲν εἶχέ τινα ὅστις νὰ ἀνακουφίσῃ τὴν καρδίαν του. Παράδοξος ὁμοιότης συνήνωνε τὸν γέροντα καὶ τὸ νήπιον. Ἀμφότεροι ἦσαν ξένοι ἐν τῷ κόσμῳ—ὁ μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βίου, ὁ δὲ κατὰ τὸ πέρας αὐτοῦ. Ἐν τῇ καταστάσει των ὑπῆρχέ τι τὸ συγγενές. Τὸ γερόντιον ἔσφιγξεν ἐπὶ τῆς καρδίας τὸ παιδίον ὡς πατὴρ πρὸ πολλοῦ μὴ ἰδὼν τὸ τέκνον του.

Ἔκτοτε ἔζων ἀχώριστοι καὶ ὁ μικρὸς Κάρολος καθ' ἑκάστην εὕρισκε τὸ μέσον νὰ δραπετεύῃ ἐκ τοῦ σχολείου καὶ νὰ φοιτᾷ εἰς τοῦ διδασκάλου του, τοῦ ὁποίου ἐθαύμαζε τὸν ἐνθουσιώδη λόγον. Ὁ γέρων ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες, ἅπαξ προσκολληθέντες εἰς ἰδέαν τινά, εἰς ἓν αἴσθημα, δι' αὐτῶν μόνον ἀναπνέουσι καὶ ζῶσιν· ἡ μουσικὴ ἦτο εἰς αὐτὸν καὶ κόσμος καὶ ζωὴ—ὅ,τι ὁ ἀὴρ εἰς τὸ πτηνόν. Περὶ αὐτῆς ἐλάλει μετὰ σεβασμοῦ, ὡς περὶ μυστηρίου, μετ' ἔρωτος, ὡς περὶ φίλου πιστοῦ. Πλὴν οὐδέποτε ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ γέροντος ἦτο τόσον μέγας, οὐδέποτε τὰ δίοπτρά του ἐσκίρτων ἐπὶ τῆς ἀπεράντου ῥινός του εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὡς ὁπότε ὡμίλει περὶ τοῦ σοφοῦ φίλου του, τοῦ μεγάλου Βετχόβεν. Εἶχον ὁμοῦ σπουδάσει παρὰ τῷ Φὸν-Ἔδεν, καὶ νέοι ἀμφότεροι διῆλθον ὁμοῦ τὰ πρῶτά των ἔτη κατόπιν ἐχωρίσθησαν, ἵνα ὁ μὲν ἀποθάνῃ ἄγνωστος εἰς γωνίαν τινὰ τῆς ἐκκλησίας του, ὁ δὲ τελευτήσῃ ἐν πτωχείᾳ καὶ θλίψει, φέρων τὸν διπλοῦν στέφανον τῆς δυστυχίας καὶ τῆς δόξης. Τὴν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου μουσικοῦ λατρείαν αὐτήν, τὸ ἁγνὸν αὐτὸ πάθος πρὸς τὴν ὑψηλὴν μουσικὴν τὸ γερόντιον μετέδωκε καθ' ὁλοκληρίαν τῷ Καρόλῳ, ὅστις, μυηθεὶς εἰς τὸ νέον τοῦτο μυστήριον, ἔγεινε δοκιμώτατος, καὶ ἠδύνατο νὰ ὁμιλῇ γλῶσσαν εἰς εὐαρίθμους μόνον καταληπτὴν καὶ ν' ἀνυψοῖ τὴν ψυχὴν ἄνω πάσης ἐπιγείου μελέτης. Ἔκτοτε ἡ ζωή του ἔλαβε νέαν τάσιν καὶ ἡ εἰς τὸ σχολεῖον φοίτησις κατέστη εἰς αὐτὸν ἀφόρητος πλέον.

Τὸν δυστυχῆ παῖδα κατέβαλλεν ἡ ὑπερβολὴ τῶν ψυχικῶν του δυνάμεων. Ἐσκέφθη ὅτι διὰ τὴν ζωὴν ἤρκει ἡ ποίησις μόνη, ὅθεν καὶ κατέβαλε τὸν νοῦν διὰ τοῦ αἰσθήματος, τὴν πραγματικότητα διὰ τῆς φαντασίας, κακῶς δ' ἐκτιμήσας τὴν ἰδίαν ἀξίαν, κατέστρεψε τὸ μέλλον του. Οἱ διδάσκαλοί του μετὰ νέας ἀγανακτήσεως ἐδήλωσαν πρὸς τὸν γηραιὸν Σοῦλτζ ὅτι ὁ υἱός του ἐπὶ ἡμέρας ὅλας ἀπουσίαζε καὶ ὅτι τὰ τετράδιά του ἀντὶ λατινικῶν θεμάτων καὶ σχολίων εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν, γέμουσι σημείων μουσικῶν. Ἡ Μαργαρίτα ἐθριάμβευεν, ὁ δὲ γέρων Σοῦλτζ ἀπηγόρευσε τῷ υἱῷ του νὰ φανῇ τοῦ λοιποῦ ἐνώπιόν του. Ἔκτοτε ἡ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος ἦτο εἰς τὸν παῖδα ἀδύνατος. Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι μία λέξις ἀγάπης ἠδύνατο νὰ τὸν ἀναχαιτίσῃ, νὰ νικήσῃ τὸ πεῖσμά του, τοὐναντίον, ἡ ἀπειλὴ τὸν ἠρέθιζεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Δὲν ἐζήτησε συγγνώμην, οὔτε νὰ διορθωθῇ ὑπεσχέθη—ἀλλὰ ἐκσφενδονήσας μακρὰν τὰ βιβλία, ἐγένετο μουσικός.

Γ' Νεότης.

Οὕτω παρῆλθόν τινα ἔτη.

Ὁ παῖς ἔγεινε νεανίας, ὁ μουσικὸς ἐσχατόγηρος· αἱ δυνάμεις τοῦ τελευταίου βαθμηδὸν ἐξησθένουν, τὸ τέλος του ἐπλησίαζε. Τέλος, μετά τινα μεγάλην ἑορτὴν καθ' ἣν ἠθέλησεν ἀφεύκτως νὰ παίξῃ ὁ ἴδιος καὶ τῳόντι ἔπαιξε μετὰ βαθείας ἐμπνεύσεως, τὸν ἔφερον εἰς τὴν οἰκίαν ἀναίσθητον, μετά τινας δὲ ὥρας ὁ Κάρολος ἵστατο ἤδη, σύννους καὶ ὠχρός, ἐνώπιον τοῦ πτώματός του. Ὁ θάνατος τοῦ μουσικοῦ ἦτο δευτέρα ἐπίσημος στιγμὴ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Καρόλου. Μετὰ τὸν πρῶτον θρίαμβον, ἐπῆλθεν ἡ πρώτη σκέψις. Ἐσκέφθη τὸ μάταιον τοῦ κόσμου, τὸ παράδοξον τοῦτο κρᾶμα πυρὸς καὶ βορβόρου, ὅπερ καλεῖται ἄνθρωπος. Τὸ πρῶτον ἤδη μετ' ἐκπλήξεως καὶ φρίκης εἶδεν ὅτι ἐν τῷ βίῳ οὐδὲν ὑπάρχει σταθερόν, ὅτι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ ζωὴ εἶναι μηδέν, ὅτι εἶναι ἁπλῆ σκιά, ἀόρατόν τι καὶ ἀκατάληπτον. Ῥῖγος διέτρεξε τὰς φλέβας του καὶ ἐφοβήθη...

Ὢ! τί δὲν θὰ ἔδιδε τότε ἵνα κλαύσῃ ἐπὶ τοῦ στήθους ὄντος λατρευτοῦ, ἵνα πνίξῃ εἰς τὰ δάκρυα τῆς ἀγάπης τὸ νέον δηλητηριῶδες αἴσθημα τὸ εἰσδῦσαν εἰς τὴν ψυχήν του! Ἐκ νέου ἔμενε μόνος, κατάμονος. Ἡ ἰδέα αὕτη τὸν ἐπίεζε βαρέως. Ἐνόει ὅτι ἐν στιγμῇ θλίψεως μία μόνη παρηγορία ὑπάρχει, τὸ νὰ συμμερισθῇ τὸν πόνον σου ἄλλη, ἐπίσης πάσχουσα ψυχή. Τότε ἐμνήσθη τοῦ πατρός του καὶ ἔδραμε νὰ ῥιφθῇ εἰς τοὺς πόδας του, ἵνα ζητήσῃ τὴν προστασίαν καὶ τὴν εὐχήν του, ἵνα, εἰ δυνατόν, τύχῃ διὰ παρακλήσεων καὶ δακρύων, τῆς ἀγάπης αὐτοῦ,

Digitized by Google

μιᾶς πατρικῆς του θωπείας. Ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ εὗρε μεγάλην κίνησιν· ὑπηρέται ἀνήρχοντο καὶ κατήρχοντο τὴν κλίμακα, εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς ἐπαιάνιζε μουσική. Ὁ γέρων ἐτέλει τοὺς γάμους του μετὰ τῆς Μαργαρίτας. Ἔστειλε πρὸς τὸν υἱόν του βαλάντιον περιέχον ὀλίγα χρήματα ἀπαγορεύσας ταυτοχρόνως αὐτῷ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν του.

Τί ἔμενεν εἰς τὸν Κάρολον νὰ πράξῃ; Τὴν καρδίαν ἔχων αἱμάσσουσαν, ἔφυγε τὸν πατρικὸν οἶκον καὶ ἐπλανήθη μακρὰν τῆς πόλεως ἀσκόπως καὶ ἄνευ οὐδενὸς πόθου.

Ἐκ τῶν δεινῶν ἅτινα συμβαίνουσιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, τὰ μὲν εἶναι θετικά, ὡρισμένα, τὰ δὲ ἀρνητικά. Τὰ πρῶτα εἶναι γνωστὰ εἰς πάντας, καὶ ἕκαστος τὰ ἐννοεῖ· τοιαῦτα φερ' εἰπεῖν, εἶναι ἡ ἀπώλεια κτήματος, ὁ θάνατος οἰκείου, ὀργίλη σύζυγος, ἀσθένεια ὀδυνηρά. Ἀλλ' ὑπάρχουσι δεινὰ ἄλλα, ἀόρατα ὅλως καὶ ἀκατάληπτα, ἅτινα θλίβουσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ψυχήν, σπαράττουσι τὴν καρδίαν, πιέζουσιν ὡς λίθος καὶ σὲ πνίγουσι. Ταῦτα εἶναι δεινὰ ἀρνητικά, τὰ ὁποῖα ἀδυνατεῖ τις νὰ ὁρίσῃ καὶ εἰς οὐδένα ἀποκαλύπτει. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ προσπαθοῦμεν νὰ τἀποφεύγωμεν, ὡς ἀποφεύγει τις θηρίον ἀνήμερον· πρὸς τοῦτο δὲ καλοῦμεν εἰς βοήθειαν πᾶν ὅ,τι ἄλλοτε ἔλαμπε δι' ἡμᾶς, πᾶν ὅ,τι θερμῶς καὶ ἱερῶς ἠγαπῶμεν· στρεφόμεθα μετ' ἔρωτος πρὸς πᾶν ὅ,τι ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἐπίστευε, πρὸς τὰς φιλτάτας τῶν ἡμετέρων ἀναμνήσεων.

Ὁ Σοῦλτζ ἀνεμνήσθη τοῦ Βετχόβεν. Χάρις εἰς τὸν μακαρίτην γέροντα μουσικόν, ὁ Βετχόβεν ἦτο δι' αὐτὸν ἡ κορωνὶς τῶν πλασμάτων, ἡ ὑψίστη ἔκφρασις παντὸς ὅ,τι μουσικὸν καὶ ποιητικὸν ἐπὶ γῆς. Τὸν ἐφαντάζετο ἐστεμμένον χρυσοῦν δόξης στέφανον· ἐπίστευεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ ὡς εἰς προσευχήν. Ἐπεθύμει νὰ μηδενισθῇ πρὸ τῆς θαυμασίας αὐτοῦ δυνάμεως καὶ ἐξ αὐτῆς νὰ προσδοκᾷ τὸν προορισμὸν τῆς ὑπάρξεώς του.

Ἀπῆλθεν εἰς Βιέννην.

Ὁ τῆς πόλεως θόρυβος, ἡ ἐν τῇ πρωτευούσῃ ζωὴ καὶ ὅλαι αὐτῆς αἱ λαμπρότητες ὀλίγα τῷ παρουσίαζον θέλγητρα. Πανταχοῦ ἠρώτα περὶ τοῦ Βετχόβεν, ἀλλ' ἢ δὲν τὸν ἐγνώριζον, ἢ τὸν ἐγνώριζον ἁπλῶς ἐκ φήμης, ὡς ἄνθρωπον ἔχοντα ἀρκετὰ καλὴν φωνὴν βαρυτόνου. «Τί σημαίνει τοῦτο; διενοεῖτο ὁ Σοῦλτζ, ποῦ εἶναι οἱ ναοὶ οἱ πρὸς τιμὴν τῆς μεγαλοφυΐας ἀνεγερθέντες, ποῦ δὲ κρύπτεται ἡ μεγαλοφυΐα αὕτη; . . .»

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, τέλος, διερχόμενος στενήν τινα ὁδόν, εἶδε μακρόθεν γερόντιον χαράττον ἐπὶ τοῦ τοίχου γραμμὰς διὰ τεμαχίου ἄνθρακος. Παρέκει, παιδάριά τινα ἐδείκνυον διὰ τοῦ δακτύλου τὸν γέροντα, ἕτερα δὲ τοῦ ἔσυρον τὸν ἐπενδύτην, γελῶντα ὡς τρελλὰ μεταξύ των. Τὸ γερόντιον οὐδὲν ἐνόει καὶ ἐξηκολούθει γράφον. Τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ ἦτο ἐκ τῶν παραδοξοτέρων· κόμη πολιὰ ἔπιπτεν ἀτάκτως μέχρι τῶν ὤμων, ὁ ἐπενδύτης του ἦτο εἰς ἄκρον τετριμμένος, περὶ δὲ τὸν τράχηλον ἔφερε μαντήλιον ἐρυθρόν, δίδον φανταστικήν τινα χροιὰν εἰς τὰς βαθείας αὐτοῦ ῥυτίδας καὶ εἰς τὴν πολιάν του κόμην. Διὰ χειρὸς τρεμούσης ἔρριπτεν ἐπὶ τοῦ πεπαλαιωμένου τοίχου σημεῖα, αἴφνης δὲ ἵστατο καὶ ἔκλινε τὸ οὖς, οἱονεὶ ἀκροώμενος ἀπομεμακρυσμένον τινὰ ἦχον. Ὁ Σοῦλτζ τὸν ἐξέλαβε παράφρονα. Ἐπὶ τέλους τὸ γερόντιον ἐμειδίασε σκεπτικῶς καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ παιδικοῦ ὁμίλου, ὅστις ἔπαιζε καὶ ἐσκίρτα πέριξ του.

Ὁ Κάρολος ἔρριψε τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ μουσικὸν αἴσθημα ἐθέρμανε τὰ στήθη του. Εἰς τὰ ἀσυνάρτητα ἐκεῖνα σημεῖα διέκρινε νέαν, πρωτοφανῆ μελῳδίαν, ἄγνωστόν τι καὶ μεγαλοφυές.

— Τίς εἶναι ὁ γέρων οὗτος; ἠρώτησε διαβάτην τινά.

— Ὁ μουσικὸς Βετχόβεν.

«Ὁ Βετχόβεν!» Καὶ ἔδραμε κατόπιν τοῦ γέροντος, ἀλλ' οὗτος ἦτο ἤδη μακράν, καὶ βραδέως βαδίζων, ἔκαμψε τὴν γωνίαν καὶ ἐγένετο ἄφαντος. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφάνη εἰς τὸν Σοῦλτζ ὅτι πᾶσα ἡ ἐπίγειος δόξα διῆλθε πρὸ αὐτοῦ βραδέως καὶ μυστηριωδῶς, οἱονεὶ σκιά τις φοβερά, ῥακώδη περιβεβλημένη στολήν. Ὁ Βετχόβεν ἐγένετο ἄφαντος,—ὁ δὲ Σοῦλτζ δὲν τὸν ἐπανεῖδεν ἔκτοτε. Ὁ Βετχόβεν δὲν ἔμελλε νὰ ζήσῃ ἐπὶ πολύ, ὁ δὲ νοῦς του, πλανώμενος εἰς τὸ ἄπειρον, εἶχεν ἤδη ἀποβάλει, μακρὰν αὐτοῦ ἀποῤῥίψας, πᾶν τὸ γήϊνον. Ὁποῖοι ἀκατάληπτοι καὶ ἀνέκφραστοι τόνοι ἐπλήρουν τότε τὴν ψυχήν του! Ἐφαίνετο ὅτι ἐστερεῖτο τῆς ἀκοῆς, ἵνα πληρέστερον ἀκροᾶται τῆς ἐνδομύχου φωνῆς τῆς ἑαυτοῦ μεγαλοφυΐας, ὅπως ἐν τῇ ἐκστάσει τῆς ἐν αὐτῷ ἠχούσης ἱερᾶς ᾠδῆς φέρῃ εἰς πέρας τὴν ὕπαρξίν του, ὡς τελευταῖον ἀναφώνημα θαυμασίου καὶ ἀνηκούστου ὕμνου. . .

Καὶ τότε μόνος ὁ Σοῦλτζ ἐν τῇ λαμπρᾷ ταύτῃ πόλει, τῇ τοσοῦτον ἐνδόξῳ διὰ τὸν πρὸς τὴν τέχνην ἔρωτά της, αὐτὸς μόνος ἐνόησε πόσον ὑπῆρχε μεγαλεῖον ἐν τῇ τελευτῇ μεγάλου ἀνδρός.

Δ' Ἡ *δούκισσα.*

Σύγγνωθί μοι, αὐστηρά μου ἀναγνώστρια, ἂν τόσον ταχέως ῥίπτομαι ἀπὸ μιᾶς ἐντυπώσεως εἰς ἄλλην καὶ ἀποτόμως σὲ μεταφέρω ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην εἰκόνα. Ὁ νοῦς μου βαίνει ταχύτατα, ἐνῷ ὁ κάλαμός μου βραδέως κινεῖται, καὶ ἀπορῶ, τῇ ἀληθείᾳ, πῶς νὰ συμβιβάσω ἀμφότερα. Ἄλλως τε, σύ, καλὴ ἀναγνώστρια, εἶδες πλέον πῶς ὅλα τὰ τῆς ζωῆς εἶναι εὐμετάβλητα καὶ ἀπατηλά, καὶ δὲν ζητεῖς βέβαια νὰ εὕρῃς ἐν τῷ διηγήματί μου πλείονα λογικότητα. Δὲν ἔχει οὕτω;

Digitized by Google

Εἰς τὸν αὐτὸν οἶκον ἐν ᾧ διέμενεν ὁ Κάρολος, κατῴκει ἐπίσης, κατέχουσα τὰ πρῶτα δωμάτια, ῥωσὶς δούκισσα, ἐλθοῦσα ἐκ Πετρουπόλεως. Ἡ δούκισσα ἦτο πλουσιωτάτη καὶ ἐφημίζετο ὡς λάτρις τῶν καλῶν τεχνῶν. Περὶ τῆς γραφικῆς ἐλάλει μετ' ἐνθουσιασμοῦ, περὶ τῆς μουσικῆς δὲ σχεδὸν μετὰ νευρικῶν σπασμῶν. Ἐν συντόμῳ ἔχαιρε φήμην γυναικὸς ποιητικῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην. Ἦτο τεσσαρακοντοῦτις. Εἰς τὴν αἴθουσάν της συνήρχοντο πᾶσαι αἱ ἐπισημότητες λόγῳ παιδείας καὶ φώτων. Ἐν αὐτῇ ὁ ζωγράφος ἔσφιγγε τὴν χεῖρα τοῦ δουκός, ὁ κιθαριστὴς ἠδελφοῦτο μὲ τὸν αὐλητήν, ὁ ἠθοποιὸς συνεζήτει μετὰ τοῦ ποιητοῦ. Ἐπισημότης καὶ ἀξία, διπλωματία καὶ μουσικὴ συνωθοῦντο καθ' ἑσπέραν εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν αἴθουσαν τῆς ῥωσίδος. Ἡ ἀλήθεια τώρα εἶναι, ὅτι ἡ δούκισσα εἶχε χαρακτῆρα θετικὸν καὶ ὅλως ἀντίθετον τοῦ προσώπου τὸ ὁποῖον ὑπεκρίνετο. Τὰ πάντα ὑπελόγιζεν ἐκ τῶν προτέρων καὶ τὰ προδιεχάραττεν, ὁ δὲ ἐνθουσιασμὸς αὐτῆς ἦτο προπαρεσκευασμένος, καὶ πᾶσα αὐτῆς πρᾶξις ἐκ τῶν προτέρων λελογισμένη. Τοιουτοτρόπως εἶδεν ὅτι διὰ τὴν αἴθουσάν της, αἴθουσαν νέας Ἀσπασίας ἐχρειάζετο ἀφεύκτως καὶ *τεχνόσημον*. Τεχνόσημον δέ, ὡς δὲν σὲ λανθάνει, ἀναγνώστρια, καλεῖται πρόσωπον εὐειδὲς μὲ μεγαλοπρεπῆ κόμην, ὅπερ προσφέρει εἰς τοὺς ξένους τὸ τεῖον καὶ μειδιᾷ. Ἡ ἐκλογὴ τῆς δουκίσσης ἔπεσεν ἐπὶ τῆς Ἐρριέττης. . . ἀπόρου νεάνιδος, ἥτις ἐδέχθη τὸν τίτλον τοῦτον, τὸν μεταξὺ θυγατρὸς καὶ θαλαμηπόλου, τουτέστι τὸν τίτλον demoiselle de compagnie, ὅπως συνήθως ξενοφώνως λέγεται.

Ἡ νεᾶνις ἦτο ὀρφανὴ καὶ πτωχή. Ἡ θεία, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἔζη εἰς Πετρούπολιν, μετὰ χαρᾶς ἐδέξατο τὴν λαμπρὰν πρότασιν καὶ ἀπέστειλε τὴν ἀνεψιὰν πρὸς τὴν δούκισσαν. Ἡ δυστυχὴς Ἐρριέττα ἔκλαυσεν ἐπὶ πολύ, διότι μετὰ θλίψεως κατέλειπε τὸν οἰκίσκον ἐν ᾧ ἔμενον ὅλαι αὐτῆς αἱ ἀναμνήσεις, ἐν ᾧ ἡ μήτηρ αὐτῆς, ἀγαθὴ γερμανίς, θνήσκουσα τὴν ηὐλόγησεν, ὁ δὲ πατήρ της, πτωχὸς ὑπάλληλος ἔζη μετὰ κόπου καὶ μόχθου, ἐπὶ μακρὸν ἀναμένων βελτίωσιν τύχης. Αἴφνης εὑρέθη ἐν τῷ μέσῳ νέου κόσμου, ἔνθα τὰ πάντα τῇ ἐφαίνοντο ξένα, ἄγρια. Ἐν τῇ αἰθούσῃ, ὅπου τὴν ἐτοποθέτησαν ἐνώπιον ἀργυροῦ αὐθέψου, προσέβαλε τὴν ἀκοήν της γλῶσσα νέα, εἶδε νέα πρόσωπα καὶ ξένους στολισμούς, ἔλαβε γνῶσιν νέων ἰδεῶν καὶ παθῶν, ὅλως ἀγνώστων τέως αὐτῇ. Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς δουκίσσης ἦτο ὀρθός· οἱ νέοι ἤρχισαν νὰ περιστρέφωνται περὶ τὴν Ἐρριέτταν, ἐρωτύλοι καὶ κοῦφοι, ὡς πράττουσι πάντες οἱ νέοι οἱ μόνον εἰς τὴν τέρψιν ἀποβλέποντες. Ἡ νεᾶνις ἤκουε τὰς φλυαρίας αὐτῶν μετὰ πείσματος, ἐπειδὴ ἦτο πεπεισμένη ὅτι τὴν ἐθεώρουν ὡς παιδικὸν ἄθυρμα, ὡς ἁπλοῦν μέσον διασκεδάσεως, καὶ ὅτι οὐδὲν θερμὸν αἴσθημα συμπαθείας πρὸς αὐτὴν ἢ ἀφοσιώσεως ἔκρυπτον τὰ στήθη ἐκεῖνα, τὰ τοσοῦτον λάμποντα ἐξωτερικῶς. Ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης ἀπαθείας, ἡ μουσικὴ ἦτο ἡ μόνη αὐτῆς παρηγορία. Ἀλλ' ἡ δούκισσα καὶ ἐκ τούτου εἶξευρε νὰ ὠφελῆται. Καθ' ἑσπέραν, ὅτε ἡ αἴθουσά της ἐπληροῦτο ξένων, ἀπετείνετο πρὸς τὴν Ἐρριέτταν καὶ θωπευτικῶς τὴν παρεκάλει νὰ παίξῃ τεμάχιόν τι τοῦ Γέρτζ ἢ τοῦ Καλημπρένερ. Ἡ τάλαινα νέα, ἥτις θὰ ἔδιδε τὸ πᾶν ἵν' ἀποφύγῃ τὴν θορυβώδη ἐκείνην κοινωνίαν, ἐκάθητο πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου, καὶ μεθ' ὑπομονῆς ἤκουεν ὅλας τὰς τυπικὰς φιλοφρονήσεις, ἃς σωρηδὸν τῇ ἐπεδαψίλευον.

Ἑσπέραν τινά, ὅτε, περατώσασα λαμπρὸν capriccio πλῆρες τῶν ἰδιοτροπιῶν καὶ ἁλμάτων ἐκείνων, τῶν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς νεωτέροις κυμβαλισταῖς, ἐκάθητο σκεπτική, ἤκουσε πλησίον της τὴν ἑπομένην ἐρώτησιν :

— Τί φρονεῖτε ὑμεῖς, περὶ τῆς μουσικῆς αὐτῆς, κύριε Σούλτζ ;—Ἐγὼ φρονῶ, ὅτι αὐτὴ δὲν εἶναι μουσική, ἀπήντησεν ἐκεῖνος μετ' ἀπαθείας.

Ἡ Ἐρριέττα ἀκουσίως ἀνένευσε· τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο ἀνάστημα, τὸ ὠχρὸν πρόσωπον καὶ τὸ ἄτοπον τῆς ἐκφρασθείσης γνώμης, τῇ ἐφάνησαν τόσον παράξενα, τόσον ἀπρεπῆ, ὥστε ἡ γυναικεία αὐτῆς περιεργία, ἀκουσίως αὐτῆς διηγέρθη.

«Ὅταν ὁ ἠθοποιός, ἐπανέλαβεν ὁ Σούλτζ, μετ' εὐγλώττου τέχνης ἐκφράζει ἡμῖν, ἀπὸ σκηνῆς, ὅλα τοῦ ἀνθρώπου τὰ πάθη, εἴπατε, δὲν τὸν προτιμᾶτε τοῦ ἀνοήτου γελωτοποιοῦ, ὅστις πηδᾷ καὶ μορφάζει ἐνώπιον τοῦ πλήθους ; Ὅτε ὁ ζωγράφος, ἄνωθεν ἐμπνευσθείς, ἐξεικόνισεν εἰς ὑμᾶς τὴν ἱερὰν μορφὴν τῆς Παναγίας, εἶναι δυνατὸν νὰ σᾶς κινήσωσιν εἰς θαυμασμὸν γελοιογραφίαι ; Ἢ φρονεῖτε ὅτι ἡ μουσικὴ δὲν ἔχει καὶ αὐτὴ τοὺς βαθμούς της, ὅτι δὲν ἔχει τοὺς γελωτοποιοὺς αὐτῆς καὶ τὰς ἐλεεινὰς γελοιογραφίας; Πιστεύσατέ με· ὅλαι αὐταὶ αἱ ταχυδακτυλουργικαὶ συμφωνίαι, εἶναι ἁπλαῖ γελοιογραφίαι καὶ οὐδὲν ἄλλο.»

Ἡ Ἐρριέττα ἤκουε μετὰ πολλῆς προσοχῆς. Τὸ πρῶτον ἤδη ἤκουε τολμηρὸν λόγον, ἰδέας ἐν πεποιθήσει ἐκφραζομένας, καὶ οὐχὶ φιλοφρονήματα πάσης ἐννοίας κενά.

— Ἀγαπᾶτε τὴν μουσικήν ; ἠρώτησε στραφεῖσα πρὸς τὸν Σούλτζ. Οὗτος ἐταράχθη. Εἴπομεν ἤδη ὅτι ἡ Ἐρριέττα ἦτο ἐξόχου κάλλους. Οἱ κυανοῖ αὐτῆς ὀφθαλμοὶ ἐξέφραζον τῆς ψυχῆς αὐτῆς τὴν ἁγνότητα, καὶ πλουσία κόμη ξανθὴ κατέπιπτε δακτυλιοειδῶς μέχρι τῶν ὤμων. Ὁ Σούλτζ τὴν ἐθεώρησεν, ἐκείνη δὲ ἐπανέλαβε τὴν ἐρώτησίν της.—Αἰσθάνομαι τὴν μουσικήν, ἀπεκρίθη μετὰ δισταγμοῦ ὁ Σούλτζ, σπουδάζω νὰ τὴν ἐννοήσω.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπλησίασεν ἡ δούκισσα. «Κύριε Σούλτζ, εἶπε διὰ τῆς θωπευτικῆς φωνῆς

Digitized by Google

της, μὲ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ θάῤῥος γείτονος, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλω τὴν γνωριμίαν σας, θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μᾶς παίξητε ὀλίγον. Ὁ φίλος μου, ὅστις σᾶς ἤκουσε καὶ ὅστις μετὰ κόπου σᾶς ἔσυρεν εἰς τὸν οἶκόν μου, εἶναι τρελλὸς μὲ τὴν τέχνην σας».

Ὁ Κάρολος ἠθέλησε νὰ ζητήσῃ συγγνώμην, ἀλλ' ἡ Ἐῤῥιέττα τῷ ἔῤῥιψε παρακλητικὸν βλέμμα. Νέον, ἄγνωστον αἴσθημα τὸν κατέλαβεν. Ἐκάθησε πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου, ἦτο δὲ ὅλος τεταραγμένος. Πλησίον του ἵστατο θαυμάσιον ὄν, λευκὴν περιβεβλημένον ἐσθῆτα, τοῦ ὁποίου τοὺς χρυσοῦς πλοκάμους ἐσκίαζε διαφανὴς νεφέλη κυανοχρόου καλύπτρας. Ἠσθάνετο τὸ ὂν αὐτὸ πλανώμενον ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του ὡς ἀγαθοποιὸν πνεῦμα ψιθυρίζον αὐτῷ οὐρανίους ἐπαγγελίας. Ἡ ζωὴ αἴφνης τῷ ἐφάνη ὡραία, ἡ ἐλπὶς ἀνέλαμψεν ἐν τῇ ψυχῇ του ὡς ἀστὴρ φαεινὸς καὶ ἤρξατο παίζων.

Ἡ ἔμπνευσις δὲν ἐκφράζεται διὰ λέξεων· εἰς ζῶσαν ἰδέαν, λέξεις νεκραὶ δὲν ἀρκοῦσι. Μόνη ἡ μουσικὴ ἴσως, ὥς τι μεταξὺ ψυχῆς καὶ λόγου, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, δύναται νὰ ἐκφράσῃ ἀσθενῶς, μέρος μόνον τῆς ἀνεκφράστου θείας ἐκστάσεως, ἥτις ἐπισκιάζει τὸν ἄνθρωπον, ἅπαξ τοὐλάχιστον, ἐν τῇ ζωῇ του.

Ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, ἐξέφρασεν ὁ Σοὺλτζ δι' εὐγλωττίας καὶ τέχνης ἀπαραμίλλου. Πᾶς ὁ λαμπρὸς τῆς δουκίσσης ὅμιλος ἠγέρθη ὡς εἷς ἄνθρωπος, οἱ ἔπαινοι διεχύθησαν ῥαγδαῖοι· μόνη δὲ ἡ Ἐῤῥιέττα ἐσιώπα. Δι' αὐτὴν ὁ Σοὺλτζ ἦτο ὂν ὑπεράνθρωπον.

Ἡ δούκισσα κατεγοητεύθη. «Κύριε Σοὺλτζ! τῷ εἶπεν, ἡ ἑσπέρα αὕτη δὲν θὰ ἐξαλειφθῇ τῆς μνήμης μου. Θεωρῶ ἐμαυτὴν εὐτυχῆ, διότι, πρώτη ἐγώ, δύναμαι νὰ φέρω ἓν ταπεινὸν φύλλον εἰς τὸν δάφνινον στέφανον, ὅστις ὀφείλει νὰ στέψῃ τὴν κεφαλήν σας. Τοῦ λοιποῦ εἶμαι εἰς τὴν διάθεσίν σας ὡς ἡ εἰλικρινεστάτη φίλη σας».

Εἰς τὴν αἴθουσαν ἐπεκράτει ἐπίσημος ταραχή. Πεντήκοντα χεῖρες ἔθλιψαν τὴν χεῖρα τοῦ Σοὺλτζ, ἄλλαι τόσαι προσκλήσεις καὶ ὑποσχέσεις τὰς ἠκολούθησαν. Ὁ Κάρολος ηὐχαρίστησε ψυχρῶς καὶ ἀπῆλθεν. Ἡ ἐπίγειος δόξα τῷ ἐφάνη μηδαμινή, ἀφ' ἧς στιγμῆς προῃσθάνθη οὐρανὸν ὅλον. Ὁπωσδήποτε, τὴν ἐπιοῦσαν, ὅλη ἡ πόλις μόνον περὶ τοῦ νεαροῦ καλλιτέχνου ἐλάλει. Τὴν τρίτην ἡμέραν ὀλιγώτερος περὶ αὐτοῦ ἐγίνετο λόγος, τὴν τετάρτην δὲ παντάπασιν ἐλησμονήθη.

Οὕτω συμβαίνει εἰς τὰς μεγάλας πόλεις.

Ἂν τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Σοὺλτζ ἐπεσκέπτετο πάντας τοὺς νέους αὐτοῦ γνωρίμους καὶ ἐζήτει τὴν προστασίαν των, θὰ ἐξησφάλιζε τὸ μέλλον του, ἀλλ' οὗτος ἔμεινεν ἄφροντις ἐν τῷ δωματίῳ του, καὶ τοιουτοτρόπως ἐλησμονήθη. Πλὴν τῷ ἦτο ἀδιάφορον τοῦτο. Χάρις εἰς τὴν δούκισσαν, ἐγένετο διδάσκαλος τῆς Ἐῤῥιέττας.

* *
*

Νεότης! Νεότης! ἀμείλικτε, ἀκατάσχετε! Πόσον ταχέως τρέχεις! πόσον ταχέως πετᾷς! Φέρεσαι πτερόεσσα, ὦ νεότης, ἐπὶ δὲ τῶν ποικιλοχρόων πτερύγων σου συνεσπειρωμένη ἐπικάθηται ἡ πεῖρα σκωπτικὴ καὶ εἴρων, καὶ δι' ἀνηλεοῦς χειρὸς ἀπομακρύνει ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τὰ ὄνειρα τῆς φαντασίας. Ῥῖψον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, ὦ νεότης, τὰ ἄνθη σου—μὴ σὲ ἀπατήσῃ ἡ ἀκρόχολος γραῖα! Ῥῖψον αὐτῇ τὰ ἄνθη πολλῶν θελγήτρων· καὶ τὴν εἰρηνικὴν ἀνθεμίδα καὶ τὴν δάφνην τὴν πολεμικήν· τὸ ῥόδον ὅμως τοῦ ἔρωτος θλῖψον ἰσχυρῶς ἐπὶ τῆς καρδίας σου καὶ μὴ ἀνεχθῇς νὰ καλλύνῃ πολιὰν πονηράν· φύλαξε αὐτὸ καλῶς, ὅταν δὲ τὸ ῥόδον μαρανθῇ ὑπὸ τῆς φλογὸς τῆς καρδίας—μηδὲ τότε παραδώσῃς αὐτὸ εἰς τῆς γραίας τὸ ὄνειδος, ἀλλὰ συναπόθανε μετ' αὐτοῦ!

Ἐπίσημοι ἦσαν αἱ στιγμαὶ ἐκεῖναι διὰ τὸν Σοὺλτζ. Καθ' ἑκάστην μετέβαινεν ἀπὸ τοῦ μικροῦ του θαλάμου εἰς τὰς κομψὰς αἰθούσας τῆς δουκίσσης, καὶ καθ' ὃ διδάσκαλος, ἔμενε δικαιωματικῶς μόνος μετὰ τῆς Ἐῤῥιέτης.

Δι' αὐτὸν ἡ Ἐῤῥιέτα δὲν ἦτο γυνή, ἀλλ' ἀνώτερον ὄν, οὐχί τι ἐπίγειον, ἦτο πνεῦμα τῆς φαντασίας του, τὸ ἰδανικὸν τῆς ἑαυτοῦ ἐμπνεύσεως. Ὁ Σοὺλτζ ἠγάπησεν ὡς νεανίας, ὡς καλλιτέχνης πλήρης ὁρμῆς καὶ πάθους.

Καὶ ἡ Ἐῤῥιέτα ἐπίσης παρέδωκε τῷ Σοὺλτζ καρδίαν καὶ ζωήν, καὶ δι' αὐτὴν ὁ Σοὺλτζ ἦτο ἀσύνηθες ὄν, ὅπερ ἐθεώρει μετ' αἰσθήματός τινος εὐλαβείας. Ἠγάπησεν, ὅπως ἀπεῤῥιμμένον καὶ λησμονηθὲν παιδίον, δύναται ν' ἀγαπήσῃ ἄνθρωπον, ἐπιμελῶς αὐτὸ περιποιηθέντα καὶ περιθάλψαντα.

Εὔμορφος ἦτο ἡ Ἐῤῥιέτα, ἐγοήτευε δὲ δι' ὅλης τῆς καλλονῆς γυναικὸς ἀγαπώσης. Πάσης τῆς ψυχῆς της τὰς δυνάμεις μετέβαλεν εἰς ἓν αἴσθημα, τὸν ἔρωτα· ἐδημιούργησε δι' ἑαυτὴν κόσμον νέον, κόσμον βαθυτάτου αἰσθήματος, προμήνυμα τοῦ οὐρανίου παραδείσου. Ἕνεκα δὲ τῶν βασάνων τῆς νεότητός της, ὅλα αὐτῆς τὰ αἰσθήματα ἦσαν ἰσχυρά. Δι' αὐτὴν ὁ ἔρως δὲν ἦτο ἐνασχόλησις χοροῦ ἢ τοῦ συρμοῦ ἄθυρμα, ἀλλ' ἔλαμψεν ἐν τῇ ψυχῇ της ὡς ἀστὴρ μετὰ φέγγους ἀσβέστου.

Καθ' ἑκάστην διήρχοντο ὁμοῦ τὰς ὥρας των.

Καὶ ὁ μὲν ἐδίδασκεν ἐνθουσιωδῶς καὶ εὐγλώττως, ἡ δὲ ἤκουε μετ' ἔρωτος· καὶ μετὰ πόσης μὲν χαρᾶς ἐκεῖνος ἤκουε τὰς ἐρωτήσεις της, ἡ δὲ νέα πόσον ἐθέλγετο ἐκ τῶν ἀποκρίσεων ἐκείνου!

Δυστυχῶς, ὁ ἔρως αὐτῶν ἦτο ἐξ ἐκείνων οἵτινες δὲν προωρίσθησαν εἰς τὴν ἐπίγειον εὐδαιμονίαν. Ἤγγιζε τὰ νέφη, ἐνῷ διὰ τὰ ἐγκόσμια

Digitized by Google

ἀγαθὰ ἀνάγκη νὰ μένῃ τις ἐπὶ γῆς. Ἂν, μὴ λησμονηθέντες ἐν τῇ ἀμοιβαιότητι τῶν ἑαυτῶν αἰσθημάτων, ἐξετίμων κάλλιον καὶ κόσμον καὶ ζωήν, θὰ ἠδύναντο ἴσως νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἑαυτοῖς ὕπαρξιν ὁμαλὴν καὶ ἀτάραχον, ὑπείκουσαν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τοὺς νόμους τῆς πραγματικότητος. Ἀλλ' εἰς τοῦτο ἦσαν ἀμαθεῖς ἀμφότεροι· ὁ μὲν ἦτο εἰκοσαετής, ἡ δὲ μόλις ὑπερέβαινε τὸ δέκατον ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ἠγαπῶντο θερμῶς, διαπύρως. Πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἀποχωριζόμενοι θὰ ἦσαν δυστυχεῖς· καὶ ὅμως οὐδὲ μία κἂν λέξις ἀγάπης εἶχεν ἐξέλθει τῶν χειλέων των. Ἐν τῇ ἀθωότητί του ὁ Σούλτζ ἐφρόνει ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ ἀλλοῦ ἢ πρὸ τοῦ γαμηλίου βωμοῦ. Ἄλλως τε πρὸς τί αἱ λέξεις; ....

Τρεῖς μῆνες παρῆλθον ἀστραπηδόν. Τὰ πράγματα εὑρίσκοντο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν· ἡ δούκισσα ἐκάλει τὸν Σούλτζ εἰς τὰς ἑσπερίδας της, ὅπου ἐκεῖνος σπανίως ἐφαίνετο, καὶ ὅπου πλέον δὲν εἶχε παίξει. Αἱ συναθροίσεις ἐγίνοντο τακτικαί.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Σούλτζ, τὴν ὥραν τοῦ μαθήματος, εὗρε τὴν νεάνιδα κλαίουσαν.

— Τί ἔχετε; ἀνεφώνησεν ἔκπληκτος.

— Αὔριον ἀναχωροῦμεν εἰς Ἰταλίαν ἀπεκρίθη ἡ Ἑῤῥιέττα.

Ὁ Κάρολος ἔμεινεν ὡς ἐμβρόντητος. Ὡμοίαζεν ἄνθρωπον ὅστις πεσὼν ἀπὸ μεγάλου ὕψους ἀδυνατεῖ νὰ συνέλθῃ.

— Μὴ μὲ λησμονεῖτε, μὴ μὲ λησμονεῖτε! Πολλαὶ εἶναι αἱ πρὸς ὑμᾶς ὑποχρεώσεις μου. Πάντοτε θὰ σᾶς ἐνθυμοῦμαι—Ἑῤῥιέττα! εἶπεν ἐκεῖνος, εἶμαι πτωχὸς μουσικός, ὡς εἰξεύρετε· ὁ πατήρ μου μ' ἐδίωξε· θέλετε νὰ συμμερισθῆτε τὴν τύχην μου; συγκατανεύετε νὰ γίνετε σύζυγός μου;

Ἡ Ἑῤῥιέττα τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα σιωπῶσα.

— Ἀλλ' ὄχι, ὄχι τώρα, ἀπήντησε μετὰ πάθους ὁ Σούλτζ, ὄχι τώρα! Δότε μοι καιρὸν νὰ δοξασθῶ, διὰ τῆς δόξης μου ν' ἀπολαύσω τὴν πατρικὴν εὐλογίαν καὶ ἀγάπην καὶ τότε, ἀλλὰ τότε μόνον, ἐμφανίζομαι ἐνώπιόν σας καὶ σᾶς λέγω· νύμφη τοῦ πτωχοῦ Σούλτζ! ἦλθα νὰ ζητήσω τὸν λόγον σας.—Θὰ σᾶς προσμένω εἰς Ἰταλίαν, ἀπεκρίθη ἡ Ἑῤῥιέττα, δίδουσα αὐτῷ δακτύλιον. Εἶμαι μνηστή σας .....

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ἡ δούκισσα καὶ ἐνεχείρισε τῷ Σούλτζ ἐσφραγισμένον φάκελλον. «Ἀναχωροῦμεν αὔριον τῷ εἶπε προσηνής. Ὅταν ἐπανέλθωμεν εἰς Πετρούπολιν ἐλπίζω νὰ σᾶς ἴδω εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ θὰ σᾶς βλέπω πάντοτε μετ' εὐχαριστήσεως.»

Ὁ Σούλτζ προσέκλινε καὶ μετ' ἀνεκφράστου συγκινήσεως ἔδραμεν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ἐκεῖ ἀπεσφράγισε τὸν φάκελλον.

Ἐν αὐτῷ ὑπῆρχον χρήματα καὶ γραμμάτιον διαλαμβάνον τὰ ἀκόλουθα. «Διὰ τρεῖς μῆνας, πρὸς ἓν τάλληρον τὸ μάθημα—90 τάλληρα.»

Ε' Πάλη.

Ὁ Σούλτζ ἔμεινεν ἐκ νέου ἄνευ ψυχικοῦ ἀσύλου, τῷ ἦτο ὅμως γνωστὸς πλέον ὁ σκοπὸς τοῦ βίου. Ἐκλείσθη ἐν τῷ δωματίῳ του καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν σύνθεσιν. Ἡ φήμη μουσικοῦ τοῦ συρμοῦ τῷ ἀπήρεσκε Αἰτήσεις, ὑποκλίσεις ἐξευτελιστικαί, μουσικαὶ κερδοσκοπίαι, πάντα ταῦτα τῷ ἦσαν ἄγνωστα. Ἐπεθύμει νὰ εἰσπηδήσῃ εἰς τὸ στάδιον ὡς τῆς τέχνης ἱεροφάντης καὶ οὐχὶ ὡς ἱκέτης ταπεινός· ἤθελε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ πλήθους τὸ ἔργον του καὶ νὰ προσμείνῃ τὴν ἀπόφασίν του. Ὅθεν ἤρξατο γράφων μεγάλην συμφωνίαν δι' ὅλην ὀρχήστραν· ἓξ μῆνες παρῆλθον οὕτω, ἔζη δὲ κατάμονος καὶ λησμονημένος μίαν ἰδέαν ἐν τῷ νῷ, μίαν μόνην ἀνάμνησιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἔχων. Τὸ ἔργον του ἦτο ἕτοιμον...

Αἴφνης ἔλαβεν παρὰ φίλου τὴν ἀκόλουθον εἴδησιν.

«Ὁ πατήρ σας ἀποθνήσκει καὶ πρὸ τοῦ θανάτου ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ καὶ σᾶς συγχωρήσῃ. Ἡ διαθήκη του ἔγεινεν ἤδη ὑπὲρ ὑμῶν. Σπεύσατε!»

Ὁ Σούλτζ ἀφῆκε τὰ πάντα καὶ ἀνεχώρησε. Δυστυχῶς ὅτε ἔφθασεν, ὁ πατήρ του εἶχεν ἀποθάνει, ἡ δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ διαθήκη οὐδαμοῦ εὑρέθη καὶ ἀντ' αὐτῆς ἡ Μαργαρίτα ἐπαρουσίασεν ἄλλην, δυνάμει τῆς ὁποίας καθίστατο ἐκείνη γενικὴ κληρονόμος τοῦ μακαρίτου. Πρὸς δὲ τὸν Σούλτζ εἶπεν ὅτι οὗτος, καθὸ αἴτιος τοῦ θανάτου τοῦ πατρός του, δὲν ὤφειλε νὰ περιμείνῃ παρ' αὐτῆς τὴν παραμικρὰν βοήθειαν.

Ὁ Σούλτζ ὤφειλε νὰ ὑποκύψῃ. Ὅθεν, ἀφ' οὗ ἐθρήνησε πικρῶς ἐπὶ τοῦ νεοσκαφοῦς τάφου, ἐπανέλαβε τὴν ὁδοιπορικήν του ῥάβδον καὶ ἀνεχώρησε πάλιν εἰς Βιέννην. Ἀλλ' ἐκεῖ δύο εἰδήσεις τὸν ἐκεραύνωσαν. Ὁ Βετχόβεν εἶχεν ἀποθάνει, ἡ δὲ δούκισσα ἐξ Ἰταλίας ἐπανελθοῦσα, εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς Ῥωσίαν.

Ὁ καλλιτέχνης ἔμεινε μόνος. Ἡ εἰς τὸ μέλλον ἐλπὶς ἀπέβαινεν ὁσημέραι ἀμαυροτέρα καὶ μᾶλλον σκοτεινή. Ἔσπευσε νὰ δείξῃ πρὸς τοὺς καλλιτέχνας τῆς Βιέννης τὸ ἔργον του, οὗτοι δὲ τὸν ἐπῄνεσαν καὶ τὸν προέτρεψαν ν' ἀπέλθῃ παρευθὺς εἰς Πετρούπολιν· πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον τῷ ἐδόθησαν καὶ συστατικαὶ ἐπιστολαὶ εἰς τοὺς ἐκεῖ καλλιτέχνας. Ἐλαυνόμενος ὑπὸ μυστηριώδους ἰδέας, ὁ Σούλτζ ἤκουσε δολίους συμβούλους καὶ ἐγκατέλιπε τὴν Βιέννην του, ὅπου δύο φωτεινὰ μετέωρα ἔλαμψαν εἰς αὐτόν· ἡ μεγαλοφυΐα εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Βετχόβεν ἐξ ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ ἔρως εἰς τὴν γοητευτικὴν εἰκόνα τῆς Ἑῤῥιέττης. Ὅθεν λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ὀλίγα του χρήματα, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ψυχρὰν Ἄρκτον, εἰς τὴν ὑγρὰν Πετρούπολιν,

Digitized by Google

ἵνα ἴδῃ ἂν καὶ ἐκεῖ ἐπίσης, εἰς τὸ βόρειον σέλας, θὰ ἀναλάμψωσιν ἐκ νέου δι' αὐτὸν τὰ δύο μετέωρα τὰ ὑπ' αὐτοῦ θεοποιηθέντα—ἡ μεγαλοφυΐα καὶ ὁ ἔρως. Ἀλλὰ φεῦ! ὁ εὐτυχὴς καιρὸς εἶχε παρέλθει, καὶ ὁ ὁρίζων ἔμεινε σκοτεινός. Ἐν Πετρουπόλει ἔμαθεν ὅτι ἡ δούκισσα μετὰ τῆς Ἑῤῥιέττης μετέβη εἰς Ὀδησσόν. Τότε ἐνεχείρισε τὰ συστατικά του πρὸς τοὺς ἐκεῖ μουσικούς, ἀλλὰ εἷς μὲν διάσημος βιολιστὴς τὸν ἐδέχθη ὑπερηφάνως καὶ τῷ ἠρνήθη πᾶσαν βοήθειαν, τὸ παράδειγμα δὲ αὐτοῦ ἠκολούθησαν καὶ οἱ λοιποί. Ὁ μὲν εἶχεν ἀδελφὸν μουσικόν, ὁ δὲ θεῖον ὁ τρίτος δὲ ἔπαιζεν ὁ ἴδιος κλειδοκύμβαλον. «Αἱ μουσικαὶ συμφωνίαι δὲν δίδονται εὔκολα» τῷ ἔλεγον· χρειάζονται πρὸς τοῦτο πολλὰ ἔξοδα τὰ ὁποῖα δὲν καλύπτονται. Τὸ κλειδοκύμβαλον ἄλλως τε εἶναι κοινότατον ὄργανον. Ἂν ὁ Σούλτζ ἔπαιζε σάλπιγγα ἢ ἐπὶ 15 τυμπάνων, ἢ νέον τι ἄγνωστον ὄργανον, ἢ τέλος ἂν ἦτο τυφλὸς ἢ ἀνάπηρος, θὰ ἠλπίζετο ἐπιτυχία· ἀλλὰ κλειδοκύμβαλον ἔχουσι πάντες. Οἱ μᾶλλον εὐνοήσαντες αὐτὸν τὸν παρεκίνησαν νὰ παραδίδῃ μαθήματα, ἢ νὰ παίζῃ εἰς χορούς. Ὅτε δὲ ὁ Σούλτζ εἶπε περὶ τῶν συνθέσεών του, τὸν ἐξέλαβον ὡς παράφρονα καὶ τὸν ἐγκατέλιπον καθ' ὁλοκληρίαν. Πιεσθεὶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὁ Κάρολος ἐζήτησε μαθήματα, ἀλλὰ τοιαῦτα εὗρε μόνον δύο. Τὰ μαθήματα ταῦτα ἀπετέλουν ὅλον αὐτοῦ τὸ εἰσόδημα, καὶ ἐπὶ τρία ὅλα ἔτη ἔζη ἀγογγύστως ἐν τῷ ὑπερῴῳ του, ὅτε τὴν πρωΐαν ἐκείνην ὁ Μύλλερ τῷ ἔφερε τὸ ζεῦγος τῶν ἐφθαρμένων πηλοβατίδων ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ παίξῃ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς συζύγου του. Ἐνθυμεῖται βέβαια ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ διήγησις ἡμῶν.

ς' Ἑταῖρος.

Ἀπελθόντος τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, ὁ Σούλτζ ἐπὶ πολὺ ἔτι ἐκάθητο στηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ ἐσκέπτετο... περὶ τίνος;... Κύριος οἶδε. Βαρεῖα τὸν κατεῖχε θλῖψις.

Αἴφνης ἀνοίγεται ἐκ νέου ἡ θύρα καὶ εἰσέρχεται νεανίας μελανόκομος, φορῶν παλαιὸν τετριμμένον ἐπενδύτην. Ἐπλησίασε βραδέως τὸν Σούλτζ καὶ κλίνας τῷ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς·

«Ὑπομονή!»

Ὁ Σούλτζ ἀνένευσε.

«Ἔπειτα δόξα!»

Ὁ Σούλτζ ἐγέλασε.

— Δόξα, φίλε, δόξα! Βλέπεις; Τὸ πλῆθος, κλῖνον πρὸ τοῦ ὀνόματός σου συγκινεῖται, ἡ φήμη πανταχοῦ κηρύττει τὴν δόξαν σου. Δόξα, δόξα εἰς σέ! Αἱ γυναῖκες πλέκουσι διὰ σὲ στεφάνους, οἱ δὲ ἄνδρες ζηλότυποι σὲ χειροκροτοῦν. Ὁ πτωχὸς καλλιτέχνης καθίσταται μετ' οὐ πολὺ τοῦ πλήθους δεσπότης, ἡ μεγαλοφυΐα καταλαμβάνει τὴν ἑαυτῆς θέσιν, ἡ μουσικὴ θριαμβεύει.—Νεότης! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Σούλτζ.

«Ἐγὼ δέ, ἐξηκολούθησεν ὁ νεανίας, θὰ σὲ ἀκολουθῶ ταπεινῶς καὶ θὰ στρώνω μὲ ἄνθη τὸν ἔνδοξον δρόμον σου. Ὁ ἄσημος σπουδαστὴς θὰ ἑνώσῃ τὸ ὄνομά του μὲ τὸ ὄνομα μεγάλου μουσικοῦ, ἀφ' οὗ τὸ πνεῦμά των ἠδελφώθη ἤδη. Ναί, ἑταῖρε, ἡ μεγαλοφυΐα σου μ' ἔκαμε ποιητήν, αἱ ἰδέαι σου μ' ἐδίδαξαν νὰ σκέπτωμαι, τὰ αἰσθήματά σου νὰ αἰσθάνωμαι, νὰ αἰσθάνωμαι διαπύρως. Δόξα εἰς σέ, φίλε μου, δόξα καὶ εἰς ἐμέ, ὅστις πρῶτος σὲ ἐνόησα! δόξα καὶ εἰς τοὺς δύο μας»—Νομίζω ὅτι εἶσαι μεθυσμένος—εἶπεν ἐκπλαγεὶς ὁ Σούλτζ. Ὁ σπουδαστὴς ἠρυθρίασε καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλήν. Ὁ στιγμιαῖος πυρετός του ἐσβέσθη καὶ ἔφερε περὶ αὐτὸν σκοτεινὸν βλέμμα.

— Λοιπὸν ἀποτυχία; ἠρώτησεν ὁ Σούλτζ.— Αἰσχύνη καὶ ἀτιμία, ἀπήντησεν ὁ πρώην σπουδαστὴς μετὰ φωνῆς τρεμούσης.—αἰσχύνη!... Σὺ εἶδες πόσας νύκτας διῆλθα ἄϋπνος καὶ συγγράφων. Ἔτος παρῆλθεν ἤδη ἀφ' οὗ συζῶμεν σὺ μὲ τὴν μουσικήν σου, μὲ τὴν ποίησίν μου ἐγώ— πτωχοὶ ἀμφότεροι, καὶ τὸν αὐτὸν διώκοντες σκοπόν. Ὅτε ἐφοίτων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Καζὰν δὲν ὑπέφερα νὰ ὑποβάλλω τὸν νοῦν μου εἰς τοὺς κανόνας ξηρᾶς ἐπιστήμης· ὁ προορισμός μου ἦτο νὰ γείνω ποιητής.

— Νεότης! διενοήθη ὁ Σούλτζ. Ἐγὼ πιστεύω εἰς τὴν ποίησιν, ἀλλ' ὄχι εἰς τοὺς ποιητάς.

— Καὶ ἀφῆκα τὸ Πανεπιστήμιόν μου... Ἀπάτη καὶ αἰσχύνη! Ἀνόητος ἀνεξαρτησία χαρακτῆρος ἤρχισε νὰ μὲ πιέζῃ!

Ὁ Σούλτζ ἔτεινε σιωπηλῶς τὴν χεῖρα πρὸς τὸν νέον.

— Ἀλλὰ πρὸς τί τώρα αἱ διηγήσεις! Ὅτε σοὶ ἐξήγουν μίαν μίαν τὰς σελίδας τοῦ ἔργου μου καὶ σοὶ ἀνεγίνωσκα τοὺς στίχους μου, ἡ ἐπιδοκιμασία σου μοὶ ἦτο κολακευτικωτέρα ὅλων τῶν ἀνοήτων ἐπαίνων τοῦ ἀγροίκου ὄχλου, ὅστις θορυβωδέστερον χειροκροτεῖ τὰ πηδήματα τοῦ Τουρνιέρου, παρὰ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ μεγάλου Σαιξπήρου. Καὶ ὅμως ἐν τῇ περὶ δόξης ἰδέᾳ ἐνυπάρχει θαυμάσιόν τι δηλητήριον, ἀνέκφραστός τις δύναμις! Ἡ ἰδέα αὕτη ὁμοιάζει γυναῖκα ἄστατον ἣν δύναταί τις μὲν ἐμπαθῶς ν' ἀγαπήσῃ, ἀλλὰ δὲν ὑπολήπτεται ὅμως.—Ἦσο εἰς τοῦ βιβλιοπώλου; ἠρώτησεν ὁ Σούλτζ.—Δὲν ᾐσθανόμην τῆς πτωχείας τὸ βάρος, ἐπειδὴ εἶχα εἰς τὸ μέλλον τὰς ἐλπίδας μου. Χθὲς ἐτελείωσα τὴν συγγραφήν μου καὶ ὑπῆγα εἰς τοῦ βιβλιοπώλου.—Καὶ σοῦ ἠρνήθη;—Εἰσῆλθον εἰς λαμπρὰν αἴθουσαν μεστὴν πλουσίων σκευοθηκῶν· τὰ πάντα ἐν αὐτῇ ἦσαν πολυτελῆ. Εἰς τὴν γωνίαν, ὄπισθεν κομψοῦ γραφείου ἵστατο διοπτροφόρος ἀνὴρ καὶ ἔγραφεν ἐπὶ ὀγκώδους βιβλίου. Τὸν ἐπλησίασα συνεσταλμένος «Ἔχω ἓν χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον ἐπεθύμουν νὰ τυπώσω, ἐψιθύρισα.— Ἀπὸ ἀγνώστους συγγραφεῖς ἡμεῖς δὲν δεχόμεθα χειρόγραφα, ἀπήντησε χωρὶς νὰ ἐγείρῃ τοὺς

Digitized by Google

ὀφθαλμοὺς καὶ ἐξακολουθῶν νὰ γράφῃ ὁ κύριος αὐτός, τοῦ ὁποίου ἡ ψυχρὰ ἀπάντησις μὲ κατέβαλε.—Ὥστε δὲν ἐπιθυμεῖτε οὔτε νὰ τὸ ἀναγνώσητε; τῷ εἶπον. Ὁ κύριος ἐγέλασε—Μήπως ἔχομεν καιρὸν ν' ἀναγινώσκωμεν; Ἄλλως τε, ἡμεῖς τώρα δὲν τυπόνομεν τίποτε.—Ἀλλὰ τυπόνουν ἄλλων ἔργα;—Σπανίως· ἔπειτα ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τυπόνουν δι' ἴδιον λογαριασμόν, ἤ, ἂν οἱ συγγραφεῖς εἶναι γνωστοί, ὡς ὁ μακαρίτης Πούσκιν, φερ' εἰπεῖν, τότε πληρόνομεν ἀκριβά.—«Καὶ ἂν τὸ ἔργον μου ἀξίζει πραγματικῶς;»—Πιθανόν. Ἰδού, ἄν, παραδείγματος χάριν, ὁ κύριος Α. Β. ἢ ὁ κύριος Β. Γ. ἐγγυᾶται ὅτι τὸ σύγγραμμά σας θ' ἀρέσῃ εἰς τὸ κοινόν, τότε μὲ τὸν καιρόν... Ἴσως... ἀλλ' ἡμεῖς τώρα δὲν τυπόνομεν διόλου.—Καὶ ταῦτα εἰπὼν μοὶ ἔστρεψε τὰ νῶτα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον.

— Ἄκουσ' ἀδελφέ, τὴν συμβουλήν μου, εἶπεν ὁ Σούλτζ. Πολλάκις μοῦ εἶπες ὅτι εἰς τὸν τόπον σου ἔχεις γραῖαν μητέρα. Πήγαινε πλησίον της καὶ ζήτησε κάμμίαν θέσιν εἰς τὸ ἴδιον μέρος, πρᾶγμα εὔκολον, ἐκεῖ. Ἔσο τίμιος ἄνθρωπος, ἐκτέλει τὰ χρέη σου, τὸ ὁποῖον εἶναι προτιμότερον οἵας δήποτε δόξης, μὴ πλανᾶσαι μὲ ἀπατηλὰς ἐλπίδας. Εἶσαι ποιητὴς διότι εἶσαι πτωχός· ἂν ἦσο πλούσιος, δὲν θὰ ἐγίνεσο ποιητής. Σοὶ τὸ εἶπα καὶ ἄλλοτε· ἡ ποίησις ὁμοιάζει τὸν ἔρωτα, ὁ ἔρως τὴν ποίησιν· τὰ ἤρεμα αἰσθήματα εἶναι ἐπίσημα καὶ οὐχὶ πονηρά· εἶναι φῶς, καὶ ὄχι φλόξ, θερμαίνουν, ἀλλὰ δὲν καίουν. Πίστευσέ με, τρέξε εἰς τὸ χωρίον σου, σὲ συμβουλεύω ὡς ἀδελφός.

Ὁ Σούλτζ ὡμίλει ματαίως. Ὁ νέος ἐξήπτετο μᾶλλον καὶ μᾶλλον· Οἱ μέλανες αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ ἤστραπτον, τὰ χείλη ἔτρεμον, ἡ κόμη ἐγύνετο ἐν ἀταξίᾳ.

Ἐν τῇ παραφορᾷ του ὥρμησεν ἔξω τοῦ δωματίου καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

Τὴν νύκτα δὲν ἐπανῆλθε. Ἀστυνομικοὶ κλητῆρες ἰδόντες ἄνθρωπον ὡς ἐν καταστάσει μέθης, ὡδήγησαν αὐτὸν εἰς ἀστυνομικὸν σταθμόν, ὁπόθεν ἀπελύθη τὴν ἐπιοῦσαν.

Εἰς τὸν βίον τυγχάνουσιν ἐνίοτε παράδοξοι προσεγγίσεις. Ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ, ἐν τῷ αὐτῷ ὑπερῴῳ συνηντήθησαν δύο ὅμοιαι φύσεις, δύο ἀδελφοὶ κατὰ τὴν πτωχείαν καὶ τὰ αἰσθήματα. Ἀμφότεροι θύματα τῶν ἰδίων ἐλπίδων, ἀμφότεροι ἀκούσαντες τὴν πρώτην ὁρμὴν τῆς ἀπατηλῆς νεότητος, ἀμφότεροι καταβεβλημένοι ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς θλίψεως. Ἀλλ' ὁ Σούλτζ ἦτο πρεσβύτερος· ἡ μετὰ τῆς ζωῆς πάλη τὸν κατεπόνησε πλειότερον τοῦ ἐξημμένου αὐτοῦ συντρόφου, πλὴν δὲ τούτου τόσον πολὺ ἐπάλαισεν, ὥστε αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἐξησθένουν ἤδη. Ἡ συνεχὴς λύπη, ὅπως καὶ ἡ διηνεκὴς εὐτυχία, φέρει εἰς τὴν ἀπάθειαν· ὁ ἀπελπισμὸς γίνεται τῆς ζωῆς ἕξις, καὶ προξενεῖ εἶδός τι προώρου καὶ τρομεροῦ ψυχικοῦ θανάτου. Ὁ Σούλτζ εἶχε φθάσει εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο. Ὁ σύντροφός του ἦτο ἀκόμη ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος· αἱ ἐντυπώσεις του ἦσαν ζωηραί, ὀξεῖαι· στιγμιαίως μετέβαινεν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο, ἄλλοτε μὲν κλαίων, ἄλλοτε δὲ γελῶν, καὶ νῦν μὲν παραδιδόμενος εἰς τῆς φαντασίας τὰ ὄνειρα, ἔπειτα δὲ βυθιζόμενος εἰς ἀπόγνωσιν. Ὁ Σούλτζ ἀπεναντίας ἦτο ἥσυχος.

[Ἕπεται τὸ τέλος.] Π. Α. Αξιωτης.

ΕΘΙΜΟΤΥΠΙΑ

[Ἐκ τῶν τοῦ Σ. Δ. Βυζαντίου]

Ἡ ἐθιμοτυπία ἢ ἐθιμοταξία καὶ ὁ συρμὸς (l'etiquette et la mode) εἶνε δύο θεότητες συγγενεῖς, ἐπίσης σεβασταί, ἐπίσης ἰδιότροποι, διοικοῦσαι ἀνευθύνως τὸν κοινωνικὸν κόσμον, ἀφ' ὅτου ὁ κόσμος κοινωνικὸς ὑπάρχει. Ἀλλ' ἐν ᾧ τοῦ συρμοῦ αἱ φάσεις διαδέχονται ἀϊδίως ἀλλήλας, ποικιλλόμεναι ἐπ' ἄπειρον, καθὼς καὶ αἱ τῆς σελήνης, ὅσῳ νεαρώτεραι, τόσῳ ποθεινότεραι· αἱ τῆς ἐθιμοταξίας μένουσιν ἀμετάβλητοι, ἐπαναλαμβανόμεναι κατὰ τὸν αὐτὸν ἀείποτε τύπον καὶ ῥυθμόν, καθὼς τὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς τέχνης ἔργα, σεμνυνόμενα διὰ τὸ γῆρας αὐτῶν, καὶ τοῦτο μόνον προϊσχόμενα τῆς κυριαρχικῆς μονιμότητος αὐτῶν ἰσχυρότατον δικαίωμα. Ἀλλ' οὐχ ἧττον τῆς νομοθεσίας ἀμφοτέρων αὐτῶν αἱ παραγγελίαι ἐκτελοῦνται ἀπαραβάτως καὶ πολὺ ἀκριβέστερα παρὰ τὰς τῆς ἠθικῆς καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς θρησκείας· διότι τοιοῦτοι εἴμεθα οἱ ἄνθρωποι, ἀκριβεῖς καὶ ζηλότυποι παρατηρηταὶ παντός, ὅ,τι ἀποβλέπει τὸν ἔξω ἄνθρωπον καὶ τὰ πρὸς ἐπίδειξιν, ὀλίγωροι δὲ καὶ ἀκηδεῖς, ἐκ τοῦ ἐναντίου, πρὸς τὴν συνείδησιν ἡμῶν καὶ τὸν ἔσω ἄνθρωπον.

Τῆς παγκοσμίου δὲ ταύτης ἐθελοδουλίας δὲν ἐξαιροῦνται οὔτε αὐτοὶ οἱ ἐπὶ τοῦ θρόνου θνητοί, ἐν ὅσῳ παριστάνουσιν ἐνυπαίθρῳ τὸ νενεμημένον αὐτοῖς ὑπὸ τῆς τύχης ἢ τοῦ δικαιώματος πρόσωπον. Καὶ ὁ Σουλτάνος, ὁ μᾶλλον ἀπόλυτος οὗτος αὐτοκυρίαρχος, εἶναι δοῦλος τῆς ἐθιμοταξίας. Ἐν ᾧ ὁ ἔσχατος τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ δύναται, παραδ. χάριν, νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου, κρατῶν θολίαν ἢ τυλιγμένος μὲ τὸ σάλιον, ὁ Σουλτάνος ὑπάγει εἰς τὸ τζαμίον βρεχόμενος καὶ χιονιζόμενος· διότι δὲν δύναται οὔτε ν' ἀποφύγῃ τὴν κατὰ παρασκευὴν πομπικὴν εἰς τὸ τζαμίον προέλευσιν, ὡς ἔχουσαν παρεκτὸς τῆς θρησκευτικῆς καὶ πολιτικὴν αἰτίαν. Ἀπρόϊτος γὰρ ἐν τοῖς τοῦ Σαραγίου ἀδύτοις δι' ὅλης τῆς ἑβδομάδος ὁ τῶν Πιστῶν οὗτος ἀρχηγός, ὀφείλει κατὰ παρασκευὴν νὰ πείσῃ διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ καὶ τοὺς ὑπηκόους του καὶ τοὺς ξένους πρέσβεις, ὅτι δὲν ἐγένετο παρανάλωμα ῥαδιουργίας τινὸς τῶν ἐν

Digitized by Google

τῷ Χαρεμίῳ τόσον συνήθων. Τῆς ὑποχρεώσεως δὲ ταύτης δὲν τὸν ἀπαλλάττει οὔτε ἡ βαρυτάτη νόσος, καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ Σουλτάνος Μαχμοὺδ ὁ Α' ἐξέπνευσε μεταξὺ τῶν δύω τοῦ Σαραγίου θυρῶν, ἐπιστρέφων ἀπὸ τοιαύτης τινὸς προελεύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν, καί τοι κακῶς διακείμενος ὑπὸ νόσου χρονίας, ἠναγκάσθη ἀπ' ἐναντίας τῆς γνώμης τῶν ἰατρῶν του, νὰ ὑπάγῃ οὐχ ἧττον, μόλις δυνάμενος νὰ κρατηθῇ ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, καὶ ἐψιμυθιωμένος ἵνα συγκρύψῃ τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου του· διότι εἶχεν ἔναυλα εἰς τὰς ἀκοὰς εἰσέτι, ὅτι τοῦ πατρός του ἀναβαλόντος ποτὲ τὴν τοιαύτην προέλευσιν, διότι ἔκειτο πυρέσσων, παρ' ὀλίγον ἐξεῤῥήγνυτο στάσις.

Ὁ Σουλτάνος εὑρίσκετο ἐν τῷ δωματίῳ του καθήμενος ἐπὶ στιβάδος· ἂν δὲ ἐστρέφετο πρὸς τὸ παραθύριον καὶ ἀνεσύρετο τυχὸν τὸ τοῦ ἱματίου του κράσπεδον, ἀμέσως εἷς τῶν ἑκατέρωθεν τῆς θύρας παριςαμένων ἐξ ὑπαμοιβῆς κοιτωνιτῶν ἢ διαιταρίων, μὴ περιμένων νὰ τῷ δοθῇ, καθὼς εἰς τὸν τοῦ Φιλίππου αἰχμάλωτον ἐκεῖνον, ἡ ἄδεια, προσήρχετο τρέχων ἀκροποδητί, καὶ μετὰ τὴν ἐξ ἔθους προσκύνησιν, λαμβάνων εὐλαβῶς τὴν αὐτοκρατορικὴν ποδίαν, ἐπανέφερεν αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην θέσιν, καλύπτων οὐχὶ ἀσχήμονά τινα γύμνωσιν, ἀλλὰ τὴν ἀναξυρίδα τοῦ Σουλτάνου· διατί; διότι οὕτως ἀπῄτει ἡ ἐθιμοταξία.

Ὁ Βεζίρης ὑπεδέχετο Πρέσβυν: ἀλλ' ὅπως μὴ ὑποτεθῇ ὅτι περιέμενεν αὐτὸν ἐντὸς τῆς αἰθούσης, ἤ, εὑρεθεὶς ἐντὸς αὐτῆς καθήμενος, βιασθῇ νὰ τὸν προσηκωθῇ εἰσερχόμενον, εἰσήρχετο συγχρόνως αὐτὸς διὰ μιᾶς καὶ ἐκεῖνος δι' ἄλλης θύρας, καὶ συνυπηντῶντο οὕτως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Τρικλίνου, ἀπαράλλακτα καθὼς καὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ τοῦ Κάρλοβιτς, ἥτις παρ' ὀλίγον ἤθελεν ἄλλως ματαιωθῇ, ἐὰν ὁ ἐξ ἀποῤῥήτων Μαυροκορδάτος δὲν ἐπενόει τὴν ὀκτάπυλον ἐκείνην σκηνὴν καὶ τὴν ἐν μέσῳ αὐτῆς στρογγύλην ἐκείνην τράπεζαν, περὶ τὴν ὁποίαν συνεκάθησαν εἰσελθόντες συγχρόνως οἱ ὀκτὼ ἀπεσταλμένοι. Καὶ τί πρῶτον, τί δ' ὕστερον ν' ἀπομνημονεύσῃ τις τῶν μηχανημάτων τῆς πολυδαιδάλου ταύτης *ἐπιστήμης*, τῆς ἐθιμοταξίας; Φρίκη ἤθελε καταλάβει καὶ τὴν τολμηροτέραν τῶν ἀναγνωστριῶν ἡμῶν (ἐὰν ἡ τύχη μᾶς ἀξιώσῃ καὶ ἀναγνωστριῶν), καὶ νὰ ἴδῃ μόνον τὸ μέγεθος καὶ τὸν ὄγκον ἑνὸς τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις σηπομένων ἤδη, χάρις τῷ Θεῷ, οὐχὶ βιβλίων, ἀλλὰ κτιρίων, τῶν ἐπιγραφομένων **Cérémonial**, τοῦ **Winterfell**, τοῦ **Lunig**, τοῦ **Stievens**, τοῦ **Moser** κτλ. Καὶ ἐν τοσούτῳ αὕτη ἦν ἡ κυριωτέρα σπουδή, ἡ διηνεκὴς μελέτη τῶν πάλαι καὶ νῦν Μεγάλων Τελεταρχῶν, τῶν **Maîtres de Ceremonies**, τοῦ Τσαούσμπαση,[1] τῶν Τεσσριφαττσήδων[1] τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, καὶ . . . τοῦ αἰωνίας καὶ πληκτικωτάτης μνήμης Κουροπαλάτου![2] Διότι ἀφ' οὗ οἱ Ῥωμαῖοι ἔχασαν ἄχρι καὶ τοῦ φλοιοῦ τῶν παλαιῶν αὐτῶν προγονικῶν ἀρετῶν, ἐφιλοτιμήθησαν νὰ μιμηθῶσι τὸ μεγαλοφανὲς ἐξωτερικὸν τῶν Ἀσιανῶν. Τὰ δὲ ἐξωτερικὰ σημεῖα τῆς διακρίσεως τῶν κοινωνικῶν βαθμῶν ὡρίσθησαν μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, ὥστε ἡ παράβασις καὶ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς *θείας* ταύτης ἱεραρχίας (οὕτω τὴν ὠνόμαζον) ἐλογίσθη οὐδὲν ἔλαττον ἢ ἱεροσυλία. Οἱ Βυζαντινοὶ δὲ πόσα συμφέροντα τοῦ Κράτους δὲν διεκινδύνευσαν, πόσας διαπραγματεύσεις, μετὰ τῶν Εὐρωπαίων καὶ τῶν ἄλλων ὁμόρων ἐθνῶν, ἐν ὅσῳ δὲν τὰ ἐφοβοῦντο, δὲν ἐματαίωσαν, μόνον ἵνα μὴ παραβῶσι τὴν ἐθιμοταξίαν;

Τῆς Ἰσπανίας αἱ βασίλισσαι τρέχουσι κίνδυνον νὰ γένωσι παρανάλωμα τοῦ ἵππου αὐτῶν, ἐάν, ἀφηνιάσαντος αὐτοῦ, δὲν προφθάσωσι νὰ σύρωσι τὸν πόδα αὐτῶν ἐκτὸς τοῦ ἀναβολέως. Καὶ τοῦτο διότι ἡ ἐθιμοταξία δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐγγίσῃ κἀνεὶς τὸν πόδα τῆς Βασιλίσσης!

Μετέβη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Κίναν, ὅπως διαπραγματευθῇ συνθήκην ἐμπορικήν· ἀλλά, μόλις φθάσας μετὰ πολύμηνον πλοῦν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ἐπέστρεψεν ἄπρακτος καὶ χωρὶς νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸν αὐτοκράτορα! διότι δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ δύω ἢ τρεῖς γονυκλισίας περισσότερον, ἢ νὰ κύψῃ τὸ μέτωπον ἄχρι τοῦ ἐδάφους, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇ ὁ εὐλογημένος τὸν εὐφυῆ ἐκεῖνον Ἕλληνα πρεσβευτήν, ὅστις ἔῤῥιψε κατὰ γῆς ἀπαρατήρητος τὸ δακτυλίδιόν του, καὶ κύψας ὅπως τὸ ἀναλάβῃ, ἔδοξε προσκυνῆσαι τὸν ἐπὶ θρόνου βάρβαρον· ἢ τὸν ἄλλον ἐκεῖνον, ὅστις κατηγορούμενος διότι προσέπεσεν εἰς τὸν πόδα ἄλλου τοιούτου ἀνδρεικέλου, «Τί πταίω ἐγώ, ἀπεκρίθη, ἐὰν οὗτος ἔχῃ τὰ ὠτία εἰς τοὺς πόδας;»

ΕΠΙΔΕΙΞΙΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΟΣ

Οὐχὶ σπανίως ἐν τοῖς θεάμασιν, ὧν μόνος σκοπὸς εἶνε ἡ τέρψις τῶν θεωμένων, δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ πολλὰ καὶ περίεργα περὶ τῆς δεξιότητος καὶ τῆς δυνάμεως τῶν μυώνων, ἣν εὐκολώτατα ἐπιδεικνύουσιν ἄνθρωποί τινες ἐξαιρέτως ὑπὸ τῆς φύσεως πεπροικισμένοι. Σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ ὅτι αἱ παραστάσεις αὗται δὲν εἶνε ὅλως ἄχρηστοι καὶ εἰς τοὺς φυσιολόγους.

Πολλοὶ σχοινοβάται, ὡς γνωστόν, φέροντες ἐπ' ὤμου τηλεβόλον πλῆρες δύνανται νὰ ἐκκενώσωσιν αὐτὸ χωρὶς νὰ καταβληθῶσιν ὑπὸ τοῦ βάρους καὶ τοῦ ἕνεκα τῆς ἐκπυρσοκροτήσεως κλονισμοῦ. Τοῦτο εἶνε σύνηθες· ἀλλὰ τὸ παντὸς θαυμασμοῦ ἄξιον εἶνε ἡ ῥώμη ἣν ἐπεδείξατο σχοινοβάτης τις ἐν Παρισίοις κατ' αὐτὰς ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ. Καὶ οὗτος ἐξεκένωσε τηλεβόλον

1 Ἐπὶ τῶν τελετῶν ἀξιωματικοὶ παρὰ τοῖς Τούρκοις.

2 Εἶδος Αὐλάρχου παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς.

Digitized by Google

ἀλλὰ κρατῶν αὐτὸ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ὤμων, ἀλλ' ἁπλῶς στηρίζων ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ φέρων ὅλον τὸ βάρος αὐτοῦ διὰ τῶν χειρῶν, ἀπαράλλακτα ὅπως σκοπεύομεν ὅταν θέλωμεν νὰ πυροβολήσωμεν δι' ἁπλοῦ ὅπλου. Ὁ αὐτὸς οὗτος κρεμασθεὶς ἀπὸ τῶν κνημῶν ἀνείλκυσε διὰ μόνων τῶν ὀδόντων του ἱππέα ὁμοῦ καὶ ἵππον. Ἕτερος δέ τις (M. Treniz) δεξιότατος περὶ τὰς ἀσκήσεις τῆς ἰσορροπίας ἔχων πολλοὺς καὶ μεγάλους ξυλίνους κύβους καὶ ἀναρρίπτων αὐτοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐσχημάτιζε δι' αὐτῶν εἰς τὸν ἀέρα διάφορα σχήματα ἀρχιτεκτονικά, μετασχηματίζων καὶ τροποποιῶν αὐτὰ μετ' ἀκριβείας μεγίστης καὶ ἐλεγχούσης δεξιότητα ἀξιοθαύμαστον. Καὶ πλεῖστα δὲ ἄλλα δείγματα τῆς ἱκανότητός του ἐπεδείκνυε ἑλκύων τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν εὔνοιαν τῶν θεωμένων.

[La Nature, 1879] Π*

ΡΑΦΤΕ, ΞΥΛΟΝΕ, ΔΟΥΛΕΙΑ ΝΑ ΜΗ ΣΟΥ ΛΕΙΠΗ

Ἡ ἀνωτέρω παροιμία εἶνε ἐν πληρεστάτῃ ἐφαρμογῇ παρὰ τοῖς Προμοσλενὶξ τῆς Σπιτσβέργης. Οὗτοι, ἐκ τῆς θήρας μόνον ἀποζῶντες, κατὰ τὰς μακρὰς χειμερινὰς νύκτας, μὴ ἔχοντες ἄλλην τινὰ ἀσχολίαν καταγίνονται ἀενάως εἰς τὸ νὰ δένωσι κόμβους, οὓς ἔπειτα λύουσι. Καὶ τοῦτο διότι εἶνε ἐπικίνδυνον αὐτοῖς νὰ κοιμῶνται πλ ον τῶν πέντε ὡρῶν, ἐπειδὴ ὁ πολὺς ὕπνος καὶ ἡ ἔλλειψις ἐργασίας ἀναπτύσσουσι τάχιστα στομακάκην.

Κυρία ΕΛΕΝΗ*

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Η'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ**—ΕΙΣ ΛΟΥΚΕΡΝΗΝ. (ἐν Ἑλβετίᾳ).

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 16 Ἰουλίου 1879.

Δὲν σοῦ ἔγραψα τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους σπουδαίους λόγους, τῶν ὁποίων ὁ σπουδαιότερος εἶνε, ὅτι δὲν εἶχα τί νὰ σοῦ γράψω. Ἡ ἐξομολόγησίς μου αὕτη μὲ ἀπαλλάττει, ἐλπίζω, τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ἄλλων, ὡς ἀπηλλάγη ποτὲ ὁμοίας ἀπαριθμήσεως ὁ ἀφελὴς ἐκεῖνος δήμαρχος, ὅστις ὑποδεχόμενος τὸν βασιλέα του καὶ δικαιολογούμενος ὅτι δὲν διέταξε πυροβολισμοὺς ἐπὶ τῇ ἐλεύσει του, ἤρχισε μὲν λέγων πανηγυρικῶς, ὅτι ἑβδομήκοντα ἦσαν οἱ λόγοι τῆς ἐλλείψεώς του, προσέθηκε δὲ μετὰ τοῦτο ἐν πάσῃ ταπεινότητι, ὅτι ὁ πρῶτος αὐτῶν ἦτο ἡ ἔλλειψις πυρίτιδος. Ὁ μεγάθυμος βασιλεὺς τὸν ἀπήλλαξε τότε τῆς ἀριθμήσεως τῶν ὑπολοίπων ἑξήκοντα ἐννέα λόγων· ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἡ ἰδική σου μεγαθυμία θὰ δειχθῇ τοὐλάχιστον ἴση, ἂν ὄχι καὶ ἀνωτέρα τῆς βασιλικῆς.

Μεγαθυμία ; Ἰδική σου μεγαθυμία ;—Ἐνθυμοῦμαι τὴν τελευταίαν σου ἐπιστολήν, καὶ αἱ ἐλπίδες μου καταβαίνουσιν ὑπὸ τὸ ἄρτιον, πολὺ περισσότερον καὶ ἀπὸ τοῦ ταλαιπώρου Λαυρίου τὰς μετοχάς. Σὺ μεγάθυμος; κάθε ἄλλο! Ἂν εἶχες σὺ τὴν χριστιανικὴν αὐτὴν ἀρετήν, δὲν θὰ μοῦ ἔγραφες βεβαίως τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἔγραψες. Ἂν κόκκον καὶ μόνον συμπαθείας ᾐσθάνετο ἡ *τρυφερά* σου καρδία πρὸς τὴν δυστυχῆ ἀθηναίαν, ἥτις κατ' αὐτὴν τὴν εὐδαίμονα τῶν Ἀθηνῶν ἐποχὴν ψήνεται ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ τὸν καύσωνα καὶ πασπαλώνεται ἀπὸ τὸν κονιορτόν, δὲν θὰ τῆς περιέγραφες μὲ τόσην θριαμβευτικὴν εὐχαρίστησιν τὰς λεπτομερείας τοῦ θελκτικοῦ σου ταξειδίου ἀπὸ τὴν *Μείζονα Λίμνην* εἰς τὴν Λίμνην τῆς Λουκέρνης. Θὰ περιωρίζεσο μόνον νὰ καταρασθῇς τὰ πυκνὰ τοῦ κονιορτοῦ σύννεφα, τὰ ὁποῖα σ' ἐτύφλωσαν, ὡς μοῦ γράφεις, μεταξὺ τῆς Βιάσκας καὶ τοῦ Ἀϊρόλου, θὰ ἠρκεῖσο εἰς τὴν κωμικὴν περιγραφὴν τοῦ *Μεγάλου Ξενοδοχείου* τῆς Βιάσκας, τὸ ὁποῖον ἐδυσκολεύεσο, λέγεις ν' ἀνεύρῃς μεταξὺ τῶν περικυκλούντων αὐτὸ οἰκίσκων, καὶ θ' ἀνελογίζεσο ἴσως, ὅτι ζῶσα ἐγὼ ἐν μέσῳ τῶν κυνικῶν καυμάτων τῶν Ἀθηνῶν, δὲν θὰ ὑπεδεχόμην βέβαια μὲ μειδίαμα εὐχαριστήσεως τὴν λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῶν ἰδικῶν σου διασκεδάσεων καὶ τέρψεων, οὔτε τὸν ποιητικὸν πανηγυρισμὸν τῶν χιόνων τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔτρεμες σὺ ἐκ τοῦ ψύχους ἐν μέσῳ Ἰουλίῳ! Ἀλλὰ σὺ εἶσαι ἄσπλαγχνος καὶ ἐγωϊστικὴ φύσις! Οὔτε τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀμιμήτου δρόμου παρέλειψες, ὅστις ὑπεραναβαίνων τὸ γιγάντειον ὄρος διαγράφει 46 καμπὰς μόνον ἐντὸς τῆς κοιλάδος τῆς Τρέμολας· οὔτε τὴν ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ἐστοιβασμένην ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων καὶ ἄλυτον πλέον χιόνα· οὔτε τὴν πρασίνην χλόην ἥτις θάλλει ἐπὶ τοῦ φυτικοῦ χώματος, ὅπερ ἀπέθηκε βαθμηδὸν ὁ ἄνεμος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν χιόνων· οὔτε τοὺς καταρράκτας, οἵτινες χωνευόμενοι ὑπὸ τοὺς προαιωνίους πάγους, ἀναδύουσι μακρότερον καὶ κατακρημνίζονται ἐπὶ τὰς μελανὰς τῶν ἐλατῶν κορυφάς· οὔτε τοὺς κολοσσιαίους καὶ προσηνεῖς κύνας τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, οἵτινες σὲ ἔσυρον ἠρέμα ἀπὸ τῆς ἐσθῆτος, ἵνα λάβωσι μικράν τινα μερίδα τοῦ προγεύματός σου· οὔτε τὰ πορφυρᾶ χαμαικέρασα, ἅτινα ἔδρεψες ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ· οὔτε τὰς γραφικὰς τῶν Ἑλβετίδων ἐνδυμασίας, οὔτε τὴν καταπληκτικὴν Γέφυραν τοῦ Διαβόλου, οὔτε τοῦ Φλῦγεν τὴν ἀμίμητον τοποθεσίαν, οὔτε τῆς λίμνης σου τὰ πράσινα κύματα, οὔτε . . . οὔτε τίποτε τέλος πάντων, ὅπερ ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τὴν ζηλείαν μου καὶ τὸν φθόνον μου, καὶ νὰ μοῦ καταστήσῃ ἀφορητοτέραν τὴν ἐν Ἀθήναις θερινὴν διαμονήν. Εἶνε φιλικὸν αὐτό ; εἶνε εὔσπλαγχνον ; εἶχε χριστιανικόν ; Ἂς ὄψεσαι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ὅτε ὁ Πλάστης θὰ σ' ἐρωτήσῃ, — καὶ θὰ σ' ἐρωτήσῃ βεβαίως—διατί ἐταξείδευες εἰς τὴν Ἑλβετίαν, ὅτε ἡ φίλη σου ἔμενεν εἰς τὰς Ἀθήνας; καὶ διατί σὺ ἐκρύωνες ἐπὶ τῶν Ἄλπεων, ὅτε ἡ ταλαίπωρος ἐκείνη ἀνελύετο

εἰς ἱδρῶτα ἐν μέσῃ πλατείᾳ τοῦ Συντάγματος;

Μὴ νομίσῃς ὅμως, ὅτι δὲν εἴχομεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὰς μικρὰς μας διασκεδάσεις αὐτὰς τὰς ἡμέρας. Λέγω *μικράς*, βλέπεις, μὲ ὅλην τὴν πρέπουσαν μετριοφροσύνην, καθότι περὶ μεγάλων παρ' ἡμῖν δὲν πρόκειται, ὅσον καὶ ἂν προσποιώμεθα ἐνίοτε τοὺς μεγάλους. Ἐν πρώτοις εἴχομεν πολιτικὴν ἀνεμοταραχήν, ἤτοι σάλον κοινοβουλευτικόν, ὡς λέγουσιν οἱ πολιτικοί. Ἡ κυβέρνησις, δηλαδή, συνεκάλεσε τὴν βουλήν, ἡ βουλὴ ἀπεδοκίμασε τὴν κυβέρνησιν, ἡ κυβέρνησις ἔδωκε τὴν παραίτησίν της, ἔπειτα πάλιν ἔμεινε, διότι ἡ ἀντιπολίτευσις δὲν ἐσχημάτισεν ἄλλο ὑπουργεῖον, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀντιπολίτευσις ἐφάνη ὅτι εἶχε καὶ πάλιν διάθεσιν νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὴν κυβέρνησιν, ἡ κυβέρνησις ἔστειλε τὴν βουλὴν ὅθεν ἦλθεν. Ἐννοεῖς σὺ τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά; ὄχι βέβαια· οὐδ' ἐγώ. Σὲ μέλει; ὀλίγον ἀναντιρρήτως· κ' ἐμὲ τὸ ἴδιον. Λέγουν τριγύρω μου ὅτι τὰ πράγματα εἶνε σπουδαῖα· ἀλλ' ὅσοι τὸ λέγουν φαίνονται ὡς ν'ἀστειεύωνται, καὶ δὲν τοὺς πιστεύω. Τὸ μόνον σπουδαῖον εἶνε κατ'ἐμὲ αἱ διακόσιαι πεντήκοντα περίπου χιλιάδες δραχμῶν, αἵτινες ὑπῆρξαν τὸ τίμημα τῆς ὀκταημέρου ἐκτάκτου συνόδου τῆς βουλῆς μας. Ὁ ταλαίπωρος ἑλληνικὸς λαὸς πληρώνει ἐπὶ τέλους πάντοτε les pots cassés.

Ἔπειτα, πλὴν τῶν πολιτικῶν,εἴχομεν καὶ ἓν *ἔκτακτον* συμβάν, ἱκανῶς κωμικοδραματικόν, τὸ ὁποῖον ἀρκετὰ μᾶς συνεκίνησε καὶ μᾶς διεσκέδασε αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα. Πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι εἰς σὲ δὲν θὰ κάμῃ μεγάλην ἐντύπωσιν· ἡμεῖς ὅμως οἱ μικροπολῖται, οἵτινες δὲν ἔχομεν καθ' ἡμέραν αὐτὰ τὰ τυχηρά, ἀρκούμεθα καὶ εἰς τὰ ὀλίγα, ἀναλογιζόμενοι τὴν παλαιὰν παροιμίαν «ὅταν μὴ κρέας παρῇ καὶ ταρίχῳ στερκτέον», τὴν ὁποίαν ὁ ὑπηρέτης μου μεταφράζει «ἐν ἐλλείψει χαρτοσήμου καλὸ 'ν' καὶ τὸ στουπόχαρτο». Ἐπειδὴ δὲ νομίζω κ' ἐγώ, ὅτι ἡ τυχηρὰ αὐτὴ διασκέδασις ἡμῶν τῶν μικροπολιτῶν δύναται νὰ διασκεδάσῃ καὶ σὲ τὴν κοσμοπολίτιδα, σοῦ διηγοῦμαι τὸ γεγονός. Ἄκουσε λοιπόν, καὶ διασκέδασε·—ἂν θέλῃς, ἐννοεῖται· ὑποχρεωμένη δὲν εἶσαι.

Ὑπαξιωματικός τις ἐπεθύμησε νὰ συνδέσῃ τὴν δάφνην τοῦ πολέμου πρὸς τὴν μύρτον τοῦ ἔρωτος. Θῦμα πρόχειρον τῶν φονικῶν του βλεμμάτων εὑρέθη κόρη τις ἁπλῆ καὶ ἄκακος, δεκαπενταέτις μόλις, ἥτις καὶ καταλιποῦσα τὸν πατρικὸν οἶκον, ὅπου, φαίνεται, εἶχε βαρυνθῆ ν' ἀκούῃ ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας τὸ *τύπτω τύπτεις* τοῦ διδασκάλου πατρός της,—ἴσως δὲ καὶ νὰ τὸ αἰσθάνεται ἐνίοτε—παρηκολούθησε τὸν ἐκπορθητὴν τῆς καρδίας εἰς μικρόν τινα ἐν Νεαπόλει (τῶν Ἀθηνῶν) οἰκίσκον, ὅπου, ἀλλάξασα γραμματικήν, ἔκλινε τὸ j'aime, tu aimes ἀντὶ τοῦ βαρέος ἐκείνου ἑλληνικοῦ ῥήματος.

Ὁ πατὴρ ὅμως ἤθελε τὴν κόρην του,καὶ ἡ στρατιωτικὴ ἀρχὴ ἤθελε τὸν παραπλανηθέντα ἥρωά της. Ἀνεζητήθη λοιπὸν τὸ ἐρημητήριον τῶν δύο περιστερῶν, εὑρέθη μετὰ κόπους πολλούς, καὶ τὰ πεζὰ τῆς ἐξουσίας ὄργανα—ὄχι, ἐλησμόνησα· ἦσαν καὶ ἱππεῖς—προσεκάλεσαν τὸν νεαρὸν Ἄρην νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν πατέρα της τὴν νεαρωτέραν Ἀφροδίτην. Ἀλλὰ τὸ ζεῦγος τὸ ἐρωτικόν, ἐνθυμούμενον καὶ ἀντιγράφον ἴσως τὸ ἐπινόημα τοῦ Σελεςίνου καὶ τοῦ Ξαβιέρου τοῦ Méry, ἐκλείσθη καὶ *ἐμανδαλώθη* ἐντὸς τῆς φωλεᾶς του, καὶ ἐδήλωσεν εἰς τοὺς πολιορκοῦντας αὐτὸ κλητῆρας καὶ στρατιώτας, ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον ἐνόει νὰ χωρισθῇ. Εἰς μάτην αἱ παρακλήσεις τοῦ πατρός, εἰς μάτην αἱ προσκλήσεις τῶν κλητήρων, εἰς μάτην αἱ ἐπιταγαὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς. Ὁ ἥρως τῆς κωμῳδίας, προσαγορεύων ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς ἐρωτικῆς του φωλεᾶς τὸ περιϊστάμενον πλῆθος, ἐδήλου ῥητῶς καὶ κατηγορηματικῶς, ὅτι εἶχεν ἐντὸς τῆς οἰκίας πετρέλαιον καὶ δυναμίτιδα καὶ πῦρ, καὶ ἐκτὸς τούτων σπάθην καὶ πολύκροτον· ὅτι εἰς πρώτην ἀπόπειραν ἐκβιάσεως τῆς οἰκίας, ἤθελε πυροβολήσει κατὰ τοῦ πρώτου τολμητίου, ἤθελε κόψει τὸν λαιμὸν τῆς ἐρωτικῆς του περιστερᾶς, ἤθελε ἀνάψει τὸ πετρέλαιόν του, καί. . . πρὶν ἢ ἀνατινάξῃ εἰς τὸν ἀέρα διὰ δυναμίτιδος τὴν οἰκίαν ἤθελεν. . . αὐτοκτονήσει διὰ τῆς τελευταίας τοῦ πολυκρότου του βολῆς. Τὸ πρᾶγμα,ἐννοεῖς,ἐφάνη κάπως σπουδαῖον εἰς τοὺς πολιορκητάς, διότι ὀλίγοι, φαίνεται, μεταξὺ αὐτῶν ἐγνώριζον τὸν ἥρωα. Τὸ περιεστὼς πλῆθος ἔφριξε, τὰ ὄργανα τῆς ἐξουσίας συνεκινήθησαν καὶ κάπως τὸ ἐσυλλογίσθησαν, ἐπλατύνθη δὲ ἱκανῶς ὁ κύκλος τῶν περιέργων, οἵτινες τὴν ἑσπέραν ἐκείνην εἶχον προτιμήσει τὸ ἐν Νεαπόλει θέαμα ἀπὸ τὴν παράστασιν τοῦ *Ἄμλετ* ἐν τῷ Ἀπόλλωνι καὶ τὴν τοῦ *Ὀρφέως* ἐν Φαλήρῳ. Συμβουλίου γενομένου ἐκρίθη καλὸν νὰ ἀλωθῶσιν οἱ ποιητικοὶ ἐρασταὶ διὰ τοῦ πεζοτάτου μέσου τῆς πείνης. Φρουρὰ τακτικὴ ἐστήθη πρὸ τοῦ ἐρημητηρίου τῶν δύο περιστερῶν,καὶ περιπολίαι τακτικαὶ μετηλλάσσοντο εἰς ὥρας τακτάς, πρὸς ἀνέκφραστον διασκέδασιν τῶν ἀργῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν περιέργων γειτόνων,οἵτινες οὔτε Ἄντρον τῶν Νυμφῶν ἐσυλλογίζοντο πλέον, οὔτε Βουλήν, οὔτε πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος. Δυστυχῶς ὅμως τὸ πρᾶγμα ἐκοινολογήθη, ἡ πόλις ἤρχισε συγκινουμένη, ὁ σπουδαῖος τύπος ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος, καὶ ἡ κοινὴ γνώμη ἀπήτει τὴν αὐστηρὰν τοῦ νόμου ἐκτέλεσιν. Αἱ ἀρχαὶ κατενόησαν ὅτι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ μένωσιν ἀπαθεῖς—ἢ καὶ συγκεκινημένοι· ἀδιάφορον—θεαταὶ τῶν γενομένων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἐξ ἐφόδου ἅλωσιν τῆς ἐρωτικῆς ἀκροπόλεως. Προχθὲς λοιπὸν τὴν πρωΐαν ἐγένετο ἐν πρώτοις κατὰ τὴν τάξιν τοῦ πολέμου ἡ εἰς παράδοσιν πρόσ-

Digitized by Google

κλησις τῶν πολιορκουμένων. Ἀλλ' ὁ ἥρως ἐξελθὼν εἰς τὸν ἐξώστην, παρισταμένης ἐκ δεξιῶν τῆς νεαρᾶς καὶ μυρτοστεφοῦς ἡρωΐδος, ἐλάλησεν εἰς τὸ κοινὸν διὰ μακρῶν, κρατῶν τὴν σπάθην του διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ ἀνημμένην λαμπάδα ἐξ ἀριστερᾶς, καὶ ἐδήλωσε βροντωδῶς ὅτι πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτῶν τοῦ περιεστῶτος λαοῦ ἤθελε φονεύσει τὴν νεάνιδα καὶ πυρπολήσει διὰ πετρελαίου τὸν οἶκον. Τὴν δήλωσιν μάλιστα ταύτην παρηκολούθησε καὶ δραματική τις παντομίμα, καθ'ἣν *ἐκεῖνος* μὲν προσήγαγε τὴν σπάθην του εἰς τὸν τράχηλον *ἐκείνης*, *ἐκείνη* δὲ ἔκλεισεν ἐν ἐρωτικῇ ἐκστάσει τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱονεὶ μέλλουσα νὰ παραδώσῃ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν λευκὴν τῆς Ἀφροδίτης περιστεράν. Τὸ ἄκακον κοινὸν ἐνόμισε πρόσφορον νὰ φρίξῃ καὶ ἀνεκραύγασε μάλιστα ἐκ τρόμου. **Sic notus Ulixes!** Ἀλλ'οἱ στρατιῶται δὲν ἐνόμισαν ἀναγκαῖον νὰ συγκινηθῶσι· διαῤῥήξαντες δὲ διὰ πελέκεων τὴν θύραν, ἐνῷ μάτην ὁ ἥρως ἐξηκολούθει χειρονομῶν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου καὶ κραυγάζων, καὶ περιφέρων πάντοτε τὴν σπάθην του εἰς τῆς ἐρωμένης του τὸν λαιμόν, καὶ γυμνῶν τὰ στήθη του καὶ προκαλῶν τοὺς πυροβολισμοὺς τῶν στρατιωτῶν, εἰσῆλθον ἐκεῖνοι εἰς τὸν οἶκον, καὶ τὸν συνέλαβον ἐν πάσῃ πεζότητι. Πρὶν ἢ ὅμως τὸν συλλάβωσι, προφθάσας ἐκεῖνος, ἐκρήμνισεν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου εἰς τὴν ὁδὸν . . . τίνα ὑποθέτεις; τὴν νεαρὰν ἡρωΐδα τοῦ *οἰκογενειακοῦ* δράματος, ὡς θὰ ἔλεγε πρόγραμμά τι τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου. Οὕτω μὲν ἀπήχθη ὁ ἥρως εἰς τὸ φρουραρχεῖον, ἡ δὲ ἡρωῒς εἰς παρακείμενόν τι φαρμακεῖον, ὅπως τῇ δοθῇ ἡ πρώτη βοήθεια.

Σὲ διεσκέδασεν ἡ ἱστορία μου; τὸ ἐλπίζω. Ἂν σ' ἔλθῃ τώρα ἡ περιέργεια νὰ μ' ἐρωτήσῃς: τί θὰ τὸν κάμουν τὸν παράδοξον αὐτὸν ἥρωα; Θὰ σ' ἀπαντήσω ἀφελῶς: δὲν ἠξεύρω. Ἂν ἔζων ἀλλοῦ, θὰ ἤξευρα καὶ θὰ σοῦ τὸ ἔλεγα. Σοφια

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

214.

Ἡ τοῦ ἁπλοῦ στρατιώτου ἀνδρία ἐπιτήδευμα εἶναι ἐπικίνδυνον, ὃ μετέρχεται ὁ πολεμιστὴς αὐτός, τὸν ἐπιούσιον αὐτοῦ θηρεύων ἄρτον.

215.

Ἡ τελεία ἀνδρία καὶ ἡ ἀνανδρία ἡ ἐντελὴς τὰ ἔσχατα εἶναι ἄκρα, εἰς ἃ σπανίως ὁ ἄνθρωπος φθάνει. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο αὐτῶν ἀντιθέτων ἐσχατιῶν περιέχεται χώρα ἐκτεταμένη, περιλαμβάνουσα ὅλα τὰ ὑπόλοιπα τῆς θαῤῥαλεότητος εἴδη. Ὑπάρχουσι δὲ τοσαῦται ἐν μέσῳ τῶν ἄκρων αὐτῶν τῆς ἀνδρίας βαθμῶν διαφοραί, ὅσαι ἀριθμοῦνται παραλλαγαὶ τῶν ἀνθρωπίνων μορφῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων διαθέσεων. Ὑπάρχουσι δηλαδὴ ἄνδρες, οἵτινες ἀρχομένης τῆς μάχης προθύμως προκινδυνεύουσι, παρατεινομένου δὲ τοῦ ἀγῶνος, ἀποβάλλουσι τὸ θάῤῥος αὐτῶν καὶ ἐνδίδουσιν εὐκόλως. Ἄλλοι δὲ ὡς ἀρκοῦντα δέχονται τὰ πεπραγμένα, ἅμα κατὰ τὰς περὶ ἀνδρίας προλήψεις τοῦ κόσμου ὑπεράνω παντὸς ψόγου τεθῶσιν, ὀλίγον δὲ περὶ κατορθώματος ἄλλου φροντίζουσι. Τινὲς δὲ δὲν δύνανται νὰ κατισχύσωσι πάντοτε ἐπίσης παντὸς αὐτῶν φόβου. Ἄλλοι δὲ καταλαμβάνονται ἐνίοτε ὑπὸ φόβου πανικοῦ, καὶ ἄλλοι ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν πολεμίων, φοβούμενοι νὰ μείνωσιν ὅπου ἐτάχθησαν. Τινὰς δὲ ἡ ἐκ μικρῶν κινδύνων ἕξις ἀναδεικνύει θαῤῥαλέους καὶ παρασκευάζει αὐτοὺς εἰς μεγάλων κινδύνων ἀπάντησιν. Ἄλλοι δὲ ἀνδρίως μὲν μάχονται κατὰ τῶν μαχαιροφόρων πολεμίων, φοβοῦνται δὲ τὰ ὅπλα τὰ πυροβόλα, καὶ ἄλλοι τοὐναντίον, τὰ μὲν πυροβόλα ὅπλα καταφρονοῦσι, τρέμουσι δὲ τὰς μαχαίρας. Ὅλα δὲ τὰ εἰρημένα τῆς θαῤῥαλεότητος εἴδη ἔχουσί τι κοινόν, τὸ ἑξῆς. Ἡ νύξ, αὐξάνουσα τοὺς φόβους καὶ κρύπτουσα τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ ἔργα, ἐπιτρέπει τοῖς μαχομένοις τὸ φείδεσθαι τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς. Ὑπάρχει δὲ καὶ γενικώτερόν τι τοιαύτης φειδοῦς εἶδος· διότι οὐδεὶς τῶν μαχομένων πράττει ὅ,τι ἐν ὡρισμένῃ περιστάσει ἠδύνατο νὰ πράξῃ, ἐὰν ἦτο βέβαιος περὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. Ὅθεν εὐκόλως πᾶς τις καταλαμβάνει, ὅτι ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου μέρος τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἐξαχθέντων ἐν ἔτει 1878 προϊόντων τῆς Ἀμερικῆς τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁ βάμβαξ. Ἡ ἀξία του ὑπερέβη τὰ 180 ἑκατομμύρια δολαρίων.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Δίκαζε ἐχθροὺς καί ποτε φίλους, διότι ἐκ δύο ἐχθρῶν ἀποκτᾷς ἕνα φίλον, καὶ ἐκ δύο φίλων ἕνα ἐχθρόν.

*

Ὅποιος τρώγει τὴν πήτταν μόνος του, θὰ σελλώνῃ μόνος τὸ ἄλογόν του.

*

Ὅταν ἔρχεται ἡ δόξα, χάνεται τὸ μνημονικὸν (Ἱσπανικαὶ παροιμίαι.)

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Οἱ Ἰάπωνες κατὰ τὰς θερμὰς τοῦ ἔτους ἐποχὰς ὅπως διατηρήσωσι νωπὸν τὸ κρέας θέτουσι αὐτὸ εἰς πορσελλάνιον πινάκιον μέγα (πιατέρα) καὶ ἐπ' αὐτοῦ καταχέουσι θερμότατον ὕδωρ μέχρις οὗ τὸ κρέας καλυφθῇ ἐντελῶς· εἶτα δὲ ἐπιχέουσιν ἔλαιον ἐπὶ τοῦ ὕδατος καὶ διαφυλάττουσι. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἀποκλείεται ὅλως ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀέρος ἐπὶ τοῦ κρέατος, δι' ἧς ὡς γνωστὸν ἐπέρχεται ἡ σῆψις καὶ οὕτω τὸ κρέας διατηρεῖται πρόσφατον.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ,15

Digitized by Google

'Αριθ. 188 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 5 Αὐγούστου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

ἐπὶ Ἐπαναστάσεως.[1]

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Χρήστου Δρακοπούλου].

ΙΣΤΟΡΙΑ ΖΕΥΓΟΥΣ ΠΗΛΟΒΑΤΙΔΩΝ

[Ἐκ τοῦ ῥωσικοῦ]

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 468.

Ζ΄ Ὁ Χορός.

Ἦλθεν ἡ Κυριακή, τρεῖς δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν του, πιστὸς εἰς τὴν ὑπόσχεσίν του ὁ Σοῦλτζ μετέβη παρὰ τῷ ὑποδηματοποιῷ, εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Μαρίας Κάρλοβνας. Καὶ ἦτο τῳόντι ἑορτὴ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. Τὸ ἐργαστήριον εἶχε μεταβληθῆ εἰς αἴθουσαν χοροῦ. Ἐν τινι γωνίᾳ ἦτο τοποθετημένον κλειδοκύμβαλον δοθὲν τῷ ὑποδηματοποιῷ παρά τινος φίλου του χορδιστοῦ. Ἐκ τοῦ κοιτῶνος εἶχεν ἀφαιρεθῆ ἡ κλίνη, ἐν αὐτῷ δὲ ἐτέθησαν δύο τράπεζαι διὰ τὸ χαρτοπαίγνιον καὶ ἑτέρα στρογγύλη φέρουσα ὅλα τἀναγκαῖα εἰς τὸ τέϊον. Ὁ Βάνικας ἐν στολῇ, εἶχε τοποθετηθῆ πλησίον τῶν γλυκισμάτων. Ὅτε εἰσῆλθεν ὁ Σοῦλτζ, οἱ οἰκοδεσπόται δὲν ἦσαν εἰς τὴν αἴθουσαν, εἶδε μόνον πλῆθος ξένων· ἐκεῖ ἦσαν ὁ χορδιστὴς ὁ καὶ κύριος τοῦ ὀργάνου μετὰ τῆς συζύγου καὶ τοῦ μικροῦ υἱοῦ του, ὁ ῥάπτης Μπρεϊτφους μετὰ τῶν δύο θυγατέρων του, ἡ χήρα Σμίδεγκοπφ μετὰ τοῦ γαμβροῦ της, ὁ ὑποδηματοποιὸς Πρεμφέφερ καὶ ἡ σύζυγός του, ἥτις τόσον ἠγάπα τὸν χορόν, τρεῖς τέσσαρες συγγενεῖς, τέσσαρες ὑποδηματοποιοί, τέσσαρες ῥάπται, εἷς φαρμακοποιὸς καὶ εἷς ἔμπορος ἐκ Ῥήγας. Ὁ Σοῦλτζ ἔστη παρὰ τὴν θύραν ἀναμένων τοὺς οἰκοδεσπότας. Μετά τινα λεπτὰ εἰσῆλθεν ἡ Μαρία Κάρλοβνα ὁλοπόρφυρος, φέρουσα καινουργῆ κεκρύφαλον μετὰ μεγάλων κυανῶν κοσύμβων, κατόπιν ἦλθεν ὁ Μύλλερ μὲ καπνοσύριγγας καὶ σιγάρα. «Καλῶς ὡρίσατε! καλῶς ὡρίσατε! ἀνέκραξεν ἰδὼν τὸν Σοῦλτζ. Κύριοι καὶ κυρίαι! ἠθέλησα εἰς τὸ ὄνομα τῆς γυναικός μου νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, καὶ ἐφώναξα ἕνα μουσικὸν νὰ μᾶς παίξῃ νὰ χορεύσωμεν.

— Ἐγὼ τὸ ἐμάντευσα, εἶπε μειδιῶσα ἡ Μαρία Κάρλοβνα...Μὰ πῶς θὰ χορεύσωμεν; εἰς τὸ μαγειρειὸ δὲν εἶναι ἀκόμη ὅλα ἕτοιμα.—Σᾶς βοηθοῦμ' ἐμεῖς! ἀνέκραξαν μιᾷ φωνῇ αἱ κυρίαι. Ἡ οἰκοδέσποινα ἐδέχθη εὐγνωμόνως τὴν βοήθειάν των, καὶ ὑπὸ δύο φίλων της συνοδευομένη, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μαγειρεῖον. Τὸ τέϊον ἦτο ἤδη ἕτοιμον αἱ καπνοσύριγγες ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν καὶ ὁ Βάνικας ἤρξατο περιφέρων ποτὰ καὶ γλυκίσματα. Ὁ ἔμπορος μετὰ τῶν ἐντίμων τεχνιτῶν, ἐκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ χαρτοπαιγνίου.

— Ὅλα ἕτοιμα! ἀνέκραξεν ἡ οἰκοδέσποινα. Τώρα ἕνα σκωτσέζικον· ἐγὼ χορεύω μὲ τὸν ἄνδρα μου.

Οἱ χορευταὶ ἔσπευσαν νὰ προσκαλέσωσι κυρίας. Ὁ Σοῦλτζ σιωπηλῶς ἐκάθησε πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου, τὰ ζεύγη κατέλαβον τὰς οἰκείας θέσεις.

— Σός! ἐκραύγασεν ὁ Μύλλερ.

Ὁ Σοῦλτζ ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην του σκωτικόν τινα χορὸν τὸν ὁποῖον εἶχε παίξει ἄλλοτε, καὶ μετὰ καρτερίας ἤρξατο κρούων τὸ ὄργανον. Οἱ ὑποδηματοποιοὶ ἐχόρευον πηδῶντες μετὰ γελοίων περιστροφῶν, πρὸς μεγίστην πάντων εὐχαρίστησιν. Ἡ Μαρία Κάρλοβνα ἐφέρετο μετὰ τοῦ Μυλλέρου της μεταξὺ διπλῆς σειρᾶς χορευτῶν. Ἡ κυρία Πρεμφέφερ ἦτο ἔξαλλος ὑπὸ τῆς χαρᾶς. Ὁ χορὸς τέλος ἔπαυσε, καὶ οἱ μὲν ἄνδρες ἐσπόγγιζον τὰ πρόσωπά των, αἱ κυρίαι δὲ κατέφυγον εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον. «Φέρε τὰ πιοτά, Βάνικα, εἶπεν ὁ Μύλλερ, καὶ γλυκὰ διὰ τὰς κυρίας!» Σημειωτέον ὅτι ὁ Μύλλερ ἐξετέλει καλῶς πᾶν ὅ,τι ἀνελάμβανε, καὶ δὲν ἐφείδετο χρημάτων πρὸς πλήρη εὐχαρίστησιν τῶν ξένων του.

— Τώρα τὸν ἀγγλικόν, εἶπεν ἡ οἰκοδέσποινα ἀφοῦ ἀνεπαύθη.—Ναί, ναί, ἀνέκραξαν ὅλοι. Τὰ ζεύγη ἐσχηματίσθησαν ἐκ νέου, ὁ Σοῦλτζ ἡτοιμάσθη, ἀλλὰ δὲν ἔπαιζε· εἶχε λησμονήσει τὸν ἀγγλικὸν χορόν.—Δὲν δύναται καμμία ἀπὸ τὰς Κυρίας,

1. Ἴδε κατωτέρω σελ. 491.

Digitized by Google

ἠρώτησε, νὰ μὲ δείξῃ πῶς παίζεται ὁ χορὸς αὐτὸς καὶ μὲ ποῖον χρόνον; Πρὸ τόσου καιροῦ δὲν ἐχόρευσα, προσέθηκε, ὥστε δὲν ἐνθυμοῦμαι οὔτε πῶς παίζονται οἱ χοροί.

Αἱ Κυρίαι ἠτένισαν ἀλλήλας. Ἡ Κυρία Πρεμφέφερ ἐπλησίασεν εἰς τὸ ὄργανον καὶ διὰ τῶν δύο δακτύλων ἔκρουσε παλαιόν τινα ἦχον. Ὁ Σούλτζ τὴν ἐμιμήθη, τὰ ζεύγη ἐκ νέου ἐτοποθετήθησαν καὶ ὁ χορὸς ἤρχισε.

Παίξας ἐπί τινα λεπτὰ ὁ Σούλτζ, ὃν ἐβάρυνε τὸ μονότονον τοῦ παλαιοῦ ἤχου, μικρὸν κατὰ μικρὸν, χωρὶς καὶ αὐτὸς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, ἀπεμακρύνθη τοῦ θέματός του καὶ ἤρξατο αὐτοσχεδιάζων. Οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχε τοσοῦτον ταπεινωθῆ ὡς καλλιτέχνης.... Ἡ θλῖψις, τὸ πεῖσμα τὸν ἐπίεζον, ἐν τέλει δὲ τὰ αἰσθήματα ταῦτα ἐξεδηλώθησαν ἐν τῇ μελῳδίᾳ, ἣν ἐξετέλει. Ἡ ἀγανάκτησις ταπεινωθέντος τεχνίτου βροντωδῶς ἐξεχύθη εἰς ἀγρίους καὶ σπαρακτικοὺς ἤχους. Ἡ ἔμπνευσις τῆς μαρανθείσης νεότητός του διηγέρθη ἐκ νέου, οἱ ὀφθαλμοί του ἐξήστραψαν, ἡ καρδία του ἐπάλλετο σφοδρῶς· ἐφαίνετο ἀναλαβὼν πάλιν ὅλας τῆς νεότητός του τὰς δυνάμεις ἵνα κατισχύσῃ τοῦ πεπρωμένου, ὅπως δοξάσῃ καὶ ἀναδείξῃ τὸ παραγνωρισθὲν τοῦ καλλιτέχνου μεγαλεῖον. Τὰ δάκτυλά του ἔτρεχον οἱονεὶ ὑπείκοντα εἰς δύναμιν ὑπερφυσικήν. Ἔπαιζεν οὐχὶ διὰ τῶν δακτύλων, ἀλλὰ μὲ τὴν ψυχὴν ποιητοῦ, ψυχὴν βαθέως τρωθεῖσαν. Περὶ αὐτὸν τὸ πᾶν ἐξηλείφθη· ἠγνόει ποῦ εὑρίσκετο, τίς εἶναι, καὶ μετὰ τίνων. Ὅλος μετεβλήθη εἰς αἴσθημα, καὶ αὐταὶ αἱ ἰδέαι του παραδόξως περιεπλέχθησαν, ἀπώλεσε τὴν μνήμην, χρόνος δι' αὐτὸν δὲν ὑπῆρχε...

Ὅτε ἀνήγειρε τὴν κεφαλήν, πάντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ ἵσταντο εὐλαβῶς περὶ τὸ κλειδοκύμβαλον, καὶ σιωπηλοί, μετ' αὐτομάτου τινὸς συμπαθείας ἀκρόωμενοι τῆς εὐγλώττου διηγήσεως ἀκαταλήπτων παθημάτων. Ἐν τῇ προσοχῇ των ἐνυπῆρχέ τι τὸ σεβαστόν· πάντες ἐνόουν πόσον ὑπέρτερος αὐτῶν ἦτο ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος μουσικός, ὃν εἶχον μισθώσει πρὸς διασκέδασιν· ἐφοβοῦντο μὴ ἤθελε τὸν προσβάλει ὁ ἔπαινός των καὶ τὸν ἤκουον ἀπνευστί. Καὶ αὐτὴ ἡ οἰκοδέσποινα εἶχε λησμονήσει τὸ δεῖπνόν της. Παρὰ τὸ ὄργανον ἵστατο ὁ Μύλλερ εἰς πικρὰς παραδεδομένος σκέψεις, ὁ δὲ χορδιστὴς ἐκάθητο ἔν τινι γωνίᾳ κάτω νεύων καὶ κλειστοὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ Σούλτζ ἐκρότησεν ἅπαξ ἐν ὀξείᾳ συμφωνίᾳ (accord) ἰδὼν δὲ ὅτι ὁ χορὸς ἕνεκα τῆς ἀλλοφροσύνης του εἶχε διακοπῆ, προσέκλινε χαιρετίζων καὶ ἐπανέλαβε τὸν ἀγγλικὸν τῆς Κυρίας Πρεμφέφερ. Πλὴν γενικὴ ἀναφώνησις τὸν ἀνεχαίτισεν. Ὁ χορδιστὴς ὁρμήσας ἥρπασε τὴν χεῖρά του, ὁ δὲ Μύλλερ τεταραγμένος, ἐζήτει παρ' αὐτοῦ συγγνώμην·—Κύριε Σούλτζ! τῷ ἔλεγεν, εἶμαι ἀσήμαντος τεχνίτης, δὲν εἶμαι πλούσιος, κύριε Σούλτζ... Ἐγὼ εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος, κύριε Σούλτζ... Ἐντρέπομαι, κύριε Σούλτζ, πῶς ἐτόλμησα νὰ σᾶς φωνάξω νὰ παίξετε εἰς τὸ σπίτι μου... Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε Σούλτζ... εἶμαι εἰς τὰς προσταγάς σας, κύριε Σούλτζ..... ζητήσατέ με ὅ,τι θέλετε, κύριε Σούλτζ...

— Κύριε Μύλλερ, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ δώσητε τὴν ἄδειαν ν' ἀπέλθω. Δὲν εἶμαι τόσον καλά, ἀπήντησεν ὁ Σούλτζ.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, κύριε Σούλτζ, ὅπως ἀγαπᾶτε! Δὲν τολμοῦμεν νὰ σᾶς κρατήσωμεν...

Ἐξῆλθον ὁμοῦ εἰς τὸν προθάλαμον, ὅπου ὁ Σούλτζ ἐπανεῦρε τὸν ἐπενδύτην του καὶ τὰς πηλοβατίδας. Ἰδὼν τὰς πηλοβατίδας ὁ Μύλλερ ἔγεινεν ὁλοπόρφυρος ἐξ αἰσχύνης, καὶ ἐρευνήσας εἰς τὰ θυλάκια του, ἐξήγαγε μικρὰν χρυσότευκτον ἐκ χελωνείου ταμβακοθήκην, δῶρον τῆς Μαρίας Κάρλοβνας ὅτε ἦτο ἀκόμη μνηστὴρ αὐτῆς· ταύτην ὁ Μύλλερ ἐθεώρει ὡς πρᾶγμα μεγίστης ἀξίας, καὶ ὅμως ἐπεθύμει νὰ τὴν προσφέρῃ ὡς δῶρον πρὸς τὸν μουσικὸν ἵνα ἐξαλείψῃ τὸ σφάλμα του.—Δὲν εἶμαι πλούσιος, εἶπε δίδων τῷ Σούλτζ τὴν θήκην, ἀλλὰ εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος. Ἂν δὲν θέλετε νὰ μὲ προσβάλετε θανασίμως, θὰ δεχθῆτε τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον ὡς ἐνθύμημα διὰ τὴν εὐχαρίστησιν ὁποῦ μᾶς ἐπροξενήσατε. Θὰ τὸ ἔχετε ὡς δεῖγμα ὑπολήψεως μικρῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν μεγάλην σας ἱκανότητα.

Ὁ Σούλτζ τὸν ἠτένισεν ἔκπληκτος... Τέλος πάντων εἶχε δεόντως ἐκτιμηθῆ. Πλὴν ποῦ καὶ ὑπὸ τίνος;.. Ἔλαβε τὸ δῶρον τοῦ Μύλλερ τοῦ ὁποίου ἔθλιψεν ἰσχυρῶς τὴν χεῖρα.—Τὸ δέχομαι, εἶπεν, ὡς ζῶσαν ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἡ τέχνη εὑρίσκει εἰσέτι ἠχὼ εἰς ψυχὰς μὴ διαφθαρείσας. Ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι δι' ἐμὲ τόσῳ μᾶλλον παρήγορος, καθόσον καὶ περὶ αὐτῆς ἀμφέβαλλον ἤδη· ὁσάκις δὲ μοὶ ἐπέρχεται ἡ ἰδέα νὰ περιφρονήσω τοὺς ἀνθρώπους ἐν γένει, τὸ δῶρόν σας θὰ μ' ἐνθυμίζῃ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ καλοί, ὅπως σεῖς, κύριε Μύλλερ. Σᾶς εὐχαριστῶ!

Η' Ὁ χορδιστής.

Κατὰ τὸν χορὸν τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, οὐδεὶς εἶχε τοσοῦτον συγκινηθῆ ἐκ τῆς τέχνης τοῦ Σούλτζ, ὅσον ὁ γέρων χορδιστής. Οὗτος, χάρις εἰς τὴν μακρὰν του πεῖραν, ἦτο ἄνθρωπος πρακτικός. Καταστραφεὶς παίζων κλειδοκύμβαλον, ἀνεδέχθη τὸ ἐπάγγελμα χορδιστοῦ, καὶ οὕτως ἠδυνήθη νὰ σχηματίσῃ μικράν τινα περιουσίαν. Ἐν Πετρουπόλει ἔζη πρὸ πολλοῦ ἤδη, καὶ κάλλιον παντὸς ἄλλου ἐγίνωσκε πῶς ἀποκτᾶται ἐν τῷ κόσμῳ ἡ ἐκ τῆς μουσικῆς δόξα. Διδαχθεὶς ἐκ τῆς πικρᾶς πείρας, ἐμάντευσεν ἀμέσως τὰ κατὰ τὸν Σούλτζ καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Τὴν ἐπιοῦσαν, λίαν πρωΐ, ὁ χορδιστὴς εὑρίσκετο εἰς τὸ γνωστὸν ἡμῖν ὑπερῷον, καὶ κρατῶν

Digitized by Google

τὰς χεῖρας τοῦ Σούλτζ τῷ ἔλεγε θερμῶς:—Ἡ εὐχαρίστησις τὴν ὁποίαν μ' ἐπροξενήσατε, εἶναι ἀνέκφραστος, καὶ ἐνετυπώθη εἰς τὴν ψυχήν μου, ὡς μία τῶν καλλίστων τῆς ζωῆς μου στιγμῶν. Ναὶ μὲν εἶμαι ἁπλοῦς χορδιστής, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὅμως ἐννοῶ τὴν τέχνην. Αὐτὴ καὶ μόνη μοῦ φαιδρύνει τὴν ζωήν.

Ὁ Σοὺλτζ ἀφῆκε βαθὺν στεναγμόν.

— Εἰξεύρετε τί; ἐπανέλαβεν ὁ χορδιστής, ἀνάγκη νὰ γείνετε γνωστὸς εἰς τὸ κοινόν. Δότε μίαν συναυλίαν!

Ὁ Σοὺλτζ ἐκίνησε τὴν κεφαλήν.

— Εἰξεύρω, εἰξεύρω... οὔτε πρῶτος εἶσθε, οὔτε τελευταῖος. Δυσκολίαι, ἔξοδα, ἔπειτα ὁ φθόνος ὁ πλέον ἀναίσχυντος, ὁ πλέον χαμερπής —ὁ φθόνος τῶν καλλιτεχνῶν μεταξύ των. Πόσας ἀληθεῖς εὐφυΐας δὲν ἐφαρμάκευσεν ὁ ὄφις οὗτος! καὶ πόσα τοιαῦτα εἶδα εἰς τὴν ζωήν μου!... Εἴπατέ μοι πρὸς τίνα ἀπετάθητε διὰ νὰ γνωρισθῆτε ὑπὸ τοῦ κοινοῦ;—Εἶχα, ἀπήντησεν ὁ Σούλτζ, μερικὰς συστατικὰς ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς πρώτους ἐδῶ μουσικούς.

Ὁ χορδιστὴς τὸν ἐθεώρησε μετὰ θαυμασμοῦ, κατόπιν δ'ἐγέλασε. «Καὶ ἀπ'αὐτοὺς ἐζητήσατε βοήθειαν, φήμην;—Καὶ ἀπὸ τίνα ἄλλον λοιπόν; —Καλὲ τί λέγετε; διόλου, διόλου δὲν ἔπρεπε. Ἐφέρθητε ὡς ἄπειρον παιδίον. Πρῶτον πάντων ἔπρεπε νὰ συμμορφωθῆτε μὲ τὰ ἤθη τῆς ἐποχῆς μας. Ν' ἀφήσετε τουτέστι τὴν κόμην μέχρι τῶν ὤμων, νὰ φέρετε μύστακα καὶ γένειον ἵνα ὁμοιάζητε ὀλίγον, ἐξωτερικῶς, μὲ ἀφηρημένον, ἐξημμένον ἢ τρελόν. Ἔπρεπε νὰ γνωρισθῆτε μέ τινας σημαντικὰς κυρίας, καὶ νὰ παίζετε δὶς ἢ τρὶς εἰς τὰς ἑσπερίδας των, δωρεάν. Ὠφείλατε νὰ ὁμιλῆτε μεγαλοφώνως, νὰ ὑβρίζητε τοὺς ἐδῶ μουσικούς, ἵνα τοῖς ἐμπνεύσητε σεβασμὸν καὶ φόβον πρὸς τὸ ἄτομόν σας,ἐν τέλει δὲ ἀπὸ συγκατάβασιν νὰ δώσετε μίαν μόνην μουσικὴν συμφωνίαν,τοῦθ'ὅπερ δὲν θὰ σᾶς ἐμπόδιζε νὰ τὴν ἐπαναλαμβάνητε κατόπιν πολλάκις, εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἔτους, φορτόνοντες τὰς γνωστάς σας κυρίας μὲ ἑκατοστύας εἰσιτηρίων, μὲ τὰ ὁποῖα, καὶ αὐταὶ ἐπίσης, θὰ ἐφόρτωναν τοὺς δυστυχεῖς ὅσοι τὰς ἔχουν ἀνάγκην. Τοιουτοτρόπως θὰ ἐγίνεσθε τοῦ συρμοῦ.

— Ἐγὼ ἐφρόνουν, εἶπεν ὁ Σούλτζ, ὅτι εἰς τὴν τέχνην ὁ συρμὸς εἶναι περιττός.—Τί λέγετε! ἀφήσατε τὰς προλήψεις σας! Ζῶμεν εἰς αἰῶνα κίβδηλον. Σήμερον τὰ πάντα δύναταί τις νὰ προσποιηθῇ,καὶ τὸν καλλιτέχνην ἀκόμη·—Πῶς τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Σούλτζ·—Ἰδοὺ πῶς. Ὁ σπινθήρ, ὁ οὐρανόθεν πεσών, εἶναι μικρός· δὲν λάμπει εἰς ἑκάστου καρδίαν, δὲν ἁγιάζει πᾶσαν ψυχήν· ἡ μηχανικὴ τέχνη ἀπεναντίας δίδεται εἰς πάντα ἔχοντα χεῖρας καὶ θέλησιν. Πλησιάζομεν ἤδη μέχρι τοῦ σημείου καθ' ὃ ἡ τέχνη μετατρέπεται εἰς ἐπάγγελμα βάναυσον, μετ' οὗ πολὺ δὲ θὰ ἐκπέσῃ ἔτι κατωτέρω. Ὀλίγοι εἶναι οἱ διακρίνοντες τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ δευτέρου.

Ἐσίγησαν ἀμφότεροι.

— Τί νὰ κάμω λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Σούλτζ.

—Ἀκολουθήσατε τὴν συμβουλήν μου. Εἶμαι ἕτοιμος νὰ σᾶς συνδράμω ἂν καὶ χρεωστῶ νὰ ὁμολογήσω ὅτι κατεστρέψατε ἤδη τὸ συμφέρον σας. Τώρα κατ' ἐμέ, σᾶς μένει νὰ δώσητε ἤδη μίαν πρωϊνὴν συναυλίαν εἰς τὴν αἴθουσαν κάμμιᾶς κυρίας, τῆς κομμίσσης Β... τῆς κομίσσης Ζ...ἢ τῆς δουκίσσης Γ...—Ἡ δούκισσα Γ... εὑρίσκεται εἰς Πετρούπολιν; ἀνέκραξεν ὁ Κάρολος.—Εἶναι ἔτος ἀφ'οὗ ἐπέστρεψεν ἐξ Ὀδησσοῦ. Τὴν γνωρίζετε;—Ἐσύχναζα παρ' αὐτῇ καθ' ἑκάστην εἰς Βιέννην. Ἀγαπᾷ ἐμπαθῶς τὴν μουσικὴν καὶ ζωγραφικήν. Ὁποία γυνή! ἐξηκολούθησε ζωηρῶς ὁ Κάρολος, Ἰδοὺ γυνὴ ἥτις, ἤδη προβεβηκυῖα, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ καπνοῦ τοῦ μεγάλου κόσμου, ἴσχυσε νὰ τηρήσῃ ἁγνὸν ἔρωτα πρὸς πᾶν ὅ,τι ὑψηλόν!

Ὁ χορδιστὴς ἐγέλασε.

— Εἶσθε, βλέπω, ἀδιόρθωτος,εἶπεν,ἀλλ'ἔστω καὶ τοῦτο καλόν· ἡ δούκισσα σᾶς γνωρίζει.Ἐγὼ εἶμαι χορδιστὴς αὐτῆς καὶ δύναμαι νὰ σᾶς συνοδεύσω εἰς τὸν οἶκόν της. Δικαιώματι ἀρχαίου γνωρίμου, ζητεῖτε τὴν αἴθουσάν της διὰ τὴν πρωϊνὴν συναυλίαν σας.—Καὶ εἴδατε τὴν ἀκόλουθον τῆς δουκίσσης, ἠρώτησεν ὁ Σοὺλτζ μετὰ δισταγμοῦ.

Ὁ χορδιστὴς τὸν ἐθεώρησεν ἀτενῶς.

— Κάμμίαν ἀκόλουθον δὲν ἔχει ἡ δούκισσα, εἶπεν ὁμιλῶν βραδέως. Ἐν τούτοις ἴσως ἐκεῖ μάθετε ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε. Ἄγωμεν.

Καὶ ἀπῆλθον.

Θ' *Ἐπισκέψεις.*

Εἰσῆλθον εἰς πλούσιον προθάλαμον. Ὁ χορδιστὴς ἀνέβη τρέχων τὴν ταπητόστρωτον κλίμακα, διελθὼν πρὸ τοῦ ἐν στολῇ θυρωροῦ,ὅστις τὸν ἀφῆκε ν' ἀναβῇ, ὡς ἤθελεν ἀφήσει κυνάριον, οὐδόλως προσέξας εἰς πρόσωπον τόσῳ ἄσημον. Τὸν Σοὺλτζ ὅμως δὲν ἀφῆκε νὰ προβῇ.

— Ποῖος σᾶς στέλλει; ἔχετε γράμμα;Ἡ δούκισσα χωρὶς συστατικὰ δὲν δέχεται ζητιάνους!

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Σοὺλτζ ἐξήστραψαν.

— Ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τὴν δούκισσαν ὡς παλαιὸς γνώριμος, καὶ ὄχι ὡς ἐπαίτης. Ἀναγγείλατε τὸν Κάρολον Σούλτζ, μουσικὸν ἐκ Βιέννης.

Ὁ θυρωρὸς τὸν ἠτένισε μετὰ δυσπιστίας καὶ ἀνέβη βραδέως τὴν κλίμακα. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν παρεκάλεσαν τὸν Σοὺλτζ νὰ εἰσέλθῃ.

Ἡ δούκισσα ἐκάθητο ἐντὸς δωματίου, τοῦ ὁποίου τοὺς τοίχους ἐκάλυπτε κυανοῦν μετάξινον ὕφασμα, πρὸ τῆς ἑστίας. Πρὸς τὰ δεξιὰ ἵστατο τράπεζα ἣν ἐκάλυπτε πλῆθυς ἐγγράφων.

— Κύριε Σούλτζ! εἶπε μὴ μεταβαλοῦσα τὴν παγετώδη τοῦ προσώπου της ἔκφρασιν· χαίρω

Digitized by Google

ὅτι σᾶς βλέπω. Καθήσατε. Εἰς τί χρεωστῶ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἐπισκέψεώς σας;—Ἔλαβα τὴν τόλμην, δούκισσα, νὰ σᾶς ἀνησυχήσω, γνωρίζων τὴν διηνεκῆ πρὸς τὴν μουσικὴν κλίσιν σας . . . —Πρὸς τὴν μουσικήν; Ναί, ἀγαπῶ τὴν μουσικήν, ἀλλὰ καιρὸν τώρα δὲν ἔχω νὰ σκέπτωμαι περὶ αὐτῆς· τὸ ἑσπέρας χρεωστῶ νὰ ἐξέρχωμαι, τὸ πρωῒ δὲ ἐνασχολοῦμαι περὶ διαφόρων ὑποθέσεων. Οἱ ἀσθενεῖς καὶ τὰ ὀρφανὰ μὲ βαρύνουν εἰς βαθμὸν ἀνυπόφορον καὶ μοῦ ἀφαιροῦν ὅλον τὸν καιρόν, πλὴν τί νὰ γείνῃ!

Παράδοξος εὐεργετικότης διενοήθη ὁ Σούλτζ.

— Εἰς τί δύναμαι νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος; ἐπανέλαβεν ἡ δούκισσα.—Μὲ συμβουλεύουν νὰ δώσω μίαν πρωϊνὴν συναυλίαν, καὶ ἤλπισα, δούκισσα, ὅτι ὑμεῖς χάριν τῆς προτέρας πρὸς ἐμὲ εὐνοίας σας, δὲν θέλετε μ' ἀρνηθῆ τὴν αἴθουσάν σας.

Ἡ δούκισσα συνωφρυώθη ἐλαφρῶς, ἀλλ' ἀπήντησε μὲ τὴν ψυχρὰν της εὐγένειαν.

— Ὀφείλω νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι ποτὲ δὲν ἐδέχθην ἀπὸ κανένα τοιούτου εἴδους αἰτήσεις, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς, παλαιὸν γνώριμον, δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ. Ἡ αἴθουσα, τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σας.

Ἡ δούκισσα ἐσήμηνε· εἰσῆλθεν ὑπηρέτης·

— Διατάξατε τὸν ἀνυπόφορον αὐτὸν χορδιστὴν νὰ παύσῃ, καὶ νὰ ἔρχεται ὅταν ἐγὼ λείπω. Τώρα εἶμαι ἐνησχολημένη, καὶ ἐκτὸς τῆς δουκίσσης Βαρβάρας Βασίλιεβνας, δὲν δέχομαι κανένα.

Ὁ Σούλτζ ἠγέρθη. Ἐπεθύμει νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τῆς Ἑρριέττης, πλὴν δὲν ἐτόλμα. Ἡ δούκισσα διὰ τῆς σιωπῆς αὐτῆς τῷ ἐδείκνυε τὴν θύραν· ὁ νέος τὸ ᾐσθάνθη, ἐζήτησε συγγνώμην, ηὐχαρίστησε καὶ ἀπῆλθε.

Εἰς τὸν προθάλαμον εὗρε προσμένοντα τὸν χορδιστήν.

— Σᾶς ἐδόθη ἡ αἴθουσα; ἠρώτησε.—Μοὶ ἐδόθη, ἀπήντησε μετὰ τόνου ζοφεροῦ ὁ Σούλτζ. —Λοιπὸν ἂς ὑπάγωμεν τώρα νὰ ἴδωμεν τοὺς μουσικοὺς οἵτινες θὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν συναυλίαν. Μόνος βέβαια δὲν κάμνετε τίποτε— Ἀλλ' αὐτοὶ ὅλοι μὲ γνωρίζουν, καὶ ὅλοι ἠρνήθησαν νὰ μὲ συνδράμουν.—Μὴ φοβῆσθε, μὴ φοβῆσθε. Ἀκολουθεῖτέ με.» Ἐπεσκέφθησαν τὸν πρῶτον βιολιστήν, αὐτὸν ἐκεῖνον ὅστις πρὸ πάντων εἶχε φοβήσει τὸν Σούλτζ κατὰ τὴν πρώτην του ἀπόπειραν. Οὗτος φέρων κοιτωνίτην, ἐκάθητο ἐπὶ ἀναπαυτικῆς ἕδρας, καὶ μόλις ἀνεκινήθη ἰδὼν εἰσερχομένους ἀνθρώπους. Τὸ στόμα του συνεσφίγχθη ἐν ἀρνητικῷ μορφασμῷ, ἐπὶ δὲ τῶν χειλέων του ἐπλανήθη ἡ φράσις· τί ἐπιθυμεῖτε; —Ἐρχόμεθα ἀπὸ τῆς δουκίσσης Γ... εἶπεν ἀφελῶς ὁ χορδιστής.

Ὁ βιολιστὴς ἔγεινεν εὐγενέστερος καὶ τοὺς παρεκάλεσε νὰ καθήσωσιν.

Ἡ δούκισσα Γ... ἐπανέλαβεν ὁ χορδιστὴς ἐπιθυμεῖ ἀφεύκτως νὰ δώσῃ ὁ φίλος μου Κάρολος Σούλτζ πρωϊνὴν συναυλίαν εἰς τὴν αἴθουσάν της.

Ὁ μουσικὸς ἐμειδίασε πρὸς τὸν Σούλτζ.

— Ἡ δούκισσα Γ... ἐγνώριζε τὸν φίλον μου, Κάρολον Σούλτζ εἰς Βιέννην ὅπου ἔχαιρε μεγάλην ὑπόληψιν ὡς μουσικός.

— Πραγματικῶς.—Ἡ δούκισσα Γ... θὰ εὐχαριστηθῇ πολὺ ἂν λάβετε μέρος καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν συναυλίαν, ἥτις θὰ δοθῇ εἰς τὴν αἴθουσάν της, ἡ ὁποία εἶναι πολὺ κατάλληλος εἰς μουσικὰς συμφωνίας.—Εἶμαι προθυμότατος νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, κύριε Σούλτζ.

Ὁ Σούλτζ ἐσιώπα· εἶχε ἦθος μάρτυρος.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, εἶπεν ὁ βιολιστής, σκοπεύω νὰ δώσω μίαν συναυλίαν, ἐλπίζω δὲ ὅτι ὁ Κ. Σούλτζ θὰ μὲ κάμῃ τὴν τιμὴν νὰ λάβῃ μέρος.—Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ Σούλτζ.

Ἠγέρθησαν. Ὁ μουσικὸς τοὺς συνώδευσε μέχρι τῆς θύρας ταπεινῶς προσκλίνων.

Τῆς δουκίσσης ἡ προστασία ἦτο ὁ σκοπὸς ὅλων τῶν εὐχῶν του· ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἡ δούκισσα, ἀφήσασα τὴν μουσικήν, ἐγένετο φιλόπτωχος, ἀπώλεσε τὴν ἐλπίδα τῆς ἰσχυρᾶς ταύτης ὑποστηρίξεως. Ἤδη ἡ ὁδὸς ἦτο ἀνοικτή· ὁ βιολιστὴς ἐθριάμβευε.

Ὅτε ἐξῆλθον, ὁ Σούλτζ ἤλεγξε τὸν χορδιστήν.

— Πτωχέ μου! ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, εἶσαι ἀρνίον ἐν μέσῳ λύκων· θέλεις πρόοδον; ἀπόβαλε τὴν συνείδησιν.—Καὶ πῶς λοιπόν, εἶπεν ὁ μουσικός, ζῶμεν ἆρά γε εἰς αἰῶνα τοσούτῳ διεφθαρμένον, ὥστε πλὴν τῆς φιλαυτίας, ἄλλο αἴσθημα δὲν ὑπάρχει; κἀμμία ἄλλη, ἔστω καὶ ἀκουσία, εὐγενὴς ὁρμή; Πάντες ἆρά γε εἶναι περιφρονητέοι καὶ χαμερπεῖς;

Μηχανικῶς ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιον ἐν ᾧ εὑρίσκετο ἡ ταμβακοθήκη, τὸ δῶρον τοῦ Μύλλερ. Τὴν ἐξήγαγε, τὴν ἐθεώρησε καὶ ᾐσθάνθη τὴν ψυχὴν ἐλαφροτέραν.

Γ' *Ἡ συναυλία.*

Μετά τινας ἡμέρας οἱ ἐν Πετρουπόλει περίεργοι ἀνεγίνωσκον τὴν ἑπομένην ἀγγελίαν·

«Ἀδείᾳ τῆς Ἀρχῆς, τὴν τετάρτην, 16 Ἀπριλίου, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἐκλαμπροτάτης δουκίσσης Α. Η. Γ... ὁ Κάρολος Σούλτζ, κλειδοχυμβαλιστὴς ἐκ Βιέννης, θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ δώσῃ μεγάλην φωνητικὴν καὶ ὀργανικὴν συναυλίαν. Τιμὴ εἰσιτηρίου ῥούβλια 10.»

Τὴν τιμὴν ὥρισεν ὁ χορδιστὴς παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Σούλτζ εὑρίσκοντος αὐτὴν ὑπερβολικήν· ἀλλ' ὁ πρῶτος ἐβεβαίου ὅτι ἐκ τῆς τιμῆς τῶν εἰσιτηρίων συμπεραίνεται ἡ ἀξία τοῦ τεχνίτου, καὶ διὰ τοῦτο δὲν συμφέρει νὰ ὁρισθῇ τιμὴ κατωτέρα.

Ἦλθεν ἡ τετάρτη. Ἡ αἴθουσα εἶχε καθαρισθῇ, τὰ καθίσματα ἦσαν παρατεταγμένα κατὰ τὸ σύνηθες. Δύω ὧραι ἐσήμηναν, ὁ δὲ Σούλτζ εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον ἀνέμενε τὴν σειράν του, ὅπως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ. Ἀλλ' ἦτο ὀλιγάριθμον τὸ σεβαστὸν κοινόν. Ὀλίγοι ἐρα-

Digitized by Google

σται τῆς μουσικῆς, νεάνιδές τινες κρούουσαί πως κλειδοκύμβαλον, τρεῖς τέσσαρες νέοι καλλωπισταὶ μὴ ἔχοντες πῶς νὰ διέλθωσι τὴν πρωΐαν· ἐν τῇ δευτέρᾳ σειρᾷ μία κυρία φοροῦσα πιλίδιον ῥοδόχρουν καὶ παρ' αὐτὴν ἀνθρωπάριον πεφυσιωμένον, φέρον κυανᾶ δίοπτρα· ἐν τῇ πέμπτῃ σειρᾷ ἡ Μαρία Κάρλοβνα φοροῦσα τὸν κεκρύφαλον μετὰ τῶν κυανῶν κοσύμβων, πλησίον της δὲ ὁ σύζυγός της· ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ ὁ γνωστὸς ἡμῖν σπουδαστὴς ὁ φίλος τοῦ Σούλτζ. Προσθέσατε εἰς τοὺς ἀνωτέρω εἰκοσάδα ἀνθρώπων, ἀγνώστων μὲν ὑμῖν, ἀλλὰ τοὺς ὁποίους βλέπετε φοιτῶντας πανταχοῦ, ἢ ἐξ ἰδίας εὐχαριστήσεως ἢ ἐξ ὑποχρεώσεως, καὶ ὁ κατάλογος ἔσται πλήρης. Ἐν συνόλῳ θὰ ἠρίθμει τις ἕως ἑξήκοντα ἀκροατάς. Ἡ δούκισσα διέπρεπε κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, διὰ τῆς ἀπουσίας της. Εἶχε λάβει ἓξ εἰσιτήρια, ἐζήτησε δὲ νὰ τῇ συγχωρήσωσι, προφασιζομένη τὸ κατεπεῖγον ὑποθέσεών τινων.

Ὁ χορδιστὴς ἡτοίμασε τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ ἀπεσύρθη. Τότε ἐφάνη ὁ Σούλτζ, τὸ δὲ σεβαστὸν κοινόν, ὡς ἔθος, ἐχειροκρότησεν. Ὁ Σούλτζ προὐχώρησε καὶ ἡτοιμάζετο νὰ προσκλίνῃ, ἀλλ' αἴφνης ἔμεινε προσηλωμένος εἰς τὴν θέσιν του. Τὸ βλέμμά του εἶχε συναντηθῆ μετὰ τοῦ βλέμματος τῆς κυρίας τοῦ ῥοδόχρου πιλιδίου καὶ παγετῶδες ψῦχος διέτρεξε τὰς φλέβας του, ᾐσθάνθη δὲ τὸ αἷμά του συρρεῦσαν εἰς τὴν κεφαλήν. Εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν Ἑρριέτταν καὶ παρ' αὐτὴν εἶδε καθήμενον ἄνδρα φέροντα κυανᾶ δίοπτρα καὶ μοχθηρῶς μειδιῶντα. Ἡ Ἑρριέττα ἦτο ἥσυχος· οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου της δὲν ἠλλοιώθησαν, μόνον τὸ κάτω χεῖλος αὐτῆς ἐφαίνετο τρέμον σπασμωδικῶς. Τὸ κοινὸν περιέμενεν, ὁ χορδιστὴς ἔβηχεν, ἡ δὲ Μαρία Κάρλοβνα ἀνεκινήθη ἐπὶ τῆς ἕδρας της. Ὁ σπουδαστὴς ἐσταυροκοπήθη.

Ἐπὶ τέλους ὁ Σούλτζ προσκλίνας, ἐκαθέσθη μηχανικῶς πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Αἱ χεῖρές του ἔτρεμον, αἱ ἰδέαι του ἦσαν τεταραγμέναι. Ἐκυμβάλιζεν ἀρρύθμως καὶ ψυχρῶς, εἰς ἓν μέρος μάλιστα προφανῶς ἐσφάλη. Ὁ βιολιστὴς ἐμειδίασεν, ὁ παίζων τὸν βαρύαυλον ἐκίνησε τὴν κεφαλήν, κύριός τις ἐξέφρασε μεγαλοφώνως τὴν δυσαρέσκειαν αὐτοῦ, δύο δὲ νέοι ἐξῆλθον τῆς αἰθούσης.

Τὸ ὄνομα τοῦ Σούλτζ ὡς μουσικοῦ, ἀπώλετο διὰ παντὸς ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης. Ἡ συμφωνία ἐν τούτοις ἐξηκολούθει. Ἡ μονομέλεια τοῦ τετραχόρδου μετὰ κωδωνίσκων ἐπέτυχε πληρέστατα. Οἱ ἀοιδοὶ ἔψαλον, κατὰ τὸ σύνηθες, παραφώνως, ἀλλ' ὡς γνωστοὺς τὸ κοινὸν τοὺς εἶχε συνειθίσει καὶ τοὺς συνώδευσε διὰ χειροκροτήσεων. Ὁ Σούλτζ ἤρχισε τὴν συμφωνίαν τοῦ Μένδελσον. Ἡ παθητικὴ μουσικὴ τοῦ Ἑβραίου συνεφώνει πληρέστατα πρὸς τὴν θυελλώδη τῆς ψυχῆς του κατάστασιν. Ἀγρία τις καὶ ἀπελπιστικὴ ἔμπνευσις τὸν κατέλαβεν αἴφνης, καὶ ἔπαιξε μετ' εὐγλωττίας καὶ λαμπρότητος. Δυστυχῶς τὸ σεβαστὸν κοινὸν δὲν εἶχε καιρὸν νὰ ἀκούῃ· τὰ καθίσματα μετεκινήθησαν· τὸ μὲ τὰς κυανᾶς διόπτρας ἀνθρωπάριον ἠγέρθη μετὰ τῆς Ἑρριέττης, πάντες δὲ ἀπεσύροντο ἤδη.

Ὅτε τὸ ὄργανον εἶχεν ἀποδώσει τὸν τελευταῖόν του ἦχον, ἡ αἴθουσα ἦτο κενή, τρεῖς δὲ ἄνδρες μόνον ἐχειροκρότησαν· ὁ χορδιστής, ὁ Μύλλερ καὶ ὁ σπουδαστής. Οὗτοι ἐκύκλωσαν τὸν δυστυχῆ μουσικὸν ἵνα τὸν παρηγορήσωσι.

Ὁ Σούλτζ τοὺς ηὐχαρίστησε σιωπῶν, ἀπῆλθε μετὰ τοῦ σπουδαστοῦ, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὑπερῷόν του, ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς του κλίνης. Τὰ μέλη του ἔτρεμον ἐκ τοῦ πυρετοῦ· ἡ ψυχή του εἶχε πληγῆ θανασίμως.

Διῆλθε τὴν νύκτα φρικώδη, ἐν ἀναισθησίᾳ καὶ λήρῳ.

Τὴν ἐπιοῦσαν, ὅτε συνῆλθεν, ὁ σπουδαστὴς ἐκάθητο παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του κρατῶν εἰς χεῖρας ἐπιστολήν. Ἐπιστολὴν τῆς Ἑρριέττης.

ΙΑ' *Ἡ ἐπιστολή.*

«Σύγγνωτέ μοι, Κάρολε, μή με περιφρονῆτε, μή με καταρᾶσθε! Εἶμαι ὕπανδρος, πλὴν καὶ ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὡρκίσθην νὰ γείνω ὑμετέρα. Εἶμαι ὕπανδρος, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ σᾶς γράψω, καὶ ὅμως ἰδοὺ σᾶς γράφω.

»Ἤλπιζα νὰ σᾶς ἴδω ἅπαξ ἔτι ἐν τῇ ζωῇ εὐτυχῆ, ἔνδοξον. Ὢ! τότε δὲν θὰ ἠκούετε τὴν φωνήν μου! Τὸ μεγαλεῖόν σας θὰ ἐπέχεεν ἀρκετὴν εὐδαιμονίαν καὶ παρηγορίαν ἐφ' ὅλης τῆς οἰκτρᾶς μου ζωῆς.

»Ἀλλ' ἰδοὺ σᾶς ἐπανευρίσκω μεμονωμένον, οἰκτρόν, ἀλλόκοτον. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου σας ἠλλοιώθησαν ἐκ τῶν παθημάτων. Ἡ πτωχή μου γυναικεία καρδία συνετρίβη. Εἶδον, ἐνόησα ὅτι μ' ἐνθυμεῖσθε εἰσέτι, ὅτι ἡ ἀστασία μου σᾶς κατέπληξεν εἰς τρόπον τρομερόν, καὶ ἀπεφάσισα νὰ δικαιολογηθῶ ἐνώπιόν σας. Ὁ Ὕψιστος ἄς με συγχωρήσῃ.

»Σᾶς εἶναι γνωστόν, Κάρολε, ὅτι ἐγὼ ἤμην νέα πτωχή, ὀρφανὴ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ θεία μου, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἔζων, εἶχεν ἰδικά της τέκνα, ἐγὼ δὲ ἤμην περιττὴ εἰς τὸν οἶκόν της, ἐπειδὴ δὲ ἦτο μᾶλλον πτωχή, εἰς αὐτὴν ἐγὼ ἤμην δυσάρεστόν τι, ἐνθυμίζον περιττὸν φόρεμα, περιττὸν φαγητόν, πικρὰ τέλος ἀνάμνησις τῆς ἀπωλείας ἀδελφοῦ. Ἡ θεία ἦτο εἰς ἐμέ, οὕτως εἰπεῖν, κακοβούλως καλή· δὲν μ' ἔλεγε μὲν ὅτι τῇ ἤμην βάρος, ἀλλὰ διαφοροτρόπως μ' ἔδιδε νὰ τὸ ἐννοήσω. Ἡ θέσις μου ἦτο τόσῳ μᾶλλον πικροτέρα, καθόσον δὲν εἶχα δικαίωμα νὰ ὀνομάζωμαι δυστυχής.

»Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συνέβη, ἡ δούκισσα Γ... νὰ ζητῇ μίαν ἀκόλουθον, καὶ ἡ θεία προθύμως μὲ παρεχώρησεν. Ὅθεν μετέβην ἀμέσως παρὰ τῇ προστάτιδί μου, ἥτις μὲ ὑπεδέχθη ἀξιόλο-

Digitized by Google

γα, μὲ ὑπεσχέθη μυρία ὅσα καί με παρέλαβε συνοδοιπόρον της.

»Εἰς Βιέννην συνηντήθημεν, Κάρολε, καὶ ἐνοήσαμεν ἀλλήλους ..Ἡ ἐποχὴ ἐκείνη μένει ἀνεξάλειπτος ἐν τῇ μνήμῃ μου, εἶναι εἰς ἐμὲ ἱερά! Μετὰ τὸν χωρισμόν μας, διηγήθην τὰ πάντα πρὸς τὴν δούκισσαν, καὶ τοὺς ὅρκους ἡμῶν καὶ τὰς ἐλπίδας. Ἡ δούκισσα ἐμειδίασε. Δύο ἔτη παρῆλθον, καὶ ἐπανήλθομεν εἰς Ῥωσίαν. Ἡ δούκισσα ἐξήρχετο καθ' ἑκάστην, πλὴν εἶδον ὅτι εἶχε παραδόξως μεταβληθῆ. Ἐφαίνετο ψυχρὰ πρὸς τὴν μουσικήν, ἀπαθὴς πρὸς τὴν ζωγραφικὴν καὶ εἶχεν ἐντελῶς ἀλλάξει τὸν κύκλον τῶν γνωρίμων της. Ἐπὶ τέλους ὁ πρὸς τὴν τέχνην ἔρως της παντάπασιν ἐξηλείφθη, τότε δὲ μόνον ἀνεκάλυψα ὅτι ὑπεκρίνετο, ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἐστερεῖτο παντὸς ἀληθοῦς αἰσθήματος, καὶ ὅτι τὰ πάντα ἐν αὐτῇ ἐβασίζοντο ἐπὶ κοσμικῶν ὑπολογισμῶν. Ἦτο τότε ὁ συρμὸς τοῦ εὐεργετεῖν, καὶ ἡ δούκισσα ἀμέσως ἐσκέφθη ὅτι ἡ ἐκ τούτου δόξα εἰς τὴν ἡλικίαν της ἥρμοζε πολὺ μᾶλλον ἢ ἡ δόξα Ἀσπασίας, ἥτις συνοδεύεται πάντοτε ὑπό τινος προσπεποιημένου καὶ θεατρικοῦ. Εἶναι, ἐνθυμοῦμαι, οἱ ἴδιοί της λόγοι.

»Τότε ἔκλεισε τὴν θύραν της εἰς πάντας τοὺς καλλιτέχνας, οἵτινες ἤλπιζον εἰς αὐτήν, ὁ δὲ προθάλαμός της ἐπληρώθη ἐπαιτῶν, οὓς τῇ ἀπέστελλον δοῦκες καὶ κόμητες ὡς τρόπαια τῆς εὐεργετικότητός της. Πλὴν καὶ ἡ εὐεργετικότης αὕτη ἦτο προσποίησις, ὡς προσποίησις ἦτο καὶ ὁ πρὸς τὸ καλὸν ἔρως της.

»Ἐγὼ δὲν τῇ ἤμην τοῦ λοιποῦ ἀναγκαία. Ἡμέραν τινὰ μὲ προσεκάλεσε καί μ' ἐγνωστοποίησεν ὅτι ὁ κύριος Θεοδωρέγκος ζητεῖ τὴν χεῖρά μου. Ἐγὼ ἀποφασιστικῶς ἠρνήθην, ἡ δούκισσα δὲ δυσηρεστήθη εἰς ἄκρον, ὡμίλησε περὶ ὑμῶν μετὰ περιφρονήσεως καὶ ἐπῄνεσε τὰ πλούτη τοῦ κυρίου Θεοδωρέγκου. Τότε ἐνόησα τὸν ἄμετρον ἐγωϊσμὸν τῆς ψυχῆς ἐκείνης.

»Δὲν σᾶς ἔκαμα λόγον ἀκόμη, Κάρολε, περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς δουκίσσης. Αὐτὸς ἦτο ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, γνωρίζων πάντοτε τὰ τελευταῖα νέα, μέγας τεχνίτης εἰς τὸ χορεύειν καὶ ὑποκρίνεσθαι.... Ἐκ τῶν νέων ἐκείνων, ὧν βρίθουσιν αἱ μεγάλαι πόλεις. Τώρα εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.

»Μίαν ἡμέραν, Κάρολε, μίαν ἡμέραν.... δὲν δύναμαι ἄνευ αἰσχύνης ν' ἀναπολήσω τὴν στιγμὴν ἐκείνην. . . . μοὶ ἐξωμολογήθη τὸν προσπεποιημένον ἔρωτά του. Μοὶ προσέφερε τὴν καρδίαν του, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν χεῖρά του.

»Ἐλεεινολόγησα ἐμαυτήν, ἔκλαυσα τὴν ἐλεεινὴν θέσιν ἕνεκα τῆς ὁποίας ἤμην ὑποκειμένη εἰς τοιαύτας ὕβρεις. Καὶ πραγματικῶς τί ἤμην;... ὀλίγον τι ἀνωτέρα θαλαμηπόλου, μία κοῦκλα, ἣν ἠδύνατό τις νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ τὸ δοκοῦν· διὰ τοῦτό μ' ἔτρεφον καί μ' ἐνέδυον ἐνίοτε μὲ ἀποφόρια.

»Ἡ δούκισσά μ' ἐκάλεσε καί μ' ἐφόρτωσεν ἐπιπλήξεις.

»Εἰξεύρω, εἶπε, διατί ἀποκρούετε τόσῳ λαμπρὸν συνοικέσιον· ὁ σκοπός σας εἶναι νὰ ἐμπλέξητε τὸν υἱόν μου εἰς τὰ δίκτυά σας, θέλετε νὰ γείνητε σύζυγός του. Ὁ ἴδιος μὲ τὸ ὡμολόγησε. Δὲν ἐντρέπεσθε νὰ μὲ ἀνταμείβετε μὲ τόσην ἀχαριστίαν, ἐνῷ ἐγώ, ἐπαίτιδα, σᾶς ἐπῆρα ἀπὸ τὸν δρόμον; . . .»

»Ὦ! τότε, σύγγνωτε, Κάρολε, ἀπεφάσισα νὰ ὑπακούσω... Ὁ Θεοδωρέγκος προσκληθεὶς ἐπαρουσιάσθη.

»Ἔμεινα μετ' αὐτοῦ μόνη.

»Ἂν ἐπιθυμῆτε, τῷ εἶπον, γίνομαι σύζυγός σας, ἀλλὰ δὲν σᾶς ἀγαπῶ· ἀγαπῶ ἄλλον, τὸν Κάρολον Σούλτζ.

»Αὐτὰ δὲν λέγονται εἰς τοὺς συζύγους, ἀπεκρίθη γελῶν ἐκεῖνος.

»Δὲν ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἀπατήσω. . . Θὰ σᾶς εἶμαι πιστή . . . ἀλλὰ μὴ ἀπαιτεῖτε παρ' ἐμοῦ ἔρωτα.

»Μ' ἐθεώρησε, Κάρολε, καὶ δέν μ' ἐνόησε. Ὦ! τοῦτο ἦτο δι' ἐμὲ παρηγορία, διότι ἐπείσθην ὅτι αἱ ψυχαί μας δὲν θὰ εἶχον ποτὲ τίποτε κοινὸν μεταξύ των.

»Οὗτος μὲν εἶχεν ἀνάγκην τῆς προστασίας τῆς δουκίσσης, ἡ δὲ δούκισσα ἐζήτει ν' ἀπαλλαχθῇ περιττῆς ἀκολούθου.

»Καὶ ἰδοὺ πῶς ἔγεινα σύζυγος τοῦ Θεοδωρέγκου!

»Κάρολε, συγχωρήσατέ μοι, μή με καταρᾶσθε. Τὸ βλέπετε ὁ ἴδιος· μ' ἔρριψαν ἀνυπεράσπιστον εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ μεγάλου κόσμου ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ ὑπόκρισις καὶ ὁ ἐγωϊσμός. Ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ὑπόκρισις μὲ κατέβαλον. Πταίω ἆρά γε; Μὴ καταρᾶσθε τὴν Ἑρριέτταν, Κάρολε, συγγνώμην.

ΙΒ' Ὀλίγοις δέδοται.

Τῇ ἐπαύριον ἡ Ἑρριέττα ἔλαβε τὴν ἑπομένην ἀπόκρισιν εἰς τὴν ἐπιστολήν της.

«Ἑρριέττα! ἤμην εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου· διατί μ' ἐκρατήσατε; Πρὸς τί αἱ ἀναμνήσεις; Αὗται εἶναι εἰρωνεία ἀπέναντι τοῦ ἐνεστῶτος. Λησμονήσατέ με! Δὲν εἶμαι τώρα ὅ,τι ἤμην πρότερον· δὲν θά με ἀναγνωρίσετε. Τώρα εἶμαι ἐπαίτης, ἐντελῶς ἐπαίτης· μὲ λείπουσιν ὁλοτελῶς καὶ κατάστασις καὶ ἠθικὴ δύναμις καὶ ἰδέα καὶ αἴσθημα. Ἕνα μόνον θησαυρὸν φυλάττω εἰσέτι ἐν τῇ καρδίᾳ μου,—τὸν πρὸς ὑμᾶς ἔρωτά μου, ὦ Ἑρριέττα μου, τὴν πρὸς σὲ ἔνθερμόν μου ἀγάπην, ὦ φιλτάτη μνηστή. Μετὰ τοῦ ἔρωτος τούτου θὰ καταβῶ εἰς τὸν τάφον... Ὁσονούπω ἄρχεται νέα ζωή, ἐν ᾗ αἱ ἡμέτεραι ὑπάρξεις ἀποτελέσουσιν ὁμοῦ μίαν ἡλιακὴν ἀκτῖνα, τότε ἐσόμεθα εὐτυχεῖς... Χαῖρε!»

Ἡ Ἑρριέττα ἦτο γυνή. Ὅσῳ μᾶλλον ᾐσθάνετο τὸν Κάρολον οἰκτρὸν καὶ ἀπεγνωσμένον, τόσῳ

Digitized by Google

πλέον ἀσήμαντοι τῇ ἐφαίνοντο οἱ περὶ εὐπρεπείας κοινωνικοὶ κανόνες, τόσῳ βαθύτερον ἐρριζοῦτο ἐν αὐτῇ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ παρηγορήσῃ τὸν δυστυχῆ. Ὅθεν μὲ χεῖρα τρέμουσαν ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις :

«Αὔριον τὸ ἑσπέρας, εἰς τὰς ὀκτὼ σᾶς προσμένω».

Πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἦσαν ἀμφότεροι τοσούτῳ νέοι, πρὸ ὀλίγου ἀκόμη ἐκάθηντο πλησίον ἀλλήλων, πλήρεις πίστεως εἰς τὸ μέλλον! . . πλὴν τώρα τὸ πᾶν δι'αὐτοὺς μετεβλήθη. Ἡ Ἐρριέττα ἦτο ὕπανδρος· ὁ δὲ Σοὺλτζ διῆλθε δι' ὅλων τῶν βαθμίδων τῶν ἀπογοητεύσεων τοῦ καλλιτέχνου. Τὰ εἴδωλά του εἶχον καταπέσει εἰς κόνιν. Ἤδη ἀνέμενε τὴν συνέντευξιν μετὰ χαρᾶς ἅμα καὶ φόβου.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔβρεχε ῥαγδαίως, ὁ δὲ Σοὺλτζ περιτυλιχθεὶς διὰ μανδύου, ἔκρουε τὴν ὀγδόην ὥραν, τὴν θύραν τοῦ Θεοδωρέγκου. Ἡ θύρα ἀνοίγεται, καὶ ἡ Ἐρριέττα ἐφάνη ἐνώπιόν του. Αἱ καρδίαι των ἐπάλλετο σφοδρῶς, καὶ δὲν ἐτόλμων νὰ ἀτενίσωσιν ἀλλήλους.

Σιωπῶντες εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς.

— Συγγνώμην! εἶπε τέλος ἡ Ἐρριέττα.— Ὑμεῖς ζητεῖτε συγγνώμην! ἀπήντησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ δυστυχὴς μουσικός· καὶ τί δικαίωμα ἔχω νὰ σᾶς ἐλέγξω; μήπως ἐγὼ ἐτήρησα τὴν ὑπόσχεσίν μου; Μήπως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὤφειλα νὰ παρουσιασθῶ ἵνα ζητήσω τὴν χεῖρά σας; Εἶμαι ἐπαίτης, ἐπαίτης, σᾶς ἐπαναλέγω ὅτι εἶμαι ἐπαίτης! Δότε μοι ἐλεημοσύνην καὶ διώξατέ με. . .

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἐρριέττης ἐπληρώθησαν δακρύων.

— Εἶσθε ἄδικος, εἶπεν, εἶσθε σκληρὸς πρὸς ἐμέ!—Σᾶς λέγω ὅτι εἶμαι ἐπαίτης, ἐξηκολούθησεν ὁ Σοὺλτζ, σᾶς λέγω ὅτι εἶμαι ἐπαίτης. Διδάσκω τὸ ἀλφάβητον παιδία, διασκεδάζω πτωχοὺς ἐργάτας, ψεύδομαι καὶ προσκυνῶ ἐνῷ μὲ τύπτουν. . . Σᾶς λέγω ὅτι εἶμαι ἐπαίτης. . . —Ἄλλοτε δὲν σᾶς κατέβαλλεν ἡ συμφορά.— Ναί, τοιοῦτος ἤμην ἄλλοτε, ὅτε πᾶν τὸ ὡραῖον εὕρισκεν ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἠχώ. Τότε ἐπέτων ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς ποιήσεως εἰς θαυμάσιον κόσμον ὅπου τὰ πάντα ἦσαν φῶς καὶ ἁγνότης. Τώρα ἀπηύδησα· αἱ πτέρυγες ἐκάμφθησαν καὶ κατέπεσα.—Μείνατε ἐπὶ γῆς, Κάρολε! Ἐνταῦθα θέλετε εὕρει δυστυχῆ γυναῖκα, ἥτις δὲν ὑπέφερεν ὀλιγώτερα ὑμῶν, γυναῖκα ἥτις σᾶς προσφέρει ἀντὶ τῶν παρελθόντων ὀνείρων, τὴν οὐρανίαν ἀνταμοιβὴν ὑψηλοῦ αἰσθήματος. Ὑμεῖς ἐννοεῖτε, Κάρολε, ὅτι δύναταί τις νὰ εὕρῃ ἱκανοποίησιν τῶν πόθων του εἰς αἴσθημα εὐγενές, καὶ οὐχὶ εἰς σχέσιν ἔνοχον. Ἐγὼ δὲν δύναμαι, οὔτε θέλω νὰ λησμονήσω τὸ καθῆκόν μου, ἐπιθυμοῦσα νὰ εἶμαι πάντοτε δι' ὑμᾶς ὥς τις φωτεινὴ ἔμπνευσις καὶ νὰ σᾶς φυλάξω δι' ἐμαυτὴν ὡς οὐράνιον παρηγορίαν.

Ὁ Σοὺλτζ σιωπηλῶς ἐγονυπέτησεν ἐνώπιόν της.

— Εἴμεθα, ἆρά γε, ἐπανέλαβεν ἡ Ἐρριέττα, τοσοῦτον μικροὶ καὶ μηδαμινοί, ὥστε ὁ ἀπαθὴς ὑπολογισμὸς ἑνὸς ἀσυνειδήτου ὄντος νὰ δύναται ν' ἀποσπάσῃ ὅλην ἡμῶν τὴν εὐδαιμονίαν, πᾶσαν τὴν ἔνθερμον ἡμῶν πίστιν; Ὄχι, μὴ ἔχετε αὐτὴν ἰδέαν. Ὅσον θέλει ἂς μᾶς δεσμεύῃ ὁ κόσμος μὲ τοὺς ἐξωτερικοὺς αὐτοῦ τύπους, ὅσον θέλει ἂς ἐπιθέτῃ ἐπὶ τῶν δυστυχῶν ἡμῶν γυναικῶν τὴν κηλῖδα ξένου, μισητοῦ ὀνόματος· ἐν τῷ βάθει τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ὑπολανθάνει τι ἱερόν, ἐν ᾧ ἀδυνατεῖ νὰ εἰσδύσῃ τις, ἄνευ τῆς ἡμετέρας θελήσεως. Τὸ ἱερὸν τοῦτο εἶναι ἡμέτερον κτῆμα, εἶναι κόσμος εἰς ἡμᾶς ἀνήκων, ἐν ᾧ ζῶμεν μεμονωμέναι, φεύγουσαι τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου καὶ τὴν ταραχὴν αὐτοῦ. Ἄνευ ἡμῶν αὐτῶν οὐδεὶς δύναται νὰ διαθέσῃ κατὰ βούλησιν τὸ ἱερὸν τοῦτο οὔτε νὰ τὸ ἀποσπάσῃ ἀφ' ἡμῶν. Σεῖς, Κάρολε, τὸ ἐννοεῖτε τοῦτο, διότι εἰς τὴν ἐπιστολήν σας μὲ ἀποκαλεῖτε μνηστὴν ὑμῶν.

— Γεννηθήτω τὸ θέλημά σας! εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ Κάρολος. Δι' ὑμῶν, ἴσως ὑποστηριχθῇ εἰσέτι ἡ ὕπαρξίς μου. Ἤμην λίαν ἀσθενής, Ἐρριέττα. Χθὲς μοὶ ἐφαίνετο ὅτι αἱ ἰδέαι μου ἐταράσσοντο· αἴφνης μ' ἐπίεσε βάρος τι, καὶ παράδοξοι ὀπτασίαι περιεδινοῦντο ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μου. Πλὴν πάντα ταῦτα διεσκέδασεν ἡ παρουσία σας, ὡς διασκεδάζουσι τὰ νέφη αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες. Μὴ ἀφαιρέσητε ἀπ' ἐμοῦ τὸν ἥλιόν μου, ἀλλ' ἄφετε νὰ θερμάνω δι' αὐτοῦ τὴν ψυχήν μου! Ἄνευ ὑμῶν τὸ αἰσθάνομαι, δι' ἐμὲ ζωὴ δὲν ὑπάρχει.—Ἔλθετε τὸ ἑσπέρας, ἀπεκρίθη ἡ Ἐρριέττα, αὔριον, μεθαύριον καὶ καθ' ἑκάστην. Τὸ ἡμέτερον αἴσθημα ὀφείλει νὰ εἶναι πληρέστερον τῆς φιλίας, ἀνώτερον τῆς ἀγάπης. Τοῦτο ὀλίγιστοι θὰ ἐνόουν. Θέλομεν τηρήσει αὐτὸ ὡς ἁγιότητα, θέλετε;

Ὁ Σοὺλτζ ἔκλαιε καὶ ἐγέλα ὡς νήπιον. Ἠσθάνετο χαρὰν ἅμα καὶ θλῖψιν. Ἠτένιζε τὴν Ἐρριέτταν καὶ τὴν ψυχήν του ἐπλήρου πικρά τις εὐδαιμονία.

Οὕτω παρῆλθεν ὅλη ἡ ἑσπέρα.

ΙΓ' Ὁ Κ. Θεοδωρέγκος.

Ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχει ἰδιαιτέρα τις τάξις ἀνθρώπων· πανοῦργοι οὗτοι καὶ χαμερπεῖς, ὑπηρέτησαν ἄλλοτε εἰς μακρυνὰς ἐπαρχίας. Πῶς ὑπηρέτησαν καὶ τί ἔπραττον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκείναις, ἄγνωστον· γνωστὸν εἶναι μόνον ὅτι κατ' ἀρχὰς λαμβάνοντες μισθὸν δέκα ῥουβλίων, ἐν τέλει ἀνεφάνησαν ἑκατομμυριοῦχοι. Μετὰ τὸν πλοῦτον ὃν οὕτως ἐντέχνως ἀποκτῶσι, παραιτοῦνται, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, τῆς ὑπηρεσίας, καὶ τίθενται ὑπὸ ἰσχυρὰν τινα προστασίαν, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης δυσαρέστου ἀναμνήσεως. Ὡς

Digitized by Google

ἐπὶ τὸ πλεῖστον νυμφεύονται τὰς ἀκολούθους νεάνιδας σημαντικῶν κυρίων καὶ διάγουσι τοῦ λοιποῦ ζωὴν εὐδαίμονα.

Ὁ σύζυγος τῆς Ἑρριέττης ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν τάξιν ταύτην.

Υἱὸς ἀρχαίου ὑπαλληλίσκου, νεώτατος ἀκόμη, διωρίσθη γραφεὺς εἰς τὸ Ἐπαρχιακὸν Δικαστήριον τοῦ Λ... Κατόπιν ἡ ἱκανότης του ἀνεπτύχθη ἐπὶ εὐρυτάτου σταδίου. Ἀπῆλθεν εἰς Σιβηρίαν, ἐκεῖ δὲ ἐχρημάτισεν ἀλληλοδιαδόχως καὶ δικηγόρος καὶ σύμβουλος καὶ ἐντολοδόχος, ἐν τέλει δὲ ἐμπλεχθεὶς εἴς τινα ὑπόθεσιν ἧς ἕνεκα ἔμελλεν ἀφεύκτως νὰ καταδιωχθῇ ποινικῶς, ἔρριψε τὸ βάρος ὅλον ἐπὶ τοῦ συνυπαλλήλου του καὶ προφασισθεὶς ἀσθένειαν, παρῃτήθη τῆς ὑπηρεσίας. Ὁ πλοῦτος εἶχεν ἀποκτηθῆ· ἤδη τῷ ἐχρειάζοντο σχέσεις. Ἡ τύχη τὸν ἥνωσε μετὰ τῆς δουκίσσης, καὶ εἴδομεν πῶς ἐνυμφεύθη.

Ἄνθρωπος κατά τι λεπτότερος δὲν θὰ ἠρκεῖτο εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ψυχρὰν διαγωγὴν τῆς συζύγου του· ἀλλ' ὁ Θεοδωρέγκος ἦτο τόσον αὐτάρεσκος, ὥστε δὲν προσεῖχεν εἰς τοιαῦτα μικρὰ πράγματα. Ἡ λαμπρότης τῶν ἰσχυρῶν τὸν κατεζάλισεν, ἀνέκφραστος δὲ ἦτο ἡ ἀγαλλίασίς του ὁσάκις ἐν τῷ θεάτρῳ συνέβαινε νὰ κάθηται πλησίον στρατηγοῦ, ἢ κατὰ τὸ χαρτοπαίγνιον πλησίον μεγιστᾶνος. Ἐπίτηδες εἶχε κατοικήσει δύο βήματα μακρὰν τῆς δουκίσσης, διότι καθ' ἑσπέραν ὁσάκις εἶχον ἀνάγκην τετάρτου, ἐτύγχανε τῆς τιμῆς νὰ παίζῃ χαρτία μετὰ τῆς ἐκλαμπρότητός της, χωρὶς ποτέ, ἐννοεῖται, καὶ νὰ κερδαίνῃ, ἵνα μὴ ἀπωλέσῃ τὴν εὔνοιάν της. Ἡ Ἑρριέτα δὲ τότε ἔμενε μόνη.

Ἀπό τινος χρόνου ἦτο ὑπερηυχαριστημένος καὶ σοβαρός. Εἶχε διαπραγματευθῆ τὴν ἀγορὰν —βέβαια ἐπ' ὀνόματι τῆς γυναικός του, ὡς συνειθίζεται—ὡραίου κτήματος ἐν Μικρᾷ Ῥωσίᾳ αὐτοῦ ἐκείνου ἐν ᾧ ὁ πατήρ του, πρὶν γείνῃ κυβερνητικὸς ὑπάλληλος, εἶχε διατελέσει ἁπλοῦς ὑπηρέτης. Τὸ κτῆμα τοῦτο πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμει ν' ἀποκτήσῃ, καὶ κατὰ τὴν δημοπρασίαν κατεκυροῦτο ἤδη ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἡ ἡμέρα τοῦ δευτέρου πλειστηριασμοῦ εἶχεν ὁρισθῆ. Ὁ Θεοδωρέγκος ὅσον τάχος ἐνδυθείς, ἐξῆλθεν εἰς τὸν προθάλαμον, ἔρριψεν ἐπ' ὤμων μάλλινον ἐπενδύτην καὶ ἠθέλησε νὰ φορέσῃ τὰς πηλοβατίδας.

— Τί ἀηδία εἶναι αὐτή! ἀνέκραξεν αἴφνης, τὰ καλόσια εἶναι τρυπημένα...Τίνος εἶναι αὐτά; Ἦτο κανεὶς ἐδῶ;—Κανείς, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης.

Ὁ Θεοδωρέγκος ἠπόρει τί νὰ σκεφθῇ. «Τὰ καλόσια φαίνονται ἐδικά μου, μοῦ ἔρχονται, πλὴν τίς τὰ ἔφερεν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν; Δυσάρεστον! Ἐγὼ τοιαύτην ἀηδίαν δὲν φορῶ· ἀλλὰ χωρὶς καλόσια, θὰ βρέξω τὰ πόδια καὶ εἶμπορῶ νὰ κρυώσω, νὰ πάρω καταρροήν, ἴσως βῆχα .... Πολὺ δυσάρεστον!

Ὁ Θεοδωρέγκος ἐξῆλθεν ἐφ' ἁμάξης, ὅλην δὲ τὴν ἡμέραν ἦτο δυσηρεστημένος, διότι, εἰς ἐπίμετρον, καὶ ἡ δημοπρασία εἶχεν ἀναβληθῆ.

ΙΓ' Ἀλλεπάλληλα.

Τί δὲ ἔπραττον ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Σούλτζ καὶ ἡ Ἑρριέττα; Οὗτοι ἐφαίνοντο οἱονεὶ ἀναλαβόντες νέαν ζωήν, αἱ δὲ ψυχαί των ὡπλίσθησαν διὰ νέας δυνάμεως ἐναντίον τῆς ἀμειλίκτου μοίρας. Καθ' ἑσπέραν, τοῦ Θεοδωρέγκου ἀπερχομένου εἰς τῆς δουκίσσης, ὁ Σούλτζ ἔβλεπε τὴν Ἑρριέτταν ἐν τῇ οἰκίᾳ της.

Θεωρῶν αὐτοὺς ἄλλος τις, ἄνθρωπος τοῦ συρμοῦ, θὰ ἐγέλα βέβαια. Ἐνίοτε ἐσιώπων ἀμφότεροι· ἄλλοτε δὲ ὁ Κάρολος διηγεῖτο τὰ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ὡμίλει περὶ τοῦ φιλτάτου γέροντος διδασκάλου του· ἄλλοτε πάλιν ἡ Ἑρριέττα ἀνεπόλει τὴν προτέραν ζωήν της κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς γνωριμίαν μετὰ τοῦ Σούλτζ, ὅτε οὗτος τὴν εἶχε μυήσει εἰς τὰ μυστήρια τῆς μουσικῆς. Τότε ὁ Κάρολος ἐκάθητο ἐπὶ σκίμποδος παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς, καὶ θεωρῶν αὐτὴν μετ' εὐλαβείας, συνήνου τὸ διάπυρον αὐτοῦ βλέμμα μετὰ τοῦ οὐρανίου βλέμματος ἐκείνης. Καὶ τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ἐξέφραζε καὶ τὰς παρελθούσας θλίψεις, καὶ τὴν ἐνεστῶσαν εὐδαιμονίαν, καὶ ἀόριστόν τινα ἐλπίδα καλλιτέρας, ἀγνώστου τύχης.

Αἴφνης φήμη διεδόθη ἐν Πετρουπόλει ὅτι ἡ δούκισσα Γ... λίαν ἐπικινδύνως ἀσθενεῖ καὶ τὴν εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει ἰατρικὸν συμβούλιον.

Ὁ δὲ Θεοδωρέγκος ἦτο ἀπό τινος λίαν ἀνήσυχος καὶ ἔξεε τὸ μέτωπόν του. Τὸ κτῆμα εἶχεν ἀγορασθῆ, ἐφαίνετο δὲ ὅτι ὅλα τῷ ἐπετύγχανον· ἓν μόνον τὸν ἀνησύχει, ἡ ἀκατάπαυστος ἀλλαγὴ τῶν πηλοβατίδων του· αὗται, ὡς φαίνεται, ἠλλάσσοντο εἰς τὸν προθάλαμον ὅπου εὑρίσκετο καὶ τὸ ἐπανωφόριόν του. Καὶ τῷόντι τὸ πρᾶγμα ἦτο λίαν παράδοξον. Ἐπιθυμεῖ, π.χ. τὴν πρωΐαν, ἐν καιρῷ βροχερῷ, νὰ ἐξέλθῃ εἰς περίπατον; ἀντὶ τῶν νέων, ὡραίων πηλοβατίδων του, ὁ ὑπηρέτης τῷ παρουσιάζει ἄλλας, τοῦ αὐτοῦ μὲν μεγέθους, πλὴν ἐσχισμένας· ἂν δὲ συνέβαινε νὰ ἐπιπλήξῃ τὸν ὑπηρέτην καὶ νὰ τὸν διατάξῃ νὰ ρίψῃ ἔξω τὸν βόρβορον ἐκεῖνον, ὡς ἔλεγε, τὴν ἐπομένην πρωΐαν ὁ θεράπων τῷ ἔφερε νέας πηλοβατίδας, λαμπρὰς καὶ ὡραιοτάτας... Τοῦτο τὸν ἐτυράννει, καὶ ἔγεινεν ὕποπτος.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ Κάρολος ἐκάθητο παρὰ τοὺς πόδας τῆς Ἑρριέττης. Αἴφνης ἡ θύρα ἀνοίγεται βιαίως καὶ δύο πηλοβατίδες ἐκσφενδονίζονται μετὰ πατάγου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου. Παρὰ τὴν θύραν ἵστατο ὁ Θεοδωρέγκος, ὁλοπόρφυρος ἐξ ὀργῆς. Ὁ Σούλτζ ἠγέρθη ὁρμητικῶς ἐκ τῆς θέσεώς του, ἡ Ἑρριέττα ἐκάλυψε διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον.

Ὁ Θεοδωρέγκος, κακεντρεχῶς μειδιάσας, ἐπλησίασε τὸν μουσικόν.

— Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ φοροῦν ἄλλοι τὰ καλόσιά

μου· ἀκούετε; Ἂν δὲ σεῖς ἀγαπᾶτε νὰ δίδετε ἀηδεῖς συναυλίας καὶ νὰ τρέχετε κατόπιν τῶν γυναικῶν, ἐγὼ ἀγαπῶ νὰ ρίπτω τοὺς αὐθάδεις ἀπὸ τὸ παράθυρον, ἀκούετε;

— Σταθῆτε! ἀνεφώνησεν, ὁ Σούλτζ, ἂν ἡ ζωὴ δὲν σᾶς εἶναι περιττή!...

Ἡ Ἑρριέττα ἐρρίφθη ἐν μέσῳ αὐτῶν.

— Βρρρ... Μονομαχίαι, πιστόλια.—Ταπεινὸς δοῦλός σας! Ἐγὼ μὲ τοιούτους τρελλοὺς φέρομαι διαφορετικά. Καλῶ τοὺς ὑπηρέτας καὶ βλέπετε μονομαχίαν. Ἔξω ἀπ' ἐδῶ!—Ἀκούσατε! εἶπε μὲ πνιγομένην φωνὴν ὁ Σούλτζ, ἀκούσατέ με. Σᾶς ὁρκίζομαι εἰς τὴν μνήμην τῆς μητρός μου, ὁρκίζομαι εἰς πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει ἱερὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι ἡ γυνή σας εἶναι ἀθῴα.—Βρρρ... Εἰξεύρομεν ἡμεῖς τὰ τοιαῦτα, κύριε μουσικέ! Ἔχω σαρανταοκτὼ εἰς τὴν ῥάχιν καὶ εὔκολα δὲν ἀπατῶμαι!

Ἡ Ἑρριέττα ἠτένισεν ἀγερώχως τὸν σύζυγον της, καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν Σούλτζ.

— Κάρολε, εἶπεν ἠπίως καὶ ἐπισήμως, σὲ ἀγαπῶ!

Δάκρυα ἀνέβλυσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Σούλτζ.

— Σὲ ἀγαπῶ, διότι δὲν μετεβλήθης τὸ παράπαν, διότι ψυχικῶς ἦσο τοιοῦτος ὁποῖος ὤφειλες νὰ εἶσαι· καὶ ἁπλοῦς καὶ μέγας. Τοῦ λοιποῦ δὲν θὰ ἐπανίδωμεν ἀλλήλους· ἀλλ' ἐν καθαρᾷ συνειδήσει δύναμαι νὰ σοὶ εἴπω ἐπισήμως καὶ ἱερῶς, ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου τούτου πρὸς τὸν ὁποῖον μὲ ἐπώλησαν·—σὲ ἀγαπῶ! Τώρα, Κάρολε, ἔσο γενναῖος, πρέπει νὰ χωρισθῶμεν!

Καὶ βραδέως προσελθοῦσα ἐπέθεσεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Σούλτζ φίλημα ἀποχαιρετισμοῦ. Εἰς τὴν φωνήν, εἰς τὸν τρόπον τῆς Ἑρριέττης ἐνυπῆρχε τοσοῦτον μεγάλη ἀπόφασις, ὥστε ὁ Θεοδωρέγκος ἐφαίνετο ὡς ἀπολιθωθείς, καὶ σιωπῶν ἐπνίγετο ὑπὸ κακίας καὶ μίσους.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Σούλτζ ἐκάλυψε θανάσιμος ὠχρότης, καὶ ῥίψας ἄγριον περὶ αὐτὸν βλέμμα, ὥρμησεν ἔξω τοῦ δωματίου.

— Πήγαινε εἰς τὸν διάβολον, κατηραμένε μουσικέ, ἐβρυχήθη ὁ Θεοδωρέγκος. Καὶ σεῖς, κυρία, δὲν ἐντρέπεσθε;... καὶ μὲ ποῖον; μὲ ἕνα ζητιάνον μουσικόν, τυχοδιώκτην χωρὶς ὄνομα; Ἄλλο πρᾶγμα μὲ τὸν δοῦκα Ν... ὄχι ὅτι εἶναι καλόν, ἀλλὰ πάντοτε προτιμότερον.—Ἐγὼ ἠγάπων τὸν Σούλτζ εἰς Βιέννην ἀκόμη. Σᾶς τὸ εἶπα πρὸ τοῦ γάμου μας.

— Ἆ, ἆ, ἆ! λοιπὸν αὐτὸς εἶναι ὁ φίλος! Ἐντροπή σας, κυρία! Φθάνουν πλέον αἱ φλυαρίαι μὲ τοὺς μουσικούς. Εἰς τὴν ἐξοχήν, εἰς τὴν ἐξοχήν!

Ἡ θύρα ἀνοίγεται ἐκ νέου καὶ εἰσέρχεται ὑπηρέτης τεθορυβημένος, ἄγγελος σπουδαίας εἰδήσεως—Ἡ δούκισσα ἀπέθανε!—Νάτα! ἐσκέφθη ὁ Θεοδωρέγκος, τὰ πράγματα περιπλέκονται, ἔρχονται ἀλλεπάλληλα, ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου! Τίς τὸ ἐπερίμενεν, ἆ; ἡ δούκισσα μᾶς ἄφησε χρόνους. Καὶ τώρα τί; πολὺ πιθανὸν μερικαὶ παλαιαὶ ὑποθέσεις νὰ μὲ φέρουν εἰς ἀμηχανίαν, δὲν ἔχω κανένα νὰ φροντίσῃ! Τὸ καλλίτερον, νομίζω, τώρα εἶναι νὰ τραπῇ κανεὶς εἰς φυγὴν τὸ γρηγορώτερον... Κυρία! εἶπε μεγαλοφώνως, ὕστερον ἀφ' ὅσα εἶδα, ἔπρεπε νὰ σᾶς διώξω χωρὶς πολλὰ πολλὰ καθόσον μάλιστα τώρα ἡ δούκισσά σας... ἀλλὰ τὸ οὐσιῶδες εἶναι ὅτι ὁ διάβολος μὲ παρεκίνησε ν' ἀγοράσω εἰς ὄνομά σας ἓν κτῆμα. Τώρα εἴμεθα συνδεδεμένοι καὶ θέλετε δὲν θέλετε θὰ ζήσετε μαζύ μου· θὰ σᾶς ὑποχρεώσω εἰς τοῦτο, ἀκούετε; Κοπιάσετε νὰ ἑτοιμασθῆτε· ἀναχωροῦμεν μαζὺ εἰς τὸ νέον κτῆμα εἰς Μικρὰν Ῥωσίαν. Ἀλλὰ μὴ ἀνησυχεῖτε· ἐκεῖ ὁ κόσμος ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν καὶ εὑρίσκει κανεὶς εὔκολα ὁλόκληρον ὀρχήστραν.

Ἡ Ἑρριέττα οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπόκρισιν· εἶχε λιποθυμήσει.

ΙΔ' Τὸ πεπρωμένον.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἐν ὥρᾳ νυκτός, ὁ ἄνεμος ἐσύριζε γοερῶς ἀνὰ τὰς ἐρήμους τῆς Πετρουπόλεως ὁδούς. Ποῦ καὶ που οἱ φανοὶ διέχυνον τὴν αἴγλην των ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς σινδόνης, ἣν εἶχε σχηματίσει ἡ φθινοπωρινὴ βροχή. Ἐκ τῶν παραθύρων τῶν οἰκιῶν τὰ φῶτα εἶχον ἤδη σβεσθῆ. Τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐξήρχετο ἀπό τινος αὐλείου θύρας ὁδοιπορικὴ ἅμαξα.

Παρὰ τὴν θύραν ταύτην ἵστατο, ἔχων τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, νεανίας, ὑπὸ τὴν ἔξαψιν τρομεροῦ πυρετοῦ. Ἡ βροχὴ ἐχύνετο ἐπ' αὐτοῦ ῥαγδαία, ἀλλ' οὗτος ἔμενεν ἀκίνητος.

Ὅτε ἡ ἅμαξα διῆλθε πρὸ αὐτοῦ, ἡ αἴγλη τοῦ φανοῦ αὐτῆς ἐφώτισε τὸ παραμεμορφωμένον αὐτοῦ πρόσωπον. Ἐν τῇ ἁμάξῃ ἠκούσθη ἀσθενὴς γυναικεία κραυγή. Ὁ νέος ἠθέλησε ν' ἀπαντήσῃ ἀλλ' ἡ φωνὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξέλθῃ τοῦ λάρυγγος. Ἡ ἅμαξα ἀπεμακρύνθη βραδέως κροτοῦσα ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου. Ὁ κρότος τῶν τροχῶν μικρὸν κατὰ μικρὸν ἠλαττοῦτο καὶ ἐπὶ τέλους ἐξέλιπε, μετ' αὐτοῦ δὲ ἐφάνησαν ἐκλιποῦσαι καὶ αἱ δυνάμεις τοῦ νεανίου, ὅστις ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπῆλθε.

Διερχόμενος πρὸ τοῦ οἴκου τῆς δουκίσσης, ἔστη ἀκουσίως.

Τὸ προπύλαιον ἦτο φωταγωγημένον, ἡ θύρα ὀρθάνοικτος. Εἰσῆλθε καὶ ἀνέβη διὰ κλίμακος ἐστρωμένης διὰ μέλανος ἐριούχου, καὶ ἀσθενῶς φωτιζομένης. Ὁ πρῶτος θάλαμος ἦτο ὅλος κεκαλυμμένος διὰ μέλανος ἐριούχου φέροντος δουκικὰ οἰκόσημα. Ἔν τινι γωνίᾳ συγγενής τις ὕπνωττε βαθέως ἐπὶ ἕδρας, ἀναγνώστης δὲ ἔσβενε σιωπηλὸς τὰ περιττὰ κηρία. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, ἐπὶ σανιδώματος κεκαλυμμένου ἐξ ἐπιχνόου ἔκειτο φέρετρον ὑσγινοβαφὲς ἐντὸς

Digitized by Google

τοῦ ὁποίου ἀνεπαύετο ἡ δούκισσα, ἔχουσα ἀσκεπὲς τὸ πρόσωπον.

Ὁ νεανίας διστέλει οἱονεὶ ὑπὸ τὸ κράτος φρικώδους καὶ παρατεταμένου ὀνείρου. Ἐπλησίασε τὸ φέρετρον καὶ καθεσθεὶς ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ μεγαλοπρεποῦς σανιδώματος, παρὰ τοὺς πόδας τῆς νεκρᾶς, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις. Διά τινος παραδόξου ἰδεῶν ἀταξίας, τῷ ἐφάνη ὅτι εὑρέθη ἐν τῷ δωματίῳ ἐκείνῳ ἐν ᾧ διῆλθε τὰς καλλίστας, ἂν καὶ ἀστραπηδὸν παρελθούσας, στιγμὰς τῆς ζωῆς του. Ἡ Ἐῤῥιέττα παρέστη ἐνώπιόν του ἐν ὅλῃ τῇ θαυμασίᾳ γοητείᾳ τῆς πρώτης νεότητος, τοῦ πρώτου ἐνθέρμου πάθους· καὶ τὸν ἠτένιζε τρυφερῶς διὰ τῶν κυανῶν, οὐρανίων ὀφθαλμῶν αὐτῆς, περικαλλὴς καὶ αἰθερία. Τὴν ἔβλεπε νοερῶς καὶ τὴν ἐθαύμαζε.

Ὁ ἀναγνώστης, ἰδὼν τὸν ξένον, ἔσπευσε νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ψαλτηρίου, ὑποτονθορίζων. Ὁ θλιβερὸς ἐπιτάφιος λόγος συνεφώνει ἀγρίως πρὸς τὰ ἐμπαθῆ ὀνειροπολήματα τοῦ Σούλτζ. Τὰ κηρία ἔχεον ἀμυδρὸν φῶς περὶ τὸ φέρετρον. Ἡ εἰκὼν ἦτο ἐκ τῶν παραδοξοτάτων...

Ὁ συγγενὴς ἀφυπνισθεὶς ἐπλησίασε τὸν Σούλτζ μετὰ τοῦ ἐμπρέποντος ἤθους εἰς ἀπαραμύθητον κληρονόμον.

— Ἠγαπᾶτε πολὺ τὴν μακαρίτιδα; ἠρώτησε δειλῶς.—Ναί, ἠγάπων τὴν μακαρίτιδα, ἀγαπῶ τὴν μακαρίτιδα, ἀπήντησεν ὁ Σούλτζ συνελθών. Ἀγαπῶ τὴν μακαρίτιδα ὄχι ὅμως αὐτὴν τὴν μακαρίτιδα... Ὁ Θεὸς νὰ συγχωρήσῃ τὴν μακαρίτιδά σας!

Ὁ συγγενὴς τὸν παρετήρει ἔκπληκτος.

— Εἰξεύρετε τί; αὐτή... ἡ δούκισσα... δούκισσα εἶναι ἢ ὄχι;... εἰξεύρετε τί ἤθελε νά με κάμῃ;... Ἠθέλησε ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὰ στήθη μου αὐτήν μου τὴν καρδίαν... ὁποία γυνή, ἄ;... ὤ, εἶναι παμπόνηρον πλάσμα! Ἠθέλησε πάλιν νὰ ὑποκριθῇ καὶ νὰ τὴν κλέψῃ κρυφά. Ἀλλ' ὄχι, ἐγὼ τὴν ὑποκρισίαν αὐτὴν τὴν γνωρίζω, γνωρίζω τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς τοῦ κόσμου. Σεῖς φρονεῖτε ὅτι σᾶς ἀγαπᾷ; Ψεῦδος, προσποιεῖται, πάντοτε προσποιεῖται. Εἴπατέ με τὴν ἀλήθειαν, νομίζετε ὅτι ἀπέθανε; ψεῦδος! προσποιεῖται, προσποιεῖται! Πάντα ταῦτα εἶναι προσποίησις! καὶ τὰ οἰκόσημα, καὶ τὸ φέρετρον καὶ σεῖς ὁ ἴδιος... ἀπάτη, προσποίησις!... Μακρὰν ἀπ' ἐδῶ! Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Σούλτζ ἀνεκάγχασε καὶ ὥρμησεν ἔξω.

Ὁποῖον τρόμον ᾐσθάνθη ὁ σπουδαστής, ὅτε τὴν αὐγὴν εἶδε ἐξησθενωμένον καὶ παραλαλοῦντα τὸν φίλον του. Ὁ Σούλτζ ψηλαφῶν ἀνῆλθε μέχρι τῆς κλίνης του καὶ κατέπεσεν ἐπ' αὐτῆς. Τὰ μέλη του ἔτρεμον ἐκ τοῦ πυρετοῦ· ἀόριστα φαντάσματα τὸν ἐπίεζον. Τώρα μὲν τῷ ἐφαίνετο αἴφνης ὅτι ἡ κακὴ Μαργαρίτα ἔκλινεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἠπείλει διὰ τοῦ γρόνθου της, τώρα δὲ ἔβλεπε μακρὰν τὴν σκιὰν γέροντος πολιοῦ φέροντος ἐρυθρόχρουν μαντήλιον περὶ τὸν τράχηλον, ὅστις τῷ ἔνευσε, καί, ὅμοιος ὀπτασίᾳ, ὁτὲ μὲν ἀπεμακρύνετο, ὁτὲ δὲ προσήρχετο, καὶ μυστηριωδῶς πρὸς αὐτὸν τὸν εἵλκυε. Αἴφνης τῷ ἐφάνη ὅτι εὑρέθη ἐνώπιον μεγίστου ἀμφιθεάτρου εἰς τὸ ὁποῖον συνῆλθεν ἡ οἰκουμένη ἅπασα. Καὶ ἰδοὺ ἡ Ἐῤῥιέττα, ἐξ ὀνόματος πάντων, μειδιῶσα καὶ τὸ βλέμμα κάτω νεύουσα, τῷ προσφέρει στέφανον ἐκ δάφνης, πλὴν ἐν ἀκαρεῖ τὸ ἀμφιθέατρον ἐξαφανίζεται, ἀντὶ δὲ θεατῶν, συνωθοῦνται ἐκεῖ ἄπειρα κρανία φέροντα πηλοβατίδας, ἅτινα περιέρχονται νεύοντα καὶ ψιθυρίζοντα μεταξύ των... Καὶ αἴφνης πάντα ταῦτα μεταπίπτουσιν εἰς παράδοξον ἀόριστον χάος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ὁ ὑποδηματοποιὸς Μύλλερ μετὰ τῶν ἐργατῶν αὐτοῦ, ἡ δούκισσα μετὰ τοῦ ἐπιτελείου της καὶ ἅπασα ἡ πόλις περιδινοῦνται ἐν διαβολικῷ τινι καὶ μανιώδει χορῷ...

Οὕτω παρῆλθεν ἡ ἡμέρα ὅλη. Τὸ μαρτύριον ἐπετείνετο μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ὁ σπουδαστὴς εἶχε σπεύσει πρὸ πολλοῦ εἰς ἀναζήτησιν ἰατροῦ ὅστις μόλις τὸ ἑσπέρας ἐπαρουσιάσθη.

Ὁ ἰατρὸς ἦτο ἀνὴρ εὐθύμου χαρακτῆρος. Ἔψαυσε τὸν σφιγμὸν τοῦ Σούλτζ.

— Λοιπόν, φίλε, ἄσχημα, καθὼς βλέπω, φαίνεται θὰ ταξειδεύσωμεν διὰ τὰ Ἠλύσια! Λυποῦμαι ὁποῦ δέν μ' ἐφωνάξατε πρίν, εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν σπουδαστήν.—Ἀλλ' ἐγὼ ἀπὸ τὸ πρωῒ ἤμην εἰς τὴν οἰκίαν σας.—Τί νὰ κάμῃς, ἀδελφέ; ποῦ νὰ πρωτοτρέξῃς; Καλλίτεροί σας καὶ μὲ περιμένουν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, δὲν κάμνομεν τίποτε, Inflammatio cerebralis, εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν. Δύο ὥρας πρὶν ἂν ἐφλεβοτομεῖτο, θὰ ἀνελάμβανε. Τώρα, τετέλεσται. Τὸ πρωῒ θ' ἀποθάνῃ.

Καὶ τῳόντι πρὸς τὴν αὐγὴν οἱ σπασμοὶ τοῦ Σούλτζ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπραΰνοντο, ἡ ἀναπνοή του ἐξησθενοῦτο. Ὁ σπουδαστὴς τὸν ἐκράτει ἐν ταῖς ἀγκάλαις του. Μετ' ὀλίγον ἡσύχασε, ἡ κεφαλὴ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ στήθους... καὶ ἐξέπνευσε. Ὁ σπουδαστὴς ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μάρτυρος.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκρούσθη ἡ θύρα.

— Τίς εἶναι; ἠρώτησεν ὁ σπουδαστής.

Εἰς τὸ δωμάτιον εἰσῆλθεν ὁ Μύλλερ κρατῶν μικρόν τι δέμα. Ἔφερε νέας λαμπρὰς πηλοβατίδας ἀντὶ τῶν πρώτων ἃς δὲν ἤθελε οὔτε ν' ἀναφέρῃ. Τὸ δέμα ἔπεσεν ἐκ τῶν χειρῶν του.

— Θεέ μου! τί εἶν' αὐτό; ἀνεφώνησε.—Τὸ πεπρωμένον! εἶπεν ὑποκώφως ὁ σπουδαστής.

Ὁ Μύλλερ ἐπλησίασε καὶ γονυπετήσας ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τοῦ νεκροῦ.

Ἐν τῷ θαλάμῳ ἐπεκράτει μακρά, βαθεῖα, μυστηριώδης σιγή.

Ἐπὶ τέλους ὁ Μύλλερ ἠγέρθη, ἔλαβε κατὰ

Digitized by Google

μέρος τὸν σπουδαστὴν καὶ τὸν ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος.

— Τί, καὶ σεῖς εἶσθε μουσικός;—Ὄχι, ἐγὼ ἤθελα ν' ἀφιερωθῶ εἰς τὴν φιλολογίαν, ἀλλά...

— Ἀλλὰ τί;...

Ὁ νεανίας ἐκίνησε θλιβερῶς τὴν κεφαλὴν καὶ ἔδειξε τὸν νεκρόν.

— Καὶ τί θὰ κάμετε;...—Θὰ τὸν θάψω...

— Καὶ ἔπειτα;—Ἔπειτα ἀναχωρῶ διὰ τὸ χωρίον μου, πρὸς τὴν μητέρα μου.

Ἐν Γέϊσκ, κατὰ Φεβρουάριον 1879. Π.Α. Ἀξιωτης.

Περὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Περὶ τοῦ: ποία ἦτο ἡ Ἀρχὴ εἰς ἣν ἀνῆκεν ἡ ἀνωτέρω ἐν σελ. 481 παρατεθεῖσα σφραγίς, πότε ἡ Ἀρχὴ αὕτη κατεστάθη, καὶ ποῖα, ἦσαν τὰ καθήκοντα, τὴν περὶ τούτων πληροφορίαν ἔχομεν ἐκ τοῦ μέχρι τοῦδε ἐκδεδομένου μέρους τῆς Συλλογῆς τῶν *κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος ἐπισήμων πράξεων*, ὑπὸ Α. Ζ. Μάμουκα, εἰς ἣν παραπέμπομεν τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ ἔχῃ λεπτομερεστέρας εἰδήσεις. Ἡμεῖς δ' ἐν συνόψει ἀφηγούμεθα τὰ ἑξῆς.

Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1826 ἔτους συνεκροτήθη ἐν Ἐπιδαύρῳ (τὸ δεύτερον) Γ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις· ἐν ἐποχῇ δηλαδὴ κρισιμωτάτῃ διὰ τὸ Ἔθνος ἐν γένει, καθόσον, πρὸς τοῖς ἄλλοις δυστυχήμασιν, ἐπέκειτο ὁ ἔσχατος τῶν κινδύνων καὶ εἰς τὸ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος προπύργιον—τὸ ἡρωϊκὸν Μεσολόγγιον.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πραγμάτων ἡ Συνέλευσις ἔκρινε συμφέρον νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας της «ἕως τὸν Σεπτέμβριον ἢ καὶ πρότερον»· καὶ νὰ προκαλέσῃ ὅλους τοὺς κατοίκους «νὰ τρέξωσιν εἰς τὰ ὅπλα, ἐπειδὴ ὁ κίνδυνος παῤῥησιάζεται μέγας»· ἀντὶ δὲ τῆς ἄχρι τότε καθισταμένης Διοικήσεως ἐκ δύο σωμάτων—Βουλευτικοῦ καὶ Ἐκτελεστικοῦ—κατέστησε *Διοικητικὴν Ἐπιτροπήν*, ἑνδεκαμελῆ: «διὰ νὰ κυβερνᾷ »τὰ πολιτικὰ καὶ τὰ πολεμικὰ μὲ περισσοτέραν »δραστηριότητα»· ἅμα δὲ καὶ συγχρόνως κατέστησεν ἑτέραν ἐκ δεκατριῶν μελῶν ἐπιτροπὴν ὀνομασθεῖσαν *Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως* καὶ ἀνέθηκεν εἰς αὐτήν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, κύριον καθῆκον καὶ χρέος, τὸ νὰ συνεννοῆται μετὰ τοῦ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας Κ. Κάννιγγ, καὶ ἐνεργήσῃ δι' αὐτοῦ τὴν διαπραγμάτευσιν εἰρήνης μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης, θεμελιώδη βάσιν ἔχουσαν τὸ νὰ μὴ ζήσωσιν εἰς τὸ ἑξῆς οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ «νὰ μὴ ἀποκοπῇ ἀπὸ »τὴν ὁλομέλειαν τῆς Ἑλλάδος κανὲν τῶν μερῶν »τὰ ὁποῖα ἐπίασαν τὰ ὅπλα, ἔκαμαν θυσίας, »καὶ ἔχυσαν αἵματα ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας»· ἐν δ' ἀποτυχίᾳ τῆς διὰ τοῦ εἰρημένου Πρέσβεως διαπραγματεύσεως, «νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν εἴτε γενικῶς ἀπὸ ὅλας τὰς Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, εἴτε μερικῶς, καθὼς ἡ περίστασις τῇ ὑπαγορεύσῃ».—Νὰ προσλάβῃ κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν Γενικὸν Γραμματέα, «προσυπογραφόμενον εἰς ὅλα τὰ ἔγγραφά της, ἅτινα θέλουσιν ὑπογράφεσθαι ὑπὸ πάντων, ἢ ὑπὸ τῶν δύο τρίτων, τῶν μελετῶν αὐτῆς καὶ σφραγίζεσθαι *διὰ τῆς σφραγῖδός της*· καὶ—Νὰ κρατῇ ἀκριβῆ ἔκθεσιν τῶν πρακτικῶν της, διὰ νὰ δώσῃ λόγον τῶν πράξεών της εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν».

Τὰ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ἐκλεχθέντα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἦσαν: ἐκ μὲν τῆς Πελοποννήσου· ὁ Πατρῶν Γερμανός, Πανοῦτζος Νοταρᾶς, Ἀναγνώστης Κοπανίτσας, Ἀναστάσιος Λόντος καὶ Γ. Δαρειώτης. Ἐκ δὲ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος· ὁ Ἄρτης Πορφύριος, Σπυρίδων Καλογερόπουλος καὶ Γ. Αἰνιάν· ἐκ τῶν ναυτικῶν νήσων· ὁ Βασίλειος Ν. Μπουδούρης, Γεώργιος Μπούκουρης καὶ Νικόλαος Ι. Βελισσάριος. Ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ὁ Ἐμμαν. Ξένος, καὶ ἐκ τῆς Κρήτης, ὁ Ν. Ῥενιέρης. Γενικὸν δὲ γραμματέα της προσέλαβε κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν ἡ Ἐπιτροπὴ τὸν Χ. Κλονάρην. (Βλ. τόμ. Δ', σελ. 68-69, 74-75, 79-80, 90-98, 132 καὶ ἑπομ. -Τόμ. Ε', 10-11, 21-22.)

Μετὰ παρέλευσιν ἐννέα περίπου μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συνῆλθον οἱ τὴν ἐν Τροιζῆνι Γ' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν συγκροτήσαντες Πληρεξούσιοι τοῦ Ἔθνους· «Ἐν τῇ Γ' τῶν προκαταρκτικῶν συνεδριάσεών των (τῇ 16 Φεβρουαρίου 1827) ἀπεφάσισαν τὴν ἀπὸ πάσης περαιτέρω ἐνεργείας παῦσιν τῆς *Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως*, καὶ προσεκάλεσαν αὐτὴν νὰ μεταβῇ ἔνθα συνεδρίαζον, συνεπιφέρουσα ὅλα τὰ πρακτικά της πρὸς δὲ καὶ *τὴν σφραγῖδα* διὰ νὰ δώσῃ λόγον τῶν πράξεών της.» Τὴν παῦσίν της δὲ ἐγνωστοποίησαν καὶ εἰς τὸ μνημονευθέντα Κ. Πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, παρακαλέσαντές τον ν' ἀπευθύνεται τοῦ λοιποῦ πρὸς αὐτὴν τὴν Συνέλευσιν (Τόμ. ς', σελ. 82, 84, 85 σημ. 1, 86-91 καὶ Τόμ. Ζ', σελ. 153-155 σημ. 1.)

Τοιοῦτον εἶν' ἐν συνόψει τὸ ἱστορικὸν τῆς *Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως*, τῆς σφραγῖδος τῆς ὁποίας παρεθέσαμεν τὸν τύπον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Ἰουλίου 1879. Α. Ζ. Μ.

ΑΝΕΜΟΚΙΝΗΤΟΙ ΥΔΡΑΝΤΛΑΙ

Πρὸ εἴκοσι σχεδὸν ἐτῶν εἰσὶν ἐν χρήσει μηχανήματα διὰ τοῦ ἀνέμου κινητὰ πρὸς κίνησιν τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ὑδραντλιῶν. Ἕνεκα ὅμως τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀξίας, καὶ τοῦ ἀτελοῦς αὐτῶν μηχανισμοῦ, ἡ χρῆσις αὐτῶν ἦτο κατ' ἀρχὰς περιωρισμένη.

Πρὸ πέντε ἐτῶν αἱ ἀνεμοκίνητοι αὗται μηχαναὶ ἐτελειοποιήθησαν τὰ μέγιστα. Γενόμεναι δὲ ἁπλούστεραι καὶ στερεώτεραι, πρὸς δὲ τούτοις καὶ εὐθηνότεραι κατὰ τὴν ἀξίαν, διεδόθησαν οὐ

Digitized by Google

μόνον γενικῶς ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀμερικῇ.

Διατρίβων πέρυσιν ἐν Γερμανίᾳ, εἶδον ἐν χρήσει τὰς μηχανὰς ταύτας εἰς ὅλως ἀνύδρους καὶ ξηρὰς χώρας, ἐθαύμασα δὲ πῶς μετεβλήθη τὸ πρότερον ξηρὸν καὶ γυμνὸν ἀμμῶδες ἔδαφος, ἐφ' οὗ τανῦν ὑπάρχει ἄφθονος καὶ ζωηρὰ βλάστησις, ἣν θεωρῶν τις οὐδόλως ὑποθέτει ὅτι εὑρίσκεται ἐπὶ ἀνύδρου χώρας.

Ἐνταῦθα περιγράφω μίαν τοιαύτην ἀνεμοκίνητον μηχανήν, ἐκ τῶν πολλῶν εἰδῶν, ἅτινα κατασκευάζουσι τὰ ἐν Εὐρώπῃ μηχανουργεῖα.

Ἐν φρέατι, ἐνίοτε 20 μέτρων βάθους, ὑπάρχει κατασκεύασμα ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου πρὸς στήριξιν τῆς ἐπὶ τοῦ ἄνω αὐτοῦ ἄκρου εὑρισκομένης ἀνεμοκινήτου πτέρυγος. Ἡ πτέρυξ δὲ αὕτη δὲν στρέφεται μόνον κατὰ τὴν ἑκάστοτε πνοὴν τοῦ ἀνέμου, ἀλλὰ τὰ τμήματα αὐτῆς ἀνοίγονται μὲν ὅταν τὸ ῥεῦμα τοῦ ἀέρος εἶνε ἀσθενές, συγκλείονται δὲ κατὰ μικρὸν ὅταν εἶνε ἢ καθόσον γίνεται ἰσχυρότερον. Ἡ τελευταία αὕτη ἰδιότης εἶνε ἡ σπουδαιοτάτη τελειοποίησις τοῦ μηχανήματος, διότι δι' αὐτῆς κατορθοῦται σύμμετρος κίνησις τῆς ἀντλίας, ἥτις ὑπάρχει ὀλίγα μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος τοῦ φρέατος, ὅπως δι' αὐτῆς μετοχετευθῇ ἀπὸ τοῦ βάθους τὸ ὕδωρ εἰς ἑτέραν μικρὰν συναγωγὴν ἢ δεξαμενὴν κειμένην ἄνω τοῦ στομίου τοῦ φρέατος. Ἡ δεξαμενὴ δὲ αὕτη κεῖται ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης ὁτὲ μὲν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὁτὲ δὲ πολὺ ὑπεράνω αὐτοῦ. Κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ ταύτην περίπτωσιν κατασκευάζονται καὶ πίδακες ἢ προσαρμόζονται σωλῆνες ἐλαστικοὶ δι' ὧν καταῤῥαντίζονται τὰ δένδρα δίκην βροχῆς.

Ἔλθωμεν νῦν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ ἐξερχόμενος τῆς πόλεως ταύτης καὶ θαυμάζων τὰς ὡραίας μορφὰς τῶν ὀρέων, αἵτινες παρέχουσιν ἡμῖν ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τοῦ φωτός, ἰδίως δὲ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, χαίρει τὰ μέγιστα ἐνδομύχως διὰ τὰ δῶρα ταῦτα τῆς φύσεως. Ἀλλὰ πόσῳ ἤθελεν εἶναι χαριέστερον, ἐὰν ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Ὑμηττὸν ἀγούσης εὕρισκέ τις καὶ ἄλλας δάσεις ὁμοίας π. χ. πρὸς τὴν τοῦ κ. Παυλίδου! Πείθεταί τις ἀκουσίως ὅτι εἶνε δυνατὸν οἱ γυμνοὶ καὶ ξηροὶ ἀγροὶ περὶ τὰς Ἀθήνας διὰ τῶν ἄνω ἀνεμοκινήτων μηχανῶν νὰ μεταβληθῶσι σχεδὸν ἀκόπως καὶ ἐν βραχεῖ χρόνου εἰς παραδείσους ῥέοντας μέλι καὶ γάλα. Ὁ ἰδὼν τὰς ὡραίας δενδροστοιχίας τῶν ἀπὸ τοῦ Schönbrunn πρὸς τὸ Saxenburg, θὰ πεισθῇ ὅτι καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ βαδίζωμεν ἐν πυκνῇ σκιᾷ καὶ ἐν ὁδοῖς ἐστερημέναις ὅλως κονιορτοῦ ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ, ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Κηφισσιὰν καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Φάληρον κτλ., ἐὰν ἐν ἀποστάσει 300-400 μέτρων θέσωμεν εἰς ἐνέργειαν τὰς ἄνω μνησθείσας ἀνεμοκινήτους μηχανάς.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Ἰουλίου 1879. Ε. Τσιλλερ.

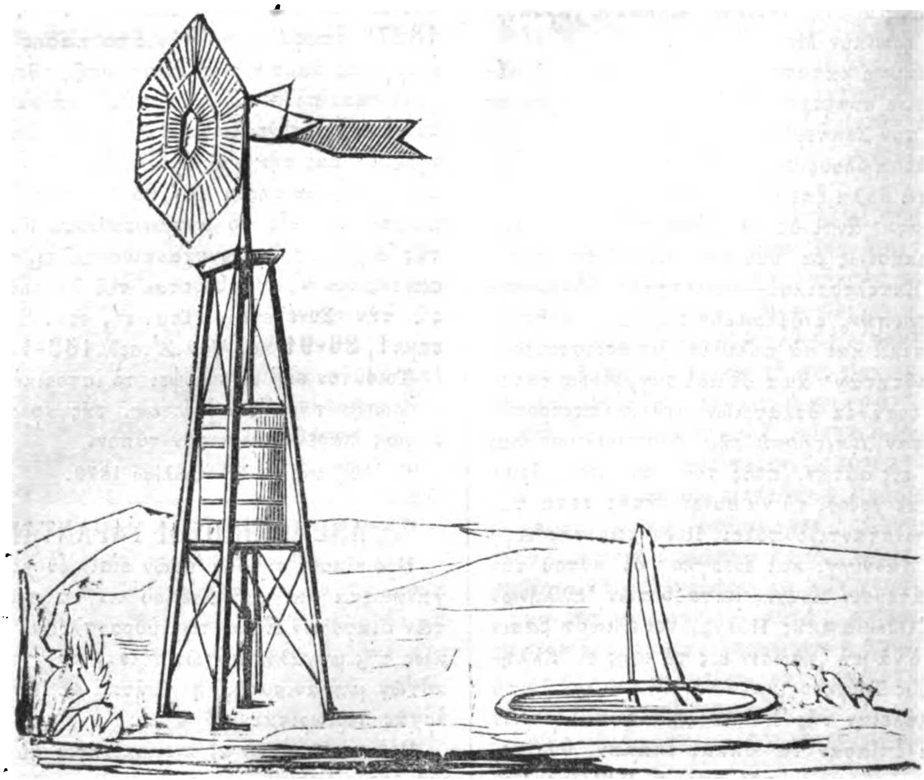

Ἀνεμοκίνητος ὑδραντλία.

Digitized by Google

ΠΩΛΗΣΙΣ ΕΤΟΙΜΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Εἴς τινας ἀγορὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μεταξὺ τῶν πωλούντων σιδηρικά, κομβολόγια, καπνοσύριγγας, δένδρα, ἄνθη, ὀπωρικά, πτηνὰ καὶ ὑφάσματα, βλέπει τις ἀραδιασμένους ὑπὸ σκηνὰς αὐτοσχεδίους καὶ τοὺς ἀναφορογράφους, οἱ ὁποῖοι, καθήμενοι σταυροποδητὶ ἐπὶ μιᾶς χαμαιζήλου ψιάθου, χωρὶς ἄλλου τινὸς ἐπίπλου, παρὰ τὸ ἀριστερὸν αὐτῶν γόνυ ἀντὶ τραπέζης καὶ ἑνὸς μικροῦ μπεσ-ταχτᾶ, πωλοῦσιν ὄχι μόνον ἀναφοράς, ἀλλὰ καὶ *ἐπιστολὰς ἑτοίμους!* (χαζίρ-μεκτούμπ), τῶν ὁποίων δὲν λείπει εἰμὴ μόνον ἡ ὑπογραφή, ἡ ἐπιγραφὴ καὶ ἡ ἡμερομηνία· τὰ δὲ ἄλλα περιστατικὰ εἶνε σχεδὸν πάντοτε γνωστά, ἢ υἱὸς γράφων πρὸς τὸν πατέρα του ὅτι εὐωδώθη καὶ ὑγιαίνει, ἢ σύζυγος στέλλων πρὸς τὴν γυναῖκά του τὸ προϊὸν τῶν κόπων του, ἢ φίλος ἐρευνῶν τὰ περὶ τῆς ὑγείας τοῦ φίλου του κτλ. Σ. Δ. Βυζαντιος.

ΔΙΚΗ ΠΕΣΟΥΣΑ ΕΞ ΟΥΡΑΝΟΥ

Κατ' αὐτὰς μέλλει νὰ ἐκδικασθῇ ἔν τινι πόλει τῆς Γαλλίας δίκη περιεργοτάτη καὶ ἱκανῶς διασκεδαστική.

Χωρικός τις εἶδε πεσόντα ἐξ οὐρανοῦ αερόλιθον. Συνελθὼν μετ' οὐ πολλὴν ὥραν ἐκ τοῦ τρόμου του ἐξῆλθεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἀερολίθου, ὃν καὶ εὑρὼν ἐπώλησεν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς πόλεως ἀντὶ διακοσίων φράγκων. Γενομένου τοῦ πράγματος γνωστοῦ, ἡ ἰδιοκτήτρια τοῦ ἀγροῦ εἰς ὃν κατέπεσεν ὁ ἀερόλιθος, ἀπήτησε δικαστικῶς παρὰ τοῦ χωρικοῦ ἢ τὸν ἀερόλιθον ἢ δεκακισχιλίων φράγκων ἀποζημίωσιν. Ὁ χωρικὸς καταδιωκόμενος ὑπὸ τῆς γυναικὸς καταφεύγει εἰς τὸ Μουσεῖον, ὅπερ καταφεύγει καὶ αὐτὸ εἰς τὸ Μουσεῖον τῶν Παρισίων, ὅπερ διὰ τοῦ ἐπιφανοῦς καθηγητοῦ Δωβραὶ ἀποκρίνεται ὅτι ἡ συνήθης τιμὴ τῶν ἀερολίθων εἶνε διακόσια πεντήκοντα μόνον φράγκα. Κυρία Σ*

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Θ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ**—ΕΙΣ ΛΟΥΚΕΡΝΗΝ. (ἐν Ἑλβετίᾳ).

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Ἰουλίου 1879.

Ἡ κωμικοτραγική μου διήγησις τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τοσοῦτον ἐξετάθη, ὡς εἶδες, καὶ τοσαύτας ἔλαβε διαστάσεις, κατὰ τὴν φράσιν κοινοβουλευτικοῦ τινος ῥήτορος, ὥστε μ' ἐμπόδισε νὰ ἐκκαθαρίσω μαζύ σου τὸν ἑβδομαδιαῖόν μου λογαριασμόν, καὶ μ' ἀφῆκε μάλιστα ὑπὸ τὸ βάρος καθυστερούντων, ἅτινα σπεύδω νὰ πληρώσω σήμερον, μὴ θέλουσα νὰ μιμηθῶ κατὰ τοῦτο τοὺς *μᾶλλον φορολογουμένους* εὐδαίμονός τινος χώρας, ὧν αἱ πρὸς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὀφειλαὶ ἀναβαίνουσι μέχρι σήμερον εἰς τὸ ἀσήμαντον ποσὸν τῶν ἑβδομήκοντα περίπου. . . ἑκατομμυρίων.

Καὶ ἐν πρώτοις λοιπὸν ἄς σοῦ ἀναφέρω τὴν συναυλίαν Frigeri, τὴν ὁποίαν ἀπηλαύσαμεν πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἐν Φαλήρῳ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι τώρα, τίς μοχθηρὸς μουσικολόγος ἔγραψέ ποτε, ὅτι ἡ μουσικὴ κατήντησε σήμερον θόρυβός τις ἱκανῶς δυσάρεστος, διαφέρων παντὸς οἱουδήποτε ἄλλου θορύβου κατὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι πληρώνεται ἀκριβότερα. Ἀγνοῶ, ποία μουσικὴ ἀκρόασις προὐκάλεσε τὸν φοβερὸν αὐτὸν ἀφορισμὸν τοῦ κριτικοῦ ἐκείνου· ὑποθέτω ὅμως, ὅτι θὰ ἦτο πρώτη τοὐλάχιστον ἐξαδέλφη, ἂν ὄχι καὶ ἀδελφή, τῆς μοναδικῆς συναυλίας, τὴν ὁποίαν μᾶς προσέφερεν ἡ ἐν Ἀθήναις ἐπίδημος ἰταλὶς ἀοιδός. Αἱ Ἀθῆναι, βλέπεις, ἐξομοιοῦνται ὁλονὲν πρὸς τὰ μεγάλα κέντρα τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀφοῦ ἀπέκτησαν operette bouffe, ὡς οἱ Παρίσιοι, καὶ season ὡς τὸ Λονδῖνον καὶ Damenorchester ὡς ἡ Βιέννη, ἤρχισαν ἀπό τινος ν' ἀποκτῶσι καὶ μουσουργοὺς ἐπιδήμους, οἵτινες φέρουσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸν πλάνητα πόδα των εἰς τὴν κλασικὴν χώραν τῶν ὡραίων τεχνῶν, θηρεύοντες μὲν ἴσως καὶ αὐτοὶ τὰ φειδωλὰ κέρματα τῶν Ἀθηναίων, ὡς οἱ δεκαετεῖς ἀλῆται φορμιγκταὶ τῆς Μεσσήνης καὶ τοῦ Τράνι, ἀλλὰ ποθοῦντες ἰδίως νὰ προσθέσωσι κλάδον ἐλαίας Ἀττικῆς εἰς τοὺς λοιποὺς τῶν στεφάνους. Ἡμεῖς δέ, ἄνθρωποι πρακτικοί, φειδόμεθα μὲν τῶν κερμάτων, ὅσο καὶ ἂν ἐξεχείλισαν ἐσχάτως ἐν Ἑλλάδι αἱ χάλκιναι εἰκόνες τοῦ βασιλέως ἡμῶν, ἀφειδοῦμεν ὅμως στεφάνων καὶ πανηγυρισμῶν, διότι . . . die kosten ja nichts, ὡς λέγουσιν οἱ πολὺ ἡμῶν πρακτικώτεροι γερμανοί. Οὕτω θ' ἀνέγνωσες βέβαια εἰς τὰς ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας, τὰς ὁποίας σοῦ ἐκόμισε τὸ παρελθὸν ταχυδρομεῖον, τοὺς θριάμβους τῆς ἰταλίδος ψαλτρίας, ἀλλὰ θὰ παρετήρησες συνάμα, ὅτι τῶν θριάμβων αὐτῶν πολὺ ἀραιοὶ ὑπῆρξαν οἱ μάρτυρες. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρξα δυστυχῶς καὶ ἐγώ· τὸ δὲ *μαρτύριόν* μου διήρκεσε δύο περίπου ὥρας. Εὐτυχῶς ὅμως «*ὁ τιτρώσκων καὶ πάλιν ἰάσεται*», λέγει ἡ γραφή. Τὸ μαρτύριόν μου εἶχεν ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν θεραπείαν του. Ἡ φωνὴ τῆς Κ. Frigeri ἦτο τοσοῦτον μετριοφρόνως ὀλίγη καὶ τοσοῦτον δειλῶς οἰκονομική, οἱ δὲ συμπαραστατοῦντες αὐτῇ μουσουργοὶ τοσοῦτον συμπαθῶς εἶχον ἀποσυρθῆ εἰς τὰ μύχια βάθη τῆς φαληρικῆς σκηνῆς, ἵνα μὴ καταστήσωσι φαίνεται προδηλοτέραν διὰ τῆς παραβολῆς τὴν φωνητικὴν ἀνέχειαν τῆς ψαλτρίας, ὥστε ἡ ὅλη συναυλία δὲν ὑπερέβη τὴν εὐάρεστον *διαπασῶν* ὑποκώφου τινὸς μορμυρισμοῦ, συγχεομένου μυστηριωδῶς πρὸς τὸν ἤρεμον φλοῖσβον τῶν ἐπὶ τῶν ἄμμων τοῦ Φαλήρου ἐκπνεόντων κυμάτων. Ἐβλέπομεν τὴν ἀοιδὸν ἀνοίγουσαν τὰ χείλη καὶ χειρονομοῦσαν μετὰ πάθους πολλοῦ, ἐβλέπομεν τοὺς μουσικοὺς σύροντας εὐσυνειδήτως τὰ τόξα των ἐπὶ τῶν χορδῶν, ἀλ-

Digitized by Google

λὰ τόσον καὶ μόνον. Ἡ μυστικὴ ἡμῶν ῥέμβη δὲν ἐταράσσετο· ἐφανταζόμεθα ὅτι εἴχομεν ἐμπρός μας κινεζικήν τινα σκιοπαιδιάν, καὶ . . . ἤμεθα ηὐχαριστημένοι. Μόλις που καί που ἡ φωνὴ τῆς ψαλλούσης ἔκρινε καλόν νὰ βεβαιώσῃ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς δι' ἐκτάκτου ἀγῶνος, καὶ κραυγή τις τότε ὀξεῖα μᾶς ἐξήγειρε τοῦ ὕπνου, ὡς ψυχροῦ λουτροῦ καταῤῥάκτης ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὀπιοφάγου κινέζου.Ἀλλὰ τὰ ἔκτακτα αὐτὰ ἦσαν σπάνια· ἡ δὲ καθόλου τῆς μουσικῆς ἡμῶν διασκεδάσεως ἐντύπωσις ὡμοίαζε πρὸς τὴν παράδοξον ἐκείνην καὶ μυστηριώδη συγκίνησιν, ἣν προξενεῖ φωνὴ ἐγγαστριμύθου.

Ἔρχομαι τώρα εἰς τὸν papa Lavergne. Τὸν ἐνθυμεῖσαι, τὸν εὔσωμον ἐκεῖνον καὶ φαιδρὸν Ὀλύμπιον Δία, ὅστις, ἐπιδεικνύων εἰς τὴν χορείαν τοῦ δωδεκαθέου τὰς εὐσάρκους του κνήμας, ἀνεφώνει μετὰ δικαίας ὑπερηφανείας: et pas de coton; Τὸν ἐνθυμεῖσαι βέβαια· τὸν ἐθαυμάσαμεν μαζὺ κατὰ τὸ 1871, ὅτε ἀπετέλει τὸν ἀκράδαντον στῦλον τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου τῶν Ἀθηνῶν. Τὸν ἐχειροκροτήσαμεν τότε ὡς Général Boum καὶ ὡς Jupiter, ἤλπιζον δὲ νὰ τὸν χειροκροτήσω καὶ ἐφέτος, ὅτε ἡ διεύθυνσις τοῦ φαληρικοῦ θεάτρου ἐνόμισε πρόσφορον νὰ καρυκεύσῃ τὰ μουσικά της μαγειρεύματα διὰ τῶν ἐκ τοῦ παρελθόντος εὐαρέστων ἀναμνήσεων τῶν θεατῶν. Ἦλθε λοιπὸν καὶ πάλιν καὶ ἀνέβη εἰς τὸ Φαληρικὸν σανίδωμα ὁ Ζεὺς τοῦ 1871. Πόσον ὅμως μεταβεβλημένος! Πόσον ἰσχνὸς καὶ μεμαραμμένος ὁ ταλαίπωρος! Οὔτε παρειαὶ πλέον στρογγύλαι, οὔτε κνῆμαι στρογγυλώτεραι, οὔτε κοιλία στρογγυλωτάτη.Πομφόλυγες ἦσαν πάντα καὶ διεῤῥάγησαν.Καὶ αὐτοὶ νομίζω οἱ τρεῖς τέσσαρες ὀδόντες τοῦ *πατρὸς ἀνδρῶν τε θεῶν τε*, οἵτινες ἐπένθουν ἄλλοτε ἐν ἐρημίᾳ τὴν στέρησιν τῶν ἀδελφῶν των, μετέβησαν εἰς ἐντάμωσιν ἐκείνων, καὶ τὸ ᾆσμα τοῦ ἐφετεινοῦ Διὸς ἦτο ἄναρθρός τις φωνή, βαρεῖα μὲν ὡς πάντοτε καὶ ἠχηρά, ἀλλὰ τίποτε περιπλέον. Φαντάσου τὴν ἀπογοήτευσιν τῶν παλαιῶν του θαυμαστῶν. Φαντάσου δὲ καὶ τὴν λύπην αὐτῶν, ὅτε τὴν ἐπομένην πρωΐαν ἠκούσθη αἴφνης καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἡ ἀπαισία εἴδησις, ὅτι ὁ Ζεὺς οὗτος ὁ κατεσκληκὼς καὶ ἠρειπωμένος, οὗτινος τὸ παρελθὸν κἂν μεγαλεῖον ἐπέβαλλε τὸν σεβασμόν, μετηνέχθη ἀπὸ τοῦ χαρτίνου του Ὀλύμπου εἰς τὰς πολιτικὰς φυλακάς. .. διὰ χρέη! Ἀστεῖός τις, ἀλλὰ σκληροκάρδιος, καὶ ἀπαθὴς πρὸς τὸ φοβερὸν αὐτὸ δυστύχημα τοῦ Φαληρικοῦ Ὀλύμπου,εἶπεν,ὅτι εἰς τὸ νέον του violon θὰ ἐννόησεν ὁ Ζεὺς πόσον τερπνὸν ἦτο καὶ προτιμότερον τὸ violon τοῦ Ὀρφέως. Τὸ λογοπαίγνιον εἶνε ἄσχημον, ὡς βλέπεις, καὶ διὰ τὸν δυστυχῆ Lavergne ἦτο πολὺ ἀσχημότερον. Εὐτυχῶς εὑρέθη φαίνεται θεός τις ἀπὸ μηχανῆς, ἰσχυρότερος τοῦ Διός, καὶ ἀπεφυλάκισε τὸν νεφεληγερέτην. Τὸν ἔχομεν λοιπὸν καὶ πάλιν, μέχρις οὗ φυτρώσῃ κανεὶς ἄλλος δανειστής.Δὲν νομίζεις, ὅτι ἂν ἐγνώριζε τὴν περιπέτειαν αὐτὴν ὁ Heine, θὰ ἔγραφε Les Dieux en prison, ἀντὶ νὰ γράψῃ Les Dieux en exil;

Ἰδού, ἐξώφλησα τὰ καθυστεροῦντά μου καὶ μεταβαίνω εἰς τὸν *τρεχούμενον*, ὡς λέγουσιν οἱ ἔμποροι.Ἐπειδὴ δὲ εἶπα τὴν λέξιν *τρεχούμενος*, ἠξεύρεις ποία εἶνε σήμερον ἡ πλέον *τρεχούμενη διασκέδασις*(μεταφράζω κατὰ τὸν συρμὸν l'amusement le plus couru) τῶν Ἀθηνῶν; Ἡ Lilly! ἀγαπητή μου.Σὺ δὲν γνωρίζεις βέβαια τὴν Lilly! Δυστυχὴς θνητή! Ἡ Lilly, φιλτάτη μου, εἶνε χαριτωμένη τις Ἀγγλίς, τραγῳδίστρια τῶν ἐν ὑπαίθρῳ σκηνῶν, ὀλίγον χορεύτρια, κάπως μῖμος, πολὺ πολὺ ὅμως εὔμορφη, καὶ πολὺ περισσότερον εὐμελὴς καὶ εὔσωμος. Διὰ νὰ ἐννοήσῃς δὲ πόσον εἶνε εὔσωμος ἡ νέηλυς τραγῳδίστρια τοῦ Κήπου τῶν Μουσῶν, ἀρκεῖ νὰ σοῦ ἀναφέρω, ὅτι κυρία τις πρό τινων ἡμερῶν καθημένη πλησίον μου,—ὁμοιάζουσα δέ,σημείωσαι καλῶς,*τζῖρον* τῆς περυσινῆς ἐσοδείας,—δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ τὴν ἱεράν της ἀγανάκτησιν, βλέπουσα τὰς τορευτὰς κνήμας τῆς Ἀγγλίδος διαγραφομένας ὑπὸ τὸ ῥοδόχρουν της πλέγμα·«Ἀχ! τί ἐντροπή!» ἀνεφώνησεν· ἐγὼ ἐμειδίασα εἰς ἀπάντησιν, συλλογιζομένη, ὅτι ἡ τοσοῦτον αἰδήμων γείτων μου εἶνε τακτικὸς φοιτητὴς τοῦ Φαληρικοῦ θεάτρου, καὶ ὅτι πολλάκις εἶδε καὶ τὴν Perichole, καὶ τὴν Jolie Parfumeuse, καὶ τὰς λοιπὰς εὐωδίας τοῦ ἐφετεινοῦ μας θιάσου. Ἡ Ἀγγλὶς λοιπὸν αὐτὴ ἐγκατεστάθη ἐφέτος εἰς ἓν τῶν ἑπτὰ Ἄντρων,ἅτινα ἐφύτρωσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ξηρᾶς κοίτης τοῦ Ἰλισσοῦ, καὶ μετέβαλον, ὡς λέγει ἐνθουσιώδης τις φίλος μου, τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς πόλεως εἰς ἄλλα Champs-Elysées. Ψάλλει ἀγγλιστὶ ἐλαφρά τινα ᾀσμάτια, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναμιγνύει πού καὶ που γερμανικὰς ἢ γαλλικὰς ἐπῳδούς, καὶ διὰ τοῦ ἁπλοῦ αὐτοῦ μέσου καταμαγεύει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τοὺς ἀκροατάς της, ὥστε ἠρημώθησαν πέριξ καὶ Ἄντρον τῶν Νυμφῶν, καὶ Ἀπόλλων καὶ γερμανικοὶ θίασοι, καὶ Γιαννοῦλα—εἶνε ἡ σμυρναία ἀοιδὸς τοῦ ἀμανέ, περὶ ἧς ἄλλοτε θὰ σοῦ γράψω—καὶ ἀθρόος ὁ κόσμος συῤῥέει καθ'ἑσπέραν εἰς τοὺς ἀναριθμήτους—ὀλίγους ὅμως—σκάμνους τοῦ θεάτρου,καὶ συνωθεῖται ἵνα καταλάβῃ θέσιν παρέχουσαν καὶ εἰς τὰ ὦτα καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς συγχρόνως τέρψιν. Τὸ κύριον δὲ θέλγητρον τῆς Lilly δὲν εἶνε οὔτε τὸ μέτριον ἄλλως ᾆσμά της, οὔτε αἱ ὑπὲρ τὸ μέτριον κνῆμαί της, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ ἀναστήματος καὶ τῆς ἀναβολῆς της, τὸ ἐμμελὲς καὶ ἁρμονικὸν τῶν κινήσεών της καὶ ἡ περὶ τὴν ἐνδυμασίαν της ἄπειρος τέχνη.Ἀδύνατον νὰ τὴν ὑπολάβῃ τις Ἀγγλίδα πρὶν ἀνοίξῃ τὸ στόμα της. «Ἔπιε νερὸν τοῦ Σηκουάνα ἡ Ἀγγλὶς αὐτή,» μ'ἔλεγεν ὁ ἴδιος

Digitized by Google

ἐκεῖνος φίλος μου, καὶ νομίζω ὅτι δὲν ἔχει ἄδικον. Φαντάζεσαι τόρα εὐκόλως, εἰς ποίας ὑπερβολὰς ὠθεῖ καθ' ἑσπέραν ὁ ἐνθουσιασμὸς τὸ εὐφάνταστον καὶ ἐνθουσιῶδες ἀθηναϊκὸν κοινόν. Αἱ φιλοφροσῦναι γίνονται μεγαλοφώνως διὰ λόγων καὶ σχημάτων, τὰ ἐπιφωνήματα τοῦ θαυμασμοῦ ὁμοιάζουσιν ἐνίοτε βρυχηθμούς, αἱ ἀνθοδέσμαι δὲ καὶ περιστεραὶ βρέχουσι κατὰ κεφαλῆς τῆς Lilly, ἥτις οὐδεμίαν συνήθως αἰσθάνεται δυσκολίαν ν' ἀνταποδίδῃ μεγαλοφώνως ἐπίσης καὶ ἐκφραστικώτατα τὰς φιλοφρονήσεις τῶν θυμάτων της. Περὶ τοῦ συντρόφου της Lavator, κοινοτάτου κωμικοῦ τίς οἶδε τίνος ἱπποδρόμου τῆς Εὐρώπης, οὐδὲ λόγος δύναται νὰ γείνῃ, εἰμὴ μόνον ὅτι εἶνε σύζυγος τῆς Lilly—ὡς λέγει.

Δὲν ἐξακολουθῶ τὴν ἐπιστολήν μου σήμερον, διότι ἡ συνέχεια θὰ ἦτον λυπηρά. Προτιμῶ νὰ σοῦ μείνω καὶ πάλιν χρεώστης. Σοφια

Ἡ Ἑστία ἔλαβεν ἐσχάτως παρὰ τοῦ σοφοῦ αὐτῆς φίλου κ. E. Egger τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα πρὸς δημοσίευσιν.

Σ. τ. Δ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ E. EGGER

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΑΔΑΜ

Ὕπνος μυριετὴς νεκροῦ κόνιν ἀμφικαλύπτει·
Αἴνιγμ' ἐν θανάτῳ δύσλυτον, ἔν τε βίῳ·
Ἶσα τέως πᾶσιν ζωῆς μυστήρια, κοὐδεὶς
Εὗρ' ἁγίαν πηγὴν πνεύματος, εὗρε νόου.

SUR ADAM LE PREMIER HOMME.

Les siècles ont passé sur sa tombe ; il y dort,
Mystère par sa vie ainsi que par sa mort.
Nul de ses fils encor n'a pénétré l'essence
Et de l'âme qui sent et de l'esprit qui pense.
ἤ
Et de l'être qui sent et de l'être qui pense.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

216.

Τέλειος κατὰ τὴν ἀνδρίαν εἶναι ὁ πράττων, μαρτύρων ἀπόντων, ὅ,τι ἠδύνατο νὰ πράξῃ κατὰ πρόσωπον ὅλου τοῦ κόσμου.

217.

Ἀφοβία λέγεται ἡ ἐξαίσιος τῆς ψυχῆς δύναμις, ἣν οὔτε διατρέπει, οὔτε ταράσσει, οὔτε συγκινεῖ καὶ τῶν μεγίστων κινδύνων ἡ θέα. Ὑπὸ ταύτης δὲ τῆς δυνάμεως οἱ ἥρωες ὑπηρετούμενοι, καὶ ἀτάραχοι μένουσι, καὶ πλήρη τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ αὐτῶν διατηροῦσιν ἐνώπιον συμβάντων ὑπὲρ ἔννοιαν ἐκπληκτικῶν καὶ φρικτῶν.

218.

Ἡ ὑπόκρισις τεκμήριον εἶναι τῆς τιμῆς, ἣν ἡ κακία πρὸς τὴν ἀρετὴν προσφέρει.

219.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων μάχονται παραβόλως, ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῶν τιμῆς ἀμυνόμενοι· ὀλίγοι δὲ ἐν πάσῃ περιπτώσει ῥιψοκινδυνεύουσιν ἀρκούντως πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν τὰ ὅπλα ἀνέλαβον.

220.

Ἡ ματαιότης, ἡ αἰδώς, ἐξαιρέτως δὲ ἡ τοῦ σώματος κρᾶσις καὶ τῆς ἀνδρίας τῶν ἀνδρῶν· καὶ τῆς γυναικείας ἀρετῆς πολλάκις εἶναι τὰ κύρια αἴτια.

221.

Καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν φειδόμεθα, καὶ τῆς δόξης τρέχομεν κατόπιν. Τούτου ἕνεκα, διὰ νὰ σώσῃ τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐν πολέμῳ ἀριστεύων, καὶ ἐμπειρίας δεῖται καὶ νοῦ, ὑπὲρ τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸν νοῦν τῶν στρεψοδικούντων πρὸς σωτηρίαν πάσης αὐτῶν κτήσεως.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τῷ κακουργιοδικείῳ :

— Ὁμολογεῖς λοιπὸν ὅτι ἔκλεψες τὸν σάκκον αὐτόν ;

— Μάλιστα, κύριε, πρόεδρε.

— Καὶ τοὺς τίτλους μετοχῶν εἰς τὸν φέροντα ;

— Μάλιστα, κύριε πρόεδρε.

— Ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ οἰκογενειακοὶ τίτλοι τοὺς ὁποίους ἐτόλμησες νὰ μεταχειρισθῇς διὰ νὰ περάσῃς ὡς βαρῶνος !

—Σ τὴν ψυχή μου, κύριε πρόεδρε, ἐνόμιζα ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο τίτλος εἰς τὸν φέροντα.

*
* *

Ἔν τινι ἐμπορικῷ καταστήματι κύριός τις ἐπάτησεν ἐξ ἀπροσεξίας τὴν οὐρὰν τοῦ φορέματος τῆς κυρίας***

Ἡ τριάστερος κυρία ἐστράφη μετὰ φοβεροῦ θυμοῦ πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ πάραυτα ἀλλάξασα ὕφος·

—Ἆ ! συγγνώμην, κύριε. . . Ἐνόμισα ὅτι ἦτο ὁ σύζυγός μου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Οἱ συκοφάνται ὁμοιάζουσι τοὺς σφῆκας, οἵτινες ὅσῳ τοὺς κυνηγεῖ τις τοσούτῳ θρασύτεροι γίνονται. Εὐχαρίστως θὰ ἔδιδον ἐγὼ ὅλους τοὺς λόγους τῶν ἱεροκηρύκων περὶ ἁγίας Τριάδος, περὶ Ἀναστάσεως κτλ. ἀντὶ ὀλίγων τινῶν διδαχῶν κατὰ τοῦ φρικώδους ἐλαττώματος τῆς συκοφαντίας (C. J. Werber)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ἐν Παρισίοις *Μέγα Ξενοδοχεῖον* θὰ πωληθῇ διὰ πλειστηριασμοῦ τῇ 8[20 προσεχοῦς Αὐγούστου. Τιμὴ αὐτοῦ ὡρίσθη 19,000,000 φρ. πλέον 6,700,000 διὰ τὰ κεφάλαια καὶ τὸ ἐν αὐτῷ ὑλικόν, καὶ τὰ διάφορα σκεύη τὸ ὅλον φρ. 25,700,000. Ἡ κατὰ τὴν ὁδὸν Σκρίβου οἰκία ἡ ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Ξενοδοχείου ἐξαρτωμένη θὰ πωληθῇ καὶ αὕτη πρὸς 5,000,000 φρ. καὶ 500,000 ἔτι διὰ τὰ κεφάλαια τοῦ Μεγά-

Digitized by Google

λου Καφενείου καὶ τοῦ ξενοδοχείου Σκρίβου καὶ τὸ ὑλικὸν καὶ τὰ διάφορα σκεύη. Καὶ τὸ πλυντήριον δὲ τὸ τῶν Courcelles θὰ πωληθῇ πρὸς 500,000 φρ. καὶ ἔτι 1,300,000 φρ. διὰ τὰ κεφάλαια καὶ τὸ ὑλικὸν τοῦ πλυντηρίου. Ἀξία δὲ μνείας εἶνε ἡ πρόσοδος τῶν τριῶν τούτων ἀκινήτων κτημάτων. Καὶ τὸ μὲν Μέγα Ξενοδοχεῖον ἀποφέρει 508,000, φρ. ἐξ ἐνοικίων καὶ 1,350,000 ἐκ τῆς λοιπῆς ἐργασίας, τῆς δὲ ἐν ὁδῷ Σκρίβου οἰκίας τὰ ἐνοίκια εἶνε 146,000φρ. τὸ δὲ Ξενοδοχεῖον Σκρίβου καὶ τὸ Μέγα Καφενεῖον ἀποφέρουσι κατὰ μέσον ὅρον 250,000 καὶ τὸ πλυντήριον 150,000 φράγκων.

Γενομένου ὑπολογισμοῦ κατὰ προσέγγισιν εὑρέθη ὅτι 23,291 ἐφημερίδες ἐκδίδονται καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον. Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ μὲν 2509, ἐν Γαλλίᾳ δὲ 2000, ἐν Ἰταλίᾳ 1226, ἐν Αὐστρίᾳ 1200, ἐν Ῥωσίᾳ 500, κτλ. κτλ. Τὸ ὅλον τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων εἶνε 13,625, τῶν ἐν Ἀσίᾳ 387, τῶν ἐν Ἀφρικῇ 50, τῶν ἐν Ἀμερικῇ 9129, τῶν ἐν Αὐστραλίᾳ 100, ἐν ὅλῳ 23,921. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδόμεναι ἐφημερίδες δὲν ὑπελογίσθησαν, ὧν ὁ ἀριθμὸς θὰ μετέβαλλεν ἐπαισθητῶς τὸ ἀνωτέρω ἐξαγόμενον. Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν ὁ ὑπολογίσας, ξένος ὤν, νὰ εὕρῃ τὸν ἀκριβῆ ἀριθμόν, ἀφ' οὗ ἡμεῖς Ἕλληνες ὄντες οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν αὐτὸν καθ' ἑκάστην κυμαινόμενον;

Τὰ γαλλικὰ δημοκρατικὰ φύλλα γέμουσι λεπτομερῶν περιγραφῶν περὶ τῆς λαμπρᾶς ἑσπερίδος δι' ἧς ἑώρτασεν ὁ Γαμβέτας τῇ 14 Ἰουλίου (ἔ. ν.) τὴν ἐπέτειον τῆς ἁλώσεως τῆς Βαστίλλης ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ νομοθετικοῦ Σώματος. Τῆς μουσικῆς συμφωνίας μετέσχον οἱ διασημότεροι ἀοιδοὶ τῶν Παρισίων, αἱ ἐπισημότεραι δὲ χορεύτριαι τοῦ Μελοδράματος ἐχόρευσαν τοὺς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως εἰθισμένους χορούς. Ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας καὶ ὁ Γαμβέτας κατεῖχον τὰς τρεῖς πρώτας ἕδρας. Οἱ προσκεκλημένοι συνεποσοῦντο εἰς τέσσαρας χιλιάδας. Αἱ δαπάναι τῆς ἑορτῆς ταύτης ἀνῆλθον εἰς 150,000 φρ. Ὁ βαρύτονος Faure, ὅστις ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μουσικὴν συμφωνίαν ἐπληρώθη φρ. 6,000.

Ἐφημερίδες τινὲς προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσι ῥωμαντικὸν τὸν θάνατον τοῦ πρίγκιπος Λουδοβίκου Ναπολέοντος, διηγούμεναι ὅτι οὗτος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔαρ ἐζήτησεν εἰς γάμον τὴν πριγκίπισσαν Βεατρίκην, ἡ δὲ μήτηρ της, ἡ βασίλισσα Βικτωρία, ἀπέρριψε τὴν πρότασίν του. Τότε ὁ ἀτυχὴς πρίγκιψ, ὅστις ἠγάπα ἐμμανῶς τὴν πριγκίπισσαν Βεατρίκην καὶ ἀντηγαπᾶτο παρ' αὐτῆς, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὸν κατὰ τῶν Ζουλοῦ πόλεμον, ὅπως εὕρῃ τὸν θάνατον· κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν ἡ νεαρὰ πριγκίπισσα ἠσθένησεν, ἡ δὲ μήτηρ της παραλαβοῦσα αὐτὴν μετέβη ὡς γνωστόν, εἰς Ἰταλίαν. Βέβαιον ἐν τούτοις θεωρεῖται ὅτι, ἅμα ἀφιχθείσης εἰς Λονδῖνον τῆς εἰδήσεως τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ναπολέοντος, ἡ πριγκίπισσα Βεατρίκη ἐλιποθύμησε.

Ἀγγλική τις ἐφημερὶς βεβαιοῖ ὅτι ὁ ὑπὸ τῶν Ζουλοῦ φονευθεὶς πρίγκιψ Λουδοβῖκος Ναπολέων πρὶν ἢ ἀπέλθῃ τοῦ Ἀκρωτηρίου εἶχεν ὑπογράψει συμβόλαιον τριακοντακισχιλίων λιρῶν στερλινῶν, τουτέστιν ἑπτακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων φράγκων μετά τινος ἀγγλικῆς Ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας τῆς τῶν ἀνθρώπων ζωῆς.

Τοῦτο μᾶς ἐνθυμίζει ὅτι ὅτε ὁ διάδοχος τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου πρίγκιψ τῆς Οὐαλίας ἐπεχείρησε τὴν τῶν Ἰνδιῶν περιήγησιν αὐτοῦ, ἡ ἀγγλικὴ ἀστυνομία συνῆψεν ἀσφαλιστικὸν ἔγγραφον μετὰ πασῶν τῶν ἀγγλικῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν. Ὥστε ἐὰν ὁ πρίγκιψ ἐφονεύετο κατὰ τὴν περιήγησιν αὐτοῦ, αἱ Ἑταιρίαι αὗται πᾶσαι ἤθελον μετρήσει ὡς ἀποζημίωσιν *τριακόσια πεντήκοντα ἑκατομμύρια φράγκων*, ποσὸν οὐκ εὐκαταφρόνητον.

Ἐσχάτως ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις κ. Krabbe ἡ γνωστὴ εἰκὼν τοῦ Meissonier «Une Halte de Cuirassiers,» ἡ ἐν τῇ Παρισιακῇ ἐκθέσει ἐκτεθεῖσα, ἀντὶ διακοσίων ἑβδομήκοντα πέντε χιλιάδων φράγκων.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἵνα βεβαιωθῶμεν ἐὰν μετάξινον ἢ μάλλινον ὕφασμα περιέχει καὶ βάμβακα. Τὸ ἁπλούστατον εἶνε νὰ κόψωμεν ὀλίγον ἐκ τοῦ ὑφάσματος, νὰ τὸ ξάνωμεν καὶ νὰ καύσωμεν εἰς τὴν φλόγα κηρίου πάντα τὰ νήματα. Καὶ τὰ μὲν νήματα τὰ ἔχοντα ζωϊκὴν τὴν καταγωγὴν ἤτοι τὸ ἔριον, ἡ μέταξα, θὰ καῶσι μετὰ δυσκολίας καὶ θὰ ἀπανθρακωθῶσιν, ἐκβάλλοντα ὀσμὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ καιομένου πτεροῦ ἢ ὀστοῦ, τὰ δὲ νήματα τὰ ἔχοντα φυτικὴν τὴν καταγωγὴν θὰ καῶσιν εὐκόλως οὔτε ἀπανθρακούμενα οὔτε δυσωδίαν ἐκβάλλοντα. Οὕτω δὲ εἶνε εὔκολον νὰ μετρήσῃ τις τὰ νήματα καὶ νὰ ὑπολογίσῃ πόσος βάμβαξ περιέχεται ἐν τῷ μεταξίνῳ ἢ τῷ μαλλίνῳ ὑφάσματι.

Ἕτερος τρόπος ἐπιστημονικώτερος εἶνε ὁ ἑξῆς. Ἐμβαπτίζομεν τεμάχιον τοῦ ἐξεταστέου ὑφάσματος ἐν διαλύσει χλωριούχου ψευδαργύρου (chlorure de zing) 50° καὶ ἐὰν τὸ ὕφασμα εἶνε ὁλομέταξον θὰ διαλυθῇ παραχρῆμα, ἐὰν δὲ μείνῃ ὑπόλοιπόν τι θὰ εἶνε ἔριον ἢ βάμβαξ. Ἐὰν δ' ἔχωμεν μάλλινον ὕφασμα ἐμβαπτίζομεν τεμάχιον αὐτοῦ ἐν διαλύσει ἐν ὕδατι καυστικῆς ποτάσσης 1[10, καὶ τὸ μὲν ἔριον ὅλον θὰ διαλυθῇ, τὸ δὲ ὑπολειφθὲν θὰ εἶναι βάμβαξ.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 1.

Digitized by Google

'Αριθ. 189 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ιανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 12 Αὐγούστου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

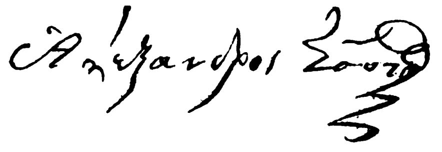

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφὴ τοῦ ψάλτου τοῦ ἀγῶνος Ἀλεξάνδρου Σούτσου ἐλήφθη ἐξ ἐπιστολῆς αὐτοῦ κοινοποιηθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ μακαρίτου Βλαστοῦ, ἐν τῷ τυπογραφείῳ τοῦ ὁποίου ἐτυπώθη τὸ «Ποιητικὸν Χαρτοφυλάκιον». Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην θεωροῦμεν πολύτιμον, διότι σπανιώτατα ὁ ποιητὴς τοῦ «Περιπλανωμένου» ἔγραφεν ἐπιστολάς, ὀλίγισται δ' ἐξ αὐτῶν σώζονται σήμερον. Τὸ ἑπόμενον δὲ πλῆρες δυνάμεως καὶ φλογερᾶς φιλοπατρίας ποίημα αὐτοῦ ἀπεσπάσαμεν ἐκ τῆς «Ἑλληνικῆς Πλάστιγγος»[1] τοῦ 1836. Τὸ ποίημα τοῦτο, γέμον προσωπικῶν ὑπαινιγμῶν, οὓς δυσκόλως δύναται σήμερον νὰ ἐννοήσῃ ὁ μὴ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γινώσκων τοὺς τότε καιροὺς καὶ τὰ πρόσωπα, ἠναγκάσθημεν νὰ συνοδεύσωμεν ὑπὸ πολλῶν σημειώσεων, ἃς σεβαστὸς λόγιος ἐχορήγησεν ἡμῖν. Μακρὰν βιογραφίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Ἑστίᾳ (τόμ. Δ', σελ. 517) ὁ κ. Ἄγγελος Βλάχος. Σ. τ. Δ.

Τὸ εἰς Πειραιᾶ μετὰ τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου[2] συμπόσιόν μου.

1.

Τοῦ ἀλόγου των κρατοῦντες καὶ τοῦ Ἔθνους τὰς ἡνίας
Οἱ Μηνύστροι μας ὑπάγουν εἰς Μαροῦσι μετὰ βίας,
Καὶ ἀπὸ Μαροῦσι πάλιν εἰς Ἀθήνας ἐπιστρέφουν,
Καὶ σκοποὺς μεγάλους τρέφουν,
Καὶ καθεὶς ἀπὸ τοὺς πέντε[3] πετακτοὺς ἐκλαμπροτάτους
Τρέχει, τρέχει. . . . καὶ τί κάμνει ;—μίαν τρύπαν 'ς τὸ νερόν.
Καὶ ὁ ἥσυχός μας γέρων, τὸ Συμβούλιον τοῦ Κράτους,[4]
Ἀσχολεῖται εἰς συνθέσεις εὐπειθῶν ἀναφορῶν,
Καὶ δυὸ τρεῖς ἐφημερίδες μὲ πολὺν ἑλληνισμὸν
Κάμνουν μία πρὸς τὴν ἄλλην ὕβρεων χαιρετισμόν.

Σύγχυσις γλωσσῶν καὶ λόγων, χάος ἰδεῶν καὶ πόθων,
Ἀφ' οὗ ἔφυγεν ὁ Ὄθων[5].
Ὁ κονιορτός μας, ὅστις ὡσὰν νέφος μελανὸν
Ἀνυψοῦται εἰς τοὺς δρόμους τῶν ἀκτίστων Ἀθηνῶν,
Εἰκονίζει αὐτὸς μόνος
Καὶ τὸ σκότος καὶ τὴν ζάλην τοῦ πολλοῦ μας κυκεῶνος.
«Ἐπανάστασιν ! (φωνάζει ὁ *Σωτὴρ*[6] ὁ πατριώτης,)
Καὶ ὁ Ἀρμανσπέργης κάτω ! κ' ὑπουργὸς ἐγὼ ἐν πρώτοις !»

1. Ἡ «Ἑλληνικὴ Πλάστιγξ», περιοδικὸν φύλλον ἔμμετρον καὶ πεζόν, κατ' ἀπομίμησιν τῆς γαλλικῆς «Νεμέσεως» τοῦ Barthélemy, συνταςσόμενον ἐν Ἀθήναις, ἐν ἔτει 1836, ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου. Τῆς «Ἑλληνικῆς Πλάστιγγος» σπανιωτάτης καὶ δυσευρέτου καταστάσης σήμερον, ἐξεδόθησαν ἓξ ἀριθμοί.
2. Ὁ Ἀθανάσιος Χριστόπουλος ἐπεσκέφθη ἐν ἔτει 1836 τὰς Ἀθήνας, ἔνθα διέτριψε περὶ τοὺς δύο μῆνας.
3. Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας ἦσαν ὁ Ι. Ῥίζος, Σμάλτς, Δρ. Μανσόλας, Α. Κριεζῆς, Γ. Λασσάνης, Ἀρχιγραμματεὺς δὲ τῆς Ἐπικρατείας ὁ Ἄρμανσπεργ.
4. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας συνέκειτο ἐκ τῶν Γ. Κουντουριώτου, Π. Μαυρομιχάλη, Α. Ζαΐμη, Ἰ. Μέξη, Ν. Βόταση, Κ. Μοναρχίδου καὶ ἄλλων.
5. Ὁ βασιλεὺς Ὄθων κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1836 μετέβη εἰς Γερμανίαν ὅπως νυμφευθῇ, ἐπέστρεψεν δὲ εἰς Ἑλλάδα κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1837. Κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ βασιλέως, τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιγραμματέως Ἄρμανσπεργ, ἐπεφορτίσθη τὴν διαχείρισιν τῶν κυβερνητικῶν ὑποθέσεων.
6. Ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ὑπὸ Ν. Σκούφου καὶ ἀνήκουσα εἰς τὴν γαλλικὴν μερίδα, ἧς ἀρχηγὸς ἦν ὁ Ι. Κωλέττης.

Digitized by Google

Συνταγματικὴν ἡ Στάελ[7] προκηρύττει Μοναρχίαν,
Καὶ ὁ κὺρ Ἀντωνιάδης[8] ἄκρατον δημοκρατίαν,
Καὶ ὁ Σοφιανόπουλός[9] μου
Τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου,
Κ' ἕνας κράκτης πετεινός,
Κήρυξ μας ὁ πρωϊνός,[10]
Ξεκουφαίνει μίαν πόλιν,
Πλὴν τὴν δεκατίζει ὅλην.
Ἀπ' ἐδῶ Ἀρμανσπεργίσται ταῖς δραχμούλαις κυνηγοῦντες,
Ἀπ' ἐκεῖ κὺρ δημοκράται τὴν πατρίδα των θρηνοῦντες,
Χωρὶς ἕνα ὀβολόν,
Πλὴν γεμάτοι φρονημάτων κ' αἰσθημάτων ὑψηλῶν!
Ἐδῶ σφόδρα πατριῶται
δώδεκα Κωλεττικοί.
Ἐκεῖ σφόδρα Φαναριῶται
Ἓξ Μαυροκορδατικοί.

Παρεκεῖ μακρὰν τοῦ δείπνου, καὶ κυττάζοντες ὑπόδρα,
Κυβερνητικοί[11] πενῆντα, παραπονεμένοι σφόδρα.
Εἴδετε ποτὲ μεγάλον, πεινασμένον μελισσῶνα
Μὲ ὁρμὴν νὰ πίπτῃ ὅλος εἰς στενόχωρον ἀνθῶνα;
Ἕνα μέρος του βυζαίνει τὴν τρισεύοσμον οὐσίαν
Μετὰ βίας, μετὰ κόπου,
Καὶ τὸ ἄλλο μετὰ βόμβου καὶ χωρὶς τροφὴν καμμίαν
Τριγυρνᾷ εἰς τὸν ἀέρα διὰ τὸ στενὸν τοῦ τόπου.
Ἰδοὺ τώρα αἱ Ἀθῆναι, ἰδοὺ σήμερον οἱ ὅσοι
Ἢ λιμώττοντες φωνάζουν, ἢ χορτάτοι σιωπῶσι....
Μὲ τῆς πλώσκας μας τὸν πλοῦτον,
Μὲ τὴν ἥσυχήν μας φρένα,
Ἀθανάσιε, εἰς τοῦτον
Ἂς σταθοῦμεν τὸν λιμένα.
Ἂς σκοτίζωνται οἱ ἄλλοι·
Ποιηταὶ κ' οἱ δυὸ ἡμεῖς,
Ἂς χαροῦμεν τῆς στιγμῆς
Καὶ τῆς φύσεως τὰ κάλλη.

2.

Τί παλίρροια κομμάτων! Τί παθῶν κυματισμός!
Τί αἰώνιος σεισμός!
Τῆς φιλονεικίας ὅλης ἡ σειρὰ εἶναι αὐτή.
Τὸ πηδάλιον ὁ Ὄθων, ὡς ἀνῆλιξ, νὰ κρατῇ
Δὲν ἠμπόρει αὐτὸς μόνος·
Ἔπρεπε λοιπὸν κ' εἰς ἄλλους νὰ παραδοθῇ ὁ θρόνος.
Ἐζήτησεν ὁ Ἄρης-Ἄβελ[12] καὶ ὁ δόκτωρ-Μαουρέρος[13]
Τὸν ἐχθρόν των Ἀρμανσπέργην νὰ διώξωσιν ἐγκαίρως,
Κ' ἔδωκαν εἰς τὸν Τρικούπην καὶ εἰς τὸν Μαυροκορδάτον[14]
Τὰ διαβατήριά των.
Ἀλλ' ὁ Ἀρμανσπέργης ὅλους ἔβαλεν εἰς τὸ καρύδι.
Ἀπεδίωξεν ἐκείνους καὶ δὲν ἔφερεν αὐτούς.

7. Ὁ Ἀλέξανδρος Σοῦτσος ἀποκαλεῖ εἰς πολλὰ μέρη τῆς «Πλάστιγγος» Σ τ ά ε λ τὴν ἐφημερίδα «Ἀναγεννηθεῖσαν Ἑλλάδα», ἀνήκουσαν εἰς τὴν ἀγγλικὴν μερίδα, ἧς ἀρχηγὸς ἦν ὁ Ἀλ. Μαυροκορδάτος.

8. Ὁ ἐκδότης τῆς «Ἀθηνᾶς» Ἐμμ. Ἀντωνιάδης.

9. Ὁ ἐκδότης τῆς «Προόδου» Π. Σοφιανόπουλος.

10. «Πρωϊνὸς κήρυξ», ἐφημερὶς ἐκδιδομένη μέχρι πρὸ μικροῦ ὑπὸ τοῦ τυπογράφου Δ. Μαυρομμάτου. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κλάδου, στρατιωτικοῦ ἰατροῦ, ἀνῆκε δὲ τοῖς Ἀρμανσπεργισταῖς.

11. Κυβερνητικοὶ (Καποδιστριακοὶ ἢ Ναπαῖοι) ὀπαδοὶ δηλαδὴ τῆς ρωσικῆς μερίδος, ἧς τὴν διεύθυνσιν ἀνέλαβεν ὁ Θ. Κολοκοτρώνης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου, ἀργότερον δέ, ἐν ἔτει 1843, ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς.

12. Μέλος τῆς Ἀντιβασιλείας, διευθύνας ἰδίως τὰ στρατιωτικά.

13. Ὁ διάσημος νομοδιδάσκαλος καὶ μέλος τῆς Ἀντιβασιλείας.

14. Ὁ μὲν Σ. Τρικούπης ἀπεστάλη πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος εἰς Λονδῖνον, ὁ δὲ Α. Μαυροκορδάτος εἰς Μόναχον.

Digitized by Google

Εὐχαρίστησιν μεγάλην μὴν εὑρίσκων 'ς τὸ παιγνίδι
Καὶ τοὺς λόγους ὅλους βλέπων ὁ Κωλέττης περιττούς,
Συμμαχεῖ μὲ Λεζουΐρον[15], Ἐϊδὲκ[16] καὶ Γρεϊνέρον,[17]
Κ' ἔρχεται τὸ ῥόπαλόν του εἰς μονομαχίαν φέρων.
Εἴδετε πληγὰς γεμάτον λέοντα ψυχοῤῥαγοῦντα
πλὴν ἀκόμη πολεμοῦντα;

Τὴν ὀργὴν δεικνύων ὅλην τοῦ ἐκπνέοντος θηρίου,
Ὡς Σαμψὼν τοὺς στύλους ὅλους τοῦ πολιτικοῦ κτιρίου
Συναρπάζων ὁ Κωλέττης εἰς τὰς δύο του ἀγκάλας
Τοὺς σαλεύει, ἀλλὰ πίπτει μοναχὸς αὐτὸς ὁ τάλας.
Εἰς τοῦ λέοντος τὸ δέρμα νὰ καθήσουν οἱ Μανοῦσοι[18]
Καὶ Κλονάραι προσπαθοῦσι.

Τοῦ Μαυροκορδάτου θέλουν τὴν ἐπάνοδον ταχέως,
Ἢ κτυποῦν τὸν Ἀρμανσπέργην εἰς τὴν Ἀθηνᾶν[19] ἀλλέως.
Πόλεμος λοιπὸν ἐκ τρίτου·
Σύμμαχοι τοῦ Ἀρμανσπέργου οἱ χθὲς ἄσπονδοι ἐχθροί του,
Οἱ Κωλετισταὶ κινοῦνται κατὰ τῶν δογματιστῶν
Μ' ἐνθουσιασμὸν ζεστόν.
Πλὴν ζητοῦντες ὑπουργεῖα
Εἰς τὸ κάτω τῆς γραφῆς,
Μένουν 'ς τοῦ λουτροῦ τὰ κρύα
Μουσκευμένοι, κατηφεῖς.

Ἐκ τετάρτου τώρα φέρουν ἕναν κόσμον ἄνω κάτου
Καὶ τὰ τέκνα τοῦ Κωλέττου καὶ τὰ τοῦ Μαυροκορδάτου.
Παρομοίως γονεῖς παίδων ἀδυνάτων κι' ἀνηλίκων
Πολεμοῦντες μ' ἕνα ξένον εἰς τὸν ἄθλιόν των οἶκον,
Βλέπουν μέρος εἰς τὴν μάχην τὰ μικρά των νὰ λαμβάνουν
Καὶ τὴν ποδιὰν τοῦ ξένου νὰ τραβοῦν καὶ νὰ δαγκάνουν....
'Σ ὅλων σας τὴν δόξαν πίνω
Πολεμάρχαι φοβεροί,
Καὶ πρὸς ποῖόν σας νὰ κλίνω
Ἡ ψυχή μου ἀπορεῖ.
Ἀθανάσιε, νὰ ζήσῃς,
Ἄρχισε νὰ τραγουδήσῃς,
Ὄχι πλέον καθὼς πρῶτον
Τραγουδάκια τῶν ἐρώτων,
Ὄχι στίχους βακχικούς,
Ἀλλὰ ὕμνους, ἀλλ' ἐπαίνους
Διὰ ἓξ ἑπτὰ τοῦ Γένους
ἥρωας πολιτικούς.

3.

Θέαμα πραγμάτων ὄντως ἐξαισίων καὶ τρανῶν!
Τὸ Συμβούλιον τοῦ δήμου τῶν μεγάλων Ἀθηνῶν
Ἐδῶ φρύγανα στοιβάζει
Καὶ τῆς Ἀναγεννηθείσης τὴν πυρὰν προετοιμάζει.
Εἰς τὴν δίκην τοῦ Σωτῆρος[20] ἕνας κόσμος ἐκεῖ τρέχει
Καὶ σκοπὸν νὰ μάθῃ ἔχῃ
Ἂν 'μπορῇ κανεὶς πληρόνων δραχμῶν δύο χιλιάδας
Νὰ ὑβρίζῃ ὅσους θέλῃ ὀκτὼ δέκα ἑβδομάδας.

15. Διατελέσας ἄλλοτε Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν.
16. Μέλος τῆς Ἀντιβασιλείας.
17. Μέλος τοῦ Ἀνακτοβουλίου.
18. Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου ὅστις διετέλεσεν ἐπί τινα χρόνον Ἀρεοπαγίτης.
19. Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Ἐμμ. Ἀντωνιάδου.
20. Τῆς οὕτω καλουμένης ἐφημερίδος.

Digitized by Google

Παρεκεῖ καταπλακόνουν
Ὑπουργοί μας ἐξ ἐφόδου
Τὸν συντάκτην τῆς Προόδου[21]
Καὶ εἰσαγγελεῖς σταυρόνουν
Μετ' ἀλαλαγμοῦ καὶ κτύπου
Τὸν συνθέτην τοῦ Μενίππου.[22]
Πλὴν τὰ λάθη τῶν λογίων δημοσίως ἂν παιδεύουν,
Ἡ δημόσιος παιδεία καὶ τὰ φῶτα προοδεύουν ;
Κανενὸς καλοῦ λυκείου, καμμιᾶς ἀκαδημίας
Σύστασιν δὲν ὀργανίζουν οἱ Μαικῆναι τῆς παιδείας.
Τὸ ἐμπόριον τῆς Σύρας, τῶν Πατρῶν καὶ τοῦ Ναυπλίου
Ἀποθνήσκει κι' οὐδὲ ἴχνος δὲν μᾶς μένει ἑνὸς πλοίου.
Καὶ βαρὺς ἐν τούτοις φόρος ὁ τῶν ἐπιτηδευμάτων[23]
Τὴν διάλυσιν σπουδάζει νὰ ταχύνῃ τῶν πραγμάτων.

Ἀπαντήσατε μυρμήκων εἰς τοὺς δρόμους φωλεάν ;
Εἴδετε τὴν φίλαυτόν των καὶ μικράν των γενεάν ;
Ὁ καθεὶς ἀπ' ἕνα κόκκον σίτου ἢ κριθῆς συνάζει,
Τοῦ χειμῶνός του μὲ βίαν τὴν τροφὴν προετοιμάζει,
Καὶ τριγύρω οἱ μεγάλοι μύρμηκες μὲ τὰ πτερά των,
Ὑπουργοὶ μὲ τὰς στολάς των καὶ μὲ τὰ τρικέρατά των
Κυβερνοῦν τὴν κοινωνίαν τῶν ἀόκνων ἐντομίσκων.
Ὁ χορὸς νὰ τῶν 'δικῶν μας Μυρμιδόνων ὑπουργίσκων,
Καὶ μικρῶν ὑπαλληλίσκων.
Ὁ καθεὶς τὸ ἴδιόν του,
Ὁ καθεὶς μὲ τὸν σκοπόν του.
Ἀθλιότης
Καὶ μικρότης!
Καθαρὸς ἐγωϊσμός,
Γενικὸν κανὲν συμφέρον ! κανεὶς μέγας στοχασμός !
Νὰ οἱ ἔνδοξοι ἀγῶνες, νὰ αἱ μόναι προσπαθήσεις
Τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων !
Δεκαπέντε χρόνων πόνοι καὶ φρικταὶ κοιλοπονήσεις
Γέννησαν ἓν κράτος τέρας, ἕνα κολοβὸν Πασκῖνον.
Χωρὶς στράτευμα καὶ στόλον, χωρὶς χρήματα καὶ φῶτα,
Ἑκατὸν μιλλιουνίων χρέος φέροντες εἰς νῶτα,
Καὶ ψυχὰς μὴ κυβερνῶντες οὐδὲ ὅσας ἕνας Βῶδας,
Ἀπ' ἐπάνω ἕως κάτω, ἀπὸ κεφαλῆς εἰς πόδας
Εἴμεθα ἐπίσης ὅλοι οἱ μεγάλοι καὶ τρανοὶ
Ἔρις μόνον καὶ φωνή . . .

Ἀθανάσιε, νὰ ζήσῃς,
Θέλησε νὰ μὲ συστήσῃς
Εἰς τὸν Βάκχον, εἰς τὸν μόνον
Φίλον σου τριάντα χρόνων.
Τύφλαις νἄχουν, καλὰ λές,
Ἡ σοφίαις ἡ πολλαῖς,
Κ' ἡ πολιτικαῖς, κ' ἡ ἄλλαις
Τῶν φιλελευθέρων ζάλαις.
Ἀθηνῶν ἐφημερίδες, αἱ σοφώταταί σας γνῶμαι
Μὲ ἀρέσουν, καί μ' ἀρέσεις σὺ πρὸ πάντων, Ταχυδρόμε![24]

21. «Πρόοδος», δημοκρατικὸν περιοδικὸν φύλλον, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Π. Σοφιανοπούλου.
22. Συντάκτης τοῦ «Μενίππου», εὐφυοῦς σατυρικοῦ φύλλου, ἦν ὁ κ. Θεόδωρος Ὀρφανίδης.
23. Φόρος ἐπιβληθεὶς ἐν ἔτει 1836.
24. Ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ὑπὸ Παλαιολόγου.

Digitized by Google

'Αλλ' ἐνῷ σ' ἀκούω πίνων,
Γύριζε τὸν Σκάπουλάν σου, τὸν Σουΐδαν καὶ Βαρῖνον.
Παραγέμιζε μὲ τέχνην τὰ πλατιὰ πλατιά σου φύλλα
Μέ: «*νωδὸς καὶ σοροδαίμων καὶ κακόχυμος Σιβύλλα*
'Ορρωδεῖ καὶ ῥυμουλκεῖται
Δυσποτμεῖ κ' οἰστρηλατεῖται.»
Καὶ τὸ τύπτω, τύπτεις, τύπτει, καὶ πατί, πατά, πατοῦκα,
Κι' ὁ Βενθὰμ τοῦ Γ. Α.[25] καὶ ἡ Ξυνωρὶς[26] τοῦ Δούκα.

Εἰς ὑπόνομον πλησίον καὶ μὲ ἀναμμένην δᾶδα,
Φιλελεύθερε Σωτήρ μου, φοβερίζεις τὴν Ἑλλάδα.
'Αλλ' οἱ Ἕλληνες γελῶμεν καὶ δὲν βάλλομεν πυράν
Εἰς τὸν πατρικόν μας οἶκον.
'Αλλὰ τὴν ἀποστασίαν θεωροῦντες θλιβεράν
Τρέμομεν τὴν ἀναρχίαν, ὡς τὰ πρόβατα τὸν λύκον.
Εἰς τὸν μαγικόν του λύχνον καθὼς ἕνας παριστάνει
Πότε θέατρα καὶ πόλεις, πότε μάχας στρατευμάτων
Καὶ χυσίματα αἱμάτων,
Καὶ φωνάζει· «τί ζητεῖτε; νὰ μὲ πῆτε μόνον φθάνει»
Παρομοίως καὶ σὺ κράζεις
'Εν ᾧ φύλλον συχναλλάζεις:
«Θέλετε τὴν νηνεμίαν;
Εἶμ' ἐδῶ· ἰδοὺ τὰ πάντα μέλι γάλα, γάλα μέλι.
Θέλετε τὴν τρικυμίαν;
Εἶμ' ἐδῶ· ἰδοὺ ὁ κόσμος ἄνω κάτω· μὴ σᾶς μέλη.»
Εἰς τὸ κοινοβούλιόν σου, δρέπανον τοῦ Ζαχαρίου,[27]
Μετ' ἀληθινῆς λατρείας κ' ἐνθουσιασμοῦ ἁγίου,
'Αθηνᾶ, ἐκ τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς σκέπτομαι, πιστεύω.
Πλὴν τὸ ἔαρ μου παρῆλθεν, ὅλους μου τοὺς νέους χρόνους
Εἰς τὰς λύπας, εἰς τοὺς πόνους
Ν' ἀναλώσω κινδυνεύω,
Καὶ ἀκόμη τὴν πατρίδα
Συνταγματικὴν δὲν εἶδα.

Σὲ κατέστρεψαν, γλυκύ μου ὄνειρον τόσων ἐτῶν,
Σχέδια Μαυροκορδάτων, Τρικουπῶν καὶ Κωλεττῶν,
Καὶ τῶν ἐσωτερικῶν μας διαιρέσεων ὁ ᾅδης
Κ' ἡ κατάστασις τῶν ξένων στρατευμάτων ἡ αὐθάδης.
Πέρασα εἰς ὕπνον ὅλην τὴν αὐγήν μου, κ' εἰς χιμαίρας,
Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοίγω πρὸς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας...
'Αθανάσιε, τί βλέπεις τὸ θαλάσσιον νερόν
ὁποῦ τρέχει καὶ πηγαίνει,
Καὶ δὲν βλέπεις εἰς τὴν γῆν μας καὶ κοντά μας τὸν καιρὸν
ὁποῦ φεύγει καὶ δὲν μένει;...
Δὲν ἐγνώριζα ὁ τάλας (ὢ νεότης κι' ἀπειρία!)
Λέξεις μάταιαι πῶς εἶναι καὶ πατρὶς κ' ἐλευθερία.
Τὰς ἐπρόφερα ὡς τώρα καὶ μὲ σέβας καί μ' ἐλπίδα.
Πλὴν ἀλλοίμονον! τοῦ κόσμου τὴν ἀπάτην πλέον εἶδα.

5.

Δὲν μὲ λέγεις ποῖος σκώληξ μυστικὸς μὲ κατατρώγει;
διατί αὐτοὶ τοῦ πένθους καὶ τῆς θλίψεως οἱ λόγοι;
Ὅμοιος μὲ διαβάτην, ὅστις μὲ σπουδὴν μεγάλην
νύκτα καὶ ἡμέραν τρέχων ἀπὸ μίαν πόλιν 'ς ἄλλην

25. Ὁ Γ. 'Αθανασίου, μεταφραστὴς τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου τοῦ Βένθαμ.
26. Σύγγραμμα τοῦ Νεοφύτου Δούκα, περιέχον φυσικὴν καὶ μεταφυσικήν.
27. «Δρέπανον τοῦ Ζαχαρίου» ὠνομάσθη ὁ πρῶτος κατὰ Καποδιστρίου Διάλογος τοῦ Α. Κοραῆ, ἐκδοθεὶς τῷ 1830.

Digitized by Google

βλέπει ὅλ' ἀδιαφόρως.
Ψυχρὰ ὅλα κ' ἐγὼ βλέπω, κ' εἶμαι ξένος ὁδοιπόρος....
Ὄνειρα ἐλευθερίας, διελύθητε βραδέως
Καί μ' ἀφήσατε εἰς σκότος.
Ἱερώταται εἰκόνες, ἀρετή! πατρίς! ματαίως
Λίβανον εἰς τὸν βωμόν σας ἐγὼ ἔκαυσα ὁ πρῶτος....
Ὦ ἀκράτητος χαρά,
Ὦ ψυχῆς παραφορά,
Ὅταν ἤκουσα 'ς τῶν Γάλλων τὰς Ἀθήνας κατὰ πρῶτον
Τῆς Ἑλληνικῆς μας δόξης καὶ τῶν ὅπλων μας τὸν κρότον!
Νὰ ἰδῶ ἐφανταζόμην τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν
Ἐλευθέραν ἐκ Μαλέου μέχρις ἄκρων τοῦ Εὐξείνου,
κ' ἐξ ἀνδρῶν τετρακοσίων ἀντιπρόσωπον βουλὴν
Ἐς τὴν ἑπτάλοφον καθέδραν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.
Κάτοικος ὁ Ἕλλην τώρα βασιλείου στενωτάτου,
Μὲ τὰς δύο χεῖρας φθάνει καὶ τὰ δύο σύνορά του,
Κ' ἡ Ἑλλὰς ἡ πεινασμένη
Ἀπ' τὸν Βρετανὸν προσμένει
Ἕνα ψίχαλον νὰ πέσῃ
Ὅταν κι' ὅπως τὸν ἀρέσῃ.

Κ' ἡ Ἐλευθερία στέκει σκυθρωπή, σιωπηλή,
Κι' οὐδὲ δόξα πλέον Ἔθνους, οὐδὲ δῆμος ἢ βουλή!
Εἰς τὴν πρώτην ἡλικίαν, τὴν πολὺ ἀγαπητήν,
Τὸν ὁρίζοντα τοῦ βίου ὅλοι βλέπομεν πλατύν.
Πλὴν καθόσον προχωροῦμεν
Τὸ στενόχωρον τοῦ κόσμου μετὰ λύπης θεωροῦμεν.
Ὅλος ἔκθαμβος μακρόθεν μὲ τὸ πρῖσμα τῆς ἐλπίδος
Τὴν ἀνάστασιν ὁμοίως κ' ἐγὼ εἶδα τῆς πατρίδος.
Ἀλλ' αὐτὴν ἀπὸ πλησίον βλέπων τώρα, βλέπω μόνον
Εὐτελεῖς καρποὺς μεγάλων θυσιῶν μας καὶ ἀγώνων...
Ὡς ἐκεῖνα τὰ πτηνὰ
Τ' ἄγνωστα καὶ μακρυνά,
Ὁποῦ τρέχουν τὰς ἐκτάσεις
Τ' οὐρανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης,
Ἀθανάσιέ μου, ἦλθες μετὰ χρόνων περιόδους
Εἰς τὴν γῆν μας νὰ ζητήσῃς στέγην φωλεᾶς εὐώδους,
Ἀλλὰ φεύγεις μετ' ὀλίγον
Λευκὰς πτέρυγας ἀνοίγων.

6.

Φῦγε... ἡ Ἑλλὰς ἡ νέα,
Καὶ αὐτὴ ὡς ἡ ἀρχαία,
Τοὺς υἱούς της φθονεῖ ζῶντας
Καὶ τοὺς ἀγαπᾷ θανόντας.
Φῦγε ... ὁ κλεινὸς πατήρ μας, ὁ φωστὴρ τῆς Ἰωνίας,
ὁποῦ μετὰ θάνατόν του ἐγκολποῦντο ἑπτὰ πόλεις,
Μὲ τὴν λύραν εἰς τὰς χεῖρας, μὲ τὸν δίσκον τῆς πενίας,
Ψωμοζήτης, ὅσῳ ἔζη, τῆς Ἑλλάδος ἦτον ὅλης.
Φῦγε... πρὶν ἐφημερίδες σ' ἐξυβρίσουν, σὲ πληγώσουν,
Καὶ εἰς τοῦ κοινοῦ τὴν κρίσιν τὴν ζωήν σου παραδώσουν
Κολοβήν, παρηλλαγμένην,
Καὶ μὲ ψεύδη μολυσμένην.

Φῦγε... εἰδεμὴ ἀλείψου εἰς αἰώνιον ἀγῶνα
Καὶ εἰς τὸν πολιτικόν μας καὶ σὺ ἔμβα κυκεῶνα,
Ἐχθρὸς μέχρι συντελείας
Ἄσπονδος τῆς τυραννίας,

Digitized by Google

Καὶ τὴν ὕπαρξίν σου δίδων δωρεὰν εἰς τοὺς συγχρόνους,
Καὶ ἀκόμη μὴ ἐκφεύγων καὶ τὰ μίση καὶ τοὺς φθόνους.

Φῦγε. . . Εἴθε κ' ἐγώ, φίλε, τὸν πλατὺν ὠκεανὸν
Νὰ διέλθω μετ' ὀλίγον, καὶ ὑπ' ἄλλον οὐρανόν,
"Οστις ἄλλας χώρας στέφει,
Νὰ περάσω μὲ τὰ νέφη,
"Οταν κατασκοτισμένα, τοὺς αἰθέρας διατρέχουν
Κ' εἰς τὰ στήθη των κρυμμένας τρικυμίας μαύρας ἔχουν!

Φῦγε. . . φῦγε. . . 'Αλλὰ ποία ἐσωτερικὴ φωνὴ
"Οταν ζῶμεν εἰς τὰ ξένα τὴν καρδίαν μας κινεῖ
Καὶ πρὸς τὴν πατρίδα ὅλους καὶ μᾶς ἄγει καὶ μᾶς φέρει;
Δὲν ἐζήτησα μακρὰν της ἔρημα πολλάκις μέρη;
Πλὴν μὲ φλόγα νοσταλγίας εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς
Δὲν ἐπέστρεψα δακρύων, ἄθλιος καὶ δυστυχής;
Μακρὰν ὄντες τῆς 'Ελλάδος, ὡς τὰ βρέφη τὴν μητέρα
Μετὰ πόθου τὴν ζητοῦμεν·
'Αλλ' ὡς πνεύσωμεν ὀλίγον τῆς 'Ελλάδος τὸν ἀέρα,
Παρευθὺς μετανοοῦμεν. . .

Τοῦ σημάντρου ἐπεθύμουν
'Η θρησκευτικὴ νὰ ἤμουν
Καὶ περίλυπη φωνὴ
"Οπου φεύγει καὶ θρηνεῖ·
"Η νὰ ἤμουν ἡ σελήνη
"Οταν εἰς τὴν δύσιν σβύνῃ,
"Η τὸ χόρτον τοῦ ἐδάφους,
Τὸ βλαστάνον εἰς τοὺς τάφους! . . .

ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΔΩΜΑΤΙΟΝ

['Εκ τῶν τοῦ Μεριμέου.]

Τὴν αἴθουσαν τοῦ βορείου ἐν Παρισίοις σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ περιήρχετο ἐν ταραχῇ καὶ ἀνησυχίᾳ νέος τις, φέρων δίοπτρα κυανᾶ ἐπὶ τῆς ῥινός, ἣν ἔκρυπτε διηνεκῶς διὰ μανδυλίου, καίτοι δὲν ἐφαίνετο πάσχων ἐκ καταῤῥοῆς· διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἐκράτει μικρὸν σάκκον περιέχοντα, ὡς ἔπειτα ἔμαθον, κοιτωνικὴν ἐσθῆτα καὶ ζεῦγος πρωϊνῶν περισκελίδων. Τὴν προσοχὴν τοῦ οὕτω περιπατοῦντος ἀπησχόλουν δύο τινά, ἡ θύρα τῆς εἰσόδου, δι' ἧς ἐπεσκόπει ἐκ διαλειμμάτων τὴν ὁδόν, καὶ ἡ ὥρα, ἣν ἐξηκρίβονε ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, παραβάλλων τὸ ὡρολόγιον αὐτοῦ πρὸς τὸ τοῦ σιδηροδρόμου. 'Η τοιαύτη ἐν τούτοις ἀνυπομονησία ἦτο νευρικὴ μᾶλλον ἢ λελογισμένη, ἀφοῦ ἡ πρὸς ἀναχώρησιν ὡρισμένη στιγμὴ ἀπεῖχε μίαν εἰσέτι ὥραν. Πρέπει δὲ καὶ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ μέλλουσα ν' ἀναχωρήσῃ ἁμαξοστοιχία δὲν ἦτο ἐκ τῶν πολυτελῶν ἐκείνων, δι' ὧν συνήθως μετακομίζονται εἰς τὰς ἐπαύλεις των οἱ Παρισινοὶ τραπεζῖται κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος. Αἱ ἅμαξαι πρώτης θέσεως ἦσαν ὀλίγισται, οἱ δὲ διαδοχικῶς φθάνοντες ἐπιβάται ἐφαίνοντο ἀγαθοὶ ἀγρόται ἢ μεταπράται τῶν προαστείων. 'Αλλ' ἐν τούτοις ὁσάκις εἰσήρχετό τις εἰς τὸν σταθμὸν ἢ ἐσταμάτα ἅμαξα πρὸ τῆς εἰσόδου, ἡ καρδία τοῦ διαβηματίζοντος ὠγκοῦτο ὡς ἀερόστατον ἕτοιμον πρὸς ἀνύψωσιν, τὰ γόνατά του ἔτρεμον καὶ τὰ ὀμματοϋάλια κατέπιπτον εἰς τὴν ἄκραν τῆς ῥινός, ἐφ' ἧς, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἦσαν τοποθετημένα ἀνάποδα.

'Η τοιαύτη συγκίνησις τοῦ νεανίσκου ἐκορυφώθη, ὅτε μετὰ μακρὰν προσδοκίαν εἰσῆλθε διὰ πλαγίας θύρας κυρία τις μελανείμων, κεκρυμμένην ἔχουσα τὴν ὄψιν ὑπὸ πυκνὸν πέπλον καὶ κρατοῦσα κἀκείνη δερμάτινον σακκίδιον, περιέχον κομψὴν κοιτωνικὴν ἐσθῆτα καὶ ζεῦγος ἀτλαζίνων ὑποδηματίων. 'Η νεωστὶ εἰσελθοῦσα καὶ ὁ ἀναμένων αὐτὴν ἐπροχώρησαν πρὸς ἀλλήλους λοξῶς βλέποντες πρὸς δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν μή τις τοὺς παρετήρει. Συναντηθέντες εἰς τὸ κέντρον τῆς αἰθούσης ἠντικρύσθησαν ἐπί τινας στιγμὰς ἄφωνοι, ἀσθμαίνοντες καὶ κλονιζόμενοι ἐκ τῆς κατεχούσης αὐτοὺς συγκινήσεως, ἥτις ἦτο ἐξ ἐκείνων, ἀνθ' ὧν ἤθελον ἐγὼ ἀνταλλάξει προθύμως ἑκατὸν ὁλόκληρα ἔτη τοῦ ἀνουσίου φιλοσοφικοῦ μου βίου.

— Λέων, εἶπε τέλος πάντων ἡ νεαρὰ γυνή, διότι ἦτο εἰκοσαέτις καὶ ὡραία, ἐπέτυχον τὰ

Digitized by Google

πάντα. Εἶμαι εὐτυχεστάτη. Ἀλλὰ ποῦ εὗρες αὐτὰ τὰ ὀμματοϋάλια, ὑπὸ τὰ ὁποῖα καταντᾷς ἀγνώριστος;

— Ὅπως καὶ σὺ ὑπὸ τὸν μαῦρον τοῦτον πέπλον, ἀπεκρίθη ὁ Λέων ἀνασκιρτῶν ἐκ τῆς χαρᾶς.

— Ἂς λάβωμεν ταχέως τὰς θέσεις μας. Χάριτι θείᾳ οὐδεὶς ὑποπτεύει τὸ παραμικρόν.Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην *ὑποτίθεμαι* ὁδοιποροῦσα μετὰ τῆς φίλης μου Κλάρας καὶ τοῦ συζύγου της πρὸς τὸν ἐξοχικὸν αὐτῶν οἶκον, ὅπου πρόκειται νὰ τοὺς ἀποχαιρετήσω αὔριον. Ἀλλά, προσέθηκεν ἡ νέα γυνὴ σφίγγουσα τὸν βραχίονα τοῦ συντρόφου της, ἡ Κλάρα ἀνεχώρησε πρὸ μιᾶς ἤδη ὥρας, ἐγὼ δέ, ἀφοῦ διαμείνω τὴν ἑσπέραν... *παρ' αὐτῇ*, θέλω τὴν ἀποχαιρετήσει αὔριον εἰς τὸν σταθμόν, ὅπου παρήγγειλα τὴν θαλαμηπόλον μου νὰ μὲ περιμένῃ. Ἔσο ἥσυχος, ἐφρόντισα δι' ὅλα. Δὲν ἔχομεν τίποτε νὰ φοβηθῶμεν. Λάβε τὰ εἰσιτήρια».

Ὁ κώδων τῆς ἀναχωρήσεως ἤχησεν ἐπὶ τέλους καὶ ἡ περὶ πάντων φροντίσασα κυρία εἰσώρμησεν ἐντὸς ἁμάξης μετὰ τοῦ συντρόφου της. Ἠχήσαντος δὲ ἐκ δευτέρου τοῦ κώδωνος ἐκλείσθη ἡ θυρὶς ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου.

— Μόνοι ἐν τῇ ἁμάξῃ! ἀνέκραξαν ἀμφότεροι πλήρεις χαρᾶς.

Ἀλλὰ καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ἐσύριζεν ἡ μηχανὴ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐτὴν ἅμαξαν ἀνήρ τις σοβαρὸς τὸ ἦθος καὶ ὡσεὶ πεντηκοντούτης τὴν ἡλικίαν, ὅστις κατέλαβε χασμώμενος τὴν ἀντικρὺ γωνίαν. Τὸ νέον ζεῦγος ἀπεσύρθη τότε ὅσον ἠδύνατο μακρὰν τοῦ ταράξαντος τὴν μοναξίαν του καὶ ἤρξατο νὰ διαλέγεται χαμηλοφώνως καὶ μάλιστα ἀγγλιστί, χάριν περισσοτέρας μυστικότητος.

— Κύριε,εἶπεν ὁ ἕτερος ὁδοιπόρος μετὰ πολὺ γνησιωτέρας τῆς τοῦ Λέοντος βρεττανικῆς προφορᾶς, «ἂν ἔχετε μυστικά, μὴ τὰ λέγετε ἐνώπιόν μου ἀγγλιστί. Εἶμαι Ἄγγλος καὶ πολὺ λυποῦμαι ἐνοχλῶν ὑμᾶς. Θέλω ἐν τούτοις προσπαθήσει νὰ κοιμηθῶ, εἰδεμὴ ν' ἀναγνώσω.»

Ταῦτα εἰπὼν ἔλαβεν ἐκ τοῦ σάκκου του ἀναπαυτικὸν σκοῦφον καὶ φορέσας αὐτὸν ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, καταβάλλων εἰλικρινεῖς προσπαθείας νὰ κοιμηθῇ. Μὴ κατορθώσας ὅμως τοῦτο ἤνοιξε καὶ πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν σάκκον του,ὅπως ἐξαγάγῃ ἐξ αὐτοῦ ζεῦγος διόπτρων καὶ ἀντίτυπον τῆς Ἰλιάδος ἑλληνιστί, εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἀνάγνωσιν ἐβυθίσθη ἀπερισπάστως. Ἀναζητῶν ἐν τούτοις τὸ βιβλίον ἠναγκάσθη ν' ἀνακινήσῃ τὰ ποικίλα περιεχόμενα τοῦ σάκκου καὶ μεταξὺ ἄλλων παχεῖαν δεσμίδα ἀγγλικῶν χαρτονομισμάτων, ἣν ἔδειξε τοῖς συνοδοιπόροις του ἐρωτῶν ἂν ἤθελεν εὕρει ν' ἀλλάξῃ αὐτὰ ἀντὶ χρυσοῦ εἰς τὴν πλησιόχωρον κωμόπολιν.

— Πιστεύω», ἀπεκρίθη ὁ Λέων, «ἀφοῦ εὑρισκόμεθα ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς Ἀγγλίαν ὁδοῦ.»

Ἡ κωμόπολις Ν** περὶ ἧς ἠρώτα ὁ Ἄγγλος, ἦτο ἀκριβῶς ἐκείνη πρὸς ἣν διηυθύνετο τὸ νεαρὸν ζεῦγος. Ὑπάρχει ἐκεῖ ξενοδοχεῖον ἀρκούντως ἀναπαυτικὸν καὶ ἡσυχώτατον καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα πλὴν τοῦ Σαββάτου. Ὁ Λέων εἶχεν ἤδη μεταβῆ πρό τινων ἡμερῶν ἄνευ κυανῶν διόπτρων πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ξενοδοχείου τούτου, ἡ δὲ ἔκθεσις περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν φίλην του ὑπῆρξε τοσοῦτον εὐνοϊκή, ὥστε ἀπεφάσισε κἀκείνη νὰ τὸ ἐπισκεφθῇ.

Ἡ ἁμαξοστοιχία ἐν τούτοις ἐξηκολούθει τρέχουσα, ὁ Ἄγγλος ἀναγινώσκων τὴν Ἰλιάδα καὶ οἱ συνοδοιπόροι του διαλεγόμενοι τόσον χαμηλοφώνως ὥστε εἰς μόνους ἐραστὰς ἦτο ἀκουστὸν τὸ ψιθύρισμα ἐκεῖνο. Οἱ ἀναγνῶσταί μου δὲν θέλουσι πιθανῶς ἀπορήσει μανθάνοντες ὅτι ἦσαν πράγματι ἐρασταὶ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς λέξεως, καὶ τὸ λυπηρότερον ὅτι ὑπῆρχον σπουδαῖοι λόγοι κωλύοντες αὐτοὺς νὰ νυμφευθῶσιν.

Ὅτε ἐσταμάτησεν ἡ ἁμαξοστοιχία εἰς Ν** κατέβη πρῶτος ὁ Ἄγγλος· ἐνῷ δὲ ἐβοήθει ὁ Λέων τὸν σύντροφόν του νὰ καταβῇ κοσμίως, ἐξώρμησεν αἴφνης ἐκ τῆς γείτονος ἁμάξης ἀνὴρ κάτωχρος καὶ σχεδὸν πελιδνός, κοίλους ἔχων καὶ ἐρυθροὺς τοὺς ὀφθαλμούς, ἀκτένιστος, ἀξύριστος, ῥακενδύτης καὶ κατὰ πάντα ὁμοιάζων δραπέτην τοῦ κατέργου.

Προχωρήσας οὗτος πρὸς τὸν Ἄγγλον:

—Θεῖέ μου! εἶπεν ἀγγλιστὶ μετὰ ταπεινότητος.

— Ἄφες με ἥσυχον, ἀχρεῖε», ἀπήντησεν ὁ Ἄγγλος, τοῦ ὁποίου οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ ἤστραψαν ἐκ τῆς ὀργῆς.

— Μὴ μὲ φέρεις εἰς ἀπελπισίαν»,ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος διὰ φωνῆς κλαυθμηρᾶς ἀλλὰ καὶ ἀπειλητικῆς.

— Εὐαρεστηθῆτε νὰ φυλάξετε μίαν στιγμὴν τὸν σάκκον μου,»εἶπε τότε ὁ γέρων Ἄγγλος παραδίδων αὐτὸν εἰς τὸν Λέοντα·εἶτα δὲ ὁδηγήσας ἢ μᾶλλον ὠθήσας τὸν ἀπαίσιον ἐκεῖνον ἄνθρωπον εἴς τινα γωνίαν, ὡμίλησεν αὐτῷ ἐπί τινας στιγμὰς ζωηρῶς καὶ ἀποτόμως καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐπιτιμήσεως ἔρριψεν εἰς τὸν καλοῦντα αὐτὸν «*θεῖον*» χρήματά τινα, τὰ ὁποῖα λαβὼν οὗτος ἀπῆλθε χωρὶς κἂν νὰ εἴπῃ εὐχαριστῶ.

Ἑνὸς μόνου ὑπάρχοντος ξενοδοχείου ἐν τῇ πολίχνῃ Ν**, ἑπόμενον ἦτο νὰ συνευρεθῶσιν ἐν αὐτῷ μετ' ὀλίγον πάντα τὰ πρόσωπα τῆς ἀληθεστάτης ταύτης διηγήσεως. Ἐν Γαλλίᾳ πᾶς ὁ συνοδεύων δέσποιναν καλῶς ἐνδεδυμένην εἶναι βέβαιος ὅτι θέλει λάβει πανταχοῦ τὸ καλλίτερον δωμάτιον. Ἀλλ' ἂν τὸ παραχωρηθὲν εἰς τὸν Λέοντα ἦτο τὸ καλλίτερον, δὲν ἕπεται ἀναγκαίως ἐκ τούτου ὅτι ἦτο καὶ καλόν. Ὅπως δήποτε περιεῖχε μεγάλην κλίνην μετὰ βαμβακερῶν παραπετασμάτων, ἐφ' ὧν ἦτο εἰκονισμένη ἡ

Digitized by Google

θαυμαστὴ ἱστορία τοῦ Πυράμου καὶ τῆς Θίσϐης· οἱ δὲ τοῖχοι ἦσαν ἐστρωμένοι διὰ χαρτίου παριστῶντος τὴν ἄποψιν τῆς προκυμαίας τῆς Νεαπόλεως μετὰ πλήθους προσωπογραφιῶν. Δυστυχῶς ὅμως ἄεργοί τινες καὶ ἀδιάκριτοι ξένοι εὗρον καλὸν νὰ προσθέσωσι μύστακας καὶ καπνοσύριγγας εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ γυναικεῖα πρόσωπα τῆς τοιχογραφίας καὶ κάτωθεν αὐτῶν χαράξωσι διὰ μολυϐδίδος παντοίας ἀνοήτους ἐπιγραφάς. Τοιοῦτος ὢν ἐκαλεῖτο ὁ κοιτὼν ἐκεῖνος *κυανοῦς* ἐκ τοῦ χρώματος τῶν δύο ἑκατέρωθεν τῆς ἑστίας ἀνακλίντρων.

Ἐνῷ αἱ θεράπαιναι τοῦ ξενοδοχείου συνωθοῦντο προσφέρουσαι τὰς ἐκδουλεύσεις των εἰς τὴν κυρίαν, ὁ Λέων, ὅστις καίτοι ἐρωτόληπτος δὲν ἐστερεῖτο πρακτικοῦ πνεύματος, μετέϐαινεν εἰς τὸ μαγειρεῖον νὰ παραγγείλῃ τὸ γεῦμα. Ἐκεῖ ἠναγκάσθη νὰ προστρέξῃ εἰς ὅσην εἶχε ῥητορικὴν δεινότητα καὶ νὰ μεταχειρισθῇ μάλιστα καὶ μέσα τινὰ διαφθορᾶς, ὅπως ἀπολαύσῃ νὰ γευματίσῃ κατ' ἰδίαν ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. Μεγίστη ὅμως ὑπῆρξεν ἡ βαρυθυμία του, μαθόντος ὅτι ἐν τῷ παρακειμένῳ ἑστιατορίῳ ἔμελλε νὰ τελεσθῇ αὐθημερὸν μέγα στρατιωτικὸν συμπόσιον, προσφερόμενον ὑπὸ τῶν κ. κ. ἀξιωματικῶν τῶν ἀκροϐολιστῶν εἰς τοὺς κ. κ. ἀξιωματικοὺς τῶν Οὐσσάρων, ἐρχομένους ν' ἀντικαταστήσωσιν αὐτοὺς ὡς φρουρά. Ὁ ξενοδόχος δὲν ἠρνήθη μὲν ὅτι τὸ γεῦμα ἤθελεν ἀποϐῇ πιθανῶς ὁπωσοῦν ζωηρόν, ἀλλ' ἐϐεϐαίωσεν ἐν τούτοις τὸν Λέοντα ὅτι, ἐξαιρέσει τῆς στρατιωτικῆς φαιδρότητος, οἱ κ. κ. Οὐσσάροι καὶ ἀκροϐολισταὶ ἦσαν κατὰ τὰ λοιπὰ ἀξιάγαστοι καὶ φιλήσυχοι νέοι, εὐγενεῖς πρὸς τὰς κυρίας καὶ ἐγειρόμενοι τῆς τραπέζης πρὸ τοῦ μεσονυκτίου.

Ἐνῷ ἐπέστρεφεν οἴκαδε, ἐπληροφορήθη ὁ Λέων ὅτι ὁ Ἄγγλος συνοδοιπόρος των κατεῖχε τὸ πλησιόχωρον δωμάτιον· ἀνοικτῆς δὲ τυχούσης τῆς θύρας, εἶδεν αὐτὸν καθήμενον παρὰ τράπεζαν ἀπέναντι φιάλης καὶ ποτηρίου, καὶ προσηλοῦντα τὸ βλέμμα εἰς τὴν ὀροφήν, ὡς εἰ κατεγίνετο ν' ἀριθμήσῃ τὰς ἐπ' αὐτῆς περιπατούσας μυίας. Τὸ θέαμα τοῦτο ηὐχαρίστησεν αὐτόν, ἐλπίζοντα ὅτι ὁ Ἄγγλος τοὐλάχιστον ἤθελε μετ' ὀλίγον ἀναισθητήσει ἐκ τοῦ οἴνου.

Εἰσελθὼν εἰς τὸ κατάλυμά του ἔσπευσε νὰ βεϐαιωθῇ μετὰ τῆς φίλης του ἂν αἱ θύραι ἔκλειον ἀκριϐῶς. Πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἄγγλου ἡ θύρα ἦτο διπλῆ καὶ ὁ τοῖχος παχύς· πρὸς δὲ τὴν αἴθουσαν τοῦ στρατιωτικοῦ συμποσίου ὁ τοῖχος ἦτο μὲν λεπτότερος, ἀλλ' ἡ θύρα ἔκλειε διὰ κλείθρου καὶ μανδάλου. Τὰ προπύργια ταῦτα ἐφάνησαν αὐτοῖς ἀρκοῦντα καὶ ὅπως δήποτε ἀσφαλέστερα τῶν παραπετασμάτων ἀγοραίας ἁμάξης, ἅτινα ἠναγκάσθησαν πολλάκις, νὰ θεωρήσωσιν ὡς ἱκανὰ νὰ προφυλάξωσιν αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ὀχληρᾶς περιεργείας.

Οὐδὲν λέγομεν περὶ τῆς ποιότητος τοῦ γεύματος, ὅπερ παρετέθη εἰς τὸν Λέοντα καὶ τὴν φίλην του εἰς τὸν κυανοῦν κοιτῶνα· πολὺ ὅμως δυσαρεστοτέρα ἀπέϐαινεν αὐτοῖς ἡ ποιότης τῆς συναναστροφῆς τῶν ἐν τῷ πλησιοχώρῳ δωματίῳ συμποσιαζόντων ἀξιωματικῶν. Ἡ ὁμιλία αὐτῶν οὐδὲν εἶχε κοινὸν οὔτε πρὸς τὴν στρατηγικὴν οὔτε πρὸς τὴν ὁπλασκίαν, ἀλλ' ἦτο κομϐολόγιον ἀλλοκότων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὲρ τὸ μέτρον εὐθύμων διηγήσεων, διακοπτομένων εἰς τὰ εὐθυμότερα ἐπεισόδια ὑπὸ ἀσϐέστου καὶ ἠχηροῦ γέλωτος, τὸν ὁποῖον ἠναγκάσθησαν ἐνίοτε οἱ δύο ἐρασταὶ καὶ ἄκοντες νὰ συμμερισθῶσιν. Ἡ φίλη τοῦ Λέοντος δὲν ἦτο σεμνότυφος· ὑπάρχουσιν ὅμως πράγματα, τὰ ὁποῖα οὐδεμία γυνὴ ἀρέσκεται ν' ἀκούῃ, ἐν ὥρᾳ μάλιστα αἰσθηματικῆς ἐξάψεως. Ἡ στενοχωρία τοῦ Λέοντος συνηύξανε μετὰ τῆς εὐθυμίας τῶν συμποσιαστῶν, μέχρις οὗ μὴ ἀντέχων πλέον ἀπεφάσισε νὰ καταϐῇ εἰς τὸ μαγειρεῖον, ὅπως παραγγείλῃ τῷ ξενοδόχῳ νὰ παραστήσῃ εἰς τοὺς κ. κ. ἀξιωματικοὺς ὅτι ἐν τῷ πλησιοχώρῳ δωματίῳ ὑπῆρχε κυρία ἀδιάθετος, παρακαλοῦσα αὐτοὺς νὰ διάγωσιν ἡσυχώτερον.

Ὁ ξενοδόχος ἐν τούτοις, ὅπως συμϐαίνῃ εἰς πάντας τοὺς ὁμοτέχνους του ἐν ὥρᾳ πολυμελῶν συμποσίων, ἦτο παραζαλισμένος καὶ δὲν ἤξευρε ποῖον νὰ πρωτακούσῃ. Καθ' ἣν ἀκριϐῶς στιγμὴν μετέδιδεν αὐτῷ ὁ Λέων τὸ πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς διάγγελμα, ὁ ὑπηρέτης ἐζήτει Καμπανίτην διὰ τοὺς Οὐσσάρους καὶ ἡ ὑπηρέτρια καὶ ἄλλην φιάλην τοῦ Πόρτου διὰ τὸν Ἄγγλον, πιόντα ἤδη ὅλον τὸν ὑπάρχοντα ἐν τῷ ξενοδοχείῳ.

— «Εἰπὸν εἰς τὸν Μυλόρδον», προσέθηκεν αὕτη, «ὅτι δὲν ἔχομεν ἄλλο Πόρτον.»

— «Εἶσαι ἀνόητη», ἀπήντησεν ὁ ξενοδόχος. «Μάθε ὅτι εἰς τὸ κατάστημά μου ὑπάρχει πάντοτε παντὸς εἴδους οἶνος. Φέρε με ταχέως μίαν φιάλην κοινοῦ κρασίου, μίαν φιάλην ῥῶμι καὶ βυσσινόζωμον διὰ νὰ κατασκευάσω Πόρτο εἰς τὸν Ἄγγλον».

Ἀφοῦ προέϐη εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ Πόρτου, εἰσῆλθεν ὁ ξενοδόχος εἰς τὸ ἑστιατόριον, ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν τοῦ Λέοντος. Ἐν τῇ παραζάλῃ του ὅμως μετέδωκε τὸ διάγγελμα ὡς ἀκολούθως: «Κύριοι ἀξιωματικοί, νεόνυμφον ζεῦγος εὑρισκόμενον εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, παρακαλεῖ ὑμᾶς νὰ τὸ ἀφήσετε ν' ἀναπαυθῇ».

— «Ὑπάρχει νύμφη ἐδῶ;» ἀνέκραξαν ὁμοφώνως οἱ τεσσαράκοντα δαιτυμόνες, «πρέπει νὰ ἔλθῃ νὰ πίωμεν εἰς τὴν ὑγείαν της. Ἀφοῦ δὲν ἔρχεται, πηγαίνομεν ἡμεῖς νὰ τὴν καλησπερίσωμεν.»

Τοὺς λόγους τούτους διεδέχθη βαρὺς κρότος βημάτων διευθυνομένων πρὸς τὸν κυανοῦν κοιτῶνα. Εὐνόητος ἦτο ὁ τρόμος τῶν ἐν αὐτῷ ἀ-

Digitized by Google

θλίων έραστῶν, καθ' ἣν στιγμὴν ἠπειλεῖτο νὰ κυριευθῇ ἐξ ἐφόδου ἡ φωλεά των ὑπὸ σμήνους εὐθύμων ἀξιωματικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καί τινες γνωρίσαντες τὸν σύντροφον τοῦ Λέοντος ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν Παρισίων. Κατ' εὐτυχίαν ὅμως ὑπερίσχυσεν ἡ ἐπιεικεστέρα γνώμη τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Οὐσσάρων, πρὸς ἣν συμμορφούμενοι οἱ συμπόται παρῆλασαν κατὰ σειρὰν ἐνώπιον τῆς κλειστῆς θύρας κράζοντες: «Καλὴ νύκτα, κυρία νύμφη», καὶ ἀπῆλθον ἔπειτα εἰς τὰ ἴδια μετὰ φοβεροῦ πατάγου ξιφῶν καὶ πτερνιστήρων. Ὁ κρότος οὗτος ἀντήχει ἀκόμη ἐπὶ τῆς κλίμακος, ὅτε ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Ἄγγλου κράζοντος: «Παιδί, μίαν ἄλλην φιάλην Πόρτου».

Τὰ πάντα ἡσύχασαν ἐπὶ τέλους ἐν τῷ ξενοδοχείῳ καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ κυανοῦ κοιτῶνος, συνελθόντες ἐκ τῶν δυσαρέστων ἐκείνων συγκινήσεων, κατέστησαν καὶ πάλιν τὰ ὀλβιώτερα πλάσματα τῆς γῆς. Πρὸς κορύφωσιν τῆς εὐδαιμονίας των ἀνέτελλε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ σελήνη, ἣν ἐθεώρουν ἀπλήστως ἀναπνέοντες τὴν ἐκ τοῦ κήπου ἀνερχομένην εὐώδη ἐαρινὴν αὔραν. Δὲν ἔμειναν ἐν τούτοις πολλὴν ὥραν εἰς τὸ παράθυρον, ἰδόντες διαβηματίζοντα τὸ κηπάριον ἐκεῖνο ὕποπτόν τινα ἄνθρωπον, ὃν ὁ Λέων ἀνεγνώρισεν ὄντα τὸν δυστυχῆ ἀνεψιὸν τοῦ ἀγαπῶντος τὸν οἶνον τοῦ Πόρτου συνοδοιπόρου των.

. . . .

Τὸ ἐπὶ τῆς ἑστίας κηρίον εἶχεν ἤδη καῆ κατὰ τὰ τρία τέταρτα, ὅτε ἐκ τοῦ τέως ἡσύχου κοιτῶνος τοῦ Ἄγγλου ἠκούσθη αἴφνης παράδοξός τις κρότος, ὡσεὶ ἀνθρωπίνου σώματος βαρέως πίπτοντος κατὰ γῆς. Τὸν θόρυβον τοῦτον ἠκολούθησε τριγμὸς βημάτων ἐπὶ τοῦ σανιδώματος, ὑπόκωφος στεναγμὸς καὶ ἄναρθροί τινες ἦχοι ὁμοιάζοντες ἀρὰν ἢ ἐπίκλησιν βοηθείας. Οἱ ἐν τῷ κυανῷ θαλάμῳ νεανίσκοι ἐφρικίασαν εἰς τὰ ἀκούσματα ἐκεῖνα, μάτην ζητοῦντες ν' ἀποκρύψωσιν εἰς ἀλλήλους τὴν ἐξ αὐτῶν ἀπαισίαν ἐντύπωσιν.

—«Ὁ Μυλόρδος βλέπει κακὸν ὄνειρον», εἶπεν ὁ Λέων πειρώμενος νὰ καθησυχάσῃ διὰ μειδιάματος τὴν σύντροφόν του. Ἀλλ' ὁ ἴδιος δὲν ἦτο ἥσυχος, ἀφοῦ μάλιστα ἤκουσε μετά τινας στιγμὰς ἠρέμα ἀνοιγομένην τὴν θύραν τοῦ διαδρόμου καὶ ἐλαφρὸν θόρυβον βημάτων λαθραίων, ὡς ἀνθρώπου ἀπομακρυνομένου ἀκροποδητί. Ἡ κυρία ἐν τούτοις, κατάκοπος οὖσα, κατώρθωσε ν' ἀποκοιμηθῇ καὶ πάλιν, οὐχὶ ὅμως καὶ ὁ Λέων, τοῦ ὁποίου ἀπ' ἐναντίας ηὔξανεν ἡ ἀνησυχία ἐφ' ὅσον ἐπειρᾶτο νὰ συνδέσῃ πρὸς ἄλληλα τὰ παράδοξα ἐκεῖνα συμβεβηκότα. Ἀναλογιζόμενος τὴν καταχθόνιον φυσιογνωμίαν τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἄγγλου καὶ τὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἀστράπτον ἄσπονδον μῖσος, ἐνῷ ἐζήτει ταπεινῶς χρήματα παρὰ τοῦ θείου του, ἐσκέπτετο ὅτι εὔκολον ἦτο εἰς ἄνδρα νέον, ῥωμαλέον καὶ οἰστρηλατούμενον ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας ν' ἀναρριχηθῇ ἀπὸ τοῦ κήπου, ὅπου τὸν εἶδε περιπατοῦντα, μέχρι τοῦ παραθύρου τοῦ παρακειμένου κοιτῶνος. Πρὸς ταῦτα συνέδεε τὸν ἀκουσθέντα ὑπόκωφον κτύπον, ὡς ῥοπάλου ἐπὶ φαλακροῦ κρανίου, τὸν ἔπειτα στεναγμόν, τὴν πτῶσιν κατὰ γῆς βαρέος σώματος, τὴν ὀδυνηρὰν κραυγὴν καὶ τὰ λαθραῖα ἐν τῷ διαδρόμῳ πατήματα. Ἐνῷ τοιαῦτα ἐσκέπτετο ὡς ὑπὸ τὸ κράτος κακοῦ ὀνείρου, εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς μηχανικῶς προσηλωμένους εἰς τὴν μετὰ τοῦ δωματίου τοῦ Ἄγγλου κοινωνοῦσαν θύραν. Ἐν Γαλλίᾳ ὀλίγαι θύραι κλείουσιν ἀκριβῶς, πρὸ πάντων ἐν τοῖς ξενοδοχείοις, μεταξὺ δὲ ἐκείνης καὶ τοῦ ἐδάφους ὑπῆρχεν ἀπόστασις ἑνὸς τοὐλάχιστον δακτύλου. Ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ εἶδεν αἴφνης ὁ Λέων ὑφέρπον πρᾶγμά τι ἀμαυρὸν καὶ πεπλατυσμένον ὡς λεπίδα μαχαίρας ἀντανακλῶσαν τὸ ἀμυδρὸν φῶς τοῦ κηρίου. Τὸ σῶμα τοῦτο διηυθύνετο βραδέως πρὸς τὸ ἀτλάζινον ὑποδημάτιον, τὸ ὁποῖον εἶχε ῥίψει ἡ ἀκατάστατος φίλη του πλησίον τῆς θύρας. Οὔτε ἔντομον οὔτε ἑρπετὸν ἦτο τὸ εἰσελθόν, οὐδ' εἶχε γνωστόν τι ὡρισμένον σχῆμα· μετ' οὐ πολὺ δὲ εἰσέδυσαν εἰς τὸν θάλαμον διὰ τοῦ χάσματος τῆς θύρας τρεῖς ἄλλαι τοιαῦται ὁμοιόχροοι καὶ στιλπναὶ εἰς τὰ ἄκρα λεπίδες. Ἡ κατωφέρεια τοῦ ἐδάφους καθίστα τὴν κίνησιν αὐτῶν ταχυτέραν καὶ μετ' ὀλίγον ἡνώθησαν καὶ περιέζωσαν τὴν μικρὰν ἀτλαζίνην ἐμβάδα. Οὐδεμία ἐχώρει πλέον ἀμφιβολία· τὸ σῶμα ἐκεῖνο ἦτο ῥευστόν, τὸ δὲ ῥευστὸν τοῦτο πλησιάσαν ἤδη καὶ εὐκρινῶς διακρινόμενον εἰς τὸ φῶς τῆς λαμπάδος, ἦτο αἷμα!

Ὁ Λέων, ὡς ἤδη εἴπομεν, ἦτο νουνεχὴς καὶ πρακτικὸς νέος. Καίτοι δὲ ἡ θέα τοῦ πλημμυρίζοντος βαθμηδὸν τὸν θάλαμον βδελυροῦ ἐκείνου ῥυακίου προὐξένει αὐτῷ ἀδιήγητον φρίκην, ἔμεινεν ἐν τούτοις ἥσυχος, ἐντείνων ὅλας τοῦ πνεύματός του τὰς δυνάμεις πρὸς ἀνεύρεσιν διεξόδου τινὸς ἐκ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης θέσεως. Πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν θέλουσι κατηγορήσει ἴσως τὸν πρωταγωνιστὴν τῆς διηγήσεως ταύτης, ὡς μὴ ὁρμήσαντα εἰς βοήθειαν τοῦ σφαζομένου γείτονός του, ἢ μὴ κρούσαντα τοὐλάχιστον τὸν κώδωνα, ὅπως δράμωσιν οἱ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ εἰς περίθαλψιν τοῦ θύματος καὶ σύλληψιν τοῦ φονέως. Τὴν τοιαύτην ὅμως καταδίκην δὲν νομίζω δικαίαν· καθότι ἂν θεωρηθῇ ἀξιόμεμπτον τὸ ν' ἀφήσῃ τις Ἄγγλον ν' ἀποθάνῃ ἀβοήθητος ἐν τῷ παρακειμένῳ θαλάμῳ, οὐδόλως εὐσυνείδητον φαίνεταί μοι τὸ νὰ θυσιάσῃ χάριν αὐτοῦ γυναῖκα ἀναπαυομένην ὑπὸ τὴν αἰγίδα του ἐν τῷ αὐτῷ θαλάμῳ. Τί δὲ ἤθελε συμβῆ ἂν ἐξήγειρεν ὁ Λέων ὁλόκληρον τὸ ξενοδοχεῖον; Ἀμέσως ἤθελε προσκληθῆ ὁ ἀστυνόμος καὶ μετ' ὀλίγον ἀνακριταὶ καὶ κλητῆρες, οἵτινες εἶναι ἄνθρωποι περίεργοι ἐξ ἐπαγγέλματος καί, πρὶν ἢ

ἐξετάσωσι τί εἶδε καὶ τί ἤκουσεν ὁ Λέων, ἤθελον ἐρωτήσει ἀφεύκτως αὐτόν:

— «Πῶς ὀνομάζεσαι καὶ ποῦ κατοικεῖς; Ἡ δὲ κυρία αὕτη τίς εἶναι; Τί ἐπράττετε οἱ δύο ἐν τῷ κυανῷ τούτῳ θαλάμῳ; Ἑτοιμάσθητε νὰ ἐμφανισθῆτε εἰς τὸ κακουργοδικεῖον, ὅπως καταθέσετε ὅτι τὴν δεῖνα ἡμέραν, ὁμοῦ εὑρισκόμενοι ἐνταῦθα κατὰ τὴν τρίτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὑπήρξατε μάρτυρες τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος.»

Ἡ ἰδέα τῆς τοιαύτης ἀνακρίσεως καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς κατετάραττε τὸν Λέοντα, δικαιούμενον νὰ προτιμήσῃ τὴν ὑπόληψιν τῆς γυναικός, ἣν ἠγάπα, τῆς σωτηρίας ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώριζε. Πρέπει μάλιστα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐδίστασε πρὸ τοῦ διλήμματος τούτου, ἀλλὰ περὶ ἑνὸς μόνου πράγματος ἐσκέπτετο περιῤῥεόμενος διὰ ψυχροῦ ἱδρῶτος, πῶς ἦτο δυνατὸν ν' ἀποφύγῃ τὰς ἐρωτήσεις τοῦ κ. εἰσαγγελέως. Μετὰ μακρὰν ἀγωνίαν ἐσυλλογίσθη τέλος πάντων ὅτι, ἂν κατώρθουν νὰ ἐξέλθωσι τοῦ ξενοδοχείου πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἐγκλήματος, ἤθελον ἴσως δυνηθῆ ν' ἀποκρύψωσι τὰ ἴχνη των, ἀφοῦ οὐδεὶς ἐκεῖ οὔτε ἐγνώριζε τὸ ὄνομά των οὔτε εἶδε τὸ φυσικὸν αὐτῶν πρόσωπον ἄνευ πέπλου καὶ διόπτρων. Ὁ σταθμὸς ἔκειτο πλησίον, καὶ τὸ δρομολόγιον ἐσημείονεν ἁμαξοστοιχίαν ἀναχωροῦσαν τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν εἰς Παρισίους· ἂν δὲ ἐπετύγχανον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἀπαρατήρητοι, ἤθελε δυσκολευθῆ ὁ κ. εἰσαγγελεὺς νὰ τοὺς ἀνεύρῃ εἰς τὰς ἀπεράντους αὐτῆς ἐκτάσεις. Ἀλλ' ἤθελεν ἆρα μείνει ἀπαρατήρητος ὁ φόνος τοῦ Ἄγγλου μέχρι τῆς ὀγδόης; Εἰς τοῦτο ἐνέκειτο ὁ κόμβος τοῦ ζητήματος.

Ὅπως δήποτε πεισθεὶς ὁ Λέων ὅτι ἄλλο μέσον σωτηρίας δὲν ὑπῆρχε κανέν, κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἀποσείσῃ τὴν κατέχουσαν αὐτὸν νάρκην. Ἐγερθεὶς ἠρέμα συνέλεξεν ἐν πρώτοις τὸ ἀτλάζινον ὑποδημάτιον καὶ ἐτοποθέτησεν ἔπειτα ἀνάκλιντρον ἐνώπιον τῆς θύρας, ὅπως ἀποκρύψῃ κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τὴν ἔτι κοιμωμένην φίλην του τὴν θέαν τοῦ αἵματος, μεταβληθέντος ἤδη ἀπὸ ῥύακος εἰς πλατεῖαν λίμνην. Ἀνοίξας μετὰ ταῦτα τὴν θύραν τοῦ διαδρόμου ἔτεινε τὸ οὖς μετὰ προσοχῆς. Ἡ θύρα τοῦ Ἄγγλου ἦτο εἰσέτι κλειστή, τὸ ξενοδοχεῖον ὅμως ἤρχιζε νὰ ἐγείρεται τοῦ ὕπνου μετὰ τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου. Οἱ ἱπποκόμοι ἐξετέλουν τὴν πρωϊνὴν αὐτῶν ἐργασίαν ἐν τῇ αὐλῇ, ἀξιωματικός δέ τις κατοικῶν εἰς τὴν δευτέραν ὀροφὴν μετέβαινεν εἰς τὸν στρατῶνα, ὅπως παραστῇ εἰς τὸ πρόγευμα τῶν ἵππων.

Μετὰ τὴν κατόπτευσιν ταύτην ἐπέστρεψεν ὁ Λέων εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ ἐξεγείρας ἀθορύβως τὴν φίλην του ἐξέθεσεν αὐτῇ, μεθ' ὅσων ἠδυνήθη περιφράσεων καὶ εὐφημισμῶν, τὴν κρίσιμον αὐτῶν θέσιν. Πόσον δηλ. ἐπικίνδυνον ἦτο ν' ἀναχωρήσωσι μετὰ σπουδῆς παρεχούσης ὑποψίας, καὶ ἔτι μᾶλλον νὰ παραμείνωσιν ἐκεῖ, ἐνῷ ἠδύνατο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ν' ἀνακαλυφθῇ ἡ ἐν τῷ παρακειμένῳ θαλάμῳ καταστροφή.

Περιττὸν φαίνεταί μοι νὰ περιγράψω τὴν ἐκ τῆς διακοινώσεως ταύτης φρίκην τῆς κυρίας, τὰ ἐπακολουθήσαντα δάκρυα καὶ τὰ παντοῖα προταθέντα ἀκατόρθωτα σχέδια. Πλειστάκις ἐῤῥίφθησαν οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, κράζοντος συγχρόνως: «Συγχώρησέ με· ἐγὼ σὲ παρέσυρα· ἐγὼ πταίω!» Ἐν τῇ παραζάλῃ της ἡ πτωχὴ γυνὴ ἐθεώρει ὡς βέβαιον ὅτι τὸ δικαστήριον ἤθελε τοὺς θεωρήσει ἐνόχους τοῦ φόνου τοῦ Ἄγγλου, καὶ ἔβλεπεν ἤδη ἐγειρομένην τὴν λαιμητόμον. Φοβουμένη δὲ μὴ δὲν ἐπιτρέψῃ αὐτῇ ὁ δήμιος ν' ἀσπασθῇ τὸν Λέοντα πρὶν ἀποθάνῃ, κατησπάζετο αὐτὸν ἐκ τῶν προτέρων. Μετὰ πολλὰς ἐπὶ τέλους ἀνοησίας καὶ παντοίας τρυφερὰς καὶ σπαραξικαρδίους ἐκχύσεις ἀνεγνώρισαν ἀμφότεροι ὅτι τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τοῦ Λέοντος, ἤτοι ἡ ἀναχώρησις διὰ τῆς ἁμαξοστοιχίας τῆς ὀγδόης, ἦτο τὸ ἄριστον καὶ τὸ μόνον κατορθωτόν. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ περιμείνωσιν ἀκόμη ἐκεῖ δύο φοβερὰς ἀτελευτήτους ὥρας. Κατὰ τὸν ἐλάχιστον ἐν τῷ διαδρόμῳ κρότον συνεκρούοντο οἱ ὀδόντες αὐτῶν ἐκ τοῦ τρόμου καὶ ἔθλιβον σπασμωδικῶς ἀλλήλων τὰς χεῖρας, νομίζοντες ὅτι ἀκούουσι τρίζοντα ἐπὶ τοῦ σανιδώματος τὰ ὑποδήματα τοῦ κ. εἰσαγγελέως.

Ὀλίγαι στιγμαὶ ἤρκεσαν αὐτοῖς ὅπως ἑτοιμάσωσι τοὺς μικροὺς σάκκους των. Ἡ νέα γυνὴ ἤθελε νὰ καύσῃ ἐν τῇ ἑστίᾳ τὸ κηλιδωθὲν ἀτλάζινον ὑποδημάτιον. Ἀλλ' ὁ Λέων ἁρπάσας καὶ περιπαθῶς ἀσπασθεὶς αὐτὸ τὸ ἀπέθεσεν εἰς τὸν κόλπον του ὡς ἅγιον λείψανον.

Πάντες ἐν τούτοις εἶχον ἐγερθῆ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ καὶ ἀντήχουν οἱ γέλωτες τῶν ὑπηρετῶν, τὸ πρωϊνὸν ᾆσμα τῶν θεραπαινίδων καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ πτερνιστῆρες. Ὅτε ἐσήμανεν ἡ ἑβδόμη, ὁ Λέων παρεκίνησε τὴν φίλην του νὰ λάβῃ κύμβην καφφέ· ἀλλ' αὐτὴ ἀπεκρίθη ὅτι εἶχε τὸν λάρυγγα οὕτω συνεσταλμένον, ὥστε ἤθελεν ἀφεύκτως πνιγῇ, ἂν ἐπειρᾶτο ὅ,τι δήποτε νὰ καταπίῃ. Τοποθετήσας τότε ἐπὶ τῆς ῥινὸς τὰ κυανᾶ του δίοπτρα κατέβη νὰ πληρώσῃ τὸν ξενοδόχον, ὅστις λαμβάνων τὰ χρήματα ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ συγγνώμην διὰ τὴν ἐνόχλησιν, ἣν ἐπροξένησεν εἰς τὴν κυρίαν ἡ θορυβώδης εὐθυμία τῶν κ. κ. ἀξιωματικῶν. Εἶτα δὲ προσέθεσε μειδιῶν:

— «Ὁ ἄλλος ὅμως γείτων σας εἶναι ἡσυχώτατος ἄνθρωπος. Οὐδὲ κἂν ἠκούσθη, καὶ ἀκόμη κοιμᾶται».

Ταῦτα ἀκούων ἐστηρίζετο ὁ Λέων εἰς τὴν τράπεζαν, ὅπως μὴ πέσῃ, ἐνῷ ἡ ἀκολουθήσασα αὐ-

Digitized by Google

τὸν σύντροφός του ἔσφιγγε σπασμωδικῶς τὸν βραχίονά του. Ἀλλ'ὁ ἄσπλαγχνος ξενοδόχος ἐξηκολούθει ἀταράχως:

— Αὐτὸς εἶναι πραγματικὸς Μυλόρδος, εὐγενέστατος καὶ καλοπληρωτής. Δυστυχῶς ὅλοι οἱ Ἄγγλοι δὲν εἶναι σήμερον τοιοῦτοι. Χθὲς εἶχα ἄλλον ἕνα κακοενδεδυμένον καὶ ἀληθῆ ἀτσίγγανον. Τὰ εὕρισκεν ὅλα ἀκριβά, καὶ ἐπέμεινε ν'ἀλλάξῃ πεντάλιρον χαρτονόμισμα ἀντὶ ἑκατὸν εἰκοσιπέντε φράγκων. Σᾶς ἤκουσα νὰ ὁμιλῆτε ἀγγλικὰ μετὰ τῆς κυρίας καὶ ὑποθέτω ὅτι γνωρίζετε καὶ τὰς στερλίνας. Εἰπέτε μου παρακαλῶ, ἂν ἦναι καλὸν τὸ χαρτονόμισμα.»

Ταῦτα λέγων ἔτεινεν εἰς τὸν Λέοντα γραμμάτιον τῆς Ἀγγλικῆς Τραπέζης, εἰς οὗ τὴν ἄκραν παρετήρησεν οὗτος μετ' εὐνοήτου φρίκης ἐρυθράν τινα κηλῖδα.

—«Τὸ νομίζω κάλλιστον»,ἀπεκρίθη τρέμων καὶ παρασύρων τὴν σύντροφόν του πρὸς τὴν θύραν.

—«Διατί βιάζεσθε τόσον;»ἐπανέλαβεν ὁ ξενοδόχος.Ὁ σιδηρόδρομος ἀναχωρεῖ εἰς τὰς ὀκτὼ καὶ πάντοτε μετὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν. Ἀφήσατε τὴν κυρίαν ν' ἀναπαυθῇ ὀλίγον...

Κατ'ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰσῆλθε χονδρή τις ὑπηρέτρια κράζουσα μεγαλοφώνως.

—«Δώσετέ μου ὀγλήγωρα ζεστὸ νερὸ διὰ τὸ τζάϊ τοῦ Μυλόρδου. Δώσετέ μου καὶ τὸ μεγάλο σφουγγάρι. Χθὲς τὴν νύκτα ἐμέθυσεν,ἔπεσε κάτω,ἔσπασεν ἡ βοτίλια τοῦ Πόρτου καὶ ἐπλημμύρισε κρασὶ ὅλο τὸ δωμάτιον καὶ τὸ ἄλλο ἀκόμη.»

Ταῦτα ἀκούσας κατέπεσεν ὁ Λέων ἐπὶ ἕδρας καὶ μετ' αὐτὸν ἡ σύντροφός του. Μετὰ τὰς τοσαύτας ἀγωνιώδεις συγκινήσεις κατελήφθησαν ἀμφότεροι ὑπὸ ἀκρατήτου γέλωτος, ὃν μόλις ἠδυνήθησαν νὰ μετριάσωσιν. Ἡ νέα γυνὴ ὤθησεν ἐλαφρῶς τὸν ἀγκῶνα τοῦ φίλου της, ὅστις ἐννοήσας τὸ νεῦμα ἐστράφη εὐθύμως πρὸς τὸν ξενοδόχον λέγων αὐτῷ:

— Ἤλλαξα γνώμην. Θέλομεν ἀναχωρήσει διὰ τῆς ἑσπερινῆς ἁμαξοστοιχίας. Στείλατέ μας ἐπάνω ἓν καλὸν πρόγευμα. Ε. Δ. Ροΐδης.

Ὁ κ. Ἀντώνιος Φραβασίλης ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «Παρνασσῷ» ἀξιόλογον μελέτην «Περὶ τῆς μυθιστοριογραφίας ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1860»καὶ μετάφρασιν διηγηματίου τοῦ Edmondo de Amicis, ἑνὸς τῶν διαπρεπεστέρων συγχρόνων συγγραφέων τῆς Ἰταλίας. Τὸ διηγημάτιον τοῦτο ἐν ᾧ ἀπαντῶσι χαριέσταται σκέψεις πατρὸς περιπαθῶς ἀγαπῶντος τὸ νήπιον αὐτοῦ τέκνον φέρει ἐπιγραφὴν Σ. τ. Δ.

ΕΚ ΤΟΥ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ ΠΑΤΡΟΣ

Ἡ ὡραιοτέρα τῶν παίδων ἡλικία, διὰ τοὺς ἔχοντας καλλιτέχνου ὀφθαλμοὺς καὶ πατρὸς καρδίαν, εἶναι ὅτε διέρχονται εἰσέτι ὄρθιοι ὑπὸ τὴν τράπεζαν, καὶ δυνάμεθα διὰ μιᾶς καὶ μόνης χειρὸς νά τους κρατῶμεν, νά τους φέρωμεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου, νά τους κρύπτωμεν ὑπὸ μεγάλην ἐφημερίδα, νά τους φυλακίζωμεν μεταξὺ δύο λεξικῶν, ὅτε ὅλη ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ σκούφου μέχρι τῶν ὑποδημάτων, ἐμπεριέχεται ἀνέτως ἐν παλαιῷ τινι πίλῳ τοῦ πατρός. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, ἡ μήτηρ τὰ χάνει ἕως νὰ φορέσῃ μίαν περικνημίδα εἰς τὸ τέκνον της· ἀλλ' ὅταν τοῦτο, μίαν ἐκ δέκα φορῶν, κατορθώσῃ νὰ εἰσάξῃ μόνον του τὸν πόδα,ἡ μήτηρ ἀσπάζεται αὐτὸ φρενητιώδης καὶ ἀναφωνεῖ ὑπερήφανος: Εἶσαι ἀνήρ!

***

Ἔχουσι πρόσωπον, ὅπερ φαίνεται μῆλον ἔχον ὀφθαλμούς· λαιμόν, ὃν σφίγγομεν μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ· χεῖρας ἃς πρέπει νὰ παρατηρῶμεν πλειστάκις, ἵνα πεισθῶμεν ὅτι ἔχουσιν ἤδη καὶ τοὺς πέντε δακτύλους· ποδίσκους, οὓς δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν σοβαρῶς πόδας. Ἡ πνοὴ αὐτῶν ἔχει ἐλαφράν τινα γαλακτώδη ὀσμήν, μεμιγμένην μετὰ τῆς εὐωδίας ἀπεριγράπτων ἀνθέων· πνοή, ἥτις, ἀναπνεομένη, φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ εὐεργετῇ τὸ αἷμα ὡς ὁ ἀὴρ τῆς ἐξοχῆς.

***

Πρέπει νὰ ἴδῃ τις τὰ παιδία ἐν τῇ εὐνῇ τὴν πρωΐαν, πρὶν ἐξυπνήσωσι. Τίς δύναται νὰ κρατήσῃ τὰ φιλήματα καὶ τὸν γέλωτα; Ὁτὲ μὲν εἶναι ἐσφαιρωμένα ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, ὁτὲ δὲ κεκρυμμένα ὑπ' αὐτό, ὁτὲ δὲ ἀνεστραμμένα, ὥστε, ζητοῦντες πρόσωπον, εὑρίσκετε τὸ ἄκρον τῶν ποδῶν, καὶ προσπαθοῦντες νὰ πιάσητε τὸν πόδα, θέτετε τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα των.

***

Οὐδὲν ὑπάρχει θελκτικώτερον τοῦ βλέπειν τριετὲς παιδίον τρέχον. Ἡ φυγή του μετέχει τῆς πηδητικότητος σφαίρας ἐλαστικῆς, τῆς ἀμφιταλαντεύσεως ἀνθρώπου μεθυσμένου καὶ τῶν κινήσεων φύλλου ὑπὸ τῶν ἀνέμων φερομένου. Τὸ μικρὸν πλάσμα ἀναπηδᾷ ἐκ τοῦ ἑδωλίου, ῥίπτεται ἔξω τοῦ δωματίου, προσκρούει εἰς γαλῆν, ἀνατρέπει ἕδραν, εἰσέρχεται εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα διάδρομον καὶ τρέχει διά τε τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν, ἐκ δωματίου εἰς δωμάτιον, διωκόμενον ὑπὸ τῆς μητρός, μέχρι τῆς ἀπωτάτης τοῦ οἴκου γωνίας, ὅπου κρύπτεται ὄπισθεν σάκκου ὁδοιπορικοῦ,καὶ ἐκεῖθεν δοκιμάζει ὑστάτην ἀντίστασιν ἵνα ἐκβιάσῃ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ συμβιβασμόν. Φεῦ! ματαίως! Ἀναγκάζεται νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν μητέρα θέλουσαν νὰ πλύνῃ τὸ πρόσωπόν του.

***

Τίς δύναται νὰ εἴπῃ τί εἶναι ἡ φωνὴ τῶν νηπίων; Εἶναι ὁ τριγμὸς τῆς ἀηδόνος, ὁ ψιθυρισμὸς τῆς χελιδόνος, τὸ πίππισμα τῶν ὀρνιθίων, τὸ μιαούρισμα τοῦ γάτου. Προσεγγίσατε τὴν ὄψιν εἰς τὸ στόμα των καὶ παρακαλέσατέ τα νὰ ψιθυρίσωσι λέξιν τινὰ εἰς τὸ οὖς σας· ἐνίοτε ἀ-

Digitized by Google

ποφέρουσιν ἦχον ὅστις σᾶς τρομάζει· σᾶς φαίνεται ὅτι ἐθέσατε τὸ οὖς εἰς τὴν ὀπὴν θύρας μυστηριώδους καὶ ἠκούσατε φωνὴν ὑπεράνθρωπον.

* * *

Γελᾷ. Δὲν εἶδόν ποτε αὐτὸ γελῶν τόσον ἐκ καρδίας. Ὁ γέλως του εἶναι ὑπερβολικός, ξεσχισμένος, δυσαρμονικός. Ῥίπτεται πρὸς δεξιὰ καὶ πρὸς ἀριστερά, ἀναστρέφει τὴν κεφαλήν, οἱ ὀφθαλμοί του πληροῦνται δακρύων, τὸ πρόσωπόν του γίνεται πορφυροῦν. Καὶ πόθεν ὁ σαρδώνιος οὗτος γέλως; Μοὶ ἔθεσε χάρτινον πῖλον ἐπὶ τὴν κεφαλήν.

* * *

Ἐνδεδυμένα κάτι φαίνονται, γυμνὰ δὲν εἶναι πλέον τίποτε. Ψηλαφῶμεν τὸ μικρὸν ἐκεῖνο σῶμα, ἀπτόμεθα τῶν λεπτοτάτων ἐκείνων ὀστέων ἅτινα φοβούμεθα μὴ θραυσθῶσιν ὑπὸ τὰς χεῖράς μας, καὶ τρέμομεν ἀναλογιζόμενοι ἐξ ὁπόσον λεπτοῦ νήματος κρέμαται ἡ προσφιλὴς ἐκείνη ὕπαρξις. Πολὺς χρόνος καὶ πολλαὶ λῦπαι χρειάζονται δι' αὐτό τε καὶ διὰ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτό, πρὶν δυνηθῇ ὁ μικρὸς βραχίων του ν' ἀποκρούσῃ τὴν προσβολὴν ἀνδρός. Ἰδέτε γυμνὸν τὸν μόλις χθὲς ἀπογαλακτισθέντα ἀνθρωπίσκον... Πῶς; καὶ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν θὰ ἔχῃς, σύ, γενειάδα καὶ *ὑψηλὸ καπέλλο*, καὶ θὰ ἐννοῇς τὸν Τίτον Λίβιον; καὶ θὰ δύνασαι νὰ λύσῃς δευτεροβάθμιον ἀλγεβρικὴν ἐξίσωσιν μὲ τρεῖς ἀγνώστους;—Ἆ! μικροπερήφανε, αὐτὸ δὲν γίνεται.

* * *

Ἔπρεπεν ἀληθινὰ νὰ θεραπευθῶ ἀπὸ τῆς ἀδυναμίας ταύτης. Κάθημαι πρὸ τοῦ γραφείου γράφων καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχων πλήρη σκέψεων σοβαρῶν· ἡ ἐλαχίστη ἀπασχόλησις μ' ἐνοχλεῖ, διότι σπεύδω νὰ τελειώσω. Καὶ ὅμως ἀναγκάζομαι ν' ἀφήσω τὴν γραφίδα, ἐγείρομαι, διέρχομαι τὸ δωμάτιον μετακινῶν τὰ καθίσματα, προσκρούων εἰς τὰ παιγνίδια, ἐνοχλῶν πέντε ἢ ἓξ ἀνθρώπους, ἵνα ὑπάγω καὶ σφίγξω μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου, ἐπὶ στιγμὴν μίαν καὶ μόνην, τὰ κρέατα τῆς παχουλῆς ἐκείνης κνήμης, ἣν ἐκ τῆς θέσεώς μου ἔβλεπον διαυγάζουσαν ἐν σκοτεινῇ τινι γωνίᾳ. Καταστείλας δὲ τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην, ἐπιστρέφω εἰς τὸ γραφεῖον, τὴν καρδίαν ἔχων ἐλαφρὰν καὶ τὸν νοῦν γόνιμον. Ἄλλως δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ συμπληρώσω τὴν σελίδα.

* * *

Ἔθραυσεν ἓν ποτήριον, ἀνέτρεψε τὴν λυχνίαν, ἔσχισε τὸν τάπητα, ἀνοιγοκλείει τὰς θύρας, κάμνει τὰς ὑέλους νὰ τρίζωσι. Πετᾷ ἐπάνω τὰς κούκλας. Πνίγει ὅλων τὰς φωνὰς μὲ τὴν φωνήν του. Τί κόλασις ἐντὸς αὐτῆς τῆς οἰκίας! Ὁποία γαλήνη ἐν τῇ καρδίᾳ μου!

* * *

Ὅταν ἦμαι δύσθυμος, βλέπω εἰς πᾶν του παίγνιον τὴν εἰκόνα μιᾶς δυστυχίας, ἥτις δύναται νὰ ἐπισυμβῇ αὐτῷ καὶ βυθίζομαι εἰς μύρια θλιβερὰ προαισθήματα. Θραύει τὴν κνήμην τῆς κούκλας του. Σκέπτομαι μὴ θραύσῃ τὴν κνήμην του κατά τινα πτῶσιν. Παίζει μὲ τοὺς βώλους; Ἐρωτῶ ἐμαυτόν· μὴ γείνῃ χαρτοπαίκτης; Ὅταν κτυπᾷ τὸ τύμπανόν του, φαντάζομαι ὅτι δύναται ν' ἀποθάνῃ ἐν πολέμῳ. Ὅταν ἀνατρέπῃ κανὲν εἰκονισμάτιον, φοβοῦμαι μὴ γείνῃ ἄθεος· ὅταν τὸ βλέπω συνεσπειρωμένον ἔν τινι γωνίᾳ ἐν μέσῳ δύο καθισμάτων, μοὶ φαίνεται ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ ῥιφθῇ εἰς τὰς φυλακάς. Αὐτό! Ὄνειρα! Ἐνόσῳ ζῶ οὐδὲν δυστύχημα θὰ πάθῃ. Θά το ἀκολουθῶ ὡς ἡ σκιὰ τὸ σῶμα. Θὰ ἦμαι ὁ φίλος του, ὁ πνευματικός του, ὁ φύλαξ του. Ἀλλ' ἔπειτα; Ἆ; Ἡ σκέψις ὅτι θά το ἀφήσω μόνον εἰς τὸν κόσμον μὲ τρομάζει, φοβοῦμαι τὸν θάνατον, ἔγεινα μικρόψυχος. Ἤθελον νὰ ζήσω ἕνα αἰῶνα, νὰ γείνω ἐσχατόγηρως, τυφλός, παραλυτικός, καθηλωμένος διηνεκῶς ἐπὶ μιᾶς ἕδρας, ἀρκεῖ εἰς τὰς ἡμέρας ἀμφιβολίας ἢ κινδύνου νὰ ἠδυνάμην νὰ ἐπιληφθῶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, νὰ ψαύσω τὴν κεφαλήν του, νά το ἱκετεύσω, ἂν δὲν ἠδυνάμην πλέον διὰ τῆς φωνῆς, ἀλλὰ κἂν διὰ τῶν νευμάτων καὶ τῶν δακρύων, νὰ μὴ ἐξέλθῃ τῆς ὁδοῦ τῆς τιμῆς.

* * *

Εἶναι φρικῶδες. Ἐνίοτε θεωρῶ αὐτό, συλλογίζομαι τὰ μυρία ὁμήλικά του νήπια, γεννηθέντα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, καὶ ὡς αὐτὸ ἀθῷα, ἀξιέραστα, ἀξιοθώπευτα. Ἀλλὰ τὰ φαντάζομαι ἐντὸς τῶν λίκνων των, ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῶν μητέρων των, τὰ φαντάζομαι καλυπτόμενα ὑπὸ φιλημάτων καὶ ὀνομαζόμενα διὰ τῶν γλυκυτάτων ὀνομάτων τῆς ἀνθρωπίνης γλώσσης. Βλέπω ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν γονέων των τὰς αὐτὰς ἐλπίδας, τὴν αὐτὴν προαίσθησιν, ὅτι ταῦτα θὰ γείνωσι τίμια καὶ εὐτυχῆ, τὴν αὐτὴν στερεὰν πεποίθησιν, ἣν ἐγὼ ἔχω διὰ τὸ ἰδικόν μου. Καὶ σκέπτομαι ὅτι οὐχ ἧττον ἐξ ὅλου τοῦ λεγεῶνος τούτου τῶν ἀγγέλων θέλουσιν ἐξέλθει κλέπται, πλαστογράφοι, λησταί, πατροκτόνοι, οἵτινες θὰ ῥίψωσι τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὴν ἀτίμωσιν εἰς τὰς οἰκογενείας των. Ὅταν ἡ σκέψις αὐτὴ προσηλοῦται ἐν τῷ νῷ μου, ἀναγκάζομαι νὰ κάμω μεγάλας προσπαθείας ἵν' ἀποσκορακίσω αὐτήν. Σήμερον τὴν πρωΐαν ἔθεσα τὸ τέκνον μου ἐπὶ τῶν γονάτων μου, καί το ἠρώτησα.«Παιδί μου, μήπως θὰ γείνῃς κακοῦργος;» Τὸ νήπιον, μὴ ἐννοοῦν ἀκόμη τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ταύτης, —Ναί, ἀπήντησεν, ἀλλὰ θέλω ζαχαρωτά.

* * *

Ἂν ἠδυνάμην νὰ προΐδω τὸ μέλλον του, ὡς πράττουσιν αἱ Ἀθιγγανίδες, ἐκ τῆς παλάμης! Τί ἆρά γε θέλει δράξει ἡ μικρὰ αὕτη χείρ; Τὸ ξίφος; τὸν χρωστῆρα; τὴν γραφίδα; τὸ τόξον τοῦ τετραχόρδου; τὴν μάχαιραν τοῦ ἀνατόμου; πτωχὴ μικρὰ χείρ! Ποσάκις θέλει ὑποστηρίξει τὴν κεφαλήν, κεκμηκυῖαν ὑπὸ ἀχάριτος ἐργα-

Digitized by Google

σίας, ἢ λυπηρᾶς σκέψεως! πόσας ἐπιστολὰς διὰ μέλανος περιβεβλημένας θέλει ἀποσφραγίσει! Πόσας δεξιὰς ψευδῶν φίλων καὶ ἀναξίων γυναικῶν θέλει ἀναγκασθῇ νὰ θλίψῃ!

* *
*

Παρατηρῶ τὴν μικράν του χεῖρα, τὴν θλίβω, τὴν κρύπτω ὁλόκληρον ἐντὸς τῆς παλάμης μου καὶ μειδιῶ ἀναλογιζόμενος ὅτι ὑπὸ τὸ αὐτὸ σχῆμα διῆλθον καὶ αἱ χεῖρες τῶν φοβερωτέρων πολεμιστῶν καὶ τῶν ἰσχυροτέρων τεχνιτῶν τῆς γῆς. Καὶ ὑπὸ τῆς σκέψεως ταύτης ὁδηγοῦμαι εἰς τὴν προσφιλῆ μου φαντασίαν τῆς παιδικῆς ἡλικίας τῶν μεγάλων ἀνδρῶν· φαντάζομαι τὸν Ὅμηρον εὑρισκόμενον ἐν ἀπελπισίᾳ, διότι ἔκλεψαν αὐτῷ ἓν ροδάκινον, τὸν Καίσαρα τρέμοντα εἰς τὴν θέαν μυός, τὸν Δάντην πηδῶντα ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου ξυλίνου ἱππαρίου, τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον, ὅστις, ἐνῷ ὁ πατήρ του τῷ δεικνύει ἄγαλμά τι, εἶναι ὅλως ἐνησχολημένος εἰς τὸ νὰ συντρίψῃ διὰ τοῦ ποδὸς πυρῆνά τινα, καὶ τὴν κυρίαν Βοναπάρτη, λέγουσαν πρὸς τὸν μέλλοντα νικητὴν τῆς Εὐρώπης—Ἐντροπή· εἰς τὴν ἡλικίαν σου, ὅταν τις θέλῃ.... τὸ λέγει καὶ δὲν λερόνει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν οἰκίαν.

* *
*

Ἂν ἀπέθαινε μέγας ἀνήρ! Τοῦτο εἶναι ὄνειρον ὅλων τῶν γονέων. Πλησιάζω τὰ τριάκοντα ἔτη καὶ τὸ μέλλον μου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀρχίσει νὰ συστέλληται, ἀπροόπτως ἐμηκύνθη. Ἀπώλεσα τὰς τελευταίας ὀνειροπολήσεις τῆς νεότητος, ἀλλ' ἐπανεῦρον τὰς ἀπείρους ἐλπίδας τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Τί πειράζει ἂν πίπτωσιν αἱ τρίχες μου; αἱ ἰδικαί του γίνονται πυκνότεραι. Τί πειράζει ἂν ἐγὼ καταβαίνω; αὐτὸ ἀναβαίνει.

* *
*

Ἀρχίζει, ὁμιλῶν, νὰ συνδέῃ δύο προτάσεις. Μεγίστην αἰσθάνομαι ἡδονὴν ἀκολουθῶν μετὰ προσοχῆς τὴν ἐπίπονον *ἐξωτερίκευσιν* τῶν ἰδεῶν του, βλέπων διὰ ποίων ἰδιοτρόπων τεχνασμάτων ἐκφράζει τὴν ἁπλουστέραν ἰδέαν, διὰ ποίων γελοίων μορφασμῶν προφέρει πᾶσαν νέαν λέξιν, πῶς γυρίζει καὶ πιέζει τὸ μικρόν του κεφάλαιον εἰκοσιπέντε λέξεων, οἵους τερατώδεις σολοικισμούς, οἵας κολοσσαίας ἀσυνταξίας, οἷα ἀπίστευτα λάθη ἐκστομίζει διὰ τῆς ἀθωοτέρας ἀσφαλείας καὶ ἀλλοίμονον εἰς τὸν περιγελῶντα αὐτό! Καὶ ὅμως εἰς τὸ παράδοξον τοῦτο λεκτικὸν καθ' ἑκάστην διορθοῦται λέξις τις, φράσις, περίοδος, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον αἱ λέξεις κατατάσσονται κανονικῶς, τὰ δύσκολα σύμφωνα ἐξέρχονται καθαρὰ εὐδιάκριτα, ἕως ὅτου τὸ ὄργανον, τελειοποιηθὲν καὶ ἐνταθέν, δυνηθῇ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν συναυλίαν τοῦ οἰκιακοῦ βίου, κατὰ τὴν τύχην μόνον παραφωνοῦν.

* *
*

Παράδοξον! σήμερον μόνον συλλογίζομαι· τὸ πρόσωπον τοῦτο, ἡ φωνὴ αὕτη, ἡ ἀγγελικὴ αὕτη χάρις ἡ νῦν τέρπουσα τὸν βίον μου, ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν δὲν θὰ ὑπάρχωσι πλέον. Ἑκάστη διερχομένη ἡμέρα μοὶ ὑποκλέπτει τι τοῦ ροδόχρου τούτου παιδίου. Μετά τινα ἔτη θὰ ἔχῃ ἄλλο πρόσωπον, θὰ ὁμιλῇ δι' ἄλλης φωνῆς, θὰ χειρονομῇ ἄλλως πως· καὶ τοῦ σημερινοῦ παιδίου δὲν θά μοι μείνῃ ἢ εἰκών τις καὶ ἀναμνήσεις τινές. Τὸ μικρὸν τοῦτο σῶμα εἶναι σχῆμα παρελευσόμενον καὶ ἀφανισθησόμενον. Εἶμαι ἄδικος· ἀλλὰ ἡ σκέψις αὕτη μὲ λυπεῖ.

* *
*

Δὲν ἐννοῶ πλέον πῶς ἠδυνήθην νὰ ζήσω, εὐτυχὴς σχεδὸν ἐπὶ τόσον καιρὸν εἰς οἰκίαν πάντοτε ἥσυχον, ὅπου δὲν ὑπῆρχέ ποτε ἕδρα τις ἔξω τῆς θέσεώς της, ὅπου δὲν ἐθραύετο ποτὲ φιάλη τις, ὅπου δὲν προσέκρουέ τις ποτὲ εἰς ἄθυρμά τι, ὅπου δὲν ἐπλάττοντο ποτὲ χάρτινοι πετεινοί, ὅπου δὲν ἐβλέπετο ποτέ τις ὑπὸ τὴν τράπεζαν, ὅπου δὲν ἠκούοντο εἰμὴ σοβαρὰ καὶ βραδέα βήματα καὶ ἥσυχοι φωναὶ λέγουσαι ἄνευ γραμματικῶν σφαλμάτων πράγματα λογικά!

* *
*

Ἀφ' οὗ ἡ ζωή μου εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τοῦ πλάσματος τούτου, ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου δὲν με ἐκφοβίζει πλέον, εἰμὴ καθόσον συνδέεται μετὰ τῆς ἰδέας τοῦ μέλλοντός του. Ἀλλ' ἂν διὰ τὴν ζωήν του ἔπρεπε νὰ θυσιάσω τὴν ἰδικήν μου, ἂν ἔπρεπε, διὰ νά το σώσω, νά το ὑπερασπίσω διὰ τοῦ σώματός μου, ἀκίνητος μετ' αὐτοῦ ἐν ταῖς ἀγκάλαις καὶ δέκα φονέων ὄπισθεν, ἄ! αἰσθάνομαι ἀγνοῶ ποίαν ὑπερήφανον καὶ βάρβαρον ἡδονὴν εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην· πιστεύω, αἰσθάνομαι, ὁρκίζομαι ὅτι θὰ ἀπέθνησκον ὑπὸ τὸ ἐγχειρίδιον ἀσπαζόμενος τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ φωνάξω «Ἔλεος!» καὶ χωρὶς νὰ χύσω οὔτε ἓν δάκρυ ἐπὶ τῆς τύχης μου!

* *
*

Σήμερον, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνοησιῶν του ἀνεκάλυψα ὅτι νομίζει τοὺς ἀνθρώπους κατεσκευασμένους ἐκ ξύλου· πᾶν ὅ, τι καὶ ἄν τῳ εἶπα....

(Διακόπτομαι ὑπὸ ἐλαστικῆς σφαίρας, ἥτις ἀνέτρεψε τὸ μελανοδοχεῖον).

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ι'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ**—ΕΙΣ ΛΥΚΕΡΝΗΝ. (ἐν Ἑλβετίᾳ).

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Αὐγούστου 1879.

Ἀνέβης λοιπὸν καὶ εἰς τὸ *Ῥίγι*, καὶ δὲν ἐτρόμαξες! Ἀνεῤῥιχήθης διὰ τολμηρᾶς καὶ παραδόξου σιδηροδρομικῆς τροχιᾶς εἰς δύο χιλιάδων περίπου ποδῶν ὕψος, καὶ οὔτε ζάλην ᾐσθάνθης, οὔτε ἰλιγγίασιν, οὔτε φόβον! Καλὸν σημεῖον. Θὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ νευρικόν σου σύστημα ἐνεδυναμώθη, ὅτι ἡ *ἐπισφαλὴς* ἐκείνη ὑγεία σου,—ἥτις, ὡς ἐνθυμεῖσαι, δὲν ἐνέπνεεν εἰς τοὺς φίλους σου

Digitized by Google

τόσους φόβους, όσους εἰς σέ,—ἀνέλαβε πάλιν. Δὲν ἠξεύρω κατὰ πόσον συνετέλεσεν εἰς τοῦτο ἡ περιηγητικὴ σου θεραπεία· ἔγω ὅμως τὸν ἐγωϊσμὸν νὰ νομίζω,ὅτι καὶ τὰ ἴδικά μου γράμματα ἐνήργησαν κάπως πρὸς τὸ εὐάρεστον αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Δὲν δύνασαι τοὐλάχιστον νὰ μοῦ ἀρνηθῇς, ὅτι, συμμορφουμένη ἀκριβῶς πρὸς τὰς ὁδηγίας σου, προσεπάθησα μέχρι τοῦδε πάσῃ δυνάμει νὰ φαιδρύνω τὰς ὥρας τῆς ξενιτείας σου, ὅτι ἀπέφυγα ἐπιμελῶς πᾶσαν ἀφήγησιν καὶ πᾶσαν περιγραφὴν δυναμένην νὰ λυπήσῃ τὸν πατριωτισμόν σου, καὶ ὅτι ἡ ἀττικὴ ἐκείνη αὔρα, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὰς ποιητικάς σου ἀπαιτήσεις, προσεπάθουν ν' ἀποταμιεύω ἑκάστην ἑβδομάδα ἐντὸς τῶν ἐπιστολῶν μου, περιεῖχεν ἱκανὴν ποσότητα de gaz hilarant. Σημείωσαι δέ, ὅτι θὰ περιεῖχεν ἀκόμη περισσοτέραν, ἂν μοῦ ἐπέτρεπες, νὰ ἀναμιγνύω ἐνίοτε εἰς τὴν σκευασίαν μου καὶ μικρόν τι scrupulum κακολογίας, καὶ νὰ σοῦ διηγῶμαι παραδείγματος χάριν...—πλὴν δὲν τὸ θέλεις, μοῦ τὸ ἀπηγόρευσες. N'en parlons plus.

Δι' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ ἐγὼ ἀπέφυγα νὰ σοῦ ἀναγγείλω διὰ τῆς παρελθούσης μου ἐπιστολῆς λυπηράν τινα εἴδησιν, καὶ σοῦ ἔμεινα καὶ πάλιν χρεώστης, περιμένουσα νὰ τὴν μάθῃς παρὰ τῶν ἐφημερίδων πρῶτον καὶ κατόπιν παρ' ἐμοῦ. Δὲν θὰ ἔχῃ μὲν πλέον, ἐννοεῖται, ἡ ἐπιστολή μου τὸ θέλγητρον τοῦ νέου, ἀλλὰ τοιούτων νέων θέλγητρον ἂς μὴν ἔχῃ ποτὲ κανέν μου γράμμα. Ναί, φίλη μου, καὶ σήμερον ἔτι, ὅτε παρῆλθον ἤδη δέκα ἡμέραι ἀπὸ τοῦ ἀπαισίου γεγονότος —καὶ ἠξεύρεις πόσα καὶ ποῖα πράγματα ψυχραίνονται συνήθως καὶ λησμονοῦνται παρ' ἡμῖν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν,—καὶ σήμερον ἔτι ἔχω βαρύθυμον τὴν ψυχὴν καὶ περιαλγῆ τὴν καρδίαν, ὄχι πλέον ἵνα σοῦ ἀναγγείλω, ἀλλ'ἵνα σοῦ γράψω ἁπλῶς καὶ ἐγώ, ὅτι ὁ ποιητὴς Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ἀπέθανεν! Εἶμαι δὲ βεβαία, ὅτι καὶ εἰς σὲ τὴν αὐτὴν λύπην θὰ προξενήσουν αἱ ὀλίγαι αὗται σειραὶ ὅσην σοῦ ἐπροξένησε τὸ πρῶτον τοῦ θανάτου του ἄγγελμα, καὶ ὅτι τὸ δάκρυ, τὸ ὁποῖον θὰ θολώσῃ καὶ πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς σου δὲν θὰ ἦνε ὀλιγώτερον θερμὸν ἐκείνου, ὅπερ ἐστάλαξεν ἐπὶ τῆς πρώτης ἐντύπου ἀγγελίας τοῦ δυστυχήματος, ἣν σοῦ ἔφεραν αἱ ἐφημερίδες. Εἴχομεν καὶ αἱ δύο τὸ εὐτύχημα νὰ γνωρίσωμεν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν εὐγενῆ ἐκεῖνον ἄνδρα· καὶ ἂν οἱ πολλοὶ πενθοῦσι σήμερον τὴν μεγάλην καὶ πρόωρον ἀπώλειαν, ἣν ὑπέστησαν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, διὰ τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν καλλίστων λυρικῶν ποιητῶν τῆς νέας Ἑλλάδος, ἡμεῖς πενθοῦμεν συγχρόνως καὶ τὸ ἄωρον τέρμα τοῦ βίου ἀνδρὸς εὐγενοῦς καὶ ὑψηλόφρονος, οὗτινος ἡ μεγάλη καὶ εὐπαθὴς καρδία, πλήρης φλογεροῦ καὶ δυσαπαλλάκτου πατριωτισμοῦ, διεῤῥάγη ἐπὶ τέλους μοιραίως ὑπὸ τὴν βιαιότητα τῶν παλμῶν της. Ὁ Βαλαωρίτης, ὡς ἠξεύρεις, ἔπασχεν ἀπὸ πολλοῦ βαρὺ καρδιακὸν νόσημα, οὗτινος οὐδ' αὐτὸν τὸν ἴδιον διέφευγεν ἡ σπουδαιότης.Ἀπὸ καιροῦ ἤδη δὲν κατεκλίνετο πλέον, καὶ μόλις που κατώρθου νὰ κλείῃ τὰ βεβαρημένα του βλέφαρα ἀνακύπτων ἐπὶ βραχείας ὥρας εἰς τὸ ἀνάκλιντρόν του. Ἡ σωματικὴ αὕτη βάσανος εἶχεν ἐμπνεύσει ἀναγκαίως εἰς τὸν ταλαιπωρούμενον ποιητὴν τῆς *Κυρὰ Φροσύνης* βαρύθυμόν τινα μισοκοσμίαν· διὰ τοῦτο δέ, φεύγων πᾶσαν κοινωνικὴν ἀναστροφήν, εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς τὴν παρὰ τὰ γαλανὰ τῆς Λευκάδος κύματα ἐκτεινομένην ὡραίαν ἐξοχικήν του ἔπαυλιν, καὶ ἐμόναζεν εἰς τὴν *Μαδουρήν* του.Ἐκεῖ, θεώμενος ἀπὸ τῶν παραθύρων του τὰ μελανὰ τῆς Ἀκαρνανίας ὄρη καὶ βαθύτερον τὰς κυανᾶς κορυφὰς τοῦ Ζυγοῦ, ἀναπνέων τὴν βαλσαμώδη αὔραν, ἥτις προσέπνεεν ἀπὸ τὰς ἐλάτας τῶν ἠπειρωτικῶν βουνῶν καὶ ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἀναπολῶν τὴν αἱματηρὰν ἱστορίαν τοῦ Ἀλῆ-Πασσᾶ καὶ τὰ καρυοφίλια τῶν ἁρματωλῶν, ἀνέπλαττεν ἐν ῥεμβώδει ἐκστάσει τῆς Φροσύνης τὸν ἔσχατον στεναγμόν, πνιγόμενον ὑπὸ τὰ κύματα τῆς λίμνης, καὶ τοὺς ἄθλους τῶν Σουλιωτῶν ἐπὶ τῶν βράχων τῆς Κιάφας,ἔβλεπε τὸ οἰκτρὸν φάσμα τοῦ Θανάση Βάγια καὶ τὴν σεμνὴν μορφὴν τοῦ Σαμουὴλ, ἀνατινάσσοντος τὸ *Κούγκι* εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἔτεινεν ἄπληστον τὸ οὖς, οἱονεὶ πρὸς μακρυνήν τινα καὶ μυστηριώδη μελῳδίαν, πρὸς τὴν ἁρμονικὴν λαλιὰν τῶν κλεφτῶν,τὴν ὁποίαν μετὰ τοσαύτης θρησκευτικῆς εὐλαβείας ἀπεταμίευσεν εἰς τὰς ποιήσεις του. Ἐνίοτε ἡ ἔκστασις ἐκείνη μετέπιπτεν εἰς ἔμπνευσιν, ἡ ῥέμβη μετεβάλλετο εἰς ἐνθουσιασμόν, ἡ ἄφωνος ποιητικὴ θεωρία ἐξεχύνετο εἰς ᾆσμα, καὶ ὁ ἀπὸ τῆς Λευκάδος ἄνεμος μᾶς ἔφερεν εἰς Ἀθήνας νέαν μελῳδίαν τοῦ πάσχοντος ποιητοῦ. Ἀλλ' ἦσαν σπάνια δυστυχῶς τὰ ἐνεργὰ ἐκεῖνα διαλείμματα. Ὁ Βαλαωρίτης ἔβλεπε μόνον, ἀνεπόλει καὶ ὠνειρεύετο. Ὠνειρεύετο, φεῦ! ὅ,τι δὲν τοῦ ἐχάρισεν ἡ μοῖρα νὰ ἴδῃ πραγματοποιούμενον. Ὠνειρεύετο τὰ *Γιάννενά* του ἐλεύθερα· ὠνειρεύετο νέον προσκύνημα εἰς τὴν ἡρωϊκὴν ἐκείνην γῆν, τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὁ ψάλτης,ὠνειρεύετο *ᾆσμα καινὸν* ὡς τέρμα τῶν παλαιῶν του ᾀσμάτων,ὠνειρεύετο νὰ ἑορτάσῃ τὸ Πάσχα ἐκεῖ ὅπου ἐνησεύθη τεσσάρων αἰώνων τεσσαρακοστή.Ἀλλ'ὁ θάνατος ἔκοψε τὰ ὄνειρα τοῦ ποιητοῦ,καὶ τὸ ἀῤῥενωπόν του ᾆσμα δὲν θὰ πανηγυρίσῃ τῆς Ἠπείρου τὴν ἐλευθερίαν. Ὅταν ἐκεῖ που τὴν αἱματοβαφῆ σημαίαν ἀντικαταστήσῃ ἡ κυανόλευκος καὶ ὁ σταυρὸς τὴν ἡμισέληνον, ὅταν τείνῃ ἔνθους ἡ Ἤπειρος τὸ οὖς πρὸς τὴν Λευκάδα, ἵν' ἀκούσῃ τὴν γνώριμον φωνήν, πανηγυρίζουσαν τὴν χαράν της, ἡ Λευκὰς θὰ μείνῃ βωβή, καὶ τὰ κύματά της μόνον, ἐκπνέοντα εἰς τῆς Πρεβέζης τὸν αἰγιαλόν, θὰ

Digitized by Google

φλοισβίσωσι πενθίμως, ὅτι... ὁ Βαλαωρίτης δὲν ζῇ πλέον.

Συγχώρει ἂν δὲν σοῦ γράφω σήμερον περισσότερα, καὶ φαιδρότερα. Ἄφες τὴν συγκίνησίν μου ἀμιγῆ, καὶ ἂς μείνῃ καὶ ἡ ἰδική σου τοιαύτη.

Σοφια

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

222.

Τῆς ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου ἀποκλινούσης,ὑποφαίνονται τὰ ἀρχικὰ σημεῖα τοῦ μαρασμοῦ καὶ τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοὸς αὐτοῦ.

223.

Ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ ἐμπορικὴ πίστις ἔχουσιν ὁμοιότητά τινα, τὸ τοῦ κόσμου ἐμπόριον ὑποτρέφουσαι. Ἀποτίνουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι τὰ ὀφειλήματα αὐτῶν, οὐχὶ διότι δίκαιον εἶναι νὰ ἀποδίδῃ πᾶς τις ὅ,τι ὀφείλει, ἀλλὰ πρὸς εὐκολωτέραν εὕρεσιν νέων δανειστῶν.

224.

Οἱ ἀποτίσαντες τὰ τῆς εὐγνωμοσύνης ὀφειλήματα δὲν δύνανται, διὰ τὴν πρᾶξιν αὐτῶν ταύτην, νὰ καυχηθῶσιν ὅτι εἶναι εὐγνώμονες.

225.

Ἡ αἰτία, δι' ἣν αἱ ἀπὸ τῶν εὐεργετηθέντων ἐλπίδες τῶν εὐεργετῶν ἀποδεικνύονται μάταιαι, εἶναι ἡ ἑξῆς. Ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ εὐεργετήσαντος καὶ ἡ τοῦ εὐεργετηθέντος δὲν συμβιβάζονται ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ εὐεργετήματος.

226.

Ἀχαριστίας εἶδος εἶναι ἡ πρὸς ἀπότισιν ὑποχρεώσεως μεγάλη σπουδή.

227.

Οἱ εὐδαίμονες εἶναι ἀδιόρθωτοι, διότι νομίζουσιν ὅτι ἔχουσι δίκαιον πάντοτε, ἐν ᾧ ἡ τύχη σώζει αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ὀλισθηρᾶς αὐτῶν πορείας.

228.

Ἡ ὑπερηφάνεια ἀποφεύγει τὰς ὀφειλάς, ἡ δὲ οἴησις τὰς ἀνταποδόσεις.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

« Μαρία ἐμοίρασες τὸ ζαχαρωτὸ μὲ τὸν ἀδελφόν σου ;

— Μάλιστα τὸ ἐμοιράσαμε· ἐγὼ ἔφαγα τὸ ζαχαρωτὸν καὶ εἰς ἐκεῖνον ἔδωκα τὸ χαρτάκι μὲ τοὺς στίχους ὅπου εἶχε μέσα. Πόσον ἀγαπᾷ νὰ διαβάζῃ τὸ παιδὶ αὐτό !

*
* *

Οἰκοδέσποινα (πρὸς τὴν νεωστὶ μισθωθεῖσαν μαγείρισσαν). Ἄκουσε, Γαρουφαλιά, ἐγὼ δύο πράγματα θέλω ἀπὸ σέ, τιμιότητα καὶ οἰκονομίαν ἤκουσες; Καὶ ἐγὼ δὲν θὰ σ' ἀφήσω ἔτσι, εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς θὰ σοῦ δίδω κάτι τι περισσότερον.

Μαγείρισσα. Σᾶς εὐχαριστῶ, κυρία. Θὰ σκεφθῶ καὶ ὡς τὸ βράδυ θὰ σᾶς ἀπαντήσω.

*
* *

Ἐν τῷ ἑστιατορίῳ τοῦ Ξενοδοχείου του Φαλήρου :

— Πρόσεξε λοιπόν ;

— Τί εἶν' ἀφεντικό !

— Νά ! τί διάβολο ! μοῦρριξες ζωμὸν 'ς τὸ σουρτοῦκό μου !

— Μὴ φοβᾶσ' ἀφεντικό. Ὕστερ' ἀπ' τῆς 7 δὲ λεκιάζει.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Τοῦ ξένου τὸ ἄτιμο ψωμί,ἔχει προζύμι πάντα
Φαρμάκια, καταφρόνεσαις, περίγελο καὶ δάκρυ.

Αριστοτελης Βαλαωριτης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἤτοι ἀπὸ τῆς α' Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1878, ἀνευρέθησαν κατὰ τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων 21,981 πράγματα ὑπὸ διαφόρων ἀνθρώπων ἀπολεσθέντα. Μνήμης ἰδίως ἄξια εἶνε 2,323, κοσμήματα χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ, 1,745 λίθοι πολύτιμοι ἢ μαργαρῖται, 249 ὡρολόγια χρυσᾶ καὶ 245 ἀργυρᾶ. Ἀνευρέθησαν δὲ νομίσματα ἀξίας 63,342 φράγκων, καὶ μετοχαί, ὁμολογίαι, τοκομερίδια κτλ. ἀξίας 984,767 φράγκων.

Ἐκπλήσσεταί τις βεβαίως διὰ τὸ ποσὸν τῶν ἀπολεσθέντων, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον θὰ ἐκπλαγῇ ὅταν μάθῃ ὅτι ἀναλόγως παρὰ πολὺ ὀλίγοι, ὀλίγιστοι ἔλαβον τὸν κόπον νἀναζητήσωσι τὰ ἀπολεσθέντα· διότι μόνον 12,720 ἐδήλωσαν εἰς τὴν ἀστυνομίαν ὅτι ἀπώλεσαν πράγματα.

Ὁ Ἄγγλος δύναται νὰ κατοικήσῃ ἐν μιᾷ οἰκίᾳ χωρὶς οὐδέποτε νὰ μάθῃ τίνες εἶνε οἱ γείτονες αὐτοῦ. Ὁ Γάλλος μανθάνει αὐτοὺς ἐν διαστήματι εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν. Ὁ δὲ Ἕλλην ἐν διαστήματι μιᾶς ὥρας γίνεται οἰκεῖος αὐτῶν.

Εις Αναγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους αἱ μυῖαι συνήθως ἐπικάθηνται ἐπὶ τῶν κρεάτων καὶ ἐπιταχύνουσι τὴν σῆψιν αὐτῶν.

Εὐκολώτατα μέσα πρὸς ἀπομάκρυνσιν τῶν ὀχληρῶν τούτων μυιῶν εἶνε τὰ ἑξῆς.

Ἐπὶ τεμαχίου ξύλου ποιοῦμεν κύκλον διὰ κοινοῦ ἐλαίου· οὐδέποτε δὲ αἱ μυῖαι θὰ ἐπιχειρήσωσι νὰ ὑπερβῶσι τὸν κύκλον τοῦτον.

Ἐὰν ἐκθέσωμεν πινάκιον περιέχον ὀλίγον ἔλαιον, ὅσαι μυῖαι διέλθωσιν ὑπεράνω τοῦ πινακίου θὰ καταπέσωσιν ἀφεύκτως καταληφθεῖσαι ὑπὸ ἀσφυξίας.

Ἐὰν τέλος ἐπιχρίσωμεν τὸ κρέας δι' ἐλαίου, οὐδέποτε ἐπικάθηται ἐπ' αὐτοῦ μυῖα.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 14.

Digitized by Google

'Αριθ. 190 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 19 Αὐγούστου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ

ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΜΗΛΟΥ

ἐπὶ Ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[1]

Φίλτατε,

Προχθὲς σὲ ἀφῆκα, ἢ μᾶλλον μὲ ἀφῆκες, εἰς τὸ Μουσεῖον. Ἀνακρούσωμεν πρύμναν, καὶ ἐπιστρέψωμεν πάλιν διὰ τῶν Φιλυρῶν, ὅπου, ἐπειδὴ ἔβρεχε, κατέφυγον εἰς τὸν ἀριστερῶς ἀνοιγόμενον μεγαλοπρεπῆ διάδρομον, τὸν ἄνωθεν δι' ὑέλων στεγαζόμενον, δύω ὁδοὺς ἑνοῦντα, καὶ πλούσια ἐργαστήρια ἑκατέρωθεν ἔχοντα.

Εἰς τὰ παράθυρα τοῦ ἑνὸς τούτων εἶδον ἀνδρομήκη τὸν Σωκράτην, εἰς λευκὴν χλαμύδα τὸ γυμνὸν σῶμά του ἐνειλιγμένον ἔχοντα, καὶ μετ' ἠρέμου φρενὸς ἀποθνήσκοντα ἀφ' οὗ ἔπιε τὸ κώνειον. Τὸ θέαμα τοῦτο ἰσχυρῶς συγκινῆσάν καὶ καταθέλξαν με, μὲ παρεκίνησε νὰ εἰσέλθω. Κατείχετο δὲ πᾶσα ἡ αἴθουσα ὑπὸ περιέργων καὶ ἀξιοθεάτων πολυτελῶς ἐνδεδυμένων ἢ χαριέντως μὴ ἐνδεδυμένων συμπλεγμάτων, φυσικώτατα μὲν κατεσκευασμένων, ἀλλὰ προφανῶς κηροπλάστων. Τὰ μὲν παρίστων σκηνὰς ἱστορικάς, ἄλλα δὲ μυθολογικάς, ἄλλα δ' ἄλλας ἃς δὲν ἐνόουν. Διὰ τοῦτο—τοὐλάχιστον πρὸ πάντων διὰ τοῦτο,—ἀπετάθην πρὸς ὡραίαν μικρὰν νεάνιδα, ἣν εἶδον εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης ἔχουσαν κατάλογον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐν αὐτῷ φαινομένην ὅτι ἐζήτει νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸ μυστήριον τοῦ πρὸ αὐτῆς ἐπὶ στήλης καθημένου κηρίνου ἔρωτος, ὅστις πονηρὸν ἔβλεπε καὶ δι' ἄκρου τοῦ δακτύλου ἐδοκίμαζε τὴν ἀκωκὴν τοῦ βέλους του. Συνάψας λοιπὸν ὅσα γερμανικὰ ἀκόμη ἤξευρον, ἠρώτησα τὸ κοράσιον ἂν ἦτον ὁ κατάλογος ὃν ἀνεγίνωσκεν. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὸ κοράσιον δυσηρεστήθη ὅτι ἀπετάθην πρὸς αὐτὸ χωρὶς νὰ τῷ εἶμαι γνωστός, καὶ ἐπροσποιήθη ὅτι δὲν μὲ ἤκουσε. Τὸ ὀρθότερον θὰ ἦτο νὰ μακρυνθῶ. Ἀλλά, φοβούμενος μὴ μ' ἐκτιμήσῃ ὡς ἀγροίκως προπετῆ,—τοὐλάχιςον τοῦτο πρὸ πάντων φοβούμενος,—προσέθηκα ὅτι ὁ σκοπός μου μόνον ἦτο νὰ τὴν παρακαλέσω νά μ' εἴπῃ ποῦ ἀγοράζονται οἱ κατάλογοι. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν ἐτήρησε περιφρονητικὴν σιωπήν, δὲν σοὶ ἀρνοῦμαι ὅτι τοῦτο μὲ δυσηρέστησε, δι' ὃ καὶ μετ' ὀλίγον ἀνοικείου ἴσως πικρίας τῇ εἶπον μακρυνόμενος· «Ἂν ἦτον ἔγκλημα ὅτι σᾶς ἀπέτεινα τὸν λόγον, ἐλπίζω ὅτι θὰ μοὶ τὸ συγχωρήσητε χάριν τῆς μετανοίας μου». Ἀλλ' ὅτε καὶ πάλιν ἔμεινεν ὡς ἡ Νιόβη ἀκίνητος, καὶ οὐδὲ μετεστράφη, οὐδὲ κἂν ὕψωσε πρὸς ἐμὲ τοὺς ὡραίους της ὀφθαλμούς, ὅπερ εἶχον ἐλπίσει, τότε μοὶ ἐφάνη ὅτι ἡ σεμνότης της ὑπερέβαινε τὰ ὅρια, καί, φιλεκδίκως μᾶλλον, τὴν ἐπλησίασα αὖθις, καὶ ἔρριψα ἐπ' αὐτῆς ταύτην τὴν φορὰν ἀδιάκριτα βλέμματα· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι οὐδὲν κἂν ἐρύθημα ἀνεβίβασαν αὐτὰ εἰς τὰς παρειάς της, τότε πρῶτον ἐγνώρισα ὅτι καὶ ἡ ὡραία αὕτη νεᾶνις, ὡς καὶ ὁ ἀδελφός της ὁ ἔρως, . . . ἦτο κηρόπλαστος. Ἔκτοτε προσεκτικῶς περιεβλεπόμην καὶ ὁποιον καὶ ἂν ἀπήντων, περιέμενον νὰ κινηθῇ, ἵνα ἐννοήσω ἂν εἶναι ἐκ σαρκὸς καὶ ὀστῶν, ἢ μίμησις ἐκ κηροῦ.

Ἐξαντλήσας δὲ τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ θεάματα, ἀνέβην τὴν εἰς τὸν ἄνω δόμον φέρουσαν εὐρεῖαν κλίμακα, εἰς ἧς τὰς κιγκλίδας ἦν κομψὴ καὶ ὡραία κυρία προσανακεκλιμένη, καὶ ἔβλεπε τοὺς ἀναιβοκαταιβαίνοντας. «Τί ἐμποδίζει νὰ εἶναι καὶ αὐτὴ κηρίνη», εἶπον κατ' ἐμαυτόν, καὶ ἐστήριξα ἐπ' αὐτὴν βλέμμα ἐταστικόν. Ἀλλὰ μετενόησα ἀμέσως διὰ τὴν ἀδιακρισίαν μου, ὅτε τὴν εἶδον νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν ἐλαφρῶς πρὸς ἐμέ, καὶ ἐν τῇ ταραχῇ μου τὴν ἐχαιρέτησα εἰς δεῖγμα μεταμελείας. Ἀλλὰ βεβαίως κακῶς ἔπραξα, διότι μεθ' ὑπεροπτικῆς καὶ ἀδιαφόρου ἐκφράσεως ἀπεστράφη ἐξ ἐμοῦ. Ἠμηχάνουν δ' ἂν ἔπρεπεν, ἵνα τὴν ἐξιλεώσω, νὰ παρέλθω σιωπηλῶς ἢ διὰ μιᾶς λέξεως νὰ τῇ ζητήσω συγγνώμην, ὅτε τὴν εἶδον ἐκ νέου νὰ στραφῇ πρὸς ἐμέ, καὶ παρετήρησα ὅτι εἰς τακτικὰς διαλείψεις ἀπέβλεπεν ἀλληλοδιαδόχως πρὸς δεξιὰ καὶ

1. Ἰδὲ σελ. 465.

Digitized by Google

πρὸς ἀριστερά, καὶ ἐνόησα ὅτι καὶ αὕτη ἦτο πλαγγών.

Εἰς τὸν ἄνω δὲ δόμον, πλὴν ἄλλων ἀξιολογωτάτων παραστάσεων ἡγεμόνων,ἐπισήμων ἀνδρῶν τῆς Πρωσσίας καὶ ξένων,καὶ διαφόρων περιέργων ἀντικειμένων, ἦν πρὸ πάντων ἓν μέγα σύμπλεγμα ἰδίας προσοχῆς ἄξιον, καὶ οὐχὶ διὰ τὰ λοιπὰ ὅλα, ὧν ὅμοια καὶ καλήτερα ἀπαντῶνται εἰς τὰς πλείστας μεγαλοπόλεις, ἀλλὰ δι' αὐτὸ καὶ μόνον σὲ εἰσήγαγον εἰς τὸ κήρινον τοῦτο βασίλειον τοῦ Κ.Καστάν,ὡς καλεῖται τοῦ Μουσείου ὁ ἰδιοκτήτης. Εἶναι δὲ τὸ σύμπλεγμα τοῦτο—καὶ ὑπὸ πατριωτικὴν κἂν ἔποψιν δὲν ἔχεις δικαίωμα νὰ εἴπῃς ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεσαι δι' αὐτό,—οὐδὲν ἄλλο ἢ... τὸ Συνέδριον τοῦ Βερολίνου.

Περὶ μεγάλην τρισκελῆ τράπεζαν, ὑπὸ πρασίνου ἐριούχου κεκαλυμμένην, – πίστευσόν μοι, αὐτὴν τὴν ἰδίαν πρωτότυπον τοῦ συνεδρίου τράπεζαν ἁδρᾷ δαπάνῃ ἀγορασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κ. Καστάν,—κάθηνται ἐπὶ τῶν αὐτῶν πρωτοτύπων ἑδρῶν, ἤθελες εἰπεῖ αὐτὰ τὰ πρωτότυπα μέλη τοῦ συνεδρίου,οἱ ἀνώτατοι τῶν τῆς Εὐρώπης τὰς τύχας διεπόντων διπλωματῶν,σοβαρῶς, ὡς Ῥωμαῖοι συγκλητικοί, καὶ φαίνονται ἀκροώμενοι ὀρθίου ἱςαμένου τοῦ μεγαλοφυοῦς προέδρου αὐτῶν,τοῦ πρίγκιπος Βισμάρκ,οὗ ἡ ὁμοιότης ἐςὶ καταπληκτική.«Νομίζεις,μοὶ ἔλεγεν ὁ συνοδεύων με, ὅτι ἀφ' ὅτου ἠγόρευεν ἐνταῦθα γαλλιστί, μετά τινος διστακτικῆς βραδύτητος,ἀλλὰ μετὰ μεγίστης ἀκριβείας περὶ τὴν γλῶσσαν, δὲν ἐμακρύνθη πλέον τῆς θέσεώς του.» Οἱ δὲ λοιποί; περὶ τούτων συμβαίνει τι ὅλως παράδοξον· πάντες ἐκ δεξιῶν ὁμοιάζουσιν, ἐξ ἀριστερῶν δὲ κἀνείς! Περὶ τούτου βεβαιῶν με ὁ συνοδεύων με φίλος μου, ἐθεώρει αὐτὸ ὡς ἀγχινούστατον τέχνασμα καὶ κατόρθωμα τῆς κηροπλαστικῆς·«Ἰδέ, μοὶ ἔλεγε, πόσον εὐστόχως παρέστησε τὸν χαρακτῆρα τῶν διπλωματῶν. Θεώρησον τοῦτον δεξιῶς. Δὲν σοὶ φαίνεται λέγων; «Ἔχετε πεποίθησιν ἐπ'ἐμέ· διὰ σᾶς θυσιάζομαι». Ἰδὲ τον τώρα ἀριστερῶς· δὲν λέγει;«Ἔχετέ με παρῃτημένον. Ἔχω τὰ ἰδικά μου συμφέροντα· δὲν πονοκεφαλῶ διὰ τὰ ἐδικά σας.» Οὕτω καὶ ὁ ἄλλος καὶ ὁ παρέκει λευκὸν λέγει δεξιῶς, μέλαν ἀριστερῶς. Ἐδύνατο συμβολικώτερον ἡ τέχνη νὰ παραστήσῃ τὴν διπλοπροσωπίαν τῆς διπλωματίας;» Καὶ ταῦτα μὲν οὗτος. Ἀλλὰ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ κατὰ τῆς διπλωματίας προκατειλημμένου φίλου μου πιθανωτέρα καὶ ἧττον ἐζητημένη μοὶ ἐφάνη, ἡ ἣν ἤκουσα παρά τινος συνοίκου μου, εἰς ὃν διηγήθην τὸ πρᾶγμα, ὅτι δηλαδὴ τὰ διπλωματικὰ ἐκεῖνα μορμολύκεια δὲν ἐγένοντο ἐκ τῆς φύσεως, ἀλλ' ἐκ φωτογραφήματος, διδόντος φυσικῷ τῷ λόγῳ τῆς μιᾶς μόνον ὄψεως τὴν ὁμοιότητα, ἐν ᾧ ἡ ἄλλη ὄψις αὐθαιρέτως ἐπλάττετο ὑπὸ τοῦ τεχνίτου.

Ὅπως δήποτε ἡ σοβαρὰ αὕτη ὁμήγυρις καὶ αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὅμοιαι φυσιογνωμίαι τῶν ἐνδοξοτέρων ἀνδρῶν τῆς Εὐρώπης, ὧν τὰ στόματα ἐφαίνοντο ἕτοιμα ν'ἀνοιγῶσιν, ἵνα ἐκφέρωσι χρησμοὺς περὶ τῆς τύχης αὐτῆς,μὲ κατέπληξαν ἰσχυρῶς, καὶ ἐξέφρασα τὴν λύπην μου ὅτι ἦσαν ἐκ κηροῦ, καὶ οὐχὶ ἐκ χαλκοῦ ἢ λίθου. «Ἀλλ' ὁ κηρός, μοὶ εἶπεν ὁ φίλος μου, παρέχει ἀκριβεστέραν τὴν τῆς φύσεως μίμησιν.»—«Δὲν διαρκεῖ ὅμως», ἀπήντησα.—«Οὐ φροντίς, μοὶ ἀπεκρίθη δυσοιώνως μειδιῶν. Αἱ κήριναι πλαγγῶνες τοῦ συνεδρίου θὰ διαρκέσωσι περισσότερον ἢ τὸ ἔργον του. Φοβήθητε δὲ σεῖς μὴ τὸ μόνον ὃ ὑπὲρ αὐτὰς θὰ διαρκέσῃ εἶναι τὸ ἰδικόν σας ζήτημα».

Ἠθέλησα νὰ ἰδῶ καὶ τοὺς ἡμετέρους ἀντιπροσώπους, ἀλλ' εἰς τὸ ἀριπρεπὲς τοῦτο συνέδριον διέπρεπον, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι,διὰ τῆς ἀπουσίας των. Ἠρώτησα τοὐλάχιστον ποῦ ἐκάθηντο. «Ποῦ ἐκάθησαν;» μοὶ εἶπεν ὁ σύντροφός μου, «διότι ἅπαξ μόνον ἐκάθησαν»· καὶ μοὶ ἔδειξε θέσιν εἰς τὴν ἀριστερὰν ἄκραν τῆς τραπέζης, παρὰ τῷ πρεσβευτῇ τῆς Ῥωσίας, ὅπου ἤδη ἵστατο ἀξιωματικὸς ἐν στολῇ, ὁ καθήκοντα ἑνὸς τῶν γραμματέων ἐκπληρώσας υἱὸς τοῦ πρίγκιπος Βισμάρκ.

Πολλαὶ σκέψεις διηγείροντο ἐντός μου ἐντὸς τῆς ἀφώνου ταύτης συγκλήτου, καὶ ἤθελον ἐπὶ μακρὸν ἔτι μείνει ἐνώπιον αὐτῆς εἰς αὐτὰς παραδεδομένος, ἂν ὁ σύντροφός μου δὲν ἐβιάζετο, ἀνεχώρησα ἑπομένως, ἀλλὰ μετὰ προθέσεως νὰ ἐπανέλθω μετ'οὐ πολύ.Τὴν πρόθεσιν ὅμως ταύτην οὐδέποτε ἐξετέλεσα,δι'αἰτίαν ἥτις ἀξίζει νὰ σοὶ τὴν διηγηθῶ: Τινὰς ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου ἀνεγινώσκετο εἰς πάσας τὰς ἐφημερίδας τοῦ Βερολίνου ὅτι ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἑσπέραν καθ' ἣν εἶδον τὸ Πανοπτικὸν (οὕτω προσαγορεύεται τὸ κατάστημα), ἐπεσκέπτετο αὐτὸ καὶ ἄλλος ξένος, γέρων Ῥῶσος ἑκατομμυριοῦχος. Οὗτος δὲν ἠξεύρω διατί ἐκίνησε τὰς ὑπονοίας τοῦ διευθυντοῦ, ὅστις τοιοῦτό τι ἐτεχνάσθη. Ἀπετάθη εἰς παιδίσκην τινὰ ἐκεῖ περιφερομένην, τῇ ἔδωκε βαλάντιον περιέχον τὴν ἀξίαν δύω δραχμῶν, καὶ τὴν ὡδήγησε νὰ κρατῇ αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἔπειτα, οὐχὶ κρυφίως, ἀλλὰ προφανῶς νὰ φυλάξῃ αὐτὸ εἰς τὸ θηλάκιόν της, ὃν ἐξ ἐκείνων ἃ καλοῦνται «θηλάκια Μαργαρίτης». Ὅτε ἤμην εἰς Λειβερπούλην ἔφερον ἐκεῖ αἱ νεάνιδες ταινίαν περὶ τὸν τράχηλον, ἧς αἱ δύω ἄκραι ἐκυμάτουν ἐπὶ τῶν νώτων των, καὶ ἐκαλοῦντο *ἀκολουθεῖτέ με, παῖδες* (follow me, boys). Τὰ Μαργαρίτης θηλάκια (**Graetchen Taschen**,οὕτω κληθέντα κατὰ τὴν Μαργαρίταν τοῦ Φάουστ), ἐδύναντο νὰ λέγωνται· μᾶλλον *ἀκολουθεῖτέ με, κλέπται*, διότι ἀνοίγονται χαίνοντα εἰς τὸ ὀπίσω σχεδὸν μέρος τοῦ ἐνδύματος, ὅπου δύνανται νὰ διερεθίσωσι καὶ τοῦ ἧττον φιλοκτήμονος τὴν

Digitized by Google

ἀπληςίαν,καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχει ὀφθαλμὸς νὰ τὰ ἐπιτηρῇ. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ὁ Κ. Καστὰν ἔταξε τοὺς τέσσαρας ὀφθαλμοὺς δύω ἀςυνομικῶν κλητήρων,οἵτινες παρηκολούθησαν τὴν σύμμαχον αὐτῶν ὡς σκιαὶ αὐτῆς, καὶ ἐν ᾧ αὕτη περιειργάζετο ἐν ἑρμαρίῳ τὰς μικροσκοπικὰς ὑποδέσεις τῶν Κινεζίδων, εἶδον, ὡς λέγουσι, τὸν Ῥῶσον πλησιάσαντα, πολὺ μάλιστα πλησιάσαντα τὴν νεαρὰν νύμφην, ἐπὶ πονηρῷ σκοπῷ, ὡς ὑπώπτευσαν, καὶ ἐκτείνοντα πέριξ αὐτῆς τὰς πτέρυγας τοῦ μανδύου του. Μετὰ μίαν δὲ στιγμὴν προσελθόντες, προσεκάλεσαν τὴν ἀθώαν νεάνιδα νὰ ἐξετάσῃ ἂν εἰς τὸ θηλάκιον τῆς Μαργαρίτης ἦτο τὸ βαλάντιόν της, ἀλλὰ τὸ βαλάντιον εἶχε γίνει ἄφαντον. Συνέλαβον ἑπομένως τὸν Ῥῶσον, καὶ τὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν ἀστυνομίαν, καὶ ἔπειτα εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπου δικασθεὶς κατεδικάσθη εἰς τρίμηνον φυλάκισιν. Καὶ ναὶ μέν, ἡ Ῥωσικὴ πρεσβεία ἔσπευσε νὰ καταβάλῃ τὴν ζητηθεῖσαν τεσσαράκοντα χιλιάδων δραχμῶν ἐγγύησιν ἵνα μείνῃ ἐλεύθερος καὶ ἐφεσιβάλῃ τὴν ἀπόφασιν, καὶ τὸ Ἐφετεῖον μετά τινας μῆνας πανηγυρικῶς διεκήρυξεν ὅτι τὰ παντὸς γένους ἀστυνομικὰ ἐκεῖνα ὄργανα δὲν ἦσαν παραδειγματικῆς ἀρετῆς, ὁ δὲ πλούσιος ξένος, ἂν ἐπλησίασε τὴν κόρην, πᾶν ἄλλο διενοεῖτο ἢ νὰ τῇ κλέψῃ τὰς δύω δραχμάς, καὶ ἑπομένως ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ πρωτοδικείου. Ἀλλὰ δι' ἐμαυτὸν ἐνόμισα ἀσφαλέστερον νὰ μείνω μακρὰν καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀφορμῆς τοιαύτης ὑπονοίας, διότι ὁμολογουμένως ἡ θέσις μου θὰ ἦτο κατὰ πάντα ἄλλη καὶ πολὺ κατωτέρα τοῦ ἀπολυθέντος ἐκείνου. Πρῶτον ἔχω τὸ τρίτον τῆς ἡλικίας ἐκείνου, ὥστε πολλαὶ ἀστυνομικαὶ συκοφαντίαι ἠδύναντο πολὺ εὐκολώτερον νὰ γίνωσι πιστευταί, προκειμένου περὶ ἐμοῦ· δεύτερον, τὸ βαλάντιόν μου οὐ μόνον ἓν ἑκατομμύριον δὲν περιέχει, ἀλλ' εἶναι, κατὰ τὸν ἡμέτερον Ζαλακώσταν, «ποιητικὸ πουγγί, π'ἀνάθεμά το»,καὶ μὴ περιέχον οὔτε κἂν ποίησιν· τρίτον, ἂν κατεδικαζόμην, ἡ ἐμὴ πρεσβεία οὔτε τεσσαράκοντα δραχμὰς δὲν θὰ ἔδιδεν ἐγγύησιν δι' ἐμέ. Ἑπομένως ἀπεχαιρέτησα διὰ πάντοτε τὸ Πανοπτικόν,ὅπου δὲν ἦτον ἀπίθανον νὰ κατηγορηθῶ ἐπὶ κλεπτομανίᾳ ἢ ἐπὶ οἵᾳ δήποτε ἄλλῃ μανίᾳ, καὶ ἐστράφην πρὸς ἄλλο σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος.

Τοῦτο δύσκολον δὲν μοὶ ἦτο· διότι δυνάμει δέκα λεπτῶν εἰσῆλθον εἰς τὸν ἱπποσιδηρόδρομον, καὶ περιελθὼν ἐν πάσῃ ἀνέσει πᾶσαν τὴν ἐξωτερικὴν τῆς πόλεως περιφέρειαν, δηλαδὴ ὁδὸν μακροτέραν ἀφ'ὅσον διατρέχουσι πάντες τῆς Ἑλλάδος οἱ σιδηρόδρομοι ὁμοῦ λαμβανόμενοι, ἀφίχθην εἰς ἓν τῶν βορειοδυτικῶν αὐτῆς σημείων, ὅπου ἀπό τινων μηνῶν βιομηχανικὴ ἔκθεσις ἑλκύει μυριάδας περιέργων ἐκ πάσης τῆς Γερμανίας. Νὰ σοὶ περιγράψω ταύτην μοὶ εἶναι ἀδύνατον· ἠξεύρω δὲ ὅτι καὶ ὅλως περιττὸν τὸ θεωρεῖς σὺ ὁ ἴδιος, ἀφ' οὗ εἶδες τρὶς ἢ τετράκις τὴν ἡμετέραν τῶν Ὀλυμπίων... Θὰ περιορισθῶ λοιπὸν εἰς τὸ νὰ σοὶ καταδείξω βραχύτατα τινὰς μόνον τῶν διαφορῶν μεταξὺ ἐκείνων καὶ ταύτης. Μία ἐξ αὐτῶν ἐστὶν ὅτι ἡμεῖς, δηλαδὴ ὁ Ζάππας, πρὸ Ὀλυμπιάδων τινῶν ἀνεγείρομεν τὸ ἡμέτερον οἰκοδόμημα τῶν ἐκθέσεων, καὶ ἀκόμη δὲν ἐπερατώθη, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Τὸ δὲ τῆς ἐνταῦθα ἐκθέσεως ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν,σχεδὸν χωρίς τις νὰ ἠξεύρῃ περὶ αὐτοῦ ἢ νὰ προσέξῃ εἰς αὐτό, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τῆς γῆς ὡς ἐκ θαύματος· ἡ δευτέρα ὅτι ἡ δι'αὐτὸ ἐνταῦθα καταβληθεῖσα δαπάνη ὑπὸ ἑταιρίας ἰδιωτικῆς εἶναι τόση μόνη, ὥστε ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν εἰσιτηρίων πρὸ πολλοῦ ἐκαλύφθη, εἰ καὶ τὸ μέγαρον ἐστὶ τοσοῦτον ἀπέραντον, ὥστε χωρὶς ὁδηγοῦ χάρτου πλανᾶσαι ἐν αὐτῷ, ὡς τρὶς μοὶ συνέβη, καὶ περιστοιχεῖται ὑπὸ ἀγαλμάτων, κρηνῶν, καὶ ὡραίων περιπάτων καὶ κήπων ἐπίτηδες φυτευθέντων· ἀλλὰ τὸ ὅλον ἐστὶν ἐξ ὕλης ἐλαφρᾶς καὶ εὐώνου, καὶ οὐχὶ ὡς ἐκτισμένον διὰ τοὺς αἰῶνας. Τὸ δ' ἡμέτερον, ἁμιλλώμενον κατὰ τὴν στερεότητα πρὸς τὸν Παρθενῶνα, ἐν ᾧ ἴσως ἡμέρα θὰ ἔλθῃ ὅτε ἄλλο ἀλλαχοῦ θὰ ἔχωμεν ν' ἀνεγείρωμεν, ἀπερρόφησεν, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, πολὺ πλείονα τῶν ὅσα διενοήθη ὁ κληροδότης, ὅστις νομίζω ὅτι οὐ μόνον εἰς ἔκθεσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς διδασκαλίαν καὶ τελειοποίησιν τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας εἶχε προσδιορίσει αὐτό.

Τρίτη διαφορὰ ἐστὶν ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐστὶν ἔκθεσις τῶν παντοίων προϊόντων τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας πάσης τῆς Ἑλλάδος, ἴσως δ' ἔπρεπε νὰ εἶναι ἢ νὰ καταντήσῃ, ἢ εἴς τινας περιόδους νὰ γίνηται, πάσης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἢ καὶ πάσης τῆς ἀνατολῆς, ἡ δὲ τοῦ Βερολίνου ἐστὶν ἔκθεσις τῆς παραγωγῆς αὐτῆς καὶ μόνης τῆς πόλεως, εἰς ὃ αὐστηρῶς ἐπετήρησεν αὐτὴ ἡ ἀστυνομία. Ὅταν δέ ποτε ὁ Διάδοχος, ἰδὼν παρά τινι τῶν ἐκθετῶν ὡραῖα ἀδαμαντοκόλλητα κοσμήματα, εἶπε, τοῖς πολεμίοις εὐγενῆ ἔπαινον ἀποδίδων, ὅτι δὲν δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι ταῦτα δὲν κατεσκευάσθησαν ἐν Παρισίοις, ὁ ἐκθέτης ἔφερε τὴν ἐπαύριον εἰς τὸ κατάστημα τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης του, καὶ ἤρχισεν ἐκεῖ νὰ ἐργάζεται εἰς τὸ προφανές, ὥστε οὐδεὶς πλέον δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι τὰ κοσμήματα ταῦτα κατασκευάζονται ἐν Βερολίνῳ.

Τελευταίαν τέλος θεμελιώδη διαφορὰν θὰ σοὶ ἀναφέρω ὅτε γράφω ἐγὼ πρὸς σὲ ἐμπιστευτικῶς, καὶ δὲν φοβοῦμαι μὴ διαβληθῇ ὁ πατριωτισμός μου, ὅτι μεταξὺ τῶν δύω ἐκθέσεων ὅρος συγκρίσεως σχεδὸν δὲν ὑπάρχει, διότι ἡ ἐνταῦθα μιᾶς μόνης πόλεως ἔχει πρὸς τὴν ἡμετέραν, τὴν ἐθνικὴν ὡς πρὸς τὸ πλῆθος, τὸν πλοῦτον, τὴν ποικιλίαν, τὴν φιλόκαλον διάταξιν,ὅπως τὸ μεγαλοπρεπέστατον ἀνάκτορον πρὸς τὴν πενιχρο-

Digitized by Google

τάτην καλύβην. Καὶ ἠξεύρω μὲν τὸ λόγιον· «Θαῤῥεῖν χρὴ· τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον»· ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι καὶ τὸ ἄλλο τὸ γερμανικόν· Morgen morgen und nicht heute sagen immer faule Leute (αὔριον αὔριον καὶ οὐχὶ σήμερον λέγουσι πάντοτε οἱ ὀκνηροί). Καὶ ὅπου μὲν εἶναι τῆς πτωχείας καρποὶ καὶ τῆς μικρότητος ἡμῶν, πρὸς τούτου τὴν ὡρίμανσιν πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονήν· ὅπου ὅμως πταίει ἡ ἀμάθεια, ἡ ἀμέλεια ἢ ἡ ἀπειροκαλία, ἐκεῖ ἄς μὴ ὀκνῶμεν νὰ διδασκώμεθα καὶ νὰ παραδειγματιζώμεθα.

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 28 Ἰουλίου 1879. Ξ.

Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

καὶ ἡ συνοικία τῶν κλεπτῶν.

Ἐν Λονδίνῳ, Ἰούνιος 1879.

Εἴχομεν ἴδει τοὺς πτωχούς, τώρα μᾶς ἀγγέλλουσιν οἱ ἀστυνομικοὶ σύνοδοί μας ὅτι θὰ πορευθῶμεν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν μερῶν, ὅπου φοιτῶσιν οἱ κλέπται, οἱ κατάδικοι οἱ ἐξελθόντες τῶν φυλακῶν ἢ οἱ μέλλοντες ἐκεῖ νὰ εἰσέλθωσιν. Εἶνε δὲ περίεργον ὅτι καὶ ἐδῶ ἀκόμη τὰ οἰνοπωλεῖα καὶ πνευματοπωλεῖα ἔχουσιν ἱκανὴν πολυτέλειαν καὶ καθαριότητα· λάμπει ἡ κασσιτερίνη των τράπεζα καὶ πλατεῖαι γλῶσσαι φλογὸς ἐρυθροῦ φωταερίου καθιστῶσι σπινθηροβολοῦντα τὰ ποτήρια καὶ τὰς κοτύλας καὶ καταυγάζουσιν ἀπλέτως τὰς κτηνώδεις ὄψεις τῶν παρακαθημένων οἰνοποτῶν.

Καθ' ἣν στιγμὴν εἰσερχόμεθα εἰς ἓν ἐκ τῶν μαγαζείων ἐκείνων μία ἀγρία ὤθησις τοῦ ὄχλου εἶχε καταῤῥίψει εἰς τοῦ ῥυακίου τὸν βόρβορον δύο ἀνθρώπους, οἵτινες ἐδέροντο καὶ ἐκτυπῶντο μὲ βαρυτάτους μοχλούς. Ὁ εἷς κατορθώνει νὰ διαφύγῃ, ὁ ἄλλος τὸν καταδιώκει καὶ τὸ πλῆθος τρέχει κατόπιν συνωθουμένου καὶ ἑνὸς ἀστυνομικοῦ κλητῆρος. Ὁ ἀνθρώπινος ἐκεῖνος χείμαρρος χώνεται μακρὰν εἰς τὸ μαῦρον σκότος τῆς ὁδοῦ καὶ δὲν ἀκούεις ἐκεῖ κάτω, ὅπου ὡς φάσματα διακρίνεις τοὺς κινουμένους ἀνθρώπους, παρὰ συγκεχυμένας πενθίμους φωνάς, ὡς θὰ ἐφώναζεν ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον σφάττουσιν καὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου τὸ σήμαντρον ζητοῦντος βοήθειαν.

— Εἰσέλθετε, εἰσέλθετε γρήγορα, μᾶς λέγει ὁ ὁδηγῶν ἡμᾶς ἐπιστάτης ὠθῶν ἡμᾶς συγχρόνως εἰς ἓν public house.

Δὲν ἐδύκνυε πολλὴν διάθεσιν εἰς τὸ νὰ αναμιχθῇ, μάλιστα δὲ νὰ μᾶς ἀναμίξῃ εἰς τὴν θορυβώδη ἐκείνην σύγχυσιν τοῦ ὄχλου. Ὁ ἰσχνὸς ἐκεῖνος ἀνήρ, ὁ εὔκαμπτος, τοῦ ὁποίου φαίνονται χαλύβδινοι οἱ μυῶνες, ἐκφραστικωτάτη δὲ καὶ εὐφυεστάτη ἡ φυσιογνωμία καὶ ὅστις μᾶς ἐπιδεικνύει καρφωμένην ἐν τῷ λαιμοδέτῃ του τὴν χρυσῆν καρφίδα, ἣν τῷ ἐδώρησεν ὁ πρίγκιψ τῆς Οὐαλίας, εἶνε οὐδὲν ἧττον ἐξόχου δραστηριότητος καὶ μᾶς διηγεῖται πῶς ἐπ' ἐσχάτων εἶχε συλλάβει ἕνα Γάλλον κιβδηλοποιὸν ἀποσύρας αὐτὸν κρυπτόμενον ὑποκάτω μιᾶς κλίνης ἔν τινι οἰκίσκῳ τοῦ Brighton.

Ὁ θόρυβος ἐφαίνετο κοπάσας ὅτε ἐξήλθομεν τοῦ πνευματοπωλείου. Ἐξακολουθοῦμεν εἰσδύοντες εἰς σκοτεινοὺς δρομίσκους, εἰς lanes, ὅπου τὰ οἰκήματα ὁμοιάζουν πρὸς τρώγλας.

— Τώρα μᾶς λέγει ὁ Μῶσερ, πλησιάζομεν πρὸς τὴν *χειρίστην* συνοικίαν τοῦ Λονδίνου, πρὸς τὸ πατροπαράδοτον ἀπὸ ἑκατὸν ἐτῶν καταγώγιον τῶν κλεπτῶν. Ἂν σᾶς ὁμιλήσουν, ἂν σᾶς χλευάσουν, μὴ ἀποκρίνεσθε.

Εἰσδύομεν λοιπὸν εἴς τινα στενὴν αὐλήν, ἔνθα ὑπόχλωμοί τινες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, περιβεβλημένοι ῥάκη ἀλλοκότων χρωμάτων ἕρπουσιν ὡς κοχλίαι κατὰ μῆκος τῶν πεζοδρομίων. Διέρχεται ἡ μικρά μας συνοδία διὰ τοῦ μέσου αὐτῶν, ἐν ᾧ δὲ βαδίζομεν, τὰ φαντάσματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σύρονται ἐκεῖ ἢ ὀρθοῦνται ἐπὶ σωρῶν σαπρίας μᾶς φωνάζουσιν ἢ μᾶς ἀποτείνουσιν εἰρωνικοὺς ἀστεϊσμοὺς ἐν τῷ ἰδίῳ των γλωσσικῷ ἰδιώματι, τῷ slang.

— Ἔ! ἀστυνομία, τί γυρεύει ἐδῶ;

— Ἂς τὰ παιδιὰ νὰ κοιμηθοῦν!

— Τί ζητᾶτε; ψεῖραις! δὲν ἔχετε σπίτι σας;

Ὁ κ. Μῶσερ μᾶς ἐξηγεῖ τὸ slang, ἐν ᾧ ἐκρήγνυνται πλησίον μας, αἱ τοιαῦται προσαγορεύσεις ὡς ἐκπυροκροτοῦντα σφαιρίδια ἢ μᾶς ῥυπαίνουσιν ὡς κομμάτια βορβόρου. Ἡμεῖς οὐδεμίαν δίδομεν ἀκρόασιν, ὁ δὲ γέλως τῶν νυκτοβατῶν ἐκείνων χάνεται εἰς τὸ σκότος ὁμοῦ μὲ τὸν καπνὸν τῆς μαύρης πίπας των.

Ποῦ εἴμεθα; Εἰς τὴν Flauer and Dern street, τὴν ἐπικινδυνοτάτην ἴσως τῶν ὁδῶν τοῦ Λονδίνου. Ὑπάρχουσιν ἐκεῖ δύο σειραὶ μικρῶν οἰκημάτων τετραγώνων καὶ χαμηλῶν. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ βλέπει τις εἰς τὰ παράθυρα ἀντὶ παραπετασμάτων λαδωμένα χαρτία, κιτρινισμένα, μὲ ἐπιγραφὰς τοιαύτας· *Κατάλυμα* **2** *δηνάρια*· ἢ **4** *δην*. Πληρώνων τις τὸ ἀναγεγραμμένον ποσὸν τῶν δύο ἢ τεσσάρων δηναρίων ἔχει θέρμανσιν καὶ κλίνην. Ἀντὶ ἓξ δηναρίων παρέχεται πρὸς διανυκτέρευσιν εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα χωριστὸν δωμάτιον ἢ μᾶλλον *κιβώτιον* (box), τοῦ ὁποίου λευκαὶ σανίδες ἀποτελοῦσι τοὺς τοίχους. Εἶδον ποτε ἐκεῖ φοβερὸν ὄχλον, πραγματικοὺς Μωϊκανούς, οἵτινες ἐπλησίαζον πρὸς μεγάλην πυρὰν κομμάτια ὠμοῦ κρέατος ἐμπεπηγμένα εἰς ξυλίνους ὀβελίσκους. Τὰ κομμάτια ἐκεῖνα αἱμοσταγῆ ἀκόμη ὄντα τὰ κατεβρόχθιζον, διότι πῦρ καὶ κλίνην παρέχει ὁ *ξενοδόχος* οὐχὶ δὲ καὶ ἄρτον καὶ μαγειρευμένον κρέας.

Σήμερον ὀλιγοπληθέστερος εἶνε ὁ ὄχλος εἰς τὴν κάτω αἴθουσαν τοῦ lodging.

Περὶ εὐρείας τραπέζας, ὅπου πολὺ συχνὰ τὸ αἷμα ῥέει παρὰ τὸ οἰνόπνευμα, κάθηνται χλωμοί τινες πλάνητες μὲ θαμβωμένον καὶ ἀμαυρὸν

Digitized by Google

τὸ βλέμμα. Εἷς ἐκ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀστυνομίας μᾶς δεικνύει ἕνα, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τὸ τέταρτον ἐξήρχετο τῶν φυλακῶν. Ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ἀφ' οὗ μᾶς παρετήρησεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, λαθραίως ἀπῆλθε χωρὶς οὐδεὶς νὰ τὸν νοήσῃ. Μὲ ἰδιαιτέραν περιέργειαν μᾶς παρατηρεῖ γυνή τις, ἡ ὁποία ἀφ' οὗ μᾶς ἐχαιρέτισε δι' ἑνὸς γαλλικοῦ bonjour εἶπε πρὸς τοὺς συντρόφους της.

— Εἶνε *Παρισῖνοι*!

Εἶνε Γαλλὶς ἐκείνη, νέα καὶ ὡραία! Τίς ἄρα νὰ τὴν ὤθησεν εἰς τὸν βόρβορον τοῦ Λονδίνου;

Ὁ *ὑποϊδιοκτήτης* τοῦ lodging ὅστις μᾶς ὑποδέχεται, ἀνάπτει κηρίον ἐκ ταγγοῦ ἀλείμματος καὶ μᾶς δεικνύει τοὺς κοιτῶνας. Ἔχει ἀνάστημα κολοσσοῦ ὁ κύριος ἐκεῖνος. Πυρραὶ τρίχες κρέμανται ἀπὸ τῶν παρειῶν του, ἔνθα διαγράφονται σιαγόνες αἵτινες θὰ ἥρμοζον εἰς μανδρόσκυλον· οἱ βραχίονές του εἶνε μακροὶ καὶ φοβεροί, ἐστιγματισμένοι δὲ διὰ πολλῶν ἐπιγραφῶν καὶ εἰκόνων. Ἐκ τῶν μυώνων του διακρίνεις ὅτι εἶνε *γρονθοκόπος*, boxeur, βεβαίως δὲ μὲ ἕνα γρόνθον θὰ ἠμπορῇ νὰ φονεύσῃ ἄνθρωπον. Χρειάζεται τοιοῦτος ἄνθρωπος διὰ νὰ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς πελάτας τοῦ *καταλύματος*, οἵτινες εἶνε πάντες κακοῦργοι. Μὲ ὅλην δὲ τὴν σωματικήν του ῥώμην, τὸ κρανίον του φέρει πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος ὑπὲρ τὸν ὀφθαλμὸν τὰ ἴχνη παλαιᾶς οὐλῆς, ὁ δὲ οἰδαλέος αὐτοῦ δεξιὸς κροταφίτης κυανίζει ἐκ προσφάτου συμπλοκῆς.

— Ἂν οἱ κακοῦργοι μᾶς προσβάλωσιν, ἠρώτησα ἕνα τῶν συνοδῶν μας, θὰ μᾶς ὑπερασπίσῃ ὁ ξενοδόχος;

— Τίς οἶδε, μοὶ ἀπήντησεν, ἐδῶ καὶ οἱ ξένοι καὶ ὁ ξενοδόχος εἶνε τῆς αὐτῆς φύσεως.

Ἀναβαίνομεν. Ἀπεχθὴς ἐπιδείκνυται ἡ ἀθλιότης εἰς τὰ μυσαρὰ ἐκεῖνα ἄντρα. Ἀνθρώπινα πλάσματα κεῖνται ἐκεῖ χαμαὶ ἐπὶ ἐλεεινῶν κραββάτων ὑποκάτω κλοπιμαίων σκεπασμάτων. Πάντες ἐκεῖνοι οἱ κοιμώμενοι ἔχουσιν φρικώδη τὴν ὄψιν καὶ ὁμοιάζουσιν πρὸς νεκρούς. Τὸ φθειριῶν lodging νομίζεις ὅτι εἶνε νεκροταφεῖον πλῆρες σκωλήκων. Ἂς ἐξέλθωμεν ταχέως ἵνα μὴ μᾶς ἀποπνίξῃ ἡ δυσωδία τῆς φοβερᾶς τρώγλης. ἤδη ἔχει ἐκπηδήσει ἐπὶ τοῦ μετώπου ἡμῶν ἡ ἡμικρανία.

Εἷς ἐκ τῶν ἀστυνομικῶν συνοδῶν μας ἔδωκε δύο σελλήνια εἰς τὸν φοβερὸν ξενοδόχον, ὅστις ἐμειδία ἡσύχως, ὡς οἱ ἀληθῶς ἰσχυροὶ ἄνδρες μειδιῶσιν, νοήσας τὸν θαυμασμὸν ὡς ἐξεδηλοῦμεν ἐπὶ τῇ ῥώμῃ του. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπεσκέφθημεν καὶ ἄλλα τινὰ ὅμοια καταλύματα, ὅπου ἐπίσης παρουσιάζεται τὸ ἀπαίσιον κρᾶμα τῆς ἀθλιότητος καὶ τοῦ κακουργήματος, εἰσήλθομεν εἰς τὸν ἀστυνομικὸν σταθμόν, ὁπόθεν εἴχομεν ἀφορμηθῆ καὶ ὅπου τρεῖς τέσσαρες ἀστυνομικοὶ κλητῆρες ἔσυρον δύο αἱμοσταγεῖς ἀνθρώπους, ἐκείνους ἀκριβῶς, οὓς πρὸ μικροῦ εἴχομεν ἴδει διαπληκτιζομένους. Ὠθοῦσι τὸν ἕνα, ὅστις ἦτο ὁ ἄρξας χειρῶν ἀδίκων εἴς τινα *κλωβόν*, ἔνθα κρατεῖται—οἱ κλητῆρες ὀνομάζουσι τοὺς ἀνθρώπους, οὓς συλλαμβάνουσι *πτηνά* των—, ὁ δὲ ἄλλος πίπτει ἐπί τινος ξυλίνου θρανίου ἔχων ἐλεεινὸν τὸ πρόσωπον, πρισμένον, αἱματωμένον καὶ σχεδὸν ἕτοιμον νὰ διαρραγῇ ὡς ὥριμος *τομάτα*. Ὁ ἐν τῷ *κλωβῷ* παρατηρεῖ τὸν σύντροφόν του ἀποσπογγίζων τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον καὶ εἰς αὐτὸν κατέρρεεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὴν ἀριστερὰν παρειάν. Εἶχε ξυλοφορτώσει τὸν ἄλλον μὲ τὸ σιδηροῦν βάρος ἑνὸς ἐκ τῶν ὡρολογίων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν *κοῦκους*· ὁ προσβληθεὶς ἀπέδωκε τὰ ἴσα τῷ προσβαλλόντι μαχαιρώσας αὐτὸν κατὰ τὴν κεφαλήν. Δὲν εἶνε ὅμως φόβος νἀποθάνωσιν.

Ὁ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι τοὺς παρατηροῦσι μετὰ ψυχρότητος· μετ' ὀλίγον θ' ἀρχίσῃ ἡ ἀνάκρισις. Ἐν ᾧ δὲ κλητῆρες ὄρθιοι ἐπιβλέπουσι τοὺς τραυματίας, ἄλλος τις καθήμενος ῥίπτει πατρικὸν βλέμμα ἐπὶ πτωχῆς κόρης, ἣν εὗρεν εἰς τὰς ὁδοὺς ἀπολεσθεῖσαν καὶ ἥτις τώρα ἡσύχως κοιμᾶται ἐκεῖ εἰς μίαν γωνίαν τοῦ ἀστυνομικοῦ καταστήματος, κεκαλυμμένη μὲ τὸν μανδύαν τοῦ κλητῆρος. Εἶνε πέντε ἐτῶν τὸ πολὺ καὶ ὡς ὁ ἔρως ὡραία ὑπὸ τὸν ψιάθινον στρογγύλον της πῖλον. Εἶνε καλῶς ἐνδεδυμένη· πρὶν ἢ τῇ ἐπέλθῃ ὁ ὕπνος ἔκλαιεν ἄπελπις καὶ δὲν ἤξευρε νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς ἐξουσίας ποῦ ἦτο ἡ κατοικία της. Τώρα κοιμᾶται ἡσύχως, ἕως ὅτου τὴν ζητήσουν. Μία τις εἰκὼν τοῦ κ. Franck Holl ὑπομιμνήσκει τὸ συγκινητικὸν τοῦτο θέαμα· παιδίον ἀπολεσθὲν εἰς τὸ ἀπέραντον Λονδῖνον, ὡς οἱ Ἄγγλοι μόνοι των ὀρθῶς λέγουσιν «εἰς τὸν *κόσμον* τοῦ Λονδίνου.»

Δὲν θὰ ἦνε ἄλλως δύσκολον εἰς τοὺς ἀπολέσαντας γονεῖς νὰ ἀνεύρωσι τὸ τέκνον των. Ὑπάρχει δῆλα δὴ εἰδικὴ ἐφημερὶς δημοσιευομένη εἰς φύλλα ἑξάκις ἢ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη διανέμεται εἰς πάντας τοὺς ἀστυνομικοὺς σταθμούς, παρέχει δὲ εἰς τοὺς ἀστυνομικοὺς ὑπαλλήλους λεπτομερῆ εἴδησιν πάντων τῶν τηλεγραφημάτων, τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην στιγμὴν πέμπονται εἰς ἕκαστον σταθμὸν καὶ τρόπον τινὰ τῶν *χρονικῶν* τῶν πράξεων καὶ κακουργημάτων τῆς ἡμέρας ἢ μᾶλλον τῆς ὥρας. Διαιρεῖται δὲ ἡ ἐφημερὶς αὕτη εἰς property stolen, ἐγκλήματα κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας, κλοπὰς καὶ ἄλλας γνωστοποιήσεις περὶ πραγμάτων ἀπολεσθέντων, εὑρεθέντων, ζητουμένων κτλ. Πλησίον εἰς τὸ ὄνομα ἑκάστου συλληφθέντος σημειοῦται ἡ αἰτία, δι' ἣν συνελήφθη καὶ τὸ ὄνομα τοῦ προκαλέσαντος τὴν σύλληψιν, εἰς ταῦτα δὲ προστίθενται καὶ ἄλλαι λεπτομέρειαι ἐπιτρέπουσαι εἰς τὴν ἀστυνομίαν τὴν ἀνεύρεσιν τῶν ἐγκληματιῶν.

Τηλεγραφικὴ συσκευὴ τοῦ συστήματος Whe-

Digitized by Google

astone συνδέει πρὸς ἀλλήλους τοὺς διαφόρους σταθμοὺς τῆς ἀστυνομίας τῆς μητροπόλεως, ὥστε ἐντὸς πέντε λεπτῶν ὁ συνταγματάρχης Ἕνδερσων, ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, δύναται, ἐν Great-Scotland Jard, νὰ ἦνε ἐν γνώσει παντὸς πράγματος συμβαίνοντος ἐν Λονδίνῳ. Οἱ τῆς ἀστυνομίας ὑπάλληλοι γινώσκουσιν ὡς τηλεγραφηταὶ νὰ χειρίζωνται τὰς συσκευὰς ἐκείνας, ὧν ἄλλως τὸν χειρισμὸν δύναταί τις διδαχθῇ ἐντὸς μιᾶς ὥρας.

Ὅ,τι ἰδίως χαρακτηρίζει τοὺς ἀστυνομικοὺς σταθμοὺς εἶνε ἡ τάξις καὶ ἡ καθαριότης. Νομίζει τις ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὸ κατάστημα τραπέζης τινός. Κυανᾶ χαρτία διὰ τηλεγραφήματα, φάκελλοι μὲ ἐπικεφαλίδας διὰ κοκκίνων γραμμάτων, εὐρὺ γραφεῖον ἐκ ξύλου δρυός, παραθυρὶς ἀνοίγουσα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σταθμοῦ, στρογγύλον ὡρολόγιον, ἔντυπος πίναξ τῆς Metropolitan police and Dockyard station, ἀνάκλιντρον, ἐφ' οὗ δύναται ὁ σταθμάρχης νὰ διανυκτερεύῃ ὡς εἰς τὸν σιδηρόδρομον, μὲ σκέπασμα διὰ τοὺς πόδας, τὰ πάντα καθαρὰ καὶ ἐν τάξει. «Οἱ ἄνθρωποι μας δὲν κοιμῶνται εἰς τὰς κλίνας των, ὡς οἱ ἰδικοί σας, μοὶ ἔλεγεν ὁ σταθμάρχης, ἀγρυπνοῦσιν»

Ἕκαστος σταθμὸς ἔχει ὡς ἐὰν ἦτο ἐμπορικὸς οἶκος δέσμην φύλλων συνδεδεμένων κυανοῦ χάρτου, περιεχόντων τὰς εἰκόνας ὅλων τῶν καταδίκων τῆς Ἀγγλίας, τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας. Πᾶς κατάδικος φωτογραφεῖται ἐν τῷ ἡλίῳ μὲ τὰς χεῖρας ἐμπρὸς ὥστε ἐκεῖθεν νὰ διακρίνηται ὅτι εἶνε κατάδικος. Διότι ἐὰν ἀποδράσῃ δύναται μὲν νὰ μεταποιήσῃ τὸ πρόσωπον κόπτων τὴν κόμην ἢ ξυρίζων τὴν γενειάδα, τὰς χεῖρας ὅμως δὲν δύναται νὰ τὰς μεταποιήσῃ. Τὸ σχῆμα τῶν ὀνύχων, τὸ πλάτυσμα τῶν δακτύλων, αἱ ἐλλείπουσαι φάλαγγες, τὰ κόμματα, παραμένουσι πάντοτε. Κάμνει λοιπὸν χρῆσιν ἡ ἀγγλικὴ ἀστυνομία τῆς *χειροσοφίας* ὡς ὁ Desbarolles.

Εἶδον ἐκεῖ, ἐν τῷ φωτογραφικῷ μουσείῳ τῆς κακουργίας, ἐπὶ χάρτου κυανοῦ πάντας τοὺς κακούργους τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Τὸ κυανοῦν φύλλον ἔχει ἐν κεφαλίδι ἀναγεγραμμένας τὰς λέξεις *Ὑπηρεσία τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος*, ἔπειτα δὲ τὸ ὄνομα τῆς φυλακῆς, Parkurs prison, Briston prison, Portsmouth convict κτλ., ἔπειτα τὸ εἶδος τοῦ κακουργήματος καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κακούργου, τέλος πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ φύλλου εἶνε ἡ φωτογραφία μὲ τὰς χεῖρας ἡνωμένας.

Καθ' ἕκαστον ἔτος ὁ μικρὸς σταθμὸς, ἐν ᾧ εὑρισκόμεθα συλλαμβάνει κατὰ μέσον ὅρον 3000 πρόσωπα, ἐξ ὧν 2,000 περίπου καταδικάζονται, ὑπάρχουσι δὲ ἐν Λονδίνῳ 67 τοιοῦτοι σταθμοὶ μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν σταθμῶν τοῦ Wolwich, τοῦ Portsmouth, τοῦ Devonport καὶ τοῦ Chatam. Ἐκ τούτου δὲ δύναταί τις νὰ νοήσῃ πόσα ἐπικίνδυνα πρόσωπα πλανῶνται ἀνὰ τὸ Λονδῖνον. Σημειωτέον ὅμως ὅτι οἱ ἀτακτοῦντες καὶ οἱ μέθυσοι καταλέγονται μεταξὺ τῶν ἐγκληματιῶν. Ἵνα δὲ συνέχηται εἰς τάξιν ὁ ὄχλος οὗτος τῶν κακουργούντων ἡ ἀστυνομία ἔχει 11,000 ἄνδρας ἐν συνόλῳ, ἐξ ὧν 153 ἐνωματάρχαι, 363 ἐπιτηρηταὶ ἢ ἐπιστάται διαφόρων τάξεων, 1,167 βοηθοὶ καὶ 9,149 κλητῆρες. Ἡ δὲ λεγομένη ἀσφαλιστικὴ ἀστυνομία περιλαμβάνει ἕνα ἀρχηγόν, 119 ἐπιτηρητὰς ἢ βοηθοὺς καὶ 83 κλητῆρας. Πᾶσα δὲ ἡ δύναμις αὕτη δὲν ἐνεργεῖ στρατιωτικῶς, ἀλλὰ *τηλεγραφικῶς*, οὕτως εἰπεῖν, χειρίζεται δὲ ὡς κλειδοκύμβαλον τὴν συσκευὴν τοῦ Wheastone καὶ δὲν πτοεῖται ὑπὸ τῶν σωρῶν τοῦ χάρτου.

Παρετήρησα εἰς μίαν γωνίαν σιδηρᾶν χειροπέδην. Ὁ σταθμάρχης, ὅστις ἐφόρει μέλαιναν στολὴν μὲ ὁμοιόχροα ποικίλματα μοὶ ἔδεσε δι' αὐτῆς τὰς χεῖρας, ἵνα μοὶ δείξῃ τὸν τρόπον τοῦ χειρισμοῦ της. Ἀλλ' ἡ μικρὰ χαλκίνη ῥάβδος, ἥτις *συλλαμβάνει* τοὺς ἀνθρώπους ἐν ὀνόματι τῆς βασιλίσσης εἶνε πολλάκις ἀποτελεσματικωτέρα τῆς βαρείας χειροπέδης.

Ὅταν μοὶ ἀφήρεσεν αὐτήν, τῷ εἶπον·

— Ἐλπίζω, ὅτι εἶνε ἡ τελευταία φορά, καθ' ἣν μοὶ δεσμεύεις τὰς χεῖρας.

— Ποῦ 'ξεύρεις! μοὶ ἀπεκρίθη.

Μᾶς ὡδήγησεν ἔπειτα νὰ ἴδωμεν τὰ *πτηνά* του, ἅτινα ἐκρατοῦντο ἐντὸς κελλίων, ὧν τὸ ἔδαφος ἦτο προσκλινές, ἵνα δύνωνται νὰ ἐξαπλώνωνται οἱ μέθυσοι ἔχοντες τὴν κεφαλὴν μᾶλλον ὑψωμένην τοῦ λοιποῦ σώματος πρὸς ἀποφυγὴν ἀποπληξιῶν. Εἴδομεν ἐκεῖ τοὺς ἐσχάτως συλληφθέντας. Ὁ ἐπιστάτης μᾶς ἤνοιξε θυρίδιον ὅμοιον πρὸς λαιμητόμον, ὅποθεν παρετηροῦμεν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἔπειτα ἔτριξαν οἱ βαρεῖς μοχλοὶ καὶ κατὰ σειρὰν εὑρέθημεν ἐνώπιον ἑνὸς ναύτου, ὡραίου καὶ ῥωμαλέου νεανίου, ἔχοντος εἰλικρινὲς τὸ βλέμμα καὶ τὴν στάσιν ὑπερήφανον, συλληφθέντος διότι ἐν τῷ πλοίῳ εἶχε διανοηθῆ νὰ δολοφονήσῃ τὸν πλοίαρχόν του, ἐνώπιον ἑνὸς ἄλλου νέου, τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον ὡμοίαζε πρὸς τὴν ὄψιν τῆς *γυφίτσας*. Ὁ νέος οὗτος μᾶς παρετήρει μισοκλείων τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς τὰ νυκτόβια πτηνά. Ἔπειτα εἴδομεν φρικῶδες γύναιον λημῶδες καὶ σχεδὸν ἀναίσθητον ἀπὸ τῆς μέθης.

Καὶ δὲν εἶχεν ἀκόμη παρέλθει ἡ νύξ· πόσοι θὰ ἔλθωσι μέχρι τῆς πρωΐας! Ἐν τῇ αὐλῇ ὑπὸ ξύλινον παράπηγμα σκύλοι πλάνητες συλληφθέντες ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ δεθέντες ἐκεῖ διὰ σχοινίων ὠρύονται γοερῶς ὑπὸ τὰ ἄστρα.

Ὅ,τι βλέπετε ἐδῶ, μᾶς εἶπεν ὁ κ. Μῶσερ, δύνασθε νὰ τὸ ἴδητε εἰς πᾶσαν σχεδὸν γωνίαν τοῦ White Chapel. Ἂν θέλητε ἐξακολουθοῦμεν τὴν περιήγησίν μας ἀναμέσον τῶν *ἀγρίων τοῦ Λονδίνου*, ὡς τις δημοσιογράφος τοὺς ὠνόμασεν.

Digitized by Google

Εἶνε περασμένη ἡ ὥρα καὶ ἀπέχομεν πολὺ ἀπὸ τοῦ Πικαδιλλύ. Πρέπει νὰ ἐπιστρέψωμεν.

Μίαν ἐρώτησιν μόνον.

— Προσεβλήθητέ ποτε, ἐκινδυνεύσατε κ. Μῶσερ;

— Ναί, ἅπαξ μόνον, ἀπεκρίθη.

Ἔπειτα δὲ προσέθηκεν ἀμέσως μειδιῶν·

— Ἀλλ' εἰς τοὺς Παρισίους. Εἶχον εἰσέλθει μὲ Ἄγγλον τινα φίλον μου εἰς τὸν χορὸν τοῦ Vieux-Chêne. Παρ' ὀλίγον μᾶς ἐφόνευον, διότι μᾶς ἐξέλαβον ἀντ' ἄλλων.

— Ἄνευ κινδύνου λοιπὸν δύναταί τις νὰ διέλθῃ διὰ τῶν ὁδῶν, δι' ὧν διήλθομεν;

— Μαζί μου, μάλιστα. Μόνος, εἶνε πιθανὸν ὅτι δὲν θὰ ἐξήρχεσθε ζῶν, θὰ ἐξηρτᾶτο ἡ ζωή σας ἐξ οἱουδήποτε τυχαίου συμβάντος!

Εὐχαριστήσαμεν τοὺς ὁδηγούς μας, ἀνέβημεν εἰς μίαν ἅμαξαν καὶ ἐπανήλθομεν εἰς Saint-James. Πᾶσαι αἱ λέσχαι ἦσαν κατάφωτοι καὶ τὰ ἐρυθρὰ μετάξινα παραπετάσματά των μὲ ἔκαμον νὰ συλλογίζωμαι τὴν ἀπαισίαν ἀντίθεσιν τῶν λαδωμένων χαρτίων τοῦ White Chapel· *κατάλυμα· 4 δηνάρια.*

[Jules Claretie]. Σ. Κ. Σ.

Ο ΕΛΕΦΑΣ ΕΝ ΙΝΔΙΚΗ

[Ἐκ τοῦ νεωτάτου συγγράμματος τοῦ κ. Louis Jacolliot «Récits de voyage»]

Μὲ ἠρώτα ἡμέραν τινα φίλος τις, τί περιεργότατον εἶδον εἰς τὰ ταξείδιά μου.

— Ἐλέφαντας ἀπεκρίθην.

— Ὤ, εἶπεν ἐκεῖνος, ἐλέφαντας! πανταῦ εὑρίσκει τις ἐλέφαντας· ἔπειτα δὲ προσέθηκε σκώπτων ὡς οἱ Παρισινοί, ἀπήντησα δύο ἕως τρεῖς ἐλέφαντας εἰς τὰς λεωφόρους τῶν Παρισίων· εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι ὡδηγοῦντο εἰς τὸ ἱπποδρόμιον.

Ὄχι, δὲν εὑρίσκει τις πανταῦ ἐλέφαντα. Τὸ δυστυχὲς ἐκεῖνο ζῶον, τὸ ὁποῖον σύρουσιν ὄπισθεν τῆς ἁμάξης καὶ ἐπιδεικνύουσιν εἰς πανηγύρεις μετὰ συνοδίας τίγρεων, λεόντων καὶ θωῶν, δὲν εἶναι πλέον ἐλέφας. Ἴδετε τὸν σκυθρωπὸν καὶ κατηφῆ αὐτοῦ ὀφθαλμόν. Ὅταν ὁ ὑπηρέτης τῷ προσφέρῃ τὸ πρόγευμα καὶ ἐκπωματίζεται ἡ φιάλη, ὁ δὲ ὁδηγὸς κροτῇ τὸ μαστίγιον, ὁ ἐλέφας ἐνθυμεῖται τὰ μεγάλα δάση καὶ τὰς μεγάλας λίμνας, ὅπου διῆλθε τὴν παιδικήν του ἡλικίαν, βλέπει τοὺς μεμακρυσμένους ἐκείνους ὁρίζοντας, εἰς τὸ ἄκρον τῶν ὁποίων εἶναι ὁ ὠκεανὸς ἢ ὡραῖα κυανᾶ ὄρη, τὰς εὐρείας ἐκείνας πεδιάδας εἰς τὰς ὁποίας τὸ χόρτον ἦτο τόσον ὑψηλόν, ὥστε ἔφθανε μέχρι τοῦ στόματός του, καὶ ἔβοσκεν ἐν πάσῃ ἀναπαύσει· ἐνθυμεῖται τὸν μυροβόλον ἐκεῖνον ἑσπερινὸν ἄνεμον, ζωογονοῦντα τοὺς ἰσχυροὺς αὐτοῦ πνεύμονας· ἐνεθυμεῖτο τὰς ὀπώρας, τὰς ὁποίας ἔδρεπε σείων τὰ δένδρα, ἐνεθυμεῖτο τέλος πάντων ὅλα ὅσα ἠγάπα καὶ δὲν θὰ ἐπανίδῃ πλέον.

Ἡμέραν τινὰ συνελήφθη διὰ παγίδος· ἐπωλήθη ὑπὸ τοῦ ἀγαπῶντος αὐτὸν κυρίου εἰς ξένον τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν εὐπειθῶς μὴ πιστεύων ὅτι θὰ ἀπατήσωσιν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον οὐδεμία ἀνθρώπινος δύναμις δύναται ν' ἀναγκάσῃ ἀνθιστάμενον. Ἐπεβιβάσθη ἐπὶ ἀτμοπλοίου καὶ ἐγένετο δοῦλος, ὑπηρέτης, τοῦ ἀπαγαγόντος αὐτόν. Πλήρης ἀφοσιώσεως καὶ ἀγαθότητος υἱοθέτησε τὴν νέαν οἰκογένειαν, εἶναι εὔθυμος ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ, φέρεται δὲ καλῶς πρὸς τὸν ὑπηρέτην, ὅστις ὑπηρετῶν τρώγει αὐτοῦ τὰς καλλίστας ὀπώρας.

Ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας, ὅταν ἦναι μόνος εἰς τὸν κλωβόν, ὃν δύναται νὰ κατασυντρίψῃ δι' ἑνὸς κτυπήματος, ἂν ἤθελε νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του, κλαίει ὁ δυστυχὴς κολοσσός, ἐνθυμούμενος τὴν ἀκτὴν τοῦ Κορομανδὲλ καὶ τὴν νῆσον τοῦ Μαναάρ, ὅπου ἐλούετο νέος ὤν· κλαίει διότι μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκει ἐξηντλημένος καὶ φθισιῶν ἐν κλίματι, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ζήσῃ, ἐνῷ ὁ πρόγονος αὐτοῦ, δὶς ἑκατοντούτης, ζῇ ἔτι πλήρης δυνάμεως καὶ ὑγείας εἰς τὰ δάση τῆς Κεϋλάνης καὶ τοῦ Ἰνδοστάν.

Ὅσοι παρίστασθε εἰς τὴν ἀγωνίαν ταύτην, τὴν διαρκοῦσαν δέκα ἕως δεκαπέντε ἔτη, ἐσταχάσθητέ ποτε τί πάσχει ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν θάνατον ὁ νοήμων αὐτὸς γίγας, ὅστις σκέπτεται, ἐνθυμεῖται, ἀγαπᾷ καὶ ποθεῖ;

Γνωρίζετε ὅτι εἰς τὴν πατρίδα του ζῇ τρεῖς αἰῶνας, ὅτι ἡ φύσις ἐπροίκισεν αὐτὸν δι' ὑγείας ἴσης πρὸς τὴν δύναμιν καὶ τὸ ἀνάστημά του καὶ διὰ νοημοσύνης, ἧς μόνη ἡ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὑπερτέρα; Φαντάζεσθε ὁποίας ἠθικὰς λύπας καὶ φυσικὰς βασάνους ὑφίσταται ὅπως ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν καταστραφῇ ἡ ἰσχυρὰ αὕτη μηχανή;

Ἡμέραν τινὰ ἀποθνήσκει ὁ ἐλέφας, ὁ πιστὸς οὗτος ὑπηρέτης καὶ φίλος, χωρὶς νὰ σκεφθῇ ἐκδίκησιν.

Οὐχί, τὸ δυστυχὲς τοῦτο ζῶον, τὸ παλαιὸν πρὸς τὸν θάνατον καὶ τὰς ἀναμνήσεις δὲν εἶναι ἐλέφας.

Ἵνα ἴδητε ἐλέφαντα ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ δυνάμει καὶ τῇ νοήμονι μεγαλοπρεπείᾳ, πρέπει νὰ ὑπάγητε εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Κανδελλέ, ἢ εἰς τὰς σκιερὰς κοιλάδας τῆς κορυφῆς Ἀδάμ.

Εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ νὰ ἴδῃ τις ἐν Κεϋλάνῃ, πῶς ὁ ἐλέφας ἐκτελεῖ λαμπρῶς ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις καὶ πληροῖ ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ κυρίου αὐτοῦ· μεταβαλλόμενος ἑκάστοτε εἰς ἀχθοφόρον, ξυλοκόπον, θεριστήν, ὑπακούει εἰς ἓν νεῦμα, εἰς μίαν λέξιν, ἄριστα κατανοῶν τὰς λαμβανομένας διαταγάς. Ταῦτα πάντα εἶναι ἀναμφισβήτητα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κεϋλάνης μετεχειρίζοντο ἄλλοτε τοὺς ἐλέφαντας ἐν τοῖς πολέμοις, καθ' οὓς εἶχον θαυμαστὴν δεξιότητα· ἡ ἱστορία δὲ αὐτῆς

Digitized by Google

εἶναι πλήρης ἀγώνων καὶ μαχῶν, καθ' ἃς οἱ ἐλέφαντες ἐπολέμουν ἐν τοῖς πρώτοις, ἐδοξάσθησαν δὲ προτιμῶντες νὰ ἀλληλοκτονήσωσιν ἢ ὑποχωρήσωσι. Οἱ Πορτογάλλοι οἱ πρῶτοι θεμελιώσαντες ἐν Κεϋλάνῃ ἀποικίαν, κατετροπώθησαν ὁλοσχερῶς, ὁσάκις ἠθέλησαν νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὴν νῆσον, ὑπὸ στρατιᾶς ἐλεφάντων ὁρμώντων κατ' αὐτῶν χωρὶς νὰ φοβηθῶσι τὰ φονικά των ὅπλα.

Ἐλέφας διακριθεὶς ἐπὶ ἀνδρείᾳ ἐκαλύπτετο διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, φονευόμενος δὲ ἐθάπτετο διὰ λαμπρᾶς τελετῆς, τὸ δὲ σῶμα ἐκαίετο ἐπὶ πυρός.

Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς τῆς Κεϋλάνης οἱ πολεμικοὶ ἐλέφαντες ἦσαν διῃρημένοι εἰς λόχους καὶ στρατιωτικὰ σώματα, ἔχοντες ἀρχηγούς, ὧν ἀνεγνώριζον τὰ διακριτικὰ σημεῖα καὶ οὓς ἤκουον πιστῶς.

Ὅσοι ἀπιστοῦσι πρὸς ταῦτα, ἃς ἐνθυμηθῶσιν ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐνικήθησαν ἐν Ἡρακλείᾳ ὑπὸ Πύρρου βασιλέως τῆς Ἠπείρου, ὅστις ἐνίκησε κυρίως τῇ βοηθείᾳ σώματος ἐλεφάντων ἐξησκημένων, προσβαλλόντων δὲ τοὺς στρατιώτας τοῦ Σκιπίωνος ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ.

Εἰρηνικώτερος ἤδη ὁ ἐλέφας ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά του μετ' ἴσου ζήλου καὶ νοημοσύνης. Ἔχων ἔκτακτον ἰσχύν, μόνον διὰ τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς σκέψεως δύναται νὰ ὁδηγηθῇ. Τί δύναται ἡ βία ἐπὶ ζώου, δυναμένου νὰ καταθραύσῃ δι' ἑνὸς κτυπήματος τοῦ ὤμου ἁλύσεις, στύλους, φραγμοὺς καὶ τοίχους, ζώου τὸ ὁποῖον δύναται νὰ κατασυντρίψῃ τίγριν ἢ ῥινόκερων δι' ἑνὸς κτυπήματος τῆς προβοσκίδος;

Ἐν τούτοις ἡ ἀνατροφὴ τοῦ ἐλέφαντος εἶναι εὔκολος. Ἐντὸς ὀλίγου ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν, ἣν μεταχειρίζεταί τις πρὸς αὐτόν, ἐκτελεῖ δὲ τὰς διδομένας διαταγὰς μετὰ δεξιότητος καὶ ταχύτητος ἀξιοθαυμάστου.

Ἀκολουθήσατε καθ' ὁδὸν ἐλέφαντα ὁδηγούμενον ὑπὸ τοῦ Ἰνδοῦ του. Ὁδεύουσιν ἴσως μακρὰν ὁδόν· ἴσως εἶναι ἱερός τις ἐλέφας ναοῦ, ὃν ὁδηγοῦσιν εἰς τὸν Γάγγην, ἵνα κομίσῃ τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν.

Πλησίασον· ἀκούεις τὸν Ἰνδὸν ὁμιλοῦντα πρὸς τὸν ἐλέφαντα, ὅστις προσηλόνει ἐπ' αὐτὸν τοὺς μικροὺς αὐτοῦ ὀφθαλμούς, τοὺς πλήρεις νοημοσύνης καὶ εὐφυΐας, κινῶν περὶ τὴν κεφαλὴν ὡσεὶ πτέρυγας χρυσαλίδος τὰ μεγάλα ὦτα, δι' ὧν ἀερίζεται.

Ἀκούεις βεβαίως συνομιλίαν τινα ἰδιόρρυθμον, εἶδος μονολόγου, ὃν ὁ ἐλέφας διακόπτει ἐνίοτε διὰ φωνῶν, δεικνυουσῶν ὅτι ἐννοεῖ τὰ λεγόμενα.

— Λοιπόν, Ἀντσαλῆ, λέγει ὁ Ἰνδὸς πρὸς τὸν ἐλέφαντα, δός μοι τὴν προβοσκίδα διὰ νὰ ἀναβῶ εἰς τὸν λαιμόν σου· εἶμαι κουρασμένος.

Ὁ ἐλέφας φέρει τὴν προβοσκίδα πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ὁδηγοῦ.

— Δὲν θέλεις· ἐννοῶ τί τρέχει, προτιμᾷς νὰ εἶμαι πλησίον σου διὰ νὰ ὁμιλῶμεν. Δὲν ἔχεις ὅμως δίκαιον· συλλογίσου ὅτι βαδίζομεν ἀπὸ τὸ πρωΐ· ἂν δὲν ἦσαι εὐγενής, δὲν θὰ σοῦ διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν τῆς ὡραίας Νισδαλῦ, ἣν ἥρπασεν ὁ Βισχνοῦ, τὸ δὲ ἑσπέρας δὲν θὰ ἔχῃς οὔτε ζάχαριν, οὔτε ὄρυζαν.

Ὁ Ἀντσαλῆς, μὴ συγκινούμενος ἐκ τῆς ἀπωλείας τῆς ἱστορίας τῆς Νισδάλης, ἅμα ἤκουσε περὶ τῆς ζακχάρεως καὶ τῆς ὀρύζης, περὶ δύο φαγητῶν, ἅτινα λατρεύει, πραΰνει τὴν φωνήν, ἀναπτύσσει τὴν προβοσκίδα, ἐγείρει τὸν ὁδηγὸν καὶ καθίζει αὐτὸν ἐπὶ τοὺς ὤμους.

— Σὲ ἀναγνωρίζω, λαίμαργε, τῷ λέγει ὁ Ἰνδός. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νὰ σὲ ὁδηγῇ τις. Αἲ καλά, τώρα ποῦ ὑπάγεις; διότι βλέπεις ζαχαροκάλαμον δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείπῃς τὸν δρόμον σου.

Ὁ ἐλέφας σταματᾷ, κινεῖ τὴν προβοσκίδα, ἐπὶ τέλους κατορθόνει ὥστε ὁ ὁδηγὸς βλέπων τὴν θλῖψίν του, καταβαίνει, ἀγοράζει δέσμας τινας ζαχαροκαλάμου, ἃς ὁ ἐλέφας μασσᾷ, ἀνοίγων καὶ κλείων τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ ἦθος ἔχων εὐχαριστημένον.

Οἱ κόποι του δὲν ἐτελείωσαν· ἅμα παρακούῃ εἴς τι ἢ ἐνοχλήσῃ τὸν ὁδηγόν, οὗτος τῷ ἐνθυμίζει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας τὸ δῶρον, ὁ δὲ ἐλέφας ἵνα τὸν καθησυχάσῃ θωπεύει αὐτὸν διὰ τῆς προβοσκίδος ἢ χάριν παιδιᾶς ἀφαιρεῖ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του.

Παρομοιάζω τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν ὁδηγὸν πρὸς δύο παιδία τὰ ὁποῖα περιπατοῦσι, γελῶσι, πηδῶσι, διαπληκτίζονται καὶ ἐπὶ τέλους μένουσι πάντοτε ἀγαθοὶ φίλοι. Εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις τὸν εὔθυμον χαρακτῆρα τοῦ ζώου τούτου, οὔτε τὰς θωπείας τὰς ὁποίας κάμνει εἰς τοὺς οἰκείους.

Μεταξὺ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κυρίου του ὑπηρετῶν ὑπάρχουσί τινες, οὓς ἀγαπᾷ πολὺ καὶ ἄλλοι, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ. Καὶ ἡ ἀγάπη ὅμως καὶ τὸ μῖσος ἔχουσι τὸν λόγον των· ἀρχικὴ αἰτία εἶναι ἡ πρὸς αὐτὸν περιποίησις ἢ ἀδιαφορία.

Ὅσους ἀγαπᾷ περιποιεῖται διὰ παντὸς τρόπου· ἂν φέρωσι βάρος τι, ἀπαλλάττει αὐτούς· εὑρίσκων καθ' ὁδὸν τίθησιν ἐπὶ τῆς ῥάχεως καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὸν οἶκον· ὑπακούει δὲ πάντοτε αὐτούς, καίτοι μὴ ἔχοντας δικαίωμα ἐπιταγῆς, τοῦτο δὲ εἶναι παραχώρησις μεγάλη τοῦ ἐλέφαντος, ἄριστα γινώσκοντος τίς ἔχει δικαίωμα προσταγῆς ἐπ' αὐτοῦ. Πολλάκις δὲ φέρει εἰς αὐτοὺς ἐκ τοῦ δάσους, ἔνθα περιπατεῖ, ἄνθη καὶ ὀπώρας.

Εἰς ἐκείνους δέ, οἵτινες δὲν εἶναι ἀρεστοὶ τῷ ἐλέφαντι, κάμνει διαφόρους ἀστειότητας ἄνευ σπουδαιότητος, ἀλλὰ δυσαρέστους ἐνίοτε. Ῥίπτει αὐτοὺς λ. χ. εἰς μικρὰς τινας λίμνας αἰ-

Digitized by Google

τινες χρησιμεύουσιν εἰς ἄρδευσιν τῶν ὀρυζώνων, ἢ τρώγει τὸ πρόγευμά των ὅταν τὸ ὀρύζιον ἦναι καλῶς ἐψημένον, καταβρέχει αὐτοὺς διὰ τῆς προβοσκίδος ἢ κινεῖ εναερίους κρατῶν αὐτοὺς ἀπῃωρημένουςἐπὶ 4-5 λεπτὰ ἀπὸ τῶν ἄκρων τοῦ ὑποκαμίσου.

Βλέπων δὲ ἐξαίφνης τὸν κύριόν του κατά τινα τῶν ἀσκήσεων τούτων, ὑποκρίνεται τὸν ἀδιάφορον καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν κύριον θωπεύων αὐτόν. Φοβούμενος τὴν ἐπίπληξιν, προσπαθεῖ νὰ καταπραΰνῃ τὴν καταιγίδα διά τῆς εὐγενείας.

Ὑπάρχουσι πράγματά τινα, τὰ ὁποῖα οὐδεμίαν ἐπιδέχονται ἀμφιβολίαν· ὁ ἐλέφας ἐννοεῖ ὅ,τι αὐτῷ λέγεται, συναθροίζει τὰς ἰδέας του, σκέπτεται καὶ συγκρίνει,ἔχειδὲ μεγίστην μνήμην.

Παραδεχόμενος ὅλα ταῦτα,δὲν προβαίνω μέχρι τοῦ σημείου εἰς ὃ φθάνουσιν οἱ Ἰνδοί, καθ' οὓς ὁ ἐλέφας ἔχει ἴσην πρὸς τὸν ἄνθρωπον νοημοσύνην.

Τοῦτο βεβαίως εἶνε ὑπερβολικόν.

Ἐὰν μὴ παραδεχθῇ τις ὅτι ὁ ἐλέφας ἔχει αὐτὰ τὰ πλεονεκτήματα, ὅτι σκέπτεται, συγκρίνει τὰς ἰδέας του, ὅτι ἔχει κρίσιν, δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ πῶς ὁ κολοσσὸς οὗτος, ὃν οὐδεμία ἀνθρώπινος δύναμις δύναται νὰ ἐξαναγκάσῃ, μεταβιβάζεται ἀπὸ οἰκογενείας εἰς οἰκογενείαν ἐπὶ τοὺς δύο αἰῶνας τοῦ βίου χωρὶς οὐδέποτε νὰ βλάψῃ τινά, ἔστω καὶ παιδίον.

Ἀληθεύει ὅμως ὅτι αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις τοῦ ζῴου τούτου (σχεδὸν αἰσθάνομαι τύψιν συνειδότος ἀποκαλῶν ζῷον τὸν ἐλέφαντα) ἀμφισβητήθησαν μόνον ὑπὸ τῶν μὴ ἰδόντων αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ τῆς γεννήσεως.

Θὰ ἀναφέρω γεγονότα τινά, ἅτινα εἶδον καὶ τῶν ὁποίων δύναμαι νὰ βεβαιώσω τὴν ἀλήθειαν. Ἐκλέγω δὲ τὰ ἧττον παράδοξα,διότι δὲν θέλω νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἐμὲ τὸ λεχθὲν περὶ τοῦ μακρόθεν ἐπανερχομένου περιηγητοῦ.

Πλησίον τοῦ Πονδιχερῦ ὑπάρχει περίφημος ναὸς Ἰνδικός, εἰς τὸν ὁποῖον προσέρχονται περὶ τὰς 5—6,000 προσκυνητῶν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἰνδικῆς κατὰ τὰς ἁγίας ἑορτὰς τοῦ Ματου. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ὑπάρχουσιν ἱεροί τινες ἐλέφαντες μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ὁ ἐπὶ τῶν συνδρομῶν ἐλέφας (éléphant quêteur).

Ὁ ἐλέφας οὗτος μετὰ τοῦ ὁδηγοῦ δὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπάγει πρὸς αἴτησιν βοηθειῶν ὑπὸ τῶν βραχμάνων εἰς τὰ διάφορα πέριξ χωρία καὶ εἰς τὸ Πονδιχερῦ. Ποσάκις ἐνῷ ὑπὸ τὴν σκιάδα ἐν τῇ πρώτῃ ὀροφῇ τῆς οἰκίας εἰργαζόμην, ὁ ἐλέφας διῆλθε καὶ ἐγείρας διὰ τῆς προβοσκίδος τὰ κινητὰ παραπετάσματα τῆς σκιάδος ἐξῃτήσατο νομισμάτιον, ὅπερ κρατούμενον ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ χειρὶ ὠσφραίνετο ἐκεῖνος ἐν ἀποστάσει δέκα ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου!

Πάντοτε ἔδιδον αὐτῷ νόμισμα διὰ τὸν ναόν, δι' αὐτὸν δὲ ἄρτον ἐμβεβαπτισμένον εἰς τὸ ὑδρόμελι ὅπερ ἀγαπᾷ πολύ. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι εἴμεθα στενοὶ φίλοι.

Ὁ ἐλέφας οὗτος πάντοτε μὲ ἔβλεπε φέροντα ἀτημέλητον ἐνδυμασίαν θερινὴν ἐξ ἐγχωρίου μετάξης διὰ τῶν μικρῶν στηλῶν τοῦ ἐξώστου τῆς σκιάδος.

Ἡμέραν τινὰ μετέβην ἕνεκεν ἀσχολίας εἰς Willenoor· ἔφθασα περὶ τὴν μεσημβρίαν·ὁ καύσων ἦν ἀφόρητος, καθ' ὁδὸν ἢ ὑπὸ τὰς σκιάδας οὐδένα εἶδον, ὅλοι ἐκοιμῶντο.

Ἡ ἅμαξά μου εἶχε μείνει ἐν τῇ κυριωτέρᾳ πλατείᾳ ὑπό τι δένδρον, ἐγὼ δὲ διευθύνομαι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος τοῦ χωρίου (Trasildar) ὅτε ἐξαίφνης ἐκ τοῦ ἄντικρυ ναοῦ ἐξέρχεται καλπάζων τεράστιος μέλας ἐλέφας. Φθάνει μέχρις ἡμῶν· ἐν ῥιπῇ δὲ ὀφθαλμοῦ ἀνεγείρας με ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐπανῆλθε ταχύτατα εἰς τὸν ναόν. Διερχόμεθα τὸν πρῶτον περίβολον, ἔπειτα τὴν λίμνην τῶν λουτρῶν καὶ φθάνομεν εἰς τὴν κατοικίαν τῶν ἐλεφάντων.

Ἐκεῖ με καταβιβάζει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐν τῷ μέσῳ τῶν συντρόφων. Ἦν ὁ ἐπὶ τῶν συνδρομῶν ἐλέφας, ὅστις μὲ ἀνεγνώρισεν. Ἐφώναζε καὶ ἔσειε τὴν προβοσκίδα καὶ ἐκτύπα τὰ ὦτα, οἱ δὲ λοιποὶ ἐλέφαντες βεβαίως ἡρμήνευον ἐπ' ἀγαθῷ τὰς ἐνδείξεις ταύτας. Ὅτε δὲ μετ' οὐ πολὺ ἦλθεν ὁ Trasildar μετά τινων βραχμάνων, ὅπως ἴδωσι τί συμβαίνει, εἶδόν με ἡσυχώτατον καὶ ἄφροντιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν γιγάντων ἐκείνων, θριαμβευτικῶς ὑποδεχομένων με.

— Περίεργον, μοὶ λέγει βραχμάν τις, οὐδέποτε εἶδον τοὺς ἐλέφαντας οὕτω φιλικῶς φερομένους.

Ἐξήγησα τότε τὰ φιλοδωρήματά μου πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν συνδρομῶν ἐλέφαντα.

— Τώρα ἐννοῶ, ἀπεκρίθη ὁ βραχμάν, ὁ φίλος διηγήθη ἤδη εἰς τοὺς συντρόφους τὰ περὶ τῶν φιλοδωρημάτων, ἐκεῖνοι δὲ σὲ περιποιοῦνται ὅπως ἐπιτύχωσι τὰ αὐτά.

— Εἶναι δυνατόν ; ἠρώτησα μετ' ἀπιστίας.

— Ὢ βεβαίως· θέλεις νὰ δοκιμάσῃς· θὲς τὸν βραχίονα ὑπὸ τὴν προβοσκίδα τοῦ φίλου σου, νεύων αὐτῷ νὰ ἐξέλθητε. Ὅλοι θὰ ἔλθωσι μετὰ σοῦ· ἀκολούθει καὶ θὰ ἴδῃς ποῦ θὰ σὲ ὁδηγήσωσι.

Οὕτω καὶ ἐγένετο· ὁ ἐλέφας καὶ ἐγὼ ἀνεχωρήσαμεν πρῶτοι, οἱ ἐπίλοιποι ἐννέα ἐλέφαντες ἀμέσως ἠκολούθησαν μετὰ φωνῶν χαρᾶς. Διήλθομεν τὴν θύραν τοῦ ναοῦ, μὲ ὡδήγησαν δὲ πρὸς ἐγχώριον ἀρτοποιόν. Ἂν ἠγνόουν τὴν θαυμαστὴν νοημοσύνην τῶν ζῴων τούτων, βεβαίως θὰ ἐξεπληττόμην μεγάλως. Ἐννοεῖς ὅτι ἠγόρασα καὶ ἔδωκα εἰς ἕκαστον ἐλέφαντα ἄρτον καὶ τὴν ἀρέσκουσαν αὐτοῖς ἰλὺν τῆς ζαχάρεως.

Ὁ βραχμάν, μεθ' οὗ ὡμίλησα καὶ ὅστις ἦτο καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ Wil-

lenoor, μοὶ διηγήθη ὅτι ἐνίοτε ὁ ἐπὶ τῶν συνδρομῶν ἐλέφας διαφεύγων τὴν ἐπιτήρησιν μεταβαίνει εἰς Πονδιχερῦ ἐξαιτούμενος συνδρομὰς ὑπὲρ ἑαυτοῦ· ὕστερον δὲ μεταβαίνει εἰς τὴν ἀγορὰν κενοῖ τὴν πλήρη τῶν συλλεχθέντων χρημάτων προβοσκίδα ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ ὀπωροπώλου καὶ τρώγει ζαχαροκάλαμον, ἀνανάσια, βανάνας, μόγγια καὶ ἴαγρα.

Ὁ ἐλέφας εὐκόλως ἐθίζεται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν οἱασδήποτε ἐργασίας· διὰ τοῦτο παραλείπω τὴν ἐξιστόρησιν τῶν περὶ τούτου γεγονότων, προτιμῶν νὰ ἐκθέσω συμβάν τι,ἐνδεικνῦον ἀληθῆ σκέψιν τοῦ ἐλέφαντος,οὗτινος συμβάντος ὑπῆρξα μάρτυς αὐτόπτης.

Τὰ κτήνη ποτίζονται ἐν ταῖς οἰκίαις εἰς μεγάλα ἀρδάνια ξύλινα, ἅτινα πληροῦνται ὕδατος φρεατείου διά τινος ἀντλίας. Οὕτως ἀποφεύγουσι τὸ ἄτοπον τοῦ ποτίζειν τὰ ζῶα διὰ τοῦ στασίμου καὶ σεσηπότος ὕδατος τῶν ὑδροστασιῶν.

Συνήθως ὁ ἐλέφας ἀντλεῖ τὸ ὕδωρ διὰ τῆς μηχανῆς ἑκάστην πρωΐαν ἐπὶ μίαν ὥραν,ὅπως πληρώσῃ τὰ τερατώδη ἀρδάνια ἐξ ὧν πίνουσι τὰ κτήνη. Γνωρίζων τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην οὐδεμίαν ἔχει ἀνάγκην διαταγῆς· ἑκάστην πρωΐαν μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ὑπάγει εἰς τὴν θέσιν,ἀκριβὴς ὡς ὡρολόγιον ἐξυπνητήριον.

Ἡμέραν τινὰ εὑρισκόμην ἐν Τριχναπόλει παρά τινι ἐμπόρῳ φίλῳ μου, ἰδιοκτήτῃ λαμπρᾶς ἐξοχικῆς ἐπαύλεως παρὰ τὴν πόλιν. Τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος ἀφυπνίσθην ὑπὸ τοῦ ὑπηρέτου διὰ τὸ λουτρόν.Διελθὼν τὴν αὐλὴν εἶδον μέγαν λευκὸν ἐλέφαντα ἀντλοῦντα ὕδωρ μελαγχολικῶς καὶ κλείοντα τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ τοῦ ῥεμβασμοῦ διασκεδάζοντα ἐκ τῆς ὀχληρᾶς ἐργασίας. Ἅμα ἰδὼν ἐχαιρέτισέ με κτυπῶν τὰ ὦτα, διότι κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο ἡμερῶν, ἃς διέμενον ἐκεῖ, εἶχον δώσει αὐτῷ πολλάκις γλυκίσματα, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν, μὴ θέλων νὰ ἐγκαταλίπῃ αὐτήν, πρὶν ἢ πληρώσῃ ὕδατος τὸ ἀρδάνιον.

Ἠτοιμαζόμην νὰ ἀναχωρήσω μετά τινα θωπεύματα, ὅτε εἶδον ὅτι ὁ ἕτερος τῶν δύο κορμῶν δένδρου οἵτινες ὑπεστήριζον τὸ ἀρδάνιον ἔπεσε κατὰ γῆς, οὕτω δὲ ἐπειδὴ τὸ ἀρδάνιον ἐστηρίζετο ἐξ ἑνὸς μέρους δι' ἑνὸς κορμοῦ, τὸ ὕδωρ φθάνον εἰς τὴν κατωτέραν ἐπιφάνειαν ἔμελλε νὰ ἐκρέῃ.

Παρέμεινα ὅπως ἴδω τὸ ἀποβησόμενον. Ἆρά γε ὁ ἐλέφας, βλέπων τὸ ὕδωρ ἐκρέον ἐκ τοῦ κατωτέρου χείλους, ἤθελεν ἐγκαταλίπει τὴν ἐργασίαν νομίζων τετελεσμένην ἢ παρατηρῶν ὅτι ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους τὸ ἀρδάνιον δὲν εἶναι πλῆρες ἤθελεν ἐξακολουθεῖ ἀντλῶν μέχρις ὅτου πληρωθῇ καὶ τὸ ἄλλο χεῖλος, τοὐθ' ὅπερ ἦν ἀδύνατον.

Μετ' οὐ πολὺ τὸ ὕδωρ ἤρξατο ἐκρέον ἐκ τοῦ μέρους,ὅπερ οὐδὲν εἶχεν ὑποστήριγμα.Ὁ ἐλέφας ἰδὼν τοῦτο ἔδειξεν ἀνησυχίαν τινα, ἀλλ'ἐπειδὴ τὸ ἕτερον πλησιέστερον μέρος δὲν ἦτο πεπληρωμένον ἐξηκολούθησεν ἀντλῶν. Βλέπων ὅμως τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐκροῆς, ἐγκατέλιπε τὴν ἀντλίαν καὶ ἦλθεν ὅπως παρατηρήσῃ τὸ φαινόμενον τοῦ ὁποίου δὲν ἐνόησε τὸν λόγον. Τρὶς ἐπανῆλθε παρὰ τὴν ἀντλίαν καὶ πάλιν ἐγκατέλιπε παρατηρῶν τὸ ἀρδάνιον. Ἔβλεπον αὐτὸν μετὰ προσοχῆς, περίεργος ὢν περὶ τοῦ τέλους. Τότε ὁ ἐλέφας ἐκτύπησε τὰ ὦτα, σημεῖον ὅτι ἐνόησε τὸ συμβαῖνον.

Ὠσφράνθη ἐπ'ὀλίγον τὴν κορμὸν τοῦ δένδρου, ὅστις ἔκειτο κατὰ γῆς. Ἐνόμισα ὅτι ἔμελλε νὰ ἀνορθώσῃ δι'αὐτοῦ τὸ ἀρδάνιον.Ἀλλ'ὡς ἐνόησα τὴν προσοχήν του ἀπέσπα οὐχὶ τὸ μέρος ἐξ οὗ ἔρρεε τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ τὸ μέρος τὸ ὁποῖον δὲν ἐπληροῦτο. Νοήσας τὴν δυσχέρειαν δὲν ἐβράδυνε νὰ εὕρῃ τὴν διόρθωσιν. Ἀνεγείρας διὰ τοῦ ποδὸς τὸ ἀρδάνιον, κατέρριψε τὸν δεύτερον κορμὸν διὰ τῆς προβοσκίδος, ἔπειτα δὲ ἄφησε νὰ καταπέσῃ τὸ ἀρδάνιον, τὸ ὁποῖον φθάνον μέχρι τοῦ ἐδάφους καὶ ἀπὸ τῶν δύο μερῶν,ἐπληρώθη ὕδατος ὁλόκληρον.

Εὐνοούμενοι τοῦ ἐλέφαντος εἶναι πανταχοῦ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία. Ὡραῖον θέαμα εἶναι τὸ τοῦ ἐλέφαντος, ὅταν ὁδηγῇ πρὸς περίπατον τὰ τέκνα τοῦ κυρίου. Οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει ἐκ τῶν ὄφεων καὶ τῶν θηρίων, οὔτε ἐκ τῶν λιμνῶν καὶ γαιανθρακωρυχείων· ὁ ἐλέφας εἶναι ἄγρυπνος ὡς ὁ ἐπιμελέστατος θεράπων. Βαδίζει ἡσύχως,κανονίζων τὸ βῆμα πρὸς τὸ τῶν μικρῶν παιδίων, δρέπων ἄνθη καὶ ὀπώρας ἐκ τῶν δένδρων,ὑποκλέπτων δὲ καὶ ζαχχαροκάλαμον. Ἐπὶ ἁπλῷ νεύματι κόπτει κλάδους δένδρων διὰ τοὺς θέλοντας μαστίγια καὶ ῥάβδους. Πρέπει νὰ ἀκούῃ τις τὸν εὔθυμον ὅμιλον τῶν παιδίων φωνάζοντα τὸν Τόμυν πανταχόθεν.

— Ἐγώ, θέλω τὸ μάγγιον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐκεῖ ὑψηλά· ὁ Τόμυς δρέπει αὐτὸ ἀμέσως.

— Ἐγὼ θέλω ἐκείνην τὴν χρυσαλίδα. Ὁ Τόμυς πλησιάζει αὐτὴν ἡσύχως καὶ συλλαμβάνει εἰσπνέων τὸν ἀέρα διὰ τῆς προβοσκίδος.

— Ἐγὼ θέλω ἐκεῖνο τὸ ὡραῖον ἄνθος, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς λίμνης.Ὁ Τόμυς εἰσέρχεται εἰς τὸ ὕδωρ,ὅπως δρέψῃ τὸ ἄνθος.

Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ ἐλαχίστου ἀγνώστου θορύβου ἢ ὅταν βλέπῃ ζῶα ἢ ὕαιναν, συναθροίζει ὅλα τὰ παιδία μεταξὺ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς προβοσκίδος, μηκᾶται δὲ ὑπὸ θυμοῦ· δυστυχία δὲ εἰς τὸν δοκιμάσοντα νὰ ἁρπάσῃ παιδίον τι· ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι τίγρις, λέων ἢ ἄνθρωπος συντρίβεται ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ.

Εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Γάγγου,χώραν πεδινὴν καὶ τελματώδη,κεκαλυμμένην ὑπὸ ὀρυζώνωνκαὶ ἥτις εἶναι ἀληθινὴ πατρὶς τῆς βασιλικῆς τίγρεως τῆς Βεγγάλης, αἱ ἔριδες μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ

Digitized by Google

ἐλέφαντος προστατεύοντος τὰς ἀγέλας ἢ τὰ τέκνα ἢ τοὺς θεράποντας τοῦ κυρίου, εἶναι καθημεριναί.

Αἱ τίγρεις τοῦ εἴδους τούτου εἶναι τόσον ἄγριαι, ὥστε πάντοτε δέχονται τὸν ἀγῶνα, ἂν καὶ πάντοτε καταθραύονται ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ τρομεροῦ αὐτῶν ἀντιπάλου.

Ὅσον ἀμείλικτος εἶναι ὁ ἐλέφας πρὸς τὴν τίγριν, τὴν ἄρκτον, ἢ τὸν ρινόκερων τὰ ὁποῖα οὐδέποτε συγχωρεῖ, τοσοῦτον εἶναι γλυκὺς καὶ ἀγαθὸς πρὸς τὰ ἀβλαβῆ ζῶα. Εἶναι ἀδύνατον νὰ κατορθώσῃ τις τὸν ἐλέφαντα νὰ πατήσῃ ἔντομον, ὅσην καὶ ἂν ἔχῃ ἐπ' αὐτὸν ἐξουσίαν.

Ὅλοι γνωρίζουσι τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ἔντομα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται «bêtes à bon Dieu»· τὸ αὐτὸ εἶδος ἐντόμων ὑπάρχει καὶ ἐν Ἰνδίᾳ, ἀλλὰ μεῖζον κατὰ τὸ μέγεθος.

Πολλάκις χάριν δοκιμῆς εἶδον νὰ λαμβάνωσιν ἓν τῶν ἐντόμων τούτων καὶ νὰ θέτωσιν αὐτὸ ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους π. χ. ἐπὶ τῶν πλακῶν αὐλῆς καὶ νὰ διατάσσωσι τὸν ἐλέφαντα νὰ πατήσῃ αὐτὸ διὰ τοῦ ποδός. Οὔτε ὁ ὁδηγός, οὔτε ὁ κύριος τοῦ ἐλέφαντος ἠδυνήθησάν ποτε νὰ τὸν ἐμποδίσωσι νὰ ἐγείρῃ τὸν πόδα ὑπὲρ τὸ ἔντομον οὐχὶ ὅπως βλάψῃ, ἀλλ' ὅπως προφυλάξῃ αὐτό. Ἐὰν τοὐναντίον παραγγείλῃς τὸν ἐλέφαντα νὰ σοὶ φέρῃ τὸ ἔντομον λαμβάνει αὐτὸ λεπτότατα διὰ τῆς ἄκρας τῆς προβοσκίδος καὶ σοὶ ἐγχειρίζει, χωρὶς νὰ θίξῃ κἂν αὐτοῦ τὰς πτέρυγας. I. E.

ΕΟΡΤΑΙ ΕΝ ΝΑΝΣΥ

Ἡ εὐγνωμονοῦσα Γαλλία ἐτέλεσεν ἐσχάτως ἐν Νανσὺ συγκινητικὴν ἑορτήν, τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ κλεινοῦ Θιέρσου. Ἐκ Παρισίων καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐπέρρευσαν ὑπουργοί, γερουσιασταί, βουλευταί, δημοσιογράφοι καὶ πολλαὶ χιλιάδες λαοῦ· ἡ ἑορτὴ αὕτη ἀπεδείχθη ἐθνικὴ ἐπίδειξις ὑπὲρ τῆς συντηρητικῆς δημοκρατίας, διέψευσε δὲ τὰς ἐλπίδας τῶν μοναρχικῶν, οἵτινες προεῖπον ὅτι οἱ δημοκρατικοὶ θὰ ἐξώκελλον εἰς ἐπιδείξεις ἐναντίον τῆς Γερμανίας. Ἐκ τῶν ἐν ταῖς γαλλικαῖς ἐφημερίσι δημοσιευθεισῶν διεξοδικῶν περιγραφῶν ἐρανιζόμεθα τὰ ἑπόμενα: Ἡ ἑορτὴ αὕτη ἤρξατο τῇ 2 Αὐγούστου (ἔ. ν.) καὶ ἔληξε τῇ 4 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἡ κυρία Θιέρσου ἐγένετο δεκτὴ ἐν Νανσὺ μετὰ βασιλικῶν αὐτόχρημα τιμῶν.

Τῇ πρωΐᾳ τῆς 2 Αὐγούστου ἐγένετο γεωπονικὴ ἔκθεσις, μετὰ μεσημβρίαν δέ, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ ἱπποδρόμου, ἀνέγνωσεν ὁ σοφὸς καθηγητὴς κ. Bichat ἐπιστημονικὴν διατριβήν του περὶ τοῦ ποταμοῦ Μοζέλα καὶ τῆς διευθύνσεως τῶν ὑδάτων αὐτοῦ. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξετελέσθησαν ἐν τῷ μεγάλῳ παραδείσῳ γυμναστικοὶ ἀγῶνες εἰς οὓς ἔλαβον μέρος πολλὰ μέλη τῶν διαφόρων ἐν Γαλλίᾳ γυμναστικῶν εταιριῶν. Τὴν ἑσπέραν ἡ πόλις ἦτο κατάφωτος.

Ἡ 3 Αὐγούστου ἦτο ὡρισμένη εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἀνδριάντος. Ἀπὸ πρωΐας διενεμήθησαν ἐλέη πρὸς τοὺς πτωχοὺς τῆς πόλεως. Τὴν 9 ὥραν π. μ. ὁ δήμαρχος τῆς Νανσὺ προσέφερε τὸν οἶνον τῆς τιμῆς πρὸς τοὺς γυμναστάς. Τὴν 1 μ. μ. ὥραν, ἐν τῇ «Πλατείᾳ Στανισλάου» ἐγένετο ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ἀνδριάντος. Ὁ κ. Νομπλὼ ἀρχαῖος βουλευτὴς τῆς Μοζέλης ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει τοῦ 1871 καὶ πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἀνδριάντος ἐπιτροπῆς, παραδίδει τῇ πόλει τὸν ἀνδριάντα ἀπαγγείλας κατάλληλον λόγον. Ἀκολούθως ὡμίλησεν ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας κ. Μαρτὲλ καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν κ. Λεπὲρ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς κυβερνήσεως. Εἶτα ὡμίλησεν ὁ δήμαρχος τῆς Νανσύ, μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦ ὁποίου τὸ περικάλυμμα τοῦ ἀνδριάντος κατέπεσεν ἐν τῷ μέσῳ ἐνθουσιωδῶν ἐπευφημιῶν, πλεῖστοι δὲ στέφανοι κατετέθησαν ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων διαφόρων πόλεων, εταιριῶν καὶ σωματείων. Ὁ στέφανος τῆς πόλεως τοῦ Μὲτς ἦτο κεκαλυμμένος διὰ μαύρης σκέπης. Μετὰ ταῦτα ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Ἰούλιος Σίμων, ὅστις ἐξέφρασε καὶ τὰς εὐχαριστήσεις τῆς κυρίας Θιέρσου, πρὸς τὴν πόλιν Νανσὺ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος. Ἐπὶ τέλους ὁ κ. Λεγκουβὲ ἀνέγνω, μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν τέχνης τῆς ἀπαγγελίας, ὡραῖον ποίημα. Μετὰ τὴν τελετὴν ταύτην διενεμήθησαν βραβεῖα εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας γυμναστάς, τὴν δὲ 6 ἑσπερινὴν ὥραν ἐδόθη μέγα συμπόσιον ἐν τῷ δημαρχείῳ τῆς πόλεως, καὶ ἐφωταγωγήθη ἡ πόλις.

Τὴν 4 Αὐγούστου ἐτελέσθησαν ἱππικοὶ ἀγῶνες.

* * *

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ κ. Ἰουλίου Σίμωνος ἀποσπῶμεν τὰ ἀκόλουθα.

«Ὁ Θιέρσος ὑπῆρξε διὰ παντὸς εὐσταθὴς ὑπέρμαχος τῶν ἀναγκαίων ἐλευθεριῶν. Ὅτε εἶδε προσβαλλομένας τὰς πεποιθήσεις του, παρῃτήσατο τὴν δημοτικότητα καὶ ἀντέστη πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ κόμμα. Μέγαν ἀπέδειξεν αὐτὸν ἡ εὐστάθεια πρὸς τὰς γενναίας καὶ ἐλλόγους πεποιθήσεις του. Ἐσπούδασε νὰ προλάβῃ τὸν πόλεμον. Ἐπὶ δὲ τοῦ πολέμου ἐμόχθησεν ὑπὲρ τῆς Γαλλίας παρὰ τῇ Εὐρώπῃ. Ἀναβὰς ἐπὶ τὴν ἀρχήν, ἐδέησε νὰ ὑποστῇ τρεῖς ἀγῶνας δεινούς, κατὰ τοῦ Δήμου, κατὰ τῶν πολεμίων, κατὰ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως...... Ἀλλὰ καὶ ἀποχωρήσας, ὑπῆρξεν ὁ ἀρχηγὸς καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν. Προεφήτευσε τὸν θρίαμβον τῆς τρίτης δημοκρατίας. Τὰς προφητείας του ἐδικαίωσαν ὁ Θεός, ἡ καθολικὴ ψηφοφορία καὶ ἡ σύνεσις τῆς Βουλῆς. Ναί· ἡ σωθεῖσα Γαλλία κατέχει διὰ παντὸς τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν, δημοκρατικὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ διανοεῖσθαι, διδάσκειν καὶ γράφειν. Ἡ δημοκρατία προέκυψεν ἐξ

Digitized by Google

ἀγῶνος, ἐν ᾧ πρόκειται νὰ νικηθῶσιν οἱ ἐχθροὶ καὶ νὰ ἐγκαινισθῇ περίοδος ἐξουσίας, ἐν ᾗ θὰ πραϋνθῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ προσελκυσθῶσιν. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1789 εὗρε τὸν τελικόν αὐτῆς τύπον, τὴν συντηρητικὴν καὶ φιλελεύθερον δημοκρατίαν, οἵαν ἠθέλησε καὶ ἐδημιούργησεν ὁ Θιέρσος»· Ὁ δὲ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς Λεπὲρ εἶπεν, ὅτι προσῆλθεν ἡ κυβέρνησις, ὅπως τιμήσῃ τὸν ἔνδοξον ἀπελευθερωτὴν τοῦ πατρίου ἐδάφους. Ἀνέμνησε τὰς ἀμυθήτους δυσχερείας, πρὸς ἃς ἐδέησε νὰ παλαίσῃ, ὁπότε ἤκμαζεν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ἦσαν ἐξηντλημένοι οἱ δημόσιοι πόροι, ἐβαρύνοντο οἱ πολῖται δι' εἰσφορῶν πολεμικῶν, κατείχοντο ὑπὸ ξένων τὰ φρούρια, ἀπήγετο εἰς αἰχμαλωσίαν ὁ στρατός, ἐδιχονόει δὲ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις.«Ὁ Θιέρσος ἐνέβαλε πᾶσι θάρρος· ἀνέπτυξε τοὺς πόρους μετὰ θαυμαστῆς δραστηριότητος· ἐπαγίωσε τὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου διὰ τοῦ τόπου, ἣν ἐπίστευσεν ὅτι εὗρεν ἐν τῇ συνταγματικῇ καὶ κοινοβουλευτικῇ μοναρχίᾳ, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Ἀγγλίας, παρὰ πᾶσαν τὴν διαφορὰν τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐθίμων τῶν δύο χωρῶν, ἥτις καθίστα ἀδύνατον οἱανδήποτε ἀφομοίωσιν. Ἐπιδὼν τὴν πτῶσιν ὀκτὼ κυβερνήσεων, ἦλθεν εἰς ἐπίγνωσιν, ὅτι μόνον δυνατὸν εἶδος κυβερνήσεως ἐν Γαλλίᾳ εἶναι ἡ τὴν ἐπανάστασιν καταπαύουσα δημοκρατία.» Ὁ δὲ κ. Λεγκουβὲ εἶπε: «Τρεῖς ἄνδρες κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ πνεύματός των ἀνεκαίνισαν τὰς τύχας τῆς ἰδίας πατρίδος· ὁ Καβοὺρ, ὁ Θιέρσος καὶ ὁ Βίσμαρκ».

***

Λέγεται, ὅτι ὁ Γαμβέτας προσκληθεὶς νὰ ὁμιλήσῃ ἐπίσης, εἶπεν· «Ἡ Νανσὺ κεῖται ἐγγύτατα τῶν συνόρων. Χωρὶς νὰ τὸ θέλω, θὰ διαφύγῃ ἐκ τῶν χειλέων μου ὑπαινιγμός τις περὶ τῆς Ἀλσατίας καὶ τῆς Λωῤῥαίνης. Προτιμῶ νὰ σιωπήσω.

***

Ὁ ἀνεγερθεὶς ἀνδριάς, ἐκ μαρμάρου, εἶνε ἔργον τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ κ. Γκιλπέρ, νικήσαντος ἐν διαγωνισμῷ μεταξὺ ἑβδομήκοντα πέντε διαγωνισθέντων καλλιτεχνῶν. **Μ

ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΤΕΡΑΣ.

Κατ' αὐτὰς ἀφικνεῖται ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Εὐρώπην νέον μουσικὸν τέρας, μὶς Τερεζίτα Πάτβορθ ὀνομαζόμενον. Εἶνε δὲ αὕτη νεᾶνις αὐτὴ μόνη δυναμένη νὰ ἐκτελῇ τετραφωδίαν ὅλην διὰ τεσσάρων ὀργάνων. Δεινὸν τὸ ἄκουσμα, ἀλλ' ἀληθινόν. Ἡ φύσις εὐνοήσασα ἐξαιρέτως τὴν μὶς Τερεζίταν, ἐπροίκισεν αὐτὴν διὰ τριῶν ζευγῶν χειρῶν καὶ δύο ζευγῶν ποδῶν, ἐν ἄλλοις λόγοις ἔπλασεν αὐτὴν τέρας ἑξάχειρον καὶ τετράπουν, ἀλλὰ μουσικώτατον ὅμως. Καὶ διὰ δύο μὲν τῶν ἓξ χειρῶν αὐτῆς ἐκτελεῖ τὸ μέρος τοῦ κλειδοκυμβάλου, διὰ δύο δὲ ἑτέρων τὸ τοῦ τετραχόρδου. Αἱ ὑπολειπόμεναι δύο χεῖρες εἶνε ὄπισθεν κατὰ τὴν ῥάχιν καὶ δι' αὐτῶν παίζει βαρὺ τετράχορδον (alto) καὶ διὰ τῶν τεσσάρων ποδῶν βαρύβαρβιτον (violoncelle). Ὥστε βλέπετε ὅτι εὐλόγως δύναται νὰ ὀνομασθῇ *γυναικορχήστρα*.

Κυρία Σ *

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΙΑ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ**—ΕΙΣ ΛΟΥΚΕΡΝΗΝ. (ἐν Ἐλβετίᾳ).

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 8 Αὐγούστου 1879.

Τίποτε σχεδὸν ἄξιον λόγου δὲν ἔχω νὰ σοῦ ἀναγγείλω ἐξ Ἀθηνῶν αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα, καὶ ἐντρέπομαι τῇ ἀληθείᾳ, ὄχι ἐννοεῖται εἰς λογαριασμόν μου, ἀλλ' εἰς λογαριασμὸν τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοπόλεως διὰ τὴν νεολογικὴν αὐτῆς πτωχείαν. Καὶ ὅμως αἱ Ἀθῆναι, ὡς καὶ ἄλλοτε σοῦ ἔγραψα, μεγαλύνονται ὁλονέν, μεγαλύνονται καὶ αὐξάνουσι, τὸ δὲ μέτρον τοῦ σημερινοῦ των μεγαλείου σοὶ παρέχει αὐτὸ καὶ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου θὰ ἐκλέξῃ ἐφέτος, κατὰ τὰς προσεχεῖς βουλευτικὰς ἐκλογάς, ὄχι πλέον ἕξ, ὡς μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ ὀκτὼ ἀντιπροσώπους. Δὲν δύνασαι, πιστεύω, νὰ μοῦ ἀρνηθῇς, ὅτι τοῦτο εἶνε πρόοδος, πρόοδος ἀληθινὴ καὶ ἀδιαφιλονείκητος, τὴν ὁποίαν οὐδ' αὐτοὶ τῆς Ἑλλάδος οἱ ἐχθροὶ δύνανται ν'ἀρνηθῶσιν. Ἠμπορεῖ τις ἴσως, ἂν ἦνε μάλιστα φύσει δίκαιος ἄνθρωπος, φιλόψογος, μεμψίμοιρος καὶ ἀπαισιόδοξος, νὰ μὴ παραδέχεται ὡς ἐκφανῆ μαρτύρια τῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπὸ τοῦ 1870 δεκαετίαν, τὸν ἐγκληματισμὸν τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου παρ' ἡμῖν, τὴν εἰσαγωγὴν τῶν raouts, καὶ τῶν ἀθῴων questions, τὰς μονομαχίας χάριν ἑνὸς μανδηλίου μιᾶς γαλλίδος ἠθοποιοῦ, τοὺς bals costumés, τὴν Lilly καὶ ἄλλα πολλά, πειστικώτατα ἐν τούτοις τεκμήρια, μαρτυροῦντα ὅτι αἱ Ἀθῆναι δὲν δύνανται νὰ κοιμηθῶσιν ἀπὸ τὴν ζηλοτυπίαν των, ἀκούουσαι ὅτι οἱ Παρίσιοι ὀνομάζονται ἐνίοτε nouvelle Athènes,καὶ προσπαθοῦσι νὰ γείνωσι Παρίσιοι διὰ νὰ ἦνε ἄξιαι τοῦ ὀνόματός των. Ὅλ' αὐτὰ φιλονεικοῦνται ἴσως καὶ δύνανται νὰ φιλονεικηθῶσι. Δύναταί τις ἴσως μάλιστα καὶ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἀπέχουσιν ἔτι πολὺ τῶν Παρισίων,διότι ποῦ combles ἀκόμη, καὶ . . . πολλὰ ἄλλα πράγματα. Τίς ὅμως, σὲ παρακαλῶ, θὰ διαμφισβητήσῃ, ὅτι δὲν προώδευσε καὶ δὲν ἀνεπτύχθη καταπληκτικῶς πόλις, ἥτις μετὰ ἕνα περίπου μῆνα θὰ ἔχῃ ὀκτὼ *ἐκλεκτοὺς*—δηλ. βουλευτὰς—ἐκ τριάκοντα περίπου *κλητῶν*—ἤτοι ὑποψηφίων, ἐνῷ εἶχε τέσσαρας μόνον κατὰ τὰ 1860, πέντε κατὰ τὰ 1865 καὶ ἓξ κατὰ τὰ 1871 ; Φαντάσου ἐπὶ στιγμήν, ὅτι μετὰ ἕνα αἰῶνα, ἂν τὰ πράγματα, θεοῦ εὐδοκοῦντος, βαίνωσιν ὡς βαίνουσι, καὶ αἱ Ἀθῆναί μας προοδεύωσιν ὡς προ-

Digitized by Google

οδεύωσιν, θὰ ἔχωσι τῶν ἐγγόνων μας οἱ ἔγγονοι *τριάκοντα* τοὐλάχιστον βουλευτάς! Δὲν ζηλεύεις τὴν δόξαν των; καὶ δὲν λυπεῖσαι καὶ σὺ φοβερά, ὡς ἐγὼ λυποῦμαι ἐνίοτε, ὅτι ἐγεννήθης ἑκατὸν ἔτη πρωϊμώτερα παρ' ὅ,τι ἔπρεπε; Φαντάσου τριάκοντα ἀντιπροσώπους, μεριμνῶντας ἡμέραν καὶ νύκτα περὶ τῆς εὐημερίας καὶ προόδου τῆς κλεινῆς πόλεως, ὠχροὺς ἐκ τῶν πατριωτικῶν των ἀγρυπνιῶν καὶ ἰσχνοὺς ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ βήματος ῥητορείας των, μὴ τρώγοντας, μὴ πίνοντας, μηδὲ κοιμωμένους χάριν τοῦ κοινοῦ καλοῦ, καὶ εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, ἂν μετὰ ἑκατὸν ἔτη δὲν θὰ δικαιοῦνται νὰ λέγωσιν οἱ ἀπόγονοί μας, παρῳδοῦντες τὸ μασσαλιωτικὸν λόγιον: si Paris avait trente députés serait une petite Athènes. Μὴ ἀμφιβάλλῃς δὲ περὶ τούτου. Αἱ Ἀθῆναι ἔχουσι μέλλον, καὶ εὐδαίμονες ἐκεῖνοι δι' οὓς τὸ μέλλον αὐτὸ θὰ ἦνε παρόν. Σήμερον ὅμως, μόλον τὸ σχετικόν των μεγαλεῖον καὶ τοὺς προσεχεῖς ὀκτώ των βουλευτάς, εἶνε δι' ἐμὲ Σαχάρα αὐχμηρά, ὅθεν δὲν εὑρίσκω νὰ συλλέξω πρὸς ψυχαγωγίαν σου οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον *εἰδησείδιον*. Ἂν σοῦ ἔγραφα πολιτικὰς ἀνταποκρίσεις, καὶ ἠγάπας καὶ σὺ τὰ πολιτικά, ὡς τὰ τρελλαίνεται μία μας φίλη, θὰ εἶχα πολλὰ πράγματα νὰ σοῦ γράψω, ὄχι τόσα ἀηδῆ ὅσον ὑποθέτεις, καὶ πολὺ διασκεδαστικώτερα παρ' ὅ,τι φαντάζεσαι. Ἤρκει μόνον νὰ σοῦ περιγράψω τὴν ἐκλογικὴν ἐκστρατείαν τῶν ὑποψηφίων μας βουλευτῶν, τὰ γλυκερά των μειδιάματα, τὰς μελισταγεῖς των θωπείας, καὶ τὰς χονδρὰς των ὑποσχέσεις, αἵτινες κατὰ τοῦτο καὶ μόνον διαφέρουσιν ἀπὸ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἐκλογέων, ὅτι εἶνε κάπως μεγαλείτεραι κατὰ τὸ περιέχον καὶ κενότεραι ἑπομένως κατὰ τὸ περιεχόμενον. Ἤρκει νὰ σοῦ ἐκθέσω ἐν συνόψει τὰ περὶ ἐκλογικῶν συνδυασμῶν μυστικὰ διαβούλια τῶν ἐπαρχιακῶν ὑποψηφίων, ἅτινα ἐν τούτοις γίνονται ἐν Ἀθήναις χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ ἐρωτηθῶσι κἄπως καὶ οἱ μέλλοντες ψηφοφόροι, οἵτινες κατατίθενται ἁπλῶς εἰς τὴν μέλλουσαν ἐκλογικὴν ἑταιρίαν, ὡς κατατίθενται εἰς κερδοσκοπικόν τινα ἐμπορικὸν συνεταιρισμὸν 100 δέματα βακαλάου, 200 βαρέλια σακχάρεως καὶ πεντήκοντα κάσσαι πετρελαίου. Ἤρκει τέλος νὰ κάμω μαζύ σου μικρόν τινα περίπατον εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ νὰ διασκεδάσωμεν ὁμοῦ, θεωροῦσαι ἀδιακρίτως εἰς τὰ βάθη τῶν ὑπογείων οἰνοπωλείων, ὅπου θὰ ἐβλέπομεν τὸν μελανὸν ἐπενδύτην προστριβόμενον οἰκείως εἰς τὴν λιπαρὰν ἐφεστρίδα τοῦ χωρικοῦ, τὸ στίλβον ὑπόδημα πατούμενον ἐν φιλικῇ διαχύσει ὑπὸ τοῦ λασπωμένου τζαρουχίου, καὶ τοὺς γλαφυροὺς δακτύλους κομψοῦ τινὸς ὑποψηφιδίου θωπεύοντας τὸν πιναρὸν τράχηλον οἰνοβαροῦς ἐκλογέως. Ἀλλ' αὐτά, ὡς προεῖπον, εἶνε πολιτικά· καὶ ἠξεύρω ὅτι δὲν τὰ νοστιμεύεσαι. Ἂν τοὐλάχιστον ἐνοστιμεύεσο τὰ διασκεδαστικὰ μέν, ἀλλὰ κάπως κακολόγα ἀνέκδοτα, ἅτινα τοσάκις ῥητῶς μοῦ ἀπηγόρευσας, θὰ σοῦ διηγούμην πολλὰ περίεργα τῆς ἑβδομάδος ταύτης σκάνδαλα. Ἀλλὰ σὺ λέγεις: *Οὐαὶ ὄχι μόνον δι' οὗ ἀλλὰ καὶ εἰς ὃν τὸ σκάνδαλον ἔρχεται*, καὶ πτύεις εἰς τὸν κόλπον σου πάντοτε καὶ σταυροκοπεῖσαι πρὸς τὴν κακολογίαν.

Ἀνατρέχω λοιπὸν εἰς τὰ παλαιά, καταβαίνω μαζύ σου εἰς τὸ Φάληρον, εἰς τὸ μέγα καὶ πολὺ Φάληρον, τὸ ὁποῖον κατήντησε σήμερον ἀπαραίτητος πλέον ἀνάγκη εἰς διασκέδασιν τοῦ καλοῦ κόσμου τῶν Ἀθηνῶν, καὶ σὲ ὁδηγῶ εἰς μίαν τῶν πρώτων παραστάσεων τῶν Cloches de Corneville. Τὸ κωμικὸν αὐτὸ μελόδραμα τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε πέρυσι, κατὰ τὴν Παγκόσμιον ἔκθεσιν τῶν Παρισίων, ἓν τῶν μεγίστων θελγήτρων τοῦ παντοδαποῦ ἐκείνου πληθυσμοῦ, ὅστις συῤῥέει εἰς τὴν νέαν Βαβυλῶνα, ἵνα δαπανήσῃ τερπνότερον τὰ ἀποταμιεύματά του, ἐδόθη κατ' ἀνάγκην ἐφέτος καὶ ἀπὸ τοῦ φαληρικοῦ θεάτρου, ὡς ἐπεκράτησε νὰ ὀνομάζεται τὸ ἐπὶ τῶν ἄμμων τοῦ Φαλήρου ἐστημένον ξύλινον παράπηγμα. Λέγω *κατ' ἀνάγκην*, διότι ἐννοεῖς πολὺ καλά, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ χειροκροτήσωσιν αἱ Ἀθῆναι πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐχειροκρότησαν οἱ Παρίσιοι. Ἐχειροκρότησε λοιπὸν καὶ ἐπεδοκίμασεν ἐνθουσιωδῶς τὸ ἀθηναϊκὸν κοινὸν τὸ *χαριέστατον* αὐτό, ὡς ὠνομάσθη, μελόδραμα, καὶ τὸ ἐχειροκρότησε μάλιστα ὅπως οὐδ' εἰς τοὺς Παρισίους αὐτοὺς ἐχειροκροτήθη. Οἱ σκαιοὶ παρισινοί, ὡς τοὐλάχιστον ἐνθυμοῦμαι, οὐδέποτε κατώρθωσαν νὰ ἐννοήσωσι καὶ ἐκτιμήσωσι τὴν κομψὴν ἐκείνην χάριν, μεθ' ἧς ἀνατρέπει τὴν τράπεζάν του ὁ εἷς τῶν τριῶν γραφέων ἐν ἀρχῇ τῆς τρίτης πράξεως, καὶ συνανατρέπεται μετ' αὐτῆς κυλιόμενος ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἡμεῖς ὅμως ἐξετιμήσαμεν εἰς τὸ Φάληρον καὶ τὴν δραματικὴν τοῦ γεγονότος τούτου σπουδαιότητα, καὶ τὴν ῥυθμικὴν αὐτοῦ χάριν καὶ τὴν νοήμονά του ἐκτέλεσιν. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐχειροκροτήσαμεν, καὶ τὴν ἐπανάληψίν του ἐζητήσαμεν, καὶ ὁ ταλαίπωρος Frédéric ἠναγκάσθη νὰ πέσῃ ἐκ νέου καὶ νὰ κυλισθῇ ἐκ δευτέρου ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν μέσῳ ῥαγδαίων χειροκροτημάτων. Ὅτε ὅμως τὸ ἐνθουσιῶδες κοινὸν ἐζήτησε καὶ τὴν ἐκ τρίτου ἐπανάληψιν τοῦ σκηνικοῦ ἐκείνου ἐπεισοδίου, ὁ δυστυχὴς γραφεὺς εἶχε, φαίνεται, βαρυνθῆ τὴν κάπως κουραστικὴν αὐτὴν διὰ τὴν ῥάχιν του διασκέδασιν, καὶ παρελθὼν εἰς τὸ προσκήνιον εἶπεν εὐσεβάστως εἰς τοὺς θαυμαστάς του: «Si ces messieurs n'en sont pas contents, je n'en suis pas non plus!» Τὸ κοινὸν τότε ηὐχαριστήθη καὶ ἡσύχασεν, ἀρκεσθὲν ἑκὸν ἄκον εἰς τὰ μουσικὰ τοῦ ἔργου θέλγητρα. Τὰ θέλγητρα αὐτὰ λέγονται πολλὰ καὶ ποικίλα παρὰ τοῦ κοινοῦ.

Digitized by Google

Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν ἠξεύρω ἀληθῶς πῶς νὰ σοῦ παραστήσω τὴν ἐντύπωσιν, ἣν μοῦ ἐπροξένησε τὸ παράδοξον αὐτὸ μουσικὸν ἔργον. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τοῦ εἴδους τῆς δραματικῆς μουσικῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει, διότι δὲν κατώρθωσα νὰ τὸ κατατάξω. Οὔτε σπουδαῖον μελόδραμα εἶνε, οὔτε εἰς τὴν ἰταλικὴν opera buffa ἀνήκει, οὔτε opera comique γαλλικὴ δύναται νὰ ὀνομασθῇ, οὔτε ὀφφεμπαχιὰς εἶνε καθαρά. Εἶνε κάτι τι ἀμφίβιον καὶ hybride, ἑτερόκλιτον καὶ χιμαιροειδές. Εἶνε εἶδός τι μωσαϊκοῦ ἀλλοκότου, εὐάρεστον μὲν ἐν συνόλῳ ὡς ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν χρωμάτων καὶ τῆς συμπλοκῆς τῶν ἀραβουργημάτων του, μὴ ἔχον ὅμως οἱονδήποτε σχέδιον, μήτε σκοπόν, μήτε ἰδέαν, μήτε ἀναλογίας, μήτε φωτοσκίασιν. Καὶ αὐτὸ τὸ μελῳδικόν του περιεχόμενον εἶνε ἀβυρτάκη τις, ἢ ἰταλικὴ σαλάτα, κατὰ τὴν σημερινὴν μαγειρικὴν γλῶσσαν, ὅπου, ἀλλαχοῦ μὲν ἀναγνωρίζεις πρόδηλον τὸν Κουρέα τῆς Σεβίλλης καὶ τοὺς Δραγόνους τοῦ Βιλλὰρ καὶ τὴν Κόρην τῆς Ἀγγώ, ἀλλαχοῦ δὲ ἀπορεῖς πρὸς τὸ γνώριμον τοῦ μέλους καὶ δὲν κατορθώνεις ἐν τούτοις νὰ τὸ ἐνθυμηθῇς. Αἱ πλεῖσται τῶν μουσικῶν του φράσεων εἶναι ῥάκη γνωστῶν παλαιοτέρων μελῳδιῶν, ἐπιδεξίως ὅμως συνερραμμένα εἰς τριβώνιον πολύχρωμον, ὅπερ θαμβοῖ τὴν ὅρασιν καὶ τὴν εὐχαριστεῖ ἐφ' ἱκανὰς στιγμάς. Ἡ ἐκτέλεσίς του δὲν ὑπῆρξε κακή· πολλοὶ μάλιστα διατείνονται ὅτι ἦτο ἐξαίρετος. Σημείωσαι ὅμως ὅτι εἰς τοὺς πολλοὺς τούτους κατατάσσονται οἱ οὐχὶ ὀλίγοι θαυμασταὶ τῶν ἐφετεινῶν μας ὑψιφώνων, οἱ πωληταὶ τῶν ἀνθοδεσμῶν, καὶ οἱ πτηνοπῶλαι, νομίζω, ἀκόμη, οἱ προμηθεύοντες τὰς περιστεράς, ὅσαι ῥίπτονται καθ' ἑσπέραν εἰς τὴν σκηνήν, ὡς τρυφεροὶ ἑρμηνεῖς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ θεατῶν τινων.

Σοφια

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

229.

Ἡ εὐεργεσία, ἣν ἔλαβέ τις, ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ στέργῃ τὴν ἐκ τοῦ εὐεργετήσαντος ἀδικίαν.

230.

Οὐδὲν εἶναι τοσοῦτον μεταδοτόν, ὅσον τὸ παράδειγμα. Διὰ τοῦτο καὶ τὰς ἄκρως ἀγαθὰς καὶ τὰς ἄκρως κακὰς τοῦ ἀνθρώπου πράξεις πάντοτε πράξεις ὅμοιαι διαδέχονται. Μιμούμεθα δὲ τὰς ἀγαθὰς πράξεις ἐκ ζήλου, τὰς δὲ κακὰς ἐκ φυσικῆς κακίας, ἣν ἡ μὲν αἰδὼς κατεῖχε δεσμίαν, τὸ δὲ κακὸν παράδειγμα ἀπηλευθέρωσε.

231.

Μεγάλως μαίνεται ὁ μόνος σωφρονῶν ἐν πόλει μαινομένῃ.

232.

Οἱανδήποτε καὶ ἂν ἐπινοήσωμεν τῶν θλίψεών μας πρόφασιν, τὸ συμφέρον καὶ ἡ ματαιότης πολλάκις εἶναι αἱ πρωτεύουσαι αὐτῶν αἰτίαι.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ἀββᾶς Λίστζ εἶνε οὐ μόνον μέγας μουσικός, ἀλλὰ καὶ ἀνὴρ εὐφυέστατος.

Τῷ ἔλεγόν ποτε περί τινος κυμβαλιστοῦ, ὅστις ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἔδιδε συναυλίας πρὸς εὐεργετικὸν σκοπόν, καθ' ἑκάστην ἐκόλλα προγράμματα καὶ τὸ ὄνομά του διελαλεῖτο πανταχοῦ. Περὶ τοῦ μουσικοῦ τούτου ἠρώτησέ τις τὸν Λίστζ·

— Δέν με λέγετε, παρακαλῶ, ὁ μουσικὸς αὐτὸς τί πρᾶγμα εἶνε, ἀξίζει τίποτε;

— Ἐλεήμων ἄνθρωπος εἶνε ὁ κυμβαλιστὴς αὐτός, ἀπεκρίθη ὁ Λίστζ μειδιῶν. Ἐλεήμων, καὶ περὶ αὐτοῦ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ὅτι «δὲν γινώσκει ἡ δεξιά του τί ποιεῖ ἡ ἀριστερά του!»

***

Οἰνοβαρὴς γέρων ἀνέρχεται τὴν λεωφόρον Σταδίου κλονούμενος καὶ προσκόπτων εἰς πᾶν δένδρον.

Οἱ διαβάται γελῶντες σπεύδουσι πρὸς αὐτὸν καί τον περικυκλοῦσι.

«Ἀδέρφια! ἀναφωνεῖ ὁ γέρων μετὰ φωνῆς χαλαρᾶς καὶ καγχάζων. Ἀδέρφια! καλὰ ἔλεγε 'κεῖνος, πῶς τὸν λέν, ὁ σοφὸς ποὺ ἔλεγε πῶς ἡ γῆ γυρίζει.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὢ! πόσον ἀδυσωπήτως, πόσον ψυχρῶς καὶ ἀσυμπαθῶς πρὸς πᾶν αἴσθημα τῆς καρδίας ἡμῶν, προβαίνει καὶ μᾶς συμπαρασύρει ὁ ῥοῦς τῶν καθ' ἡμέραν ἔργων καὶ χρειῶν. Ἀνάγκη νὰ φάγωμεν πάλιν, νὰ πίωμεν, νὰ κοιμηθῶμεν, καὶ νὰ ἐξυπνήσωμεν. Ἀνάγκη νὰ πωλήσωμεν πάλιν, ν' ἀγοράσωμεν, νὰ ἐρωτήσωμεν, ν' ἀποκριθῶμεν· νὰ ἐπιδιώξωμεν ἐν ἑνὶ λόγῳ μυρίας ματαίας σκιάς, αἵτινες οὐδόλως πλέον μᾶς ἐνδιαφέρουσιν. Ἡ ψυχρά, ἡ μηχανικὴ ἕξις τοῦ ζῆν μένει καὶ ἀφ' οὗ πᾶσα τῆς ζωῆς τέρψις ἐξέλιπε καὶ ἀπεσβέσθη. (Κα Στόου)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ θέρος τοῦ **1879** θὰ μείνῃ ἐξάκουστον ἐν τοῖς μετεωρολογικοῖς χρονικοῖς τῆς Γερμανίας.

Καθ' ἃ ἀναγγέλλουσιν ἐκ Βυρσβούργου οἱ θερισταὶ ἐξέρχονται εἰς τοὺς ἀγροὺς βαρὺν ἐνδεδυμένοι μανδύαν ἕνεκα τοῦ δρυμέος ψύχους.

Ἐν δὲ Ῥοφελσάϊμ, Σαλιγενδςάτ, Φογελσβούργῳ οἱ χωρικοὶ ἧναψαν ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ ἀγροῦ των πῦρ, ἵνα θερμαίνωσι τὰ ὑπὸ τοῦ ψύχους ἀποναρκωθέντα μέλη των.

Εὔκαιρον νομίζομεν νὰ ἐκθέσωμεν ἐν συνόψει τοὺς τρόπους δι' ὧν διάφοροι πόλεις ἀπαλλάσσονται τῶν ἀδεσπότων καὶ πλανωμένων κυνῶν, οἵτινες τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους δύ-

Digitized by Google

νανται μεγίστου κινδύνου αἴτιοι νὰ γείνωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐν Μασσαλίᾳ ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν σύλληψιν τῶν κυνῶν ἔχει βρόχον, ὃν ῥίπτων περὶ τὸν τράχηλον τοῦ ζώου συλλαμβάνει αὐτὸ καὶ δι' ἐπίτηδες ἁμαξίου τὸ μεταφέρει εἰς ὡρισμένον τόπον, ἔνθα ἀπαγχονίζεται ἐὰν μὴ ἀναζητηθῇ ὑπὸ τοῦ κυρίου του ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας.

Ἐν Λυὼν διασκορπίζουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς δηλητήριον, ἐν Παρισίοις τοὺς ἀπαγχονίζουσιν, ἐν Βρυξέλλαις ταυτοχρόνως τοὺς ἀπαγχονίζουσι καὶ τοὺς ἀποτελειόνουσι διὰ ῥοπάλου· διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου λέγουσιν, ὅτι τὸ ζῶον ἐντὸς ἑνὸς δευτερολέπτου ἐκπνέει χωρὶς νὰ βασανίζηται.

Ἐν Ἀμστελοδάμῳ δηλητηριάζονται ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας διὰ καταποτίων.

Ἐν Βερολίνῳ ἀφ' οὗ τοὺς συλλάβωσι, πλήττουσιν αὐτοὺς διὰ μικροῦ ῥοπάλου κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῆς ῥινὸς καὶ τὸ ζῶον παραχρῆμα ζαλίζεται καὶ συγχρόνως ἀποθνήσκει.

Ἐν Λονδίνῳ μεταχειρίζονται τὸ πρωσσικὸν ὀξύ. Ἐν Μαδρίτῃ σκορπίζουσιν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τεμάχια κρέατος περιέχοντα στρυχνίνην.

Ἐν νέᾳ Ὑόρκῃ ἀφ' οὗ τοὺς δώσωσι νὰ φάγωσι καλῶς τοὺς εἰσάγουσιν ἀνὰ 150—200 ἐντὸς κλωβοῦ σιδηροῦ καὶ τοὺς πνίγουσι βυθίζοντες τὸν κλωβὸν ἐν τῷ ποταμῷ.

Ἐν Ἰταλίᾳ, Νεαπόλει καὶ Φλωρεντίᾳ κλείουσι τοὺς κύνας ἐν δωματίοις μετὰ ἀνημμένων ἀνθράκων καὶ τοὺς φονεύουσι διὰ τῆς ἀσφυξίας. Ὁ τρόπος οὗτος, ὁ διὰ τῆς ἀσφυξίας καὶ ὁ διὰ τοῦ πνιγμοῦ εἶνε, λέγουσιν, ὁ ἐλάχιστα πάντων ὀδυνηρός.

Ἐν Ἀθήναις μέχρι πρό τινων ἐτῶν ἦτο ἐν χρήσει ὁ ἐν μέσαις ταῖς ὁδοῖς φόνος τῶν κυνῶν διὰ τοῦ ῥοπάλου ἔχοντος κατὰ τὸ χονδρὸν ἄκρον αὐτοῦ ἥλους αἰχμηρούς· ἦτο δὲ ἀποτρόπαιον τὸ νὰ βλέπῃ τις τὰ ἴχνη τὰ αἱματηρὰ τῆς διαβάσεως τοῦ δημίου καὶ τοὺς φονευθέντας κύνας ἐν τῷ ἀκολουθοῦντι κάρρῳ εἰς ὃ ἐρρίπτοντο ἀναπνέοντες ἔτι. Ἀλλ' οὐχὶ σπανίως συνερχόμενοι ἐκ τῆς ζάλης των ἐπήδων ἔξω τοῦ κάρρου, πρὸς χαρὰν τῶν ἀκολουθούντων παιδαρίων καὶ θλῖψιν τοῦ *μπόγια*, ὅστις ἐζημιοῦτο οὕτω δραχμὴν μίαν καθ' ἕκαστον ἀναζῶντα καὶ δραπετεύοντα κύνα. Ἦτο δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ λίαν κινδυνῶδες, διότι πολλάκις οἱ τραυματιζόμενοι κύνες ἀμυνόμενοι ὥρμων κατὰ τοῦ δημίου των ἀπειλοῦντες νὰ τὸν κατασπαράξωσι. Συχναὶ δὲ ἦσαν καὶ αἱ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἔριδες τῶν ἐχόντων κύνας κατὰ τῶν κλητήρων καὶ τοῦ δημίου, ὅστις ἀνεξαιρέτως ἐφόνευε καὶ τοὺς ἀδεσπότους κύνας καὶ τοὺς ἔχοντας κύριον, εἰ καὶ οὗτοι διεκρίνοντο ἐκ τοῦ κλοιοῦ ὃν ἔφερον περὶ τὸν λαιμόν. Ἀλλ' ἀπό τινων, ὡς εἴπομεν, ἐτῶν ἐξέλιπε τὸ βάρβαρον τοῦτο μέσον καὶ ἀντ' αὐτοῦ εἶνε σήμερον ἐν χρήσει ἡ διὰ δικτύου σύλληψις. Δῆλα δὴ ὁ—οὐχὶ πλέον δήμιος ἀλλὰ—θηρευτὴς ἐξέρχεται ἔχων ἐπ' ὤμου τὴν *Ἀπόχην* καὶ ῥίπτων αὐτὴν συλλαμβάνει τὸν κύνα καὶ τὸν εἰσάγει ἐντὸς ἁμαξίου πανταχόθεν περιπεφραγμένου ἔχοντος δὲ ὀπὰς δι' ὧν δύνανται οἱ αἰχμάλωτοι νὰ βλέπωσι πρὸς τὰ ἔξω καὶ διασκεδάζωσι τὴν ἀθυμίαν των. Ἀφ' οὗ δὲ τὸ ἁμάξιον πληρωθῇ, ὁδηγεῖται εἰς τὴν ἀστυνομίαν ἔνθα οἱ κύνες κρατοῦνται ἐν περιωρισμένῃ αὐλῇ καὶ πᾶς ὁ ἀπολέσας τὸν κύνα του δύναται ἐρχόμενος εἰς τὴν ἀστυνομίαν νὰ λάβῃ αὐτὸν καταβάλλων δραχμὴν διὰ τὴν δαπάνην τῆς συντηρήσεως καὶ ἐπιτηρήσεως τοῦ ζώου του. Ὅσοι δὲ κύνες δὲν ζητηθῶσιν ἐν ὡρισμένῳ διαστήματι ἡμερῶν τινων φονεύονται ἰδιαιτέρως.

*** Ἐν τῇ βιενναίᾳ Ἀκαδημείᾳ τῶν τεχνῶν, γράφει ἡ *Κλειώ*, ὑπάρχει ἐκτεθειμένη πρότυπος σκιαγραφικὴ εἰκὼν Τιτανομαχίας, ἥν, κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀοιδίμου Σίμωνος Σίνα, ἐφιλοτέχνησεν ὁ περιφανὴς ζωγράφος Γρειπεγκέρλ. Ἡ κολοσσιαία εἰκών, ἡ μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐκ τοῦ κύκλου τοῦ Προμηθέως μέλλουσα νὰ τοιχοκολληθῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἐν Ἀθήναις Σιναίας Ἀκαδημείας, εἶνε ἀληθὲς ἀριστούργημα τῆς αὐστριακῆς καλλιτεχνίας. Ἐν τῇ ὑπερτάτῃ ἄκρᾳ ἵσταται ὁ παντοδύναμος Ζεὺς ἐπὶ τεθρίππου, ἀγομένου ὑπὸ τοῦ Προμηθέως· ὄπισθεν δὲ οἱ συμμαχοῦντες αὐτῷ ὀλύμπιοι θεοί. Οἱ Τιτᾶνες δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἐξακοντίζουσι δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν πέτρας καὶ σωρεύουσιν ἐπ' ἀλλήλων τὰ ὄρη· κεραυνοβολούμενοι δὲ καταταρταροῦνται ἐκπεπληγμένοι καὶ τρέμοντες, ὑποδέχονται δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀβύσσῳ οἱ ἑκατόγχειρες. Ἡ Ἑστία, ἡ Δημήτηρ καὶ ἄλλαι θέαιναι περίφοβοι ἐκλείπουσι τελευταῖαι τὴν γῆν καὶ ζητοῦσι καταφύγιον παρὰ τῷ Διΐ, οὗ τινος τὴν ἀδελφὴν καὶ ἄλοχον Ἥραν εἶχον ἤδη ἁρπάσει οἱ Τιτᾶνες. Κάτωθεν τῆς εἰκόνος τὸ ἄρτι πλασθὲν γένος τῶν ἀνθρώπων κρύπτεται κατεπτοημένον ἐν μικρᾷ ὀπῇ καὶ ἐναγωνίως περιμένει τοῦ ἀγῶνος τὴν ἔκβασιν.

*** Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνεξαντλήτων προσόδων τῆς Γαλλίας σημειοῦμεν, ὅτι οἱ ἔμμεσοι φόροι ἀπὸ τῆς 1 ἰανουαρίου μέχρι τέλους ἰουλίου ὑπερέβησαν κατὰ 85,776,000 τὸ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν προϋπολογισθὲν ποσόν.

*** Ὁ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ περικλεὴς ναυπηγὸς Ἔριξον κατασκευάζει νῦν νέον ναρκοφόρον πλοῖον, προωρισμένον ἴσως νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τοὺς ἐν θαλάσσῃ ἀγῶνας. Τὸ σκάφος εἶναι 130 πόδας μακρόν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ 12 εὐρύ· ὄπισθεν εἶναι μακρὸν καὶ ὀξύτατον, ἔμπροσθεν ὅμως ὀλιγώτερον ὀξύ, καὶ δὴ ὅμοιον τῇ κεφαλῇ φαλαίνης, ἧς ἀπὸ τῶν κοίλων ὀφθαλμῶν θὰ ἐκπυρσοκροτῆται ἡ νάρκη. Ἡ τρόπις ἔχει βάθος 12 ποδῶν καὶ εἶναι τεθωρηγμένη διὰ παχέος σιδηροῦ ἐλάσμα-

Digitized by Google

τος. Δύο λέβητες μεγάλοι κινοῦσι μηχανὴν μικρὰν μὲν τὸν ὄγκον, ἔχουσαν δὲ δύναμιν 1000 ἵππων. Τὰ ἐξακοντιζόμενα βέλη εἶναι αἱ συνήθεις σιγαροειδεῖς νάρκαι, 16 πόδας μακραὶ καὶ 2 πόδας εὐρεῖαι, μεσταὶ δυναμίτιδος, διὰ μακρῶν σωλήνων ἐκριπτόμεναι καὶ διανύουσαι 15 γερμανικὰ μίλια τῆς ὥρας. Μία καταπελτικὴ μηχανή, διὰ τοῦ συμπυκνουμένου ἀέρος, ἐξασκεῖ πίεσιν 250 λιτρῶν ἐφ' ἑκάστην σπιθαμὴν τῆς ἐπιπέδου ῥάχεως τῆς νάρκης, κινεῖ ταύτην 6—8 πόδας ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος κατὰ τοῦ πολεμίου σκάφους. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν κλείεται τὸ κάτω κατάστρωμα· εἷς ἀξιωματικὸς φυλάσσει παρὰ τὸν ἱστόν· ὅλον δὲ τὸ ἄλλο πλήρωμα καταβαίνει εἰς τὸ κατώτατον μέρος τοῦ πλοίου. Μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου καταστρώματος εἰσρέει τοσοῦτον ὕδωρ, ὥστε βυθίζεται ὅλη ἡ νάρκη, φαίνεται δὲ μόνον ἡ καπνοδόχη καὶ θωρηκτὴ ἄκρα τοῦ ἱστοῦ, ἐν ᾗ κρύπτεται ὁ φυλάσσων ἀξιωματικός. Τὸ τέρας τοῦτο διατρέχει ὑπὸ τὸ ὕδωρ πέντε γεωγραφικὰ μίλια τῆς ὥρας καὶ ὁρμᾷ κατὰ τῶν θωρηκτῶν πλοίων ἄχρις οὗ ἀπέχει αὐτῶν 200 πόδας, ἐν ᾧ οἱ ἐν τῇ τρόπιδι μένοντες μετατιθεῖσι τὴν φοβερὰν νάρκην εἰς τὸν πνευματικὸν σφενδονικὸν σωλῆνα. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν, πρὶν λάβῃ καιρὸν τὸ πλήρωμα τοῦ ἐχθρικοῦ πλοίου νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς σωτηρίας του, τὸ ἔργον τελειοῦται. Ἡ νάρκη κολλᾶται ὁποιδήποθι τοῦ σκάφους· ἡ δυναμῖτις θραύει πᾶν τὸ προστυγχάνον· ὁ ἐχθρὸς καταποντίζεται· ἡ δὲ ἄτρωτος νάρκη ἐξακολουθεῖ τὴν διαβολικὴν μάχην ἐναντίον ἄλλων πολεμίων σκαφῶν ἢ ναρκῶν. Ὁ Ἔριξων ἐλπίζει ὅτι διὰ τῆς εὑρέσεώς του παύονται αἱ ναυμαχίαι, τὰ δὲ πελάγη ἀνοίγονται εἰς τὴν εἰρηνικὴν ἐποικοινωνίαν τῶν λαῶν.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸς ἐν Πρωσσίᾳ ὁ καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἰατρικῶν ἱδρυμάτων ἐπιτετραμμένος, ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἰατρικὴν ἐν Βερολίνῳ Ἑταιρίαν σχέδιον δι' οὗ ὁρίζεται ἡ ἀμοιβὴ ἣν ὀφείλουσι νὰ λαμβάνωσιν οἱ ἰατροί, ὡς ἑξῆς.

α' Κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν ἡ ἀμοιβὴ θὰ εἶνε φράγκα 2,50.

β' Κατὰ πᾶσαν δὲ μετὰ ταῦτα ἐπίσκεψιν φράγκα 1,25.

Ἐὰν δὲ ὁ ἰατρὸς ἐπισκέπτεται ταυτοχρόνως πλείονας ἀσθενεῖς, μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας καὶ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ κατοικοῦντας, καθ' ἕκαστον αὐτῶν θὰ λαμβάνῃ τὸ ἥμισυ τῆς ἀνωτέρω κεκανονισμένης ἀμοιβῆς. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς οἰκοτροφείοις καὶ ταῖς φυλακαῖς.

γ' Ἡ προφορικὴ συμβουλὴ πλειόνων ἰατρῶν περὶ τῆς θεραπείας ἀσθενοῦς τινος περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἐπισκέψεως ἐὰν ᾖ, συμβουλὴ προηγήθη, τιμᾶται φρ. 6,25 καθ' ἕκαστον ἰατρόν, αἱ δὲ ἑπόμεναι συμβουλαὶ φράγκα 3,75.

δ' Ὁ προσερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰατροῦ καὶ ἐρωτῶν αὐτὸν δίδει κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν φρ. 1,75 κατὰ δὲ τὰς ἑπομένας λ. 75.

ε' Ἐὰν ὁ ἰατρὸς προσκληθῇ μετὰ τὴν 10 ὥραν τῆς νυκτὸς μέχρι τῆς 7 π. μ. τριπλασιάζεται μὲν ἡ ἀμοιβὴ ἡ ὁρισθεῖσα ἀνωτέρω ἐν τοῖς ἄρθροις α' καὶ β', διπλασιάζεται δὲ ἡ ἐν τοῖς ἄρθροις γ' καὶ δ'.

ϛ' Ἡ ἐξέτασις διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου, τοῦ λαρυγγοσκοπίου καὶ τῶν ἑτέρων τοιούτων ὀργάνων πρὸς ὁρισμὸν τῆς νόσου φρ. 2,50.

ζ' Ἡ χλωροφορμίασις τοῦ ἀσθενοῦς τιμᾶται φρ. 3,75.

Δαπάνῃ τῆς ἀμερικάνικῆς ἐφημερίδος «Κήρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης» γίνεται κατ' αὐτὰς νέα ἐκδρομὴ εἰς τὸν βόρειον πόλον. Πρὸς τοῦτο ἀπέπλευσεν ἤδη ἐξ Ἁγίου Φραγκίσκου τὸ πλοῖον Jeannette φέρον 4 ἀξιωματικοὺς καὶ 18 ναύτας, 1 μηχανικόν, 1 φυσιογράφον, 1 μετεωρολόγον καὶ 1 ἀνταποκριτὴν τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1861-1877 ἡ ὁλικὴ ἀξία τῆς ἐξαγωγῆς πετρελαίου ἐξ Ἀμερικῆς ὑπερέβη τὰ δύο δισεκατομμύρια διακόσια ἑκατομμύρια φράγκων.

Ἐν Νορβηγίᾳ 1 σχολεῖον ἀναλογεῖ πρὸς 280 κατοίκους, ἐν Ρωσίᾳ 1 σχολ. πρὸς 2,300.

Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ καύσωνος καλὸν νομίζομεν νὰ δείξωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* τὰ μόνα ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης παρεχόμενα μέσα εἰς πρόληψιν τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν, εἰς ἃς ὑπόκεινται οἱ ὑπὸ κυνὸς λυσσῶντος δακνόμενοι.

Μέχρι τοῦ νῦν τὸ μόνον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς λύσσης εἶνε ἡ καυτηρίασις ὅθεν ἅμα δηχθέντος τινὸς πρώτη ἐργασία εἶνε νὰ καυτηριάσωμεν τὴν πληγήν. Ἐκ πάντων δὲ τῶν καυτηρίων ἄριστον εἶνε ὁ πεπυρακτωμένος σίδηρος, ἡ δὲ καυτηρίασις εἶνε τοσούτῳ ὀλιγώτερον ὀδυνηρά, ὅσῳ μᾶλλον πεπυρακτωμένος εἶνε ὁ σίδηρος.

Ἕως οὗ δὲ πυρακτωθῇ ὁ σίδηρος δὲν πρέπει ἡμεῖς νὰ καθήμεθα ἀργοί, ἀλλὰ φροντίζομεν νὰ δέσωμεν σφιγκτὰ τὸ δηχθὲν μέλος ὑπεράνω τῆς πληγῆς, πιέζοντες ταυτοχρόνως διὰ τῶν δακτύλων αὐτήν, ὥστε νὰ ἐκθλίψωμεν τὸ μεμολυσμένον αἷμα. Πλύνομεν δὲ αὐτὴν διά τινος ῥευστοῦ οἵου δήποτε.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ δηχθεὶς ἐὰν τὸ στόμα του φθάνῃ εἰς τὴν πληγήν, πρέπει παρευθὺς νὰ ἐκμυζήσῃ αὐτήν· ἔστω δὲ ἥσυχος ὅτι οὐδένα διατρέχει κίνδυνον, ἀρκεῖ μόνον τὸ στόμα του καὶ τὰ χείλη του νὰ μὴ εἶνε σχασμένα ἢ ἐκδαρμένα.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΟΥΛΗ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 1 ...

Digitized by Google

'Αριθ. 191 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

26 Αὐγούστου 1879

Σφραγὶς ἀστυνομίας, λιμεναρχείου καὶ ὑγειονομείου Ἀνατολικοῦ, ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Ο ΚΗΡΙΝΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ

Ἐν ἔτει 18 . . , περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους, ἄνθρωπός τις ἦτο κατακεκλιμένος εἰς δωμάτιόν τι τοῦ ἐν Παρισίοις ξενοδοχείου Meurice. Ἐκοιμᾶτο· οἱ πλήρεις ἁβρότητος κανονικοὶ χαρακτῆρές του, παρουσίαζον τὸν τύπον τῆς βρεταννικῆς καλλονῆς, ἥτις θὰ ἦτο ἡ τελειότης, ἐὰν ἡ τελειότης δὲν ἦτο ἀναπόσπαστος τῆς χάριτος. Ἦτο πράγματι Ἄγγλος, ψυχῇ τε καὶ σώματι, Πέτρος Δόβτερ καλούμενος. Ἀπὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους εὑρίσκετο ἐν Παρισίοις, καὶ ἰδοὺ ὁποία ἦν ἡ ζωή του: εἰς τὰς ἕνδεκα ἠγείρετο, ἐκαλλωπίζετο καὶ ἐπρογεύετο· εἰς τὰς δύο μετέβαινεν εἰς τὴν λέσχην, ὅπου ἐχαρτοπαίκτει μέχρι τῆς πρωΐας· ἔχανεν ἀδιακόπως. Ἀπὸ ἑνὸς ἔτους εἶχε χάσει ὑπέρογκον ποσότητα. Ἐκ τούτου τινὲς μὲν ἔλεγον ὅτι ἦτο μέλος τῆς ἄνω Βουλῆς περιηγούμενος ἄγνωστος, τινὲς δὲ ὑπώπτευον, ὅτι ἦτο συγγενὴς τοῦ διασήμου ὁμωνύμου τραπεζίτου τοῦ Λονδίνου. Οἱ συμπαῖκταί του ὅμως ἦσαν ὀλιγώτερον περίεργοι, κερδαίνοντες τὰς λίρας του, χωρὶς νὰ μεριμνῶσι περὶ τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ θέσεως.

Ἐνῷ ἐσήμαινεν ἡ ἑνδεκάτη ὁ κ. Δόβτερ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς περιστρέφων εἰς τὸ δωμάτιον τὸ ἀπαθὲς αὐτοῦ καὶ ψυχρὸν βλέμμα. Ἀκτὶς ἡλίου ἔπαιζεν εἰς τῶν παραθύρων τὰ φύλλα.

— Δὲν εἶνε ὁμίχλη! ἐψιθύρισε μετὰ δυσαρεσκείας. Ἠγέρθη, ἐνεδύθη κοιτωνίτην καὶ ἐνησχολήθη εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ καλλωπισμοῦ του. Τούτου γενομένου, ἔλαβε ζεῦγος πιστολίων, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων εἰσήγαγε δύο σφαίρας, καὶ ἔπειτα παρήγγειλε τὸ πρόγευμά του.

Ἀφοῦ ἔφαγε πολὺ καὶ ἔπιε περισσότερον, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὰ πιστόλια, ἔστρεψε τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἥλιον καὶ ἐστήριξε τοὺς δύο σωλῆνας ἐπὶ τοῦ μετώπου του. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο νὰ πιέσῃ τὴν σκανδάλην, μεταμεληθείς:

— Ὁ ἄθλιος αὐτὸς Δὶκ λησμονεῖ πάντοτε τὰς ὀδοντογλυφίδας! ἐψιθύρισε μετὰ θυμοῦ — Δίκ!

Ὑπηρέτης βραχύσωμος ἔδειξε τὸ ὡς γαλῆς πρόσωπόν του εἰς τὴν ἡμιανοιχθεῖσαν θύραν.

Ὁ Πέτρος Δόβτερ τὸν διέταξε κατ' ἀρχὰς νὰ ὑπάγῃ 'ς τὸν διάβολον, καὶ ἐν παρενθέσει νὰ τῷ φέρῃ δεσμίδα ὀδοντογλυφίδων. Ἐνῷ ὁ ὑπηρέτης ἐξετέλει τὸ δεύτερον μέρος τῆς διαταγῆς ταύτης, ὁ κύριός του ῥιφθεὶς ὕπτιος ἐπὶ ἀνακλίντρου, ἠκόντιζε πρὸς τὴν ὀροφὴν τὸ γλαυκὸν αὐτοῦ βλέμμα. Τὸ δὲ ἀντικείμενον τῶν σκέψεών του ἦτο πλῆρες μελαγχολικῆς φιλοσοφίας.

Ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔλεγον ὅτι ὁ κύριος Δόβτερ ἦτο συγγενὴς τοῦ διασήμου τραπεζίτου τοῦ Λονδίνου, ἠπατῶντο· ὁ κ. Δόβτερ ἦτο ὁ τραπεζίτης ὁ ἴδιος. Μόνος ὢν ἐργάτης τῆς εὐπορίας του, εἶχεν ἀποκτήσει ἐν μικρῷ διαστήματι πίστιν ἀπέραντον καὶ μεγάλα πλούτη. Ἐν τούτοις ὁ Δόβτερ πολὺ ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς εὐτυχίας. Εἶχεν ἐπιτύχει τὸν πλοῦτον ἀφοῦ ἐγνώρισε τὴν δυστυχίαν πρῶτον· ἡ σύζυγός του ἦτο ἀγαθὴ καὶ γλυκεῖα· ἡ θυγάτηρ του ἀξιέραστον πλάσμα. Ἡ διηνεκὴς αὕτη εὐτυχία τὸν ἔφερεν εἰς μελαγχολίαν καὶ ᾐσθάνθη πρὸς τὸν οἶκόν του ἀκατάσχετον ἀκηδίαν. Ὅπως πολεμήσῃ τὴν ἀπεχθῆ μελαγχολίαν, ἥτις τὸν κατέτρωγεν, ἤρχιζε νὰ παίζῃ. Εὐνοϊκὴ εἰς τὰς ἄλλας ὑποθέσεις του, ἡ τύχη τῷ ὑπῆρξε πάντοτε πολεμία εἰς τὸ παιγνίδιον· ἔχανεν ἀδιακόπως.

Τὸ πάθος του ηὔξησε καὶ κατέστη μετ' οὐ πολὺ ἀχαλίνωτον· ἔχασε κατ' ἀρχὰς πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἐν τῷ ταμείῳ του, ἔπειτα τὰ ἀποθεματικὰ κεφάλαια καὶ τὰ εἰσοδήματα ἑκάστης ἡμέρας.

Ὁ Πέτρος Δόβτερ δὲν ἐκένονε καθ' ἑσπέραν τὸ βαλάντιόν του εἰς λέσχας, ἀλλ' εἰς ἀχρεῖον καταγώγιον, ὅπου οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὸν γνω-

Digitized by Google

ρίση. Τὸ πάθος του ἦτο πρὸς πάντας ἄγνωστον, ὡς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν σύζυγόν του. Ὁλόκληρον τὴν νύκτα καὶ μέρος τῆς ἡμέρας διέτριβεν ἐκτὸς τῆς οἰκίας του· ἀλλὰ ἐνῷ ἔπαιζε, τὸν ἐνόμιζον ἐργαζόμενον· ἡ κυρία Λόβτερ ἦτο πεπεισμένη ὅτι εἰργάζετο ἡσύχως εἰς τὸ γραφεῖόν του. Τὸν *ἔβλεπε μάλιστα*. Θὰ ἐξηγήσωμεν ἀργότερα τὴν ἔκφρασιν ταύτην, ἥτις πιθανὸν νὰ φανῇ παράδοξος εἰς τὸν ἀναγνώστην.

Εἷς μόνος ἐγίνωσκε τὸ μυστικὸν τοῦ τραπεζίτου. Ὁ γέρων Τωβίας, ἀρχαῖος ὑπηρέτης, ἀδόλεσχος μὲν ἐκ φύσεως, ἀλλ' ἐχέμυθος ὡς τεμάχιον ἐλάτης τῆς ἄρκτου, τῆς ὁποίας εἶχε τὸ χρῶμα καὶ τὴν εὐκαμψίαν, ὅτε ἐπρόκειτο περὶ τοῦ κυρίου του, ἐβοήθει τὰς μυστηριώδεις ἐκδρομὰς τοῦ τραπεζίτου. Πλὴν αὐτοῦ, πάντες ἐνόμιζον τὸν Πέτρον Λόβτερ ὡς τέρας ἐπιμελείας καὶ φιλοπόνου ὑπομονῆς.

Ἡ μελαγχολία τοῦ Λόβτερ ηὔξανεν, ἰδέαι δὲ αὐτοκτονίας τὸν ἐτάραττον ἀδιακόπως. Αἴφνης πρωΐαν τινὰ ἀνεχώρησεν ἐκ Λονδίνου, ἀφήσας εἰς τὴν σύζυγόν του ἐπιστολὴν ἐν εἴδει διαθήκης, ἀρχομένην διὰ τῶν ἑξῆς ἀποφασιστικῶν λέξεων: «Ὅταν λάβῃς τὰς γραμμὰς ταύτας δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον. Μὴ ζητήσῃς νὰ γνωρίσῃς κτλ».

Ἀπεβιβάσθη εἰς Γαλλίαν τεθνεὼς ὑπὸ πάντων νομιζόμενος. Καὶ ἐπειδὴ τίποτε δὲν γίνεται ἀπερισκέπτως ὑπὸ Ἄγγλου, ὁ Πέτρος Λόβτερ εἶχε λάβει καιρὸν νὰ σωρεύσῃ ἄπειρον ποσότητα χρημάτων καὶ ἔφθασεν εἰς Παρισίους ἔχων τὸ βαλάντιον ἐξωγκωμένον ὑπὸ τραπεζικῶν γραμματίων. Ἀλλ' ἐδῶ ἡ ζημία ἑκάστης ἡμέρας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναπληρωθῇ διὰ τῶν διηνεκῶν ἀπὸ τοῦ ταμείου αὐτοῦ δανείων· ὁ κ. Λόβτερ εἶδεν ἐλαττούμενον τὸν θησαυρόν του· ὁ θάνατος ἐφαίνετο ἐγγίζων, οὐχὶ πλέον ἑκούσιος, ἀλλ' ἀναπόφευκτος· ὑπὸ τὴν νέαν ταύτην μορφήν, τῷ ἐφάνη πολὺ ὀλιγώτερον θελκτικός. Ὁ κ. Λόβτερ εἰργάζετο μεθοδικῶς εἰς τὴν καταστροφήν, μὴ ἐπιτρέπων εἰς τὴν ἀπώλειάν του νὰ ὑπερβαίνῃ καθ' ἑκάστην ὡρισμένον τι ὅριον. Τοῦτο ἐξηκολούθησεν ἐπὶ ἓν ἔτος.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὸν εἴχομεν παρουσιάσει εἰς τὸν ἀναγνώστην, ὁ Πέτρος Λόβτερ εἶχεν ἀπολέσει ὅλα τὰ χρήματά του. Ἐπεθύμει ν' ἀποθάνῃ, τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ πράξῃ, ἀλλ' ἤθελεν εὐχαριστότατα εὕρει πρόφασίν τινα, διὰ νὰ ζήσῃ.

Ὁ Δίκ, ὁ ὑπηρέτης, ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον φέρων τὰς ὀδοντογλυφίδας· ὄπισθεν αὐτοῦ εἰσῆλθεν ὑψηλός τις νεανίας καὶ μὲ ὕφος παράφορον διέτρεξε τὸ δωμάτιον· ἅμα δὲ ἰδὼν τὸν κ. Λόβτερ ἄρησε νὰ τῷ ἐκφύγῃ ἓν ὤ! κατὰ τὸν ἀγγλικὸν τρόπον ἐπὶ τριῶν τόνων ἐπίσης κακοφώνων, ὁ δὲ Δὶκ ἐπιστραφεὶς ἀνταπεκρίθη δι' ὁμοίας φωνῆς.

— Τεράστιον! ἐψιθύρισεν ὁ ξένος.

— Κύριε! εἶπεν ὁ Λόβτερ, δεικνύων τὴν θύραν, δὲν σᾶς γνωρίζω.

Ὁ νεανίας ἠρυθρίασεν, ἀλλὰ δὲν ἐξῆλθεν.

— Ὀνομάζομαι Ῥοβέρτος Στεβενσών, εἶπε χαιρετίσας μὲ σέβας.

Ὁ κ. Λόβτερ δὲν ἀπεκρίθη.

— Δὲν γνωρίζετε τοὐλάχιστον τὸ ὄνομά μου; τὸ ὄνομα τοῦ γραμματέως σας;

— Ἀπάτη, ὑποθέτω, εἶπεν ὁ τραπεζίτης.

— Δὲν εἴσθε λοιπὸν ὑμεῖς ὁ κύριος Πέτρος Λόβτερ, τραπεζίτης, ἀρ. 6, Ὀξφὸρδ—Στρείτ, ἐν Λονδίνῳ;

Ὁ Λόβτερ ἔνευσεν εἰς τὸν Δὶκ νὰ ἐξέλθῃ.

— Διατί ἡ ἐρώτησις αὕτη; ἠρώτησεν οὗτος κλείων τὴν θύραν.

— Διατί; ἀνέκραξεν ὁ νέος. Χωρὶς ἀστεϊσμούς, εἴσθε ὑμεῖς, ὁ κύριος Λόβτερ;

Ὁ τραπεζίτης ἐκίνησε τὴν κεφαλήν.

— Μὰ πῶς εἶσθε ὁ Λόβτερ; ἐγὼ τὸν εἶχον ἀφήσει πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἰς Λονδῖνον, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν ἦτο εἰς τὸ ἀτμόπλοιον μὲ τὸ ὁποῖον ἦλθον εἰς Γαλλίαν. Διὰ ποίας ὁδοῦ προηγήθητε ἐμοῦ;

Ὁ Πέτρος Λόβτερ διέτρεχε μὲ μεγάλα βήματα τὸ δωμάτιον. Ὁ γραμματεὺς ἠθέλησε νὰ ἀποσυρθῇ.—Κύριε Ῥοβέρτε Στεβενσών, εἶπεν αἴφνης ὁ τραπεζίτης, ἐγνώρισα ἄλλοτε καλῶς τὸν ἀξιότιμον ἐκεῖνον κ. Λόβτερ εἰς Ὀξφόρτ—Στρείτ, τοῦ ὁποίου φέρω τὸ ὄνομα· ἀπορῶ πῶς δὲν ἀπέθανε, καὶ... ἔχετε προγευθῆ, κύριε Στεβενσών;

Μετ' ὀλίγον, οἱ δύο μας Ἄγγλοι ἐκάθηντο πρὸ τῆς τραπέζης, ὁ κ. Στεβενσὼν ἄνευ παρακλήσεων, εἶπεν, ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ κ. Στεβενσών, τραπεζίτου ἐν Ἐδιμβούργῳ, καὶ ἀνταποκριτοῦ τοῦ οἴκου Λόβτερ. Πρῶτος γραμματεὺς τοῦ τελευταίου τούτου οἴκου, ἠγάπα τὴν μὶς Ἄνναν, θυγατέρα τοῦ προϊσταμένου του. Ἡ κυρία Λόβτερ ἔβλεπε τὴν συμπάθειαν ταύτην μὲ ὄμμα εὐμενές, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μὶς Ἄννα· ὑπῆρχεν ὅμως ὁ διάβολος ἐκεῖνος ὁ Θωμᾶς Βάγ!.. Περὶ δὲ τοῦ τραπεζίτου αὐτοῦ, ὁ Ῥοβέρτος, τῇ ἀληθείᾳ, δὲν ἤξευρε τί ἐφρόνει. Ἦτο τόσον παράδοξος ἄνθρωπος. Ἐπιφορτισμένος νὰ ἐνεργήσῃ ἐν Γαλλίᾳ διαφόρους εἰσπράξεις, ὁ Ῥοβέρτος εἶχε φθάσει τὴν πρωΐαν εἰς Παρισίους. Κατελθὼν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, εἶχεν ἀκούσει τὸ ὄνομα τοῦ πάτρωνός του. Ἦσαν ἤδη εἰς τὴν τρίτην φιάλην τοῦ βορδιγαλείου. Ὁ Στέβενσων στηρίξας τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἡμικλείστους ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν: εἰς Λονδῖνον διαδίδονται πολλαὶ φῆμαι... Λέγουν, ὅτι ὁ Λόβτερ εἶνε τρελλός.

— Καὶ διατί τὸ λέγουν;

— Ἰδού, προσέθηκεν ὁ Ῥοβέρτος. Ἀπὸ ἑνὸς ἔτους, ὁ Λόβτερ ἐτέθη ὑπὸ ὕελον.

— Ἔλα δά!

Digitized by Google

— Ἐξηγοῦμαι: διέταξε νὰ κατασκευασθῇ εἰς τὸ δωμάτιόν του πλαγίως των γραφείων, ὑελωτὸν περίφραγμα ἰσχυρῶς κεκλεισμένον. Ὄπισθεν τοῦ περιφράγματος τούτου τὸν βλέπει τις καθήμενον τὰ νῶτα ἔχοντα ἐστραμμένα πρὸς τὰ ἔξω.

— Καὶ τί κάμνει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον;

— Ὁ Θεὸς καὶ ὁ Θωμᾶς Βὰγ τὸ ἠξεύρουν. Ὅταν νυκτώσῃ, ὁ Θωμᾶς Βὰγ, (αὐτὸς μόνος ἔχει τὴν κλεῖδα τοῦ θυσιαστηρίου) εἰσέρχεται φέρων κηρία καὶ τὸ γεῦμα τοῦ πάτρωνος.

— Αὐτὸς ὁ Βὰγ δὲν εἶνε λοιπὸν ὁ πρῶτος γραμματεύς; ἠρώτησεν ὁ Λόβτερ.

— Προὐβιβάσθη· εἶνε συναίτερος, καί τι περιπλέον.

— Ἐννοῶ· ἔχει τὴν ὑπογραφὴν . . .

— Ὄχι παντάπασιν. Ὁ κ. Λόβτερ μόνος. . .

— Μὰ τὸν Θεόν! διέκοψεν ὁ τραπεζίτης, δὲν ἠξεύρω τί ἔδιδα διὰ νὰ ἴδω ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πέτρου Λόβτερ!

— Τίποτε εὐκολώτερον, ἰδού, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του συναλλαγματικὴν χρονολογουμένην ἐκ Λονδίνου τρεῖς ἡμέρας πρότερον. Ὁ κ. Λόβτερ ἥρπαξε τὴν συναλλαγματικὴν καὶ τὴν ἐξήτασε μετὰ προσοχῆς.

— Πολὺ καλά! ἐψιθύρισεν, ἰδοὺ ἡ ὑπογραφή μου, ἀπομιμηθεῖσα θαυμασίως· ἐννοῶ τοῦτο· ἀλλ' ἐμὲ . . . τίς λοιπὸν δύναται νὰ μὲ ἀντικαταστήσῃ εἰς Λονδῖνον, καὶ νὰ ὑποκρίνεται τὸ μέρος μου εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀπατᾷ καὶ αὐτοὺς τοῦ οἴκου τοὺς ὑπαλλήλους; . . . Ἀγαπητὲ κύριε Στεβενσών, ἐξηκολούθησε τινάζων τὸ πῶμα φιάλης καμπανίτου, ὅλαι αὐταὶ αἱ διηγήσεις μὲ διασκεδάζουν μεγάλως· ἐξακολουθήσατε, παρακαλῶ.

— Ποῦ ἤμεθα; ἠρώτησεν ὁ Ῥοβέρτος. Σᾶς ἔλεγα, νομίζω, ὅτι ἡ μὶς Ἄννα εἶνε ἡ θελκτικωτάτη κόρη τοῦ κόσμου. Φαντασθῆτε . . .

Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Ῥοβέρτου ἤρχισε νὰ γυρίζῃ.

— Καθ' ἑσπέραν, προσέθηκε, τῷ πηγαίνουν νὰ γευθῇ· ἰδοὺ τὰ πάντα.

— Καὶ γεύεται;

— Πιθανόν.

— Τὸν εἴδετε;

— Ποτέ.

Ὁ Στεβενσὼν ἐξηκολούθησε πίνων καὶ παραδιδόμενος εἰς ἐλεγειακὴν περιγραφὴν τῆς μὶς Ἄννας· ἡ γλῶσσά του ἐτραύλιζε, μετ' ὀλίγον δὲ κατέπεσε βαρέως καὶ παρεδόθη εἰς ὕπνον. Ὁ κ. Λόβτερ προσεκάλεσε τὸν Δίκ. Ὁ Στεβενσὼν μετεκομίσθη ἐπὶ τῆς κλίνης, ὅπου ἐξηκολούθησεν ἐν εἰρήνῃ τὸν ὕπνον του. Τὴν ἑσπέραν ἐξυπνήσας εὑρέθη μόνος· τὸ δωμάτιον εἶχεν ἀλλάξει φυσιογνωμίαν· τὸ χαρτοφυλάκιόν του ἦτο ἀνοικτὸν καὶ κενόν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅπου εἶχε προγευθῆ, ἐπιστολὴ ἐσφραγισμένη ἔφερεν ἐπιγραφὴν πρὸς τὸν κ. Στεβενσών· Ἀνοίξας δὲ αὐτὴν ταχέως ἀνέγνω τὰ ἑξῆς: «Ἔλαβον παρὰ τοῦ κ. Στεβενσὼν συναλλαγματικὴν ἐκ λιρ. στερ. 300 καὶ δύο τραπεζ. γραμμάτια 200 λιρῶν ἕκαστον· τὸ ὅλον 700 λίρ. στερλ. Π. Λόβτερ, 6, Ὀξφὸρδ-Στρεὶτ Λονδῖνον».

— Ἦτο αὐτὸς λοιπόν! ἀνέκραξεν ὁ Στεβενσών. Ἀλλὰ πῶς διάβολον ἠδυνήθη νὰ ἔλθῃ πρὸ ἐμοῦ εἰς Παρισίους;

Ὑπηρέτης τοῦ ξενοδοχείου εἰσῆλθε.

— Ποίαν ὥραν ἦλθεν ὁ εὐγενὴς ἐκεῖνος, ὅστις κατεῖχε τὸ δωμάτιον τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Στεβενσών.

Ὁ ὑπηρέτης τὸν παρετήρησε μετ' ἐκπλήξεως, ὁ δὲ Στεβενσὼν ἐπανέλαβε τὴν ἐρώτησίν του.

— Ἐὰν θέλετε νὰ εἴπητε περὶ τοῦ κ. Λόβτερ, κατοικεῖ ἐδῶ πρὸ ἑνὸς ἔτους καί τινων ἡμερῶν, ἀπεκρίθη τέλος ὁ ὑπηρέτης.

Ὁ Ῥοβέρτος ἔμεινεν ἐμβρόντητος.

— Δὲν εἶνε αὐτός! ἐψιθύρισε μετὰ μικρὰν σιωπήν.... Εἶνε λοιπὸν ὁ διάβολος!

Ἀνακουφισθεὶς ὀλίγον διὰ τοῦ εὐφυοῦς τούτου συλλογισμοῦ, ὁ Στεβενσὼν ἐκένωσε τὸ περιεχόμενον τοῦ βαλαντίου του ἐπὶ τῆς τραπέζης· τῷ ἔμεινεν ἴσα ἴσα ὅ,τι ἐχρειάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀγγλίαν.

*
* *

Ἡ οἰκία τοῦ Πέτρου Λόβτερ, ἐν Λονδίνῳ, ἦτο ἀληθὲς ἀνάκτορον. Ὅλον τὸ πρῶτον πάτωμα κατεῖχον τὰ γραφεῖα, πολυτελῶς κεκοσμημένα καὶ γέμοντα στρατιᾶς ὑπαλλήλων. Εἰς τὸ δεύτερον πάτωμα εὑρίσκετο τὸ δωμάτιον τοῦ κ. Λόβτερ, οὗτινος περιγραφὴν μᾶς ἔδωκεν ὁ Στεβενσών. Τὸ δωμάτιον τοῦτο ἐξ ἑνὸς μὲν εἶχε τὰ γραφεῖα τῶν γραμματέων, ἐξ ἑτέρου δὲ ἐκοινώνει πρὸς τὰ ἀρχαῖα δώματα τῆς κυρίας Λόβτερ., ἤδη κατεχόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Θωμᾶ Βάγ. Ἡ κυρία Λόβτερ εἶχεν ἀποχωρήσει μετὰ τῆς οἰκογενείας της εἰς τὸ τρίτον πάτωμα.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν σκηνὴν τὴν ὁποίαν διηγήθημεν, ἡ σύζυγος τοῦ τραπεζίτου, ἀσθενοῦσα, ἦτο ἐξηπλωμένη ἐπὶ μακροῦ σκίμποδος· πλησίον αὐτῆς ἡ Ἄννα ἐφυλλολόγει ἀπροσέκτως βιβλίον τι. Τὰ ἔπιπλα τῆς αἰθούσης, ὅπου αὗται εὑρίσκοντο, ὑπερέβαινον τὰ ἀνώτατα ὅρια τῆς ἰδιωτικῆς μεγαλοπρεπείας.

Ἡ κυρία Λόβτερ ἦτο γυνὴ τεσσαρακοντοῦτις· ἦτο ὠχρά, τὸ ἄλγος δὲ ἀνεγινώσκετο εἰς διακεκριμένους χαρακτῆρας ἐπὶ τῆς μορφῆς της. Ἐνίοτε ἔρριπτε κρύφιον βλέμμα ἐπὶ τῆς θυγατρός της, καὶ δάκρυ ὕγραινε τοὺς ὀφθαλμούς της.

— Μὲ φαίνεται, εἶπεν ἡ Ἄννα, κλείουσα αἴφνης τὸ βιβλίον, ὅτι ὁ κ. Στεβενσὼν ἀργεῖ νὰ μᾶς γράψῃ.

— Ὀκτὼ μόνον ἡμέραι εἶνε ἀφοῦ ἀνεχώρησε, παρετήρησεν ἡ κυρία Λόβτερ.

— Ὀκτὼ ἡμέραι! ἐπανέλαβεν ἡ νεᾶνις, εἶνε μακρὸν διάστημα.

Digitized by Google

— Τὸν ἀγαπᾷ,ἐψιθύρισεν ἡ κυρία Λόβτερ· δυστυχὲς τέκνον.

Ὑπηρέτης ἀνήγγειλε τὸν κ. Βάγ. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπήνεγκε καὶ ἐπὶ τῶν δύο γυναικῶν ἀνάλογον ἀποτέλεσμα· ἡ κυρία Λόβτερ συνέσπασε τὰς ὀφρῦς, καὶ τῶν χειλέων τῆς Ἄννης ἐξέφυγεν ἐπιφώνημα, ὀλίγον κολακευτικὸν πρὸς τὸν εἰσελθόντα.

Ὁ κ. Βὰγ ἦτο δυσειδής. Ἡ φυσιογνωμία του ἐξέφραζε τὴν ἀπληστίαν· οἱ τρόποι του ἦσαν χυδαῖοι. Εἰσῆλθε μετὰ θρασύτητος, ἐχαιρέτισεν ἀποτόμως καὶ ἔρριψε χαρτοφυλάκιόν τι ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Ὁ Διάβολος νὰ μὲ πάρῃ, ἀνέκραξεν, ἂν ἡ μὶς Λόβτερ δὲν γίνεται καθ' ἑκάστην εὐμορφοτέρα!

Ἡ φιλοφροσύνη αὕτη δὲν ἔτυχεν ἀπαντήσεως. Ὁ Βὰγ συνωφρύωσε τὸ δυσειδὲς πρόσωπόν του καὶ μετὰ τρόπου ἀποτόμου εἶπε πρὸς τὴν μητέρα· «Εἰς τὸ ἔργον μας!»

Ἡ Ἄννα ἐξῆλθε τοῦ δωματίου. Ὁ Βὰγ ἤνοιξε τὸ χαρτοφυλάκιον, ὅπερ περιεῖχε διάφορα ἔγγραφα ἀνυπόγραφα. Ἡ κυρία Λόβτερ ἔλαβε κάλαμον καὶ χωρὶς νὰ τὰ ἀναγνώσῃ, τὰ ὑπέγραψεν ὅλα.

— Ὁ ἀνόητος ἐκεῖνος Στεβενσὼν δὲν ἔγραφε καθόλου, εἶπεν ὁ Βάγ.

Ἡ κυρία Λόβτερ ἐθορυβήθη.

— Δὲν εἶνε λοιπὸν πλέον ἐλπίς; ἠρώτησε.

— Δὲν βλέπω τοιαύτην,ἀπεκρίθη ὁ Βὰγ μετὰ ψυχροτάτης ἀδιαφορίας.

— Πῶς! ἡ ἄπειρος ἐκείνη πίστις;...

— Τὸ πᾶν, φιλτάτη κυρία, φθείρεται... ἐξαιρουμένου τοῦ πρὸς τὴν Ἄνναν ἔρωτός μου.

Λέγων ταῦτα, ὁ Βὰγ ἔτριψε τὰς χεῖρας, ἐξ εὐχαριστήσεως. Ἡ κυρία Λόβτερ κατέστειλεν ἀγανακτήσεως κίνημα.

— Ἀλλά, ἐπανέλαβεν αὕτη, ὁ Ῥοβέρτος εἶνε τίμιος νέος· θὰ ἐξετέλεσε βεβαίως τὰς εἰσπράξεις τὰς ὁποίας εἶνε ἐπιφορτισμένος· μετ' ὀλίγον θὰ λάβωμεν...

— Τί; χιλιάδας τινὰς λιρῶν; ἀλλ' αὗται εἶνε τριῶν ἡμερῶν ζωή...Ἐσκέφθητε περὶ τῆς προτάσεώς μου;

— Οὕτω λοιπόν, ἀνέκραξεν ἡ κυρία Λόβτερ, καταντῶμεν εἰς τὴν ἐπαιτείαν!

— Ἀληθέστατα, καλή μου κυρία.

— Καὶ ἔπειτα ἔρχεσαι νὰ μὲ ζητήσῃς τὴν κόρην μου! εἶπεν ἡ κυρία Λόβτερ μετὰ τρεμούσης φωνῆς. Ἡ εὐτυχία μας ἦτο μεγάλη· σὺ ἦσο τότε εὐτελὴς γραφεύς. Ἤδη εἶσαι ἑκατομμυριοῦχος, καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τίποτε πλέον! Ἰσχυρὸς κατὰ γυναικὸς ἣν βαρύνει ὁ φόβος τῆς ἀνθρωπίνης δικαιοσύνης, σύ, συνένοχός της, ὁ κακὸς αὐτῆς δαίμων, τῇ εἶπες: Θὰ πλουτίσω μὲ τὴν δυστυχίαν σου· μὴ λόγους! μὴ παράπονα! πρέπει νὰ ἐκλέξῃς μεταξὺ πενίας ἢ ἀτιμίας. Ἐσιώπησα, διότι σὲ ἤξευρα ἀγενῆ... Ἀλλ' ἤδη ἔρχεσαι νὰ μὲ ζητήσῃς τὴν κόρην μου... σύ!...

— Μὰ τὴν τιμήν μου,ἀπήντησεν ὁ Βάγ,βλέπω ὅτι ὑπάρχει τι ἀληθὲς εἰς ὅλα ταῦτα. Ἐπῆρα τὰ πλούτη σας, φιλτάτη κυρία μου, ὅθεν ἕπεται ὅτι τὰ κατέχω· ἐπικαλοῦμαι περὶ τούτου τὴν προσοχήν σας. Ὅσον δὲ διὰ τὴν χεῖρα τῆς μὶς Ἄννης, σᾶς τὴν ζητῶ τῷ ὄντι σπουδαίως.

— Ποτέ! Εἶμαι γυνὴ ἀδύνατος, ἔγεινα ἔνοχος ἐγκλήματος, ἀλλὰ τοῦτο ἔπραξα χάριν τοῦ τέκνου μου καὶ ὁ Θεὸς θὰ μὲ συγχωρήσῃ.

— Θὰ καταστήσω πλουσίαν τὴν κόρην σας, καὶ ὑμᾶς δέ, φιλτάτη κυρία, θὰ ἐξασφαλίσω διὰ συντάξεως καλῆς.

— Ποτέ! ἐπανέλαβεν ἡ κυρία Λόβτερ.

— Μὴ λησμονεῖτε, κυρία, ὅτι δύναμαι νὰ σᾶς ἀφανίσω...

Ἡ κυρία Λόβτερ ἐσιώπησεν. Ὁ Βὰγ ἐπανέλαβε τὸ χαρτοφυλάκιόν του, ἠγέρθη καὶ εἶπε: «Σᾶς ἀφίνω ἕως αὔριον νὰ σκεφθῆτε». Ἔπειτα χαιρετίσας ἀποτόμως ἐξῆλθε.

* * *

Ἡ κυρία Λόβτερ ἦτο μόνη ὅτε ὁ Τωβίας τῇ ἔφερε τὴν ἐπιστολήν, δι' ἧς ὁ σύζυγός της τῇ ἀνήγγελλε τὸν ὑποτιθέμενον θάνατόν του· ὁ Τωβίας ὑπηρέτει δεκαπέντε ὅλα ἔτη τὸν κ. Λόβτερ· ἡ κυρία Λόβτερ ἦτο γυνὴ ἀγαθή· τὴν ἠγάπα καὶ ἐμέμφετο ἑαυτὸν ὅτι πολλάκις συνετέλει εἰς τὸ νὰ τὴν ἀπατᾷ. Μόλις ἡ δυστυχὴς γυνὴ διέτρεξε τὰς πρώτας γραμμὰς τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἐλιποθύμησεν. Ὁ Τωβίας καταγινόμενος νὰ τῇ παρέξῃ βοήθειαν, ἔρριψε βλέμμα ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς, ἥτις ἔκειτο ἀνοικτὴ πρὸ τῶν ποδῶν της, καὶ ἀνέγνωσε τὸ περιεχόμενον. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ἀνέκραξε. Τί θὰ γείνῃ τώρα ἡ οἰκία; Ἄ! θὰ σωθῇ!

Ἐπειδὴ ἡ κυρία Λόβτερ τὸν παρετήρει ἐκπεπληγμένη, προσέθηκεν ἐν εἴδει ἐξηγήσεως. «Ἡ ἐντιμότης του, ὁ κ. Λόβτερ, ἀπέθανεν, εἶνε ἀληθές· ἀλλὰ θὰ τὸν ἀναστήσω ἐγώ... ἐγὼ ὁ Τωβίας.» Ταῦτα εἰπών, ἔσυρε τὴν χήραν πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ μακαρίτου τραπεζίτου.

Ὁ Βὰγ εἰσήρχετο τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐξῆλθον· εἶδε κατὰ γῆς τὸν ἀνοικτὴν ἐπιστολήν,τὴν ἔλαβε καὶ οὐδόλως ἐδίστασε νὰ τὴν ἀναγνώσῃ.

Ὁ Τωβίας ἀνοίξας σκευοθήκην ἔσυρε μακρὸν παραπέτασμα κρύπτον ἀκριβῶς τὸ περιεχόμενον. Ἡ κυρία Λόβτερ ἀφῆκε μεγάλην κραυγήν· ὁ Βάγ, ὅστις τὴν ἠκολούθει κρυφίως, παρετήρησε τὸ περιεχόμενον τῆς σκευοθήκης.

— Εἶνε αὐτός, δὲν εἶν' ἀληθές; εἶπε θριαμβευτικῶς ὁ Τωβίας. Ὦ! αὐτὸς κατεσκευάσθη ἀπὸ χεῖρα καλλιτέχνου. Ἡ ἐντιμότης του ἐπλήρωσεν ἑκατὸν λίρας στερλίνας.

Εἰς τὴν θέαν ταύτην, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς χήρας ἐπλημμύρησαν δακρύων.

— Ἡ κυρία, εἶπεν ὁ γέρων Τωβίας, θὰ λάβῃ

Digitized by Google

εὐσπλαγχνίαν πρὸς πτωχὸν ἄνθρωπον καὶ θὰ τὸν συγχωρήσητε. Αἰσχύνομαι νὰ τὸ ὁμολογήσω, ὁ κήρινος οὗτος σύζυγός σας ἐχρησίμευεν εἰς τὸ νὰ σᾶς ἀπατᾷ, καὶ ἐνειχόμην κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν δόλον· ἀλλ' ἡ ἐντιμότης του ἦτο κύριός μου καὶ ὤφειλον νὰ τὸν ὑπακούω. Κάθ' ἑσπέραν, διὰ ταύτης τῆς θύρας τὴν ὁποίαν δὲν βλέπετε, τοσοῦτον ἐπιτηδείως εἶνε κρυμμένη, ἐξήρχετο καὶ ἐπήγαινε εἰς τὰ χαρτοπαικτεῖα· ἐγὼ ἔθετα αὐτὸ τὸ ἄγαλμα εἰς τὸν σκίμποδα καὶ ἤναπτον τὴν *λάμπαν*. Ἀπὸ τὰ παράθυρά σας ἐβλέπετε πολλάκις· θὰ ἐθαυμάζετε βεβαίως τὴν ἀκάματον εἰς τὸ ἔργον ὑπομονὴν τῆς ἐντιμότητός του.

— Ἀρκεῖ! διέκοψεν ἡ κυρία Λόβτερ. Ἀλλὰ διατί μοὶ λέγεις ἤδη τοῦτο;

— Διατί; καὶ δὲν μὲ ἐννοεῖτε λοιπόν; Ἐκεῖνο ὅπερ ἠπάτησεν ὑμᾶς, τὴν σύζυγόν του, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀπατήσῃ τὸν κόσμον;

Ἡ χήρα ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν χειρῶν της καὶ εἶπε μετ' ἀθυμίας: Θὰ εἶνε ψεῦδος ἐπίσης ἔνοχον ὅσον καὶ ἀνωφελές.

— Ἔνοχον, ἴσως· ἀνωφελὲς ὅμως ὄχι, προσέθηκεν ὁ Βάγ, ὅστις αἰφνιδίως ἐνεφανίσθη.

Ἡ κυρία Λόβτερ ὠπισθοδρόμησε τεταραγμένη.

— Μὴ φοβεῖσθε τίποτε· ἠξεύρω περὶ τίνος πρόκειται, ἐπανέλαβεν ὁ Βάγ, δεικνύων τὴν ἀνοικτὴν ἐπιστολήν· ἐμπιστευθῆτε εἰς ἐμέ.

Προσήλωσε τότε τὰ δίοπτρά του ἐπὶ τοῦ κηρίνου ἀγάλματος καὶ τὸ παρετήρησεν ἀτενῶς. «Μὰ τὴν πίστιν μου, ἀνέκραξεν ἔπειτα, ἐγὼ πρῶτος ἤθελον ἀπατηθῆ! Ὁ διάβολος αὐτὸς ὁ διευθυντής! ποῖος νὰ τὸ ἔλεγε... Τωβία, φίλε μου, συνέλαβες φωτοβόλον ἰδέαν καὶ εἶσαι ὁ μαργαρίτης τῶν ὑπηρετῶν... Ἄφες μας τώρα.

Ὁ κ. Βὰγ ἐκέκτητο τὴν ἀρετὴν τοῦ νὰ γίνεται μισητὸς εἰς ὅλους. Ὁ Τωβίας ᾐσθάνθη ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν νὰ τῷ ἀντεπιστρέψῃ τὴν διαταγήν, ἣν εἶχε λάβει παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ δεκαπενταετὴς δουλεία θὰ κατεδάμαζε καὶ τὴν δραστηριωτάτην φύσιν· δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ τι καὶ ἐξῆλθεν. Ἡ κυρία Λόβτερ παραδεδομένη εἰς τὴν θλῖψίν της δὲν παρετήρησε κἂν τὴν ἄτοπον ἔλευσιν τοῦ Βάγ, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὴν προπέτειαν τοῦ ὑπαλλήλου τούτου, ὅστις ἔδιδε προσταγὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ της, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτῆς.

Ὁ Βὰγ ἅμα ἀπαλλαχθεὶς τοῦ ἀρχαίου ὑπηρέτου, ἀνέπτυξε πᾶσαν τὴν εὐγλωττίαν του, ὅπως καταπείσῃ τὴν κυρίαν Λόβτερ. Ἦσαν βέβαιοι περὶ τῆς ἐχεμυθίας τοῦ Τωβίου· αὐτὸς μὲν ὁ Βάγ, ἔμελλε νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν ἰδιαιτέρων λογιστικῶν βιβλίων τοῦ τραπεζίτου νὰ διευθύνῃ τὸν τραπεζικὸν οἶκον, ἡ δὲ κυρία Λόβτερ νὰ ἀναδεχθῇ τὴν ὑπογραφήν, ἀπομιμουμένη τὸν χαρακτῆρα τοῦ συζύγου της. Ἔπρεπε καὶ αὐτὴ νὰ κάμῃ κάτι τι!

Ἡ κυρία Λόβτερ ἠρνεῖτο πάντοτε. Ὁ Βὰγ ἐπανέλαβε τὴν εὐγλωττίαν του καὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ἀνέφερε τὸ ὄνομα τῆς Ἄννης, ἣν ἐλάτρευεν ἡ μήτηρ της καὶ χάριν τῆς ὁποίας ἠδύνατο καὶ ἔγκλημα νὰ διαπράξῃ. Ἡ δυστυχὴς γυνὴ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ πλέον.

Οὕτω δέ, τὰ τρία συστατικὰ μέρη, ἅτινα συνιστῶσι τραπεζίτην, ἐδημιουργήθησαν: τὸ σῶμά του, τὰ βιβλία του καὶ ἡ ὑπογραφή του. Ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις ἐντελεστέραν ἀνάστασιν.

Τῇ ἐπαύριον, ἡ μυστηριώδης σκευοθήκη ἐκενώθη, ὁ κήρινος ἀνδριὰς ἐνεδύθη διὰ κοιτωνίτου καὶ ἐκαθίσθη ἐπὶ σκίμποδος. Ἐκρημνίσθη τὸ διάφραγμα, τὸ χωρίζον τὸ δωμάτιον ἀπὸ τῶν γραφείων, ἀντικατασταθὲν δι' ὑελωτοῦ, μόλις διαφανοῦς, διὰ τοῦ ὁποίου διέκρινέ τις τὸν κ. Λόβτερ βαθέως σκεπτόμενον.

Ὁ Βὰγ εἶχε καλῶς προμαντεύσει· τὸ ἀλλόκοτον τοῦ δόλου ἀπεμάκρυνε πᾶσαν ὑπόνοιαν. Ὅτε τὸ κοινὸν εἶδε παραδόξως παρατεινομένην τὴν ἀπουσίαν τοῦ τραπεζίτου, δὲν ὑπώπτευσε μὲν τὸν θάνατόν του, ἀλλὰ τὸν ἐνόμισε παράφρονα. Τοῦτο ὑπῆρξεν εἰς τὸν οἶκον Λόβτερ πρώτη δυσπιστίας αἰτία. Ἄλλο τι δέ, ἔτι ὀλεθριώτερον ἐγένετο: αἱ μεγάλαι καὶ διηνεκεῖς καταχρήσεις τοῦ Βάγ. Ἡ κυρία Λόβτερ εἶχεν ἀδυσωπήτως καὶ ταχέως τιμωρηθῆ διὰ τὴν ἀδυναμίαν ἣν εἶχεν, ἀκολουθήσασα τὰς συμβουλὰς τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἄρχων ἀπόλυτος τῆς οἰκίας, οἰκειοποιούμενος τὰ πάντα, καθυστέρει τὰς πληρωμὰς καὶ κατέστρεφε τὴν μεγίστην πίστιν, ἥν ποτε τραπεζίτης ἀπέκτησε διὰ τῆς εἴτε ἀληθοῦς, εἴτε ἐπιπλάστου εὐθύτητός του. Εἶχεν ὀνειροπολήσει νὰ γείνῃ ἑκατομμυριοῦχος.

Ἡ κυρία Λόβτερ ἠκολούθει κατὰ βῆμα τὴν χρηματικὴν ἐκείνην σφαγὴν καὶ ἠναγκάζετο νὰ ἐπικυρώνῃ διὰ τῆς ὑπογραφῆς της ἑκάστην τῶν καταχρήσεων τοῦ ἀρχαίου ὑπαλλήλου. Ἡ χήρα ὑπέγραφε τὰς πράξεις, ὁ δὲ Βὰγ ᾠκονόμει τὸ προϊὸν αὐτῶν, ἐὰν δὲ ἐνίοτε ἐτόλμα νὰ τῷ ἀπευθύνῃ παρατήρησίν τινα, ὁ ἀρχαῖος ὑπάλληλος, αὐθάδης, ἀνηλεής, τῇ ἀπηρίθμει ἐθελαρέσκως τὰς ἐπιβαλλομένας ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ κώδικος κατὰ τῶν πλαστογράφων ποινάς.—«Φιλτάτη κυρία μου, τῇ ἔλεγεν ἀκολούθως, διατί κλαίετε; βλέπετε πόσον φροντίζω περὶ ὑμῶν.»

Ἓξ μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τραπεζίτου, ὁ Βὰγ εἶχε τὴν ἀναίδειαν ν' ἀποδιώξῃ τὴν κυρίαν Λόβτερ ἐκ τοῦ δευτέρου πατώματος τῆς οἰκίας τὸ ὁποῖον αὕτη κατεῖχεν, ὅπως κατοικήσῃ αὐτὸς καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ περιελαμβάνετο, ὅπως εἴπομεν, τὸ ἰδιαίτερον δωμάτιον τοῦ Πέτρου Λόβτερ. Πλὴν τούτου εὗρε μοχθηρὰν καὶ κακοῦργον ἡδονήν, νὰ σωρεύῃ τὸν καρπὸν τῶν ἁρπαγῶν του εἰς τὸ χρηματοκιβώτιον τοῦ παλαιοῦ του κυρίου. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ κ. Λόβτερ, δὲν εἶχον εὑρεῖ τὸ κλειδίον τοῦ χρηματοκιβω-

Digitized by Google

τίου ὡς καὶ τὸ τῆς κεκρυμμένης ἐκείνης θύρας, ἥτις ἐχρησίμευεν εἰς αὐτὸν νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν του ἐπιστρέφων ἐκ τῶν νυκτερινῶν αὐτοῦ ἐκδρομῶν. Ἡ θύρα αὕτη ἐλησμονήθη ὡς περιττή,τὸ χρηματοκιβώτιον ὅμως ἀνεῴχθη καὶ ὁ μηχανικός, ὅστις τὸ εἶχε κατασκευάσει ἐπρομήθευσε νέον κλειδίον· τοῦτο δὲ ἔμεινεν εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν χρῆσιν τοῦ Βάγ.

Ὁ ἀρχαῖος ὑπάλληλος ἐξηκολούθει ἀσπλάγχνως τὸ ἔργον του, ἔτρεφε δὲ πάντοτε βαθὺ αἴσθημα πρὸς τὴν μὶς Ἄνναν. Ἀφ' οὗ ἀπέκτησε τὸ ἑκατομμύριόν του,ἐζήτησεν ἐκ νέου τὴν χεῖρά της ἀλλ' ἔλαβε ἀρνητικὴν ἀπάντησιν.

Τὸ ταμεῖόν του ἐπληροῦτο καθ'ἑκάστην χρυσοῦ καὶ τραπεζικῶν γραμματίων, ἡ δὲ ὑπόληψις τοῦ Λόβτερ ἤρξατο κλονουμένη σπουδαίως. Ὁ Βὰγ ἐπανέλαβε τὴν πρότασίν του,ἀλλὰ καὶ αὖθις δὲν ἔτυχεν εὐνοϊκωτέρας ἀπαντήσεως.

Ἐν τούτοις ἡ εἴδησις ὅτι ὁ Λόβτερ ἦτο παράφρων διεδόθη καθ' ὅλον τὸ Λονδῖνον καὶ ὑπῆρξε θανατηφόρον κτύπημα κατὰ τοῦ τραπεζιτικοῦ του οἴκου. Ὅλοι ἀπέσυραν τὰ χρηματικά των κεφάλαια καὶ αἱ πληρωμαὶ ἀνεστάλησαν· ἔστειλαν ἀπεσταλμένους εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐπιτετραμμένους ν' ἀνακαλύψωσι πιστώσεις λησμονηθείσας κατὰ τοὺς καιροὺς τῆς εὐτυχίας. Τοῦτο ἦτο μάταιον μέσον.

Ὁ Βὰγ ἐξελέξατο τὴν ἐσχάτην ἐκείνην στιγμὴν ὅπως ζητήσῃ ἐκ νέου τὴν χεῖρα τῆς μὶς Ἄννης, τὴν φορὰν ταύτην πεποιθὼς ὅτι δὲν θὰ τῷ τὴν ἠρνοῦντο Ἡ νέα ἄρνησις τῆς μητρὸς τὸν ἐνέπλησε μανίας καὶ ἠπείλησε τὴν δυστυχῆ μητέρα, ἥτις ἐτόλμησε νὰ ὑπερασπίσῃ κατ' αὐτοῦ τὸ μέλλον τοῦ τέκνου της. Δυστυχῶς, ὁ Βὰγ δὲν ἦτο ἐκ τῶν ἀνθρώπων τῶν μὴ ἐκπληρούντων τὴν ἀπειλήν,ὅσον ἀποτρόπαιος καὶ ἂν ἦτο αὕτη.

— Ἔχω τρία ἑκατομμύρια ἤδη, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, ἀφίνων τὴν κυρίαν Λόβτερ. Ὁ διάβολος νὰ μὲ πάρῃ ἂν ἐπιτρέψω εἰς κανένα νὰ εἴπῃ τὸ ὄχι, πρὸς ἄνθρωπον, ὁποῖος ἐγώ.

Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὸ δωμάτιόν του ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσεν ἐλαφρόν τινα θόρυβον ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ παλαιοῦ προϊσταμένου του Σπεύσας δὲ εἰς τὸ γραφεῖον εὗρεν αὐτὸ κενόν.Ὁπότε ὅμως ἠθέλησεν, ὅπως καθ'ἑκάστην ἔπραττε, νὰ στρέψῃ καλῶς τὸ κλειδίον τοῦ χρηματοκιβωτίου του, παρετήρησεν ὅτι δὲν ἀνοίγεται.

— Τί θὰ 'πῇ αὐτό ; ἐψιθύρισεν ὠχριῶν. Νὰ εἰσεχώρησέ τις ; . . . Ἀλλ' ὄχι, εἶνε ἀδύνατον. Ἐγὼ θὰ ἔβλαψα τὸ κλειδίον.Εἰς αὔριον τὰ σπουδαῖα.

***

Τῇ ἐπαύριον ὁ Βὰγ εἶχε λησμονήσει ἐντελῶς τὸ κλειδίον.Καθ'ὅλην τὴν νύκτα περιεστρέφοντο ἐν τῇ κεφαλῇ του σχέδια ἐκδικήσεως. Ἅμα ἐξυπνήσας ἔσπευσε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν κυρίαν Λόβτερ νὰ προτείνῃ τελευταίαν τινὰ πρότασιν.

«Ἐὰν ἐπιμένῃ καὶ πάλιν, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, ὁ ἀνακριτὴς θὰ διαδραματίσῃ τὸ μέρος του εἰς τὴν λύσιν τῆς κωμῳδίας. Ἅμα φυλακισθείσης τῆς φιλτάτης κυρίας, θὰ ἴδωμεν ἂν ἡ κόρη της θὰ παρακληθῇ νὰ γείνῃ κυρία Βάγ.

Πρὶν δ' ἢ ἀναχωρήσῃ ἔρριψε βλέμμα εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ κ. Λόβτερ. Τὸ ἄγαλμα ἦτο ἐκεῖ, φοβερὰ μαρτυρία κατὰ τῆς χήρας. Ἔκλεισε καλῶς τὴν θύραν καὶ ἀνέβη τὴν κλίμακα.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν, τὸ σανίδωμα τοῦ τοίχου τοῦ γραφείου ἔτριξεν ἐλαφρῶς, ἡ κεκρυμμένη θύρα ἀνοίγεται καὶ δύο ἄνθρωποι εἰσῆλθον.

— Μόλις δύναμαι νὰ πιστεύσω τὰ 'μάτιά μου,εἶπεν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν μετὰ ταπεινῆς καὶ τρεμούσης φωνῆς· εἶνε δυνατὸν ν' ἀνεστήθη ἡ ἐντιμότης σας ;

Ὁ κ. Λόβτερ, (διότι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦτο) ἔθεσε τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα, καὶ ὁ γέρων Τωβίας ἠναγκάσθη ν' ἀναβάλῃ τὰς μακρολόγους παραστάσεις τοῦ θαυμαστοῦ του.

— Ἐννοῶ τοῦτο,εἶπεν ὁ τραπεζίτης δεικνύων τὸ ἄγαλμα, ἀλλὰ τὰ ἐπίλοιπα ἐξήγησέ με.

Ὁ Τωβίας ἤξευρεν ἐπιπολαίως πως ὅ,τι συνέβαινεν εἰς τὴν οἰκίαν. Διηγήθη τὰ μηχανήματα τοῦ Βάγ, καὶ τὸ ἀξιοθρήνητον αὐτῶν ἀποτέλεσμα. Ὁ τραπεζίτης δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ ἀναφώνησιν λύπης, μανθάνων τὴν διακοπὴν τῶν πληρωμῶν.

— Ὑπάρχει ἐδῶ μέσον νὰ τὰς ἐπαναλάβῃ τις! εἶπεν ὁΤωβίας κτυπῶν ἐπὶ τοῦ χρηματοκιβωτίου.

Ὁ Λόβτερ ἔσεισε τὴν κεφαλήν.

— Τρία ἑκατομμύρια, ἀνεφώνησεν. Ἄνευ πίστεως, τί εἶνε τρία ἑκατομμύρια εἰς τὸν οἶκον Λόβτερ ;

Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὸν Τωβίαν, εἶπεν :

— Ὁ Βὰγ αὐτὸς εἶνε προπετὲς κάθαρμα· θὰ τιμωρηθῇ. . . ἀλλὰ διὰ τίνος ἐμιμεῖτο τὴν ὑπογραφήν μου;

Ὁ Τωβίας εἶπεν ἀρκετὰ χαμηλὰ τὸ ὄνομα τῆς κυρίας Λόβτερ. Ζωηρὰ δυσαρέσκεια ἐζωγραφήθη ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ τραπεζίτου. Μετά τινα δευτερόλεπτα σιωπῆς,ἔνευσεν εἰς τὸν Τωβίαν νὰ ἐξέλθῃ.

Ὁ Πέτρος Λόβτερ εἶχε διατηρήσει, κατὰ τύχην καὶ ἄνευ προμελετημένου σκοποῦ, τὸ κλειδίον τῆς κρυφίας θύρας καὶ τὸ τοῦ χρηματοκιβωτίου του.Τὴν προτεραίαν εἶχε φθάσει εἰς Λονδῖνον, καὶ μόλις καταβὰς ἐκ τοῦ ὀχήματος,εἰσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖόν του. Κατὰ τὸ ἀπὸ Δουβρ εἰς Λονδῖνον ταξείδιόν του, ἠδυνήθη νὰ πεισθῇ συνδιαλεγόμενος μετὰ περιηγητῶν, ὅτι ὁ Στεβενσὼν οὐδόλως τὸν εἶχε ἀπατήσει· ἡ πίστις τοῦ καταστήματός του ἐκλονεῖτο αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος ἐνομίζετο παράφρων. Καὶ ὅμως, ἔλαβεν ἐλπίδας,εὑρίσκων τὸ χρηματοκιβώτιον πλῆρες χρημάτων, διὰ πᾶν δ' ἐνδεχόμενον μετέβαλε τὴν τάξιν τοῦ κλείθρου, οὗ ἕνεκα ὁ Βὰγ δὲν ἠδυνήθη, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, νὰ ἀνοίξῃ.

Digitized by Google

Θόρυβος αἰφνίδιος ἠκούσθη εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Ὁ τραπεζίτης ἥρπασε τὰ πιστόλιά του καὶ ὥρμησε πρὸς τὴν θύραν, ὁπότε ἡ φωνὴ τῆς κυρίας Λόβτερ ἠκούσθη.

— Ἔλεος, ἔλεγεν ἱκετεύουσα, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ σᾶς ζητῶ ἔλεος.

— Καὶ ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ Βὰγ μετὰ περιφρονήσεως, σᾶς ζητῶ τὴν χεῖρα τῆς μὶς Ἄννης.

Ὁ Πέτρος Λόβτερ ἐκόλλησε τὸ οὖς εἰς τὸ κλεῖθρον.

— Ἀκούσατε, φιλτάτη κυρία, ἔλεγεν ὁ Βάγ· τὸ ζήτημα εἶνε ἁπλοῦν· ὁ σκοπός μου εἶνε ἀμετάκλητος, σταθερός. Κάμετε ὅ,τι σᾶς ζητῶ· ἄλλως σᾶς καταμηνύω πάραυτα ἐπὶ πλαστογραφίᾳ. Καί, δόξα τῷ Θεῷ, ἔχω ἐκεῖ ἀπόδειξιν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ παραβλέψῃ τὸ δικαστήριον.

Ἡ κυρία Λόβτερ ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Βάγ, καὶ ἔλεγε δακρύουσα:

— Δὲν δύναμαι . . . Ὤ! ἀκούσατέ με, κύριε Βάγ, δὲν δύναμαι. Εὐτυχίαν, ὑπόληψιν, ὅταν ἐπρόκειτο περὶ αὐτῶν μόνον τῶν πραγμάτων, σᾶς τὰ ἄφινα· ἀλλὰ τὴν Ἄνναν μου, τὸ δυστυχές μου τέκνον ! νὰ θυσιάσω τὴν εὐτυχίαν της! . . . δὲν δύναμαι.

— Τότε, ἀφήσατε ἐλεύθερα τὰ ἐνδύματά μου, φιλτάτη μου κυρία· ὑπάγω ἀμέσως εἰς τὸ δικαστήριον.

Ὁ θόρυβος ἔπαυσεν· ὁ Βὰγ εἶχεν ἀναχωρήσει· ὁ Λόβτερ ἠγέρθη, καὶ μόνος ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ τὴν χαράν του. Ἐπανῆλθε δὲ εἰς τὸ ἀρχαῖον γραφεῖόν του.

— Ἀναμφιβόλως, εἶπε, δὲν εἶμαι δυστυχὴς παρὰ μόνον εἰς τὰ χαρτιά.

Ὁ γέρων Τωβίας, παραφυλάττων ἐκεῖ ἔδραμε νὰ βοηθήσῃ τὴν κυρίαν Λόβτερ, ἥτις ἐπιπόνως ἠδυνήθη νὰ ἀναβῇ τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος. Ἦτο ἐν τῷ δωματίῳ της περιεστοιχισμένη ὑπὸ τῶν τέκνων της καὶ τοῦ Στεβενσών, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε φθάσει εἰς Λονδῖνον. Ἡ δυστυχὴς γυνὴ δὲν ἠδύνατο, πνιγομένη ὑπὸ τῶν δακρύων της, νὰ προφέρῃ λέξιν. Ὁ γέρων Τωβίας ἐθεώρει λυπηρῶς τὴν σκηνὴν ταύτην καὶ ἐπανελάμβανε καθ' ἑαυτὸν ἀκαταπαύστως:

— Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς εὐσπλαγχνισθῇ ! . . . Ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ ἐντιμότης του ἠθέλησε . . .

Παράδοξον σκάνδαλον ἐγένετο ἐν Ὀξφόρτ—Στρεΐτ, ὁπότε εἶδον δικαστικὸν ὑπάλληλον μετὰ τριῶν κλητήρων διαβαίνοντα τὸ κατώφλιον τῆς οἰκίας Λόβτερ. Ἡ οἰκία αὕτη παρήκμαζεν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη· ἀλλ' ὁ ἀρχηγός της, καὶ ὡς παράφρων, οὐχ ἧττον ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς ἔντιμος ἄνθρωπος. Τί ἦλθον νὰ κάμωσι τὰ ἀποτρόπαια ἐκεῖνα πρόσωπα τοῦ δικαστικοῦ ὑπαλλήλου καὶ τῶν κλητήρων; Δὲν ἦτο καλλίτερον νὰ ἀφήσωσι τὸν θανατιῶντα νὰ ἐκπνεύσῃ ἡσύχως ;

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ καλοκάγαθοι διαλογισμοὶ ἑκατοστύος τινὸς κεχηνότων πάσης τάξεως συνηθροισμένης ἔμπροσθεν τῆς ἔξω θύρας. Ἐν τούτοις ὁ Βὰγ εἰσήγαγεν εἰς τὴν οἰκίαν τοὺς ἀνθρώπους τῆς δικαιοσύνης· ἀνῆλθεν εἰς τὸ δεύτερον πάτωμα καὶ διέταξε τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ καταστήματος νὰ ἐξέλθωσιν, ὅπερ συνέτεινεν εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἔξωθεν ἱσταμένου πλήθους.

— Κύριε, ἡ καταγγελία σας εἶνε σοβαρά, εἶπεν ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος· σᾶς ἀφίνω καιρὸν νὰ σκεφθῆτε· ἐπιμένετε ὑποστηρίζων αὐτήν;

Ἀντὶ ἀπαντήσεως, ὁ Βὰγ προσεπάθησε νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν τοῦ δωματίου, τοῦ παρακειμένου εἰς τὰ γραφεῖα. Εὑρὼν δ' αὐτὴν κεκλεισμένην, ἔθραυσεν ὕελον καὶ ὕψωσε τὸ παραπέτασμα.

— Ἰδέτε ! εἶπε.

Τὸ ἄγαλμα ἐφάνη. Ὁ δικαστὴς καὶ οἱ κλητῆρες ἐγνώρισαν προσωπικῶς τὸν Πέτρον Λόβτερ· τὸ ἀντίτυπον ἦτο τοσούτῳ θαυμασίως ἀκριβές, ὥστε ἔμειναν ἀμφιβάλλοντες. Μόνον ἡ ἀκινησία τοῦ κηρίνου ὄγκου ἠδυνήθη νὰ τοὺς καταπείσῃ ὅτι ὁ τραπεζίτης δὲν ἦτο αὐτὸς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.

— Ἰδέτε! ἐπανέλαβεν ὁ Βάγ. Ἀπὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους, ἰδοὺ ποῖος ἔχει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ καταστήματος Λόβτερ. Τὸ ὑπεύθυνον τοῦτο στρατήγημα ἐπινοηθὲν ὑπὸ τῆς χήρας . . .

— Ἡ πιθανότης εἶνε τῷ ὄντι κατ' αὐτῆς, ὑπέλαβεν ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος· ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ τὴν περαιτέρω ἐνέργειαν· ἀνοίξατε, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ εἰσέλθωμεν.

Ὁ γέρων Τωβίας δὲν ἠδυνήθη νὰ περιστείλῃ τὴν ἀνήσυχον αὐτοῦ περιεργίαν· εἶχε καταβῆ ἀκροποδητί. Ὁ Βὰγ παρετήρησε τὴν φαλακρὰν κεφαλήν του παρὰ τὴν θύραν τῶν γραφείων.

— Ἕνα πέλεκυν ! εἶπεν.

Ὁ Τωβίας ὑπήκουσεν ἀκουσίως. Ὁ Βὰγ ἥρπασε τὸν πέλεκυν· μέρος τοῦ ὑελωτοῦ περιφράγματος κατέπεσεν. Ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος εἰσῆλθεν ἀμέσως διὰ τοῦ ῥήγματος ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Βὰγ καὶ τῶν κλητήρων. Ὁ Τωβίας ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ τοίχου, καὶ ἐν δάκρυ ὕγρανε τὰ βλέφαρά του.

— Ἐκτὸς μόνον ἐὰν ἡ ἐντιμότης του ἠθέλησεν . . . ἐψιθύρισε μετὰ λυπηρᾶς φωνῆς.

— Καὶ ἤδη, εἶπεν ὁ Βάγ, ἡ δικαιοσύνη εἶνε εὐχαριστημένη ; Ἡ μαρτυρία αὕτη ἀφίνει πλέον ἀμφιβολίαν τινά ;

Καί, πρὸς μείζονα ἐνίσχυσιν τῶν λόγων του, κατέφερε σφοδρὸν κτύπημα ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ κηρίνου ἀγάλματος, ὅπερ ἀνωρθώθη ἐπὶ τῶν ποδῶν του.

Ὁ Βὰγ ἐσκίρτησε πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσεν ἡμιθανὴς ὑπὸ τρόμου πλησίον τοῦ γέροντος Τωβίου.

— Ζήτω ἡ ἐντιμότης του ! ἀνέκραξεν οὗτος μετ' ἐνθουσιασμοῦ.

Digitized by Google

— Τί με θέλετε; ηρώτησε ψυχρῶς ὁ Πέτρος Λόβτερ τὸν ἐκπεπληγμένον δικαστήν.

Ὁ δικαστής, ἐν τῇ ταραχῇ του, ἐστράφη πρὸς τοὺς κλητῆρας· οἱ κλητῆρες ἐστράφησαν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον· καὶ οἱ τέσσαρες ὁμοῦ ἔβηξαν ἁρμονικῶς.

— Θὰ μὲ κάμετε τὴν χάριν νὰ μὲ εἴπητε τίς σᾶς ὡδήγησεν ἐδῶ; ἐπανέλαβεν ὁ τραπεζίτης.

— Φίλτατέ μου κύριε ,.. εἶπεν ὁ δικαστὴς ἐν ἀμηχανίᾳ.

— Ὀνομάζομαι Λόβτερ, καὶ οὐδόλως ἀγαπῶ τὴν οἰκειότητα, διέκοψεν οὗτος.

— Κύριε Λόβτερ, λοιπόν, κατὰ τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου τούτου...

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ἢ κακοῦργος, ἢ τρελλός. Δὲν ἀμφέβαλλον περὶ τούτου· οἱ λόγοι του πρὸ ὀλίγου μὲ ἐβεβαίωσαν . . . Εἶνε ἄλλο τίποτε;

— Τίποτε.

Ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος ἐχαιρέτισεν ὑποκλινῶς καὶ ἐκινήθη νὰ ἀπέλθῃ· ὁ Βάγ, ἀπολελιθωμένος δὲν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ λέξιν· ὁ Τωβίας ἐδήλου τὴν χαράν του δι' ὁμηρικοῦ γέλωτος· ὁ τραπεζίτης διελογίζετο. Ἡ σκηνὴ τὴν ὁποίαν διεδραμάτισε, δὲν ἦτο παιδαριώδης τις κωμῳδία· — καθίσας ἑαυτὸν εἰς τὴν θέσιν τοῦ κηρίνου τραπεζίτου, εἶχε πράξει σχέδιον ταχέως καὶ εὐφυῶς συνδυασθέν. Τῶν περιστάσεων βοηθουσῶν μετά τινας στιγμὰς θὰ ἀνήγειρε τὴν καταπεσοῦσαν ὑπόληψίν του, καὶ θὰ ἐμηδένιζε τὸ καταστρεπτικὸν ἀποτέλεσμα ἐτησίου ἀπουσίας.

— Κύριε, εἶπεν εἰς τὸν δικαστικὸν ὑπάλληλον ἐξερχόμενον, σᾶς παρακαλῶ νά με ἀκούσητε.

— Δὲν εἰσέρχεται κἀνείς! ἐφώναξαν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν πολλαὶ φωναὶ ἐκ τῆς ὁδοῦ.

Ὁ Πέτρος ἀνοίξας τὸ παράθυρον εἶδε τοὺς ὑπηρέτας ἀσχολουμένους νὰ ἐμποδίζωσι τὸν ἀκαταπαύστως συμπυκνούμενον ὅμιλον τῶν περιέργων.

— Ἀφήσατε νὰ εἰσέλθωσιν ὅλοι, εἶπε κύπτων πρὸς τὰ ἔξω.

Τὸ πλῆθος ὥρμησε πρὸς τὴν κλίμακα, καὶ τὰ γραφεῖα ἐπληρώθησαν λαοῦ.

— Εἶχον ἀνάγκην τῆς παρουσίας πάντων, ἐξηκολούθησεν ὁ τραπεζίτης ὑψῶν τὴν φωνήν. Ὅσῳ μεγάλον εἶνε τὸ σκάνδαλον, τόσῳ μᾶλλον θὰ μὲ εἶνε ὠφέλιμον. Ἄνθρωπος ἀγνώμων τὸν ὁποῖον πολὺν καιρὸν ἐνέπλησα εὐεργετημάτων.. Λέγω περὶ τοῦ Θωμᾶ Βάγ... Ὁ κακοῦργος ἠθέλησε νὰ καταστρέψῃ τὸ κατάστημά μου. Εἶδον μετὰ λύπης ἐλαττουμένην ὑπόληψιν ἀποκτηθεῖσαν διὰ δεκαπενταετοῦς τιμιότητος· ἠγνόουν ὅτι εἶχον ὑπὸ τὴν στέγην μου ἐχθρὸν δραστήριον, ἐξηγριωμένον, ἀκάματον. Μὲ διεφήμισεν ὡς τρελλόν, ἔπειτα ... καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἡ πρᾶξις αὐτὴ ἀφοπλίζει τὴν ὀργήν μου, μ' ἔκαμε νὰ νομίζωμαι ὡς ἀποθανών! Τί ἤλπιζεν ἀπὸ τὸ χονδροειδέστατον τοῦτο ψεῦδος; Δὲν ἠξεύρω· ἐγὼ τοὐλάχιστον, βλέπω εἰς αὐτὸ ἀπόδειξιν ἀνιάτου τρέλλας... Ὡς ἐκ τούτου, κύριε δικαστά, ἀφίνων αὐτὸν εἰς Ὑμᾶς, καλῶ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἔλεος τοῦ νόμου.

Τὰ πρόσωπα τῶν παρισταμένων ἐξέφραζον ζωηρὸν θαυμασμὸν διὰ τὴν γενναίαν ταύτην ἐπιείκειαν.

— Τοῦτο σᾶς τιμᾷ, κύριε, εἶπεν ὁ δικαστής!

— Ἀποδέχομαι τὴν ὁμολογίαν ταύτην, ἐπανέλαβεν ὁ Λόβτερ μετ' ἀξιοπρεπείας· νομίζω, ὅτι εἶμαι ἄξιος αὐτῆς, διότι ἀκόμη δὲν εἶπον τὰ πάντα. Τῆς συκοφαντίας μὴ ἐπαρκούσης ν' ἀνατρέψῃ τὸ οἰκοδόμημα τῆς ὑπολήψεώς μου, ὁ ἄνθρωπος οὗτος μετεχειρίσθη τὸν δόλον· ἐτόλμησεν ἐν ἀγνοίᾳ μου ν' ἀναβάλλῃ τὰς πληρωμάς, ἐνῷ τὸ ταμεῖόν μου ἦτο πλῆρες, ἐτόλμησε... Δὲν μὲ πιστεύετε;

Λέγων ταῦτα, ἦλθε πρὸς τὸ χρηματοκιβώτιον καὶ τὸ ἀνέῳξεν. Οἱ παρεστῶτες ἔμειναν ὡς ἀπόπληκτοι ἰδόντες τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον χρυσίον.

— Ἀνήκει εἰς ἐμέ! ἀνήκει εἰς ἐμέ! ἀνέκραξεν ὁ Βάγ, ἀνευρίσκων ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του δύναμίν τινα.

Ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλὰ γενικὸς θόρυβος τῷ ἐπέβαλε ταχέως σιωπήν.

Ἔκφρασις βαθείας εὐσπλαγχνίας ἐζωγραφήθη ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Λόβτερ.

— Εἰς αὐτόν! ἐψιθύρισεν εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἀκούηται. Δὲν δύναταί τις πλέον ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς τρέλλας του! Ἂν ὁ δυστυχὴς ἔλεγεν ἀλήθειαν, τοῦτο θὰ ἦτο κατ' αὐτοῦ κεραυνοβόλος κατηγορία· εἶνε δυνατὸν ποτε αἱ οἰκονομίαι ἁπλοῦ ὑπαλλήλου ν' ἀνέλθωσιν εἰς 130 χιλιάδας λίρας στερλίνας;

— Τρία ἑκατομμύρια! ἀνεφώνησεν ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος!

— Τρία ἑκατομμύρια! ἐπανέλαβον οἱ κλητῆρες καὶ τὸ πλῆθος.

— Τὸ ταμεῖον δὲν περιέχει τίποτε περισσότερον, εἶπεν ὁ Λόβτερ μετριοφρόνως· ἀλλ' ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν δύναμαι νὰ τριπλασιάσω τὴν ποσότητα ταύτην εἰς ὀκτὼ ἡμέρας ἠμπορῶ...

Ἐνθουσιώδης καὶ γενικὴ ἐπιφώνησις τὸν διέκοψεν· καὶ αὐτὸς ὁ δικαστὴς ἐφώναζεν, εὖγε! Οἱ κλητῆρες ἠναγκάσθησαν νὰ προφυλάξωσι τὸν Βάγ, τὸν ὁποῖον τὸ πλῆθος ἐζήτει νὰ κρεμάσῃ.

Ὁ Βάγ προσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον· ἐλάλησε περὶ ψεύδους, αὐτοκτονίας, περὶ χαρτοπαιγνίου. Ἀλλ' ὁ τραπεζίτης Λόβτερ εἰς χαρτοπαίγνια! Δὲν τὸν ἐπίστευσαν. Ὡμίλησεν ἐπίσης περὶ κηρίνου ἀγάλματος. Ἡ ἰδέα αὕτη ἐφάνη εἰς πάντας τεραστίως ἀστεία, καὶ ὁ δύσμοιρος Βὰγ κατεκλείσθη ἐν φρενοκομείῳ.

Digitized by Google

Όλον τὸ Λονδῖνον ἔμαθε τὴν ἱστορίαν ταύτην. Αἱ ἐφημερίδες τὴν διηγήθησαν μετὰ προπολογιῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιτυχῶν, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ἥτις ἀποτελεῖ τὸν τίτλον τοῦ ἀληθοῦς τούτου διηγήματος. Ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ ἦτο θέμα ἀνεξαντλήτων συνδιαλέξεων. Ἡ ὑπόληψις τοῦ καταστήματος ἐπανεκτήθη καὶ ὑπερέβη μεγάλως τὰ παλαιὰ αὐτοῦ ὅρια. Ὁ Στεβενσὼν ἐνυμφεύθη τὴν Ἄνναν. Ἐκ τῶν συζητήσεων τῆς δίκης τοῦ Βὰγ κατενόησε καὶ ἐπείσθη ἐναργέστατα ὅτι αὐτὸς ὁ διάβολος προσωποποιημένος τὸν εἶχεν ἐμπαίξει ἐν Παρισίοις· φοβούμενος δὲ τοὺς ἐμπαιγμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπεσιώπησεν ἐπιμελῶς τὸ συμβάν του.

Ὁ Πέτρος Λόβτερ ἦτο ὁ εὐτυχέστατος τῶν θνητῶν· ἡ θέα τῆς οἰκογενείας του, ἣν εἶχε σώσει ἀπὸ δυστυχήματος φρικαλέου, ἦτο εἰς αὐτὸν πηγὴ ζωηρῶν καὶ καθημερινῶν εὐτυχιῶν. Ἐπὶ ἕνα μῆνα ἔζησε βίον πατριάρχου.

Τὴν τριακοστὴν πρώτην ἡμέραν, ἐξυπνήσας, εἶδε μεγαλοπρεπὲς παραπέτασμα ὁμίχλης, ἐκτεινόμενον ὄπισθεν τοῦ παραθύρου του. Ἐχασμήθη μακρὸν καὶ ἠγέρθη. Τὸ πᾶν ἐν τῇ οἰκίᾳ του τῷ ἐφάνη ἄχαρι καὶ ὀχληρόν· ὁ γέρων Τωβίας ἐλάλει πολύ· ἡ δὲ κυρία Λόβτερ ὄχι ἀρκετά· ἡ Ἄννα καὶ ὁ Στεβενσὼν καθίσαντο σχολαστικοί. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐχασμᾶτο, καὶ ἡ ἰδέα τῆς αὐτοκτονίας τὸν κατέλαβε.

Τῇ ἐπαύριον ἡ κυρία Λόβτερ ἔλαβε διὰ χειρὸς τοῦ Τωβίου δευτέραν ἔκδοσιν τῆς περὶ θανάτου ἐπιστολῆς, ἣν ἀντεγράψαμεν ἐν ἀρχῇ.

Ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ ταῦτα, ἐκπυρσοκρότησις πιστολίου ἠκούσθη ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Meurice. Ἐν τῷ δωματίῳ, ὅπερ ἤδη γινώσκομεν, εὗρον τὸν Πέτρον Λόβτερ ἐξηπλωμένον ἐπὶ τοῦ σανιδώματος. Πλησίον αὐτοῦ ἦτο τράπεζα φέρουσα τὰ λείψανα γεύματος δαψιλοῦς καὶ δεσμίδα ὀδοντογλυφίδων.—Ἦτο καιρὸς ὁμιχλώδης.

Ἡ κυρία Λόβτερ δὲν ἀπηλπίσθη παντελῶς ἀναγνοῦσα τὴν αὐτὴν ἐπιστολήν· καὶ ὁ γέρων δὲ Τωβίας ἡμικλείων τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπε.

— Θὰ ἐπανέλθη.

Ἡ κυρία Ἄννα Στεβενσὼν ἔχει ἤδη ἓξ τέκνα. Τὸ δὲ κατάστημα Π. Λόβτερ, Ῥ. Στεβενσὼν καὶ Σ^α εὐδοκιμεῖ μεγάλως, ἀπαράμιλλον ὂν καθ' ὅλην τὴν γῆν.

PAUL FEVAL

Ἡ ἑπομένη βιογραφία, ἧς μετάφρασιν ἐρανιζόμεθα ἐκ τῆς «Ἡμέρας», ἐγράφη ὑπὸ τοῦ κ. Λαφίτ, πρώην συντάκτου τῆς «Γαλλικῆς Δημοκρατίας». Σ. τ Δ.

ΛΕΩΝ ΓΑΜΒΕΤΑΣ

Ὁ Λέων Γαμβέτας ἐγεννήθη τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1838 ἐν Καὼρ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἐσπούδασε δ' εἰς τὸ λύκειον τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐν ᾗ ὁ πατήρ του μετήρχετο τὸν ἔμπορον. Ἀπόπειρά τις πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ Λέοντος εἰς τὸ ἱεροσπουδαστήριον ἀπέτυχεν. Ἡ μοναρχικὴ καλύπτρα δὲν ἥρμοζεν αὐτῷ. Μόλις περατώσας τὰς γυμνασιακὰς αὐτοῦ σπουδάς, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀπέλθῃ εἰς Παρισίους καὶ νὰ διδαχθῇ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως ἐκείνης τὰ νομικά. Ἦτον τότε εὔθυμος καὶ ζωηρὸς νεανίας, ἰσχνὸς ἔτι καὶ λεπτοφυής. Ἐβάδιζεν ὑψαύχην. Ἡ λεόντειος αὐτοῦ κεφαλὴ ἦτον κεκαλυμμένη ὑπὸ μακρᾶς μελανῆς χαίτης. Εἶχε λεπτῶς διαγεγραμμένον τὸ στόμα καὶ τὸ κάτω χεῖλος προέχον. Ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς ἐφλογοβόλει, ἀλλ' ὁ δεξιὸς ἦν ἀκίνητος καὶ ἐσβεσμένος. Ὁ Γαμβέτας ἀπώλεσεν αὐτὸν ὀκταετὴς ἐκ παιδικῆς ἀπερισκεψίας, θελήσας νὰ περιεργασθῇ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς ἐργασίας γείτονός τινος μαχαιροποιοῦ. Τὸ λεγόμενον, ὅτι δῆθεν αὐτὸς ἐξώρυξε τὸν ὀφθαλμόν του, εἶναι μῦθος. Ἐκ νεότητος ἠγάπα τὰς συζητήσεις καὶ διεκρίνετο ἐν τῇ νοητικῇ ταύτῃ πυγμαχίᾳ, ἀγορεύων ἐπὶ ὥρας ὅλας ἐν τῷ καφενείῳ τοῦ *Προκοπίου* ἢ τοῦ *Βολταίρου*, ἐντευκτηρίῳ τῶν φοιτητῶν. Ἐν ὁμηγύρει νοημόνων νέων, φλυαρούντων μᾶλλον ἢ πινόντων, ὁ Γαμβέτας ἐδέσποζε πάντων διὰ τῆς ἠχηρᾶς αὐτοῦ φωνῆς. Ἀλλ' ἤξευρε συγχρόνως καὶ ν' ἀκούῃ. Ἡ ἀντίθετος γνώμη, ἐὰν ἦτον ὀρθή, εἵλκυεν εὐθὺς τὴν προσοχήν του, ἐνετυποῦτο ἐν τῇ διανοίᾳ του καὶ ἀνεπτύσσετο μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε ὁ πρῶτος ἐξενεγκὼν τὴν ἰδέαν ἠπόρει ἀκούων μετ' ὀλίγον αὐτὴν διατυπουμένην ἄχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς συνεπειῶν ὑπὸ τοῦ πολεμίου του. Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ, ὁ Γαμβέτας, ἐναντίον τῶν ἱκεσιῶν τῆς οἰκογενείας του, δὲν ἠθέλησε νὰ καταλίπῃ τοὺς Παρισίους, ἀλλ' ἐνεγράφη εἰς τὸ μητρῷον τῶν παρισιανῶν δικηγόρων καὶ μετ' ὀλίγον εἰσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ γηραιοῦ Κρεμιὲ ὡς γραμματεύς. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἄγαμός τις γραῖα, ἐκ μητρὸς θεία τοῦ Γαμβέτα, κατέλιπε τὸ εἰς τὰ πέριχωρα τοῦ Καὼρ χωρίον της καὶ ἐνσκήψασα εἰς Παρισίους εἶπεν αὐτῷ. «Εἶμαι μόνη εἰς τὸν κόσμον καὶ σὺ ἐπίσης. Ἔχεις ἀνάγκην οἰκίας καὶ φύλακος. Ἔχω, ὡς γνωρίζεις, μικράν τινα περιουσίαν. Ὅ,τι εἶναι ἰδικόν μου θὰ εἶναι καὶ ἰδικόν σου». Καὶ ὄντως, ἡ κυρία Μασσαβιὲ παρεσκεύασε μετὰ μητρικῆς μερίμνης εἰς τὸν προσφιλῆ ἀνεψιὸν ἄνετον κατάλυμα ἐν τῷ τετάρτῳ ὀρόφῳ πενιχρᾶς τινος οἰκίας τῆς ὁδοῦ Βοναπάρτου. Τοῦ καταλύματος ἐκείνου ἀναμιμνήσκεται πάντοτε μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ συγκινήσεως ὁ Γαμβέτας ἐν μέσῳ τῆς λαμπρότητος τοῦ Βουρβωνικοῦ Παλατίου. Ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Κρεμιὲ ἐξεμάνθανε τὰ δικηγορικὰ τεχνάσματα, ἀλλ' οὐδόλως ἐδείκνυτο ἄπληστος δικῶν. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ σπανίως ἐλάμβανε τὸν λόγον, καὶ τότε δ' ἐνόει ὅτι ἠλαττοῦτο τῶν συναδέλφων του. Ἡ φωνή του ἦτον λίαν ἰσχυρά, ἢ ὥστε ν' ἀντηχῇ ἐν στενῇ αἰθούσῃ δικαστηρίου, ἡ δὲ φω-

βαρὰ πυγμὴ του κατεφέρετο λίαν βαρέως ἐπὶ τοῦ δικηγορικοῦ βήματος. Τὸν πρῶτον εὔγλωττον αὐτοῦ λόγον ἐξεφώνησεν ἐν ἔτει 1862, κατὰ τὴν δίκην τῶν 54. Ἡ ἀδελφὴ ἑνὸς τῶν κατηγορουμένων εἶχεν ἀπέλθει πρὸς τὸν Ἰούλιον Φάβρον παρακαλοῦσα αὐτὸν νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἀδελφόν της. «Ἐγὼ δὲν ἔχω καιρόν, ἀπήντησεν ὁ Φάβρος, ἀλλὰ θὰ σὲ συστήσω εἰς νέον δικηγόρον, ὅστις δύναται νὰ πράξῃ ὅ,τι καὶ ἐγώ». Ὁ νέος δικηγόρος ἦτον ὁ Γαμβέτας, οὗ ἡ ἀγόρευσις ἔφερε ῥῖγος εἰς τὸ ἀκροατήριον. Αἱ ἐκλογαὶ τοῦ 1863 ὑπῆρξαν διὰ τὸν Γαμβέταν ἀληθὴς ἀποκάλυψις. Ὁ εἰκοσιπενταετὴς μεσημβρινός, οὗ ὁ λόγος ἔβραζεν ὡς τὸ αἷμα, προησθάνθη τὸ μέλλον του καὶ ἔκτοτε ὑπῆρξεν εἷς τῶν τακτικωτέρων φοιτητῶν ἐν τοῖς θεωρείοις τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος.

Μηνὶ Νοεμβρίῳ τοῦ 1868 εἶχεν ἀνακαλυφθῇ ὁ τάφος τοῦ πληρεξουσίου Βωδέν, ὅστις ἐφονεύθη ἐπὶ τῶν ὁδοφραγμάτων ἀνθιστάμενος κατὰ τοῦ τολμήματος τοῦ Δεκεμβρίου, ὠρύσσετο δ' ὁ τάφος τῆς αὐτοκρατορίας. Μίαν ἡμέραν ὁ Γαμβέτας κατῆλθεν εὔθυμος τὰς ἑκατὸν βαθμίδας τῆς οἰκίας του καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον. Ἡ ὑπεράσπισις τῶν νέων, οἵτινες κατηγοροῦντο ὡς ὀργανώσαντες τὰς ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Βωδὲν διαδηλώσεις, ἐχρησίμευσεν αὐτῷ ὡς ἀφορμή, ὅπως ἐκσφενδονίσῃ κατὰ τοῦ τολμήματος τοῦ Δεκεμβρίου καὶ τοῦ νεαπολεοντείου συστήματος ἀποστροφὰς κεραυνοβόλους. Τὴν ἐπαύριον ἦτον περίφημος· μετὰ δύο δὲ μῆνας ἐξελέγετο βουλευτὴς Παρισίων καὶ Μασσαλίας. Ἐκ τῆς ὁδοῦ Βοναπάρτου μετῴκησε τότε εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 12 οἰκίαν τῆς ὁδοῦ Μονταίγν. Ἡ οἰκία δὲν ἦτον μεγαλοπρεπὴς καὶ τὸ κατάλυμα τοῦ Γαμβέτα δὲν ἦτο λαμπροστόλιστον. Τὰ παλαιὰ ἔπιπλα τῆς ὁδοῦ Βοναπάρτου εἶχον μετακομισθῆ μετὰ προσοχῆς ὑπὸ τῆς θείας· τὸ δὲ σπουδαστήριον τοῦ Γαμβέτα ἐκόσμει πάντοτε μία καὶ μόνη ὀρειχαλκίνη προτομή, ἡ τοῦ Μιραβώ. Ὁ οἰκογενειακὸς βίος ἐξηκολούθει ὢν ἁπλούστατος. Ἐκτὸς τῆς οἰκίας ὁ Γαμβέτας ἦτον, ὡς συνήθως, εὔθυμος, ὁμιλητικός, ἔχων πάντοτε ὑγρὰ τὰ χείλη καὶ προτεταμένην τὴν χεῖρα. Εἰς τὸ καφενεῖον τῆς *Μαδρίτης* δὲν ἐφοίτα πλέον, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ μόνον διότι τὸ καφενεῖον ἐκεῖνο εἶχε παύσει ὂν ἡ λέσχη τῆς ἀντιπολιτευομένης νεολαίας, ἀφ' ὅτου ἐφωράθησαν ἐν αὐτῷ κατάσκοποι τοῦ Πιέτρη. Ὁ λαιμοδέτης του ἦτον δεδεμένος μετὰ μείζονος προσοχῆς, ἀλλὰ τοῦτο ὠφείλετο ἁπλῶς εἰς τὴν μέριμναν τῆς θείας. Εἰς τὴν μορφὴν τοῦ Γαμβέτα μία καὶ μόνη εἶχεν ἐπέλθει ἀλλοίωσις. Ὁ περίφημος ὀφθαλμολόγος Φιενζὰλ τὸν ἐσβεσμένον ὀφθαλμὸν εἶχεν ἀντικαταστήσει δι' ὀφθαλμοῦ ὑελίνου. Ἀξιομνημόνευτος ἡμέρα ὑπῆρξεν ἐκείνη, καθ' ἣν ἡ βοναπαρτικὴ πλειονοψηφία τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος εἶδε τὸν αἱρετὸν τῆς Βελεβίλλης καθεζόμενον ἠρέμως καὶ μετ' ἀβιάστου σοβαρότητος εἰς τὸ βάθρον του. Τὰ βοναπαρτικὰ φύλλα εἶχον περιγράψει αὐτὸν ὡς ἀληθὲς φυσικὸν καὶ ἠθικὸν τέρας. Τῇ 5 Ἀπριλίου 1870 ἀνῆλθε τὸ πρῶτον εἰς τὸ βῆμα. Ἡ ἐχθρικῶς διατεθειμένη Βουλὴ ἠκροάσθη αὐτοῦ ἐν σιωπῇ. Ἡ φωνή του ἐφαίνετο προάγγελος τῆς ἐγγιζούσης θυέλλης· ὁ δὲ Αἰμίλιος Γιραρδῖνος ἠναγκάζετο νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι «ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μιραβῶ τὸ γαλλικὸν βῆμα δὲν εἶχεν ἀντηχήσει ἐκ τοιαύτης εὐγλωττίας».

Ἡ ἱστορία τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης φέρει γεγραμμένον ἐν πάσῃ σελίδι τὸ μέγα ὄνομα τοῦ Γαμβέτα. Οἱ θεαταὶ τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ κινήματος, ὅπερ ἀνέτρεψε τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1870 τὴν αὐτοκρατορίαν, ὁμολογοῦσι μιᾷ φωνῇ ὅτι ὁ δημοφιλὴς ῥήτωρ κατηύνασε τὸ πλῆθος, ἀνέκοψε διὰ τῆς φωνῆς του τὰ κύματα αὐτοῦ πρὸ τῶν προθύρων τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος καὶ ἐπέβαλεν αὐτῷ σεβασμὸν πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν. Ὅτε ἐξῆλθεν ἐποχούμενος τοῦ βουλευτηρίου, ἦτο κάτωχρος ὡς ἐὰν συνησθάνετο τὸ μέγεθος τῆς νίκης. Ἀναγορευθεὶς ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης ἀποκεκλεισμένης ἐν Παρισίοις ὑπὸ τῶν Πρώσσων, ἔμαθε μίαν ἡμέραν ὅτι ἡ ἐν Τοὺρ ἑδρεύουσα κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε τὴν συγκάλεσιν Ἐθνοσυνελεύσεως. Ἡ συγκίνησις ὑπῆρξε μεγίστη. Τί θὰ ἔλεγον οἱ Παρίσιοι; Ἦν ἐπάναγκες νὰ διαταχθῇ ὁ Κρεμιὲ ν' ἀνακαλέσῃ τὸ πρόωρον μέτρον. Ἀλλὰ πῶς ν' ἀποσταλῇ αὐτῷ τὸ διάταγμα; Πάντες οἱ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας πεμφθέντες ἄγγελοι εἶχον συλληφθῆ ὑπὸ τῶν Πρώσσων. Ὁ Γαμβέτας δὲν διστάζει. Μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν παῤῥησίας προτείνει τοῖς συναδέλφοις του νὰ κομίσῃ αὐτὸς τὸ διάταγμα καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ φίλου του Σπούλλερ ἐπιβαίνει ἀεροστάτου καὶ κανονοβολούμενος ὑπὸ τῶν Πρώσσων ἀνέρχεται εἰς τὰ ὕψη. Τί εὗρε κατελθὼν εἰς τὴν γῆν εἶναι πασίγνωστον. Ἐξ ἑνός, κυβέρνησιν ἀσθενῆ καὶ μὴ ὑπακουομένην. Ἐξ ἑτέρου, τὸν πρωσσικὸν στρατὸν πολιορκοῦντα τοὺς Παρισίους καὶ οὐδένα Γάλλον στρατιώτην παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Λείγηρος. Ἡ φλὸξ τῆς φιλοπατρίας του μετεδόθη εἰς τὸ ἔθνος· τότε δ' ἐδημοσίευσε τὴν περίφημον ἐκείνην προκήρυξιν, ἥτις ἔθιξε τὰς χορδὰς πάσης γαλλικῆς καρδίας. Ἀλλ' ὁ δικτάτωρ τοῦ Τοὺρ δὲν ἠρκέσθη μόνον εἰς λόγους. Μίαν ἡμέραν προσῆλθεν εἰς αὐτὸν ἀνὴρ κάτισχνος, ἀσκητικὴν ἔχων τὴν ὄψιν. Ἦτο ὁ Φραισσινέ. Ὁ Γαμβέτας ἐνόησεν εὐθὺς ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἔμελλε νὰ καταστῇ ὁ δεξιὸς αὐτοῦ βραχίων. Ἐκτύπησε διὰ τῆς πτέρνης του τὸ ἔδαφος καὶ πανταχόθεν ἀνεπήδησαν στρατιαί. Ὁ στρατὸς τοῦ Λείγηρος, ἡ τελευταία ἐλπὶς τῆς ἀγωνιώσης Γαλλίας, κατηρτίσθη· ἀλλ' ἦτο πλέον

Digitized by Google

ἀργά.Μετὰ πᾶσαν ἧτταν ὁ Γαμβέτας ἐπανελάμβανε πεισμόνως· «θὰ ξαναρχίσωμεν!» Ἀφοῦ κατέστη ἀδύνατος ἡ ὑπεράσπισις τοῦ Τούρ, ἡ ἕδρα τῆς κυβερνήσεως μετετέθη εἰς Βορδίγαλα, ἔνθα ὁ Γαμβέτας ἐξηκολούθησε διάγων βίον ἀγώνων καὶ κόπων διηνεκῶν. Ἐν Τοὺρ ἔμενεν ἑβδομάδας ὅλας κεκλεισμένος ἐν τῷ γραφείῳ του, ἐξήρχετο δὲ μόνον ἐπὶ μικρὸν τὴν Κυριακὴν ἐν τῷ ὀχήματι τοῦ νομάρχου, ὅπως ἀναπνεύσῃ. Ἐν Βορδιγάλοις ἐξήρχετο σπανίως τὸ ἑσπέρας μετὰ τοῦ Σπούλλερ καὶ τοῦ Ῥάγκ. Τέλος ἡ κυβέρνησις τῶν Παρισίων ἐσυνθηκολόγησε. Καταβληθεὶς ἐκ τῆς εἰδήσεως, ὁ Γαμβέτας ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ. Εἶναι γνωστὸν πόσοι νομοὶ ἐτεκμηρίωσαν αὐτῷ τὴν εὐγνωμοσύνην των ἐκλέξαντες αὐτὸν πληρεξούσιον. Ὁ Γαμβέτας ἐκ λεπτότητος ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς Ἀλσατίας· ὅτε δέ, μετὰ τὴν παραχώρησιν τῆς Ἀλσατίας ἐξῆλθε προσκαίρως τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ὁποία τις ἦτον ἡ θέσις τοῦ ἀνδρός, ὅστις εἶχε συνταράξει τὰ σπλάγχνα τοῦ ἔθνους καὶ διαχειρισθῆ ἀνεξελέγκτως ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων; Δὲν εἶχεν οὔτε ὀβολὸν καὶ ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῇ παρὰ τοῦ πατρός του 20,000 φράγκα, ὅπως ἀποτίσῃ τοὺς λογαριασμούς του. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου ὁ Γαμβέτας ἦγε μόλις τὸ τριακοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας. Αἱ ἀναπληρωματικαὶ ἐκλογαὶ τῆς 2 Ἰουλίου 1871 ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τῶν Βερσαλιῶν.Τότε ἵδρυσε τὴν «Γαλλικὴν Δημοκρατίαν», ἧς διευθυντὴς μὲν ἦτον αὐτός, ἀρχισυντάκτης δ' ὁ Σπούλλερ. Ἡ «Γαλλικὴ Δημοκρατία» ἤκμασε ταχέως καὶ ἐκ τῶν προσόδων αὐτῆς ἠγοράσθη ἀντὶ 550,000 φράγκων τὸ ἐν τῇ Ἀντινείῳ Λεωφόρῳ οἴκημα, ἔνθα μετετέθη ἡ σύνταξις, μετῴκησε δὲ καὶ ὁ Γαμβέτας. Ἐφ' ὅσον ἦτο διευθυντής, ὁ Γαμβέτας δὲν ἔλειψεν οὔτε μίαν ἑσπέραν ἐκ τοῦ γραφείου τῆς συντάξεως. Δι' αὐτοῦ ἡ «Γαλλικὴ Δημοκρατία» κατέστη δημοτικώτατον ὄργανον,συντελέσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν αἰσίαν ἔκβασιν τῆς κατὰ τῶν ἀντιδραστικῶν ῥοπῶν τοῦ Μὰκ-Μαῶν πάλης.

Τότε διεδόθη τὸ παραμύθιον περὶ τοῦ πλούτου τοῦ Γαμβέτα. Ἀλλ' ὁ Γαμβέτας οὐδέποτε ὑπῆρξε πλούσιος, τὴν σχετικὴν δ' αὐτοῦ εὐπορίαν ὀφείλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐφημερίδος του. Πρὸ τῆς ἐκλογῆς του ὡς προέδρου τῆς Βουλῆς ἡ κατοικία του ἦτον ηὐτρεπισμένη μετ' ἄκρας ἁπλότητος· μόνος δ' αὐτῆς πλοῦτος ἦν, πλὴν ὀλίγων καλλιτεχνικῶν ἀριστουργημάτων, ἡ βιβλιοθήκη. Ἐρρέθη ὅτι εἶχεν ἁμάξας· ἀλλὰ πράγματι μίαν καὶ μόνην εἶχε μισθωτὴν ἅμαξαν, δι' ἣν ἐδαπάνα κατὰ μῆνα 650 φράγκα ἐκ τοῦ ταμείου τῆς ἐφημερίδος. Ἐρρέθη πρὸς τούτοις ὅτι ὁ ἑκατομμυριοῦχος Δυβοσσὲ ἐκληροδότησεν αὐτῷ ἑκατομμύρια. Ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια· μίαν ἡμέραν, ἐνῷ ὁ Γαμβέτας ἐθαύμαζεν ἐκ τῆς λίμνης τῆς Γενεύης τὰς παρὰ τὴν ὄχθην τρεῖς λαμπρὰς ἐπαύλεις τοῦ Ἐλβετοῦ Κροίσου, ὁ Δυβοσσὲ ἠρώτησεν αὐτὸν ποίαν προτιμᾷ.«Αὐτήν», ἀπήντησεν ὁ Γαμβέτας καὶ ἔδειξε τὴν ἐν Κρὲτ ἔπαυλιν.—«Ἡ ἔπαυλις αὕτη, εἶπεν ὁ Δυβοσσέ, θὰ ἦναι μίαν ἡμέραν ἰδική σου!» Ἀλλ'ὅτε ἀπέθανεν, ἡ διαθήκη κληρονόμους ἀνεδείκνυε τοὺς δύο ἀνεψιούς του Γυσσὰρ καὶ Ἀρνώ. Οὗτοι παρεκάλεσαν τὸν Γαμβέταν νὰ δεχθῇ ὡς ἐνθύμημα τοῦ θείου των δύο ἑκατομμύρια. Ἀλλ' ὁ Γαμβέτας ἠρνήθη ἐπιμόνως.

Μετὰ τὴν δεκάτην ἕκτην Μαΐου ἡ πολιτικὴ δύναμις τοῦ Γαμβέτα κρατύνεται ὁσημέραι.Ἀλλ' αἱ τελευταῖαι περιπέτειαι τοῦ βίου του εἶναι λίαν πρόσφατοι,ὥστε νὰ χρῄζωσιν ὑπομνήσεων.

Ἡ ἀγαθὴ θεία, ὁ φύλαξ ἄγγελος τοῦ οἴκου τοῦ Γαμβέτα, ἀπεβίωσε· μετὰ τὴν τρομερὰν δὲ ὀδύνην τοῦ 1871, δευτέραν τότε φορὰν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Γαμβέτα ἀνέβλυσεν ἓν δάκρυον.

Καίτοι ἡ Ἑστία σκοπὸν ἔχει πρώτιστα πάντων νὰ τέρπῃ,νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ μεταδίδῃ τοῖς ἀναγνώσταις αὐτῆς ὅ τι νέον καὶ ὠφέλιμον,ἀλλά,πιστεύομεν, ὅμως δὲν τῇ εἶνε καὶ ἀπηγορευμένον ἐνίοτε καὶ νὰ συγκινῇ αὐτούς. Ἐὰν ὅπερ μέλλομεν νὰ διηγηθῶμεν προσβάλῃ βιαίως πως καὶ σφοδρῶς φύσεις τινὰς ἄγαν εὐαισθήτους, ἐλπίζομεν ὅτι θὰ τύχωμεν τῆς συγγνώμης αὐτῶν, χάριν τῶν περιεργοτάτων ἀληθῶς ἐθίμων, ἅτινα ἐν Ἱσπανίᾳ προηγοῦνται τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως διὰ τοῦ ΣΤΡΑΓΓΑΛΙΣΜΟΥ, ὅστις ἐν πολλῇ χρήσει ἦτο κατὰ τὸν μεσαίωνα.Πρόκειται δὲ περὶ τοῦ Ζουὰν Ὀλίβα Μογκάζη τοῦ πρό τινων μηνῶν ἀποπειραθέντος νὰ δολοφονήσῃ τὸν βασιλέα τῆς Ἱσπανίας.Τὰ καθέκαστα τοῦ συγκινητικοῦ ἅμα δὲ καὶ περιέργου τούτου δράματος διὰ μακρῶν διηγήθησαν αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες, ἐξ ὧν ἐσταχυολογήθη ἡ ἑπομένη διήγησις. Σ. τ. Δ.

ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑι

. . . . . Τῇ 8 π. μ. ὥρᾳ κατελάμβανον τὰς θέσεις των ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῆς φυλακῆς τῆς Μαδρίτης ὁ ἁρμόδιος δικαστής, ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ λοιποί, ἵνα δηλώσωσιν εἰς τὸν κατάδικον Ζουὰν Ὀλίβα Μογγάζην τὴν ἐπικύρωσιν τῆς εἰς θάνατον καταδίκης αὐτοῦ. Ὁ Ὀλίβας προσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ συνηγόρου του, ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου τῶν φυλακῶν καί τινων ἄλλων ὑπαλλήλων.

Ὁ δικαστὴς ἐδήλωσεν εἰς τὸν κατάδικον διατί τὸν προσεκάλεσαν καὶ ἐκάλεσε τὸν γραμματέα νὰ ἀναγνώσῃ τὴν περὶ θανάτου ἀπόφασιν, ἧς ὁ Ὀλίβα ἠκροάσατο μετά τινος ἀδιαφορίας. Ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ἐὰν ἔχῃ νὰ παρατηρήσῃ τι περὶ τῆς ἀποφάσεως,ἔνευσεν ὅτι οὐδὲν ἔχει, διὸ καὶ προσεκλήθη νὰ την ὑπογράψῃ.

— Ἀφαιρέσατέ μου τὰς χειροπέδας νὰ ὑπογράψω.

Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν δὲ τῶν σιδηρῶν χειροπεδῶν ὑπέγραψε μετ' εὐσταθείας, καὶ χαιρετίσας διὰ νεύσεως τῆς κεφαλῆς τόν τε δικαστὴν καὶ τοὺς ἄλλους παρόντας, ἐπορεύθη εἰς τὸ ἐκκλησίδιον τῆς φυλακῆς μετὰ τοῦ ἱερέως τῆς φυ-

Digitized by Google

λαχῆς καί τινων μελῶν τῆς Ἀδελφότητος τῆς *Εἰρήνης καὶ τοῦ Ἐλέου.*

Ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ καθήσας ἐπὶ ἕδρας ἔλαβε παρὰ τοῦ συνηγόρου του δύο ἐπιστολὰς τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν του. Ἀποσφραγίσας δὲ καὶ ἀναγνοὺς αὐτάς, ἐζήτησε χάρτην καὶ τὰ πρὸς γραφὴν ἵνα γράψῃ ἀπόκρισιν εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

Ὁ τῆς φυλακῆς ἰατρὸς λαβὼν πρότερον τὴν ἄδειάν του ἐξήτασε τὸν σφυγμόν του, ὃν εὗρε λίαν ἤρεμον.

Ὁ κατάδικος ἔγραψεν ἔπειτα εἰς τὴν γυναῖκά του ἐνθυμίζων αὐτῇ ὅτι πάντοτε τὴν ἠγάπα καὶ τὴν ἀγαπᾷ, διότι εἶνε ἄγγελος καί τῇ συνίστα τὴν ἐπιμεμελημένην ἀνατροφὴν τῆς κόρης του. Ἐν ἑτέρᾳ δ' ἐπιστολῇ ἀπευθυνομένῃ πρὸς τὸν συνήγορόν του, ἀνεγνώριζεν ὅσας προσπαθείας κατέβαλεν ἵνα τον σώσῃ, καί τῳ ἐξεδήλου ὅλην αὐτοῦ τὴν εὐγνωμοσύνην προσθείς: «Οὐδένα αἰτιῶμαι δι'ὅσα πάσχω, καὶ συγχωρῶ πάντας.»

Μετὰ ταῦτα εἶπε νά τῳ κομίσωσι τὸ πρόγευμα· συμπροσευξάμενος δὲ ὀλίγην ὥραν μετὰ τοῦ πνευματικοῦ του, ἐξωμολογήθη ἔπειτα.

Τὸ ἐκκλησίδιον ἔχει χῶρον μόλις τριῶν τετραγωνικῶν μέτριων κεῖται δὲ ἐν τῷ ἰσογαίῳ τῆς φυλακῆς. Ἀπέναντι δὲ τῆς εἰσόδου ὑπεράνω τῆς Ἁγίας Τραπέζης κεῖται εἰκὼν τῆς Παναγίας ἀγωνιώσης φωτιζομένη ὑπὸ τεσσάρων λαμπάδων. Ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσερχομένῳ ὑπάρχει στρατιωτικὴ κλίνη ἐφ' ἧς δύναται νὰ ἀναπαύηται ὁ κατάδικος, ἔτι δὲ τραπέζιον καὶ ἕδραι.

Τῇ 4 μ. μ. τῳ ἔδωκαν ποτήριον οἴνου Ξερὲς μετὰ διπύρων. Μετ' ὀλίγον δὲ καὶ πρὸ τοῦ γεύματος ἐδήλωσεν ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ συμφάγῃ μετ' αὐτοῦ καί τις τῶν καταδίκων φίλος του, καὶ τὴν 5 ὥραν ὁ Ὀλίβα παρεκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τοῦ φίλου του, ὅστις ὅμως μόλις ἤγγισε τὰ παρατεθέντα φαγητά. Συνέκειτο δὲ τὸ γεῦμα ἐκ ῥοφήματος, μοσχαρίου ὀπτοῦ, γλώσσης τηγανιστῆς μετὰ λειμονίου, χοιρομηρίου μετὰ γεωμήλων, γλυκίσματος, ἀμυγδάλων καὶ καφέ. Οἶνον δὲν τῳ ἔδωκαν. Ἄλλα δὲ ποτὰ ἐδήλωσεν ὁ κατάδικος ὅτι οὐδέποτε συνείθιζε νὰ πίνῃ. Ἔφαγε δὲ πολὺ ὀλίγον καὶ συνδιελέχθη μετὰ τοῦ συνδαιτυμόνος του εἰς διάλεκτον καταλανικήν.

Ὅτε ἐκάθησε νὰ φάγῃ, ὁ ἰατρὸς ἐξήτασε τὸν σφυγμόν του καὶ ἐμέτρησε παλμοὺς 124 μέχρι 128.

Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα μέλος τι τῆς *Εἰρήνης καὶ τοῦ Ἐλέου* τῳ προσήνεγκε σιγάρον Ἀβάνας, ὅπερ ἐδέξατο ὁ Ὀλίβα.

Τῇ 9 ὥρᾳ ἐγένετο, ὡς ἔθος, ἡ διανομὴ τοῦ τετάρτου τῶν κατὰ τὴν προτεραίαν συλλεγεισῶν ἐλεημοσυνῶν, παρόντος τοῦ γραμματέως τῆς Ἀδελφότητος τῆς *Εἰρήνης καὶ τοῦ Ἐλέου.* Οὐδὲν δὲ περιεργότερον τοῦ τρόπου τῆς συλλογῆς ταύτης. Κατὰ τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς πόλεως κατασκευάζονται ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων μικρὰ παραπήγματα ξύλινα, ἐν οἷς ὑπάρχει τράπεζα κεκαλυμμένη ὑπὸ πρασίνου καλύμματος, ἐφ' ἧς κεῖνται δύο χονδρὰ κηροπήγια μετὰ λαμπάδων πρασίνων, σταυρὸς ἀργυροῦς καὶ δίσκος εἰς ὃν οἱ διαβάται ῥίπτουσιν ὅ τι ἂν προαιρῶνται, χρησιμεῦον εἰς τέλεσιν λειτουργιῶν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ καταδίκου.

Ἅμα διανεμηθεισῶν τῶν ἐλεημοσυνῶν ὁ Ὀλίβα συνέταξε τὴν διαθήκην του, καταλιπὼν κληρονόμον τὴν γυναῖκά του· ὑπέγραψε δὲ τὴν διαθήκην μετὰ τῆς αὐτῆς εὐσταθείας μεθ' ἧς καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς εἰς θάνατον καταδίκης του τὴν πρωΐαν. Τούτων γενομένων συνδιελέχθη ὁ Ὀλίβα πολλὴν ὥραν μετὰ τοῦ ἐπιστάτου τῆς φυλακῆς, εἰς ὃν μεταξὺ ἄλλων εἶπε καὶ ταῦτα:

— Ὅτε ἦλθε χθὲς ἡ σύζυγός μου, ἦτο λυπημένη;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ ἐπιστάτης.

— Τὴν καϋμένην! προσέθηκε.

Εἰσελθόντος δὲ τοῦ ἀνακριτοῦ εἰς τὸ ἐκκλησίδιον ὁ Ὀλίβα τὸν παρεκάλεσε νά τῳ δώσῃ τὴν χεῖρά του, ἣν καὶ κατησπάσθη.

Τὴν 10 1/2 ὁ ἱερεὺς τὸν ἠρώτησεν ἐὰν ἐπεθύμει νὰ κατακλιθῇ ὀλίγον.

— Διατί τόσον γρήγορα; ἀπεκρίθη ὁ Ὀλίβα, ἔχω καιρὸν νὰ ἀναπαυθῶ.

Ὁ σφυγμὸς τοῦ καταδίκου ἦτο τότε 125 κατὰ λεπτόν. Ἡ γενικὴ αὐτοῦ κατάστασις ἐδήλου μεγάλην κατάπτωσιν, ἧς ἕνεκα ἠναγκάσθη νὰ κατακλιθῇ.

Τὴν 1 μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὁ ἀτυχὴς Ὀλίβα ἐγερθεὶς τῆς κλίνης τῇ συνδρομῇ τοῦ ἱερέως ἤρξατο σκεπτόμενος μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς παρούσης καταστάσεώς του βαδίζων ὀλίγην ὥραν.

Τὴν 4 τῆς πρωΐας λαβὼν παρὰ τοῦ πνευματικοῦ ἱερέως τῆς φυλακῆς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ἐγονυπέτησε πρὸ τῆς εἰκόνος τῆς Παναγίας καὶ προσηυχήθη ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

Ὁ ἱερεὺς ἐλειτούργησε ἀκροωμένου τοῦ καταδίκου μετὰ κατανύξεως. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἐκοινώνησε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων μετὰ πολλῆς μετανοίας καὶ γαλήνης, προσευχόμενος μέχρι τῆς 7 ὥρας, ὅτε προσῆλθον τὰ μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῶν φυλακῶν.

Τῇ 7 1/2 προσῆλθεν ὁ δήμιος εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἀκροάσεων τοῦ δικαστηρίου, ὁ δὲ Ὀλίβα διετέλει σιωπῶν καὶ οὐδόλως ἐγείρων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ προσευχηταρίου του.

Τῇ 8 παρὰ 1/4 ὁ δήμιος εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐκκλησίδιον· προσελθὼν δὲ πρὸς τὸν Ὀλίβαν τῷ εἶπε·

— Ζουὰν Ὀλίβα, μὲ συγχωρεῖς;

Τοὺς λόγους τούτους ἀκούσας ὁ κατάδικος ἠγέρθη, ἀφῆκε τὸ προσευχητάριον καὶ ἐρρίφθη ἀ-

Digitized by Google

ποτόμως εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐκτελεστοῦ τῶν ἀποφάσεων τῆς δικαιοσύνης, λέγων·

— Μάλιστα, μάλιστα, σὲ συγχωρῶ.

Ὁ δήμιος ἠρώτησεν ἔπειτα αὐτὸν ἐὰν ἐγίνωσκε τίς ἦτο καὶ διατί ἦλθε.

— Εἰκάζω, ἀπεκρίθη ὁ Ὀλίβα, εἶσαι ὁ δήμιος, ἡ ψυχὴ τοῦ νόμου.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκάθησε, καὶ ὁ δήμιος τὸν ἐνέδυσε τὸ φόρεμα τῶν καταδίκων. Ἐν ᾧ δὲ τὸ ὡρολόγιον τῆς φυλακῆς ἐσήμαινε τὴν ὀγδόην ὥραν, ἐξεκίνησεν ἡ συνοδία.

Ὁ Ὀλίβα μετὰ ἠρεμίας ὑπερβαλλούσης κατέβη μόνος τὴν κλίμακα τῆς φυλακῆς χαιρετίζων μετ' ἀγάπης τόν τε διευθυντὴν καὶ τὸν ἐπιστάτην τῶν φυλακῶν, ἐν ᾧ οἱ νέοι τῶν ἐν τῇ φυλακῇ κρατουμένων ἔψαλλον ἐν κατανύξει τὸ *χαῖρε* πρὸς τὸν ἀπερχόμενον σύντροφόν των.

Μισθωτὴ ἅμαξα ἵστατο παρὰ τὴν πύλην τῆς φυλακῆς. Ἄνευ δέ τινος βοηθοῦ ὁ Ὀλίβα ἀνέβη καὶ ἐκάθησε παρακαθήσαντος καί τινος ἱερέως.

Ἑκατέρωθεν τῆς ἁμάξης ἐβάδιζον τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος τῆς *Εἰρήνης καὶ τοῦ Ἐλέου*, καὶ ὁ ἰατρὸς τῶν φυλακῶν, πάντες μετὰ λαμπάδων ἀνημμένων, ἡγουμένου τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς σημαίας τῆς Ἀδελφότητος.

Τὸ πλῆθος πυκνὸν καὶ συνωθούμενον ἀπὸ τῆς φυλακῆς μέχρι τῆς πλατείας ἔνθα τὸ ἰκρίωμα, ἐθεᾶτο μετὰ βαθυτάτης σιωπῆς τὴν τελετήν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ Ὀλίβα ἐλάλησεν ὀλίγον, ἐπανειλημμένως δὲ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ἱερέως, οὗ ἠκροᾶτο τὰς γλυκυτάτας παραμυθίας τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Φθὰς πρὸ τοῦ ἰκριώματος ὁ Ὀλίβα ἀνέβη τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος μετὰ πολλῆς ἀταραξίας ὡς ὅτε πρὸ ὀλίγης ὥρας ἀνέβη καὶ τῆς ἁμάξης τὴν βαθμίδα.

Μετὰ πολλῆς δὲ καρτερίας καὶ ἄνευ τινὸς κομπασμοῦ ὁ Ὀλίβα Μογγάζη παρεδόθη εἰς χεῖρας τοῦ δημίου καὶ τῇ ὀγδόῃ ὥρᾳ καὶ τεσσαράκοντα λεπτὰ παρέδωκε τὴν ψυχήν του εἰς τὸν Θεόν.

Μέχρι δὲ τῆς ἑσπέρας τὸ πτῶμά του ἔμεινεν ἐκτεθειμένον ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος. Περὶ δὲ λύχνων ἀφὰς ἐλύθη ἀπὸ τοῦ πασσάλου καὶ ἐκομίσθη εἰς τὸ Νεκροταφεῖον τὸ φέρετρον τὸ περιέχον τὸ λείψανόν του, περιστοιχιζόμενον ὑπὸ μελανειμονουσῶν καὶ λαμπαδηφορουσῶν γραιῶν.

Ἄξιον περιεργίας νομίζομεν νὰ περιγράψωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* πῶς ἐκτελεῖται ὁ στραγγαλισμός, ἐν χρήσει ὢν τὴν σήμερον ἐν Ἱσπανίᾳ, Πορτογαλλίᾳ καὶ ἔν τισι τῶν ἀποικιῶν.

Τὸ ἰκρίωμα σύγκειται ἐκ σανιδώματος εἰς ὃ ἀναβαίνουσι διὰ κλίμακος ἐχούσης πολλὰς βαθμίδας. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ σανιδώματος ὑψοῦται πάσσαλος καὶ ἐπ' αὐτοῦ σανὶς 75 ὑφεκατόμετρα ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, ἐφ' ἧς κάθηται ὁ κατάδικος. Ὀλίγον δὲ ὑψηλότερα ὑπάρχει κλοιὸς σιδηροῦς ἀνοιγόμενος καὶ κλειόμενος διὰ σφηνίσκου. Ὄπισθεν δὲ τοῦ πασσάλου ὑπάρχει τροχὸς κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ὁ κλοιὸς ὕψος καὶ διά τινος ἕλικος συσφίγγεται καὶ χαλᾶται. Ὁ δὲ κατάδικος ἐνδεδυμένος ποδήρη μέλανα χιτῶνα καὶ φορῶν σκοῦφον μέγαν τοῦ αὐτοῦ χρώματος μετὰ σταυροῦ λευκοῦ, κάθηται ἐπὶ τῆς σανίδος καὶ ὁ δήμιος προσαρμόζει τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐν τῷ σιδηρῷ κλοιῷ ὃν εὐθὺς κλείει διὰ τοῦ σφηνίσκου. Δοθέντος δὲ σημείου καλύπτεται τὸ πρόσωπον τοῦ καταδίκου διὰ μέλανος ὑφάσματος, ἔπειτα δὲ ὁ δήμιος ἱστάμενος ὀπίσω τοῦ πασσάλου περιστρέφει δὶς ἢ τρὶς τὸν τροχόν, καὶ ὁ κλοιὸς προσεγγίζων εἰς τὸν πάσσαλον στραγγαλίζει τὸν κατάδικον. **Φ

ΜΑΝΤΗΛΙΑ .... ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ

Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας πρό τινος εἶχεν ὁρίσει ἵνα δοθῶσιν εἰς τὸν στρατὸν μαντήλια ἐφ' ὧν εἶνε ἐντετυπωμένος ὁ χάρτης τῆς Γαλλίας καὶ τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν. Ἤδη δὲ εἰσήχθησαν καὶ ἄλλου εἴδους μαντήλια .... *διδακτικὰ* ὀνομαζόμενα, περιέχοντα πάσας τὰς ὁδηγίας τοῦ ὁπλισμοῦ, τῶν ἀποσκευῶν, τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων κτλ. κτλ. Σημειωτέον δ' ὅτι τοιαῦτα μαντήλια πρώτη εἰσήγαγεν εἰς τὸν στρατόν της ἡ Ἱσπανία παραλαβοῦσα τὸ δεῖγμα αὐτῶν ἀπὸ τῆς τελευταίας παγκοσμίου ἐκθέσεως. Κυρία Σ*

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

233.

Πολλὰ τὰ πένθη κρύπτουσιν ὑποκρίσεως εἴδη. Καὶ οὗτος μὲν θρηνεῖ δῆθεν τὴν ἀπώλειαν ἀγαπητοῦ προσώπου, ἐν ᾧ κυρίως κλαίει ἑαυτόν, καὶ λυπεῖται, διότι ἀπέβαλε τοῦ ἀποθανόντος τὴν εὔνοιαν· κλαίει τὴν ἐλάττωσιν τῆς εὐδαιμονίας καὶ τῶν ἡδονῶν αὐτοῦ· κλαίει τὴν ἔκπτωσιν τῆς ἀξίας αὐτοῦ. Ἐν ἄλλοις δηλαδὴ λόγοις, τὰ τῶν τοιούτων θρήνων δάκρυα ῥέουσι πρὸς τιμὴν μὲν τῶν νεκρῶν, χάριν δὲ τῶν ζώντων. Ὀνομάζω δὲ τὸ πένθος αὐτὸ ὑποκρίσεως εἶδος, διότι οἱ πενθοῦντες ἐξαπατῶσιν ἑαυτούς. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη τοιαύτης φύσεως ὑπόκρισις, οὐχὶ ὅμως τοσοῦτον ἀθῷα, ὅσον ἡ προειρημένη, διότι ὅλον αὕτη τὸν κόσμον πλανᾷ. Εἰς τοῦτο δὲ τοῦ πένθους τὸ εἶδος ὑπάγονται οἱ θηρεύοντες δόξαν λύπης ζηλωτῆς καὶ ἀγηράτου. Καὶ ὁ μὲν χρόνος, ὁ τὰ πάντα ἀναλίσκων, τὴν πραγματικὴν αὐτῶν καταπαύων λύπην, παρέρχεται, αὐτοὶ δὲ ἐπιμένουσι κλαίοντες, ὀδυρόμενοι, ἀναστενάζοντες. Ἀναλαμβάνουσι δὲ σχῆμα πένθιμον καὶ παντὶ τρόπῳ ἀσχολοῦνται εἰς τὸ νὰ πείσωσι τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι τὸ πένθος αὐτῶν θέλει διαρκέσει μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐ-

Digitized by Google

τῶν. Ἡ λυπηρὰ δὲ καὶ φορτικὴ αὕτη ματαιότης συνήθως καταλαμβάνει τὰς φιλοδόξους γυναῖκας, αἵτινες, ἐπειδὴ εἶναι γυναῖκες, καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμίαν ἔχουσι βατὴν ὁδὸν πρὸς τὴν δόξαν, φιλοτιμοῦνται ὅπως κατασταθῶσι περιβόητοι διὰ τῆς ἐπιδείξεως ἀπαρηγορήτου πένθους. Ὑπάρχει δὲ καὶ τρίτον εἶδος δακρύων, ὧν αἱ μὲν πηγαὶ δὲν εἶναι εὐθηνοῦσαι, αἱ δὲ ῥοαὶ εὐκόλως ἀποξηραίνονται. Κλαίουσι δὲ ἄλλοι πρὸς κτῆσιν φήμης ψυχῆς εὐπαθοῦς. Κλαίουσιν, ὅπως τύχωσι συμπαθούντων. Κλαίουσιν, ὅπως εὕρωσι τοὺς θρηνήσοντας· ἐπὶ τέλους κλαίουσιν, ὅπως ἀποφύγωσι τὴν αἰσχύνην, εἰς ἣν ἤθελον περιπέσει, ἐὰν δὲν ἔκλαιον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κυρία τις παρήγγειλεν εἰς τὴν μαγείρισσαν αὐτῆς νά τῃ ἀγοράσῃ ζεῦγος χειροκτίων χρώματος κρεατείου ἀριθ. 6 1[4.

Ἡ μαγείρισσα μετ' ὀλίγον ἐπανέρχεται φέρουσα χειρόκτια χρώματος σοκολάτας.

— Μὰ δέν σου εἶπα χρώματος *κρεατί ;*

— Μάλιστα, κυρία· καὶ ἴσα ἴσα καὶ ἐγὼ τἀγόρασα 'ς τὸ χρῶμα τῶν χεριῶν μου.

* * *

Ποιητής τις τῶν ἐν Ἀθήναις, καταπλήττων διὰ τῆς ἀκμαιοτάτης ὀρέξεως αὐτοῦ τοὺς μετ' αὐτοῦ συντρώγοντας, ἀφ' οὗ κατ' αὐτὰς παρέμεινε τρώγων ἐπὶ πέντε ὥρας ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος ἐὰν δύναται νὰ φάγῃ πάλιν ἐξ ἀρχῆς, ἐστέναξε καὶ εἶπε·

«Ναὶ δύναμαι, ὁ δυστυχής, διότι ὁ στόμαχός μου δὲν ἔχει καλὴν μνήμην !»

Η ΕΣΠΕΡΑ
(Ἐκ τῶν τοῦ Βηλαρᾶ.)

Ὁ ἥλιος βασιλεύει, τὸ σκότος ἀρχηνάει,
Καὶ τὸ λαμπρό της θῶρι ἡ 'μέρα ἀποσκολνάει·

Στὰ μαῦρα φορεμένη, στὴν ὄψι μελανή,
Σιωπηλὴ διαβαίνει ἡ νύχτα σιγανή·

Καὶ τὸ χλωμὸ φεγγάρι μὲ φῶς σκοταδερό,
Στὸ ἀργυρό του ἁμάξι κινιέται ὀκνηρό.

Ἀναμερᾶν τὰ ζῶα, κουρνιάζουν τὰ πουλιά,
Πᾶς ἄνθρωπος τραβιέται καὶ παύει ἀπὸ δουλιά.

Νυστάζει ἀποσταμένη ἡ φύσι ἡ ζωντανή,
Τὰ μέλη της συνάζει σ' ἀνάπαψι κοινή.

Ὁ ὕπνος τ' ἀλαφρὰ του φτερὰ χρυφοχτυπάει,
Μ' ἀφανισμένα χέρια τὰ βλέφαρα ζιουπάει.

Στὴ μέση ἀπὸ τὸ δρόμο ἡ νύχτα περπατάει,
Σὲ βάθος ἡσυχίας, καὶ σιωπὴ πατάει.

Καθόλου δὲ 'γροικιέται φωνὴ οὐδὲ χαμμιά,
Τὰ πάντα ἡσυχάζουν, μεγάλη ἐρημιά.

Κρυφὰ κι' ἀργὸς διαβαίνει ἀδιάκοπ' ὁ καιρός,
Καὶ μόν' τὸν συνοδεύει ὀνείρων ὁ χορός.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐὰν ἡ γυνή σου ἦνε κακὴ μὴ τὴν ἐμπιστευθῇς μυστικόν, ἐὰν ἦνε καλὴ μὴ τῆς τὸ εἴπῃς·

*

Εἰπὲ τοῦ φίλου μυστικὸ
Γιὰ νὰ σὲ πνίξῃ στὸ λαιμό.

*

Ὅποιος θέλει ἡμίονον χωρὶς ἐλάττωμα, ἂς ὁδοιπορῇ πεζός. (Ἰσπανικαὶ παροιμίαι)

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ἱδρὼς καὶ ψυχρὸν ὕδωρ.

Ἐν τινι τῶν τελευταίων ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ διαλέξεων ὁ γνωστὸς ἤδη τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Ἑστίας* γάλλος ἐπιστήμων κ. Ἐρρῖκος Parville ἀνέλαβε νὰ διασκεδάσῃ καὶ ἐξαλείψῃ προλήψεις τινὰς περὶ τῶν ψυχρῶν λουτρῶν, ἃς ἔχουσι πάντες σχεδὸν οἱ ἄνθρωποι. Ἐν γένει ἐπικρατεῖ ἡ πίστις ὅτι ὁ κάθιδρως εἰς ψυχρὸν ὕδωρ ἐμβυθιζόμενος πράττει τὴν μεγίστην τῶν ἀνοησιῶν.

«Καὶ ὅμως, λέγει ὁ κ. Παρβίλ, οὐ μόνον οὐδ' ὁ ἐλάχιστος κίνδυνος ὑπάρχει, ἀλλὰ τοὐναντίον εἶνε τὸ μόνον ἀσφαλέστατον μέσον τοῦ νὰ μὴ κρυολογήσῃ τις ἢ νὰ μὴ πάθῃ καταρροήν. Οἱ ἀσκούμενοι εἰς τὰ ὅπλα, εἰς τὴν γυμναστικήν, εἰς τὴν κωπηλασίαν, ἐάν, ὑπὸ τοῦ ἱδρῶτος περιρρεόμενοι, ἐμβαπτισθῶσιν εὐθὺς εἰς ὕδωρ ψυχρόν, ἅμα δ' ἐξελθόντες τοῦ ὕδατος ἀποπλύνωσι τὸ σῶμα διὰ καταιονήσεως (douche), θὰ προλάβωσι τὸ κακὸν ὅπερ ἦτο δυνατὸν νὰ πάθωσιν ἐὰν ἐποίουν ἄλλως πως.

«Καὶ τῷ ὄντι ὅτε τις εἶνε θερμός, τὸ αἷμα εὑρίσκεται κατὰ τὸ δέρμα. Ὁ ἱδρὼς ῥέει ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τὸ ἐλάχιστον ῥεῦμα τοῦ ἀέρος δύναται νὰ φέρῃ μέγιστον κίνδυνον· διότι τὸ μὲν αἷμα ὑπάρχει ἐκτεθειμένον εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀέρος, ὁ δὲ ἱδρὼς ἐξατμιζόμενος ἀφαιρεῖ καὶ θερμαντικόν. Καὶ ἐὰν μὲν τὸ ῥεῦμα τοῦ ἀέρος ἦτο σύντομον *ἁρπάζομεν κρυολόγημα* ἁπλοῦν, καὶ τὸ κακὸν μένει τοπικόν, περιωρισμένον εἰς ἓν μέρος τοῦ σώματος· ἀλλ' ἐὰν τὸ ῥεῦμα ἦτο διαρκέστερον, τότε τὸ κρυολόγημα εἰσδύει βαθύτερον καὶ ἐν βραχυτάτῳ ἀναφαίνεται ἡ νόσος, βρογχῖτις, πλευρῖτις κλπ. κλπ. Αἰτία δὲ τοῦ πάθους εἶνε οὐδὲν ἄλλο ἢ μόνη ἡ ταχεία καὶ αἰφνιδία ἐξάτμισις τοῦ ἱδρῶτος καὶ ἡ ἔκθεσις τοῦ σώματος εἰς τὸν ἀέρα. Ἀλλ' ἐὰν τοὐναντίον τὸ σῶμα, κάθιδρων ἔτι ἐμβαπτισθῇ αἰφνιδίως εἰς ὕδωρ ψυχρόν, ἡ μὲν ἐξάτμισις ἀναστέλλεται, τὸ δὲ αἷμα ἕνεκα τοῦ πανταχόθεν ἐξωτερικοῦ ὑπάρχοντος ψύχους μεταβαίνει εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ σώματος κανονικῶς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ καταιόνησις ἐξαφανίζει τὸν ἱδρῶτα καὶ πᾶς κίνδυνος ἀποσοβεῖται.

Ὅθεν δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ περιμένωμεν εἴτε παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης εἴτε ἐν τοῖς καταστήμασι τῶν ψυχρῶν λουτρῶν ἵνα πρῶτον ἐκ-

Digitized by Google

λείψῃ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος καὶ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ὑγρασίας καὶ ἔπειτα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ ὕδωρ· δὲν εἶναι φρόνιμον, διότι ἴσα ἴσα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν κινδυνεύομεν νὰ κρυολογήσωμεν, τοῦ σώματος ὄντος ἐκτεθειμένου εἰς πάντα τοῦ ἀέρος τὰ ῥεύματα καὶ ἀφυλάκτου. Τοὐναντίον δὲ ὠφελιμώτατον εἶνε νὰ εἰσερχώμεθα εἰς τὸ ὕδωρ ἔχοντες θερμὸν τὸ σῶμα· πρὸς τοῦτο δὲ ἀρκεῖ νὰ τρέξωμεν ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ ἔπειτα νὰ ἐμβαπτισθῶμεν εἰς τὴν θάλασσαν. Διότι διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐναποταμιεύομεν θερμότητα καὶ προκαλοῦμεν εὐάρεστον ἀντίδρασιν κατὰ τὴν ἔξοδον ἡμῶν ἐκ τοῦ ὕδατος. Διὰ τοῦτο δὲ συχνότατα ἐν τῇ ὑδροθεραπευτικῇ γίνεται χρῆσις πρῶτον θερμῆς καταιονήσεως καὶ μετὰ ταῦτα ψυχρᾶς· διότι οὕτω πως θερμαίνομεν τὸ σῶμα χορηγοῦντες αὐτῷ ἱκανὸν θερμαντικόν, ὥστε νἀνθέξῃ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος ψύξιν αὐτοῦ».

*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατ' ἀπογραφικὰς εἰδήσεις, ἀρτίως δημοσιευθείσας ἐν Γερμανίᾳ περὶ τῆς ταχύτητος τῶν ἁμαξοστοιχιῶν τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν σιδηροδρόμων, ἐξάγεται ὅτι, αἱ ἁμαξοστοιχίαι διανύουσι κατὰ μέσον ὅρον καθ' ὥραν : 80 χιλιόμετρα ἐν Ἀγγλίᾳ, 67 ἐν Βελγίῳ, 63 ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, 50 ἐν Ἰταλίᾳ, 48 ἐν Αὐστρίᾳ, καὶ 43 χιλιόμετρα ἐν Ῥωσίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ. Ἐὰν παραδεχθῶμεν δὲ ὅτι ἡ ἁμαξοστοιχία τοῦ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς σιδηροδρόμου, οὗτινος τὸ μῆκος εἶνε 12 χιλιόμετρα, διανύῃ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, ἐξάγεται ὅτι ὁ μικρὸς ἡμῶν σιδηρόδρομος, ὁ μόνος ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχων, διανύῃ καθ' ὥραν 48 χιλιόμετρα.

Τὴν πρόθυμον τῆς εὐεργεσίας ἀνταπόδοσιν ἐξέφραζεν ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ διὰ τοῦ «ἀντιπελαργεῖν». Τὴν καθόλου στοργὴν τοῦ πελαργοῦ διετράνωσε τόδε τὸ συμβὰν ἔν τινι κώμῃ ὀλίγον μακρὰν τοῦ Βερολίνου. Ἐν μέσῳ ῥαγδαίας βροχῆς ἐνέσκηψε κεραυνὸς εἰς ἀχυρῶνα, ὅπου ἔκειτο πελαργῶν νεοττιά. Ὅτε αἱ φλόγες διεδόθησαν ἁπανταχόσε, ἥρπασε διὰ τοῦ ῥάμφους ἡ τρέμουσα μήτηρ ἕνα τῶν νεοσσῶν καὶ τὸν ἀπεκόμισεν εἰς ἀπόκεντρον πρασιάν, ὅπου μετ' ὀλίγον κατέπτα καὶ ὁ πατήρ. Ἐν ᾧ οὗτος ἐφύλασσεν, ἐστράφη ἡ μήτηρ ἐπὶ τὴν φωλεάν· περιποτωμένη δὲ κύκλῳ ἐπί τινα λεπτά, ἦτο ἕτοιμος νὰ διασώσῃ τὸ ἕτερον τέκνον, ὅτε τοῦτο αἴφνης ἐνέπεσεν εἰς τὰς φλόγας. Οὔτε πῦρ, οὔτε καπνός, οὔτε σωρὸς τέφρας ἐκώλυσε τὴν μητέρα νὰ ζητήσῃ καὶ ταχέως εὕρῃ τὸ τέκνον, ὅπερ ἐκόμισεν εἰς τὸν ἀσφαλῆ τόπον, καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ φαινόμενον μείνασα ἀλώβητος. Τῇ ἐπαύριον κατέπεσεν εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς κώμης πελαργὸς μὴ δυνάμενος νὰ στῇ ἐπὶ τῶν ποδῶν· ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος τὸν ἀπήγαγεν εἰς τὴν ἐγγὺς τοῦ δημαρχείου οἰκίαν του· εὗρε δὲ μετ' ὀλίγον, ὅτι ἦτο ἡ μήτηρ, καεῖσα τοὺς πόδας, ἐν ᾧ ἔσωζε τὸν νεοσσόν. Κατ' ἐντολὴν τοῦ ἰατροῦ οἱ πόδες αὐτῆς χρίονται ἐλαίῳ καὶ τυλίσσονται εἰς λίνον. Δὶς τῆς ἡμέρας ὁ τοὺς νεοσσοὺς ἐν τῇ πρασιᾷ φυλάττων πατὴρ ὑπερποτᾶται τοῦ δημαρχείου κρώζων, ὡσανεὶ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ πῶς ἔχει ἡ ἀσθενοῦσα· μόλις δὲ ἀφοῦ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς της, ἐπανέρχεται εἰς τὰ ἴδια.

Κατ' *ἀκριβεῖς* ὑπολογισμοὺς κληρικῆς τινος γαλλικῆς ἐφημερίδος (**Rosier de Marie**) ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔλαβεν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἁγίων Παθῶν **6666** μαστιγώσεις, **102** ῥαπίσματα, **120** γρόνθους, **120** λακτίσματα, ἔχυσε δὲ **62,000** δάκρυα καὶ **730,533** σταγόνας αἵματος!!!

Κατ' αὐτὰς ἐτελεύτησεν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὁ περιφανὴς ἠθοποιὸς Φέχτερ, περὶ οὗ διηγοῦνται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον. Ὅτε διηύθυνε τὸ ἐν Λονδίνῳ θέατρον τοῦ Λυκείου, ἐδέχετο μυστικῶς τὰς ἐπισκέψεις τοῦ ὑπεραγαπήσαντος καὶ θαυμάσαντος αὐτὸν πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας, ὃν καὶ ἐδίδαξε πῶς δύναται νὰ παρέρχηται εἰς τὸ δημόσιον ἄγνωστος καὶ φορῶν προσωπεῖα ὀλίγον ἢ οὐδὲν διαφέροντα προσώπου ἀληθῶς ἀνθρωπίνου. Ἅμα ἐκμαθὼν τὴν τέχνην ὁ πρίγκιψ κατώρθωσε νὰ ἐξαπατήσῃ πλεονάκις τοὺς ἐν τῇ αὐλῇ. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν παρέστη ἐνώπιον τῆς μητρός του ὡς ἐπαίτης τοῦ Λονδίνου φορῶν ῥάκη καὶ ἐπιδεικνύμενος αἱμάσσοντα τραύματα, ἕλκη καὶ οὐλὰς ἐπὶ τῶν ἡμιγύμνων κνημῶν. Ἡ βασίλισσα Βικτωρία ἐπτοήθη, ὠχρίασε καὶ διέταξε τὰς θεραπαίνας νὰ ὠθήσωσι τὸν αὐθάδη ἐπαίτην ἐκ τῶν ἀνακτόρων. Ὁ πρίγκιψ ἀφῆκε νὰ ἀναγνωρισθῇ μόλις ὅτε κατέβη εἰς τὸν πυλῶνα, ἀφελὼν τὸ προσωπεῖον.

Ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν τεσσαράκοντα δύο ἀπεβίωσεν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ διακεκριμένος γλύπτης **Marcello**. Ἴσως οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* θ' ἀγνοῶσιν, ὅτι ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦτο ὑπεκρύπτετο γυνή, ἀνήκουσα εἰς ἀνωτάτην κοινωνικὴν τάξιν, ἡ δούκισσα **Colona de Castiglione**. Τὰ ἔργα αὐτῆς μεγάλως ἐτιμῶντο ἐν Ἰταλίᾳ, ἓν δὲ τούτων, ἡ *Πυθία*, ἀγορασθὲν ὑπὸ τοῦ κ. **Garnier** κοσμεῖ ἤδη τὸ *Μελόδραμα* τῶν Παρισίων.

Ὁ ἀκάματος γάλλος φυσιολόγος Φλωρὰν Πρεβόρ, ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀσχολούμενος νὰ ἐρευνᾷ τὸν στόμαχον διαφόρων ἐντομοφάγων πτηνῶν, ἐδημοσίευσεν ἀρτίως νέον τῶν ἐρευνῶν του κατάλογον, μνημονευθέντα καὶ ἐπαινεθέντα ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Γερουσίας καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημείας. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἠρεύνησε τοὺς στομάχους ὀκτωκαίδεκα χελιδόνων, ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἐν ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς οἰκούντων κυ-

Digitized by Google

ψέλων, οὓς εἶχε συλλάβει κατὰ διαφόρους ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ. Εὗρε δὲ 8,390· ὥστε εἰς ἕκαστον πτηνὸν ἀναλογοῦσι καθ' ἑκάστην ἡμέραν 466 ἔντομα. Ὁ ἀναπολῶν κατὰ νοῦν, ὅτι ἐν τοῖς στομάχοις τούτοις οὔτε χόνδρος σίτου εὑρέθη, οὔτε ἴχνος τι ὀπωρικοῦ ἢ βοτάνης, δύναται νὰ ὑπολογισθῇ ἠλίκην ὠφέλειαν τὰ πτηνὰ παρέχουσιν εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἡ ἀγγλικὴ ἐφημ. *Καιροὶ* τοῦ Λονδίνου δαπανῶσιν ἀφειδῶς ἵνα ἐν καιρῷ παρέχωσιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῶν ὅ τι λόγου ἄξιον. Ὀλίγα τινὰ παραδείγματα θὰ καταδείξωσι τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, ὅπερ καθίσταται ἐνίοτε μυθῶδες. Φερ' εἰπεῖν τῷ 1878 ἐδαπάνησεν *ὀκτακισχίλια* φράγκα εἰς τηλεγραφήματα περιγράφοντα τὰ κατὰ τοὺς γάμους τοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας. Ἕνεκα τοῦ ἐν Βερολίνῳ συνεδρίου ἐδαπάνησεν εἰς τηλεγραφήματα *εἰκοσακισχίλια* φράγκα. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ περὶ εἰρήνης συνθήκη ἐπωλεῖτο ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου καταχεχωρισμένη εἰς τοὺς *Καιρούς*, ἀκριβῶς τὴν ὥραν καθ' ἣν ὑπεγράφετο ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων. Τὸ δὲ μάλιστα ἄξιον μνείας εἶνε τὸ ἑξῆς· Τὸ φύλλον τῆς 20 Ἰουνίου περιεῖχε τηλεγραφήματα ἐκ τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου περὶ τοῦ φόνου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκηπος Λουδοβίκου Ναπολέοντος, προερχόμενα μὲν ἐξ Ἰνδιῶν, Ἀμερικῆς καὶ Ἀφρικῆς κατέχοντα δὲ πέντε ὅλας στήλας τῆς ἐφημερίδος ταύτης, ὅ ἐστι ἐννεακισχιλίας λέξεις πρὸς φρ. 5,75 τὴν λέξιν κατὰ τὴν διατίμησιν, ἐν ὅλῳ *πεντήκοντα καὶ δύο* χιλιάδας φράγκων. Πιθανῶς δὲ οἱ *Καιροὶ* καταχωρίζοντες κατὰ πέμπτην τηλεγραφήματα ἐξ Ἰνδιῶν θὰ ἔχωσιν ἔκπτωσίν τινα τῶν τηλεγραφικῶν τελῶν. Τὸ φύλλον τῆς 30 Ἰουνίου—καὶ τοιαῦτα δὲν εἶναι σπάνια—περιεῖχε τηλεγραφήματα ἀξίας *τριακονταπεντακισχιλίων* φράγκων ὅσα δῆλα δὴ δαπανῶσι καθ' ὅλον τὸ ἔτος πολλαὶ τῶν ἄλλων ἐφημερίδων. Ὅπως δήποτε ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε ἀκατανόητον εἰς τοὺς γινώσκοντας ὅτι ἡ ἐφημερὶς αὕτη εἰσπράττει μὲν *ὀκτωκαίδεκα ἑκατομμύρια* φράγκων, δαπανᾷ δὲ *ἐννέα ἑκατομμύρια* κατ' ἔτος.

Γελοιογραφία τις ἐν τῷ Charivari παριστᾷ τὸν πρώην Χεδίβην ἐπὶ πλοίου ἱστάμενον καὶ διὰ τηλεσκοπίου κατοπτεύοντα τὰς ἀκτάς. Τὴν γελοιογραφίαν ταύτην ἐπεξηγεῖ ἡ ἑξῆς σημείωσις.«Ὁ πρώην Χεδίβης πρὶν ἢ ἀποβιβασθῇ, παρατηρεῖ ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ πολλοὶ δανεισταί του περιμένοντες αὐτόν.»

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ζητοῦντες τρόπον πρὸς αὔξησιν τῶν τριχῶν, ὡς πάλαι ποτὲ οἱ ἀλχημικοὶ ἀνεζήτουν τὴν φιλοσοφικὸν λίθον, δι' ἧς τὰ πάντα θὰ ἦτο εὔκολον νὰ μεταβληθῶσιν εἰς χρυσόν. Ἀλλ' ἰδοὺ Ἀμερικανός τις ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀνεκάλυψε νέαν μέθοδον *πρὸς τελείαν ἐξάλειψιν τῶν περιττῶν τριχῶν*. «Μεταχειρίζομαι, λέγει, οἷον δήποτε φύραμα, ἀλλὰ καλῆς ποιότητος πρὸς μάδησιν τῶν τριχῶν καὶ βελόνην λεπτοτάτην ἔχουσαν κατάλληλον ξυλίνην λαβήν. Ἅμα ἐκριζουμένης τῆς τριχὸς ἐμπήγω τὴν βελόνην εἰς τὴν κοιλότητα τῆς ῥίζης καὶ τὴν περιστρέφω ταχέως, οὕτως ὥστε καταστρέφεται ὁ ἀδενίσκος. Ἡ ἐγχείρησις αὕτη εἶνε εὔκολος καὶ δύναται πᾶς τις νὰ τὴν ὑποφέρῃ, ἄλλως τε καὶ διασκέδασιν πολλὴν προξενεῖ. Ἀλλὰ δυστυχῶς καθ' ἑκάστην ἐγχείρησιν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκριζωθῶσι πλείονες τῶν εἰκοσιπέντε τριχῶν.» Σπεύσατε οἱ δασύτριχες καὶ πᾶς ὁ ἐπιθυμῶν νὰ γείνῃ φαλακρός. Ὁ ἀμερικανὸς ἐφευρέτης ὑπόσχεται ὑμῖν πολλὴν τὴν *διασκέδασιν!*

Κατ' ἀριθμοὺς δημοσιευθέντας ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς γεωγράφου Ἐλισαίου Reclus ἀπέθανον ἐν τοῖς μεταλλείοις τῆς μεγάλης Βρετανίας ἐκ δυστυχημάτων αἰφνιδίων 1075 μὲν τῷ 1871, 1060 τῷ 1872, 1005 τῷ 1873. Τουτέστι κατὰ μέσον ὅρον 1047 ἄνθρωποι κατ' ἔτος ἐκ δυστυχημάτων ἐν τοῖς μεταλλείοις ! Φρικαλέον.

Πρό τινος οἰκογενειάρχης τις ἐν Βερολίνῳ χάριν τῆς θεραπείας τῶν ἀσθενούντων τέκνων του ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῇ παρά τινος συμπολίτου αὐτοῦ 45 μάρκα, τουτέστι 55 περίπου νέας δραχμὰς πρὸς 6 τοῖς 100 κατ' ἔτος, ἐπὶ ἕνα μῆνα, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι παρελθόντος τοῦ μηνὸς ὁ δανεισθεὶς ἦτο ὑπόχρεως νὰ δίδῃ 20 μάρκα καθ' ἡμέραν.

Ἀλλὰ ὁ ὀφειλέτης μόλις μετὰ ἓν ἔτος καὶ δώδεκα ἡμέρας ἠδυνήθη νὰ ἐξοφλήσῃ τὸν τοκογλύφον,ὅστις ὅμως ἀπαιτῶν καὶ τὴν ἀποζημίωσιν τῆς ὑπερημερίας ἐνήγαγε τὸν οἰκογενειάρχην εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπερ τὸν κατεδίκασε νὰ πληρώσῃ πλὴν τῶν 45 ὀφειλομένων μάρκων καὶ ἕτερα250 ὡς τόκον,τουτέστι ὁ φιλάνθρωπος τοκογλύφος ἐδάνεισεν εἰς τὸν δύσμοιρον οἰκογενειάρχην πρὸς *δεκατέσσαρας χιλιάδας* τοῖς ἑκατόν.

Κατὰ τὰς ἐκθέσεις τοῦ γραφείου «Veritas» ὁ ἀριθμὸς τῶν καταποντισθέντων ἐφέτος πλοίων ἀνέρχεται εἰς 974. Ἡ ζημία ὑπελογίσθη εἰς 395,000 λίρας στερλίνας.

Εις Αναγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὁσάκις πρόκειται νὰ σπάσῃς ἀμύγδαλον διὰ τῶν ὀδόντων σου ἀπότεινε εἰς σεαυτὸν τὰς ἑξῆς ἐρωτήσεις :

— *Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι σπάσαντες ὀδόντα ζητοῦντες νὰ σπάσωσιν ἀμύγδαλον ;*

Ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ μάλιστα.

— *Ὑπάρχει παράδειγμα ὀδόντος ἀναφυέντος πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ χαθέντος διὰ σπασίματος ἀμυγδάλου ;*

Κανὲν μέχρι σήμερον.

Ἀφοῦ σκεφθῇς καλῶς ταῦτα κάμε ὅ,τι θέλεις.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15.

Digitized by Google

'Αριθ. 192 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 2 Σεπτεμβρίου 1879

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

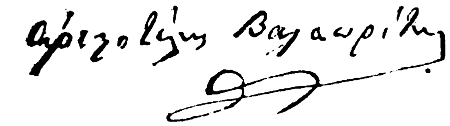

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν, καὶ μάλιστα τῶν νεαζόντων, πολὺ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα τῆς ἐξακριβώσεως τοῦ σημείου πολιτισμοῦ, εἰς ὃ ἔφθασαν ἐν ὡρισμένῃ στιγμῇ, φαίνεται ἡμῖν ἡ ἐξέτασις τῆς διευθύνσεως καθ' ἣν ταῦτα βαδίζουσιν. Ἂν ἐξ αὐτῆς προκύπτῃ ὅτι βαίνει ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τὰ πρόσω κατ' εὐθεῖαν ἀπαρέγκλιτον γραμμήν, δὲν πρέπει ν' ἀχθώμεθα ὑπὲρ τὸ μέτρον οὔτε διὰ τὴν βραδύτητα τῆς πορείας, οὔτε διὰ τὸ χωρίζον ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν διάστημα, ὅσον μέγα καὶ ἂν ἀπομένῃ. Καὶ ὑπὸ μὲν τὴν ὑλικὴν ἔποψιν ἡ πρόοδος τῆς χώρας ταύτης, καίτοι οὐχὶ ἴσως ἀνάλογος τῆς ἀγχινοίας τῆς φυλῆς καὶ τῆς διακρινούσης τὸν αἰῶνα πυρετώδους δραστηριότητος, εἶναι τοὐλάχιστον ἀναμφισβήτητος καὶ προφανὴς εἰς τὸν ἐγκύπτοντα ἐφ' οἱουδήποτε στατιστικοῦ πίνακος ἢ ἁπλῶς στρέφοντα περὶ ἑαυτὸν τοὺς ὀφθαλμούς. Ἂν ὅμως ἐξετάσωμεν καὶ τὴν σήμερον διανοητικὴν ἡμῶν κατάστασιν, οὐχὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἄλλα ἔθνη, ὅπερ ἤθελεν εἶναι ἄδικον, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι ἐπίσης εὐχερής. Παράτολμον ἴσως ἤθελεν εἶναι τὸ ν' ἀποφανθῇ τις ἀνεπιφυλάκτως ὅτι ἐν συνόλῳ δὲν προώδευσε τὸ ἔθνος καὶ πνευματικῶς· ἀλλ' ἐνῷ ἡ ὑλικὴ πρόοδος εἶναι ψηλαφητή, ἡ διανοητικὴ ἐπὶ τὰ πρόσω κίνησις αὐτοῦ ἀπομένει πολύπλοκον ζήτημα· τὸ δὲ ζήτημα τοῦτο παρίσταται ὑπὸ ὄντως ἀποθαρρυντικὴν φάσιν, ὁσάκις ὁπωσδήποτε ἔξέχων τις ἀνὴρ ἀποχωρίζεται ἡμῶν ἀνεπιστρεπτεί. Ὅτε εἴδομεν ἀποκομιζόμενον τὸν Οἰκονόμον μάτην ἀνεζητήσαμεν τὸν ἀντάξιον αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἐπιζώντων ῥασοφόρων, καὶ ἀποχαιρετῶντες τὸν Ἀσώπιον δὲν ἐβλέπομεν τὸν δυνάμενον νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν διδάσκαλον ἐκεῖνον, ἂν οὐχὶ δι' ἄλλο, διὰ τὴν ἀρχαϊκὴν τοὐλάχιστον εἰς τὰ γράμματα ἀφοσίωσιν καὶ τὴν χαλκέντερον φιλοπονίαν. Εἰς οὐδένα ἐκληροδότησεν ἀποθνήσκων τὴν πυρίνην γλῶσσάν του ὁ Φαρμακίδης, οὐδ' ἀνευρίσκομεν μεταξὺ τοῦ σμήνους τῶν σήμερον δημοσιογραφούντων τὸν ἰσόπαλον τοῦ Λεβίδου. Τοῦ φαινομένου τούτου δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν ἐξήγησιν· ἀλλ' ἂν ἐξαιρέσωμεν τοὺς φρονοῦντας ὅτι ἡ φιλοτιμία ἐπιβάλλει αὐτοῖς νὰ λέγωνται κατ' οὐδὲν κατώτεροι τῶν ἀποθνησκόντων ὁμοτέχνων, ἡ πραγματικότης αὐτοῦ ἐκδηλοῦται εἰς τὰ ὄμματα πάντων καὶ βαρύτερον καθιστᾷ παντὸς χωρισμοῦ τὸ πένθος. Τὰ λοιπὰ ἔθνη προπέμποντα τοὺς καταβαίνοντας εἰς τὸν τάφον διακεκριμένους ἄνδρας, θρηνοῦσιν ἐπ' αὐτοῖς κατεχόμενοι πρὸ πάντων ὑπὸ αἰσθήματος εὐγνώμονος συμπαθείας, εἰς δὲ τὸ ἡμέτερον πένθος πρωταγωνιστεῖ τὸ αἴσθημα τῆς ἡμετέρας ζημίας καὶ τοῦ κενοῦ τὸ ὁποῖον ἀφίνει ὁ ἀπελθών. Στερούμενοι χρησίμου ἀνδρὸς θρηνοῦμεν ὡς τέκνα οὐ μόνον ἀπορφανισθέντα, ἀλλὰ καὶ ἀνίκανα νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς ἑαυτά. Σήμερον δὲ ὅτε ἀπέθανεν ὁ Βαλαωρίτης καὶ ἐσιώπησεν ὁ Παράσχος, καταγινόμενος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ ἀπολογισμοῦ, μάτην ζητοῦμεν τίνα ἄλλον δυνάμεθα, μεθ' ὅσης δήποτε συγκαταβάσεως, ν' ἀναγορεύσωμεν ποιητήν.

* * *

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Βαλαωρίτης δύναται ἄρα νὰ ὀνομασθῇ ἐθνικὸς ποιητὴς τῆς παρούσης γενεᾶς; Γνωστὴ εἶναι ἡ πρὸς τὸ ᾆσμα τοῦ Λευκαδίου ἐξαιρετικὴ ἡμῶν συμπάθεια, ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως γνώμη. Ἂν ἐνομίζομεν ὑπάρχουσαν ἀσυμβίβαστον ἀντίθεσιν μεταξὺ αὐτῶν, προθύμως καὶ ἀδιστάκτως ἠθέλομεν θυσιάσει, καὶ μάλιστα σήμερον, τὰς καλλιλογικὰς ἡμῶν πεποιθήσεις εἰς τὸν ἀνεπιφύλακτον πρὸς τὸν ἄνδρα θαυμασμόν. Τὸν νεόσκαπτον ὅμως τάφον τοῦ Βαλαωρίτου δὲν νομίζομεν βωμὸν κατάλληλον πρὸς τέλεσιν τοιαύτης θυσίας, ἀφοῦ τὰς πεποιθήσεις ἡμῶν ταύτας συνεμερίζετο κἀκεῖνος. «Εἶναι βέβαιον, εἶναι ἀ»ναντίρρητον ὅτι ὁ ποιητὴς πρέπει ὄχι μόνον νὰ »ἐπλάσθη ὑπὸ τῆς φύσεως τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ »νὰ ζῇ ἐν μέσῳ ἀτμοσφαίρας δυναμένης ν' ανα»πτύξῃ τὸν σπόρον, ὃν φέρει ἐν τῇ καρδίᾳ του». Ταῦτα ἔγραφεν ἡμῖν πρὸ ἑνὸς ἔτους καὶ ἐπανέ-

Digitized by Google

λαβεν ἔκτοτε πολλάκις, θρηνῶν ἐπὶ τῇ τύχῃ τῆς καταδίκου εἰς μικρὰ ἔργα ἀτυχοῦς ταύτης γενεᾶς. Συγκρίνοντες πρὸς ἀλλήλους τοὺς δύο ἄνδρας, ὧν ἐστερήθημεν σχεδὸν συγχρόνως, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Βαλαωρίτης ὑπῆρξεν ἐθνικὸς ποιητής, ὡς ὁ Δεληγεώργης πολιτικὸς ἀνήρ. Τί ἄλλο ὅμως κατέλιπεν ἡμῖν καὶ οὗτος, εἰμὴ ζωηρὸν αἴσθημα εὐγνωμοσύνης διὰ τοὺς ὑπερανθρώπους αὐτοῦ πρὸς ἀνόρθωσιν τῶν κοινῶν ἀγῶνας, τὴν ἔναυλον μνήμην τῆς μοναδικῆς εὐγλωττίας του καὶ τὴν λυπηρὰν πεποίθησιν ὅτι, ζῶν ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ἢ παρ' ἄλλῃ γενεᾷ, ἤθελε συνδοξασθῇ καὶ δι' ἔργων μετὰ τῆς πατρίδος; Εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ἄνδρας τούτους ἐπεδαψίλευσεν ἡ φύσις τὰς θειοτέρας αὐτῆς παροχάς· ἀμφότεροι ἀφωσιώθησαν εἰς τὴν ἀποστολήν των ἀποκλειστικῶς καὶ ὁλοψύχως μετ' ἐπιμονῆς καὶ αὐταπαρνήσεως ἀγαγούσης αὐτοὺς προώρως εἰς τὸν τάφον καὶ οὐδέτερος ἠδυνήθη ἀποθνήσκων νὰ ἐπιφωνήσῃ, ὡς ὁ Ῥωμαῖος: «Exegi monumentum!» Οὔτε ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ κατώρθωσε νὰ στήσῃ τὴν σημαίαν του ἐπὶ μονίμου προχώματος κατὰ τῆς ὁσημέραι ὀγκουμένης φαυλοκρατίας, οὔτε ὁ ἀοιδὸς νὰ συμπυκνώσῃ εἰς ποιητικὸν ἔργον τοὺς πόθους καὶ τὰ ὀνείρατα γενεᾶς ἀμοιρούσης ἰδανικοῦ.Ἀλλ'ὁ μὲν ἠναγκάσθη νὰ κατατρίψῃ τὰς δυνάμεις του παλαίων κατὰ τῆς πλειονοψηφίας, ἣν παρεῖχον ἐπὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη εἰς τοὺς ἀντιπάλους του οἱ ἀνακηρύξαντες αὐτὸν παμψηφεὶ μεγάλον ἄνδρα τὴν ἐπιοῦσαν τοῦ θανάτου του, ὁ δὲ μὴ εὑρίσκων ζωὴν καὶ αἴσθημα περὶ ἑαυτὸν ν' ἀφιερώσῃ προσόντα ἀληθοῦς ποιητοῦ εἰς ἔργα ἀρχαιοδίφου καὶ ταριχευτοῦ αἰσθημάτων, γλώσσης καὶ ἐθίμων,χθεσινῶν μὲν κατὰ τὴν χρονολογίαν, ἀλλ' ὑπὸ πᾶσαν ἄλλην ἔποψιν δυστυχῶς ἀπηρχαιωμένων. Ὁ σήμερον αἰὼν διακρίνεται τῶν πρὸ αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπότομον καὶ οἱονεὶ θεατρικὴν μεταβολὴν τῆς κοινωνικῆς σκηνογραφίας. Πανταχοῦ ἡ ζῶσα γενεὰ διαφέρει τῶν πατέρων αὐτῆς πολὺ πλειότερον ἢ ἐκεῖνοι τῶν προπάππων· ὁ δὲ τοιοῦτος μετασχηματισμὸς εἶναι πρὸ πάντων ἐναργὴς ἐν Γαλλίᾳ καὶ παρ' ἡμῖν. Ὅσον ἀπέχει ὁ σήμερον Γαλάτης τῶν ἀλευροπάστων Μαρκησίων τῆς ἐν Βερσαλλίαις αὐλῆς, ὧν ἐσχατόγηρά τινα λείψανα ζῶσιν εἰσέτι, τόσον καὶ ὁ συνταγματικὸς Ἕλλην τῶν ἁρματωλῶν τοῦ Ἀλήπασα καὶ τῶν κλεφτῶν τοῦ Ὀλύμπου. Μετὰ τῆς ἐνδυμασίας, τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ἐθίμων συνεμετεβλήθη ἐν τῇ Δύσει καὶ τῆς ποιήσεως τὸ ἰδανικόν.Ἐπιθυμητὸν καὶ εὐκταῖον ἦτο νὰ διατηρήσωμεν ἡμεῖς, οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὴν ἐθνικὴν ἀποστολήν, ζῶν καὶ ἀκμάζον τὸ ὑπὸ τοῦ Βαλαωρίτου ὑμνηθέν, συμβιβάζοντες αὐτὸ κατὰ τὸ δυνατὸν μετὰ τοῦ ἐξ ἀνάγκης εἰσαχθέντος ἑσπερίου ὀργανισμοῦ καὶ μεταμορφοῦντες ὁλόκληρον τὴν λαχοῦσαν ἡμῖν χώραν εἰς εὐρὺ ὁλημέριον, ἂν οὐχὶ κλεφτῶν, ἐνόπλων τοὐλάχιστον γεωργῶν, ποιμένων,ἐργατῶν καὶ βιομηχάνων. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐγένετο. Ἡ συμβουλὴ τοῦ Ζαλοκώστα «*Μὴ δεχθῆτε ἤθη νέα, ὁ ἀγὼν δὲν ἐπεράνθη*» δὲν ἤχησεν εἰς ὦτα ἀκουόντων. Ἀντὶ καπετανάτων, δυναμένων νὰ ὀνομασθῶσιν ἀρχηγείων ἐθνοφυλακῆς, διῃρέθη ἡ Ἑλλὰς εἰς ἐκλογικὰς περιφερείας καὶ πᾶς Ἕλλην, ἀντὶ νὰ προσθέσῃ εἰς τὸ βιοποριστικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, μέχρι συντελέσεως τοῦ ἔργου, τὸ τοῦ ἀμίσθου στρατιώτου, πρόσθεσε τὸ τοῦ μεταπράτου ἢ μεγαλεμπόρου ψήφων. «Τὸ πολεμικὸν πνεῦ»μα τῆς φυλῆς ἐσβέσθη», ἔγραφεν ἀδημονῶν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ *Διάκου*, «τὰ τέκνα »τῶν διασημοτέρων ἁρματωλῶν μετεμορφώθη»σαν εἰς δικηγορίσκους . . . . συγκρίνων τοὺς »ἀγῶνας ἐκείνων πρὸς τὴν νέκρωσιν καὶ τὴν ἀ»πάθειαν τῶν ἀμέσων αὐτῶν διαδόχων, κατα»λαμβάνομαι ὑπὸ ἀνεκφράστου ἀπελπισίας.» Τὴν ἀπηλπισμένην ταύτην κραυγὴν ἀπέσπασεν ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Βαλαωρίτου οὐ μόνον ἡ ὀδύνη τοῦ πατριώτου, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς τοῦ ποιητοῦ, ἔχοντος ἀπαραίτητον ἀνάγκην ζῶντος ἰδανικοῦ καὶ μάτην ἀναζητοῦντος τοιοῦτον ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν σήμερον Ἑλλήνων.

***

Ἡ λέξις *ἰδανικόν*, ὡς πᾶσα ἄλλη ἧς ἐγένετο πολλὴ χρῆσις καὶ κατάχρησις, κατήντησε τοσοῦτον ἐλαστικὴ καὶ πολυσήμαντος, ὥστε στερεῖται πάσης σχεδὸν ἀκριβοῦς σημασίας.Ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰ ἀφῃρημένα φιλοσοφήματα, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἰδανικὸν ἔθνους τινὸς ἐν ὡρισμένῃ ἐποχῇ, τὸν τύπον ἐκεῖνον πρὸς τὸν ὁποῖον πᾶς τις ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμοιάσῃ. Ἰδανικὸν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦτο ἡ ἁρμονικὴ ἕνωσις τοῦ ψυχικοῦ μετὰ τοῦ σωματικοῦ κάλλους, ἀκμαῖος νεανίας ἐλαύνων εἰς τὸ στάδιον νικηφόρον ἅρμα ἢ καθιστῶν προσεκτικὰ εἰς τοὺς λόγους του τὰ πλήθη· ἐνσάρκωσις δὲ τοῦ ἰδανικοῦ τούτου δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐν μὲν τοῖς μυθικοῖς χρόνοις ὁ Ἀχιλλεύς, ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ ὁ Ἀλκιβιάδης. Κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας πάντες ἐζήλευον τὴν τύχην τοῦ ἀξιωθέντος διὰ νηστειῶν καὶ δεήσεων ν' ἀντικρύσῃ τὴν «*ἔνδοξον ὡραιότητα τῆς Παναγίας*.» Ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ιδ' ἰδανικὸν τῶν Γάλλων ἦτο αὐτὸς ὁ βασιλεύς, ἢ τοὐλάχιστον ἐπίσημος τὸ γένος εὐπατρίδης, φέρων βαρύτιμα τρίχαπτα, διαπρέπων εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς αὐλικὰς παρατάξεις καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ ἡγεμονίδος βασιλικοῦ αἵματος ἢ τοὐλάχιστον Δουκίσσης· κατὰ τοιοῦτον δὲ τύπον διεσκευάζοντο ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀτρεῖδαι. Ἰδανικὸν τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐν τῇ Δύσει εἶναι ἀνὴρ λαχὼν παρὰ τῆς τύχης πλούτου, κάλλους, γένους, εὐφυΐας, ἵππων, μεγαλοσταύρων καὶ ὅλων τῶν ἀγαθῶν, κατώτερα αὐτοῦ εὑρίσκων πάντα ταῦ-

Digitized by Google

τα, χασμώμενος ἐν μέσῳ τῶν ἡδονῶν, ζητῶν νὰ καταβιβάσῃ τὸν παράδεισον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνούσιον εὑρίσκων τὸν καμπανίτην καὶ τὰ φιλήματα τῆς καλλίστης ἐρωμένης, μὴ ἠξεύρων ὁ ἴδιος τί θέλει καὶ πρὸς στιγμιαίαν ἀνακούφισιν τῆς ἀνιάτου αὐτοῦ πλήξεως παραδιδόμενος ὁτὲ μὲν εἰς ὑπερφυσικὰ ὄνειρατα, ὁτὲ δὲ εἰς παντοίας τρέλλας. Τοῦ τοιούτου ἤδη παρακμάζοντος ἰδανικοῦ ὑμνητὴς καὶ ζῶσα προσωποποίησις ἦτον ὁ Βύρων. Οὕτω καὶ ὁ βίος τοῦ κλέφτου ὑπῆρξεν ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας καὶ ἦτο χθὲς ἀκόμη τὸ ἰδανικὸν τῆς τουρκοκρατουμένης φυλῆς. Οἱ στενάζοντες ὑπὸ τὴν μάστιγα τοῦ δεσπότου ἐθαύμαζον, ἐζήλευον καὶ ηὔχοντο νὰ ὁμοιάσωσι τοὺς ζῶντας ἐλευθέρους, ἔστω καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν βουνῶν. Ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ πιστὴ τοῦ αἰσθήματος τούτου ἑρμηνεία· ἡ δὲ ἀπαράμιλλος αὐτῆς ζωηρότης πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸ ὅτι ὁ πόθος ἐλευθέρου βίου οὐ μόνον ἐνέμετο πᾶσαν τότε ἑλληνικὴν καρδίαν, ἀλλ' ἐνέμετο αὐτὴν ὁλόκληρον, οὐδενὸς ἄλλου συνυπάρχοντος παρ' αὐτῷ, ἕνεκα τῆς νηπιώδους καταστάσεως τοῦ τότε πολιτισμοῦ. Ἡ ἐκ τῶν καθημερινῶν κακώσεων ἄσβεστος δίψα ἐκδικήσεως καὶ ἡ ἄγνοια τῶν ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν ἀπολαύσεων τῆς εὐζωΐας, παρίστα τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κλέφτου οὐ μόνον ὡς καθῆκον πρὸς τὴν πατρίδα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὡς τὸ ποθεινότερον τῶν ἐπαγγελμάτων. Οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι πολλοὶ ὑπάρχουσι καὶ σήμερον οἱ πρόθυμοι νὰ θυσιάσωσιν ὑπὲρ πατρίδος τὴν ζωήν, οὐχὶ ὅμως, νομίζομεν, καὶ νὰ διέλθωσιν αὐτὴν ἐπὶ τῶν ὀρέων, θεωροῦντες ὡς ἄκρον ἄωτον τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας τὰ χρυσᾶ ὅπλα, τὰ ὀπτὰ ἀρνία, τὰ αἱμοσταγῆ λάφυρα ἢ τὴν ἀποκοπὴν τῆς κεφαλῆς ἀθλίου τινὸς Ἀγᾶ. Ὁ ἔρως τῆς ἐλευθέρας ὑπάρξεως καὶ τὸ μῖσος τοῦ Ἀγαρηνοῦ, ἅτινα ἦσαν πρὶν ἰδανικὸν κατήντησαν σήμερον ἁπλοῦν καθῆκον, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀνεπαρκὲς τῇ ποιήσει. Πρέπει δὲ καὶ νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ στέρησις ἀγαθοῦ τινος συντείνει εἴπερ πᾶν ἄλλο εἰς τὴν πλήρη αὐτοῦ ἐκτίμησιν καὶ κορύφωσιν τοῦ πόθου. Πρὶν ἢ ποιήσῃ ὁ Τάσσος τὴν ἐν τῇ ἐποποιΐᾳ του ἀμίμητον ἐκείνην περιγραφὴν τῆς ἀνυδρίας, τῶν βασάνων τῆς δίψης καὶ τῶν ὀπτασιῶν παχυχλόων λειμώνων καὶ καταλειβομένων χειμάῤῥων, ὑφ' ὧν κατείχοντο ἐν μέσῳ τῆς φλεγούσης ἐρήμου οἱ σταυροφόροι, λέγεται ὅτι ἀπεῖχεν ὕδατος ἐπὶ πέντε ἡμέρας. Ἂν ἦτο ὁ Τάνταλος ποιητὴς καὶ ἔγραφεν ὕμνον εἰς τὸ ὕδωρ πιστεύομεν ὅτι καὶ τὸν Τάσσον καὶ τὸν Πίνδαρον αὐτὸν ἤθελεν ὑπερβῆ. Τοιοῦτοι Τάνταλοι ἦσαν οἱ ἀπὸ τῆς δούλης πεδιάδος βλέποντες πλανωμένην ἐπὶ τῶν ῥάχεων τοῦ Πίνδου καὶ Ὀλύμπου ἐν χρυσοῖς ὅπλοις τὴν ἐλευθερίαν. Οὐδὲ σήμερον βεβαίως εἶναι ὁ κλέφτης ἀνούσιος καὶ πληκτικὸς ἥρως, ἀλλ' ἀπὸ ποιητικοῦ, ἤτοι ζῶντος ἐν τῇ καρδίᾳ ὁλοκλήρου λαοῦ, κατήντησεν ἁπλῶς ῥωμαντικός. Πρὸς κατανόησιν δὲ τῆς ἐπελθούσης διαφορᾶς τοῦτο μόνον λέγομεν, ὅτι πρὶν μὲν πᾶσα κόρη ὠνειρεύετο καλλίκομόν τινα Ζῆδρον ἢ Ἀμπελογιάννην ὡς σύντροφον ὁλοκλήρου τοῦ βίου, σήμερον δὲ μόνον εὐρωπαΐζουσά τις καὶ εὐφάνταστος ἀναγνώστρια τῶν «Μνημοσύνων» δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ αὐτὸν ὡς. . . ὄνειρον μιᾶς νυκτός. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἀποστολὴ τῶν δύο γενεῶν φαίνεται ὅλως διάφορος. Οἱ πατέρες ἡμῶν εἶχον ἔργον νὰ δώσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα *ἐλευθερίαν*, ἡμεῖς δὲ θεωροῦμεν ἡμέτερον ν' ἀσφαλίσωμεν αὐτῇ *ἐλευθερίας* καὶ πρὸ πάντων νὰ κτίσωμεν οἰκίας. Τοῦτο παρατηροῦντες οὐδόλως προτιθέμεθα ν' ἀμφισβητήσωμεν τὴν ἀξίαν τῶν ῥητόρων καὶ τῶν κτιστῶν, ἀλλὰ μόνην τὴν χρησιμότητα αὐτῶν τῇ ποιήσει. Οὐδὲν τοὐλάχιστον γνωρίζομεν ἔπος ποιηθὲν εἰς ἀνάμνησιν κοινοβουλευτικῶν ἀγώνων ἢ τῆς τεκτονικῆς τῶν καστόρων βιομηχανίας· περὶ οἱουδήποτε δὲ ἄλλου πράγματος ἐκτὸς ψήφων καὶ λίθων οὔτε φροντίζει οὔτε θέλει ν' ἀκούσῃ ὁ σήμερον Ἕλλην. Ταῦτα παρεδέχετο καὶ ἐθρήνει ἐν τοῖς προλόγοις του καὶ ταῖς ἰδιωτικαῖς ἐπιστολαῖς ὁ ψάλτης τῆς «Φροσύνης». Πολλάκις ὅμως κατελαμβάνετο ἐκ τοῦ θεάματος τούτου ὑπὸ τοιαύτης ἀθυμίας, ὥστε ἐπέμενε νὰ κλείῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Ὡς ἐν τῇ τραγῳδίᾳ τοῦ Ῥακίνα ἡ ἐρωμένη τοῦ Ἱππολύτου,

«Νεκρὸν τὸν βλέπει πρὸ ποδῶν καὶ ζῶντα τὸν ἐλπίζει»,

οὕτω κἀκεῖνος ἰσχυρίζετο ὅτι τὸ κλέφτικον ἰδανικόν του «εἰς μόνην τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὰ κυ»ριώτερα κέντρα τῆς Ἑλλάδος ἀπέθανεν, ἀλλὰ »ζῇ ἔτι εἰς Βάλτον, Ξηρόμερον, Λοκρίδα, Ἤπειρον »καὶ Αἰτωλίαν». Ἀλλὰ δύναται ἄρα νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰδανικὸν ἔθνους τινὸς τὸ μὴ ζῶν «οὔτε »ἐν τῇ πρωτευούσῃ οὔτε εἰς τὰ κυριώτερα αὐ»τοῦ κέντρα;» Πῶς δὲ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ζῶντα, ἤθη, παραδόσεις, γλῶσσαν καὶ ἔθιμα, τὰ ὁποῖα ἀναγκάζεται ὁ ποιητὴς ἀνὰ πάντα στίχον νὰ σαφηνίζῃ διὰ σχολίων καὶ ἐνίοτε διὰ μεταφράσεως εἰς ἄλλην γλῶσσαν, ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ Σατωβριάνδος διὰ τῶν σημειώσεων τῶν «Μαρτύρων» τὰ ἤθη καὶ τὰς τελετὰς τῶν Δρυΐδων καὶ Εὐάγων τῆς παναρχαίας Ἀρμορικῆς; Μετ' ἀδιηγήτου δὲ ταπεινώσεως καὶ φλέγοντος ἐρυθήματος ἐπὶ τῆς παρειᾶς ἀναγκαζόμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν σχολίων τούτων δὲν εἶναι περιττὰ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς «*πρωτευούσης καὶ τῶν σπουδαιοτέρων ἑλληνικῶν κέντρων*». Τὰ κλέφτικα τραγούδια οὐδεὶς σήμερον ἀναγινώσκει πλὴν τῶν κουτοφράγκων, εἰδικοῦ τινος Σάθα ἢ ἰδιοτρόπου Ζαμπελίου. Ἂν δέ, κατὰ τὸ θεώρημα τοῦ Ἄγγλου Βένθαμ, πρέπει πρὸς ἐκτί-

Digitized by Google

μησιν τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων νὰ λαμβάνεται ἐξωτερική τις αὐτῶν ἐκδήλωσις ἐπιδεκτικὴ μαθηματικῆς καταμετρήσεως, νομίζομεν ὅτι ὡς τοιοῦτον ἀκριβὲς μέτρον τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς παρούσης γενεᾶς πρὸς τὰ ἔργα τῆς προηγηθείσης δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ μηνιαία δωδεκάδραχμος ἀποζημίωσις,ἣν καταβάλλει τὸ ἔθνος εἰς τὴν μητέρα τοῦ Διάκου, διὰ τὴν ὄπτησιν τοῦ υἱοῦ της. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἐκφαυλισθέντων τούτων κέντρων ἂν μεταβῶμεν εἰς αὐτὴν τὴν κοιτίδα τοῦ ἀρματωλισμοῦ, πολὺ φοβούμεθα μὴ εὕρωμεν καὶ ἐν Ἠπείρῳ τὰ πράγματα καὶ τὰ αἰσθήματα ἱκανῶς μεταβληθέντα. Οἱ ἁρματωλοὶ καὶ κλέπται ἀπετέλουν ἐκεῖ εἶδός τι στρατιωτικῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἐνόπλου φρουρᾶς τῆς κιβωτοῦ τῶν ἐθνικῶν ἐλπίδων. Ἀλλ' ὁλόκληρος ἡ τάξις αὕτη μετηνάστευσεν εἰς τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀγῶνος· καὶ οὕτως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπωρφανίσθη ἡ Ἤπειρος τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἰδανικοῦ αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ λέοντες ἐκεῖνοι ἐξεφυλλίσθησαν παρ' ἡμῖν καὶ ἐγέννησαν συνταγματικοὺς σκύμνους, κατ'οὐδὲν διαφέροντας τῆς ἐπιλοίπου γενεᾶς τῶν λάλων τεττίγων καὶ οἰκοδομητικῶν καστόρων. Πληρέστατα συμμεριζόμεθα τὴν γνώμην τοῦ Βαλαωρίτου ὅτι μόνη παρ' ἡμῖν πηγὴ ἀληθοῦς ποιήσεως εἰσὶν αἱ ἀναμνήσεις τοῦ ἀγῶνος· τὴν πηγὴν ὅμως ταύτην οὔτε ῥέουσαν βλέπομεν ἐν ὑπαίθρῳ οὔτε ἀκούομεν τὸ κελάρυσμά της· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ποιητὴς ὁμολογεῖ ἐν τοῖς προλόγοις του ὅτι πρὸς ἀνεύρεσιν ὕδατος ζῶντος ἠναγκάσθη «*ν' ἀνασκάψῃ* τὸ ἔδαφος τῆς Ἠπείρου». Παράδοξος καὶ ὄντως λυπηρὰ εἰς χείλη ποιητοῦ εἶναι ἡ λέξις *ἀνασκαφή*, ἡ κατατάσσουσα ἔργα χθεσινὰ μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτήτων. Διὰ τῆς φοβερᾶς ταύτης λέξεως συνδέει μὲν ἀμέσως τοὺς ἀγωνισθέντας ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μαραθῶνι πρὸς τοὺς ἥρωας τῆς Γραβιᾶς καὶ τοῦ Σουλίου, ἀλλὰ συγχρόνως καθιστᾷ καταφανὲς τὸ μέγεθος τοῦ χάσματος, ὅπερ χωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τούτων. Ὡς τῶν «Περσῶν» τοῦ Αἰσχύλου, οὕτω καὶ τῶν «Μνημοσύνων» ὁ ἀναγνώστης, συγκρίνων τὴν τότε πρὸς τὴν σήμερον Ἑλλάδα, ἀναγκάζεται νὰ θεωρήσῃ ἀμφότερα τὰ ποιήματα ὡς ἀρχαϊκὰ καὶ ν' ἀνακράξῃ μετὰ τοῦ Βύρωνος,

'T is Greece, but living Greece no more!

* * *

Ὑπολείπεται ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν καὶ ὑπὸ καθαρῶς τεχνικὴν ἔποψιν τὸ ποιητικὸν κληροδότημα τοῦ ἀποθανόντος. Τὴν περὶ τούτου γνώμην ἡμῶν δὲν δυνάμεθα κάλλιον νὰ συνοψίσωμεν ἢ λέγοντες ὅτι τὸν ποιήσαντα τὰ «Μνημόσυνα», τὸν «Διάκον» καὶ τὴν «Φροσύνην» θεωροῦμεν ὡς τὸν ἄριστον μαθητὴν τοῦ Βίκτωρος Οὑγῶ, δυνάμενον καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν διδάσκαλον νὰ συγκριθῇ κατὰ τὸν ἀμέτρητον πλοῦτον τῆς φαντασίας καὶ τὴν ἀφειδῆ τοῦ θησαυροῦ τούτου σπατάλην. Τὴν στενὴν ἄλλως ταύτην συγγένειαν καὶ ἐπιρροὴν τοῦ Γαλάτου ἐπὶ τῆς Μούσης αὐτοῦ ἔσπευδεν ὁ ἴδιος μετ' εἰλικρινοῦς προθυμίας νὰ ὁμολογήσῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει: «Χωρὶς νὰ τὸ θέλω», ἔγραφεν ἡμῖν πέρυσιν, «ἔλαβα παρὰ τοῦ Οὑγῶ τὴν *μανίαν* »τῶν ἀντιθέσεων καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀφίνω »τὴν φαντασίαν μου νὰ τρέχῃ ἀχαλίνωτος ἀπὸ »ῥυτῆρος ὅπου θέλει.» Ἐκ μετριοφροσύνης βεβαίως παρωμοίασεν ὁ ποιητὴς τὴν φαντασίαν του πρὸς τρέχοντα μόνον ἵππον, λησμονήσας ὅτι ὁ Πήγασός του ἔχει καὶ πτερά. Ὁ μετ' αὐτοῦ ὅμως συνεπιβαίνων τοῦ φοβεροῦ ζώου ἀναγνώστης ἀδύνατον εἶναι νὰ λησμονήσῃ τοῦτο, ἀναγκαζόμενος ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ ὑπερβαίνῃ χάσματα καὶ ἀβύσσους δι' ἁλμάτων, ἅτινα δὲν φαίνονται ἄνευ πτερύγων κατορθωτά. Ὁ ἄτακτος οὗτος καὶ ὄντως ἀχαλίνωτος, ὁτὲ μὲν ἐπὶ γῆς ὁτὲ δ' ἐναέριος δρόμος, κουράζει μὲν πολλάκις καὶ ἐνίοτε ζαλίζει, ἀφ' ἑτέρου ὅμως καταθέλγει διὰ τῆς θαυμαστῆς ποικιλίας τῶν διαδεχομένων ἀλλήλας μετ' ἀστραπιαίας ταχύτητος ὀπτασιῶν. Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι τὰ ὡραῖα ταῦτα πράγματα δὲν προφθάνει τις πάντοτε νὰ διακρίνῃ σαφῶς, καὶ τότε μόνον λυπεῖται διὰ τὴν ἔλλειψιν χαλινοῦ. Αἱ πλεῖσται τῶν περιγραφῶν τοῦ Βαλαωρίτου δὲν ὁμοιάζουσιν οὔτε ἀνάγλυφα, ὡς αἱ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, οὔτε γνωστόν τι εἶδος ζωγραφίας, πολὺ δὲ μᾶλλον ὡραίαν σκηνογραφίαν τρέμουσαν εἰς τὰ ὕδατα διαυγοῦς μέν, ἀλλὰ σπανίως ἀκινητούσης λίμνης. Ὡς ἔτυχε καὶ ἄλλοτε νὰ εἴπωμεν, ἑκάστη τῶν μεταφορῶν αὐτοῦ εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἐναργὴς καὶ ζωηροτάτη, τὸ πλῆθός των ὅμως τοσοῦτον, ὥστε συμπλέκονται πρὸς ἀλλήλας ὡς κλάδοι παρθένου δάσους καὶ ἐπέρχεται τότε ῥωμαντικόν τι σκιόφως, ἐν ᾧ βλέπομεν κινούμενα παντοῖα ἔτι ῥωμαντικώτερα πλάσματα: βουνὰ ἀνταλλάσσοντα φιλήματα καὶ γεννῶντα ἥρωας συλληφθέντας ἐκ τοῦ ἀσπασμοῦ τούτου· πτερωτὰ δακτύλια ἀναβαίνοντα εἰς οὐρανόν, ῥάσα καλογήρων ἀρμενίζοντα εἰς τὸν αἰθέρα, ἀγορεύοντας βράχους, ἀνθρωπόμορφα δένδρα, κύματα σκορπίζοντα μαῦρον ἀφρόν, βρυκόλακας, δράκοντας, κατακλείδια, ἀνεραΐδας καὶ παντοῖα ἄλλα φαντάσματα. Οὐδένα ἐγνωρίσαμεν ποιητὴν οὔτε πλείονα γράψαντα ἐν τοῖς προλόγοις του κατὰ τοῦ ῥωμαντισμοῦ οὔτε ῥωμαντικώτερον τοῦ Βαλαωρίτου. Οὐδ' αὐτὴ τῶν Γερμανῶν ἡ «mondbeglaenzte zaubernacht» περιέχει πλείονας ἢ φοβερωτέρους τῶν ἰδικῶν του δραπέτας τοῦ ἄλλου κόσμου. Παρὰ συνήθει στιχοπλόκῳ ταῦτα ἤθελον φανῆ ἁπλῶς τερατώδη καὶ ἐνίοτε ψυχρά. Ἀλλ' ὡς ὁ Ὄφμαν, ὁ Ἀρνίμ, ὁ Ἐδγάρδος Πόου καὶ οἱ ἄλλοι ἔξοχοι μαγγανευταί, οὕτω καὶ ὁ Λευκάδιος ποιητὴς κατορθόνει

Digitized by Google

νὰ προδιαθέσῃ ἡμᾶς οὕτως, ὥστε τὰ ἰνδάλματα ταῦτα δὲν κρίνομεν δι' ὀφθαλμοῦ ἐγρηγορότος, ἀλλὰ βλέπομεν αὐτὰ ὡς ἐν ὀνείρῳ. 'Απίθανα δὲ ὀνείρατα δὲν ὑπάρχουσιν, ἐν ὅσῳ εὑρίσκεταί τις ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ἀφοῦ ἐξυπνήσῃ. Καὶ τότε ὅμως δὲν πρέπει νὰ κρίνῃ τὸ ποιητικὸν ὄνειρον ἐκ τῶν συστατικῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἣν ἐπροξένει αὐτῷ, ἐνῷ τὸ ἔβλεπε. Τὸ καθ' ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν ἀνερυθριάστως ὅτι, ἐνῷ οἱ «*σεληνοφώτιστοι ἀστέρες*» αἱ «*συνιστῶσαι σάρκα ψυχαί*», οἱ «*βοῶντες νεκροί*» καὶ τὰ ἄλλα τοιαῦτα ἐφόδια καθαρευόντων τινῶν μουσοπόλων ἐπροξένησαν ἀείποτε γέλωτα, ὁ *Θανάσης Βάγιας* τοῦ Βαλαωρίτου, ὁ *Λάμπρος* τοῦ Σολωμοῦ καὶ ὁ *Βρυκόλαξ* τοῦ χιακοῦ ᾄσματος προξενοῦσιν ἀπ' ἐναντίας νευρικόν τι ῥῖγος, οἷον ᾐσθανόμεθα παῖδες ὄντες, ἂν τυχὸν ἐσβύνετο ἡ λυχνία πρὶν κοιμηθῶμεν. Ὅπως δὲ μὴ ὑποθέσῃ τις ἡμᾶς φιλοπροσωποῦντας, σπεύδομεν εὐθὺς νὰ προσθέσωμεν ὅτι τοῦτο ἀποδίδομεν οὐ μόνον εἰς τῆς ποιήσεως τὴν ὑπεροχήν, ἀλλὰ κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῆς δημώδους γλώσσης, ἀποτεινομένης ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν καρδίαν δι' ἤχων, τοὺς ὁποίους συνειθίσαμεν παιδιόθεν νὰ συνδέωμεν μετὰ συγκινήσεων καὶ αἰσθημάτων, ἐνῷ τὸ ποικίλον κρᾶμα σολοικισμῶν καὶ ξενισμοῦ, ὅπερ καλεῖται καθαρεύουσα, ἀποτείνεται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς μόνην τὴν διάνοιαν, ἥτις τέρατα δὲν χωνεύει. 'Αλλ' οὐδὲ παρ' αὐτῷ τῷ Βαλαωρίτῃ θαυμάζομεν ὡς ἀρετὴν τὴν τερατολογίαν, θεωροῦντες ἀπ' ἐναντίας τὴν πιθανότητα καὶ συμμετρίαν ὡς ἀπαραίτητα συστατικὰ παντὸς τελείου καλλιτεχνήματος· ἐκ τούτου ὅμως ἄδικον ἤθελεν εἶναι νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι, καὶ ἐν ἐλλείψει τῆς τοιαύτης τελειότητος, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἔργον ἀξίαν, καὶ μάλιστα μεγάλην. Οἱ κάλλιστοι πίνακες τοῦ πρώτου ἴσως τοῦ αἰῶνος ζωγράφου Εὐγενίου Delacroix καὶ πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἔργα τοῦ ἱσπανοῦ Γόϊα παριστῶσι συμπλέγματα ἀνθρώπων οἵτινες, ἂν ἐλάμβανον ἐκ θαύματος ζωήν, οὔτε ἐπὶ ἴσων σκελῶν ἤθελον δυνηθῆ νὰ στηριχθῶσιν οὔτε εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον νὰ συγκύψωσι τοὺς δύο συγχρόνως ὀφθαλμούς. 'Αλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες τοῦ 'Ρουβένς εἶναι κολοσσοὶ σαρκός, καὶ αἱ Παναγίαι τοῦ Κιμαβούη πυραμίδες ὀστέων καὶ πλείστων ἄλλων πάσης ἐποχῆς καλλιτεχνῶν τὰ ἔργα, κρινόμενα κατὰ τοὺς στοιχειώδεις κανόνας τῆς πλαστικῆς καὶ τῆς ἀνατομίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸ πῦρ. Εἰς τοιαύτην μόνον πυράν, ἂν εὑρεθῇ ποτε 'Ηρόστρατος στέργων νὰ τὴν ἀνάψῃ, δυνάμεθα νὰ ῥίψωμεν μετὰ τῶν ποιημάτων τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ, τοῦ Ἵμμερμαν, καὶ τοῦ Θεοφίλου Γωτιὲ καὶ τοὺς στίχους τοῦ Βαλαωρίτου. Καὶ τότε ὅμως οὐχὶ ἅπαντας, διότι πολλαχοῦ ἡ ἔμφυτος τῷ Ἕλληνι πλαστικότης ὑπερισχύει τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Οὐγώ, καὶ ἀντὶ ὁρμαθοῦ μεταφορῶν μεταχειρίζεται ὡς ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Δάντης μίαν μόνην. Τότε δὲ πρὸ πάντων ἀρέσκει ἡμῖν τὸ ᾆσμα τοῦ Λευκαδίου. Τοιαύτη εἶναι ἡ πρώτη στροφὴ τοῦ *Μνημοσύνου* τοῦ Στεφάνου Μεσσαλᾶ:

Ὥργονε ὁ Χάρος, ὥργονε τὴ γῆ ποῦ τόνε τρέμει.
Τ' αὐλάκιά του εἶναι μνήματα, τὰ μαῦρά του τὰ βῴδια
Φυσομανοῦν στὸ κέντημα τῆς ἄσπλαγχνης βουκέντρας.

Τοιοῦτοι καὶ οἱ ἔναυλοι ἐν πάσῃ μνήμῃ τέσσαρες πρῶτοι στίχοι τῆς «*Φροσύνης*»:

'Επέσανε τὰ Γιάννινα σιγὰ νὰ κοιμηθοῦνε,
'Εσβύσανε τὰ φῶτά τους, ἐκλείσανε τὰ μάτια
Ἡ μάνα σφίγγει τὸ παιδὶ βαθειὰ στὴν ἀγκαλιά της
Γιατ' εἶναι χρόνοι δύστυχοι καὶ τρέμει μὴ τὸ χάσῃ.

Τοιαύτη καὶ ὁλόκληρος ἡ προτελευταία τοῦ ποιήματος στροφή, ἥτις ἔπρεπεν ἴσως νὰ ἦναι τελευταία:

Κάμνει στεφάνια τὸ νερὸ ποῦ ἐκτείνονται πλαταίνουν
Καὶ στὰ ποδάρια τοῦ 'Αλῆ νὰ ξεψυχήσουν πηγαίνουν.
Λὲς καὶ τὸ κῦμα τὴ νεκρὴ σὰ νύφη του ἀγκαλιάζει
Καὶ μὲ στεφάνια ἀπὸ νερὸ τὸ γάμο του γιορτάζει κτλ.

Οὐχὶ βεβαίως ἄψογον κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν στιχουργίαν, ἀλλ' ἀπαράμιλλον κατὰ πατριωτικὸν αἴσθημα, φαίνεται ἡμῖν καὶ τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ αὐτοῦ ποιήματος:

Πόσαις φοραῖς ἀπὸ μακρὰν ἀνήλικο παιδάκι,
Μὲ δακρυσμένο βλέφαρο, μ' ἀπόκρυφην ἐλπίδα,
Ὁ δύστυχος ἐκύτταξα τὴν καταχνιὰ τοῦ Πίνδου
Μοῦ ἐφαίνετο πῶς ἦτανε καπνὸς ἀπὸ τουφέκι
Κ' ἐπρόσμενα, κ' ἐπρόσμενα ν' ἀκούσω τὴ βοή του!

'Αλλ' ἀφοῦ τοσαῦτα εἴπομεν περὶ τοῦ ἀκράτου ῥωμαντισμοῦ τοῦ ποιητοῦ, μὴ στέργοντος νὰ ψαλλιδίσῃ τῆς φαντασίας του τὰ πτερά, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ παραθέσωμεν ἀπόγευμα καὶ τῆς τοιαύτης ἐμπνεύσεως, πρὸς τοῦτο δὲ ἐκλέγομεν τοὺς στίχους, τῶν ὁποίων αὐτὸς ὁ ποιητὴς συνίστα ἡμῖν ἐπιμόνως διὰ τῆς τελευταίας ἐπιστολῆς του τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν παραβολὴν πρὸς ὁμοίαν εἰκόνα ἐν τῷ «Κανάρῃ» τοῦ ἀπομονωθέντος σήμερον Παράσχου:

Βλαχάβα ποιὸς σ' ἐγέννησε, ποιὰ μάνα, ποιὸς πατέρας;
Ὁ Ὄλυμπος ἀγάπησε τὴν ὤμορφη τὴν Ὄσσα . . . .
Μιὰ νύχτα ἦταν ἄνοιξη, χαρὰ Θεοῦ γαλήνη . . . .
Κρυφομιλοῦνε τὰ βουνά, ὁλονυχτῆς ῥωτιῶνται.
Καὶ σὰν ἐβγῆκε ὁ Αὐγερινὸς κι' ἀρχίσανε τὰ ῥόδα
Νὰ ξεφυτρώνουν τῆς αὐγῆς ψιλὰ στὰ κορφοβούνια,
Ὁ Ὄλυμπος ἐκύτταξε τὴν ὤμορφη τὴν Ὄσσα,
Τὴν εἶδε ποῦ κοκκίνιζε σὰν ντροπαλὴ παρθένο,
Καὶ γέρνει, γέρνει τὴν κορφὴ καὶ τὴ φιλεῖ 's τὸ στόμα,
Κι' εὐθὺς μ' ἐκεῖνο τὸ φιλὶ ποῦναι ζωὴ καὶ φλόγα
'Ανάφτουν, ζωντανεύουνε τῆς νειόνυφης τὰ σπλάγχνα,
Καὶ δὲν ἐπέρασε καιρὸς, χρόνοι πολλοὶ καὶ μῆνες
Π' ἀκούστηκε σὰ μιὰ βοὴ μὲς τ' Ἄγραφα τὸν Πίνδο
Τ' ἁρματωλοῦ τὸ πάτημα τοῦ φοβεροῦ Βλαχάβα.

Οὐδόλως ἀρνούμενοι τὸν ἰδιόρρυθμον ῥωμαντισμὸν τῆς ἀνωτέρω ὀπτασίας, ὁμολογοῦμεν ἐν τούτοις ὅτι πολὺ μᾶλλον τῶν τοιούτων ἀχαλι-

Digitized by Google

νώτων πτερυγισμάτων ἀρέσκουσιν ἡμῖν παρὰ Βαλαωρίτῃ οἱ εὐάριθμοι ἐκεῖνοι στίχοι, περὶ ὧν ἐπιτρέπεται τῷ τεχνοκρίτῃ νὰ διστάζῃ, ἂν εἰς τὴν ῥωμαντικὴν πρέπει ἢ τὴν κλασικὴν κειμηλιοθήκην νὰ τοὺς ἀποθέσῃ. Προκειμένου δὲ καὶ μεταξὺ τούτων νὰ ἐκλέξωμεν, ἠθέλομεν προτιμήσει ἀδιστάκτως τὰς στροφάς, δι᾽ ὧν περιγράφεται ὁ ἵππος τοῦ Ἀλῆ, ἀποτελούσας τὸ στιλπνότερον ἴσως τῆς βαλαωριτείου ποιήσεως κομβολόγιον μαργαριτῶν:

Ἀκούει τὸν πόλεμο καὶ χλημητάει,
Τ' αὐτιά του τέντωσε, ἄγρια τηράει.
Ὀλόρθ' ἡ χήτη του, ὀλόρθ' ἡ ὀρά,
Λιγάει τὸ σῶμά του σὰν τὴν ὀχειὰ κτλ.

Πάντες οἱ κριτικοὶ ἐθαύμασαν τὴν ἐπινόησιν τοῦ Ὁμήρου, ὅστις ἀντὶ νὰ περιγράψῃ ὁ ἴδιος τὸ κάλλος τῆς Ἑλένης, ἐξεικόνισεν αὐτὸ ἐμμέσως διὰ τοῦ νεανικοῦ πόθου, ὃν ἡ θέα τῆς γυναικὸς ἀνῆψεν εἰς τὰ στήθη τῶν γερόντων τῆς Τρῳάδος. Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἡ ὁμηρικὴ αὕτη καλλονὴ ἐλλείπει ἀπὸ τῶν θαυμασίων τούτων στροφῶν. Ὡς οἱ Τρῳαδῖται τὴν Ἑλένην, οὕτω καὶ οἱ Σουλιῶται ἔτρωγον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ ἄλογον τοῦ Ἀλῆ:

Ὁ Λάμπρος τ' ὤβλεπε κι' ἀπὸ τὴ ζήλεια
Κρυφὰ ἀναστέναξε, δαγκάει τὰ χείλια.
«Ἄτι περήφανο νὰ σ' εἶχα 'γὼ
Μέσα 'ς τὰ Γιάννινα ἤθελα μπῶ!»

Πρὸς τὸ ὑπερήφανον τοῦτο ἄτι ἕνα μόνον ἵππον γνωρίζομεν δυνάμενον νὰ συγκριθῇ, τὸν τῆς Γραφῆς, ὅστις ἀκούων κἀκεῖνος τὸν πόλεμον, «*γαυριᾷ, ἐκπορεύεται εἰς πεδίον καὶ σάλπιγγος ἠχούσης ἐρεῖ· Εὖγε!*»

Ἐν ἀρχῇ τοῦ «Ἀστραπόγιαννου» εὑρίσκομεν ἑτέραν οὐχ ἧττον ἐναργῆ ὁμοιότητα πρὸς τὴν θαυμασθεῖσαν εἰκόνα τῶν *Ψαλμῶν* «*ἡ ὁδὸς αὐτοῦ σκότος καὶ ὀλίσθημα καὶ ἄγγελος διώκων αὐτόν.*» Οὕτως ἐδιώκετο ἐν ζοφερᾷ νυκτὶ ἐπὶ ἀτραποῦ ἐκ τοῦ αἵματος ὀλισθηρᾶς καὶ ὁ δυστυχὴς Λαμπέτης ὑπὸ σπείρας Ἀλβανῶν:

Τὸ αἷμά του ἔβαφε τὸ μονοπάτι.
Ἐμπρὸς τρισκότεινο καὶ πίσω ἐχθροί.

Ὡς τοῦ Σολωμοῦ καὶ ἐν γένει τῶν ἑπτανησίων ἔχει ἐνίοτε καὶ τοῦ Λευκαδίου ἡ ποίησις συγγένειάν τινα πρὸς τὸν Δάντην. Ἐν τῷ τρίτῳ ᾄσματι τῆς «Φροσύνης» παριστάμεθα εἰς βδελυρὰν σκηνὴν εὐθύμων Λιάπηδων, διασκεδαζόντων δι᾽ ἀνθρωπίνων λειψάνων καὶ ποδοκοιλούντων νεοκόπους κεφαλάς. Ἐνῷ οὕτω παίζουσιν οἱ πατέρες, τ' ἄξια τούτων τεκνία ἁμιλλῶνται,

Ποιὸ κεφαλαῖς περσότεραις σκληρὰ νὰ πρωταρπάξῃ,
Γιὰ νὰ ταῖς βάλῃ ἐπανωταῖς νὰ κτίσῃ πυραμίδα
Ποιὸ δέρνει τοὺς συντρόφους του μὲ σκοτωμένου χέρι.

Εἰσελθόντος δὲ εἰς τὴν αὐλὴν τυφλοῦ γέροντος νὰ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην, ῥίπτουσι τὰ λυκόπουλα ταῦτα εἰς τὴν τρέμουσαν ἐκ τοῦ ψύχους παλάμην του ἀναμμένον ἄνθρακα καὶ τεμάχιον πτώματος,

Καὶ τόνε διώχνουν σκούζωντας: «Ψῆσέ το νὰ χορτάσῃς!

Διὰ τοιαύτης σειρᾶς εἰκόνων ἐφρόντισε καὶ ὁ Δάντης νὰ προδιαθέσῃ τὸν ἀναγνώστην πρὶν ἢ ἐπιφωνήσῃ τὸ πολύκροτον ἐκεῖνο,

O Pisa vituperio delle genti!

Ὁ δὲ ἀναγνώστης τῆς «Φροσύνης» καὶ μόνος ἐν ἐλλείψει τοῦ ποιητοῦ ἤθελεν ἀνακράξει,

Γιάννινα, μαῦρα Γιάννινα, πῶς σᾶς βαστάει ὁ κόσμος!

Τοιαύτη εἶναι ἡ βαλαωρίτειος ποίησις, σπανίως μὲν ἴσως ἐκτυλίσσουσα μακρὰς σειρὰς τελείων στίχων, ἀλλ᾽ ἔτι σπανιώτερον ἐμπνεύσεως καὶ δυνάμεως ἐνδεής. Ἡ δύναμις μάλιστα ἀποτελεῖ τὸ ἐναργέστερον αὐτῆς χαρακτηριστικόν. Πάσης ἀρετῆς ὑπάρχουσι βεβαίως διάφοροι βαθμοί, ὡς καὶ ἄνισα τὸ ὕψος ὁμοιογενῆ δένδρα· οἱαδήποτε ὅμως καὶ ἂν ὑποτεθῇ τοῦ ποιητικοῦ ἀναστήματος ἡ διαφορά, νομίζομεν ὅτι ὁ ψάλτης τῆς *Φροσύνης* δικαιοῦται νὰ συγκαταταχθῇ μετὰ τοῦ διδασκάλου του Βίκτωρος Οὐγὼ εἰς τὴν γενεὰν τῶν μεγαλοστόμων ἀοιδῶν. Ἂν ζήσας ἐν ἀτυχεστάτῃ μεταβατικῇ ἐποχῇ, ἥτις οὔτε ἰδανικὸν οὔτε κἂν γλῶσσαν ἔχει, δὲν ἠδυνήθη νὰ κληροδοτήσῃ ἡμῖν ἐφάμιλλόν τι τῶν *Φθινοπωρινῶν φύλλων* καὶ τῶν *Ἀνατολικῶν ᾀσμάτων*, ἀφ᾽ ἑτέρου ἀναδεικνύεται πολλάκις ἐν ἀτελεστέροις ἔργοις ἀνώτερος κατὰ τὸ αἴσθημα τοῦ μεγαλορρήμονος Γαλάτου. Οἱ τοσαύτας ὁμοιότητας ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους δύο οὗτοι ποιηταὶ διαφέρουσι κατὰ τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν Οὐγὼ εἶναι ἐξ ὅλων τῶν ποιητῶν τῆς ἑσπερίας ὁ ἐλάχιστα παθὼν ἐκ τῆς ἀπελπιστικῆς νόσου, ἥτις νέμεται σήμερον πᾶσαν ὄντως ποιητικὴν καρδίαν, ὁ δὲ Βαλαωρίτης ὁ μόνος ἴσως βασανισθεὶς ὑπ᾽ αὐτῆς μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. Ἐνώπιον ἡμῶν ἔχομεν τριακοντασέλιδον ἐπιστολήν του, τὴν ποιητικὴν ἴσως αὐτοῦ διαθήκην, ἣν περαίνει ὡς ἀκολούθως[1]: «Ὁ Bouchut περιέγραψε μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας τὸ νέον νόσημα τοῦ αἰῶνος *νευροσισμὸν* (nevrosisme) τοῦ ὁποίου πρῶτα θύματα εἶναι οἱ ποιηταί.... Αἰσθάνομαι ὅτι νόσος βαρυτάτη, ἀλλόκοτος, ἀθεράπευτος, εἶναι αὐτὴ καθ᾽ ἑαυτὴν ἡ ποιητικὴ διάθεσις. Πᾶσα στιγμὴ ἐμπνεύσεως εἶναι δι᾽ ἐμὲ στιγμὴ παραφροσύνης καὶ ὅλος ὁ ὀργανισμός μου πάσχει δεινῶς ἐκ τῆς πυρακτώσεως τῆς φαντασίας. Οἱ καρδιακοὶ παλμοί, οἵτινες θὰ μὲ φέρουν ὀγλήγωρα εἰς τὸν τάφον, εἶναι τὸ μόνον μου κέρδος ἐκ τῆς ποιητικῆς διαθέσεως». Καὶ πρὸ τῆς ἐξομολογήσεως ὅμως ταύτης, πολλάκις ᾐσθάνθημεν ἀναγινώσκοντες τοὺς στίχους του, ὅτι ἦσαν ἐκ τῶν πληρονομένων ἀκριβὰ κατὰ τὸν πε-

1. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην δὲν κρίνομεν εὔλογον νὰ δημοσιεύσωμεν, μὴ προφθάσαντες νὰ ζητήσωμεν τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν, καὶ ὡς περιέχουσαν πλὴν τῶν γενικῶν καὶ πλείστας περὶ ζώντων προσώπων κρίσεις.

Digitized by Google

ζὸν τοῦτον αἰῶνα, ὅτε ὁ ποιητὴς δὲν εἶναι ὡς πρὶν αἰόλειος λύρα ἠχοῦσα ἐκ τῆς περιπνεούσης αὔρας, ἀλλ'ἀναγκάζεται ν'ἀνασκάψῃ τὰ σπλάγχνα του πρὸς ἀνεύρεσιν ποιητικῆς ἰκμάδος. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ ῥηθῇ πρὸ πάντων περὶ τοῦ ψάλτου τῆς *Φροσύνης*, ὅςις πλὴν τῆς ἡλικίας οὐδὲν εἶχε κοινὸν οὔτε ὡς ἄνθρωπος οὔτε ὡς ποιητὴς πρὸς τὴν παροῦσαν γενεάν. Ὅπως ἐν τῷ ποιήματί του ἐκυοφόρησεν ἡ Ὄσσα εἰς τὰ σπλάγχνα της τὸν Βλαχάβαν *χρόνους πολλοὺς καὶ μῆνες*, οὕτως ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι ἀνέβαλλε καὶ ἡ μήτηρ του νὰ γεννήσῃ αὐτὸν ἐπὶ ἥμισυν τοὐλάχιστον αἰῶνα, ὅτε ἦτο πλέον ἀναχρονισμός. Ἀληθεῖς σύγχρονοι τοῦ ἐρημίτου τῆς Μαδουρῆς ἦσαν οἱ ὑπ' αὐτοῦ ἀνασκαφέντες ἁρματωλοὶ καὶ κλέφται μεθ' ὧν συνέζῃ ἐν διηνεκεῖ ὀνείρῳ. Πρὸς δὲ τοὺς σήμερον ἀνθρώπους οὐδέποτε ἦλθεν ἡ Μοῦσά του εἰς ἐπαφήν, ἀλλ'ἅπαξ μόνον ἡ πυγμή του. Πολὺ ἐν τούτοις φοβούμεθα ὅτι ὁ ποιητικὸς ἀντιπρόσωπος γενεᾶς τινος δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐμφορῆται αἰσθημάτων εὐγενεστέρων τῶν ἐπικρατούντων περὶ αὐτόν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ αἰσθάνεται ζωηρότερον τῶν ἄλλων ὅσα αἰσθάνονται ὅλοι. Ἂν ἀκμαία ἔμπνευσις καὶ πλοῦτος φαντασίας θεωρηθῶσιν ἀρκοῦντα ὅπως ὀνομασθῇ τις ἐθνικὸς ποιητής, τοιοῦτον βεβαίως πρέπει ν' ἀναγορεύσωμεν τὸν Βαλαωρίτην· ἂν ὅμως ἀπαιτεῖται πλὴν τούτου καὶ νὰ ὑμνήσῃ αἰσθήματα ζῶντα ἐν πάσῃ καρδίᾳ, ἡμεῖς τότε πταίομεν καὶ οὐχὶ ἐκεῖνος, ἂν ἐλλείπει ἀπὸ τῶν ποιημάτων του τὸ τελευταῖον τοῦτο, καὶ μόνον τοῦτο τὸ προσόν.

Ε. Δ. Ροΐδης.

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

ὡς ἱστορικός.

Ἂν τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν *οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος* ἐφαρμοσθῇ εἰς τὰ ἔθνη, θὰ εὕρωμεν περὶ τοῦτο μάλιστα διαφέροντας τοὺς κατὰ φύσιν ζῶντας ἀγρίους τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν ἄνευ ἀναμνήσεων καὶ ἐλπίδων μέλλοντος βιοῦσιν ἐφ' ἡμέραν, ἀμνημονοῦντες τῆς χθὲς καὶ ἀφροντιστοῦντες περὶ τῆς αὔριον, μόλις που δὲ περὶ παρόντος τινὸς ἐφημέρου ἐπιεικῶς μεριμνῶντες, οἱ δ' ἐξηυγενισμένοι λαοὶ καλλύνουσι μὲν ὡς εὐσχημότατα τὸ παρόν, διὰ δὲ τῆς ζωηρᾶς ἀναπαραστάσεως τῶν ἐν τῷ παρελθόντι τυχῶν διδάσκονται καὶ ποδηγετοῦνται πρὸς μέλλον, ὅπερ προσπαθοῦσιν ὡς εὐκρινέστατα νὰ προδιαγράψωσι. Μνήμη καὶ ἐλπὶς εἶνε ἡ συνωρὶς ἡ σύρουσα τὸ ἅρμα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐντεῦθεν πηγάζουσι τἀληθῆ δῶρα τῆς ζωῆς, τὰ κάλλη τοῦ λόγου καὶ τῆς τέχνης, ἡ ἀγάπη τῆς δόξης καὶ ὁ στέφανος τῆς νίκης. Δὲν εἶχον ἄρα ἄδικον οἱ ἀρχαῖοι πλάσσοντες τὰς Μούσας θυγατέρας τῆς Μνημοσύνης. Εἶνε λοιπὸν ἀδελφαὶ ἡ Κλειὼ καὶ ἡ Πολύμνια, ἡ ποίησις καὶ ἡ ἱςορία. Ἀντιμάχονται μέν ποτε καὶ ἔχουσιν οὐ σπανίως αὐτόχρημα ἀντίθετον τὸν δρόμον, ἀλλὰ πολλάκις ἔχουσι τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος, διαφυλάττουσαι εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὸ παρελθὸν ὡς γνήσιαι τῆς Μνημοσύνης θυγατέρες. Καὶ ἡ μὲν ἐπιβολὴ εἶνε ἐν τούτῳ ἡ αὐτή, διάφορος δὲ παρ' ἑκατέρας τῆς ἐκτελέσεως ὁ τρόπος. Ἡ μὲν ἱστορία ἐπιτελεῖ τὸ ἔργον σοβαρευομένη καὶ ἀδέκαστος, οὐδὲ παρεκκλίνουσα τῆς εὐθείας. Εἶνε ἀμειδὴς Νέμεσις μᾶλλον ἢ συμπαθὴς Ἀθηνᾶ, διὰ τοῦ λευκοῦ κυάμου ἀθωόνουσα τὸν Ὀρέστην. Ἀλλοία ἡ ποίησις· βαίνει χαρίεσσα, ἀνθοστεφής, παρατρεπομένη ἐνίοτε τῆς ὁδοῦ τοῦ ἀληθοῦς χάριν τοῦ ὡραίου. Πειρᾶται πάντοτε νὰ μειδιᾷ, ὅταν δέ ποτε ἀναγκασθῇ νὰ δακρύσῃ, ὁμοιάζει τὴν κόρην ἐκείνην τοῦ μύθου, ἥτις ἐδάκρυε μαργαρίτας.

Ἡ δὲ συνένωσις τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἱστορίας ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἀνδρί, ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἔργῳ, ὅσον εἶνε εὐχάριστος διότι ὑπογλυκαίνει μὲν τὴν αὐστηρότητα τῆς ἱστορίας, καθιστᾷ δὲ σπουδαίαν τὴν ποίησιν, ἄλλο τόσον εἶνε καὶ ἐπισφαλής, διότι κινδυνεύει ἡ μὲν ἱστορία, ὑπερκοσμηθεῖσα ὑπὸ τῶν ποιητικῶν ἀνθέων, νὰ καταστῇ ἀπαραγνώριστος, ἡ δὲ ποίησις, καταθέσασα τὸν ἐλαφρὸν αὐτῆς πέπλον, νὰ ὑποδυθῇ τὸν βαρὺν μανδύαν τῆς Κλειοῦς. Δυνατὸν νὰ συμβῇ ὥστε ποιητὴς ἱστορῶν ἢ ἱστορικὸς ποιῶν νὰ μὴ εἶνε οὔτε ἱστοριογράφος ἀξιόπιστος οὔτε ποιητὴς θυρσοφόρος. Διὰ ταῦτα πρέπει νὰ ἐξετασθῇ τῶν συνενούντων τὰς δύο μούσας ἡ ἱστορικὴ καὶ ἡ ποιητικὴ δύναμις χωριστά. Δὲν εἶνε δὲ σπάνιοι ἄνδρες ποιηταὶ ἀντλήσαντες τὴν ποιητικὴν αὐτῶν ὕλην ἐκ τῆς ἱστορίας ἢ ἱστορικοὶ ποιητικῶς πραγματευθέντες τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν.

Τῶν δὲ παρ' ἡμῖν ποιητῶν ἐκεῖνος ὅςτις σχεδὸν μόνος ἠσχολήθη περὶ τὴν ἱστορικὴν ἔρευναν εἶνε ὁ Βαλαωρίτης. Συνέχεται δὲ τοῦτο μετ' αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως τῶν ποιήσεων αὐτοῦ καὶ μετὰ τῆς ἐποχῆς, ἧς τὴν ἐξύμνησιν ἀνέλαβε μετ' ἀγάπης, λέγομεν δὲ τοὺς χρόνους τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος καὶ τὴν ἀμέσως αὐτῶν προηγηθεῖσαν περίοδον τῶν μαρτυρίων.

Ἡ περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων τούτων ἐνδιατριβὴ τοῦ Βαλαωρίτου ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἰδέας ἣν εἶχε σχηματίσει περὶ τοῦ προορισμοῦ τῆς ποιήσεως παρ' ἡμῖν. «Θεμέλιον τῆς νέας ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἔγραφεν ἐν τῷ προλόγῳ τῆς »Κυρᾶς Φροσύνης, πρέπει νὰ ἦναι ἡ πιστὴ ἐξιστόρησις τῶν παθημάτων καὶ τῶν μαρτυρίων »τοῦ ἔθνους, ἡ διηνεκὴς τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς »τὸν ξενισμὸν πάλη . . . . . Ἐντὸς τῶν ὁρίων »τούτων πρέπει νἀνιχνεύσωμεν καὶ τὴν ἀληθῆ »πηγὴν τῆς ἡμετέρας ποιήσεως, ἥτις πρὶν ἢ με»ταβληθῇ εἰς λυρικὴν ἢ δραματικήν, ὀφείλει »νὰ λάβῃ ἡρωϊκήν, τουτέστιν ἐπικὴν μορφήν· «λέγων δὲ ἐπικήν, ἐννοῶ τὴν ποίησιν, ἥτις ἀνε-

Digitized by Google

»ξαρτήτως ἰδιαιτέρων τινῶν κανόνων στηρί»ζεται κυρίως εἰς τὴν ἱστορίαν, προτίθεται δὲ »σκοπὸν αὐτῆς τὴν ἐξύμνησιν σημαντικοῦ τινος »γεγονότος ἀναγομένου εἰς ἡρωϊκοὺς χρόνους, »μυστηριωδῶς περικεκαλυμμένους ὑπὸ τῆς νε»φελώδους παραδόσεως καὶ τῆς ἀμυδρᾶς ἀπο»μνημονεύσεως τῶν χρονογράφων καὶ τῶν γε»ρόντων».

Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ θεωρίαν ἐμμένει πιστὸς καὶ ὀκτὼ ἔτη βραδύτερον, γράφων ἐν τοῖς Προλεγομένοις τοῦ Διάκου τὰ ἑξῆς. «Ἡ δημοτικὴ ἑλλη»νικὴ ποίησις, ἐκ τῶν μυχῶν τῆς ἱστορίας ἐκ»πορευομένη, κυρίως προτίθεται τὴν ἀκριβῆ ἀφή»γησιν τῶν γεγονότων, περικοσμοῦσα μὲν καὶ »χρωματίζουσα αὐτὰ ποικιλοτρόπως πρὸς ἐκ»φανεστέραν τοῦ θέματος διατράνωσιν, ἀλλ' οὔτε »τὴν παραμόρφωσιν τῆς ἀληθείας ἀνέχεται οὔτε »τὴν ἀποσιώπησιν, ὅταν δι' αὐτῶν καταστρέ»φωνται αἱ βάσεις ἐφ' ὧν ἐγείρονται οἱ ἰδανι»κοὶ αὐτῆς πύργοι . . . . . Ἱστορία λοιπὸν τοὐ»τέστιν ἀλήθεια εἶναι ἡ κυριωτέρα βάσις τῆς »ἐθνικῆς ποιήσεως καὶ ὀδυνηρὸν καὶ ἀξιοδάκρυ»τον εἶναι ὁσάκις ἐκ τῶν περιστάσεων τῆς ἐπο»χῆς ἢ τῆς ὀλιγωρίας τῶν χρονογράφων τινὰ »ἐκ τῶν σημαντικωτέρων γεγονότων ἐκτίθενται »ἀνακριβῶς καὶ συγκεχυμένως.»

Ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων ἐστήριξεν ὁ Βαλαωρίτης τὴν πολυετῆ πνευματικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν. Ἐν ἑκάστῳ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐναγκαλίζεται ἡ ποίησις τὴν ἱστορίαν, ὡς πλάτανον γηραιὰν κισσὸς ἀειθαλής. Τὸ δὲ τοπεῖον ἔνθα μάλιστα βλαστάνει τὸ γραφικὸν τοῦτο σύμπλεγμα εἶνε ἡ προσφιλὴς γῆ τῆς Ἠπείρου.

«Ἐπειδὴ ἡ Ἤπειρος, ἔγραφε προοιμιαζόμε»νος ἐν τῇ Κυρᾷ Φροσύνῃ, εἴτε ἕνεκεν τῆς γεω»γραφικῆς αὐτῆς θέσεως εἴτε ἕνεκεν τῆς φύσεως »τῶν τέκνων αὐτῆς, ὑπῆρξεν ἡ ἀκρόπολις, τὸ »ἱερὸν βῆμα, ἔνθα ὁ νέος Ἕλλην ἠδυνήθη νὰ »προφυλάξῃ ὡς ἄρτον προθέσεως τὴν ἰδέαν τῆς »καταγωγῆς αὐτοῦ καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλ»λοντος, τὸ κατ' ἐμὲ ἔκρινα εὔλογον πρὸς τὸ »παρὸν ἐκεῖ νὰ ἀνασκάψω πρὸς ἀνεύρεσιν νέων »ποιητικῶν ἐμπνεύσεων καὶ θέματος περιέχον»τος στοιχεῖα ἱκανὰ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ »ὃν προεθέμην.

»Ἴσως με ἕλκουσι πρὸς τὴν Ἤπειρον τὰ »ὀστᾶ τῶν προγόνων, ἴσως συνείθισα ἐκ νεαρᾶς »μου ἡλικίας νὰ βλέπω ὑψούμενον ἐνώπιόν μου »τὸν γηραιὸν Πίνδον ὡς προσφιλῆ σκιὰν τείνου»σαν πρὸς ἐμὲ τὴν χεῖρα· ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ »ἀρνηθῶ ὅτι, καὶ ἂν εἷς μόνος παλμὸς ἀπομείνῃ »ἐν τῇ καρδίᾳ μου, θέλω ἀφιερώσῃ αὐτὸν εἰς »τὴν Ἤπειρον.»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐξηγοῦσιν ἐπαρκῶς τὴν ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ καρδίᾳ τοῦ Βαλαωρίτου γεννηθεῖσαν διπλῆν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐξιστορήσῃ ἅμα καὶ ἐξυμνήσῃ τοὺς ἄθλους τῶν προδρόμων τῆς ἐπαναστάσεως ἡρώων, γινόμενος ὁ ἱστοριογράφος αὐτῶν ἅμα καὶ ὁ ὑμνῳδός.

Ἀπὸ τῆς Λευκάδος ἔβλεπε τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Ἤπειρον, ὧν τὰ ὄρη ὑπῆρξαν τὸ κρησφύγετον τῶν ἁρματωλῶν· ἐν Λευκάδι, ἥτις ἀποτελεῖ οἱονεὶ φυσικήν τινα συνέχειαν τῆς ἠπειρωτικῆς ἐκείνης γῆς καὶ ἥτις ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον τῶν ἀγωνιστῶν ἐκείνων χαράκωμα, διετηρεῖτο ζωηρὰ ἡ ἀνάμνησις τῶν ἡρωϊκῶν ἄθλων. Ἐν Λευκάδι, ἔνθα πολλάκις κατέφευγον οἱ ἁρματωλοί, διετηροῦντο ἐν τῷ ἀρχείῳ πολλὰ ἄξια λόγου ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, παρορμῶντα εἰς μελέτας ἱστορικάς. Οὕτως ἡ φαντασία ὑπεδαύλιζε τὴν μελέτην, ἡ δὲ ἱστορικὴ ἀναδίφησις ἔδιδεν ὑπόστασιν καὶ ζωὴν εἰς τὰ πλάσματα τῆς θερμῆς τοῦ ποιητοῦ φαντασίας. Ἡ ἀλληλεπίδρασις οὐδαμοῦ ἠδύνατο νὰ εἶνε ζωηροτέρα· οὐδαμοῦ μᾶλλον ἢ ἐν Λευκάδι ἠδύνατο νὰ ἀναθάλῃ ὁ διφυὴς βλαστὸς τῆς ἱστορικῆς καὶ ποιητικῆς ἅμα ἐξυμνήσεως τῶν προεορτίων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος.

Ὁ Βαλαωρίτης, τυχὼν ἐν τῇ εὐφόρῳ ἐκείνῃ πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἱστοριογραφίαν γῇ, δὲν ἠμέλησε τοῦ χρέους αὐτοῦ. Γόνος ὢν οἴκου ἁρματωλικοῦ ᾐσθάνετο ἰδιαιτέραν τινὰ ἀγάπην πρὸς τὰς περιπετείας τῶν ἡρακλείων ἄθλων τῶν προδρόμων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος· τὴν δὲ ζωηρὰν αὐτοῦ φαντασίαν ὑπεδάμασέ πως ἡ παντοειδὴς αὐτοῦ παιδεία καὶ ὁ πρὸς τὴν ἱστορίαν ἔρως οὕτως ὥστε δὲν περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν ποιητικὴν παράστασιν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἀλλὰ μετὰ μεγάλης ἐπιμονῆς ἀπεπειράθη νὰ στηρίξῃ τὴν ποίησιν αὐτοῦ εἰς τὸ στερεὸν ὑπόβαθρον τῆς ἱστορίας.

Καὶ δὴ ὑπεβλήθη ὁ Βαλαωρίτης εἰς πάντας τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἐπιστήμονος ἱστορικοῦ, οὐδαμῶς ὀκνήσας πρὸς τὸ ἐπίπονον ἔργον τῆς ἐξερευνήσεως ἐποχῆς σκοτεινῆς καὶ μόλις ἀσαφῶς γνωστῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ διπλῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἱστορικοῦ του σταδίου ὡς ἱστοριοδίφης τε καὶ ἱστοριογράφος ἀντελήφθη τοῦ ἔργου του ποιητικῶς. Καὶ ἀναδιφῶν καὶ ἱστοριογραφῶν μετὰ προτιμήσεως ἠσχολήθη περὶ τὴν ἀναπαράστασιν προσώπων μᾶλλον ἢ γεγονότων, καὶ δὴ τοιούτων ἐν οἷς ἐμφαίνεται ἰδιάζων τις τύπος, ἐν οἷς ἀπεικονίζεται ἰδιαίτερός τις χαρακτήρ. Ἔχει δὲ καὶ τὴν δύναμιν ὁ Βαλαωρίτης νὰ παριστάνῃ ζωηρότατα τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεχθέντας ἄνδρας καὶ διὰ τῆς γραφίδος αὐτοῦ νὰ ἐμποιῇ αὐτοῖς οἱονεὶ τὴν καθαρότητα τῶν γραμμῶν ἀττικοῦ ἀναγλύφου. Οἱ ἄνδρες ὧν ἐπελάβετο ἡ γραφὶς ἢ ἡ μοῦσα τοῦ Ἀριστοτέλους βαίνουσιν ὑψοῦ οἱονεὶ εὔγλυπτοι ἀνδριάντες ἐπὶ βάθρων εὐσχήμων. Δυνάμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ σελίδες ἐκεῖναι τῶν σημειώσεων τῆς Φροσύνης καὶ τοῦ Διάκου ἔνθα ἐξιστοροῦνται οἱ ἄθλοι καὶ περιγράφεται ὁ χαρακτὴρ τῶν κυριωτάτων πρὸ τῆς ἐπαναστά-

Digitized by Google

σεως ἁρματωλῶν[1], ἀποτελοῦσιν ἡρῷον καλλιμάρμαρον, εὐλαβῶς ἀνεγερθὲν ὑπὸ λογάδος ἑλληνικῆς διανοίας. Ἐκ δὲ τῆς ζωηρᾶς καὶ εἰκονικῆς παραστάσεως τῶν καθ' ἑκάστους ἡρώων προέρχεται παρὰ τῷ Βαλαωρίτῃ, ὡς εἰκὸς, καὶ ἡ ἰσχυρὰ ἐκείνη ἀντίθεσις καὶ σύγκρουσις χαρακτήρων ἀντιμαχομένων οἵαν εὑρίσκομεν ἑκασταχοῦ ἐν τοῖς ἔργοις του. Ἀλλ' οἱ δύο οὗτοι ἰδιάζοντες τύποι τῆς ἱστορικῆς ἐρεύνης καὶ ἱστοριογραφίας τοῦ Βαλαωρίτου, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἀκριβὴς καὶ διακριτικὴ παράστασις τῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ σύγκρουσις τῶν ἀντιμαχομένων χαρακτήρων, εἶνε ἐξαιρέτως ποιητικαὶ ἀρεταί, καὶ διὰ τοῦτο εἶπον ἀνωτέρω ὅτι ποιητικῶς ἀντελήφθη τοῦ ἱστορικοῦ του ἔργου ὁ Βαλαωρίτης.

Ἐπιλαβόμενος δ' ἐρευνῶν ἱστορικῶν περὶ ἐποχῆς ἀτελέστατα γνωστῆς καὶ ἀσαφοῦς, ὁποίας τινὰς εἶχε πηγάς; Ἱστορικός τις ἐξ ἐπαγγέλματος δὲν θὰ ἐπεχείρει εἰς τὸ ἔργον ἄλλως ἢ ὡς ἔπραξεν ὁ ἡμέτερος ποιητής. Τὸ χάος ἐκεῖνο τεσσάρων εἰδῶν πηγαὶ ἠδύναντο νὰ διαφωτίσωσι. Πρῶτον μὲν ἡ στοματικὴ παράδοσις, μάλιστα ἐν αὐτοῖς τοῖς τόποις ἔνθα διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα, ὧν ἐπρόκειτο ἡ ἐξερεύνησις, ἢ ἔνθα ἔζησαν οἱ ἥρωες τῶν ἱστορηθησομένων πράξεων ἢ ἔκγονοι αὐτῶν. Δεύτερον δὲ ἡ εἰς τὰς ἁρματωλικὰς πράξεις ἀναφερομένη δημώδης ποίησις, πλούσιον γέννημα τοῦ εὐφαντάστου ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τρίτον δὲ ἡ ἐξιστόρησις τῶν γεγονότων παρ' ἐγχωρίων χρονογράφων καὶ ἱστορικῶν ἢ τὰ ὑπομνήματα ἀλλογενῶν περιηγητῶν. Ἀλλὰ πᾶσαι αὗται αἱ πηγαὶ ἐνεῖχόν τι τὸ ἐπισφαλὲς καὶ ἀβέβαιον. Ἡ μὲν φαντασία τοῦ λαοῦ ὑπερμεγεθύνει τὰ γεγονότα, ἡ δὲ προφορικὴ παράδοσις εἶνε ἀσταθής, συχνὰ ὑποθωπεύουσα τὰς πράξεις καὶ δεκαζομένη ὑπὸ προσωπικῶν συμπαθειῶν, ἡ δὲ παρὰ ὁμοφύλων τε καὶ ἀλλογενῶν ἑτοίμη ἤδη ἐξιστόρησις τῶν πραγμάτων ὑπόκειται πολλάκις καὶ αὕτη εἰς παντοίας παρεννοήσεις καὶ παραμορφώσεις τῆς ἀληθείας, ἐφ' ὅσον δὲν στηρίζηται εἰς τὸ τέταρτον εἶδος πηγῶν, τῶν ἀσφαλεστάτων καὶ βεβαιοτάτων. Εἶνε δ' αὗται αἱ ἔγγραφοι μαρτυρίαι, τὰ ἐν ἀρχείοις φυλασσόμενα ἐπίσημα δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, καὶ ταῦτα οὐχὶ παραλαμβανόμενα ἀνεξελέγκτως, ἀλλὰ δοκιμαζόμενα καὶ χρησιμοποιούμενα συνῳδὰ πρὸς τοὺς κανόνας τῆς ἱστορικῆς κριτικῆς. Χαίρομεν δὲ ὅτι ἡ θερμὴ διάνοια τοῦ Βαλαωρίτου πρὸς οὐδένα τῶν δρόμων τούτων ἀπώκνησε, καὶ ὅτι δὲν ἠχθέσθη τὸ πονηρὸν καὶ πολλάκις ἐπαχθὲς ἔργον τῆς ἀκριβοῦς ἱστορικῆς ἀναδιφήσεως. Αὕτη μόνη ἠδύνατο νὰ παράσχῃ εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ τὸν χρωματισμὸν ἐκεῖνον τῆς ἀκριβείας, τὴν ποίησιν ἐκείνην τῆς ἀληθείας ἐφ' ᾗ διαπρέπουσιν ἐξόχως. Ἀπεδείχθη δ' ἐπιφανῶς διὰ τῶν ἔργων τοῦ Βαλαωρίτου, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἐπίμοχθος ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις καὶ τοῖς ἀρχείοις ἀναστροφή, ἥτις παρ' ἡμῖν οὐδ' αὐτοῦ τοῦ ἱστοριογράφου ἐθεωρήθη πάντοτε προσὸν ἀπαραίτητον, δύναται νἀποβῇ χαρίεσσα ἐνασχόλησις καὶ αὐτοῦ τοῦ μεγαλεπηβόλου ποιητοῦ.

Ἵνα συλλέξῃ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ὕλην ὁ Βαλαωρίτης δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν ἁπλῆν μελέτην τῶν περὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἱστορικῶν ἔργων τοῦ Τρικούπη, Φιλήμονος, Περραιβοῦ καὶ Σπηλιάδου, οὔτε εἰς τὴν ἐπιμελῆ ἀνάγνωσιν τοῦ Pouqueville καὶ ἄλλων ἀλλογενῶν, οὐδ' εἰς μόνην τὴν συλλογὴν παντοίων δημοτικῶν κλεφτικῶν ᾀσμάτων. Ἡ Λευκάς, ἥτις εἶχεν ὑπάρξει τὸ τελευταῖον προπύργιον τῶν ἁρματωλῶν καὶ ἔνθα ἐσώζοντο πλεῖσται αὐτῶν ἀναμνήσεις, ἡ γείτων Ἀκαρνανία, ἧς ἕκαστος δρυμὸς ἔσωζεν ἔτι τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεως αὐτῶν, παρεῖχεν αὐτῷ πλείστας ἀφορμὰς πρὸς συναγωγὴν εἰδήσεων περὶ τῶν ὡραίων ἐκείνων χρόνων. Ἄοκνος ἐπὶ ἔτη πολλὰ εἰσήρχετο πανταχοῦ ἔνθα ἠδύνατο νὰ μάθῃ τι περὶ τῆς ἀγαπητῆς αὐτῷ ἐποχῆς, ἠκροᾶτο παντὸς γέροντος ὅστις διεφύλαττεν ἐν τῇ μνήμῃ ἆθλον τινὰ τῶν ἡρώων, ἔσπευδεν ἁπανταχόσε ἔνθα ἤλπιζε νὰ ἴδῃ ἓν ὅπλον, νὰ θαυμάσῃ ἓν κειμήλιον τῆς μακραίωνος ἐκείνης ἱερᾶς λειτουργίας τοῦ ἔθνους· ἠγάπησε τέλος θερμότατα καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς λέξεις τοῦ λαοῦ, ὅσαι εἰς τὰ ὦτά του προσήρχοντο ὡσεὶ μυστηριώδεις ἀποκαλύψεις τοῦ παρελθόντος. Ποιητικώτατα περιγράφει τὴν περίστασιν, καθ' ἣν, τὸν χειμῶνα τοῦ 1865, ἀναπαυόμενος ἐν Ἀκαρνανίᾳ λυμαινομένῃ ὑπὸ τῆς λῃστείας, ἐκ μακρᾶς κυνηγεσίας μετὰ φίλων θαρραλέων ἐντὸς πενιχρᾶς καλύβης ἠκροάσατο ἐκεῖ, ὑπὸ τὰς ἀκτινοβολήσεις τοῦ σπινθηραχίζοντος πυρὸς καὶ παρὰ τὰ λείψανα τοῦ καταβρωθέντος ἀμνοῦ, τῶν περὶ τοῦ ἁρματωλοῦ Ἀμπελογιάννη φημηγοριῶν (légendes) τοῦ ἀκαρνανικοῦ λαοῦ[1]. Τὴν αὐτὴν δ' ἐπιμονὴν ἐπεδείξατο καὶ ἐν τῇ ἐξερευνήσει τοῦ ἐν Λευκάδι ἀρχείου.

Οὐδεμία ἴσως χώρα τῆς Εὐρώπης ἔχει ὅσην ἡ Ἑλλὰς ἀτυχίαν περὶ τἀρχεῖα. Ἂν ἀληθεύει τὸ ἐπ' ἐσχάτων ῥηθὲν ὑπὸ Γερμανοῦ ἱστορικοῦ, ὅτι ἔθνος στερούμενον ἀρχείων στερεῖται ἱστορίας, εὑρισκόμεθα ἡμεῖς εἴπερ τι καὶ ἄλλο ἔθνος οἱ περὶ τοῦτο δυστυχέστατοι. Τὰς πολλὰς αἰτίας τῆς ἐλλείψεως ταύτης περὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀρχείων παρ' ἡμῖν προτίθεμαι νὰ ἐξετάσω ἀλλαχοῦ διὰ μακρῶν, ἐνταῦθα δὲ μόνον ἂς σημειώσω μετ' ἄλγους τὴν ἀσύγγνωστον ἀκηδίαν ἀρχόντων τε καὶ ἰδιωτῶν περὶ τὴν συλλογὴν τῶν εἰς τὴν πάτριον ἱστορίαν ἀναφερομένων ἐγγράφων καὶ τὴν περιποίησιν τῶν σωζομένων τοὐλάχιστον ἀξιολόγων ἀρχείων τῆς Ἑπτανή-

1. Ἴδε ἰδίως Κυρᾶς Φροσύνης ἐκδ. ϛ' σελ. 146-169 καὶ Διάκου σελ. 162-216.

1. Διάκου σημ. ἐν σελ. 187 κ. ἑ.

Digitized by Google

σου. Ἐν τούτοις ἀξίαν μνήμης θέσιν κατέχει καὶ τὸ ἀρχεῖον τῆς Λευκάδος, χαίρομεν δὲ ὅτι οὐκ ὀλίγον ἐν αὐτῷ ἐμελέτησεν ὁ Βαλαωρίτης τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρματωλῶν, ἐκδοὺς ἐξ αὐτοῦ ἔγγραφα σπουδαῖα ἐν τῇ Κυρᾷ Φροσύνῃ[1] καὶ τῷ Διάκῳ[2].

Τοιοῦτος ὁ τρόπος τῆς ἱστορικῆς ἐργασίας τοῦ Βαλαωρίτου. Τὰ δὲ πορίσματα τῶν τοιούτων αὐτοῦ μελετῶν ἐξέθηκεν ἐν ταῖς προεισαγωγαῖς καὶ ταῖς σημειώσεσι τῶν ποιήσεων αὐτοῦ. Ἐμπνευσθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς αἴγλης τῶν λαμπρῶν ἐκείνων ἡμερῶν καὶ ἱστορικῶς παρασκευασθεὶς πρὸς τὴν ποιητικὴν αὐτῶν ἐπεξεργασίαν, ποίαν στάσιν ἔλαβεν ὡς ποιητὴς ἀπέναντι τῆς ἱστορίας; Ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν, ἀναγκαίαν ἐθεώρει τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν· «ἡ ἱστορικὴ παράδοσις ὑπῆρχεν ἡ πυξὶς ἡ ὁδηγοῦσα αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους». Ἀλλ' ἡ τήρησις τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας δὲν ἦτο πάντοτε δυνατή, ἠναγκάζετο δέ ποτε ὁ ποιητὴς νὰ ἀποστατήσῃ αὐτῆς. Ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀναχρονισμοὺς ἀπέφευγεν ὡς τὸ δυνατόν, ἐλαχίστην μόνον αὐτῶν ποιούμενος χρῆσιν ὅτε ἦτο ἀνάγκη «νὰ μὴ παραλείψῃ γεγονότα δυνάμενα καὶ ἀκτῖνα φωτὸς νὰ ἐπιπέμψωσιν εἰς τὴν ζοφώδη ἐκείνην ἐποχήν.» Ὁπόσον δ' ἐπεζήτει τὸν συμβιβασμὸν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας πρὸς τὰς ἐμπνεύσεις τὰς ποιητικὰς δεικνύει μάλιστα ὁ ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Διάκου γινόμενος μακρὸς λόγος περὶ τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου τοῦ ἥρωος. Ἐκ παραδόσεως καὶ ἄλλων πηγῶν γνωρίσας ὡς τοιαύτην ἡμέραν τὴν 14 Ἀπριλίου καὶ ἐπὶ ταύτης τῆς βάσεως ἐρειδόμενος εἶχε συνδυάσει τὸ μαρτύριον τοῦ Διάκου πρὸς ἄλλα σύγχρονα δυστυχήματα, καὶ δὴ μάλιστα πρὸς τὴν ἀπαγχόνισιν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου. Ἀλλὰ κατόπιν πεισθεὶς περὶ τῆς ἀκριβεστέρας χρονολογίας τῆς 23 Ἀπριλίου, ζητεῖ ὁπωσδήποτε νὰ συμβιβάσῃ τὴν ποιητικὴν ἔμπνευσιν μετὰ τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας «πιστεύσας θεμιτὸν νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τῷ ᾄσματι ἐκείνῳ καὶ τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου καθ' ὅσον πρόκειται περὶ γεγονότος τετελεσμένου μὲν πρὸ δεκατριῶν ἡμερῶν, ἀλλὰ μήπω συμπεπληρωμένου.»

Ὁμοίως δὲ προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ καὶ ἄλλας τινὰς ἐνίοτε ἐν τῇ ποιήσει ἱστορικὰς παραβάσεις. Οὕτως ἐπιλαβόμενος, ἕνεκα τῆς ἐμφύτου ἐν αὐτῷ δυνάμεως τῶν ἀντιθέσεων, τοῦ Ὀμὲρ Βριώνη ὡς ἀνταγωνιστοῦ τοῦ Διάκου, παριστάνει αὐτὸν καὶ ὡς ἐκ νέου προτείνοντα εἰς τὸν ὁπλαρχηγὸν τῆς Λεβαδείας τὰς ἀπορρήτους ὁμολογίας ἃς πρότερον εἶχε συνδέσει μετὰ τοῦ Ὀδυσσέως. Καὶ ἐν τῇ Κυρᾷ Φροσύνῃ δὲ ἀποκαθιστᾷ εἰς τὸν θεῖον τῆς νέας Γαβριὴλ, τὸν οὐχὶ ἰσχυρῶς βαστάσαντα τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον, τὸν Ἄρτης Ἰγνάτιον, ἄνδρα γνωστὸν ἐν πάσῃ τῇ ἑλληνικῇ γῇ διὰ τὴν ἀγνότητα τῶν ἠθῶν καὶ τὴν καρτερίαν, ἣν ἔδειξε διώκων τὴν μεγάλην περὶ ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως ἰδέαν. Ἀλλ' εἰς τὰ τοιαῦτα προβαίνει σπανίως καὶ μετ' ἐπιφυλάξεως, μόνον ὅταν ἐπιβάλλωνται ὑπὸ δεινῆς ποιητικῆς ἀνάγκης.

1. Ἐκδ. β' σ. 156-165 καὶ 215-232. 2. σ. 205 κ. ἑ.

Τοιαῦται ὑπῆρξαν αἱ ἱστορικαὶ ἔρευναι τοῦ Βαλαωρίτου, τοιαύτη ἡ ἱστορικὴ αὐτοῦ ἀντίληψις καὶ ἡ πρὸς τὴν ποίησιν σχέσις αὐτῆς. Ἀσχοληθεὶς περὶ τὴν ἱστορίαν χρόνων ἀδιεξόδων ᾐσθάνθη πολλαχῶς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐπιζώντων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης λειψάνων καὶ τῆς ἐξερευνήσεως τῶν ἀρχείων, ἐκφράζει δὲ πολλάκις τὴν θλῖψίν του ὅτι ἡ νέα γενεὰ ἀμελεῖ τῶν τοιούτων ἐρευνῶν. «Δυστυχῶς, λέγει ἐν »τῷ παραρτήματι τῆς Κυρᾶς Φροσύνης, δυστυ»χῶς ἡ ἱστορία τῶν χρόνων ἐκείνων διαμένει εἰς»έτι σκοτεινὴ καὶ μόνον ἐν παρόδῳ διαμνημο»νεύονται τὰ τότε γενόμενα. Ἡμεῖς δὲ περιφρο»νοῦντες τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πολλαχοῦ διε»σπαρμένων ἀνεκδότων ἡμῶν χρονικῶν, ὑβρίζο»μεν τοιουτοτρόπως τὴν μνήμην ἀνδρῶν, οἵ»τινες, τοσαῦτα ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μοχθήσαντες »καὶ τοσαῦτα παθόντες, οὐδὲ τὴν ἡμέραν ηὐτύ»χησαν νὰ ἴδωσι τῆς προσδοκωμένης ἀπολυτρώ»σεως.» Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ δικαίως ἐπιφωνεῖ· «Πάντα τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην γενόμενα »γινώσκουσιν οἱ ἐπιζήσαντες. Θαυμάζω μόνον »πῶς οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἠθέλησε νὰ ἀσχοληθῇ »διαφωτίζων τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς ἐν πάσῃ τῇ »Ἠπείρῳ ὥσπερ τις ὑπόγειος δύναμις ἐφαίνετο »ὑποσείουσα τὸ κράτος τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἀγ»γέλλουσα τὴν ὥραν τῆς ἀνεγέρσεως. Μετ' οὐ »πολύ, τουτέστιν ὅταν ὁ λίθος τοῦ τάφου κα»λύψῃ καὶ τοὺς ὀλίγους ἐκείνους, οἵτινες αὐτό»πται τῶν γεγονότων δύνανται εἰσέτι νὰ μαρ»τυρήσωσιν ἀντὶ ἐπισήμων ἐγγράφων, μετ' οὐ »πολύ, λέγω, πυκνὴ ὁμίχλη θέλει καλύψῃ καὶ »ὀνόματα καὶ πράγματα. Κενὸν μέγα θέλει »ὑπάρχει ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν ἱστορίᾳ· θέλει »ἐλλείπει ὁ πρόλογος ὁ διασαφῶν τὸν κατὰ τὸ »1821 ἐθνικὸν ἀγῶνα. Θέλουσι στερηθῇ μνη»μοσύνων οἱ καὶ πρότερον παθόντες ὑπὲρ τῆς »ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, καθ' ἧς ἐμάχοντο »τότε πᾶσαι καὶ ἐπιχθόνιοι καὶ ὑποχθόνιοι δυ»νάμεις.»

Χαίρομεν εὑρίσκοντες τοὺς ὀρθοὺς τούτους λόγους γεγραμμένους ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. Πόσον θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ εἰσδύσῃ ἡ πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἱστορίαν ἀγάπη αὐτοῦ καὶ ἡ περὶ αὐτῆς ἐνδελεχὴς μέριμνά του εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπ' ἴσης βαθέως ὅσον καὶ ἡ ποίησίς του. Ἂς καταβληθῇ ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ἡ δέουσα φροντὶς περὶ τῶν ἱστορικῶν ἀρχείων τοῦ κράτους, ἂς εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ πανεπιστήμιον ἀσκήσεις ἱστορικαί, ἂς διαδοθῇ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν περιφρονουμένην ἱστορικὴν ἀναδίφησιν καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἱστοριογραφίας, καὶ τότε θὰ πει-

Digitized by Google

σθῶσιν οἱ πολλοὶ ὅτι φυσικώτατον ἦτο ν' ἀγαπήσῃ τὴν ἱστορίαν ἡ ποιητικὴ διάνοια τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, ἐπειδὴ ἡ περὶ τὴν πάτριον ἱστορίαν διατριβὴ μετέχει πολλῷ ποιήσεως, ὡς ἡ ἀκραιφνὴς ποίησις μετέχει πολλάκις ἱστορικῆς ἀληθείας. ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

ὡς πολιτευόμενος.

Τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ὁ πολιτικὸς βίος εἶναι ἀντίγραφον πιστὸν τοῦ βίου αὐτοῦ, ὡς ποιητοῦ. Μία καὶ μόνη ἰδέα δεσπόζει ἐπὶ τῶν ποιήσεών του, ὁ ὕμνος τῆς πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος τελεσθείσης μεγάλης ἐπαναστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ γένους καὶ τῶν παρασκευασασῶν αὐτὴν ἐργασιῶν· ἕνα καὶ μόνον διώκουσι σκοπὸν τὰ ποιητικὰ ἔργα του, τὴν ἔξαψιν τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος, ὅπως περατωθῇ τὸ τόσῳ ἡρωϊκῶς ἀρξάμενον ἔργον τῆς παλιγγενεσίας. Καὶ ὁ πολιτικὸς βίος αὐτοῦ τὸν αὐτὸν φέρει χαρακτῆρα καὶ τὸν αὐτὸν τύπον.

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ σταδίου μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς του, ἐπὶ τῆς γραμμῆς αὐτῆς ἀπαρεγκλίτως ἐβάδισεν. Εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἰόνιον Βουλήν, ὡς εἷς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Λευκάδος, συνετάχθη τοῖς ἐπιδιώξασι τὴν ἀπόσεισιν τῆς ἀγγλικῆς Προστασίας καὶ τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἕνωσιν τῆς Ἑπτανήσου, πᾶσαν ἄλλην ἀποκρούων πορείαν. Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ συντάκτης καὶ ὁ εἰσηγητὴς τοῦ ἀπὸ 10 (22) Μαΐου 1862 πρὸς τὸν Λόρδον Ἁρμοστὴν Διαγγέλματος τῆς δωδεκάτης Βουλῆς τῆς Ἑπτανήσου, δι' οὗ οἱ τῶν Ἰονίων Νήσων Ἀντιπρόσωποι μίαν διετύπουν ἀπόφασιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἑπτανήσου, τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν αὐτοῦ, ἤτοι τὴν μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος ἕνωσιν. Ἡ εὐχὴ αὕτη, τόσῳ σαφῶς καὶ ἐντόνως γενομένη, ἐπραγματώθη, μετά τινας μῆνας, ὁ δὲ ἀκμαῖος καὶ ὡραῖος βουλευτὴς τῆς Ἑπτανήσου ἐχαιρέτα, μετά τινας μῆνας, ὡς γεγονὸς τετελεσμένον, τὴν ἕνωσιν τῆς πατρίδος του μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, μετ' ὀλίγον δὲ εἰσήρχετο, μετ' ὀγδοήκοντα ἄλλων Ἑπτανησίων, εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις συνεδριάζουσαν ἐθνικὴν Συνέλευσιν τοῦ 1862.

Καὶ ἐν τῇ Συνελεύσει ταύτῃ καὶ ἐν ταῖς ἑπομέναις, μέχρι τοῦ 1868, Βουλαῖς, ἡ εὔγλωττος καὶ γλυκεῖα καὶ ἐπαγωγὸς φωνὴ τοῦ ποιητοῦ ῥήτορος τὸ αὐτὸ ἔσχε πάντοτε ἐλατήριον, τὸν αὐτὸν σκοπόν, τὴν πανελλήνιον ἕνωσιν καὶ τὸν ὕμνον τοῦ ἀγῶνος. Τὴν νέαν Βασιλείαν τοῦ 1862 ἐχαιρέτησεν ἐκθύμως, καὶ μετὰ τῆς πλειονότητος τῶν ἄλλων Ἰονίων Ἀντιπροσώπων, ἐκθύμως ὑπεστήριξε καὶ ἐν αὐταπαρνήσει, δι' οὐδὲν ἄλλο, ἢ διότι ἐδέχθη αὐτήν, ὡς προωρισμένην καὶ ὡς μέλλουσαν νὰ συνεχίσῃ τὸ μέγα ἔργον, αὐτὴ γενομένη τὸ κέντρον τῆς ἐθνικῆς ἐνεργείας καὶ τὴν σημαίαν ἀναπεταννύουσα τῆς πανελληνίου ἐξεγέρσεως. Γνωστὴ δὲ ἡ ῥητορικωτάτη εἰκὼν αὐτοῦ περὶ τῆς Βασιλείας, ἣν ὡς *Πλάτανον* παρίστα, προωρισμένην νὰ καλύψῃ καὶ δροσίσῃ τὰ διεσπαρμένα μέλη τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Κατὰ πόσον ἔκρινεν, ὅτι ἐν τοῖς ἔργοις ἡ εὐχή του αὕτη ἐπληρώθη, καὶ κατὰ πόσον οἱ πόθοι του ἐπραγματοποιήθησαν, αὐτὸς μόνος γινώσκει. Ἴσως, ἐν τοῖς ἐγγράφοις, ἅτινα κατέλιπεν, ἀνευρεθῶσιν αἱ περὶ τούτου γνῶμαί του, ἐὰν μὴ καί που ἀλλαχοῦ εὑρίσκωνται κρίσεις αὐτοῦ ἐπὶ τούτων προγενέστεραι. Ἀλλὰ περὶ τούτου ἄλλοτε.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1868, ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ἀπεχώρησε τοῦ ἐνεργοῦ πολιτικοῦ βίου, συνεπείᾳ ἀτυχοῦς τινος περιστάσεως ἐν τῇ Βουλῇ τοῦ ἔτους ἐκείνου, ἧς ἐγενόμην αὐτόπτης μάρτυς, ὡς συνάδελφος αὐτοῦ, καὶ ἥτις προὐκάλεσε τὴν τυπικὴν ἀποδοκιμασίαν αὐτοῦ ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς. Βλέπων τὸν ἀπολυτισμὸν χωροῦντα ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ τὴν αὐθαιρεσίαν δεσπόζουσαν, ἐξήφθη, καὶ ἐν στιγμῇ ἐρεθισμοῦ, ἐξ εὐγενοῦς ἀφορμῆς προελθόντος, ἀπεπειράθη ἐπίθεσιν κατὰ συναδέλφου του. Αὐτὸς οὗτος μετά τινας στιγμὰς μετενόησε, διατὶ νὰ ζητήσῃ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πανίσχυρον ὅπλον τοῦ λόγου καὶ τῆς καρδίας του, διὰ ταπεινοτέρου. Ἀλλὰ τόσῳ κακὴν ἐνεποίησεν αὐτῷ ἐντύπωσιν ἡ ἐπιβληθεῖσα ἐκείνη ἀποδοκιμασία, ὥστε ἔκτοτε δὲν συνήνεσε νὰ δεχθῇ τὴν ἐπιμόνως καὶ ἐπανειλημμένως προσενεχθεῖσαν αὐτῷ ὑποψηφιότητα τοῦ Βουλευτοῦ. Ἄλλως τε καὶ αἱ ἡμέραι, ἃς ἡ Ἑλλὰς διῆλθεν ἀπὸ τοῦ 1868 καὶ ἐντεῦθεν, δὲν ἦσαν αἱ ἡμέραι, αἵτινες ἠδύναντο νὰ καταστήσωσι προσφιλῆ καὶ ἐπιζήτητον τῷ Ἀριστοτέλει Βαλαωρίτῃ τὸν ἐνεργὸν πολιτικὸν βίον. Αὐτὸς ἐφαντάζετο Ἑλλάδα ἡρωϊκήν, ῥιπτομένην εἰς ἀπέλπιδα ἀγῶνα, συνεχίζουσαν τὸ ἔργον τοῦ 1821 καὶ τοὺς χρόνους τῶν Κλεφτῶν, καὶ δι' ὁμηρικῶν κατορθωμάτων περατοῦσαν τὴν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος πάλην· ἀλλ' οἱ καιροὶ οἱ σήμερον τοιαύτην δὲν ἀπεδέχοντο πολιτικήν, ὁ δ' Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης δὲν ἔμελλε νὰ ἔχῃ θέσιν ἐν αὐτῇ. Ἦν ὁ ἀνὴρ τῶν μυθικῶν χρόνων, ἢ μέλλοντος λίαν μεμακρυσμένου.

Ἀλλ' ὅμως, ὅτε ἐπίστευεν, ὅτι ἠδύνατο ἢ νὰ ὑπεκκαύσῃ τὸ φρόνημα τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς, ἢ νὰ συντελέσῃ δι' ἀμέσου ἐνεργείας εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν ἰδεῶν του, ἐξῆλθε τῆς ποιητικῆς σκήνης καὶ κατῆλθεν εἰς τὸ πεδίον τῆς ἐνεργείας.

Τῷ 1871 ἐχαιρέτησεν, εἰς Ἀθήνας μεταβάς, ἐπικροτούσης καὶ θαυμαζούσης τῆς Ἑλλάδος ὅλης, τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου. Ἐπίστευεν ὁ ποιητής, ὅτι ἀπεκαλύπτετο σὺν τούτοις ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐποχή, ἣν ὠνειρεύετο. Τὰ δάκρυα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἅτινα ὕγραναν τοὺς

Digitized by Google

ὀφθαλμοὺς τῶν ἀκροατῶν του, τὸν ἔπεισαν νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ὁ πόθος του ἐπληρώθη. Ἀλλὰ τὰ πράγματα τῷ ἔδειξαν, ὅτι ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐκεῖνος ἦν ὅλως παροδικός, ἣν ἀστραπὴ σβεσθεῖσα ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ, ὅθεν ἐξῆλθεν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἀπεχώρησε πάλιν εἰς τὴν ἐρημίαν του.

Πρὸ διετίας πάλιν, ἐνόμισεν, ὅτι ἡ ὥρα, ἣν ὠνειρεύθη, ἐσήμανε, καὶ ὅτι νέα κατορθώματα ἑλληνικὰ ἔμελλον νὰ παράσχωσιν εἰς τὴν Μοῦσάν του ἀφορμὴν νέων ᾀσμάτων. Ἐπελήφθη τοῦ ἔργου μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως ψυχῆς ἀληθοῦς ποιητοῦ, ὑπῆρξε δὲ εἷς τῶν πρωτίστων ἐνεργῶν τῆς γενομένης κατὰ τὴν Ἤπειρον ἀποπείρας πρὸς συνέχισιν τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Οὐδενὸς ἐφείσθη, οὔτε κόπου, οὔτε πνευματικῆς ἐργασίας, ἐκ τῶν ἰδίων δὲ οὐκ ὀλίγα ἐδαπάνησε πρὸς ἐπιτυχίαν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀνεγνώρισεν αὐτὸς οὗτος, ὅτι οὔτε τὸν ἐννοοῦσιν, οὔτε αὐτὸς ἠννόει ἐκείνους, οἷς συνέπραττε. Πλήρης καὶ τελεία ἐπῆλθεν ἡ ἀπογοήτευσίς του· βεβαίως δὲ ἡ καταβαλοῦσα αὐτὸν λύπη ἐκ τούτου οὐκ ὀλίγον συνετέλεσε, προστεθεῖσα εἰς τὴν ἐκ τῆς νόσου τοῦ ἀξίου καὶ προσφιλοῦς υἱοῦ του ἀνησυχίαν, ὅπως ἐπιτείνῃ τὸ βασανίζον αὐτὸν πρὸ ἐτῶν καρδιακὸν νόσημα καὶ ταχύτερον καταβιβάσῃ αὐτὸν εἰς τὸν τάφον, ὃν αὐτὸς οὗτος ἐθεᾶτο, πρὸ καιροῦ, ἠνεῳγμένον ἐνώπιόν του.

Τὴν 23 Μαΐου τοῦ ἔτους τούτου, ἑβδομάδας τινὰς πρὸ τοῦ θανάτου του, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τῶν εἰδήσεων περὶ τοῦ ἐν Μαδέρᾳ ἐπὶ ἀναρρώσει διατρίβοντος υἱοῦ του, μοὶ ἔγραφε τοὺς ὡραίους τούτους λόγους, συνοψίζοντας τὸν ὅλον βίον του:

«Ἡ καρδία μου δὲν γνωρίζει πλέον τί εἶναι »ἡ νηνεμία τοῦ ἠθικοῦ ἐκείνου ὕπνου, ὅστις »προέρχεται ἐκ τῆς βεβαιότητος, ὅτι εὐδαιμονοῦν τὰ περὶ ἡμᾶς φίλα ὄντα. Καὶ ὅμως ἐρ»γάζομαι. Ἐπεχείρησα μακρὸν ἱστορικὸν ποίημα, »καὶ ἤδη ἔφθασα εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου ᾄσμα»τος. Ἀλλὰ θὰ προφθάσω νὰ τὸ φέρω εἰς πέρας; »Τὸ θέμα μου εἶναι πάντοτε τὸ αὐτό: ἀντα»γωνισμὸς διαρκὴς τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τῆς »κατακτήσεως καὶ τοῦ ξενισμοῦ. Ἄλλοτε εἶχα »νὰ κάμω μὲ τὴν Τουρκοκρατίαν· τώρα δὲ μὲ »τὴν Φραγκοκρατίαν.»

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καθαρὰ καὶ ἁγνὴ ἀπὸ παντὸς ξενικοῦ στοιχείου, τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ γνώμων τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου. Τούτου δ' ἕνεκα, περὶ τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ τῆς πολιτειακῆς συντάξεως αὐτῆς ἐπίστευεν εἰς τὰ δόγματα τῆς τελείας ἐλευθερίας καὶ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ πολιτεύματος. Ὡραία καὶ ἐθνικὴ ἀρχή· ὅταν δὲ αὕτη γίνῃ ἄρθρον πίστεως, ζώσης καὶ ἐνεργοῦ, τοῦ πολιτευομένου Ἑλληνισμοῦ, τότε μόνον ἡ ἀνάστασις ἡ τελεία αὐτοῦ καὶ ἡ σύνταξίς του ἔσται γεγονὸς τετελεσμένον. Τὴν ἡμέραν δ' ἐκείνην τὴν εὐτυχῆ, ἡ Ἑλλὰς ὅλη μετ' εὐγνωμοσύνης θ' ἀναμνησθῇ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, ὡς ἑνὸς τῶν πιστοτάτων ἐν τῷ πολιτεύεσθαι ἀντιπροσώπων τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς ἰδέας.[1]

Τιμολεων Ι. Φιλημων

Ο ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

. . . .

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου, καταπαύοντος τοῦ θερινοῦ καύματος, ἐπανέρχονται βαθμηδὸν εἰς τὰς ἑστίας των οἱ εἰς τὰ σκιερὰ περίχωρα ζητήσαντες καταφύγιον κατὰ τῶν φλογερῶν ἀκτίνων τοῦ ἀττικοῦ ἡλίου. Αἱ ὁδοὶ γέμουσι φορτηγῶν ἁμαξίων πεπληρωμένων οἰκιακῶν σκευῶν. Τινὰ τούτων ἐπανέρχονται ἐκ τῶν ἐξοχῶν, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα μετακομίζουσι τὰ ἔπιπλα τῶν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην οἰκίαν μετοικούντων· διότι κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἐνιαυσίως γίνεται ἐν Ἀθήναις ἀνελλιπῶς καθολικὴ σχεδὸν μετοικεσία. Τοῦτο δὲ κατήντησε παρ' ἡμῖν ἕξις, καὶ πολὺ στενοχωρούμεθα ὁσάκις ἀναγκασθῶμεν νὰ διαμείνωμεν δύο κατὰ σειρὰν ἔτη ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ. Τὸ εὐμετάβολον τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κλίματος κατέστησε φαίνεται καὶ τοὺς κατοίκους ἐπιρρεπεῖς εἰς τὰς μεταβολὰς τοσοῦτον, ὥστε ἀνυπομόνως ἀναμένομεν τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου διὰ νὰ ἀλλάξωμεν κἂν οἰκίαν, ἀφοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀλλάξωμεν πολλὰ ἄλλα πράγματα τῶν ὁποίων τὸ ὁμοιόμορφον καὶ τὸ μονότονον ἀπαρέσκει. Καὶ ἄλλοι μὲν μετοικοῦσι, διότι ἡ οἰκία των ἦτο ὑγρὰ ἢ ψυχρά, ἄλλοι διότι ἦτο στενόχωρος, ἄλλοι διότι ἦτο πληκτικὴ καὶ ἄλλοι τέλος διὰ νὰ κατοικῶσι κατ' ἔτος πρῶτοι εἰς νεοδμήτους οἰκίας, ὅπερ τῇ ἀληθείᾳ δὲν εἶναι δυσάρεστον, ἂν καὶ ὁ κατοικῶν οἰκίαν παρθένον διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τοῦ κ. Στραβοσκιάδη ἐκ Καλαμῶν, ὅστις κατέχει τὸ μυστικὸν νὰ θεραπεύῃ διὰ τριῶν καταποτίων παντὸς εἴδους ῥευματισμοὺς καὶ ἀρθρίτιδας.

Μετακομίζονται λοιπὸν τὰ ἔπιπλα ἀπὸ οἴκου εἰς οἶκον, ἐπειδὴ δ' ἐν Ἀθήναις δὲν ἔχομεν τὰ παμμέγιστα ἐκεῖνα ἐστεγασμένα καὶ διὰ κηρωτῶν πανίων περιπεφραγμένα ἁμάξια ἐντὸς τῶν ὁποίων, ὡς ἐν μεγάλῃ ἀποθήκῃ φορητῇ, μετακομίζονται ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ τὰ οἰκιακὰ σκεύη καλῶς ἐντεθειμένα καὶ πεφυλαγμένα ἀπὸ τοῦ ἡλίου, τῆς βροχῆς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν περιέργων, τὰ ἔπιπλα παρ' ἡμῖν μεταφέρονται ὡς πᾶσα ἀκατέργαστος ὕλη, ὡς οἱ λίθοι, τὸ χῶμα, τὰ ξύλα, ὑποκείμενα εἰς πᾶσαν τῆς ἀτμοσφαίρας μεταβολὴν καὶ παντὸς

1. Εἰδικώτερον καὶ ἐκτενέστερον περὶ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου σκοπεύω νὰ γράψω ἀκολούθως, ἀποτίων φόρον ἀγάπης καὶ μακρᾶς φιλίας καὶ θαυμασμοῦ εἰς τὸν ἄριστον Ἕλληνα καὶ ἐπιφανῆ Πολίτην.

Digitized by Google

διαβάτου τὴν περιέργειαν. Καὶ ναὶ μὲν ὁ τρόπος οὗτος τῆς μεταφορᾶς δὲν ἀρέσκει εἰς τὰς οἰκοδεσποίνας, αἵτινες καθ' ἑκάστην μετακόμισιν ὑπολογίζουσι τοσαύτην φθοράν, ὥστε θεωροῦσι τρεῖς μετοικήσεις ἰσοδυναμούσας πρὸς πυρκαϊάν, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου διασκεδάζουσιν οἱ κεχηνότες παροδῖται βλέποντες παρελάσσοντα παντοειδῆ καὶ ποικιλόμορφα σκεύη, ἐξ ὅλων τῶν αἰώνων καὶ πασῶν τῶν χωρῶν τῆς οἰκουμένης περισυναχθέντα, ὧν πολλὰ καὶ ἀπόκρυφα. Τῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως τὸ νυκτερινὸν σκεῦος μετὰ πομπῆς διὰ τῶν ὁδῶν ἄλλοτε περιήγετο, οἱ δὲ μεταγενέστεροι Ἀθηναῖοι φιλαρέσκως προσεπιδεικνύουσιν εἰς τὸν δῆμον κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον καὶ τὸν κάκκαβον αὐτῶν καὶ τὴν σκάφην καὶ τὸ κλασικὸν *καβουρδιστήριον*.

*
* *

Ὁ Σεπτέμβριος εἶναι ὁ ἐπισημότερος τῶν μηνῶν καὶ ἔχει λόγον πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν θρησκείαν, οἷον ἡ 31 Δεκεμβρίου πρὸς τοὺς ἐμπόρους, διότι τὴν 9 Σεπτεμβρίου γίνεται ὁ ἰσολογισμὸς τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν καὶ κλείονται τὰ βιβλία τῆς ἑξαμηνίας, πολλῶν τραπεζῶν ἀκριβέστερον, ὡς βεβαιοῖ ἡ πάσης ὑπονοίας ἀπηλλαγμένη ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ τῶν ἀστρονόμων. Τὸν Σεπτέμβριον περιμένει ὁ γεωργὸς διὰ νὰ ποτισθῇ ὁ ἐλαιὼν αὐτοῦ καὶ ὁ κηπουρὸς διὰ νὰ βλαστήσουν τὰ κρόμμυά του. Τὸν Σεπτέμβριον ἁπλόνει ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τοὺς χάλικάς της ἀναμένουσα τὴν στρῶσιν καὶ ἰσοπέδωσιν αὐτῶν ἀπὸ τὴν βροχὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοὺς πόδας τῶν δημοτῶν. Τὸν Σεπτέμβριον ἀσπρίζουσιν οἱ διδάσκαλοι τοὺς τοίχους τῶν σχολείων των καὶ ὑποδέχονται τοὺς μαθητάς, ὡς καὶ οἱ ξενοδόχοι τοὺς περιηγητάς. Τὸν Σεπτέμβριον περιμένει καὶ ὁ φίλος τοῦ Βάκχου μετὰ παλμῶν διὰ νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς ἀφθονίας τοῦ οἴνου κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος· κυττάξετέ τον πῶς ἀτενίζει τρυφερῶς μὲ τοὺς ἐρυθροὺς ὀφθαλμούς του τὰ κατὰ μῆκος τῶν ὁδῶν παρατεταγμένα βαρέλια· νομίζεις ὅτι θὰ τὰ ἐναγκαλισθῇ. Τὰ στέρνα αὐτῶν, τὰ ὁμοιάζοντα γαστέρας λαυριοφάγων, περικλείουσιν ὅλους αὐτοῦ τοὺς πόθους.—Τὸν Σεπτέμβριον τέλος ἀναμένεται ὁ χειμών, τὴν δ' ἔλευσίν του προμηνύουσι τὰ *κατεβασμένα μοῦτρα* τῆς φύσεως, ὁ συνεφώδης οὐρανός, αἱ βρονταί, ἡ σφοδρότης τοῦ ἀνέμου, καὶ ἰδοὺ ὁ πολιὸς γέρων πλησιάζει παρακολουθούμενος ὑπὸ πολυπληθοῦς ἐπιτελείου, τῆς συνάγχης καὶ τῶν ρευματισμῶν προπορευομένων. Πρὸ δὲ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ὑποδέχεται τὸν χειμῶνα πρεσβεία συγκροτουμένη ἐξ ἰατρῶν, φαρμακοποιῶν, βδελοπωλῶν, ῥαπτῶν, κομμοτῶν, καπνοδοχοκαθαριστῶν, χοροδιδασκάλων. Ὅλα τὰ σωματεῖα δεξιοῦνται τὸν χειμῶνα ἐν ἀγαλλιάσει, πολλὰ καὶ καλὰ ἐκ τῆς ἀφίξεώς του προσδοκῶντα . . . . Θ. Ν. Φ.

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
ΙΒ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ**—ΕΙΣ ΤΟΥΡΙΝΟΝ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Αὐγούστου 1879.

Ἂν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα δὲν ἔλαβες γράμμα μου, συλλογίσου ὅτι δὲν ἔλαβα κ' ἐγὼ ἰδικόν σου, καὶ συγχώρησόν με, ἀφοῦ καὶ σὺ ἔχεις ἀνάγκην συγχωρήσεως. Μὴν ὑποθέσῃς ὅμως ὅτι ἡ ἔλλειψίς μου ἦτο πληρωμὴ τῆς ἐλλείψεώς σου. Ὄχι· δὲν εἶμαι τόσον ἐκδικητική. Ἀφορμὴ τῆς σιωπῆς μου ἦτο ἄλλη, κοινοτέρα πολὺ καὶ ἀθωοτέρα: ἡ ἀμέλεια. Δὲν ἠξεύρω πῶς καὶ διατί, ἀλλὰ τοσαύτη μὲ εἶχε καταλάβει τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀδράνεια, τοσοῦτος *βαρεμὸς* κατὰ τὴν ἐκφραστικωτάτην λέξιν τοῦ λαοῦ, ὥστε ὄχι μόνον ἡ χείρ μου δὲν ἐνετείνετο εἰς ἐργασίαν οἱανδήποτε, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ νοῦς μου ἐβαρύνετο νὰ σκεφθῇ. Δὶς μόλις ἢ τρὶς προσεπάθησα νὰ ἀποσείσω τὴν ὀκνηρίαν μου, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν τὸ κατώρθωσα. Σ' ἐνθυμήθην, ἐνθυμήθην τὸ χρέος μου, τὴν ὑπόσχεσίν μου, ἀλλ' ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ κρατήσωσιν οἱ δάκτυλοί μου τὸν κάλαμον. Ὁ χάρτης ἔμεινεν ἐμπρός μου λευκός, ἡ χείρ μου κατέπεσεν ἀδρανής, ἐχασμήθην, καί . . . Ἀλλ' ἀρκεῖ· κινδυνεύω νὰ πάθω καὶ τόρα τὰ ἴδια, περιγράφουσα τὴν παλαιάν μου κατάστασιν. Ἡ ἀνάμνησις μόνη τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου καὶ ἡδονικοῦ χασμήματος διαστέλλει καὶ πάλιν τὰς σιαγόνας μου εἰς χάσμημα νέον. Σήμερον ὅμως ἔχω θέλησιν. Ἀφίνω τὸν κάλαμον ἐπὶ στιγμήν, ἐγείρομαι, κάμνω δύο τρία βήματα εἰς τὸ δωμάτιόν μου, πίνω ἀπνευστὶ ἓν ποτήριον ὕδατος ψυχροῦ καὶ διαυγοῦς—ἀπὸ τὸ φρέαρ τῆς οἰκίας μου, σημείωσαι, διότι τὸ ὕδωρ τῆς πόλεως δὲν πίνεται πλέον—καὶ ἀναλαμβάνω τὴν ἐργασίαν μου, διότι ἄλλέως, ἂν σ' ἄφινα καὶ αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα χωρὶς ἐπιστολήν, δὲν ἠξεύρω τί ἤθελες μοῦ ψάλλει τὴν ἐπομένην.

Ἔλα, λοιπόν, πηγαίνωμεν ὁμοῦ εἰς τὸ Ἄντρον τῶν Νυμφῶν, ν' ἀκούσωμεν τὴν Εἰρήνην ψάλλουσαν. Σοῦ τὴν εἶχα ὀνομάσει *Γιαννοῦλαν* εἰς μίαν τῶν προηγουμένων μου ἐπιστολῶν, ἀλλ' ἔκαμα λάθος καὶ σπεύδω νὰ τὸ διορθώσω. Γιαννοῦλα εἶνε τὸ ᾆσμα καὶ ὄχι ἡ ἀοιδός, καθὼς θὰ ἰδῇς μετ' ὀλίγον. Εἰσερχώμεθα λοιπὸν καὶ πάλιν εἰς τὸ πολυπαθὲς ἐκεῖνο Ἄντρον, ὅπου πρὸ δύο περίπου μηνῶν ἠκούσαμεν ὑλακτούσας τὰς γερμανικὰς χάριτας. Ὁ θίασος ἐκεῖνος ὁ γερμανικὸς κατέλιπεν ἤδη πρὸ ἑνὸς περίπου μηνὸς τὴν σκηνήν, ἐπὶ τῆς ὁποίας δὲν κατώρθωνε, φαίνεται, ν' ἀνανεώσῃ τοὺς παλαιούς του θριάμβους, καὶ μετεκομίσθη μὲ ὅλα του τὰ τύμπανα καὶ τὰ κρόταλα εἰς τὸν παρὰ τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς φυτρώσαντα ἐντὸς τοῦ ῥεύματος *Κῆπον τοῦ Παρθενῶνος*. Τὴν θέσιν του δὲ κατέλαβε συμμιγής τις ἄλλη ᾠδικὴ καὶ μιμικὴ

Digitized by Google

καὶ χορευτικὴ συγχρόνως εταιρία, ἐξ Ἑλλήνων συνάμα καὶ Ἰταλῶν καὶ Ἀνατολιτῶν προχείρως συγκροτηθεῖσα. Ὁ θίασος δὲ οὗτος ὁ ποικίλος καὶ ἀστειότατος—χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἐννοεῖται —ὀρχήστραν του ἔχει ἕνα καὶ μόνον Ἄτλαντα, δέροντα εὐσυνειδήτως καθ' ἑσπέραν ἐπὶ πέντε συνεχεῖς ὥρας παράφωνον κλειδοκύμβαλον, οὗτινος ἡ ἡλικία τοὐλάχιστον ἐπέβαλλε πλειότερον σεβασμὸν (ἢ *ἀνασκοπὴν* ὡς λέγουσι σήμερον), καὶ ἀδάμαντά του τὴν σμυρναίαν Εἰρήνην, ἥτις τετράκις ἢ πεντάκις τῆς ἑσπέρας ἐναλλάσσει τὸ τουρκικὸν *σαβαΐ* πρὸς τὸ βαρὺ καὶ παθητικὸν μέλος δημοτικοῦ τινος ᾄσματος. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν θεατῶν ἔρχεται ν' ἀκούσῃ αὐτὰς ἰδίως τὰς ἀνατολικὰς τῆς Εἰρήνης μελῳδίας, μονοτόνους μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀλλ' οἰκείας ὅμως εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀκροατῶν, συνοδευομένας δὲ δι' ἑνὸς βιολίου ὑπὸ σμυρναίου τινος μουσικοῦ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀοιδοῦ διὰ παραδόξου τινος ὀργάνου, πολλὴν ἔχοντος τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸ γερμανικὸν Zither. Δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον εἶνε συνήθως τὸ κοινὸν τοῦ Ἄντρου ἱκανῶς συμμιγές, οὐδ' ἀποπνέει, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀρώματα τοῦ Lubin καὶ Atkinson. Ὑπάρχουσιν ὅμως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ θεαταὶ εὐρωπαϊκωτέραν ἔχοντες τὴν καλλαισθησίαν, οἵτινες τέρπονται πλειότερον ἐκ τῆς βραχνῆς κραυγῆς κολοσσιαίου τινος βαρυτόνου περιφερομένου εἰς τὴν σκηνὴν καὶ παθητικώτατα χειρονομοῦντος μονῳδίαν τινα τοῦ Trovatore, ἢ ἐκ τοῦ ὀξέος συριγμοῦ μελιταίας τινος ὑψιφώνου, ἣν ἡ πρασινοπόρφυρος ἐνδυμασία της μεταβάλλει εἰς ἀληθῆ *χρυσόμυϊαν*, ἢ ἐκ τῶν στερεοτύπων μορφασμῶν τοῦ ἀλευρωμένου προσώπου ἠλιθίου τινος pagliaccio, ἢ τέλος καὶ ἐκ τῶν χαριεστάτων ἀλμάτων δύο αὐτοχειροτονήτων χορευτριῶν, αἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι δυσκολίαν νὰ περιφέρωσι τὸν δίσκον των εἰς τὸ κοινόν, χωρὶς οὐδόλως νὰ μεταβάλωσι τὴν στοιχειώδη αὐτῶν ἐνδυμασίαν, συνοδευόμεναι ὅμως πάντοτε ὑπὸ δεκαετοῦς τινος βρακοφόρου καὶ ἀνυποδήτου *κισλάραγᾶ*.

Ἀλλ' αὐτὰ πάντα ἀποτελοῦσι τὸ ἀστεῖον μέρος τῆς παραστάσεως. Τὸ σπουδαῖον καὶ ἱκανῶς ἄξιον προσοχῆς ἀποτελεῖ τὸ ἀνατολικὸν ᾆσμα τῆς Εἰρήνης. Ἠξεύρω ὅτι ἡ μουσικὴ αὐτὴ δὲν σ' ἐνθουσιάζει ὅσον τὸν Κ. Ducoudray. Σοῦ φαίνεται, ὡς πολλάκις μὲ εἶπες, φοβερὰ μονότονος καὶ παντελῶς ἄρρυθμος, ἴσως δὲ δὲν ἔχεις καὶ πολὺ ἄδικον. Σημείωσαι ὅμως, ὅτι δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, ὅτι τὰ ἀνατολικὰ μέλη εἶνε ἱκανῶς μονότονα καὶ ἄρρυθμα, ἀπαραίτητον εἶνε, ὅπως εὐαρεστήσωσι, νὰ ᾄδωνται ὑπὸ ψάλτου, ὅστις καὶ φωνὴν ἰδίᾳ πρὸς τοῦτο πεπλασμένην νὰ ἔχῃ, καὶ νὰ τὰ αἰσθάνηται βαθέως, καὶ ἠσκημένος νὰ ἦνε διὰ μακρῶν. Τότε μὲ συγκινεῖ πολλάκις ἡ ἀνατολικὴ μελῳδία μέχρι μυχῶν τῆς καρδίας μου· ἡ μονότονος ἐκείνη, ἡ κατ' *ἐλάσσονα τρόπον* (minore) ἀδιακόπως φερομένη, ἀλλ' ἐντέχνως ὅμως ποικιλλομένη διὰ τρομώδους λαρυγγισμοῦ μουσικὴ φράσις, μοῦ προξενεῖ ἀνέκφραστόν τινα, ἀλλὰ γλυκεῖαν βαρυθυμίαν, καὶ τὸ οὖς μου, ὄχι μόνον δὲν κουράζεται ὑπὸ τοῦ βαρέως συρομένου ῥυθμοῦ, ὅστις οὔτε τέλος ἔχει πολλάκις οὔτε ἀρχήν, ἀλλὰ τὸν παρακολουθεῖ τοὐναντίον εὐαρέστως, καὶ ὅταν τὸ ᾆσμα παύσῃ, τὸν παρατείνει πολλάκις δι' ἐνδομύχου τινος καὶ μυστηριώδους ἤχους.

Αὐτὸ μοὶ συνέβη προχθὲς ὅτε ἤκουσα τὴν Εἰρήνην ψάλλουσαν τοὺς ὡραίους αὐτοὺς δημοτικοὺς στίχους:

Ὅλαις ἡ νηαὶς παντρεύονται καὶ παίρνουν παλληκάρια'
κ' ἐγὼ ἡ Γιαννούλα ἡ ὤμορφη πῆρα τὸ μαραζιάρη.
Σιμά του πάντα κάθομαι·τοῦ χρένω δὲν μοῦ χρένει·
ψωμὶ τοῦ δίνω, δὲν τὸ τρώει· κρασὶ καὶ δὲν τὸ πίνει.

Ἡ κλαγγὴ τῆς φωνῆς της, καίτοι δὲν ἔχει πλέον τὴν δρόσον τῆς πρώτης νεότητος, ἔχει ὅμως σπάνιον ἀληθῶς τὸ κάλλος. Εἶνε φωνὴ μεσοφώνου βαθεῖα, πλήρης, ἠχηρὰ καὶ ὁμαλωτάτη, ἐκφράζει δὲ πάθος ἀληθὲς καὶ ἀνεπιτήδευτον, καὶ—ὅπερ σπανιώτατον εἰς ἀνατολίτας ἀοιδούς, εἶνε καθαρὰ τοῦ στήθους φωνή, οὐδέποτε ἐπικαλουμένη τῆς ῥινὸς τὴν βοήθειαν, ὡς ἐπικαλοῦνται τὴν βοήθειαν τοῦ fausset οἱ εὐρωπαῖοι ψάλται. Κρῖμα ἀληθῶς, ὅτι τοιαύτη φωνὴ δὲν ἔτυχεν εὐρωπαίου διδασκάλου, οὐδ' ἐμορφώθη διὰ σπουδῶν τακτικῶν.

Μοῦ παραπονεῖσαι ὅτι δὲν σοῦ γράφω περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου. Ἂν σοῦ ἔγραφα θὰ μοῦ παρεπονεῖσο ὅτι σοῦ γράφω, καὶ θὰ μοῦ ἔλεγες ὅτι καταστρέφω τὴν θεραπείαν σου. Σοφια

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

234.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ὑπερηφανείας μᾶλλον, ἢ ἐξ ἀμαθείας, ἀποκρούομεν ἐπιμόνως τὰς ἐπικρατούσας δόξας. Ἐπειδὴ δὲ εὑρίσκομεν τὰς πρώτας τῆς ἀγαθῆς μερίδος ἕδρας κατειλημμένας, οὐδόλως στέργομεν τὰς ἐσχάτας.

235.

Ἡ ἀπὸ τῶν δυστυχημάτων τῶν ἡμετέρων φίλων λύπη εὐκόλως παρηγορεῖται, ὅταν τὰ δυστυχήματα αὐτῶν χρησιμεύωσι πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πρὸς αὐτοὺς ἡμετέρας ἀγάπης.

236.

Κατὰ τὰ φαινόμενα, ἡ φιλαυτία γίνεται τῆς ἀγαθότητος θῦμα, καὶ ἀπαρνεῖται ἑαυτήν, ὅταν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πλησίον ἐργάζηται. Ἐν τούτοις ὅμως αὐτὸς τοῦ φέρεσθαι ὁ τρόπος εἶναι ἡ ἀσφαλεστέρα ὁδός, ἡ πρὸς τοὺς σκοποὺς ἡμῶν ἄγουσα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐπὶ τῇ προφά-

Digitized by Google

σει ὅτι δωροῦμεν, δανείζομεν ὡς τοκογλύφοι· ἐν συνόψει δέ, οὕτω φερόμενοι, σαγηνεύομεν τὴν εὐμένειαν τοῦ κόσμου διὰ τρόπου πανούργου καὶ λεπτοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Εἶδες τὴν μνηστήν μου . . . Εἶναι ἀσχημοτάτη ἀλλὰ 200,000 στρογγυλὰ φραγκάκια ! Προῖκα μιᾶ φορᾶ ! . . . Τὴν παίρνω μὲ κλειστὰ τὰ μάτια.

— Αἴ, φίλε μου, τὸ καλλίτερο ποῦ θὰ κάμῃς εἶναι νὰ μὴ τὰ 'ξανανοίξῃς.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ κόσμος κατοικεῖται ὑπὸ ἐθνῶν, ὧν οἱ θεσμοί, τὰ ἔθιμα καὶ ἡ γλῶσσα διαφέρουσιν ἐπ' ἄπειρον· ἐπειδὴ ὅμως τὰ κινοῦντα αὐτοὺς πάθη εἶναι πανταχοῦ τὰ αὐτά, ἡ παγκόσμιος ἱστορία εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ δρᾶμα παριστανόμενον εἰς διαφόρους γλώσσας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν *Ἡμερησίων Νέων* Ἀρχιβάλδος Φόρβες, οὗ ἡ φήμη εἶναι σήμερον παγκόσμιος, ἐπετέλεσε κατ' αὐτὰς νέον κατόρθωμα. Παρακολουθῶν τὸν ἐν τῇ νοτίᾳ Ἀφρικῇ ἀγγλικὸν στρατόν, μετὰ τὴν ἐν Οὐλουνδῆ νίκην κατὰ τῶν Ζουλοῦ, ἐπρότεινε νὰ κομίσῃ αὐτὸς τὴν εἴδησιν εἰς τὸν εἰς τὰ παράλια διατρίβοντα ἔτι στρατηγὸν Οὐολσελέην καὶ πράγματι, λαβὼν πληθὺν ἐπισήμων καὶ ἰδιωτικῶν τηλεγραφημάτων, ἀνεχώρησεν, ὀψίας ἤδη οὔσης, μόνος διὰ χώρας ἀκατοικήτου καὶ δασώδους ἔνθα ἀνὰ πᾶν βῆμα ἐκινδύνευε ν' ἀπαντήσῃ στίφη ἐξηγριωμένων ἐχθρῶν, καὶ διήνυσεν, ἐν διαστήματι 94 ὡρῶν, 210 ἀγγλικὰ μίλια, ἀναπαυθεὶς ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἓξ μόνον ὥρας καὶ ἀλλάξας ἑξάκις ἵππον. Ὡς ὁδὸς ἐχρησίμευον αὐτῷ τὰ ἴχνη, ἅτινα εἶχον καταλίπει αἱ ἅμαξαι τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν διάβασίν των. Ἀλλ' ἡ ὁμίχλη ἦτον τοσοῦτον πυκνή, ὥστε ἅπαξ ὁ τολμηρὸς Ἄγγλος ἀνταποκριτὴς ἠναγκάσθη ν' ἀφιππεύσῃ καὶ ν' ἀναζητῇ τὰ ἴχνη διὰ τῆς χειρός· σημειωτέον δ' ὅτι ἡ ἐλαχίστη ἀποπλάνησις θ' ἀπέβαινε πρόξενος βεβαίου θανάτου, διότι ἐγγὺς ὑπῆρχον βαθύτατα τέλματα. Ὅπως ἐκτιμήσῃ τις δεόντως τὴν καρτερίαν καὶ μεγαλοψυχίαν τοῦ Φόρβες, δέον ν' ἀναλογισθῇ ὅτι πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του εἶχε παραστῇ ἔφιππος εἰς τὴν μάχην τοῦ Οὐλουνδῆ καὶ ἦτον ἤδη κατάκοπος καὶ νῆστις καὶ ὅτι ἔφερεν εἰς τὸν πόδα μικρὸν τραῦμα ἐξ ἐσβεσμένης ἐχθρικῆς σφαίρας, ὅπερ καθ' ὁδὸν ἐφλογίσθη καὶ ἐπροξένει αὐτῷ πόνον. Οὐχ ἧττον κατώρθωσε ν' ἀναγγείλῃ τὴν νίκην εἰς τὸν Οὐολσελέην δύο ὅλας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἀγγελιαφόρου, ὃν ἐξέπεμψεν ὁ στρατηγὸς Χέλσμορδ ἐξ Οὐλουνδῆ μίαν ὥραν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του. Ἀλλ' ἀφιχθεὶς εἰς Δούρβαν ἐνόσησεν ἐκ πυρετοῦ καὶ κατεβλήθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀγγλίαν. Τὸ ἱππευτικὸν τοῦτο κατόρθωμα τοῦ Φόρβες δὲν εἶναι τὸ πρῶτον. Καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον, μετὰ τὴν μάχην τῆς Σίπκας αὐτὸς πρῶτος ἀφίχθη εἰς τὸ ἐν Γορνι-Στουδένι ῥωσσικὸν στρατηγεῖον καὶ ἀνήγγειλε τὴν ἐπιτυχῆ ἄμυναν τῶν Ῥώσσων, ἀξιωθεὶς μάλιστα τῆς τιμῆς νὰ προσέλθῃ καὶ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ν' ἀφηγηθῇ αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν μάχην, σχεδιάσας ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰς θέσεις τῶν διαφόρων σωμάτων. Ὁ αὐτοκράτωρ τοσοῦτον ἐθαύμασε τότε τὴν εὐψυχίαν καὶ τὰς γνώσεις τοῦ ἀνδρός, ὥστε ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ παράσημον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Καὶ τὴν ἧτταν τῶν Ῥώσσων πρὸ τῆς Πλέβνας πρῶτος ἀνήγγειλεν εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν δημόσιον ὁ Φόρβες, ἐπιστείλας εἰς τὰ *Ἡμερήσια Νέα* δωδεκάστηλον τηλεγράφημα. Ἀλλὰ καὶ πῶς ἀμοίβονται τοιαῦται ὑπηρεσίαι ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ! Μετὰ τὸν ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον ἡ σύνταξις τῶν *Ἡμερησίων Νέων*, εὐγνωμονοῦσα, ἀπένειμε τῷ Φόρβες ἔκτακτον ἀμοιβὴν ἐκ 50,000 φράγκων, ἔτι δὲ πλείονα ἐκέρδησεν ἐκ τῆς ἐκτυπώσεως τῶν ἀλληλογραφιῶν του εἰς ἴδιον σύγγραμμα καὶ ἐκ τῶν ἀναγνωσμάτων, ἅτινα ἐποιήσατο εἰς διαφόρους ἀγγλικὰς πόλεις. Οὐχ ἧττον ἐπωφελὴς ὑλικῶς τε καὶ ἠθικῶς θ' ἀποβῇ νῦν αὐτῷ ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Ζουλοῦ. Ἤδη βουλευτής τις ἐπρότεινε ν' ἀπονεμηθῇ αὐτῷ κατ' ἐξαίρεσιν ἀγγλικὸν παράσημον.

Πρό τινων ἐτῶν ἐν μικρᾷ τῆς Νορμανδίας κώμῃ ἀνωρύχθη ἐξ ἀγροῦ λίθος μέγας, φέρων ἐπιγραφὴν I. L. C. D. A. Ὁ νεαρὸς δήμαρχος ἀνήγγειλε τὸ εὕρημα πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ παρεκάλει τοὺς σοφοὺς νὰ ἔλθωσι καὶ ποιήσωσιν ἐρεύνας ἐπὶ τόπου, διότι ὁ βαρὺς λίθος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ σταλῇ διὰ ταχυδρομείου. Πολλοὶ τῶν ἀρχαιολόγων ἔσπευσαν εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἀμέσως αἱ γνῶμαι αὐτῶν ἐγένοντο δίχα· οἱ μὲν ἀνεγίνωσκον «Iunius Lucius Cajus Decimus Aedilis,» οἱ δὲ ἀντὶ Cajus ἀνεγίνωσκον Caesar καὶ ἀντὶ Aedilis Africanus. Ἔτι μᾶλλον ἐδιχονόησαν ἐπιχειρήσαντες νὰ εὕρωσι τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐπιγραφῆς· ἡ ἔρις ηὐξάνετο, οἱ ἀρχαιολόγοι ἀπεκάλουν ἀλλήλους imbécile, ἴσως δὲ καὶ θὰ συνεπλέκοντο, ἐὰν μὴ ἔλυε τὴν διαφορὰν γερόντιον κατὰ συγκυρίαν διαβαῖνον ἐκεῖθεν. «Τὸν λίθον τοῦτον, εἶπεν, ἔθηκεν ὁ πρόπαππός μου ἐν τῷ ἀγρῷ του ὡς ὅριον, ἐν ᾧ ἤμην ἐγὼ βρέφος· δηλοῖ δὲ ἡ ἐπιγραφὴ «ἐδῶ εἶναι ἡ ὁδὸς τῶν ὄνων» Ici le chemin des ânes. Κατηφεῖς οἱ λόγιοι καὶ κατῃσχυμμένοι ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Εἰς τὰ ἐγγὺς τῆς Βιέννας τελεσθησόμενα κατ' αὐτὰς μεγάλα γυμνάσια τοῦ ἱππικοῦ, γρά-

Digitized by Google

φει ἡ «Κλειώ,» ἅπασαι αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις ἀπέστειλαν στρατιωτικοὺς ἀντιπροσώπους. Ἡ μικρὰ Σερβία ἀπέστειλεν ἐκεῖσε ἑπτὰ ἀξιωματικούς, τὸν συνταγματάρχην τοῦ πυροβολικοῦ Βογίσεβιτς, τὸν ἀντισυνταγματάρχην Πάρλοβιτς, τὸν ταγματάρχην τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν Ἰωβάνοβιτς, τὸν ἴλαρχον Γρουβάνοβιτς, τὸν λοχαγὸν τοῦ πυροβολικοῦ Ἀθανάσοβιτς καὶ τὸν λοχαγὸν τοῦ πεζικοῦ Ναϊδάνοβιτς. Ἐγράψαμεν καθ' ἕκαστα τὰ ὀνόματα τῶν σέρβων ἀξιωματικῶν ἵνα ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης μεθ' ὁπόσης μερίμνης καὶ ἐπιμελείας ἀσχολεῖται ἡ Σερβία περὶ τὸν καταρτισμὸν ἀξιωματικῶν κατὰ τὰς προόδους τῆς στρατιωτικῆς ἐπιστήμης. Δὲν αἰσθάνεται ἆρά γε καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις τὴν φιλοτιμίαν νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμα τῆς Σερβίας; Ἢ μήπως ἀρκεῖ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς στρατιωτικῆς ἐπιδόσεως τῆς Ἑλλάδος, ὅτι αἱ ἐν Ἀθήναις στρατιωτικαὶ μουσικαὶ παίζουσιν ἐν ταῖς πλατείαις πρὸς διασκέδασιν τῶν φιλομούσων, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ αἰτοῦσιν ἀδείας ὅπως ἐκτεθῶσιν εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς;

Κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ οἱ Ἄγγλοι θὰ ἐπιχειρήσωσι τεραστίαν ἐκδρομὴν πρὸς τὸν ἀρκτικὸν πόλον. Ἐπὶ τούτῳ κατηρτίσθη ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ κεντρικὸς σύλλογος, διατελῶν εἰς σχέσεις πρὸς ἄλλους 49 συλλόγους ἁπανταχοῦ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας.

Ἐσχάτως ἐδημοσιεύθη ἡ ἐπετηρὶς τῆς διευθύνσεως τῆς ἐν Βιέννῃ ἀστυνομίας διὰ τὸ ἔτος 1877 (Die Polizei-Verwaltung Wiens im Jahr 1877). Ἐκ ταύτης παρατιθέμεθα ἐνταῦθα ἀριθμούς τινας, οἵτινες νομίζομεν ὅτι οὐ σμικρὸν συντελοῦσιν εἰς γνῶσιν τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως τῆς πρωτευούσης τῆς Αὐστροουγρικῆς αὐτοκρατορίας, περιέργους παρέχοντες πληροφορίας περὶ λεπτομερειῶν τοῦ Βιενναίου βίου. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Βιέννης μετὰ τῶν προαστείων ἀνήρχετο τῷ 1877 εἰς 1,075,260 ψυχάς, μὴ συμπεριλαμβανομένων 146,748 ξένων διαβατικῶς ἐπισκεφθέντων τὴν πόλιν. Τὸ προσωπικὸν τῆς ἀστυνομίας συνίσταται ἐκ 3144, αἱ δ' ἐν γένει ἀστυνομικαὶ δαπάναι ἀνέρχονται εἰς 2,582,748 φλωρίνια[1].

Σύλλογοι καὶ ἑταιρίαι ὑπάρχουσιν ἐν Βιέννῃ πλείονες σχετικῶς ἢ ἐν Ἀθήναις· ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνήρχετο τῷ 1877 εἰς 1395· ἐκ τούτων 382 ἦσαν φιλανθρωπικοί, 291 διασκεδάσεων καὶ ἀναγνώσεως, 92 ἐπιστημονικοί, 52 θρησκευτικοί, 43 πολιτικοί, 35 βιομηχανικοί, 27 πυροσβεστικοί, 9 γυμναστικοὶ καὶ 9 γεωπονικοί.

Περὶ τῆς συγκοινωνίας ἐνδιαφερούσας πληροφορίας παρέχουσιν οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοί. Διὰ τῶν 500 ἁμαξῶν ἀμφοτέρων τῶν ἑταιριῶν τῶν τροχιοδρόμων ἐταξείδευσαν ὑπὲρ τὰ 20 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων. Ἐκτὸς δὲ τούτων ὑπάρχουσιν ἐν Βιέννῃ 3559 ὀχήματα μικρὰ καὶ μεγάλα. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ τῶν σιδηροδρόμων ἀφικνουμένων ἀνέρχεται εἰς 4,366,100, ἐν ᾧ ὁ τῶν διὰ τῶν ποταμίων ἀτμοπλοίων εἰς μόνον 169,800.

Διδάκτορες τῆς ἰατρικῆς ὑπῆρχον ἐν Βιέννῃ 1140, ἐκτὸς δὲ τούτων 15 χειρουργοί, 95 μαιευτῆρες, 16 ὀδοντοϊατροί, 29 ἰατροὶ τῆς ὁμοιοπαθητικῆς μεθόδου, 89 φαρμακοποιοί, 38 κτηνίατροι, 28 ἱππίατροι καὶ 1391 μαῖαι.

Εἶναι γνωστὴ ἡ πρὸς τὰς διασκεδάσεις ἀγάπη τῶν Βιενναίων. Ὁπωσδήποτε ὅμως οὐχὶ ἄνευ ἐκπλήξεώς τινος ἀνέγνωμεν τὸ περὶ δημοσίων διασκεδάσεων κεφάλαιον τῆς ἐπετηρίδος. Ἐν Βιέννῃ καὶ τοῖς περιχώροις ὑπάρχουσι 12 θέατρα, 4 θεατρικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ πολλὰ θέατρα φιλομούσων, ἐν οἷς ἐδόθησαν ἐν συνόλῳ 2833 παραστάσεις. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἐγένοντο 28 ἀναγνώσματα, 1097 συναυλίαι, 419 μουσικαὶ ἑσπερίδες ὑπὸ συλλόγων καὶ ἑταιριῶν, 4 ἀεροπορίαι, 1 γυμναστικὸς ἀγών, 1235 παραστάσεις ἐν δημοσίοις μέρεσι διασκεδάσεων, 1834 ἐν ᾠδείοις, 11,868 παραστάσεις ἀοιδῶν τοῦ λαοῦ, 100 ἱπποδρομικαί, 1297 γυμναστικαί, καὶ 251 ταχυδακτυλουργικαί.—Χοροὶ δὲ ἐδόθησαν ἐν τῇ αὐλῇ, τοῖς ἀνωτάτοις ἀριστοκρατικοῖς οἴκοις καὶ παρὰ τοῖς διπλωμάταις 39, χοροὶ προσωπιδοφόρων 171, μετημφιεσμένων 37, κοινοὶ χοροὶ 746, δι' εὐεργετικοὺς σκοποὺς 86, ἐπὶ ἑορταῖς ἐπετείοις 4, ὀρχηστικαὶ μουσικαὶ συναυλίαι 10,561, ἰδιωτικαὶ ὀρχηστικαὶ διασκεδάσεις συλλόγων 292, δημοσία ἑορτὴ τοῦ δένδρου τῶν Χριστουγέννων 1.

Ξενοδοχεῖα ὑπῆρχον 70, πανδοχεῖα 16, οἰκίαι προσωρινῶς ἐνοικιαζόμεναι 18, καφενεῖα καὶ καφενεῖα μετ' ἑστιατορίων 605, ἑστιατόρια 643, μεγάλα καὶ μικρὰ ζυθοπωλεῖα καὶ οἰνοπωλεῖα 2676, οἰνοπνευματοπωλεῖα 1749 (!), μικρὰ καφεψεῖα 376, μαγειρεῖα τοῦ λαοῦ 12, καπηλεῖα τεΐου καὶ ῥοφήματος 19.

Εἷς Ἀναγνώστης

1. Κατὰ τὴν διατίμησιν τὸ φλωρίνιον ἀντιστοιχεῖ πρὸς 2 φρ. 50 λεπτά, κατὰ τὴν τρέχουσαν ὅμως τιμὴν τοῦ νομίσματος τὸ χάρτινον φλωρίνιον δύναται μόνον 2 φρ. καὶ 16 λεπτὰ περίπου.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς ὀλίγους εἶνε γνωστὸς ὁ ἑπόμενος ἁπλούστατος τρόπος τοῦ διαιρεῖν τὸν πάγον εἰς μικρὰ τεμάχια.

Λαμβάνομεν καρφίδα ἢ κάλλιον, ἐὰν θέλετε, βελόνην, καὶ στηρίζομεν τὴν αἰχμὴν αὐτῆς ἐκεῖ ἀκριβῶς ἔνθα ἐπιθυμοῦμεν νὰ κοπῇ τὸ τεμάχιον τοῦ πάγου· ἔπειτα δὲ διά τινος οἵου δήποτε πράγματος πλήττομεν ἐλαφρὰ τὴν κεφαλὴν τῆς καρφίδος ἢ τῆς βελόνης καὶ ὁ πάγος θὰ διαιρεθῇ παρευθὺς ἄνευ κόπου καὶ καθαρώτατα.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

'Αριθ. 193 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 9 Σεπτεμβρίου 1879

Σφραγὶς τῆς ὑγειοαστυνομίας τῆς νήσου Ἀνάφης ἐν ἔτει 1828.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΕΝ ΛΟΥΕΣ,

διήγησις Ἄγγλου περιηγητοῦ.

Α'

Εὑρισκόμην ἐν Σιέρρῃ, κομψῷ χωρίῳ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ῥοδανοῦ. Ἡ ξενοδόχος μ' ἐβεβαίονεν εὐμενῶς ὅτι ἅμαξα συρομένη ὑπὸ ἑνὸς ἵππου, ἵνα με μεταφέρῃ ἀπὸ τοῦ ξενοδοχείου της εἰς τὸ χωρίον Λουὲς (Louèche), θά μοι ἐστοίχιζεν εἴκοσι πέντε φράγκα ἐκτὸς μικρᾶς τινος ἀμοιβῆς τοῦ ἁμαξηλάτου. Ἀντέτεινα λέγων ὅτι ἡ ἀπαίτησις ἦτο ὑπερβολική, χωρὶς νὰ ἔχω πρὸς τοῦτο θετικόν τινα λόγον, ἀλλ' ἐν Ἑλβετίᾳ πραγματεύομαι πάντοτε χωρὶς νὰ διστάσω, ἐπειδὴ ἐξεύρω ἐκ πείρας ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου *γδέρνουσι* τὸν περιηγητὴν ὅσον περισσότερον δύνανται. Ἡ ξενοδόχος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, δύο ὡραίους μαύρους ὀφθαλμούς, μὰ τὴν πίστιν μου, καί μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ἐπλανώμην νομίζων τὴν τιμὴν μεγάλην· ἡ ἅμαξά αὐτῆς ἦτο ἐξαίρετος, οἱ ἵπποι της ἀκμαῖοι καὶ ἥσυχοι, οἱ ἡνίοχοί της ἄμεμπτοι . . . καὶ ἔπειτα ἔπρεπε νὰ ἐξεύρω ὅτι ὁ δρόμος ἦτο πέντε ὡρῶν, ἡ δὲ ὁδὸς μακρὰ καὶ κοπιώδης.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἠγνόουν πάντα ταῦτα. Διὸ δὲν ἀπήντησα τίποτε, ἀλλ' ἐζήτησα νὰ ἴδω τὴν ἅμαξαν.

— Μετὰ χαρᾶς· ἀρκεῖ ὁ κύριος νὰ λάβῃ τὸν κόπον νά με ἀκολουθήσῃ.

Ἡ μελανόφθαλμος ξενοδόχος μὲ ὡδήγησεν εἰς ὑπόστεγον ἐπέχον τόπον στάβλου καὶ ἐκάμαμεν ἕνα γῦρον μεταξὺ δύο σειρῶν ὀχημάτων, ὧν οἱ τροχοὶ ἐκαλύπτοντο ὑπὸ φαιοχρόου στρώματος πηλοῦ ἀπεξηραμένου. Ἐξεφώνησα ὅτε μοι ἔδειξε τὸ ἀηδέστατον σκεῦος τῆς συλλογῆς της, λέγουσά μοι ὅτι εὑρισκόμην ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν εἴκοσι πέντε μου φράγκων.

— Ὢ! ἂν θέλετέ τι καλλίτερον, δύναμαι νά σας δώσω ἅμαξαν μὲ δύο ἵππους· θά σας στοιχίσῃ τεσσαράκοντα φράγκα. Ἰδού, προσέθηκεν, ἀνοίγουσα τὴν θυρίδα ἁμάξης ἥτις θὰ ὑπῆρξέ ποτε νέα· λάβετε τὸν κόπον νὰ κυττάξητε, κύριε· στρωσίδια λαμπρά, ἄχυρα διὰ τὰ πόδια σας. Ἅμαξα κλεισμένη ἐντὸς τῆς ὁποίας θὰ εἶσθε προφυλαγμένος ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ τὴν βροχήν, ὅπου θὰ ἐμπορέσητε καὶ νὰ κοιμηθῆτε ἐν ἀνάγκῃ. Ἅμαξα τέλος πάντων τὴν ὁποίαν οἱ ἐξοχώτεροι ἄνθρωποι τοῦ τόπου συνειθίζουσι νὰ ἐνοικιάζωσι διὰ νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὰ λουτρά. Δὲν ὑπάρχει ὄχημα ἀναπαυτικώτερον κτλ.

Ἔκαμα νεῦμα ἀνυπομονησίας.

— Ἂν ὁ κύριος θέλει νἀναβῇ διὰ νὰ δοκιμάσῃ; ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ γυνὴ μὲ τρόπον ὑποχρεωτικόν.

Οὐδαμῶς ᾐσθανόμην τὴν ἀνάγκην ταύτην· ἓν μόνον βλέμμα ὅπερ ἔρριψα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σαπροκάρρου ἐκείνου μοὶ εἶχεν ἀρκέσει. Ἦτο ἐστρωμένη ἀληθῶς, ἀλλὰ τὸ στρωσίδιον αὐτῆς ἦτο *τσίτιον* λίαν ἀκάθαρτον· ἄλλως δέ, ἂν ἐξησφάλιζε τὸν ὁδοιπόρον ἀπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς βροχῆς, ἔμελλεν ἀντὶ τούτου νἀποκρύψῃ ἀπὸ τῆς ὄψεώς του τὴν θέαν τῆς χώρας ἣν διέβαινεν. Ἀπεφάσισα ἑπομένως νἀφήσω τὸ πολύτιμον σκεῦος εἰς τοὺς ἐξόχους ἀνθρώπους οἵτινες θὰ ἐζήτουν ὡς δικαίωμά των τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, καὶ νὰ διανύσω τὸν δρόμον ἐν τῷ μετρίῳ ἁμαξίῳ ὅπερ μοι ἐπεδείχθη τὸ πρῶτον.

Ἡ συμφωνία ἔγεινε λοιπὸν ἀντὶ εἴκοσι πέντε φράγκων διὰ τὴν ἅμαξαν καὶ ἀμοιβῆς τριῶν φράγκων διὰ τὸν ἁμαξηλάτην. Ἀργότερον ἀνεκάλυψα ὅτι εἴκοσι φράγκα, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἀμοιβῆς, ἦτο ἡ συνήθης τιμὴ τὸ πολὺ πολύ, τοῦθ' ὅπερ μοι ἀπέδειξεν ὅτι ἡ εὐγενὴς ξενοδόχος εἶχε καταχρασθῆ τὴν ἀθωότητά μου. Εὐχαριστηθεῖσα δ' ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης νίκης ἐπείσθη βεβαίως ὑπὸ τούτου νά με μεταχειρισθῇ κατόπιν ἐλεημονέστερον, ἐπειδή μ' ἐζήτησε μόνον ἓξ φράγκα διὰ βλωμὸν ἄρτου, ὀπώραν μόλις που ὥριμον καὶ ποτήριον οἴνου ὑποξύνου. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀνεχώρουν, ὀρθία ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς θύ-

Digitized by Google

ρας, μ' ἐφιλοδώρησε δι' ἑνός της μειδιάματος, εὐχομένη μοι καλὸν ταξείδιον καὶ καλὴν θεραπείαν ἐν τοῖς λουτροῖς. Ἐπειδὴ δ' ἐμνησικάκουν πως κατ' αὐτῆς, ἐσχεδίαζον νὰ παρενθέσω ἐν τῷ χαιρετισμῷ ὃν ἔμελλον νἀπευθύνω αὐτῇ ἰδέαν τινὰ ἐλέγχου, ἀλλ' ἡ τύχη ἐστράφη ἐναντίον μου. Ἐνῷ δῆλα δὴ διέβαινον τὴν αὐλὴν τοῦ ξενοδοχείου, ἡ ἅμαξα διῆλθεν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου καλύμματος μικροῦ ῥυακίου· ἀλλ' ἡ ἐντεῦθεν ἐπελθοῦσα διάσεισις μ' ἔκαμε νὰ κλίνω πρὸς τὰ ὄπισθεν, ταὐτοχρόνως δὲ ὁ πῖλός μου ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ὅτε δ' ἀνέκτησα τὴν κάθετόν μου θέσιν καὶ μετ' αὐτῆς τὴν ἀξιοπρέπειάν μου, εἴχομεν παρακάμψει τὴν γωνίαν τοῦ πυλῶνος καὶ ἡ ξενοδόχος δὲν ἐφαίνετο πλέον.

Πολλάκις ἀρκεῖ μικρὸν συμβὰν ἵνα ἐπιφέρῃ μεταβολὴν εἰς τὸν ῥοῦν τῶν ἰδεῶν. Τὸ δὲ γεγονὸς περὶ οὗ πρόκειται παρήγαγεν ἐπ' ἐμὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Εἶχον κακὴν διάθεσιν ὅλην τὴν πρωίαν, ἡ δὲ συνδιάλεξίς μου μετὰ τῆς ξενοδόχου εἶχε συντείνει εἰς ἐπαύξησιν τῆς καχεξίας ταύτης, ἀλλ' ὁ μικρὸς ἐκεῖνος τιναγμὸς μοὶ ἐπανέφερεν εὐτυχῶς τὴν εὐθυμίαν.

Χώρα χαρίεσσα ἤρχιζεν ἐκτυλισσομένη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ὁ ἥλιος ἀπηλλάσσετο τῶν νεφῶν ἅτινα εἶχον καλύψει αὐτὸν ἕως τότε, αἱ δὲ ἀκτῖνές του μοὶ παρεῖχον τὴν θέαν λαμπρῶν ἡλιοφεγγῶν τοπείων. Τὸ ὄχημά μου, ὅτε ἠδυνήθην νά το ἐξετάσω ἐν ἀναπαύσει, δέν μοι ἐφάνη ἐπὶ τέλους ὅλως ἄξιον περιφρονήσεως. Καὶ δὲν ἐτρέχομεν μὲν ταχέως, εἶνε ἀληθές, ἀλλ' ὅμως καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῷον ἐφαίνοντο ὁμοίως εὐχαριστημένοι ἐκ τοῦ δρόμου μας. Ὁ ἡνίοχος, ἀφ' οὗ ἐκροτάλισε τὴν μάστιγα δὶς ἢ τρίς, ἧναψε σιγάρον, ἔπειτα δέ, στηρίξας τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων, ἤρχισε νὰ καπνίζῃ ἡσύχως. Ὁ δὲ ἵππος ἐξ ἑτέρου ἤρχισε διατροχάζων ἔρρυθμον τριποδισμόν, καταλλήλως συνοδευόμενον ὑπὸ τῶν κροτάλων τοῦ περιλαιμίου του. Ὅτε δὲ ἀφήσαμεν ὄπισθεν ἡμῶν τὴν Σιέρρην καὶ πρὶν ἢ φθάσωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ ξυλίνην γέφυραν, ἡ μεγάλη ταχυδρομικὴ ἅμαξα τοῦ Βρὶζ, συρομένη ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἵππων καλπαζόντων παρήλασε πρὸ ἡμῶν μετὰ πατάγου. Ἦτο δὲ κατάφορτος ταξειδιωτῶν, ἐντὸς καὶ ἐκτός, ἄνω δὲ ὑψοῦτο πυραμὶς ἀποσκευῶν. Ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος ἤρχετο ἐξ Ἰταλίας διὰ τοῦ περάματος τοῦ Σιμπλόν· παρηκολούθησα διὰ τῶν βλεμμάτων τὴν κυλινδουμένην ἐκείνην μηχανήν, ἥτις μετ' ὀλίγας στιγμὰς θὰ ἄφινε ὄπισθεν αὐτῆς τὸ μικρόν μου ὄχημα.

Τὸ θέαμα ὅπερ παρέχει ἡ κοιλὰς δὲν εἶνε ἐστερημένον μεγαλείου, ἀλλ' εἶνέ πως μονότονον. Ἐνυπάρχουσιν ἐν αὐτῷ τὰ στοιχεῖα τοπείου μεγαλοπρεποῦς, ἀλλ' ἐπεθύμει τις μόνον πλειοτέραν ποικιλίαν. Εἶνε ὀροπέδιον ὁμαλόν, ἔχον μέσον πλάτος τριῶν μιλλίων, διαρρεόμενον δὲ ὑπὸ ποταμοῦ ὅστις ὑψόθεν φαίνεται ὡς ταινία ἀργυρᾶ καὶ περιβάλλεται ἐφ' ἑκάστης ὄχθης ὑπὸ μακροῦ τείχους ἐκ γρανίτου· διότι τοιαύτη ἀκριβῶς εἶνε ἡ αἴσθησις ἡ ἐμποιουμένη ὑπὸ τῶν ἑκατέρωθεν δύο τούτων σειρῶν τῶν ὀρέων. Μέρη τελματώδη, καλυπτόμενα ὑπὸ καλάμων καὶ ὑψηλῆς χλόης, διαδέχονται ἀγροὺς καλλιεργημένους ἔνθα φύεται ὁ σῖτος καὶ ὁ ἀραβόσιτος. Ἐκ τῶν δύο σειρῶν ὀρέων ἡ ἀνυψουμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ εἶνε ἡ χαριεστέρα τὴν ὄψιν, ἔχουσα μὲν τὴν κορυφὴν γυμνὴν καὶ ἄνθη, ἀλλὰ τὰς κατωτέρας κλιτύας καταπρασίνους ὑπὸ ἀμπελώνων, λειμώνων καὶ δένδρων. Ἄνω δέ, εἰς μέρη ἅτινα φαίνονται ἀπρόσιτα, φαίνονται χωρία κεκρυμμένα ἐν μέσῳ τῶν φυλλωμάτων καὶ κωδωνοστάσια λευκὰ ὧν αἱ σχιστολίθινοι στέγαι μαρμαίρουσιν ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Ἀλλὰ τὸ κύριον ἀντικείμενον ἔνθα διηυθύνοντο οἱ ὀφθαλμοί μου ἦτο ἡ ῥάχις τοῦ ἁμαξηλάτου μου. Ἡ συνήθεια ἣν εἶχε, νὰ στηρίζηται ἐπὶ τῶν γονάτων του ὁδηγῶν τοὺς ἵππους, εἶχε στρογγυλίσει τοὺς ὤμους του παραδόξως. Ἐθεώρουν τὸν πῖλόν του, τοὺς μικροὺς ἀργυροῦς δακτυλίους οἵτινες ἦσαν ἐξηρτημένοι ἐκ τῶν ὤτων του, τὸ τετριμμένον φόρεμά του, ἐφ' οὗ ἐξηπλοῦτο ἐπίρραμα μέγιστον. Ἀπέτεινα αὐτῷ τὸν λόγον γαλλιστί· ἐκεῖνος δ' ἐστράφη καὶ ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς ἐν τῇ γερμανικῇ κοινῇ διαλέκτῳ ἃς δὲν ἐνόησα, ἔπειτα δ' ἐπανέλαβε τὴν μηχανικὴν ἐπίβλεψιν τῶν χαλινῶν του οἵτινες ἐκρέμαντο κατὰ μῆκος τῶν πλευρῶν τοῦ ζῴου· ἐσταμάτησε δὲ πρὸ τοῦ πανδοχείου τοῦ Σοῦστεν, δεικνύων ὅτι ἦτο πεπεισμένος ὅτι θὰ ἤθελον νὰ δοκιμάσω τὸν οἶνον τοῦ καταστήματος. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔδειξα τοιαύτην ἐπιθυμίαν, εἰςῆλθε μόνος καὶ ἐπέστρεψε μετά τινα λεπτὰ ἵνα ποτίσῃ τὸν ἵππον.

Ἀφ' οὗ δὲ διήλθομεν διὰ γεφύρας ἐστεγασμένης, οἷαι ὑπάρχουσιν ἔτι τινὲς ἐν Ἑλβετίᾳ, ὧν ἡ περιεργοτάτη εἶνε ἡ τῆς Λουσέρνης, οὖσα πᾶσα κεκοσμημένη διὰ ζωγραφιῶν, ἀνέβημεν πρὸς Λουὲς τὴν πόλιν, τὴν οὕτως ὀνομαζομένην πρὸς διάκρισιν τῶν παρακειμένων ὁμωνύμων λουτρῶν. Εἶνε δὲ ἡ Λουὲς κωμόπολις γνωστὴ ὁμοίως καὶ ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον Λέγκ, ἐκτισμένη ἐπὶ ὑψώματος ἐπιβλέποντος τὴν κοιλάδα. Στέφανος ἀμπελώνων, ὁδοὶ βραχώδεις καὶ ἀπότομοι, ἀρχαῖος γραφικώτατος φεουδαλικὸς πύργος χρησιμεύων σήμερον ὡς δημαρχεῖον, οἶκοί τινες ἔχοντες ἀρχαίαν καὶ περίεργον ἀρχιτεκτονικήν, τοιαύτη εἶνε ἡ κωμόπολις *Λουὲς ἡ πόλις*. Ὁ περιηγητής, ἀφίνων αὐτὴν ὄπισθέν του, ἀκολουθεῖ λεωφόρον πάντοτε ἀνηφορικήν, εὐθέως ἐρρυμοτομημένην. Μετ' ὀλίγην ὥραν ὁ Ῥοδανὸς φαίνεται ἐν τῷ βάθει ὡς ῥυάκιον μόνον, τὸ δὲ Σοῦστεν εἶνε μόλις δρὰξ οἰκιῶν μικρῶν δίκην

Digitized by Google

ἀθυρμάτων. Ὑπάργει μέρος τι, ὁπόθεν εὑρίσκεταί τις οὕτως ἀκριβῶς ἄνωθεν τοῦ Λουὲς, ὥστε νομίζει, ὅτι ῥίπτων λίθον ἠδύνατο νὰ σαρώσῃ ὅλην τὴν κωμόπολιν, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ παλαιοῦ πύργου. Μετὰ μίαν ὥραν ἀναβάσεως ὁ δρόμος στρέφεται πρὸς βορρᾶν· ἀνοίγεται δὲ τότε ἄλλη κοιλὰς στενοτέρα, βαθυτέρα καὶ ἀγριωτέρα. Ἡ λεωφόρος κατέχει τὴν ἀριστερὰν αὐτῆς κλιτύν. Κάτω ἐν μεγάλῳ βάθει μυκᾶται χείμαρρος, ὁ Δάλας, χύνων μεθ' ὁρμῆς τὰ ἀφρώδη ὕδατά του εἰς τὸν Ῥοδανόν. Ἑκατέρωθεν αἱ κλιτύες εἶνε κεκαλυμμέναι ὑπὸ δασῶν, ἐν οἷς τῶν ἐλατῶν τὸ βαθὺ πράσινον ἀναμίγνυται μὲ τὰ ἀνοικτότερα χρώματα τῆς μελίας καὶ τῆς συκομορέας. Ἐξαίφνης δὲ παρουσιάζεται χαρίεσσα γέφυρα λευκοῦ μαρμάρου ἐπεκτεινομένη καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς χαράδρας, ἐφ' ἧς διέρχεται ὁ ὁδοιπόρος ἐπὶ τὴν ἄλλην κλιτύν. Τότε δὲ, ἂν στραφῇ, βλέπει τὸ χωρίον Ἀλβῖνεν, οὗ ἡ θέσις εἶνε ἀληθῶς παράδοξος. Φαντάσθητε συνεχῆ σύστάδα ξυλοτεύκτων οἰκίσκων οἵτινες φαίνονται ὀλισθήσαντες μέχρι τῶν ἄκρων λειμῶνος σμαραγδίνου καὶ σταματήσαντες ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς ἀβύσσου. Οἱ κάτοικοι τῆς ἀλπείου ταύτης φωλεᾶς, καίπερ ζῶντες σχεδὸν πάντοτε ἐν μέσῳ τῶν νεφελῶν, ἔχουσι τὴν φήμην ἀνθρώπων λίαν ἐργατικῶν.

Ἡ ἡμέρα ἐπλησίαζε πρὸς τὸ τέλος της, ἡ δὲ λεωφόρος ἡμῶν, σκεπομένη ὑπὸ δύο σειρῶν ὀρέων, εὑρίσκετο ἤδη ἐν τῷ σκιόφωτι. Ἡ αὔρα, ἥτις ἤρχιζε νὰ γίνεται δροσερωτέρα, μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἐκτυλίξωμεν τὰ σκεπάσματά μας. Μακρύτερον διήλθομεν τὸ χωρίον Ἴνδεν, οὗ αἱ οἰκίαι ἐφωτίζοντο ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἐν ᾧ ὀρεκτικὴ εὐωδία, ἐξερχομένη ἀπὸ τῶν ἀνοικτῶν θυρῶν, ἐδήλου τὴν παρασκευὴν τοῦ δείπνου. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ὑπῆρξε πιθανῶς τὸ πεῖσαν τὸν ἡνίοχόν μας νά μοι προτείνῃ βραχεῖαν διακοπὴν τῆς πορείας ἐν τῷ πανδοχείῳ τοῦ χωρίου, ὅπερ ἦτο ἀξιόλογον, ὡς ἐβεβαίονεν. Ἐγὼ ἀπέρριψα τὴν πρότασιν αὐτοῦ, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ εὑρεθῶ ἀπέναντι ἄλλης ξενοδόχου, καὶ διέταξα αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον. Ὁ δὲ δυστυχὴς ὑπήκουσε μὲ ἀρκετὰ κακὴν ὄρεξιν.

Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ τὸ σκότος εἶχε γείνει πυκνότερον· ἡμεῖς δ' ἐξηκολουθήσαμεν τὸν δρόμον μας ὑπὸ τὸν μονότονον ἦχον τῶν κροτάλων τοῦ ἵππου μας, συνοδευόμενον συνεχῶς ὑπὸ τοῦ βαθυφώνου χειμάρρου.

Ὀλίγα λεπτὰ βραδύτερον κατέλυον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς *Ἑνώσεως*, ῥωμαλέα δέ τις θαλαμηπόλος μὲ ὡδήγει εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ἐρωτήσας ἂν ὑπῆρχον ἀκόμη πολλοὶ ξένοι ἐν τῷ οἴκῳ ἔμαθον ὅτι μόνοι πλέον ἔμενον οἱ ποιούμενοι χρῆσιν τῶν λουτρῶν· τοῦτο δὲ μ' ἔκαμε νὰ ἐνθυμηθῶ ὅτι καὶ ἐγὼ ἠρχόμην χάριν τῶν λουτρῶν, ὅπερ σχεδὸν εἶχον λησμονήσει.

Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐπιβῶ τῆς κλίνης χωρὶς νὰ ἀνοίξω τὸ παράθυρόν μου καὶ ῥίψω ἓν βλέμμα ἐπὶ τὴν περιβάλλουσάν με φύσιν. Τὰ σκότη τὴν εἶχον κατακαλύψει τέως, ἀλλὰ τότε μοὶ ἐφάνη περιαυγαζομένη ὑπὸ αἴγλης ἀργυροφώτου, ἥτις μοι ἀπεκάλυψε τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, τοὺς βράχους, τοὺς ξυλοτεύκτους οἰκίσκους καὶ τοὺς λειμῶνας περιστεφομένους ὑπὸ ἐλατῶν. Ἀνεκάλυψα ὅτι ἡ κοιλὰς ἣν εἶχον ἀναβῆ τὸ ἀπόγευμα ἠνοίγετο εἰς ὀροπέδιον μέγιστον περιστοιχιζόμενον ὑπὸ ὀρέων. Ἀπέναντί μου ἀνωρθοῦτο ἡ Γέμμι, γιγάντειος τοῖχος βράχων ὑψουμένων ἐπ' ἀλλήλων ἀποτόμως. Καὶ ἡ μὲν βάσις τοῦ ὄρους ἐκρύπτετο ὑπ' ἀτμῶν ὑποκυάνων, ἀλλ' αἱ ὑψηλότεραι ἐντομαὶ διεχωρίζοντο εὐκρινῶς ὑπὸ τοῦ λυκόφωτος ὡραίου φθινοπωρινοῦ οὐρανοῦ, φωτιζομένου ὑπὸ τῆς σελήνης. Τὸ δὲ μεγαλεῖον τοῦ θεάματος ἐπηύξανεν ἡ σιγὴ τοῦ χωρίου, βεβυθισμένου εἰς τὴν ἀνάπαυσιν. Μόνος ἠκούετο ὁ ψόφος τοῦ χειμάρρου, γενόμενος ἐντονώτερος ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτερινῆς γαλήνης. Καὶ ὅτε ἔκλεισα τὸ παράθυρόν μου, ἤκουον αὐτὸν ἀκόμη, τὸν ἤκουον ἐπὶ πολύ, ἕως οὗ τέλος, βαυκαλιζόμενος ὑπὸ τῆς θρηνώδους αὐτοῦ μονοτονίας, ἀπεκοιμήθην καὶ ἐξύπνησα μόνον τὴν ἐπομένην πρωίαν.

B'

Ἡ πρώτη φροντὶς τοῦ μέλλοντος νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν λουτρῶν εἶνε καὶ ἐν Λουὲς, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ διαμονῇ θερμῶν λουτρῶν, τὸ νὰ συμβουλευθῇ τὸν Ἀσκληπιὸν τοῦ τόπου, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἔλειψα καὶ ἐγὼ νὰ πράξω, μόλις ἐξεγερθείς. Δὲν ὑπῆρξε δὲ ἀνάγκη νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἰατρὸν **Β ἐν τῇ κατοικίᾳ του (ἥτις ἄλλως δὲν ἀπεῖχε πολὺ, τῶν ἀποστάσεων οὐσῶν μικρῶν ἐν Λουὲς), ἐπειδὴ ἔχει τὴν συνήθειαν νὰ ἔρχηται καθ' ἑκάστην πρωίαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἵνα ἐρωτήσῃ περὶ τῶν νεωστὶ ἀφιχθέντων. Πέντε λεπτὰ ἀφ' ὅτου τὸν ἐζήτησα εὑρέθην ἐνώπιον ἀνθρώπου καθὼς πρέπει, ἐνδεδυμένου μελανὰ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἀλλ' οὐ οἱ ἀνοικτοὶ τρόποι καὶ ἡ ἐνθαρρυντικὴ γλῶσσα ἀπετέλουν εὐχάριστον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν αὐστηρότητα τῆς ἐνδυμασίας του. Μετὰ τὰς πρώτας ἐξηγήσεις περὶ τῆς ἀσθενείας μου ἃς τῷ ἀπηύθυνα, μὲ διέκοψε λέγων ὅτι ἦλθον ἀκριβῶς ὅπου ἔπρεπε διὰ νὰ θεραπευθῶ. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐστήριξε τὸ οὖς του εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ εὑρὼν ὅτι κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος πᾶσαι αἱ λειτουργίαι τοῦ σώματος εἶχον καλῶς, ἐξήτασε τὸ πρόσωπόν μου. Τὸ πόρισμα τῆς δευτέρας ταύτης ἐξετάσεως ἦτο ὅτι οὐδένα διέτρεχον κίνδυνον συμφορήσεως. Τὰ πάντα λοιπὸν εἶχον καλῶς. «Πρέπει νὰ κάμητε λουτρὰ ἐπὶ εἴκοσι καὶ μίαν ἡμέραν τοὐλάχιστον, πέντε ὥρας καθ' ἑκάστην»· τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ περὶ ἐμοῦ ἀπόφασις τοῦ δικαστοῦ μου.

Ὁ ἰατρὸς προσεφέρθη νά μοι δείξῃ τὰ λουτρὰ τοῦθ' ὅπερ ἐδέχθην. Ἑπομένως διέβημεν τὴν

Digitized by Google

πλατεῖαν, χῶρον ἀκανόνιστον περιστοιχιζόμενον ὑπὸ ξενοδοχείων καὶ μικρῶν ἐργαστηρίων, καὶ διηυθύνθημεν πρὸς τὸ *Μέγα* λουτρὸν, καλούμενον οὕτω πιθανῶς ἐπειδὴ ἔχει ἐν τῷ προσώπῳ ἀψῖδα, δύο θόλους καὶ ἀνεμοδείκτην. Πλὴν δὲ τῶν ἐπιδεικτικῶν τούτων κοσμημάτων εἶνε παλαιὸν καὶ σεσαθρωμένον κτίριον, μόλις που καλήτερον τῶν ἄλλων. Τὸ δὲ ἐσωτερικὸν εἶνε ἔτι δυςαρεστότερον τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εἰςήλθομεν εἰς διάδρομον σκοτεινὸν καὶ λίαν ὑψηλὸν οὗ ἡ δροσερότης μ' ἔκαμε νὰ μαντεύσω ὅτι ἦτο θόλος. Ἀριστερᾷ ἡμῶν ἐξετείνετο κατὰ μῆκος σειρὰ θυρίδων αἵτινες παρεῖχον εἴσοδον εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους λουτρῶνας· ἀλλ' ὁ ὁδηγός μου ἔστη δεξιᾷ, ἐνώπιον θύρας διφύλλου, παρακαλῶν με νἀποκαλυφθῶ. Ἡ μικρὰ αὕτη φιλοφρόνησις θεωρεῖται ὑποχρεωτικὴ ὑπὸ τῶν λουομένων οὓς ἐμέλλομεν νὰ ἴδωμεν, ἡ δὲ παράλειψις αὐτῆς θὰ προσέβαλεν αὐτούς· ὑπήκουσα εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην καὶ εἰςῆλθον κρατῶν τὸν πῖλον ἐν τῇ χειρὶ καὶ ἀκολουθῶν τὸν ἰατρόν. Μετὰ μίαν στιγμὴν εὑρισκόμην ἐπὶ σανιδώματος ὑψουμένου δύο πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν δεξαμενῆς, ἀφ' ἧς ἐχωριζόμεθα, ὁ σύντροφός μου καὶ ἐγὼ, διὰ κιγκλιδώματος ξυλίνου. Τοῖχος λίθινος χωρίζει τὴν δεξαμενὴν ταύτην ἀπὸ ἄλλης ἀκριβῶς ὁμοίας, εἰς ἕκαστον δὲ ἄκρον τῆς αἰθούσης ἀνοίγεται θύρα ἄγουσα εἰς τὰ δωμάτια. Ἡ ἐπιγραφὴ ἡ ὑπερκειμένη ἑκάστης τῶν θυρῶν τούτων δηλοῖ τὸν χωρισμὸν τῶν φύλων, ὧν ἡ ἀνάμιξις παύει, ὡς εἰκὸς, κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ἔξοδον. Αἱ δεξαμεναὶ δὲ αὗται ἔχουσι περίπου δεκαπέντε ποδῶν μῆκος καὶ δέκα πλάτος. Ἐν τῇ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένῃ τῶν δύο τούτων δεξαμενῶν, καίπερ πεπληρωμένῃ ὕδατος, οὐδεὶς ἐνυπῆρχε λουόμενος, ἀλλ' ἐκ τῆς πρώτης ἀνέδυον τρεῖς κεφαλαὶ, ἀνήκουσαι εἰς δύο γυναῖκας καὶ ἕνα ἄνδρα. Αἱ κεφαλαὶ αὗται ἀνταπεκρίθησαν εὐγενῶς εἰς τὸν χαιρετισμόν μου. Ἄλλως δὲ νομίζω ὅτι δὲν ἔμενον ἄνευ περιεργείας περὶ ἐμοῦ καὶ μ' ἐθεώρουν μεθ' ὅσης ἐπιμονῆς καὶ ἐγὼ αὐτάς. Ἡ θέσις τῶν λουομένων τούτων ἔχει τι ἀληθῶς, πρέπει νά το ὁμολογήσωμεν, τὸ κρίσιμον· ἐπειδὴ τὰ λουτρὰ εἶνε ἀνοικτὰ εἰς πάντας τοὺς προσερχομένους, βεβαίως δὲν εἶνε εὐχάριστον, ἰδίως διὰ τοὺς ἐντροπαλοὺς, νὰ αἰσθάνηταί τις ἑαυτὸν βλεπόμενον ὡς αἱ ἄρκτοι ἐν κήπῳ ζωολογικῷ ἢ θαλάσσια τέρατα ἐν μουσείῳ ὑδατογενῶν ὄντων. Ἐν τούτοις οἱ λουόμενοι εὗρον τὸν τρόπον νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν ἀνομοιότητα ταύτην τῶν θέσεων, ἀρχόμενοι αὐτοὶ πρῶτοι καὶ ποιούμενοι ἔφοδον κατὰ τοῦ ἐπισκεπτομένου δι' ὅλων τῶν βλεμμάτων των συνηνωμένων οὕτως ὥστε νὰ πείσωσιν αὐτὸν ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἐξεγείρων τὴν περιέργειαν. Οἱ τρεῖς πάσχοντες ἦσαν ἐνδεδυμένοι κατὰ τὸν ὀργανισμὸν *ὑποκάμισον μακρὸν καὶ πλατὺ ἐξ ὑφάσματος χονδροῦ*. Ὁ ἰατρὸς, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ κιγκλιδώματος, ἀπηύθυνέ τινας λέξεις εἰς ἕκαστον, μεθ' ὃ ἀπεχωρήσαμεν. Ἐν ᾧ δὲ μετεβαίνομεν εἰς τὸ λουτρὸν Βέρρα, μοὶ εἶπεν ὅτι ἡ σκηνὴ ἦτο διάφορος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν λουτρῶν καὶ ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρχον ἐν ταῖς δεξαμεναῖς ὀλιγώτεροι τῶν δεκαπέντε ἕως εἴκοσι ταὐτοχρόνως, ἀσχολούμενοι μετὰ τέρψεως περὶ τὸ ἀναγινώσκειν, τὸ παίζειν ἢ τὸ συνδιαλέγεσθαι.

Τὸ λουτρὸν Βέρρα ὁμοιάζει πρὸς τὸ Μέγα Λουτρὸν μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἶνε εὐρυχωρότερον καὶ, ἂν εἶνε δυνατὸν, ἔτι ὀλιγώτερον κεκοσμημένον. Περιέχει τέσσαρας δεξαμενὰς, δύο ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ διαμέσου σανιδώματος. Ὅτε τὸ ἐπεσκέφθημεν, ἓν μόνον χώρισμα ἦτο καὶ ἐν αὐτῷ κατειλημμένον, ἀλλ' οἱ λουόμενοι ἦσαν πλειότεροι, γελῶντες καὶ φαιδρῶς συνομιλοῦντες. Διέκρινα παχεῖαν ἐρυθρὰν γυναῖκα, μικρὰν ὠχρὰν κυρίαν, κύριον διοπτροφόρον, ἄλλον φέροντα βελούδινον σκοῦφον, παραλείπω δὲ τοὺς ἄλλους, πάντας βεβυθισμένους ἐντὸς τοῦ ὕδατος μέχρι λαιμοῦ καὶ οἵτινες ἐφαίνοντο λίαν εὐχαριστημένοι ἐκ τοῦ βαπτίσματος αὐτῶν. Ὁ ἰατρὸς συνῆψεν ὁμοίως καὶ μετ' αὐτῶν μικράν τινα συνομιλίαν.

Τὰ ἄλλα λουτρὰ δὲν ἐπεσκέφθημεν· ἀλλ' εἴχον ἴδεῖ τὰ δύο κυριώτερα, τὰ δὲ λοιπὰ εἶνε ὅλως ἀνάξια λόγου. Τὸ μετριώτατον πάντων καλεῖται *Λουτρὸν τῶν πτωχῶν* καὶ ἐξήρτηται ἐκ μικροῦ νοσοκομείου ἔνθα οἱ ἀσθενεῖς οἱ ἔχοντες ἀπόδειξιν ἀπορίας διατηροῦνται δαπάναις τῆς κυβερνήσεως τοῦ καντονίου καὶ βοηθοῦνται πλὴν τούτου ὑπὸ τῶν ἑκουσίων δωρεῶν τῶν εὐπορωτέρων ἐκ τῶν λουομένων. Τὸ κοινὸν λουτρὸν, τὸ ἐν ταῖς δεξαμεναῖς, στοιχίζει δύο φράγκα καθ' ἑκάστην. Οἱ δὲ προτιμῶντες νὰ εἶνε μόνοι δύνανται, πληρόνοντες δύο φράγκα περιπλέον, νὰ ἔχωσι λουτρὸν ἰδιαίτερον ἢ *τετράγωνον*, κατὰ τὴν τοπικὴν ἔκφρασιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μοναξία δὲν με ἐφόβιζεν, ἀπεφάσισα νὰ παραδεχθῶ τὸ τελευταῖον τοῦτο σύστημα.

Τῇ ἑνδεκάτῃ πρὸ μεσημβρίας οἱ κώδωνες πάντων τῶν ξενοδοχείων καλοῦσι τοὺς λουομένους εἰς τὸ κοινὸν γεῦμα. Εἰσερχόμενος δ' ἐγὼ εἰς τὸ ἑστιατόριον τοῦ ξενοδοχείου τῆς *Ἑνώσεως*, ἀνεγνώρισα κεφαλὰς ἃς εἶχον ἰδεῖ ἐπιπλεούσας ἐν τῇ μεγάλῃ δεξαμενῇ. Ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν συντροφίᾳ, ἐπειδὴ εἴμεθα μόνον ἐννέα, ἡ ποικιλία τῶν ἐθνικοτήτων ἦτο ἀξία σημειώσεως. Μεταξὺ τῶν κυριῶν ἦσαν τρεῖς Γαλλίδες καὶ μία Ἀμερικανίς· τὸ δὲ ἀνδρικὸν φῦλον ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ ἑνὸς Γάλλου, ἑνὸς Ἑλβετοῦ, ἑνὸς Αὐστριακοῦ καὶ ἑνὸς Πολωνοῦ. Οὐδεὶς τῶν συμποτῶν τούτων ἐφαίνετο ἀσθενὴς, ἀλλὰ συνδιελέγοντο μετὰ πολλῆς φαιδρότητος καὶ ἔτρωγον μὲ ἀξιόλογον ὄρεξιν.

Digitized by Google

Ἡ Ἀμερικανίς, ἥτις ἐκάθητο πλησίον μου, μοὶ ἀνεκοίνωσε τὰς περὶ τῆς χώρας ἐντυπώσεις της καὶ τὴν ἐκ τῶν λουτρῶν πεῖράν της, ἐπειδὴ τὸ τρίτον ἤδη εὑρίσκετο ἐν Λουές. Μοὶ ὡμολόγησεν ὅτι τὸ κοινὸν λουτρὸν τῇ ἐφαίνετο προτιμότερον, πάντοτε ὅμως ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐκλέξῃ τις τὴν συντροφίαν του· ἀλλ' ἀδυνατοῦσα νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν ὅρον τοῦτον εἶχεν ἀναγκασθῇ νὰ παραδεχθῇ τὸ κατὰ μόνας λουτρόν. Ἡ ἀλήθεια εἶνε, ὅτι δι' ἄνθρωπον εἰρηνικὸν καὶ εὐγενῆ, ὁ χρόνος ὁ διερχόμενος ἐν τῇ μεγάλῃ δεξαμενῇ κατ' ἀνάγκην εἶνε ὀδυνηρός, ὅταν ἡ τύχη δώσῃ αὐτῷ συντρόφους δυσαρέστους, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει συχνότατα, ἐπειδὴ τὰ λουτρὰ τοῦ Λουὲς φοιτῶνται κυρίως ὑπὸ Ἑλβετῶν, Γάλλων καὶ Ἰταλῶν εὐτελεστέρων τὸ γένος καὶ τυχόντων ἀνατροφῆς μετρίας. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχει διευθυντής τις καὶ ὑποδιευθυντής, ἔχοντες χρέος νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἵνα ἐπικρατῇ ἐν πᾶσιν ἡ προσήκουσα τάξις, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ συμβαίνωσιν ἄτοπα· οὕτω δὴ ἤκουσα λουομένους οἵτινες παρεπονοῦντο περὶ καταστάσεως πραγμάτων ἥτις ἐξέθετεν αὐτοὺς εἰς πλῆθος δυσαρέστων, οἷον παρατηρήσεων διφορουμένων ἢ οἰκειοτήτων ὀχληρῶν, τούτων δὲ πάντων ἐν μέσῳ θορύβου συνεχοῦς. Πράγματι δὲ οἱ Τρίτωνες ἐκεῖνοι καὶ αἱ Ναϊάδες πολλάκις οὐδὲν ἄλλο κάμνουσιν ἢ νὰ παίζωσι καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ λουτροῦ, νὰ ἐπιρρίπτωσι κατ' ἀλλήλων ὕδωρ καὶ νὰ διεγείρωσι τρικυμίας ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ ὠκεανῷ. Οἱ εὐχαριστούμενοι ὑπὸ τῶν ἀσκήσεων τούτων δικαιολογοῦσιν αὐτὰς λέγοντες ὅτι τὰ ὕδατα ἐνεργοῦσι καταδηλότερον, τιθέμενα εἰς κίνησιν, ἀλλὰ δύναταί τις νὰ ἀντείπῃ εἰς ταῦτα, ὅτι οὐδὲν κωλύει ἕνα ἕκαστον τῶν λουομένων νὰ κινῇ τὰς χεῖρας καὶ τὰς κνήμας του καὶ νὰ ἐπιχειρῇ παντοειδῆ σκιρτήματα ἐν τῷ τετραγώνῳ του.

Διαρκοῦντος τοῦ προγεύματος παρετήρησα λέξιν τινὰ ἥτις ἐπανελαμβάνετο πολλάκις ἐν τῇ συνδιαλέξει· ἦτο δὲ ἡ λέξις *ἐξάνθημα*. Κύριός τις ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ ἐξάνθημά του ἤρχισε νὰ πίπτῃ, ἄλλος τις ὅτι θἀπηλλάττετο αὐτοῦ τὴν ὑστεραίαν, κυρία τις δὲ Γαλλὶς ἀνήγγειλεν ὅτι εἶχεν ὡραῖον ἐξάνθημα. Τὸ ἐξάνθημα ἐπὶ τέλους οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἔκφυσίς τις ἥτις γεννᾶται ἢ πρέπει νὰ γεννηθῇ ἐν τῷ δέρματι τοῦ λουομένου ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς θεραπείας του. Ἡ ἐξάνθησις αὕτη παρουσιάζεται ὁτὲ μὲν ὡς ἐρυθρίασις ἥτις ἔχει τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν παρακμήν της, ὁτὲ δὲ ὑπὸ τὸ σχῆμα μικρῶν ἐρυθρῶν λεπίων, ἅτινα αὐτομάτως αὐξάνουσι καὶ μειοῦνται. Τὸ πρῶτον εἶνε καλὸν ἐξάνθημα, τὸ δὲ δεύτερον κακόν· τὸ ἐξάνθημα εἶνε φανερὰ ἀπόδειξις ὅτι τὰ νερὰ ἐνεργοῦσιν, ἐπιφέροντα τὴν ἐκ τοῦ αἵματος ἀποχώρησιν τῶν κακῶν στοιχείων ἅτινα περιέχει, καὶ διὰ τοῦτο τὸ φαινόμενον τοῦτο οἱ λουόμενοι ἀπεκδέχονται ἀνυπομόνως. Ἂν δὲ δὲν παρουσιασθῇ, ὑπάρχει σπουδαῖος λόγος ἵνα πιστεύσητε ὅτι τὰ ὕδατα οὐδεμίαν σᾶς προξενοῦσιν ὠφέλειαν καὶ δύνασθε νἀναχωρήσητε ἀμέσως. Ἂν δ' ἐξ ἐναντίας τὸ ἐξάνθημα παρουσιασθῇ καὶ ἀκολουθήσῃ τὸν τακτικόν του δρόμον, πρέπει νὰ παραιτηθῆτε πάσης ἰδέας ἀναχωρήσεως καὶ νὰ περιμείνητε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν, ἔπειτα δὲ νὰ καταπέσῃ βαθμηδόν. Διαρκούσης δὲ τῆς ἐκφύσεως πρέπει νὰ προφυλάσσηταί τις, μὴ ἐκτιθέμενος εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα, εἰς τὸ ψῦχος, εἰς τὰς βιαίας ἀλλαγὰς τῆς θερμοκρασίας, ἐπειδὴ τὰ κακὰ στοιχεῖα τὰ ἐξελθόντα ἐκ τοῦ αἵματος δύνανται νὰ ἐπιστρέψωσι, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ὀλέθριον, ἰδίως διὰ τὰς ἀδυνάτους κράσεις. Ἀλλ' οὐδὲν εἶνε ἀσταθέστερον τοῦ τρόπου καθ' ὃν παρουσιάζεται τὸ ἐξάνθημα. Ἐνιοτέ τις τῶν λουομένων, μὴ βλέπων αὐτὸ παρουσιαζόμενον ἐγκαίρως καὶ προοιωνιζόμενος ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ, ζητεῖ τὸν λογαριασμόν του καὶ ἑτοιμάζει τὴν ἀποσκευήν του πρὸς ἀναχώρησιν, ὅτε αἴφνης περίστασίς τις οἰαδήποτε, ἴσως αὐτὴ ἡ κίνησις ἣν προκαλεῖ ἡ προετοιμασία αὕτη, φέρει τὸ καθυστερῆσαν ἐξάνθημα καὶ ἐπιχέει ἐπὶ τὸ σῶμα τοῦ θεραπευομένου χροιὰν ἀστακοῦ βραστοῦ. Ἐντεῦθεν ἐπέρχεται μεταβολὴ σχεδίων, συνδεομένη μετὰ σχετικῆς ζημίας διὰ τὸ θυλάκιον καὶ δοκιμασίας διὰ τὴν καρτερίαν καὶ μετὰ τῆς εἰς ταῦτα ἐπακολουθούσης μελαγχολίας. Ἐξάνθημα παρουσιαζόμενον κατὰ τρόπον τοιοῦτον οὐδαμῶς εἶνε ὠφέλιμον. Βαρύτερον δὲ εἶνε ἀκόμη τὸ δειλὸν καὶ ἀβέβαιον ἐξάνθημα, ὅπερ ὁμοιάζει πρὸς σβεννυμένην θρυαλλίδα, ἐμφανίζεται ἀορίστως κατὰ τοὺς καρποὺς καὶ τὰς ἀρθρώσεις, χωρὶς νὰ ἐκδηλωθῇ καθαρά, ὡς πρέπει νὰ κάμῃ ἐξάνθησις τιμία. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ περιορισθῇ τις εἰς τὰς ἀσθενεῖς ταύτας ἐκδηλώσεις, ὁ δὲ λουόμενος δύναται νὰ καταστῇ ἀνεξάρτητος αὐτῶν χωρὶς οὐδὲν νὰ πάθῃ. Τοῦθ' ὅπερ ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐπιθυμεῖ ὁ λουόμενος εἶνε εἰλικρινὲς ἐξάνθημα ὅπερ παρουσιάζεται, ἀναπτύσσεται καὶ ἐκλείπει ἐν διαστήματι χρόνου λογικῷ. Τοῦτο δικαιολογεῖ τὴν παρουσίαν του ἐν τοῖς λουτροῖς καὶ παρέχει αὐτῷ βεβαιότητα, πολλάκις, φεῦ, ἀπατηλήν, περὶ τῆς θεραπείας ἣν ἦλθε ζητῶν. Τοιοῦτό τι ἐξάνθημα εἶχε βεβαίως ἡ Γαλλὶς κυρία καὶ δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὴν χαρὰν αὐτῆς βλεπούσης τὸ κατὰ πρῶτον ἐπιφανὲν ἐρυθρὸν χρῶμα μεταβαλλόμενον εἰς βαθὺ κόκκινον καὶ τέλος ὠχριῶν ὡς ἠὼς ἐν τῷ ὁρίζοντι τοῦ βορρᾶ. Εἶνε δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἡ ἐξάνθησις οὐδέποτε ἐπεκτείνεται ἐπὶ τοῦ προσώπου. Καὶ εἶνε τοῦτο εὐτυχία, ἐπειδὴ πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχοντες τὴν θλῖψιν νὰ κέκτηνται πρόσωπον ῥοδοκόκκινον ἔρχονται ζητοῦντες αὐτόθι συγκινητικὴν ὠχρότητα. Φαντάσθητε τὸ ἐξάνθημα ἐγκα-

Digitized by Google

θιδρυόμενον ἐπὶ αὐτῆς τῆς ἕδρας τῆς ἀδυναμίας, τῆς ῥινός, παραδείγματος χάριν, φαντάσθητε τὴν ἔκτακτον ταύτην συνένωσιν τῆς ἀσθενείας καὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ θεραπευτικοῦ μέσου. Ὁποῖος ὄλεθρος, πρὸς θεοῦ! Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολικὴ δοκιμασία διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπομονήν;

Γ'

Τὴν ἐπαύριον τῆς εἰς Λουὲς ἀφίξεώς μου εὑρισκόμην ἔξυπνος πρὶν ἐξημερώσῃ. Ἐνεδύθην προχείρως καὶ μετέβην φορῶν οἰκοσανδάλια εἰς τὸ λουτρὸν Βέρρα, ὅπερ συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ ξενοδοχείου τῆς Ἑνώσεως διὰ στοᾶς κεκαλυμμένης. Δὲν ἤμην δὲ ὁ πρῶτος ἐμφανιζόμενος. Τὰ ὕδατα τῆς μεγάλης δεξαμενῆς εἶχον ἤδη διαταραχθῆ ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Αὐστριακοῦ καὶ τοῦ Πολωνοῦ, οἵτινές μοι ηὐχήθησαν τὴν καλὴν ἡμέραν ἐν ᾧ διηρχόμην τὴν αἴθουσαν. Ὁ θόρυβος τῶν φωνῶν των, αἵτινες ἀντήχουν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, μὲ μετέφερε μίαν στιγμὴν εἰς τὸν κόσμον τῶν πνευμάτων. Φθάσας δὲ εἰς τὸ ἰδιαίτερόν μου *τετράγωνον*, ἐξεδύθην τὰ φορέματά μου καὶ περιβληθεὶς τὸ ὑποκάμισον τοῦ λουτροῦ κατέβην εἴς τινα δεξαμενὴν ἓξ ποδῶν τετραγωνικῶν, ξυλότευκτον, ἔνθα εὑρέθην ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος μέχρι τῆς ζώνης, εἶτα δὲ εὑρὼν θρανίον περιτριγυρίζον τὰς τρεῖς πλευρὰς ἐκάθησα ἐπ' αὐτοῦ, βυθισθεὶς οὕτως ἐν τῷ ὕδατι μέχρι τοῦ πώγωνος. Τότε δ' ἔμεινα ἀκίνητος περιβλέπων ὁλόγυρά μου ὄχι χωρὶς νὰ μειδιῶ ὀλίγον διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τῆς θέσεώς μου. Τὸ τετράγωνόν μου ἦτο τῇ ἀληθείᾳ τόπος λίαν θλιβερὸς μὲ τοὺς τοίχους του τοὺς ἀποστάζοντας ὑγρασίαν καὶ τὸν μόλις ὁρατὸν φεγγίτην του. Καθ' ὅσον δ' ἐπροχώρει καὶ ηὔξανε, διέκρινον διὰ μέσου ὁμίχλης ἐξ ἀτμῶν τὰς ἀκανονίστους δοκούς, αἵτινες ἀπετέλουν τὴν στέγην τῆς προσωρινῆς μου ταύτης κατοικίας. Καίτοι δὲ ἀγαπῶ τὴν μοναξίαν, ὁμολογῶ ὅτι ὑπῆρξε στιγμὴ καθ' ἣν ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἔμενον τρεῖς ὥρας ἐν τῇ φυλακῇ ἐκείνῃ δὲν μοι ἐφάνη τὸ παράπαν εὐάρεστος, ἤρχισα δὲ σκεπτόμενος ἂν δὲν θὰ ἔκαμνον καλλίτερον νὰ τιμήσω διὰ τῆς συντροφίας μου τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους τῆς μεγάλης δεξαμενῆς. Ἀλλ' ὅμως ἀνέλαβον θάρρος, μετ' οὐ πολὺ δὲ μὲ κατέλαβεν αἴσθημα ἀφάτου εὐεξίας. Τὸ ὕδωρ, ὅπερ κατ' ἀρχὰς μοι ἐφάνη θολὸν καὶ ἀπεχθὲς, τώρα, ὅτε εὑρισκόμην βεβυθισμένος ἐν αὐτῷ, μοὶ ἐνεποίει αἴσθησιν ἐντελῶς διάφορον. Εὕρισκον αὐτὸ εὐχάριστον εἰς τὴν ἀφήν, μὲ ηὔφραινε δὲ ἥ τε γλυκεῖα αὐτοῦ μαλακότης καὶ ἡ θερμοκρασία του, οὖσα 35 βαθμῶν· τέλος ἐν ἑνὶ λόγῳ ἠρεσκόμην ἐν αὐτῷ. Αἱ θυμήρεις ἰδέαι συνέρρεον εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου, ἔβλεπον πάντα ῥόδινα. Ἐν συντομίᾳ, ἔπεσα εἰς γοητευτικήν τινα ἔκστασιν. Τὰ ὕδατα ταῦτα ἔχουσι προδήλως ἱλαρυντικήν τινα ἰδιότητα. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τις μυθιστοριογράφος, περιπλέξας ἀδιεξόδως τὴν μίτον τοῦ ἔργου του καὶ ἀπορῶν πῶς νὰ ἐξέλθῃ τοιούτου λαβυρίνθου, θὰ εὕρισκεν ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις θαυμαστόν τινα συνδυασμόν· ποιητής τις θὰ ἤντλει ἐκεῖθεν ἐμπνεύσεις καὶ θὰ ἐζωογόνει ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμά του. Ναί, πιστεύω ἀληθῶς ὅτι ἓν τετράγωνον τοῦ Λουὲς εἶνε οἱονεί τι φυτοκομεῖον ὑελοσκεπὲς, ἔνθα τὸ ἀδυνατώτατον πνευματικὸν φυτὸν δύναται νὰ προκόψῃ καὶ ν᾽ ἀνθήσῃ. Περὶ ἐμοῦ δ' ὅμως τοῦτο εἶνε βέβαιον, ὅτι αἱ σκέψεις μου εἶχον μετεωρισθῆ μεγάλως, ἀλλὰ χωρὶς καὶ νὰ δύναμαι σήμερον νὰ ἐνθυμηθῶ τὸ τί ἐσκεπτόμην, ὅτε ᾐσθάνθην ἐμαυτὸν καταλαμβανόμενον ὑπὸ ἰσχυροῦ νυσταγμοῦ. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκλείσθησαν, ἡ κεφαλή μου ἔκλινε καὶ ὀλίγον ἔλειψε ν᾽ ἀποκοιμηθῶ. Ἀλλ' εὐτυχῶς εἶχον προειδοποιηθῆ νὰ μὴ ὑποκύψω εἰς τοῦτον τὸν πειρασμόν. Ἐπάλαισα λοιπὸν ὅσῃ μοι δύναμις καὶ κατώρθωσα μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ μείνω ἔξυπνος. Ἡ τάσις αὕτη πρὸς τὸν ὕπνον, ἥντινες δὲν δύνανται νὰ διαφύγωσιν, εἶνε λόγος σπουδαῖος πρὸς προτίμησιν τοῦ ἐν κοινῷ λουτροῦ, διότι ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον τοῦ κατὰ μόνας λουομένου, ὅστις δὲν θὰ ἠδύνατο ν᾽ ἀντισταθῇ εἰς τὸν νυσταγμόν. Τὸ συναίσθημα τὸ κατόπιν ἐπελθὸν ὑπῆρξε τὸ τῆς πείνης. Ἐγὼ δὲ ὁ ἀπὸ πολλῶν ἤδη μηνῶν εὑρισκόμενος εἰς ψυχρότητα μετὰ τῆς τροφῆς μου ᾐσθάνθην βαθμηδὸν ἀναγεννωμένην τὴν ὄρεξίν μου. Ὦ σεῖς οἱ πάσχοντες ὑπὸ δυσπεψίας καὶ ἀνορεξίας, μεταβῆτε εἰς Λουὲς καὶ βυθισθῆτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων ἅτινα ῥέουσιν ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου.

Ἐχαιρέτισα ἄσμενος τὴν ἐμφάνισιν τῆς χαριέσσης καὶ δροσερᾶς κόρης ἥτις μοι ἔφερε τὸ ἄριστόν μου, συνιστάμενον ἐκ καφὲ μετὰ γάλακτος καὶ ἐκ φρυγανιᾶς.

— Ἀνεπαύθη καλὰ ὁ κύριος; μὲ ἠρώτησεν.

Ἡ ἀπάντησίς μου ὑπῆρξε καταφατικὴ καὶ ἐφάνη εὐχαριστοῦσα αὐτήν. Ἐξηκολούθησε δὲ ἀποτείνουσά μοι τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν καὶ λαμβάνουσα τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἑβδομάδας. Τότε δὲ ἀφῆκεν ἐπὶ τῶν ὑδάτων σανίδα ᾠοειδῆ, εἰδικῶς ἐπὶ τούτῳ παρεσκευασμένην, ἐφ' ἧς κατέθηκε τὸ πινάκιον τὸ περιέχον πάντα τὰ πρὸς τὸ πρόγευμα χρειώδη καὶ ὤθησε πρός με τὸ σκάφος μετὰ τοῦ φορτώματός του. Αἱ χεῖρές μου ἐξῆλθον τοῦ ὕδατος ἵνα ἐκπληρώσωσι τὸ χρέος των ἐν τῇ εὐχαρίστῳ ἐργασίᾳ εἰς ἣν ἐπεδόθην. Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ οὐδέποτε ἐνοστιμεύθησαν τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν των ὅσον ἐγὼ ἐνοστιμεύθην τὸ ἁπλοῦν ἐκεῖνο ἄριστον.

Τὸ ὡρολόγιον τοῦ χωρίου, σημαῖνον ἐννέα ὥρας, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ πρώτη μου δοκιμασία εἶχε

Digitized by Google

τελειώσει· κατὰ δὲ τὸν τελευταῖον κτύπον ἀκριβῶς εἷς ὑπηρέτης τῶν λουτρῶν εἰςῆλθεν ἵνα με εἰδοποιήσῃ. Ἔφθασε δὲ φέρων ὀθόνας θερμὰς δι' ὧν περιεκάλυψε τὸ ἀποστάζον μου σῶμα καὶ με ἔτριψε μετὰ ζωηρότητος ἥτις μᾶς ἔκαμεν ἀμφοτέρους νὰ πνευστιῶμεν. Περατωθείσης δὲ τῆς ἐργασίας ταύτης, ἐπέστρεψα ἐν πάσῃ σπουδῇ εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Εὗρον τὴν δροσερὰν καὶ εὔχρωμον κόρην ἐξερχομένην ἐξ αὐτοῦ, φέρουσαν ἐν χερσὶ πύραυνον δι' οὗ εἶχε θερμάνει τὴν κλίνην μου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τότε ἐχώθην ὑπὸ τὸ στρῶμα καὶ ἔμεινα ἐκεῖ ἡμίσειαν ὥραν συμφώνως πρὸς τὴν διαταγὴν τοῦ ἰατροῦ· εἶνε δὲ τοῦτο αὐστηρῶς διωρισμένον μετὰ πᾶν λουτρόν. Ἠσθάνθην δὲ τότε τὸ εὐαρεστότατον αἴσθημα τῆς ὅλης πρωίας.

Ἐν ᾧ ἀνεπαυόμην ἐντελῶς ἔξυπνος ἐν τῇ κλίνῃ μου, πραεῖά τις θερμότης, ἥτις κατέστη βαθμηδὸν ἐντονωτέρα, ἐπεχύθη ἐφ' ὅλων μου τῶν μελῶν. Μετετράπη δὲ αὕτη κατόπιν εἰς θαλπωρὴν ζωοποιὸν καὶ οἱονεὶ εἰς αἷμα νέον ῥέον διὰ τῶν φλεβῶν μου. Τέλος ἐπῆλθε μυρμηκίασις σχεδὸν ἐπ' ἴσης σφοδρὰ ὡς ἡ προερχομένη ἐκ δυνατοῦ σιναπισμοῦ. Ὅτε δὲ καὶ αὕτη ἐτελείωσεν, ἠγέρθην καὶ ἐνεδύθην. Μοὶ ἔμεινεν ἀκόμη ἀρκετὸς χρόνος ἵνα κάμω βραχὺν περίπατον πρὸ τοῦ προγεύματος. Τὸ ὡραῖον φέγγος τοῦ ἡλίου καὶ ἡ δροσερότης τῆς ἀτμοσφαίρας θὰ ἤθελον ἑλκύσει ἔξω καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀκνηροτάτους.

Δ'

Μετέβην κατὰ πρῶτον εἰς τὴν πλατεῖαν. Εἶνε ἡ *ἀγορὰ* τῆς Λουές. Ἐκεῖ τὰ πάντα ἄρχονται, τελειόνουσι καὶ συγκεντροῦνται. Τὸ κυριώτατον δ' αὐτῆς κόσμημα ἀποτελεῖ τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ *Λευκοῦ Οἴκου*. Πλῆθος μικρῶν κινητῶν ἐργαστηρίων ἐπικάθηνται δίκην φωλεῶν πτηνῶν εἰς τὰς γωνίας καὶ τοὺς ἀγκῶνας τοῦ ἀκανονίστου τούτου κτιρίου, συνωθοῦνται περὶ τὴν βάσιν του, εὑρίσκουσι σκέπην ὑπὸ τὴν σκιάν του. Ἐκεῖ ὁ φαρμακέμπορος, ὁ καπνοπώλης, ὁ ἀποδέκτης τοῦ ταχυδρομείου ἐκτελοῦσι τὸ ἔργον των. Ἐκεῖ εὑρίσκεται ὁμοίως τὸ παράπηγμα τοῦ πωλητοῦ τῶν ἀλπείων περιέργων ὅστις δίδει κατ' ἀρέσκειαν εἰς ἕκαστον πρᾶγμα τὴν ὀνομασίαν τῆς δεῖνα ἢ τῆς τάδε κορυφῆς, τοῦθ' ὅπερ παρέχει εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὸ δικαίωμα τῆς καυχήσεως διὰ τόσας ἀναβάσεις ὅσας δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι ἐπεχείρησε. Πλησίον ἐκεῖ εἶνε ἡ γηραιὰ μεταπρᾶτις ἡ πωλοῦσα ὑποκάμισα λουτροῦ· δύναταί τις νά την ἴδῃ καθ' οἱανδήποτε ὥραν τῆς ἡμέρας μασσῶσαν καὶ ὑπνώττουσαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐστοιβαγμένων ἐκείνων φορεμάτων. Πρὸ τοῦ ξενοδοχείου ὑψοῦται καχεκτικὴ συκομορέα, περιστοιχιζομένη ὑπὸ ξυλίνου ἑδωλίου, βεβαμμένου πρασίνου. Ἐκεῖ συναθροίζονται οἱ ἄνευ ἐργασίας ὁδηγοί, οἱ ὑπηρέται τῶν λουτρῶν, ὅσοι ἔχουσιν ὀλίγα λεπτὰ εἰς τὴν διάθεσίν των, οἱ ἀργοὶ καὶ οἱ ἀνεμόμυλοι τῶν λόγων. Ἂν τὸ δένδρον τοῦτο εἶχεν ὦτα καὶ γλῶσσαν, θὰ ἠδύνατο πολλὰ νὰ διηγηθῇ, διότι ὅλα τὰ σκάνδαλα τοῦ τόπου ἐκτίθενται ἐκεῖ, ὑπὸ τοὺς κλάδους του. Οὐ μακρὰν ἐκεῖθεν εἶνε ἡ πηγὴ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου. Στήλη λιθίνη, ἐφ' ἧς ὑπάρχει χάλκινον ἄγαλμα τοῦ ἁγίου, ἐστήθη ἐπὶ τῆς θέσεως ἔνθα ἡ πηγὴ ἐκρέει μετ' ἀφθονίας οὐδέποτε ἐλαττουμένης. Ἐν ποτηρίῳ τὸ ὕδωρ ἔχει τὴν καθαρότητα κρυστάλλου, ἐν ᾧ θεωρούμενον ἐν ὄγκῳ φαίνεται ἔχον χρῶμα πρασινωπόν. Εἶνε δὲ θερμὸν καὶ πινόμενον εἶνε ἄνοστον, ἀφίνον εἰς τὸ στόμα γεῦσιν σιδήρου.

Μικρά τις ὁδὸς λίαν ἀνάντης με ὡδήγησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἧς ἡ στέγη, κεκαλυμμένη διὰ λευκοσιδήρου, ἔλαμπεν εἰς τὸν ἥλιον. Ἡ θύρα δὲν ἦτο κεκλεισμένη, ὠθήσας δὲ τὸ κλεῖθρον εἰςῆλθον. Τὰ πάντα ἦσαν ἥσυχα ἐν αὐτῇ, ἡ δὲ σιγὴ διεκόπτετο ὑπὸ μόνης τῆς ὀξείας καὶ θρηνώδους φωνῆς χελιδόνος τινός, ἥτις, αἰχμάλωτος μείνασα ἐν τῷ ἱερῷ κτιρίῳ, περιίπτατο πανταχόσε, ζητοῦσα διέξοδον. Πρὸ δὲ τῆς ἁγίας τραπέζης μοναχή τις προςηύχετο. Ἀκτὶς ἡλίου, εἰςδύουσα διά τινος θυρίδος, περιέγραφε περὶ αὐτὴν στέφανον φωτός. Μετέβην εἰς τὸ κοιμητήριον, ἔνθα τὸ πρῶτον οὐδὲν εἶδον ἄξιον λόγου· μόνον δὲ εἷς τάφος ὅστις ἐφαίνετο ἀπῳκισμένος μακρὰν τῶν ἄλλων προςείλκυσε τὴν προσοχήν μου. Ἦτο δὲ περιτετοιχισμένος διὰ κιγκλίδων τεχνηέντως κατειργασμένων· σταυρὸς ὡραῖος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἐπέστεφε τὸν ἐπιτάφιον λίθον, ἀλλ' οὔτε ὁ τάφος οὔτε ὁ σταυρὸς ἔφερόν τινα ἐπιγραφήν. Ἐπιστρέψας δ' εἰς τὸ οἴκημά μου, ἠρώτησα τὸν ξενοδόχον περὶ τοῦ μνημείου τούτου καὶ ἔμαθον ὅτι ἐκάλυπτε τὴν κόνιν νεαροῦ τινος Ῥώσου ὅστις εἶχεν αὐτοκτονήσει πρό τινων ἐτῶν. —Ἠθέλησα νὰ μάθω τὴν αἰτίαν τοῦ τραγικοῦ τούτου θανάτου. —Ἦτο ἄνθρωπος φιλήδονος, ἀπεκρίθη ὁ ξενοδόχος, ἄνθρωπος κουρασμένος ἀπὸ τὴν ζωήν, προσέθηκε σηκόνων τοὺς ὤμους, ὡσεὶ θέλων νὰ δείξῃ ὅτι ὑπῆρχον ἄνθρωποι ἔχοντες τοιαύτην κατασκευὴν καὶ ὅτι θὰ ὑπάρχωσι μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων. Ἐπέμεινα ἵνα μάθω παρ' αὐτοῦ λεπτομερείας· ἡ δὲ ἀπάντησις αὐτοῦ ὑπῆρξε τρομερὰ ἐν τῷ λακωνισμῷ της. «Ἦλθεν ἐνταῦθα ἵνα ὑποβληθῇ εἰς θεραπείαν, ἀλλ' ἐβαρύνθη. Τέλος μετέβη εἰς Σάξον, κατάστημα παιγνίου ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ῥοδανοῦ, ὅπου ἔχασε χρήματα. Ἐπέστρεψε τὴν ἑσπέραν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἔπιε καμπανίτην καὶ ἔπειτα ἐτίναξε τὰ μυαλά του».

Ἡ θλιβερὰ αὕτη ἱστορία μοὶ ἀνέμνησε χωρίον τι τῆς *Κολάσεως* τοῦ Δάντου, ἀναφερόμενον εἰς τοὺς αὐτοκτονοῦντας·

Quando si parte l' anima feroce
dal corpo ond'ella stessa s'è disvelta...

Digitized by Google

Ἀλλὰ τὴν παραπομπὴν ταύτην δὲν ἐξεκένωσα κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ πτωχοῦ Ἑλβετοῦ, ὑποθέτων ὅτι ὀλίγον θὰ τον ἐνδιέφερε, καὶ εἰςῆλθον εἰς τὸ ἑστιατόριον, ὅπου εὗρον ἤδη πάντας παρακαθημένους.

Ε΄

Τὸ διάλειμμα μεταξὺ τοῦ προγεύματος καὶ τοῦ μετὰ μεσημβρίαν λουτροῦ οἱ θεραπευόμενοι διέρχονται συνήθως ἐν ὑπαίθρῳ. Διὰ τοὺς μὴ φοβουμένους ὀλίγην κόπωσιν ὑπάρχουσι χαριέστατοι περίπατοι ἐν τοῖς περιχώροις τοῦ Λουές. Εἶνε βέβαιον ὅτι τὰ ὕδατα, καίπερ κατ' ἀρχὰς ἐμποιοῦντα ἱλαρυντικὰς διαθέσεις, μεθ' ὡρισμένον χρόνον προξενοῦσιν αἴσθησίν τινα μαρασμοῦ. Πολλοὶ τῶν συνθεραπευομένων παρεπονοῦντο περὶ τούτου, καίπερ ὄντες πεπεισμένοι ὅτι ἤθελον ἀνακτήσει βραδύτερον τὰς δυνάμεις των. Διὸ οἱ πλεῖστοι περιωρίζοντο ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀσκήσεως νὰ κάμνωσί τινας γύρους ἐν τῷ Περιπάτῳ ἢ νὰ ἡλιάζωνται ἐπί τινος ἑδωλίου. Ἐγὼ δέ, ὡς ἀγαπῶν πολὺ τὸν δρόμον καὶ ὡς οὔπω αἰσθανθεὶς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐξασθένισιν τῶν δυνάμεων, ἐκίνησα ἐν ἀπόγευμα ἵνα ἐπισκεφθῶ τὰς Κλίμακας αἵτινες δικαίως θεωροῦνται ὡς ἓν τῶν ἀξιοθεάτων ἐν τοῖς περιχώροις.

Ὁ δρόμος μου ἦτο νἀκολουθήσω τὸν Περίπατον, ὡραίαν δενδροστοιχίαν ἔχουσαν μῆκος ἑνὸς τετάρτου τοῦ μιλλίου, ὅστις ἀρχίζει ἀπὸ τῆς πλατείας καὶ τελειόνει ἔν τινι σημείῳ, ἔνθα πολλὰ ἀγροτικὰ ἑδώλια, τοποθετημένα ὑπὸ τὰ δένδρα, καλοῦσι τὸν ὁδοιπόρον νἀναπαυθῇ θαυμάζων τὴν πρὸ αὐτοῦ ἀνοιγομένην θέαν. Τὴν φυτείαν τοῦ περιπάτου τούτου ἀποτελοῦσι πεῦκαι, συκομορέαι καὶ μελίαι. Ἑκατέρωθεν δὲ ἐκτείνονται λειμῶνες θαλερώτατοι, ποτιζόμενοι ὑπὸ διωρύγων ἐν αἷς ῥέει ὕδωρ διαυγές. Ἐν ᾧ διεπορευόμην τὸν Περίπατον, οἱ κάτοικοι τῆς κοιλάδος ἠσχολοῦντο περὶ τὴν χορτοκοπίαν, τὸν δ' ἀέρα ἀρωμάτιζε γλυκεῖα εὐωδία χόρτου. Ὁ κρότος τῶν κωδωνίσκων τῶν κρεμαμένων ἐκ τοῦ λαιμοῦ τῶν δαμάλεων ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς κραυγὰς τῶν ποιμένων, οἵτινες συνδιελέγοντο μακρόθεν πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ὑψηλότερον κειμέναις βοσκαῖς. Ἀπώτερον διέβην δάσος πευκῶν καὶ ἐλατῶν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου μόλις που διήλαυνον ὑπὸ τὰς σκιὰς αὐτῶν, ἔτι ὑγρὰς ἐξ ὄμβρου καταρραγέντος νύκτωρ. Κάτωθεν δὲ τῶν δένδρων ἐξετείνετο τάπης συγκείμενος ἐκ βρύου, ἐξ ἀγρίων χαμαικομάρων καὶ μυρτίλων, ἐπεστρωμένος δὲ ὑπὸ κώνων καθύγρων ἐκ τῆς βροχῆς. Τῇδε κἀκεῖσε ὁ ὀφθαλμὸς εἰςέδυεν εἴς τι κρησφύγετον ὑλομανοῦν, ἔνθα ἡ πτέρις ἀναμιγνυμένη μὲ τἀναρριχώμενα φυτά, οἱ βράχοι καὶ τὰ βρυοσκεπῆ στελέχη ἀπετέλουν τὰς σκηνικὰς διακοσμήσεις θεάτρου καταλλήλως διεσκευασμένου πρὸς χορὸν Ἁμαδρυάδων. Ἀκολουθῶν δὲ τὸν δρόμον μου διεπέρασα ῥύακα, χείμαρρον μὲν ὁρμητικὸν ὅταν αἱ χιόνες ἀναλύωνται ἐπὶ τῶν ὀρέων, ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τοῦ ἔτους ἁπλοῦν ῥυάκιον ὑποσκιρτῶν μετὰ παραπονετικοῦ ψιθύρου διὰ μέσου τῶν κροκαλῶν. Εἰς ἀπόστασιν δέ τινων βημάτων κυκεὼν χαλίκων καὶ ἐρειπίων ἐδείκνυε τὸν χῶρον ἔνθα εἶχε κατακρημνισθῇ χιονοστιβάς. Ἐσταμάτησα ἀκουσίως ἵν' ἀναπαραστήσω τὸν δρόμον τῆς τρομερᾶς ταύτης μάστιγος καὶ ἀναμνησθῶ τὴν γενομένην μοι διαβεβαίωσιν ὅτι ὁ φόβος τοιούτων καταστροφῶν ἐπίκειται μόνον περὶ τὰ τέλη τοῦ χειμῶνος.

Ἐπλησίαζον εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐκδρομῆς μου. Κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἡ ἀτραπὸς ἀναβαίνει δι' ἐπανειλημμένων τοξοειδῶν περιστροφῶν μέχρι τῶν προπόδων κρημνοῦ, ἔχοντος ὕψος ὀγδοήκοντα περίπου ποδῶν. Ἡ δὲ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ γιγαντιαίου τούτου τοίχου ἀνάβασις δύναται νὰ γείνῃ ἐπὶ δέκα κλιμάκων τεχνικῶς προςηρμοσμένων εἰς τὸν βράχον διὰ πασσάλων, οὓς βαστάζουσι στερεὰ ἄγκιστρα. Αὗται ἦσαν αἱ διάσημοι Κλίμακες περὶ ὧν εἶχον ἀκούσει νὰ γίνηται λόγος. Ἀνῆλθον εὐχερῶς τὰς τρεῖς πρώτας, αἵτινές με ἤγαγον εἰς ἄντρον πηλῶδες καὶ νοσηρόν, γνωστὸν ἐν τῷ τόπῳ ὑπὸ τὸ ποιητικὸν ὄνομα *Ἄντρον τῶν ἐρωτολήπτων*. Ἔσπευσα νὰ ἐξέλθω ἐκεῖθεν ἵνα ἀναβῶ τὴν συνέχειαν τῆς ἀναρριχητικῆς μηχανῆς, ἥτις ὑψοῦτο κάθετος ἄνωθέν μου. Ἡ κλῖμαξ ἦτο ἆρα στερεά; Ἐνεστερνίσθην μὲν ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ πρὶν ἢ ὑψώσω τὸν πόδα, ἠθέλησα νὰ στρέψω τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω. Θὰ ἦτο δὲ καλλίτερον νὰ μή το εἶχα κάμει, διότι τὸ βλέμμα ἐκεῖνο μοὶ ἐνέπνευσε φρικίασιν. Ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἔχαινε βάραθρον ὅπερ μοι ἐφάνη ἀκαταμέτρητον. Τὰ δένδρα μοὶ ἐφαίνοντο ὡς συμπλέγματα πυκνῆς χλόης, ὁ Δάλας ἐφαίνετο ἤδη μόλις ὡς νῆμα ἀργυροῦν, οὗ αἱ μαιάνδρειοι ταινίαι μόλις διεκρίνοντο ἐν τῇ κοιλάδι. Ἡ θέσις ἐκείνη θὰ ἦτο κινδυνώδης δι' ἄνθρωπον ὑποκείμενον εἰς ἰλιγγιάσεις. Ἀνέβην, σταματῶν καθ' ἑκάστην βαθμῖδα, ἀνυψῶν τοὺς πόδας βραδέως καὶ καταβιβάζων αὐτοὺς μετὰ προσοχῆς. Ἀφ' οὗ δὲ συνεπλήρωσα τὴν νέαν ταύτην ἀνάβασιν, ἐχρειάσθη νὰ βαδίσω τετραποδητὶ ἐπὶ τραχέων τινῶν βράχων ἐξεχόντων. Κατόπιν δ' ἐπηκολούθει ἄλλη κλῖμαξ, τρέμουσα ὑπὸ τοὺς πόδας μου. Ἵνα δὲ φθάσω τὴν ἑπομένην, ἐχρειάσθη νὰ διαβῶ κατὰ μῆκος ἐπὶ πασσάλου τεθειμένου ἐκεῖ ἀντὶ φραγμοῦ, ἀλλὰ λίαν κακῶς προςηρμοσμένου, ἐπειδὴ ὑπεχώρησε προδοτικῶς ὅτε ἐστηρίχθην ἐπ' αὐτοῦ. Νέα ἀφορμὴ φρικιάσεως ἐντεῦθεν. Ἀλλ' ἡ ἀκόλουθος ἀνάβασις ἦτο ἡ πασῶν κινδυνωδεστάτη. Ἐπρόκειτο νὰ κάμω τὸν γῦρον δυςπροσίτου ἄκρας, περιθεομένης κατὰ τὸ χεῖλος ὑπὸ ἀτραποῦ στενοτάτης. Τότε πλέον ἐσκέφθην νὰ ἐπιστρέψω, ἀλλὰ νὰ προχωρήσω τόσον πλη-

Digitized by Google

σίον τοῦ τέρματος καὶ νὰ μὴ φθάσω εἰς αὐτὸ μοὶ ἐφαίνετο ἐπονείδιστον. Ἐξηκολούθησα λοιπόν· ἀναρριχώμενος δὲ καὶ βοηθούμενος διά τε τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἔφθασα τέλος εἰς τὴν κορυφήν.

Τώρα δ'ἐπρόκειτο πλέον νὰ κατέλθω καὶ πάλιν. Ἠδυνάμην νὰ καταβῶ εἰς τὰ λουτρὰ κάμνων μεγάλον γῦρον διὰ τῶν χωρίων Ἄλβινεν καὶ Ἴνδεν, ἀλλ',ὑπερνικήσας τὸ ἥμισυ τῆς δυσκολίας, ἀπεφάσισα ἡρωϊκῶς νά την ὑπερνικήσω ὁλόκληρον. Κατέβην λοιπὸν μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὰς κλίμακας καὶ στρέφων τὰ νῶτα εἰς τὸ κενὸν ὅπερ οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπεποιοῦντο νὰ ἴδωσι. Δὲν ἐβάδιζον ταχέως, ὡς δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, καὶ ἔλαβον ὅλα τὰ μέτρα ὅσα ὑπαγορεύει ἡ φρόνησις. Ὅτε δ'εὑρέθην καλῶς ἔχων εἰς τὸ σημεῖον ὅθεν ἀνεχώρησα, ἀνέπνευσα, ἡ δὲ ψυχή μου δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένη ἐλαφρᾶς τινος δόσεως ἀλαζονείας ἐπὶ τῷ κατορθώματι ὅπερ εἶχον διαπράξει.

Ταὐτοχρόνως ἤκουσα ἐπάνωθέν μου θόρυβον φωνῶν χαρμοσύνων. Δύο μικροὶ χωρικοί, ἓν παιδίον καὶ μία κόρη, κατέβαινον τὰς κλίμακας μετὰ τῆς εὐστροφίας σκιούρων, πηδῶντες τὰς βαθμῖδας ἀνὰ τρεῖς καὶ κρατούμενοι διὰ μόνης τῆς ἑτέρας τῶν χειρῶν. Δὲν ἐσταμάτησαν οὐδ' εἰς αὐτὰ τὰ δυσκολώτερα μέρη, καὶ διέβησαν πανταχοῦ ὡς ἂν ὥδευον ἐπὶ κλίμακος ταπητοστρώτου. Καὶ ὅμως ἕκαστον τῶν παιδίων τούτων ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων κόφινον πλήρη καὶ εἰς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν μέγα ἀλεξήλιον ἐκ κυανοῦ βαμβακεροῦ ὑφάσματος. Τὰ χονδρὰ των σιδηρόηλα πέδιλα θὰ ἤθελον ἀρκέσει, ὡς ἐγὼ ἐνόμιζον,νὰ ἐπιφέρωσι τὸν κατακρημνισμόν των. Διὰ τελευταίου δέ τινος πηδήματος ἐπάτησαν τὴν γῆν ὀλίγα τινὰ βήματα ἀπὸ τοῦ μέρους ἔνθα ἐκαθήμην. Πάραυτα δέ, ἀναλαμβάνοντες γυμναστικῷ βήματι τὸν δρόμον των,ἐχάθησαν κάτωθεν τῶν δένδρων.

Ἡ θέα αὐτὴ ἐταπείνωσε κατά τι τὸν ἐγωϊσμόν μου, ὅςτις κατὰ τὸ δεῖπνον ὑπέστη ἔτι τραχυτέραν δοκιμασίαν. Ὅτε διηγήθην τὸ κατόρθωμά μου, ἡ Γαλλὶς κυρία, ἐκείνη μὲ τὸ ὡραῖον *ἐξάνθημα*, μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ἦτο τὸ εὐκολώτατον πρᾶγμα τοῦ κόσμου καὶ ὅτι κατὰ τὴν πρώτην της ἐν τῷ τόπῳ διαμονὴν πρὸ τριῶν ἐτῶν εἶχε τὴν συνήθειαν νἀναβαίνῃ τὰς κλίμακας καθ' ἑκάστην πρωίαν ἵνα ἀποκτήσῃ ὄρεξιν διὰ τὸ πρόγευμα.

Συγκεντρώσατε λοιπὸν τὸ θάρρος σας ὅλον καὶ ἐκτελέσατε ἆθλον ὃν θεωρεῖτε Ἡράκλειον, ἐπὶ κινδύνῳ νὰ θραύσητε εἰκοσάκις τὸν λαιμόν σας, διὰ νὰ ἴδητε τὸν ἑαυτόν σας νικώμενον καὶ ὑπερακοντιζόμενον ὑπὸ δύο παιδίων καὶ μιᾶς γυναικός !

Οὕτω πολλάκις ἡ δόξα διαλύεται ὡς καπνός.

[Temple-Bar] **Λ.

ΙΟΥΛΙΟΣ ΑΝΔΡΑΣΣΗΣ.

[Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ]

Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ **1849**, μίαν ἡμέραν παρέστη εἰς τὸν Οὔγγρον στρατηλάτην Γέργεην συνταγματάρχης τῆς ἐθνοφρουρᾶς φέρων στολὴν καινουργῆ, κατάχρυσον,ταινιοστόλιστον, κομψοτάτην. Ἦτον ὁ κόμης Ἰούλιος Ἀνδράσσης. Ὁ μόλις εἰκοσιτετραετὴς νεανίας ἀπήλαυεν ἤδη τῆς φήμης, ἥτις πολλάκις εἶνε ἐν τῇ πολιτικῇ πρoάγγελος τῆς ἀληθοῦς δόξης. Εἶχεν ἐκλεχθῆ ἀντιπρόσωπος ἐν τῇ Συνελεύσει καὶ ἦτον εἷς τῶν θερμουργοτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ἀνεξαρτησίας. Ὁ Γέργεης ἐπετήδευεν ἄκραν αὐστηρότητα ἤθους. Περὶ αὐτοῦ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὡς περὶ τοῦ Διογένους ὅτι ἡ ὑπερηφάνεια διεφαίνετο διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ μανδύου του. Ἡ στολή του κατ' οὐδὲν διέφερε τῆς τοῦ ἁπλουστάτου στρατιώτου. Ἐκ περισσοῦ τὸν Γέργεην διέθετεν ἀθύμως ἡ πεποίθησις ὅτι στρατιωτικῶς ὁ ἀγὼν τῆς Οὐγγαρίας ἦτον ἀπεγνωσμένος. Φυσικὸν ἦτο λοιπὸν ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ κίνημά τι ἀηδίας ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ νεαροῦ καὶ κομψοῦ συνταγματάρχου, ὅστις προσήρχετο ὅπως ἀναγγείλῃ ὅτι ἀπεστέλλετο εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς οὐγγρικῆς ἐπαναστάσεως παρὰ τῇ Πύλῃ. Ὁ Γέργεης ἀπήντησε πικρῶς ὅτι ἡ τύχη τῆς Οὐγγαρίας ἔμελλε ν' ἀποφασισθῇ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, οὐχὶ ἐν ταῖς ξέναις αὐλαῖς. Ὁ νεαρὸς συνταγματάρχης ἐφαίνετο πεπεισμένος περὶ τούτου, διότι οὐδὲν ἀπήντησεν. Οὐχ ἧττον τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησεν. Ὡς εἶχεν ἀναγορευθῆ αὐτοσχέδιος βουλευτὴς καὶ στρατιωτικός, μία διαταγὴ τοῦ Κοσσοὺθ ἀνηγόρευσεν αὐτὸν αὐτοσχεδίως καὶ διπλωμάτην. Οὐδεὶς ἠδύνατο τότε νὰ φαντασθῇ ὅτι ὁ περιπλανώμενος πράκτωρ τῆς ἐπαναστάσεως ἔμελλέ ποτε νὰ χειροτονηθῇ ἱππότης τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος καὶ πρωθυπουργὸς τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις κατεδίκασεν αὐτὸν τότε εἰς ἀπαγχονισμὸν ἐν ὁμοιώματι.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ἰουλίου κόμης Κάρολος Ἀδράσσης ἦτον Οὔγγρος μεγιστὰν καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐπηγγέλλετο, ἢ τὸν εὐπατρίδην καὶ τὸν ἔξυπνον ἄνθρωπον. Ἐμίσει τὰς σκευωρίας καὶ τὰς διαμάχας τῆς πολιτικῆς. Ἔμβλημά του ἦτον τὸ λόγιον **Sors bona, nihil aliud.** Ἀπέκτησε τρεῖς υἱοὺς καὶ μόνον του μέλημα ὑπῆρξε ν' ἀναθρέψῃ αὐτοὺς ὡς τελείους εὐπατρίδας. Ὁ δευτερότοκος, ὁ Ἰούλιος, ἐπωφελήθη ἐξαιρέτως τῆς πατρικῆς ἀγωγῆς. Μεῖραξ ἔτι ἐδάμαζε τοὺς θυμοειδεστάτους ἵππους καὶ ἐν τοῖς ἱπποδρομίοις ἐκίνει τὸν θαυμαστὸν πάντων ἐν χώρᾳ, ἔνθα οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται ἀτρόμητοι ἱππεῖς. Τὰς ξένας γλώσσας ὡμίλει πάσας μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας, ἐκμαθὼν αὐτὰς οὐχὶ ἐν τοῖς βιβλίοις, ἀλλ' ἐν τῇ συναναστροφῇ μετὰ θαλαμηπόλων καὶ παιδαγωγῶν. Ἡ πολυγλωσσία αὐτὴ ἤρκεσε,

Digitized by Google

φαίνεται, ὅπως ἀναδείξῃ αὐτὸν ὕπατον τῶν ἐν Αὐστρίᾳ πολιτικῶν ἀνδρῶν, διότι ἐπ' ἐσχάτων ὁ 'Ανδράσσης ἐκαυχήθη δημοσίᾳ ὅτι πρὸ τριάκοντα ἐτῶν δὲν ἤνοιξε βιβλίον. Οἱ τρεῖς 'Ανδράσσαι ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πέστης. 'Αλλ' ἐκεῖ δὲν ἔκριναν ἀναγκαῖον νὰ σπουδάσωσιν. Οὐχ ἧττον ὁ 'Ιούλιος ἐφαίνετο ὁ πολυμαθέστατος τῶν φοιτητῶν.Τοσαύτη ἦτον ἡ ἀντιληπτικὴ καὶ ἀφομοιωτικὴ δύναμις τοῦ πνεύματός του! 'Ανέφερε τὰ ὀνόματα πάντων τῶν Λατίνων ποιητῶν, μηδέποτε ἀναγνοὺς οὔτε ἓν δίστιχον· ἔκρινε δὲ πάντα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα, μηδέποτε ἀνοίξας σύγγραμμα φιλοσοφικόν.

'Εξεῤῥάγη τέλος ἡ ἐπανάστασις,ἧς ψυχὴ ἦτον ὁ Κοσσοὺθ, ὁ δικηγόρος καὶ ὁ σύμβουλος τῆς οἰκογενείας 'Ανδράσση. Διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς αὐτοῦ ὁ 'Ιούλιος, μόλις ὑπερβὰς τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἐξελέχθη κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1847 βουλευτής. 'Εν τῷ κοινοβουλίῳ ἐψήφιζε πάντοτε μετὰ τοῦ Κοσσούθ. 'Εψήφισεν ἑπομένως μετ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Οὐγγαρίας· ὅτε δ' ἐξεῤῥάγη ὁ πόλεμος, ἡ φιλοπόλεμος ὁρμὴ τοῦ εὐπατρίδου ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Κατ' ἀρχὰς ἡ τύχη τῶν ὅπλων ὑπῆρξε δυσμενὴς τοῖς Μαγιάροις. 'Εν τῇ μάχῃ τοῦ Σέβατ ἡ ἀγύμναστος ἐθνοφρουρὰ ἐτράπη εἰς φυγὴν εὐθὺς μετὰ τοὺς πρώτους πυροβολισμοὺς τοῦ αὐστριακοῦ πεζικοῦ. 'Ο 'Ανδράσσης κατέβαλεν ἀπεγνωσμένας προσπαθείας, ὅπως συναθροίσῃ τὸ σύνταγμά του. 'Απεκάλει τοὺς φυγάδας «σωρὸν ἀνάνδρων δούλων», τοὺς ἠπείλει, τοὺς ἱκέτευε, τοὺς ἐκτύπα διὰ τῆς σπάθης καὶ ἐπὶ τέλους κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ ὅμιλον ἐκ 200 περίπου ἀνδρῶν,περὶ ὃν περισυνήγοντο μικρὸν κατὰ μικρὸν οἱ λοιποὶ ὅτε αἴφνης εἶδε τρέχουσαν ἐπὶ τῆς γείτονος ὁδοῦ ἅμαξαν καὶ ἐν αὐτῇ τὸν δικτάτορα Κοσσοὺθ, φεύγοντα ἐπίσης καὶ κρατοῦντα ἔτι γυμνὸν τὸ ξίφος. «Κρύψε, τοὐλάχιστον, τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην, ἀνέκραξε σαρκαστικῶς ὁ 'Ανδράσσης. 'Η αἰχμὴ προέχει τῆς θυρίδος καὶ δύναται νὰ σὲ προδώσῃ εἰς τοὺς ἐχθρούς». Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο εἰκονίζει τὸν ἄνδρα. Καὶ ἐν μέσῳ τῶν φοβερωτέρων κινδύνων λησμονεῖ τὰ πάντα χάριν εὐφυοῦς σκώμματος.

Τὴν ἧτταν τῆς Οὐγγαρίας, τὴν συνθηκολογίαν τοῦ Γέργεη ἔμαθεν ὁ 'Ανδράσσης ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐν ταῖς ἐφημερίσι δ' ἀνέγνω τὴν καταδίκην αὐτοῦ εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ στρατοδικείου τῆς Πέστης καὶ τὸν ἀπαγχονισμὸν αὐτοῦ ἐν ὁμοιώματι. Βραδύτερον τὸ βιενναῖον ἀνακτοβούλιον ἐζήτησε παρὰ τῆς Πύλης νὰ παραδώσῃ τοὺς Οὔγγρους πρόσφυγας. Τότε ὁ 'Ανδράσσης κατέφυγεν εἰς 'Αγγλίαν. 'Εν τῇ ἐξορίᾳ ἐξηκολούθησε ζῶν ὡς ἥρμοζε μεγιστᾶνι. 'Εν τοῖς περιπάτοις τοῦ Λονδίνου δὲν ὑπῆρχε κομψότερος ἱππεὺς, ἐν τοῖς ἱπποδρομίοις οὐδεὶς ἐστοιχημάτιζε γενναιότερον καὶ ἐν τοῖς χοροῖς οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ συγκριθῇ πρὸς αὐτόν. 'Η πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν Μαγιάρων συμπάθεια ἀντενάκλα ἐπ' αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ καθίστα συμπαθέστερον τὸν ἀγῶνα. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ κριμαϊκοῦ πολέμου, ἐνόησεν ὅτι ἡ αὐλὴ τοῦ Ναπολέοντος Γ' καθίστατο τὸ κέντρον τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς καὶ ἀπῆλθεν εἰς Παρισίους. Αἱ πύλαι τοῦ Κεραμεικοῦ ἦσαν πάντοτε ἀνοικταὶ εἰς τὴν εὐφυΐαν καὶ εἰς τὴν χάριν· ταχέως δ' ὁ Οὔγγρος μεγιστὰν ἐγένετο οἰκεῖος τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς. Οὕτως εἰσεχώρησεν εἰς τὰ παρασκήνια τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ θεάτρου. 'Εν Κωνσταντινουπόλει εἶχε σπουδάσει τὴν ἀνίατον διαφθορὰν τῆς Τουρκίας. 'Εν Λονδίνῳ ἐξετίμησε τὴν ἀξίαν τῆς συμμαχίας τῶν δυτικῶνδυνάμεων. 'Εν Παρισίοις διέγνω τὴν κατὰ τῶν συνθηκῶν τοῦ 1815 χαλκευομένην σκευωρίαν.

Ὅτε ἡ ἀμνηστεία ἤνοιξεν εἰς τοὺς Οὔγγρους προγεγραμμένους τὰς πύλας τῆς πατρίδος, ὁ 'Ανδράσσης ἐπαλινόστησε φέρων ἐφόδια πολυτιμότερα τῆς ἐν τοῖς βιβλίοις ἀποκτωμένης πολυμαθείας καὶ τῆς στενῆς πείρας, ἣν ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τῆς Πέστης. Εἶχε γνωρίσει ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς τῆς Εὐρώπης δρῶντα πρόσωπα, εἶχε συνειθίσει νὰ ζῇ ἐν εὐρυτέρῳ ὁρίζοντι, καὶ ἡ ὅρασίς του εἶχε καταστῆ ὀξυτάτη. Καὶ ὁ Καβοὺρ, ὡς ὁ 'Ανδράσσης, εἶχε παιδευθῆ πολιτικῶς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν 'Αγγλίᾳ· ὁ δὲ Βίσμαρκ τὰς τύχας τῆς Πρωσσίας ἀνέλαβε νὰ διευθύνῃ, ἀφοῦ ἐσπούδασε τὴν μεγάλην πολιτικὴν ἐν Πετρουπόλει, ἐν Βιέννῃ, ἐν Παρισίοις. Σήμερον δυστυχῶς ἐκ τῶν ἐν 'Ιταλίᾳ κομματαρχῶν οὐδεὶς ἐπαιδεύθη ἐν τοιαύτῃ σχολῇ· πάντες δ' εἶναι τρόφιμοι τοῦ κοινοβουλευτικοῦ θηριοτροφείου.

'Επανελθὼν εἰς Πέστην ὁ 'Ανδράσσης συνεδέθη στενότατα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς, ὅστις ἦτο τότε ὁ ἀληθὴς δικτάτωρ τῆς Οὐγγαρίας, μετὰ τοῦ Φραγκίσκου Δέακ. 'Ο Δέακ ἐγοητεύθη καὶ ἐνόησεν εὐθὺς τὴν χρησιμότητα συμμάχου, ὅστις ὡς ἐκ τῆς ἀριστοκρατικῆς αὐτοῦ καταγωγῆς ἠδύνατο νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ ἄδυτα τῆς αὐλῆς καὶ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μεσάζων μεταξὺ τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς δυναστείας τῶν 'Αψβούργων. 'Ο 'Ανδράσσης ὑπερεμάχησεν ἐκθύμως τοῦ προγράμματος τούτου· οἱ δὲ λόγοι του ἐν τῇ οὐγγρικῇ Διαίτῃ ἀπὸ τοῦ 1860 ἄχρι τοῦ 1867, ὅτε ἐνεκαινίσθη ὁ δυασμὸς, εὗρον ἠχὼ ἐν τῇ χώρᾳ. 'Ο Δέακ, συνδιαλεγόμενός ποτε μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ἀπεκάλεσε τὸν 'Ανδράσσην «ἄνδρα θεόπεμπτον»· τὸ ἐπίθετον δὲ τοῦτο ἐπανέλαβε μετὰ μικρὸν ὅλη ἡ Οὐγγαρία. Ὅτε ἐσχηματίσθη τὸ πρῶτον οὐγγρικὸν ὑπουργεῖον, πρόεδρος αὐτοῦ δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ διορισθῇ ἄλλος, ἢ ὁ 'Ανδράσσης. Σπανίως ἡ φύσις ἐμόρφωσεν

Digitized by Google

ἄνδρα ἀντέχοντα ἐρρωμενέστερον εἰς τὰς περιπετείας τοῦ πολιτικοῦ βίου. Αἱ ἀποτυχίαι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ δὲν γεννῶσι μνησικακίαν ἢ λύπην· ἐκ πάσης δὲ δοκιμασίας διασώζει ἀλώβητον μίαν καὶ μόνην πίστιν, τὴν ἐφ' ἑαυτόν. Περὶ τῆς ἐπαύριον ἀδιαφορεῖ ὡς λάτρις τοῦ πεπρωμένου. Εἶναι πάντοτε ὁ αὐτός, πάντοτε ἄσωτος, πάντοτε εὔθυμος, πάντοτε φιλοσκώμμων, πάντοτε στερεότυπον ἔχων μειδίαμα ἐπὶ τοῦ χείλους, πάντοτε μέγας κατακτητὴς γυναικῶν, πάντοτε δημοφιλὴς καὶ ἐπὶ πᾶσι πάντοτε Μαγιάρος, τουτέστι κεκαλυμμένος ὑπὸ χρυσῶν κοσμημάτων, τριχάπτων καὶ μύρων. Ὡς Οὔγγρος πρωθυπουργὸς ἔμεινε πιστὸς εἰς τὰς νεανικὰς αὐτοῦ ἕξεις. Ἐφεῦρε νέον τρόπον κτενίσματος, ὃν παρεδέχθη πᾶσα ἡ μαγιαρικὴ νεολαία. Ἦτον ἀνεγνωρισμένος διδάσκαλος πάσης φιλοκαλίας καὶ βασιλεὺς τοῦ συρμοῦ. Ἤλλαζε τρὶς τῆς ἡμέρας ἱματισμὸν καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν ἐνεφανίζετο εἰς τὸν περίπατον ὁδηγῶν κομψότατον δίφρον. Ταυτοχρόνως διέθρυπτε τὴν ἐθνικὴν φιλαυτίαν διὰ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς ἐθνοφρουρᾶς, παρεχώρει σιδηροδρομικὰς γραμμάς, ἐδημιούργει συμφέροντα καὶ προσήλου αὐτὰ εἰς ἑαυτόν, ἐρρυμοτόμει τὴν Πέστην, ἀπεχωρίζετο, οὐ μόνον τοῦ Λονυάη, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ ἦναι «ὑπουργὸς τῶν ἐλλειμμάτων», ἀλλὰ καὶ τοῦ Δεάκ, ἐνοχοποίει τοὺς ἐπαναστάτας τοῦ **1848**, ἀνεχαίτιζε τοὺς συντηρητικοὺς καὶ συνεμάχει μετὰ τοῦ ἀριστεροῦ κέντρου, ἀποτελουμένου ἐξ ἀφωσιωμένων ὀπαδῶν τοῦ θεοπέμπτου ἀνδρός. Ὁ λαὸς ἐμέθυεν ἐκ πομπῆς, ἐκ πολυτελείας, ἐξ ἐθνικῶν προλήψεων, ἐκ πανηγυρισμῶν ἡμιεπισήμων φύλλων.

Ὅτε ὁ Ἀνδράσσης ἐκλήθη εἰς Βιέννην, ὅπως διαδεχθῇ τὸν Βάϋστ, ἡ Οὐγγαρία ὅλη ἀνέπεμψε κραυγὴν χαρᾶς. Ἐνόμιζεν ὅτι ἀπήρχετο αὐτὴ ἡ ἰδία νὰ κυβερνήσῃ τὴν Αὐστρίαν, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ προσφιλεστάτου τῶν υἱῶν της. Εἷς μόνος ἀνήρ, ὁ βαρῶνος Κέτβος, ἐτόλμησε νὰ γράψῃ εἰς τὸ λεύκωμα τοῦ Ἀνδράσση· «Ἡ φιλοδοξία σου ἐκορέσθη. Ἰδοὺ σὲ ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν. Ἀλλ' ἀφαιροῦντές σε ἐκ τοῦ ἐδάφους τὴν πατρίδος σὲ μεταβάλλουσιν εἰς δένδρον τῶν Χριστουγέννων. Θὰ κοσμηθῇς διὰ ταινιῶν, θὰ φορέσῃς ὅλα τὰ παράσημα τοῦ κόσμου, ἀλλ' ὡς τὰ δένδρα τῶν Χριστουγέννων δὲν θὰ ἔχῃς πλέον ῥίζας».

Ἡ στιγμὴ ἦτον δυσχερεστάτη. Ὁ Βάϋστ ἀντεπροσώπευε, τὴν πολιτικήν, ἥτις εἶχε τὴν θέλησιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν δύναμιν νὰ ζητήσῃ ἐκδίκησιν ἐπὶ τῇ ἥττῃ τῆς Σαδόβας. Ὅτε ἐξεῤῥάγη ὁ πόλεμος τοῦ **1870**, ὁ Βάϋστ ἠθέλησε νὰ ἐκστρατεύσῃ μετὰ τῶν Γάλλων κατὰ τῶν Πρώσσων. Ὁ Ἀνδράσσης ἀντέστη καὶ ἡ πανολεθρία τοῦ Σεδὰν ἐδικαίωσε τὰς προρρήσεις του. Ἔκτοτε ὁ Βίσμαρκ ὤφειλεν αὐτῷ εὐγνωμοσύνην καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ του ὥριζεν αὐτὸν ὡς τὸν μέλλοντα ἀρχικαγκελάριον τῆν ἀστροουγγρικῆς μοναρχίας. Ὅτε ἐν ἔτει **1871** ὁ αὐτοκράτωρ Φραγκῖσκος Ἰωσὴφ ἀπῆλθεν μετὰ μόνου τοῦ Βάϋστ εἰς Γαστάϊν, ὁ αὐτοκράτωρ Γουλλιέλμος καὶ ὁ Βίσμαρκ ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσωσι καὶ τὸν Ἀνδράσην. Ὁ Ἀνδράσσης ἦτον ὁ ἄνθρωπος τοῦ Βίσμαρκ. Μετὰ τὸ **1870**, ἡ Αὐστρία, ὅπως προλάβῃ τὸν ἐναγκαλισμὸν τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, ἐξ οὗ θ' ἀπεπνίγετο, ἦτον ἠναγκασμένη νὰ συνταχθῇ μετ' αὐτῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ὁ Ἀνδράσσης. Ἀλλ' ἡ τριπλῆ συμμαχία ἐκυοφορήθη ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Βίσμαρκ· οὗτος δὲ μετέθεσε τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ πρὸς ἀνατολάς, ὠθήσας τὰ αὐστριακὰ στρατεύματα εἰς Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίναν. Ἡ νέα αὐτὴ πολιτικὴ ἐξέθεσε τὸν Ἀνδράσσην εἰς δριμυτάτας κατακρίσεις. Κατηγορήθη ὡς ἐγκαταλιπὼν τὰς φιλοτουρκικὰς παραδόσεις τῆς Βιέννης καὶ τῆς Πέστης, ὡς ἐξυπηρετῶν τὰ σχέδια τῶν Σλάβων. Ἀλλ' ὁ Ἀνδράσσης ὠνειροπόλει ὑπὲρ τῆς πατρίδος του νέον εὐρύτερον μέλλον. Ἦτο βέβαιος περὶ τῆς εὐνοίας τοῦ αὐτοκράτορος καὶ περὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Γερμανίας καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον του. Ἀλλὰ μήπως πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ προφητεία τοῦ Κέτβος; Μήπως πράγματι τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων δὲν ἔχει ῥίζας;[1]

ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟΝ «Η ΩΡΑΙΑ ΕΛΛΑΣ»

Ὁ χαρίεις καὶ εὐτράπελος μυθιστοριογράφος **Paul de Cock**, εἶχεν ἀείποτε εὔθυμον τὸν χαρακτῆρα, τὴν πρώτην δὲ φορὰν καθ' ἣν ἐφάνη εἰς τοὺς οἰκείους του μελαγχολικὸς καὶ σύνους ἦτο ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐπανήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀφοῦ εἶδεν ἔξω καταρριπτομένας ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὰς οἰκίας, καὶ ἐξαφανιζομένην ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς μίαν τῶν ὁδῶν τῶν Παρισίων, ἣν καθ' ἑκάστην διήρχετο ἐπὶ πολλὰ τοῦ βίου του ἔτη. Ἦτο τότε ἡ δευτέρα αὐτοκρατορία ἐν τῇ ἀκμῇ καὶ τῇ μέθῃ αὐτῆς, ὁ δὲ ῥέκτης τῶν Παρισίων νομάρχης, ὁ ἀνακαινιστὴς **Haussmann**, κατέρριπτεν ἀφειδῶς διὰ τοῦ πελέκεως ὁλοκλήρους συνοικίας ὅπως χαράξῃ νέας, εὐρείας καὶ εὐθείας λεωφόρους, καὶ δώσῃ νέαν ὄψιν εἰς τὰς συνοικίας τῆς *λασπώδους* τοῦ Βοαλὼ Λουτηκίας. Ὁ ἀγαθὸς γέρων, ὁ μετὰ ἀνακρεοντείου φαιδρότητος σατυρίσας τὰς γλυκυτέρας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀδυναμίας, ἔμενεν ἀπαθὴς καὶ ἤρεμος εἰς ἁπάσας τὰς πολιτικὰς μεταβολάς, αἵτινες μετὰ πυρετώδους μανίας καὶ καταπληκτικῆς ταχύτητος ἐξελίσσοντο ἐνώπιόν του. Οὔτε ἡ πτῶσις τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου καὶ μετ' αὐτὴν ἡ ἀνίδρυσις τῆς δημοκρατίας, οὔτε ἡ ὑπὸ

1. Ἡμέρα.

Digitized by Google

τοῦ Ναπολέοντος Γ' κατάργησις αὐτῆς καὶ ἡ ἐπανάληψις τοῦ πειράματος τῆς αὐτοκρατορίας συνεκίνησαν τὸ παράπαν τὸν ἀπαθῆ γέροντα· ὅταν ὅμως εἶδε τὴν προσφιλῆ αὐτοῦ ὁδὸν ἐξαλειφομένην διὰ παντὸς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, δὲν ἠδυνήθη νὰ τηρήσῃ τὴν συνήθη ἀταραξίαν του. «Τίποτε λοιπὸν δὲν ἀφίνουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀμετάβλητον ἐν τῷ κόσμῳ!», ἀνέκραξε βαρυθύμως διασκελίζων τὸν οὐδὸν τῆς οἰκίας του, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ αὐτὸν τὸν οὐδὸν τοῦ βίου του.

Ἀνάλογόν τι αἴσθημα κατέλαβε καὶ ἡμᾶς διερχομένους κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τὴν ὁδὸν Αἰόλου, ὅπου ἦτο ποτὲ καὶ τὸ ἱστορικὸν 'καταστὰν καφενεῖον τῆς *Ὡραίας Ἑλλάδος*. Καὶ ναὶ μὲν οὔτε ἡ ὁδὸς ἐκείνη τοῦ Αἰόλου, οὔτε ἡ ἑτέρα τοῦ Ἑρμοῦ, (διότι ἐν ἀμφοτέραις τὸ ἐκλεῖψαν καφενεῖον ἐστηρίζετο) ὑπέστησαν μεταβολήν τινά, ἀλλὰ τὸ πρώην καφενεῖον μετεποιήθη εἰς ἁπλοῦν ἐμπορικὸν κατάστημα, ὅπου αἱ δέσποιναι Ἀθηναῖαι θὰ εὑρίσκωσι τοῦ λοιποῦ δαψίλειαν καὶ πλοῦτον παρισινῶν ὑφασμάτων, ἀλλ' οἱ φίλοι τῶν πολιτικῶν συζητήσεων δὲν θὰ εὑρίσκωσιν ἐφεξῆς ἄσυλον καὶ ἀκροατήριον φίλερι καὶ πρόθυμον ἐν πάσῃ στιγμῇ ν' ἀκούῃ τὰ εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς ἡμέρας σχόλιά των, καὶ νὰ ἐπιδοκιμάζῃ ἢ ἀποδοκιμάζῃ τὰς ἐπικρίσεις των. Οἱ μεταγενέστεροι περιηγηταὶ μάτην θὰ ζητήσωσι τὸ ὑπὸ τῶν προεπισκεψαμένων τὰς Ἀθήνας ἀναφερόμενον καφενεῖον, ὅπου ἡ ἑλληνικὴ ζωηρότης καὶ ἐλαφρόνοια ἐπεδεικνύετο ἐν ἁπάσῃ τῇ ἁπλότητι καὶ τῇ χάριτι αὐτῆς, ὅπου τέλος σύμπασα ἡ Ἑλλὰς τῆς σήμερον εἶχε τοὺς ἑαυτῆς ἀντιπροσώπους καὶ παρίστατο ἐν ἀκριβεῖ καὶ ἀληθῇ μικρογραφίᾳ. Ὁ περιηγητὴς ὀφείλει τοῦ λοιποῦ νὰ ζητήσῃ ἀλλαχοῦ τὰς ἐντυπώσεις του καὶ ἀλλαχοῦ νὰ ζητήσῃ τὰ πρότυπα τῶν πινάκων του. Ἡ *Ὡραία Ἑλλὰς* δὲν ὑπάρχει σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ! Sic transit gloria mundi.

Τὸ καφενεῖον ἐκεῖνο, τὸ πρῶτον ὃ μετὰ τὴν ἐν Ἀθήναις ἐγκατάστασιν τῆς βασιλείας ἐγένετο ἄξιον τοῦ ὀνόματος, ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν ὅλην ἐδέσποσε πάντων τῶν λοιπῶν, καὶ κατεκράτησεν ἀείποτε ἁπάντων τῶν τολμησάντων νὰ διαγωνισθῶσι μετ' αὐτοῦ. Κείμενον εἰς τὴν διασταύρωσιν τῶν δύο λεωφόρων, τῶν τετραχῆ διαιρουσῶν τὴν πρωτεύουσαν, εὑρίσκετο ἀκριβῶς εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς. Κατὰ φυσικὸν δὲ λόγον ἐκεῖ συνέρρεον ἀπὸ ὅλων τῶν μερῶν τῆς πόλεως οἱ ζητοῦντες ἀναψυχὴν καὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ μάθωσι τὰ νέα τῆς ἡμέρας. Ἐκεῖ συνήρχοντο καὶ ἔμποροι, καὶ δικηγόροι, καὶ δικασταί, καὶ καθηγηταί, καὶ φοιτηταί, καὶ βουλευταί, καὶ γερουσιασταί, καὶ δημοσιογράφοι, καὶ ὑπάλληλοι στρατιωτικοί τε καὶ πολιτικοί. Ὅστις δὲ ἤθελε νὰ μάθῃ τὴν κοινὴν γνώμην τῆς ὅλης Ἑλλάδος, ἐκεῖ μέσα ἠδύνατο νὰ πληροφορηθῇ ἀκριβῶς τὰ περὶ αὐτῆς. Ἐκεῖ, ἐν τῷ καφενείῳ ἐκείνῳ, μετὰ πᾶσαν ἐν ταῖς βουλαῖς σπουδαίαν συζήτησιν ἔσπευδον οἱ ἐν τοῖς θεωρείοις διημερεύσαντες ὅπως ἀναγγείλωσι τὰ γενόμενα, τὴν πρόοδον, τὰς περιπετείας, καὶ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ὅπερ ἦτο συνήθως ἡ πτῶσις ἢ ἡ στερέωσις τοῦ ὑπουργείου. Ἐκεῖ μέσα ἐγένετο δευτέρα συζήτησις, ἐσχολιάζοντο οἱ λόγοι τῶν λαβόντων μέρος ῥητόρων, ἐκρίνοντο καὶ ἐπεκρίνοντο οὗτοι, καὶ οὕτως ἐμορφοῦτο ὁ πυρὴν τῆς κοινῆς γνώμης. Ὁσάκις ὁ βασιλεὺς Ὄθων μετὰ τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας διήρχοντο μετά τινα ὑπουργικὴν μεταβολὴν ἢ μετὰ διάλυσιν τινὰ τῶν βουλῶν τὴν ὁδὸν τοῦ Αἰόλου, ἐτεκμεριοῦντο τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀποδοκιμασίαν ἢ ἐπιδοκιμασίαν τῆς βασιλικῆς πράξεώς των ἐκ τῆς πρὸς αὐτοὺς συμπεριφορᾶς τῶν ἔξω τοῦ καφενείου τῆς *Ὡραίας Ἑλλάδος* ἱσταμένων. Ἐὰν οὗτοι ἀπεκαλύπτοντο καὶ ἐπευφήμουν τοὺς βασιλεῖς, τοῦτο ἦτο σημεῖον ὅτι ἡ πρᾶξις ἐπεδοκιμάσθη· ἐὰν τοὐναντίον τὸ πλῆθος ἔμενεν ἀκίνητον καὶ σιωπηλόν, ἦτο σημεῖον ὅτι ἡ πρᾶξις δὲν εὐηρέστησε παντάπασι τὸ κοινόν, ὅτι ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ κοινὴ γνώμη δὲν ἀπεδέχθη εὐμενῶς τὰ γενόμενα.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ ἀτυχοῦς ἀλλὰ φιλέλληνος ἐκείνου ἡγεμόνος, πολλάκις συνέβη νὰ διέλθῃ οὗτος ἐν σιγῇ τὴν ὁδὸν Αἰόλου καὶ οἱ ἔξωθεν τοῦ καφενείου τῆς *Ὡραίας Ἑλλάδος* νὰ μείνωσιν ἐντελῶς ἀμέριμνοι κατὰ τὴν διάβασίν του. Τοῦτο διεδίδετο ἀνὰ τὴν πόλιν ὡς σπουδαῖον γεγονός, καὶ οἱ πάντες ἐθεώρουν κακὸν οἰωνὸν καὶ τεκμήριον μελλουσῶν δυσχερειῶν τὸ ὅτι οἱ ἔξω τῆς *Ὡραίας Ἑλλάδος* δὲν ἐχαιρέτισαν τοὺς διαβαίνοντας βασιλεῖς. Ἀλλὰ τὴν ἐπιρροὴν ἣν ἐξήσκει ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης τὸ καφενεῖον τῆς *Ὡραίας Ἑλλάδος*, ἐγίνωσκον κάλλιστα καὶ αὐτοὶ οἱ πολιτικοί, ὧν τὰ ὄργανα πολλάκις διημέρευον ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ποιήσωσι προσηλύτους καὶ νὰ ἀναιρῶσι τὰ κατὰ τοῦ ὑπουργείου λεγόμενα. Ἐνίοτε μάλιστα ἀξέστων τινῶν ὑπουργῶν τὰ ὄργανα προέβαινον καὶ εἰς μέσα οὐχὶ τόσον εὐγενῆ ὅπως φιμώσωσι τοὺς ἀντιπολιτευομένους. Ἐνθυμούμεθα κάλλιστα, ὅτι ἡμέραν τινὰ σμῆνος ἀστυνομικῶν κλητήρων μετημφιεσμένων εἶχεν εἰσέλθει ἐν τῷ καφενείῳ, καὶ διὰ τῶν μαστίγων των ἐμαστίγουν βανδαλικῶς καὶ ἀπέπεμπον γνωστούς τινας ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ ὑπουργείου καταφορᾷ των.

Ἐντὸς τοῦ καφενείου ἐκείνου πολλοὶ ἄνθρωποι εἶχον ἀποκτήσει φήμην τινά, καὶ ἐγένοντο γνωστοὶ συνδιαλεγόμενοι μετὰ πάντων καὶ περὶ πάντων, ὅμοιοι κατὰ τοῦτο πρὸς τὸν ἀρχαῖον Σωκράτην. Τίς δὲν γινώσκει, παραδείγματος χάριν, φουστανελλοφόρον τινά, ὅστις ἐκυρτώθη καὶ ἐγήρασεν ἐντὸς τοῦ καφενείου, ἐξηγῶν εἰς πάντα, βουλόμενον καὶ μή, τὴν πολιτικὴν ὅλων τῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, καὶ τίς δὲν

Digitized by Google

ἤκουσεν αὐτὸν ἀπειράκις ἀνελίσσοντα μετὰ εὐχερείας ἀπιστεύτου ἅπαντα τὰ μυστήρια τῆς διπλωματίας των; Ἐπίσης τίς δὲν ἔτυχε ν' ἀκούσῃ τὰς δι' ἀριστοφανείων βωμολοχιῶν ἠρτυμένας ἐκείνας εὐτραπελίας ἑτέρου τινὸς, Δαντῶνος ἔχοντος φωνὴν, καὶ τίς, ὅσῳ σώφρων, ὅσῳ αἰδήμων καὶ ἂν ἦτο ἠδυνήθη ποτὲ νὰ μὴ γελάσῃ ἀκούων τὰς πρωτοτύπους ἐκείνας ὁμιλίας συμπεφυρμένας μάλιστα, κατὰ παράδοξον τινὰ σκευασίαν, καὶ δι' ἀφθόνων ὁμηρικῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα ὁ ῥήτωρ εἶχεν ἐναποταμιεύσει ἄφθονα ἐν τῇ μνήμῃ του; Εἴ τις ἅπαξ μόνον εἰσῆλθεν ἐν τῷ καφενείῳ ἐκείνῳ, βεβαίως θὰ ἐγένετο μάρτυς τῶν διηνεκῶν καὶ ἀτελευτήτων φιλονεικιῶν περὶ τῆς ἐν Εὐρώπῃ ὑπεροχῆς τῶν Γάλλων ἐν παντὶ τῷ ἐπιστητῷ, ἑτέρου τακτικοῦ θαμῶνος, ὑψηλὸν ἔχοντος τὸ ἀνάστημα, ἀεννάως δὲ ἐρίζοντος καὶ οὐδέποτε ὁμολογοῦντος τὴν ἧτταν του, ὡς οὐδ' αὐτὴν τὴν ἡλικίαν του. Οἱ πρωτότυποι οὗτοι χαρακτῆρες εἶχον μορφωθῇ ἐντὸς τοῦ καφενείου ἐκείνου καὶ ἔδιδον ἰδίαν καὶ ἰσχυρὰν φυσιογνωμίαν εἰς αὐτό. Ἄλλα τοιαῦτα καταστήματα δύνανται νὰ ἐπιδείξωσι πλειοτέραν πολυτέλειαν καὶ νὰ γίνωσιν ἀληθὴς κόσμος τῆς πρωτευούσης καὶ ἄνετος διατριβὴ τῶν κατοίκων της, ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν δύναταί ποτε νὰ ἰσοφαρίσῃ ὡς πρὸς τὸν ἰθαγενῆ χρωματισμὸν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης ἐπιρροὴν τοῦ καφενείου τῆς *Ὡραίας Ἑλλάδος*.

Σήμερον διὰ τῆς προσθήκης πολλῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν τὸ κέντρον τῆς πόλεως μετετοπίσθη, ἑπομένως καὶ ἡ ζωὴ αὐτῆς συνεκεντρώθη ἢ κατεμερίσθη μᾶλλον περὶ ἄλλα μέρη, τὸ δὲ καφενεῖον τῆς *Ὡραίας Ἑλλάδος* εἶχεν ἀπό τινος χρόνου ἀπολέσει πολὺ τῆς ἀρχαίας δόξης του, καὶ τῶν ἀφθόνων εἰσπράξεων, διὸ καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ εἶχεν ἀπὸ πολλοῦ σημάνει. Ἡ ἀρχαία του φήμη ἐτήρει αὐτὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἐφαίνετο δὲ τοῖς πᾶσι ἀνόσιόν τι καὶ βέβηλον ἡ ἐξαφάνισις αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἰδιοκτήτου δὲν ἐσεβάσθη τὰ δικαιώματα τῶν πολυχρονίων θαμώνων του, οὔτε τὰς προλήψεις τοῦ κοινοῦ. Σήμερον δὲ ὁ διαβαίνων ἀπὸ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου μάτην θ' ἀναζητήσῃ νὰ ἴδῃ τὸ καφενεῖον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τῆς βασιλείας μέχρι τῆς προχθὲς ἐπληροῦτο θαμώνων πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας θορυβούντων καὶ τυρβαζόντων περὶ τὰ πολιτικὰ τῆς ἡμέρας ζητήματα, ἢ περὶ ἄλλα κενὰ ἀδολεσχούντων.[1]

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΝ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΘΕΝ

Παρὰ τὰ βελγικὰ μεθόρια νεᾶνις μέλλουσα νὰ ὑπανδρευθῇ ἔλαβεν ἐπιστολὴν παλαιοῦ τινος μνηστῆρος, ἱκετεύοντος αὐτὴν νὰ μὴ τὸν ἀπαρνηθῇ καὶ νὰ τῷ γράψῃ παρευθὺς τὴν ἀπόφασίν της. Πρὸς πλείονα δὲ εὐκολίαν καὶ ταχύτητα ἐνέκλεισεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἀπόκρισιν γραμματόσημον.

Ἡ νεᾶνις γράψασα τὴν ἀπόκρισιν ὕγρανε τὸ γραμματόσημον διὰ τοῦ ἄκρου τῆς γλώσσης, ἀλλὰ παραχρῆμα ᾐσθάνθη πόνον δεινόν, ἡ τῆς γλώσσης μεμβράνα ἐφλογώθη, οἱ μῦς ἐχαλαρώθησαν, αἱ σιαγόνες διεστάλησαν, τέλος ἡ γλῶσσα ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κοίλου τοῦ στόματος καὶ ἐκρεμάσθη ἔξω ἔχουσα μῆκος 35 1/2 δακτύλων.

Παραχρῆμα ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν μνηστὴρ συνελήφθη. Ἐπιμένει δὲ λέγων ὅτι οὐδεμίαν βλαπτικὴν οὐσίαν ἔθηκεν ἐντὸς τῆς κόλλας τοῦ γραμματοσήμου, ἀλλὰ μόνον ἔβρεξε τὸ ἄκρον αὐτοῦ δι' ὀλίγου σιέλου.

**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

* ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

237.

Ὁ ἀγαθός, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ πράξῃ τὸ καλόν, εἶναι ἐπαίνων ἀνάξιος. Πᾶσα δὲ ἄλλη ἀγαθωσύνη, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ νωθρότης, ἢ θελήσεως ἀσθένεια.

238.

Ἧττον κινδυνεύει τις τοὺς πολλοὺς κακοποιῶν, ἢ μεγάλας προσφέρων αὐτοῖς εὐεργεσίας.

239.

Οὐδὲν κολακεύει τοσοῦτον τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὑπερηφάνειαν, ὅσον ἡ πρὸς αὐτὸν πίστις τῶν μεγιστάνων, διότι ἐκλαμβάνει αὐτὴν ὡς ἀπόδειξιν τῶν προτερημάτων αὐτοῦ, ἐν ᾧ, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἐμπιστεύονται εἰς αὐτὸν ἐκ ματαιότητος, ἢ διότι δὲν δύνανται νὰ τηρήσωσί τι μυστικόν.

240.

Ἡ χάρις, ἡ κάλλους ἄμοιρος, συμμετρία τις εἶναι ἀόριστος καὶ ἄρρητος ἁρμονία τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου, τῆς χροιᾶς αὐτοῦ καὶ τῆς εὐπρεπείας τῆς ὅλης μορφῆς.

241.

Τὸ θρύπτεσθαι εἶναι τοῦ γυναικείου ἤθους ἡ βάσις. Δὲν θρύπτονται ὅμως ὅλαι αἱ γυναῖκες, διότι τινὰς ἐξ αὐτῶν συνέχει τοῦ φόβου ἢ τοῦ λογικοῦ ὁ χαλινός.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὑπηρέτης φέρων τὰ φαγητὰ εἰς τὴν τράπεζαν ἐφύσα ἐπανειλημμένως ἕκαστον πινάκιον πρὶν ἢ τὸ προσφέρῃ, προσπαθῶν νὰ ἀποβάλῃ ψιχία τινὰ τίς οἶδε πῶς ἀπομείναντα ἐν τῷ πινακίῳ.

Τοῦτο ἰδών τις τῶν συνδαιτυμόνων καὶ ἀγανακτήσας, εἶπεν εἰς αὐτόν·

«Μά, φίλε μου, δὲν εἶνε πρέπον αὐτὸ τὸ ὁποῖον κάμνεις. Ὅταν τις φυσᾷ τὸ πινάκιον, συμ-

1. Παλιγγενεσία.

Digitized by Google

βαίνει ὅ τι καὶ εἰς τὴν συκοφαντίαν. . .*πάντοτε μένει κάτι τι*».

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Καταφρονεῖται ἐν Ἑλλάδι πᾶσα διανοητικὴ ἐργασία, διότι ἐν τῇ παρούσῃ ἡμῶν καταστάσει ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη τις ἔντιμος, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην μετατρέπεται εἰς ἐπαιτείαν ἢ θεσιθηρίαν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἔκ τινος ἀλληλογραφίας τῆς *Γενικῆς ἐφημερίδος* τῆς Αὐγούστης ἐξ Ὑοκοχάμας ἀποσπῶ τὰ ἑπόμενα περὶ τῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Ἰαπωνίᾳ. «Διὰ συντόνων ἐνεργειῶν ἐπιδιώκεται ἡ ἀνάπτυξις τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς χώρας, μεγίστη δὲ καταβάλλεται μέριμνα εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ ἑκάστου βιομηχανικοῦ κλάδου ἰδιαιτέρως, ἰδίως δὲ τοῦ τῆς σκωληκοτροφίας· ἐσχάτως μάλιστα ἀπεφασίσθη νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἐξαγωγὴ κουκουλοσπόρου, ἥτις ἀρξαμένη ἐν ἔτει 1860, καθ'ὃ ἀπεστάλησαν 50 χαρτώνια, ἐξηκολούθει λαμβάνουσα ὁσημέραι μείζονας διαστάσεις, καὶ ὑπέθαλπε σπουδαῖον συναγωνισμὸν ἐν Γαλλίᾳ πρὸ πάντων καὶ Ἰταλίᾳ. Αἱ βιομηχανικαὶ ἐκθέσεις εἰσὶ συχνόταται ἐν Ἰαπωνίᾳ, ἐν ἔτει δὲ 1881 γενήσεται μεγάλη ἔκθεσις καθ' ἣν ἐν τῇ ἀπονομῇ τῶν βραβείων ληφθήσεται ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον ἡ ποιότης τῶν ἐκθεμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ εὔωνον αὐτῶν. Ἐκτὸς ὅμως τούτου ἡ Ἰαπωνία μετέχει καὶ τῶν ἐν ἄλλοις κράτεσιν ἐκθέσεων, σπουδαίας ἐντεῦθεν ἀποκομίζουσα ὠφελείας. Τὸ ποσὸν τῶν εἰσπραχθέντων ἐκ τῆς πωλήσεως ἰαπωνικῶν προϊόντων ἐν τῇ τελευταίᾳ παρισινῇ ἐκθέσει ἀνῆλθεν εἰς 833,000 Γὲν (Δολλάρια). Ὁ ὑφυπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν Ματσουκάτα, ἐπανελθὼν ἐκ Παρισίων εἰς Τόκιο, διωρίσθη πρῶτος ἐπίτροπος διὰ τὴν ἐν Sydney ἔκθεσιν, ἐπίσης δὲ διωρίσθησαν καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίτροποι καὶ ὑπάλληλοι. Ἡ Ἰαπωνία θὰ κατορθώσῃ ἀναμφιβόλως νὰ καταρτίσῃ ἐν Αὐστραλίᾳ ἐπικερδεστάτην ἀγορὰν καταναλώσεως τῶν προϊόντων της.

»Ἡ διανοητικὴ μόρφωσις τοῦ λαοῦ ἀφ' ἑτέρου προβαίνει γιγαντιαίοις βήμασι. Νέα σχολεῖα ἱδρύονται καθ' ἑκάστην καὶ πολλαὶ βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις ἐφαρμόζονται ἐν τοῖς παλαιοῖς. Ἡ δημοσιογραφία προοδεύει θαυμασίως, πλουτιζομένη καθ' ἑκάστην διὰ νέων ὀργάνων, παρεχόντων ὕλην ἐκλεκτὴν καὶ ἐνδιαφέρουσαν, ὁ δὲ κύκλος τῶν ἀναγνωστῶν καθίσταται ὁσημέραι εὐρύτερος.

»Ἐν Τόκιο ἱδρύθη ἐσχάτως σύλλογος, ὑπὸ τὸ ὄνομα *Κακούσχι Κουδάϊ-Γιὼ* (Σύλλογος τῶν λογίων), σκοπὸν ἔχων τὴν συζήτησιν περὶ παιδαγωγικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ζητημάτων καὶ τὴν ἐν δημοσίαις συνεδριάσεσιν ἀνάγνωσιν ὁμοίων πραγματειῶν. Ὁ νέος ποινικὸς νόμος, ἀποτελούμενος ἐκ 500 ἄρθρων, ὑποβληθήσεται μετ'οὐ πολὺ εἰς τὴν Γερουσίαν πρὸς ἐπιψήφισιν, ἅμα ἡ πρὸς μελέτην αὐτοῦ ἐκλεχθεῖσα ἐπιτροπὴ ἀποπερατώσῃ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐντολήν. Οὕτω δραστηρίως βαίνει ἡ Ἰαπωνία πρὸς τὰ πρόσω, δικαιολογοῦσα τὴν ἀποδοθεῖσαν αὐτῇ τιμητικὴν προσωνυμίαν *Μεγάλη Βρεττανία τῆς Ἀνατολῆς*.»

Πολλοῦ λόγου ἄξια πειράματα ἐγένοντο κατ' αὐτὰς ἐν τῷ Ἀκρωτηρίῳ τῆς Καλῆς Ἐλπίδος. Διημείφθησαν τηλεγραφικαὶ ἀνακοινώσεις διὰ κατόπτρων μεταξὺ Ἐκόβου καὶ τοῦ φρουρίου τοῦ καλουμένου Τενέδου. Οἱ δὲ *Καιροὶ* τοῦ Λονδίνου ἀναμιμνήσκουσιν ὅτι πρὸ τετραετίας ἤδη ἀνθυπολοχαγός τις ἄγγλος Πέροτ ἐξετέλεσεν ἐν νέᾳ Οὐαλλίᾳ σειρὰν ὁμοίων πειραμάτων ἅτινα πάντα ἐπέτυχον.

Οἱ δίσκοι δὲ ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῷ Ἀκρωτηρίῳ τῆς Καλῆς Ἐλπίδος εἶχον διάμετρον 6 δακτύλων καὶ συνέκειντο ἐκ πλακὸς μεταλλίνης ἐστιλβωμένης καὶ πλακὸς ὑαλίνης.

Καὶ πρῶτον μὲν ἡ μεταξὺ τῶν δύο κατόπτρων ἀπόστασις ἦτο 6-10 μιλίων, τὸ δὲ σύστημα ἐδοκιμάσθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Κουρναγιὼν (1500 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης) καὶ τοῦ φάρου τοῦ Πορτγιάξων ἀπέχοντος 40 μίλια. Διήρκεσαν δὲ τὰ πειράματα ὅλην ἡμέραν μετὰ πλείστης ἐπιτυχίας διὰ φώτων ταχυτάτων καὶ παρατεταμένων σημαινόντων γράμματα, λέξεις, φράσεις. Τὰ φῶτα δὲ ταῦτα παράγονται διὰ ἐλαφρᾶς κινήσεως τῶν κατόπτρων. Ἐπανελήφθησαν τὰ αὐτὰ πειράματα καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης ἐξ ἀποστάσεως 4-5 μιλίων.

Ἐφίππου γυναικὸς διαβαινούσης, ὁ μὲν Γάλλος ἵσταται καὶ παρατηρεῖ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Ἄγγλος ἵσταται καὶ παρατηρεῖ τὸν ἵππον.

Ἡ ἐφημερὶς *Ταχυδρόμος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν* διηγεῖται τὰ ἑξῆς ἔν τινι τῶν τελευταίων αὐτῆς φύλλων.

Κατ' αὐτὰς ὁ αἰδεσιμώτατος ἱερεὺς Γῶλτ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς νεάνιδος Μαργαρίτας Ῥάϊτ καὶ τῶν μαρτύρων αὐτῆς ἦλθεν εἰς τὸ τηλεγραφεῖον τῆς πόλεως Νιούαρκ καὶ ἐτηλεγράφησε πρὸς τὸν ἐν Ἀγγέλῳ τῆς Καλλιφορνίας ἰατρὸν κ. Σῶ, ὅστις ἐλθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τηλεγραφεῖον καὶ ἐρωτηθεὶς τηλεγραφικῶς ὑπὸ τοῦ ἱερέως τὰς συνήθεις περὶ γάμου ἐρωτήσεις ἀπεκρίθη ὅτι συναινεῖ εἰς τὸν γάμον. Τότε δὲ ὁ ἱερεὺς ηὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ ἐστεφάνωσε τηλεγραφικῶς ἀνακηρύξας τὸν ἰατρὸν Σῶ καὶ τὴν νεάνιδα Μαργαρίταν νομίμους συζύγους. Ἡ Μαργαρίτα ἐλθοῦσα εἰς τὸ τηλεγραφεῖον κόρη ἐξῆλθεν ὕπανδρος καὶ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἀπῆλθεν εἰς Καλλιφορνίαν εἰς εὕρεσιν τοῦ χιλίας διακοσίας λεύγας ἀπέχοντος ἀνδρὸς αὐτῆς. Καὶ πῶς νὰ συλλογισθῇ τις ὅτι ἡμέραν τινὰ δυνατὸν νὰ διαζευχθῶσι!

Digitized by Google

Ἐν Γερμανίᾳ οἱ παῖδες ἄρρενές τε καὶ θήλειαι, ἑκόντων ἢ ἀκόντων τῶν γονέων, φοιτῶσιν εἰς τὴν σχολὴν ἀπὸ τοῦ ἕκτου μέχρι τοῦ τεσσαρακαιδεκάτου ἔτους. Ὁ κανὼν οὗτος οὔτε ἐν κώμαις ἀθετεῖται, οὔτε κατ' ἀγρούς. Πολλαχοῦ τῆς Μ. Βρετανίας τοὐναντίον ὁ ἀγράμματος, ἀλλὰ φύσει φιλελεύθερος Ἄγγλος δὲν στέλλει τὰ τέκνα του εἰς τὴν σχολήν, διὰ τὸν ἁπλοῦν λόγον, ὅτι ἡ φοίτησις εἶναι κατὰ νόμον ὑποχρεωτική. Ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἐφόρου τῆς παιδείας, ἀποκρίνεται, ὅτι ὁ Θεὸς οὐδὲν ἐδωρήσατο αὐτῷ τέκνον. Ἐπειδὴ τὰ σχολεῖα ἐν Κλάπχαμ ἦσαν διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπί τινα χρόνον κεκλεισμένα, δύο τῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων τῆς ἐκπαιδεύσεως διετάχθησαν νὰ ἀγοράσωσι τέσσαρας μεγάλους πιθήκους, ὄργανον μουσικὸν καὶ ἄλλα παιγνίδια καὶ νὰ περιέλθωσι τὸ Κλάπχαμ. Οἱ ἀπὸ ὑψηλοῦ ἐλκήθρου παπταίνοντες πίθηκοι, ἐρεθιζόμενοι ὑπὸ τῆς μουσικῆς, διαστρέφουσιν ἀλλοκότως τὰ πρόσωπα, τρίζουσι τοὺς ὀδόντας, ξέονται, δάκνονται κ.λ. Ὅσῳ προσωτέρῳ χωρεῖ ἡ πομπὴ αὕτη, τοσούτῳ πολυπληθέστεροι ἐπιρρέουσιν οἱ ἀργοὶ καὶ περίεργοι παῖδες. Ἐν τῇ μεγάλῃ πλατείᾳ τοῦ Κλάπχαμ θωπεύουσιν αὐτοὺς οἱ ὑπάλληλοι, προσφέρουσιν αὐτοῖς γλυκύσματα καὶ διὰ πλαγίων ἐρωτήσεων μανθάνουσι τὰς κατοικίας αὐτῶν. Διὰ τοῦ τεχνάσματος τούτου ἑξήκοντα ἄτεκνοι γονεῖς ἐφωράθησαν ὄντες εὐτεκνότατοι καὶ ἀπέστειλαν τοὺς παῖδας εἰς τὴν σχολήν, ἀφ' οὗ ἐξέτισαν ἕκαστος πρόστιμον δέκα σελινίων.

Ὁ ὕψιστος μετεωρολογικὸς σταθμὸς εἶνε ὁ κατὰ τὰ Βραχώδη Ὄρη (ἐν Κολοράδῳ) ὀνομαζόμενος Pike's Peak, ἱδρυθεὶς τῷ 1873 ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν σημείων, καταλληλότατος δὲ εἰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις. Τρεῖς ἀξιωματικοὶ διατρίβουσιν ἐν ἔτος ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἧς τὸ ὕψος εἶνε 14,336 πόδες ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ὑπάρχει δὲ ἐκεῖ οἰκία περιέχουσα τέσσαρα δωμάτια. Ἐν ταῖς ὑψίσταις ταύταις χώραις αἵτινες ἀπέχουσιν εἴκοσι μίλια ἀπὸ τοῦ πλησιαιτάτου κατῳκημένου τόπου, οὐδ' ἴχνος κἂν φυτείας ὑπάρχει.

Ἀνήκουστον πρᾶγμα κατήντησεν ὁ διαγωνισμὸς τῶν σιδηροδρόμων ἐν ταῖς δυτικαῖς τῶν Ἡνωμ. πολιτειῶν ἐπαρχίαις. Οἱ τρεῖς σιδηρόδρομοι οἱ ἀπὸ Κανσὰς εἰς Ἅγ. Λουδοβῖκον ἐν Μισουρῇ καὶ εἰς Χικάγον, τουτέστι διάστημα πεντακοσίων χιλιομέτρων, ὑπερεβδομηκονταπλασίων τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς σιδηροδρόμου, ὑπεβίβασαν κατὰ μικρὸν τὰς τιμὰς αὐτῶν ἀπὸ ὀγδοήκοντα φράγκων εἰς *δύο* φράγκα καὶ *ἥμισυ*.

Μία δὲ τῶν γραμμῶν τούτων προέβη καὶ περαιτέρω, ἐλπίζουσα ὅτι θὰ καταπνίξῃ τὰς ἑτέρας, ὥρισε τὴν τιμὴν τοῦ εἰσιτηρίου εἰς *λεπτὰ εἰκοσιπέντε*. Ἀλλὰ παρευθὺς καὶ αἱ δύο ἕτεραι τὴν ἐμιμήθησαν. Πλὴν δὲ τούτου ἐκήρυξαν ὅτι οἱ ἐπιβάται θὰ ἔχωσι δικαίωμα νὰ πίνωσι δωρεὰν ποτήριον ζύθου ἐν τοῖς κυριωτέροις σταθμοῖς.

Ὑπολείπεται ἤδη νὰ ἴδωμεν τίς τῶν τριῶν τούτων ἑταιριῶν θὰ μείνῃ κυρία τοῦ πεδίου καὶ θὰ νικήσῃ τὰς ἑτέρας δύο. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας ὅτι τοιοῦτός τις διαγωνισμὸς εἶνε μὲν ἐπωφελὴς εἰς τοὺς ἐπιβάτας, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τοὺς μετόχους τῶν ἑταιριῶν τούτων.

Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπάρχει ἐκτεθειμένον τεμάχιον τεραστίου δένδρου ἐκ Καλλιφορνίας. Τὸ θαυμάσιον τοῦτο ἔργον τῆς φύσεως ἀνεκαλύφθη τῷ 1874· ἡ κορυφή του ἔκειτο χαμαὶ καὶ ἦτο βεβαίως πρὸ πολλοῦ ἀποκεκομμένη, αὐτὸ δὲ τὸ δένδρον εἶχεν εἰσέτι ὕψος 240 ποδῶν. Τὸ μέρος τοῦ κορμοῦ, ὁπόθεν ἡ κορυφὴ ἀπεκόπη, εἶχε διάμετρον 12 ποδῶν καὶ δύο κλῶνας, τὸν μὲν ἐννεαποδιαῖον, τὸν δὲ δεκαποδιαῖον. Τὸ κατώτερον μέρος ἔχει διάμερον 111 πόδας. Ὁ πρεσβυγενὴς οὗτος μονάρχης τοῦ δάσους καλεῖται «γέρων Μωϋσῆς» κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἐγγὺς ὄρους. Εἶναι τὸ μέγιστον τῶν τέως ἀνακαλυφθέντων δένδρων καὶ ἔχει κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν βοτανικῶν ἡλικίαν 4840 ἐτῶν. Τὸ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐκτεθειμένον τεμάχιον ἔχει περιφέρειαν 75 καὶ διάμετρον 25 ποδῶν· τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ μετεποιήθη εἰς αἴθουσαν, ἥτις χωρεῖ 150 ἀνθρώπους.

Τὰ γερμανικὰ φύλλα ἀναφέρουσι τὸ ἑξῆς εὐφυὲς λόγιον τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας. «Ἐνῷ πρό τινων ἡμερῶν ἀπήρχετο ἐποχούμενος ἐκ Κοπεγχάγης εἰς τὸ ἐξοχικὸν μέγαρον Βερνστόρφ, ἡ βασιλικὴ ἅμαξα συνεκρούσθη μετὰ τῆς ἁμάξης νέου τινὸς ἠθοποιοῦ καὶ τοσαύτας ὑπέστη ζημίας, ὥστε ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον πεζός. Ὁ δυστυχὴς ἠθοποιός, ὅστις ἀπεδείχθη τοσοῦτον ἀδέξιος ἡνίοχος, παρεζαλίσθη, φυσικῷ τῷ λόγῳ, εἰς ἄκρον, τὴν δὲ σύγχυσίν του ἐκορύφωσεν ὁ βασιλεὺς πλησιάσας αὐτὸν μετὰ χαρίεντος μειδιάματος καὶ εἰπών· «Ἀληθῶς, ἀγαπητέ μου Κύριε Ε..., πρέπει ἄλλοτε νὰ προσέχητε περισσότερον, διότι ὀλίγου δεῖν συνέβαινε δυστύχημα, ὅπερ θὰ μᾶς ἀπεστέρει τῆς εὐχαριστήσεως νὰ σᾶς χειροκροτήσωμεν τὸν προσεχῆ χειμῶνα.»

Οἱ ἐφετεινοὶ προϋπολογισμοὶ πάντων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ὁμοῦ ἀνέρχονται εἰς 11,657,000,000 γερμανικὰς μάρκας. Γερμανός τις συγγραφεὺς ὑπολογίζει ὅτι τὰ ἀργυρᾶ ταῦτα νομίσματα, τιθέμενα ἐγγὺς ἀλλήλων, ἠδύναντο νὰ περικαλύψωσιν ἑπτάκις τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, τιθέμενα δ' ἐπάλληλα ἠδύναντο ν' ἀποτελέσωσι τετρακισχιλίας ἀργυρᾶς στήλας ἐχούσας οἷον αἱ Ἄλπεις ὕψος.

Digitized by Google

Ἡ ἁλιεία ἀνεπτύχθη ἐπ' ἐσχάτων τὰ μέγιστα ἐν Ἀγγλίᾳ. Νῦν ναυπηγοῦνται ἐπίτηδες ἀτμόπλοια καταδιώκοντα τοὺς ἰχθύας εἰς ἀπωτέρας θαλάσσας, εἰς ἃς δὲν ἀπήρχοντο ἄλλοτε τὰ ἱστιοφόρα. Τὰ ἀτμόπλοια ταῦτα περιέχουσι μεγάλας δεξαμενάς, ἐν αἷς κατατίθενται ζῶντες οἱ ἰχθύες καὶ ἐξ ὧν μεταφέρονται ἀκόπως εἰς τὰ ἰχθυοτροφεῖα. Παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ταμέσεως ὑπάρχει ὑπερμέγεθες ἰχθυοτροφεῖον περιέχον ἀμέτρητον ποσότητα παχυτάτων ἰχθύων παντὸς εἴδους· ἐγγὺς δὲ τοῦ Σουθάμπτων ὠρύχθη δεξαμενὴ περιέχουσα 50,000 ἀστακούς.

Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐγένοντο ἐσχάτως ἓξ μονομαχίαι μεταξύ. . . . νεανίδων. Μιᾶς ἰδίως μονομαχίας, μεταξὺ τῶν δεσποινίδων Ἐβελίνας Μάνσων καὶ Ἰωάννας Λάνδσεμ, αἱ περιπέτειαι εἶνε σπαρακτικώταται. Ὡς ὅπλον ἐξελέχθη τὸ πολύκροτον. Ἑκατέρα τῶν ἀντιπάλων εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ προχωρήσῃ κατὰ τῆς ἑτέρας καὶ νὰ πυροβολήσῃ τρίς. Πρώτη ἐπυροβόλησε δὶς ἡ δεσποινὶς Λάνδσεμ καὶ περιέμεινε. Τότε ἡ δεσποινὶς Μάνσων προὐχώρησε πέντε βήματα καὶ ἐπυροβόλησεν. Ἡ σφαῖρά της διέτρησε τὸν βραχίονα τῆς δεσποινίδος Λάνδσεμ, ἥτις ἀναπέμψασα κραυγὴν ἐλιποθύμησε. Μάρτυρες ἦσαν δύο ὑποδιδασκάλισσαι τοῦ παρθεναγωγείου (!) ἔνθα ἐξεπαιδεύθησαν αἱ νεάνιδες. Ἡ πληγὴ τῆς δεσποινίδος Λάνσδεμ θὰ καταστήσῃ ἀναγκαίαν τὴν ἀποτομὴν τοῦ βραχίονος.

Ἐσχάτως ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίνῳ ἡ διαθήκη τῆς πέρυσιν ἀποθανούσης ἐκπτώτου βασιλίσσης τῆς Ἱσπανίας Χριστίνας, μάμμης τοῦ νέου βασιλέως Ἀλφόνσου. Μέγα χρηματικὸν ποσὸν διατίθησιν ἡ λίαν θρῆσκος, ἀλλ' ἥκιστα ἐνάρετος ἡγεμονίς, ὅπως τελεσθῶσιν 11,000 λειτουργίαι (!) ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἑαυτῆς ψυχῆς καὶ τῆς τῶν συζύγων της, τέκνων της καὶ ἐγγόνων της!

Τὸ σήμερον ἐν Ῥωσσίᾳ κυκλοφοροῦν χαρτονόμισμα ἀναβαίνει εἰς τὸ κολοσσιαῖον ποσὸν 1,132,166,125 ῥουβλίων!

— Κατ' αὐτὰς πωλοῦνται ἐν Δουβλίνῳ τῆς Ἰρλανδίας δύο βαρύτιμοι σμάραγδοι, οἵτινες εὑρέθησαν μεταξὺ τῶν κειμηλίων, τοῦ ἀποθανόντος λόρδου Ῥύδεν καὶ οἵτινες ἄλλοτε ἐκόσμουν τὸ περίφημον περιδέραιον τῆς βασιλίσσης *Μαρίας Ἀντουανέττας*. Αἱ δραματικαὶ περιπέτειαι τοῦ περιδεραίου ἐκείνου ἐγένοντο ὑπόθεσις τῆς γνωστῆς μυθιστορίας τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, τῆς μεταφρασθείσης καὶ εἰς τὴν ἑλληνικήν.

Τῇ 29 Αὐγούστου ἀπεβίωσεν ἡ κυρία Ἑλένη Ι. Α. Σούτσου, ἥτις ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀπετέλεσεν ἕνα τῶν κυριωτάτων κόσμων τῶν Ἀθηνῶν. Θυγάτηρ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαυίας Μιχαὴλ Σούτσου, προικισθεῖσα ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ πάσης χάριτος καὶ εὐφυΐας, καὶ διαλάμψασα τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἀνωτάτῃ κοινωνίᾳ τῶν Παρισίων, ἐφαίνετο προωρισμένη νὰ διαγάγῃ τὸν βίον ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἐκείνῃ τῆς κομψότητος καὶ τῆς φιλοκαλίας. Μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμη ἀπαντῶνται ἐκεῖ εἰκόνες αὐτῆς, νεωτάτης ἔτι οὔσης καὶ περιβεβλημένης τὸν ἑλληνικὸν ἱματισμόν, ὃν φοροῦσα ἐθαυμάσθη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ τότε βασιλέως τῶν Γάλλων Λουδοβίκου Φιλίππου· καὶ ἂν ἤθελεν, ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ὡς σύντροφος τῆς ζωῆς ἀνδρός, θέσαντος εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς τὴν ἀφοσίωσιν αὑτοῦ καὶ τοὺς θησαυρούς. Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε, ποθοῦσα πρὸ πάντων νὰ ζήσῃ ἐν Ἑλλάδι. Ἐνταῦθα συνεζεύχθη τῷ 1835 μετὰ τοῦ κ. Ἰωάννου Σούτσου τοῦ εἰσαγαγόντος τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην ἐν Ἑλλάδι, υἱοῦ δὲ τοῦ πολλάκις ἡγεμονεύσαντος ἐν Βλαχίᾳ Ἀλεξάνδρου Σούτσου. Ὅτε ἐλθὼν τῷ 1839 ν' ἀποκατασταθῇ εἰς τὰς ἐρήμους ἔτι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Ἀθήνας ὁ ἐπιφανὴς αὐτῆς πατήρ, ἠνέωξε τὸν Ἀβραμιαῖον αὐτοῦ οἶκον εἰς πάντας τοὺς ἐγκρίτους Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς ἐπισήμους ξένους, ἡ γυνὴ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ψυχὴ τῶν σπουδαίων ἅμα καὶ γλαφυρῶν ἐκείνων συνεντεύξεων. Διὰ τῆς ὁμιλίας, διὰ τῶν τρόπων αὐτῆς καὶ διὰ τῶν μουσικῶν συναυλιῶν τὰς ὁποίας μετὰ δεδοκιμασμένης τέχνης παρεσκεύαζε καὶ διεξῆγε, πολλάκις ἐπράϋνε τὰ πολιτικὰ πάθη καὶ πολλάκις συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῖς ἀντιπροσώποις τῆς ἰσχυρᾶς Εὐρώπης· ὅτε δὲ μετὰ εἴκοσιν ἔτη, θανόντος πρῶτον τοῦ πατρὸς αὐτῆς, καὶ ἔπειτα τῆς μητρός, ἔκλεισεν ὁ φιλόξενος ἐκεῖνος οἶκος, ἡ κυρία Ἑλένη Σούτσου περιώρισε τὸν βίον αὐτῆς εἰς ὀλίγους συγγενεῖς καὶ εἰς ὀλίγους φίλους.[1] Ἡ Ἑλένη Σούτσου ὑπῆρξε διακεκριμένη μουσικός, ἐξέδωκε δ' ἄλλοτε διάφορα μουσικὰ αὐτῆς ἔργα, πωληθέντα πρὸς ὄφελος τῶν ἐκ σεισμοῦ παθόντων Κορινθίων. Εἰς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Θέλετε νὰ κατασκευάσητε κοσμητικὸν ὕδωρ καλόν, ἁπλοῦν καὶ οἰκονομικόν; Λάβετε λαβάνδαν, τὴν ὁποίαν πωλοῦσιν εἰς δεσμίδας αἵτινες τιθέμεναι ἐν ταῖς ἱματιοθήκαις προφυλάττουσι τὰ ἐνδύματα ἀπὸ τοῦ σκόρου καὶ μεταδίδουσιν εὐάρεστον ὀσμὴν εἰς αὐτά. Λάβετε λοιπὸν τὰς ἀνθισμένας κορυφὰς τῆς λαβάνδας καὶ ῥίψατέ τας ἐν φιάλῃ ἐπιχύνοντες οἰνόπνευμα καθαρὸν διπλάσιον τοῦ βάρους τῆς λαβάνδας, *δύο κ' ἕνα* ὡς κοινῶς λέγομεν. Σφραγίζομεν καλῶς τὴν φιάλην καὶ τὴν ἐκθέτομεν εἰς τὸν ἥλιον ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν τὸ κοσμητικὸν ὕδωρ εἶνε ἕτοιμον, ἵνα το μεταχειρισθῶμεν ἀναμιγνύοντες μετὰ τοῦ ὕδατος τοῦ νιψίματος ἢ τοῦ λουτροῦ.

Ι. Ὥρα.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 194 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 16 Σεπτεμβρίου 1879

Σφραγὶς τῆς ἐκτάκτου ἐπιτροπείας τοῦ τῶν Βορείων Κυκλάδων Τμήματος, ἐν ἔτει 1829.

Ἡ σφραγὶς αὕτη εἶναι βεβαίως ἡ τῆς Ἐκτάκτου ἐπιτροπείας τοῦ τῶν Βορείων Κυκλάδων Τμήματος, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸ Ι' ψήφισμα (13 Ἀπριλίου 1828) περιελάμβανε τὰς νήσους: Σύραν, Σέριφον, Θερμία, Τζέαν, Ἄνδρον, Τῆνον, Μύκωνον καὶ τὰς παρακειμένας νήσους. Καὶ περὶ μὲν τῆς διοικητικῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους εἰς Τμήματα, παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὰ εἰρημένα ἐν τῷ 183 ἀριθμῷ τῆς Ἑστίας. Περὶ δὲ τῆς σφραγῖδος, ἧς ὁ τύπος ὧδε παρετέθη, λέγομεν ὅτι, αὕτη ἀναμφιβόλως ἐχαράχθη κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1829 ἔτους, ἤτοι μετὰ τὴν ἐν Ἄργει Δ' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ὅτε δηλονότι, κατ' ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης, τὸ τῆς Ἀθηνᾶς σύμβολον ἀντικατέστη διὰ τοῦ Φοίνικος. (Βλ. Συλλογὴν Α. Ζ. Μάμουκα, Τόμ. ΙΑ', σελ. 114 καὶ 827-829).

Ἐν Ἀθήναις, κατ' Αὔγουστον 1879. Α. Ζ. Μ.

Ἡ ἑπομένη περίεργος περιγραφὴ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Ἐσκιμώων μετεφράσθη ἐπὶ τὸ περιληπτικώτερον ἐκ τῆς Quarterly Review. Σ. τ. Δ.

ΕΣΚΙΜΩΩΝ ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Οἱ Ἐσκιμῶοι κατέχουσιν ἀπεράντους ἐκτάσεις ἐν ταῖς ἀρκτικαῖς χώραις τῆς γῆς. Πρὸς εὐτυχίαν δὲ τῶν κατοίκων αἱ χῶραι αὗται οὐδὲν ἔχουσι τὸ δυνάμενον τὰ διεγείρῃ τὴν ἀπληστίαν τῶν Ἀλεξάνδρων, τῶν Ναπολεόντων καὶ τῶν Γουλιέλμων τοῦ ἡμετέρου πεπολιτισμένου μὲν ἀλλὰ κακοῦ κόσμου. Μέχρι δὲ ἐποχῆς τινος οὐ μακρὰν ἀφ' ἡμῶν ἀπεχούσης, πᾶν ὅ τι οἱ ἄνθρωποι ἐγίνωσκον περὶ Ἐσκιμώων, ἠδύνατο νὰ παρασταθῇ ἁπλῶς δι' ἑνὸς καὶ μόνου ἐρωτηματικοῦ σημείου. Πρὸ πεντήκοντα δ' ἐτῶν μάτην ὁ ἐθνολόγος θὰ ἐξελαρυγγίζετο κραυγάζων. «Τί ἐστιν Ἐσκιμῶος;» αἱ κραυγαί του θὰ ἦσαν «φωνὴ βοῶντος ἐν ἐρήμῳ».

Καὶ ἀληθῶς αἱ ὀλίγισται περὶ τῶν δυσμοίρων τούτων εἰδήσεις ἐπήγαζον ἐξ ἀνθρώπων εἴτε ἀμαθῶν εἴτε περὶ πᾶν ἄλλο ἐχόντων καιρὸν νὰ καταγίνωνται ἢ περὶ τὴν συναγωγὴν εἰδήσεων ἀκριβῶν περὶ Ἐσκιμώων. Διότι οἱ φαλαινοθῆραι καὶ οἱ τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν περιηγηταὶ ἐρχόμενοι εἰς τὰς χιονίνους καλύβας τῶν Ἐσκιμώων οὐδὲν ἄλλο ἐζήτουν κατὰ πρῶτον ἢ οἱ μὲν φαλαινοθῆραι λίπος φαλαίνης καὶ φώκης, ὅπερ καταβροχθίζουσι μεθ' ὅσης καὶ οἱ Ἐσκιμῶοι ὀρέξεως, οἱ δὲ περιηγηταὶ ἐλεύθερα ὕδατα καὶ δίοδον πρὸς τὰ βορειοδυτικά. Τὸ μόνον ἐρώτημα ὅπερ ἐγίνετο πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς ὑπὸ τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτοὺς ξένων ἦτο «Ποῦ ὑπάρχουσι φάλαιναι; Τίς εἶνε ἡ πρὸς τὸν Βερίγγιον πορθμὸν ὁδός;» Καὶ αἱ μὲν πρὸς τοὺς φαλαινοθήρας διδόμεναι ἀποκρίσεις ἦσαν ἐνίοτε ὠφέλιμοι καὶ ἐπιτυχεῖς, ἀλλ' αἱ πρὸς τοὺς ἐξερευνητὰς τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν ἀποκρίσεις καὶ πληροφορίαι περὶ τοῦ ἂν ὑπάρχῃ θάλασσα πρὸς τὰ βορειοδυτικά, ἦσαν μηδαμιναὶ καὶ τὰ μάλιστα ἀνεπαρκεῖς. Ὥστε ἐκ τῆς συναφείας τῶν πεπολιτισμένων φυλῶν καὶ τῶν ἀπολιτίστων οὐδὲν οὐδαμῶς ὠφελήθη ἡ ἐπιστήμη. Ἐγένετο δὲ μόνον γνωστὸν ὅτι οἱ Ἐσκιμῶοι εἶνε δεξιότατοι θηρευταὶ ἢ μᾶλλον ἁλιεῖς τῆς φώκης καὶ τῆς φαλαίνης, ὅτι ἀγαπῶσιν ἐξαιρέτως τὸ λίπος τῶν ζώων τούτων καὶ ὅτι ὁσάκις ἔχουσιν αὐτὸ ἄφθονον, κατακλίνονται ὕπτιοι, ἀνοίγουσι τὸ στόμα, αἱ δὲ γυναῖκες των παραγεμίζουσιν αὐτὸ διὰ τοῦ πολυτίμου τούτου λιχνεύματος, ἐξ οὗ δύνανται νὰ φάγωσι 15 λίτρας καθ' ἡμέραν. Διηγοῦνται δὲ ὅτι μειράκιόν τι ἐν διαστήματι εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν κατεβρόχθισεν 8 ½ λίτρας κρέατος ἡμιπεπηγότος καὶ ἡμιεψημένου, 1 λίτραν καὶ 2 οὐγγίας ἄρτου καὶ 1 ½ λίτραν ῥοφήματος πηκτοῦ· ταύτην δὲ ὅλην τὴν μάζαν ἐπότισε διὰ τριῶν ποτηρίων γινέβρας, ἑνὸς ποτηρίου γρὸγ καὶ πέντε λιτρῶν ὕδατος.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἐσκιμῶοι οὐδέποτε πλύνονται εἰ μὴ σπανιώτατα, ἴσως ὅταν ἡ θερμότης ἀναλύῃ τοὺς πάγους καὶ τὴν χιόνα τῶν καλυβῶν αὐτῶν, τοσοῦτον εἶνε ἀκάθαρτοι, ὥστε δύσκολον ἦτο νὰ ἀνακαλύψῃ τις τὸ ἀληθὲς χρῶμα τοῦ δέρματός των ὑπὸ τὸ πυκνὸν στρῶμα τοῦ λίπους τοῦ καλύπτοντος τὸ πρόσωπόν των.

Καὶ ταῦτα μὲν ἦσαν, ὡς εἴπομεν, ὅλα ὅλα τὰ μέχρι τινὸς γνωστὰ περὶ Ἐσκιμώων. Ἀλλὰ

Digitized by Google

βραδύτερα ὅμως γενομένων ἐπιμελῶν ἐρευνῶν κατωρθώθη ὥστε νὰ δυνάμεθα σήμερον νὰ ἀποκριθῶμεν εἰς τὴν ἐρώτησιν «τί ἐστιν Ἐσκιμῶος ;» διὰ τῆς παρούσης ἐθνολογικῆς πραγματείας· ἀλλὰ μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, φιλόμουσοι ἀναγνώστριαι, δὲν θὰ σκοτίσωμεν τὰς κεφαλὰς ὑμῶν δι' ἐθνολογικῆς τινος καὶ φιλολογικῆς συζητήσεως, οὐχί· ἐν μόνον ἐπιθυμοῦμεν, νὰ πιστεύσητε εἰς ἡμᾶς, ἀφ'οὗ ἐκθέσωμεν ὑμῖν τὰ πορίσματα τῶν μέχρι τοῦδε ἐθνολογικῶν μελετῶν.

Οἱ Ἐσκιμῶοι λοιπόν, εἶνε τὰ λείψανα τῆς προϊστορικῆς ἐκείνης φυλῆς τῶν κυνηγῶν καὶ τῶν ἁλιέων, ἥτις ἄλλοτε κατῴκησεν ἐπὶ τῶν διαφόρων ἀκτῶν τῆς Εὐρώπης, ἕως οὗ ἐκδιωχθεῖσα ὑπὸ ἑτέρων ἰσχυροτέρων φυλῶν, κατέφυγεν εἰς τὰς ὀπὰς καὶ τὰς γωνίας μέχρι τῶν περάτων τῶν μεγάλων ἠπείρων. Ἡ φυλὴ δὲ αὕτη ἔζησε καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Δανίᾳ καὶ ἐν Σουηδίᾳ καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ, καταλιποῦσα ἴχνη τῆς διαβάσεως αὐτῆς τοὺς ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἀνευρισκομένους τάφους, σκεύη κλπ. Ἐκ τούτων δ' εἶνε οἱ ἐπὶ τῶν ἀποτόμων ἱσπανικῶν ὀρέων σημερινοὶ Βάσκοι, ἐν Σουηδίᾳ οἱ Λάπωνες καὶ Φίννιοι κατὰ μῆκος τῆς ῥωσικῆς ἀκτῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Παγωμένου Ὠκεανοῦ. Δὲν εἶνε δ' εὔκολον νὰ ὁρισθῇ τίνι τρόπῳ τὸ μέγα τοῦτο μέρος τῆς προϊστορικῆς ταύτης οἰκογενείας εἰσεχώρησε μέχρι τῶν ἀξένων ἐκείνων χωρῶν, ἔνθα εἶνε γνωστὸν τὴν σήμερον διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν Ἐσκιμώων. Ὅπως δήποτε ὅμως πιθανότατα ὑπῆρξαν ἐνταῦθα ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων καὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὄντως αὐτόχθονες καὶ τέκνα τῆς γῆς ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῶν πάγων αὐτῶν καὶ τῶν χιόνων. Ἀλλ' εἴτε αὐτόχθονες εἴτε μή, εἶνε κλάδος μεγάλης οἰκογενείας φέροντες τὴν μεγίστην τῆς καταγωγῆς των ἀπόδειξιν ἐν τῇ γλώσσῃ των, ἥτις πλείστην ἔχει συγγένειαν πρὸς τὴν λαπωνικήν, τὴν βασκικήν, τὴν ουγγρικὴν καὶ τὴν τουρκικήν.

Ἐκ τούτων ὁ ἀναγνώστης βλέπει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι οἱ Ἐσκιμῶοι οὗτοι οἱ ὑπὸ τῶν χιόνων καὶ τῶν πάγων περιτετειχισμένοι, καὶ καταδεδικασμένοι εἰς ἓξ ὅλων μηνῶν συνεχῆ νύκτα κατ' ἔτος, οἱ οὐδενὸς ἄλλου πράγματος ἔχοντες χρείαν ἢ τοῦ λίπους τῆς φαλαίνης, καὶ ὧν ἡ ὕπαρξις φαίνεται τοσοῦτον ἀθλία εἰς τὸν πεπολιτισμένον ἄνθρωπον, οἱ Ἐσκιμῶοι λέγομεν εἶνε οἱ γεννήτορες λαῶν τινων ἐκ τῶν μάλιστα ὑπερηφάνων καὶ ἀλαζόνων. Τουρκική τις παροιμία λέγει ὅτι οἱ Οὔγγροι εἶνε κενοδοξότεροι καὶ τοῦ ταὼ, καὶ εἶνε μὲν βέβαιον ὅτι οἱ Οὔγγροι ἀνταποδίδουσι τὰ ἴσα πρὸς τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ὅμως τὸ περίεργον εἶνε ὅτι οἱ Ἐσκιμῶοι καὶ τὰ δύο προμνημονευθέντα *παγώνια* εἶνε μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φυλῆς, καὶ ἔχουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα νὰ σεμνύνωνται καὶ ἐπαίρωνται καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ των καταγωγῇ.

Ὁρίσαντες ἤδη τὴν θέσιν τῶν Ἐσκιμώων μεταξὺ τῶν φυλῶν τῆς γῆς, ἐξετάσωμεν αὐτοὺς ἐγγύτερον, βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ φωτὸς ὅπερ διέχυσαν ἐπ' αὐτῶν αἱ ἔρευναι τοῦ ἐκ Δανίας κ. Ἐρρίκου Ῥίγκ. Ὁ ἐπιστήμων οὗτος διέτριψεν ἐν ταῖς σκυθρωπαῖς ταύταις χώραις δεκαὲξ χειμῶνας, ἐλθὼν μὲν κατ' ἀρχὰς χάριν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, καταντήσας δὲ βαθμηδὸν βασιλικὸς ἐπιθεωρητὴς ἢ διοικητὴς τῶν ἐν Γροιλανδίᾳ μεσημβρινῶν δανικῶν καταστημάτων. Κάλλιστον δὲ παράδειγμα ἐγένετο εἰς πάντας τοὺς διοικοῦντας ὑπήκοον λαὸν ἰθαγενῆ. Ἔμαθε τὴν γλῶσσαν αὐτῶν κατορθώσας δι' αὐτῆς νὰ λάβῃ πεῖραν καὶ νὰ ἀγαπήσῃ τὴν ἁπλῆν ἐκείνην φυλὴν μεθ' ἧς συνέζησε· λίαν δὲ ταχέως ἀνεγνώρισεν ὅτι ἐν τῷ Ἐσκιμώῳ τῆς Γροιλανδίας ἐνυπῆρχεν ἄλλο τι ἢ ἄνθρωπος μόνον καταβροχθίζων κρέας φώκης καὶ λίπος φαλαίνης· ἡ ἀξιόλογος αὕτη φυλὴ εὑρέθη ἔχουσα γλῶσσαν ἐπαρκῆ καὶ ἐξαίρετον συλλογὴν παραδόσεων καὶ παραμυθίων, ἅτινα συνέλεξεν ἐπιμελῶς μετὰ πολλοῦ κόπου κατορθώσας νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν φυσικὴν δειλίαν τῶν κατοίκων καὶ τὸν δισταγμὸν ὃν ἔχουσι πάντες οἱ τοιοῦτοι λαοὶ εἰς τὸ νὰ ἀνακοινώσωσιν εἰς ξένους τὰς δημώδεις αὐτῶν θρησκευτικὰς δοξασίας. Συνέλεξε δὲ περὶ τὰ πεντακόσια παραμύθια, ὧν ἑκατὸν πεντήκοντα ἐξέδοτο πρὸ τετραετίας. Πᾶσαι δὲ αὗται αἱ ἔρευναι αὐτοῦ συνετέλεσαν ἵνα πᾶς περὶ Ἐσκιμώων λόγος τοῦ ἀκαμάτου δανοῦ ἔχῃ κῦρος μέγα.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ῥίγκ καί τοι κατ' ὄνομα εἶνε συλλογὴ παραμυθίων, ἀλλὰ πράγματι ὅμως περιέχει πολὺ πλέον ἢ παραμύθια. Ἐν τῇ μεστῇ πολυμαθείας εἰσαγωγῇ τοῦ βιβλίου ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται ἀλληλοδιαδόχως περὶ τῆς γλώσσης αὐτῶν, τῆς κοινωνικῆς συντάξεως, τῶν νόμων, τῆς θρησκείας, τῆς καταγωγῆς αὐτῶν, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐπιδράσεως τοῦ μετὰ τῶν Εὐρωπαίων συγχρωτισμοῦ. Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ἕπονται αἱ παραδόσεις καὶ τὰ παραμύθια.

Τὸ καθ' αὑτὸ ὄνομα τῶν Ἐσκιμώων εἶνε *Ἰγνουοί*, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον «λαός», τὸ δὲ Ἐσκιμῶος εἶνε ἐπωνυμία, ἢ ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον *παράβγαλμα* ἢ *παρατσοῦκλι*. Δῆλα δὴ οἱ Ἀβενάκεις φυλὴ ἐκ τῶν ἐρυθροδέρμων τῆς βορείας Ἀμερικῆς, περιφρονοῦντες τρόπον τινὰ τοὺς Ἰγνουοὶ ὡς τρώγοντας ὠμοὺς ἰχθῦς, ἐπωνόμασαν αὐτοὺς *ἐσκιμώους*, τουτέστιν «ἰχθυοφάγους», ὅπερ ἰσοδυναμεῖ κατ' αὐτοὺς πρὸς τὸ ἄγριος, βάρβαρος. Καὶ ναὶ μὲν καὶ οἱ Ἀβενάκεις ἦσαν ἄγριοι καὶ βάρβαροι, πελεκίζοντες καὶ καταβροχθίζοντες τοὺς αἰχμαλώτους, ἀλλ' ἦσαν τοὐλάχιστον ἀνθρωποφάγοι, οὐχὶ ὅμως καὶ ἰχθυοφάγοι καὶ μάλιστα ὠμῶν ἰχθύων, πρᾶγμα τὰ μάλιστα κατ' αὐτοὺς ἀποτρόπαιον! Οἱ πρῶτοι δὲ ἀναγρά-

Digitized by Google

ψαντες τὸ ὄνομα τῶν βορείων τούτων λαῶν ἀκούσαντες τὸ ἐπικρατῆσαν ἐπώνυμον ἀνέγραψαν αὐτὸ ἀντὶ τοῦ ἀληθοῦς ὀνόματος, οὕτω δὲ οἱ Ἰννουοὶ ἐγένοντο εἰς ἡμᾶς γνωστοὶ ὡς Ἐσκιμῶοι.

Ὁ κ. Ρὶγκ πρὸς εὐκολίαν τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ διῄρεσε τοὺς Ἐσκιμώους εἰς δύο μεγάλα τμήματα, εἰς Γροιλανδοὺς καὶ εἰς καθ' αὐτὸ Ἐσκιμώους, καὶ τοὺς μὲν Γροιλανδοὺς εἰς ἀνατολικοὺς καὶ δυτικοὺς καὶ εἰς βορείους, τοὺς δ' Ἐσκιμώους εἰς τοὺς ἐν Λαβραδορίδι ζῶντας, εἰς τοὺς ἐν ταῖς μέσαις χώραις οἰκοῦντας, οὓς κυρίως γινώσκουσιν οἱ φαλαινοθῆραι καὶ οἱ ἐρευνηταὶ τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν, εἰς τοὺς δυτικούς, καὶ εἰς τοὺς ἀσιατικούς, οἵτινες εἶνε ἀμιγέστεροι καὶ καθαρώτεροι τῶν ἐπὶ τῆς ἀμερικανικῆς ἀκτῆς.

Οἱ ἄνθρωποι, μάλιστα δὲ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀναγινώσκοντες, εἶνε λίαν ἀπαιτητικοὶ κατὰ τὸν δέκατον ἔννατον αἰῶνα καθ' ὃν ζῶμεν. Γνωστὸν δὲ εἶνε τὸ ἀστείως λεγόμενον ὅτι καλλίτερον γράφει τις περὶ πράγματος ὅπερ ὀλίγον γινώσκει καὶ ὀλιγώτερον ἐννοεῖ. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ δανοῦ συγγραφέως, ὅστις τοὐναντίον γράφει κάλλιστα περὶ πράγματος ὅπερ καὶ γινώσκει κάλλιστα, κατορθώσας νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς πάσας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης, σπουδάσας κατὰ βάθος ἓν τῶν κυριωτάτων τμημάτων τῆς φυλῆς ταύτης, τοὺς Γροιλανδοὺς μεθ' ὧν καὶ συνέζησε πλεῖστον χρόνον. Κατ' αὐτὸν λοιπὸν οἱ Γροιλανδοὶ ἐκπροσωποῦσι τοὺς Ἐσκιμώους ἐν γένει, ὁποῖοι δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἦσαν ὅτε οἱ Εὐρωπαῖοι ἦλθον κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτοὺς ἀρχομένου τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ δανικὴ κυβέρνησις φέρεται πρὸς αὐτοὺς πατρικώτατα οὐδόλως ἐνοχλοῦσα αὐτούς, εἶνε πιθανὸν ὅτι οἱ σημερινοὶ Γροιλανδοὶ Ἐσκιμῶοι ὀλίγον διαφέρουσι τῶν πρὸ αἰῶνος προγόνων των πλὴν τοῦ ὅτι εἶνε σήμερον χριστιανοί. Καὶ εἶνε μέν, ὡς εἴπομεν, ὑπήκοοι δανοί, ἀλλὰ δὲν ἐξεδανίσθησαν πλὴν τινων ἐξαιρέσεων ἀσημάντων. Οὐδόλως μετέβαλον τὰς ἕξεις αὐτῶν, τρώγουσιν ἔτι φώκας καὶ φαλαίνας ὡς καὶ οἱ πανάρχαιοι προπάτορες αὐτῶν. Ἀγαπῶσι τὴν φώκην πολὺ πλέον ἢ ὅσον ὁ Κινέζος τὸ ὀρύζιον καὶ τὸν ἰνδοκάλαμον καὶ ὁ Ἰρλανδὸς τὰ γεώμηλα· προτιμῶσι δὲ αὐτὸ οὐ μόνον διότι τὸ νομίζουσιν ἐξαίρετον τροφήν, ἀλλὰ καὶ διότι εἶνε τὰ μάλιστα κατάλληλον εἰς τὴν ὑγίειάν των.

Πλὴν δὲ τούτου ἡ φώκη εἶνε τὸ πᾶν· διὰ τοῦ κρέατος αὐτῆς τρέφει τὸν Ἐσκιμῶον, διὰ τοῦ δέρματος ἐνδύει οὐ μόνον αὐτόν τε καὶ τὴν οἰκογένειάν του ὅλην, ἀλλὰ καὶ τὰ πλοιάριά του μεγάλα καὶ μικρά, διὰ δὲ τοῦ λίπους συντηρεῖ τὴν λυχνίαν αὐτοῦ. Συντόμως δ' εἰπεῖν ἄνευ τῆς φώκης, ἥτις εἶνε τοσοῦτον πολυπληθὴς ἐν ταῖς ἀρκτικαῖς ταύταις χώραις, ὁ Ἐσκιμῶος οὐδὲ ἕνα κἂν μῆνα θὰ ἠδύνατο νὰ ζήσῃ.

Αἱ κατοικίαι τῶν Ἐσκιμώων εἶνε δύο εἰδῶν, τὸ μὲν θέρος σκηναί, τὸν δὲ χειμῶνα καλύβαι. Καὶ αἱ μὲν σκηναὶ αἱ αὐταὶ περίπου παρ' ἁπάσαις ταῖς φυλαῖς, εἶνε προσδεδεμέναι ἐπὶ πασσάλων καὶ κεκαλυμμέναι διὰ διπλοῦ στρώματος δερμάτων φώκης καὶ ὑψηλότεραι μὲν κατὰ τὴν εἴσοδον, χθαμαλώτεραι δὲ κατὰ τὸ ὄπισθεν μέρος. Αἱ δὲ καλύβαι διαφέρουσι, διότι εἶνε ἐκτισμέναι εἴτε διὰ λίθων εἴτε διὰ πλίνθων. Μόνοι δὲ οἱ κατὰ τὰς μεσαίας χώρας οἰκοῦντες Ἐσκιμῶοι κατασκευάζουσι καλύβας ἐκ τεμαχίων πάγου, οἱ δὲ δυτικοὶ κατασκευάζουσιν αὐτὰς διὰ σανίδων. Εἶνε δὲ πᾶσαι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, εἴσοδον ἔχουσαι μακρὸν διάδρομον χθαμαλὸν μὲν ἐν τῷ μέσῳ ὑψούμενον δὲ βαθμηδὸν κατὰ τὰ ἄκρα. Ἡ καθ' αὐτὸ οἰκία σύγκειται ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου δωματίου ἐν ᾧ πλείονες ἐνίοτε οἰκογένειαι συνοικοῦσι κοιμώμεναι ἐπὶ εὐρυτάτου σανιδώματος, ὅπερ ἐν Γροιλανδίᾳ τοὐλάχιστον κεῖται καταντικρὺ τῆς εἰσόδου. Ἔθος ὑπάρχει ἐν Γροιλανδίᾳ νὰ ἐκδύωνται τὰ ἐξωτερικὰ φορέματά των εἰσερχόμενοι εἴς τινα οἰκίαν· ἀλλὰ μετὰ λύπης προσθέτομεν ὅτι τὰ ἐξωτερικὰ ταῦτα φορέματα δὲν ἐπιβάλλουσιν ἀναγκαίως τὴν χρῆσιν καὶ ἐσωτερικῶν ἐνδυμάτων, διότι οἱ Ἐσκιμῶοι κατ' οἶκον ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες εἶνε γυμνοὶ μέχρι τῆς ὀσφύος, φοροῦντες μόνον περισκελίδας καὶ ὑποδήματα.

Ὁ κ. Ρὶγκ περιγράφων τὴν κατοικίαν «πλουσιωτάτης τινὸς οἰκογενείας» παριστᾷ αὐτὴν ἔχουσαν ὡρολόγιον ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ παρ' αὐτῷ κρεμάμενον τετράχορδον. Οἱ τοῖχοι κοσμοῦνται δι' εἰκόνων θρησκευτικῶν, φαίνονται δὲ ποικίλα σκεύη πήλινα καὶ τὸ σπανιώτατον ἐν οἰκίᾳ Ἐσκιμώου σκεῦος ἡ θερμάστρα. Κατὰ τὰ ἄλλα δὲ ἡ οἰκία εἶνε ὡς καὶ ἡ τοῦ πενεστάτου τῶν Ἐσκιμώων. Ἐπὶ τοῦ σανιδώματος κάθηται ὁ οἰκοδεσπότης καπνίζων ἐν ἀνέσει, παρ' αὐτῷ δὲ κάθηται ἡ οἰκοδέσποινα θωπεύουσα παιδίον καὶ παρ' αὐτῇ δύο νεάνιδες ἡ μὲν ῥάπτουσα φόρεμα, ἡ δὲ ἐπισκευάζουσα ὑπόδημα ἐκ δέρματος φώκης· τρίτη δέ τις ὀκλάζουσα παρασκευάζει τὸ τέϊον. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐδάφους κεῖνται σωρηδὸν πτηνὰ ἄγρια καὶ ὑπὸ τὸ σανίδωμα φαίνεται ἀγγεῖον πήλινον περιέχον ὀστᾶ φώκης. Προσθέσατε εἰς ταῦτα δύο ὅπλα, διάφορα ἐνδύματα ἡπλωμένα ἐπὶ σχοινίων καὶ ἰδοὺ ἔχετε τὸ σύνολον τῆς πλουσιωτάτης κατοικίας.

Ὡς ἁλιεὺς δὲ καὶ θηρευτὴς ἐκ τῆς θαλάσσης τὰ πάντα σχεδὸν ποριζόμενος, ἐλαχίστην ἰδέαν περὶ ἐμπορίου καὶ ἰδιοκτησίας ἔχει ὁ Ἐσκιμῶος. Καὶ τὸ μὲν ἐμπόριον αὐτοῦ περιορίζεται εἰς ἁπλῆν ἀνταλλαγήν, ἡ δὲ ἰδιοκτησία εἶνε κοινὴ μᾶλλον ἢ ἰδιωτική. Ἐξαιρουμένων μαγειρικῶν τινων σκευῶν, ὅπλων καὶ μικρᾶς τινος πρυμ-

Digitized by Google

θείας τροφίμων, ὀλίγιστοι Ἐσκιμῶοι ἔχουσί τι πλειότερον τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν καμάκων αὐτῶν. Πάντα δὲ τὰ ἄλλα εἶνε τῆς κοινότητος, ἣν ἀποτελοῦσι συναθροιζόμεναι πλείονες οἰκογένειαι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ κατοικίᾳ οἰκοῦσαι χάριν ἀμοιβαίας συνδρομῆς καὶ προστασίας.

Φυσικὰ δὲ ἡ «πλουσιωτάτη οἰκογένεια» ἣν ἐξεικονίσαμεν ἀνωτέρω εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τῶν οἰκογενειῶν αἵτινες ζῶσιν οὐχὶ ἐν κοινότητι ἀλλὰ μόναι.Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἐξαίρεσις καὶ νεωτερισμός. Ἐν τοῖς παλαιοτέροις μακαρίοις χρόνοις ἐὰν τὰ γλίσχρα μέσα ἐπέτρεπον εἰς τὸν Ἐσκιμῶον νὰ ἔχῃ κατ' ἐξαίρεσιν δύο γυναῖκας, κατεῖχεν οὗτος μίαν ὅλην οἰκίαν. Ἀλλὰ βαθμηδὸν τῆς οἰκογενείας ταύτης πολλαπλασιαζομένης διὰ γάμων, ἐγίνοντο δεκτοὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην καὶ ἕτεροι «σύνοικοι» καὶ μετ' οὐ πολὺ τρεῖς ἢ καὶ πλείονες οἰκογένειαι συγκατῴκουν, ἔχουσαι ἑκάστη ἰδίαν θέσιν ἐν τῷ μόνῳ δωματίῳ τῆς οἰκίας, ἀνάπτουσαι ἑκάστη ἴδιον λύχνον, ἀλλὰ πᾶσαι συνεργαζόμεναι πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν.Ὡς φυσικὴ δὲ συνέπεια συνέβαινε πολλάκις νὰ ἐκχειλίζῃ, οὕτως εἰπεῖν, ἡ κατοικία αὕτη, καὶ ἐκ τοῦ περισσεύματος αὐτῆς νὰ σχηματίζωνται νέοι πυρῆνες οἰκογενειῶν ἐν οἰκίαις κτιζομέναις παρὰ τῇ πρώτῃ οἰκίᾳ, ὥστε μετ' ὀλίγον χρόνον ἀπετελεῖτο χωρίδιον, οὗ ἅπασαι αἱ οἰκογένειαι ἦσαν συνδεδεμέναι διὰ κοινῶν τινων δεσμῶν.

Σημειώσεως δ' ἄξιον εἶνε τὸ ἑξῆς. Μέλη τινὰ τῆς ὁμοσπονδίας ταύτης δυνατὸν νὰ τιμῶνται διὰ τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἀξίαν καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετάς· ἀλλ'ὅμως οὐδεὶς οὐδέποτε διενοήθη νὰ θεωρήσῃ τινὰ τῶν ἐξεχόντων τούτων μελῶν ὡς ἀρχηγὸν ἢ προϊστάμενον· οὐδὲν ἄλλο σέβας ἀπενέμετο εἰς αὐτὸν ἢ τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν πατέρα ἢ τὸν πάππον, ὡς οἰκογενειάρχην. Λοιπὸν οἱ Ἐσκιμῶοι εἴτε ἐν ἰδίᾳ κατοικίᾳ οἰκοῦντες εἴτε ἀνήκοντες εἰς τὴν αὐτὴν συνοικίαν, εἰς οὐδένα τῶν συνοίκων αὐτῶν ὑπακούουσιν οὐδὲ ὑποτάσσονται.Ἐκ τῶν παραμυθίων των δὲ μανθάνομεν πῶς θεωροῦσιν οἱ Ἐσκιμῶοι τὸν θέλοντα νὰ φανῇ ἀνώτερος τῶν ἄλλων· ἅρπαγα καὶ σφετεριστὴν τὸν ὀνομάζουσιν οἱ συμπολῖταί του, ἀναγκάζοντες αὐτὸν νὰ ταπεινωθῇ καὶ νὰ ταχθῇ εἰς τὴν αὐτὴν ὡς καὶ οἱ ἄλλοι σειράν. Ἐὰν δὲ ξένος τις ἐπεθύμει νὰ συγκατοικήσῃ καὶ νὰ γείνῃ μέλος τινὸς τῶν συνοικιῶν αὐτῶν, ἔπρεπε πρῶτον νὰ συναινέσῃ ὅλη ἡ κοινότης.

Ἴδωμεν νῦν τοὺς περὶ ἰδιοκτησίας νόμους τῶν Ἐσκιμώων. Ἐκ πάσης φονευομένης φώκης διανέμονται μεταξὺ τῶν συνοίκων μέρη τινὰ αὐτῆς καὶ λίπος· ὥστε καὶ ὁ πτωχότατος οὐδέποτε στερεῖται οὔτε κρέατος πρὸς τροφήν, οὔτε λίπους πρὸς φωτισμόν, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἔλλειψις τῆς συνήθως ἀφθόνου θήρας. Ἀλλὰ πάλιν οὐδεὶς Ἐσκιμῶος ἠδύνατο νὰ ζῇ ἀργὸς μόνον ἔργον ἔχων νὰ κοκκαλίζῃ τὴν φώκην, ἣν ἄλλοι ηὐτύχησαν νὰ συλλάβωσι. Πέραν ἑκάστης συνοικίας ἠδύνατο ὁ βουλόμενος νὰ στήσῃ τὴν καλύβην του καὶ νὰ ἐργάζηται πρὸς ἴδιον ὄφελος. Ἐάν τις κατώρθου νὰ συλλάβῃ κορμὸν δένδρου παρασυρόμενον ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ ἀνασύρῃ αὐτὸν ἔξω, ὁ κορμὸς οὗτος ἐθεωρεῖτο κτῆμά του. Ἐὰν φώκη τραυματισθεῖσα διέφευγε συμπαρασύρουσα καὶ τὸν κάμακα, ἀνῆκεν εἰς τὸν κτήτορα τοῦ κάμακος ἐφ' ὅσον ἔμενεν ἐπ' αὐτοῦ προσδεδεμένη ἡ κύστις ἢ μὴ ἀφίνουσα αὐτὸν νὰ καταδυθισθῇ. Ἐὰν δύο τινὲς ἐτραυμάτιζον ταυτοχρόνως φώκην ἢ πτηνόν, τὸ θήραμα ἦτο κοινὸν καὶ διενέμοντο αὐτὸ οἱ τραυματίσαντες. Ἀλλ' αἱ φάλαιναι ὅμως καὶ τὰ τοιαῦτα μεγάλα ζῷα οἷον οἱ ἁλιελέφαντες καὶ αἱ ἄρκτοι, ὅπως δήποτε καὶ ἂν εἶχον συλληφθῇ ἐθεωροῦντο κτῆμα οὐχὶ τῶν συλλαβόντων, ἀλλὰ τῆς κοινότητος ὅλης, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἕνεκα τοῦ μεγέθους αὐτῶν καὶ τῆς ἰσχύος ἀπῃτεῖτο πρὸς σύλληψιν αὐτῶν ὅλης ἀπὸ κοινοῦ τῆς κοινότητος ἡ προσπάθεια καὶ ἡ δύναμις. Ἐὰν δέ τινες ἐπανήρχοντο οἴκαδε ἄνευ φώκης ἢ ἄλλης τινὸς τροφῆς, οἱ σύνοικοι αὐτῶν ἐὰν ἦσαν εὐτυχέστεροι ἐν τῇ θήρᾳ, προσεκάλουν αὐτοὺς καὶ τὴν οἰκογένειάν των νὰ μετάσχωσι τοῦ φαγητοῦ των.

Τὸ δικαίωμα δὲ τοῦ νὰ μετέχωσι πάντες τῶν κοινῶν ἀγαθῶν ἐκφαίνεται ἐν τῇ διατάξει ταύτῃ, καθ' ἣν ὁ δανεισθεὶς ἐργαλεῖόν τι ἢ ὅπλον καὶ ἀπολέσας ἢ ὅπως δήποτε βλάψας αὐτὸ δὲν εἶνε ὑπόχρεως νἀποζημιώσῃ τὸν δανείσαντα. Ἡ δὲ παράξενος ὄντως αὕτη ἀρχὴ ἐθεμελιοῦτο ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ὅτι ὁ δανείζων δὲν δανείζει τὸ χρήσιμον, ἀλλὰ τὸ περιττεῦον, καὶ δὲν δύναταί τις νὰ ἔχῃ τὸ αὐτὸ δικαίωμα κυριότητος ἐπὶ πράγματος περιττεύοντος καὶ πράγματος χρησίμου καὶ ἀπολύτως ἀναγκαίου. Ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ κεκτημένος πλείονα ὡρισμένης τινὸς ποσότητος ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του μετὰ φθονεροῦ ὀφθαλμοῦ, οἵτινες οὐδόλως ἐδίσταζον νὰ δανείζωνται παρ'αὐτοῦ διάφορα πράγματα ἐξεπίτηδες ἵνα τα καταστρέψωσιν. Οὐδεὶς βεβαίως ἠδύνατο νὰ ἀφαιρέσῃ τὰ ὅπλα ἢ τὰ ἐνδύματά τινος, ἀλλ' ὅμως ἐὰν οὗτος εἶχε πλείονα ὡρισμένης τινός, ὡς εἴπομεν, ποσότητος, τὰ πλείονα ταῦτα ἐγίνοντο κτῆμα τῆς κοινότητος, εἰς ἣν ἀναντιρρήτως ἦσαν χρησιμώτερα ἢ εἰς αὐτὸν τὸν κτήτορα. Ὁ ἀρχαϊκὸς δ' οὗτος τρόπος τοῦ ἐννοεῖν τὴν κυριότητα ἦγεν εἰς φυσικώτατον ἀποτέλεσμα, τουτέστι σπανιώτατα ἐπολλαπλασιάζοντο καθ'ὑπερβολὴν τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ὅπλα, ἀφ'οὗ καὶ περὶ τῶν πλοιαρίων ἐφηρμόζετο τὸ αὐτό, ἤτοι ἐὰν τις εἶχε τρία πλοιάρια,ὤφειλε νὰ κρατήσῃ τὰ δύο εἰς χρῆσίν του, τὸ δὲ τρίτον νά το δανείσῃ εἴς τινα τῶν συγ-

Digitized by Google

γενῶν ἢ τῶν συνοίκων του. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ ταύτας τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας πᾶν τὸ μὴ ἀμέσως χρησιμεῦον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀδέσποτον, καὶ τούτου ἕνεκα ἠδύνατο νὰ καταληφθῇ ὑπὸ τῆς κοινότητος πρὸς ὄφελος αὐτῆς.

Ἀλλὰ τὰ δικαιώματα ταῦτα συνωδεύοντο ὑπό τινων ὑποχρεώσεων εἰς ἃς ὑπέκειντο τὰ μέλη τῆς κοινότητος. Κατά τινα νόμον ὁ δυνάμενος νὰ ἐργάζηται ὤφειλε νὰ θηρεύῃ φώκας καὶ φαλαίνας ἐφ' ὅσον τὸ συνεχώρει ἡ ἡλικία του ἢ ἕως ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἡλικιωθεὶς ἠδύνατο νά τον διαδεχθῇ. Ὁ παραβαίνων τὸν νόμον τοῦτον, ὅστις ἦτο ἀκριβῶς τὸ μόνον θεμέλιον τῆς κοινότητος, ἐξετίθετο εἰς τὰς μομφὰς καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς οὐ μόνον τῶν συνοίκων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἁπαξαπάντων ὁμοῦ τῶν κατοίκων. Ἐὰν δὲ μὴ ἐφρόντιζεν ἐν καιρῷ νὰ ἀναθρέψῃ τὰ τέκνα του συνειθίζων αὐτὰ εἰς τῆς θαλάσσης τὰς ἀσκήσεις, ἐδακτυλοδεικτεῖτο ὡς ἄνθρωπος «εἰς οὐδὲν ἄξιος» καὶ ἀτιμίαν προσάπτων εἰς τὴν κοινότητα.

Πρὸς τιμὴν δὲ τῶν Ἐσκιμώων ὁ κ. Ῥὶγκ ἀναφέρει ὅτι καίτοι ζῶσιν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ τοσαῦται οἰκογένειαι, πυκνότερον ἢ ὅσον ἔν τισι τῶν συνοικιῶν τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων, ἀλλ' ὅμως «ἀείποτε ζῶσιν ἐν ἄκρᾳ συμπνοίᾳ καὶ φιλίᾳ», οὐδέποτε ἐρίζοντες ἢ ὑβριζόμενοι, ὡς συμβαίνει ἐν ταῖς πτωχαῖς συνοικίαις τῆς ἀγγλικῆς πρωτευούσης τακτικῶς κατὰ πᾶν σάββατον ἑσπέρας. Καὶ ἀληθῶς εἰπεῖν ἡ γλῶσσα τῶν Ἐσκιμώων δὲν ἔχει λέξεις ἐκφραζούσας τὰς ὀχληρὰς ταύτας ἔριδας. Ἀλλὰ πῶς λοιπόν, θὰ ἐρωτήσῃ τις, ἐκδηλοῦσι τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν προσβαλλόμενοι; Διὰ τῆς σιωπῆς, ἀποκρίνεται ὁ κ. Ῥίγκ. Ὅ τι καὶ ἂν εἴπῃς ὑβριστικὸν εἰς τὸν Ἐσκιμῶον, οὗτος οὐδέποτε ἀποκρίνεται. Κατὰ τοῦτο βεβαίως εἶνε πολὺ ἀνώτεροι ἡμῶν. Ἐκ πείρας δὲ γινώσκει πᾶς τις ὅτι οὐδὲν ἐρεθίζει τὸν ὠργισμένον εἴτε ἄνδρα εἴτε γυναῖκα, τοσοῦτον, ὅσον ἡ εἰς τὰς ὕβρεις αὐτοῦ ἀντιτασσομένη σιγὴ ἡμῶν. Ἀλλὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ὅπερ παρ' ἡμῖν χρησιμεύει ὡς ἔλαιον ῥιπτόμενον ἐπὶ πυρᾶς, παρὰ τοῖς Ἐσκιμώοις τοὐναντίον ἐπανάγει τὸν ὠργισμένον εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, καὶ καταπραΰνει τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.

Ἀποτέλεσμα δὲ πάντων τούτων εἶνε ὅτι παρὰ τοῖς Ἐσκιμώοις δὲν γίνονται δίκαι. Δὲν ἐνθυμούμεθα τίς εἶπέ ποτε ὅτι ἡ περὶ παραδείσου ἔννοια αὐτοῦ ἦτο κοινωνία οὐδὲν ἔχουσα δικαστήριον. Αἴ, λοιπὸν ὁ παράδοξος οὗτος ἄνθρωπος δύναται κάλλιστα νὰ παραλάβῃ τὸν ὁδοιπορικόν του σάκκον καὶ ἐλθὼν κατ' εὐθεῖαν εἰς Γροιλανδίαν νὰ συγκατοικήσῃ μετά τινος τῶν εὐδαιμόνων τῆς χώρας ταύτης οἰκογενειῶν. Διότι τῷ ὄντι δὲν ὑπάρχουσι δικαστήρια· ἀλλ' ἐνίοτε μόνον οἱ ἱερεῖς συμβιβάζουσι τὰ πράγματα ἐν ἐξαιρετικαῖς περιστάσεσιν. Ὅθεν ὁ ἐνοχλῶν τοὺς γείτονας αὐτοῦ καὶ ἐπιμένων εἰς τοῦτο, ἐφέλκεται κατ' αὐτοῦ τὴν δυσμένειαν τῆς κοινότητος ὅλης. Κατά τινας δ' ἐποχὰς τοῦ ἔτους τελουμένων πανηγύρεων καὶ ἀγώνων οὐχὶ βεβαίως ὁμοίων, ἀλλ' ὅπως δήποτε ἀντιστοιχούντων πρὸς τοὺς μεγάλους τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀγῶνας, ὑπεβάλλετο ἐνώπιον παντὸς τοῦ συνηγμένου λαοῦ ἡ κατὰ τοῦ ἐνόχου κατηγορία τῆς κοινότητος διὰ στιχηρᾶς τινος ἐκθέσεως, εἰς ἣν ὤφειλεν ὁ κατηγορούμενος νἀποκριθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἡ δὲ ἀγόρευσις καὶ τῆς κοινότητος καὶ τοῦ κατηγορουμένου ἐγίνετο ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ, προστιθεμένου ἐνίοτε καὶ συνηγόρου ὅστις καὶ αὐτὸς ἔψαλλεν, ἐτυμπάνιζε καὶ ἐχόρευε. Μετὰ τὸ τέλος δὲ τῶν ἑκατέρωθεν ἀγορεύσεων ἡ ὅλη συνέλευσις ἀπεφαίνετο καὶ εἴτε κατεδίκαζε τὸν κατηγορούμενον εἴτε ἀπέλυεν αὐτόν, ἡ ἀπόφασις αὐτῆς αὕτη ἦτο ἀνέκκλητος καὶ σεβαστή.

Ἀλλ' ἐνίοτε ὅμως ἐγίνοντο καὶ μεγάλα ἐγκλήματα. Ἡ τῶν Ἐσκιμώων φυλὴ ἐπίστευε καὶ πιστεύει εἰς τὴν μαγείαν, ἧς τοὺς ἐργάτας τιμωρεῖ αὐστηρῶς, οὐ μόνον διότι, κατὰ τὸν φιλόσοφον Ὠμπέσιον, καί τοι οὐδὲν κακὸν πράττουσιν εἶνε ὅμως τιμωρητέοι, διὰ τὸν λόγον ὅτι πιστεύουσιν ὅτι δύνανται νὰ πράξωσι τὸ κακόν, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ νομίζων ἑαυτὸν μεμαγευμένον, εἰς τὸ κακὸν πάντοτε εἶνε ἐπιρρεπὴς καὶ αἱ ὑποθέσεις του ἀφανίζονται, ὡς ἐὰν ἀληθῶς εἶχε μαγευθῆ. Οἱ ἡμέτεροι νόμοι σὺν τῇ προόδῳ τοῦ χρόνου, οὐδεμίαν δίδουσιν εἰς τὴν μαγείαν πίστιν, ἥτις ὅμως, καί τοι ὑπὸ τῶν φώτων τῆς ἐπιστήμης διωκομένη, εἶνε βαθύτατα ἐρριζωμένη ἐν τῇ συνειδήσει τῶν χωρικῶν· τούτου δ' ἕνεκα οἱ ὑπὸ τοιούτων ἀγυρτῶν ἐξαπατηθέντες πολὺ ὀλίγον προκαλοῦσι τὴν συμπάθειαν τῶν δικαστῶν καὶ τῶν ἐνόρκων. Ἀλλ' ἐν τῇ ἁπλῇ Γροιλανδίᾳ τὸ πρᾶγμα ἔχει ἄλλως. Ἐκεῖ καὶ οἱ μάγοι πιστεύουσιν ὅτι δύνανται νὰ μαγεύσωσι καὶ οἱ μαγευθέντες πιστεύουσιν εἰς τὴν μαγείαν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ μάγοι τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἀναγομένου τοῦ ἐγκλήματος τούτου εἰς τὸν ἐθνικὸν καὶ θρησκευτικὸν νόμον μᾶλλον ἢ εἰς τὸ κοινὸν δίκαιον. Καὶ κατὰ μὲν τοὺς χρόνους τῆς εἰδωλολατρείας, οἱ μάγοι ἐφονεύοντο ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἀλλὰ νῦν ὑπὸ τὴν χριστιανικὴν δανικὴν κυβέρνησιν δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τί γίνονται. Ἐν ὁμοίᾳ περιστάσει, κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἐὰν φιλόδοξός τις ἐπεχείρει ναὐξήσῃ εἴτε τὴν περιουσίαν του εἴτε τὴν δύναμίν του, καὶ ἡ κοινότης ἔκρινεν ὅτι ἠδύνατο ἐκ τούτου νὰ προέλθῃ κακόν τι, ὁ φιλόδοξος οὗτος παραχρῆμα ἐφονεύετο ἐπισήμως, ἐν ᾧ αἱ συνήθεις περιστάσεις τῆς ἀνθρωποκτονίας ἀνετίθεντο εἰς τὸν ἰδιωτικὸν νόμον, τουτέστιν εἰς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ αἵματος, ἥτις ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπαραίτητον καθῆκον τοῦ προσεχεστάτου ἀρ-

Digitized by Google

ρενος συγγενοῦς τοῦ θύματος. Ἐκπληρώσας δὲ οὗτος τὸ καθῆκον τοῦτο ἦτο ὑπόχρεως νὰ προσέλθῃ καὶ καταγγείλῃ αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' οὗ ἐξετέλεσε τὴν ἱερὰν ταύτην ὑποχρέωσιν.

Θρησκείαν οἱ Ἐσκιμῶοι πρὶν ἢ γείνωσι χριστιανοὶ ἐλαχίστην ἢ σχεδὸν οὐδεμίαν εἶχον. Ἀλλὰ τὸ ἐλάχιστον τοῦτο ἐπήρκει εἰς τὸν ἁπλούστατον αὐτῶν τρόπον τοῦ ζῆν. Ἦσαν δὲ τοσοῦτον φιλελεύθεροι, ὅσον τις τῶν φοιτητῶν τοῦ Ὀξωνείου πανεπιστημίου ὅστις ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν αὐτοῦ ἐρωτηθεὶς νὰ εἴπῃ μαρτυρίαν τινὰ περὶ τοῦ ὅτι εἷς ὁ Θεός, ἀπήγγειλε τὸ ἐκ τοῦ Κορανίου γνωστὸν ῥητὸν «Εἷς ὁ Θεὸς καὶ προφήτης αὐτοῦ ὁ Μωάμεθ». Ἐπίστευον δὲ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ψυχὴν ἀθάνατον μὲν ἀλλὰ μεταβαίνουσαν εἰς τὰ ζῷα, καὶ ὅτι πᾶς ὁ ὁρατὸς κόσμος κυβερνᾶται ὑπὸ ὑπερφυσικῶν τινων ὄντων. Ἀλλ' ἡ δοξασία αὕτη ἦτο ἁπλῶς μεταβατικὴ καὶ κατέληξεν εἰς τὴν εἰς ἓν ὑπέρτατον Ὂν πίστιν. Τὸ Ὂν τοῦτο ὠνόμαζον οἱ Ἐσκιμῶοι *Τορνασοῦκον*, τουτέστι «Ὑπέρτατον Ἀντιλήπτορα», καὶ ἀπεκαλύπτετο εἰς μόνους τοὺς *ἀγκακόκους*, τοὺς σοφούς, ὁποῖοι ἦσαν οἱ ἱερεῖς. Ἡ θεὰ τῆς Ἀφθονίας ἥτις ἔν τισι περιστάσεσι μεταβάλλεται εἰς θεὰν τῆς Πείνης, κάθηται πρὸ τῆς οἰκίας αὐτῆς ἔχουσα ἐν χερσὶ λύχνον ἀνημμένον. Καθ' ὅσον δὲ τὸ ἔλαιον τοῦ λύχνου ἐκχειλίζον στάζει, ἐκ τῶν μικρῶν σταγόνων γεννῶνται τὰ ζῷα τὰ εἰς τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου χρήσιμα· γίνεται δὲ τοῦτο ὁσάκις ἡ θεὰ εἶνε εὔθυμος. Τοὐναντίον δὲ ὅταν ἀθυμήσῃ, ἀνατρέπει τὸν λύχνον καὶ ἀφαιρεῖ τὸ ἔλαιον καὶ τότε καταλαμβάνει τοὺς ἀνθρώπους πεῖνα. Ὡς φαίνεται δὲ οὐδεμίαν ἐπ' αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχει ὁ Τορνασοῦκος. Ἀλλὰ φανερὸν εἶνε ὅτι καὶ ἐὰν ἔχῃ, δὲν ποιεῖται ὅμως πάντοτε χρῆσιν αὐτῆς, διότι πᾶς Ἐσκιμῶος γινώσκει ὅτι ὑπάρχουσιν ὧραι τοῦ ἔτους καθ' ἃς αἱ φῶκαι σπανίζουσι καὶ τούτου ἕνεκα ἐπέρχεται πεῖνα.

**

Η ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Τίς ἐν τῇ κλίνῃ, εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἀνοίγων πάλιν τὰ βλέφαρα, ἢ τίς κατακείμενος πρὸς ἀνάπαυσιν ἁπλῶς ἢ ἀπόλαυσιν ὕπνου· τίς, ἐνὶ λόγῳ, φεύγων ἢ ἀπεκδεχόμενος ὑπὸ στέγην τὴν νήδυμον ταύτην ἀνάπαυσιν, δὲν περιειργάσθη ἐπί τινας στιγμὰς καὶ τὰς ἐλαχίστας τῆς ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του ὀροφῆς ῥωγμὰς ἢ τρύμας, τὰς κηλίδας, τὸν ἱστὸν ἀραχνιδίου τινός, ἢ τὰς οἱασδήποτε κοσμηματογραφίας, ἐὰν τοιαῦται ὑπάρχωσιν; Ἐξυπνοῦμεν, καὶ πρῶτον ἀντικείμενον τῶν ὀμμάτων ἀνανηφόντων παρίσταται ἡ ὀροφή· νυστάζομεν, καὶ εἰς τὴν ὀροφὴν ἀτενίζομεν, ἕως οὗ ἐπιπροσθήσῃ ἡ πτέρυξ τοῦ ὕπνου· ἀσθενοῦμεν, καὶ ὅλας ὥρας μακρὰς πρὸς τὴν ὀροφὴν ἀναπέμπομεν στενάζοντες τὴν φλεγμονὴν τοῦ πυρετοῦ, τὰς ἀγωνίας τῆς στενοχωρίας, τὰς οἰμωγὰς τῶν ἀλγηδόνων, καὶ αὐτὰ τὰ τῶν ἀναστροφῶν τῆς ἀναῤῥώσεως ἥδιστα ἐκφωνήματα· ἀποδίδομεν, τέλος, τὴν ἐσχάτην ἀναπνοήν, καὶ εἰς τὴν ὀροφὴν προσηλοῦμεν τὸ ἠμαυρωμένον ὄμμα ὡς ἂν ἄγγελος τοῦ θανάτου ἐκεῖ ἤρχετο καὶ ἐνεφανίζετο, καὶ οὕτω πως *ἀγγελοφοροῦμεν*, κατὰ τὸ ποιητικὸν ὄντως ῥῆμα τοῦ καθ' ἡμᾶς λαοῦ. Οἱ συγγενεῖς προσαυδῶσι τότε μετὰ φωνῆς ἐκτενοῦς. Μάταιον! ἡ ὀροφὴ προτιμᾶται καὶ τῶν παμφιλτάτων αὐτῶν ὀμμάτων, θερμότατα δακρυρροούντων ὅπως ἀποσπάσωσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὄψεως τῆς ὀροφῆς.

Ἠθέλησα οὕτω νὰ εἴπω ὅτι, ἐν γένει, πρὸς ἡμᾶς κατακεκλιμένους ἡ ὀροφὴ λαμβάνει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν οἷον τόπον τὸ ἔδαφος πρὸς ἡμᾶς ὀρθίους· καὶ ὡς λοιπὸν τερπόμεθα περιπατοῦντες ἐπὶ καλῶς ἐστρωμένου ἐδάφους, ὁμοίως καὶ θεώμενοι ἄνωθεν ἡμῶν καλῶς διακεκοσμημένον ὄροφον. Ἐκτὸς ἂν τὸ κέντρον ἐπειγούσης ἐργασίας ἢ ἀνυπερθέτου χρέους σὲ τινάξῃ ἀπὸ τῆς στρωμνῆς ἅμα ἀφυπνήσαντα, ὁμολόγησον ὅτι ἀναχασμώμενος καὶ τὰ νενωθρευμένα ἔτι μέλη τανύων, καὶ νωχελῶς τοὺς βραχίονας συσπῶν, ἀγαπᾷς νὰ μείνῃς ὡς εὑρίσκεσαι, εἰς τὴν εὐεστὼ ἐκείνην, τῆς ὀροφῆς ἐπί τινας ἔτι στιγμὰς θεατής, στιγμὰς ὧν ἡ διάρκεια ἐξαρτᾶται εἴτε ἐκ τῆς διαθέσεως τῆς ψυχῆς, εἴτε καὶ ἐκ τῆς θερμοκρασίας τοῦ κοιτῶνος. Καὶ τότε δὲ πάλιν, μεταξὺ τῶν παντοίων στοχασμῶν, σχεδίων ἢ μελημάτων, ἅτινα ἐπανέρχονται καὶ σοῦ ἀπασχολοῦσιν ἀλλεπαλλήλως τὴν διάνοιαν, οἱ ὀφθαλμοί, ὅπου ἂν ἀραιωθῇ ἡ νεφέλη τῶν διαλογισμῶν, διαβλέπουσι καὶ ἄκοντες τὰ τῆς ὀροφῆς ἄτεχνα, ἔντεχνα ἢ κακότεχνα.

Ὄχι δὲ μόνον διὰ τοῦτο ἔχει λοιπὸν χρείαν ἐπιμελείας τινὸς ἡ διακόσμησις τῆς ὀροφῆς, ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ συντείνῃ κατά τι καὶ εἰς τὴν διάπλασιν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἁπαλὴν ἡλικίαν. Τὸ βρέφος, μέχρις οὗ μάθῃ νὰ ἵσταται ἐπὶ τῶν ποδῶν, πολλὰς τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ὥρας τὴν ὀροφὴν ἔχει συνηθέστερον παντὸς ἄλλου τῶν ὀφθαλμῶν ἀντικείμενον. Μήπως τὰ πρῶτα τοῦ νηπίου γράμματα εἶναι, ὡς νομίζομεν, τὸ ἄλφα, τὸ βῆτα; Ἤδη ἀπὸ τοῦ γάλακτος τῆς μητρὸς ἔχει ἐκμάθει ἄλλα, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἡμῶν καὶ αὐτοῦ. Τὸ βλέπετε ἐνῷ θηλάζει, ἐνῷ ῥέει ἀπὸ τῆς ἄκρας τῶν χειλέων ἡ σταγὼν τοῦ ἀφθόνου γάλακτος, πῶς περιφέρει συγχρόνως πρὸς τὴν ὀροφὴν τὸ χαρωπὸν ὄμμα; Σπουδάζει ἐν πάσῃ ἀνέσει, καὶ ἔχει ἐκμάθει τὰς εὐθείας καὶ τὰς καμπύλας· τοὺς κύκλους καὶ τὰ τόξα, τὰς γωνίας,—ὀρθάς, ὀξείας ἢ ἀμβλείας,—τὰ τρίγωνα, τοὺς ῥόμβους, τὰ τραπέζια. Τούτων ὅλων ἀποκτᾷ ἰδέαν σαφῆ, διότι ὁ νοῦς τοῦ νηπίου, ὡς χάρτης ἄγραφος ἔτι καὶ καθαρός, τηρεῖ ἀνεξαλείπτους τὰς πρώτας

Digitized by Google

ἐντυπώσεις. Μόνα τὰ ὀνόματα τῶν σχημάτων ἐκείνων ἀγνοεῖ· ἀλλὰ τὰ ὀνόματα δὲν χρησιμεύουσιν ἢ πρὸς μετάδοσιν τῶν ἰδεῶν, εἰς δὲ τὸ βρέφος ἀρκεῖ μόνη ἡ ἀντίληψις· ἔπειτα θὰ ἔλθῃ ἡ γλῶσσα. Φυσικῷ τῷ λόγῳ, τὰ ὀρθὰ καταλείπουσιν ἐντυπώσεις ὀρθὰς καὶ τὰ σκολιὰ σκολιάς· ἐξ οὗ ἄρχεται ἐν τῇ διανοίᾳ ἡ κρίσις. Οὐδ' ἡ ἁρμονία τῶν χρωμάτων μένει ἀπαρατήρητος ἀπὸ τῆς βρεφικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίας. Διδάσκει λοιπὸν καὶ αὐτή. Ὥστε, ἂν μὲν ὁ κοσμηματογράφος τῆς ὀροφῆς ἢ καὶ τῶν πέριξ τοίχων, ἦναι ἀνεπιτήδειος, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι· ἀνεπιτήδεια ἀντιλαμβάνεται ὁ ἔτι ἄπειρος νοῦς καὶ ἰδοὺ πρώτη ἐπήρεια εἰς τὴν ἀνατροφήν· καὶ ἰδοὺ ἀφετηρία μορφώσεως χυδαίας· ἂν δὲ τοὐναντίον, τίς οἶδε; τίς δύναται νὰ διισχυρισθῇ ὅτι καλή τις θέα, συνεχῶς μάλιστα παρισταμένη, οὐδόλως συντελεῖ πρὸς ἐξευγενισμὸν τῆς ἔτι τρυφερᾶς ψυχῆς;

Πρὸ τῆς ἡμετέρας παλιγγενεσίας, τῆς θεοπνεύστου, στέγας μὲν εἴχομεν πάντες, ὀροφὰς δὲ ὀλίγιστοι. Αἱ ὀροφαὶ ἦσαν ἄγνωστοι σχεδὸν ἐν παντὶ τόπῳ ὅπου ἐδουλεύομεν ἢ ἐθηρεύομεν τῶν βουνῶν τὸν ἀδούλωτον βίον· διὸ καὶ Χῖός τις, μεταβὰς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἰς Βενετίαν, καὶ θεώμενος τὴν ἀρχιτεκτονικὴν χάριν τῶν ἐκεῖ *παλατίων* καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν αὐτῶν, ἐπεφώνει ἐν ἐκτάσει «Σπήτια εἶν' τοῦτα!; γαρδαρόμπαις (garderobes) εἶν' τοῦτα!;» Τοὺς πολλοὺς ἡμῶν ἐστέγαζον οἱ κάλαμοι, τινὰς δὲ πέταυρα, ἢ τὸ πολὺ (τοῦτο δὲ ἐν Βυζαντίῳ, ἐν Σμύρνῃ, ἐν Χίῳ καὶ τισιν ἄλλαις τῶν νήσων) σανίδες λεπταί, ὧν τὴν μεταξὺ διάστασιν ἀμφεκάλυπτον πήχεις μετρίως ἐξεσμένοι, ποῦ μὲν πλατεῖς, ποῦ δὲ στενότεροι καὶ ἔστιν ὅπου ἡμιστρόγγυλοι. Ἐκ παραδόσεως βυζαντινῆς ἴσως, οἱ καθ' ἡμᾶς ξυλουργοὶ μετεχειρίζοντο τοὺς πήχεις διαθέτοντες αὐτοὺς κατὰ τετράγωνα, ἀντὶ φατνωμάτων·—τοῦτο ὅμως εἰς τὰς πολυτελεστέρας τῶν ὀροφῶν, μάλιστα δὲ τὰ τῶν ἐν τέλει Ὀθωμανῶν μέλαθρα. Ἐβάφετο δὲ ἔπειτα ἡ ὀροφὴ καὶ οἱ πήχεις διὰ ποικίλων χρωμάτων, πολλάκις ἀσυμβιβάστων, καὶ εἰς τὸ κέντρον καθηλοῦτο ὀμφαλός, ἐπὶ ξύλου τεχνουργημένος. Συνήθως παρίστα ὁ ὀμφαλὸς ὀπώρας καὶ ἄνθη ἐντὸς ταλαρίσκου· καὶ ἐθαυμάζοντο μὲν οἱ Ἕλληνες ξυλογλύφοι ὡς τεχνῖται τέλειοι, ἅπασαν αὐτῶν τὴν ἐπιτηδειότητα καταβάλλοντες εἰς τὰ τεμένη μάλιστα τῶν ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ἐθαυμάζοντο ὑπὸ δημοσίου παντάπασιν ἀδαοῦς περὶ τὰς καλὰς τέχνας. Ὁπωσδήποτε, τινὲς αὐτῶν ἦσαν ἀληθῶς ἄξιοι θαυμασμοῦ, ἂν ὄχι διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ καλοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐν ἀγνοίᾳ τῶν κανόνων τοῦ καλοῦ ἐξαίρετον εἰς τὸ ἐπάγγελμα ἐπίδοσιν. Ἄνευ σχολῆς καὶ ἐκεῖνοι, ὡς μεταξὺ τῶν ἡμετέρων σκηνικῶν τῆς σήμερον οἱ δύο ἀδελφοὶ Ταβουλάραι, ἀφικνοῦντο εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς τῶν ὅλως ἀδιδάκτων ἐπιδόσεως ἐκείνης, ἥτις ἀναγκάζει τὸν εἰδήμονα θεατὴν νὰ λέγῃ μετὰ λύπης, «ὁπόσον θὰ ἀριστούργει οὗτος, ὑπὸ τοιαύτης πεπροικισμένος φύσεως, ἐὰν ηὐμοίρει καὶ διδασκαλίας τῆς τέχνης;»

Ὦ τῆς τῶν δούλων ἡμερῶν τοῦ ἔθνους σήψεως καὶ ἀποσυνθέσεως! Ἀπήλθομεν εἰς χοῦν, εἰς ἀνήλιον καὶ ἀνάρδευτον χοῦν, καὶ ἀπὸ τοῦ χοὸς ἀνακτήσαντες τὸ φῶς καὶ τὸ θάλπος, ὅπερ ἐςὶν ἡ ἐλευθερία εἰς τὸν ἄνθρωπον, μόλις σήμερον βλαςάνει τιακαλλιέργητον ἔτι καὶ ἀνανθές, ἀμφίβολον ἔτι καὶ ἄοσμον. Ἀπωλέσαμεν τὴν παράδοσιν, ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας διακόψαντες πάσης τέχνης τὴν καλλιέργειαν!.. Καὶ ἵνα εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν, τῆς συμφορᾶς ταύτης παραίτιοι δὲν εἶναι μόνον οἱ Τοῦρκοι. Ἀφότου κατισχύσας τῆς πολυθεΐας ὁ χριστιανισμὸς ἠκρωτηρίασεν ἐμπαθῶς καὶ κατέβαλε καὶ τὸ τελευταῖον εἴδωλον, τῆς τέχνης ἡ παράδοσις εἶχε διακοπῆ. Ἔκτοτε ἐπὶ τῆς ἀμβροσίας ἐπεστρώθη τὸ μάνα, ἐπὶ τοῦ *ἄκρου ἱεροῦ* τῆς Παλλάδος ἔστη ὁ Γολγοθᾶς, τῆς γλυφίδος εἶχε παύσει τὸ παράπαν ὁ ψαθυρὸς κτύπος. Ὅτε δὲ ἐπανελήφθη, ἡ γλυφὶς εἶχεν ἐκπέσει εἰς σμίλην, καὶ μόνον σταυροὶ ἐχαράσσοντο ἐπὶ τῶν μαρμάρων, ἀποξεομένων τῶν ἐπ' αὐτῶν λαμπρῶν ἀναγλύφων· σταυροὶ καὶ περὶ αὐτοὺς ἀνθέμια ἢ κοσμήματα ὡς ὑπὸ παιδαρίων ἐσχεδιασμένα. Οὕτω καταρρέει ὁπόταν στερηθῇ τι τῆς συνοχῆς. Τί ἂν ἐσώζετο ἔτι εἰς τὰς ἄλοκας τῶν ἀγρῶν λέων τις κεκολοβωμένος, ἄγαλμά τι ἄνευ ῥινός, ῥαπιζόμενον ὑπὸ τῶν ἀνέμων, προπηλακιζόμενον ὑπὸ τῶν ὄμβρων καὶ τῶν χωμάτων, πνιγόμενον ὑπὸ τῶν σταχύων, οἵτινες κινοῦντες πρὸς αὐτὸ τὰς κεφαλάς, ὑπὸ τὸν φλογερὸν τοῦ θέρους ἥλιον ἢ ὑπὸ τὴν δροσώδη τῆς σελήνης αἴγλην οἱονεὶ ἠπείλουν τὸν τέλειον αὐτοῦ ἀφανισμόν; Ἡ παράδοσις τῆς τέχνης εἶχε λείψει· ἄνευ διδασκάλων δὲ ἡ τέχνη ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἄλφα, καὶ τοῦτο κακογραφημένον, προβαίνει ἐξ ἀβελτέρου ἔτι διδασκαλίας εἰς τὸ βῆτα, καὶ αἰώνων πάλιν ἔχει χρείαν ὅπως μόλις εἰς τὸ τοῦ Πανσελήνου ἀφιχθῇ ὠμέγα,—τοῦ βυζαντινοῦ Πανσελήνου, ὅστις, καθ' ἃ δίδεται νὰ εἰκάσωμεν ἔκ τε τῶν συγγραφέων καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως περισωθέντων ἐκ τῆς Πομπηΐας ἑλληνικῶν ζωγραφημάτων, πόρρω ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς θαυμασίας ἐκείνης τέχνης τοῦ Ζεύξιδος καὶ Ἀπελλοῦ.

Ὁμοίως καὶ ὡς πρὸς τὴν μουσικήν· οἱ τρόποι εἶχον ἐκπέσει εἰς τροπάρια, οἱ παιᾶνες εἰς μεγαλυνάρια, οἱ θούριοι εἰς ἀπολυτίκια, τοσοῦτον ξένα πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα, ὅσον καὶ αἱ λέξεις αὐταί· διότι πλέον δὲν ᾖδεν, ἀλλ' ἔψαλλε μόνον ὁ ἑλληνικὸς κόσμος. Ἔψαλλε δαβιτικῶς, οὐκέτι ἔμελπεν ὀρφικῶς. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ποίησιν, βλέπομεν μέχρι σήμερον ὁποία διεδέχθη

Digitized by Google

τὴν ἀρχαίαν μετρικὴ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὕμνοις.

Ἵνα δ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς εἰκαστικὰς τέχνας, ὁ χριστιανισμὸς καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν ἑλληνικῶν ναῶν, ὡς εἶναι φανερὸν, κατέλιπε πᾶσαν ἄλλην, ῥωμαϊκὴν ἢ ἑβραϊκὴν ἀσπασάμενος ὡς πρόσφορον εἰς τὴν αὐτοῦ λατρείαν, καὶ τῆς ζωγραφικῆς, βραδύτερον ἐποιήσατο χρῆσιν, παραδεχθεὶς μὲν τὰ διὰ βαφῶν ἐπὶ πίνακος ἱερὰ ὁμοιώματα, ἀποδιοπομπούμενος δὲ πάντοτε τὰ γλυπτὰ ὡς εἰδωλικώτερα.

Ὡσαύτως παρημελήθη καὶ ἡ ἑλληνικὴ κοσμηματογραφία, διότι κατὰ μὲν τοὺς πρώτους ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνας, ἡ ἐκκλησία νηφάλιον εἶχε τὴν περιβολήν· ὅτε δὲ κραταιωθεῖσα ἠθουλήθη καὶ νὰ λαμπρυνθῇ, ἀπέφυγε τὴν τῶν κοσμημάτων τῶν εἰδωλικῶν ναῶν ἀπομίμησιν, ὡς ὑπομιμνήσκουσαν τὰ τῆς πολυθεΐας, οἱ δὲ τεχνῖται τῶν χριστιανισάντων Ἑλλήνων ἐνησχολήθησαν εἰς ἴδια σχεδιάσματα, εἰς ἀνθέμια ἀπειρόκαλα μὲν καὶ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ἀτεχνῶς δὲ καὶ ἐξεσμένα. Αἱ γραμμαὶ δὲν εἶχον πλέον νοῦν, οὐδὲ ἐκείνην τὴν τῶν ἀρχαίων γλυκύτητα, ἥτις σοῦ προκαλεῖ πόθον καὶ φίλημα. Ἡ σμίλη ἐστραγγάλιζεν ὡς τυφλὴ ὑπὸ τὸν κτύπον τοῦ σφυρίου, καταφερομένου ὡς ὑπὸ παραπαιούσης χειρὸς ἀνθρώπου μεθύσου· ἡ εὐθεῖα ἀνεύθυνος, ἡ καμπύλη ἀγκύλη, τὸ ὅλον πρωτόπειρον καὶ σκαιόν. Ἐν τῇ αὐλῇ τῆς μητροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν σώζεται ἀκέραιον ἐκκλησίδιον, οὗτινος οἱ τοῖχοι ἐκτίσθησαν ἐκ τεμαχίων τοιούτων ἔργων ἀνέργων, μουσεῖον τοῦτο πολύτιμον καθότι ἐπ' αὐτοῦ δυνάμεθα ἐν συνόψει νὰ μελετῶμεν τὴν παραφθορὰν καὶ πτῶσιν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Ἐκεῖ βλέπει τις ἀληθῶς ὁποία ἀτεχνία, τερατώδης μὲν εἰς τέρατα, τερατώδης δὲ καὶ εἰς ἑξαπτέρυγα Σεραφεὶμ εἶχε διαδεχθῆ τὴν καλλιτεχνίαν, ἀφότου ὁ χριστιανισμὸς ἐκήρυξεν ὅτι ματαιότης ματαιοτήτων, πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, καὶ τέφρα, καὶ κόνις καὶ σκιὰ,—ὡσανεὶ, παρερχομένων ἐμοῦ καὶ σοῦ, παρήρχετο ὁ ἄνθρωπος, ἢ ὡσανεὶ ἐξανθησάντων, ξηρανθέντων καὶ καταπατηθέντων τῶν ῥόδων ἅτινα εἴδομεν καὶ ὠσφράνθημεν ἐν ἔτει 1879, τὰ ῥόδα ἀπέθανον διὰ παντός!

Ὄντως γελοῖος εἶναι ἐν τῷ ἐγὼ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος.

Ἀγαθῇ τύχῃ αἱ ἑλληνικαὶ παραδόσεις μετηνάστευον ἐν παντὶ καιρῷ πρὸς δυσμὰς, πρὸς τὴν Ἑσπερίαν, ὅπου παρήκμασαν μὲν ὡσαύτως αἱ καλαὶ τέχναι, ἀλλ' ὡς οὐδέποτε ὑποστᾶσαι δουλείαν τουρκικὴν, ὡς ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἐξέλιπον τέλεον. Ἄλλως τε, ἡ δυτικὴ ἐκκλησία ἤνοιξε τὰς πύλας αὐτῆς οὐ μόνον πρὸς τὰς εἰκόνας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἀγάλματα τῶν ἁγίων, ἐνῷ πρὸς ταῦτα διετήρησεν αὐτὰς κεκλεισμένας ἡ ἀνατολική· τὸ δὲ περιεργότατον, ἡ φραγκικὴ δύσις δὲν ὠνείδιζε τὰ ἑλληνικὰ πράγματα ὅσον ἡ ἑλληνικὴ ἀνατολή. Καὶ ἐκείνη μὲν *ἐθνικοὺς* γενικῶς (gentili) ὠνόμαζε τοὺς εἰδωλολάτρας, αὕτη δὲ ἰδίως Ἕλληνας ἤθελε νὰ τοὺς λέγῃ. Τῳόντι, ἐνῷ οἱ Φράγκοι Ἕλληνας ἀπεκάλουν ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων, ἡμεῖς, ἀφότου ἐχριστιανίσαμεν καὶ ἕως χθὲς, Ῥωμαίους ἠθέλομεν ν' ἀποκαλῶμεν ἑαυτοὺς οὕτως ἢ ἄλλως. Περιέθαλπον λοιπὸν ἐκεῖνοι καὶ ἐξετίμων σπουδαίως καὶ ἐκαλλιέργουν τὰς ἑλληνικὰς τέχνας, ὅτε ἡμεῖς οὔτε τὰς ἠγαπῶμεν πλέον, οὔτε ἠθέλομεν νὰ τὰς ἐξεύρωμεν. Ἐξ οὗ ἡ Ἑσπερία ἀφῆκε τοσοῦτον ὀπίσω τὴν Ἕω.

Ἅμα νοήσαντες ὅτι οἱ Ἕλληνες εἴμεθα ἡμεῖς, οἱ τὴν γλῶσσαν ἐκείνων λαλοῦντες καὶ τὰς χώρας ἐκείνων οἰκοῦντες, τὰ νέφη τῆς ἀνατολῆς ἠραιώθησαν· ἤλλαξεν ὄψιν ἡ Ἕως. Διότι ἀληθῶς ἀνενήψαμεν ἔκτοτε, καὶ ἀληθὴς νεκρανάστασις ἐγένετο ἐν ἡμῖν· ὡς δὲ ὑπὸ τὴν αἰώνιον λάβαν τοῦ Βεσουβίου τεθαμμένη ἐπανῆλθεν εἰς τὸ φῶς ἡ Πομπηΐα καὶ τὸ Ἡράκλειον, οὕτως ὑπὸ τὴν τέφραν ἥτις εἶχεν ἐπικαθήσει εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ὅλους αἰῶνας ἀνεκαλύφθη ὡς σπινθὴρ ἡ προγογονικὴ ἐκείνη πρὸς πᾶν ὅ, τι καλὸν εὐγενὴς ῥοπὴ καὶ ἔφεσις. Τόσον, ὥστε ἐνομίσαμεν ὅτι καὶ ἀδίδακτοι ἔτι καὶ ἀμέθοδοι ἠδυνάμεθα νὰ ἐπιχειρῶμεν τὰ σοφὰ καὶ ὡραῖα ἐκ μόνης ὄψεως καὶ ἀντιλήψεως. Ἐκ τούτου πολλάκις ἀπεδείχθησαν αἱ ἐπιχειρήσεις ἡμῶν μωραὶ, καὶ πολλάκις κατεγελάσθησαν τὰ ἔργα ἡμῶν ὡς τολμητιῶν ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμαις. Βεβαίως, ἐὰν ἐν αὐταῖς ὑπάρχῃ ἔμπνευσις Μουσῶν, τὴν ἔχει ὁ Ἕλλην ἐκ φύσεως· ἀλλὰ τί νὰ σὲ κάμῃ, ἀφοῦ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἔμπνευσις, εἶναι δὲ χρεία καὶ διδασκαλίας, καιρὸν δὲ πρὸς διδασκαλίαν εἰσέτι δὲν ἔλαβεν ἐπαρκῆ;

Ὁπωσδήποτε, τοῦτο ζημιοῖ τὰ μέγιστα τὴν πολιτείαν. Ἐμπηδῶμεν εἰς τὰ πολιτικὰ οἰόμενοι ἑαυτοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας ἐντελῶς κατηρτισμένους, ἐνῷ οὔτε τὴν δέουσαν ἐπιμέλειαν καὶ ὑπομονὴν κατεβάλομεν ἐν τοῖς σχολείοις πρὸς τοιαύτην ὡριμότητα, οὔτε εἴχομεν πρὸ ἡμῶν ἐν ταῖς πολιτικαῖς θέσεσι διδασκάλους ἀξίους τοῦ ὀνόματος. Καὶ ἰδοὺ, ἀντὶ Ἑλλήνων, φωρώμεθα Ῥωμηοὶ εἰσέτι (καθὼς καὶ τὸ λέγομεν). Τὸν ἴδιον οἶκον εἰσέτι δὲν ἐμάθομεν νὰ κυβερνῶμεν καλῶς, καὶ ἀξιοῦμεν ὄχι μόνον ὅτι τὸ παρὸν πολίτευμα, τὸ ὑπερπερισσὸν ἐν ἐλευθερίαις, εἶναι ἀνεπαρκὲς, καίτοι δημοκρατικὸν φύσει, ἀλλὰ ζητοῦμεν ἰταμῶς καὶ τὸ θέσει τοιοῦτο. Μόλις πορισθέντες ὀλίγας βαφὰς καὶ μίαν γραφίδα, ἐπαγγελλόμεθα τὸν τοιχογράφον, τοὐλάχιστον, ἢ τὸν ἁγιογράφον· μάρτυρες δὲ τούτου αἱ ἱεραὶ εἰκόνες, ἃς βλέπομεν ἐκτεθειμένας ἐν ταῖς ἀγυιαῖς πρὸς πώλησιν. Ἔτι *στογμπέτσι* ὀνομάζομεν τὸ ψιμμύθιον καὶ *σουλιγένι* τὸ κιννάβαρι ἐξ οὗ δηλαδὴ ἀποδεικνύμεθα διακείμενοι ἔτι ὑπὸ τὴν ἀχλὺν

Digitized by Google

τῶν καιρῶν τῆς τουρκικῆς δουλίας, ἀτεχνίας τε καὶ ἀμαθείας, καὶ ἄνευ τύψεως συνειδότος παρουσιαζόμεθα ὡς ἐγκρατεῖς τῆς τέχνης.

Ἐκ τῶν ἀδιδάκτων καὶ ἀμεθόδων ἐν ταῖς εἰκαστικαῖς τέχναις μόνοι οἱ κοσμηματογράφοι φαίνονται ἐπιδίδοντες ἀξιολόγως ἐν τῇ ἀκριβείᾳ, τῶν γραμμῶν καὶ ἁρμονίᾳ τῶν χρωμάτων· ἀλλὰ καὶ οὗτοι μόνον ὁσάκις, γραμμικὰ ἀντιγράφοντες κοσμήματα, ἀνθέμια καὶ μαιάνδρους καὶ ἀστραγάλους, ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν πρότυπα τέλεια. Ἐργάζονται οὕτω καθὼς αἱ κόραι εἰς τὰ λεγόμενα κεντήματα ἐπὶ καναβᾶ· ἐξ οἰκείας ὅμως αὐτῶν ἐπινοίας καὶ πείρας, ὄχι ζῶον, ὄχι πτηνόν, ὄχι ἄνθος, ἀλλ' οὐδὲ πράσινον φύλλον θὰ ἄφινα νὰ σχεδιασθῇ ἢ ζωγραφηθῇ ἐπὶ τῆς ὀροφῆς μου. Οὐχ ἧττον, ἡ πρόοδος ἐν τῇ κοσμηματογραφίᾳ παρίσταται προφανὴς καὶ ἀναντίρρητος εἰς τὸν βουλόμενον νὰ συγκρίνῃ τὰς πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν δυνάμεις τῶν ἐπαγγελλομένων τὴν τέχνην ταύτην πρὸς τὰς νῦν· τοῦτο δὲ χάρις εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πολυτεχνεῖον. Ὁ κτίτωρ τῆς λεγομένης οἰκίας Σίνα (τῆς νῦν ἐπισκευαζομένης ὑπ' ἄλλον ἰδιοκτήτην) εἶχε βεβαίως καὶ τὸν πόθον καὶ τὰ μέσα ὅπως διακοσμήσῃ τὰς ὀροφὰς αὐτῆς διὰ τῶν ἀρίστων κοσμηματογράφων τοῦ τότε καιροῦ· αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ κτίτωρ τῆς οἰκίας ὅπου τανῦν τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν. Περιεργάσθητε ὅλην ἐκείνην τὴν ἀπειροκαλίαν καὶ ἀνεπιτηδειότητα, ἔπειτα δὲ μετάβητε εἰς τὴν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Συντάγματος νεόδμητον οἰκίαν Β. Μελᾶ, καὶ τὴν νεωτάτην τῶν ἐν τῇ λεωφόρῳ Πατησίων, καὶ θὰ ἴδητε ὅτι μέγα ἅλμα ἔγινεν εἰς τὴν τέχνην. Οἱ σχετικῶς ἄριστοι τῶν κοσμηματογράφων ὅσων τὰ ἔργα ἔτυχε νὰ ἴδω εἶναι σήμερον ὁ Γρ. Οἰκονόμου, ὁ Χρ. Μόσχος, ὁ Πρινόπουλος, ὁ Βασίλ. Γεωργίου, ὁ Ι. Σπανόπουλος, ὁ Π. Φαρμακίδης (ἐπιτήδειος οὗτος καὶ ἐν ἐλαιοβαφαῖς, καθὸ ζωγράφος). Οὗτοι πάντες, καλῶς ποιοῦντες, ἐργάζονται κατὰ πρότυπα καὶ ὑποδείγματα, ἀλλὰ καὶ τῶν προτύπων καὶ ὑποδειγμάτων ἡ ἐκλογή, ἡ συναρμογὴ καὶ ὁ χρωματισμὸς ἀπαιτοῦσιν οὐ τὴν κοινὴν φιλοκαλίαν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ διὰ τὴν δεξιὰν φύσιν ἧς εὐμοιροῦσιν, ὡς φαίνεται, οὗτοι εἶναι ἄξιοι μνείας. Εἶναι δὲ καί τις νέος, Νικόλαος Χριστόπουλος Ναυπλιεύς, ἰδίως ἐπιδίδων εἰς τὴν ἀπομίμησιν τῶν φλεβῶν τοῦ μαρμάρου καὶ ξύλου, εἰς ἃ καὶ μόνα περιορίζεται. Ὁμολογεῖ ὅτι εἰς τοῦτο καὶ μόνον ἔγκειται ἡ δύναμίς του, καὶ ἐπαινετὴ εἶναι ἡ μετριοφροσύνη αὕτη ἀπέναντι τῶν ἐπιχειρούντων ἀνεπιτηδείως πᾶν εἶδος κοσμηματογραφίας. Τίς τῶν περιεργαζομένων τὰ ἔργα ταῦτα δὲν ᾤκτειρε τὴν σκαιότητα τῶν ὅσοι ἀπομιμοῦνται τὰς τῶν μαρμάρων φλέβας ἐπὶ τῶν τοίχων πάσης νεοδμήτου οἰκίας! Νομίζουσιν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ φύσις εἶναι πάντη ἐλευθέρα εἰς ταῦτα, πάντη ἐλεύθεροι εἶναι καὶ αὐτοὶ νὰ καταφέρωσι τὸν χρωστῆρα ὅπως τύχῃ. Ἀλλ' οὕτως, οὐδὲν ἄλλο ἢ ῥυπαίνουσι τὴν καθαριότητα τῶν τοίχων. Ἡ φύσις εἶναι ἐλευθέρα ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν σχημάτων καὶ τῶν χρωμάτων, ἀλλ' ἡ τέχνη, ἂν θέλῃ νὰ ἐκτιμηθῇ, πρέπει ν' ἀπομιμῆται ὄχι τὰ τερατωδέστερα, ἀλλὰ τὰ ἀληθοφανέστερα τῆς φύσεως. Ἡ οἰκία τοῦ Λημνίου (τανῦν Ξενοδοχεῖον τῆς Μ. Βρεταννίας), ἐπιχρωσθεῖσα κατ' αὐτάς, ἤλλαξεν ὄψιν ἐπὶ τὸ σκαιότερον· εἶχεν ἁπλῆν ἐπίχρωσιν πυρράν, ἁρμόζουσαν πρὸς τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀρχαϊκὰ σχεδιογραφήματα, καὶ τηρηθέντων εὐλαβῶς τῶν σχεδιογραφημάτων, κατὰ τὰ λοιπὰ ἀπέκτησεν ὄψιν φαιοῦ μαρμάρου, τὸ δὲ χείριστον, μαρμάρου μετὰ φλεβῶν, δῆθεν, ἃς ἀδαεστάτη ἀπεμιμήθη χείρ, ὅ, τι προχειρότατα. Εὐτυχῶς, τὴν σώζει ὁ ἀρχαϊκὸς αὐτῆς ῥυθμὸς καὶ ἡ ἐνιαχοῦ ἐπιχρύσωσις τῶν σιδηρῶν δρυφακτωμάτων. Ἡ μᾶλλον ἀξιοθέατος τῶν ἀθηναϊκῶν οἰκοδομῶν, διά τε τὴν ἀρχιτεκτονικὴν εὐπρέπειαν καὶ τὸν πλοῦτον τῶν μαρμάρων, εἶναι βεβαίως ἡ ἀδροτάταις δαπάναις τοῦ Σίμωνος Σίνα κτισθεῖσα εἰς Ἀκαδημίαν. Ὑπέρογκος κοσμηματογραφία καὶ ταύτης τὸ εὐγενὲς κάλλος ἠμαύρωσεν, ἀντὶ ν' ἀναδείξῃ αὐτό. Διὰ ποίαν μανίαν παρενετέθησαν μεταξὺ τῶν ἐπιχρύσων χιονοκράνων ὑφ' ἅπασαν τὴν ζωοφόρον αἱ διὰ βαφῶν γλαῦκες ἐκεῖναι καὶ ἔστιν ὅπου οἱ γρῦπες; Ἀπεσβέσθη οὕτως ἡ εὐγένεια ἣν παρεῖχεν ἡ ἐπιχρύσωσις εἰς τὰ χιονόκρανα ταῦτα, διότι ἐνῷ πρὶν ἀνεδίδοντο ἐπὶ τῆς λευκῆς ταινίας ὡς προεξέχοντα, συνεχύθησαν μετὰ τῆς νῦν διαποικιλθείσης ταινίας ταύτης καὶ ἀπεπνίγησαν. Πολὺ δὲ φοβοῦμαι μήποτε, ἂν εὐρωπαϊκός τις καλλιτέχνης ὑπηγόρευσε τὴν τοιαύτην βαρεῖαν διακόσμησιν, ἠθουλήθη νὰ μᾶς ἐμπαίξῃ ὡς ἀρεσκομένους εἰς τοιούτους φόρτους ἀσιατικούς. Διότι ὁμολογουμένως ἐπικρατεῖ ἐν Ἀθήναις μανία ὑπερόγκου διακοσμήσεως τῶν νέων οἰκοδομῶν. Τὴν οἰκίαν Κούπα ὑπερεφόρτωσεν ἡ περὶ τὴν στέγην αὐτῆς ἀτελεύτητος σειρὰ Ἐρώτων, φερόντων ἐν ταῖς χερσὶν ἔγκαρπα (feston), δι' ὧν καὶ συνδέονται. Καὶ ἡ ἐν τῷ τελειοῦσθαι οἰκία Σχλιεμάννου μέλλει ἴσως τ'αὐτὰ νὰ πάθῃ ἐκ τοῦ φόρτου τῶν κοσμημάτων. Ἤδη οἱ ἰωνικοὶ σηλίσκοι ἐκεῖνοι τῆς προσόψεως, σπιθαμῆς χρείαν ἔχοντες κατὰ τὸ ὕψος, ἀσχημονοῦσι πρὸς τὰς ἐπ' αὐτῶν στηριζομένας ὑπερτελείους ῥωμαϊκὰς ἁψῖδας.

Καὶ διὰ ταῦτα μὲν δύναται ἡ νεωτέρα τῆς Παλλάδος πόλις νὰ δικαιολογηθῇ ἀποκρινομένη, ὅτι ξένοι ἠρχιτεκτόνησαν, ξένοι διεκόσμησαν· ἀλλὰ ποῖος θὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τοῦ γέλωτος τῶν ξένων αὐτῶν, ὅσοι ἔρχονται εἰς τὸ θέατρον τοῦ Φαλήρου, καὶ ὥραν ὅλην ἐκεῖ καθήμενοι, ἑκόντες ἄκοντες καθίστανται θεαταὶ τοῦ καταπετάσματος τῆς σκηνῆς, τῶν τριῶν δηλαδὴ κυπαρίσσων, τῶν ἐπ' αὐτῆς ζωγραφημένων καὶ τῆς

Digitized by Google

ἀπωτέρω θαλάσσης, δῆθεν, καὶ τῶν πέραν ὀρέων ἢ νήσων ; Δι' ἀγάπην τοῦ θεάτρου τοῦ Φαλήρου, μετὰ τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν εὐσεβῆ διατήρησιν, δὲν εἶναι τρόπος νὰ μεταποιηθῶσι τὰ φαῦλα ἐκεῖνα ζωγραφήματα εἰς κενὴν ἐπιφάνειαν μετὰ περιθωρίου ἐξ ἁπλῶν, ἔστω, γραμμῶν ; Δὲν προσκαλεῖται ὁ ἔσχατος τῶν παρ' ἡμῖν κοσμηματογράφων νὰ ἄξῃ τοιαύτας ; Θὰ ἦσαν εὐπρόσωποι παραβαλλόμεναι πρὸς τὰ νῦν χεῖρον ἢ παιδαριώδη.

Τῶν τεχνιτῶν ὅσοι εὐδοκιμοῦσι δὲν ἀποκάμνουσιν ἐπιζητοῦντες τὴν τελειότητα τῆς τέχνης, θηρεύοντες νέα μαθήματα, περιεργαζόμενοι ὅ, τι ἂν πίπτῃ ὑπὸ τοὺς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς προσοχῆς ἄξιον. Ἂν οἱ μυκηναῖοι ἡμῶν θησαυροὶ εὑρίσκοντο ἐκτεθειμένοι εἰς αἴθουσάν τινα τῶν Μουσείων τῆς Ἑσπερίας, καθ' ἑκάστην θὰ ἐπεσκέπτοντο αὐτοὺς οὐ μόνον ἀρχαιολόγοι καὶ ὀστεολόγοι καὶ χρυσοχόοι καὶ ὁπλοποιοί, ἀλλὰ καὶ κοσμηματογράφοι, φέροντες ἀνὰ χεῖρας τὴν μολυβδίδα καὶ ἀντιγράφοντες τὰ παντοῖα ἐκεῖνα ποικίλματα. Παρ' ἡμῖν κεῖνται ἐκτεθειμένα ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, καὶ δι' ὅλης ἡμέρας μένουσιν ἔρημα· τοὐλάχιστον οὐδεὶς ἐκεῖ ὁ μελετῶν χάριν τῆς τέχνης. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν αὐτόθι κύπελλα καὶ πόρπαι καὶ ψέλλια καὶ ἐνώτια καὶ περιδεραίων κόκκοι, κομβία δὲ μάλιστα ὑποτυποῦντα ἀξιομίμητα εἴδη, ἅτινα ἀντιγράφοντες σήμερον οἱ καθ' ἡμᾶς τοιχογράφοι θὰ διεκρίνοντο ὡς παρενείραντες νέον τι ἐν τῇ διακοσμήσει τῶν ὀροφῶν, καὶ τὸ νέον τοῦτο θὰ καθίστατο ἴσως τὸ δὴ λεγόμενον συρμὸς ἐν Εὐρώπῃ· ἀλλὰ περιμένομεν οἱ Εὐρωπαῖοι νὰ τὰ ἀναδείξωσι, καὶ ἡμεῖς νὰ τὰ ἀντιγράψωμεν ἐξ ἐκείνων τίς οἶδε πότε. Καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἐπάρατον μακρὰν δουλείαν τοῦ ἔθνους, καὶ τὴν νῦν ὀλιγότητα αὐτοῦ καὶ σμικρότητα, ἣν θέλει καὶ ἐπιμένει θέλων ὁ Βηκονσφίλδ.

Ὅτε ἀνέγνων τὸ σατυρικὸν ἐκεῖνο τοῦ γάλλου Ἀβούτου ἔργον (Grèce contemporaine) τὸ τοσοῦτον διεγεῖραν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑσπερίαν πρὸς ἡμᾶς γέλωτα, τὴν πικρίαν ἣν ᾐσθάνθην γευθεὶς μέχρι τρυγὸς τὸ δριμὺ ποτήριον τοῦτο ἄλλως δὲν ἠδυνήθην νὰ μετριάσω, εἰμὴ ἐπειπὼν μετὰ τὴν μακρὰν σκέψιν ἥτις διεδέχθη τὴν ἀνάγνωσίν μου·—Οἱ Ἕλληνες δὲν εἴμεθα ἐνεστώς· εὑρισκόμενοι εἰς μεταβατικὴν κατάστασιν, τὴν χειρίστην πασῶν ἐν παντί, εἴμεθα παρελθὸν καὶ μέλλον. Ἡ χιὼν ἡ τηλαυγὴς καὶ ἄσπιλος ἀναλυθεῖσα κατεπατήθη εἰς βόρβορον, ὅστις δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ κατασταλάξῃ εἰς διαυγέστατον, ὡς θέλουσιν, ὕδωρ.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ τούτου λόγου παρηγοροῦμαι ὁσάκις, εἴτε ἐν τῇ πολιτείᾳ, εἴτε ἐν τοῖς ἤθεσιν, εἴτε ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, εἴτε ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ, εἴτε τέλος ἐν ταῖς τέχναις καθορῶ ἀδημονῶν ἀνάξιόν τι, φαῦλον ἢ ἄπειρον.

Οἱ Ἕλληνες δὲν εἴμεθα ἐνεστώς· εἴμεθα παρελθὸν καὶ μέλλον.

Καὶ τοῦτο φρονῶ μετὰ πεποιθήσεως.[1]

ΙΣΙΔΩΡΙΔΗΣ Ι. ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΡΑΚΗΣ

Ἐν τῷ περισπουδάστῳ συγγράμματι, ἐπιγραφομένῳ «Ταξείδια εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Σιάμ, Καμπόζ, Λαὸς καὶ εἰς ἄλλας κεντρικὰς χώρας τῆς Ἰνδοκίνας», γεγραμμένῳ ὑπὸ τοῦ κλεινοῦ γάλλου φυσιοδίφου Ἑρρίκου Mouhot, ἀποσταλέντος τῷ 1858 ὑπὸ τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρίας πρὸς περιήγησιν καὶ ἐξερεύνησιν τῶν τέως ἀγνώστων καὶ δυσπροσίτων ἐκείνων μερῶν, ἐν οἷς εὗρε τὸν θάνατον ὡς καρτερικὸς τῆς ἐπιστήμης μάρτυς, ἀπαντᾷ ἡ ἑξῆς περικοπή, εἰλημμένη ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Σιάμ, γραφείσης ὑπὸ τοῦ τότε εὐκλεῶς ἐκεῖσε ἡγεμονεύοντος πρώτου βασιλέως Φρὰ-Βὰρδ-Σομδέτσκ-Φρὰ-Φάρα-Μένδρ-Μάχα-Μογκούτ, καὶ ἣν ἐν μεταφράσει ὧδε παρατίθεμεν.

«Πόλεμος ἐξερράγη τότε μετὰ τοῦ Πεγοὺ καὶ τὸ Σιὰμ ἀπεκατέστη αὐτόνομον κράτος. Ἐξ γενεὰς μετὰ ταῦτα, ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Ναράϊ, ἐνεκατέστησαν ἐνταῦθα διάφοροι Εὐρωπαῖοι ἔμποροι, ἐν οἷς καὶ ὁ Κωστάντσος Φολκόν, ὅστις διὰ τὰς ὑπηρεσίας ἃς παρέσχεν ἐγένετο κυβερνήτης πασῶν τῶν βορείων ἐπαρχιῶν τοῦ Σιάμ. Συνέλαβεν οὗτος τὸ σχέδιον ν' ἀνεγείρῃ ὀχυρὸν φρούριον κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν σύστημα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πρωτευούσης, καὶ τοῦ βασιλέως εὐνοϊκῶς ἀποδεξαμένου τὴν πρότασιν, ἐξελέξατο πρὸς τοῦτο ἐπίκαιρον θέσιν τὰς ὄχθας διώρυγός τινος παρὰ τὰν πόλιν Βαγκόκ, τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ πρὸς οἰκοδόμησιν καὶ συνοικισμὸν τῆς πόλεως ταύτης.

»Ὁ αὐτὸς ἐπιφανὴς Εὐρωπαῖος παρεκίνησε τὸν Ναράϊ νἀνακτίσῃ τὴν πόλιν Νοφαβοῦρι (Λοῦβο), ἐν ᾗ ᾠκοδόμησεν ἐξαίσιον ἀνάκτορον εὐρωπαϊκοῦ ρυθμοῦ· ᾠκοδόμησεν ἐπίσης εὐρεῖαν κατοικίαν δι' ἑαυτόν, εἶτα δὲ καὶ καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀνήγειρεν, ἧς αἱ ἐπιγραφαὶ σῴζονται ἔτι. Τῶν οἰκοδομῶν τούτων, ἀμεληθεισῶν καὶ καταρρευσασῶν μετὰ ταῦτα, ἀπομένουσι σήμερον τὰ καταπληκτικὰ ἐρείπια. Ὁ Κωνστάντζος ἐπεχείρει ἤδη, ἢ ἔτρεφε κατὰ νοῦν νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ ἄλλα ἔργα, οἷον ὑδραγωγεῖα, ἀνασκαφὰς μεταλλείων καὶ τὰ τοιαῦτα, ὁπότε ἡ ζηλοτυπία τῶν μεγάλων ἔθηκε τέρμα εἰς τὸ στάδιόν του, γενομένη ἡ αἰτία τοῦ ὀλέθρου του. Κατηγορηθεὶς ἐπὶ συμμετοχῇ εἰς συνωμοσίαν τινά, ἐφονεύθη τῇ διαταγῇ τοῦ βασιλέως. Οὕτω τοὐλάχιστον ἔχει ἡ κοινὴ παράδοσις, ἂν καὶ τὰ χρονικὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Σιὰμ διατείνονται ὅτι ἐφονεύθη ὑπὸ στασιάσαντος τινος πρίγκιπος, καλῶς γινώσκοντος ὅτι τοῦ Κωνστάντζου ζῶντος,

1. Παρνασσός.

Digitized by Google

δὲν ἠδύνατο αὐτὸς νἀντιπράξῃ κατὰ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας. Δεικνύονται ἔτι τὰ ἴχνη τῶν ὠφελίμων ἔργων τοῦ ἀτυχοῦς εὐνοουμένου, οἷον διώρυξ,μέλλουσα νὰ ἑνώσῃ τὴν Ναφαβοῦρι μετὰ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Φράβαρτ καὶ ὑδραγωγεῖον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὀρέων.»

Ὁ ἐν ταῖς παραγράφοις ταύταις ἀναφερόμενος Εὐρωπαῖος οὐδεὶς ἄλλος εἶνε ἢ ὁ Ἕλλην Κωνσταντῖνος Γεράκης, οὗ τὸ ὄνομα, οὕτω παραδόξως ἀπὸ μεταφράσεως εἰς μετάφρασιν περιπεσόν, παρεμορφώθη καὶ ἐστρεβλώθη ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων ἱστοριογράφων τῶν παρελθουσῶν ἑκατονταετηρίδων. Τὸ κύριον ὄνομα Γεράκης μετεφράσθη ἰταλιστὶ Falcone, Γαλλιστὶ Faucon, ἀπὸ τοῦ Falcone δὲ καὶ τοῦ Faucon μέχρι τοῦ Folcon τοῦ κειμένου ἡ ἀπόστασις δὲν εἶνε μεγάλη. Υἱὸς ξενοδόχου, γεννηθεὶς ἐν Ἀργοστολίῳ τῆς Κεφαλληνίας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ′ αἰῶνος, ὁ Κωνσταντῖνος Γεράκης, ἔφηβος, μόλις ὤν, ἀπῆλθε τῆς πατρίου χώρας ἐπὶ ἀγγλικοῦ ἐμπορικοῦ πλοίου. Ῥέκτης καὶ ἐπιχειρηματίας φύσει ὁ εὔτολμος νεανίας περιεπλανήθη, νέος Ὀδυσσεύς, οὐχὶ ἀναζητῶν ὡς οὗτος νὰ ἴδῃ καὶ μακρόθεν τὸν ἀποθρώσκοντα τῆς ἑστίας καπνόν, ἀλλὰ τὴν τύχην κατὰ πόδας διώκων, καὶ ἔφθασε μέχρι τῶν ἀπωτάτων χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας, καθ' ἣν ἐποχὴν Ἄγγλοι καὶ Ὁλλανδοὶ καὶ Πορτογάλλοι θαλασσοπόροι μόλις ἐτόλμων νὰ προχωρήσωσι πέραν τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου. Μετὰ περιέργους περιπετείας ὁ Γεράκης ἐνεκατέστη εἰς Σιάμ, ὅπου πλουτήσας διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ λαβὼν σύζυγον τὴν θυγατέρα ἐγχωρίου μεγιστᾶνος, εἰσήχθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ τῶν ποικίλων αὐτοῦ γνώσεων προσειλκύσατο τὴν εὔνοιαν τοῦ ἡγεμόνος. Συνέλαβε τότε πολλὰ ὠφέλιμα καὶ ὄντως μεγαλεπήβολα σχέδια, ὧν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἄνω περικοπῆς, πολλὰ ἤγαγεν εἰς πέρας. Ἀλλ' ὅ, τι ἐδόξασε κυρίως τὸν Γεράκην εἶνε τὸ ἑξῆς, ὅπερ παραλείπει ἐν τῇ διηγήσει του ὁ ἐστεμμένος συγγραφεύς, ἀρυόμεθα δὲ ἡμεῖς ἐκ τῶν ἄλλων τοῦ ἀνδρὸς βιογραφιῶν. Ὁ εὐρὺς αὐτοῦ νοῦς ἰδεάσθη νὰ εἰσαγάγῃ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν εἰς τὰς βαρβάρους ἐκείνας χώρας, καὶ τοῦτο ἀναντιλέκτως ἐκ τῶν σχεδίων του ἦτο τὸ μᾶλλον μεγαλουργόν. Πρὸς τοῦτο δὲ, τῇ συγκατανεύσει τοῦ προστάτου αὐτοῦ ἡγεμόνος, ἔγραψε πρὸς τὸν τότε ἐν Γαλλίᾳ κραταιῶς βασιλεύοντα Λουδοβῖκον τὸν ΙΔ′, οὗ ἡ φήμη εἶχεν ὑπερβῇ τῆς παλαιᾶς Εὐρώπης τὰ ὅρια. Σιαμικὴ πρεσβεία ἀπεστάλη εἰς Παρισίους καὶ συμμαχία ὡμολογήθη μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν, γάλλοι δὲ ἱεραπόστολοι ἀπεστάλησαν εἰς Σιὰμ πρὸς διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ γαλλικὸς στόλος, μετὰ στρατοῦ ἔφθασεν εἰς Βαγκὸκ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ φιλοπροόδου ἡγεμόνος. Τὸ γεγονὸς τοῦτο, σπουδαίαν κεκτημένον ἀξίαν, ἅτε ὂν ἡ πρώτη τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ μετὰ τῆς βαρβαρότητος τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας ἐπίσημος συγχρώτισις καὶ ἡ πρώτη ἐμφύτευσις τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὰς ἀπωτάτας ἐκείνας χώρας, ὀφείλεται εἰς τὴν σπανίαν δεξιότητα καὶ τὸν ἔξοχον ὄντως νοῦν τοῦ Ἕλληνος πολιτικοῦ. Ἀτυχῶς τὸ τολμηρὸν τοῦτο πρὸς τὴν πρόοδον βῆμα ἐγένετο ἀφορμὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Οἱ ἐγχώριοι μανδαρῖνοι ὑποβλέποντες καὶ μισοῦντες τὸν ξένον κυβερνήτην διέβαλλον αὐτόν, ἀκαταπαύστως συκοφαντοῦντες, πρός τε τὸν ἡγεμόνα καὶ τὸν λαόν, ὅστις μάλιστα προσκεκολλημένος εἰς τὰ πάτρια μεθ' ὅλης τῆς ἀσιατικῆς νωθρότητος, ἐχθρικῶς διέκειτο πρὸς τοῦ εὐνοουμένου Εὐρωπαίου τὰ σχέδια καὶ τοὺς νεωτερισμούς. Τὸν χόλον δ' αὐτοῦ παρώξυνον οὐκ ὀλίγον αἱ παρεκτροπαὶ τῶν γάλλων στρατιωτῶν καὶ τῶν ἱεραποστόλων ἡ ἀδεξιότης. Φοβερὰ στάσις ἐξερράγη καὶ εἴτε πράγματι ὁ ἡγεμὼν ἐπείσθη καὶ ἐθυσίασε τὸν εὐνοούμενον ἐνδοὺς εἰς τὰς προτροπὰς τῶν ἀντιζήλων εἴτε, ὅπερ καὶ πιθανόν, ἔπεσε ζῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐπαναστατῶν, τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ ἀτυχὴς Γεράκης κατακρεουργηθείς, ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον. Τὰ ἐρείπια τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτοῦ κατοικίας σώζωνται ἐν τῇ πόλει Νοφαβοῦρι, ἥτις ἦτο ἡ θερινὴ διαμονὴ τῶν ἡγεμόνων τοῦ Σιὰμ καὶ ἐκαλεῖτο Λοῦβο ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ περιγράφει αὐτὰ ὁ ἐπισκεψάμενος τὰ μέρη ἐκεῖνα, προμνημονευθεὶς περιηγητὴς Ἐρρῖκος Mouhot.

«Τοιαύτη ἦτο, λέγει, ἐν συνόλῳ ἡ εἰκών, ἥτις «παρέστη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἀπὸ τοῦ ὕ«ψους, μικρᾶς παγόδας, ἥτις ὑπῆρξεν ἄλλοτε «καθολικὸς ναός, καθὰ δηλοῦται ἐκ τοῦ ἀρχιτε«κτονικοῦ αὐτῆς σχεδίου καὶ τῆς ἐπιγραφῆς «Jesus hominum Salvator, κεχαραγμένης χρυ«σοῖς γράμμασιν ἐπὶ τοῦ θόλου τοῦ βωμοῦ.

»Ὁ ναὸς οὗτος ἀπετέλει μέρος τοῦ μεγά»ρου τοῦ Κωνστάντζου, τοῦ μεγαλοφυοῦς ἐ»κείνου τυχοδιώκτου *ὅστις πρῶτος συνέλαβε »τὸ σχέδιον τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἀνατο»λῆς διὰ τῆς Δύσεως*. Ἐπεκαλέσθη πρὸς »τοῦτο τὴν συνδρομὴν Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ′,συν»ήργησε νὰ παραχωρηθῶσι τοῖς Γάλλοις αἱ πό»λεις Βαγκὸκ καὶ Μεργὶ καὶ ἀπέθανε θῦμα τοῦ »φθόνου καὶ τῶν ῥαδιουργιῶν τῆς παλαιᾶς σια»μικῆς φατρίας. Τὰ ἐρείπια τῆς ἡγεμονικῆς αὐ»τοῦ κατοικίας, κεῖνται χαμαί, ἀλλ' αἱ διατη»ρούμεναι ἔτι τῶν στοῶν ἀψῖδες καὶ τὰ ἔτι »ὄρθια τῶν τοίχων λείψανα δεικνύουσι τὰς εὐ»ρείας αὐτῆς διαστάσεις, ἐνῷ τὰ ἄπειρα μαρ»μάρινα συντρίμματα, τὰ τεθαμμένα ὑπὸ τὸ »χῶμα μαρτυροῦσι περὶ τῆς φιλοκαλίας καὶ τῆς »ἐλευθεριότητος τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ κτιρίου». Ἡ βιογραφία τοῦ ἐπιφανοῦς τούτου ἀνδρὸς συνε-

Digitized by Google

γράφη ἐν ἐκτάσει ὑπὸ τοῦ Ἀνθίμου Μαζαράκη, ἐν ταῖς Βιογραφίαις τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Κεφαλληνίας, εὕρηται δὲ καὶ ὑπὸ τὸ παραμεμορφωμένον καὶ ξενόφωνον ὄνομα ἐν τοῖς κυριωτέροις βιογραφικοῖς λεξικοῖς τῆς Ἑσπερίας.

Τοιοῦτος ἐν περιλήψει ὁ βίος τοῦ ὄντως ἐξόχου τούτου ἀνδρός. Οἱ Εὐρωπαῖοι περιηγηταὶ καὶ θαλασσοπόροι τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, ὧν τὸ ὄνομα ἀπηθανατίσθη, δὲν ἔπραξαν βεβαίως πλείονα τοῦ Κωνσταντίνου Γεράκη. Ἀπὸ μικροῦ μέγας γενόμενος, μετὰ βίον τρικυμιώδη καὶ ἔμπλεων περιπετειῶν, φθάνει εἰς χώρας ἀπωτάτας, ἔνθα νὺξ ἀφεγγὴς ἀμαθείας καὶ βαρβαρότητος βασιλεύει, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὸν πλοῦτον, ὃν διὰ τῆς εὐφυΐας του ἀπέκτησε, χρησιμοποιεῖ ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τοῦ ἱλαροῦ φωτὸς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀληθοῦς θρησκείας καὶ πίπτει εὐγενὴς τῆς ἰδέας του μάρτυς. Γάλλοι καὶ Ἰταλοὶ ἐναμίλλως διεφιλονείκησαν τὸ ὄνομά του, ἀλλὰ τὸ κλέος ἀπομένει εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ γῆν.

Ἐν Καστελλαμάρε, κατ' Αὔγουστον τοῦ 1879. Χ. Λ

ΚΑΤΕΚΑΗΜΕΝ

Πυρίφλεκτος ἔγινεν ἡ Ἀττικὴ καὶ ἡ Εὔβοια. Τὰ ὡραῖα δάση, τὰ ἐκ πευκῶν καὶ δρυῶν, τὰ ὄπισθεν τοῦ Πεντελικοῦ καὶ τῆς Δεκελείας καὶ πέραν τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου, καίονται ἀλλεπάλληλα. Πυκνὸς καπνὸς ἐν εἴδη νεφέλης βαρείας καὶ φαιᾶς ἐκάλυπτε πρὸ μικροῦ ἔτι τὸ τέταρτον τοῦ ὁρίζοντος πρὸς τὰ βορειοανατολικά, καὶ διέχυνεν τὴν ἀσφυξίαν εἰς τὸ περὶ τὰς Ἀθήνας πεδίον. Ἐπὶ ἕνα μῆνα κατεστείρευσαν πᾶσαι αἱ φλέβαι τῆς φυτικῆς ζωῆς, πᾶσα πηγὴ ἐξηράνθη, πᾶσα ἰκμὰς δρόσου ἐξηφανίσθη· αὐχμηραὶ δὲ αἱ Ναϊάδες καὶ αἱ Δρυάδες ἀπὸ τῆς κωνικῆς κορυφῆς τοῦ Πεντελικοῦ ῥηγνύουσι γοερὰν κραυγὴν πρὸς τὸ πανελλήνιον ἄστυ, τὴν ἀκρόπολιν τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν πολιτισμοῦ, τὴν σώτειραν κιβωτὸν τῶν ἀστυκῶν καὶ πολιτικῶν ἐλευθεριῶν μας. Ἀλλ' ἡ κραυγὴ τῆς φύσεως, πυριφλεγομένης, καταπνίγεται ἀπὸ τὰ βακχικὰ ᾄσματα τὰ περὶ τὸν Ἰλισσὸν καὶ τὸ Φάληρον, οἱ δὲ κυβερνῶντες ἡμᾶς κατακόπτονται περὶ τοὺς βουλευτικοὺς συνδυασμούς· Ὦ τάλαινα φύσις! Ὦ δάση συνηρεφῆ, ἀγλάϊσμα, χάρμα, ὑγεία, τροφὴ τῶν τεττιγοφόρων! Εἰς ποίας ἐγκληματικὰς χεῖρας περιέπεσεν ἡ περὶ ὑμῶν μέριμνα! Εἰς ποίαν ἀνάλγητον, κωφὴν καὶ μωρὰν κηδεμονείαν περιῆλθεν ἡ φρούρησίς σας!

Εἶναι ἀκατανόητον πρᾶγμα. Ἀνὰ πᾶν ἔτος, κατὰ τὸ θέρος ἐκρήγνυνται αἱ πυρκαϊαί, καὶ ἀπογυμνώνουν τὴν ὄψιν τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἀπὸ τὸν ὀλίγον τὸν σποραδικὸν στολισμὸν, τὸν ὁποῖον ἡ βαρβαρότης, ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ δουλεία ἀφῆκαν περὶ τὰ αὐχμηρά, τὰ κατεσκληκότα, τὰ διψαλέα της στέρνα. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα κατ' ἔτος ἐπαναλαμβάνονται αἱ πυρκαϊαί· φοβερώταται καὶ ἐπιμονώταται ἀναθρώσκουσι περὶ τὴν πρωτεύουσαν, ὡσὰν διὰ νὰ ἐφυβρίσουν εἰς τὴν φροντίδα τῶν κυβερνώντων. Μάτην οἱ δρακόντειοι νόμοι, οἱ κατὰ τῶν πυρπολιστῶν, οἱ ἐπὶ τοῦ Σίμου κατὰ τὸ 1859 ἐπὶ Ὄθωνος θεσπισθέντες, ἔμειναν χάρτης νεκρὸς, τὸ δὲ κακὸν, ὡς Λερναία Ὕδρα, ἀπὸ πάσης λώχμης, ἀπὸ παντὸς δενδροσκεπάστου βουνοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀνυψοῖ τὰς πυριπνόους, τὰς φαρμακεράς του γλωχῖνας. Δὲν ὑπάρχει σωτηρία διὰ τὸν τόπον αὐτόν· πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς Σόδομα καὶ εἰς Γόμορα· ἐπὶ δὲ τῶν ἀπεξηραμμένων ὀρέων του πρέπει νὰ στήσῃ τὸν λιγνυώδη της θρόνον ἡ Ἐριννὺς τῆς καταστροφῆς.

Καὶ ἄλλοτε ὑψώσαμεν φωνὴν ὑπὲρ τῶν ταλαιπώρων, ἄχ! τῶν πεφιλημένων δασῶν. Τὰ πονοῦμεν, διότι ἀνετράφημεν ἐν αὐτοῖς, καὶ αἷμα στάζει ἡ καρδία μας, ὅταν τὰ βλέπωμεν ἄνευ λόγου καταστρεφόμενα. Καὶ ἄλλοτε ὑψώσαμεν φωνὴν ὑπὲρ τῶν δασῶν. «Μὴ θίγε τὰ δάση· εἶναι τροφὴ καὶ ὑγεία καὶ στολισμός, εἴπομεν διὰ μυρίων τρόπων. Εἴπομεν εἰς τοὺς κυβερνῶντας: Περιφρουρήσατε τὰ δάση ἀνθρωπινώτερον· ἀλλὰ συγχρόνως καὶ διδάξατε τοὺς λαοὺς ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἀπ' αὐτοῦ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ὅτι καθῆκον ἔχουν νὰ σέβωνται, νὰ πονοῦν, νὰ φροντίζουν διὰ τὰ δάση· διότι ἀπ' αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἡ ζωή, ἡ ὑγεία των. Διδάξατε τοὺς λαοὺς ἀπὸ τοὺς ἄμβωνας τῶν ἐκκλησιῶν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς πύλης, ἀπὸ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως, ὅτι ὁ καταστρέφων τὰ δένδρα ἀποξηραίνει τὴν πρώτην πηγὴν τοῦ πλούτου τῶν κοινωνιῶν. Εἴπομεν εἰς τοὺς κυβερνῶντας: Ἀποσπάσατε τὴν φρούρησιν τῶν δασῶν ἀπὸ τὰς βεβήλους χεῖρας τῶν κοινῶν δασοφυλάκων, οἵτινες διοριζόμενοι κατ' εἰσήγησιν τῶν κατὰ τόπους σπουδάρχων καὶ περὶ πᾶν ἄλλο καταγινόμενοι, ἢ περὶ τὴν φρούρησιν τῶν δασῶν, γίνονται ἀντὶ φυλάκων αὐτοὶ οἱ πρωταίτιοι τῶν πυρκαϊῶν.—Ἀνάθεμά σας, ψευδοαντιπροσωπεῖαι καὶ ψευδοελευθερίαι ἑλληνικαί! Πᾶν ἔγκλημα διαπράττεται, καλύπτεται καὶ ἐξαγνίζεται ὑπὸ τὴν ἀπατηλὴν τὴν πονηρὰν καὶ πεπονηρευμένην ἰδέαν σας. Εἴπομεν εἰς τοὺς κυβερνῶντας: Διοργανώσατε τὴν δασονομικὴν ὑπηρεσίαν στρατιωτικῶς, ὅπως εἶναι διωργανωμένη καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, ὅπου καὶ οἱ λαοὶ καὶ κυβερνήσεις γνωρίζουσι καὶ ἐκτιμῶσι τὰ ἀγαθὰ τῆς καλῆς καταστάσεως τῶν δασῶν. Ἀλλ' ἡ φωνή μας ἦτον φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.—Εἴπομεν εἰς τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος:

Ἀλλ' ἀφοῦ οὐδὲν ὠφελοῦσιν οἱ νόμοι· ἀλλ' ἀφοῦ κατὰ κακήν σου μοῖραν καὶ κατὰ μοιραίαν κακοτυχίαν σου, ὦ λαὲ τῆς Ἑλλάδος, ἔχεις τοὺς κυβερνῶντας τόσον τυφλούς, τόσον κωφούς, τόσον ἀσυνειδήτους· ὥστε οὔτε ἀφ' ἑαυτῶν ἐξευρίσκουν τί, οὔτε ἄλλων ἐξευρισκόντων ἀκούουν,

Digitized by Google

ανάλαβε σύ, ὦ λαὲ τῆς Ἑλλάδος, τὸ ἔργον νὰ διασώσῃς τὰ δάση σου, μελετῶν τὸ θέμα, σκεπτόμενος περὶ τῶν δυνατῶν καὶ ἐκτελεστέων τρόπων τῆς διασώσεως.

Συγκρότησον εταιρίας πολυπληθεῖς, ἀνάλαβε σὺ τὴν διδασκαλίαν καὶ πρόνοιαν περὶ αὐτῶν, καὶ φώτισον καὶ αὐτὴν τὴν κυβέρνησίν σου, καὶ βίασόν την νὰ πράξῃ τὸ καθῆκόν της Τί δαπανᾶσαι εἰς συλλόγους πολιτικούς, ὧν οὐκ ἔστιν οὔτε ἀριθμὸς οὔτε ὄφελος; Κατάβηθι εἰς πρακτικώτερα ἔργα!—Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ εἴπομεν καὶ ἐκηρύξαμεν ἀλλ' ἡ φωνή μας ἦτο καὶ ἐδῶ πάλιν: *φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ*. Καὶ τί νὰ πρωτοκλαύσῃ τις εἰς τὸν τόπον τοῦτον, τὸν ὁποῖον φαίνεται, ὅτι κατηράσθη ὁ Θεὸς ἐξ αὐτῆς τῆς γενέσεώς του!

Οἴ ἐγὼ μέλεος, τί ποτ' ἀπύσω;
Ποίαν ἀχώ; ποῖον ὀδυρμόν;[1]

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ

Νεαρὸς φοιτητὴς τοῦ ἐν Πέστῃ Πανεπιστημίου προσκληθεὶς εἰς χορόν τινα, παρήγγειλε ζεῦγος στιλπνῶν ὑποδημάτων.

Ἡ ἡμέρα τοῦ χοροῦ ἤγγιζεν, ἀλλὰ τὰ ὑποδήματα δὲν ἐφαίνοντο καί, ὡς εἰκός, ὁ φοιτητὴς ἐδυσφόρει.

«Δὲν θὰ τὰ ἔχῃς τὰ ὑποδήματα,τῷ ἔλεγον οἱ φίλοι πειράζοντες αὐτόν.

— Ἀμ' δέ! ἀπεκρίνετο ὁ νέος».

Τὴν παραμονὴν τοῦ χοροῦ, ἔρχεται εἰς τοῦ ὑποδηματοποιοῦ καὶ ἐρωτᾷ·

— Τὰ ὑποδήματά μου;

— Κύριε, ἀποκρίνεται ἄπελπις ὁ ἀνακριβὴς τεχνίτης, ἔχω, εἰξεύρετε, τόσας παραγγελίας δι' αὔριον....

— Ἆ, ἔτσι λοιπὸν εἶσαι σύ; τώρα βλέπεις .... ἀνεφώνησεν ὀργίλως ὁ νέος.

Καὶ ἀπελθών, ἐπανέρχεται μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ἄγων δύο κύνας, ἐξ ἐκείνων οὓς ἔχουσι συνήθως οἱ οὔγγροι φοιτηταὶ συντηροῦντες αὐτοὺς δαπάναις τοῦ σωματείου των.

— Τοὺς βλέπεις αὐτοὺς τοὺς δύο σκύλους; εἶπεν εἰς τὸν ὑποδηματοποιόν.

— Μάλιστα, κύριε.

— Κομμάτια θὰ σὲ κάμουν ἂν δὲν τὰ ἔχῃς ἕτοιμα τὰ ὑποδήματα αὔριον τὸ ἀπόγευμα.»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν. Ἀλλ' ἄνθρωπός τις ἐξεπίτηδες πληρωθεὶς ἵστατο ἐκ διαλειμμάτων πρὸ τοῦ ἐργαστηρίου καὶ ἔκραζε διὰ φωνῆς λυπηρᾶς καὶ πενθίμου·

— Κακόμοιρε! μὴ λησμόνει τὰ ὑποδήματα τοῦ κ. Α.

Μία μόνη νὺξ ὑπελείπετο εἰς τὸν δύσμοιρον ὑποδηματοποιὸν πρὸς κατασκευὴν τῶν ὑποδημάτων, ἅτινα ἀπήτουν παρ' αὐτοῦ διὰ τοῦ παραδόξου τούτου τελεσιγράφου. Τὴν δεκάτην ἔκλεισε τὸ ἐργαστήριόν του καὶ εἶπε στενάζων εἰς τὴν γυναῖκά του.

— Ἔλα, ἔλα, πρέπει νὰ κάμωμεν *νυκτέρι* ἀπόψε.

Ἐν ᾧ δ' ἐπορεύετο οἴκαδε διὰ τῶν ἐρήμων τῆς πόλεως ὁδῶν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του, αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ἀκούουσι μακρόθεν ὑλακὰς κυνῶν καὶ νεαρὰν φωνὴν λέγουσαν·

— Ὑποδηματοποιέ, συλλογίσου ὅτι κινδυνεύει ἡ ζωή σου, συλλογίσου τὴν οἰκογένειάν σου...

Τὴν ἐπαύριον ὁ φοιτητὴς φορῶν τὰ ἀπαστράπτοντα στιλπνὰ ὑποδήματά του ἐχόρευε λυσσωδῶς...

Ὁ νέος οὗτος φοιτητὴς τῆς Πέστης ἦτο οὐδεὶς ἄλλος ἢ ὁ Ἀνδράσσης ὁ πρὸ μικροῦ παραιτηθεὶς ἀρχικαγγελάριος τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας. Κυρία *Σ.

Ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ἀφῆκεν ἀνέκδοτόν τι ἀλλ' ἡμιτελὲς δυστυχῶς ποίημα, τὸν «Φωτεινόν,» οὗ τινος ἀπόσπασμά τι, φιλοφρόνως ἀποσταλὲν ἡμῖν ὑπὸ τῶν υἱῶν του, δημοσιεύομεν ἐν τοῖς ἑπομένοις. Τὸ ποίημα τοῦτο ἔχει θέμα ἐπεισόδιόν τι τῆς ἐν Ἑλλάδι Φραγκοκρατίας, ἡ δὲ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Λευκάδι ἐπὶ Γρατιανοῦ Τζώρτζη, φράγκου αὐθέντου τῆς νήσου. Τοῦ ποιήματος τούτου μόλις ἐπρόφθασε νὰ γράψῃ ὁ ποιητὴς τρία ᾄσματα, καί τοι ἀπό τινος χρόνου εἰργάζετο πρὸς τοῦτο μετὰ πυρετώδους ταχύτητος, ὡσεὶ προαισθανόμενος τὸ ταχὺ τέλος του καὶ ἐπιθυμῶν νὰ προσφέρῃ τὸ τελευταῖον τοῦτο ποιητικόν του ἄνθος ἀκέραιον εἰς τὸν ἐθνικὸν Παρνασσόν. Τὸ ἑπόμενον ἀπόσπασμα ἀποτελεῖ τὸ τέλος τοῦ β' ᾄσματος· ἡ νεᾶνις ἥτις «ναναρίζεται μὲ τὸ τραγοῦδι» εἶνε ἡ ὡραία θυγάτηρ τοῦ Φωτεινοῦ, γέροντος ὁπλαρχηγοῦ τῆς Λευκάδος καὶ ἥρωος τοῦ ποιήματος. Σ. τ. Δ.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ

. . . .
. . . .

Ἀλλὰ τοῦ Μάη τὸ σύγνεφο φεύγει μὲ μιᾶς καὶ σβυέται
Ἅμα τοῦ ἥλιου 'ς τὰ βουνὰ προβάλουν ἡ ἀχτίδες·
Ποιὰ λάμψη τάχα τῆς φτωχῆς τὴν καταχνιὰ θὰ διώξῃ;...
Τ' ἀνήσυχα τὰ μάτια της στηλώνει 'ς τὴν εἰκόνα
Ποῦ ἐπάνωθέ της κρέμεται, κυττάζει τὸ κανδῆλι
Ποῦ τὴν φωτίζει ἀκοίμητο κ' εὐθὺς 'ς τὸ μέτωπό της
Ἀστράφτει πάλ' ἡ ξαστεριὰ καὶ καταιβαίνει ὁ ὕπνος
'Σ τὰ βλέφαρά της ἐλαφρός. Τὰ πικραμένα χείλη
Στολίζει τὸ χαμόγελο καὶ σὰ βυζασταροῦδι
Μονάχη ναναρίζεται σιγὰ μὲ τὸ τραγοῦδι.

Σὲ παράμερο λαγκάδι
Καταιβαίνει μιὰν αὐγὴ
Διψασμένο ἕνα κοπάδι
Καὶ ξανοίγει μιὰ πηγή.

Δέν' ὅτ' ἦταν μαγεμμένη
Κ' εἶχε φίλο ἕνα στοιχειὸ
Ποῦ τὴν ἤθελε κλεισμένη
Νὰ μὴ βλέπῃ οὔτ' οὐρανό.

1. Παλιγγενεσία.

Digitized by Google

Μέρα νύχτα ἐκεῖ σιμά της
Τὴ σκεπάζει μὲ κλαριά,
Δὲν ἀφίνει 'ς τὰ νερά της
Νὰ βραχοῦν οὔτε πουλιά.

Μαραμένα ὁλογυρά του
Ῥεύουν ἄνθη καὶ φυτά
Ἄλλα χείλη ἀπ' τὰ δικά του
Δὲν ἐγλύκαινε ἡ δροσιά.

Κι' ὅταν εἶδε 'ς τὰ πλευρά του
Μὲ ρουθούνια τεντωτὰ
Νὰ φρυμάζουν τὴν κυρά του
Χίλια τέρατα φριχτά,

Νὰ ρεκάζουν λυσασμένα
Τὰ κουδούνια νὰ χτυποῦν
Νὰ ζητοῦν δαιμονισμένα
Τὴν πηγὴ νὰ καταπιοῦν,

Στρέφει ἀνήσυχο τὸ μάτι
Τὴ βρυσοῦλα του νὰ ἰδῇ,
Ἂν κοιμᾶται 'ς τὸ κρεβάτι,
Ἂν τρομάζῃ, ἂν ἀγρυπνῇ.

Κι'ἀντὶ βλέπει 'ς τὸν καθρέφτη
Τοῦ νεροῦ κρυφά, κρυφά,
Τὸ βοσκὸ τὸν ψυχοκλέφτη
Ποῦ τῆς ἔῤῥιχνε φιλιά.

Τὸν ἀνάκραξ' ἀπ' τὴ ῥάχη
Καὶ τοῦ λέει : «Παιδὶ τρελὸ
»Μὴ μοῦ κρύβεσαι κι' ἀμάχη
»'Ἀπὸ σένα δὲ ζητῶ.

»Ἔχω κόρη αὐτὴ τὴ βρύση
»Π' ἀγαπᾷς τόσον καιρὸ
»Ἔλα πιὲ νὰ σὲ δροσίσῃ
»Τὸ παρθένο της νερό».

Τότε ἁπλώνει μὲς 'σ τὰ βάθη
Τὸ καλόβουλο στοιχειό,
Τὸν ἀφρό της πέρνει, πλάθει
Δίνει σάρκα 'ς τὸ νερό.

Κ' ἡ παιδοῦλα του προβαίνει
Δροσοστάλαχτη, ξανθή,
Φέγγ' ἡ χώρα φωτισμένη
Ἀπὸ τέτοια ἀναλαμπή.

Τοῦ βοσκοῦ μὲ μιὰ 'ς τὴν πλάτη
Σὰν πορφύρα βασιλιᾶ
Λάμπει ὁλόχρυση ἡ φλοκάτη
Καὶ σὰ σκῆπτρο ἡ λαγουδιά.

Φεύγει τ' ἄγριο τὸ κοπάδι
Χίλια δέντρ' ἀνθοβολοῦν
Χίλιαις βρύσαις τὸ λαγκάδι
Τὸ ξερὸ δροσολογοῦν.

Ἐλυθήκανε τὰ μάγια!
'Σ τὸ πλευρὸ τοῦ βασιλιᾶ
Ἐκαμάρωναν τὰ πλάγια
Τὴ γλυκειά τους τὴν κυρά.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

242.

Πολλάκις ἐνοχλοῦμεν τοὺς ἄλλους, νομίζοντες ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ προξενήσωμεν αὐτοῖς ἐνόχλησιν οἱανδήποτε.

243.

Ἐπιχειρήματα ὄντως ἀδύνατα ὀλίγα ὑπάρχουσιν. Ἀποτυγχάνομεν δὲ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, οὐχὶ τοσοῦτον δι' ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων, ὅσον τῆς ῥᾳθυμίας ἡμῶν ἕνεκα.

244.

Πάντας κατὰ τὴν δεξιότητα ὑπερέχει ὁ τῶν πραγμάτων τὴν ἀξίαν γινώσκων.

245.

Δεξιώτατος εἶναι ὁ γινώσκων τὴν τέχνην τοῦ κρύπτειν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δεξιότητα.

246.

Ἡ κοινῶς νομιζομένη γενναιοφροσύνη πολλάκις κατάπλαστός τις εἶναι φιλοδοξία, μικρὰ καταφρονοῦσα συμφέροντα, πρὸς ἐπιτυχίαν μεγάλων.

247.

Τὸ πιστόν, τὸ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἐπιλάμπον, τῆς φιλαυτίας εἶναι ἐπινόημα, πρὸς σαγηνείαν τῆς πίστεως τῶν ἄλλων. Ὄργανον εἶναι, δι' οὗ ὑψούμεθα ὑπεράνω αὐτῶν καὶ τῶν σπουδαιοτάτων αὐτῶν ἀποῤῥήτων γινόμεθα ταμίαι.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Ὁ ὁμογενὴς ἱστοριογράφος ὁμοιάζει τὸν πατέρα ὅστις εἰμπορεῖ μὲν καθ' ἑαυτὸν νὰ κρίνῃ ἐν δικαιοσύνῃ περὶ τῶν ἰδίων τέκνων, δημοσίᾳ ὅμως ῥέπει εἰς τὸ νὰ συγκαλύπτῃ ἢ νὰ μετριάζῃ τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν. (Κ. Παπαῤῥηγόπουλος).

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κρεωπώλης ἐλθὼν πρός τινα δικηγόρον «Κύριε δικηγόρε, τῷ εἶπε, ὅταν ἕνας σκύλος κάμῃ ζημίαν εἶνε ὑπεύθυνος ὁ κύριός του;

— Βεβαίως.

— Τότε λοιπόν, ἐπειδὴ ὁ σκύλος σας μοῦ ἐπῆρε ἕνα μερὶ ἀρνιοῦ μοῦ ὀφείλετε ἕνα πέντε καὶ 'ξῆντα.

— Μάλιστα εὐχαρίστως, ἀπεκρίθη ὁ δικηγόρος, καὶ νὰ ἰδῇς ὅτι τόσα κάμνει καὶ ἡ συμβουλὴ ποῦ σοῦ ἔδωκα. Ὥστε εἴμεθα ἴσα κ' ἴσα.

⁂

— Ἀνάγκη νὰ διώξωμεν ὅλους τοὺς ὑπηρέ-

Digitized by Google

τας μας, ἔλεγεν ἀνήρ τις πρὸς τὴν σύζυγόν του.

— Τί τρέχει λοιπόν ;

— Δὲν θὰ τὸ πιστεύσῃς· πρὸ ὀλίγου ἐπέρασα ἀπ' τὸ μαγεργιὸ καὶ τί νομίζεις ὅτι ἤκουσα ; Δὲν θὰ τὸ πιστεύσῃς. . . . Χίλια δυὸ φοβερὰ πράγματα ἔλεγαν οἱ ἀχρεῖοι καὶ δι'ἐμὲ καὶ.... διὰ σέ !

— Καὶ λοιπόν ;

— Θὰ τοὺς διώξω παρευθύς.

— Μή, πρὸς Θεοῦ, τοὺς διώξῃς! Θὰ ὑπάγουν ἀλλοῦ νὰ ἐπαναλάβουν τὰς ἀτιμίας των. Προτιμῶ νὰ μείνουν καλλίτερα ἐδῶ μέσα, ἀναμεταξύ μας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οἱ Ἄγγλοι ἀγαπῶσι νὰ λέγωσιν ὅτι οὐδέποτε ὁ ἥλιος δύει ἐν τῷ βρεταννικῷ κράτει. Ἐφημερίς τις τῆς Φιλαδελφίας παρατηρεῖ ὅτι τὸ αὐτὸ δύνανται νὰ εἴπωσι καὶ οἱ βόρειοι Ἀμερικανοί. Καὶ ἀληθῶς τὸ ἔδαφος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καταλαμβάνει 197 μοίρας μήκους, τουτέστι 17 μοίρας πλέον τῆς ἡμιπεριφερείας τῆς γῆς. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ὁ ἥλιος δύει κατὰ τὸ ἄκρον τῆς Βεριγγείου θαλάσσης, ταὐτοχρόνως ἀνατέλλει καὶ καταυγάζει διὰ τῶν ἀκτίνων του τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ δάση τῆς Μαίνης. Ὥστε ἐν ᾧ ὁ τῶν Ἀλεουτίων νήσων κάτοικος ἁλιεὺς ἑτοιμάζεται νὰ ἀνασύρῃ τὸ πλοιάριόν του καταπαύων τὸ ἡμερήσιον ἔργον του, ὁ ὑλοτόμος τῆς Μαίνης ἀφυπνιζόμενος ὑπὸ τῆς ἠοῦς μεταδίδει μακρὰν διὰ τῆς ἠχοῦς τῶν δασῶν, τοὺς κτύπους τοῦ πελέκεως αὐτοῦ.

Ἐγένετο ἐπ' ἐσχάτων, γράφει ὁ «Παρνασσός,» εὐφυεστάτη ἐφαρμογὴ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐν τῇ θαλασσοπορίᾳ. Ὁ Ἄγγλος Ἐρρῖκος Seven κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ μαγνητικὴν πυξίδα διὰ τῆς ὁποίας ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου, εἰδοποιεῖται ἅμα τὸ πλοῖον παύσῃ ν' ἀκολουθῇ τὴν διαγεγραμμένην ὁδόν,διὰ τοῦ ἤχου κωδωνίσκου. Ἡ συσκευὴ περιέχεται ἐν μικρῷ κιβωτίῳ εὐμετακομίστῳ, τὸ ὁποῖον κατὰ γενικὸν κανόνα τίθεται ἐντὸς τοῦ δωματίου τοῦ πλοιάρχου. Πᾶσα παρέκκλισις πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ πρὸς τ' ἀριστερὰ θέτει τὸν κωδωνίσκον εἰς κίνησιν. Ὑποθετέον ὅτι ὁ πλοίαρχος καταλείπων τὴν γέφυραν τοῦ πλοίου ἔδωκε τὴν διαταγὴν ν' ἀκολουθήσωσι διεύθυνσίν τινα, θέτει δὲ τὸν δείκτην τοῦ ὀργάνου ὑπό τινα γωνίαν καὶ ἀντί, ὡς νῦν συμβαίνει, νὰ ἦνε ἠναγκασμένος νὰ προσέχῃ εἰς τὴν πυξίδα διὰ νὰ βεβαιοῦται ὅτι ἡ διαταγὴ αὐτοῦ ἐκτελεῖται, ἀναθέτει τὴν φροντίδα ταύτην εἰς τὸ νέον ὄργανον, ὅπερ ἠρεμεῖ ἐνόσῳ τὸ πλοῖον ἀκολουθεῖ τὴν παρ'αὐτοῦ ὑποδειχθεῖσαν διεύθυνσιν ἂν ὅμως τὸ πλοῖον παρεκκλίνῃ ταύτης, ὁ κωδωνίσκος τοῦ ὀργάνου ἄρχεται ἠχῶν καὶ δὲν παύει μέχρις ὅτου τὸ πλοῖον ἀναλάβῃ τὴν προτέραν αὐτοῦ διεύθυνσιν. Ὁ πλοίαρχος διὰ τοῦ ὀργάνου τούτου ἀπαλλάσσεται πολλῶν φροντίδων καὶ περιπλοκῶν καὶ ἀποφεύγει τοὺς σκοπέλους μετὰ μεγαλητέρας τῆς τέως ἀσφαλείας, οἱ δὲ κίνδυνοι ἐν γένει τῆς θαλασσοπορίας ἐλαττοῦνται σπουδαίως.

Ἡ πλουσία βιβλιοθήκη τοῦ Βίρμιγχαμ ἐγένετο, ὡς γνωστόν, πρό τινος, παρανάλωμα τοῦ πυρός. Ἡ καταστροφὴ αὕτη ἔπεισε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν Βοστῶνι τῆς Ἀμερικῆς βιβλιοθήκης νὰ εἰσαγάγῃ τὸ ἑξῆς μέτρον : Ἐγκατέστησε νυκτοφύλακα οὗ ἡ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ περιπολία εἶνε ὡρισμένη οὕτως, ὥστε νὰ διέρχηται ἐκ τῶν αὐτῶν μερῶν ἀνὰ ἡμίσειαν ὥραν. Δι' εὐφυοῦς δέ τινος μηχανισμοῦ, σημειοῦντος τὴν ἑκάστοτε διάβασιν αὐτοῦ, καθίσταται τὴν ὑστεραίαν εὐχερὴς ἡ ἐξέλεγξις τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀκριβείας τοῦ νυκτερινοῦ φρουροῦ.

Ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἀπεβίωσε κατ' αὐτὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ διάσημος μεταρρυθμιστὴς τοῦ ταχυδρομικοῦ συστήματος Ι. Ρ. Χίλλ. Ἐν ἔτει 1837 ἐδημοσίευσε τὸ πρῶτον αὐτοῦ φυλλάδιον περὶ τῶν ταχυδρομικῶν μεταρρυθμίσεων, δι' οὗ ἐπρότεινε νὰ ἐλαττωθῶσι τὰ ταχυδρομικὰ τέλη καὶ νὰ ὑπολογίζωνται, οὐχὶ πλέον ἀναλόγως τῶν ἀποστάσεων, ἀλλ'ἀναλόγως τοῦ βάρους τῆς ἐπιστολῆς. Βραδύτερον ὁ Χίλλ διωρίσθη διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων, ὅπως ὀργανώσῃ τὸ σύστημα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἐνέκρινε ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων· ἡ δὲ ἐπιτυχία ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε ἡ χώρα προσήνεγκεν αὐτῷ διὰ συνεισφορᾶς ἐθνικὴν ἀμοιβὴν ἐκ 13,860 λιρῶν στερλινῶν, ἑτέραν δ' ἀμοιβὴν ἐξ 20,000 λιρῶν ἐψήφισε τὸ κοινοβούλιον.

Ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσι 32 θέατρα, ἔχοντα 594 μουσικοὺς καὶ 3,290 ὑποκριτὰς καὶ ὑποκριτρίας, 72 ᾠδικὰ καφενεῖα, ἔχοντα 433 μουσικοὺς καὶ 509 ὑποκριτὰς καὶ ὑποκριτρίας καὶ 217 Μουσικοὺς συλλόγους ἀριθμοῦντας 10,102 μέλη.

Κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου ὑπῆρχον ἐν Γερμανίᾳ 3,000 εταιρίαι γυμναστικῆς (σωμασκίας, ξιφομασκίας καὶ σκοποβολῆς) ἀριθμοῦσαι ὑπὲρ τὰς 300,000 μελῶν. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὑπῆρχον ἐν Γαλλίᾳ 20 μόνον τοιαῦται ἑταιρίαι, ὧν τὰ μέλη ἀνήρχοντο εἰς 2,000!

Τὸ ἐμπόριον τῶν ἀγρίων θηρίων ἔλαβε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μεγάλας διαστάσεις, διεξάγεται δὲ κυρίως ὑπὸ δύο ἐμπορικῶν οἴκων, ἑνὸς ἀγγλικοῦ καὶ ἑνὸς γερμανικοῦ, οἵτινες φέρουσι τὰ ζῶντα αὐτῶν ἐμπορεύματα ἐξ Ἀφρικῆς, Ἀμερικῆς, Ἀσίας,Αὐστραλίας καὶ πωλοῦσιν αὐτὰ εἰς ζωολογικοὺς κήπους, θηριοτρόφους κλ. Αἱ τιμαὶ εἶναι λίαν διάφοροι ἀναλόγως τῆς καλλονῆς τῶν ζώων. Εἷς λέων τιμᾶται περίπου 2000 φράγκων, εἷς ἐλέφας ἰνδικὸς 3500—7500 φράγκων, εἷς ἐλέφας ἀφρικανικὸς 1500

Digitized by Google

φράγκων, μία τίγρις στικτὴ 7500, μία λεοπάρδαλις 5000 φράγκων, εἷς πάνθηρ μέλας 4500 φράγκων, μία ἄρκτος 200—650 φρ. Ὁ ῥινόκερως καὶ ὁ ἱπποπόταμος εἶναι τὰ βαρυτιμότερα τῶν ζώων καὶ τιμῶνται 10,000—25,000 φράγκων. Τῶν πιθήκων ἡ τιμὴ ποικίλει ἀπὸ 25 ἄχρι 250 φράγκων. Ἀλλ' οἱ ὀραγκουτάγκοι τιμῶνται πολλάκις 2500 φράγκων.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Σημεῖα τῶν καιρῶν», ἡ «Στοὰ» γράφει τὰ ἑπόμενα: Εἰς 40 ἀναφοράς, μεταξὺ τῶν 60 τῶν ἐπιδοθεισῶν ἐσχάτως εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ φοιτητῶν τῆς Νομικῆς, ὑπάρχει γεγραμμένη ἡ λέξις εἰσιτήριον, **εἰσητήριον**!

Οἱ ὑπάλληλοι τῆς Κτηματικῆς Τραπέζης τῶν Παρισίων οὐ μικρὸν ἐξεπλάγησαν πρό τινων ἡμερῶν διακρίναντες μεταξὺ τοῦ πλήθους, ὅπερ συνωθεῖτο περιμένον νὰ λάβῃ τὰς ὁμολογίας τοῦ νέου δημοτικοῦ δανείου τῶν Παρισίων τὸν πρόεδρον τῆς δημοκρατίας Γρεβύ. Ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς Τραπέζης Λεβέκ, μαθὼν τοῦτο, ἔσπευσε νὰ προσκαλέσῃ τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα τῆς Γαλλίας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ νὰ λάβῃ αὐτόσε τὰς ἀναλογούσας αὐτῷ ὁμολογίας καὶ τὸ περίσσευμα ἐκ τῆς προκαταβολῆς. Ἀλλ' ὁ Γρεβὺ ἀπεποιήθη τὴν προτίμησιν, εἰπὼν ὅτι εἰς τὸ δάνειον ὑπέγραψεν οὐχὶ ὡς πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ἀλλ' ὡς πολίτης καὶ ὅτι ἑπομένως ὤφειλε νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἃς οἱ λοιποὶ πολῖται διατυπώσεις. Πράγματι ὁ Γρεβὺ παρέμεινεν, ἄχρις οὗ ἦλθεν ἡ σειρά του. Ἐν γένει ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας ἐπιτηδεύει δημοκρατικὴν ἁπλότητα τρόπων. Ἐνῷ ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του πάντα τὰ ἀνάκτορα τῆς Γαλλίας, τὰς θερινὰς διακοπὰς διέρχεται ἐν τῷ ἁπλουστάτῳ πατρικῷ αὐτοῦ κτήματι, κειμένῳ ἐν τῷ νομῷ τοῦ Ἰούρα· μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας ἔστερξε νὰ ταχθῇ ἐκεῖ πλησίον φρουρὰ ἐκ 12 χωροφυλάκων πρὸς ἀτομικὴν αὐτοῦ ἀσφάλειαν.

Εἷς τῶν κατοίκων τῆς Φοινιξβὶλ, πόλεως ἐν Αὐστραλίᾳ, ἐπενόησεν εὐφυᾶ καὶ ἁπλουστάτην μέθοδον, δι' ἧς διδάσκει κανάρια νὰ ψάλλωσι διάφορα ᾄσματα. Κομίζει αὐτὰ εἰς οἰκίαν, ἐν ᾗ οὐδὲν ὑπάρχει ἄλλο πτηνόν· τίθησι δὲ τὸ κλωβίον ἐνώπιον κατόπτρου. Ὄπισθεν τοῦ κατόπτρου ὁτὲ μὲν ψάλλει αὐτὸς ἢ παίζει μουσικόν τι ὄργανον. Τὰ κανάρια ἀκούοντα τὴν μελῳδίαν, νομίζουσιν ὅτι τὰ ἐν τῷ κατόπτρῳ φαινόμενα κανάρια ψάλλουσι πραγματικῶς καὶ πειρῶνται νὰ τὰ μιμηθῶσι. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔμαθον νὰ ψάλλωσι διαφόρους ᾠδὰς τοῦ Βελλίνη, Δονιζέτη, Μαϋερβὲρ κλπ. Ὁ κάτοικος τῆς Φοινιξβὶλ μελετᾷ νὰ καταρτίσῃ χορὸν ἐξ ἑκατὸν καναρίων καὶ νὰ τὰ διδάξῃ διάφορα ᾄσματα ἐκ τῆς μουσικῆς τοῦ Βάγνερ.

Ἡ ναῦς Βέγα, ἣν εἶχεν ἐκπέμψει ἡ σουηδικὴ κυβέρνησις πρὸς ἔρευναν τῆς κατὰ τὸν βόρειον πόλον θαλασσίας ὁδοῦ, ἀφίχθη αἰσίως εἰς Ἰοκογάμαν τῆς Ἰαπωνίας ἀφοῦ διῆλθε μίαν ὅλην διετίαν ἐν ταῖς ἀρκτικαῖς χώραις καὶ ἔμεινε 264 ἡμέρας ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ πάγων. Ἐκ τοῦ πληρώματος οὐδεὶς ἀπέθανεν. Ὁ ἡγέτης τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκστρατείας Νορδενσκιὸλδ φρονεῖ ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἀφοῦ ἀποκτηθῇ ἡ δέουσα πεῖρα ἡ διὰ τοῦ Βεριγκείου πορθμοῦ ὁδὸς μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς θὰ ἦναι ἀσφαλὴς κα χρήσιμος εἰς τὴν ναυτιλίαν.

Κουρεύς τις ἐν Παρισίοις εἶχε πίθηκον, ὅστις διὰ τῶν ἀλλοκότων μορφασμῶν καὶ πανουργημάτων του διεσκέδαζε μεγάλως τοὺς εἰς τὸ κουρεῖον φοιτῶντας. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ κουρεὺς ἔπεσεν εἰς ὕπνον βαθὺν ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου του, μετά τινα δὲ χρόνον ἐξηγέρθη αἴφνης αἰσθανόμενος φρικτοὺς πόνους ἐν τῷ λαιμῷ. Πλησιάσας εἰς τὸ κάτοπτρον παρετήρησεν, ὅτι ἡ μὲν κόμη του ἦτο σχεδὸν κεκομμένη ὁ δὲ λαιμός του κατεξεσμένος καὶ αἱμάσσων. Ἐν μιᾷ γωνίᾳ τοῦ ἐργαστηρίου ἵστατο ὁ πίθηκος, βλέπων τὸν κύριόν του ἀσκαρδαμυκτεὶ καὶ μὲ ἀνοικτὸν στόμα. Ὁ καλὸς πίθηκος ἠθέλησε νὰ ἀσκήσῃ τὴν τέχνην τοῦ κουρέως ἐπὶ τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον τοῦ κυρίου του, ἀλλ' ἡ πρώτη ἀπόπειρα ἔληξεν οἰκτρῶς.

Κατὰ τοὺς ἐπ' ἐσχάτων γενομένους ὑπολογισμούς, ἡ χώρα, ἔνθα κατ' ἀναλογίαν, ἡ μακροβιότης εἶναι μείζων, εἶναι ἡ Ἑλλάς. Ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ 10,000 ψυχῶν ἀπαντῶνται 9 ἐννενηκοντούτεις, ἐνῷ ἀλλαχοῦ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ οἱ ἐννενηκοντούτεις εἶναι 7, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Δανίᾳ, 4 ὡς ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, 3 ὡς ἐν Γερμανίᾳ καὶ 2 ὡς ἐν Ἰσπανίᾳ.

Ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς ταχυδρομείοις εὑρέθησαν ἐφέτος 22,600 ἐπιστολαὶ οὐδεμίαν φέρουσαι ἐπιγραφήν!

Τὸ βαθύτατον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ φρεάτων εἶνε τὸ ἐν τοῖς ὀρυχείοις τοῦ Σπερεμβέργ, ἐν Πρωσσίᾳ, ἔχον βάθος χιλίων διακοσίων ἑβδομήκοντα ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρων. Δύο ἕτερα φρέατα ἀνθρακωρυχείων ἐν Βελγίῳ ἔχουσι βάθος 863 μέτρων. Ἐν Σαξωνίᾳ ἕτερον ἔχει 804 μέτρων. Τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φρεάτων τὸ μέγιστον εἶνε τὸ τῶν ἐν Οὐίγγαμ ἀνθρακωρυχείων ἔχον 745 μ., καὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἐν Ἁγίῳ Λουκᾷ 683 μ. Τὸ μεγαλήτερον τῶν ἐν Λαυρίῳ φρεάτων ἔχει βάθος 177 μ.

Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἶνε ἡ θυγάτηρ σου δεκαοκτὼ ἐτῶν; Δός την εἰς ἄνδρα πλουσιώτερόν της.

Εἶνε εἴκοσι ἐτῶν; Δός την εἰς ἄνδρα ἔχοντα περιουσίαν ἴσην πρὸς τὴν προῖκά της.

Εἶνε εἰκοσιὲξ ἐτῶν; Δός την χωρὶς νὰ κάμῃς πολλὰς δυσκολίας.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 195 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 23 Σεπτεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ Διοικητοῦ Βλοχοῦ καὶ Ζυγοῦ ἐν ἔτει 1832.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Αἱ ἐπαρχίαι Β λ ο χ ο ῦ καὶ Ζ υ γ ο ῦ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἀπετέλουν μέρος τοῦ Σ α ν τ ζ α κ ί ο υ τοῦ Κ ά ρ ε λ ι—τῆς κυρίως λεγομένης Α ἰ τ ω λ ί α ς καὶ Ἀ κ α ρ ν α ν ί α ς—(Βλ. Συλλογὴν Α. Ζ. Μάμουκα, τόμ. ΙΑ', σελ. 257, 259 καὶ 329.)

Ἐξ ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐπαρχιῶν ἀπεστάλησαν πληρεξούσιοι τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς Μεσολόγγιον κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1821 ἔτους καὶ συνειργάσθησαν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὸν διοργανισμὸν τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. (Αὐτόθι Α', σελ. 23). Μετὰ δὲ ταῦτα παρῆσαν τοιοῦτοι καὶ εἰς τὰς κατὰ καιρὸν συγκροτηθείσας Ἐθνικὰς Συνελεύσεις. Σημειούσθω δ' ὧδε ἐν παρόδῳ, καὶ ἁπλῆς περιεργίας χάριν, ὅτι, ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους—τῷ εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῆς ἐν Ἄστρει Β' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὑποβληθέντι—τὰ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Σ α ν ζ τ α κ ί ο υ ἐτήσια εἰσοδήματα τοῦ δημοσίου ἀνήρχοντο εἰς Γρ^α 581,150 (Αὐτόθι Β, σελ. 68, 110 καὶ Γ', σελ. 33-34.)

Τὸ εἰς τὸν τύπον τῆς παρατεθείσης σφραγῖδος κεχαραγμένον 1832 ἔτος, αἴρει πᾶσαν ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ σφραγὶς αὕτη ἐχαράχθη μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ ἀοιδίμου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ὀβελισθέντος ἐν πολλοῖς τοῦ συμβόλου τοῦ Φ ο ί ν ι κ ο ς, ἀντικατέστη τὸ τῆς Ἀ θ η ν ᾶ ς.

Ἐν Ἀθήναις, κατὰ Σεπτέμβριον 1879. Α. Ζ. Μ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[1]

Φίλτατέ μοι,

Παραπονεῖσαι ὅτι πρὸ πολλοῦ δὲν σοὶ ἔγραψα, καὶ τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι σκοπὸν εἶχον νὰ μὴ σοὶ γράψω διόλου· διότι δὲν ἠξεύρω πῶς σὺ ὀνομάζεις τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐγώ, καὶ μὴ πρὸς βάρος σου, τὸ λέγω ἄντικρυς κατάχρησιν ἐμπιστοσύνης, τὸ πρὸς πᾶσαν σύμβασιν, ἂν ὄχι γραπτήν, ἢ ἔστω καὶ προφορικήν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ὑπονοουμένην προσκροῦον, νὰ ῥίψῃς οὕτω τὰς ἐπιστολάς μου, αὐτοσχεδίους, ἀβασανίστους, ἀδιορθώτους, εἰς πάντας τοὺς ἀνέμους τῆς δημοσιότητος. Καὶ ἂν ἤξιζον τὸν κύφωνα, ἔπρεπε σὺ νὰ γίνῃς ὁ δήμιός των;

Ἐκ περισσοῦ δὲ σοὶ λέγω ὅτι πλὴν ταύτης εἶχον καὶ ἄλλην σιωπῆς αἰτίαν, ἧς καὶ πάλιν ἡ εὐθύνη κατὰ μέρος μέχρι σοῦ ἀναβαίνει. Ἰδοὺ πῶς. Μεσοῦντος τοῦ θέρους, οὐ μόνον κλείουσι πανεπιστήμεια καὶ βιβλιοθῆκαι καὶ ἀποδημοῦσιν οἱ καθηγηταί, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ὁπωσοῦν ἐπίσημοι θεωροῦσι σχεδὸν καθῆκόν των νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ Βερολῖνον· ὥστε καὶ ὅτε κατὰ τὸν μάϊον ἠρώτησά τινα τῶν γνωρίμων μου ποῦ θὰ διέλθῃ τὸ θέρος, «Εἰς τὴν ἐξοχήν, μοὶ εἶπε. Θέλω μοναξίαν εἰς ἀναψυχὴν ἐκ τῶν χειμερινῶν μου ἐργασιῶν.»—«Εἰς τίνα ἐξοχήν;» τὸν ἠρώτησα.—«Εἰς τὸ Βερολῖνον, μοὶ ἀπεκρίθη. Τὸ θέρος ἐγκαταλειπόμενον ὑπὸ τῶν κατοίκων του, γίνεται αὐτὸ μοναξία καὶ ἐξοχή.»

Ἅμα λοιπὸν ἦλθεν ὁ Ἰούνιος, διά τινας ὁ Ἰούλιος, εἰ καὶ ἔβρεχεν ἀδιακόπως καὶ κρουνηδόν, καὶ ἔπνεε μετ' ἀνενδότου ἐπιμονῆς παγερὸς ἀπὸ τῶν Οὐραλίων ὁ ἀπηλιώτης, αἱ ἐπισημότητες τοῦ Βερολίνου, πρὸς τὸ ἡμερολόγιον μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ θερμόμετρον ἀφορῶσαι, διεσπάρησαν πᾶσαι πρὸς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ. Ἀφ' οὗ λοιπόν, δημοσιεύσας τὰς ἐπιστολιμαίας συγγραφάς μου, μὲ κατέστησας εἶδος ἐπισημότητος καὶ ἐμέ, ἐνόμισα ὅτι «ὑποχρεοῖ ἡ εὐγένεια», καὶ μοὶ ἐπιβάλλει τὸ καθῆκον τοῦ νὰ ἐξέλθω καὶ ἐγὼ εἰς θερεινὴν περιοδίαν· τόσῳ δὲ μᾶλλον τοῦτο, καθ' ὅσον ἐπεθύμουν καὶ νὰ ἴδω τινὰ μέρη τῆς Γερμανίας, καὶ εἰς τὸ βαλάντιόν μου ᾐσθανόμην τι ἔκτακτον, περισσεύματά τινα ἐκ τῶν διδάκτρων ἃ ἔλειπον ἐπὶ τῶν διακοπῶν, καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν οἰκονομιῶν προερχόμενα.

Ἀ, ναί; Περιλείχεσαι ἤδη, καὶ περιμένεις ὁδοιπορικὰς περιγραφάς, ἵνα κάμῃς αὐτῶν ἠξεύρομεν ποίαν χρῆσιν. Θέλεις περιγραφὴν τῆς Γερμανίας; Εὐκολώτατον, φίλτατε. Ἄπελθε εἰς τοῦ Κ. Βιλβέργ, ἀγόρασον τριῶν ἢ τεσσάρων δραχμῶν ἕνα Βέδεκερ, καὶ ἔχεις ὅσας θέλεις περιγραφάς, ἀνωτέρας πάσης ἐπιστολῆς, εἴτε ἐμῆς εἴτε ἄλλου, καὶ μετάφραζε ἐξ αὐτῶν καὶ δημοσίευε, ἂν εὐαρεστῆσαι. Παρ' ἐμοῦ ὅμως

1. Ἴδε σελ. 513.

Digitized by Google

μὴ περιμένῃς νὰ σοὶ γίνω Παυσανίας τῆς Γερμανίας, ἐπαναλαμβάνων ὅσα μύριοι ἄλλοι εἶπον, καὶ λέγων αὐτὰ μυριοστῶς ἐκείνων ἀτελέστερα καὶ χειρότερα.

Ἀλλὰ θέλεις, μοὶ γράφεις, φιλικὰς κἂν ἐπιστολάς, καὶ μοὶ ὑπόσχεσαι... Ἐνθυμοῦμαι τὶ διϊσχυρίζεσο ὅτε ἤμην εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἀδέξιος ἡ πολιτικὴ ἡ εἰς ξένας ὑποσχέσεις ἐποικοδομοῦσα, καὶ μὴ προνοοῦσα αὐτὴ ὑπὲρ ἑαυτῆς. Μὴ θέλων λοιπὸν νὰ μὲ κατατάξῃς μετὰ τῶν ἀδεξίων, ὅσον καὶ ἂν δὲν εἶμαι πολιτικός, φιλικὰς ἐπιστολὰς μάλιστα, εἰμὶ πάντοτε πρόθυμος νὰ σοὶ ἀπευθύνω, τὰ ἴσα ἀπεκδεχόμενος, ἀλλὰ θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃς νὰ λάβω τὰ ἴδιά μου ἀσφαλιστικὰ μέτρα κατὰ πάσης ἐνδεχομένης καταχρήσεως ἐν τῷ μέλλοντι. Ταῦτα δ' εἰσὶν ὅτι θέλω σοὶ περιγράφει μετὰ πάσης ἀκριβείας πάντα τ' ἀφορῶντα τὴν διὰ σὲ καὶ τὴν φιλίαν σου πολύτιμον ὕπαρξίν μου, ποῦ κατέλυσα, τὶ ἐπλήρωσα, τὶ ἔφαγον, ποῦ καὶ πῶς ἐκοιμήθην, καὶ τὰ σπουδαῖα ταῦτα συμβάντα ἔχεις πλήρη ἄδειαν νὰ τὰ δημοσιεύῃς. Ὁ χάρτης εἶναι γνωστὸς διὰ τὴν ὑπομονήν του. Ἀρκεῖ καὶ ἀναγνώστας νὰ εὕρῃς ἔχοντας τὴν αὐτὴν ἀρετήν.

Καὶ ἵνα σοὶ δώσω μικρὸν δεῖγμα τῆς μεθόδου μου, ἄρχομαι ἀπ' αὐτοῦ τοῦ μέσου τῆς ὁδοιπορίας μου. Ἔφθασα λοιπὸν εἰς τὸ Βόρμς. Τί ἐστὶ Βόρμς, θὰ μ' ἐρωτήσῃς, καὶ σὲ παραπέμπω εὐθὺς εἰς τὸν Βέδεκερ. Σοὶ λέγω δὲ μόνον ὅτι ἔχει μεγίστην μητρόπολιν, περίπυστον διὰ τὴν ἀρχαιότητά της, καὶ σοὶ τὸ λέγω οὐχὶ ἐνδίδων ὡς πρὸς τὰς ἀρχάς μου καὶ χαλαρούμενος, ἀλλὰ διότι τὸ ἱστορικὸν τοῦτο προοίμιον εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὴν κατωτέρω, ἐμὲ αὐτὸν ἀφορῶσαν, ἀφήγησιν. Εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου μ' ἠρώτησεν ὁ σταθμάρχης ποῦ θέλω νὰ φέρωσι τὰ σκεύη μου, δηλαδὴ τὸν ἕνα καὶ μόνον μου σάκκον, καὶ νὰ μὲ ὁδηγήσωσιν. Ἐγὼ δ' ὅλως ξένος, καὶ οὐδὲν γινώσκων ἐκείνης τῆς πόλεως, εἶπον νὰ μὲ φέρωσιν εἰς τῶν ξενοδοχείων τὸ ὅ,τι ἄριστον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὅ,τι ἐγγύτατον εἰς τὴν μητρόπολιν, δι' ἣν καὶ μόνην εἶχον ἔλθει εἰς Βόρμς. Ἐζήτησα δὲ τὸ ὅ,τι ἄριστον τῶν ξενοδοχείων, ἀναλογισθεὶς ὅτι εἰς πόλιν ἥτις, ἂν ἐφυλλολόγησας ἤδη τὸν Βέδεκερ, εἶδες ὅτι εἶναι μικρά, ἡ ἐν αὐτῷ δαπάνη δὲν θὰ ἦτο σπουδαία, καὶ θὰ μοὶ ἐπέτρεπε καὶ ἐγὼ μίαν φορὰν νὰ καταλύσω ὡς ἐπισημότης. Ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς Βερολῖνον, ἠναγκάσθην νὰ παραγγείλω φορέματα, διότι ἐνταῦθα οὔτε τὸ κλῖμα οὔτε τὰ ἤθη παραδέχονται τοὺς γυμνοσοφιστάς, ὁ δ' ἐμὸς τρίβων εἶχε κατατριβῇ καὶ κατατρυθῇ ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας. Ὅταν ὅμως ἦλθεν ἡ ὥρα, παρέστη ὁ ῥάπτης μου καὶ μὲ ἠρώτησεν ἂν ὁ πανευγενέστατος εὐαρεστῆται νὰ πληρώσῃ τὸν λογαριασμόν του. Ὁ πανευγενέστατος ὅμως χρήματα δὲν εἶχε καὶ δὲν ἐπλήρωσε. Μετὰ ἕνα πάλιν μῆνα ἐπανῆλθεν ὁ ῥάπτης, καὶ μὲ ἠρώτησεν ἂν ὁ Κ. Βαρόνος εὐαρεστῆται νὰ ἐξοφλήσῃ τὰς ὀλίγας ἐκείνας μάρκας... Ὁ Βαρόνος ὅμως δὲν εἶχε περισσότερα χρήματα τοῦ πανευγενεστάτου, δι' ὃ μετὰ τέσσαρας ἄλλας ἑβδομάδας ἐπανῆλθεν ὁ ῥάπτης νὰ πληροφορηθῇ μήπως εἶναι εὐάρεστον εἰς τὸν Κ. Κόμητα νὰ πληρώσῃ... Τὴν φορὰν ταύτην κατ' ἐξαίρεσιν εἶχον χρήματα καὶ ἐπλήρωσα, διακόψας τὴν σειρὰν τῶν ἀλλεπαλλήλων προβιβασμῶν μου, ἥτις ἔτεινε νὰ κορυφωθῇ εἰς τὸν Πρίγκηπα. Ὅ,τι ἐστερήθην ὅμως τότε, ἐδυνάμην τώρα νὰ τὸ ἀπολαύσω, καὶ νὰ χαιρετηθῶ πρίγκηψ, ἂν κατέλυον εἰς τὸ πρώτιστον ξενοδοχεῖον τοῦ Βόρμς.

Ἀλλ' ὁ σταθμάρχης, μαθὼν τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἐκάλεσεν ἕνα τῶν σκευοφόρων τοῦ σταθμοῦ καὶ τῷ εἶπέ τι κατ' ἰδίαν· οὗτος δὲ λαβὼν τὴν πήραν μου, ἐπροπορεύθη. Καὶ μεταξὺ βαίνων, «ἄριστον κατάστημα, μοὶ εἶπεν, ἐν εἴδει συνδιαλέξεως. Ἔχει καλὸν οἶνον καὶ ἐξαίρετον ζῦθον». Αἱ λέξεις ὅμως αὗται δὲν μοὶ ἐφάνησαν καλὰ οἰωνιζόμεναι. «Ἀλλ' ἐγώ, τῷ ἀπεκρίθην, βέλτιστε, οὔτε οἶνον πίνω, ἀλλ' οὔτε ζῦθον. Ὅ,τι θέλω, εἶναι εὐπρεπὲς ξενοδοχεῖον, ὅπου καλῶς νὰ τρώγωσι καὶ καλῶς νὰ κοιμῶνται οἱ ξένοι». — «Ἄριστον κατάστημα, μοὶ ἀπήντησε. Θὰ εὐχαριστηθῆτε». Ἀφ' οὗ ὀλίγον ἀκόμη ἐπροχωρήσαμεν, ἔξαλλος ἐγενόμην ὅτε τὸν εἶδον εἰσελθόντα εἰς τὴν αὐλὴν πενιχροῦ τινος οἴκου, ὅπου χυδαῖοι εἰς ῥυπαρὰς τραπέζας περικαθήμενοι, ἐνεφοροῦντο ζύθου. «Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι καπηλεῖον, ἄθλιε, ὅπου μ' ἔφερες», ἀνέκραξα πλήρης ὀργῆς.—Ἄριστον κατάστημα, μοὶ ἀπήντησεν ἀποθέτων τὸν σάκκον μου. Πολὺ θὰ εὐχαριστηθῆτε». Ἐγὼ δέ, ἐπειδὴ οὔτε Γερμανικὰ ἱκανὰ ἤξευρω ὥστε νὰ παρατείνω τὴν φιλονεικίαν, οὔτε ἐγνώριζον ἂν ἀληθῶς δὲν ἦτο τοῦτο ἐν Βόρμς τὸ ἄριστον τῶν καταστημάτων, οὔτε ἤθελον προσέτι νὰ προσβάλω καὶ τὸν ἐπελθόντα οἰκοδεσπότην, κακολογῶν τὸ ξενοδοχεῖόν του, ὑπέκυψα εἰς τὴν τύχην μου, ἐπλήρωσα τὸν ὁδηγόν μου, καὶ ἀνέβαλον εἰς καλητέραν περίστασιν νὰ περιβληθῶ τὸν τίτλον τοῦ πρίγκηπος. Ὅταν ὅμως εἰσῆλθον εἰς τὸ δοθέν μοι δωμάτιον, τὸ πρᾶγμα μοὶ ἐφάνη ἀφόρητον, καὶ ἀμέσως πάλιν ἐξῆλθον ἵνα ἴδω ἄν τι κατοικητότερον δὲν εὑρίσκω. Στρέψας ὅμως τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἀνώφλιον τῆς ἐξώθυρας, εἶδον ἐν αὐτῷ λίθον ἐπιγεγραμμένον, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἔλεγε Λατινικοῖς γράμμασιν ὅτι ἡ οἰκία ἐκτίσθη τῷ 1574 ὡς Conventum προσηρτημένον εἰς τὴν Μητρόπολιν. Τοῦτο πάραυτα μ' ἐξιλέωσε, καὶ ἀπεφάσισα οἷα δήποτε τράπεζα καὶ κλίνη καὶ ἂν μὲ περιέμενον, νὰ διανυκτερεύσω εἰς τὸ σεβάσμιον τοῦτο καὶ ἱερᾶς καταγωγῆς καπηλεῖον.

Καθ' ὃ λοιπὸν παρεδέχθην σύστημα ἀλληλογραφίας, σοὶ μεταδίδω τὴν σπουδαίαν ἀγγελίαν,

ἣν δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ σπεύσῃς νὰ παραδώσῃς εἰς τὴν δημοσιότητα, ὅτι τὴν ἑσπέραν καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην οὔτε ἔφαγον οὔτε ἐκοιμήθην. Εἰς τὴν πόλιν ὅμως, ἣν περιῆλθον, συνέδεσα γνωριμίαν μεθ' ἑνὸς τῶν ἐπισημοτέρων πολιτῶν, εἰς δν, ἐκπληττόμενον διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς κατοικίας μου, διηγήθην ὅτι μ' ἔπεμψεν ἐκεῖ ὁ σταθμάρχης.«Ὁ σταθμάρχης, ἀνεφώνησεν ...Ὢ! ἐξαίρετον! Εἶναι ὁ πατὴρ τῆς οἰκοδεσποίνης τοῦ καπηλείου σου.» Τοῦτο ἐξήγει τὴν μυστικὴν παραγγελίαν τοῦ σταθμάρχου πρὸς τὸν σκευοφόρον, καὶ τοὺς ἐπανειλημμένους τούτου διϊσχυρισμοὺς ὅτι εἶναι ἄριστον τὸ κατάστημα. Τοῦτο δὲ μοὶ συνέβη, οὐχὶ εἰς σπήλαιόν τι λῃστῶν ἢ εἴς τινα τῶν Ἀπενίνων φάραγγα, ἀλλ' ἐν μέσῳ Βόρμς, εἰς ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Μαγεντίας καὶ βολὴν λίθου ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, εἰς χώρας καθ' ἃς ἰσχύουσιν οἱ Πρωσσικοὶ νόμοι, καὶ αὐτοὶ οἱ κατὰ τῶν κοινωνιστῶν, κατὰ πᾶσαν αὐτῶν τὴν αὐστηρότητα.

Ἐν τούτοις ἀφ' οὗ σ' ἔφερα εἰς τὸ Βόρμς, θὰ μὲ ἀκολουθήσῃς καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Μικρὸν κοράσιον 12 ἢ 13 ἐτῶν μᾶς (δηλαδὴ ἐμὲ καὶ τοὺς συνοδοιπόρους μου) περιήγαγεν εἰς αὐτήν, μᾶς ἔδειξε τὰ πάντα, καὶ μετὰ φωνῆς καὶ εὐγλωττίας ὁμοίας πρὸς τὴν τῶν σημερινῶν Κικερόνων τῆς Ἰταλίας μᾶς ἐξήγει ἓν ἕκαστον,καὶ μᾶς ὠνόμαζε τοὺς ἱδρυτὰς καὶ τοὺς ἀφιερωτάς, καὶ τοὺς ἱππότας καὶ τοὺς αὐτοκράτορας, καὶ τὰς ἐποχὰς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου των, μετ' ἀκριβείας ἥτις κατήσχυνε τὴν ἀμάθειάν μου. Ἐνθυμοῦμαι δ' ὀλίγιστα ἐξ ὅσων μᾶς εἶπε, καὶ σὺ ἠξεύρεις ποῦ θὰ τ' ἀναγνώσῃς. Ἀρκεῖ δὲ νὰ σ' εἰπῶ τὸ γενικὸν ἐξαγόμενον, ὅτι ἡ ἀπέραντος ἐκκλησία θεωρεῖται οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ κορασίου ἐκείνου, ἀλλ' ἐν γένει ἐν Γερμανίᾳ, ὡς ἓν τῶν ἀρχαιοτάτων χριστιανικῶν ἱδρυμάτων τῆς χώρας ταύτης. Εἵλκυσε δὲ τὴν προσοχήν μου ὁ ἐπίσημος πολίτης ὃν προεμνημόνευσα εἰς τὸ ὅτι ἔχει πάσας πανταχοῦ τὰς ἀψῖδας, καὶ εἰς τὰ παράθυρα καὶ εἰς τὰς θύρας, κυκλοτερεῖς, καὶ ὅτι πᾶς αὐτοῦ ὁ ῥυθμὸς ἐστὶν ὁ Ῥωμανικός, μεταποίησις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ. Παρετήρησα δὲ τὰς θυρίδας τῶν ὀγγωδῶν πύργων καὶ ἄλλων μερῶν τῆς οἰκοδομῆς, ὅτι εἰσὶν ἀνὰ τρεῖς παρ' ἀλλήλαις, στεναὶ καὶ μακραί, εἰς ἡμικύκλιον ἀπολήγουσαι,καὶ ἐντελῶς ὅμοιαι πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιδίων ἃς ἀπαντῶμεν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος· ὥστε ἐπ' αὐτοῦ τοῦ οἰκοδομήματος ἐστί, καθ' ὅσον ἐγὼ δύναμαι νὰ κρίνω, προφανεστάτη ἡ ἄμεσος ἐπιῤῥοὴ τῆς Βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς· οὐχ ἧττον ὅμως εἶδον, καὶ ἔδειξα εἰς τὸν σύντροφόν μου τινὰ μέρη ἔχοντα τὸ ὀξύτμητον Γοτθικὸν τόξον·ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν, ὡς μοὶ ἐξήγησε, προσθῆκαι μεταγενέστεραι.

Τὴν δ' ἐπαύριον εἰς τὰς ἓξ τὸ πρωΐ,—διότι ἠξεύρεις, ὅτι δὲν ἐκοιμήθην,—ἤμην εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ παρέμεινα ἐκεῖ κατὰ πᾶσαν τὴν διάρκειαν τῆς καθολικῆς ἱεροτελεστίας. Ἡ μητρόπολις εἶναι τῷ ὄντι καθολική· διότι, ὅτε μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς διαμαρτυρήσεως διενεμήθησαν εἰς τὰ δύω θρησκεύματα αἱ ἐκκλησίαι τῆς πόλεως ταύτης εἰς ἣν εἶχε μονάσει ὁ Λούθηρος, ἡ πρωτίστη αὕτη τῶν ἐκκλησιῶν παρέμεινεν εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτῆς κατόχους, καίτοι πολὺ ὀλιγοπληθεστέρους.

Τὸ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ἐπισκευάζεται ἤδη ἐπιμελῶς. Καθήμενος δ' ἐπὶ ὥραν ὁλόκληρον ἐφ' ἑνὸς τῶν ἑδωλίων, περιέφερον τὰ βλέμματα πέριξ, καὶ παρετήρουν λεπτομερῶς πάντα τὰ μέρη τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐκεῖ δ' ἀφ' ἑνὸς μέρους, ἐπὶ τοῦ ἐξεσμένου τοίχου, μοὶ ἐφάνη ὅτι διέκρινα ὡς γραμμάς τινας κεχρωματισμένας, καὶ καθ' ὅσον εἰς αὐτὰς προσῆλουν τὴν προσοχήν μου, τὰς ἔβλεπον νὰ λαμβάνωσι σχήματα καὶ ν' ἀποτελῶσι μορφάς, καὶ μέχρι τέλους ἀνεγνώρισα εἰς αὐτὰς σχεδὸν ἐξηλειμμένα ἁγιογραφικὰ συμπλέγματα, ἀλλὰ κατά τε τὸν ῥυθμόν, καὶ κατὰ τὴν ἀναβολὴν καὶ κατὰ τὴν πᾶσαν διάθεσιν ἐντελῶς ὅμοια πρὸς τὰς ἡμετέρας εἰκόνας, ὥστε πιθανώτατον μοὶ φαίνεται ὅτι Βυζαντίου χεὶρ ἐκόσμησε τὴν ἐκκλησίαν ταύτην κατὰ τοὺς χρόνους ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐδάνειζε τὴν τέχνην του εἰς τὴν βάρβαρον ἔτι τότε Εὐρώπην. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν δὲ ταύτην ἠνίχνευσα ἐπιμελέστερον πάντας τοὺς τοίχους τῆς οἰκοδομῆς, καὶ εἰς τρία ἕτερα μέρη ἀνεῦρον ὅμοια ἴχνη, μείζονα μάλιστα τῶν πρώτων καὶ καταφανέστερα. Ὁ γνώριμός μου ὅμως ἐκ Βόρμς, εἰς ὃν ἔσπευσα νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῶν, καίτοι πολλὰς ἔχων γνώσεις τῆς Γερμανικῆς ἀρχαιολογίας, ἠγνόει ὅμως ἐντελῶς, καὶ ἠρνεῖτο μάλιστα τὴν ὕπαρξιν ἴχνους ἀρχαίων γραφῶν ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς μητροπόλεως, μέχρις οὗ τὸν ἔφερον ἐκεῖ καὶ τῷ τὰς ἔδειξα, λαβὼν τὴν ὑπόσχεσίν του ὅτι θὰ λάβῃ πρόνοιαν νὰ προστατεύσῃ κατὰ τῶν ξεόντων τοὺς τοίχους ἐπισκευαστῶν τὰ σοβαρὰ καὶ περίεργα ταῦτα λείψανα ἀπωτάτου παρελθόντος.

Μέχρι δὲ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ σιδηροδρόμου ἔχων ἀκόμη ὥρας τινάς, περιῆλθον τὴν πόλιν, καὶ εἶδον ἐν αὐτῇ ξενοδοχεῖα κινήσαντα τὸν φθόνον ἐμοῦ τοῦ αἰχμαλώτου τοῦ ταπεινοῦ Couvent, καὶ εἶδον καὶ ἄλλας παναρχαίας ἐκκλησίας, περὶ ὧν δὲν σοὶ γράφω, καὶ ἐν ἄλλαις τὴν ἀρχαίαν συναγωγήν. Ἡ ἐντολὴ ἡ δοθεῖσα τοῖς Ἰουδαίοις «Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ κληρονομήσατε τὴν γῆν», ἐξεπληρώθη θαυμασίως, —ἐρώτησον τοὺς Ῥουμούνους—, καὶ μάλιστα ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου πᾶσα σχεδὸν πόλις ἔχει τὴν συναγωγήν της καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν συνοικίαν της, καὶ εἰς πάσας τὰς ἄλλας συνοικίας τὰς ἐπιφανεστάτας οἰκίας ἀνηκούσας εἰς Ἰουδαίους.

Ἐν Βόρμς, πλὴν τῆς ἀρχαίας ὑπάρχει καὶ νέα

Digitized by Google

συναγωγή. Ἠρώτησα δὲ γέροντά τινα Ἑβραῖον ὅστις μὲ παρηκολούθει, (ἴσως διότι εἶδε τὸν πῖλον μου παλαιὸν καὶ ἤλπιζε νὰ μοὶ τὸν ἀγοράσῃ ἀντί τινων λεπτῶν) πότε ἐκτίσθη ὁ ἀρχαιότερος τῶν ναῶν των, ὅστις ἀληθῶς ἐφαίνετο ἀρχαιότατος.

— Ἐκτίσθη, μοὶ εἶπε τόσα (δὲν ἐνθυμοῦμαι πόσα) ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

— *Πρό*;... Θέλεις νὰ εἴπῃς *μετά*, βεβαίως.

— Ὄχι, θέλω νὰ εἰπῶ *πρό*, διότι ἡμεῖς οἱ Ἰουδαῖοι τοῦ Βόρμς ἤλθομεν ἐνταῦθα ὅτε ὁ Τίτος ἐκυρίευσε τὴν Ἱερουσαλήμ.

Μετ' ἐκπλήξεως ἀνέβλεψα τότε πρὸς τὸν ὁδηγόν μου ἐκεῖνον, καὶ ἐσχατόγηρως κυφὸς καὶ κατεσκληκὼς ὡς ἦν, μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν ἦν αὐτὸς ὁ περιπλανώμενος, ἢ ὡς οἱ Γερμανοὶ λέγουσιν, ὁ αἰώνιος Ἰουδαῖος, ὅστις μοὶ ὡμίλει ἂν καὶ ἐκεῖνος ἦτο μεταγενέστερος, διότι ἤκμαζε μόνον ἐπὶ Χριστοῦ.

Ἐπληροφορήθην δὲ μετὰ ταῦτα ὅτι τοιαύτη ἐστὶν ἡ περὶ ἑαυτῶν πεποίθησις πάντων τῶν Ἰουδαίων τοῦ Βόρμς, καὶ αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῆς ἰδίας πόλεως.

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1879. Ξ.

ΣΚΗΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΗΘΩΝ

Η ΠΡΩΪΑ ΕΝΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

[Πρόσωπα: Ὁ ὑπουργός. Εἷς τῶν συναδέλφων του. Ὁ Γενικὸς γραμματεύς. Εἷς ἐξ ἀπορρήτων ὑπάλληλος. Εἷς βουλευτής. Εἷς νομάρχης. Εἷς κλητήρ.—Ἡ σκηνὴ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ γραφείῳ τοῦ ὑπουργοῦ].

ΣΚΗΝΗ Α'

Ὁ *ὑπάλληλος* καὶ ὁ *κλητὴρ* (τακτοποιῶν ἔγγραφά τινα).

Ὑπάλληλος. Ἐκτύπησαν δέκα καὶ ὁ ὑπουργὸς δὲν ἐφάνη ἀκόμη.

Κλητήρ. Ἐπέστρεψε πολὺ ἀργὰ χθὲς τὴν νύκτα· ἔμεινεν ὡς τὸ πρωῒ εἰς τὸν χορὸν τοῦ πρέσβεως τῆς Ῥωσσίας.

Ὑπάλληλος. Ποτὲ δὲν τὸν ἀφίνουν ἥσυχον· κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χορούς.

ΣΚΗΝΗ Β'

(Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ ὑπουργός).

Ὑπουργὸς (πρὸς τὸν κλητῆρα). Μὴ ἀφήσῃς κανένα νὰ εἰσέλθῃ σήμερον. Εἶμαι καταφορτωμένος ἀπὸ δουλειάν. (Ὁ κλητὴρ ἀποσύρεται)

Ὑπάλληλος. Ἡ τράπεζά σας, κύριε ὑπουργέ, εἶνε ἐστρωμένη ἔγγραφα κατεπείγοντα. Οἱ τμηματάρχαι δὲν κατώρθωσαν νὰ σᾶς ἰδοῦν πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος, παραπονοῦνται διὰ τὴν ἐπισώρευσιν πολλῶν ὑποθέσεων καὶ ζητοῦσιν ὡς χάριν νὰ συνεργασθῶσιν ὀλίγας στιγμὰς μεθ' ὑμῶν.

Ὑπουργός. Αἴ! πολὺ ἀνυπόμονοι εἶνε οἱ κύριοι οὗτοι. Ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα. Τί λέγουν αἱ σημεριναὶ ἐφημερίδες;

Ὑπάλληλος. Πάντοτε ἡ αὐτὴ περίπου γλῶσσα· ὕβρεις κατὰ τοῦ ὑπουργείου.

Ὑπουργός. Ὅπως συνήθως· ἀλλ' ὁ *Ἐθνοφύλαξ* λέγει τίποτε περὶ τῆς χθεσινῆς μου ἀγορεύσεως;

Ὑπάλληλος. Οὔτε γρύ.

Ὑπουργός. Ἡ ἐκ προθέσεως αὕτη σιγὴ εἶνε προϊὸν πλεκτάνης τινός, ἀλλὰ θὰ τὴν ἀνακαλύψω. Ἐκτὸς τούτου ἀναφέρουσιν ἰδιαίτερόν τι περὶ τοῦ ὑπουργείου αἱ ἐφημερίδες;

Ὑπάλληλος. Ἡ *Παλιγγενεσία* ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Κου Γεν. γραμματέως· τὸ *Ἐθνικὸν πνεῦμα* τὸν ὑπερασπίζει μετὰ πικρίας.

Ὑπουργός. Ἀδεξία ὑπεράσπισις. Θὰ καταντήσουν νὰ μᾶς φέρουν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὸν ἀντικαταστήσωμεν καὶ νὰ τὰ χαλάσωμεν ἀμετακλήτως μὲ τὸ κόμμα του· καὶ ἀφοῦ αὐτοὶ μᾶς ἐξαναγκάζουν εἰς τοῦτο θὰ μᾶς λέγουν ἔπειτα ἀσυμβιβάστους, ἀποκλειστικούς. Καὶ ποίας ἐργασίας ἔχομεν σήμερον;

Ὑπάλληλος. Ἀνάγκη νὰ καλέσητε τὸν Γεν. γραμματέα καὶ τοὺς τμηματάρχας, διότι ἐπεσωρεύθη πολλὴ ἐργασία.

Ὑπουργός. Τῷ ὄντι. Ἀμέσως θὰ περαιώσω ὅλας τὰς μετ' αὐτῶν ἐργασίας· μέχρι τῆς μεσημβρίας μήτε μία κἂν ὑπόθεσις θὰ μείνῃ ἐκκρεμής.

Ὑπάλληλος. Μὴ λησμονήσητε, ὅτι εἰς τὴν μίαν ἔχετε ὑπουργικὸν συμβούλιον. Μετὰ τὸ συμβούλιον συνεδρίασις τῆς Βουλῆς καὶ ἀνάγνωσις δύο ἀναφορῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας σας. Ἔβαλα μεταξὺ τῶν ἐγγράφων σας σημειώσεις τινάς, αἵτινες θέλουν σᾶς εὐκολύνει νὰ συζητήσητε τὰ ἐξ αὐτῶν πηγάζοντα ζητήματα· κατόπιν πρώτη ἀνάγνωσις τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀποξηράνσεως τῆς λίμνης...

Ὑπουργός. Δὲν θὰ εἶμαι παρὼν κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου τούτου. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου βλέπεις ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, προτιμῶντες νὰ τὴν βλέπωσι τὴν λίμνην παρὰ μεταποιημένην εἰς εὐφορωτάτους ἀγρούς· ἐγὼ δὲ δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ τοὺς δυσαρεστήσω, διότι δὲν λησμονῶ ὅτι θὰ ἔλθουν πάλιν ἐκλογαί, καὶ θὰ ἔχω ἀνάγκην τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν.

Ὑπάλληλος. Ἀπόψε πρέπει νὰ ὑπάγητε καὶ εἰς τὸ θέατρον, διότι θὰ εἶνε καὶ ὁ βασιλεύς, καὶ εἰξεύρετε...

Ὑπουργός. Ἰδοὺ ἡμέρα πλήρης ἐνασχολήσεων· ἂς ὁμιλήσωμεν ὅμως περὶ σπουδαιοτέρων ὑποθέσεων, καθότι ἡ ὥρα παρέρχεται... Εἴσθε χθὲς τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ Σολώνειον;

Ὑπάλληλος. Ἤμουν καὶ ἤκουσα πολλὰ κατὰ τοῦ ὑπουργείου. Θύελλα προμηνύεται· πολλοὶ βουλευταί, φίλοι σας νομιζόμενοι, δὲν ὡμίλουν γλῶσσαν εὐχάριστον.

Ὑπουργός. Καθαρὰ ἀγυρτία. Ἰδικοί μας θὰ ἦνε ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς ψηφοφορίας.

Ὑπάλληλος. Ἴσως.

Ὑπουργός. Ἀλλὰ τί ἠκούσατε;

Digitized by Google

Ὑπάλληλος. Ὁ Α. ἔλεγεν, ὅτι οἱ ὑπουργοὶ κατέστησαν ἀπροσπέλαστοι ἀφότου ἐπίστευσαν ὅτι ἔχουν τὴν πλειονοψηφίαν ἀσφαλῆ.

Ὑπουργός. Ἀσφαλεστάτη τῷ ὄντι πλειονοψηφία! Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὄρεξιν τοῦ μέν, ἀπὸ τὴν χαμέρπειαν τοῦ δέ, ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν ὅλων!

Ὑπάλληλος. Ὁ Β. παραπονεῖται διὰ τὰς κατ' εὔνοιαν διδομένας θέσεις.

Ὑπουργός. Εἶνε θυμωμένος διότι δὲν διωρίσαμεν ἔπαρχον τὸν κακοήθη γαμβρόν του... καὶ διότι δὲν προβιβάσαμεν τὸν ἀνεψιόν του, ὅστις εἶνε ὁ μωρότερος καὶ ἐπομένως ὁ ἀρχαιότερος ὅλων τῶν ἀντεισαγγελέων τοῦ Κράτους. Ἐν τούτοις πρέπει νὰ κάμωμεν κἄτι τι καὶ δι' αὐτόν.

Ὑπάλληλος. Ὁ Γ. ὡμίλει ἐναντίον σας...

Ὑπουργός. Διότι ἠρνήθην νὰ παρακαλέσω τὸν κεντρικὸν ταμίαν νὰ τῷ πληρώσῃ τὸν μισθὸν τοῦ δεκεμβρίου, ἐνῷ εὑρισκόμεθα εἰς τὸν σεπτέμβριον!

Ὑπάλληλος. Ὅλαι αἱ ἐφημερίδες πομποδῶς ἀναγγέλλουν τὴν ἔλευσιν τοῦ κ. Δ.

Ὑπουργός. Δὲν παραξενεύομαι διὰ τοῦτο· ὁ κ. Δ ὁσάκις ἀναχωρεῖ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁσάκις ἐπιστρέφει φροντίζει νὰ καταχωρίζεται τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονὸς εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας.

Ὑπάλληλος. Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ἀντιπολιτευόμενός τις δημοσιογράφος μὲ ἔκαμε πολλὰ *κοπλιμέντα*.

Ὑπουργός. Ποῖος;

Ὑπάλληλος. Μαντεύσατέ τον.

Ὑπουργός. (Γελῶν) Γνωρίζω κἄποιον...

Ὑπάλληλος. Εἶνε ὁ Ε.

Ὑπουργός. Τὸν ἐμάντευσα. Αἱ ἀπαιτήσεις του τοὐλάχιστον εἶνε μικραί. Χθὲς μὲ παρεκάλεσε νὰ διατηρήσω εἰς τὴν θέσιν του τὸν ὑπαστυνόμον**, κατὰ τοῦ ὁποίου πολλαὶ καταγγελίαι ἐγένοντο ἐπὶ καταχρήσει.

ΣΚΗΝΗ Γ'

[Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ Γεν. Γραμματεύς].

Γεν. Γραμματεύς. Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε Ὑπουργέ, ἂν διακόπτω τὴν συνομιλίαν σας, ἀλλ' ἔχω ἀνάγκην ὑπογραφῶν διὰ πλῆθος σπουδαιοτάτων ὑποθέσεων, αἵτινες εἶνε ἀνεπίδεκτοι ἀναβολῆς.

Ὑπουργός. Περιμείνατε μίαν στιγμήν, ἀγαπητέ· ἐντὸς ὀλίγου εἶμαι ἰδικός σας. Τόρα ὁμιλοῦμεν περὶ πραγμάτων σπουδαιοτάτων καὶ ἀνεπιδέκτων ἐπίσης ἀναβολῆς. (Ὁ Γ. Γραμματεὺς ἐξέρχεται). Μήπως... [Ἀνοίγει ἡ θύρα τοῦ δωματίου καὶ ὁ κλητὴρ προβάλλει τὴν κεφαλήν].

Κλητήρ. Ὁ κ. Ζ, κύριε Ὑπουργέ, ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ· ἐπιμένει πολὺ εἰς τοῦτο.

Ὑπουργός. Ἀδύνατον, εἰπέ του ὅτι λυποῦμαι μεγάλως, ἀλλὰ δὲν ἔχω οὐδὲ στιγμὴν εἰς τὴν διάθεσίν μου, θὰ τὸν ἴδω σήμερον εἰς τὰς δύω εἰς τὸν περίβολον τῆς Βουλῆς. (Ὁ κλητὴρ ἐξέρχεται). Μήπως ἀνεκαλύψατε τὸν λόγον δι' ὃν ὁ βουλευτὴς Η ἀπαιτεῖ νὰ παύσω τὸν πρό τινων μηνῶν τῇ συστάσει αὐτοῦ διορισθέντα ἔπαρχον Θ;

Ὑπάλληλος. Τὸν ἀνεκάλυψα, προτιμῶ ὅμως νὰ μὴ τὸν εἴπω, διότι μοὶ φαίνεται πολὺ αἰσχρός.

Ὑπουργός. Ἐπιθυμῶ νὰ τὸν γνωρίζω.

Ὑπάλληλος. Ὅπως καλῶς ἐπληροφορήθην ὁ κ. Η διώρισε τὸν Θ καὶ ὑπεσχέθη νὰ τὸν προστατεύῃ ἐν θεμιτοῖς καὶ ἀθεμίτοις ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τῷ ἀποδίδῃ οὗτος ὀγδοήκοντα δραχμὰς κατὰ μῆνα! Ὁ ταλαίπωρος Θ ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐξεπλήρωσε τὴν αἰσχρὰν συμφωνίαν, μετὰ παρέλευσιν ὅμως αὐτῶν ἐγνωστοποίησε τῷ κ. Η ὅτι τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξακολουθήσῃ πληρόνων τὸ ποσὸν τοῦτο, διότι δὲν δύναται νὰ ζήσῃ, αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του, μὲ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ μικροῦ του μισθοῦ.

Ὑπουργός. Τί κακοήθης ἄνθρωπος! Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μὲ κατεζάλισε νὰ δώσω ἓν εἰσιτήριον δωρεὰν μέχρι Παρισίων εἴς τινα ἔμπορον, ἐνῷ κάλλιστα ἐγνώριζεν ὅτι καὶ τοῦ προσεχοῦς ἔτους τὰ εἰσιτήρια διετέθησαν ἅπαντα. Τίς οἶδεν ὁποίας συμφωνίας εἶχε κάμει μὲ τὸν δῆθεν προστατευόμενόν του! [Εἰσέρχεται ἐκ νέου ὁ κλητήρ].

Ὑπουργός. Πάλιν!... δὲν εἶχον ἀπαγορεύσει;...

Κλητήρ. Ἀλλ' εἶνε ὁ βουλευτὴς Ι, ὅστις λέγει ὅτι εἶνε πάντοτε δεκτὸς ἅμα ἐμφανισθῇ.

Ὑπουργός. Ἂς εἰσέλθῃ. (Ὁ κλητὴρ ἐξέρχεται). Τί ὀχληρὸς ἄνθρωπος! θὰ μὲ κάμῃ καὶ αὐτὸς νὰ χάσω μίαν ὥραν (Πρὸς τὸν ὑπάλληλον ἀπερχόμενον) Στείλατέ μου μετ' ὀλίγον τὸν Γ. γραμματέα, ἴσως μὲ ἀπαλλάξει ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ βουλευτοῦ.

ΣΚΗΝΗ Δ'

[Ὁ Ὑπουργὸς καὶ ὁ βουλευτής].

Βουλευτής. Σᾶς ἐνοχλῶ, φίλτατε ὑπουργέ.

Ὑπουργός. Τοὐναντίον· χαίρω ὅτι σᾶς βλέπω· καὶ ἡ κυρία σας; σκοπεύω νὰ ὑπάγω σήμερον νὰ τῇ προσφέρω τὰ σεβάσματά μου· ἐλπίζω ὅτι ὑγιαίνει.

Βουλευτής. Σᾶς εὐχαριστῶ· εἶνε ἐξαίρετα. Ἠξεύρετε, ὅτι εἶμαι ὅλως εὐθυμία καὶ χαρὰ ἐρχόμενος νὰ σᾶς ἴδω σήμερον;

Ὑπουργός. Ἀληθινά! Τόσον τὸ καλλίτερον. Ἡ εὐδιαθεσία σας αὐτὴ εἶνε δι' ἐμὲ κολακευτική.

Βουλευτής. Μαντεύσατε πόθεν προέρχεται;

Ὑπουργός. Ἀγνοῶ, μὰ τὴν ἀλήθειαν.

Βουλευτής. Αἵ! φίλτατε ὑπουργέ, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἔχω τίποτε νὰ σᾶς ζητήσω· ὑπάρχουν βουλευταί, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ πλησιάσουν ὑπουργὸν χωρὶς νὰ τοῦ τείνουν τρόπον τινὰ χεῖρα ἐπαίτου· τὸ ἔλεγα προχθὲς εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας. Ἡ ὑπουργικότης μου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπο-

Digitized by Google

πτος, καθότι εἶνε ἀφιλοκερδής. Ὁ ὑπουργὸς συνωμολόγησε τοῦτο μὲ τὴν συνήθη του ἀγαθότητα. ἀηδιάζω τοὺς πειναλέους ἐκείνους θεσιθήρας· σεῖς πρέπει νὰ βλέπετε πολλοὺς τοιούτους.

Ὑπουργός. Ναί, κατὰ δυστυχίαν.

Βουλευτής. Αἰσθάνομαι πραγματικὴν εὐχαρίστησιν συλλογιζόμενος, ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην ὑμῶν, καὶ ἐν τούτοις, ὅτι εἶμαι εἷς τῶν σταθερωτέρων φίλων σας, δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἐψηφοφόρησα οὔτε μίαν φορὰν κατὰ τοῦ ὑπουργείου. Χειροκροτῶ εἰς ὅλους τοὺς λόγους τῶν φίλων σας, φωνάζω *εὖγε, εὖγε*· τοῦτο σημειοῦται εἰς τὰ Πρακτικὰ καὶ προξενεῖ ἀρίστην ἐντύπωσιν εἰς τὸ κοινόν.

Ὑπουργός. Ἀξιόλογα.

Βουλευτής. Ὑπέγραψα ὅλας τὰς ἀκανθώδεις προτάσεις, τὰς κατατεθείσας ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ ὑπουργείου. Ὁ πρόεδρος ἀναγινώσκει τὰ ὀνόματα τῶν ὑπογραψάντων καὶ ἄσβεστος γέλως τὰ ὑποδέχεται εἰς τὰ θεωρεῖα.

Ὑπουργός. (Καθ' ἑαυτὸν) Ποῦ ἄρα θὰ καταντήσῃ; τρέμω. (Μεγαλοφώνως) Εἴσθε ἐκ τῶν πιστῶν φίλων μας, δὲν τὸ λησμονοῦμεν.

Βουλευτής. Θέλω νὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω προσφέρων εἰς ὑμᾶς ἐκδούλευσίν τινα.

Ὑπουργός. Λέγετε λοιπόν.

Βουλευτής. Ἡ νομαρχία Κυκλάδων εἶνε κενὴ τόρα· ἔρχομαι νὰ σᾶς ὑποδείξω τὸν μόνον ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον δύνασθε νὰ διορίσητε ἐκεῖ ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ· ἔχετε πολλοὺς νομάρχας ἀνικάνους, προσέξατε. Ὁ παρ' ἐμοῦ συνιστάμενος, τὸν ὁποῖον θὰ ἐμαντεύσατε, εἶνε ἀρχαῖος καὶ ἔμπειρος διοικητικὸς ὑπάλληλος, σήμερον δὲ δεξιώτατος δημοσιογράφος· συνετέλεσεν εἰς τὴν κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς ἐπιτυχίαν σας· ἐκτὸς τούτου φιλόπονος, εὐμαθής, ἐπιτήδειος εἰς τὸ προσελκύειν ἀνθρώπους, γνωρίζων τὰ πρόσωπα. . .

Ὑπουργός. Νομίζω, ὅτι ἀνεμίχθη κάπως εἰς τὰ Λαυριακά.

Βουλευτής. Ναί. . . . ἐζημιώθη ὀλίγον. . . . καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, πλὴν εἶνε ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν δέχονται μικρὰν θέσιν· δὲν τὸ λέγω διότι εἶνε ἀδελφός μου, τοῦτο δὲν μὲ τυφλώνει.

Ὑπουργός. Ὤ! βέβαια.

Βουλευτής. Θὰ εὐχαριστηθῇ πληρέστατα εἰς τὴν ἐν λόγῳ θέσιν· δὲν θὰ ἔχῃ κάμμίαν ἄλλην ἀπαίτησιν· βδελύττεται, ὅπως καὶ ἐγὼ τὴν θεσιθηρίαν. (Ἀνοίγει ἡ θύρα τοῦ δωματίου καὶ ὁ Γ. γραμματεὺς προβάλλει τὴν κεφαλήν).

Γ. Γραμματεύς Δύναται ὁ κύριος ὑπουργὸς νὰ θέσῃ ὑπογραφάς τινας πολὺ κατεπειγούσας;

Ὑπουργός. Ἀμέσως· ἐντὸς ὀλίγου τελειόνομεν τὴν ὁμιλίαν μας. (Ὁ Γ. Γραμματεὺς ἀπέρχεται).

Βουλευτής. Νὰ μὴ σᾶς ἐμποδίζω....

Ὑπουργός. Ἀστεΐζεσθε; Δὲν μὲ λέγετε τίποτε περὶ τοῦ θεάτρου, σεῖς ὁ διάπυρος ἐραστὴς τῆς μουσικῆς;

Βουλευτής. Τὸ θέατρον εἶνε κατ' ἐμὲ ἐλεεινὸν ἐφέτος· ὁ ὑψίφωνος μάλιστα εἶνε ἀνυπόφορος... Σᾶς ἔλεγον λοιπὸν ὅτι ὁ ἀδελφός μου ἔχει ὅλα τὰ προσόντα. . .

Ὑπουργός. Ὁμιλῶμεν ἄλλοτε περὶ τούτου... Εἴχατε εἰδήσεις περὶ τοῦ υἱοῦ σας;

Βουλευτής. Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶχον. Ἐπιτρέψατέ μοι ὅμως νὰ ἐπιμείνω εἰς τὴν σύστασίν μου. Θεωρῶ καθῆκόν μου νὰ σᾶς τὸν ὑποδείξω, ἐπαναλαμβάνω δὲ νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι δὲν ὁρμῶμαι ἀπὸ τὴν ποταπὴν σκέψιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε ἀδελφός μου. Τοῦτο κάμνω μόνον χάριν τῆς ὑπηρεσίας. Δόξα τῷ θεῷ ἡ ἀφιλοκέρδειά μου εἶνε εἰς ὅλους γνωστή.

Ὑπουργός. Οὐδεὶς ἀμφιβάλλει περὶ αὐτῆς. Σᾶς συγνωμονῶ διὰ τὴν σύστασίν σας, ἀλλ' οἱ διορισμοὶ τῶν νομαρχῶν ἀποφασίζονται, φίλε μου, ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ. Ὁμιλήσατε περὶ τοῦ διορισμοῦ τούτου καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συναδέλφους μου.

Βουλευτής. (Καθ' ἑαυτὸν) Προσπαθεῖ ν' ἀπαλλαγῇ πάσης προσωπικῆς ὑποχρεώσεως. (Μεγαλοφώνως) Ὄχι· θέλω νὰ ἔχετε ὑμεῖς τὴν τιμὴν τῆς προτάσεως· ἐγὼ σᾶς εἶπα τὴν ἀλήθειαν. Τόρα ἐπιφυλάττομαι μόνον νὰ ἐκτιμήσω τὴν πολιτικὴν σύνεσιν τοῦ ὑπουργείου, καθόσον θὰ κάμῃ καλὴν ἢ κακὴν ἐκλογήν· ἐγὼ σᾶς ἔδωκα νύξιν ἀρκούντως καὶ δὲν ἀναμιγνύομαι πλέον εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

Ὑπουργός. Δὲν θέλω λησμονήσει τὴν ὑμετέραν σύστασιν.

Βουλευτής. Τὴν σύστασίν μου! εἴπατε μᾶλλον τὴν μαρτυρίαν μου.

Ὑπουργός. Ἔστω· Ἀλλ' ἂς ὁμιλήσωμεν ὀλίγον περὶ τῶν γενικῶν πραγμάτων. Ὑμεῖς ὅστις βλέπετε τόσον κόσμον πρέπει νὰ γνωρίζετε κάλλιον παντὸς ἄλλου πῶς εἶνε διατεθειμένη ἡ κοινὴ γνώμη πρὸς τὸ ὑπουργεῖον . . .

Βουλευτής. Ἀρκετὰ καλά· ἐν τούτοις. . . . θέλετε νὰ σᾶς εἴπω τὴν ἀλήθειαν;

Ὑπουργός. Ἀναμφιβόλως· θὰ με ὑποχρεώσετε μεγάλως.

Βουλευτής. Αἶ λοιπόν! λέγουν ἐν γένει ὅτι τὸ ὑπουργεῖον δὲν κάμνει τίποτε διὰ τοὺς φίλους του . . . ὅτι τοὺς παραμελεῖ καθ' ὑπερβολήν. Δὲν ὁμιλῶ περὶ ἐμοῦ, πλὴν ἰδοὺ πρό τινος διέτρεξα ὅλην τὴν ἐπαρχίαν μου καὶ εὗρον πανταχοῦ δυσαρέσκειαν.

Ὑπουργός. Μήπως μέμφονται τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικήν μας;

Βουλευτής. Ὄχι δά.

Ὑπουργός. Μήπως τὰ ὑλικὰ συμφέροντα πάσχουσι;

Βουλευτής. Τὸ ἐναντίον,

Digitized by Google

Ὑπουργός. Μήπως ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις παραμελεῖται;

Βουλευτής. Διαδίδεται μάλιστα μὲ τὸ παρα πάνω.

Ὑπουργός. Μήπως δὲν λαμβάνεται φροντὶς περὶ ὁδοποιΐας; Ποῖα εἶνε λοιπὸν τὰ παράπονα τῶν συνεπαρχιωτῶν σας.

Βουλευτής. Σᾶς εἶχα δώσει κατάλογον τεσσάρων ἢ πέντε ἐκλογέων μὲ ἐπιῤῥοήν, ἐχόντων ἀπαιτήσεις μετρίας καὶ εὐλόγους καὶ ὅμως τὰς ἐλησμονήσατε. Δὲν λέγω τοῦτο χάριν ἐμαυτοῦ, ἀδιαφορῶν ἐὰν ἐπανέλθω εἰς τὴν Βουλήν, ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ κατωρθώσετε νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ὑποψήφιος τῆς ἀντιπολιτεύσεως, καὶ τότε βλέπομεν.... Καθεὶς ἐρωτᾷ τί χρησιμεύει νὰ ψηφοφορῇ τις ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλοὶ μεμψιμοιροῦσι διὰ τὴν πρὸς τοὺς φίλους σας δεικνυομένην ἀδιαφορίαν. Ὑμεῖς μὲ ἀναγκάσατε νὰ σᾶς εἴπω ὅλ' αὐτά. (Ὁ Γ. Γραμματεὺς φαίνεται πάλιν εἰς τὴν θύραν· ἀμφότεροι ἐγείρονται καὶ προχωροῦσι πρὸς αὐτόν· ὁ βουλευτὴς ἐξακολουθεῖ). Ἄ! ἐλησμόνησα, ἔχω μίαν διαφορὰν μὲ τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὑπουργός. Καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν;

Βουλευτής. Διώρισε προχθὲς εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου ἕνα ὑγειονομοσταθμάρχην χωρὶς νὰ λάβῃ καὶ τὴν γνώμην μου. Τί θὰ εἰποῦν εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου βλέποντες ὅτι γίνονται διορισμοὶ μὴ μεσολαβοῦντος ἐμοῦ;

Ὑπουργός. Ἐν τούτοις.... δὲν εἶνε δυνατόν.

Βουλευτής. Καὶ πάλιν σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω, δὲν πρόκειται περὶ τοῦ συμφέροντός μου. Τοῦ βουλευτοῦ τὸ ἀξίωμα μόνον πικρίας καὶ κόπους μοὶ προξενεῖ. Ἂν θέλετε νὰ ἔλθῃ ἀντ' ἐμοῦ βουλευτὴς ἀντιπολιτευόμενος, ἀρκεῖ νὰ ἐπιμείνετε εἰς αὐτὸν τὸν στραβὸν δρόμον.

Ὑπουργός. Οἱ ἐκλογεῖς σας εἶνε ἀρκετὰ δίκαιοι, ὥστε νὰ μὴ σᾶς καταστήσωσιν ὑπεύθυνον διὰ τὰς πράξεις τοῦ ὑπουργείου.

Βουλευτής. Ἡ θέλησις τῶν ἐκλογέων εἶνε νὰ εἰσακούεται ὁ βουλευτὴς των· ἂν δὲ οὗτος δὲν ἔχει κάμμίαν ἐπιῤῥοὴν τὸν μουντζώνουν.

Ὑπουργός. Θὰ ὁμιλήσω περὶ ὅλων τούτων μὲ τοὺς συναδέλφους μου.

Βουλευτής. Ἐγὼ ὡμίλησα πρὸς τὸ συμφέρον σας... Πλὴν σᾶς παρακαλῶ ἂς παύσωμεν... Σᾶς περιμένουν... καὶ θὰ λυπηθῶ πολὺ ἂν σᾶς ἔκαμνα νὰ χάσητε τὸν καιρόν σας.

Ὑπουργός. Μὲ τὴν ἄδειάν σας. (Ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἕδραν του καὶ κάθηται· ὁ Γ. Γραμματεὺς εἰσέρχεται).

Βουλευτής. (Ἀνοίγων τὴν θύραν καὶ ἀπερχόμενος λέγει καθ' ἑαυτόν). Ἄ! δὲν θέλεις τὸν ἀδελφόν μου· ἐντὸς ὀλίγου λογαριαζόμεθα.

ΣΚΗΝΗ Ε'

[Ὁ Ὑπουργὸς καὶ ὁ Γ. Γραμματεύς].

Ὑπουργός. Ἄ! τέλος πάντων! ἐνόμιζον ὅτι δὲν θὰ ἐξέλθῃ ποτέ. Τί ἀγύρτης! Ἡ μὲν κατάχρησις τῶν ὑπουργῶν λογίζεται ἔγκλημα, ἡ δὲ ἀνάμιξις τῶν βουλευτῶν εἰς τὰ τῆς διοικήσεως ὑποστηρίζεται ὡς πολιτικὸν δόγμα! Τόρα λοιπὸν θὰ ἐργασθῶμεν, ἀγαπητέ. Διέταξα νὰ μὴ ἀνοιχθῇ εἰς κανένα ἡ θύρα μου· ἔχομεν ἀκόμη τοὐλάχιστον δύο ὥρας· τὰς θέτω εἰς τὴν διάθεσίν σας.

Γ. Γραμματεύς. Ἔχω μεγάλην ἀνάγκην αὐτῶν· πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος δὲν ἠδυνήθητε νὰ μοῦ παραχωρήσητε οὔτε μίαν κἂν στιγμήν· ἡ τράπεζά μου εἶνε καταφορτωμένη ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων.

Ὑπουργός. Ἐμπρὸς λοιπόν, ἂς μὴ χρονοτριβῶμεν· ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα, ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις ὅσαι συνιστῶνται ὑπὸ βουλευτῶν. Τὰς ἐβάλατε κατὰ μέρος; Πρέπει νὰ διεκπεραιωθῶσι παραχρῆμα.

Γ. Γραμματεύς. Ἐδῶ τὰς ἔχω.

Ὑπουργός. Ἀναγνώσατε λοιπόν· σᾶς ἀκούω.

[Ὁ κλητὴρ ἀνοίγει ἀμφότερα τὰ φύλλα τῆς μεγάλης θύρας καὶ εἰσάγει τὸν ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης. Οἱ δύο ὑπουργοὶ σφίγγουσι τὰς χεῖρας ἀλλήλων].

Ὑπουργός. (Πρὸς τὸν Γ. Γραμματέα) Εἶμαι ἰδικός σας, ἀγαπητέ, μετὰ μίαν στιγμήν· βλέπετε, ὅτι ὑπάρχει ἀνωτέρα βία, ἀλλὰ περιμείνατέ μοι ὀλίγον καὶ θέλομεν ἐπανορθώσει τὴν ἀπώλειαν τοῦ χρόνου. (Ὁ Γ. Γραμματεὺς ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

[Ὁ Ὑπουργὸς καὶ ὁ συνάδελφός του].

Συνάδελφος. Καλημέρα, φίλτατε συνάδελφε· ἐδραπέτευσα μίαν στιγμὴν διὰ νὰ ἔλθω νὰ τὰ 'ποῦμεν. Ἀφῆκα εἰς τὸ γραφεῖόν μου δύο τμηματάρχας ἀδημονοῦντας διὰ τὴν ἀναχώρησίν μου, ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ σπουδαιοτέρων ὑποθέσεων, τὰ δὲ διοικητικὰ πρέπει νὰ ὑποχωροῦν εἰς τὴν πολιτικήν. Μᾶς καταβαρύνουν μὲ ἔγγραφα πρὸς ὑπογραφήν· ἀπαιτοῦν νὰ μεριμνῶμεν περὶ πάντων ὡς ἂν τὸ ἡμερονύκτιον εἶχεν ἑξήκοντα ὥρας.

Ὑπουργός. Ἔτρεξε τίποτε μετὰ τὸ χθεσινὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον;

Συνάδελφος. Ὄχι· ἀλλ' ᾐσθανόμην τὴν ἀνάγκην νὰ συνομιλήσωμεν περὶ τούτου πρὸ τοῦ σημερινοῦ συμβουλίου.

Ὑπουργός. Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλικὴν ταύτην ἐμπιστοσύνην.

Συνάδελφος. Ὁ Βασιλεὺς μ' ἐφάνη σύννους καὶ σοβαρός· μήπως εἶνε δυσαρεστημένος ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον; Ἡ ψυχρότης του δὲν ἔκαμε καὶ εἰς ὑμᾶς ἐντύπωσιν;

Ὑπουργός. Τὴν παραμικράν. Ἴσως ἦτο ὀλιγώτερον περιποιητικὸς παρὰ τὸ σύνηθες· μέριμνά τις ἢ κακοδιαθεσία...

Συνάδελφος. Παρετηρήσατε ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν φθάνει πρῶτος καὶ πρὸ τῆς

Digitized by Google

ὡρισμένης ὥρας διὰ νὰ συνδιαλλεχθῇ ἰδιαιτέρως μετὰ τοῦ βασιλέως;

Ὑπουργός. Τὸ παρετήρησα καὶ ἐγώ.

Συνάδελφος. Καὶ ὁ πρόεδρός μας δὲν ἦτο καὶ αὐτὸς εὐδιάθετος· μήπως ἀπαντᾷ δυσκολίας τινὰς τὰς ὁποίας μᾶς ἀποκρύπτει;

Ὑπουργός. Αἴ! σεῖς ἀνησυχεῖτε πάντοτε καὶ χωρὶς ἀφορμήν. Οἰκογενειακοί τινες περισπασμοὶ ἀνησυχοῦν τὸ πνεῦμα τοῦ Προέδρου, οὐδόλως ὅμως ἡ πολιτική. Τὸ κατ' ἐμὲ εἰς σοβαρώτερα πράγματα ἐφιστῶ τὴν προσοχήν μου. Ἂς ὁμιλήσωμεν ἀνυποκρίτως καὶ ὅπως ἁρμόζει εἰς τιμίους ἀνθρώπους, ὑπολημπτομένους ἀλλήλους. Τί λέγετε, δὲν σᾶς φαίνεται ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν συναδέλφων μας ἐκπίπτουν καθ'ἑκάστην εἰς τὴν κοινὴν ὑπόληψιν καὶ ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ἐνόησε πλέον τὴν ἀνικανότητά των;

Συνάδελφος. Δὲν ἐτόλμων νὰ τὸ εἰπῶ ἐγὼ πρῶτος. Τὸ κακὸν εἶνε πραγματικόν· ἀλλὰ τίς ἡ θεραπεία; Ὅταν γηραιὸν οἰκοδόμημα ἀρχίζῃ νὰ σαλεύῃ, ὁ πρῶτος κτύπος τῆς σφύρας τὸ κάμνει νὰ καταρρεύσῃ ὁλόκληρον· μεγαλήτερος κίνδυνος εἶνε ν' ἀντικαταστήσῃ τις τὰς ἐκ τῆς πολυκαιρίας φθαρείσας δοκούς, παρὰ ν' ἀφήσῃ τὸ οἰκοδόμημα ὅπως εὑρίσκεται· δὲν εἴμεθα ἀρκούντως ἰσχυροὶ ὥστε ν' ἀποπειραθῶμεν ὑπουργικὴν τροποποίησιν.

Ὑπουργός. Ἔστω· ἂς μείνωμεν λοιπὸν ὅπως εἴμεθα· οἱ συνάδελφοί μας ἂς ὠφεληθοῦν ἐκ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἥτις τοῖς δίδεται· ἄλλως ὀλιγώτερον μὲ ἐνοχλεῖ ἡ μετριότης τινῶν ἐξ αὐτῶν ἢ τῶν ἄλλων ἡ οἴησις. Ἔχομεν μάλιστα συνάδελφόν τινα, ὅστις νομίζει ὅτι τὰ πάντα τῷ ἐπιτρέπονται, ἐπειδὴ ἐπιτυγχάνει κάλλιον ἡμῶν εἰς τὸ βῆμα· ἂς ἀρκεῖται εἰς τὰς ῥητορικάς του δάφνας καὶ ἂς μὴ ἔρχεται νὰ μᾶς ἐνοχλῇ εἰς τὰ ὑπουργεῖά μας· καθεὶς πρέπει νὰ ἦνε ἀνεξάρτητος εἰς τὸ ὑπουργεῖόν του· αὐτὸς ὅμως θέλει νὰ μᾶς ἐπιβάλλῃ ἐλεεινοὺς διορισμούς. Πολλάκις ἀπεφάσισα νὰ δώσω τὴν παραίτησίν μου ἀλλά, τὸ ὁμολογῶ, ἐφοβήθην μὴ γείνω αἴτιος νὰ καταρρεύσῃ ὁλόκληρον τὸ ὑπουργεῖον, ἢ μήπως ἀντικατασταθῶ ἀμέσως.

Συνάδελφος. Αἴ! καὶ πῶς νὰ σᾶς ἀντικαταστήσουν;

Ὑπουργός. Λέγετε ἀληθέστερα ἀφ' ὅτι φρονεῖτε. Δὲν ἔχουν μεγάλην ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας μου· πολλοὶ ἄλλοι εἶνε ἱκανώτεροί μου· ἀλλὰ ἦσθε βέβαιος νὰ εὕρητε ἀνθρώπους, ἀξίας τινός, στέργοντας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς ὑπουργεῖον πεπαλαιωμένον ἤδη ... καὶ νὰ ζευχθῶσιν εἰς ἅρμα διανύσαν πλέον τὰ τρία τέταρτα τῆς πορείας του;

Συνάδελφος. Μὲ ἐμέμφεσθε πρὸ μικροῦ ὅτι ἀνησυχῶ πάντοτε· πλὴν τόρα βλέπω ὅτι γίνεσθε καὶ σεῖς ἀπαισιόδοξος.

Ὑπουργός. Προσπαθῶ νὰ ἐκτιμήσω ἀκριβῶς τὴν κατάστασίν μας χωρὶς ὑπέρμετρον ἐμπιστοσύνην, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ὑπερβολικὴν ἀνησυχίαν. Ἂς μὴ τὸ κρύπτωμεν· ἡ πτῶσίς μας δὲν θὰ βραδύνῃ πλέον πολύ· δὲν ἀξίζομεν ὅμως ὀλιγώτερον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον εἰσόδου μας. Ἐκυβερνήσαμεν τὸν τόπον χωρὶς νὰ ὑποπέσωμεν εἰς κοινὸν σφάλμα βαρύ, καὶ ὅπως ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις καὶ τῆς κοινῆς γνώμης ἡ κατάστασις· δὲν παρέβημεν τὰς ὑποχρεώσεις μας, δὲν ἐψεύσαμεν τὰς ἐλπίδας τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ τὸ μειονέκτημά μας, καὶ εἶνε μέγα εἰς τὸν τόπον τοῦτον, εἶνε ὅτι ἐμείναμεν ὑπὲρ τὸ ἔτος εἰς τὰ πράγματα· ὁ κόσμος ἀγαπᾷ τὰς μεταβολάς, ἐβαρύνθη νὰ ἀκούῃ τὰ ὀνόματά μας, ὅλαι δὲ αἱ φιλοδοξίαι, ὅσας συνέχει ἡ εἰς τὴν κυβέρνησιν παρουσία μας, ἐπιποθοῦσι κρίσιν τινὰ οἱανδήποτε διὰ νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὰ λάφυρα τῆς ἐξουσίας. Τὸ κατ'ἐμὲ ἀναμένω ἡσύχως τὴν τοιαύτην κρίσιν.

Συνάδελφος. Τὸ κατ' ἐμὲ ὁμολογῶ ὅτι μεγάλως θὰ λυπηθῶ ἀφίνων τὴν ἐξουσίαν. Πολὺ τὴν ἐπεθύμησα· μεγάλας προσπαθείας κατέβαλα διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσω· αὐτὴ ὑπῆρξεν ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέρμα τῆς φιλοδοξίας μου, καὶ δὲν θὰ ἀπεμακρυνόμην εὐχαρίστως ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον πρὶν ἢ κατορθώσω λαμπρόν τι ἔργον, τὸ ὁποῖον νὰ ζήσῃ ἐπὶ μακρόν.

Ὑπουργός. Τί εἶν'αὐτὰ ποῦ λέγετε; Αἱ ὑψηλαὶ σκέψεις εἶνε ἀπηγορευμέναι εἰς ἡμᾶς, φίλε μου· δι'ἡμᾶς οὔτε ἡ αὐρινὴ κἂν ἡμέρα εἶνε ἐξησφαλισμένη· εὑρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀμφισβητῶμεν μικρολόγως καθ' ἑκάστην τὴν πάντοτε διαφιλονεικουμένην κατοχὴν τῆς ἐξουσίας. Καὶ ποῖον σχέδιον μᾶς εἶνε δυνατὸν νὰ πραγματοποιήσωμεν; Μεταξὺ παντὸς σχεδίου καὶ τῆς ἐκτελέσεώς του ὑπάρχουν τάφροι, τὰς ὁποίας οὐδεὶς ὑπουργὸς εἶνε ἐφικτὸν νὰ ὑπερπηδήσῃ.

Συνάδελφος. Ἀλλ' ἴσα ἴσα ἡ πάλη ἀφυπνίζει τὰς νοερὰς δυνάμεις.

Ὑπουργός. Αἴ! φίλε μου, εἶσθε νέος καί, μολονότι πεπειραμένος, διατηρῆτε εἰσέτι παραδόξους πλάνας! Μεγάλαι ἰδέαι! ἀλλὰ πρῶτον ἔχετε τοιαύτας; ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς κάμω τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Ὅλα τὰ συστήματα ἐφευρέθησαν, διετυπώθησαν, ἐδοκιμάσθησαν. Δὲν ὑπάρχει φρονῶ θεωρία ὅσον ἄτοπος καὶ ὅσον ἀλλόκοτος καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ἥτις νὰ μὴ ἔχῃ τοὺς ἐγκωμιαστὰς καὶ τοὺς ἀποστόλους της. Ἀλλ' ἔστω· ὑποθέτω ὅτι συνελάβετε σχέδιόν τι νέον καὶ μέγα ἐν τῇ πολιτικῇ, ἐν τῇ διοικήσει, ἐν τῇ δημοσίᾳ οἰκονομίᾳ· προσέξατε μὴ πιστεύσητε νὰ τὸ καταστήσετε ἀποδεκτόν· ἡ Βουλὴ ἀγαπᾷ τὴν πεπατημένην ὁδόν· πᾶσα καινοτομία τὴν τρομάζει, καὶ αὐτὴ ἡ ἀντιπολίτευσις, τὴν ὁποίαν γνωρίζετε κάλλιον ἐμοῦ, βδελύσσεται πᾶν ὅ,τι νέον· πᾶσα πρότασις ἀσυνήθης τῇ φαίνεται ἐγκρύπτουσα παγίδα, ὅταν γίνεται ἐκ μέρους ὑ-

Digitized by Google

πουργοῦ, ἐγκλείουσα δὲ ἄγνωστόν τι δυνάμενον νὰ δώσῃ χώραν εἰς κατάχρησιν, ὅταν προέρχεται ἔκ τινος τῶν μελῶν της. Ἀφροσύνη εἶνε νὰ ὀνειροπολῇ τις διὰ τὸν τόπον μας μεγαλεῖον καὶ δόξαν εἰς τὴν ἐποχήν μας ταύτην, ἐποχὴν ἀγώνων ποταπῶν καὶ παθῶν χαμαιζήλων.

Συνάδελφος. Διὰ τοῦ θάῤῥους καὶ τῆς ἐπιμονῆς δύναταί τις νὰ διασκεδάσῃ τὰς προλήψεις, νὰ καταβάλλῃ τὰς ἀντιστάσεις, νὰ ἐξαναγκάσῃ πεποιθήσεις.

Ὑπουργός. Πεποιθήσεις! πεποιθήσεις, φίλε μου, ἐν Ἑλλάδι! ἀλλὰ δὲν ἴδατε, ἀφ' ὅτου εἴσθε εἰς τὴν ἐξουσίαν πῶς σχηματίζονται καὶ πῶς ἐξαφανίζονται αἱ πεποιθήσεις! Ποσάκις διὰ τὰ ἁπλούστερα καὶ δικαιότερα πράγματα δὲν εὑρέθητε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξοικονομήσετε, νὰ κολακεύσετε—ἐὰν ἀνήκετε εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν θὰ μετεχειρίζεσθε τὴν λέξιν νὰ *διαφθείρετε*—τοὺς ἀνθρώπους, ὧν ἡ ἐπιδοκιμασία σᾶς ἦτο ἀναγκαία; Διὰ ν' ἀκούωμεν τὰς μωροτάτας ὁμιλίας, τὰς κακοηθεστάτας προτάσεις, δὲν καταναλίσκομεν καθ' ἑκάστην ὅλον τὸν καιρόν μας. Πόσας δὲ γνωρίζετε παρακαλῶ συνειδήσεις καὶ πεποιθήσεις δυναμένας ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν προσφορὰν ἑνὸς Ἐπαρχείου;

Συνάδελφος. Εἴσθε ἀπελπιστικός. Ὁ νοῦς σας ἀπεξήρανε τὴν καρδίαν σας· ἀλλ' ἂν ἀπεκδύσωμεν τὸ ἀξίωμά μας πᾶσαν δόξαν, πᾶσαν μέλλουσαν τιμήν, τί θὰ μᾶς μείνῃ; Τὰ πολυτελῆ μας γραφεῖα ὅπου ξενιζόμεθα ἐπὶ μίαν ἡμέραν κατόπιν μυρίων ἄλλων, ὅπου πάμπολλοι θέλουν ἔλθει νὰ ξενισθῶσι κατόπιν ἡμῶν, ὁ μισθός, ἡ ἄμαξα, καὶ τὰ βασιλικὰ γεύματα! Μάταιαι καὶ θλιβεραὶ εὐχαριστήσεις. Προτιμῶ ἑκατοντάκις τὴν ταπεινὴν ἰδιωτικήν μου οἰκίαν, τὴν μετ' ὀλίγων καλῶν φίλων συναναστροφήν, παρὰ τὴν δουλείαν τοῦ ἐπισήμου καὶ θορυβώδους βίου σας.

Ὑπουργός. Βλέπω ὅτι ῥίπτεσθε εἰς τὰ ἄκρα. Ἂς πράττωμεν τὸ καλὸν χωρὶς νὰ ἐπιζητῶμεν τὴν δόξαν· ἂς ὑπηρετήσωμεν τὴν πατρίδα μας, χωρὶς ν' ἀναμένωμεν παρ' αὐαὐτῆς κἀμμίαν ἀμοιβήν· ἂς ζήσωμεν ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἐποχή μας καὶ ἂς μὴ εἴμεθα μηδὲ τολμηρότεροι μηδὲ ἐναρετώτεροι τῶν συγχρόνων μας·ἂς ἀρκεσθῶμεν νὰ ἐκπληρώσωμεν τὴν ἀποστολήν μας μὲ τὰ ὄργανα, ὅσα ἡ θεία πρόνοια θέτει εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν, ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ στιγμὴ νὰ παραδώσωμεν εἰς ἄλλους τὴν ἐφημέρως παρ' ἡμῶν διακατεχομένην ἐξουσίαν, ἂς μὴ λησμονῶμεν πόσαι δυσχέρειαι τὴν περισοιχίζουσι καὶ ἂς δεικνύωμεν ἀνάλογον συγκατάβασιν πρὸς τοὺς διαδόχους μας.

Συνάδελφος. Τί ἐννοῆτε μὲ τοῦτο; Ἐξελθὼν ἐκ τῶν κόλπων τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐκεῖ θὰ ἐπανέλθω μετὰ τὴν ἔξοδόν μου ἐκ τοῦ ὑπουργείου· δὲν θὰ συγχωρῶ τὰς καταχρήσεις μετὰ τὴν ὑπουργείαν μου ὅπως δὲν τὰς συνεχώρουν πρὸ αὐτῆς. Ἡ ἐκ τῆς ἀντιπολιτεύσεως δημοτικότης θὰ μὲ ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐξουσίας καὶ θὰ προπαρασκευάσῃ τὴν εἰς αὐτὴν ἐπάνοδόν μου.

Ὑπουργός Ὅσον ἀφορᾷ ἐμὲ θὰ μείνω ὑπουργικὸς καὶ μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἀπομάκρυσίν μου, φρονῶν, ὅτι ἐκτελῶ οὕτω καθῆκον τιμίου ἀνθρώπου καὶ ἀγαθοῦ πολίτου.

Συνάδελφος Ὡμολογήσατε, φίλε μου, ὅτε ἡ συνομιλία μας ἔλαβεν ἀλλόκοτον χαρακτῆρα· θὰ ὑπέθετέ τις, ἂν μᾶς ἤκουεν, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ἔπεσεν ἤδη. Ἀλλ' ἐγὼ ἐλπίζω σπουδαίως ὅτι ἔχει ἀκόμη μέλλον καὶ δὲν θὰ τὸ ἀφήσω νὰ συντριβῇ χωρὶς νὰ τὸ ὑπερασπίσω γενναίως. Πλὴν ὑγιαίνετε· οἱ τμηματάρχαι μου μὲ περιμένουν εἰς τὸ γραφεῖόν μου μὲ τὴν γραφίδα ὑψωμένην καὶ μὲ σωρείαν ἐγγράφων· μετὰ δύο ὥρας συναντώμεθα εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον. Ἡμέραν τινὰ σεῖς μὲν θὰ ἦσθε εἰς τὰ κυβερνητικὰ βάθρα ἐγὼ δὲ εἰς τὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως·ἀλλ' εἴθε νὰ συμβῇ τοῦτο ὅσον ἔνεστι βραδύτερον.

Ὑπουργός. Ὅπως εὐδοκήσῃ ὁ θεός.

Κλητήρ. (Εἰσερχόμενος) Οἱ κύριοι τμηματάρχαι ἀνυπομόνως ἀναμένουν τὴν Ὑμ. ἐξοχότητα εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν.

Ὑπουργός. Εἶνε πολὺ ἀργά· δὲν δύναμαι νὰ τοὺς ἰδῶ σήμερον.

ΣΚΗΝΗ Ζ'

[Ὁ Ὑπουργός. Ὁ Γεν. Γραμματεύς.]

Ὑπουργός. Ἂς ἐπαναλάβωμεν τὴν ἐργασίαν μας.

Γεν. Γραμματεύς. Ἰδοὺ τὸ νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν Βουλήν. (Ἀναγινώσκει): Νομοσχέδιον περὶ κατασκευῆς λιμένος . . .

Ὑπουργός. (Διακόπτων) Ἀ! γνωρίζω! καλά, καλά, βλέπομεν κατόπιν· οἱ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐνδιαφερόμενοι βουλευταὶ δὲν παρέχουσι πρόθυμον ὑποστήριξιν εἰς τὴν κυβέρνησιν· ἀφοῦ θέλουν τὴν ὑποστήριξίν μας, πρέπει νὰ μᾶς ὑποστηρίξουν αὐτοὶ πρῶτοι· πλὴν θέλουν νὰ τὰ ἔχουν ὅλα, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀντιπολιτεύσεως δόξαν καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐξουσίας λάφυρα.

ΣΚΗΝΗ Η'

[Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ ἐξ ἀποῤῥήτων ὑπάλληλος]

Ὑπάλληλος. Ὁ βουλευτὴς κ. Κ. εἶνε εἰς τὸ γραφεῖόν μου μὲ τὸν ἀδελφόν του, τὸν πρωτοκολλιστήν μας· μὲ διετάξατε νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅταν ἤθελεν ἔλθῃ.

Ὑπουργός. Παρακαλέσατέ τον νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Ὑπάλληλος. Τὸν παρεκίνησα πολύ, καθὼς μὲ εἴχετε διατάξει, ἀλλὰ δὲν στέργει μὴ ἐπιθυμῶν, λέγει, νὰ σᾶς ἐνοχλήσῃ. Τὸ βέβαιον εἶνε, νομίζω, ὅτι ἀποφεύγει νὰ ἔλθῃ εἰς ἐξηγήσεις.

Ὑπουργός. Ὑπάγω ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ τὸν ἰδῶ. (Πρὸς τὸν γεν. γραμματέα) χαρίσετέ μοι ἓν τέταρτον· ἔχω ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ εἴπω δύο λέξεις

πρὸς τὸν κ. Κ καὶ ἐπιστρέφω πάραυτα (Ἐξέρχεται μετὰ τοῦ ὑπαλλήλου)

Γ. Γραμματεύς. (Ἰδίᾳ) Πάλιν πρέπει νὰ περιμείνω.... Νὰ ὑπάγω νὰ προγευματίσω... ἀδύνατον... πῶς νὰ ἐπανέλθω ἔπειτα; Εἴκοσι περιμένουν παραφυλάττοντες εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὑπουργείου τὴν ἐπιστροφήν μου... Ὁ ὑπουργὸς τοὺς παραπέμπει ὅλους εἰς ἐμέ. (Εἰσέρχεται ὁ Ὑπουργός).

Ὑπουργός. Ἐξακολουθήσατε.

Γ. Γραμματεύς. (Ἀναγινώσκει) Ὁ κ. Λ ζητεῖ τὴν παραχώρησιν μεταλλείου παρακειμένου εἰς τὸ κτῆμά του.

Ὑπουργός. Τί γνωμοδοτεῖ τὸ Συμβούλιον;

Γ. Γραμματεύς. Νὰ δοθῇ ἡ παραχώρησις.

Ὑπουργός. Τίς ὁ ὑποστηρίζων τὸν ἀναφερόμενον;

Γ. Γραμματεύς. Ὁ κ. Μ.

Ὑπουργός. Ἆ! βουλευτὴς ἀντιπολιτευόμενος. Ἀποῤῥίπτεται ἡ αἴτησις τοῦ κ. Λ.

Γ. Γραμματεύς. (Ἰδίᾳ) Τὸ προέβλεπον (Μεγαλοφώνως) Ἰδοὺ καὶ ὁ διορισμὸς τοῦ γραφέως, ὃν συνιστᾷ ὁ φίλος τοῦ ὑπουργείου κ. Ν.

Ὑπουργός. Τὸν ὑπογράφω. [Εἰσέρχεται ὁ κλητήρ.]

Κλητήρ. Ὁ νομάρχης Κεφαλληνίας ζητεῖ νὰ παρουσιασθῇ πρὸς ὑμᾶς· ἀναχωρεῖ αὔριον καὶ λέγει, ὅτι τὸν διατάξατε νὰ ἔλθῃ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Ὑπουργός. Εἶνε ἀληθές· εἰπέ τῳ νὰ ἔλθῃ. (Πρὸς τὸν γ. γραμματέα) Μὴ ἀποσύρεσθε· δὲν εἶσθε περιττός, ἔπειτα δὰ εἶναι καὶ φίλος σας, καὶ τὸν διώρισα κατὰ σύστασίν σας. Θὰ συνομιλήσωμεν ἐνώπιόν σας, καί, ἐνῷ θὰ τὸν ἀκούω θὰ ὑπογράφω καὶ τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα ἔγγραφα. (Ὁ κλητὴρ ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Θ'

[Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ νομάρχης]

Νομάρχης. Ὅπως μὲ διατάξατε, κύριε Ὑπουργέ, ἔρχομαι νὰ λάβω τὰς ὁδηγίας σας, καθότι αὔριον μεταβαίνω εἰς τὴν θέσιν μου.

Ὑπουργός. Χαίρω πολὺ βλέπων ὑμᾶς κ. νομάρχα! Ἐπεθύμουν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς σας νὰ συνδιαλλεχθῶ μεθ' ὑμῶν περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ νομοῦ σας. Τὸ ἐπικρατοῦν ἐκεῖ πνεῦμα εἶνε εὐχάριστον· εἰς ὑμᾶς ἐναπόκειται νὰ διατηρήσητε τὴν εὐάρεστον ταύτην κατάστασιν.

Νομάρχης. Θὰ καταβάλλω πρὸς τοῦτο πᾶσαν προσπάθειαν. Ἡ κυβέρνησις θὰ μὲ εὕρῃ πάντοτε ἀφωσιωμένον.

Ὑπουργός Οἱ βουλευταί σας ἐντούτοις δὲν εἶνε ὅλοι ἐπίσης ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Νομάρχης. Παντοῦ, κύριε ὑπουργέ, ὑπάρχει ἦρα ἐντὸς τοῦ καλοῦ σίτου.

Ὑπουργός. Καθῆκον ἔχετε νὰ τὴν ἐκριζώσετε· εὐθύνεσθε διὰ τοῦτο πρὸς τὸ ὑπουργεῖον.

(Ὁ ἐξ ἀποῤῥήτων ὑπάλληλος εἰσέρχεται, ὁμιλεῖ κρυφίως πρὸς τὸν ὑπουργὸν καὶ ἀκολούθως ἐξέρχεται.)

Ὑπουργός. Ὁ ἴδιος ὁ συντάκτης! Ἔρχομαι εὐθύς. Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε. (Ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Ι'

[Ὁ Γ. γραμματεὺς καὶ ὁ νομάρχης].

Νομάρχης. Ἤμουν ς'τὸ σπίτι σου, φίλε μου, καὶ μὲ εἶπαν, ὅτι εἰργάζεσο μὲ τὸν ὑπουργόν.

Γ. Γραμματεύς. Ὢ! ἄφησέ με ἀδελφέ· εἶμ' ἐδῶ ἀπὸ τὸ πρωῒ καὶ οὔτε μίαν κἂν ὑπογραφὴν κατώρθωσα ν' ἀποσπάσω. Εἰς ὅλους εἶν' ἀνοικτὴ ἡ θύρα· ἀδύνατον νὰ τελειώσῃ τις καμμιὰν δουλειάν.

Νομάρχης. Ἤθελα νὰ ὁμιλήσω μαζύ σου περὶ τῆς θέσεως τοῦ ὑπουργείου. Ὅπως πληροφοροῦμαι πανταχόθεν, δὲν φαίνεται πολὺ στερεόν· γενικὴ κατακραυγὴ ὑπάρχει ἐναντίον του.

Γ. Γραμματεύς Καὶ δικαίως· εἶδες ποτὲ ἐλεεινοτέραν κυβέρνησιν;

Νομάρχης. Ὢ! εἴμεθα βλέπω ἀντιπολιτευόμενοι....

Γ. Γραμματεύς. Καὶ διατί ὄχι, παρακαλῶ; Ὅταν ἐσχηματίσθη τὸ ὑπουργεῖον ὑποστήριζετο ἀπὸ τοὺς ἐν τῇ βουλῇ φίλους μου· κατόπιν ἐγεννήθησαν δυσαρέσκειαι, οἱ φίλοι μου ἔγειναν ἐκ νέου ἀντιπολιτευόμενοι καὶ ἐγὼ ἐμιμήθην τὸ παράδειγμά των..

Νομάρχης. Καὶ δὲν ἔδωκες τὴν παραίτησίν σου;

Γ. Γραμματεύς. Ἀμ δέ; Ἰδοὺ ἐκ πείρας φίλε μου τί ἔμαθον. Μὴ ζητήσῃς εἰς αὐτὸν τὸν τόπον νὰ εὐχαριστήσῃς τὴν ἰδικήν σου συνείδησιν, ἀλλὰ τὴν συνείδησιν τῶν ἄλλων.

Νομάρχης. Ὁ προκάτοχός σου ἐν τούτοις θὰ ἤκουσε, φαίνεται, τὴν συνείδησίν του διότι παρῃτήθη καθὼς ἔπεσε τὸ ὑπουργεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκε.

Γ. Γραμματεύς. Δι' αὐτὸ ἐπρόκοψεν· ὅταν παραιτῆται τις ἀνοίγει τὴν θύραν εἰς ἐχθρὸν καὶ βλάπτει τὸ κόμμα του. Ἂς μὲ παύσουν ἂν θέλουν· δὲν τοὺς φοβοῦμαι· πλὴν ποτὲ δὲν θὰ τολμήσουν νὰ προκαλέσουν τὰς κραυγὰς τῶν δεκαπέντε ἐφημερίδων, αἵτινες μὲ ὑπερασπίζονται. Νὰ ἔχῃ τις τὸ θάῤῥος νὰ διακινδυνεύῃ καθ' ἑκάστην τὴν θέσιν του, εἶνε ἴδιον ἀνθρώπου μεγάλης καρδίας· ἂν παραιτηθῇς, ἐγκωμιάζεσαι ἐπὶ μίαν ἡμέραν καὶ ἔπειτα ἡ παραίτησίς σου λησμονεῖται ἀμέσως. Ἂν μὲ παύσουν, τὸ ὄνομά μου ἐγγράφεται εἰς τὸ μαρτυρολόγιον τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ εἰς πρώτην ἀλλαγὴν ὑπουργείου γίνομαι τοὐλάχιστον νομάρχης ἢ πρόξενος. Ἴσως δὲν ἠξεύρεις τί ἀξίζει μία πολιτικὴ παῦσις· ἰσοδυναμεῖ, φίλε μου, μὲ συναλλαγματικὴν ἐπὶ τοῦ πρώτου διαδόχου ὑπουργείου, πληρωτέαν τῇ ἐμφανίσει. Σὲ εὔχομαι τοιαύτην παῦσιν πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ σταδίου σου.

Νομάρχης. Σὲ εὐγνωμονῶ. Ἐν τούτοις πρὸς

Digitized by Google

ποῖον φρονεῖς, ὅτι θὰ κλίνῃ ἡ πλάστιγξ; ποῖος ἆρα θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἂν πέσῃ τὸ ὑπουργεῖον; .... Ἐπεθύμουν πρὶν ἀναχωρήσω νὰ λάβω προφυλακτικά τινα μέτρα. Μάτια ποῦ δὲν βλέπουνται γρήγορα λησμονοῦνται, λέγει ἡ παροιμία, εἰς δὲ τὰς ὑπουργικὰς κρίσεις κάμμιὰ θέσις δὲν εἶνε ἀσφαλής, ἂν δὲν λάβῃ τις προηγουμένως τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις.

Γ. Γραμματεύς. Καλὰ θὰ ἔκαμες ἂν ἔβλεπες καὶ τοὺς δύο κομματάρχας, καθότι ἀναγκαίως εἷς τῶν δύο ἐξ αὐτῶν θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν.

Νομάρχης. Ἀπόψε θὰ ὑπάγω νὰ ἴδω καὶ τοὺς δύο· δὲν πρέπει νὰ παραμελήσω κάμμίαν προφύλαξιν.

Γ. Γραμματεύς. Μὴ ἀνησυχῇς, ἐγὼ θὰ εἶμαι πάντοτε ἐδῶ καὶ θὰ σὲ ὑπερασπίζωμαι, ἔστω καὶ ἂν χάσω τὴν θέσιν μου, ἴσως μάλιστα τότε ἀκόμη εὐκολώτερον. Τὰ ὑπουργεῖα πίπτουν, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ μένει. Φοβοῦ, πρὸ πάντων τὴν κεντρικὴν ὑπηρεσίαν, ἥτις εἶνε ἀδυσώπητος· ἀλλ' εἶνε εὔκολον νὰ τῇ εὐαρεστήσῃς· πάρεχε εἰς αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέραν ἀφορμὴν ἐργασίας, διότι ἡ ἐργασία τὴν βαρύνει· μὴ τῇ ζητῇς ποτὲ ὁδηγίας. Διὰ τῶν προφυλάξεων τούτων θὰ ἐκτιμηθῇς καὶ θὰ προστατευθῇς ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα ἔχουν τὴν ἀξίαν των, καὶ ἰδοὺ διατί. Ὁ ὑπουργὸς ἀναγκάζεται νὰ διορίσῃ νομάρχην τινά, πρὸς ἱκανοποίησιν βουλευτοῦ τινος· τότε προσκαλεῖ τὸν ἁρμόδιον τμηματάρχην—«Ποίαν νομαρχίαν δυνάμεθα νὰ διαθέσωμεν;—Ὁ τμηματάρχης ὑποδεικνύει τὸν νομάρχην τὸν μᾶλλον ἀπαρέσκοντα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ὅστις ἐνίοτε εἶνε ὁ ἐργατικώτερος καὶ ἱκανώτερος τῶν νομαρχῶν τοῦ κράτους.

Νομάρχης. Θ' ἀκολουθήσω κατὰ γράμμα τὰς φρονίμους ταύτας συμβουλάς· νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ... ἡ παῦσίς μου, ἂν γράψω ἔγγραφον μὴ πάντῃ ἀναπόδραστον, ἢ ἂν ζητήσω ποτὲ ὁδηγίαν τινα!

Γ. Γραμματεύς. Δύο λέξεις ἀκόμη. Φρόντισε νὰ τὰ ἔχῃς καλὰ μὲ τοὺς βουλευτὰς καὶ μὲ τὰς ἐφημερίδας. Ἰδοὺ ὁ ὑπουργός. (Προσποιεῖται ὅτι ἐξακολουθεῖ τὴν συνομιλίαν). Μήπως ζητεῖτε καὶ ἄλλας τινὰς ὁδηγίας, κύριε νομάρχα.

Νομάρχης. Ὄχι.

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'

[Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ ὑπουργός.]

Ὑπουργός. (Πρὸς τὸν γ. γραμματέα) Δότε μοι τὴν δεσμίδα ταύτην τῶν ἐγγράφων· θὰ ὑπογράψω ἀνεξετάστως· (Ὑπογράφει τὰ ἔγγραφα χωρὶς νὰ τὰ ἀναγινώσκῃ) Λοιπόν, κύριε νομάρχα, ἠκούσατε τὰς ὁδηγίας ἃς σᾶς ἔδωκεν ὁ γ. γραμματεύς. Ποτὲ νὰ μὴ ἀναβάλλετε κάμμίαν ὑπόθεσιν· δὲν φαντάζεσθε πόσον ἐξευτελίζεται ἡ διοίκησις ἕνεκα τῶν ἀργοποριῶν. Γράφετε συχνὰ καὶ ζητεῖτε ὁδηγίας ὁσάκις διστάζετε εἴς τι· αἱ ἀπαντήσεις τοῦ ὑπουργείου ποτὲ δὲν θὰ βραδύνωσι.

Νομάρχης. Ἐστὲ βέβαιος, ὅτι θέλω συμμορφωθῆ πληρέστατα πρὸς τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας εὐαρεστήθητε νὰ μὲ δώσετε. (Ἀτενίζει μειδιῶν τὸν γ. γραμματέα)

Ὑπουργός. Ὀλίγας στιγμὰς ἔχετε εἰς τὴν διάθεσίν σας· ἀφοῦ θὰ ἀναχωρήσετε αὔριον δὲν σᾶς κρατῶ περισσότερον. [Ὁ νομάρχης ἐξέρχεται].

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'

[Ὑπουργὸς καὶ γ. γραμματεύς.]

Ὑπουργός. Τώρα πλέον ἐλπίζω, ὅτι δὲν θὰ μᾶς διαταράξῃ ψυχή· ὑποδείξατέ μοι μόνον τὰς ὑποθέσεις, ὅσας παρέχουσι κάποιαν δυσχέρειαν· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἐργασία μας θὰ προβῇ ταχύτερον.

Κλητήρ. (Ἀνοίγων τὴν θύραν καὶ φωνάζων) Σᾶς ζητοῦν 'ς τὸ σπίτι, κύριε ὑπουργέ.

Ὑπουργός. Κακὴ ὑπομονή· ὅλα τὰ ἐμπόδια συνώμοσαν, φαίνεται, κατὰ τῆς ἐργασίας μας. Μὲ περιμένουν εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου προσεκάλεσα βουλευτάς τινας εἰς τὸ πρόγευμα.

Γ. Γραμματεύς. Δύναμαι νὰ σᾶς ἴδω μετὰ μίαν ὥραν; ..

Ὑπουργός. Μετὰ μίαν ὥραν ἔχομεν ὑπουργικὸν συμβούλιον.

Γ. Γραμματεύς. Μετὰ τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον;

Ὑπουργός. Εἶνε συνεδρίασις εἰς τὴν Βουλήν.

Γ. Γραμματεύς. Μετὰ τὸ γεῦμα;

Ὑπουργός. Ἔχω ὑποδοχήν.

Γ. Γραμματεύς. Λοιπὸν θὰ ἐργασθῶμεν αὔριον.

Ὑπουργός. Αὔριον ἔχω ἀκροάσεις· ἀλλὰ μεθαύριον θὰ κλείσω τὴν θύραν καὶ θὰ ἐργασθῶμεν ἐν πλήρει ἀνέσει. (Ἐξέρχεται).

Γ. Γραμματεύς. (Μειδιῶν) Καθὼς σήμερον. Μεθαύριον θὰ ἔχωμεν κανένα λόγον νὰ προετοιμάσωμεν διὰ τὴν βουλήν, ἢ κανένα πρέσβυν νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἢ φίλους νὰ ἀκούσωμεν, πρὸ πάντων δὲ βουλευτὰς νὰ κολακεύσωμεν, νὰ θωπεύσωμεν, νὰ ἐξοικονομήσωμεν ἐν τῇ ματαιοφροσύνῃ των, νὰ ἱκανοποιήσωμεν ἀκαταπαύστους ἀπαιτητάς! Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κυκεῶνος τοσούτων ποικίλων φροντίδων καὶ ἀσχολιῶν ἂς οἰκονομηθῶσιν ὅπως εἱμπορέσουν αἱ ὑποθέσεις τοῦ Κράτους.

[Κατὰ τὸ Γαλλικὸν] ***

ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Οἱ Παρίσιοι εἶνε πόλις διαφέρουσα οὐ μόνον ἐπὶ τῇ λαμπρότητι τῶν μνημείων αὐτῆς καὶ τῷ πλούτῳ τῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ καθαριότητι καὶ τῇ ὑγιεινῇ αὐτῆς καταστάσει· διότι πλείστη ὅση ἐπιμέλεια καταβάλλεται περὶ παντὸς δυναμένου νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν τῶν κατοικούντων ὑγίειαν καὶ νὰ καταστήσῃ εὐάρεστον τὴν ἐν αὐτῇ διατριβήν. Μετὰ θαυμασμοῦ

Digitized by Google

δὲ οἱ ξένοι βλέπουσιν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς μέγαν ἀριθμὸν ἐργατῶν ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας ἐργαζομένων καὶ ἐπισκευαζόντων αὐτάς. Ὁποία δὲ ἐργασία ἀπαιτεῖται καὶ ὁπόση δαπάνη πρὸς συναγωγὴν τοῦ ἀμυθήτου ἐκείνου βορβόρου, τῶν ὑποτριμμάτων, τῶν παντοίων καθαρμάτων, ἅτινα καθ' ἑκάστην ἀποῤῥίπτουσι διακοσιακισμύριαι ψυχαὶ ἐν τοσούτῳ στενῷ χώρῳ συμπεφορημέναι;

Εἰκοσαετίαν ἤδη τὸν καθαρισμὸν τῆς πόλεως ἐκτελοῦσιν οἱ πολιτικοὶ μηχανικοί, ποιούμενοι χρῆσιν τῶν τελειοτάτων ἐπιστημονικῶν μεθόδων. Εἰς τοῦτο δ' ἐνασχολοῦνται δύο ἀρχιμηχανικοί, τρεῖς μηχανικοί, 112 ὁδηγοὶ ἢ βοηθοὶ καὶ τρισχίλιοι ἐργάται, ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδία, πλὴν τῶν ἐργατῶν οὓς μισθοῦσιν οἱ ἐργολαβικῶς ἀναλαμβάνοντες τὴν ἀποκόμισιν τῶν ἀκαθαρσιῶν. Στράτευμα ὅλον ἔχον ἐπιτελεῖον ὑπαξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας, ὧν ἕκαστον ἔχει τὴν ὡρισμένην αὐτῷ ἐργασίαν, οὐ μόνον κατὰ τὴν τακτικὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἔκτακτον καὶ ἀπρόοπτον, οἷον τὴν θραῦσιν τῶν πάγων καὶ τὴν σάρωσιν τῶν χιόνων.

Κατ' ἀστυνομικὰς διατάξεις ὧν αἱ ἀρχαιόταται ἐγένοντο κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα, οἱ κάτοικοι ὑποχρεοῦνται νὰ σαρόνωσι καθ' ἑκάστην τὸ τμῆμα τῆς δημοσίας ὁδοῦ τὸ πρὸ τῆς οἰκίας ἢ τοῦ καταστήματος ἢ τοῦ κήπου αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδή, ἐννοεῖται, πανταχοῦ καὶ πάντοτε οἱ νόμοι συνήθως παραβαίνονται, καί, δὴ καὶ ἐν Παρισίοις, ἡ κατάβρεξις ἐξετελεῖτο ἀμελῶς καὶ τοι τὸ ὑφ' ἑκάστου καταβρεκτέον πλάτος τῆς ὁδοῦ δὲν ἦτο πλέον τῶν ἓξ μέτρων. Καί τινες μὲν τῶν ἰδιοκτητῶν ἀνέθετον τὴν σάρωσιν εἰς ἐπίτηδες ἑταιρίας, τινὲς δὲ ἐξετέλουν αὐτὴν διὰ τῶν ἰδίων θυρωρῶν ἢ ὑπηρετῶν, ὥστε οὐχὶ σπανίως συνέβαινον συγχύσεις, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς χρήσεως τῶν σαρωτικῶν μηχανῶν, αἵτινες μόνον ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως σαρόνουσι καλῶς, κάκιστα δὲ καὶ ἀτελῶς ὅταν ἀναγκάζωνται νὰ σαρόνωσιν ὡρισμένα τμήματα τῆς ὁδοῦ, ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων, διακόπτουσαι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν ἀπὸ θύρας εἰς θύραν καὶ ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Ἔπειτα δὲ ὑπάρχουσιν ὁδοὶ αἵτινες εἶνε ἀνάγκη νὰ σαρόνωνται πλεονάκις τῆς ἡμέρας. Πρὸς θεραπείαν λοιπὸν πάντων τῶν κακῶν τούτων, κατ' αἴτησιν τῶν μηχανικῶν νεώτερος νόμος ἀντικατέστησεν εἰς τὴν προσωπικὴν ταύτην ὑποχρέωσιν, εἰσφορὰν ὡρισμένης τινὸς ποσότητος χρημάτων. Καὶ δὴ ἀπὸ τῆς α' Ἰανουαρίου 1874 αἱ ὁδοὶ τῶν Παρισίων σαρόνονται ὑπὸ τῶν μηχανικῶν, τὸ μὲν θέρος ἀπὸ τῆς τρίτης πρωϊνῆς ὥρας μέχρι τῆς 6, τὸν δὲ χειμῶνα ἀπὸ τῆς 4 μέχρι τῆς 7. Ἔρχονται ἔπειτα τὰ ἁμάξια καὶ παραλαμβάνουσι τὰς ἀκαθαρσίας καὶ τὰ σαρώματα τῶν οἰκιῶν, οὕτως ὥστε τὴν 9 ὥραν τὰ πάντα εἶνε συντετελεσμένα, καὶ πανταχοῦ ἄκρα καθαριότης.

Σημειωτέον δ' ὅτι πασῶν τῶν ὁδῶν τούτων ἡ ἐπιφάνεια εἶνε ἐν ὅλῳ 4,500,000 μετ. τετραγ. τουτέστι 4500 στρέμματα.

Μετὰ πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς καὶ πολλὰ πειράματα οἱ μηχανικοὶ ἐνέκριναν τὰς σαρωτικὰς μηχανάς, καὶ ἤδη ἐργάζονται περὶ τὰς διακοσίας. Ὁ ἀριθμὸς δ' αὐτῶν βεβαίως θὰ πολλαπλασιασθῇ, διότι ἡ μηχανὴ ἐκτελεῖ ἐργασίαν δέκα ἀνθρώπων μετ' ἴσης ταχύτητος καὶ οἰκονομίας.

Ἐννοεῖται δ' ὅτι αἱ κεντρικαὶ ἀγοραὶ χρήζουσι καθαρισμοῦ λεπτομερεστέρου καὶ μετὰ μείζονος ἐπιμελείας. Ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσιν ἀποθῆκαι ἐν αἷς συσσωρεύονται τῆς ἡμέρας αἱ ἀκαθαρσίαι, ἄχρηστα λαχανικά, πτηνά, ἰχθύες, ἅτινα πάντα δέον νὰ ἀποκομισθῶσιν. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον, διότι ἀνάγκη νὰ πλυθῇ καὶ ὁ τόπος ἔνθα διημέρευσαν αἱ ἀκαθαρσίαι. Πρὸς δὲ τούτοις χρήζουσι καθαρισμοῦ τὰ οὐρητήρια, οἱ ἀστυνομικοὶ σταθμοί, τὰ ἐν τοῖς περιπάτοις καθίσματα, ἑνὶ λόγῳ πᾶν ὅ τι ἀκάθαρτον, πᾶν δυνάμενον νὰ μολύνῃ ἢ ἄλλως πως ἐνοχλήσῃ τοὺς ἀνθρώπους.

Πολλὰ δὲ καὶ διάφορα εἶνε τὰ πρὸς ἀπόπλυσιν χημικὰ μέσα. Καὶ ὡς ἀντιμιασματικὰ μὲν εἶνε ἡ χλωριοῦχος τίτανος, ὁ θειοῦχος ψευδάργυρος καὶ θειοῦχος σίδηρος, τὸ φαινικὸν ὀξύ, ὡς καθαρτικὸν δὲ τὸ χλωρυδρικὸν ὀξὺ καὶ ἡ νιτροβενζίνη. Ἀλλὰ τὸ ἄριστον πάντων τῶν ἀντιμιασματικῶν εἶνε ἡ χλωριοῦχος τίτανος διότι ἀποσυντίθησι τὰ ἐκ τῆς σήψεως τῶν ὀργανικῶν ἐξατμιζόμενα, διὸ καὶ τὴν ῥίπτουσιν ἐν τοῖς ἀποπάτοις καὶ τοῖς ὑπονόμοις. Ὁ δὲ θειοῦχος ψευδάργυρος καὶ ὁ θειοῦχος σίδηρος ἔχουσιν ὀλιγωτέραν δύναμιν· χρησιμεύουσι δὲ ἐν διαλύσει 1 χιλιογράμμου ἅλατος ἐν 10 λίτραις ὕδατος πρὸς πλύσιν τῶν δοχείων δι' ὧν μεταφέρονται αἱ τῶν ἀγορῶν ἀκαθαρσίαι. Τὸ φαινικὸν ὀξὺ εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἀντισηπτικόν· ἀναμιγνύμενον δὲ μεθ' ὕδατος χρησιμεύει πρὸς ῥαντισμὸν τῶν αἰθουσῶν, τῶν ὁδῶν, τῶν πεζοδρομίων ἢ ὅπου δήποτε ὑπάρχει φόβος ὅτι ἐσάπησαν ὀργανικαὶ οὐσίαι. Διὰ τοῦ χλωρυδρικοῦ δὲ ὀξέος ἠραιωμένου δι' ὕδατος πλύνονται τὰ οὐρητήρια, οἱ τοῖχοι τῶν ἀποπάτων, οἱ τοῖχοι καὶ τὸ ἔδαφος τῶν κρεωπωλείων. Ἡ δὲ νιτροβενζίνη εἶνε μὲν δραστικωτέρα, ἀλλ' ἕνεκα τῆς δυσωδίας της δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μεταχειρισθῇ τις αὐτὴν ἀδιαφόρως ὅπου δήποτε.

Ἡ δι' ἁπλοῦ δὲ ὕδατος κατάβρεξις τῶν ὁδῶν γίνεται ἀφθονοτάτη μᾶλλον εἰπεῖν μετά τινος ἀσωτίας καὶ σπατάλης. Ἀλλ' αἱ λιθόστρωτοι ὁδοὶ πρὸς συντήρησιν αὐτῶν πρέπει νὰ εἶνε πάντοτε ὑγραί, εἰ δὲ μὴ παραλύουσι καὶ ταχέως σχηματίζονται βόθροι καὶ λάκκοι. Ἀντὶ δὲ νὰ ῥίπτωσιν ὕδωρ ἐπὶ τῶν ὁδῶν, πρὸς κατάπαυσιν

Digitized by Google

τοῦ κονιορτοῦ ἐπειράθησαν νὰ ῥίπτωσιν ἅλας τι διερὸν τουτέστιν εὐκόλως νοτιζόμενον, οἷον τὸ χλωριοῦχον μαγνήσιον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ὅπερ ἀπορροφᾷ τοὺς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀτμοὺς τοῦ ὕδατος. Ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος ἀπεδείχθη ἐπιβλαβὴς καὶ διότι γεννᾷ βόρβορον μαῦρον καὶ κολλώδη, καὶ μάλιστα διότι ἀποξηραίνει τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ γίνεται αἰτία βλάβης τῆς ὑγιείας τῶν ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Παρίσιοι ἀφθονοῦσιν ὕδατος, οὐδὲν ἄλλο μέσον μεταχειρίζονται πρὸς συντήρησιν τῶν ὁδῶν, κατάπαυσιν τοῦ κονιορτοῦ καὶ πλύσιν τῶν πεζοδρομείων ἢ τὸ καθαρὸν ὕδωρ.

Ὑπάρχει δὲ ἀστυνομικὴ διάταξις ὑποχρεοῦσα τοὺς κατοίκους νὰ καταβρέχωσιν ἅπαξ τοὐλάχιστον τῆς ἡμέρας ἐν ὥρᾳ καύσωνος Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αὕτη ἡ διάταξις, ὡς εἰκός, ἀμελεῖται ἀναγκάζονται νὰ ἐκτελῶσιν αὐτὴν οἱ τῶν ὁδῶν καθαρισταί. Γίνεται δὲ εἴτε διὰ τοῦ βυτίου εἴτε διὰ τοῦ σωλῆνος ὅπερ καὶ συχνότερον. Τοῦ σωλῆνος τὸ ἄκρον προσαρμόζεται εἰς τὰ παρὰ τὰ λίθινα κράσπεδα τῶν ὁδῶν φρεάτια καὶ ἐν ὀλίγῃ ὥρᾳ καταβρέχονται αἱ ὁδοὶ ἄνευ τινὸς δυσκολίας.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ κατάβρεξις ἡ σάρωσις καὶ ἡ συλλογὴ τῶν ἀκαθαρσιῶν· ὑπολείπεται τὸ σπουδαιότατον πάντων, ἡ ἀποκόμισις αὐτῶν ἔξω τῆς πόλεως. Αἱ ἀκαθαρσίαι λοιπὸν ἀπομένουσι κατὰ τὰς ὁδούς, ἕως ἔλθῃ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἁμάξιον. Ἀποκομίζονται δὲ καθ ἑκάστην 1700 τετραγωνικὰ μέτρα ἀκαθαρσιῶν, πρᾶγμα οὐκ εὐκαταφρόνητον, εἰς ὃ δαπανᾷ ἡ πόλις πολλά, ἀναθέτουσα τὴν ἀποκόμισιν εἰς ἐργολάβον, ὅστις ὅμως δὲν εἶνε ὑπόχρεος νἀποκομίζῃ τὴν τέφραν τῶν βιομηχανικῶν ἐργαστηρίων τὰ κελύφη τῶν ὀστρέων καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἄχρηστα εἰς τὴν λίπανσιν τῶν ἀγρῶν. Τὸ μέγιστον δὲ τοῦ ἐργολάβου κέρδος εἶνε τὰ σαρώματα ἅτινα ῥίπτονται ἐκ τῶν οἰκιῶν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἁμάξιον.

Ἄλλοτε τὰ σαρώματα τῶν οἰκιῶν ἐρρίπτοντο ἀφ' ἑσπέρας ἔξω εἰς τὴν ὁδόν, μένοντα μέχρι τῆς πρωίας. Ὅλην δὲ τὴν νύκτα οἱ ῥακιοσυλλέκται περιερχόμενοι καὶ ἀνασκαλεύοντες αὐτὰ συνέλεγον ὅ τι ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἀξίαν τινά. Ὅτε δὲ ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ ἠθέλησε νὰ καταργήσῃ τὸ ἐπιβλαβὲς τοῦτο ἔθος, οἱ δεκαπεντακισχίλιοι ῥακιοσυλλέκται τῶν Παρισίων διεμαρτυρήθησαν τοσοῦτον εὐτόνως, ὥστε ἡ ἀρχὴ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐκτελέσῃ παρευθὺς τὴν μεταρρύθμισιν ταύτην τὴν καταστρέφουσαν τὰ συμφέροντα τοῦ σπουδαίου τούτου σωματείου. Ἀλλὰ τῷ 1870 πολιορκουμένης τῆς πόλεως τῶν Παρισίων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἀπηγορεύθη αὐστηρῶς ἡ εἰς τὰς ὁδοὺς ἔκθεσις τῶν σαρωμάτων, οἱ δὲ ῥακιοσυλλέκται εἰσερχόμενοι εἰς τὰς γνωστὰς οἰκίας ἠρεύνων τὰ σαρώματα καὶ παρελάμβανον ὅσα ἐνέκρινον πρὶν ἢ ἔλθῃ τὸ ἁμάξιον.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε τίποτε ὁ καθ' ἡμέραν καθαρισμὸς τῆς πόλεως· διότι τὸν χειμῶνα ἐπέρχεται καὶ χιών, νέας καὶ πλείστας παρεμβάλλουσα δυσκολίας. Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὁδῶν εἶνε 4,500,000 μέτρ. τετραγ. Ἐὰν δὲ τὸ στρῶμα τῆς καταπεσούσης χιόνος ἔχῃ πάχος 10 ὑφεκατομέτρων, βλέπετε ὅτι θὰ ἔχωμεν ὄγκον χιόνος 45,000,000 κυβικῶν μέτρων, ποσὸν ὅπερ δὲν δύναταί τις νὰ συναγάγῃ καὶ ἀποκομίσῃ εὐκόλως καὶ ἐν βραχεῖ. Καὶ ἐὰν μὴ τύχῃ νὰ ὑπάρχωσιν ὀχετοὶ δι' ὧν ῥέει θερμὸν ὕδωρ, ῥίπτονται ἐκεῖ αἱ χιόνες καὶ ἀναλύονται ἄνευ τινος δυσκολίας, εἰ δὲ μὴ δὲν εἶνε δύσκολον νὰ μεταβληθῶσιν οἱ ὀχετοὶ οὗτοι εἰς παγοθήκας. Ἐπειράθησαν νὰ σωρεύσωσι τὰς χιόνας καὶ νὰ τὰς διαλύσωσιν ἔπειτα δι'ἐπιχύσεως ἀτμοῦ, ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦτο ἐφάνη ἀνεπαρκές. Ἐπενόησαν δὲ χιονοσάρωθρα ἑλκόμενα εἴτε ὑπὸ ἀνθρώπων εἴτε ὑπὸ ζῴων, ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἰς οὐδὲν ἐχρησίμευσαν, διότι τὸ στρῶμα τῆς χιόνος εἶνε πάντοτε λεπτὸν καὶ πεπατημένον ὑπό τε τῶν ἁμαξῶν καὶ τῶν διαβατῶν. Καταφεύγουσι λοιπὸν εἰς τὸ προχειρότατον τῶν μέσων τὸ καὶ συντομώτατον. Ἅμα πιπτούσης τῆς χιόνος σπεύδουσιν εἰς τὸ ἔργον πάντες οἱ ὑπάλληλοι τῶν μηχανικῶν, τὰ ἁμάξια τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς καὶ τὰ πεντήκοντα τῆς Ἑταιρίας τῶν Λεωφορείων, ἥτις εἶνε ὑπόχρεως νὰ παρεχῃ τὴν συνδρομὴν ταύτην. Οἱ κάτοικοι ὑποχρεοῦνται νὰ σαρόνωσι 4 μέτρα τοῦ πλάτους τῆς πρὸς τῆς οἰκίας των ὁδοῦ, τὸ δὲ ὑπολειπόμενον κατὰ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ καθαρίζουσιν οἱ ὁδοκαθαρισταί. Ἀπαγορεύεται δὲ ἡ σάρωσις τῆς χιόνος, ἥτις παραχρῆμα ἀποκομίζεται διὰ τῶν ἁμαξίων καὶ οὕτω πως δὲν διακόπτεται ἡ συγκοινωνία. Ἀρχομένης δὲ τῆς τήξεως τῆς χιόνος ἀνοίγονται πάντες οἱ κρουνοὶ τῶν ὑδάτων, σπεύδουσιν *εἰς ἔργον* αἱ σαρωτικαὶ μηχαναὶ καὶ οἱ σαρωταὶ μετὰ πάσης αὐτῶν τῆς δυνάμεως καὶ ταχύτητος, μετά τινας δὲ ὥρας ἡ πόλις ἀναλαμβάνει τὴν συνήθη αὐτῆς ὄψιν.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ πάντα εἶνε προπαρασκευασμένα καὶ δὲν προσμένουσι τὴν ὥραν ἐκείνην νὰ τὰ ἑτοιμάσωσι. Ἕκαστος εἶνε ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει καὶ γινώσκει τί ὀφείλει νὰ πράξῃ ἅμ' ἐπελθούσης τῆς ὥρας τοῦ ἔργου. Ἀλλὰ βεβαίως γίνονται κατ' ἔτος καὶ πλεῖσται ὅσαι βαθμηδὸν βελτιώσεις, πρὸς τελείωσιν τῶν μηχανῶν καὶ πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἐργασίας ἄνευ πολλῆς ἐνοχλήσεως τῶν κατοίκων. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀνάγκη δαπάνης καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς.

Εἰς τὸν καλλωπισμὸν τῶν Παρισίων δαπανῶνται κατ' ἔτος 250,000 μὲν φράγκων πρὸς προμήθειαν σαρώθρων, ψηκτρῶν, διαφόρων ὀργάνων, καταβρεκτικῶν συσκευῶν ἀντιμιασματικῶν οὐσιῶν κλπ. κλπ. Τρία δὲ ἑκατομμύρια δαπανῶνται εἰς μισθοὺς τῶν σαρωτῶν, ἐν δ' ἑ-

Digitized by Google

κατομμύριον εἰς ἀποκόμισιν τοῦ βορβόρου καὶ τῶν χιόνων, καὶ 450,000 φράγκων εἰς τὴν κατάβρεξιν τῶν ὁδῶν. Προστιθεμένων δὲ μικρῶν τινων ἔτι δαπανῶν, τὸ ὅλον τῆς δαπάνης τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν Παρισίων συμποσοῦται εἰς *πέντε ἑκατομμύρια* φράγκων κατ' ἔτος. Οὐδεὶς δὲ βεβαίως θὰ εἴπῃ ὅτι τὰ πέντε ταῦτα ἑκατομμύρια εἶνε παρὰ πολλὰ ἀναλόγως τοῦ δι' αὐτῶν ἐπερχομένου καλοῦ. *Φ

ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ τὴν καθαριότητα τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ τὴν μισθοδοσίαν 20 ὁδοκαθαριστῶν εἶνε ὡρισμένον τὸ ποσὸν δρ. 10,800, διὰ τὸ κατάβρεγμα δ' ἐν γένει τῶν ὁδῶν τὸ ποσὸν δρ. 11,500.

***

Ἐν Ἀθήναις καταλληλοτέρα ὥρα διὰ τὸ σάρωμα τῶν ὁδῶν θεωρεῖται ὅτε οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐξέρχονται εἰς περίπατον. Ἡ μεταφορὰ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν οἰκιῶν ἐκτελεῖσαι διὰ κάρρου, οὗ τὴν διάβασιν ἀναγγέλλει ὁ καραγωγεὺς διὰ τοῦ κλασικοῦ του κουδουνίου. Ὁ ὁδοκαθαριστὴς τῶν Ἀθηνῶν ἐνέπνευσεν εἰς τὸν κ. Γεώργιον Παράσχον τὸ ἑπόμενον χάριεν ποιημάτιον :

Πρὶν ὁ πετεινὸς λαλήσῃ καὶ χαράξῃ 'ς τὸ βουνό,
σὰ γοργὸ χελιδονάκι μὲ τὸν ζέφυρο ξυπνῶ·
κι' ἂν ψιλὴ ψιλὴ βροχοῦλα μοῦ δροσίζῃ τὰ μαλλιά,
εὐλογῶ μὲ χαμογέλοιο τὸν Θεὸν καὶ τὴ δουλειά.

Μ' ἕνα μου μικρὸ τραγοῦδι κάπου κάπου θλιβερό,
'ς ταῖς αὐλαῖς τοῦ κόσμου τρέχω 'σὰν τ' ἀκοίμητο νερό·
κι' ὅπου διῶ μικρὸ σκουπίδι καθαρίζω τὴν αὐλή,
καὶ λαμποκοποῦν οἱ δρόμοι κι' ὅλα φαίνονται γυαλί.

Ἂν ἐμπρός μου καμμιὰ τύχῃ νοστιμοῦλα νὰ περνᾷ
μ' ἀνασκουμπωμένο χέρι μὲ δυὸ 'μάτια καστανά,
«Καλὲ 'ς τὸ νερό, τὴν λέγω μοναχὴ τόσω 'νωρίς;
«Σιγανά, μικρή μου πάππια, τὸ σταμνί σου νὰ χαρῇς;»

Εἶναι μιά, ποῦ σὰν τὴν νοιώσω πρὸς τὴν θύρα, τὴν αὐλή,
τίγκι, τίγκι! τὸ πτωχό μου κουδουνάκι τὴν λαλεῖ,
καὶ μὲ κάνιστρο σὲ χέρι καταιβαίνει παχουλό,
'ς τ' ἁμαξάκι μου τ' ἀδειάζω καὶ τὸ κάνιστρο φιλῶ.

Ἂν κανέναν Ἄδωνίν μας ἀπαντήσω τὴν αὐγή,
ἀπὸ μιᾶς γνωστῆς Νεράϊδας μὲ προφύλαξι νὰ 'βγῇ,
τὴν δουλίτσα μου κυττάζω, πέρα βρέχει! σιωπῶ,
καὶ τοῦ Καμπανέλλου ψάλλω τὸν χαρούμενο σκοπό.

Προχθὲς ἕνα γραμματάκι, ὅλο μόσχος καὶ φιλιά,
ἀπὸ μιᾶς γαλανομμάτας μ' ἔτυχε τὴν τραχηλιά·
«Τὰ 'βρεθήκια μου! τὴν εἶπα κ' οἱ γλυκοί της ὀφθαλμοὶ
ἔσκυψαν μὲ χαμογέλοιο κ' ἔλαβα τὴν πληρωμή.

'Σ τὰ σκουπίδια τ' ἁμαξιοῦ μου ἀπαντῶ καμμιὰ φορὰ
ἕνα τρίκωχο πεσμένο, ποῦ τοῦ λείπουν τὰ φτερά·
μιὰ ἐπιγραφὴ μεγάλη, ἕνα τίτλον ὑψηλό,
καὶ μ' αὐτοὺς ὅπου λατρεύουν τὰ σκουπίδιαμου γελῶ.

Πρὶν ὁ πετεινὸς λαλήσῃ καὶ χαράξῃ ς' τὸ βουνό,
σὰ γοργὸ χελιδονάκι μὲ τὸν ζέφυρο ξυπνῶ·
κι' ἂν ψιλὴ ψιλὴ βροχοῦλα μοῦ δροσίζῃ τὰ μαλλιά,
εὐλογῶ μὲ χαμογέλοιο τὸν Θεὸ καὶ τὴ δουλειά.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ἡ παραίτησις τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου Ἰσμαὴλ πασᾶ, ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ δημοσιευθῶσι διάφορα ἀνέκδοτα περὶ τῆς ἰδιαζούσης ἐλευθεριότητος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῆς σπατάλης τῶν διαδόχων τοῦ διασήμου Μεχμὲτ Ἀλῆ. Ἄξια περιεργίας εἶνε τὰ θρυλούμενα περὶ τοῦ παροιμιώδους καταστάντος Σαῒδ πασᾶ τοῦ προκατόχου τοῦ Ἰσμαήλ. Ὁ Σαῒδ πασᾶς ἦτο τέταρτος υἱὸς τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ, ἐκυβέρνησε δὲ τὴν Αἴγυπτον κάλλιον τῶν ἄλλων, κατορθώσας νὰ τύχῃ καὶ τῆς εὐνοίας τῆς Εὐρώπης. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς ἀποφασίσας νὰ διευκολύνῃ τὴν τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Ἀλλ' οὐχ ἧττον παρὰ πάντων ἀνομολογεῖται ὅτι αὐτὸς πρῶτος εἰσήγαγεν εἰς τὸ κράτος του τὴν κατασπάθησιν τῶν χρημάτων καὶ τὰς ἀνοήτους δαπάνας. Αὐτὸς διεκόσμησε δι' εὐρωπαϊκῶν ἐπίπλων τὰ ἀνάκτορα τοῦ Καΐρου καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ οἱ Παρίσιοι δὲν δύνανται ἔτι νὰ λησμονήσωσι τὴν πολυτέλειαν τῶν ἐπίπλων καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ λαμπρότητα τῶν κατόπτρων ἅτινα ἐξετίθεντο εἰς κοινὴν θέαν πρὶν ἢ ἀποσταλῶσιν εἰς Αἴγυπτον, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τὰς πολυποικίλους καὶ πολυδαπάνους ἐσθῆτας, ἃς αἱ πρῶται τῶν Παρισίων ῥάπτριαι ἀπέστελλον σωρηδὸν εἰς τὰ χαρέμια τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος. Ἡ ἐπὶ Ἰσμαὴλ δ' ἐπ' ἐσχάτων συντελεσθεῖσα καταστροφὴ τῆς Αἰγύπτου εἶχεν ἤδη ἀφανῶς ἀρχίσει ἡγεμονεύοντος τοῦ Σαΐδ. Βιβλίον ὅλον θὰ ἠδύνατό τις νὰ γεμίσῃ διηγούμενος τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ Χεδίβου τούτου, ὅστις ἴσας εἶχεν ἀρετὰς καὶ κακίας καὶ κατέθελγε διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ ὅσον ἐξέπληττε καὶ κατετάραττε τοὺς ἀνθρώπους τὸ ἀλλόκοτον τῶν τρόπων του.

Ἀμηχανῶν ποτε πῶς νὰ ἀνταμείψῃ μηδαμινὴν ὑπηρεσίαν ὑπηκόου τού τινος τῷ παρεχώρησε τὸ μονοπώλιον τῆς προμηθείας τοῦ βουτύρου πρὸς χρῆσιν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ ἐπὶ ἓν ἔτος. Ὁ νεοχειροτόνητος προμηθευτὴς ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων ἐπώλησε τὸ δικαίωμά του κερδήσας 1,500,000 φράγκων.

Ἄλλοτε δὲ ἐπιθυμήσας κῆπόν τινα κείμενον παρὰ τὰς πύλας τοῦ Καΐρου, προσεκάλεσε τὸν κτήτορα, ὅστις ἦτο καὶ ὑπάλληλος καὶ τὸν ἠρώτησε.

— Πόσον ἠγόρασες τὸν κῆπόν σου;

— Ἓν ἑκατομμύριον, Ὑψηλότατε, ἀπεκρίνατο ὁ ὑπάλληλος αὐξήσας κατὰ τὰ δύο τρίτα τὴν ἀληθῆ τοῦ κήπου ἀξίαν.

— Ἔχει καλῶς, εἶπεν ὁ Χεδίβης, τὸν ἀγοράζω. Καὶ ἐμέτρησε παραχρῆμα τὸ ἑκατομμύριον.

Ἀλλ' ὁ ὑπάλληλος, οὗτος εἶχεν υἱόν, ἑπταετὲς παιδίον θελκτικώτατον.

— Φέρε με τὸν υἱόν σου, εἶπεν ὁ Χεδίβης εἰς τὸν πατέρα, θέλω νὰ τὸν καμαρώσω.

Digitized by Google

Ἐλθόντος δὲ τοῦ παιδίου·

— Ἔλα μικρό μου νὰ μὲ φιλήσῃς, εἶπεν εἰς αὐτὸ ὁ Σαῒδ μετὰ γλυκύτητος.

— Δὲν θέλω, εἶπε τὸ παιδίον μετὰ τραχύτητος.

— Καὶ διατί, παιδί μου;

— Μᾶς ἐπῆρες τὸν κῆπον τῆς μαμᾶς καὶ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅλο καὶ κλαίει.

Ἐμειδίασεν ὁ Σαῒδ θωπεύων, ὡς ἐσυνείθιζε, τὸν πώγωνά του, καὶ σκεφθεὶς ὀλίγον εἶπε·

— Καὶ ἂν σὲ τὸν χαρίσω τὸν κῆπον θὰ θελήσῃς νὰ μὲ φιλήσῃς;

— Μετὰ χαρᾶς, Ὑψηλότατε!

— Λοιπὸν χάρισμά σου, καὶ ἔλα φίλησέ με.

Οὕτω δὲ ὁ ὑπάλληλος ἔλαβε τὸ κτῆμά του κερδήσας καὶ τὸ ἑκατομμύριόν του.

Ὅτε δὲ τῷ 1863 ὁ Σαῒδ μετέβη εἰς Παρισίους διημέρευσεν ἡμέρας τινὰς ἐν τῇ ἐπαύλει Γάλλου τινὸς ἐν Αἰγύπτῳ συνήθως διατρίβοντος ὅστις καὶ ἔσπευσεν ἵνα ὑποδεξιωθῇ τὴν Α. Υ. Λαμπροτάτη ἐγένετο ἡ ὑποδεξίωσις, ὁ δὲ Χεδίβης ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ μέχρι τῆς ἐπαύλεως συνωδεύετο ἀνευφημούμενος ὑπὸ τετρακισχιλίων χωρικῶν ὡς ἐὰν ἦσαν ὑπήκοοί του. Τὴν ἑσπέραν ἐν τῷ δάσει τῆς ἐπαύλεως ἐγένετο λαμπρὰ φωταψία, μουσικαί, χοροί, ἐκάησαν πυροτεχνήματα ἐκ Παρισίων κομισθέντα, καὶ ὅλην νύκτα ἔρρεεν ἄφθονος ὁ οἶνος καὶ προσήρχοντο οἱ χωρικοὶ καὶ ἔπινον ὅσον ἤθελον. Τὸ θέαμα τοῦτο κατέθελξε τὸν ἀντιβασιλέα.

— Ἀγαπητέ, εἶπεν εἰς τὸν Γάλλον, θέλω τὴν ἔπαυλίν σου. Πώλησέ μέ την.

— Ἀλλὰ Ὑψηλότατε;...

— Σὲ παρακαλῶ Πόσον;

Ὁ Γάλλος ἔρριψεν εἰς τὸ μέσον πελώριον ἀριθμὸν 1,800,000 φράγκων, ἅτινα παραχρῆμα ἐμετρήθησαν καὶ ἡ ἔπαυλις ἐγένετο κτῆμα τοῦ Χεδίβου. Τρεῖς ἡμέρας διέτριψε μεταξὺ τῶν λαμπρῶν ἐκείνων ἑορτῶν. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀνέβαινεν εἰς τὴν ἄμαξαν τοῦ σιδηροδρόμου ἵνα ἀπέλθῃ, ἀποταθεὶς ἀφελῶς πρὸς τὸν φιλοξενήσαντα αὐτὸν Γάλλον τῷ εἶπε·

— Ἀγαπητέ μου, ἡ ἔπαυλίς σου χάρισμά σου.

Τὰ γεγονότα ταῦτα εἶνε ἀληθέστατα καὶ ἠδυνάμεθα μυρία τοιαῦτα νὰ ἀναγράψωμεν. Τούτων δὲ πάντων ἕνεκα ὁ Σαῒδ εἶχε φήμην ἄκρας ἐλευθεριότητος, ἥτις ἐπὶ δεκαπενταετίαν μετεποίησε τὴν Αἴγυπτον εἰς γῆν ἐπαγγελίας εἰς ἣν πανταχόθεν προσήρχοντο οἱ τὴν Τύχην διώκοντες ἄνθρωποι, καὶ κολοσσιαῖαι ἐσχηματίσθησαν περιουσίαι δαπάναις αὐτοῦ τοῦ ἀντιβασιλέως *Χαλιμὰν* ἠδύνατό τις δι' ὅλων τούτων νὰ συγγράψῃ βιβλίον τερπνότατον πολλῷ δὲ μᾶλλον διδακτικώτατον, διότι ἐξ αὐτοῦ θὰ ἐμάνθανον οἱ περίεργοι διὰ τίνων μέσων ἡ Αἴγυπτος κατεστράφη.

N.

Τελεολογικὴ φιλοσοφία τοῦ

ΕΡΡΙΚΟΥ ΕΙΝΕ[1]

— Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε δύο πόδας, ἵνα βαίνωμεν εἰς τὰ ἐμπρός· δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ ὁ ἄνθρωπος προσκεκολλημένος εἰς τὴν γῆν. Εἰς δούλους τῆς ἀναπαύσεως θὰ ἤρκει εἷς καὶ μόνος πούς.

— Μᾶς ἔδωκε δύο ὀφθαλμούς, ἵνα βλέπωμεν ἐναργῶς καὶ σαφῶς. Ἂν ἤθελε νὰ πιστεύωμεν ὅ,τι ἀναγινώσκομεν, θὰ μᾶς ἔδιδε μόνον ἕνα. Μᾶς ἔδωκεν ὅμως δύο, διὰ νὰ βλέπωμεν τὰ κάλλη τῆς φύσεως, ἣν ἐδημιούργησε πρὸς χάριν μας, καὶ διὰ νὰ προσέχωμεν εἰς τὸν δρόμον νὰ μὴ πατῶσι οἱ διαβάται τοὺς *κάλους* μας.

— Μᾶς ἔδωκε δύο χεῖρας ὁ Θεός, διὰ νὰ δίδωμεν περισσότερα, ὄχι διὰ νὰ λαμβάνωμεν καὶ γεμίζωμεν σιδηρᾶ κιβώτια, ὡς μερικοί μου γνώριμοι, ἀξιότιμοι ἄλλως ἄνθρωποι καὶ φιλάνθρωποι μάλιστα.

— Μίαν μόνην ῥῖνα μᾶς ἔδωκε, διότι ἂν εἴχομεν δύο, δὲν θὰ ἐχώρουν εἰς τὸ ποτήριον χωρὶς νὰ χυθῇ ὁ οἶνος.

— Ἓν στόμα μᾶς ἔδωκε, καὶ αὐτὸ εἶνε πολύ. Μ' ἓν μόνον στόμα ἀρκετὰ φλυαρεῖ ὁ ἄνθρωπος· ἂν εἶχε δύο θὰ ἔτρωγε καὶ θὰ ἐψεύδετο πολὺ περισσότερον. Τόρα σιωπᾷ κατ' ἀνάγκην ὅταν ἔχῃ γεμάτον τὸ στόμα του· τότε θὰ ἐψεύδετο καὶ τρώγων ἀκόμη.

— Μᾶς ἔδωκε δύο αὐτία ὁ Θεός, χάριν τῆς συμμετρίας, καὶ διὰ ν' ἀκούωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον τὸν Μόζαρτ, τὸν Γλοὺκ καὶ τὸν Χάϋδν. Ἂν ὑπῆρχεν εἰς τὸν κόσμον μόνον ὁ μουσικὸς κωλικόπονος τοῦ μεγάλου... Μάγερβερ, θὰ μᾶς ἔδιδε βεβαίως ἓν καὶ μόνον αὐτίον.

**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

248.

Ὁ μεγάθυμος καταφρονεῖ τὸ πᾶν, πρὸς κτῆσιν τοῦ παντός.

249.

Οὐχ ἧττον τῶν ἐκλεκτῶν λόγων, μετέχουσιν εὐγλωττίας ὁ τόνος τῆς φωνῆς, τῶν ὀφθαλμῶν τὸ βλέμμα, τοῦ λαλοῦντος τὸ ἦθος.

250.

Ὁ ὄντως εὔγλωττος μόνα τὰ πρέποντα λέγει, ἄλλο δὲ οὐδέν, εἰμὴ τὰ πρέποντα μόνον.

251.

Εἰς τοῦτον μὲν τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ μεταδίδουσι χάριν, ἐκεῖνος δὲ καὶ μετὰ τῶν προτερημάτων αὐτοῦ ἄχαρις εἶναι.

252.

Συνήθως ἄλλων ἄλλοτε ὁ ἄνθρωπος ὀρέγεται, πάντη ὅμως ἀσυνήθης εἶναι τῶν ἐμφύτων αὐτοῦ ὁρμῶν ἡ ἀλλοίωσις.

1. Ἐκ τῶν τελευταίων αὐτοῦ ποιημάτων (Letzte Gedichte und Gedanken, Hampurg, 1869.)

Digitized by Google

253.

Τὸ συμφέρον μεταχειρίζεται ὡς μοχλοὺς πᾶν εἶδος ἀρετῆς καὶ πᾶν εἶδος κακίας.

254.

Ἡ ταπεινοφροσύνη πολλάκις πλαστή τις εἶναι ταπείνωσις, χρησιμεύουσα πρὸς ὑπόταξιν τῶν ἄλλων, τῆς ὑπερηφανείας εἶναι τέχνασμα, ἥτις οὐχὶ σπανίως ταπεινῶς φέρεται, τὰ ἄνω διώκουσα. Μυρία δὲ ἡ ὑπερηφάνεια μεταλλάσσει πρόσωπα, ἀλλ' οὐδέποτ' ἄλλοτε καταπλάσσεται κάλλιον, οὐδὲ ἀπατηλότερον λαμβάνει σχῆμα, εἰμὴ ὅταν ὑποκλέπτη τῆς ταπεινοφροσύνης τὴν μορφήν.

255.

Ἕκαςον αἴσθημα ἴδιον ἔχει τόνον φωνῆς, ἰδίας χειρονομίας, ὄψιν ἰδίαν· κατ' αὐτὰ δὲ τὰ καλὰ ἢ κακά, τὰ εὐχάριστα ἢ ἀτερπῆ τοῦ αἰσθήματος σημεῖα ὁ ἄνθρωπος ἀρέσκει ἢ ἀπαρέσκει.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ καθηγητὴς *Φ συχνότατα παραμελεῖ καὶ τῶν στοιχειωδεστάτων ὅρων τῆς καθαριότητος. Ἀείποτε πενθοῦσιν οἱ ὄνυχες αὐτοῦ καὶ τῶν χειρῶν του τὸ ἀκάθαρτον εἶνε παροιμιῶδες.

Πρός τινα δ' ἀποροῦντα διὰ τὴν ἀβελτηρίαν ταύτην τοῦ ἀνδρός, εἶπε φίλος της·

«Μὴ θαύμαζε, φίλε μου, διὰ τὰς χεῖρας τοῦ κ. *Φ. Εἶνε ὅπως εἶνε, διότι ἔχει τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ τὰς φέρῃ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸ πρόσωπόν του.

* * *

Ἱερεὺς χωρίου τινὸς κηρύττων ἀπ' ἄμβωνος ἔλεγεν ὅτι «τὸ λογικὸν χρησιμεύει ὡς χαλινὸς διὰ τὰ πάθη». Ἀλλὰ τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐμέθυσε καὶ ἀναίσθητον τὸν μετέφερον εἰς τὴν οἰκίαν του. Τὴν ἐπομένην εἷς τῶν χωρικῶν τῷ εἶπε.

— Ποῦ εἴχατε χθὲς πάτερ, τὸν χαλινόν σας;

— Τὸν εἶχα ἐκβάλλει, πρὸς στιγμήν, τέκνον μου, ἀπήντησεν ὁ ἱερεύς, διὰ νὰ πίω ὀλίγον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ εὐνομία ἔγκειται ἐν τῇ ἁρμονίᾳ δύω ἀντιθέτων στοιχείων, τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ κύρους. Ἡ τοιαύτη ἁρμονία παρ' ἡμῖν διεταράχθη, διότι ἓν τῶν δύο τούτων στοιχείων, τὸ κῦρος, l'autorité, εὑρίσκεται ἐν ἐλλείψει, ἐν ᾧ ἡ ἐλευθερία περισσεύει. Τί συμβαίνει ὅταν παραβιάζεται ἡ δικαιοσύνη, ὅταν ὁ τυχὼν θέλῃ νὰ γίνεται ἀνώτερος τοῦ Νόμου, ὅταν ἡ νόμιμος τῆς ἐξουσίας δύναμις ἐκμηδενίζεται, ὅταν τὰ κυβερνητικὰ μέσα γίνωνται ἕρμαια τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν τήρησιν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῶν; Περισσεύει ἡ ἐλευθερία καὶ ἐλλείπει τὸ κῦρος. Τί συμβαίνει ὅταν τὸ *Γνῶθι σαυτὸν* ἀγνοῆται, ὅταν σπάνιοι ἦναι οἱ ἀναγνωρίζοντες ὑπεροχήν τινα εἰς τὸν ἄλλον, ὅταν τὸ σέβας πρὸς πάντας καὶ πρὸς τὰ πάντα παρ' ἡμῖν ἐκλείπῃ, ὅταν ὁ ἔχων ἀνάγκην πολλὰ νὰ μάθῃ καὶ πολλὰ νὰ διδαχθῇ αὐτοχειροτονεῖται διδάσκαλος τῆς κοινωνίας, ὅταν πολλοὶ μὲν ἦναι οἱ διεκδικοῦντες δικαιώματα, ὀλίγιστοι δὲ οἱ ἐκτελοῦντες καθήκοντα; Περισσεύει ἡ ἐλευθερία καὶ ἐλλείπει τὸ κῦρος. Δὲν πείθεται ἕκαστος ποῦ ἔγκειται τὸ γενικὸν καλόν; Τὸ κῦρος ἐλλείπει· οὐδεὶς εἰς οὐδὲν ὑποτάσσεται κῦρος. Μία λοιπὸν ἡ νόσος, μία ἡ θεραπεία. Τὸ κῦρος ἐλλείπει, ἂς ἀνεγείρωμεν τὸ κῦρος. Τὸ κῦρος τῶν νόμων, τὸ κῦρος τῶν ἀρχῶν, τὸ κῦρος τῆς ἀληθείας. Τί ἐφώναζαν ἐν τῇ συγκλήτῳ τῆς Ῥώμης, ὅτε οὕτω πως ἐνεφανίζετο ἡ ἐθνικὴ ἀνάγκη;—Caveant Consules. Τί φωνάζουν ἐν Ὀλλανδίᾳ, ὅταν ἡ πλημμύρα ἀπειλῇ τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος;—*Ἂς δράμωμεν εἰς τὰ προχώματα*. (Ε. Α. Σῖμος).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Μὴ συνειθίζετε τὰ παιδία νὰ φορῶσι φλανέλλαν κατάσαρκα, πλὴν μόνον ἐν ἀναποφεύκτῳ ἀνάγκῃ καὶ ἐννοεῖται, κατὰ ῥητὴν παραγγελίαν τοῦ ἰατροῦ.

Ἡ φλανέλλα ἕνεκα τῆς εὐκαμψίας, τῆς μαλακότητος καὶ τῆς ἐλαφρότητος αὐτῆς εἶνε καταλληλοτάτη εἰς κατασκευὴν ἐνδυμάτων ἐξωτερικῶν, ὁποῖα ἴσα ἴσα ὑπερεπιθυμεῖ καὶ παραγγέλλει ἡ ὑγιεινή, τουτέστι ἐνδύματα εὐρύχωρα, καλύπτοντα τὰ μέλη τοῦ σώματος χωρὶς καὶ νὰ πιέζωσι καὶ συσφίγγωσιν αὐτά, μὴ παρεμποδίζοντα τὰς ἐλευθέρας τοῦ σώματος κινήσεις, ἀλλὰ καὶ ἐπαρκῶς προφυλάσσοντα ἀπὸ τῶν ἐπηρειῶν τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἕνεκα λοιπὸν τῶν καλῶν τούτων ἰδιοτήτων τῆς φλανέλλας δυνάμεθα νὰ κατασκευάζωμεν ἐξ αὐτῆς πάντα τὰ ἐξωτερικὰ ἐνδύματα τῶν παιδίων ἀρρένων τε καὶ κορασίων, χωρὶς νὰ καταδικάζομεν εἰς τὴν διὰ φλανέλλας βάσανον καὶ ἐνόχλησιν τὸ ὑγιὲς στῆθος, τὴν καλῶς ἔχουσαν κοιλίαν τοὺς ἀκμαίους καὶ στερεοὺς πόδας τοῦ παιδίου καλύπτοντες αὐτὰ κατάσαρκα διὰ φλανέλλας.

Τὴν φλανέλλαν ἂς φορῶσι κατάσαρκα οἱ ἄρρωστοι, οἱ ἀδυνάτου κράσεως, ὧν τὸ στῆθος εἶνε εὐπαθές, οἱ ἄλλοτε παθόντες βρογχίτιδα, πνευμονίαν, εἰς οὓς εἶνε ἀναπόφευκτος, ἀλλ' εἶνε ὅμως περιττὴ εἰς τοὺς ὑγιῶς ἔχοντας.

Ἐὰν περιτυλίσσετε τὰ παιδία διὰ φλανέλλας ὅτε εἶνε ὑγιέστατα, τί θὰ ἐπιθέσητε ἐπὶ τοῦ στήθους των ὅταν ἀρρωστήσωσιν;

Ἂς μὴ σᾶς παρασύρῃ λοιπὸν εἰς ἀκαίρους προφυλάξεις ἡ πρὸς τὰ τέκνα ἀγάπη. Τίς ἀρνεῖται ὅτι ἡ κινίνη εἶνε ἄριστον ἀντιπυρετικὸν φάρμακον; Καὶ ὅμως οὐδέποτε, θ' ἀποφασίσητε νὰ δώσητε κινίνην εἰς παιδία ὑγιέστατα, ἐὰν μὴ πρῶτον προσβληθῶσιν ὑπὸ πυρετοῦ. Δι' αὐτὸν δὴ τοῦτον τὸν λόγον μὴ ἐπιβάλλετε φλανέλλαν εἰς τὰ ὑγιῶς ἔχοντα παιδία.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΛΙΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

Ἀριθ. 196 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 30 Σεπτεμβρίου 1879

Σφραγὶς
ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΘΗΡΑΣ κλ.
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Ἀρχόμενοι σήμερον τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως ἑνὸς τῶν καλλίστων ἔργων τοῦ Ἰουλίου Σανδώ, νομίζομεν ὅτι εὐχαριστοῦμεν τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας, προσημειοῦντες ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Ὁ Ἰούλιος Σανδὼ (Jules Sandeau) δὲν ἀνήκει κυρίως εἰπεῖν εἰς τῶν συγχρόνων γάλλων μυθιστοριογράφων καὶ δραματογράφων τὴν γενεάν. Εἶνε σχεδὸν ἑβδομηκοντούτης καὶ πρὸ εἰκοσαετίας ἤδη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ μυθιστόρημα Ῥόδη καὶ Λευκὴ (Rose et Blanche), ὅπερ εἰκοσαετὴς μόλις ἐξέδωκεν, ὑπῆρξε γέννημα ἀληθινοῦ καὶ πραγματικοῦ μυθιστορήματος, τῶν ποιητικῶν καὶ παραδόξων ἐκείνων σχέσεων, αἵτινες ἐσήμαναν τὴν πρώτην καὶ σύγχρονον ἐν τῇ δημοσιότητι ἐμφάνισιν αὐτοῦ ἐξ ἑνὸς καὶ τῆς Γεωργίας Σάνδης ἐξ ἑτέρου. Ὁ ἔρως ἐκεῖνος, ὅστις εἶχεν ἑνώσει εἰς εἰδυλλιακὴν σχεδὸν συμβίωσιν δύο νεανίας, συνήνωσεν ἐπίσης εἰς φιλολογικὴν συνεργασίαν τοὺς καλάμους αὐτῶν, καὶ εἰς ἓν κοινὸν ὄνομα τὰ ὀνόματά των. Οὕτως ἐξεδόθη τὸ μυθιστόρημα ἐκεῖνο ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Jules Sand, οὗτινος ἕκαστος τῶν συνεργατῶν διετήρησε κατόπιν τὸ ἥμισυ, ὅτε τῆς μοίρας ἡ ἰδιοτροπία ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν συμβίωσιν τῶν δύο νεαρῶν συγγραφέων. Τὰ περὶ τῆς συνεργασίας ταύτης διηγήθη ἄλλοτε συντόμως ἡ Ἑστία, βιογραφοῦσα τὴν Γεωργίαν Σάνδην, δὲν περισσεύει δὲ χώρου δυστυχῶς καὶ σήμερον, ἵνα λεπτομερέστερον διατρίψῃ εἰς μίαν τῶν περιεργοτέρων σελίδων τῆς νεωτέρας γαλλικῆς γραμματολογίας. Τοῦτο καὶ μόνον σημειοῦμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἡ μεγαλοφυὴς μυθιστοριογράφος, ἧς πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἐθρήνησε τὴν στέρησιν ἡ Γαλλία, ἔγραψε περιπαθέστατα τὸν ἐπικήδειον τῶν ποιητικῶν της ἐκείνων ἐρώτων ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς Ἀποδημητοῦ, καὶ ὅτι ὁ ἐπικήδειος οὗτος καταλήγει διὰ τῶν ἑπομένων μελαγχολικῶν σειρῶν: «Ἐπὶ ἓν ἔτος ὁλόκληρον ἐκάθισεν ἐκεῖνος παρὰ τὴν αὐτὴν κ᾽ἐγὼ τράπεζαν ἑκάστην νύκτα, κ᾽ἔζησεν ἐργαζόμενος ὡς εἰργαζόμην. Ἅμα τῇ ἡμέρᾳ συνεβουλευόμεθα περὶ τῆς ἐργασίας μας, καὶ ἐδειπνοῦμεν ἅμα τῇ νυκτὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μικρᾶς τραπέζης, ὁμιλοῦντες περὶ αἰσθήματος, μέλλοντος καὶ τέχνης. Τὸ μέλλον δὲν ἐτήρησε τὸν λόγον του!» Χωρισθεὶς τῆς συνεργάτιδός του, μετέβη ὁ Ἰούλιος εἰς Ἰταλίαν, καὶ ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν ἐδημοσίευσεν ἀδιακόπως σειρὰν ὁλόκληρον μυθιστοριῶν, γράφων ἐνίοτε καὶ δράματα, ἄλλα μὲν μόνος, ὧν τὸ κάλλιστον ἡ Δεσποινὶς Σελλιέρ, ἄλλα δὲ ἐκ συνεργασίας μετὰ τοῦ Ἐμιλίου Ὠζιέ, ὧν διακρίνονται ὁ Ἰωάννης Τωμεραὶ καὶ ὁ Γαμβρὸς τοῦ Κ. Ποαριέ.

Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ Ἰουλίου Σανδώ, ὡς συγγραφέως δραμάτων ἢ μυθιστοριογραφιῶν, εἶνε ἀλήθεια μὲν περὶ τὴν οὐσίαν καὶ χάρις περὶ τὴν μορφήν. Γράψας ὅ,τι ἔγραψεν, οὐδέποτε ἐψεύσθη πρὸς τοὺς ἀναγνώστας του ἢ τοὺς θεατάς του, οὐδέποτε παρέστησεν αὐτοῖς ἄλλο ἢ τὰ ἀληθῆ του φρονήματα καὶ αἰσθήματα, οὐδέποτε ἐθεράπευσε τὰς ὀρέξεις τοῦ πλήθους, ἵνα τοῖς πολλοῖς ἀρέσῃ. Διὰ τοῦτο σπανίως μὲν ἐγένετο θορυβώδης πάταγος περὶ τὰ ἔργα του, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἐξεδόθη εἰς τεσσαράκοντα ἐκδόσεις ὡς τὸ Assommoir ἢ παρεστάθη τριακοσιάκις ὡς ἡ Fille de Madame Angot. Ἀλλὰ πάντα ὅμως τοῦ καλάμου του τὰ προϊόντα ἐμπνέουσιν τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην πίστιν, τὴν εἰλικρίνειαν, καὶ τὴν τιμιότητα, ἵνα καὶ ὠμότερον οὕτως εἰπεῖν ἐκφράσωμεν τὸ πρᾶγμα, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὸν ἀνεξάρτητον καλλιτέχνην, ὅστις αἰσθάνεται ὅτι ὀφείλει νὰ μὴ δουλεύῃ τῷ Μαμμωνᾷ τῆς ἡμέρας ἀλλὰ τῷ αἰωνίῳ Θεῷ τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Σ. τ. Δ.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Α΄

Ὡς πάντα σχεδὸν τὰ χωρία δι᾽ὧν διέρχεται δημοσία ὁδός, τὸ Neuvy-les-Bois εἶναι ἀθλία κωμόπολις βορβορώδης μὲν τὸν χειμῶνα, πλήρης δὲ κονιορτοῦ τὸ θέρος, ἐν πάσῃ δὲ τοῦ ἔτους ὥρᾳ οὐδὲν ἔχουσα τὸ ποιητικὸν ἢ τὸ μυστηριῶδες. Τοιαύτην δὲ ἔχει σπουδαιότητα, ὥστε πρὸ τῆς ἡμέρας καθ᾽ ἣν ἄρχεται ἡ παροῦσα διήγησις, οἱ ἐγχώριοι δὲν ἐνθυμοῦνται ἐὰν εἶδόν ποτε ἅμαξαν δημοσίαν ἱσταμένην ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς. Ἡ περιφρόνησις αὕτη, ἣν οἱ ταχυδρόμοι καὶ οἱ ἁμαξηλάται ἐπέδειξαν ἀείποτε πρὸς αὐτήν, μαρτυρεῖ ἀρκούντως τὴν μετριότητα τῶν οἴνων της.

Κυριακήν τινα τοῦ φθινοπώρου, μεταξὺ τῆς λειτουργίας καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, οἱ ἐγχώριοι συναθροισθέντες εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου ὑπὸ καυστικώτατον ἥλιον, περιέμενον σοβαροὶ νὰ διέλθῃ τὸ ἐκ Παρισίων εἰς Λιμόσγην λεωφορεῖον.

Digitized by Google

Αὕτη ἦτο κατὰ τὰς ἑορτὰς ἡ μόνη αὐτῶν διασκέδασις, διασκέδασις βραχεῖα μὲν τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλὰ θελκτική, ὡς ὅλαι αἱ βραχυχρόνιοι ἡδοναί. Ὡς ἤκουον αὐτὸ μακρόθεν ἐρχόμενον, παρετάττοντο πανηγυρικῶς ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ὅτε δὲ τὸ λεωφορεῖον διερχόμενον ταχέως μεταξὺ δύω φρακτῶν τεθαμβημένων ὀφθαλμῶν καὶ χαινόντων στομάτων, ἐγίνετο ἄφαντον ἐντὸς νέφους κονιορτοῦ, οἱ καλοὶ οὗτοι ἄνθρωποι ἐπανήρχοντο εἰς τὰς οἰκίας των πλήρεις γλυκυτάτης θυμηδίας.

Καὶ κατ' ἐκείνην δὲ τὴν Κυριακὴν πάντες ἐνόμιζον ὅτι τὰ πράγματα ἤθελον συμβῆ ὡς συνήθως, ἀλλ' ἦτο πεπρωμένον νὰ ἴδῃ τὸ Neuvy-les-Bois θαῦμα, τὸ ὁποῖον πρὸ χρόνων δὲν περιέμενε πλέον. Τὸ λεωφορεῖον ἀντὶ νὰ διέλθῃ ὡς ἀστραπή, κατὰ τὸ σύνηθες, ἐστάθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ τῶν δύω ζώντων φρακτῶν. Βλέπον τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο θέαμα, ἅπαν τὸ χωρίον ἔμεινε κεχηνός, χωρὶς νὰ σκεφθῇ κἂν νὰ ἐρωτήσῃ ποθεν προήρχετο ἡ τοιαύτη ἔκτακτος τιμή, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ κύνες, οἵτινες συνείθιζον νὰ τρέχωσιν ὑλακτοῦντες κατόπιν τοῦ λεωφορείου, ἐφαίνοντο συμμεριζόμενοι τὴν ἔκπληξιν τῶν κυρίων των καὶ ἵσταντο ὡς αὐτοὶ ἀκίνητοι καὶ ἄφωνοι. Ἐν τούτοις ὁ ἀγωγεὺς καταβὰς τοῦ λεωφορείου ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἶπε ξηρῶς τὴν λέξιν· Neuvy-les-Bois! νέα δὲ κόρη μελανείμων κατέβη κρατοῦσα μικρὸν δέμα περιέχον πάντα αὐτῆς τὰ πράγματα. Ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου της, οἱ ἐρυθροὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ κατήφεια, ἐμαρτύρουν τὸ πένθος αὐτῆς ἔτι μᾶλλον ἢ τὰ ἐνδύματά της. Ὁ ἀγωγεὺς εἶχεν ἤδη ἀναβῆ ἐπὶ τῆς ἁμάξης, ἡ δὲ νεᾶνις μόλις προέφθασε ν' ἀποχαιρετίσῃ σιωπηλῶς τοὺς συνοδοιπόρους της. Ὅτε δὲ ἔμεινε μόνη ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης ὁδοῦ τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου καιομένης, εἰς τὴν εἴσοδον χωρίου ἀγνώστου, μόνη μεταξὺ τόσων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι τὴν παρετήρουν μεθ' ὑπόπτου καὶ βλακώδους περιεργείας, ἐκάθησε κλαίουσα ἐπὶ σωροῦ λίθων. Οἱ χωρικοὶ ἐξηκολούθουν ἀτενίζοντες πρὸς αὐτὴν χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ταραχθῶσιν οὐδὲ νὰ εἴπωσι λέξιν, ἀλλ' εὐτυχῶς μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον καὶ γυναῖκες, μεταξὺ δὲ τῶν γυναικῶν μήτηρ φέρουσα βρέφος ἐν τῇ ἀγκάλῃ. Αὕτη ἐλθοῦσα πρὸς τὴν τεθλιμμένην κόρην παρετήρησεν αὐτὴν ἐπί τινας στιγμὰς μετ' οἴκτου ἀλλὰ καὶ ἐνδοιασμοῦ ἅμα, καθότι καίτοι τὸ κοράσιον ἐφαίνετο ἐγκαταλελειμμένον, ἀλλὰ φυσική τις ὅμως εὐγένεια ἐκόλαζε παραδόξως πως τὴν ἁπλότητα τῶν ἐνδυμάτων καὶ προεκάλει τὸν σεβασμόν.

— Καλή μου κυρία, εἶπε τέλος ἡ χωρική, διὰ νὰ εἶσθε μόνη εἰς τοὺς δρόμους τόσον μικρά, πρέπει νὰ ἐχάσατε τὴν μητέρα σας.

— Ναί, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις διὰ φωνῆς γλυκείας, ἐν ᾗ διεκρίνετο ξενικὴ προφορά, ἔχασα τὴν μητέρα μου. Φεῦ! τὰ πάντα ἔχασα καὶ αὐτὴν τὴν γωνίαν τῆς γῆς ἐν ᾗ ἐγεννήθην, καὶ ἐν ᾗ κεῖνται τὰ ὀστᾶ τῶν ἀγαπητῶν μου. Οὐδὲν μοὶ μένει πλέον ὑπὸ τὸν οὐρανόν! προσέθηκε σείουσα τὴν κεφαλήν.

— Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς παρηγορήσῃ, ἀγαπητή μου κυρία, βλέπω ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν σας ὅτι δὲν εἶσθε ἀπὸ τὸν τόπον μας, ἔρχεσθε βέβαια ἀπὸ μακράν.

— Ναί, ἀπὸ πολὺ μακράν. Ἐνόμιζα ὅτι δὲν θὰ φθάσω ποτέ.

— Καὶ πηγαίνετε;

— Ἐκεῖ ὅπου ἀποθνήσκουσα μοὶ παρήγγειλεν ἡ μήτηρ μου νὰ ὑπάγω. Ἤξευρα ὅταν ἀνεχώρησα ὅτι ἅμα φθάσω εἰς τὸ Neuvy-les-Bois θὰ εὕρω εὐκόλως τὸν δρόμον τοῦ Βαλτραβέρ.

— Πηγαίνετε εἰς Βαλτραβέρ;

— Ναί.

— Εἰς τὴν ἔπαυλιν;

— Μάλιστα.

— Τότε ὁ ἀγωγεὺς ἔπρεπε νὰ σᾶς καταιβάσῃ εἰς τὴν πόλιν, θὰ ἐφθάνετε ὀγλιγωρώτερα. Ἀδιάφορον! σᾶς μένουν μόνον τρία μίλια καὶ ἂν περάσετε ἀπὸ τὸ δάσος κερδίζετε μίαν ὥραν. Ἂν θέλετε ὁ ἀνεψιός μου ὁ Πέτρος θὰ σᾶς δείξῃ τὸν δρόμον. Ἀλλὰ ἡ ζέστη εἶναι ὑπερβολικὴ καὶ στοιχηματίζω ὅτι δὲν ἐφάγετε τίποτε σήμερον. Ἐλᾶτε εἰς τὸ σπίτι μας νὰ σᾶς δώσω γάλα καὶ φεύγετε ὅταν δροσίσῃ.

— Εὐχαριστῶ πολύ, τίποτε δὲν χρειάζομαι, ἐπιθυμῶ μόνον ν' ἀναχωρήσω εὐθὺς καὶ ἂν θέλῃ ὁ κύριος Πέτρος . . .

— Ἔλα ἐδῶ Πέτρο! ἀνέκραξεν ἡ χωρική.

Ἀκούων τὴν διαταγὴν ταύτην, ἥτις οὐδεμίαν ἐπεδέχετο παρατήρησιν, ὁ Πέτρος ἐπλησίασεν ὡς σκῦλος, ὅστις αἰσθάνεται ὅτι ὁ κύριός του τὸν καλεῖ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὸν κτυπήσῃ· μελετῶν δὲ ἀπὸ πρωΐας νὰ παίξῃ μετὰ τὴν ἐκκλησίαν, οὐδόλως ἐκολακεύθη ἐκ τῆς προτάσεως τῆς θείας του. Αὕτη ὅμως ἐπανέλαβεν αὐτὴν εἰς τρόπον ὥστε ἐκεῖνος ἐνόμισε φρονιμώτερον νὰ ὑπακούσῃ. Τῷ ἐνεχείρισε λοιπὸν τὸ μικρὸν τῆς ξένης δέμα καὶ ὠθῶν αὐτὸν τῷ εἶπε· «Πήγαινε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ δάσος καὶ κύτταξε καλὰ νὰ μὴν τρέχῃς, διότι ἡ κυρία δὲν ἔχει τὰ 'δικά σου τὰ ποδάρια».

Ὁ Πέτρος ἐξεκίνησε χολωμένος, ἐνῷ οἱ χωρικοί, οἱ ὁποῖοι συνήρχοντο ἤδη ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς των ἐσχολίαζον μυριοτρόπως τὰ συμβάντα τῆς ἡμέρας.

Ἀφοῦ περιεπάτησαν ἐπὶ δύω ὥρας ἡ νεᾶνις καὶ ὁ μικρὸς ὁδηγός της, εἶδον τὸ δάσος τοῦ Βαλτραβὲρ κυματίζον εἰς τὸν ὁρίζοντα. Ὁ Πέτρος λησμονῶν τὴν παραγγελίαν τῆς θείας του, περιεπάτει βήματι ταχεῖ οὐδόλως φροντίζων περὶ τῆς συνοδοιπόρου του. Ἡ ἐλπὶς τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως ὅπως παίξῃ μετὰ τῶν ἀλ-

Digitized by Google

λων παίδων, τῷ ἔδιδε πτερά, ἡ δὲ νεᾶνις καίτοι ἔχουσα ταχεῖς τοὺς πόδας, τὸν παρεκάλει ἐνίοτε νὰ σταθῇ, ἀλλ' ὁ Πέτρος ἐκώφευε καὶ ἐξηκολούθει ἀνηλεῶς τὸν δρόμον του. Ἐνῷ δὲ ἐβάδιζε, παρετήρει μελαγχολικῶς τὴν σκιὰν τῶν δένδρων ἁπλουμένην ἐπὶ τοῦ χόρτου τῶν λειμώνων καὶ ἐσκέπτετο μετὰ πικρίας ὅτι ἂν προὐχώρει μέχρι τοῦ Βαλτραβέρ, ἤθελε στερηθῆ τῆς διασκεδάσεως τῆς κυριακῆς. Ὅτε λοιπὸν ἔφθασεν εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ δάσους, ἰδέα σατανικὴ τῷ ἐπῆλθεν.

— Ἰδοὺ! εἶπεν ἀποφασιστικῶς καταθέτων ἐπὶ τῆς χλόης τὸ δέμα, τὸ ὁποῖον ἔφερεν. Ἀκολουθήσατε τὴν μεγάλην ἐκείνην δενδροστοιχίαν καὶ θὰ φθάσετε εἰς τὴν ἔπαυλιν. Εἰς ἓν τέταρτον θὰ εἶσθε εἰς τὴν θύραν.

Ταῦτα δὲ λέγων ὁ ἄπιστος ἡτοιμάζετο νὰ φύγῃ, ὅτε λαβοῦσα ἐκ τῆς ζώνης της μικρὸν βαλάντιον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐφαίνετο βαρύ, ἡ νέα κόρη ἐξήγαγεν ἀργυροῦν νομισμάτιον καὶ τὸ προσέφερεν εὐγενῶς εἰς τὸν Πέτρον εὐχαριστοῦσα αὐτὸν διὰ τὸν κόπον του. Ἡ γενναιοδωρία αὕτη, ἣν οὐδόλως περιέμενεν, ἐτάραξεν αὐτὸν ὁπωσοῦν, ἐπὶ στιγμὴν δὲ ἐδίστασε καὶ ἴσως ἤθελεν ὑπακούσει εἰς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του, ἀλλ' αἴφνης εἶδε μακρόθεν τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ χωρίου του, ὅπερ ἐφαίνετο ὡς ἱστὸς πλοίου ναυαγήσαντος ἐπὶ ἀμμώδους ἀκτῆς, δι' ἀντικατοπτρισμοῦ δέ, ὃν τὸ πάθος μόνον δύναται νὰ ἐξηγήσῃ, τῷ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπεν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς ἐκκλησίας τοὺς συντρόφους του παίζοντας διάφορα παιγνίδια. Ὁ Πέτρος δὲν ἀντέστη πλέον, ἔλαβε τὸ νόμισμα καὶ εἰσαγαγὼν αὐτὸ εἰς τὸ θυλάκιόν του ἔφυγε τρέχων.

Εἰσελθοῦσα εἰς τὸ δάσος ἡ νέα κόρη ᾐσθάνθη τὸ αἴσθημα ἐκεῖνο τῆς εὐεξίας, ὅπερ αἰσθάνεταί τις ἐξερχόμενος ἐκ θερμοτάτου μέρους καὶ εἰσερχόμενος εἰς ψυχρὸν λουτρόν. Πρὸ παντὸς ἄλλου, ηὐχαρίστησε τὸν Θεὸν τὸν στηρίξαντα καὶ προστατεύσαντα αὐτὴν κατὰ τὴν μακρὰν ὁδοιπορίαν της καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ καταστήσῃ φιλόξενον τὴν θύραν, ἣν ἔμελλε νὰ κρούσῃ. Μὴ ἀμφιβάλλουσα δὲ ὅτι ἡ ἔπαυλις ἔκειτο πλησίον, ἐκάθησεν ὑπὸ δένδρον καὶ παρεδόθη εἰς τὴν γοητείαν τοῦ δάσους· καθότι σύ, ὦ καλὴ καὶ ἀγαθὴ φύσις, εἶσαι φίλη πάσης ἡλικίας, σὺ παρηγορεῖς τοὺς γέροντας καὶ αὐτὰ δὲ τὰ παιδία ὅταν βλέπωσι τὸ μειδίαμά σου, λησμονοῦσιν ὅτι ἀπώλεσαν τὴν μητέρα των. Περὶ αὐτήν, τὰ πάντα ἦσαν ἐναρμόνια καὶ δροσερὰ καὶ εὐώδη. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐρχόμεναι λοξῶς διὰ τῶν φύλλων, τῇ ἐνεθύμισαν ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ ἑσπέρα, ἠγέρθη λοιπὸν καὶ ἠκολούθησε τὴν δενδροστοιχίαν προσδοκῶσα νὰ ἴδῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς πυργίσκους τῆς οἰκίας τοῦ Βαλτραβέρ, ἀλλ' ἡ δενδροστοιχία αὕτη, ἥτις κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Πέτρου, ἔφερεν εἰς τὴν ἔπαυλιν, κατέληγε πράγματι εἰς ἄλλην δενδροστοιχίαν ἐγκάρσιον. Ἡ νέα ἔτεινε τὸ οὖς ὅπως ἀκούσῃ κρότον τινὰ ἐμφαίνοντα κατῳκημένον μέρος, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἤκουσεν ἢ τὸν ὑπόκωφον θόρυβον, ὁ ὁποῖος ἀκούεται συνήθως εἰς τὰ βάθη τῶν δασῶν ὅταν ἡ ἡμέρα φθίνῃ. Ἀνέβη ἐπὶ ὑψώματος καὶ οὐδὲν ἄλλο εἶδεν ἢ μόνον ὠκεανὸν δένδρων, προὐχώρησεν εἰσέτι ἐπί τινα χρόνον, καὶ τέλος ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ, ἀλλὰ δὲν διέκρινε τὰς ἀτραπούς, δι' ὧν εἶχε διέλθει. Καίτοι δὲ ὁ ἥλιος δὲν εἶχεν εἰσέτι δύσει, τὸ δάσος ἐπληροῦτο ἤδη σκιᾶς μυστηριώδους, τὰ πτηνὰ δὲν ἐκελάδουν πλέον, αἱ φάλαιναι διέσχιζον τὸν ἀέρα διὰ τῶν βαμβακωδῶν αὐτῶν πτερῶν, ἤρχετο δὲ ἡ πένθιμος συναυλία τῶν νυκτινόμων ὀρνέων. Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην πρὸ πάντων, ἡ ἀπομόνωσις καὶ ἡ θλῖψις πιέζουσι τὴν ψυχὴν τῶν δυστυχῶν. Ἀποτεθαρρυμένη καὶ κεκμηκυῖα, ἡ δυστυχὴς νέα ἐκάθησε κλαίουσα ἐπὶ τῆς χλόης. Εἶχε λύσει τὰς μαύρας ταινίας τοῦ ἀχυρίνου πετάσσου της, ἐνῷ δὲ ἔκλαιεν, ὁ ἄνεμος ἔπαιζε μετὰ τῆς ξανθῆς της κόμης, ἣν ἐχρύσου ἡ τελευταία ἀκτὶς τοῦ ἡλίου. Ἐκάθητο ἐκεῖ πρό τινων λεπτῶν ἄπελπις, ὅτε εἶδεν ὡραῖον ἵππον, ὃν δὲν εἶχεν ἀκούσει ἐρχόμενον, ἀλλ' ὅστις ἵστατο ἀκίνητος εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν, ἐνῷ ὁ ἐπιβαίνων αὐτοῦ ἱππεὺς τὴν ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως, ὡς ἄνθρωπος οὐδόλως συνειθίσας εἰς τὰς τοιαύτας συναντήσεις ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ καὶ ἐν τοιούτῳ τόπῳ. Ἠγέρθη φοβηθεῖσα, ἀλλ' ἡσύχασε πάραυτα βλέπουσα τὴν εὐμένειαν τοῦ θεωροῦντος αὐτὴν βλέμματος.

— Κύριε, εἶπεν, ὁ Θεὸς σᾶς στέλλει εἰς βοήθειάν μου. Ἐὰν εἶσθε ἀπ' ἐδῶ, βλέπετε βεβαίως ὅτι εἶμαι ξένη. Δύω ὥρας περιφέρομαι ἐντὸς τοῦ δάσους τούτου χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ ἐξέλθω, οὐδὲ νὰ ἠξεύρω ποῦ πηγαίνω. Ἴσως μὲ κάμετε τὴν χάριν νὰ μοὶ δείξητε τὸν δρόμον.

— Βεβαίως κυρία· ἀπήντησε φωνὴ γλυκυτάτη, ἀλλὰ πρέπει νὰ μάθω ποῦ ἐπιθυμεῖτε νὰ ὑπάγετε.

— Εἰς Βαλτραβέρ.

— Εἰς τὴν ἔπαυλιν;

— Μάλιστα.

— Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρητε καλλίτερον ὁδηγόν. Καὶ ἐγὼ ἐκεῖ πηγαίνω καὶ ἐὰν μοι ἐπιτρέπετε θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς συνοδεύσω.

Ταῦτα λέγων ὁ ἱππεὺς ἀφίππευσε χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἀπάντησιν. Ἦτο δὲ νέος εὐειδὴς καὶ κομψὸς ἔχων βλέμμα γλυκὺ ἅμα δὲ καὶ ὑπερήφανον, κόμην μελανὴν καὶ βοστρυχώδη, πρὸ πάντων δὲ χάριν ἀμύθητον.

— Εἶναι ἰδικόν σας; ἠρώτησε δεικνύων διὰ τῆς μάστιγός του τὸ ἐπὶ τῆς χλόης κείμενον μικρὸν δέμα.

— Ναί, καὶ περιέχει ὅλην μου τὴν περιου-

Digitized by Google

σίαν, ἀπήντησε μελαγχολικῶς μειδιῶσα ἡ νέα.

Ὁ νέος ἔδεσε στερεῶς τὸ δέμα εἰς τὸ ἐφίππιον τοῦ ἵππου του, μετὰ ταῦτα δὲ ἔδωκε τὸν βραχίονα εἰς τὴν κόρην καὶ ἐπορεύθησαν ὁμοῦ πρὸς τὴν ἔπαυλιν ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἵππου, ὅστις ἔτρωγε καθ' ὁδὸν τοὺς νέους βλαστοὺς τοῦ φθινοπώρου.

— Λοιπὸν ὅτε σᾶς ἀπήντησα, εἴχετε χάσει τὸν δρόμον καὶ δὲν ἠξεύρετε ποῦ νὰ ὑπάγετε; Εὐχαριστῶ τὴν τύχην, ἡ ὁποία μ' ἔφερεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, καθότι ἐκινδυνεύετε νὰ κοιμηθῆτε εἰς τὸ ὕπαιθρον.

— Εἶχα πάρει τὴν ἀπόφασιν. Διηγήθη δὲ πῶς εἶχεν ἀπατήσει αὐτὴν ὁ Πέτρος.

— Ὁ Πέτρος εἶναι παληόπαιδον τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ κοποῦν καὶ τὰ δύω αὐτιά. Καὶ πηγαίνετε εἰς Βαλτραβέρ; τότε λοιπὸν γνωρίζετε τὸν ἱππότην ἢ τοὐλάχιστον ἄλλον τινὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ.

— Δὲν γνωρίζω κανένα.

— Ἀλήθεια;

— Κανένα ἀπολύτως, ἀλλὰ σεῖς κύριε, γνωρίζετε τὸν κύριον ἱππότην;

— Βεβαίως, εἴμεθα παλαιοὶ φίλοι.

— Λέγουν ὅτι εἶναι ἀγαθός, γενναῖος, ἐλεήμων.

— Ὢ πολὺ ἐλεήμων, ἀπήντησεν ὁ νεανίας, νομίσας ὅτι προέκειτο περὶ ἐλεημοσύνης, ἀλλὰ παρατηρήσας καὶ πάλιν τὴν νέαν αὐτοῦ σύντροφον ἀπέκρουσε τὴν ἰδέαν ταύτην. Κυρία, προσέθηκε σοβαρῶς, σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι ὁ ἱππότης ἔχει τὴν εὐγενεστέραν καρδίαν, ἥτις ποτὲ ἔπαλεν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

— Τὸ ἤξευρα, δὲν εἶχον ἀμφιβολίαν περὶ τούτου, ἀλλ' ὅμως εὐχαρίστως τὸ ἀκούω καὶ πάλιν. Καὶ τὸν μικρὸν Μαυρίκιον, τὸν γνωρίζετε καὶ αὐτόν;

— Ποῖον μικρὸν Μαυρίκιον;

— Τὸν υἱὸν τοῦ ἱππότου.

— Ἆ! ναὶ ναί, εἶπε γελῶν ὁ νέος. Ναὶ βεβαίως γνωρίζω τὸν μικρὸν Μαυρίκιον.

— Εἶναι ἆρά γε ἐλπὶς νὰ γείνῃ καὶ αὐτὸς καλὸς καὶ γενναῖος ὡς ὁ πατήρ του;

— Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, γενικῶς θεωρεῖται ἐδῶ ὡς καλὸ παιδί, βεβαίως δὲ δὲν θὰ σᾶς τὸν κακολογήσω ἐγώ.

— Αἰσθάνομαι ὅτι θὰ τὸν ἀγαπήσω ὡς ἀδελφόν.

— Δύναμαι καὶ ἐγὼ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ἐκ μέρους του ὅτι θὰ εὐχαριστηθῇ πολὺ ὅταν σᾶς ἰδῇ.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διήρχοντο μέρος ἄδενδρον, ὄπισθεν δὲ τοῦ τοίχου μεγάλου κήπου, τοῦ ὁποίου ἡ θύρα ἠνοίγετο πρὸς τὸ δάσος, ἐφάνη λαμπρὰ οἰκία, τῆς ὁποίας ὅλα τὰ παράθυρα κατέφλεγεν ὁ δύων ἥλιος.

Β'

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν, ὁ γέρων ἱππότης τοῦ Βαλτραβὲρ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ἐξώστου του μετὰ τῆς γραίας μαρκησίας de Fresnes, ἧς ἡ πλησίον κειμένη ἔπαυλις ἐφαίνετο εἰς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος, ἀμφότεροι δὲ ὡμίλουν περὶ ἡμερῶν ἀρχαίων, καθότι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτῶν ἡ μόνη λάμψις ἡ φωτίζουσα εἰσέτι τὴν ζωήν, εἶναι τὸ γλυκὺ καὶ ἀμυδρὸν τῆς ἀναμνήσεως φῶς. Ἡ φιλία τοῦ ἱππότου καὶ τῆς μαρκησίας ἦτο ἀρχαία. Ὡς ἠκούσθη ὁ κώδων ὁ ἀγγέλλων τὸν κίνδυνον τῆς φθινούσης μοναρχίας, ὁ μαρκήσιος de Fresnes ἔκρινε φρόνιμον νὰ ἀπέλθῃ ἐπί τινας μῆνας μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου, ἔστω καὶ μόνον ἵνα διαμαρτυρηθῇ οὕτω πως κατὰ τῶν ἐν Γαλλίᾳ γενομένων καὶ ἵνα δώσῃ εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου τρανὸν δεῖγμα σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως, ὁ δὲ κύριος Βαλτραβὲρ ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ καὶ αὐτός. Πᾶς τις γινώσκει πῶς ἀπέβησαν αἱ ὀλιγόμηνοι αὗται περιηγήσεις, αἱ ὁποῖαι παρουσιασθεῖσαι κατ' ἀρχὰς ὡς μικραὶ ἐκδρομαί, ἔληξαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς μακρὰν καὶ σκληρὰν ἐξορίαν. Οἱ τρεῖς περιηγηταὶ πεπεισμένοι ὄντες περὶ τῆς ταχείας αὐτῶν ἐπανόδου, εἶχον λάβει μεθ' ἑαυτῶν τὰ ἐπὶ ἓν μόλις ἔτος ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Ἀφοῦ δὲ ταῦτα ἐξηντλήθησαν, ἀφοῦ οἱ ἀδάμαντες ἐπωλήθησαν καὶ τὰ χρυσᾶ κοσμήματα μετετράπησαν εἰς νόμισμα, μετέβησαν ἀθορύβως εἰς Νυρεμβέργην, ὅπου ἐνεκατέστησαν πενιχρῶς καθότι περὶ ζωῆς μόνον ἤδη προέκειτο. Οἱ ἄνδρες ἦσαν εἰς ἄκρον ἀποτεθαρρημένοι, ὡς δὲ σχεδὸν πάντοτε συμβαίνει, ἡ γυνὴ ἔδωκε τὸ παράδειγμα τῆς ὑπομονῆς, τοῦ θάρρους καὶ τῆς καρτερίας. Θὰ ἐργασθῶμεν, ἀπήντησεν ἁπλῶς ἡ κυρία de Fresnes εἰς τοὺς δύω φίλους, οἵτινες ἠρώτων ἀνησύχως τί ἔμελλε νὰ γείνῃ. Ἔχουσα δὲ ἐπιτηδειότητά τινα εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἔδωκε μαθήματα καὶ ἐζωγράφησεν εἰκόνας. Τὸ κάλλος αὐτῆς, ἡ χάρις καὶ ἡ συμπεριφορὰ ἔτι μᾶλλον ἢ ἡ τύχη της, τῇ ἐπρομήθευσαν ἐντὸς μικροῦ πελατείαν πολυάριθμον καὶ ἐκλεκτήν. Οἱ δύω ἄνδρες, οἵτινες ἔλεγον κατ' ἀρχὰς ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτο ταπεινωτικὸν καὶ ἠγανάκτουν βλέποντες τὴν μαρκησίαν ἐργαζομένην, ἑκόντες ἄκοντες ἐνόησαν ὅτι ἐτρέφοντο καλῶς οὐδὲν πράττοντες καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους ἡ μαρκησία *ἔφερε τὸ σιτάρι εἰς τὸν μύλον*, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον. Καὶ ὁ μὲν μαρκήσιος οὐδόλως περὶ τούτου ἐφρόντιζεν, ἀλλ' ὁ Βαλτραβὲρ κατενόησεν ὅτι ἐξακολουθῶν νὰ μείνῃ ἄνευ ἔργου κακῶς ἐξελάμβανε τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν. Ἀλλὰ τί νὰ ἐπιχειρήσῃ; εἰς ποίαν βιομηχανίαν νὰ ἐπασχολήσῃ τὰς ἀέργους χεῖράς του; Τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ διδάξῃ τὴν γαλλικήν, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη εἰς ἣν ἤθελεν εὑρεθῇ νὰ ἐκμάθῃ αὐτὴν προηγου-

Digitized by Google

μένως, ἐματαίωσε τὸ σχέδιόν του τοῦτο. Ἀφοῦ ἐσκέφθη ὡρίμως καὶ ἐμελέτησε καλῶς ἑαυτόν, ὁ ἱππότης ἀνεγνώρισεν ἐν πάσῃ ταπεινότητι ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἱκανὸς νὰ πράξῃ ἢ νὰ φονευθῇ ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Κονδαίου, σπουδαίως δ' ἡτοιμάζετο εἰς τοῦτο καίτοι ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ, ὅτε ἡμέραν τινὰ διέβη κατὰ τύχην ἐνώπιον ἐκθέσεως ἀθυρμάτων διαφόρων, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ ἀντικείμενά τινα ἐκ τορνευτοῦ ξύλου. Τὸ θέαμα τοῦτο οὐδὲν εἶχε βεβαίως τὸ δυνάμενον νὰ ἐξάρῃ τὴν φαντασίαν ἐξορίστου εὐγενοῦς ἀπολέσαντος τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ὑπερβάντος δὲ πρὸ πολλοῦ τὴν ἡλικίαν τῶν *παιδικῶν παιγνίων*. Ἀλλ' ὅμως ὁ Βαλτραβέρ, παρατηρήσας αὐτὰ ἐπί τινας στιγμὰς σιωπηλῶς, ἐφάνη αἰσθανόμενος ὅ,τι ᾐσθάνθη βεβαίως ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ὅτε εἶδεν ἐξερχομένας τοῦ Ὠκεανοῦ τὰς ἀκτὰς νέου κόσμου ἢ ὁ Γαλιλαῖος ὅτε εἶδε τὴν μικρὰν ἡμῶν σφαῖραν τὴν πρὸ 6000 ἐτῶν ὑπὸ τῆς ἀμαθείας ἐν τῷ αἰθέρι καθηλωθεῖσαν, κινουμένην καὶ βαδίζουσαν περὶ τὸν ἥλιον.

Ὁ κύριος Βαλτλαβὲρ εἶχε γεννηθῇ κατὰ τὸ 1760, ὅτε χάρις εἰς τὸν Αἰμίλιον τοῦ Ῥουσσώ, ὑπῆρχε συρμὸς ἐν ταῖς ὑψηλαῖς τῆς γαλλικῆς κοινωνίας τάξεσι, νὰ συμπληροῦται πᾶσα ἀνατροφὴ διὰ τῆς ἐκμαθήσεως ἐπιτηδεύματός τινος. Ἐδίδετο δὲ τὸ παράδειγμα ἄνωθεν, καθότι τῷ 1780, ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ὅστις ἦτο ὁ τιμιώτατος ἄνθρωπος τοῦ βασιλείου του, ἦτο συγχρόνως καὶ ἄριστος κλειθροποιός. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην λοιπὸν οἱ μεγιστᾶνες συνείθιζον νὰ μανθάνωσι μηχανικήν τινα τέχνην, αἱ δὲ σύζυγοι αὐτῶν νὰ θηλάζωσι μόναι τὰ τέκνα των. Ἐν γένει, ταῦτα πάντα ἐγίνοντο κατὰ συρμὸν ἄνευ τινὸς σπουδαιότητος ἢ προνοητικῆς φρονήσεως, οὕτω δὲ οἱ μὲν ἄνδρες ὑπεκρίνοντο τὴν ἐργασίαν, αἱ δὲ γυναῖκες τὴν μητρικὴν στοργήν, αὗται μὲν ὑπείκουσαι εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν τῆς ἡμέρας μᾶλλον ἢ εἰς τὴν φωνὴν τῆς φύσεως, ἐκεῖνοι δὲ οὐδόλως προσβλέποντες ὅτε ἐκράτουν τὴν ῥίνην καὶ τὴν ῥυκάνην, ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν οἱ υἱοὶ τῶν εὐγενῶν ἤθελον ἀναγκασθῇ νὰ γείνωσιν υἱοὶ τῶν ἰδίων ἔργων καὶ ὅτι φρονίμως ἔπραττον φροντίζοντες ἐκ τῶν προτέρων ν' ἀποκτήσωσι δίπλωμα ἀγενείας.

Βλέπων τὰ ἀθύρματα ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἔφερεν αὐτὸν ἡ τύχη ἢ μᾶλλον μυστηριώδης τις ὁρμή, ὁ Βαλτραβὲρ ἐνεθυμήθη ὅτι εἶχε μάθει νὰ τορνεύῃ τὸν ἔβενον καὶ τὸ κόκκαλον, μετὰ τρεῖς δὲ μόλις μῆνας ἐθεωρεῖτο ἐν Νυρεμβέργῃ ὡς ὁ Βεμβενοῦτος Κελλίνης τῆς τορνευτικῆς. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι εἶχε κατορθώσει ἐντὸς τῶν τριῶν τούτων μηνῶν νὰ ἐργάζηται τὸ ξύλον ὡς οὐδεὶς ἄλλος, ἐξεῖχε δὲ μάλιστα εἰς τὴν κατεργασίαν διαφόρων παιγνίων καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν κατασκευὴν καρυοκατακτῶν θαυμασίων τὴν λεπτότητα καὶ τὴν ἐντέλειαν τῶν καθ' ἕκαστα. Οἱ ἐκ κοκκάλων ὑπ' αὐτοῦ κατασκευαζόμενοι, ἐθεωροῦντο ὡς ἀληθῆ κειμήλια, ἐπειδὴ δὲ αἱ εἰκόνες τῆς κυρίας de Fresnes εἶχον ἴσην φήμην, συνέβη ὅτι ἐν τῷ διαστήματι δύω ἐτῶν πᾶς ἄνθρωπος ἔχων ἀξιώσεις εὐγενοῦς καταγωγῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκείνῃ γερμανικῇ πόλει, ἐθεώρει ἀπαραίτητον νὰ ζωγραφηθῇ ὑπὸ τῆς μαρκησίας, οὐδὲ ἓν δὲ λεπτοκάρυον ἐτρώγετο ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ γάλλου ἐξορίστου.

Οἱ δύω ὅμως καλλιτέχναι, διαφέροντες κατὰ τοῦτο πολλῶν ἄλλων, οὐδόλως ἐμεγαλοφρόνουν ἐπὶ τῇ εὐδοκιμήσει των, καίτοι δὲ δημοσίᾳ ὑπερετίμων τὴν τέχνην των, ἀπεναντίας μεταξύ των, εἶχον αὐτὴν περὶ ἐλαχίστου. Μετὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, συνήρχοντο τὴν ἑσπέραν, τότε δὲ ἐγέλων ἐκ καρδίας ταύτης μὲν ἐκθετούσης ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντός της τὴν φαιδρὰν μορφὴν εὐτραφοῦς τινος κατοίκου τῆς Νυρεμβέργης, ἐκείνου δὲ ἐξάγοντος ἐκ τοῦ θυλακίου του δωδεκάδα καρυοκατακτῶν, ἐγέλων ὡς παιδία καὶ δὲν παρετήρουν ὅτι τὴν τοιαύτην εὐθυμίαν ὤφειλον εἰς τὴν ἐργασίαν, ἥτις καθίστα αὐτοὺς κρείττονας καὶ εὐτυχεστέρους ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πλούτου των. Ὡς πρὸς τὸν μαρκήσιον δέ, οὗτος ἐφρόνει ὅτι τὸ πορίζεσθαι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον εἶναι ἴδιον τῶν βαναύσων ἀνθρώπων, ὅτι δὲ ὁ εὐγενὴς ὁ σεβόμενος ἑαυτὸν ὀφείλει ν' ἀποθνήσκῃ μᾶλλον ὡς ἀπέθνησκον ἐπὶ τῶν δίφρων αὐτῶν καθήμενοι οἱ Ῥωμαῖοι συγκλητικοί, ἢ νὰ ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ζῶν διὰ τῆς ἐργασίας ὡς οἱ πτωχοί, ἠγανάκτει δέ πως κατὰ τῆς συζύγου του καὶ περιεφρόνει εἰς ἄκρον τὸν ἱππότην. Ὅ,τι δὲ πρὸ παντὸς ἄλλου τὸν ἠρέθιζεν, ἦτο τὸ νὰ τοὺς βλέπῃ ἐργαζομένους ἐν εὐθυμίᾳ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἐνῷ αὐτὸν κατέτηκε κατὰ γράμμα ἡ ζοφερὰ ἀνία, ἣν συνεπάγεται συνήθως ἡ ἀργία. Ἄλλως, καίτοι σεβόμενος ἑαυτὸν ἀπήλαυεν ἄνευ τύψεως συνειδότος τῶν εὐεργετημάτων τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ ἐφαίνετο ἐν πολλοῖς ἔτι μᾶλλον παιδαριώδης καὶ κοῦφος καὶ ἀπαιτητικὸς ἢ ὅτε ἔζη ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Βιέννης, συνήθως δὲ ὅτε συνήρχοντο καὶ οἱ τρεῖς περὶ τὴν τράπεζαν, ἐξεδήλου διὰ λόγων τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ.—Αἴ, μαρκήσιε, ἀνεφώνει ἐνίοτε ὁ ἱππότης, δὲν μᾶς κάμνεις τὴν χάριν νὰ μᾶς εἴπῃς τί ἤθελες γείνει ἄνευ τῶν ζωγραφημάτων τῆς μαρκησίας;—Καὶ ἄνευ τῶν καρυοκατακτῶν τοῦ φίλου μας, προσέθετε γελῶσα ἡ μαρκησία. Ὁ κύριος de Fresnes ἀνέσειε τοὺς ὤμους, ἔλεγεν ὅτι ἀπεφάσισε ν' ἀποξέσῃ τὸ οἰκόσημόν του, ἐζήτει συγγνώμην ὑπὲρ τῆς συζύγου του παρὰ τῶν ψυχῶν τῶν πατέρων του, καὶ παρεπονεῖτο μὴ βλέπων βορδιγάλλιον οἶνον ἐπὶ τῆς τραπέζης του.

Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης, ἐξασφαλίσαντες τὰ πρὸς τὸ εὖ ζῆν ὑπήκουσαν εἰς αἴσθημα ἀφιλοκερδέστερον καὶ ποιη-

Digitized by Google

τικώτερον, λεληθότως ἀναπτυχθὲν ἐν αὐτοῖς, ἀφοῦ ὑπερέβησαν τὰς βαθμίδας, αἱ ὁποῖαι ἄγουσιν ἀπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος εἰς τὴν τέχνην, ὡς ἦγεν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ κλῖμαξ τοῦ Ἰακώβ. Ἡ μαρκησία ἐπειράθη τὴν εἰς μικρὸν ἀντιγραφὴν τῶν εἰκονογραφιῶν τῶν μεγάλων ἀρχαίων ζωγράφων, ἐπέτυχε δὲ καὶ εἰς τοῦτο καὶ μεγάλην φήμην ἀπέκτησαν αἱ κατὰ τὸν Ὅλβεϊν καὶ τὸν Ἀλβέρτον Δύρερ μικρογραφίαι αὐτῆς. Ὁ ἱππότης ἀφ' ἑτέρου, ἐπεχείρησε δυσκολώτερα ἔργα γλυπτικῆς, ἔγεινε δὲ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο εἷς τῶν ἐξοχωτάτων τῶν πέραν τοῦ Ῥήνου καλλιτεχνῶν.

Πλὴν δὲ τῶν ἀπολαύσεων, ἃς χορηγεῖ καὶ ἡ ταπεινοτάτη καὶ ἁπλουστάτη τῶν τεχνῶν, διεγείρει τὴν διάνοιαν καὶ καθιστᾷ εὐρύτερον καὶ καθαρότερον τὸν ὁρίζοντα αὐτῆς. Τοῦτο τοὐλάχιστον συνέβη εἰς τὴν μαρκησίαν καὶ εἰς τὸν ἱππότην. Ἀμφότεροι διέρρηξαν κατ' ὀλίγον τὸν στενὸν κύκλον τῶν μικροπρεπῶν ἰδεῶν, ἐν ᾧ εἶχον περιορίσει αὐτοὺς ἡ καταγωγὴ καὶ ἡ ἀνατροφή των, ἀνεγνώρισαν δὲ τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ νοῦ· ὡς δύο ψυχαὶ ἐξελθοῦσαι τῆς χρυσαλίδος, ἐξῆλθον καὶ αὐτοὶ τῆς περιορισμένης αὐτῶν κοινωνικῆς τάξεως καὶ εἰσῆλθον ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν μεγάλην ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν. Τὸν μαρκήσιον κατεβίβρωσκον ἐν τῷ μεταξὺ πόθοι κενοὶ καὶ λυπηραὶ ἀναμνήσεις, ἡμέραν δέ τινα παρέδωκεν εἰς τὸν Πλάστην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἡ δὲ σύζυγος καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ τὸν ἔκλαυσαν ὡς παιδία.

Μετ' ὀλίγους μῆνας, τῷ 1802, τῇ προσκλήσει τοῦ πρώτου ὑπάτου, διέβησαν τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπανέκαμψαν φαιδρῶς εἰς τὴν ἀναγεννηθεῖσαν πατρίδα των. Πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχον κατανοήσει καὶ ἀποδεχθῆ ἀμφότεροι τὴν νέαν τῆς Γαλλίας δόξαν, ὅτε δὲ ἐπάτησαν τὸ ἡρωϊκὸν αὐτῆς ἔδαφος, ἡ καρδία των ἐσκίρτησεν ὑπὸ χαρᾶς, γλυκέα δὲ δάκρυα ἔβρεξαν τοὺς ὀφθαλμούς των. Εὐκόλως ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ κτήματά των, ὥστε ἡ πολυετὴς αὐτῶν ἐξορία τοῖς ἐφαίνετο ὡς ὄνειρον μακροτενές. Ἀλλὰ τὸ ἀντίστροφον ὅμως τοῦ Ἐπιμενίδου παθόντες, ἀφύπνωσαν νέοι ἀποκοιμηθέντες γέροντες. Ἅμα ἀποκατασταθεὶς ἐν τῷ πατρικῷ αὐτοῦ οἴκῳ, ὁ ἱππότης σπεύσας ἐνυμφεύθη εὔμορφον καὶ ἁγνὴν κόρην, ἣν ἠγάπησεν ἐν Γερμανίᾳ, ἀλλ' ἥτις ἀπέθανε τεκοῦσα υἱόν. Ὁ παῖς ηὔξησε μεταξὺ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς κυρίας de Fresnes, οἵτινες ἀφωσιώθησαν καθ' ὁλοκληρίαν εἰς αὐτὸν ἐξακολουθοῦντες νὰ ζῶσιν ἐν τῇ ἐξοχῇ ἀγαθοεργοῦντες καὶ ἐργαζόμενοι οὐδὲν δὲ σχεδὸν ἀκούοντες τῶν τοῦ κόσμου οὐδὲ μετέχοντες φιλοδοξίας τινός. Ἐκ πασῶν τῶν ἕξεων, ἡ ἐργασία εἶνε ἡ σπανιωτάτη, ἅμα δὲ καὶ ἡ τὰ μάλιστα ἐπιβλητική. Ἡ μαρκησία ἐζωγράφει ὡς ἄλλοτε, ὁ δὲ ἱππότης ἐγειρόμενος ἅμα τῇ πρωΐα, ἐρυκάνιζε καὶ ἐπριόνιζε καὶ ἔγλυφεν, ἐπιχειρήσας ν' ἀνανεώσῃ λαμπρῶς διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τὰ σκωληκόβρωτα ξύλινα κοσμήματα τοῦ μεγάρου ρου, ἴσως δὲ καὶ ἐνθυμούμενος τοὺς πρώτους αὐτοῦ ἄθλους, ἐτόρνευεν ἐνίοτε καρυοκατάκτας τινάς, τοὺς ὁποίους ἐδωρεῖτο εἰς τὰς θυγατέρας τῶν χωρικῶν. Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ὁ περίπατος, τὰ θέλγητρα φιλίας, ἧς τὸ γόητρον δὲν εἶχεν ἐκλείψει, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἀνατροφὴ τοῦ μικροῦ Μαυρικίου, ἐπησχόλουν τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας, ἡ ὁποία φαίνεται πάντοτε βραχεῖα εἰς τοὺς ἐργαζομένους καὶ εἰς τοὺς ἀγαπῶντας ἀλλήλους.

Γ'

Ἑσπέραν τινὰ λοιπόν, καθήμενοι πλησίον ἀλλήλων, οἱ δύο οὗτοι ἀρχαῖοι σύντροφοι, ἀνήρχοντο ἀσμένως τὸν ῥοῦν τῶν ἡμερῶν, ὃν εἶχον κατέλθει ὁμοῦ, ὅτε εἶδον ἐξερχομένους ἐκ μιᾶς τῶν δενδροστοιχιῶν τοῦ κήπου, τοὺς δύω νέους, τοὺς ὁποίους ἀφήσαμεν εἰς τὴν θύραν αὐτοῦ. Ὅτε ἔφθασαν πλησίον τῆς κλίμακος, ἡ κόρη ἀνέβη αὐτὴν βραδέως, σοβαρὰ καὶ μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως. Ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης ἠγέρθησαν ὅπως τὴν ὑποδεχθῶσιν, αὐτὴ δὲ ἐξαγαγοῦσα ἐκ τοῦ κόλπου της ἐπιστολήν, ἐφίλησεν αὐτὴν εὐλαβῶς, ἔπειτα δὲ τὴν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν κύριον Βαλτραβέρ ὅστις ἐθεώρει μετ' εὐμενοῦς περιεργείας τὴν κόρην, ἣν πρῶτον ἤδη ἔβλεπεν. Ὁ γέρων ἱππότης ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἀνέγνωσεν, ἐνῷ ἡ ξένη ἵστατο ὀρθὴ ἔχουσα τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, ἤρεμος δὲ ἐν τῇ θλίψει αὐτῆς καὶ ἀξιοπρεπὴς ἐν τῇ ταπεινότητι ἐνώπιον τῆς κυρίας de Fresnes, ἥτις τὴν παρετήρει μετὰ διαφόρου. Ὀλίγα δὲ βήματα μακρὰν ὁ ὁδηγήσας αὐτὴν νεανίας, ἵστατο μάρτυς σιωπηλὸς τῆς συγκινητικῆς ἐκείνης σκηνῆς.

Ἐν Μονάχῳ τῇ 13 Ἰουλίου 18..

«Ἐγκαταλείπουσα τὸν κόσμον τοῦτον, ἐνώπιον τῆς αἰωνιότητος, εἰς ἣν ἤδη εἰσέρχομαι, δὲν στρέφω τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὶν ἢ κλεισθῶσι, πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ πρὸς τὴν Γαλλίαν,' δὲν ἐπικαλοῦμαι τὸν Θεόν, ἀλλὰ σὲ ἀδελφέ μου, ἐν ὀνόματι ἐκείνης, ἣν ἐκάλουν ποτὲ ἀδελφήν σὺ δὲ ἀγαπητὴν σύζυγον. Φεῦ, ὁποίας συμφορὰς ὑπέστη ὁ οἶκος οὗτος, ὃν ἐγνώρισας τοσοῦτον εὐδαίμονα! Ποῦ ἀπέπτη ἡ χαρὰ τῆς ἑστίας παρ' ᾗ ἐκάθησάς ποτε; Ὁ τάφος μ' ἀφήρπασεν ὅλους μου τοὺς πεφιλημένους. Ὁ σύζυγός μου δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζήσῃ εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς περιουσίας του καὶ ἐγὼ ἡ τάλαινα ἀποθνήσκω ἐπίσης. Ἀποθνήσκω, καὶ εἶμαι μήτηρ· διπλοῦς, ὦ θεέ μου θάνατος! Ὅταν ἀναγνώσῃς τὴν ἐπιστολήν μου ταύτην, τὸ μόνον κειμήλιον, τὴν μόνην κληρονομίαν, ἣν ἀφίνω αὐτῇ ἀπερχομένη, ἡ θυγάτηρ μου σὲ μόνον θὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅταν λάβῃς εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν δακρύβρεκτον τοῦτον χάρτην, τὸ τέκνον μου θὰ ἵσταται ἐνώπιόν σου, ἔρημον μακρόθεν ἐρχόμενον, κεκμηκὸς ἐκ τῆς θλίψεως καὶ τοῦ κόπου, ἓν μόνον ἔχον καταφύγιον, τὸν οἶκόν σου, ἓν μόνον στήριγμα, τὴν καρδίαν σου. Ἐνθυμοῦ τὸν δεσμόν, τὸν ὁποῖον ἠγάπησας, καὶ ὃν ὁ θάνατος δὲν διέρρηξε βεβαίως, ἐνθυμοῦ τὴν Γερμανίαν, ἥτις ἐφάνη πρός σε φι-

Digitized by Google

λόξενος καὶ ὑπῆρξεν ἐπί τινα χρόνον πατρίς σου, ἐνθυμοῦ τὴν οἰκογένειάν μου, ἥτις ἔγεινε καὶ οἰκογένειά σου, τὸ πλάσμα τὸ ὁποῖον ὁ θάνατος ἀφήρπασεν ἀπὸ τῆς ἀγκάλης σου, νῦν δὲ διὰ τῆς φωνῆς μου σὲ καλεῖ, καὶ μὴ ἀπόβαλλε τὴν ἔρημον θυγατέρα μου. Δέχθητι, θέρμανον ἐν τῷ κόλπῳ σου τὴν ἐκ τῆς φωλεᾶς πεσοῦσαν περιστεράν. Καὶ σύ, ὃν δὲν γνωρίζω, ἀλλὰ πρὸς ὃν αἰσθάνομαι μητρικὴν στοργήν, υἱὲ τῆς ἀδελφῆς μου, ἐὰν ἔχῃς τὴν ψυχὴν τῆς μητρός σου θὰ φανῇς ἀγαθὸς καὶ ἀδελφικὸς πρὸς τὴν ἀγαπητήν μου Μαγδαληνήν. Προστάτευσον αὐτὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός σου καὶ μηδέποτε λησμόνει, ἀγαπητόν μου τέκνον, ὅτι ἡ ὀρφανή, ἣν ὁ Θεὸς πέμπει πρὸς ἡμᾶς, γίνεται πολλάκις ὁ καλὸς δαίμων τοῦ ὑποδεξαμένου αὐτὴν οἴκου».

— Ἐλθὲ κόρη μου, ἐλθὲ εἰς τὰς ἀγκάλας μου! ἀνέκραξεν ὁ ἱππότης, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν. Καλῶς ἦλθες τέκνον μου, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γέροντος θείου σου. Ἂν δὲν σὲ ἔφερεν ἐδῶ ὁ θάνατος τῆς μητρός σου, θὰ ἔλεγον τὴν ἡμέραν ταύτην τρισευδαίμονα, ἡ δὲ ἄφιξίς σου θὰ ἦτο ἑορτὴ ὅλων ἡμῶν. Μαρκησία, εἶναι ἡ ἀνεψιά μου, προσέθηκε, Μαυρίκιε εἶναι ἡ ἐξαδέλφη σου, νεωτέρα ἀδελφή, ἥτις ἔρχεται ἐκ τῆς πατρίδος τῆς μητρός σου.

Τὴν ὀρφανὴν ἐνηγκαλίσθη ἔπειτα ἡ μαρκησία. Αὕτη εἶχεν ἀπολέσει τὴν μονογενῆ αὐτῆς θυγατέρα ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς Μαγδαληνῆς, πάντες δὲ οἱ δυστυχεῖς οἱ τοιοῦτόν τι παθόντες, πρὸ πάντων δὲ αἱ μητέρες, συνειθίζουσι νὰ εὑρίσκωσιν ὁμοιότητα πρόδηλον, καίτοι τοιαύτη δὲν ὑπάρχει, μεταξὺ τοῦ τέκνου τοῦ ὑπὸ τοῦ θανάτου ἁρπαγέντος καὶ τῶν πλείστων παίδων, οὓς βλέπουσι. Συγκινητικὴ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θλίψεως ἀπάτη μεταμορφοῦσα τὰ χαρίεντα ταῦτα ὄντα εἰς ὁμοιώματα τοῦ ἀγαπητοῦ πλάσματος τοῦ μὴ ὑπάρχοντος πλέον! Ἡ μαρκησία ᾐσθάνθη λοιπὸν φυσικὴν κλίσιν πρὸς τὴν νεαρὰν κόρην, ἥτις ἐνεφανίζετο αὐτῇ ὡς εἰκὼν τῆς θυγατρός της, ἔχουσα τοὺς αὐτοὺς ὀφθαλμούς, τὸ αὐτὸ βλέμμα τὴν αὐτὴν σοβαρὰν καὶ μελαγχολικὴν χάριν τὴν ἰδιάζουσαν εἰς ἐκείνους, οἵτινες προώρως ἐδοκιμάσθησαν ἢ κατεδικάσθησαν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης εἰς πρόωρον θάνατον. Τοιαύτας δ' ἔχουσα διαθέσεις ἡ μαρκησία, πνεῦμα ζωηρὸν καὶ φύσις γενναία, ἣν δὲν εἶχε μαράνει ὁ χρόνος, ἐνεκολπώθη ἐνθουσιῶσα τὴν νεαρὰν ξένην, τὴν ὁποίαν κατεφίλησεν. Ἔπειτα ἦλθε καὶ ἡ σειρὰ τοῦ Μαυρικίου. «Λοιπὸν ἐξάδελφε, εἶπε δακρυόεν μειδιῶσα, σὺ ἦσο ὁ μικρὸς Μαυρίκιος! καὶ ἐγὼ σὲ ἐφανταζόμην ὅτι ἦσο παιδίον καθὼς ἐγώ. Ὁ Μαυρίκιος τὴν ἠσπάσθη ἐκ καρδίας. Μόλις μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὑπώπτευε τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐξαδέλφης του. Ἐν τούτοις ὁ ἱππότης ἔδιδε παραγγελίας εἰς ἕκαστον δὲ τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ ὑπηρετῶν ἔλεγεν. «Ἔχομεν ἄλλο ἓν τέκνον!» Βεβαίως μεγάλην θὰ ᾐσθάνετο χαρὰν ἡ μήτηρ τῆς Μαγδαληνῆς, ἐὰν ἔβλεπεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, τὴν ὑποδοχήν, ἧς ἔτυχε τὸ τέκνον της ἐν Βαλτραβέρ.

Ἡ ἄφιξις τῆς Μαγδαληνῆς κατ' οὐδὲν μετέβαλε τὸν ἐν τῇ ἐπαύλει βίον. Ἦτο κόρη εὐσεβὴς καὶ ἁπλῆ, μετριόφρων καὶ σύννους, ἥσυχος δὲ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σιωπηλὴ καὶ ἐργαζομένη ἐργόχειρόν τι. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν κατώρθωσε νὰ γείνῃ ἀγαπητὴ εἰς πάντας διὰ τῆς γλυκύτητος αὐτῆς καὶ τῆς ἀγαθότητος. Περὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς οὐδὲν λέγομεν, καθότι πᾶς τις γινώσκει τὴν ἄχαριν ἐκείνην ἡλικίαν, ἥτις οὐδὲν ἔχουσα πλέον τῆς χάριτος τῶν παιδικῶν χρόνων, δὲν ἀπέκτησεν εἰσέτι τὴν τῆς νεότητος. Ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἦτο εὐειδὴς οὐδὲ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι παρεῖχεν ἐλπίδας μελλούσης καλλονῆς. Πρὶν ἢ ἀποφανθῇ τις περὶ τοιούτων ζητημάτων, εἶνε φρόνιμον νὰ περιμένῃ, καθόσον, μάλιστα κατὰ τὴν μεταβατικὴν ταύτην ἡλικίαν, μυστηριώδης τις δύναμις μετασχηματίζει πολλάκις τὴν ἀσχημίαν, πολλάκις δ' ἐπίσης μαραίνει τὰ πρώϊμα τῆς καλλονῆς ἄνθη. Ὁπωσδήποτε, ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης ἠγάπων αὐτὴν τρυφερώτατα, ὁ δὲ βίος αὐτῆς διήρχετο μεταξὺ τῶν δύω γειτονικῶν ἐπαύλεων. Ἡ ἐκπαίδευσίς της εἶχε προχωρήσει ἀρκούντως, ὥστε νὰ δυνηθῇ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ αὐτὴν μόνη, ἄνευ ξένης ἀρωγῆς. Ἐλάλει τὴν γαλλικὴν καθαρὰ καὶ σχεδὸν ἄνευ ξενικῆς τινος προφορᾶς, ὡς πᾶσαι δὲ αἱ Γερμανίδες ἐγίνωσκε κατὰ βάθος τὴν μουσικήν, ὅπερ δὲ σπανιώτερον, δὲν ἐποιεῖτο κατάχρησιν αὐτῆς. Ὁ ἱππότης καὶ ἡ μαρκησία τὴν ἤκουον εὐαρέστως ᾄδουσαν ᾄσματα τοῦ Τυρόλου, ἀλλὰ τὰ ᾄσματα ταῦτα εἰς ἐκείνων μὲν τὴν μνήμην ἐπανέφερον ἡδέως τὰς ἡμέρας τῆς ἐξορίας καὶ τῆς πενίας των, εἰς αὐτὴν δὲ ἐνεθύμιζον σκληρῶς τὴν μητέρα της καὶ τὴν πατρίδα, ἃς εἶχε στερηθῇ διὰ παντός, πολλάκις δὲ διεκόπτετο ὑπὸ δακρύων καὶ λυγμῶν.

Ὁ Μαυρίκιος μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, καθ' ἃς ἐνόμισε καθῆκόν του νὰ περιποιηθῇ τὴν ἐξαδέλφην του καὶ νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ κτήματος, ὀλίγην ἔδιδεν αὐτῇ προσοχήν. Εἰκοσαετὴς ὤν, εἶχε τὴν συνήθη ὁρμὴν τῆς ἡλικίας ταύτης, ἄλλαι δὲ φροντίδες ἀπησχόλουν ἤδη αὐτόν. Ὁ νέος οὗτος εἶχεν αὐξήσει ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ, θωπευόμενος ὑπό τε τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μαρκησίας, οἵτινες οὐδένα ἐθεώρουν ὡραιότερον οὐδὲ χαριέστερον αὐτοῦ. Διδάσκαλός τις τὸν εἶχε διδάξει ὀλίγα ἑλληνικὰ καὶ ὀλίγα λατινικά· συγχρονως δὲ ὁ κύριος Βαλτραβέρ, ὅστις εἶχε ἀληθῆ μανίαν πρὸς τὴν ξυλογλυπτικήν, εἶχε διδάξει αὐτὸν τὴν τέχνην του. Ὁ ἀγαθὸς ἱππότης ἔχεε δάκρυα χαρᾶς καὶ ὑπερηφανείας ὁσάκις ἔβλεπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ῥυκανίζοντα καὶ τορνεύοντα καὶ παρέχοντα ἐλπίδας νὰ ὑπερβῇ τὸν πατέρα του. Ὁ Μαυρίκιος ἀφ' ἑτέρου ηὐχαριστεῖτο ἐκ τῆς ἀθώας ταύτης διασκεδάσεως, ἀλλ' ἡμέραν τινα φεῦ! ἠρώτησεν ἑαυτὸν ἐὰν ἐκτὸς τοῦ ἱππότου καὶ τῆς μαρκη-

Digitized by Google

σίας καὶ τῆς ξυλουργικῆς, δὲν ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἄλλα τινα. Εἰς τὴν ἀδιάκριτον δὲ ταύτην ἐρώτησιν ἣν ἀπέτεινεν αὐτῷ ἀορίστως πως ἡ ταραχώδης καὶ σφριγῶσα νεότης, δὲν ἐβράδυνε ν' ἀπαντήσῃ αὐτὴ ἡ νεότης δι' αἰφνιδίας ἐκρήξεως.

Ὑπάρχουσι φύσεις τρυφεραὶ καὶ ποιητικαί, ἃς καλύπτει τὴν πρωΐαν ἐλαφρὰ ὁμίχλη, ἄλλαι ἀπ' ἐναντίας ζωηρότεραι καὶ ἐνεργητικώτεραι, ὧν τὴν ἀνατολὴν καταφλέγει ὁ ὑπερβολικὸς τῆς μεσημβρίας καύσων. Καὶ ἐν ἐκείναις μέν, ἡ πρώτη τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ἐγειρομένης φαντασίας ταραχή, ἐκδηλοῦται ἀθορύβως διὰ ρεμβώδους μαλαγχολίας, εἰς ταύτας ὅμως ἀναφαίνεται ὁρμητικὴ καὶ παταγώδης. Ὁ Μαυρίκιος μετεῖχε συνάμα τῶν δύω τούτων φύσεων καὶ ποτὲ μὲν ἦτο μελαγχολικὸς καὶ ρεμβώδης καὶ σύννους, ἄλλοτε δὲ ᾐσθάνετο ὁρμὰς ἀγνώστους, ὠθούσας αὐτὸν μακρὰν τῆς οἰκίας καὶ ἐγίνετο βίαιος καὶ θυμώδης μὴ γινώσκων πῶς νὰ δαπανήσῃ τὴν κυριεύουσαν αὐτὸν ἀκατάσχετον δραστηριότητα. Ἄλλως ἐξηκολούθει νὰ ἦναι φιλόστοργος πρὸς τὸν γέροντα πατέρα του, περιποιητικὸς πρὸς τὴν μαρκησίαν, φιλόφρων πρὸς πάντας, ἀλλ' ἀπεστρέφετο τὴν ξυλουργίαν, τὸν πατρικὸν οἶκον, τὰς διηγήσεις, ἃς πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἤκουε καὶ ἠρώτα ἑαυτὸν μεθ' ὑποκώφου ἐρεθισμοῦ ἐὰν δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς ἐπέπρωτο νὰ τορνεύῃ καὶ νὰ γλύφῃ, τὴν ἑσπέραν δὲ ν' ἀκούῃ τὰς ἀτελευτήτους περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς μεταναστεύσεως τῶν εὐγενῶν διηγήσεις. Ἐν ἐλλείψει δὲ ἄλλης διασκεδάσεως, ἐθήρευε κατὰ κόρον καὶ περιήρχετο ἀδιακόπως τὰ περίχωρα.

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ κατάστασις κατὰ τὴν ἄφιξιν τῆς Μαγδαληνῆς, πᾶς δέ τις ἐννοεῖ ὁποίαν σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἐν τῷ βίῳ τοῦ νεανίου, κορασὶς δεκατετραέτις, συνεσταλμένη καὶ σιωπηλὴ οὐδ' ὑπὲρ τὸ δέον εὐειδὴς καὶ χαρίεσσα. Ὁ Μαυρίκιος ὀλίγον περὶ αὐτῆς φροντίζων, ἐξήρχετο ἅμα τῇ πρωΐᾳ καὶ ἐπέστρεφε συνήθως περὶ λύχνων ἁφάς· πολλάκις δὲ συνέβαινε νὰ διέλθῃ ὁλόκληρον ἑβδομάδα ἐν τῇ πλησίον κειμένῃ πόλει ἢ ἔν τινι ἐπαύλει τῶν περιχώρων. Τὴν πρωΐαν, ὅταν ἔβλεπε τὴν Μαγδαληνὴν εἰς τὸ παράθυρόν της, τὴν ἐχαιρέτα καὶ ἀνεχώρει, κατὰ τὸ δεῖπνον, ἀπηύθυνεν αὐτῇ ἐνίοτε ἀσημάντους τινας λόγους, ὁσάκις δὲ ᾖδεν, ἐπειδὴ ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης ὠφελοῦντο συνήθως τῆς περιστάσεως ὅπως ἀναφέρωσι τὴν Νυρεμβέργην καὶ ὅπως ἐνθυμηθῶσιν ἡ μὲν τὰς μικρογραφίας της, ὁ δὲ τοὺς καρυοκατάκτας του, ὁ Μαυρίκιος ἐγίνετο ἄφαντος. Ἑσπέραν τινα ὅμως, καθ' ἣν ἵστατο πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς, ἐξέπληξεν αὐτὸν ἡ πλουσία κόμη της, ἥτις ἦτο πραγματικῶς ἐκτάκτου λαμπρότητος, ἐξέφρασε δὲ τὸν θαυμασμόν του μεγαλοφώνως αἴρων διὰ τῆς χειρὸς τὸ πλῆθος τῶν ξανθῶν καὶ λεπτῶν αὐτῆς τριχῶν. Ἡ κόρη οὐδόλως συνειθίσασα νὰ ἐφελκύῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἐξαδέλφου της, ἠρυθρίασε καὶ ἐταράχθη, ἀλλ' ὅτε ἠθέλησε νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της διὰ μειδιάματος, ὁ Μαυρίκιος προαισθανόμενος ᾆσμα τι τοῦ Τυρόλου, εἶχεν ἤδη ἀπέλθει. Ἄλλην τινα ἡμέραν ἐπιστρέφων τῆς θήρας, προσέφερεν αὐτῇ ὡραῖον φασιανόν, ὃν εἶχε σώσει ζῶντα ἐκ τοῦ στόματος τῶν κυνῶν.

«Λοιπόν, ἐξάδελφε, μὲ συλλογίζεσαι ἐνίοτε;» ἠρώτησε συγκινηθεῖσα ἡ κόρη. Ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἤδη ἀπομακρυνθῆ. Δὲν λέγομεν ὅτι δυσηρέστει αὐτὸν ἡ παρουσία τῆς ὀρφανῆς ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ! Εἶχε μὲν ἀληθῶς τὰς ὁρμὰς τῆς ἡλικίας του, ἀλλ' εἶχε συγχρόνως καὶ τὰ γενναῖα καὶ εὐγενῆ αὐτῆς αἰσθήματα. Οὐδέποτε ἤθελεν ἐπέλθει αὐτῷ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ ὑπολογίσῃ τί ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἡ Μαγδαληνὴ διὰ τῆς διαθήκης τοῦ ἱππότου. Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ πρὸς δόξαν τῆς νεότητος, ὅτι οἱ τοιοῦτοι διαλογισμοὶ σπανίως εἰσέρχονται εἰς καρδίας εἰκοσαετεῖς. Ὁ Μαυρίκιος ἦτο πρόθυμος νὰ μοιράσῃ μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του ὡς μετ' ἀδελφῆς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν, ἐὰν δὲ δὲν ἦτο μᾶλλον περιποιητικὸς καὶ τρυφερὸς πρὸς αὐτήν, τοῦτο ἁπλῶς προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ δὲν εἶχε γεννηθῆ δεκαπέντε ἢ εἴκοσι μῆνας πρότου.

Ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης εἶχον παρατηρήσει τὴν αἰφνιδίαν μεταβολὴν τὴν ἐπελθοῦσαν εἰς τὰς ἕξεις τοῦ Μαυρικίου, ἀμφότεροι δὲ ἐλυποῦντο καίτοι μὴ ἐννοοῦντες αὐτήν. Ἡ νεανικὴ αὐτῶν ἡλικία εἶχε παρέλθει ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ νεότης διαχεομένη τῆδε κἀκεῖσε εἰς μικρὰς διασκεδάσεις καὶ ματαιότητας, οὐδόλως ὑπόπτευε τὴν ὑπόκωφον καχεξίαν καὶ τὴν βαρεῖαν ἀνίαν, αἵτινες ὑπῆρξαν ἡ βάσανος καὶ τὸ μαρτύριον ὁλοκλήρου γενεᾶς. Καίτοι ἀνατραφεὶς ἐν ἀπομονώσει, ὁ Μαυρίκιος ᾐσθάνετο τὴν ἐπήρειαν τῶν νεωτέρων ἰδεῶν, καθότι αἱ ἰδέαι εἶναι ζῶσαι δυνάμεις, ἀναμιγνύμεναι εἰς τὸν ἀέρα, τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν· ὁ ἄνεμος φέρει καὶ διασπείρει αὐτὰς πανταχοῦ, οὐδεὶς δύναται ν' ἀποφύγῃ τὰ ἀόρατα ταῦτα ρεύματα, τὰ λεληθότως εἰσχωροῦντα, πάντοτε δὲ ὁ ἄνθρωπος εἶναι τέκνον τοῦ αἰῶνος ἐν ᾧ ζῇ. Ὅ,τι πρὸ πάντων ἐξέπληττε τὸν ἱππότην καὶ τὴν μαρκησίαν, δὲν ἦτο ἡ ἀνήσυχος δραστηριότης, ἣν ἐξήγει εὐκόλως ἡ ζέσις τοῦ αἵματος καὶ ἡ ὁρμὴ τῆς νεανικῆς ἡλικίας, ἀλλ' ἡ μελαγχολία, ἡ διαδεχομένη αὐτὴν συνήθως. Καὶ τῷ ὄντι, πῶς ἠδύνατο νὰ κατανοήσωσι τὴν νοσώδη κατάστασιν ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ εὐθυμία ἐξοστρακισθεῖσα ἐκ τῶν νεανικῶν ψυχῶν, ὑπὸ τὰς λευκὰς μόνον τοῦ γήρατος τρίχας ὑπῆρχεν εἰσέτι! Ἀλλ' ὅμως, ἀφοῦ ἐμελέτησαν καλῶς τὸ ζήτημα καὶ συνεβουλεύθησαν ἀλλήλους, ἀνεγνώρισαν ὅτι ὁ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης

Digitized by Google

βίος τοῦ Μαυρικίου, οὐδόλως ἦτο διασκεδαστικὸς οὐδὲ γόνιμος καὶ ὅτι δὲν ἦτο ἀπορίας ἄξιον ἐὰν νέος εἰκοσαετὴς δὲν ἠδύνατο νὰ προσηλωθῇ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν γλυπτικήν. Τοιαύτη ἦτο ἡ γνώμη τῆς μαρκησίας, ἣν ἠσπάσθη ἐπὶ τέλους καὶ ὁ ἱππότης. Ἀλλὰ τί ποιητέον; Ἔγινε κατ' ἀρχὰς λόγος περὶ γάμου, ἀλλὰ τὸ φάρμακον τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς πολὺ σφοδρόν, ἡ δὲ μαρκησία παρετήρησεν ὅτι οἱ ἄνδρες δὲν ἐνυμφεύοντο πλέον εἰς ἡλικίαν εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ὅτι ὁ γάμος ἀντιστρόφως τῶν ἄλλοτε γινομένων, ἦτο τοῦ λοιποῦ τέλος μᾶλλον ἢ ἀρχή. Ἐπὶ τέλους ἀπεφασίσθη μετὰ ὥριμον σκέψιν, ὅτι ὁ Μαυρίκιος ἔπρεπε νὰ περιέλθῃ ἐπὶ δύω ἢ τρία ἔτη, τοὺς Παρισίους κατὰ πρῶτον, ἔπειτα δὲ τὴν Γερμανίαν ἢ τὴν Ἰταλίαν, κατ' ἀρέσκειαν, ὅπως συμπληρώσῃ τὴν ἀνατροφήν του γνωρίζων κατὰ βάθος τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ὡμοίαζεν ἐν τῇ ἀοριστίᾳ του, τὰ πλεῖστα προγράμματα, τὰ ὁποῖα χαράττουσι κατ' ἔτος οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πρὶν ἢ παραδώσωσι τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἀχαλινώτους καὶ ἐλευθέρους εἰς τὸν Παρισινὸν βίον.

Μετ' οὐ πολὺν χρόνον, ἓν ἔτος ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἔλευσιν τῆς Μαγδαληνῆς, ὁ ἱππότης συνωμίλει μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς μαρκησίας ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Βαλτραβέρ. Ὁ ἵππος, ὅστις ἔμελλε νὰ φέρῃ τὸν Μαυρίκιον εἰς τὴν πόλιν, ἔνθα διήρχετο τὸ λεωφορεῖον, περιέμενεν ἕτοιμος ἔμπροσθεν τῆς κλίμακος, εἶχεν ἔλθει δὲ ἡ ὥρα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ. Αἱ ἀναχωρήσεις ἔχουσιν ἀείποτε θλιβερόν τι καὶ συγκινητικόν. Ὁ ἱππότης ἐφαίνετο καταβεβλημένος, ἡ μαρκησία μόλις ἔκρυπτε τὴν συγκίνησίν της, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Μαυρίκιος ἦτο τεταραγμένος, ὅτε δὲ ὁ γέρων πατήρ του τὸν ἐνηγκαλίσθη, ἔκλαυσεν ὡς νὰ ἔβλεπεν αὐτὸν τελευταῖον. Ἡ κυρία de Fresnes τὸν ἐφίλησε τρυφερώτατα, οἱ δὲ ἀρχαῖοι ὑπηρέται τὸν ἠσπάσθησαν καὶ αὐτοὶ ὡς παιδίον.

Ὁ καιρὸς ἐν τούτοις ἤπειγε, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀνέβαινεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του ὁ Μαυρίκιος ἐνεθυμήθη τὴν Μαγδαληνήν· μὴ βλέπων αὐτήν, προετίθετο νὰ τὴν καλέσῃ, ὅτε ἔμαθεν ὅτι ἐξελθοῦσα τῆς οἰκίας πρό τινων ὡρῶν, δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπανέλθει, παραγγείλας λοιπὸν νὰ τῇ εἴπωσι φιλόφρονάς τινας λόγους ἐκ μέρους του, ἀπεμακρύνθη στρεφόμενος συχνάκις ὅπως χαιρετίσῃ καὶ πάλιν μετὰ συγκινήσεως τὰ ἀγαπητὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα ἐγκατέλειπεν. Ἀφικνούμενος εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου, ἐδίστασεν ἐπὶ στιγμὴν πρὶν ἢ ἐξέλθῃ αὐτῆς ὡς διστάζει ὁ ἀετιδεὺς ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς φωλεᾶς πρὶν ἢ πετάξῃ εἰς τὸν αἰθέρα. Ἐνεθυμήθη τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας, ἃς εἶχε διέλθει ἐν τῷ πατρικῷ μεγάρῳ ἀπολαύων τῶν φροντίδων τῆς μαρκησίας καὶ τῆς τρυφερᾶς τοῦ πατρός του στοργῆς, τῷ ἐφάνη δὲ ὅτι ἔβλεπε μεταξὺ τῶν κινουμένων φύλλων τὸ χάριεν φάσμα τῶν παιδικῶν του χρόνων, τὸ ὁποῖον τὸν ἠτένιζε μετὰ θλίψεως καὶ προσεπάθει νὰ τὸν κρατήσῃ, τῷ ἐφάνη ὅτι ἤκουε φωνὴν γλυκεῖαν λέγουσαν αὐτῷ: Ἀγνώμων, ποῦ ἀπέρχεσαι; Ἡ καρδία του ἐταράχθη, δάκρυα δὲ ἔβρεξαν τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλ' ἡ εἱμαρμένη ὑπερίσχυσε καὶ ὁ Μαυρίκιος εἰσῆλθεν εἰς τὸ δάσος, δι' οὗ ἔπρεπε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν.

Προχωρήσας ὀλίγον εἶδεν αἴφνης εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς ἣν εἶχεν ἀπαντήσει αὐτὴν πρὸ ἑνὸς ἔτους, τὴν Μαγδαληνὴν καθημένην καὶ ῥεμβάζουσαν. Ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, δὲν ἤκουσε τὰ βήματα τοῦ ἵππου ἐπὶ τῆς χλόης, ἀνυψοῦσα δὲ τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδε τὸν ἐξάδελφόν της θεωροῦντα αὐτήν. Ἦτο ἡ αὐτὴ εἰκὼν καὶ τὸ αὐτὸ περιθώριον, οὐδεμία εἶχε ἐπέλθει μεταβολή, πλὴν, ἀντὶ κορασίδος μὴ ἀνεπτυγμένης ἔτι, ἰσχνῆς καὶ φιλασθένου οὐδ' ἐχούσης καλλονήν τινα ἢ χάριτα, ὑπῆρχε σήμερον λευκὴ μορφή, περὶ ἣν ἵπτατο ἤδη τὸ ξανθὸν σμῆνος τῶν γλυκέων τῆς νεότητος ὀνείρων. Δὲν ἦτο ἤδη ἄνθος ἀνοικτόν, ἀλλὰ κάλυξ ἡμίκλειστος, δὲν ἦτο πρωΐα, ἀλλ' ἡ ἠὼς ὑπέφωσκε καὶ ἡ φύσις ἐφρύαττεν ἤδη ὑπὸ τοὺς πρώτους τοῦ φωτὸς ἀσπασμούς. Ὁ Μαυρίκιος κατέβη τοῦ ἵππου του, ἐφίλησεν ἐσπευσμένως τὴν ἐξαδέλφην του καὶ ἱππεύσας πάλιν ἀπεμακρύνθη μὴ βλέπων ὅτι ὀπίσω του ἔμενεν ἡ εὐτυχία.

Ἀφοῦ ἔγινεν ἄφαντος, ἡ Μαγδαληνὴ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἔπαυλιν, ὅταν δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ὁ ἱππότης ἐκάθητο μόνος παρὰ τὴν ἔρημον αὐτοῦ ἑστίαν. Πλησιάσασα, ἐθεώρησεν ἐπί τινας στιγμὰς σιωπηλῶς τὸν γέροντα.

— Πάτερ, εἶπεν ἐπὶ τέλους, κλίνουσα πρὸς αὐτὸν τὴν ξανθήν της κεφαλήν, πάτερ σοὶ μένει ἡ θυγάτηρ σου.

Ὁ ἱππότης ἐμειδίασε καὶ τὴν περιέπτυξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

[Ἕπεται συνέχεια]

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΕΦΕΥΡΕΤΟΥ ΑΤΥΧΙΑΙ

Ο ΡΕΣΣΕΛ

καὶ τὰ ἑλικοκίνητα ἀτμόπλοια

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ]

«Λέγε μοι τὴν ἀλήθειαν: τίς εἶνε μεγαλήτερος, ὁ Κορνήλιος ἢ ὁ Ῥακίνας;» ἠρώτα ποτὲ Λουδοβῖκος ὁ ΙΔ' τὸν δεινὸν κριτικὸν Βοαλώ.— «Μεγαλειότατε, ἄφετε, πρὸς Θεοῦ, αὐτοὺς τοὺς πλαστοὺς Ῥωμαίους καὶ Ἕλληνας. Ὁ Μολλιέρος ὑπερέχει ἀμφοτέρων καὶ θέλει ἐπιζήσει πάντων ἡμῶν, ἴσως δὲ καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς γαλλικῆς γλώσσης» ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις.

Ὁ βασιλεὺς ἀνέκραξεν ἔκθαμβος:—«Πῶς; αὐτὸς ὁ κοινὸς γελωτοποιός μου, ὁ παίζων πρόσωπα ὑπηρετῶν καὶ δερόμενος καθημερινῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς, θορυβωδῶς ἐπευφημοῦντος τοῦ ὄχλου ἐν τῷ ὑπερώῳ; Ἀλλ' ἀφοῦ μοὶ τὸ λέγεις

Digitized by Google

σύ, ὁ κράτιστος τῶν κριτικῶν, ἄς τὸ πιστεύσω, ἄν καὶ οὔτε τὸ εἶχά ποτε φαντασθῆ.» Παρομοίαν θὰ ᾐσθάνετο ἔκπληξιν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φραγκῖσκος ἄν τῷ ἔλεγέ τις ὅτι πλὴν αὐτοῦ καὶ τῶν δύο στρατηλατῶν του, τοῦ Ἀρχιδουκὸς Καρόλου καὶ τοῦ πρίγκιπος Σφάρτσεμπεργ, μόνος ὁ ἐφευρὼν τὴν Ἀρχιμηδιακὴν ἕλικα θέλει τιμηθῆ ἐν Βιέννῃ διὰ χαλκοῦ ἀνδριάντος· ἢ μᾶλλον ὅτι ἀφ' ὅλης ἐκείνης τῆς συγχρόνου αὐτῷ ἐποχῆς οὐδὲν ἄλλο θὰ διεσώζετο μέγα ὄνομα ἢ τὸ τοῦ *Ἰωσὴφ Ῥέσσελ*.«Ὁ καλλιγράφος μου, ὁ δασονόμος μου, ἐκεῖνος μεγαλήτερος τῶν πριγκίπων-στραταρχῶν μου! Φεῦ! οἱ ἔσχατοι γενήσονται ὄντως πρῶτοι, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ στρεφομένη ἡ γῆ!» Τοιαῦτα καὶ ἄλλα θ' ἀνεφώνει ἴσως ὁ Καῖσαρ, οἱ λόγοι του ὅμως δὲν θὰ κατώρθουν νὰ μεταβάλωσι τῶν πραγμάτων τὴν κατάστασιν.

Πόσον γοργῶς πετᾷ ἐκ τῶν νεωρείων εἰς τοῦ λιμένος τὰ ὕδατα, τὸ ἀλλόκοτον *Γλαυκίδιον* (La Civetta) τὸ ὑπὸ τοῦ δασονόμου Ῥέσσελ ναυπηγηθέν! Οἱ ἐν τῷ λιμένι, ὡς κεχηνότες θεώμενοι Τεργεσταῖοι ἐψιθύριζον: «Μήπως λοιπὸν ὁ τρελὸς αὐτὸς ἐπιτύχῃ εἰς τ' ἀθυρμάτιά του καὶ ἀναγραφῇ εἰς τὴν ἱστορίαν αὕτη ἡ ἡμέρα, ἡ 5 Αὐγούστου 1829; Ὁ καπνώδης θύσανος καὶ ἡ ἔλλειψις ἱστίων δίδουσι τῷ πλοιαρίῳ ἀτμοκινήτου ὄψιν· ἀλλὰ πῶς; τὰ ἀτμόπλοια μακρόθεν διακρίνει τις ἐκ τῶν ταρασσομένων δύο στρογγύλων ποδῶν αὐτῶν, τῶν πελωρίων ἐκείνων πτερυγοφόρων τροχῶν, τοῦ τύπου ὃν τοῖς προσῆψε πρῶτος ὁ Ῥοβέρτος Φούλτων ἐν τῷ λιμένι τῆς Νέας Ὑόρκης κατὰ τὸ 1807, τοῦτο ὅμως τὸ καρύου κέλυφος ὡς θαλάσσιος ὄφις διολισθαίνει, οὐδὲν τῶν κινούντων αὐτὸ μηχανημάτων ἔχον ὁρατόν.» Μεταξὺ δὲ τῶν ἀδολεσχιῶν τοῦ ὄχλου ἀνεμίγνυεν ὁ τεχνίτης ἐμπειροπράγμων τὴν σοβαράν του κρίσιν καὶ τοὺς ὑπολογισμούς, λέγων: «Ἡ Civetta ἔχει 60 ποδῶν μῆκος, 11 ποδῶν εὖρος καὶ ὕψος 6 ποδῶν· ἡ ἕλιξ ἔχει 5 ποδῶν ἔντασιν καὶ 45 μοιρῶν κλίσιν· ἡ ἀτμομηχανὴ εἶνε σμικροτάτη, μόλις 6 ἵππων δυνάμεως· καὶ ὅμως τὸ πλοιάριον διανύει ἥμισυ μίλλιον κατὰ πέντε λεπτά, ἤτοι 6 μίλλια ἐντὸς μιᾶς ὥρας· ἐνισχυομένης τῆς μηχανῆς τὸ πλοῖον ῥαδίως ἀποκτᾷ ταχύτητα 10 μιλλίων καθ' ὥραν, προσλαμβανομένης δὲ τῆς ἰσχυροτέρας τῶν ἀτμομηχανῶν ἡ ταχύτης εἰμπορεῖ ν' αὐξήσῃ μέχρι 15, μέχρι 17 μάλιστα μιλλίων καθ' ὥραν—τηλικοῦντον δ' ἀποτέλεσμα οὐδὲ τὸ τελειότερον φουλτωνικὸν τροχοφόρον δύναται νὰ προσαγάγῃ. *Νῦν* λοιπὸν καὶ οὐχὶ *πρότερον* εὗρεν ἡ ἀνθρωπότης τὸ κατάλληλον μέσον ἵνα δεσπόζῃ τῶν θαλασσῶν!»

Ναπολέων ὁ Α' περιεφρόνησε τὸ ἀτμοκίνητον ὅτε, κατὰ τὸ 1804, στρατοπεδεύων ἐν Βουλώνῃ καὶ διαβουλευόμενος ἀπόβασιν εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἀκτὰς ἔλαβε παρὰ τοῦ Φούλτωνος τὸ πρῶτον πρόπλασμα τοῦ τροχοφόρου· δὲν ἐπλανᾶτο ὅμως καὶ πολὺ ἀπολακτίσας τὴν νέαν ἐφεύρεσιν. Θύελλά τις, εἷς σκόπελος, εὔστοχός τις βολὴ κανονίου ἀφαρπάζουσα μίαν πτέρυγα ἤθελε θέσει εἰς ἀπομαχίαν τὸ ὅλον σκάφος, παρεμφερὲς ἀνθρώπῳ ἀναπήρῳ. Ὁ καλλιτέχνης ἐκεῖνος τοῦ πυροβολικοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ προσοικειωθῇ πρὸς τὴν μεγάλην τροχοφόρον κιβωτόν, ἥτις καθίστα ἄχρηστον ὅλον τὸ μέσον σκάφος, ἔνθα πρὶν τρεῖς ὅλαι ἀλλεπάλληλοι στέγαι ἔβριθον τηλεβόλων, τὰ μάλιστα συντελοῦσαι εἰς τὰς ναυμαχίας, νῦν δέ, ἕνεκα τῶν τροχῶν, μόνον ἐν τῇ πρώρᾳ καὶ τῇ πρύμνᾳ ἔμενε χῶρος διὰ τὰ τηλεβόλα· ἀλλ' ὅταν τὸ πολεμικὸν πλοῖον δὲν ἔχει ἐλευθέρας ὁλοκλήρους τὰς πλευρὰς αὐτοῦ καὶ ἀδυνατεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρὸς τὸν κινητήριον μηχανισμὸν καταντᾷ ἀνάξιον λόγου. Ταύτην τὴν γνώμην τοῦ κραταιοτέρου ἐμπειροπολέμου νοῦ πάντων τῶν αἰώνων ἐπεκύρωσεν ὁ δεκαεννεαετὴς σπουδαστὴς Ῥέσσελ, ὅτε τὸ πρῶτον ἠτένισε τὸ ἰχνογράφημα τοῦ τροχοφόρου, τοῦ ὀγδόου τούτου θαύματος τοῦ κόσμου.

Ὁ Φούλτων ὡς δοῦλος ἠκολούθησε τὴν φύσιν· ἐπειδὴ παρὰ παντὶ θηρίῳ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης προεξέχουσι τὰ τῆς κινήσεως ὄργανα ἐκτὸς τοῦ σώματος, κατεσκεύασε καὶ αὐτὸς τοὺς δύο τροχοὺς προεκβεβλημένους ἐκτὸς τοῦ σώματος τοῦ σκάφους. Ὁ Ῥέσσελ ὅμως ἐφεῦρε τὸ ἀντιφάρμακον· ἀπὸ τοῦ μέσου σκάφους μετέθηκε τὸν μηχανισμὸν τῆς κινήσεως εἰς τὴν πρύμναν, ἐγγὺς τῷ πηδαλίῳ· ἐγκρύψας δ' αὐτὸν εἰς τὸ κύτος διεφύλαξεν ἀπό τε τῆς ὁρμῆς τῶν κυμάτων καὶ τῶν τηλεβόλων τοῦ ἐχθροῦ. Αἱ ἄοπλοι πρὶν πλευραί, παρ' αἷς ἐστρέφοντο οἱ πελώριοι τροχοί, ἐξωπλίσθησαν αὖθις καθ' ὅλον τὸ μῆκός των διὰ τηλεβόλων, κατὰ τὴν παλαιὰν μέθοδον τῶν ἱστιοφόρων. Ὄργανον δὲ κινητήριον ἦν ἡ ἀρχιμηδιακὴ ἕλιξ, τὴν ὁποίαν προηγουμένως εἶχε πειραθῆ νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς κυβέρνησιν τοῦ ἀεροστάτου· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἀπέτυχεν, ἐν δὲ τῷ ὕδατι ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας, καθότι τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον παρεῖχε τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς περικόχλιον. Εἷς κοχλίας προσηρμοσμένος ἐν ἰδιαιτέρῳ θαλάμῳ, ἐπιφυλαχθέντι ἐντὸς τοῦ κύτους, καὶ μία ἀτμομηχανὴ κινοῦσα περιστροφικῶς τὸν κοχλίαν τοῦτον ἤρκουν ἵν' ἀποτελέσουν ἁπλούστατον ἅμα καὶ ἀξιολογώτατον κινητήριον μηχάνημα. Οὕτω δι' ἑνὸς ἅλματος εἰσεπήδησεν ὁ Ῥέσσελ ἐντὸς τῆς χορείας τῶν διαπρεπεστέρων τεχνητῶν τῶν κατεργαζομένων τὸν χῶρον καὶ τὸν χρόνον. Τὸ τοῦ σπουδαστοῦ ὄνειρον ἐγένετο πρᾶγμα σήμερον· πρὸς ζωγρηθέντα ἀγριάνθρωπον, ὅστις ᾐσθάνθη τέλος τὸν χαλινὸν καὶ τοὺς πτερνιστῆρας τοῦ δαμάσαντος, ὅμοιος ὁ δεσμώτης ὠκεα-

Digitized by Google

νὸς ἔφερε τὸ πρῶτον ἑλικοκίνητον πλοῖον πανταχόσε, ὅπου ἂν τοῦτο ἐβούλετο.

Πολλὰς πικρίας κατέπιεν ὁ Ῥέσσελ μέχρις οὗ ἡ ἰδέα αὐτοῦ καταγάγῃ τὸν ἐνεστῶτα θρίαμβον· γόνος ἦν πτωχοῦ Γερμανοῦ, μεταναστεύσαντος ἐκ Σαξωνίας εἰς Χρουδίμ τῆς Βοημίας, ἔκλινεν ἰδίως πρὸς τὰς φυσικὰς σπουδὰς καὶ ἐφοίτα, ἀπὸ τοῦ 1809 μέχρι τοῦ 1811, εἰς τὴν ἐν Βούδβαϊς σχολὴν τοῦ πυροβολικοῦ, ἔνθα προσεκτήσατο ἱκανὰς μαθηματικὰς γνώσεις καὶ σπανίαν δεξιότητα περὶ τὴν ἰχνογραφίαν καὶ καλλιγραφίαν. Κατὰ τὸ 1812 ἐπεσκέψατο τὸ πανεπιστήμιον τῆς Λειψίας, ὅπερ οὐδόλως ἐκορέννει τὴν ἄσβεστον δίψαν πρὸς τὴν μηχανικήν, τὴν φυσικὴν καὶ τὴν χημείαν. Πολυτεχνικὴ σχολὴ δὲν ὑπῆρχε τότε, τὸ μόνον δ' ἐκπαιδευτήριον ὅπερ ἱκανοποιεῖ πως τὴν πρὸς τὸ φυσιοδιφεῖν ῥοπήν του ἦν ἡ ἐν Μαριαβροὺν δασονομικὴ σχολή· δυστυχῶς πᾶσαι αἱ ἐν αὐτῇ δημόσιαι ὑποτροφίαι ἦσαν κατειλημμέναι, ὁ δὲ Ῥέσσελ πτωχός. Δύο ὅμως ἰχνογραφίαι ἃς καλλιτεχνικώτατα ἐξειργάσατο εἰς μέγεθος κοινοῦ ταλήρου καὶ ἡ θαυμασία καλλιγραφία του περιῆψον αὐτῷ τὴν εὔνοιαν τοῦ Αὐτοκράτορος Φραγκίσκου, ἐκθύμου τῶν μικροτεχνημάτων λάτρου, ὅστις τῷ ἐπεδαψίλευσεν ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου βαλαντίου τὰ διὰ τὴν ὑποτροφίαν τοῦ Μαριαβροὺν χρήματα. Ἐν τῇ δασονομικῇ ταύτῃ Ἀκαδημίᾳ ὁ Ῥέσσελ προήχθη παραυτὰ εἰς βοηθὸν τῶν καθηγητῶν του, οἵτινες μετ' οὐ πολὺ ὡμολόγησαν ὅτι οὐδὲν ἔχουσι πλέον ἵνα τὸν διδάξωσιν. Ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1817 διωρίσθη δασονόμος ἐν Κράϊ μετὰ ἐτησίου μισθοῦ 700 φλωρινίων, τὸν ὁποῖον καθ' ὅλην τὴν τεσσαρακονταετῆ μακρὰν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν δὲν κατώρθωσε σχεδὸν ποσῶς νὰ περισσεύσῃ. Καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα ἐτήρει μυστικὸν ὡς κακούργημα τὸ περὶ ἑλικοκινήτου σκάφους σχέδιόν του, καθότι ἠδύνατό τις νὰ καταστραφῇ τότε ἐν Αὐστρίᾳ ἂν τυχὸν διεφημίζετο ὡς νεωτερίζων, ἐφευρετής, διωρθωτὴς τοῦ κόσμου. Ὅτε ὁ Ἄγγλος πρεσβευτὴς ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν Βιενναίαν αὐλὴν τὸν κλεινὸν χημικὸν Οὐμφρεϋ Δάβυ, λέγων: «Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐξήγειρεν ἐπανάστασιν ἐν τῇ χημείᾳ» ἔστρεψαν αὐτῷ ἀμέσως τὰ νῶτα, ἀπαντήσαντες: «Δὲν εἴμεθα φίλοι τῶν ἐπαναστατῶν.» Ἔθος κυβερνητικὸν ἐπεκράτει ὅπως προσλαμβάνωνται εἰς τὰς θέσεις οὐχὶ πεπαιδευμένοι ἄνδρες ἀλλὰ πιστοὶ ὑπήκοοι. Κατὰ τὸ 1821 μετετέθη εἰς Τεργέστην ὁ Ῥέσσελ ὡς «δασονόμος τοῦ ναυτικοῦ,» ἔργον ἔχων νὰ περιέρχηται τὰ ὑψίδενδρα δάση καὶ νὰ ἐκλέγῃ τὰ καλὴν ξυλείαν διὰ τὴν ναυπηγίαν παρέχοντα στελέχη· διὰ τοῦ βαναύσου τούτου ἐπαγγέλματος ὁ ἐργαζόμενος δασονόμος ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ ἐκ πείνης θανάτου τὸν ἐκ γενετῆς μηχανικόν· μὴ δυνάμενος δ' ἐνώπιον τοῦ θεάματος τῆς θαλάσσης νὰ κρύπτῃ περιπλέον ἐντὸς ἑαυτοῦ τὸ σχέδιόν του προέβη εἰς τὴν ἐφαρμογήν.

Ἅμα ἀφικόμενος εἰς Τεργέστην ἐπορεύθη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ μικροῦ τροχοφόρου, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ἄγγλος ἐργολάβος Μοργὰν εἶχεν ἀποκλειστικὸν προνόμιον ἵνα ἐκτελῇ τοὺς μεταξὺ Τεργέστης καὶ Βενετίας πλόας. Τὰ ἐλαττώματα τοῦ πλοίου τούτου κατεδείχθησαν πολλῷ σημαντικώτερα ἐν τῇ πράξει ἢ ὅσον ἠννόησεν ὁ Ῥέσσελ ἐν τῇ θεωρίᾳ· ἐν κλυδωνιζομένῃ θαλάσσῃ ὁ εἷς τῶν τροχῶν περιεστρέφετο ὑψηλὰ ἐν τῷ ἀέρι, ὁ δ' ἕτερος κατεθάπτετο ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ ἐκώλυε τὸν πλοῦν· τοιουτοτρόπως τὸ πλοῖον δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρῇ ἢ μόνον ἐν λείᾳ θαλάσσῃ, ἀλλὰ καὶ τότε ὁ ἐκ τῆς ἀτμομηχανῆς παραγόμενος ὑπέρμετρος καύσων καθίστα τόσον ἀνιαρὰν τὴν διαμονὴν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ ὥστε οἱ πλειότεροι θαλασσοπόροι προὐτίμων τὰ ἱστιοφόρα, ὁ δὲ ἐπιχειρηματίας Μοργὰν ἔπασχεν οὐ σμικρᾶς ζημίας. Μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ ἐμπορικὸς κόσμος τῆς Τεργέστης ἐδυστρόπει νὰ παραδεχθῇ τὰ πλεονεκτήματα τῆς νέας ἐφευρέσεως· μόλις δὲ τῷ 1826 δύο ἔμποροι ἔστερξαν ἵνα παράσχωσι τῷ Ῥέσσελ τὰ πρὸς ἀγορὰν τοῦ κοχλίου ἀπαιτούμενα 60 φλωρίνια· ὁ ἀγορασθεὶς κοχλίας προσεδέθη στερρῶς ἐπὶ μικρᾶς λέμβου, περιέστρεφε δ' αὐτὸν οὐχὶ ἀτμοκίνητος μηχανὴ ἀλλ' ἁπλούστατα οἱ στιβαροὶ βραχίονες δύο ἐργατῶν· μολονότι δὲ καὶ δι' αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἀρχεγόνου μέσου τελεία ἐπιτυχία ἔστεψε τὸ πείραμα οἱ αὐστριακοὶ βιομήχανοι τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐδίσταζον νὰ πεισθῶσιν ὅτι ἂν ἀντὶ τῶν δύο ἐργατῶν κινῇ τὸν κοχλίαν ἰσχυρά τις ἀτμομηχανὴ δύναται νὰ ἑκατονταπλασιασθῇ τὸ ἤδη ἐπιτευχθὲν εὐάρεστον ἀποτέλεσμα. Δύο ὁλόκληρα ἔτη παρῆλθον μέχρις οὗ ὁ πλούσιος ἔμπορος Ὀκτάβιος Φοντάνας συγκατανεύσῃ ν' ἀγοράσῃ ἐξ ἰδίων του εὐτελεστάτην ἀτμομηχανὴν 6 ἵππων δυνάμεως, σκοπῶν ἵνα καὶ αὐτὸς νέμηται τὴν προσοδοφόρον γραμμὴν μεταξὺ τῆς Τεργέστης καὶ Βενετίας· ματαίους ὅμως κόπους κατέβαλεν ὁ Ῥέσσελ ἵνα τῷ χωρέσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν ὅτι μεγαλητέρα μηχανὴ θ' ἀπήνεγκε λιπαρότερα κέρδη· ὁ Ὀκτάβιος δὲν ἤρχετο εἰς τοιαῦτα ἀνδραγαθήματα!

Πάσας ταύτας τοῦ ἐφευρετοῦ τὰς ἀνίας παρέδωκεν εἰς λήθην ἡ μόνη ἡμέρα τῆς 5ης Αὐγούστου 1826· πόσον γοργῶς, ὡς βέλος ταχύ, ἔπλεε τὸ *Γλαυκίδιον* καὶ μὲ ἐκείνην ἔτι τὴν ἀτελεστάτην μηχανήν, τῆς 6 ἵππων δυνάμεως! Πόσον ἐνθουσιωδῶς ἐπευφήμουν οἱ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος αὐτοῦ βαίνοντες 40 προσκεκλημένοι, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀσφαλιστὴς Βρούκ, ὁ μετὰ ταῦτα ὑπουργὸς γενόμενος! Μόνον ὁ ἐργολάβος Φοντάνας εἶνε δυσηρεστημένος καὶ μεμψιμοιρεῖ ὅτι θέλει παραιτηθῆ τῆς ἐπιχειρήσεως· διατί ἆρά γε τοῦτο πάλιν τώρα ὅτε ἐπέτυχε τὸ πείραμα;

Digitized by Google

Διότι ὁ Ἄγγλος ἐργολάβος πεισματωδῶς ἐπέμενεν εἰς τὸ ξηρὸν γράμμα τοῦ προνομίου, δι' οὗ εἰς μόνον αὐτὸν εἶχε παραχωρηθῆ ἡ γραμμὴ Τεργέστης καὶ Βενετίας. Ἐν τούτοις ὁ Ῥέσσελ προστάτην ἔχων τὸν δικαστὴν κόμητα Σααράου, κατώρθωσε ὅπως εἰς τὸ προνόμιον τοῦ Ἄγγλου δοθῇ ἡ ἑπομένη ἔννοια: ὅτι οὗτος μὲν δικαιοῦται ἵνα ἐκτελῇ *τακτικῶς* τοὺς πλόας, ἄλλος τις ὅμως δύναται νὰ λάβῃ προνόμιον, ἵνα ἐκτελῇ *ἐκτάκτως*. Ἀλλ' ὁ εὐγενὴς δικαστής, ὑπὸ πατριωτικῆς ὁρμῆς ἀγόμενος ἀπήτησεν ὡς ἀμοιβὴν τῆς σολωμονικῆς ἀποφάσεώς του ἵνα ἡ μηχανὴ κατασκευασθῇ ἐν αὐστριακῷ ἐργοστασίῳ «ὅπως τὸ σύνολον ᾖ ἐγχωρία βιομηχανία.» Ὁ Ῥέσσελ γινώσκων τὰς ἀτελείας τῶν αὐστριακῶν μηχανῶν ἐζήτει Ἀγγλικήν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, φοβηθεὶς μὴ δυσαρεστήσῃ τὸν πανίσχυρον προστάτην του ἐδέχθη τὸ προϊὸν στυριακοῦ τινος σιδηρουργείου. Ἡ Civetta ἔλαβεν οὕτω μηχανὴν αὐστριακήν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ πάντα ἔβαινον κατ' εὐχήν, τὸ δὲ πλοιάριον ὡς δελφὶν ἔσχιζε τοῦ Ἀδρίου τὰ κύματα, ἀλλ' αἴφνης μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔστη ἐν μέσῳ πλῷ, καθότι εἷς τῶν σωλήνων τῆς μηχανῆς, ἕνεκεν ἀβελτηρίας τῆς κατασκευῆς, ἐτάκη. Ὁ ἐργολάβος ἐπιζητῶν ἀφορμὴν ἵν' ἀπαλλαγῇ τῶν ὑποχρεώσεών του, κηρύττει ἀμέσως ἀποτυχοῦσαν ὅλην τὴν ἐπιχείρησιν· ὁ δὲ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἀπαγορεύει τοῦ λοιποῦ τοὺς πλόας λέγων ὅτι ἡ μηχανὴ δὲν παρέχει τὴν προσήκουσαν ἀσφάλειαν εἰς τὸ δημόσιον.

Ὁ Ῥέσσελ πεποιθὼς εἰς τῆς ἐφευρέσεώς του τὴν ἐντέλειαν ἐνήγαγε τὸν Φοντάναν ὡς παραβιάσαντα τὸ συμβόλαιον· καὶ ἐν μὲν τῷ Πρωτοδικείῳ κατεδικάσθη, ὅτε δὲ ὁ ἐν Βιέννῃ Ἄρειος Πάγος ἐξήνεγκε τὴν ἀπόφασιν εἶχεν ἀποθάνει ὁ Φοντάνας· ὁ δὲ σκαιὸς προστάτης τοῦ Ῥέσσελ κόμης Σααράου, ἀποσταλεὶς ὡς Πρέσβυς εἰς Φλωρεντίαν ἐλησμόνησεν ὁλοτελῶς τὸν προστατευόμενον αὐτοῦ καὶ ἡ ἀστυνομία εὗρε καιρὸν ἵνα κηρύξῃ ἀποσβεσθὲν τὸ προνόμιον, ὡς δῆθεν μὴ ἐξασκηθέν, ἐνῷ αὐτὴ ἡ ἰδία τὸ εἶχεν ἀπαγορεύσει. Καὶ οὕτως ἠναγκάσθη ὁ Ῥέσσελ νὰ συμβιβασθῇ ὅπως ἠδύνατο μετὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Φοντάνα τῷ 1834· τὸ σκάφος τῆς Civetta σαπὲν μετεβλήθη εἰς καύσιμον ξυλικήν, ἡ δὲ μηχανὴ καὶ ἡ ἕλιξ ἐρρίφθησαν εἰς τὸν σωρὸν τῶν ἀχρήστων σιδήρων. Ὁ ἀτυχὴς Ῥέσσελ μετὰ πολλὰ ἔτη, ὅτε τὰ πελώρια ἑλικοκίνητα πολεμικὰ διέπλεον πανταχόθεν τὰ πελάγη, ἔγραφε μετὰ πικρίας πρὸς τὸν Ἀρχιδοῦκα Μάξ: «..Τοιοῦτο τραγικὸν τέλος ἔλαβεν ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι της ἡ ἰδία ἕλιξ, ἥτις θαυματουργεῖ σήμερον οὐ μόνον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καισαροβασιλικῷ ναυτικῷ· οὔτε ὁ ἐφευρετής, οὔτε ἡ πατρὶς ἐδοξάσθησαν δι' αὐτῆς, ἡ δὲ ἀλήθεια τῆς ἱστορίας διεστράφη». Οὕτω λοιπὸν τὸ Ἀρχιμηδιακὸν ἀτμόπλοιον ἔσχεν οἰκτρὰν ἀποτυχίαν κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ δοκιμήν, τῇ 5 Αὐγούστου 1829, ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ «Μισάνθρωπος» καὶ ὁ «Φιλάργυρος» τοῦ Μολιέρου, ἔργα ἅπερ ἀπέτυχον κατὰ τὴν πρώτην ἀπόπειραν, ἵνα μείνωσιν ἀθάνατα ἐν τῷ μέλλοντι . . .

Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ὁ ἐπὶ τῶν προνομίων πράκτωρ Μπάουερ, ἐφοδιασθεὶς διὰ τῶν προσαπαιτουμένων ἰχνογραφημάτων καὶ σχεδίων τῆς νέας ἕλικος, ἅπερ ἐννοεῖται ὅτι ἔλαβε παρὰ τοῦ Ῥέσσελ ἐπορεύθη εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἤρξατο ἐργαζόμενος. Ὁ Ῥέσσελ οὐδὲν πλέον ἤκουσε περὶ αὐτοῦ· ἡ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ λαῶν ἦν χαλαροτάτη τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, διότι οὔτε σιδηρόδρομοι, οὔτε τηλέγραφοι ὑπῆρχον, ξέναι δὲ ἐφημερίδες δὲν ἀφικνοῦντο μέχρις Αὐστρίας καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιστολαὶ παρέπιπτον. Ἡμέραν τινὰ τοῦ 1840 ὅλος ὁ τῆς Τεργέστης πληθυσμὸς συνέρρεεν εἰς τὴν προκυμαίαν ὅπως θαυμάσῃ καινοφανές τι πλοῖον, φέρον ἀγγλικὴν σημαίαν· καπνοδόχη ἐκπέμπουσα καπνὸν καὶ ἀπουσία ἱστίων ἐμαρτύρουν ὅτι ἦτον ἀτμοκίνητον καὶ ὅμως δὲν εἶχε τροχούς, ἔφερε δὲ τὸν αὐτὸν ἀπαράλλακτον τύπον, ὃν εἶχε δώσει εἰς τὸ ἀτμόπλοιόν του ὁ δασονόμος Ῥέσσελ. Ἐφευρετὴς τοῦ νέου πλοίου ἐλέγετο κάποιος Ἄγγλος Σμίθ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ δὲν ἐπίστευον πολὺ εἰς τὸ γνήσιον τῆς ἐφευρέσεώς του· πράγματι ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη ὅτι ὁ Σμίθ οὗτος κατεσκεύασε τὴν μηχανήν του ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰχνογραφημάτων τοῦ ἐργολάβου Μπάουερ. Τὸν μαργαρίτην ὃν ἔρριψε κατὰ γῆς ἡ Αὐστρία, ἔκυψε καὶ συνέλεξεν ἐκ τοῦ βορβόρου ἡ ἀγγλικὴ εὐφυΐα καὶ ἔκρινεν ἄξιον ὅπως προσαρμόσῃ εἰς τὸ λαμπρὸν διάδημα αὐτῆς. Καὶ ὁ μὲν Ῥέσσελ ἀπηνῶς κατεδιώκετο ὑπὸ κακοδαιμονίας, ὁ δὲ Σμὶθ ἦν τὸ εὐνοούμενον τῆς τύχης τέκνον· ῥίψας ἓν βλέμμα εἰς τὰ σχέδια τοῦ Ῥέσσελ ἠννόησε τὸν μηχανισμόν, γενναῖον προστάτην εὗρε παραυτὰ τὸν τραπεζίτην Ῥάϊτ, ὅτε δέ, προσδέσας ἐπὶ λέμβου τὸν κοχλίαν, ὃν ἔστρεφον ὡσαύτως δύο ἄνδρες ὡς ἐπὶ τῶν πειραμάτων τοῦ Ῥέσσελ, ἔδειξεν εἰς τὸν λαὸν τὴν νέαν ἐφεύρεσιν ἐσχηματίσθη εὐθὺς μία «Screw compeller company» μετ' ἀφθόνων κεφαλαίων. Ἐν τῇ ἀγγλικῇ χώρᾳ κατέχουσι τὴν τέχνην ὅπως ἐπιδεξίως συλλαμβάνωσι πᾶσαν πηγὴν ὕδατος, ἡ δὲ Αὐστρία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦν ὡσεὶ αὐχμηρὰ γῆ, ἐφ' ἧς ἐξαφανίζεται καὶ αὐτὸς ὁ ὁρμητικώτατος χείμαρρος. Ὁ Σμὶθ ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ τῷ Ῥέσσελ· ἐκεῖνος μὲν δὲν εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ οὐδεμίαν ἄλλην ἐπιτυχίαν του ἐν τῇ μηχανικῇ, τοῦ δὲ Ῥέσσελ ὁ ἀκάματος νοῦς ἐκτὸς τῆς ἑλικοκινήτου μηχανῆς ἐγέννησε καὶ πολλὰς ἄλλας ἐφευρέσεις· ἔνιαι τούτων, ὡς ἡ διὰ συμπεπιεσμένου

Digitized by Google

ἀτμοῦ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία, τὸ σύστημα τῶν ἀτμοκινήτων μύλων εἰσὶ σήμερον κοινῆς χρήσεως· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ ἕλιξ ταὐτοχρόνως καὶ ὡς πηδάλιον εἶνε τῆς κεφαλῆς του γέννημα· δὲν εἶνε δὲ ἄπορον ἂν καὶ αὕτη πραγματοποιηθῇ ἡμέραν τινα.

Τοῦ Σμὶθ μὴ δυνηθέντος ν' ἀποδείξῃ τὸ γνήσιον τῆς ἐφευρέσεώς του ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἔταξε βραβεῖον 20,000 λιρῶν διὰ τὸν πρῶτον ἐπινοήσαντα τὸ μηχάνημα. Ὁ Ῥέσσελ ἀπέδειξε τετραγωνικῶς τὴν προτεραιότητα αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὶν ἢ προφθάσῃ ν' ἀκούσῃ τὴν ἀπόφασιν, *ἀπεβίωσε* κατὰ τὸ 1857· τὸ βραβεῖον διεμοιράσθη τότε εἰς πέντε Ἄγγλους, οἱ δὲ κληρονόμοι τοῦ ἀληθοῦς καὶ γνησίου ἐφευρετοῦ οὔτε αὐτὰ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφά των κατώρθωσαν νὰ παραλάβωσιν ἀπὸ τῶν βρεττανικῶν δικαστηρίων, διότι, ὡς ἔγραφεν ὁ ἐν Λονδίνῳ αὐστριακὸς πρόξενος, «φαίνεται ὅτι ταῦτα παρέπεσον καὶ ἀπώλοντο». Ὁ δυστυχὴς Γερμανὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὡμοίαζε τὸν μοναχὸν τοῦ μεσαίωνος ὅστις ὤφειλε νὰ ζητήσῃ προηγουμένως ἄδειαν παρὰ τοῦ προϊσταμένου ὅπως δυνηθῇ ν' ἀποθάνῃ! Καὶ οὕτως ὁ μέγας ἐκεῖνος ἐφευρετὴς ἐγεύσατο μέχρι τρυγὸς τῶν πικριῶν τῆς ἀποτυχίας, σχὼν τὴν τύχην τοῦ ἀρχαίου Προμηθέως, τοῦ δεσμευθέντος διότι εὐηργέτησε τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἀτμομηχανή, ὡς δοῦλος ὀχληρὸς καὶ ἐπικίνδυνος, πιθανὸν ἡμέραν τινὰ νὰ τεθῇ εἰς ἀχρηστίαν· ἡ εἰς τὸ κύτος ὅμως τοῦ πλοίου, παρὰ τὴν πρύμναν καταβεβυθισμένη ἕλιξ ἔσεται πάντοτε μέσον κινήσεως ἁπλούστατον ἅμα καὶ εντελέστατον. Ὡς οἱ δεκαδικοὶ ἀριθμοί, ὡς ἡ τυπογραφικὴ τέχνη οὕτω καὶ αὐτή, ἅπαξ ἐφευρεθεῖσα, ἐγένετο ἀναπαλλοτρίωτον κτῆμα ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸν δ' ἐφευρόντα αὐτήν, ὃν περιεφρόνησε καὶ ἐχλεύασεν ἡ ἰδία του πατρίς, δοξάζει νῦν καὶ τιμᾷ ὅλος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος, ἐγγράψας τὸ ὄνομά του ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐπιφανεστέρων εὐεργετῶν αὐτοῦ.

Ἐν Κων[πόλει, κατ' Αὔγουστον 1879. Γ. Κατσελιδης.

Οἱ ἀναγινώσκοντες ἐν τῇ Ἑστίᾳ τὰς ἐξαιρέτους «Γνώμας τοῦ Λαροσφουκώ», ἃς τοσοῦτον ἐπιτυχῶς διερμηνεύει εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν ὁ δεξιὸς κάλαμος τοῦ κ. Γ. Ζωχιοῦ, οὐχὶ ἄνευ εὐχαριστήσεως θέλουσιν ἀναγνώσει, πιστεύομεν, καὶ τὴν κατωτέρω ἐν μεταφράσει δημοσιευομένην ἀπεικόνισιν (potrait) τοῦ συγγραφέως τῶν Γνωμῶν τούτων, δουκὸς de la Rochefoucauld, γραφεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ δημοσιευθεῖσαν ἐν ἔτει 1658, ἥτις ὅσον εἶνε περιεργοτάτη, τοσοῦτον καὶ διδακτικὴ εἰς πάντα τὸν ἀναγινώσκοντα. Σ. τ. Δ.

Ἀπεικόνισις
ΤΟΥ ΔΟΥΚΟΣ DE LA ROCHEFOUCAULD
ὑπὸ τοῦ ἰδίου γραφεῖσα

Εἶμαι ἀναστήματος μέσου, ἀνειμένου καὶ συμμέτρου. Ἔχω τὴν ὄψιν μελάγχρουν, τὸ μέτωπον πλατὺ καὶ σύμμετρον, τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλανας, μικροὺς καὶ κοίλους, τὰς ὀφρῦς μελαίνας καὶ πυκνὰς καὶ εὖ διηκούσας. Δύσκολον μοὶ εἶνε νὰ ἀποφανθῶ περὶ τῆς ῥινός μου ὁποῖον ἔχει σχῆμα· διότι οὔτε σιμὴ εἶνε, οὔτε γρυπή, οὔτε εὔσαρκος οὔτε λεπτή, ὅσον τοὐλάχιστον ἐγὼ νομίζω· δύναμαι μόνον περὶ αὐτῆς νὰ εἴπω ὅτι εἶνε μεγάλη μᾶλλον ἢ μικρὰ καὶ ὅτι κατέρχεται ὀλίγον ὑπὲρ τὸ μέτρον πρὸς τὰ κάτω. Ἔχω μεγάλον τὸ στόμα, τὰ δὲ χείλη ἱκανῶς ἐρυθρὰ συνήθως, καὶ οὔτε ἄσχημα οὔτε ἐξόχως ὡραῖα. Τοὺς ὀδόντας ἔχω λευκοὺς καὶ εὖ ἡρμοσμένους. Μοὶ εἶπον ποτὲ ὅτι εἶχον τὸν πώγωνα ὀλίγον ὑπέρμετρον· ἀλλὰ παρατηρήσας εἰς κάτοπτρον ἵνα μάθω τὸ ἀληθές, δὲν ἠδυνήθην νὰ σχηματίσω ἀκριβῆ περὶ τούτου γνώμην. Ἐν συνόλῳ τὸ πρόσωπόν μου εἶνε σχήματος ἢ τετραγωνικοῦ ἢ ᾠοειδοῦς· ὁποτέρου ὅμως τούτων δυσκολεύομαι νὰ ἀποφανθῶ. Τὴν κόμην ἔχω μέλαιναν καὶ ὁμαλὴν καὶ πρὸς τούτοις ἀρκούντως πυκνὴν καὶ μακράν, ὥστε νὰ ἀξιῶ ὅτι ἔχω ὡραίαν κεφαλήν.

Ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ προσώπου μου ὑπάρχει τι τὸ σκυθρωπὸν καὶ ἀλαζονικόν· τοῦτο πλεῖστοι ὑπολαμβάνουσιν ὡς ἐμφαῖνον περιφρόνησιν πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐνῷ οὐδαμῶς ὑπάρχει ἐν ἐμοὶ τοιαύτη τις διάθεσις. Ἐν τῇ μετὰ τῶν ἄλλων ἀναστροφῇ συμπεριφέρομαι ἐλευθέρως λίαν, ἐνίοτε ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὥστε ὁμιλῶν συχνὰ μεταχειρίζομαι χειρονομίας. Αὕτη εἶνε εἰλικρινῶς ἡ γνώμη μου περὶ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς μου, καὶ πιστεύω ὅτι καὶ οἱ γνωρίζοντές με θὰ συνομολογήσωσι ὅτι ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας. Μετὰ τῆς αὐτῆς δὲ εἰλικρινείας θέλω προβῇ εἰς συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνος μου· διότι ἐσπούδασα ἀρκούντως ἐμαυτὸν ὥστε νὰ ἔχω πλήρη ἑαυτοῦ γνῶσιν, καὶ οὔτε τὸ θάρρος θέλει μὲ λείψει ὅπως ἐλευθέρως ἀναφέρω τὰ προτερήματά μου, οὔτε ἡ εἰλικρίνεια ἵνα ὁμολογήσω τὰ ἐλαττώματά μου.

Καὶ πρῶτον, ἵνα ὁμιλήσω περὶ τῆς ψυχικῆς μου διαθέσεως, ἔχω τὸ ἦθος μελαγχολικὸν καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἀπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν μόλις τρὶς ἢ τετράκις ὁ γέλως διέστειλε τὰ χείλη μου. Μοὶ φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ἡ μελαγχολία μου θὰ ἦτο ἀνεκτὴ καὶ ὅλως πραεῖα, ἐὰν δὲν ἐπηυξάνετο καὶ ἐκ τῆς διὰ τῶν ἔξωθεν ἐντυπώσεων προσγενομένης, ἥτις τοσοῦτον πληροῖ τὴν φαντασίαν μου καὶ κυριεύει ἰσχυρῶς τὸ πνεῦμά μου, ὥστε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἢ ῥεμβάζω ἄφωνος ἢ οὐδαμῶς προσέχω εἰς ὅ, τι ἐκφεύγει τοῦ στόματός μου. Εἶμαι λίαν ἐπιφυλακτικὸς πρὸς ὅσους δὲν γνωρίζω, καὶ πρὸς τοὺς πλείστους δὲ τῶν γνωρίμων μου δὲν εἶμαι ὅλως *ἀνοικτόκαρδος*. Αἰσθάνομαι καλῶς ὅτι τοῦτο εἶνε ἐλάττωμα καὶ οὐδενὸς θέλω ἀμελήσει ἵνα διορθωθῶ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τοῦ προσώπου μου σκυθρωπότης συντελεῖ εἰς τὸ νὰ φαίνωμαι ἐπιφυλακτικώτερος ἢ ὅσον πράγματι

Digitized by Google

εἶμαι, οὐδαμῶς δ' ἐξαρτᾶται ἀφ' ἡμῶν νὰ ἀπαλλαχθῶμεν φυσικῆς τινος διαθέσεως, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας ἡμῶν, νομίζω ὅτι καὶ διορθωθεὶς ἐσωτερικῶς δὲν θὰ ἀπαλλαχθῶ ὅλως τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου μου σκυθρωπῶν δειγμάτων.

Ἔχω πνεῦμα, καὶ οὐδαμῶς δυσκολεύομαι νὰ τὸ εἴπω· διότι πρὸς τί νὰ ἀκκίζηταί τις ἐν τούτῳ; Αἱ τόσαι λοξοδρομίαι καὶ περιστροφαί, ἃς συνήθως μεταχειρίζονται διὰ νὰ εἴπωσι τὰ προτερήματά των οἱ ἄνθρωποι, μοὶ φαίνεται ὅτι κρύπτουσιν ὑπὸ φαινομένην μετριοφροσύνην κάπως τὴν ματαιότητα αὐτῶν, καὶ ὅτι τὸν τρόπον τοῦτον μεταχειρίζονται ἐπιτηδείως ὅπως παράσχωσι τὴν περὶ ἑαυτῶν ἰδέαν πολὺ ἀνωτέραν τῆς ἀληθοῦς. Τὸ κατ' ἐμὲ εἶμαι εὐχαριστημένος ἐὰν ἡ περὶ ἐμαυτοῦ γνώμη τῶν ἄλλων κατ' οὐδὲν εἶνε κρείσσων τῆς ἀληθείας, καὶ οὔτε ὡραιότερος οὔτε εὐπροσηγορώτερος οὔτε πνευματωδέστερος θεωροῦμαι ἢ ὅσον πράγματι εἶμαι. Ἔχω λοιπὸν πνεῦμα, τὸ λέγω καὶ πάλιν, ἀλλ' ἡ μελαγχολία τοῦ χαρακτῆρός μου καταστρέφει αὐτό· διότι, ἐνῷ καὶ τῆς γλώσσης εἶμαι ἐγκρατὴς καὶ τὴν μνήμην ἔχω ἰσχυρὰν καὶ ἀρκούντως εὐκρινῶς σκέπτομαι, ἐν τούτοις τοσοῦτον μὲ κατέχει ἰσχυρῶς ἡ σκυθρωπότης, ὥστε συνήθως ἐκφράζει ὅλως ἀνεπιτυχῶς τὰς ἰδέας μου.

Ἡ μετὰ ἐντίμων ἀνδρῶν ἀναστροφὴ εἶνε εὐχαρίστησις καταθέλγουσά με. Τὴν δὲ ὁμιλίαν ἐπιθυμῶ σπουδαίαν καὶ κύριον αὐτῆς θέμα τὴν ἠθικήν. Ἐν τούτοις ἀρέσκομαι ἔτι καὶ εἰς τὰς φαιδρὰς ὁμιλίας· ἐὰν δὲ δὲν ἐνδιατρίβω εἰς τὰ ἐλαφρὰ ἐκεῖνα, τὰ κινοῦντα τὴν εὐθυμίαν, τοῦτο οὐδαμῶς σημαίνει ὅτι ἀγνοῶ τὴν ἀξίαν τῆς κομψῆς εὐφυολογίας καὶ ὅτι ἀποκρούω τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης χαριεντολογίας διασκέδασιν, ἐν ᾗ τοσοῦτον εὐδοκιμοῦσιν ἐνίοτε τὰ γοργὰ καὶ εὐχερῆ πνεύματα. Γράφω καλῶς ἐν πεζῷ λόγῳ, καὶ στιχουργῶ δὲ εὐδοκίμως· καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ μὲ συγκινήσῃ ἡ ἐκ τῆς ποιήσεως δόξα, νομίζω ὅτι διὰ τῆς ἐπιμελοῦς ἀσκήσεως θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀποκτήσω εὔφημον ἐν τοῖς ποιηταῖς ὄνομα.

Ἀγαπῶ τὴν ἀνάγνωσιν ἐν γένει· ἰδίως δὲ μὲ εὐχαριστεῖ ἐκείνων τῶν βιβλίων ἡ ἀνάγνωσις, ἥτις δύναται νὰ διαμορφώσῃ τὸν νοῦν καὶ ἐνισχύσῃ τὴν ψυχήν. Μάλιστα δὲ αἰσθάνομαι ἐξαίρετον ἡδονὴν ὅταν ἡ ἀνάγνωσις γίνεται ἐν συνεντεύξει μετ' ἄλλου τινὸς εὐφυοῦς προσώπου· διότι οὕτως ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν διεγείρεται ἡ παρατήρησις ἐπὶ τῶν ἀναγινωσκομένων· ἐκ δὲ τῶν τοιούτων παρατηρήσεων γεννᾶται ἡ εὐαρεστοτάτη καὶ ὠφελιμωτάτη συνομιλία, ἥτις δύναται ποτὲ νὰ ὑπάρξῃ.

Κρίνω εὐδοκίμως τὰ διανοητικὰ προϊόντα εἴτε ἐν πεζῷ λόγῳ εἴτε ἔμμετρα, ἅτινα μοὶ παραδίδουσι πρὸς τοῦτο. Τὴν περὶ αὐτῶν ὅμως γνώμην μου ἀποφαίνομαι μετ' ὑπερμέτρου ἴσως παρρησίας. Πλὴν δὲ τούτου ἔχω καὶ ἄλλο τι κακόν, νὰ ἦμαι ἐνίοτε ὑπὲρ τὸ δέον λεπτολόγος καὶ αὐστηρὸς εἰς τὰς κρίσεις μου. Οὐδαμῶς μὲ δυσαρεστοῦσιν αἱ συζητήσεις, συχνὰ δὲ εὐχαρίστως λαμβάνω εἰς αὐτὰς μέρος· ἀλλὰ συνήθως ὑποστηρίζω τὴν γνώμην μου μεθ' ὑπερμέτρου θερμότητος· ἐνίοτε δέ, ὅταν ὁ ἀντίπαλός μου ἔχῃ ἄδικον, ἐξαπτόμενος ἐν τῇ ὑπερασπίσει τοῦ ὀρθοῦ, προσκρούω ἐγὼ αὐτὸς εἰς τὴν λογικήν.

Ἔχω τὰ αἰσθήματα εὐγενῆ, κλίσεις γενναίας καὶ τοσοῦτον φαιδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἦμαι ἐν πᾶσι χρηστὸς ἀνήρ, ὥστε μεγαλειτέραν ὑπηρεσίαν δὲν δύναται νὰ μοὶ παράσχωσιν οἱ φίλοι μου ἢ γνωστοποιοῦτές μοι ἐλευθέρως τὰ ἐλαττώματά μου. Οἱ εἰς οἰκειοτέρας πρός με εὑρισκόμενοι σχέσεις, ὅσοι εἶχον τὴν καλωσύνην νὰ μὲ εἰδοποιήσωσιν ἐνίοτε ἐπὶ τούτου, γινώσκουσιν ὅτι τὰς συμβουλὰς αὐτῶν ἀπεδέχθην πάντοτε μετ' ἀνεκφράστου χαρᾶς καὶ ἐξαιρέτου μετριότητος καὶ προθυμίας.

Τὰς τῆς ψυχῆς ὁρμὰς ἔχω πάσας πρᾳείας καὶ ἁρμονικάς. Οὐδέποτε σχεδὸν μὲ εἶδον ὀργιζόμενον, οὐδέποτε δὲ κατ' οὐδενὸς ᾐσθάνθην μῖσος. Τοῦτο δὲ οὐχὶ διότι εἶμαι ἀνίκανος νὰ ἐκδικηθῶ, ἐὰν τυχὸν ἤθελον προσβληθῆ ὑπό τινος καὶ ἡ τιμή μου ἀπήτει νὰ ἀποτρίψω τὴν προσγενομένην μοι ὕβριν. Τοὐναντίον εἶμὶ βέβαιος ὅτι τὸ καθῆκον ἤθελεν ἀντικαταστήσει ἐπ' ἐμοὶ τόσον καλῶς τὸ μῖσος κατὰ τοῦ ὑβριστοῦ, ὥστε τὴν ἐκδίκησιν ἤθελον ἐπιδιώξει μετὰ πλείονος ἢ πᾶς ἄλλος σφοδρότατος.

Ἡ φιλοδοξία οὐδαμῶς ἅπτεται τῆς ψυχῆς μου. Οὐδὲν σχεδὸν ὑπάρχει τὸ φοβίζον με, ἥκιστα δὲ πάντων ὁ θάνατος.

Τὸ αἴσθημα τοῦ οἴκτου σπανίως εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ψυχήν μου· καὶ θὰ ἐπεθύμουν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ ᾐσθανόμην αὐτό. Ἐν τούτοις πράττω πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἰς ἀνακούφισιν ἀνθρώπου κακῶς διακειμένου· καὶ πιστεύω ἀληθῶς ὅτι τὸ πᾶν ὀφείλει τις νὰ πράττῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἔτι καὶ νὰ ἐπιδεικνύῃ πρὸς τὸν πάσχοντα πολλὴν συμπάθειαν διὰ τὰ δεινά του· διότι οἱ ταλαιπωρούμενοι ὑπό τινος δυστυχίας εἶνε τοσοῦτον ἀνόητοι, ὥστε ἡ πρὸς αὐτοὺς συμπάθεια τοῦ ἄλλου εἶνε ὡσεὶ βάλσαμον γλυκὺ τῆς δυστυχίας των· νομίζω ὅμως ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῇ τις εἰς ἁπλῆν μόνον ἐπίδειξιν, φυλαττόμενος ἐπιμελῶς ἀπὸ τοῦ νὰ αἰσθανθῇ πράγματι τὴν συμπάθειαν. Διότι εἶνε αἴσθημα εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἐν ψυχῇ εὖ πεφυκυίᾳ ἢ εἰς ἐξασθένισιν τῆς καρδίας καὶ διὰ τοῦτο καλὸν μόνον διὰ τὸν ὄχλον, ὅστις οὐδὲν πράττων *κατὰ λόγον*, ἔχει ἀνάγκην τοιούτων αἰσθημάτων, ἵνα κινῶσιν αὐτὸν εἰς ἐπιτέλεσιν τῶν πρεπόντων.

Ἀγαπῶ τοὺς φίλους μου· καὶ ἀγαπῶ αὐτοὺς οὕτως, ὥστε οὐδὲ στιγμὴν ἤθελον διστάσει νὰ θυσιάσω τὰ συμφέροντά μου ὑπὲρ αὐτῶν. Εἶμὶ

Digitized by Google

δὲ πρὸς αὐτοὺς συγκαταβατικός· ὑπομένω πράως τὰς δυστροπίας των· πολλὰς θωπείας μόνον δὲν κάμνω πρὸς αὐτοὺς καὶ οὔτε πολὺ ἀνησυχῶ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ των.

Ἐκ φύσεως εἰμὶ ἥκιστα περίεργος πρὸς πᾶν ὅ,τι διεγείρει τῶν ἄλλων τὴν περιεργίαν. Εἰμὶ λίαν ἐχέμυθος, ὀλιγωτέραν δὲ ἢ πᾶς ἄλλος εὑρίσκω δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ τηρήσω μυστικὸν ὅ,τι μοὶ ἀνακινοῦται ἐμπιστευτικῶς. Φυλάττω ἀκριβέστατα τὸν λόγον μου, οὐδέποτε παραβαίνων αὐτόν, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ ἐπακόλουθα ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὑπεσχημένων· τὴν ἕξιν δὲ ταύτην ἔκαμα νόμον ἀπαράβατον τοῦ βίου μου. Πρὸς τὰς γυναῖκας εἶμαι εἰς ἄκρον ἁβρός· οὐδέποτε δέ, νομίζω, μὲ ἐξέφυγεν ἐνώπιον αὐτῶν λόγος ἱκανὸς νὰ τὰς ἐνοχλήσῃ. Ἡ μετ' αὐτῶν συναναστροφή, ἐὰν τύχωσιν εὐφυεῖς, μοὶ ἀρέσκει πλειότερον ἢ ἡ μετ' ἀνδρῶν· διότι ἐν αὐτῇ αἰσθάνεταί τις γλυκεῖάν τινα εὐχαρίστησιν, ἣν οὐδαμῶς εὑρίσκει εἰς τὴν μετ' ἀνδρῶν ἀναστροφήν· πλὴν δὲ τούτου μοὶ φαίνεται ὅτι αἱ γυναῖκες ὁμιλοῦσι μετὰ πλείονος σαφηνείας, καὶ ἐξετάζουσι τὸ θέμα περὶ οὗ ὁ λόγος, μετ' ἰδιαιτέρας τινὸς χάριτος. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς πρὸς τὰς γυναῖκας ἐρωτολογίας, μετεχειρίσθην ἄλλοτε αὐτὰς ὀλίγον· ἤδη ὅμως παρῃτήθην πλέον ἀπὸ τὰ τοιαῦτα νεανικὰ κομψεύματα καίτοι νέος ἔτι· ἀπορῶ δὲ πῶς εὑρίσκονται ἀκόμη ἄνδρες ἀγαθοὶ ἀρεσκόμενοι εἰς τὰ τοιαῦτα νεανιεύματα.

Μοὶ ἀρέσκουν ὑπερβαλλόντως αἱ γενναῖαι ὁρμαί, ἅτε ἐμφαίνουσαι τῆς ψυχῆς τὸ μέγεθος· καίτοι δὲ ἐν τῇ ἐξ αὐτῶν διεγειρομένῃ ἀνησυχίᾳ ὑπάρχει τι τὸ προσκροῦον εἰς τὴν αὐστηρὰν φρόνησιν, ἐξ ἄλλου ὅμως τοσοῦτον συμβιβάζονται πρὸς τὴν γνησιωτάτην ἀρετήν, ὥστε νομίζω ὅτι οὐχὶ δικαίως ἤθελέ τις καταδικάσει αὐτάς. Ἐγώ, ὅστις γινώσκω ὅλην τὴν ἐνυπάρχουσαν εὐαισθησίαν καὶ δύναμιν εἰς τὰ σφοδρὰ αἰσθήματα τοῦ ἔρωτος, ἐὰν ποτε ἤθελον ἐρωτευθῇ, βεβαίως τοιοῦτον θὰ ἦνε τὸ αἴσθημα, ὅπερ θέλει μὲ κυριεύσει· ἀλλ' ὡς νῦν ἔχω, ἡ τοιαύτη γνώμη μου δὲν πιστεύω νὰ δοκιμασθῇ ποτε εἰς τὴν καρδίαν μου.

Γ. Κ[illegible]ΔΩΝΗΣ.

ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΑΣΥΛΑ ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ.

Κατὰ τὸ 1869 συνέστη ἐν Βερολίνῳ φιλανθρωπικὴ ἑταιρία νυκτερινῶν ἀσύλων διὰ τοὺς δυστυχεῖς ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, τῆς ὁποίας αἱ καταστατικαὶ πληροφορίαι ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: Ἀπὸ τοῦ 1869 μέχρι τέλους 1878 διενυκτέρευσαν ἐν τοῖς ἀσύλοις αὐτοῖς 548,919 ἄνδρες —19,534 παῖδες—1,108 βρέφη—67,451 γυναῖκες—καὶ 70,555 νεάνιδες. Κατὰ μόνον τὸ 1878 διενυκτέρευσαν 120,720 ἄνθρωποι, ἤτοι 106,183 ἄρρενες καὶ 14,535 θήλεις. Αἱ δαπάναι τῆς ἑταιρίας ἀνέβησαν εἰς 201,222 μάρκων (=1 1/4 νέας δραχμῆς) καλυφθεῖσαι ὑπὸ τῶν εἰς 481,939 μάρκ. ἀναβιβαζομένων κεφαλαίων τῆς ἑταιρίας, ἥτις ἀρχίσασα ἀπὸ τῶν μισθουμένων κτιρίων σήμερον λειτουργεῖ ἀπὸ ἰδιοκτήτων αὐτῆς.

Κατὰ πρῶτον ὠργανίσθη τὸ γυναικεῖον ἄσυλον, ἡ περιγραφὴ τοῦ ὁποίου ἔχει ἀξιοσημείωτον εἰδικότητα καὶ δίδει γενικὴν περὶ τοῦ ὅλου ἔργου ἔννοιαν. Οἱ κοιτῶνες, ἕκαστος τῶν ὁποίων περιλαμβάνει 80 κλίνας, εἶναι εἰς τὰ ἄνω πατώματα, διαιρουμένου τοῦ ἰσογείου εἰς ἰδιαίτερα χωρίσματα διὰ τὴν διεύθυνσιν, ἐντευκτήριον, νοσοκομεῖον, μαγειρεῖον, λουτρὸν καὶ πλυντήριον. Τὸ ἄσυλον τῶν γυναικῶν ἀνοίγει εἰς τὰς 6 ὥρας τὸ ἑσπέρας μέχρι τῆς 8 τῆς πρωΐας τὸν χειμῶνα, καὶ ἀπὸ τῆς 7 ἑσπερινῆς μέχρι τῆς 7 τῆς πρωϊνῆς τὸ θέρος. Μέχρι τῆς 9 ὥρας τῆς πρωΐας συγχωρεῖται ἡ ἐν τῷ ἀσύλῳ διαμ διὰ τὰς θελούσας νὰ ἐργασθῶσιν ἢ νὰ ἀναγνώσωσι (νήματα καὶ βελόναι, τεμάχια πανίων—βιβλία θρησκευτικά, καὶ ἀναγνωστικά, χάρτης καὶ γραφίδες προσφέρονται δωρεάν). Ἑκάστη γυνὴ εἰσερχομένη πλύνει τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις λούεται· ἐὰν τὰ φορέματά της εἶναι βεβρεγμένα ἢ ῥυπαρά, ὁδηγεῖται εἰς ἀποξήρανσιν ἢ πλύσιν αὐτῶν. Πρὸ τοῦ ὕπνου λαμβάνει ἑκάστη πινάκιον ῥοφήματος καὶ τεμάχιον ἄρτου· τὴν πρωΐαν δὲ κύπελλον καφφὲ μετὰ μικροῦ λευκοῦ ἄρτου.

Ἡ διεύθυνσις ἐνεργεῖται ὑπὸ διευθυντρίας, προνοούσης περί τε τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ περὶ τῆς προμηθείας ὑπηρετικῶν θέσεων εἰς τὰς βουλομένας. Διατηρεῖται ἐν τῷ ἀσύλῳ πᾶσα προσοχὴ εἰς τὴν φιλοτιμίαν τῶν ξενιζομένων δυστυχῶν πλασμάτων, ἀπὸ τῶν ὁποίων οὐδεμία ζητεῖται ἐργασία, οὔτε τὸ ὄνομα καὶ ἡ καταγωγή. Μόνη τῆς ἡλικίας ἡ δήλωσις εἶναι ἀναγκαία καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νυκτῶν, τὰς ὁποίας διενυκτέρευσαν τὰ ἄτομα ἐν τῷ ἀσύλῳ Μέχρι πέντε κατὰ μῆνα διανυκτερεύσεων δύναται ἑκάστη γυνὴ νὰ ποιήσῃ χρῆσιν τοῦ ἀσύλου, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ εἶναι καὶ αὐστηρὰ ἀπαγόρευσις μιᾶς ἢ καὶ δύο πλειοτέρων εἰς τὰς προσερχομένας. Ὁ σκοπὸς εἶναι ἵνα μὴ ἡ ἀφροντισία μεταβάλλῃ τὴν φιλανθρωπίαν εἰς σκόπελον.[1]

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

256.

Ὁ ἄνθρωπος, πρὸς πλάνην τῶν ἄλλων, προσποιούμενος ἀναλαμβάνει τὸ ἐπίκλοπον ἐκεῖνο σχῆμα, τὸ εἰς τὸ ἐπιτήδευμα αὐτοῦ ἁρμόζον. Διὰ τοῦτο δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι τὰ τοῦ κόσμου οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ προσποίησις.

257.

Ἡ τοῦ ἤθους βαρύτης πλάσμα εἶναι τοῦ σώ-

1. Οἰκονομ. Ἐπιθεώρησις.

Digitized by Google

ματος, ἐπινοηθὲν πρὸς ἀπόκρυψιν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ νοός.

258.

Ἡ φιλοκαλία τῆς κρίσεως μᾶλλον ἢ τῆς ἀγχινοίας εἶναι καρπός.

259.

Ἡ τοῦ ἔρωτος ἡδονὴ εἶναι αὐτὸς ὁ ἔρως, λογίζεται δὲ εὐτυχέστερος ὁ ἐξ ἔρωτος πάσχων ἢ ὁ ἐμποιῶν εἰς ἄλλον τὸ πάθος τοῦ ἔρωτος.

260.

Φερόμεθα φιλοφρόνως, ὅπως τύχωμεν φιλοφροσύνης, καὶ ὅπως ἐκληφθῶμεν ὡς ἄνθρωποι ἤθους λείου.

261.

Ἡ συνήθως εἰς τοὺς νεανίας διδομένη ἀγωγὴ οἰήσεως εἶναι ἐπίμετρον.

262.

Εἰς οὐδὲν ἄλλο πάθος ὁ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἔρως τοσοῦτον ἐπικρατεῖ, ὅσον ἐν τῷ πάθει τοῦ ἔρωτος. Πάντοτε δὲ προθυμότερον ὁ ἄνθρωπος φείδεται τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ ἢ τῆς τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου.

263.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἡ κοινῶς λεγομένη ἐλευθεριότης οὐδὲν ἄλλο εἶναι, ἢ ἡ πρὸς τὸ φιλοδωρεῖν ματαιότης, ἣν ὁ ἄνθρωπος προτιμᾷ τῆς τῶν φιλοδωρημάτων ἀξίας.

264.

Οὐχὶ σπανίως ὁ εὐσπλαγχνιζόμενος εὐσπλαγχνίζεται, διαβλέπων ἐν ἀλλοτρίαις συμφοραῖς συμφορὰς οἰκείας. Σοφῶς δὲ ἡ εὐσπλαγχνία προνοεῖ περὶ τῶν δυστυχημάτων, εἰς ἃ ὁ ἄνθρωπος ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ περιπέσῃ. Ἤτοι βοηθοῦμεν τοὺς ἄλλους, ὅπως ὑποχρεώσωμεν αὐτοὺς νὰ βοηθήσωσιν ἡμᾶς εἰς περιστάσεις παρομοίας, αἱ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἡμέτεραι ἐπικουρίαι, κατὰ ἀλήθειαν, εὐεργεσίαι εἶναι πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, ἐκ προκαταβολῆς.

265.

Τῆς μικρονοίας εἶναι ἡ ἐπιμονὴ θυγάτηρ· δυσκόλως δὲ ὁ ἄνθρωπος πιστεύει ὅ,τι κεῖται πέραν τοῦ κράτους τῆς δράσεως αὐτοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κατά τινα ὑπὲρ εὐεργετικοῦ σκοποῦ τελουμένην ἀγορὰν ἐπίσημός τις κυρία ἐπώλει τεῖον. Σοβαρός τις *τζέντλεμαν*, προσελθὼν ἠρώτησε πόσον τιμᾶται τὸ τεῖον.

— Ἓν φράγκον τὸ *φλυτζάνι*, ἀπεκρίθη ἡ ἀξιέραστος πωλήτρια.

Ὁ Ἄγγλος καταθέτει τὸ φράγκον του· ἡ δὲ κυρία πρὶν ἢ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸ πλῆρες τεΐου κύπελλον ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὰ χείλη της καὶ εἶπε·

— Τώρα ἔχει μίαν λίραν!

Ὁ *τζέντλεμαν* ἐξαγαγὼν λίραν κατέθεσεν αὐτὴν μετὰ σοβαρότητος καὶ εἶπε:

— Λάβετε!... μόνον σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσετε ἓν ἄλλο φλυζάνι καθαρόν!

***

Χήρα τις λαβοῦσα σύζυγον τὸν ἀνδράδελφόν της εἶχεν ἐν τῷ ἑστιατορίῳ τὴν εἰκόνα τοῦ μακαρίτου πρώτου ἀνδρός της. Ἡμέραν τινα ἰδών τις τῶν προσκεκλημένων τὴν εἰκόνα, ἠρώτησεν ἐὰν εἶνε συγγενοῦς τινος.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη, ἀφελῶς ἡ κυρία, εἶνε ἡ εἰκὼν τοῦ καϋμένου τοῦ ἀνδραδέλφου μου!

***

Τὸν συνταγματάρχην Ρ ἠρώτων «τίνες εἶνε αἱ μεγαλήτεραι δυνάμεις τῆς Εὐρώπης;»

— Ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία, ἡ Ῥωσία καὶ ἡ..... γυνή, ἀπεκρίθη.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Δύο τινὰ ἀποτελοῦν τὴν δύναμιν καὶ ἐξασφαλίζουν τὸν θρίαμβον τῆς ἐξουσίας: «Βλέπειν πάντοτε ἐμπρὸς καὶ ἐνεργεῖν ἄνευ μηδεμιᾶς ἐξαιρέσεως». (Ε. Ι. Σῖμος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ ἑνὸς μηνὸς καὶ ἡμίσεως περίπου ἐν Παρισίοις νέος τις 22 ἐτῶν ἔπιε θειικὸν ὀξὺ νομίσας ὅτι ἦτο ὕδωρ. Παραχρῆμα ὁ παθὼν μετεκομίσθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον Ἁγίου Λουδοβίκου κατατρυχόμενος ὑπὸ δεινοτάτων ἀλγηδόνων, αἵτινες προήρχοντο ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν καυμάτων τῶν ὑπὸ τοῦ καυστικοῦ ὑγροῦ προελθόντων. Ὁ χειρουργὸς ἐρευνήσας καὶ βεβαιωθεὶς ὅτι μέρος τι τοῦ στομάχου δεινῶς προσβεβλημένον κατελήφθη ὑπὸ γαγγραίνης, ἐπεχείρησεν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ φοβερὰν ἐγχείρησιν. Ἔσχισε τὴν κοιλίαν τοῦ πάσχοντος, ἐξεγύμνωσε τὸν στόμαχον καὶ λαβὼν αὐτὸν διὰ λαβίδος τὸν ἐξέσυρεν ἐλαφρῶς ἔξω τῆς κοιλίας καὶ ἀπέκοψε πάντα τὰ ὑπὸ γαγγραίνης πρόσβεβλημένα μέρη αὐτοῦ. Τούτου γενομένου ἔρραψε τὸ χαῖνον τραῦμα καὶ μετ' οὐ πολὺ αἱ πληγαὶ ἐπουλώθησαν καὶ τὴν σήμερον ὁ ἀσθενὴς ἐκτὸς κινδύνου ὢν δύναται νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ ὡς πρότερον Δεκαπέντε μόνον τοιαύτας ἐγχειρήσεις ὁπωσοῦν ἐπιτυχεῖς ἀναφέρει ἡ ἐπιστήμη.

Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἄριστος καὶ εὐκολώτατος τρόπος πρὸς σφράγισιν λινοστολῶν, σινδονίων, χειρομάκτρων κλπ, εἶνε ὁ ἀκόλουθος: Ἔχε τὸ ὄνομα ἢ τὸ μονόγραμμά σου κεχαραγμένον ἐπὶ σιδηρᾶς σφραγῖδος, πύρωσον αὐτὴν ἰσχυρῶς χωρὶς βεβαίως νὰ κοκκινήσῃ. Ἔπειτα κάλυψον δι' ὀλίγης λευκῆς ζαχχάρεως λεπτεπιλέπτου τὸ μέρος τοῦ ὑφάσματος καὶ ἐπίθες μετὰ δυνάμεως τὴν πεπυρωμένην σφραγίδα· τὸ ἐκτυπωθὲν θὰ ἦνε διὰ παντὸς ἀνεξίτηλον.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

Ἀριθ. 197 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 7 Ὀκτωβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ Δικαστηρίου τῶν Εἰρηνοδικῶν τῆς Βοστίτσης, ἐν ἔτει 1829.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 609.

Δ΄.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Μαυρικίου, ἡ Μαγμαληνὴ ὑπῆρξεν ἡ μόνη χαρὰ τοῦ Βαλτραβὲρ φαιδρύνουσα διὰ τῆς σημέραι αὐξανούσης χάριτος αὐτῆς τὴν οἰκίαν, ἣν δὲν ἐνεψύχου πλέον ἡ παρουσία τοῦ νεανίου, ὡς νέα δὲ Ἀντιγόνη περιποιουμένη καὶ θωπεύουσα τὸν γέροντα θεῖον της καὶ ἐπιλήσμων ἑαυτῆς, μετατρέπουσα εἰς εὐθυμίαν τὴν φυσικὴν αὐτῆς σοβαρότητα καὶ μελαγχολίαν, ὅπως τὸν διασκεδάσῃ. Ἐσυνόδευεν αὐτὸν εἰς ὅλας του τὰς ἐκδρομάς, ἐκάθητο πλησίον του ὅταν εἰργάζετο ἐν τῷ ἐργοστασίῳ του, ἀνεγίνωσκε μεγαλοφώνως τὰς ἐφημερίδας, οὐδέποτε δ' ἀπέκαμνεν ἀκούουσα τὰς περὶ μεταναστῶν διηγήσεις οὐδὲ θαυμάζουσα τὰ ἔργα τῆς γλυπτικῆς, δι' ὧν ὁ ἀκάματος καλλιτέχνης ἐπλήρου πᾶσαν γωνίαν τοῦ μεγάρου του. Συγχρόνως δὲ ἦτο ἡ ἀγαπητὴ καὶ ἀληθῶς ἀξιαγάπητος θυγάτηρ τῆς μαρκησίας, ἥτις ἐδίδασκεν αὐτὴν τὴν ζωγραφικὴν καὶ ἐτέρπετο ἀναπτύσσουσα ἐν αὐτῇ τὰ λαμπρὰ τῆς φύσεως δῶρα. Οὕτω, μεταξὺ τῶν δύω γερόντων, ἡ κόρη ἀπέκτα αὐξανομένη νέα πλεονεκτήματα καὶ νέας ἀρετάς, τρία δὲ ἔτη μετὰ τὴν ἄφιξιν αὐτῆς, ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε γίνει πλάσμα ὡραῖον καὶ ἀγαθὸν εἰ καὶ δὲν εἶχε τὴν ἐντελῆ ἐκείνην καλλονήν, ἣν κέκτηνται συνήθως αἱ ἡρωΐδες αἱ ἐξερχόμεναι τῆς κεφαλῆς τῶν ποιητῶν καὶ τῶν μυθιστοριογράφων. Οὔτε μικρὰ οὖσα οὔτε ὑψηλὴ τὸ ἀνάστημα, δὲν εἶχε σῶμα εὐλύγιστον ὡς ὁ κάλαμος, κριτὴς δέ τις ἴσως, ἔνθερμος θιασώτης τῆς πλαστικῆς τέχνης, ἤθελεν εὕρει οὐχὶ ἀνεπίληπτον ὅλως τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου της. Ἡ κόμη της δὲν ἦτο οὔτε μελανὴ ὡς ὁ ἔβενος οὔτε χρυσῆ ὡς οἱ στάχυς καὶ τὸ μὲν δέρμα της εἶχεν ἀληθῶς τὴν λευκότητα τῆς καμελίας, ἣν οὔτε ὁ ἥλιος οὔτε ὁ ἀὴρ δύναται ν' ἀμαυρώσῃ, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί της δὲν ἦσαν εἰς ἄκρον γλαυκοὶ οὐδὲ ζωηροί. Οἱ ὀδόντες ἦσαν κανονικοὶ καὶ λευκοὶ ὡς μαργαρῖται, ἀλλὰ τὸ στόμα κατά τι μεγάλον καὶ τὰ χείλη παχέα· τέλος, αἱ βλεφαρίδες δὲν ἔπιπτον ὡς κροσσοὶ ἐπὶ τῆς παρειᾶς, ἡ δὲ γραμμὴ τῆς ῥινὸς μακρόθεν μόνον ἀνεμίμνησκε τὴν εὐθύτομον ῥῖνα τῶν εὐγενῶν φυλῶν. Ὁπωσδήποτε ἡ μορφή της καὶ τὸ σῶμα οὕτως ἔχοντα, ἀπετέλουν γλυκὺ σύνολον, ἐν ᾧ αἱ μικραὶ αὗται ἀτέλειαι ἐναρμονίως συνδυαζόμεναι, ἐφαίνοντο τρόπον τινὰ αὐξάνουσαι τὰ θέλγητρα καὶ τὴν χάριν τῆς κόρης. Τὸ κατ' ἐμέ, ἀγαπῶ τὰς τοιαύτας καλλονὰς τὰς συμπαθητικὰς μᾶλλον ἢ τελείας αἱ ὁποῖαι θέλγουσι τὴν καρδίαν πρὶν ἢ θέλξωσι τοὺς ὀφθαλμούς, αἵτινες οὐδὲν ἔχουσαι ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ καταπληκτικόν, ἀποκαλύπτουσιν ἀδιακόπως εἰς τοὺς ἀντιλαμβανομένους αὐτῶν, ἀπροσδόκητόν τινα χάριν καὶ νέον γόητρον. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐφρόντιζε περὶ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας καὶ ἐπετήρει τὴν τάξιν, ἀπεδείκνυε δὲ ἐν ταῖς ἀσχολίαις ταύταις πρώϊμον φρόνησιν καὶ σύνεσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἀλλὰ τὰ προτερήματα ταῦτα δὲν ἀπέκλειον τὴν εὐγένειαν τῶν τρόπων οὐδὲ τὸ ποιητικὸν τῶν αἰσθημάτων καί τινα ῥωμαντικότητα δι' ἧς εἶχε προικίσει αὐτὴν ἡ μήτηρ της, ἡ Γερμανία καὶ ὁ Θεός. Ἑνὶ λόγῳ, ἦτο κόρη χαριεστάτη ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος καὶ τῆς ὑγείας, φύσις πλουσία καὶ καλῶς ἀνεπτυγμένη, διασπείρουσα δὲ περὶ αὐτὴν ἄνευ θορύβου τὴν κίνησιν, τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν ζωήν. Εὐκόλως δύναταί τις νὰ φαντασθῇ τὴν θέσιν τῆς Μαγδαληνῆς μεταξὺ τῆς μαρκησίας καὶ τοῦ ἱππότου· ἦτο τὸ μειδίαμα τοῦ γήρατός των, ἀκτὶς φωτίζουσα τὰς τελευταίας αὐτῶν ἡμέρας.

Αἱ τρεῖς αὗται ὑπάρξεις ἔρρεον ἡσύχως καὶ

Digitized by Google

βραδέως οὐδὲν δὲ προοιώνιζεν ὅτι τὰ διαυγῆ αὐτῶν ὕδατα ἠδύναντο νὰ θολωθῶσι καὶ ὅμως ἦτο πεπρωμένον νὰ συμβῇ τὸ τοιοῦτον.

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μαυρικίου ἦσαν κατ' ἀρχὰς πλήρεις ποιητικῆς χάριτος, δροσεραὶ καὶ εὐώδεις ὡς ἄνθη ἐκκοπέντα ἐν τῇ δρόσῳ τῆς πρωΐας. Οὕτω γράφει τις συνήθως ἐν τῇ εὐδαίμονι ἐκείνῃ ἡλικίᾳ τῇ τόσον ταχέως φεῦ! ἀφιπταμένῃ. Ἔτυχέ ποτε κατὰ τὴν ὠχρὰν ἐκείνην ὥραν, καθ' ἣν ἡ ζωή σου κλίνει ἤδη πρὸς τὴν δύσιν, νὰ εὕρῃς ἐντὸς παλαιοῦ συρταρίου ἐπιστολάς τινας τῆς νεότητός σου; Ἀναγινώσκων δὲ αὐτὰς εἶδες διερχομένους μεταξὺ τῶν δακρύων σου τοὺς νεανικούς σου χρόνους; Ἔτυχε δέ, ἐξετάζων μετὰ πικρίας τὴν παροῦσαν τῆς καρδίας σου κατάστασιν, νὰ ἐρωτήσῃς ἐὰν ἆρά γε ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς τῆς σήμερον σχεδὸν ἐξηντλημένης, ἐξῆλθον οἱ θησαυροὶ ἐκεῖνοι τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τῆς πίστεως,τῆς χάριτος, τῆς ἀρετῆς, τοῦ ἔρωτος; Τοιαύτας ἐπιστολὰς ἔγραφεν ὁ εἰκοσαετὴς Μαυρίκιος.

Αἱ ἡμέραι τοῦ ταχυδρομείου ἦσαν λοιπὸν ἡμέραι χαρᾶς ἐν Βαλτραβέρ. Ὡς ἔβλεπεν ἐρχόμενον μακρόθεν τὸν ἀγροτικὸν διανομέα, ἡ Μαγδαληνὴ ἔτρεχεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ καὶ ἐπανήρχετο θριαμβεύουσα εἰς τὴν ἔπαυλιν. Συνήθως ἀνεγίνωσκεν αὐτὴ μεγαλοφώνως τὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἐξαδέλφου της, ὁσάκις δὲ ἀπήντα τὸ ὄνομά της, ὅπερ δὲν συνέβαινε πάντοτε, ἡ καρδία της ἐταράσσετο καὶ ἐλαφρὸν ἐρύθημα ἐκάλυπτε τὴν λευκὴν αὐτῆς μορφήν. Ὅταν πάλιν δὲν ἐγίνετο λόγος περὶ τῆς μικρᾶς ἐξαδέλφης, δὲν ἐφαίνετο ἐκπλησσομένη οὐδὲ λυπουμένη, ἀλλ'ἦτο πλέον τοῦ συνήθους σκεπτικὴ καὶ σιωπηλὴ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας.

Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται τοῦ Μαυρικίου, συνετάρασσον τὸν ἀγαθὸν ἱππότην, ὅστις μεταξὺ τῶν περιπαθῶν τῆς νεότητος ὁρμῶν, διέβλεπε τὴν ἀνάπτυξιν φρονήματος γενναίου καὶ εὐφυΐας οὐ τῆς τυχούσης. Ἀφ' ἑτέρου γέροντές τινες φίλοι, οὓς εἶχεν ἐν Παρισίοις, ἔγραφον συγχαίροντες αὐτῷ καὶ ὑπερεπαινοῦντες τὸν υἱόν. Τὰ πάντα λοιπὸν ἔβαινον κατ'εὐχήν, ἐγίνετο δὲ ἤδη λόγος περὶ τῆς εὐφροσύνου τῆς ἐπανόδου ἡμέρας.

Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν ἔτους, αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μαυρικίου ἐγίνοντο ὁσημέραι σπανιώτεραι καὶ συντομώτεραι, πρὸς δέ, καὶ ἧττον φιλόφρονες καὶ τρυφεραί. Ἀόριστοι καὶ βεβιασμέναι τὴν ἔκφρασιν, προέδιδον προδήλως μεγίστην ταραχὴν τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ψυχῆς. Οἱ ἡμέτεροι φίλοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἐλυπήθησαν σιωπηλῶς ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ᾐσθάνθησαν ἀνησυχίαν σπουδαίαν καὶ παρεπονήθησαν. Εἰς τὰς ἐπιεικεῖς δ'αὐτῶν ἐπιπλήξεις, ὁ Μαυρίκιος ἀπήντησε δι' ὑπεκφυγῶν. Ὁ χρόνος ὁ ὁρισθεὶς διὰ τὴν ἐν Παρισίοις διαμονήν του, εἶχε παρέλθει πρὸ πολλοῦ, ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος οὐδόλως ἐφαίνετο διατεθειμένος ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Γερμανίαν ἢ εἰς Ἰταλίαν, ὡς εἶχεν ἀποφασισθῇ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ ἱππότου, ἔπειτα δὲ στενοχωρηθεὶς ἀπεκρίθη διὰ γλώσσης αὐθάδους ὑποδεικνύων ὅτι ἀνυπομόνως ἔφερε τὸν πατρικὸν ζυγόν. Οἱ γέροντες φίλοι γράφοντες τώρα ἐξέφραζον τὴν θλῖψιν αὐτῶν μὴ βλέποντες τὸν Μαυρίκιον ὡς ἄλλοτε. Τέλος μύδροι τινὲς ἐκρηγνύμενοι ἐκ διαλειμμάτων ἐν εἴδει συναλλαγματικῶν ἐπὶ τοῦ εὐγενοῦς οἴκου, κατέπληξαν αὐτόν.

Ταῦτα πάντα δὲν εἶχον συμβῆ ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος ἢ καὶ ἑνὸς μηνός, ἀλλ' ὅμως πρὶν ἢ παρέλθωσιν ἐντελῶς τὰ τρία ἔτη, τὰ πράγματα εἶχον περιέλθει εἰς ὃ λέγομεν σημεῖον. Ἐὰν δὲ χάρις εἰς τὰ προσχήματα τὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πιθανά, δι' ὧν ὁ Μαυρίκιος προσεπάθει νὰ καλύψῃ τὰς παρεκτροπάς του, ὁ κύριος Βαλτραβὲρ ἠδύνατο ν' ἀμφιβάλλῃ εἰσέτι περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ υἱοῦ του, οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι, ὧν βρίθουσιν αἱ ἐπαρχίαι, δὲν ἤθελον λείψει νὰ ἐξαγάγωσιν αὐτὸν τῆς πλάνης. Ὢν εὐγενὴς καὶ γενναῖος, εὐπροσήγορος εἰς πάντας, φιλόφρων, εἰλικρινὴς καὶ τίμιος, ὁ ἱππότης εἶχε φυσικῶς πολλοὺς ἐχθροὺς ἐν τῇ χώρᾳ, οὐχὶ μεταξὺ τῶν χωρικῶν, οἵτινες τὸν ἐλάτρευον, ἀλλ'ἐν τῇ πλησίον πόλει λ. χ. ἔνθα δικηγορίσκοι τινὲς καὶ ἄλλοι κορυφαῖοι τῶν φιλελευθέρων δῆθεν ἰδεῶν, λύμη τῶν ἐπαρχιῶν, ἠγανάκτουν βλέποντες ὅτι ἠδυνήθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ κτήματά του καὶ νὰ γείνῃ ἀγαπητὸς τοῖς πᾶσι. Ἅπασα ἡ πόλις ἐγίνωσκε πρὸ πολλοῦ τὰ κατὰ τὸν ἐν Παρισίοις βίον τοῦ νέου Βαλτραβέρ, καθότι αἱ ἐπαρχίαι, ὡς καλαὶ μητέρες, δὲν ἐγκαταλείπουσι τοὺς ἀπόντας αὐτῶν υἱούς, ἀκολουθοῦσιν αὐτοὺς διὰ βλέμματος φθονεροῦ καὶ πολυπράγμονος καὶ ἐπιπίπτουσι μὲν κατὰ τῶν ἀποπλανωμένων, ἐκδικοῦνται δὲ τοὺς ὑψουμένους.Ἐν γένει, ἐὰν θέλῃς ν'ἀπελπίσῃς τοὺς ἀνθρώπους μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐγεννήθης καὶ ἀνετράφης, ἐλθὲ ἔχων ὑψηλὴν τὴν κεφαλήν, ἀφοῦ ἀποκτήσῃς διὰ τῆς εὐθείας ὁδοῦ δόξαν, τιμάς, πλοῦτον, ἐὰν ἀπεναντίας ἐπιθυμῇς νὰ χαροποιήσῃς αὐτοὺς ἀποπλανήθητι. Ὥστε οἱ ἐνάρετοι συμπολῖται σου νὰ δυνηθῶσι νὰ κλαύσωσιν ἐπὶ τῇ καταστροφῇ σου. Ὅταν βλέπῃς τοὺς συμπολίτας σου κλαίοντας, ἔσο βέβαιος ὅτι ἐνδομύχως γελῶσιν.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, ὁ Μαυρίκιος εἶχε γείνει ἐντὸς μικροῦ ἀντικείμενον δημοσίου σκανδάλου καὶ ἐνδομύχου εὐφροσύνης. Τὸ μῖσος κρυπτόμενον ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς εὐσπλαγχνίας,ἀπέτεινε πρὸς τὸν ἱππότην μηνύματα φιλάνθρωπα καὶ ὑποκριτικὰ συλλυπητήρια, συμπληροῦν τὸ ἔργον του δι' ἀνωνύμων ἐπιστολῶν.

Ἡ μαρκησία κατέπινε τὰ δάκρυά της, ὁ δὲ ἱππότης κατετήκετο ὀφθαλμοφανῶς. Ἡ χαρὰ πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπεν ἐκ τοῦ οἴκου τῶν δύω γε-

Digitized by Google

ρόντων. Ἡ Μαγδαληνὴ ἵστατο μεταξὺ αὐτῶν ὡς παρήγορος ἄγγελος ὑπερασπίζουσα τὸν Μαυρίκιον καὶ ὁμιλοῦσα περὶ τῆς προσεχοῦς ἐπανόδου τοῦ ἀσώτου υἱοῦ, ἣν οὐδ' αὐτὴ ἐπίστευε πλέον, συχνάκις δ' ἐκρύπτετο ἵνα κλαύσῃ. Ὅτι δ' ὁ ἱππότης εἶχε καιρίως πληγωθῇ, ἦτο φανερόν, καθότι κατ' ἀρχὰς μὲν παρημέλησεν, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ ἐντελῶς ἐγκατέλιπε τὴν γλυπτικήν. Οὐδὲν εὐηρέστει πλέον αὐτῷ, μόνη δὲ ἡ Μαγδαληνὴ κατώρθου νὰ φέρῃ ὠχρὸν ἐπὶ τῶν χειλέων του μειδίαμα. Ἔλεγεν αὐτῇ ἐνίοτε: «Τέκνον, πρέπει νὰ φροντίσω πρὶν ἀποθάνω νὰ ἐξασφαλίσω τὸ μέλλον σου, καθότι ὡς βλέπω ὁ Μαυρίκιος οὐδόλως θέλει μεριμνήσει περὶ σοῦ μετὰ τὸν θάνατόν μου.—Ἔσο ἥσυχος πάτερ, ἀπήντα ἡ Μαγδαληνή, μὴ φρόντιζε. Ἐγὼ τὴν ἀγάπην σου μόνον θέλω, ἀφοῦ ἀποθάνῃς οὐδενὸς θὰ ἔχω πλέον ἀνάγκην. Εἶμαι ἤδη εἰς θέσιν νὰ φροντίσω περὶ ἐμαυτῆς. Χάριτι θείᾳ, ἔχω θάρρος, ὅπως δὲ εἰργάσθητε σὺ καὶ ἡ μαρκησία ἐν Γερμανίᾳ, θὰ ἐργασθῶ καὶ ἐγὼ ἐν Γαλλίᾳ». Ὁ γέρων ἐμειδία σείων ἡσύχως τὴν κεφαλήν. Ἡμέραν δέ τινα ἡ νεᾶνις ἀπεφάσισε νὰ γράψῃ κρυφὰ πρὸς τὸν ἐξάδελφόν της, ἀλλ' εἰς τὴν ἐρασμίαν αὐτῆς ἐπιστολήν, ὁ Μαυρίκιος δὲν ἀπήντησεν. Ὁ ἱππότης δὲν ἔγραφε πλέον, μόλις δ' ἐπέτρεπε νὰ γίνεται ἐνώπιόν του λόγος περὶ τοῦ υἱοῦ του. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὅμως ὁσημέραι κατεβάλλετο καὶ ᾐσθάνετο προσεγγίζον τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ἀπεφάσισε νὰ ἐκπέμψῃ πρὸς τὸν νεανίαν τελευταίαν φωνὴν ἀγάπης καὶ ἀπελπισίας.

Ἡ ἀπάντησις ἐβράδυνεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, καθότι ὁ Μαυρίκιος μακρὰν ὢν τῶν Παρισίων καὶ περιοδεύων ἄγνωστον ποῦ καὶ μετὰ τίνος, κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του μόνον ἔλαβε τὰς τελευταίας τοῦ πατρός του παραινέσεις. Χάριτι θείᾳ, τοῦ νεανίου τὸ φρόνημα ἐβελτιοῦτο, ὡς ἐμαρτύρει ἡ ἐπιστολή του. Ἐν αὐτῇ, ἔβλεπέ τις τὴν ἀπελπισίαν ψυχῆς πεπτωκυίας, ἥτις προσπαθεῖ ν' ἀνορθωθῇ. Ἠσπάζετο τὰ γόνατα τοῦ γέροντος πατρός του, ἔβρεχε διὰ τῶν δακρύων του τὰς χεῖρας τῆς μαρκησίας καὶ ἐνεθυμεῖτο ἐν τῇ μετανοίᾳ του καὶ αὐτὴν τὴν Μαγδαληνήν. Ὀλίγας μόνον ἑβδομάδας ἐζήτει ὅπως διαρρήξῃ τοὺς δεσμεύοντας αὐτὸν ἀνοσίους δεσμούς, ἐντὸς δέ τινων ἑβδομάδων ἀνεχώρει, ἀπεχαιρέτιζε διὰ παντὸς τὸν ἀποπλανήσαντα αὐτὸν κόσμον, θαλασσόπνικτος δ' εἰσήρχετο ἐσαεὶ εἰς τὸν λιμένα. Θὰ ἴδω πάλιν τὸν πατρικόν μου οἶκον, θὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν γλυκεῖαν κοιτίδα τῶν παιδικῶν μου χρόνων! θὰ ἀσπασθῶ τοὺς φίλους τῆς νεότητός μου! καὶ σὲ ἀγαπητή μου ἐξαδέλφη, ἥτις βεβαίως ἔγινες ἤδη μεγάλη καὶ ὡραία! Ἡ φαντασία του ἀναπτερωθεῖσα ὑπὸ τῶν ζωηρῶν τούτων εἰκόνων, ἐγεινεν ἐπὶ στιγμὴν εὔχαρις καὶ δροσερὰ ὡς ἐν τῇ πρώτῃ νεότητι. Δυστυχῶς, ὅτε ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔφθασεν εἰς τὴν ἔπαυλιν, ὁ ἱππότης πρὸ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν δὲν ὑπῆρχε πλέον. Εἶχεν ἐκπνεύσει τὴν προτεραίαν καθήμενος πλησίον τοῦ παραθύρου του, μεταξὺ τῆς μαρκησίας καὶ τῆς Μαγδαληνῆς.

Τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας, ἀφοῦ τὸ χῶμα ἐκάλυψε τὰ λείψανα τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου, ὃν ἡ τύχη εἶχε γεννήσει εὐγενῆ, ἡ δ' ἐργασία καὶ ἡ πενία ἀνέδειξαν ἄνδρα, ἡ μαρκησία ἔλαβε παρ' ἑαυτῇ τὴν ἐκ δευτέρου ἀπορφανισθεῖσαν Μαγδαληνήν.

— Τέκνον μου, εἶπεν αὐτῇ, ἡ ἀποστολή σου δὲν ἐξεπληρώθη ἐντελῶς, ἔχεις ἀκόμη νὰ κλείσῃς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Κόρη μου, προσέθηκεν, ἀφοῦ ἐν σοὶ εὗρον τὴν ἀποθανοῦσαν θυγατέρα μου, εἶναι δίκαιον νὰ γείνω μήτηρ σου.

Ἔκτοτε ἡ Μαγδαληνὴ ἔζησεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς μαρκησίας. Μίαν ἑβδομάδα πρὶν ἢ ἀποθάνῃ ὁ ἱππότης εἶχεν ἐγχειρίσει αὐτῇ ἀπόσπασμα ὁλογράφου διαθήκης, δι' οὗ ἐκληροδότει εἰς τὴν ἀνεψιάν του ἀγροκήπιον ἀξίας ὀγδοήκοντα μέχρι ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων. ἐν τῇ διαθήκῃ δὲ ταύτῃ διέλαμπεν ἡ ἄκρα τοῦ κληροδοτοῦντος ἀβροφροσύνη. Ὅτε δὲ ἡ μαρκησία, ὅπως καθησυχάσῃ τὴν Μαγδαληνὴν περὶ τοῦ μέλλοντός της τῇ ἔδωκε τὸ τεκμήριον τοῦτο τῆς ἀγάπης τοῦ θείου της, ἡ νεᾶνις ἐξ εὐγνωμοσύνης κινουμένη ἐφίλησε τὴν διαθήκην καὶ τὴν ἔθεσεν ἐπὶ τῆς καρδίας της, ἔπειτα δὲ σχίσασα αὐτήν, ἔκρυψεν εὐλαβῶς τὰ τεμάχια ἐν τῷ κόλπῳ της.

— Τί ἔκαμες κόρη μου! ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία ἐκστατικὴ κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ πράγματι καταγοητευθεῖσα.

— Σὺ ἐρωτᾷς εὐγενὴς καρδία; ἀπήντησε μειδιῶσα ἡ Μαγδαληνή. Οὐδὲν γνωρίζω τῶν κατὰ τὸν βίον τοῦ Μαυρικίου, ἀλλ' ἐννοῶ ὅτι ἔχει ἀνάγκην πολλῶν χρημάτων κακῶς δ' ἤθελον ἀναγνωρίσει τὰς εὐεργεσίας τοῦ πατρός, στεροῦσα τὸν υἱὸν μέρους τῆς περιουσίας του. Ἐστὲ βεβαία ὅτι καλῶς ἔπραξα καὶ ὅτι καὶ σεῖς ἠθέλετε πράξει οὕτω.

Ἀλλὰ τέκνον μου δὲν ἔχεις τίποτε, δὲν σὲ συμβουλεύω νὰ ἐπαναπαύεσαι ἐπὶ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ Μαυρικίου. Ἀφοῦ ἀποθάνω—καὶ πολὺν καιρὸν δὲν ἔχω νὰ ζήσω—τί θὰ γείνῃς;

— Ὅ, τι γίνεταί τις ὅταν ἔχει θάῤῥος καὶ θέλησιν. Μήπως δὲν εἶμαι χάρις εἰς τὰ μαθήματά σας, ὅσον πλουσία ἦσθε καὶ σεῖς ὅταν ἤλθετε εἰς Νυρεμβέργην; Ἐλπίζω ὅτι ὁ Θεός, ὅστις σᾶς ἐβοήθησε τότε δὲν θὰ μ' ἐγκαταλείψῃ, θὰ κατορθώσω νὰ ζήσω ὡς ἐζήσετε καὶ σεῖς.

— Εἶσαι γενναία, ἀγαθὴ καὶ ὡραία, εἶπεν ἡ μαρκησία λαμβάνουσα διὰ τῶν χειρῶν τὴν κεφαλὴν τῆς Μαγδαληνῆς καὶ καταφιλοῦσα αὐτήν.

Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν περιέμενον τὸν Μαυρίκιον, ὃν ὁ θάνατος τοῦ πατρός του, εἶχε καταπλήξει ὡς κεραυνός. Ἑβδομάδες καὶ μῆνες παρῆλθον, ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐφάνη. Μετ' ὀ-

Digitized by Google

λίγον δ' ἔγεινε γνωστὸν ὅτι εἶχε στείλει πληρεξούσιον, ὅστις ἠσχολεῖτο περὶ τὴν τακτοποίησιν τῆς κληρονομίας του. Εἶχε γράψει κατ' ἀρχὰς πρὸς τὴν ἐξαδέλφην του ἐπιστολὴν οὐχὶ ὑπὲρ τὸ δέον φιλόφρονα, ἀλλ' ὅμως κοσμίαν, ἐν ᾗ προσέφερεν αὐτῇ ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ οὐδὲ πάλιν μετὰ δυσαρεσκείας μέρος τῆς κληρονομίας τοῦ πατρός του, αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἀγροκήπιον οὗτινος εἶχε γενναίως παραιτηθῆ ἡ Μαγδαληνή, ὥστε ὁ Μαυρίκιος ἐν ἀγνοίᾳ προσέφερε τῇ ἐξαδέλφῃ του ὅ, τι αὐτὴ πράγματι τῷ ἐδώρει. Ἡ νεᾶνις ἀπήντησε ἁπλῶς ὅτι ζῶσα μετὰ τῆς κυρίας de Fresnes οὐδενὸς ἀπολύτως εἶχεν ἀνάγκην, ὁ δὲ νεανίας δὲν ἐπέμεινε. Ποῦ ἦσαν ὅμως αἱ καλαὶ αὐτοῦ προθέσεις; Τὸ σέβας καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεώς του τὸν ἐκώλυον ἴσως τοῦ νὰ πλησιάσῃ τὸν τάφον ὃν αὐτὸς εἶχε προώρως ἀνοίξει. Ἡ τοιαύτη ἐπιφύλαξις ἦτο φυσική, οὐδεμία δ' ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι ἤθελεν ἔλθει βραδύτερον εἰς Βαλτραβὲρ ἵνα ἐξιλεωθῇ.

Ἐνῷ δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κυρίας de Fresnes ἐτρέφετο ἀφελῶς ἡ τελευταία αὕτη ἐλπίς, αἱ ὑποθῆκαι ἔπιπτον ὡς χάλαζα ἐπὶ τοῦ Βαλτραβέρ, ἓν δὲ μόλις ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱππότου διεδόθη ὅτι τὸ κτῆμα καὶ τὸ μέγαρον αὐτοῦ ἐξετίθετο εἰς δημοπρασίαν. Ἡ μαρκησία καὶ ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὴν εἴδησιν ταύτην, ἀπεκάλεσαν δ' αὐτὴν συκοφαντίαν. Ἀλλ' ἡμέραν τινὰ ὅμως, συμπεριπατοῦσαι ἐν τῷ δάσει, καὶ συνδιαλεγόμεναι περὶ τοῦ ἀπόντος Μαυρικίου, ὃν ἠγάπων ἔτι περιπαθῶς καίτοι καταρώμεναι αὐτόν, εἶδον διὰ τῶν κιγκλίδων τοῦ κήπου πλῆθος ὑπηρετῶν καὶ χωρικῶν συνομιλούντων ἐπὶ τῆς κλίμακος ὡς ἐν ἀπελπισίᾳ. Ἐκ προαισθήματος κινούμεναι ἅμα δὲ καὶ περιεργίας, προυχώρησαν ἀμφότεραι πρὸς τὸ μέγαρον, ἔνθα ἄλλως συχνάκις μετέβαινον.

«Ἀχ κυρία μαρκησία! ἀχ κυρία Μαγδαληνή! ἀνέκραξαν πάντες ὁμοῦ, τί ἐπάθαμεν! τί κακὸν μᾶς ηὗρε!

— Τί τρέχει παιδιά μου; τί ἔχετε; ἠρώτησεν ἡ κυρία de Fresnes.

— Κυττάξετε κυρία. Τί νὰ λέγῃ ἆρά γε ὁ κύριος ἱππότης, ὁ καλός μας κύριος εἰς τὸν οὐρανόν;

Ἔδειξαν δὲ περίφοβοι τὴν θύραν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ μεγάρου, ἅπερ ἐβεβήλουν μεγαλόσχημοι ἀγγελίαι τῆς γενησομένης δημοπρασίας.

Ἡ Μαγδαληνὴ ἔκλινε τὴν κεφαλήν, δάκρυα δὲ σιωπηλὰ ἔρρευσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν της. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν εἶχεν ἐννοήσει τὰ περὶ τῶν παρεκτροπῶν καὶ τῆς ἀσωτείας τοῦ Μαυρικίου, ἐνδομύχως δ' ἠθώου πάντοτε αὐτόν. Τώρα ὅμως ἡ εὐγενὴς αὐτῆς καρδία τῇ ἔλεγεν ὅτι ὁ νέος ἀπώλετο, ἡ δὲ μαρκησία ἠρυθρία ἐν τῇ ἀγανακτήσει της.

— Μὴ σᾶς μέλῃ, παιδιά μου, εἶπεν, ἐνόσῳ ζῶ τὸ κτῆμα καὶ τὸ μέγαρον τοῦτο δὲν θὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς λύκους, αὐτὴν τὴν χαρὰν δὲν θὰ τὴν λάβουν οἱ ἀνόητοι καὶ οἱ φθονεροί. Ἔννοιά σας! θὰ μείνετε σεῖς μὲν οἱ χωρικοὶ εἰς τὰς οἰκίας σας, σεῖς δὲ οἱ ὑπηρέται εἰς τὴν ἔπαυλιν. Ἡ παραμικρὰ μεταβολὴ δὲν θὰ γείνῃ. Ἔχετε τὸν λόγον μου, πηγαίνετε καὶ παρηγορήσατε τὰς γυναῖκάς σας καὶ τὰ παιδιά σας.

Ταῦτα λέγουσα ἄνευ ἀναβολῆς ἐκάλεσε τὸν συμβολαιογράφον καὶ τῷ παρήγγειλε νὰ ἀγοράσῃ ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς τὸ κτῆμα τοῦ Βαλτραβὲρ ἐν τῇ δημοπρασίᾳ. Ὥστε μετ' οὐ πολὺ ἡ μαρκησία ἔγεινε κυρία αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲν μετέβαλεν ἐν τῷ βίῳ της, ἐξηκολούθει δὲ ζῶσα ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαύλει ἔνθα εἶχεν ἀποθάνει ἡ θυγάτηρ της, ἤθελε δὲ ν' ἀποθάνῃ καὶ αὐτή.

Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον πραξικόπημα τῆς ἀξιεράστου μαρκησίας. Πρὸ πολλοῦ ᾐσθάνετο ὅτι ἐκάλει αὐτὴν ἠρέμα μέν, ἀλλ' ἀκατασχέτως, ἡ ἀνυπόμονος ψυχὴ τοῦ γέροντος συντρόφου της.

— Τί τὸ θέλεις; ἔλεγεν ἐνίοτε πρὸς τὴν Μαγδαληνήν, ποτὲ δὲν εἴχομεν ἀποχωρισθῆ, στοιχηματίζω δὲ ὅτι ὁ καλός μου ἱππότης πλήττει τρομερὰ εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνευ ἐμοῦ. Δὲν ἔκαμα καλὰ νὰ τὸν ἀφήσω νὰ περιμένῃ τόσον καιρόν. Ἓν μόνον πρᾶγμα μὲ στενοχωρεῖ, δὲν ἠξεύρω τί θὰ τοῦ εἰπῶ ὅταν μ' ἐρωτήσῃ τί κάμνει ὁ υἱός του.

Τὴν προτεραίαν τοῦ θανάτου της ἡ κυρία de Fresnes ἀφυπνήσασα ἐστράφη πρὸς τὴν Μαγδαληνήν, ἥτις ἐκάθητο παρὰ τὴν κλίνην της καὶ τῇ εἶπε:—Θὰ σὲ διηγηθῶ ὄνειρον περίεργον, τὸ ὁποῖον εἶδον. Ἔβλεπα τὸν Μαυρίκιον ἐντὸς βαράθρου, ἀποτρόπαιοι ὄφεις εἷρπον εἰς τοὺς πόδας του συρίζοντες, αὐτὸς δὲ ἐξηντλεῖτο προσπαθῶν νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ φῶς. Ἤθελα νὰ τρέξω εἰς βοήθειάν του, ἀλλ' οἱ πόδες μου ἦσαν προσηλωμένοι εἰς τὴν γῆν, ἔτεινα δὲ χεῖρας ἀνισχύρους, ὅτε αἴφνης σὲ εἶδον ἐρχομένην μακρόθεν ἤρεμον καὶ γαληνιαίαν. Φθάσασα εἰς τὸ χεῖλος τοῦ βαράθρου, ἔλυσες τὴν λευκὴν ταινίαν τὴν περιτυλίσσουσαν τὸν λαιμόν σου καὶ ῥίψασα αὐτὴν πρὸς τὸν Μαυρίκιον, ἀνέσυρες αὐτὸν ἄνευ κόπου ἐκ τοῦ βαράθρου· μοὶ ἐφάνη δὲ τότε λαμπρὸς τὴν ὄψιν καὶ ὡσεὶ μεταβαλὼν μορφήν. Ἰδοὺ τὸ ὄνειρόν μου, πῶς σοὶ φαίνεται;

Ὠχρὰ ἀκτὶς ἐφάνη ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις ἔμεινε σκεπτικὴ καὶ οὐδὲν ἀπήντησεν.

Ἡ μαρκησία ἀπέθανε τὴν ἐπαύριον ἢ μᾶλλον ἐσβέσθη ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς νέας Γερμανίδος.

— Κόρη μου, εἶπεν εὐθύμως ὀλίγας ὥρας πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ, δέν σ' ἐλησμόνησα ἐν τῇ διαθήκῃ μου. Ἐπειδὴ σοὶ ἀρέσκει ἡ μικρογραφία, σοὶ ἀφίνω τὰ χρώματά μου καὶ τοὺς χρωστῆράς μου. Προσπάθησον νὰ εὕρῃς σύζυγον τῇ βοηθείᾳ αὐτῶν.

Digitized by Google

Καὶ ὄντως, ὅτε ἀνεγνώσθη ἡ διαθήκη, ἡ Μαγδαληνὴ εἶδεν ὅτι ἡ κυρία de Fresnes δὲν εἶχε ψευσθῆ, πλὴν, εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο κληροδότημα ἡ μαρκησία εἶχε προσθέσει τὴν οἰκίαν καὶ τὰς γαίας τοῦ Βαλτραβέρ, ἀφίνουσα οὐχ ἧττον ἱκανὸν μέρος τῆς περιουσίας της εἰς τοὺς φυσικοὺς αὐτῆς κληρονόμους, οἵτινες ἄλλως οὐδεμίαν εἶχον ἀνάγκην αὐτῆς.

Οὕτως ἡ Μαγδαληνὴ εἰσῆλθεν ὡς κυρία εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην ἐν ᾗ εἶχε προσέλθει πρὸ πέντε ἐτῶν ἔχουσα ὑπὸ μάλης τὸ μικρὸν αὐτῆς δέμα.

Ε′

Οὐδόλως ἐπαρθεῖσα ἐκ τῆς νέας αὐτῆς θέσεως, ἡ Μαγδαληνὴ εἰσῆλθεν εὐλαβῶς εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου πάντες οἱ ὑπηρέται τὴν ὑπεδέχθησαν ὡς βασίλισσαν. Ἔζησε δ' ἐν αὐτῷ ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν σεμνῶς καὶ ἄνευ ἐπιδείξεως, μόνον μέλημα ἔχουσα τὴν φροντίδα τῶν περὶ αὐτήν, διὰ τῶν εὐεργεσιῶν της δ' ἐκδηλοῦσα τὴν ἐξουσίαν της. Ἄλλως, οὐδεὶς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ηὔξησεν ἡ περιουσία της, ἤθελε δὲ μᾶλλον νομίσει ὅτι ἔβλεπε τὴν ὀρφανὴν κόρην, οἵαν εἶχεν υἱοθετήσει αὐτὴν ὁ θεῖός της.

Ἐξ ἀρχῆς ἐκήρυξεν ὅτι δὲν ἤθελε νὰ μεταβάλῃ κατ' οὐδὲν τὴν οἰκονομίαν τῆς οἰκίας καὶ ὅτι ἐπεθύμει νὰ μείνωσι σεβασταὶ αἱ ἕξεις τοῦ ἱππότου ὡς εἰ μὴ εἶχεν ἀποθάνει καὶ ἔμελλε νὰ ἐπανέλθῃ ὅσονούπω. Δι'ἑαυτὴν δὲν ἠθέλησεν ἄλλην κατοικίαν ἢ τὸ μικρὸν δωμάτιον, ἐν ᾧ εἶχε διέλθει τὴν πρώτην αὐτῆς νεότητα. Ὁσάκις προέκειτο νὰ δώσῃ προσταγήν τινα περὶ πράγματος σπουδαίου, συνεβουλεύετο τοὺς ὑπηρέτας της, ἵνα μάθῃ τί ἤθελεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀποφασίσει ὁ ἱππότης. Ὁσάκις δὲ συνέβαινε νὰ δώσῃ συμβουλὴν ἢ νὰ ἐπιπλήξῃ τινὰ (ὅπερ σπανιώτατον) ἐπροοιμιάζετο συνήθως διὰ τῆς ἑξῆς φράσεως· — Νομίζω ὅτι οὕτως ἤθελε πράξει ὁ ἱππότης ὁ ἀγαθὸς ὑμῶν κύριος. Πολλάκις ἔλεγεν ὅτι ἄριστα τιμῶμεν τὴν μνήμην τῶν ἀγαπητῶν μας, οὐδὲν πράττοντες τὸ δυνάμενον νὰ λυπήσῃ αὐτοὺς καὶ ἐξετάζοντες πρὶν ἤ τι πράξωμεν, τί ἤθελον εἴπει ἐὰν ἦσαν εἰσέτι παρόντες. Τέλος, ὁσάκις ἐποιεῖτο λόγον περὶ τοῦ Μαυρικίου, τὸν ἀνέφερε μετὰ σεβασμοῦ ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ νεαροῦ τινος βασιλέως οὗ διεχειρίζετο τὴν περιουσίαν κατὰ τὴν ἀνηλικιότητα αὐτοῦ, θεωροῦσα ἑαυτὴν οὐχὶ ὡς βασίλισσαν, ἀλλ' ὡς ἀντιβασίλισσαν.

Γενομένου γνωστοῦ ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ αἰφνιδίου πλούτου της, δὲν ἐβράδυναν οἱ γαμβροὶ νὰ παρουσιασθῶσι. Τὸ Βαλτραβὲρ ἔγεινε Μέκκα τις ἢ Ἅγιος Τάφος, ὃν προσέβλεπον πάντες οἱ ἄγαμοι τῆς ἐπαρχίας ἄνδρες, ἐπί τινας δὲ μῆνας οἱ προσκυνηταὶ οὗτοι ἐπορεύθησαν ἀθρόοι πρὸς τὸν βωμόν, ἵνα προσκυνήσωσι. Μικροὶ κτηματίαι καὶ εὐγενίσκοι πτωχοί, νέοι καὶ γέροντες ἔδραμον πανταχόθεν ὁ μὲν ἐπὶ τῆς ἁμάξης του, ὁ δὲ πεζός, ἄλλος ἐπὶ ἵππου ἰσχνοῦ.

Καίτοι σοβαρὰ καὶ σύννους, ἡ Μαγδαληνὴ ἐκέκτητο τὴν ἄδολον φαιδρότητα καὶ τὴν λεπτὴν εἰρωνείαν, ἣν συνεπάγεται συνήθως συνείδησις καθαρά, φρόνημα εὐθὺ καὶ νοῦς ὑγιής. Εἰς τοὺς πιστοὺς ἐκείνους ἀπεκρίθη ὅτι ἦτο θέαμα κατανυκτικὸν τῷ ὄντι, τὸ νὰ βλέπῃ τις ὀρφανὴν κόρην καθισταμένην αἴφνης τὸ ἀντικείμενον τοιαύτης ἀφιλοκερδοῦς λατρείας. Εἶχεν ἀκούσει ἀληθῶς ἐν Γερμανίᾳ, ὅτι ἡ Γαλλία εἶναι ἡ πατρὶς τῶν γενναίων καὶ εὐσεβῶν ψυχῶν, ἀλλ'οὐδέποτε ἐφαντάζετο ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ λατρεύωσιν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τοὺς δυστυχεῖς. Ἓν μόνον τὴν ἐλύπει, ὅτι εὐτυχὴς οὖσα ἐν τῇ ταπεινῇ αὐτῆς θέσει δὲν ἐπεθύμει ν' ἀνταλλάξῃ αὐτὴν ἀνθ' ἧς προέτεινον αὐτῇ ἐξόχου τιμῆς. Οὕτως ἀπεμάκρυνεν ἀλλεπαλλήλως τοὺς εὐσεβεῖς ἐκείνους καὶ θρήσκους ἀνθρώπους.

Ἄλλως τε ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε δώσει παρομοίαν ἀπάντησιν εἰς τὰς περὶ γάμου προτάσεις τῆς μαρκησίας καὶ τοῦ ἱππότου. Ἡ νεᾶνις εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ νυμφευθῇ, ἐὰν δὲ τοιαύτη ἦτο ἡ ἐπιθυμία της, τὴν ἐπιδοκιμάζω, οὐδέποτε ἐννοήσας τὴν χλεύην τὴν προσαπτομένην συνήθως εἰς τὰς κόρας τὰς γηρασκούσας ἐν ἀγαμίᾳ. Μήπως οἱ σύζυγοι εἶναι ἐμπόρευμα τοσοῦτον σπάνιον ἅμα δὲ καὶ τοσοῦτον ἀπαραίτητον, ὥστε νὰ μὴ δύνανται αἱ γυναῖκες νὰ ζήσωσιν ἄνευ αὐτῶν καὶ μήπως εἶναι δύσκολον νὰ εὑρεθῇ τοιοῦτος; Δὲν ὑπάρχει γυνὴ ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἄσχημος καὶ πτωχή, μὴ ἀπαντήσασα σύζυγον ἐν τῷ βίῳ της, ἀλλ' ἐκτιμῶ ἐκείνην, ἥτις προτιμᾷ νὰ γηράσῃ ἔρημος μᾶλλον, ἢ νὰ συνάψῃ γάμον ἀνάρμοστον μετ'ἀνδρὸς ὅπως δήποτε κατωτέρου αὐτῆς.

Ἀπαλλαγεῖσα τῶν μνηστήρων της, ἡ Μαγδαληνὴ ἔζησεν ἐν ἀπομονώσει φροντίζουσα περὶ τοῦ μικροῦ αὐτῆς βασιλείου ἀγαθοεργοῦσα καὶ καλλιεργοῦσα τὰς τέχνας. Ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ θείου της ἐξήγαγε βιβλία τινὰ παλαιὰ καὶ καλά, τὰ ὁποῖα ἔτι μᾶλλον ἀνέπτυξαν τὴν διάνοιαν αὐτῆς, ὥστε ἐν ἡλικίᾳ ἑνὸς καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἐξεπροσώπει ἐν τῇ ἱλαρᾷ αὐτῆς καλλονῇ καὶ τῇ γλυκείᾳ σοβαρότητι, τὴν χάριν καὶ τὴν σύνεσιν, τὴν ὀρθοφροσύνην καὶ τὴν ποίησιν, ὡς τὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα ἀπορροφῶσι τοὺς χυμοὺς τῆς γῆς διὰ τῶν ῥιζῶν καὶ τοῦ στελέχους, δέχονται δ' ἐνταυτῷ ἐν τῷ εὐώδει αὐτῶν κάλυκι τὴν δρόσον τοῦ οὐρανοῦ. Ἦτο δὲ προσέτι καὶ εὐσεβής, καθ' ἑκάστην Κυριακὴν προσερχομένη εἰς τὴν λειτουργίαν εἰς τὸ Neuvy-les-Bois καὶ εὐχαρίστως ἐπισκεπτομένη τὸ πτωχὸν ἐκεῖνο χωρίον, ὅπερ εἶχεν ἴδει αὐτὴν ἔρημον καὶ ἐγκαταλελειμμένην, καὶ οὗτινος νῦν οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ὀρφανοὶ ηὐλόγουν αὐτὴν ἐξερχομένη τῆς ἐκκλησίας, σπανίως ἐλησμόνει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰ-

Digitized by Google

κίαν τῆς ἀγαθῆς χωρικῆς, ἥτις τῇ προσήνεγκεν ἄλλοτε γάλα. Τὸν Πέτρον ὅμως οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ ἡμερώσῃ· εἴτε διότι ἡ συνείδησίς του τὸν ἤλεγχεν, εἴτε διότι ἐφοβεῖτο μήπως ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὸ νομισμάτιον, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει· ἔτρεχε δὲ πάσῃ δυνάμει καὶ ἐκρύπτετο ἅμα βλέπων αὐτήν.

Ἀφοῦ δὲ τὰ πένθιμα χρώματα, ἅπερ ἀφίνει συνήθως ὁ θάνατος διεσκεδάσθησαν περὶ τὴν Μαγδαληνήν, ὁ δὲ χρόνος μετέβαλεν εἰς μειδιώσας σκιὰς τὰ φάσματα τῆς θλίψεώς της, ἡ νεᾶνις ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐτυχεστάτη εἰ μὴ ἐβασάνιζεν αὐτὴν ἀδιάλειπτος μέριμνα. Τί ἔπραττεν ὁ Μαυρίκιος; ποῦ ἦτο; Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρός του οὐδὲν περὶ αὐτοῦ εἶχεν ἀκούσει ἢ τὴν ὁσημέραι αὐξανομένην ἀσωτείαν του. Πρὶν ἢ λάβῃ κατοχὴν τοῦ Βαλτραβέρ, ἡ Μαγδαληνὴ ὑπείκουσα εἰς αἴσθημα ἀβροφροσύνης, τὸ ὁποῖον ἐννοοῦσιν αἱ εὐγενεῖς ψυχαί, ματαίως ὅμως θὰ προσπαθήσωσι ν' ἀντιληφθῶσιν αἱ ποταπαὶ φύσεις, εἶχε γράψει πρὸς τὸν ἐξάδελφόν της ζητοῦσα, οὕτως εἰπεῖν, συγγνώμην ἐπὶ τῇ λαχούσῃ αὐτῇ τύχῃ. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἣν ὤφειλε ν' ἀσπασθῇ εὐλαβῶς ἐὰν ἐσώζετο ἐν αὐτῷ αἴσθημα ἀρετῆς, οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπάντησιν. Καὶ ὅμως τοσούτους ἔχουσα λόγους, ὅπως ἀποκρούσῃ αὐτὸν τῆς καρδίας της, ἡ Μαγδαληνὴ ἐμερίμνα εἰσέτι περὶ τοῦ δυστυχοῦς νέου, ὃν ἐσυλλογίζετο καὶ ἔβλεπε κατ' ὄνειρον, οἷον εἶχεν ἴδει αὐτόν, ὅτε ἠνέῳξεν αὐτῇ, τὸ πρῶτον, τὴν φιλόξενον θύραν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἀληθῶς κοράσιον μικρὸν εἰσέτι, ἀλλὰ καθ' ἣν ἡλικίαν ἡμεῖς οἱ ἄνδρες μόλις ἀφίνομεν τὰ παιδικὰ παίγνια, τίς οἶδε τί βλαστάνει εἰς τὰς δεκαπενταετεῖς καρδίας τῶν γυναικῶν!

Ὁ Θεὸς βλέπων πῶς σχηματίζεται ὁ ἀδάμας ἐντὸς τῶν σπλάγχνων τῆς γῆς, καὶ πῶς ὁ μαργαρίτης γεννᾶται ἐν τῷ βυθῷ τοῦ Ὠκεανοῦ, ὁ Θεὸς μόνος εἶδε τί ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς κορασίδος συνέβη κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τοῦ Μαυρικίου συνάντησιν. Ἡ Μαγδαληνὴ πολὺν χρόνον δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὰ περὶ τῶν παρεκτροπῶν αὐτοῦ λεγόμενα, τὸν ὑπερήσπισε δὲ κατὰ πάντων καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιεικοῦς πατρός του καὶ τῆς ἀγαθῆς μαρκησίας. Τέλος, ἀφοῦ εἶδε τὸν πρόωρον τοῦ ἱππότου θάνατον καὶ τὴν διὰ δημοπρασίας πώλησιν τοῦ πατρικοῦ οἴκου, δὲν ἠδυνήθη πλέον ν' ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος ὑπῆρξεν οὐχ ἧττον ὁ κρύφιος αὐτῆς στοχασμός, ὁ μυστικός της πόθος. Τὰ αἰσθήματα δὲ ταῦτα, εἶχον λάβει μείζονα ἀνάπτυξιν, ἀφ' ἧς Μαγδαληνὴ ἔζει ἐν Βαλτραβέρ, ἔνθα ἔβλεπε πανταχοῦ τὰ ἴχνη τοῦ νεανίου. Ἐν τῷ δωματίῳ του οὐδὲν εἶχε μεταβληθῆ ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, διῆγαγε δ' ἐν αὐτῷ ἡ Μαγδαληνὴ ὥρας ὁλοκλήρους ἄλλοτε μὲν θλιβεράς, ἄλλοτε δὲ πλήρεις γοητείας. Ἐν τῷ κήπῳ ἐκάθητο ὑπὸ τὰ δένδρα τὰ ὑπ' αὐτοῦ φυτευθέντα. Ἐν τῇ αὐλῇ οἱ θηρευτικοί του κύνες ἔλειχον τὰς χεῖράς της. Παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, ἔβλεπε πέραν τῶν φρακτῶν τοὺς ἵππους του βόσκοντας ἐλευθέρως ἐν τῷ χλοερῷ λειμῶνι. Τοῦ ἑστιατορίου τὰ ξύλινα κοσμήματα εἶχεν ἐργασθῆ αὐτός. Τέλος, ὑπῆρχεν ἐν Βαλτραβὲρ ἀγαθὴ καὶ καλὴ κόρη οὐδέποτε καταλιποῦσα τὸ μέγαρον, ἐν ᾧ εἶχε γεννηθῆ συγχρόνως σχεδὸν μετὰ τοῦ Μαυρικίου. Ἀμφότεροι ἐθήλασαν τὸ αὐτὸ γάλα, τοῦτο δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Γαλλίας καθίστησιν εἶδος ἀδελφότητος μεταξὺ τῶν παιδίων. Ὁ ἱππότης, ὅστις τὴν ἠγάπα, εἶχε πως ἐκπαιδεύσει τὴν κόρην, αὕτη δὲ καλῶς ποιοῦσα, ὀλίγον ὠφελήθη ἐκ τῶν μαθημάτων του, ἀλλὰ διετήρησε τὰ προτερήματα, δι' ὧν εἶχε προικήσει αὐτὴν ἡ φύσις καὶ ἦτο καθαρά, δραστηρία, ζωηρά, εὔχαρις, ὡμίλει δὲ μετὰ παῤῥησίας καὶ ηὔφραινε τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς ὑγείας. Ἓν μόνον δ' εἶχεν ἐλάττωμα, τὴν παταγώδη ἐνίοτε ἐκδήλωσιν τῶν φύσει ἐξημμένων αἰσθημάτων της. Πρὸς τὸν Μαυρίκιον ἔτρεφεν οὐχὶ ἀγάπην, ἀλλ' ἀληθινὴν λατρείαν, ἐθεώρει δὲ ὅτι καλῶς εἶχε πράξει κατασπαταλήσας τὴν περιουσίαν του, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὰς ὀρέξεις του, ἓν μόνον θαυμάζουσα, ὅτι ὑπῆρχον ἄνθρωποι τολμῶντες νὰ κατακρίνωσιν αὐτόν. Ἐὰν ἐπυρπόλει ἀντὶ νὰ πωλήσῃ τὸν οἶκον τῶν πατέρων του, ἡ Ὄρσολα ἤθελεν ἀδιστάκτως ἀποφανθῆ ὅτι τὸ τοιοῦτον ἦτο ἀξιοθαύμαστον. Ἐὰν δ' ἔφηνε τοὺς χωρικοὺς χάριν διασκεδάσεως, ἤθελεν εἴπει τὴν τοιαύτην πρᾶξιν τὸ πολὺ πολὺ ἀλλόκοτον. Τὴν Μαγδαληνὴν ἠγάπησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπίσης περιπαθῶς. Ἅμα μαθοῦσα ὅτι μικρὰ γερμανίς, ὀρφανή, ἐξαδέλφη τοῦ Μαυρικίου ἦλθεν εἰς τὴν ἔπαυλιν, ἔτρεξεν, ὥρμησεν ἐπ' αὐτῆς καὶ μικροῦ δεῖν τὴν ἔπνιξεν εἰς τὰ δάκρυά της. Νοστιμωτάτη ἦτο πρὸ πάντων ὁσάκις οἱ ὑπηρέται ἢ οἱ ἐργάται ἐτόλμων νὰ ἐκφράσωσιν ἀμφιβολίαν τινὰ περὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ νέου ἱππότου· τοὺς ἐῤῥάπιζε δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, ἔχουσα ῥωμαλέας τὰς χεῖρας, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μᾶλλον θαῤῥαλεώτεροι τὴν ἐφοβοῦντο. Ἡ Μαγδαληνὴ συνωμίλει εὐχαρίστως μετ' αὐτῆς περιττὸν δὲ νὰ εἴπωμεν ποῖον τὸ γόητρον τὸ ὠθοῦν αὐτὴν εἰς τοῦτο. Ἐπειδὴ καὶ ἡ Ὄρσολα οὐδεμίαν ἐγίνωσκε μεγαλειτέραν εὐχαρίστησιν τοῦ ὁμιλεῖν περὶ Μαυρικίου, τὰ πράγματα συνεβιβάζοντο ἄριστα. Ἡμέρα δὲν παρήρχετο χωρὶς νὰ καλέσῃ αὐτὴν ἡ Μαγδαληνή, τότε δὲ καθήμεναι πλησίον παραθύρου ἡ μὲν κεντῶσα, ἡ δὲ ῥάπτουσα, συνδιελέγοντο περὶ τοῦ Μαυρικίου. Ἡ Ὄρσολα διηγεῖτο πρῶτον τὰ κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τοῦ νεανίου, ἔλεγε δὲ πάντοτε τὰ αὐτά, ἀλλ' αὕτη μὲν δὲν ἀπέκαμνεν ἀκούουσα, ἐκείνη δὲ δὲν ἀπέκαμνεν ἐ-

Digitized by Google

παναλαμβάνουσα τὰ αὐτά. Ἀναπολοῦσαι τὰς ἀναμνήσεις των, ἤρχοντο εἰς τὴν παροῦσαν ὥραν. Ἡ Ὄρσολα παρίστα τὸν ἀδελφόν της ὡς ἀκηλίδωτον ἀμνὸν καὶ προέλεγε τὴν ταχεῖαν αὐτοῦ ἐπάνοδον. Ἡ Μαγδαληνὴ ἔσειε τὴν κεφαλήν. Ἐν τούτοις τὸ ἀγροκήπιον δὲν εἶχε πωληθῆ, ἄρα ὁ Μαυρίκιος δὲν εἶχεν ἀποχαιρετίσει διὰ παντὸς τὴν χώραν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐσχάτη αὐτὴ ἐλπὶς ἐξέλιπε. Τὸ ἀγροκήπιον ἐπωλεῖτο, ἐπειδὴ δὲ ἓν δυστύχημα οὐδέποτε ἔρχεται μόνον, ὡς λέγει ἡ παροιμία, συμβὰν ἀπροσδόκητον κατετάραξεν αἴφνης τὴν μικρὰν ἀποικίαν. Δικαστικὸς ὑπάλληλος ἀνήγγειλε τῇ Μαγδαληνῇ ὅτι ἀνεψιός τις τῆς κυρίας de Fresnes, νομιζόμενος ὡς πρὸ ἐτῶν τεθνεώς, εἶχεν ἐπανέλθει καὶ προσέβαλλε τὴν διαθήκην τῆς θείας του, ὅτι δὲ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἤρχοντο αἱ ἐχθροπραξίαι.

Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον, ἡ Μαγδαληνὴ περιεπάτει τὴν ἑσπέραν ἔν τινι δενδροστοιχίᾳ τοῦ κήπου, μόνη καὶ τεθλιμμένη, ἀλλὰ δὲν ἐτάραττεν αὐτὴν ἡ περὶ τῆς περιουσίας της φροντίς, καίτοι δὲν προέβλεπε τὸ πέρας τῆς ἀρξαμένης δίκης καὶ ἀπεστρέφετο ἐν γένει τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις. Κατ' ἀρχὰς ἐσκέφθη νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἐπαύλεως ὑπερηφάνως, ἐκ σεβασμοῦ δὲ μόνον πρὸς τὴν μνήμην τῶν εὐεργετῶν της, ἀπεφάσισε νὰ διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά της. Ἐκπληρώσασα τὸ χρέος της τοῦτο, ὀλίγον ἐφρόντιζε περὶ τοῦ ἀποβησομένου. Τί ἐνδιέφερεν αὐτῇ ἡ ἔπαυλις αὕτη, εἰς ἣν ὁ Μαυρίκιος δὲν ἔμελλε νὰ ἐπανέλθῃ πλέον; Οὐδέποτε ἐθεώρησεν αὐτὴν ἄλλως πως ἢ ὡς κτῆμα τοῦ ἐξαδέλφου της, ἐπὶ τρία δὲ ἔτη μίαν εἶχε χαράν, ἓν ἔτρεφε γλυκὺ ὄνειρον, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ ἄσωτος υἱὸς ἤθελε λάβει ἐκ νέου κατοχὴν τῶν πατρικῶν κτημάτων.

Ἀλλ' ἐκεῖνος τί ἐγίνετο ἐν τούτοις; Εἰς στροφήν τινα τῆς δενδροστοιχίας ἡ Μαγδαληνὴ τὸν εἶδεν αἴφνης ἐνώπιον αὐτῆς. Αὐτὸς ἦτο ὁ Μαυρίκιος, ἀλλ' ὠχρὸς καὶ ἠλλοιωμένος καὶ ἔχων ὄψιν φάσματος. Φεῦ! φάσμα ἦτο πραγματικῶς τοῦ ἄλλοτε Μαυρικίου. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐκστατικὴ ἠθέλησε νὰ ῥιφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἀλλὰ τὴν συγκίνησίν της ἀνεχαίτισεν ἡ ψυχρότης τῆς κατηφοῦς μορφῆς του. Παρατηρήσας ὅτι ἡ ἑσπέρα ἦτο δροσερά, προέτεινεν εἰς τὴν ἐξαδέλφην του νὰ τὴν συνοδεύσῃ εἰς τὴν ἔπαυλιν, ἐνῷ δ' ἡ Μαγδαληνὴ ἔτρεμεν ἐπὶ τοῦ βραχίονός του στηριζομένη, αὐτὸς ἐβάδιζε στερρῷ τῷ βήματι. Ἀνέβη ἄνευ δισταγμοῦ τὴν κλίμακα, μόνον δ' ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἡ Μαγδαληνὴ τῷ εἶπεν·—Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ πατήρ σου,—ἐφάνη συγκινούμενος καὶ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν.—Ἆ σὺ εἶσαι; εἶπε πρὸς τὴν Ὄρσολαν, ἥτις τὸν κατησπάζετο. Ἀφοῦ δ' ἀπηύθυνε πρὸς τὴν ἐξαδέλφην του τετριμμένας τινὰς φράσεις, εἶπεν ὅτι ἕτοιμος ὢν ν' ἀναχωρήσῃ εἰς περιοδείαν μακροχρόνιον, ἐξ ἧς ἤλπιζε νὰ μὴ ἐπανέλθῃ, ἐπεθύμησε ν' ἀποχαιρετίσῃ τὸν πατρικὸν οἶκον. Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ὥρας ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του.

— Δυστυχισμένε! ἀνέκραξεν ἡ Μαγδαληνὴ ἐκρηγνυμένη εἰς δάκρυα, ἐνῷ ἡ Ὄρσολα ἐφαίνετο ὡσεὶ ἀπολιθωθεῖσα.

Ὁ Μαυρίκιος ἐρχόμενος εἰς Βαλτραβὲρ εἶχεν ἀπόφασιν νὰ διαμείνῃ ἐν αὐτῷ ὀλίγας μόνον ὥρας, νὰ ἐπιστρέψῃ δ' ἔπειτα εἰς Παρισίους ὅπως προπαρασκευασθῇ εἰς τὸ μέγα ταξείδιον, τὸ ὁποῖον ἐμελέτα. Ἐπὶ τῇ παρακλήσει τῆς ἐξαδέλφης του, συνήνεσε νὰ μείνῃ ἡμέρας τινας, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ ἠδυνήθη νὰ βεβαιωθῇ, ὁπόσον εἶχε διαφθαρῆ ἡ καρδία του καὶ ὁ νοῦς του, εἶδε δὲ αὐτὸν πολλάκις σκυθρωπὸν καὶ λοίδορον, ἀλλὰ σπανίως ἀγαθὸν καὶ φιλόφρονα. Ἐφάνη ὅμως μεριμνῶν περὶ τῶν συμφερόντων τῆς ἐξαδέλφης του καὶ φυλλολογήσας, κατὰ συνείδησιν, τὴν δικογραφίαν, ἔκρινεν ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἔβαινε καλῶς καὶ ἀπεφήνατο ὅτι ἐθεώρει αὐτὴν ὡς ἤδη τετελεσμένην.

— Σὲ ἀφορᾷ, ἐξάδελφε, εἶπε μειδιῶσα ἡ νέα.

— Ἐμέ!

— Δὲν ἠξεύρεις ὅτι ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρός σου, εἶσαι κύριος τοῦ κτήματος τούτου;

— Πρὸς Θεοῦ, φιλτάτη μου, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος ἀδιαφόρως, μὴ κάμνῃς ματαίας θυσίας. Νὰ σὲ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ὅλας τὰς ἐπαύλεις τῆς Γαλλίας νὰ εἶχα, δὲν θὰ ἤμην εὐτυχής.

— Εἶσαι λοιπὸν δυστυχὴς Μαυρίκιε; ἀπεκρίθη ἡ Μαγδαληνὴ διὰ φωνῆς γλυκείας ἅμα δὲ καὶ μελαγχολικῆς.

—Ἐγώ; Εἶμαι ὁ εὐτυχέστατος τῶν ἀνθρώπων.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Μαγδαληνὴ ἔμαθεν ὅτι ὁ Μαυρίκιος ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ τὴν ἀποχαιρετίσῃ. Ἐκ Παρισίων δὲ ἔγραψεν ὅπως ζητήσῃ διὰ τοῦτο συγγνώμην. Μετὰ δύω μῆνας ἔγραψε καὶ πάλιν, εἶχεν ἀποπερατώσει τὰς προπαρασκευάς του καὶ ἀνεχώρει ἐπὶ τέλους. Αἱ δύω αὗται ἐπιστολαὶ καίτοι σκωπτικαὶ τὴν ἔκφρασιν, ἐμαρτύρουν τὴν κακὴν τῆς ψυχῆς του κατάστασιν, ἡ τελευταία μάλιστα ἐνέφαινε μεγίστην ἀποθάρρυνσιν καὶ στυγερὰς ἐλπίδας. Ἡ πρώτη αὐτῶν κατελύπησε τὴν Μαγδαληνὴν μέχρι θανάτου, ἡ δευτέρα δὲ τὴν κατεφόβισε.

Ἐν τούτοις, ἡ δίκη ἐξηκολούθει, πάντες δὲ οἱ εὐσεβεῖς προσκυνηταί, οἱ ὑπὸ τῆς Μαγδαληνῆς ἀποκρουσθέντες, ἔχαιρον ἤδη ἐπὶ τῇ τροπῇ, ἣν ἐλάμβανον αἱ ὑποθέσεις αὐτῆς, μόνη δ' αὐτὴ οὐδόλως περὶ αὐτῶν ἐφρόντιζε.

[Ἕπεται συνέχεια] ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους **1837**, μέχρι τοῦ **1878**, ἐμαθήτευσαν ἐν αὐτῷ **8424** φοιτηταί.

Digitized by Google

ΟΙ ΒΟΡΕΙΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ

Ὁ βόρειος Ἀμερικανὸς ἔχει σύνθημα ἀντίστροφον τοῖς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τὸ «σπεῦδε οὐχὶ βραδέως» ἐπισπεύδει τὴν ἀποδημίαν του, ὡς ἐπισπεύδει τὴν ἄφιξίν του· πανταχοῦ ἐνατενίζει πρὸς τὴν εὐτυχίαν, ὡς ἀστέρα πολικόν, πρὸς ὃν τείνει μετὰ τῆς αὐτῆς φυσικῆς ἀνάγκης, μεθ' ἧς ἡ μαγνητικὴ βελόνη πρὸς τὸν βορρᾶν. Ἡ ἀγάπη τῶν χρημάτων εἶναι μητρόπολις πάσης αὐτοῦ ἀρετῆς καὶ κακίας· ἐκ φύσεως ἅμα καὶ ἐξ ἀνατροφῆς ἀγαπᾷ τὰ χρήματα. οὐχὶ ὡς ὁ φιλάργυρος ἵνα τὰ καταθάψῃ, ἀλλ' ἵνα διαπρέψῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ λάβῃ ἐπικράτησιν, οἵαν μόνον τὰ ἀργύρια δύνανται νὰ πορίσωσιν. Ἀγαπᾷ τὰ χρήματα, ὡς προϊὸν τῆς ἐργασίας, ἥτις εἶναι δευτέρα αὐτοῦ φύσις. Κύριον αὐτοῦ στοιχεῖον ὑπολαμβάνει τὴν κοινωνίαν, ἐν ᾗ περιστρέφεται ὅσον δύναται εὐρύτερον. Τὸν υἱόν του, ἅμα συμπληρώσαντα τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος, δὲν στέλλει πλέον εἰς τὴν σχολήν, ἀλλὰ τῷ λέγει «ὁ πατήρ σου ἔκαμε τὴν τύχην του· κάμε καὶ σὺ τώρα τὴν ἰδικήν σου, διότι ἦλθεν ἡ σειρά σου· ἐμπορεῖς νὰ ἀναγινώσκῃς νὰ γράφῃς, νὰ ἀριθμῇς, νὰ ἐργάζῃσαι, ἄπελθε λοιπὸν ἐκ τῆς οἰκίας». Ὁ νέος παραχρῆμα ἀπέρχεται μετὰ θάρρους εἰς ζήτησιν τοῦ δέρατος. Ὡς ὑπάρχουσι λαοὶ μαχητῶν, λαοὶ ποιμένων, οὕτως ὑπάρχουσι λαοὶ κερδοσκόπων. Ὁ Ἀμερικανός, καὶ ὑπερπλουτήσας, δὲν παύεται ἐργαζόμενος, διότι ἡ ἐργασία εἶναι ὁ ἄρτος αὐτοῦ ὁ ἐπιούσιος. Τὸν βίον ὑπολαμβάνει στάδιον ἄνευ ὡρισμένου τέρματος· ἐὰν πλουτήσῃ, ποθεῖ νὰ γίνῃ πλουσιώτερος, πολλάκις δὲ ἀποβάλλει ὅλην αὐτοῦ τὴν οὐσίαν. Τὰ δολλάρια εὐκόλως κερδαίνει καὶ εὐκόλως δαπανᾷ, ἀφίνων νὰ ἐκρεύσωσιν ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὅσα συνήθροισε διὰ τῆς δεξιᾶς.

Ἀμερικανὸς, τρὶς ἢ τετράκις κερδήσας καὶ τοσάκις ἀπολέσας πολλὰ ἑκατομμύρια, εἶναι φαινόμενον οὐχὶ σπάνιον. Οὐδέποτε ἀποπτοεῖται, οὐδ' ἀπορραθυμεῖ πρὸς τὰ ἐμπόδια τῆς πτωχεύσεως. Ἀπηλλαγμένος ὢν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ αἰσθήματος ψευδωνύμου φιλοτιμίας ἢ αἰδοῦς, αναλαμβάνει ἀδιστάκτως οἱανδήποτ' ἂν εὕρῃ ἐργασίαν, κάλλιστα συνειδώς, ὅτι, εἰ καὶ ἀπώλεσε τὴν οὐσίαν του, τιμᾶται οὐχ ἧσσον ἢ τὸ πρόσθεν. Ὅσον ταπεινή, ὅσον ὑψηλὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἡ θέσις του, οὐδέποτε καταφρονεῖται ὑπὸ τῶν πατριωτῶν του, οἵτινες τοσοῦτον ἄγουσι διὰ τιμῆς τὴν διὰ χειρῶν ἐργασίαν, ὥστε κινδυνεύει τις νὰ πιστεύσῃ, ὅτι οὐχὶ ὁ Ἡσίοδος, ἀλλ' οἱ βόρειοι Ἀμερικανοὶ πρῶτοι ἐπενόησαν τὸ ἀπόφθεγμα «ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος». Ὑπέρτερος ὢν πάσης προλήψεως ὁ Ἀμερικανὸς αἴρει ἐκ τοῦ μέσου τὰ παρεμβαλλόμενα προσκόμματα καὶ προτιμᾷ μὲν νὰ κερδήσῃ χρήματα, ἂν δυνηθῇ, τιμίως· ἐν δὲ τῇ ἐναντίᾳ περιπτώσει κερδαίνει καὶ ἀτίμως, διότι ἡ μὲν ἀξία ἑκάστου κρίνεται ἐκ τῆς ἐπιτυχίας, ἡ δὲ ἱκανότης καὶ ἡ τολμηρία ἠλεκτρίζουσι τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ. Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν τεραστίων ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἀλλεπαλλήλων τῆς τύχης μεταβολῶν, ἡ κουφότης, δι' ἧς συνομολογεῖται ἓν δάνειον, συνεπάγεται πλείστας χρεωκοπίας· ἀλλ' ὁ χρεωκοπήσας δὲν κατέστη διὰ τοῦτο ἄτιμος. Ἐὰν μὴ ἐξώφλησε τὰ χρέη του, ἐὰν ἐξηπάτησεν ἄλλους, δὲν ὀνειδίζεται αὐτός, ἀλλὰ καταγελῶνται καὶ περιφρονοῦνται οἱ ὑπὸ τούτου ἐξαπατηθέντες.

Ὁ βόρειος Ἀμερικανὸς δὲν εἶναι ἄσωτος, ἔχει ὅμως πλείονα ἐλαττώματα, ἢ ὅσα συνήθως ὁμολογεῖ, διότι, κατ' αὐτόν, ἐλάττωμα, μὴ ἀποκαλυπτόμενον, δὲν εἶναι ἐλάττωμα. Δὲν ἔχει ἐρωμένας· ἀλλὰ παμπόλλων οἰκιῶν αἱ γυναῖκες διατηροῦσιν ἵππους καὶ ἁμάξας. Ἀποστρέφεται τὴν μέθην· ἀλλ' οἱ πωληταὶ οἰνοπνευμάτων πλουτοῦσιν. Ἀποδοκιμάζει τὸ χαρτοπαίγνιον· ἀλλ' οἱ ταῦτα διενεργοῦντες γίνονται ἑκατομμυριοῦχοι. Καταφρονεῖ παρασήμων καὶ ἄλλων δειγμάτων τιμητικῶν· φορεῖ ὅμως σταυροὺς μικροὺς καὶ ἄλλα ἔγκαυστα σήματα πολύτιμα· ἐρωτώμενος δὲ εἰς τί παράσημον ἀνήκουσιν αἱ ταινίαι καὶ τὰ μετάλλιά του, λέγει, ὅτι εἶναι σύμβολα τῆς λέσχης ἢ τοῦ σωματείου του ἢ τοῦ συνδέσμου τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων. Αὐτοὶ οἱ δακτύλιοι καὶ αἱ πόρπαι τοῦ λαιμοδέτου του ὁμοιάζουσι πρὸς παράσημα καὶ θαμβοῦσι τοὺς θεωμένους.

Ὁ πολυάσχολος Ἀμερικανὸς οὐδέποτε οὔτε εὐκαιρίαν ἔχει οὔτε ὄρεξιν νὰ ἡμερώσῃ τὸ ἦθος καὶ νὰ φανῇ ὁπωσοῦν ἁβρὸς τοὺς τρόπους. Καὶ βαθύπλουτος ὤν, οὐδεμίαν ποιεῖται ὀρθὴν χρῆσιν τρυφῆς· μένει δὲ ἀγροῖκος καὶ ἐντὸς αἰθουσῶν κομψοτάτων. Τῶν περικαλλῶν κτιρίων καὶ τῶν πολυτελῶν ἐπαύλεών του προτιμᾷ τὸν ῥυπαρὸν καὶ ἀτελῶς φωτιζόμενον κοιτῶνα, ἐν ᾧ ἐργάζεται ὡς ἀκατάπονος καὶ ἀκόρεστος ἀργυρίων τραπεζίτης. Ἔχει ἁμάξας βασιλικάς, καταβαίνει ὅμως εἰς τὸ γραφεῖόν του καθήμενος ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντος κοινῶν λεωφορείων ἐν μέσῳ χειρωνάκτων καὶ ἀχθοφόρων. Πρὸς τοὺς ξένους πειρᾶται νὰ ἐπιδείξῃ ἀβροφροσύνην, ἀλλὰ φαίνεται σκαιός, ἀπειρόκαλος καὶ ἐνίοτε ἀπότομος. Μεγαλειτέρα ἀγροικία καὶ σκαιότης ἠθῶν ἐπικρατεῖ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταῖς δυτικαῖς· ὁ ἑκατομμυριοῦχος τραπεζίτης ἐξαπλοῖ τοὺς πόδας ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐνώπιον τῶν παρακαθημένων, μασσᾶται καπνὸν καὶ τὸν ἀποπτύει ἐν τῇ ὁδῷ κατὰ τοῦ προσώπου τῶν διαβαινόντων, ἀπομύττεται τὰς ῥῖνας διὰ τῶν δακτύλων, ὠθεῖ δὲ καὶ ὠθεῖται ἄνευ γογγυσμῶν.

Καὶ τοιοῦτοι μὲν οἱ ἄνδρες· αἱ γυναῖκες τοὐναντίον ἐνασμενίζουσιν εἰς τὰς λεπτομερείας, κοσμοῦνται μετὰ κομψότητος καὶ ζητοῦσι νὰ καταπλήξωσι διὰ τῆς ὑπερβολῆς. Ἀνὴρ καὶ γυνὴ

Digitized by Google

παριστῶσιν ἀλλόκοτον ἀντίθεσιν χυδαίου καὶ ἐπιτετηδευμένου. Ἐν τοῖς ἱπποσιδηροδρόμοις, ἐν ταῖς λέσχαις τῶν ξενοδοχείων, ἐν τοῖς ἐμπορικοῖς καταστήμασι καὶ ὅπου ἄλλοθι ἀπαντήσῃ κάτοπτρον ἡ γυνή, ἵσταται καὶ διορθοῖ τὴν στολήν της, ἐξετάζει ἂν τὸ κατὰ κρόταφον σχῆμα τοῦ προσώπου της φαίνεται ἀριστερόθεν ὡραιότερον ἢ δεξιόθεν, παρατηρεῖ δὲ καὶ ἂν ἄλλος τις ἀποβλέπει εἰς αὐτήν. Ἀπίστευτος εἶναι ἡ φιλοκαλία της περὶ τὴν ἐκλογὴν καὶ κατάταξιν μεγάλων καὶ μικρῶν κοσμημάτων, καὶ αὐτῶν δὴ τῶν ταινιῶν καὶ πορπῶν. Κτενίζει ἀλλοκότως τὴν φυσικὴν καὶ τὴν πρόσθετον κόμην, φορεῖ πῖλον ἔτι ἀλλοκοτώτερον, ἐπίσταται δέ, παρὰ πάσας τὰς ὑπερβολικὰς ἀντιθέσεις, νὰ ἀπαρτίσῃ σύνολον κομψότατον καὶ πάνυ ἐπαγωγόν. Κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκλείπουσι τὰ θέλγητρα ἅμα τῇ στολῇ· ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὰ ἄδυτα τῆς γυναικωνίτιδος πείθεται, ὅτι αἱ ἀμερικανίδες εἶναι ἐκ φύσεως εἰς πᾶν ἄλλο προωρισμέναι ἢ νὰ θέλγωσιν ἄνδρας διὰ καλλονῆς καὶ εὐρυθμίας μελῶν· τοσούτῳ μᾶλλον δὲ ἀναγκάζεται νὰ θαυμάσῃ τὴν ἱκανότητα τῶν ἱματιουργῶν, αἵτινες ὡσανεὶ εἶχον σπουδάσῃ ἀνατομίαν, δύνανται νὰ παραστήσωσι φυσικώτατον ὅ,τι κυρίως εἶναι πλάσμα τῆς ἑαυτῶν τέχνης. Τὰ φορέματα ποιοῦσι τὸν ἄνδρα ἐν Εὐρώπῃ, τὰς γυναῖκας ἐν Ἀμερικῇ. Ἄξιον σημειώσεως φαίνεται, ὅτι ἐξ ἴσου κοσμοῦνται καὶ καλλωπίζονται αἱ γυναῖκες πλουσίων καὶ πενήτων. Ἐν πόλεσι καὶ ἐν ἀγροῖς ἡ διαφορὰ τοῦ σχήματος καὶ τῆς στολῆς ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἶναι τηλικαύτη, ὥστε ἐκεῖνος μὲν ὑπολαμβάνεται ὑπὸ τῶν ξένων ὑπηρέτης, αὐτὴ δὲ ἡ δέσποινά του. Πανταχοῦ τῆς Ἀμερικῆς ἡ γυνὴ εἶναι φιλάρεσκος, διότι δὲν ἠγγαρεύθη ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων εἰς ἐργασίαν ὡς ὁ ἀνήρ, ἔλαβε δὲ καιρὸν νὰ σπουδάσῃ ὁπωσοῦν καὶ μορφωθῇ. Ὁ ἀνὴρ θὰ ᾐσχύνετο βλέπων τὴν σύμβιόν του ἐργαζομένην· γυνὴ θητεύουσα, καὶ ἐν ταῖς κώμαις τῆς Ἀμερικῆς, εἶναι πρᾶγμα ἄγνωστον. Ἡ ἐκ τῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας ὑπεροχὴ εἶναι τὸ κύριον αἴτιον ἧς περ ὁ Ἀμερικανὸς αἰσθάνεται καὶ διατρέφει βαθυτάτης πρὸς τὴν γυναῖκα εὐλαβείας, καὶ ἐφ' ᾗ σεμνύνεται. Καὶ ὁ ἀναιδέστατος τῶν ἀνθρώπων ὑποκύπτει εἰς τὴν ἀνέκφραστον δύναμιν, ἣν ἀσκεῖ ἡ ὡραία μορφή. Γυνὴ τῆς βορείου Ἀμερικῆς ἀπέρχεται ἄνευ συνοδοιπόρου ἐκ Νέας Ὑόρκης εἰς Ἅγ. Φραγκίσκον· ἡνιοχεῖ μόνη τὴν ἅμαξάν της ἀνενόχλητος. Ὅπου ὁ Εὐρωπαῖος θὰ ἀνεύρισκε τυχοδιώκτριαν, ὁ Ἀμερικανὸς ἀνευρίσκει γυναῖκα σεβαστήν, ὑπὲρ ἧς, χρείας τυχούσης, γίνεται Δογκισώτης. Ἡ ὑπέροχος θέσις τῆς γυναικὸς ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ εἶναι πηγὴ τῶν θεωριῶν ὑπὲρ τῆς λεγομένης ἰσοπολιτείας τοῦ γυναικείου φύλου. Ἐνταῦθα ἀληθῶς ἡ γυνὴ κέκτηται καταπληκτικὴν δραστηριότητα καὶ ἔξοχον δύναμιν διανοίας. Ἐπιστρέφων οἴκαδε ὁ ἀνὴρ καταβεβλημένος ὑπὸ τῶν κόπων τῆς ἡμέρας, ἀποκοιμᾶται ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς συμβίου του· ἐξερχόμενος μετ' αὐτῆς, στηρίζεται εἰς τὸν βραχίονά της. Ἡ γυνὴ δὲν εἶναι τὸ ἀσθενὲς ὄν, τὸ ἀείποτε χρῇζον ἀνδρικῆς βοηθείας, ἀλλ' ἀνδρεῖος καὶ γενναιότατος σύσκηνος καὶ σύντροφος. Ὀρθῶς ἐκλήθη ἡ Ἀμερικὴ πατρὶς τῶν γυναικείων θηρευτῶν. Ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ αἱ γυναῖκες ἐκηρύχθησαν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἰσόνομοι τοῖς ἀνδράσιν· ἔλαβον τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ κατέλαβον θέσεις δικαστῶν. Ὅ,τι θέλει ἡ γυνή, τὸ θέλει ὁ Θεός, τὸ θέλουσι δὲ καὶ οἱ Ἀμερικανοί. Οὐδὲν παράδοξον, ἐάν, σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι, καὶ ὁ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν πρόεδρος ὑποχωρήσῃ τὴν ἕδραν του εἰς γυναῖκα.

Αἱ παρθένοι τῆς βορείου Ἀμερικῆς χαίρουσι πλήρη ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐλευθερίαν. Ἐξέρχονται τῆς οἰκίας μόναι· ὁδηγοῦνται εἰς ξενοδοχεῖα καὶ εἰς θέατρα ὑπὸ νεανίσκων· προσκαλοῦσι τούτους εἰς τὴν οἰκίαν των καὶ τοὺς ὑποδέχονται μόναι ἐν τῇ αἰθούσῃ. Οἱ γονεῖς δὲν ἀντιλέγουσιν, ὡς οὐδὲν φοβούμενοι ἀπαίσιον. Νεᾶνις, ἐρωτωμένη ἐν ταῖς ἑσπερίσι πῶς καλεῖται ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα κύριος, ἀποκρίνεται ἀνυποστόλως «εἶναι ὁ πατήρ μου, ὁ ἀδελφός μου». Ἐν Νέᾳ Ὀρλεάνῃ συνέστη ἀρτίως σύλλογος 25 παρθένων καὶ 40 νεανίσκων ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ νὰ καταβιβάσωσιν ἀπὸ τοῦ θρόνου τὸ «βάλσερ», ἀντὶ δὲ τούτου ἀντικαταστήσωσι τὸν λεγόμενον χορὸν τῆς Βοστώνης. Καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὡρίζετο διὰ κλήρου ἡ οἰκία, ἔνθα τῇ ἐπαύριον ἔμελλε νὰ συνέλθῃ ὁ σύλλογος. Ὁ αὐστηρότατος κανονισμὸς ὑπεχρέου ἕκαστον μέλος νὰ αὐτοσχεδιάσῃ χορόν. Ἑκάστη παρθένος δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὸν γέλωτα, ὁσάκις οἱ γονεῖς της ἔβλεπον εἰσβάλλοντας εἰς τὴν οἰκίαν των καὶ χορεύοντας ἀγνώστους νέους καὶ νεάνιδας. Ἐρωτικαὶ συνδιαλέξεις γίνονται δημοσίᾳ καὶ ἐν τῷ φανερῷ, καθ' ὁδόν, ἐν τοῖς θεάτροις, ξενοδοχείοις καὶ περιπάτοις· αἱ περιπτύξεις καὶ τὰ φιλήματα ἀνταλλάσσονται ἄνευ δισταγμοῦ· ἀλλ' ἐνταῦθα διατρανοῦται γυναικεία φρόνησις ἄγνωστος τοῖς Εὐρωπαίοις. Ἡ παρθένος τῆς Ἀμερικῆς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐξέμαθεν ὅλον τοῦ βίου τὸν ἀλφάβητον, ἐνατενίζει δὲ ὀρθοῖς ὄμμασιν εἰς τὴν καθόλου ὕπαρξιν καὶ τὸ μέλλον. Γινώσκουσα τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀνδρός, πειρᾶται καὶ ἐπιτυγχάνει νὰ ὠφεληθῇ ἐξ αὐτῆς ὅσον δύναται πλειότερον· οὐχὶ μάτην ῥίπτει βλέμματα καὶ φιλήματα κοῦφα. Ἐκτιμῶσα τὴν ἀξίαν τῆς ἁγνείας της, πειρᾶται μόνον νὰ δελεάσῃ καὶ εὕρῃ βέβαιον μνηστῆρα. Ὅσον καὶ ἂν ὑπεραγαπᾷ νεανίσκον τινά, δὲν ὀκνεῖ νὰ παρεμβάλῃ εἰς τὰς περιπαθεῖς ἐρωτικὰς φράσεις της καὶ τὴν ἐρώτησιν «πόσον ἀξίζεις», ἤτοι πηλίκην ἔχεις πρόσοδον; Ὁ ἐραστὴς ἀποκρίνεται εἰλικρινῶς καὶ ἀπερισκέπτως, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἐρωτικὸν διάλογον· ἐν τούτοις τὸ θηρίον συνελήφθη ἐν τῇ πα-

Digitized by Google

γίδι. Ἐὰν τολμήσῃ νὰ διαρρήξῃ τὸ δίκτυον, ἡ θηρεύτρια ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τοῦ δικαστηρίου ἢ τὸ ρεβόλβερ τοῦ πατρός της· ἀλλ' ἡ κωμῳδία σπανιώτατα μεταποιεῖται εἰς τραγῳδίαν. Ἡ νεᾶνις νυμφεύεται ἄπροικος, διότι ὁ πατὴρ οὐδέποτε πληρώνει γαμβρόν, ὅστις τὸν ἀφαιρεῖ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θυγατέρα. Ἅμα νυμφευθεῖσα, δὲν ἀνακτᾶται πλήρη τὴν χειραφέτησιν καὶ ἐλευθερίαν, ἀλλὰ τοὐναντίον στερεῖται μεγάλην αὐτῆς μερίδα. Ὡς ἡ τῆς χρυσαλλίδος, οὕτω ἡ τῆς Ἀμερικανίδος ἐσχάτη μεταμόρφωσις εἶναι ἥκιστα λαμπρά. Ἀποβαίνει σύμβιος ἀγαθή· ἔκτοτε δὲ ὁ βίος της ἀπαιτεῖ οὐχὶ μικρὰν αὐταπάρνησιν. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ γάμου δὲν ἔχει ἴδιον οἶκον· ὅλην τὴν ἡμέραν κατατρίβει ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ γραφείῳ του· ἐκείνη δὲ οὐδένα οἶκον οἰκονομεῖ, ἅτε διάγουσα ἐν ξενοδοχείῳ. Ἁρπαγεῖσα ἐκ τῆς οἰκογενείας της, σπανίως μένει ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα ἐγεννήθη, ἔτι δὲ σπανιώτερον ἀποθνήσκει ἔνθα κατέτριψε τὸ πλεῖστον τοῦ βίου. Ὁ βόρειος Ἀμερικανὸς λαλεῖ περὶ τῶν πόλεων, ἐν αἷς κατῴκησεν, ὡς ὁ Εὐρωπαῖος περὶ τῶν πόλεων, ἃς παρέρχεται ἀποδημῶν. Περὶ πατρῴας οἰκίας οὐδεμίαν, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔχει ἰδέαν. Πατρίδα καὶ οἶκον ὑπολαμβάνει ἑκάστοτε τὸν τόπον ὅπου ἀναπαύεται. Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι τοιαύτη τις δίαιτα δὲν συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κατ' οἶκον βίου, οἷον ποθοῦσι καὶ περιθάλπουσιν οἱ Εὐρωπαῖοι· διὰ τοῦτον ἴσως τὸν λόγον ζητεῖ ἡ Ἀμερικανὶς ἀποζημίωσιν ἄλλοθί που καὶ ζῇ οὕτως εἰπεῖν «κοσμικῶς», ἐνασμενίζουσα εἰς τὴν στολήν, εἰς τοὺς καλλωπισμούς, εἰς τὸν μέγαν κόσμον καὶ εἰς τὰς παντοειδεῖς ἐπιδείξεις. Τὸ πολυδάπανον τῶν στολῶν καὶ τῶν κοσμημάτων της ἐκκενοῖ συχνότατα τὸ ταμεῖον τοῦ ἀνδρός της· ἀλλὰ καθάπερ ἀλογίστως καὶ ἀδιστάκτως συντελεῖ εἰς τὴν πτώχευσιν τούτου, οὕτω καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ του φαίνεται θαρραλεωτάτη, διερχομένη ἀγογγύστως πάσας τῆς πτωχείας τὰς φάσεις. Ὁτὲ μὲν συνεργάζεται τῷ ἀνδρί, ὁτὲ δὲ συντάσσει μυθιστορήματα, διηγήσεις, καὶ ἀποδίδει αὐτῷ ἅπαντα τὰ κέρδη της. Σπανίως ζητεῖ παρηγορίαν ἐν τῇ δυστυχίᾳ της ἐκτὸς τοῦ οἴκου.

Ἀνὴρ καὶ γυνὴ φροντίζουσιν ὀλίγιστον περὶ τῶν ἑαυτῶν τέκνων. Τὰ τῆς οἰκογενείας μέλη οὐδέποτε εἶναι πολυάριθμα· ὁ πληθυσμὸς θὰ ἠλαττοῦτο ταχέως, ἐὰν μὴ ἐπήρχοντο καθ' ἕκαστον ἔτος νέοι ἔποικοι ἐκ τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Φαίνεται, ὅτι ἡ ἰδιόρρυθμος αὕτη φυλὴ δὲν αὐξάνεται, οὐδὲ πληθύνεται ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλὰ προσδεῖται πάντοτε ξένων στοιχείων. Οἱ κατ' ἀγροὺς τὸν βίον διάγοντες εἶναι ἅπαντες ἐπήλυδες· πολλοὶ τούτων διϊσχυρίζονται, ὅτι ἐτήρησαν τὴν ἑαυτῶν ἐθνότητα· πλανῶνται ὅμως, διότι λεληθότως ἀπορροφῶνται καὶ συγχωνεύονται ἐν τῇ ἐγχωρίῳ ἀτμοσφαίρᾳ καὶ μετ' ὀλίγα ἔτη ἀλλοιοῦνται φυσικῶς καὶ ἠθικῶς. Πᾶσα νέα γενεὰ εἶναι ἀσθενεστέρα τῆς πρόσθεν· καὶ ἐκλείπουσα ὅμως, ἀναπληροῦται διὰ νέων μεταναστάσεων. Οὐδαμοῦ ἄλλοθι ἀνταμείβεται ῥαδίως καὶ ἁδρῶς ἡ ἐργασία ἢ ἐν Ἀμερικῇ. Ἄνθρωπος φιλόπονος καὶ εὔτολμος ὑπάρχει ἐκ τῶν προτέρων βέβαιος, ὅτι ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις δὲν ἀποθνήσκει ὑπὸ λιμοῦ, ἀλλ' ἔχει εὐκαιρίαν νὰ πλουτήσῃ. Καὶ ὁ πενέστατος εὑρίσκει καθόλου πίστιν, μόνην ἐγγύησιν προσφέρων τὴν εὐφυΐαν του· ἐὰν ἔχῃ βραχίονας ἰσχυρούς, τῇ ἐπαύριον γίνεται χειρῶναξ. Ἡ κυβέρνησις ἀνήγειρε κολοσσιαῖον κτίριον «Castle Garden», ἔνθα καταλύουσι καὶ τρέφονται ἀμισθὶ οἱ ξένοι, ἅμα ἀφικνούμενοι. Λαμβάνουσιν ἱματισμόν, χρήματα, ἐργαλεῖα καὶ ἀποστέλλονται ὅποι ἂν θέλωσι νὰ ἐγκαταστῶσι. Τὰ πρῶτα κτίρια ἑκάστης ἀποικίας εἶναι ἓν σχολεῖον καὶ μία ἐκκλησία, συχνότερον δὲ ἓν σχολεῖον καὶ δύο ἐκκλησίαι ἀντίπαλοι. Τὸ σχολεῖον προτιμᾶται τῆς ἐκκλησίας, διότι ἡ καθόλου ἀμάθεια ἀποφεύγεται ὡς ψώρα. Οὐδαμοῦ ἄλλοθι ὑπάρχει τοσοῦτον διαδεδομένη ἡ προκαταρκτικὴ ἐκπαίδευσις, ὅσον ἐν Ἀμερικῇ· οἱ ἐκεῖ ἀγρόται ἐπίστανται πλείονα τῶν ἐν Εὐρώπῃ πολιτῶν. Ἀλλ' ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις κεῖται χαμαί, ὥστε οὐδὲν παράδοξον, ὅτι καί τινες πρόεδροι τῆς δημοκρατίας δὲν ἔχουσιν ἅπαντα τῆς θέσεώς των τὰ προσόντα. Αἱ ἐκκλησίαι ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις εἶναι πολυαριθμότεραι τῶν σχολείων. Ὁ Ἀμερικανὸς εἶναι φύσει φιλόθρησκος, πιστεύει δὲ ἀδιστάκτως εἰς δόγματα, ὧν πολλάκις καταγελᾷ ὁ Εὐρωπαῖος. Ἀποστρέφεται τὸν σκεπτικὸν καὶ τιμᾷ τὸν ἐκ πεποιθήσεως ὀπαδὸν τοῦ Μορμονισμοῦ· ἕνεκα δὲ τῆς ἀπιστεύτου πληθύος τῶν ἐλευθέρων ἐκκλησιῶν, ἐμπορεῖ νὰ προσέλθῃ εἰς ἥν τινα ἂν εὕρῃ συμφωνοτέραν ταῖς ἑαυτοῦ πεποιθήσεσιν. Ἅπασαι ἀνεξαιρέτως αἱ θρησκευτικαὶ αἱρέσεις, ἀπὸ τῶν θιασωτῶν τῆς Ἐλευθέρας Ἀγάπης μέχρι τῶν στωϊκωτάτων Πουριτανῶν, ἀσκοῦσιν ἀκωλύτως τὴν λατρείαν καὶ κηρύττουσιν ἀνενοχλήτως τὰς διδασκαλίας των. Ἡ πολιτεία δὲν ἐπεμβαίνει τὸ παράπαν, διότι πέποιθεν ὅτι αὐτὴ ἡ τῶν πολιτῶν ὀρθοφροσύνη ἀναστέλλει ἐκθέσμους παρεκτροπάς. Ἀπέναντι τῆς πληθύος τῶν ἐκκλησιῶν οἱ ἱερεῖς φαίνονται εὐάριθμοι. Οὔτε πολιτεία, οὔτε σωματεῖα ἐπίστανται τί ἐστι μονοπώλιον· πανταχοῦ ἡ ἐλευθερία ὑπάρχει πληρεστάτη. Τὸ προσωπικὸν ἑκάστου κῦρος, ὅπερ ἠθέλησαν νὰ διασώσωσιν οἱ πρῶτοι ἄποικοι, ἔμεινεν ἕως τῆς σήμερον ἀναλλοίωτον.

Ἐν τῷ παλαιῷ κόσμῳ ἡ τῶν κακούργων παράδοσις γίνεται εὐκόλως, ἐν τῷ νέῳ τοὐναντίον μετὰ πολλοῦ δισταγμοῦ. Ὁ κατηγορούμενος ἐπὶ κακουργήματι δὲν φυλακίζεται ἄνευ τεκμηρίων ἀναμφιλέκτων· ὑπ' ὄψει λαμβάνεται οὐχὶ ὁ πρό-

Digitized by Google

σθεν οἱοσδήποτε βίος του, ἀλλ' ἡ νῦν αὐτοῦ πρᾶξις. Ἡ ἐλευθερία ἁπάντων καὶ ἑκάστου ἰδιαιτέρως εἶναι ἡ βάσις τῆς αὐτοδιοικήσεως. Ὁ Ἀμερικανὸς προστατεύει αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ σπανίως προσφεύγει εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Ἡ πολιτεία δηλοποιεῖ ἁπλῶς ὅτι ἡ δεῖνα πρᾶξις, ὁ δεῖνα τόπος εἶναι ἐπικίνδυνος· ἐὰν τις παρακούσῃ τῆς παραινέσεως, πρέπει μόνος νὰ ὑποστῇ τὰ ἐπακολουθήματα. Ὁ νόμος δὲν παρεμβάλλει προσκόμματα ἀνυπέρβλητα ἀνὰ μέσον τῆς θελήσεως τοῦ πολίτου καὶ τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπιδιώκει. Οὔτε ἡ κυβέρνησις φροντίζει περὶ τῶν πολιτῶν καθ' ἕκαστον, οὔτε οὗτοι περὶ ἐκείνης. Αἱ ἐφημερίδες γράφουσιν εἴ τι θέλουσιν· κυβέρνησις καὶ λαὸς ἔχουσιν ἐπιδερμίδα κροκοδείλου. Ἐὰν ἀναγγελθῇ τι πλημμέλημα ἢ κακούργημα, δὲν μετέρχονται βίαν, ἀλλ'ἀσκοῦσιν ἁπλῶς δικαιοσύνην. Ὑπὸ τὸ κράτος τοιαύτης σωτηριώδους ἀρχῆς ἀναπτύσσεται θαυμασίως ἡ *ἀρχέβουλος ἑκάστου εἰσήγησις*, ἡ μόνη ἀληθῶς κυβερνῶσα τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ἡ ἐνθαρρύνουσα λογίους καὶ καλλιτέχνας, ἡ ὑποστηρίζουσα γιγαντείους ἐπιχειρήσεις καὶ κατορθοῦσα πᾶν ὅ,τι ἀποδεικνύει τὸ ἔθνος ἀκμαῖον καὶ ἰσχυρόν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὁ μὲν πολίτης εἶναι τὸ πᾶν, ἡ δὲ πολιτεία ἴση καὶ τὸ μηδέν. Αἱ κυβερνήσεις τῶν πολιτειῶν καθ' ἑκάστην καὶ ἡ κεντρικὴ ἐν Οὐασιγκτῶνι κυβέρνησις ὀλίγιστον φροντίζουσι περὶ ἀλλήλων· πᾶσα ἐπαρχία κυβερνᾶται ἅμα μὲν δι' ἑαυτῆς, ἅμα δὲ διὰ πασῶν τῶν ἄλλων. Τὰ μὲν ἐπιτόπια συμφέροντα διευθύνει ἡ ἐγχώριος ἀρχή, τὰ δὲ καθόλου ἡ κεντρική, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀνεπαισθήτως, ὥστε ἑκάστη ἐπαρχία δέχεται ἢ ἀπορρίπτει νόμους κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἡ μὲν χειραφετεῖ τὰς γυναῖκας, ἡ δὲ ἐπιτρέπει τῷ καταδίκῳ νὰ ἐκλέξῃ τὸ εἶδος τοῦ θανάτου του· τρίτη τις ἐπιτρέπει τὸ διαζύγιον, ἄλλη δὲ τὴν πολυγαμίαν.

Οἱ βόρειοι Ἀμερικανοὶ ὀλίγον λαλοῦσι περὶ πολιτικῆς καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ἀναμίγνυνται εἰς αὐτήν. Ἀληθεύει, ὅτι ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν ὁ μὲν λαὸς θορυβεῖται, οἱ δὲ πολιτικοὶ ἀναισχύντως κιβδηλεύουσι τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν, ἣν ἐν ταῖς ἀγορεύσεσιν αὐτῶν ἐκθειάζουσιν ὡς τὸν τελειότατον τῶν συνταγματικῶν ὀργανισμῶν. Ὁ πολιτικὸς ἔχει φανερὸν μὲν σύνθημα «πάντα ὑπὲρ τοῦ λαοῦ», κρύφιον δὲ «πάντα ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῶν ἐμῶν». Ἐν τούτοις ὁ πολίτης τοσοῦτον σέβεται τὰ τετελειωμένα γεγονότα, ὥστε καὶ ἀποτυγχάνων τέλεον τοῦ σκοποῦ, δὲν ἐκτραχηλίζεται εἰς ἀτοπήματα. Ἐὰν ποτε συμβῇ ἀγών, τὸ αἷμα ῥέει ἄφθονον, διότι ὁ Ἀμερικανὸς ἐνασμενίζει εἰς ὑπερβολάς, ἀλλ' ὁ σάλος κατευνάζεται τάχιστα. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς πολλοὶ ἐκπυρσοκροτοῦσιν ἐναντίον ἀλλήλων πολύκροτα ὅπλα, τῇ δὲ ἐπαύριον σφίγγουσιν ἀλλήλων τὴν δεξιάν, ὀρθῶς φρονοῦντες, ὅτι ὁ σήμερον ἡττηθεὶς ἐνδέχεται μετ' οὐ πολὺ νὰ θριαμβεύσῃ. Ἕνεκεν τῆς ἀπαραμίλλου δημοκρατικῆς ἰσότητος εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ μείνῃ ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν τῇ ἀρχῇ. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκπροσωπεῖν τὸν λαὸν δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος, ἀλλ' ἁπάντων ἄνευ διακρίσεως.

Οἱ Ἀμερικανοί, ἂν ὀλίγον φροντίζουσι περὶ πολιτικῆς, ἔτι ὀλιγώτερον φλυαροῦσι περὶ φιλοσοφίας, ποιήσεως ἢ τέχνης. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι γέμουσιν ἑκατομμυριούχων καὶ μηχανικῶν, ἀμοιροῦσι δὲ καλλιτεχνῶν παντάπασιν. Ὀνόματα περιφανέστατα ἐν Εὐρώπῃ ἀγνοοῦνται ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ. Μουσικοί, ἀρχιτέκτονες, ἠθοποιοὶ δὲν ἀναφύονται. Ὁ Ἀμερικανὸς ἀρκεῖται μιμούμενος τὰ ἐξ Εὐρώπης πρότυπα· μόνον κατὰ τὴν γραφικὴν τέχνην ἐπιτυγχάνει ἐν τῇ χωρογραφίᾳ. Ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ καλλιτεχνία δὲν ἔλαβεν ἐν τῇ πατρίδι του μεγάλην ἐπίδοσιν, ἐπιφέρει δὲ πρόφασιν τὸ δῆθεν νεαρὸν αὐτῆς. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι, ὅτι οὔτε γεννᾶται, οὔτε γίνεται τεχνίτης. Σεμνύνεται, ὅτι εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν πεπολιτισμένος ἄνθρωπος τῆς ὑφηλίου· ἡ καύχησίς του αὕτη ἔχει ὀρθῶς, ἐὰν ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ πολιτισμοῦ νοηθῇ ἡ ἱκανότης, δι' ἧς ὑποτάσσει ἑαυτῷ τὰς τῆς φύσεως δυνάμεις καὶ παράγει μηχανικὰ ἀποτελέσματα ἐφ' ἅπαντα καθόλου τὸν πολιτισμόν· ἐὰν τοὐναντίον νοηθῇ ἡ ἐναρμόνιος ἀνάπτυξις τῶν φυσικῶν, διανοητικῶν καὶ ἠθικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, ἡ βόρειος Ἀμερικὴ δὲν εἶναι ἀληθῶς πεπολιτισμένη. Ὁ κάτοικος εἶναι ὅλως πρᾶξις, οὐχὶ θεωρία· ὑπερηφάνως ἐπιδείκνυται τοῖς ξένοις τὰς μηχανάς, καὶ τὰς ἀείποτε νέας ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις του· πάσας τὰς δυνάμεις του καταναλίσκει ὅπως αὐξήσῃ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐημερίαν του· ἀδιαλείπτως ζητεῖ, ἀδιαλείπτως εὑρίσκει· πλήρης ἐλπίδων καὶ θάρρους ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἔργου καὶ οὐδέποτε ἀπορραθυμεῖ «ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τὸν χρόνον». Καυχᾶται, ὅτι ἐπωφελήθη τὴν νῦν ἑκατονταετηρίδα πλειότερον τοῦ Εὐρωπαίου, διότι ἀληθῶς ἔκτισε τοσαύτας πόλεις, ὅσας ἡμεῖς οἰκίας. Προαισθάνεται, ὅτι τὸ μέλλον ἔσται ἐπιτυχέστερον τοῦ παρελθόντος. Παραβάλλει ἑαυτὸν πρὸς ἄλλους, ὧν οἱ θεσμοὶ ἀνέστειλαν τὴν ἐλευθέραν κίνησιν, καὶ ἀναφωνεῖ, ὅτι ἡ Ἀμερικὴ θὰ ἀκμάζῃ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Τῷ ὄντι ὀφείλει ἡ Ἀμερικὴ τὸ μεγαλεῖόν της εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῆς θεσμοὺς μᾶλλον ἢ εἰς τὴν εὐφυΐαν καὶ ἱκανότητα τῶν πολιτικῶν αὐτῆς ἀνδρῶν. Μεγάλα πράγματα ὑπάρχουσιν ἐκεῖ πάμπολλα, μεγάλοι ἄνδρες ὀλίγιστοι. Οἱ θεσμοὶ τῆς χώρας εἶναι συμπαγέστατοι· σιδηρόδρομοι καὶ τηλέγραφοι ἦραν ἐκ τοῦ μέσου τὰς μεγίστας τῶν ἀποστάσεων· δύο λεπτὰ ἀρκοῦσιν εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν ὅπως συ-

Digitized by Google

νάψη τὴν Οὐασιγκτῶνα καὶ τὸν Ἅγ. Φραγκίσκον. Τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ συγχρόνως καὶ κανονικῶς ἐν πάσαις ταῖς ἀρτηρίαις.

Παρὰ πᾶσαν τὴν εὐρύτητα τοῦ ἐδάφους του, ὁ Ἀμερικανὸς στενοχωρεῖται· ἀγοράζει λοιπὸν κτήσεις ρωσσικάς, ἐποφθαλμιᾷ εἰς τὸ Μεξικόν, τὸ Καναδᾶ, τὴν Κοῦβαν, ἀλλὰ περιμένει νὰ τὰ ἁρπάσῃ ἀναιμωτεί. Ὅπου ὁ καρπὸς εἶναι ὥριμος καὶ ἕτοιμος νὰ καταπέσῃ ἀπὸ τοῦ δένδρου, ἐκεῖ γρηγορεῖ καὶ ὁ Ἀμερικανός, οὐδὲν ἄλλο ποθῶν ἢ νὰ εὐρύνῃ τὴν πατρίδα του μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Παναμᾶ. Ὁπόταν διατρηθῇ καὶ ὁ ἰσθμός, τὸ κράτος τοῦτο θὰ ἐξισωθῇ πρὸς ὁλόκληρον ἤπειρον. Ἡ δεσπόζουσα φυλὴ δὲν ἀναστέλλεται πλέον, θᾶττον δὲ ἢ βράδιον θὰ ἀποδείξῃ τὴν βόρειον Ἀμερικὴν πατρίδα Λευκῶν, διότι ὁσημέραι μὲν ἐκλείπουσι Μαῦροι, Ἰνδιανοί, Σῖναι, οὐδαμῶς δὲ ὀκνεῖ ὁ Ἀμερικανὸς νὰ ἀποκόπτῃ τὰ σαπρὰ μέλη τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ σώματος. Ἡ θέσις τῆς βορείου Ἀμερικῆς εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων, ὡς συνδέουσα πάντα τὰ κλίματα καὶ τὰ προϊόντα. Μετέρχεται ἅπαντα τῆς ἐμπορίας τὰ εἴδη, ὡς ἡ Ἀγγλία, ἀλλὰ δὲν ἀναγκάζεται νὰ πορίζηται ζάκχαρι καὶ ὀρύζιον ἐξ Ἰνδικῆς. Ἐν ταῖς δυτικαῖς πεδιάσι φύεται τοσοῦτος σῖτος, ὥστε ἡ Σικάγος κατέστη πρῶτος σιτοβολὼν τῆς ὑφηλίου. Τὰ ὄρη της εἶναι ἀνεξάντλητος πηγὴ χρυσοῦ. Ἐν Πιτσβούργῃ ὑπάρχει ἀφθονέστατος ὁ σίδηρος, ὡς ἐν Πενσυλβανίᾳ τὸ πετρέλαιον, ἐν Μαρυλάνδῃ τὰ καπνά, ἐν Γεωργίᾳ ὁ βάμβαξ, ἐν Λουϊσιάνῃ τὸ σάκχαρι καὶ ἐν Καλιφορνίᾳ πᾶν εἶδος προϊόντος. Ἀλλ' ἐν τῇ θαυμαστῇ χώρᾳ ταύτῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς εὐφυΐας, τῆς φιλοπονίας, τοῦ θάρρους του παράγει πλοῦτον μείζονα αὐτῆς τῆς φύσεως. Ἡ βόρειος Ἀμερικὴ εἶναι Ὁμοσπονδία πολιτειῶν, ἣν πρέπει νὰ εὐλαβῆται ὅλος ὁ λοιπὸς κόσμος.[1]

[Abendpost].

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

['Εκ τῶν τοῦ G. Gérard].

Εἶνε ὄντως περίεργον, ὅτι ἀνευρίσκει τις τὸν βάρβαρον τοῦτον νόμον παρὰ λαοῖς ὅλως διαφορετικοῖς ὡς πρὸς τὸ κλίμα, τὴν φυλὴν καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ ἐν οὐδεμιᾷ πρὸς ἀλλήλους σχέσει εὑρισκομένοις.

Ἡ ἐκδίκησις δὲν εἶνε, ὡς ὑπὸ πολλῶν πιστεύεται, φυτὸν μόνον ἐπὶ τῆς νήσου Κορσικῆς φυόμενον, καθόσον τοῦτο βλαστάνει ἐπί τε τῶν χωρῶν τῆς ἀρκτώας Ἀφρικῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν κοιλάδων τοῦ Καυκάσου, παρά τε τῷ Ἄραβι ὡς καὶ παρὰ τῷ ὀρεινῷ Τσερκέζῳ καὶ Κιρκασίῳ.

Καβῦλός τις ἐδολοφονήθη. Ἐὰν ἀφῆκεν υἱὸν μικρᾶς ἡλικίας, τὸ πρῶτον πρᾶγμα ὅπερ διδάσκεται οὗτος παρὰ τῆς μητρός του εἶνε τὸ ὄνομα τοῦ δολοφόνου. Μόλις τὸ παιδίον ἀνδρωθῇ, ἡ μήτηρ του ἐγχειρίζουσα αὐτῷ ὅπλον τι τὸν προτρέπει εἰς ἐκδίκησιν διὰ τῶν ἑξῆς λέξεων ὅλως Σπαρτιατικῶν. «Ὕπαγε νὰ ἐκδικήσῃς τὸν πατέρα σου».

Ἐὰν ἔχῃ μόνον θυγατέρα κηρύττει ὅτι οὐδόλως ἀπαιτεῖ προῖκα δι' αὐτήν, ἀλλ' ὅτι προσφέρει τὴν χεῖρα τῆς νέας, εἰς ἐκεῖνον ὅστις θέλει φονεύσει τὸν δολοφόνον τοῦ πατρός της.

Παρὰ Κορσικανοῖς ὁ αἱμοσταγὴς χιτὼν τοῦ θύματος διατηρεῖται μετὰ θρησκευτικῆς ὄντως εὐλαβείας. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν οὗτος ἐκτίθεται ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν τέκνων ἢ ἐν ἐλλείψει τούτων ὑπὸ τὰ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν, ὅπως ἀναζωπυρήσει παρ' αὐτοῖς τὸ αἴσθημα τοῦ μίσους καὶ ἐξεγείρει τὸ πάθος τῆς ἐκδικήσεως.

Μόλις τὸ παιδίον ἐνηλικιωθῇ, παραδίδεται αὐτῷ μετὰ εἴδους τινος τελετῆς ὁ τελευταῖος χιτὼν τοῦ πατρός του, τοῦθ' ὅπερ καλοῦσι *κληρονομίαν αἵματος*. Οὐαὶ εἰς τὸν ἀποποιούμενον τὴν κληρονομίαν ταύτην, καθόσον παρευθὺς καθίσταται ἐπικατάρατος καὶ ἀτιμάζεται ἐς ἀεί.

Μετὰ τὸν φόνον μέλους τινος τῆς οἰκογενείας, οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι συνέρχονται εἰς συνέλευσιν· ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἀπ' εὐθείας κληρονόμος, οὗτοι δι' ἀμοιβαίου ὅρκου, ὑποχρεοῦνται νὰ παρακολουθῶσι τὸν φονέα μέχρι τελείας αὐτοῦ ἐξοντώσεως. Ἡ οἰκογενειακὴ τιμὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ εὐλαβοῦς τούτου καθήκοντος, ἡ δὲ πρὸς τοῦτο θηριώδης ἐπιμονὴ χαρακτηρίζει ἰδίως τὸν ὀρεινὸν κάτοικον τοῦ Καυκάσου.

Ἕτερον χαρακτηριστικὸν λίαν ἀξιοσημείωτον ὅπερ εἶνε κοινὸν ἔν τε τῇ Ἀλγερίᾳ καὶ τῷ Καυκάσῳ, εἶνε τὸ δικαίωμα ὅπερ δίδεται εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ νὰ παρεμβαίνῃ εἰς τὰς αἱματηρὰς ῥήξεις· συνάμα αὕτη ἔχει καὶ ἕτερον προνόμιον τοῦ νὰ σώζῃ τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον ὅστις περιμένει ἐξ αὐτῆς τὴν σωτηρίαν του.

Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀρκεῖ μόνον νὰ ῥιφθῇ ἀσκεπὴς καὶ μὲ λυτὴν κόμην πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἰσχυροτέρου, ὅπως παρευθὺς τὰ ὅπλα καταπέσωσιν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν μαχομένων.

Ὅσον διὰ τὸ προνόμιον ὅπερ ἔχει, τοῦ νὰ δύναται δηλαδὴ νὰ σώζῃ ἄνθρωπον ἐν κινδύνῳ εὑρισκόμενον, ἀρκεῖ μόνον νὰ τῷ ῥίψῃ τὸν πέπλον της, ὅπως ἐπιτευχθῇ τὸ τοιοῦτον. Ὁ δὲ ἀπειλούμενος καθίσταται ἱερός, ἐὰν διωκόμενος καταφύγῃ εἰς τὸν θάλαμον γυναικός τινος ἢ ψαύσει τὸ ἄκρον τοῦ ἐνδύματός της.

Αἱ Καβῦλαι γυναῖκες εἰσὶ τόσον ὑπερήφανοι διὰ τὸ δικαίωμά των αὐτό, ὥστε πολλάκις χάριν τούτου θυσιάζουσιν ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὸ αἴσθημα τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐκδικήσεως. Διηγοῦνται ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου τὴν διαγωγὴν νέας τινος χήρας παρευρεθείσης εἴς τινα ἔριδα μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν της καὶ τοῦ φονέως τοῦ συ-

1. Κλειώ.

ζύγου της. Ῥιφθεὶς κατὰ γῆς ὁ ἔνοχος ἔμελλε νὰ ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ ἐγκλήματός του, ὅτε τῷ ἐπῆλθεν ἡ σωτήριος ἔμπνευσις τοῦ νὰ συλλάβῃ τὸν πόδα τῆς γυναικὸς φωνάζων, «Ἐπικαλοῦμαι τὴν ὑποστήριξίν σου, τὴν προστασίαν σου». Ἡ χήρα τὸν ἐκάλυψε διὰ τοῦ πέπλου της, παρευθὺς δὲ τὰ ἐγχειρίδια κατεβιβάσθησαν ὡς ἐκ μαγείας.

Ἐκτὸς τῶν μερικῶν τούτων περιπτώσεων ὁ Καβῦλος καὶ ὁ ὀρεινὸς κάτοικος τοῦ Καυκάσου φέρονται ἀνιλεῶς ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ νόμου τοῦ αἵματος. Ὁ Καυκασιανὸς ἀναπτύσσει ἰσχυρογνωμοσύνην θηριώδη. Παρ' αὐτῷ τὸ μῖσος μεταξὺ Μουσουλμάνου καὶ Χριστιανοῦ ἔχει φοβερὰς διαστάσεις. Ἐπὶ τοῦ τάφου ἑκάστου ἀδελφοῦ φονευθέντος ὑπὸ Χριστιανοῦ, ὁ Μουσουλμάνος θέτει σημεῖόν τι, ὅπερ δὲν ἀποσπᾷ εἰμὴ μόνον ἀφοῦ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τούτου διὰ τοῦ φόνου ἐχθροῦ τινος. Πόσοι Ῥῶσσοι ἐσφάγησαν ὡς ἐκ τοῦ τοιούτου φανατισμοῦ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Ὅτε δὲ αἰσθανθῇ ἑαυτὸν προσβεβλημένον ἐν τῷ οἰκογενειακῷ του φίλτρῳ, ὅτε ἐκ τῶν οἰκείων τού τις φονευθῇ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, τότε δὴ τότε ἡ ὀργή του ὑπερχειλίζει. Καταλαμβάνεται οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ παραφροσύνης. Εἶνε ἄγριον θηρίον, τίγρις αἱμοχαρής, διψῶσα αἵματος μέχρι χορτασμοῦ.

Θ. Γ. Γ.

ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

Ὡς δεῖγμα τῆς τροπικῆς τῶν Ἀσιανῶν γλώσσης παρατίθεμεν, κατὰ τὴν εἰς τὸ Γαλλικὸν μετάφρασιν τοῦ Περτουζιέ, τὸ ἑπόμενον τουρκικὸν ἐπιτύμβιον, ἀναγινωσκόμενον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Τούρκου ναυάρχου Κιουτσοὺκ-Χουσεῒν-πασσᾶ:

«Ο ΘΕΟΣ ΜΟΝΟΣ ΕΙΝΕ ΑΙΩΝΙΟΣ.

Τὸ πηδάλιον τῆς ὁλκάδος τῆς ψυχῆς του διευθύνθη ὑπὸ τοῦ βραχίονος τοῦ Θεοῦ, τοῦ κοινοῦ ἡμῶν κυβερνήτου, πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ ἄλλου κόσμου. Τὸ πλοῖον τοῦ σώματος τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ἐξόχου τὴν ἱκανότητα, διεκρίνετο ἐν τῷ Τὲρσ-χανέ, καθὼς ὁ φακὸς εἰς τὴν παρειὰν νεάνιδος. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ ἄνεμος τῆς τύχης, διαρρήξας τὰ ἱστία καὶ συντρίψας τὸ πλοῖον, κατεπόντισεν αὐτὸ εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς θείας ἀγαθωσύνης. Τότε ἤκουσε τὴν ἑξῆς προσταγήν· «Ἐπάνελθε πρός με»· προσταγήν, τὴν ὁποίαν ὁ Παντοδύναμος ἀπευθύνει πρὸς πάντας, ὅσοι διήγαγον ἐδῶ κάτω βίον ἀνεπίληπτον· καὶ διευθύνθη μετ' ἄκρας χαρᾶς πρὸς τὰς οὐρανίους σκηνάς. Διαβάτα, ἀποστομάτισον τὸν πρῶτον στίχον τοῦ Κουρὰν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ Χουσεῒν-πασσᾶ. Μάθε δὲ προσέτι ὅτι ποιητὴς τοῦ ἐπιτυμβίου τούτου εἶνε ὁ Βασσίφ, ὅστις εὔχεται ὥστε ὁ Παράδεισος νὰ ἦνε ἡ αἰωνία του κατοικία».

Τῷ 1878 ἐφονεύθησαν ἐν Ἰνδίαις 22,881 θηρία.

ΤΙ ΚΟΣΤΙΖΕΙ ΕΝ ΘΩΡΗΚΤΟΝ

Ἐσχάτως ἐν Τουλὼν καθειλκύσθη τὸ θωρηκτὸν «Ναύαρχος Duperré». Τὸ πλοῖον τοῦτο εἶνε τὸ μεγαλήτερον τῶν γαλλικῶν πολεμικῶν πλοίων. Τὸ σκάφος αὐτοῦ ἐκόστισε 5,900,000 φράγκα, ὁ θώραξ φρ. 4,800,000 καὶ ἡ μηχανὴ (6,000 ἵππων) φρ. 2,150,000, ἤτοι φρ. 12,858,000.

Ἐὰν εἰς τὸ ἀνωτέρω ποσὸν προστεθῇ ἡ δαπάνη τῶν ἱστῶν, τῶν πυροβόλων καὶ τῆς ἐν γένει ἐξαρτίσεως τοῦ πλοίου, ὁ «Ναύαρχος Duperré» θὰ κοστίσῃ περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια φράγκων, ἤτοι τὸ ἥμισυ τοῦ ἐτησίου προϋπολογισμοῦ τῆς Ἑλλάδος. **Π

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΔΕΙΠΝΟΥ

Κατ' αὐτὰς ἐξεδόθησαν αἱ ἐξ Ἀλγερίας ἐντυπώσεις γάλλου τινος περιηγητοῦ (κ. de Fontanes), ἀνδρὸς εὐφυεστάτου καὶ ὀξυνουστάτου. Ἐξ αὐτῶν ἀποσπῶμεν τὴν νοστιμωτάτην ἱστορ αν τοῦ δείπνου μαραβούτου τινός, ἱερέως Μωαμεθανοῦ.

Ὁ Μαραβούτης οὗτος, ἀνὴρ πλουσιώτατος, ἔλαβεν εἴδησιν ἡμέραν τινὰ ὅτι ἔρχεται εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ὁ γάλλος στρατηγὸς μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του. Καλέσας παρευθὺς τὸν μάγειρόν του τῷ εἶπε.

— Μουσταφᾶ μεγάλην τιμὴν μᾶς κάμνει ὁ στρατηγός· θέλω λοιπὸν νὰ εὕρῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ εὐλογημένου υἱοῦ τοῦ Ἀλλάχ, φιλοξενίαν ἀξίαν τῆς τάξεώς του καὶ τῆς φήμης μου. Τοῦτο μόνον μ' ἀνησυχεῖ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν εἶνε συνειθισμένοι εἰς τὰ ξύλινα πινάκια, αὐτοὶ θέλουν πινάκια πολυτελῆ. Τρέξε λοιπὸν εἰς τὴν πόλιν εἰς τοῦ γάλλου ἐμπόρου καὶ ἀγόρασε ὅ,τι μᾶς χρειάζεται καὶ ὅ, τι ἐξοδεύσῃς ἐξόδευσε, καὶ κύτταξε μὴ κάμῃς συμφωνίας.

Τὴν ἡμέραν τοῦ δείπνου ὁ στρατηγὸς μετὰ τῆς ἀκολουθίας του ἐκάθησε κατὰ γῆς ἐπὶ βαρυτίμου τάπητος· μετ' οὐ πολὺ δὲ εἰσῆλθε θεράπων κομίζων τὸ πρῶτον φαγητόν.

Ὁ στρατηγὸς μόλις κατέστειλε θορυβώδη καγχασμόν, οἱ ἀξιωματικοὶ δάκνοντες τὰ χείλη των κατώρθωσαν νὰ μὴ ἀνακαλυφθῶσι γελῶντες. Ἀλλὰ διατί; τί εἶδον; τὸ φαγητὸν περιείχετο ἐν ἀγγείῳ ἐκ λευκῆς πορκελάνης σχήματος σφαιροειδοῦς ἔχοντος μίαν καὶ μόνην λαβήν, ἐκ τῶν ἀγγείων ἐκείνων, ἅτινα ἐν Εὐρώπῃ εἰς ἐναντίαν ὅλως χρῆσιν εἶνε προωρισμένα.

Καὶ τὸ δεύτερον φαγητὸν ἦλθεν ἐν ὁμοίῳ ἀγγείῳ ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ τρίτον καὶ τὰ λοιπά.

Ὁ Μαραβούτης βλέπων τὰ ἀγγεῖα ἐξήστραπτεν ὑπὸ χαρᾶς καμαρόνων διὰ τὴν ἔκτακτον ταύτην πολυτέλειαν.

— Στρατηγέ, εἶπεν εἰς τὸν γάλλον, ἀπορεῖτε διὰ τὴν πολυτέλειάν μου ταύτην, ἀλλὰ διὰ νὰ

Digitized by Google

σᾶς ὑποδεχθῶ ἀλλὰ *φράγκα* ἔκαμα θυσίαν, δὲν ἐκύτταξα ἔξοδα.

Εὐνόητον εἶνε τί συνέβη. Ὁ Μουσταφᾶς ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἰδὼν ἐν τῷ γαλλικῷ καταστήματι τὰ ἀγγεῖα περὶ ὧν ὁ λόγος, ἐξεπλάγη διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτῶν, ὧν ἡ χρῆσις ἦτο ἄγνωστος ἐν Ἀφρικῇ. Ὁ γάλλος ἔμπορος μετὰ χαρᾶς βλέπων ὅτι ἔμελλε νὰ ἀπαλλαγῇ ἐμπορεύματος κακοπωλήτου, ἐβεβαίωνε τὸν Μουσταφᾶν ὅτι ὅσοι Εὐρωπαῖοι ἀγαπῶσι τὴν πολυτέλειαν κενόνουσι τὰ φαγητά των ἐξαιρετικῶς εἰς τοιαῦτα ἀγγεῖα. Πεισθεὶς ὁ Μουσταφᾶς καὶ βλέπων ἐπιδοκιμαζομένην τὴν ἐκλογήν του, ἀπήλλαξε τὸν ἔμπορον ἀγοράσας πάντα τὰ ἀγγεῖα, ὁ δὲ Μαραβούτης ᾐσθάνθη ἄρρητον ἀγαλλίασιν νομίζων ὅτι ὑπεδέξατο τὸν γάλλον στρατηγὸν συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ δὲ στρατηγὸς γελῶν μετὰ ταῦτα ὁσάκις ἐνεθυμεῖτο τὴν ἑστίασιν ταύτην, ἐπανελάμβανε «τὸ καλὸν εἶνε ὅτι ἦσαν ἀμεταχείριστα!..»

**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

266.

Ἀπατᾶται ὁ νομίζων, ὅτι μόνα τὰ σφοδρὰ πάθη, οἷα εἶναι ἡ φιλοδοξία καὶ ὁ ἔρως, κατανικῶσι τὰς λοιπὰς τῆς ψυχῆς ὁρμάς, διότι ἡ νωθρότης, καὶ μολονότι εἰς ἄκρον μαλθακή, πολλάκις πάντων κατισχύει. Ἐπηρεάζει πᾶσαν τοῦ ἀνθρώπου πρόθεσιν καὶ πᾶσαν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ βιωτικήν, κοιμίζουσα τὰ ἐλαύνοντα αὐτὰς πάθη καὶ ἀδήλως καταφθείρουσα τὰς πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν χρειώδεις ἀρετάς.

267.

Ἡ προθυμία, μεθ' ἧς πιστεύεται τὸ κακὸν καὶ πρὸ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, ἔνδειξις εἶναι καὶ τῆς ὑπεροψίας καὶ τῆς ῥαθυμίας τῆς ἀνθρωπίνης. Παραδεχόμεθα δὲ τὴν ἐνοχὴν τοῦ κατηγορουμένου καὶ δὲν θέλομεν νὰ κοπιάσωμεν πρὸς ἐξιχνίασιν τοῦ ἐγκλήματος.

268.

Δὲν δεχόμεθα κριτὰς οὐδὲ τῶν ἐλαχίστων ἡμῶν συμφερόντων, στέργομεν δὲ προθύμως τὴν περὶ τῆς ἡμετέρας φήμης καὶ τῆς ἡμετέρας δόξης κρίσιν τῶν ἀνθρώπων, τῶν πρὸς ἡμᾶς ὑπεναντίων ἢ ζηλοτυπίας, ἢ προλήψεως, ἢ ἀγνοίας ἕνεκεν. Ἐπιζητοῦμεν δὲ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν γνώμην αὐτῶν, κατὰ μυρίους τρόπους ῥιψοκινδυνεύοντες καὶ τὴν ἡμετέραν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Φλύαρος δικηγόρος ἐπὶ πολλὰς ὥρας ὑπερασπίζετο ἀδεξίως ἐν τῷ δικαστηρίῳ πελάτην του τινά. Αἴφνης κατέπεσεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν τῶν δικαστῶν δελτίον, ὅπερ ἀνοίξας ὁ πρόεδρος δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὸν γέλωτα, ἀνέγνω δὲ μεγαλοφώνως πρὸς διάχυσιν τοῦ ἀκροατηρίου· «Ὁ κατηγορούμενος παρακαλεῖ τὸ δικαστήριον νὰ καταλογίσῃ εἰς τὸν χρόνον τῆς φυλακίσεώς του τὰς ὀκτὼ ὥρας, ἃς ὁ δικηγόρος του ἐδαπάνησε πρὸς ὑπεράσπισίν του.»

***

Ἐν μικρῷ τινι ἑστιατορίῳ, νέος τις ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν διευθυντήν.

«Εἰς τὸν κατάλογον βλέπω: Ὀμελέττα δύο αὐγῶν, 50 λεπτά.

— Μάλιστα, κύριε, ἔχετε δίκαιον.

— Ἐγὼ λοιπὸν ἔφαγα δύο αὐγὰ βραστὰ καὶ μοῦ ζητεῖτε 75 λεπτά. Πῶς συμβαίνει τοῦτο;

Ὁ διευθυντὴς μετά τινος ψυχρότητος καὶ ἀδιαφορίας.

«Διότι, κύριε, πρέπει νὰ εἰξεύρετε ὅτι διὰ τὰ βραστὰ αὐγὰ χρειάζονται αὐγὰ *φρέσκα*.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὡς βαθὺ χρῶμα, οὗ τινος μία σταγὼν ἀρκεῖ νὰ χράνῃ μεγάλην ποσότητα καθαροῦ ὕδατος, διοχετεύεται καὶ ὁ φθόνος ἀπὸ τῆς καρδίας εἰς ὅλον τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

*** Ὁ ἰδιοκτήτης τῆς *Εἰκονογραφημένης τοῦ Λονδίνου ἐφημερίδος* κ. Ingram εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τὴν πρώην αὐτοκράτειραν Εὐγενείαν νὰ τῇ ἀποστείλῃ τὸ σχέδιον τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἐφονεύθη ὁ υἱὸς αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε καὶ βουλευτὴς ἦλθεν εἰς τὴν Βουλὴν ἔχων ὑπὸ μάλης τὰ δοκίμια τῆς ἐφημερίδος του, ἧς τὰς εἰκόνας ἰδόντες οἱ συνάδελφοί του συνεχάρησαν αὐτῷ. Ἀλλὰ σημειωτέον ὅτι δὲν εἶχεν ἔτι ἀναγνώσει καὶ τὸ κείμενον. Εὐνόητος δ' εἶνε ἡ ἔκπληξις αὐτοῦ ὅτε τῷ παρετήρησέ τις ὅτι ὁ συντάκτης του ἐπεξηγῶν τὰς εἰκόνας εἶχεν γράψει ὑβριστικώτατον ἄρθρον κατὰ τῆς ναπολεοντίου δυναστείας· Τί ποιητέον; Ἦτο πλέον ἀργὰ καὶ τὸ φύλλον ἐξετυποῦτο ἤδη, ὡς ἐπίμετρον δὲ τῆς ἀτυχίας εἶχον ἀποσταλῆ δοκίμια καὶ εἰς Χισελχοῦρστ πρὸς τὴν αὐτοκράτειραν. Ὁ κ. Ingram ἐντὸς ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας κατώρθωσε νὰ προφθάσῃ τὰ εἰς Χισελχοῦρστ κομιζόμενα φύλλα καὶ νὰ παραγγείλῃ τὴν διακοπὴν τῆς τυπώσεως, καταστραφέντων 140,000 φυλλαδίων τῆς πολυσελίδου ταύτης Εἰκονογραφημένης ἐφημερίδος. Τὸ μεσονύκτιον ὁ κ. Ingram συνέταξεν αὐτὸς τὸ κείμενον τῆς ἐφημερίδος του, τὴν 2 μετὰ τὸ μεσονύκτιον παρεδόθη ἡ ὕλη εἰς τοὺς στοιχειοθέτας οἵτινες εἰργάσθησαν μέχρι τῆς πρωΐας. Ἀνηγγέλθη δὲ διὰ τῶν ἐφημερίδων ὅτι ἕνεκα αἰφνιδίας βλάβης τοῦ μηχανικοῦ πιεστηρίου ἡ ἔκδοσις τῆς *Εἰκονογραφημένης τοῦ Λονδίνου ἐφημερίδος* θὰ ὑστερήσῃ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας.

*** Ὁ Μ. *Ἀνατολικός*, τὸ τεράστιον τὸ μέ-

Digitized by Google

γεθος ἀτμόπλουν, ἠγοράσθη ὑπό τινος ἑταιρίας, ὅπως μεταφέρῃ σφάγια ἐκ Τεξᾶς τῆς Ἀμερικῆς εἰς Λονδῖνον Ἀφοῦ ὑποστῇ διορθώσεις, ὑπὲρ ὧν θὰ δαπανηθῶσι περὶ τὰ 2 ¹[2 ἑκατομμύρια φρ. ὑπολογίζεται ὅτι θὰ χωρῇ 2,200 βόας καὶ 36 χιλιάδας πρόβατα.

Ἓν τῶν μεγίστων ἐπιχειρημάτων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἑκατονταετηρίδι, εἶνε ἡ δι' ὀχετοῦ ἕνωσις τῆς Ἀζοφικῆς Θαλάσσης μετὰ τῆς Κασπίας, δι'οὗ θὰ ἀνοιχθῇ θαλασσία ὁδός, ἄγουσα ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας. Ἡ ἀπαιτουμένη δαπάνη ὑπελογίσθη, ὑπὸ ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς διορισθείσης ὑπὸ τῆς ρωσσικῆς κυβερνήσεως, εἰς 50 ἑκατομ. ρουβλίων.

Τὸ ἀρχαιότατον σύνταγμα τοῦ αὐστριακοῦ ἱππικοῦ εἶνε τὸ ὄγδοον τῶν δραγόνων. Τὸ σύνταγμα τοῦτο ἕνεκεν τῆς γενναιότητος, ἣν ἐπεδείξατο ἐν ἔτει 1619, ἀπολαύει ἔκτοτε ἐξαιρετικῶν προνομίων.Ὁσάκις εὑρίσκεται ἐν Βιέννῃ δύναται νὰ διέρχηται διὰ τῆς αὐλῆς τῶν ἀνακτόρων παιανιζούσης τῆς μουσικῆς καὶ μὲ ἀναπεπταμένας τὰς σημαίας, εἶτα δὲ νὰ στρατοπεδεύῃ ἐπὶ τῆς πρὸ τῶν ἀνακτόρων πλατείας καὶ νὰ στρατολογῇ αὐτόθι ἐλευθέρως ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· ὁ δὲ ἀρχηγός του δικαιοῦται νὰ καταλύῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ νὰ παρίσταται ἀπρόσκλητος ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος.Ὁσάκις ςρατιώτης τις τοῦ προνομιούχου συντάγματος καταδικασθῇ εἰς θάνατον, ἡ ποινὴ δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, ἐὰν μὴ μετατεθῇ προηγουμένως εἰς ἕτερον σύνταγμα.

Ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ὁ γάλλος ἀρχιτέκτων Viollet-Le-Duc, οὗ τινος τὰ συγγράμματα πολλάκις ἐβραβεύθησαν παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας θεωροῦνται δὲ σήμερον κλασικὰ ἔργα.Ἐπίσης ἀπεβίωσε καὶ ὁ διάσημος ὑψίφωνος Roger, ὁ θαυμασθεὶς ἄλλοτε εἰς πάντα τὰ μεγάλα θέατρα τῆς Εὐρώπης. Ἐν Λονδίνῳ δὲ ἀπεβίωσεν ὁ κ. Λῶσον, εἷς τῶν ἰδιοκτητῶν τῆς ἐφημερίδος «Ἡμερησίου Τηλεγράφου» καταλιπὼν περιουσίαν ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν στερλινῶν. Ὁ Λῶσον ἐκέρδαινε κατ' ἔτος ὡς κύριος μέτοχος τῆς ἐφημερίδος ταύτης ὀγδοήκοντα χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν ! Ὁ «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος» ἐγένετο ἀπὸ μικροῦ μέγας ἐντὸς ὀλίγου χρόνου.

Ἐν τῇ ἐν Μονάχῳ διεθνεῖ καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει ἐξέχουσι ὡς πρὸς τὴν ζωγραφικὴν τὰ ἔργα τῶν Γάλλων, ἅτινα ὑπὸ πάντων ἐπαινοῦνται ὡς ἐμμείναντα εἰς τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀρχαίας σχολῆς. Ἡ νέα γερμανικὴ σχολὴ τοὐναντίον κατηγορεῖται ὡς καταβιβασθεῖσα εἰς ὑπερβολικὴν *πραγματικότητα* (realismus). Ἐν τῇ γλυπτικῇ ὑπέρτεροι ἀνεδείχθησαν οἱ τοῦ Κανόβα συμπατριῶται Ἰταλοί, ὧν τὰ ἔργα διακρίνει λεπτότης ἅμα ἐργασίας καὶ φυσικότης· προστιθεμένης δὲ τῆς ἀρετῆς τοῦ μαρμάρου τῆς Καράρας, καθίστανται τὰ ἔργα των ἀμίμητα. Ἐκ τῶν ἀπονεμηθέντων 18 χρυσῶν μεταλλίων, πέντε ἔλαβον γάλλοι καλλιτέχναι.

Ἡ οὑγγρικὴ κυβέρνησις ἠγόρασεν ἀντὶ 195,000 φράγκων ὡς ὀχέα τὸν περίφημον ἵππον τοῦ κόμητος Λαγρὰνζ «Βερνέϊλ», ὅστις ἐκέρδησε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη περὶ τὰς 250,000 φράγκων εἰς τὰ γαλλικὰ καὶ ἀγγλικὰ ἱπποδρόμια.

Ἤρξατο τέλος ἡ πρακτικὴ χρησιμοποίησις τοῦ τηλεφώνου. Ἑταιρία ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐφευρετοῦ Ἐδισσῶνος ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ εἰσαγάγῃ ἐν Παρισίοις τὴν διὰ τηλεφώνων συγκοινωνίαν. Ἀπὸ τοῦδε ἀντὶ μικροῦ μηνιαίου τέλους θὰ δύναταί τις νὰ συνδιαλέγηται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς πόλεως εἰς τὸ ἕτερον. Ἡ διεύθυνσις τοῦ «Φιγαρώ», ἥνωσεν ἤδη τὰ ἀνὰ τὴν πόλιν διάφορα γραφεῖα τῆς ἐφημερίδος διὰ τηλεφώνων· προσεχῶς δὲ θὰ ἑνωθῶσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὰ διάφορα ἀστυνομικὰ τμήματα.

Ὁ περίφημος δαμαστὴς θηρίων, ὁ μαῦρος Δελμόνικος, ἀφίχθη εἰς Φιλαδέλφειαν τῆς Ἀμερικῆς.Ἀλλά, καίτοι καθ'ἑκάστην ἐπάλαιε κατὰ τῶν θηρίων μετ' ἀπαραμίλλου δεξιότητος καὶ τόλμης, ὁ κίρκος ἔμενε σχεδὸν κενὸς καὶ ὁ δαμαστὴς περιῆλθε μετά τινας ἡμέρας εἰς δεινὰς οἰκονομικὰς δυσχερείας. Τότε ἐπενόησε τὸ ἑξῆς τέχνασμα. Μίαν πρωΐαν εἰς πάσας τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως ἐτοιχοκολλήθησαν μεγάλαι προκηρύξεις ἀγγέλλουσαι διὰ πομπωδῶν φράσεων ὅτι τὴν ἐπαύριον ὁ Δελμόνικος ἔμελλε νὰ κατασπαραχθῇ ὑπὸ τῶν θηρίων. Κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν 6,000 θεαταὶ συνέρρευσαν εἰς τὸν κίρκον καὶ ἡ εἴσπραξις ὑπερέβη τὰς 40,000 φράγκα. Εἰς τὸ μέσον ἐτέθη ὑπερμεγέθης σιδηροῦς κλωβός, ἐν ᾧ τὰ πειναλέα θηρία ἐβρυχῶντο φοβερῶς. Μετὰ μικρὸν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ κίρκου ἀντήχησε κραυγὴ φρίκης. Δύο ὑπηρέται, ἐμφανισθέντες, ἔρριψαν ἄνωθεν εἰς τὸν κλωβὸν τὸν Δελμόνικον καὶ εὐθὺς τὰ θηρία, λέοντες καὶ τίγρεις καὶ παρδάλεις, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοῦ καὶ μετὰ μικρὸν ἐκ τοῦ δαμαστοῦ δὲν ὑπελείπετο οὔτε ἴχνος. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἐν τῷ κίρκῳ ἐπεκράτει ἀπερίγραπτος σύγχυσις. Αἱ γυναῖκες ἔπιπτον λιπόθυμοι, τὰ παιδία ἔκλαιον, οἱ ἄνδρες ἔφευγον. Ἀλλ' ὁ Δελμόνικος, κεκρυμμένος ὄπισθεν στήλης, ἐγέλα καὶ ἔτριβε περιχαρὴς τὰς χεῖράς του ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τοῦ στρατηγήματός του. Ὁ μαῦρος ὁ ριφθεὶς εἰς τὸν κλωβὸν ἦτο ἀνδρείκελον πλῆρες ὠμοῦ κρέατος καὶ ἀλάντων. Ὅτε τὸ δημόσιον ἀνεκάλυψε τὴν ἀπάτην, παρωργίσθη καὶ ὀλίγου δεῖν ἔρριπτε πράγματι τὸν Δελμόνικον βορὰν εἰς τὰ θηρία. Ἀλλ' εὐτυχῶς παρενέβη ἡ ἀστυνομία καὶ ἡ αἱματηρὰ τραγῳδία ἔληξεν ἐν μέσῳ γενικοῦ γέλωτος.

Κατ' αὐτὰς ἀπεβίωσεν ἐν Λονδίνῳ ὑπερογδοηκοντούτης ὁ περίφημος βιβλιοπώλης Λόγκμαν, ἐκδοὺς σὺν τοῖς ἄλλοις τὰ ἔργα τοῦ Μα-

Digitized by Google

κώλεϋ. Περὶ αὐτοῦ γράφει ὁ διάσημος Ἄγγλος ἱστορικὸς ἐν τῷ ἡμερολογίῳ του· «Σήμερον μ' ἐπεσκέφθη ὁ Λόγκμαν καὶ μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι εἶναι ἀναγκαία νέα ἔκδοσις τῆς ἱστορίας μου. Τὸ πρᾶγμα ἔχει τι τὸ θαυμάσιον. Ἐν διαστήματι δέκα ἑβδομάδων ἐπωλήθησαν 26,000 ἀντίτυπα. Δὲν θ' ἀπορήσω ἐὰν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους τὸ ἐκ τοῦ βιβλίου μου καθαρὸν κέρδος ἀνέλθῃ εἰς 20,000 λίρας στερλίνας. Ὁ Λόγκμαν, μὴ ἠξεύρων τί νὰ κάμῃ τὰ ἀπαύστως εἰσρέοντα χρήματα, μοὶ ἐπρότεινε νὰ παραδώσῃ αὐτὰ ἀπὸ τοῦδε καὶ οὐχὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους, ὡς συνεφωνήθη ἐν τῷ συμβολαίῳ,εἰς τὸν τραπεζίτην μου· πράγματι δὲ κατέθεσεν εἰς τὸ τραπεζικὸν κατάστημα τοῦ Οὐΐλλιαμς εἰς πίστιν μου ἔνταλμα 20,000 λιρῶν. Τοιαύτη συναλλαγὴ εἶναι πρωτοφανὴς εἰς τὰ χρονικὰ τῶν βιβλιοπωλείων. Ὁ τραπεζίτης μου ἔμεινεν ἔκπληκτος καὶ ὅτε ἀπῆλθον εἰς τὸ Ἄστυ, ὅπως δώσω διαταγὰς περὶ διαθέσεως τῶν χρημάτων, μὲ συνεχάρη θερμότατα. Εἶχον μεγάλην ὄρεξιν ν' ἀπέλθω πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν οἰκονομικῶν καὶ νὰ συνυπογράψω εἰς τὸ προσεχὲς δάνειον». Ἡ ἐπιτυχία ἐξηκολούθησε. Τὸ φθινόπωρον ὁ Λόγκμαν ἐμέτρησεν εἰς τὸν Μακώλεϋ ἑτέρας 6,000 λίρας καὶ ἐν συνόλῳ μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπωλήθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1866 ὑπὲρ τὰ 150,000 ἀντίτυπα τῆς θαυμαστῆς ἱστορίας, ὁ δ' εὐτυχὴς αὐτῆς συντάκτης ἐκέρδησεν ἐν συνόλῳ ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον φράγκων.

⁂ Ἐν ταῖς σφαίραις τῶν Ἀσκληπιαδῶν τῆς Αὐστρίας, γράφει ἡ «Κλειώ», περιάδεται ἀπὸ τριῶν ἑβδομάδων φήμη τις, ὅτι δηλαδὴ εὑρέθη τὸ προσφορώτατον ἀλεξιτήριον φάρμακον τῆς φθίσεως. Ὁ ἐν Ἰνσβρύκῃ τῆς Τυρολίδος καθηγητὴς τῆς κλινικῆς Κ. Ροκιτάνσκης, ἐφεῦρεν ἀλεξιτήριον τῆς φθίσεως φάρμακον, ὅπερ μετὰ πλήρους ἐπιτυχίας ἐφήρμοσεν εἴς τινας τῶν παρ' αὐτῷ νοσηλευομένων.Τὸ θαυμάσιον ἰατρικὸν εἶνε τὸ λεγόμενον Natrium Benzoicum ἐν ἀναλύσει πέντε τοῖς ἑκατόν, εἰσπνεόμενον ὑπὸ τοῦ φθισιῶντος ἐπὶ ὥραν ὁλόκληρον δὶς τῆς ἡμέρας.Οἴκοθεν νοεῖται,ὅτι, ἅμα τῷ πρώτῳ ἀκούσματι, πολλοὶ παρῆλθον εἰς τὸ μέσον ὅπως ἐκφράσωσιν ἀμφιβολίας, ἢ ὅπως ἀντιποιήσωνται αὐτοὶ τῆς τιμῆς τῆς πρώτης εὑρέσεως. Ὁ ἐν Γρεισφάλδῃ ὑφηγητὴς Μὰξ Σχύλλερος διατείνεται, ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ποιεῖται διὰ τοῦ Natrium Benzoicum ἀνάριθμα πειράματα ἐπὶ ζώων, ἀνεκοίνωσε δὲ τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ διενεργηθεισῶν εἰσπνεύσεων διὰ στόματος καὶ διὰ τοῦ τύπου, ἐν δημοσίαις παραδόσεσι καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ «Ἀρχείῳ τῆς παθολογίας» τοῦ Κλέβερ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους. Οἱ δυσπιστοῦντες πάλιν ἐδημοσίευσαν ἐν τῇ βιενναίᾳ «Ἰατρικῇ Ἐφημερίδι» τάδε. «Ἐν ἅπασι τοῖς τμήμασι τοῦ καισαροβασιλικοῦ γενικοῦ νοσοκομείου μεγάλη παρατηρεῖται κίνησις ἐπὶ τῷ θαυματουργῷ κατὰ τῆς φθίσεως φαρμάκῳ τοῦ ἐν Ἰνσβρύκῃ καθηγητοῦ Κ. Ροκιτάνσκη. Νυκτὸς καὶ ἡμέρας διενεργοῦνται ἐν ἑκάστῃ αἰθούσῃ τῶν ἀσθενούντων εἰσπνεύσεις τοῦ Natrium Benzoicum, ἀλλ' ἕως τῆς ὥρας ταύτης κατα δυστυχίαν ἄνευ τινός, οὐδὲ σμικροῦ αἰσίου ἀποτελέσματος. Ἴσως δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὴ ἡ μέθοδος τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ φαρμάκου· ἴσως δὲ λανθάνει ἀλλοθί που τὸ αἴτιον τῆς ἀποτυχίας. Ἐν τούτοις περιμένομεν, ἄχρις οὗ φανερωθῶσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνταῦθα ἐνεργουμένων ἀκριβεστάτων παρατηρήσεων. Ὅ,τι εἶναι δυνατὸν ἐν Ἰνσβρύκῃ, πρέπει νὰ καταστῇ δυνατὸν καὶ ἐν Βιέννῃ,καθ'ὅσον ἀνεπιστρεπτεὶ παρῆλθον οἱ χρόνοι τῶν θαυμάτων,καὶ ἂν ταῦτα ἐξαγγέλλονται ἀπὸ χώρας ἀνέκαθεν διαπρεψάσης ἐπὶ καθολικῇ εὐσεβείᾳ».

⁂ Πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης παρετηρήθη ὅτι ἡ θνητότης παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις εἶνε πολλῷ μικροτέρα ἢ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς. Τούτου δὲ αἴτιον φαίνεται ἡ μείζων ἐγκράτεια καὶ οἱ πρώϊμοι γάμοι.

⁂ Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι αἱ χελῶναι εἶνε ζῷα μακροβιώτατα, ἀναφέρονται δέ τινες ζήσασαι δύο ὅλους αἰῶνας. Νέα περὶ τούτου ἀπόδειξις ἐβεβαιώθη τὸν παρελθόντα Ἰούλιον ἐν Φλωρίδι. Γεωργός τις συνέλαβεν ἐν τῷ ποταμῷ Ἁγίῳ Ἰωάννῃ χελώνην πελωρίαν ἡλικίας δύο ἑκατονταετηρίδων, ὡς ἐδείκνυεν ἡ ἐπὶ τοῦ ὀστράκου αὐτῆς ἐγκεχαραγμένη ἐπιγραφὴ «Συνελήφθη τῷ 1700 ὑπὸ Ἑρνάνδου Γομὲθ ἐν τῷ ποταμῷ Σεβαστιανῷ, μετεκομίσθη δὲ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν εἰς Ματανζᾶς καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸν Μέγαν Βεκίβαν». Μέγας δὲ Βεκίβας ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ὁ ποταμὸς Ἅγιος Ἰωάννης. Τὴν ἐποχὴν δ' ἐκείνην οἱ Ἱσπανοὶ κατεῖχον ἔτι τὴν Φλωρίδα, ἣν παρεχώρησαν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῷ 1821. Ὁ γεωργὸς δείξας πρῶτον εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους τὸ εὕρημά του ἐχάραξεν ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπιγραφὴν ἑτέραν φέρουσαν τὸ ἔτος 1879 καὶ ἀπέλυσεν εἰς τὸν ποταμὸν τὴν μαθουσάλειον χελώνην.

Εις Αναγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Καθ' ἑκάστην γίνεται καὶ ὅμως εἶνε ἀτοπώτατον καὶ βλαπτικώτατον νὰ ἀναγινώσκῃ τις ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ. Ἐπιφανὴς ὀφθαλμιατρὸς λέγει ὅτι ἡ ἀνάγνωσις ἐν τῇ τρεχούσῃ ἁμάξῃ ἐπιφέρει τὴν παραλυσίαν τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου καὶ τάχιστα ἄγει εἰς τὴν τύφλωσιν, ὡς συνέβη πολλάκις δυστυχῶς μέχρι τοῦδε. Ἀπέχετε λοιπὸν πάσης ἀναγνώσεως καὶ διασκεδάζετε εἴτε καθ' ἑαυτοὺς σκεπτόμενοι, εἴτε συνδιαλεγόμενοι μετὰ τῶν συνοδοιπόρων ὑμῶν ἐὰν σᾶς εἶνε γνώριμοι ἀλλὰ μὴ ἀνοίγετε ποτὲ μήτε βιβλίον μήτε ἐφημερίδα, ἐὰν ἐπιθυμῆτε νὰ ἔχητε ὀφθαλμοὺς ὑγιεῖς.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

Ἀριθ. 198 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 14 Ὀκτωβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ

ΔΑΣΜΟΤΕΛΩΝΕΙΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 625.

ΣΤ΄

Ὡς εἶχε προαναγγείλει ὁ Μαυρίκιος, ἦτο ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ εἰς μακρὸν τῷ ὄντι ταξείδιον, καθότι οὐδεὶς τῶν ἐπιχειρησάντων αὐτὸ ἐπανῆλθε ποτέ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μᾶλλον θαρραλεώτεροι ὠχριῶσι καὶ τρέμουσι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως. Διαθέσας τὰ πάντα, κατέλιπε διὰ παντὸς τὸν κόσμον τοῦτον ὅπως εἰσέλθῃ εἰς κόσμον βελτίονα, ὡς βεβαιοῦται καὶ ὡς δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν, ἐκ τῆς ἀγαθότητος τοῦ θεοῦ εἰκάζοντες. Εἶναι ἱστορία γνωστὴ καὶ κοινή, τόσοι δὲ ἀφηγήθησαν αὐτὴν εὐγλωττότεροι ἡμῶν, ὥστε ἀρκεῖ νὰ σκιαγραφήσωμεν τὰ κυριώτερα αὐτῆς.

Ἰδέτε τὸν νεανίαν ἐκεῖνον· εἶναι εἰκοσαετής. Εἰσέρχεται εἰς τὴν ζωήν, ἣν μόλις μέχρι τοῦδε εἶδε διὰ τῶν θελκτικῶν ὀνείρων τῆς ἐρημίας, ἐν ᾗ ἔζησεν. Τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν διῆλθεν ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ, εἰς τὸ βάθος τῶν κοιλάδων. Ἡ φύσις ἐκήλησεν αὐτὸν ἐν τῷ κόλπῳ της, ὁ δὲ θεὸς ἔθεσε περὶ αὐτὸν εὐγενῆ μόνον καὶ εὐσεβῆ παραδείγματα. Ἰδοὺ προχωρεῖ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς χαριέσσης συνοδίας τῆς συμπαρομαρτούσης συνήθως τῇ νεότητι. Ἡ χάρις ἀπαστράπτει ἐπὶ τοῦ μετώπου του, αἱ ἀπατηλαὶ ἐλπίδες θέλγουσι τὴν καρδίαν του. Ἐν τῷ ὀφθαλμῷ του διαλάμπει τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς του, ὡς ἄνθος γεννηθὲν ἐντὸς κρυσταλλίνων ὑδάτων. Πιστεύει ἀφελῶς καὶ ἄνευ τινὸς δυσκολίας εἰς πάντα τὰ εὐγενῆ πάθη, εἰς τὴν ἀγάπην τὴν οὐδ' ἐν τῷ τάφῳ τελευτῶσαν, εἰς τοὺς ὅρκους τοὺς ἀνταλλασσομένους ὑπὸ τὸ γαλήνιαῖον φῶς τῆς νυκτός. Μίαν ἔχει φιλοδοξίαν, τὸν ἔρωτα. Ἐνῷ δέ τις θαυμάζει ποία εὐώδης πνοὴ θ' ἀποκαλύψῃ ἐντελῶς τοὺς πολυτίμους ἐκείνους θησαυρούς, ποία δὲ Βεατρίκης ἢ ἁγνὴ χεὶρ θὰ δρέψῃ τὴν παρθενίαν ἐκείνην, αὕτη γίνεται θῦμα φαύλης τινὸς καὶ διεφθαρμένης καρδίας. Αἱ Βεατρίκαι οὐδέποτε ἔρχονται ἐγκαίρως, ὅταν δὲ ὁ ἄγγελος παρουσιασθῇ ἐπὶ τέλους, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο τι ἢ νὰ σταχυολογήσῃ ἐκεῖ, ἔνθα ὁ Σατανᾶς ἐθέρισε.

Τοιαύτην πεῖραν ἔλαβε τὸ πρῶτον ὁ Μαυρίκιος τοῦ κόσμου καὶ τοῦ βίου. Γυναῖκες τινὲς —εἶναι δὲ σπάνιαι— ἔλαβον παρὰ τοῦ πλάστου τὸ δῶρον τοῦ νὰ ἐξευγενίζωσι καὶ νὰ γονιμοποιῶσι πᾶν τὸ προσεγγίζον αὐταῖς· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ λύπη ἡ ἐξ αὐτῶν προερχομένη εἶναι ἁγία. Ἄλλαι ἀπεναντίας, πολυαριθμότεραι, ἔχουσι τὴν ὀλεθρίαν ἰδιότητα τῶν ὑδάτων ἐκείνων, τῶν ἀπολιθούντων ἐντὸς μικροῦ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐμβαπτόμενα ἀντικείμενα. Ἄθλιος καὶ τρισάθλιος ὁ νέος ὁ μετ' ἐμπιστοσύνης παραδοθεὶς εἰς τὸ γόητρον, ὅπερ πολλάκις ἀποπνέουσι τὰ ἀπατηλὰ ἐκεῖνα πλάσματα! Ὁ Μαυρίκιος ἀπώλεσεν οὕτω τὰ κάλλιστα αὐτοῦ προτερήματα, ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἴδιον τῶν ἀσθενῶν καὶ ὁρμητικῶν ψυχῶν νὰ κλίνωσι πάντοτε πρὸς τὰ ἄκρα, ἐξῆλθε τοῦ βορβόρου ἐκείνου, ὑβρίζων τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην. Ὑπάρχουσιν εὐγενεῖς ψυχαί, αἵτινες ἀναζωπυροῦνται καὶ ἁγνίζονται ἐν τῷ αἵματι τῶν ἰδίων τραυμάτων, ἄλλαι ὅμως ἐρεθίζονται καὶ διαφθείρονται ἐντελῶς. Ὁ Μαυρίκιος ἠσπάσθη τὴν λοίδορον ἐκείνην φιλοσοφίαν, τὴν σκώπτουσαν τὰ αἰσθήματα τὰ λεγόμενα ἐξημμένα καὶ θεωροῦσαν ὡς ὀνειροπολήματα πάντα τὰ μὴ περιλαμβανόμενα εἰς τὸν κύκλον τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων. Τὴν φιλοσοφίαν ταύτην τῶν προθαλάμων, ἣν ἄλλοτε ἐπρέσβευον οἱ ἐν ταῖς κωμῳδίαις ὑπηρέται, ἀγχίνοι τινὲς τῆς ἐποχῆς μας ἠθέλησαν νὰ χαρακτηρίσωσιν ὡς τὸ δόγμα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς καλαισθησίας καὶ τῆς φιλοκαλίας. Αἱ ἐξαμβλωματικαὶ αὗται ψυχαὶ μίαν ἔχουσιν ἀσχολίαν, τὸ νὰ ταπεινῶσι πᾶν τὸ ὑψοῦν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, φρονοῦσαι ὅτι ὁ ἐνθουσιασμὸς

Digitized by Google

καὶ ἡ ποίησις, ὁ ἡρωϊσμὸς καὶ ὁ ἔρως, ἡ πατρὶς καὶ ἡ ἐλευθερία, εἶναι λέξεις πλασθεῖσαι πρὸς διασκέδασιν τῶν μικρονόων ἀνθρώπων. Ὁ Μαυρίκιος ἔγεινεν ἐντὸς ὀλίγου ὁ ἔνθερμος θιασώτης τῶν τοιούτων ἰδεῶν. Ἐπὶ τῆς ὀλισθηρᾶς αὐτῆς ὁδοῦ ταχέως προχωροῦμεν, ἀφοῦ ἅπαξ ἐκκινήσωμεν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν νομίζομεν ὅτι παίζομεν, ἀληθῶς δὲ παίζομεν ἐπί τινα χρόνον. Καίτοι πειρώμενοι ν' ἀποδείξωμεν τὸ ἐναντίον, πάντες ἔχομεν δυνάμει τὰ αἰσθήματα, ἅτινα περὶ ἐλαχίστου ποιούμεθα, πάντες γινώσκομεν ὅτι περίστασίς τις δύναται νὰ διεγείρῃ αὐτὰ ἐκ νέου καὶ ὅτι καλούμενα ἐπανέρχονται. Ἐπὶ τῆς πεποιθήσεως ταύτης ἐπαναπαυόμενοι δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ἡ ἠθικὴ δύναμις φθείρεται διὰ τῆς τοιαύτης περὶ τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν κομπορρημοσύνης καὶ ἐπιδείξεως, αἴφνης δὲ ἀνακαλύπτομεν ὅτι τὰ αἰσθήματα ταῦτα λοιδορούμενα καὶ ἐξυβριζόμενα ἀδιαλείπτως, ἀπεφάσισαν τέλος νὰ μᾶς ἐγκαταλείψωσι λαθραίως. Οὕτω δὲ ἐνῷ κατ' ἀρχὰς ἤμεθα καλλίτεροι ἢ ὅτι προσεπαθοῦμεν ν' ἀποδείξωμεν ἑαυτούς, γινόμεθα ἐπὶ τέλους οἷοι ἐπεθυμοῦμεν νὰ φανῶμεν.

Ὁ Μαυρίκιος ἐστρέφετο ἔτι ἐνίοτε πρὸς τὸ Βαλτραβέρ, ἀλλὰ δεσμοὶ παντοῖοι περιέβαλλον καὶ ἐδέσμευον αὐτόν, ὅταν δέ τις εἰσέλθῃ ἅπαξ εἰς τὰς ἀκάνθας τοῦ βίου, δυσκόλως ἐξέρχεται αὐτῶν. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ πατρός του τῷ ἐνεποίουν ὑπόκωφον ἐρεθισμόν, αἱ δὲ νουθεσίαι τῆς ἀγαθῆς μαρκησίας καίτοι τρυφεραὶ καὶ μητρικαί, τῷ ἐνέπνεον οἶκτον καὶ ἀγανάκτησιν, καθότι ἡ νεολαία συρμὸν εἶχε τότε νὰ τιμᾷ ὀλίγιστα τοὺς γέροντας. Ἡ παλινόρθωσις ἐτελεύτα, ἐπλησίαζε δὲ ἡ κοινωνικὴ ἐκείνη κρίσις, ἥτις ἐφαίνετο ὡς μέλλουσα νὰ μεταβάλῃ τὸν κόσμον ὅλον, οὐδεμία δ' ἐποχή, νομίζω, ἀπέδειξε μείζονα περιφρόνησιν παντὸς κανόνος, μείζονα ἔλλειψιν παντὸς σεβασμοῦ. Ἐν ἀγνοίᾳ ἑαυτοῦ ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἐμπλησθῆ τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐκείνου τῆς ἐποχῆς πνεύματος, πρὸς ὃ ὤθουν αὐτὸν φυσικῶς ἡ ζέσις τοῦ αἵματος καὶ τὸ βίαιον τοῦ χαρακτῆρος. Φεῦ! πόσον διάστημα ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ νέου τούτου καὶ ἐκείνου, ὃν ἐγνωρίσαμεν κεκοσμημένον διὰ τοσαύτης χάριτος καὶ παρέχοντα τοσαύτας ἐλπίδας, τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόφρονα καὶ ἀξιέραστον. Τοιαῦται εἶναι αἱ ποιητικαὶ φύσεις, εὔθραυστοι ὡς ἡ ὕαλος, ἥτις ἀκεραία μὲν εἶναι λεία, θραυσθεῖσα δὲ γίνεται κοπτερά.

Ἐν τούτοις ὁ Μαυρίκιος περιήρχετο τοὺς Παρισίους, κατέτρωγε τὴν περιουσίαν του καὶ ἐκαλλιέργει τὴν διάνοιάν του τοσοῦτον μόνον, ὅσον ἦτο ἀναγκαῖον, ὅπως μὴ νομίσῃ τις ὅτι ἔφθασε τὴν προτεραίαν ἐκ τοῦ Κόγγο. Ὅλως τοὐναντίον τῶν γενναίων ψυχῶν, αἵτινες καιρίως πληγωθεῖσαι, ἀποσύρονται εἰς τὴν ἐρημίαν ἵνα θεραπευθῶσιν ἐν σιωπῇ, ἢ ἵνα ἀποθάνωσι, παρεδόθη ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὸν στρόβιλον τῶν χυδαίων διασκεδάσεων, ἐν ᾧ ἐβύθισεν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον ἡ ἀργία καὶ ἡ ἀνία, ἡ τὰς θυέλλας τῶν παθῶν συνήθως παρακολουθοῦσα. Παράδοξον, τῇ ἀληθείᾳ, φάρμακον, τὸ πλύνειν διὰ βορβόρου τὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς! Ἀξιολύπητος ὁ νέος ὁ μὴ σεβόμενος τὴν ἑαυτοῦ θλῖψιν! ὑβρίζων αὐτὴν ἀποδεικνύει ὅτι δὲν εἶναι ἄξιος τῆς εὐδαιμονίας. Ὢν εὔμορφος καὶ γενναῖος καὶ ἄσωτος, ὁ Μαυρίκιος ἔγεινεν ἐντὸς μικροῦ γνωστὸς ἐν τῷ ἀμφιβόλῳ ἐκείνῳ κόσμῳ, ἐν ᾧ κατέφυγον τὰ ἤθη τῆς Ἀντιβασιλείας[1], ἄνευ τῆς χαρακτηριζούσης τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὐγενείας τῶν τρόπων καὶ ἀστειοσύνης. Ἔγεινε λόγος περὶ τῶν μονομαχιῶν καὶ τῶν ἵππων αὐτοῦ, περὶ τῶν χρεῶν του καὶ τῶν ἐρωτικῶν του ἄθλων. Ἀπὸ πτώσεως εἰς πτῶσιν, ἀπήντησε τέλος κατὰ πρόσωπον τὴν ἀκολασίαν, ἠτένισε δὲ τὸ τέρας χωρὶς νὰ ὠχριάσῃ καὶ ἔρριψεν αὐτῷ τὸ ἐπίλοιπον τῆς νεότητός του.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν τοιούτων παρεκτροπῶν, εὗρεν αὐτὸν ἡ τελευταία τοῦ πατρός του ἐπιστολή, ἐπιστολὴ ὡραία καὶ συγκινητική, οὔτε ὀργὴν περιέχουσα ματαίαν οὔτε παιδαριώδη ῥητορικήν.

Ὁ Μαυρίκιος ἀναγινώσκων αὐτὴν ᾐσθάνθη διεγειρόμενα τὰ μᾶλλον εὐγενέστερα αὐτοῦ αἰσθήματα· ἀκούων τὴν σεβαστὴν ἐκείνην καὶ πεφιλημένην φωνήν, ἔχυσε δάκρυα θερμά, κραυγὴ δὲ ἀγάπης ἐξῆλθε τῆς πρὸ πολλοῦ σιωπώσης καὶ κεκλεισμένης καρδίας του. Ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, ἀνεχώρει, διερρήγνυε τοὺς ὀλεθρίους δεσμούς, ὅτε αἴφνης ἔμαθεν ὅτι ὁ πατήρ του ἀπέθανε. Νέοι ὄντες καὶ μακράν, λησμονοῦμεν πολλάκις ὅτι αἱ ἡμέραι τοῦ ἡμετέρου πατρὸς εἶναι μεμετρημέναι, ἀναβάλλομεν δ' ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον μῆνα τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης ἡμῶν, σχεδὸν δὲ πάντοτε ἐπὶ τάφου προσφέρομεν τὰ δάκρυα ἡμῶν καὶ τὴν ὑστερόβουλον εὐσέβειαν.

Ὁ Μαυρίκιος ἔμεινεν ἐμβρόντητος, ἔπαθε δὲ πυρετὸν καὶ παραληρίαν. Ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ νὰ παρηγορήσωσιν αὐτὸν οἱ φίλοι του, ἢ κάλλιον εἰπεῖν οἱ συνένοχοί του, ἔσπευσαν νὰ τὸν περιστοιχίσωσιν, ὥστε ἡ συμβᾶσα αὐτῷ συμφορὰ ἀντὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ἀνοσίων δεσμῶν, συνέσφιγξεν ἀπεναντίας αὐτοὺς ἔτι μᾶλλον. Ἄλλως τε καὶ τί ἤθελε πράξει ἐν Βαλτραβέρ; Ἀφοῦ λοιπὸν κατέβαλε ματαίαν προσπάθειαν, ὅπως γείνῃ κύριος τῶν παρασυρόντων αὐτὸν βορβορωδῶν ὑδάτων, προυτίμησε ν' ἀφεθῇ εἰς αὐτά, καθότι δύσκολον εἶναι νὰ ἀνέλθῃ τις

1. Ἀντιβασιλεία, Régence, λέγεται κυρίως ἐν τῇ γαλλικῇ ἱστορίᾳ, ἡ μεταξὺ τοῦ θανάτου Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. καὶ τῆς ἐνηλικιότητος Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ'. (1715-1723), ἀντιβασιλεύοντος Φιλίππου τοῦ δουκὸς τοῦ Ὀρλεάνς.

Digitized by Google

τὸ ῥεῦμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τόσον εὐκόλως κατέρχεται, τὸ δὲ βάραθρον εἰς τὸ ὁποῖον ἄγει, ἔχει παράδοξόν τινα γοητείαν, ἄγνωστον εἰς τοὺς ἐπὶ διαυγῶν μόνον καὶ ἡσύχων ὑδάτων ἀείποτε πλεύσαντας.

Ἐν τούτοις, ἡ πραγματικότης ὁσημέραι ἀπειλητικωτέρα γινομένη, ἐβασάνιζεν αὐτόν, αἱ δὲ δυσχέρειαι ἐπολλαπλασιάζοντο περὶ αὐτόν, καθότι ἡ σύγχυσις τῶν αἰσθημάτων, ἀνυπερθέτως φέρει εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν πραγμάτων ὅλων. Ὅπως καταπραΰνῃ τὴν ὕδραν τῶν χρεῶν καὶ πληρώσῃ τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ χαῖνον βάραθρον, ὁ Μαυρίκιος ἠναγκάσθη νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν διὰ δημοπρασίας πώλησιν τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἶχε γεννηθῆ, καὶ τοῦ κτήματος τῶν πατέρων του, ἐπὶ τέλους δὲ κατήντησεν ἀνεπαισθήτως νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οὓς βλέπομεν ἐν Παρισίοις οὐδεμίαν ἔχοντας ἰδιοκτησίαν καὶ οὐδὲν ἐπάγγελμα, ἀλλ' ὅμως παίζοντας μεγάλας εἰς τὰ χαρτοπαίγνια ποσότητας χρημάτων καὶ ζῶντας πολυτελῶς καὶ ἐπισκιάζοντας διὰ τοῦ ἀνεξηγήτου καὶ ἀναιδοῦς αὐτῶν πλούτου τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, οὓς περιφρονοῦσιν, οἵτινες ὅμως καὶ αὐτοὶ τοὺς περιφρονοῦσιν ἔτι μᾶλλον.

Ὅ,τι δήποτε πράξωμεν ὅπως ἀποφύγωμεν αὐτήν, ἔρχεται στιγμὴ καθ' ἣν ἡ εἱμαρμένη ὡς ἀδυσώπητος δανειστὴς κρούει τὴν θύραν μας, ἔχουσα ἀνὰ χεῖρας τὸν ἰσολογισμὸν αὐτῆς. Μάτην δ' ὅταν παρουσιάζεται, προσπαθοῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν τὴν πληρωμήν, ἑκόντες ἄκοντες ἀναγκαζόμεθα νὰ τακτοποιήσωμεν τὰς ληψοδοσίας ἡμῶν.

Ἐρρέθη ἐπανειλημμένως ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι παίγνιον τῆς Τύχης. Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν γνωρίζω λογικὴν μᾶλλον ἀδυσώπητον καὶ μᾶλλον ἰσχυρὰν τῆς λογικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὰ πάντα ἐν αὐτῷ εἶναι συνηρμολογημένα, εἰς τὸν εἰδότα δὲ νὰ διακρίνῃ τοὺς ὅρους τῆς λογικῆς ταύτης καὶ νὰ περιμένῃ μεθ' ὑπομονῆς τὸ τέλος, δὲν ὑπάρχει συλλογισμὸς ἀκριβέστερος. Οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὸν Μαυρίκιον, ὅ, τι ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ συμβῇ, καὶ συνέβη. Ἡ μοιραία ὥρα εὗρεν αὐτὸν ἐντὸς στενωποῦ, ἐξ ἧς διὰ τῆς αὐτοκτονίας μόνον ἢ τῆς ἀτιμίας ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ.

Ἦτο ψυχὴ διεφθαρμένη, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μοχθηρά, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς μεγίστης αὐτοῦ παραφορᾶς, ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τὰ παραδόξως πως ἀλλοιωθέντα ἴχνη εὐγενοῦς καταγωγῆς καὶ ἐμφύτου μεγαλοψυχίας. Μεταξὺ ἀνθρώπων, παρ' οἷς ἡ ἔνδεια τῆς ἀνατροφῆς γαυριᾷ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πολυτελείας τῶν ἐπίπλων, ἐν τῇ τύρβῃ ἐκείνῃ τῶν νεοπλούτων, ἐν ᾗ δύναταί τις νὰ ἴδῃ ὡς ἐν ταῖς *Κομψευομέναις* τοῦ Μολιέρου, ἀμαξηλάτας ὑποκρινομένους τοὺς μαρκησίους, ὁ Μαυρίκιος διετήρησε τρόπους ἱπποτικοὺς καὶ κοσμίους, πνεῦμα τολμηρὸν καὶ ὑπερήφανον, λαμπρὰν δ' ἐπὶ στιγμὴν ἐξέπεμψε λάμψιν ἐν τῇ ζοφερᾷ νυκτὶ ἐν ᾗ εἶχεν ἀποπλανηθῆ. Μεταξὺ τῶν δύω διεξόδων τῶν παρουσιαζομένων αὐτῷ, ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐδίστασεν. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ αὐτοκτονία εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐπιτελεσθῆ, ὑπελείπετο δ' αὐτῷ μόνον νὰ ταφῇ, ἡ δὲ κατατήκουσα αὐτὸν ἀνία καὶ ἡ ἀηδία, ἣν πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς πάντα ᾐσθάνετο, ὤθουν αὐτόν, κατ' ἀνάγκην, πρὸς τὴν τοιαύτην χυδαίαν ἔκβασιν, ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν δὲν ἦτο σπάνιον νὰ βλέπῃ τις παιδία εἰκοσαετῆ ἀπολέσαντα πᾶσαν ἐν τῷ βίῳ ἐλπίδα.

Ἀφοῦ ἅπαξ ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, μὴ συγκατατιθέμενος, ἐν ᾗ διετήρει, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ταπεινώσει του, ὑπερηφανείᾳ, νὰ ἀφήσῃ τὴν ζωὴν ὡς ὀφειλέτης ἀναξιόχρεως φεύγων ἐνώπιον τῶν κλητήρων, ἐπώλησε τὸ ἀγροκήπιον, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχεν ἀφήσει ἀνέπαφον χάριν τῆς Μαγδαληνῆς. Καίτοι δὲ διατηρήσας ἀμυδρὰν τὴν μνήμην τῆς ἐξαδέλφης του, εἶχε προΐδει οὐχ ἧττον τὴν πιθανὴν αὐτῆς πενίαν.

Ἅμα μαθὼν ὅμως ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε λάβει ὡς νόμιμον αὐτῆς κτῆμα τὸ Βαλτραβέρ, ἐξεποίησεν, ὅπως καλύψῃ νέα χρέη, τὸ μόνον λείψανον τῆς πατρικῆς κληρονομίας. Ἔπειτα δὲ αἰσθανόμενος τὴν ἀόριστον ἐκείνην τῶν συγκινήσεων ἀνάγκην, τὴν οὐδέποτε ἐν ἡμῖν σβεννυμένην, ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ πρὶν ἢ ἀποθάνῃ τὴν χώραν, ἐν ᾗ εἶχε γεννηθῆ.

Ἡ εἰς τὸν γενέθλιον τόπον ἐπίσκεψίς του αὕτη, δι' ἧς ἤλπιζε νὰ ἀναζωπυρήσῃ τὴν νεότητά του, κατέδειξεν αὐτῷ ἐναργῶς τὴν γυμνότητα καὶ τὴν ἀθλιότητα τοῦ βίου του. Μόλις ἀνεγνώρισε τὰς ἀτραπούς, τὰς ὁποίας εἶχε τοσάκις διατρέξει μεταξὺ τῆς μαρκησίας καὶ τοῦ ἱππότου, εἶδε δὲ ἄνευ συγκινήσεως τὴν λαμπρὰν ἐκείνην φύσιν, ἣν τόσον ἠγάπησε καθ' ἣν ἐποχὴν ἦτο ὡραῖος καὶ νέος ὡς αὐτή. Ὅτε ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἶχεν ἀποθάνει ὁ πατήρ του, οὐδὲ ἓν δάκρυ ἔπεσεν ἀπὸ τῶν ξηρῶν βλεφάρων του. Δικαία τῶν μεμολυσμένων ψυχῶν τιμωρία, αἵτινες ἀφοῦ ἐξύβρισαν πᾶν ὅ,τι ἐπὶ τῆς γῆς ἱερὸν καὶ ὅσιον, τολμῶσι νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὰ νάματα τῶν ἁγνῶν συγκινήσεων. Χάλικας μόνον ἐν αὐτοῖς εὑρίσκουσι.

Δεινῶς ἠθέλομεν ἀπατηθῆ πιστεύοντες ὅτι ὁ νέος οὗτος ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνακαινισθῇ πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς. Λειτουργὸς ὢν τῆς ἡδυπαθοῦς καλλονῆς, πῶς ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν παρθενικὴν ἐκείνην καλλονήν; Οὐ μόνον βλέπων αὐτὴν δὲν κατεγοητεύθη ὑπὸ τῶν χαρίτων αὐτῆς, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀφοῦ τὴν παρετήρησε μετὰ περιεργίας, ὡς ἠδύνατο νὰ παρατηρήσῃ ἀνδριάντα τινὰ ἢ εἰκονογραφίαν, ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ ἐξαδέλφη του οὐδένα εἶχε χαρακτῆρα, ᾐσθάνθη δὲ μόνον παρ' αὐτῇ τὸ αἴσθημα ἐκεῖνο τῆς στενο-

Digitized by Google

χωρίας καὶ τῆς συστολῆς, ὅπερ αἰσθάνονται συνήθως οἱ ἐκδεδιητημένοι, ἀπαντῶντες κατὰ τύχην γυναῖκα ἁγνήν. Ἀπῆλθε δὲ ὡς εἶχεν ἔλθει οὐδὲν οὐδενὶ εἰπών.

Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Παρισίους,ἔσπευσε νὰ διαρρυθμίσῃ τὰς ὑποθέσεις του. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἤδη, εἶχεν ἀποπέμψει τοὺς ὑπηρέτας του καὶ πωλήσει τὰς ἁμάξας του.Διὰ τοῦ τιμήματος τοῦ ἀγροκηπίου ἀπέτισε τὰ τελευταῖα αὐτοῦ χρέη, ἔμενον δ' αὐτῷ χίλια περίπου φράγκα, τὰ ὁποῖα ἤρκουν ὅπως φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας του. Ἐλεύθερος πάσης φροντίδος, ἀπεφάσισε νὰ διέλθῃ ἐν τῇ ἐρημίᾳ τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς του ἡμέρας· καὶ εἶχε μὲν κακῶς ζήσει, ἀλλ' ἤθελε τοὐλάχιστον ν' ἀποθάνῃ καλῶς, δηλαδὴ μετ' ἀξιοπρεπείας, καθότι ὁ δυστυχὴς οὐδεμίαν ἔχων πίστιν, οὔτε περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐφρόντιζεν ἄλλως οὔτε περὶ τοῦ Θεοῦ, οὐδ' αὐτὴ δὲ ἡ εἰκὼν τῆς Μαγδαληνῆς ἐφώτισε τὴν πρόωρον τοῦ βίου του ἑσπέραν, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐμνήσθη τῆς γλυκείας αὐτῆς μορφῆς. Ἐν τῇ φιλαυτίᾳ του δὲν ἐνεθυμήθη ὅτι ἐπέκειτο δίκη,καθιστῶσα καὶ πάλιν προβληματικὴν τὴν περιουσίαν καὶ αὐτὴν τὴν τύχην τῆς ἐξαδέλφης του.

Ἡ ὥρα ἤγγιζεν,ἐὰν δ' εἰσέτι περιέμενε, τοῦτο δὲν προήρχετο ἐκ φόβου τινὸς ἢ δισταγμοῦ, ἀλλὰ μετὰ τοσούτους κόπους καὶ ματαίαν ἀνησυχίαν, ἀπήλαυεν ἀσμένως τῆς γαλήνης καὶ τῆς σιωπῆς, αἵτινες περιβάλλουσι τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν, ὅτε ἐκπληρώσασα τὴν ἐντολήν της καὶ ἑτοίμη οὖσα πρὸς ἀναχώρησιν, οὐδεμίαν ἔχει πλέον ἐν τῷ κόσμῳ ἀσχολίαν. Τὰ πάντα προοιώνιζον τὴν ἀμετάτρεπτον αὐτοῦ ἀπόφασιν. Εἶχε γράψει πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν τὸν τελευταῖον αὐτοῦ ἀσπασμόν. Τὰ πιστόλιά του ἦσαν πλήρη, πλειστάκις δ' εἶχε θέσει ἐπὶ τοῦ μετώπου του τὰ χάλκινα αὐτῶν χείλη, ὡσεὶ θέλων νὰ συνειθίσῃ τὸ ψυχρὸν τοῦ θανάτου φίλημα. Τέλος, κατέστρεψε πᾶν ἴχνος τοῦ παρελθόντος, ὅπως παραδώσῃ πτῶμα μόνον εἰς τὰ πολυπράγμονα τῶν πολλῶν σχόλια.

Ζ'

Ἐξελθὼν τὸ πρωῒ ὁ Μαυρίκιος, ἐπανῆλθε τὸ ἑσπέρας διατρέξας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὰ πέριξ τῶν Παρισίων δάση. Ἡ ζωὴ ἐφαίνετο αὐτῷ εἰς ἄκρον φορτική, βαθέως δ' ᾐσθάνετο τὸ μηδαμινὸν τῆς καρδίας του καὶ τὴν ἐξάντλησιν τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων. Ἐπιστρέφων οἴκαδε ἀνέῳξε κιβώτιον.ἐν ᾧ ἔκειντο συσσωρευμέναι φύρδην μίγδην αἱ ἐπιστολαί, ἃς ἐν εὐτυχεστέροις καιροῖς εἶχε λάβει. Ἐπιστολαὶ οἰκογενειακαὶ καὶ ἐρωτικαί,ἄνθη ἀπεξηραμένα, ταινίαι ἐφθαρμέναι, βόστρυχοι,ὁλόκληρον ἑνὶ λόγῳ τῆς νεότητός του τὸ ποίημα κατέκειτο ἐκεῖ. Ἀνοίγων τὸ κιβώτιον τοῦτο διὰ χειρὸς οὐχὶ ἄγαν εὐσεβοῦς οὐδὲ συγκεκινημένης, ἐταράχθη οὐχ ἧττον ὀσφραινόμενος τὴν εὐωδίαν ἐκείνην τῶν εὐδαιμόνων ἡμερῶν, τὴν ὡς ἐαρινὴν αὔραν ἐξ αὐτοῦ ἐξελθοῦσαν. Μεταξὺ τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἀνέγνωσε πρὶν ἢ καύσῃ αὐτάς, ἡ τύχη παρενέβαλεν ἐκείνην, ἣν εἶχε γράψει αὐτῷ ἄλλοτε ἡ ἐξαδέλφη του ἐν ἀγνοίᾳ τῆς μαρκησίας καὶ τοῦ ἱππότου, πρῶτον δὲ ἤδη ἀνέγνω αὐτὴν ὁλόκληρον μειδιῶν ἐπὶ τῇ ἐν αὐτῇ ἀφελεῖ χάριτι. Ἀφοῦ τὸ πῦρ τὰς ἀπετέφρωσεν ὅλας, ὁ Μαυρίκιος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κενοῦ κιβωτίου μικρογραφίαν, ἣν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐθεώρησε σύνοφρυς καὶ σκυθρωπός. Ἦτο ἡ εἰκὼν τῆς πρώτης, τῆς μόνης γυναικός, ἣν ἠγάπησεν. Ἡ μορφή της ἦτο εὐειδής, ἀλλ' εἶχε καλλονὴν ἀπαισίαν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν ἐξετάζοντα δ' αὐτὴν καλῶς ἐφαίνετο ὡσεὶ σφὶγξ μυστηριώδης, προτείνουσα ὡς αἴνιγμα εἰς τοὺς διαβάτας τὴν καρδίαν της, καὶ κατατρώγουσα τοὺς ἄφρονας τοὺς πειρωμένους νὰ λύσωσι τὸ αἴνιγμα τοῦτο. Μετά τινας στιγμὰς ὁ Μαυρίκιος ὑπὸ μίσους καὶ ὀργῆς κινούμενος ἔρριψε μακρὰν αὐτοῦ τὴν μικρογραφίαν, ἥτις ἐθραύσθη πεσοῦσα ἐπὶ τῆς πλακὸς τῆς καμίνου, ἔπειτα δ' ὡσεὶ ἐξαντληθεὶς ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης πράξεως, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καλύπτων τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν. Μίαν περίπου ὥραν ἔμεινεν οὕτως, ἐγείρων δ' αἴφνης τὴν κεφαλὴν εἶδεν ἱσταμένην ἐνώπιόν του τὴν Μαγδαληνὴν μελαγχολικῶς μειδιῶσαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ἀπάτη τῶν ἐξεγηγερμένων αὐτοῦ αἰσθήσεων, ἐπὶ στιγμὴν ἐπίστευσεν ὅτι ἔβλεπε τὸν ἄγγελον τοῦ θανάτου παριστάμενον αὐτῷ, ἀλλὰ ταχέως ἀπέκρουσε τὰς ποιητικὰς ταύτας εἰκόνας.

— Σὺ εἶσαι! σὺ Μαγδαληνή! τί θέλεις; τί ζητεῖς; Πῶς ἦλθες; Ὁπωσδήποτε δὲν εἶναι ἐδῶ ἡ θέσις σου.

— Ναὶ ἐγὼ εἶμαι, ἐξάδελφε, ἀπεκρίθη ἡ νεᾶνις οὐδόλως ἐκ τῶν ἀποτόμων λόγων του πτοηθεῖσα. Ἐγὼ εἶμαι ἢ μᾶλλον ἡμεῖς εἴμεθα, καθότι ἡ Ὄρσολα εἶναι μαζί μου, περιμένει ἔξω ἐν τῷ προθαλάμῳ. Δὲν ἠδυνήθην νὰ τὴν πείσω νὰ μ' ἀποχωρισθῇ,ἴσως δὲ θὰ εὐχαριστηθῇς βλέπων αὐτὴν ἐνίοτε.

— Τί ἰδέα σᾶς ἦλθε ν' ἀφήσετε τὴν οἰκίαν σας; ἠρώτησεν ὁ νεανίας. Πῶς ἤλθετε εἰς τὴν αἰσχρὰν ταύτην πόλιν; δὲν ἠξεύρετε ὅτι ἐδῶ ἀποθνήσκει τις ἐξ ἀηδίας καὶ λύπης καὶ ἀθυμίας.Παιδία μου, ἀπέλθετε ὅσον τάχιστα καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ Βαλτραβὲρ καὶ εἰς τὰ δάση σας.

— Εἶσαι εὔκολος,ἐξάδελφε,ἀπήντησεν ἡ Μαγδαληνή. Δὲν ἠξεύρεις ὅτι ἔχασα τὴν δίκην μου, ὅτι τὸ Βαλτραβὲρ δὲν μοὶ ἀνήκει πλέον, καὶ ὅτι εὑρίσκομαι εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν,εἰς ἣν εὑρισκόμην τὴν φθινοπωρινὴν ἐκείνην ἑσπέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ ἀπήντησας εἰς τὰ δάση ἐκεῖνα, ὅπου μὲ συμβουλεύεις νὰ ἐπιστρέψω;

— Τὸ Βαλτραβὲρ δὲν σοὶ ἀνήκει! ἔχασες

Digitized by Google

τὴν δίκην! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος ἔντρομος.

— Ναὶ ἐξάδελφε, ἀλλ'ἐγὼ δὲν λυποῦμαι τὰ πλούτη μου, λυποῦμαι μόνον ὅτι δὲν ἐσεβάσθησαν τὴν θέλησιν τῆς ἀγαπητῆς μαρκησίας μας. Σ' ὁμολογῶ προσέτι ὅτι ἤλπιζα νὰ λάβῃς ποτὲ ἐκ νέου κατοχὴν τοῦ κτήματος τούτου ἢ σὺ ἢ τὰ τέκνα σου.

— Τὰ τέκνα μου οὐδενὸς θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην, περὶ ἐμοῦ δὲ δὲν πρόκειται, εἶπε συντόμως ὁ Μαυρίκιος. Διατί νὰ μὴ δεχθῇς τὸ ἀγροκήπιον ὅτε σοὶ τὸ προσέφερα; διατί μὲ ἄφησας νὰ τὸ πωλήσω; διατί δὲν μὲ εἶπες τότε ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃς ἄνευ πόρου ζωῆς; Τί θὰ γείνῃς τώρα;

— Μὴ μὲ ἐπιπλήττῃς,ἐξάδελφε. Βλέπεις ὅτι δὲν ἀμφιβάλλω περὶ σοῦ, ἀφοῦ πρὸς σὲ ἀποτείνομαι. Σὲ διαβεβαιῶ ὅτι οὐδὲ στιγμὴν ἐδίστασα. Εἶπον κατ' ἐμαυτήν. Ὁ ἐξάδελφός μου εἶναι τὸ μόνον στήριγμα, τὸ ὁποῖον δύναμαι τοῦ λοιποῦ νὰ ἐπικαλεσθῶ. Ἠξεύρει ὅτι ἠγάπησα τρυφερώτατα τὸν γέροντα πατέρα του καὶ ὅτι εἶμαι καλὴ νέα, ἀξία τῆς μερίμνης του. Τὸν γνωρίζω, εἶναι γενναῖος. Θὰ τεθῶ ὑπὸ τὴν προστασίαν του, εἶμαι δὲ βεβαία ὅτι δὲν θὰ μ' ἀποκρούσῃ. Ἡτοίμασα λοιπὸν τὸ μικρόν μου δέμα ὡς ὅτε ἀνεχώρησα ἐκ Μονάχου, καὶ ἀφοῦ ἀπεχαιρέτισα τὸν φιλόξενον οἶκον, ἐν ᾧ ἐπὶ τοσοῦτον ἔζησα, ἐκίνησα καὶ ἦλθα. Μαυρίκιε, δὲν ἔκαμα καλά; Νομίζεις ὅτι ἔπρεπεν ἄλλως νὰ πράξω;

Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἀπήντησε. Καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου προσέβλεπε τὴν Μαγδαληνὴν ὡς ἄνθρωπος μὴ εἰδὼς ἐὰν κοιμᾶται ἢ ἐὰν γρηγορεῖ, εὐκόλως δ' ἠδύνατό τις νὰ μαντεύσῃ ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου του, τί ἐν τῇ ψυχῇ του συνέβαινε. Ἡ Μαγδαληνὴ προσεποιήθη ὅτι δὲν εἶδε τίποτε, ἀλλ' ὅμως προσέθηκε μετ' ἀξιοπρεπείας.

— Πρὸ πάντων,ἐξάδελφε, μὴ νομίσῃς ὅτι θὰ σοὶ γείνω βάρος,δὲν ἀξιῶ νὰ μεταβάλῃς κατ'οὐδὲν τὰς ἕξεις σου καὶ νὰ θυσιάσῃς τὴν ἐλευθερίαν σου. Αἱ ἰδικαί μου ἕξεις εἶναι ἁπλαῖ, ἀρκοῦμαι εἰς ὀλίγα, ἡ δὲ πενία μου δὲν θὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν πλοῦτόν σου. Θὰ σὲ παρακαλέσω μόνον ν' ἀναβάλῃς ἐπί τινα χρόνον τὸ μελετώμενον ταξείδιόν σου. Βεβαίως δὲν θὰ μ' ἀφήσῃς μόνην, ἄνευ προστασίας ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖς αἰσχράν. Θὰ μείνῃς, δὲν θ' ἀναχωρήσῃς. Ὁ εὐγενὴς πατήρ σου, ἡ ἀγαθὴ μαρκησία σὲ παρακαλοῦσι δι'ἐμοῦ, σὲ παρακαλεῖ δὲ καὶ ἡ μήτηρ μου,ἥτις ἀποθνήσκουσα μ' ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς της. Ἐνθυμοῦ τὴν ἐπιστολήν, ἣν μόνην κληρονομίαν μὲ ἄφησεν.Ἐὰν τὴν ἐλησμόνησας, Μαυρίκιε, ἰδοὺ ἀνάγνωθι αὐτήν.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Μαυρίκιος οὐδέποτε εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκέψεων, αἱ ὁποῖαι τὸν ἐτάραττον ἤδη, δὲν εἶναι ἀπορίας ἄξιον ὅτι ὁ νεανίας δὲν ἐφρόντισε νὰ ἐξελέγξῃ τοὺς τίτλους, τοὺς βεβαιοῦντας τὴν ταυτότητα τῆς Μαγδαληνῆς,οὐδὲ νὰ ἴδῃ πῶς ἡ ἐν Μονάχῳ θεία του ἔγραφε τὴν γαλλικήν. Ὁ πατήρ του τῷ εἶχεν εἰπεῖ· Ἰδοὺ ἡ ἐξαδέλφη σου· αὐτὸς δ' εἶχεν ἀσπασθῆ τὴν ξένην χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἄλλο τι. Ἐξ ἀμηχανίας μᾶλλον ἢ περιεργίας, ἔλαβε μηχανικῶς τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Μαγδαληνῆς,διῆλθε δὲ αὐτὴν μετ' ἀδιαφορίας.

Ὁπωσδήποτε ὅμως ἡ καρδία αὐτοῦ δὲν ἦτο ἐντελῶς πεπωρωμένη,ἀλλ'ἐκέκτητο εἰσέτι εὐαισθησίαν τινά, ἣν ἠδύνατο νὰ κινήσῃ μεγάλη τις συγκίνησις. Ὁ Μαυρίκιος εἶχε διατηρήσει πρὸ πάντων, καίτοι οὐχὶ ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἀκμῇ, τὴν πολυτιμοτάτην ἅμα δὲ καὶ ὀλεθριωτάτην τῶν διανοητικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἥτις διεγειρομένη ἐν ἡμῖν πρώτη, ἀποθνήσκει τελευταία, τὴν εὐεργετικὴν ἅμα δὲ καὶ φθοροποιάν, τὴν δηλητηριώδη καὶ θεραπευτικήν, τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν τὴν ὡς ᾅδου βάσανος ἢ ὡς οὐρανία γοητεία εἰς τὰς θλίψεις ἡμῶν ἢ τὴν χαρὰν προστιθεμένην, ἑνὶ λόγῳ τὴν φαντασίαν.

Ἀναγινώσκων τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην,ἧς τοὺς ἡμισβέστους χαρακτῆρας εἶχεν ἴδει τὸ πρῶτον ὁ πατήρ του, ἐνεθυμήθη κατ' ὀλίγον ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς φθινοπωρινῆς ἑσπέρας, καθ'ἣν ἐνεφανίσθη αὐτῷ ἡ Μαγδαληνή. Εἶδε τὸ σκιερὸν δάσος, τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τὰς κιγκλίδας τοῦ κήπου,ἐπὶ τοῦ ἐξώστου δέ, οὗ ἡ μικρὰ Γερμανὶς ἀνέβαινε τὰς βαθμίδας, τὸν ἱππότην καὶ τὴν μαρκησίαν ἐγειρομένους, ὅπως τὴν ὑποδεχθῶσιν. Αἱ ἀναμνήσεις αὗται τὸν συνεκίνησαν, ῥυάκιον δὲ καθαροῦ ὕδατος ἀνέβλυσε τῶν ξηρῶν τοῦ βράχου πλευρῶν. Ὅτε δ' ἔφθασεν εἰς τὰς τελευταίας γραμμὰς τὰς εἰς αὐτὸν ἀπευθυνομένας, ὅτε ἀνέγνωσε τὰς λέξεις ταύτας· «Καὶ σύ, ὃν δὲν γνωρίζω, ἀλλὰ πρὸς ὃν αἰσθάνομαι μητρικὴν στοργήν, υἱὲ τῆς ἀδελφῆς μου, ἐὰν ἔχῃς τὴν ψυχὴν τῆς μητρός σου, θὰ φανῇς ἀγαθὸς καὶ ἀδελφικὸς πρὸς τὴν ἀγαπητήν μου Μαγδαληνήν....», ὁ βράχος ἐῤῥάγη, ἡ δ' ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον αἰχμάλωτος πηγὴ ἐῤῥευσεν ἄφθονος καὶ ὁρμητική. Ἐνῷ ὁ Μαυρίκιος προσεπάθει νὰ καταστείλῃ τὰ δάκρυά του, κρύπτων τὸ πρόσωπόν του εἰς τὰ προσκεφάλαια τοῦ ἀνακλίντρου, ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἐθεώρει σοβαρὰ καὶ τεθλιμμένη, ὡς μήτηρ ἱσταμένη παρὰ τῇ κοιτίδι τοῦ νοσοῦντος τέκνου της.

— Μαυρίκιε, φίλε μου, ἀδελφέ μου, τί ἔχεις; ἠρώτησε διὰ φωνῆς γλυκείας.

Τὴν ἐκάθισε πλησίον του, τὴν ἔλαβε τῆς χειρός, ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τῆς συγκινήσεως διηγήθη ὅ,τι ἐκ τοῦ βίου του ἠδύνατο νὰ διηγηθῇ χωρὶς νὰ ἐκφοβίσῃ τὴν ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτοῦ κρεμαμένην παρθενικὴν ψυχήν. Εἶπε τὴν ἀπώλειαν

Digitized by Google

τῶν ἐλπίδων του, τὰς παρεκτροπάς, εἰς ἃς ὤθησεν αὐτὸν ἡ θλῖψις καὶ ἡ ἀνία, τὰς παραφοράς, τὴν καταστροφὴν τῆς περιουσίας του, τὴν ἀηδίαν, ἣν πρὸς τὸν βίον ᾐσθάνετο, τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ν' αὐτοκτονήσῃ. Εἶπε τὰ πάντα, εὐκόλως δὲ δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ὁποία τις ὑπῆρξεν ἡ διήγησις ἐκείνη. Ὁ Μαυρίκιος παρέστησεν ἑαυτὸν μετὰ κρυφίας τινὸς αὐταρεσκείας, ὡς ἥρωα τῆς ἀπογοητεύσεως, ὡς ποιητικὸν θῦμα τῆς πραγματικότητος τοῦ βίου. Τοσοῦτος εἶναι ὁ περὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν τῦφος! Ὑπῆρχον τότε ἐν τῇ κοινωνίᾳ θεωρίαι τινὲς παριστῶσαι τὴν ἀκολασίαν ὡς τὴν μόνην διέξοδον τῶν γενναίων ψυχῶν. Ὁ Μαυρίκιος ὑπέδειξε τοιοῦτόν τι, ᾐτιάσατο δὲ τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ μεμφόμενος τὴν κοινωνίαν ὅλην, ἑαυτοῦ μόνον ἐφείσθη.

Ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἤκουε μετὰ λύπης ἅμα δὲ καὶ οἴκτου, ὅτε δ' ἔπαυσε λέγων, ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ σιωπηλὴ καὶ σκεπτική.

— Εἶναι παράδοξος ἱστορία, εἶπεν αἴφνης, ἀνυψοῦσα φαιδρῶς τοὺς ὡραίους αὐτῆς ὀφθαλμούς· δυστυχῶς ἀναγκάζομαι νὰ σοὶ ὁμολογήσω ὅτι τίποτε σχεδὸν δὲν ἐνόησα. Ὑπερβαίνει τὴν διάνοιαν πτωχῆς κόρης, ἐρχομένης ἐκ τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἔζησεν ἁπλῶς ἐν τῷ μέσῳ ἀνθρώπων τιμίων καὶ ὀλιγαρκῶν. Δὲν ἐσυνείθισα ἐκεῖ εἰς τὰ τοιαῦτα ἔκτακτα αἰσθήματα καὶ ἐφρόνουν μέχρι τοῦδε, ὅτι ἡ ζωὴ καίτοι ἔχουσα πολλὰς περιπετείας, εἶναι λαμπρὸν τοῦ θεοῦ δῶρον. Ἐξ ὅσων εἶπες, τὸ μόνον σαφὲς εἶναι, ὅτι κατεσπατάλησας τὴν περιουσίαν σου καὶ ὅτι ἐγὼ μὲν δὲν ἔχω τίποτε, σὺ δ' ἔχεις ἄλλα τόσα. Δὲν εἶναι λόγος ἀπελπισίας. Ἀλλὰ εἰπέ μοι καὶ σὺ τώρα τί θὰ γείνῃς; τί θὰ κάμῃς; θ' αὐτοκτονήσῃς; Δὲν εἶναι πλέον δυνατόν. Δὲν ἦλθον νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν περιουσίαν σου μόνον, ἀλλὰ πρὸ πάντων τὴν ἀγάπην σου. Καίτοι πτωχός, εἶσαι οὐχ ἧττον ὁ φυσικὸς καὶ νόμιμος προστάτης μου. Κρῖνε καὶ σύ. Αἱ μητέρες μας ἦσαν ἀδελφαί, ἀμφότεραι μᾶς βλέπουσι καὶ μᾶς ἀκούουσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ὅτε ἔκρουσα τὴν θύραν σας, ὁ πατήρ σου μὲ ἔσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἔγεινα ἡ ἀγαπητὴ αὐτοῦ θυγάτηρ. Ἐγὼ σὲ ἀντικατέστησα παρ' αὐτῷ, ἐγὼ ὑπῆρξα τὸ τελευταῖον τοῦ γήρατός του μειδίαμα, ἐγὼ παρέστην εἰς τὸν θάνατόν του, ἐγὼ ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀλλ' ὅμως ἀπορφανισθεῖσα καὶ δεύτερον, ἰδοὺ εὑρίσκομαι μόνη ἄνευ πόρων ζωῆς, ἄνευ προστασίας, πλὴν τῆς σῆς, ἐντὸς κόσμου πλήρους ἀγνώστων ὑφάλων. Μαυρίκιε, ἀποκρίνου, φρονεῖς ὅτι ἡ ζωή σου σοὶ ἀνήκει;

Ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καθηκόντων τούτων τῶν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐνσκηπτόντων, ὁ Μαυρίκιος ἔφριξεν ἀναγκαζόμενος νὰ ζήσῃ, ὅπως ἤθελε φρίξει ἄλλοτε ἀναγκαζόμενος ν' ἀποθάνῃ, ἐθεώρησε δ' ἑαυτὸν ὡς δεσμώτην, ὅστις καθ' ἣν στιγμὴν βλέπει λυομένας τὰς ἁλύσεις του, αἰσθάνεται ὅτι ἔτι μᾶλλον στερεοῦνται. Ἀπήντησε δ' ἐκδηλῶν μεγίστην ἀπελπισίαν. Τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῆς ἐξαδέλφης του, ὁ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μηδὲν δυνάμενος; Πῶς ἠδύνατο νὰ τὴν βοηθήσῃ ὁ ὑπὸ τὸ ἄχθος τῆς εἱμαρμένης καμπτόμενος;

— Φύγε, ἀναχώρησον, ἄφες με! ἀνέκραξεν ἔξω ἑαυτοῦ. Σεβάσθητι τὴν δυστυχίαν μου! μὴ μὲ ὑβρίζῃς ἐν τῇ ἀπογνώσει μου. Ἐκ τῆς ἀκτῆς, ἐφ' ἧς ἵστασαι, μὴ κάλει εἰς βοήθειαν τὸν πνιγόμενον, μὴ θέλε στήριγμα τὸν ὑπὸ τῆς θυέλλης σαλευόμενον κάλαμον!

— Φίλε, ἀπήντησεν ἡ Μαγδαληνή, στηριχθῶμεν ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ θέλομεν ἀντιστῆ εἰς τοὺς ἐναντίους ἀνέμους, τείνωμεν πρὸς ἀλλήλους χεῖρα βοηθείας καὶ θέλομεν σωθῆ τῶν ἀπειλούντων ἡμᾶς ὑδάτων, θέλομεν δὲ φθάσει ὁμοῦ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἐφ' ἧς οὐδ' ἐγὼ εὑρίσκομαι, ὡς λέγεις. Ἔχε θάῤῥος, Μαυρίκιε! Ἀντὶ νὰ κλαίῃς τὴν τύχην σου καὶ νὰ θέλῃς νὰ ταφῇς, ἐγέρθητι. Ὁ θάνατος εἶναι ἄγονος ἐξιλασμός. Ζῆθι καὶ ἔσο τέλος ἀνήρ. Ἡ πραγματικότης μόνη εἶναι γόνιμος. ἀρκεῖ νὰ ἐννοῇ τις καὶ ν' ἀγαπᾷ αὐτήν. Εἴμεθα μὲν πτωχοί, ἀλλὰ πρὸς τί ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν νοῦν, τὴν ῥώμην καὶ τὴν ὑγείαν; Θὰ πράξωμεν, φίλε μου, ὅ,τι ἔπραξαν καλλίτεροί μας, ὅ,τι ἔπραξαν ἄλλοτε ἡ μαρκησία καὶ ὁ ἱππότης. Θὰ ἐργασθῶμεν ὡς τέκνα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἰδέα αὕτη δὲν ἐφάνη καταγοητεύσασα τὸν Μαυρίκιον, ὅστις διὰ βιαίας χειρονομίας ἐξεδήλωσεν ὀργὴν καὶ περιφρόνησιν.

— Θὰ κατασκευάσω παιγνίδια, αἴ; ἠρώτησεν ἀνασείων τοὺς ὤμους.

— Διατί ὄχι, ἐξάδελφε. Μήπως δὲν κατεσκεύασε παιγνίδια ὁ πατήρ σου; ἢ μήπως ἦτο ἀγενέστερος σοῦ;

Ὁ Μαυρίκιος ἠγέρθη, περιελθὼν δὲ δὶς τὸ δωμάτιον, ἔστη αἴφνης ἐνώπιον τῆς Μαγδαληνῆς.

— Ἀποφάσισον Μαυρίκιε! ἀνέκραξεν εὐτόλμως ἡ νέα.

— Λοιπὸν εὐχαριστήσου, εἶπε δι' ὕφους ἥκιστα φιλόφρονος. Θὰ πράξω ὅ,τι δὲν ἤθελα βεβαίως πράξει ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, θὰ ζήσω.

— Εὐχαριστῶ, ἐξάδελφε! εἶπε συγκινηθεῖσα ἡ Μαγδαληνή. Εἶσαι ἀγαθός, ἤξευρα ὅτι δὲν θὰ μ' ἀποκρούσῃς, προσέθηκε λαμβάνουσα αὐτὸν τῆς χειρός. Θὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ ἐπιδαψιλεύῃ τὰς εὐλογίας του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.

— Καλά, καλά, ἀπεκρίθη ὁ Μαυρίκιος ἀποσύρων τὴν χεῖρά του. Ὁ Θεὸς ἔχει τόσας ἀσχολίας, ὥστε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸν ἐνοχλῇς διὰ τοιαῦτα πράγματα. Θὰ ζήσω, ἀλλὰ μὲ τὴν συμφωνίαν, ὅτι ἀφοῦ ἐ-

Digitized by Google

ξασφαλίσω τὴν τύχην σου, θὰ γείνω πάλιν ἐλεύθερος καὶ κύριος τῆς ἰδικῆς μου.

— Αὐτὸ ἐννοεῖται! εἶπεν ἡ νέα. Ἔχω ἤδη σχέδια διοργανώσεως, περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσωμεν ἀδελφικῶς, εἶμαι δ' ἐκ προτέρων πεπεισμένη ὅτι θὰ τὰ ἐπιδοκιμάσῃς. Δύο μόνον ἔτη ζητῶ, ὅπως ἐγκατασταθῶ ἐν τῷ βίῳ, τῇ βοηθείᾳ σοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.

— Δύο ἔτη! ζητεῖς δύο ἔτη! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας μετ' ἀνυποκρίτου ἐκπλήξεως.

— Σοὶ φαίνονται πολλά; Ἔσο βέβαιος, φίλε μου, ὅτι οὐδὲν θέλω παραμελήσει ὅπως συντάμω τὸν χρόνον τοῦτον τῆς δοκιμασίας.

Ἐν τούτοις ἡ Ὄρσολα μὴ ἀντέχουσα πλέον, ὥρμησεν ὡς ἀνεμοστρόβιλος εἰς τὸ δωμάτιον καὶ περιεπτύξατο τὸν Μαυρίκιον, ὅστις μετ' ἀθυμίας ἀπέκρουσε τὴν παταγώδη ταύτην ἐκδήλωσιν ἀκαίρου τρυφερότητος.

Ἱστάμενος παρὰ τὸ παράθυρον, ὠχρὸς καὶ ἀκίνητος, ἔστρεφεν ἀλλεπαλλήλως τὸ βλέμμα πρὸς τὰς δύω νεάνιδας, ἐσκέπτετο δὲ ὅτι ἀμφότεραι ἀπ' αὐτοῦ ἐξηρτῶντο, καὶ ἑκὼν ἄκων ἐφρύαττεν ἐκ μίσους καὶ ὀργῆς καὶ ᾐσθάνετο ὀρέξεις θηρίου ἐφορμῶντος κατὰ τοῦ θύματος αὐτοῦ.

Ἡ ὥρα παρήρχετο, ἀνέβαλον λοιπὸν εἰς τὴν αὔριον τὴν διευθέτησιν τοῦ μέλλοντος, ὁ δὲ Μαυρίκιος συνώδευσε τὴν Μαγδαληνὴν μέχρι τῆς θύρας τοῦ μικροῦ ξενοδοχείου, εἰς ὃ εἶχε καταλύσει. Καθ' ὁδὸν ὑπέστη τὰς ἁπλοϊκὰς ἐρωτήσεις καὶ τὸν μωρὸν θαυμασμὸν τῆς Ὀρσολας, ἥτις ἐκλαμβάνουσα τὸν φωτισμὸν τῶν ὁδῶν ὡς σημεῖον ἀλάνθαστον δημοτελοῦς ἑορτῆς καὶ γνωρίζουσα ὅλους τοῦ ἡμερολογίου τοὺς ἁγίους, ἠρώτα ἀφελῶς ἂν ἡ φωταψία ἐγίνετο πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου. Αἱ παιδαριώδεις αὗται ἐρωτήσεις, αἵτινες ἐν ἄλλοις καιροῖς ἤθελον διασκεδάσει εἰς ἄκρον τὸν Μαυρίκιον, ἠρέθιζον αὐτὸν ἔτι μᾶλλον. Ἐπιστρέφων διὰ τῆς ἐρήμου προκυμαίας, ἔρριψε βλέμμα φθονερὸν πρὸς τὰ μαῦρα καὶ βαθέα τοῦ ποταμοῦ ὕδατα, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο τρόπον τινὰ ἑλκύοντα αὐτόν, ἐπανερχόμενος δ' εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἐπορεύθη πρὸς τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὰ πιστόλιά του, θεωρήσας δ' αὐτὰ ἐπί τινας στιγμὰς μετὰ πόθου καὶ μελαγχολίας.

—Κοιμήθητε, εἶπε τέλος, κλείων τὸ κιβώτιον, κοιμήθητε, πιστοὶ φίλοι, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἀπελευθερώσεως, καθ' ἣν θέλω σᾶς ἐξυπνίσει.

[Ἕπεται συνέχεια] Ελιζα Σ. Σουτσου.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐγένετο νέα ἐφαρμογὴ τοῦ τηλεφώνου. Ἐν Mansfielo τῆς πολιτείας Ohio ἐτέθη τηλέφωνον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον προώρισται νὰ φέρῃ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τὸν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἱερέως μέχρι τῶν ὤτων ἐκείνων, ὅσους ἡ νόσος ἢ τὸ γῆρας ἀναγκάζουσι νὰ μένωσιν οἴκοι!

ΒΑΡΩΝ ΤΑΙΥΛΟΡ

Κατ' αὐτὰς ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ἀνὴρ δημοτικώτατος ὁ βαρὼν Ταίυλορ γεννηθεὶς τῷ 1789 ἐκ πατρὸς ἄγγλου καὶ μητρὸς γαλλίδος. Πρὶν ἢ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀναφανῇ, κοινοτάτη ἦτο ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἑξῆς παρῳδία τοῦ στίχου τοῦ Ρακίνα, καὶ ἐλέγετο ἀστείως περὶ τοῦ Θεοῦ ὅτι

Τροφὴν παρέχει ἄφθονον εἰς τἀσθενῆ στρουθία
καὶ παύ' ἡ ἀγαθότης του ἐν τῇ φιλολογίᾳ.

Ἐπεξετείνετο δὲ τὸ παράπονον τοῦτο πλὴν τῆς ὁμοιοκαταληξίας τοῦ δευτέρου στίχου καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην τέχνην καὶ πνευματικὴν ἐργασίαν. Ἐλέγετο καὶ ἐπανελαμβάνετο καθ' ἑκάστην ὅτι μοιραία σύντροφος τῆς μεγαλοφυΐας εἶνε ἡ πενία, καὶ ὅτι οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ καλλιτέχναι εἶνε ἀπόκληροι τῆς Θείας Προνοίας, ἥτις ναὶ μὲν ἐχορήγησεν αὐτοῖς τὴν δόξαν, ἀλλ' ἠρνήθη αὐτοῖς τὸν πλοῦτον. Καὶ ἐμνημόνευον συχνοτάτων παραδειγμάτων καὶ διηγοῦντο θλιβερωτάτας ἱστορίας τοσούτων ποιητῶν, ζωγράφων, μουσικῶν, ἠθοποιῶν ἐπὶ τῆς ψάθης ἀποθανόντων, ἀφ' οὗ ἔζησαν βίον ἀθλιώτατον. Ἆσμά τι πολὺν χρόνον περιᾳδόμενον ἀνεκήρυττε διὰ μυθολογικῆς ἐκφράσεως ὅτι:

Τοῦ Πηγάσου τὰ πτερὰ
ἔπεσαν, ὤ, συμφορά...
καὶ τῶν ποιητῶν τὸ ἅρμα μαῦρον ἔγεινε φορεῖον
φέρον τοὺς μεγάλους ἄνδρας, φεῦ, εἰς τὸ Νοσοκομεῖον!

Ἀλλ' ὁ βαρὼν Ταίυλορ ἀνέλαβε νἀποδείξῃ ὅτι ἄδικα ἦσαν τὰ ἐναντίον τῆς Θείας Προνοίας παράπονα καὶ αἱ μεμψιμοιρίαι, καὶ ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνδρες μᾶλλον ἔπταιον, ἐὰν ἐνίοτε ἔζων ταλαιπωρούμενοι καὶ ἀπέθνησκον ἐν τῷ νοσοκομείῳ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αὐτὴ αὕτη ἡ Θεία Πρόνοια ὁρατὴ καὶ ψηλαφητὴ ἦλθεν ὑποδεικνύουσα αὐτοῖς τὸν τρόπον τῆς βελτιώσεως τῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ μέλλοντός των.

Τῷ 1840 ὁ βαρὼν Ταίυλορ ἐνεκαίνισε τὸ ἔργον του ἱδρύων τὸν Σύλλογον τῶν ἠθοποιῶν, ἀπαιτῶν παρ' αὐτῶν μηνιαίαν εἰσφορὰν λεπτὰ *πεντήκοντα*.

Ἀκούετε; *πεντήκοντα* λεπτά, μηδαμινὸν ποσὸν παραβαλλόμενον πρὸς τὸν μηνιαῖον αὐτῶν μισθόν. Ὥστε ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα ἐτῶν ὁ Σύλλογος οὗτος ἔχει νῦν πρόσοδον διαρκῆ *ἑκατὸν δύο χιλιάδων* φράγκων, ἔχουσαν κεφάλαιον *δύο ἑκατομμυρίων*. Ἡ δὲ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἐτησία εἰσφορὰ συμποσοῦται εἰς *πεντήκοντα χιλιάδας* φράγκων, διατιθεμένη εἰς συντάξεις δι' ὧν ζῶσι πλῆθος δυσμοίρων ἀνθρώπων. Εἶνε πλούσιος ὁ Σύλλογος οὗτος, εὐδαιμονεῖ, καὶ δύναται νὰ ἀναχαιτίσῃ οἵαν δήποτε τῆς τύχης ἐπήρειαν.

Κατὰ μικρὸν συνέστησαν καὶ ἕτεροι Σύλλογοι ὁ τῶν μουσικῶν, ὁ τῶν ζωγράφων, γλυπτῶν, ἀρχιτεκτόνων, χαρακτῶν, σχεδιαστῶν, ὁ τῶν

Digitized by Google

ἐφευρετῶν, βιομηχάνων, ὁ τῶν μελῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ταὐτοχρόνως δὲ ὁ Ταίυλορ ἐμερίμνησε περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ Συλλόγου τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ Συλλόγου τῶν δραματικῶν συγγραφέων, οὓς ἄλλοι μὲν εἶχον ἱδρύσει, αὐτὸς δὲ διαρκῶς ἐστερέωσε.

Εἰξεύρετε δὲ ὁποίαν τινὰ περιουσίαν ἔχουσι νῦν οἱ διάφοροι οὗτοι σύλλογοι; Ἔχουσι **274** χιλιάδας φραγ. διαρκῆ πρόσοδον καὶ κεφάλαιον **7,500,000** φρ.

Εἰξεύρετε δὲ πόσα διενεμήθησαν εἰς συντάξεις καὶ λοιπὰς βοηθείας ἀπόρων καὶ δυστυχῶν; *Ἑκατομμύρια τέσσαρα* φράγκων.

Ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ καὶ ἰδοὺ τὸ ἔργον αὐτοῦ!

* * *

Ὁ βαρῶν συνήθως ἐξεγείρετο τοῦ ὕπνου λίαν ὀψέ. Ἀνεγίνωσκε δὲ πρὶν ἢ ἔτι καταβῇ τῆς κλίνης τὰς ἐπιστολάς του, τὰς ἐφημερίδας, τὰ νεωστὶ ἐκδεδομένα βιβλία. Πρωΐαν δέ τινα περὶ τὴν δεκάτην ὥραν τῷ **1867** εἰσελθὼν ὁ ὑπηρέτης τῷ εἶπε.

«Κύριε, ξένος τις θέλει νά σας ἴδῃ.—Εἰπέ τῳ ὅτι δὲν εἶμ' ἐδῶ.—Ἀλλ' αὐτὸς εἰξεύρει ὅτι εἶσθε ἐδῶ, καὶ ἐπιμένει.—Τοὐλάχιστον ἐρώτησέ τον πῶς ὀνομάζεται.

Μετ' οὐ πολὺ ἐπανελθὼν ὁ ὑπηρέτης λέγει·

— Κύριε, εἶνε ὁ κόμης Βίσμαρκ.

Εὐνόητος ὁ θαυμασμὸς καὶ ἡ ἀμηχανία τοῦ δυσμοίρου βαρῶνος, ὅστις ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ καταβαίνει τῆς κλίνης, ἐνδύεται καὶ σπεύδει εἰς τὴν αἴθουσάν του, εὐτελὲς δωμάτιον κείμενον ἐν τῷ τετάρτῳ ὀρόφῳ, ὑπεράνω τοῦ γραφείου τῶν πέντε αὐτοῦ Συλλόγων.

Ὄντως ἦτο ὁ Βίσμαρκ.

«Κύριε κόμη, πόθεν ἡ τοιαύτη τιμή;...

— Ἔρχομαι νά σας συγχαρῶ καὶ νά σας εὐχαριστήσω.

— Καὶ διατί;

— Διότι ἐν τῇ πρὸς τοὺς καλλιτέχνας ἀγαθότητί σας ἐπροστατεύσατε ἐπὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη τοὺς συμπολίτας μου ζωγράφους, οἵτινες ὑπὸ τῆς πενίας δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσωσιν ἐν Παρισίοις. Ἐχορηγεῖτε εἰς αὐτοὺς χρήματα καὶ ἠγοράζετε τὰς εἰκόνας των. Ἔπειτα δὲ καὶ τὸ ὄνομά σας εἶνε γνωστὸν τοῖς πᾶσι· διὰ τοῦτο καὶ ἐνόμισα καθῆκόν μου πρὶν ἢ ἀπέλθω ἐκ Παρισίων νά σας ἐπισκεφθῶ...»

* * *

Κρείττων οἱουδήποτε πανηγυρικοῦ καὶ εὐγλωττοτέρα εἶνε ἡ παράθεσις ἀριθμῶν τινων, παριστώντων τὰ τοῖς πᾶσι γνωστὰ καὶ ἐν βιβλίοις καταγεγραμμένα ποσά, ἅτινα αὐτὸς εἶχε καταθέσει, οὐδόλως ὑπολογιζομένων τῶν ἀμετρήτων χρυσῶν νομισμάτων ἅτινα εἶχε προσφέρει ἰδιαιτέρως, καὶ ὧν οὐδὲν ἴχνος ἀπέμεινεν ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τῆς γενναιότητος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ ἀνδρός.

Ἰδοὺ λοιπὸν τί κατέθεσεν *ἐξ ἰδίων* ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσι Συλλόγοις.

Εἰς μὲν τὸν Σύλλογον τῶν ἠθοποιῶν . .	φρ.	7,318
Εἰς τὸν τῶν μουσικῶν	»	4,405
» » » καλλιτεχνῶν, ζωγράφων κλπ.	»	5,918
» » » ἐφευρετῶν καὶ βιομηχάνων .	»	6,140
» » » μελῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως . .	»	3,324
τουτέστι.	φρ.	27,105

Ἡ δὲ σημερινὴ κατάστασις ἑκάστου τῶν Συλλόγων τούτων ἔχει ὡς ἑξῆς.

Ὁ τῶν ἠθοποιῶν	ἔχει	φρ.	91,300
» » καλλιτεχνῶν.	»	»	48,000
» » ἐφευρετῶν κλπ. . . .	»	»	9,465
» » μελῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως .	»	»	5,590
τουτέστι		φρ.	123,055

Ὁ βαρῶν Ταίυλορ παρέδωκεν εἰς τὸν Σύλλογον τῶν λογίων **110.000** φρ. ἐξ' ὧν εἰσπράττεται πρόσοδος **20,556**, εἰς δὲ τὸν τῶν δραματικῶν συγγραφέων **23,000** ἐκπροσωπούντων πρόσοδον **1150** φρ. Τὸ δὲ κεφάλαιον πασῶν τούτων τῶν προσόδων εἶνε **5,966.280** φρ. Ἐὰν δὲ εἰς τὰ ποσὰ ταῦτα προσθέσωμεν **3,250,000** φρ. διανεμηθέντων ὑπὸ πάντων τῶν συλλόγων τούτων εἰς βοηθείας καὶ συντάξεις, ἔχομεν τὸ οὐκ εὐκαταφρόνητον ποσὸν τῶν **9,216,280** φρ. ἅτινα ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσι συνήγαγεν ἡ ἀκατάβλητος δραστηριότης ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου.

Φ.

Ο ΓΑΜΟΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Σμάϊλς].

Ἐὰν ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἄνδρα τὴν γυναῖκα ὡς κύριον, θὰ ἐλάμβανεν αὐτὴν ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἐὰν ἤθελε νὰ καταστήσῃ δούλην του, ἤθελε παραλάβει ἐκ τῶν ποδῶν, ἀλλὰ θέλων νὰ καταστήσῃ σύντροφον, ἔπλασεν αὐτὴν ἐκ τῶν πλευρῶν του.

Ἅγ. Αὐγουστῖνος.

Ὁ χαρακτὴρ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἰσχυρῶς συνδέεται καθ' ὅλας τὰς περιόδους τοῦ βίου διὰ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν κοινωνίας. Ὡμιλήσαμεν προηγουμένως περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς μητρὸς ἐπὶ τῆς μορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος τῶν παίδων. Ἡ μήτηρ διαπλάττει τὴν ἠθικὴν ἀτμοσφαῖραν, ἐν ᾗ τὰ τέκνα βιοῦσι καὶ δι' ἧς τρέφεται ὁ νοῦς αὐτῶν καὶ ἡ καρδία, ὅπως τρέφεται διὰ τῆς φυσικῆς ἀτμοσφαίρας, ἣν ἀναπνέουσι, τὸ σῶμα αὐτῶν. Ἡ γυνὴ οὐ μόνον κατὰ πρόνοιαν ὡρίσθη νὰ παρέχῃ τὴν τρυφερωτέραν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα εἰς τὰ νεογνά, καθισταμένη ἡ πρώτη ἐπιμελήτρια τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἀλλ' ἐτέθη ὡσαύτως ὁδηγὸς καὶ σύμβουλος τῆς νεότητος, θεματοφύλαξ τῶν μυστικῶν καὶ σύντροφος τοῦ τελείου ἀνδρός, ὑπὸ τὰς διαφόρους ἰδιότητας τῆς μητρός, τῆς ἀδελφῆς, τῆς μνηστῆς καὶ τῆς συζύγου. Τέλος ἡ γυνὴ ἐπιδρᾷ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, πρὸς τὸ καλὸν ἢ τὸ κακόν, ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἀνδρός.

Τὰ ἔργα καὶ τὰ ἀμοιβαῖα καθήκοντα τῶν ἀν-

Digitized by Google

δρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ εὐκρινῶς διεκρίθησαν ὑπὸ τῆς φύσεως. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ὅπως ἑκάτερος ἐκπληροῖ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔργον, μὴ ἐξερχόμενοι τῶν διαγεγραμμένων ἑκατέρῳ ὁρίων. Δὲν δύνανται ν' ἀνταλλάξωσι θέσιν καὶ νὰ τελέσῃ ὁ εἷς τὰ ἔργα τοῦ ἄλλου. Ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ ἔχουσιν ἑκάτεροι ἰδίαν ὕπαρξιν, διατελοῦσιν ὅμως ἀμφότεροι εἰς σχέσεις στενωτάτας. Εἶναι ἀμφότεροι ἀναγκαῖοι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς φυλῆς,καὶ ὁσάκις πρόκειται τὸ πρόβλημα τῆς κοινωνικῆς προόδου, ἡ ἀμοιβαία αὐτῶν συνδρομὴ εἶναι ἀπαραίτητος.

Καίπερ ὄντες σύντροφοι καὶ ἴσοι, αἱ δυνάμεις αὐτῶν εἶναι ἄνισοι. Ὁ ἀνὴρ ἔχει πλείω μυϊκὴν δύναμιν, καὶ σκληρότερον τὸ ἦθος· ἡ γυνὴ εἶναι λεπτοφυεστέρα, εὐαισθητοτέρα καὶ νευρικωτέρα. Ὁ ἀνὴρ διαλάμπει διὰ τῶν δυνάμεων τῆς κεφαλῆς, ἡ γυνὴ διὰ τῶν ἀρετῶν τῆς καρδίας· καίτοι δὲ καὶ παρ' αὐτῇ ἡ κεφαλὴ διοικεῖ, ἡ καρδία ὅμως ἐπιδρᾷ. Ἀμφότεροι εἶναι καλῶς ὠργανωμένοι διὰ τὰς ἀμοιβαίας λειτουργίας τῆς ζωῆς· τὸ νὰ ἐπιβάλῃ δέ τις τῷ ἀνδρὶ ἔργα γυναικεῖα εἶναί τι ἀνόητον, ὅσον καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ὑπάρχουσιν ἐνίοτε ἄνδρες ὁμοιάζοντες πρὸς γυναῖκας,καὶ γυναῖκες ὁμοιάζουσαι πρὸς ἄνδρας, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναί τι ἐξαιρετικόν.

Ἄλλοτε ἐδογμάτιζον περὶ τῆς γυναικὸς ὅτι τὴν κυριωτέραν ἀφορμὴν πρὸς θαυμασμὸν αὐτῆς ἀπετέλει ἡ ἀδυναμία της καὶ τὸ ὑποτελές.Κατὰ τὸν Ῥιχάρδον Στὴλ «ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἀξιέραστον γλυκύτητα, δειλίαν περιπαθῆ, καὶ ὅλας τὰς χάριτας τὰς διακρινούσας αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἀνδρός, εἰς ὃν ὀφείλει ὑποταγήν, ἀλλὰ διὰ τρόπου αὐξάνοντος ἔτι τὰ θέλγητρά της». Κατὰ τὸ δόγμα τοῦτο, ἔπρεπε νὰ καλλιεργῶμεν τὰς ἀδυναμίας μᾶλλον τῆς γυναικὸς παρὰ τὰς δυνάμεις, τὰς μωρίας της μᾶλλον ἢ τὴν φρόνησιν. Ἔπρεπε νὰ κατασκευάσωμεν πλάσμα ἀσθενές, δειλόν, πολύδακρυ, ἄνευ ἤθους, ὑποτελὲς ὅλως, καὶ μόνον τόσην διάνοιαν ἔχον ὥστε νὰ ἐννοῇ τὰ μηδαμινὰ ἐκεῖνα πράγματα, τὰ ὁποῖα τὸ ἀνδρικὸν φῦλον ἤθελε ζητήσει· ἔπρεπε ν' ἀναθρέψωμεν αὐτὴν οὕτως ὥστε νὰ χρησιμεύῃ τῷ ἀνδρὶ ὡς κόσμημα μᾶλλον ἢ ὡς σύζυγος, μήτηρ, φίλη, ὡς ὃν τέλος λογικόν.

Νομίζομεν ὅτι ἡ συνήθεια τοῦ ν'ἀναπτύσσωνται καὶ θεραπεύωνται αἱ ἀδυναμίαι μᾶλλον ἢ αἱ δυνάμεις τῆς γυναικός, ὅπως ἀποβῇ ἐπαγωγοτέρα, εἶναι κακή, διότι οὕτως ἀποβάλλει τὴν αὐτοβουλίαν της· ἡ δὲ εὐαισθησία αὐτῆς ἀποκτᾶται διὰ τῆς θυσίας τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς ὑγείας. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει οὖσα δὲν ζῇ, δὲν ἐργάζεται,δὲν ὑπάρχει εἰμὴ καθόσον ἀπαντᾷ συμπαθείας· ἐνδύεται ὅπως ἀρέσκῃ, καὶ ἐπιφορτίζεται μὲ θέλγητρα χάριν τῆς ἐκλογῆς. Ἀσθενής, τρέμουσα, ὑποτελὴς διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ κατασταθῇ ἡ προσωποποίησις ἡ ζῶσα τῆς ἰταλικῆς παροιμίας «εἶναι τόσον καλή,ὥστε δὲν εἶναι καλὴ διὰ τίποτε».

Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀνατροφὴ τῶν νέων ἁμαρτάνει διότι ὑποτρέφει τὸν ἐγωϊσμόν· ἐνῷ εἰς τοὺς παῖδας ἀναπτύσσεται ἡ σκέψις ὅτι μόνον ἐπὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις πρέπει νὰ ἐλπίζωσιν, ὅπως διαχαράξωσιν ὁδὸν ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τὰς νέας τοὐναντίον ἐνθαρρύνονται αἱ ἰδέαι ὅτι πρέπει νὰ ἐξαρτῶνται ἐξ ὁλοκλήρου παρὰ τῶν ἄλλων, ἐμπνεομένης τῆς δυσπιστίας εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις καὶ ἐνεργείας. Οὕτω δ' ἐπὶ ζημίᾳ τῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας, ἀναπτύσσεται εἰς τοὺς ἄνδρας μὲν ἡ νόησις, ἐπὶ ζημίᾳ δὲ τῆς νοήσεως ἡ καρδία εἰς τὰς γυναῖκας.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι αἱ μεγαλείτεραι τῶν ἀρετῶν παρὰ τῇ γυναικὶ ἀναφαίνονται διὰ τῆς μετὰ τῶν ὁμοίων της κοινωνίας, ἐκδηλούμεναι διὰ τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς. Ἡ γυνὴ εἶναι ὁ φύλαξ, ὃν ἡ φύσις ἔδωκεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα· ἀσχολεῖται περὶ παντὸς δυστυχοῦς ὄντος, εἶναι τὸ ἀγαθοποιὸν πνεῦμα, τὸ προϊστάμενον τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας, ἐν ᾗ δημιουργεῖ ἐνδιαίτημα γαλήνιον καὶ εὐχάριστον, πρόσφορον εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ χαρακτῆρος ὑπὸ τοὺς ἀρίστους τύπους. Ἡ γυνὴ κατὰ φύσιν εἶναι συμπαθής, γλυκεῖα, ὑπομονητική, ἑτοίμη ν' ἀπαρνηθῇ ἑαυτήν. Ὁ τρυφερὸς αὐτῆς ὀφθαλμὸς καὶ εἰλικρινὴς διαχέει πανταχοῦ λάμψιν, θερμαίνει τὴν ψυχρότητα, ἀνακουφίζει τὴν συμφορὰν καὶ διασκεδάζει τὴν λύπην. Ἡ γυνὴ ἐπωνομάσθη ἄγγελος τῶν δυστυχῶν· διότι πάντοτε εἶναι ἑτοίμη νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀσθενεῖς, ν' ἀνυψώσῃ τοὺς πεπτωκότας καὶ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς τεθλιμμένους. Γυνὴ πρώτη ᾠκοδόμησε καὶ ἐπροικοδότησε νοσοκομεῖον. Πολλάκις δ' ἐλέχθη ὅτι πανταχοῦ ὅπου ἀνθρώπινον ὂν πάσχει, γυναῖκα καλεῖ διὰ τῶν ἀναστεναγμῶν του εἰς βοήθειαν.

Ἀφοῦ λοιπὸν αἱ σπουδαιότεραι τῶν ἀρετῶν τῆς γυναικὸς καταδεικνύονται διὰ τῆς συμπαθείας καὶ τῆς στοργῆς, ἀνάγκη ν' ἀναπτυχθῇ παρ' αὐτῇ καὶ ἐπιρρωσθῇ τὸ εὐγενὲς ἦθος, καὶ ἐνωρὶς νὰ διδαχθῇ νὰ στηρίζῃ τὰς ἐλπίδας της ἐφ' ἑαυτήν, καὶ νὰ δεσπόζῃ ἑαυτῆς. Ἡ εὐτυχία τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ἀτομικῆς τελειότητος τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν· αὐτὸ δὲ τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοβουλίας, τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τῆς ὀρθῆς καλλιεργείας τῶν διανοητικῶν προτερημάτων, ἑνούμενον πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς συνειδήσεως,καθιστᾷ τὴν γυναῖκα ὠφελιμωτέραν ἐν τῷ βίῳ καὶ εὐτυχεστέραν

Ὅπως ἡ κοινωνία στηρίζῃ τὰ θεμέλια αὐτῆς ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους καὶ ὑψηλοῦ,πρέπει ἀναγκαίως ἡ ἀνατροφὴ τῶν δύο φύλων νὰ συμβαδίζῃ ἐν ἁρμονίᾳ καὶ ἐν ἴσῳ βήματι.

Ἡ ἀγνότης τῶν γυναικῶν ἀπαιτεῖ τὴν ἀγνό-

Digitized by Google

τητα τῶν ἀνδρῶν, ὁ αὐτὸς ἠθικὸς νόμος ἐφαρμόζεται εἰς ἀμφοτέρους· θέλουσι δὲ κλονισθῇ τὰ θεμέλια τῆς ἀρετῆς, ἂν διαδοθῇ ἔτι μᾶλλον ἡ γνώμη, ἡ δυστυχῶς ἐπικρατοῦσα, ὅτι ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ φύλου *ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνδρα νὰ καταφρονῇ τὴν ἠθικὴν ἀποινεί*, ἐνῷ ἡ γυνὴ τοῦτο πράττουσα θέλει δι' ὅλου αὐτῆς τοῦ βίου παραβλάψει τὴν φήμην αὐτῆς καὶ τὴν ὕπαρξιν. Ἀνάγκη λοιπὸν ἡ κοινωνία νὰ εἶναι ἁγνὴ καὶ ἐνάρετος, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ν' ἀποφεύγωσι πᾶσαν πρᾶξιν, ἥτις προσβάλλει τὴν καρδίαν, τὸν χαρακτῆρα, τὴν συνείδησιν, καὶ νὰ ἀποφεύγωσι ταῦτα ὡς δηλητήριον, ὅπερ ἅπαξ πινόμενον ἐπιφέρει συνεπείας, αἵτινες δὲν δύνανται ῥιζικῶς νὰ θεραπευθῶσιν, ἀλλὰ καταλείπουσι τὰ ἴχνη τῆς καταστροφῆς εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ μέλλοντος.

Ἐνταῦθα ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ θίξωμεν ζήτημα λεπτόν, ὅπερ καίτοι ἔχει διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καθολικὸν διαφέρον καὶ ἀπορροφᾷ τὴν προσοχὴν αὐτῆς, ὁ ἠθικολόγος ἀποφεύγει νὰ ποιήσῃ περὶ αὐτοῦ λόγον, ὁ παιδαγωγὸς ἀπομακρύνει αὐτό, οἱ δὲ γονεῖς ἀποτρέπουσιν ἀπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν τῶν νέων. Θεωρεῖται ἄτοπον νὰ γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἀμοιβαίου ἔρωτος τῶν δύο φύλων, αἱ δὲ μόναι ἔννοιαι, ἃς λαμβάνουσιν αἱ νέαι, προέρχονται ἐκ τῶν ἐρωτικῶν διηγήσεων, αἵτινες ἀδύνατον νὰ μὴ φθάσωσιν εἰς τὰς ἀκοάς των, καὶ ἐκ τῶν μυθιστορημάτων, ἅτινα πληροῦσι τὰς βιβλιοθήκας των. Αὐτὸ τὸ ἰσχυρὸν καὶ κραταιὸν αἴσθημα, αὐτὴ ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀγαπᾶν,—ἣν ἡ φύσις κατὰ σοφὴν πρόνοιαν ἐνέπνευσε τόσῳ μεγάλην εἰς τὴν γυναῖκα, ὥστε κατέχει πάντα αὐτῆς τὸν βίον εἰς τὴν ἱστορίαν, ἐνῷ εἰς τὸν ἄνδρα εἶναι συνήθως ἁπλοῦν ἐπεισόδιον,—αὐτὸ τὸ αἴσθημα, λέγω, συνήθως ἀφίεται εἰς τὰς ἰδίας κλίσεις ἄνευ κατααστολῆς, ἄνευ ὁδηγοῦ καὶ διευθύνσεως.

Καίτοι ἡ φύσις ἐν γένει ἀπωθεῖ πάντα κανόνα καὶ πᾶσαν ὑπακοὴν εἰς τὰ τοῦ ἔρωτος, εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ἐμφυτεύσωμεν εἰς τοὺς νέους σκέψεις ὀρθὰς περὶ τοῦ χαρακτῆρος, ὅπως διακρίνωσι τὸ ἀληθὲς τοῦ ψευδοῦς, καὶ νὰ συνειθίσωμεν ἐνωρὶς νὰ ἐκτιμῶσι τὰς ἀρετὰς τῆς ἁγνότητος καὶ τῆς ἠθικῆς ἀκεραιότητος, ἄνευ τῶν ὁποίων ὁ βίος καθίσταται θέατρον μωρίας καὶ παθημάτων. Βεβαίως θὰ ἦτο δύσκολον νὰ συμβουλεύσῃ τις εἰς τοὺς νέους ν' ἀγαπῶσι σωφρόνως, διδασκαλία ὅμως τῶν γονέων δύναται νὰ προασπίσῃ αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀνοήτων παθῶν καὶ καταφρονητέων, ἅτινα σφετερίζονται τὸ ὄνομα τοῦ ἔρωτος. «Ὁ ἔρως, εἶπον, ἐν τῇ συνήθει συνεκδοχῇ τῆς λέξεως, εἶναι μανία»· ἀλλ' ὁ ἔρως ἐν τῇ καθαρότητι αὐτοῦ, ἐν τῷ μεγαλείῳ, ἐν τῇ αὐταπαρνήσει εἶναι οὐ μόνον συνέπεια, ἀλλὰ καὶ ἀπόδειξις τῆς ἐξεχούσης ἠθικῆς καταστάσεως τῶν ἀνθρώπων. Τὸ αἴσθημα πρὸς τὸ κάλλος τὸ ἐσωτερικόν, ἡ λήθη ἑαυτοῦ ἐν τῷ θαυμασμῷ ὃν γεννᾷ, τὸ πᾶν ἀποδεικνύει ὅτι ἔχει ἐπίδρασιν ὑψηλοτέραν καὶ ἐνδομυχωτέραν· εἶναι ὁ θρίαμβος τῶν γενναίων ἐν ἡμῖν φρονημάτων κατὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ τῆς ἡμετέρας φύσεως.

Χάρις εἰς τὸ εὐγενὲς αὐτὸ πάθος ὁ κόσμος διατελεῖ ἀεννάως δροσερὸς καὶ νέος. Ὁ ἔρως ἀποτελεῖ τὸ διηνεκὲς ᾆσμα τῆς ἀνθρωπότητος· διαχέει λάμψιν ἐπὶ τῆς νεότητος καὶ περιβάλλει τὴν ὥριμον ἡλικίαν δι' εἴδους φωτεινοῦ στεφάνου. Δοξάζει τὸ παρὸν διὰ τοῦ φωτός, ὅπερ ἐκπέμπει εἰς τὸ μέλλον, καὶ φωτίζει τὸ μέλλον διὰ τῶν προπεμπομένων ἀκτίνων. Ὁ ἔρως, ὅταν εἶναι προϊὸν τῆς ἀξίας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, μεγαλύνει καὶ ἐξαγνίζει τὸν χαρακτῆρα· χειραφετεῖ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς δουλείας ἡμῶν αὐτῶν· εἶναι ἀφιλοκερδής, διότι εὑρίσκει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἀνταμοιβήν, ἐμπνέει τὴν γλυκύτητα, τὴν συμπάθειαν, τὴν ἀμοιβαίαν πίστιν. Ὁ ἀληθὴς ἔρως ὑψοῖ τὴν διάνοιαν. Ὁ ποιητὴς Βρόδνιγκ εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἔρως, ὅστις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον δὲν καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον συνετόν. Οἱ μᾶλλον δὲ ἀνεπτυγμένοι τὸν νοῦν ἄνθρωποι, κάλλιον τῶν μὴ τοιούτων ἠγάπησαν. Τὸ αἴσθημα μάλιστα τοῦτο πολλάκις ἐξεγείρει προτερήματα τέως ὑπνώττοντα, καὶ ἄγνωστα οὕτω διατελοῦντα· ἀνυψοῖ τὴν ἔμπνευσιν, δίδει εἰς τὴν ψυχὴν διάχυσιν καὶ ἀκονίζει τὰς διανοητικὰς δυνάμεις. Εἷς τῶν ὡραιοτέρων φιλοφρονητικῶν λόγων, ἐξ ὅσων ἐγένοντο πρὸς γυναῖκας, εἶναι ὁ τοῦ Steel εἰπόντος εἰς τὴν λαίδην Ἐλισάβετ Hastings ὅτι ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως ἦτο ἡ τελειοτέρα ἀνατροφή, ἣν ἠδύνατό τις νὰ λάβῃ. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην θεωρουμένη ἡ γυνὴ εἶναι ὁ ἄριστος ἀνατροφεύς, διότι μᾶλλον παντὸς ἀνατρέφει μετὰ συμπαθείας καὶ ἔρωτος.

Λέγεται ὅτι οὔτε ὁ ἀνήρ, οὔτε ἡ γυνὴ δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι πλήρη πεῖραν τοῦ βίου πρὶν ἢ ἀναμιχθῶσιν εἰς τὰ τοῦ κόσμου, διὰ τῶν ἀμοιβαίων αὐτῶν συμπαθειῶν συνεργαζόμενοι. Ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν εἶναι γυνὴ πρὶν ἢ γνωρίσῃ τί ἐστιν ἔρως, ἐπίσης καὶ ὁ ἀνήρ· εἶναι ἀναγκαῖοι ὁ εἷς πρὸς τὸν ἕτερον ἀμοιβαίως συμπληροῦντες τὰς ἀτελείας των.

Πρέπει δὲ ἀναγκαίως νὰ ὑπάρχῃ ἑνότης ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ὅπως ἡ διὰ τοῦ ἔρωτος ἕνωσις ἐν τῷ γάμῳ ἔχῃ βάσιν τὴν ἀμοιβαίαν ἐκτίμησιν. Δὲν ὑπάρχει ἔρως ἀληθής, οὐδὲ διαρκής, λέγει ὁ Φίχτε, ἄνευ ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως· πᾶσα ἄλλη σχέσις φέρει θλίψεις καὶ εἶναι ἀναξία εὐγενοῦς καρδίας. Δὲν δύναταί τις δ' ὄντως ν' ἀγαπήσῃ ὅ,τι ἐστὶ φαῦλον, πρέπει νὰ δύναται νὰ ἐκτιμᾷ καὶ νὰ σέβηται ὅ,τι θαυμάζει. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ ἀληθὴς ἕνωσις πρέπει νὰ ἔχῃ θεμέλιον τὰς ἀρετὰς τοῦ χαρακτῆρος, αἵτινες διοικοῦσιν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ, ὅπως καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ.

Ὑπάρχει ὅμως τι ἀνώτερον τοῦ σεβασμοῦ καὶ

Digitized by Google

τῆς ἐκτιμήσεως ἐν τῷ γάμῳ μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ὑπάρχει αἴσθημα βαθύτερον, τρυφερώτερον, ὅπερ οὐδέποτε ὑφίσταται μεταξὺ ἀνδρῶν, οὐδὲ μεταξὺ γυναικῶν. «Ὡς πρὸς τὴν ἀμοιβαίαν στοργήν, λέγει ὁ Ναθαναὴλ Hawthorne, ὑπάρχει πάντοτε ἄβυσσος ἀδιάβατος μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ ἀνδρός· οὐδέποτε δύνανται νὰ συνταὐτισθῶσιν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτό. Ὁ ἀνὴρ οὐδέποτε εὑρίσκει ἄκραν καὶ ἐγκάρδιον προστασίαν καὶ βοήθειαν εἰς ἄλλον ἄνδρα, ἔστω καὶ ἂν οὗτος εἶναι ὁ φίλτατος τῶν φίλων του, ἀπαντᾷ ὅμως τὸ τοιοῦτον εἰς τὴν γυναῖκα εἴτε μήτηρ εἶναι αὐτή, εἴτε ἀδελφή, εἴτε σύζυγος.

Ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται εἰς νέον κόσμον εὐφροσύνης, συμπαθειῶν καὶ ἀνθρωπίνων συμφερόντων διὰ τῆς θύρας τοῦ ἔρωτος· *αὐτὸς δὲ ὁ νέος κόσμος εἶναι ἡ ἑστία του*—ἡ ἑστία, ἣν κατασκευάζει,—ὅλως ἀλλοία οὖσα τῆς ἑστίας τῆς πατρικῆς, ἀλλὰ δίδουσα αὐτῷ καθεκάστην διαδοχικὴν χαρὰν καὶ πεῖραν νέαν. Ἐνίοτε ἐν τῷ νέῳ αὐτῷ κόσμῳ εὑρίσκει δοκιμασίας σκληρὰς καὶ θλίψεις, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων συλλέγει τὰ ἄριστα διδάγματα. «Ὁ οἰκογενειακὸς βίος, εἶπεν ὁ Saint Beuve, εἶναι πλήρης ἀκανθῶν καὶ μεριμνῶν, αἱ ἄκανθαι ὅμως αὗται φέρουσι καρπούς, ἐνῷ αἱ λοιπαὶ ἄκανθαι τοῦ βίου εἶναι ἄκαρποι». Ἀλλαχοῦ δὲ εἶπεν «*Ἐν ὡρισμένῃ τινὶ ἡλικίᾳ, ἐὰν ὁ οἶκος δὲν κατοικηθῇ ὑπὸ παίδων, θὰ πληρωθῇ ὑπὸ ἀνοησιῶν καὶ ἐλαττωμάτων*».

Ὅταν ὁ βίος ἀποκλειστικῶς περισπᾶται εἰς τὰς ὑλικὰς ὑποθέσεις, τείνει ἀδιαλείπτως εἰς τὸ νὰ σμικρύνῃ καὶ σκληρύνῃ τὸν χαρακτῆρα· ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὅμως τῆς οἰκογενείας ὁ νοῦς ἀποσπᾶται συχνάκις ἐκ τῶν ὑλικῶν ἐνασχολήσεων τοῦ κέρδους, ὑψοῦται ἐκ τῆς καθημερινῆς τετριμμένης πράξεως καὶ φέρεται εἰς τὸν ναὸν τῆς οἰκίας, ὅπου ἀνευρίσκει ἀνακούφισιν καὶ γαλήνην.

Ὁ ἀληθὴς χαρακτὴρ τοῦ ἀνδρὸς ἀναγνωρίζεται κάλλιστα μᾶλλον ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ οἴκῳ ἢ ἀλλαχοῦ, καὶ αἱ πρακτικαὶ αὐτοῦ γνώσεις καταδεικνύονται ἐν τῷ τρόπῳ, δι' οὗ διοικεῖ τὰ ἴδια πράγματα μᾶλλον ἢ τὰς ὑποθέσεις τῆς μεγαλειτέρας σπουδαιότητος. Ὁ ἄνθρωπος δύναται εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις ν' ἀφιερώσῃ ὅλον τὸν νοῦν του, ἐὰν θέλῃ ὅμως νὰ εἶναι εὐτυχὴς πρέπει ἡ καρδία του νὰ μένῃ ἐν τῇ ἑστίᾳ τῆς οἰκογενείας.

Τὰ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ δὲ οἰκογενειακοῦ βίου κρατυνθέντα ἀγαθὰ αἰσθήματα δεν περιορίζονται εἰς τὴν στενὴν σφαῖραν τῆς οἰκογενείας, ἀλλ' ἐκ ταύτης ἐξέρχονται καὶ διαχέονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. «Ὁ ἔρως, λέγει ὁ Ἐμερσών, εἶναι πῦρ, ὅπερ ἀνάπτει τὸ πρῶτον ἐν παραβύστῳ τινὶ γωνίᾳ τῆς καρδίας, εἶτα ἀναφλέγεται καὶ φλογίζει πλῆθυν ἄλλων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, θερμαίνει ὅλας τὰς καρδίας, καὶ φωτίζει τὸν κόσμον καὶ τὴν φύσιν σύμπασαν διὰ τῶν γενναίων αὐτοῦ φλογῶν».

Διὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου πραΰνονται καὶ καθίστανται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ἄλληλα. Ὁ οἶκος εἶναι τὸ κράτος τῆς γυναικός, τὸ βασίλειόν της, τὸ πᾶν δι' αὐτήν· κυβερνᾷ δὲ διὰ τῆς ἀγαθότητος, τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς τρυφερότητος. Οὐδὲν καταβάλλει τόσον τὸ ἄστατον τῆς φύσεως τοῦ ἀνδρός, ὅσον ἡ ἕνωσίς του ἐν τῷ βίῳ μετ' εὐγενοῦς γυναικός. Ἐν τῇ ἑνώσει ταύτῃ ἀνευρίσκει τὴν ἀνάπαυσιν, τὴν εὐπάθειαν, τὴν εὐτυχίαν, τὴν ἡσυχίαν τῆς κεφαλῆς. Ἡ γυνὴ εἶναι ὁ κάλλιστος τῶν συμβούλων του, διότι ἐξ ὁρμεμφύτου δύναται, ὅταν ὁ ἀνὴρ πλανᾶται καὶ παρεκτρέπεται, νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν εὐθεῖαν. Ἡ ἀληθὴς γυνὴ εἶναι στήριγμα καὶ βοηθὸς ἐν ὥρᾳ δοκιμασιῶν καὶ προσκομμάτων, αἱ δὲ συμπάθειαί της καὶ ἡ παρηγορία οὐδέποτε μένουσιν ἄκαρποι ὅταν ἐνσκήπτῃ ἡ συμφορά. Ἐν τῇ νεότητι κοσμεῖ καὶ καθωραΐζει τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀνδρός, βραδύτερον ὅταν τὰ ἔτη ἐπάλληλα συσσωρευθῶσιν, ὅταν ἡ ζωὴ οὐδὲν ὑπόσχεται, ἡ πραγματικότης δὲ μόνη κεῖται πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ γυνὴ μένει μόνη πιστὴ τοῦ ἀνδρὸς συνοδίτις.

Πόσον εὐτυχὴς θὰ ἦτο ὁ Ἐδμόνδος Βοῦρκε ὅταν ἔλεγεν «Ὅλαι αἱ μέριμναί μου διασκεδάζονται εὐθὺς ὡς εἰσέλθω ὑπὸ τὴν στέγην μου». Καὶ ὁ Λουθῆρος εἶπεν ἡμέραν τινὰ ὁμιλῶν περὶ τοῦ γάμου «ὅτι ἡ μεγαλειτέρα εὐεργεσία, ἣν ὁ θεὸς δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι νὰ δώσῃ αὐτῷ καλὴν καὶ εὐσεβῆ γυναῖκα, μεθ' ἧς νὰ τύχῃ νὰ συζήσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἠρεμίᾳ, εἰς ἣν νὰ ἐμπιστευθῇ τὰ ἀγαθά του, τὴν ζωήν του, καὶ τὸ εὖ εἶναι». Προσθέτει δὲ εἰς ταῦτα ὅτι, ὅστις ἠγέρθη τῆς κλίνης του λίαν πρωΐ, καὶ ὅστις ἐνυμφεύθη νέος, οὐδέποτε μετενόησεν.

Ὅπως ὅμως ὑπάρξῃ ἐν τῷ γάμῳ εὐδαιμονία καὶ ἀληθὴς ἀνάπαυσις, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἕνωσις τῶν ψυχῶν· δὲν εἶναι ποσῶς ἐπιθυμητὸν νὰ εἶναι ἡ γυνὴ ὠχρὸν ἀντίγραφον τοῦ ἀνδρός της. Ὁ ἀνὴρ οὐδέποτε ἀρέσκεται εἰς γυναῖκα ἀνδρικοῦ χαρακτῆρος, οὐδὲ ἡ γυνὴ εἰς ἄνδρα θηλυδρίαν. Αἱ ἄρισται τῶν ἀρετῶν τῆς γυναικὸς δὲν ἑδρεύουσιν εἰς τὴν νόησιν, ἀλλ' εἰς τὴν στοργὴν αὐτῆς· δίδει ἀναψυχὴν εἰς τὸν ἄνδρα διὰ τῆς συμπαθείας της μᾶλλον παρὰ διὰ τῆς ἐπιστήμης. «Δὲν παρέχει τόσον διαφέρον εἰς τὸν ἄνδρα ἡ μεγάλου νοὸς γυνή, ὅσον ἡ μεγάλης καρδίας», εἶπε σοφός τις.

Ὀλίγοι εἶναι οἱ περὶ γάμου γράψαντες μετὰ τοσαύτης κρίσεως, μεθ' ὅσης ὁ Ἐρρῖκος Ταῦλορ. «Ἡ ἀληθὴς γυνή, λέγει, πρέπει νὰ ἔχῃ πάσας τὰς ἀρετάς, αἵτινες καθιστῶσι τὸν οἶκον αὐτῆς ὅσον τὸ δυνατὸν τόπον ἀναπαύσεως. Πρὸς τοῦτο

Digitized by Google

δὲ ὀφείλει νὰ μὴ παρέχῃ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὰς ἐνοχλήσεις τῶν οἰκογενειακῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων».

Τινὲς εὗρον ὅτι ἐν τῷ γάμῳ ἠπατήθησαν· τοῦτο ὅμως διότι ἤλπισαν πολλὰ ἐκ τοῦ γάμου· ἄλλοι δὲν εἶναι εὐτυχεῖς, διότι εἰς τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου δὲν κατέβαλον τὸ ἀρκοῦν μέρος τῆς εὐθυμίας, τῆς ἀγαθότητος, τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ κοινοῦ νοός. Ἡ φαντασία των ἔπλασεν ἴσως ὅρους εὐτυχίας ἀνυπάρκτους ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὅταν δὲ παρέστη ἡ πραγματικὴ ζωὴ μετὰ τῶν μεριμνῶν αὐτῆς καὶ τῶν παθημάτων, ἐξύπνησαν αἰφνιδίως ὡς ἐξ ὀνείρου· ἄλλοι ἀπήτησαν μεγάλην τελειότητα παρὰ τῶν συζύγων τῆς ἐκλογῆς των, ἡ δὲ πεῖρα κατέδειξεν αὐτοῖς ὅτι οἱ μεγαλείτεροι χαρακτῆρες ἔχουσι τὰς ἀδυναμίας των. Ἐν τούτοις συνήθως συμβαίνει ὥστε αὐτὴ ἡ ἀτέλεια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μᾶλλον, ἢ τὸ τέλειον αὐτῆς, νὰ ἐμπνέῃ ἀνοχὴν πλειοτέραν καὶ συμπάθειαν, ἥτις προκαλεῖ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες εἶναι λεπτοὶ καὶ εὐαίσθητοι, τὴν ἐγκαρδιωτέραν ἕνωσιν.

Ἐν τῷ γάμῳ ὁ ἀσφαλέστερος κανὼν εἶναι *ἡ ἀνοχὴ* καὶ *ἡ ἐπιείκεια*. Ὁ γάμος ὡς καὶ ἡ κυβέρνησις εἶναι ἀδιάλειπτοι πράξεις συνυποσχετικῶν. Πρέπει νὰ δώσῃς καὶ νὰ λάβῃς, νὰ ἀπέχῃς καὶ συνέχῃς ἑαυτόν, νὰ εἶσαι ὑπομονητικὸς καὶ ἀνεκτικός. Χωρὶς νὰ τυφλώττῃ δέ τις εἰς τὰς ἀδυναμίας τοῦ ἄλλου, δύναται τοὐλάχιστον νὰ ὑποφέρῃ αὐτὰς μετὰ εὐμενοῦς ἀνοχῆς. Ἐξ ὅλων τῶν ἀρετῶν, ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἤθους ἐν τῷ συζυγικῷ βίῳ ἐπιφέρει τοὺς ἀρίστους καρπούς. Πόσον εἶναι ἀληθὲς ἐν τῷ γάμῳ ὅτι εἷς γλυκὺς λόγος ἀναχαιτίζει τὴν ὀργήν;

Λέγουσιν ὅτι αἱ νέαι εἶναι ἐπιδεξιώταται εἰς τὸ νὰ πλέκωσι δίκτυα, θὰ ἦτο ὅμως ὠφελιμώτερον νὰ μάθωσι νὰ κατασκευάζωσι κλωβούς. Οἱ ἄνδρες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συλλαμβάνονται τόσον εὐκόλως ὅσον καὶ τὰ πτηνά· δυσκόλως ὅμως δύνανται νὰ φυλαχθῶσιν. Ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν γνωρίζῃ νὰ καταστήσῃ τὸ ἔνδον τοῦ οἴκου της πάροχον ἡδονῆς καὶ εὐτυχίας διὰ τὸν ἄνδρα, καταφύγιον γλυκύ, ἐπαγωγὸν καὶ εὐχάριστον, ἀναπαυτήριον τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν μεριμνῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου, ὤ! τότε ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ εἶναι ἄξιος οἰκτιρμοῦ, διότι δὲν ἔχει ποῦ νὰ κλίνῃ τὴν κεφαλήν!

Δὲν ὑπάρχει κανεὶς εὖ φρονῶν, ὅστις ἐρχόμενος εἰς γάμου κοινωνίαν ἐπιζητεῖ *μόνον τὴν καλλονὴν* παρὰ τῇ γυναικί. Ἡ καλλονὴ δύναται ν' ἀσκήσῃ ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν, ἀποδεικνύεται ὅμως ὕστερον ὅτι σχετικῶς ἔχει ἐλαχίστην σημασίαν. Δὲν πρέπει ὅμως τις νὰ καταφρονῇ τὸ φυσικὸν κάλλος, διότι ἡ καλλονὴ τοῦ σώματος καὶ τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου εἶναι σημεῖον ὑγείας. Τὸ νὰ νυμφευθῇ δέ τις ὡραίαν γυναῖκα ἄνευ χαρακτῆρος, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ τὸ ἀγαθὸν ἦθος οὐδὲν προσθέτουσιν, εἶναι πλάνη ἀξιοθρήνητος. Ὅπως αἱ ὡραιόταται τοποθεσίαι τῆς φύσεως καθίστανται μονότονοι ὅταν βλέπῃ τις αὐτὰς καθ' ἑκάστην, οὕτω θέλει βαρυνθῇ πρόσωπον ὡραῖον εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως οὐδόλως ἀντανακλᾷ ὡραιοτέρα ψυχή. Τὸ κάλλος τῆς σήμερον αὔριον ἐκλείπει, ἀλλ' ἡ ἀγαθότης, καὶ ἐὰν ἐκδηλοῦται ὑπὸ τὸν κοινότερον τύπον, διαμένει πάντοτε χαρμόσυνος· ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ τελευταῖον εἶδος τῆς καλλονῆς βελτιοῖ ἡ ἡλικία, ὁ δὲ χρόνος ὡριμάζει αὐτὸ μᾶλλον ἢ καταστρέφει.

Ὡς *πρὸς τὴν ἐκλογὴν δὲ συζύγου* ὁ λόρδος **Burleigh** ἔγραφεν εἰς τὸν υἱόν του. «Ὅταν φθάσῃς εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν φρόντισον περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς γυναικός σου, διότι ἐκ ταύτης ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία σου ἢ ἡ δυστυχία σου ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ τοιαύτη ἐκλογὴ εἶναι μία τῶν πράξεων τοῦ βίου, ὅπου, ὅπως ἐν τοῖς στρατηγήμασι τοῦ πολέμου, ὁ ἄνθρωπος ἅπαξ μόνον δύναται ν' ἀπατηθῇ. . . . . Πληροφορήθητι περὶ τῶν διαθέσεών της καὶ περὶ τοῦ ὁποῖοι ἦσαν οἱ γονεῖς αὐτῆς κατὰ τὴν νεότητά των. Μὴ ἐκλέξῃς αὐτὴν πτωχήν, καίτοι εὐγενῆ, διότι μὲ διπλώματα εὐγενείας δὲν δύναταί τις ν' ἀγοράσῃ τίποτε εἰς τὴν ἀγοράν. Μὴ ἐκλέξῃς δὲ πάλιν διὰ μόνον τὸν πλοῦτον πλάσμα κοινὸν καὶ ἄνευ ἤθους, διότι διὰ σὲ θ' ἀποβῇ ἀντικείμενον ἀηδίας, διὰ δὲ τοὺς ἄλλους μίσους. Μὴ ἐκλέξῃς οὐδὲ νάνον, οὐδὲ ἀνόητον, διότι ἐκείνη μὲν θὰ σοὶ δώσῃ γενεὰν πυγμαίων, αὕτη δὲ θ' ἀποβῇ διὰ σὲ διηνεκὲς αἶσχος, καὶ θ' ἀηδιάζῃς ὅταν ἀκούῃς νὰ ὁμιλῇ. Οὐδὲν δὲ εἶναι ἀπεχθέστερον ἀνοήτου γυναικός».

Ὁ ἱστορικὸς καὶ θεολόγος Ἄγγλος Φοῦλερ ἔλεγεν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν συζύγου τὸ ἑξῆς παράγγελμα ἐν δυσὶ λέξεσι. «*Λάβε τὴν κόρην καλῆς μητρός*».

Ὁ χαρακτὴρ τῆς γυναικὸς ἰσχυρότατα ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνδρός. Φύσις χυδαία θὰ σ' ἐξαναγκάσῃ νὰ καταβῇς μέχρις αὐτῆς, φύσις δ' εὐγενὴς τοὐναντίον θὰ σὲ ἀνυψώσῃ. Γυνὴ ὑψηλῶν ἀρχῶν, λεληθότως θ' ἀνυψώσῃ τὰς σκέψεις καὶ τὰς προθέσεις τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, γυνὴ δὲ ταπεινῆς ψυχῆς θέλει ἐξευτελίσει αὐτάς. Ὁ Τοκεβὶλ ἐνδομύχως ἐπρέσβευε τὸ τοιοῦτον, καὶ παρεδέχετο ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν στήριγμα ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἐν τῷ βίῳ ἄξιον ἐκείνου, ὅπερ γυνὴ καλοῦ χαρακτῆρος καὶ ὑψηλῶν ἀρχῶν ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τὸ πνεῦμά του. Αὐτὸς δὲ ὁ Τοκεβὶλ εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ τύχῃ συζύγου θαυμασίων ἀρετῶν καὶ εἰς πολλοὺς τῶν φίλων του ἔγραφε περὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ συζυγικοῦ του βίου. Εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν του ἀποκαλεῖ τὴν σύζυγόν του Μαρίαν «ἀληθῆ δι' αὐτὸν πρόνοιαν, ἐν μέσῳ τῶν κακουχιῶν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος».

Digitized by Google

Ὁ Γκυιζὼ ἐπίσης ἐνεθαρρύνετο καὶ ἐβοηθεῖτο ἐν μέσῳ τῶν ἀπείρων περιπετειῶν τοῦ βίου του ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ γυναικός. Οἱ πολιτικοὶ αὐτοῦ ἐχθροὶ μετεχειρίζοντο αὐτὸν σκληρῶς, ἀλλ' αὐτὸς εὕρισκε παρηγορίαν εἰς τὴν τρυφερὰν στοργήν, ἥτις ἐπλήρου τὸν οἶκόν του.

Ἡ ἱστορία καὶ αἱ βιογραφίαι μεγάλων ἀνδρῶν εἶναι πλήρεις συγκινητικῶν παραδειγμάτων γυναικῶν, αἵτινες μετὰ μεγαλοψυχίας, μετὰ καρτερίας καὶ θάρρους, ὑπῆρξαν βοηθοὶ ἄριστοι τῶν ἐξόχων αὐτῶν ἀνδρῶν, συντελέσασαι εἰς τὴν ἀνύψωσιν αὐτῶν καὶ δόξαν, καὶ συμμερισθεῖσαι μετὰ καρτερίας ἀνδρικῆς καὶ ἀφοσιώσεως ἀξιοθαυμάστου τὰ παθήματα αὐτῶν, τὰς ὁδοιπορίας, τὰς φυλακίσεις καὶ τὰς στερήσεις. Πολλαὶ ἔδειξαν ἀφοσίωσιν καὶ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνδρῶν των. Ὑπάρχει δ' ἐν Βιέννῃ μνημεῖον, εἰς μνήμην ἐγερθὲν ἑνὸς τῶν μεγίστων στρατηγῶν τῆς Αὐστρίας. Ἐπιγραφὴ ἐπιτύμβιος ἀπαριθμεῖ τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ ἔργα κατὰ τὸν ἑπταετῆ πόλεμον καὶ τελευτᾷ διὰ τῶν λέξεων τούτων: **non Patria, non Imperator, sed conjux posuit.** (Οὐχὶ ἡ πατρίς, οὐχὶ ὁ αὐτοκράτωρ, ἀλλ' ἡ σύζυγος ἀνήγειρε).

Πολλαὶ δὲ γυναῖκες ὑπῆρξαν οὐ μόνον πισταὶ καὶ θελκτικαὶ σύντροφοι, φίλαι, παρήγοροι, ἀλλ' εἰς πολλὰς περιστάσεις συνετέλεσαν ὡς βοηθοὶ εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τῶν ἀνδρῶν των. Τοιαύτη ἦτο ἡ γυνὴ τοῦ καθηγητοῦ Γαλβάνη, κόρη τοῦ Γαλεάτση, ἥτις, ὡς λέγεται, πρώτη παρετήρησε τὴν διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ σπασμωδικὴν κίνησιν τῶν νεύρων τοῦ βατράχου, καὶ ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ γαλβανισμοῦ, ἥτις φέρει τὸ ὄνομά του.

Ἡ γυνὴ τοῦ Λαβοαζιὲ ἦτο πεπροικισμένη δι' ἀληθοῦς ἐπιστημονικῆς ἱκανότητος. Ἡ γυνὴ τοῦ Βούκλανδ ἦτο δι' αὐτὸν ἀληθὴς βοηθός, ἐβοήθει αὐτὸν διὰ τῆς γραφίδος της, διηυθέτει τὰ ἀπολιθώματα καὶ κατέτασσεν ἐπιστημονικῶς, ἐσχεδίαζε δὲ καὶ τὸ πλεῖστον τῶν σχεδίων, ἅτινα παρένειρεν εἰς τὸ σύγγραμμα ὅπερ ἐδημοσίευσεν. Οὐδόλως δὲ παρέλειπε τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων της, εἰς τὴν ὁποίαν διέθετε τὰς πρωϊνὰς ὥρας.

Ὁ βίος τοῦ **Huber**, τοῦ φυσιολόγου τῆς Γενεύης, παρέχει παράδειγμα ἔτι μᾶλλον ἀξιοσημείωτον τῆς βοηθείας, ἣν ἀνὴρ δύναται νὰ εὕρῃ παρὰ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. Ὁ **Huber** ἐτυφλώθη ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν καὶ ὅμως εὗρε τὸν τρόπον νὰ σπουδάσῃ καὶ νὰ γίνῃ κάτοχος ἑνὸς τῶν κλάδων τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ὅστις ἀπαιτεῖ τὴν λεπτομερεστέραν παρατήρησιν καὶ τὴν ὀξυδερκεστέραν ὅρασιν. Ὁ νοῦς αὐτοῦ ἔβλεπε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς γυναικός του, ὡς ἐὰν ἦσαν οἱ ἴδιοι ἑαυτοῦ. Ἐκείνη ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν εἰς τὰς σπουδὰς ζητοῦσα νὰ καταστήσῃ ἧττον κοπιώδη τὴν τρομερὰν αὐτοῦ στέρησιν. Κατήντησε δὲ ὁ **Huber** νὰ λησμονήσῃ ἐντελῶς τὴν στέρησιν τῶν ὀφθαλμῶν του, ὁ δὲ βίος του ὑπῆρξε μακρὸς καὶ εὐτυχής, ὡς εἶναι ἐν γένει τῶν πλείστων φυσιολόγων· προέβη μάλιστα εἰς τὸ νὰ λέγῃ ὅτι ἤθελεν εἴσθαι δυστυχὴς ἂν ἀνέκτα τὴν ὅρασίν του. «Δὲν θὰ ἐγνώριζα τότε, ἔλεγε, μέχρι τίνος σημείου εἷς ἀνὴρ ἐν τῇ καταστάσει τῇ ἐμῇ δύναται ν' ἀγαπηθῇ· ὡς πρὸς ἐμὲ δὲ ἄλλως ἡ σύζυγός μου εἶναι πάντοτε νέα, δροσερὰ καὶ εὐειδής, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶναι κάτι τι». Τὸ μέγα ἔργον τοῦ **Huber** ἐπὶ τῶν *Μελισσῶν* ἔτι καὶ νῦν θεωρεῖται ὡς ἄριστον, περιλαμβάνον ἀπειρίαν παρατηρήσεων πρωτοτύπων ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἱστορίαν. Ἀναγινώσκων τις τὰς περιγραφάς του, ἀληθῶς πιστεύει ὅτι προέρχονται ἐξ ἀνδρός, οὗτινος ἡ ὅρασις ἦτο ἐξαισίως ὀξεῖα, καὶ ποτὲ δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτο τυφλὸς ὅτε ἔγραψεν αὐτὸ πρὸ 25 ἐτῶν.

Οὐχ ἧττον συγκινητικὴ εἶναι καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῆς Λαίδυ Χαμιλτὼν πρὸς τὸν σύζυγόν της **William Hamilton** καθηγητὴν τῆς λογικῆς καὶ μεταφυσικῆς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ἐδιμβούργου. Ὅταν οὗτος προσεβλήθη ὑπὸ παραλυσίας ὡς ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ἐργασίας, ἐν ἡλικίᾳ 56 ἐτῶν, ἡ σύζυγός του ἦτο δι' αὐτὸν χεῖρες, ὀφθαλμοί, νοῦς καὶ ἐν γένει τὸ πᾶν. Αὕτη συνῳκειώθη πρὸς τὴν ἐργασίαν του, ἀνεγίνωσκε καὶ συνεβουλεύετο ἀντ' αὐτοῦ τὰ συγγράμματα, ἀντέγραφε καὶ διώρθου τὰ μαθήματά του καὶ ἀπήλλαττεν αὐτὸν ἀπὸ πάσης ἐργασίας, ἣν ᾐσθάνετο ἑαυτὴν ἱκανὴν νὰ ἐκτελέσῃ. Ἡ διαγωγή της ὡς συζύγου ἦτο ἀληθῶς ἡρωϊκή.

Ἡ γυνή, ἡ γινώσκουσα νὰ πραΰνῃ διὰ τῆς παρουσίας της τὰς ἀνησυχίας τοῦ ἀνδρός, ἥτις θέλγει καὶ μετριάζει τὸ ὀργίλον διὰ τῆς γλυκύτητος τοῦ χαρακτῆρος, εἶναι παρήγορος ἅμα δὲ καὶ βοηθός. Ὁ Νειβοῦρος ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ὡς περὶ συντρόφου ἐν τῇ ἀληθεῖ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Εὕρισκε παρ' αὐτῇ εἰρήνην καὶ παρηγορίαν, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ ἀνήσυχος φύσις του ἤθελε κατατριβῆ ἀνωφελῶς. «Ἡ γλυκύτης αὐτῆς καὶ ὁ ἔρως, ἔλεγε, μὲ μετεωρίζουσιν ὑπεράνω τῆς γῆς, καὶ μέχρι τινὸς σημείου μὲ απομονοῦσι τῆς ζωῆς ταύτης».

Αὕτη ὅμως ἐβοήθει αὐτῷ καὶ δι' ἑτέρου τρόπου μᾶλλον ἐμμέσου. Ὁ Νειβοῦρος εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ συνδιαλέγεται μετὰ τῆς γυναικός του ἐφ' ὅλων τῶν ἱστορικῶν ἀνακαλύψεων, τῶν πολιτικῶν συμβάντων καὶ τῶν εἰδήσεων τῆς φιλολογίας· καὶ κυρίως ἤρξατο ἐργαζόμενος ὅπως προξενῇ αὐτῇ εὐχαρίστησιν, καὶ νὰ ἐπιδοκιμάζεται παρ' αὐτῆς· τούτου ὅμως γενομένου παρεσκευάζετο εἰς καθολικωτέραν διδασκαλίαν, εἰς τὸ νὰ διδάξῃ ἐν γένει τὸν κόσμον.

Ἡ γυνὴ τοῦ Στουὰρτ Μὶλ ἦτο ὡσαύτως ἀ-

Digitized by Google

ξία συνεργάτις τοῦ ἀνδρός της, ἂν καὶ εἰς εἶδος σπουδῶν μᾶλλον ἀφῃρημένον, ὡς βλέπομεν αὐτὸ εἰς τὴν ἀφιέρωσιν τὴν συγκινητικὴν τῆς πραγματείας *περὶ ἐλευθερίας*. «Ἀφιερῶ τὸν τόμον τοῦτον εἰς τὴν πιστὴν καὶ πολύκλαυστον μνήμην ἐκείνης, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ μυσταγωγὸς καὶ ἐν μέρει ὁ συγγραφεὺς παντὸς ὅ,τι κάλλιστον ἐν τοῖς ἐμοῖς συγγράμμασιν· εἰς τὴν γυναῖκα, εἰς τὴν φίλην, τῆς ὁποίας τὸ ἐξαίρετον αἴσθημα πρὸς τὸ ἀληθὲς καὶ πρὸς τὸ δίκαιον ὑπῆρξεν ἡ ἐμὴ ἰσχυροτάτη ὤθησις, ἡ δὲ ἐπιδοκιμασία ἡ ἡδίστη ἀνταμοιβή.

Ἕτερος συγγραφεὺς ὁ Carlyle ἐξύμνησε τὸν χαρακτῆρα τῆς γυναικός του, ὁ Φαραδέϋ ὡσαύτως, ὅστις εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του γράφει περὶ τοῦ γάμου του ὅτι ἦτο πηγὴ τιμῆς καὶ εὐτυχίας, ὑπερτεροῦσα πάσας τὰς λοιπὰς τέρψεις. Ὁ Tom Hood εὗρεν ὡσαύτως ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, πλήρει συμφορῶν τῶν φυσικῶν πόνων του ἕνεκα, γυναῖκα πλήρη νοημοσύνης ὅπως ἐκτιμήσῃ τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ ἀνδρός της, καὶ διὰ τοῦ θάρρους αὐτῆς καὶ τῆς συμπαθείας δώσῃ αὐτῷ τὴν δύναμιν ν' ἀγωνισθῇ κατὰ τοῦ πάθους, ὅπερ ἐβασάνιζεν αὐτόν. Ἐδημιούργησε περὶ αὐτὸν ἀτμοσφαῖραν ἐλπίδων καὶ ἀπολαύσεων, καὶ οὐδέποτε αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἔρωτός της δὲν ἐφαίνοντο φαεινότεραι ἢ ὅταν ἀντηνακλῶντο πλησίον τῆς κλίνης τοῦ πτωχοῦ ἀσθενοῦς, ὃν ἐβοήθει καὶ εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐργασίας. Οὗτος ἀνεγνώριζε τὰ αἰσθήματα καὶ ἡμέραν τινὰ ἔγραφε πρὸς αὐτὴν ἀποῦσαν· «Οὐδὲν ἤμην, φιλτάτη, πρὶν σὲ γνωρίσω· ἀφ' ἧς δὲ σ' ἐγνώρισα ᾐσθάνθην ἐμαυτὸν βελτίονα καὶ εὐτυχέστερον· τὴν ἀλήθειαν ταύτην διαφύλαξον κατὰ μέρος καὶ ἀνακάλεσον εἰς τὴν μνήμην μου, ἂν ποτὲ τὴν λησμονήσω. Σοὶ γράφω ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐν ὅλῃ τῇ τρυφερότητι· οὐχὶ δὲ τοῦτο ἄνευ ἀφορμῆς. Ἐν πρώτοις ἔχω τὴν συμπαθητικήν σου ἐπιστολήν, ἣν πρὸ ὀλίγου ἔλαβον, ἔπειτα τὴν ἀνάμνησιν τῶν τέκνων μας, τῶν ἐνεχύρων τούτων τοῦ ἔρωτός μας. Ἔπειτα αἰσθάνομαι ἀκαταμάχητον ἐν ἐμοὶ ἐπιθυμίαν νὰ μεταγγίσω εἰς τὴν καρδίαν σου τὴν ὑπερπληρωμένην ἐμήν· τέλος, καὶ δὲν εἶναι ὁ ἐλάχιστος τῶν λόγων τῆς χαρᾶς μου, ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι οἱ ἀγαπητοὶ ὀφθαλμοί σου, θ' ἀναγνώσωσιν αὐτὰ τὰ ὁποῖα γράφω. . . .»

Ἡ γυνὴ τοῦ σὶρ William Napier, τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ πολέμου τῆς Χερσονήσου, ὡσαύτως ἐβοήθησεν αὐτὸν εἰς τὴν συγγραφήν του· αὐτὴ μετέφρασε καὶ περιληπτικῶς ἐξέθεσε τὰ κείμενα ὅλων τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων, ἐφ' ὧν βασίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἱστορία του.

Ἄλλαι γυναῖκες ἐβοήθησαν τοὺς συζύγους των κατ' ἄλλον τρόπον. Πρὶν ἢ ἡ πόλις Weinsberg παραδοθῇ εἰς τοὺς πολιορκητάς, αἱ γυναῖκες ἐζήτησαν τὴν ἄδειαν ν' ἀποκομίσωσι τοὺς θησαυρούς των· ἡ αἴτησίς των ἐγένετο δεκτή· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἶδον αὐτὰς πάσας ἐξερχομένας τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, φερούσας τοὺς συζύγους των ἐπὶ τῶν ὤμων.

Ὁ λόρδος Nithsdale ἐδραπέτευσε τῆς φυλακῆς χάρις εἰς τὴν δεξιότητα τῆς γυναικός του, ἥτις ἀντήλλαξε τὰ ἐνδύματά της πρὸς τὰ ἐκείνου, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του. Τοῦτο τὸ παράδειγμα ἐπιτυχῶς μετεχειρίσθη καὶ ἡ κυρία Λαφαγέτ.

Δεῖγμα ὅμως ἀξιοσημείωτον ἀφοσιώσεως τοῦ εἴδους τούτου παρέχει ἡ γυνὴ τοῦ περιωνύμου Γροτίου. Οὗτος κατεδικάσθη εἰς εἱρκτὴν διὰ βίου ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν. Ἦτο δ' ἐν τῇ φυλακῇ πρὸ 20 μηνῶν ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Loevestein, ἡ δὲ γυνή του, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ ὅπως συμμερισθῇ τῆς φυλακῆς του, καθίστα τὴν απομόνωσίν του ἀνεκτικωτέραν. Ἐπέτρεπον δὲ εἰς αὐτὴν νὰ ἐξέρχηται εἰς τὴν πόλιν δὶς τῆς ἑβδομάδος, ὅπως κομίζῃ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς βιβλία, ὧν εἶχεν ἀνάγκην εἰς μέγαν ἀριθμόν, ὅπως ἐξακολουθῇ τὰς μελέτας του. Ἐχρειάσθη δὲ πρὸς τοῦτο μέγας κόφινος. Οἱ σκοποὶ κατ' ἀρχὰς ἐξηρεύνων τὸν κόφινον μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἀλλὰ βλέποντες ὅτι περιεῖχε πάντοτε βιβλία (συνήθως δὲ βιβλία ἀρμενιακὰ) καὶ ἀσπρόρρουχα, ἔπαυσαν τὰς ἐξετάσεις των. Τοῦτο ἔδωσεν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ Γροτίου τὴν ἰδέαν ν' ἀπελευθερώσῃ τὸν σύζυγόν της καὶ κατέπεισεν αὐτὸν νὰ κλεισθῇ ἐν τῷ κοφίνῳ, ὃν ἔμελλον νὰ ἐξαγάγωσι τῆς φυλακῆς. Ὅτε προσεκλήθησαν οἱ δύο στρατιῶται νὰ παραλάβωσι τὸν κόφινον καὶ ἐξαγάγωσι τῆς φυλακῆς, εὗρον αὐτὸν παρὰ τὸ σύνηθες βαρύν, καὶ εἷς αὐτῶν ἀστεϊζόμενος εἶπε «Τὸν Ἀρμένιον ἔχομεν ἐδῶ μέσα»· ἡ γυνὴ τοῦ Γροτίου κατὰ τὸν αὐτὸν τόνον ἀπήντησεν «ἢ βιβλία τινὰ ἀρμενιακά». Ἐν τούτοις ὁ κόφινος ἐξῆλθεν ἀσφαλῶς, ὁ δὲ Γρότιος κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν, ὅπου συνήντησε τὴν γυναῖκά του.

Αἱ δοκιμασίαι καὶ τὰ παθήματα εἶναι ἡ λυδία λίθος ἐν τῷ γάμῳ. Ἐκ τούτων ἐξέρχεται ὁ ἀληθὴς χαρακτὴρ καὶ διὰ τούτων προκύπτει ἡ ἕνωσις ἢ μᾶλλον ἐνδόμυχος. Α. Μ.

ΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΠΩΛΑΙ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

«Πάρ'τε, κύριοι, τρεῖς πήχεις δι' ἓν *πέννυ*! Ὡραῖα τραγούδια, νεώτατα, Ὁρίσ'τε, κύριοι, δι' ἓν *πέννυ*, δι' ἓν *πέννυ* τρεῖς πήχεις!» Ὁ ἄνθρωπος ὅστις πορεύεται κραυγάζων οὕτω τὸ ἑσπέρας ἀνὰ τὰς ἡσύχους συνοικίας τοῦ Λονδίνου, ὁ *ἔμπορος τραγουδίων* εἶνε γέρων ἰσχνὸς καὶ ζαρωμένος. Δὲν ὑπάρχει *μάγκα*, εἰς ἣν νὰ ἦνε ἄγνωστος ὁ γέρων τραγουδιοπώλης, ὅστις ἅμα που φανῇ γίνεται αἰτία μεγάλης περὶ ἑαυτὸν συναθροίσεως. Καὶ τρέχουσι τότε οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες ἵνα διασκορπίσωσι τὸ πλῆθος πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς ἀπευκταίου.

Digitized by Google

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἀλλόκοτοι ἐκεῖνοι ἔμποροι σταματῶσι παρά τι ἡμίκλειστον οἰνοπωλεῖον καὶ ἐκεῖ ἐκτυλίσσουσιν ἐπὶ μακρᾶς σανίδος τὸ ἀλλόκοτον ἐπίσης ἐμπόρευμά των, τὰ τραγούδια, ἐνῷ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μέρους ἡ σανὶς ἔχει ποικίλα εἰκονίσματα ἀτέχνως εἰργασμένα καὶ ἀγροίκως κεχρωματισμένα.

Ἐνίοτε ὁ ἔμπορος δὲν εἶνε μόνος, συνοδεύεται ὑπὸ τριῶν ἄλλων βοηθῶν, καὶ ἡ κραυγὴ τότε καταντᾷ ἀπαισία, διότι κραυγάζουσι καὶ οἱ τέσσαρες ὁμοῦ. Αἴφνης ἀπὸ ἡμικλείστου χαμηλοῦ παραθύρου προβάλλει εἰς τὰ ἔξω νεαρὰ θεραπαινὶς τοὺς γυμνούς της βραχίονας χωρὶς πολὺ νὰ συλλογίζηται ἂν τὸ *ρόσμπειφ* καίεται· ἐκείνη θέλει τραγούδια! Τότε ἀληθῶς ὁ θόρυβος γίνεται διαβολικός, διότι καὶ οἱ τέσσαρες πωληταὶ ἀγριαίνουσιν ἐπὶ τῇ θέᾳ ἀγοραστοῦ καὶ ἐν συναυλίᾳ σατανικῇ ἀνακράζουσιν· «Φοβερὸν πρᾶγμα, ἀγόρασέ το», «Σκοτωμός», «Ἔρωτας», «Δι' ἓν πέννυ», «Ἐννέα παιδιά», «Ἠπάτησε τὸν ἄνδρα της», «ἓν πέννυ», «οἱ Φαινιᾶνοι». Ὅλαι δὲ αὗται αἱ κραυγαὶ ἐξερχόμεναι ἀπὸ τεσσάρων συγχρόνως λαρύγγων καθιστῶσιν ἀδύνατον πᾶσαν συνεννόησιν· ὁμοιάζουσι πρὸς ᾆσμα χοροῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος. Τί δὲ εἶνε τέλος πάντων αἱ *πραγματεῖαι* αὗται; τραγούδια, διηγήματα, ἀνέκδοτα, μικραὶ ἱστορίαι πεζαὶ ἢ ἔμμετροι, περιγραφαὶ ἀπαγχονίσεων, φόνων, δολοφονιῶν, λίβελλοι πολιτικοί, παρῳδίαι συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς, ταῦτα δὲ κακοτυπωμένα ἐπὶ χάρτου κιτρινωποῦ καὶ λίαν μαλακοῦ καὶ συνωδευμένα ὑπὸ ἀτεχνοτάτης γελοιογραφίας. Τίνες εἶνε οἱ συγγραφεῖς τῶν ἐμπορευμάτων ἐκείνων τῶν πωλουμένων μὲ τὸν πῆχυν, οὐδεὶς ἠξεύρει. Οἱ συγγραφεῖς οἱοιδήποτε καὶ ἂν εἶνε, φροντίζουσιν, ὅπως κερδήσωσιν ὀλίγον ἄρτον, νὰ κολακεύωσι τὰ ταπεινότατα συναισθήματα τοῦ ὄχλου, διὰ τοῦτο ἔχουσι τὰ *τραγούδια* ἐκεῖνα ἔκφρασιν ἄκομψον, ἀγροῖκον, κτηνώδη πολλάκις. Περιγράφονται ἐκεῖ τὰ τερατωδέστατα τῶν πραγμάτων ἄνευ οὐδεμιᾶς χάριτος, πῶς ὁ δεῖνα κτίστης ἐπώλησε τὴν κακήν του γυναῖκα ἢ πῶς ὁ κρασοπώλης τὴν ἠγόρασε διὰ πέντε σελλίνια. Ὅ,τι παράδοξον καὶ τερατῶδες δύναταί τις νὰ φαντασθῇ, ὅ,τι δύναται νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ἀγροῖκον περιέργειαν ἀμαθοῦς καὶ κτηνώδους ὄχλου, τὸ πωλοῦσι μὲ τὸν πῆχυν οἱ *τραγουδιοπῶλαι*.

Εἷς ἀναγνώστης τῆς Ἑστίας

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

269.

Οὐδεὶς εἶναι ἀρκούντως σοφὸς ὅπως ἀνακαλύψῃ πόσων κακῶν γίνεται παραίτιος.

270.

Ἡ κεκτημένη τιμὴ εἶναι ὑπέγγυος πρὸς κτῆσιν νέας.

281.

Ἡ νεότης διηνεκὴς εἶναι μέθη, τοῦ λογικοῦ εἶναι πυρετός.

272.

Οὐδὲν ἐξευτελίζει τοσοῦτον τὸν κατ' ἀξίαν μεγάλως ἐπαινεθέντα, ὅσον ἡ μεγάλη αὐτοῦ μέριμνα ὅπως θαυμασθῇ ἐν πράγμασιν οὐτιδανοῖς.

273.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι στεργόμενοι ἐν τῷ κόσμῳ, οἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίαν ἄλλην, εἰμὴ μόνον τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὑπηρετοῦντα τὰς τοῦ βίου πραγματείας.

274.

Ἡ χάρις τῶν ἀπαρχῶν τοῦ ἔρωτος προσομοιάζει τῇ ἀνθηρότητι τῶν νέων καρπῶν. Φαιδρύνει δὲ αὕτη τὸ πάθος ἀλλὰ πρὸς στιγμήν, καὶ παρέρχεται ἀνεπιστρεπτεί.

275.

Πολλάκις τὰς φιλανθρώπους ὁρμὰς τοῦ ἐπ' ἄκρᾳ εὐαισθησίᾳ καυχωμένου ἀποπνίγει καὶ τὸ ἐλάχιστον προσωπικὸν συμφέρον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διάλογος κυρίας καὶ μαγειρίσσης.

Κυρία. Πέντε δραχμὰς αὐτὸ τὸ ψάρι! εἶνε φρίκη, καὶ δὲν ἀξίζει οὔτε τρεῖς.

Μαγείρισσα. Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἐνόμισα ὅτι ὅπως καὶ ἡ ἄλλη μου κυρία, ἠθέλατε καὶ σεῖς νὰ ἀγοράζω ἀπὸ τὰ ἀκριβώτερα πράγματα διὰ τὸ τραπέζι.

Κυρία. Ναί, ἀλλ' ὄχι ὅμως ἀκριβώτερα εἰς τὸ σπίτι . . . παρὰ 'ς τὸ παζάρι!

* * *

Συντάκτης μεγαλοσχήμου τινὸς ἐφημερίδος, ἄσπλαγχνος τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς δολοφόνος, ἠρώτησέ ποτε φίλον του·

— Ποίαν *ξένην* γλῶσσαν μὲ συμβουλεύεις νὰ μάθω;

— Μάθε τὴν ἑλληνικήν, φίλε μου.

* * *

Παιδίον ἀκοῦσαν ὅτι ἡ μήτηρ του ἔχασε δίκην τινά, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν τράχηλον αὐτῆς ἀνακράζον.

— Τί καλά, μαμμᾶ, ποὺ ἐχάσατε τὴν δίκην αὐτὴν ποὺ σας ἐβασάνιζε τόσον καιρόν!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Μεταξὺ κοινῶν καὶ ἀναγώγων ἀνθρώπων οὐδὲν κινδυνωδέστερον, ἢ τὸ νὰ μὴ λογίζεταί τις ὑπερήφανος, διότι οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἐκλαμβάνουσι τὴν μετριοφροσύνην ὡς ὁμολογίαν τῆς ἀναξιότητος. Ἐντεῦθεν ἡ μετριοφροσύνη τοῦ ὁμολογουμένως ἱκανοῦ ἀνδρὸς εὐχαριστεῖ καὶ τοὺς κοινοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅπως αἱ ἐν φω-

Digitized by Google

ταυγεῖ εἰκόνι σκιαὶ εὐχαριστοῦσι πάντας τοὺς θεωμένους αὐτήν, καὶ ἐξαίρουσι τὰ φωτεινὰ αὐτῆς μέρη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μεταξὺ τῶν δισχιλίων φοιτητῶν, οὓς ἀριθμεῖ κατὰ τὴν β' ταύτην ἑξαμ. τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου, 211 εἶνε νεάνιδες. Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι, ἀφ' ὅτου ἐπετράπη εἰς τὸ θῆλυ γένος νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, οὐδὲν συνέβη ἀτάκτημα, ἢ ἄλλη τις πρᾶξις προσκρούουσα εἰς τὰ παραγγέλματα τῆς χρηστοηθείας.

Τὰ τρόπαια τῶν διασήμων σφαιριστῶν Βερζὲρ καὶ Βινιῶ εἶνε μικροῦ λόγου ἄξια παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τρόπαια νέου τινὸς Ἰάπωνος Χὰν-μὰν-χοῦ περιηγουμένου τὴν Εὐρώπην καὶ διατρίβοντος νῦν ἐν Μόσχᾳ. Ἀναφέρουσι δὲ ὅτι κατ' αὐτὰς ἔπαιξε διαγωνιζόμενος πρὸς τρεῖς ἐξόχους σφαιριστάς. Τὸ προκαταβληθὲν ποσὸν ἦτο 75,000 ῥουβλίων καὶ τὸ ὅριον τοῦ παιγνιδίου 5000 βολαί. Παρίσταντο δὲ 22 καθηγηταὶ τοῦ σφαιριστηρίου ἐλθόντες ἐκ τῶν πέντε τῆς γῆς ἠπείρων. Ὁ Χὰν-μὰν-χοῦ ἔπαιξε πρῶτος καὶ χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τὴν ῥάβδον ἐξετέλεσε τὴν πρώτην σειρὰν παίξας 1853 βολάς. Τὸ παιγνίδιον διήρκεσεν ὀκτὼ ὥρας, ἀπὸ πρωΐας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ἀναπαυθέντων τῶν σφαιριστῶν δύο ὥρας, τὴν ἑνδεκάτην καὶ τὴν ἕκτην. Τέλος ἡ τελευταία σύγκρουσις (carambolage) ἐξετελεῖτο τὴν ἑνδεκάτην ἀκριβῶς ὥραν, ὁ δὲ Ἰάπων ἐκέρδαινε τρεῖς μόνον βολάς.

Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης τοῦ Πάπα γράφει ἡ «Καθολικὴ ἑνότης» τάδε. «Παλαιὸς θεράπων τοῦ Λέοντος ΙΓ', ὑπηρετῶν ἐν τῷ οἴκῳ του ἀπὸ 20 ἐτῶν, ἀνοίγει ἀθορύβως καθ' ἑκάστην πέμπτην πρωϊνὴν ὥραν τὴν θύραν τοῦ θαλάμου καὶ λέγει Buon giorno, Santità. Ὁ Πάπας ἐγείρεται πρὶν ἐξυπνισθῇ ὑπὸ τοῦ θεράποντος, ἐνδύεται καὶ πλύνεται ταχέως καὶ λειτουργεῖ κατ' οἶκον πρῶτος αὐτός, εἶτα δὲ παρίσταται ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἑτέρου κληρικοῦ. Τῇ 9 ὥρᾳ λαμβάνει λιτὸν πρόγευμα, καπνίζει ἓν σιγαρέτον καὶ δίδει βραχείας ἀκροάσεις, εἶτα δὲ δέχεται τὸν καρδινάλιν Νίναν ἢ τὸν τοποτηρητὴν τούτου, μεθ' ὧν συνεργάζεται ἕως τῆς 12, ὁπότε ἄρχονται αἱ μεγάλαι ἀκροάσεις. Περὶ τὴν 3 ἀριστᾷ, κοιμᾶται ὀλίγον καὶ πάλιν ἐργάζεται ἄχρι τῆς 7, ὅτε προσέρχονται φίλοι παλαιοὶ καὶ πρέσβεις, οἵτινες διαλέγονται πρὸς αὐτὸν περὶ τέχνης ἢ πολιτικῆς ἢ μεγάλων δικῶν. Ἀπὸ τῆς 9 ἐργάζεται μόνος ἐπὶ τρεῖς ὥρας, κατακλίνεται δὲ περὶ μέσας τὰς νύκτας.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐπιτελεῖται νέον τεράστιον ἔργον, ἡ μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Βρόκλυν γέφυρα. Πρὸ μικροῦ ἐπερατώθησαν οἱ δύο πύργοι ἔχοντες ὕψος 84 μέτρων καὶ μέλλοντες νὰ ὑποβαστάσωσι τὴν κεντρικὴν ἀψῖδα, ἥτις θὰ ἔχῃ ἑλικὸν μῆκος 1,500 μέτρων.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἔχουσι τὸ μονοπώλιον τῶν ἀλλοκότων καὶ ἀπροσδοκήτων ἱστοριῶν καὶ ἀνεκδότων περὶ γάμου. Καθ' ἃ διηγεῖται ὁ τῆς *Κεντυκίας Κῆρυξ*, ῥάπτης τις, δυστυχήσας ἐν τῷ γάμῳ, ὑπεσχέθη εἰς νεάνιδα ὀνομαζομένην Μαρίαν Βίρμαν νὰ τὴν νυμφευθῇ δύο ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, πρὸς ἀσφάλειαν δὲ τῇ ἔδωκε γραμμάτιον ἔχον ὡς ἑξῆς.

«Δύο ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τῆς γυναικός μου ὑποχρεοῦμαι νὰ νυμφευθῶ τὴν μὶς Μαρίαν Βίρμαν, ἢ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτῆς τὴν νεάνιδα ἥτις θὰ μοι ἐπιδείξῃ τὸ παρὸν δοθὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀντὶ πεντήκοντα δολλαρίων, ἅτινα παρ' αὐτῆς ἔλαβον τοῖς μετρητοῖς.»

Ἀλλ' ἡ μὶς Βίρμαν ἀπέθανε πρὸ τῆς συζύγου τοῦ ῥάπτου, ὅστις ἔχαιρε βλέπων ὅτι τὸ γραμμάτιόν του ἐλησμονήθη. Μετὰ διετίαν ὅμως ἀποθανούσης τῆς γυναικός του, ἰδοὺ βλέπει ὁ ἀτυχὴς ῥάπτης γεροντοκόρην τινὰ ἐξαδέλφην τῆς μακαρίτιδος Βίρμαν κομίζουσαν τὸ λησμονηθὲν γραμμάτιον.

Ἀνασκαλεύουσα τὰ χαρτία τῆς ἐξαδέλφης της εὗρε καὶ τὸ γραμμάτιον, ὅπερ ἤδη ἤρχετο ἵνα ἐξαργυρώσῃ. Τί νὰ κάμῃ ὁ ἀπαρηγόρητος ῥάπτης; ἠναγκάσθη νὰ παρηγορηθῇ νυμφευόμενος τὴν γεροντοκόρην καὶ τὸ νοστιμώτερον εἶνε ὅτι ζῇ μετ' αὐτῆς λίαν εὐδαίμων ὡς καὶ ἐκείνη μετ' αὐτοῦ.

Τὸ μικρὸν τοῦτο ἀνέκδοτον δὲν ἐνθυμίζει τὴν κωμικὴν ἐκείνην σκηνὴν ἐν τῷ *Βιαίῳ Γάμῳ* τοῦ Μολιέρου μεταξὺ τοῦ Ἀλκίδα καὶ τοῦ Σγαναρέλου;

Ἐπ' ἐσχάτων μετηνέχθη ἐκ Παρισίων εἰς Βιέννην ὁ περίφημος θησαυρὸς τοῦ ἐκπτώτου βασιλέως τοῦ Ἀννοβέρου, συγκείμενος ἐκ κειμηλίων καὶ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν. Ὁ θησαυρὸς οὗτος, ἐπλήρου σειρὰν ὅλην σιδηροδρομικῶν ἁμαξῶν, διετέλει δ' ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν πολλῶν θαλαμηπόλων τοῦ ἐνεστῶτος κτήτορος δουκὸς τῆς Κουμβερλάνδης.

Εἱς Αναγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς καθαρισμὸν τῶν δερματίνων χειροκτίων καὶ τῶν διὰ δέρματος δεδεμένων βιβλίων μεταχειριζόμεθα τὸ ἀκόλουθον δεδοκιμασμένον μέσον.

Λαμβάνομεν γάλα ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφῃρέθη ἤδη τὸ ἀφρόγαλα (crème) καί το βράζομεν ἀναλύοντες ἐν αὐτῷ ἱκανὸν σάπωνα, ὥστε νὰ γείνῃ ἄφθονος ἀφρός. Ἀφ' οὗ δε βράσῃ τὸ ἀφίνομεν νὰ ψυχρανθῇ, καὶ ἔπειτα ἐμβρέχοντες εἰς αὐτὸ τεμάχιον φλανέλλας, τρίβομεν τὰ χειρόκτια φοροῦντες αὐτὰ εἰς τὴν χεῖρα, μετὰ δὲ ταῦτα σπογγίζομεν καλῶς διὰ λινοῦ ὑφάσματος. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθαρίζομεν καὶ τὸ δερμάτινον δέσιμον τῶν βιβλίων.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 1

Digitized by Google

'Αριθ. 199 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 21 Ὀκτωβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ
ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΑΡΓΟΥΣ
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[1]

Φίλτατε,

Ἐπειδὴ ἀρέσκεσαι εἰς ὁδοιπορικὰς ἀναμνήσεις, ἐξακολουθῶ τὴν τελευταίαν ἐπιστολήν μου ὅπου τὴν διέκοψα.

Ἀνεχώρησα λοιπὸν ἐκ Βόρμς καὶ κατηυθύνθην εἰς Μαγεντίαν διὰ σιδηροδρόμου· ἀλλὰ τὸ σπουδαῖον, τὸ ἄξιον νὰ σπεύσῃς νὰ τὸ παραδώσῃς εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς διὰ τῆς δημοσιότητός ἐστιν ὅτι ἀνεχώρησα οὐχί, ὡς συνήθως, εἰς τρίτην, ἀλλ' εἰς δευτέραν θέσιν. Τοῦτο δὲ διὰ τρεῖς ἰσχυροὺς λόγους, τὸν πρῶτον γεωγραφικόν, ὅτι ἡ Μαγεντία ἀπέχει τοῦ Βόρμς μόνον μίαν ὥραν, καὶ ἐπομένως τῶν διοδίων ἡ διαφορὰ ἐστὶν οὐχὶ μεγάλη· τὸν δεύτερον ψυχολογικόν, ὅτι διετηρεῖτο ἀκόμη εἴς τινα γωνίαν τῆς διαθέσεώς μου τὸ οὕτως ἀθλίως ἐν Βόρμς διαψευσθὲν πριγκηπικὸν ὄνειρόν μου, καὶ ἡ τρίτη τάξις μοὶ ἐφαίνετό πως ἀκόμη κατωτέρα τοῦ φανταστοῦ μου βαθμοῦ· καὶ τὸν τρίτον καθαρῶς ταμιευτικόν, ὅτι ἐν Βόρμς εἶχον κάμει ἀνελπίστους οἰκονομίας, διότι, ὅτε ἀνεχώρουν τῆς πόλεως ἐν ᾗ ἐστέφοντο οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας, καὶ ἡ ξενοδόχος τοῦ Couvent μοὶ ἔφερε τὸν λογαριασμόν, ἔμεινα, οἷον δήποτε καὶ ἂν ἦν ἐκεῖνο τὸ καταγώγιον, πλήρης ἐκπλήξεως διὰ τὴν εὐτέλειαν τῆς ἀπαιτήσεως, καὶ ἤθελον νὰ διαμαρτυρηθῶ ὅτι ἀπατῶνται, ὅτι ὀφείλω τὰ τετραπλάσια ἀφ' ὅσα ζητοῦμαι, καὶ νὰ πληρώσω κατὰ συνέπειαν. Ἀλλὰ συνῆλθον ταχέως, κ' ἐπροτίμησα πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ σκανδάλου, νὰ τηρήσω σιγήν, καὶ τὸ ἐντεῦθεν προκύψαν μοι περίσσευμα νὰ δώσω εἰς μίσθωσιν δευτέρας ἀντὶ τρίτης θέσεως μέχρι Μαγεντίας.

Ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ εὑρέθην μετὰ δύω ἀνδρῶν, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ὄψεως καὶ συμπεριφορᾶς αὐτῶν ἐφαίνοντο εἰς ἀνωτέρας στιβάδας τῆς κοινωνίας ἀνήκοντες, ὡς ἦτο καὶ ἑπόμενον, διότι ἐνταῦθα ὀλίγοι ὁδοιποροῦσιν εἰς πρώτην θέσιν, ἐκτὸς ἂν ὦσιν ἀληθεῖς ἡγεμόνες ἢ τραπεζῖται Ἰουδαῖοι. Ὁ πλησίον ἐμοῦ καθήμενος, τοῦ ἄλλου ὁμιλητικώτερος, ἀπέτεινε ταχέως πρὸς ἐμὲ τὸν λόγον, καὶ μετ' ὀλίγον συνδιελεγόμεθα περὶ τῶν τεραστίως ἐν Γερμανίᾳ πολλαπλασιαζομένων σιδηροδρόμων.-«Εἰσὶ μία τῶν πρωτίστων μεριμνῶν, μοὶ εἶπε, τῆς κυβερνήσεως. Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας εἰσὶ σήμερον τὸ μέτρον καὶ οἱ ἀναπόφευκτοι ὀχετοὶ τοῦ πολιτισμοῦ». Ἐννοήσας δ' ἐκ τῶν σολοικισμῶν καὶ τῆς προφορᾶς μου ὅτι ἤμην ξένος, καὶ προσέτι ὅτι ἤμην Ἕλλην, εἰς ὃ ὅμως καὶ αὐτὸς τὸν ὑπεβοήθησα,—«Ἔχετε σιδηροδρόμους εἰς τὴν Ἑλλάδα» ; μ' ἠρώτησεν.—«Εἰς τὴν Ἑλλάδα σιδηροδρόμους» ; ἀπεκρίθην ἀφ' οὗ ἐξηροκατάπια, «ὤ! μάλιστα, ἔχομεν, πῶς ὄχι ; ἕνα ἔχομεν ὅστις ἐξ Ἀθηνῶν φέρει εἰς Πειραιᾶ· ἄλλον ὅστις φέρει εἰς Φάληρον. Ἅμα δὲ μᾶς προσαρτηθῶσι Θεσσαλία καὶ Ἤπειρος, θὰ οἰκοδομήσωμεν ἕνα πρὸς τὰ Ἰωάννινα, ἄλλος θὰ χωρήσῃ ἐκεῖθεν μέχρις ἀπέναντι τοῦ ἄκρου τῆς Ἰταλίας· ἄλλος θὰ ἑνώσῃ τὰς Ἀθήνας μετὰ τῆς Λαρίσσης καὶ τὴν Λάρισσαν μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης· ἄλλος θὰ διασχίσῃ τὸν Πίνδον»· καὶ δὲν ὑπῆρχε κοιλὰς ἐπὶ τοῦ χάρτου δι' ἧς, βαθμηδὸν ἐνθαρρυνόμενος, δὲν διῆγον ἕνα σιδηρόδρομον. Δὲν φαντάζεσαι πόσον εὐκόλως κατασκευάζονται σιδηρόδρομοι ἐπὶ χάρτου, καὶ πόσον εὐθηνῶς ἀκόμη. Ὁ δὲ τρίτος συνοδοιπόρος, ὅστις ἐκάθητο εἰς τὴν ἀντιπέραν γωνίαν, καὶ ὀλίγον εἶχεν ἀναμιγῇ εἰς τὴν συνδιάλεξιν, εἶπε τότε, ὡς εἰς ἑαυτὸν ὁμιλῶν,—καὶ ἐκ τῆς προφορᾶς ἐνόησα Γάλλον Παρισινόν:—«S'ils n'ont pas des chemins de fer, ils ont en tout cas des chemins à faire». Ἀλλ' ἐπροσποιήθην ὅτι δὲν ἤκουσα, ἢ ὅτι δὲν ἐνόουν τὴν Γαλλικήν, καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἔμεινεν ἀκίνητον ἀπέναντι τοῦ ψυχροῦ του λογοπαιγνίου. Εὐτυχῶς δὲ διεκόπη καὶ ἡ ὁμιλία, διότι, παρὰ τὴν Μαγεντίαν ἤδη,

1. Ἰδὲ σελ. 593.

Digitized by Google

εἴχομεν φθάσει εἰς τὴν παραποταμίαν, καὶ τὴν προσοχήν μας εἵλκυσε τὸ μεγαλοπρεπὲς ῥεῦμα τοῦ Ῥήνου.

Εἰς Μαγεντίαν ἔβρεχεν, ὥστε σχεδὸν δὲν εἶδον τὴν πόλιν· οὐχ ἧττον ὅμως,μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ ἀπόπλου, ἔσπευσα πρὸς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἀνακαινιζομένην μητρόπολιν, ὁδηγούμενος ὑπὸ τῶν μακρόθεν καταφανῶν κωδωνοστασίων αὐτῆς. Ἀλλὰ μάτην ἐπὶ πολὺ ἐζήτουν νὰ τὴν πλησιάσω,διότι πρόσοδον δὲν εὕρισκον πρὸς αὐτήν, πανταχόθεν περιτεθωρακισμένην ὑπὸ πενιχρῶν καὶ δυσειδῶν οἰκιῶν. Καὶ πολλαχοῦ παρετήρησα τοῦτο, ὅτι θρησκευτικὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαίων αἰώνων, σεβαστὰ καὶ ἄξια παντὸς θαυμασμοῦ, κεῖνται τεθαμμένα ἐντὸς λαβυρίνθου μεταγενεστέρων οἰκοδομῶν καὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι εἶχον ἐπέλθει χρόνοι καθ' οὓς ἐξέλιπε τὸ αἴσθημα τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τούτων μεγαλουργημάτων. Μόνον δ' ἐπ' ἐσχάτων ἐνιαχοῦ, ὅταν ἐπαρκῶσιν αἱ τῶν πόλεων πρόσοδοι, μακρύνονται αἱ χυδαῖαι ἐποικοδομαί, καὶ χαράττονται πλατεῖαι περὶ τὰς ἐκκλησίας. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς Μαγεντίαν εἰσέτι δὲν ἔγινε, καὶ ἠναγκάσθην, ὡς θέλων νὰ ἐκπολιορκήσω τὸ χωρίον, νὰ περιέλθω περισκοπῶν αὐτὸ ἔξωθεν, καὶ ἀκολουθῶν ὁδοὺς σκολιὰς καὶ στενάς, αἵτινες πολλάκις μ' ἐμάκρυνον ἀπ' αὐτοῦ, μέχρις οὗ εὗρον τέλος μίαν ἥτις ἀπέληγεν εἰς πλαγίαν θύραν, τὴν μόνην ἐν χρήσει. Εἰσελθὼν δὲ δι'αὐτῆς, εὗρον ὅτι ἐλειτούργουν, καὶ ὁ ἱερεὺς ὡμίλει ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος. Αἱ στιγμαί μου ὅμως ἦσαν μεμετρημέναι, δι'ὃ, φοβηθεὶς μὴ παρασυρθῶ ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας του καὶ λησμονηθῶ, ἐπροτίμησα νὰ μὴ προσέξω εἰς τὸν λόγον του, καὶ περιωρίσθην εἰς τὸ νὰ περιεργασθῶ τὰς τοιχογραφίας αἵτινες ἐκόσμουν τὰς ἁψῖδας ἑκατέρωθεν τοῦ μέσου κήτους, καὶ ἦσαν αὐτόχρημα Βυζαντιναὶ τὸν ῥυθμὸν καὶ αὗται, ἀλλὰ καταφανέσταται καὶ ἔχουσαι τὰ χρώματα ζωηρά. Ἔμαθον δὲ μετὰ ταῦτα ὅτι, ἀνακαινιζομένης τῆς ἐκκλησίας, ἥτις καὶ αὐτὴ ὡς καὶ ἡ τοῦ Βόρμς ἀποδίδεται εἰς τὸν ιβ' ἢ ιγ' αἰῶνα, ἐπιτήδειοι ζωγράφοι ἠκολούθησαν κατ' ἴχνος τὰς ἀρχαίας γραφάς, καὶ ἀπέδωκαν εἰς τὰ σωζόμενα χρώματα πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἀνθηρότητα. Οὕτως ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ τὴν Βυζαντινὴν ἁγιογραφίαν νομίζω ὅτι ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἐκκλησίαις τῆς Γερμανίας δύναται μᾶλλον νὰ τὴν σπουδάσῃ ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου οἱ Τοῦρκοι καταστρέφουσιν ἢ ἐπιχρίουσι τὰ ἔργα αὐτῆς. Οὕτω καὶ πέρυσι, μεταβὰς ἐπὶ δύω ἡμέρας εἰς τὸν ὀλίγας ὥρας μόνον ἐντεῦθεν ἀπέχοντα Βρόκεν, τὸ ὄρος τῶν δαιμονικῶν φαντασμάτων τοῦ Φάουστ, εἰς τὴν πόλιν Γοσλὰρ εἶδον πανάρχαιον μοναστήριον, εἰς οὗ τοὺς τοίχους ἐσωτερικῶς, πεσόντος ἐσχάτως κατὰ τόπους τοῦ κονιάματος, ἀνεφάνησαν ζωγραφίαι γνησιωτάτως Βυζαντιναί, ὀφειλόμεναι εἰς τὴν ἐκ Βυζαντίου προελθοῦσαν καὶ τὸ μοναστήριον ἱδρύσασαν ἡγεμονίδα Θεοφανώ, ἥτις ἐνυμφεύθη τῆς Γερμανίας τὸν Αὐτοκράτορα.

Εἰς τὴν παραποταμίαν ὅπου κατῆλθον ἔλυεν ἤδη τὰ πρυμνήσια ὁ «Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας», ὡς ἐκαλεῖτο τὸ πλοῖόν μου. Ἦτο δὲ μέγα καὶ πολυτελές, ὡς περίπου περιγράφονται αἱ θαλαμηγοὶ τοῦ Ἱέρωνος καὶ τοῦ Πτολεμαίου. Εἰς αὐτὸ δ' ἐτάχθην ἴσος πρὸς τοὺς δωδεκάκις δώδεκα λοιποὺς ἐπιβάτας του, διότι ὅλοι εἴμεθα ἐπίσης ἐπὶ τοῦ καταστρώματος,ἡ δὲ διαφορὰ εἰς τοῦτο συνίστατο, ὅτι οἱ μὲν πλείονα καταβάλλοντες ἐδικαιοῦντο νὰ παρακαθήσωσιν εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς γεῦμα τὸ παρασκευαζόμενον ἐν τοῖς κοίλοις τοῦ πλοίου, οἱ δὲ λοιποὶ ἔμενον εἰς τὸ κατάστρωμα νὰ θαυμάζωσι τὴν φύσιν, ὑπ' αἰσθημάτων τρεφόμενοι. Περιττὸν νὰ σοὶ εἰπῶ μεταξὺ τίνων ἤμην· γνωρίζεις τὴν καλλαισθησίαν μου. Ἄλλως τε ἐν Βόρμς μοὶ εἶχεν ἐπιτραπῆ, δι' ὅσα ἐκεῖ ἐπλήρωσα, νὰ παραλάβω εἰς τὸν κόλπον μου τὰ περισσεύματα τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ λοιποῦ μου προγεύματος. Τέλος, οὕτω δὲν φρονεῖς; καλὸν γεῦμα εὑρίσκει τις πανταχοῦ καὶ πάντοτε (ὅταν ἔχῃ χρήματα), τὴν θέαν ὅμως τοῦ Ῥήνου δὲν τὴν εὑρίσκει.

Εἶναι δὲ ὁ Ῥῆνος . . . Ναί; Περιμένεις περιγραφήν; Ἴδε Βέδεκερ, σελίδα. . . δὲν ἠξεύρω ποίαν. Ἔχει, ἠξεύρεις, τέσσαρας δραχμὰς καὶ δὲν τὸν ἠγόρασα. Ἀλλὰ δὲν ἤθελον τοῦτο νὰ εἰπῶ. Ὁ Ῥῆνος εἶναι ἡ ἐπὶ γῆς ῥευστὴ τῶν εὐδαιμόνων ὁδός. Διὰ νὰ μ' ἐννοήσῃς, ἐλθὲ καὶ ἴδε τον. Ἀξίζει τὸν κόπον. Ἀλλ' ὄχι, σὲ συμβουλεύω μᾶλλον μὴ ἔρχεσαι πρὶν ἀνατείλῃ καὶ διὰ σὲ ἡ σελήνη τοῦ μέλιτος, μὴ σοὶ συμβῇ ὅ,τι ἐκινδύνευσε νὰ συμβῇ εἰς ἐμέ. Ὑπελόγισα ἀνωτέρω εἰς δώδεκα δωδεκάδας, νομίζω, τοὺς συνεπιβάτας μου.Ἐξ αὐτῶν φαντάσθητι ὅτι αἱ ἓξ δωδεκάδες ἦσαν νέοι νεόνυμφοι, καὶ αἱ ἄλλαι ἓξ αἱ νύμφαι αὐτῶν. Ὡς δ' ἔμαθον ἐρευνήσας, τοῦτο ἐτησίως συμβαίνει, ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τοῦ χρόνου, τὴν τερπνοτέραν διὰ τὴν ποταμοπλοΐαν, ὁλόκληρα πληρώματα νέων ζευγῶν διαπλέουσι τὸν Ῥῆνον, καταρχόμενα ἀπ' αὐτοῦ τῆς τοῦ βίου ὁδοιπορίας.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τοῦτο μοὶ ἐφάνη οὐχὶ δυσάρεστον, διότι αἱ ἑβδομήκοντα δύω ἐκεῖναι τοῦ ὑμεναίου νεοσύλλεκτοι ἦσαν ὅλαι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐειδεῖς, αἱ μὲν ἔχουσαι τὴν ὡραιότητα τοῦ διαβόλου, καὶ ἠξεύρεις ὅτι πολλάκις, ὅταν θέλῃ, κατορθοῖ ὁ πειρασμὸς ν' ἀμφισβητῇ νικηφόρως τὸ μῆλον, αἱ δὲ εἶχον κόμας ἀντανακλώσας πάσας τοῦ χρυσοῦ τὰς ἀποχρώσεις, ἄλλαι χείλη ῥόδινα ἢ κοράλλινα, ἄλλαι ὀφθαλμοὺς ἁμιλλωμένους πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ. Πλὴν τί τὸ ὄφελος; Τῶν ὀφθαλμῶν πάντων τούτων τὰ βλέμματα ἐστρέφοντο

Digitized by Google

μόνον—πρὸς τὰς καλλονὰς τοῦ Ῥήνου, θὰ εἴπῃς·—Βεβαίως, καὶ τοῦτο, δὲν λέγω· ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ κυρίως ἐστρέφοντο πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν νυμφίων, καὶ πάντα τὰ χείλη ἐκεῖνα ἠνοίγοντο μόνον εἰς ψιθυρισμούς, ἐξ ὧν ἐγὼ οὐδὲν ἤκουον, οὐδὲ συμφέρον εἶχον ν' ἀκούσω. Ὥστε ἔμενον μεμονωμένος ἐν μέσῳ τοῦ εὐδαίμονος ὁμίλου ἐκείνου, καὶ ἄφωνος ὡς οἱ ἰχθῦς τοῦ Ῥήνου. Ἂν δ' ὀφθαλμὸς ἐκ τῶν κυανῶν ἐκείνων, μεταστρεφόμενος ἀπὸ πυργοστεφοῦς λόφου εἰς χλοερὸν ἀκρωτήριον, συνέπιπτε ν' ἀπαντήσῃ τὸν ἐδικόν μου, καὶ νὰ ἐμμείνῃ ἐπὶ μίαν στιγμὴν διὰ τὸ ξενοφανὲς τῆς ἐμῆς ὄψεως, ἢ ἂν δύω χείλη ἐκ τῶν ῥοδοχρόων διεστέλλοντο εἰς ἀτελὲς μειδίαμα διά τινα γελοῖον βαρβαρισμὸν ὃν ἀπέτεινον πρὸς τὸν ὑπηρέτην, ἀμέσως ἔβλεπον ἀγριαῖνον καὶ ἀνησύχως τοξευόμενον τοῦ ὑπόπτου συζύγου τὸ βλέμμα· διότι φαίνεται ὅτι ἡ θύελλα τῆς ζηλοτυπίας πνέει πρὸ πάντων σφοδρὰ κατὰ τὰ πρῶτα τέταρτα τῆς σελήνης τοῦ μέλιτος, πρὶν ἡ συζυγικὴ πίστις διέλθῃ διὰ τῶν δοκιμασιῶν τῶν τοῦ βίου περιπετειῶν.

Βαρυνθεὶς τέλος νὰ βλέπω ἐμαυτὸν τὸ ἀντικείμενον ἢ παγετώδους ἀδιαφορίας ἐν τῇ πυρώδει ἀτμοσφαίρᾳ ἐκείνῃ, ἢ ἀδικωτάτων ὑπονοιῶν, καὶ ν' ἀκούω ἑβδομηκονταδύω ζεύγη περιστερῶν μονοτόνως λαρύζοντα πέριξ μου, ἀπεστράφην ἀπ' αὐτῶν, ἐστήριξα τὸν ἀγκῶνά μου εἰς τὸ χεῖλος τοῦ πλοίου καὶ τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν χεῖρά μου, καὶ διὰ τῆς ἄλλης λαβὼν ἐκ τοῦ κόλπου μου τὸν Στράβωνα ὅστις μὲ συνώδευεν, ἐβυθίσθην εἰς αὐτοῦ τὴν ἀνάγνωσιν, ζητῶν νὰ ἴδω εἴ τι λέγει περὶ Γερμανίας.

Ἀλλὰ μεταξὺ ἀναγινώσκων παρετήρησα ὅτι νέος τις, ἐκ τοῦ πληρώματος τῶν νυμφίων βεβαίως καὶ οὗτος, ἀλλὰ δι' ὃν ἴσως ἡ σελήνη τοῦ μέλιτος ἦτο περὶ τὴν δύσιν της, ἀποσπῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῶν συνήθων πολικῶν των ἀστέρων, τοὺς ἔστρεφε συνεχῶς καὶ λαθραίως πρὸς τὸ βιβλίον μου, καὶ μετὰ ταῦτα μὲ ἠτένιζε μετά τινος ἐνδιαφέροντος, ὡς μοὶ ἐφαίνετο. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὅστις θὰ ᾐσθάνετό τι ἐνδιαφέρον πρὸς ἐμὲ εἰς τὸ βρίθον ἐγωϊσμοῦ πορθμεῖον ἐκεῖνο τοῦ ἔρωτος! Τέλος δέ, τὸ μᾶλλον ἀνέλπιστον, καὶ μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον μετὰ φωνῆς ἠπίας, ἐρωτήσας με ἂν εἶμαι φιλολόγος (ἢ φιλόλογος;).

— Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν ταύτην, τῷ ἀπήντησα μειδιῶν.

— Ἀλλ' ἀναγινώσκετε Ἑλληνικά!

— Διὰ λόγον ἁπλούστερον, εἶπον· διότι εἶμαι Ἕλλην.

— Ἕλλην, ἀνέκραξεν ὡς ἐνθουσιῶν. Ἕλλην! —Καὶ μοὶ ἔδωκε τὴν χεῖρα.—Βέρθα, προσέθηκεν· ὁ κύριος εἶναι Ἕλλην!

Τότε ἤγειρε πρὸς ἐμὲ ἡ Βέρθα τοὺς ὀφθαλμούς,—τί ὀφθαλμούς!—καὶ μ' ἐδεξιώθη δι' ἑνὸς μειδιάματος, καταστήσαντός με διπλασίως εὐτυχῆ καὶ ὑπερήφανον ὅτι εἶμαι Ἕλλην. Καὶ συνδιάλεξις ἤρχισεν, ἐξ ἧς ἐκεῖνοι μὲν ἔμαθον ὅτι ἐγὼ μόλις ὑπετραύλιζον τὰ Γερμανικά, ὅπερ ηὔξησε ταχέως τὴν οἰκειότητα, διότι μ' ἐδίδασκον καὶ μὲ διώρθουν, ἐγὼ δέ, ὅτι ἡ νύμφη ἦν θυγάτηρ καθηγητοῦ, ὁ δὲ νέος σύζυγός της διδάκτωρ τῆς φιλολογίας, δρέψας σχεδὸν συγχρόνως τὸν στέφανον τῶν Μουσῶν καὶ τὸν τοῦ ὑμεναίου.

Ὁ Στράβων μου παρέσχε τὴν πλείστην ἀφορμὴν τῶν συνδιαλέξεων. Ἡ κυρία Βέρθα λαβοῦσα καὶ φυλλολογήσασα αὐτόν,

— Σοφὴ ἡ γλῶσσά σας, εἶπεν, ἀλλὰ τὰ γράμματά της πολὺ σκολιά. Δὲν ὁμοιάζουσι κἀμμιᾶς γλώσσης τοῦ κόσμου. Τινῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν ἠξεύρω ἄκρας καὶ μέσας· τῆς ἐδικῆς σας οὔτε λέξιν, οὔτε θὰ ἤμην ἱκανὴ νὰ μάθω ποτέ.

— Πρόληψις, Κυρία, τῇ ἀπεκρίθην. Πρῶτον περὶ σκολιῶν γραμμάτων ὑμεῖς, Γερμανίς, δὲν ἔχετε δικαίωμα νὰ ὁμιλῆτε.—Καὶ τῇ ἔδειξα ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν κεφαλαίων τῇ εἶναι γνωστά, ὅπερ εἶδε μετ' ἀπορίας καὶ μετὰ χαρᾶς, καὶ ἤρχισε ν' ἀποπειρᾶται ν' ἀναγινώσκῃ.

— Ἔπειτα, προσέθηκα, μὲ ἀπατᾶτε λέγουσα ὅτι οὔτε λέξιν τῆς γλώσσης μου ἠξεύρετε.

— Ἀλλὰ σᾶς βεβαιῶ . . .

— Καὶ ἐγὼ περὶ τοῦ ἐναντίου, ὅτι αἱ γνώσεις σας τῆς Ἑλληνικῆς συμποσοῦνται οὐχὶ εἰς ἑκατοντάδας ἀλλ' εἰς χιλιάδας λέξεων.

— Περίεργον θὰ ἦτον ἂν ἠξεύρον τὴν ἑλληνικὴν ἐν ἀγνοίᾳ μου, ὡς ὁ Πουρσονιὰκ ὡμίλει ἐν ἀγνοίᾳ του πεζὸν λόγον, εἶπε γελῶσα (ἐγέλα δὲ χαριέστατα). Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ τὸ ἀποδείξητε.

— Προθύμως. Ἠξεύρετε τὴν λέξιν *καλλιγραφία*;

— Πῶς; εἶναι λέξις Ἑλληνική;

— Καὶ ἰδού, οὐ μόνον γνωρίζετε τί ἐστι *καλλιγραφία*, ἀλλὰ καὶ τί ἐστὶ *γράφω*, καὶ τί ἐστὶ *καλή*, δηλαδὴ *ὡραία*. (Τοῦτο, πέπεισμαι, πρὸ πολλοῦ τὸ ἤξευρε. Τίς γυνὴ δὲν ἔχει καθρέπτην εἰς τὴν οἰκίαν της;).

Καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι πρὸς ταῦτα ἠρυθρίασεν ἡ κυρία Βέρθα. Ἀλλ' ἴσως ἦτο μόνον ἀποτέλεσμα τοῦ ἡλίου· διότι ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἦτο περίεργος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Αἴφνης ἐπήρχετο βροχὴ ῥαγδαία μετ' ὁμίχλης καὶ ἀπέκρυπτε τὰ πάντα πέριξ· ἅμα δ' ἐκάμπτομεν ἓν ἀκρωτήριον, ῥιπὶς ἀνέμου διεσκόρπιζε τοὺς ἀτμούς, καὶ ὁ ἥλιος ἐρυθρὸς διεγέλα ἐπὶ τῶν χαριεστάτων τοποθεσιῶν, αἵτινες ἀνεφαίνοντο ὡς θεατρικαὶ σκηνογραφίαι, ἐφ' ὧν αἴρεται ἡ αὐλαία, ὡς ὡραίας πρόσωπον ἀφ' οὗ ὁ ζέφυρος μακρύνει τὸ κάλυμμα. Ἀλλ' ἐγώ, εἰς μόνην τὴν συνηγορίαν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀφορῶν,

Digitized by Google

— Ἔχομεν λοιπὸν τρεῖς, τῇ εἶπον. Τώρα, δὲν θὰ μοὶ εἴπῆτε βεβαίως ὅτι δὲν ἠξεύρετε τί ἐστὶ *φιλολόγος* (καὶ λέγων, ἀπέβλεπον πρὸς τὸν σύζυγόν της). Ἰδοὺ λοιπὸν ἠξεύρετε τί ἐστὶ *λόγος*, καὶ τί ἐστὶ *φιλῶ* (καὶ πόσον ἤξιζε νὰ τὸ ἠξεύρῃ!). Ἓν μόνον πρέπει νὰ σᾶς διδάξω, ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐδήλου τὴν αἰτίαν, παρ' ἡμῖν δὲ τὸ ἀποτέλεσμα. Εὔκολον μοὶ εἶναι, οὕτω προχωρῶν, νὰ σᾶς ἀποδείξω ὅτι ἐκ μετριοφροσύνης μόνον ἀρνεῖσθε ὅτι ἠξεύρετε τὴν Ἑλληνικήν.

Ἡ κυρία Βέρθα μὲ ηὐχαρίστησεν ὅτι τῇ ἀνεκάλυψα γνώσεις ἃς δὲν σύνοιδεν ἑαυτῇ, καὶ τῇ ἀπέδωκα ἀρετήν, ἣν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐφρόνει ὅτι δὲν ἐδικαιοῦτο ν' ἀντιποιηθῇ. Διεκόπη ὅμως ἡ ἀκαδημαϊκὴ ἡμῶν συνδιάλεξις ὑπὸ τοῦ κώδωνος ὅστις μᾶς ἐκάλει εἰς γεῦμα.

— Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ σᾶς ἔχωμεν γείτονα εἰς τὴν τράπεζαν, μοὶ εἶπεν ὁ ἀγαθὸς διδάκτωρ. Ἀλλ' ἐξηγήσας ὅτι συνέπεσε κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν νὰ μὴ ἔχω ὄρεξιν, ὅτι ὁ ἰατρὸς μοὶ διέταξε νὰ μὴ τρώγω,—δηλαδὴ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας, ἐπρόσθεσα, ἰδὼν ποίαν ἔκπληξιν προὐκάλεσεν ἡ ἀνόητος πρόφασίς μου, τοὺς ἀφῆκα νὰ καταβῶσιν εἰς τὸ μέγα ἑστιατόριον, καὶ ἔμεινα εἰς τὸ κατάστρωμα, βόσκων ἀπλήστως τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰς δύω ὄχθας καὶ τ' ἀμίμητα κάλλη αὐτῶν. Ὡς ἐν πανοράματι παρήρχοντο ἔμπρός μου ὁ εὐθυτενὴς βράχος, ὁ καθέτως αἰρόμενος εἰς μέγα ὕψος ἀπὸ τοῦ πυθμένος τοῦ ποταμοῦ καὶ φέρων στέφανον ἐρειπίων, διατρυπώμενος δ' εἰς τοὺς πρόποδας ὑπὸ τῆς ὁδοῦ, ἥτις δὲν ἔχει πῶς ἄλλως νὰ τὸν παρέλθῃ· ἔπειτα ὁ μαλακῶς καμπτόμενος σύδενδρος λόφος, ὃν κοσμοῦσι φαιδραὶ ἀγροικίαι· κατόπιν ἡ βαθύσκιος κοιλὰς ἣν διαῤῥέει διαυγὲς ὑδάτιον, καὶ εἰς ἧς τὰ ἄλση περιμένεις νὰ ἴδῃς τοὺς βουκόλους τοῦ Θεοκρίτου· μετ' αὐτὴν . . . . Οὐαί! Βλέπω ὅτι τὸ ὕφος μου λαμβάνει χροιὰν εἰδυλλιακήν. Τότε θὰ μ' ἐπιτρέψῃς, φίλτατε, νὰ τὸ ἐπιφυλάξω διὰ τὸν προσεχῆ ποιητικὸν διαγωνισμόν, διότι σὲ βλέπω ἤδη περιλειχόμενον, καὶ ἑτοιμαζόμενον νὰ ποιήσῃς ἠξεύρομεν τίνα χρῆσιν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο . . . «ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές», ὡς ἤθελες εἰπεῖ ἂν σοὶ παρεῖχον καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν εἰς τὰς δημοσιευτικάς σου ὀρέξεις.

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1879 Ξ.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 641.

ΙΙ'

Τὴν ἐπαύριον ὁ Μαυρίκιος, μετ' ὀλίγων ὡρῶν πυρετώδη ὕπνον, ἠγέρθη αἰσχυνόμενος ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἀδυναμίᾳ καὶ ἀγανακτῶν κατὰ τῆς Μαγδαληνῆς. Τί ἔμελεν αὐτῷ ἐπὶ τέλους ἡ τύχη τῆς ἐξαδέλφης του; Τί ὤφειλεν ἐν συνειδήσει εἰς τὴν κόρην; Τίνι δικαιώματι ἐπεβάλλετο αὐτῷ; ἔπταιεν ἆρά γε αὐτὸς διότι ἀπώλεσε τὴν δίκην της; Πῶς δέ; ἐπειδὴ ἡ θεία του, ἣν οὐδὲ κἂν ἐγνώριζεν, ἐφαντάσθη ν' ἀποθάνῃ καὶ νὰ πέμψῃ εἰς Γαλλίαν τὴν θυγατέρα της, ἐπειδὴ μικρὰ Γερμανίς, ἧς μόλις ὑπώπτευε τὴν ὕπαρξιν, ἔκρουσεν ἑσπέραν τινὰ τὴν θύραν τοῦ Βαλτραβέρ, ἦτο ἆρά γε ἠναγκασμένος ν' ἀναλάβῃ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ κηδεμόνος, καθ' ἣν στιγμὴν ἐμελέτα νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Θανάτου! Πότε οἱ ἐξάδελφοι ἔχουσιν ἐντολὴν νὰ συνοδεύωσι διὰ τοῦ βίου τὰς ἐξαδέλφας των; Ἄλλως τε καὶ ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἦτο πλέον παιδίον, ἦτο εἰκοσιδύο ἢ εἰκοσιτριῶν ἐτῶν, εἰς δὲ τὴν ἡλικίαν ταύτην αἱ ὀρφαναὶ παύουσι κινοῦσαι τὸ ἐνδιαφέρον, αὕτη δὲ βεβαίως ἐποίει κατάχρησιν τοῦ πλεονεκτήματος τοῦ μὴ ἔχειν οἰκογένειαν. Τί δὲ ἠδύνατο ὑπὲρ αὐτῆς; Χρήματα δὲν εἶχε, οὐδ' αὐτὰ τῆς κατοικίας του τὰ ἔπιπλα τῷ ἀνῆκον ἤδη, καθὸ ἐκπροσωποῦντα τὰ ὀφειλόμενα ἐνοίκια. Εἶχεν ἀποφασίσει καὶ ἤθελε ν' αὐτοκτονήσῃ, πᾶσα δὲ ἄλλη ἀπόφασις, ἐν αἷς εὑρίσκετο περιστάσεσιν, ἤθελε φέρει αὐτὸν εἰς ἄκραν ἀμηχανίαν. Νὰ ἐργασθῇ! Εὔκολον εἰπεῖν! Ἀλλ' ἀφοῦ τις ἅπαξ ῥιζοβολήσῃ ἐν τῇ διαφθορᾷ καὶ τῇ ἀργίᾳ, δὲν μεταφυτεύεται οὐδ' ἐγκλιματίζεται εὐκόλως ἐν ταῖς χώραις τῆς τάξεως καὶ τῆς ἐργασίας. Τέλος, ὁ Μαυρίκιος ἐγνώριζε καὶ ἐξετίμα ἑαυτὸν μετ' αὐστηρᾶς ἀμεροληψίας, οὔτε τὴν ἐγκράτειαν δὲ τοῦ Σκηπίωνος ἀντεποιεῖτο οὔτε τοῦ Ἰωσὴφ τὴν ἀρετήν· καίτοι δὲ ἡ ἐξαδέλφη του δὲν τῷ ἐφαίνετο εὐειδὴς οὐδὲ ποθητή, καίτοι ἡ γλυκεῖα αὐτῆς μορφὴ οὐδέποτε συνεκίνησε τὰς διεφθαρμένας αἰσθήσεις του, ἐγνώριζεν ἑαυτόν, εἶχε βολιδοσκοπήσει τὴν καρδίαν του καὶ ἐγίνωσκεν ὁποῖον εἶχον καταθέσει ἐν αὐτῇ βόρβορον τὰ παρελθόντα ὀκτὼ ἔτη. Ἀπροσδόκητός τις σύγκρουσις ἠδύνατο νὰ συνταράξῃ καὶ νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς φῶς.

Τοιαῦτα ἐσκέπτετο μετ' ἀγανακτήσεως καὶ ταραχῆς μεγίστης, ἕτοιμος ὢν νὰ παραβῇ τὰ μετὰ τοσαύτης ἀπερισκεψίας τὴν προτεραίαν συμφωνηθέντα, ὅτε εἶδε τὴν ἐξαδέλφην του εἰσερχομένην μετὰ τῆς Ὄρσολας. Ἡ Μαγδαληνὴ ἦτο ἁπλούστατα ἐνδεδυμένη, ὁ δὲ Μαυρίκιος συνειθίσας εἰς τὰς πολυτελεῖς γυναικείας στολάς, εὗρεν ὅτι ἡ ἐξαδέλφη του ὡμοίαζεν ἐργάτιδα. Σπάνιον εἶναι ὁ ἀπωλέσας τὸ αἴσθημα τῆς ἀρετῆς νὰ μὴ συναπολέσῃ καὶ τὸ τοῦ ἀληθοῦς καλοῦ, καθότι τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα εἶναι στενῶς συνδεδεμένα. Ἡ Ὄρσολα ἔφερε τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ τόπου της, εἶχε δ' ἐνδυθῇ ὅσον οἷόν τε λαμπρότερον, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν Μαυρίκιον, ὅστις βλέπων αὐτὴν οὕτω περιέργως κεκαλλωπισμένην, ἔμεινεν ἐμβρόντητος.

Digitized by Google

Μόλις εἰσελθοῦσα ἡ Μαγδαληνή, ὡσεὶ μαντεύουσα τοὺς δισταγμοὺς τοῦ ἐξαδέλφου της, ἐκάθησε παρ'αὐτῷ, καὶ πρὶν ἢ λάβῃ καιρὸν ν'ἀνακαλέσῃ ἣν εἶχε δώσει ὑπόσχεσιν, τῷ ἐξήγησε πῶς ἐσκέπτετο νὰ τακτοποιήσῃ τὰ τοῦ βίου των· Ἤθελον εὕρει κατὰ πρῶτον ἐν ἡσύχῳ τινὶ συνοικίᾳ δύω οἰκήματα ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, τὸ μὲν διὰ τὸν Μαυρίκιον, τὸ δὲ δι' ἑαυτὴν καὶ τὴν Ὄρσολαν, ἤθελον δ' ἐγκαταστῇ ἐν αὐτοῖς ἁπλῶς, ὡς ἥρμοζεν εἰς τὴν ταπεινὴν αὐτῶν θέσιν. Ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε σώσει ἐκ τοῦ ναυαγίου της ἀδάμαντάς τινας, δῶρα τῆς μαρκησίας, ὧν τὸ τίμημα ἤθελεν ἐξαρκέσει εἰς τὰς δαπάνας τῆς ἀποκαταστάσεώς των καὶ εἰς τὰς πρώτας αὐτῶν ἀνάγκας, ὑπὸ στιβαρᾶς δὲ χειρὸς ὁδηγουμένη καὶ ὑπὸ καρδίας πιστῆς προστατευομένη, ἡ Μαγδαληνὴ ἤθελεν εὐκόλως πορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἐκέντα ὡραιότατα καὶ κατεσκεύαζε διὰ τῆς βελόνης ἐκ χρυσοῦ καὶ μετάξης χειροτεχνήματα θαυμάσια κατὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν κομψότητα. Ἐζωγράφει ἐπὶ ξύλου ἄνθη καὶ πτηνὰ ἔχοντα τὴν λαμπρότητα τῶν χρωμάτων τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἀνθέων τοῦ τροπικοῦ. Ἠδύνατο προσέτι νὰ δώσῃ μαθήματα ὀργανικῆς καὶ φωνητικῆς μουσικῆς. Τέλος, χάρις εἰς τὴν κυρίαν de Fresnes, ἐξεῖχεν ἐν τῇ μικρογραφίᾳ. Εἴτε δὲ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν μνήμην τῆς μαρκησίας, εἴτε διότι ὄντως ηὐδοκίμει εἰς τὸ εἶδος τοῦτο, πρὸς τὴν μικρογραφίαν ἔστρεψε πρὸ πάντων τὰς ἐλπίδας της. Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, δὲν ἐστερεῖτο ἱκανότητος, εἶχε δὲ πρὸς τούτοις τὸ θάρρος ἐκεῖνο τὸ πᾶν πρόσκομμα παραβλέπον, τὴν αὐθόρμητον δραστηριότητα τὴν πάντα κόπον ἀνακουφίζουσαν, τὴν φαιδρότητα τὴν παρὰ τῇ ἐργαζομένῃ θελήσει γελῶσαν καὶ ᾄδουσαν. Εἶχε λοιπὸν σχεδὸν ἀποφασισθῇ ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ ἤθελεν ἐπιδοθῇ εἰς τὴν μικρογραφίαν, μετὰ παιδικῆς δὲ χαρᾶς ἡτοιμάζετο νὰ ζήσῃ ἐν Παρισίοις, ὡς εἶχε ζήσει ἄλλοτε ἡ μαρκησία ἐν Νυρεμβέργῃ. Τὸ τοιοῦτον εἶχεν ἀνέκαθεν ἐπιθυμήσει, δυνάμεθα δὲ νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι κατὰ τοῦτο ἡ ἀπώλεια τῆς περιουσίας της δὲν τῇ ἀπήρεσκεν ἐντελῶς. Ὁ Μαυρίκιος ἐν τούτοις ἤθελεν εἶναι ἐλεύθερος νὰ ζῇ κατ' ἀρέσκειαν· οὐδὲν ἄλλο ἐζήτει παρ' αὐτοῦ ἢ νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ καὶ νὰ διευθύνῃ τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῷ σταδίῳ εἰς ὃ εἰσήρχετο. Μετὰ παρέλευσιν δύω ἐτῶν ἤθελεν ἀνακτήσει τὴν ἀνεξαρτησίαν του κατὰ τὰ συμπεφωνημένα, καὶ γείνει κύριος τῆς τύχης του, ἀλλὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ στηρίζηται ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπ' ἀδελφοῦ· ὅπως δ' ἀποφύγωσι τὰς κακοβούλους παρεξηγήσεις καὶ ὅπως δώσῃ περισσότερον κῦρος καὶ βαρύτητα εἰς τὴν κηδεμονίαν του, ἤθελε πράγματι παρουσιασθῇ εἰς τὸ κοινὸν ὡς ἀδελφός της. Ταῦτα πάντα ἐρρέθησαν μετὰ τοσούτου οἴστρου, ὥστε ὁ Μαυρίκιος οὐδὲ λέξιν ἠδυνήθη ν' ἀντείπῃ, μετὰ τοσαύτης δὲ χάριτος καὶ εὐθυμίας, ὥστε ἑκὼν ἄκων ἐμειδία. Ἀφοῦ ὅμως ἔπαυσε λέγουσα ἡ κόρη, ἔσεισε τὴν κεφαλὴν ὡς οὐδόλως καταπεισθείς, ἀλλ' ἐκείνη ἐγειρομένη πάραυτα καὶ λαμβάνουσα αὐτὸν τοῦ βραχίονος, εἶπε·

— Ἀπὸ τῆς σήμερον, ἐξάδελφε, ἄρχεται ἡ ἀδελφότης μας. Ἐνθυμοῦ ὅτι ὁ πατήρ σου μ' ἐκάλει θυγατέρα καὶ ὅτι ἤμην ἡ ἀγαπητή του θυγάτηρ. Ἡ ἡμέρα εἶναι λαμπρά, ἂς ὠφεληθῶμεν τῆς περιστάσεως ταύτης ὅπως εὕρωμεν τὰ ἀναγκαιοῦντα δύο οἰκήματα. Ἔχεις τὴν ἐκλογὴν τῆς συνοικίας, βεβαίως δὲ αἰσθάνεσαι τὴν ἀνάγκην ν' ἀφήσῃς ὅσον τάχιστα τὴν κατοικίαν ταύτην, ἧς ἡ πολυτέλεια ὑβρίζει τὴν παροῦσαν πενίαν σου. Σπεῦσον νὰ ἐξέλθῃς αὐτῆς, προσπάθησον δέ, προσέθηκε φαιδρῶς, ν' ἀφήσῃς ἐν αὐτῇ τὴν σκυθρωπότητα καὶ τὴν βαρυθυμίαν, αἱ ὁποῖαι δὲν ἁρμόζουσιν εἰς τὴν ἡλικίαν σου καὶ οὔτε σοὶ πρέπουσι διόλου, σὲ τὸ προλέγω.

— Βέβαια, βέβαια, ἀφέντη, εἶπε τότε καὶ ἡ Ὄρσολα, πρέπει νὰ γελᾷς, νὰ παίζῃς, νὰ διασκεδάζῃς. Δὲν ἐγέρασες δὰ ἀκόμη, εἶσαι μόνον εἰκοσιεννέα ἐτῶν. Θὰ ἴδῃς τί καλὰ θὰ περάσωμεν οἱ τρεῖς μαζὶ καὶ πῶς θὰ σᾶς 'νοιάζωμαι καὶ τοὺς δύο. Μὰ τὸν θεόν, δὲν ἐχάθηκεν ὁ κόσμος. Εἶσθε νέοι, ἔχετε ὑγείαν καὶ ἔχεις καὶ τὴν Ὄρσολαν διὰ νὰ σὲ κάμνῃ μαῦρο ψωμὶ καὶ πλακούντια καθὼς εἰς τὸ Βαλτραβέρ.

Ἐν τούτοις ὁ Μαυρίκιος ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς Μαγδαληνῆς, ἐφαίνετο ὡς κατάδικος πορευόμενος εἰς τὴν ἀγχόνην, ἐξερχόμενος δὲ τῆς θύρας, εἶδε τὴν Ὄρσολαν, ἥτις ἡτοιμάζετο νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ.

— Τί καὶ σὺ μαζί μας ἔρχεσαι! ἀνέκραξεν ἀποτόμως, παρατηρῶν αὐτὴν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Ἂν ἔρχωμαι μαζί σας! ἀπήντησεν ἡ Ὄρσολα ἔκθαμβος. Καὶ πῶς, ἀφέντη, ἐνόμισες ὅτι ἔβαλα τὰ κυριακάτικά μου διὰ νὰ καθήσω μέσα καὶ νὰ χάφτω μυίγαις!

— Καὶ δὲν ἠξεύρεις, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μεθ' ὑποκώφου ὀργῆς, δὲν καταλαμβάνεις ὅτι θὰ σὲ κυττάζουν εἰς τοὺς δρόμους καὶ θὰ ἀποροῦν.

— Καὶ τί ἄλλο θέλω καὶ ἐγώ, ἀφέντη! ἀπήντησεν ἡ Ὄρσολα γαυριῶσα. Θὰ δείξω εἰς τοὺς Παριζιάνους σου τί ἀξίζουν τὰ κορίτσια τοῦ Βαλτραβέρ. Θὰ μὲ βλέπουν καὶ θὰ λέγουν· Νὰ ἡ ἀδελφὴ τοῦ κυρίου Μαυρικίου, καὶ μὰ τὸν Θεὸν νομίζω ὅτι τιμὴ σου θὰ ἦναι.

Ἀποφασίσας νὰ πίῃ τὸ ποτήριον μέχρι τοῦ πυθμένος, ὁ Μαυρίκιος οὐδὲν ἀπήντησε, μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς ἐβάδιζον καὶ οἱ τρεῖς διὰ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν Μαγδαληνὴ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἐξαδέλφου της, ἡ δὲ Ὄρσολα ἔχουσα φαιδρὰν τὴν ὄψιν καὶ τὸ στῆθος προτετα-

Digitized by Google

μένον, καὶ διασχίζουσα οὕτω τὸ πλῆθος ὡς πλησίστιος ναῦς. Ἦτο μία τῶν λαμπρῶν ἐκείνων ἡμερῶν, καθ' ἃς ἡ πόλις τῶν Παρισίων ἀνοίγει τὰ χρυσᾶ αὐτῆς κλωβία καὶ ἀπολύει τὰ μᾶλλον ὡραιότερα αὐτῆς πτηνά, πληθὺς δὲ ὅλη κομψῶν νέων καὶ γυναικῶν κεκαλλωπισμένων συνωθεῖται ἐν ταῖς ἀγυιαῖς τῆς μεγαλουπόλεως. Πρὸς μεγίστην λύπην τῆς Ὄρσολας, ἧς ἡ ἐπιτυχία καὶ ὁ θρίαμβος ἦσαν πλήρεις, ὁ Μαυρίκιος ἔσπευσε ν' ἀπομακρυνθῇ τῶν μερῶν ἐκείνων, ἔνθα εἶχε τοσάκις ἐπιδείξει τὴν ἀκόλαστον αὐτοῦ πολυτέλειαν, καθότι πλὴν τῆς ἐνδυμασίας της, δι' ἧς ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῶν διαβαινόντων, ἡ Ὄρσολα, νομίζουσα ὅτι ὁ κύριός της ἦτο γνωστὸς ἐν Παρισίοις ὅσον καὶ ἐν τῷ χωρίῳ των, τῷ ἀπέτεινεν ἐνίοτε μεγαλοφώνως ἐρώτησίν τινα ἀλλόκοτον, ὅπως ἴδῃ ὁ κόσμος ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν συνοδίαν του, ἄλλοτε δὲ ὅτε τὸ πλῆθος ἦτο πυκνόν, ἐλάμβανε τὰ ἄκρα τοῦ ἐπενδύτου του ἵνα μὴ ἀποπλανηθῇ. Ἐκ διαλειμμάτων δὲ ὁ Μαυρίκιος ἐστρέφετο καὶ ἔῤῥιπτεν ἐπ' αὐτῆς βλέμμα κεραυνοβόλον, ἀλλ' ἡ ἀγαθὴ κόρη ἀντέτεινεν ἀφελῶς φιλόφρον μειδίαμα ἢ χαριεντισμόν τινα. Καὶ εἶχε μὲν σκεφθῆ ὁ Μαυρίκιος νὰ κρύψῃ τὴν αἰσχύνην του ἔν τινι ἁμάξῃ, ἀλλ' ἡ ἐξαδέλφη του τῷ παρετήρησεν ὅτι τὸ τοιοῦτον δὲν ἥρμοζεν εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασίν των. Ὁ οὐρανὸς ἦτο αἴθριος, τὰ πεζοδρόμια στεγνά, ἡ δ' ὀρθοφροσύνη ἔλεγεν ὅτι δὲν ζητεῖ τις οἰκίαν ἐφ' ἁμάξης. Ἡ Μαγδαληνὴ προὐχώρει ἐλαφρὰ ὡς πτηνόν, οὐδόλως ταρασσομένη οὐδ' ἐκπλησσομένη ἐκ τοῦ περὶ αὐτὴν γινομένου θορύβου, οὐδὲ προσέχουσα εἰς τὴν κατήφειαν τοῦ συντρόφου της, ἓν δὲ μόνον ἔχουσα κατὰ νοῦν, τὴν διευθέτησιν τῶν τοῦ μέλλοντος αὐτῶν βίου, καὶ χαίρουσα ὡς νεόνυμφος, ἥτις σπεύδει ὅπως διαῤῥυθμίσῃ τὰ τοῦ οἴκου της.

Ἔφθασαν οὕτω ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, πλησίον δὲ τοῦ θυρηδίου τοῦ Λούβρου, καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχοντο ἐπὶ τῆς προκυμαίας, συνέβη ὅ, τι ὁ Μαυρίκιος πρὸ παντὸς ἄλλου ἐφοβεῖτο. Ἀποχωρήσας ὀλίγον τῆς ὁδοῦ, ὅπως διέλθῃ ἅμαξα ἀνοικτὴ προχωροῦσα ἐν τάχει, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ εὐθύμου συνοδίας ἐλαυνούσης πρὸς τὸ δάσος, ἀποτελούσης δὲ τὸ ἄνθος τῆς κοινωνίας ἐν ᾗ εἶχε ζήσει. Τέσσαρες ἢ πέντε μωραὶ κεφαλαὶ ἔκλιναν ἐνώπιόν του ὡς ἐξ ἄκρου κινούμεναι σεβασμοῦ, ἀφοῦ δὲ ἡ ἅμαξα παρῆλθεν ἐκπέμπουσα ὀσμὴν σιγάρων καὶ μύρων, ὁ νεανίας, ὅστις εἶχε μείνει ἀκίνητος, ἤκουσεν ἠχοῦντα μακρὸν καγχασμόν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μεγίστην ᾐσθάνθη ἐπιθυμίαν νὰ ῥίψῃ εἰς τὸν ποταμὸν τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὴν Ὄρσολαν.

Καίτοι ἀποφασίσας νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του, διελογίζετο ὅτι ὁ περίπατος οὗτος ἀπεδείκνυε προφανῶς ὅτι ἡ τοιαύτη θυσία ὑπερέβαινε τὰς δυνάμεις του. Δύο ἐτῶν τοιαύτη ζωὴ ἦτο διετὴς θανάτου ἀγωνία. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὁ Μαυρίκιος ἀνεγνώριζεν ὅτι, ὅπως μὴ ἀποδείξῃ ἑαυτὸν τὸν ἔσχατον τῶν ἀνθρώπων, ὤφειλε νὰ προστατεύσῃ δύο κόρας, τὰς οὐδένα ἄλλον προστάτην ἢ ὁδηγὸν ἐν Παρισίοις ἐχούσας, καὶ κακούργημα μὲν ἴσως δὲν ἤθελε πτοήσει αὐτόν, τὴν ἀνανδρίαν ὅμως ἀπεστρέφετο· πρὸ μιᾶς π. χ. ὥρας κατείχετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ πνίξῃ τὴν Ὄρσολαν, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νἀποφασίσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ δύο γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι εἶχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

Καίτοι ὠχρὸς καὶ ὠργισμένος, ὁ Μαυρίκιος ἐξηκολούθει ὅμως τὴν πορείαν του. Ἀφοῦ ἡ Μαγδαληνὴ ἤθελε ν' ἀποσυρθῇ εἰς ἥσυχόν τινα γωνίαν τῶν Παρισίων, ἐνόμισεν ὅτι τὰ περίχωρα τοῦ Λουξεμβούργου ἠδύναντο νὰ τὴν εὐχαριστήσωσι, ὑποτιθεμένου δὲ ὅτι ἤθελε διέλθει μῆνάς τινας παρ' αὐτῇ, οὐδένα διέτρεχε κίνδυνον ν' ἀπαντήσῃ γνώριμόν τού τινα ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ, ἐν τῷ ἀσύλῳ τούτῳ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς μελέτης. Ἀφοῦ μάτην ἐζήτησαν οἰκίαν ἁρμόζουσαν εἰς τὰς ποιητικὰς τῆς Μαγδαληνῆς διαθέσεις ἅμα δὲ καὶ εἰς τὴν μετριόφρονα αὐτῆς φιλοδοξίαν, ἐδείπνησαν λιτῶς παρὰ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τοῦθ' ὅπερ δὲν συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ φαιδρύνῃ τὸν Μαυρίκιον, ὃν ἡ ἐπανειλημμένη ἀνάβασις πέντε ὀρόφων εἶχε προδιαθέσει εἰς τράπεζαν πλουσιωτέραν. Ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι ἐνώπιον καὶ αὐτῆς τῆς αὐτοκτονίας εἶχε διατηρήσει τὴν πρὸς τὴν πολυτέλειαν κλίσιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι πρὸ πάντων ἠγάπα τὴν κομψότητα τῶν περὶ τὴν τράπεζαν σκευῶν, καίτοι δὲ αἰσθανόμενος ἀηδίαν πρὸς πάντα, ἐφρόνει ὅτι ἀνὴρ εὐγενής, ἔστω καὶ ἕτοιμος ὢν ν' αὐτοκτονήσῃ, δὲν δύναται νὰ φάγῃ δύο διάφορα φαγητὰ μεταχειριζόμενος τὴν αὐτὴν περόνην. Ἔφαγε λοιπὸν καὶ ἔπιεν ὀλίγιστα, ἐνῷ ἡ Ὄρσολα κατεβρόχθιζε καὶ ἡ Μαγδαληνὴ ἔλεγεν ὅτι οὐδέποτε ἐγεύθη καλλιτέρου δείπνου. Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των, ζητοῦντες δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ μήπως εὕρωσιν οἰκίαν τινά, εἰσῆλθον ἐκ συμφώνου εἰς ὁδόν, τῆς ὁποίας τὸ ἀτημέλητον κατέθελξε τὴν Μαγδαληνήν. Ἦτο ὁδὸς ἔρημος, τελευτῶσα ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν λεωφόρον τῶν Ἀπομάχων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ὁδὸν du Bac, ἧς ἡ κυρία Στάελ κατέστησε τὸ ῥυάκιον πασίγνωστον. Χάρις εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ εἰς τὰς προόδους τῆς βιομηχανίας, οὐδὲ μία γωνία θέλει μείνει ἐν τῷ κόσμῳ μετὰ πεντακόσια ἔτη, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς καταφύγιον εἰς τοὺς ποιητικοὺς ῥεμβασμούς, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ὁδὸς οὐδὲν ἄλλο εἶναι τὴν σήμερον ἢ διπλῆ σειρὰ οἰκιῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον καινῶν καὶ ἀσχήμων καὶ κακῶς ἐκτισμένων. Τότε ὅμως ὡμοίαζε χωρίον ἢ θαλερὸν προάστειον μικρᾶς τινος πόλεως μεταξὺ τῶν δένδρων κεκρυμμένης. Κατὰ τὸ ἔαρ αἱ πασχαλέαι καὶ

Digitized by Google

αἱ φιλύραι ἐξέπεμπον ἐκεῖ τὴν εὐωδίαν των, καὶ αἱ ἀκακίαι διέσειον ὑπεράνω τῶν τοίχων τοὺς εὐόσμους αὐτῶν κορύμβους, εἰς τὰ ἐνδότατα δὲ τῶν κήπων, ἔνθα αἱ ἀηδόνες ἐκελάδουν κατὰ τὰς θερινὰς νύκτας, ἐφαίνοντο διὰ τῶν κιγκλίδων οἰκίαι σιωπηραὶ καὶ παιδία παίζοντα ἐπὶ τῆς χλόης. Ἑνὶ λόγῳ, ἦτο ἡ ὁδὸς τῆς Βαβυλωνίας, οὕτως ἐπικληθεῖσα εἴτε ἕνεκα τῶν κήπων αὐτῆς, εἴτε διότι κατέλυσέ ποτε ἐν αὐτῇ ὁ ἐπίσκοπος Βαβυλωνίας. Ἡ Ὄρσολα ἐνόμισεν ὅτι ἐπανήρχετο εἰς Βαλτραβὲρ καὶ ἠρώτησε ποῦ ἔρρεεν ἡ Βιέννη. Ἡ Μαγδαληνὴ ἀνέκραξεν ὅτι ἐθεώρει εὐτύχημα νὰ κατοικήσῃ χωρίον ἐν μέσοις Παρισίοις· ἐπειδὴ δὲ ὁ Μαυρίκιος ἠδιαφόρει, ἡ ἐπιθυμία τῆς νέας ἐξεπληρώθη. Ἔν τινι τῶν ἐκεῖ οἰκιῶν εὗρον δύο οἰκήματα κεχωρισμένα, τὸ μὲν ἔχον δύο δωμάτια διὰ τὸν Μαυρίκιον, τὸ δὲ τρία διὰ τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὴν Ὄρσολαν, καὶ ἦσαν μὲν ἀμφότερα ὑπὸ τὴν στέγην, ἀλλ' ἔβλεπον πρὸς ἐκτάσεις συσκίους, κατ' ἐμὴν δὲ γνώμην καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῆς Μαγδαληνῆς, ἡ θέα ἑνὸς δένδρου εἶναι προτιμοτέρα τῆς τοῦ περιστύλου τοῦ Λούβρου.

Οὕτως ἔληξεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν εἶδεν ὁ Μαυρίκιος ὁποῖαι περιέμενον αὐτὸν ἡδοναί. Ἡ ἐπαύριον καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἡμέραι ὑπῆρξαν ἔτι μᾶλλον ἐπίπονοι· τὸ πᾶν δὲν εἶναι νὰ εὑρεθῇ ὁ θάμνος, ἐφ' οὗ θὰ γείνῃ ἡ φωλεά, πρέπει νὰ μετενεχθῇ καὶ τὸ ὑλικὸν δι' οὗ θὰ κτισθῇ. Ἀκολουθούμενος πάντοτε ὑπὸ τῆς Ὀρσόλας, ὁ Μαυρίκιος ἠναγκάσθη νὰ συνοδεύσῃ τὴν Μαγδαληνὴν εἰς τὰ ἐμπορικά, νὰ ἴδῃ δὲ καὶ νὰ ἐξετάσῃ τὰ πάντα, ἀκούων καὶ τὰς περὶ τῶν τιμῶν συζητήσεις, ὁ οὐδέποτε οὐδεμίαν τιμὴν συζητήσας, μέχρι τοῦδε δὲ πάντοτε φιλοτιμηθεὶς νὰ πληρώσῃ τὰ πάντα ὑπὲρ ἀξίαν. Καίτοι ἔχουσα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὸ αἴσθημα τῆς πραγματικότητος καὶ κεκτημένη σύνεσιν ἴσην τῇ χάριτι, ἡ Μαγδαληνὴ ἐποιεῖτο τὰς ἀγορὰς της μετ' ἀφελείας, ἀπεδείκνυε δὲ χαρὰν παιδικήν, ὀλίγον περὶ ἀριθμῶν φροντίζουσά, ἀλλ' ἡ Ὄρσολα νομίζουσα ὅτι οἱ ἔμποροι προσεπάθουν νὰ τὴν ἀπατήσωσι καθὸ χωρικήν, παρενέβαλλεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀτελεύτητα προσκόμματα, ὑπερασπίζουσα τὰ συμφέροντα τῶν κυρίων της μετὰ γλίσχρου δριμύτητος ἀξίας Ἑβραίου. Ἀθυρόστομος ὡς ἡ ὑπηρέτρια τοῦ Μολιέρου, ἐφιλονείκει μετὰ τῶν ὑπαλλήλων, ἀποκαλοῦσα αὐτοὺς κλέπτας καὶ ἀπατεῶνας, ὥστε πλειστάκις παρεκλήθη νὰ ἐξέλθῃ τοῦ καταστήματος. Ὁ Μαυρίκιος ἐνόμιζεν ὅτι θὰ παραφρονήσῃ,ἔστελλε δὲ τὴν Ὄρσολαν εἰς τὸν διάβολον, ἀλλ' ἐκείνη οὐδαμῶς ἐπτοεῖτο, ἀπειλῶν δὲ μόνον αὐτὴν ὅτι θὰ τὴν ἀποπέμψῃ εἰς τὴν πατρίδα της, κατώρθωσε νὰ τὴν καθησυχάσῃ.

Τέλος μετὰ παρέλευσιν τριῶν τὸ πολὺ ἑβδομάδων,οἱ τρεῖς σύντροφοι ἔλαβον κατοχὴν τοῦ μικροῦ αὐτῶν βασιλείου. Λαμπράν τινα πρωΐαν, ἅμαξα συρομένη ὑπὸ δύο κατεσκληκότων ἵππων, ἔστη παταγωδῶς εἰς τὴν θύραν τοῦ πλουσίου μεγάρου, ἐν ᾧ κατῴκει ὁ Μαυρίκιος. Ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Ὄρσολα κατέβησαν αὐτῆς.

— Ἐλθέ, Μαυρίκιε, ἐλθὲ ἀδελφέ μου,εἶπεν ἡ Μαγδαληνὴ εἰσερχομένη εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἐξαδέλφου της ζωηρὰ καὶ ἐλαφρὰ ὡς δορκὰς παίζουσα ἐν τῷ δάσει.—Ἡ ἐπίσημος ἡμέρα ἦλθεν. Ἀποχαιρέτισον τὰ ἔπιπλα ταῦτα, τὰ παραπετάσματα, τοὺς τάπητας, τὰ χρυσώματα.Δὲν θὰ εὕρῃς τοιαῦτα ἐν τῇ νέᾳ σου κατοικίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἡ πενία ἔχει τὴν πολυτέλειάν της, ἡ δ' εὐδαιμονία δὲν ἔχει ἀνάγκην λαμπροστολίστων μεγάρων.

— Ὁ καϋμένος! ἀνέκραξε μετ' ἀμυθήτου τρυφερότητος ἡ Ὄρσολα, ἥτις ἦτο ἔξω ἑαυτῆς ἐκ τῆς χαρᾶς,ἣν ᾐσθάνετο μέλλουσα νὰ ζήσῃ ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ὁ νεαρὸς κύριός της οἰκίᾳ.—Πῶς θὰ τὸν χαδεύωμεν καὶ θὰ τὸν ἀγαπῶμεν! θὰ νομίσῃ ὅτι εἶναι ἀκόμη εἰς τὸ Βαλτραβέρ. Καὶ τὴν Κυριακὴν καὶ τὰς ἑορτὰς μὲ τί εὐχαρίστησιν θὰ πηγαίνωμεν καὶ οἱ τρεῖς νὰ κάμνωμεν τὸν περίπατόν μας εἰς τὰ ὡραῖα περιβόλια. Νὰ σὲ εἰπῶ, Κύριε Μαυρίκιε, ἔχω τέτοιαν χαράν, ὅπου δὲν ἠμπορῶ νὰ βαστάξω πλέον, μὰ τὸν Θεόν, θὰ σὲ φιλήσω.

Ταῦτα λέγουσα ἡ ἀγαθὴ Ὄρσολα ὥρμησεν ὡς πάνθηρ κατὰ τοῦ Μαυρικίου καὶ τὸν ἐφίλησεν ἐπὶ τῶν παρειῶν μάτην προσπαθοῦντα ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῆς.

Ἀληθὲς ἦτο λοιπόν! Ἐσήμανεν ἡ ὥρα, ἣν ὁ Μαυρίκιος οὐδέποτε ἤλπιζε. Περιέμενε πρόσκομμά τι ἀπροσδόκητον, ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα, ἀλλ' ὅμως τὰ πάντα κατωρθοῦντο ὡς ἐκ θαύματος. Τὴν προτεραίαν ἔτι διελογίζετο ὅτι ἀπρόοπτόν τι συμβὰν ἤθελεν ἐξαγάγει αὐτὸν ἀναγκαίως τῆς θέσεως, εἰς ἣν εὑρίσκετο, ἀλλ' οὐδὲν συνέβη, μόνη δὲ ἦλθεν ἡ πραγματικότης μετ' ἀσφαλοῦς τοῦ ποδὸς καὶ μετὰ σιδηρᾶς χειρός.Νὰ ὀπισθοδρομήσῃ δὲν ἠδύνατο. Ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας, εἰς ἣν οὐδέποτε πλέον ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ,ἀποχωριζόμενος τῶν ἀντικειμένων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων εἶχε διέλθει ἡ θυελλώδης αὐτοῦ νεότης, ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐξεφώνησε λυπηρὰ ἐλεγεῖα οὐδὲ ποιητικὸν *χαῖρε*! Ἄλλως τε, ἐνῷ δὲν δυνάμεθα νὰ καταλίπωμεν ἄνευ συγκινήσεως τὰ μέρη, ἐν οἷς εταλαιπωρήθημεν, ἀπεναντίας καταλείποντες ἐκεῖνα, ἐν οἷς κακῶς ἐζήσαμεν, οὔτε λύπην αἰσθανόμεθα ἀλλ' οὔτε συγκίνησιν. Εἶπεν εἰς τὴν Ὄρσολαν νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν ἅμαξαν τὰ διαθέσιμα αὐτοῦ πράγματα, εἶτα δὲ ῥίψας περὶ ἑαυτὸν βλέμμα ξηρὸν καὶ ζοφερόν, ἔλαβεν ὑπὸ μάλης τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὰ πιστόλιά του, καὶ ἐξῆλθε φέρων οὕτω μεθ' ἑαυτοῦ ἅπασαν τὴν περιουσίαν του καὶ τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ ἐλπίδα. Κατὰ τὴν

Digitized by Google

στιγμὴν ἐκείνην ἔλαμψεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς Μαγδαληνῆς ἀκτὶς οὐρανίας χαρᾶς, οἷα φωτίζει τὴν μορφὴν τῶν ἀγγέλων, ὅτε ἄγουσιν ᾄδοντες πρὸς τὸν Θεὸν ψυχὴν πεπλανημένην.

θ'

Πενιχρὰ ἦτο ἡ κατοικία τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τοῦ Μαυρικίου, ἀλλ' ἤθελεν ἐνθουσιάσει ποιητήν τινα, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ ποιηταὶ κατῴκουν εἰσέτι ἐν τοῖς ὑπερῴοις. Καίτοι δὲ τὰ πάντα ἐν αὐτῇ ἦσαν ἁπλούστατα, ἐμαρτύρουν ὅμως τὴν ἔμφυτον φιλοκαλίαν ἐκείνης, ἥτις εἶχε φροντίσει τὰ τῆς οἰκοσκευῆς. Τοὺς τοίχους τοῦ θαλάμου τῆς Μαγδαληνῆς ἐκόσμει χάρτης τεφρόχρους ἐπηνθισμένος διὰ καρυοφύλλων καὶ ῥόδων καὶ ὑακίνθων συμπλεκομένων κατὰ τὴν ὀροφὴν ἐν εἴδει σκηνῆς. Τὰ ἔπιπλα ἦσαν ἐκ ξύλου καρυᾶς, τὰ δὲ ἑδώλια ἐκ ψιάθου. Ἡ κλίνη στενὴ οὖσα καὶ μικρά, ἐκρύπτετο αἰδημόνως ὑπὸ πολύπτυχον παραπέτασμα. Παρὰ τὸ παράθυρον ὑπῆρχε τράπεζα, ἐφ' ἧς ἔκειντο χρωστῆρες καὶ χρώματα καὶ πινακίδια ἐκ σινοκεράμου. Τὸ μάρμαρον τῆς καμίνου οὐδένα ἄλλον εἶχε στολισμὸν ἢ δύο πήλινα ἀγγεῖα, δείγματα τῆς τέχνης τοῦ Ζιεγλέρου, ἕως οὗ δ' ἔλθῃ ὁ χειμών, ἡ ἑστία ἐκαλύπτετο ὑπὸ θαλερῶν βρύων. Παρὰ τὴν κλίνην, μικρὰ τράπεζα ἔφερε λυχνίαν, καὶ ἔλειπον μὲν οἱ τάπητες, ἀλλὰ τὸ πάτωμα ἔστιλβεν ὡς κάτοπτρον. Ἐπὶ τοῦ περιθωρίου τοῦ κατόπτρου ἐκρέμαντο ἀφ' ἑνὸς μὲν μικρογραφίαι τινὲς τῆς μαρκησίας, ἃς εἶχε θρησκευτικῶς διατηρήσει ἡ Μαγδαληνή, ἀφ' ἑτέρου δὲ σανίδες τινὲς κινηταὶ φέρουσαι βιβλία, ἀπεξηραμένα ἄνθη, φυτὰ καὶ μέταλλα ἐκ Βαλτραβὲρ μετενεχθέντα. Τὸ παράθυρον ἔβλεπεν, ὡς εἶπον, πρὸς μέγαν κῆπον, ἐν ᾧ μέγαρον σοβαρὸν καὶ σκοτεινὸν ἐφαίνετο μελαγχολικῶς ῥεμβάζον. Τὸ δωμάτιον τοῦ Μαυρικίου ἦτο κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον διεσκευασμένον, ἀλλ' οὐδὲν ἐν αὐτῷ ἐμαρτύρει ἕξεις ἢ πρόθεσιν ἐργασίας, οὐδὲ περιεῖχεν ἀντικείμενόν τι ὑποδεικνύον ἐλπίδα τινὰ ἢ ἀνάμνησιν. Οἱ τοῖχοι ἦσαν γυμνοί, ἡ δὲ κλίνη, ἄμοιρος παραπετασμάτων, ἐφαίνετο ψυχρὰ καὶ σκληρά.

— Τῇ ἀληθείᾳ, δὲν εἶναι λαμπρὸν τὸ δωμάτιόν σου, εἶπεν ἡ Μαγδαληνὴ ἐγκαθιδρύουσα ἐν αὐτῷ τὸν Μαυρίκιον, ἀλλὰ νομίζω ὅτι καὶ τὴν πενιχροτάτην κατοικίαν δυνάμεθα νὰ καλλωπίσωμεν κάλλιον παντὸς θαλαμοστόλου. Αἱ σκέψεις μας καὶ τὰ ὄνειρα, ἡ χαρὰ καὶ ἡ θλῖψις παρέχουσι πολυτέλειαν στολισμοῦ καὶ οἰκοσκευῆς, ἣν οἱ πλούσιοι δὲν γνωρίζουσι, καὶ ἥτις κατ' ἐμὴν γνώμην εἶναι προτιμοτέρα τῶν πλουσίων ὑφασμάτων καὶ τῶν πολυτίμων ξύλων. Ἡ οἰκία ἡ βλέπουσα ἡμᾶς ἐργαζομένους καὶ ἀγαπῶντας, ῥεμβάζοντας καὶ ἐλπίζοντας, μᾶς φαίνεται πάντοτε μέγαρον λαμπρόν.

Οἱ λόγοι οὗτοι ὀλίγην ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Μαυρίκιον, ὅστις ἀφοῦ ἔμεινε μόνος, ἤρξατο περιερχόμενος τὸ δωμάτιόν του ὡς λέων ἄρτι κλεισθεὶς ἐντὸς κλωβοῦ. Τέλος ἐξεδήλωσε τὴν ὀργήν του στρεβῶν τὰς χεῖρας καὶ κτυπῶν τὴν κεφαλὴν καὶ κυλιόμενος μετ' ἀγρίων κραυγῶν ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ἠρώτα δ' ἑαυτὸν διὰ τίνος ἀνάνδρου συγκαταβάσεως, διὰ τίνος ἀκατανοήτου ἀδυναμίας, εἶχεν ἀφήσει τὰ πράγματα νὰ καταντήσωσιν εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, ἐμέμφετο δ' ἑαυτῷ μωρίαν καὶ ἐβλασφήμει τὸ ὄνομα τῆς ἐξαδέλφης του. Ἐν τούτοις ἡ Μαγδαληνὴ κατέτασσε τὰ χρώματά της καὶ τοὺς χρωστῆρας, εὔθυμος οὖσα ἐν τῇ νέᾳ αὐτῆς θέσει ὡς ἐὰν μὴ ἐγνώρισεν ἄλλην, ἐπαιρομένη δ' ἐπὶ τῇ πενίᾳ μᾶλλον ἢ ἄλλοτε ἐπὶ τῷ πλούτῳ ὅτε εἰσῆλθεν ὡς κυρία εἰς Βαλτραβὲρ μετὰ τὸν θάνατον τῆς μαρκησίας. Ἡ Ὄρσολα εἰργάζετο καὶ αὐτή, πλύνουσα καὶ καθαρίζουσα καὶ ᾄδουσα ἅμα ᾆσμά τι τοῦ τόπου της. Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Μαυρίκιος ἐξῆλθεν. Ἡ φωνὴ τῆς Ὀρσόλας, ἣν διὰ τοῦ διαφράγματος ἤκουεν, ηὔξανε τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ. Περιεπλανήθη λοιπὸν ἐν τῇ πόλει μέχρις ἑσπέρας, οὐδ' αὐτὸς γινώσκων ποῦ ἐπορεύετο, οὐδὲ φροντίζων. Περὶ τὴν ἑνδεκάτην ἡ τύχη τὸν ἔφερε καὶ πάλιν εἰς τὴν κατοικίαν του. Ἀστραπαὶ διέσχιζον τὰ νέφη, βρονταὶ δὲ ἠκούοντο καὶ μεγάλαι σταγόνες βροχῆς ἔπιπτον ἤδη. Ὁ Μαυρίκιος, ὅστις δὲν εἶχε πράγματι ἄλλο καταφύγιον τοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν Βαβυλωνίας οἰκήματός του, ἀπεφάσισε τέλος νὰ καταφύγῃ εἰς αὐτό. Ἡ Ὄρσολα τὸν περιέμενεν, ἐξεπλάγη δ' ἐπὶ τῇ ὠχρότητι αὐτοῦ. Τὰ χείλη του ἦσαν πελιδνά, οἱ δ' ὀφθαλμοί του ἔλαμπον ὡς ἐκ πυρετώδους λάμψεως. Ἡ ἀγαθὴ κόρη σπουδαίαν αἰσθανομένη ἀνησυχίαν, ἠθέλησε νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις ἐσυνείθιζε νὰ κοιμᾶται ἀργά, ἀλλ' αὐτὸς τὴν ἀπέκρουσε μετ' ἀθυμίας καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἴδιον δωμάτιον. Καθήσας δὲ παρὰ τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον ἤκουσε μέχρι πρωΐας τὸν ἄνεμον βοῶντα, προσβλέπων τὸν οὐρανὸν τὸν ἧττον τῆς ψυχῆς του ζοφερὸν καὶ θυελλώδη. Ὅτε δὲ κατεκλίθη εἶχε πυρετὸν καὶ τὸ πρωῒ παρελήρει.

Περιῆλθε δὲ εἰς κίνδυνον θανάτου. Ἐνώπιον τῆς πραγματικότητος, ὁ δυστυχὴς νεανίας δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνθέξῃ εἰς τὸ βλέμμα τῆς ἀπηνοῦς ἐκείνης συντρόφου. ἣν δὲν ἐνόμιζε τοσοῦτον πλησίον οὖσαν· ὡς δὲ ὁ δὸν Ζουὰν ὅτε ἤγγισε τὴν μαρμαρίνην χεῖρα, ὁ Μαυρίκιος ἔμεινε κεραυνόπληκτος. Ἡ βοήθεια τῆς ἐπιστήμης, ἡ νεότης καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου αἱ περιπαθεῖς τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τῆς Ὀρσόλας φροντίδες ἐπανέφερον αὐτὸν κατ' ὀλίγον εἰς τὴν ζωήν. Αἱ δύω νέαι διηγωνίσθησαν πρὸς ἀλλήλας περὶ τῆς δόξης τοῦ νὰ σώσωσιν αὐτόν, νομίζω δ' ὅτι οὐδέποτε μήτηρ ἀπέδειξε πρὸς τὸν πάσχοντα υἱόν της μείζονα ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην. Αἱ νόσοι

Digitized by Google

δὲν εἶναι, ὅσον νομίζεται, κακαί, ἀλλ' ἔχουσι καὶ τὰ καλά των, ἔστω καὶ μόνον διδάσκουσαι ἡμᾶς νὰ ἐκτιμῶμεν τὴν ἀγάπην τῶν πεφιλημένων ὄντων. Ἐκτὸς τούτου ἔχουσι καὶ τοῦτο, ὅτι καταβάλλουσι τὰ φαῦλα πάθη καὶ πραΰνουσι τὰς σκληρυνθείσας καρδίας, κάμπτουσαι ὡς κλάδον ἰτέας τὰς ἀδαμαστοτέρας φύσεις. Οὕτως, ὁ τρομερὸς Μαυρίκιος, ὁ τοσοῦτον παροργισθεὶς ὅτε ἦτο ὑγιὴς ἀναγκαζόμενος νὰ ζήσῃ, ἐδέχετο τώρα ὡς κεχαλινωμένος ἀμνὸς τὰς περιποιήσεις τῶν δύο γυναικῶν, πλειστάκις δ' ηὐχαρίστησε διὰ βλέμματος συμπαθοῦς τὴν παρ' αὐτῷ καθημένην Μαγδαληνὴν καὶ τὴν Ὄρσολαν. Ἡμέραν τινὰ ἰδὼν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του κρεμαμένην εἰκόνα τοῦ πατρός του, ὑπὸ τῆς μαρκησίας ζωγραφηθεῖσαν ἓν ἔτος πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἱππότου, τὴν ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας καὶ τὴν ἠτένισεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν, ἐκφράζων αὐτῇ μετὰ δακρύων διὰ συγκινητικωτάτων λόγων τὴν λύπην αὐτοῦ καὶ τὴν μετάνοιαν. Ἄλλην ἡμέραν εἶδεν ἐπὶ τῆς καμίνου κιβώτιον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε παρατηρήσει προτοῦ. Ἡ ἀνάῤῥωσις εἶναι, ὡς γνωστόν, κατάστασις ὁμοιάζουσα παραδόξως πως πρὸς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ παρουσιάζουσα τὴν αὐτὴν ἀδυναμίαν τῶν ὀργάνων, τοὺς αὐτοὺς παιδαριώδεις ἐνθουσιασμούς, τὴν αὐτὴν πολυπραγμοσύνην, ἣν τὸ ἐλάχιστον διεγείρει ἢ διασκεδάζει. Ὁ Μαυρίκιος ἐζήτησε τὸ κιβώτιον, ἀνέῳξεν αὐτὸ καὶ ἀνεγνώρισε συμμέτρως κείμενα ἐπὶ πρασίνου βελούδου τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα μετὰ τοῦ πατρός του μετεχειρίζετο ἄλλοτε εἰς τὴν ξυλογραφικήν.

— Φεῦ! εἶπεν ἡ Μαγδαληνή, οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθην νὰ σώσω ἐκ τῆς πατρῴας περιουσίας σου. Ἐνόμισα ὅτι δὲν θὰ δυσαρεστηθῇς βλέπων τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα, καὶ ὅτι θὰ μ' εὐχαριστήσῃς ἴσως διότι δὲν τὰ ἄφησα εἰς ξένας χεῖρας.

— Ναί, ἀδελφή μου, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, (πρῶτον ἤδη ἐκάλει αὐτὴν ἀδελφήν, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ ὠχρίασε καὶ ἐταράχθη), ναὶ καλὰ ἔκαμες. Ἀνοίγων τὸ κιβώτιον τοῦτο ἐνόμισα ὅτι εἶδον ἐξερχόμενον αὐτοῦ τὸ φάσμα τῶν νεανικῶν μου χρόνων.

— Ὅταν συλλογίζομαι, προσέθηκεν ἡ Ὄρσολα, ὅτι μὲ αὐτὰ τὰ ἐργαλεῖα ὁ κύριος ἱππότης ἔβγαζε τὸ ψωμί του εἰς τοὺς ἀπίστους! Ὁ κύριος ἱππότης ὅπου ἦτον τέτοιος ἀφέντης! Ποιὸς θὰ τὸ πιστεύσῃ ὅτι αὐτὸς μὲ τὰ ἄσπρα του τὰ χέρια ἔφτιανε παιγνίδια 'σάν πως δὲν εἶχε κάμει ἄλλην δουλειὰν ὅλην του τὴν ζωήν! 'Σὰν πτωχὸς ἐδούλευε καὶ δὲν τὸν ἔμελε διόλου. Νὰ ἄνθρωπος χωρὶς 'περηφάνεια! τί ἄνθρωπος μὰ τὴν ἀλήθειαν!

— Ναί, εἶπεν ἡ Μαγδαληνή, ἦτο γενναία καρδία.

— Ἀμ ἡ κυρία μαρκησία, ἀνέκραξεν ἡ Ὄρσολα, βέβαια πολλὴν ὥραν δὲν θὰ ἐπερίμενεν ἔξω ἀπὸ τὴν Παράδεισον. Νὰ συλλογίζωμαι ἐγὼ πῶς μία τέτοια κυρία ποῦ εἶχε 'πάγει 's τὸ Παλάτι, ἐζωγράφιζεν ὅλους αὐτοὺς τοὺς Γερμανούς, ποῦ ἄλλο δὲν 'ξεύρουν παρὰ νὰ πίνουν μπίρα καὶ νὰ τρώγουν ξυνὸ λάχανο, ἐνῷ ἠμποροῦσε νὰ ζήσῃ ὅπως ἤθελε! Γυναῖκα ποῦ ἦτον καὶ αὐτή!

— Ναί, εἶπεν ἡ Μαγδαληνή, ἦτο εὐγενὴς ψυχή.

— 'Σὰν τὴν ἐδικήν σας, ἀπεκρίθη ἡ Ὄρσολα ἀσπαζομένη μετὰ σεβασμοῦ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῆς Μαγδαληνῆς. Ὡς ἄνθρωπος ἀκούων μῦθον χωρὶς νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἀλληγορουμένης ἠθικῆς ἐννοίας, ὁ Μαυρίκιος ἤκουε τὰ λεγόμενα καὶ δὲν ἐσκέπτετο ὅτι περιεῖχον ἴσως συμβουλήν τινα πρὸς αὐτόν, καθότι ἐν τῇ ἀναῤῥώσει τὸ πρὸ πάντων τερπνὸν εἶναι ἡ τελεία λήθη, ἡ παντελὴς ἔλλειψις πάσης περὶ τοῦ μέλλοντος φροντίδος. Μὴ δυνάμενοι εἰσέτι νὰ ἴδωμεν πέραν τῆς παρούσης ὥρας, περιοριζόμεθα ἐντελῶς εἰς τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως, αἰσθανόμεθα ὅτι ζῶμεν καὶ τοῦτο μᾶς ἀρκεῖ. Δυστυχῶς ἡ τοιαύτη τερπνὴ κατάστασις δὲν διαρκεῖ, κατ' ὀλίγον δ' ἀνακτῶμεν τὴν ὑγείαν καὶ μετ' αὐτῆς τὸ ἄχθος τῆς ζωῆς.

Καίτοι ἐκτὸς κινδύνου ὢν καὶ σχεδὸν ἐντελῶς ἀναῤῥώσας, ὁ Μαυρίκιος ἦτο ὅμως εἰς ἄκρον ἀδύνατος, εἴτε δὲ ἐπειδὴ ἡ κατάστασίς του ἔχρῃζεν εἰσέτι ἀδιαλείπτου φροντίδος, εἴτε ὅπως φαιδρύνωσι καὶ διασκεδάσωσιν αὐτόν, ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Ὄρσολα διῆγον παρ' αὐτῷ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου. Εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ὑπείκουσα ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε μεταφέρει εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἐξαδέλφου της τὸ ἐργαστήριόν της, εἰργάζετο δὲ τὴν ἡμέραν ὅλην καὶ δὴ ἐνίοτε καὶ τὴν νύκτα ζωγραφοῦσα καὶ κεντῶσα, ἐνῷ ἡ Ὄρσολα ἔπλεκεν ἢ ἔῤῥαπτε. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ θέα αὕτη εἶχε τέρψει τὸν Μαυρίκιον, ἀλλ' ἡ ἀῤῥωστία τῆς καρδίας του καὶ τοῦ νοῦ ἀνεζωπυρεῖτο καθ' ὅσον ἐβελτιοῦτο ἡ ὑγεία του, ἠγανάκτει δὲ κρυφίως ἐπὶ τῇ στοργῇ τῶν δύο γυναικῶν, αἵτινες δὲν ἀπεμακρύνοντο πλέον τῆς κλίνης του. Ἡ συνείδησις τῶν καθηκόντων του καὶ τῶν ὑποχρεώσεών του τὸν ἐπίεζε πρὸς τούτοις ὡς θυελλώδης ἀτμόσφαιρα, μετὰ τρόμου δὲ ἤκουε τὴν ὑπόκωφον τῆς εἱμαρμένης του φωνήν, ἥτις ἐφαίνετο αὐτῷ ὡς ἡ απομεμακρυσμένη βοὴ πλημμυριζούσης θαλάσσης.

Ἑσπέραν τινά, καθ' ἣν ἐφαίνετο βαθέως κοιμώμενος, ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Ὄρσολα καθήμεναι παρὰ τὴν τράπεζαν, συνωμίλουν χαμηλῇ τῇ φωνῇ, ἐργαζόμεναι ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν τῆς λυχνίας φῶς.

— Τὸ καϋμένο τὸ παιδί! ἔλεγεν ἡ Ὄρσολα ἕλκουσα τὴν βελόνην της, δὲν λυποῦμαι τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐκόστισε. Καὶ τὸ τελευταῖόν μου φόρεμα θὰ ἔδιδα δι' αὐτόν. Ὅπως

Digitized by Google

καὶ ἂν ἦναι, ἐξωδεύσαμεν ὅ,τι εἴχαμεν καὶ οὔτε δύο δραχμὰς δὲν ἔχομεν εἰς τὸ σπίτι.

— Ἔννοιά σου, Ὄρσολα. Ἕως αὔριον τελειόνω χωρὶς ἄλλο αὐτὴν τὴν τεϊοθήκην, ἡ ὁποία δὲν μοὶ φαίνεται ἄσχημος. Κύτταξε πῶς τὴν ἐστόλισα μὲ ἄνθη καὶ μὲ πτηνά! Ἐλπίζω νὰ τὴν πωλήσω εἰς τὸ κατάστημα, ὅπου ἠγόρασαν τὰ δύο μου ἀλεξίπυρα. Ἐκτὸς τούτου ἐτελείωσα δύο σακκίδια ἀρκετὰ εὔμορφα, θὰ τὰ προσφέρωμεν μαζὶ εἰς τοὺς ἐμπόρους· ἀκούω ὅτι τὰ τοιαῦτα χειροτεχνήματα ὑπερτιμῶνται εἰς Παρισίους. Ἐὰν πάλιν δὲν κατορθώσω τίποτε, ἔχω μερικὰ δακτυλίδια καὶ ἄλλα πολύτιμα· θὰ τὰ στείλωμεν ἐκεῖ ὅπου ἐστείλαμεν καὶ τοὺς ἀδάμαντάς μου.

— Καὶ τὰ σκουλαρίκιά μου καὶ τὸν χρυσόν μου τὸν σταυρόν, εἶπεν ἡ Ὄρσολα. Πάει καλά, κυρία, ἀλλὰ δουλεύεις ὅλην τὴν νύκτα καὶ φοβοῦμαι πῶς θὰ χαλάσῃς τὰ εὔμορφά σου τὰ μάτια καὶ θὰ χάσῃς καὶ τὴν ὑγείαν σου.

— Καλὰ καλά, ἀπήντησε μειδιῶσα ἡ Μαγδαληνή. Εἶμαι δυνατὴ καὶ ἡ ἐργασία ποτὲ δὲν βλάπτει. Ἡ μαρκησία μ' ἔλεγε πολλάκις ὅτι ποτὲ δὲν ἦτο τόσον καλὰ ὅσον εἰς Νυρεμβέργην. Εἰργάζετο καὶ ἐκείνη νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὅμως σὲ βεβαιῶ ὅτι τὰ 'μάτια της ἦσαν ὡραιότατα ἀκόμη ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου της. Συλλογίσου καὶ αὐτό, Ὄρσολα, ὅτι θὰ ἔχω καθῆκον νὰ διπλασιάσω τὰς προσπαθείας μου χάριν τοῦ ἀγαπητοῦ μας ἀσθενοῦς. Ἡ ἀνάῤῥωσίς του θὰ εἶναι ἴσως μακρά, ἐὰν δὲ δὲν τοῦ κάμωμεν ὅλας τὰς ἀναγκαίας περιποιήσεις, πῶς θὰ μετανοοῦμεν ἔπειτα,καὶ τί θὰ εἴπῃ καὶ ὁ Μαυρίκιος, ὁ ὁποῖος χάριν ἡμῶν ἀπεφάσισε νὰ ζήσῃ.

— Ναί, ἀνέκραξε τότε ἡ Ὄρσολα, ῥίπτουσα περιπαθὲς πρὸς τὸν κοιμώμενον Μαυρίκιον βλέμμα, ναί, εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἔδειξε μεγάλην καλωσύνην. Ποιὸς θὰ τὸ πιστεύσῃ ὅτι ἤθελε νὰ τραβήξῃ μιὰ πιστολιὰ καὶ νὰ σκοτωθῇ, καὶ διὰ τὸ χατῆρί μας δὲν ἐσκοτώθηκε. Τί ὑπερηφάνειαν ποῦ εἶχε ὅταν περιπατούσαμεν μαζί του εἰς τοὺς δρόμους! Καὶ θὰ ἰδῇς δουλειὰ ποῦ θὰ σοῦ κάμνῃ ὅταν γείνῃ καλά,καὶ μὲ πόσην χαρὰν θὰ δουλεύῃ διὰ 'μᾶς. Ἄγγελος εἶναι,κυρία Μαγδαληνή, ἄγγελος τοῦ Θεοῦ! Ἐγὼ πάντοτε σᾶς τὸ ἔλεγα.

Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐκοιμᾶτο, ἀλλ' ἤκουε τὰ πάντα. Τὴν ἐπαύριον ἠγέρθη τῆς κλίνης, ἀνεδέχθη δ' ἐπὶ τέλους τὸ ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ καθῆκον, ἀλλ' ἤθελεν ἀπατηθῆ τις ἀποδίδων τὴν αἰφνιδίαν ταύτην ἐξέγερσιν τῆς θελήσεώς του εἰς αἴσθημα εὐγνωμοσύνης ἢ ἀγάπης.

Ὁ Μαυρίκιος μετὰ τῆς ὑγείας ἀνέκτησε τὴν προτέραν τραχύτητα, ἡ δ' ἀφοσίωσις τῶν δύο εὐγενῶν πλασμάτων τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὸν τελευταῖον αὐτῶν ὀβολὸν δαπανησάντων, τὸν ἠρέθιζεν ἀντὶ νὰ τὸν συγκινήσῃ, ἀλλ' ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε τὴν ὑπερηφάνειαν ὅπως ἐν ἀνάγκῃ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀρετήν,καὶ κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην ἡ ὑπερηφάνεια κατώρθωσε τὸ θαῦμα,τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ πραγματοποιήσῃ μόνη ἡ ἀρετή.

Ἦτο ἕτοιμος ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄνευ δισταγμοῦ, ὡς ἄνθρωπος γενναῖος, ὅστις πορεύεται πρὸς τὸν τόπον τῆς μονομαχίας ἐξ ἀνάγκης μᾶλλον ἢ ἐκ πεποιθήσεως. Ἀλλὰ τί νὰ ἐπιχειρήσῃ; Νὰ κατασκευάσῃ παιγνίδια καὶ καρυοκατάκτας; τοῦτο ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ ἐν Νυρεμβέργῃ, τῇ πατρίδι τῶν ἀθυρμάτων. Νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ξυλογλυπτικήν; Δύσκολον τὸ πρᾶγμα. Εἰς τοὺς ὀκνηροὺς ἡ ὁδὸς ἡ εἰς τὴν ἐργασίαν ἄγουσα φαίνεται πάντοτε πλήρης προσκομμάτων. Ἄλλως τε εἶχε παραμελήσει πρὸ πολλοῦ τὴν τέχνην ταύτην καὶ πιθανῶς λησμονήσει αὐτήν. Περὶ διανοητικῆς δὲ ἐργασίας οὐδὲ νὰ σκεφθῇ τὸ παράπαν ἠδύνατο. Δὲν λέγω ὅτι ἦτο ἀνίκανος πρὸς τὸ εἶδος τῆς φιλολογίας, ἣν μετέρχονται τὴν σήμερον μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας, ἀλλὰ δυστυχῶς κατὰ τὴν ἐποχήν, περὶ ἧς πρόκειται, τὰ γράμματα εἶχον εἰσέτι γόητρόν τι, ἡ δὲ δυσχερεστέρα τῶν τεχνῶν δὲν εἶχε γείνει εἰσέτι τὸ εὐκολώτατον τῶν ἐπιτηδευμάτων. Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον ὁ Μαυρίκιος δὲν ἤθελε διστάσει, ἡμεῖς δ' ἠθέλομεν ἔχει ἕνα ἔτι μέγαν συγγραφέα. Ἡ ἐν καιρῷ ἄφιξις εἶναι ἓν τῶν μεγάλων τοῦ βίου μυστηρίων.

Μὴ γινώσκων τί ν' ἀποφασίσῃ, ὁ Μαυρίκιος συνεβουλεύθη τὴν ἐξαδέλφην του. Ἡ δὲ νεᾶνις ἀπεκρίθη·

— Διατί σπεύδεις; οὐδὲν ἐπείγει. Εἶσαι εἰσέτι ἀδύνατος. Ἀνάλαβε τὰς δυνάμεις σου καὶ τότε βλέπομεν. Ἀρκεῖ νὰ αἰσθάνωμαι ὅτι εἶμαι ὑπὸ τὴν προστασίαν σου, δὲν ζητῶ ἄλλο τίποτε. Μὴ ἀνησυχῇς, εἶμαι δυνατὴ καὶ ἔχω θάῤῥος, θὰ ἐργασθῶ δὲ εὐχαρίστως ὑπὲρ σοῦ, ἕως οὗ δυνηθῇς νὰ ἐργασθῇς σὺ ὑπὲρ ἐμοῦ μετὰ χαρᾶς. Δὲν ἔχω δίκαιον, ἀδελφέ;

Ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ ὅτι οἱ τοιοῦτοι λόγοι δὲν ἠδύναντο ἢ νὰ ἐρεθίσωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ Μαυρικίου.Ἰδοὺ δὲ πῶς ἡ τύχη ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἡ θεία Πρόνοια, ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς Μαγδαληνῆς, κατώρθωσε νὰ φέρῃ τὸν νεανίαν ἐπὶ τῆς μόνης ἀνοικτῆς αὐτῷ ὁδοῦ.

[Ἕπεται συνέχεια] ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

ΕΝΤΟΜΟΦΑΓΑ ΦΥΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἐντομοφάγα, ἐντομοβόρα ἢ σαρκοφάγα φυτὰ ὠνομάσθησαν εὐάριθμά τινα φυτά,ἀνήκοντα εἰς διαφόρους οἰκογενείας τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, ἐπιτήδεια πρὸς τὸ συλλαμβάνειν διὰ τῶν ἰδιαζόντως ὠργανωμένων φύλλων των ἔντομα,διακρατεῖν αὐτά, φονεύειν, διαλύειν εἶτα, καὶ τέλος καταναλίσκειν ὡς τροφήν.Ἡ περίεργος αὕτη ἰδιότης τῶν φυτῶν τούτων παρετηρήθη καὶ ὑπὸ

Digitized by Google

τῶν βοτανικῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀλλ' ἁπλῶς παρετηρήθη τὸ φαινόμενον καὶ περιεγράφη, δὲν ἐσπουδάσθη δὲ ἀκριβῶς, οὔτε ἐδόθη αὐτῷ ἡ προσήκουσα σημασία καὶ ἐξήγησις.

Τὰ ἐντομοφάγα φυτά, ἀνήκοντα πάντα εἰς οἰκογενείας τῶν τελειοτέρων φυτῶν, τῶν φανερογάμων, δὲν ὑπερβαίνουσι τὰ εἴκοσι γένη, ἅτινα καὶ πάντα ἐσπουδάσθησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκριβῶς. Μεταξὺ τῶν ἀσχοληθέντων δὲ εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῶν ἐπιστημόνων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁ διάσημος Δάρβιν, ὁ μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ διορατικότητος καὶ ἐπιμονῆς δεκαπενταετίαν ἐπὶ τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου ἀσχοληθείς.

Πρὶν ἢ ἀναφέρωμεν περὶ τῆς ἐν ἀφθονίᾳ ὑπάρξεως τοιούτου τινὸς ἐντομοφάγου φυτοῦ καὶ παρ' ἡμῖν ἐν Ἑλλάδι, καθὰ ἀνεκοίνωσεν ἐν τῷ γερμανικῷ περιοδικῷ «Κόσμῳ» ὁ παρ' ἡμῖν βοτανικὸς κ. Χελδράϊχ, θέλομεν προσπαθήσει νὰ δώσωμεν ἐξηγήσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ φυσιολογικοῦ τούτου φαινομένου, κατὰ τὰς παρατηρήσεις, ἃς ἐδημοσίευσεν ὁ Δάρβιν ἐν ἰδίῳ συγγράμματι «Περὶ τῶν ἐντομοφάγων φυτῶν». Πρὸς τοῦτο ἂς λάβωμεν ἓν τῶν φυτῶν τούτων, τὴν *Δροσεράν*.

Τὸ καλλιώνυμον τοῦτο φυτὸν (ἰδίως δὲ ἡ **Drosera intermedia**) εἶνε τὰ μάλιστα διαδεδομένον εἰς τὰς πλείστας χώρας τῆς γῆς, φύεται δὲ ἐπὶ τῶν ἑλωδῶν χωρίων ἀγεληδόν. Εἶνε φυτὸν σμικρότατον, δὲν ἔχει πρὸ τῆς ἀνθήσεως κορμόν, τὰ δὲ φύλλα του εἶνε σμικρά, σπαθοειδῆ, διατεταγμένα ἀστεροειδῶς πλησίον τῆς ῥίζης. Ἐκ τοῦ μέσου τῶν φύλλων περὶ τὸ μέσον τοῦ θέρους ἀναπτύσσεται μίσχος τις λεπτοφυής, παράγων περὶ τὰ 4—8 λευκὰ ἄνθη. Τὸ ἰδιάζον δὲ παρὰ τῷ φυταρίῳ τούτῳ εἰσὶ τὰ φύλλα.

Ταῦτα ἔχουσι χρῶμα ὀρφνοέρυθρον, ἕνεκα διαφόρων ἐπ' αὐτῶν οὕτως ἐχρωσμένων τριχῶν καὶ ἀδένων, ἐπικαλυπτόντων πυκνῶς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν. Οἱ ἀδένες δὲ οὗτοι ἐπικαθήμενοι ἐπὶ τοῦ ἄκρου λεπτοτάτων τριχῶν ὁμοιάζουσι πρὸς καρφίδας σμικροτάτας ἐμπεπηγμένας ἀφθόνως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν φύλλων. Αἱ κεφαλαὶ τῶν καρφίδων τούτων, ἤτοι οἱ ἀδένες, ἐκκρίνουσιν ὑγρόν τι ἰξῶδες τὴν ὑφήν, λάμπον ἐν τῷ φωτὶ τοῦ ἡλίου, ὅπερ ἀναλυθὲν χημικῶς κατεδείχθη ὡς συνιστάμενον ἐξ ὀξέος τινὸς καὶ ἐξ ἑτέρου τινὸς ὑγροῦ ἀναλόγου τῇ πεψίνῃ τοῦ ἀνθρωπίνου στομάχου. Πλὴν τῆς ἐκκρίσεως τοῦ ὑγροῦ τούτου ἔχουσιν οἱ ἀδένες καὶ τὴν ἰδιότητα νὰ ἀποῤῥοφῶσι διαλελυμμένας ἀζωτούχους οὐσίας.

Ἐὰν θίξωμεν τοὺς ἀδένας τούτους διὰ σώματός τινος παρατηροῦμεν κίνησίν τινα καὶ αἰσθητικότητα αὐτῶν. Ἐν πρώτοις ἀλλοιοῦται τὸ χρῶμα τοῦ ἐν αὐτοῖς περιεχομένου ὑπερύθρου ὑγροῦ, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον κάμπτονται οἱ στειλεοὶ τῶν τριχῶν τῶν περὶ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ φύλλου.

Περιμείνωμεν νῦν νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ φύλλου ἔντομόν τι οἱονδήποτε· διότι τὰ ἔντομα, δελεαζόμενα ὑπὸ τῆς λάμψεως τῶν ἀδένων καὶ ἐκλαμβάνοντα αὐτὴν ὡς νέκταρ, ἐπικάθηνται ἐπὶ τῶν φύλλων τούτων, ἀλλ' ἀντὶ νέκταρος ἀνοίγεται τάφος ἐν ᾧ βυθιζόμενα μάτην παλαίουσι κατὰ τοῦ θανάτου.

Εὐθὺς ἅμα ἔντομόν τι ἐπικαθήσῃ, συγκολλῶνται οἱ πόδες αὐτοῦ διὰ τοῦ ἰξώδους ὑγροῦ τῶν ἀδένων. Τὸ ἔντομον ἀγωνιζόμενον νὰ διαφύγῃ προσκολλᾶται καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀδένων, οὕτω δὲ μετὰ βραχὺν χρόνον ἀδυνατεῖ νὰ κινηθῇ ἀπὸ τοῦ μέσου μέρους τῶν φύλλων καὶ θνήσκει ἀποφρασσομένων τῶν στομάτων τῶν τραχειῶν τοῦ σώματος αὐτοῦ δι' ὧν ἀναπνέει. Συγχρόνως δὲ μὲ τὴν ἐπιθανάτιον τοῦ ἐντόμου ἀγωνίαν, οἱ περὶ αὐτὸ ἀδένες ἄρχονται κατὰ μικρὸν καμπτόμενοι πρὸς τὸ μέσον τοῦ φύλλου καὶ ἅπτονται τοῦ θνήσκοντος. Τούτους ἀκολουθοῦσιν οἱ περὶ τὰ χείλη τοῦ φύλλου, τέλος δὲ καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ χείλη τοῦ φύλλου ἀναστρεφόμενα καὶ συμπλησιάζοντα ἄλληλα, σχηματίζουσι τὸ φύλλον εἰς εἶδος ἀσκοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου προβάλλουσιν ἀδένες περιέχοντες πεψίνην, καὶ ἐγκλείεται σῶμα ἀζωτοῦχον, τὸ τεθνεὸς ἔντομον.

Ἐν τῷ ἀσκῷ τούτῳ τὸ ἔντομον διὰ τῶν βλεννωδῶν τῶν ἀδένων οὐσιῶν διαλύεται, πλὴν τῶν ἀδιαλύτων συστατικῶν τοῦ σώματός του, τὸ δὲ διαλυθὲν ὑγρὸν ἀποῤῥοφώμενον, χρησιμεύει ὡς τροφὴ τῶν φύλλων. Τέλος μετὰ τὴν ἀποῤῥόφησιν τὸ φύλλον ἁπλοῦται, οἱ ἀδένες ἀναστηλοῦνται, καὶ οὕτω ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ θέσιν.

Ὁ Δάρβιν ἐξετάσας καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν φύλλων ἐπὶ ἄλλων οὐσιῶν εὗρεν ὅτι καὶ γάλα καὶ οὖρον καὶ λεύκωμα ᾠῶν καὶ σαρκία προβάτου καὶ χόνδρος καὶ αὐτὰ τὰ τεμάχια τῶν ὀστῶν διελύοντο ἐντὸς τῶν φύλλων διὰ τοῦ ὑγροῦ τῶν ἀδένων.

Τοιαύτη εἶνε ἡ περιγραφὴ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἓν τῶν ἐντομοφάγων φυτῶν, ἡ *Δροσερά*, κατατρώγει τὰ ἔντομα. Πλὴν ὅμως ταύτης καὶ πολλὰ ἄλλα, ὡς εἴπομεν, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἢ παραπλησίου τρόπου συλλαμβάνουσι τὰ ἔντομα οἷα π. χ. *Διώνη ἡ μυιόθηρ*.[1]

Οὕτω διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Δάρβιν αἱ γνώσεις τῆς φυτολογίας περὶ τῶν ἐντομοφάγων φυτῶν ἀνευρύνθησαν, καὶ ὁ ἰδιάζων τρόπος τῆς τροφῆς αὐτῶν κατὰ τὰς ἐξηγήσεις τοῦ Δάρβιν ἐγένετο δεκτὸς γενικῶς παρ' ὅλων τῶν βοτανικῶν.

Ἀλλ' ὁ Δάρβιν συνήθως δὲν ἐργάζεται χάριν ξένων συμφερόντων. Αἱ ἐνασχολήσεις του ἐπὶ

1. Ἐγχειρίδ. Φυτ. Ἱστορίας. Ἐκ τοῦ γερμ. ὑπὸ Σ. Μηλιαράκη. Ἐκδ. β', σελ. 231.

Digitized by Google

τῶν φυτῶν τούτων ἔτεινον πρὸς ἀναζήτησιν νέων ἀποδείξεων ὑπὲρ τῆς θεωρίας τῆς ἀναπτύξεως. Οὕτω δὲ ἐξήγησε τὰς λεπτὰς διευθετήσεις τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐντομοφάγων φυτῶν ὡς ἀναγκαίως ἀναπτυχθείσας κατὰ τὴν ἔλλειψιν ἀφθόνου ἀζωτούχου τροφῆς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, ὅτε τὰ διὰ τῆς φυσικῆς διαλογῆς εὔθετα γενόμενα φύλλα τῶν φυτῶν πρὸς σύλληψιν καὶ ἀποῤῥόφησιν τῶν ἐντόμων ἀνεπλήρωσαν ταύτην. Ἕνεκα τούτου βλέπομεν αὐτὸν ἐπανειλημμένως τῇδε κἀκεῖσε ἐκφραζόμενον, ὅτι ἡ σύλληψις τῶν ἐντόμων ὑπὸ τῶν φυτῶν τούτων οὐ μόνον εἶνε ὠφέλιμος αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία, ὡς ἐκ τοῦ ἐλλειποῦς σχηματισμοῦ τῶν ῥιζῶν των ἢ τοῦ ἐλλιποῦς εἰς τροφὴν ἐκ βρύων ἐδάφους, ἐν ᾧ τὰ φυτὰ ταῦτα φύονται.

Κατὰ τῆς ἐξηγηματικῆς ταύτης ἰδέας ἐῤῥίφθησαν πολλαὶ ἀντεγκλίσεις, μέχρι σήμερον δὲ αἱ πειραματικαὶ ἔρευναι καὶ αἱ συζητήσεις ἐξακολουθοῦσι. Μὴ σκοποῦντες νὰ μεταφέρωμεν τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου τῶν ἐπιστημονικῶν μαχῶν παραθέτομεν μετάφρασιν τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Χελδράϊχ τῆς γραφείσης ἀπὸ Μουζινίτσης τοῦ ὄρους Κόρακος (ἐν Δωρίδι) τῇ 27 Ἰουλίου 1879.

«Τὸ νὰ μὴ ἀποτελῶσιν ἐξαίρεσιν τὰ ἐν Ἑλλάδι εἰς τὰς ἐγνωσμένας τῶν ἐντομοφάγων οἰκογενείας ὑπαγόμενα εἴδη τῶν φυτῶν ἦτο ἐπόμενον. Ἀλλ' ἔλειπον μέχρι τοῦδε ἄμεσοι τὸ γεγονὸς βεβαιοῦσαι παρατηρήσεις. Τελευταῖον, κατὰ τὴν τοῦ ἔτους τούτου βοτανικὴν θερινὴν ὁδοιπορίαν μου ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς βορείας Ἑλλάδος ηὐτύχησα νὰ κάμω ἀποτελεσματικὰς παρατηρήσεις εἰς τὸ φυτὸν ἐκ τοῦ γένους τῆς Λιποφύλλου (Pinguicula), τοῦ μόνου ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χλωρίδι εὑρισκομένων ἐντομοφάγων φυτῶν.

Τὸ φυτὸν τοῦτο εὗρον κατὰ τὸ ἀνώτερον ὅριον τῆς χώρας τῶν ἐλατῶν καὶ εἰς τὴν ἀνωτάτην ὑπάλπειον ζώνην τοῦ ὄρους Κόρακος, εἰς ὕψος 5,500-7000 ποδῶν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, ἔνθα τὸ φυτὸν φύεται ἐν ὑδρηλοῖς καὶ ἑλώδεσι χωρίοις, καὶ ἔνθα ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω αὐτὸ ἐπανειλημμένως κατὰ τὴν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ διατριβήν μου ἀπὸ τῆς 21 μέχρι τῆς 26 Ἰουλίου.

Τὰ ἄνθη τοῦ φυτοῦ τούτου εἰσὶν ὑπόλευκα, τὰ φύλλα λιπώδη (διὸ καὶ θεωρῶ αὐτὸ ὡς ποικιλίαν τῆς Pinguicula hirtiflora (var. floribus pallidis) τῆς ἀπαντώσης ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Πελοποννήσου, ἧς τὰ ἄνθη ἔχουσι χρῶμα ἀνοικτὸν κυανοῦν.

Ἔχει δὲ ἡ Λιπόφυλλος αὕτη τὴν φυσιογνωμίαν τῶν λοιπῶν εἰδῶν τοῦ γένους τούτου, διὸ ὅπως καὶ ταῦτα, φέρει 6-10 ἐπιμήκη ἀμβλυκατάληκτα πρόσριζα φύλλα, κυκληδὸν διατεταγμένα, ἀφ' ὧν ἐκβλαστάνουσιν οἱ λεπτοφυέστατοι διπλάσιοι τῶν φύλλων κατὰ τὸ μῆκος ποδίσκοι τῶν ἀνθέων, 1-6 τὸν ἀριθμόν.

Τὰ φύλλα της διακρίνονται διὰ τὸ ζωηρὸν αὐτῶν ἀνοικτὸν ξανθοπράσινον χρῶμα. Ἔχουσι στίλβην λιπώδη, εἰσὶν ἱκανῶς παχέα, ἀλλὰ λεπτὰ καὶ μαλθακά. Ἡ ἐπιφάνεια αὕτη τῶν φύλλων, ἰδίως δὲ τῶν φυτῶν τῶν παρὰ τὰ ὕδατα φυομένων ἀφθόνως, καὶ ἐχόντων βλάστησιν ὀργῶσαν, ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ ἀπείρων πτωμάτων ἐντόμων. Πολλάκις ἐμέτρησα μέχρι 10 τοιαῦτα ἔντομα ἐφ' ἑνὸς καὶ μόνου εὐμεγέθους φύλλου, καὶ πόῤῥωθεν δὲ αἱ ἀστροειδεῖς φυλλάδες θεωρούμεναι ἐφαίνοντο κατάστικτοι ὑπὸ μελανῶν κηλίδων. Πρὸς τούτοις δὲ τὰ χείλη τῶν φύλλων ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περιεστραμμένα. Καὶ ἀπὸ τῶν φύλλων δὲ μικρῶν φυταρίων, ἀνανθῶν εἰσέτι, δὲν ἔλειπον τὰ ζωάρια.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἐπὶ τῶν φύλλων ἔντομα, ταῦτα ἀνῆκον εἰς διαφορώτατα εἴδη, εἶχον δὲ καὶ διαφορώτατον μέγεθος, ὡς ἐπείσθην μετὰ ἀκριβῆ ἔρευναν. Τινὰ ἦσαν εὐμεγέθη, ἔχοντα μῆκος π. χ. μέχρις 7 χιλιοστομέτρων, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα ἦσαν μικρότερα. Δυστυχῶς δὲν δύναμαι νὰ ὁρίσω καὶ τὰ εἴδη αὐτῶν ἀκριβέστερον· τοῦτο μόνον ἀναφέρω, ὅτι τὰ πλεῖστα εἰσὶν ἐκ τῶν ἐνυδροβίων ἡμιπτέρων καὶ νευροπτέρων, συχνότατα, καθ' ἃ μοὶ φαίνεται, ἐν καταστάσει καμπῶν, εἶτα ἐκ τῶν διπτέρων, ὀλίγιστα δὲ καὶ ἐκ τῶν κολεοπτέρων (ἰδίως μικροὶ σταφυλινίδαι). Τὰ πτώματα δὲ ταῦτα τὰ προσκεκολλημένα ἐπὶ τῶν φύλλων διατηροῦνται εἰς διαφόρους βαθμούς. Τὰ μὲν εἰσὶ δηλ. μᾶλλον, τὰ δὲ ἧττον διαβεβρωμένα καὶ διεφθαρμένα. Ἐνίοτε διέκρινα ἐπὶ τῶν φύλλων σκέλη τινὰ μόνον ἐντόμων προσκεκολλημένα. Ταῦτα ἐναπομένουσιν, ὡς φαίνεται, ὡς ἄπεπτα καὶ καταπίπτουσιν ἢ τυχαίως ῥίπτονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Καὶ εἰς τὰ ἀπεξηραμμένα δὲ δείγματα, ἅτινα διατηρῶ, καταφαίνεται τοῦτο σαφέστατα, διὸ καὶ δύνανται ταῦτα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μαρτύρια τῶν εἰρημένων· ἐντομολόγοι δ' ἐξ ἐπαγγέλματος θὰ δυνηθῶσιν ἀναμφιβόλως νὰ ὁρίσωσι τὰ πλεῖστα εἴδη τῶν συλλαμβανομένων καὶ εἰς τὰ φύλλα προσκεκολλημένων ἐντόμων.

Ἡ Ἑλληνικὴ λοιπὸν Λιπόφυλλος τοῦ Κόρακος ἀνήκει πάντως εἰς τὰ κατ' ἐξοχὴν ἐντομοφάγα φυτά, μάλιστα δὲ δύναμαι νὰ ἰσχυρισθῶ εἰς τὰ ἀδηφαγότατα».

Σπ. Μηλιαρακης.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΗΣ ΜΗΛΟΥ

Οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ περὶ τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων τεχνῶν σπουδάζοντες δὲν ἠδυνήθησαν ἔτι νἀποφανθῶσιν ὁριστικῶς περὶ τοῦ ἀκριβοῦς χαρακτῆρος τοῦ θαυμασίου ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ ἀρίστου τούτου προϊόντος τῆς ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας, ὅπερ ἀνευρεθὲν ἠκρωτηριασμένον ἄνευ χειρῶν, τῷ 1820 ἐν τῇ νήσῳ

Digitized by Google

Μήλῳ, ἵσταται νῦν ἀπὸ τοῦ 1834 ἐν τῷ ἐν Παρισίοις Μουσείῳ τοῦ Λούβρου.

Τῶν ἀρχαιολογούντων τινὲς μὲν λέγουσιν ὅτι τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τὸν ἐν τῇ Κνίδῳ τῆς Καρίας ναὸν τῆς Ἀφροδίτης, τινὲς δὲ ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν νῆσον Κῶ. Ἀλλ' ἐὰν περὶ τούτου διαφωνοῦσιν, ὁμοφώνως ὅμως οἱ πάντες σχεδὸν ὁμολογοῦσιν ὅτι εἶνε ἔργον τοῦ Πραξιτέλους, ὅστις ὡς γνωστὸν μετὰ τοῦ Φειδίου ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τῶν ἀγαλματοποιῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ δι' ὁποίας τινὸς φορᾶς τῶν πραγμάτων κατήντησε τὸ ἀθάνατον τοῦτο μάρμαρον εἰς τὴν Μῆλον; Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἐσαφηνίσθη ἐντελῶς. Πιθανὸν καλλιτέχνης τις ἢ ἕτερος εὐσεβὴς ἄνθρωπος ἐπιθυμῶν νὰ διασώσῃ τῆς θεᾶς τὸ ὁμοίωμα ἀπὸ τῆς ἐπαπειλούσης αὐτὸ διαρπαγῆς καὶ καταστροφῆς, παραλαβὼν αὐτὸ ἐκόμισεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην μακρὰν παντὸς κινδύνου καί το ἔχωσεν ἐν τῇ γῇ· ἢ μᾶλλον νικητής τις παρέλαβεν αὐτὸ μετ' ἄλλων λαφύρων καὶ ἕνεκα εἴτε ναυαγίου εἴτε ἄλλης τινὸς αἰτίας ῥιφθεὶς εἰς τὴν Μῆλον κατέλιπε καὶ αὐτὸ ἐκεῖ, βαθμηδὸν δὲ κατεκαλύφθη ὑπὸ χωμάτων. Τοιαύτη τις εἶνε ἡ τύχη πλείστων ὅσων ἄλλων θαυμασίων τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἐκείνων τοὐλάχιστον, ἅτινα διέφυγον τὴν φθορὰν τῶν δηώσεων καὶ τῆς βαρβαρότητος.

Εἶνε δὲ τὸ ἄγαλμα ἐκ λαμπροτάτου παρίου μαρμάρου ἔχον ὕψος πλέον τῶν δύο μέτρων. Τὸ ἄνω μέρος αὐτοῦ, ὁ κορμός, διασώζεται ἐν ἀρίστῃ καταστάσει, τὸ δὲ κατώτερον καλύπτεται ὑπὸ ποδήρους ἐσθῆτος οὕτως ὥστε μόνον ὁ ἕτερος τῶν ποδῶν φαίνεται. Ἕνεκα δὲ τῆς στάσεως αὐτοῦ καὶ ἔκ τινων συντριμμάτων συνανευρεθέντων μετ' αὐτοῦ, εἰκάζουσιν οἱ ἀρχαιολόγοι ὅτι δὲν ἦτο ἀπομεμονωμένον, ἀλλ' ἀπετέλει μέρος μεγάλου τινὸς συμπλέγματος, ἀποσπασθὲν ἀπ' αὐτοῦ. Καί ποτε δὲ ἤλπισαν ὅτι ἀνεῦρον τὰς ἐλλειπούσας χεῖρας· ἀλλὰ δυστυχῶς πᾶσαι αἱ χεῖρες αἱ νομισθεῖσαι ὅτι ἀνῆκον εἰς αὐτό, δὲν προσαρμόζονται ἀκριβῶς, ὥστε νὰ εἴπῃ τις ἀσφαλῶς ὅτι ἔχει τέλος ἄρτιον τὸ ἀριστοτέχνημα τοῦ Πραξιτέλους.

Σουηδός τις, καλλιτέχνης ἅμα καὶ πεπαιδευμένος ἀνήρ, Γέσκελ Σαλομάν, μέλος τῆς ἐν Στοκχόλμῃ Ἀκαδημείας τῶν Καλῶν Τεχνῶν, κατώρθωσε διὰ πολλῆς μελέτης νὰ ἀναπαραστήσῃ τὰ συμπλέγματα, ὧν πιθανῶς μέρος ἀπετέλει τὸ ἄγαλμα περὶ οὗ ὁ λόγος. Σειρὰ τριῶν καὶ τριάκοντα εἰκόνων, ληφθεισῶν ἐξ αὐθεντικῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων, παριστᾷ τὴν Ἀφροδίτην καθ' ἁπάσας αὐτῆς τὰς στάσεις καὶ θέσεις, ὥστε νὰ καταφαίνεται εὐκόλως ἡ ἀξία καὶ τὰ καθ' ἕκαστα αὐτῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἀγάλματα μεθ' ὧν πιθανῶς ἐκόσμει ἡ Ἀφροδίτη αὕτη τὸν ναόν, ἐν ᾧ ἀπελάμβανε τὴν λατρείαν καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνθρώπων. Τὰς μελέτας του δὲ ταύτας ἐξέθηκεν ἔν τινι τῶν συνεδριῶν τῆς Ἀκαδημείας καὶ ἐξέδωκεν ἐν ἰδίῳ πονήματι, ἐν ᾧ πλείστας ὅσας πολυτίμους πληροφορίας θὰ εὕρωσιν ὁ καλλιτέχνης, ὁ ἀρχαιολόγος καὶ ὁ ἱστορικός.

ΕΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΤΟΥ Φ. ΣΟΥΛΙΕ

Ἡμέραν τινὰ ἄγνωστος εἰσελθὼν βιαίως εἰς τὴν ἐν Sceau κατοικίαν τοῦ Φρειδερίκου Σουλιὲ καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν χωρὶς νὰ ἀποκαλυφθῇ·

— Κύριε, τῷ λέγει μετ' ὀργῆς, ὀνομάζομαι ὑποκόμης de Fleury, μὲ εἰσήξατε ἐν τῷ δημοσιευομένῳ κατ' αὐτὰς μυθιστορήματί σας ἀποδίδοντές μοι διαγωγὴν ταραχοποιοῦ. Πρέπει νὰ μοὶ δώσητε ἱκανοποίησιν, ἄλλως θέλω σᾶς καταμηνύσει.

Ὡς ἀπάντησιν πρὸς τοὺς λόγους τούτους ὁ διάσημος μυθιστοριογράφος, ἀτάραχος καὶ γελῶν, ἔλαβεν ἀπὸ τῆς τραπέζης τὸν κάλαμον καὶ ἐνέβαψεν αὐτὸν εἰς τὸ μελανοδοχεῖον· κατόπιν δὲ προσθέτων εἰς τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου τοῦ μυθιστορήματός του ἓν o καὶ ἓν t ἤλλαξεν αὐτὸ εἰς Fleuryot· ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τὸν ἄγνωστον, «ἰδού, εἶπε, κύριε, ὅ, τι δύναμαι νὰ πράξω πρὸς ἱκανοποίησίν σας.»

Ὁ ξένος ἀνέγνωσε καὶ ἀνεγνώρισεν ὅτι ἀληθῶς ἡ ἐπενεχθεῖσα διόρθωσις ἦτο ἡ καλλιτέρα πρὸς αὐτὸν ἱκανοποίησις· ὅθεν χαιρετίσας ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους.

Δὲν παρέρχονται ὀκτὼ ἡμέραι, ἄλλη ἐπίσκεψις πρὸς τὸν Σουλιέ· τὴν φορὰν ταύτην ὁ παρουσιασθεὶς εἶνε κύριος ὑψηλοῦ ἀναστήματος, μελανείμων, ὅστις ἐφαίνετο κλαίων ἐξ ὀργῆς. Ἀποτεινόμενος δὲ ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν Σουλιέ·

— Κύριε, λέγει, ὀνομάζομαι ὑποκόμης de Fleuryot. Μὲ καταστρέφετε, Κύριε, δυσφημοῦντές με ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μυθιστορήματός σας! Ἂν δὲν ἀλλάξητε τὸ ὄνομα, μὲ φονεύετε.

Ὁ Σουλιὲ ἔλαβε πάλιν τὸν κάλαμον καὶ ἤλλαξε τὸ o εἰς e.

— Εἶσθε εὐχαριστημένος, Κύριε; λέγει εἰς τὸν ἄγνωστον.

— Μάλιστα, Κύριε, λέγει εὐγνωμονῶν ὁ κ. de Fleuryet.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ Σουλιὲ λαμβάνει τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν:

Παρίσιοι, τὴν 1845

Φίλε καὶ εὐφυᾶ μυθιστοριογράφε,

Καίτοι δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίζω οὐδὲ τὴν τύχην νὰ γνωρίζωμαι ὑφ' ὑμῶν, σᾶς παρακαλῶ οὐχ ἧττον νὰ δεχθῆτε τὰς εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας μου. Χάρις τῷ προσώπῳ τοῦ νέου μυθιστορήματός σας αἱ δυσκολίαι, αἱ ἐμποδίζουσαι τοὺς γάμους μου, ἐξέλιπον. Παρουσιάζετε ἐν αὐτῷ τὸν ὁμώνυμόν μου τόσῳ διασκεδαστικὸν καὶ θαρραλέον, ὥστε ἡ μνηστή μου νομίσασα ὅτι πρόκειται περὶ ἐμοῦ, δὲν ἀνέβαλεν ἐπὶ πλέον τὴν ἀπόφασίν της. Νυμφευόμεθα τὴν προσεχῆ Πέμπτην περὶ τὴν 11ην τῆς πρωίας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Θωμᾶ d'

Aquin. Συνεχίσατε, παρακαλῶ, τὴν καλωσύνην σας, λαμβάνοντες μέρος εἰς τὴν ἱεροτελεστίαν, ἔνθα θὰ ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σφίγξω τὴν χεῖρά σας ἐκ καρδίας.

ὑποκόμης de Fleuryet.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

276.

Καθὼς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου αἱ μὲν λαμπάδες σβέννυνται, αἱ δὲ φλόγες ἐξάπτονται, οὕτω καὶ ὑπὸ τῆς ἀπουσίας μαραίνονται μὲν οἱ ἔρωτες οἱ χαῦνοι, ἐκκαίονται δὲ οἱ σφοδροί.

277.

Αἱ γυναῖκες, καὶ μὴ ἀγαπῶσαι, πολλάκις νομίζουσιν ὅτι ἀγαπῶσιν. Αἱ πρὸς ἐπιτυχίαν ἐρωτικῆς δολοπλοκίας ἀσχολίαι αὐτῶν, ἡ ψυχικὴ αὐτῶν ταραχή, ἣν διεγείρουσιν αἱ φιλοφροσύναι, ἡ φυσικὴ ῥοπὴ πρὸς τὴν ἡδονήν, ἣν αἰσθάνονται ἀγαπώμεναι, ἡ πρὸς ἀποποίησιν τοῦ πρὸς αὐτὰς ἔρωτος ἀμηχανία πείθουσιν αὐτάς, ὅτι ἐρωτικῶς διάκεινται, ἐν ᾧ καθαυτὸ διαθρύπτονται.

278.

Πολλάκις δυσαρεστούμεθα κατὰ τῶν προξενητῶν, διότι σχεδὸν πάντοτε παραμελοῦσι τὸ συμφέρον τῶν φίλων αὐτῶν, ἐπιδιώκουσι δὲ μόνον τῆς μεσιτείας τὴν ἐπιτυχίαν, ἣν ὡς ἴδιον ἐκλαμβάνουσι κέρδος, νομίζοντες ὅτι τιμῶνται, ἂν εἰς πέρας φέρωσι τὸ ἐπιχείρημα, ὅπερ ἀνέλαβον.

279.

Πολλάκις ὑπερβολικῶς ὁ ἄνθρωπος μεγαλύνει τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τῶν φίλων αὐτοῦ, οὐχὶ χάριν εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ πρὸς ἔπαινον τῶν προτερημάτων αὐτοῦ.

280.

Πολλάκις μετὰ χαρᾶς ὑποδεχόμεθα τοὺς ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ κόσμου εἰσερχομένους, οὐχὶ δι' ἄλλον λόγον, εἰμὴ διότι φθονοῦμεν τοὺς ἐν αὐτῷ ἐγκατεστημένους.

281.

Φθονερὸν ἡ ὑπερηφάνεια. Πολλάκις ὅμως τῆς ὑπερηφανείας τὸ πάθος μετριάζει τὸν φθόνον.

282.

Ὑπάρχουσι σεσοφισμένα ψεύδη τοσοῦτον ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν εἰκονίζοντα, ὥστε νομίζεται ἄκριτος ὁ τὸ πιστὸν αὐτῶν προσβάλλων.

283.

Δυσκόλως ὁ ἄνθρωπος σοφῶς ἑαυτὸν συμβουλεύει, ἀλλ' ἔτι δυσκολώτερον ὠφελεῖται ἐκ σοφῆς ἄλλου συμβουλῆς.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ζεῦγος νεονύμφων ἐν τῇ πανσελήνῳ τοῦ μέλιτος εὑρισκόμενον, διατρίβει πρὸ τριῶν ἤδη ἡμερῶν ἔν τινι πολίχνῃ τῆς Ἑλβετίας.

— Νὰ σὲ εἰπῶ, εἶπεν ὁ γαμβρὸς ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν θεράποντά του. Οἱ κάτοικοι ἐδῶ μᾶς παρατηροῦν ὡς ἐὰν εἴμεθα ἀξιοπερίεργα τέρατα· δὲν σὲ παρήγγειλα νὰ μὴ εἴπῃς εἰς κάνένα ὅτι εἴμεθα νεόνυμφοι, πρὸς ἀποφυγὴν ὀχληρῶν παρατηρήσεων;

— Νὰ ἰδῇς ἀφεντικό, ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτε.... μάλιστα ἐπειδὴ ἠθέλησαν νὰ μὲ ψαρεύσουν καὶ ἐκατάλαβα ἐγὼ τὸ νόημά τους, ἔκαμα τὸν κουτὸ καὶ τοὺς εἶπα ὅλο τὸ ἐνάντιον, ὅτι δὲν εἶσθε ἀνδρόγυνο.

* * *

Ὁ φιλοχρήματος ὑπουργός... εἶπε πρὸς τὸν ζητήσαντα νὰ τὸν διορίσῃ εἰς θέσιν τινὰ καὶ προσφέροντα αὐτῷ ὑπὸ πᾶσαν μυστικότητα δισχιλίας δραχμάς: Δός μου τρισχιλίας καὶ εἰπέ το εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐφ' ὅσον ἡ τοῦ ἀνθρώπου καρδία ζητεῖ τὴν αἰτίαν τῶν δυστυχημάτων της ἐκτὸς ἑαυτῆς, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς χαρᾶς της ἐν ἑαυτῇ, οὐδέποτε θὰ φιμωθῇ ὁ συριγμὸς τοῦ ὀριότριχος φθόνου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ «Χρόνος» ἐδημοσίευσε μακρὰν ἐπιστολὴν ἐκ Κοπεγχάγης περὶ τῆς δανικῆς αὐλῆς, ἐξ ἧς δημοσιεύομεν τὰ ἑπόμενα κατὰ τὴν μετάφρασιν τῆς «Ἡμέρας»: Ἡ ἄφιξις τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας συνεπλήρωσε τὴν ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Βερνστὼρφ συνηθροισμένην βασιλικὴν οἰκογένειαν, κατέστησε δ' ἅμα λυπηροτέραν τὴν προσεχῆ διάλυσιν τῆς οἰκογενειακῆς ὁμηγύρεως. Ἡ μεγάλη δούκισσα Μαρία Φεδορόβνα, ἡ πριγκήπισα Δάγμαρ, ὡς καλεῖται ἔτι ἐξ ἀγάπης ἐν τῇ χώρᾳ τῆς γεννήσεώς της, ἀφίχθη πρώτη περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου μετὰ πάντων τῶν τέκνων της, διέτριψε δ' ἔκτοτε ἐπὶ τρεῖς ὅλους μῆνας εἰς τὸν πάτριον οἶκον. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὁ συνοδεύων αὐτὴν ῥωσσικὸς ἀπόστολος ἠγκυροβόλει εἰς τὸν λιμένα τῆς Κοπεγχάγης. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου ἦλθεν ἡ πριγκήπισα τῆς Οὐαλίας μετὰ τῶν νεωτέρων αὐτῆς τέκνων, ἐγένετο δὲ δεκτὴ μεθ' οἵων ἡ νεωτέρα ἀδελφή της ἐκδηλώσεων ἀγάπης. Κατ' ἀρχὰς ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα προυτίθεντο νὰ ἐκλέξωσιν ὡς τόπον διαμονῆς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Φριδενσβόργου, κείμενα εἰς τὰ ἐνδότερα, ἐν μέσῳ τῶν μεγαλοπρεπῶν δασῶν τῆς Ζεελανδίας καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς γαληνιαίας λίμνης Ἐσρώμ. Τὰ ἀνάκτορα εἶναι εὐρύχωρα καὶ κομψῶς ηὐτρεπισμένα. Τὸ κεντρικὸν οἰκοδόμημα, αἱ δύο πτέρυγες καὶ τὰ διάφορα ἐξαρτήματα θὰ παρεῖχον ἄνετα καταλύματα εἰς πάντας τοὺς περιμενομένους ξένους μετὰ πάντων τῶν πολυαρίθμων ἀκολούθων καὶ ὑπηρετῶν. Ἀλλὰ τῇ ῥητῇ θελήσει τῶν δύο ἡγεμονίδων, αἵτινες ἀγαπῶσι τὸ Βερνστὼρφ καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ συνδεομένας παιδικὰς καὶ νεανικὰς ἀναμνήσεις, τὸ ἀρχικὸν σχέδιον ἐγκατελείφθη καὶ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια προετίμησε τὸ μικρὸν ἐκεῖνο θερινὸν μέγαρον,

Digitized by Google

ὑποβληθεῖσα εἰς τὰ ἀναπόφευκτα ἀτοπήματα λίαν στενοῦ καταλύματος. Καὶ ὄντως, τὸ Βερνστὼρφ εἶναι λίαν μετριόφρων διαμονή, ἥτις δὲν θὰ ἐπήρκει εἰς ὀψίπλουτόν τινα ἔμπορον τῆς Μαγχεστρίας. Τὸ δίστεγον λευκὸν κτίριον κεῖται μεμονωμένον ἐν μέσῳ θελκτικοῦ ἄλσους, οὗ μικρὸν μόνον μέρος ἐπεφυλάχθη ὡς περίπατος εἰς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν, τὸ δὲ λοιπὸν κεῖται ἀνοικτὸν εἰς τὸ δημόσιον. Οἱ παρὰ τὴν εἴσοδον δύο γιγαντιαῖοι σωματοφύλακες ἐτέθησαν ὡς ζῶντα σύμβολα τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπομακρύνωσι τοὺς παρεισάκτους. Οἰκίσκοι τινὲς κεκρυμμένοι ἐν μέσῳ δένδρων παρέχουσιν ἀνεπαρκῆ καταλύματα εἰς τὴν ἀκολουθίαν. Ἐν αὐτῷ τῷ μεγάρῳ ὁ χῶρος σπανίζει. Λέγεται ὅτι αἱ δύο ἡγεμονίδες ἐπέμειναν νὰ συμμερισθῶσι τὸν αὐτὸν κοιτῶνα, ὡς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὅτε ἀνετρέφοντο ὑπὸ τὰ ὄμματα φιλοστόργων γονέων ἐν οἴκῳ λιτοτάτῳ, ἄνευ τῆς λαμπρότητος καὶ καὶ πολυτελείας, ἐν ᾗ βιοῦσι σήμερον. Οἱ νεαροὶ βλαστοὶ τῶν οἴκων τῆς Οὐαλίας καὶ τοῦ Ῥωμανὼφ ζῶσιν ἐν χώρῳ στενοτέρῳ ἢ ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Μαρλβορούγου καὶ τῶν χειμερινῶν ἀνακτόρων τῆς Πετρουπόλεως, ἀλλὰ φαίνονται κατευχαριστημένοι ἐκ τῆς ἐνεστώσης ἀνέσεως καὶ ἐλευθερίας. Συμπαίζουσιν ὡς συνήθεις ἐξάδελφοι, καίπερ διαφόρους ὁμιλοῦντες γλώσσας, καὶ συζῶσι φιλικώτατα, ὡς καὶ μετὰ τῶν Δανῶν ἐξαδέλφων των, τῶν υἱῶν τοῦ βασιλικοῦ πρίγκηπος τῆς Δανίας. Ἀπὸ τοῦ Βερνστὼρφ ἄχρι τοῦ Καρλοτενλοὺνδ, θερινῆς διατριβῆς τοῦ βασιλικοῦ πρίγκηπος, ὑπάρχει ἀπόστασις ὀλίγων χιλιομέτρων, καὶ ἡμέρα δὲν παρέρχεται χωρὶς ν' ἀνταλλαγῶσιν ἐπισκέψεις. Ὁ βασιλεὺς δίδει τὸν βραχίονα εἰς τὴν πριγκήπισσαν Ἀλεξάνδραν ἢ εἰς τὴν πριγκήπισαν Δάγμαρ. Ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν τοῦ πάππου τρέχει ὅμιλος εὐρώστων καὶ ῥοδοπαρείων παιδίων, παιζόντων, γελώντων, ἀπευθυνόντων ἐρωτήσεις περὶ πάντων. Ἡ ὅλη βασιλικὴ οἰκογένεια βαδίζει ἐπὶ τὸ ἁπλοϊκώτερον ὑπὸ τὴν σεβασμίαν δενδροστοιχίαν τῶν φιλυρῶν, ἣν ἐφύτευσεν ἐν ἔτει 1659 ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος Ι', ὅτε κατέκτησε σχεδὸν τὸ δανικὸν βασίλειον. Ἡ ὅλη ὁδὸς εἶναι ἐσπαρμένη δι' ἐπαύλεων εὐπόρων οἰκογενειῶν τῆς Κοπεγχάγης. Ἀλλ' ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, καίπερ πανταχοῦ χαιρετιζομένη εὐσεβάστως, οὐδαμοῦ ἐκτίθεται εἰς ὀχληρὰν περιέργειαν. Διὰ τοὺς μακροτέρους περιπάτους γίνεται χρῆσις μεγάλων τεθρίππων ἁμαξῶν, ἃς πληροῦσι θορυβώδη παιδία, πολλάκις δ' ἡνιοχεῖ αὐτὸς ὁ βασιλεύς. Ἐν γένει καθ' ἑκάστην βλέπει τις εἰκόνας εὐδαιμονεστάτου οἰκογενειακοῦ βίου. Ἡ βασίλισσα τῆς Δανίας ἠναγκάσθη δυστυχῶς νὰ ἐγκαταλίπῃ καὶ σύζυγον καὶ τέκνα καὶ ἐγγόνους, ὅπως ἀπέλθῃ εἰς Γμούνδεν τῆς Αὐστρίας, ἔνθα ἡ νεωτάτη αὐτῆς θυγάτηρ, δούκισσα τῆς Κουμβερλάνδης διατελεῖ εἰς ὠδίνας τοκετοῦ. Ἡ ἄφιξις τοῦ μεγάλου δουκὸς διαδόχου τῆς Ῥωσσίας οὐδόλως μετέβαλε τὸν ἐν Βερνστὼρφ βίον. Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Ὑψηλότης συνεμορφώθη πληρέστατα πρὸς τὰς ἕξεις τῶν συγγενῶν. Ὁ μέγας δοὺξ προσπαθεῖ ν' ἀπαλλαγῇ, κατὰ τὸ ἐνόν, τῶν φροντίδων τῆς πολιτικῆς καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ ὅ,τι κάλλιον τὰς διακοπάς. Εἶναι τολμηρὸς κυνηγὸς καὶ τέσσαρας ἡμέρας ἀνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα διέρχεται θηρεύων εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ βασιλικὰ δάση τῆς Ζεελανδίας. Πρό τινων ἡμερῶν ἐνεφανίσθη ἔν τινι ἐπιθεωρήσει φέρων τὴν ἐρυθρὰν στολὴν συνταγματάρχου τῆς δανικῆς φρουρᾶς, ἥτις ἀνεδείκνυε τὸ ἀνδρικὸν αὐτοῦ κάλλος. Ἀπὸ τοῦδε πιστὸν σύντροφον εἰς τὰς κυνηγετικὰς ἐκδρομὰς θὰ ἔχῃ τὸν πρίγκηπα τῆς Οὐαλίας. Οἱ δύο σεπτοὶ συγγενεῖς φαίνονται διατελοῦντες ἀτομικῶς εἰς τρυφερωτάτας σχέσεις. Ὁ πρίγκηψ διωρίσθη ἐπίσης ἐπίτιμος συνταγματάρχης τῶν οὐσσάρων.

∾ Τοιαύτη εἶνε ἡ καθ' ἡμᾶς ἐπίδοσις τῆς δημοσιεύσεως προγραμμάτων εταιριῶν, θεάτρων καὶ ἄλλων καταστημάτων, ὥστε ὑπὸ ἑκατομμυρίου τοιούτων καλύπτονται οἱ εἰς κόλλησιν προγραμμάτων προωρισμένοι τοῖχοι ἐν Παρισίοις. Τρία εἴδη προγραμμάτων ὑπάρχουσι· α' τὰ ἐπὶ φύλλων ἐκτετυπωμένα καὶ κολλώμενα ἐπὶ τῶν τοίχων· β' ζωγραφίαι ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐζωγραφημέναι ἢ ἐπὶ ὑφάσματος καὶ ἐντὸς περιθωρίου· γ' ζωγραφίαι ἐπὶ ὑάλων ὄπισθεν φωτιζομένων. Ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσι 358 τοῖχοι ὑπὸ τῆς ἀρχῆς προωρισμένοι εἰς κόλλησιν προγραμμάτων, 300 παραπήγματα, κιόσκια ὀνομαζόμενα ἐν οἷς πωλοῦσιν ἐφημερίδας καὶ τὰ τοιαῦτα, 332 οὐρητήρια καὶ 150 στῦλοι χρησιμεύοντες εἰς κόλλησιν τῶν θεατρικῶν προγραμμάτων. Οἱ τοῖχοι δὲ ἐνοικιάζονται ἀναλόγως τῆς θέσεως· τοῖχός τις φέρ' εἰπεῖν ἐν κεντρικῇ τινι ὁδῷ ἐνοικιάζεται 2000 φρ. κατ' ἔτος, ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ ἐν ἀποκέντρῳ τμήματι εἶνε ἄχρηστος. Τὰ κιόσκια καὶ οἱ στῦλοι ἐνοικιάζονται κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς πόλεως 50 φρ. ἕκαστον· τὸ δ' ἐνοίκιον τῶν οὐρητηρίων ποικίλλει μεταξὺ 7,50 μέχρι 50 φράγκων κατὰ τὴν θέσιν .... Ἐκ τούτων δὲ πάντων εἰσπράττονται κατ' ἔτος 35,000 φρ. Ἀλλ' ἡ πόλις τῶν Παρισίων δὲν ἐνοικιάζει ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἰδιώτας, ἀλλὰ εἰς ἐργολάβους, οἵτινες ὑπενοικιάζουσιν εἰς τοὺς ἰδιώτας κατὰ μέτρον ἢ ὑφεκατόμετρον καὶ εἰσπράττουσι μέγιστα ποσά. Περιζήτητα δὲ εἶνε τὰ κιόσκια τῶν ἐφημεριδοπωλῶν· ἐλάχιστον δὲ μέρος τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν διὰ ἓν πρόγραμμα ἐνοικιάζεται 30 φρ. τὸν μῆνα.

Ἡ χρῆσις τῶν προγραμμάτων ἦτο κοινὴ παρ' ἅπασι τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς τῆς ἀρχαιότητος. Οἱ Ἕλληνες μετεχειρίζοντο τοιαῦτα

Digitized by Google

χρωματιστὰ ἢ γεγραμμένα ἐπὶ ξυλίνων πινάκων κινητῶν ἐπὶ ἄξονος. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐζωγράφουν τὰς ἀγγελίας των ἐπὶ τῶν λευκῶν τοίχων, ὧν τινες σώζονται ἐν Πομπηΐᾳ. Βραδύτερον ἔγραφον τὰς ἀγγελίας ἐπὶ περγαμηνῶν προσαρτωμένων εἰς στύλους. Τὸν Μεσαίωνα ἀντὶ τῶν ἐγγράφων προγραμμάτων μετεχειρίζοντο τὴν σάλπιγγα, ἀνέλαβον δὲ τὴν χρῆσιν τῶν ἐντύπων ἀγγελιῶν τὴν ΙΕ' ἑκατονταετηρίδα σὺν τῇ ἐφευρέσει τῆς τυπογραφίας. Ὑπάρχει διάταγμα Φραγκίσκου τοῦ Α' διατάσσοντος τῷ 1536 τὴν διὰ προγραμμάτων δημοσίευσιν τῶν κυβερνητικῶν πράξεων. Ὡς δὲ καὶ σήμερον ἐν Γαλλίᾳ, οὕτω καὶ τότε ἐξετυποῦντο ἐπὶ λευκοῦ χάρτου τὰ τῆς κυβερνήσεως, τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν προγράμματα ἐπὶ χρωματιστοῦ πάντοτε.

Τὰ θεατρικὰ προγράμματα ἐγένοντο κοινὰ μετὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν. Πρότερον δὲ ἀνεπλήρουν αὐτὰ διὰ χαρτίου προσκολλωμένου ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ θεάτρου, διὰ σάλπιγγος ἀνὰ τὰς ὁδούς, δι' εἰκόνων εἰκονιζουσῶν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ θεάματος. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ἠθοποιὸς προερχόμενος εἰς τὴν σκηνὴν ἔλεγεν εἰς τοὺς θεατὰς τὸ περιεχόμενον τῆς προσεχοῦς παραστάσεως. Ἀλλ' οἱ καιροὶ ἔκτοτε μετεβλήθησαν καὶ τὰ θέατρα δὲν μεταχειρίζονται μόνον τὰ ἀκίνητα προγράμματα, ἀλλ' ἔχουσι καὶ κινητὰ ἤτοι ζωντανά· ὑπάρχει ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι τῆς Ἑσπερίας τὸ *ἀνθρώπινον πρόγραμμα*, ἄνθρωπος τουτέστι ἔχων ῥάβδον ἐξ ἧς κρέμαται πίναξ περιέχων διὰ μεγάλων χαρακτήρων πληροφορίας περὶ τοῦ θεάτρου, περὶ τῆς παραστάσεως, περὶ τῶν ἠθοποιῶν κλπ. Ἕτεροι δὲ ἀντὶ νὰ ἐξαρτῶσι τοὺς πίνακας τούτους ἀπὸ ῥάβδου, ἐξαρτῶσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου των ἕνα ἔμπροσθεν καὶ ἕτερον ὄπισθεν καὶ περιέρχονται εἰς τὰ κεντρικὰ μέρη τῆς πόλεως.

〰 Ὁ καθ' ἡμᾶς αἰὼν βεβαίως εἶνε αἰὼν τεραστίων σχεδίων. Ἡ *Ἐπίσημος Ἐφημερὶς* τῆς Γαλλίας ἀναγράφει ὡς ἑξῆς σχέδιόν τι περὶ ἱδρύσεως σιδηροδρομικῆς γραμμῆς διὰ τῆς αὐστραλιακῆς ἠπείρου καί τοι αἱ εἰς τοῦτο δυσχέρειαι φαίνονται ἀνυπέρβλητοι.

Τὰ ἐνδότατα τῆς Αὐστραλίας, λέγει ἡ προμνημονευθεῖσα ἐφημερίς, καλύπτονται κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ ἐρήμων ἀμμωδῶν καὶ ἀνύδρων, καὶ περιβάλλονται ὑπὸ ζώνης, ἔνθα τὸ ὕδωρ εἶνε ἀνισότατα διανενεμημένον καὶ μόλις πού καὶ που εὑρίσκονται σπάνιαί τινες νομαὶ καὶ θάμνοι. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ταῦτα πάντα τὰ προσόντα ἥκιστα δύνανται νὰ ἑλκύσωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιχειρηματιῶν. Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσι πλεῖσται ὅσαι σειραὶ ὀρέων καὶ χείμαρροι βαθύτατοι κατὰ περιόδους πλημμυροῦντες, καὶ πρὸς ἐπίμετρον ἰθαγενεῖς ἀξενώτατοι καὶ τὰ μάλιστα μισάνθρωποι.

Ἀλλ' ἐνῷ οἱ κατὰ τοῦ σχεδίου τούτου διατείνονται ὅτι σιδηρόδρομος ἀπὸ Μελβούρνης ἢ Σίδνεϋ εἰς τὴν βορειοδυτικὴν κατ' εὐθεῖαν ἀκτὴν θὰ διήρχετο ἁπλῶς καὶ μόνον τὸ κενὸν καὶ τὴν ἐρημίαν, ἕτεροι μᾶλλον εὐέλπιδες βεβαιοῦσιν ὅτι αἱ ἔρημοι ἐκεῖναι ἐκτάσεις, ἅμα εἰσχωρήσαντος εἰς αὐτὰς τοῦ πολιτισμοῦ, θὰ ἔχωσι μέλλον λαμπρὸν καὶ ἐπίζηλον. Περιηγητὴς δέ τις ἐκ τῶν ἁρμοδιωτάτων νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ πράγματος, ὁ Κ. Λανδσβοροῦγος, διατείνεται λέγων ὅτι τὸ κέντρον τῆς αὐστραλιακῆς ἠπείρου ἡμέραν τινὰ θὰ ἀκμάσῃ καὶ θὰ ἀνθίσῃ ὡς ῥόδον λαμπρόν, ὁ ἄνθρωπος εἰσχωρήσας θὰ βελτιώσῃ τὴν γῆν, θὰ κατασκευασθῶσι δεξαμεναὶ τεχνηταί, διώρυχες πρὸς ἄρδευσιν, θὰ ἀνορυχθῶσιν ἀρτεσιανὰ φρέατα, θὰ προστατευθῶσι τὰ δάση καὶ οὕτω κατὰ πάντα θὰ βελτιωθῇ ἡ νῦν ἄξενος χώρα.

Ἔπειτα δὲ ὁ σιδηρόδρομος οὗτος θὰ ἔχῃ νὰ διατρέξῃ διάστημα βραχύτερον τοῦ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις σιδηροδρόμου τοῦ Εἰρηνικοῦ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Ἅγιον Φραγκίσκον, καθ' ὅλον δῆλα δὴ τὸ πλάτος τῆς Ἀμερικῆς. Ἔχει δὲ ἡ γραμμὴ αὕτη μῆκος 3300 ἀγγλικῶν μιλλίων, ἐν ᾧ ἡ ἐν Αὐστραλίᾳ σχεδιαζομένη θὰ ἔχῃ 2000 ἢ καὶ 1800 μόνον. Ὅ,τι δὲ μάλιστα γαργαλίζει τοὺς Αὐστραλοὺς εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τούτου, εἶνε τὸ ὅτι δι' αὐτοῦ θὰ βραχυνθῇ τὸ διάστημα τὸ χωρίζον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου, αἱ πρὸς τὴν Εὐρώπην σχέσεις αὐτῶν θὰ γείνωσι ταχύτεραι καὶ εὐκολώτερον, τέλος θὰ εἶνε τὸ πλήρωμα τῆς μετὰ τῶν ἡμετέρων χωρῶν συγκοινωνίας διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ.

Οἱ Αὐστραλοὶ κάλλιστα κατανοοῦσιν ὅτι στενότεραι ἐμπορικαὶ σχέσεις πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν τὰ μάλιστα θὰ ὠφελήσωσιν αὐτούς, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἐνδελεχὴς σχέσις καὶ ἐπαφὴ αὐτῶν πρὸς τὸν ἡμέτερον πολιτισμὸν θὰ ἐπιδράσωσι σωτηρίως εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Ἀλλ' ὅμως οὐχὶ πάντες μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας ἤκουσαν τὰ περὶ τοῦ νέου τούτου σιδηροδρόμου, μάλιστα δὲ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Νέᾳ Οὐαλλίᾳ καὶ τῇ Βικτωρίᾳ, φοβούμενοι μὴ βλάψῃ τὸ ἐμπόριον τῆς Σίδνεϋ καὶ τῆς Μελβούρνης.

Ε. Σ. Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐὰν κεντηθῇ τις ὑπὸ μυίας καὶ ἐπέλθῃ οἴδημα, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ ἰατρὸς τρίβομεν τὸ προσβληθὲν μέρος διὰ φλοιοῦ πορτοκαλλίου. Τὸ πτητικὸν ἔλαιον τὸ ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ ἐκθλιβόμενον, ὅταν οὗτος τριφθῇ, ἀναχαιτίζει τὴν φλόγωσιν καὶ τὰ περαιτέρω δεινά.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 200 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 28 Ὀκτωβρίου 1879

Σφραγὶς τῆς ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγῖδος εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ ἐν Κερκύρᾳ πεπαιδευμένου δικαστοῦ κ. Μ. Ἱδρωμένου, τῇ εὐμενεῖ φροντίδι τοῦ ὁποίου ἀπεστάλη ἡμῖν πιστὸν ἀντίγραφον, φιλοπονηθὲν ὑπὸ δεξιοῦ Κερκυραίου ἰχνογράφου. Ἀπὸ τοῦ 1820 ἡ Ἰόνιος Βουλή, προτάσει τοῦ προστάτου βασιλέως Γεωργίου Δ', ἀνηγόρευσεν ἄρχοντα τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας τὸν ἀείμνηστον Φριδερῖχον Γυΐλφορδ, οὗ τινος ὁ ἐνθουσιώδης φιλελληνισμὸς καὶ αἱ γενναῖαι χρηματικαὶ προσφοραὶ ἴσχυσαν νὰ καταβάλωσι τὰς παντοειδεῖς δυσχερείας καὶ τὰς πολλαπλᾶς ἀνάγκας τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ κόμης Γυΐλφορδ ἐπεθύμει τὸ πρῶτον νὰ ἱδρύσῃ τὸ ἀνώτερον τοῦτο ἐκπαιδευτήριον ἐν τῇ κλασικῇ καὶ μονήρει νήσῳ τῆς Ἰθάκης, ἀργότερον ὅμως προυτιμήθη ἡ Κέρκυρα.

Τῇ 7]19 Μαΐου 1823 τὸ Ἰόνιον κοινοβούλιον ἐξήνεγκε τέλος μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς τὸ περὶ συστάσεως αὐτῆς ψήφισμα, ὁρίσαν τὴν δαπάνην τοῦ α' ἔτους εἰς τάλληρα 10,000, ἀλλ' ὑπερβᾶσαν τὰς 16,000 ταλλήρων μέχρι τοῦ 1827. Τῇ 17[29 Μαΐου 1824 ἐτελέσθη ἡ ἐπίσημος ἑορτὴ τῆς καθιδρύσεως, ἧς περιγραφὴν δημοσιεύομεν κατωτέρω, ἐρανισθέντες ταύτην ἐξ ἀξιολόγου διατριβῆς τοῦ κ. Α. Μ. Ἱδρωμένου «Περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς Ἐνετοὺς ὑποταγῆς μέχρι τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἀποκαταστάσεως», καταχωρισθείσης ἐν τῷ «Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ» τοῦ ἔτους 1873.

Ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία, ἧς καθηγηταὶ διετέλεσαν ὁ Χριστόφ. Φιλητᾶς, ὁ Κ. Ἀσώπιος, ὁ Κ. Σακελλαρόπουλος, ὁ Θ. Φαρμακίδης, ὁ Ν. Βάμβας καὶ ἄλλοι κλεινοὶ διδάσκαλοι, ἱδρυθεῖσα κατὰ τοὺς δουλικοὺς χρόνους, ἐχρησίμευσε θαυμασίως ὅπως ἐκ τῆς πανταχόθεν συρρευσάσης εἰς αὐτὴν πρὸς μάθησιν ἑλληνικῆς νεολαίας πλείστους ὅσους παρασκευάσῃ εἰς τὴν δικαστικὴν καὶ διοικητικὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὰς ἄλλας ἀνάγκας τῆς πατρίδος, ἅμα ἀνεξαρτήτου αὐτῆς καταστάσης, δαψιλῶς δ' ἐν Ἑπτανήσῳ διέχυσε τὰ φῶτα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων.

Μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐν ἔτει 1864, κατηργήθη ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία.

Σ. τ. Δ.

Ἑορτὴ τῆς καθιδρύσεως τῆς ΙΟΝΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Τῇ 17 Μαΐου 1824 ἐτελέσθη ἡ ἑορτὴ τῆς καθιδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας.

Ὑπὸ αἰσθήματος βαθυτάτης εὐλαβείας καταλαμβανόμεθα, νοερῶς παριστάμενοι εἰς τὴν ἐπισημοτάτην ἐκείνην τελετήν, ἥτις ἐσήμανε τὴν ἐπιστροφὴν τῶν μουσῶν εἰς τὰς ἀρχαίας ἑστίας καὶ τῶν γραμμάτων τὴν ἀναγέννησιν ἐν Ἑλλάδι.

Εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ἐν τῷ παλαιῷ φρουρίῳ παλατίου, ἐν Κερκύρᾳ, ἔνθα εἶχον συνέλθει ἀπὸ πρωΐας ἅπαντες οἱ ἐν τέλει καὶ οἱ πρόκριτοι τῶν πολιτῶν, προπορευομένων τριῶν ῥαβδούχων, ὧν ὁ πρῶτος εἶχεν ἐπὶ τῆς ῥάβδου χρυσότευκτον γλαῦκα, σύμβολον τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, εἰσέρχονται οἱ καθηγηταὶ τῶν τεσσάρων σχολῶν, καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ ἄρχων τῆς Ἀκαδημίας, οὓς ἀρχαιοπρεπῶς περιβεβλημένους ὑπεδέξατο ἐνθουσιῶν τὸ παρεστὼς πλῆθος. Ἐκ τῶν σεμνῶν λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ἀριστοτέχνης Παῦλος ὁ Προσαλέντης, εἶχε παραγγελίᾳ τοῦ Γυΐλφόρδου διαγράψει τὸ σχέδιον τοῦ ἱματισμοῦ, συνισταμένου ἐκ χιτωνίσκου καὶ χλαμύδος, πεδίλων ἐρυθρῶν καὶ στεφάνου, καὶ τὸ χρῶμα διαφέροντος κατὰ τὰς σχολάς, τῶν μὲν τῆς νομικῆς καθηγητῶν καὶ τοῦ ἄρχοντος ἐχόντων ἰοειδῆ τὴν χλαμύδα, τῶν δὲ τῆς ἰατρικῆς ξανθήν, καὶ κυανῆν τῶν τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς.[1] Τὴν ἀκαδημαϊκὴν σύγκλητον συγκροτησάντων τοῦ ἄρχοντος καὶ τῶν ἤδη πανεπιστημιακὸν δίπλωμα ἐχόντων Ἀθανασίου Πολίτου καὶ Χριστοφόρου Φιλητᾶ, εἰσήχθησαν διαδοχικῶς ὑπὸ τοῦ κοσμήτορος καὶ ἐστεφανώθησαν ἐπὶ θεολογίᾳ μὲν ὁ αἰδ. Ἀνδρέας Ἱδρωμένος καὶ Θεόκλητος Φαρμακίδης, ἐπὶ νομικῇ δὲ ὁ Σκῶτος Φραγ. Βελφοὺρ, καὶ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ ὁ Ἰωάν. Καρανδηνός, ὁ Κ. Ἀσώπιος, ὁ Ν. Πίκκολης, ὁ Ἰάκ.

1. Καὶ οἱ φοιτηταὶ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας κληθέντες Φιλόλογοι ἔφερον στολὴν ἐκ χιτωνίσκου, χλαμύδος κυανοχρόου καὶ πετάσου ἀρχαϊκοῦ σχήματος.

Digitized by Google

Λουσινιανὸς καὶ ὁ Γεώρ. Ἰωαννίδης. Μεθ' ὁ Χ. Φιλητᾶς ἀπήγγειλε λόγον, ἐν ᾧ ἐξῆρε τὸ αἴσιον τῆς ἡμέρας μετὰ τοσούτων αἰώνων περιπετείας καὶ ἐθνικὰ δυστυχήματα. Ἐπευφήμησεν ἡ ὁμήγυρις, καὶ τῇ προσκλήσει τοῦ ἄρχοντος οἱ πάντες μετέβησαν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναόν, ἔνθα δοξολογίας γενομένης ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὁ Σ. μητροπολίτης Κερκύρας Μακάριος ἀπήγγειλε τὴν ἐπομένην εὐχὴν καὶ ηὐλόγησε τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας: «Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Σολομῶντα διδάξας, ὁ φωτίσας τοὺς ἁγίους σου μαθητὰς καὶ ἐξ ἁλιέων θεολόγους αὐτοὺς καὶ κήρυκας τῶν μεγαλείων σου ἀναδείξας, Θεὲ τοῦ παντός, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἱκεσίας ἡμῶν τῶν ταπεινῶν δούλων σου, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων τῆς σῆς ἀγαθότητος ὑπὲρ τοῦ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος σου συσταθέντος Πανεπιστημίου, πρὸς φωτισμὸν παντὸς τοῦ λαοῦ σου, καὶ διαφύλαξον αὐτὸ στερεόν, ἀκλόνητον καὶ ὑπεράνω πάσης ἀντικειμένης ἐπηρείας. Κραταίωσον τὴν Α.Μ. τὸν Βασιλέα ἡμῶν προστάτην, τὸν ἀείποτε ἐπαγρυπνοῦντα ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως καὶ παντοιοτρόπου εὐτυχίας τοῦ κράτους τούτου... Ἀπόδος τὴν εὐλογίαν σου καὶ τὰς ἀμοιβὰς τῷ ἐντιμοτάτῳ ἄρχοντι καὶ διιθυντῆρι τοῦ Πανεπιστημίου τούτου, κόμητι Φριδερ. Γυϊλφόρδῳ, τῷ ἀπείρους κατατρίψαντι πόνους ἐπὶ τῇ συστάσει τούτου πρὸς βελτίωσιν καὶ φωτισμὸν τῶν κατοίκων τοῦ κράτους τούτου. Δὸς πνεῦμα σοφίας πᾶσι τοῖς διδασκάλοις, καὶ φώτισον διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου σου πνεύματος τὸν νοῦν πάντων τῶν μαθητῶν, ὅπως φωτισθέντες δοξάσωσι τὸ πανάγιον ὄνομά σου. Σὺ γὰρ ἡ πηγὴ πάσης σοφίας, καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Μετὰ μεσημβρίαν ἐν αἰθούσῃ λαμπρῶς κεκοσμημένῃ παρετίθετο τράπεζα εἰς πλείονας ἢ ἑκατὸν κεκλημένους· προπιόντος τοῦ ἄρχοντος ὑπὲρ τοῦ προστάτου βασιλέως καὶ τοῦ προστατευομένου Ἰονίου κράτους, ὁ Α. Μ. Ἁρμοστὴς Σὶρ Φριδερ. Ἄδαμ ἔκαμε πρόποσιν ὑπὲρ μακροβιότητος τοῦ ἄρχοντος καὶ παγιώσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ἐνθουσιωδῶς τῶν συνδαιτυμόνων ἐπευφημούντων. Ἡ χαρὰ ἡ πληροῦσα τὴν καρδίαν τοῦ Γυϊλφόρδου ἐξεδηλοῦτο εἰς πάντα λόγον ἐξερχόμενον τῶν χειλέων του, καὶ ἀπερίγραπτος ἀληθῶς ἦν ἡ κοινὴ ἀγαλλίασις ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ τῆς Ἀκαδημίας συστάσει.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[1]

Φίλτατε,

Ποῦ λοιπὸν ἐμείναμεν εἰς τὴν τελευταίαν ἐπιστολήν μου; Ἆ! ναί. Ἐγὼ μὲν ἔμεινα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, τρωγαλίζων τὸν ξηρὸν ἄρτον τοῦ Βόρμς, καὶ κορεννύμενος ἐκ τῆς ἐξαισίου θέας τῶν Παραρρηνίων, οἱ δὲ συμπλῶταί μου ἔμειναν εὐωχούμενοι εἰς τοῦ πλοίου τὰ κοῖλα, ὅθεν ἀνέβαινον πρὸς ἐμὲ τῶν ἐρώντων οἱ ψίθυροι, τῶν παροψίδων καὶ ποτηρίων ἡ μουσικὴ καὶ τῶν ὄψων ἡ κνίσσα. Τότε κατὰ πρῶτον ἔλαβον τὴν πεῖραν ὅτι καὶ ὁ στόμαχος ἔχει φθόνον.

Εἶχον δ' ἀρχίσει ἐκπληττόμενος ὅτι, ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ ἔχουσι τέλος, τὸ ἐρεθιστικὸν μόνον ἐκεῖνο συμπόσιον ἦτον ἀτελεύτητον, ὅτε ἤκουσα τριγμὸν καθεδρῶν μετακινουμένων, καὶ πρώτη ἐφάνη ἀναδύουσα ἐκ τῆς ἀναβάθρας ἡ Βέρθα.

— Ἡ Λωρελάϋ! ἀνεφώνησεν ἅμα ἐπάτησε τὸ κατάστρωμα.

— Ἡ Λωρελάϋ; εἶπεν ἐρωτηματικῶς συγχρόνως καὶ θαυμαστικῶς ὁ σύζυγός της, ἀκολουθῶν αὐτὴν κατὰ πόδας.

Καὶ πάντες οἱ δαιτυμόνες τοῦ μεγάλου γεύματος ἐξώρμων ἀλληλοδιαδόχως, καὶ οὐδεὶς ἔθετε τὸν πόδα εἰς τὸ κατάστρωμα χωρὶς νὰ προφέρῃ τὰς λέξεις: Ἡ Λωρελάϋ.

Πλησιάσας δὲ καὶ ἐμὲ ὁ φιλολόγος, «Λωρελάϋ» μοὶ εἶπε κινῶν τὴν κεφαλήν, καὶ ἐγώ, ἵνα μὴ καταγελασθῶ ἐπ' ἀγνοίᾳ, «Λωρελάϋ» ἀπήντησα μηχανικῶς, καὶ ὑποπτεύων ὅτι ἦτον ὑποχρεωτική τις εὐχὴ μετὰ τὴν ἑστίασιν, ἣν ὅμως ἄλλοτε δὲν εἶχον ἀκούσει. Ἀλλ' ἀμέσως εἶδον ὅτι ἠπατώμην, διότι πάντες, εἴτε ἐγνωρίζοντο εἴτε μή, ἔδιδον ἀλλήλοις τὰς χεῖρας, ἐπιφωνοῦντες τὸ εἰθισμένον: «*Γεῦμα*», ὅπερ δηλοῖ εἰς τὴν λακωνικὴν γλῶσσαν τῶν κεκορεσμένων: «Ὁ Θεὸς δοίη ὑμῖν αἴσιον καὶ ὑγιὲς τὸ γεῦμα»! Ἐπομένως, θεὶς κατὰ μέρος τὴν φυσικήν μου δειλίαν, τὴν κυρίαν Βέρθαν, ἥτις καὶ αὐτὴ μὲ προσεφώνησε διὰ τοῦ μυστηριώδους «Λωρελάϋ», ἐτόλμησα ἰδιαιτέρως νὰ παρακαλέσω νὰ μοὶ εἴπῃ τί σημαίνει ἡ λέξις.

— Τὸ ἀγνοεῖτε! εἶπεν ἐκπεπληγμένη. Ἆ! λυπμονῶ ὅτι δὲν εἶσθε Γερμανός. Βλέπετε πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν τραχὺν βράχον, αὐτὸν ὅστις βυθίζει τοὺς πόδας του εἰς τὸν ποταμόν. Ἐκεῖ ἐπάνω διητᾶτο ἡ Λωρελάϋ, νύμφη θαυμαστῆς ὡραιότητος, ἔχουσα γλαυκοὺς καὶ διαυγεῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς τὸ κῦμα τοῦ Ῥήνου, χρυσῆν τὴν ἡπλωμένην κόμην ὡς τοὺς ὡρίμους ἀστάχεις τῶν πέριξ ἀγρῶν, τὴν φωνὴν μελῳδικὴν ὡς τῶν ἀηδόνων αἵτινες ψάλλουσιν εἰς τὰς ὄχθας του...

— Ὦ! τὴν γνωρίζω! διέκοψα μετ' ἀπερισκέπτου ἐνθουσιασμοῦ.

— Τὴν γνωρίζετε λέγετε! εἶπεν ἐκπληττομένη ἡ Βέρθα.

Καὶ εὐτυχῶς ὅτι τὸ εἶπε, διότι μ' ἐκώλυσε νὰ ἐκστομίσω ἀπρεπῆ ἀνοησίαν ἣν εἶχον εἰς τὸ ἄκρον τῶν χειλέων, καὶ ἣν δὲν ἠξεύρω ἂν δὲν εἶχον ἤδη προδώσει οἱ ἐπὶ τῆς ὁμιλούσης στηριζόμενοι ὀφθαλμοί μου,—καὶ ταῦτα ἔμπροσθεν τοῦ φιλολόγου. Συνελθὼν ἐπομένως ἀπήντησα·

1. Ἰδὲ σελ. 658.

— Τὴν γνωρίζω βεβαίως· εἶναι ἡ ἡμετέρα, τοῦ Ὁμήρου ἡμῶν ἡ Σειρήν.

— Ὀρθότατα, ἀπεκρίθη ἡ Βέρθα, διότι καὶ ἡ Λωρελάϋ, ὁσάκις πλοῖον προσέπλεεν, ἔψαλλε τὰ γλυκύτερα ᾄσματά της, εἵλκυε ναύτας καὶ πηδαλιούχους, τὸ πλοῖον προσαράσσον εἰς τὸν βράχον κατεποντίζετο, καὶ οἱ πλέοντες ἐγίνοντο θύμά της.

— Πῶς ἤλλαξαν οἱ καιροί! ἐτόλμησα νὰ ἐκφωνήσω. Τώρα ὁ βράχος ἐκεῖνος εἶναι ἔρημος καὶ ἀκίνδυνος, αἱ δὲ Σειρῆνες, αὐταὶ πλέουσιν ἐπὶ τῶν ἀτμοκινήτων.

— Ἀληθῶς, διέκοψεν ὁ φιλολόγος, φρονῶν ἴσως ἀναγκαῖον νὰ δώσῃ ἐμβριθεστέραν στροφὴν εἰς τὸν διάλογον, ὁ μῦθος τῆς Λωρελάϋ ἐστὶν οὐδεὶς ἕτερος ἢ ὁ Ὁμηρικὸς τῶν Σειρήνων, καὶ ὁ βράχος οὗτος εἶναι πολύτιμον μνημεῖον ἀρχαιοτάτης ἐπενεργείας τοῦ μακρὰν ἀκτινοβολοῦντος Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τῆς ἐν νυκτὶ βαρβαρότητος βεβυθισμένης Γερμανίας κατὰ χρόνους οὓς δὲν γνωρίζει ἡ ἱστορία.

Ἐν τούτοις διάφοροι ἐκ τῶν γνωρίμων τοῦ φιλολόγου εἶχον συσπειρωθῆ περὶ ἡμᾶς, καί, μετὰ τὰς ἀναγκαίας ἀντιπαρουσιάσεις, μετεῖχον τῆς συνδιαλέξεως, διότι «ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο», ἐθεώρουν ἀναγκαῖον εἰς τὴν χώνευσιν ν' ἀμβλύνωσι τὴν ὀξύτητα τῶν τρυφερῶν αἰσθημάτων διά τινων σπουδαιολογιῶν. Ἐν αὐτοῖς δ' ἦτο καί τις πρεσβύτης, οὐχὶ νεόγαμος οὗτος, μυστικοσύμβουλος δὲ δὲν ἠξεύρω τίνος, ἢ μᾶλλον οὐδενός, διότι οὗτος ἐστὶ συνηθέστατος κενὸς τίτλος ἐν Γερμανίᾳ. Οὗτος δέ, ἀπαντῶν εἰς τὸν φιλολόγον,

— Εἰς τοσαύτην ἀρχαιότητα, εἶπε, δὲν νομίζω ὅτι πρέπει ν' ἀναγάγωμεν τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τῶν χωρῶν τούτων. Οἱ Ῥωμαῖοι, ὧν μεγάλη λεωφόρος ἦτον ὁ Ῥῆνος, ἔρριψαν ἐνταῦθα σπέρματα ἑλληνικῶν μύθων, ὧν τινα ἐρρίζωσαν καὶ ἐβλάστησαν. Καὶ πολλῶν τῶν μύθων τούτων πολὺ μακροτέρα δύναται νὰ καταδειχθῇ ἡ ὁδοιπορία, ἐκ τῆς ἐνδοτάτης Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐκεῖθεν μετὰ τῶν ῥωμαϊκῶν λεγεώνων εἰς τὴν ἀγρίαν Εὐρώπην.

— Ἐξαιρῶ τὰς Σειρῆνας, εἶπεν ἡ Βέρθα. Τόσον χαρίεντα μῦθον δικαιολογεῖ μόνον ἡ ὡραιότης τῶν Ἑλληνικῶν νήσων. Μετεφυτεύθη δὲ καὶ εἰς τὸν Ῥῆνον, διότι αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει χώρα ἐφάμιλλος, ἔχουσα τοὺς γραφικοὺς τούτους λόφους μετὰ τῶν ἀμιμήτων αὐτῶν ἐρειπίων.

— Προσέξατε, Κυρία, εἶπεν ὁ μυστικοσύμβουλος. Ἔχετε Ἕλληνα ὅστις σᾶς ἀκούει. Ἐμπρός του μὴ ὁμιλεῖτε περὶ ἐρειπίων. Ὁ κύριος οὗτος, ἀναπολῶν τὰ ἐρείπια τῆς Ἑλλάδος, πρέπει νὰ μᾶς οἰκτείρῃ ὅταν ἀκούῃ ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἡμέτερα.

— Ὢ! παντάπασιν! ἐνόμισα φιλοφροσύνης καθῆκον νὰ ὑπολάβω.

— Ναί, ναί, μοὶ ἀντέταξεν ὁ ζωηρὸς γέρων. Ἦμην εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσεκύνησα τὸν Παρθενῶνα καὶ τὰ Προπύλαια, περιηγήθην τὴν Πελοπόννησον.

Καὶ πρὸς τὴν Βέρθαν ἀποταθείς,

— Βεβαίως γνωρίζετε, Κυρία, τῇ εἶπε, γυναῖκας αἵτινες ἐξαισίου ὡραιότητος οὖσαι ἐπὶ νεότητος, διατηροῦσι μέχρι βαθέος γήρως πᾶσαν τὴν ἁρμονίαν τῶν χαρακτήρων, τὴν ἐρασμιότητα τοῦ μειδιάματος, ἀντικαταστήσασαι τὴν χρυσῆν κόμην δι' ἀργυρᾶς, τὴν χάριν διὰ μεγαλοπρεπείας, τὴν νεανικὴν φαιδρότητα διὰ συμπαθοῦς μελαγχολίας, σέβας ἐπιβαλλούσης. Τὸ βλέμμα των δὲν ὁμιλεῖ πλέον περὶ ἔρωτος, ἀλλὰ περὶ ἀθανασίας. Τοιαῦτα τὰ ἐξαίσια τῆς Ἑλλάδος ἐρείπια, περὶ ὧν, ὅτε τις ἅπαξ τὰ ἴδῃ, ὀνειροπολεῖ δι' ὅλης του τῆς ζωῆς.

— Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐδικά μας ... ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ἡ Βέρθα.

— Τὰ ἐδικά μας; διέκοψεν ὁ μυστικοσύμβουλος. Ἄν ποτε ἀπηντήσατε παρηκμακότα, κατεσκληκότα ἐσχατόγηρων, οὗ κατέρρευσαν ὀδόντες καὶ κόμη, ἐξ ἐκείνων οὓς οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιᾶται θὰ ἔρριπτον εἰς τὸν Κεάδαν, τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἐδικά μας ἐρείπια, πλίνθοι πηλόκτιστοι, ἃς σκορπίζει τοῦ διαβάτου ὁ πούς, ἐν ᾧ τὰ ἐκ στίλβοντος μαρμάρου λελαξευμένα τῆς Ἑλλάδος ἐκεῖνα ἀψηφοῦσι τοὺς αἰῶνας, καὶ μόλις κατίσχυσεν αὐτῶν ἡνωμένη τῶν σεισμῶν καὶ τῶν βαρβάρων ἡ βία.

— Ἀλλά, ὑπέλαβον ἐγώ, ἄνανδρον νομίσας ν' ἀφήσω ἐκ πατριωτισμοῦ τὴν Βέρθαν νὰ ὑποστῇ παντελῆ ἧτταν, καὶ τὰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν ταῦτα, οἷα δήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ πρώτη οἰκοδομή των, στέφουσι γραφικώτατα τούτους τοὺς λόφους καὶ συμπληροῦσι τῆς φύσεως τὸ καλλίτεχνον διάγραμμα, πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς συνᾴδοντα. Καὶ εἰς τὴν φαντασίαν δ' ἐξεγείρουσιν εἰκόνας παρελθόντων καιρῶν, ὅτε οἱ ἄτρομοι ἱππόται εἶχον τὰ φρούρια ταῦτα φωλεάς των, ἐκεῖθεν ἐπισκοποῦντες τοῦ Ῥήνου τὸν ῥοῦν.

— Καὶ λεηλατοῦντες τοὺς διαπλέοντας, διέκοψεν ὁ ἀνηλεὴς φιλέλλην, καὶ πρὸς ἀλλήλους μαχόμενοι διὰ τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων. Προτιμῶ τοὺς ἥρωας τῆς παναρχαίου σας ἐποχῆς, τοὺς εὐγενῶς συνάμα καὶ ποιητικῶς μαχομένους κατὰ θηρίων καὶ κατὰ κακούργων. Ὅτι ὅμως τὰ λείψανα ταῦτα ἀρχαιοτέρων καιρῶν, ὧν τὴν σχετικὴν καλλονὴν ἐν τῇ σκηνογραφίᾳ δὲν προτίθεμαι ν' ἀρνηθῶ, συνᾴδουσιν ἀποκλειστικῶς πρὸς αὐτῆς τὸν χαρακτῆρα, τοῦτο μ' ἐπιτρέπετε νὰ μὴ τὸ δεχθῶ τοσοῦτον ἀπολύτως. Δὲν ἠξεύρω ἄν, πρὶν καταβῶμεν εἰς τὴν τράπεζαν (δὲν ἤξευρε πόσον δίκαιον εἶχε μεταχειριζόμενος τὸ πρῶτον πρόσωπον), παρετηρήσατε περὶ τὸ Βίγγεν, ἀριστερῶς, εἰς τὴν ὀφρὺν τῶν λόφων τε-

Digitized by Google

τράστυλον ναΐσκον Ἑλληνικὸν, κόσμημα, ἐννοεῖται, ἐσχάτως ἀνεγερθὲν, καὶ ἄλλο ῥυθμοῦ ὁμοίου ὀλίγον ἐνδοτέρω, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης. Ἂν τὰ εἴδετε, δὲν σᾶς ἐφάνησαν βεβαίως παραβλάπτοντα τὴν σκηνογραφίαν.

Παραβλάπτοντα! Μετὰ πόσης χαρᾶς ἤκουσα τὰς λέξεις ταύτας τοῦ ἐνθουσιώδους συνοδοιπόρου μου! Διότι τὰ εἶχον ἰδεῖ, καὶ ἡ θέα των μὲ εἶχε συγκινήσει, καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπον τὸν Ἑλικῶνα ἐμπρός μου, ὅτι αἱ Μοῦσαι κατῴκουν ἐκεῖ, ὅτι ὁ Θύρσις καὶ ὁ Μενάλκας κατῴκουν τὰ δάση των, καὶ θεωρία ὅτι ἔμελλεν ἐν αὐλοῖς καὶ κιθάραις νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν κοιλάδων των.

— Διακαῆ ἐπιθυμίαν ἔχω, εἶπεν ἡ Βέρθα, νὰ ἰδῶ τὰ θαυμάσια τῆς Ἑλλάδος λείψανα,καὶ τὸ στάδιον ἡμῶν ἐλπίζω μίαν ἡμέραν ἐκεῖ νὰ μᾶς φέρῃ.Ἔχω σχεδὸν καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τούτου.

Καὶ τὸ βλέμμα της ἐστράφη ἐρωτηματικὸν πρὸς τὸν νέον της σύζυγον, ὅστις διὰ μειδιάματος ἔδωκε τὴν ἐπικύρωσιν.

— Ἀλλὰ, ἐξηκολούθησε, δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ τὸν θαυμασμόν μου καὶ εἰς ταῦτα ἃ παρερχόμεθα. Ἰδέτε τοῦτο ἐκεῖ. Ἡ συνεχὴς σειρὰ τῶν ὀξυτμήτων ἀψίδων του δὲν φαίνεται ὡς ἔντεχνον περίαπτον συμπληροῦν τὸ μαλακὸν τοῦ λόφου διάγραμμα; Δὲν ἠξεύρω πῶς μετὰ τῶν ὑψηλῶν ἐξοχῶν του ἀνατείνεται καὶ τὸ αἴσθημά μου πρὸς οὐρανὸν, καὶ ἡ θέα του μοὶ ἐμπνέει αἴσθημα εὐλαβείας.

— Καὶ δικαιότατα, εἶπεν ὁ γέρων, διότι εἶναι ἐρείπιον ἐπισήμου μοναστηρίου ἐγκαταλειφθέντος καὶ κρημνισθέντος ἐπὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς διαμαρτυρήσεως.

— Εἶσθε βέβαιος ὅτι δὲν τὸ ἐκρήμνισεν ὁ Βισμάρκ;ἠρώτησεν εἷς ἐκ τῶν παριςαμένων νέων, ὅστις, ὡς ἔμαθον,ἦτο βουλευτὴς τῆς Ἀλσατίας.

— Εἶμὶ ξένος εἰς τὰ πολιτικὰ, ἀπεκρίθη ὁ μυστικοσύμβουλος. Μοὶ φαίνεται ὅμως ἐν γένει ὅτι κατακριτέος δὲν εἶναι τῆς Πρωσσίας ὁ ἀρχιγραμματεὺς θέλων ν' ἀποδώσῃ τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ νὰ περιστείλῃ ἐντὸς τῶν ἀμοιβαίων ὁρίων τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν πολιτείαν. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τὸν κατηγορήσωμεν καὶ ὡς ἀνατροπέα τῆς θρησκείας καὶ ὡς κατεδαφίζοντα τὰ μοναστήρια.

— Νὰ τὸν κατηγορήσωμεν; ἀνέκραξέ τις ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν εἶχεν αναμιγῇ εἰς τὴν συνδιάλεξιν. Στέφανον ἀμάραντον θέλει διὰ τοῦτο τῷ πλέξει ἡ ἱστορία, ἢ μᾶλλον ἤθελε τῷ πλέξει, ἂν εἶχε τὴν γενναιότητα τοῦ νὰ πράξῃ ὅτι τῷ ἀποδίδεται. Θὰ ὑπηρέτει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν θρησκείαν, ἂν κατέστρεφε τὰ καταγώγια ταῦτα τῆς δεισιδαιμονίας.

— Ἡ σπουδή του, καθ' ὅσον ἠξεύρω, ὑπέλαβεν ὁ πρεσβύτης, δὲν εἶναι ζῆλος ἱεραποστολικὸς, καὶ ἂν ἠθέλησε να κωλύσῃ τὴν εἰσπήδησιν εἰς τὰ τῆς πολιτείας ἀρχῆς ξένης, ἥτις μετὰ τῆς θρησκευτικῆς συνδέει καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν, δὲν διενοήθη ὅμως νὰ καταστρέψῃ καὶ ὅ,τι ἑκατομμύρια θεωροῦσιν ἱερὸν καὶ σεβαστὸν, ὡς καὶ δὲν ἀνεκώχησεν ἐξ ἐλλείψεως γενναιότητος, ἀλλ' ἵνα μὴ ὑπερβῇ τὸν ἀναγκαῖον ὅρον.

— Ἑκατομμύρια ἀδελφῶν δυστυχῶς πεπλανημένων ἐν τῷ σκότει τῶν προλήψεων, ὑπέλαβεν ὁ ἄλλος, μὴ περιμείνας τὸ τέλος τῆς ἀνωτέρω φράσεως. Εἰκάζω ὅτι εἶσθε καθολικὸς, ἐγὼ δὲ εἶμὶ ἱεραπόστολος Ἀμερικανὸς, καὶ ἱερὰν θεωρῶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ καθῆκόν μου νὰ κρατῶ ὑψηλὰ τὸν δαυλόν της πρὸς πάντας, μάλιστα πρὸς ἑτεροδοξοῦντας, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας των.

— Καθολικὸς δὲν εἶμαι, ἀλλ' οὔτε ἱεραπόστολος, ἀπεκρίθη ὁ μυστικοσύμβουλος· τὴν ὑμετέραν ὅμως λατρείαν πρὸς τὴν ἀλήθειαν οὐ μόνον ἐπαινῶ καὶ σέβομαι, ἀλλὰ καὶ τὴν συμμερίζομαι. Ἓν ὅμως ἀκόμη· εἶσθε τόσον πεπεισμένος ὅτι εἰς τὸ δόγμα σας ἔγκειται ἡ ἀλήθεια;

— Τοὐλάχιστον τὸ πιστεύομεν, εἶπεν ὁ ἱεραπόστολος, καὶ ἐπομένως καθῆκον φιλαδελφίας μᾶς ἐπιβάλλει νὰ μεταδίδωμεν αὐτὸ καὶ εἰς τοὺς ἄλλως δοξάζοντας, ἵνα τοὺς σώσωμεν ἐκ τοῦ ὃ ἡμεῖς ἐκλαμβάνομεν ὡς ψεῦδος.

— Αὐτὴν περίπου ταύτην τὴν ἀπάντησιν, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ἔλαβόν ποτε παρ' ἱεραποστόλων, Ἀμερικανῶν ὡς ὑμᾶς,ἀλλ' Ἀγγλικῆς οὐχὶ Γερμανικῆς φυλῆς, οὓς πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ὅταν ἐκ δευτέρου ἐπεσκεπτόμην τὴν Ἑλλάδα, ἀπήντησα ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ, ἀπερχομένους τοὺς μὲν εἰς Σερβίαν καὶ ἄλλας Σλαυϊκὰς χώρας, τοὺς δὲ εἰς Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Ἀρμενίαν, καί τινας νομίζω καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς χριστιανικοὺς λαοὺς, οὓς ἤθελον ν' ἀποσπάσωσιν ἐκ τῆς κακοδοξίας. Ἕνα τῶν κυρίων τούτων ἠρώτησα εἰς τί δόγμα αὐτὸς ἀνῆκεν·«—Ἐννοεῖται, μοὶ εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ Ἀγγλικανὸν, τὸ τῆς *καθιδρυμένης* ἐκκλησίας».—«Τότε θαυμάζω, τῷ ἀπεκρίθην, τὴν ὑπερβολὴν, τὴν σπατάλην τοῦ ζήλου σας: Ὁ γείτων σας ἐν Νεοβοράκῳ, ὁ κατοικῶν δεξιῶς τῆς οἰκίας σας,πέπεισμαι ὅτι εἶναι Πρεσβυτεριανὸς,Εὐαγγελικὸς δ' ὁ πρὸς τὰ ἀριστερὰ, καὶ τῆς *Ὑψηλῆς* ἢ τῆς *Ταπεινῆς* ἐκκλησίας ὁ ἀπέναντί σας ἢ ὁ ὀπίσω σας.Τί δὲν ἄρχεσθε ἀφ' ἑνὸς ἐξ αὐτῶν νὰ τὸν μεταπείσητε εἰς τὴν ὑμετέραν ἀλήθειαν, καὶ ἔπειτα ἀλληλοδιαδόχως νὰ μεταβῆτε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους; Ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι ἂν οἱ γείτονές σας εἰσὶ σκληροτράχηλοι ὡς ἐμὲ, τὸν βίον ὅλον θὰ κατετρίβετε χωρὶς οὐδ' ἕνα νὰ κατηχήσητε. Εἶμὶ Διαμαρτυρόμενος, τοῦ ὑμετέρου δόγματος, καὶ εἰς αὐτὸ θὰ ἐμμείνω. Ἀλλὰ καὶ Καθολικὸς ἂν ἤμην, ἢ Ἕλλην, ἢ Ἀρμένιος, τὸ αὐτὸ θὰ ἔπραττον, καὶ πᾶσα ὑμῶν ἡ πεπαιδευμένη εὐγλωττία θ' ἀπέβαινε ματαία ἵνα μὲ πείσῃ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται

Digitized by Google

ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκ μόνου τοῦ Πατρός, ἢ τ' ἀνάπαλιν, καθ' ὅσον εἰμὶ καὶ θέλω μείνει πεπεισμένος ὅτι οὐδὲ σεῖς τὸ ἠξεύρετε. Σπουδαῖον φρονεῖτε νὰ τοῖς διδάξητε ὅτι εἶναι ἀσέβεια νὰ σέβωνται τὰς εἰκόνας καὶ τοὺς ἁγίους. Ἤθελον νὰ σᾶς ἴδω τί θὰ ἐλέγετε ἂν τις ἐτόλμα ἐμπρός σας νὰ ἐξυβρίσῃ τὴν φωτογραφίαν τοῦ ἀποθανόντος πατρός σας, νὰ κακολογήσῃ τὸν ἐνάρετον φίλον ὃν ἀγαπᾶτε καὶ σέβεσθε. Ἴσως ἄλλοι εὐμαθέστεροί μου δεχθῶσι τὸν σπόρον ὃν ἐν αὐτοῖς σπείρετε. Τί θὰ φυῇ ἐξ αὐτοῦ; Ζιζάνια. Θὰ χωρισθῇ υἱὸς ἀπὸ πατρός, συμπολίτης ἀπὸ συμπολίτου.'Αλλ'ἐῤῥήθη: «Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον γίνεται». Ἴδετε πέριξ σας ποῦ σήμερον ἐξοκέλλει ἡ κοινωνία. Πᾶσα πίστις καταῤῥέει εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς ἀδιαφορίας. Ὅταν διὰ νὰ διορθώσητε ἕνα λίθον ὅστις εἰς ὑμᾶς φαίνεται οὐχὶ εἰς τετράγωνον τετμημένος,σαλεύητε τὰ θεμέλια, καταῤῥίπτετε εἰς ἐρείπια καὶ τὰ ἔτι ὑφιστάμενα μέρη τοῦ οἰκοδομήματος. Ὄχι Πρεσβυτεριανὸν ἢ Καλβινιστήν, Ἕλληνα ἢ Καθολικόν, ἀλλ' οὐδ' Ὀθωμανὸν ἢ Ἰσραηλίτην ἂν ἀπαντήσητε, μὴ κλονίζετε τὰς πεποιθήσεις του. Πιστεύει ὅπως δήποτε εἰς Θεόν; Μέγα τὸ κέρδος. Ἐταράξατε τὴν πίστιν του; Τὴν ἀντικαθιστᾷ ἀθεΐα.

Ταῦτα σοὶ σημειῶ ἐξ ὅσων ἔλεγεν ὁ ἀγαθὸς σύμβουλος διότι τινὰ θίγουσι τὸν πολύκροτον *ἠθικῆς καλλιεργείας πόλεμον(κουλτοὺρκάμπφ)*, ὅστις ἐστὶ πρὸς τὸ παρὸν τὸ ζωτικώτατον τῶν ἐνταῦθα ζητημάτων, οὗ ἄνευ δὲν δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἠθικὴν ἀτμοσφαῖραν τῆς Γερμανίας.

Ὁ Ἀμερικανὸς ἦτον ἕτοιμος ν'ἀπαντήσῃ καὶ μετὰ πικρίας, ὡς μοὶ ἐφάνη, ὅτε ἡ Βέρθα, πιθανῶς ἵν' ἀποτρέψῃ τὴν θύελλαν, ἀνέκραξεν·

— Ἰδοὺ τὸ Νέϋβειδ, ἡ ὡραία πατρὶς τῆς Πριγκηπίσσης τῆς Ῥωμανίας!

Καὶ πάντων ἡ προσοχὴ ἐστράφη πρὸς τὴν εὐπρεπῆ παραῤῥήνιον πόλιν, καὶ πάντες ἔπλεκον τὸν πανηγυρικὸν τῆς νέας ἡγεμονίδος, ἥτις ἔμαθον τότε ὅτι πλὴν ἄλλων προτερημάτων ἔχει καὶ τὸ τῆς ποιήσεως.

Τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1879 Ξ.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 660.

Ι'

Ἐν μιᾷ τῶν πτερύγων τῆς οἰκίας, ἀντικρὺ τῶν ὑπερῴων τοῦ Μαυρικίου καὶ τῆς Μαγδαληνῆς, ὑπῆρχε μικρὸν οἴκημα ἐκ τριῶν συνισταμένον δωματίων, ἐν ᾧ κατῴκει οἰκογένεια τεχνιτῶν. Ὁ σύζυγος, ξυλουργὸς τὸ ἐπάγγελμα, ὠνομάζετο Πέτρος Μαρσῶ, ἦτο δὲ νέος εὐειδὴς καὶ ῥωμαλέος ἄγων τὸ εἰκοστὸν πέμπτον τῆς ἡλικίας του ἔτος, εὔθυμος δὲ πάντοτε καὶ ἀγαθὸς καὶ ἀνυπόκριτος. Οὗτος δὲν ἐστιχούργει οὐδ' εἶχεν ἄλλην λύραν ἢ τὴν ῥυκάνην του καὶ τὴν σμίλην. Ἐγειρόμενος καθ' ἑκάστην ἅμα τῇ αὐγῇ εἰργάζετο φαιδρῶς ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας, ὡς ἐὰν ἦτο πεπεισμένος ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι ἡ ἀληθὴς τοῦ λαοῦ ποίησις, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἄριστον σύστημα τῶν μέχρι τοῦδε ἐπινοηθέντων πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐργατῶν. Προσηνὴς καὶ εὔχαρις, ἡ σύζυγός του ἔῤῥαπτε πλησίον του, ἐπιτηροῦσα συγχρόνως τὰ δύο τέκνα της.

Ὁ Μαρσῶ διέκοπτεν ἐνίοτε τὴν ἐργασίαν του ὅπως ῥίψῃ βλέμμα ἐπὶ τοῦ κεντήματος τῆς συζύγου του ἢ ὅπως λάβῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του τὰ παιδία, ἔπειτα δ' ἐξηκολούθει μετὰ πλείονος ζέσεως τὴν ἐργασίαν του. Ἐνίοτε ἡ νεαρὰ γυνὴ ἔψαλλε χαμηλῇ τῇ φωνῇ ἕν τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ᾀσμάτων, δι'ὧν ὁ Βερανζέρος ἐπαρηγόρησε τὴν πατρίδα, ὁ δὲ ἀνὴρ διὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς καὶ ὑπερηφάνου ἐπανελάμβανε τὸν ἐπῳδόν. Ὅτε δὲ ἐπλησίαζε τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, ἡ οἰκοδέσποινα ἠσχολεῖτο περὶ τὸ δεῖπνον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καθήμενοι περὶ τὴν λιτὴν τράπεζαν διῆγον τὴν ἑσπέραν ὅλην συνδιαλεγόμενοι.

Ὁ Μαυρίκιος εἶχε πολλάκις παρατηρήσει ἐκ τοῦ παραθύρου του ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ βίου τῆς ἐργατικῆς καὶ τιμίας ἐκείνης οἰκογενείας. Δὲν λέγω ὅτι ἠσθάνετο πρὸς αὐτὴν ἐνδιαφέρον ἢ ὅτι ἐζήτει μάθημά τι ὠφέλιμον, τοὺς ἔβλεπεν ἁπλῶς ὡς θέαμα εἰς τὴν ὀκνηρίαν του εὐπρόσδεκτον.'Αφ' ἑτέρου καὶ ἡ Μαγδαληνὴ παρηκολούθει ἀσμένως τὰ τοῦ βίου τῆς πτωχῆς οἰκογενείας, εὑρίσκουσα ἐν αὐτῷ μυστηριῶδές τι γόητρον, αὐτὴ δὲ καὶ οἱ δύο σύζυγοι συνῆψαν ἐν βραχεῖ γειτονικὰς σχέσεις. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐθώπευε τὰ παιδία ὁσάκις τὰ ἔβλεπεν ἐν τῇ κοινῇ εἰσόδῳ, κατὰ τὴν ἀσθένειαν δὲ τοῦ Μαυρικίου ὁ Μαρσῶ ἤρχετο πολλάκις, ὅπως μάθῃ περὶ τῆς ὑγείας του. Πρωΐαν τινά, παρατηρήσασα ὅτι ὁ νέος ξυλουργὸς ἐρυκάνιζε καὶ ἔγλυφε δρῦν, ὡς ἄλλοτε ὁ Μαυρίκιος μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ ἱππότου, ἡ νεᾶνις μετὰ συγκινήσεως ἐθεώρει αὐτὸν ἐργαζόμενον. Κύπτων ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντός του, παρὰ τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον, ὁ Μαρσῶ ἐφαίνετο ἔχων τὸν νοῦν προσηλωμένον εἰς δυσχέρειάν τινα, ἣν μάτην προσεπάθει νὰ ὑπερπηδήσῃ. Αἴφνης διὰ βιαίας χειρονομίας μαρτυρούσης τὸ ἀδύνατον,ἔῤῥιψε τὰ ἐργαλεῖά του, πλήττων μετ' ἀπελπισίας τὸ μέτωπόν του, ἔπειτα δὲ ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους; ὡς ἄνθρωπος εἰς ἄκρον ἀποτεθαῤῥημένος. Ἡ σύζυγός του ἐπλησίασεν ὅπως ἐμψυχώσῃ αὐτὸν διὰ θωπειῶν καὶ τρυφερῶν λόγων, ἀλλὰ πρῶτον ἴσως ἤδη ἀπώθησεν αὐτήν, δάκρυα δὲ ἀγανακτήσεως ἔῤῥευσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν του. Ἡ γυνὴ ἤρξατο κλαίουσα καὶ αὐτή, ἐνῷ τὰ παιδία μιμούμενα τὸ παράδειγμα τῶν γονέων των, ἐβόων

Digitized by Google

ἁμιλλώμενα. Βλέπουσα τὴν ἀπελπισίαν ταύτην ἡ Μαγδαληνὴ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου της καὶ ἐφάνη αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας, ἧς εἶχε πολλάκις διεγείρει τὴν εὐμενῆ περιεργίαν.

—Φεῦ, κυρία μου, εἶπεν ἡ γυνή, ἣν πρώτην ἠρώτησεν, ἰδοὺ τί συμβαίνει. Ὁ σύζυγός πρέπει νὰ παραδώσῃ σήμερον παραγγελίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον μας. Εἴτε διότι ὑπερεξετίμησε τὰς δυνάμεις του, εἴτε διότι δὲν ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα, βλέπει ὅτι τῷ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν σπουδαίαν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν. Ἀπελπίζεται λοιπὸν δι' ἐμὲ καὶ τὰ τέκνα μας, ἐγὼ δὲ κλαίω διότι κλαίει ἐκεῖνος.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, κυρία, εἶπε τότε ὁ νέος ἐργάτης, ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ διότι ἐπίστευσα ποτὲ ὅτι εἶμαι τεχνίτης. Τίποτε δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ κάμω παρὰ νὰ ῥυκανίζω σανίδια καὶ νὰ τορνεύω σκαμνία.

— Ποῦ τὸ ἠξεύρετε! ἀπήντησεν ἡ Μαγδαληνή, ἔχει καὶ ἡ τέχνη τὰς ὥρας της καθὼς καὶ ἡ τύχη, μόνοι δὲ οἱ ἀφυεῖς ἄνθρωποι εἶναι πάντοτε ἕτοιμοι πρὸς πάντα οὐδὲ διστάζουσι ποτέ. Εἴπατέ μοι τώρα περὶ τίνος πρόκειται.

Ἐπρόκειτο περὶ ξυλίνου ἀναγλύφου παριστῶντος τὸν ἀρχάγγελον, προωρισμένου δὲ εἰς ἐκκλησίαν τινὰ τῶν Παρισίων. Καίτοι φύσει ἐπιεικής, ἡ Μαγδαληνὴ ἠναγκάσθη ν'ἀναγνωρίσῃ ὅτι, ἐὰν τὸ μέλλον τῆς οἰκογενείας τοῦ τεχνίτου ἐξηρτᾶτο πραγματικῶς ἐκ τοῦ ἔργου τούτου, εἶχε δίκαιον τῷ ὄντι ν'ἀπελπίζηται. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶδεν εἰς τὸ παράθυρόν του τὸν Μαυρίκιον, ὅστις ὑπακούων εἰς νεῦμα τῆς ἐξαδέλφης του, ἦλθε πρὸς αὐτήν, καίτοι ἄνευ προθυμίας.

— Ἰδὲ ἀδελφέ, τῷ εἶπε, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βοηθήσῃς τὸν νέον τοῦτον καὶ νὰ τὸν ἐξαγάγῃς τῆς ἀμηχανίας;

Ὁ Μαυρίκιος πλησιάσας παρετήρησε τὸ ἀνάγλυφον ἐπί τινας στιγμὰς μετὰ προσοχῆς μετεχούσης περιφρονήσεως. Οὐδὲν ἄλλο ἦτο, ἀληθῶς εἰπεῖν, ἢ σχεδίασμα οὐδὲν ὑπισχνούμενον καλὸν ἀποτέλεσμα. Ἱστάμενος περὶ αὐτὸν ὁ ξυλουργός, ἡ σύζυγός του καὶ ἡ Μαγδαληνὴ περιέμενον ἀνησύχως νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του. Ὁ Μαυρίκιος δὲν εἶπε λέξιν, ἀλλ' αἴφνης οὐχὶ ἐκ καλοκἀγαθίας, ἀλλὰ μᾶλλον ἵνα ἐπιδείξῃ ἑαυτόν, ἀπεδύθη τὸν ἐπενδύτην του, ἀνεσήκωσε τὰς χειρίδας τοῦ χιτῶνός του καὶ λαμβάνων ἓν τῶν ἐργαλείων προσέβαλεν εὐτόλμως τὸ εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Μαρσὼ ἀνθιστάμενον ξύλον. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐθριάμβευεν ἐν κρυπτῷ, οἱ δὲ δύο σύζυγοι παρηκολούθουν ἀκίνητοι τὰς προόδους τῆς ἐργασίας, ἐνῷ τὰ παιδία ἱστάμενα μετὰ περιεργίας ἐπὶ ἑδωλίων, ἐφαίνοντο μετὰ τῶν ξανθῶν των κεφαλῶν καὶ τῶν ἀνθηρῶν μορφῶν, ὡς ἡ φυσικὴ συνοδία τοῦ ὑπὸ τὴν σμίλην τοῦ τεχνίτου ἀναφυομένου προσώπου.

Ὅσας καὶ ἂν ὑπέστημεν θυέλλας, ὅσον ἔρημος καὶ ἐὰν ᾖ ἡ καρδία μας, ἔστω καὶ ἄμμον μόνον ξηρὰν περιέχουσα ὡς ἡ Σαχάρα, ὑπάρχει ὅμως ἐν αὐτῇ ἄνθος θαλερὸν καὶ λαμπρὸν ὡς ἐὰν ἀνεφύη τὴν προτεραίαν. Εἰς μάτην τὰ ἄλλα ἄνθη ἔπεσαν περὶ αὐτὸ μαρανθέντα, οὐδ' ἓν πέταλον ἐλλείπει ἀπὸ τοῦ κάλυκος αὐτοῦ, γελᾷ δ' ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ στελέχους του, τὸ ὁποῖον οὐδεὶς δύναται νὰ ἐκριζώσῃ ἄνεμος. Τὸ ἀθάνατον τοῦτο τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἄνθος ὀνομάζεται κενοδοξία. Οὕτω, καίτοι ἀδιαφορῶν πρὸς πᾶν τὸ δίδον ζωήν, ὁ Μαυρίκιος ἔχαιρε μετ' αὐταρεσκείας ἐπὶ τῇ ἐντυπώσει, ἣν εἰς τοὺς θεατὰς αὐτοῦ ἐνεποίει.

Ὑπὸ τῆς φιλοτιμίας κεντούμενος ἀνέκτησεν, ὡς ἐκ θαύματος, τὴν περὶ τὴν σμίλην τόλμην ἐκείνην καὶ ἀκρίβειαν, ἐφ' ᾗ ἔχαιρεν ἄλλοτε τόσον ὁ ἱππότης. Ἐλεύθερος τῶν ξυλίνων δεσμῶν του, ὁ ἀρχάγγελος ἔσειεν ἤδη ὡς νικητὴς τὰ φρίσσοντα αὐτοῦ πτερά, μετ' ὀλίγας δὲ ὥρας τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὁ Μαυρίκιος εἶχε παραλάβει ἐν καταστάσει σχεδιάσματος, ἐφάνη εὐκρινὲς καὶ λαμπρὸν ὡσεὶ ἐκ μαρμάρου γεγλυμμένον.

— Ἰδοὺ εἶπε, καταθέτων τὰ ἐργαλεῖα, πολὺ δύσκολον δὲν ἦτο, καθὼς βλέπετε.

Φαντάζεται ὁ ἀναγνώστης τὴν χαρὰν τῆς πτωχῆς οἰκογενείας. Τὰ παιδία ἐχειροκρότουν, ὁ δὲ τεχνίτης καὶ ἡ σύζυγός του μεταξὺ θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ταλαντευόμενοι, ἐπῄνουν μὲν τὸν Μαυρίκιον διὰ τὸ ὡραῖον αὐτοῦ ἔργον, ηὐλόγουν δὲ αὐτὸν διὰ τὴν καλήν του πρᾶξιν. Ἡ Μαγδαληνὴ σιωπῶσα ἔβλεπε τὴν χαρὰν αὐτῶν καὶ ἤλπιζεν ὅτι τὴν αὐτὴν χαρὰν ᾐσθάνετο καὶ ὁ ἐξάδελφός της, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀποπερατώσας τὴν ἐργασίαν του, ἔσπευσε νὰ λοιδορήσῃ ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ ἀνοήτῳ εὐφροσύνῃ, ἣν εἶχεν ἀπολαύσει, οὐδὲν δὲ εὑρίσκων εὐηθέστερον τῶν συγκινητικῶν σκηνῶν, κατέπαυσεν αὐτὴν λαμβάνων τὸν ἐπενδύτην του.

— Ἀχ κύριε, μὲ ἐσώσατε! ἀνέκραξεν ὁ νέος τεχνίτης.

— Ἐλπίζω, φίλε μου, ἀπεκρίθη ξηρῶς ὁ Μαυρίκιος, ὅτι λέγεις ὑπερβολήν, ἄλλως κακὴν ἐκδούλευσιν σὲ ἔκαμα σώζων σε, καὶ δὲν ἀξίζει ὁ κόπος νὰ μὲ εὐχαριστῇς.

Ταῦτα λέγων, ἀπέκρουε τραχέως τὰ παρ' αὐτῷ παίζοντα δύο παιδία. καὶ ἐξελθὼν ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του. Πόθεν προήρχετο ἡ ἀθυμία αὐτοῦ; Ἡ ἀνθρωπίνη καρδία εἶναι ἄβυσσος ἀνάνδρων διαλογισμῶν, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἠγανάκτει οὐδεμίαν ἔχων τοῦ λοιποῦ πρόφασιν ὅπως μένῃ ἀργός. Οἱ δύο σύζυγοι ἔμειναν ἐκστατικοὶ καὶ ἐλυποῦντο μὴ δυνηθέντες νὰ ἐκφράσωσι τὴν εὐγνωμοσύνην των, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ βαθεῖαν αἰσθανθεῖσα θλῖψιν ἕνεκα τῶν ἀποτόμων λόγων τοῦ ἐξαδέλφου της, ἀπεστράφη ὅπως κρύψῃ τὰ δάκρυά της, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἤλπισεν ὅτι ἡ ἠ-

Digitized by Google

μέρα ἐκείνη ἦτο ἴσως ἡ ἀφετηρία μέλλοντος αἰσιωτέρου.

Καὶ τῷ ὄντι, ἡ Μαγδαληνὴ παρετήρησεν ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Μαυρίκιος εἶχε συχνὰς μετὰ τοῦ Μαρσὼ συνεντεύξεις. Καὶ ἐνώπιόν της μὲν ἐσιώπα, ἀλλὰ τὸ σοβαρὸν καὶ σκεπτικὸν τοῦ ἤθους ἐμαρτύρει ὅτι ἔκτακτόν τι συνέβαινεν ἐν τῷ βίῳ του.

Πρωΐαν τινά, καθ' ἣν ἡτοιμάζετο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του ἡ Ὄρσολα, ἔφυγεν αἴφνης ἐν ἄκρᾳ ταραχῇ, ἀφίνουσα τὴν θύραν ἡμίκλειστον. Τί δὲ εἶχεν ἴδει, τί συνέβαινεν ἐν τῷ οἰκήματι τοῦ Μαυρικίου; Ἡ Ὄρσολα ἔτρεξε πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν καὶ ἔπεσεν ἐπ' αὐτῆς καταφιλοῦσα καὶ βρέχουσα αὐτὴν διὰ τῶν δακρύων της.

— Ἔλα, ἔλα, κυρία.

Ἄνευ ἄλλης τινὸς ἐξηγήσεως, ἔλαβε τὴν Μαγδαληνὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ὡδήγησεν ἀκροποδητὶ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Μαυρικίου.

— Μὴ κάμνῃς ταραχήν, τῇ εἶπε, καὶ κύτταξε!

Ἡ νεᾶνις ἔκυψε κρατοῦσα τὴν ἀναπνοήν της καὶ εἶδε διὰ τῆς ἡμικλείστου θύρας, ἔπειτα δὲ ἐρρίφθη κλαίουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ὀρσολας.

Τί εἶχεν ἴδει λοιπὸν καὶ ἡ Μαγδαληνή; Τὸ ὡραιότατον δι' αὐτὴν θέαμα, τὸν Μαυρίκιον ἐνδεδυμένον ἐργατικὴν στολήν, κύπτοντα δὲ ἐπὶ ὀκρίβαντος καὶ ἐργαζόμενον.

[Ἕπεται συνέχεια] ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

Μετὰ ἰδιαζούσης εὐχαριστήσεως δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸ διήγημα «Ὁ ὑπηρέτης». Εἶνε ἔργον ἀνδρὸς ὅστις, πρὸ ὀλίγου χρόνου κατασταθεὶς ἐν Ἀθήναις, δὲν ἠρκέσθη νὰ μελετήσῃ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ἀλλά, εἰσδύσας εἰς αὐτὰ αὐτῆς τὰ σπλάγχνα, συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφώρῳ, οὕτως εἰπεῖν, ἕνα τῶν περιεργοτέρων καὶ ἀληθεστέρων αὐτῆς χαρακτήρων. Δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ εἴπωμεν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν, ὅτι εἶνε ἀνὴρ λόγιος ἅμα καὶ πρακτικός, διαζήσας ἐν τῷ εὐτυχεῖ ἐκείνῳ μεταξὺ τῶν δύο τούτων τάξεων μεταιχμίῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται ὀρθῶς, καὶ ὀρθῶς καὶ ἐπιχαρίτως ἐκφέρει τὰς σκέψεις αὐτοῦ. Σ τ. Δ.

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ

[Διήγημα πρωτότυπον].

Ὁ κὺρ Κώστας ἐξ Ἠπείρου, μεταναστεύσας πρό τινος χρόνου ἐξ ἀλλοδαπῆς εἰς Ἀθήνας μετὰ τῆς συζύγου του, παρέλαβεν εἰς τὸν οἶκόν του δύο ὑπηρέτας, τὸν μὲν ἀρσενικοῦ, τὸν δὲ θηλυκοῦ γένους.

Ἡ τελευταία αὕτη εἶχεν, ὡς ὅλαι αἱ ὑπηρέτριαι, ὄνομα Μούσης, ὠνομάζετο Καλλιόπη. Ρυπαρά, ἐκ γενετῆς ἄλουτος καὶ μεστὴ ματαιοφροσύνης, κατέφυγεν εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῆς ὑπηρετρίας διὰ νὰ συνάξῃ τὴν προῖκά της καὶ νὰ ὑπανδρευθῇ. Καὶ ἐδόξαζε μὲν ὅτι ἡ γυνὴ πρέπει νὰ ὑπανδρεύεται νεωτάτη, ὥστε, ὅταν χηρεύσῃ, νὰ ἦναι εἰς καιρὸν νὰ λάβῃ καὶ δεύτερον ἄνδρα, ἀλλ' αἱ περιστάσεις δὲν ἄφησαν νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς ἀρχάς της καὶ προσεπάθει διὰ παντοίων μέσων νὰ συστηθῇ εἰς τὴν προσοχὴν τῶν γαμβρῶν. Ἐφόρει πάντοτε ἐσθῆτα μὲ οὐρὰν ὄπισθεν καὶ ὑποδήματα μὲ ὑψηλὴν καὶ ὀξεῖαν πτέρναν. Διὰ τῶν δύο τούτων μέσων ἐπίστευεν ὅτι ἐτάσσετο μεταξὺ τῶν κομψοτέρων γυναικῶν τῆς Γαλλικῆς ἀριστοκρατίας. Ὅτε δὲ τὰς ἑορτὰς ἐξήρχετο ἐψιμυθιωμένη μέχρις ἄκρου τῶν ὤτων, ἐφαντάζετο ὅτι πάντες οἱ διαβάται ἠτένιζον εἰς αὐτὴν θαυμάζοντες τὴν κομψότητά της.

Ὁ δὲ ὑπηρέτης ἔφερεν ὄνομα ἱστορικόν. Ὠνομάζετο Ἐπαμεινώνδας. Ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν ἠγνόει ὁποῖος ἀνὴρ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦτο· διότι εἶχε μαθητεύσει εἰς τὸ σχολεῖον τῆς πατρίδος του καὶ ἀνεγίνωσκεν ἐφημερίδας καὶ μεταφράσεις μυθιστορημάτων. Ἐκ δὲ τῆς σοφίας ταύτης ἐπαρθεὶς κατεφρόνησε τὴν τέχνην τοῦ πατρός του καὶ ἔταξεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ζηλευτὴν μερίδα τῶν ὑπαλλήλων. Προστασίᾳ τοῦ βουλευτοῦ τῆς ἐπαρχίας του διωρίσθη γραμματεὺς ὑποτελωνείου, καὶ ἔζησε μέγας καὶ πολὺς εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐπὶ δύο ὁλόκληρα ἔτη. Φύσει ὢν εὐφυὴς δὲν ἐχρειάσθη πολὺν καιρὸν νὰ καταρτισθῇ εἰς τὸ ἐπάγγελμα· ὀλίγας ἑβδομάδας μετὰ τὸν διορισμόν του ἔφερε τὴν γραφίδα ἐπὶ τοῦ ὠτός, τὴν κόμην ἄτακτον, τὴν ἐνδυμασίαν φαντασιώδη· μετεχειρίζετο μὲ σκαιὰν οἰκειότητα τοὺς σημαντικωτέρους τῶν γερόντων, καὶ ἐν τῷ καφενείῳ τῆς κωμοπόλεως ὡμίλει μεγαλοφώνως περὶ πολιτικῶν, ἐνεκωμίαζε τὸν ἀρχηγὸν τοῦ κόμματός του, κατέκρινε τοὺς ἀντιπάλους καὶ ἐσχολίαζε τὰ ἐν τῇ Βουλῇ. Τόσον δὲ ἦτον ἔμπειρος τῆς βουλευτικῆς γλώσσης, ὥστε, ὅτε ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ δωματίου του τὸν ἐζήτει τὰ πρὸ μηνῶν καθυστεροῦντα ἐνοίκια, ἀπεκρίνετο σοβαρῶς·—«Τὸ βαλάντιον δὲν εἶναι εἰς ἀπαρτίαν».

Ἀλλ' ἐνῷ προκόπτων εἰς φιλοδοξίαν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ προϊσταμένου του καὶ ἐφαντάζετο ὅτι θέλει γείνει ὑποτελώνης, μικρὸν περιστατικὸν κατέστρεψε τὴν εὐτυχίαν του. Κατὰ τὰς ἀκολούθους ἐκλογὰς ὁ προστάτης του βουλευτὴς ἀπέτυχε, καὶ ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον ἔλαβε τὴν κεραυνοβόλον ἀγγελίαν ὅτι ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης εὐηρεστήθη νὰ τὸν ἀπολύσῃ τῆς ὑπηρεσίας. Ἔγραψεν εὐθὺς τότε εἰς τὸν ὑπουργὸν ὑποβάλλων τὰ εἰς τὴν θέσιν του δικαιώματά του, καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις φίλους του ἐκλιπαρῶν νὰ ὑποστηρίξωσι ταῦτα· ἀλλ' οὔτε αὐτὸς εἰσηκούσθη οὔτε οἱ φίλοι του ἴσχυσαν. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μεταβῇ ὁ ἴδιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὅπως διὰ τῆς παρουσίας του δυσωπήσῃ τοὺς ἐν ἰσχύϊ, καὶ οὕτως ἦλθεν εἰς Ἀθήνας. Συνεσκέφθη μὲ τοὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὀλίγους φίλους, ἀνέβη, κατέβη πολλάκις τὴν κλίμακα τοῦ ὑπουργείου, ἐρραδιούργησε, παρεκάλεσεν, ἠπείλησεν, ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἐπιτυχὼν κατετάχθη εἰς τὴν μεγάλην ἐν τῇ πρωτευούσῃ φάλαγγα

Digitized by Google

τῶν *παυσανιῶν* καὶ ἀνεγράφη φοιτητὴς εἰς τὰ καφενεῖα τῶν Χαυτείων.

Διῃτᾶτο ἐξ ἀνάγκης ἐν μεγίστῃ φειδωλίᾳ. Ξενισθεὶς παρὰ τῷ φίλῳ του Ἐκφουστανέλλῳ ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τοῦ ἰσχνοῦ τούτου σοφᾶ· διὰ τὴν κάθαρσιν τοῦ χιτῶνός του ἐμιμεῖτο τὸν δμώνυμόν του στρατηγὸν τῶν Θηβαίων· διὰ τὴν ἐν Χαυτείοις διατριβὴν δὲν ἐδαπάνα πλέον τῆς δεκάρας καθ' ἡμέραν. Μ' ὅλα ταῦτα μετὰ μικρὸν τὸ βαλάντιον ἐκενώθη μέχρι τοῦ τελευταίου ὀβολοῦ. Τὸ ἑστιατόριον τοῦ κυρίου Μανούσου ὑπῆρξεν ἡ μεγαλειτέρα αἰτία τῆς κενώσεως. Κατέφυγε τότε εἰς τὰ δάνεια τῶν φίλων· ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι ἦσαν ὀλίγοι καὶ τὰ μέσα αὐτῶν ὀλιγώτατα. Τοιουτοτρόπως μετά τινας ἑβδομάδας δὲν τὸν ἔμεινεν ἄλλο θρεπτικὸν μέσον εἰμὴ ἡ πίστωσις τοῦ ξενοδόχου. Κατέφυγε λοιπὸν εἰς αὐτὴν καὶ ἐπί τινα χρόνον ἐγευμάτιζε καὶ ἐδείπνει διὰ λογαριασμὸν τοῦ μέλλοντος.

Δὲν εἶναι πολὺ δυσάρεστος ἡ προεξόφλησις τοῦ μέλλοντος αὕτη· κατὰ δυστυχίαν ὅμως ἔχει καὶ αὐτὴ στενὰ τὰ ὅρια. Μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας ὁ κύριος Μανοῦσος τὸν ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὸ ἀργύριόν του, τὴν δὲ ἐπιοῦσαν, ὅτε μὲ καλὴν ὄρεξιν ὁ Ἐπαμεινώνδας παρακαθήσας εἰς τράπεζαν διέταξε τὸ καθημερινόν του, οὐδεὶς τῶν ὑπηρετῶν ὑπήκουσε καὶ πολλὴν ὥραν ἔμεινεν ἀνυπομονῶν καὶ ἐπαναλαμβάνων τὴν διαταγήν του. Ἀφοῦ δὲ ἐνόησεν ὅτι τὸ κακὸν προήρχετο ἐξ ἀνωτέρας διαταγῆς, ἐπλησίασε περίλυπος τὸν ξενοδόχον· καὶ πρῶτον παρέστησεν αὐτῷ τὰ εἰς τὸ ἑστιατόριον δικαιώματά του, διότι πρὸ καιροῦ ἐτρέφετο ἐν αὐτῷ, ἔπειτα δὲ τὸν ἐξήγησε τὸ τραγικὸν τῆς θέσεώς του.

— Εἶμαι οἰκογενειάρχης, ἀπήντησεν ὁ κ. Μανοῦσος, πληρόνω ἐνοίκια, ἐπιτήδευμα, ὑπηρέτας. Δὲν δύναμαι νὰ τρέφω ἀνθρώπους δωρεάν.

— Ὄχι δωρεάν, κύριε Μανοῦσε, δὲν ζητῶ δωρεὰν οὔτε παρὰ σοῦ οὔτε παρ' οὐδενὸς ἄλλου. Μικρὰν μακροθυμίαν ζητῶ μόνον. Δός μοι δύο ἑβδομάδων ἀκόμη πίστωσιν καὶ θέλεις πληρωθῇ. Τί εὐχὴ Θεοῦ! ἡ Κυβέρνησις αὕτη δὲν θέλει διατηρηθῇ αἰωνίως. Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἔχομεν ἀλλαγὴν ὑπουργείου τὸ ἠξεύρω βέβαια, καὶ θέλω λάβει τότε τὴν θέσιν μου καὶ τοὺς καθυστεροῦντας μισθούς μου.

— Ὁ πρωθυπουργὸς ἔχει τὴν πλειονοψηφίαν εἰς τὴν βουλήν, ἀπήντησεν ὁ φρόνιμος Μανοῦσος. Μεχρισοῦ παρουσιασθῇ περίστασις νὰ συνεννοηθῶσι τὰ ἄλλα κόμματα καὶ νὰ τὸν ρίψωσι, σὺ ἠμπορεῖς νὰ φάγῃς καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον. Ὕπαγε καὶ εἰς ἄλλο ξενοδοχεῖον, ἢ εὗρε κἀνὲν ἔργον.

— Ὁποῖον ἔργον νὰ εὕρω! ἐπέφερεν ἐν ἀπελπισίᾳ ὁ δυστυχὴς Ἐπαμεινώνδας. Δὲν γνωρίζω τέχνην, δὲν ἔχω κεφάλαιον, ὁποῖον ἔργον θέλεις νὰ εὕρω;

— Γίνου ὑπηρέτης, ἀπήντησε μετ' ἐμφάσεως ὁ ξενοδόχος.

— Ὑπηρέτης! ἐξεφώνησεν ἔντρομος ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἐλησμόνησε τὴν πεῖνάν του.

— Μάλιστα, ὑπηρέτης. Διατί σὲ τρομάζει ἡ λέξις; Δέχεσθε *ὑπηρεσίαν* μετὰ χαρᾶς, διατί δὲν δέχεσθε τὸ ὄνομα τοῦ ὑπηρέτου; Καὶ ἐγὼ ἀπὸ ὑπηρέτου ἤρχισα καὶ ἔγεινα οἰκοκύρης. Καθὼς τὰ τέκνα γίνονται ἀπὸ τῶν γονέων διὰ τῆς συζυγίας, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀποκτοῦν κατάστασιν ὁ εἷς ἀπὸ τοῦ ἄλλου διὰ τῆς ὑπηρεσίας.

Τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κυρίου Μανούσου ἦτο φιλοσοφικώτατον, ἀλλ' ὁ φιλότιμος Ἐπαμεινώνδας οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπηρέτου ὑποφέρων ν' ἀκούσῃ, ἔφυγε μὲ ψυχὴν πλήρη ἀγανακτήσεως καὶ μὲ κοιλίαν ἐντελῶς κενήν.

Εἶναι παρατηρημένον ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐξ ἰδιοσυγκρασίας ἀποφεύγουν τὴν σωματικὴν ἐργασίαν. Ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ἑκατοντάδες νέων ἀνθρώπων ἀναχωροῦν κατ' ἔτος ἐκτὸς τοῦ κράτους· ἐξαιρέσει δὲ ὀλίγων νησιωτῶν, οὐδεὶς ξενιτεύεται διὰ νὰ ἐργασθῇ τὴν τέχνην του. Ἄλλοι γίνονται ἐπιστάται κτημάτων, ἄλλοι ἀνοίγουν μικρὸν καπηλεῖον ἢ ὀψοπωλεῖον ἐν γωνίᾳ τινὶ τοῦ Δουνάβεως ἢ τῆς Αἰγύπτου· ὀλίγιστοι δὲ ἐξ αὐτῶν εὐδοκιμοῦν καὶ ἐπανακάμπτουν, οἱ δὲ λοιποὶ μένουν καὶ χάνονται. Κατὰ πᾶν βῆμα δύνασθε νὰ ἴδητε καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Ἀθηνῶν ὑγιεῖς καὶ εὐρώστους νέους, καθημένους ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς πλησίον ξυλίνου δίσκου καὶ πωλοῦντας κάστανα ἢ τρωγάλια, ἢ κολλούρια, διὰ νὰ κερδίσωσιν ὀλίγα λεπτά. Δι' οἱασδήποτε ἐργασίας ἠδύναντο ν' ἀπολαύσωσι πολλαπλάσια· ἀλλὰ προτιμοῦν νὰ κάθηνται ἀκίνητοι, μαῦροι καὶ λιπαροὶ ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας, εὐχαριστούμενοι εἰς κέρδος, ἐξ οὗ μόλις καὶ κακῶς τρέφονται. Ἀποδίδομεν τὴν φυγοπονίαν ταύτην εἰς ἐλάττωμα ἐθνικοῦ χαρακτῆρος. Κατάλληλον νομοθετικὸν ἢ κυβερνητικὸν μέτρον ἠδύνατο νὰ τὸ διορθώσῃ· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν αὐξήσεως μᾶλλον τοῦ κακοῦ ὑπάρχουν παρ' ἡμῖν τὰ μέσα. Τὸ πανεπιστήμιον αὐτό, ὅπως εἶναι σήμερον διωργανισμένον, βοηθεῖ τὰ μέγιστα τὴν πρὸς ὠφέλιμον ἐργασίαν ἀποστροφὴν ἡμῶν. Ὅστις ἐνομοθέτησε τὸ ἄμισθον τῆς ἀνωτάτης παιδείας, δὲν ἐπρόσεξεν εἰς τὰ φυσικὰ ἡμῶν ἐλαττώματα. Διὰ τοῦ πανεπιστημίου ἑκατοντάδες νέων ἀποσπώμενοι τῶν ὠφελίμων τεχνῶν, ἃς παραλαμβάνοντες παρὰ τῶν γονέων ἠδύναντο νὰ τελειοποιήσωσι, γίνονται ψευδοδικηγόροι, ψευδοϊατροί, ψευδοδιδάσκαλοι καὶ ὑπάλληλοι. Ἰδιαιτέραν δὲ ἀποστροφὴν ἔχουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑπηρέτου, θεωροῦντες αὐτὸ οὐ μόνον ἐργῶδες ἀλλὰ καὶ ταπεινωτικόν, καὶ μὴ ὑποφέροντες νὰ κοπιῶσι πρὸς χάριν ἄλλου. Καὶ ὅμως πᾶσα ἐργασία γί-

Digitized by Google

νεται πρὸς χάριν ἄλλου, πρὸς χάριν τοῦ πληρόνοντος· ὁ ἐργάτης ἀποβλέπει εἰς τὴν πληρωμήν, οὐχὶ εἰς τὸν ἐκ τῆς ἐργασίας ὠφελούμενον· ἀλλ' ἐν τῇ οἰκίᾳ ὁ κύριος πάρεστι, βλέπομεν ὃν θεραπεύομεν καὶ τοῦτο πληγόνει τὴν ὑψηλοφροσύνην ἡμῶν. Ἐκ τῆς ἀποστροφῆς ταύτης οἱ νέοι, ὅσοι βιάζονται νὰ γείνωσιν ὑπηρέται, γίνονται μὲ τὸν σκοπὸν νὰ κερδίσωσιν ἐκ τοῦ μισθοῦ μικρὸν κεφάλαιον καὶ διὰ τούτου νὰ προβιβασθῶσιν εἰς ὀψοπώλας. Ἂν ποτε ἴδητε προβεβηκότα ὑπηρέτην, οὗτος εἶναι πρώην ὀψοπώλης περιπεσὼν εἰς συμφοράς· ἢ τὰ παστά του ἐφθάρησαν ἢ ἡ ἀστυνομία καταστρέψασα τὰ ἐλλιπῆ σταθμά του τὸν ὤθησεν εἰς ἐμπορικὸν ναυάγιον. Ἐπανέρχεται τότε εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑπηρέτου ἐργαζόμενος εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ὀψοπώλου.

Τοιούτων ἀρχῶν ἐμφορούμενος καὶ ὁ ἡμέτερος Ἐπαμεινώνδας ἡρωϊκῶς ἐπροτίμησε τὴν πεῖναν ἀντὶ τῆς ταπεινώσεως. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἡ πεῖνα δὲν νικᾷ πάντοτε, τὸ τρόπαιόν της εἶναι στιγμιαῖον. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ προσφύγῃ ἐκ νέου εἰς τοὺς φίλους. Οἱ φίλοι ἦσαν τῷόντι γενναῖοι, ἀλλὰ τὰ βαλάντιά των δὲν ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὰς διαθέσεις των· ἔσωσαν τότε τὸν ταλαίπωρον νέον, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο καὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι σῴζοντες. Τὰ μέσα ἐξηντλήθησαν καὶ ἡ πεῖνα ἐπανῆλθεν. Ἐβιάσθη τότε νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς τὸν κύριον Μανοῦσον, ἤκουσε τὴν φορὰν ταύτην μετὰ σκληροτέρας ὑπομονῆς τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα καὶ γενόμενος καὶ αὐτὸς φιλόσοφος συνήνεσε νὰ δοκιμάσῃ τὴν ζωὴν κατὰ τὸ πρακτικὸν αὐτῆς μέρος, καὶ ἠρώτησε τὸν κ. Μανοῦσον πῶς καὶ ποῦ ἠδύνατο νὰ εὕρῃ θέσιν ὑπηρέτου.

— Ἔλα εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μου, τὸν εἶπεν ὁ ἀγαθὸς Μανοῦσος. Πρέπει, πρὶν ζητήσῃς ἀνωτέραν θέσιν, νὰ διδαχθῇς τὴν ἐργασίαν. Ἔχει καὶ ὁ ὑπηρέτης τὴν ἐπιστήμην του, ἐπιστήμην οὐχὶ εὔκολον, καθότι διδάσκεται διὰ μόνης τῆς πείρας καὶ τῆς ἀσκήσεως. Ἐγὼ θέλω παραβλέπει καί σε ὁδηγεῖ. Ἐλθὲ τώρα νά σοι εὐχηθῶ καλὴν ὄρεξιν.

— Περιττὴ εἶναι ἡ εὐχή, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἐκάθησε παρά τινι τραπέζῃ ἐν τῷ μαγειρείῳ. Ἐκεῖ μασσῶν καὶ συλλογιζόμενος ἔφθασε νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἀπὸ γραμματέως ὑποτελωνείου δύναταί τις νὰ γείνῃ ὑπηρέτης ξενοδοχείου. Ἀλλ' εὐκολώτερον ἐχώνευσε τὸ δεῖπνον παρὰ τὴν κοινωνικήν του ὑποβίβασιν. Ὁπωσδήποτε ἤρχισε νὰ συνειθίζῃ καὶ εἰς ταύτην, βοηθούμενος μάλιστα ὑπὸ τῶν εὐχύλων φαγητῶν τοῦ ἑστιατορίου. Οὐδὲν ἄλλο μᾶς κάμνει τόσον ὑπομονητικοὺς εἰς τὰς ἐναντιότητας τῆς ζωῆς ὅσον ἔδεσμα καλῶς παρεσκευασμένον.

Δὲν ἐνθυμούμεθα πόσον διήρκεσεν ἡ μαθητεία καὶ πόσον καιρὸν ἔμεινεν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ κυρίου Μανούσου. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐδιδάχθη πολλότατα πράγματα, ἅτινα ἠγνόει· ἔμαθε τὰς ὀνομασίας τῶν τοσούτων καὶ τόσον ποικίλων σκευῶν, ὧν ὁ ἄνθρωπος χρήζει εἰς τὴν ἁπλουστάτην ὑπόθεσιν τῆς τροφῆς καὶ τῆς ἀναπαύσεώς του, καὶ προσέτι τὴν προσήκουσαν αὐτῶν χρῆσιν. Συζητῶν δὲ πολλάκις μετὰ τῶν συνυπηρετῶν του πολιτικὰ καὶ ἐξερχόμενος μετ' αὐτῶν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως εὕρισκεν ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ὑπηρέτου δὲν ἦτο τόσον ἄχαρις ὅσον ἐφαίνετο. Συνήντα ἐνίοτε καὶ τοὺς παλαιούς του φίλους καὶ ἔστιν ὅτε τοὺς ἐπεσκέπτετο. Ἐνώπιον τούτων δὲν ἦτο ὡς πρὶν ἀξιοπρεπής, ἐσυστέλλετο διότι αὐτὸς μὲν ἐλέγετο ὑπηρέτης, ἐκεῖνοι δὲ ὑπογραμματεῖς ἢ ἀρχιφύλακες, ἂν καὶ εἰς περίοδον *παυσανιῶν*· ἀλλ' ὅτε ἀπέτισεν αὐτοῖς ὅσα ὤφειλεν, ἐφιλονείκει μετ' αὐτῶν περὶ τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου καὶ ἐφαίνετο συλλογιζόμενος, ὅπως ὁ Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ.

Μεταξὺ τῶν φίλων του διέπρεπεν ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ὠνομάσαμεν ἤδη κύριον Ἐκφουστάνελλον. Αὐτὸς ἦτον ὁ στενώτερός του, ἡ σχέσις των ἦτο μᾶλλον ἐλευθέρα. Ὁ Ἐκφουστάνελλος οὗτος εἶχεν ἄλλοτε ἄλλο ὄνομα λῆγον εἰς *ίδης*· μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ μὲ τὸ κομψὸν ἔνδυμα τῆς φουστανέλλας μετέβη ἐκ τῆς πατρίδος του εἰς Ἀθήνας πρὸς εὕρεσιν πόρου ζωῆς· ἀποτυχὼν δὲ εἰς πᾶν ἄλλο, ἔγεινεν ἐφημεριδογράφος. Ἡ ἐφημερὶς ὅμως δὲν εὗρε προστάτην οὐδένα κομματάρχην καὶ αἱ μάγγαι, ἂν καὶ ἐπρόσφεραν τρία φύλλα τὴν πεντάραν, δὲν εὕρισκον ἀγοραστήν. Τὴν δημοσιογραφικήν του ἀποτυχίαν ἀπέδωκεν ἐν μέρει εἰς τὸ ὄνομά του, διότι παρετήρησεν ὅτι ἡ εἰς *ίδης* κατάληξις ἐθεωρεῖτο οὐχὶ σοβαρῶν ἀνδρῶν λήγουσα· τὴν ἀπέδωκε δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνδυμασίαν του· διότι ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἡ φουστανέλλα δὲν εἶχε τὴν πλειονοψηφίαν. Συνταγματικῶς λοιπὸν σκεπτόμενος καὶ πρὸ πάντων εὑρίσκων φραγκοῤῥάπτας ἐπὶ πιστώσει κόπτοντας καὶ ῥάπτοντας, ἐνεδύθη τὸ εὐρωπαϊκὸν ἔνδυμα, *ἐξέβαλε* τὴν φουστανέλλαν καὶ ὠνόμασεν ἑαυτὸν *Ἐκφουστάνελλον*. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, ἐνῷ ἡ ἐφημερίς του ἔπνεε τὰ λοίσθια, φοιτῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον διήκουσε τινῶν μαθημάτων τῆς Νομικῆς Σχολῆς, ἔδωκεν ἐξετάσεις καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον τοῦ δικηγόρου. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη τὸν ἐπαρηγόρησε διὰ τὸν θάνατον τῆς ἐφημερίδος του· διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην συνέπεσε νὰ μὴ πωληθῇ μήτε ἓν φύλλον, ὁ δὲ τυπογράφος, ὅστις ἦτο συνέταιρος, ἠρνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ἀπὸ τῆς δημοσιογραφίας λοιπὸν μετεπήδησεν ὁ κ. Ἐκφουστάνελλος εἰς τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα. Εἶχε τὸν τίτλον, εἶχε τὸ δίπλωμα, εἶχε τὸ γραφεῖον· ἦτο *πλήρης* (ὡς ἔλεγε) δικηγόρος, δὲν ἔλειπον εἰμὴ οἱ πελάται. Πελάτας τῷόντι δὲν εἶχε κατορθώσει ν' ἀποκτήσῃ, ἂν καὶ πρὸ μηνῶν ἦτο δικηγόρος, ὅτε ὁ

Digitized by Google

Ἐπαμεινώνδας ἦλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Τούτου ἕνεκα δὲν ἠδυνήθη οὔτε δραχμὴν νὰ δανείσῃ εἰς αὐτὸν κατὰ τὰς πεινητικάς του ἡμέρας, καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ μεταξύ των ἀγάπη καὶ εἰλικρίνεια. Τὸν ἔδιδεν ὅμως πάντοτε πολυτίμους συμβουλάς, ὑπέκαιε τὴν φιλοπατρίαν του, τὸν ἐσύσταινεν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὸν παρεκίνει νὰ μὴν ἔχῃ τὴν τοῦ ὑπηρέτου θέσιν εἰμὴ ἁπλῶς ὡς χορταστικὸν καταφύγιον, νὰ μοχθῇ δὲ εἰς ἀνάκτησιν τῆς ἐν τῷ ὑποτελωνείῳ γραμματείας διὰ νὰ ζήσῃ ὡς πολίτης ἐλεύθερος.

— Ἂν ἦτο δυνατὸν, τὸν ἔλεγε μίαν ἡμέραν, νὰ γείνω βουλευτὴς, μετὰ τὴν πρώτην τῆς βουλῆς συνεδρίασιν ἤθελες λάβει τὴν θέσιν σου.

— Ἂν ἦτο δυνατὸν, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶχα θέσιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου, σὲ ὑπόσχομαι τὰ δύο τρίτα τῶν ψήφων εἰς τὴν πρώτην ἐκλογήν.

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ αἰσθήματα τῶν δύο φίλων ὅτε ἡμέραν τινὰ ἔμαθεν ὁ κύριος Μανοῦσος ὅτι ὁμογενὴς πλούσιος, νεωστὶ ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἀθήναις, ἐζήτει ὑπηρέτην νέον ἀξιοσύστατον. Ἠθουλήθη λοιπὸν νὰ τοποθετήσῃ παρ' αὐτῷ τὸν Ἐπαμεινώνδαν εἴτε ὑπὸ εὐνοίας ἐπιθυμῶν νὰ τὸν προαγάγῃ, εἴτε καὶ διότι εὕρισκε συμφέρον νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ ἐν τῷ ἑστιατορίῳ δι' ἄλλου ἐμπειροτέρου. Προσῆλθεν εἰς φίλον τοῦ μνησθέντος ὁμογενοῦς, ὡμίλησε μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τοῦ νέου ὑπηρέτου, τὸν ἐσύστησε μεθ' ὅρκου ὡς τὸν τελειότερον καὶ τιμιώτερον τῶν ὑπηρετῶν καὶ οὕτω κατώρθωσε νὰ τὸν εἰσάξῃ. Μεγάλην δυσκολίαν δὲν ἔδειξεν ὁ Ἐπαμεινώνδας νὰ δεχθῇ τὴν νέαν ταύτην θέσιν. Ἐκτὸς τῶν πλεονεκτημάτων, ἅτινα μὲ λαμπρὰ χρώματα ἐζωγράφιζεν ὁ κ. Μανοῦσος, ἡ θέσις εἶχε δι' αὐτὸν μέγιστον ἀγαθόν· ἀντὶ νὰ ὑπηρετῇ δημοσίως ἐν ξενοδοχείῳ, ἤθελε κρύπτει ἐντὸς ἰδιωτικῆς οἰκίας τὴν ταπεινότητά του. Ἐδέχθη λοιπὸν, καὶ οὕτως ἔγεινεν ὑπηρέτης τοῦ κὺρ Κώστα.

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἡ Καλλιόπη ἦτον ἤδη ἐστρατοπεδευμένη ἐν αὐτῇ. Εἶχε βοηθήσει τὴν σύζυγον τοῦ κὺρ Κώστα εἰς τὸ νὰ εὐτρεπίσῃ τὰ δωμάτια, ἐκτένιζεν αὐτὴν μετὰ προσοχῆς κατὰ πᾶσαν πρωΐαν καὶ διὰ προθυμίας καὶ θωπευμάτων προσεταιριζομένη τοὺς κυρίους της ἀπέκτησε δικαιώματα εἰς τὴν πρωθυπουργίαν. Ἂν καὶ φύσει ἀνεξαρτήτου χαρακτῆρος ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀνεγνώρισε τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς, διότι ἄπειρος ὢν ἀκόμη εἶχεν ἀνάγκην ὁδηγίας εἰς πολλά. Βαθμηδὸν δὲ εὕρισκε τὴν φιλίαν τῆς μακροκέρκου θαλαμηπόλου λίαν εὐάρεστον. Δὲν ἐσυζήτουν μὲν πολιτικὰ ὡς ἐν τῷ ἑστιατορίῳ, ὑπῆρχον ὅμως ἄλλα ἀντικείμενα τερπνῆς διατριβῆς, ὡς παραδείγματος χάριν αἱ ὡραῖαι τέχναι καὶ μάλιστα ἡ πλαστικὴ, εἰς ἣν ὁ Ἐπαμεινώνδας εἶχεν ἀποκτήσει ἐν τῇ συναναστροφῇ τῶν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ὑπηρετῶν ἀξιολόγους γνώσεις. Δὲν ἦτον ἡ Καλλιόπη γυνὴ νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ἀρετήν της, ἀλλ' ἐπειδὴ σκοπὸν τοῦ βίου ἀνέκαθεν ἔθετο τὸν γάμον, ὠφελουμένη νῦν ἐκ τῆς εὐκαιρίας, ἐπεθύμει νὰ λάβῃ τινὰ εἰς τὸ πρᾶγμα προπαιδείαν.

Ἡ οἰκία ἦτον ἥσυχος, ἡ ἐργασία τακτικὴ, οἱ κύριοι πρᾶοι καὶ προσηνεῖς, μεταχειριζόμενοι τοὺς ἀνθρώπους των μὲ ἀγαθότητα καὶ συγκατάβασιν· ὥστε ὁ Ἐπαμεινώνδας ἤθελεν εἶναι εὐτυχὴς, ἂν ἤξευρε νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν θέσιν του. Ἦτον ἤδη ἀπηλλαγμένος παντὸς χρέους, ἀπέκτησεν ἐνδύματα ὅσα δὲν εἶχε ποτὲ, ἐφόρεσε τὸ μαῦρον φράκον καὶ τὸν λευκὸν λαιμοδέτην τοῦ νεωτέρου πιθηκισμοῦ, καὶ ἦτον εἰς τὴν ἀκμὴν ν' ἀρχίσῃ ἀποταμιευόμενος τὰ ἐκ τῶν μισθῶν του χρήματα, ὅτε αἴφνης ἀναγινώσκει εἰς τὴν ἐφημερίδα ὅτι διελύθη ἡ βουλὴ καὶ διατάσσονται νέαι ἐκλογαὶ καθ' ὅλον τὸ κράτος.

Ἡ εἴδησις αὕτη μετέστησε τὸν Ἐπαμεινώνδαν εἰς ἄλλον κόσμον· ἐλησμόνησε τὰ παθήματά του, δὲν προσεῖχε πλέον εἰς τὸ ἔργον του, ἔβλεπε τοὺς κυρίους του μὲ καταφρόνησιν καὶ τὴν Καλλιόπην μὲ ἀδιαφορίαν· δὲν εἶχεν εἰς τὸν νοῦν εἰμὴ ἐκλογικὴν πάλην, θρίαμβον, Ἐκφουστάνελλον βουλευτὴν καὶ ἑαυτὸν ὑποτελώνην. Ὁσάκις ἐξήρχετο τῆς οἰκίας ἐπορεύετο εἰς τοῦ Ἐκφουστανέλλου. Ἐκεῖ συνεσκέπτοντο τί ποιητέον, ἔσταιναν σχέδια ἐπὶ σχεδίων καὶ ἐμβῆκαν εἰς συχνὴν ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ γνωρίμων. Φαίνεται ὅτι ἔφεραν ἐπὶ τέλους αὐτοὺς εἰς τὰ νερά των, αἱ εἰδήσεις ἦσαν ἐνθαρρυντικαὶ, ἅπαντα ἔβαινον κατ' εὐχὴν, ἡ μηχανὴ ἦτον ἑτοίμη εἰς κίνησιν. Ἀλλ' ἐχρειάζετο ὁ ἀτμὸς ὁ μέλλων νὰ κινήσῃ τὴν μηχανὴν, ἐχρειάζοντο χρήματα. Δὲν ἐννοεῖ τις τί χρειάζονται τὰ χρήματα εἰς πρᾶγμα τόσον ἁπλοῦν οἷον ἡ ἐκλογὴ βουλευτοῦ· φαίνεται ὅμως ὅτι χρειάζονται. Οἱ ἀνταποκριταὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας ὥριζον ἓν ποσὸν, ὅπερ ἔβαλεν εἰς ἀμηχανίαν τὸν ὑποψήφιον βουλευτὴν καὶ τὸν μέλλοντα ὑποτελώνην. Οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἕτερος ἠδύναντο νὰ ὑπερνικήσωσι τὴν δυσκολίαν· ὁ μὲν δὲν εἶχε οὐδένα ὀβολὸν, ὁ δὲ δὲν εἶχεν οὐδένα πελάτην, ὅπερ καταντᾷ εἰς τὸ αὐτό. Συνεσκέπτοντο λοιπὸν, συνεζήτουν καὶ ἐβασάνιζαν τὸν νοῦν των πῶς νὰ προμηθευθῶσι τὸ ἀναπόφευκτον αὐτὸ εἰς ἐκλογὴν μέσον, ὅπερ πρὶν δὲν εἶχαν ποσῶς συλλογισθῆ. Μετὰ μυρίας ἀπράκτους ἐπινοήσεις εἶπε τέλος ὁ Ἐκφουστάνελλος.

— Δὲν βλέπω εἰμὴ ἓν μόνον μέσον, νὰ ζητήσῃς μηνιαίαν ἄδειαν ἀπουσίας παρὰ τοῦ κὺρ Κώστα σου καὶ τριμηνιαίων μισθῶν προκαταβολήν. Ἂν κάμῃς τὴν αἴτησιν ἐν ὀνόματι τῆς κινδυνευούσης νὰ καταστραφῇ ὑπὸ κακῆς Κυβερνήσεως πατρίδος, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀπαραγράπτων συνταγματικῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἕλληνος, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἐπιτύχῃς. Οἱ ἄνθρωποι

Digitized by Google

αὐτοὶ εἶναι ἀκόμη φιλοπάτριδες, μὴν ἐννοοῦντες δὲ τὸν συνταγματικὸν ὀργανισμὸν τῆς πολιτείας, δὲν θέλουν τολμήσει ν' ἀποποιηθῶσι τὴν διὰ μικρᾶς θυσίας συνδρομήν των. Ἔπειτα, τίς οἶδε; θέλει κολακεύσει ἴσως τὴν φιλοδοξίαν τοῦ κὺρ Κώστα νὰ ἔχῃ ὑπηρέτην φίλον καὶ δημιουργὸν βουλευτοῦ, μάλιστα βουλευτοῦ ὅπως πρέπει.

Τὸ ἐπινόημα ἦτο θαυμάσιον· ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν ἀμφέβαλλε κἂν περὶ τῆς εὐοδώσεως αὐτοῦ καὶ ἀπεσύρθη περιχαρής, συλλογιζόμενος κατὰ τίνα στιγμὴν καὶ ἐν τίσι φράσεσι νὰ ὑποβάλῃ τὴν πρότασιν εἰς τὸν κύριόν του.

Τὴν ἐπιοῦσαν πρωΐαν, ὅτε ὁ κὺρ Κώστας καταβὰς εἰς τὸ ἑστιατόριόν του ἐλάμβανε τὸν καφέ του καὶ μόνος ὑπηρέτει αὐτὸν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἐφάνη ἁρμοδιωτάτη στιγμὴ νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ πατριωτικὸν σχέδιον τοῦ Ἐκφουστανέλλου. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀφοῦ πολλάκις ἐξηροκατάπιε καὶ παρεσκευάσθη, εἶπε τέλος διὰ τόνου ξηροῦ εἰς τὸν κὺρ Κώσταν·

— Κύριε, ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, εἰς οἱανδήποτε κοινωνικὴν θέσιν καὶ ἂν εὑρισκώμεθα, ἔχομεν καὶ διατηροῦμεν τὰ συνταγματικὰ ἡμῶν δικαιώματα.

Ὁ κὺρ Κώστας ἠτένισεν εἰς αὐτὸν ἐρωτηματικὸν βλέμμα: τί ἄρα ἐσήμαινεν ἡ δήλωσις αὕτη;

— Γνωρίζετε ἴσως, κύριε, ἐπέφερεν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ὅτι προσεχῶς γίνονται νέαι βουλευτικαὶ ἐκλογαί. Ὀφείλω καὶ ἐγὼ ὡς πολίτης Ἕλλην νὰ δώσω τὴν ψῆφόν μου.

— Δόσε την, ἀπήντησεν ὁ κὺρ Κώστας χωρὶς ν' ἀναβλέψῃ.

— Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ψηφίσω εἰμὴ εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς μου. Πρέπει νὰ ὑπάγω καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξόδων. Ζητῶ νά μοι χορηγήσητε ἑνὸς μηνὸς ἄδειαν ἀπουσίας, νά μοι προπληρώσητε τρία μηνιαῖα, ὥστε νὰ εὑρεθῶ εἰς θέσιν νὰ ἐξασκήσω τὰ συνταγματικά μου δικαιώματα.

— Ὕπαγε νὰ κυττάξῃς τὸ ἔργον σου, εἶπε τότε ξηρὰ ὁ κὺρ Κώστας, καὶ ἄφες τὰς ἀνοησίας αὐτάς.

— Ἀνοησίας! ὑπέλαβε μετ' ἐμφάσεως ὁ Ἐπαμεινώνδας· ἀνοησίαι δὲν εἶναι τὰ πολιτικὰ τοῦ Ἕλληνος δικαιώματα, ἅτινα καθιέρωσε τὸ Σύνταγμα. Σᾶς προειδοποιῶ μάλιστα ὅτι διὰ τῆς συμπράξεώς μου θέλετε ἔχει φίλον καὶ ἐν ἀνάγκῃ, προστάτην βουλευτὴν παντοδύναμον.

— Δὲν ἔχω χρείαν προστασίας, εἶπεν ἀνιστάμενος ὁ κὺρ Κώστας, καὶ στρέψας τὰ νῶτα εἰς τὸν ὑπηρέτην ἐξῆλθεν.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἔμεινεν ἐμβρόντητος. Θυμὸς καὶ λύσσα πατριωτικὴ ἐπλήρωσε τὴν ψυχήν του καί, ἐπειδὴ ἐν τοσούτῳ ὁ κὺρ Κώστας ἔγεινεν ἄφαντος, τείνων ὑβριστικῶς πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ τὴν χεῖρα·

— Ἀναίσθητε, ἐκραύγασεν, ἀνάξιε συνταγματικότητος! Κατανοῶ τοὺς σκοπούς σου· θέλεις νὰ καταστρέψῃς τὸ Σύνταγμα, νὰ χανδακώσῃς τὴν ἐλευθερίαν καὶ νὰ ἐγείρῃς τὸν δεσποτισμὸν εἰς τὸ κλασσικὸν ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν καὶ συναισθανθεὶς ὅτι πᾶσα ἐλπὶς εὑρέσεως χρημάτων ἀπέδρα, ἐστέναξεν ἐκ βάθους καὶ ἐκάθησεν ἄθυμος. Πολλὴν ὥραν ἐσυλλογίζετο, ὅπως συλλογίζονται οἱ τεταραγμένοι τὴν ψυχήν, αἱ ἰδέαι του διεδέχοντο ἡ μία τὴν ἄλλην ἀσυνάρτητοι, εἰς οὐδεμίαν ἀπόφασιν καταλήγουσαι. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους σατανικὸς λογισμὸς διεπέρασε τὴν κεφαλήν του καὶ ἠτένισε τὸ βλέμμα εἰς τὰ πέριξ ἔπιπλα. Ἵστατο ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ μεγάλη καὶ εὔξεστος σκευοθήκη, ἐν ᾗ ὑπῆρχον εὐρύθμως τοποθετημένα ἀργυρᾶ σκεύη, πρόχοοι, ζαχαροδόκαι, πινάκια καὶ ἄλλα, ῥωσσικῆς κατασκευῆς, ὡραῖα τὸ σχῆμα καὶ ἀστράπτοντα. Εἰς ταῦτα ἀτενίσας κατεσχέθη ὑπὸ δεινοῦ πειρασμοῦ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν πολιτικῶν του ὀνειροπολημάτων. Ὅταν ἡ κεφαλὴ πυρέσσῃ, λίαν εὐκόλως ἐνδίδομεν εἰς τὸν πειρασμόν. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο ὁ δυστυχὴς νέος πολλὴν ὥραν ἔμεινεν ἀναποφάσιστος. Δυστυχὴς τῷ ὄντι! Ἐναντίον τοιούτου πειρασμοῦ ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκην ὑποστηρίγματος· ὁποῖον δὲ ὑποστήριγμα εἶχεν ὁ ἄπειρος αὐτὸς καὶ παράφορος ἄνθρωπος! Ἀνατροφήν; ἀνατροφὴν οὐδέποτε ἔλαβε. Θρησκείαν; Οἴμοι! διὰ τοῦ ἀνεπαρκοῦς τούτου Κλήρου, ὅστις δῆθεν μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὸν κατὰ Χριστὸν βίον, διὰ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις μηχανικῆς διδασκαλίας, διὰ τῆς ὁσημέραι ἐπικρατούσης ματαιοφροσύνης, τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα ἐξησθένησε παρ' ἡμῖν καὶ βαθμηδὸν μηδενίζεται· ὁ δὲ φετιχισμὸς τοῦ ὄχλου οὐδὲν ἔχει τὸ θρησκευτικὸν καὶ εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ. Ἐκβακχευμένος λοιπὸν ὑπὸ τῆς μόνης ἰδέας, ἥτις τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκυρίευε τὸν νοῦν του, παρεξετράπη εἰς πρᾶξιν ἀνόσιον. Ἐγερθεὶς ὡς μαινόμενος ἔλαβεν ἐκ τῆς σκευοθήκης ὅσα ἠδυνήθη ἀργυρᾶ σκεύη, ἥπλωσεν ἓν τραπεζομάνδυλον, τὰ ἔθεσεν ἐν αὐτῷ καὶ τὰ ἐτύλιξεν. Ἔπειτα λαβὼν τὸ δέμα ὑπὸ μάλης ἐξῆλθε λάθρα καὶ ἀπαρατήρητος διὰ τῆς ὄπισθεν θύρας τοῦ οἴκου. Ὀλίγας στιγμὰς ἐπλανήθη μὴ διακρίνων ποῦ πορεύεται· ἔπειτα εὗρηκε τὸν δρόμον του καὶ διευθύνθη εἰς τοῦ Ἐκφουστανέλλου.

Ὅτε τὸν εἶδεν ὁ Ἐκφουστανέλλος ὠχρὸν καὶ τεθορυβημένον, παρατηρήσας τὸ εἰς χεῖράς του δέμα.

— Τί εἶναι αὐτό; ἐφώνησεν.

— Εἶναι ἡ ἐκλογή σου, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἔθεσε τὸ δέμα ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὁ Ἐκφουστανέλλος ἔγεινε περιχαρής, ἐπίστευσε μίαν στιγμὴν ὅτι ὁ κὺρ Κώστας ἔδωκε τὰ ἑκατομμύριά του εἰς τὸν ὑπηρέτην του διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ βουλευτοῦ, καὶ ἀνοίξας τὸ δέμα ἐθεᾶτο τὰ σκεύη.

Digitized by Google

— Μοσχοβιτικὰ ἔργα, ἐπέφερεν, ἔργα δεσποτισμοῦ, ἀπολύτου μοναρχίας. Ἀλλὰ θέλομεν τὰ συνταγματίσει μεταχειριζόμενοι αὐτὰ εἰς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπου τοῦ λαοῦ. Διατί ὅμως δὲν ἔδωκε μετρητὰ, ἀλλὰ σκεύη;

Ἐξήγησε τότε ὁ Ἐπαμεινώνδας τίνι τρόπῳ ἐγένετο κάτοχος αὐτῶν, τοῦτο μεγάλως ἀπήρεσεν εἰς τὸν Ἐκφουστάνελλον· συνωφρυώθη καὶ

— Δὲν ἡτοίμασες ἐκλογὴν, εἶπεν, ἀλλὰ τὸν Μενδρεσὲ, τὸ κακουργοδικεῖον.

Αἱ τρομεραὶ αὗται λέξεις κατεφόβισαν τὸν Ἐπαμεινώνδαν.

— Ὅ, τι καὶ ἂν ἔκαμα, εἶπεν εἰς τὸν Ἐκφουστάνελλον, σὺ πταίεις· εἶσαι συνένοχος.

— Συνένοχος ὅσον ἀγαπᾷς, ἀπήντησεν οὗτος, συνένοχος ... Ἔνοχος μάλιστα, ἔνοχος· ἡ συνενοχὴ δὲν εἶναι ἀξία τοῦ Ἕλληνος. Ἀλλὰ τί κατωρθώσαμεν; Μεχρισοῦ σὲ σώσω ἀπὸ τῶν ὁρκωτῶν, θέλεις μείνει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ εἰσαγγελέως, ὅστις κατοικίζει τοὺς ξένους του εἰς τὸν Μενδρεσέ. Μεχρισοῦ δὲ ἐξέλθῃς, αἱ ἐκλογαὶ θέλουν εἶσθαι πρὸ καιροῦ τελειωμέναι καὶ ὅλα τὰ ὑποτελωνεῖα τῆς Ἑλλάδος εἰς ξένας χεῖρας.

Ἐνόησε τότε ὁ δυστυχὴς Ἐπαμεινώνδας ὅτι ἔπραξεν ἀνωφελὲς ἔγκλημα· τότε μάλιστα μόνον κατενόησε τὸ σοβαρὸν τῆς πράξεώς του καὶ ὃν διέτρεχε κίνδυνον, καὶ ἤρχισε μεμψιμοιρῶν καὶ καταρώμενος.

— Ἄφες τώρα αὐτὰ, τὸν λέγει ὁ Ἐκφουστάνελλος. Λάβε τὰ ἀσημικὰ ὅπως τὰ ἔφερες, ἐπίστρεψε εἰς τὴν οἰκίαν καὶ θέσε αὐτὰ ὅπου ἦσαν, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ τις τί συνέβη. Οὕτω διατηρεῖς τὴν θέσιν σου, δὲν χάνομεν τὴν ἐλπίδα τῆς ἐκλογῆς καὶ δὲν ἔχομεν ἐμπερδεύματα μὲ τὸν κύριον εἰσαγγελέα.

— Τί λέγεις! ἐφώνησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας. Τώρα τὸ πρᾶγμα ἔγεινε βεβαίως γνωστόν. Ἡ Καλλιόπη θὰ ἀνεκάλυψε τὴν φυγὴν τῶν ἀσημικῶν καὶ τὴν ἰδικήν μου καὶ ὡς εἶναι παμπόνηρος ἐνόησε τί τρέχει· καὶ ἐπειδὴ δὲν τὰ ἔχομεν τώρα καλὰ μαζῆ, κατήγγειλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν κὺρ Κώστα. Αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἴσως ὁ ἀστυνόμος εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς συντάσσει τὴν ἔκθεσιν. Ἄχ! ὄχι, ὄχι, δὲν ὑπάγω νὰ παραδοθῶ μόνος μου. Θὰ φύγω, θὰ φονευθῶ ... Ταῦτα δὲ λέγων ἔπεσεν ἀπηλπισμένος ἐπὶ τοῦ σκίμποδος.

— Παιδάριον! εἶπεν ὁ Ἐκφουστάνελλος. Οὐδεὶς δύναται νά σε κάμῃ τι ὅταν ἑκουσίως καὶ αὐθορμήτως ἐπιστρέψῃς ὅσα ἔλαβες. Ὑπάγεσαι εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἄρθρου 113 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Σπεῦσε νὰ ὠφεληθῇς αὐτοῦ ἐνόσῳ εἶσαι εἰς καιρόν.

— Ἄφησέ με, ἄφησέ με! ἀπήντησεν ἐν ἀδημονίᾳ ὁ δυστυχὴς νέος· δὲν ὑπάγω πούποτε.

Τὸ πρᾶγμα ἐγίνετο λίαν σοβαρὸν καὶ ἐπίφοβον, ἐπίφοβον καὶ διὰ τὸν Ἐκφουστάνελλον. Ἔμεινεν ἐπ' ὀλίγον σιωπηλός· ἔπειτα εἶπεν εἰς τὸν Ἐπαμεινώνδαν·

— Μεῖνε ἐδῶ, μὴν ἐξέλθῃς μεχρισοῦ ἐπανέλθω· καὶ λαβὼν τὸν πῖλον καὶ τὴν ῥάβδον του ἐξῆλθε καὶ διευθύνθη εἰς τοῦ κὺρ Κώστα.

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν εἶδε τὰ πάντα ἐν ἄκρᾳ ἡσυχίᾳ καὶ οὐδὲν ἐφανέρονεν ὅτι ἔκτακτόν τι συνέβη ἐν αὐτῇ. Ὁ Ἐκφουστάνελλος ἦτον ὑψηλοῦ ἀναστήματος,εἶχεν ὡραῖον μύσακα, καὶ, ἐπειδὴ ἐνεδύετο ἐπὶ πιστώσει, τὸ ἐξωτερικόν του ἦτον ἀξιοπρεπές. Εἰσήχθη λοιπὸν ἀνεμποδίστως παρὰ τῷ οἰκοδεσπότῃ. Εὗρε τὸν γέροντα ἀτάραχον,καθήμενον ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ καὶ ἡσύχως ἀναγινώσκοντα. Μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφρονήσεις ὁ Ἐκφουστάνελλος εἶπεν εἰς αὐτόν·

— Κύριε, πρέπει νὰ συνέβη σήμερον εἰς τὴν οἰκίαν σας ἓν δυστύχημα.

— Ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ κὺρ Κώστας, μᾶς ἐκλάπησαν τινὰ ἀσημικὰ τῆς τραπέζης.

— Ὁ δυστυχὴς νέος δὲν ἤθελε νὰ τὰ κλέψῃ. Τοιαύτη πρόθεσις δὲν ὑπῆρχε παντάπασιν· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐδώκατε τὴν ἄδειαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του...

— Πῶς! διέκοψε μετά τινος θαυμασμοῦ ὁ κὺρ Κώστας. Ὁ ὑπηρέτης μου λοιπὸν, ὁ Ἐπαμεινώνδας, αὐτὸς ὁ ἄθλιος εἶναι ὁ κλέπτης τῶν ἀσημικῶν; ὢ δυστυχία! Κρίμα τὸ παιδὶ, κρίμα! κρίμα!

Ὁ Ἐκφουστάνελλος ἐνόησεν ὅτι προσηνέχθη λίαν ἀνεπιτηδείως καὶ ὅτι πρῶτος κατήγγειλε τὸν φίλον του· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὀπισθοδρομήσῃ.

— Δὲν τὸν ἄφησα, Κύριε, ἐξηκολούθησεν ὁ κὺρ Κώστας, δὲν τὸν ἄφησα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς ἐκλογάς· αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν εἶναι τῆς ἡλικίας του. Τὸν εἶχα διὰ καλὸν νέον καὶ ὅτι ἤθελεν ἀποκατασταθῇ τιμίως εἰς τὸν κόσμον. Δὲν ἤθελα νὰ ῥιφθῇ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν πάλην τῶν πολιτικῶν παθῶν, νὰ καταντήσῃ ὡς τοὺς ἀθλίους τούτους, οἵτινες ὡς σκύλοι ἀλληλοφαγοῦνται δι' ἓν κόκκαλον.

— Ἐκεῖνος ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα διαφορετικὰ, ἀπήντησεν ὁ Ἐκφουστάνελλος. Ἡμεῖς ἐδῶ, βλέπετε, κὺρ Κώστα, εἴμεθα ἐλεύθερον κράτος, ἔχομεν τὰ συνταγματικά μας δικαιώματα καὶ προθυμούμεθα νὰ τὰ ἐξασκῶμεν. Ἐπειδὴ τὸν ἐμποδίσατε, ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ· διότι δὲν εἶναι κλοπὴ ἡ πρᾶξις, εἶναι ἐκδίκησις ἁπλῆ· ἠθέλησε νὰ σᾶς λυπήσῃ μίαν στιγμὴν διὰ τὴν ἄρνησίν σας, ἔπειτα ὅμως νὰ σᾶς ἐπιστρέψῃ τὰ ἀσημικά σας. Σᾶς τὰ ἐπιστρέφει. Μὴ κάμετε καταμήνυσιν.

—Τοῦ τὰ χαρίζω,εἶπεν ὁ κὺρ Κώςας.Δὲν ἔχω οὐδεμίαν καταμήνυσιν νὰ κάμω. Ἡ ζημία εἶναι μικρὰ, μεγάλη εἶναι ἡ λύπη μου ὅτι,ἐνῷ μοὶ ἐ-

Digitized by Google

φαίνετο τόσον καλὸς νέος, ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ἄθλιος.

— Μετεμελήθη πικρά, κύριε κὺρ Κώστα.

— Ὁ Θεὸς νὰ τὸν φωτίσῃ!

Ὁ Ἐκφουστάνελλος προσέθεσε καὶ ἄλλα τινά, ἅτινα παρέλειψεν ὁ στενογράφος, ζητήσας δὲ μίαν *χειραψίαν* τοῦ γέροντος ἀπῆλθεν. Ἐννοεῖται ὅτι παρεκάλεσεν ἐν τέλει αὐτόν, ἂν ἔχῃ τινὰ ὑπόθεσιν εἰς τὰ δικαστήρια, νὰ τοῦ τὴν ἐμπιστευθῇ.

Μεταβὰς εἰς τὸ δωμάτιόν του εὗρε τὸν Ἐπαμεινώνδαν εἰς ἣν θέσιν τὸν εἶχεν ἀφήσει.

— Καλὰ νέα, φίλτατε! ἐφώνησε καὶ ἀφηγήθη ἀκριβῶς εἰς αὐτὸν τὴν μετὰ τοῦ κὺρ Κώστα συνδιάλεξίν του. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς συνεδριάσεως εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, βιασμένος νὰ παρευρεθῇ εἰς αὐτήν·

— Μεῖνε, τὸν εἶπεν, ἐδῶ, μὴ σαλεύσῃς. Ἐπιστρέφω μετ' ὀλίγον καὶ ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν χαρισμένων, ὄχι πλέον ὑπεξῃρημένων, μοσχοβικῶν σκευῶν.

Ἡ διήγησις τοῦ Ἐκφουστανέλλου βαθέως συνεκίνησε τὸν Ἐπαμεινώνδαν. Ἡ ἐκ τῶν προηγηθέντων θλῖψις εἶχε διώξει ἐκ τῆς κεφαλῆς του καὶ ἐκλογὴν καὶ βουλευτὴν καὶ θέσιν ὑποτελώνου, καὶ μόνην διενοεῖτο τὴν παροῦσαν δεινὴν θέσιν του. Ὅτε δὲ ἤκουσε μὲ πόσην ἀγαθότητα ἐξεφράσθη περὶ αὐτοῦ ὁ κύριός του, ἀγανακτῶν κατὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ, ἀνεπόλει ὅσας ἄλλας ἐνδείξεις συμπαθείας εἶχε λάβει παρὰ τοῦ γέροντος αὐτοῦ κατὰ τὸ διάστημα τῆς παρ' αὐτῷ ὑπηρεσίας του. Ἔθεσε τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν καὶ ἔμεινε βυθισμένος εἰς σκέψεις μέχρισοῦ ἀπῆλθεν ὁ εὔγλωττος φίλος του. Τότε ὡς ὑπὸ ἐμπνεύσεως τινὸς κινηθεὶς ἠγέρθη, ἐπῆρε τὰ ἀργυρᾶ σκεύη, ἐτύλιξεν αὐτὰ εἰς τὸ τραπεζομάνδυλον, καὶ ἀναλαβὼν τὸ δέμα ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κὺρ Κώστα.

Ὅτε ἐσήμανεν, ἤκουσεν ἐλαφρὰ βήματα εἰς τὰ ἐντός. Ἦτον ἡ Καλλιόπη, ἥτις ἦλθε καὶ τὸν ἤνοιξεν. Ἅμα ἐνεφανίσθη, ἔρριψεν ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα, ὅπερ μέχρι σήμερον ἀκόμη δὲν κατώρθωσαν ν' ἀναλύσωσιν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοί· ἄλλοι λέγουν ὅτι ἦτο βλέμμα ὀργῆς καὶ καταφρονήσεως, καὶ ἄλλοι ὅτι ἐνέφαινεν ἀγαλλίασιν διὰ τὴν ἐπιστροφήν του. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν εἶπε λέξιν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἀλλὰ στρέψασα τὰ νῶτα ἀπεμακρύνθη.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν εἶχεν ἀνάγκην ὁδηγοῦ. Ἐπορεύθη κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ σπουδαστήριον, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εὑρέθη ἐνώπιον τοῦ γέροντος. Ἀφήσας δὲ κατὰ γῆς τὰ ἀσημικά, ἅτινα ἔκαμαν τὸν συνήθη κρότον, ἐστάθη ὄρθιος, σιωπηλὸς καὶ νεύων κάτω τὰ ὄμματα.

— Πολλὰς ἀνοησίας ἔκαμες, τὸν εἶπε μὲ ἥσυχον ὕφος ὁ κὺρ Κώστας.

— Παρεσύρθην, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας, καὶ τὰ δάκρυά του ἐπλημμύρισαν. Ὁ κὺρ Κώστας ἤθελε νὰ γνωρίσῃ ἂν ἡ μεταμέλεια ἦτον εἰλικρινής· ὅτε δὲ εἶδε τὸ πρόσωπόν του ὠχρὸν καὶ ἤκουσε τοὺς κλαυθμούς του·

— Ὕπαγε, τὸν εἶπε, θέσε τὰ ἀσημικὰ εἰς τὸν τόπον των καὶ ἑτοίμασε τὸ γεῦμα.

Ἡ σύζυγος τοῦ κὺρ Κώστα οὐδέποτε ἔδειξεν ὅτι ἔλαβεν εἴδησιν τῶν συμβάντων. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἐφαίνετο τὰς πρώτας ἡμέρας προθυμότερος τοῦ δέοντος, συγχρόνως δὲ τεταραγμένος καὶ ἄθυμος. Μετά τινα καιρὸν ὅμως ἀνέλαβεν ἐντελῶς τὴν προτέραν του κατάστασιν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ζήσῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἀγαθῶν γερόντων, οὓς ὑπηρέτει. Ἐξοικειώθη βαθμηδὸν μὲ τὸ ἔργον του καὶ ἠγάπησεν αὐτό, ἐνόησεν ὅτι, ἀντὶ νὰ κατατρέχῃ ἄλλους διὰ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν των, προτιμότερον εἶναι νὰ ὑπηρετῇ τοὺς πληρόνοντας αὐτόν. Χωρὶς δὲ νὰ διδαχθῇ ᾐσθάνθη τὸ *ἔργον οὐδὲν ὄνειδος*. Ἓν μόνον πρᾶγμα δὲν γνωρίζομεν νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδα εἰς τὸν ἀναγνώστην, δὲν ἐμάθαμεν ποτὲ ἂν τὸν ἐσυγχώρησεν ἡ Καλλιόπη. Ε*

ΕΛΕΟΣ ΔΙΑ ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΠΤΗΝΑ

Καθ' ἡμέραν παριστάμεθα εἰς σκανδαλῶδες καὶ ἀξιόποινον θέαμα, εἰς τὸ μαρτύριον μικρῶν καὶ ἐρασμίων ὑπάρξεων, τὰς ὁποίας ἔπλασεν ὁ Δημιουργὸς ὄχι μόνον διὰ νὰ καθωραΐζουν τοὺς ἀγρούς μας καὶ τὰς ἀρούρας μας, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ προφυλάσσουν τὰ δένδρα καὶ τοὺς καρπούς μας ἀπὸ τοσούτων καμπῶν καὶ κανθάρων, οἱ ὁποῖοι τὰ κατατρώγουν καὶ τὰ ὑπονομεύουν διηνεκῶς. Καθ'ἡμέραν βλέπομεν ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς τριόδοις κατὰ πεντηκοςύας καὶ ἑκατοςύας τὰ ἀθῶα μικρὰ πτηνά, παραδιδόμενα εἰς πώλησιν καὶ εἰς τὰ διὰ βίου βασανιστήρια—παραδιδόμενα, λέγομεν, εἰς τὴν μωρὰν παιδικὴν ἡλικίαν, ἢ καὶ εἰς τὴν ἠλίθιον ἐνηλικιότητα—ἄχ! τὰ ἐπίχρυσα, τὰ ποικιλόχροα, τὰ χαρίεντα ἐκεῖνα καὶ μικρὰ στρουθία, τὰ ὁποῖα τόσον γλυκεῖαν διαχύνουν τὴν ἁρμονίαν των εἰς τοὺς κήπους, εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Τίποτε δὲν μᾶς στεροῦν αἱ ἐραταειναὶ ἐκεῖναι ὑπάρξεις· τίποτε δὲν μᾶς βλάπτουν· ἀλλὰ καὶ οὔτε διὰ τῆς σαρκός των δύνανται νὰ θεραπεύσουν τὰς ἀγρίας ὁρμὰς τῆς γαστρός μας. Δὲν μᾶς ζητοῦν τὰ μικρὰ πτηνὰ τίποτε ἄλλο, εἰμὴ ὀλίγην εὐσπλαγχνίαν, τίποτε ἄλλο εἰμὴ νὰ τὰ λησμονήσωμεν τοὐλάχιστον διὰ νὰ ζήσουν εἰς τὰ ἀχανῆ πεδία, τὰ ὁποῖα μᾶς καθυπέταξεν ὁ Θεὸς—νὰ ζήσουν τὰ ἀθῶα στρουθία ἀνενόχλητα, ἐλεύθερα, ἀβασάνιστα, ὅπως τὰ ἔπλασεν ἐκεῖνος ὁ ἐκτείνων τὴν εὐεργετικήν του παλάμην καὶ δαψιλεύων ζωὴν ἐπὶ ἔρημον καὶ ἐπὶ λειμῶνα. Ἀλλ' ἡμεῖς—ὄχι ὁ ἄνθρωπος ὁ πολιτισμένος· ἡμεῖς—ὄχι ὁ ἄνθρωπος ὁ διδαχθεὶς νὰ σέβηται τὴν κτίσιν, ὅταν δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία πρὸς συντή-

Digitized by Google

ρησίν του, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἄγριοι, οἱ βάρβαροι, ὁπλίζοντες τὴν βέβηλον χεῖρά των μὲ δύκτια καὶ σαγήνας, ἀπολύομεν τὰ ἀνόητα παιδία μας εἰς τοὺς ἀγρούς, ἀντὶ νὰ τὰ πέμψωμεν εἰς τὰ σχολεῖα κατὰ τὸν νόμον, ἢ νὰ τὰ ὑποβάλωμεν εἰς ἔντιμον ἐργασίαν, ἐξ ἧς καὶ δι' ἧς μέλλουν νὰ διαπλασθοῦν πολῖται χρηστοί—ἀφίνομεν τὰ παιδία ἀπὸ 8 ἐτῶν μέχρι τῶν 13, καὶ μάλιστα παιδία τῶν πενομένων συμπολιτῶν μας, κατ'ἐξοχὴν παιδία ὀρφανά, νὰ περιφέρωνται εἴς τε χέρσους καὶ εἰς καλλιεργημένους ἀγροὺς πέριξ τῶν Ἀθηνῶν καθ'ὁμίλους μικρούς, καὶ συμφθειρόμενα εἰς παντοίας καὶ ἀκατονομάστους κακοηθείας, νὰ σαγηνεύουν τὰ ἀθῶα στρουθία, καὶ νὰ τὰ φέρουν πρὸς πώλησιν εἰς τὴν ἀγοράν, διὰ νὰ χρησιμεύσουν εἰς ἀπάνθρωπον ἄθυρμα τῶν νηπίων καὶ τῶν μωρῶν, διὰ δὲ τοῦ προϊόντος τῆς πωλήσεως νὰ πορισθῶσι τὰ μέσα μείζονος καὶ βαθυτέρας διαφθορᾶς. Ἐξ αὐτῶν τῶν παιδίων, τῶν σαγηνευτῶν τῶν μικρῶν καὶ ἀθώων ϛρουθίων.ϛρατολογοῦνται οἱ τολμηροὶ ἐκεῖνοι καὶ ἐπιδέξιοι νυκτοκλέπται, οἱ ἀναρριχώμενοι ὡς οἱ αἴλουροι τοὺς περιβόλους τῶν οἰκιῶν μας, καὶ ἐπισκεπτόμενοι καὶ λεηλατοῦντες τοὺς ὀρνιθῶνας καὶ τὰ πλυντήριά μας.

Πολλάκις ἐν Πειραιεῖ, ὅπου ζῶμεν, ᾐσθάνθημεν αἱμάσσουσαν τὴν καρδίαν μας εἰς τὴν θέαν τῶν μικρῶν ἐκείνων πλασμάτων, τὰ ὁποῖα, καθειργμένα ἀπότιστα καὶ ἄσιτα ἐν στενοῖς κλωβοῖς, διὰ τοῦ κλαυθμηροῦ καὶ διακεκομμένου των ᾄσματος ἐφαίνοντο ὡσεὶ ἐπαιτοῦντα παρὰ τοῦ θεατοῦ οἰκτιρμόν, ἄχ! καὶ ὀλίγον ἀέρα. Μὲ τὸν στεναγμὸν εἰς τὰ χείλη, ἐκάμφθημεν πολλάκις ὑπεράνω τῶν ἀποτροπαίων ἐκείνων κλωβῶν, ἠγοράσαμεν ἀντὶ 5 καὶ 10 λεπτῶν πάντας τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον ἀπεδώκαμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ζωήν. Ἅμα ἀνοίγοντα τὰς πτέρυγάς των πρὸς τὸν αἰθέρα τὸν γαλανόν, ἠκούομεν αὐτὰ τονίζοντα τὸν γλυκὺν ὕμνον τῆς ἐλευθερίας, καὶ τῇ ἀληθείᾳ πλέον ἢ ἅπαξ ᾐσθάνθημεν τὸ βλέφαρόν μας νὰ ὑγρανθῇ ἀπὸ χαρὰν παιδικὴν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι. Τί εἶναι ἡ ἐλευθερία! Μᾶς θέλγει καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἄλογον κτίσιν! καὶ ὅμως ὡσανεὶ ἐπέπρωτο ἐν τῇ ἀρχεγόνῳ καθέδρᾳ αὐτῆς νὰ μετατρέπεται πολλάκις εἰς σκληρὰν εἰρωνίαν, βλέπομεν αὐτὴν ποδοπατουμένην καθ' ἡμέραν ἐνώπιόν μας, καὶ οὐδεὶς ἡμῶν ἐκτείνει ἀντιλήπτορα χεῖρα, οὐδεὶς ἡμῶν αἰσθάνεται, ὅτι ἔχει καθῆκον ἐπιβεβλημένον εἰς πᾶσαν ἐξευγενισμένην ψυχήν,—τὸ καθῆκον τοῦ νὰ ἐκτείνῃ χεῖρα ἀρωγὸν πρὸς τὴν πάσχουσαν κτίσιν, ἀδιάφορον ἂν ἦναι λογικὴ ἢ ἄλογος, ζωϊκὴ ἢ φυτική. Τίς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ βασανίζῃ τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ; Ἢ μήπως ὁ ἄνθρωπος δὲν συνειθίζεται ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων εἰς τὴν ἀπανθρωπίαν καὶ τὴν σκληρότητα, ὅπως εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ τὴν ἀγάπην; Ἀχ, λυπηθῆτε τὰ μικρὰ καὶ ἀθῶα στρουθία! Ἀπαγορεύσατε, ὅπως εἶναι ἀπηγορευμένον ἁπανταχοῦ τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, ἀπαγορεύσατε τὴν καταδίωξιν καὶ αἰχμαλωσίαν καὶ βάσανόν των. Ἀφετέ μας τὴν εὐχαρίστησιν, ὅταν διευθύνωμεν τὸ βῆμα εἰς τοὺς ἀγρούς, νὰ τέρπεται καὶ ἡ ἀκοὴ καὶ ὄψις μας ἀπὸ τοὺς ἀθώους ψάλτας τῆς ἐρημίας! Μὴ μᾶς εἴπητε ὡς ὁ κ.διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, τὸν ὁποῖον προχθὲς ἱκετεύσαμεν νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς πώλησιν τῶν μικρῶν στρουθίων, μὴ μᾶς εἴπητε, ὡς ὁ κ. διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, ὅτι δὲν ἔχει νόμον διὰ νὰ πράξῃ τοιοῦτον μικρὸν καλόν. Ἀλλὰ μήπως δὲν ἔχει νόμον ἐμποδίζοντα τὴν ἀργίαν καὶ τὴν κακοήθειαν;[1]

Θ. Ἀφεντούλης.

ΚΑΤΑΒΥΘΙΣΙΣ ΠΛΟΙΟΥ ΥΠΟ ΙΧΘΥΟΣ

Ἀμερικανικὴ ἐφημερὶς διηγεῖται ὡς ἑξῆς ναυάγιον πλοίου συμβὰν ἐκ συρράξεως αὐτοῦ πρὸς ὑπερμεγέθη ἰχθὺν πλησίον τῆς Νέας Γῆς.

Πρὸ ἑνὸς περίπου μηνὸς τὸ τρίστον νορβηγικὸν πλοῖον Columbia κατὰ τὴν 11ην ὥραν τῆς πρωΐας ἔπλεεν, ἐλαφρᾶς πνεούσης αὔρας, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν σύρτεων τῆς Νέας Γῆς, ὅτε αἴφνης φοβερὰ σύγκρουσις συνετάραξε τὸ πλοῖον, ὡς εἰ εἶχε προσαράξει εἰς ὕφαλον.

Ὁ πλοίαρχος ὑπωπτεύθη κατ' ἀρχὰς ὅτι προσέκρουσεν εἰς σκάφος ἄλλοτε ναυαγήσαντος πλοίου, ἀλλὰ προκύψας ἐκ τοῦ καταστρώματος παρετήρησε λευκόν τι σῶμα ἐπιπλέον παρὰ τὸ πλοῖον, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ τεράστιος ἰχθὺς ἀνεστραμμένος καὶ ἀκίνητος, ἐνῷ ὅλον τὸ πέριξ ὕδωρ ἦτο ἐρυθρὸν ἐκ τοῦ αἵματός του. Μὴ διακρίνων ἐὰν ἦτο γιγάντιον κῆτος ἢ φάλαινα, διέταξε νὰ ἀνελκύσωσιν αὐτό, ὅτε τὸ πλήρωμα εἰδοποίησεν αὐτὸν ὅτι τὸ πλοῖον ἐβυθίζετο.

Ἰδὼν καὶ ὁ ἴδιος τὸν προφανῆ κίνδυνον διέταξε νὰ ῥίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν τὰς λέμβους καὶ ἐγκατέλιπε τὸ πλοῖον, ὅπερ μετὰ μικρὸν ἐβυθίσθη. Ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ πρῷρα αὐτοῦ εἶχε συντριβῆ ἐκ τῆς συγκρούσεως. Ὥρας τινὰς μετὰ τὸ γεγονὸς πλοῖον ὁλλανδικὸν συναντῆσαν τοὺς ναυαγοὺς τῆς Columbia, δώδεκα τὸν ἀριθμὸν ὄντας, ἀνέλαβε καὶ περιέσωσεν αὐτούς.

Κ.

ΔΙΚΗ ΠΕΡΙ ΔΥΟ ΚΝΗΜΩΝ

Διασκεδαστικὴ δίκη γίνεται κατ' αὐτὰς ἐν τῇ Κολομβίᾳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Πρὸ ἓξ μηνῶν ὁ ἐνάγων προσβληθεὶς ὑπὸ δεινῆς ἀσθενείας ἠναγκάσθη νὰ ὑποστῇ τὴν ἀποτομὴν ἀμφοτέρων αὐτοῦ τῶν ποδῶν. Ὁ χειρουργὸς ὁ ἐκτελέσας τὴν ἀποτομὴν ἐνέκλεισε τοὺς πόδας ἐν μεγάλῃ φιάλῃ καὶ τοὺς

1. Παλιγγενεσία.

Digitized by Google

ἀπέστειλε δῶρον εἰς τὸ ἰατρικὸν Μουσεῖον. Ὁ ἀσθενὴς νομίζων ὅτι οἱ πόδες του ἐτάφησαν, ἦτο ἥσυχος· ἀλλὰ μαθὼν μετ'ὀλίγον ὅτι ἦσαν ἐκτεθειμένοι ἐν τῷ Μουσείῳ, εἶπε καὶ τὸν ἔφερον ἐκεῖ. Μετὰ μεγίστης δὲ ἐκπλήξεως εἶδε καὶ τοὺς πόδας του καὶ ἀνέγνωσε τὸ ἐπὶ τῆς φιάλης δελτίον, ἐφ' οὗ ἦτο ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομά του, ὅτι δῆλα δὴ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον οἱ πόδες. Δικαίως δὲ ἢ ἀδίκως νομίσας ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀπαιτήσῃ αὐτούς, ἀνέθεσε τὴν ὑπόθεσιν εἴς τινα δικηγόρον καὶ κατ'αὐτὰς δικάζεται.

**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

284.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι κακοί, οἵτινες ἤθελον εἶσθαι ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνοι, ἐὰν ἐστεροῦντο πάσης ἀγαθότητος.

285.

Τὴν μεγαλοψυχίαν ἀρκούντως ὁρίζει αὐτὸ αὐτῆς τὸ ὄνομα. Δύναταί τις ὅμως νὰ εἴπῃ, ὅτι τὸν μεγαλόψυχον ἐλαύνει ὁ ὀρθὸς τῆς ὑπερηφανείας νοῦς καὶ ἡ εὐγενεστέρα ἐπαίνων ἐπιθυμία.

286.

Ἀδύνατον εἶναι νὰ ἀγαπήσῃ τις ἐκ δευτέρου ὅ,τι ἀληθῶς ἔπαυσε νὰ ἀγαπᾷ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἱερεὺς χωρίου τινὸς ἐξηγῶν τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας Κυριακήν τινα εἶπεν ὡς ἑξῆς τὸ περιεχόμενον τοῦ εὐαγγελίου: Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ πέντε χιλιάδας ἄρτους ἐχόρτασεν ἐν τῇ ἐρήμῳ πέντε ἀνθρώπους.

«Μωρὲ μεγάλο πρᾶγμα! Αὐ' αὐτὸ τὸ ἔκαμνα καὶ ἐγώ, ὑπέλαβέ τις τῶν χωρικῶν διακρινόμενος ἐπὶ αὐθαδείᾳ.

Ὁ ἱερεὺς ἐννοήσας τὸ λάθος του δὲν εἶπε λέξιν.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ ἱερεὺς διορθῶν τὴν ἀποτυχίαν του, ἔθεσε τὰ μηδενικὰ εἰς τὴν θέσιν των καὶ μετ'εἰρωνείας ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν αὐτὸν χωρικόν:

— Αἴ, τῷ λέγει, τὸ ἔκαμνες καὶ σύ;

— Διατί ὄχι; ἀπεκρίθη ὁ ἀδιόρθωτος χωρικός. Θὰ τὸ ἔκαμνα, δέσποτά μου, μὲ τὰ περυσινὰ περισσεύματα.

***

— Ἡ κυρία Α εἶνε τῷ ὄντι ὕπανδρος;

— Βεβαίως.

— Ἐν τούτοις οὐδέποτε ἤκουσα νὰ γίνεται λόγος περὶ τοῦ κ. Α.

— Ἡ σύζυγός του κάμνει ἀρκοῦντα θόρυβον διὰ δύο.

Τῷ 1877 ἐπὶ 100 γεννήσεων ἐγεννήθ. ἐν Ἑλλάδι 1.48 νόθα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὅ,τι ἀποκτᾶται ἐν τῇ ἀμαθείᾳ δὲν ἀποκτᾶται ἐν τῇ διαφθορᾷ. Ἡ ἀμάθεια μανθάνει, ἡ διαφθορὰ τίποτε δὲν ἀπομανθάνει ἀφ'ἑαυτῆς. Ἡ ἀμάθεια εἶναι σκότος, καὶ ἐν τῷ σκότει κινεῖσαι ψηλαφῶν, καὶ μετὰ τὸ σκότος ἔρχεται τὸ λυκαυγές, καὶ μετὰ τὸ λυκαυγὲς τὸ φῶς· ἀλλ' ἡ διαφθορὰ σὲ σύρει πρὸς τὰ κάτω ἐπὶ κλιτοῦ πεδίου· πῶς θὰ σταθῇς στερεὸς ἐπὶ τῶν ποδῶν σου, ἂν δὲν εὕρῃς στήριγμα ἀλλότριον καὶ ἀνεξάρτητον τῆς ἰδίας σου κινήσεως; (Ε. Δ. Σῖμος.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐγένοντο προτάσεις περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἀεροστάτων ὡς βοηθητικῶν μέσων ἐν ταῖς ἐρεύναις τῶν κατὰ τὸν ἀρκτικὸν πόλον θαλασσῶν. Ἀφ' οὗ δῆλον ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ συνοδία φθάσῃ μέχρι τοῦ σημείου εἰς 8 εἶνε δυνατὸν νὰ φθάσῃ,κωλυομένη ὑπὸ τῶν ἀβάτων ἔτι καὶ ἀπεράντων πρὸς τὸν πόλον ἀκτῶν, θὰ ἀνυψοῖ ἀερόστατον πρὸς κατόπτευσιν τῶν πέριξ, ἐὰν ὑπάρχῃ ἐλευθέρα τις θάλασσα ἢ ἐὰν τοὐναντίον μετὰ τῶν ἀκτῶν τῆς Γροιλανδίας συνέχονται γαῖαι ἠπείρου τινός. Ἀλλ', ἐρωτῶσί τινες, εἶνε δυνατὸν νὰ εὐδοκιμήσωσι τὰ ἀερόστατα κατὰ τὰ πολικὰ πλάτη; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀπαντᾷ ἄγγλος ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ (M. John Cheyne), προταθεὶς ὡς ἀρχηγὸς νέας τινὸς πρὸς τὸν ἀρκτικὸν πόλον ἐκδρομῆς, δι' ἐπιστολῆς καταχωρισθείσης ἐν τοῖς *Καιροῖς* τοῦ Λονδίνου, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰς ἑπομένας πολλοῦ λόγου ἀξίας λεπτομερείας.

«Μοὶ παρετήρησαν, λέγει, ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ ἐν τῇ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων ἀεροστάτου δυνατὸν νὰ ἐπιδράσῃ ἐπιβλαβῶς ἐναντίον τοῦ σχεδίου περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἀεροςάτων κατὰ τὰς ἀρκτικὰς χώρας. Ὀφείλω παραχρῆμα νὰ διαδηλώσω ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον δύναται νὰ συμβῇ κατὰ τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι τὰ προτεινόμενα ἀερόστατα δὲν θὰ εἶνε ὡς τὸ τῶν Παρισίων προσδεδεμένα, ἀλλ' ἐλεύθερα καὶ κινούμενα ἐν τῷ ἀέρι ἀκωλύτως,ἐν ᾧ τὸ ἐν Παρισίοις ἐβλάβη καταπαλαῖσαν ἐναντίον σφοδροτάτου ἀνέμου, ὡς πλοῖον κατασυντριβόμενον κατὰ τῆς ἀκτῆς πρὸς ἣν τὸ ὤθησεν ἡ τρικυμία, ἀντὶ νὰ πλέῃ ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἔπειτα δὲ τὰ ἀερόστατα ταῦτα θὰ ἐργασθῶσι πρὸς ἐξέτασιν τοῦ πόλου τεσσαράκοντα μόνον ὥρας,ἐν ᾧ τὸ τῶν Παρισίων εἰργάζετο ἀδιαλείπτως μῆνας πολλοὺς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Ἐκθέσεως».

Ἡ «Ἐφημερὶς τοῦ Γράτς» ἔγραφεν ἐσχάτως: «Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πρακτικοῦ ἰατροῦ Μῶζερ αἴλουρος ἔτεκεν ἀρτίως πολλά, ἔδειξεν ὅμως μεγάλην ἀποστροφὴν πρὸς τὸ νεώτατον τῶν νεο-

Digitized by Google

γιῶν καὶ ἐπανειλημμένως τὸ ἐδίωξεν ἐκ τῆς φωλεᾶς της, ὁσάκις ὁ οἰκοδεσπότης τὸ ἐκόμισε πρὸς τὴν μητέρα του. Ὁ ἰατρὸς ἐκόμισε τὴν μικρὰν γαλῆν πρὸς κύνα ἀρτίως τεκοῦσαν, αὕτη δὲ τὴν ἐδέξατο ἀθορύβως, τὴν ἐγαλούχησε καὶ περιέθαλψεν ὡς ἴδιον τέκνον καὶ ἐφάνη χαίρουσα ἐπὶ ταῖς παιδιαῖς αὐτῆς. Ἡ γαλῆ, ἡ τραφεῖσα διὰ γάλακτος κυνείου, ἀποστρέφεται τὴν φυσικὴν μητέρα ὅσον ἀγαπᾷ τὴν θετήν· βλέπουσα δὲ ἄλλας γαλᾶς, στρέφει τὰ νῶτα ἢ λαμβάνει θέσιν ἀμυντικήν, οἵαν λαμβάνουσιν αἱ γαλαῖ ἐναντίον τῶν κυνῶν».

Ἡ αὐτοκράτειρα τοῦ Μεξικοῦ Καρλότα, ἡ δυστυχὴς χήρα τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, διατρίβει νῦν ἐν Βελγίῳ ἐν τῷ πύργῳ Βουσσώ. Ἡ παραφροσύνη της εἶναι νῦν τοσοῦτον ἤρεμος καὶ ἀκίνδυνος, ὥστε καταλείπεται αὐτῇ ἀφόβως πλήρης ἐλευθερία. Πρὸ μικροῦ ἐπεσκέφθη ἐποχουμένη μεθ' ἑνὸς ὑπασπιστοῦ της τὰ περίχωρα τοῦ πύργου. Χαρακτηριστικὸν σύμπτωμα τῆς νοητικῆς της καταστάσεως εἶνε ὅτι περὶ ἑαυτῆς ὁμιλεῖ οὐχὶ πρωτοπροσώπως ἀλλὰ τριτοπροσώπως. Καθ' ὁδὸν συνδιαλέγεται εὐμενῶς μετὰ πάντων καὶ ἐνδιαφέρεται εἰς τὰς διδομένας αὐτῇ ἐξηγήσεις. Πάντες ἐπιτηδεύουσιν ἄκρον σεβασμὸν πρὸς τοὺς λόγους της. Ἀγαπᾷ τὴν αὐλικὴν ἐθυμοτυπίαν, καὶ τὸ γεῦμα παρατίθεται μεθ' ἧς ἐν Μεξικῷ πομπῆς. Μετ' αὐτῆς συγγευματίζει ὁ αὐλάρχης, ὁ ἱερεύς, ὁ ἰατρὸς καὶ αἱ κυρίαι τῆς τιμῆς. Εἰσερχομένη εἰς τὸ ἑστιατόριον χαιρετίζει πάντας, κάθηται καὶ νεύει καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ καθήσωσι. Τρώγει μετ' ὀρέξεως καὶ παίζει δεξιῶς τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἐκτὸς ἰδιοτροπιῶν τινων ὁσάκις ἀναμνησθῇ τῶν περιπετειῶν τοῦ θλιβεροῦ παρελθόντος, ὁ βίος της εἶνε εὐχάριστος καὶ ἥσυχος.

Ὁ φεβρουάριος τοῦ προσεχοῦς δισέκτου ἔτους θὰ ἔχῃ πέντε κυριακάς· συμβαίνει δὲ τοῦτο τρὶς ἀνὰ πᾶσαν ἑκατονταετηρίδα, ὁπόταν δηλαδὴ ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία τοῦ βραχυτάτου τῶν μηνῶν ἦνε ἡμέρα κυριακή.

Ἐπ' ἐσχάτων τὰ Μεγάλα Ἐργαστήρια τοῦ Λούβρου, ἐν Παρισίοις, ἀνακαινισθέντα ἠνεῴχθησαν εἰς τὸ δημόσιον. Αἱ νέαι αἴθουσαι ἔχουσιν ἔκτασιν ἑνὸς χιλιομέτρου. Τὴν πρώτην ἡμέραν ἐπεσκέφθησαν τὸ τεράστιον κατάστημα 61,921 θαμῶνες, ἀγοράσαντες ἐν συνόλῳ ἐμπορεύματα ἀξίας 1,135,382 φράγκων. 400 χιλιάδες φράγκα εἰσεπράχθησαν ἐκ τῆς πωλήσεως μεταξωτῶν, 35,000 ἐκ τῆς πωλήσεως τεχνητῶν ἀνθέων, 7,000 ἐκ τῆς πωλήσεως ἀλεξιβροχίων καὶ 25,000 ἐκ τῆς πωλήσεως περιλαιμίων. Τὴν πρωΐαν ἐλήφθησαν 4,821 γράμματα. Ὡς παραρτήματα τῶν ἐργαστηρίων ὑπάρχουσι σταῦλοι μεθ' 100 ἵππων καὶ 30 ἀμαξῶν, δι' ὧν μεταφέρονται τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἀγοραστῶν.

Πρὸς ἀποσόβησιν τῶν κινδύνων, οὓς πολλάκις κινδυνεύουσιν οἱ ὀχούμενοι ἐφ' ἀμαξῶν ἢ ἵππων ἀφηνιαζόντων, ὁ ἐν Βερολίνῳ ἱπποδαμαστὴς Βροζόβσκης ἐπενόησε δύο ἁπλουστάτας μηχανὰς ἢ μᾶλλον ἀσφαλιστικοὺς ἱμάντας, δι' ὧν ἀμέσως ἀνακόπτει τὴν περαιτέρω πορείαν τῶν ζώων. Διὰ τοῦ μὲν κωλύεται ἡ ἀναπνοὴ τοῦ ἵππου, διὰ τοῦ δὲ ἡ ὅρασις αὐτοῦ· ὅταν ὁ ἀναβάτης ἢ ἁρματηλάτης νοήσῃ τὸν κίνδυνον, ἀρκεῖ νὰ ἑλκύσῃ ὀλίγον τὸν περὶ τὸ μέτωπον ἢ τὸν τράχηλον τῶν ἵππων ἱμάντα καὶ ὁ κίνδυνος ἐκλείπει.

Πίθηκος ἀποδρὰς πιθανῶς ἐκ τοῦ ζῳολογικοῦ κήπου τῆς Δρέσδης καὶ πλανώμενος ἔν τινι δάσει, ἀναγκασθείς, φαίνεται, ὑπὸ τῆς πείνης, ὥρμησε κατὰ γυναικὸς κομιζούσης ἐκ τοῦ χωρίου εἰς τὴν πόλιν κάνιστρον περιέχον βούτυρον καὶ τυρία. Ἁρπάσας δὲ ἓν τυρίον καὶ ὀλίγον βούτυρον ἡτοιμάζετο νἀπέλθῃ. Ἀλλ' ἡ γυνὴ ἀντὶ νὰ εὐχαριστηθῇ διὰ τὸ διακριτικὸν τοῦ ἅρπαγος, ὥρμησε καὶ αὐτὴ νὰ σώσῃ τὸ ἁρπαγέν. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὀργισθεὶς ἀνατρέπει τὸ κάνιστρον, ἁρπάζει ὅσα ἠδύνατο ἐκ τῶν τυρίων καὶ καταπατήσας τὸ ὑπόλοιπον ἀπῆλθε φέρων τὴν λείαν του.

Κατὰ περίεργον παρατήρησιν τὰ σιδηρόφρακτα πλοῖα οὐδέποτε προσεβλήθησαν ὑπὸ κεραυνοῦ, καὶ τοῦτο διότι διατελοῦσιν εἰς ἀδιάλειπτον σχέσιν πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἠλεκτρισμὸν καὶ τὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Ὥστε εἶνε τέλεια ἀλεξικέραυνα.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν τῆς Ἰταλίας ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ ταχυδρομεῖον περιστερῶν καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ ἱδρύσῃ ἐν Ἀγκώνῃ κατὰ πρῶτον σταθμὸν 500 περιστερῶν πρὸς μετακόμισιν ἐπιστολῶν, καὶ ἂν ἡ πρώτη αὕτη ἀπόπειρα εὐδοκιμήσῃ, θὰ ἀναβιβασθῇ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς 2,000 καὶ θὰ συστηθῶσι καὶ ἄλλοι σταθμοὶ εἰς διάφορα μέρη.

Τῷ 1877 ἐγένοντο ἐν Ἑλλάδι 9,472 γάμοι.

Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἔχετε φίλον, ὅστις ἔχει τὴν ἀδυναμίαν νὰ δανείζεται, ἐνῷ σεῖς ἔχετε τὴν ἀδυναμίαν νὰ μὴ δανείζετε—καὶ ἰδίως εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες ἔχουσι τὴν ἀδυναμίαν νὰ μὴ ἐπιστρέφωσι τὰ δανειζόμενα. Ὁ φίλος σας αὐτὸς σᾶς ἀπαντᾷ ἡμέραν τινὰ καθ' ὁδὸν :

— Δάνεισέ μου, φίλε μου, σᾶς λέγει, δέκα δραχμάς.

— Λυποῦμαι, φίλτατε, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἐπάνω μου . . .

— Εἰς τὸ σπῆτι ; . . .

— Εὐχαριστῶ, εἶνε ὅλοι καλά !

Στρέφετε τὰ νῶτα καὶ ἀπαλλάττεσθε.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΟΥΛΗ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 201 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 4 Νοεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ δημοσίου Μνήμονος[1] Σκιάθου κ.λ. (καὶ λοιπῶν, ἐπὶ Καποδιστρίου.

['Εκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[2]

Φίλτατε,

Ἡ συνέχεια ἀκολουθεῖ.—Πάλιν; θ' ἀναφωνήσῃς. Ἀνεξάντλητος εἶναι αὐτὸς ὁ Ῥῆνος; Καὶ τοῦτο μὲν, ὡς ἠξεύρεις, οὕτως ἔχει. Ἀλλὰ δι' ἐμὲ ἰσχύει καὶ ἕτερος λόγος, ὅτι αἱ σημειώσεις μου ἀκόμη δὲν ἐξηντλήθησαν. Νὰ τὰς φυλάττω παρ' ἐμοὶ εἶναι ἀδύνατον. Ἡ τράπεζά μου εἶναι μικρὰ, καὶ τὰ χαρτία μου σωρὸς ἐπ' αὐτῆς. Τὰ μαθήματα ἄρχονται προσεχῶς, καὶ ὅταν ζητῶ τῆς ἐπιστήμης μου τινὰ σπουδαίαν σημείωσιν, ἐννοεῖς τὴν συντάραξιν καὶ τὸ σκάνδαλον ἂν ἀντ' αὐτῆς εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν χεῖρά μου ἡ Λωρελάϋ ἢ ἡ Βέρθα. Θὰ εἴπῃς, διατί δὲν τὰς καίω; Δὲν μοὶ λέγεις; συνέλεξας ποτὲ σημειώσεις καὶ ἔπειτα τὰς ἔκαυσας; ἢ γνωρίζεις πολλοὺς τοιούτους φιλολογικοὺς παιδοκτόνους; Ἂν ἦτον τόσον εὔκολον νὰ φέρῃ ἡ φιλαυτία τῶν συγγραφέων τὰ προϊόντα τοῦ καλάμου των ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ὀρθοεπείας, θὰ ἐβλέπομεν καθ' ἑκάστην εἰς τὸν τύπον ῥιπτομένας χιλιάδας πεζῶν, ἐμμέτρων καὶ ἀμέτρων ἐξαμβλωμάτων, προκαλούντων τὰς ἐννέα Μούσας καὶ τὴν γραμματικήν. Αἱ σημειώσεις μου λοιπὸν ἐγράφησαν, καὶ τὸ γενόμενον οὐκ ἀπογίνεται. Ἐπομένως δέξαι τας, φίλτατε, εἰς δεῖγμα τῆς ἐμῆς φιλίας καὶ ἀφοσιώσεως, μεθ' ἧς εἰμὶ, κτλ.

Κατεπλέομεν λοιπὸν τὸν Ῥῆνον, καὶ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς ἡγεμονίδος τῆς Ῥωμανίας μετέπεσεν εἰς τὴν Ῥωμανίαν αὐτὴν, καὶ οἱ μὲν τὴν ἐπήνουν διότι ἀνδρικῶς τῆς εὐκαιρίας δραξαμένη, ἐπέβαλε σέβας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐδείχθη ἀξία τῆς ἀνεξαρτησίας της, οἱ δὲ τὴν κατέκρινον διότι τὴν ἀνεξαρτησίαν ταύτην, τὸ ὑπέρτατον ἀγαθὸν, ἀφίησιν ἐν ἀμφιβόλῳ, ἀρνουμένη τὴν ἰσοπολιτείαν εἰς πάντας της τοὺς πολίτας, λόγῳ διαφορᾶς τοῦ θρησκεύματος. Βλέπων δ' ἐγὼ ὅτι ἐκινδύνευεν αὖθις ν' ἀναζωπυρωθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ συζήτησις, ἀφ' ἧς εἴχομεν μόλις ἀπαλλαγῇ, ἐζήτησα νὰ μετατρέψω αὐτὴν ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ἔπραξα τοῦτο ἀνεπιτηδειότατα. Γνωρίζεις τὴν παροιμιακήν μου ἀμάθειαν περὶ τὴν νέαν ἱστορίαν καὶ γεωγραφίαν, κ' ἐνθυμεῖσαι πῶς ἐγελάσατε εἰς τὴν οἰκίαν σου τὴν ἑσπέραν καθ' ἣν, λόγου γενομένου περὶ τοῦ τίς ἦν ἐν Γαλλίᾳ ὁ διάδοχος Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου ὀγδόου, εἶπον ἐγὼ ὅτι ἦτον ὁ Λουδοβῖκος δέκατος ἔννατος. Τὰ τοιαῦτα κατορθώματα δὲν μοὶ ἐνέπνευσαν κἂν τὴν φρόνησιν τοῦ νὰ τηρῶ σιγὴν ἐνώπιον ξένων, ὅταν δὲν ἔχω τι κρεῖττον σιγῆς νὰ εἰπῶ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ νὰ ἑλκύσω τὴν προσοχὴν ἀλλαχοῦ, ἔρριψα εἰς τὸ μέσον τὴν ἥκιστα πρωτότυπον παρατήρησιν, ὅτι ἀμφότεραι τοῦ Ῥήνου αἱ ὄχθαι ἦσαν ἐπίσης ὡραῖαι, καὶ ἀντὶ ν' ἀντιμισῶνται ἔπρεπε μᾶλλον ν' ἀντιθαυμάζωνται.

— Τοῦτο καὶ γίνεται, εἶπεν ἡ Βέρθα. Τίς λέγει ὅτι αἴσθημα μίσους τὰς διαιρεῖ;

— Τοὐλάχιστον συμπαθείας αἰσθήματα, εἶπον, μὴ ἐννοῶν ποίαν ἀνοησίαν λέγω, καὶ δεικνύων τὴν ἀριστερῶς ἡμῶν παρατεινομένην χηλὴν, δὲν πιστεύω νὰ τρέφῃ ἡ Γαλλικὴ αὕτη ὄχθη πρὸς τὴν ἀντιπέραν αὐτῆς, τὴν Γερμανικήν.

— Ποῦ ἔχετε τὸν νοῦν; εἶπεν ἡ Βέρθα· ποίαν λέγετε Γαλλικὴν ὄχθην;

Ἐγὼ δὲ, συνειδὼς τότε ὅτι παρεπάτησα,

— Ὄχι τώρα, ἀπήντησα τεταραγμένος. Ἐννοῶ πρὸ τοῦ πολέμου, πρὸ τῆς προσαρτήσεως.

— Ἀλλ' οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει ἡ προσάρτησις πρὸς ταῦτα τὰ μέρη, ὑπέλαβε πάλιν ἡ Βέρθα. Ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λοθριγγία κεῖνται ὅλην ἡμέραν ὀπίσω ἡμῶν, πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ.

— Πρὸς τὰς πηγάς του βεβαίως· ὅλην ἡμέραν. Ἐκεῖ κ' ἐγὼ ἐννοῶ.

Ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οὐδὲν τοιοῦτο ἐνόουν, οὐδ' ἤξευρον ποῦ κεῖνται αἱ προσαρτηθεῖσαι ἐπαρχίαι, καὶ μόνον μετὰ ταῦτα, λαβὼν τὸν χάρτην ἑνὸς τῶν συνοδοιπόρων, εἶδον ὅτι ἐπλέο-

1. Περὶ δημοσίων Μνημόνων ἰδὲ Ζ' τόμον τῆς Ἑ σ τ ί α ς, σελ. 385.
2. Ἰδὲ σελ. 674.

Digitized by Google

μεν ἐν μέσῃ Γερμανίᾳ, ἔχοντες ἀπὸ Καρλσρούης ἀριστερῶς Βαυαρικὴν, ἀπὸ δὲ Κοβλεντίας χώραν ἀνέκαθεν Πρωσσικήν. Ἡ παχυλή μου ὅμως ἀμάθεια διέφυγε δι' αὐτὸ τὸ μέγεθός της, καὶ αἱ παρατράγῳδοι παρατηρήσεις μου ἀπεδόθησαν εἰς τῆς γλώσσης τὴν ἄγνοιαν. Μοὶ ἐπῆλθε δὲ καὶ ἀπροσδόκητος ἐπίκουρος ὁ δυσηρεστημένος πατριωτισμὸς ἑνὸς τῶν παρευρισκομένων, ὅστις εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ὑμεναίου εἶχεν ἔναγχος ζητήσει παρηγορίαν διὰ τὴν ἀποτυχίαν του εἰς τὰς τελευταίας βουλευτικὰς ἐκλογὰς τῆς Λοθριγγίας.

— Ὁ ἄνω Ῥῆνος, εἶπε, δὲν ἔχει τοῦ κάτω τὰς καλλονάς· ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ὑπάρχει ἰσότης, καὶ ἡ Γαλλικὴ ὄχθη δὲν ἔχει λόγον νὰ φθονήσῃ τὴν Γερμανικήν.

— Γαλλικὴ ὄχθη! ἀνέκραξεν, ἐλαφρῶς τὰς ὀφρῦς συστέλλων, νέος ἀξιωματικὸς ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς. Ὁ Ῥῆνος δὲν γνωρίζει Γαλλικὴν ὄχθην.

— Τὴν ἐγνώριζε χθὲς καὶ πρώην, ἀπήντησεν ὁ ἀποτυχών. Ἡ βία τοῦ πολέμου μετήλλαξε τὴν γεωγραφίαν, ἀλλ' ἡ βία δὲν εἶναι δικαίωμα.

— Διὰ τοῦτο, εἶπε σοβαρῶς ὁ ἀξιωματικὸς, ἡ Γερμανία δικαιωματικῶς ἀνεκτήσατο ὅτι ἡ Γαλλία τῇ εἶχεν ἄλλοτε ἀφαιρέσει διὰ τῆς βίας.

— Ἀναγνωρίζω τὴν ἀνάγκην τῶν τετελεσμένων, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος· ἀλλὰ μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ μὴ παραδεχθῶ ὅτι, ἵνα εὕρωμεν τὴν βάσιν τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων, δυνάμεθα καὶ πρέπει νὰ προσαναβαίνωμεν τοὺς αἰῶνας, καὶ ν' ἀναδιφίζωμεν τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τὰς δέλτους. Κατάκτησις ἣν ἐπέφερε στιγμιαία ἔκλειψις τῶν δυνάμεων τῆς Γαλλίας, ἵδρυσε τὴν Γερμανικὴν σημαίαν εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ἄνω Ῥήνου· ἄλλη κατάκτησις δύναται νὰ τὴν καταβιβάσῃ.

— Δι' ὃ, ἀπεκρίθη μετά τινος ἐρεθισμοῦ ὁ ἀξιωματικὸς, καταβάλλεται φροντὶς ἵνα μή ποτε ἐπέλθῃ τοιαύτη ἀντικατάκτησις. Αὕτη εἶναι τῶν Παρισίων καὶ πάσης τῆς Γαλλίας τὸ ὄνειρον, ἢ ἐπιτρέψατέ μοι ὀρθότερον νὰ εἴπω, ὁ ἐφιάλτης. Τοῦτο οὐδεὶς ἀγνοεῖ ἐντεῦθεν τοῦ Ῥήνου, καὶ δὲν ἐλλείπει ἡ πρόνοια. Πολλοὶ μετ' ἐκπλήξεως ἐρωτῶσι ποῦ ἐγένοντο ἄφαντα τὰ πέντε δισεκατομμύρια ἃ ἐλάβομεν παρὰ τῶν Γάλλων. Νομίζω ὅτι ἠξεύρω ποῦ. Εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ κεντρικοῦ ταμείου ἐτάφησαν, μέλλοντα ν' ἀναστηθῶσιν εἰς τὴν πρώτην πολεμικὴν σάλπιγγα ἀντικατακτήσεως, ἥτις ἐκ δυσμῶν ἤθελεν ἀντηχήσει. Εἰς τὰς ἐπάλξεις ἡμῶν ἵσταται ἀγρυπνῶν ὁ Βισμάρκ. Εἴπατε δὲ, περὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας. Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην τόσον μακρὰν ν' ἀνατρέξωμεν ἵνα εὕρωμεν πότε ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λοθριγγία ἦσαν Γερμανικαί, ἀφ' οὗ καταγωγή, γλῶσσα, πίστις οὐδέποτε ἔπαυσαν χαρακτηρίζουσαι τὴν Γερμανικὴν αὐτῶν ἐθνότητα.

— Ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν, ἀπήντησε μετὰ χρωματισμοῦ εἰρωνικῆς πικρίας ὁ Λοθρίγγιος, πάντες ἐξ Ἀδὰμ καταγόμεθα, ἀλλὰ δὲν ἀποτελοῦμεν διὰ τοῦτο ἓν ἔθνος. Αἱ γλῶσσαι δ' ἀπὸ τῆς Πυργοποιΐας οὕτως ἀνεμίγησαν, ὥστε δὲν χρησιμεύουσιν εἰς χαρακτηρισμὸν τῶν ἐθνῶν, καὶ Γαλλικὰ ὁμιλοῦσιν οἱ Βέλγοι καὶ οἱ ἡμίσεις τῶν Ἑλβετῶν, Γερμανικὰ οἱ ἕτεροι ἡμίσεις καὶ πολλοὶ τῶν Ῥώσσων, οὐχ ἧττον ἢ οἱ Ἀλσάτιοι καὶ Λοθρίγγιοι. Ὡς πρὸς τὰ θρησκεύματα δὲ, δὲν γνωρίζω πολλὰς ἐπικρατείας, αἵτινες ἓν καὶ μόνον περιλαμβάνουσιν ἐντὸς τῶν ὁρίων των.

— Ἂν λοιπὸν, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, δὲν ἀποτελοῦσι ταῦτα πάντα τὴν ἑνότητα τῶν ἐθνῶν, τί ἄλλο μένει ἢ ἡ τύχη τῶν ὅπλων; καὶ αὕτη ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς Γερμανίας.

— Μένει, ἀπεκρίθη ὁ ἀποτυχὼν ὑποψήφιος, ἡ ἀμοιβαία συμπάθεια, ὁ κοινὸς πατριωτισμός. Ὁ πρεσβύτερος καὶ ἐμπειρότερος μεταξὺ ἡμῶν, ὁ Κ. μυστικοσύμβουλος, ἃς εἴπῃ ἂν δὲν ἔχω δίκαιον. Ἐπικαλοῦμαι τὴν κρίσιν του.

— Ἡ συμπάθεια, σύμφημι, ὑπέλαβεν ὁ ἀξιωματικὸς· ἀλλ' αὕτη εἶναι ὅλων ἐκείνων τῶν στοιχείων ἀπόρροια. Δέχομαι τὴν διαιτητικὴν ψῆφον τοῦ Κ. μυστικοσυμβούλου, καὶ τὸν παρακαλῶ ν' ἀποφανθῇ περὶ τούτων μεταξὺ ἡμῶν.

— Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην σας, Κύριοι, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ γέρων. Ἵνα δ' ἀνταποκριθῶ εἰς αὐτὴν, θὰ σᾶς εἴπω ὅτι, ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα, ἀμφότεροι ἔχετε δίκαιον· ὡς δ' ἔπρεπε νὰ ἔχωσι, νομίζω ὅτι ἀμφότεροι ἄδικον.

Παρακληθεὶς δὲ νὰ ἐξηγηθῇ,

— Ἡ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ὄχι, ἐξηκολούθησεν, οὐδ' ἀπὸ τῆς διασπορᾶς τῶν υἱῶν τοῦ Νῶε, ἀλλ' ἡ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἱσορίας κοινωνία τῆς καταγωγῆς, ἡ ταὐτότης τῆς γλώσσης, ἡ ἑνότης τοῦ θρησκεύματος, τῶν ἐθίμων καὶ τῶν ἠθῶν, ταῦτα πάντα, ὁμοῦ ἢ χωρὶς, καταρτίζουσι τῶν ἐθνῶν τὰς ὁμάδας, περὶ τούτου ἔχετε ἀναμφιβόλως δίκαιον, Κύριε ὑπολοχαγέ. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως αἱ τοπογραφικαὶ διαιρέσεις, αἱ ἐπιδρομαί, αἱ ἐμφύλιοι διχόνοιαι, ἀναμιγνύουσι πολλάκις τοὺς λαοὺς καὶ διασπῶσιν αὐτῶν τὴν ἑνότητα, ὡς οὐχ ἧττον ὀρθῶς λέγει ὁ Κύριος. Οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα.

— Καὶ πῶς φρονεῖτε ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν; ἠρώτησεν ὁ Λοθρίγγιος.

— Φρονῶ, εἶπεν ὁ γέρων, ὅτι τὴν ἐθνικὴν ἑνότητα ἔπρεπε ν' ἀποτελῇ τὸ κοινὸν δίκαιον.

— Δηλαδὴ, ὑπέλαβεν ὁ ἄλλος, ἡ στάθμη τῆς ἰσοπεδώσεως ἣν φέρει ὁ στρατιωτικῶς ὑπερέχων. Ἡ φωνὴ τοῦ τηλεβόλου ὑπαγορεύει τοῦτο τὸ δίκαιον. Καὶ λέγετε ὅτι, ὡς ἀναγκάζονται, οὕτω καὶ ὀφείλουσι νὰ κύπτωσιν ὑπ' αὐτὸ οἱ λαοί;

— Παντάπασι δὲν τὸ λέγω, ἀπήντησεν ὁ μυστικοσύμβουλος, διότι μοὶ ἀποδίδετε ὁρισμὸν τοῦ δικαίου ὃν δὲν συνομολογῶ. Ἂς φαντα-

Digitized by Google

σθῶμεν ἐπικράτειαν εἰς ἣν πᾶς πολίτης νὰ εὑρίσκῃ ἴσην προστασίαν παρὰ τοῦ νόμου ὡς πρός τε τὰ καθήκοντα καὶ ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα, ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης, τὴν ἐξάσκησιν τοῦ θρησκεύματος. Ἐν αὐτῇ θὰ ἐπεκράτει τὸ κοινὸν δίκαιον ὡς τὸ ἐννοῶ.

— Ὀρθῶς εἴπατε νὰ τὴν φαντασθῶμεν, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίδοξος βουλευτής, διότι τοιαύτη πολιτεία κατὰ φαντασίαν μόνον δύναται νὰ ὑφίσταται.

— Διατί; ἠρώτησεν ὁ πρεσβύτης.

— Διότι, εἶπεν ὁ ἄλλος, εἰς ἔθνη μὴ συμφυῆ, μὴ προκύψαντα ἐκ κοινῆς ῥίζης, ἀλλ' ἐκ βίας συναψάσης στοιχεῖα διάφορα, ὁ ἰσχυρὸς πιέζει καὶ ἐκμεταλλεύεται τὸν ἀσθενῆ, καρποῦται τοὺς φόρους του, δαπανᾷ τὴν δεκάτην του εἰς τὴν ἰδίαν του ἐκκλησίαν, τῷ ἐπιβάλλει τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ σχολεῖά του.

— Οὕτω ταῦτα γίνονται, ἀπήντησεν ὁ μυστικοσύμβουλος· ἀλλὰ καὶ πρέπει νὰ γίνωνται;

— Φυσικαὶ συνέπειαι, εἶπεν ὁ Λοθρίγγιος, τῶν πλεονεκτικῶν παθῶν καὶ διαθέσεων τοῦ ἀνθρώπου.

— Ἂς νὰ καταστέλλῃ ἔχει πρωτίστην ἐντολὴν ὁ πολιτισμός, ἀπεκρίθη ὁ γέρων. Τοῦτο ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ἡ θρησκεία· ἤθελον εἰπεῖ καὶ ἡ φιλοσοφία, ἂν ἡ φιλοσοφία ἐπ' ἐσχάτων δὲν ἐνόμιζεν ὅτι πρέπει νὰ κηρυχθῇ ἀντίπαλος τῆς θρησκείας.

— Εὐγενὴς εὐχή! ἀνέκραξεν ὁ ἀντιλέγων· ἀλλὰ τὴν νομίζετε καὶ ἐκπληρώσεως δεκτικήν;

— Θὰ ᾐσχυνόμην διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος, εἶπεν ὁ μυστικοσύμβουλος, ἂν δὲν τὸ ἐνόμιζον. Εἰς τί ἀφορῶσιν οἱ πολιτικοὶ ὀργανισμοὶ ὧν ὑπεραγωνιζόμεθα, εἰμὴ εἰς τὸ ν' ἀναδείξωσι τὸ δημόσιον συμφέρον ὑπερέχον τοῦ ἰδιωτικοῦ, τὸ δίκαιον τῆς ἰδιοτελείας; Εἰς τί ἀφορῶσιν αἱ συνταγματικαὶ ἐλευθερίαι ὑπὲρ ὧν ἐνθουσιῶμεν, ἃς πολλάκις καὶ διὰ χύσεως αἵματος κατεκτήσαμεν; Ἂν οὐχὶ εἰς τὸ νὰ ὑποσκελίζῃ ἕνα ῥαδιοῦργον ἄλλος ῥαδιουργότερος, βεβαίως εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ κοινοῦ καλοῦ διὰ κοινῆς καὶ ἐλευθέρας ψήφου. Διατί ὁ τὴν ψῆφον ταύτην διαθέτων λαὸς νὰ μὴ κανονίζῃ τοὺς φόρους του οὕτως, ὥστε ἐξ ἴσου διανεμόμενοι, νὰ δαπανῶνται οἱ μὲν εἰς τὰς ἐπιτοπίους ἑκασταχοῦ ἀνάγκας, οἱ δὲ εἰς τὴν κοινὴν διοίκησιν καὶ τὴν κοινὴν ὑπεράσπισιν, καὶ ἕκαστον δόγμα ἐν ἐλευθέρᾳ ἀσκήσει νὰ περιέπηται ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν του, καὶ πᾶσαι αἱ ἐν τῷ κράτει γλῶσσαι καὶ φιλολογίαι ἐκ παραλλήλου καὶ ἀναλόγως τῆς εἰδικῆς των βαρύτητος ν' ἀναπτύσσωνται; Ἰδού, ὡς ἐν παραδείγματι σᾶς ἀναφέρω τὴν πατρίδα τοῦ Κυρίου, εἶπε, στραφεὶς πρὸς ἐμέ. Ἐκεῖ εἶδον Ἰουδαίους ἐν Κερκύρᾳ, Ὀθωμανοὺς ἐν Χαλκίδι, καθολικοὺς καὶ διαμαρτυρομένους ἀλλαχοῦ. Ἂς μᾶς εἴπῃ ἂν τὸ κοινὸν δίκαιον δὲν ἐπικρατῇ πανταχοῦ ἐν Ἑλλάδι, ἂν μία τῶν κοινοτήτων πιέζῃ τὰς ἄλλας, ἂν οἱ φόροι δὲν ἐπιβάλλωνται ἐξ ἴσου εἰς πάντας καὶ ὑπὲρ πάντων, ἂν πάντων ἡ λατρεία δὲν εἶναι σεβαστὴ καὶ ἐλευθέρως δὲν ἐξασκῆται. Ἓν μόνον ἐπιβάλλεται τυραννικῶς, ἡ γλῶσσα· ἀλλ' ὁ τύραννος δὲν εἶναι ἡ κυβέρνησις, καὶ καλεῖται Πλάτων ἢ Ὅμηρος, καὶ οἱ φέροντες τὰ δεσμά του εἰσὶν ὑπερήφανοι δι' αὐτά. Ἡ λοιπὸν τὰ ἐλεύθερα πολιτεύματα εἰσὶ ψεῦδος καὶ δὲν ἀξίζουσι τὰς ὑπὲρ αὐτῶν θυσίας ἡμῶν, ἤ, ἂν εἶναι ἀλήθεια, ἀφ' ἡμῶν τῶν φερόντων τὴν ψῆφον ἐξαρτᾶται ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ἰσοπολιτείας, ἥτις ἐκ ποικίλων καταγωγῶν, γλωσσῶν καὶ θρησκευμάτων δύναται νὰ καταρτίζῃ ἓν ὁμόφρον κράτος καὶ νὰ παράγῃ ἕνα πατριωτισμόν. Ὅπου δὲ τοῦτο δὲν συμβαίνει, δὲν θέλομεν νὰ συμβῇ, διότι ἡ ἠθικὴ ἡμῶν ἀνάπτυξις ἐστὶν ἐλλειπής, καὶ μόνον κατ' ἐπιφάνειαν ἀπεξέσαμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ἄγριον ἄνθρωπον. Ἂν δὲ τὸ κοινὸν δίκαιον ἀπὸ τῶν ἀτόμων μεταβῇ καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη, καὶ καταπέσωσι τὰ ὀχληρὰ προφράγματα τῆς τελωνιακῆς ἀλληλοφορολογίας, τότε βλέπετε ὅτι ἐκλείπει, ὡς τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν, οὕτω καὶ τῶν ἐξωτερικῶν πολέμων καὶ τῶν κατακτήσεων πᾶσα ἀνάγκη καὶ πᾶσα ἀφορμή, καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐντρυφᾷ εἰς ἀπερίσπαστον εἰρήνην, καρπὸν γνησίου πολιτισμοῦ, οἷον ἐδίδαξεν ὁ θεῖος τῆς ἡμετέρας πίστεως θεμελιωτής.

Οὐαί! τὸ βλέπεις, ἀπὸ τῆς Σκύλλης τῆς θεολογίας ἐνεπέσαμεν εἰς τὴν Χάρυβδιν τῆς πολιτικῆς, καὶ εἰς διδαχὴν περὶ αἰωνίας εἰρήνης, ἥτις καὶ εἰς τὸν Λοθρίγγιον ἀπήρεσκε, βυσσοδομεύοντα πόλεμον ἀνακτήσεως τῶν παραρρηνίων ἐπαρχιῶν, καὶ εἰς τὰς ἰδέας τοῦ νέου ὑπηρέτου τοῦ Ἄρεως προσέκρουε. Διὰ τῆς ἀδεξίου μου λοιπὸν ἐπεμβάσεως, ἀντὶ κατεύνασιν νὰ ἐπιφέρω, ὡς ἤλπιζον, τῶν διαφωνιῶν, ἐκινδύνευσα νὰ κορυφώσω αὐτὰς εἰς γενικὴν ἀναστάτωσιν, ὅτε εὐτυχῆ ἀντιπερισπασμὸν ἔφερε φωνὴ ἀνακράξασα: «Ἰδοὺ ἡ Βόννη»!

Πάντες ἐσπεύσαμεν νὰ ἴδωμεν τὴν ὡραίαν πόλιν τοῦ ὀνομαστοῦ πανεπιστημείου, ἐκκρεμὲς ἀφέντες τὸ ζήτημα τῆς ἀνακτήσεως τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς διηνεκοῦς εἰρήνης. Θὰ τὰ παρέτρεχον δὲ καὶ ἐγὼ ἐν τῇ ἐπιστολῇ μου, καί, μεθ' ὅσα σοὶ εἶπον κατ' ἀρχὰς αὐτῆς, θὰ εἶχον τὴν γενναιότητα νὰ καύσω τὰς σημειώσεις μου, ἂν δὲν ἐνόμιζον ὅτι ἀτελεστάτην σοὶ δίδω τῆς Γερμανίας εἰκόνα, χειραγωγῶν σε εἰς τὰς πόλεις καὶ τοὺς ποταμούς της, ἀποσκοπῶν δὲ τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀτμοσφαῖράν της. Ὅπου δήποτε τῷ ὄντι τῆς Γερμανίας στραφῇς, θέλεις πανταχοῦ ἀπαντήσει τὴν διηνεκῆ ταύτην μέριμναν ὅτι ἡ Γαλλία καὶ ὑπὸ τὰς φιλικωτέρας ἐπιδείξεις δὲν παύει ἐγκυμονοῦσα πόλεμον πρὸς ἀνάκτησιν τῶν χωρῶν ἃς ἀπώλεσε;

Τοῦ δὲ μυστικοσυμβούλου τὰς δι' ἄνθρωπον

Digitized by Google

τόσον συνετὸν ὁπωσοῦν ἰδανικὰς θεωρίας εἶδον ὑπ' ἄλλο φῶς, ὅτε ἔμαθον ὅτι κύριός του ἐστὶν ὁ ἀδελφὸς τῆς μακαρίτιδος βασιλίσσης ἡμῶν Ἀμαλίας, Μέγας Δοὺξ τῆς Ὀλδεμβούργης, ὅστις ἐν τῇ ἀγαθότητι καὶ εὐγενείᾳ τῆς καρδίας του πρεσβεύει τὰς φιλανθρώπους ταύτας ἀρχάς, καὶ συνέδριον προὐκάλεσεν ὁμοφρόνων του, ἐν ᾧ μέλλει νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτάς, καὶ ἐξ οὗ ὁ φιλέλλην μυστικοσύμβουλος ἄριστα ἐλπίζει ἀποτελέσματα. Συνέρχεται δ' αὐτό, ὡς μανθάνω, ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἐν Βόννῃ λοιπὸν ἐξαντλεῖται ὁ Ῥῆνος, ὑπὸ τὴν γραφικὴν δηλαδὴ αὐτοῦ ἔποψιν, καὶ ἐδῶ ἀποχαιρετῶ αὐτόν, καὶ συγχρόνως καὶ σέ, ἐπιστρέφων εἰς Βερολῖνον, ὅπου τὰ ὅσον οὔπω ἀρχόμενα μαθήματα θὰ καταστήσωσι τὰς ἐπιστολάς μου σπανίας καὶ ἥκιστα ἐνδιαφερούσας.

2 Ὀκτωβρίου 1879. Ξ.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 677.

ΙΑ'

Ἡ ἐποχὴ ἦτο πρόσφορος εἰς τὴν ξυλουργίαν. Πρὸ πολλοῦ παραμεληθεὶς καὶ σχεδὸν λησμονηθεὶς ὁ κλάδος οὗτος τῆς τέχνης ἀνέθαλλε καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν ἰδιότροπον τοῦ συρμοῦ πνοήν. Ὁ ἀναγνώστης ἐνθυμεῖται ὅτι ἐζῶμεν τότε ἐν πλήρει μεσαίωνι· ἡ φιλολογία, ὅπως ἀνακαινισθῇ, εἶχε γείνει γοτθική, καὶ ἡ ἐν τῇ ποιήσει ἐπικρατοῦσα τάσις εἶχε μεταδοθῇ εἰς τὰς γραφικὰς τέχνας, τὴν ζωγραφικήν, τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικήν, κατὰ φυσικὴν δὲ ῥοπὴν τὰ ἔπιπλα ἠκολούθησαν τὸν αὐτὸν δρόμον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγύμνωσαν πλεῖστα τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχαῖα μέγαρα, ὅπως εὐχαριστήσωσι τοὺς Παρισίους, ἀλλ' ἀφοῦ τὰ ἔπιπλα αὐτῶν ἐξηντλήθησαν, ἀφοῦ ὁ ἀληθὴς μεσαίων ἐξέλιπεν, ἠναγκάσθησαν νὰ κατασκευάσωσι νέον. Ὑπὸ ἐπιτηδείων χειρῶν κατειργασμέναι ἡ καρυὰ καὶ ἡ δρῦς, ἠπάτησαν πλείστους ἐμπειρογνώμονας, ὁ δ' ἀθῶος οὗτος δόλος ἐπλούτισε προνομιούχους τινὰς καλλιτέχνας. Διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ Πέτρου Μαρσῶ ὁ Μαυρίκιος ἔλαβεν εὐθὺς σχεδὸν σπουδαίας παραγγελίας, ἠδυνήθη δὲ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν νὰ προσπορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν δι' αὐτόν τε καὶ τὰς δύο κόρας, τὰς ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τεθείσας· ἡ πενία του δὲ ἔγεινεν οὕτω πως πενία ἐργατική, οὐδὲν οὐδενὶ ὀφείλουσα οὐδ' ὑποκειμένη εἰς τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως ἢ εἰς τὴν τῆς αὔριον φροντίδα, μυριάκις δὲ προτιμοτέρα τῆς ἐπιπλάστου καὶ βεβασανισμένης πολυτελείας, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εἶχε ζήσει ὁ Μαυρίκιος. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὁ νεανίας δὲν ἐφαίνετο πεπεισμένος περὶ τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ νέου αὐτοῦ βίου, ἐδέχετο τὴν τύχην του ἀποστρεφόμενος αὐτήν, εἰργάζετο δὲ καταρώμενος τὴν ἐργασίαν. Ποσάκις κατὰ τοὺς πρώτους τούτους μῆνας ᾐσθάνθη τὸ θάῤῥος αὐτοῦ ἐλαττούμενον καὶ τὴν θέλησιν κλονιζομένην! Ποσάκις ὑπ' ἀκατονομάστου ὀργῆς κινούμενος, ἐνώπιον καὶ αὐτῆς τῆς ἐξαδέλφης του, ἔῤῥιψε μετὰ παραφορᾶς τὰ ἐργαλεῖά του καὶ ἔθραυσε διὰ τῶν ποδῶν τὸ ἀρξάμενον ἔργον, ὡσεὶ ἀγνοῶν ὅτι ἡ προθυμία διπλασιάζει τὴν ἀξίαν τῆς γινομένης θυσίας, ὅτι δὲ καὶ αὐτὴν τὴν μεγίστην αὐταπάρνησιν πρέπει νὰ συνοδεύῃ μειδίαμα. Εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις ὁ Μαυρίκιος ἦτο τρομερός. Ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἔβλεπε μετὰ θλίψεως, ἀφοῦ δὲ ἐξαντλήσας τὰς δυνάμεις του, ἔπιπτε κεκμηκὼς ἐπὶ τῆς κλίνης του, τὸν ἐπλησίαζε καὶ ἐσπόγγιζε τὸν ἱδρῶτα τοῦ προσώπου του, εὐτυχὴς λογιζομένη, ὁσάκις δὲν τὴν ἀπέκρουε δι' ἀποτόμων τινῶν λέξεων. Τὸ κεντοῦν καὶ ὑποστηρίζον αὐτὸν ἐν ᾧ εἶχεν ἀναδεχθῇ ἀγῶνι, ἦτο ἡ ὑπερηφάνεια. Πρὸ παντὸς ἄλλου ἐπεθύμει νὰ μὴ ὀφείλῃ τίποτε εἰς τὴν ἐξαδέλφην του, βαρέως δ' ἔφερε τὴν ἰδέαν ὅτι εἶχε πωλήσει τοὺς ἀδάμαντας αὐτῆς καὶ ἐργασθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐσκέπτετο πρὸς τούτοις ὅτι, ἐξασφαλίζων τὴν ὕπαρξιν τῆς Μαγδαληνῆς, ἀπηλλάττετο τῆς πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεώς του καὶ ἐγίνετο ἐλεύθερος ν' ἀποθάνῃ ὅπως ἤθελε. Ἡ αὐτοκτονία ἐγρηγόρει παρ' αὐτῷ οὐχὶ ὡς φάσμα ἀπειλητικόν, ἀλλ' ὡς ἄγγελος λυτρωτής.

Ὑπάρχει ἐν τούτοις χαρά, ἣν ἀγνοοῦσιν οἱ οὐδένα ποτὲ ἄλλον κόπον ἐν τῷ βίῳ δοκιμάσαντες ἢ τὸν τῆς γεννήσεώς των. Τὴν χαρὰν ταύτην ὁ Μαυρίκιος ᾐσθάνθη τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον μὴ προβλέπων αὐτὴν δὲν προσεπάθησε νὰ τὴν καταστείλῃ, τὴν χαρὰν ἐκείνην λέγω, τὴν παιδαριώδη ἴσως ἀλλὰ μεγίστην ὅμως, ἣν αἰσθανόμεθα λαμβάνοντες τὸ πρῶτον ἀργύριον, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἐκερδήσαμεν. Ὄχι! ἡ χαρὰ αὕτη δὲν εἶναι παιδαριώδης, καθότι οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ συνείδησις τῆς ἰδίας ἀξίας, δικαίως δ' ἐπαιρόμεθα ἐπὶ τῷ πλούτῳ, ὃν διὰ τῶν ἡμετέρων χειρῶν ἀπεκτήσαμεν· πλουσιώτερος δὲ εἶναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὁ ἐργάτης, ὁ τὸν μισθὸν αὐτοῦ λαμβάνων, ἢ ὁ κληρονόμος, ὁ τὸ χρυσίον του ἀπαριθμῶν. Αἱ τοιαῦται σκέψεις ἦσαν μακρὰν τοῦ Μαυρικίου, ὅτε ὅμως εἶδεν ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντός του τὰ νομίσματα, τὰ ὁποῖα εἶχε φέρει αὐτῷ ὁ Μαρσῶ, ἔλαβεν αὐτὰ ἓν πρὸς ἓν καὶ τὰ παρετήρησε μετὰ παιδικῆς περιεργίας ὥς τις φιλάργυρος ἢ ἐπαίτης πρῶτον ἤδη βλέπων ἀργύριον, ὑπὸ αἰσθήματος δὲ ἀφελοῦς κινούμενος, ἀξίου τῶν καλλίστων τῆς νεότητός του χρόνων, ἐξῆλθε φαιδρῶς ἵνα φέρῃ ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν Μαγδαληνὴν τὰς ἀπαρχὰς ταύτας τῆς ἐργασίας του. Ἐμειδία, ἦτο καὶ πάλιν εἰκοσαετής. Φεῦ! πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὴν θύραν τῆς ἐξαδέλφης του, ἐθεώρει ἤδη ὡς εὐήθειαν τὴν εὐφροσύνην, ἣν εἶχεν αἰσθανθῇ, ὡς ἀνόητον τὸ αἴσθημα τὸ ὠθῆ-

Digitized by Google

σαν αὐτὸν πρὸς τὴν Μαγδαληνήν. Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἡ χαρά του ἐσβέσθη, ὡς σβέννυται πῦρ ὑπὸ ραγδαίας βροχῆς. Ἡ Ὄρσολα ἐκάθητο ἐν τῷ προθαλάμῳ, ὁ Μαυρίκιος ἔρριψεν αὐτῇ ψυχρῶς τὰ χρήματά του καὶ ἀπεσύρθη χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν.

Ἡ ἐκπλήρωσις σπουδαίου καθήκοντος, καίτοι δυσχεροῦς, ἐμπνέει ἐνδόμυχον εὐφροσύνην, ἣν αἰσθάνονται καὶ αὐταὶ αἱ μᾶλλον διεφθαρμέναι ψυχαί! Ἐκτὸς τούτου, ἡ καλλιέργεια τέχνης τινός, ἔστω καὶ τῆς ταπεινοτάτης, ἔχει στιγμὰς ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ Μαυρίκιος λοιπὸν εἰ καὶ ἀδημονῶν, ἐτέρπετο ὅμως κρυφίως, συνειδὼς ὅτι ἦτο χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖος. Κατὰ τοῦτο πάντες σχεδὸν ὁμοιάζομεν τοὺς ἐν τοῖς πράγμασιν, οἵτινες ἐν ταῖς ἀπαιτήσεσι δι' ὧν πολιορκοῦνται, εὑρίσκουσί τι τὸ μὴ ἀπαρέσκον αὐτοῖς ἐντελῶς, πολλάκις δὲ διὰ πλαστῆς ἀθυμίας καλύπτουσι τὸν θρίαμβον τῆς κενοδοξίας των. Ἀφ' ἑτέρου ὁ Μαυρίκιος ἐνεθουσίᾳ ἐνίοτε ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἐνεθυμεῖτο δὲ τὰς ἁγνὰς τῆς νεότητός του ἡμέρας, ὅτε εἰργάζετο πλησίον τοῦ πατρός του ἐν τῷ ἐν Βαλτραβὲρ ἐργαστηρίῳ. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἱππότου ἐφαίνετο μειδιῶσα καὶ ἐνθαρρύνουσα αὐτόν. Τέλος, ἐκτὸς τοῦ στιγμιαίου θυμοῦ, ὃν ἐμνημόνευσα, καὶ ὅστις ἐγίνετο ὁσημέραι σπανιώτερος, ὁ Μαυρίκιος μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων μηνῶν ἐθαύμαζε πόσον ταχέως καὶ εἰρηνικῶς παρήρχετο ὁ χρόνος. Ἡ ἐργασία συνεπάγεται τὴν ἀμοιβὴν αὐτῆς, ἀπομονοῦσα ἡμᾶς τοῦ κόσμου καὶ ἡμῶν αὐτῶν, ὀφείλομεν δὲ νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ εὐλογῶμεν αὐτήν, ἔστω καὶ μόνον διὰ τὴν γαλήνην, τῆς ὁποίας εἶναι πρόξενος.

Δυστυχῶς αἱ σωτήριοι αὗται σκέψεις δὲν εἶχον καιρὸν νὰ καρποφορήσωσι, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐσπατάλα ἔξω κατὰ τὴν ἑσπέραν τὴν ἠθικὴν ὠφέλειαν, ἣν λεληθότως ἐκαρποῦτο. Θεωρῶν ἑαυτὸν ἀνώτερον τοῦ παρόντος ταπεινοῦ καὶ τακτικοῦ βίου, ἐδήλωσεν ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ζῇ κατ' ἀρέσκειαν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν ἔστεργε τὴν μαγειρικὴν τῆς Ὀρσόλας, οὐδ' ηὐχαριστεῖτο τρώγων μόνος μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς, ὡς ὅλοι δὲ οἱ ἀσθενοῦς χαρακτῆρος ἄνθρωποι, ἐποιεῖτο περὶ πολλοῦ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐκ τῆς ἰδίας μόνον ἐξηρτᾶτο θελήσεως. Τὴν πρωΐαν προεγεύετο λιτῶς ἐν τῷ δωματίῳ του, τὴν δὲ ἑσπέραν, ὅτε τὰ ὡρολόγια τῆς πόλεως ἐσήμαινον ἕξ, ἀπεδύετο τὴν ἐργατικήν του στολήν, καὶ ἐξήρχετο πολλάκις χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν ἐξαδέλφην του δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, νομίζων ὅτι οὐδὲν ὤφειλεν αὐτῇ, ἀφοῦ ἅπαξ τῇ εἶχε προμηθεύσει τὰ ἀναγκαῖα. Ἕνεκα δὲ τῆς ἐργασίας, τῆς σιγῆς καὶ τῆς ἀπομονώσεως, εἶχεν ἐξερχόμενος τὴν κεφαλὴν ἥσυχον καὶ τὸ αἷμα ψυχρόν, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ᾐσθάνετο εἶδός τι μέθης βλέπων ἑαυτὸν ἔξω τοῦ ὑπερῴου του, μόνον ἐν τῷ πλήθει καὶ ἐλεύθερον. Ἀλλὰ ποῦ νὰ ὑπάγῃ; εἶχε βιαίως διαρρήξει τὰς πρὸς τὸ παρελθὸν σχέσεις του. Οὐδ' ἕνα φίλον εἶχεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐν τῷ κύκλῳ, ἐν ᾧ εἶχε μαρανθῇ ἡ νεότης του, ἔχει τις συντρόφους, ἀλλ' οὐδέποτε φίλον. Ἐβάδιζε ταχέως, σχεδὸν δὲ πάντοτε ἀπαίσιόν τι γόητρον εἵλκυεν αὐτὸν εἰς τὰ μέρη, ἔνθα εἶχε ναυαγήσει.

Ὡς ναυαγὸς ἐπὶ ἐρήμου ἀκτῆς βλέπων μετὰ φθόνου τὰ πλοῖα διασχίζοντα τὰ ὕδατα, τὰ καταβυθίσαντα τὴν περιουσίαν του, προὐχώρει ὠχρὸς καὶ σκυθρωπὸς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀτελευτήτου πανηγύρεως, ἥτις οὐδέποτε πενθεῖ τὰ θύματα αὐτῆς, ἀφ' ἧς δὲ ἐκλείπουσιν ἄνδρες νέοι καὶ εὐειδεῖς καὶ λαμπροὶ χωρὶς ν' ἀφήσωσιν οὔτε λύπην οὔτε κενόν, οὐδ' αὐτὴν τὴν φωτεινὴν ῥιπὴν τοῦ διάττοντος ἀστέρος. Ἐπὶ στιγμὴν κατευνασθέντα τὰ πάθη αὐτοῦ διεγείροντο καὶ ἀνέβραζον. Ἐπὶ τῶν καταφώτων λεωφόρων, ἐν τῷ μέσῳ τῆς λαμπρότητος τῶν Παρισίων, ἐνεθυμεῖτο τὴν ὁδὸν Βαβυλωνίας, τὸ ὑπερῷόν του καὶ τὸν ὀκρίβαντά του, δάκρυα δὲ ἀγανακτήσεως ἔρρεον ἐπὶ τῶν παρειῶν του, καὶ τότε ἐπέστρεφεν οἴκαδε πλήρης ὀργῆς, ὡς θηρίον ὑπὸ μυρίων βελῶν πληγωθέν. Πρὶν ἢ δὲ ἀποσυρθῇ εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἰσήρχετο συνήθως εἰς τὸ τῆς Μαγδαληνῆς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς φιλοφροσύνη τις αὐτοῦ. Ὁ δυστυχὴς ὑπήκουεν εἰς τὴν ἄνανδρον ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀδημονίαν του καὶ νὰ τιμωρήσῃ τὰς δύο γυναῖκας δι' ὅσα ὑπέφερε δεινά, καθότι ἴδιον τῶν φιλαύτων ἀνθρώπων εἶναι τὸ νὰ βλέπωσι μετὰ χαρᾶς πάσχοντας τοὺς ἄλλους, ὅταν πάσχωσι καὶ αὐτοί. Ὁ Μαυρίκιος εὕρισκεν ἑκάστοτε τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὴν Ὄρσολαν ἐργαζομένας παρὰ τῇ λυχνίᾳ καὶ φαιδράς, ὡς ἂν ἦσαν εἰσέτι ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Βαλτραβέρ, εἰσήρχετο δ' ἀποτόμως ἔχων τὸν πῖλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὠχρὸς τὸ πρόσωπον καὶ σκωπτικὸς τὸ βλέμμα. Ἀμφότεραι ἠγείροντο καὶ τὸν ὑπεδέχοντο μετὰ τρυφερότητος ὡς ἀγαπητὸν ἀδελφόν, οὐδέποτε δὲ ἤκουσε παρ' αὐτῶν δηκτικόν τινα λόγον ἢ ἀδιάκριτον ἐρώτησιν. Ἀλλ' αὐτὸς ἀπωθῶν τραχέως τὴν Ὄρσολαν, καὶ ῥίπτων βλέμμα περιφρονητικὸν πρὸς τὰ ζωγραφήματα τῆς Μαγδαληνῆς, ἐκάθητο εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ δωματίου, ἐνῷ δὲ αὗται ἐξηκολούθουν τὴν ἐργασίαν των, προσέβλεπεν αὐτὰς εἰρωνικῶς ἢ ἀγρίως. Ἡ πραότης αὐτῶν, ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπικρατοῦσα γαλήνη καὶ τάξις, ἡ ἐναρμόνιος χάρις τῆς ἁπλουστάτης οἰκοσκευῆς, ἠρέθιζον ἀντὶ νὰ καταπραΰνωσιν αὐτόν. Σιωπηλὸς ὢν συνήθως, ἐπεδείκνυε τότε πνεῦμα ζωηρὸν καὶ ἐπιθετικὸν καὶ ἐγίνετο εὐφυὴς καὶ εὔγλωττος, προκειμένου νὰ βασανίσῃ τὴν καρδίαν τῆς ἐξαδέλφης του· τὸ ἐξαγόμενον δὲ ἦτο ὅτι εἶχε βαρυνθῇ τὴν Ὄρσολαν καὶ τὴν Μαγδαληνήν. Εἰς πάντα ταῦτα ἡ Μαγδαληνὴ οὐδὲν ἄλλο ἀντέτεινεν ἢ λογικὴν ἀτάραχον καὶ ἀνεξάντλητον ἐπιείκειαν, ἀλλ' ἡ Ὀρ-

Digitized by Google

σολα μόνη εγίνωσκε πόσα έχυνε δάκρυα ή νεάνις μετά την αναχώρησιν του εξαδέλφου της.

Επέπρωτο δε να δοκιμάση και άλλας ύβρεις. Ο Μαυρίκιος ανήκεν εις την σχολήν εκείνην των ανθρώπων, οίτινες, επειδή κατέφαγον ανοήτως την περιουσίαν των μετ' ακολάστων γυναικών, νομίζουσιν ότι γνωρίζουσι τας γυναίκας και θεωρούσι δόξαν να τας περιφρονώσιν, ομιλούντες περί του ημίσεος τούτου του ανθρωπίνου γένους μετά τοσαύτης αναιδείας, ώστε ακούων τις αυτούς αισθάνεται την επιθυμίαν να τους ερωτήση οποίόν τι έχουσιν άρά γε επάγγελμα αι αδελφαί των, ποίαι δέ τινες είναι αι μητέρες των; Καίτοι δε ούτε ευειδή ευρίσκων την εξαδέλφην του αλλ' ούτε επαγωγόν, ο Μαυρίκιος ανεκάλυψεν όμως αίφνης ότι εφέρετο ευήθως προς αυτήν· εν ελλείψει των αισθήσεών του, ας ουδόλως ετάραττεν ή αγνή αύτη καλλονή, ή φιλοτιμία και η κουφότης εσκότιζον αυτόν. Ήτο άρά γε φυσικόν νεανίας τριακοντούτης να συζή αδελφικώς μετά νεάνιδος είκοσι μόλις και τριών ετών εν τη αυτή οικία; Τί άρά γε ήθελον είπει οι αρχαίοι σύντροφοί του, τί δε εσκέπτετο και αυτή ή Μαγδαληνή; ή αγάπη ην προς αυτόν επεδείκνυε,τῷ εφαίνετο προκλητική. Αλλ' όμως, οσάκις την επλησίαζε σκοπόν έχων να μεταβάλη την, ως ενόμιζε, γελοίαν των πραγμάτων κατάστασιν, κατελαμβάνετο υπό ανεξηγήτου αισθήματος σεβασμού και απεσύρετο χωρίς να τολμήση να θίξη κάν την χείρά της.

Ημέραν τινά, καθ' ην δεν είχεν εργασίαν, ο Μαυρίκιος εξελθών το πρωΐ περιεπλανήθη μέχρι της εσπέρας υπό καυστικώτατον ήλιον, υπό τον οποίον αναβράζουσι τα λιμνάζοντα των ελών ύδατα και ο βόρβορος των ακαθάρτων παθών. Εδείπνησεν ού μακράν του αρχαίου Ιταλικού θεάτρου εντός αμφιβόλου καπηλείου. Καθήμενος προς το βάθος σκοτεινού δωματίου, έφαγεν ολίγον και εκένωσε φιάλην οίνου μετ' οινοπνεύματος μεμιγμένου, εξ εκείνων οίτινες ουδέποτε επλήρωσαν τέλος εισαγωγής. Το δείπνον τούτο ολίγον ωμοίαζε προς εκείνα, τα οποία έτρωγεν άλλοτε ο Μαυρίκιος μετ' ευθύμων συντρόφων εν ταίς αιθούσαις του Καφενείου των Παρισίων, ότε ή άμαξά του περιέμενε πρό της θύρας και ο υπηρέτης του κάτω της κλίμακος. Στηρίζων την κεφαλήν του διά των χειρών, έμεινε πολλήν ώραν βεβυθισμένος εις το χάος των σκέψεών του, ας εξήπτεν έτι μάλλον ή μέθη. Διήλθε το υπόλοιπον της εσπέρας εν ταίς διόδοις παρατηρών δι' όμματος αγρίου τας κινήσεις των αισχρών σειρήνων, ας επί των πεζοδρομίων εξερεύγονται τα χαμαιτυπεία του εν Παρισίοις βίου. Ότε εισήλθεν εις το δωμάτιον της εξαδέλφης του, ησθάνθη χαράν ανήμερον βλέπων αυτήν μόνην. Η Όρσολα αδιάθετος ούσα από της προτεραίας,είχεν αποσυρθή ενωρίς. Η Μαγδαληνή αναγίνωσκεν, έκλεισε δε το βιβλίον της και υπεδέξατο τον εξάδελφόν της, ως συνήθως, προσποιουμένη ότι δεν παρετήρει την αλλοίωσιν του προσώπου του,την αγρίαν των οφθαλμών του λάμψιν, την πυρετώδη της μορφής του ωχρότητα. Ο Μαυρίκιος εκάθησε πλησίον της, διά φωνής δε διακαούς και διακεκομμένης είπεν αυτή επαίνους τινάς τοσούτον υπερβολικούς, ώστε ή νεάνις ητένισεν αυτόν μετ' εκπλήξεως,έπειτα δε εκ καρδίας εγέλασεν. Ο γέλως ούτος, ή άδολος αύτη ευθυμία νύμφης ουδεμίαν αισθανομένης δυσπιστίαν, νομιζούσης δε ότι παίζει ο διώκων αυτήν σάτυρος,ηρέθισεν έτι μάλλον τον Μαυρίκιον, όστις καταστέλλων την οργήν του, απηύθυνεν αυτή μετά της παραφοράς του μίσους και δι' ύφους οργίλου λόγους ερωτικούς, ών την σημασίαν διετράνουν στυγεραί τινες εκφράσεις. Ωχρά, ψυχρά και ακίνητος ως ή Αγνότης βλέπουσα μετ' απορίας προσφερόμενα αυτή τα δώρα τα διδόμενα συνήθως εις την πάνδημον Αφροδίτην, ή Μαγδαληνή προσέβλεπεν αυτόν, ενῴ ωμίλει, τοσούτον υπερηφάνως και λυπηρώς, ούτε οργήν εκδηλούσα αλλ' ούτε αγανάκτησιν, μητρικόν δε μόνον οίκτον και αλγεινήν έκπληξιν, ώστε εσιώπησε κατάπληκτος ως εάν εκράτει εις τας αγκάλας του άψυχον μάρμαρον, επί τέλους δε ηγέρθη και έφυγεν έντρομος.

Ότε μετ' ολίγων ωρών βαθύν ύπνον, οίος ακολουθεί συνήθως την μέθην, ο Μαυρίκιος ενεθυμήθη την επαύριον τα συμβάντα της προτεραίας, ησθάνθη άκραν αισχύνην. Δεν λέγω ότι τον ήλεγχεν ή συνείδησίς του, αλλά δεν έστεργε την ιδέαν ότι ήθελεν αναγκασθή να ερυθριᾳ ενώπιον της Μαγδαληνής. Πώς να εμφανισθή ενώπιόν της; Προέβλεπεν αντεγκλήσεις υπερβολικάς και μνησικακίαν αδυσώπητον οχληράς ψευδοσεμνότητος, καθότι οσάκις οι τοιούτοι άνθρωποι απαντώσι γυναίκας εναρέτους, παρηγορούνται θεωρούντες αυτάς υπό άχαριν όψιν,ως φόβητρα άξια χλεύης. Η ημέρα έφθινεν, ο δε Μαυρίκιος ανεπόλει τας ειρημένας σκέψεις, ότε ή εξαδέλφη του εισήλθεν εις το δωμάτιόν του. Βλέπων αυτήν ηρυθρίασε, ωχρίασεν, εταράχθη, ευχαρίστως δε ήθελεν ίδει το πάτωμα ανοιγόμενον υπό τους πόδας του ή την οροφήν πίπτουσαν επί της κεφαλής του, αλλ' εκείνη προτείνουσα την χείρα και μειδιώσα απεκάλεσεν αυτόν αδελφόν, ώστε ενόμισεν επί στιγμήν ότι είχεν ίδει κατ' όνειρον την σκηνήν της προτεραίας. Σπανίως οι ευγενείς των ανδρών δεν διατηρούσιν αίσθημα αγάπης προς την γυναίκα παρ' ή απέτυχον, ήτις δε δυναμένη να τους ταπεινώση μετά την ήτταν των, επιείκειαν μόνον επιδεικνύει προς αυτούς. Η ημετέρα καρδία ευγνωμονεί πάντοτε προς εκείνους,οίτινες περιποιούνται την κουφότητα ημών, τον δε Μαυρίκιον,καίτοι μη ομολογούντα τούτο, συνεκίνει ή γενναιότης της Μαγδαληνής, ενδο-

Digitized by Google

μύχως δ' ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι ἀναγκαίως γελοία καὶ στρυφνή, καὶ ὅτι δύναται ἐνίοτε νὰ εἶναι ἐρασμία.

Ἡ Μαγδαληνὴ ἤρχετο ἵνα παρακαλέσῃ αὐτὸν νὰ δειπνήσῃ μετ' αὐτῆς τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ὁ Μαυρίκιος παρετήρησε τὸν οὐρανόν, ὅστις ἀπὸ τῆς πρωΐας διελύετο εἰς βροχήν, καὶ ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἦτο εἰς ἄκρον εὐχάριστον νὰ ἐξέλθῃ, ὅπως εὕρῃ μακράν που λιτὸν δεῖπνον· ἀφ' ἑτέρου ὁ στόμαχός του ἔπασχεν ἐκ τῆς κραιπάλης τῆς προτεραίας. Τέλος, κρίνων ἑαυτὸν ἔνοχον πρὸς τὴν ἐξαδέλφην του, δὲν δυσηρεστεῖτο δυνάμενος νὰ ἐξιλεωθῇ τόσον εὐκόλως, ἀποδεικνύων δὲ καὶ αὐτὸς μεγαλοψυχίαν καὶ γενναιότητα, ἀπεδέξατο τὴν παράκλησιν τῆς Μαγδαληνῆς.

ΙΒ'

Ἡ τράπεζα εἶχε στρωθῇ ἐντὸς μικροῦ ἑστιατορίου, τοῦ ὁποίου τοὺς τοίχους ἐκόσμει χάρτης μιμούμενος ἀπαραλλάκτως τὸ δρύϊνον ξύλον. Τὴν θερμάστραν ἐκάλυπτον διάφορα ἄνθη, τὸ μόνον δὲ ὑπάρχον παράθυρον ἔβλεπε πρὸς τὰ δένδρα τοῦ κήπου, τῶν ὁποίων τὸ φθινόπωρον εἶχεν ἤδη μαράνει τὰ φύλλα. Ἡ τράπεζα ἦτο μικρά, τὰ δὲ ἁπλούστατα σκεύη δὲν ἤθελον φανῇ ἀνάρμοστα εἰς κουάκερόν τινα ἢ μοναχόν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ καταλεύκου ἐπιστρώματος τὰ πάντα ἔστιλβον καθαρὰ καὶ χαροπά. Καθήμενος ἀπέναντι τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις ὑποδεχομένη αὐτὸν ἐν τῇ πενίᾳ της ἐπεδείκνυε χάριν, ἧς στεροῦνται πολλάκις οἱ πλούσιοι, ὁ Μαυρίκιος ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τὸ τοιοῦτον ἦτο προτιμότερον τοῦ καπηλείου, ἐν ᾧ συνήθως ἐδείπνει. Τὰ φαγητὰ δὲν ἦσαν οὔτε πολλὰ οὔτε ἐκλεκτά, ἀλλ' ὅπερ σπανιώτερον, ἦσαν καλὰ καὶ ὑγιεινά. Ἡ Ὄρσολα εἶχε παρασκευάσει αὐτὰ δι' ὅλης τῆς δυνατῆς τέχνης, τώρα δὲ καθαρὰ καὶ ζωηρὰ καὶ εὔθυμος ὑπηρέτει τοὺς κυρίους της φέρουσα τὰ φαγητά, ἀλλάσσουσα τὰ πινάκια καὶ δεικνύουσα εἰς τὸν Μαυρίκιον τὰ ἄριστα τεμάχια, ἐκστατικὴ δὲ ὁσάκις οὗτος κατεδέχετο νὰ ἐπαινέσῃ τι. Ἡ Μαγδαληνὴ μόλις ἔτρωγε, περιποιουμένη τὸν ἐξάδελφόν της μετὰ τῆς ἀνησύχου στοργῆς ἐρωμένης, ἥτις λογίζεται εὐτυχὴς καὶ ὑπερήφανος ὑπηρετοῦσα τὸν ἐραστήν της. Ὁ Μαυρίκιος ἑκὼν ἄκων συνεκινεῖτο ἐκ τῶν περιποιήσεων τούτων, ἠρώτα δ' ἑαυτὸν μετ' ἀπορίας διὰ τίνος πράξεως εἶχεν ἀναδειχθῇ ἄξιος αὐτῶν. Πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι δὲν ἦτο ἀναίσθητος πρὸς τὴν τέχνην τῆς Ὀρσόλας, ἣν μέχρι τοῦδε ἠγνόει. Εἰς τὸ τέλος τοῦ γεύματος ἡ Ὄρσολα ἐπλησίασεν αὐτὸν κρατοῦσα μεγίστην ἀνθοδέσμην, καὶ ἀπήγγειλε προσφώνησιν, ἣν εἶχεν ἐκμάθει ἐκ προτέρων, ἀλλ' ἐκ τῆς συγκινήσεως διακοπεῖσα, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τῷ ηὐχήθη εἰς ἔτη πολλά, καταφιλοῦσα αὐτὸν καὶ καταβρέχουσα διὰ τῶν δακρύων της.

Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα ἀπευθύνουσα ἅμα λόγους τινὰς φιλόφρονας καὶ ἀνεπιτηδεύτους. Τὴν τράπεζαν ἐκάλυπτον ἐν τούτοις ὡς ἐν Βαλτραβὲρ διάφορα πλακούντια, φιάλη δὲ οἴνου παλαιοῦ, ὃν αἱ δύο νέαι εἶχον προμηθευθῆ χάριν τῆς ἡμέρας ἐκείνης δι' ἑνὸς μηνὸς αὐστηρᾶς οἰκονομίας καὶ παντοίων στερήσεων, ὑψοῦτο ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθέων. Ὁ οὐρανὸς εἶχε γείνει αἴθριος, τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν ἐν τῷ κήπῳ, ἡ ὀσμὴ τῶν βεβρεγμένων φύλλων εἰσήρχετο διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου, ὁ δὲ δύων ἥλιος ἔπεμπεν ἐπὶ τῆς τραπέζης φαιδρὰν ἀκτῖνα, ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὰ ποτήρια ἐσπινθηροβόλουν ὡς πολύτιμα κρύσταλλα. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἐγκαταλίπει τὸν πατρικὸν οἶκον, πρῶτον ἤδη ἐτελεῖτο ἡ ἑορτή του, πρὸ δέκα δὲ ἐτῶν λησμονηθεῖσα ἡ ἐπέτειος αὕτη διήγειρεν ἐν αὐτῷ βιαίως τὰς ἀρίστας τῆς νεότητός του ἀναμνήσεις. Ἐνεθυμήθη τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο ἐν Βαλτραβὲρ ἡμέρα γενικῆς ἑορτῆς, εἶδε δ' ἑαυτὸν μεταξὺ τῆς μαρκησίας καὶ τοῦ ἱππότου περιστοιχιζόμενον ὑπὸ πάντων τῶν ἀρχαίων ὑπηρετῶν, οἵτινες ἐξέφραζον αὐτῷ ἀφελῶς τὰς εὐχάς των καὶ τὴν ἀγάπην. Ἡ καρδία του ἐταράχθη, τὸ μέτωπόν του ὠχρίασε, δάκρυα δὲ ὕγραναν τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἡ Μαγδαληνή, ἥτις τὸν παρετήρει, ἠγέρθη καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ὤμου του ἔκλινε πρὸς αὐτὸν τὴν παρθενικήν της κεφαλὴν σύννους καὶ προσεκτικὴ ὡς τὸ ἐν τῷ Λούβρῳ περικαλλὲς ἐκεῖνο τῆς Πολυμνίας ἄγαλμα, ἢ μᾶλλον ὡς ἄγγελος φύλαξ καιροφυλακτῶν τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ παιδίου. Σκεπτόμενος ὁποία πρὸς αὐτὸν ἐφάνη, ὁποῖος δὲ αὐτὸς πρὸς ἐκείνην, ὁ Μαυρίκιος ᾐσθάνθη τέλος καμπτομένην τὴν σκληρυνθεῖσαν αὐτοῦ ψυχήν, ἡ δ' ὑπερηφάνειά του ἀντὶ νὰ ἐρεθισθῇ, ἔκλινε γόνυ ἐνώπιον τῆς ἀρετῆς. Οὐδὲ μία λέξις ἐτάραξε τὴν συγκινητικὴν ταύτην σιωπήν, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Ὄρσολα ἐσιώπησε. Μόνον ὅτε ὁ νεανίας λαμβάνων τὴν χεῖρα τῆς Μαγδαληνῆς ἐφίλησεν αὐτήν, ἡ Ὄρσολα, ὡς ἐὰν εἶχεν ἐκτελέσει λαμπράν τινα πρᾶξιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ μίαν τῶν συνήθων ἐκφράσεων τῆς πρὸς τὸν Μαυρίκιον λατρείας της. Ἡ ἑσπέρα διῆλθεν ἐν τῷ δωματίῳ τῆς Μαγδαληνῆς εἰς τερπνὰς συνδιαλέξεις. Ἐνεθυμήθησαν τὸ Βαλτραβέρ, τὴν μαρκησίαν καὶ τὸν ἱππότην καὶ τὴν φθινοπωρινὴν ἐκείνην ἑσπέραν, καθ' ἣν τὸ πρῶτον συνηντήθησαν. Ἀνεπόλησαν ἀμφότεροι ἀσμένως πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς εἰς τὴν ἔπαυλιν ἀφίξεώς των, τὴν ὀρφανὴν κόρην στηριζομένην ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ νέου ἱππέως, ἀγνοοῦσαν δὲ ὅτι ἦτο ἐξάδελφός της, τὸν κατόπιν αὐτῶν ἐρχόμενον ἵππον, τὸ ὑπὸ τῶν τελευταίων τοῦ ἡλίου ἀκτίνων φωτιζόμενον δάσος, τὰς κιγκλίδας τοῦ κή-

Digitized by Google

που, τοὺς πυργίσκους τοῦ μεγάρου καὶ τέλος τοὺς δύο γέροντας ἐγειρομένους ἵνα ὑποδεχθῶσι τὴν νεαρὰν ξένην. Ἐλησμόνουν δὲ τὴν ὥραν ἀναπολοῦντες τὰς ἀναμνήσεις ταύτας, αἱ ὁποῖαι ἐκελάδουν ἐν τῇ μνήμῃ των ὡς πτηνὰ ἐντὸς πτηνοτροφείου. Ὁ Μαυρίκιος θαυμάζων τὸ γόητρον αὐτῶν ἤκουε μὲν εἰσέτι προσᾳδόμενον τὸ ᾆσμα τοῦ Δὸν Ζουάν, ἀλλ' ἀσθενῶς καὶ ἐκ σπανίων διαλειμμάτων, ἀποσυρόμενος δὲ ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ ζωὴ ἔχει ὥρας τερπνάς, ἡ δὲ πενία ἑορτὰς ὡς καὶ ὁ πλοῦτος. Εἰσερχόμενος εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἶδε τὰ ἐργαλεῖά του ἄνευ ὀργῆς, τὴν δὲ εἰκόνα τοῦ πατρός του μετὰ χαρᾶς, ἔπειτα δὲ ἀπεκοιμήθη αἰσθανόμενος ἔκτακτον γαλήνην καὶ σκεπτόμενος ὅτι ἡ ἐξαδέλφη του καὶ ἡ Ὄρσολα ἦσαν καλαὶ νέαι, ἐκοιμήθη δὲ ὕπνον ἥσυχον καὶ βαθύν. Ἅμα τῇ αὐγῇ ἐξύπνισεν αὐτὸν ἡ φωνὴ τοῦ Πέτρου Μαρσώ, ὅστις ἐχαιρέτιζε τὴν ἡμέραν καὶ προσηύχετο ᾄδων καὶ ἐργαζόμενος. Ὁ Μαυρίκιος ἠγέρθη ταχέως καὶ ἤρξατο μετὰ θάῤῥους ἐργαζόμενος καὶ αὐτός.

ΙΓ'

Ἐὰν νομίσωμεν ὅτι ὁ Μαυρίκιος ἐσώθη, χαρῶμεν δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ φαντασθῶμεν ὅτι δὲν ὑπολείπεται πλέον αὐτῷ ἄλλο τι ἢ νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα εἰς ἀνάκτησιν καὶ πάλιν τῆς νεότητος καὶ τῶν ἀπολεσθέντων αὐτῆς θησαυρῶν, θέλομεν δεινῶς ἀπατηθῆ καὶ παραγνωρίσει τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ, ὅστις θέλει τὸν ἐξιλασμόν, καὶ δὲν ἐπιτρέπει ν' ἀναβαίνῃ ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἱερὸν λόφον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξέπεσεν. Ἡ εἰς αὐτὸν ἀνάβασις εἶναι δύσκολος, γνωρίζω δὲ πολλοὺς οἵτινες, ῥωμαλεώτεροι ὄντες τοῦ Μαυρικίου, ἔστησαν ὅμως ἐν τῷ μέσῳ ὠχροὶ καὶ κεκμηκότες καὶ μετὰ τρόμου μετροῦντες τὴν μακρὰν ὁδόν, ἣν ἔχουσι νὰ διανύσωσιν εἰσέτι. Ἀληθῶς ἐκεῖνοι δὲν εἶχον παρ' αὐτοῖς ἄγγελον στηρίζοντα αὐτοὺς καὶ σπογγίζοντα τὸν ἱδρῶτα τοῦ προσώπου των, δεικνύοντα δὲ εἰς αὐτοὺς τὴν συντομωτάτην καὶ ὁμαλωτάτην ὁδόν, δι' ἧς αἱ πεπτωκυῖαι ψυχαὶ δύνανται ν' ἀνυψωθῶσι πάλιν εἰς τὰς οὐρανίας μονάς.

Τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου ἐπλησίαζεν, ἤρχετο δὲ ἤδη ὁ Νοέμβριος ῥιγῶν ὑπὸ τὴν χιονώδη αὐτοῦ χλαμύδα καὶ ἔχων τοὺς μὲν πόδας ἐν τῷ βορβόρῳ, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐν ταῖς νεφέλαις. Ὅπως ἐννοήσῃ τις τὸ ζοφερὸν τῆς ὥρας ταύτης τοῦ ἔτους, πρέπει νὰ εἶναι μόνος ἐν Παρισίοις πτωχὸς καὶ ἄνευ οἰκογενείας, ν' ἀναγκάζηται δὲ νὰ ἐξέρχηται ἵνα τρώγῃ, καὶ ἐπιστρέφων νὰ εὑρίσκῃ τὴν ἐρημίαν καθημένην παρὰ τὴν πενιχρὰν αὐτοῦ ἑστίαν. Ἀναγνωρίσας τὴν τέχνην τῆς Ὀρσόλας περὶ τὴν μαγειρικήν, πρὸς δὲ καὶ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τοῦ χειμῶνος νὰ στέργῃ τὸν οἰκογενειακὸν βίον, ὁ Μαυρίκιος εἶχε τέλος ἀποφασίσει νὰ δειπνῇ τακτικῶς μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του, λησμονήσας ὅμως τὰς συγκινήσεις τῆς ἑορτῆς του, δυσκόλως ἔφερε τὸν τοιοῦτον βίον. Ἀλλ' ὅτε ὁ βοῤῥᾶς ἐσύριζε καὶ ἡ χιὼν κατέπιπτε πυκνή, εὐχαρίστως ἐσκέπτετο ὅτι τὸ δεῖπνόν του τὸν περιέμενεν ἐκεῖ που πλησίον ἐντὸς δωματίου θερμοῦ καὶ καλῶς κεκλεισμένου, ἔνθα δύο μειδιῶσαι μορφαὶ ὑπεδέχοντο αὐτὸν ἑκάστοτε μετὰ χαρᾶς.

Καίτοι λιτόν, τὸ δεῖπνον ἦτο εὔθυμον, ὁ δὲ Μαυρίκιος εἶχε συνήθως τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας προερχομένην φοβερὰν πεῖναν, ἥτις καθίστα αὐτὸν ἐπιεικῆ πρὸς τὰ παρατιθέμενα φαγητά· ἄλλως τε ἡ Ὄρσολα παρεσκεύαζε συνήθως τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Μαγδαληνὴ ἀνεπλήρου διὰ τοῦ χαριεστάτου πνεύματός της τὴν ἔλλειψιν τῆς περὶ τὴν τράπεζαν πολυτελείας, ὁ δὲ Μαυρίκιος εἰ καὶ δυσκόλως ὑπὸ ποιητικῶν ἰδεῶν γοητευόμενος, ἐθαύμαζεν ὅμως τὴν εὐφυΐαν αὐτῆς καὶ τὴν χάριν, ἥτις εἶχε διαφύγει ἐπὶ τοσοῦτον τὴν προσοχὴν αὐτοῦ. Τὰ πάντα λοιπὸν ἔβαινον κατ' εὐχὴν ἐνόσῳ ἐκάθηντο περὶ τὴν τράπεζαν. Δυστυχῶς ἡ ἑσπέρα ἐφαίνετο εἰς ἄκρον μακρά, οὐχὶ εἰς τὴν Ὄρσολαν ἢ εἰς τὴν Μαγδαληνήν, ἀλλ' εἰς τὸν Μαυρίκιον, οὐδεμίαν ἔχοντα ἀσχολίαν. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι αἱ γυναῖκες πάντοτε καταγίνονται περί τι, ἐνῷ οἱ ἄνδρες μένουσιν ἀργοί, ἀφοῦ παύσωσιν ἐργαζόμενοι σπουδαίως. Καθήμεναι παρὰ τὴν λυχνίαν ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Ὄρσολα ἔρραπτον καὶ ἔπλεκον, ὁ δὲ Μαυρίκιος περιεφέρετο ἐν τῷ δωματίῳ, παρετήρει τὰ ἐργόχειρα, ἐκάθητο, ἠγείρετο καὶ ἐκάθητο πάλιν. Μεταξὺ καὶ αὐτῶν τῶν εὐφυεστάτων ἀνθρώπων, τὰ ἀντικείμενα τῆς συνομιλίας δὲν εἶναι ἀνεξάντλητα, ἐννοῶ δὲ διατί οἱ ἄνδρες ἐπενόησαν τὸ χαρτοπαίγνιον, ἵνα μὴ ἀναγκάζωνται νὰ ὁμιλῶσιν ὅταν εἶναι μόνοι. Ἀφ' ἧς ἡμέρας εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἐξαδέλφης του ὅπως ὑβρίσῃ αὐτήν, ὁ Μαυρίκιος ἦτο ἠπιώτερος εἰς τοὺς λόγους του καὶ προσεκτικώτερος, πολλάκις δ' ἀνεχαίτισε τὴν ἐπὶ τῶν χειλέων του λοιδορίαν. Ἀλλ' ὅμως, καίτοι προσπαθῶν νὰ δαμάσῃ καὶ νικήσῃ ἑαυτόν, σπανίως ἀπεσύρετο χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν τινὰ πικρὰν ἢ προσβλητικήν. Βεβαιοτέρα οὖσα τῆς ἐπιῤῥοῆς αὐτῆς, ἡ Μαγδαληνὴ ἀντὶ νὰ κύπτῃ τὴν κεφαλὴν ὡς ἄλλοτε, ἀπεκρίνετο μετὰ γλυκείας σταθερότητος ἐν τῇ θελκτηρίῳ ἐκείνῃ γλώσσῃ, ἣν μετέρχεται ἡ φρόνησις, ὅταν συνοδεύηται ὑπὸ τῆς πρᾳότητος καὶ τῆς χάριτος. Ἐκ διαλειμμάτων δὲ ἡ Ὄρσολα ἔλεγε καὶ αὐτὴ μίαν λέξιν. Ὁ Μαυρίκιος ὠργίζετο κατ' ἀρχάς, ἔπειτα δὲ ἐσιώπα, ἐνίοτε δὲ ἑκὼν ἄκων ἐμειδία.

Εἰ καὶ ἡ Μαγδαληνὴ περιεποιεῖτο αὐτὸν μετ' ἀγγελικῆς πρᾳότητος, ἡ ἑσπέρα ἐφαίνετο, ὡς εἶπον, λίαν μακρὰ εἰς τὸν Μαυρίκιον. Πολλάκις ὁ διάλογος διεκόπτετο, δυσκόλως δὲ ἐπα-

Digitized by Google

νελαμβάνετο. Ἡ νεᾶνις λοιπὸν ὅπως τὸν διασκεδάσῃ, παρεκάλεσε τὸν Μαυρίκιον νὰ ἀναγνώσῃ τι μεγαλοφώνως, ἀλλὰ κατὰ τῆς προτάσεως ταύτης ὁ Μαυρίκιος ἐξανέστη. Ἐν τῷ ὀκνηρῷ καὶ ἀσώτῳ αὐτοῦ βίῳ σπανίως εἶχεν ἀνοίξει βιβλίον, ἀσχολούμενος δὲ περὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰς ἁμάξας καὶ τὰ ἔπιπλα, οὐδόλως εἶχε σκεφθῆ νὰ θρέψῃ διὰ τῆς ἀναγνώσεως τὴν φαντασίαν αὐτοῦ ἢ τὴν διάνοιαν. Ἀλλ' ἡ Μαγδαληνὴ ἅπαξ ἀποτυχοῦσα δὲν ἀπεθαῤῥύνθη. Ἑσπέραν τινὰ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἐξάδελφόν της ἓν τῶν χαριεστέρων ἔργων τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας, τὸν *Ἐφημέριον τοῦ Βακεφιελδ*. Γνωστὸν εἶναι μετὰ πόσης λεπτότητος καὶ συγκινητικῆς ἁπλότητος ὁ Γόλδσμιθ περιγράφει ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς θλίψεις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Ὁ Μαυρίκιος ἀπεποιεῖτο μετὰ δυσθυμίας ν' ἀναγνώσῃ τὰς πρώτας σελίδας, ἠρώτα δὲ τὴν ἐξαδέλφην του ἐὰν ἐθεώρει αὐτὸν ὡς παιδίον, τὸ ὁποῖον διασκεδάζει τις διὰ μύθων. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐπέμενεν, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐξ ἀνυπομονησίας μᾶλλον ἢ ἐκ φιλοφροσύνης κινούμενος, καὶ ὅπως ἀπαλλαγῇ ὀχληρῶν παρακλήσεων, ἤρξατο τῆς ἀναγνώσεως τοῦ θαυμασίου διηγήματος. Ἡ περιγραφὴ τῶν ἐν αὐτῷ προσώπων, ὁ τρόπος δι' οὗ παρουσιάζονται εἰς τὸν ἀναγνώστην, ἡ τέχνη μεθ' ἧς καὶ τὸ ἐλάχιστον συμβὰν ἀνεπιτηδεύτως συνδέεται μετὰ τῆς ὅλης πλοκῆς ἔχει τοσοῦτον τὸ ἐπαγωγόν, ὥστε δυσκόλως ἀφίνει τις τὸ βιβλίον πρὶν ἢ ἀποπερατώσῃ αὐτό. Ὁ Μαυρίκιος καίτοι ἐπιδεικνύων περιφρόνησιν πρὸς τὰ παραμύθια, ὡς ἔλεγε, δὲν ἀντέστη εἰς τὸ γόητρον τοῦ οἰκογενειακοῦ τούτου ποιήματος. Αἱ μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς καθ' ἡμέραν συνδιαλέξεις του εἶχον ἤδη κάμψει τὴν ψυχήν του καὶ προετοιμάσει αὐτὴν ἵνα δεχθῇ καὶ γονιμοποιήσῃ τὸ τοιοῦτον πολύτιμον σπέρμα. Βλέπων εἰς ποίας δοκιμασίας ὑπόκεινται καὶ αὐτοὶ οἱ ταπεινότατοι τῶν ἀνθρώπων, κατενόησεν ὅτι καὶ ἐν τῇ κατωτάτῃ θέσει εὑρίσκονται μεγάλαι ἀρεταὶ καὶ ἡρωϊκὴ αὐταπάρνησις. Περαίνων τὸ βιβλίον, ηὐχαρίστησε τὴν ἐξαδέλφην του δι' ἣν εἶχε προμηθεύσει αὐτῷ ἡδονήν, ἔκτοτε δὲ δὲν ἀντέστη πλέον εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς Μαγδαληνῆς. Ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ τέρψει ἣν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἀπέλαυεν, ἐθαύμαζε καθ' ἑαυτὸν τὴν σύνεσιν τῆς Μαγδαληνῆς, καὶ ὑπ' αὐτῆς ὁδηγούμενος ἀνεπαισθήτως ἐβελτιοῦτο. Ἀφοῦ ἔκλειε τὸ βιβλίον, ἀντήλασσον συνήθως τὰς σκέψεις των καὶ τὰς ἐντυπώσεις των, μετεῖχε δὲ καὶ ἡ Ὄρσολα τῆς συζητήσεως, καὶ οὕτως ἡ ἑσπέρα λεληθότως παρήρχετο.

Ὁ Πέτρος Μαρσὼ καὶ ἡ σύζυγός του διήρχοντο ἐνίοτε τὴν ἑσπέραν παρὰ τῇ Μαγδαληνῇ, ἥτις ἠγάπα εἰλικρινῶς τοὺς ἀγαθοὺς τούτους ἀνθρώπους, θεωροῦσα ἐνδομύχως τὸν Μαρσὼ ὡς τὸ ὄργανον, δι' οὗ ἡ θεία Πρόνοια εἶχεν ἐκτελέσει τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ Μαυρικίου, ὅστις ἄνευ αὐτοῦ ἤθελεν ἐπὶ πολὺ ἔτι περιμείνει εὐκαιρίαν ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἐργασίαν τινά. Ἀφ' ἑτέρου ὁ τεχνίτης δὲν ἐλησμόνει ὅτι εἰς τὴν μεσολάβησιν τῆς Μαγδαληνῆς ὤφειλε τὴν βοήθειαν τοῦ Μαυρικίου, ἧς ἕνεκα ᾐσθάνετο ἄκραν εὐγνωμοσύνην. Καίτοι συνειθίσαντες τοὺς τρόπους του καὶ ἀγαπῶντες αὐτόν, τὸν ἐφοβοῦντο ὀλίγον, ἀλλὰ πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν εἶχον ἀληθῆ λατρείαν. Κάλλιστα κατενόουν ὅτι ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Μαγδαληνή, οὓς ἐνόμιζον ἀδελφὸν καὶ ἀδελφήν, δὲν ἦσαν εἰς τὴν πρέπουσαν αὐτοῖς θέσιν, μετὰ τῆς ἐμφύτου δὲ λεπτότητος ἣν δὲν δίδει ἡ ἀνατροφή, ἐπεδείκνυον εἰς τὰς πρὸς αὐτοὺς σχέσεις των σεβασμόν, ὅστις κατ' οὐδὲν ἠλάττου τὴν εἰλικρινῆ αὐτῶν ἀγάπην. Ἤρχοντο συνήθως τὴν ἑσπέραν, ὅτε τὰ τέκνα των ἐκοιμῶντο, σπανίως δὲ κατὰ παράκλησιν τῆς Μαγδαληνῆς ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὰ παιδία. Ὁ Μαυρίκιος ἐξανέστη κατ' ἀρχὰς κατὰ τῆς εἰσβολῆς αὐτῶν· ἐκ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ αἵματός του τὴν ὑπερηφάνειαν μόνην καὶ τὴν ὀκνηρίαν εἶχε διατηρήσει ὁ δυστυχής. Ἡμέραν τινὰ ἀνέφερεν αὐτοὺς μετὰ περιφρονήσεως ἐνώπιον τῆς ἐξαδέλφης του. Ἡ Μαγδαληνὴ συνειδυῖα τὴν ὁσημέραι αὐξάνουσαν ἐπιῤῥοὴν αὐτῆς, τὸν ἠτένισε πρῶτον ἤδη μετ' αὐστηρότητος. «Εἶσαι ἀγνώμων, τῷ εἶπε· καὶ ἂν δὲν σοὶ εἶχε διευκολύνει τὴν ἐργασίαν ὁ Μαρσώ, πάλιν ὤφειλες νὰ θεωρῇς τιμήν σου νὰ ἔχῃς φίλον ἄνδρα, ὅστις ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πατρός του, τώρα δὲ τρέφει τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ τέκνα του.» Ταῦτα ἀκούων ὁ Μαυρίκιος ἤθελεν ἄλλοτε ὀργισθῆ, ἀλλὰ τώρα ὅμως ἠρυθρίασε καὶ ἐσιώπησεν.

Ἑσπέραν τινὰ ἅπασα ἡ οἰκογένεια εἶχε συνέλθει. Ἡ Θηρεσία (οὕτως ὠνομάζετο ἡ σύζυγος τοῦ Μαρσώ), εἶχε φέρει τὸ ἐργόχειρόν της, καὶ αἱ τρεῖς γυναῖκες εἰργάζοντο παρὰ τῇ λυχνίᾳ συνομιλοῦσαι χαμηλῇ τῇ φωνῇ. Βήματά τινα ἀπωτέρω ἐκάθητο ὁ Μαρσὼ παρατηρῶν αὐτὰς μετὰ τῆς εὐμενοῦς ἐκφράσεως τῆς ἠρεμούσης ῥώμης. Ἐνίοτε ἡ Θηρεσία, χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὸ κέντημά της, ὕψωνε πρὸς αὐτὸν μειδιῶσα τοὺς ὀφθαλμούς, τότε δὲ γλυκεῖα χαρὰ διέλαμπεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ νέου τεχνίτου. Στηριζόμενος ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὁ Μαυρίκιος ἐφυλλολόγει βιβλίον, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκλογὴ ἤθελε μεγάλως ἐκπλήξει τὴν Μαγδαληνήν, ἐὰν ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον δηλητήριον. Εἶχε λάβει τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὄψιν ἀγγέλου ἐπαναστάντος καὶ θριαμβεύοντος ἐν τῇ κακίᾳ, ἐνέβαλε δὲ εἰς φροντίδας τὴν Μαγδαληνήν. Μετὰ τῆς συνήθους αὐτῆς ὀξυδερκείας ἡ νεᾶνις εἶδεν εὐθὺς ὅτι τὸ βιβλίον ἐκεῖνο ἐπησχόλει αὐτὸν ἐντελῶς. Περιεργίαν αἰσθανομένη καὶ ἀνησυχίαν,

Digitized by Google

παρεκάλεσε τὸν Μαυρίκιον νὰ τὸ ἀναγνώσῃ, οὗτος δὲ ὑπήκουσε προθύμως.

Ἦτο ἐκ τῶν μυθιστορημάτων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πολυάριθμα ὄντα πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν, γίνονται εὐτυχῶς σήμεραι σπανιώτερα, ἐν οἷς δὲ μετ' ἀναιδείας καὶ δὴ καὶ περιφρονήσεως γίνεται λόγος περὶ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς οἰκογενείας, ἐνῷ ἀπεναντίας τὸ πάθος ὑμνεῖται καὶ περιγράφεται ὡς θεία ἐντολή. Ἐν τῷ μυθιστορήματι τούτῳ, ὡς ἐν τοσούτοις ἄλλοις τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ὁ ἥρως ἀφοῦ κατεπάτησε τὰς γελοίας προλήψεις τὰς καταρτιζούσας τὴν καλὴν ἀνατροφήν, ἀφοῦ ἔλαβεν ἐνώπιον τῆς κοινωνίας θέσιν Αἴαντος ὑβρίζοντος τοὺς θεούς, ἢ μᾶλλον Σόλωνος ἀξιοῦντος ν' ἀνακαινίσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ ἰδίου βίου, ἀφοῦ κατεπολέμησε σφοδρῶς τοὺς κειμένους νόμους, ἀπεθαῤῥύνετο ἐπὶ τέλους καὶ ἐτρέπετο εἰς φυγήν. Οὐδεμίαν ἔχων περὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ περὶ τῶν πραγμάτων ἐλπίδα, δυσανασχετῶν δὲ κατὰ κοινωνίας διεφθαρμένης, ἥτις ἀπεποιεῖτο ν' ἀποδεχθῇ τὰ νομοθετήματα αὐτοῦ καὶ τὰ μαντεῖα τῆς εὐφυΐας του, κατέφευγεν ἵνα τιμωρήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν αὐτοκτονίαν, ὡς τὸ ἔσχατον, τὸ μόνον ἐπὶ τῆς γῆς καταφύγιον τῶν γενναίων ψυχῶν. Ἀλλ' ὅμως μὴ θέλων νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἧττάν του, προσεπάθει νὰ τὴν κρύψῃ ἐξυβρίζων θεούς τε καὶ ἀνθρώπους. Τὰ πράγματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ὁλόκληρος γενεὰ ἐθαύμασεν, ἦσαν γεγραμμένα δι' ὕφους κενοῦ καὶ πομπώδους. Ὁ Μαυρίκιος εὕρισκεν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ τὴν πιστὴν εἰκόνα τῶν ἄλλοτε σκέψεών του, ἃς ἠδύνατο νὰ διεγείρῃ καίτοι κοιμωμένας ἡ ἐλαχίστη πνοή. Ἐνῷ ἀνεγίνωσκε, τὸ βλέμμα του ἐγίνετο ζοφερὸν καὶ ἀγριωπόν, ἡ δὲ φωνή του ἀπειλητικὴ καὶ βροντώδης· εἶχε ταυτίσει ἑαυτὸν ἐπὶ τοσοῦτον μετὰ τοῦ ἥρωος, οὗ ἀνεγίνωσκε τὰς βλασφημίας, ὥστε ὡμίλει ἀντ' αὐτοῦ. Ὁ κακὸς αὐτοῦ δαίμων τὸν κατεῖχε καὶ πάλιν ὅλον. Ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἤκουε ῥιγοῦσα, ἡ Θηρεσία μετ' ἐκπλήξεως, ἡ δὲ Ὄρσολα μεθ' ὕφους ἀστείου καὶ ὁ Πέτρος Μαρσὼ μετ' ἀφελοῦς εἰρωνείας. Ἀφοῦ ἔπαυσεν ἀναγινώσκων, ὁ Μαυρίκιος ἔῤῥιψε τὸ βιβλίον ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἔστρεψε τὰ βλέμματά του πρὸς τοὺς ἀκροατάς του θριαμβευτικῶς καὶ περιέργως ὡς ἐξετάζων τὰς ἐντυπώσεις των.

— Τί ἀνοησίαις εἶναι αὐταῖς; εἶπεν ἡ Ὄρσολα, ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ παληάνθρωπος, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ κυβερνήσῃ τὸν κόσμον καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ κυβερνήσῃ τὸν ἑαυτόν του;

— Κύριε, εἶπεν ὁ Πέτρος Μαρσώ, ἄθλιος εἶναι ὁπωσδήποτε ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος φρονεῖ ὅτι δὲν ἔχει τίποτε νὰ κάμῃ παρὰ ν' αὐτοκτονήσῃ. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ἔχοντες ἀξίαν τινὰ εὑρίσκουσι καὶ ἐργασίαν, ἀρκεῖ νὰ ἐκλέγωσιν αὐτὴν κατὰ δύναμιν. Ἐγὼ οὐδὲν εἶμαι ἢ ἁπλοῦς ἐργάτης, ἀλλ' ἐκτιμῶ τὴν ἐργασίαν τῶν χειρῶν μου πολὺ καλλίτερον τῶν πομπωδῶν φράσεων τοῦ πληκτικοῦ τούτου βιβλίου.

Ἡ Θηρεσία ὡμολόγησεν ἀφελῶς ὅτι οὐδὲν ἐνόησεν, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ ἐσιώπα καὶ ἐπεκρότει ἐνδομύχως εἰς τοὺς λόγους τῆς Ὄρσολας, τοῦ Μαρσὼ καὶ τῆς Θηρεσίας. Ἔκθαμβος ἐπὶ τῇ παραδόξῳ ἀποτυχίᾳ τῆς ἀναγνώσεώς του, ὁ Μαυρίκιος λαβὼν τὸν πῖλόν του ἐξῆλθεν.

Ἡ ἑσπέρα ὅμως αὕτη δὲν ἀπέβη ἀλυσιτελής· ἀφοῦ ἐξεθύμανεν, ἀφοῦ ἀπεκάλεσεν ἀνοήτους τὴν Ὄρσολαν, τὴν Θηρεσίαν καὶ τὸν Μαρσώ, ἀφοῦ ἐξήντλησε κατ' αὐτῶν ὅλα τὰ δυνατὰ ἐπίθετα, ἠναγκάσθη ἑκὼν ἄκων ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι εἶχον ἀναλάβει τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ὀρθοφροσύνης. Ἄλλως τε καὶ συναναστρεφόμενος συχνότερον τὸν Μαρσὼ καὶ τὴν σύζυγόν του, καὶ βλέπων τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν καὶ τὴν εἰρήνην, τοὺς ἠγάπησεν, ὡς ἠγάπησεν ἐπίσης καὶ τὰ παιδία, τὰ ὁποῖα κατ' ἀρχὰς τὸν ἠνώχλουν· ἐλάμβανεν αὐτὰ ἐνίοτε ἐπὶ τῶν γονάτων του, θωπεύων δὲ καὶ καταφιλῶν αὐτὰ προεμάντευσέ πως τὰς ἡδονὰς τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου.

Οὕτως ὁ νεανίας ἀνήρχετο τὰ παρασύραντα αὐτὸν βορβορώδη ὕδατα, ἐπλησίαζε τὴν ἀκτήν, ἀπετίνασσε τὸν βόρβορον ἀπὸ τῶν ποδῶν του καὶ ἀνυψοῦτο εἰς τὰς αἰθρίας χώρας.

Ὁ ἐργατικὸς οὗτος καὶ ἥσυχος βίος εἶχε τὰς διασκεδάσεις αὐτοῦ καὶ τὰς τέρψεις. Ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Μαγδαληνὴ ἐφοίτων ἐνίοτε εἰς τὸ θέατρον. Ἑσπέραν τινὰ παρευρίσκοντο εἰς τὸ μελόδραμα τὸν *Γουλιέλμον Τέλλον*. Ὁ Μαυρίκιος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πολυτελείας του οὐδέποτε εἶχεν ἀκούσει μελόδραμα ἄνευ πλήξεως, οὐδ' ἐπέτρεπον αὐτῷ οἱ ἐπιπόλαιοι τῶν συντρόφων του λόγοι νὰ αἰσθανθῇ τέρψιν ἐκ τῆς μουσικῆς, τῆς πλουσίας ταύτης καίτοι ἀορίστου μορφῆς τῆς φαντασίας. Οὐδέποτε οἱ φθόγγοι μελῳδικῆς φωνῆς εἶχον μεταστήσει αὐτὸν εἰς τὰς ἰδανικὰς χώρας τοῦ πάθους καὶ τοῦ ῥεμβασμοῦ. Τώρα, καθήμενος πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς, μόνος μετ' αὐτῆς, καθότι οὐδεὶς ἐν τῷ περιστοιχίζοντι αὐτοὺς πλήθει ἔστρεφε πρὸς αὐτὸν βλέμμα φιλικόν, ἤκουε τὸ τελευταῖον ᾆσμα τοῦ Ῥοσσίνη ὡς νέαν τινὰ γλῶσσαν, ἧς πρῶτον ἤδη ἀνεκάλυπτε τὴν σημασίαν. Οἱ πρῶτοι τόνοι τὸν εἶχον ἡδέως συγκινήσει, ᾐσθάνθη δὲ μετ' ἐκπλήξεως ἐνθουσιασμὸν καὶ συμπάθειαν πρὸς τὸ ὡραῖον ἔργον τοῦ μουσικοδιδασκάλου. Οἱ λυγμοὶ τοῦ Ἀρνόλδου καθ' ἣν στιγμὴν μανθάνει τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ἔφερον εἰς τὸν νοῦν του τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἰδίου πατρὸς ἀποθανόντος χωρὶς ν' ἀσπασθῇ αὐτὸν τὸ τελευταῖον. Ὁ ὅρκος τῶν πρὸς τὴν κοινὴν ἀπελευθέρωσιν συνομωσάντων Ἑλβετῶν διήγειρεν ἐν τῇ καρδίᾳ του τὸν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα. Αἱ ἀγαθαὶ σκέψεις εἶναι πρὸς ἀλλήλας συνδεδεμέναι

Digitized by Google

οὕτως, ὥστε ἀφοῦ ἅπαξ μία τις αὐτῶν κατακυριεύσῃ ἡμᾶς, καλεῖ τὰς ἀδελφάς της διὰ μυστηριώδους νεύματος, καὶ ἀνοίγει αὐταῖς τὰς πύλας τοῦ βασιλείου της. Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐλέγξῃ μετ' αὐστηρότητος ἅμα καὶ λύπης τὸ παρελθὸν αὐτοῦ, ἠρώτησε δ' ἑαυτὸν τί εἶχε πράξει ὑπὲρ τῆς πατρίδος, τί δὲ ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας του· καὶ ἀντήλλασσε μὲν μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του σπανίους λόγους, ἀλλ' ἐκ τῆς φωνῆς του καὶ τοῦ ἀφῃρημένου βλέμματός του ἡ Μαγδαληνὴ ἐνόησεν ὅτι ὁ νοῦς του ἦτο ἀλλαχοῦ, φοβουμένη δὲ μήπως τὸν ταράξῃ, δὲν ὡμίλησε πλέον.

Ἐπέστρεψαν ἀμφότεροι ἐν τῇ διαστέρῳ νυκτὶ συνδιαλεγόμενοι. Ἀκούων τὴν Μαγδαληνὴν ὁ Μαυρίκιος ἀνεκάλυπτε νέας πηγὰς θαυμασμοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶχον διαφύγει τὴν προσοχήν του. Ἐπανερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐντυπώσεως, ἣν εἶχε προξενήσει αὐτῷ ἡ παράστασις, δὲν ἀπεσύρθη ὡς συνήθως εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀλλ' ἀνοίξας τὸ παράθυρον, ἔμεινεν ἐπί τινας στιγμὰς θεωρῶν τὸν οὐρανόν, οὗ ἡ αἰθρία ἐπλήρου ἤδη τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα δ' ἐκάθησε πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις παρεκάλεσεν αὐτὸν ν' ἀναγνώσῃ τὸν *Γουλιέλμον Τέλλον* τοῦ Σχίλλερ. Ὑπήκουσε δὲ μετὰ χαρᾶς, καὶ ἀφοῦ ἀνέγνωσε σελίδας τινάς, ἡ φωνή του ὡς ἐκ θαύματος μεταβληθεῖσα, ἔγεινε κατανυκτική, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ μετ' εὐφροσύνης ἤκουεν αὐτήν. Ἐνόσῳ προὐχώρει ἐν τῇ διηγήσει τῆς θαυμασίας ἀπελευθερώσεως λαοῦ ὅλου, ἐφαίνετο ὡσεὶ μεταβάλλων μορφήν. Γλυκεῖα λάμψις ἐφώτιζε τὸ μέτωπόν του, οὐρανία δὲ ἐλπὶς ἐνεψύχου τὸ βλέμμα του. Ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ἐξηφανίζετο, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ ἔβλεπε μετὰ χαρᾶς τὸν ἐνώπιόν της ἱστάμενον νέον ἄνθρωπον. Ἡ ἑσπέρα αὕτη ὑπῆρξε γόνιμος.

Κατανοῶν τὴν ἔκτασιν τῶν καθηκόντων του, ὁ Μαυρίκιος δὲν ὑπερεξετίμησε τὰς δυνάμεις του, καθότι ἡ Μαγδαληνὴ ὁτὲ μὲν παρώτρυνε ὁτὲ δὲ ἀνεχαίτιζεν αὐτόν· δὲν ἐξετίμησε λοιπὸν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἀξίαν. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων νομίζουσιν ὅτι κέκληνται νὰ διευθύνωσι τὸ κράτος. Ὁ Μαυρίκιος, ὀρθῶς σκεπτόμενος, δὲν ἠθέλησε ν' αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ἔμεινε δὲ φρονίμως ἐν τῇ θέσει του, συνειδὼς ὅτι οὐ παντὸς τὸ διευθύνειν τὰ πράγματα τῆς πολιτείας, ἀλλ' ὅτι πᾶς τις ἔχει καθῆκον νὰ ἐνδιαφέρηται περὶ αὐτά. Ἔκτοτε παρηκολούθησε μετὰ διακαοῦς μερίμνης τὴν πορείαν τῶν πραγμάτων, καὶ δὲν ἔμεινεν ἀναίσθητος πρὸς τὰ αἰσθήματα τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἐχλεύαζε.

Διὰ τῆς ἐργασίας του ὁ Μαυρίκιος ἀπελάμβανεν ἤδη τὰ πρὸς τὸ εὖ ζῆν. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐν εὐτυχεστέροις καιροῖς εἶχε μάθει τὴν μουσικὴν καὶ ᾖδε καλῶς. Ὁ Μαυρίκιος δὲν τὸ ἐλησμόνησεν, ὅπως δὲ εὐχαριστήσῃ τὴν ἐξαδέλφην του διὰ τὰς περιποιήσεις της καὶ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του ἐπὶ τῇ ἀγγελικῇ ὑπομονῇ, μεθ' ἧς εἶχεν ὑποστῇ τὸν θυμόν του καὶ τὴν σκληρότητά του, τῇ ἐδωρήσατο κλειδοκύμβαλον, τοῦτο δὲ ἔδωκε νέαν ζωὴν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς αὐτῶν ὁμηγύρεις. Πολλάκις ἡ Μαγδαληνὴ συνεκάλει περὶ αὐτὴν τὸν Πέτρον Μαρσὼ καὶ τὴν οἰκογένειάν του, οἵτινες τὴν ἤκουον μετὰ μεγίστης τέρψεως, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Μαυρίκιος.

Ἑσπέραν τινὰ καθ' ἣν ἦτο μόνος μετ' αὐτῆς, ἡ Μαγδαληνὴ ἐφυλλολόγει τετράδιον μουσικῆς, περιέχον συλλογὴν μελῳδιῶν τοῦ Σοῦβερτ, ἐξέλεξε δὲ ἐξ αὐτῶν μίαν τῶν ὡραιοτέρων καὶ συγκινητικωτέρων, τὸ *Χαῖρε*. Τὸ ἀρέσκον μοι μάλιστα ἐν ταῖς μελῳδίαις ταύταις, εἶναι ὅτι δὲν ἐπιδέχονται τὴν μετριότητα. Πιστῶς ἐκτελούμεναι μᾶς θέλγουσι καὶ μᾶς κηλοῦσιν, ἀπεναντίας, ᾀδόμεναι ἀφυῶς καὶ μετὰ σχολαστικῆς μόνον ἀκριβείας μᾶς φαίνονται εἰς ἄκρον πληκτικαί· εἶναι λυθία λίθος, σπανίως ἀπατῶσα. Ὅπως μᾶς συγκινήσῃ δέ τις καὶ μᾶς τέρψῃ ᾄδων τὰς μελῳδίας τοῦ Σοῦβερτ, δὲν ἀρκεῖ νὰ γινώσκῃ τὴν μουσικήν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ ψυχὴν ποιητοῦ. Ἡ Μαγδαληνὴ βαθέως ᾐσθάνετο τὴν θείαν αὐτῶν ἁρμονίαν, μεθηρμήνευε δ' ἀνεπιτηδεύτως ὅ,τι ᾐσθάνετο, ἀδύνατον δὲ ἦτο ν' ἀκούσῃ τις ἄνευ συγκινήσεως τὴν μελῳδικὴν καίτοι μικρὰν αὐτῆς φωνήν. Ἔψαλε τὸ *Χαῖρε* μετὰ τοσαύτης μελαγχολικῆς χάριτος, ὥστε ὁ Μαυρίκιος συγκινηθεὶς ἔστρεψε πρὸς αὐτὴν τὰ βλέμματά του καὶ εἶδε πρῶτον ἤδη ὅτι ἦτο ὡραία· δὲν παρεῖχεν, ὡς εἶπον, τύπον τελειότητος εἰς τὴν γλυπτικήν, ἀλλ' ἡ ὡραία αὐτῆς ψυχὴ διέλαμπεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς της, τὰ δὲ μελῳδικά της χείλη εἶχον χάριν, ἣν οὐδεμία δύναται νὰ περιγράψῃ λέξις. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Μαυρίκιος δὲν διέκρινε τὴν καλλονὴν ἀπὸ τῆς ἡδυπαθείας, συγχέων τὸν θαυμασμὸν μετὰ τῶν σαρκικῶν πόθων, ἀλλ' ἐγίνωσκεν ἆρά γε τί ἐστι θαυμασμός; Νέα αἴσθησις ἐγεννᾶτο αἴφνης ἐν αὐτῷ. Ἠτένισε τὴν Μαγδαληνὴν ἐν θρησκευτικῇ σχεδὸν ἐκστάσει, ὡς προσκυνητὴς κλίνων τὸ γόνυ πρὸ τῆς εἰκόνος τῆς Παναγίας.

[Ἕπεται συνέχεια] ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

ΟΙ ΚΑΝΝΙΒΑΛΟΙ[1] ΕΝ ΑΦΡΙΚΗι

Ἡ βρῶσις κρέατος ἀνθρωπίνου ὑπὸ ἀνθρώπων ἐθεωρεῖτο ὑπὸ πολλῶν ὡς μῦθος ἢ τοὐλάχιστον ὡς ἔθος γινόμενον εἰς πολλῷ παρελθόντας ἀφ' ἡμῶν χρόνους. Τούτου αἰτία ἦτο ἡ συνήθεια τῶν περιηγητῶν νὰ ὑπερβάλλωσι τὰ γεγονότα κατὰ τὰς διηγήσεις των. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα ν' ἀπιστήσωμεν καὶ εἰς περιηγητὰς ἀψευδεῖς, αὐτόπτας μάρτυρας τῆς συνηθείας ταύτης, ὅταν μά-

1. Καννίβαλοι ὠνομάσθησαν μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς φυλή τις ἐν αὐτῇ τρώγουσα κρέας ἀνθρώπινον. Ἐκ τούτου καὶ ἡ ἀνθρωποφαγία ὠνομάσθη κ α ν ν ι β α λ ι σ μ ό ς.

Digitized by Google

λιστα χαίρωσιν οὗτοι τῆς παγκοσμίου ἐμπιστοσύνης.

Ἐνταῦθα ἀναφέρω δύο χωρία περὶ ἀνθρωποφάγων φυλῶν ἐν Ἀφρικῇ αὐτοπτῶν μαρτύρων, μὴ καταλείποντα οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὑπάρξεως καννιβαλισμοῦ.

«Διεξεργόμενος τὴν ὑπὸ τοῦ Pigafetta μετάφρασιν τῆς διηγήσεως τοῦ Lopez», γράφει ὁ Huxley ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Μαρτυρίαι περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ φύσει», «ἀπήντησα διήγησιν τόσῳ ἀξιοπαρατήρητον καὶ ἀπροσδόκητον, ἐπικυροῦσαν τὰ ὑπὸ τοῦ Du-Chailu γεγραμμένα πρὸ μιᾶς καὶ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδος, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω αὐτὴν ἀμνημόνευτον...

Εἰς τὸ πέμπτον κεφάλαιον τοῦ Α' βιβλίου τῆς «Περιγραφῆς τοῦ βορείου μέρους τοῦ βασιλείου Congo καὶ τῶν ὁρίων αὐτοῦ» μνημονεύεται λαὸς ζῶν κάτω τοῦ ἰσημερινοῦ δυτικῶς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Λοπέζ, οὗτινος ὁ βασιλεὺς καλεῖται Μανιλοάγκο. Αὕτη δὲ πιθανῶς εἶναι ἡ χώρα ἡ οἰκουμένη ὑπὸ τῶν Ὀγκοβάϋ καὶ Βακαλάϋ. «Πέραν τούτων ζῇ ἕτερος λαός, καλούμενος Ἀντσίκοι, ἀγριότητος ἀπίστου· τρώγουσιν ἀλλήλους, δὲν φείδονται δὲ οὔτε φίλων οὔτε συγγενῶν».

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι φέρουσι τόξα, κυκλούμενα συνήθως ὑπὸ δορῶν ὄφεων, διατεινόμενα δὲ ὑπὸ σχοίνων ἢ καλάμων. Τὰ βέλη των κατεσκευασμένα ἐκ σκληροῦ ξύλου, εἰσὶ βραχέα καὶ λεπτά, ῥίπτονται δὲ μετὰ μεγάλης ταχύτητος. Ἔχουσι σιδηρᾶς ἀξίνας, ὧν οἱ στειλεοὶ κυκλοῦνται ὑπὸ δορῶν ὄφεων, καὶ ξίφη μετὰ κολεῶν ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης. Ὡς ἀσπίδας μεταχειρίζονται δέρματα ἐλεφάντων. Νέοι ὄντες τέμνουσι τὸ δέρμα των, ὅπως γεννηθῶσιν οὐλαί. «Τὰ κρεωπωλεῖά των εἰσὶ πλήρη κρέατος ἀνθρωπίνου ἀντὶ τοῦ βοείου ἢ προβείου· διότι τρώγουσι τοὺς ἐχθροὺς ὅσους ζωγρήσωσιν ἐν τῇ μάχῃ. Παχύνουσι δέ, φονεύουσι καὶ κατατρώγουσι καὶ τοὺς αἰχμαλώτους των, ὅταν δὲν προσδοκῶσιν πολὺ τὸ ἀπ' αὐτῶν κέρδος· Πλὴν δὲ τούτου ἐνίοτε παρέχουσιν ἑαυτοὺς εἰς τροφὴν ἄλλων, βαρυνόμενοι τὴν ζωήν, ἢ δόξης ἕνεκα, θεωροῦντες ὡς ἔργον μέγα καὶ ὡς δεῖγμα εὐγενοῦς ψυχῆς τὸ περιφρονεῖν τῆς ζωῆς».

Ὑπάρχουσι βεβαίως καὶ ἀλλαχοῦ Καννίβαλοι, οἷον ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις, τῇ Βραζιλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, ἀλλ' οὐδαμοῦ ὁμοιάζουσι πρὸς τούτους· διότι οἱ ἄλλοι τρώγουσι τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν μόνον, οὗτοι δὲ καὶ τοὺς ἰδίους αὐτῶν ἐξ αἵματος συγγενεῖς.

Ἡ εἴδησις τοῦ Du-Chailu περὶ τῶν Φανσίων (Fans) συμφωνεῖ παραδόξως ἐφ' ὅσων διηγεῖται ὁ Lopez περὶ τῶν Ἀντσίκων» ... Ὁμιλεῖ δηλαδὴ καὶ οὗτος περὶ τῶν μικρῶν αὐτῶν τόξων καὶ τῶν βελῶν, περὶ τῶν ἀξινῶν καὶ τῶν μαχαιρῶν, «αἵτινες τεχνιέντως φέρουσι κολεοὺς ἐκ δορῶν ὄφεων». Ποικίλλουσι στίζοντες τὸ σῶμα εἴπερ τινες καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν φυλῶν ἃς ἀπήντησα βορείως τῷ ἰσημερινῷ. Πασίγνωστον δὲ εἶνε τί διηγεῖται ὁ Du-Chailu περὶ τοῦ καννιβαλισμοῦ των.« . . .Ἀμέσως μετὰ τοῦτο ἀπήντησεν ἡμᾶς γυνή τις διαλύσασα πᾶσαν ἀμφιβολίαν. Ἐκράτει τεμάχιον ἀνθρωπίνου σκέλους, ὅπως ὅταν ἡμεῖς ἐρχόμεθα ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς κομίζοντες ἐκεῖθεν ἐφθὸν κρέας ἢ βιφστέκιον».

Καὶ ταῦτα μὲν ἀναφέρει ὁ Pigaffeta ἐν ἔτει 1598. Ἰδοὺ δὲ παραθέτομεν ἐνταῦθα καὶ χωρίον τι τοῦ ἀψευδοῦς καὶ ἀτρομήτου Στάνλεϋ ἐκ τῆς τελευταίας αὐτοῦ περιηγήσεως πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου ἐν ἔτει 1876.

«Κατὰ τὴν 17 Νοεμβρίου, διηγεῖται ὁ Στάνλεϋ, διήλθομεν ὁδοιποροῦντες διὰ σειρᾶς λόφων ὑψηλῶν, χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων διὰ βαθυτάτων καὶ σκοτεινοτάτων χαραδρῶν, δι' ὧν ἔρρεον πρὸς δυσμὰς διαυγῆ ὕδατα. Μετὰ πορείαν 11 μιλίων διὰ τῶν καθύγρων καὶ ἔτι ἀποσταζόντων ψεκάδας δασῶν φθάνομεν εἰς Καμπουντζὺ (περιοχὴν τοῦ Οὐσίνζα), ἔνθα οἰκοῦσιν οἱ γνήσιοι αὐτόχθονες τῆς ὀρεινῆς ταύτης χώρας.

Ἡ κώμη Καμπουντζὺ ἔχει ἔκτασιν 500 περίπου υαρδῶν, σχηματίζεται δὲ ἀπὸ ὁδοῦ 30 ποδῶν πλατείας, ἐχούσης ἑκατέρωθεν εὐθύ τι συμμετρικὸν καὶ πλατὺ οἰκιῶν τετράγωνον, ὧν αἱ στέγαι προέχουσι. Τῆς αὐτῆς κατασκευῆς εἰσὶ καὶ ἄλλαι τινες γειτονικαὶ κῶμαι.

Τὸ ἰδιάζον ὅπερ κυρίως εὗρον ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἦσαν δύο σειραὶ κρανίων, αἵτινες εὑρίσκοντο ἐν σειρᾷ δι' ὅλου τοῦ μήκους τῆς κώμης 10 πόδας μακρὰν τῶν οἰκιῶν, ἐμβεβυθισμέναι δύο περίπου δακτύλους ἐντὸς τῆς γῆς, προβάλλουσαι τὰ ὑπόλευκα ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ ἀπαυγάζοντα ἡμισφαίρια αὐτῶν. Τοιαῦται κεφαλαὶ ἦσαν 186 ἐν τῇ μιᾷ ταύτῃ κώμῃ. Αἱ κεφαλαὶ αὗται μοὶ ἐφάνησαν ὡς ἀνθρώπινοι, καίπερ τὰ ὀπίσθια πολλῶν κρανίων ἐδείκνυον ἔκτακτον προβολήν, ἐνίων δὲ τὰ πλάγια καὶ οἱ τοῖχοι τοῦ μετώπου ἦσαν λίαν ὑψηλοὶ καὶ διευθυνόμενοι πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἀλλ' αἱ ῥαφαὶ καὶ ἡ γενικὴ ἄποψις τῶν πλείστων ἐκ τῶν κεφαλῶν ἦσαν τόσῳ ὅμοια πρὸς ὅ,τι ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ἐθεώρουν ὡς ἀνθρώπινον κρανίον, ὥστε ἠρώτησα μετ' ἤθους ἀδιαφόρου τοὺς ὁδηγούς μου καὶ τοὺς ἄραβας τί ἦσαν τὰ κρανία ἐκεῖνα. Οὗτοι ἀπήντησαν «Σόκος» (χιμπαντζῆ).

«Βεβαίως», ἀπήντησαν πάντες.

«Φέρατέ μοι εὐθὺς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Καμπουντζὺ».

Ὅτε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Καμπουντζύ, ὑψηλός, ῥωμαλέος, μεσόκοπος ἀνήρ, ἐφάνη, ἠρώτησα αὐτόν·

«Φίλε μου, τί πράγματα εἶνε αὐτὰ διὰ τῶν ὁποίων ςολίζετε τοὺς δρόμους τοῦ χωρίου σας»;

«Νυάμα» (κρέας), ἀπήντησεν οὗτος.

Digitized by Google

«Νυάμα ! νυάμα ; καὶ ἀπὸ τί ;»

«Νυάμα ἀπὸ τὸ δάσος».

«Ἀπὸ τὸ δάσος ! Τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὸ τὸ νυάμα ἀπὸ τὸ δάσος»;

«Ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ παιδὸς τούτου», εἶπε δεικνύον Μαβρούκην τὸν ὁπλοφόρον μου, ὅστις ἔχει ἀνάστημα 4' 10''. «Περιπατεῖ ὡς ἄνθρωπος καὶ περιφέρεται κρατῶν ῥάβδον δι' ἧς κτυπᾷ τὰ δένδρα τῶν δασῶν, παράγει δὲ καὶ φρικώδη θόρυβον. Ὁ νυάμας τρώγει τὰς βανάνας μας,ἡμεῖς δὲ διώκομεν αὐτόν,φονεύομεν καὶ τρώγομεν.

«Εἶνε καλοὶ εἰς τὴν γεῦσιν» ; ἠρώτησα ἐγώ.

Οὗτος ἐγέλασε καὶ ἀπήντησεν ὅτι ἦσαν ἐξαίρετοι.

«Ἐὰν εἴχετε ἕνα θὰ τὸν ἐτρώγατε» ;

«Χωρὶς ἄλλο. Ἀποφεύγει ὁ ἄνθρωπος τὸ κρέας» ;

«Καλά, ἰδού. Σοὶ δίδω ἑκατὸν καυρίς.Συνάξατε τοὺς ἀνθρώπους σας, συλλάβετε ἕνα καὶ φέρετέ τον ἐδῶ ζῶντα ἢ νεκρόν. Χρειάζομαι μόνον τὸ δέρμα του καὶ τὴν κεφαλήν του. Τὸ κρέας θὰ τὸ δώσω εἰς σᾶς».

Πρὶν ἢ ἐκκινήσῃ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Καμπουντζὺ μετὰ τῶν ἀνδρῶν του, μοὶ ἔφερε τεμάχιον ἐκ τοῦ δέρματος ἑνὸς νυάμα, ὅπερ πιθανῶς ἀνῆκεν εἰς τὰ νῶτα. Εἶχε δὲ τὸ δέρμα χρῶμα τεφρόμελαν, αἱ τρίχες εἶχον μῆκος δακτύλου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπολήγουσαι εἰς λευκὸν ἄκρον· γραμμὴ δὲ μελανωτέρων τριχῶν ὑπεδείκνυε τὸ μέρος τῆς ἀκάνθης τῶν νώτων. Τὸ δέρμα τοῦτο μὲ ἐβεβαίου ὅτι ἀνῆκεν εἰς Σόκον. Μοὶ ἐπέδειξε δὲ καὶ καλύπτραν τῆς κεφαλῆς ἐκ τοῦ δέρματος τούτου κατασκευασθεῖσαν, ἣν καὶ ἠγόρασα.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐπανῆλθεν ὁ ἀρχηγὸς οὗτος ἀπὸ τῆς θήρας ἄνευ ἀποτελέσματος. Μᾶς προσεκάλεσε νὰ μείνωμεν δύο ἕως τρεῖς ἡμέρας, ὅπως θέσωσι βρόχους διὰ τοὺς Σόκος, ἐπειδὴ οὗτοι βεβαίως θὰ ἐπήρχοντο τὴν νύκτα πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν βαναναιώνων. Μὴ δυνάμενος ὅμως ἐγὼ νὰ παραμείνω ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἔλαβον ἀντὶ ὀλίγων καυρὶς ἓν ἀνδρικὸν καὶ ἓν θῆλυ κρανίον. Τὰ κρανία ταῦτα καλῶς διατετηρημένα ἔφερα εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἐπέδειξα τῷ καθηγητῇ **Huxley**, οὗτος δὲ ἀπεφήνατο τὰ ἑξῆς περὶ αὐτῶν.

«Ἐκ τῶν δύο ἐπιδοθέντων μοι πρὸς ἐξέτασιν κρανίων, τὸ μὲν εἶνε ἀνδρός, πιθανῶς ὑπὸ τὰ 30 ἔτη ἡλικίας,τὸ δὲ γυναικὸς ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα. Τὸ ἀνδρικὸν κρανίον ἔχει πάντα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ τύπου τῶν Νιγριτῶν, μετὰ καταφανοῦς μέν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀσυνήθους προγναθισμοῦ. Εἰς τὸ κρανίον τῆς γυναικὸς ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε τὸ ἀσύνηθες πλάτος τῆς προσθίας ῥινικῆς ὀπῆς ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸ ὕψος,γεγονὸς ὑποδεικνῦον, ὅτι οἱ ῥώθωνες ἐν ζωῇ θέλουσι κεῖσθαι ἀπώτερον ὁ εἷς τοῦ ἄλλου κατὰ τὰ πλάγια, καὶ ὅτι τὸ ἀκροῤῥίνιον θέλει εἶσθαι κατά τι πλατύτερον.

»Εἰς ἀμφότερα τὰ κρανία ὁ πίναξ δεικνύει 75. Οὐδεὶς δὲ χαρακτὴρ τῶν κρανίων τούτων δικαιολογεῖ τὴν γνώμην ὅτι τὰ πρῴην ὄντα εἰς ἃ ταῦτα ἀνῆκον ζῶντα, διαφέρουσι κατὰ βαθμόν τινα ἀξιοσημείωτον τοῦ συνήθους ἀφρικανοῦ νιγρίτου».

Ὁ καθηγητὴς **Huxley**, προσθέτει ὁ Στάνλεϋ, μὲ ἐκπλήττει διὰ τῶν ἀνωτέρω, ἀποδεικνυομένου ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Καμπουντζὺ ἦσαν Καννίβαλοι,καθόσον τὸ ἥμισυ τοὐλάχιστον τῶν κρανίων,ἅτινα εἶδον, ἔφερε τὰ ἴχνη πελέκεως, κατενεχθέντος ἐπὶ τοῦ ἰνίου τῶν ζώντων θυμάτων».

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ . . .

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΟΦΕΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

Χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ μειώσωμεν τὴν ὑπόληψιν τῆς τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ εἴπωμεν ὅτι οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον εἶνε ἀξία αὕτη νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν τοῦ Νέου Κόσμου, τὴν τῆς Νέας Ὑόρκης.

Ἐξ ἀπογραφικῶν τινων σημειώσεων καταχωρισθεισῶν ἔν τινι τῶν τελευταίων τευχῶν τῆς *Βρεταννικῆς Ἐπιθεωρήσεως*, ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου τῆς Νέας Ὑόρκης διερχομένων καθ' ἑκάστην ἐπιστολῶν εἶνε κατὰ μέσον ὅρον **679,094**, βάρους **148,183** λιτρῶν, καὶ χρήζουσι πρὸς μεταφορὰν **1,429** ταχυδρομικῶν σάκκων. Ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ οὔτε αἱ ἐφημερίδες συμπεριλαμβάνονται, οὔτε αἱ ἐγκύκλιοι, οὔτε τὰ βιβλία οὔτε τέλος οὐδὲν ἔντυπον. Ὑπαλλήλους δὲ ἔχει **1,176**, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν διευθυντῶν τῶν διαφόρων γραφείων, καὶ **429** γραμματοκομιστάς.

Τῶν γραφείων τοῦ ταχυδρομείου τῆς Νέας Ὑόρκης περιεργότατον εἶνε ἐκεῖνο, εἰς ὃ παραπέμπονται αἱ δυσνόητον ἔχουσαι ἐπιγραφὴν ἐπιστολαί. Ἐκπλήσσεταί τις βλέπων τὸ πλῆθος τῶν ἀνεπιγράφων ἐπιστολῶν, τῶν δυσαναγνώστων, τῶν ἀτελῶν καὶ τῶν δυσνοήτων ἐπιγραφῶν. Ὑπάλληλός τις ὑπέβαλεν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ γραφείου τούτου ἐπιστολὴν ἐπιγεγραμμένην ἁπλῶς«Πρὸς τὴν μητέρα μου εἰς Νέαν Ὑόρκην».Αὐτὸς δὲ τὴν ἐνέκλεισεν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ συρταρίῳ,ἔνθα ἑξαμηνίαν ὅλην κατέκειτο τεθαμμένη ἐν παχυτάτῳ κόνεως στρώματι.Ἡμέραν τινὰ τέλος προσέρχεται εἰς τὸ ταχυδρομεῖον γυνή τις προβεβηκυῖα καὶ ἀναζητεῖ ἐπιστολὴν τοῦ υἱοῦ της. Ἐνθυμηθεὶς δὲ τότε ὁ διευθυντὴς τὴν ἐπιγραφὴν «Πρὸς τὴν μητέρα μου», ἐρωτᾷ τὴν γυναῖκα καὶ μανθάνει ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς κατῴκει ἐν τῇ αὐτῇ πόλει,ἐξ ἧς ἐστέλλετο ἡ ἐπιστολή, καὶ ὅτι περιμένει εἰδήσεις παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ χρόνου, ὅστις συνταυτίζεται πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ γραμματοσήμου τετυπωμένην ἡμερομηνίαν τῆς

Digitized by Google

σφραγῖδος τοῦ ταχυδρομείου. Ἔδωκε λοιπὸν τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν ἀγωνιῶσαν μητέρα, ἧς ἡ χαρὰ ἐπὶ τῇ ὄψει τοῦ χειρογράφου τοῦ υἱοῦ της ὑπῆρξεν ἡ μόνη καὶ ἀρίστη ἀπόδειξις ὅτι ἡ ἐπιστολὴ δὲν ἀπεπλανήθη, ἀλλ' ἐλλιμενίσθη τέλος εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Διηγοῦνται δὲ καί τι περιεργότερον, ὅτι δῆλα δὴ ἐπιστολή τις τεσσαρακονταετίαν ὅλην μείνασα ἐν τῷ ταχυδρομείῳ τῆς Βασιγκτῶνος, εὗρε τέλος τὸν πρὸς ὃν ἀπεστέλλετο.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀποστέλλουσι ταχυδρομικῶς παραδοξοτάτας ἀποστολάς. Πρό τινος αἱ Ἀγγλικαὶ ἀρχαὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τοὺς Ἀμερικανοὺς νἀποστέλλωσι ταχυδρομικῶς πρὸς τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ φίλους των δείγματα τοῦ φοβεροῦ ἐντόμου τοῦ ἀφανίζοντος τὰ γεώμηλα, τῆς καλουμένης *Δορυφόρας* τοῦ Κολοράδου. Ἡμέραν τινὰ ὄφις ἰοβόλος τοῦ γένους τῶν λεγομένων Κοβράσων ἀποστελλόμενος εἰς Ἀμερικὴν ἔκ τινος ἰνδικοῦ λιμένος, ἐξέφυγεν ἐκ τῆς θήκης ἐν ᾗ ἦτο κεκλεισμένος καὶ ἐπλανήθη ἐν αὐτῷ τῷ ταχυδρομείῳ τῆς Νέας Ὑόρκης. Εὐνόητος ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων! Ἄλλοτε δὲ πάλιν σμῆνος μελισσῶν εἰσβάλλει αἴφνης εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ἢ φρῦνός τις κερασφόρος τῆς Καλλιφορνίας ἢ ἄλλο τι ἔντομον ἢ ἑρπετὸν ἐπιβλαβὲς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Βεβαίως τῶν Ἀμερικανῶν μόνον ἴδιον εἶνε τὸ ἀποστέλλειν ταχυδρομικῶς ὄφεις καὶ φρύνους κερασφόρους. N.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

287.

Τὰς πρὸς λύσιν ζητήματός τινος πολλὰς διεξόδους, ἃς διαβλέπομεν, δὲν ἀνευρίσκει κυρίως τοῦ ἡμετέρου νοὸς ἡ γονιμότης, ἀλλὰ δι' ἔλλειψιν φώτων παραδεχόμεθα πᾶσαν τῆς φαντασίας ἡμῶν παράστασιν, μὴ δυνάμενοι εὐθὺς ἐκ πρώτης ἀφετηρίας νὰ ἀνακαλύψωμεν τὴν πορείαν τὴν κρείττονα.

288.

Ὑπάρχουσι καὶ πράγματα καὶ νοσήματα, ἃ τὰ θεραπευτικὰ φάρμακα ἀγριαίνουσι, δοθέντα ἐν καιρῷ μὴ εὐθέτῳ. Μεγάλη δὲ ἀπαιτεῖται σοφία πρὸς γνῶσιν τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ θεραπεία εἶναι ἐπικίνδυνος.

289.

Ἡ προσπεποιημένη ἁπλότης λεπτός τις εἶναι ἀπάτης τρόπος.

290.

Τῆς ψυχῆς ἡ διάθεσις εἶναι τοῦ νοῦ σφαλερωτέρα.

291.

Καὶ ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, ὡς οἱ καρποὶ τῆς γῆς, ἔχει τὰς ὥρας αὐτῆς.

292.

Δύναταί τις νὰ εἴπῃ περὶ τῶν διαθέσεων τοῦ ἀνθρώπου ὅ,τι καὶ περὶ πολλῶν οἰκοδομῶν λέγει. Ἤτοι, καὶ τοῦ ἀνθρώπου αἱ διαθέσεις ἄλλας μὲν ὄψεις ἔχουσι χαροπάς, ἄλλας δὲ λυπηράς.

293.

Ἡ μετριοπάθεια δὲν δύναται νὰ πολεμήσῃ οὐδὲ νὰ καταβάλῃ τὴν φιλοδοξίαν, διότι οὐδέποτε αἱ δύο αὗται ἀντίτεχνοι συνοδοιποροῦσι. Καὶ μετριοπάθεια μὲν εἶναι ἡ μαλακία καὶ ὁ ὄκνος τῆς ψυχῆς, φιλοδοξία δὲ ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ζέσις αὐτῆς.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεροι ἀχάριστοι ἄνθρωποι ἢ δυσηρεστημένοι, διότι ὑπάρχουσι καὶ ὀλιγώτεραι θέσεις ἢ θεσιθῆραι. Κενωθείσης θέσεώς τινος ἐπισήμου, ὁ προθάλαμος τοῦ ὑπουργοῦ ἐφοιτᾶτο ὑπὸ ἀνδρῶν ἐπαιτούντων τὴν θέσιν. Ἦσαν δὲ οὗτοι ἕνδεκα τὸν ἀριθμόν.

— Θὰ καταστήσετε ἕνα ἄνθρωπον εὐτυχῆ, εἶπέ τις εἰς τὸν ὑπουργόν.

— Παντάπασιν, ἀπεκρίθη ὁ ὑπουργός, θὰ καταστήσω δέκα δυσηρεστημένους καὶ ἕνα ἀχάριστον.

*
* *

— Βαγγέλη, ἐπῆγες τὸ γράμμα εἰς τοῦ κυρίου Θωμᾶ;

— Μάλιστα, κύριε, ἀλλὰ δὲν θὰ εἰμπορέσῃ νὰ τὸ διαβάσῃ.

— Καὶ διατί;

— Διότι εἶνε τυφλός. Νὰ ἴδῃτε, ἤμουν ἐμπρός του, εἰς τὸ γραφεῖόν του, καὶ δύο φοραῖς μὲ ἠρώτησε ποῦ τὸ ἔχω τὸ καπέλλο μου. Καὶ ἐγὼ τὸ εἶχα, φαντασθῆτε, εἰς τὸ κεφάλι μου, τὸ ἐφοροῦσα».

*
* *

Φιλάργυρός τις κυρία μεταχειρίζεται μικρότατα κηρία διὰ τὸν κηροστάτην της· ἀστεῖός τις, εὑρισκόμενος ἑσπέραν τινὰ παρ' αὐτῇ, τῇ εἶπε: Κυρία μου, ἀνάψατε παρακαλῶ καὶ ἄλλο κηρίον διὰ νὰ ἴδωμεν ποῦ εὑρίσκεται τὸ πρῶτον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐν τῇ φύσει οὐδεμία ὑπάρχει κυβερνῶσα ὑλικὴ δύναμις, ἀλλὰ μόνος ὁ *νοῦς*· πάντα τὰ ἄλλα εἶνε παθητικὰ καὶ ἀδρανῆ. Ἐν μὲν τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασιν ἡ δύναμις αὕτη καλεῖται *γνώμη*, ἐν δὲ τοῖς πολιτικοῖς καλεῖται *γνώμη δημοσία*· ὅστις ἂν γείνῃ κύριος τῆς δυνάμεως ταύτης, θὰ καθυποτάξῃ δι' αὐτῆς τὸν σάρκινον βραχίονα τῆς φυσικῆς ῥώμης, καὶ θὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἐκτελέσῃ ὅλους τοὺς σκοποὺς αὐ-

Digitized by Google

τοῦ. Στρέψατε τὸ βλέμμα πρὸς τὰ πλέοντα φρούρια τὰ κομίζοντα εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς ὑφηλίου τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀνδρείαν τῆς Ἀγγλίας· παρατηρήσατε πλησίον τοῦ πηδαλίου ἓν μικρότατον ἔντομον, τὸν ἄνθρωπον, δεσπόζοντα τῶν ἀνέμων, τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν κυμάτων τοῦ ὠκεανοῦ, δαμάζοντα καὶ αὐτοὺς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ὡσανεὶ οἱ νόμοι οὗτοι ἦσαν προωρισμένοι οὐχὶ νὰ διέπωσι τὸ πᾶν, ἀλλὰ νὰ ἐξυπηρετῶσι μόνον τοὺς σκοποὺς ἐκείνου. Ἐν τούτοις ἡ ἐλαχίστη πνοὴ τῶν ὑπ' αὐτοῦ δαμασθέντων ἀνέμων, ἡ μικροτάτη ῥανὶς τῆς ἀπεράντου ἀβύσσου ἣν κατέστησεν ὑποπόδιον τῶν ποδῶν του, θὰ ἐξήρκει νὰ τὸν καταστρέψῃ, ἐὰν αὐτὸς ἀνεπιστημόνως ἐπετίθει χεῖρα ἐπ' αὐτά· ἀλλ' αἱ δυνάμεις τῆς διανοίας του ἐθριάμβευσαν κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων, τὰ καθυποβληθέντα εἰς τὸν ζυγὸν στοιχεῖα κατέστησαν εὐπειθέστατοι δοῦλοί του. (Λόρδος Παλμερστών).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οἱ Ὀλλανδοὶ ἵδρυσαν τηλεγραφικὰς γραμμὰς ἐν ταῖς κτήσεσιν αὐτῶν ἐν Ἰάβᾳ καὶ Σουμάτρᾳ. Κατ' ἐπίσημον δ' ἔκθεσιν δυσκολωτάτη εἶνε ἡ συντήρησις καὶ ἡ λειτουργία τῶν γραμμῶν τούτων ἕνεκα τῆς βλάβης, ἣν προξενοῦσι διάφορα ἄγρια ζῷα καὶ μάλιστα οἱ ἐλέφαντες. Ἐν Σουμάτρᾳ π. χ. κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην τριετίαν πλέον ἢ ἑξηκοντάκις ἐκόπησαν τὰ σύρματα. Τὴν 25 Μαΐου 1876 ἡ τηλεγραφικὴ γραμμὴ Μναραδουραλαχὰτ κατεκρημνίσθη τελείως· ἀναστηλωθεῖσα δὲ τὴν ἡμέραν, κατέπεσε τὴν νύκτα, καὶ μόλις μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἠδυνήθη νὰ λειτουργήσῃ. Πλὴν δὲ τῆς ἐκ συστήματος ἐχθροπραξίας ταύτης τῶν ἐλεφάντων, μέγαν διατρέχουσι κίνδυνον οἱ φύλακες τῶν γραμμῶν, καταδιωκόμενοι ὑπὸ τίγρεων, ἄρκτων, ἀγρίων βουβάλων. Οἱ δὲ πίθηκοι, μικροί τε καὶ μεγάλοι, νομίζοντες φαίνεται ὅτι οἱ στῦλοι τῶν τηλεγράφων ἐστήθησαν ἐπίτηδες χάριν τῶν γυμνασίων των, ἀναρριχῶνται ἐπ' αὐτῶν, ἀναρτῶνται ἀπὸ τῶν συρμάτων καὶ αἰωρούμενοι θραύουσιν αὐτά· συχνότατα δὲ ἀποσπῶντες ἀπὸ τῶν στύλων τοὺς μονωτῆρας ἀποκομίζουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ δάση, διακόπτοντες οὕτω τὴν τηλεγραφικὴν συγκοινωνίαν.

Ὁ «Ἐθνοφύλαξ» συνιστῶν εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας τὴν ἀνάγνωσιν τῆς συγκινητικωτάτης διατριβῆς τοῦ κ. Ἀφεντούλη «Περὶ τῶν μικρῶν πτηνῶν», προσθέτει τὰ ἑπόμενα· «Προχθὲς εἴδομεν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀγυιόπαιδα, ἔχοντα ἐν κλωβῷ ὑπὲρ τὰ 300 στρουθία, ἅπερ χάριν παιδιᾶς διὰ τοῦ ὄνυχος ἐσφαγίαζον καὶ εἶτα ἐπώλουν! Κόσμος πολὺς εἶχε περισυναχθῆ θεώμενος τὰ σφαγιαζόμενα καὶ ἀσπαίροντα στρουθία, ἐν οἷς καὶ ἀστυνομικὰ ὄργανα, τὰ ὁποῖα ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ἐμποδίσωσι τοιοῦτον φαινόμενον».

Ἐκ τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐκδιδομένων 4,500 ἐφημερίδων 5 ἐξεδόθησαν κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ 46 κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα. Ἀρχαιοτάτη πασῶν εἶνε ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Φραγκφούρτης», ἀριθμοῦσα βίον 261 ἐτῶν.

Ἐν Βερολίνῳ ἐπὶ τῆς ἕδρας τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς παρὰ τῷ κώδωνι ὑπάρχει ταμβακοθήκη μεγίστη, ἣν οἱ γραμματεῖς τῆς Βουλῆς ἐδωρήσαντο τῷ τέως προέδρῳ κ. Φόκκεμπεκ. Κατὰ πᾶσαν δὲ συνεδρίαν ἡ ταμβακοθήκη ἦτο πλήρης νωποῦ ταμβάκου καὶ πᾶς προσερχόμενος εἰς τὴν προεδρικὴν ἕδραν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ ταμβάκον, ἀντλῶν, οὕτως εἰπεῖν, σοφίαν ἐκ τῆς κοινῆς ἐκείνης ἀποθήκης. Καὶ ταῦτα μὲν ἔχουσι κάλλιστα· ἀλλὰ πάντες ἤδη ἐν Βερολίνῳ περιέργως ἐρωτῶσι τί μέλλει νὰ γείνῃ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο κόσμημα τῆς προεδρικῆς ἕδρας, ἀφ' οὗ ὁ νέος πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Σάϋδεβιτζ δὲν πίνει ταμβάκον;

Τὴν πρώτην ἑξαμηνίαν τοῦ ἔτους τούτου ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς σιδηροδρόμοις ἐφονεύθησαν μὲν 404 ἄνθρωποι, ἐτραυματίσθησαν δὲ 1397. Ἐγένοντο δὲ 60 συγκρούσεις, 37 ἐκτροχιάσεις, καὶ 1282 σιδηραῖ ῥάβδοι συνετρίβησαν. Ἐξ ἰδίας δὲ ἀπρονοησίας ἐφονεύθησαν 215 ἐπιβάται. Ἐκ δὲ τῶν ὑπαλλήλων τῶν σιδηροδρόμων ἐφονεύθησαν μὲν 188, καὶ 820 ἐτραυματίσθησαν.

Γνωστὸν εἶνε ἐκ τῶν ἐφημερίδων ὅτι ἡ Γερμανία ἀπεφάσισε νὰ μὴ διορίζωνται τοῦ λοιποῦ γυναῖκες ὑπάλληλοι τῶν τηλεγράφων. Ἡμιεπίσημός τις ἐφημερὶς θέλουσα νὰ καθησυχάσῃ τὰς ἐν τῇ τηλεγραφικῇ ὑπηρεσίᾳ διατελούσας ἤδη γυναῖκας ἀναγγέλλει ὅτι αἱ ὑπάρχουσαι δὲν θὰ παυθῶσιν ἐφ' ὅσον δύνανται νὰ ἐργάζωνται. Ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι τῆς Γερμανίας, τῷ Βερολίνῳ, τῇ Λειψίᾳ κλπ. 220 γυναῖκες ὑπηρετοῦσιν ἐν τοῖς τηλεγραφείοις, ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ δουκάτῳ τῆς Βάδης 76, λαμβάνουσαι αἱ τελευταῖαι αὗται πλὴν τοῦ μισθοῦ καὶ κατοικίαν.

Ἀνέγνωσαν βεβαίως οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* τὴν ἐν ταῖς ἐφημερίσι πρό τινος ἀναγραφεῖσαν περίεργον εἴδησιν περὶ ἐνδεχομένης δῆθεν ὑποψηφιότητος τῆς κυρίας Βικτωρίας Wonthal εἰς τὴν προεδρικὴν ἕδραν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὰς μελλούσας ἐκλογάς. Καὶ μόνον τὸ γεγονὸς τῆς διαδόσεως τοιαύτης φήμης θὰ ἤρκει βεβαίως νὰ παράσχῃ ἰδέαν τινὰ τῶν ἐν Ἀμερικῇ τανῦν ἐπικρατουσῶν τάσεων ἐν τῷ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη αὐτόθι ἀνακινουμένῳ ζητήματι τῆς πολιτικῆς χειραφεσίας τῆς γυναικός. Χάριν ὅμως περιεργίας παρέχομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ὡς νέαν μαρτυρίαν περὶ τῆς διαδόσεως καὶ ὁσημέραι πράγματι ἐπικρατήσεως τοιούτων ἰδεῶν ἐν τῷ Νέῳ Κόσμῳ τὰ

Digitized by Google

ἐξῆς, ἅτινα ἀρυόμεθα ἐξ ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος.

«Ἡ τῶν γυναικῶν χειραφεσία, γράφει ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ποιεῖται δσημέραι ταχείας προόδους ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Ἰλλινουᾶ. Μόνη ἡ πόλις τοῦ Χικάγου ἔχει νῦν νὰ ἐπιδείξῃ τρεῖς δικηγόρους ἐκ τοῦ ὡραίου φύλου. Ἡ κυρία Mira Bradwel ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ δικαίου *δοκτορὶς* καὶ δικηγόρος ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Ἰλλινουᾶ, συντάσσει δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἐκδιδομένην ἐφημερίδα «The Legal News», ἥτις θεωρεῖται ὡς ἡ πλεῖστον ἔχουσα κῦρος ἐν ἁπάσῃ τῇ περιφερείᾳ τῶν βορειοδυτικῶν πολιτειῶν καὶ ἐκτυποῦται ἐν τυπογραφείῳ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ ἐργασία γίνεται ὑπὸ γυναικῶν. Ἄλλη τις νεᾶνις, ἐκ Χικάγου καὶ αὕτη, ἡ μὶς Alta M. Hullet, ἥτις ἐσχάτως ἀπέθανεν ἐν Καλιφορνίᾳ, ἔνθα εἶχε μεταβῇ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐκ τῆς πολλῆς ἐργασίας προσβληθείσης ὑγιείας της, ἐθεωρεῖτο γενικῶς ὡς νομομαθὴς, λαμπρὰς παρέχουσα διὰ τὸ μέλλον ἐλπίδας. Ἐννεακαιδεκαέτις μόλις ἤρξατο μετερχομένη τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα, ἐν ἡλικίᾳ δὲ εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν ἡ φήμη αὐτῆς ἦτο τοιαύτη, καὶ τοιαύτη ἡ ἱκανότης, ὥστε εἶχε πελατείαν ἀποφέρουσαν αὐτῇ ἐτησίως πλείονα τῶν 3,000 δολλαρίων. Πλὴν δὲ τούτων ἐπιτυχέστατα ἐπαγγέλλονται τὸν δικηγόρον ἐν Χικάγῳ αἱ δεσποινίδες Perry καὶ Martin, πολλαὶ δ' ἄλλαι κυρίαι ἔχουσι δοθῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου. Καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δὲ ὑπηρετοῦσιν ὡς λειτουργοί τινὲς ἐκ τοῦ θήλεως φύλου, λαβοῦσαι πρὸς τοῦτο τὴν νόμιμον ἄδειαν. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Ἰλλινουᾶ ὑπάρχει ἔτι ἱκανὸς ἀριθμὸς δημοσιογράφων καὶ ἐκδοτριῶν ἐφημερίδων γυναικῶν. Ἡ πασῶν δὲ προέχουσα εἶνε ἀναμφισβητήτως ἡ κυρία Μαργαρίτα Βούχαναν Σούλλιβαν. Τῆς μεγάλης τοῦ Χικάγου ἐφημερίδος «Βήματος» τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ φιλολογικὸν μέρος συντάσσεται ὑπὸ τῆς κυρίας Sarah Hubbart· ἡ μὶς Annie Kerr λαμβάνει διὰ τὰς βιβλιοκρισίας καὶ τὰ περὶ συρμοῦ ἄρθρα αὐτῆς, ἅτινα καταχωρίζονται ἐν τῷ αὐτόθι ἐκδιδομένῳ «Χρόνῳ» ἐτησίαν ἀμοιβὴν 2,500 δολλαρίων. Ἡ κυρία Virginie Fitzgerald συντάσσει τὸ πολιτικὸν μέρος τοῦ «Inter-Ocean», θεωρεῖται δὲ ὡς ἡ ἱκανωτάτη δημοσιογράφος τοῦ Ἰλλινουᾶ. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ γυναῖκες διευθύνουσαι σπουδαιοτάτας κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις. Οὕτως ἡ μὶς A. Sweet, κόρη μόλις 23 ἐτῶν, διευθύνει ἓν τῶν μεγίστων τυπογραφείων τῆς δυτικῆς Ἀμερικῆς, ταυτοχρόνως δὲ διοικεῖ καὶ σπουδαῖον ἐν Χικάγῳ πρακτορεῖον, ἐν ᾧ ὑπηρετοῦσι δεκαπέντε ὑπάλληλοι. Ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἡ μὶς Wait διευθύνει μέγα ἐμπορικὸν κατάστημα. Ἐσχάτως δὲ πολλαὶ τῶν γυναικῶν ἐπεδόθησαν καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς στενογραφίας, ἔνιαι δ' αὐτῶν προσελήφθησαν ἤδη ὡς στενογράφοι δικαστηρίων. Γυναῖκες ἰατροὶ ὑπάρχουσιν, ὡς γνωστὸν, οὐκ ὀλίγαι εἰς πάσας τὰς πόλεις τῆς μεγάλης Ὁμοσπονδίας, ἐν δὲ τοῖς γραφείοις τῆς κυβερνήσεως ἐν Βασιγκτῶνι δύναταί τις νὰ ἴδῃ μέγαν ἀριθμὸν γυναικῶν ὑπαλλήλων μετὰ πάσης δραστηριότητος ἐργαζομένων. Ἐν Βασιγκτῶνι ἀριθμοῦσι νῦν ἐν συνόλῳ ὑπὲρ τὰς 1,300 γυναῖκας ὑπαλλήλους τῆς Κυβερνήσεως, αἵτινες ἀπολαμβάνουσι κατὰ μέσον ὅρον ἐτήσιον μισθὸν 900—1,800 δολλαρίων. Οὐχ ἧττον δὲ ἀξιόλογος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιζητουσῶν τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο».

Εις Αναγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ἀνεκοινώθησαν ἐσχάτως παρά τινος τῶν μελῶν αὐτῆς παρατηρήσεις περὶ τῆς ἐν τῷ ἀέρι τῶν δωματίων ἱπταμένης κόνεως, ἐν αἷς διαφαίνεται τὸ ἐρευνητικὸν τοῦ ἐπιστήμονος πνεῦμα, ὅστις ἐν παντὶ εὑρίσκει ἀντικείμενον πρὸς παρατηρήσεις. Ἰδοὺ ἐν ὀλίγοις περὶ τίνος πρόκειται.

Γίνεται ἡ διευθέτησις τῶν ἐπίπλων τῆς οἰκίας. Ὁ ὑπηρέτης *ξεσκονίζει*, σαρώνει τὸ δωμάτιον, ἡ κόνις τοῦ δωματίου ἀνυψουμένη περιίπταται ἐν αὐτῷ. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἕκαστος οὐδὲν ἄλλο ἔχει νὰ πράξῃ ἢ νὰ απομακρυνθῇ. Ὁ ἐπιστήμων ἐν τούτοις εὑρίσκει ἐνταῦθα ἀντικείμενον μελέτης. Συνάγει τὴν κόνιν, ἀναλύει αὐτὴν καὶ εὑρίσκει ὅτι περιέχει 66 τοῖς 100 πυρίτιον (silice); 7 τοῖς 100 ἄργιλλον (alumine), 10 τοῖς 100 ὀξείδιον σιδήρου καὶ 17 τοῖς 100 ἄσβεστον καὶ μαγνήσιον. Οὕτω λοιπὸν ἡ κόνις αὕτη περιέχει κατὰ τὰ δύο τρίτα σκληροτάτην οὐσίαν, τὸ πυρίτιον, οὗ οἱ λεπτότατοι κόκκοι χαρακόνουσι προστριβόμενοι καὶ τὰ ἰσχυρότατα πράγματα, οἷον τὸ μάρμαρον, τὰ μέταλλα, τὸν κρύσταλλον. Ἑπομένως ἐὰν πρὸς καθαρισμὸν ἐπίπλου τινὸς ἢ καθρέπτου ζητήσῃ τις νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἐπικαθημένην κόνιν ἰσχυρῶς σπογγίζων διὰ πανίου, τὸ καθαριζόμενον ἀντικείμενον τρίβεται ὑπὸ τῶν κόκκων τοῦ πυριτίου, οἵτινες ἐπιφέρουσιν εἰς τὸ ἔπιπλον λεπτὰς χαραγὰς μᾶλλον ἢ ἧττον βαθείας, πάντοτε ὅμως βλαπτικὰς εἰς τὴν λάμψιν καὶ τὴν ὡραιότητα τῶν ἐπίπλων.

Τί ποιητέον λοιπόν; Τὸ καταλληλότερον μέσον πρὸς καθαρισμὸν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶνε ἡ δι' ἐμφυσήσεως ἢ διὰ λεπτῶν πτερῶν ἀποδίωξις τῆς κόνεως ἀπὸ τοῦ ἐπίπλου, ἢ διὰ πανίου βεβρεγμένου ἐν οἰνοπνεύματι, ὅπου δὲν ὑπάρχει ὁ φόβος τῆς ὑγρασίας.

Τοιοῦτον τὸ συμπέρασμα τῶν ἀνακοινωθεισῶν παρατηρήσεων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν. Εἰς τὰς κυρίας τὰς κηδομένας τῶν ἐπίπλων των ἀπόκειται νὰ ἐπωφεληθῶσιν αὐτῶν.

***

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 202 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 11 Νοεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ ὑγειονομείου Τήνου ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΙΤΑΛΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Α'

Ὁ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Νεάπολιν διάπλους.—Τὸ ἀτμόπλοιον Ἔγεστα καὶ οἱ συμπλωτῆρες.—Κατάνη.—Μεσσήνη.—Ἄφιξις εἰς Νεάπολιν.

Ἔχω μίαν συνήθειαν, κακὴν μὲν βεβαίως, ἀλλ' ἔχουσαν καὶ τὰ καλά της, τὸ νὰ μὴ καταστρώνω ἀπομνημονεύματα καὶ νὰ μὴ ἐκθέτω τὰς ἐντυπώσεις τῶν ταξιδίων μου. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ *Ἑστία* ἔχει ἰδιαίτερόν τι γόητρον, ἐπειδή, ὡς καὶ ἄλλοτε ἔγραψα περὶ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις μουσείου τοῦ Βίρτζ, οὕτω καὶ νῦν προκαλοῦμαι νὰ γράψω ἀναμνήσεις ἰταλικάς. Ἀλλὰ πῶς καὶ πόθεν νάρχίσω, ἀφ' οὗ δὲν δύναμαι νὰ κάμω ἀρχὴν *ἀπὸ Διὸς* καὶ πανσελήνου; Ἂν τοὐλάχιστον εἴχομεν πανσέληνον κατὰ τὸν ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Νεάπολιν διάπλουν, θὰ ἠδυνάμην πολλὰ νὰ εἴπω ἐνθουσιαστικὰ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς ἡμῶν ἐκείνης φωταγωγοῦ, ἥτις ἔχει ἀκούσει τόσα καὶ τόσα παρ' ἀγαθῶν καὶ κακῶν στιχοπλόκων, ὥστε εἶνε μὰ τὴν ἀλήθειαν θαῦμα πῶς δὲν ἀπεφάσισε νά μας ἀποχαιρετίσῃ διὰ παντός, στέλλουσα τὰς ἀκτῖνας της τὸ ἑξῆς εἰς ἄλλους κόσμους, ἔνθα νὰ μὴ γράφωνται στίχοι. Ἀλλὰ δὲν ἐφώτιζεν ὅμως ἡ ἀργυροφεγγὴς τὰ *ὑγρὰ κέλευθα*, μέλλων δὲ νἀφηγηθῶ τὰ τοῦ διάπλου μας, κατὰ τὴν ῥητὴν ἀπαίτησιν τῆς *Ἑστίας*, εὑρίσκομαι ἐν ἀπορίᾳ, ὡς τις χορευτὴς πρωτόπειρος, ὅστις δὲν ἐξεύρει τί πρῶτον νὰ εἴπῃ εἰς τὴν συγχορεύτριάν του κατὰ τὰ μακρὰ σχημάτια τῆς ποικίλης τετράζυγος, ἂν δὲν βοηθηθῇ ὑπὸ τῆς ἰδιοτροπίας τοῦ καιροῦ, καὶ προτιμᾷ νὰ μείνῃ ἄφωνος, ὅταν οὔτε ἡ ζέστη εἶνε ὑπερβολικὴ οὔτε τὸ ψῦχος ἔκτακτον.

Καὶ ἐν τούτοις τὸ ἀτμόπλοιον ἡμῶν, βοηθούμενον ὑπὸ οὐρίου ἀνέμου, ἔσχιζε τὴν θάλασσαν θαρραλέον, κυματιζόμενον ἐπιχαρίτως. Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὸν ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς ἔκπλουν διηρχόμεθα ἔξωθεν τῆς Σαλαμῖνος, ἧς τὸ κῦμα ἠσπάζετο τοὺς ἀπέναντι τάφους τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Μιαούλη. Αἱ ἐντυπώσεις διεδέχοντο ἀλλήλας ταχεῖαι καὶ αἱ ὀλίγαι ἱστορικαὶ ἡμῶν γνώσεις ἀνεζωογονοῦντο ἐπὶ τῇ θέᾳ τόσων τοπείων, ἔνθα διεδραματίσθησαν διασημότατα τῆς πατρίου τύχης γεγονότα. Ὁ δρόμος τοῦ ἀτμοπλοίου μόλις ἐπέτρεψεν εἰς ἡμᾶς νὰ ῥίψωμεν ἓν βλέμμα ἐκ τοῦ πλαγίου εἰς τὸν κόλπον τῆς Σαλαμῖνος· ἡ ψυχὴ ἐπεθύμει νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὸ θέαμα τὸ ὡραῖον, ἐν ᾧ ὁ ὀφθαλμὸς ἐπλανᾶτο παρασυρόμενος εἰς τὴν ἄμεσον διαδοχὴν τῶν ὡραίων νήσων, αἵτινες παρίσταντο ταχέως, ἡ μὲν μετὰ τὴν δὲ, ἐνώπιον ἡμῶν. Ὁ καθαρὸς φθινοπωρινὸς ἀὴρ καὶ τὸ γλυκὺ θέαμα τοῦ γλαυκοῦ πόντου δὲν ἄφινεν ἐν ἡμῖν πολλὴν διάθεσιν πρὸς συζητήσεις καὶ ὅμως εὐχαρίστως συνδιελεγόμην μετὰ φίλου Ἕλληνος συμπλωτῆρος περὶ τῆς περιφανοῦς ναυμαχίας· καὶ διεγράφομεν τὸ σχέδιον τῆς παρατάξεως τῶν τριήρων, λυπούμενοι ὅτι ἡ ἱστορικὴ ἀτέλεια ἀναγκάζει ἐνίοτε τοὺς ἐπιστήμονας νὰ συζητῶσι καὶ ἐν πράγμασιν, ἅτινα ἔπρεπε πολλάκις νὰ γεννῶσι μόνον ἀνέπαφον εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἰδέαν τῆς δόξης χωρὶς ἀδιαλύτων περὶ τὰ καθ' ἕκαστα μικρολογιῶν. Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἦτο ἔτι πλήρης τοῦ Ἀριστείδου καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Εὐρυβιάδου καὶ παρήλαυνεν ἐνώπιον ἡμῶν ἡ Ἀρτεμισία καὶ ἐκόμπαζεν ὁ Ξέρξης ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ του θρόνου ἐν μέσῳ γραμματέων οὐκ εἰδότων τί νἀναγράψωσιν, ὅτε τὸ σκάφος, ταχύτερον τῆς διανοίας ἡμῶν τῆς ἀρεσκομένης εἰς τὰ περίδοξα, διήλαυνε σαλευόμενον πρὸ τῆς Αἰγίνης. Ὁ τροφοδότης τοῦ πλοίου ἡμῶν, ἑνὸς τῶν ἀρίστων τῆς ἰταλικῆς ἑταιρείας τοῦ Florio, εἶχεν ἤδη ἀναπαύσει τὸν στόμαχον ἡμῶν δι' ἐπαρκοῦς ἀρίστου καὶ θερμάνει τὴν ἡμετέραν φαντασίαν δι' ἀξιολόγου σικελικοῦ οἴνου, ὅστις ἑνούμενος μετὰ τῆς ἐμφύτου παντὶ Ἕλληνι φιλοπατρίας διέγραφεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν πάντη ἀλλοίας τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ ὄρη τῶν γραφικῶν νή-

Digitized by Google

σων πρὸ τῶν ὁποίων διεπλέομεν. Χωρὶς νά το θέλωμεν ἡ Αἴγινα ὡς ὑπὸ ῥάβδου μαγικῆς μετουσιώθη εἰς τὴν ὡραίαν τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ θυγατέρα, ἣν ἀγαπήσας ὁ ὕπατος τῶν θεῶν μετήνεγκεν ἐκεῖσε ἀπὸ τῶν μητρικῶν κόλπων. Ἀληθῶς ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, τῆς ξηρᾶς νῦν καὶ ἰσχνῆς, οἵαν ἐβλέπομεν αὐτὴν ἐξ ἀνατολῶν, κατῴκει ἐμπορικώτατος λαός, δράστης καὶ πλούσιος, διαφιλονεικήσας τὴν ἀκμὴν τῆς ναυτιλίας πρὸς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας; Ἡ Αἴγινα τῶν σημερινῶν μικροναυτίλων καὶ σπογγαλιέων εἶχεν ἀληθῶς ποτε κατοίκους ὑπὲρ τοὺς 500,000; Δὲν εἶνε ἄρα λάθος τῶν χειρογράφων τοῦ Ἀριστοτέλους νὰναφέρηται ὁ ἀριθμὸς 470,000 δούλων τῶν Αἰγινητῶν; Δὲν εἴχομεν παύσει νὰ σκεπτώμεθα καὶ διστάζωμεν, ὅτε ταχεῖς ἤδη διηρχόμεθα πρὸ τοῦ Πόρου καὶ ἐφανταζόμεθα τὸν ἀόρατον ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, ἔνθα ἔπιεν ἐθελουσίως τὸ φάρμακον ὁ Δημοσθένης. Ἐχύσαμεν ἓν δάκρυ συγκινήσεως ἀπέναντι τῆς γῆς ὅπου ἔθανεν ὁ μέγας Ἀθηναῖος. Ὀρθῶς λέγει τὸ ἀρχαῖον ἐπίγραμμα, ὅτι ἂν εἶχε τὴν σωματικὴν ῥώμην ἴσην πρὸς τὸν λόγον, δὲν θὰ ἐδέσποζέ ποτε τῆς Ἑλλάδος Ἄρης Μακεδών. Τὸν Πόρον διεδέχετο ἡ Ὕδρα, καὶ μόλις που κατόπιν διεφαίνοντο ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἀργολικοῦ κόλπου αἱ Σπέτσαι· νῆσοι μητέρες ναυμάχων δαφνοστεφῶν. Τὰ ἡλιοκαῆ *θαλασσοπούλια* τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν δὲν ἠγωνίσθησαν ἀμυνόμενα κατὰ τῆς περσοκρατουμένης Ἀσίας ἐπελαυνούσης, οὐδ' ἔθνησκον ἀνώνυμα κατὰ τῆς μακεδονικῆς σαρίσσης ἀγωνιζόμενα· τέκνα περιφανῆ τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ ἔδιδον ὄνομα καὶ νίκην εἰς τὴν φίλην πατρίδα κατὰ νέων ἀνομωτέρων βαρβάρων. Τίς θὰ λησμονήσῃ τοὺς ἄθλους καὶ τὰς θυσίας των, τίς θὰ ὑμνήσῃ ποτὲ ἐπαξίως τὰς νίκας των; Ἐπροχώρει τὸ πλοῖον ἡμῶν καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ φαντασία καὶ ἀνεμένομεν νὰ ἴδωμεν ὀλίγα που μόλις μίλλια μακρὰν τὰ Ψαρά, τὸν τελευταῖον εὐκλεᾶ βράχον τοῦ νησιωτικοῦ ἐκείνου στεφάνου. Τίς ἐφαντάσθη ποτέ, ὅσον καὶ ἂν ἐμελέτησε τοῦ Αἰγαίου τὴν τοπογραφίαν, ὅτι τὰ Ψαρὰ δὲν εἶνε ἐγγύτατα τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ὕδρας καὶ ὅτι χωρίζουσι τὴν ἡρωοτόκον νῆσον ἀπὸ τῶν ἄλλων αὐτῆς ἀδελφῶν κυμάτων δίαυλοι μακροί; Ἀποροῦντες ἔβλεπον οἱ συμπλωτῆρες ἡμᾶς ἐνθουσιωδῶς προσβλέποντας τοὺς ξηροὺς καὶ δι' αὐτοὺς ἀνωνύμους βράχους πρὸ τῶν ὁποίων διηρχόμεθα. Ἀλλ' εὐλαβηθέντες τὴν εὐσεβῆ ἡμῶν θεωρίαν δὲν ἠρώτησαν ἡμᾶς ὁπόθεν ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ λάμψις τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ κρύφιόν ποτε δάκρυ.

Εὐδαίμονα τῆς ὀλβίας Ἀγγλίας τέκνα δὲν ἠδύναντο βεβαίως οἱ συμπλωτῆρες ἡμῶν νὰ αἰσθανθῶσι τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν συνειδήσεως τὴν ἔξαρσιν, τῆς πανελληνίου ἡμῶν ὀδύνης τὸ ἄλγος. Διότι τὴν πλειοψηφίαν τῶν συνοδοιπόρων ἡμῶν ἀπετέλουν Ἄγγλοι, ἕκαστος ἰδιάζοντα ἔχων τὸν τρόπον καὶ τῆς ὄψεως τὸ ἐξωτερικόν. Περὶ τῶν Ἄγγλων δύναταί τις νὰ παρῳδήσῃ τὸ τοῦ Βηλαρᾶ ἐκεῖνο, ὅτι ἡ φύσις, μόλις πλάσασα ἕνα αὐτῶν, καὶ θραύει ἔπειτα τὸν τύπον. Καὶ ὅμως εἶνε περίεργον, πῶς ἐν ᾧ ἀλλοῖον ἔχουσιν ἕκαστοι τὸ πρόσωπον, τὴν φωνήν, τὰς διαθέσεις, εὑρίσκονται συμφωνότατοι περὶ ἕν τι, περὶ τὸν τρόπον τοῦ περιοδεύειν. Ὁ Ἄγγλος, σχεδὸν ὅσον καὶ ὁ Ἀμερικανός, ταξιδεύων δὲν εἶνε ἄνθρωπος, εἶνε μηχανὴ *κοκκίνη*. Ἐξηγοῦμαι. Εἶνε μηχανὴ ἐργαζομένη κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ κοκκίνου ὁδηγοῦ, τοῦ Bädeker ἢ μᾶλλον τοῦ Murray. Τὰ πάντα εἶνε διαγεγραμμένα ἐκ τῶν προτέρων, οἱ τόποι οὓς πρέπει νὰ ἴδωσιν οἱ περιηγηταί, αἱ ἀμοιβαὶ ἃς ὀφείλουσι νὰ πληρώσωσιν, αἱ ἡμέραι αἵτινες ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν μνημείων. Τὸ ταξιδεύειν ἔχει καταστῆ οὕτω τυπικόν, ὥστε ἀληθῶς ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ δύναταί τις νὰ περιέλθῃ εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ ἐρωτήσῃ, ἂν ἐν τοῖς ἐντύποις ἐκείνοις ὁδηγοῖς δὲν περιέχεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιφωνημάτων καὶ τῶν θαυμαστικῶν, πρὸς ἃ πρέπει νὰ διασταλῇ τὸ σχεδὸν ἀείποτε ἀνοικτὸν στόμα τοῦ Ἄγγλου περιηγητοῦ. Ἐνθυμοῦμαι νεαρόν τινα ἀπόφοιτον ἑνὸς τῶν κολλεγίων τοῦ Ὀξωνίου, ἐπισκεφθέντα πρὸ ἐτῶν τὰς Ἀθήνας, μεθ' οὗ ἀνέβην τὴν Ἀκρόπολιν, ὅστις ἀπήτησε ῥητῶς νὰ ἐνωτισθῇ τοῦ θρυλουμένου βόμβου τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ὅστις λέγεται ἀκουόμενος ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ δῆθεν ἰχνῶν τῆς ποσειδωνίου τριαίνης· ὁ αὐτὸς ἐθεώρησεν ἀπαραίτητον νὰ διέλθωμεν ἐφ' ἁμάξης κάτωθεν τῆς Πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ (δὲν εἶχον ἔτι τεθῆ πέριξ τὰ σημερινὰ κιγκλιδώματα) καὶ ἀνέγραψεν ἐν τῷ σημειωματαρίῳ του ἀκριβῶς τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐτελεῖτο τὸ προδιαγεγραμμένον τοῦτο ἀξιοσημείωτον γεγονός. Τέσσαρα ἀντίτυπα τοῦ τοιούτου περιηγητικοῦ τύπου ἦσαν οἱ τέσσαρες Ἄγγλοι συμπλωτῆρες ἡμῶν, ἕκαστος παρέχων ἰδιορρύθμους τοῦ τύπου ποικιλίας. Ζωολογικῶς κατατασσόμενοι ἀνῆκον ἅπαντες εἰς τὸ γένος *Ἄγγλος περιηγητής*, μόνον δὲ διέφερε τὸ εἶδος.

Ἡ ψυχολογικὴ ἐξέτασις τῶν συμπλωτήρων ἡμῶν καὶ ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ ἡμετέρου σκάφους ἀπετέλεσαν τὴν κυριωτάτην ἡμῶν φροντίδα, ὅτε, περαιωθέντες ἔξω τῶν νήσων τοῦ σαρωνικοῦ κόλπου καὶ εἰσπλεύσαντες εἰς τὸ Μυρτῷον Πέλαγος, μόλις ἤδη μακρόθεν διεκρίνομεν ἀφανῶς τὰ ὄρη τῆς Κυνουρίας καὶ παρεσκευαζόμεθα πρὸς τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ παρακάμψωμεν τὸν Μαλέαν. Ἀλλ' εἶνε ἀληθές, ὅτι καίτοι ἡ γνωστὴ παροιμία τῶν ἀρχαίων *κάμψας Μαλέαν ἐπιλάθου τῶν οἴκαδε*, ἥτις ἔλαβε πρό τινων ἐτῶν διὰ τῆς συγκρούσεως τοῦ ἀτυχοῦς *Ἀκράγαντος* (Agrigento) νέαν ὑπόστασιν, ἠδύνατο νὰ ταράξῃ τοὺς πλέοντας μάλιστα κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς

Digitized by Google

φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, ἡμεῖς ἐλάχιστα εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ δεινῶμεν τὴν ἡμετέραν θέσιν, αἰσθανόμενοι ἡμᾶς βαυκαλιζομένους ἥδύτατα ὑπὸ τῆς ἑσπερινῆς αὔρας, ἥτις μετὰ τὸ δεῖπνον κατεκοίμισεν ἡμᾶς τρυφερῶς.

Ὅτε δ' ἐξυπνήσαμεν τὴν πρωίαν τοῦ Σαββάτου, εἴχομεν ἤδη παρακάμψει καὶ τὸν Μαλέαν καὶ τὸ Ταίναρον καὶ τὸν Ἀκρίταν, καὶ διεκρίνομεν ἤδη μακρόθεν τὸ Ναβαρῖνον, κοιτίδα περιφανῆ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ἐν ᾧ δὲ κατὰ μικρὸν ἀπεμακρυνόμεθα ἀπώτερον τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ἐνεθυμήθημεν καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ σκάφους ἡμῶν καὶ τῶν ἀναμνήσεων ἃς ἀνεκάλει εἰς τὸν Ἕλληνα, ὅτε εἴδομεν ἐπί τινος εὐαέρου ἐξέδρας ἐν τῷ καταστρώματι ἐκτεθειμένας δύο φωτογραφίας, αἵτινες παρίστων ἀρχαῖα μνημεῖα. Τὸ πλοῖον ὠνομάζετο Segesta εἰς μνήμην τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἑλληνίδος πόλεως Ἐγέστης ἐν Σικελίᾳ, ἥτις ὑπῆρξε διὰ τὰς ἔριδας αὐτῆς πρὸς τοὺς Σελινουντίους μία τῶν κυριωτάτων ἀφορμῶν τῆς εἰς Σικελίαν ἀτυχοῦς τῶν Ἀθηναίων ἐκστρατείας. Αἱ δὲ φωτογραφίαι αἵτινες ἦσαν ἐκτεθειμέναι ἐν τῷ πλοίῳ παρίστων τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου θεάτρου τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὰ γεραρὰ λείψανα ἀρχαϊκοῦ ναοῦ σωζομένου ἐν τῇ πόλει, οὗτινος ὁ σοβαρὸς δωρικὸς ῥυθμὸς ἀναμιμνήσκει τὰ λείψανα τοῦ ἐν Κορίνθῳ σωζομένου ναοῦ τοῦ λεγομένου τῆς Χαλινίτιδος Ἀθηνᾶς.

Ἀλλὰ τὸ περιεργότατον ἐν τῷ πλοίῳ δὲν ἦσαν αὗται αἱ φωτογραφίαι. Μετὰ ποικίλας ἀναγνώσεις καὶ ὁμιλίας, διὰ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν παντοίας ἄλλης διασκεδάσεως, ἐφ' ᾗ δυστυχῶς διακρίνονται τὰ σκάφη τῆς ἑταιρείας τοῦ Φλόριο, ἐστράφημεν ἐκ περιεργίας ἐπὶ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ λευκώματος τοῦ πλοίου, ἐν ᾧ οἱ βουλόμενοι τῶν περιηγητῶν ἀναγράφουσι τὴν εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ τοῦ πληρώματος. Τὸ βιβλίον περιεῖχε πολλὰ ἄξια προσοχῆς καὶ γέλωτος. Εἷς τῶν περιηγητῶν ἐξέφραζε τὴν λύπην αὐτοῦ ὅτι δὲν εἶχον συμπλεύσει κατὰ τὸ ταξίδιον αὐτοῦ κυρίαι, ἄλλος παρεπονεῖτο, καὶ ἦτο Γερμανός, ἐπὶ τῇ ἐλλείψει ζατρικίου. Ἀλλὰ τὸ εὐχαριστότατον ἦτο ἡ πλήρης εὐαρέσκεια Ἕλληνός τινος, οὗτινος δὲν ἀνεγινώσκετο τὸ ὄνομα καλῶς καὶ ὅστις εἶχεν ἀναγράψει ἐν τῷ λευκώματι τὰ ἑξῆς. Δημοσιεύομεν αὐτὰ εὐλαβῶς αὐτολεξεί, αὐτοῖς γράμμασιν, ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ κειμένου μεσαιωνικοῦ·

«Les messieurs koumantante des bauteau Segenta nous avons etes très contante edes tous les hommes». Ἐρωτῶμεν, τίς ἡ ἀνάγκη νὰ γράψῃ ταῦτα ὁ γράψας, ἤ, ἀφ'οὗ πάντως ἤθελε νὰ διαιωνίσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἰταλικῆς ἀτμοπλοΐας, διὰ τί δὲν ἔγραφε τὴν γλῶσσάν του τὴν μητρικήν, ἐν ᾗ βεβαίως δὲν θὰ διέπραττεν, ὅσον νεοφώτιστος καὶ ἂν ἦτο ἐν τῇ ὀρθογραφίᾳ καὶ τῇ συντάξει, τόσα παραπτώματα καταγέλαστα; Ἐλυπήθην πολύ, τὸ ὁμολογῶ ἄνευ περιστροφῶν, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν τοῦτο κείμενον ἦτο τὸ ἀμαθέστατον πάντων τῶν ὑπομνημάτων τῶν περιηγητῶν, οἵτινες ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον νὰ γράψωσι τὸ ὄνομά των ἐν τῷ λευκώματι. Ἐσυλλογίσθην δὲ ὅτι ἂν ἤμην ἐν τῇ θέσει τοῦ γράψαντος ἐκεῖνα καὶ εἶχον ὑποχρεώσεις πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐγέστης, θὰ προετίμων νἀπαλλαγῶ αὐτῶν μᾶλλον χρηματικῶς, διὰ πληρωμῆς ἑνὸς ἀκόμη φράγκου εἰς τοὺς θεράποντας, ἢ συγγραφικῶς, διὰ γαλλικοῦ σημειώματος, ἔστω καὶ τριστίχου.

Πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ περίπου ὥρας μετὰ τὸν ἐκ Πειραιῶς ἀπόπλουν προσωρμίζετο ἡ Ἔγεστα κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τῆς Κατάνης· ἦτο πλέον ἀργὰ καὶ τὸ πλοῖον εἶχε καθυστερήσει ἀρκετά, ὥστε ταχέως ἠναγκάσθη νἀπάρῃ ἐκεῖθεν, καὶ οὕτω δὲν εἴδομεν τὴν Κατάνην. Ἀλλ' ἡ περιεργία ἡμῶν ἱκανοποιήθη κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐξ Ἰταλίας διὰ τῆς αὐτῆς θαλασσίας ὁδοῦ, ὅτε ἐμείναμεν ἱκανὰς ὥρας καὶ ἐπροφθάσαμεν νὰ ἴδωμεν τἀξιοθέατα. Ἡ πόλις ἐκτείνεται νωχελῶς παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Αἴτνης, καὶ ἀριθμεῖ περὶ τὰς 85,000 κατοίκων. Εἶνε περίεργος ἡ ἠρεμία τῶν Καταναίων οἵτινες ἐργάζονται καὶ εὐθυμοῦσιν ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἡφαιστείου, ἐν ᾧ ἡ πόλις αὐτῶν εἶνε πολλαχοῦ ᾠκοδομημένη ἐπὶ λάβας καὶ ἐν ᾧ ἔχουσι προσφάτους τὰς ἀναμνήσεις καταστροφῶν, διότι ἀκόμη τῷ 1828 πλεῖσται οἰκίαι ἔπεσαν ἐκ σεισμοῦ, συνεχεῖς δὲ εἶνε αἱ ἐκρήξεις καὶ οἱ σεισμοὶ χρόνων παλαιοτέρων. Ἔτι πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἡ Αἴτνα εὑρίσκετο ἐν πλήρει ἐκρήξει· ἀλλ' ὅτε διέβημεν ἡμεῖς ἐκεῖθεν, στρῶμα χιόνος ἐπέστεφε τὴν ὑπὲρ τοὺς δεκακισχιλίους πόδας ὑψηλὴν κορυφὴν τοῦ πυρογενοῦς ὄρους. Ἡ θέα τῆς λευκανθιζούσης ἐκείνης κορυφῆς μοὶ ἀνέμνησε τὴν φαινομένην ψυχρότητά τινων ἀνθρώπων, οἵτινες κρύπτουσι πῦρ καὶ φλόγας ὑπὸ τὴν ἔξωθεν χιόνα. Εἶνε περίεργος σύμπτωσις ὅτι ἡ Αἴτνα προμηθεύει τὴν Ἰταλίαν καὶ τὸν γείτονα κόσμον μέχρι τῆς νήσου Μελίτης διὰ τῆς χιόνος της, ἐν ᾧ συγχρόνως ἀποστέλλει τὸ θεῖον τῶν πλουσιωτάτων θειώνων της εἰς ἀπωτάτους λιμένας. Ὁπόσον εἶνε παράδοξοι αἱ ἀντιθέσεις τοῦ κόσμου τούτου!

Ἀξιοθέατον εἶνε ἐν Κατάνῃ τὸ μέγιστον μοναστήριον τῶν Βενεδικτίνων, πλησίον τοῦ ὁποίου δεικνύουσι τὸν τόπον, ἔνθα ἔφθασεν ἡ λάβα τοῦ ἡφαιστείου κατὰ τὴν μεγάλην ἔκρηξιν τοῦ 1669, ἧς εἰκόνα παρέχει τοιχογραφία τις μετρίας τέχνης ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ τῆς μητροπόλεως. Ἡ μητρόπολις αὕτη, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Ἀγαθῆς, ἐξεγείρει οὐχ ἧττον τὸ διάφορον τοῦ περιηγητοῦ. Ὁ φίλος τῆς ζωγραφικῆς ὀλίγα ἔχει νὰ θαυμάσῃ ἐν τούτῳ τῷ κτιρίῳ, ὅπερ πολὺ μᾶλλον θὰ συγκινήσῃ τὸν φιλίστορα, δυνάμενον νὰ ἴδῃ ἐν αὐτῷ τοὺς τάφους τινῶν

Digitized by Google

μελῶν τοῦ ἀνδηγαυικοῦ οἴκου. Τὸ λείψανον τῆς ἁγίας Ἀγαθῆς, ἥτις ἐμαρτύρησεν ἐν Κατάνῃ τὸν τρίτον μ. Χ. αἰῶνα, ὅπερ φυλάσσεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, δὲν εἴδομεν· ἑπτὰ θύραι καὶ ἑπτὰ κλεῖδες προφυλάττουσιν ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κοινοῦ τὸ ἅγιον λείψανον, προωρισμένον κατὰ τοὺς ἀπαραβάτους κανόνας τῆς πλεονεξίας τῶν καθολικῶν ἱερέων νὰ πλουτίζῃ τὸ βαλάντιον τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ τῶν λειτουργῶν του διὰ σπανίων τινῶν ἐμφανίσεων. Φαίνεται δὲ ὁ καθολικὸς κλῆρος ἀκολουθῶν ἐν τῇ πρακτικῇ χρήσει τῶν ἁγίων του τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ Πλουτάρχου, καθ' ὃ *δυσφύλακτον ἐν συνηθείᾳ τὸ πρὸς δόξαν σεμνόν*. Πολλῷ δὲ τούτων πάντων ἀξιοπαρατήρητος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ εἶνε ἡ παλαιὰ οἰκοδομὴ τοῦ ἀρχαιοτέρου αὐτῆς μέρους, τοῦ σωζομένου οἷον ἐκτίσθη τελευτῶντος τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος ἐπὶ Ῥογέρου. Μεταγενέστεραι καταστροφαὶ καὶ ἀνασκευαὶ ἐσεβάσθησαν τὸ ἔμπεδον τοῦ παλαιοῦ κτιρίου, εἰς ὃ ἐνεκτίσθησαν λίθοι ὀγκώδεις ἐκ τοῦ ἀμφιθεάτρου τῆς ἀρχαίας πόλεως.

Τὸ ἀμφιθέατρον τοῦτο σώζεται μόλις που σήμερον, ἀφ' οὗ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας πρῶτος ὁ Θεοδώριχος καὶ μετὰ χρόνον πολὺν ὁ Ῥογέρος ἀφῄρεσεν ἐξ αὐτοῦ λίθους πολλοὺς χάριν τῶν τειχῶν καὶ τῆς μητροπόλεως. Πτωχαὶ καλύβαι καὶ σιδηρέων τεχνουργεῖα εἶνε νῦν ἐσκηνωμένα ἐν τοῖς ὀγκώδεσιν αὐτοῦ ἐρειπίοις. Μοὶ ἐφάνησαν ἀληθῶς ἐχῖνοι καὶ ὀνοκένταυροι, κατὰ τῆς Γραφῆς τὰ λόγια, ἐνοικοῦντες ἐν τοῖς λειψάνοις παλαιᾶς δόξης. Πολλῷ δὲ κάλλιον τοῦ ἀμφιθεάτρου διατηρεῖται τὸ ἀρχαῖον θέατρον, ὅπερ καὶ διεσώζετο σχεδὸν ἀκέραιον μέχρι τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος· ἀλλὰ καὶ τούτου ἐσύλησε πολλὰ ὁ Νορμαννὸς Ῥογέρος. Τώρα δὲ εὑρίσκονται τὰ ἐρείπια αὐτοῦ ἐντὸς τῆς νέας πόλεως ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἐξ αὐτῶν ἐπωνυμουμένῃ Strada del teatro Greco, καίτοι ἀρχαιολόγοι σπουδαῖοι πιστεύουσιν ὅτι καὶ τὸ θέατρον τοῦτο δὲν εἶνε ἑλληνικῆς, ἀλλὰ ῥωμαϊκῆς τέχνης. Μετὰ μεγίστης χαρᾶς εἴδομεν οὐ μόνον ταύτην τὴν ὁδὸν ὠνομασμένην ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῆς ἀρχαιότητος· Strada Stesicorea ἐπιγράφεται ἄλλη τις ὁδὸς τῆς Κατάνης, ἐκ τῶν καλλίστων διατηροῦσα ὑπ' εὐλαβείας τῶν ἐνοίκων τὸ ὄνομα τοῦ μελοποιοῦ Τισίου, ὅστις διὰ τὴν στῆσιν τῶν μελικῶν χορῶν ἐκλήθη Στησίχορος καὶ ἀπέθανεν ἐν Κατάνῃ, ἔνθα ἐδεικνύετο ὁ τάφος αὐτοῦ κεκοσμημένος διὰ κιόνων ὀκτώ, ὅθεν προῆλθε καὶ ἡ παροιμία *πάντα ὀκτώ*.

Ἀλλὰ δὲν θὰ ἐλάμβανέ ποτε πέρας τὸ κυριακὸν τοῦτο ἀνάγνωσμα τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας*, ἂν ἠθέλομεν νἀναγράψωμεν ἁπάσας τὰς ἑλληνικὰς ἀναμνήσεις ὅσαι πολιορκοῦσι τὸν νοῦν τοῦ Ἕλληνος τοῦ ἀποβαίνοντος εἰς Σικελίαν. Διὰ τοῦτο σπεύδομεν μετὰ τοῦ ἀτμοπλοίου εἰς τὴν Μεσσήνην, ἥτις ἀπέχει περὶ τὰς ὀκτὼ μόνον ὥρας τῆς Κατάνης.

Ἡ Μεσσήνη τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἑλληνικῆς καταγωγῆς διατηρεῖ μόνον τὸ ὄνομα, ὅπερ ἔλαβεν ἐκ τῶν Πελοποννησίων αὐτῆς οἰκιστῶν, τῶν διαδεχθέντων τοὺς Σικελοὺς οἰκήτορας τῆς ἀρχαίας Ζάγκλης. Εἶνε δὲ τὴν σήμερον καθαρὰ καὶ ὡραία πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 110,000 κατοίκων, ἧς εὐαρεστοτάτην ἐντύπωσιν ἐμποιοῦσιν οἱ τρεῖς εὐρεῖς καὶ μακρότατοι παράλληλοι δρόμοι, οἱ ἐπώνυμοι τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, Καβοὺρ καὶ Γαριβάλδη, τριάδος ἀνδρῶν ἥτις δικαίως ἐτιμήθη ἁπανταχοῦ τῆς ἡνωμένης Ἰταλίας. Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς μητροπόλεως, ἥτις ἐπ' ἴσης ἤρξατο οἰκοδομουμένη ὑπὸ τοῦ Ῥογέρου, ὡς καὶ ἡ τῆς Κατάνης, ἐπεσκέφθημεν τὸ πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ εὕρηται καὶ ἄσημόν τι μουσεῖον καὶ ἡ βιβλιοθήκη. Ἐν ταύτῃ ἀπόκεινται περὶ τὰ τριακόσια ἑλληνικὰ χειρόγραφα, ἀνήκοντα τὰ πλεῖστα εἰς τὸ διαλυθὲν παλαιὸν μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος (Salvatore) παρὰ τὴν Μεσσήνην. Διαμείνας ἱκανὰς ὥρας ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ εἶδον πολλοὺς τῶν κωδίκων τούτων ἐπὶ περγαμηνῆς, ἀνερχομένους καὶ εἰς τὸν δέκατον καὶ εἰς τὸν ἔνατον αἰῶνα ὀλίγους τινάς, ἀλλὰ δὲν εὗρον ὅ τι μάλιστα ἐζήτουν, τοὺς διὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν πολυτιμοτάτους τῶν κωδίκων. Εἶνε οὗτοι οἱ ἐπὶ βομβυκίνου χάρτου κατὰ τὸν ιγ'. καὶ ιδ'. αἰῶνα μάλιστα γραφέντες καὶ μικτὴν περιέχοντες ὕλην, οὓς *χουβαράδες* φαίνεται καλέσας ὁ πρὸ ἡμῶν ἑλληνισμός. Ἐν αὐτοῖς, ἐν μέσῳ ὕλης ποικίλης καὶ ἀναμίκτου, περιεργότατα πολλάκις ἀνεύρομεν χρονικά, ποιήματα, σημειώματα, ἔγγραφα. Βιβλιοθῆκαι δευτερευούσης ἀξίας καθίστανται ἐντεῦθεν πολλάκις πρὸς τὸν ἀνιχνεύοντα μεσαιωνικὴν ὕλην πολλῷ σπουδαιότεραι τῶν περιεχουσῶν πολυτιμοτάτους κώδικας ἐπὶ περγαμηνῆς· ἀρκεῖ νὰ εὑρίσκωνται ἐν αὐταῖς τοιοῦτοι codices miscellanei. Ἀλλ' ἡ βιβλιοθήκη τῆς Μεσσήνης δὲν περιέχει δυστυχῶς τοιούτους κώδικας, ἔχουσα ἄλλως ἱκανὴν ὕλην διὰ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μάλιστα φιλολογίαν. Εὐχαρίστως εἶδον ἐν αὐτῇ διατρίβοντα περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων καὶ παντοίας μελέτας ποιοῦντα τὸν ἐλλόγιμον πατέρα Ματαράγγαν, φέροντα μὲν τὴν ἐνδυμασίαν τῶν ὀρθοδόξων ἱερέων καὶ ἐμπεφορημένον παντοίας παιδείας ἑλληνικῆς, ἀλλ', ὡς ἔμαθον κατόπιν, μὴ ἐμπνεόμενον ἐξόχως ὑφ' ἑλληνικῶν αἰσθημάτων. Πρεσβεύων τὰ τῶν Οὐνιτῶν εἶχεν, ὡς ἤκουσα, ἀντιταχθῆ ἐπιμόνως εἰς τὴν μὴ ἀπόδοσιν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας τῆς Μεσσήνης πρὸς τὴν κοινότητα τὴν ἑλληνικήν, τοῦθ' ὅπερ ἐγένετο τέλος ἐπ' ἐσχάτων. Ἀξιόζηλον ὅμως εὗρον τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ καὶ χαίρων παρηκολούθουν τὰς

Digitized by Google

διηγήσεις περὶ τῶν ἐργασιῶν καὶ ἀνακαλύψεών του, ἐν αἷς ἀριθμοῦνται ἰδιόγραφα τῶν μέσων αἰώνων καὶ λειτουργία τις τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἐν μακρῷ είληταρίῳ, ἧς τὴν ἀξίαν θὰ ἐκτιμήσωσι βεβαίως μᾶλλον ἐμοῦ οἱ θεολόγοι, ὅταν γραφῶσι τὰ περὶ αὐτῆς.

Ὅτε δ' ἐξήλθομεν τῆς βιβλιοθήκης, ραγδαία βροχὴ κατερρήγνυτο ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ Μεσσήνη, ἣν εἴχομεν ἴδει τὴν πρωίαν ἀγλαὴν ὑπὸ τὸ ὡραῖον φῶς τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου, εἶχε περιβληθῆ χειμερίαν ἐσθῆτα. Ἐπιβάντες εἰς ἄλλο σκάφος τῆς ἑταιρείας τοῦ Φλόριο, τὸ μέλλον νὰ μεταγάγῃ ἡμᾶς εἰς Νεάπολιν, εὕρομεν αὐτὸ διάβροχον ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἅτινα ἐξηκολούθουν ὑγραίνοντα τοὺς κατ' ὀλίγον προσερχομένους συμπλωτῆρας. Οὐχ ἧττον ἡ κίνησις ἦτο πολλὴ καὶ πολλὴ ἡ φαιδρότης καὶ ζωηρότης τῶν νοτίων ἐκείνων Ἰταλῶν. Ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ πάντες ἐγνωρίζοντο ἢ ἀνεγνωρίζοντο. Διήλθομεν περιβρεχόμενοι, ἀλλὰ φαιδροὶ τὴν Σκύλλαν καὶ Χάρυβδιν, αἵτινες παρ' ὅλην τῆς ἀτμοσφαίρας τὴν κατήφειαν δὲν ἐφόβιζον ἤδη ἡμᾶς ὡς τοὺς πάλαι· ἦτο δὲ μᾶλλον ἡ ὄψις αὐτῶν ἄκακος καὶ χαρίεσσα. Ἴσως συνέβαινε τοῦτο, διότι τὸ ἀτμόπλοιον ἔβαινεν ἐν νηνεμίᾳ στερρὸν καὶ ἐφαίνετο παρασκευαζόμενον τὸ δεῖπνον ἐν περιουσίᾳ συνδαιτυμόνων φαιδροτέρων, πρωτοτυποτέρων καὶ ποικιλοτέρων τῶν Ἄγγλων μας, ὧν μόνος εἷς ἐξηκολούθει τὸ ταξίδιον διὰ τοῦ αὐτοῦ πλοίου μέχρι Νεαπόλεως. Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὴν ἐπέλευσιν τοῦ λυκόφωτος τὸ δεῖπνον κατεβροχθίζετο ἐν μέσῳ ζάλης λόγων καὶ οἴνου· ὁ ὕπνος ἐπεσφράγισε γλυκὺς ἡμέραν πλήρη φιλολογικῶν, μάλιστα, ἀναμνήσεων. Ὅτε δ' ἐξηγέρθημεν τὴν πρωίαν τῆς Τρίτης, μαγικὸς ὑπὸ τὸ ὡραῖον φῶς τοῦ ἀνατείλαντος ἡλίου ἡπλοῦτο πρὸ ἡμῶν ὁ κόλπος τῆς Νεαπόλεως καὶ εἰς τὸ βάθος διεκρίνετο κάτωθεν τῶν καπνῶν τοῦ Βεσουβίου ἡ μεγάλη πόλις, εἰς ἣν ἀπεβιβαζόμεθα περὶ τὴν ἐνάτην, ἐκκωφαινόμενοι ὑπὸ τοῦ μυρίου βόμβου μυρίων φωνῶν λεμβούχων, ἀχθοφόρων, ὑδροφόρων καὶ πάσης τῆς χορείας ἐκείνης τῶν ἀναποφεύκτων θεραπόντων, ἥτις καθιστᾷ πολλάκις ἀηδὲς τὸ ταξίδιον, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐκλείψῃ ἢ τότε μόνον ὅταν οἱ ἄνθρωποι φθάσωσιν εἰς τὸν πολιτισμὸν τοῦ πρώτου των γενάρχου, ὅστις δὲν εἶχεν ἀνάγκην βοηθῶν ἵν' ἀνακουφίσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ εὐβαστάκτου βάρους τοῦ φύλλου τῆς συκῆς.

Σπυρ. Π. Λαμπρος.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 692.

ΙΔ'

Οὕτως ἐπραγματοῦτο τὸ ὄνειρον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἴδει ἡ μαρκησία ὀλίγας ὥρας πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ. Ἐκ τοῦ βάθους τοῦ βαράθρου ἐν ᾧ εἶχε πέσει, ὁ Μαυρίκιος ἀνήρχετο κατ' ὀλίγον εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας τῇ βοηθείᾳ τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα, ᾐσθάνετο ἤδη πνέοντα τὸν δροσερὸν τῶν ὑψηλῶν χωρῶν ἄνεμον, ὠσφραίνετο τὴν ὀσμὴν τῶν πλησίον κειμένων κορυφῶν, ἤκουε συγκεχυμένως τὴν φωνὴν τῆς νεότητός του ὑμνοῦσαν τὴν ἐπιστροφήν του. Ἐφαίνετο ἤδη ἐπὶ τῆς μορφῆς του τὸ ἔνδοξον σύμβολον τῆς ἀναγεννήσεως, τὸ πρόσωπόν του πρῴρως μαρανθὲν ἔφερε τὸν τύπον τῆς ἀξιοπρεπείας, ὃν ἐγχαράττει ἀλανθάστως ἡ ἐργασία ἐπὶ τῆς μορφῆς τῶν εὐτόλμων καὶ γενναίων ἀνδρῶν. Ὑπὸ τῆς ἀκολασίας ἀμαυρωθέντες, οἱ ὀφθαλμοί του ἀνέλαβον αὖθις τὴν διαυγῆ αὐτῶν λάμψιν, τὰ ἄλλοτε ὑπὸ τῆς ὀργῆς συσπώμενα χείλη καὶ μετὰ προθυμίας ἐκπέμποντα δηλητηριώδη βέλη οὐδὲν ἄλλο νῦν ἐξέφραζον ἢ τὴν εὐμένειαν, καὶ αὐτὴ ἡ φωνή του εἶχε γείνει γλυκυτέρα, ὅτε δὲ περιεπάτει παρὰ τὴν ἐξαδέλφην του, ἀνέκτα τὸ ἐλαφρὸν τῆς πρώτης αὐτοῦ νεότητος βῆμα. Δεύτερον ἔαρ ἀνέτελλεν ἐν αὐτῷ κεκοσμημένον δι' ὀλιγωτέρων μὲν ἴσως χαρίτων ἢ τὸ πρῶτον, ἀλλὰ γόνιμον βεβαιοτέρων ἐλπίδων καὶ κεκτημένον ἤδη τοὺς θησαυροὺς τοῦ θέρους. Φεῦ! ὁ δυστυχὴς δὲν εἶχε κατορθώσει τοῦτο ἄνευ κόπου. Ποσάκις ἔχων τοὺς πόδας καθημαγμένους καὶ τὸ πρόσωπον ὑπὸ ἱδρῶτος περιῤῥεόμενον ἔστη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ! Ποσάκις προσκόπτων οὐ μακρὰν τοῦ τέρματος, ὠλίσθησε κάτω τῆς κλιτύος, ἣν μετὰ κόπου ἀνέβαινε! Πολλάκις ἐν στιγμῇ ἀθυμίας ἀπώλεσε τὸν καρπὸν πολυχρονίου ἀγῶνος καὶ κόπων. Πολλάκις καθ' ἣν στιγμὴν ὁ καλὸς καρπὸς ἐβλάστανεν ἤδη ἐν τῇ καρδίᾳ του, λαῖλαψ τρομερὰ καὶ ἀπρόοπτος κατέστρεφε τὴν ἐλπιζομένην συγκομιδήν, ἀλλ' ἡ ἐγρηγοροῦσα Μαγδαληνὴ ἐστήριζε καὶ ἐνεθάῤῥυνεν αὐτὸν μετ' ἀγγελικῆς ὑπομονῆς καὶ ἀκαμάτου μερίμνης, ἔσπειρε δὲ ἐκ νέου ἐν τῇ καρδίᾳ, ἣν εἶχε λεηλατήσει ἡ θύελλα. Μετὰ ταῦτα δὲ προσηύχετο γονυκλινής, καθότι εὐσεβὴς οὖσα ὅσον καὶ ὡραία, ἐφρόνει ὅτι τὸ πλάσμα οὐδὲν δύναται ἄνευ τῆς ἀρωγῆς τοῦ Πλάστου, ὅτι δὲ αἱ μᾶλλον γενναιότεραι ἐπιχειρήσεις ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς ἐξ οὐρανοῦ εὐλογίας.

Ὁ Θεός, ὁ ἀναγινώσκων ἐν ταῖς καρδίαις, εἶχεν ἤδη εὐλογήσει τὸ ἔργον αὐτῆς, ἦλθε δὲ ὥρα καθ' ἣν ἡ ἁγία αὕτη ψυχὴ εὐχαριστίας μόνον πρὸς τὸν Θεὸν ἐξέπεμπεν. Ὁ Μαυρίκιος ἐκεῖνος, ὃν ἐγνωρίσαμεν ἀποβαλόντα πᾶσαν ἐν τῷ βίῳ ἐλπίδα, ὁ λοίδορος καὶ ἀνηλεής, δὲν ὑπῆρχε πλέον. Ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε μεταμορφώσει αὐτὸν εἰς ἄλλον ἄνθρωπον. Καὶ ἀνεφαίνετο μὲν εἰσέτι ἐνίοτε ὁ παλαιὸς ἐν εἴδει ἀμυδροῦ φάσματος, ἀλλ' ἡ νεᾶνις ἐξώρκιζεν αὐτὸν πάραυτα διὰ μιᾶς μόνης λέξεως ἢ δι' ἑνὸς νεύματος· καὶ ἀνεζωπυρεῖτο μὲν ἐνίοτε τὸ θυελλῶδες παρελθόν, ἀλλ'

Digitized by Google

ὡς ὁ ὑπόκωφος κρότος τοῦ κεραυνοῦ, ὅστις ἀπομακρύνεται καθόσον ὁ οὐρανὸς γίνεται αἴθριος. Τοῦ Μαυρικίου ἡ μελαγχολία ἢ ἡ ἀθυμία διελύετο διὰ μιᾶς λέξεως τῆς ἐξαδέλφης του, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Ὄρσολα, τὴν ὁποίαν ἐβαρύνετο ἄλλοτε, ἐφαίδρυνεν αὐτὸν ἐνίοτε καὶ τῷ μετέδιδε μέρος τῆς ζωηρότητός της. Ὁσάκις ἐπεδείκνυε τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀπογοήτευσιν, ἡ ἀγαθὴ κόρη μετὰ τῆς ἁπλοϊκῆς αὐτῆς ὀρθοφροσύνης τὸν ἐσωφρόνιζε δι' ἀστειότητός τινος, αὐτὸς δὲ ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ ὡς ἄλλοτε, ἐγέλα. Τέλος κατήντησε νὰ γεύηται μεθ' ἡδονῆς τοὺς καρποὺς τῆς πραγματικότητος, οὓς ἄλλοτε μετ' ἀηδίας ἀπώθει· ἡ γεῦσις αὐτῶν εἶναι δριμεῖα, ἀλλ' οὐχ ἧττον συνειθίζει τις καὶ στέργει αὐτὴν ἐπὶ τέλους. Ὁ Μαυρίκιος ἐνόει ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις καὶ αὐτοῦ τοῦ ταπεινοτάτου καθήκοντος ἀπαιτεῖ μείζονα μεγαλοψυχίαν ἢ ἡ φιλοσοφία ἐκείνη, ἡ ἀρνουμένη καὶ περιφρονοῦσα πᾶν τὸ ἐξαῖρον τὸν ἄνθρωπον, ὅτι δὲ ἡ ζωὴ εἶναι γλυκεῖα καὶ ὠφέλιμος καὶ ὅτι, πλὴν σπανίων τινῶν ἐξαιρέσεων, μόνοι οἱ φίλαυτοι καὶ οἱ μικρόψυχοι αὐτοκτονοῦσιν. Υἱὸς ἀσεβοῦς ἐποχῆς, ἐν ἐλλείψει τῆς πίστεως ᾐσθάνετο διεγειρομένας ἐν ἑαυτῷ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ δαίμονος τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπην. Δὲν ἐπίστευε μέν, ἀλλ' ἤλπιζε καὶ ἐπεθύμει νὰ πιστεύσῃ. Ἐν τούτοις ὡμολόγει ὅτι κατ' οὐδὲν βλάπτεταί τις ἐπὶ τῆς γῆς πράττων τὰ ὑπὸ τῆς θρησκείας διδασκόμενα. Ἡ αὐτοκτονία δὲν ἐγρηγόρει πλέον παρ' αὐτῷ, καθότι οἱ ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας ἐργαζόμενοι κοιμῶνται τὴν νύκτα καὶ δὲν σκέπτονται νὰ φονευθῶσι, εἶχε δὲ πωλήσει τὰ πολυθρύλητα πιστόλια, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐμπνεύσει αὐτῷ ἄλλοτε τοσαύτας πομπώδεις φράσεις, ὅπως ἀγοράσῃ ἄνθη διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἐξαδέλφης του. Σὺν τῇ καρδίᾳ του ὑψοῦτο καὶ ὁ νοῦς, ἠγάπα δὲ τὰς τέχνας καὶ ἀνεγίνωσκε τοὺς ποιητάς, ἀναγνωρίζων τὴν βασιλείαν τοῦ πνεύματος, ὡς ἄλλοτε ὁ πατήρ του ἐν Νυρεμβέργῃ. Προσεκτικὸς μάρτυς τῆς κινήσεως τῶν ἰδεῶν, ἐδέχετο μετ' ἐπιεικείας ἐνίοτε δὲ καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς γενναίας ἀτοπίας, αἵτινες ἄλλοτε ἐκίνουν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ἢ τὴν περιφρόνησιν. Καίτοι τρέφων μῖσος ἀδυσώπητον πρὸς τὴν ποταπὴν ἐκείνην καὶ φθονερὰν δημοκρατίαν, ἥτις περιποιεῖται τὸν λαὸν ἐκ μίσους πρὸς πᾶσαν ὑπεροχήν, καίτοι ἀποστρεφόμενος τοὺς ἀγύρτας, τοὺς ἐπαγγελλομένους τὴν κοινοκτημοσύνην καὶ τὴν φιλανθρωπίαν, ἐσέβετο τὰς ἀφιλοκερδεῖς ψυχάς, αἵτινες ἀναλαμβάνουσι μετ' εἰλικρινοῦς αὐταπαρνήσεως τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἐργασίας καὶ τῆς πενίας.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ Μαυρίκιος δὲν εἶχε πλέον κακὰς ἡμέρας, ἡμέρας ἀποθαρρύνσεως. Ἐνίοτε τὸ ἄχθος τῶν ἁμαρτημάτων του ἐπίεζεν αὐτὸν ὑπερβαλλόντως, τὸ δὲ φάσμα τῆς μαρανθείσης αὐτοῦ νεότητος ἀνεφαίνετο αἴφνης καὶ κατεφόβιζεν αὐτόν. Τοιαύτη εἶναι ἡ τιμωρία τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες κακῶς ζήσαντες σύρουσιν ἐπὶ πολὺ κατόπιν ἑαυτῶν τὴν μεμολυσμένην σκιὰν τοῦ παρελθόντος αὐτῶν. Ἄπελπις καὶ ἀγριωπὸς ὁ δυστυχὴς ἔβλεπε παρελαυνούσας ἐνώπιόν του τὰς ζοφερὰς αὐτοῦ ἀναμνήσεις, τὸν ἐγκαταλειφθέντα πατέρα του, τὸ ἐν δημοπρασίᾳ πωληθὲν κτῆμα τῶν προγόνων του, τὴν τύχην τῆς Μαγδαληνῆς, τὰ τελευταῖα αὐτοῦ ἔτη, ἃ εἶχε παραδώσει εἰς τὴν ἀκολασίαν.

Ὑπὸ τῆς πρὸς ἑαυτὸν καταβαλλόμενος περιφρονήσεως, μὴ στέργων δὲ νὰ ζητήσῃ εἰς τὰς διαχύσεις τῆς μετανοίας τὴν ἀνακούφισιν τῆς συνειδήσεώς του, ὁ Μαυρίκιος κατέφευγε τότε εἰς ἀγρίαν σιωπήν, ὡς ὁ Λακεδαιμόνιος παῖς, τοῦ ὁποίου ἡ ἀλώπηξ κατεσπάραξε τὰ σπλάγχνα χωρὶς οὗτος νὰ ἐκβάλῃ φωνήν. Εἶχεν ὅμως πλησίον του τὴν Μαγδαληνήν, ἥτις ἀνήσυχος καὶ ἄγρυπνος οὐδέποτε ἔπαυε παρατηροῦσα πάσας τῆς ψυχῆς του τὰς ὁρμάς, κάλλιον δὲ τοῦ Μαυρικίου ἐγίνωσκε τὰ ἐν αὐτῷ συμβαίνοντα. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῆς ἀπογνώσεως καὶ τῆς σιωπηλῆς μελαγχολίας ἐγίνετο ἔτι προσεκτικωτέρα καὶ περιποιητικωτέρα, εἶχε δ' ἀξιάγαστα φάρμακα, δι' ὧν κατεπράϋνε τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ προεκάλει τὰς ψυχικὰς διαχύσεις, ἀνοίγουσα εἰς τὰ πιέζοντα αὐτὸν ὕδατα μυστηριώδεις ἐξόδους. Ὁτὲ μὲν καθημένη παρὰ τὸν ἐξάδελφόν της ὡς νεαρὰ μήτηρ ὡμίλει πρὸς αὐτὸν διὰ φωνῆς γλυκείας καὶ σοβαρᾶς, ἐνῷ δ' ἔλεγεν, ὁ Μαυρίκιος ᾐσθάνετο θωπευτικὴν αὔραν δροσίζουσαν τὰς πληγάς του· ἄλλοτε ἐκάθητο πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου, ὡς δ' ὁ Ὀρέστης ἀκούων τοὺς λόγους τῆς Ἠλέκτρας, ὁ Μαυρίκιος ἀκούων αὐτὴν ᾐσθάνετο καταπαυόμενον τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεώς του, κατ' ὀλίγον δὲ κατεπραΰνετο καὶ ἀνεπαισθήτως κατεκυριεύετο ὑπὸ τῆς συγκινήσεως· ἡ καρδία του ἐτήκετο, δάκρυα δὲ ἄφθονα ἔρρεον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Τὰ δάκρυα εἶναι θεῖα, εἶναι ἡ οὐρανία δρόσος ἡ τὸν βόρβορον ἡμῶν ἀποπλύνουσα. Ὁ Μαυρίκιος ἡγνίσθη δι' αὐτῶν.

Πλὴν δὲ τῶν τοιούτων ἡμερῶν τῶν ὁσημέραι σπανιωτέρων, ὁ χρόνος παρήρχετο εὐφρόσυνος. Τὰ δύο ἔτη, τὰ ὁποῖα ὁ Μαυρίκιος εἶχε μετὰ τοσαύτης ἀθυμίας παραχωρήσει εἰς τὴν ἐξαδέλφην του, εἶχον παρέλθει πρό τινων μηνῶν, ἀλλ' οὐδόλως ἐσκέπτετο νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του. Συνειθίσας τὴν ἐργασίαν, ἠγάπησε περιπαθῶς τὴν τέχνην του, διὰ δὲ τοῦ Πέτρου Μαρσῶ, ὅστις ᾐσθάνετο πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ ἀφοσίωσιν ἄκραν, αἱ παραγγελίαι τῷ ἐδίδοντο χωρὶς νὰ τὰς ζητῇ, εἶχε δὲ γείνει γλύπτης ἄριστος. Ἀφ' ἑτέρου ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἐζωγράφει πλέον ἀλεξίπυρα καὶ τεϊοθήκας· αἱ μικρογραφίαι αὐτῆς ἦσαν πολυζήτητοι, μάλιστα ἐν ταῖς ἀριστο-

Digitized by Google

κρατικαῖς αἰθούσαις, ἔνθα εἶχε διαδοθῇ ὅτι υἱὸς εὐγενῶν μετὰ τῆς ἀδελφῆς του ἕνεκα δίκης στερηθέντες τὴν περιουσίαν των, ἔζων πενιχρῶς ἐκ τῆς ἐργασίας των ἔν τινι ὑπερῴῳ τῆς ὁδοῦ Βαβυλωνίας. Τοῦτο ἤρκει ὅπως κινήσῃ τὴν περιεργίαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ἀνθρώπων ἀεργῶν καὶ καιροφυλακτούντων πᾶσαν ἀφορμὴν διασκεδάσεως. Ἀφοῦ ὑπέφερον τὴν πενίαν, ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ὁ Μαυρίκιος ἀπήλαυον τέλος τὴν εὐπορίαν τὴν ἀποῤῥέουσαν ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς τάξεως καὶ τῆς περὶ τὸν βίον ἁπλότητος καὶ λιτότητος. Ἠδύναντο ἤδη νὰ καταλίπωσι τὸ ὑπερῷον καὶ νὰ ἐκλέξωσι κατοικίαν κομψοτέραν ἢ τοὐλάχιστον ἧττον ὑψηλήν· ὁ Μαυρίκιος εἶχε σκεφθῇ περὶ τούτου, καίτοι οὐδόλως ἐπιθυμῶν τὸ κατ' αὐτὸν οἴκημα πλουσιώτερον· καθότι ἠγάπα τώρα τὴν μικράν του κατοικίαν, ἀναγνωρίσας τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τούτων, ὅτι ἡ οἰκία ἡ βλέπουσα ἡμᾶς ἐργαζομένους καὶ ῥεμβάζοντας καὶ ἐλπίζοντας μᾶς φαίνεται πάντοτε μέγαρον λαμπρόν. Τὸ δωμάτιον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἴδει αὐτὸν ἀναγεννώμενον διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ὑπομονῆς, εἶχε γείνει εἰς αὐτὸν τρόπον τινὰ ἱερόν, τὸ ὁποῖον μετὰ λύπης ἤθελεν ἐγκαταλίπει. Ἀλλ' ὁ νεανίας, ὁ ἄλλοτε τοσοῦτον σκληρὸς καὶ ἀπότομος, ἐμερίμνα ἤδη ὡς ἀδελφὸς περὶ τῆς εὐεξίας τῆς Μαγδαληνῆς, ἐλογίζετο δὲ δυστυχὴς μὴ δυνάμενος ν'ἀποδώσῃ αὐτῇ, ἣν εἶχεν ἀπολέσει περιουσίαν. Τῇ προέτεινε λοιπὸν πολλάκις κατοικίαν εὐρυχωροτέραν καὶ ἀνωτέραν ἐν συνοικίᾳ κεντρικωτέρᾳ,ἀλλ' ἡ Μαγδαληνὴ ἀπήντησε·

— Διατί νὰ μεταβάλωμεν βίον, ἀφοῦ εἴμεθα εὐτυχεῖς ; Ναὶ μὲν εἴμεθα πλησίον τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ'ἀναπνέομεν ἀέρα καθαρόν, κατοικοῦμεν συνοικίαν ἔρημον, ἀλλ' ἔχομεν κῆπον πρὸ τῶν παραθύρων μας, ἀντὶ δὲ τοῦ κρότου τῶν ἁμαξῶν μᾶς ἐξυπνεῖ τὸ πρωῒ τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν. Τὰ δωμάτιά μας εἶναι μικρὰ ἀλλὰ θερμὰ τὸν χειμῶνα. Πίστευσόν με, φίλε μου, ἂς μείνωμεν εἰς τὸ ὑπερῷόν μας, καὶ ἂς μὴ φανῶμεν ἀγνώμονες ἐγκαταλείποντες αὐτό.

Καὶ ἐπέμενε μὲν ὁ Μαυρίκιος ἐν τῷ φανερῷ ἀφοσιώσεως ἕνεκα, ἀλλ' ἐπεκρότει ἐνδομύχως τὴν σύνεσιν τῆς Μαγδαληνῆς, ἐξηκολούθουν δὲ ζῶντες ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, πλὴν τοῦ ὅτι ὁ μὲν Μαυρίκιος ἐνησμένιζε κοσμῶν τὴν πενιχρὰν τῆς ἐξαδέλφης του κατοικίαν, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ ἀφ' ἑτέρου μεγίστην εἶχε χαρὰν τὸ σολίζειν τὸ δωμάτιον τοῦ Μαυρικίου δι' ὅλων τῶν καλλιτεχνημάτων, τὰ ὁποῖα ἠγάπα. Οὕτως εἰργάζοντο ὁ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου,καθιστῶντες ἡδυτέραν τὴν ἐργασίαν.

Ἔζων δ' ἐν ἀπομονώσει οὐδένα γνωρίζοντες ἐκτὸς τῆς οἰκογενείας Μαρσώ. Κυρίαι τινές, ἃς εἶχεν εἰκονογραφήσει, θελχθεῖσαι ὑπὸ τῆς χάριτος τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τοῦ εὐγενοῦς τῶν τρόπων, προσεπάθησαν νὰ τὴν προσελκύσωσιν,ἀλλ' ἐκείνη ἀπέφυγε τὰς τοιαύτας φιλοφρονήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκ περιεργίας μᾶλλον ἢ ἐκ διαφόρου ἐπήγαζον. Ἦτο δὲ τοσοῦτον ἀτάραχος, ὥστε οὐδέποτε ἤκουσεν αὐτὴν ἡ Ὄρσολα καὶ ὁ Μαυρίκιος ἐκφράζουσαν παράπονα ἢ λύπην ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ ὡραίου αὐτῆς κτήματος. Σπανίως ἀνέφερε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἤθελε δ' ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς εὐθύμως,ἐὰν δὲν προέκειτο περὶ τῆς κληρονομίας τοῦ ἐξαδέλφου της. Ὁ Μαυρίκιος ἐφαίνετο ἧττον καρτερικός, δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ ἐνθυμηθῇ ἄνευ τύψεως τοῦ συνειδότος καὶ ἄνευ πικρίας τὸ μέγαρον, ἐν ᾧ εἶχε γεννηθῇ αὐτὸς καὶ ἀποθάνει ὁ πατήρ του,τὸ ὁποῖον δὲ ἐξ ἰδίου σφάλματος εἶχεν ἀπολέσει. Πολλάκις ὁ νοῦς του ἐστρέφετο μετὰ θλίψεως πρὸς τὸ Βαλτραβέρ. Δὲν δυνάμεθα νὰ μεμφθῶμεν αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ, οὐδὲ ν' ἀπαιτήσωμεν παρ' αὐτοῦ τὴν τοιαύτην ὑπεράνθρωπον καρτερίαν, μεγαλοποιοῦντες ὑπὲρ τὸ δέον τὰ θέλγητρα τοῦ ὑπερῴου του καὶ τὸ γόητρον τῆς γλυπτικῆς. Ἡ δὲ Ὄρσολα, οὐδὲν ἐπεθύμει οὐδ' ᾐσθάνετο στέρησίν τινα, ἐνεκωμίαζε δὲ τὸν Μαυρίκιον καὶ ἐπανελάμβανεν ὅτι ἦτο ἄγγελος, ἄγγελος τοῦ Οὐρανοῦ, ἄγγελος τοῦ Θεοῦ.

— Καλά, καλά ! ἔλεγεν ἐνίοτε ὁ Μαυρίκιος, ἠξεύρεις ὅτι ἕνας μόνον ἄγγελος ὑπάρχει ἐδῶ, ἀλλ' οὔτ' ἐγὼ εἶμαι οὔτε σύ, ἀνόητη.

Ἀκούουσα τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν,δι' ἧς ὁ Μαυρίκιος συνείθιζεν ἀνέκαθεν νὰ ἐκφράζῃ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην του,ἡ Ὄρσολα ἀνελύετο εἰς δάκρυα, καὶ ἀνέκραζε μεταξὺ λυγμῶν ὅτι ὁ Μαυρίκιος ἦτο ἀρχάγγελος. Κατὰ τὸ θέρος, ἀφοῦ εἰργάζοντο δι' ὅλης τῆς ἑβδομάδος, ἐξήρχοντο καὶ οἱ τρεῖς τὴν Κυριακὴν πρὸς τοὺς ἀγροὺς μετὰ τὴν λειτουργίαν. Διήρχοντο δὲ τὴν ἡμέραν ἐπὶ τῶν λόφων περιφερόμενοι καὶ εἰς τὰ βάθη τῶν κοιλάδων, δειπνοῦντες δὲ κατὰ τύχην, ἐπανήρχοντο φαιδροί. Οὕτως ὁ Μαυρίκιος ἐπεσκέφθη μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του τὰ δάση, ἐν οἷς πρὸ δύο ἐτῶν περιεπλανήθη μελετῶν ν' αὐτοκτονήσῃ, εἰς τὰ μέρη δὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἴδει τὸ πένθος τῆς ψυχῆς του,παρὰ τὴν μικρὰν καὶ σύσκιον λίμνην, ἔνθα εἶχεν ἐμφανισθῇ αὐτῷ ὁ θάνατος, ἤκουσεν ᾄδουσαν ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ τὴν ζωήν.

ΙΕ'

Ἐν τούτοις παράδοξος καχεξία κατέλαβεν αἴφνης τὸν νεανίαν. Πρό τινος χρόνου ᾐσθάνετο πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς ἀνεξήγητον ταραχήν, ἐρυθριῶν ὑπὸ ἑνὸς αὐτῆς βλέμματος, καὶ τρέμων ὁσάκις ἤκουε τὴν φωνήν της. Τὴν ἑσπέραν, ἐνῷ ἐκέντα, τὴν ἐθεώρει σιωπηλὸς ἐπὶ ὥρας ὅλας. Ὅτε εἰσήρχετο εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἡ καρδία του ἔπαλλεν, ὅτε δὲ ἤρχετο ἡ Μαγδαληνὴ πρὸς αὐτόν,τὴν ὑπεδέχετο ἐν ἀμηχανίᾳ. Ἐνίοτε ἔκλαιεν ἄνευ λόγου, κατὰ πᾶσαν δὲ ὥραν καὶ

Digitized by Google

κοιμώμενος ἔτι ἤκουεν ἐν αὐτῷ μυστηριώδη ὀργασμὸν καὶ θελκτηρίαν φωνήν. Τί συνέβαινεν; ὁ Μαυρίκιος ἀορίστως πως τὸ ἀνεκάλυψεν ἡμέραν τινά.

Διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ Μαρσὼ ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἐπιτύχει σπουδαίαν παραγγελίαν. Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ ἀγάλματος τῆς ἁγίας Ἐλισάβετ τῆς Οὑγγαρίας, δι' οὗ πλούσιός τις βαρωνέτος πιστὸς εἰς τὰς παραδόσεις τῆς οἰκογενείας του, ἥτις εἶχε μείνει καθολική, προετίθετο νὰ κοσμήσῃ τὸ προσευχητήριον τῆς ἐν Λαγκασάϊρ ἐπαύλεώς του. Ὁ νέος καλλιτέχνης ἀνέλαβε μετὰ προθυμίας τὴν ἐργασίαν ταύτην, καθόσον μάλιστα ἡ μήτηρ του ἔφερε τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ταύτης, συνέχεε δ' ἀμφοτέρας εἰς ἓν αἴσθημα σεβασμοῦ. Ἀλλ' ὅμως, καίτοι ὀφείλων εἰς τὰ μαθήματα τοῦ πατρός του γνώσεις ἀληθεῖς καὶ γλύφων ἐπιδεξίως, ᾐσθάνθη, καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου, μεγίστην πρὸς ἑαυτὸν δυσπιστίαν. Ἐκεῖνος, ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχεν ὑπερνικήσει ὅλας τὰς δυσχερείας μετὰ τόλμης δυναμένης ἴσως νὰ θεωρηθῇ ὡς οἴησις, ἐδειλία ἤδη, δὲν ἐτόλμα νὰ θίξῃ τὸ ξύλον, ἐθαύμαζε δὲ τὴν ἰδίαν ἀτολμίαν, ἀγνοῶν εἰσέτι ὅτι ἡ πρὸς ἑαυτὸν δυσπιστία εἶναι σημεῖον ἀληθοῦς ἱκανότητος. Ἀνεπόλησεν ἐν τῇ μνήμῃ του πάντα τὰ γεγλυμμένα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἴδει ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὸ ἰδανικὸν βασιλίσσης καὶ ἁγίας, οὐδ' εἶχε τὴν ἁρμόζουσαν ἀξιοπρέπειαν καὶ ἁγνότητα. Ἀλλ' ὁ καιρὸς ἤπειγε. Προεχάραξε λοιπὸν κατὰ πρῶτον τὸν ἱματισμὸν καὶ τὰς χεῖρας. Ἡ φιλοδοξία τοῦ νὰ ἐκτελέσῃ τέλος ἔργον δυνάμενον νὰ δοξάσῃ αὐτόν, καὶ νὰ ἐπισύρῃ ἅμα τοὺς ἐπαίνους τῆς ἐξαδέλφης του, τὸν ἐνεθάῤῥυνε καὶ τὸν καθίστα συγχρόνως αὐστηρότερον πρὸς ἑαυτόν. Δὲν ηὐχαρίστουν αὐτὸν αἱ πτυχαί, τὰς ὁποίας εἰργάζετο, οὐδ' ἐφαίνετο αὐτῷ τὸ ὕφασμα ἀρκούντως εὔκαμπτον οὐδὲ ἡ στάσις τοῦ σώματος ἀρκούντως χαρίεσσα. Αἱ χεῖρες τὸν ἀπησχόλησαν ἐπὶ πολύ, προσεπάθησε δὲ νὰ δώσῃ αὐταῖς βασιλικὴν κομψότητα. Οὕτω γίνονται ἀριστουργήματα, τὸ δὲ πλῆθος τὸ θαυμάζον αὐτὰ ἀγνοεῖ διὰ πόσων ἐκτελοῦνται κόπων. Ὅτε ἠθέλησε νὰ ἐπιληφθῇ τῆς κεφαλῆς, οἱ ἐνδοιασμοί του ηὔξησαν, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐπεχείρησεν αὐτήν, ἐντὸς ὀλίγου δὲ ἡ σμίλη ὑπήκουσεν εἰς μυστηριώδη τινὰ ἰδέαν. Τὸ μέτωπον ἐξετυπώθη ἄνευ κόπου, οἱ ὀφθαλμοὶ ὡς ἐκ θαύματος ἐσχηματίσθησαν καὶ ἐξέφρασαν τὴν ἔκστασιν προσευχομένης ψυχῆς. Τὰ ἀγαθότητα καὶ ἐπιείκειαν ἐκφράζοντα χείλη ἀνεψχθησαν ἀποπνέοντα εὐώδη πνοήν, ἡ κόμη ἐπὶ τοῦ μετώπου χωρισθεῖσα περιεκόσμησε τὸ χάριεν ᾠοειδὲς τοῦ προσώπου. Θεωρήσας ἐν σιωπῇ τὸ ἔργον του ἐπί τινας στιγμάς, ὁ Μαυρίκιος ἐψηλάφησε μετὰ κρυφίας αὐταρεσκείας ὅλα τὰ μέρη τὰ ἤδη ἐντελῶς ἐκτυπωθέντα, ἔλεπτυνε δὲ τὴν ῥῖνα καὶ ἐμετρίασε τὸ καμπύλον τῶν ὀφρύων· τέλος κατέθεσε τὰ ἐργαλεῖά του καὶ ὠπισθοδρόμησε κατὰ ἓν βῆμα ὅπως κρίνῃ κάλλιον τὸ ἔργον του. Ἐν τούτοις ἡ Μαγδαληνὴ εἰσῆλθε, καὶ εὐκόλως ἀναγνωρίσασα ἑαυτὴν ἐχειροκρότησε καὶ ἐξέφρασεν ἄκουσα ἀφελῆ χαράν, ἐνῷ ὁ Μαυρίκιος τεταραγμένος καὶ ἀμηχανῶν ἔμεινεν ἄφωνος καὶ ἠρυθρία ὡς νέα κόρη, ἧς ἀνακαλύπτει τις τὸ πρῶτον μυστικόν. Ἀναζητῶν τὸ πρωτότυπον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ μιμηθῇ, εἶχεν εὕρει ἐν τῇ καρδίᾳ του τὴν εἰκόνα τῆς Μαγδαληνῆς, λεληθότως δ' εἶχεν ἐκτελέσει τὴν χαρίεσσαν τῆς ἐξαδέλφης του μορφήν. Ἐπὶ στιγμὴν ἔγεινε φῶς ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ταχέως ἐσβέσθη. Πῶς ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὰς ἁγνὰς ταύτας τοῦ ἔρωτος προανακρούσεις ὁ μέχρι τοῦδε τὴν χυδαίαν μόνον μέθην γνωρίσας καὶ τὰς παρεκτροπὰς τοῦ πάθους; Οὐχ ἧττον ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ καχεξία, ἣν ᾐσθάνετο, ηὔξησεν, ἡ δὲ γαλήνη τῆς ψυχῆς του διεταράχθη.

Ἡ ἁγία αὕτη Ἐλισάβετ ἐπέπρωτο νὰ προξενήσῃ ἐν τῷ βίῳ του θύελλαν φρικώδη, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ του ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ.

Τὸ ἔργον τοῦτο εἶχεν εἰσέτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του, ὡς μὴ ἀποφασίζων ν' ἀποχωρισθῇ αὐτοῦ. Ὁσάκις ὁ πλούσιος βαρωνέτος ἔστελλεν ὅπως παραλάβῃ αὐτό, ὁ Μαυρίκιος ἀπέφευγε νὰ τὸ παραδώσῃ. Κατ' αὐτὸν ὑπῆρχον πάντοτε μέρη τινὰ ἀτελῆ, ἀπαιτοῦντα ἐπεξεργασίαν· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ὁ καλλιτέχνης δὲν εἰργάζετο πλέον, ἀλλ' ἐθεώρει τὸ ἔργον του ὡς ἄλλος Πυγμαλίων. Πρωΐαν τινὰ ὁ βαρωνέτος προσῆλθεν ὁ ἴδιος. Ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα καὶ ἰσχνός, ἔχων δὲ γλαυκοὺς τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ δέρμα λευκὸν καὶ τὴν κόμην ξανθήν, ἦτο εἰσέτι νέος καὶ ἐφαίνετο νεώτερος τοῦ Μαυρικίου, καίτοι ὢν ἀληθῶς πρεσβύτερος αὐτοῦ. Ἁπλῆ καὶ ἀπέριττος ἡ ἐνδυμασία του εἶχεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρις ὀνύχων ἄμεμπτον κομψότητα. Εἰσῆλθε ψυχρῶς, ἐχαιρέτισεν ἀφηρημένως, χωρὶς δὲ νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὸν Μαυρίκιον, διευθύνθη πρὸς τὴν ἁγίαν Ἐλισάβετ καὶ παρετήρησεν αὐτὴν ἐπί τινα ὥραν σιωπηλὸς καὶ ἀκίνητος, κρατῶν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ δίοπτρά του ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ῥάβδον του καὶ τὸν πῖλόν του.

— Δὲν μὲ ἠπάτησαν, εἶπε τέλος χωρὶς νὰ στραφῇ καὶ ὡσεὶ καθ' ἑαυτὸν ὁμιλῶν. Εἶναι τὸ ἰδανικὸν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐφανταζόμην, εἶναι πραγματικῶς ἔργον μεγάλου καλλιτέχνου.

Ταῦτα λέγων ὁ Ἄγγλος ἀνέῳξε τὸ χαρτοφυλάκιόν του, καὶ λαβὼν ἐξ αὐτοῦ χαρτονομίσματά τινα κατέθεσεν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντος.

— Ὄχι, κύριε, ὄχι! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος. Μὲ τὴν ἄδειάν σας θὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὴν προσυμφωνηθεῖσαν τιμήν. Λάβετε ὀπίσω τὰ χαρτία ταῦτα. Ἄλλως τε ἡ γενναιοδωρία σας εἶναι μα-

Digitized by Google

ταία, καθόσον ἅπασα ἡ περιουσία σας δὲν ἤθελεν ἐξαρκέσει ἵνα πληρώσῃ τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπως ἐγὼ τὸ ἐκτιμῶ.

Ταῦτα ἀκούων ὁ σὶρ Ἔδουαρδ, πρῶτον ἤδη ἠτένισε τὸν γλύπτην. Εἰ καὶ ὁ Μαυρίκιος ἔφερε τὴν ἐργατικὴν αὐτοῦ στολήν, ὁ βαρωνέτος βλέπων τὰς λευκὰς αὐτοῦ χεῖρας, τὸ εὐγενὲς τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου καὶ τὸ ὑπερήφανον τῆς στάσεως, ἐνόησεν εὐκόλως ὅτι δὲν ἦτο ἁπλοῦς ἐργάτης, καθόσον μάλιστα διεκρίνετο καὶ αὐτὸς μεταξὺ τῶν πλουσίων διὰ τοῦ ὕψους τῶν ἰδεῶν. Θορυβηθεὶς κατά τι καὶ ταραχθείς, δὲν ἠθέλησε ν' ἀποσυρθῇ πρὶν ἢ ζητήσῃ συγγνώμην διὰ τὴν ὅλως βρετανικὴν εἴσοδον αὐτοῦ. Καθήσας λοιπὸν μετ' οἰκειότητος ἐπὶ τῆς κλίνης χρησιμευούσης συγχρόνως καὶ ὡς ἀνάκλιντρον, συνδιελέχθη μετὰ τοῦ Μαυρικίου μετὰ χάριτος, ἣν σπανίως ἀπαντᾷ τις παρὰ τοῖς υἱοῖς τῆς Ἀλβιόνος. Ὡμίλησε δὲ μετὰ φιλοκαλίας περὶ τῆς τέχνης ὡς ἄνθρωπος γινώσκων καὶ ἐκτιμῶν αὐτήν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ νέος καλλιτέχνης ἐφάνη ψυχρὸς καὶ σιωπηλὸς καὶ συνεσταλμένος, ἀλλὰ βαθμηδὸν ἐφείλκυσεν αὐτὸν τὸ ἀφελὲς τῶν λόγων καὶ τῶν τρόπων τοῦ Ἄγγλου, ἐν τῷ μικρῷ δ' ἐκείνῳ δωματίῳ παρὰ τὸν ὀκρίβαντα, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπὶ τοῦ πατώματος κειμένων ξύλων συνδιελέχθησαν ὡς ἐν αἰθούσῃ, ἀκουσίως δὲ ὁ μὲν προσεπάθει ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ἔζησε πάντοτε διὰ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν του, καὶ ὅτι οὐδὲν ἠγνόει τῆς περὶ τὸν πλοῦτον πολυτελείας, ὁ δ' ἕτερος ὅτι καίτοι πλούσιος, κατενόει τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας καὶ τῆς εὐφυΐας, συνεζήτησαν δὲ καὶ σπουδαῖα ζητήματα. Ἀκούων τὸν Μαυρίκιον ὁ σὶρ Ἔδουαρδ εἶδεν ὅτι ἦτο ὅμοιός του, ἀκούων τὸν σὶρ Ἔδουαρδ ὁ Μαυρίκιος ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ πενία δὲν ἔχει μόνη τὸ προνόμιον τῆς συνέσεως, ὅτι δὲ ὅλαι αἱ τάξεις ἀπὸ τῆς ὑψηλοτάτης μέχρι τῆς ταπεινοτάτης παρέχουσι γόνιμα διδάγματα εἰς τὰς ψυχὰς τὰς βουλομένας νὰ ὠφεληθῶσιν ἐξ αὐτῶν. Ἐπανερχόμενος εἰς τὸ ἄγαλμα τῆς ἁγίας δουκίσσης τῆς Θυριγγίας, ὁ βαρωνέτος διηγήθη ὅτι ἡ μήτηρ του ἔφερεν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ γλυκὺ τῆς Ἐλισάβετ ὄνομα, ὁ δὲ Μαυρίκιος εἶπεν ὅτι καὶ ἡ ἰδική του μήτηρ ἀποθανοῦσα νέα καὶ αὐτὴ ἔφερε τὸ αὐτὸ ὄνομα, ἡ δὲ σύμπτωσις αὕτη καίτοι ἀσήμαντος παρήγαγε μεταξύ των εἶδος συμπαθείας. Τέλος μετὰ παρέλευσιν δύω ὡρῶν ἀπεχωρίσθησαν σχεδὸν φίλοι.

Ἡ δ' οὕτως ἀρξαμένη φιλία δὲν ἔμεινε μέχρι τούτων. Πλούσιος ὢν ἄνευ τύφου, σοβαρὸς ἄνευ δυστροπίας, κοινωνικός, φιλόφρων καὶ εὐφυής, ὁ σὶρ Ἔδουαρδ ἦτο εἷς ἐκ τῶν Ἄγγλων ἐκείνων, οὓς ἀπαντᾷ ἐνίοτε ὁ γεννηθεὶς εὐδαίμων. Ἐθεωρεῖτο γενικῶς ὡς ἰδιότροπος, καὶ τοιοῦτος ἦτο ἀληθῶς. Ὑψηλόφρων καὶ ἀκέραιος τὸν χαρακτῆρα, γενναῖος καὶ ἱπποτικός, ἐπιρρεπὴς δὲ εἰς τὴν αὐταπάρνησιν, εἶχεν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τὸ αἴσθημα τὸ ὠθοῦν τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς εἰς τὸ νὰ κρύπτωσι τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα ἐπεδαψίλευσεν αὐταῖς ἡ τύχη καὶ ἡ καταγωγή, ὅπερ δὲ δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν τὴν αἰδῶ τοῦ πλούτου. Εὐτυχέστερος ὢν καὶ καρτερικώτερος τοῦ Μαυρικίου, εἶχε διέλθει τὰς θυέλλας τῆς νεότητος χωρὶς ν' ἀπολέσῃ τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἀγνότητα. Τὸ ναυάγιον τῶν ἐλπίδων του δὲν εἶχεν ἀποτρέψει αὐτὸν τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Δὲν εἶχε λάβει ἀφορμὴν ὡς ὁ Μαυρίκιος ἐκ χυδαίων τινῶν ἀτυχημάτων, ὅπως ἐξυβρίσῃ τὴν ἀνθρωπότητα. Γνωρίσας τοὺς ἀνθρώπους, δὲν ἐνόμισεν ἀναγκαῖον οὔτε νὰ τοὺς μισήσῃ οὔτε νὰ τοὺς περιφρονήσῃ, εἶχε δὲ τὴν πεῖραν σοφοῦ, τὸν ἐνθουσιασμὸν ποιητοῦ καὶ τὴν ἀθωότητα παιδίου, συνενῶν διὰ σπανίου τινὸς προνομίου δύω προτερήματα, τὰ ὁποῖα συνήθως ἀποκλείουσιν ἄλληλα. Εἶχε πλουτίσει πρὸς τούτοις τὸν νοῦν αὐτοῦ διὰ τῆς μελέτης καὶ τῶν περιηγήσεων, κεκτημένος δὲ ἔκτακτον φιλοκαλίαν περὶ τὰς τέχνας, ἐτίμα τὴν ἱκανότητα καὶ ἐλάτρευε τὴν μεγαλοφυΐαν. Πρό τινων ἐτῶν διήρχετο τὸν χειμῶνα ἐν Παρισίοις, συναναστρεφόμενος καλλιτέχνας τινὰς ἐκλεκτούς. Αἱ διασκεδάσεις δὲν τὸν εἵλκυον, σπανιώτερον δ' ἔβλεπέ τις αὐτὸν ἐν ταῖς αἰθούσαις ἢ ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις.

Ἐπεσκέφθη συχνάκις τὸν Μαυρίκιον ἐρχόμενος μετὰ μεσημβρίαν, ἐκάθητο δὲ ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἐκάπνιζε συνομιλῶν μετ' αὐτοῦ, ἐνῷ ἐκεῖνος εἰργάζετο ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντός του. Ἐνίοτε ὁ σὶρ Ἔδουαρδ ἠγείρετο ὅπως παρατηρήσῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ φίλου του, ἄλλοτε ὁ Μαυρίκιος, καταθέτων τὰ ἐργαλεῖά του, ἥναπτε σιγάρον καὶ ἐκάθητο πλησίον του. Ἀμφότεροι ᾐσθάνοντο ἀληθῆ πρὸς ἀλλήλους φιλίαν, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐνεπιστεύετο αὐτῷ κατ' ὀλίγον τὰ καθ' ἑαυτόν, σιωπῶν μὲν περὶ τῶν παρεκτροπῶν τοῦ παρελθόντος αὐτοῦ βίου, ἀλλ' ὁμιλῶν προθύμως περὶ τῆς ἀδελφῆς του, ἥτις ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ εἰργάζετο. Φύσις τρυφερὰ καὶ ποιητική, ὁ σὶρ Ἔδουαρδ ἤκουεν ἀσμένως τὰς περὶ τοῦ ἀδελφικοῦ τούτου βίου διηγήσεις, ἀλλὰ καίτοι ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὴν νεαρὰν ταύτην ἀδελφήν, ἐξ ἁβροφροσύνης δὲν ἐτόλμα νὰ παρακαλέσῃ τὸν Μαυρίκιον νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς αὐτήν· παράδοξον δ' εἰπεῖν, ὁ Μαυρίκιος καίτοι ἀγαπῶν εἰλικρινῶς αὐτόν, ἐτήρει ἀπόλυτον περὶ τούτου σιωπήν, ὡς εἰ προέβλεπεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς εὐδαιμονίας του. Φεῦ! οὐδεὶς ἀποφεύγει τὸ πεπρωμένον. Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν ὁ βαρωνέτος εὑρίσκετο ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ Μαυρικίου, ἡ Μαγδαληνὴ εἰσῆλθεν. Ὁ Μαυρίκιος τῇ εἶχε πολλάκις ὁμιλήσει περὶ τοῦ νέου φίλου του, ἡ δὲ νεᾶνις, ἥτις μετὰ χαρᾶς ἔβλεπεν ἀναθάλλοντα τὰ καλὰ αἰσθήματα ἐν τῇ ἐρημωθείσῃ αὐτοῦ καρδίᾳ, ἐπεδοκίμαζε τὴν φιλίαν του ταύ-

Digitized by Google

την. Ἐνώπιον τοῦ σὶρ Ἔδουαρδ ἡ Μαγδαληνὴ ἐφάνη ὅ,τι ἦτο πραγματικῶς, ὅπως δὲ εὐχαριστήσῃ τὸν ἐξάδελφόν της, ἐπέδειξε μείζονα ἴσως φιλοφροσύνην ἢ ὅτι ἀπῄτει πρώτη συνέντευξις, ἀπεσύρθη δὲ μετὰ μίαν ὥραν ἀφίνουσα τὸν σὶρ Ἔδουαρδ καταγοητευμένον.

— Εἴχετε δίκαιον, κύριε, ἀνέκραξε μετ' ἐνθουσιασμοῦ, εἴχετε δίκαιον νὰ ἐξυμνῆτε τὴν ἀδελφήν σας· φρονῶ μόνον ὅτι ψυχρῶς μοὶ ὡμιλήσατε περὶ τῶν παρθενικῶν αὐτῆς θελγήτρων καὶ τῆς χάριτος. Ποτὲ ἁγνοτέρα ψυχὴ δὲν διέλαμψεν ἐπὶ γλυκυτέρας μορφῆς. Δὲν ἀπορῶ ὅτι τόσον εὐκόλως ἐκτελεῖτε ἀριστουργήματα, τὸ κάλλος τοῦ πρωτοτύπου ἐξηγεῖ τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ καλλιτέχνου. Φίλε μου, ἡ τύχη ἐφάνη ἧττον ἀπηνὴς πρὸς ὑμᾶς ἢ ὅτι ἐνόμιζον, ἀφίνουσα ὑμῖν τοιοῦτον πολύτιμον θησαυρόν.

Ἔλεγεν, ὁ δὲ Μαυρίκιος δὲν διέκοψεν αὐτόν· κύπτων ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντος ἐβασάνιζε τεμάχιον ξύλου, οὐδ' ἐφαίνετο ἀκούων τοὺς λόγους τοῦ σὶρ Ἔδουαρδ. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, διαρκοῦντος τοῦ δείπνου καὶ κατὰ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἑσπέρας, περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐγένετο λόγος ἐν τῷ δωματίῳ τῆς Μαγδαληνῆς ἢ περὶ τοῦ βαρωνέτου. Διὰ τοῦ εὐγενοῦς τῶν τρόπων, τῆς περὶ τὴν ὁμιλίαν λεπτότητος καὶ τοῦ φυσικοῦ τῶν ἰδεῶν ὕψους, ὁ σὶρ Ἔδουαρδ εἶχε κινήσει τὴν συμπάθειαν τῆς νεάνιδος, ἥτις μὴ ἀποκρύπτουσα τὰς ἐντυπώσεις της, συνέχαιρε τῷ ἐξαδέλφῳ ἀποκτήσαντι τοιοῦτον φίλον, καθότι αἱ γυναῖκες αἱ ἀγαπῶσαι ἡμᾶς θαυμασίως πως μετρῶσι καὶ ἐκτιμῶσι δι' ἑνὸς μόνου βλέμματος τὴν ἀξίαν καὶ τὴν εἰλικρίνειαν τῆς προσφερομένης ἡμῖν φιλίας. Ἀφ' ἑτέρου ἡ Ὄρσολα, ἀπαντήσασα τὸν εὐγενῆ Ἄγγλον ἐπὶ τῆς κλίμακος, δὲν ἔπαυσεν ἐπαινοῦσα τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ, οὐδ' ἤθελε νὰ πεισθῇ ὅτι ἦτο Ἄγγλος. Τέλος ὁ Μαρσώ, ὅστις ἐγνώριζε πρὸ πολλοῦ τὸν σὶρ Ἔδουαρδ, ἀνέφερε γενναίας τινὰς πράξεις αὐτοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐνεποίησαν μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς τὴν Μαγδαληνήν, ἐνῷ ἡ Ὄρσολα διὰ κραυγῶν ἐξεδήλου τὸν ἐνθουσιασμὸν αὐτῆς καὶ τὴν συγκίνησιν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς συναυλίας ταύτης τῶν ἐπαίνων ὁ Μαυρίκιος ἐσιώπα, ἔπασχε δὲ καίτοι μὴ δυνάμενος νὰ ἐξηγήσῃ τὴν καχεξίαν, τὴν ὁποίαν ᾐσθάνετο· ἔπασχεν, ὡς πάσχουσι τὰ ἄνθη προσεγγιζούσης τῆς θυέλλης, εἰ καὶ ὁ οὐρανὸς εἶναι αἴθριος, οὐδὲν δὲ νέφος ἀμαυροῖ εἰσέτι αὐτόν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας δ' ἐκείνης ὁ σὶρ Ἔδουαρδ ἐπεσκέπτετο ἐλευθέρως τὴν Μαγδαληνήν. Σύντομοι κατ' ἀρχὰς καὶ σπάνιαι, αἱ ἐπισκέψεις αὐτοῦ ἔγειναν ἀνεπαισθήτως μακραὶ καὶ συχναί, ἤρχετο δὲ τὴν ἡμέραν καὶ πολλάκις ἐπανήρχετο τὴν ἑσπέραν. Ἡ Μαγδαληνὴ ὑπεδέχετο αὐτὸν μετ' εὐμενοῦς προθυμίας, οὐδὲ προσεπάθει ν' ἀποκρύψῃ τὴν εὐχαρίστησιν αὐτῆς. Ὁ Μαυρίκιος ἔβλεπε τὸν βαρωνέτον ἀνησύχως, παρετήρει δ' ἐνίοτε ἀμφοτέρους μετὰ ζηλοτυπίας, αἰσθανόμενος πρὸς τὸν φίλον του ὑπόκωφον ὀργήν, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ὁ ἴδιος. Μετ' οὐ πολὺ τῷ ἐφάνη ὅτι ἡ ἐξαδέλφη του ἦτο ψυχροτέρα πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς τὸν ξένον, παρετήρησε δὲ ὅτι οὗτος δὲν ἐποιεῖτο πλέον λόγον περὶ τῆς περιηγήσεως, ἣν συνήθως ἐξετέλει κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ ἔτους. Ἑσπέραν τινὰ τὸν ἠρώτησε περὶ τούτου, ὁ βαρωνέτος ἀπεκρίθη ὅτι δὲν εἶχε σκοπὸν ν' ἀναχωρήσῃ, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐνόμισεν ὅτι εἶδε τὴν Μαγδαληνὴν εὐχαριστοῦσαν αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ διὰ μειδιάματος. Ἡ κατέχουσα αὐτὸν ἀόριστος καὶ μυστηριώδης καχεξία ἔλαβεν ἐπὶ τέλους χαρακτῆρα σπουδαῖον καὶ ἐπίφοβον. Ὁ Μαυρίκιος ἐζήτει τὴν ἐρημίαν, οὐδ' ἔστεργε πλέον τὴν ἐργασίαν. Ἄγνωστον πάθος κατέτηκεν αὐτόν. Τὸ πρὸ πάντων παράδοξον εἶναι ὅτι ἡ Μαγδαληνή, ἡ τοσοῦτον ἄλλοτε προσεκτικὴ καὶ ὀξυδερκής, δὲν ἐφαίνετο παρατηροῦσα τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ἐξαδέλφου της, ὡς ἐὰν μὴ ἔβλεπεν ἄλλον ἢ τὸν σὶρ Ἔδουαρδ.

Ἡμέραν τινά, καθ' ἣν ἐκάθητο τεθλιμμένος καὶ καταβεβλημένος, μετὰ φρίκης δ' ἐξετάζων ἑαυτόν, ὁ Μαυρίκιος εἶδεν εἰσερχόμενον τὸν Ἄγγλον σοβαρώτερον τοῦ συνήθους. Ὁ σὶρ Ἔδουαρδ ἐκάθησε πλησίον του, χωρὶς δὲ ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα, ἤρξατο χαράττων διὰ τῆς ῥάβδου του ἐπὶ τοῦ πατώματος ἀοράτους κύκλους, ὡς ἄνθρωπος ἔχων σπουδαῖόν τι νὰ εἴπῃ, μὴ γινώσκων δὲ πῶς ν' ἀρχίσῃ, ἐνῷ ὁ Μαυρίκιος προσέβλεπεν αὐτὸν ἀνησύχως, ὡς προβλέπων ὅτι ἔμελλε νὰ ἐνσκήψῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἡ θύελλα, ἧς πρὸ μηνὸς ᾐσθάνετο τὴν ἐπήρειαν.

— Μαυρίκιε, εἶπεν ἐπὶ τέλους μετὰ τῆς ἐρασμίας συστολῆς, ἥτις τοσοῦτον ἁρμόζει εἰς τὸν πλοῦτον ἀποτεινόμενον πρὸς τὴν πενίαν, ἠγάπων τὴν ἀδελφήν σου πρὶν ἢ τὴν γνωρίσω. Ἀκούων σε ὁμιλοῦντα περὶ αὐτῆς, τὴν ἠγάπησα, συνέχεον δὲ ἀμφοτέρους ὑμᾶς εἰς ἓν αἴσθημα φιλίας καὶ σεβασμοῦ. Τὴν ἐγνώρισα, τὸ δ' αἴσθημά μου τοῦτο ταχέως μετετράπη εἰς ἔρωτα. Ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ ἄλλως; Κρῖνε καὶ ὁ ἴδιος. Ἐὰν ἡ ἀξιέραστος αὕτη κόρη δὲν ἦτο ἀδελφή σου, ἦτο δυνατὸν νὰ τὴν ἴδῃς καὶ νὰ μὴ τὴν λατρεύσῃς; Εὐγενεῖς νέοι, οὐδὲν περὶ τῆς οἰκογενείας σας οὔτε περὶ τῆς τύχης σας γνωρίζω, ἀλλ' εἶδον πῶς ζῆτε καὶ τοῦτό μοι ἀρκεῖ. Διὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὑπέστητε τὴν δυστυχίαν, ἀπεδείξατε ὅτι εἶσθε ἄξιοι τοῦ πλούτου, καὶ ἐγὼ δὲ νομίζω ἀπέδειξα ὅτι δὲν εἶμαι ἀνάξιος τῆς πενίας. Μαυρίκιε, εἴμεθα φίλοι, θέλεις νὰ γείνωμεν ἀδελφοί;

Ὠχρότερος τοῦ θανάτου ὁ Μαυρίκιος ἔτεινεν εἰς τὸν βαρωνέτον τὴν ψυχρὰν αὐτοῦ χεῖρα.

— Σὶρ Ἔδουαρδ, ἀπήντησε διὰ φωνῆς ἠλλοιωμένης, ἣν προσεπάθει νὰ καταστήσῃ ἀτάραχον, οἱ λόγοι σου μᾶς τιμῶσι καὶ τοὺς τρεῖς ἐξ ἴσου·

Digitized by Google

βεβαιώθητε ὅτι βαθέως μὲ συγκινοῦσιν, ἀλλ' ἡ Μαγδαληνή, ἀλλ' ἡ ἀδελφή μου. . . . βεβαίως σὲ ἀγαπᾷ, ἔχεις τὴν συγκατάθεσίν της ἢ τοὐλάχιστον γνωρίζεις τὰ αἰσθήματά της;

— Ὄχι, φίλε μου, ὄχι, δὲν ἠξεύρω ἂν μὲ ἀγαπᾷ, ἀπήντησε μετριοφρόνως ὁ σὶρ Ἐδουαρδ, ἀλλὰ πιστεύω σταθερῶς εἰς τὸ ἐπαγωγὸν τοῦ ἀληθινοῦ ἔρωτος, καὶ λέγω ὅτι ἴσως δι' ἐπιμόνου ἀγάπης καὶ ἀπεριορίστου ἀφοσιώσεως θὰ κατορθώσῃ ἡ καρδία μου νὰ προσελκύσῃ τὴν καρδίαν, ἣν ἐξέλεξεν.

— Ἀλλ' ἡ Μαγδαληνὴ γνωρίζει ὅτι τὴν ἀγαπᾷς;

— Δὲν πιστεύω νὰ μὲ βλέπῃ μετὰ δυσαρεσκείας, ἀλλ' ἐγὼ οὔτε διὰ τῶν χειλέων οὔτε διὰ τῶν βλεμμάτων ἐξέφρασα ποτὲ αὐτῇ τὸν ἔρωτά μου. Πρὶν ἢ ζητήσω τὴν συγκατάθεσίν της, ἐνόμισα καθῆκόν μου νὰ ζητήσω τὴν ἰδικήν σου.

— Εὖγε! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Δὲν μανθάνω τώρα πρῶτον τί ἀξίζεις, πρὸ πολλοῦ ἔχεις τὴν φιλίαν μου καὶ τὴν ὑπόληψίν μου. Θὰ ἐρωτήσω τὴν Μαγδαληνήν, ἐὰν δὲ δέχεται τὴν πρότασίν σου, σοὶ ὑπόσχομαι ἐκ τῶν προτέρων ὅτι οὐδὲν θὰ παρεμβάλω πρόσκομμα εἰς τὴν εὐτυχίαν σου.

Ὁ βαρωνέτος ἀπεσύρθη ἔχων τὴν καρδίαν πλήρη γλυκείας ἐλπίδος. Ἠγάπα μὲν τὴν Μαγδαληνήν, ἀλλ' ἠγάπα καὶ τὸν Μαυρίκιον, ὅ,τι δὲ πρὸ πάντων ἤρεσκεν εἰς τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ἦτο ἡ ἰδέα τοῦ νὰ ἀποζημιώσῃ ἀμφοτέρους διὰ τὴν ἀδικίαν τῆς τύχης, ἀποδίδων αὐτοῖς ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὴν θέσιν, ἣν εἶχον στερηθῆ.

[Ἕπεται τὸ τέλος] ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

ΑΙ ΟΔΥΝΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ἡ ἱστορία διδάσκει, ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι συχνάκις ἄφευκτος, ὅτε ἀναγκαίως προκύπτει ἐκ τῆς ἀναποδράστου φορᾶς τῶν πραγμάτων, ἐκ τῶν συγκρουομένων συμφερόντων τῶν λαῶν, ἑνὶ λόγῳ ἐκ τοῦ περὶ τῆς ὑπάρξεως διαγωνισμοῦ. Διὰ τοῦτο τὸ φαινόμενον τοῦ πολέμου παρετηρήθη εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ εἰς ὅλας τὰς καταστάσεις τοῦ πολιτισμοῦ. Περιγράφων τὴν γενικὴν ἄποψιν τῶν μεγάλων ἐρήμων (*Εἰκόνες τῆς φύσεως*), ὁ μέγας **Humbolt** ἐκφέρει τὰς ἑξῆς ὡραίας ἐπὶ τοῦ προκειμένου σκέψεις. «Ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς παρατηροῦμεν ἐν ταῖς *στέππαις* (ταῖς μεγάλαις πεδιάσι), τὴν τίγριν καὶ τὸν κροκόδειλον πολεμοῦντας κατὰ τῶν ἀγρίων ἵππων καὶ βοῶν, βλέπομεν ἀφ' ἑτέρου ἐν τῷ μέσῳ τῶν δασῶν, τῶν περιοριζόντων τὰς ἐρήμους ἐκείνας ἐκτάσεις ὡς τις πεφυτευμένη παραλία, τὸν ἄνθρωπον συνεχῶς ὡπλισμένον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου. Φυλαί τινες πίνουσι τὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν μετὰ φρικώδους ἀπληστίας· ἄλλαι δὲ φυλαί, κατὰ τὸ φαινόμενον μὲν ἄοπλοι πλὴν ἀείποτε ἕτοιμοι πρὸς τὸν φόνον, φονεύουσι διὰ τοῦ δηλητηρίου δι' οὗ ἔβαψαν τὸν ἑαυτῶν ἀντίχειρα. Διὰ τοῦτο ὁσάκις ἀσθενέστεραι φυλαὶ διέρχωνται διὰ τῶν ἀμμωδῶν ἐρήμων, φροντίζουσιν ὅπως ἐξαφανίζωσι τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς των. Οὕτω λοιπὸν παρατηροῦμεν τὸν ἄνθρωπον, εἴτε λάβωμεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐσχάτην βαθμίδα τῆς ζωώδους ἀγριότητος, εἴτε εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ πολιτισμοῦ, παρασκευάζοντα ἀείποτε ἑαυτῷ βίον πλήρη δοκιμασιῶν. Οὕτω, ὁ περιηγητὴς ὁ περιερχόμενος τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν ἀπαντᾷ ἁπανταχοῦ, ὅπως ὁ ἱστορικὸς ὁ διερχόμενος διὰ μέσου τῶν παρελθόντων αἰώνων, τὸ μονότονον καὶ ἀπελπιστικὸν θέαμα τῶν διχονοιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους».

Πλὴν ἡ ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς ἐπίσης, ὅτι συχνότατα ἔλαβον χώραν πόλεμοι οὐδόλως ἄφευκτοι, οὐδόλως ἐκ τῆς φορᾶς καὶ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλόμενοι, ἀλλὰ προκληθέντες ἐκ τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων ἐγωϊστῶν ἡγεμόνων ἢ ὑπουργῶν, ἢ ἐκ τῆς κουφότητος ὄχλου ἀγομένου πάντοτε ὑπὸ ὑπερφιλαύτων δημαγωγῶν. Τοιοῦτος λόγου χάριν μωρὸς πόλεμος, ἐπιβληθεὶς ὑπὸ καταδημαγωγουμένου ὄχλου εἰς τὰς νοήμονας ἀνωτέρας τάξεις, ἐγένετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ καταστρεπτικὴ κατὰ τῆς Σικελίας ἐκστρατεία τῷ **413** π. Χ.

Κατὰ τοιούτων ἐγωϊστικῶν ἢ ἀπερισκέπτων τάσεων ἀντιστρατεύεται ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη, ἐπιτελοῦσα ἔργον πρακτικὸν καὶ μὴ ἐπιδιώκουσα τὰ ἀδύνατα. Φωτίζουσα ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας περὶ τῶν πραγματικῶν ὅρων τῆς προόδου καὶ τοῦ μεγαλείου τῶν ἐθνῶν καὶ περὶ τῶν δεινῶν τοῦ πολέμου, προσπαθεῖ ν' ἀποτρέψῃ τὸ κακόν, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν. Εἰς ἐποχὰς καθ' ἃς αἱ οἰκονομικαὶ γνώσεις ἦσαν εἰς τὰ σπάργανα, ἐπιστεύετο ὅτι ὅρος ἀπαραίτητος τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ πλούτου τῶν πολιτειῶν εἶναι ἡ διὰ τῆς κατακτήσεως αὔξησις τῶν ὁρίων. Πλὴν σήμερον εἶναι γνωστὸν ὅτι ἄλλοι εἰσὶν οἱ ὅροι τοῦ μεγαλείου τῶν ἐπικρατειῶν, συχνάκις δὲ καὶ ὅλως ἀντίθετοι πρὸς τὴν διὰ τῆς κατακτήσεως αὔξησιν. «Αἱ πολιτικαὶ πρόοδοι,-ἤτοι ἡ βελτίωσις τῶν πολιτικῶν ἠθῶν-, λέγει σύγχρονος ἐπιφανὴς δημοσιολόγος, αἱ οἰκονομικαὶ πρόοδοι, καὶ αἱ ἠθικαὶ πρόοδοι αὐξάνουσι τὴν δύναμιν τῶν ἐθνῶν μετὰ ταχύτητος μεγίστης χωρούσης κατὰ λόγον γεωμετρικόν. Ἡ αὐτὴ ἔκτασις πλὴν μετὰ πληθυσμοῦ διπλοῦ, ὁ αὐτὸς πληθυσμὸς πλὴν μετ' εὐεξίας γενικωτέρας καὶ μετὰ μέσων ἀφθονωτέρων, τὰ αὐτὰ πλούτη πλὴν εἰς χεῖρας λαοῦ πεπαιδευμένου καὶ ἐλευθέρου, ἀποφέρουσιν ἀποτελέσματα πολὺ μεγαλήτερα καὶ εἰς διαστάσεις πολὺ εὐρυτέρας ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἤθελέ τις εἰκάσει ἐκ μόνης τῆς παραβολῆς τῶν ἀριθμῶν». (**Maurice Block, L'Europe politique et sociale**).

Digitized by Google

Παρατηρεῖται ἀπό τινος εἴς τε τὰς κυβερνήσεις καὶ εἰς τὰς λοιπὰς κοινωνικὰς τάξεις τῆς Εὐρώπης πνεῦμα μᾶλλον περιεσκεμμένον καὶ ἐπιφυλακτικὸν εἰς τὰ θίγοντα τὸν πόλεμον ζητήματα, πνεῦμα οὐσιωδῶς διάφορον τῶν ἐπιπολαίων καὶ οἰκτρῶν ἐκείνων παραφορῶν,ὧν παρέστημεν μάρτυρες εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ τελευταίου γαλλογερμανικοῦ πολέμου. Ὀφείλεται δὲ τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν μεγίστην ἐντύπωσιν, ἣν παρήγαγον εἰς κοινωνίας πεφωτισμένας αἱ φοβεραὶ σκηναὶ τῶν τελευταίων πολέμων, καὶ εἰς τὰς δημοσιεύσεις τῶν στρατιωτικῶν ἰατρῶν καὶ τῶν μελῶν τοῦ *Ἐρυθροῦ Σταυροῦ*, αἵτινες κατέστησαν βαθυτέρας καὶ διαρκεστέρας τὰς ἐντυπώσεις ταύτας δι' ἀκριβῶν καὶ λεπτομερῶν περιγραφῶν τῶν ὀδυνῶν τοῦ πολέμου.

Τοιαύτη τις ἀξιόλογος δημοσίευσις ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Βρυξέλλαις ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ ἄρτι ἀποβιώσαντος καθηγητοῦ κ. Oger Laurent, δημοσιευσάντων ἐν φυλλαδίῳ, ἐπιγραφομένῳ *Τρεῖς ἑβδομάδες ἐν τοῖς νοσηλευτηρίοις*, τὰς συντόμους μὲν ἀλλὰ λίαν παραστατικὰς ἐντυπώσεις τούτου ὡς μέλους τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον τῷ 1870. Ἐν τῇ συντόμῳ ταύτῃ περιγραφῇ ὁ κ. Oger Laureut, ὅστις ἀποθανὼν εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του εἶχεν ἤδη διαπρέψει ὡς καθηγητὴς καὶ ὡς παιδαγωγός, δείκνυται κάτοχος ἐξόχου συγγραφικῆς δεινότητος. Ὡς λίαν διδακτικὰ ἀποσπῶμεν ἐκ τοῦ εἰρημένου πονήματος τὰ κατωτέρω δύο κεφάλαια.

Η ΧΗΡΑ ΤΟΥ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΥ.

Ὤ! Ὁ πόλεμος εἶναί τι ἀσεβές. Θέλω ἀφηγηθῆ σκηνὴν φρικώδη συμβᾶσαν ἐν Forbach, τῆς ὁποίας θὰ διατηρήσω ἐπὶ μακρὸν τὴν ὀδυνηρὰν μνήμην.

Ἀξιωματικὸς Πρῶσσος ἐφονεύθη καὶ ἐτάφη μετὰ πολλῶν ἑκατοντάδων στρατιωτῶν ἐν μεγάλῃ τάφρῳ. Ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν μάχην ἡ σύζυγός του μαθοῦσα τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἔδραμεν εἰς Saarbruck. Ἤθελε ν' ἀνεύρῃ τὸ πτῶμα τοῦ συζύγου της,ἵνα μετακομίσῃ αὐτὸ εἰς τὸ οἰκογενειακὸν κοιμητήριον. Ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα ἡ ἀτυχὴς κατέβαλε τὰς ὀδυνηροτέρας προσπαθείας, ὅπως ἀνακαλύψῃ τὸ μέρος ἐν ᾧ ἐτάφη ὁ ἀτυχὴς σύζυγός της. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ δώσῃ αὐτῇ ἀκριβεῖς ἐπὶ τοῦ προκειμένου πληροφορίας. Ἦτο γνωστὸν ὅτι ἔκειτο ἐν τῇ πεδιάδι ἐκείνῃ, ἀλλ' ἠγνοεῖτο ἐν τίνι τάφρῳ ἐρρίφθη. Καὶ ὅμως ἡ σύζυγος ἤθελεν ἀνυπερθέτως ν' ἀνεύρῃ τὸ πτῶμα. Ἐπιτυχοῦσα τὴν ἄδειαν ν' ἀνοίξῃ τινὰς τάφους, παραλαμβάνει ἓξ ἐργάτας καὶ ὑπόσχεται αὐτοῖς 300 τάλληρα, ἐὰν κατορθώσωσι ν' ἀνεύρωσι τὸ πτῶμα τοῦ συζύγου αὐτῆς.

«Ἔλθετε, ἔλεγε, θὰ ἀναζητήσωμεν ὁμοῦ τὸ πτῶμα..... Θὰ σᾶς βοηθήσω εἰς τὴν φοβερὰν αὐτὴν ἐργασίαν... Θέλω νὰ τὸν ἐπανίδω!.... Θέλω νὰ τὸν ἀσπασθῶ ἀκόμη!... Καϋμένε μου Ἐρρῖκε, ποῦ εἶσαι; Ἐρρῖκε! Ἐρρῖκε! ἀπάντησόν με!....»

Ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα πτώματα ἐξετάφησαν πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐζήτουν. Ἡ δυστυχὴς σύζυγος μένει συνεχῶς παρὰ τοὺς νεκρωσίμους ἐργάτας, ἐπιθεωροῦσα πάντα τὰ σεσηπότα ταῦτα σώματα, κύπτουσα ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἀναπνέουσα τὴν παρ' αὐτῶν ἐκπεμπομένην δυσωδίαν. Τέλος ἀνακαλύπτει τὸν σύζυγόν της ἐν τῇ μεγάλῃ τάφρῳ, καὶ ἀναγνωρίζει αὐτὸν ἐκ τοῦ γαμηλίου δακτυλίου, τὸν ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὸν δάκτυλον.

«Αὐτὸς εἶναι! Εἶναι ὁ Ἐρρῖκός μου!», ἀνεφώνησε, καὶ ἔξαλλος ὑπὸ τῆς λύπης ῥίπτεται ἐπὶ τοῦ σκελετώδους πτώματος καὶ περισφίγγει αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας της!

Ἀτυχὴς γυνή! Πῶς δὲν κατεβλήθη ὑπὸ τὸ βάρος τοσούτων συγκινήσεων;...Πῶς δὲν ἀπέθανεν ἑκατοντάκις εἰς τὴν ὄψιν τῶν σεσηπότων ἐκείνων πτωμάτων;.... Τίς θέλει ποτὲ δυνηθῆ νὰ ἐκφράσῃ τί ᾐσθάνθη ἐν τῇ ψυχῇ της κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐκταφῶν ἐκείνων, αἵτινες διήρκεσαν ὀκτὼ ἡμέρας;

ΟΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ.

Τὴν 8 Σεπτεμβρίου περὶ τὰς τέσσαρας μετὰ μεσημβρίαν εἴδον παρελαύνουσαν πρὸ τοῦ ἡμετέρου χειρουργείου λυπηροτάτην συνοδίαν, τὸ σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ τοῦ Mac-Mahon, ἀναχωροῦν εἰς Γερμανίαν. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι εἶχον διέλθει πλείστας νύκτας ἐν ὑπαίθρῳ, ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν βροχὴν καὶ στερούμενοι πάσης σχεδὸν τροφῆς, ἐφαίνοντο δὲ εἰς ἄκρον καταβεβλημένοι. Εἶχον ἀφοπλισθῆ πάντες, οἱ πλεῖστοι δ' αὐτῶν ἐστηρίζοντο ἐπὶ ῥάβδων καὶ προεκάλουν τὰ δάκρυα τῶν συναντώντων αὐτοὺς διὰ τοῦ κατηφοῦς ἅμα δὲ καὶ ὑπερηφάνου βαδίσματός των.

Παρατηρήσαντες ὅτι τὰ εὐγενῆ ταῦτα τοῦ πολέμου θύματα ἐδέχοντο μετ' εὐγνωμοσύνης τὰ τρόφιμα καὶ τὰ σιγάρα, τὰ ὁποῖα καλοκἀγαθοί τινες ψυχαὶ τοῖς προσέφερον καθ' ὁδόν, ἐσπεύσαμεν εἰς τὸ χειρουργεῖον ἐγὼ καὶ δύω σύντροφοί μου καὶ ἐλάβομεν ἄρτον, τὸν ὁποῖον κόπτοντες ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου προσεφέρομεν εἰς ὅσους μᾶς ἐπέτρεπον οἱ συνοδεύοντες στρατιῶται νὰ πλησιάσωμεν. Εἶδον συνταγματάρχας ὑπὸ τῆς λύπης καὶ τῶν στερήσεων κατεσκληκότας, τείνοντας τὴν χεῖρα ὅπως λάβωσι τεμάχιον ἄρτου, ἀφοῦ ἀπέμασσον δάκρυ ἐπὶ τοῦ γηραιοῦ αὐτῶν μύστακος πεσόν, εἶτα δὲ μοιράζοντας τὴν μικρὰν αὐτῶν μερίδα μετὰ τῶν συναιχμαλώτων των. Εἶδον πολλοὺς πέμποντας ἡμῖν ἀσπασμὸν διὰ τῆς χειρὸς πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς εὐγνωμοσύνης των. Τὸ θέαμα τοῦτο ἦτο ἀληθῶς ἀλγεινότατον. Ἐβλέπομεν 800 περίπου ἀξιωματικοὺς παντὸς βαθμοῦ, οἵτινες ὑπὸ τῆς τύχης προδοθέντες ἡ-

Digitized by Google

ναγκάζοντο νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατακλυσθεῖσαν πατρίδα, ὅπως φάγωσι τὸν πικρὸν τῆς αἰχμαλωσίας ἄρτον ἐν τοῖς φρουρίοις τῆς Γερμανίας.

Καθῆκον θεωρῶ νὰ προσθέσω ἐνταῦθα, ὅτι οἱ Πρῶσσοι στρατιωτικοὶ οἱ συνοδεύοντες τοὺς νενικημένους, ἐφαίνοντο φερόμενοι πρὸς αὐτοὺς καλῶς. Εἰς τοὺς τραυματίας καὶ εἰς ἐκείνους, οὓς εἶχεν ἐξασθενήσει ἡ πορεία, ἐπετράπη ν' ἀναβῶσιν ἐπὶ τῶν φορτηγῶν ἁμαξῶν τῶν φερουσῶν τὰ σκεύη. Ἡ θλιβερὰ αὕτη παρέλασις διήρκεσεν ἐπὶ εἴκοσι λεπτά.

Ἀφοῦ ἐξηντλήσαμεν ἣν εἴχομεν προμήθειαν ἄρτου καὶ σιγάρων, ἠναγκάσθημεν νὰ βλέπωμεν διερχομένους τοὺς τελευταίους, χωρὶς νὰ δυνηθῶμεν νὰ τοῖς προσφέρωμέν τι. Τότε εἶδον τὸν ἀγαθὸν ἡμῶν ἱερέα κλαίοντα ἐκ τῆς συγκινήσεως, τὸν δὲ ἀνδρεῖον στρατηγὸν (ἀρχηγὸν τοῦ ἐν λόγῳ Βελγικοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ) ἀποσυρόμενον ὅπως κρύψῃ τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἀπέσπα αὐτῷ ἡ θέα τοσαύτης αἰσχύνης καὶ συμφορᾶς.

Ὁ φίλος μου ὁ δικηγόρος ἠγανάκτει καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ ταπεινώσει τῶν γενναίων ἐκείνων στρατιωτῶν. Πολλοὶ τῶν κατοίκων τοῦ Σεδὰν ἵσταντο εἰς τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν των, οἱ μὲν προσφέροντες τρόφιμα καὶ καπνὸν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους, ἄλλοι δὲ ἀποκαλύπτοντες τὴν κεφαλὴν ὅπως ἐπιδείξωσιν οὕτω πως τὸν πρὸς τὴν δυστυχίαν σεβασμὸν αὐτῶν. Οἱ ἀξιωματικοὶ τοὺς ἐχαιρέτιζον ὑψοῦντες τὰ κράνη των. Πολλὴν δὲ ὥραν ἀφοῦ ἀπεμακρύνθησαν, ζοφερὰ σιωπὴ ἐβασίλευεν εἰσέτι ἐν ταῖς ἀγυιαῖς, δι' ὧν εἶχον διέλθει.

Μετ' ὀλίγας ὥρας παρευρέθην εἰς σκηνὴν οὐχ ἧττον συγκινητικὴν ἐκείνης, ἣν ἀφηγήθην ἀνωτέρω. Ἑκατὸν περίπου στρατιῶται ἀποθνήσκοντες τῆς πείνης εἶχον ὁδηγηθῆ εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἐν ᾧ εἶχον μείνει ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας αἰχμάλωτοι, ὑπὸ ἀγαθῶν τινων ἀνθρώπων λαβόντων τὴν ἄδειαν νὰ σώσωσιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ θανάτου, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι αὐτῶν δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ φάγωσι τὴν διδομένην αὐτοῖς τροφήν. Ἡ ὀδύνη καὶ ὁ θάνατος ἀπεικονίζοντο ἐπὶ τῆς μορφῆς των. Πρόδηλον ἦτο ὅτι δὲν εἶχον πλέον δυνάμεις. Τινὲς αὐτῶν ἔκειντο ἐκτάδην ἐπὶ τῶν λίθων καὶ ἔκλειον τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς εἰ ἔλεγον « ἀφετέ με ν' ἀποθάνω ». Πᾶσαι αἱ ἐκεῖ εὑρισκόμεναι γυναῖκες ἔκλαιον, οἱ δὲ ἄνδρες ἔλεγον, ὅτι ἔγκλημα ἦτο ν' ἀφήσῃ τις ἀνθρώπινα πλάσματα ν' ἀποθάνωσι τῆς πείνης. Δύω ἰατροὶ διένειμαν ῥακὴν μετὰ χλιαροῦ ὕδατος μεμιγμένην, τὸ δὲ φάρμακον τοῦτο ἐφαίνετο ἀναζωογονοῦν αὐτοὺς κατά τι.

Κατὰ τὴν ὀγδόην μετὰ μεσημβρίαν ὥραν στρατιωτικός τις ἰατρὸς διέταξε νὰ ὁδηγήσωσι τοὺς ἄνδρας τούτους εἰς τὸν στρατῶνα. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἠγείροντο μετὰ δυσκολίας καὶ ἐπορεύοντο στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ βραχίονος συστρατιωτῶν ἄλλων, ἧττον καταβεβλημένων, ἀλλὰ τοὺς πλείστους ἠναγκάσθησαν νὰ μεταφέρωσιν ἐπὶ φορείων. Κύριός τις βλέπων μετ' ἐμοῦ τὸ θέαμα τοῦτο μοὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι τὴν ἐπαύριον καὶ τὰς ἐπομένας ἡμέρας ἠθέλομεν ἴδει διερχομένους τοὺς 60,000 αἰχμαλώτους, τοὺς ὁποίους οἱ Πρῶσσοι ἀφοπλίσαντες περιέκλεισαν ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Μέσου σχηματιζομένῃ χερσονήσῳ, ἡμίσειαν λεύγαν μακρὰν τῆς πόλεως. Καὶ οὗτοι ἐκεῖθεν ἤρχοντο, προσέθηκεν, εἶναι οἱ ἀσθενέστεροι, ἀλλ' ἐκ τῆς θλιβερᾶς αὐτῶν καταστάσεως δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν πόσα δεινὰ ὑπέστησαν τὰ δυστυχῆ ταῦτα τοῦ πολέμου θύματα.

Τῷ ὄντι, τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν δεκάτην πρωϊνὴν ὥραν, μόλις εἴχομεν ἀποπερατώσει τὴν θεραπείαν τῶν τραυματιῶν ὅλων, ὅτε εἶδον προχωροῦν σῶμα ἢ μᾶλλον πλῆθὺν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἄλλοτε στρατιῶται. Πρῶσσοι καὶ Βαυαροὶ ἔχοντες τὰ ὅπλα ἐπὶ βραχίονος ἢ κρατοῦντες πιστόλια, συνώδευον αὐτούς. Οἱ τὴν συνοδίαν διευθύνοντες ἀξιωματικοὶ ἦσαν ἔφιπποι. Οὐδέποτε εἶδον ἀνθρώπους ἔχοντας οἰκτροτέραν ὄψιν. Ἐπορεύοντο ἐν ἀταξίᾳ στηριζόμενοι ἐπὶ μεγίστων ῥάβδων, ἦσαν δὲ ῥακένδυτοι καὶ ὑπὸ βορβόρου κεκαλυμμένοι. Τὰ πάντα ἐμαρτύρουν τὴν ἔνδειαν, τὰς στερήσεις, τὸν κόπον καὶ τὴν πεῖναν, καθότι ὄντως, ὡς εἶπον, οἱ δυστυχεῖς εἶχον ἀναγκασθῆ νὰ στρατοπεδεύσωσιν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἥττης των ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Μέσου ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν βροχὴν, ἄνευ τροφῆς καὶ ἄνευ σκηνῶν. Πολλοὶ εἶχον ἀποθάνει.

Τὸ ἡμέτερον χειρουργεῖον εἶχε λάβει εὐτυχῶς τὴν προηγουμένην νύκτα 200 ἄρτους ἐκ καλοῦ ἀλεύρου παρὰ τῆς πόλεως τοῦ Ἀρλῶν σταλέντας, ὁ δὲ στρατηγὸς μᾶς εἶχεν ἐπιτρέψει νὰ διανείμωμεν 50 ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους. Δύω μεγάλα κάνιστρα πλήρη κεκομμένου ἄρτου ἐκομίσθησαν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου πρὸς διανομήν. Μόλις ἔδωκα τεμάχια τινά, οἱ δυστυχεῖς αἰχμάλωτοι παρατηρήσαντες ὅτι ὁ ἄρτος οὗτος τοῖς ἦτο προωρισμένος, ἐπέπεσαν κατ' ἐμοῦ ἢ μᾶλλον κατὰ τοῦ κανίστρου καὶ ἐκένωσαν αὐτὸ ἐν ἀκαρεῖ. Φρικώδης ἐπῆλθε τύρβη, μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας ἐξῆλθον αὐτῆς σῶος καὶ ἀβλαβής. Βλέποντες πόσον δύσκολος ἦτο ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διανομὴ τῶν τροφίμων, ἀπεφασίσαμεν ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου νὰ ἀναβῶμεν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου.

Ἐκεῖθεν ἐξηκολουθήσαμεν τὴν διανομὴν ῥίπτοντες τὸν ἄρτον ἐν τῇ ἀγυιᾷ. Πλείονες τῶν πεντακοσίων αἰχμαλώτων ὕψωσαν συγχρόνως πρὸς ἡμᾶς χεῖρας ἱκέτιδας κράζοντες·«Καὶ ἐγὼ, Κύριε, ἀποθνήσκω τῆς πείνης, δὲν ἔφαγα ψωμὶ πρὸ πέντε ἡμερῶν!» Οἱ εὐτυχήσαντες νὰ λάβωσι πλέον τοῦ ἑνὸς τεμαχίου ἔβλεπον αὐτὸ ἀφαι-

Digitized by Google

ρουμένων ὑπὸ τῶν συναιχμαλώτων των, εἵποντο δὲ κραυγαὶ ὀργῆς, γρονθοκοπήματα καὶ πάλη. Τὸ θέαμα ἦτο ὀδυνηρὸν ἅμα καὶ αἰσχρόν. Οἱ στρατιῶται τῆς συνοδίας κατέβαλλον πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἐξακολουθήσῃ ἡ πορεία, ἀλλ' εἰς μάτην τὸ πρόσταγμα «ἐμπρὸς» ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς κραυγὰς τῶν αἰχμαλώτων. Οἱ οὐδὲν λαβόντες ἠρνοῦντο νὰ προχωρήσωσιν. Ἐντὸς μικροῦ ἀξιωματικός τις ἔφιππος ἔφθασε, διατάττων νὰ ἀναγκάσωσι τοὺς αἰχμαλώτους νὰ βαδίσωσι. Τότε συνέβη σύγχυσις ἀπερίγραπτος καὶ φρικώδης. Ἀφ' ἑνὸς μὲν στρατιῶται ἔνοπλοι ὑπακούοντες εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἀρχηγοῦ των ὠθοῦσιν, ἀνατρέπουσι, καὶ τύπτουσι ἐπανειλημμένως δυστυχεῖς αἰχμαλώτους, ἐκ τοῦ κόπου καὶ τοῦ πόνου καὶ τῆς πείνης ἐξηντλημένους, οὐδὲν δὲ πράξαντας ἔγκλημα, ἀλλ'ὑπὸ τῆς τύχης προδοθέντας· οἱ μὲν λέγουσιν «ἐμπρὸς, ἐμπρός!», οἱ δὲ ἐπαναλαμβάνουσι «Πεινῶ! πεινῶ»! Εἶναι δὲ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνδρῶν τούτων εὐγενεῖς νέοι ἁρπαγέντες ἐκ τῆς οἰκογενείας αὐτῶν ὑπὸ τῆς μάστιγος τοῦ πολέμου, οἵτινες οὐδέποτε ἤθελον ὑποπέσει εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον τῆς ταπεινώσεως οὐδ'ὑποστῇ τοιαῦτα δεινά, ἐὰν νόμος ἄδικος, ἀνηλεής, ἀπάνθρωπος, δὲν ἥρπαζεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἑστίας των ὅπως ὑποχρεώσῃ αὐτοὺς νὰ γείνωσι στρατιῶται. Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἡμετέραν διήγησιν. Εἷς τῶν στρατιωτῶν τῆς συνοδίας αἰτιώμενος ἐμὲ διὰ τὴν συμβαίνουσαν ἀταξίαν, ἐγείρει τὸ ὅπλον του πρὸς τὸν ἐξώστην ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵσταμαι, καὶ σκοπεύων μὲ ἀπειλεῖ νὰ πυροβολήσῃ, ἐὰν δὲν ἀποσυρθῶ. Ὀπισθοδρομήσας κατὰ δύω βήματα λαμβάνω τὸ κενὸν σχεδὸν κάνιστρον καὶ κενώνω αὐτὸ ταχέως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὑποκάτω συνωθουμένου πλήθους, εἶτα δὲ μεταβαίνω ἐσπευσμένως εἰς παράθυρόν τι τοῦ ἰσογείου, εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ κτιρίου, ἔνθα εὑρίσκετο ἤδη ὁ φίλος μου.

Ἑκατὸν περίπου ἄρτοι ἔμενον εἰσέτι πρὸς διανομήν. Ῥίπτομεν αὐτοὺς ἕνα πρὸς ἕνα διὰ τῶν κιγκλίδων τοῦ παραθύρου. Δὲν βλέπω τὰ ἐν τῇ ἀγυιᾷ συμβαίνοντα, ἀλλ' ἀκούω φρικώδεις κραυγὰς καὶ διακρίνω τὸν κρότον τῶν τυπτόντων κοπάνων (κοντακίων), καὶ ἀκούω τοὺς αἰχμαλώτους συνωθουμένους, πίπτοντας καὶ καταπατῶντας ἀλλήλους. Ἐντὸς μικροῦ πλεῖστοι στρατιῶται τῆς συνοδίας ἔρχονται ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ διευθύνουσι πρὸς ἡμᾶς τὰς λόγχας των. Ἔχοντες ἀπόφασιν νὰ διανείμωμεν εἰς τοὺς πεινῶντας ὅλους τοὺς ἄρτους, ἐξακολουθοῦμεν ῥίπτοντες αὐτοὺς χωρὶς νὰ δίδωμεν προσοχὴν εἰς τὰ ἀπειλοῦντα ἡμᾶς ὅπλα. Δολοφόνος σίδηρος ἐγγίζει τὸ στῆθος τοῦ φίλου μου· οὐχ ἧττον, κρυπτόμενοι ὄπισθεν τοῦ παραθύρου, ῥίπτομεν τὸν ἄρτον. Ἡ ἐκ Namur Κα Β . . . ἥτις εὑρίσκεται πλησίον ἡμῶν, μᾶς παρακαλεῖ νὰ ἀποσυρθῶμεν.

«Θὰ σᾶς φονεύσουν», ἀναφωνεῖ ἔντρομος. «Θὰ τοὺς δώσωμεν ὅλον τὸν ἄρτον», λέγομεν ἡμεῖς ἔξω ἑαυτῶν. Τῷ ὄντι, οἱ ἄρτοι ὅλοι ῥίπτονται ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, τινὲς αὐτῶν κρέμανται μεταξὺ τῶν λογχῶν τῶν πρὸς τὸ παράθυρον διευθυνομένων. Τέλος ἡ ἡμετέρα προμήθεια ἐξαντλεῖται καὶ τότε ἀποσυρόμεθα.

Πέντε Βαυαροὶ στρατιῶται ἔμειναν ἐκεῖ φρουροῦντες, μέχρις οὗ ἀπῆλθεν ἅπασα ἡ συνοδία. Οὕτω δ' ἐτελείωσε τὸ θλιβερὸν τοῦτο ἐπεισόδιον.

**

ΟΙ ΠΥΡΓΙΤΑΙ ΕΝ ΝΕΑι ΥΟΡΚΗι

Παρ' ἡμῖν ὁ στρουθός, ὁ κοινῶς λεγόμενος σπουργίτης ὅ ἐστι πυργίτης, ἐξημεροῦται εὐκόλως, μάλιστα δὲ κατὰ τὰς μεγάλας πόλεις, ὧν οἱ ὁδοὶ βρίθουσι πυργιτῶν ἀναζητούντων τροφήν.

Ὁ διάσημος Βυφφὼν γράφει που περί τινος πυργίτου, ὅστις τοσοῦτον εἶχεν ἐξημερωθῇ, ὥστε παρηκολούθει τὸν κύριόν του, στρατιώτην τινά, ὃν ἠδύνατο νὰ ἀναγνωρίζῃ μεταξὺ πάντων τῶν στρατιωτῶν ὅλου τοῦ συντάγματος. Παρακολουθεῖ δὲ τοὺς ἀνθρώπους οὐχὶ βεβαίως ἐξ ἀγάπης ἀλλ' ἐξ ἁπλοῦ συμφέροντος, διότι εἰξεύρει ὅτι παρ' αὐτοῖς εὑρίσκει εὐκόλως τροφὴν ἄφθονον. Ἀνάγκη δὲ προφυλάξεών τινων πρὸς κατανίκησιν τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ἀπιστίας.

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις οἱ πυργῖται εἶνε τὰ μάλιστα ὀχληροὶ ἕνεκα τῆς πολλῆς οἰκειότητος αὐτῶν. Ἐπικάθηνται μετὰ μεγίστης ἀδιακρισίας ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ τυχόντος ἀνθρώπου, καὶ ἁρπάζουσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν νηπίων τὸ πλακούντιον, ὅπερ ἐκεῖνα οὐδεμίαν ἔχουσιν ὄρεξιν νὰ δώσωσιν εἰς αὐτούς. Αἰτία δὲ τούτου εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου παρεχομένη εἰς τοὺς πυργίτας προστασία. Εἶνε δὲ ἀπηγορευμένον ῥητῶς τὸ συλλαμβάνειν αὐτοὺς ζῶντας, ζημιοῦται δὲ διὰ ζημίας πέντε δολλαρίων (25 φράγκων) πᾶς ὅστις φωραθῇ φονεύων πυργίτην.

Εἶνε δὲ ὁ πυργίτης μετανάστης, δὲν εἶνε Ἀμερικανός. Κατά τινα ἐποχὴν οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπέχουσαν σμήνη παντοίων ἐντόμων ἐπέδραμον τὴν χώραν ὅλην· τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ πληθὺς αὐτῶν, ὥστε ἀπεφάσισαν οἱ ἄνθρωποι νὰ καλέσωσιν ἐξ Εὐρώπης εἰς ἐπικουρίαν πτηνὰ ἐντομοβόρα. Ἐκ πάντων δὲ τῶν πτηνῶν τούτων μόνοι σχεδὸν οἱ πυργῖται ηὐτύχησαν νὰ παλαίσωσι κατὰ τοῦ δεινοῦ ψύχους τῶν χωρῶν ἐκείνων καὶ νὰ κλιματισθῶσι. Οἱ δὲ Ἀμερικανοὶ ὡς ἄνθρωποι πρακτικοὶ μετῆλθον πᾶν μέσον δυνάμενον νὰ καταστήσῃ εὐάρεστον τὴν διαμονὴν ἐν τῇ νέᾳ πατρίδι των, παρέχοντες αὐτοῖς ἐν καιρῷ καὶ τροφὴν καὶ κατοικίαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου. Διὸ καὶ ἐν τοῖς δημοσίοις κήποις καὶ ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ἐν ἅπασι τοῖς ἰδιωτικοῖς κτήμασι πανταχοῦ *οἰκοδομοῦσιν* εἰς αὐτοὺς φωλεάς. Καὶ ὁ-

Digitized by Google

ποίας φωλεάς! Ἐπὶ τῶν μεγάλων κλάδων τῶν μεγάλων δένδρων βλέπεις κομψοτάτους οἰκίσκους, αὐτόχρημα στρατῶνας. Περὶ δὲ τῆς τροφῆς τὸ μὲν θέρος πορίζονται αὐτὴν εὐκόλως αὐτοὶ οἱ πυργῖται· ἀλλὰ τὸν χειμῶνα καὶ μάλιστα τὴν ἐποχὴν τῶν χιόνων καὶ οἱ ἰδιῶται καὶ οἱ δημόσιοι φύλακες καθ' ἑκάστην πρωΐαν καθαρίζουσιν ἀπὸ τῆς χιόνος μέρη τινὰ ἐκ διαλειμμάτων, καὶ ἐπ' αὐτῶν σωρεύουσι ψῖχας ἄρτου, σπόρους, σταφίδας καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα λιχνεύματα.

Ἆ! ἐὰν οἱ εὐρωπαῖοι καὶ ἰδίως οἱ ἐν Ἑλλάδι ζῶντες δυστυχεῖς πυργῖται ἠδύναντο νὰ λάβωσιν ἔννοιάν τινα τῆς τοιαύτης εὐημερίας καὶ ἀπολαύσεως, μετὰ πόσης προθυμίας θὰ μετηνάστευον ἐν σώματι εἰς Ἀμερικήν! Κυρία Σ*

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

294.

Πάντοτε ἀγαπῶμεν τοὺς θαυμάζοντας ἡμᾶς· δὲν ἀγαπῶμεν ὅμως πάντοτε τοὺς θαυμαζομένους παρ' ἡμῶν.

295.

Σπανίως ὁ ἄνθρωπος γινώσκει ἅπαντα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὰ θελήματα.

296.

Δυσκόλως ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν ὑπ' αὐτοῦ καταφρονούμενον· οὐχ ἧττον ὅμως δύσκολον εἶναι νὰ ἀγαπήσῃ τις τὸν ἐξόχως ὑπ' αὐτοῦ τιμώμενον.

297.

Τοῦ σώματος οἱ χυμοὶ συνήθη καὶ κανονικὴν ἔχουσι ῥοήν, κινοῦσαν καὶ στρέφουσαν ἀδήλως τὴν τοῦ ἀνθρώπου θέλησιν. Ῥέουσι δὲ ὁμοθυμηδὸν καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἐπικρατοῦσιν ἐν ἡμῖν λεληθότως. Διὰ τοῦτο μεγάλως μετέχουσιν ὅλων τῶν τοῦ ἀνθρώπου πράξεων ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ.

298.

Ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν πλείστων ἀνθρώπων κεκρυμμένη εἶναι ἐπιθυμία εὐεργεσιῶν ἀξίας μείζονος.

299.

Σχεδὸν ὅλοι ἀποσείομεν τὰς μικρὰς ὑποχρεώσεις, πολλοὺς δὲ ἔχουσι τοὺς εὐγνώμονας αἱ μετρίας ἀξίας εὐεργεσίαι, ἀλλὰ σχεδὸν οὐδεὶς ὑπάρχει μὴ ἀχαριστῶν, λόγου προκειμένου περὶ ὑποχρεώσεως μεγάλης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κυρία τις ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν πρώην συμμαθητρίας της, ἣν πρὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν εἶχεν ἰδεῖ, καὶ κατέλυσεν ἐπί τινας ἡμέρας.

Πρωΐαν τινὰ ἐν ᾧ ἡ ξενιζομένη κυρία ἐνίπτετο καὶ ἔπλυνε τοὺς ὀδόντας, ἔπειτα δὲ ἤρχιζε νὰ κτενίζῃ τὴν κόμην της, ἡ μικρὰ ἀνεψιὰ τῆς οἰκοδεσποίνης, πενταετὲς κοράσιον, ἀφ' οὗ ἐπί τινα ὥραν παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὴν κυρίαν, εἶπεν εἰς αὐτήν·

— Ἡ θεία μου δὲν κάμνει ὅπως σεῖς· ἐκείνη κρατεῖ τὰ 'δόντιά της εἰς τὸ χέρι της καὶ τὰ καθαρίζει. Ἔπειτα κρεμᾷ τὰ μαλλιά της ἀπὸ ἕνα καρφὶ καὶ τὰ κτενίζει. Καὶ εἶνε πολὺ εὐκολώτερον!...

***

Ἔν τινι ἁμάξῃ τοῦ σιδηροδρόμου.

Πρόσωπα τῆς σκηνῆς: Ἱερεύς, ναύτης. Ὁ ναύτης βλασφημεῖ φοβερά.

Ἱερεύς. Πρόσεχε, παιδί μου, μὴ βλασφημῇς διότι θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν κόλασιν.

Ναύτης. Ἔννοιά σου, παπᾶ μου. Ἔχω καὶ εἰσιτήριον ἐπιστροφῆς.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Κατὰ τοὺς δουλικοὺς χρόνους τῆς Ἑλλάδος ἡ φιλοπατρία εἶχεν ἀλλοίαν ἢ σήμερον σημασίαν. Σήμερον μὲν τὸ ὄνομα τοῦ φιλοπάτριδος δαψιλευόμεθα πρὸς πάντα τὸν νομίζοντα ὅτι εὐεργετεῖ τὴν πατρίδα καὶ μόνον ψιχία τινὰ δίδων τῶν πιπτόντων ἐκ τῆς πλουσίας τραπέζης αὐτοῦ, τότε δὲ φιλόπατρις ἐκαλεῖτο ὁ καὶ ὁλόκληρον τὸν ἄρτον ἀποσπῶν ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ἰδίων τέκνων χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος. (Ν. Δραγούμης).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γερμανική τις ἐφημερὶς ἀναφέρει τὸ ἑξῆς ἀστειότατον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ Βίσμαρκ· Πρό τινων ἐτῶν ὁ Ῥούσσελ, ὁ γηραιὸς Ἄγγλος πολιτευόμενος, συνομιλῶν μετὰ τοῦ Γερμανοῦ ἀρχικαγκελαρίου, εἶπε σὺν τοῖς ἄλλοις· «Φαντάζομαι ὑπὸ πόσων ὀχληρῶν θὰ περιστοιχίζεσθε καὶ πόσον καιρὸν θὰ δαπανᾶτε ἀνωφελῶς δεχόμενος ἐπισκέψεις. — Ὅσον δι' αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Βίσμαρκ, εὗρον ἓν ἀξιόλογον μέσον, ὅπως ἀπαλλάσσωμαι. Ἅμα ὡς ἐπίσκεψίς τις παραταθῇ ὑπὲρ τὸ δέον, ἔρχεται ἡ σύζυγός μου καὶ ἐπὶ μιᾷ οἱαδήποτε προφάσει ἀπομακρύνει τὸν ὀχληρόν». Μόλις εἶχε προφέρει τὰς λέξεις ταύτας ὁ ἀρχικαγκελάριος καὶ ἰδοὺ ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ ἡ Κυρία Βίσμαρκ ἐμφανιζομένη λέγει· «Ὄθων, εἶναι καιρὸς νὰ πάρῃς τὸ ἰατρικόν σου»! Ὁ Βίσμαρκ ἔγεινε κατακόκκινος. Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Ῥούσσελ ἐγέλασε καὶ ἀνεχώρησεν ἄνευ μνησικακίας.

Πρό τινων ἡμερῶν ἐγένετο ἐν Νεαπόλει συνέλευσις ἰδεολόγων εἰρηνοφίλων ὑπὲρ τῆς καθόλου ἀφοπλίσεως. Τὰ μέλη αὐτῆς ἀπεφήναντο, ὅτι «αἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης, ἑπόμεναι εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ἀπαιτοῦντος νὰ διέπῃ τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν τὸ δίκαιον,

Digitized by Google

οὐχὶ ἡ διὰ τῶν ὅπλων βία, θὰ συμφωνήσωσι περὶ συγχρόνου τινὸς καὶ ἀναλόγου ἀφοπλίσεως». Τοὺς ἰταλοὺς φιλανθρώπους σκώπτουσα μία τῶν ἐγκριτωτέρων ἀγγλικῶν ἐφημερίδων, παρατηρεῖ τάδε· «Μονάρχαι καὶ ὑπουργοὶ δὲν διακυβεύουσι τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ἐθνῶν· καίπερ εἰθισμένοι ὄντες εἰς τοῦ πολέμου τὰς τέχνας, βιάζονται ὑπ' αὐτῶν τῶν λαῶν νὰ πολεμῶσιν. Ὁ Τσάρος, ὁ Γουλιέλμος, ὁ Φραγκίσκος Ἰωσὴφ, ὁ Οὐμβέρτος, ὁ πρόεδρος Γρεβὺ δὲν ἐμποδίζουσι τοὺς μυριαρίθμους μαχητὰς των νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ ἄροτρον καὶ τὰ ἐργαστήρια αὐτῶν, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ τοὺς διατρέφωσιν, ἐὰν μὴ ἀπήτουν τοῦτο οἱ λαοὶ, οἱ καὶ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων δαπάνας ἐπιψηφίζοντες. Τοὺς πολέμους, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἀποφασίζουσιν οἱ λαοὶ, οὐχὶ οἱ μονάρχαι, καὶ Ναπολέοντες ἂν ὑποτεθῶσιν οὗτοι. Οἱ ἀγαπῶντες λοιπὸν τὴν εἰρήνην δέον νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν διόρθωσιν τῆς κοινωνικῆς πυραμίδος ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν θεμελίων. Δέον νὰ πείσωσι τοὺς μὲν Ἰταλοὺς νὰ μὴ ἐποφθαλμιῶσιν εἰς Τυρολίδα καὶ Τεργέστην, τοὺς πανσλαβιστὰς νὰ ἐξημερώσωσι τοὺς ἑαυτοὺς ὁμοφύλους, τοὺς Γερμανοὺς νὰ λησμονήσωσι τὰς κατὰ Γάλλων νίκας των, τοὺς δὲ Γάλλους νὰ μὴ μνησικακῶσι κατὰ Γερμανῶν. Σήμερον ἔθνος ὅλον ἐξοπλίζεται, διότι αὐτὸ τὸ ἔθνος, οὐχὶ μόνος ὁ μάχιμος αὐτοῦ ἀρχηγὸς, ὀρέγεται τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ γείτονος, ἢ φοβεῖται μὴ ἀφαιρεθῇ τὰς ἑαυτοῦ. Τὸ ἐν Εὐρώπῃ βαρύτατον στρατιωτικὸν σύστημα εἶναι πιστὴ ἔκφρασις τοῦ φρονήματος τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Στρατὸς εὐρωπαϊκὸς εἶναι ὁλόκληρον ἔθνος ἐν ὅπλοις, διότι καὶ τοῦ ἔθνους τὸ πνεῦμα εἶναι καθωπλισμένον. Ἐὰν μὴ ἐξεπροσώπει θέλησιν ἐθνικὴν, οὐδὲ ἐπὶ δωδεκάμηνον θὰ ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ· δι' αὐτὸ τοῦτο ὅμως εἶναι καὶ τὸ μέγιστον τῶν προσκομμάτων τῆς ἀφοπλίσεως. Ἐναντίον τοιούτου κακοῦ οὔτε δημοσθένειος εὐφράδεια ἰσχύει, οὔτε ἐπιχειρήματα φιλοσοφικά. Ἐν τούτοις ἀναμφισβήτητος ἀλήθεια διαμένει, ὅτι αἱ νῦν στρατιωτικαὶ δαπάναι εἶναι ὁ τυραννικώτατος τῶν φόρων. Οὐδὲν κράτος καθ' ἕκαστον εἶναι ὑπεύθυνον· θὰ ἡμάρτανε μάλιστα εἰς τοὺς ὑπηκόους του, ἐὰν μὴ ἐμιμεῖτο τὰ ἄλλα. Ἅπαντα ἀθρόα τοὐναντίον φαίνονται ὑπεύθυνα. Ὑπάρχουσι νοσήματα, καθ' ὧν ὀλίγον ἢ οὐδὲν ἰσχύουσι φάρμακα εἰδικά· ἡ μόνη τῆς θεραπείας ἐλπὶς ἔγκειται ἐν τῇ ἀναποδράστῳ καὶ συνεχεῖ δεινώσει αὐτῶν. Ἡ θεραπεία δὲ θὰ ἐπέλθῃ, ἀφ' οὗ τὰ ἔθνη, τέλεον ἐξαντληθέντα, διασώσωσιν εἰσέτι μικρὰν τινα δύναμιν βιωτικήν».

〰 Ἐν Μαδρίτῃ ἀπεβίωσε κατ' αὐτὰς φονευθεὶς ὑπὸ θηριώδους ταύρου ὁ περιφημότατος τῶν ταυρομάχων Φρασκουέλος. Ὁ Φρασκουέλος ἦτο πλούσιος. Ἑκάστη ταυρομαχία ἀπέφερεν αὐτῷ 1500 φράγκα· ἐφόνευσε δὲ κατὰ τὸ μακρὸν του στάδιον ὑπὲρ τοὺς 300 ταύρους. Ἡ δεξιότης του ἦν τόση, ὥστε πολλάκις, ἐνῷ τὸ θηρίον ὥρμα μαινόμενον κατ' αὐτοῦ, ἔθετε τὸν πόδα του μεταξὺ τῶν δύο κεράτων ἢ ἐνέπηγεν αὐτόθι ταινιοστόλιστα μικρὰ βέλη.

〰 Ὁ πρώην Ἐμίρης τοῦ Ἀφγανιστὰν Σεῒρ Ἀλῆς, ἡττηθεὶς τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον, ὡς γνωστὸν, ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ ἀπολέσας τὸν θρόνον αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Πετρούπολιν, ἐτελεύτησε δὲ καθ' ὁδὸν καὶ ἐτάφη ἔν τινι κήπῳ. Τὸν κῆπον τοῦτον ἠγόρασεν ὁ υἱός του Ἰακοὺβ-Χὰν καὶ προτίθεται ν' ἀνεγείρῃ αὐτόθι μεγαλοπρεπὲς μουσουλμανικὸν τέμενος, κατὰ πάντα ὅμοιον τῷ ἐν Μεδίνᾳ τεμένει, ἔνθα κεῖνται τὰ λείψανα τοῦ μεγάλου προφήτου καὶ τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ θυγατρὸς Φατιμέ. Ἐπὶ τῆς ἀργυρᾶς σαρκοφάγου, ἥτις θὰ στηθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου, θὰ χαραχθῇ ἐν περσικῇ καὶ ἀφγανικῇ γλώσσῃ ὁ βίος του συνταχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰακοὺβ-Χάν. Τὸ μαυσωλεῖον θὰ φωτίζηται ὑπὸ 15 λυχνιῶν, ὧν ἑκάστη ἔσται δῶρον ἑνὸς τῶν τέκνων τοῦ Σεῒρ-Ἀλῆ· ἀνὰ πᾶσαν δὲ μεσημβρίαν θὰ διανέμηται, δαπάναις τοῦ Ἰακοὺβ-Χὰν, ἄρτος καὶ ἅλας εἰς τοὺς πτωχούς.

〰 Ἐν Ἀγγλίᾳ ναυπηγεῖται κατ' αὐτὰς θαλαμηγὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας απαράμιλλος κατὰ τὸν πλοῦτον τοῦ ὑλικοῦ καὶ τῆς ἐσωτερικῆς διασκευῆς. Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὑψοῦνται δίστεγα τὰ δώματα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Πέριξ ὑπάρχει στοὰ ἀπρόσιτος εἰς τὸν ἄνεμον καὶ τὰ κύματα καὶ χρησιμεύουσα ὡς τόπος περιδιαβάσεως. Τὸ ἑστιατόριον ἔχει μῆκος 65, πλάτος 35 καὶ ὕψος 12 ποδῶν· ἐξ ἴσου δὲ μεγάλη εἶναι ἡ αἴθουσα τῆς ὑποδοχῆς. Αἱ λοιπαὶ αἴθουσαι, τὸ σπουδαστήριον τοῦ αὐτοκράτορος καὶ οἱ κοιτῶνες εἶναι θαύματα πολυτελείας. Αἱ κλίμακες εἶναι πλατεῖαι καὶ περίγλυφοι.

〰 Ὁ βαθύπλουτος τραπεζίτης Βισσοφσχάϊμ ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρῃ ἰδίοις ἀναλώμασιν ἐν Νικαίᾳ ἀστεροσκοπεῖον. Ἡ δαπάνη ὑπολογίζεται εἰς 1,500,000 φράγκων. Εις Αναγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Οἱ εἰς τὸ πάθημα τῶν χειμέτλων (χιονιστρῶν) καὶ σχασμάτων τοῦ δέρματος τῶν χειρῶν ὑποκείμενοι ὀφείλουσι πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῶν νὰ λαμβάνωσι τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις πολὺ πρὶν ἢ ἐνσκήψῃ τὸ δριμὺ ψῦχος, ὅτε πλέον οὐδαμῶς ὠφελοῦσι τὰ θεραπευτικὰ μέσα.

Προφυλακτικὸν δὲ ἐξαίρετον κατὰ τοῦ παθήματος εἶνε τὸ νὰ ἀλείφῃ τις, ὅταν κατακλίνεται, τὰς χεῖρας διὰ *πομμάδας* περιεχούσης καφουράν. Ἡ ἄλειφὴ αὕτη λειαίνουσα καὶ μαλακόνουσα τὸ δέρμα, προφυλάττει τὴν ἐπιδερμίδα ἀπὸ τὴν ξηρότητα ἐκείνην, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται ἡ οὐκ ὀλίγους βασανίζουσα πάθησις αὕτη.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15

Digitized by Google

'Αριθ. 203 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

18 Νοεμβρίου 1879

Σφραγὶς τῆς τῶν Κρητῶν Ἐπιτροπῆς ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ

Κύριός τις ἐν Ἀθήναις, ὑπογραφόμενος Δ., λυπούμενος ἅμα καὶ ἀγανακτῶν διότι «λίαν ἀταλαίπωρος εἶναι ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας τοῖς πλείστοις τῶν παρ' ἡμῖν λογίων», ἐπεχείρησεν ἐν τῇ *Κλειοῖ* (ἀρ. 954,29[11 Ὀκτωβρίου 1879), «νὰ συντελέσῃ πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ». Ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς διατριβῆς ἡμῶν περὶ Ὀλυμπίας τῆς καταχωρισθείσης ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* (ἀρ. 182). Ἡμεῖς σφόδρα χαίρομεν διὰ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἀνδρός, οὐ μόνον διότι εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἴμεθα θιασῶται τῆς ἀληθείας καὶ φίλοι τῶν ἐπικρίσεων, ὅταν αὗται εἶνε εἰλικρινεῖς, ἀλλὰ καὶ διότι ἂν δὲν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Σωκρατικὴν ἀρετὴν τοῦ νὰ προτιμῶμεν νὰ ἐλεγχώμεθα ἢ νὰ ἐλέγχωμεν, γενναίως ὅμως φέρομεν τὸ ἐλέγχεσθαι, ὡς οὐδένα ἄνθρωπον νομίζοντες ἀναμάρτητον, ἥκιστα δὲ ἡμᾶς αὐτούς. Πρέπει ὅμως καὶ αὐτὸς ὁ ἐπικριτὴς νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι μεγάλης τιμῆς ἠξίωσε τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν διατριβὴν ἡμῶν, περὶ ἧς προλαβόντες εἴπομεν, «Ἀλλὰ πιστεύω ὅτι οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* εἶνε τοσοῦτον ἐπιεικεῖς, ὥστε τὰς μὲν λεπτομερείας καὶ ἐπιστημονικὰς ἀκριβείας νὰ παραπέμψωσιν εἰς τοὺς ἐπίτηδες περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένους, ἁπλᾶς δὲ μόνον ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις νὰ δεχθῶσιν οὐχὶ εἰδικοῦ ἀρχαιολόγου, ἀλλ' ἐραστοῦ τῆς ἀρχαιολογίας». Ὁ κ. Δ. δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἐπιεικῶν· εἶνε αὐστηρὸς ἐπικριτής. Ἔστω· παρατηροῦμεν μόνον εἰς αὐτὸν μετὰ πάσης ἀπαθείας ὅτι ὅστις ἐπικρίνει τὰ τῶν ἄλλων ὀφείλει πρῶτον μέν, ἂν θέλῃ νὰ εἶνε δίκαιος, νὰ ἐννοῇ καλῶς τὰ λεγόμενα καὶ νὰ μὴ παρεξηγῇ αὐτά· δεύτερον δὲ νὰ μὴ *αὐξάνῃ μᾶλλον* αὐτὸς *τὸ κακόν, εἰς οὗ τὴν περιστολὴν θέλει νὰ συντελέσῃ*.

Μ' ἐλέγχει ὁ κ. Δ. διότι μίαν ἱέρειαν ὠνόμασα τῆς Χαμύνης *Ἀρτέμιδος*, ἐν ᾧ τὸ ὀρθὸν εἶνε τῆς Χαμύνης *Δήμητρος*· ὁμολογῶ τὸ λάθος· εἶνε lapsus calami ἢ καὶ lapsus memoriae, ὅπερ ἴσως ἤθελε διορθωθῇ, ἂν δὲν ἀπεδήμουν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς διατριβῆς. Ἀλλ' ὅτε κατακρίνει τὰς αἰτιολογίας, δι' ἃς εἴπομεν ὅτι ἐξῃρεῖτο τοῦ περὶ τῶν ἄλλων γυναικῶν νόμου ἡ ἱέρεια τῆς Δήμητρος, προφανῶς διαστρέφει ἢ δὲν ἐννοεῖ τὰ γεγραμμένα. Ἡμεῖς εἴπομεν δύο λόγους τῆς ἐξαιρέσεως· πρῶτον ὅτι ἡ ἱέρεια τῆς Δήμητρος (καθ' ὃ ἱέρεια, ἤγουν ἄνανδρος γυνὴ) «*κατετάσσετο* εἰς τὰς παρθένους», τουτέστιν ἐθεωρεῖτο ὡς παρθένος, ὅπερ δὲν σημαίνει ὅτι *ἦτο* παρθένος, ὡς ὑπέλαβεν ἡμᾶς λέγοντας ὁ κ. Δ. Ἦτο λοιπὸν περιττὸν νὰ παραπέμψῃ εἰς τὸν Παυσανίαν, ἵνα καταδείξῃ ὅτι ἦτο *γυνή*. Ἐν παρέργῳ δὲ σημειοῦμεν ὅτι τὸ πρῶτον τῶν χωρίων τοῦ Παυσανίου (5, 6, 7), ἐξ οὗ δῆθεν «σαφῶς δηλοῦται ὅτι ἡ ἱέρεια τῆς Δήμητρος Χαμύνης ἦτο γυνὴ καὶ οὐχὶ παρθένος», οὐδὲ ἴχνος περιέχει οὔτε περὶ Δήμητρος Χαμύνης οὔτε περὶ τῆς ἱερείας αὐτῆς, ἀλλὰ περὶ τῆς Καλλιπατείρας ὅτι ἐφωράθη οὖσα *γυνὴ* (καὶ οὐχὶ ἀνήρ)· ἡ δευτέρα αἰτιολογία, ἥτις φαίνεται ὅτι ἐτάραξε τὴν περὶ Δήμητρος Χαμύνης θρησκευτικὴν συνείδησιν ἢ τὴν ὑπὲρ τῆς ἱερείας σεμνοτυφίαν τοῦ ἐπικριτοῦ, ὅτι παρεχώρησαν εἰς τὴν ἱέρειαν ὡς τιμητικὴν ἐξαίρεσιν ὅ,τι δὲν ἐδύναντο νὰ κωλύσωσι, δὲν εἶνε ἡμέτερον ἐπινόημα, ἀλλὰ λίαν ὀρθὴ κρίσις τοῦ Κουρτίου (Pelopon. II, σελ. 65: Man gab der Priesterin als Ehrenrecht was man ihr zu verwehren keine Macht hatte).

Δεύτερον ἁμάρτημα ἐν τῇ διατριβῇ μου εὑρίσκει ὅτι τὸν υἱὸν τῆς Καλλιπατείρας ὠνόμασα *Πεισίδωρον* καὶ ὄχι *Πεισίροδον*. Φοβερὰ ἀσυνειδησία! Ἀλλ' αἴτιος αὐτῆς δὲν εἶμαι ἐγώ, ἀλλ' ἡ ἔκδοσις τοῦ Παυσανίου, ἣν προχείρως μετεχειρίσθην, ἡ στερεότυπος τοῦ 1829, ἐν ᾗ προφανῶς πανταχοῦ γράφεται *Πεισίδωρος*. Δὲν ἦτο δὲ ὁ ἄνθρωπος τοσοῦτον σπουδαῖος ὡς πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας*, ὥστε νὰ προστρέξω-

Digitized by Google

μεν καὶ εἰς νεωτέρας ἐκδόσεις πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

Καὶ τὸ τρίτον ἁμάρτημα, ὅπερ ἀποδίδει εἰς τὴν διατριβήν μου ὁ κ. Δ. ἀποδεικνύει ὅτι παρενόησεν ἢ διέστρεψε τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα. Ἡμεῖς ἐγράψαμεν «ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἔργον λαμπρὸν τῶν ἀρίστων τεχνιτῶν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Φειδίου ἐργασθέντων». Ὁ κ. Δ. ἀντιλέγει εἰς ταῦτα «Ἀλλ' ὁ Παυσανίας ἀναφέρει ὡς ἀρχιτέκτονα τοῦ ναοῦ Λίβωνά ἄνδρα ἐπιχώριον». Καὶ τίς ἀρνεῖται τοῦτο; ἢ τί ἕπεται ἐκ τούτου; Ἔργον τι, οἷος ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, γίνεται λαμπρὸν μόνον ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος; Οἱ ἄλλοι τεχνῖται, οἵτινες ἴσως πλειότερον συνετέλεσαν εἰς τὴν λαμπρότητα τοῦ ναοῦ καὶ εἶνε ὀνομαστότατοι, πρέπει νὰ παρασιωπηθῶσιν, ἵνα μνημονευθῇ μόνος ὁ ἄγνωστος ἀλλαχόθεν Λίβων τοῦ Παυσανίου; Ἀλλὰ προδήλως ὁ ἐπικριτὴς ἀγνοεῖ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός· ἄλλως θὰ ἐσιώπα. Ἂς μάθῃ λοιπὸν οὐχὶ παρ' ἡμῶν, οἵτινες δὲν εἴμεθα εἰδικοὶ ἀρχαιολόγοι, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Κουρτίου (Peloponnes II σελ 54 καὶ 110, ἔνθα καὶ εἰς ἄλλους γίνεται παραπομπή) τὰ ἑξῆς. Εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ Ἠλεῖοι κατέστρεψαν τὴν ἀρχαίαν πόλιν Πῖσαν· ἀλλὰ μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῆς ἐφρόντισαν νὰ δημιουργήσωσί τι νέον, καὶ διὰ πολιτικοὺς λόγους ἐπεχείρησαν τὴν ἠλιακὴν ἤδη γενομένην Ὀλυμπίαν νὰ λαμπρύνωσιν ἔτι μᾶλλον. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπεφάσισαν τὴν λείαν τὴν ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς Πισάτας πολέμου νὰ δαπανήσωσιν εἰς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. «Οὕτως, λέγει ὁ Κούρτιος, ἱδρύθη τὸ νέον Ὀλυμπιεῖον, οὗ τινος τὴν οἰκοδομὴν ἀνέθεσαν οἱ Ἠλεῖοι εἰς ἐγχώριόν τινα *τέκτορα* (Παυσαν. 5, 10, 3), τὸν Λίβωνα. Καὶ ἤρξατο μὲν οἰκοδομούμενος ὁ ναὸς μετὰ τὴν 50 Ὀλυμπιάδα· *μετὰ τριάκοντα δὲ καὶ πέντε* Ὀλυμπιάδας ἦτο ἀκόμη ἀτελής· ἢ ἀπεφασίσθη νὰ γείνῃ νέα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα αὐτοῦ ἐπισκευή...... καὶ πρὸς τοῦτο προσεκλήθη ἐξ Ἀθηνῶν *ὁλόκληρος ἀποικία τεχνιτῶν*. Αἱ ἀρχαὶ τῆς Ἤλιδος ἀνέθεσαν διὰ συμβολαίου μετὰ γενναίας ἐμπιστοσύνης τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὅλης ἐπιχειρήσεως εἰς τὸν Φειδίαν κ.τ.λ» Μετὰ ταῦτα λοιπόν, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὴν ἐπικρατοῦσαν μεταξὺ τῶν ἀρχαιολόγων γνώμην, εἰς τίνα ἀνήκει ἡ λαμπρότης τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός, εἰς τὸν Λίβωνα ἢ εἰς τὸν Φειδίαν καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐργασθέντας τεχνίτας;

Νοςιμωτάτη εἶνε ἡ τετάρτη παρατήρησις τοῦ ἐπικριτοῦ. Ἡμεῖς μὲν ἐνομίσαμεν ὅτι ὁ γλύπτης Παιώνιος ὁ Μενδαῖος κατήγετο ἐκ τῆς Μένδης, πόλεως Μακεδονικῆς παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ. Ὁ δὲ κ. Δ. ὑπολαμβάνει τὴν πόλιν Θρακικήν, πειθόμενος εἰς τὸν Παυσανίαν, ὅστις νομίζει αὐτὴν «Θρακίαν» καὶ τοὺς Μενδαίους «οἰκοῦντας ἀπὸ θαλάσσης ἄνω τῆς πρὸς Αἴνῳ πόλει». Πιστεύει ἄρα ὅτι δύω ὑπάρχουσι Μένδαι πρὸς βορρᾶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἡ μὲν ἐπὶ τῆς Παλλήνης τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου· ἡ δὲ ἐπὶ τῆς Θράκης «ἀπὸ θαλάσσης ἄνω τῆς πρὸς Αἴνῳ πόλει».

Ἀλλὰ πρὶν παρασυρθῇ τοσοῦτον οἰκτρῶς ὑπὸ τοῦ ἐν γένει μὲν οὐχὶ βαθεῖαν κρίσιν μαρτυροῦντος Παυσανίου, περὶ δὲ τὰ γεωγραφικὰ τὰ μὴ στενῶς συνδεδεμένα πρὸς τὴν περιήγησιν λίαν ἀμελῶς ἔχοντος (ἴδ. Preller Polemon. Fragm. σελ. 188), δὲν ἤνοιγε τὸ λεξικὸν τοῦ Pape, ἢ δὲν ἔρριπτεν ἓν βλέμμα ἐπὶ τὸν ἄτλαντα τοῦ Κῖπερτ, ἵνα ἐξ αὐτῶν μάθῃ ὅτι (πλὴν τῆς Αἰγυπτιακῆς, περὶ ἧς οὐδεὶς ἐνταῦθα λόγος) μία μόνη ὑπάρχει Μένδη, ἐπὶ τῆς Παλλήνης; ἢ τοὐλάχιστον δὲν ἀνεγίνωσκε τὸν Brunn ἐν αὐτοῖς τούτοις τοῖς Sitzungsberichten der Academie der Wissenschaften zu München, εἰς ἃ ἡμᾶς παραπέμπει νὰ διδαχθῶμεν, ἐν τῷ Α'. τόμ. τοῦ 1879, σελ. 316: Paeonios aus Mende, einer Stadt der makedonisch-chalkidischen Halbinsel Pallene (Paus. 5, 10, 6); Ἐπλανήθη ὁ ἐπικριτής, ὅπως ἴσως καὶ ὁ Παυσανίας, ἀγνοῶν ὅτι ἡ Χαλκιδική, ἐφ' ἧς ἡ Μένδη, καὶ αἱ περὶ αὐτὴν χῶραι ἐλέγοντο ὑπὸ τῶν παλαιῶν Θράκη (ὅθεν καὶ «χωρία ἐπὶ Θράκης» καὶ «σύμμαχοι οἱ ἐπὶ Θράκης» παρὰ Θουκυδίδῃ λέγονται αἱ κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους πόλεις). Ἡμεῖς ὡρίσαμεν διὰ μακροτέρων τὴν Μένδην οὐχὶ τυχαίως, ἀλλ' ἐπίτηδες, διότι εἴχομεν παρατήρηση ὅτι ὁ μακαρίτης Ε. Δεληγεώργης ἐν τῇ περὶ Ὀλυμπίας διατριβῇ (Ἐφημερ. Φιλομαθ. 14 Αὐγ. 1876, σελ. 2984-5) εἶχεν ὡσαύτως πλανηθῇ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου. Ἀλλ' ἐκεῖνος εἶνε συγγνωστός, διότι δὲν ἦτο οὔτε ἀρχαιολόγος οὔτε φιλόλογος οὔτε ἐπικριτής.

Ἔρχεται κατόπιν ἄλλη παρατήρησις περὶ τῆς περιβοήτου λάρνακος τοῦ Κυψέλου. Τὸ ἀρχαῖον τοῦτο καλλιτέχνημα ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ Heyne μέχρι τῆς σήμερον, ἐπὶ μίαν δηλ. ὁλόκληρον ἑκατονταετηρίδα, ἀντικείμενον πολλῶν καὶ ποικίλων ἐρευνῶν, συζητήσεων καὶ ἀντιλογιῶν, καθ' ἃς ἐξηνέχθησαν διάφοροι γνῶμαι περί τε τοῦ σχήματος αὐτῆς καὶ τῆς διαθέσεως τῶν ἐπ' αὐτῆς ἀναγλύφων. Αἱ διάφοροι αὗται γνῶμαι συγκεφαλαιοῦνται εἰς δύω, ὧν ἡ μέν, τοῦ Visconti, O. Jahn, Overbeck καὶ ἄλλων, εἶνε ὅτι ἡ λάρναξ ἐρειδομένη πρὸς τοῖχον εἶχε τὰ ἀνάγλυφα μόνον ἐπὶ τριῶν πλευρῶν· ἡ δέ, τοῦ Heyne, Quatremère de Quincy, Welcker, Schubart, Ruhl καὶ ἄλλων, ὅτι, περίοπτος οὖσα, εἶχε τὰ κοσμήματα ἐπὶ τῶν πέντε αὐτῆς πλευρῶν. Ἡμεῖς πεισθέντες ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Παυσανίου ὅτι ἡ *μόνη ὀρθὴ* γνώμη εἶνε ἡ δευτέρα (ὅπερ ἐλπίζομεν προσεχῶς ἀλλαχοῦ ν' ἀποδείξω-

Digitized by Google

μεν) ταύτην ἠκολουθήσαμεν γράφοντες τὰ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Ὁ δὲ κ. Δ. ἀβασανίστως δέχεται τὴν πρώτην, πρόθυμος ἴσως, ἂν ἡμεῖς μετὰ ταύτης συνετασσόμεθα, νὰ ἐλέγξῃ ἡμᾶς διότι δὲν παρεδέχθημεν τὴν δευτέραν.

Ἡ ἑπομένη παρατήρησις εἶνε τοιαύτη, ὥστε δύναται νὰ κινήσῃ καὶ τοῦ ἀπαθεστάτου ἀνθρώπου τὴν ἀγανάκτησιν διὰ τὴν διαστροφὴν τῶν ὑφ' ἡμῶν γεγραμμένων. Παραθέτων ὅσα ἡμεῖς εἴπομεν περὶ τοῦ γυμνασίου καὶ βουλευτηρίου, ἐπισυνάπτει τὸ ἑξῆς εὐσυνείδητον σκῶμμα.«Οὑτωσὶ ὁ καθηγητής, ἀράμενος ἐκ τῆς Ἤλιδος τὸ γυμνάσιον καὶ τὸ βουλευτήριον αὐτῷ Πενειῷ μετέθηκεν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν». Πόθεν ἐβεβαιώθη ὁ δίκαιος ἐπικριτὴς ὅτι ἡμεῖς ἐξετελέσαμεν τῷ ὄντι τὸν ὑπερηράκλειον τοῦτον ἆθλον; Ἂν δὲν ὑπῆρχε γυμνάσιον καὶ βουλευτήριον ἐν Ὀλυμπίᾳ, (ἀδιάφορον ἂν τὸ βουλευτήριον ἔκειτο ἐντὸς τῆς Ἄλτεως, ὅπερ συνομολογοῦμεν) θὰ εἶχε δίκαιον καὶ νὰ ἐλέγχῃ καὶ νὰ σκώπτῃ ἡμᾶς διὰ τὴν μετάθεσιν. Ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ ὕπαρξις βουλευτηρίου καὶ γυμνασίου ἐν Ὀλυμπίᾳ, μαρτυρουμένη ὑπό τε τοῦ Παυσανίου καὶ τῶν ἀνασκαφῶν, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐπιδέχεται ἀμφιβολίαν. Ἀλλὰ εἰκάζει ὁ κ.Δ. ὅτι ἐπειδὴ ὁ Παυσανίας λέγει που ὅτι ἐν τῷ ἐν Ἤλιδι βουλευτηρίῳ «ἐπιδείξεις λόγων τε αὐτοσχεδίων καὶ συγγραμμάτων ποιοῦνται παντοίων», εἴπομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὅτι ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐγίνοντο ἐπιδείξεις ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἢ ἐν τῷ γυμνασίῳ (ἐπίτηδες κατελίπομεν ἀόριστον τὴν φράσιν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*), εἰκάζει, λέγομεν, ὁ κ. Δ. τὴν πρωτότυπον εἰκασίαν ὅτι ἡμεῖς ἢ ἐξ ἀμελείας ἢ ἐξ ἀμαθείας ἴσως μετεθέσαμεν γελοίως τὰ ἐν Ἤλιδι εἰς Ὀλυμπίαν. Ἂν ὁ ἐπικριτὴς ἦτο δίκαιος καὶ τῆς ἀληθείας μόνον ζητητής, ἤθελεν ἐννοήσῃ ὅτι ἡμεῖς ἁπλῶς διάφορα ἐφρονήσαμεν καὶ φρονοῦμεν περὶ τῶν ἐπιδείξεων ἢ ὅ, τι αὐτὸς καὶ ἄλλοι ἴσως φρονοῦσι, καὶ ἤθελε κατακρίνῃ *ταύτην* ἡμῶν τὴν γνώμην· σεβόμενος ὅμως ἑαυτὸν ἤθελεν ἀπέχῃ τοῦ ἀνυποστάτου καὶ ἀνουσίου σκώμματος.

Παρὰ Παυσανίᾳ οὐδαμοῦ γίνεται ἴδιος λόγος περὶ συγγραφικῶν ἢ ῥητορικῶν ἢ διαλεκτικῶν ἐπιδείξεων ἐν Ὀλυμπίᾳ, οὔτε ἂν οὔτε ποῦ ἐγίνοντο. Ἐν παρόδῳ δὲ μόνον λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ ἀνδριάντος Γοργίου τοῦ Λεοντίνου, λέγει τὰ ἑξῆς· «εὐδοκιμῆσαι δὲ Γοργίαν λόγων ἕνεκα ἔν τε πανηγύρει τῇ Ὀλυμπιακῇ φασι καὶ ἀφικόμενον κατὰ πρεσβείαν ὁμοῦ Τισίᾳ παρ' Ἀθηναίους» (6, 17, 8). Ἀλλ' ὅτι πολλαὶ τοιούτου εἴδους ἐπιδείξεις ἐγένοντο ἐν τῇ περιφανεῖ ἐκείνῃ πανηγύρει, περὶ τούτου οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, διότι πολλὰς καὶ ἀλλαχόθεν ἔχομεν μαρτυρίας ἀναμφισβητήτους. Ποῖος ὅμως ἦτο διὰ ταύτας ὡρισμένος τόπος; Μία μόνη ὑπάρχει μαρτυρία, ἡ τοῦ Λουκιανοῦ, ἐν τῷ Ἀετίωνι, καθ' ἣν δῆθεν ὁ Ἡρόδοτος ἠγωνίσθη ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ τοῦ Ὀλυμπιείου· εἶνε αὐτὴ ἐκείνη, ἣν ὁ ἐπικριτὴς ἀντιτάσσει εἰς τὴν γνώμην ἡμῶν.

Ἀλλ' ἡ εἴδησις αὕτη δὲν φαίνεται εἰς ἡμᾶς ἀξιόπιστος, διότι τὸ συγγραμμάτιον ἐκεῖνο τοῦ Λουκιανοῦ περιέχει τοσαύτας ἀκρισίας, ὥστε προκειμένου περὶ ἱστορικῆς ἀληθείας, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀναμφισβήτητος μαρτυρία· οὕτω δὲ ἐθεωρήθη καὶ αὐτὸ καὶ τὰ πλεῖστα τοῦ Λουκιανοῦ συγγράμματα ὑπὸ τῆς ὑγιοῦς ἱστορικῆς κριτικῆς. Ὁλόκληρον τὸ ἐν τῷ Ἀετίωνι περὶ τοῦ Ἡροδότου διήγημα, περὶ τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ παρουσίας τοῦ ἱστορικοῦ, περὶ τῆς ἀναγνώσεως ὅλου τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ τοῦ Ὀλυμπιείου, περὶ τῆς ὀνομασίας τῶν βιβλίων τῆς ἱστορίας αὐτοῦ διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν Μουσῶν, ἀπεδείχθη ὡς σοφιστικὸν πλάσμα ὑπὸ τοῦ **Dahlmann (Forschungen auf dem Gebiete der alten Geschichte II, 1)** καὶ ὑπὸ τοῦ **A. Schoell (Philologus, 1855, X, σελ. 410)**, ἴδε καὶ τὸν τελευταῖον βιογράφον τοῦ Ἡροδότου **A. Bauer (Herodot's Biographie σελ. 30)**. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Λουκιανός, πλάσας τὸ περὶ τοῦ Ἡροδότου διήγημα, δὲν ἔπλασεν ὁμοίως, ἀλλὰ παρέλαβεν ἐκ τῆς συγχρόνου αὐτοῦ συνηθείας ὅ,τι λέγει περὶ τοῦ ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ ἀγῶνος, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν πῶς ἦτο δυνατὸν ἐν τῷ μέρει ἐκείνῳ τοῦ ναοῦ, ὅπερ ἦτο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον σκοτεινὸν καὶ ἐχρησίμευε μᾶλλον ὡς θησαυροφυλάκιον, νὰ τελῶνται ἐπιδεικτικοὶ ἀγῶνες καὶ νὰ ἐκφωνῶνται λόγοι ὀλυμπιακοὶ εἰς ἐπήκοον τῶν ἐκεῖ συνηθροισμένων πολυπληθῶν Ἑλλήνων. Πόσοι ἄνθρωποι θὰ ἐχώρουν ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ ἐκείνῳ, ὅπερ ἅμα καὶ θησαυροφυλάκιον ἦτο; Τὸ πολὺ ἐδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὁ χῶρος οὗτος εἰς διαλεκτικάς τινας ἐπιδείξεις ἐν λίαν στενῷ κύκλῳ ἀκροατῶν, οἵας ἐπεδεικνύετο Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος, ὡς φαίνεται ἐξ ὅσων αὐτὸς λέγει παρὰ Πλάτωνι (Ἱππ. Ἐλάττ. 373 c). « Καὶ γὰρ ἂν δεινὰ ποιοίην, ὦ Εὔδικε, εἰ Ὀλυμπίαζε μὲν εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων πανήγυριν, ὅταν Ὀλύμπια ᾖ, ἀεὶ ἐπανιὼν οἴκοθεν ἐξ Ἤλιδος εἰς τὸ ἱερὸν παρέχω ἐμαυτὸν καὶ λέγοντα ὅ,τι ἂν τις βούλεται, ὧν ἂν ἐμοὶ εἰς ἐπίδειξιν παρεσκευασμένον ᾖ, καὶ ἀποκρινόμενον τῷ βουλομένῳ ὅ,τι ἄν τις ἐρωτᾷ κτλ». Ἀλλ' εἰς ἀπαγγελίαν λόγων πανηγυρικῶν, οἷοι τοῦ Γοργίου καὶ Λυσίου οἱ Ὀλυμπιακοὶ καὶ τοῦ Ἰσοκράτους ὁ πανηγυρικός, ἂν εἶνε ἀληθεῖς τῶν παλαιῶν αἱ μαρτυρίαι ὅτι ἐξεφωνήθη ὁ λόγος ἐν τῇ ὀλυμπιακῇ πανηγύρει (Φιλοστρ. Β. Σοφιστ. Α', ιζ' 2, Μενάνδρου περὶ ἐπιδεικτικῶν 4, Τόμ. III σελ.391 Σπέγγελ), ἀπαιτεῖται τόπος εὐρύχωρος εἰς ὑποδοχὴν τῶν παντοδαπῶν ἀκροατῶν τῶν συνερχομένων εἰς μεγάλην ἐθνικὴν πανήγυριν. Πρβλ. τὸν Φιλόστρατον (Β. Σοφιστ. Α', κε', 9) ὅστις λέγει ὅτι κατά τινα ἑ-

πίδειξιν τοῦ Ἡρώδου « Ὀλυμπίασι δὲ *βοησάσης αὐτῷ τῆς Ἑλλάδος* κτλ. ». Διὰ τούτους λοιπὸν τοὺς λόγους ἡμεῖς δὲν ἐθεωρήσαμεν πιθανὴν τὴν μαρτυρίαν τοῦ Λουκιανοῦ καὶ ἐπιστεύσαμεν ὅτι αἱ ἐπιδείξεις ἐγίνοντο ἐν τόποις εὐρυχωροτέροις τῶν ὀπισθοδόμων τῶν ναῶν, καὶ τοιοῦτοι εἶνε τὰ γυμνάσια, τὰ βουλευτήρια, τὰ θέατρα, αἱ παλαῖστραι καὶ εἴ τι τοιοῦτον, καθ' ἃ μαρτυρεῖ μὲν ὁ Παυσανίας ὅτι ἐγίνετο ἐν Ἤλιδι, μαρτυροῦσι δὲ πολλοὶ συγγραφεῖς ὅτι τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐν ἔτει 393 ἢ 394 γενομένην κατάλυσιν τῶν Ὀλυμπίων, μαρτυρουμένην ῥητῶς ὑπὸ τοῦ Κεδρηνοῦ (σελ. 573 ἐκδ. Βόνν.), δὲν παραδέχεται ὁ κ. Δ. ἀκολουθῶν αὐτὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ *Σχολιαστοῦ τοῦ Λουκιανοῦ*. Ἡμεῖς δὲν ἐδιστάσαμεν νὰ πεισθῶμεν μᾶλλον εἰς τὸν Κεδρηνόν, ὃν ἠκολούθησε καὶ ὁ Grote (Ἱστορ. τῆς Ἑλλ. Τόμ. Β' σελ. 370 τῆς γερμαν. μεταφράσεως) καὶ ὁ Finlay (Ἑλλὰς ὑπὸ τοὺς Ῥωμ. σελ. 266 τῆς γερμ. μεταφρ.) καὶ ὁ Hertzberg (Griechenland u d. Roemern III, σελ. 370) ἢ εἰς τὸν Σχολιαστὴν τοῦ Λουκιανοῦ, ὃν ὁ Κόβετος θεωρεῖ ὡς οὐδεμιᾶς ἀξίας (nullius pretii) καὶ ἀνάξιον δημοσιεύσεως (Var. Lect. σελ. 212). Ὁ ἐπικριτὴς εἶναι κύριος νὰ πιστεύσῃ ὁπότερον θέλει.

Ὡσαύτως καὶ περὶ τῆς ἀπαγωγῆς τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἡμεῖς μὲν ἠκολουθήσαμεν τὸν Κεδρηνόν· ὁ δὲ ἐπικριτὴς γράφων «Μάταιος οἶκτος ὡς *ἡμεῖς φρονοῦμεν*· διότι πιθανώτατον, σχεδὸν βέβαιον εἶνε ὅτι τὸ ἄγαλμα δὲν μετεκομίσθη. Οὐδεὶς δὲ *φρονῶν* προσέχει τὸν νοῦν τοῖς λίαν ἀκρίτως ὑπὸ Κεδρηνοῦ λεγομένοις» ἀντιτάσσει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μόνον τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πεποίθησιν, ὡς οὐδένα παρεχόμενος μάρτυρα οὐδὲ τοῦ Σχολιαστοῦ τοῦ Λουκιανοῦ ἀντάξιον. Ἡμεῖς ὅμως παρὰ ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν ἄγνωστον ἡμῖν πεποίθησιν τοῦ ἐπικριτοῦ προεκρίναμεν τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κεδρηνοῦ, ἣν ἀπεδέχθησαν οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες περιφανεῖς ἱστορικοὶ Finlay (ἔ. ἀ. σελ. 267) καὶ Hertzberg (ἔ. ἀ. σελ. 378), ἔτι δὲ καὶ ὁ Lasaulz (Untergang des Hellenismus σ. 110 ἑξ.), οἵτινες οὐ μόνον *φρονοῦντες*, ἀλλὰ καὶ *εὖ μάλα φρονοῦντες* καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κ. Δ., πιστεύω, θεωροῦνται.

Τὸ ἔννατον καὶ τελευταῖον ἁμάρτημα ὅπερ εὑρίσκει ὁ κ. Δ. ἐν τῇ διατριβῇ ἡμῶν εἶνε ἡ περὶ τῶν ἀετωμάτων τοῦ Ὀλυμπιείου γνώμη ὅτι «Τὰ ἔργα ταῦτα εἶνε σύγχρονα τῶν ἀετωμάτων τοῦ Παρθενῶνος, τεχνιτῶν ὀνομαστῶν καὶ γλυφίδος ἐπίσης μὲν ἀσφαλοῦς καὶ ἀριστοτεχνικῆς, ὀλιγώτερον δὲ λεπτουργικῆς καὶ ἀνεπιτηδεύτου». Τί ἐν τούτοις δὲν ἀρέσκει εἰς τὸν ἐπικριτὴν δὲν λέγει ῥητῶς, παραπέμπει δὲ τὸν βουλόμενον νὰ μάθῃ τὰ μᾶλλον πεφροντισμένα καὶ ἀληθῆ εἰς τὴν γνώμην τοῦ Brunn (Die Sculpturen von Olympia· Sitzng der Philol—philosoph. Classe der Münch. Akademie 1877,1). Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ὁ ἐπικριτὴς ἔπαθεν ὅ, τι ἐν τοῖς προηγουμένοις. Ἔπλασε Θρακίαν Μένδην ἄνω τῆς θαλάσσης τῆς πρὸς τῇ Αἴνῳ πόλει, διότι ἔτυχε ν' ἀναγνώσῃ τοιοῦτόν τι παρὰ Παυσανίᾳ, χωρὶς νὰ *ταλαιπωρήσῃ* περὶ τὴν ζήτησιν τῆς ἀληθείας· δὲν δέχεται τὴν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου κατάλυσιν τῆς Ὀλυμπιακῆς πανηγύρεως, διότι ἔτυχε ν' ἀναγνώσῃ τὸν Σχολ. τοῦ Λουκιανοῦ· δὲν παραδέχεται τὴν περὶ τῆς Λάρνακος τοῦ Κυψέλου γνώμην ἡμῶν, διότι ἔτυχε νὰ ἀναγνώσῃ πιθανῶς τὴν τελευταίαν περὶ τούτου διατριβὴν τοῦ Overbeck. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀπαρέσκεται εἰς τὴν περὶ τῶν ἀετωμάτων τοῦ Ὀλυμπιείου γνώμην, ἥτις δὲν εἶνε ἡμετέρα—ἡμεῖς, εἴπομεν ἤδη, δὲν εἴμεθα εἰδικοὶ ἀρχαιολόγοι—διότι ἔτυχε ν' ἀναγνώσῃ τὸν Brunn.

Ἀλλὰ καὶ ἔκ τινος διατριβῆς τοῦ ἀρχαιολόγου τούτου ἐν τοῖς αὐτοῖς δημοσιεύμασι τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας (περὶ Παιωνίου κ. τ. λ. 1876 I σελ. 388) ἐδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ γνώμη αὐτοῦ περὶ Παιωνίου καὶ Ἀλκαμένους καὶ περὶ γλυπτικῆς σχολῆς τῆς βορείας Ἑλλάδος δὲν εὗρεν ὑποδοχὴν καθ' ὃ στηριζομένη εἰς τολμηρὰς εἰκασίας (ἴδ. Newton ἐν τῇ Edinburgh Review, Νο 305 The discoveries at Olympia). Ἐπικρατοῦσα λοιπὸν γνώμη περὶ τῶν ἀετωμάτων ἐκείνων μεταξὺ τῶν ἀρχαιολόγων δὲν εἶνε ἡ τοῦ Brunn, ἀλλ' ἐκείνη, πρὸς ἣν συμφωνοῦσιν οἱ ὀλίγοι ἡμῶν ἀνωτέρω λόγοι, ὅτι τὰ ἔργα ἐκεῖνα εἶνε οὐ μόνον σύγχρονα τῶν ἀετωμάτων τοῦ Παρθενῶνος, ὅπερ οὐδεὶς ἀρνεῖται, ἀλλὰ καὶ ὀνομαστῶν τεχνιτῶν τῆς Ἀττικῆς σχολῆς. Διὰ τί ὅμως διαφέρουσιν ἐκείνων, περὶ τούτου εἰκασίαι μόνον δύνανται νὰ ἐξενεχθῶσιν, οὐδεμία δὲ ὁριστικὴ γνώμη ἐπεκράτησεν ἄχρι τοῦδε.

Ταῦτα εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Δ. ἐλεγχόμενα ἐννέα ἁμαρτήματα τοῦ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* ἡμετέρου περὶ Ὀλυμπίας ἄρθρου, εἰς ἃ μετὰ πάσης εἰλικρινείας μακρότερον μὲν ἴσως τοῦ δέοντος, ἀλλ' ἐπαρκῶς, νομίζομεν, ἀπηντήσαμεν. Ὅ, τι δὲ ἐν τέλει προσθέτει, εὐχόμενος «ὅσα ἡμεῖς λέγομεν περὶ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Belvedere νὰ εἶνε *ἔκφρασις ἀληθοῦς αἰσθήματος*» καὶ ὅσα λέγει *περὶ πολλῶν δι' ὀλίγων* καὶ *ὀλίγων διὰ πολλῶν*, ταῦτα ἐπειδὴ *οὐδὲν* οὐδαμῶς *λέγουσι*, κρίνομεν ἀνάξια ἀπαντήσεως. Καὶ εἰς τὰ προηγούμενα δὲ ἀπηντήσαμεν οὐχὶ δι' ἄλλον λόγον, εἰ μὴ διότι, καίπερ δυσμενῶς πρὸς ἡμᾶς ἔχων ὁ κ. Δ., περιωρίσθη, ὅσον ἐδυνήθη, ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς ἐπιστημονικῆς συζητήσεως.

Ἐν Ἀθήναις.

Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ.

Digitized by Google

Ἡ κατωτέρω ἀξιόλογος διατριβὴ ἀπεστάλη ἡμῖν ἐκ Λαυρίου συνωδευμένη ὑπὸ τῆς ἑπομένης ἐπιστολῆς : «Ἡ ὀρυκτολογικὴ ἔποψις, ἡ γεωλογικὴ κατασκευή, ἡ βιομηχανικὴ καὶ οἰκονομικὴ σημασία τοῦ Λαυρίου ἐγένοντο πολλάκις μέχρι τοῦδε ἀντικείμενον μονογραφιῶν καὶ δημοσιευμάτων. Μεταξὺ ὅμως τῶν πολλῶν τούτων ἐπόψεων παρελείφθη, ὡς εἰκός, ἡ ὄψις, τουτέστιν ἡ μόνη σχέσις, ἥτις ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ τῆς αἰθουσαίας Ἑστίας καὶ ὑπαιθρίων καμίνων, χωνευουσῶν μεταλλεύματα.

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην τῶν μέχρι τοῦδε ἐκμεταλλευθέντων τὸ Λαύριον, ἐπιτρέψατέ μοι, κύριε διευθυντά, νὰ ἐπανορθώσω, παρουσιάζων αὐτὸ εἰς τοὺς ὑμετέρους ἀναγνώστας οὐχὶ ὡς μεταλλουργός, ὀρυκτολόγος ἢ κάτοχος μετοχῶν, ἀλλ' ὡς ἁπλοῦς περιηγητὴς (κατ' εὑρεῖαν τῆς λέξεως ἑρμηνείαν) καὶ κυνηγός, πολλάκις ἐπισκεφθεὶς τὰ παρακείμενα ὀρτυγοφόρα Ἀλλεγρανά».

Ἐν Ἐργαστηρίοις, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1879. Ν.Α.

ΤΟ ΛΑΥΡΙΟΝ

δύνασθε νὰ ἐπισκεφθῆτε ἐξ Ἀθηνῶν διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης. Ἡ κατὰ γῆν πορεία οὐδὲν ἔχει τὸ ἐπαγωγὸν ἢ περιεργίας ἄξιον, ἰδίως ὅταν γίνεται δι' ἑνὸς τῶν ἐκτελούντων τὴν συγκοινωνίαν λεωφορείων.

Διὰ θαλάσσης ἔρχονται οἱ μὲν πολιτικοὶ ἐπὶ ἀτμοτελωνίδων καὶ ὁπλιταγωγῶν, οἱ δὲ διπλωμάται διὰ τῶν εἰς Πειραιᾶ σταθμευόντων πλοίων τῶν ξένων δυνάμεων· οἱ ἁπλοῖ ἰδιῶται λαμβάνουσιν εἰσιτήριον ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἀτμοπλοίου «Λαυρίου», ἀναπαυτικοῦ μέσου συγκοινωνίας tempo permettendo.

Ὁ μικρὸς λιμὴν τῶν Ἐργαστηρίων, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἀττικῆς μεταξὺ τοῦ λιμένος Θορικοῦ καὶ Σουνίου καὶ σχεδὸν φραττόμενος ὑπὸ τῆς ἐγγύτατα καὶ ἀπέναντι κειμένης Μακρονήσου, κοσμεῖται καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν αἰγιαλὸν ὑπὸ ἀπεράντου προκυμαίας ἐκ *Γάτζας*, μελανοφαίου μίγματος ἐξερχομένου ἀφθόνως ἐκ τῶν καμίνων ὡς ἀχρήστου περιττώματος, καὶ μεταφερομένου ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὴν παραλίαν δι' ἀμερικανικοῦ σιδηροδρόμου. Ἐσχηματίσθη οὕτω κατὰ μικρὸν ἰδανική τις προκυμαία, περίεργος μὲν τὴν ὄψιν, ἀπρόσιτος δὲ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ῥωμαλεωτάτους πόδας καὶ τὰ τελειότατα ὑποδήματα ἕνεκα τοῦ ἀκανονίστου καὶ τραχέος σχήματος τῶν τεμαχίων τῆς ἐν λόγῳ Γάτζας.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ λιμένος, ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ στομίου, κεῖται ἡ οἰκία τῆς Διευθύνσεως τῶν Μεταλλουργείων, πρὸς νότον αὐτῆς τὰ παραπήγματα τῶν καμίνων, χωριζόμενα ὑπὸ μικρᾶς πλατείας, πρὸς βορρᾶν δὲ τὸ Τελωνεῖον καὶ ἡ οἰκία τοῦ κ. Σερπιέρη. Ἀπὸ τῶν παραπηγμάτων ἀρχομένη καὶ διήκουσα μέχρι τῆς κορυφῆς γειτονικοῦ λόφου φαίνεται ἐπὶ τῆς κλιτύος λευκὴ γραμμὴ ἀπολήγουσα εἰς καπνίζοντα πύργον· εἶνε ἡ μεγάλη καπναγωγός, ἡ ἀποῤῥοφῶσα καὶ ἀπομακρύνουσα τοὺς ἐκ τῶν καμίνων διαπεμπομένους καπνούς.

Ταῦτα καί τινες οἰκίαι πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ λιμένος, ἀπαρτίζουσαι τὴν συνοικίαν τοῦ Νυκτοχωρίου, εἶνε ὅσα δύναταί τις νὰ ἴδῃ μεχρισοῦ ἀγκυροβολήσῃ τὸ ἀτμόπλοιον.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κωμοπόλεως Ἐργαστηρίων δὲν παρουσιάζει ἔκτακτόν τινα θέαν. Αἱ οἰκίαι εἰσὶ κανονικῶς ἐκτισμέναι εἰς τὰ πλευρὰ γηλόφου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ὑψοῦται ὁ ἅγιος Ἀνδρέας. Ἐκεῖθεν δύναταί τις ν' ἀπαριθμήσῃ ὅλα τὰ δυνατὰ συστήματα καπνοδόχων ἢ καπναγωγῶν, νὰ ἴδῃ ἀτμαμάξας ἑλκούσας σειρὰς φορείων μεταλλοφόρων, καὶ νὰ θαυμάσῃ μόνον τὸν κολοσσὸν τοῦ μεγάλου πλυντηρίου, ἐκτεινόμενον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς γιγαντιαῖον Π.

* * *

Εἰς Λαύριον μετέβην τὸ πρῶτον διὰ ξηρᾶς ἐπὶ μικροῦ ἀνοικτοῦ ἁμαξίου. Ἀργοπορήσας εἰς τοὺς καθ' ὁδὸν σταθμοὺς ἐν τοῖς ἀπαντωμένοις χωρίοις, κατελήφθην ὑπὸ τῆς νυκτὸς πολὺ ἀπέχων ἀκόμη τοῦ Λαυρίου, ὑπὸ σφοδρᾶς δὲ καταιγίδος ὅτε ἀπεῖχον ἔτι ἡμίσειαν ὥραν.—Ἔφθασα τέλος περὶ τὸ μεσονύκτιον διάβροχος, δυσανασχετῶν καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς γνωστῆς ἐντυπώσεως, ἣν αἰσθάνεται ὁ φθάνων νύκτα εἰς ἄγνωστον μέρος, μετ' ὀλίγον δὲ εἰσηρχόμην εἰς ὑψηλὸν δωμάτιον, ὅπερ φιλοξένως μοὶ ἐχορηγήθη παρὰ τοῦ γραφείου τῆς διοικήσεως τῶν Μεταλλουργείων.

Ἀποσυρθέντος τοῦ ὁδηγήσαντος ὑπηρέτου, καὶ μόλις ἀπαλλαγεὶς τῶν ἀποσταζόντων ἐνδυμάτων μου, ἔσπευσα πρὸς τὸ παράθυρον ὅπου μὲ εἵλκυε κρότος τις ὑπόκωφος, μυκηθμὸς συνεχὴς καὶ ἀνεξήγητος, συνοδεύων ἀλλοκότως τὸν θόρυβον τῆς καταιγίδος. Ἐκεῖ ὅμως μὲ περιέμενε θέαμα, ἀφυπνίσαν ὅλας τὰς μυθολογικάς μου ἀναμνήσεις.

Ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἀτμοῦ καὶ λάμψεως ποῦ μὲν ἐρυθρᾶς ποῦ δὲ ὠχροπρασίνου διέκρινα σειρὰν στοῶν ἀπαρτιζουσῶν μακρὸν οἰκοδόμημα, ὅπερ, κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐλυμαίνετο ἐσωτερικὴ πυρκαϊά. Φλογεροὶ ὄφεις εἷρπον ἀδιαλείπτως πρὸ τῶν φωτεινῶν ἐκείνων ἀψίδων, ἀφανιζόμενοι καὶ ἀναφαινόμενοι ἀλληλοδιαδόχως. Μᾶζαι πυρὸς ἐξεκυλίοντο βαθμηδὸν ἀμαυρούμεναι ἐν τῷ σκότει. Ἡ λάμψις ἔπαυε κατὰ διαλείμματα, ἵνα ἐμφανισθῇ μετ' ὀλίγον μεγαλειτέρα. Ἀπομεμακρυσμένοι δὲ κρότοι ὡσεὶ τροχῶν κυλιομένων καὶ κλαγγὴ σφυρηλατουμένου σιδήρου συνεπλήρουν τὴν ταρτάρειον ταύτην γέενναν, ἐν τῇ ὁποίᾳ

Errant exsangues sine corpore et ossibus umbræ

. . . .

Τὴν ἐπιοῦσαν λαμπρὸς ἥλιος κατηύγαζε τὸν οὐρανὸν καὶ μοὶ ἐπέτρεπε νὰ θαυμάσω οὐχὶ πλέον φανταστικὰ πανοράματα, ἀλλὰ τέλειον μεταλλουργικὸν ἐργοστάσιον ἐν ὅλῃ τῇ φαιδρότητι πρωϊνῆς ἐργασίας.

Digitized by Google

Αἱ στοαὶ πράγματι ἀποτελοῦσι τὴν πρόσοψιν μακρῶν παραπηγμάτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ἐν ἐνεργείᾳ δέκα ἕως δώδεκα κάμινοι, χωνεύουσαι καθ' ἑκάστην περὶ τοὺς διακοσίους πεντήκοντα τόννους μεταλλευμάτων καὶ ἀποδίδουσαι περὶ τοὺς εἴκοσι τόννους μολύβδου.

Αἱ πρῶται ὕλαι, ἃς κατεργάζεται ἡ Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων, συνίστανται κυρίως εἰς ἐκβολάδας καὶ σκωριούχους ὕλας, τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι ἕνεκα τῶν ἀτελῶν μέσων ἐξορύξεως, ἐμπλουτισμοῦ καὶ καμινείας ἀφῆκαν ἀχρησιμοποιήτους εἰς ποσότητας κολοσσιαίας.—Αἱ ὕλαι αὐται, μεταφερόμεναι ἐκ τῶν διαφόρων θέσεων διὰ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἁμαξίων, σωρεύονται ἐπὶ τοῦ ὄπισθεν μέρους τῶν παραπηγμάτων καὶ ἐκεῖθεν ῥίπτονται εἰς τὰς καμίνους διὰ θυρίδος ἀνοιγομένης εἰς τὴν κορυφὴν ἑκάστης.

Ἑκατοστὺς ῥωμαλέων ἐργατῶν, χειριζόντων πτύα, σφύρας, λωστούς, λαβίδας, χειραμάξας καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐργαλεῖα, ἀσχολεῖται ἀκαταπαύστως περὶ τὴν θεραπείαν τῶν καμίνων τούτων, ἐχουσῶν ἀναβολὴν σεβασμίων Ματρωνῶν.

Τὸ κάτω ἥμισυ μέρος, ἐν τῷ ὁποίῳ κυρίως τελεσιουργεῖται ἡ τῆξις καὶ ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ μολύβδου ἐκ τῶν ἄλλων οὐσιῶν, εἶν' ἐκτισμένον διὰ πλίνθων πυριμάχων (réfractaires). Τὸ δὲ ἀνώτερον σχηματίζει παμμέγεθες κάλυμμα ἐκ σιδηροφύλλων, συγκοινωνοῦν δι' εὐρέων σωλήνων μὲ τὴν μεγάλην καπναγωγόν.

Κατὰ τὴν βάσιν ὑπάρχει ὀπὴ ἐμφρασσομένη διὰ σιδηρᾶς ῥάβδου, ἐκ τῆς ὁποίας δὶς ἢ τρὶς τοῦ ἡμερονυκτίου ἐκρέει ὡς ἀπὸ κρουνοῦ ἐντὸς μικροῦ λάκκου ὁ τακεὶς μόλυβδος, ἀναπέμπων πυκνοὺς ἀτμοὺς καὶ διαχέων φῶς ἄπλετον. Ὀλίγον ὅμως ἀνωτέρω ὑπάρχει ἄλλη τις μικρὰ ὀπή, ἐκ τῆς ὁποίας ἀδιαλείπτως ἐκχύνονται αἱ ἄχρηστοι οὐσίαι (Γάτζαι) ἐν ἐπίσης ῥευστῇ καταστάσει. Ταύτας ὑποδέχονται κωνικοὶ ἀμφορεῖς ἐκ χυτοσιδήρου, εὐκόλως προσαρμοζόμενοι εἰς ζεῦγος τροχῶν, ἵν' ἀποκυλίωνται μακράν.

Τὸν μόλυβδον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν βαθμηδὸν σχηματιζομένου στρώματος ἐξαφρισμάτων χύνουσι, λαμβάνοντες ἐκ τοῦ λάκκου διὰ μεγάλων χοχλιαρίων, ἐντὸς τύπων (moules), ὅπου τὸν ἀφίνουσι μεχρισοῦ συμπαγεὶς λάβῃ τὸ σχῆμα τῶν γνωστῶν *χελωνῶν* (saumons) καὶ καταστῇ ἐμπορεύσιμος.

Ἐλησμόνησα νὰ ἐξηγήσω τὸν ὑπόκωφον θόρυβον, ὅστις ἐν ἀρχῇ ἔπληξε τὰ ὦτά μου. Ἦτο ἡ ψυχὴ τοῦ Μεταλλουργείου, ὁ ἀκοίμητος φυσητήρ, εἰσπέμπων δι' ἀεννάων περιστροφῶν ἰσχυρὸν ῥεῦμα ἀέρος ἐντὸς τῶν καμίνων, μεθ' ὧν συγκοινωνεῖ διὰ καταλλήλων ἀγωγῶν, ἐκπληρῶν οὕτω τὴν αὐτὴν λειτουργίαν, ἣν καὶ τὸ μικρὸν *φυσερόν*, δι' οὗ ζωπυροῦμεν ἐκ τῆς θυρίδος τὴν θερμάστραν.

Ἐμακρηγόρησα περὶ τοῦ ἐν Ἐργαστηρίοις Μεταλλουργείου, ὡς ὄντος μοναδικοῦ τοιούτου ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐκπληροῦντος εὐεργετικὸν σκοπὸν διὰ τῆς χορηγίας πόρου ζωῆς εἰς ὑπερδισχιλίους ἐργάτας.

* *

Ἂν ποτε ἐπισκεφθῆτε τὸ Λαύριον, κ' ἔχετέ τινα γνώριμον παρὰ τῇ Γαλλικῇ Ἑταιρίᾳ τῶν Μεταλλείων, ζητήσατε τὴν ἄδειαν νὰ καταβῆτε ἐντὸς τῶν ὑπογείων ἐργασιῶν της.

Τούτου ἐπιτευχθέντος, θὰ σᾶς τοποθετήσωσι μεταξὺ δύω σιδηρῶν τετραγώνων δίσκων, ἀποτελούντων τὴν βάσιν καὶ κορυφὴν εὐμεγέθους *κλωβοῦ* (cage), αἰωρημένου ἐπὶ τοῦ στομίου φρέατος. — Μετ' ὀλίγον τρεῖς ἐλαφροὶ κρότοι κωδωνίσκου θ' ἀναγγείλωσι τὴν ἐπίκαιρον στιγμήν, καὶ θὰ αἰσθανθῆτε οὐχὶ ἄνευ τινὸς συγκινήσεως ὅλον τὸ σύστημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεσθε, ἠρέμα κατερχόμενον.— Πάραυτα τὸ φῶς ἐκλείπει καὶ δὲν ἀκούεται εἰμὴ μόνον ὁ κροταλισμὸς τοῦ ἀτμοκινήτου *ἐργάτου* (treuil), κατὰ μικρὸν χαλαροῦντος τὸ σχοινίον ἀπὸ τοῦ ὁποίου κρέμασθε. Ἐνῷ δὲ ὑμεῖς ἐξασφαλίζετε διὰ τῆς χειρὸς τὴν ὕπαρξιν τοῦ πίλου σας, ὁ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δίσκου ἱστάμενος ὁδηγὸς θ' ἀνάψῃ τὸ σιγάρον του καὶ δύω λύχνους, ἐξ ὧν θὰ σᾶς προσφέρῃ τὸν ἕνα φιλοφρόνως.

Κατέρχεσθε οὕτως ἐπὶ τρία ἢ τέσσαρα λεπτά. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλαφρὸς δονισμὸς θὰ σᾶς ἀναγγείλῃ τὴν ἄφιξιν, καὶ ἀποσυρομένων τῶν σιδηρῶν δρυφάκτων, ὑφ' ὧν περικυκλοῦται ὁ κλωβός, δύνασθε νὰ βαδίσητε πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἔργων θαυμαστῆς βιομηχανίας.

Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ παρευρισκόμην ἐκεῖ κατὰ τὴν πρώτην στιγμήν, καθ' ἣν εἰσέδυσαν ἐκ νέου ἄνθρωποι μετὰ δισχίλια ἔτη ἐντὸς τῶν ὑπογείων τούτων κοιμητηρίων ἀρχαίου πολιτισμοῦ. — Θὰ ἦτο εὕρημα διὰ ποιητὴν ἡ στιγμὴ ἐκείνη, ὅτε δηλαδὴ ἀπεσύρθησαν τὰ ἐπὶ αἰῶνας ἐν τῷ φρέατι καταπεσόντα χώματα, καὶ δύο ἐποχαὶ τοσούτῳ διάφοροι, τοσούτῳ ἀπομεμακρυσμέναι ἀλλήλων, ἐχαιρετίσθησαν ἐν τῷ σκοτεινῷ ἐκείνῳ βάθει.

Ἤδη ὁ ἔρρυθμος κρότος τοῦ λωστοῦ διατρυπῶντος τὸν λίθον καὶ αἱ συχναὶ τῶν ὑπονόμων ἐκρήξεις ἀγγέλλουσιν εἰς τὸν ξένον ὅτι ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη, βαδίζουσα ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τῆς ἀρχαίας, συμπληροῖ τὸ ἔργον τῆς προόδου μέχρις ἐγκάτων τῆς γῆς.

Αἴθουσαι, φρέατα, στοαὶ διαδέχονται ἄλληλα τοσούτῳ συνεχῶς καὶ ποικιλοτρόπως, ὥστε ὁ κατερχόμενος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι χάνει τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, δὲν ἀναγνωρίζει πλέον οὔτε τὰ μέρη, ἀφ' ὧν διῆλθε δὶς καὶ τρὶς κατὰ τὴν περιπλάνησίν του. Μετὰ δύο δὲ ἢ τρεῖς ὥρας, ὅτε κεκμηκὼς καὶ ἀνήσυχος ἐρωτᾷ τὸν ὁδηγόν του περὶ τοῦ τέρματος τῆς ὑποχθονίου ταύτης πορείας, αἴφνης εὑρίσκεται πρὸ τοῦ *κλωβοῦ*, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κατέβη.

Digitized by Google

Ἡ ἄνοδος εἶνε φαιδροτάτη. Τὰ ὀρεινὰ τοπεῖα, ἐφ' ὧν εὑρίσκονται τὰ στόμια τῶν φρεάτων, παρίστανται νέαν περιβεβλημένα χάριν, καὶ τὸ στῆθος εὐχαρίστως διαστέλλεται πρὸς ὑποδοχὴν τῆς καθαρᾶς ἀτμοσφαίρας.

* * *

Ἐν μικρῷ χαρτοφυλακίῳ, μεταξὺ λευκῶν φύλλων συμπεπιεσμένην, διατηρῶ ἀνεμώνην λεπτὴν καὶ χαρίεσσαν, ἣν ἔδρεψα ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ *Χάους*.—Ἀλλὰ τὸ Χάος ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἀπαίσιος βόθρος, οὔτε τις ἐρεβώδης ὀπή, ὥστε νὰ εἴπωσι περὶ τοῦ κατερχομένου, ὡς περὶ τοῦ Ὀρφέως:

Βαίνει μόλις ἀναπνέων
καὶ μὲ τρίχας ὠρθωμένας·
Οὐδαμοῦ φῶς βλέπει πλέον,
προχωρεῖ ψηλαφητί,
καὶ ὁ πούς αὐτοῦ πατεῖ
εἰς σκιὰς διερχομένας.

Ὄχι· τὸ *Χάος* τοῦ Λαυρίου εἶνε μέγα κυκλοτερὲς ἄνοιγμα, προελθὸν πιθανώτατα ἐκ τῆς καταπτώσεως ἀρχαίας ἐργασίας, ἐν τῷ βάθει τοῦ ὁποίου, τουτέστι πεντήκοντα περίπου μέτρα κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, βλαστάνουσι θάμνοι καὶ χλόη ἐπισύρουσα τὰ ποίμνια. Ἡ δὲ κατάβασις εἰς αὐτὸ γίνεται ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους, ὅπου ὁ βράχος δὲν εἶνε κάθετος, ἀλλ' ἀποκλίνει ὡς τραχὺς κατήφορος.

Τὸ ἄνοιγμα τοῦτο κεῖται ἐπὶ χλοεροῦ ὀροπεδίου, ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχοντος τῶν Ἐργαστηρίων καὶ ὀνομασθέντος ὑπὸ τῶν πρότερον ἐργασθέντων Γάλλων μεταλλευτῶν Plateau-Berzéko.

* * *

Προπετὴς βράχος, κρημνὸς ἀλίπληκτος, ἐστεμμένος δι' ἐρειπίων ἀρχαίας δόξης καὶ μεγαλείου, ὑψοῦται ὑπερηφάνως ἐκεῖ τὸ Σούνιον καὶ δεσπόζει τοῦ Αἰγαίου.

Παράδοξοι σκέψεις κατέκλυσαν τὴν κεφαλήν μου, ὅτε τὸ πρῶτον ἀνελθὼν μόνος ἐπὶ τοῦ Σουνίου, ἀνεκάλυψα ἐπὶ μιᾶς τῶν σωζομένων ἀνατολικῶν στηλῶν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς κεχαραγμένον διὰ μικρῶν ἀγγλικῶν χαρακτήρων ἓν ὄνομα

Byron

. . . .

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 709.

ΙΣΤ'

Ἀφοῦ ἔμεινε μόνος ὁ Μαυρίκιος, ἐνέπεσεν εἰς τοιοῦτον χάος συγκεχυμένων ἰδεῶν καὶ ἀντιθέτων αἰσθημάτων, ὥστε ἡ λεπτοτάτη ἀνάλυσις τοῦ ἐμπειροτέρου ψυχολόγου ἤθελε δυσκόλως διακρίνει αὐτά. Προπέμψας τὸν σὶρ Ἔδουαρδ μέχρι τῆς κλίμακος, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης του ὡσεὶ καταβληθεὶς ὑπὸ τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀκούσει, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ᾐσθάνθη φρικῶδες καὶ ἀκατονόμαστον ἄλγος, ἔπειτα δὲ εἶδος ἐξουδενώσεως. Ἡ ταραχὴ τῶν αἰσθήσεών του κατεπραΰνθη κατ' ὀλίγον, ἡ ἀντίληψίς του διηγέρθη σαφὴς καὶ καθαρά, ἐντὸς μικροῦ δὲ γλυκὺ φῶς ἐφάνη ἐπὶ τοῦ μετώπου του, ὡς ἡ πρώτη τῆς αὐγῆς λάμψις. Καὶ ἦτο τῷ ὄντι ἡ αὐγὴ νέας ζωῆς. Οὐράνιον πῦρ ἀνέλαμψεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του, παιδικὸν μειδίαμα ἀνέῳξε τὰ ὠχρά του χείλη. Ἐπὶ πολὺ ἔμεινε σιωπῶν καὶ ἐκστατικός. Τέλος ἡ καρδία του συνεκινήθη, αἴφνης δὲ δάκρυα ἔρρευσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ὡς δ' ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς Λάζαρος, ἔτεινε τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐξετάζων τὴν καρδίαν του ὁ Μαυρίκιος εἶδεν ἐν αὐτῇ νεοθαλὲς ἄνθος καὶ ὠσφράνθη τὴν εὐωδίαν αὐτοῦ· τὸ ἄνθος τοῦτο ἦτο ὁ ἔρως. Ἠγάπα! Ὅπως ἐννοήσῃ τις τὸ εὐφρόσυνον τοῦ αἰσθήματος τούτου, πρέπει νὰ ἐδοκίμασεν αὐτὸ ὁ ἴδιος περὶ τὰ τέλη προώρου φθινοπώρου, πρέπει νὰ ᾐσθάνθη ἀναβλαστάνον ἐν τῇ καρδίᾳ του νέον ἔαρ καὶ ἀναθάλλον ὑπὸ θείαν αὔραν τὸ ἄνθος τοῦτο τοῦ ἔρωτος, ὅπερ ἐνόμιζε διὰ παντὸς μαρανθέν.

Ἡ εὐφροσύνη αὕτη δὲν διήρκεσε, διεδέχθη δὲ αὐτὴν ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ἀπελπισία. Ὡς πτηνὸν ἐν τῷ αἰθέρι καιρίως πληγωθέν, ὁ Μαυρίκιος κατέπεσε βαρέως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς πραγματικότητος. Ὁ δυστυχής! Ἠγάπα ὅτε δὲν ἦτο πλέον καιρός, ἀφικνεῖτο κατόπιν ἑορτῆς εἰς τὰς πύλας τοῦ παραδείσου, ἔβλεπε τὴν εὐδαιμονίαν καθ' ἣν στιγμὴν ἀπεχαιρέτιζεν αὐτὸν διὰ παντός. Ἡ βιαία αὐτοῦ φύσις ἀνεζωπυρήθη καὶ τελευταῖον, ἐξεχύθη δὲ εἰς ζηλοτύπους ἐκφράσεις κατὰ τοῦ σὶρ Ἔδουαρδ, ὅστις τῷ ἀφῄρει τὴν ζωήν, ἐν τῇ παραφορᾷ δὲ τῆς ἀπελπισίας οὐδ' αὐτῆς σχεδὸν ἐφείσθη τῆς Μαγδαληνῆς. Ἐνεθυμεῖτο τὴν συμπεριφορὰν τῆς ἐξαδέλφης του κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, τὴν ἔβλεπε μειδιῶσαν πρὸς τὸν βαρωνέτον, καὶ ᾐσθάνετο τὴν καρδίαν του σπαραττομένην ὑπὸ τῶν ὄφεων τοῦ ᾅδου. Δὲν ἠδύνατο νὰ παρηγορηθῇ σκεπτόμενος ὅτι ἴσως ἠπατᾶτο. Καὶ ἐὰν δὲν εἶχε παρατηρήσει τοὺς δύω νέους καὶ δὲν εἶχεν ἴδει τὴν πρόοδον τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν ἀγάπης, ἡ ἀόριστος καχεξία ἣν ὑπέφερε τὸν ἐφώτιζεν ἀρκούντως, τὸ μαρτύριον ὅπερ ἐδοκίμαζε τῷ ἀπεδείκνυεν ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ ἠγάπα τὸν σὶρ Ἔδουαρδ. Ἐβάδιζεν ἀνήσυχος ἐν τῷ δωματίῳ του, ἀλλ' αἴφνης ἔστη αἰσχυνόμενος ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ παραφορᾷ.

— Τί παραπονεῖσαι, ἄθλιε; ἀνέκραξε κύπτων τὴν κεφαλήν. Μόλις ἐξελθὼν τοῦ βορβόρου, ἐν ᾧ ἔσυρες τὴν νεότητά σου, παραπονεῖσαι διότι δὲν ἀγαπᾶσαι, δυσανασχετεῖς βλέπων ὅτι προτιμᾶται καρδία εὐγενής, ἀρετὴ ἀκηλίδωτος, συνείδησις οὐδέποτε πταίσασα! Τί ἔπραξας ὅπως γείνῃς ἄξιος τῆς ἀγάπης, ἥτις σοὶ φαίνεται σήμερον τὸ ἄκρον ἀγαθόν; Ἐπὶ δύω ἔτη εἶχες τὸν θησαυρὸν τοῦτον πρόχειρον, τί ἔπρα-

Digitized by Google

ξας ὅπως φανῇς ἄξιος αὐτοῦ; Τὸν παρεγνώρισας, τὸν περιεφρόνησας, τὸν κατεπάτησας, τώρα δὲ ἐξανίστασαι σκεπτόμενος ὅτι ἄλλος θὰ τὸν ἀποκτήσῃ! Εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὕβρεων, δι' ὧν ἐπότισας τὸ ἀξιέραστον πλάσμα, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔθεσεν ὑπὸ τὴν προστασίαν σου, δὲν σοὶ ἀρκεῖ ὅτι σὲ ἐξήγαγε τοῦ βαράθρου; δὲν ἀρκεῖ ὅτι ἀπέπλυνε τὸν βόρβορον τῆς ψυχῆς σου καὶ σὲ ὡδήγησεν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν; Εἰς ἀμοιβὴν τῶν ἀνάνδρων ὕβρεών σου, εἰς ἀντίτιμον τῆς σκληρότητός σου, τῆς αἰσχρᾶς διαγωγῆς σου, φρονεῖς ὅτι σοὶ ὀφείλει τὸν ἔρωτά της; Σιώπα, μεῖνε ἐν τῷ σκότει, εὐχαρίστει δὲ τὸν Θεόν, ὅστις σοὶ ἐπιτρέπει νὰ τὴν ἀγαπᾷς.

Οὐδέποτε ὁ Μαυρίκιος ἔκλαυσε μετὰ τοσαύτης πικρίας τὰ ἁμαρτήματα τοῦ παρελθόντος αὐτοῦ, οὐδέποτε ἐνθυμούμενος τὰς παρεκτροπάς του ἔχυσε δάκρυα τοσοῦτον θερμά, οὐδέποτε ἡ συνείδησίς του τὸν ἤλεγξεν αὐστηρότερον. Πρῶτον ἤδη ἀντελαμβάνετο τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς του, ἡ ψυχή του ἠνοίγετο εἰς τὸ αἴσθημα τῆς εὐδαιμονίας, τὴν ὁποίαν καίτοι πλησίον κειμένην, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ. Τώρα, ἔλεγεν, ἐὰν εἶχον ἀκολουθήσει πάντοτε, ὡς ὁ σὶρ Ἔδουαρδ, τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, θὰ ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ τῶν πατέρων μου μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις θὰ μὲ ἠγάπα ἴσως, καθότι θὰ ἤμην ἄξιος τοῦ ἔρωτός της.

Ὁ ἀληθινὸς ἔρως εἶναι ταπεινός, ὑπομονητικός, ἕτοιμος εἰς πᾶσαν θυσίαν. Τί ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ ὁ Μαυρίκιος εἰς τὴν ἐξαδέλφην του; Εἰ καὶ εἶχε θάῤῥος καὶ ἐπιμονήν, εἰ καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ εἶχον φήμην τινά, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ φήμη αὕτη ἤθελε διαρκέσει, οὐδέποτε ἤθελε δυνηθῇ νὰ παράσχῃ αὐτῇ ἢ βίον πενιχρὸν καὶ περιωρισμένον. Νυμφευομένη τὸν σὶρ Ἔδουαρδ ἡ Μαγδαληνὴ ἤθελεν ἀποκτήσει τὴν ἀνήκουσαν αὐτῇ ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν. Ἐὰν λοιπὸν εἵλκυεν αὐτὴν πρὸς αὐτὸν αἴσθημα ἀγάπης καίπερ ἀσθενές, ὤφειλεν ἆρά γε ὁ Μαυρίκιος ν' ἀντιταχθῇ εἰς αὐτό; Δὲν εἶχεν ἀπεναντίας καθῆκον νὰ ἐνισχύσῃ αὐτὸ παντὶ σθένει καὶ νὰ θυσιάσῃ τὰ πάντα εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Μαγδαληνῆς; τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπεδέχετο ἀμφιβολίαν, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἀπεφάσισε πάραυτα.

Σιωπηλὸς καὶ τεθλιμμένος διῆλθεν, ὡς συνήθως, τὴν ἑσπέραν μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του, ἥτις κατ' ἀντίθεσιν, συμβαίνουσαν ἐνίοτε μεταξὺ οἰκείων, ἦτο εὐθυμοτάτη. Ὁ Μαυρίκιος τὴν παρετήρει μελαγχολικῶς, οὐδεμίαν δὲ λέξιν προεκάλεσε παρ' αὐτῆς, οὐδὲ ἓν βλέμμα δυνάμενον νὰ κλονίσῃ τὴν ἀπόφασίν του. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀποσυρθῇ, παρεκάλεσε τὴν Μαγδαληνὴν νὰ ψάλῃ τὸ *Χαῖρε!* τοῦ Σούβερτ, τὸ ὁποῖον εἶχε τοσοῦτον συγκινήσει αὐτὸν πρό τινος καιροῦ. Ἡ νεᾶνις προθύμως ὑπήκουσεν, εἴπερ ποτὲ δὲ ἡ φωνή της ὑπῆρξε συγκινητικὴ καὶ γλυκεῖα. Ὅτε δὲ ἔπαυσεν, ὁ Μαυρίκιος ἠγέρθη, ἐφίλησε τὰς χεῖρας τῆς ἐξαδέλφης του, ἔπειτα ἐξῆλθεν, ὅπως ἀνακουφίσῃ τὴν καρδίαν του τοῦ πιέζοντος αὐτὴν ἄχθους.

— Εἶσαι λυπημένος, κύριε Μαυρίκιε! τί ἔχεις, ἀφέντη μου; εἶπεν ἡ Ὄρσολα πλησιάζουσα αὐτὸν ἐν τῇ εἰσόδῳ.

— Τίποτε δὲν ἔχω, καλή μου Ὄρσολα, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος. Ἠξεύρεις ὅτι τώρα ἡ μελαγχολία μου δὲν διαρκεῖ ποτέ. Φίλησέ με, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ μὲ περάσῃ.

Ἡ Ὄρσολα ἠσπάσθη τὸν Μαυρίκιον, ὅστις τὴν ἠσπάσθη καὶ αὐτός. Εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν του δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ ἐπὶ πλέον τὴν θλῖψίν του, ἐξεδήλωσε δὲ αὐτὴν διὰ λυγμῶν καὶ δακρύων, ἀποτίνων εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν τὸν τελευταῖον τοῦτον φόρον. Τὴν ἐπαύριον, ἐγερθεὶς ἅμα τῇ πρωΐᾳ, ἐκάθησε παρὰ τὸν ὀκρίβαντά του, ποιούμενος δὲ τελείαν τῶν ἐλπίδων του θυσίαν, κατέστειλε τὰς οἰμωγάς του, καὶ ἔγραψε στεῤῥᾷ τῇ χειρί·

«Μαγδαληνή, ἐξεπλήρωσα τὴν ὑπόσχεσίν μου. Μὲ παρεκάλεσας νὰ μείνω δύο ἔτη μετὰ σοῦ· ἡ παρὰ σοῦ ὁρισθεῖσα προθεσμία ἔληξε πρό τινων μηνῶν. Μοὶ ἐζήτησας δύο ἐτῶν αὐταπάρνησιν καὶ ἀφοσίωσιν, σὺ δ' ἔπραξας ὑπὲρ ἐμοῦ πλείονα ἢ ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ. Διδάσκουσά με τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας, τὸ ὕψος καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ καθήκοντος, ἐξήλειψας σχεδὸν ἐν ἐμοὶ τὰ ἴχνη τῶν παρεκτροπῶν μου. Οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ μέλλον μου, θέλω τρέφει πρὸς σὲ αἴσθημα ἀϊδίου εὐγνωμοσύνης καὶ θέλω σὲ εὐλογεῖ, ἀλλ' οὔτε θέλω οὔτε δύναμαι νὰ δεχθῶ ἐπὶ πλέον τὴν θυσίαν, ἣν μετὰ τοσαύτης καρτερίας ἀνέλαβες, μὴ στέργων ν' ἀποδείξω τοιαύτην βάναυσον φιλαυτίαν. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ ἐμοῦ τώρα, πρόκειται περὶ σοῦ καὶ περὶ τῆς σῆς εὐδαιμονίας. Ὁ σὶρ Ἔδουαρδ σὲ ἀγαπᾷ καὶ εἶναι ἄξιος τοῦ ἔρωτός σου. Θὰ σὲ ἐξασφαλίσῃ τὴν πρέπουσάν σοι ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν. Πρὸς ἐμὲ αἰσθάνεται, δὲν ἀμφιβάλλω, εἰλικρινῆ φιλίαν, θέλει δὲ ἀποτίσει τὸ πρὸς σὲ χρέος μου. Χαῖρε λοιπόν, ἀναχωρῶ. Μὴ φρόντιζε περὶ τῆς τύχης μου. Γνωρίζεις ὅτι ἡ ἐργασία μου ἐξαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας μου. Μὴ φοβοῦ μήπως περιπέσω καὶ πάλιν εἰς τὸ σκότος, ἐκ τοῦ ὁποίου μὲ ἐξήγαγες· μυστηριώδης ἀστὴρ μὲ ὁδηγεῖ τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν μὲ ἔδειξας. Ἐὰν τυχὸν αἱ δυνάμεις μου ἐκλείψωσι, ἐὰν μὲ καταλάβῃ ἡ ἀπόγνωσις, ἀρκεῖ νὰ ῥίψω βλέμμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἐν ᾗ θέλω εὕρει τὴν εἰκόνα σου. Θὰ ἐπισκεφθῶ τὸν οἶκον τῶν πατέρων μου, ὀφείλων τὴν ἱκανοποίησιν ταύτην εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἱππότου. Θέλω νὰ παρουσιασθῶ ἁγνὸς καὶ μεταβεβλημένος εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μὲ εἶδον κατῃσχυμμένον καὶ ἐξηυτελισμένον. Ὁ πατήρ μου ἀπέθανε μακράν μου, χωρὶς νὰ δώσω αὐτῷ τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Ἡ ἐπίσκεψίς μου αὕτη θέλει καταπραΰνει τὴν ταραχὴν τῆς συνειδήσεώς μου, μετὰ ταῦτα δὲ θὰ πορευθῶ ὅπου μὲ ὁδηγήσῃ ὁ Θεός. Χαῖρε καὶ πάλιν, Μαγδαληνή, ἔσο εὐδαίμων! Εἴθε νὰ ἐνθυμεῖσαι ἄνευ πικρίας τὰς ἡμέρας, τὰς ὁποίας διήλθομεν ὁμοῦ!

Ὁ ἀδελφός σου ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ.

Διπλώσας τὴν ἐπιστολήν, ἔγραψεν ἐπ' αὐτῆς τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς Μαγδαληνῆς, καὶ κατέθεσεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς πλακὸς τῆς καμίνου. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶδε τὸν Μαρσῶ καὶ τὴν σύζυγόν του ἐργαζομένους ἤδη παρὰ τὴν κοιτίδα τῶν

Digitized by Google

τέκνων των,καὶ ἐχαιρέτισεν αὐτοὺς μετὰ φιλοφροσύνης, θεωρήσας δ' ἐπί τινας στιγμὰς μετὰ πόθου τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, ὧν ἀπήλαυεν ἡ μικρὰ οἰκογένεια, παρεσκεύασε τὰ τῆς ἀναχωρήσεώς του. Ἔπειτα ἔζωσεν ἐπὶ τῆς ἐργατικῆς αὐτοῦ στολῆς δερματίνην ζώνην, ἔθεσεν ἐπὶ τῶν ὤμων του σάκκον στρατιωτικὸν περιέχοντα τὴν περιουσίαν του ὅλην, καὶ ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὴν ῥάβδον τοῦ περιοδεύοντος ἐργάτου, ῥίψας δὲ βλέμμα συγκεκινημένον περὶ τὸ μικρὸν δωμάτιον,ὅπου εἶχεν εἰσέλθει πλήρης φιλαύτου ἀναλγησίας καὶ ὀκνηρίας καὶ ἀσελγείας, ἐξῆλθεν αὐτοῦ,ἀφοῦ διὰ τῆς ἐργασίας ἀνεκαινίσθη, διὰ τῆς θυσίας δὲ ἡγνίσθη καὶ διὰ τοῦ ἔρωτος ἀνέκτησε τὴν νεότητα αὐτοῦ.

ΙΖ'

Ἐνόσῳ ἔμεινεν ἐν Παρισίοις, ἡ θλῖψις αὐτοῦ ὑπῆρξε μεμιγμένη μετὰ κρυφίου ἐρεθισμοῦ,ᾐσθάνετο δὲ κλονιζομένην τὴν γενναίαν ἀπόφασιν τοῦ ν'ἀποχωρισθῇ τῆς Μαγδαληνῆς,ὡσεὶ ὑπελείποντο ἐν τῇ μεγαλοπόλει τινὲς τῶν ἀπαισίων ἐπηρειῶν, εἰς ἃς εἶχεν ὑποκύψει ἄλλοτε. Ἀφοῦ ἅπαξ ἐξῆλθε τῶν Παρισίων καὶ ἀνέπνευσε τὸν ζωογόνον τῶν ἀγρῶν ἀέρα, ἐνώπιον τῆς φύσεως ἡ ὀργή του κατέπεσεν, ἡ καρδία του ἐκάμφθη, ἓν δὲ μόνον αἴσθημα κατέλαβεν αὐτὸν ἐξ ὁλοκλήρου, ὁ πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν ἔρως του.Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θυελλώδους βίου του, ὃν μωρῶς ἐξελάμβανεν ὡς βίον περιπαθῆ, ὁσάκις ἀπήντα ἐμπόδιον εἰς ἐπιθυμίαν τού τινα, ἣν διὰ πεισματώδους μόνον πάλης ἠδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ, ᾐσθάνετο ἀγανάκτησιν ἢ μῖσος ἐπὶ τῇ ἀντιστάσει ταύτῃ. Δὲν κατενόει τὸν ἔρωτα ἄνευ τῆς ἀπολαύσεως, ἤθελε δ' ἐκ καρδίας γελάσει ἀκούων ὅτι δύναταί τις νὰ αἰσθανθῇ ἐν τῷ ἔρωτι εὐδαιμονίαν ἀνεξάρτητον τοῦ ἐρωμένου προσώπου. Τώρα μόνος ὢν διέβλεπε τὸ ὕψος καὶ τὴν ἱερότητα αἰσθήματος, τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀσπασθῇ μέχρι τοῦδε τὴν βάναυσον εἰκόνα· ἀπεμακρύνετο τῆς Μαγδαληνῆς, ἐνῷ δὲ ἡ καρδία του ἐτήκετο διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦτον, ᾐσθάνετο οὐχ ἧττον εὐφροσύνην ἀνεξήγητον ἐν τῇ θλίψει του. Ἐν τῇ ἑκουσίᾳ αὐτοῦ ἀπομονώσει, ἐν τῇ ἐξορίᾳ ἣν ἑαυτῷ ἐπέβαλλεν, ἀπήλαυε χαρὰν μείζονα ἢ ἐν τῇ μέθῃ τῶν κεκορεσμένων παθῶν. Δὲν ἠγαπᾶτο μέν,ἀλλ'ἐγίνωσκεν ὅτι ἐδικαιοῦτο νὰ ἐμπνεύσῃ ἔρωτα, ἡ δὲ συνείδησις τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἀξίας τῷ ἐνέπνεε δικαίαν ὑπερηφάνειαν. Δὲν ἠγαπᾶτο,ἀλλ'ἔχαιρεν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ,ἣν προσέφερεν εἰς τὴν γυναῖκα ἣν ἠγάπα, τῆς χαρᾶς δὲ ταύτης οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὸν στερήσῃ. Εἰς τὴν εἰς Βαλτραβὲρ ἐπίσκεψίν του δὲν τὸν παρεκίνει μόνη ἡ ἐπιθυμία τοῦ ν'ἀποτίσῃ τὸ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ πατρός του ὀφειλόμενον χρέος. Ἤθελε πρὸς τούτοις νὰ ἴδῃ καὶ τὰ μέρη,ἔνθα εἶχε τὸ πρῶτον ἀπαντήσει τὴν Μαγδαληνήν, νὰ διατρέξῃ τὰς ἀτραπούς, ὅπου εἶχεν ἀκούσει τὴν φωνήν της, ἐκδηλῶν οὕτω τελευταῖον τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ. Προέβαινε θαῤῥαλέος, ᾐσθάνετο δὲ διεγειρόμενον τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ του πρὸ πολλοῦ ναρκωθὲν αἴσθημα τῶν καλλονῶν τῆς φύσεως. Ἐπλησίαζον αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Μαΐου,ὁ δὲ ἥλιος ἐμειδία πρὸς τὴν γῆν. Αἱ καμπύλαι τῶν λόφων, τὰ ποικίλα τοῦ ὁρίζοντος χρώματα,οἱ τοῦ ἐδάφους διάφοροι σχηματισμοί, ἔτερπον ἀπροσδοκήτως πως τὸν Μαυρίκιον. Βλέπων τις τὸν ἀφελῆ αὐτοῦ θαυμασμόν, ἤθελε νομίσει ὅτι πρῶτον ἤδη παρευρίσκετο εἰς τὰ θαύματα τῆς δημιουργίας. Ἡ κοπιώδης αὐτοῦ πορεία τὸν ηὐχαρίστει πολὺ μᾶλλον ἢ οἱ ἄλλοτε περίπατοι αὐτοῦ, ὅτε λαμπροὶ ἵπποι ἔσυρον αὐτὸν ἐντὸς πολυτελοῦς ἁμάξης. Ἡ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἀνάπαυσις, ἡ περὶ ὄρθρον ἀναχώρησις, αἱ περὶ τὴν κοινὴν τράπεζαν συναντήσεις,οἱ καθ' ὁδὸν ἀνταλλασσόμενοι χαιρετισμοί,αἱ μετὰ τῶν ἐντυγχανόντων παίδων συνομιλίαι, ἐφαίνοντο αὐτῷ ἐπεισόδια ποιητικὰ ἀνανεοῦντα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ περὶ τὴν περιήγησιν αὐτοῦ ἐνδιαφέρον, μυοῦντα δὲ αὐτὸν εἰς τὴν ἰσότητα.

Τέλος τελευταία ἠθικὴ μεταβολὴ ἐπέστεψε τὰς ἄλλας ὅλας.

Ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε κατορθώσει ν' ἀναζωπυρήσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Μαυρικίου τὸ αἴσθημα τῆς θρησκείας, ἀλλ' εἶχε μάτην παρακαλέσει αὐτὸν νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν προσευχὴν καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ ἐν ταῖς θλίψεσιν αὐτοῦ τὴν ἐξ οὐρανοῦ παρηγορίαν, οὐδ' ἠδυνήθη νὰ πείσῃ αὐτὸν νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἐκκλησίαν. Εἰς τὴν λύπην ἐδέδοτο νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν ἀνεπαισθήτως εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς τὴν λατρείαν, ἃς μέχρι τοῦδε ἐχλεύαζε. Πᾶσα ἀληθινὴ θλῖψις μᾶς ἀνυψοῖ πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ Μαυρίκιος ἐπείσθη περὶ τούτου, διερχόμενος δὲ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας μικροῦ τινος χωρίου, εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν ὑπὸ ἀκατασχέτου ὁρμῆς κινούμενος· ἦτο δὲ ἡ ἐκκλησία μία τῶν πτωχῶν ἐκείνων,ἃς ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ κάλλιον τῶν λαμπρῶν καὶ κεχρυσωμένων ναῶν. Ὁ ἥλιος ἐφώτιζεν ἀμυδρῶς πως αὐτὴν διὰ τῶν μικρῶν παραθύρων, ἄνθη τοῦ ἀγροῦ ἐστόλιζον τὸν βωμόν, ἐπὶ τῶν πλακῶν δὲ γυναῖκές τινες καὶ γέροντες προσηύχοντο γονυκλινεῖς. Ὁ Μαυρίκιος γονυπετήσας καὶ αὐτὸς προσηύξατο ζητῶν συγγνώμην παρὰ τοῦ πατρὸς διὰ τὰς παρεκτροπάς του, παρὰ τοῦ Θεοῦ δὲ ἐξαιτούμενος τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Μαγδαληνῆς.

Τέλος μετὰ μονήρη πορείαν δεκαπέντε ἡμερῶν διῆλθεν ἄγνωστος τὴν μικρὰν πόλιν, τὴν γειτνιάζουσαν εἰς τὸ Βαλτραβέρ. Ἡ ἐνδυμασία του ἤρκει ὅπως καταστήσῃ αὐτὸν ἀγνώριστον, ἄλλως τε καὶ βλέπων τὸ ὑπερήφανον αὐτοῦ καὶ γαληνιαῖον βλέμμα, τὴν εὐγενῆ καὶ ἀνδρικὴν ὄψιν,πῶς ἦτο δυνατὸν ν' ἀναγνωρίσῃ τις τὸν νεανίαν ἐκεῖνον, τὸν πρὸ τριῶν ἐτῶν ὡς ἐξόριστον εἰς Βαλτραβὲρ ἐλθόντα; Τίς δύναται νὰ εἴπῃ

Digitized by Google

ποῖαι αἱ κατακυριεύσασαι αὐτὸν συγκινήσεις,ὅτε εἶδε κυματίζοντα εἰς Βελτραβὲρ τὰ δένδρα τὰ σκιάσαντα τὴν κοιτίδα αὐτοῦ, ὅτ' ἐπάτησε τὴν ἐσχατιὰν τοῦ δάσους, τὸ ὁποῖον τοσάκις διέτρεξε μετὰ τοῦ πατρός του καὶ τῆς μαρκησίας, ἔνθα ἡ Μαγδαληνὴ ἐνεφανίσθη αὐτῷ ; Ἐπανερχόμενος πλήρης ζωῆς καὶ ἔρωτος εἰς τὰ ὡραῖα ταῦτα μέρη, ὅπου πρὸ τριῶν ἐτῶν ἦλθεν ἔχων τὴν συνείδησιν τῆς ἰδίας καταπτώσεως, ἐπεθύμει ν' ἀνακράξῃ πρὸς τὴν φύσιν ὅλην ἀποτεινόμενος ὅτι ἦτο νέος,ὅτι ἠδύνατο ν'ἀγαπήσῃ, ὅτι ἠγάπα, ὅτι ἡ ἀναγεννηθεῖσα αὐτοῦ ψυχὴ ᾐσθάνετο θείαν εὐφροσύνην. Χαῖρε, ὦ φύσις, ἰδοὺ τὸ τέκνον σου! Αὔρα θώπευσον ὡς ἄλλοτε τὸ μέτωπόν μου! Ἀναγνωρίσατε τὰ βήματά μου, βρύα τῶν δασῶν καὶ χλόη τῶν λειμώνων! Σκιρτήσατε ἐκ τῆς χαρᾶς δένδρα ὑπὸ τῶν πατέρων μου φυτευθέντα! Ἐβάδιζε βραδέως, αἱ δ' ἀναμνήσεις ἠγείροντο ἐνώπιόν του ὡς οἱ κορυδαλοὶ ἐν τῷ ἀγρῷ. Ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς δρυὸς ταύτης ἀνεπαύθη μετὰ τοῦ ἱππότου, ἐδῶ ἐκάθησεν ἡμέραν ὅλην ἀκούων τοὺς πρώτους ψιθυρισμούς,τοὺς πρώτους παλμοὺς τῆς νεότητος. Εἰς στροφὴν δενδροστοιχίας τινὸς ἀνεγνώρισε τὴν θέσιν, ὅπου κατὰ φθινοπωρινὴν ἑσπέραν ἀπήντησε τὴν ἐξαδέλφην του, ἐνεθυμήθη δὲ πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς ποιητικῆς ἐκείνης ἑσπέρας, ἐνεθυμήθη προσέτι ὅτι ἓν ἔτος μετέπειτα, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀναχωρήσεως, εἶχεν εὕρει τὴν Μαγδαληνὴν καθημένην εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν.

Δυστυχῆ! ἀνέκραξε μετὰ θλίψεως, ποῖος σὲ ὤθει τότε κακὸς δαίμων; Ἦτο ἐδῶ, ὡραία ἤδη καὶ θελκτικὴ ὡς θεία νουθεσία, ὡς ἡ εἰκὼν τῆς εὐδαιμονίας, ἣν ἐγκατέλειπες. Διατί δὲν ἔλαβες αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ δὲν ἐπέστρεψας οἴκαδε!

Ἡ ἡμέρα ἔφθινεν. Ὁ Μαυρίκιος πιεζόμενος ὑπὸ τῶν συγκινήσεων αὐτοῦ ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς χλόης, μετ' ὀλίγον δ' ἐγερθεὶς ἐπορεύθη πρὸς τὴν ἔπαυλιν. Μὴ γινώσκων ποῖοι οἱ κάτοικοι αὐτῆς, οὐδ' ἐπιθυμῶν, ὡς εἰκός, νὰ ἴδῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ αὐτούς, σκοπὸν εἶχε νὰ ῥίψῃ διὰ τῶν κιγκλίδων εὐσεβὲς πρὸς τὸν κῆπον βλέμμα καὶ ν' ἀποχαιρετίσῃ τὴν Ἐδέμ, ἧς εἶχε διὰ παντὸς ἐξορισθῇ.

Ἀφικόμενος εἰς τὰς κιγκλίδας, ἐστηρίχθη ἐπ' αὐτῶν, μηχανικῶς δὲ ἀνέῳξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν. Ὁ κῆπος ἦτο ἔρημος, ἤρχετο δὲ κατερχόμενον τὸ σκότος τῆς νυκτός. Ὁ Μαυρίκιος οὐδὲν ἄλλο ἤκουεν ἢ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου μεταξὺ τῶν φύλλων, τὰς κραυγὰς τῶν εἰς τὰς φωλεὰς αὐτῶν καταφευγόντων πτηνῶν, τὸν κρότον τῶν ἰδίων βημάτων. Ἐπροχώρει ἠρέμα, στρέφων δὲ δενδροστοιχίαν ἐξ ἧς ἐφαίνετο ἡ οἰκία, ἔστη καὶ ἔθεσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους ἵνα κατάστείλῃ τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας του. Τέλος εἶδε.... Ἠδύνατο ἄρά γε νὰ πιστεύσῃ τοὺς ἰδίους ὀφθαλμούς; Δὲν ἦτο ὄνειρον, ὀπτικὴ ἀπάτη, πλάνη τοῦ ἐξημμένου αὐτοῦ ἐγκεφάλου; Ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλ' ἡ φωνή του ἐξέλιπεν. Ἡ ῥάβδος, ἣν ἐκράτει, διέφυγε τὰς χεῖράς του, τὰ γόνατά του ἐκάμφθησαν, ἠναγκάσθη δὲ νὰ στηριχθῇ ἐπί τινος δένδρου. Εἴκοσι βήματα μακρὰν καθήμενοι ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, ὃν ἐφώτιζον αἱ τελευταῖαι τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, ἡ Μαγδαληνή, ὁ σὶρ Ἐδουαρδ,ὁ Πέτρος Μαρσὼ καὶ ἡ σύζυγός του συνωμίλουν, ἐνῷ δύω παιδία ἐκυλίοντο ἐπὶ τῆς χλόης. Αἴφνης ἡ Μαγδαληνὴ ἠγέρθη, ὁ δὲ Μαυρίκιος εἶδεν αὐτὴν προχωροῦσαν πρὸς αὐτὸν μετὰ μειδιάματος, γαληνιαίαν καὶ ἀτάραχον,ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ πράγματος ἁπλουστάτου καὶ φυσικωτάτου.

«Φίλε μου,σὲ περιεμένομεν, εἶπε.Λαμβάνουσα δὲ τὸν βραχίονα τοῦ ἐξαδέλφου της ἡ νεᾶνις ὡδήγησεν αὐτὸν πρὸς τὸν βαρωνέτον, τὸν Μαρσὼ καὶ τὴν σύζυγόν του, οἵτινες ἤρχοντο καὶ οἱ τρεῖς εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ. Οὐδεὶς εἶπε λέξιν. Αἱ μὲν καρδίαι των ἦσαν συγκεκινημέναι, τὰ δὲ χείλη ἄφωνα.

— Φίλοι μου,εἶπε τέλος ὁ Μαυρίκιος διὰ φωνῆς τρεμούσης καὶ περιστρέφων βλέμματα ἐκστατικά, φίλοι μου, τί συνέβη; τί συμβαίνει; Εἶδον ἄρά γε κατ' ὄνειρον τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὴν θλῖψιν ἢ ὀνειρεύομαι τώρα τὴν εὐδαιμονίαν;

Οἱ περὶ αὐτὸν ἀπήντησαν διὰ φιλόφρονος μειδιάματος. Ἐπὶ τῆς Μαγδαληνῆς στηριζόμενος ἀνέβη τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος. Οἱ ὑπηρέται ἦσαν ἤδη συνηγμένοι ἐν τῷ προθαλάμῳ, ὁ δὲ Μαυρίκιος τοὺς ἀνεγνώρισε πάντας.

— Παιδία μου,τοῖς εἶπεν ἡ Μαγδαληνή,ἰδοὺ ὁ νεαρός σας κύριος ἐπανέρχεται μεταξὺ ἡμῶν. Ἐκεῖνοι δὲ τὸν περιεστοίχισαν μετ' ἀγάπης καὶ μετὰ σεβασμοῦ, ἐνῷ ἡ Ὄρσολα ἔσπευδε νὰ λύσῃ τὸν σάκκον, τὸν ὁποῖον ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων. Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὑπηρέτης ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ δεῖπνον τοῦ κυρίου ἱππότου ἦτο ἕτοιμον, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ σὶρ Ἐδουαρδ καὶ τῶν συζύγων Μαρσώ, ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὸ ἑστιατόριον, ἐν ᾧ οὐδὲν εἶχε μεταβληθῆ, καὶ τὸν ἐκάθισε φέροντα τὴν ἐργατικὴν αὐτοῦ στολὴν εἰς τὴν θέσιν, ἣν κατεῖχεν ἄλλοτε ὁ πατήρ του. Ἡ τράπεζα εἶχε παρασκευασθῆ μετὰ τῆς κληρονομικῆς πολυτελείας, ἐν ᾗ εἶχε ζήσει ὁ Μαυρίκιος, ἀλλὰ τὸ δεῖπνον ὑπῆρξε σύντομον καὶ σιωπηλόν. Ὁ Μαυρίκιος διετήρησε μέχρι τέλους τὴν θέσιν ἀνθρώπου, ὅστις μὴ γινώσκων ἐὰν κοιμᾶται ἢ ἐὰν ἐγρηγορεῖ, φοβεῖται μὴ ἐξαφνίσῃ δι' ἀποτόμου τινὸς χειρονομίας ἢ δι' ἀσυνέτου λέξεως τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα βλέπει. Μετὰ παρέλευσιν τετάρτου τῆς ὥρας ἡ Μαγδαληνὴ ἠγέρθη, ἀφίνουσα δὲ τοὺς ἄλλους, ἐπορεύθη πρὸς τὸ δάσος μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου της, ὅστις ὡς παιδίον τὴν ἠκολούθει,

Digitized by Google

καὶ ἐκάθησε μετ' αὐτοῦ ἐπί τινος χλοεροῦ λοφίσκου.

Ἦτο λαμπρὰ ἑσπέρα ἐξ ἐκείνων, αἵτινες διπλασιάζουσι τὴν ἀξίαν τῆς εὐδαιμονίας. Ἐνῷ ἡ λάμψις τῆς δύσεως ἐχρύσου εἰσέτι μέρος τοῦ οὐρανοῦ, ἡ σελήνη ἀνέτελλεν ἐν τῷ μέσῳ κυανῆς λίμνης εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ὁρίζοντος καὶ ὑψοῦτο βραδέως ὑπεράνω τῶν δένδρων, φωτίζουσα αὐτὰ διὰ τῶν ἀργυρῶν αὐτῆς ἀκτίνων. Ἡ ἀηδὼν ἔψαλλε μεταξὺ τῶν φύλλων, ἡ δροσερὰ τῆς νυκτὸς αὔρα ἔπνεεν ἤδη, ἠκούετο δ' ἐν τῷ βάθει τῶν δασῶν ὁ κρότος ἀπομεμακρυσμένου καταρράκτου.

— Ὦ φίλε, εἶπε τέλος ἡ Μαγδαληνὴ διὰ φωνῆς γλυκυτέρας τοῦ ᾄσματος τῆς ἀηδόνος καὶ δροσερωτέρας τοῦ νυκτερινοῦ ἀνέμου, σὲ ἀγαπῶ ἀφ' ἧς ἡμέρας σὲ εἶδον ἐδῶ τὸ πρῶτον· ὅπως ἀνορθωθῇς, εἶχες ἀνάγκην τῆς πενίας, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως. Κατανοήσασα τοῦτο ἠθέλησα νὰ μετάσχω τῶν δοκιμασιῶν, εἰς τὰς ὁποίας σὲ ὑπέβαλον. Αἱ δοκιμασίαι αὗται ἔλαβον τέλος. Μαυρίκιε, μὲ συγχωρεῖς διότι σοὶ τὰς ἐπέβαλον;

Ὁ Μαυρίκιος ᾐσθάνθη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαλυομένην ὡς θυμίαμα ἐνώπιον τῆς Μαγδαληνῆς ἐν σιωπηλῇ λατρείᾳ. Ἐγονάτισε πρὸ τῆς ἐξαδέλφης του, ἥτις ἔκλινε πρὸς αὐτὸν τὴν γλυκεῖαν αὐτῆς μορφήν, ὑπὸ τὴν λάμψιν δὲ τοῦ ἀστερόεντος οὐρανοῦ τὰ χείλη των συνηνώθησαν εἰς ἁγνὸν φίλημα.

Ἔχω ἀρά γε ἀνάγκην νὰ προσθέσω ὅτι ἡ πενία τῆς Μαγδαληνῆς ἦτο εὐσεβὲς ψεῦδος, ὅτι δὲν εἶχεν ἀπολέσει τὴν δίκην της, καὶ ὅτι ἠπάτησε τὸν Μαυρίκιον ἵνα τὸν σώσῃ; Δὲν θὰ διηγηθῶ ἡμέραν πρὸς ἡμέραν τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Μαγδαληνῆς συμβαίνοντα καθόσον ὁ Μαυρίκιος ἀνεμορφοῦτο. Ἡ τοιαύτη διήγησις διὰ μὲν τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς εἶναι περιττή, διὰ δὲ τὰς βαναύσους ἀκατάληπτος. Ὁ νέος ἱππότης εἶχεν εὕρει ἐν τῷ οἴκῳ τῶν πατέρων του τοὺς ἐκ Παρισίων φίλους του.

— Παρευρέθησαν εἰς τοὺς ἀγῶνάς σου καὶ εἰς τὰς προσπαθείας σου, τῷ εἶπεν ἡ Μαγδαληνή, εἶναι δίκαιον νὰ σὲ ἴδωσι λαμβάνοντα τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων σου. Ὁ σὶρ Ἔδουαρδ ἠγάπα μάλιστα ἐν ἐμοὶ τὴν ἡμετέραν πενίαν, ἡ εὐδαιμονία μας θέλει τὸν παρηγορήσει.

Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνὸς ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Μαγδαληνὴ ἐνυμφεύθησαν ἀθορύβως καὶ ἄνευ ἐπιδείξεως ἐν Neuvy-les-Bois, παρόντων τῶν φίλων αὐτῶν, τῶν χωρικῶν καὶ τῶν ὑπηρετῶν, μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ὁ Πέτρος Μαρσὼ ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Μάτην ἡ Μαγδαληνὴ προσεπάθησε νὰ τοὺς κρατήσῃ, μάτην ὁ Μαυρίκιος προέτεινεν αὐτοῖς νὰ μείνωσιν ἐν τῇ ἐπαύλει, ἔνθα ἤθελον εὐκόλως χρησιμοποιήσει τὴν δραστηριότητα αὐτῶν καὶ τὴν νομιμοσύνην.

— Ἀνεκτήσατε τὴν θέσιν σας, ἀπεκρίθη συνετῶς ὁ Μαρσώ, ἀφετέ με εἰς τὴν ἰδικήν μου. Εἰ καὶ στενὴ μᾶς συνδέει φιλία, αἰσθάνομαι ὅτι ἤθελον σᾶς στενοχωρήσει. Δὲν φοβοῦμαι τὴν ὑπερηφάνειάν σας, ἡ ἐν κοινῷ ἐργασία μᾶς κατέστησεν ἴσους· ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι μεταξὺ τῶν ὁποίων θὰ ζήσητε, δὲν ἤθελον ἐννοήσει τὰς σχέσεις μας, ἡ δ' ἔκπληξις αὐτῶν ἤθελεν εἶναι δι' ἐμὲ σιωπηλὴ μομφή, ἣν θέλω ν' ἀποφύγω.

Ἡ οἰκογένεια Μαρσὼ ἀνεχώρησε λοιπόν, λαβοῦσα πλεῖστα τεκμήρια ἀγάπης παρὰ τοῦ Μαυρικίου καὶ τῆς Μαγδαληνῆς, μετὰ παρέλευσιν δὲ μηνὸς ἀνεχώρησε καὶ ὁ σὶρ Ἔδουαρδ.—Ἐπιμελοῦ τὴν εὐτυχίαν σου, εἶπε πρὸς τὸν Μαυρίκιον ἀναχωρῶν. Εἶναι φυτὸν ἐκλεκτὸν χρῇζον ἀδιαλείπτου φροντίδος. Ηὔξησεν ὑπὸ εὐώδη πνοήν, προφύλαξον αὐτὸ ἀπὸ τῆς καταιγίδος τῆς δυναμένης νὰ συντρίψῃ αὐτό. Ἔπειτα στρεφόμενος πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν ἠθέλησε νὰ τῇ ἀποτείνῃ τελευταίους τινὰς λόγους, ἀλλ' ἐταράχθη καὶ ἐδάκρυσεν, ἡ δὲ νεαρὰ γυνὴ ᾐσθάνθη δάκρυ καταπίπτον ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἣν μετὰ θλίψεως ἠσπάζετο ὁ βαρωνέτος.

Ἐπέρανα τὸ ἔργον μου. Δὲν διηγεῖταί τις τὰς εὐτυχεῖς ὑπάρξεις. Ὁ Μαυρίκιος ἦτο τοῦ λοιποῦ ἐκτὸς κινδύνου, οὐδ' εἶχεν ἤδη ἀνάγκην θάρρους. Καίτοι δυνάμενος νὰ ζήσῃ ἄνευ ἐργασίας, δὲν μένει ὅμως ἀργός, ἀσχολεῖται δὲ εἰς ἀγαθοεργίας διασπείρων τὸν πλοῦτον περὶ αὐτόν. Ἡ Μαγδαληνὴ ἀπολαύει τὴν ἀμοιβὴν τῆς αὐταπαρνήσεως αὐτῆς, οὐδὲν δὲ νέφος ἀμαυροῖ τὴν αἰθρίαν τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν ἀγάπης. Ἡ Ὄρσολα ἐπιμένει πιστεύουσα ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ ἀπώλεσε πραγματικῶς τὴν δίκην της, καὶ ὅτι ὁ Μαυρίκιος διὰ τῆς ξυλουργίας ἐκέρδησε τὰ πρὸς ἐξαγορὰν τοῦ κτήματος τῶν πατέρων του ἀναγκαῖα χρήματα. Ὁ Μαυρίκιος διατηρεῖ πρὸς τὴν νεαρὰν αὐτοῦ σύζυγον ἐνθουσιώδη εὐγνωμοσύνην, ἀλλ' ὁσάκις ἐκφράζει αὐτήν·

— Φίλε μου, τῷ ἀποκρίνεται ἡ Μαγδαληνή, δὲν πρέπει νὰ εὐχαριστῇς ἐμέ· ἐγὼ σοὶ ἔδειξα ἁπλῶς τὴν ὁδόν, ἣν ἔπρεπε νὰ βαδίσῃς. Εὐλόγει τὴν ἐργασίαν, καθότι δι' αὐτῆς ἀνέκτησας τὴν νεότητα καὶ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν εὐδαιμονίαν.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

Μεταξὺ τῶν προϊόντων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας ἀξιοζήλευτον ἀναντιῤῥήτως θέσιν κατέχουν καὶ αἱ «Ἱστορικαὶ Ἀναμνήσεις» τοῦ ἀειμνήστου Νικολάου Δραγούμη, τῷ 1874 τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσαι. Τίς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι γραφικώτατα καὶ μετὰ χάριτος μεγίστης διηγήθη ὁ νεαρὸς δύο ἐθνικῶν συνελεύσεων γραμματεὺς τὰ κατ' αὐτάς; Τίς δὲν χαίρει ὅτι ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἀπεμνημονεύθησαν τόσα καὶ τόσα γεγονότα, ἐξεικονίσθησαν τόσαι καὶ τόσαι σκηναὶ τοῦ πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πνευματικοῦ τῆς Ἑλλάδος βίου ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ εὔζωνος τῆς Ἑλλάδος πρῶτος ἄναξ ἀπέβαινεν εἰς τὴν κεκληρωμένην αὐτῷ γῆν, ἀφ' ἧς ἔμελλε νὰ φύγῃ μετὰ δεκαετηρίδας ὅλας διὰ παντός, σκορπίζων εὐλογίας ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Σαλαμῖνος μέ-

Digitized by Google

χρι τῆς στιγμῆς, καθ'ἣν ὁ ἡγεμονόπαις τῆς Δανίας Γεώργιος ἀπεδέξατο τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος;

Ἀναγινώσκων τις τοῦ Δραγούμη τὰς Ἀναμνήσεις θὰ γασθῇ τὰς ὡραίας περιγραφὰς τῶν ἀνδρῶν καὶ πραγμάτων, εὐαρέστως θὰ ἐνδιατρίψῃ εἰς τὴν γλαφυρὰν ἐξεικόνισιν σκηνῶν οἰκιακῶν καὶ ἰδιωτικῶν ἐκ τοῦ βίου ἀνδρῶν ἐπιφανῶν, οὓς συνείθισε νὰ βλέπῃ ἀνιδρυμένους ὑψηλὰ ἀπροσπελάστους καὶ ἀκάμπτους ἐπὶ τοῦ μεγάλου στυλοβάτου τοῦ δημοσίου ἐθνικοῦ βίου.

Κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ πολυκυμάντου βίου του ἡμέρας ὁ γηραιὸς Δραγούμης ἠσχολεῖτο περὶ τὴν ἀναθεώρησιν καὶ ἀνατύπωσιν τῶν Ἱστορικῶν του Ἀναμνήσεων. «Ἦν ἤδη ἐκτετυπωμένος ὁ πρῶτος τόμος τοῦ συγγράμματος τούτου, γράφει ὁ υἱὸς τοῦ θανόντος Στέφανος, καὶ τὴν ἑσπέραν τῆς 8ης Μαρτίου ἐνεστῶτος ἔτους ὁ πολιὸς συγγραφεύς, προφυλάττων ἀπὸ τοῦ νυκτερινοῦ φωτὸς τὴν ὑπὸ τῆς μακρᾶς καὶ ἀνενδότου ἐργασίας κεκμηκυῖαν ὅρασιν, ἤκουσεν ἀναγινωσκόμενον τὸ δοκίμιον τοῦ ἑνδεκάτου τυπογραφικοῦ φύλλου τοῦ δευτέρου τόμου, ὅτε περὶ τὸ μεσονύκτιον νόσου προσβολὴ δεινὴ κατέρριψεν αὐτὸν ἀναίσθητον, ἀποστερήσασα καὶ τὴν ζωὴν μετὰ πολύωρον ἀγωνίαν».

Ἡ νέα αὕτη ἔκδοσις, ἧς τὴν ἀποπεράτωσιν ἀνέλαβε κατὰ γλυκύπικρον καθῆκον ὁ θρηνῶν υἱός εἶνε ἐπὶ καλλίστου χάρτου τετυπωμένη καὶ κοσμεῖται ὑπὸ τῆς εἰκόνος τοῦ συγγραφέως, ἐν Παρισίοις φιλοτεχνηθείσης.

Ἡ Ἑστία ἐδημοσίευσε πολλὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῶν «Ἀναμνήσεων» καὶ σήμερον κοσμεῖ τὰς στήλας της διὰ νέων δανείων ἐκ τῆς δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ πολυτίμου τούτου βιβλίου, πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ὁποίου καταχωρίζομεν τὴν ἑπομένην γλαφυρὰν ἐπιστολήν,ἣν ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς πρώτης ἐκδόσεως ἔγραψε πρὸς τὸν συγγραφέα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ πολύκλαυστος Εὐστάθιος Σῖμος: «Ἔχω, φίλε μου, ἀνάγκην ὅλης σου τῆς συγκαταβατικῆς ἀγαθότητος ἵνα μοὶ συγχωρήσῃς τὴν μεγάλην μου ἔλλειψιν, ὅτι τόσον βραδέως ἀποκρίνομαι εἰς τὴν καλὴν ἐπιστολήν σου καὶ τὴν σὺν αὐτῇ ἀποστολὴν τῶν καλλίστων σου Ἱστορικῶν Ἀναμνήσεων. Ἤθελον πρὶν σοῦ γράψω νὰ εὕρω καιρὸν ν' ἀναγνώσω ὁλόκληρον τὸ ἐπίχαρι καὶ σπουδαῖον συγχρόνως βιβλίον σου, καὶ αἱ ἀναθεματισμέναι πολυπληθεῖς ἀσχολίαι μου, τὰς ὁποίας οὔτε σύ, ὁ θρόμβους αἵματος πολλάκις ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἱδρώσας, εὐκόλως δύνασαι νὰ φαντασθῇς, ἀφῄρουν ἀπ' ἐμοῦ τὴν εὐχαρίστησιν ταύτην. Τέλος πάντων τὸ κατώρθωσα, καὶ ἰδοὺ σήμερον ἔρχομαι νὰ σοὶ ἐκφράσω τὴν ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην μου δι' ὅσας διῆλθον ὡραίας στιγμάς, χειραγωγηθεὶς ὑπὸ σοῦ εἰς τὰ παρασκήνια τοῦ παρελθόντος, καὶ ἄλλος Δάντης ἄλλον σὲ Βιργίλιον, ἐν πλησμονῇ φωτισμοῦ περιέργων γνώσεων, maestro ἀποκαλέσας. Πολλὰ γνωρίσας καὶ πολλὰ ἀγνοήσας ἐκ τῶν τόσον καλῶς καὶ ἐπιτηδείως ἱστορηθέντων, εἶχον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πηγῶν τούτων πολὺ καὶ ἀμείωτον τὸ διαφέρον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ἀναγνώσεως. Ἔχε λοιπὸν καὶ πάλιν, ἀγαπητὲ φίλε, τὰς εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας μου.

Δέξαι, φίλτατε κύριε Δραγούμη, τοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς μου καὶ πίστευέ με ὅσον ἀρχαῖον τόσον πλήρη ἀγάπης καὶ ἰδιαζούσης ὑπολήψεως φίλον σου. Ε. Ι. Σῖμος». Σ. τ. Δ.

Πῶς συνετάσσοντο τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως[1].

. . . .

Τὰ δὲ πρακτικά, συντασσόμενα ἀπὸ μνήμης ὑπὸ τοῦ πρώτου γραμματέως τῆς Συνελεύσεως Ν. Σπηλιάδου ἐν τῷ γραφείῳ τῷ χρησιμεύοντι καὶ ἀντὶ κατοικίας αὐτῷ, ἐγράφοντο συνοπτικώτατα. Πένης δὲ ὢν οὗτος, ὡς καὶ οἱ λοιποί, κλίνην εἶχε τάπητα πολύθυρον καὶ πενιχρόν· καὶ ὅτε πρωῒας ἐξηγείρετο, καθήμενος ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπὶ σκίμποδος μεγαλοπρεποῦς, ἐκάλυπτε τοὺς ὤμους διὰ τοῦ αἰγότριχος ἐπενδύτου, ὅστις ἕως πρὸ μικροῦ ἐχρησίμευεν ἀντὶ νυκτερινοῦ σκεπάσματος, καὶ ἀνάπτων σπιθαμιαίαν καπνοσύριγγα, ῥοφῶν δὲ ἀντὶ καφὲ κυαθίσκον ῥακίου, μετεσκεύαζε τὸ ἓν τῶν γονάτων εἰς τράπεζαν, ἐφ' οὗ στηρίζων τὸν χάρτην συνέταττε τὰ πρακτικά.

Γάμοι ἐν Ναυπλίῳ[1], ἐν ἔτει 1827.

. . . .

Διεκρίνετο δὲ ὑπέρ ποτε τῷ 1827 ἡ ὄψις τῆς πόλεως· διότι, ἐνῷ ἐν Πελοποννήσῳ ὁ Ἰβραὴμ ἔθυε καὶ ἀπώλλυεν, ἐνῷ ἡ Στερεὰ Ἑλλάς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη, ἔκαμπτε καὶ αὖθις τὸν τράχηλον ὑπὸ τὸν ζυγόν, στρατὸς δὲ ἑλληνικὸς οὐδ'ἠκούετο,καὶ πεποίθησις ἐπεκράτει ὅτι ἐγκατελείφθημεν ὑπὸ τῆς Δύσεως, ὁ ἐν Ναυπλίῳ λαὸς ἐπεδίδετο ἄφροντις εἰς πότους, γάμους, ᾄσματα, πυρσοκροτήματα καὶ διηνεκῆ εὐθυμίαν. Καί ποτε, σταθεὶς παρὰ τὴν θύραν καλύβης, ἢ ὀρθότερον φωλεᾶς, ἔνθα ἐτελεῖτο γάμος, εἶδον τὸν ἄγνωστόν μοι νυμφίον σπεύσαντα πρός με καί, Καλῶς ὥρισες, ἀνακράξαντα· εἶσαι Φράγκος καὶ θὰ μὲ φέρῃς εὐτυχίαν, διότι βλέπεις ὅτι μόνον μὲ τέσσαρα τάλλαρα ὑπανδρεύομαι.

— Μὲ τέσσαρα τάλλαρα! ἀνεφώνησα ἀπορῶν.

— Μήπως θὰ ζήσωμεν πολύ; ἀπεκρίθη στρέφων ἡγεμονικῶς τὰς δύο ἄκρας τοῦ μύστακος αὐτοῦ· δὲν βλέπεις ὅτι οἱ Φράγκοι ἐγέμισαν τὰ στρατόπεδα τοῦ Ἰβραήμ;

Καὶ ἑτέρου δὲ παραπλησίου συνοικεσίου ἐγενόμην μάρτυς μετά τινας ἡμέρας. Ἡ πλύντριά μου, ὀρφανὴ κόρη ἐκ Τριπόλεως, ἐλθοῦσα παρεκάλεσέ με νὰ στεφανώσω αὐτήν· ἐρωτήσαντος δέ μου τίς ὁ νυμφίος καὶ ἂν ἔχῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἀπήντησεν ὅτι κατάγεται ἐξ Ἰταλίας, ὅτι φαίνεται ἄπορος,καὶ ὅτι αὐτὴ φέρει προῖκα δώδεκα τάλληρα, ἅτινα ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τῆς μητρός. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἀκούσας ἀπεπειράθην ν' ἀποτρέψω αὐτήν, ἡ νέα ἐρυθριάσασα·

— Μή μ' ἐμποδίζῃς, εἶπε, κύριε.

— Τὸν ἀγαπᾷς λοιπόν;

— Διόλου· ἀφ' οὗ ὅμως ὁ κόσμος ὅλος βεβαιόνει ὅτι θὰ χαθῶμεν, ἂς μὴν ὑπάγω παραπονεμένη ὅτι ἔμεινα ἐλευθέρα.

Τὴν δ' ἐπιοῦσαν τοῦ γάμου, ἐπισκεφθεὶς τοὺς νεονύμφους, εὗρον καθημένους χαμαὶ παρὰ κιβώτιον μετεσκευασμένον εἰς τράπεζαν, ἐφ' ἧς ἔ-

1 Περὶ τῆς περιοχῆς ἐν ᾗ συνεκροτοῦντο αἱ συνεδριάσεις τῆς Συνελεύσεως, καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐγίνοντο αἱ συζητήσεις ἰδὲ Γ' τόμ. τῆς «Ἑστίας», σελ. 163.

1. Περιγραφὴν τοῦ Ναυπλίου, ἐν ἔτει 1827, ἰδὲ ἐν τῷ Β' τόμ. τῆς «Ἑστίας», σελ. 621.

Digitized by Google

στιλβον τὰ γαμήλια δεῖπνα, τυρὸς, λέγω, καὶ ἄρτος, καὶ ἀνταλλάσσοντας τὰς ἰδέας διὰ νευμάτων.

Ἐπίδαυρος Λιμηρὰ καὶ Χρυσόβουλλον Ἀνδρονίκου.

. . . .

Ἠκολούθει δὲ εἰς τὸ ἀγγλικὸν δίκροτον ἐφ' οὗ ἐπέβαινεν ὁ Κυβερνήτης, ὁ περίβλεπτος *Ἄρης* τοῦ ἐν Σφακτηρίᾳ ἡρωϊκῶς πεσόντος Ἀναστασίου Τσαμαδοῦ, ὅς τις, ἐξ ὁλοκλήρους ὥρας παλαίσας μόνος πρὸς τριακοντατέσσαρα πλοῖα τουρκικὰ καὶ καταναυμαχήσας αὐτὰ, ἐσώθη. Παρόμοιον κατόρθωμα οὐδὲν ἀναφέρει ἡ ἱστορία. Καὶ ἀλλαχοῦ μὲν τοὺς περισώσαντας αὐτὸν Ν. Βότσην καὶ Δ. Σαχτούρην ἤθελον ἀποθεώσει δι' ἀνδριάντων· ἐνταῦθα ὅμως ἀγνοῶ διὰ τί καὶ αὐτῆς τῆς ἡρωΐδος νηὸς μετηλλάγη ἱεροσύλως ἡ ἀνδρικὴ κλῆσις καὶ, ὅτε προέπεμπε τὸν Κυβερνήτην, ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ τῶν πολέμων ἔφερε τὸ τῆς προστάτιδος τῆς φρονήσεως. Ἔφερε δὲ ἡ νεοφώτιστος αὕτη *Ἀθηνᾶ*, ἣν διεύθυνεν ὁ τοῦ ἥρωος υἱὸς Μιχαὴλ, πέντε τῶν δημοσίων γραμματέων, ἐξ ὧν οἱ δύο καλούμενοι καθ' ἑκάστην διὰ σήματος μετέβαινον εἰς τὸ δίκροτον πρὸς ἐργασίαν. Καὶ τὴν μὲν 17 Ἰουνίου (1828) καταπλεύσαντες εἰς Ναύπλιον ἐξεδώκαμεν ὁδηγίας καὶ διαταγὰς, τὸ δ' ἑσπέρας τῆς ἐπιούσης ἐρρίψαμεν τὴν ἄγκυραν εἰς τὸ ἐπίνειον τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς. Ἀλλὰ πόθεν τὸ ἐπίθετον τοῦτο; Ὁ μὲν Στράβων λέγει ὅτι ἐπωνομάσθη λιμηρὰ ἤτοι λιμενηρὰ διὰ τὸ εὐλίμενον αὐτῆς· ἐγὼ δὲ, πειθόμενος μᾶλλον εἰς ὅ,τι εἶδον, τολμῶ νὰ μὴ πολυπιστεύσω τὴν ἑρμηνείαν τοῦ σοφοῦ γεωγράφου, ἀλλ' ἀποδίδω μᾶλλον τὸ ἐπώνυμον εἰς τὸ πειναλέον καὶ ἄγονον τῆς χώρας· διότι, εἰ μὴ ἐφέρομεν ἄφθονα ἐφόδια μεθ' ἡμῶν, θὰ ἐβουλιμιῶμεν, μετὰ τὸν ὀρεκτικώτατον μάλιστα πανηγυρικὸν, εἰς ὃν κατεδικάσθημεν νὰ παραστῶμεν μόλις ἀποβάντες, ἔν τινι νεοδμήτῳ ναῷ τοῦ ἄστεος. Διοικητὴν δὲ τοῦ φρουρίου εὕρομεν τὸν κλεινὸν πυρπολητὴν τῶν Ψαρρῶν, οὗ τινος τὸ μὲν ἔνδοξον στάδιον εἶχε κλείσει ἡ ναυμαχία τοῦ Νεοκάστρου, τὸ δὲ κλέος αὐτοῦ, οὐχὶ ἡ δόξα τοῦ πρωθυπουργοῦ, ἔμεινεν εἰς αἰῶνας λαμπρὸν, ὡς αἱ φλόγες ἃς ἐξηκόντιζον εἰς οὐρανοὺς τὰ κεραυνοβόλα τοῦ ἥρωος ἡφαίστεια. Ὁ Κυβερνήτης, ἐλθὼν ἐξ Εὐρώπης, ἔσπευσε ν' ἀποδείξῃ πόσον ἐτίμα τὸν ἀρειότολμον ἄνδρα ἐπισκεφθεὶς τὴν ἐν Αἰγίνῃ σύζυγον αὐτοῦ· οὗτος δὲ, ἀμείβων τὸν τιμήσαντα καὶ καθῆκον ἐκπληρῶν, ἐδεξιώσατο τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα τῆς πολιτείας παρὰ τὴν ἀποβάθραν μετὰ τῆς ἐκ Ψαριανῶν φρουρᾶς, φέρων ἐπικαμπῶς ἐρυθρὸν πῖλον καὶ σείων πολύπτυχον ἀναξυρίδα.

Καὶ ὁ μὲν Κυβερνήτης, περιπλεύσας ἡμέραν μίαν καὶ νύκτας δύο ἐν τῷ λιμένι, διέταξε τὰ τῆς ἀλλαγῆς τῆς φρουρᾶς· ἡμεῖς δὲ ποτὲ μὲν ἐγράφομεν, ποτὲ δὲ ἀνεψυχόμεθα ἀπὸ τοῦ ἀφορήτου καύσωνος κολυμβῶντες καὶ ἄλλοτε περιηρχόμεθα τὸ ἄστυ, ἀναζητοῦντες ἴχνη τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος, περὶ ἧς πολλὰ ἀνέγνωμεν ἔν τινι Χρυσοβούλλῳ ἐπιμελῶς ἐκεῖ τηρουμένῳ. Ὁ *Χρυσόβουλλος* οὗτος λόγος φέρει τὴν ὑπογραφὴν Ἀνδρονίκου τοῦ Πρεσβυτέρου, υἱοῦ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ ἀπελάσαντος τοὺς Φράγκους ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀνορθώσαντος τὴν ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος οὗτος, πλὴν τῶν φιλοσοφικῶν καὶ φιλολογικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν, ἦτο καὶ μέγας ζηλωτὴς τῆς δόξης τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἧς τὴν ἕνωσιν μετὰ τῆς δυτικῆς ἀπεπειράθη νὰ κατορθώσῃ ὁ πατὴρ αὐτοῦ διὰ λόγους πολιτικούς· τοσοῦτον ὅμως ἐξηρέθισε τὸν λαὸν ὁ ἄλλως γενναῖος καὶ φιλόπολις αὐτοκράτωρ, ὥστε, ὅτε ἀπέθανεν, οὐ μόνον δὲν ἐτόλμησε νὰ κηδεύσῃ αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος Ἀνδρόνικος, ἀλλὰ καὶ νὰ ταφῇ διὰ νυκτὸς προσέταξε. Καίτοι δὲ ἐκοσμεῖτο διὰ τοσούτων προτερημάτων, ἀφῆκε τὴν διεξαγωγὴν τῶν δημοσίων εἰς ἄλλους καὶ ἠσχολήθη ἰδίως εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ, προβιβάσας καὶ πολλὰς ἐπισκοπὰς εἰς ἀρχιεπισκοπὰς καὶ μητροπόλεις, ἐν αἷς καὶ τὴν τῆς Μονεμβασίας, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ σχοινοτενεστάτου Χρυσοβούλλου, διαλαμβάνοντος περίπου τὰ ἑξῆς·

Ἵνα προβιβάσῃ τὸν Μονεμβασίας ἀπὸ ἐπισκόπου εἰς μητροπολίτην καὶ ἐπιδαψιλεύσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ τιτλοφορεῖσθαι «ἔξαρχον πάσης Πελοποννήσου», προσαγορεύεσθαι δὲ «ἔν τε ῥήμαις καὶ γραφαῖς», φορεῖν σάκκον καὶ ἔχειν πρὸ αὐτοῦ *διβάμπουλον* ἐν ταῖς θείαις ἱεροτελεστίαις, ὁ εὐσεβὴς αὐτοκράτωρ στηρίζεται ἐπὶ δύο ἐπιχειρημάτων. Καὶ πρῶτον μὲν λέγει ὅτι τὸ ἄστυ τῆς Μονεμβασίας ἐξάκουστόν ἐστι καθ' ὅλα τὰ κράτη, «τὰ πρῶτα σαφῶς φερόμενον ἁπάντων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ». Ἐκθειάζει δὲ αὐτὸ οὐ μόνον «διὰ τὸ εὔκαιρον καὶ ὀχυρὸν τῆς θέσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκητόρων, τήν τε πολυολβίαν καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς πολιτείας καὶ τὰς ἀσκήσεις τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ἀγορᾶς τὴν δαψίλειαν καὶ τὸ εὐέμπορον καὶ τὸ θαλαττουργὸν καὶ τὴν ῥωμαλεότητα καὶ τὸ δραστικὸν καὶ ἔμπρακτον φρόνημα τῶν ἐν αὐτῷ οἰκούντων». Καθὸ ὅμως χριστιανὸς καὶ νηφάλιος ὁ αὐτοκράτωρ, ἐνόμισεν ἄτοπον νὰ μνησθῇ καὶ τοῦ ὀνομαστοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τοῦ ὀνομαστοτέρου ἀνθοσμίου τῆς Ἐπιδαύρου.

Δεύτερον δὲ προστίθησιν ὅτι ὁ πνευματικὸς ποιμὴν τοῦ μακαρίου ἐκείνου ἄστεος ἦν ἀληθὲς σκεῦος πάσης χριστιανικῆς τελειότητος καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ κατεσκήνουν ἀθρόαι αἱ ἀρεταὶ, καὶ ἀγάπη καὶ ἐλευθεριότης καὶ ἀόργητον καὶ φιλοικτον καὶ γαλήνη ψυχῆς καὶ τόσαι ἄλλαι, ἃς

Digitized by Google

παραλείπω ἵνα μὴ ἀντιγράψω ὁλόκληρον τὸ Χρυσόβουλλον.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐγκώμια ταῦτα ἐξήγειραν τὴν περιέργειάν μου, ἔσπευσα νὰ ἐρευνήσω εἴ τινα καὶ ποῖα τῶν ὑμνολογουμένων πλεονεκτημάτων ἐσώζοντο.

Καὶ τῳόντι ἡ τοποθεσία τῆς Μονεμβασίας κατεσκευάσθη ὑπὸ τῆς φύσεως ὀχυρωτάτη. Τοσούτῳ δὲ ἀπότομος ὁ βράχος ἐφ' οὗ κεῖται τὸ φρούριον, ὥστε εἰ μὴ οἱ κάτοικοι αὐτῆς, μετὰ πολιορκίαν διαρκέσασαν ἔτη τρία καὶ ἐπέκεινα καὶ στενοχωρήσασαν τὸ ἄστυ

Ὡς τὸ κλουβὶν τ' ἀηδόνι,

οὕτως ὥστ'

Ἐφάγασι καὶ ποντικοὺς ὁμοίως καὶ γατία,

κατεβάλλοντο ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, διότι πλέον

Τὸ τί νὰ φᾶν οὐκ εἴχασι μόνον ὁ εἷς τὸν ἄλλον,

ἀδύνατον νὰ ἐκπορθήσῃ αὐτὸ ὁ αὐθέντης τοῦ Μωρέως, καὶ δεκάκις πλείονα ἐπιμονὴν καὶ δεκάκις ἰσχυροτέραν δύναμιν ἂν εἶχε κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν.

Ἄξιος δὲ θαυμασμοῦ καὶ ἐνταῦθα ὁ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρως τῶν Ἑλλήνων, προτιμησάντων νὰ τραφῶσιν, ὡς μετὰ ἓξ ἑκατονταετηρίδας οἱ ἐν Μεσολογγίῳ ἀπόγονοι αὐτῶν, ἀπὸ ἀκαθάρτων ζώων ἢ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν ἀλλόφυλον.

Ἀλλὰ ποῦ ἡ λοιπὴ λαμπρότης τῆς πόλεως; Ἡ ἀλλοίωσις μὲ κατέπληξε, διότι πλῆθος οἰκητόρων καὶ πλοῦτος καὶ τέχναι καὶ ἐμπορία καὶ ναυτικόν, πάντα ᾤχοντο. Ἐρείπια μόνον πολλῶν ἐνετικῶν οἰκημάτων ἐμαρτύρουν ὅτι καὶ ἐπὶ Φράγκων τὸ ἄστυ ἔσωζε τὰ ἐπὶ τῶν ἑλλήνων αὐτοκρατόρων προτερήματα.

Τὴν δὲ 20 Ἰουνίου, ἄραντες τὰς ἀγκύρας, ἀπηντήσαμεν μετὰ δύο ἡμέρας τοὺς ναυάρχους τῆς Ῥωσίας καὶ τῆς Γαλλίας Ἕυδεν καὶ Δερινιὺ καὶ τὸν μοίραρχον τῆς Ἀγγλίας Κάμπελ. Προσαγορεύσαντες δὲ καὶ οἱ τρεῖς διὰ καννονιοβολιῶν τὸν Κυβερνήτην, ἦλθον πρὸς αὐτὸν καί, μετὰ ζωηρὰν συνδιάλεξιν, ἐστρέψαμεν τὴν πρῷραν πρὸς τὴν Μεθώνην, ὅπου ἐστρατοπέδευεν ὁ Ἰβραΐμ, δάκνων καὶ μασσώμενος τὸν χαλινὸν αὐτοῦ· διότι ἀφ' οὗ κατηνάλωσεν ἔτη τρία καὶ ἥμισυ περιάγων ἀνηλεῶς πῦρ καὶ σίδηρον κατὰ τὴν Πελοπόννησον, ἀφ' οὗ ἐξήντλησε καὶ πλούσια ἐφόδια καὶ πλουσιώτατον θησαυρόν, ἐθυσίασε δὲ καὶ τὰ δύο τρίτα τῶν τριακονταπεντάκις χιλίων Ἀράβων αὐτοῦ, πλὴν τινων ἀψύχων φρουρίων, οὐδεμιᾶς πολίχνης, οὐδενὸς χωριδίου τοὺς κατοίκους ὑπέταξε διαρκῶς.

Τὴν τοσαύτην δὲ ἀντίστασιν τῶν Ἑλλήνων ἐκήρυξε κατὰ πρόσωπον τοῦ Ἰβραΐμ αὐτὸς ὁ Κόδριγκτον, ὅτε τὴν 13[25 Σεπτεμβρίου 1827 ἦλθε μετὰ τοῦ Δερινιὺ εἰς Νεόκαστρον, ἵνα ἐπιτάξῃ αὐτῷ ἀργίαν συμφώνως πρὸς τὴν συνθήκην τῆς 6 Ἰουλίου. «Ὁ Ἰβραΐμ, διηγεῖται ὁ παρὼν κατὰ τὴν συνδιάλεξιν υἱὸς τοῦ ἄγγλου ναυάρχου, ὡμίλησε μετὰ μεγίστης καταφρονήσεως περὶ τῶν Ἑλλήνων, εἰπὼν πάντας ἀνεξαιρέτως ἀναξίους λόγου. Ὁ ναύαρχος ὅμως ἀπεκρίθη ὅτι τοὐναντίον ἡ Α. Υ. ὤφειλε νὰ μὴ ἐξευτελίζῃ ἐκείνους, οὓς ἀπὸ πολλοῦ εἰς μάτην ἀγωνίζεται νὰ καθυποτάξῃ, καταβιβάζων οὕτω τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν ἀξίαν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν περὶ αὐτὸν γενναίων ἀξιωματικῶν, τοσάκις ἐπιχειρησάντων ὅλως ἀκάρπους ἐκστρατείας. Ἰδὼν δὲ ὁ αἰγύπτιος ὅτι ἐνέπεσεν εἰς τὸν βόθρον ὃν κατειργάσατο, ἤλλαξεν ὁμιλίαν. Καὶ ἠγωνίσθη μὲν νὰ τηρήσῃ, κατὰ τὸ τουρκικὸν ἔθος, τὸ πρόσωπον ἀπαθές, ὅπως ἀποκρύψῃ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐγὼ ἔβλεπον ἐναργῶς ὅτι ἐνόει τὴν παγίδα εἰς ἣν περιεπλάκη ἀπερισκέπτως. Καὶ τῳόντι ἡ οἴησις παρέσυρεν αὐτὸν ὑπὲρ τὸ δέον· διότι, εἴ ποτε οἱ Ἕλληνες ἦσαν ὁποῖοι ἐχαρακτηρίζοντο, θὰ ἔπεμπεν ὁ σουλτάνος στόλον φοβερὸν ἐξ ἑκατὸν εἴκοσι δικρότων καὶ ἐννενήκοντα φρεγατῶν καὶ ἄλλων πλοίων καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐπαναστάσεως; Ἢ μὴ δὲν κατετροπώθησαν πολλάκις ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν, οἵτινες καὶ φρούρια εἷλον, οἷα τὰ τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Κορίνθου, τῆς Τριπόλεως, τῆς Πύλου καὶ τοσαῦτα ἄλλα; ἢ μὴ δὲν ἐξαπέστειλε κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἡ Τουρκία ἀπὸ τοῦ 1821 ἁπάσας τὰς δυνάμεις αὐτῆς; τί δὲ ἱκανὸν νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Ἰβραΐμ κατώρθωσαν αἱ τόσαι δυνάμεις»;

Ἐλθόντες δὲ τὴν 24 κατέναντι τοῦ φρουρίου τῆς Μεθώνης, διεκόψαμεν τὸν πλοῦν ἀνταναστήσαντες τὰ ἱστία. Καὶ αἴφνης πλοῖα πολεμικά, ἐφ' ὧν ἐκυματίζοντο τῶν τριῶν δυνάμεων αἱ εὐεργέτιδες σημαῖαι, ἀναβλαστήσαντα ὡς ἐκ μαγείας, συνῆλθον ἑκατέρωθεν περὶ ἡμᾶς καί, ἀνακωχεύσαντα ὡσαύτως, ἀντέταξαν σχῆμα μηνοειδὲς πρὸς τὴν ὁμοιοσχήμονα Μεθώνην. Ἐντὸς δὲ τούτου εἰσδύσας ὁ μικρὸς μὲν τὸ σῶμα καὶ τὸ σκάφος, μέγας δὲ τῆς Σάμου καὶ τοῦ Καφηρέως στρατηλάτης, ὁ ναύαρχος Σαχτούρης, ὅς τις ἀποκλείων τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας καὶ πᾶσαν τὴν παραλίαν τοῦ κόλπου τῆς Ἄρτης, ἐκώλυε τὴν μεταξὺ αὐτῶν, τῆς Κρήτης καὶ τῆς Πελοποννήσου συγκοινωνίαν καί, καταδιώκων ἀγρύπνως τὴν πειρατείαν, ἀνήγειρε τὴν καταπεσοῦσαν τιμὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ, ἀνεπέτασεν ὑπερηφάνως μίαν μετὰ τὴν ἄλλην τὰς τρεῖς σημαίας καὶ ἀνταπέδωκε πυροβολῶν τὸν χαιρετισμόν. Καὶ μετ' ὀλίγον τὰ περὶ ἡμᾶς σκάφη ἀναχθέντα πλησίστια εἰς τὸ πέλαγος ἐγένοντο ἄφαντα καὶ ἐπανελθόντα πάλιν συνεκρότησαν τὸ πρῶτον σχῆμα.

Ἐν τοσούτῳ οἱ ναύαρχοι ἀποβάντες εἰς Μεθώνην ἠγωνίζοντο νὰ πείσωσι τὸν Ἰβραΐμ νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον, ἀπολύων καὶ πάντας τοὺς αἰχμαλώτους· οἱ δὲ Ἄραβες, κατακλύσαντες λόφους, δώματα καὶ

Digitized by Google

παράθυρα, ἐθαύμαζον κεχηνότες τὴν ἐξαισίαν ἐκείνην σκηνήν. Καὶ πλοίων πληθὺς καὶ λαμπρότης στολῶν καὶ σημαῖαι πολύχροοι καὶ βόμβος πυροβόλων καὶ αἰθρία οὐρανοῦ καὶ θαλάσσης φλοῖσβος γλυκὺς καὶ γλυκυτέρα ζεφύρου πνοὴ καὶ ταπείνωσις ἐχθροῦ καὶ ὑποκλίσεις στόλων ἰσχυρῶν πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς μέχρι χθὲς δούλης πατρίδος, πάντα ταῦτα ἐκείνων μὲν ἐξήγειρον τὴν ὀργήν, ἡμῶν δὲ ἀνεπτέρουν τὸ φρόνημα καὶ ἐκίνουν τὰ δάκρυα.

Τὴν δὲ 29 Ἰουνίου προσωρμίσθημεν εἰς Ζάκυνθον. Καὶ στρέψας πρὸς τὰ παρελθόντα τὸν ὀφθαλμὸν εἶδον χιλιάδας Ἑλλήνων φευγόντων τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν σφαγὴν καὶ ζητούντων ἄσυλον καὶ ἄρτον εἰς τὴν φιλόξενον ἐκείνην νῆσον· εἶδον τὴν μὲν ἐξουσίαν καταδιώκουσαν τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, τοὺς δὲ Ζακυνθίους πάλλοντας ὅλους τὴν καρδίαν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἀθρόους διανυκτερεύοντας εἰς τοὺς ὑπὲρ τὴν πόλιν βουνούς, ὅπως ἀκούσωσι τὸ ἀσθενὲς ἀπήχημα τῶν βολῶν τοῦ Μιαούλη, μελῳδικώτερον πάσης ἁρμονίας εἰς τὰς ἐναρμονίους ἀκοὰς τῶν ἀπογόνων τοῦ μουσουργοῦ Πυθαγόρου. Καὶ ἐπειδὴ ἑκάστη ἔκρηξις ἐφαίνετο ἀναγγέλλουσα νέαν καταστροφὴν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἡ χαρμόσυνος ἀγγελία, διαδιδομένη ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἐμεγαλύνετο ἐνθουσιωδῶς καὶ δάκρυα ἔῤῥεον καὶ δοξολογίαι ἐψάλλοντο.

Διετρίψαμεν δὲ ἡμέρας τρεῖς ἐπὶ τῶν πλοίων, διότι ἡ πρὸς τὴν Ἑπτάνησον συγκοινωνία δὲν ἦτο ἐλευθέρα. Ἀλλά, καί περ κυμαινόμενοι σφοδρῶς διὰ τὸ ἀναπεπταμένον τοῦ λιμένος, ἐτερπόμεθα κατοπτεύοντες τὴν ἀπαράμιλλον ἐκείνην φύσιν. Ἐντεῦθεν μὲν ὑπὲρ τὸ Κρυονέριον, κῆποι εὐθαλεῖς καὶ λειμῶνες χλοανθεῖς καὶ ἀγροὶ βαθύσκιοι ἀποπνέοντες εὐωδίαν ἄῤῥητον καὶ δρόσον ἀναψυκτικήν, ἐφιλοξένουν ἡμᾶς δι' αὔρας ἀρωματικῆς καὶ γλυκείας· ἐκεῖθεν δὲ ἀπὸ τοῦ σεμνοῦ ὄρους τοῦ Σκοποῦ, ὅθεν ἡ ἀειπάρθενος τοῦ χριστιανισμοῦ Μαρία ἀπελάκτισε τὴν παρθένον τῶν εἰδωλολατρῶν Ἄρτεμιν τὴν Ὀπίτιδα, καταβαίνων κατανυκτικὸς πρὸς τὰ παφλάζοντα κύματα ὁ ἦχος τῶν ἱερῶν κωδώνων, ἐμήνυεν ὅτι ἐδέοντο πρὸς τὸν Ὕψιστον οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ τὸ ἑσπέρας στίφη λέμβων περιεκύκλουν τὸ δίκροτον, καὶ σωροὶ Ζακυνθίων, τονίζοντες γλυκυφθόγγους κιθάρας, προσηγόρευον ᾄδοντες αὐτόν.

Πηδηκτοὶ ψαλμοί.

. . . .

Ἐδιδάσκοντο δ' ἐν τοῖς γραμματοδιδασκαλείοις παρὰ ἱερέως ἢ ἄλλου τινὸς ἐπικαλουμένου λογιωτάτου, ἡ Φυλλάδα, ἡ Ὀκτώηχος καὶ τὸ Ψαλτήριον, ὁ δ' ἐκμαθὼν αὐτὰ ἐλογίζετο τελειόφοιτος.—Ὁ υἱός μου, εἶπέ μοι τὸ 1822 ἀγαθός τις πατὴρ ἐκ τῆς Ἀσίας, ἐναβρυνόμενος ἐπὶ τῇ σοφίᾳ τοῦ παιδός, ὁ υἱός μου ἐξεσχόλησε τὰ γράμματα· εἶχε προκομμένον διδάσκαλον.

— Καὶ τί ἔμαθες; ἠρώτησα τὸν νέον.

— Τὴν Φυλλάδα, τὴν Ὀκτώηχον καὶ τὸ Ψαλτήριον.

— Ἀνάγνωθι ὀλίγον, ἐπανέλαβον, δοὺς τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαυΐδ.

Ἀνέγνω δὲ ὁπωσοῦν εὐκρινῶς τὸ *Μακάριος ἀνὴρ* καὶ τὸ *Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη*. Ὅτε δ' ἔφθασεν εἰς τὸν τρίτον ψαλμόν, εἰς τὸ *Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με;*

— Αὐτός, εἶπεν, εἶναι *πηδηκτός*.

— Τί θὰ εἰπῇ πηδηκτός;

— Οὕτως ὠνόμαζεν αὐτὸν ὁ διδάσκαλος.

Ἐγὼ δὲ ἀπορήσας ἐζήτησα νὰ ἀναγνώσῃ καὶ τέταρτον καὶ πέμπτον· παρετήρησα ὅμως ὅτι οἱ πλεῖστοι ἦσαν πηδηκτοί. Τί δὲ ἀνεκάλυψα; Ἐπειδὴ ἐπεκράτει συνήθεια νὰ χορηγῆται παρὰ τῶν γονέων, μετὰ τὸ τέλος ἑκάστου τῶν τριῶν βιβλίων, δῶρον πρὸς τὸν διδάσκαλον εἰς ἀμοιβὴν τῆς ἐπιμελείας δι' ἧς ἐχειραγώγησε τὸν μαθητήν, ὁ λογιώτατος ἔσπευδε δι' ἡρακλείων ἁλμάτων πρὸς τὸ χρυσοῦν τεκμήριον τῆς πατρικῆς εὐγνωμοσύνης. Ἀλλὰ τίς εἶχε καὶ ἱκανότητα νὰ ἐξελέγξῃ τὴν ἀσυνειδησίαν τοῦ πανεπιστήμονος καθηγητοῦ;

Ὁ Κυβερνήτης καὶ τὸ μαντεῖον τύχης.

Ὁ Κυβερνήτης ἦτο προσηνέστατος, ἀγαπῶν καὶ ν' ἀστεΐζεται ὁσάκις δὲν κατεβάρυνον αὐτὸν φροντίδες. Καὶ τότε ὁ φλογερὸς αὐτοῦ ὀφθαλμὸς ἐγίνετο μαλακώτερος, τὸ μέτωπον ἐγαληνία καὶ τὸ μειδίαμα καθίστατο ἐπαγωγόν· διὸ καὶ οἱ ἀτολμότεροι ἀναθαῤῥοῦντες συνδιελέγοντο ἐλευθέρως μετ' αὐτοῦ. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν εἶδον ἐπὶ τοῦ πλοίου παιδίον, ὅπερ παραλαβόντες μετὰ τῆς χήρας μητρὸς μετεφέρομεν εἰς Πόρον ἢ Αἴγιναν, κρατοῦν φυλλάδιον μαντευόμενον τὰς τύχας· λαβὼν δὲ τὸ φυλλάδιον καὶ θεὶς ἐπὶ τοῦ ἐργατοκυλίνδρου ὡς ἐπὶ ἄλλου δελφικοῦ τρίποδος, ἀπηύθυνα ἀλλεπαλλήλους ἐρωτήσεις πρὸς τὸ καινοφανὲς χρηστήριον. Φαίνεται δὲ ὅτι αἱ στιχηραὶ ἀπαντήσεις ἐφαίδρυνον τὸ πρόσωπόν μου, διότι ὁ Κυβερνήτης, παρατηρήσας με μακρόθεν, ἐπλησίασε καὶ ἠρώτησεν ὑπομειδιῶν·

— Τί βλέπεις καὶ γελᾷς;

Ἐγὼ δὲ συσταλεὶς ἔκλεισα μετὰ σπουδῆς καὶ κατεβίβασα τὸ φυλλάδιον.

— Ὄχι, ὄχι, ἀνέκραξε, θέλω νὰ ἰδῶ τί εἶναι.

Καὶ ἀνεσήκωσε τὴν χεῖρά μου. Φοβηθεὶς δὲ μήπως μ' ἐκλάβῃ ὡς πάντη ματαιόσπουδον·

— Τὸ φυλλάδιον, ἀπεκρίθην, ἀνήκει εἰς τὸ παιδίον τοῦτο, προλέγει τὴν τύχην καὶ ἵνα κατατρίψω εὐχαρίστως ὁπωσοῦν τὴν ὥραν ἐσυμβουλευόμην αὐτό.

— Διὰ τί λοιπὸν νὰ μὴ τὸ συμβουλευθῶ καὶ ἐγώ; ὑπέλαβεν ἐκεῖνος.

Digitized by Google

Καί, ἀνοίξας τὸ φυλλάδιον, προσέταξέ με νὰ ἑρμηνεύσω πῶς ἐγίνετο ἡ ἐρώτησις καὶ πῶς ἀπήντα ὁ χρησμός. Στραφεὶς δὲ καὶ πρὸς τὸν ναύαρχον "Εὗδεν·

— Ἐλθέ, εἶπε, ναύαρχε, ἂν θέλῃς νὰ μάθῃς τὴν τύχην σου. Καὶ ὑπήκουσεν ὁ ναύαρχος.

— Εἰς τὸ μαντεῖον τοῦτο, εἶπον ἐγώ, μόνον εἰκοσιτέσσαρας ἐρωτήσεις, καὶ ταύτας ὡρισμένας, ἔχομεν τὴν ἄδειαν ν' ἀποτείνωμεν. Καὶ ἐγὼ μὲν θ' ἀναγνώσω αὐτάς, ἡ δὲ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἂς ἐκλέξῃ οἱανδήποτε προτιμᾷ. Βλέπετε τοῦτον τὸν τροχόν, ἔχοντα πέριξ αὐτοῦ δώδεκα ἀριθμοὺς καὶ μικρὸν βέλος κινητὸν ἐν τῷ μέσῳ ; Δίδετε εἰς τὸ βέλος μίαν chiquenaude. . .

— Ὦ τὸν Φραντσέζον ! Ὑπέλαβε χλευαστικῶς· λέγεται ὅμως καὶ croquignole . . .

Ἐπέσκωψε δέ με διότι ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπίστευεν ὅτι πρὸς πάντας σχεδὸν ἦν ἄγνωστος ἡ γαλλική. Εἰ δὲ καὶ ἐπείσθη, ὅτι σφαλερὰν εἶχε τὴν ἰδέαν, ἠγάπα νὰ ἐπανέρχεται εἰς αὐτήν.

— Κτυπήσατε,ἀπεκρίθην,τὸ βέλος, ἔστω καὶ διὰ croquignole. Ὅταν δὲ σταθῇ εἴς τινα ἀριθμόν, θὰ μετρήσω κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, (ἔδειξα δὲ πῶς), καὶ μεταβαίνων εἰς σελίδα ἀντίστοιχον θὰ εὕρω τὴν ἀπόκρισιν.

— Ἀξιόλογα ! ἀνέκραξε σκιρτῶν ὡς εἰ εἶχε τὴν ἡλικίαν μου. Ἀνάγνωθι τὰς ἐρωτήσεις.

Ἐνῷ δὲ ἀνεγίνωσκον·

—Στάσου,στάσου,ὑπέλαβεν,αὐτὴ μὲ ἀρέσκει.

Καὶ ἠρώτησεν ἂν ἔμελλέ ποτε νὰ νυμφευθῇ. Ἐγὼ δέ,στραφεὶς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν ἐπ' ἀριστερὰ κύκλον καὶ ἐξομαλύνας τὸ κάλυμμα τοῦ φυλλαδίου, ἐπαρουσίασα πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα, ὅς τις κτυπήσας ἀνέμενεν ἀνυπομόνως τὴν ἀπάντησιν. Πόσον δὲ ἀνεκάγχασεν ὅτε ὡς ἄλλη Πυθία ἀνέγνων μεγαλοφώνως τὰ ἑξῆς·

«Νὰ 'πανδρευθῇς δὲν 'γνιάστηκες ὅσον ποῦ ἤσουν νέος,
Καὶ τὸ γυρεύεις ὕστερα 'πῶγινες γηραλέος» ;

Τοσοῦτον δ' ἐγέλα ὥστε μόλις κατώρθωσε νὰ ἑρμηνεύσῃ τὴν μαντείαν πρὸς τὸν ἐπίσης γελῶντα, ἀλλὰ μὴ εἰδότα διὰ τί γελᾷ, ναύαρχον. Ἀφ' οὗ δ' ἔπαυσε λέγων καὶ καγχάζων·

— Τώρα, εἶπεν, ἀνάγνωθι παρακάτω.

Ὑπακούσας δὲ ἀνέγνων καὶ τὰς λοιπὰς ἐρωτήσεις. Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν·

— Ἠξεύρεις, εἶπε σύννους, ποίαν τῶν ἐρωτήσεων τούτων προτιμῶ ;

— Ποίαν ; ἠρώτησα ἀπορῶν διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ ἤθους.

— Τὴν λέγουσαν ἂν θὰ ἴδω καὶ πάλιν τὸν ξενιτευμένον μου.

Στραφεὶς δ' ἐκ νέου πρὸς ἀριστερά, παρεκάλεσα αὐτὸν νὰ πλήξῃ τὸ βέλος· καὶ ἡ Πυθία ἀπήντησε ταῦτα·

«Πολὺς καιρὸς θέλει διαβῇ, χρόνοι θέλει περάσουν,
«Θὰ κλαύσουν τὰ 'ματάκιά σου ὡς νὰ τὸν ἀπολαύσουν».

— Τῇ ἀληθείᾳ, εἶπε μελαγχολικῶς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν στίχων, προτιμότερον νὰ μὴ ἐσυμβουλευόμην τὸ μαντεῖόν σου.

Καὶ ἀνεχώρησε πρὸς τὴν πρύμναν.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

300.

Μανίαι τινὲς μεταδίδονται ὡς νόσοι λοιμώδεις.

801.

Πολλοὶ καταφρονοῦσι τὸν πλοῦτον, ὀλίγοι ὅμως γινώσκουσι τῆς μεταδόσεως αὐτοῦ τὸν τρόπον.

302.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, μόνον ὅταν περὶ μικρῶν συμφερόντων πρόκειται,τολμῶμεν νὰ ἐκλάβωμεν ὡς μὴ πιστὰ τὰ φαινόμενα.

303.

Ὅσα καὶ ἂν εἴπωσιν ἡμῖν ὑπὲρ ἡμῶν καλά, οὐδὲν καινὸν ἐξ αὐτῶν μανθάνομεν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Οἰκοδέσποινα (ἐπιθεωροῦσα τὸ κατάστιχον τοῦ μαγείρου). Κύτταξ' ἐδῶ νὰ σοῦ κάμω μίαν ὀρθογραφικὴν παρατήρησιν· ἐδῶ ἔχεις γραμμένον «γλῶσα» μὲ ἕνα σίγμα ἐνῷ θέλει δύο.

Μάγειρος. Μὲ συγχωρεῖτε,κυρία,κάμνω κατὰ τὴν παραγγελίαν σας· κυνηγῶ παντοῦ τὴν οἰκονομίαν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Μὲ ὅσα καὶ ἂν εἶπεν ὁ Βαλζάκ, ὑπάρχει ἐν τῷ βίῳ τῆς γυναικὸς ἐποχή, καθ' ἣν καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἀσχημία παρέρχεται· εἶνε δὲ ἡ ἡλικία ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ μὲν ὡραῖαι ἀρχίζουσι νὰ χάνωσι τὴν καλλονήν των, αἱ δὲ ἄσχημοι νὰ λέγωσιν ὅτι ὑπῆρξαν ἄλλοτε ὡραῖαι. (Stahl).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐὰν ἐνώπιον ὑμῶν, λέγει πρακτικός τις ἰατρός, προσβληθῇ τις ὑπὸ ἐπιληψίας δοκιμάσατε τὸ ἑπόμενον ἰατρικόν, ἁπλούστατον ἅμα δὲ καὶ ἀβλαβές, ἀλλὰ τὰ μάλιστα ἀνακουφίζον τὸν πάσχοντα.

Καλύψατε τὸ πρόσωπον τοῦ πάσχοντος διὰ μαύρου μεταξίνου μανδηλίου καὶ οἱ σπασμοὶ θὰ παύσωσιν ἐν ἀκαρεῖ.

Ποῦ ὑπάρχει ἡ ἐνέργεια ; ἐν τῇ μετάξῃ ἢ ἐν τῷ χρώματι ; Καὶ ἐγὼ μὰ τὸ ναὶ δὲν ἠξεύρω τί νὰ σᾶς εἴπω· ἀλλ' ὅμως εἶδον ἰδίοις ὄμμασιν ἐπιληπτικόν τινα ἀφρίζοντα καὶ βασανιζόμενον ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ καταπραϋνθέντα καὶ ἀνακουφισθέντα διὰ τοῦ ὑποδειχθέντος μέσου. Τὸ πείραμα τοῦτο ἐπανελήφθη ἐνώπιόν μου πεντάκις μετὰ πάσης ἐπιτυχίας.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 16

Digitized by Google

'Αριθ. 204 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ιανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 25 Νοεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΗΛΙΟΝΗ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς τοῦ ἀειμνήστου ἁρματωλοῦ ἐσχεδιάσθη ἐκ τοῦ δακτυλιολίθου αὐτοῦ, ἀγορασθέντος ἐν Ἰθάκῃ καὶ τηρουμένου ἐν τῇ πλουσίᾳ συλλογῇ τοῦ κ. Παύλου Λάμπρου. Ἐν τῷ δακτυλιολίθῳ τοῦ Μηλιόνη, γράφει ὁ κ. Κ. Σάθας ἐν τῷ «Χρονικῷ ἀνεκδότῳ Γαλαξειδίου» (σελ. 162, ἐν ὑποσημ.) ἐξεικονίζεται ἀετός· καὶ ἐν τῷ δημοτικῷ δὲ ᾄσματι τοῦ Λάμπρου Τσεκούρα ἀναφέρεται ὁ ἀετός. Μὴ ἄρα οἱ ἁρματωλοὶ ὠνειρεύθησαν τὴν ἀνάστασιν τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, τῆς ὁποίας τὸ σύμβολον ἔφερον; (Παράβ. Fauriel, Chants populaires, tom. I, σελ. 3.—Μανούσου, ἐθνικὰ ᾄσματα.—Ζαμπελίου, 622.—Passov, Carmina popularia, σελ. 5). Σ. τ. Δ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΛΙΟΝΗΣ

Ὁ γενναῖος οὗτος ἁρματωλὸς κατήγετο ἐκ Δωρίδος, ἤκμασε δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Εἰσβαλὼν εἰς Ἤπειρον εἰσῆλθεν εἰς Ἄρταν καὶ ᾐχμαλώτισε τὸν *κατὴν* καὶ δύο *ἀγάδες*. Ἡ τολμηρὰ αὕτη πρᾶξις προὐκάλεσε Σουλτανικὸν φιρμάνιον, δι' οὗ διετάττετο ἡ σύντονος αὐτοῦ καταδίωξις. Τότε ὁ ἐν Ἀκαρνανίᾳ *δερβέναγας* Μουκτὰρ Κλεισούρας μετὰ τοῦ προεστῶτος Πάνου Μαυρομμάτου, ἐντολῇ τοῦ *μουσελίμη*, ἐξῆλθον εἰς καταδίωξιν τοῦ ἀτρομήτου ἁρματωλοῦ, ἀλλ' ἀπέφευγον τὴν μετ' αὐτοῦ συνάντησιν. Διαφθείραντες ὕστερον Σουλεϊμάνην τινά, φίλον στενώτατον τοῦ Μηλιόνη, ἐνετείλαντο αὐτῷ τὴν δολοφονίαν. Πορευθεὶς οὗτος πρὸς τὸν ἁρματωλὸν ἔτυχεν ἀδελφικῆς δεξιώσεως, ὥστε σκληρῶς ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐδήλωσεν αὐτῷ τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς του καὶ τὸν προσεκάλεσε νὰ παραδοθῇ· ἐπειδὴ δὲ ὁ Μηλιόνης ἠρνήθη, ὁ Σουλεϊμάνης ἐπυροβόλησεν, ἀλλὰ καὶ ὁ Μηλιόνης ταὐτοχρόνως ἔπραξε τὸ αὐτό, ἀμφότεροι δὲ ἔπεσαν νεκροί.

Τὸ πυροβόλον τοῦ Μηλιόνη, γράφει ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ἐν ταῖς σημειώσεσι τῆς Κυρᾶς Φροσύνης, ἐφημίζετο ἀδιαμάρτητον, ὥστε καὶ μηλιόνια ὠνομάσθησαν μετὰ ταῦτα τὰ πυροβόλα τὰ ἔχοντα τὴν ἀξίαν καὶ τὸ σχῆμα ἐκείνου.

* * *

Τρία πουλάκια κάθονται στὴ ῥάχη, στὸ λημέρι·
Τὄνα τηράει τὸν Ἁλμυρό, τ' ἄλλο κατὰ τὸ Βάλτο,
Τὸ τρίτο τὸ καλλίτερο μυριολογάει καὶ λέγει·
«Κύριέ μου, τί νὰ γίνηκεν ὁ Χρῆστος ὁ Μηλιόνης;
»Μηδὲ στὸ Βάλτο 'φάνηκε, μηδὲ στὴν κρύα βρύσι·
»Μᾶς εἶπαν πέρα πέρασε κ' ἔμβηκε μὲς τὴν Ἄρτα,
»Κ' ἐπῆρε σκλάβο τὸν κατῆ μαζῆ μὲ δυὸ ἀγάδες».
Κ' ὁ μουσελίμης τ' ἄκουσε βαρειὰ τοῦ 'κακοφάνη·
Τὸν Μαυρομμάτην ἔκραξε καὶ τὸν Μουχτὰρ Κλεισούρα·
«Ἐσεῖς ἂν θέλετε ψωμί, ἂν θέλετε πρωτάτα,
»Τὸν Χρῆστο νὰ σκοτώσετε τὸν καπετὰν Μηλιόνη·
»Ἔτζι προστάζ' ὁ Βασιληᾶς καὶ μὦστειλε φερμάνι».
Παρασκευὴ ξημέρωνε,—ποτὲ νὰ μ' εἶχε φέξει—
Κ' ὁ Σουλεϊμάνης 'στάλθηκε νὰ πάγῃ νὰ τὸν εὕρῃ.
Στὸν Ἁλμυρὸ τὸν ἔφθασε, κ' ὡς φίλοι φιληθῆκαν·
Ὁλονυχτὶς ἐπίνανε ὅσο νὰ ξημερώσῃ·
Καὶ πρὶν νὰ φέξῃ ἡ αὐγή, πέρασαν στὰ λημέρια,
Κ' ὁ Σουλεϊμάνης 'φώναξε τοῦ καπετὰν Μηλιόνη·
«Χρῆστο, σὲ θέλ' ὁ βασιληᾶς, σὲ θέλουν οἱ ἀγάδες».
—«Ὅσο ν' ὁ Χρῆστος ζωντανὸς Τοῦρκο δὲν προσκυνάει».
Μὲ τὸ τουφέκι τρέξανε ἕνας νὰ φάῃ τὸν ἄλλον.
Φωτιὰ ἐδῶσαν στὴ φωτιά, πέφτουν κ' οἱ δυὸ στὸν τόπο.

Ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς σήμερον τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως τῆς ἑπομένης περιεργοτάτης καὶ νεωτάτης μυθιστορίας τοῦ γνωστοῦ ἤδη εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας Ἰουλίου Βέρν, ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ προσημειώσωμεν, ὅτι χάριν τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ τῆς διηγήσεως καὶ τῆς περιεργίας τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, παρεκαλέσαμεν τὸν μεταφραστὴν νὰ περικόψῃ ἐνιαχοῦ πλατυσμούς τινας τοῦ συγγραφέως, οἵτινες, ἐξηγούμενοι ἴσως ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὡς ἐκ τῆς καθημερινῆς τὸ πρῶτον δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου ἐν ἐπιφυλλίδι ἐφημερίδος, κατ' οὐδὲν συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πράξεως ἢ εἰς τὸν καθόλου τοπικὸν χαρακτῆρα τῆς μυθιστορίας, οὐδὲ βλάπτουσιν αὐτὰς ἀφαιρούμεναι.

Σ. τ. Δ.

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Α'

Ὅπου γνωρίζονται βαθμηδὸν τὰ πρόσωπα καὶ ἡ ἐθνικότης των.

— Πρέπει τις ἐν τούτοις νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἡ ζωὴ ἔχει τὸ καλόν της! ἀνέκραξεν εἷς τῶν δαιτυμόνων, στηρίζων τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἕδρας, λίθινα ἐχούσης τὰ νῶτα, καὶ τρωγαλίζων σακχαρόπηκτον ῥίζαν νυμφαίας.

—Καὶ τὸ κακόν της ἐπίσης! ἀπήντησε, βήχων μεταξύ, ἄλλος τῶν ὁμοτραπέζων, ὅστις ὀλίγου δεῖν ἐπνίγετο καταπίνων νοστιμώτατον χαρχαρίου πτερύγιον.

Digitized by Google

— Πρέπει νὰ ἤμεθα φιλόσοφοι! εἶπε τότε πρεσβύτερός τις, οὗτινος ἡ ῥὶς ἔφερε κολοσσιαῖον ζεῦγος διόπτρων μὲ πλατείας ὑέλους καὶ ξύλινα στελέχη. Σήμερον κινδυνεύει τις νὰ πνιγῇ, καὶ αὔριον παρέρχονται ὅλα, ὡς παρέρχεται καὶ ἡ γλυκύτης αὐτοῦ τοῦ νέκταρος, τὸ ὁποῖον τόρα ῥοφῶμεν. Αὐτὸ εἶνε ἡ ζωή!

Ταῦτα δὲ εἰπὼν ὁ τοσοῦτον εὔκολος ἐκεῖνος ἐπικούρειος, κατέπιε ποτήριον ἐξαιρέτου χλιαροῦ οἴνου, οὗτινος ὁ ἐλαφρὸς ἀτμὸς ἀνέθρωσκε βραδέως ἀπὸ μεταλλίνης προχοΐδος.

— Τὸ κατ' ἐμέ, ὑπέλαβε τέταρτος συνδαιτυμών, ἡ ζωὴ δὲν μοῦ φαίνεται κακή, ἀρκεῖ κανεὶς νὰ μὴ κάμνῃ τίποτε καὶ νὰ ἔχῃ τὰ μέσα νὰ μὴ κάμνῃ τίποτε.

— Πλάνη! ἀπήντησεν ὁ πέμπτος. Τὴν εὐτυχίαν γεννᾷ ἡ σπουδὴ καὶ ἡ ἐργασία· καὶ τότε μόνον τὴν ἐπιζητεῖ τις, ὅταν προσπαθῇ ν' ἀποκτήσῃ ὅσον δύναται περισσοτέρας γνώσεις . . .

— Καὶ μανθάνει συγχρόνως, ὅτι ἐπὶ τέλους δὲν γνωρίζει τίποτε.

— Δὲν εἶνε αὐτὸ ἀρχὴ πάσης σοφίας;

— Καὶ τὸ τέλος της ποῖον εἶνε;

— Ἡ σοφία δὲν ἔχει τέλος, ἀπήντησε φιλοσοφικῶς ὁ διοπτροφόρος. Καὶ πρέπει κανεὶς νὰ ἦνε πολὺ εὐχαριστημένος, ὅταν ἔχῃ τὸν κοινὸν νοῦν.

Τότε ὁ πρῶτος δαιτυμὼν ἀπετάθη κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν ἀμφιτρύονα, ὅστις ἐκάθητο εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς τραπέζης, ἤτοι εἰς τὴν χειρίστην θέσιν, ὡς ἀπῄτει ὁ νόμος τῆς ἐθιμοτυπίας. Ἀλλόφρων καὶ ἀδιάφορος, ἤκουεν οὗτος σιγῶν τὴν *μεταξὺ πωμάτων* ἐκείνην συνδιάλεξιν.

— Καὶ τί φρονεῖ τέλος πάντων ὁ φιλοξενῶν μας περὶ τῶν παροινίων αὐτῶν θεωριῶν; Κακὴ τοῦ φαίνεται σήμερον ἡ ζωὴ ἢ καλή; Ὑπὲρ εἶνε ἢ κατά;

Ὁ ἀμφιτρύων ἐμάσσα νωχελῶς σπόρους τινὰς χειμωνικοῦ· ἠρκέσθη δέ, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, νὰ προτείνῃ περιφρονητικῶς τὰ χείλη, ὡς ἄνθρωπος περὶ οὐδενὸς διαφερόμενος.

— Πφ!.. ἐπρόφερε μόνον.

Αὐτὴ κατ' ἐξοχὴν εἶνε τῶν ἀδιαφόρων ἡ λέξις. Λέγει πάντα καὶ οὐδέν, ἀνήκει εἰς πάσας τὰς γλώσσας καὶ πρέπει νὰ καταχωρισθῇ εἰς πάντα τοῦ κόσμου τὰ λεξικά. Εἶνε ἔναρθρός τις μορφασμός.

Οἱ πέντε ξένοι τοῦ ἀνιωμένου ἐκείνου ἀμφιτρύονος ἐπετέθησαν τότε κατ' αὐτοῦ δι' ἰδίων ἕκαστος ὑπὲρ τῆς ἰδέας του ἐπιχειρημάτων, καὶ πάντες ἐζήτουν τὴν γνώμην του. Ἐκεῖνος ἠρνήθη τὸ κατ' ἀρχὰς ν' ἀπαντήσῃ, διεβεβαίωσε δ' ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ ζωὴ οὔτε κακὴ ἦτο οὔτε καλή. Κατὰ τὴν ἰδέαν του ἦτο ἁπλῆ τις καὶ ἀσήμαντος «ἐφεύρεσις», ἥκιστα βεβαίως διασκεδαστική.

— Αἰωνίως ὁ ἴδιος!

— Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ὁμιλῇ τοιουτοτρόπως, ἀφοῦ οὐδὲ ῥόδου φύλλον τὸν ἐστενοχώρησε μέχρι τοῦδε!

— Καὶ νέος!

— Καὶ ὑγιής!

— Καὶ πλούσιος!

— Πλουσιώτατος!

— Πλέον ἢ πλούσιος!

— Περισσότερον ἴσως παρ' ὅ,τι πρέπει!

Αἱ ἐπιφωνήσεις αὗται διεσταυρώθησαν ὡς ἐκπυρσοκροτήσεις πυροτεχνήματος χωρὶς οὐδὲ μειδίαμα κἂν νὰ προκαλέσωσιν ἐπὶ τῆς ἀπαθοῦς φυσιογνωμίας τοῦ ἀμφιτρύονος. Ὕψωσε μόνον ἐλαφρῶς τοὺς ὤμους, ὡς ἄνθρωπος οὐδέποτε θελήσας, ἔστω καὶ πρὸς στιγμήν, νὰ φυλλομετρήσῃ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς του, καὶ οὐδὲ τὰς πρώτας του κόψας σελίδας.

Καὶ ἐν τούτοις ὁ ἀδιάφορος ἐκεῖνος εἶχε μόλις τριάκοντα καὶ ἑνὸς ἐτῶν ἡλικίαν, ἦτο ὑγιέστατος, κατεῖχε μεγίστην περιουσίαν, τὸ πνεῦμά του ἦτο μεμορφωμένον καὶ ἡ διάνοιά του ἀνωτέρα τῆς κοινῆς· εἶχε τέλος πάντων πᾶν ὅ,τι στεροῦνται τοσοῦτοι ἄλλοι, ἵνα γείνωσιν εὐτυχεῖς. Διατί αὐτὸς δὲν ἦτο;

Ἡ σοβαρὰ τοῦ φιλοσόφου φωνὴ ἠκούσθη τότε, ὡς φωνὴ κορυφαίου τινὸς ἀρχαίου χοροῦ τραγῳδίας, καὶ εἶπε:

— Φίλε μου, δὲν εἶσαι εὐτυχὴς εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, διότι ἡ εὐτυχία σου ὑπῆρξε μέχρι τοῦδε ἀρνητική. Ἡ εὐτυχία εἶνε ὅπως ἡ ὑγεία· διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσῃ τις, πρέπει νὰ τὴν στερηθῇ ἐνίοτε. Σὺ ὅμως οὐδέποτε ἠσθένησες. . . ἐδυστύχησες, θέλω νὰ εἰπῶ. Τίποτε δὲν λείπει ἀπὸ τὴν ζωήν σου. Τίς δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν εὐτυχίαν, ἂν οὐδέποτε, καὶ μίαν κἂν στιγμήν, δὲν ἐδοκίμασε τὴν δυστυχίαν;

Μετὰ τὴν σοφὴν δὲ ταύτην παρατήρησιν ὑψώσας ὁ φιλόσοφος τὸ ποτήριόν του, πλῆρες ἐξαιρέτου καμπανίτου·

— Εὔχομαι, εἶπεν, ὀλίγην σκιὰν εἰς τὸν ἥλιον τοῦ ξένου μας, καὶ ὀλίγας λύπας εἰς τὴν ζωήν του.

Ταῦτα δὲ εἰπών, ἐκένωσεν ἀπνευστὶ τὸ ποτήριόν του.

Ὁ ἀμφιτρύων προσένευσε καὶ ἐπανέπεσε πάλιν εἰς τὴν συνήθη του ἀπάθειαν.

Ποῦ ἐγίνετο ὁ διάλογος οὗτος;

Εἰς εὐρωπαϊκόν τι ἄρα ἑστιατόριον ἐν Παρισίοις, Λονδίνῳ, Βιέννῃ ἢ Πετρουπόλει;

Οἱ ἓξ ἐκεῖνοι συνδαιτυμόνες ἐλεσχήνευον ἐντὸς αἰθούσης ξενοδοχείου τινὸς τοῦ παλαιοῦ ἢ τοῦ νέου κόσμου; Ποῖοι ἦσαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, οἵτινες ἐπραγματεύοντο τοιαῦτα ζητήματα ἐν μέσῳ γεύματος, χωρὶς νὰ πίωσι περισσότερον τοῦ προσήκοντος;

Γάλλοι βεβαίως δὲν ἦσαν, ἀφοῦ δὲν ὡμίλουν πολιτικά.

Digitized by Google

Οἱ ἓξ ἐκεῖνοι δαιτυμόνες ἐκάθηντο πέριξ τραπέζης ἐντὸς αἰθούσης μετρίας τὸ μέγεθος καὶ πολυτελῶς διακεκοσμημένης. Διὰ μέσου δικτυωτοῦ ἐκ κυανῶν καὶ πορτοκαλλόχρων ὑέλων διωλίσθαινον τὴν ὥραν ἐκείνην αἱ ἔσχαται τοῦ δύοντος ἡλίου ἀκτῖνες. Ἔξωθεν τῶν παραθύρων ἡ ἑσπερινὴ αὔρα ἐλίκνιζε στεφάνους ἐκ φυσικῶν καὶ τεχνητῶν ἀνθέων, φανοὶ δέ τινες πολύχρωμοι ἀνεμίγνυον τὸ ὠχρὸν αὐτῶν φέγγος πρὸς τὸ σβεννύμενον φῶς τῆς ἡμέρας. Τὰ ὑπεράνω δ' αὐτῶν ἀνώφλια τῶν θυρίδων ἐκόσμουν διάτρητα ἀραβουργήματα, διὰ πλουσίων κοσμούμενα γλυφῶν, αἵτινες παρίστων οὐρανίας καὶ γηΐνας καλλονάς, ζῶα φανταστὰ καὶ φυτὰ ἀνύπαρκτα.

Ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς αἰθούσης, ἐστρωμένων διὰ μεταξωτῶν ταπήτων, ἐμάρμαιρον κάτοπτρα μεγάλα, διπλῆν ἔχοντα τὴν περιγλυφήν, εὐρὺ δ' ἀνεμιστήριον, ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἀνηρτημένον, ἔσειε τὰς ἐκ χρωματιστοῦ ὑφάσματος πτέρυγάς του καὶ διέψυχέ πως τὴν ἀτμοσφαῖραν τοῦ δωματίου.

Ἡ τράπεζα ἦν μέγα τετράπλευρον ἐκ *λάκκης* μελανῆς, ὅπου, ἐλλειπούσης ὀθόνης, ἀντανεκλῶντο ὡς ἐπὶ διαυγεστάτου κρυστάλλου τὰ πολυάριθμα ἀργυρᾶ καὶ ἀργιλλόπλαστα σκεύη. Χειρόμακτρα δὲν ὑπῆρχον· χαρτία δὲ μόνον τετράγωνα, κατάγραφα διὰ ῥητῶν, παρέκειντο ἄφθονα εἰς ἕκαστον δαιτυμόνα. Πέριξ τῆς τραπέζης ἦσαν τεταγμένα ἑδώλια, μαρμάρινα ἔχοντα τὰ νῶτα, καὶ προτιμότερα βεβαίως εἰς τὸ ψυχρὸν ἐκεῖνο κλῖμα τῶν διασάκτων ἐρεισμάτων τῆς νεωτέρας ἐπιπλοποιΐας.

Τὴν ὑπηρεσίαν ἐξετέλουν εὐειδεῖς νεάνιδες, εἰς ὧν τὰς μελανὰς κόμας ἐνεπλέκοντο κρῖνα καὶ χρυσάνθεμα, εἰς δὲ τοὺς βραχίονας εἱλίσσοντο ἐπιχαρίτως ψέλλια ἐκ χρυσοῦ ἢ νεφρίτου λίθου. Φαιδραὶ καὶ μειδιῶσαι ἔφερον καὶ ἀπεκόμιζον διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὰ πινάκια, ἐνῷ διὰ τῆς ἄλλης ἐκίνουν χαριέντως μέγα ῥιπίδιον, ὑποβοηθοῦν τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς κρεμαμένου ἀνεμιστηρίου.

Τὸ γεῦμα ὑπῆρξε τέλειον. Τί δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ἁβρότερον τῆς μαγειρικῆς ἐκείνης, τῆς τοσοῦτον καθαρᾶς συγχρόνως καὶ σοφῆς; Ὁ ἀρχιμάγειρος, γνωρίζων ὅτι ἀπετείνετο εἰς ἐμπειροπράγμονας, εἶχεν ὑπερβῇ ἑαυτὸν παρασκευάζων τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα ὄψα, ἐξ ὧν συνέκειτο τὸ γεῦμα.

Ἐν ἀρχῇ καὶ ὡς εἰσαγωγὴ παρετέθησαν πλακοῦντες σακχαρωτοί, χαβιάριον, ἀκρίδες τηγανιταί, καρποὶ ξηροὶ καὶ ὀστρείδια τοῦ *Νιγκ-Πό*. Εἶτα ἐπῆλθον ταχέως καὶ ἀλληλοδιαδόχως ὠὰ τηγανητὰ νησσῶν, περιστερῶν καὶ σχοινίκλων, φωλεαὶ χελιδόνων ἀνάμικτοι μετ' ὠῶν, μῦμα ἐκ *γὶγκ-σὲγκ*, βράγχια ἀνταχαίου σακχαρόπηκτα, νεῦρα φαλαίνης εἰς ἔμβαμμα ἐκ σακχάρεως, γυρῖνοι ποτάμιοι, καρκῖνοι καρυκευτοί, στόμαχοι πυργιτῶν καὶ ὀφθαλμοὶ ἀρνίου σκοροδόπαστοι, καρυκεύματα ἐξ ἐλοθουρίων, νεαροὶ βλαστοὶ βαμβοκαλάμου, φυλλίδες ἐκ νεαρῶν ῥαφανίδων μετὰ σακχάρεως, κτλ. Ἀνανάδες τῆς Σιγκαπόρης, ἀράχιδνα σακχαρόπαστα, ἀμύγδαλα ἁλμυρά, μάγγια νοστιμώτατα, καρποὶ λευκόσαρκοι τοῦ *Λὸγγ-γὲν* καὶ ὠχροὶ τοῦ *Λὶτ-σί*, τρίβολοι ἔνυδροι, σακχαρωτὰ πορτοκάλλια τῆς Καντῶνος, ἀπετέλουν τὰ ἐπιδόρπια γεύματος, ὅπερ διήρκει ἀπὸ τριῶν ἤδη ὡρῶν, ποτιζόμενον ἀφθόνως διὰ ζύθου, καμπανίτου καὶ οἴνου τοῦ *Χάο-Σὶν*, καὶ οὗτινος ἡ σοφὴ διάταξις ἐστέφθη τέλος διὰ τοῦ ἀναποφεύκτου ὀρυζίου, ὠθουμένου διὰ μικρῶν ῥαβδίων εἰς τὰ στόματα τῶν δαιτυμόνων.

Ἦλθε τέλος πάντων ἡ στιγμὴ καθ' ἣν αἱ παιδίσκαι ἐκόμισαν, οὐχὶ τοὺς εὐρωπαϊκοὺς ἐκείνους κυάθους, τοὺς περιέχοντας εὐῶδες ὕδωρ, ἀλλὰ χειρόμακτρα διάβροχα ἐξ ὕδατος θερμοῦ, δι' ὧν ἕκαστος δαιτυμὼν ἐσπόγγισε τὸ πρόσωπον μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως.

Ἀλλ' αὐτὸ ἦτο διάλειμμα μόνον τοῦ γεύματος, ἀργίας ὥρα, ἧς ἡ μουσικὴ ἔμελλε νὰ πληρώσῃ πάσας τὰς στιγμάς.

Ἀληθῶς δὲ θίασος ἀοιδῶν καὶ αὐλητρίδων εἰσῆλθε μετὰ μικρὸν εἰς τὴν αἴθουσαν. Αἱ ἀοιδοὶ ἦσαν νέαι καὶ εὔμορφοι, κόσμιαι δὲ τὸ ἦθος καὶ αἰδήμονες. Ποία ὅμως μουσική, καὶ ποία μέθοδος! Κρυγαὶ γαλῆς καὶ ὄρνιθος κλωγμοὶ παράχορδοι καὶ παράχρονοι, ἀνυψούμενοι μέχρις ὑπάτης ἀπροσίτου εἰς ἀνθρωπίνην ἀκοήν! Τὰ ὄργανα ἦσαν βιολία, ὧν αἱ χορδαὶ ἐνεπλέκοντο εἰς τὰς τρίχας τοῦ τόξου, κιθάραι κεκαλυμμέναι διὰ δερμάτων ὄφεων, ὀξύαυλοι παράφωνοι, ἁρμόνια ὁμοιάζοντα πρὸς φορητὰ κλειδοκύμβαλα, ἄξια δὲ πάντα τῶν ᾀσμάτων καὶ τῶν ψαλτριῶν, ἃς μετὰ μεγάλου πατάγου συνώδευον.

Ὁ διευθυντὴς τῆς λεβητοκρουσίας ἐκείνης προσέφερεν εἰσερχόμενος τὸ πρόγραμμά του. Νεύσαντος δὲ τοῦ ἀμφιτρύονος, ὅστις ἀφῆκεν αὐτῷ πλήρη ἐλευθερίαν, οἱ μουσικοί του ἤρξαντο μέλποντες τὴν *Δέσμην δέκα ἀνθέων*, τεμάχιον τοῦ συρμοῦ τότε καὶ λίαν ἀγαπητὸν εἰς τὸν καλὸν κόσμον.

Εἶτα δὲ ὁ ᾠδικὸς καὶ ὀργανικὸς θίασος, ἀδρῶς ἤδη προπληρωθείς, ἀπεσύρθη, παταγωδῶς χειροκροτηθείς, εἰς ἄγραν καὶ ἄλλων εὐφημιῶν ἀπὸ τῶν παρακειμένων αἰθουσῶν.

Οἱ ἓξ συνδαιτυμόνες κατέλιπον τότε τὰς ἕδρας των, ἀλλὰ μόνον ὅπως μεταβῶσιν ἀπὸ μιᾶς τραπέζης εἰς ἄλλην· ἔπραξαν δὲ τοῦτο μετὰ πολλὰς ἀμοιβαίας φιλοφροσύνας καὶ ὑποκλίσεις.

Ἐπὶ τῆς δευτέρας ταύτης τραπέζης εὗρεν ἕκαστος κυαθίσκον φέροντα πῶμα, καὶ κεκοσμημένον διὰ τῆς εἰκόνος τοῦ Βωδὶδ-Χαράμα, διασήμου μοναχοῦ βουδαϊστοῦ, ὀρθίου ἐπὶ τῆς μυ-

Digitized by Google

θολογικῆς αὐτοῦ σχεδίας. Ἔλαβεν ἕκαστος ἐπίσης δι' ἄκρων δακτύλων ὀλίγον τέϊον, ὅπερ ἔρριψεν, ἄνευ σακχάρεως, ἐντὸς τοῦ ζέοντος ὕδατος τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὁ κυαθίσκος του, καὶ ἔπιε κατόπιν ἀμέσως.

Ὁποῖον τέϊον! Δὲν ὑπῆρχε φόβος, μὴ ὁ προμηθεύσας αὐτὸ οἶκος Τζὶδ-Τζὶδ καὶ Σα τὸ ἐνόθευσε διὰ κακοήθους ἀναμίξεως ξένων φύλλων, ἢ μήπως ἐβράσθη ἤδη ἅπαξ καὶ ἦτο πλέον χρήσιμον μόνον εἰς καθαρισμὸν τῶν ταπήτων, ἢ μήπως βάρβαρός τις προπαρασκευαστὴς ἔβαψεν αὐτὸ κίτρινον διὰ κρόκου ἰνδικοῦ ἢ πράσινον διὰ πρωσικῆς βαφῆς! Ἦτο τὸ αὐτοκρατορικὸν τέϊον ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ γνησιότητι. Ἦσαν τὰ πολύτιμα ἐκεῖνα φύλλα, τὰ ὁμοιάζοντα πρὸς τὸ ἄνθος αὐτό, τὰ φύλλα τῆς πρώτης συγκομιδῆς τοῦ μηνὸς μαρτίου—συγκομιδῆς σπανίως γινομένης, διότι φονεύει τὸ φυτὸν—τὰ φύλλα τέλος ἐκεῖνα, ἅτινα παιδία μόνον χειριδοφόρα ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ συλλέγωσιν!

Εὐρωπαῖός τις δὲν θὰ εὕρισκεν ἀρκοῦντα ἐπιφωνήματα πρὸς πανηγυρισμὸν τοῦ ποτοῦ ἐκείνου, ὅπερ οἱ ἓξ δαιτυμόνες κατέπινον βραδέως, οὐδένα ἄλλως ἐπιδεικνύμενοι θαυμασμόν, ὡς ἐμπειροπράγμονες ἐξῳκειωμένοι πρὸς τὸ πρᾶγμα.

Τοῦτο δὲ διότι οἱ συνδαιτυμόνες ἐκεῖνοι, πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν, δὲν ἦσαν ξένοι πρὸς τὰς ἀρετὰς τοῦ ἐξαιρέτου ποτοῦ. Ἄνδρες τοῦ καλοῦ κόσμου, ἦσαν πλουσίως ἐνδεδυμένοι διὰ τοῦ *χὰν-χαὸλ*, ἐλαφροῦ χιτωνίσκου, τῆς *μὰ-κουὰλ*, κοντῆς ἐφεστρίδος, καὶ τῆς *χαὸλ*, μακρᾶς ἐσθῆτος, πορπουμένης εἰς τὰ πλάγια· ἐφόρουν σανδάλια κίτρινα καὶ περιπόδια διάστικτα, ἔφερον περὶ τὰς κνήμας ἀναξυρίδας μεταξίνους σφιγγομένας εἰς τὴν ὀσφὺν διὰ ζώνης θυσσανωτῆς, ἐπὶ τοῦ στήθους δὲ θωράκιον μεταξωτὸν λεπτοκέντητον, καὶ εἰς τὴν ζώνην τὸ ῥιπίδιον. Οἱ ἐράσμιοι ἐκεῖνοι ὁμοτράπεζοι εἶχον γεννηθῆ εἰς τὴν χώραν αὐτήν, ὅπου ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ συγκομίζονται τὰ εὐώδη τοῦ τεΐου φύλλα. Τὸ γεῦμα ἐκεῖνο, τὸ περιέχον χελιδόνων φωλεάς, ὁλοθούρια, νεῦρα φαλαίνης καὶ καρχαρίου πτερύγια, τὸ ἀπήλαυσαν ἀξίως τῆς ἀβρᾶς του παρασκευῆς, ἀλλ' αἱ λεπτομέρειαί του, αἵτινες ἤθελον ξενίσει ἀλλοδαπόν, οὐδόλως ἠδύναντο νὰ τοὺς ἐκπλήξωσιν.

Ὅπως δήποτε ὅμως, ὅ,τι οὐδεὶς αὐτῶν προσεδόκα ὑπῆρξεν ἡ ἀνακοίνωσις, ἣν ἔκαμε πρὸς αὐτοὺς ὁ ἀμφιτρύων των καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλον τέλος νὰ καταλίπωσι τὴν τράπεζαν. Τότε δὲ μόλις ἔμαθον, διατί εἰστίασεν αὐτοὺς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ξένος των.

Οἱ κυαθίσκοι ἦσαν ἔτι πλήρεις· πρὶν ἢ δὲ τὸ ὕστατον κενώσῃ καὶ πάλιν τὸν ἰδικόν του ὁ ἀπαθὴς καὶ ἀδιάφορος ἀμφιτρύων, ἐστήριξε τοὺς ἀγκῶνάς του ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἀπλανῶς βλέπων εἰς τὸ κενόν, εἶπε ταῦτα·

— Ἀκούσατέ με, φίλοι μου, χωρὶς νὰ γελάσετε. Ὁ κύβος ἐῤῥίφθη. Μέλλω νὰ εἰσαγάγω εἰς τὴν ζωήν μου νέον στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ διασκεδάσῃ ἴσως τὴν μονοτονίαν της. Καλὸν θὰ ἦνε;... κακόν; τὸ μέλλον θὰ μοῦ τὸ δείξῃ. Τὸ γεῦμα αὐτό, εἰς τὸ ὁποῖον σᾶς συνεκάλεσα, εἶνε γεῦμα ἀποχαιρετισμοῦ εἰς τὸν ἄγαμον βίον μου. Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας θὰ ἦμαι νυμφευμένος, καὶ...

— Καὶ θὰ ἦσαι ὁ εὐτυχέστατος τῶν ἀνθρώπων, ἀνέκραξεν ὁ αἰσιόδοξος. Κύτταξε πῶς τὸ λέγουν οἱ οἰωνοί!

Πράγματι δέ, ἐνῷ οἱ λαμπτῆρες ἔκριζον, ὠχρὸν προχέοντες τὸ φέγγος των, αἱ κίσσαι ἐφλυάρουν ἐπὶ τῶν ἀραβουργημάτων τῶν παραθύρων, καὶ τὰ μικρὰ τοῦ τεΐου φύλλα ἐπέπλεον καθέτως ἐπὶ τῶν κυάθων. Ἀλάνθαστοι αἴσιοι οἰωνοί!

Οὕτω δὲ πάντες ἤρχισαν συγχαίροντες τὸν ξένον των, ὅστις ἀπαθέστατα ἐδέχθη τὰς εὐχάς των καὶ τὰς προσρήσεις. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ὠνόμασεν οὗτος τὸ πρόσωπον, ὅπερ εἶχεν ἐκλέξει ὡς τὸ μέλλον «νέον στοιχεῖον» τῆς ζωῆς του, οὐδεὶς ἠρώτησεν αὐτὸν ἀδιακρίτως.

Ἀλλὰ τοῦ φιλοσόφου ἡ φωνὴ δὲν εἶχεν ἀναμιχθῆ εἰς τὴν γενικὴν συγχαρητήριον συναυλίαν. Ἐσταυρωμένους ἔχων τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμικλείστους, ἐμειδία ἐκεῖνος εἰρωνικῶς, οὔτε τοὺς συγχαίροντας οὔτε τὸν συγχαιρόμενον κατὰ τὰ φαινόμενα ἐγκρίνων.

Ὁ ἀμφιτρύων ἠγέρθη τότε, ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου του, καὶ διὰ φωνῆς, ἥτις ἐφαίνετο οὐχὶ τοσοῦτον ἤρεμος ὅσον συνήθως, ἠρώτησε·

— Μήπως εἶμαι πάρα πολὺ γέρων ὥστε νὰ νυμφευθῶ;

— Ὄχι!

— Πάρα πολὺ νέος;

— Οὔτε.

— Νομίζεις ὅτι σφάλλω;

— Ἴσως.

— Ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐξέλεξα, καὶ τὴν ὁποίαν γνωρίζεις, ἔχει πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ νὰ μὲ καταστήσῃ εὐτυχῆ.

— Τὸ γνωρίζω.

— Λοιπόν;

— Σὺ δὲν ἔχεις ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἦσαι εὐτυχής. Νὰ πλήττῃ κανεὶς μόνος του, εἶνε κακόν· νὰ πλήττῃ ὅμως μὲ σύντροφον εἶνε χειρότερον.

— Ποτὲ λοιπὸν δὲν θὰ γείνω εὐτυχής;

— Ποτέ, ἐνόσῳ δὲν γνωρίσῃς τὴν δυστυχίαν.

— Εἶμαι ἀπρόσιτος εἰς τὴν δυστυχίαν!

— Τόσον τὸ χειρότερον, διότι τότε εἶσαι ἀθεράπευτος.

— Ὢ! καὶ αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι! ἀνέκραξεν ὁ νεαρώτερος τῶν δαιτυμόνων. Δὲν πρέπει κα—

Digitized by Google

νεὶς νὰ τοὺς ἀκούσῃ! Εἶνε μηχαναὶ θεωριῶν καὶ τίποτε ἄλλο. Σοῦ κατασκευάζουν θεωρίας παντὸς εἴδους, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀξίζουν κἂν τὸν κόπον νὰ τὰς δοκιμάσῃ τις! Νυμφεύσου, φίλε μου, νυμφεύσου! Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον θὰ ἔκαμνα, ἂν δὲν εἶχα κάμει ὅρκον νὰ μὴ κάμω ποτέ μου τίποτε. Νυμφεύσου, φίλε μου, καὶ εἴθε, καθὼς λέγουν οἱ ποιηταί μας, νὰ σοῦ φαίνωνται πάντοτε οἱ δύο φοίνικες τρυφερὰ ἡνωμένοι. Φίλοι μου! πίνω ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τοῦ ξένου μας!

— Καὶ ἐγώ, ὑπέλαβεν ὁ φιλόσοφος, πίνω ὑπὲρ τῆς προσεχοῦς ἐπεμβάσεως προστάτου τινὸς θεοῦ, ὅστις νὰ τοῦ δώσῃ πρῶτον ὀλίγην δυστυχίαν, διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ εὐτυχῆ!

Μετὰ τὴν παράδοξον αὐτὴν πρόποσιν οἱ συνδαιτυμόνες ἠγέρθησαν, προσήγγισαν τοὺς γρόνθους των, ὡς πυγμάχοι πρὸ τῆς πάλης, κατεβίβασαν καὶ ἀνεβίβασαν αὐτοὺς προσκλίναντες τὴν κεφαλήν, καὶ ἀπεχωρίσθησαν.

Ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς αἰθούσης, ἐν ᾗ τὸ γεῦμα τοῦτο ἐδίδετο, ἐκ τοῦ ξενικοῦ τῶν ὄψων, ἅτινα τὸ ἀπετέλουν, ἐκ τῆς ἐνδυμασίας τῶν δαιτυμόνων καὶ τῶν ἐκφράσεών των, ἴσως δὲ κ' ἐκ τοῦ παραδόξου τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, ἐμάντευσε βεβαίως ὁ ἀναγνώστης ὅτι ἐπρόκειτο περὶ Κινέζων· οὐχὶ ἐξ ἐκείνων ἐννοεῖται, οἵτινες φαίνονται ἀποκοπέντες ἔκ τινος ἀλεξηνέμου ἢ ἀποσπασθέντες ἐξ ἀργιλλοπλάστου σινικοῦ σκεύους, ἀλλ' ἐκ τῶν νεωτέρων κατοίκων τοῦ Οὐρανίου Κράτους, οὓς ἐξευρωπάϊσαν ἤδη αἱ σπουδαί των, αἱ περιηγήσεις των καὶ αἱ συχναὶ αὐτῶν συγκοινωνίαι πρὸς τοὺς πεπολιτισμένους τῆς Δύσεως.

Ἀληθῶς δὲ ἐντὸς τῆς αἰθούσης ἑνὸς τῶν πλωτῶν κήπων τοῦ ποταμοῦ τῶν Μαργαριτῶν, ἐν Καντῶνι, εἶχεν ἑστιάσει ὁ πλούσιος Κὶν-Φὸ μετὰ τοῦ ἀχωρίστου φίλου του Βάγγ, τοῦ φιλοσόφου, τέσσαρας τῶν καλλίστων φίλων τῆς νεότητός του· τὸν Πάο-Σέν, μανδαρῖνον τετάρτης τάξεως, φέροντα κομβίον κυανοῦν, τὸν Γὶν-Πάγγ, πλούσιον ἔμπορον μεταξωτῶν ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Φαρμακοποιῶν, τὸν ἐν ἀσωτείαις γεγηρακότα Τὶμ καὶ τὸν λόγιον Χουάλ.

Ἐγίνοντο δὲ ταῦτα τὴν εἰκοστὴν ἑβδόμην ἡμέραν τῆς τετάρτης σελήνης, κατὰ τὴν πρώτην τῶν πέντε φυλακῶν, εἰς ἃς τοσοῦτον ποιητικῶς κατανέμονται αἱ ὧραι τῆς κινεζικῆς νυκτός.

Β'

Ὅπου καθαρώτερον διαγράφεται ὁ Κὶν-Φὸ καὶ ὁ φιλόσοφος Βάγγ.

Ὁ Κὶν-Φὸ εἶχε δώσει τὸ ἀποχαιρετιστικὸν ἐκεῖνο γεῦμα εἰς τοὺς ἐν Καντῶνι φίλους του, διότι ἐν τῇ πρωτευούσῃ ταύτῃ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Κουάγγ-Τόγγ εἶχε ζήσει μέρος τῆς νεότητός του. Ἐκ τῶν πολλῶν ἑταίρων, οὓς ἔχει συνήθως πλούσιος καὶ γενναιόδωρος ἀνήρ, οἱ τέσσαρες δαιτυμόνες τοῦ πλωτοῦ κήπου ἦσαν οἱ μόνοι ἀπομένοντες αὐτῷ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν. Τοὺς ἄλλους εἶχε διασκορπίσει ἡ φορὰ τῆς τύχης, καὶ μάτην ἤθελεν ἐκεῖνος προσπαθήσει νὰ τοὺς ἀνεύρῃ.

Ὁ Κὶν-Φὸ κατῴκει τότε ἐν Σάγγ-Χάϊ, μετέβη δὲ εἰς Καντῶνα, ὅπως ἀλλάξῃ κάπως ἀέρα ἢ πλῆξίς του διὰ τῆς ὁδοιπορίας. Τὴν αὐτὴν ὅμως ἐκείνην ἑσπέραν ἔμελλε νὰ ἐπιβῇ τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ προσεγγίζει εἰς τοὺς διαφόρους λιμένας τῆς ἀκτῆς, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ ἡσύχως εἰς τὸν οἶκόν του.

Ὁ Βάγγ εἶχε συνοδεύσει τὸν Κὶν-Φό, διότι ὁ φιλόσοφος οὐδέποτε ἄφινε τὸν μαθητήν του, ὅστις τοιουτοτρόπως οὐδέποτε ἐστερεῖτο διδαχῆς. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε, ὅτι ἥκιστα προσεῖχεν εἰς αὐτήν. Τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ γνωμικὰ τοῦ Βάγγ ἐχάνοντο εἰς μάτην, ἀλλ' ἡ «μηχανὴ θεωριῶν», ὡς τὴν ἀπεκάλεσεν ὁ Τίμ, παρῆγε πάντοτε ἀκάματος καὶ ἀνεξάντλητος.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἦν ὁ τύπος τῶν Κινέζων τοῦ Βορρᾶ, ὧν ἡ φυλὴ τείνει νὰ μεταμορφωθῇ, καὶ οἵτινες οὐδέποτε προσῳκειώθησαν τοὺς Ταρτάρους. Δὲν θ' ἀνεύρισκέ τις τὸν ὅμοιόν του εἰς τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας, ὅπου ἀνώτεραι καὶ κατώτεραι τάξεις συνανεμίγησαν μετὰ τῆς μαντσουϊκῆς φυλῆς. Ὁ Κὶν-Φὸ οὔτε ἐκ πατρὸς οὔτε ἐκ μητρός, ὧν ἀμφοτέρων αἱ οἰκογένειαι εἶχον μείνει μακρὰν τῶν κατακτητῶν, εἶχε σταλαγμὸν ταρταρικοῦ αἵματος εἰς τὰς φλέβας του. Ὑψηλός, εὔσωμος, λευκὸς μᾶλλον ἢ ὠχρός, εὐθείας ἔχων τὰς ὀφρῦς καὶ ὁριζοντείους τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνεπαισθήτως μόλις ἀνασεσυρμένους πρὸς τοὺς κροτάφους, εὐθεῖαν δὲ τὴν ῥῖνα καὶ τὴν μορφὴν οὐδόλως ἐπίπεδον, ἤθελε παρατηρηθῇ μεταξὺ τῶν ὡραιοτέρων καὶ τῆς ἑσπερίας ἀνδρῶν.

Ὁ Κὶν-Φὸ δὲν ἐφαίνετο Κινέζος οὔτε ἐκ τοῦ ἐπιμελῶς ἐξυρισμένου κρανίου του, οὔτε ἐκ τοῦ ἄτριχος μετώπου καὶ τραχήλου του, οὔτε ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς οὐρᾶς, ἥτις ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἀνειλίσσετο ἐπὶ τῶν νώτων του ὡς ὄφις μελανός. Μεγάλως ἐπιμελούμενος ἑαυτόν, ἔφερε λεπτὸν μύστακα, ἀποτελοῦντα ἡμικύκλιον περὶ τὸ ἄνω χεῖλός του, καὶ ὑπογένειον κάτωθεν, ἅτινα συνετέλουν ὁμοῦ τὸ ἀκριβὲς σχῆμα δι' οὗ γράφεται μουσικῶς ἡ τοῦ ἤχου παράτασις. Οἱ ὄνυχές του, μακρότεροι ὑφεκατομέτρου, κατεδείκνυον ὅτι ἀνῆκεν εἰς τοὺς εὐδαίμονας ἐκείνους θνητούς, οἵτινες δύνανται νὰ ζῶσιν οὐδὲν πράττοντες. Ἴσως δὲ προσέτι καὶ τὸ νωχελές του διάβημα καὶ τὸ ὑπέρφρον αὐτοῦ ἦθος ἐπηύξανον τὴν ἐντύπωσιν τοῦ *καθὼς πρέπει* ἀνθρώπου, ἣν ἐνεποίει τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ.

Ἄλλως δὲ ὁ Κὶν-Φὸ εἶχε γεννηθῇ ἐν Πεκίνῳ, δι' ὃ μεγάλως οἱ Κινέζοι σεμνύνονται. Πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας αὐτὸν ἠδύνατο ἀλαζόνως ν' ἀπαντήσῃ: Κατάγομαι ἄνωθεν.

Ὁ πατήρ του Τσούγγ-Χέου κατῴκει ἀληθῶς

Digitized by Google

ἐν Πεκίνῳ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεώς του, ἦν δ'ἑξαέτης μόλις ὁ Κὶν-Φό, ὅτ'ἐκεῖνος μετέβη εἰς Σάγγ-Χάϊ.

Ὁ ἀξιότιμος αὐτὸς Κινέζος, ἐκ διακεκριμένης οἰκογενείας τοῦ βορρᾶ καταγόμενος, εἶχεν, ὡς πάντες αὐτοῦ οἱ συμπατριῶται, φύσιν ἐξόχως ἐμπορικήν. Κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ σταδίου του ἔτη πᾶν ὅ,τι παράγει ἡ πολυάνθρωπος ἐκείνη χώρα, χαρτία τοῦ Σουα-Τόου, μεταξωτὰ τοῦ Σοὺ-Τσέου, σακχάρεις κρυσταλλωμέναι τῆς Φορμόζας, τέϊα τοῦ Χαγκόου καὶ τοῦ Φοσόου, σίδηρα τοῦ Χομάν, χαλκὸς ἐρυθρὸς ἢ κίτρινος τοῦ Γιουνάν, πάντα ταῦτα ὑπῆρξαν δι' αὐτὸν στοιχεῖα ἐμπορίου καὶ κερδοσκοπίας ἀντικείμενον.

Ὁ κύριος αὐτοῦ ἐμπορικὸς οἶκος, τὸ χόγγ αὐτοῦ, εὑρίσκετο ἐν Σάγγ-Χάϊ, ἀλλ' εἶχε καὶ ὑποκαταστήματα ἐν Νὰν-κίγγ, Τίεν-τσίν, Μακάῳ καὶ Χόγγ-Κόγγ. Οἰκεῖος πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν κίνησιν, μετέφερε τὰ ἐμπορεύματά του διὰ τῶν ἀγγλικῶν ἀτμοκινήτων, καὶ διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ σύρματος ἐλάμβανε τὰς τιμὰς τῶν μεταξωτῶν ἐν Λυὸν καὶ τοῦ ὀπίου ἐν Καλκούττῃ. Οὐδεὶς τῶν πρακτόρων αὐτῶν τῆς προόδου, ἀτμὸς ἢ ἠλεκτρισμός, εὕρισκεν αὐτὸν ἀπρόσιτον, ὡς εἶνε οἱ πλεῖστοι τῶν Κινέζων, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν διατελοῦντες τῶν μανδαρίνων καὶ τῆς κυβερνήσεως, ὧν ἡ πρόοδος ἐλαττοῖ κατ'ὀλίγον τὸ γόητρον.

Ἁπλῶς εἰπεῖν ὁ Τσοὺγγ-Χέου ἐνήργησε τοσοῦτον ἐπιδεξίως, κατά τε τὸ ἐσωτερικόν του ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγὰς αὐτοῦ πρὸς τοὺς πορτογαλλικούς, γαλλικούς, ἀγγλικοὺς καὶ ἀμερικανικοὺς οἴκους τοῦ Σάγγ-Χάϊ, τοῦ Μακάου καὶ τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ὥστε καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Κὶν-Φὸ ἐγεννᾶτο, ἡ περιουσία του ὑπερέβαινεν ἤδη τὰς τετρακοσίας χιλιάδας ταλλήρων. Τὸ ταμίευμα δὲ τοῦτο ἔμελλε νὰ διπλασιασθῇ ἐντὸς ὀλίγου, χάρις εἰς τὴν νέαν καὶ παράδοξον ἀνθρωπεμπορίαν τῆς Κίνας πρὸς τὴν Ἀμερικήν.

Ὡς γνωστόν, ὁ πληθυσμὸς τῆς Κίνας εἶνε λίαν ἄφθονος καὶ δυσανάλογος πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ εὐρέος ἐκείνου κράτους, ὅπερ διαφόρως μὲν ἀλλὰ ποιητικῶς πάντοτε ἀποκαλεῖται Οὐράνιον Κράτος, Μέσον Κράτος, Κράτος ἢ Γῆ τῶν ἀνθέων.

Ὁ πληθυσμὸς οὗτος ὑπολογίζεται περὶ τὰ τριακόσια ἑξήκοντα ἑκατομμύρια κατοίκων, καὶ ἀποτελεῖ οὕτω τὸ τρίτον περίπου τοῦ πληθυσμοῦ ὁλοκλήρου τῆς γῆς. Οὕτω δέ, ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν τρώγῃ ὁ πτωχὸς Κινέζος, τρώγει ὅμως πάντοτε, ἡ δὲ Κίνα, μ' ὅλους αὐτῆς τοὺς ἀπείρους ὀρυζῶνας καὶ κεγχρεῶνας, δὲν ἀρκεῖ νὰ τὸν θρέψῃ. Τούτου δ' ἕνεκα τὸ πλεονάζον τῶν κατοίκων τείνει νὰ ἐξέλθῃ τῆς Κίνας διὰ τῶν ῥηγμάτων, ἅτινα τὰ ἀγγλικὰ καὶ γαλλικὰ τηλεβόλα ἤνοιξαν εἰς τὰ ὑλικὰ καὶ ἠθικὰ τείχη τοῦ Οὐρανίου Κράτους. Ἐξεχύθη δὲ τὸ πλεόνασμα τοῦτο πρὸς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν καὶ ἰδίως τὴν Καλιφορνίαν. Ἀλλ' ἡ μετάγγισις αὕτη ἐγένετο τοσοῦτον βιαίως, ὥστε τὸ ἀμερικανικὸν συνέδριον ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ μέτρα περιοριστικὰ κατὰ τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης, ἥτις καὶ ἀπεκλήθη μάλιστα τραχέως *κίτρινος πυρετός*. Ὡς ὀρθῶς παρετηρήθη,πεντήκοντα ἑκατομμύρια Κινέζων ἐποίκων ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις δὲν ἤθελον μὲν ἐπαισθητῶς πτωχύνει τὴν Κίναν, ἤθελον δὲ ἀπορροφήσει ἐντελῶς τὴν ἀγγλοσαξωνικὴν φυλὴν πρὸς ὄφελος τῆς μογγολικῆς.

Ὅπως δήποτε ἡ ἔξοδος ἐγένετο εὐρεῖα καὶ μεγάλη. Οἱ ἔποικοι Κινέζοι, οἱ ζῶντες ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν ἐκ μιᾶς δρακὸς ὀρυζίου, ἑνὸς κυπέλλου τείου καὶ μιᾶς καπνοσύριγγος, δεξιοὶ δὲ εἰς πᾶν ἐπιτήδευμα, ἐπέτυχον ταχέως παρὰ τὴν Ἁλμυρὰν Λίμνην, ἐν Βιργινίᾳ, Ὀρεγῶνι, καὶ ἰδίως ἐν τῷ κράτει τῆς Καλιφορνίας, ὅπου κατεβίβασαν σπουδαίως τὰ ἡμερομίσθια.

Ἐμορφώθησαν ἑπομένως ἑταιρίαι πρὸς μεταφορὰν τῶν εὐθηνῶν ἐκείνων μεταναστῶν. Πέντε ἐξ αὐτῶν ἐστρατολόγουν εἰς πέντε ἐπαρχίας τοῦ Οὐρανίου Κράτους, καὶ ἕκτη ἐγκατεστάθη ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ. Ἐκεῖναι μὲν ἀπέστελλον, αὕτη δὲ παρελάμβανε τὸ ἐμπόρευμα, καὶ πρόσθετόν τι πρακτορεῖον,τὸ τοῦ Τὶγγ-Τόγγ, ἐπέστρεφεν αὐτό.

Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἐξήγησιν.

Οἱ Κινέζοι καταλείπουσιν εὐχαρίστως τὴν πατρίδα των πρὸς ἀναζήτησιν τύχης παρὰ τοῖς *Μελικάνοις*, ὡς ἀποκαλοῦσι τοὺς κατοίκους τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ ἐπιστραφῶσι τὰ πτώματά των καὶ ταφῶσιν εἰς τὴν γενέτειραν γῆν.Ἀποτελεῖ δὲ τοῦτο μίαν τῶν κυριωτάτων καὶ ἀπαραιτήτων συνθηκῶν τοῦ συμβολαίου, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται ν'ἀποφύγωσιν αὐτὴν αἱ ἑταιρίαι.

Οὕτω δὲ τὸ πρακτορεῖον τοῦ Τὶγγ-Τόγγ, ἄλλως Πρακτορεῖον τῶν Νεκρῶν ὀνομαζόμενον, καὶ ἴδια κεφάλαια διαθέτον, ἀποστολὴν ἔχει νὰ ναυλώνῃ νεκροφόρα σκάφη, ἅτινα ἀποπλέουσι πλήρη ἐξ Ἁγίου Φραγκίσκου εἰς Σάγγ-Χάϊ, Χόγγ-Κόγγ ἢ Τιὲν-Τσίν. Νέον ἐκ τούτου ἐμπόριον καὶ νέα κέρδους πηγή.

Ὁ ἐπιτήδειος καὶ ἐπιχειρηματικὸς Τσοὺγγ-Χέου ἐνόησε τοῦτο. Ὅτε δὲ ἀπέθανε τὸ **1866**, ἦτο διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας Κουάγγ-Τάν, ἐν τῇ ὁμωνύμῳ ἐπαρχίᾳ,καὶ ὑποδιευθυντὴς τοῦ Νεκρικοῦ Ταμείου ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Κὶν-Φό, ὀρφανὸς πατρὸς καὶ μητρός, ἐκληρονόμει περιουσίαν τεσσάρων περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων,εἰς μετοχὰς τῆς Κεντρικῆς Καλλιφορνικῆς Τραπέζης,ἃς ἔσχε τὴν φρόνησιν νὰ διατηρήσῃ.

Ὅτε ἀπώλεσε τὸν πατέρα του ὁ νεαρός, ἐννέα μόλις καὶ δεκαετής, κληρονόμος, ἤθελεν εὐ-

Digitized by Google

ρεθῆ μόνος, ἂν δὲν εἶχε τὸν Βάγγ, τὸν ἀχώριστον Βάγγ, μέντορά του καὶ φίλον του.

Τί δὲ ἦτο ὁ Βάγγ οὗτος; Ἀπὸ δεκαεπτὰ ἤδη ἐτῶν ἔζη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Σάγγ-Χάϊ, ὁμοτράπεζος τοῦ πατρὸς πρὶν ἢ γείνῃ τοῦ υἱοῦ ὁμοτράπεζος. Πλὴν πόθεν ἤρχετο ; Ὁποῖον ἦτο τὸ παρελθόν του ; Εἰς τὰς σκοτεινὰς ταύτας ἐρωτήσεις μόνοι ὁ Τσοὺγγ-Χέου καὶ ὁ Κὶν Φὸ ἠδύναντο ν' ἀπαντήσωσιν.

Ἂν δ' ἔκρινον πρέπον νὰ τὸ πράξωσιν, ὅπερ ἀπίθανον, ἰδοὺ τί ἠθέλομεν μάθει.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ Κίνα εἶνε κατ' ἐξοχὴν τὸ βασίλειον, ἐν ᾧ αἱ ἐπαναστάσεις δύνανται νὰ διαρκέσωσιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ν' ἀναστατώσωσιν ἑκατοντάδας χιλιάδων. Κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα ἡ διάσημος δυναστεία τῶν Μίγγ, κινεζικὴν ἔχουσα τὴν καταγωγήν, ἐβασίλευεν ἀπὸ τριακοσίων ἤδη ἐτῶν ἐν Κίνᾳ, ὅτε, τὸ 1644, ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς, μὴ δυνάμενος ν' ἀντιστῇ μόνος κατὰ τῶν ἀπειλούντων τὴν πρωτεύουσάν του ἀποστατῶν, ἐζήτησε βοήθειαν παρὰ ταρτάρου βασιλέως.

Ὁ βασιλεὺς εἰσήκουσε πρόθυμος τὴν παράκλησιν, καὶ ἐπελθὼν ἐδίωξε τοὺς ἀποστάτας· ὠφεληθεὶς ὅμως ἐκ τῶν πραγμάτων, ἀνέτρεψε τὸν ἐπικαλεσάμενον τὴν βοήθειάν του, καὶ ἀνηγόρευσεν αὐτοκράτορα τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ υἱὸν Σοὺν-Τσέ.

Ἔκτοτε ἡ ταρταρικὴ ἀρχὴ ἀντικατέστησε τὴν κινεζικήν, καὶ αὐτοκράτορες μαντσοῦοι κατέλαβον τὸν θρόνον.

Καὶ συνεχωνεύθησαν μὲν κατ' ὀλίγον, ἰδίως εἰς τὰ κατώτερα τοῦ λαοῦ στρώματα, αἱ δύο φυλαί, ἀλλὰ παρὰ ταῖς πλουσίαις οἰκογενείαις τοῦ βορρᾶ ὁ μεταξὺ Κινέζων καὶ Ταρτάρων χωρισμὸς διετηρήθη αὐστηρότερον, ὁ δὲ τύπος ἑκατέρων διακρίνεται καὶ σήμερον ἔτι, πρὸ πάντων κατὰ τὰς βορείας τοῦ κράτους ἐπαρχίας, ὅπου ἐσκήνωσαν οἱ ἀδιάλλακτοι, οἱ πιστοὶ διαμείναντες εἰς τὴν ἐκπεσοῦσαν δυναστείαν.

Εἷς τούτων ἦτο καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Κὶν-Φό, μὴ διαψεύσας τὰς παραδόσεις τῆς οἰκογενείας του, ἥτις ἠρνήθη νὰ συνδιαλλαγῇ πρὸς τοὺς Ταρτάρους. Ἤθελε δὲ πρόθυμος μετάσχει πάσης ἐνεργείας, ἄν, καὶ μετὰ τριακόσια ἤδη ἔτη, ἠγείρετο ἐπανάστασίς τις κατὰ τῆς κρατούσης δυναστείας.

Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Κὶν-Φὸ συνεμερίζετο ἐντελῶς τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ δοξασίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1866 ἐβασίλευεν ἔτι ὁ αὐτοκράτωρ Σιὲν-Φόγγ, αὐτὸς ἐκεῖνος ὅστις ἐκήρυξε τὸν κατὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας πόλεμον, περατωθέντα διὰ τῆς ἐν Πεκίνῳ συνθήκης τὴν 25 Ὀκτωβρίου τοῦ εἰρημένου ἔτους.

Πρὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως ταύτης φοβερὰ ἐπανάστασις ἠπείλει ἤδη τὴν βασιλεύουσαν δυναστείαν. Οἱ Τσάγγ-Μάο ἢ Τάϊ-Πίγγ, οἱ «μακρόκομοι ἐπαναστάται» εἶχον καταλάβει ἐν ἔτει 1853 τὸ Νὰν-Κίγγ καὶ τὸ Σάγγ-Χάϊ ἐν ἔτει 1855. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Σιὲν-Φόγγ, ὁ νεαρὸς αὐτοῦ υἱὸς διὰ μεγάλων ἀγώνων κατώρθωσε ν' ἀποκρούσῃ τοὺς Τάϊ-Πίγγ.

Χωρὶς τοῦ ἀντιβασιλέως Λί, τοῦ πρίγκηπος Κόγγ καὶ ἰδίως τοῦ ἄγγλου συνταγματάρχου Γόρδων, δὲν θὰ κατώρθωνεν ἴσως νὰ σώσῃ τὸν θρόνον του.

Διότι οἱ Τάϊ-Πίγγ, ἄσπονδοι τῶν Ταρτάρων ἐχθροί, καὶ ἰσχυρότατα πρὸς ἐπανάστασιν συντεταγμένοι, ἐπεζήτουν τὴν ἀντικατάστασιν τῆς δυναστείας τῶν Τσίγγ διὰ τῆς δυναστείας τῶν Βάγγ. Ἀπετέλουν δὲ τέσσαρα διακεκριμένα σώματα· τὸ μὲν πρῶτον, σημαίαν ἔχον μελανήν, ἀποστολὴν εἶχε τὸν φόνον· τὸ δὲ δεύτερον, ἐρυθρὰν ἔχον τὴν σημαίαν του, προορισμὸν εἶχε νὰ πυρπολῇ· τὸ τρίτον, μὲ κιτρίνην σημαίαν, σκοπὸν εἶχε τὴν λαφυραγωγίαν· καὶ τὸ τέταρτον τέλος, σημαίαν ἔχον λευκήν, ἦτο ἐπιτετραμμένον τὴν ἐπισίτισιν τῶν ἄλλων.

Ἐν τῷ Κιάγγ-Σοὺ ἐγένοντο σπουδαῖαι στρατιωτικαὶ ἐνέργειαι. Τὸ Σοὺ-Τσέου καὶ τὸ Κιὰ-Χίγγ, πέντε λεύγας ἀπέχοντα τοῦ Σάγγ-Χάϊ, περιῆλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπαναστατῶν, καὶ μετὰ πολλοὺς μόλις ἀγῶνας ἀνεκτήθησαν ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων. Καὶ αὐτὸ τὸ Σάγγ-Χάϊ ἠπειλήθη καὶ προσεβλήθη μάλιστα τὴν 18 Αὐγούστου 1860, καθ' ἣν στιγμὴν οἱ στρατηγοὶ Γρὰντ καὶ Μοντωβάν, διοικοῦντες τὸν ἀγγλογαλλικὸν στρατόν, ἐκανονοβόλουν τὰ φρούρια τοῦ Πέϊ-Χό.

Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὁ Τσοὺγγ-Χέου, πατὴρ τοῦ Κὶν-Φό, κατῴκει πλησίον τοῦ Σάγγ-Χάϊ, οὐχὶ μακρὰν τῆς μεγαλοπρεποῦς γεφύρας, δι' ἧς οἱ Κινέζοι μηχανικοὶ εἶχον ζεύξει τὸν ποταμὸν Σοὺ-Τσέου. Δὲν τὸν δυσηρέστησε δὲ βεβαίως ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη τῶν Τάϊ-Πίγγ, ἀφοῦ ἀπηυθύνετο κυρίως κατὰ τῆς ταρταρικῆς δυναστείας.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε τὴν ἑσπέραν τῆς 18 Αὐγούστου, μετὰ τὴν ἀπόκρουσιν τῶν ἐπαναστατῶν πέραν τοῦ Σάγγ-Χάϊ, ἡ θύρα τῆς κατοικίας τοῦ Τσοὺγγ-Χέου ἠνεῴχθη βιαίως.

Φυγάς τις, κατορθώσας νὰ διαφύγῃ τοὺς διώκτας του, ἦλθε κ' ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Τσοὺγγ-Χέου. Οὐδὲν πλέον εἶχεν ὅπλον ὁ δυστυχὴς πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ, καὶ οὐδεμίαν εἶχε σωτηρίας ἐλπίδα, ἂν ἐκεῖνος παρ' οὗ ἐζήτει ἄσυλον παρέδιδεν αὐτὸν εἰς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς στρατιώτας.

Ἀλλ' ὁ πατὴρ τοῦ Κὶν-Φὸ δὲν ἠδύνατο νὰ προδώσῃ ἕνα Τάϊ-Πίγγ, εἰς τὴν οἰκίαν του καταφυγόντα.

Ἔκλεισε λοιπὸν τὴν θύραν καὶ τῷ εἶπε·

— Δὲν θέλω νὰ μάθω, οὐδὲ θὰ μάθω ποτὲ ποῖος εἶσαι, τί ἔκαμες, πόθεν ἔρχεσαι! Εἶσαι ξέ-

Digitized by Google

νος μου, καὶ ἐπομένως, δι' αὐτὸ καὶ μόνον, ἀσφαλὴς εἰς τὸν οἶκόν μου.

Ὁ φυγὰς ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ, ἵνα ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του... ἀλλὰ μόλις εἶχε τὴν δύναμιν.

— Τὸ ὄνομά σου; ἠρώτησεν ὁ Τσοὺγγ-Χέου.

— Βάγγ!

Ἦτο δ' ἀληθῶς ὁ Βάγγ, σωθεὶς διὰ τῆς γενναιότητος τοῦ Τσοὺγγ-Χέου, γενναιότητος ἥτις ἠδύνατο νὰ στερήσῃ αὐτὸν τῆς ζωῆς, ἂν ἐγεννᾶτο ὑποψία ὅτι ὁ οἶκός του ὑπῆρξεν ἄσυλον ἐπαναστάτου. Ἀλλ' ὁ Τσοὺγγ-Χέου ἦν ἐκ τῶν ἀρχαϊκῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, δι' οὓς πᾶς ξένος εἶνε ἱερός.

Μετά τινα ἔτη ἡ ἐξέγερσις τῶν ἐπαναστατῶν εἶχεν ὁριστικῶς κατασταλῆ, κατὰ δὲ τὸ 1864 ὁ αὐτοκράτωρ Ταΐ-Πίγγ, πολιορκηθεὶς ἐντὸς τοῦ Νὰν-Κίγγ, ἀπέθνησκεν ἐκ δηλητηρίου, ἵνα μὴ πέσῃ ζῶν εἰς χεῖρας τῶν αὐτοκρατορικῶν.

Ὁ Βάγγ ἔμεινεν ἔκτοτε ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ εὐεργέτου του, καὶ οὐδέποτε τοῦ ἐζητήθη λόγος τοῦ παρελθόντος του. Οὐδεὶς περὶ αὐτοῦ τὸν ἠρώτησεν, ἴσως διότι ἐφοβοῦντο καὶ νὰ τὸ μάθωσιν. Αἱ ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν διαπραχθεῖσαι ὠμότητες ἦσαν, ὡς ἐλέγετο, φοβεραί. Ὑπὸ τίνα σημαίαν εἶχεν ἆρά γε στρατεύσει ὁ Βάγγ; ὑπὸ τὴν κιτρίνην, τὴν ἐρυθράν, τὴν μελανήν, ἢ τὴν λευκήν; Καλλίτερον ὅπως δήποτε ἦτο νὰ μένῃ τοῦτο ἄγνωστον, καὶ νὰ διατηρῆται τοὐναντίον ἡ πλάνη, ὅτι ἀπετέλει μέρος τοῦ τροφοδοτικοῦ σώματος.

Οὕτως ὁ Βάγγ, κατευχαριστημένος ἄλλως διὰ τὴν τύχην του, ἔμεινε σύσσιτος τοῦ φιλοξένου ἐκείνου οἴκου. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Τσοὺγγ-Χέου, ὁ υἱός του οὐδὲ κἂν διελογίσθη νὰ τὸν ἀποχωρισθῇ, τοσοῦτον εἶχε συνειθίσει τὴν συναναστροφὴν τοῦ ἐρασμίου ἀνδρός.

Ἀληθῶς ὅμως, καθ' ὃν χρόνον ἄρχεται ἡ ἡμετέρα ἱστορία, τίς ἤθελεν ἀναγνωρίσει ἀρχαῖον Ταΐ-Πίγγ—φονέα δηλαδή, ἢ λαφυραγωγὸν ἢ ἐμπρηστὴν—ὑπὸ τὸν πέντε καὶ πεντηκονταετῆ ἐκεῖνον φιλόσοφον, τὸν διοπτροφόρον ἠθικολόγον, τὸν κινεζικώτατον ἀληθῶς Κινέζον, μὲ τὸν παροιμιακὸν αὐτοῦ μύστακα καὶ τὰ πρὸς τοὺς κροτάφους ἀνασεσυρμένα ὄμματα;

Μακρὰν φέρων καὶ ἀμαυρὰν τὸ χρῶμα ἐσθῆτα, τὴν ζώνην ἔχων ἀνιοῦσαν πρὸς τὸ στῆθος —ἕνεκα προκυπτούσης ἤδη εὐσαρκίας—καὶ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του συμφωνότατον πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, τουτέστι πῖλον ἐκ μηλωτῆς, οὗτινος ὁ γῦρος περιεκύκλου σκοῦφον, ὅθεν κατέπιπτον κόρυμβοι πορφυροῖ—ἐφαίνετο ἀγαθός τις καθηγητὴς φιλοσοφίας, εἷς τῶν σοφῶν ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι πρόχειρον τὴν χρῆσιν τῶν ὀγδοήκοντα χιλιάδων χαρακτήρων τῆς κινεζικῆς γραφῆς, λόγιός τις τῆς ἀνωτέρας διαλέκτου, ἀριστεὺς διδακτορικῶν ἐξετάσεων, διακαίωμα ἔχων νὰ διέρχηται ὑπὸ τὴν μεγάλην τοῦ Πεκίνου πύλην, ἥτις προώρισται ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν Υἱὸν τοῦ Οὐρανοῦ.

Τίς οἶδεν ὅμως; Ἴσως, λησμονῶν φρικῶδες παρελθόν, ὁ ἐπαναστάτης εἶχε βελτιωθῆ ἐκ τῆς συγχρωτίσεως τοῦ ἀγαθοῦ Τσοὺγγ-Χέου, τραπεὶς ἀνεπαισθήτως τὴν ὁδὸν τῆς θεωρητικῆς φιλοσοφίας.

Ἐκ τούτων πάντων ἐξηγεῖται, πῶς τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὁ Κὶν-Φὸ καὶ ὁ Βάγγ, οἵτινες οὐδέποτε ἀπεχωρίζοντο, ἦσαν ὁμοῦ ἐν Καντῶνι, καὶ πῶς, μετὰ τὸ ἀποχαιρετιστικὸν ἐκεῖνο γεῦμα, ἐβάδιζον ἀμφότεροι παρὰ τὴν προκυμαίαν, ἀναζητοῦντες τὸ ἀτμοκίνητον, ὅπερ ἔμελλε νὰ μεταφέρῃ αὐτοὺς ταχέως εἰς Σὰγγ-Χάϊ.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἔβαινε σιωπηλὸς καί πως περίφροντις· ὁ δὲ Βάγγ, ἀριστερᾷ βλέπων καὶ δεξιᾷ, φιλοσοφῶν περὶ σελήνης καὶ ἀστέρων, διήρχετο μειδιῶν ὑπὸ τὴν πύλην τῆς «Αἰωνίας ἀγνότητος», ἥτις δὲν τῷ ἐφαίνετο ἀρκετὰ ὑψηλὴ διὰ τὸ ἀνάστημά του, ὑπὸ τὴν πύλην τῆς «Αἰωνίας Χαρᾶς», ἧς αἱ πτυχαὶ τῷ ἐφαίνοντο ἀναπεπταμέναι ἐνώπιον τῆς ἰδίας του ζωῆς, καὶ εἶδε τέλος βυθιζομένους εἰς τὸ σκότος τοὺς πύργους τῆς Παγόδας τῶν «Πεντακοσίων θεοτήτων».

Τὸ ἀτμόπλοιον *Πέρμα* ὥρμει ἐνώπιόν των, ὑπὸ ἀτμὸν εὑρισκόμενον. Ὁ Κὶν-Φὸ καὶ ὁ Βάγγ ἐγκατεστάθησαν ἐντὸς τῶν δύο κοιτωνίσκων, οἵτινες εἶχον προκαταληφθῆ δι' αὐτούς. Τὸ ταχὺ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ τῶν Μαργαριτῶν, ὅπερ παρασύρει καθ' ἑκάστην μετὰ τῆς ἰλύος τῶν ὄχθῶν του καὶ πτώματα καταδίκων, μετέδωκε μεγίστην ταχύτητα εἰς τὸ ἀτμοκίνητον. Τὸ σκάφος διέπλευσεν οὕτως ὡς βέλος τὰ τῇδε κἀκεῖσε ὑπὸ τῶν γαλλικῶν τηλεβόλων ἀφεθέντα ἐρείπια, παρέπλευσε τὴν ἐννεώροφον παγόδαν τοῦ Ἀφ-Οὐαί, καὶ τὴν καμπὴν τοῦ Ζαρδάϋν, ἐγγὺς τῆς Βαμπόα, ὅπου ὁρμοῦσι τὰ μέγιστα τῶν πλοίων, καὶ παρῆλθεν ἐν μέσῳ τῶν νησυδρίων καὶ τῶν ἐκ βαμβοκαλάμων φραγμῶν τῶν δύο ὀχθῶν.

Τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιόμετρα, ἤτοι τὰ τριακόσια ἑβδομηκονταπέντε «λί», ἅτινα χωρίζουσι τὴν Καντῶνα ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, διηνύθησαν ἐντὸς τῆς νυκτός. Κατὰ δὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἡ *Πέρμα* ὑπερέβαινε τὸ «Στόμα τῆς τίγρεως» καὶ τὰς δύο αὐτοῦ θινώδεις σύρτεις. Ἡ τῆς Βικτωρίας κορυφὴ ἐπὶ τῆς νήσου Χὸγγ-Κόγγ, ὑψηλὴ χιλίους ὀκτακοσίους εἰκοσιπέντε πόδας, ἐπεφάνη πρὸς στιγμὴν διὰ τῆς πρωϊνῆς ὁμίχλης, καὶ μετ' αἰσιώτατον τέλος διάπλουν ὁ Κὶν-Φὸ καὶ ὁ φιλόσοφος, διασχίζοντες τὰ κιτρινωπὰ ὕδατα τοῦ Κυανοῦ ποταμοῦ, ἀπεβιβάζοντο εἰς Σὰγγ-Χάϊ, ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς ἐπαρχίας τοῦ Κιὰγγ-Νάν.

[Ἕπεται συνέχεια]

Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Λονδίνου ἀνέρχεται εἰς 3,577,000, ὁ δὲ τῶν Παρισίων εἰς 1,988,000.

Digitized by Google

ΤΑ ΤΕΜΠΗ

['Εκ τοῦ προσεχῶς ἐκδοθησομένου συγγράμματος τὰ «Θεσσαλικὰ», ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Γεωργιάδου].

'Ανατολικώτερον τοῦ 'Ολύμπου ἐκτείνεται ἡ *Ὄσσα*, χωριζομένη ἀπ' αὐτοῦ διὰ τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν. Αὕτη, περιβαλλομένη πρὸς Δ. μὲν ὑπὸ τοῦ 'Ολύμπου, πρὸς ἀνατολὰς δὲ ὑπὸ τῆς Ὄσσης, διαῤῥέεται ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ, ἔχουσα μῆκος μὲν ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὴν εἰσόδου τοῦ ποταμοῦ μέχρι τῆς ἐξόδου 1—1 1[2 ὥρας, τὸ δὲ πλάτος ποικίλλον μεταξὺ 220 Γαλ. βημάτων καὶ 30 Γαλ. ποδῶν.

Εἰς τὸ ὄνομα τῆς τερπνῆς ταύτης κοιλάδος, τῆς ὡραιοτέρας ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τοποθεσίαν τῆς τόσον ὡραίας 'Ελλάδος, αἱ χαρμόσυνοι ἀναμνήσεις τῆς ἀρχαιότητος ἀθρόαι παρουσιάζονται εἰς τὴν φαντασίαν. 'Η δροσερότης της, αἱ γραφικώταται καλλοναί της ἦσαν τόσῳ περίπυστοι, ὥστε πᾶσα ὡραία τοποθεσία, πᾶσα τερπνὴ κοιλὰς ἐκαλεῖτο παρὰ τῶν ἀρχαίων Τέμπη. 'Ο 'Οράτιος ἀποκαλεῖ οὕτω τὴν ἐξοχικὴν αὐτοῦ ἔπαυλιν, ὁ δὲ Βιργίλιος, ἐξυμνῶν τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, ὀνομάζει Τέμπη χωρίον κατάῤῥυτον καὶ κατάφυτον. 'Ο Θεόκριτος ἐρωτᾷ τὰς Νύμφας, ἂν ἀπατηθεῖσαι ἀπὸ τὴν τερπνότητα τῆς ὡραίας αὐτῆς κοιλάδος ἐπελάθοντο τοῦ Δάφνιδος.'Ο Λουκανὸς καὶ ὁ Κάτουλλος ἐξυμνοῦσι τὰς καλλονάς της. 'Ο εὐσεβὴς Φενελὼν, ὀνειροπολῶν τὴν ἀναγέννησιν τῆς 'Ελλάδος, ἐντρυφᾷ κατὰ φαντασίαν εἰς τὴν θέαν τῶν καλλονῶν τῶν Τεμπῶν· «je cueille les lauriers des Delphes et je goûte les délices de Tempe»· ὁ δὲ Αἰλιανὸς,περιγράφων τὴν εἰδυλλιακὴν καλλονὴν τῆς κοιλάδος, μνημονεύει καὶ τῶν εὐωχιῶν καὶ συμποσίων, ἃ συνετέλουν οἱ περίοικοι ἐν αὐτῇ. Σήμερον ὅμως κατήφεια καὶ σιωπὴ ἐπικρατεῖ ἐκεῖ, καὶ μόνον ὁ κρότος τῶν βημάτων σπανίων τινῶν διαβατῶν ταράσσει τὴν ἐρημίαν τοῦ τόπου·καὶ τὸ ἔαρ,ὅτε ἡ ἀναγεννωμένη φύσις ἀποδίδει εἰς τὴν κοιλάδα ὅλην τὴν καλλονὴν καὶ τὴν χάριν της,ἀντὶ τῶν ᾀσμάτων καὶ τοῦ χοροῦ καὶ τοῦ θορύβου, ὃν ἀνέπεμπον οἱ γηθόσυνοι κάτοικοι πλέοντες ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ εὐωχούμενοι ἐπὶ τῶν τερπνοτάτων αὐτοῦ ὀχθῶν, ἀκούεται μόνον ὁ κρότος τῶν βημάτων τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν κοιλάδα πρὸς συλλογὴν τοῦ μέλιτος, ὅπερ εἰσέτι ἐναποθέτουσιν αἱ βιομήχανοι μέλισσαι ἐπὶ τῶν ὑπερκειμένων πλευρῶν τοῦ 'Ολύμπου, τῆς πατρίδος τοῦ ποιμένος 'Αριστέου (Βιργ. Γεω. 4. 317).

Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀρχαίων περιέγραψαν τὴν κοιλάδα ὁ Λίβιος (44. 6) ἴσως κατὰ Πολύβιον, ὁ Πλίνιος (Hist. nat. 4, 8, 15) καὶ ὁ Αἰλιανὸς (Π. 'Ιστ. Βιβλ.4). 'Εκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Gell, ὁ Dawhins, ὁ Holland, ὁ Dodwell, ὁ Leake, ὁ Mezières, ὁ Ussing, ἐν τοῖς μνημονευθεῖσιν ἤδη συγγράμμασιν,ὁ Kriegk (das thessalische Tempe. Leip. 1835), καὶ ὁ Fallmerayer (Fragm. aus dem Orient σ. 432). Καὶ ὁ μὲν Leak καὶ ὁ Dodwell παρέσχον τὴν ἀκριβεστάτην περιγραφὴν τῆς κοιλάδος· οἱ μόνοι ὅμως αἰσθανθέντες τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τῆς τοποθεσίας καὶ τὴν βαθεῖαν ἐντύπωσιν, ἣν παράγει αὕτη, εἶναι ὁ Ussing, ὁ Fallmerayer καὶ ὁ Mezières.'Η κοιλὰς αὕτη, λέγει ὁ Mezières, δὲν εἶνε, ὡς ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ, δροσερά τις καὶ χαρίεσσα τοποθεσία, ὅπως ἀρχαῖοί τινες τὴν περιέγραψαν. Καὶ δὲν ἐλλείπουσι μὲν ἐνταῦθα βαθεῖαι σκιαὶ μεγαλοπρεπῶν πλατάνων, βλαστανόντων ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, οὔτε δροσερὰ ὕδατα καταῤῥέοντα ἐκ τῶν πλευρῶν τῶν ὑπερκειμένων ὀρέων, οὔτε χλοεροὶ λειμῶνες, οὔτε πᾶν ὅ,τι τερπνὸν ἠδύνατο νὰ πλάσῃ ποιητικὴ φαντασία, ἀλλὰ τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς κοιλάδος, τὸ ἀποτελοῦν τὴν ἀπαράμιλλον αὐτῆς καλλονὴν, εἶνε ὅτι ἡ χαρίεσσα αὕτη κοιλὰς εἶνε στενὴ,χαίνουσα μεταξὺ δύο γιγαντιαίων ὀρέων, τῆς Ὄσσης καὶ τοῦ 'Ολύμπου, ἀποσχισθέντων ἀπ' ἀλλήλων διὰ βιαίου σεισμοῦ. Καὶ τῳόντι· τὸ πᾶν φέρει ἐν τῇ κοιλάδι τὰ ἴχνη βιαίας τινὸς καταστροφῆς· οἱ βράχοι εἶνε κατεσχισμένοι καὶ συντετριμμένοι,μὴ ἔχοντες τὴν τελείαν ἐκείνην μορφὴν, δι' ἧς περιβάλλει ἡ φύσις τὰ τέλεια ἔργα της. Πολλαχοῦ τοῦ στενοῦ τὸ ὄρος φαίνεται διεῤῥωγὸς καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ ὕψος, αἱ δὲ κάθετοι καὶ ἀντικρύζουσαι ἀλλήλαις πλευραὶ τῆς Ὄσσης καὶ τοῦ 'Ολύμπου ἠδύναντο καὶ σήμερον νὰ τεθῶσιν ἀκριβῶς ἐπ' ἀλλήλων, ἂν ἐξηλείφετο τὸ διαχωρίζον αὐτὰς διάστημα· ἀλλ' ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἡ θέα τῶν ἐρυθρῶν ἀποτόμων καὶ ὑπερυψήλων βράχων, οἵτινες ὑπέρκεινται ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ, καταπλήσσει τὴν φαντασίαν τοῦ θεωμένου, ὁ ἥσυχος τοῦ Πηνειοῦ ῥοῦς ἀφ' ἑτέρου, ὅστις ἐλαίου δίκην κυλίει ἠρέμα τὰ ἀργυρᾶ νάματά του, ποῦ μὲν πλατύτερος καὶ σχηματίζων χαρίεν τι νησύδριον, ποῦ δὲ στενότερος, αἱ ἐπὶ τῶν ποδῶν τῆς Ὄσσης μικραὶ παρόχθιοι πεδιάδες, αἵτινες διαῤῥεόμεναι ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ ὄρους κατερχομένων ὑδάτων σχηματίζουσιν ὡραῖον χλοερὸν τάπητα, σκιαζόμενον ὑπὸ εὐθαλῶν δένδρων, ἐλαττοῦσι τὴν σοβαρὰν ἀγριότητα τοῦ τόπου καὶ ἀναμιγνύουσιν εἰς τὴν ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν, ἣν ἐμποιοῦσι τὰ μεγάλα θεάματα τῆς φύσεως, τὴν τέρψιν τὴν παραγομένην ἐκ τῆς θέας τῶν χαριεστάτων εἰκόνων. 'Εν τῇ ἑνώσει λοιπὸν τῶν ἀντιθέτων τούτων ἐντυπώσεων κεῖται ὁ ἀληθὴς χαρακτηρισμὸς καὶ τὸ πραγματικὸν μεγαλεῖον τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν. 'Ενέχει αὕτη ὅ,τι ἄγριον καὶ ὅ,τι τερπνὸν ὑπάρχει ἐν τῇ φύσει· ἀφ' ἑνὸς μὲν κορυφαὶ ὑπερύψηλοι καὶ βράχοι κατεσχισμένοι καὶ διηυλακωμένοι ὡς ὑπὸ κεραυνοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἥσυχος ποταμὸς κρυπτόμενος ὑπὸ τὴν σκιὰν βαθυσκίων πλατάνων καὶ περι-

Digitized by Google

βαλλόμενος ὑπὸ δροσερωτάτης χλόης. Καὶ ἀπαντῶσι μὲν καὶ ἀλλαχοῦ ἐπίσης ἄγρια ὄρη· ἡ χαράδρα τοῦ Ταϋγέτου, αἱ παρὰ τὴν Ἀμάλφην ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Σαλέρνου ἀκταὶ καὶ οἱ βράχοι τοῦ Ταυρομενίου ἐν Σικελίᾳ δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἄγριοι, κατὰ τὸν Mezières, τῶν ἐπικρεμαμένων ἐπὶ τῶν Τεμπῶν πλευρῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὄσσης, ἀλλ' ἐκεῖ λείπει ὁ ποταμὸς καὶ ἡ περὶ αὐτὸν κραταιὰ βλάστησις. Τὰ στενὰ τοῦ Ἄψου εἶνε μὲν ὀχυρά, ἄγρια καὶ μεγαλοπρεπῆ, κάλλη ὅμως δένδρων καὶ χλωρότητα ὕλης καὶ διατριβὰς καὶ λειμῶνας ἡδεῖς δὲν ἔχουσι (Πλούτ. Τ. Φλαμ. ΙΙΙ.). Ὁ Ἀλφειὸς καὶ ὁ Σπερχειὸς διαῤῥέουσιν ὡραίας κοιλάδας, ἀλλὰ δὲν περιβάλλονται ὑπὸ ἀποκρήμνων βράχων. Ὁ Ἄλβις διαῤῥηγνύων τὰς Σαξωνικὰς Ἄλπεις σχηματίζει ὡραίαν κοιλάδα, ἥτις ὅμως οὖσα πλατυτέρα τῶν Τεμπῶν ὑστερεῖ ταύτης καὶ κατὰ τὴν βλάστησιν καὶ κατὰ τὸ ἀπότομον τῶν περιβαλλόντων βράχων, καὶ δὲν δύναται ἑπομένως οὔτε κατὰ τὸ καταπληκτικὸν μεγαλεῖον οὔτε κατὰ τὴν χάριν νὰ παραβληθῇ μετ' αὐτῆς.

Καὶ ἡ μὲν πλευρὰ τοῦ Ὀλύμπου καταπίπτουσα ἀποτόμως εἶνε ἀπρόσιτος, οὐδεμίαν καταλείπουσα ἀτραπὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ· διὸ καὶ ἡ μόνη ὁδός, ἥτις καὶ τὸ πάλαι καὶ νῦν ἄγει διὰ τοῦ στενοῦ, κεῖται ἐπὶ τῆς Ὄσσης· παρατηροῦνται δὲ ἐνιαχοῦ τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ. Οὕτως ἐπὶ μὲν τῆς εἰσόδου πέραν τοῦ χανίου τῶν Ἀμπελακίων παρατηρεῖται διπλῆ αὖλαξ ἐσκαμμένη ἐν τῷ βράχῳ ὑπὸ τῶν τροχῶν τῶν ἁμαξῶν· πορρωτέρω δέ, ἔνθα ὁ ποταμὸς σχηματίζει νησύδριόν τι, ὁ δεξιὸς αὐτοῦ βραχίων περιβάλλεται ὑπὸ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ τείχους πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ὁδοῦ καὶ ἀπόκρουσιν τῶν πλημμυρῶν τοῦ ποταμοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὴν εἴσοδον τοῦ στενοῦ καὶ ἔτι πορρωτέρω δὲν ὑπέρκειται ἡ ὁδὸς πολὺ τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ, κατὰ δὲ τὸ μέσον τῆς κοιλάδος, ἔνθα τὸ πλάτος αὐτῆς εἶνε ἐλάχιστον, ἀναῤῥιγᾶται ἡ ὁδὸς ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς Ὄσσης, ὅθεν εἰς ἱκανὸν βάθος φαίνεται ῥέων ὁ ποταμός. Ἐνταῦθα παρατηρεῖται ἐπὶ τῆς Ὄσσης βαθυτάτη χαράδρα, σχηματισθεῖσα ἴσως συγχρόνως μετὰ τῆς κοιλάδος, παταγωδῶς ἀπὸ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους καταφέρουσα τὰ ἀφρίζοντα ὕδατα ῥυακίου. Ἐν τῇ χαράδρᾳ ταύτῃ παρατηροῦνται κολοσσιαῖα τμήματα βράχων, ἅτινα, ἀποσπασθέντα ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους, ἀνεχαιτίσθησαν ἐν τῇ καταφορᾷ αὐτῶν καὶ φαίνονται ὡσεὶ αἰωρούμενα μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ. Πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς χαράδρας ταύτης ὑψοῦται βράχος, εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὁποίου παρατηροῦνται ἐρείπια ἀρχαίου ἑλληνικοῦ φρουρίου, ἑνὸς τῶν 4 πρὸς φρούρησιν τῆς κοιλάδος κατεσκευασμένων, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ θέσις ἀκριβέστατα ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ Λιβίου· «quartum viae ipsi qua media et angustissima vallis est impositum»· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου παρατηροῦνται ἐρείπια μεσαιωνικοῦ φρουρίου, τοῦ *Κάστρου τῆς Ὡραίας*, κειμένου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Λυκοστομίου. Πέραν τῆς θέσεως ταύτης ἡ κοιλὰς ἄρχεται ἐκ νέου νὰ εὐρύνηται πρὸς τὴν ἔξοδον· καὶ ἀμέσως μὲν μετὰ τὴν μνημονευθεῖσαν χαράδραν ἀπαντῶμεν κατακάθετον βράχον ὥς τινα τετράγωνον πύργον κατασκευασθέντα ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρός, οὐχὶ μακρὰν δ' αὐτοῦ ἐκρέει ἐκ τῶν πλευρῶν τῆς Ὄσσης πηγὴ ψυχροτάτου ὕδατος *Κρυολόγος* καλουμένη, τῆς ὁποίας τὰ κυανᾶ ὕδατα ἀπαξιοῦσι κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Dodwell νὰ ἀναμιχθῶσι μετὰ τῶν θολῶν ὑδάτων τοῦ Πηνειοῦ· ἔτι δὲ πορρωτέρω ὑπὲρ τὴν ὁδὸν ἀναγινώσκεται ἐπιγραφὴ Λατινικὴ «L. Cassius Longinus proconsul Tempe munivit». Ὁ ἀνθύπατος οὗτος ἦτο εἷς τῶν στρατηγῶν τοῦ Καίσαρος, μνημονευόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ. Οἱ ἐγχώριοι καλοῦσι τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην *Γραμμένον ἅλας*, καθότι ἐν τῇ ἀμαθείᾳ αὐτῶν πιστεύουσιν, ὅτι ἐνταῦθα εἶνε καταγεγραμμένον τὸ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ δαπανηθὲν ἅλας· ἐκεῖθεν δὲ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τελευτᾷ ἡ κοιλάς.

Ἡ ἐν τῇ κοιλάδι τῶν Τεμπῶν βλάστησις εἶνε κραταιοτάτη. Ὑπερύψηλοι πλάτανοι, ἰσοϋψεῖς τῶν ὁποίων οὐδαμοῦ εἶδεν ὁ Mezières, ἴασμοι, δαφνοκέρασοι, λίγυνοι, ῥοιαί, ἰτέαι καὶ ἄλλα ἐπισκιάζουσι τὸ ῥεῖθρον τοῦ Πηνειοῦ, οὗτινος τὰ ὕδατα φαίνονται ὡσεὶ ἐξερχόμενα ἐκ τῶν κλάδων τῶν ἐν αὐτοῖς λουομένων δένδρων· ἐπὶ δὲ τῶν ἐρυθρῶν πλευρῶν τῶν ὀρέων ἀναῤῥιχῶνται πλεῖστα παράσιτα φυτὰ ὑπὸ τὴν σκιὰν πρίνων, πευκῶν καὶ ἀγριελαιῶν. Ἀραιὰ δὲ καὶ σπανίως θάλλει τὴν σήμερον ἐν τῇ κοιλάδι ἡ ἐρασμία δάφνη, τὸ ἱερὸν φυτὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς ὃ μετεμορφώθη ἡ περικαλλὴς κόρη τοῦ Πηνειοῦ, φεύγουσα τὸν ἔρωτα τοῦ θεοῦ, καὶ ἥτις ὑπενθυμίζει τοὺς ἁρμονικοὺς στίχους τοῦ Ὀβιδίου·

Conjux quoniam mea non potes esse
arbos eris certe, dixit, meus. Semper habebant
te coma, te citharae, te nostrae, Laura, pharetrae.

Καὶ τὸ μὲν μεσαιωνικὸν ὄνομα τῆς κοιλάδος *Λυκοστόμιον* δὲν ἀκούεται πλέον· καλεῖται δὲ σήμερον ἡ κοιλὰς *Στενὸν τοῦ Μπαμπᾶ*, ἐκ τινος κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτῆς κειμένου ὁμωνύμου χωρίου· ἀλλὰ διατηρεῖται εἰσέτι τὸ ἀρχαῖον ὄνομα παρὰ τοῖς περιοίκοις καὶ μετὰ σεβασμοῦ προφέρονται παρ' αὐτῶν τὰ ἱερὰ Τέμπη. Ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ ἐλατρεύετο τὸ πάλαι ὁ Ἀπόλλων, ὁ θεὸς τῆς καλλονῆς καὶ τῆς χάριτος, πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ καθαρμοῦ, ὃν ὑπέστη ἐνταῦθα κατὰ προσταγὴν τοῦ Διός, ὅτε κατετόξευσε τὸν δράκοντα Πύθωνα, φυλάττοντα τοὺς Δελφούς. Ἐνταῦθα λοιπὸν καθαρθεὶς καὶ στεφανωσάμενος ἐκ τῆς Πηνειΐδος δάφνης, λαβὼν δὲ καὶ κλά-

Digitized by Google

δον ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν δεξιὰν, ἦλθεν εἰς Δελφοὺς καὶ παρέλαβε τὸ μαντεῖον· ὑπῆρχε δὲ καὶ βωμὸς ἐν τῇ κοιλάδι, ἐν ᾧ ἐστεφανώσατο καὶ τὸν κλάδον ἀφεῖλεν ὁ θεός. Ἔκτοτε δὲ οἱ Δελφοὶ πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος ἔπεμπον ἀνὰ πᾶν ἔννατον ἔτος παῖδας εὐγενεῖς, οἵτινες ποιοῦντες μεγαλοπρεπεῖς θυσίας ἐν τῇ κοιλάδι, ἀνεχώρουν διαπλέξαντες στεφάνους ἐκ τῆς αὐτῆς δάφνης, ἀφ' ἧς καὶ ὁ θεὸς ἐστεφανώσατο. (Αἰλ. Π. Ἱστ. 3, 1). Καὶ τοῦ μὲν βωμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος οὐδὲν ἴχνος σήμερον σώζεται, παρατηροῦνται ὅμως ὑψηλὰ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ Ὀλύμπου σπήλαια κατοικούμενα ἄλλοτε ὑπὸ ἐρημιτῶν, ὡς καὶ ναΐσκος τις τῆς Παναγίας, καὶ οὕτω παραμένει καὶ σήμερον ἡ ἱερότης τοῦ τόπου.

Πρὶν ἤδη μνημονεύσω τῆς περιγραφῆς τῶν Τεμπῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, παραθέτω ἐνταῦθα μετάφρασιν τῆς περιγραφῆς τοῦ Fallmerayer, ὅστις κακοβούλως μυωπήσας πρὸς τὴν ἑλληνικὴν καταγωγὴν τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ μείνῃ ἀδιάφορος πρὸς τὰς καλλονὰς τῆς ὡραίας ἡμῶν γῆς, ἀλλ' ἐνθουσιασθεὶς ἐκ τῆς θέας τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν κατέγραψε περιγραφὴν ἀνταξίαν τῆς χάριτος καὶ τῆς καλλονῆς τοῦ περιγραφομένου τόπου (Frag. aus dem Orient Σ. 372). «Τὸ ἐπικρατοῦν, λέγει, ἐν τῇ κοιλάδι καὶ ἐκτὸς αὐτῆς δένδρον κατά τε τὴν πληθὺν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ μέγεθος εἶνε ὁ πλάτανος. Εὑρισκόμενος καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τῆς κοιλάδος, πληροῖ τὰ κενὰ διαστήματα, βλαστάνει ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ σφριγῶν ἀναδύεται ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων· ἁμιλλώμενα δὲ πρὸς τοῦτον βλαστάνουσιν ἐν τῇ κοιλάδι ἡ τερέβινθος, ἡ ῥοιά, ὁ ἴασμος, ἡ μελία, ἡ ἰτέα, ἡ δρῦς, ἡ πρῖνος, ἡ κότινος, ἡ δαφνοκέρασος, καὶ τέλος ἡ Πηνειὶς δάφνη, ἅτινα κατακοσμοῦσι τὴν κοιλάδα καὶ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ δι' ἀμαράντου χλωρότητος, καὶ περιβαλλόμενα ὑπὸ οἰνάδος καὶ κληματίδος σχηματίζουσιν ἀδιαπέραστον εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας σκιάδα, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ εὐρὺς ποταμός, πολλαχοῦ κεκαλυμμένος ἀπὸ τὴν σφριγῶσαν βλάστησιν, προκυλινδεῖ τὸ ἤρεμον αὐτοῦ ῥεῦμα. Καὶ οἱ μὲν πλάτανοι τὸν χειμῶνα ἀποβάλλουσι τὸν ἐκ τῶν φύλλων κόσμον, ἀλλὰ τὰ πλεονάζοντα ἀειθαλῆ δένδρα καὶ αἱ εὐοσμίαν ἀποπνέουσαι λόχμαι διατηροῦσι τὴν ἐντύπωσιν αἰωνίου ἐν τῇ κοιλάδι ἔαρος. Καὶ ἐκεῖ δὲ, ἔνθα ὁδὸς καὶ ποταμὸς πληροῦσιν ἅπαντα τὸν μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὄσσης χῶρον, διατηρεῖται ἀκμαία ἡ ἐν τῇ κοιλάδι βλάστησις. Ἀλλὰ θαυμασιωτέρα τῆς βλαστήσεως εἶνε ἡ ἐν τῷ στενῷ ἀφθονία τῶν πηγαίων ὑδάτων, ἅτινα δαψιλῶς καὶ ἀπροσδοκήτως ἀναβλύζουσιν ὑπὸ τὸ βῆμα τοῦ διαβάτου ἐκ τοῦ παρακειμένου βράχου ἢ ἐκ τῆς ῥίζης τῶν πλατάνων, καταῤῥέοντα, καθαρὰ ὡς ἀδάμαντες καὶ κατάψυχρα ὡς οὐδαμοῦ ἀλλοῦ, εἰς τὸν παραῤῥέοντα Πηνειόν· μεταξὺ δὲ τῶν βρυωδῶν ὄχθων τῶν ῥυακίων διαφαίνεται διὰ τῶν διαυγῶν ὑδάτων ἡ κατάλευκος μαρμαρώδης κοίτη αὐτῶν. Ὁποῖος πλοῦτος, ὁποία δροσερότης παρέρχεται ἐνταῦθα ἄχρηστος καὶ ἀφανής! Καὶ ἐν μὲν τῇ Ὄσσῃ, ἐπὶ τῆς ὁποίας φέρει ἡ ὁδὸς, παρατηροῦνται ἀειθαλεῖς νάπαι κατάῤῥυτοι καὶ ἀνθοστόλιστοι, ἐνῷ ἡ πλευρὰ τοῦ Ὀλύμπου καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς κοιλάδος καταπίπτει ἀπότομος καὶ ὡς δι' ἀνθρωπίνης χειρὸς διαπρισθεῖσα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' οὐχὶ πανταχοῦ ἐξερημένη τοῦ ἐκ τῆς βλαστήσεως κόσμου. Καὶ ταπεινὴ μὲν κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς κοιλάδος ἡ ὁδὸς, αἰωρεῖται πορρωτέρω εἰς ὕψος μεγαλείτερον, ἀφικνουμένη κατὰ τὸ μέσον τοῦ αὐλῶνος εἰς τὸ ὕψιστον αὐτῆς σημεῖον, ἔνθα τὸ μὲν πλάτος τῆς κοιλάδος εἶνε στενότατον, αἱ δὲ ἀντικρύζουσαι κολοσσιαῖαι πλευραὶ τῶν ὀρέων ἀποδίδουσιν αὐτῇ ἀγρίαν καὶ ῥωμαντικὴν ὡραιότητα. Αὖραι ψυχραὶ διαπνέουσι τὸ στενὸν ἐνταῦθα· ἡδέως ψιθυρίζουσιν ἡ πεύκη καὶ ἡ ἐλάτη ἐπὶ τῶν ἀποτόμων πλευρῶν, πολιὰ νέφη κυλινδοῦνται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων καὶ ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ χάσματος ὑπερίπταται κρώζων ὁ μακρόπτερος ἀετὸς τοῦ Ὀλύμπου· μόνον δὲ δύο ἢ τρεῖς ὥρας διεισδύει ἡ χειμερινὴ ἡλιακὴ ἀκτὶς ἐν τῇ μοίρᾳ ταύτῃ τῆς κοιλάδος, ἐνῷ τὸ θέρος ἀποβαίνει ἐρασμιωτάτη διά τε τὴν χλωρότητα τῆς ὕλης καὶ διὰ τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν σκιερὰν δροσερότητα αὐτῆς· ἀπὸ δὲ τοῦ σημείου τούτου εὐρύνεται ἡ κοιλὰς κωνοειδῶς πρὸς τὴν ἔξοδον, ὥστε δύο κῶνοι ἐφαπτόμενοι ἀλλήλων διὰ τῶν κορυφῶν εἶνε ἡ πιστοτάτη εἰκὼν τοῦ σχήματος τῆς διασφάγος τῶν Τεμπῶν· ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν Θεσσαλίαν μοῖρα αὐτῆς εἶνε θελκτικωτέρα τῆς πρὸς τὴν Μακεδονίαν. Πρασεῖς ἡλιόβλητοι λόφοι διαστίλβουσιν ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ Ὀλύμπου διὰ τῶν ὑψηλῶν δένδρων· χαριέστατοι λειμῶνες, δάση πλατάνων, πηγαὶ διαυγῶν ὑδάτων καὶ κατάφυτα ἐν τῷ Πηνειῷ νησίδια ἀποτελοῦσι τὴν θερινὴν διασκέδασιν τῶν κατοίκων τοῦ Μπαμπᾶ, χωρίου κειμένου κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς κοιλάδος, ἐρασμίας ἐν τῷ μέσῳ πλατάνων, κυπαρίσσων καὶ πιτύων. Καὶ ὁ ποταμὸς δὲ καταλείπει ἐνταῦθα τὸν ἤπιον καὶ σιωπηλὸν ῥοῦν, καὶ μετὰ ῥοίζου προσοχθίζουν τὰ ἀφρίζοντα κύματά του ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ κοίτῃ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἁλιέων ῥιπτομένου προχώματος· χειροποίητοι δὲ κοιλότητες καὶ ὑπὸ κληματίδων περιστεφόμενα σπήλαια ὑποσημαίνουσι μυστηριώδη τινὰ καὶ λησμονηθεῖσαν λατρείαν τῆς ἀρχαιότητος. Ἔν τινι τῶν κοιλοτήτων τούτων ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ὀλύμπου ὑπάρχει ναΐσκος τις τῆς Παναγίας, ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ὁποίου βλαστάνει εἰσέτι ἡ δάφνη, εἰς ἣν μετεμορφώθη ἡ χαρίεσσα

Digitized by Google

κόρη του Πηνειού, φεύγουσα τὸν ἔρωτα τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις κλάδον ἐκ ταύτης κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα καὶ στέφανον ἐκ τῶν φύλλων της φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς προσῆλθεν εἰς τοὺς Δελφούς, ὅπως παραλάβῃ τὸ ἐκεῖ μαντεῖον. Καὶ ἐγὼ δὲ διαβαίνων διὰ τῆς κοιλάδος ἔδρεψα κλάδον ἐκ τοῦ ἐρασμίου δένδρου, ὅνπερ διαφυλάττω παρὰ τὰ μεμαραμμένα φύλλα τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰωσαφὰτ πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ἱερῶν Τεμπῶν».

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ γλαφυρὰ περιγραφὴ τῆς θαυμαστῆς κοιλάδος ὑπὸ τοῦ Fallmerayer· ἐκ δὲ τῶν ἀρχαίων, ὁ μὲν Ὀβίδιος, προσέχων μᾶλλον εἰς τὴν ἁρμονίαν τῶν στίχων καὶ ὀλίγων μεριμνῶν περὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ περιγραφομένου τόπου, εἶνε ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν Τεμπῶν λίαν ἀτυχής, μηδεμίαν λέγων λέξιν χαρακτηρίζουσαν μετ' ἀκριβείας τὴν ὑμνουμένην κοιλάδα. Ὁ κατὰ τοὺς στίχους αὐτοῦ κυλίων τὰ ἀφρώδη ὕδατά του Πηνειὸς καὶ ἐκτινάσσων τὰς ὑγρὰς ῥανίδας του ἐπὶ τῶν πλησίον δένδρων, ὁ πληρῶν τὴν πέριξ καὶ πόρρω χώραν ὑπὸ κρότου καὶ θορύβου, εἶνε ὁ ἠρεμώτατος τῶν ποταμῶν τῆς γῆς· μόλις ἀκούεται ψιθυρισμός τις τοῦ ἡσύχως τὴν πεδιάδα διαρρέοντος ὕδατος (Μεταμ. 568. κἑ.). Ἐπιτυχέστερον ἐμπνεομένη φαίνεται ἡ Μοῦσα τοῦ Κατούλου (Epith. Thet. et Pel. v. 285)· ὁ στίχος μάλιστα

Tempe quae silvae cingunt superimpendentes

εἶνε ἀπεικόνισις πιστοτάτη τῶν ἐπὶ τοῦ ῥείθρου τοῦ ποταμοῦ ἐπικρεμαμένων πλατάνων. Ὁ δὲ Τίτος Λίβιος (44. 6) φαίνεται μᾶλλον ἐπηρεασθεὶς ἐκ τῆς ἀγρίας ὄψεως τοῦ στενοῦ, τῆς ὁποίας τὴν ἐντύπωσιν ἐξαίρει ἐν τῇ ἑπομένῃ περιγραφῇ· «Rupis undique ita abscisæ sunt ut despici vix sine vertigine quadam simul oculorum animaeque possit terret et sonitus et altitudo per mediam vallem fluentis Penei amnis». Ἡ περιγραφὴ αὕτη ἀληθεύει κατὰ τὸ μέσον τῆς κοιλάδος, ἔνθα ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς Ὄσσης ἀναῤῥιχωμένης ὁδοῦ φαίνεται εἰς ἱκανὸν βάθος ῥέων ὁ ποταμός, ἄνευ ὅμως κρότου τῶν ἐκ τῆς Ὄσσης καταῤῥεόντων ὑδάτων.

Ὁ δὲ Αἰλιανός, καίπερ, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ, ποιήσας τὴν περιγραφὴν τῶν Τεμπῶν πρὸς ἐπίδειξιν φραστικῆς δεινότητος, ἐπιτυγχάνει ἄριστα εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς εἰδυλλιακῆς καλλονῆς τῶν Τεμπῶν, οὐδόλως ὑποδεικνύων τὴν ἀγρίαν καὶ καταπληκτικὴν ἄποψιν αὐτῶν. Παραθέτω ἐνταῦθα τὰς ἰδίας αὐτοῦ λέξεις· «Κισσὸς μὲν γὰρ πολὺς καὶ εὖ μάλα λάσιος ἐνακμάζει καὶ τέθηλε, καὶ δίκην τῶν εὐγενῶν ἀμπέλων κατὰ τῶν ὑψηλῶν δένδρων ἀνέρπει καὶ συμπέφυκεν αὐτοῖς· πολλὴ δὲ σμίλαξ, ἡ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν πάγον ἀνατρέχει καὶ ἐπισκιάζει τὴν πέτραν, καὶ ἐκείνη μὲν ὑπολανθάνει, ὁρᾶται δὲ τὸ χλοάζον πᾶν καὶ ἔστιν ὀφθαλμῶν πανήγυρις. Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς λείοις καὶ καθειμένοις ἄλλα τέ ἐστι ποικίλα καὶ ὑποδρομαὶ συνεχεῖς ἐν ὥρᾳ θέρους καταφυγεῖν ὁδοιπόροις ἥδιστον καταφύγιον, ὃ καὶ δίδωσιν ἀσμένως ψυχᾶσθαι· διαῤῥέουσι δὲ καὶ κρῆναι συχναὶ καὶ ἐπιῤῥεῖ νάματα ὑδάτων ψυχρῶν καὶ πιεῖν ἡδίστων· κατᾴδουσι δὲ ὄρνιθες ἄλλος ἄλλῃ διεσπαρμένοι, καὶ μάλιστα οἱ μουσικοί, καὶ ἑστιῶσιν εὖ μάλα τὰς ἀκοάς, καὶ παραπέμπουσιν ἀπόνως καὶ σὺν ἡδονῇ, διὰ τοῦ μέλους τὸν κάματον τῶν παριόντων ἀφανίσαντες· παρ' ἑκάτερα δὲ τοῦ ποταμοῦ αἱ διατριβαὶ εἰσὶν αἱ προειρημέναι καὶ αἱ ἀνάπαυλαι· διὰ μέσου δὲ τῶν Τεμπῶν ὁ Πηνειὸς ποταμὸς ἔρχεται σχολῇ καὶ πρᾴως ἐλαίου δίκην· πολλὴ δὲ ἡ σκιὰ ἐκ τῶν παραπεφυκότων δένδρων καὶ ἐξαρτωμένων κλάδων τίκτεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας οὕτω προήκουσαν ἀποστέγειν τὴν ἀκτῖνα καὶ παρέχειν τοῖς πλέουσι πλεῖν κατὰ ψῦχος. Πᾶς δὲ ὁ περίοικος λαὸς συνίασιν, ἄλλος μὲν ἄλλῃ, καὶ θύουσι καὶ συμπίνουσι».

Τέλος ἡ περιγραφὴ τοῦ Πλινίου (4, 8) προσεγγίζει πασῶν τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἀκρίβειαν, ἔνθα οἱ μὲν δυνάμενοι νὰ καταμετρηθῶσι διὰ τῆς ὁράσεως ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ βράχοι, καὶ ὁ ὑπὸ θαλερὸν δάσος ἥσυχος ῥοῦς τοῦ Πηνειοῦ καὶ αἱ χλοεραὶ ὄχθαι καὶ τὰ ᾄσματα τῶν πτηνῶν πιστότατα περιγράφονται, ἐνῷ ἡ διαύγεια τῶν ὑδάτων τοῦ Πηνειοῦ καὶ τὰ ἐν τῇ κοίτῃ αὐτοῦ διορώμενα πράσινα λιθάρια κεῖνται μόνον ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ περιγράφοντος· διότι τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ εἶνε πάντοτε θολά, καὶ μόνον μετὰ παρατεταμένην ἀνομβρίαν γίνονται ὁπωσοῦν διαφανῆ, χωρὶς ὅμως καὶ τότε νὰ ἐπιτρέπωσι τὴν ὅρασιν τῶν ἐν τῷ πυθμένι ἀντικειμένων.

ΠΟΘΕΝ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ, ὑπὸ Σπ. Μ.]

Εἰς σπουδαίας σκέψεις ἐμβάλλει πάντα ζωολόγον καὶ βιολόγον, θεωροῦντα τὰ ζῷα ἐν τῇ ὑπαιθρίῳ αὐτῶν διαίτῃ, δηλαδὴ ἐν τῇ κατὰ φύσιν αὐτῶν ζωῇ, τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἀριθμὸς εἴδους τινὸς ζῴου ἐν ὡρισμένῃ χώρᾳ ἀπαντᾷ περίπου ὁ αὐτός.

Οἱ συλλέκται καὶ τάκται τῶν ζῴων ἐκφράζονται πάντοτε οὕτως: τὸ εἶδος τοῦτο ἀπαντᾷ ἐνταῦθα ἢ ἐκεῖ *σπανίως*, τὸ δεῖνα ἱκανῶς *συχνά*, τὸ δεῖνα εἶνε *κοινότατον*. Οὕτω π. χ. τὰ ἁρπακτικὰ τῶν πτηνῶν εἰσὶν ἁπανταχοῦ σπάνια, ὅπως καὶ ὁ κόκκυξ καὶ τὰ πλεῖστα ἐντομοφάγα πτηνά, ἐνῷ τὰ πυρηνοφάγα ἀπαντῶσιν ἁπανταχοῦ πολυπληθῆ, οἷον οἱ οἰκοδίαιτοι στρουθοὶ (ἤτοι τὰ κοινὰ ἡμῶν στρουθία) ἐν τῇ βορείᾳ Ἀμερικῇ, ἔνθα μετηνέχθησαν, οἵτινες εἰς πᾶσαν χώραν, εἰς ἣν μεταβαίνουσι, πολ-

Digitized by Google

λαπλασιάζονται σχηματίζοντες σμήνη μεγάλα. Καὶ ἅπασαι δὲ αἱ ζωϊκαὶ κλάσεις περικλείουσιν εἴδη διαφόρου ἀριθμοῦ, καὶ ἔντομά τινα δὲ καί τινες κοχλίαι καὶ ἐκ τῶν ἐγχυματικῶν ζωϋφίων πολλὰ ἀπαντῶσιν ἐν ὡρισμένῃ χώρᾳ ὡς σπάνια, ἐνῷ ἄλλα διαρκῶς διατηροῦσι μέγιστον ἀτόμων ἀριθμόν. Ἀλλὰ καὶ τὰ τελευταῖα ταῦτα δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι πολλαπλασιάζονται ἐπ' ἄπειρον, ἀλλ' ὅτι καὶ τούτων ὁ ἀρ θμὸς δὲν ὑπερβαίνει ὡρισμένον ὅριον.

Ὅπως ἐξηγήσωμεν τὸν σταθερὸν τῶν ἀτόμων ἀριθμόν, ἀνάγκη ν' ἀναλογισθῶμεν κατὰ πρῶτον τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις, αἵτινες εἴτε ὡς ἐχθρικὰ σαρκοφάγα ζῷα, εἴτε ἄλλως πως ἐπενεργοῦσαι, εἰς εἶδός τι μὲν πλεῖον, εἰς ἄλλο δὲ ἧττον, ἀποκωλύουσι τὸν περαιτέρω πολλαπλασιασμὸν τῶν ἀτόμων αὐτοῦ. Εἶνε δὲ καὶ γεγονὸς ἀναντίρρητον, ὅτι ἐξαιρουμένου τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἰσχυρῶς ἐπέβαλε τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐπί τινων ζῴων ἐξολοθρεύσας καθ' ὁλοκληρίαν πολλὰ εἴδη αὐτῶν, τὰ καλούμενα ἁρπακτικὰ δρῶσι τροποποιοῦντα ἱκανῶς τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλήθους τῶν ζωϊκῶν εἰδῶν.

Ἀλλ' ἐὰν ἐγγύτερον ἐπισκοπήσωμεν τὸ αἴτιον τοῦτο τὸ κατὰ πρῶτον ἐρχόμενον εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, θέλομεν ὑποτιμήσει αὐτὸ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἑξῆς. Ἡ συχνότης καὶ σπανιότης εἴδους τινὸς ζωϊκοῦ, καὶ δὴ τὸ ὅριον τοῦ ἀριθμοῦ ὃν φθάνει ἀτομοβριθέστατόν τι εἶδος, ἐξαρτᾶται, καθὰ ἡμῖν φαίνεται, πρωτίστως ἐκ τοῦ σκληροῦ *ζητήματος τῆς γαστρός*.

Ὁ *περὶ τῆς τροφῆς* δηλ. *διαγωνισμός*, ἡ ἀφθονία τῆς τροφῆς καὶ ἡ ἔλλειψις αὐτῆς εἰσὶ κυρίως τὰ αἴτια τὰ ῥυθμίζοντα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων ὡρισμένου εἴδους διαιτωμένου ἔν τινι χώρᾳ. Ὅταν δὲ καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ σχέσεις προσαρμόζωνται ἀκριβῶς πρὸς τὴν ὕπαρξιν εἴδους τινός, ὅταν δηλ. καὶ τὸ κλίμα εἶνε ἁρμόδιον καὶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους εὔνους, ὅταν ὑπάρχωσι τὰ πολλὰ προφυλακτικὰ μέσα, ὧν τὰ διάφορα εἴδη χρήζουσι πρὸς ἰδίαν ἀπόκρυψιν ἢ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν τέκνων, ἡ συχνότης τοῦ εἴδους ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τοῦ ποσοῦ τῶν ἀτόμων ἅτινα τρέφονται ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ.

Ἡ γνώμη αὕτη ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται δυσαπόδεικτος· ἐν τούτοις ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐκφράζομεν δι' αὐτῆς νόμον τῶν ὀργανικῶν ἐν γένει ὄντων, ἐφαρμοζόμενον ἁπανταχοῦ τοῦ ζῶντος κόσμου, ἰδίως δὲ τοῦ ζωϊκοῦ, οὐδὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐξαιρουμένου.

Τὰς σκέψεις ταύτας διήγειρεν ἐν ἡμῖν ἡ θεωρία τῆς διαφορᾶς τῶν χαρακτήρων χειμερινῶν τινων πτηνῶν, ἅτινα καθ' ἑκάστην βλέπομεν πρὸ τῶν ἡμετέρων παραθύρων. Ἐκεῖ λαμβάνουσι τὸν ἐπιούσιον αὐτῶν ἄρτον οἱ κόττυφοι, οἱ αἰγίθαλοι, αἱ χονδρομύται, τὰ στρουθία καὶ μετὰ ζήλου ἐπιδίδονται εἰς τοῦτο τὸ ἔργον. Ἀλλὰ πόσον διάφοροι δὲν εἶνε οἱ κοινωνικοὶ τρόποι τῶν διαφόρων τούτων πτηνῶν καὶ αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις πρὸς τοὺς ὁμοτραπέζους των! Οἱ κόττυφοι ὄντες ἀκόρεστοι, διῶκται καὶ φθονεροὶ οὐ μόνον πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτῶν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους αὐτῶν τοῦ αὐτοῦ εἴδους συντρόφους, ἀφίνουσιν τὰ ἄλλα πτηνὰ ὅλως ἀνενόχλητα. Ταὐτὸ πράττουσι καὶ οἱ αἰγίθαλοι, ἀλλά πως ἀνεκτικώτερον, αἱ δὲ χονδρομύται καὶ τὰ στρουθία φιλοφρόνως προσπλησιάζουσι τὰ ἄλλα πτηνὰ καὶ συζῶσι μετ' αὐτῶν φιλικῶς καὶ εὐθύμως.

Πόθεν οἱ διάφοροι οὗτοι χαρακτῆρες τῶν ὀλίγων τούτων πτηνῶν; Ἐὰν οἱ κόττυφοι ἐγένοντο ἀκόρεστοι καὶ φθονεροὶ διὰ τῆς πείνης, διατί ἐρωτῶμεν δικαίως δὲν διώκουσιν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τροφείου κατὰ πρῶτον τοὺς *ξένους*, τὰ πολλῷ ἀσθενέστερα στρουθία καὶ τὰς χονδρομύτας;

Ἡ λύσις τοῦ ὅλου προβλήματος κεῖται, καθὰ νομίζομεν, εἰς τὴν ἀπάντησιν ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης. Ζῷον εὑρίσκον δι' ὅλου σχεδὸν τοῦ ἔτους ἁπανταχοῦ τὴν τροφὴν αὐτοῦ εὐχερῶς καὶ ἀφθόνως, θέλει φέρεσθαι εἰρηνικῶς καὶ ἐν τῇ χειμερινῇ αὐτοῦ φάτνῃ, ἅτε ἔχον ἥσυχον καὶ διὰ τῆς ἕξεως αὐθόρμητον γενομένην τὴν συναίσθησιν, ὅτι ἀδιακόπως θέλει εὑρίσκει ἀφθονωτέραν τροφήν. Ζῷον ὅμως, ὅπερ τοὐναντίον προώρισται νὰ τρώγῃ πάντοτε τροφὴν δυσεύρετον καὶ δυσαπόκτητον, δηλ. σπανίζουσαν, θέλει εὐχερῶς γείνει φθονερὸν καὶ ζηλότυπον ἐν τῷ μετ' ἄλλων συναγωνισμῷ, ἰδίως δὲ πρὸς ἐκεῖνα ζηλότυπον τὰ ζῷα, ἅτινα ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τὴν εἰδικὴν τροφήν, δηλ. πρὸς τοὺς ἰδίους συγγενεῖς.

Ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου τὰ κοκκοφάγα π.χ. πτηνά, ἔτι δὲ μᾶλλον τὰ παμφάγα, οἷον οἱ κόρακες καὶ ψάρες, εἰσὶν ἀγελαῖα, ὅπως ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἕνεκα τῆς διαπαντὸς ἐστρωμένης τραπέζης, εἰσὶ καὶ πλουσιώτερα εἰς ἄτομα. Τὰ ἐντομοφάγα ὅμως δὲν εἶνε ἀγελαῖα καὶ σχετικῶς σπάνια δηλ. πτωχὰ εἰς ἄτομα.

Καὶ μήπως δὲν συμβαίνει ταὐτὸ καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρωπίνοις λαοῖς;

Δὲν εἶνε ἀγαθώτεροι, ἀνεκτικώτεροι καὶ κοινωνικώτεροι οἱ τὴν γῆν ἐργαζόμενοι λαοί, ἔχοντες τὴν ἤρεμον συνείδησιν, ὅτι δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας των, ἐνῷ οἱ ἐκ θήρας ζῶντες εἰσὶ δύσπιστοι καὶ ζηλότυποι ἐν τῇ περιοχῇ των, καὶ ἐκεῖνοι μὲν πολυάριθμοι, οὗτοι δὲ τοὐναντίον;

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ ζῷα.

Εἰς εὐμεγέθη λόχμην παρὰ τῇ οἰκίᾳ μου εὑρίσκεται μία κατ' ἔτος, τὸ ἔαρ, ἐρυθρόνωτος ἀηδὼν μετὰ τοῦ θήλεως αὐτῆς. Καὶ ἀναφαίνονται μὲν ἐνίοτε ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔαρος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πλείονες ἀηδόνες, ἀλλ' αὗται ἀγωνίζονται

Digitized by Google

δεινῶς κατ' ἀλλήλων, ζεῦγος δέ τι πιθανῶς τὸ ἐπιτηδειότερον ἀπωθεῖ καὶ ἐκδιώκει τὰς λοιπάς. Τὸ ζεῦγος τοῦτο κατὰ τὸ ἔαρ ἀπόλλυται εἰς τὸ παρακείμενον δάσος,ὅπως ἐκεῖ ἐκκολάψῃ τοὺς νεοσσοὺς αὐτοῦ, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπανέρχεται μετὰ τῆς οἰκογενείας του ὅλης, ἀριθμούσης νῦν μέχρι τῶν 6 ψυχῶν, πάντες δὲ κατὰ τὸ φθινόπωρον ἀπέρχονται. Ὡς εἰκός, ἡ οἰκογένεια αὕτη ἐπανέρχεται τὸ ἑπόμενον ἔαρ, ἐὰν διέφυγε τῶν χειρῶν τῶν Ἰταλῶν[1] ἢ δὲν ὑπέστη ἄλλην βλάβην, ἐνίοτε κατὰ 4 ἄτομα καὶ πλέον, ἀλλ' ἓν καὶ μόνον ζεῦγος διαμένει αὐτόθι, ὡς ἄνω εἴπομεν, ἀποδιῶκον τὰ ἄλλα, μένει δὲ μόνον καθ' ὅλην τὴν περιοχήν, χωρίς ποτε ν' αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Πόθεν ἐξαρτᾶται νῦν ἡ εἰδικὴ ζηλοτυπία τοῦ ἄλλως προσφιλοῦς τούτου πτηνοῦ; Ἡ ἀηδὼν αὕτη τρέφεται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἐντόμων, τοιαῦτα δὲ εὑρίσκει ἀρκετά. Ἀλλ'ἐπειδὴ εἶνε λίαν ἰδιότροπος καὶ ἐκλεκτικὴ τῆς τροφῆς αὐτῆς, ὅπως δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὰς ἐν κλωβοῖς κεκλεισμένας, ὁ μέγας αὐτῆς πρὸς τὰς ὁμοίας φθόνος καὶ ἡ αὐστηρὰ ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῆς περιοχῆς της ἐξηγεῖται, καθόσον τὰ ἔντομα, ἅτινα αὕτη διώκει ἰδίως μετ' εὐχαριστήσεως, δὲν εἶνε ἱκανὰ νὰ ἐπαρκέσωσιν ἐντὸς περιοχῆς τινος εἰς πλείονα τοῦ ἑνὸς ζεύγη. Δὲν εἶνε δὲ ποσῶς παράδοξον, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ταὐτὸ πτηνὸν τοῦ αὐτοῦ εἴδους, δὲν ἐδείκνυε τὸν αὐτὸν ἀνυπόμονον χαρακτῆρα πρὸς δυσμὰς ἢ εἰς ἄλλο τι μέρος τῆς ἡμετέρας ζώνης, ἐὰν εἶχεν ἄφθονον τὴν ἀρέσκουσαν αὐτῷ τροφήν.

Ὅλως ταὐτὰ παρατήρησα καὶ ἐν τῇ πόλει ἐπὶ τῶν κοττύφων. Ἡ οἰκία μου κεῖται ἐν μέσῳ τῆς πόλεως μεταξὺ δύο κήπων μεγάλων.Ἐν τοῖς κήποις τούτοις, ὁτὲ μὲν εἰς τὸν ἕνα ὁτὲ δὲ εἰς τὸν ἕτερον, νεοττιοποιεῖ ζεῦγος κοττύφων.Οὗτοι ἐπανειλημμένως ἐπολλαπλασιάσθησαν μέχρι τοῦ φθινοπώρου, αὐξηθέντες μέχρι δέκα καὶ ἕξ, καὶ σήμερον δὲ ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ, καθ'ἑκάστην, ἔρχονται τέσσαρες, δύο θήλεις καὶ δύο ἄρρενες ἐπὶ τοῦ ἐξώστου. Κατὰ τὸ θέρος ὅμως μόνον *ἓν ζεῦγος* ὑπάρχει, ὁμολογουμένως τὸ ἰσχυρότερον, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ ἀναχωροῦσι καὶ ἀπόλλυνται ἐκδιωκόμενα ὑπὸ τῶν γονέων, τῶν ἀδελφῶν ἢ τῶν τέκνων αὐτῶν, διότι πάντες ἀνήκουσιν,τίς οἶδε πρὸ πόσου χρόνου, εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν.

Εἴς χωρίον τι παρὰ τῷ H.W. παρετήρησα τὰς νεοττιὰς τῶν κοινῶν χελιδόνων τῶν πόλεων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Αἱ χελιδόνες αὗται κατοικοῦσι τὸ ἔαρ ἐντὸς τῶν ἰδίων φωλεῶν, ἀφοῦ ἐπιδιορθώσωσιν αὐτάς, σπανίως δὲ κτίζουσι νέας. Ὁ ἀριθμός των μένει τόσῳ σταθερός, ὅσῳ καὶ ὁ τῶν ἀνθρωπίνων οἰκιῶν, ἐφ' ὧν πηγνύουσι τὰς φωλεάς των. Πιθανῶς ἐνίοτε ἐγείρονται ἔριδες κατὰ τὴν κατοικεσίαν τῶν χελιδόνων, ἐγὼ ὅμως οὐδέποτε εἶδον αὐτάς, φαίνεται δὲ ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη ἐκτελεῖται συνήθως παρὰ τοῖς λίαν πνευματώδεσι τούτοις ζώοις εἰρηνικῶς.Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην αἱ πλεονάζουσαι ἀποχωροῦσι, μένει δ' ὁ ἀριθμὸς ὁ αὐτὸς κατὰ προσέγγισιν, ἴσως διότι ἡ ἀερώδης περιοχὴ χώρας τινὸς περιέχει ὡρισμένον ἀριθμὸν ἐκ τῶν πετώντων ἐντόμων, ἅτινα αἱ χελιδόνες πετῶσαι χάπτουσι.

Πλησίον ἑτέρου μονήρους κτήματος οὐδόλως ὑπῆρχον πρότερον χελιδόνες.Κατὰ τὸ ἔτος 1862 μετέβη ἐκεῖ ἡ ἀγροδίαιτος χελιδὼν καὶ μάλιστα, καθὼς φαίνεται, μετὰ γενικὴν ἀπόφασιν ἐν συναθροίσει τοῦ λαοῦ. Κατὰ τὸ ἔαρ δηλ. ἐκεῖνο ἐπέπεσαν αἴφνης ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν τοῦ κτήματος σμῆνος ἀγροδιαίτων χελιδόνων, εἰσῆλθον εἰς τὰς ἀποθήκας καὶ τοὺς σταύλους, συνδιελέχθησαν καὶ συνεσκέφθησαν παρὰ τὸν κεραυναγωγὸν ἐν μεγίστῃ καὶ καταφανῶς ταραχῇ,πρὸς δὲ τὸ ἑσπέρας ἀνεχώρησαν. Τοῦτο συνέβη καὶ τὰς τρεῖς ἑπομένας ἡμέρας, ὅτε τὴν τετάρτην ἐλθὸν ἓν καὶ μόνον ζεῦγος κατῴκησεν αὐτόθι. Τὸ ζεῦγος τοῦτο ἐπολλαπλασιάσθη, μετὰ δύο δὲ ἔτη ἐγένοντο τέσσαρες χελιδονονεοττιαὶ ἐντὸς τῆς αὐλῆς, αἵτινες μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ τούτου περιωρίσθησαν, ἐνίοτε μάλιστα μία ἢ καὶ δύο τῶν φωλεῶν ἔμενον κεναί. Τόσος ἄρα ἦτο ὁ κατ' ἀνάγκην ἀριθμὸς ὁ δυνάμενος νὰ εὕρῃ τὴν τροφήν του ἐν τῷ περὶ τὸ δάσος κτήματι; (Ὡς γνωστὸν αἱ χελιδόνες συνήθως δὲν ἵπτανται ὑπεράνω ἡλικιωμένων δασῶν).

Ἄλλως ὅμως συμβαίνει εἰς τοὺς ψάρας. Καὶ τὰ πτηνὰ ταῦτα εἰσὶν ἐντομοφάγα, ἀλλ' ὅπως δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὰ ἐν κλωβίοις κεκλεισμένα, πολὺ ὀλίγον ἐκλέγουσι τὴν τροφήν των.Ἵπτανται δὲ πρὸς τροφὴν λίαν μακράν, ἐπὶ ὅλας ὥρας καθ' ἑκάστην, ἐὰν ὑπάρχῃ ἔλλειψις, οὕτω δ' *ἐκτείνουσι* τὰ μέγιστα *τὴν περιοχήν των*. Καὶ ἐκ τῶν πτηνῶν δὲ τούτων οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τῷ ἄνω κτήματι, πλὴν ὀλίγων εὑρισκομένων ἐν πλησίον τινὶ κώμῃ. Κατὰ τὸ ἔτος 1862 ἐκρέμασα τεχνητὴν φωλεάν, ἥτις εὐθὺς κατελήφθη. Τανῦν ὁ ἀριθμὸς τῶν φωλεῶν αὐξάνεται κατὰ βούλησιν. Ἀρκεῖ νὰ τεθῇ καλῶς κατεσκευασμένη φωλεὰ ἢ κλωβὸς εἰς οἱονδήποτε μέρος καὶ εὐθὺς καταλαμβάνεται ὑπὸ ψαρῶν.

Διατί δὲ οἱ κόκκυγες (κ. κοῦκοι) εἰσὶν ἀπαν-

1. Γνωστὸν ὅτι οἱ Ἰταλοὶ εἰσὶν οἱ φονικώτεροι τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ πτηνά. Διὰ τοῦτο τῇ προτροπῇ τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως ἐγένετο διεθνὴς σύμβασις οὐ μόνον πρὸς μὴ καταστροφὴν τῶν ἐμμέσων τούτων σωτήρων τῆς γεωργίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς προαγωγὴν καὶ πλήθυνσιν αὐτῶν. Ἡ Ἑλλάς, ἔχουσα τὴν αὐτὴν θέσιν, ἣν καὶ ἡ Ἰταλία ὡς πρὸς τὴν ἀποδημίαν καὶ τελευταίαν στάθμευσιν τῶν πτηνῶν, δέον ὅπως καὶ αὐτὴ θέσῃ τέρμα εἰς τὸν γενικὸν κατὰ τῶν ὠφελίμων πτηνῶν πόλεμον,θέτουσα βαρύτατον καὶ δυσβάστακτον φόρον κατὰ τοῦ κυνηγίου. Εὐτυχῶς δὲ ἐκινήθη καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἀρχὴ ἐγένετο πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ.

Digitized by Google

ταχοῦ σπάνιοι καὶ τόσῳ ζηλότυποι πρὸς ἀλλήλους, ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ περιοχῇ; Κατ' ἐμὴν γνώμην διότι οἱ κόκκυγες διαλέγουσι λίαν τὴν τροφὴν αὐτῶν, τὰ δὲ ἔντομα ἅτινα ἀρέσκουσιν αὐτοῖς, ἰδίως αἱ τρυφεραὶ κάμπαι, δὲν εἶνε πολυάριθμα. Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς τροπικούς, ἔνθα τὰ παντοειδῆ ἔντομα πλεονάζουσιν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Ἐν Ταχιτὶ τοὐλάχιστον ὑπάρχει εἶδος κόκκυγος, κοινοτάτου εἰς τὰς εὐφόρους ἐκείνας πεδιάδας, ὅπερ ἀπαντᾷ τις εἰς ἕκαστον βῆμα.

Τὰ παραδείγματα ταῦτα ἠδυνάμεθα νὰ πολλαπλασιάσωμεν. Ἀλλ'ἀρκείτω ἡμῖν ν'ἀναφέρωμεν ὅτι καὶ οἱ κυνηγοὶ ὁμιλοῦσι περὶ κατοικηθείσης περιοχῆς ὑπὸ ἀγρίων ζῴων, ὅπως καὶ οἱ ποιμένες περὶ καταληφθέντος λειβαδίου, ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ λόγου. Οὕτω καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοικιδίων πτηνῶν, ἅτινα τρέφομεν συνήθως πρὸς ὄφελος ἐντὸς τῶν αὐλῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν χηνῶν, νησσῶν ἢ κύκνων, οἵτινες ζῶσιν ἐν περιοχῇ ὕδατος, φθάνει μέχρις ὁρίου. Ὅσῳ δὲ ἀκριβέστερον εἰσδύει τις εἰς τὰς μικρὸν μόνον ἐρευνηθείσας εἰσέτι σχέσεις περὶ τῆς τροφῆς τῶν εἰδῶν, (ἥτις συνήθως εἶνε διάφορος εἰς τὰ ζωολογικῶς συγγενῆ εἴδη, πρᾶγμα παρατηρήσεως ἄξιον), τόσῳ ἐγκολποῦται τὴν γνώμην, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτόμων εἴδους τινὸς ἐξαρτᾶται τὰ μέγιστα καὶ ἐν πρώτοις ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ πρὸς τροφήν, οὐχὶ δέ, ὅπως συνήθως παραδέχονται, ἐκ τῶν ἐπιθετικῶν ἐχθρικῶν αἰτίων.

Ἡ ἀλήθεια τῆς γνώμης ταύτης ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Λαὸς θηρευτικός, ὅπως εἴδομεν καὶ ἀνωτέρω, μένει ὀλιγάνθρωπος, ἀναλόγως τῶν μεγάλων ἐκτάσεων εἰς ἃς διαιτᾶται. Τὸ εἶδος αὐτοῦ, ὅπως ὁμιλήσωμεν ζωολογικῶς, εἶνε σπάνιον, πτωχὸν εἰς ἄτομα.

Λαὸς δὲ γεωργικὸς δύναται νὰ ζήσῃ καλῶς καὶ ἱκανῶς νὰ πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ ἐπιφανείας σχετικῶς μικρᾶς, ὅταν συντελέσωσι πρὸς τοῦτο καὶ τὸ κλίμα καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ἀναπτύξεως εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ ἡ ποιότης τοῦ ἐδάφους. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐτέθησαν ὅρια, ἅτινα ἀδύνατον νὰ ὑπερβληθῶσιν ἀβλαβῶς. Ἓν καὶ μόνον φυτὸν δύναται νὰ ἐπιδράσῃ τὰ μέγιστα ἐπὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τούτου. Τὰ γεώμηλα π. χ. ἐδιπλασίασαν ἢ καὶ ἐτριπλασίασαν τὸν πληθυσμὸν τῆς Εὐρώπης. Ἐὰν ὅμως ἡ ἐπ'ἐσχάτων ἀναφανεῖσα νόσος τῶν γεωμήλων εἶχε πρὸ πολλοῦ καταστρέψει τὸ θεραπευόμενον τοῦτο φυτόν, ἔπρεπεν ὁ ἀριθμὸς τοῦ πληθυσμοῦ νὰ ἐλαττωθῇ, καὶ ἂν δὲν εὑρίσκετο ἄλλη τις ἀντικαταστατικὴ τροφή, ἔπρεπεν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἀρχικὸν δι' ἐπιδημιῶν, πολέμων ἢ κοινωνικῶν ἀναστατώσεων, ἃς ὄντως ἀποδίδομεν εἰς ἄλλα αἴτια κοινῶς, ἐνῷ ταῦτα δίδουσι ἀφορμὴν μόνον, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ ἡ κυρία αἰτία τοῦ πράγματος. Ἡ μόνη βοήθεια εἰς τοιαύτην ἀνθρωποβρίθειαν ἤθελεν εἶσθαι ἡ μετανάστευσις κατὰ πλήθη, ὅπως αἴφνης καὶ ὁρμεμφύτως τελεῖται καὶ παρὰ τοῖς ζῴοις, οἷον ὑπουδαίοις τοῖς λέμμοις, ταῖς ἀκρίσι, ταῖς μελίσσαις (ἐπαναλαμβομένη περιοδικῶς), καὶ παρ'αὐταῖς ταῖς ἀράχναις. Ἐκ τούτων ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐπὶ *μέρους τινὸς τοῦ πλανήτου, ἐφ'οὗ ζῶμεν, ὑπὸ ὡρισμένας περιστάσεις πολιτισμοῦ δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἢ ἀριθμός τις μόνον ἀνθρώπων*. Ἀλλ' ἡ βιομηχανία θέλει τις ἀντείπει; Ἡ βιομηχανία δὲν δύναται ν' αὐξήσῃ τὴν ἐδαφικὴν καὶ τροφοδότειραν ἐπιφάνειαν. Ἐνόσῳ ἡμεῖς ἐξάγομεν τὰ προϊόντα της καὶ δυνάμεθα νὰ εἰσάγωμεν δι' αὐτῶν τροφὰς δύναται ὁ ἀριθμὸς ν' αὐξηθῇ, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε αὔξησις τεχνητή, ἥτις δύναται νὰ καταπέσῃ ἅμα ὡς ἡ ἐξαγωγὴ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ἐλαττωθῇ, τοῦτο δὲ ἤρξατο τανῦν συμβαῖνον, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν Εὐρώπην, καθόσον πολλὰ ἔθνη σταδιοδρομοῦσι τανῦν ἁμιλλώμενα ἐπὶ τῆς παγκοσμίου ταύτης ἀγορᾶς τῆς βιομηχανίας. Ἤδη τὰ ἔθνη ἔστρεψαν πάλιν τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς θρεπτικῆς αὐτοῦ ἐπιφανείας. Τὰ ἐμπορεύματα, δι'ὧν μέχρι τοῦ νῦν ἐπληρώνοντο τὰ ἐξωτερικὰ τρόφιμα δὲν εὑρίσκουσιν ἐξοδευτὰς εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, *καταφανεστάτη δὲ γίνεται τανῦν ἡ τεχνητὴ ὑπερπλήθυνσις τῶν κατοίκων*. Ἐκ τούτου αἱ κοινωνιστικαὶ νόσοι τῶν ἡμετέρων χρόνων αἱ μὴ ἰώμεναι μόνον διὰ τῶν κατὰ τῶν κοινωνιστῶν νόμων τῶν κοινοβουλίων. Ἐὰν ἠδύνατό τις νὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον κοινωνιστοδημοκράτην τεμάχιον ἐδάφους ἢ ἰδιοκτησίαν, δι'ἧς νὰ τρέφῃ ἑαυτόν τε καὶ τὴν οἰκογένειάν του, πάραυτα ἤθελε θεραπευθῇ ἕκαστος τῶν οἰκτρῶν τούτων ἀπὸ τῆς κακοδοξίας του.

Ἀλλὰ τοῦτο ἀτυχῶς εἶνε ἀδύνατον· ὅπως φέρωμεν δὲ καὶ παράδειγμα, ἀναφέρωμεν τὴν Γερμανίαν. Μόνον μεγάλη τις, εὔνους, ὑπὸ τοῦ κράτους αὐτοῦ ὁδηγουμένη, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ διὰ χρημάτων ὑποστηριζομένη μετανάστευσις ἠδύνατο νὰ βοηθήσῃ τὴν Γερμανίαν. Ὅπως δὲ μὴ τὸ σμῆνος τὸ ὁποῖον ἑκάστοτε ἀπωθεῖται, ἀπόλλυται ὅλως διὰ τὸ γερμανικὸν ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα, ὅπως συνέβη μέχρι σήμερον, ἀνάγκη νὰ σχηματισθῶσιν ἀποικίαι, ἢ τοὐλάχιστον ν'ἀγορασθῇ ἄχρηστον ἔδαφος εἰς οἱανδήποτε χώραν ἁρμόζουσαν εἰς τὴν φυλὴν αὐτῶν, καὶ νὰ ἀποικίσωσιν αὐτὸ ὅλως ἐκ Γερμανῶν. Ὑπάρχει δὲ ἀκόμη γῆ ἱκανὴ ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας, ἔνθα ἐργατικοὶ ἄνθρωποι δύνανται νὰ διαγάγωσι ἀσφαλῆ καὶ εὐτυχῆ βίον.

ΓΥΝΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Γυναικῶν στρατιωτῶν παραδείγματα ἀναφέρονται μέχρι τοῦδε ὀλίγα τινά. Ἰδοὺ δὲ καὶ ἄλλο τοιοῦτον παράδειγμα ἡρωΐνης οὐχὶ ἐκ τῶν συνήθων, ἀνακαλυφθὲν ἐσχάτως ἐν Φλωρεν-

Digitized by Google

τία, καθ' ἃ ἀναφέρει ἰταλικὴ τις ἐφημερίς.

Πρό τινων ἡμερῶν στρατιώτης τοῦ 11ου τάγματος τῶν βερσαλιέρων, ὀνομαζόμενος Μαριόττης, καίτοι ἀπὸ πολλοῦ ἀσθενῶν καὶ κατάκοιτος, ἠρνεῖτο ἐπιμόνως νὰ μεταβῇ εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἀλλὰ συστρατιῶταί τινες αὐτοῦ ἐκ φιλανθρωπίας κινούμενοι, ἀναρπάσαντες αὐτὸν πρωΐαν τινὰ ἐκ τῆς κλίνης, ἔφερον πρὸς τὸν ἰατρὸν καθ' ἣν ὥραν ἐπεσκέπτετο τοὺς ἄλλους ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἀσθενεῖς. Φαντασθῆτε ὅμως τὴν ἔκπληξιν τοῦ ἰατροῦ ἀνακαλύψαντος ἐν τῇ ἐξετάσει τῆς νόσου ὅτι ὁ Μαριόττης ἦτο γυνή!

Ἐγνώσθη κατόπιν ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη, ἧς τινος τὸ ἀληθὲς ὄνομα εἶνε Συλβία Μαριόττη, ἀνῆκεν εἰς πολυμελῆ οἰκογένειαν τοῦ Jan-Ambrogio παρὰ τὸ Τουρῖνον, καὶ κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν ἐν ἔτει 1866, ἀκριβῶς καθ' ὃν χρόνον ἡ Ἰταλία ἀπεδύετο εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας· τοῦτο δὲ ἵνα διευκολύνῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, πατέρα ἐξ τέκνων, νὰ μείνῃ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ του. Τὴν ἔρευναν τοῦ ἰατροῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς κατατάξεως κατώρθωσε νὰ ἀποφύγῃ ἕνεκα τῆς ἐκτάκτου αὐτῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ῥώμης, ἣν ἀπέκτησεν ἐργαζομένη ἐν τοῖς μεταλλείοις τοῦ Πεδεμοντίου, καὶ ἥτις διεσκέδασε πᾶσαν ὑπόνοιαν ὡς πρὸς τὸ γένος τοῦ νεοσυλλέκτου. Διακριθεῖσα κατὰ τὴν ἐν Κουστόζᾳ μάχην ἐπὶ παραδειγματικῇ γενναιότητι ἐτιμήθη διὰ τοῦ μεταλλίου τῆς στρατιωτικῆς ἀνδρείας· ἐξηκολούθησε δ' ἔκτοτε ὑπηρετοῦσα ἐν τῷ στρατῷ μέχρι τῆς σήμερον.

Ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος ἅμα μαθὼν τὸ γεγονὸς ἀπένειμεν εἰς τὴν ἡρωϊκὴν κόρην τὸ παράσημον τοῦ τάγματος αὐτοῦ, ἅμα δὲ διέταξε νὰ ἀπολυθῇ ἀμέσως, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας της, καὶ δοθῇ εἰς αὐτὴν ἐτήσιος χορηγία 300 φράγκων.

**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

304.

Πολλάκις συγχωροῦμεν τοὺς ἀηδεῖς, οὐδέποτε ὅμως τοὺς ἀηδίαν ἐξ ἡμῶν καρπουμένους.

305.

Τὸ συμφέρον, εἰς ὃ ἀποδίδονται ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα κακουργήματα, πολλάκις εἶναι ἄξιον ἐπαίνων, ὡς αἴτιον πράξεων ἀγαθῶν.

306.

Πρὸς οὐδένα προσκρούει τις ἀχάριστον ἐν ὅσῳ δύναται νὰ ἀγαθοποιῇ.

307.

Ὅσον ἀξιότιμος εἶναι ὁ ἐνώπιον ἑαυτοῦ ἑαυτὸν σεμνοποιῶν, τοσοῦτον εἶναι γελοῖος ὁ σεμνύνων ἑαυτὸν ἐνώπιον ἄλλων.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἔν τινι ξενοδοχείῳ ὁ ὑπηρέτης εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον ξένου τινὸς φέρων τὰ ὑποδήματά του, ἅτινα εἶχε λάβει νὰ καθαρίσῃ. Ἰδὼν αὐτὰ ὁ ξένος λέγει πρὸς τὸν ὑπηρέτην·

— Δὲν εἶν' αὐτὰ ἰδικά μου. Τὸ ἓν εἶνε πολὺ μεγαλείτερον τοῦ ἄλλου.

— Νὰ ἰδῆτε, κύριε, καὶ ἐγὼ τὸ παρετήρησα, ἔχετε δίκαιον· μάλιστα, νὰ σᾶς ἐξομολογηθῶ τὴν ἁμαρτίαν μου, ἔσπασα μίαν ὥραν τὸ κεφάλι μου καὶ δὲν εἰμπόρεσα νὰ καταλάβω διατί καὶ τοῦ γείτονός σας τὰ ὑποδήματα ἔχουν τὸ αὐτὸ παράξενον ἐλάττωμα!

***

Ἄγγλος λόρδος ἔχων προσκεκλημένον ἀστεῖόν τινα, εἶπεν εἰς τὸν ὑπηρέτην περὶ τὸ τέλος τοῦ συμποσίου νὰ φέρῃ σμικροτάτην φιάλην οἴνου, οὗ τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἡλικίαν μάλιστα ὑπερεπῄνει διὰ πολλῶν λόγων καὶ ἐπανειλημμένως.

— Πῶς σᾶς φαίνεται ὁ οἶνος οὗτος; ἠρώτησε τὸν ἀστεῖον.

— Ὤ! μὰ τὸ ναί, μυλόρδε, μοὶ φαίνεται πάρα πολὺ μικρὸς ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του.

***

Γραΐδιόν τι εἰσέρχεται εἰς φαρμακεῖον καὶ ἐκβάλλει ἐκ τοῦ κόλπου του συνταγήν, ἐν ᾗ ὑπάρχει ἀναγεγραμμένον ποτόν τι περιέχον *δύω ὑποδεκάγραμμα* μορφίνης.

Ὁ φαρμακοποιὸς ζυγίζει μετὰ πλείστης ὅσης προσοχῆς τὸ κινδυνῶδες τοῦτο φάρμακον.

— Καλὲ τί εἶν' αὐτά! εἶπεν ἡ γραῖα ὠθοῦσα τὸν ἀγκῶνα τοῦ ζυγίζοντος· μὴ ψιλογυρεύεις· *εἶνε διὰ μίαν ὀρφανήν.*

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐκ πάντων τῶν ἀνθρώπων ὁ Ἕλλην εἶναι ὁ μείζονα ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ νομίζῃ τὸν ἑαυτόν του μόνην αἰτίαν παντὸς κύκλῳ του γινομένου θορύβου, ὡς ὁ μέθυσος ἐκεῖνος ὅστις οὐρῶν πλησίον βρύσεως ἔμεινεν ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα νομίζων ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἐκπορεύεται ὅλον τὸ ὕδωρ ὅπερ ἤκουε τρέχον. (Ε. Ῥοΐδης).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Κυρίαι, ἰδοὺ ἔφθασεν ὁ χειμών. Θὰ ἐπαναλάβητε τὰς μηλωτάς σας (γούνας), αἵτινες θαυμασίως θὰ σᾶς προφυλάττωσιν ἀπὸ τοῦ κρύους, προσέχετε ὅμως νὰ μὴ τὰς φορῆτε καὶ ἐντὸς τῶν καλῶς θερμασμένων δωματίων, διότι δὲν θ' ἀποφύγητε τὴν κατηραμένην συνάγχην. Διατί νὰ μὴ μιμῆσθε τοὺς φρονίμους ἐκείνους ἄνδρας, οἵτινες πρὸ τοῦ εἰσέλθωσιν εἰς μίαν αἴθουσαν ἀφίνουσιν ἔξω τὸν ἐπενδύτην των; Θὰ ἐπανεύρητε ἐξερχόμεναι τὰς μηλωτάς σας, ὅτε ἡ διαφορὰ τῆς ἀτμοσφαίρας θὰ ἦνε δέκα ἢ δεκαπέντε βαθμῶν.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ Μ ΙΑΤΙΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 205 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 2 Δεκεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ

ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΩΝΙΑΤΩΝ

[Ὑπῆρχεν ἐν Λεβαδείᾳ μέχρι τοῦ 1840. Τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸν χωρία συνεχωνεύθησαν ἔκτοτε τὸ πλεῖστον μετὰ τοῦ δήμου Πέτρας].

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου

Συνέχεια· ἴδε σελ. 737.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ὅπου ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ ἐπισκοπήσῃ ἀκόπως τὴν πόλιν Σάγγ-Χάϊ.

Κινεζική τις παροιμία λέγει:

«Ὅταν τὰ ξίφη ἦνε σκωριασμένα καὶ οἱ λίσγοι λάμπουσιν,

»Ὅταν αἱ φυλακαὶ ἦνε κεναὶ καὶ αἱ σιταποθῆκαι πλήρεις,

»Ὅταν αἱ βαθμίδες τῶν ἐκκλησιῶν ἦνε τριμμέναι ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν πιστῶν, καὶ αἱ αὐλαὶ τῶν δικαστηρίων σκεπασμέναι χόρτον,

»Ὅταν οἱ ἰατροὶ βαδίζουν πεζοὶ καὶ οἱ ἀρτοποιοὶ ἔφιπποι,

»Τὸ κράτος κυβερνᾶται λαμπρά».

Ἡ παροιμία εἶνε καλή, καὶ δύναται ὀρθῶς νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐφ' ὅλων τῶν κρατῶν τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου. Ἀλλ' ἂν ὑπάρχει κράτος τι, ὅπου ἡ εὐχὴ αὕτη πολὺ ἔτι ἀπέχει τῆς ἐκπληρώσεώς της, τὸ κράτος αὐτὸ εἶνε ἀκριβῶς τὸ Οὐράνιον Κράτος. Ἐν αὐτῷ τὰ ξίφη λάμπουσι, καὶ οἱ λίσγοι ἔχουσι σκωρίαν, βρίθουσι δ' αἱ φυλακαὶ καὶ οἱ σιτοβολῶνες μένουσι κενοί. Οἱ ἀρτοποιοὶ ἀργοῦσι πλειότερον τῶν ἰατρῶν, καὶ ἂν αἱ παγόδαι προσελκύουσι τοὺς πιστούς, τὰ δικαστήρια ἐπ' ἴσης οὔτε ὑποδίκων οὔτε διαδίκων στεροῦνται.

Ἄλλως δέ, βασίλειον ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων τετραγωνικῶν μιλίων, ὅπερ ἀπὸ βορρᾶ μὲν πρὸς νότον ἔχει μῆκος πλέον τῶν ὀκτακοσίων λευγῶν, ἀπὸ δυσμῶν δὲ πρὸς ἀνατολὰς πλέον τῶν ἐννεακοσίων, καὶ περιλαμβάνει δεκαοκτὼ εὐρείας ἐπαρχίας, μὴ λογιζομένων τῶν ὑποτελῶν χωρῶν, ἤτοι τῆς Μογγολίας, τῆς Μαντζουΐας, τοῦ Τίβετ, τοῦ Τόγκιγγ, τῆς Κορέας, τῶν νήσων Λίου-Τσού, κτλ, ἀδύνατον εἶνε νὰ διοικηθῇ καλῶς. Ἂν δὲ οἱ Κινέζοι τὸ ὑποπτεύουσι μόνον, οἱ Εὐρωπαῖοι οὐδόλως περὶ τούτου διστάζουσι. Μόνος δὲ ἴσως ὁ αὐτοκράτωρ, ἔγκλειστος ἐν τῷ ἀνακτόρῳ του, οὗτινος σπανίως ὑπερβαίνει τὴν φλιάν, φυλασσόμενος ὑπὸ τῶν τειχῶν πόλεως τριπλῆς, Υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ, πατὴρ δὲ καὶ μήτηρ συγχρόνως τῶν ὑπηκόων του, κατασκευάζων καὶ ἀνασκευάζων νόμους κατὰ τὸ δοκοῦν, δικαίωμα ἔχων ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ πάντων, καὶ ἀποῤῥοφῶν δικαιώματι γεννήσεως πάσας τοῦ κράτους του τὰς προσόδους, μόνος ὁ ἡγεμὼν οὗτος, οὗτινος ἐνώπιον κύπτουσιν εἰς σποδὸν πάντων τὰ μέτωπα, εὑρίσκει πάντα ἄριστα ἐν τῷ ἀρίστῳ τῶν κρατῶν. Ἀνωφελὲς δὲ εἶνε καὶ ν' ἀποπειραθῇ τις νὰ πείσῃ αὐτὸν ὅτι ἀπατᾶται. Οὐδέποτε ἀπατᾶται Υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ.

Εἶχεν ἆρά γε ὁ Κὶν-Φὸ λόγον τινὰ νὰ φρονῇ, ὅτι καλλίτερον εἶνε νὰ διοικῆταί τις εὐρωπαϊκῶς μᾶλλον ἢ κινεζικῶς; Πρέπει τις νὰ τὸ ὑποθέσῃ, διότι κατῴκει οὐχὶ ἐντὸς τῆς Σάγγ-Χάϊ, ἀλλ' ἐκτὸς αὐτῆς, ἐπὶ μερίδος τινὸς τῶν ἀγγλικῶν κτήσεων, αἵτινες ἀπολαύουσιν ἱκανῆς αὐτονομίας.

Ἡ κυρία πόλις τῆς Σάγγ-Χάϊ κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ μικροῦ ποταμοῦ τοῦ Χουάγγ-Πού, ὅστις, συμβάλλων κατ' ὀρθὴν γωνίαν εἰς τὸν Βουσούγγ, ἀναμίγνυται κατόπιν μετὰ τοῦ Κυανοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐκβάλλει τέλος εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν.

Ὠοειδὴς τὸ σχῆμα καὶ ἐκτεινομένη ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, περιβάλλεται ἡ πόλις ὑπὸ ὑψηλῶν τειχῶν, ὧν πέντε πύλαι ἀνοίγονται πρὸς τὰ προάστειά της. Ἀδιεξίτητον δίκτυον πλακοστρώτων δρομίσκων, οὓς μάτην ἤθελον ἀποτρίβῃ καθαρίζουσαι αἱ σαρωτικαὶ μηχαναί· ἐργαστήρια σκοτεινά, χωρὶς παραθύρων οὐδ' ἐκθεμάτων, ἐν οἷς ἐργάζονται ἄνθρωποι γυμνοὶ μέχρι ζώνης· οὐδεμία ἅμαξα, οὐδὲν φορεῖον, μόλις δέ που ἱππεῖς

τινες· ναοί τινες ἐγχώριοι, καί τινα ἀλλοδαπὰ παρεκκλήσια,ἀντὶ δὲ περιπάτου κῆπος τεϊόφυτος καὶ ἑλῶδες πεδίον παρατάξεως, ἐκτεινόμενον ἐπὶ ἐδάφους σχηματισθέντος ἐκ προσχώσεων, πληροῦν παλαιοὺς ὀρυζῶνας καὶ ἐκτεθειμένον εἰς πᾶσαν ἑλώδη ἀναθυμίασιν· ἐν μέσῳ δὲ τῶν ὁδῶν αὐτῶν καὶ εἰς τὸ βάθος τῶν στενῶν ἐκείνων οἴκων πληθυσμὸς διακοσίων χιλιάδων κατοίκων: τοιαύτη εἶνε ἡ πόλις ἐκείνη, ἧς ἡ κατοικία δὲν εἶνε βεβαίως ζηλωτή, ἀλλ' εἶνε μεγάλη οὐχ ἧττον ἡ ἐμπορικὴ σημασία.

Ἐν αὐτῇ ἀληθῶς, μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Νὰν-Κίγγ, ἔσχον οἱ ξένοι κατὰ πρῶτον τὸ δικαίωμα νὰ ἱδρύσωσιν ἐμπορικὰ καταστήματα· καὶ δι' αὐτῆς ἠνοίχθη ἐν Κίνᾳ ἡ θύρα πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐμπορίαν.Οὕτω δέ, ἐκτὸς τῆς Σάγγ-Χάϊ καὶ κατὰ τὰ προάστεια αὐτῆς ἡ κυβέρνησις παρεχώρησεν ἀντὶ ἐτησίου μισθώματος τρεῖς μερίδας γῆς εἰς τοὺς Γάλλους, τοὺς Ἄγγλους καὶ τοὺς Ἀμερικανούς, οἵτινες εἰσὶ δισχίλιοι περίπου τὸν ἀριθμόν.

Ἡ γαλλικὴ παραχώρησις μικρὰν ἔχει τὴν σημασίαν, καὶ ὀλίγα περὶ αὐτῆς δύνανται νὰ ῥηθῶσι. Συνορεύει σχεδὸν πρὸς τὸ βόρειον τῆς πόλεως τεῖχος, καὶ ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ῥύακος τοῦ Γυάγγ-Κίγγ-Πάγγ, ὅστις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐδάφους. Ἐπ' αὐτῆς ἐγείρονται αἱ ἐκκλησίαι τῶν Λαζαριστῶν καὶ Ἰησουϊτῶν, οἵτινες ἔχουσιν ἐπίσης, τέσσαρα μίλια μακρὰν τῆς Σάγγ-Χάϊ, τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦ Τσικαβέ, ὅπου δίδονται ἀπολυτήρια εἰς Κινέζους μαθητάς. Ἀλλ' ἡ μικρὰ αὕτη γαλλικὴ ἀποικία πολὺ ὑπολείπεται τῶν γειτόνων της. Ἐκ τῶν κατὰ τὸ 1861 ἱδρυθέντων δέκα ἐμπορικῶν οἴκων τρεῖς μόνοι περισώζονται, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Προεξοφλητικὴ Τράπεζα προυτίμησε νὰ ἱδρυθῇ ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς παραχωρήσεως.

Ὁ ἀμερικανικὸς χῶρος, κατέχων τὴν καμπὴν τοῦ Οὐσούγγ,χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς κτήσεως διὰ τοῦ ποταμίου Σοὺ-Τσέου, ἐφ' οὗ διέρχεται γέφυρα ξυλίνη. Ἐπ'αὐτοῦ ὑπάρχει τὸ ξενοδοχεῖον Ἀστώρ,ὁ ἱεραποστολικὸς ναός, καὶ τὰ πρὸς ἐπισκευὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν πλοίων κατεσκευασμένα νεώρια.

Ἀλλ' ἡ ἀκμαιοτάτη τῶν τριῶν κτήσεων εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ ἀγγλική. Οἶκοι πλούσιοι ἐπὶ τῆς προκυμαίας, κατοικίαι μετὰ δωμάτων καὶ κήπων, μέγαρα τῶν ἐν ἐμπορίῳ ἡγεμόνων, ἡ Ἀνατολικὴ Τράπεζα, τὸ κατάστημα τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου Δέντ, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Λάο-Τσὶ-Τσάγγ, τὰ ἐμπορεῖα τῶν Ζαρδάϊν, τῶν Ῥῶσσελ καὶ ἄλλων μεγαλεμπόρων, ἡ ἀγγλικὴ λέσχη, τὸ θέατρον, τὸ σφαιροβολεῖον, ὁ κῆπος, τὸ ἱπποδρόμιον καὶ ἡ βιβλιοθήκη· ἰδοὺ ἐν συνόψει τὸ σύνολον τοῦ πλουσίου ἐκείνου ἀγγλοσαξωνικοῦ δημιουργήματος, ὅπερ δικαίως ἠξιώθη τῆς προσωνυμίας : πρότυπος ἀποικία.

Οὐδὲν διὰ τοῦτο ἄπορον, ὡς λέγει ὁ Κ. Λέων Ῥουσσέ, ὅτι ἐπὶ τῆς προνομιούχου ἐκείνης χώρας, καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα ἐλευθερίου διοικήσεως, ἀπαντᾷ τις πόλιν κινεζικὴν ἰδιόρρυθμον ὅλως καὶ πρὸς οὐδεμίαν οὐδαμοῦ ἀνάλογον.

Οὕτω δὲ ἐν τῇ μικρᾷ ἐκείνῃ γωνίᾳ, ὁ διὰ τῆς γραφικῆς ὁδοῦ τοῦ Κυανοῦ Ποταμοῦ καταπλέων ξένος βλέπει τέσσαρας σημαίας κυμαινομένας ὑπὸ τῆς αὐτῆς αὔρας, τὴν τρίχρουν γαλλικήν, τὴν ἀμερικανικήν, τὴν βρετανικήν, καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, κίτρινον ἐπὶ πρασίνου ἐδάφους, τοῦ Κράτους τῶν ἀνθέων.

Τὰ περίχωρα τῆς Σάγγ-Χάϊ εἰσὶν ἄδενδρος καὶ ἀναπεπταμένη χώρα, διατεμνομένη ὑπὸ στενῶν πετρωδῶν δρόμων καὶ ἀτραπῶν κεχαραγμένων κατ'ὀρθὰς γωνίας, διάτρητος ὑπὸ δεξαμενῶν καὶ ῥευμάτων ἀρδευόντων ἀπεράντους ὀρυζῶνας, αὐλακουμένη ὑπὸ διωρύγων, ἐν αἷς ἐφέροντο πλοιάρια ἐξοκέλλοντα πολλάκις εἰς μέσον τῶν ἀγρῶν, ὡς τὰ πλατέα ὀλλανδικὰ σκάφη εἰς μέσον τῶν πεδιάδων, ἐν συνόλῳ δὲ εὐρεῖα πρασίνη εἰκών, στερουμένη πλαισίου.

Ἡ *Πέρμα* προσωρμίσθη ἀφιχθεῖσα εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ τῶν ἐγχωρίων λιμένος, ἐνώπιον τοῦ ἀνατολικοῦ προαστείου τῆς Σάγγ-Χάϊ· ἐκεῖ δ' ἀπεβιβάσθησαν τὴν μεταμεσημβρίαν ὁ Βάγγ καὶ ὁ Κὶν-Φό.

Ἡ παλίρροια τῶν τυρβαζόντων ἀνθρώπων ἦτο μεγίστη ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ ἀπερίγραπτος ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. Ἑκατοντάδες κινεζικῶν ἀκατίων παντοίων καὶ ποικιλωνύμων ἀπετέλουν εἰδός τι πόλεως πλωτῆς, ἐν ᾗ διῃτᾶτο ναυτικὸς πληθυσμὸς τεσσαράκοντα τοὐλάχιστον χιλιάδων, ὑποδεεστέραν κατέχων θέσιν κοινωνικήν, οὗτινος καὶ αὐτὰ τὰ εὐπορώτερα μέλη δὲν δύνανται ν' ἀνυψωθῶσι μέχρι τῶν λογίων καὶ τῶν μανδαρίνων.

Οἱ δύο φίλοι ἐτράπησαν εἰς περίπατον ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἐν μέσῳ τοῦ ἑτερογενοῦς ἐκείνου πλήθους, ὅπερ ἀπετέλουν ἔμποροι παντοδαποί, πωληταὶ ἀρακίδων, πορτοκαλλίων, ἰνδοφοινίκων καὶ παμπλεμουσίων, ναῦται πάσης φυλῆς, ὑδροφόροι, χρησμολόγοι, βόνζοι, λάμαι, ἱερεῖς καθολικοί, κινεζικὴν ἀναβεβλημένοι ἐνδυμασίαν, φέροντες οὐρὰν καὶ κρατοῦντες ῥιπίδιον, ἐγχώριοι στρατιῶται, *τιπάοι* ἤτοι ἐγχώριοι χωροφύλακες, καὶ ἐμπορομεσῖται παντοειδεῖς.

Ὁ Κὶν-Φό, κρατῶν τὸ ῥιπίδιόν του, περιῆγεν ἐπὶ τὸ πλῆθος τὸ ἀδιάφορον βλέμμα του, ἀπαθὴς πρὸς πάντα τὰ περὶ αὐτὸν συμβαίνοντα. Οὔτε ὁ μεταλλικὸς ἦχος τῶν μεξικανικῶν νομισμάτων, οὔτε ὁ τῶν ἀργυρῶν *ταλεκίων*, οὔτε τῶν χαλκίνων *σαπέκων*, ἅτινα πάντα θορυβωδῶς ἀντήλλασσον πωληταὶ καὶ πελάται, κατώρθουν νὰ περισπάσωσι τὴν προσοχὴν αὐτοῦ. Εἶχε ν' ἀγοράσῃ καὶ νὰ πληρώσῃ τοῖς μετρητοῖς ὁλόκληρον ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς πόλεως.

Digitized by Google

Ὁ δὲ Βάγγ, ἁπλώσας τὸ εὐρύ του κίτρινον ἀλεξίβροχον, κατάκοσμον διὰ μελανῶν τεράτων, καὶ ἔντοπος πάντοτε, ὡς ὀφείλει νὰ ἦνε πᾶς γνήσιος Κινέζος, ἀνεζήτει πανταχοῦ ὕλην πρὸς παρατήρησιν.

Ἐνῷ διήρχετο πρὸ τῆς ἀνατολικῆς πύλης, τὸ βλέμμα του προσηλώθη κατὰ τύχην εἰς δωδεκάδα κλωβῶν ἐκ βαμβοκαλάμου, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐμόρφαζον κεφαλαὶ καταδίκων, ἀποκεφαλισθέντων τὴν προτεραίαν.

— Ἴσως, εἶπε, θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ στερεώνῃ κανεὶς κεφαλὰς παρὰ νὰ τὰς κόπτῃ.

Ὁ Κὶν-Φὸ δὲν ἤκουσε βεβαίως τὴν σκέψιν τοῦ Βάγγ, ἥτις θὰ τὸν ἐξέπληττεν ἀναμφιβόλως, προφερομένη ὑπὸ ἀρχαίου Τάϊ-Πίγγ.

Ἐξηκολούθησαν δ' ἀμφότεροι βαδίζοντες παρὰ τὴν προκυμαίαν, καὶ περικάμπτοντες τὰ τείχη τῆς κινεζικῆς πόλεως.

Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ προαστείου, καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλον νὰ πατήσωσιν ἐπὶ τῶν γαλλικῶν κτήσεων, ἰθαγενής τις, ποδήρη φέρων κυανοῦν χιτῶνα, κρούων δὲ διὰ μικροῦ ῥαβδίου κέρας βουβάλου, ὅπερ ἔτριζε θορυβωδῶς, εἶχε συναγείρει περὶ ἑαυτὸν τὰ πλήθη.

— Εἶνε *σιὲν-τσέγγ!* εἶπεν ὁ φιλόσοφος.

— Τί μᾶς μέλει ; ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Φίλε, ὑπέλαβεν ὁ Βάγγ, ἐρώτησέ τον νὰ σοῦ εἴπῃ τὴν τύχην σου.Ἡ εὐκαιρία εἶνε καλή, ἀφοῦ μέλλεις νὰ νυμφευθῇς.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του, ἀλλ' ὁ Βάγγ τὸν ἐκράτησεν.

Ὁ *σιὲν-τσέγγ* εἶνε εἶδός τι δημοτικοῦ προφήτου, ὅστις ἀντὶ ὀλίγων *σαπέκων* ἐπαγγέλλεται τὸν χρησμολόγον. Μόνα τῆς τέχνης του ὄργανα ἔχει ἓν κλωβίον, περικλεῖον μικρὸν πτηνὸν καὶ κρεμάμενον ἀπό τινος κομβίου τοῦ χιτῶνός του, καὶ δέσμην ἑξήκοντα τεσσάρων παιγνιοχάρτων, παριστώντων μορφὰς θεῶν, ἀνθρώπων ἢ καὶ ζώων. Οἱ Κινέζοι πάσης τάξεως, φύσει δεισιδαίμονες, δὲν περιφρονοῦσι τὰς μαντείας τοῦ *σιὲν-τσέγγ*, ὅστις ἐκτιμᾷ ἴσως αὐτὰς πολὺ ὀλιγώτερον.

Νεύσαντος τοῦ Βάγγ, ἥπλωσεν ἐκεῖνος κατὰ γῆς τάπητα βαμβακερόν, ἀπέθηκεν ἐπ' αὐτοῦ τὸν κλωβόν του, ἐξήγαγε τὰ παιγνιόχαρτα, τὰ ἀνέμιξε καὶ τὰ ἥπλωσεν ἐπὶ τοῦ τάπητος, οὕτως ὥστε νὰ μὴ φαίνωνται αἱ εἰκόνες.

Ἠνοίχθη τότε τοῦ κλωβίου ἡ θύρα, τὸ δὲ μικρὸν πτηνὸν ἐξελθὸν τοῦ κλωβοῦ ἐξέλεξεν ἓν τῶν χαρτίων κ' ἐπανῆλθεν εἰς τὴν φυλακήν του, ἀφοῦ ἔλαβε κόκκον ὀρυζίου εἰς ἀμοιβήν.

Ὁ σιὲν-τσέγγ ἀνέτρεψε τότε τὸ χαρτίον, ὑπῆρχε δ' ἐπ' αὐτοῦ μορφὴ ἀνδρὸς καὶ ῥητόν τι, γεγραμμένον εἰς τὴν ἐπίσημον τῶν μανδαρίνων γλῶσσαν.

Ἀποτεινόμενος τότε πρὸς τὸν Κὶν-Φό, ἐμάντευσεν αὐτῷ ὁ χρησμολόγος ὅ,τι πάντες αὐτοῦ παντὸς τόπου οἱ συνάδελφοι προλέγουσι στερεοτύπως καὶ ἀκινδύνως, ὅτι δηλ. μετὰ προσεχῆ δοκιμασίαν ἔμελλε ν' ἀπολαύσῃ μυριετοῦς εὐδαιμονίας.

— Ἑνὸς μόνου ἔτους εὐτυχία μὲ φθάνει, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό· τὰ ἄλλα χάρισμά σου.

Εἶτα ἔρριψε χαμαὶ ἀργυροῦν *ταέλ*, ἐφ' οὗ ὥρμησεν ὁ χρησμολόγος ὡς πειναλέος κύων ἐπὶ μυελώδους ὀστοῦ· διότι τοιαῦτα τυχηρὰ ἦσαν λίαν σπάνια.

Μετὰ τοῦτο ὁ Βάγγ καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ κατηυθύνθησαν πρὸς τὴν γαλλικὴν ἀποικίαν, ἐκεῖνος μὲν συλλογιζόμενος τὴν μαντείαν, ἥτις συνεφώνει πρὸς τὰς ἰδίας αὐτοῦ περὶ εὐδαιμονίας θεωρίας, οὗτος δὲ πλήρη ἔχων πεποίθησιν ὅτι ἦτο ἀπρόσιτος εἰς οἱανδήποτε δοκιμασίαν.

Παρῆλθον οὕτω πρὸ τοῦ γαλλικοῦ προξενείου, ἀνέδραμον μέχρι τῆς μικρᾶς γεφύρας, ἥτις ζευγνύει τὸν Γυάγγ-Κὶγγ-Πάγγ, διῆλθον τὸ ῥυάκιον, κ' ἐτράπησαν πλαγίως διὰ τῶν ἀγγλικῶν κτήσεων, ὅπως φθάσωσιν εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ λιμένος.

Ἐσήμαινε τότε μεσημβρία, πᾶσα δὲ τῶν ἐργασιῶν ἡ τύρβη, ζωηροτάτη τὴν πρωΐαν, διεκόπη ὡς διὰ μαγείας. Ἡ ἐμπορικὴ ἡμέρα εἶχεν οὕτως εἰπεῖν τελειώσει, καὶ ἡ ἠρεμία διεδέχετο τὴν κίνησιν κ' ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ ἀγγλικῇ πόλει, ἥτις ὡς πρὸς τοῦτο εἶχε μεταβληθῆ εἰς κινεζικήν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ξένα τινὰ πλοῖα κατέφθανον εἰς τὸν λιμένα, τὰ πλεῖστα ὑπὸ ἀμερικανικὴν σημαίαν, καὶ τὰ ἐννέα δέκατα ἐξ αὐτῶν —πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν— φέροντα φορτίον ὀπίου. Ἡ ἀποκτηνωτικὴ αὕτη ὕλη, τὸ δηλητήριον αὐτό, δι' οὗ πνίγει τὴν Κίναν ἡ Ἀγγλία, ἀποτελεῖ ἐτησίας συναλλαγὰς διακοσίων ἑξήκοντα ἑκατομμυρίων φράγκων καὶ ἀποφέρει κέρδος τριακόσια τοῖς ἑκατόν.Μάτην προσεπάθησεν ἡ κινεζικὴ κυβέρνησις νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ὀπίου εἰς τὸ Οὐράνιον Κράτος. Ὁ πόλεμος τοῦ **1841** καὶ ἡ συνθήκη τοῦ Νὰν-Κὶγγ ἀνεπέτασαν τὰς θύρας εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἐμπόρευμα καὶ ἀφῆκαν νικητὰς τοὺς ἡγεμόνας τοῦ ἐμπορίου. Πρέπει δὲ ἄλλως νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἂν ἡ κινεζικὴ κυβέρνησις προέβη μέχρι καταψηφίσεως θανατικῆς ποινῆς κατὰ παντὸς Κινέζου πωλοῦντος ὄπιον, κατορθοῦνται ὅμως πάντοτε ἐπὶ ἀργυρίῳ συμβιβασμοί τινες μετὰ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. Πιστεύεται μάλιστα, ὅτι ὁ τὴν Σάγγ-Χάϊ κυβερνῶν μανδαρῖνος ταμιεύει ἐτησίως ἓν ἑκατομμύριον, κλείων ἁπλῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰς λαθροχειρίας τῶν ὑφισταμένων του.

Ἐννοεῖται ὅτι οὔτε ὁ Βάγγ οὔτε ὁ Κὶν-Φὸ εἶχον τὴν οἰκτρὰν συνήθειαν νὰ καπνίζωσιν ὄπιον, ἥτις καταστρέφει πρόρριζα τὸν ὀργανισμὸν τοῦ σώματος καὶ φέρει ταχέως εἰς τὸν θάνατον.

Digitized by Google

Οὐδέποτε ουγγία τῆς ὕλης ταύτης εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸν πλούσιον οἶκον, ὅπου ἔφθασαν οἱ δύο φίλοι μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς Σαγγ-Χάϊ ἀποβάσεώς των.

Ὁ Βάγγ, βλέπων τὰ φορτία τοῦ ὀπίου, εἶπε —πρᾶγμα παράδοξον, λεγόμενον ὑπὸ ἀρχαίου Τάϊ-Πίγγ:

— Ἠδύνατό τις ἴσως νὰ κάμῃ κάτι καλλίτερον, παρὰ νὰ εἰσάγῃ τὴν ἀποκτήνωσιν εἰς ὁλόκληρον λαόν! Καλὸν εἶνε τὸ ἐμπόριον, ἀλλ' ἡ φιλοσοφία εἶνε καλλιτέρα! Πρὸ πάντων λοιπὸν ἂς φιλοσοφῶμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ὅπου ὁ Κὶν-Φὸ λαμβάνει σπουδαίαν ἐπιστολὴν ὀκτὼ ἡμέρας βραδύτερον τοῦ πρέποντος.

Τὸ κινεζικὸν *γιάμεν* εἶνε σύνολον ποικίλων οἰκοδομῶν, διατεταγμένων παραλλήλως ἐπὶ γραμμῆς τεμνομένης καθέτως ὑπὸ ἄλλης ὁμοίας, ἣν ἀποτελοῦσι σκιάδες καὶ περίπτερα. Εἶνε δὲ συνήθως αὐτοκρατορικὴ ἰδιοκτησία, καὶ παρέχεται εἰς κατοικίαν τῶν ἀνωτέρων μανδαρίνων. Δὲν ἀπαγορεύεται ὅμως καὶ εἰς τοὺς πλουσίους οὐρανίωνας—ἤτοι κατοίκους τοῦ Οὐρανίου Κράτους,—νὰ ἔχωσιν ἰδιόκτητον *γιάμεν*, τοιοῦτο δὲ ἦτο τὸ ὑπὸ τοῦ πλουσίου Κὶν-Φὸ κατοικούμενον πολυτελὲς μέγαρον.

Ὁ Βάγγ καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ἔστησαν πρὸ τῆς κυρίας πύλης, ἀνοιγομένης ἐν μέσῳ τοῦ εὐρέος περιβόλου, ὅστις περιέκλειε τὰς διαφόρους οἰκοδομὰς τοῦ *γιάμεν*, τοὺς κήπους του καὶ τὰς αὐλάς του.

Ἄν, ἀντὶ κατοικίας ἰδιωτικῆς, τὸ μέγαρον ἐκεῖνο ἦτο οἶκος ἄρχοντός τινος μανδαρίνου, μέγα τύμπανον ἤθελε κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ὑπὸ τὸ διάτομον καὶ ποικιλόγραφον προτέγισμα τῆς θύρας. Ἐκεῖ δὲ νυκτὸς καὶ ἡμέρας θὰ προσήρχοντο κρούοντες ὅσοι τῶν διοικουμένων ἤθελον ἔχει αἰτήσεις θεραπείας. Ἀντὶ ὅμως τοῦ τοιούτου *τυμπάνου τῶν παραπόνων*, μεγάλαι ἀργιλλόπλαστοι στάμνοι ἐκόσμουν τὴν εἴσοδον τοῦ *γιάμεν*, περιέχουσαι τέϊον ψυχρόν, ἀνανεούμενον ἀδιακόπως τῇ φροντίδι τοῦ οἰκονόμου. Αἱ στάμνοι αὐται ἦσαν προσιταὶ εἰς πάντα διαβάτην, ἡ γενναιότης δ' αὐτὴ ἐτίμα τὸν Κὶν-Φὸ καὶ καθίστα αὐτὸν ἀγαπητὸν εἰς τοὺς ἐξ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν γείτονάς του.

Ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ κυρίου των, οἱ ὑπηρέται τοῦ οἴκου προσέδραμον εἰς τὴν θύραν ἵνα τὸν ὑποδεχθῶσι. Θαλαμηπόλοι, δρομεῖς, θυρωροί, φορεῖς, ἱπποκόμοι, ἡνίοχοι, θεράποντες, νυκτοφύλακες, μάγειροι, ὅλος ἐκεῖνος ὁ κόσμος, ἐξ οὗ ἀποτελεῖται τὸ κινεζικὸν ὑπηρετικόν, παρετάχθησαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ οἰκονόμου. Δεκὰς δὲ δούλων, μισθουμένων κατὰ μῆνα διὰ τὰς βαρείας ἐργασίας, ἵσταντο περαιτέρω.

Ὁ οἰκονόμος προσηγόρευσε τὸν οἰκοδεσπότην ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ του ἀφίξει, οὗτος δέ, νεύσας μόλις διὰ τῆς χειρός, παρῆλθε ταχέως.

— Ὁ Σούν; εἶπε μόνον.

— Ὁ Σούν! ἀπήντησεν ὁ Βάγγ μειδιῶν. Ἂν ὁ Σοὺν ἦτο παρών, δὲν θὰ ἦτο Σούν.

— Ποῦ εἶνε ὁ Σούν; ἐπανέλαβεν ὁ Κὶν-Φό.

Ὁ οἰκονόμος ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι οὔτε αὐτὸς οὔτε ἄλλος τις ἐγνώριζε τί εἶχε γείνει ὁ Σούν.

Ὁ Σοὺν οὗτος ἦτο ὁ πρῶτος θαλαμηπόλος καὶ εἰδικὸς τοῦ Κὶν-Φὸ θεράπων, ὃν κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύνατο οὗτος νὰ στερηθῇ.

Ἦτο λοιπὸν ὁ Σοὺν αὐτὸς πρότυπον ὑπηρέτου; Οὐδόλως· τοὐναντίον μάλιστα, ἐξετέλει κάκιστα τὴν ὑπηρεσίαν του. Ἀφῃρημένος, ἀσυνάρτητος, ἀδέξιος τὰς χεῖρας καὶ τὴν γλῶσσαν, ἀμέτρως λαίμαργος καί πως δειλός, ἀληθὴς ζωγραφιστὸς Κινέζος, ἀλλ' ὅμως πιστός, ἦν ὁ μόνος ὅπως δήποτε κατορθῶν νὰ συγκινῇ πως τὸν κύριόν του. Ὁ Κὶν-Φὸ ἐλάμβανεν εἰκοσάκις τῆς ἡμέρας ἀφορμὴν νὰ ὀργίζεται κατὰ τοῦ Σούν, καὶ ἂν δεκάκις μόνον τὸν ἐτιμώρει, ἤρκει καὶ τοῦτο εἰς περισπασμὸν τῆς συνήθους του ἀδρανείας καὶ ἀνακίνησιν τοὐλάχιστον τῆς χολῆς του. Ὁ Σοὺν συνετέλει τοιουτοτρόπως εἰς τὴν ὑγιεινὴν τοῦ κυρίου του.

Ἄλλως δέ, ὡς πάντες συνήθως οἱ Κινέζοι ὑπηρέται, ὁ Σοὺν προσήρχετο μόνος του εἰς τιμωρίαν, ὁσάκις ἦτο ἄξιος αὐτῆς, καὶ ὁ κύριός του οὐδόλως τοῦ ἐφείδετο. Οἱ ῥαβδισμοὶ ἔβρεχον ἐπὶ τὴν ῥάχιν του, ἀλλ' ὁ Σοὺν ὀλίγον τὸ ἐσυλλογίζετο. Ὅ,τι βαθέως καὶ ἀλγεινῶς συνῃσθάνετο, ἦσαν αἱ ἀλλεπάλληλοι ἀποκοπαί, ἃς ἐπέβαλλεν ὁ Κὶν-Φὸ εἰς τὸν ἐπὶ τῶν νώτων του κρεμάμενον πλόκαμον, ὁσάκις βαρύ τι παράπτωμα προέκειτο εἰς τιμωρίαν.

Οὐδεὶς ἀληθῶς ἀγνοεῖ περὶ πόσου ποιοῦνται οἱ Κινέζοι τὸ παράδοξον αὐτὸ κρεμαστάριον. Ἡ τοῦ πλοκάμου στέρησις εἶνε ἡ πρώτη ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς κακούργους ποινή, καὶ ἀποτελεῖ ἰσόβιον ἀτιμίαν! Οὕτω δὲ ὁ δυστυχὴς ὑπηρέτης οὐδὲν ἐφοβεῖτο τόσον ὅσον τὴν καταδίκην αὐτοῦ εἰς ἀπώλειαν ἑνὸς τεμαχίου τοῦ πλοκάμου του. Ὅτε πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ὁ Σοὺν ἐμισθώθη εἰς τὸν Κὶν-Φό, ἡ οὐρά του,—μία τῶν ὡραιοτέρων τοῦ Οὐρανίου Κράτους—εἶχε μῆκος ἑνὸς μέτρου καὶ εἰκοσιπέντε ἑκατοστῶν. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν διηγούμεθα δὲν ὑπελείποντο ἐξ αὐτῆς εἰμὴ πεντηκονταεπτὰ μόνον ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου!

Ἂν οὕτως ἐξηκολούθει τὸ πρᾶγμα, ἐντὸς δύο ἐτῶν ὁ Σοὺν θ' ἀπέβαινεν ἐντελῶς φαλακρός.

Ἐν τούτοις ὁ Βάγγ καὶ ὁ Κὶν-Φό, παρακολουθούμενοι εὐλαβῶς ὑπὸ τῶν οἰκετῶν, διέβησαν τὸν κῆπον, οὗτινος τὰ δένδρα, πεφυτευμένα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐντὸς ἀγγείων ἐξ ὀπτῆς γῆς καὶ κλαδευμένα μετὰ θαυμαστῆς μὲν ἀλλὰ καὶ ἀτυχεστάτης τέχνης, παρίστανον μορφὰς ζώων

Digitized by Google

φανταστῶν. Εἶτα περιέκαμψαν τὴν δεξαμενήν, ἐν ᾗ ἀφθόνως διητῶντο ἰχθύες πορφυροῖ, καὶ ἧς τὸ διαυγὲς ὕδωρ ἐκρύπτετο ἐντελῶς ὑπὸ τὰ εὐρέα καὶ ὑπέρυθρα φύλλα τοῦ *νελούμβου*, τῆς ὡραιοτάτης αὐτῆς κινεζικῆς νυμφαίας. Ἐχαιρέτισαν ἱερογλυφικόν τι τετράποδον, ἀπεικονισμένον διὰ τραχέων χρωμάτων ἐπὶ τοίχου τινὸς ἐπὶ τούτῳ ἐκτισμένου, δίκην συμβολικῆς ζωγραφίας, καὶ ἔφθασαν τέλος εἰς τὴν θύραν τοῦ κυρίου οἰκήματος τοῦ γιάμεν.

Τὸ οἴκημα αὐτὸ συνέκειτο ἐξ ἰσογείων δωμάτων καὶ ἑνὸς ὀρόφου, ἠγείρετο δ' ἐπὶ ἀνδήρου, εἰς ὃ ἔφερον ἓξ μαρμάριναι βαθμίδες. Ταρσοὶ ἐκ βαμβακαλάμων ἡπλοῦντο πρὸ τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων, ἵνα καθιστῶσιν ἀνεκτὴν τὴν ὑπερβολικὴν θερμότητα, συντελοῦντες εἰς τὸν ἀερισμὸν τῆς οἰκίας. Ἡ ἐπίπεδος ὀροφὴ ἦτο παράδοξος ἀντίθεσις πρὸς τὰ ἰδιότροπα στεγάσματα τῶν κατεσπαρμένων τῇδε κἀκεῖσε σκιάδων, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ γιάμεν, ὧν αἱ ἐπάλξεις, αἱ πολύχρωμοι κέραμοι καὶ τὰ διὰ λεπτῶν ἀραβουργημάτων διάτρητα πλινθία ἐγοήτευον τὸ βλέμμα.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἴκου, ἐκτὸς τῶν εἰδικῶς εἰς κατοικίαν τοῦ Βὰγγ καὶ τοῦ Κὶν-Φὸ ὡρισμένων δωμάτων, ἀπετέλουν αἴθουσαι περικυκλούμεναι ὑπὸ δωματίων διαφανῆ ἐχόντων τὰ τοιχώματα, ἐφ' ὧν περιέθεον στέφανοι ἐκ ζωγραφιστῶν ἀνθέων ἢ ἔξεργα περιλαμβάνοντα ἠθικὰ ἀξιώματα, ἐξ ἐκείνων ἅτινα τοσοῦτον ἀσμενίζουσιν οἱ οὐρανίωνες. Ἕδραι πανταχοῦ περίστρεπτοι, ἐκ γῆς ὀπτῆς ἢ ἐξ ἀργιλλοπλάστου, ἐκ ξύλου ἢ καὶ μαρμάρου, καὶ δωδεκάδες τινὲς προσκεφαλαίων μαλακῶν καὶ ἀναπαυτικωτέρων· πανταχοῦ λαμπτῆρες καὶ φανοὶ ποικιλόσχημοι, περιφρασσόμενοι ὑπὸ ὑέλων ἱλαροῦ χρώματος, θυσσανωτοὶ καὶ περίκροσσοι· πανταχοῦ ἐπίσης μικρὰ τοῦ τεΐου τραπέζια, *τσα-κὶ* καλούμενα, καὶ ἀναπόφευκτον ἀποτελοῦντα συμπλήρωμα πάσης κινεζικῆς οἰκοσκευῆς. Τὰ δὲ ἐξ ἐλέφαντος καὶ χελωνίου γλυπτὰ σκεύη, τὰ ἐξ ἐγκαύστου ὀρειχάλκου, τοὺς θυμιατῆρας, τὰ ἐκ λάκκης τεχνουργήματα μετ' ἀναγλύφων δικτυωτῶν ἀργυροτεχνημάτων, τοὺς γαλακτώδεις ἢ σμαραγδίνους νεφρίτας, τὰ στρογγύλα ἢ πρισματόσχημα ἀγγεῖα τῆς δυναστείας τῶν Μὶγγ καὶ τῶν Τσίγγ, τὰ ἀργιλλόπλαστα, ἔτι σπανιώτερα, σκεύη τῆς δυναστείας τῶν Γέν, τὰ διάφρακτα μιλτουργήματα, ἄλλα μὲν ῥόδινα, ἄλλα δὲ κίτρινα καὶ διαφανῆ, ὧν ἀπώλετο πλέον τὸ μυστήριον, ὥρας ὁλοκλήρους ἠδύνατό τις οὐχὶ ν' ἀπολέσῃ, ἀλλὰ νὰ σπαταλήσῃ ἀριθμῶν. Ὁ πολυτελὴς ἐκεῖνος οἶκος περιελάμβανε πᾶσαν κινεζικὴν φαντασίαν καὶ πᾶσαν ἄνεσιν εὐρωπαϊκήν.

Ἀληθῶς ὁ Κὶν-Φὸ—τὸ εἴπομεν ἤδη, καὶ ἡ καλλαισθησία του τὸ βεβαιοῖ—ἦτο ἄνθρωπος τῆς προόδου. Εἰς οὐδεμίαν τῶν νεωτέρων εὐρωπαϊκῶν ἐφευρέσεων ἔμενεν ἀπρόσιτος. Ἀνῆκεν εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνην τῶν σπανίων πλέον σήμερον υἱῶν τοῦ Οὐρανοῦ, οὓς μαγεύουσιν αἱ φυσικαὶ καὶ χημικαὶ ἐπιστῆμαι· δὲν ἦτο δὲ ἐκ τῶν βαρβάρων ἐκείνων, οἵτινες ἔκοψαν τὰ πρῶτα ἠλεκτρικὰ σύρματα, ἅτινα ἠθέλησε νὰ στήσῃ ὁ οἶκος Ῥαΐνολδ μέχρι τοῦ Βουσούγγ, ὅπως μανθάνῃ ταχύτερον τὴν ἄφιξιν τῶν ἀγγλικῶν καὶ ἀμερικανικῶν ἀτμοκινήτων, οὔτε ἐκ τῶν ἀρχαϊκῶν ἐκείνων μανδαρίνων, οἵτινες ἐμπόδισαν τὴν εἰς οἱονδήποτε μέρος τῆς ξηρᾶς προσάρτησιν τοῦ μεταξὺ Σὰγγ-Χάϊ καὶ Χὸγγ-Κὸγγ ὑποβρυχίου καλωδίου, καὶ ἠνάγκασαν οὕτω τοὺς μηχανικοὺς νὰ τὸ προσκολλήσωσιν εἰς σκάφος πλέον ἐν μέσῳ ποταμῷ!

Οὐχί. Ὁ Κὶν-Φὸ συνετάσσετο εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν συμπατριωτῶν του, οἵτινες ἐπεδοκίμαζον τὴν κυβέρνησιν, ὅτι καθίδρυσε τὰ ναυπηγεῖα καὶ τοὺς ναυστάθμους τοῦ Φοὺ-Σάο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Γάλλων μηχανικῶν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἶχε μετοχὰς τῆς ἑταιρίας τῶν κινεζικῶν ἐκείνων ἀτμοπλοίων, ἅτινα πλέουσι μεταξὺ Τιὲν-Τσὶν καὶ Σὰγγ-Χάϊ πρὸς ἐθνικὸν καὶ μόνον συμφέρον, καὶ μετεῖχε τῆς ἐπιχειρήσεως τῶν ταχυπόρων σκαφῶν, ἅτινα ἀπὸ τῆς Σιγγαποὺρ προτρέχουσι τρεῖς καὶ τέσσαρας ἡμέρας τοῦ ἀγγλικοῦ ταχυδρόμου.

Εἴπομεν ὅτι ἡ ὑλικὴ πρόοδος εἶχεν εἰσχωρήσει μέχρι τῶν ἐνδοτάτων τοῦ οἴκου του. Ἀληθῶς· τηλεφωνικαὶ συσκευαὶ διετήρουν εἰς συγκοινωνίαν τὰ διάφορα δώματα τοῦ *γιάμεν* του, καὶ ἠλεκτρικοὶ σημαντῆρες συνέδεον τὰ δωμάτια τῆς κατοικίας του. Τὸν χειμῶνα ἀνῆπτε πῦρ καὶ ἐθερμαίνετο, χωρὶς οὐδόλως νὰ ἐντρέπεται, φρονιμώτερος κατὰ τοῦτο τῶν συμπατριωτῶν του, οἵτινες παγώνουσιν ἐνώπιον τῆς κενῆς των ἑστίας, ὑπὸ τοὺς τριπλοῦς καὶ τετραπλοῦς των ἐπενδύτας. Ἐφωτίζετο δι' ἀεριόφωτος, ὡς ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν τελωνείων τοῦ Πεκίνου, ὡς ὁ μυριόπλουτος Κ. Ὑάγγ, κύριος ἰδιοκτήτης τῶν ἐνεχυροδανειστηρίων τοῦ Μέσου Κράτους! Τέλος δέ, περιφρονῶν τὸ ἀπηρχαιωμένον μέσον τῆς γραφῆς πρὸς ἀνταπόκρισιν, ὁ προοδευτικὸς Κὶν-Φό, ὡς θέλομεν ἰδεῖ μετ' ὀλίγον, εἶχε παραδεχθῆ τὸν φωνογράφον, ὃν τοσοῦτον ἐσχάτως ἐτελειοποίησεν ὁ Ἔδισων.

Οὕτως ὁ μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Βὰγγ εἶχεν ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀπαιτούμενα, καὶ ὅμως δὲν ἦτο εὐτυχής! Εἶχε τὸν Σούν, ὅπως συνταράσσῃ κάπως τὴν καθημερινήν του ἀπάθειαν, καὶ ὅμως οὐδ' ὁ Σοὺν αὐτὸς ἤρκει νὰ τὸν καταστήσῃ εὐδαίμονα.

Εἶν' ἀληθές, ὅτι ὁ Σούν, ὅστις οὐδέποτε ἦτο ὅπου ἔπρεπε νὰ ἦνε, ἔλειπε τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἐβάρυνε βεβαίως τὴν συνείδησίν του φοβερόν τι σφάλμα, μεγάλη τις ἀδεξιότης, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ κυρίου του γενομένη, καὶ ἂν οὐδὲν ἐ-

Digitized by Google

φοβεῖτο περὶ τῆς ῥάχεώς του, ἥτις εἶχε συνειθίσει πλέον τὴν μάστιγα, πιθανώτατον ὅμως εἶνε ὅτι ἔτρεμεν ἰδίως περὶ τοῦ πλοκάμου του.

—Ὁ Σούν! εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, εἰσερχόμενος εἰς τὸν πρόδομον, ὅπου ἠνοίγοντο αἱ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν αἴθουσαι, καὶ ἡ φωνή του ἐμαρτύρει ἀγανάκτησιν μόλις κρατουμένην.

— Ὁ Σούν! ἐπανέλαβεν ὁ Βάγγ, οὗτινος αἱ ἀγαθαὶ συμβουλαὶ καὶ αἱ ἐπιπλήξεις οὐδὲν οὐδέποτε παρήγαγον ἀποτέλεσμα ἐπὶ τοῦ ἀδιορθώτου ὑπηρέτου.

— Νὰ εὕρουν τὸν Σοὺν καὶ νὰ μοῦ τὸν φέρουν! εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν οἰκονόμον, ὅστις ἀπέλυσε πάραυτα πάντας τοὺς ὑποτακτικούς του εἰς ἀναζήτησιν τοῦ μὴ εὑρισκομένου.

Ὁ Βάγγ καὶ ὁ Κὶν-Φὸ ἔμειναν μόνοι.

— Ἡ φρόνησις, εἶπε τότε ὁ φιλόσοφος, ἐπιτάσσει εἰς τὸν ὁδοιπόρον ὅστις ἐπιστρέφει εἰς τὸν οἶκόν του, νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον.

— Ἂς φανῶμεν φρόνιμοι! ἀπήντησεν ἁπλῶς ὁ μαθητὴς τοῦ Βάγγ.

Σφίγξας δὲ τὴν χεῖρα τοῦ φιλοσόφου, κατηυθύνθη πρὸς τὰ δώματά του, ἐνῷ ὁ Βάγγ ἀπήρχετο εἰς τὴν κατοικίαν του.

Μείνας μόνος ὁ Κὶν-Φὸ ἐξηπλώθη ἐπὶ μεγάλου εὐρωπαϊκοῦ ἀνακλίντρου, ὁποῖον οὐδέποτε θὰ κατώρθου Κινέζος θαλαμοστόλος νὰ διασάξῃ τοσοῦτον ἀνέτως. Ἐξαπλωθεὶς δὲ ἤρξατο σκεπτόμενος. Ἐσκέφθη ἆρά γε περὶ τῆς ἐρασμίας καὶ ὡραίας γυναικός, ἣν ἔμελλε νὰ καταστήσῃ σύντροφον τοῦ βίου του; Βεβαίως, καὶ οὐδὲν ἄπορον, ἀφοῦ τὴν ἐπαύριον ἔμελλε νὰ μεταβῇ εἰς ἔντευξίν της. Ἡ χαρίεσσα νύμφη δὲν διέμενεν ἐν Σάγγ-Χάϊ, ἀλλ' ἐν Πεκίνῳ, καὶ ὁ Κὶν-Φὸ διενοήθη μάλιστα, ὅτι πρέπον θὰ ἦτο, ἀγγέλλων εἰς αὐτὴν τὴν εἰς Σάγγ-Χάϊ ἐπιστροφήν του, νὰ τῇ ἀναγγείλῃ συγχρόνως καὶ τὴν προσεχῆ μετάβασιν αὐτοῦ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Οὐρανίου Κράτους. Ἁρμόζον δὲ μάλιστα θὰ ἦτο νὰ δείξῃ πρὸς αὐτὴν καὶ ἐπιθυμίαν, ἀνυπομονησίαν τινά, ὅπως τὴν ἐπανίδῃ. Ἀναντιρρήτως ᾐσθάνετο ἀληθῆ πρὸς αὐτὴν ἀγάπην. Ὁ Βάγγ τὸν εἶχε πείσει περὶ τούτου κατὰ πάντας τῆς λογικῆς τοὺς ἀναμφηρίστους κανόνας, καὶ ἡ εἰς τὸν βίον του εἰσαγωγὴ τοῦ νέου αὐτοῦ στοιχείου ἠδύνατο ἴσως νὰ φέρῃ τὴν εὕρεσιν τῆς ἀγνώστου,. . . δηλαδὴ τῆς εὐτυχίας . . . ἥτις . . . τὴν ὁποίαν . . .

Ὁ Κὶν-Φὸ ὠνειρεύετο ἤδη κλειστοὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ θ' ἀπεκοιμᾶτο ἡδέως, ἂν δὲν ᾐσθάνετο εἶδός τι γαργαλισμοῦ εἰς τὴν δεξιάν του χεῖρα.

Ἐμφύτως ἐκλείσθησαν οἱ δάκτυλοί του, καὶ συνέλαβον σῶμά τι κυλινδρικόν, συμμέτρως ὀζῶδες καὶ ἱκανῶς χονδρόν, οὗτινος βεβαίως ἐγνώριζον ἤδη τὴν χρῆσιν.

Ὁ Κὶν-Φὸ δὲν ἠδύνατο ν' ἀπατηθῇ· ῥάβδος εἶχε τεθῆ ἐντὸς τῆς χειρός του καὶ συγχρόνως ἠκούσθησαν,μετ'ἐγκαρτερήσεως προφερόμεναι, αἱ λέξεις·

— Ἅμα θελήσῃ ὁ αὐθέντης!

Ὁ Κὶν-Φὸ ἀνηγέρθη καὶ ἐκίνησε, φυσικῶς χειρονομῶν, τὴν τιμωρὸν ῥάβδον.

Ὁ Σοὺν ἦτο ἐνώπιόν του ἡμικεκυφώς, τὸ ἦθος ἔχων καταδίκου, καὶ προτείνων τὴν ῥάχιν του. Στηριζόμενος διὰ τῆς μιᾶς του χειρὸς ἐπὶ τοῦ τάπητος τοῦ δωματίου, ἐκράτει διὰ τῆς ἄλλης ἐπιστολήν.

— Ἦλθες τέλος πάντων! εἶπεν ὁ Κὶν-Φό.

— Αἴ, ἄϊ, γιά! ἀπήντησεν ὁ Σούν. Ἐπερίμενα τὸν αὐθέντην μου μετὰ τὴν τρίτην φυλακήν! . . . Ἅμα ὁ αὐθέντης θελήσῃ! . . .

Ὁ Κὶν-Φὸ ἔρριψε τὴν ῥάβδον κατὰ γῆς, ὁ δὲ Σούν, ὅσον φύσει κίτρινος καὶ ἂν ἦτο, κατώρθωσεν ἐν τούτοις νὰ ὠχριάσῃ.

— Ἀφοῦ προσφέρεις χωρὶς ἄλλην ἐξήγησιν τὴν ῥάχιν σου, εἶπεν ὁ κύριος, θὰ εἴπῃ ὅτι ἀξίζεις κάτι καλλίτερον! Τί τρέχει;

— Αὐτὸ τὸ γράμμα . . .

— Λέγε λοιπόν! ἀνεφώνησεν ὁ Κὶν-Φό, ἁρπάζων τὴν ἐπιστολήν, ἣν προσέφερεν αὐτῷ ὁ Σούν.

— Ἐλησμόνησα ὁ ἀνόητος νὰ σᾶς τὸ δώσω πρὶν ἀναχωρήσετε διὰ τὴν Καντών.

— Τὸ ἐκράτησες ὀκτὼ ἡμέρας, ἄθλιε!

— Ἔσφαλα, αὐθέντα μου!

— Ἔλα ἐδῶ.

— Εἶμαι 'σὰν κάβουρας χωρὶς ποδάρια, ποῦ θέλει νὰ περιπατήσῃ καὶ δὲν ἠμπορεῖ! Αἴ, ἄϊ, γιά!

Ἡ τελευταία αὕτη κραυγὴ ἦτο κραυγὴ ἀπελπισίας. Ὁ Κὶν-Φὸ ἔδραξε τὸν Σοὺν ἀπὸ τοῦ πλοκάμου του, καὶ διὰ ψαλίδος ὀξυτάτης ἀπέκοψε διὰ μιᾶς τὸ ἄκρον αὐτοῦ.

Φαίνεται δὲ ὅτι τοῦ δυστυχοῦς *κάβουρα τὰ ποδάρια* ἐφύτρωσαν διὰ μιᾶς, διότι ἐτράπη ταχὺς εἰς φυγήν, ἀφοῦ πρὶν ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ τάπητος τὸ τεμάχιον τοῦ πολυτίμου κρεμασταρίου του.

Ἀπὸ πεντήκοντα ἑπτὰ ἑκατοστῶν ἡ οὐρὰ τοῦ Σοὺν περιωρίσθη εἰς πεντήκοντα μόνον καὶ τέσσαρα.

Ὁ Κὶν-Φό, ἀνακτήσας τὴν ἐντελῆ αὐτοῦ ἀπάθειαν, ἐξηπλώθη πάλιν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, καὶ ἐξήταζεν ὡς ἄνθρωπος οὐδόλως σπεύδων τὴν πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν ἀφιχθεῖσαν ἐπιστολήν. Κατὰ τοῦ Σοὺν εἶχεν ὀργισθῆ οὐχὶ διὰ τὴν βραδύτητα ἀλλὰ διὰ τὴν ἀμέλειάν του μόνην. Τί καὶ ποῖον ἐνδιαφέρον ἠδύνατο νὰ ἔχῃ δι' αὐτὸν ἐπιστολή τις; Θὰ τὴν ἀπεδέχετο εὐχαρίστως, ἂν προὐξένει εἰς αὐτὸν συγκίνησίν τινα. Συγκίνησιν,εἰς αὐτόν!

Τὴν ἐθεώρει λοιπόν, ἀλλ' ἀφῃρημένος.

Ὁ φάκελλός της, ἐκ λινοῦ πανίου, ἔφερεν ἐ-

Digitized by Google

κατέρωθεν οἰνόχροα καὶ φαιὰ γραμματόσημα, φέροντα ἐν ἐξέργῳ καὶ κάτωθεν ἀνδρικῆς εἰκόνος τοὺς ἀριθμοὺς δύο καὶ ἓξ ἑκατοστῶν (cents). Τοῦτο κατεδείκνυεν, ὅτι τὸ γράμμα προήρχετο ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

— Ἆ! εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, ὑψῶν τοὺς ὤμους, εἶνε ἐπιστολὴ τοῦ ἀνταποκριτοῦ μου εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον!

Καὶ ἔρριψε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ἀνακλίντρου.

Τί δέ, ἀληθῶς, ἠδύνατο ν' ἀγγέλλῃ εἰς αὐτὸν γράμμα τοῦ ἀνταποκριτοῦ του; Ὅτι αἱ μετοχαί, αἵτινες ἀπετέλουν πᾶσαν αὐτοῦ σχεδὸν τὴν περιουσίαν, ἐκοιμῶντο ἡσύχως ἐν τοῖς κιβωτίοις τῆς Κεντρικῆς Καλιφορνικῆς Τραπέζης, ὅτι εἶχον ὑψωθῆ δεκαπέντε ἢ εἴκοσι τοῖς ἑκατόν, ὅτι τὰ διανεμητέα μερίσματα ἤθελον ὑπερβῆ τὰ τοῦ προηγουμένου ἔτους, κτλ.

Χιλιάδες τινὲς ταλλήρων περισσότεραι ἢ ὀλιγώτεραι ὀλίγον βεβαίως ἠδύναντο νὰ τὸν συγκινήσωσιν.

Οὐχ ἧττον μετά τινας στιγμὰς ὁ Κὶν-Φὸ ἀνέλαβε τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἔσχισε τὸν περικλείοντα αὐτὴν φάκελλον. Ἀντὶ ὅμως νὰ τὴν ἀναγνώσῃ, ἀνεζήτησεν εὐθὺς πρῶτον διὰ τοῦ βλέμματος τὴν ὑπογραφήν.

— Καλὰ τὸ ὑπέθετα! εἶπεν. Ἐπιστολὴ τοῦ ἀνταποκριτοῦ μου. Θὰ μοῦ γράφει βέβαια περὶ ὑποθέσεων. Αὔριον τὰς ὑποθέσεις!

Καὶ ὁ Κὶν-Φὸ ἔμελλε νὰ ῥίψῃ καὶ πάλιν τὴν ἐπιστολήν, ὅτε προσέβαλεν αἴφνης τὸ βλέμμα του λέξις τις ἐπαναλαμβανομένη πολλάκις ἐπὶ τῆς δευτέρας σελίδος καὶ ὑπογεγραμμένη μάλιστα. Ἡ λέξις αὕτη ἦτο: *παθητικόν*, ὁ δὲ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἀνταποκριτὴς ὑπέγραφεν αὐτήν, θέλων προφανῶς νὰ ἑλκύσῃ ἐπ' αὐτῆς τὴν προσοχὴν τοῦ ἐν Σάγγ-Χάϊ πελάτου του.

Ὁ Κὶν Φὸ ἤρχισε τότε τὸ γράμμα ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἀνέγνω αὐτὸ ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς ἐσχάτης γραμμῆς, μετά τινος, παραδόξου δι' αὐτόν, περιεργείας.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν συνωφρυώθη πρὸς στιγμήν· ἀλλ' ὅτε ἐτελείωσε, μειδίαμα περιφρονητικὸν διέστειλε τὰ χείλη του.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἀνηγέρθη, ἐπεριπάτησεν εἴκοσι βήματα ἐντὸς τοῦ δωματίου του, κ' ἐπλησίασεν ἐπὶ στιγμὴν εἰς τὸν ἀκουστικὸν σωλῆνα, δι' οὗ συνεκοινώνει ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ Βάγγ. Ἔφερε μάλιστα τὸ κέρας εἰς τὰ χείλη του, καὶ ἦν ἕτοιμος νὰ συρίξῃ καλῶν· ἀλλὰ μετενόησεν ὅμως, ἀφῆκε πάλιν τὸν ἐλαστικὸν σωλῆνα, καὶ ἐπανελθὼν ἡπλώθη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

— Πφ! εἶπε.

Ἡ λέξις αὕτη ἀπετέλει τὸν Κὶν-Φὸ ὁλόκληρον.

— Κ' ἐκείνη! ἐψιθύρισεν. Ἐνδιαφέρεται εἰς ὅλ' αὐτὰ περισσότερον ἀπὸ ἐμέ.

Ἐπλησίασε τότε εἰς μικρὸν ἐκ λάκκης τραπέζιον, ἐφ' οὗ ἔκειτο ἐπιμῆκες κιβώτιον, βαρυτίμους ἔχον γλυφάς. Πρὶν ἢ ὅμως τὸ ἀνοίξῃ, ἡ χείρ του ἐσταμάτησε.

— Τί μοῦ ἔλεγεν ἡ τελευταία της ἐπιστολή; ἐψιθύρισε.

Καί, ἀντὶ ν' ἀφαιρέσῃ τὸ πῶμα τοῦ κιβωτίου, ἔθλιψεν ἐλατήριόν τι, τεθειμένον εἰς ἓν τῶν ἄκρων του.

Πάραυτα φωνή τις γλυκεῖα ἠκούσθη!

« Ἀγαπητέ μου μεγάλε ἀδελφέ. Δὲν εἶμαι πλέον διὰ σὲ τὸ ἄνθος Μέϊ-Χούα εἰς τὴν πρώτην σελήνην, τὸ ἄνθος τῆς βερυκοκκῆς εἰς τὴν δευτέραν, τὸ ἄνθος τῆς ῥοδακινέας εἰς τὴν τρίτην; Χιλίους, μυρίους ἀσπασμούς, ἀγαπητή μου καρδία, καρδία ἐκ λίθου πολυτίμου».

Ὁ φωνογράφος ἐπανελάμβανε τοὺς λόγους καὶ τὴν φωνὴν νεαρᾶς γυναικός.

— Ταλαίπωρε μικρά μου ἀδελφή! εἶπεν ὁ Κὶν-Φό.

Εἶτα δέ, ἀνοίξας τὸ κιβώτιον, ἀπέσυρεν ἐκ τῆς συσκευῆς τὸ κατάστικτον χαρτίον, ὅπερ εἶχεν ἀποδώσει πρὸ μικροῦ πάντας τοὺς μακρόθεν ἠχοῦντας φθόγγους, καὶ ἀντικατέστησεν αὐτὸ δι' ἑτέρου.

Ἡ τοῦ φωνογράφου τελειοποίησις ἦτο τοιαύτη τότε, ὥστε ἤρκει νὰ λαλῇ τις μεγαλοφώνως, ὅπως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς μεμβράνης, αἱ δὲ λέξεις κατεγράφοντο οὕτω ἐπὶ τοῦ χάρτου τῆς συσκευῆς διὰ κυλίνδρου, κινουμένου διὰ συστήματος τροχῶν ὡς τὰ ὡρολόγια.

Ὁ Κὶν-Φὸ ὡμίλησεν ἐπὶ ἓν περίπου λεπτόν· ἐκ τῆς φωνῆς του δέ, ἠρέμου πάντοτε, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀναγνωρίσῃ τις, ἂν χαίρων ὡμίλει ἢ τεθλιμμένος. Τρεῖς τέσσαρας φράσεις εἶπε μόνον ὁ Κὶν-Φό, καὶ διακόψας τὴν κίνησιν τοῦ φωνογράφου, ἀπέσυρε τὸ εἰδικὸν χαρτίον, ἐφ' οὗ ἡ ὑπὸ τῆς μεμβράνης κινουμένη βελόνη εἶχε χαράξει πολλὰς πλαγίας γραμμάς, ἀνταποκρινομένας πρὸς τοὺς ἐκφωνηθέντας λόγους. Εἶτα δ' ἔθηκε τὸν χάρτην ἐντὸς φακέλλου, ὃν ἐσφράγισε, κ' ἐπέγραψεν, ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά, τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

Πρὸς τὴν κυρίαν Λὲ-Οῦ.
Λεωφόρος Σὰ-Κούα
Εἰς Πεκῖνον.

Καλέσας δ' εὐθὺς δι' ἠλεκτρικοῦ κώδωνος τὸν εἰδικῶς ἐπιτετραμμένον τὰ τῆς ἀνταποκρίσεώς του ὑπηρέτην, διέταξεν αὐτὸν νὰ φέρῃ πάραυτα τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Κὶν-Φὸ ἐκοιμᾶτο ἥσυχος, θλίβων ἐν τῇ ἀγκάλῃ του τὸ *τσοὺ-φοὺ-γὲρ* αὐτοῦ, εἶδος προσκεφαλαίου ἐκ βαμβοκαλάμου, διατηροῦν ἐπὶ τῶν κινεζικῶν κλινῶν εὐάρεστον θερμοκρασίαν, ἧς ἡ ἀνάγκη εἶνε λίαν ἐπαισθητὴ εἰς τὰ θερμὰ κλίματα.

[Ἕπεται συνέχεια]

Digitized by Google

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνταποκριτὴς τοῦ βιενναίου «Νέου Ἐλευθ. Τύπου» κατεχώρισεν ἐσχάτως ἐν αὐτῷ σειρὰν ἄρθρων ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Πέρα». Ἡ «Θράκη», δημοσιεύουσα μετάφρασιν τῶν ἄρθρων τούτων, ἐξ ἧς ἀπεσπάσαμεν τὰ κατωτέρω, προσθέτει τὰ ἑξῆς: «Ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ Ν. Ε. Τ. σκιαγραφεῖ πιστῶς τὴν μικτὴν κοινωνίαν τοῦ ἡμετέρου «ἀριστοκρατικοῦ» προαστείου· αἱ κρίσεις αὐτοῦ εἰσὶν αὐστηραὶ ἀλλ' ἀληθεῖς κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος· ἐν ἄλλοις πάλιν ἡ κρίσις του εἶνε ἐπιπόλαιος, διότι ἂν ἠρεύνα βαθύτερον τὰ περὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλολογικῶν καταστημάτων τῶν Ἑλλήνων Περωτῶν, ἤθελε μετριάσει τοὺς κατ' αὐτῶν σκληροὺς σαρκασμούς του».

Σ. τ. Δ.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΑ

Ὅτε πρὸ πολλῶν ἐτῶν, διατρίβοντι ἐν τῇ πατρίδι μου, ἔδειξάν μοι κυρίαν τινὰ Κωνσταντινουπολίτιδα, ἐφανταζόμην ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἐγεννήθη ἐντὸς χαρεμίου, ἀνετράφη ὑπὸ αἰθιοπίδος δούλης καὶ ἀπήχθη τέλος ὑπὸ Εὐρωπαίου τινός, ἢ ἠγοράσθη ἀντὶ πολλῶν πουγγίων χρυσοῦ. Οὐδόλως αἰσχύνομαι ὁμολογῶν τὰς παλαιάς μου ταύτας ἰδέας, καθότι πολλοὶ τῶν ὁμοεθνῶν μου, ὅσοι δὲν ἔσχον ἔτι τὸ ἀτύχημα νὰ στρεβλῶσι τὰς κνήμας αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἀθλιεστάτου λιθοστρώτου τοῦ Πέρα, τοῦ φραγκικοῦ προαστείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τρέφουσι θαυμασιωτάτας ἰδέας περί τε Κωνσταντινουπόλεως καὶ Κωνσταντινουπολιτῶν. Ἐν ταῖς ἀφηγήσεσι τῶν περιηγητῶν ἀπαντῶσι τοσαῦται περιγραφαὶ περὶ Ὀθωμανίδων, κεκαλυμμένην ἐχουσῶν τὴν ὄψιν, στρογγύλους δὲ καὶ φλογερούς τοὺς ὀφθαλμούς, περὶ ἀπορρήτων τοῦ χαρεμίου καὶ σκληροκαρδίας τῶν εὐνούχων, ὥστε ἐπὶ τέλους οὔτε ὑποτίθησί τις ὅτι δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἄλλαι γυναῖκες, ὧν αἱ ὄψεις δὲν εἶναι μέχρι τῶν στρογγύλων καὶ φλογερῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ διαρκῶν πέπλων κεκαλυμμέναι, καὶ ὧν ἡ ἀρετὴ δὲν φρουρεῖται ὑπὸ σκληροκαρδίων εὐνούχων. Ὁ περιηγητὴς ἐπισκέπτεται τὴν Κων)πολιν ἵνα ἴδῃ τεμένη, σοβαροὺς Τούρκους, βοώπιδας Ὀθωμανίδας καὶ φορταγωγοὺς καμήλους· ἐπειδὴ ὅμως ἐν τοῖς τουρκικοῖς προαστείοις εὑρίσκει μὲν πολλοὺς Τούρκους καὶ οὐκ ὀλίγας καμήλους ἀλλ' οὐδὲν ξενοδοχεῖον, ἐξ ἀνάγκης ὀφείλει νὰ παραιτηθῇ τῶν γραφικῶν τούτων καλλονῶν καὶ ν' ἀναζητήσῃ οἴκημα ἐν τῷ γραφικῷ προαστείῳ Πέρα, ἐν μέσῳ ἀνθρώπων εὐρωπαϊστὶ ἐνδεδυμένων, οἵτινες κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν εἶδος οὐδαμῶς διαφέρουσι τῶν βιενναίων, βερολινείων, ἢ τὸ πολὺ ὅτι τινὲς ἀντὶ πίλου καλύπτουσι τὴν κεφαλὴν διὰ φεσίου.

Ἡ κοινωνία τοῦ Πέρα ἔχει τὴν σύστασιν πολλῷ περιπλοκωτέραν ἢ πᾶσα ἄλλη πόλις ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ παριστᾷ μικρογραφικὸν χάρτην ἁπασῶν τῶν ἐθνοτήτων. Ἐπικρατοῦσα γλῶσσα, ἂν τοιαύτη ἐν γένει ὑπάρχῃ, εἶναι ἡ ἑλληνική· πάντες οἱ νεώτεροι Περῶται, οἱασδήτινος καταγωγῆς, λαλοῦσι τὴν ἑλληνικήν· ἡ ἑλληνικὴ εἶναι ἡ μητρική των γλῶσσα, καὶ ἂν ἔτι δυσφορῶσι νὰ τὸ ὁμολογήσωσιν. Οἱ τοῦ Πέρα κάτοικοι δύνανται κατ' οὐσίαν νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τρεῖς κατηγορίας· ἤτοι εἰς Ἕλληνας, Ἀρμενίους καὶ — καθολικούς· μεταξὺ δὲ τούτων μόνοι οἱ Ἕλληνες αἰσθάνονται τὸ αἴσθημα τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ δὲν ἀρκοῦνται νὰ ὦσιν ἁπλοῖ Περῶται. Εἴτε Ἕλληνες ὑπήκοοι εἴτε Ὀθωμανοὶ (ραγιάδες), οὐ μόνον ὁμιλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ἔχουσι καὶ τὸ φρόνημα ἑλληνικόν, καὶ πάντες ἀνεξαιρέτως ἀκραδάντως πεποίθασιν ὅτι ἡμέραν τινὰ θέλουσι γείνει οἱ κύριοι τῆς Κων)πόλεως. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι ὁ πατριωτισμός των προέρχεται μᾶλλον ἐκ κενοδοξίας ἢ ἐξ ἐσωτερικῆς πεποιθήσεως, καὶ ὅτι κήδονται μᾶλλον περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ περὶ τῆς οὐσίας. Ὁ ἐν τοῖς καφενείοις ὑπηρέτης, ὁ καλούμενος Θεμιστοκλῆς, ὁ τραπεζιτικὸς ὑπάλληλος, ὁ φέρων τ' ὄνομα τοῦ Λεωνίδου, κομπάζουσιν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν αὐτῶν, καθότι ἀμυδρῶς πως γινώσκουσιν ὅτι ὑπῆρξάν ποτε ἄνδρες οὕτω καλούμενοι, περὶ ὧν καὶ νῦν ἔτι μέγας γίγνεται πάταγος, τοῦτο δὲ ἀκριβῶς εἶναι τὸ θέλγον τοὺς σημερινοὺς Θεμιστοκλεῖς καὶ Λεωνίδας· ἀξιώσεις περὶ ἀθανασίας δὲν ἔχουσι τόσον πολλάς· αὐτὸ δὰ ἀπαιτεῖ παραπολὺ μεγάλας φροντίδας. Οἱ τοῦ Πέρα Ἕλληνες, καίπερ πρεσβεύοντες μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐθνικὴν ἰδέαν, ἔχουσιν ὅμως ἀλλοίας ὁ εἷς περὶ τοῦ ἄλλου θεωρίας. Ὁ ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ὁ καταγόμενος ἔκ τινος τῶν Κυκλάδων νήσων, αἰσθάνεται ἑαυτὸν κατὰ πολὺ ἀνώτερον τῶν Ἑλλήνων, ὧν πατρὶς εἶναι νῆσός τις τῶν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν διατελουσῶν· ὁ δὲ ἀπόγονος μεγάλου τινὸς φαναριωτικοῦ οἴκου πιστεύει ὅτι εἶναι καλλίτερος καὶ τῶν δύο προηγουμένων, ὁμοῦ λαμβανομένων, καθότι κέκτηται γενεαλογικὸν δένδρον εὐγενείας, κέκτηται προγόνους. Οἱ Ἕλληνες τοῦ Πέρα φαντάζονται ὅτι εἰσὶν οἱ στῦλοι οἱ βαστάζοντες τὸν πολιτισμὸν ἐν Ἀνατολῇ· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν ἔχουσιν μέγα τι βάρος ἵνα βαστάσωσιν. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, δὲν δυνάμεθα νὰ τοῖς ἀρνηθῶμεν ἀξίαν τινά, εἰς πάνθ' ὅσα τελοῦνται ἐν Ἀνατολῇ ὑπὲρ τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης. Τέχνης καὶ ἐπιστήμης! Λέξεις τινὰς πολλάκις ἀκουσίως συνδέομεν μετ' ἀλλήλων μὴ σκεπτόμενοι πολὺ ἂν ὑπάρχῃ αἴτιόν τι πρὸς τοῦτο, ὡς ἐμπόριον καὶ βιομηχανία, θήρα καὶ ἁλιεία, ἀρετὴ καὶ θεοσέβεια. Ἐν δὲ τῇ προκειμένῃ περιστάσει μέγιστον σφάλμα θὰ διέπραττέ τις, ἐμμένων ἐν τῇ φράσει: «τέχνη καὶ ἐπιστήμη». Περὶ ἐπιστήμης ὀλίγον τι ἐννοοῦσιν ὅπως δήποτε οἱ Περῶται Ἕλληνες, περὶ τέχνης ὅμως στεροῦνται καὶ τῆς ἐλαχίστης ἰδέας. Ἐν Πέρα ὑφίσταται ἐπιστημονικός τις σύλλογος· φρονῶ δὲ ὅτι δὲν εἶναι τόσον σκληρὰ ἡ κρίσις ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν αὐτοῦ θεωροῦσι τὴν συμμε-

Digitized by Google

τοχήν των ὡς ἁπλοῦν ἔργον πατριωτισμοῦ καὶ οὕτω καθησυχάζουσι τὴν συνείδησίν των. Ἐν Ἀνατολῇ τὰ πάντα εἰσὶν ἐπιπόλαια· μόνη ἡ ὕπαρξις ἐπιστημονικοῦ συλλόγου ἐπαρκεῖ, τὰ δὲ ἔργα θεωροῦνται ἐπουσιώδη. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πέρα· τὰς δὲ ἀγαθὰς ἢ κακὰς ἰδιότητας αὐτῶν, ἃς ἔχουσι κοινὰς μετὰ τῶν λοιπῶν Περωτῶν, θὰ λάβωμεν κατωτέρω ἀφορμὴν νὰ γνωρίσωμεν.

Κατὰ τὴν κοινωνικὴν αὐτῶν ἀξίαν, ἀμέσως μετὰ τοὺς Ἕλληνας, ἔδει ἐν τῇ πραγματείᾳ ἡμῶν ταύτῃ νὰ τάξωμεν τοὺς καλουμένους «καθολικούς», ἀλλ' ἐπιθυμοῦντες ὅσον τάχος ν' ἀπαλλαγῶμεν μιᾶς δυσαρεσκείας, φέρε ἐρευνήσωμεν ἐν δευτέρῳ λόγῳ, εἰ καὶ παρ' ἀξίαν, τὴν φαύλην φυλὴν τῶν Ἀρμενίων. Οἱ Ἀρμένιοι διακρίνονται πάντων τῶν ἄλλων Περωτῶν διὰ τῶν ὑπερμέτρως μακρῶν ῥινῶν αὐτῶν· ἡ φυσιογνωμία τοῦ Ἀρμενίου προσομοιάζει τὴν τοῦ ψιττακοῦ· τὸ αὐτὸ δὲ ῥητέον καὶ περὶ τῆς διανοητικῆς διαπλάσεως αὐτοῦ, ἥτις εἶναι ὅλως ὁμοία τῇ τοῦ ψιττακοῦ, ἀδολεσχοῦντος καὶ ἐπαναλαμβάνοντος ὅσον οἷόν τε ἀκαταλήπτως ὅσα ἀκούει παρὰ τῶν ἀνθρώπων. Περὶ καλῶς μορφωμένων Ἀρμενίων λοιπὸν οὐδεὶς λόγος· ἐν τῇ ἀρίστῃ τῶν περιστάσεων ἔχομεν καλῶς ἠγμένους, καλῶς δεδαμασμένους Ἀρμενίους. Τὸ Πέρα εὐμοιρεῖ ἱκανῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, οἱ δ' εὔποροι ἐκ τῶν κατοίκων αὐτοῦ ἐθίζουσι μάλιστα νὰ πέμπωσι τὰ τέκνα των πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ἀγγλίαν καὶ ὅμως οἱ Περῶται εἰσὶ πάντοτε βεβυθισμένοι ἐντὸς παχυλωτάτης ἀμαθείας! Αἱ σχολαὶ βεβαίως δὲν πταίουσιν· ἀφ' ἑτέρου οἱ «λεβαντῖνοι» δὲν στεροῦνται καὶ φυσικῆς τινος εὐφυΐας, ἀλλά, ὡς φαίνεται, σὺν τῷ μητρικῷ γάλακτι θηλάζουσι καὶ ἀκαταμάχητόν τινα ἀποστροφὴν κατὰ παντὸς τοῦ προξενοῦντος αὐτοῖς κόπον. Ὅλαι αἱ προσπάθειαι καὶ οἱ ἀγῶνές των τείνουσιν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπίδειξιν· ὁ λεβαντῖνος ἐπὶ ὁλοκλήρους ἑβδομάδας δύναται νὰ βασανίζῃ τὴν κεφαλήν του διαλογιζόμενος ὁποῖον σχῆμα ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ διὰ τὸν νέον ἐπενδύτην του, ἐνῷ οὔτε φροντίζει κἂν ποτὲ ν' ἀνοίξῃ βιβλίον τι, ἂν τῷ συνέβη νὰ φωραθῇ ἀγνοῶν τίς ἐστιν ἡ τῆς Ἰταλίας πρωτεύουσα. Τοῦτο δὲ ῥητέον οὐ μόνον περὶ τῶν Ἀρμενίων ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν καθολικῶν· θὰ ἔπραττέ τις ὅμως ἀδικίαν ἀρνούμενος ὅτι οἱ Ἕλληνες εἰσὶ κάπως φιλομαθέστεροι τῶν λοιπῶν Περωτῶν.

Ἡ νέα γενεὰ τῶν Περωτῶν Ἀρμενίων καταβάλλει συγκινητικωτάτας προσπαθείας ὅπως ἔχῃ εὐρωπαϊκὸν τὸ ἐξωτερικόν· τοῦτο δὲ ἀποκαλοῦσι chic. Εἶναι ἀδύνατον νὰ συνδιαλεχθῇ τις ἐπὶ δύο λεπτὰ μετὰ Ἀρμενίου καὶ νὰ μὴ ἀκούσῃ τὴν μοιραίαν λέξιν· διὰ τὸ ὡραῖον, τὸ ἀγαθόν, τὸ ἡδύ, τὸ πλούσιον, τὸ μέγα, τὸ ὑψηλὸν — διὰ πάντα ταῦτα καὶ διὰ πολλὰς ἄλλας ἐννοίας ὁ Ἀρμένιος ἔχει μόνην τὴν λέξιν chic, χρῆται δ' αὐτῇ καὶ εἰς τὸ οὐσιαστικόν, προστιθέμενος τὴν τουρκικὴν κατάληξιν λὴκ καὶ παράγων τὸ προσηγορικὸν ὄνομα chiclic.— Ἂν ῥίψῃς δὲ λαθραῖον βλέμμα εἰς τοῦ ἀρμενικοῦ οἴκου τὰ ἐνδότερα, θὰ σοὶ προξενήσουν ἐντύπωσιν οἱ μὲν παῖδες ὡς ἄρχοντες τοῦ οἴκου, ἡ μήτηρ ὡς μαγείρισσα καὶ θεράπαινα καὶ ὁ πατὴρ ὡς ἀπελεύθερος οἰκέτης. Ὄντως ὁ Ἀρμένιος οἰκοδεσπότης κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ ἀχθοφόρου εἰμὴ κατὰ τὸ ἐξωτερικόν· οὐχ ἧττον οἰκουρῶν οὐδόλως ἐννοεῖ οὔτε τὸν δάκτυλον νὰ κινήσῃ οὔτε κἂν πρὸς περιστροφὴν ἑνὸς σιγάρου. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐξακολουθοῦσιν ὄντες «χριστιανοὶ Τοῦρκοι», ἐνῷ τὰ τέκνα ἀνατρεφόμενα ἐν τοῖς νεωτέροις ἐκπαιδευτηρίοις ἀνέρχονται εἰς τὸ ὕψος τοῦ περωτικοῦ chic. Ἀλλὰ καὶ παρὰ ταῖς ἑλληνικαῖς καὶ ταῖς πλείσταις τῶν καθολικῶν οἰκογενειῶν παρομοία ἐπικρατεῖ δυσαναλογία μεταξὺ γονέων καὶ τέκνων. Κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἄλλως γενεὰν αἱ φυλετικαὶ ἰδιότητες ἔπαυσαν πλέον νὰ διΐστανται οὕτως εὐκρινῶς, οἱ δὲ νέοι Περῶται δὲν εἶναι πλέον Ἕλληνες, Ἀρμένιοι, καθολικοί—τὸ chic ἀφομοιοῖ αὐτοὺς καὶ τοὺς καθιστᾷ ἁπλοῦς Περώτας. Νέηλύς τις, ἀγνοῶν τὰ τοῦ Πέρα, καὶ βλέπων παρελαύνουσαν πρὸ αὐτοῦ τὴν οἰκοδέσποιναν μετὰ τῶν ἀγαπητῶν θυγατρίων αὐτῆς, ταύτας μὲν πολυτελῶς ἐνδεδυμένας, γαλλιστὶ ἀδολεσχούσας καὶ μετὰ χαρίεντος μειδιάματος ἀπαντώσας εἰς τοῦ κομψοῦ Περώτου νεανίου τὸν χαιρετισμόν, ἐκείνην δὲ μέλαν μάλλινον χλανίδιον (σάλι) καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀντὶ πίλου μέλανα κεκρύφαλον φέρουσαν καὶ ταπεινῶς βαίνουσαν παραπλεύρως ἢ καὶ ὀπίσω τῶν πεφιλημένων της θυγατέρων, νομίζει ὅτι τὸ ἀγαθὸν τοῦτο γύναιον εἶναι γηραιά τις θεράπαινα τῆς οἰκογενείας. Ἡ αὐτὴ σχέσις μεταξὺ μητρὸς καὶ θυγατρὸς ὑπάρχει καὶ ἐντὸς τοῦ οἴκου· διότι κατὰ μὲν τὰς πρωϊνὰς ὥρας ἡ κορασὶς ἔρχεται προθύμως εἰς ἐπικουρίαν τῆς μητρός, ἀσχολουμένης περὶ τὰς οἰκιακὰς τύρβας, μετὰ μεσημβρίαν ὅμως ἡ demoiselle παρασκευάζει τὸ «μέγα chic», καὶ ἐξέρχεται ἢ δέχεται οἴκοι ἐπισκέψεις ἀνδρικὰς τε καὶ γυναικείας ἀδιαφόρως, ἀρεστότερον ὅμως πάντοτε ἀνδρικάς. Ἡ ἀγαθὴ μήτηρ ἀνοίγει τὴν θύραν τοῖς προσερχομένοις καὶ ὁδηγεῖ αὐτοὺς εἰς τὸ σαλόνιον, ἔνθα ἡ δεσποινὶς τοὺς ἀναμένει εἰς ὑποδοχήν, εἶτα δὲ ἐπιστρέφει πάλιν ἐπὶ τὰ οἰκιακὰ ἔργα. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως δὲν δύναται ν' ἀπουσιάσῃ ἀπὸ τῶν ἑσπερίδων, ἀλλὰ τακτικώτατα μετέχει αὐτῶν, ὀκλαδὸν καθημένη εἰς τοῦ ἀνακλίντρου τὴν γωνίαν, τὴν θεωρουμένην ὡς θέσιν τιμῆς. Εἰσερχομένου νέου τινὸς ἐπισκέπτου, ἡ ἀγαθὴ γραῖα ἐγείρεται τῆς θέσεώς της ἵνα τὸν προσαγορεύσῃ, εἶτα διασταυροῖ πά-

Digitized by Google

λιν τὰς κνήμας ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς, καὶ βυθίζεται εἰς τὴν πρώτην της σιγήν. Λαλεῖ δὲ τότε μόνον ὅταν παρῶσιν ὁμίληκοι αὐτῆς, καθότι οἱ τῆς νέας γενεᾶς βλαστοὶ εἰσὶ τόσον εὐγενῶς διαπεπλασμένοι, ὥστε δὲν ἀξιοῦσι νὰ προσέχωσιν εἰς τῆς γραίας μητρὸς τὰς ὁμιλίας. Ἀλλ' οὐδ' ὁ πατὴρ (περὶ Ἀρμενίων δὲ ὁ λόγος) διαδραματίζει ἐξοχόν τι πρόσωπον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ παίζει τρικτρὰκ μετά τινος ὁμηλίκου καὶ οὐδαμῶς φροντίζει περὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ συμβαινόντων. Ἐνῷ δὲ οἱ γέροντες σιγῶσιν ἢ συνδιαλέγονται τουρκιστὶ περὶ τῶν τιμῶν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ κρέατος, περὶ ἐνοικίων καὶ ἀπορίας χρημάτων, οἱ νέοι φλυαροῦσι γαλλιστὶ ἢ ἑλληνιστὶ, χαρτοπαικτοῦσι καὶ τερετίζουσι τὸν ἐπῳδὸν γαλλικοῦ τινος ᾀσματίου.

Νῦν δὲ φέρε ἴδωμεν τοὺς καλουμένους καθολικούς. Ἀπορεῖ βεβαίως ὁ μὴ εἰδὼς τὰ τοῦ Πέρα, ὅταν διαπυνθανόμενος τὴν ἐθνικότητά τινος τῶν κατοίκων αὐτοῦ ἀκούει ὡς ἀπάντησιν: «εἰμὶ καθολικός». Καθολικὸς, ἤτοι ρωμαιοκαθολικὸς, ἐστὶν, ὡς ἐπαρκῶς γνωστὸν, πᾶς ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ρωμαιοκαθολικὴν ἐκκλησίαν. Ἐν Πέρα ὅμως ἡ προσωνυμία αὕτη κέκτηται καὶ ἐθνολογικὴν σημασίαν. Εἶνε δὲ εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν chic τὸ νὰ ἦναί τις καθολικὸς, διότι οἱ τοιοῦτοι θεωροῦνται ἐν Πέρα ὡς «κατὰ τὸ ἥμισυ Εὐρωπαῖοι». Ὅπως εἰς ὅλας τὰς ἄλλας γωνίας τοῦ κόσμου οὕτω καὶ παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον ἀποκατέστησαν Εὐρωπαῖοι μετανάσται μετὰ τοῦ εὐδαίμονος λογισμοῦ, ὅπως δημιουργήσωσιν ἐνταῦθα ἄνετον μέλλον. Ἐπὶ τοῦ κριμαϊκοῦ ἰδίως πολέμου πολλοὶ Γάλλοι καὶ Ἰταλοὶ ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐξ αὐτῶν ἐπέτυχον νὰ πλουτήσωσι, καὶ σκεπτόμενοι καθ' ἑαυτούς : ubi bene ibi patria (ὅ ἐστι περίπου : ὅπου γῆ πατρίς), ἔμειναν ἐν αὐτῇ καὶ ἐτρέφοντο, καὶ ἐξακολουθοῦσι μέχρι τῆς σήμερον τρεφόμενοι, ὅπως εἰμποροῦσιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος εἶναι κοινωνικὸς, πολλοὶ ἐκ τῶν μεταναστῶν τούτων εἶδον τὰς θυγατέρας τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων καὶ συνεζεύχθησαν μετ' αὐτῶν, ἐκ τούτων δὲ τῶν συνοικεσίων ἐγεννήθησαν οἱ καθολικοὶ Περῶται. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς εἴρηται, θεωρεῖται chic τὸ νὰ ἦναί τις καθολικὸς, καὶ αὐτὸς ὁ δεδαμασμένος Ἀρμένιος ἀρέσκεται νὰ λέγηται καθολικὸς, χαίρει δὲ δικαιωματικῶς τὸ προνόμιον τοῦτο, ὅταν τυχὸν ἦναι οὐνίτης, ἤτοι ἀνήκει εἰς τὴν ἀρμενικὴν ἐκείνην κοινότητα, ἧς ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ κεφαλὴ ἐστὶν ὁ Πάπας (τὴν τῶν Χασουνιστῶν).

Μεταξύ των οἱ Περῶται φλυαροῦσιν ἑλληνιστὶ, αἰσχύνονται ὅμως διὰ τὴν μητρικήν των γλῶσσαν καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἕξις ἐν μέσῃ συνδιαλέξει νὰ πετῶσιν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν γαλλικὴν, ἅμα ὡς νοήσωσι παρόντα ξένον τινὰ, ὅστις τοῖς φαίνεται ἀλλοδαπός. Κυρίως ὅμως ἐπὶ παρουσίᾳ κυριῶν, εἴτε ξένων εἴτε ἡμεδαπῶν, μὴ ἐξαιρουμένων οὔτε τῶν ἀδελφῶν καὶ ἐξαδελφῶν αὐτοῦ, ὁ Περώτης συνειθίζει νὰ ὁμιλῇ πάντοτε γαλλιστὶ, ἂν δὲ τυχὸν οὐδεὶς παρῇ ἵνα τὸν ἀκούσῃ, εἶναι ἄξιος ν' ἄρξηται γαλλικοῦ μονολόγου. Ὁ Περώτης Ἕλλην ὁμιλεῖ μετὰ μεγίστης καταφρονήσεως περὶ τῶν Ἀρμενίων, οἱ καθολικοὶ περιφρονητικῶς ὁμιλοῦσι περὶ τῶν Ἑλλήνων—πάντες δὲ λατρεύουσι τοὺς Γάλλους, δηλαδὴ τοὺς Παρισινοὺς, διότι ἐντελῶς ἀγνοοῦσι τί ἐστι Γαλλία, καὶ γινώσκουσι μόνον ὅτι οἱ Παρίσιοι εἰσὶ la capitale du chic, ἡ δὲ Μασσαλία ἕδρα τῶν Ναυτικῶν διαπορθμεύσεων, ὧν τὰ πλοῖα ὑπηρετοῦσι τὴν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀνατολῆς συγκοινωνίαν. Περώτης διατρίψας ἔστω καὶ δύο μόνον ἑβδομάδας ἐν Παρισίοις θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἧττον εὐτυχῶν συμπολιτῶν του ὡς ὑψηλότερόν τι ὄν, καθότι φύσει μεγαλοφυὴς ὤν, ἐντὸς δεκαπενθημερίας εἶδε τὰ πάντα ἐν Παρισίοις καὶ προσῳκειώθη πᾶν τὸ ἀνῆκον εἰς τὸ chic ; il cause bien. Ὁ καθολικὸς ὁ εὐτυχήσας νὰ ἔχῃ πατέρα εὔπορόν τινα Γάλλον, ἐκπαιδεύεται κάποτε ἐν αὐτοῖς τοῖς Παρισίοις· τότε δὲ δεκαπενταετὴς τὴν ἡλικίαν ἐπανακάμπτει ὡς τελειότατος καὶ ἄρτιος ἀνὴρ εἰς Πέρα. Ἐν τῇ πρώτῃ παραφορᾷ τῆς ἐπανόδου χαιρετᾷ συγγενεῖς καὶ οἰκείους εἰς τὴν μητρικήν του γλῶσσαν, ἤτοι τὴν ἑλληνικήν· μόλις δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀναμιμνήσκεται ὅτι εἶναι Παρισινὸς καὶ γίνεται προσεκτικώτερος ἐν τῇ χρήσει τῆς ἑλληνικῆς· ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ φίλοι του λαμβάνουσι τὰ δέοντα μέτρα καὶ μόνον εἰς στιγμὰς οἰκειοτάτων συνδιαλέξεων λησμονοῦσιν ἑαυτοὺς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε κατέρχονται ν' ἀνταλλάξωσιν ἑλληνικάς τινας λέξεις μετὰ τοῦ «Παρισινοῦ». Ὁ ἀλλοδαπὸς ὁ τὸ πρῶτον ἐντυγχάνων Περώταις θαμβοῦταί πως ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῶν, ἰδίως δὲ ἐκ τῶν ἀνεπιλήπτων λευκῶν χιτώνων, καὶ τῶν καλῶς κεκομμένων ἐνδυμάτων, πρὸς δὲ ἡ ἔκτακτος πολυλογία μεθ' ἧς ὁμιλοῦσι περὶ τῶν νέων τῆς ἡμέρας, ἐμποιεῖ οὐ σμικρὰν ἐντύπωσιν. Συχνότατα ὅμως ἐννοεῖς ὅτι ἐντὸς τῶν ἀνεπιλήπτων χιτώνων καὶ τῶν καλῶς κεκομμένων ἐνδυμάτων ἐγκρύπτεται μωρός τις καὶ ἠλίθιος, ἡ δὲ πολυλογία οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ εὐχέρεια γλώσσης, μεθ' ἧς ὁ νοῦς οὐδὲν ἔχει τὸ κοινόν.

Ὅσῳ οἰκειότερος καθίστασαι μετὰ Περωτῶν τόσῳ ἀλγεινοτέραν ἐντύπωσιν σοὶ προξενεῖ ἡ παρ' αὐτῆς ἔλλειψις παντὸς στοιχείου τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς, ἔλλειψις ἀποκρυπτομένη ὄπισθεν τοῦ περιφήμου chic. Ἂν ἀπαντήσῃς τυχαίως τὸν Περώτην ἐν συναναστροφῇ τινι, τὸν βλέπεις ὁρμῶντα πρὸς σὲ καὶ σείοντα ὡς στενότερος τῶν φίλων τὴν χεῖρά σου μετὰ τῶν λέξεων· «mon cher, πῶς ἔχετε» ; νομίζει δὲ ὅτι εἶναι λίαν chic ν' ἀποτείνῃ τοῖς πᾶσι τὸ «mon

Digitized by Google

cher» καὶ ἐκείνοις ἔτι οὓς τὸ πρῶτον βλέπει ἐπὶ ζωῆς του. Ἂν ὅμως σὲ συναντήσῃ τὴν ἐπιοῦσαν καθ' ὁδὸν, παρέρχεται παραπλεύρως σου, ὡσανεὶ οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς του σ' ἐγνώρισεν.

Ὁ καθολικὸς Περώτης οὐδὲ γρῦ γινώσκει περὶ τῆς χώρας, εἰς ἣν ἀνήκει, ὡς ἐκ τῆς ἐθνικότητος τοῦ πατρὸς, ἐξαιρουμένων πάντοτε τῶν Παρισίων. Γνωρίζει μόνον τὴν πρεσβείαν τῆς χώρας ταύτης καὶ τὴν ἐν Κωνστ)πόλει «καντσελλαρίαν». Ἡ λέξις ambassade ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ Περώτου δελεαστικὴν μαγείαν, αἰσθάνεται ἑαυτὸν εὐγενέστατον ὁσάκις ὁμιλεῖ περὶ τῆς πρεσβείας, γινώσκει πάντα τὰ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντα, ἀφηγεῖται δὲ τῷ τυχόντι πάνθ' ὅσα περὶ αὐτῆς εἰξεύρει, τὸν δὲ ἀκόλουθον τῆς πρεσβείας χαιρετᾷ καθ' ὁδὸν, κἂν μὴ γνωρίζῃ ἔτι προσωπικῶς, καθότι οὕτω προσκτᾶται φήμην στενοῦ φίλου τῶν ὑπαλλήλων τῆς πρεσβείας. Κατ' ἐξαίρεσιν χαιρετᾷ τοὺς γνωστοὺς αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς τοὺς μὴ ὄντας ἀκολούθους πρεσβείας, ὁσάκις τυγχάνῃ ἐφ' ἁμάξης, θεωρῶν ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ chic τὸ ἐφ' ἁμάξης ὀρχεῖσθαι· προσπαθεῖ δὲ νὰ παρατηρηθῇ ὑπὸ πάντων, ὁσάκις ἐπιτρέψῃ ἑαυτῷ τὴν πολυτέλειαν ταύτην. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι ἡ εἰς ἑφεσπερίδα πρόσκλησις δὲν ἐκπλήσσει ὑπερβολικῶς τὸν Περώτην, καθότι εἶναι πεπεισμένος ὅτι ἡ μόνη ἁρμόζουσα αὐτῷ συναναστροφὴ εἶναι ἡ μετὰ διπλωματῶν, οὐχ ἧττον κρίνει φρόνιμον νὰ ποιῇ μέγαν πάταγον περὶ τῆς προσκλήσεως ταύτης καὶ πάντα ὃν συναντᾷ καθ' ὁδὸν ἐρωτᾷ· «Θὰ σᾶς ἴδωμεν ἀπόψε εἰς τὴν πρεσβείαν»; Τὸ προξενεῖον ὅμως ἐν ᾧ εἶναι ἐγγεγραμμένος ὁ Περώτης τίθησιν ἐν ὑστάτῃ μοίρᾳ, τότε μόνον ποιούμενος περὶ αὐτοῦ λόγον ὅταν ἔχῃ ἐκκρεμῆ τινα δίκην, τοῦθ' ὅπερ συχνότερον τῷ συμβαίνει ἢ εἰς τὴν πρεσβείαν πρόσκλησις. Πᾶς Περώτης, ὑπερβὰς τὸ 21ον ἔτος, ἔχει πάντοτε μίαν ἢ πλείονας δίκας, εἴτε δι' ἴδιον λογαριασμὸν εἴτε ὡς ἀναμιγνυόμενος εἰς ἄλλων ὑποθέσεις.

Πρὶν ἢ προβῶμεν περαιτέρω εἰς τὰς περὶ τῶν Περωτῶν κρίσεις, ἀνάγκη νὰ μνημονεύσωμεν καὶ ἑτέρου εἴδους, ἤτοι τῶν Περωτῶν Ἄγγλων, οἵτινες εἰ καὶ μὴ καθολικοὶ συγκαταλέγονται ὅμως εἰς τῶν καθολικῶν τὴν κατηγορίαν, ἀποτελοῦσι δὲ ἱκανὸν ἀριθμητικὸν ὄγκον, ὥστε θὰ ἦτο ἄδικον ἂν τοὺς παρηρχόμεθα ἐν σιγῇ. Οἱ Ἄγγλοι, ὡς γνωστὸν, ἔχουσιν ἧττονα πάντων τῶν ἄλλων ἐθνῶν δύναμιν καὶ θέλησιν ὅπως προσοικειῶνται ξένα κλίματα, ἤθη καὶ ἔθιμα· εἴτε ἐν Ἀγγλίᾳ εἴτε ἐν Καναδᾷ βιοῦντες, εἴτε ἐν ταῖς τροπικαῖς ζώναις τῆς Ἰνδίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, αἰσθάνονται πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐφιδρώσεως καὶ τῆς οἰνοπνευματοποσίας. Ὑπὸ τὰς καυστικὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου τῆς Ἰνδίας παίζουσι *κρίκετ*, ἀγωνίζονται εἰς ταχυπορίας καὶ λεμβοδρομίας καὶ πίνουσι *βράνδυ* ἀπαραλλάκτως ὡς ἐν τῷ ὁμιχλώδει ὑγρῷ κλίματι τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλ' οἱ Περῶται Ἄγγλοι ἀκουσίως αὐτῶν ὑποκύπτουσιν ἐν μέρει εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, ἔνθα βιοῦσιν, τουτέστιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν γλῶσσαν. Ἐπειδὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἄγγλου τὸ τέκνον ὀφείλει κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του ν' ἀπέχῃ τῆς βρανδοποσίας καὶ νὰ ἀρκῆται, ὡς τ' ἄλλα τέκνα τῶν βροτῶν, εἰς τὸ γλυκὺ γάλα, καὶ ἐπειδὴ ἔθος ἐπικρατεῖ ὅπως ἡ *παραμάνα* ἦναι ἐν Πέρα πάντοτε Ἑλληνίς, ὁ νεαρὸς Περώτης Ἄγγλος ἑκὼν ἄκων ἀναγκάζεται νὰ ἐκμάθῃ τὴν ἑλληνικήν· ἐπίσης ἀδυνατεῖ νὰ βύσῃ τὰ ὑπερήφανα βρετανικὰ ὦτά του εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, καὶ οὕτως ἡλικιούμενος καὶ γινόμενος ἀνεπτυγμένος *τζέντλεμαν* λαλεῖ τρεῖς γλώσσας, πρᾶγμα ἐξευτελιστικὸν σχεδὸν δι' ἕνα Ἄγγλον. Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι Περῶται Ἄγγλοι, καίπερ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ Ἕλληνες ἐκ μητρὸς, ἐννοοῦσι νὰ θεωρῶνται ὡς ἁγνοῦ αἵματος ἀγγλικοῦ. Οἱ ἄνδρες ἀποκαλοῦσιν ἀλλήλους *τζέντλεμαν*, αἱ δὲ γυναῖκες προσπαθοῦσι νὰ φαίνωνται ὅσῳ τὸ δυνατὸν σεμνότυφοι, ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως εἰσὶν ὡς πρὸς τοῦτο πολλῷ ἥσσονες ἢ αἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ἑτεροθαλεῖς ἀδελφαὶ αὐτῶν. Οἱ ἄνδρες διατίθενται εἰς κατάστασιν ἐφιδρώσεως διὰ τοῦ *κρίκετ*, τῶν δρόμων, τῶν λεμβοδρομιῶν, τρέφουσι θηρευτικοὺς κύνας, πίνουσι βράνδυ, ἀναγινώσκουσι τὸν «Χρόνον» καὶ ὁμιλοῦσιν ἀγγλιστὶ, ὅταν γινώσκωσιν ὅτι θεᾶταί τις αὐτοὺς, σκέπτονται ὅμως πάντοτε—ὡς Περῶται. Τὸ αὐτὸ καὶ αἱ γυναῖκες. Καὶ αὗται ἔχουσι πλατεῖς τοὺς πόδας ὡς αἱ γνήσιαι Ἀγγλίδες, τὰς κυριακὰς πορεύονται δὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ψάλλουσιν ὕμνους κατανυκτικούς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔχουσιν ἑλληνικὸν αἷμα ἐν ταῖς φλεψὶν, δὲν ἐπιτυγχάνουσι πάντοτε νὰ ὑποκριθῶσι τὸ τῆς σεμνοτύφου πρόσωπον μετὰ τῆς αὐτῆς ἐγκαρτερήσεως· ὡς αἱ καθαροῦ αἵματος Ἀγγλίδες. Τὸ νῆμα τῆς ὑπομονῆς ῥήγνυται ἐνίοτε παρά τινι τοιαύτῃ πραείᾳ *μίς* καὶ τότε ἐκφράζει ἑλληνιστὶ τ' ἀπόρρητα τῆς καρδίας της, λίαν φρονίμως ποιοῦσα, διότι ἂν ἔλεγεν αὐτὰ ἀγγλιστὶ θὰ ἐφαίνοντο πολὺ shoking. Ἐνὶ λόγῳ ἄνδρες καὶ γυναῖκες λατρεύουσιν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς καρδίας αὐτῶν τὸ περωτικὸν chic.

Ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω τῶν δικῶν, ἐξ ὧν εἶν' ἀδύνατον νὰ μὴ ἔσχε μίαν τοὐλάχιστον πᾶς Περώτης. Ἀλλὰ τί ἐπαγγέλλονται οἱ ἄνθρωποι ἐν γένει ἐν Πέρα; Ἀσχολοῦνται εἰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις καὶ εἰς δίκας, εἰς τὸ δεύτερον δὲ ἀσυγκρίτως περισσότερον ἢ εἰς τὸ πρῶτον. Φυσικῷ τῷ λόγῳ ὑπάρχουσιν ἐν Πέρα μεγάλοι οἶκοι, μετὰ σημαντικῶν κεφαλαίων ἐφωδιασμένοι καὶ εἰς στερεὰ ἔργα ἀσχολούμενοι, κατὰ μέσον ὅρον ὅμως οἱ σημερινοὶ Περῶται ζῶσιν ὅπως δύνανται νὰ κερδίζωσι χρήματα δι' οἱουδήποτε τρόπου. Πρότερον, ὢ τί ὡραῖαι ἐποχαὶ ἦσαν ἐ-

Digitized by Google

κεῖναι! εὕρισκέ τις ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τὰ χρήματα, ὡς λέγουσι καὶ σήμερον ἔτι οἱ λεβαντῖνοι μετὰ μελαγχολικῶν ἀναμνήσεων. Ὅτε ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἔτι πόρους οἱ δὲ ξένοι δὲν εἶχον συῤῥεύσει μέχρι τοιούτου βαθμοῦ, τότε ἐβίουν οἱ Περῶται ἐν εὐωχίᾳ καὶ χαρᾷ, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἦσαν περίφημοι ἄνθρωποι. Ἡ εὐπορία πολλῶν οἰκογενειῶν ἐν Πέρα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ κριμαϊκοῦ πολέμου, ὁπότε πᾶς Περώτης ἦν στρατιωτικὸς τροφοδότης, καθότι οἱ Περῶται εἰσὶν ἐκ γενετῆς στρατιωτικοὶ τροφοδόται. Ἡ ἐποχὴ τοῦ κριμαϊκοῦ πολέμου ὑπῆρξε φαίνεται τὸ ζενὶθ τῆς εὐτυχίας καὶ σπατάλης· μετὰ τὸν κριμαϊκὸν πόλεμον ἤρξατο ἐν Τουρκίᾳ ὁ αἰὼν τῶν δανείων. Ἐπὶ τούτῳ ὅμως οὐδὲν αἴτιον θλίψεως εἶχον οἱ Περῶται, ὡς ἀποκτήσαντες πολλὰ χρήματα· ἀλλὰ καὶ πρὸς τοκισμὸν τῶν κεφαλαίων —ὑπῆρχον δ' ἔτι κεφάλαια τῷ καιρῷ ἐκείνῳ —τὰ τουρκικὰ χρεώγραφα ἐφαίνοντο τοῖς Περώταις ἥκιστα πενιχρά· ἐπιτόκια τεσσάρων, πέντε ἢ ἕξ τοῖς ἑκατὸν θεωροῦνται ἐνταῦθα γελοῖα. Οἱ Περῶται οὕτω, χάρις τοῖς τουρκικοῖς δανείοις, ἐγένοντο κεφαλαιοῦχοι. Ὡς οἱ Τοῦρκοι καὶ πάντες ἐν γένει οἱ ἀνατολῖται οὕτω καὶ οἱ Περῶται εἰσὶ θερμοὶ θαυμασταὶ τῶν κοσμημάτων καὶ τῶν πολυτίμων λίθων· ὁ ἔχων κοσμήματα θεωρεῖται εὔπορος, ἂν καὶ μὴ γνωρίζων πολλάκις τί πρέπει νὰ πράξῃ τὴν ἐπαύριον, ὅπως ἀγοράσῃ ἄρτον.

Οἱ Περῶται εἰσὶ λίαν εὐκοινώνητοι· ὁ παρ' ἡμῖν ἁπαντῶν ἑνιαχοῦ ἤρεμος, μοναστικὸς βίος τῶν ἀπόρων ἀνθρώπων εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστος ἐνταῦθα. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου αἱ ἑσπεριναὶ συναναστροφαί των λίαν εὐθηνὰ τοῖς στοιχίζουσιν, ἐφ' ᾧ εἰσὶν ὄντως ἀξιέπαινοι. Ἐν Πέρα δειπνοῦσι μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· μετὰ τὴν τράπεζαν συνέρχονται παρά τινι οἰκογενείᾳ, ἐκεῖ δὲ προσφέρεται πρῶτον μὲν δακτυληθροειδὲς κιάθιον καφὲ τουρκιστὶ ἀφεψημένου, κατόπιν κοχλιάριον σακχαροβράστων ὀπωρῶν καὶ ἓν ποτήριον ὕδατος, ἐπὶ τούτοις δὲ αἰσθάνονται ἄφατον εὐδαιμονίαν, κάθηνται πολλάκις πέραν τοῦ μεσονυκτίου, ὁμιλοῦσι γαλλιστί, ἁμαρτάνουσι κακολογοῦντες τὸν πλησίον, νυμφεύουσι πάντας τοὺς ὡρίμους διὰ γάμον νέους τε καὶ γέροντας, χαρτοπαικτοῦσι καὶ ἐπὶ τέλους καταλήγουσιν εἰς τὰς ἀνιαρὰς ἐκείνας οἰκογενειακὰς παιδιάς, ἃς ἐνασμενίζουσι ν' ἀποκαλῶσι jeux d'esprit. Οἱ ἀγαθοὶ Περῶται θέλουσι ναὶ καὶ καλὰ νὰ ὦσι τόσον πνευματώδεις ὅσον οἱ Παρισινοί, ἵνα δ' ἕκαστος ἔχῃ τὴν δέουσαν εὐκαιρίαν πρὸς ἐπίδειξιν τῆς εὐφυΐας του, παίζουσι καθ' ἑσπέραν ἀδιακόπως τὰ περίφημα jeux d'esprit· εἰς ταῦτα διαπρέπει ἰδίως Ἀνατόλ, ὁ πνευματώδης καὶ ὁμιλητικὸς νέος, ὁ ἐν Παρισίοις ἀνατραφείς. Ὁ Ἀνατόλ ἔφερεν ἐκ Παρισίων καινουργῆ καὶ πλήρη τὴν εὐφυΐαν του, εἶνε δὲ προθυμότατος καθ' ἑσπέραν ἐκ νέου νὰ ἐκθέτῃ τὸ ἐμπόρευμά του μέχρι τῆς ἐλαχίστης λεπτομερείας.

Τὴν πρωΐαν, μεταξὺ τῆς 8ης καὶ τῆς 9ης ὥρας, ὁ ἄῤῥην πληθυσμὸς τοῦ Πέρα κατέρχεται εἰς Γαλατᾶν, ὅστις εἶναι ἡ ἀγορά, τὸ ἄστυ τῆς πόλεως· ἐκεῖ εὕρηται τὸ χρηματιστήριον, παλαιά, ῥυπαρά, μονώροφος οἰκοδομή, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ λεπτοφυὴς Περώτης εἴωθε, συναναφυρόμενος ἐν μέσῳ ἀνδρῶν ὑπόπτων μορφῶν, νὰ συναλλάσσηται χρεώγραφα· ὁ Περώτης εἶναι ἐκ γενετῆς χαρτοπαίκτης, τὰ τοῦ χρηματιστηρίου παίγνια λοιπὸν εἶναι ἡ προσφιλεστέρα αὐτῷ ἐνασχόλησις· οἱ σοβαρώτεροι ἔμποροι τὸ ἑσπέρας μετὰ τὸ κλείσιμον τοῦ χρηματιστηρίου παίζουσι βακκαρὰ μέχρι προκεχωρημένης ὥρας τῆς νυκτός. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν τοῖς πολυπληθέσι καταστήμασι τοῦ Γαλατᾶ ἀναπτύσσονται ἐσθ' ὅτε σπουδαῖα ἔργα, ἀλλ' οἱ πλείους τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀγορᾶς ἀνήκουσιν εἰς τῶν μεσιτῶν τὴν τάξιν, μεσίτης δὲ ἀποκαλεῖται πᾶς ὁ μὴ δυνάμενος ἢ μὴ θέλων νὰ χαρακτηρίσῃ δι' ἄλλου ὀνόματος τὸ ἐπάγγελμα ὅπερ μετέρχεται, ἐκ τῶν κατοίκων δὲ τοῦ Πέρα τὰ τρία τέταρτα σχεδὸν εἰσὶ μεσῖται. Ὅσῳ ὑπερηφάνως καὶ ἂν περιφέρηται εἰς τὰς ὁδοὺς ὁ Περώτης, εἴωθεν ὅμως ἀπὸ τῆς 9 πρωϊνῆς ὥρας μέχρι τῆς 8 ἑσπερινῆς νὰ ἐπιλαμβάνηται φαιδρῶς οἱασδήτινος ἐργασίας ἐμπεσούσης τυχαίως εἰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ δὲν ἐρωτᾷ ποσῶς ἂν οἱ στιγμιαῖοι συνεταῖροι αὐτοῦ εἰσὶν ἐπίσης λεπτοφυεῖς ὡς αὐτός, ἢ ἂν ἔχωσιν ἐλευθέραν εἰς τὰς πρεσβείας εἴσοδον. Οὕτω λοιπὸν πολλάκις βλέπεις ἐν Γαλατᾷ τοὺς εὐγενεστέρους τῶν Περωτῶν, ὧν οἱ ἀνεπίληπτοι λαιμοδέται καὶ αἱ χειρίδες ἐνεποίησαν αἴσθησιν ἐν Πέρα καὶ Σμύρνῃ, συγχρωτιζομένους ἀδελφικῶς μετ' ἀνθρώπων, εἰς τὴν θέαν τῶν ὁποίων ἀκουσίως προφυλάττεις τὰ θυλάκιά σου. Ὁ εὐφυὴς Περώτης κινεῖται μετὰ τῆς αὐτῆς ἀσφαλείας ἔν τε ταῖς αἰθούσαις τοῦ Πέρα καὶ ἐν τῇ σκοροδοφόρῳ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ Γαλατᾶ· ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας αὐτοῦ ὁ Περώτης φιλεῖ τὰ σκόροδα, φιλεῖ ὅμως αὐτὰ πλατωνικῶς, διότι τὸ chic τῷ ἀπαγορεύει τὴν γεῦσίν των.

«Φρονεῖς ὅτι ἀπατᾷς καὶ ὅμως ἐξαπατᾶσαι». Ἂν οἱ Περῶται ἦσαν φίλοι τῶν ῥητῶν, τοῦτο τὸ ἀπόφθεγμα ὤφειλον μεγάλοις χαρακτῆρσι νὰ ἐπιγράψωσιν ἐπὶ τῶν καταστημάτων αὐτῶν· ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ὁ φαῦλος καὶ ἀπαταιὼν δύναται οὕτως εὐκόλως νὰ ἐπιτύχῃ ὅσον ἐν Τουρκίᾳ[1]. Ἡ δικαιοσύνη, οὖσα ἐν ταῖς χερσὶ τῶν Τούρκων, ἀπονέμεται ὡς πάντα τὰ τουρκικά·

1. Σ. Μ. Ὁ κ. ἀνταποκριτής, ὅστις μετὰ τοσαύτης ὑπερβολικῆς πικρίας σαρκάζει ἐλαττώματα, ἅπερ σημειωτέον οὔτε γενικὰ παρ' ἅπασι τοῖς Περώταις εἶναι οὔτε ἀποκλειστικῶς μόνον ἐν Κων)πόλει ἀπαντῶνται, οὐδένα λόγον ποιεῖται περὶ τῶν τυχοδιωκτῶν Εὐρωπαίων, οἵτινες εἰσὶ σημαντικὸν στοιχεῖον τῆς κοινωνίας τοῦ Πέρα.

Digitized by Google

πλησίον τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ὑφίστανται τὰ ξένα προξενεῖα, ἔχοντα ἴδιον τρόπον διαδικασίας, τοῦθ' ὅπερ εἶναι βεβαίως ἐξαίσιον κατὰ πολλὰς ἐπόψεις, καθίστησιν ὅμως περιπλοκώτατον τὸν ὅλον διοργανισμόν. Ἂν τὰ προξενεῖα ἐμερίμνων μόνον περὶ τῶν ἀληθινῶν ὑπηκόων αὐτῶν, θὰ εἶχε καλῶς, δυστυχῶς ὅμως ἔθος ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς ξένοις προξενείοις ἐν Τουρκίᾳ νὰ λαμβάνωσιν ὑπό τινας ὅρους λεβαντίνους ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν, ἀμβλυωποῦντες πολλάκις περὶ τὴν ἔρευναν τῶν αἰτήσεων αὐτῶν.

Πᾶς προστατευόμενος (οὕτω δὲ ἀποκαλοῦνται οἱ ὑπὸ τὴν ξένην προστασίαν λεβαντῖνοι) εἶν' ἐλεύθερος νὰ παραιτηθῇ ὁπόταν θέλῃ τῆς ὑπηκοότητος, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ διατελῇ ἐν καταστάσει ὑποδίκου. Ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἐν Κων)λει, ἀλλάσσοντες συχνότερον ὑπηκοότητα ἢ ὑποκάμισον. Ἅμα ὡς ἄνθρωπός τις τῆς ἀγορᾶς φενακίσῃ τὸν πλησίον αὐτοῦ, κερδίζων οὐκ ὀλίγα χρήματα, καὶ φοβῆται δικαστικὴν ἐκ τούτου καταδίωξιν,σπεύδει ἀμέσως,πρὶν ἢ ἄρξηται αὕτη, νὰ διαγραφῇ ἀπὸ τοῦ καταλόγου τοῦ προξενείου του, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ διατελεῖ τότε ὑπὸ τὴν τουρκικὴν προστασίαν. Ἀλλ' ἂν καὶ αὕτη τῷ καταστῇ φορτική,ζητεῖ ἀμέσως ἄλλο ἄσυλον,οὕτω δὲ κερδίζει καιρόν. Ὁ ζημιωθεὶς συνάδελφός του καταδιώκει αὐτὸν εἰς πάντα τὰ τουρκικὰ δικαστήρια καὶ τὰ ξένα προξενεῖα, ἕως ὅτου ἡ ὑπόθεσις καταντήσῃ τόσον πολυδάπανος, ὥστε προτιμᾷ μᾶλλον νὰ ἐπιδιώκῃ τὸ ἐμπόριόν του ἢ νὰ καταδιώκῃ τὸν ἀντίδικον. Οὐχ ἧττον παρατηρῶ ὅτι οἱ ἄπιστοι οὗτοι προστατευόμενοι δὲν γίνονται εὐκόλως δεκτοὶ παρ' ἅπασι τοῖς προξενείοις.

Ἡ μανία τῆς ἱδρύσεως τραπεζῶν καὶ εταιριῶν ὑφίσταται πάντοτε ἐν Κων)λει, μεθ' ὅλην τὴν θλιβερὰν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας· ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι τοὐλάχιστον ἡ μανία αὕτη παρήγαγε καὶ καλοὺς καρπούς· σιδηρόδρομοι κατεσκευάσθησαν, ἐργοστάσια ᾠκοδομήθησαν καὶ τράπεζαι ἱδρύθησαν. Ἐν Τουρκίᾳ ὅμως τὸ τέρμα τῶν «ἱδρύσεων» εἶναι ἓν φύλλον χάρτου, καλούμενον φιρμάνιον τῆς ἐκχωρήσεως· παρόμοιον φύλλον πολλάκις ἐστοίχισε χιλιάδας λιρῶν ἕως ὅτου τουρκικοῖς γράμμασι διαπεποικιλμένον ἐπιδοθῇ τῷ ἐργολάβῳ. Ἄδικον ἤθελεν εἶναι τὸ κατακρῖναι ἀνεξαιρέτως πάντας τοὺς εἰς Τουρκίαν ἐρχομένους μετὰ ἐργολαβικῶν προθέσεων, καθότι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες,ὑπὸ χρηστῶν διαθέσεων ἐμφορούμενοι, προσπαθοῦσι νὰ λάβωσι φιρμάνιον ἐκχωρήσεως, ἐν τούτῳ δὲ πολλάκις καίουσι τοὺς δακτύλους. Ὁ καλούμενος ἐργολάβος, ἤτοι ἐκεῖνος εἰς τ' ὄνομα τοῦ ὁποίου ἐκδίδοται τὸ φιρμάνιον, συνήθως οὐδὲν ἀπόλλυσιν, ἐκ τοῦ ἁπλουστάτου λόγου ὅτι οὐδὲν ἔχει ν' ἀπολέσῃ, ἐκτὸς ἴσως τοῦ χρόνου, ὅστις πάλιν ἐν Ἀνατολῇ δὲν εἶναι τόσον πολύτιμος. Ὁ ἐργολάβος εἶναι κυρίως μόνον ὁ προπαρασκευάζων τὸ ἔργον· αὐτὸς ἐφευρίσκει τὴν ὑπόθεσιν, κατόπιν δὲ ἐπὶ ὁλοκλήρους μῆνας πίνει καθ' ἑκάστην καφὲ ἐν πᾶσι τοῖς ὑπουργείοις καὶ καπνίζει σιγάρα, ἐνίοτε δὲ λαμβάνει συνέντευξιν καὶ μετὰ τοῦ Μ. βεζίρου, διεγείρει τὸ ὑπὲρ τοῦ σχεδίου ἐνδιαφέρον τῶν τραπεζιτῶν, συνεργάζεται μετὰ πραγματογνωμόνων καὶ κατασκοπεύει τοὺς συναγωνιστάς.Οἱ πασσάδες ἐν τοῖς ὑπουργείοις εὑρίσκουσιν εἰς τὸ ἔπακρον ἐπαχθεῖς τὰς συνδιαλέξεις τοῦ ἐργολάβου, ἐν τούτοις μεθ'ὑπομονῆς ἀκροῶνται αὐτοῦ, διότι γινώσκουσιν ὅτι θὰ συμμετάσχωσι καὶ αὐτοὶ τοῦ κέρδους, εἴτε εὐοδουμένου τοῦ ἔργου εἴτε μή. Οὕτως ὁ ἐν λόγῳ ἐργολάβος διάγει βίον καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τοῦ περωτικοῦ chic· εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ γνωρίζει πάντας·ἂν δὲ ἀκούσῃς αὐτὸν ἀγορεύοντα περὶ τῆς ἐπιχειρήσεώς του, εἶν' ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῇς ἔκπληξιν· τὰς τουρκικὰς λίρας μνημονεύει κατὰ ἑκατοστύας χιλιάδων, καὶ ἀρέσκεται νὰ ποιῆται λόγον περὶ τοῦ «συνδικάτου» αὐτοῦ, προφέρων τὰ ὀνόματα τῶν μεγαλειτέρων τραπεζιτῶν τῆς Εὐρώπης μετὰ τρομερᾶς ψυχραιμίας. Τὸ συνδικάτον ὅμως, ὅπερ παριστᾷ ὁ τοῦ φιρμανίου κυνηγὸς ὅτι ἔχει ὀπισθέν του, ὁλονὲν φαίνεται ἀπομακρυνόμενον ἐφ' ὅσον προσεγγίζει ἡ ὥρα τῆς πραγματικῆς ἐργασίας. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἔτι τὸ συνδικάτον διαλυθῇ εἰς νεφέλας, εἰσέρχεται ὁ δικηγόρος ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καθότι μόλις ἐκδοθέντος τοῦ φιρμανίου πολλαπλασιάζονται αἱ δίκαι, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ δικηγόρος εἶναι ὁ μόνος, ὅστις ἀποκτᾷ νόμιμον κρέδος ἐκ τῆς ὑποθέσεως, εἰ καὶ οἱ δικηγόροι ἐν Ἀνατολῇ, ἔνθα ὁ πονηρότατος κερδίζει πάντοτε, κατορθοῦσι ν'ἀντλήσωσι κέρδη δυνάμενα νὰ ὀνομασθῶσιν ἔννομα μόνον ἐνταῦθα. Αἱ χιλιάδες λιρῶν, ἃς ἐστοίχισε τὸ φιρμάνιον, ἐν μέρει μὲν ἀπορροφῶνται ὑπὸ τοῦ ἐργολάβου διὰ τοὺς καταβληθέντας κόπους καὶ τὴν ἀναπόφευκτον πολυτέλειαν, ἐν μέρει δὲ ἐξαφανίζονται ἐντὸς τῶν εὐρυχώρων θυλακίων τῶν πασσάδων, καὶ τὸ ὑπόλοιπον καταβροχθίζει ὁ τοῦ δικηγόρου λογαριασμός. Τίς δὲ ζημιοῦται ἐκ τούτου; Συνδικάτον ὑπάρχει, ὡς εἴρηται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόνον ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ ἐργολάβου· τὰ κατασπαταληθέντα δὲ πρὸς ἔκδοσιν τοῦ φιρμανίου κεφάλαια ἀπορρέουσιν συνήθως ἐξ ἑνὸς ἢ πλειόνων ἀνδρῶν, εἴτ' ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, εἴτ' ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐξ ὧν ὁ εἷς πολλάκις οὔτε κἂν γινώσκει τοῦ ἄλλου τὴν ὕπαρξιν.

Αἱ πλεῖσται τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων ἐν Τουρκίᾳ διαλύονται ἐπὶ τέλους εἰς ἀτελευτήτους δίκας· ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὸν παλαίουσιν ἔτι διὰ τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ σπαταληθέντος κεφαλαίου, ὅταν δὲ οὐδὲν πλέον ἀπομείνῃ, τότε ἐφευρίσκουσι νέαν ἐπιχείρησιν. Ἡ Τουρκία ἐνέχει πολλὰ μεταλλεῖα, ὧν τὰ πλεῖστα ἐγέ-

Digitized by Google

νοντο μέχρι τοῦδε ἀντικείμενον ἐπιχειρήσεων, περὶ τοῦ πλούτου ὅμως αὐτῶν ὑφίστανται διάφοροι δοξασίαι. Ἓν τῶν κυριωτέρων κωλυμάτων πρὸς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν μεταλλείων εἶναι ἡ ἔλλειψις ὁδῶν καὶ μέσων μετακομίσεως, πρὶν δ' ἢ ἐπιληφθῶσι τῆς ἐκμεταλλεύσεως ταύτης ὤφειλον νὰ κατασκευάσωσι καλὰς ὁδούς· περὶ τούτου ὅμως ὀλίγον ἐμερίμνων οἱ τῶν φιρμανίων κυνηγοὶ καὶ δὲν ἐπεδίωκον ἄλλο τι εἰμὴ μόνον σιδηροδρόμους. Ἡ Τουρκία κατ' αὐτοὺς εἶναι εὐρεῖα χώρα, ἐν ᾗ δύνανται πολλοὶ σιδηρόδρομοι νὰ χωρέσωσιν· ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν οἱ σιδηρόδρομοι εἰσὶ μετὰ τὰ μεταλλεῖα τὸ δεύτερον ἀντικείμενον τῶν φιρμανοθηρῶν. Ἀλλ', ὦ κάμηλε, σὺ πλοῖον τῆς ἐρήμου, μὴ δειλιάσῃς, μηδὲ φοβηθῇς· ποθοῦσι μὲν νὰ σ' ἐξώσωσιν ἐκ τοῦ τόπου σου δι' ἀτμοκινήτων ἁμαξίων, ἀλλ' εἰς χεῖρας ἔχουσι χαρτία μόνον καὶ οὐδὲν περιπλέον.

Σύμβουλος τῆς

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ . . . ΚΩΦΑΛΑΛΟΣ

Πρό τινων ἡμερῶν ἐτελεύτησεν ἐν Πετρουπόλει ἐν βαθεῖ γήρατι ὁ Ἀλέξανδρος Μαΐλλερ, σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας . . . . κωφάλαλος. Οὗτος, υἱὸς ὢν Ῥώσσου ὑποστρατήγου, διέμενε παῖς ἔτι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ μιᾶς ἀδελφῆς, κωφαλάλων ἐπίσης, παρά τινι θείᾳ του, παιδαγωγῷ τῶν μεγάλων δουκῶν Μιχαὴλ καὶ Νικολάου, τοῦ κατόπιν αὐτοκράτορος. Ἐλθοῦσα ποτὲ ἡ αὐτοκράτειρα Μαρία Φεοδωρόβνα εἰς Παυλόσκ, ἔνθα ἐποιοῦντο τὰς θερινὰς αὐτῶν διατριβάς, τοσοῦτον συνεκινήθη ἰδοῦσα τοὺς μικροὺς κωφαλάλους, ὥστε ἀμέσως ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ ἐκπαιδευτήριον κωφαλάλων. Ἐπὶ τούτῳ δὲ μετεκαλέσατο εἰδήμονα μοναχὸν ἐκ Πολωνίας, καὶ τῷ 1806 συνέστη τοιοῦτον ἐκπαιδευτήριον ἐν τῷ φρουρίῳ Παύλου, πρῶτοι δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐχρημάτισαν οἱ τρεῖς Μαΐλλερ. Τῷ 1810 μετηνέχθη τὸ ἐκπαιδευτήριον εἰς Πετρούπολιν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐποιήσατο μεγάλας προόδους, καὶ ἐντὸς μικροῦ ἠπίστατο ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, κατώρθωσε μάλιστα καὶ νὰ διαρθροῖ λέξεις τινάς. Ἐν ἔτει 1812 κατέλιπε τὸ ἐκπαιδευτήριον, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ὅμως ἀνδρὸς εἰδικοῦ ἐτελειοποιήθη ἔτι μᾶλλον, καὶ ἐζήτησε νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ σύνταγμα τῶν οὐλάνων σωματοφυλάκων, ὅπερ δὲν τῷ ἐπετράπη. Τῇ προστασίᾳ ὅμως τῆς αὐτοκρατείρας ἔλαβε δημοσίαν θέσιν, διορισθεὶς ὑπάλληλος ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ γραφείῳ τοῦ αὐτοκράτορος, ὁπόθεν λόγῳ ἀσθενείας ἀπεχώρησε μόλις τῷ 1856, ἀδροτάτην λαβὼν σύνταξιν καὶ ἄλλας γενναίας ἀμοιβάς. Ἔγραψε δὲ πρό τινων ἐτῶν καὶ φυλλάδιον «περὶ τῆς συστάσεως τοῦ παιδευτηρίου τῶν κωφαλάλων».

Κυρία Ε**

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

308.

Ἡ μετριοφροσύνη τάσσεται μετὰ τῶν ἀρετῶν, πρὸς καταστολὴν τῆς φιλοδοξίας τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, καὶ πρὸς παρηγορίαν τῶν μικρῶν ἀνθρώπων, ὧν καὶ ἡ ἀξία μηδαμινή, καὶ ἡ τύχη δύσνους.

309.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι κατὰ πεπρωμένην μοῖραν ἀνόητοι, οἵτινες οὐχὶ μόνον αὐτοβούλως εἰς ἀνοησίας περιπίπτουσιν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς τύχης ἐξαναγκάζονται εἰς τὸ ἀνοηταίνειν.

310.

Συμβαίνουσιν ἐνίοτε ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ συμπτώματά τινα, ἐξ ὧν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐξέρχεται σῶος, εἰμὴ παραφρονῶν κατά τι.

311.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὧν τὸ γελοιῶδες οὐδέποτε κατέστη καταφανές, διότι οὐδεὶς ποτε μετ' ἐπιμελείας αὐτὸ ἀνεζήτησε.

312.

Τῶν συνεντεύξεων ἐραστοῦ καὶ ἐρωμένης οὐδέποτε ἅπτεται ἡ ἀηδία, διότι διαρκῶς περὶ ἑαυτῶν λαλοῦσι.

313..

Διατί, ἐν ᾧ ἀρκοῦσαν ἔχομεν μνήμην πρὸς ἀνάμνησιν καὶ τῶν ἐλαχίστων συμβάντων τοῦ ἡμετέρου βίου, οὐδόλως ἐνθυμούμεθα ποσάκις διηγήθημεν αὐτὰ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον;

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Στοιχεῖα μητρικῆς ζωολογίας.

Μήτηρ. Διατί ὁ πανάγαθος Θεὸς ἔδωκε τὴν ὁμιλίαν εἰς τὰ μικρὰ παιδάκια καὶ ὄχι καὶ εἰς τὰ γατάκια καὶ τὰ σκυλάκια;

Παιδίον. (Μετά τινων στιγμῶν σκέψιν). Ὁ πανάγαθος Θεὸς ἔδωκε τὴν ὁμιλίαν εἰς τὰ παιδάκια διὰ νὰ εἰμποροῦν νὰ φωνάζουν ὅταν τὰ λούζουν.

***

Ὁ λόρδος Χ . . . ἔχων γυναῖκα ἐρασμιωτάτην, μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ἦλθεν εἰς δεύτερον γάμον νυμφευθεὶς γυναῖκα λίαν κακότροπον.

Φίλος τις ἐλθὼν εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ τὸν ἐρώτησε·

— Καὶ ποῦ εἶνε ἡ σύζυγός σας;

— Ἡ σύζυγός μου εἶνε εἰς τοὺς οὐρανούς . . . ἡ κυρία Χ . . . εἶνε εἰς τὴν αἴθουσαν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐνίοτε ὁ ἔχων πνεῦμα ἀνοήτως φέρεται, οὐδέποτε ὅμως ἀνοηταίνει ὁ ἔχων κρίσιν.

*** Ὁ φθόνος εἶνε ἕλκος τῆς ψυχῆς.

Digitized by Google

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ γαλλικὸς τύπος διοργανίζει μεγάλην ἑορτὴν ὑπὲρ τῶν πολυαρίθμων θυμάτων τῶν πλημμυρῶν, αἵτινες πρὸ μικροῦ συνέβησαν ἐν Ἱσπανίᾳ, φοβερὰς ἐπενεγκοῦσαι καταστροφὰς εἰς τοὺς κατοίκους.

Ἓν τῶν κυριωτέρων ἔργων τῆς ἑορτῆς ταύτης ἔσται ἡ δημοσίευσις ἑνὸς μόνου ἀριθμοῦ εἰκονογραφημένης ἐφημερίδος περιέχοντος ὕλην, ὁμοία τῆς ὁποίας δὲν ἐδημοσιεύθη μέχρι τοῦδε. Τὰ ἐν αὐτῇ ἄρθρα ἔσονται τῶν ἐνδοξοτέρων ἀνδρῶν ἐν τῇ φιλολογίᾳ, τῇ πολιτικῇ, τῇ ἱστορίᾳ, ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς τέχναις. Οἱ διασημότεροι καλλιτέχναι παρέχουσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν διὰ τὰς εἰκόνας καὶ τὰ σχεδιογραφήματα, καὶ ἤρξαντο ἤδη τοῦ ἔργου. Ἡγεμόνες, πρίγκηπες, οἱ γνωστότεροι ἄνδρες καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον πέμπουσι τὰ αὐτόγραφα αὐτῶν, ἅτινα σχηματίσουσι τὴν πλουσιωτέραν καὶ λαμπροτέραν συλλογήν, ἥτις ἔσται ὡς ἐνθύμιον τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἡμῶν.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου φύλλου τῆς εἰκονογραφημένης ταύτης ἐφημερίδος ἀνετέθη εἰς τοὺς κυρίους Plon et Cie τῶν Παρισίων, πωληθήσεται δὲ τοῦτο ἁπανταχοῦ τῆς γῆς ὑπὲρ τοῦ φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ τῆς ἀνακουφίσεως τῶν ἐκ τῶν πλημμυρῶν παθόντων.

Ὁ διευθυντὴς τῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ταχυδρομείων ἐδημοσίευσε κατ'αὐτὰς ἐγκύκλιον, δι' ἧς ὑπενθυμίζει εἰς τὸ κοινὸν ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐπιστολῶν πρέπει νὰ περιέχωσι καὶ τὸ ὄνομα τῆς Πολιτείας, ἧς μέρος ἀποτελεῖ ἡ πόλις εἰς ἣν ἀποστέλλεται ἡ ἐπιστολή. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τῆς δυσκολίας εἰς εὕρεσιν τῆς σημειουμένης πόλεως ἡ ἐγκύκλιος σημειοῖ ὅτι ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ὑπάρχουσιν 20 πόλεις ὀνομαζόμεναι Οὐϊλιαμσβοῦργον, 18 Βρουκλάνη, 5 Βαλτιμόρη, 10 Βαγκόρ, 11 Βούφαλον, 12 Βοστόνη, 17 Βούρλιγκτον, 9 Χικάγο, 8 Κιγκινάτοι, 10 Κλεβελάνδη, 19 Κολούμβας, 25 Δάητον, 5 Δετρουᾶ, 15 Λουϊβίλλη, 8 Ἄλφα, 8 Ὠμέγα καὶ 159 Οὐασιγκτών. Προσέτι δὲ τὰ ὀνόματα 600 πόλεων ἄρχονται ἀπὸ τῆς λέξεως *Οὐέστ*, καὶ 625 ἀπὸ τῆς λέξεως *Νέα*.

Ὁ διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας τῶν τηλεφώνων ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπως ἀποδείξῃ τὴν πρακτικὴν χρησιμότητα τῆς νέας ἐφευρέσεως, γράφει εἰς τὸν «Χρόνον» τὰ ἑξῆς· «Διὰ σειρᾶς συρμάτων συνδεομένων μετὰ τοῦ κεντρικοῦ γραφείου τῆς ἑταιρίας δύναταί τις νὰ συνδιαλέγηται ἐξ ἀποστάσεως 15 μιλίων ὡς ἀπὸ δωματίου εἰς δωμάτιον. Κύριός τις, οὗ ἡ οἰκία ἐτέθη εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ γραφείου τῆς ἑταιρίας, ἀπῆλθε μίαν ἡμέραν ἐπὶ θήραν· ὅτε δ' ἐπανῆλθε τὸ ἑσπέρας, ἀνεγνώσθησαν αὐτῷ διὰ τοῦ τηλεφώνου σπουδαῖαι ἐπιστολαί, εἰς ἃς ἀπήντησεν ἐπ' ἴσης διὰ τοῦ τηλεφώνου. Ἐπειδὴ ἦτον ἀναγκαία συνδιάλεξις μετὰ τοῦ δικηγόρου του, ἐτέθη εἰς συνάφειαν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ἡμετέρου γραφείου. Λαβὼν ἐκ Νεοβοράκου σπουδαῖον τηλεγράφημα, ὑπηγόρευσεν εἰς τὸ ἡμέτερον γραφεῖον τὴν ἀπάντησιν, ἥτις περιῆλθεν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον τρεῖς ὥρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πρώτου τηλεγραφήματος ἐξ Ἀμερικῆς. Ἐνὶ λόγῳ, ὁ μνησθεὶς κύριος ἐργασίαν, ἥτις ἄλλοτε θὰ ἐβίαζεν αὐτὸν νὰ περιφέρηται ἡμίσειαν ὅλην ἡμέραν ἐν τῇ πόλει, διεξήγαγεν ἐν διαστήματι μιᾶς ὥρας καὶ καθήμενος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ του».

Τὸν μακροβιώτατον τῶν ἀνθρώπων ἀνεκάλυψε πρὸ μικροῦ ὁ Λουδοβῖκος Φιγιὲ εἰς τὴν δημοκρατίαν τοῦ Ἁγίου Σαλβατώρ. Τὸ θαῦμα τοῦτο, ὅπερ ὑπερέβη τὸ 160 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὀνομάζεται Μιχαὴλ Σόχης. Ζῇ μετ' ἄκρας τάξεως, καὶ ἀποδίδει τὸ ἔκτακτον γῆράς του εἰς τὴν ἐγκράτειαν. «Τρώγω ἅπαξ μόνον τῆς ἡμέρας, ἔλεγεν ἐσχάτως πρὸς ἰατρόν, ὅστις τὸν ἐπεσκέφθη ἐκ περιεργείας· ἀλλὰ μόνον θρεπτικὰς οὐσίας. Τὸ γεῦμά μου διαρκεῖ ἡμίσειαν ὥραν. Τὴν 1 καὶ τὴν 15 ἑκάστου μηνὸς μένω νῆστις, καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πίνω ὅσον δύναμαι πλειότερον ὕδωρ. Τοῦτο εἶναι τὸ μυστήριόν μου».

Οἱ εὔποροι Σῖναι νυμφεύουσι τοὺς μὲν υἱούς των ἅμα συμπληρώσαντας τὸ δέκατον ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας των, τὰς δὲ θυγατέρας των ἅμα εἰσελθούσας εἰς τὸ τρισκαιδέκατον. Οἱ πτωχότεροι νυμφεύονται ὁπόταν κατορθώσωσι νὰ συλλέξωσι τὰ ἀπαιτούμενα χρήματα διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς νύμφης καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου. Πολλάκις ὁ πένης πατὴρ λαμβάνων ἐκ τοῦ ὀρφανοτροφείου τὸ πρῶτον τυχὸν κοράσιον, παραδίδει αὐτὸ τῇ ἰδίᾳ συζύγῳ ἵνα τὸ ἀναθρέψῃ, καὶ τὸ προορίζει ὡς μελλόνυμφον τοῦ υἱοῦ του. Οὕτω καταφαίνεται ἡ φειδὼ καὶ ἡ πρόνοια ἐφ' ᾗ συνήθως διαπρέπουσιν οἱ Σῖναι, διότι πρῶτον μὲν ἐξοικονομοῦνται τὰ χρήματα ἀνθ' ὧν ἔμελλε ν' ἀγορασθῇ ἡ νύμφη, εἶτα δὲ ἀνατρέφεται ἡ κόρη ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ συμμορφοῦται ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων πρὸς τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς οἰκογενείας· τελευταῖον, ἐὰν ἀποδειχθῇ αὕτη δύσκολος, δύστροπος καὶ ἀπειθὴς ἀποπέμπεται παραχρῆμα τῆς οἰκίας ἄνευ τοῦ θορύβου καὶ τῶν σκανδάλων, ἅτινα συμβαίνουσιν ὁσάκις ἔγγαμος ἤδη ἡ γυνὴ ἀποπέμπεται εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν της.

Κατὰ τὰς πληροφορίας τῆς στατιστικῆς ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς γῆς ἀνέρχεται εἰς 1 δισεκατομμύριον καὶ 427 ἑκατομμύρια, οὕτωσὶ διανενεμημένα ἐπὶ τῶν πέντε ἠπείρων· τὴν μὲν Εὐρώπην κατοικοῦσι 309 ἑκατομμύρια, τὴν Ἀσίαν 824, τὴν Ἀφρικὴν 199, τὴν Ὠκεανίαν 4,500,000 καὶ 85 ἑκατομμύρια κατοικοῦσι τὴν Ἀμερικήν.

Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν κατοίκων τούτων πόσοι ἀποθνήσκουσι κατ'ἔτος ; Ἰδοὺ ἐρώτησις, ἣν

Digitized by Google

ὀλίγοι ἴσως ἔκαμαν πρὸς ἑαυτούς. Βεβαίως ὁ κατ' ἀκρίβειαν προσδιορισμὸς τοῦ πράγματος εἶνε ἔργον οὐχὶ τοσοῦτον εὔκολον· διὰ τοῦτο περιοριζόμεθα λαμβάνοντες ὡς μέτρον συγκρίσεως τῆς θνησιμότητος καθ' ὅλην τὴν γῆν τὸν μέσον ἀριθμὸν τῶν ἐν Γαλλίᾳ κατ' ἔτος ἀποθνησκόντων.

Κατὰ τὰς στατιστικὰς πληροφορίας ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀνέρχεται εἰς 1 περίπου ἑκατομμύριον κατ' ἔτος, ἤτοι 2,800 ὡς ἔγγιστα καθ' ἑκάστην. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ἡ θνησιμότης εἶνε σχετικῶς ἐλάττων ἢ ἐν ἄλλαις χώραις, ἐν αἷς ὡς ἐκ τῶν συχνῶν ἐπιδημιῶν ἡ θνησιμότης εἶνε κατὰ τὸ τρίτον μεγαλειτέρα ἢ ἐν Γαλλίᾳ.

Μολαταῦτα, ἔτι καὶ ἂν ὡς μέτρον εἰς προσδιορισμὸν τῆς θνησιμότητος καθ' ὅλην τὴν γῆν λάβωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Γαλλίᾳ θνησκόντων, εὑρίσκομεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν θνησκόντων κατ' ἔτος εἰς ὅλην τὴν γῆν ἀνέρχεται εἰς 35,693,350, ἤτοι καθ' ἑκάστην 97,790 ἀνθρώπων.

Ἐν τούτοις παρὰ πᾶσαν τὴν ἀθρόαν ταύτην ἀποδημίαν τῶν κατοικούντων τὸν πλανήτην ἡμῶν, οὐδεὶς φόβος ἐρημώσεως δι' αὐτὸν ὑπάρχει, ἀφοῦ τὸ ἐκ τῶν ἀποδημιῶν τούτων κενὸν ἀναπληροῦται διὰ νέων γεννήσεων, αἵτινες ἀκριβῶς ὑπολογίζονται εἰς 70 ἀνὰ πᾶν λεπτὸν τῆς ὥρας, ἤτοι 104,800 καθ' ἑκάστην.

Εἱς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ θερμότης τῶν ποδῶν ἐν ὥρᾳ χειμῶνος εἶνε πάντοτε σημεῖον εὐεξίας καὶ ὑγιείας τοῦ σώματος. Τοὐναντίον πόδες ψυχροὶ δύνανται νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς γένεσιν ἀσθενειῶν, οὐκ ὀλίγοι δ' εἰσὶν οἱ ἀναγράψαντες εἰς ἀξίωμα τὴν γνώμην τοῦ διασήμου ἰατροῦ Boerhaave· «Μὲ κεφαλὴν ψυχρὰν καὶ τοὺς πόδας θερμοὺς δύνασθε νὰ περιπαίζητε ἀφόβως τοὺς συναδέλφους μου».

Λεπτομερέστερον ἐξετάζει τὸ ζήτημα χάριν τῶν πολλῶν ὁ ἰατρὸς Félix Brémont ἐν τοῖς ἑπομένοις.

Διὰ τὰ ἰσχυρὰ σώματα, τὰ καλῶς τρεφόμενα καὶ ἐνδυόμενα, λέγει ὁ ἰατρὸς οὗτος, τὸ μέτριον ψῦχος δὲν εἶνε πρᾶγμα βλαβερόν. Ἐὰν ἐξ ἑνὸς ἐλαττόνει τὴν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος γινομένην διαπνοήν, ἐξ ἄλλου ὀξύνει τὴν ὄρεξιν, ἐξαφανίζει τὴν σφοδρὰν δίψαν, ἐπιταχύνει τὴν πέψιν καὶ συντελεῖ εἰς τὴν τακτοποίησιν τῆς ἐκκενώσεως τῶν ἐν τῷ σώματι περιττῶν ὑλῶν. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ψυχρᾶς θερμοκρασίας ἢ ἐν καιρῷ τοῦ καύσωνος ἠρεμοῦσα θρέψις ἐξεγείρεται εἰς ἰσχυρὰν ἐνέργειαν· τὸ αἷμα γίνεται ἀφθονώτερον, ἡ ἀντίληψις τοῦ πνεύματος ἐναργεστέρα καὶ βαθυτέρα ἡ σκέψις· ἐν γένει ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἑαυτὸν κατά τε τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἐν πλήρει εὐεξίᾳ. Δι' αὐτὰ αὐτοῦ τὰ πλεονεκτήματα ὁ χειμὼν δικαιοῦται βεβαίως νὰ ἀρέσκῃ εἰς τοὺς εὐτυχεῖς τῆς γῆς.

Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὰ ἀσθενῆ σώματα, τὰ κακῶς τρεφόμενα καὶ ἀνεπαρκῶς ἐνδυόμενα. Διὰ τούτους, τοὺς ἀποκλήρους τῆς βασιλίσσης Τύχης, ὁ χειμὼν δὲν ἔχει τὰ πλεονεκτήματα, ἅτινα ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, ἀλλ' εἶνε σκληρὰ δοκιμασία, ἣν μετὰ βασάνων πολλῶν ὀφείλουσιν οἱ δυστυχεῖς νὰ διανύσωσι. Κατάρροι συχνοί, ῥευματισμοὶ τῶν μυῶν καὶ τῶν ἀρθρώσεων, πυρετοί, βρογχίτιδες καὶ πνευμονίαι ἐπισκέπτονται αὐτούς· ἡ ἀναιμία δὲν βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ· αἱ λειτουργίαι πᾶσαι διαταράττονται καὶ ἐπέρχεται ἀτονία καὶ μαρασμός· οὐκ ὀλίγοι δὲ τῶν οὕτω διακειμένων θνήσκουσιν εἰς τὰς ἀγκάλας δολεροῦ ὕπνου.

Ἀλλ' ἐὰν πλούσιοι καὶ πένητες δὲν εὑρίσκονται ἐν ἴσῃ μοίρᾳ ἀπέναντι τοῦ ψύχους, ἐὰν οἱ δεύτεροι ὑποφέρουσιν ἐξ αὐτοῦ πλειότερον ἢ οἱ πρῶτοι, οὐχ ἧττον ἀμφότεροι πληρόνουσι τὸν φόρον αὐτῶν εἰς τὸν δεσπότην χειμῶνα. Ὁτὲ μὲν ἐξ ἀμελείας, ὁτὲ δὲ ἐξ ἀνάγκης, καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι ἐκτίθενται συχνὰ εἰς ἀσθενείας, ἃς φέρει μεθ' ἑαυτῆς ἡ ὥρα τοῦ ψύχους καὶ τῶν πάγων.

Διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ τις καλῶς κατὰ τοῦ ψύχους, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ προσέχῃ εἰς τοὺς πόδας του. Τὸ νὰ ἐκλαμβάνῃ τοὺς πόδας ὡς θερμόμετρον τοῦ σώματος εἶνε συνετόν, ἀλλὰ ὅλως ἀνόητον εἶνε τὸ νὰ μεταποιῇ αὐτοὺς εἰς θερμάστραν.

Ἡ φρόνησις ἀπαιτεῖ ἵνα μόνον ἐν μεγάλῃ ἀνάγκῃ θερμαίνωνται πλησίον τοῦ πυρὸς τὰ κάτω ἄκρα τοῦ σώματος. Σπανιώτερον δὲ θὰ ἀναγκάζεταί τις νὰ πράττῃ τοῦτο, ἐὰν φροντίζῃ περὶ καλῆς ὑποδήσεως, τουτέστι νὰ φορῇ πάντοτε καλτσία μὲν (κάλτσας) καθαρά, ὑποδήματα δὲ μαλακὰ καὶ ἀδιαπέραστα εἰς τὸ ὕδωρ. Πύραυνα καὶ ἐν γένει πᾶσα θέρμανσις δι' ἀνθράκων εἶνε ἀπηγορευμένη.

Οἱ ὑγιεῖς ἄνδρες ὀφείλουσι νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τοῦ ψύχους μόνον διὰ τῶν ἐνδυμάτων, σκεπάζοντες ὅλα ἐν γένει τοῦ σώματος τὰ μέλη ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω. Χωρὶς δὲ νὰ θέλωμεν νὰ διαψεύσωμεν τὸν εἰπόντα ὅτι *αἱ φιλάρεσκοι* οὐδέποτε κρυόνουσι, νομίζομεν ὅτι δὲν εἶνε ἄσκοπον νὰ συμβουλεύσωμεν αὐτὰς νὰ καλύπτωσι τοὺς ὡραίους αὐτῶν ὤμους ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ἐὰν θέλωσι ν' ἀποφύγωσι τὰς περιπνευμονίας, αἵτινες εἰσβάλλουσιν εἰς τὸ σῶμα πολὺ εὐκολώτερον διὰ τῶν γυμνῶν ὤμων ἢ διὰ τῶν ποδῶν.

Θέλετε τελευταῖον καὶ συμβουλὴν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ψύχους; Ἰδοὺ αὐτή· ἐργασία καὶ κίνησις. Κινεῖσθε, ἐργάζεσθε, περιπατεῖτε, μὴ μένετε καθόλου ἀργοί, ἐὰν θέλετε οὔτε εἰς τοὺς πόδας οὔτε εἰς τὸ σῶμα νὰ αἰσθανθῆτε ποτὲ ψῦχος.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Σελ. 721, στήλ. α', στίχ. β'. Ἀντὶ ἐπὶ ἐπαναστάσεως, ἀνάγν. ἐν ἔτει 1832.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΟΥΛΗ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 1

Digitized by Google

'Αριθ. 206 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

9 Δεκεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ

ΔΗΜΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ

[Ὑπῆρχεν ἐν Σίφνῳ. Συνεχωνεύθη τῷ 1841 ἐν τῷ δήμῳ Σίφνου].

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1879 λήγει τὸ τέταρτον ἔτος τῆς Ἑστίας. Ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὴν Ἑστίαν καὶ κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος, παρακαλοῦνται ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς, πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1880, τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου

Συνέχεια· ἴδε σελ. 753.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Ἡ Λὲ-Οῦ λαμβάνει ἐπιστολήν, ἣν θὰ προετίμα νὰ μὴ ἐλάμβανε.

— Δὲν ἔλαβες ἀκόμη κανὲν γράμμα δι' ἐμέ;

— Σᾶς εἶπα, ὄχι, κυρία!

— Ἄχ, μητέρα, τί ἀργὰ περνᾷ ἡ ὥρα!

Οὕτω, δεκάτην ἤδη φορὰν ἐντὸς τῆς ἡμέρας, ὡμίλει ἡ ὡραία Λὲ-Οῦ, ἐντὸς τοῦ ἰδιαιτέρου της θαλάμου, ἐν τῇ κατὰ τὴν λεωφόρον Σὰ-Κούα οἰκίᾳ της, ἐν Πεκίνῳ. Ἡ *μητέρα*, ἥτις τῇ ἀπεκρίνετο, προσαγορευομένη οὕτω, ὡς πᾶσαι συνήθως ἐν Κίνᾳ αἱ γραῖαι ὑπηρέτριαι, ἦν ἡ δύστροπος καὶ αἰωνίως γογγύζουσα γεροντοκόρη Νάν.

Ἡ Λὲ-Οῦ εἶχε νυμφευθῆ δεκαπενταέτις πεπαιδευμένον τινὰ τῆς πρώτης τάξεως, συνεργαζόμενον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ διασήμου Σὲ-Χοὺ-Τσουάνε-Σού.[1] Ὁ σοφὸς οὗτος εἶχε διπλῆν ἐκείνης ἡλικίαν καὶ ἀπέθανε τρία ἔτη μετὰ τὸν δυσανάλογον ἐκεῖνον γάμον.

Ἡ νεαρὰ χήρα εὑρέθη οὕτω μόνη ἐν τῷ κόσμῳ, εἴκοσι μόλις καὶ ἑνὸς ἔτους ἔχουσα ἡλικίαν. Ὁ Κὶν-Φὸ εἶδεν αὐτὴν μεταβὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς Πεκῖνον, ὁ δὲ Βάγγ, ὅστις ἐγνώριζεν αὐτήν, ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τοῦ ἀπαθοῦς του μαθητοῦ ἐπὶ τὴν χαριτόβρυτον γυναῖκα. Ὁ Κὶν-Φὸ συνῳκειώθη ἀνεπαισθήτως πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ μεταβάλῃ τοὺς ὅρους τοῦ βίου του, νυμφευόμενος τὴν ὡραίαν χήραν, καὶ ἡ Λὲ-Οῦ δὲν ὑπῆρξεν ἀναίσθητος πρὸς τὴν γενομένην αὐτῇ πρότασιν. Οὕτω δὲ ὁ γάμος οὗτος, ὁ πρὸς μεγίστην εὐχαρίστησιν τοῦ φιλοσόφου ἀποφασισθείς, ἔμελλε νὰ τελεσθῇ ἅμα ὡς ἐπέστρεφεν ὁ Κὶν-Φὸ εἰς Πεκῖνον, διατάξας πρότερον ἐν Σάγγ-Χάϊ τὰ δέοντα.

Αἱ χῆραι δὲν νυμφεύονται συνήθως ἐκ δευτέρου ἐν τῷ Οὐρανίῳ Κράτει· οὐχὶ διότι δὲν τὸ ἐπιθυμοῦσιν ὡς αἱ τῶν δυτικῶν χωρῶν συνάδελφοί των, ἀλλὰ διότι ἡ ἐπιθυμία των ὀλίγους εὑρίσκει τοὺς συμμεριζομένους αὐτήν. Ἂν δὲ ὁ Κὶν-Φὸ προέβη εἰς ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος, λόγος τούτου εἶνε, ὅτι ὁ Κὶν-Φὸ ἦτο πρωτότυπος καὶ ἰδιότροπος ἄνθρωπος. Εἶνε ἀληθές, ὅτι νυμφευομένη ἐκ δευτέρου ἡ Λὲ-Οῦ δὲν εἶχε πλέον τὸ δικαίωμα νὰ διαβῇ ὑπὸ τὰ *πάε-λού*, ἤτοι τὰς ἀψῖδας, ὧν διατάσσει ἐνίοτε ὁ αὐτοκράτωρ τὴν ἀνέγερσιν εἰς μνήμην γυναικῶν, αἵτινες διέμειναν πισταὶ εἰς τὸν τεθνεῶτα των σύζυγον· οἷον, τῆς χήρας Σούγγ, ἥτις οὐδέποτε κατέλιπε τὸν τάφον τῆς συζύγου της, τῆς χήρας Κούγγ-Κιάγγ, ἥτις ἀπέκοψε τὸν βραχίονά της, τῆς χήρας Γὲν-Τσιάγγ, ἥτις παρεμόρφωσεν ἑαυτὴν ἐκ πένθους συζυγικοῦ. Ἀλλ' ἡ Λὲ-Οῦ ἐσκέφθη, ὅτι ἠδύνατο νὰ κάμῃ καλλιτέραν χρῆσιν τῆς εἰκοσαετοῦς της ἡλικίας, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ὑπήκοον ἐκείνην ζωήν, ἥτις εἶνε ὁ κλῆρος τῆς συζύγου ἐν τῇ κινεζικῇ οἰκογενείᾳ, νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰ παραγγέλματα τοῦ βιβλίου *Λί-γουν* περὶ τῶν οἰκιακῶν ἀρετῶν καὶ τοῦ Βιβλίου *Νεΐ-Τσό-πιὲν* περὶ τῶν

1. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ὅπερ ἤρχισε κατὰ τὰ 1773, μέλλει νὰ περιλάβῃ ἑκατὸν ἑξήκοντα χιλιάδας τόμων· δὲν ἐξεδόθησαν δὲ μέχρι τοῦδε, εἰμὴ ἑβδομήκοντα ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι τριάκοντα ὀκτὼ τόμοι.

Digitized by Google

γαμικῶν καθηκόντων, καὶ νὰ ἀνακτήσῃ τέλος τὸ σέβας ἐκεῖνο, οὗτινος ἀπολαύει ἡ σύζυγος, ἥτις εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις δὲν θεωρεῖται ὡς δούλη, ὅπως γενικῶς πιστεύεται. Οὕτω δὲ ἡ Λὲ-Οῦ, νοήμων, πεπαιδευμένη, ἐννοοῦσα ὁποία θὰ ἦτο ἡ θέσις της ἐν τῇ ζωῇ τοῦ ἀνιωμένου πλουσίου, καὶ αἰσθανομένη τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀποδείξῃ εἰς αὐτόν, ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εὐδαιμονία, ἀσμένως ἀπεδέχθη τὴν νέαν αὐτῆς τύχην.

Ὁ λόγιος σύζυγός της εἶχε θνήσκων ἀφήσει εἰς αὐτὴν μέτρια μὲν ἀλλ' ἱκανὰ τὰ μέσα βίου ἀνέτου. Ἑπομένως ἡ κατὰ τὴν λεωφόρον Σὰν-Κούα οἰκία δὲν ἦτο πολυτελής. Ἡ ἀφόρητος Νὰν ἀπετέλει ὅλον αὐτῆς τὸ ὑπηρετικόν, ἀλλ' ἡ Λὲ-Οῦ εἶχε συνειθίσει τοὺς ἐλεεινούς της τρόπους, οἵτινες δὲν διακρίνουσι μόνον τὰς ὑπηρετρίας τοῦ Κράτους τῶν Ἀνθέων.

Ἡ νεαρὰ γυνὴ διέμενεν εὐχαριστότερον ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ της θαλάμῳ. Τὰ ἔπιπλα αὐτοῦ ἤθελον φανῆ λίαν ἁπλᾶ, ἂν δὲν ὑπῆρχον μεταξὺ αὐτῶν τὰ ἀπὸ δύο ἤδη μηνῶν ἐκ τοῦ Σαγγ-Χάϊ στελλόμενα πλούσια δῶρα. Πίνακές τινες ἐκρέμαντο ἀπὸ τῶν τοίχων, ἐν οἷς καὶ ἀριστούργημά τι τοῦ παλαιοῦ ζωγράφου Χουὰν-Τσὲ-Νέν, ὅπερ ἤθελεν ἑλκύσει τὴν προσοχὴν παντὸς ἐμπειροπράγμονος, ἐν μέσῳ ὑδρογραφημάτων ἀληθῶς κινεζικῶν, ὀφειλομένων εἰς τὰς γραφίδας καλλιτεχνῶν συγχρόνων, οἵτινες ἐχρωμάτιζον πρασίνους τοὺς ἵππους, ἰόχρους τοὺς κύνας καὶ τὰ δένδρα κυανᾶ. Ἐπὶ τραπεζίου ἐκλάκκης ἀνεπτύσσοντο, ὡς μεγάλαι πτερυγίζουσαι χρυσαλλίδες, ῥιπίδια τῆς διασήμου σχολῆς τοῦ Σούωτσου. Ἐξ ἀργιλλοπλάστου σκεύους, ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἀνηρτημένου, ἐκρέμαντο στέφανοι ἀνθέων τεχνητῶν, θαυμασίως κατεσκευασμένων ἐκ τῆς ἐντεριώνης τῆς «Arabia papyrifera» τῆς νήσου Φορμώσης, καὶ ἐναμίλλων πρὸς τὰς λευκὰς νυμφαίας, τὰ κίτρινα χρυσάνθεμα καὶ τὰ κυανᾶ κρίνα τῆς Ἰαπωνίας, ὧν ἔβριθον αἱ περίγλυφοι ξύλιναι ἀνθοδόχαι. Ἐφ' ὅλων δὲ τούτων αἱ ἐκ βαμβοκαλάμου πλεκταὶ ψίαθοι τῶν παραθύρων διεβίβαζον ἱλαρόν τι φῶς, διασήθουσαι οὕτως εἰπεῖν καὶ ἀραιοῦσαι τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας. Ὡραιότατον ἀλεξίπυρον, κατεσκευασμένον ἐκ μεγάλων πτερῶν ἱέρακος, ὧν αἱ κηλῖδες, τεχνηέντως διατεταγμέναι, παρίστανον εὐρὺ ἄνθος παιωνίας—τοῦ ἐμβλήματος τῆς καλλονῆς ἐν τῷ Κράτει τῶν Ἀνθέων—, δύο μεγάλοι κλωβοὶ ἐν σχήματι παγόδας, ἀληθῆ καλειδοσκόπια τῶν λαμπροτέρων πτηνῶν τῆς Ἰνδικῆς, αἰολικαί τινες φόρμιγγες, ὧν τὰ ὑέλλινα πέταλα ἔπαλλον ἠχοῦντα πρὸς τῆς αὔρας τὴν πνοήν, μυρία τέλος ἄλλα ἀντικείμενα, ἐκπροσωποῦντα ἕκαστον σκέψιν τινὰ τοῦ ἀπόντος δωρητοῦ, συνετέλουν τὴν περίεργον διακόσμησιν τοῦ θαλάμου ἐκείνου.

— Δὲν ἦλθεν ἀκόμη γράμμα, Νάν;

— Μὰ ὄχι, κυρία! δὲν ἦλθεν.

Ἦτο ἀληθῶς χαριεστάτη γυνὴ ἡ νεαρὰ Λὲ-Οῦ. Ὡραία καὶ κατ' εὐρωπαϊκὴν ἔτι καλλαισθησίαν, λευκὴ δὲ καὶ οὐχὶ κιτρίνη, εἶχε γλυκεῖς ὀφθαλμούς, μόλις ἀνασυρομένους πρὸς τοὺς κροτάφους, κόμην μέλαιναν κοσμουμένην δι' ἀνθέων ῥοδακινέας προσηρτημένων διὰ καρφίδων ἐκ πρασίνου νεφρίτου, ὀδόντας μικροὺς καὶ λευκοὺς καὶ ὀφρῦς μόλις ἐπικεχρωσμένας ἐλαφρῶς διὰ κινεζικῆς μελάνης. Οὐδὲν ψιμύθιον ἢ λευκὸν κονίαμα εἶχεν ἐπὶ τῶν παρειῶν της, ὡς ἔχουσι συνήθως αἱ ὡραῖαι τοῦ Οὐρανίου Κράτους, οὔτ' ἐρύθημα τεχνητὸν ἐπὶ τοῦ κάτω χείλους της, οὔτε μικρὰν κάθετον γραμμὴν μεταξὺ τῶν ὀμμάτων, οὔτε ἴχνος τοῦ ἐντρίμματος ἐκείνου, δι' ὃ δαπανᾷ ἐτησίως ἡ αὐτοκρατορικὴ αὐλὴ δέκα ἑκατομμύρια σαπέκων. Τὰ πλαστὰ ταῦτα ὡραΐσματα ἦσαν πάντη περιττὰ εἰς τὴν νεαρὰν χήραν. Ὀλίγον ἐξερχομένη τῆς οἰκίας της, οὐδεμίαν εἶχεν ἀνάγκην τοῦ τεχνητοῦ ἐκείνου προσωπείου, ὅπερ φέρουσι συνήθως ἐκτὸς τοῦ οἴκου αἱ ὁμοεθνεῖς της.

Ὡς πρὸς τὴν ἐνδυμασίαν τῆς Λὲ-Οῦ, οὐδὲν αὐτῆς ἁπλούστερον καὶ κομψότερον. Μακρὰ τετρασχιδὴς ἐσθής, περιεῤῥαμένη διὰ πλατέος κεντητοῦ σειραδίου· μικρὸν θωράκιον περὶ τὴν ὀσφύν, κοσμούμενον διὰ χρυσῶν συρματίνων ἐπιῤῥαμμάτων· περισκελὶς ἐσφιγμένη διὰ ζώνης καὶ δεδεμένη περὶ μετάξινα περιπόδια· κομψαὶ μαργαρόκοσμοι εὐμαρίδες· ταῦτα καὶ μόνα ἤρκουν νὰ καταστήσωσι χαριεστάτην τὴν νεαρὰν χήραν, ὅταν μάλιστα προσθέσωμεν, ὅτι αἱ χεῖρές της ἦσαν λεπτοφυεῖς, καὶ ὅτι προεφύλαττε τοὺς μακροὺς καὶ ῥοδίνους της ὄνυχας ἐντὸς μικρῶν ἀργυρῶν καὶ διαγλύφων καψυλλίων.

Οἱ δὲ πόδες της; Οἱ πόδες της ἦσαν μικροί· οὐχὶ ὅμως ἐκ τῆς βαρβάρου ἐκείνης παραμορφώσεως, ἧς εὐτυχῶς ἐκλείπει βαθμηδὸν ἡ συνήθεια, ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς οὕτω πλασθέντες. Ὁ συρμὸς ἐκεῖνος διαρκεῖ ἀπὸ ἑπτακοσίων ἤδη ἐτῶν, καὶ ὀφείλεται ἴσως εἰς ἀνάπηρόν τινα ἡγεμονίδα. Εὐτυχῶς ὅμως ἀφανίζεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἀπὸ τῆς ταρταρικῆς κατακτήσεως, καὶ σήμερον μόλις ἀριθμοῦνται τρεῖς μεταξὺ δέκα γυναικῶν ἐν Κίνᾳ, ὑποβληθεῖσαι ἐκ νηπιότητος εἰς τὴν ὀδυνηρὰν ἐκείνην πήρωσιν τοῦ ποδός.

— Ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴν ἔλθῃ σήμερον γράμμα! εἶπεν ἐκ νέου ἡ Λὲ-Οῦ. Κύτταξε, μητέρα.

— Ἐκύτταξα τόσαις φοραίς! ἀπήντησεν ἀνευλαβῶς ἡ γεροντοκόρη Νάν, ἥτις ἐξῆλθε γογγύζουσα τοῦ θαλάμου.

Ἡ Λὲ-Οῦ ἠθέλησε τότε νὰ διασκεδάσῃ πως ἐργαζομένη. Θὰ ἐσυλλογίζετο ὅπως δήποτε καὶ πάλιν τὸν Κὶν-Φό, διότι ἐκέντα δι' αὐτὸν ζεῦγος σανδαλίων ἐξ ὑφάσματος, ὧν ἡ κατασκευὴ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἐπιφυλάσσεται εἰς τὴν γυ-

Digitized by Google

ναῖκα ἐν Κίνᾳ, εἰς οἱανδήποτε τάξιν καὶ ἂν ἀνήκῃ αὕτη. Ἀλλ' ἡ ἐργασία ἐξέπεσε μετ' ὀλίγον τῶν χειρῶν της. Ἠγέρθη τότε, ἔλαβεν ἐκ μικρᾶς σακχαροθήκης δύο τρεῖς σπόρους χειμωνικοῦ, οὓς ἐτρωγάλισε, καὶ ἤνοιξε μετὰ ταῦτα ἓν βιβλίον, τὸ *Νουσοὺν*, συλλογὴν παραγγελμάτων, ἅτινα ὀφείλει ν' ἀναγινώσκῃ πᾶσα χρηστὴ σύζυγος.

«Ὡς τὸ ἔαρ εἶνε ἡ προσφορωτέρα εἰς ἐργασίαν ὥρα τοῦ ἔτους, οὕτως ἡ αὐγὴ εἶνε ἡ καλλίστη ὥρα τῆς ἡμέρας.

»Ἐγείρεσθε ἐνωρίς, καὶ μὴ παραδίδεσθε εἰς τὴν γλυκύτητα τοῦ ὕπνου.

»Περιποιεῖσθε τὴν μορέαν καὶ τὴν κάνναβιν.

»Νήθετε ἐπιμελῶς τὴν μέταξαν καὶ τὸν βάμβακα.

»Τὴν ἀρετὴν τῶν γυναικῶν ἀποτελεῖ ἡ δραστηριότης καὶ ἡ οἰκονομία.

»Οἱ γείτονες θέλουσι σὲ πανηγυρίσει . . .»

Τὸ βιβλίον ἐκλείσθη μετ' ὀλίγον.

Θὰ μετέβη ἤδη εἰς Καντῶνα! Ἐπέστρεψεν εἰς Σαγγ-Χάϊ; Πότε θὰ φθάσῃ εἰς τὸ Πεκῖνον; Εἶχε καλὴν θάλασσαν; Ἡ θεὰ *Κοανὶν* νὰ τοῦ γείνῃ βοηθός!

Τοιαῦτα διενοεῖτο ἡ ἀνήσυχος γυνή. Εἶτα ἔπεσαν οἱ ὀφθαλμοί της ἀλλοφρόνως εἰς ἐπιτραπέζιον τάπητα, τεχνηέντως κατεσκευασμένον ἐκ μυρίων προσεῤῥαμένων τεμαχίων, εἶδός τι μωσαϊκοῦ ἐξ ὑφάσματος κατὰ τὸν πορτογαλλικὸν συρμόν, ἐφ' οὗ ἀπεικονίζετο ἡ μανδαρινικὴ νῆσσα μετὰ τῆς οἰκογενείας της, σύμβολον τῆς πίστεως. Εἶτα προσῆλθεν εἰς ἀνθοδόχην, κ' ἔδρεψε κατὰ τύχην ἓν ἄνθος.

— Ἆ! εἶπε, δὲν εἶνε ἄνθος τῆς ἀειθαλοῦς ἰτέας, ἔμβλημα τοῦ ἔαρος, τῆς νεότητος καὶ τῆς χαρᾶς, ἀλλὰ κίτρινον χρυσάνθεμον, ἔμβλημα τῆς λύπης καὶ τοῦ φθινοπώρου.

Ἠθέλησε νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς ἀγωνίας ἥτις τὴν κατελάμβανεν ἤδη. Ἐπλησίασεν εἰς τὴν παρακειμένην βάρβιτόν της, καὶ κρούσασα τὰς χορδὰς αὐτῆς, ἐψιθύρισεν ἠρέμα τὰς λέξεις τοῦ ᾄσματος «αἱ ἡνωμέναι χεῖρες», ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ.

—Αἱ ἐπιστολαί του, διελογίζετο, δὲν ἐβράδυνον ἄλλοτε. Τὰς ἀνεγίνωσκον συγκεκινημένη· ἤ, ἀντὶ ν' ἀναγνώσω τὰς γραμμάς των, ἤκουα τὴν φωνήν του αὐτὴν νὰ μ' ὁμιλῇ. Ἡ συσκευὴ ἐκείνη μοῦ ὡμίλει ὡς ἂν ἦτο ἐκεῖνος πλησίον μου.

Καὶ ἡ Λὲ-Οὒ ἐθεώρει τὸν φωνογράφον, τεθειμένον ἐπὶ στρογγύλου τραπεζίου ἐκ λάκκης, καὶ ἀπαράλλακτον πρὸς ἐκεῖνον, ὃν μετεχειρίζετο ὁ Κὶν-Φὸ ἐν Σαγγ-Χάϊ. Οὕτως ἠδύναντο ἀμφότεροι νὰ συνεννοῶνται, ἢ μᾶλλον ν' ἀκούωσι τὴν φωνήν των, καίτοι μέγα τοὺς ἐχώριζε διάστημα. Ἀλλ' ἀπό τινων ἡμερῶν, καὶ σήμερον ἔτι, ὁ φωνογράφος ἔμενε βωβός, καὶ οὐδεμίαν τοῦ ἀπόντος σκέψιν ἐπανελάμβανε.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ἡ γραῖα ὑπηρέτρια.

— Νά το τὸ γράμμα σας! εἶπε.

Καὶ ἀπῆλθεν ἡ Νάν, ἐγχειρίσασα εἰς τὴν Λὲ-Οὒ φάκελλον φέροντα τὴν σφραγῖδα τοῦ Σαγγ-Χάϊ.

Μειδίαμα διέστειλε τότε τὰ χείλη τῆς νεαρᾶς γυναικός, καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἠκτινοβόλησαν. Ἔσχισεν εὐθὺς τὸν φάκελλον, πρὶν ἢ ἔτι τὸν θεωρήσῃ, ὡς ἄλλοτε συνείθιζεν . . . Ὁ φάκελλος ὅμως δὲν περιεῖχεν ἐπιστολήν, ἀλλὰ χαρτίον φέρον πλάγια χαράγματα, ἅτινα προσαρμοζόμενα εἰς τὴν φωνογραφικὴν συσκευήν, ἐπαναλαμβάνουσι πάντας τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς τοὺς φθόγγους.

— Ἆ! καλλίτερα! ἀνεφώνησε περιχαρὴς ἡ Λὲ-Οὔ. Τώρα τοὐλάχιστον θὰ τὸν ἀκούσω.

Τὸ χαρτίον ἐτέθη ἐπὶ τοῦ κυλίνδρου τοῦ φωνογράφου, ὅστις ἐστράφη ἀμέσως διὰ τοῦ ἐλατηρίου του, ἡ δὲ Λὲ-Οὔ, προσεγγίσασα τὸ οὖς, ἤκουσε γνωστὴν φωνὴν ἥτις ἔλεγεν:

«Ἀγαπητή μου μικρὰ ἀδελφή, ἡ καταστροφὴ παρέσυρε τὰ πλούτη μου, ὡς ὁ ἄνεμος τῆς ἀνατολῆς παρασύρει τὰ κίτρινα τοῦ φθινοπώρου φύλλα. Δὲν θέλω νὰ σὲ καταστήσω δυστυχῆ, καθιστῶν σε συμμέτοχον τῆς πτωχείας μου. Λησμόνησε ἐκεῖνον, ἐφ' οὗ ἔπεσαν μυρίαι συμφοραί.

Ὁ ἄπελπις ΚΙΝ-ΦΟ».

Ὁποῖος κεραυνὸς διὰ τὴν νεαρὰν γυναῖκα! Βίος πικρότερος τῆς πικρᾶς γεντιανῆς τὴν ἀνέμενεν. Βοῤῥᾶς χρυσίου ἐξηνέμου τὰς τελευταίας της ἐλπίδας, διαλύων τὴν περιουσίαν ἐκείνου ὃν ἠγάπα! Ἀπέπτη λοιπὸν διὰ παντὸς ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως τοῦ Κὶν-Φό; Ὁ φίλος δὲν ἐπίστευεν εἰς ἄλλην εὐδαιμονίαν ἢ μόνον εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ πλούτου; Ταλαίπωρε Λὲ-Οὔ! Ἀπέμενε νῦν ὁμοία πρὸς τὸν χάρτινον ἀετόν, ὅστις πίπτει αἴφνης κατὰ γῆς θραυομένου τοῦ νήματος!

Ἡ Νάν, προσκληθεῖσα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ μετέφερε τὴν κυρίαν της εἰς τὴν κλίνην της. Καίτοι δὲ αὕτη ἦτο τεχνητῶς θερμασμένη, πόσον ἐν τούτοις ἐφάνη ψυχρὰ εἰς τὴν ταλαίπωρον Λὲ-Οὔ! Πόσον μακραὶ τῇ ἐφάνησαν αἱ πέντε ἄυπνοι τῆς νυκτὸς ἐκείνης φυλακαί!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ὅπερ θὰ ἐμπνεύσῃ ἴσως εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τὴν ὄρεξιν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰ γραφεῖα τῆς «Ἑκατοντούτιδος».

Τὴν ἐπαύριον ὁ Κὶν-Φό, οὗτινος ἡ πρὸς τὰ ἐγκόσμια περιφρόνησις οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἠλαττώθη, κατέλιπε μόνος τὴν κατοικίαν του, καὶ ὁμαλῷ τῷ βήματι κατέβη τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Φθὰς εἰς τὴν ξυλίνην γέφυραν, δι' ἧς κοινωνεῖ ἡ ἀγγλικὴ πρὸς τὴν ἀμερικανικὴν παραχώρησιν, διέβη τὸν ποταμὸν καὶ κατηυθύνθη

Digitized by Google

πρὸς οἶκον ἱκανῶς μεγαλοπρεπῆ, ἐγειρόμενον μεταξὺ τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἱεραποστόλων καὶ τοῦ Προξενείου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τῆς οἰκοδομῆς ἀνεπτύσσετο διὰ κολοσσιαίων γραμμάτων ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ, ἐπὶ χαλκίνης πλακός:

Η ΕΚΑΤΟΝΤΟΥΤΙΣ

Ἑταιρία ἀσφαλιστικὴ τῆς ζωῆς

Κεφάλαιον μετοχικόν: 20 ἑκατομμύρια ταλλήρων.

Κύριος πράκτωρ: Γουλιέλμος Βίδουλφ.

Ὁ Κὶν-Φὸ ὤθησε τὴν θύραν, ἣν ἔφρασσε καὶ δευτέρα διάσακτος δικλίς, κ' εὑρέθη ἐν μέσῳ γραφείου, διῃρημένου εἰς δύο τμήματα δι' ἁπλοῦ δρυφάκτου, ὑψουμένου μέχρις ἀγκῶνος. Χαρτοφύλακές τινες, βιβλία κλειόμενα διὰ ζυγωμάτων ἐκ νικελίου, ταμεῖον ἀμερικανικόν, μυστικὴν ἔχον τὴν κλεῖδα καὶ αὐτοφύλακτον, δύο τρεῖς τράπεζαι, ὅπου εἰργάζοντο οἱ ὑπάλληλοι τοῦ πρακτορείου, καὶ περίπλοκόν τι γραφεῖον, προωρισμένον εἰς χρῆσιν τοῦ ἐντιμοτάτου Κ. Βίδουλφ, ἀπετέλουν τὴν διακόσμησιν τῆς αἰθούσης ἐκείνης, ἥτις ἐφαίνετο ἀνήκουσα εἰς οἰκίαν τινὰ τῆς Βρὸδ-Οὺὶ μᾶλλον ἢ εἰς οἰκίαν ᾠκοδομημένην ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Βούσουγγ.

Ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ ἦν ὁ κύριος ἐν Κίνᾳ πράκτωρ τῆς ἀσφαλιζούσης κατὰ τῶν πυρκαϊῶν καὶ τῶν κινδύνων τῆς ζωῆς ἑταιρίας, ἑδρευούσης ἐν Χικάγῳ. Ἡ *Ἑκατοντοῦτις*—ὀνομασία πρόσφορος ὅπως ἑλκύσῃ πελάτας—ἦν διάσημος ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, εἶχε δ' ὑποκαταστήματα καὶ ἀντιπροσώπους πανταχοῦ τῆς γῆς. Αἱ ἐργασίαι της ἦσαν λαμπραί, χάρις εἰς τὸ τολμηρὸν καὶ ἐλευθέριον καταστατικόν της, ὅπερ τῇ ἐπέτρεπε τὴν ἀσφάλειαν παντὸς εἴδους κινδύνων.

Οὕτω δὲ καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἤρχιζον παρακολουθοῦντες τὸ ῥεῦμα τῶν νέων ἰδεῶν, ὅπερ φέρει τὰ χρήματα εἰς τὰ ταμεῖα τῶν τοιούτων ἑταιριῶν. Πολλαὶ τοῦ μέσου κράτους οἰκίαι εἶχον ἀσφαλισθῆ κατὰ τοῦ πυρός, ἱκαναὶ δὲ Κινέζων ὑπογραφαὶ ὑπῆρχον εἰς συμβόλαια ἀσφαλίζοντα κατὰ τῶν ἀπὸ θανάτου κινδύνων, μετὰ τῶν πολλαπλῶν συνδυασμῶν τοιούτου εἴδους ἐπιχειρήσεων. Τὸ ἔμβλημα τῆς *Ἑκατοντούτιδος* ἔλαμπεν ἤδη ἐπὶ πολλῶν οἴκων τοῦ Σαγγ-Χάϊ, καὶ μεταξὺ ἄλλων ἐπὶ τῶν ἐπιστηλίων τοῦ πλουσίου *γιάμεν* τοῦ *Κὶν-Φό*. Ἑπομένως ὁ μαθητὴς τοῦ Βάγγ, ἐπισκεπτόμενος τὸν ἔντιμον Γουλιέλμον Βίδουλφ, δὲν εἶχε σκοπὸν ν' ἀσφαλισθῇ κατὰ τῆς πυρκαϊᾶς.

—Ὁ Κύριος Βίδουλφ; ἠρώτησεν εἰσερχόμενος.

Ὁ Κ.Βίδουλφ ἦτο «παρὼν αὐτοπροσώπως»,ὡς φωτογράφος ἐργαζόμενος ἰδίαις χερσὶ καὶ πρόθυμος πάντοτε εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ κοινοῦ. Ἦτο δὲ πεντηκοντούτης, ἔφερεν ἀνεπίληπτον μελανὴν ἐνδυμασίαν, λευκὸν λαιμοδέτην καὶ ὅλον του τὸν πώγωνα, πλὴν τοῦ μύστακος, ὡς γνήσιος Ἀμερικανός.

— Εἰς ποῖον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ; ἠρώτησεν ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ.

— Εἰς τὸν Κύριον Κὶν-Φό, ἀπὸ τὸ Σαγγ-Χάϊ.

— Εἰς τὸν Κύριον Κὶν-Φό!. . . πελάτην τῆς *Ἑκατοντούτιδος* . . . ἀριθμὸς εἰκοσιεπτὰ χιλιάδες διακόσια . . .

— Εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον.

— Θὰ εἶχον, κύριε, τὴν εὐτυχίαν νὰ σᾶς ἤμαι χρήσιμος;

— Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ὁμιλήσω ἰδιαιτέρως, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

Ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων προσώπων συνομιλία ἦτο τοσούτῳ εὐκολωτέρα, ὅσῳ ὁ Κ. Βίδουλφ ἐλάλει τὴν κινεζικὴν μεθ' ὅσης εὐκολίας ἐλάλει ὁ Κὶν-Φὸ τὴν ἀγγλικήν.

Εἰσήχθη ἑπομένως ὁ πλούσιος πελάτης μεθ' ὅλων τῶν ὀφειλομένων εἰς αὐτὸν τιμῶν εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον, οὗτινος οἱ τοῖχοι ἐστρωμένοι διὰ βωβῶν ταπήτων καὶ κλειόμενοι διὰ διπλῶν θυρῶν, ἠδύναντο νὰ περικλείσωσιν οἱανδήποτε κατὰ τῆς δυναστείας τῶν Τσὶγγ συνωμοσίαν, χωρὶς οἱ πονηρότατοι τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἰχνεύμονες νὰ ὀσφρανθῶσιν ὅ,τι δήποτε.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, ἅμα καθίσας εἰς ἀναλικνιστικήν τινα καθέδραν, ἐνώπιον ἑστίας θερμαινομένης διὰ φωταερίου, ἐπεθύμουν νὰ διαπραγματευθῶ μὲ τὴν ἑταιρίαν σας, καὶ νὰ ἀσφαλίσω κατὰ τὸν θάνατόν μου τὴν πληρωμὴν κεφαλαίου, τοῦ ὁποίου θὰ σᾶς ὁρίσω ἐντὸς ὀλίγου τὸ ποσόν.

— Κύριε, ἀπήντησεν ὁ Γουλιέλμος Ι.Βίδουλφ, οὐδὲν ἁπλούστερον. Δύο ὑπογραφαί, ἡ ἰδική σας καὶ ἡ ἰδική μου, ἐπὶ τοῦ συμβολαίου τῆς ἀσφαλείας,καὶ τὸ πρᾶγμα τελειώνει μὲ ὀλίγας μόνον διατυπώσεις. Ἀλλά, κύριέ μου,—συγχωρήσατέ μου τὴν ἐρώτησιν—ἐπιθυμεῖτε λοιπόν,πολὺ φυσικῶς, ν' ἀποθάνητε πολὺ γέρων;

— Πῶς δηλαδή; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό. Ὅταν ἀσφαλίζῃ τις τὴν ζωήν του, δεικνύει τοὐναντίον, ὅτι φοβεῖται μὴν ἀποθάνῃ πολὺ γρήγορα . . .

— Ὦ! κύριε! ἀπήντησε σοβαρώτατα ὁ Κ. Βίδουλφ, ὁ φόβος αὐτὸς δὲν ὑπάρχει διὰ τὸν πελάτην τῆς *Ἑκατοντούτιδος!* Ἔπειτα,τὸ λέγει καὶ τὸ ὄνομά της. Ἅμα τις ἀσφαλισθῇ εἰς τὴν *Ἑταιρίαν* μας, λαμβάνει δίπλωμα μακροβιότητος. Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' εἶνε σπάνιον πελάτης μας νὰ μὴ περάσῃ τὰ ἑκατόν! . . . σπάνιον, πολὺ σπάνιον! Θὰ τοὺς ἐσύμφερε νὰ τοὺς φονεύωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι! Δι' αὐτὸ κάμνομεν λαμπραῖς δουλειαῖς. Σᾶς προϊδεάζω λοιπόν, κύριέ μου, ὅτι τὸ ν' ἀσφαλισθῆτε εἰς τὴν *Ἑκατοντούτιδα*,εἶνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ γείνητε σεῖς ὁ ἴδιος ἑκατοντούτης!

— Ἆ! εἶπεν ἡσύχως ὁ Κὶν-Φό, θεωρῶν ψυ-

Digitized by Google

χρῷ τῷ βλέμματι τὸν Κύριον Γουλιέλμον Βίδουλφ.

Ὁ διευθυντής, σοβαρὸς ὡς ὑπουργός, οὐδόλως ἐφαίνετο ἀστειευόμενος.

— Ὅπως δήποτε, ὑπέλαβεν ὁ Κὶν-Φό, ἐπιθυμῶ ν' ἀσφαλισθῶ διὰ διακοσίας χιλιάδας τάλληρα!

— Κεφάλαιον λοιπὸν διακοσίων χιλιάδων ταλλήρων, ἀπήντησεν ὁ Κ. Βίδουλφ.

Καὶ ἔγραψεν ἐπὶ δελτίου τὸν ἀριθμὸν αὐτόν, οὗτινος ἡ σπουδαιότης οὐδὲ συνοφρύωσιν αὐτοῦ προεκάλεσε.

— Γνωρίζετε, προσέθηκεν, ὅτι ἡ ἀσφάλεια εἶνε ἄκυρος, καὶ ὅτι ὅλα τὰ πληρωθέντα ἀσφάλιστρα, ὅσα καὶ ἂν ἦνε, μένουσι κτῆμα τῆς ἑταιρίας, ἂν τὸ ἀσφαλιζόμενον πρόσωπον ἀποθάνῃ ἐξ αἰτίας τοῦ ὠφελουμένου ἐκ τῆς ἀσφαλείας;

— Τὸ γνωρίζω.

— Καὶ ποίους κινδύνους θέλετε νὰ ἀσφαλίσετε, φίλτατέ μου κύριε;

— Ὅλους.

— Τοὺς κινδύνους τῆς διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης ὁδοιπορίας; Τοὺς κινδύνους τῆς διαμονῆς ἐκτὸς τοῦ Οὐρανίου Κράτους;

— Μάλιστα.

— Τοὺς κινδύνους ποινικῆς καταδίκης;

— Ναί.

— Τοὺς κινδύνους τῆς μονομαχίας;

— Ἐπίσης.

— Τοὺς κινδύνους τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας;

— Μάλιστα.

— Ἀλλὰ τότε τὰ ὑπερασφάλιστρα θὰ ἦνε πολὺ μεγάλα.

— Θὰ πληρώσω ὅ,τι πρέπει.

— Ἔστω.

— Ἀλλά, προσέθηκεν ὁ Κὶν-Φό, εἶνε καὶ ἄλλος κίνδυνος σπουδαιότατος περὶ τοῦ ὁποίου δὲν κάμνετε λόγον.

— Ποῖος;

— Ἡ αὐτοχειρία. Νομίζω, ὅτι τὸ καταστατικὸν τῆς *Ἑκατοντούτιδος* ἐπιτρέπει καὶ αὐτοῦ τοῦ κινδύνου τὴν ἀσφάλειαν.

— Βεβαίως,κύριε, βεβαίως,ἀπήντησεν ὁ Γουλιέλμος Βίδουλφ, τρίβων τὰς χεῖράς του. Αὐτὸς μάλιστα ὁ κίνδυνος εἶνε δι' ἡμᾶς πηγὴ μεγάλων ὠφελημάτων. Διότι ἐννοεῖτε βεβαίως,ὅτι οἱ πελάται μας εἶνε ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀγαποῦν τὴν ζωήν, καὶ ὅτι ἐπομένως ὅσοι ἀσφαλίζουν τὴν ζωήν των, ἕνεκα προνοίας ὑπερβολικῆς, οὐδέποτε αὐτοκτονοῦσι.

— Ἀδιάφορον, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Ἕνεκα λόγων ἰδιαιτέρων ἐπιθυμῶ ν' ἀσφαλίσω καὶ αὐτὸν τὸν κίνδυνον.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, ἀλλὰ τὸ ἀσφάλιστρον θὰ ἦνε πολὺ μεγάλον!

— Σᾶς ἐπαναλαμβάνω, ὅτι θὰ πληρώσω ὅ,τι εἶνε ἀνάγκη.

— Ἐξαίρετα. Εἴπομεν λοιπόν, εἶπεν ὁ Κ. Βίδουλφ, ἐξακολουθῶν νὰ γράφῃ ἐπὶ τοῦ δελτίου του, κινδύνους θαλάσσης, ὁδοιπορίας, αὐτοχειρίας...

— Καὶ ποῖον θὰ ἦνε, ὑπὸ τοιούτους ὅρους, τὸ ἀσφάλιστρον; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Φίλτατε κύριε, ἀπήντησεν ὁ πράκτωρ, τὰ ἀσφάλιστρά μας εἶνε ὡρισμένα μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν, ἡ ὁποία τιμᾷ τὴν ἑταιρίαν. Δὲν βασίζονται πλέον, ὡς ἄλλοτε, ἐπὶ τῶν πινάκων τοῦ Δουλιβάρ. Γνωρίζετε τὸν Δουλιβάρ;

— Ὄχι, δὲν τὸν γνωρίζω.

— Στατιστικὸς περίφημος, ἀλλὰ πολὺ ἀρχαῖος... τόσον ἀρχαῖος, ὥστε δὲν ζῇ πλέον. Ὅτε κατέστρωσε τοὺς διασήμους του πίνακας, οἱ ὁποῖοι χρησιμεύουν ἀκόμη εἰς κανονισμὸν τῶν ἀσφαλίστρων τῶν περισσοτέρων εὐρωπαϊκῶν ἑταιριῶν, ὁ μέσος ὅρος τῆς ζωῆς ἦτο κατώτερος παρ' ὅ,τι εἶνε σήμερον, χάρις εἰς τὴν γενικὴν πρόοδον. Ἡμεῖς λοιπὸν βασιζόμεθα εἰς μέσον ὅρον πολὺ ἀνώτερον, καὶ ἐπομένως εὐνοϊκώτερον εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον, ὅστις κατὰ συνέπειαν πληρώνει ὀλιγώτερον καὶ ζῇ περισσότερον.

— Ποῖον θὰ ἦνε τὸ ἀσφάλιστρον; ἐπανέλαβεν ὁ Κὶν-Φό, ἐπιθυμῶν νὰ ἀνακόψῃ τὴν φλυαρίαν τοῦ διευθυντοῦ, ὅστις οὐδεμιᾶς ἠμέλει περιστάσεως εἰς πανηγυρισμὸν τῆς *Ἑκατοντούτιδος*.

— Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Κ. Βίδουλφ, μοῦ συγχωρεῖτε τὴν ἀδιακρισίαν νὰ σᾶς ἐρωτήσω πόσων ἐτῶν εἶσθε;

— Τριάκοντα καὶ ἑνός.

— Λοιπόν, εἰς τοιαύτην ἡλικίαν, ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἀσφαλίσετε μόνον τοὺς συνήθεις κινδύνους, θὰ ἐπληρώνετε εἰς οἱανδήποτε ἑταιρίαν δύο καὶ ὀγδοήκοντα τρία τοῖς ἑκατόν. Εἰς τὴν *Ἑκατοντούτιδα* ὅμως θὰ πληρώσετε μόνον δύο καὶ ἑβδομήκοντα τοῖς ἑκατόν, τουτέστιν ἐτησίως διὰ κεφάλαιον διακοσίων χιλιάδων ταλλήρων πέντε χιλιάδας καὶ τετρακόσια τάλληρα.

— Ὑπὸ τοὺς ὅρους ὅμως τοὺς ὁποίους ἐπιθυμῶ; εἶπεν ὁ Κὶν-Φό.

— Ἀσφαλιζομένων δηλαδὴ ὅλων τῶν κινδύνων, περιλαμβανομένης καὶ τῆς αὐτοχειρίας;

— Ἰδίως τῆς αὐτοχειρίας.

— Κύριέ μου, ἀπήντησεν ἐπιχαρίτως ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ, ἀφοῦ πρότερον συνεβουλεύθη πίνακα ἔντυπον, ἀναγεγραμμένον εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλιαρίου του, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ σᾶς κάμωμεν τοιαύτην ἀσφάλειαν ὀλιγώτερον τῶν εἰκοσιπέντε τοῖς ἑκατόν.

— Τουτέστι;

— Πεντήκοντα χιλιάδας τάλληρα.

— Καὶ πῶς καταβάλλεται τὸ ἀσφάλιστρον;

Digitized by Google

— Ὁλόκληρον, ἢ κατὰ μηνιαίας δόσεις, ὅπως προτιμᾷ ὁ ἀσφαλιζόμενος.

— Ἑπομένως διὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας πρέπει νὰ πληρωθοῦν . . . ;

— Ὀκτὼ χιλιάδες τριακόσια τριάκοντα δύο τάλληρα, τὰ ὁποῖα, καταβαλλόμενα σήμερον 30 ἀπριλίου, σᾶς ἀσφαλίζουν, φίλτατέ μου κύριε, μέχρι τῆς 30 ἰουνίου ἐνεστῶτος ἔτους.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, δέχομαι τοὺς ὅρους σας, καὶ ἰδοὺ τ' ἀσφάλιστρα διὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας.

Ταῦτα δὲ λέγων ἔσυρεν ἐκ τοῦ θυλακίου του καὶ ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης παχεῖαν δέσμην χαρτονομισμάτων.

— Πολὺ καλά, κύριε, . . . πολὺ καλά ! ἀπήντησεν ὁ Κ. Βίδουλφ. Πρὶν ἢ ὅμως ὑπογραφῇ ἡ ἀσφάλεια, πρέπει νὰ ἐκπληρωθῇ μικρά τις διατύπωσις.

— Ποία ;

— Πρέπει νὰ σᾶς ἐπισκεφθῇ ὁ ἰατρὸς τῆς ἑταιρίας.

— Πρὸς τί αὐτὴ ἡ ἐπίσκεψις ;

— Διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι εἶσθε ὑγιοῦς κράσεως, ὅτι δὲν πάσχετε κανὲν ὀργανικὸν νόσημα, δυνάμενον νὰ βραχύνῃ τὴν ζωήν σας, καὶ ὅτι τέλος πάντων μᾶς παρέχετε τὴν ἐλπίδα μακροβιότητος.

— Πρὸς τί ; παρετήρησεν ὁ Κὶν-Φό, ἀφοῦ ἀσφαλίζω τὴν μονομαχίαν καὶ τὴν αὐτοχειρίαν.

— Αἴ ! φίλτατέ μου κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ, μειδιῶν πάντοτε, 'ξεύρετε ὅτι κρυφία τις ἀσθένεια, ἥτις ἠδύνατο νὰ σᾶς θανατώσῃ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν, θὰ μᾶς ἐζημίωνε διακοσίας χιλιάδας τάλληρα ;

— Ἀλλὰ καὶ ἡ αὐτοχειρία μου θὰ σᾶς ἐζημίωνε τὰ ἴδια, ὑποθέτω ;

— Φίλτατε κύριε, ὑπέλαβεν ὁ ἐπίχαρις πράκτωρ τῆς *Ἑκατοντούτιδος*, δράττων καὶ πλήττων ἐλαφρῶς τὴν χεῖρα τοῦ Κὶν-Φό, εἶχον ἤδη τὴν τιμὴν νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι πολλοὶ τῶν πελατῶν μας ἀσφαλίζονται κατὰ τῆς αὐτοχειρίας, ἀλλ' οὐδέποτε αὐτοκτονοῦσιν. Ἐκτὸς δὲ τούτου δὲν μᾶς εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ τοὺς ἐπιτηρῶμεν... ὤ, ἐννοεῖται, μὲ ὅλας τὰς προφυλάξεις !

— Ἆ ! εἶπεν ὁ Κὶν-Φό.

— Προσθέτω δέ, ὡς προσωπικήν μου παρατήρησιν, ὅτι ἀπ' ὅλους τοὺς πελάτας τῆς *Ἑκατοντούτιδος* ἐκεῖνοι ἀκριβῶς μᾶς πληρώνουσι περισσότερον καιρὸν τ'ἀσφάλιστρά των. Εἰπέτε μοι σᾶς παρακαλῶ, — μεταξύ μας — ποῖον λόγον θὰ εἶχεν ὁ πλούσιος Κὶν-Φὸ ν' αὐτοκτονήσῃ ;

— Καὶ τί λόγον λοιπὸν ἔχει ὁ πλούσιος Κὶν-Φὸ ν'ἀσφαλισθῇ ;

— Ὢ ! ἀπήντησεν ὁ Κ. Βίδουλφ, διὰ νὰ ἦνε βέβαιος ὅτι θὰ ζήσῃ πολὺν καιρόν, ὡς πελάτης τῆς *Ἑκατοντούτιδος*.

Ἀδύνατος ἦτο περαιτέρω συζήτησις μετὰ τοῦ κυρίου πράκτορος τῆς διασήμου ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας, ἀφοῦ τοσαύτην εἶχε πεποίθησιν εἰς τοὺς λόγους του.

— Τόρα δέ, προσέθηκεν, εἰς τίνος ὄφελος θὰ γείνῃ ἡ ἀσφάλεια αὐτὴ τῶν διακοσίων χιλιάδων ταλλήρων ; Ποῖος θὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου;

— Δύο θὰ ὠφεληθοῦν, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Ἐξ ἴσου ;

— Ὄχι· ἀνίσως. Ὁ εἷς πεντήκοντα καὶ ὁ ἄλλος ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδας τάλληρα.

— Πεντήκοντα λοιπὸν χιλιάδας τάλληρα ὁ κύριος . . . ;

— Βάγγ.

— Ὁ φίλος σας Βάγγ ;

— Μάλιστα.

— Καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδας ;

— Ἡ κυρία Λὲ-Οὔ, ἐκ Πεκίνου.

— Ἐκ Πεκίνου, προσέθηκεν ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ, ἐγγράφων ἀμφοτέρων τῶν δικαιούχων τὰ ὀνόματα. Εἶτα δὲ ὑπέλαβεν·

— Πόσων ἐτῶν εἶνε ἡ κυρία Λε-Οὔ ;

— Εἴκοσι καὶ ἑνός, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Ὢ ! εἶπεν ὁ πράκτωρ·ἰδοὺ μία νέα κυρία, ἥτις θὰ ἦνε βεβαίως πολὺ γραῖα, ὅταν θὰ πληρωθῇ τὸ ἀσφαλιζόμενον κεφάλαιον.

— Διατί, παρακαλῶ ;

— Διότι θὰ ζήσετε πλέον τῶν ἑκατὸν ἐτῶν, ἀγαπητέ μου κύριε. Ὁ δὲ φίλος σας Βάγγ πόσων ἐτῶν εἶνε ;

— Πεντήκοντα καὶ πέντε.

— Ὁ φίλος δὲν θὰ λάβῃ βεβαίως τίποτε.

— Θὰ τὸ ἴδωμεν, κύριε.

— Ἂν ἤμην, κύριέ μου, πεντηκοντούτης, προσέθηκεν ὁ Κ. Βίδουλφ, καὶ κληρονόμος ἀνθρώπου τριάκοντα ἐτῶν, μέλλοντος νὰ φθάσῃ τὸ ἑκατοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος, βεβαίως δὲν θὰ εἶχα τὴν ἀπλότητα νὰ περιμένω τὴν κληρονομίαν του.

— Δοῦλός σας, κύριε, εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, κατευθυνόμενος πρὸς τὴν θύραν τοῦ γραφείου.

— Ὅλως ὑμέτερος ! ἀπήντησεν ὁ ἔντιμος Βίδουλφ, προσκλίνων ἐνώπιον τοῦ νέου πελάτου τῆς *Ἑκατοντούτιδος*.

Τὴν ἐπαύριον ὁ ἰατρὸς τῆς ἑταιρίας ἐπεσκέφθη τὸν Κὶν-Φό, συμφώνως πρὸς τὸ καταστατικόν, καὶ ἔγραψεν ἐν τῇ ἐκθέσει του : «Σῶμα σιδηροῦν, μῦς χαλύβδινοι, πνεύμονες ὁμοιάζοντες φυσερά».

Οὐδὲν ἀντέκειτο εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοσούτον ἀσφαλοῦς ἀνθρώπου, καὶ τὸ συμβόλαιον ἑπομένως ὑπεγράφη παρὰ τοῦ Κὶν-Φὸ ἐξ ἑνός, εἰς ὄφελος τῆς νεαρᾶς χήρας καὶ τοῦ φιλοσόφου Βάγγ, καὶ παρὰ τοῦ Γουλιέλμου Ι. Βίδουλφ ἐξ ἑτέρου, ἀντιπροσωπεύοντος τὴν Ἑταιρίαν.

Οὔτε ἡ Λὲ-Οὔ οὔτε ὁ Βάγγ ἔμελλον, ἐκτὸς ἀπροόπτου τινός, νὰ μάθωσί ποτε τὰ ὑπὲρ αὐ-

Digitized by Google

τῶν ὑπὸ τοῦ Κὶν-Φὸ διατεθέντα, πρὶν ἢ ἐπήρχετο ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ *Ἑκατοντοῦτις* ἤθελεν ἀναγκασθῆ νὰ πληρώσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ ἀσφαλισθὲν κεφάλαιον, ὑστάτην γενναιοδωρίαν τοῦ πρώην ἑκατομμυριούχου.

[Ἕπεται συνέχεια]

Η ΕΝ ΜΟΝΑΧΩι ΖΥΘΟΚΡΑΤΙΑ

Ἐν πάσῃ τῇ Γερμανίᾳ ὁ ζῦθος κατέχει σπουδαίαν θέσιν ἐν τῇ κοινωνικῇ ζωῇ, ἐν Μονάχῳ ὅμως, ἐν τῇ βαυαρικῇ πρωτευούσῃ, εἶνε αὐτὸ τὸ θεμέλιον τοῦ δημοσίου βίου. Εἶνε εἶδός τι λατρείας, καθ' ἧς δὲν ἀντιστρατεύονται οὔτε αἱρετικοί, οὔτε ἄθεοι. Ὁ ζῦθος εἶνε ὁ διηνεκὴς σύντροφος, τὸ ἀκάματον ἐλατήριον, ἡ γενικὴ ὁμιλία, τὸ σύμβολον τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς ἀναπαύσεως. Ὁ ἡμερήσιος βίος ἐν Μονάχῳ οὐδὲν ἄλλο εἶνε, ἢ μουσικὸν crescendo ζυθοποσίας. Ἐγέρθητε τῆς κλίνης ὅσον θέλετε πρωῒ καὶ περιοδεύσατε χάριν περιεργείας τὴν πόλιν. Ὑποθέσατε ὅτι εἶναι ἡ πέμπτη πρωϊνὴ ὥρα. Μόλις προέβητε ὀλίγα βήματα καὶ κάμνετε τὴν πρώτην συνάντησιν μετὰ τοῦ ἀφρώδους ποτοῦ. Παιδίον τι ἢ γυνὴ εἰσέρχονται εἰς ἐργαστήριον, ὅπερ ἤνοιξε πρὸ μικροῦ, καὶ τείνουσιν εὐμέγεθες ποτήριον πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην, ὅστις ἤδη προφανῶς ἔχει δροσίσει ἀφθόνως τὸν λάρυγγά του διὰ τοῦ ἱεροῦ καὶ παροιμιώδους ποτοῦ. Ἦλθον αἱ ἕξ. Τὸ λαχανοπωλεῖον καὶ ὀπωροπωλεῖον εἶνε μεστὰ κινήσεως, ἀλλὰ πολὺ πλειότερον τὰ πέριξ ζυθοπωλεῖα. Δὲν ὑπάρχει ἅμαξα, δὲν ὑπάρχει θρανίον, ἐφ' οὗ ἐγγὺς τοῦ ἐμπόρου, ἢ τοῦ ἐμπορεύματος, νὰ μὴν ἀφρίζῃ τὸ ποτήριον τοῦ ζύθου. Αἱ ὧραι παρέρχονται ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἀλλὰ τὰ ποτήρια διαδέχονται τὰ ποτήρια καὶ ἡ σκηνὴ δὲν μεταβάλλεται. Περὶ τὰς δέκα ὅμως ἡ συρροὴ ἐπαισθητῶς αὐξάνει. Πλησιάζει ἡ ὥρα τοῦ προγεύματος. Αἱ ὑπηρέτριαι καὶ τὰ παιδία τρέχουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς φέροντες εἰς τοὺς γονεῖς καὶ εἰς τοὺς αὐθέντας των τὸν πολύτιμον κρίθινον οἶνον. Ἡ κίνησις αὕτη ἐξακολουθεῖ μέχρι τῶν δύο, τῆς ὥρας τοῦ γεύματος, καὶ τότε φυσικῷ τῷ λόγῳ ὁ ζῦθος ῥέει εἰς ποταμοὺς καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἀλλὰ κυρίως εἰπεῖν ἡ ἐποποιΐα τοῦ ζύθου ἄρχεται εἰς τὰς ἕξ. Τότε ἀπολακτίζονται αἱ φροντίδες τῆς ζωῆς καὶ πᾶσα σκέψις καὶ πᾶς λόγος ἀφιεροῦνται εἰς τὸ εὐφραντικὸν ποτόν. Αἱ οἰκογένειαι, ἡγουμένου τοῦ κυνὸς καὶ οὐραγοῦντος τοῦ πάππου, ἐκχύνονται εἰς τὰ γειτονικὰ ζυθοπωλεῖα, κάθηνται κύκλῳ εὐρείας τραπέζης, ἐφ' ἧς παρατάσσουσι πηλίνας λαγήνους μεστὰς μέχρι χειλέων, καὶ μένουσιν ἐκεῖ ἀκίνητοι μέχρι βαθείας νυκτός. Πόσας λίτρας δύναται νὰ καταναλώσῃ ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν εἷς ἀγαθὸς Βαυαρὸς εἶνε ἀκόμη μυστήριον, ὅπερ ἐνδέχεται νὰ λυθῇ μόνον μετὰ τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς μηχανικῆς καὶ τῆς ἀστρονομίας. Ἀνθρωπίνως δύναταί τις νὰ ἔχῃ ἀμυδρὰν μόνον ἰδέαν περὶ τοῦ πράγματος, καὶ πρὸς τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἓν ζυθοπωλεῖον. Ἀλλὰ καὶ τί δὲν εἶνε ζυθοπωλεῖον ἐν Μονάχῳ; Ἂς ὑπάγῃ τις εἰς τὰ τυφλὰ καὶ θὰ εὕρῃ τὸ ποθούμενον, διότι τὸ Μόναχον αὐτὸ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ μέγα ζυθοπωλεῖον. Δὲν ὑπάρχει οἶκος, ὅπου νὰ μὴν εὑρίσκηται πωλητήριον ζύθου μικρὸν ἢ μέγα. Ἐὰν δὲν ἦνε εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα, εἶνε εἰς τὸ δεύτερον· ἢ ἄλλως ζήτησον εἰς τὸ πρῶτον ὑπόγειον παρὰ τὴν θύραν. Ἂς εἰσέλθωμεν λοιπὸν εἰς μίαν οἰκίαν. Οἱ τοῖχοι τοῦ καπηλείου εἶνε γυμνοί, αἱ τράπεζαι ἁπλούσταται καὶ ῥυπαραί, τὸ ἔδαφος συχνάκις ἀνώμαλον, πάντοτε ἀκάθαρτον. Ἐπὶ μεγάλου θρανίου εἶνε παρατεταγμέναι ἑκατοντάδες λαγήνων καὶ παρ' αὐτὸ εὐρὺς κάδδος πλήρης ὕδατος. Ὁ ζυθοπότης λαμβάνει ἰδίᾳ χειρὶ τὴν λάγηνον καὶ πλησιάζει πρὸς τὴν ἀποθήκην, ὅπου ὁ ὀγκωδέστατος γυμνοὺς ἔχων τοὺς βραχίονας ἰδιοκτήτης, ἀσχολεῖται ἀνενδότως εἰς τὴν διανομὴν τοῦ θησαυροῦ. Ἀφοῦ πληρωθῇ ἡ λάγηνος, ἡ δυσκολία δὲν εἶνε ὀλίγη διὰ νὰ εὕρῃ τις μικρὰν θέσιν, διότι τὰ ζυθοπωλεῖα εἶνε πλήρη νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἀλλ' ὅταν τοποθετηθῇ ὁπωσδήποτε, ἡ ἐπιθεώρησις τῶν ἀστείων τύπων, οἵτινες τὸν περικυκλοῦσιν, τὸν ἀποζημιοῖ δαψιλῶς διὰ τοὺς κόπους καὶ τὴν στενοχωρίαν. Ἡ ζωὴ τοῦ Μονάχου εἶνε εἰς ἄκρον ἀπέριττος· ἡ δὲ εὐπροσηγορία τῶν κατοίκων καὶ ἡ εὐθηνεία παροιμιώδεις. Μία λίτρα ζύθου (καὶ εἶναι ἀληθῶς ἐκλεκτὸς) τιμᾶται εἴκοσι περίπου φοινίκων· δὲν ὑπάρχει δὲ ἐκ περισσοῦ καὶ ἀμοιβή τις διὰ τοὺς ὑπηρέτας, ἀφοῦ ὁ ἀγοραστὴς ὑπηρετεῖ αὐτὸς ἑαυτόν, οὐδ' ἔχει ἄλλα ἐπιδόρπια πρὸς πώλησιν. Ἡ μικρὰ λοιπὸν τάξις τοῦ Μονάχου οὐδέποτε σχεδὸν τρώγει κατ' οἶκον. Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, αἱ οἰκογένειαι μεταναστεύουσι σωρηδὸν εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα, φέρουσαι μεθ' ἑαυτῶν φαγητὰ καὶ σκεύη. Μόλις καταληφθῇ τράπεζά τις, ὁ οἰκογενειάρχης σπεύδει νὰ πληρώσῃ τὴν λάγηνον, ἡ οἰκοδέσποινα ἐξάγει ἐκ σάκκου ἢ ἐκ καλαθίου τὰς ζωοτροφίας καὶ τὸν τυρὸν καὶ ἡ νεοσσιὰ καταβροχθίζει τὰ πάντα. Ἡ ὑπηρεσία τῶν ξενοδοχείων, καφενείων, ζυθοπωλείων γίνεται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ γυναικῶν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἔσφαλλε λίαν ὁ στατιστικός, ὅστις θὰ ὥριζε τὴν Βαυαρίαν ὡς ἑξῆς· «Οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, εἰς τοὺς κατασκευάζοντας τὸν ζῦθον, εἰς τοὺς πίνοντας τὸν ζῦθον καὶ εἰς τοὺς προσφέροντας τὸν ζῦθον. Εἰς τοὺς προσφέροντας τὸν ζῦθον κατατάσσω καὶ τοὺς μουσικούς, οἵτινες διασκεδάζουσιν(!!) ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν τοὺς φοιτητὰς τῶν ζυθοπωλείων. Ἡ ἀρίστη ὀρχήστρα εἶνε ἡ τοῦ «Ἀγγλικοῦ Καφενείου» καὶ εἶνε τοιαύτη, ὥστε, ἐὰν δὲν σὲ ἐκράτει ἡ ποιότης τοῦ ζύθου,

Digitized by Google

θὰ ἐτρέπεσο εἰς φυγὴν ἀκράτητον. Μένων ὅμως περιπίπτεις ἀπὸ τῆς Σκύλλης εἰς τὴν Χάρυβδιν. Θέλων νὰ πνίξῃς εἰς τὰ νάματα τοῦ ζύθου τοὺς μουσικοὺς τόνους, δὲν προσέχεις εἰς τὸ μέτρον, καὶ ὅταν ἐγερθῇς νὰ ἀναχωρήσῃς, εὐχαρίστως θὰ ἔβλεπες κἀνένα νὰ σοὶ προσφέρῃ τὸν βραχίονα. Καὶ εἶνε κρῖμα ἀληθῶς ὅτι δὲν ἔχεις διαυγῆ τὴν διάνοιαν, διότι τότε, περὶ τὸ μεσονύκτιον, δύνασαι νὰ ἴδῃς πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ Ζύθου! Ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν σου, εἰς πᾶσαν θύραν, εἰς πᾶσαν αὐλὴν, εἰς πᾶν παράθυρον βλέπεις τὸ αὐτὸ πλαστικὸν σύμπλεγμα, τουτέστι μίαν Kellnerin φέρουσαν εἰκοσάδα λαγήνων μεστῶν ἀφρίζοντος ζύθου καὶ ὁμοιάζουσαν φάντασμα ἐν μέσῳ τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ τῶν πιπῶν, καὶ ὀλίγον ἀπωτέρω τῆς ἱερείας στίφη καθημένων ἀνθρώπων μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις ἀγωνιώδους μακαριότητος, τεινόντων τὰς χεῖρας πρὸς τὰς λαγήνους μὲ τόσην προθυμίαν, ὥστε θὰ ἔλεγες ὅτι πρὸ εἴκοσι καὶ τεσσάρων ὡρῶν δὲν ἐδρόσισαν τὰ χείλη των οὔτε δι' ὕδατος! Δυστυχὴς ὅστις δὲν μετέχει τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τούτου! Εἶνε ὁ παράχορδος τόνος ἐντελεστάτης μουσικῆς ἁρμονίας. Θὰ εὕρῃ τὴν ζωὴν τοῦ Μονάχου ψυχρὰν, ἄχρουν καὶ μονότονον, καὶ θὰ νομίσῃ ἑαυτὸν μόνον ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς εὐθυμίας καὶ ἀδελφότητος.[1]

ΕΙΡΚΤΑΙ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Ἐν Λονδίνῳ, κατ' Αὔγουστον του 1879.

Ἀφ' οὗ ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ ἠδυνήθημεν νὰ γείνωμεν θεαταὶ τῶν κλεπτῶν καὶ τῶν ἀθλίων τοῦ Λονδίνου[2] εἰς τὸ Οὐάϊτ Τσάπελ, νομίζω ὅτι ἐνδιαφέρον εἶνε νὰ μάθωμεν καὶ πῶς οἱ Ἄγγλοι τοὺς μεταχειρίζονται, ὅταν ὁ νόμος τοὺς καταστήσῃ ὑποχειρίους. Ἡ εἱρκτὴ τοῦ Μίλβαγκ (Millbank), ἥτις ἔχει τι τὸ παρεμφερὲς πρὸς τὴν παλαιὰν Βαστίλλην τῆς Γαλλίας καὶ εἶνε μαύρη καὶ κοκκίνη κατὰ τὴν ἐξωτερικήν της ὄψιν, ἐκτίσθη ἀπὸ ὀγδοήκοντα περίπου ἐτῶν ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Οὐεστμίνστερ. Ἡ εἱρκτὴ αὕτη ἔχει πολλὰ τὰ περίεργα, ἅτινα τὴν καθιστῶσιν ἀξίαν ἐπισκέψεως. Τὸ Νιούγαιϊτ (Newgate) εἶνε ἡ παλαιὰ κατάμαυρος ἱστορικὴ εἱρκτὴ, ὅπου ἐν πάσῃ του τῇ φρίκῃ ἀνορθοῦται τὸ φάσμα τῶν παρελθόντων χρόνων, τὸ Μίλβαγκ εἶνε ἡ νεωτέρα εἱρκτὴ, ὅπου ἡ φιλανθρωπία ἀνθρώπου τιμίου ἅμα δὲ καὶ ἐπιεικοῦς καὶ σταθεροῦ ὑπογλυκαίνει τὴν γνωστὴν αὐστηρότητα τοῦ συστήματος τῆς κατὰ κελλία καθείρξεως.

Ἡ εἱρκτὴ τοῦ Μίλβαγκ κεῖται μεταξὺ τοῦ Ὄξφορδ Βρατζ (Oxford-Bridge) καὶ τοῦ Λάμπεθ, ἔχει δὲ σχῆμα περιφερείας, εἰς ἣν καταλήγουσιν ἓξ πεντάγωνα ὁρμώμενα ἀπὸ κεντρικοῦ τινος σημείου, ὅπερ εἶνε ὁ ναΐσκος, ἐν ᾧ ἀκροῶνται τοῦ ἱεροῦ λόγου οἱ κρατούμενοι. Ἔχει ὑψηλὰ τὰ τείχη καὶ τρυπημένα ὑπὸ τριπλῆς σειρᾶς κιγκλιδωτῶν παραθύρων καὶ ὑψηλοὺς ἐπίσης καὶ ἐστρογγυλλωμένους τοὺς πύργους, μὲ τέσσαρας στενὰς πολεμίστρας. Ὑψοῦται δὲ φοβερὰ ὥς τι ὑπερμέγεθες φρούριον παρὰ τὸν Τάμεσιν, ἐκεῖθεν δ' ἄλλοτε ἀπέπλεον διὰ τὴν Αὐστραλίαν τὰ μαῦρα πλοῖα τὰ πλήρη καταδίκων. Εἶνε τῆς εἱρκτῆς ταύτης ὑψηλοὶ οἱ τοῖχοι καὶ μαυροκόκκινοι, λευκαὶ δὲ ἐκ πορτλανδικοῦ λίθου αἱ γωνίαι, ὥστε νομίζεις ὅτι χιὼν κατεκάλυψεν αὐτὰς ὅπως καὶ τὰς τοῦ βασιλικοῦ παλατίου τοῦ Σαὶν Τζαίϊμς. Ὑπεράνω τοῦ ἐξωτερικοῦ τείχους τῆς εἱρκτῆς διακρίνονται οἱ πλίνθινοι τοῖχοι τῶν ὑψηλῶν οἴκων τῆς πλατείας τοῦ Πόνσομβυ, μακρότερον δ' ἔτι, ἔνθεν μὲν τὰ κεραμουργεῖα τοῦ Δούλτων, ἔνθεν δὲ ὁ ἀλλοκότου γοτθικοῦ ῥυθμοῦ γιγάντειος πύργος τοῦ Βουλευτηρίου, πύργος οὗτινος ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ὑπομιμνήσκει τὰς Ἰνδίας ἅμα καὶ τοὺς χρόνους τῆς βασιλείας τῶν Τυδώρων. Τὰ ὀξέα συρίγματα τῶν ἀτμομηχανῶν τοῦ σιδηροδρόμου διήκουσι μόνα μέχρι τῶν καταδίκων, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἑνὸς *ἀξιωματικοῦ* σκάπτουσιν εἴς τινα γωνίαν λαχανοκήπου κειμένου μεταξὺ τῶν πύργων καὶ τῶν τειχῶν τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος τῆς εἱρκτῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς περιφερείας.

Οἱ ἐκεῖ ἐργαζόμενοι εἶνε στρατιῶται κατάδικοι. Φοροῦσι πιλίδιόν τι στρατιωτικὸν, τὸ δὲ ἱμάτιόν των ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὴν στολὴν τοῦ στρατιώτου ἢ πρὸς τοῦ καταδίκου τὸ ἔνδυμα. Οἱ κατάδικοι στρατιῶται εἰς τὸ Μίλβαγκ ὑφίστανται πλήρη τὴν ποινήν των, οἱ λοιποὶ ἐννέα μόνον μῆνας διαιτῶνται ἐνταῦθα, ἔπειτα δὲ μεταφέρονται ἀλλαχοῦ, ἔνθα ὑποβάλλονται εἰς τὴν ποινὴν τῶν καταναγκαστικῶν ἔργων.

Ὑπάρχουσι τανῦν εἰς τὸ Μίλβαγκ 1,138 κατάδικοι, χωρεῖ δὲ ἡ εἱρκτὴ μόνον 1,198. Πρὸς φρούρησιν τῶν καταδίκων ὁ διοικητὴς τῆς εἱρκτῆς κ. Τάλβοτ Χάρβεϋ, πρώην λοχαγὸς τῶν οὐσσάρων, ἔχει ὑπὸ τὰς προσταγάς του 102 φύλακας. Καὶ εἶνε μὲν οἱ ἄνδρες οὗτοι μικρὰ σχετικῶς δύναμις, ἀλλ' ὁ κ. Χάρβεϋ, ὡς ἀμέσως θὰ ἴδωμεν, διαθέτει καὶ ἄλλην τινὰ δύναμιν ὅλως πνευματικήν.

Ὑπερβάντες τῆς πύλης τὸν οὐδὸν καὶ διελθόντες διὰ τοῦ οἰκήματος τοῦ πυλωροῦ, ἀναβαίνομεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ διοικητοῦ καὶ ἱστάμεθα ἐπὶ μικρὸν παρατηροῦντες τὸ ἀνηρτημένον ἐπὶ τοῦ τοίχου σχεδιογράφημα τῆς εἱρκτῆς, μὲ τὰ πεντάγωνά του, τὰ ὁποῖα ἐνεκεντρίζοντο εἰς ἓν σημεῖον κεντρικὸν, ὅμοια πρὸς πέταλα ὑπερμεγέθους ἄνθους—ἄνθους λίθων καὶ πηλοῦ. Ἐπὶ τῶν τραπεζῶν βλέπεις τὰς φωτογραφικὰς εἰκόνας τῶν καταδίκων κατὰ σειρὰν, κατατεταγμένας κατὰ τὸ εἶδος τοῦ κακουργήματος, δι' ὃ ἕκαστος εἶνε καθειργμένος· πάντες εἶνε φωτογρα-

1. Ἡμέρα.

2. Ἰδὲ Η' τόμον τῆς Ἑστίας, σελ. 516.

Digitized by Google

φημένοι, ὅπως ἄλλοτε ὑπεδηλώσαμεν, μὲ τὰς χεῖρας ἐμπρὸς ὡς ἂν προσηύχοντο. Εἶνε δὲ παρατηρήσεως ἄξιον ὅτι ἀπὸ τῶν προσώπων ἐκείνων ἔχει ἐκλείψει πᾶς ἐθνικὸς χαρακτὴρ ἕνεκα τοῦ ξυρίσματος τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ γενείου. Πάντα τὰ ἐξυρισμένα ἐκεῖνα κρανία ὁμοιάζουσι πρὸς κεφαλὰς ὑποκριτῶν μικροῦ τινος κωμικοῦ θεάτρου, ἀδύνατον δ' εἶνε νὰ διακρίνῃς ἐὰν ἦνε Ἄγγλος, Ἰρλανδὸς, Σκῶτος ἢ Γερμανὸς τὸ εἰκονιζόμενον πρόσωπον, τὸ πολὺ πολὺ θὰ τοὺς ἐκλάβῃς ὡς χωρικοὺς ἀγροίκους καὶ βλακοειδεῖς. Καὶ ὅμως εἶνε ἀπαισίως ποικίλα τὰ κρανία ἐκεῖνα καὶ τεκμηριοῦσι πάντας τοὺς βαθμοὺς τῆς κακουργίας ἀπὸ τῆς κλοπῆς ἢ τῆς ἁρπαγῆς ἑνὸς μαντηλίου ἢ ἑνὸς ὡρολογίου μέχρι τοῦ φόνου καὶ τοῦ βιασμοῦ. Ὑπὸ τὸ φωτογράφημα εἶνε ἀναγεγραμμένον καὶ τοῦ κακούργου καὶ τοῦ κακουργήματος τὸ ὄνομα. Ἐκεῖ βλέπεις ὀνόματα σκωτικὰ ὡς Μὰκ Κάβερ, Ἰρλανδικὰ ὡς Πάτρικ, γαλλικὰ ὡς Λουῒ Γαλλοᾶ, διότι τὸ ἔγκλημα δὲν ἔχει πατρίδα ἰδιαιτέραν, ὡς εὐφυῶς μοὶ παρετήρησε λόγιός τις ἀξιάγαστος ἐκεῖ προστυχών, ὁ κ. Φράγκ Μάρσαλλ, ὅστις συνέγραψε ἀξιόλογον *Μελέτην περὶ τοῦ Ἀμλέτου*, ἀλλ' ἀνήκει εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον.

Καταλιπόντες τὰ φωτογραφήματα ἐκεῖνα τῶν ἐγκληματιῶν, μετέβημεν ὅπως ἐπισκεφθῶμεν αὐτὴν τὴν εἱρκτὴν ἀπὸ πενταγώνου εἰς πεντάγωνον. Οἱ μακροὶ τῆς εἱρκτῆς κεραμόκτιστοι καὶ ἀσβεστωμένοι διάδρομοι εἶνε ἀληθῶς φλαμανδικῆς καθαριότητος, κατάλευκοι, ἀλλὰ νοτισμένοι ὑπὸ τῆς ὑγρασίας· διατρέχων δ' αὐτοὺς νομίζεις ὅτι εὑρίσκεσαι εἰς τοὺς διαδρόμους μοναστηρίου μᾶλλον ἢ εἱρκτῆς. Τὰ κελλία ἀνοίγονται πάντα πρὸς τὸ ἓν μέρος τοῦ τοίχου ἀπέναντι τοῦ ἔξωθεν εἰσερχομένου φωτός. Αἱ θύραι εἶνε μαῦραι καὶ ἔχουσι μικρὰ τετραγωνικὰ ἀνοίγματα πρὸς ἐπίβλεψιν τῶν ἐντός, τὰ ἀνοίγματα δὲ ταῦτα ἔχουσι σανίδινον σκέπασμα καταπίπτον ἐκ τοῦ ἄνω μέρους πρὸς τὸ κάτω, ὡς καταπίπτει ἡ μάχαιρα τῆς λαιμητόμου, πρὸ τῶν ἀνοιγμάτων δὲ ὑπάρχουσι κιγκλίδες ἐκ μαυρισμένου σιδήρου. Εἰς τὸ κελλίον του ἕκαστος κατάδικος ἔχει κλίνην, τῆς ὁποίας καθ' ἑκάστην πρωΐαν τυλίσσει κυλινδρικῶς τὸ στρῶμα καὶ τὸ σκέπασμα καὶ τὰ ἐκτυλίσσει πάλιν τὴν ἑσπέραν. Παρὰ τὴν κλίνην ἑκάστου κεῖνται ποτήριον καὶ ὑδροφόρος ὑδρία ἐκ ψευδαργύρου, ἔνθα ὑπάρχει τὸ πρὸς πόσιν καὶ πρὸς πλύσιν ἀναγκαῖον ὕδωρ, ἐργαλεῖα καὶ βιβλία, ἡ Ἱερὰ Γραφή, μυθιστορίαι ἢ ἄλλα.

Μᾶς ἤνοιξαν τὸ κελλίον, ἔνθα ἄνθρωπός τις ἐνδεδυμένος βραχὺ φαιὸν ἱμάτιον, περισκελίδα μέχρι τοῦ γόνατος καὶ περικνημίδας, ὡς περίπου ἐνεδύοντο κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα, (διότι αὕτη εἶνε ἡ κεκανονισμένη στολὴ τῆς εἱρκτῆς), εἰργάζετο διὰ ῥαπτικῆς μηχανῆς. Εὐθὺς ἅμα εἰσήλθομεν, ὁ κατάδικος κατὰ τὰ προστεταγμένα ἀφῆκε τὴν ἐργασίαν του καὶ ἐγερθεὶς ἔστη ἐνώπιόν μας ἐν στάσει στρατιωτικῇ μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλὰ, τὰς χεῖρας τεταμένας πρὸς τοὺς μηροὺς καὶ τοὺς πόδας συνημμένους κατὰ τὰς πτέρνας ἐν σχήματι γωνίας. Ἦτο ῥάπτης καὶ ἐξήσκει ἐν τῇ εἱρκτῇ τὴν τέχνην του, εἶχε δὲ καταδικασθῇ δι' ἑπτὰ ἔτη. Ὁποῖον ἔγκλημα εἶχε διαπράξει ; Ὁ διοικητὴς δὲν τὸν ἠρώτησεν ἵνα μὴ τὸν ταπεινώσῃ ἐνώπιον ξένων. Καὶ κατάδικος ἔτι ὅταν ἦνε ὁ ἄνθρωπος, δὲν τὸν ἐξευτελίζουσιν ἐνώπιον ἄλλων, τὸν κανόνα δὲ τοῦτον ἀπαρασαλεύτως τηρεῖ ὁ διοικῶν τὴν εἱρκτὴν λοχαγὸς Χάρβεϋ, προσπαθῶν διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ ἀφυπνίσῃ τὴν ἀρχιγεννῆ καὶ ἔμφυτον καὶ αὐτῷ τῷ κακούργῳ ἀνθρωπίνην τιμιότητα καὶ σεβόμενος τοῦ Θεοῦ τὰ πλάσματα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐσχάτῃ των καταπτώσει. Ὅθεν ὑπακούουσιν αὐτῷ οἱ κατάδικοι μετ' ἀφοσιώσεως ὁμοίας πρὸς ἐκείνην, ἣν δεικνύουσι τὰ θηρία πρὸς τὸν δαμαστὴν αὐτῶν. Κλίνουσι τὴν κεφαλὴν πρὸ τῆς ἀδιαλλάκτου καὶ αὐστηρῶς δικαίας καὶ ἀμερολήπτου σταθερότητος τοῦ πρᾴου διοικητοῦ, καὶ οὐδέποτε ἢ σπανιώτατα ἐγείρουσι στασιώδη τὴν κεφαλὴν κατ' αὐτοῦ.

Πράττει δὲ καὶ τὸ ἑξῆς ὁ κ. Χάρβεϋ. Ὅταν τις π.χ. δολοφόνος ὁδηγῆται εἰς τὸ Μίλβαγκ, οὐδὲ κἂν λέγει πρὸς τοὺς φύλακας ὅτι ἐκεῖνος εἶνε φονεὺς, ὥστε οἱ φύλακες ἀγνοοῦσι καὶ τὸ ἔγκλημα, ὅπερ διέπραξεν ὁ νεωστὶ καθειρχθεὶς, καὶ τὴν ποινὴν, ἥτις τῷ ἐπεβλήθη. Τίς δ' ἄλλως ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ γινώσκωσι ταῦτα ; Πολλάκις συμβαίνει φονεύς τις νὰ παρήχθη εἰς τὸ ἔγκλημα τοῦτο ὑπό τινος μανίας πρὸς τὸ αἷμα, καθ' ὃν ὁ Δάντης ἔδωκε χαρακτηρισμὸν, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν ψυχὴν φαυλοτέραν κοινοῦ τινος κλέπτου ἢ ἀνάνδρου ἀνθρώπου.

Οἱ στρατιωτικοὶ κατάδικοι διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, α', β' καὶ γ' καὶ φέρει ἕκαστος σεσημασμένην εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα διὰ ταινιῶν ἐξ ἐρυθροῦ ἐρίου τὴν τάξιν εἰς ἣν ἀνήκει. Οἱ καλῶς διάγοντες δύνανται μετὰ ἓν ἔτος νὰ μετατεθῶσιν ἀπὸ τῆς γ' τάξεως εἰς τὴν β' καὶ ἔπειτα πάλιν εἰς τὴν α'. Εἶδον ἐν τῷ κελλίῳ του κατάδικον στρατιώτην, κακουργήσαντα ἐν ταῖς Ἰνδίαις καὶ ἀποτίνοντα τὴν ποινήν του ἐν Λονδίνῳ. Ἡ ὄψις του ἐτεκμηρίου ὅτι ἀγογγύστως ἐνεκαρτέρει εἰς τὴν δυστυχίαν του, βεβαίως δὲ ἦτο τίμιος ἄνθρωπος.

Τὸ κελλίον ἑκάστου καταδίκου φωτίζεται διὰ φωταερίου, οἱ δὲ λαμπτῆρες ἀνάπτονται ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διαδρόμῳ, ἔνθα ἀδιακόπως περιφέρονται οἱ φύλακες φοροῦντες καστόρινα πέδιλα, ἵνα μὴ γίνωνται ἀκουστὰ τὰ βήματά των. Προφυλάττει δὲ τοὺς λαμπτῆρας ἀπὸ πάσης κακοβούλου ἀποπείρας τῶν καταδίκων πλὰξ παχυτάτου ὑάλου ἢ κέρατος, τὴν λεπτομέρειαν

Digitized by Google

ταύτην δὲν ἐνθυμοῦμαι καλῶς. Πλὴν δὲ τούτων δύναται ὁ κατάδικος ἐξάγων δι' ἐπιμήκους τινὸς ὀπῆς ὑπαρχούσης ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ κελλίου του ξυλίνην τρίχρουν γλωσσίδα, διότι τοιοῦτον εἶνε τὸ σύνθημα, νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειάν τινος τῶν φυλάκων.

Ἐπορεύθημεν ἔπειτα εἰς τὰ μαγειρεῖα. Εἰς ὑπερμεγέθη καζάνια ἀφρίζει ἡ σοῦπα καὶ βράζει ἡ σοκολάτα. Λάμπουν ἐκ τῆς καθαριότητος τὰ χαλκώματα. Οἱ ἐπὶ τῷ μαγειρείῳ τεταγμένοι κατάδικοι, οἵτινες εἶνε ῥωμαλεώτατοι στρατιῶται, παρατάσσονται εἰς γραμμὴν ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ διοικητοῦ. Ὁμοίως πράττουσι καὶ οἱ φύλακες ὅταν διέρχηται ἐπιθεωρῶν ὁ διοικητής, ἕκαστος δὲ τῷ λέγει·

— Τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς, οὐδεὶς κατάδικος ἐτιμωρήθη!

Ἐκ τῶν 1,100 κρατουμένων, *δύο* μόνον ἦσαν τιμωρημένοι ὅτε ἐπεσκεπτόμην τὴν εἱρκτήν.

Μᾶς εἰσάγουσιν ἔπειτα εἴς τι τοῦ καταστήματος βιβλιοδετεῖον καὶ λιθογραφεῖον, ἐν ᾧ ἐργάζονται κατάδικοι. Θὰ τοὺς ἐξελάμβανέ τις βεβαίως ὡς τιμίους ἐργάτας, ἂν δὲν ἐφόρουν πάντες τὴν στολὴν τοῦ καθειργμένου καὶ ἂν δὲν ἐπεκράτει βαθυτάτη σιγὴ ὡς εἰς μοναστήριον, διότι δὲν ἠξεύρω πῶς καὶ αὗται αἱ μηχαναὶ ἐκινοῦντο χωρὶς σχεδὸν νὰ κροτῶσιν. Ἡ κάθειρξις ἐν τῷ κελλίῳ εἶνε μέχρι τινὸς ὑποφερτή, ὅταν μάλιστα συνειθίσῃ τις, cellula continuata dulcescit, λέγει ὁ λόγος, ἀλλ' ἡ ἐπιβεβλημένη ἐκείνη σιγὴ εἶνε ἀληθῶς φοβερὰ καὶ νομίζει τις ὅτι τῶν ἀδυνάτων θὰ ἦτο νὰ τὴν ὑποφέρῃ, προτιμότερος ὁ θάνατος. Τοὺς καταδίκους ὅμως τοὺς σώζει ἡ ἐργασία, διότι βιβλιοδετοῦντες καὶ λιθογραφοῦντες λησμονοῦσι τὴν ἄλλην αὐτῶν κακοδαιμονίαν, καὶ φαντάζονται ὅτι εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ ἐργαστήριον.

Ἐθαυμάσαμεν ἀληθῶς τὴν τάξιν ἐκείνην καὶ τὴν καθαριότητα, καὶ ἐμακαρίσαμεν τοὺς διέποντας τὴν περιώνυμον ἐκείνην εἱρκτήν, οἵτινες κατορθοῦσι μετὰ βραχὺν χρόνον νὰ μεταβάλλωσι τοὺς κακούργους εἰς ἀνθρώπους χρησίμους τῇ κοινωνίᾳ.

— Μὴ ὁμιλεῖτε γαλλιστί, μᾶς εἶπεν εἷς τῶν φυλάκων, διότι εὑρίσκονται ἐδῶ συμπολῖταί σας.

Οὔτε μᾶς τοὺς ὠνόμασεν οὔτε μᾶς τοὺς ἔδειξε τοὺς γάλλους, ἀλλὰ τοὺς διεκρίναμεν. Εἶδον ἕνα οὗτινος τὸ πρόσωπον κατεκάλυψεν ἡ αἰσχύνη. Ἐν ᾧ κατεγίνετο εἰς τὴν βιβλιοδεσίαν ἔγεινε καταπόρφυρος ὁ δυστυχής, καὶ ἐφαίνετο λίαν στενοχωρημένος εὐθὺς ἅμα ἤκουσε τὴν γλῶσσαν τὴν γαλλικήν, τὴν γλῶσσαν, ἣν ἐψέλλιζε κατὰ τοὺς ἀθώους τῆς παιδικῆς ἡλικίας χρόνους!— Ἦτο κιβδηλοποιὸς ἐκεῖνος. Τί ἄρα νὰ ἐσκέπτετο μεταξὺ τῶν Ἄγγλων, οἵτινες καὶ αὐτοὶ δὲν ἀπολαύουσι πλειότερον ἐκείνου τῶν ἀγαθῶν τῆς φίλης πατρίδος; Μοὶ ἐφάνη ὅτι ὁ περίλυπος ὀφθαλμός του παρηκολούθει ἡμᾶς ἀπεχομένους, καὶ ὅτι, καίπερ ἔχων κεκλιμένην τὴνκεφαλήν, λάθρα ἠτένιζε πρὸς ἡμᾶς ὡς ἂν ἤθελέ τι νὰ εἴπῃ ὁ ταλαίπωρος!.....

Καὶ φύλακες καὶ κατάδικοι χαιρετίζουσι στρατιωτικῶς τὸν διοικητὴν ἐξερχόμενον, ἀλλ' ἡ ἐργασία ἐξακολουθεῖ...

Ὅταν τις τῶν καταδίκων ἔχῃ τι ἴδιον νὰ ἀνακοινώσῃ ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐργασίαν, τῷ ἐπιτρέπει ὁ διοικητὴς νὰ ὁμιλήσῃ καὶ προσπαθεῖ μάλιστα κατὰ πάντα τρόπον νὰ τῷ ἀναπτύξῃ τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀγάπην. Ἡ ἐργασία θεωρεῖται τὸ συντελεστικώτατον πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ ἤθους μέσον, ἡ δὲ στέρησις τῆς ἐργασίας βαρυτάτη ποινή. Παντοῖα δ' εἶνε τὰ βιβλιοδετικὰ καὶ λιθογραφικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα παράγουσιν οἱ κατάδικοι, ὡς λ. χ. πίνακες γεωγραφικοὶ καὶ σχέδια καὶ ἄλλα, ὧν παραλείπομεν τὴν ἀρίθμησιν.

Ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω τὸ μέγα οὕτως εἰπεῖν βιβλίον τῆς εἱρκτῆς, τὸ ὁποῖον εἶνε περιεργότατον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς καταστατικῆς τοῦ ἐγκλήματος. Πεντήκοντα καὶ ἑκατοντάκις χίλια ὀνόματα εἶνε κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν αναγεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ ἐκείνῳ, καὶ πλὴν τῶν ὀνομάτων πᾶσα ἄλλη ἐν περιλήψει ἀναγκαία λεπτομέρεια· ἕπονται πίνακες ἀναλυτικοί. Ἐκ τοῦ βιβλίου ἐκείνου δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ καὶ κατὰ πόλεις τὸν βαθμὸν τοῦ ἐγκλήματος, τὸ περίεργον μάλιστα εἶνε ὅτι τὸ Λονδῖνον, τὸ τέρας ἐκεῖνο τῶν πόλεων, δὲν ἀριθμεῖ ἐν τοῖς τέκνοις του τοὺς πλείστους τῶν ἀναγεγραμμένων καταδίκων. Προηγεῖται τὸ Tauton καὶ μετ' αὐτὸ ἔρχεται, ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη, τὸ Νηουκάστλ.

Ἄλλο περίεργον. Κατὰ ποίαν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου εὑρίσκει τις πλείονας κακούργους; Μεταξὺ τοῦ 40 καὶ 80 ἔτους, τὰ δὲ *πρῶτα ἐγκλήματα* μεταξὺ τοῦ 20 καὶ 30 ἔτους, ἡ ἀναλογία δ' αὐτὴ τῶν πρώτων ἐγκλημάτων εἶνε ἡ αὐτὴ εἰς ἀμφότερα τὰ φῦλα. Διότι καὶ αἱ γυναῖκες τότε μάλιστα, μεταξὺ τοῦ 20 καὶ 30 ἔτους, συμβαίνει διὰ πρώτην φορὰν νὰ κακουργήσωσι· ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἐγκλήματος παρατηρεῖται εἰς τὰς γυναῖκας μεταξὺ τοῦ 30 καὶ 40 ἔτους. Ἄξιον παρατηρήσεως ἐπίσης εἶνε ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ ἔγκλημα καὶ μεταξὺ ἐγγάμων καὶ ἀγάμων. Ἐπὶ 100 κακούργων, 32[8 εἶνε ἔγγαμοι καὶ 67[2 ἄγαμοι. Ἡ ἐναντία ἀναλογία ὑπάρχει ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας· ἐπὶ 100 κακούργων γυναικῶν, 59[12 εἶνε ἀνύπανδροι καὶ 40[88 ὕπανδροι.

Δὲν ἐγένετο δυνατὸν νὰ ἴδωμεν τὰς καθειργμένας γυναῖκας, διότι οὔτε εἰς κυρίας ἐπιτρέπεται νὰ ἐπισκέπτωνται τὴν εἱρκτὴν τῶν ἀνδρῶν οὔτε εἰς ἄνδρας τὴν τῶν γυναικῶν. Αἱ καθειργμέναι γυναῖκες ἐργάζονται ἐπίσης. Πολλαὶ ἐξ αὐτῶν

Digitized by Google

καταγίνονται εἰς τὴν κανονικὴν δίπλωσιν τῶν τυπογραφικῶν φύλλων, τὰ ὁποῖα ἔπειτα πέμπονται εἰς τοὺς περὶ τὴν βιβλιοδετικὴν ἀσχολουμένους καταδίκους ἵνα τὰ δέσωσι. Ἐν ᾧ δὲ οἱ ἄνδρες κατασκευάζουσι διὰ τὸ Ναυαρχεῖον τὰ πεπισσωμένα σχοινία ἤ, ῥάπται ὄντες, ῥάπτουσι τὰς στολὰς τῶν ἀστυνομικῶν κλητήρων ἢ κατασκευάζουσιν, ἂν ἦνε ὑποδηματοποιοί, τὰ ὑποδήματά των (διότι ὁλόκληρος ἡ στολὴ καὶ ὑπόδησις τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων, πλὴν τοῦ πίλου, κατασκευάζονται ἐν ταῖς εἱρκταῖς), αἱ καθειργμέναι γυναῖκες ῥάπτουσιν ἀσπρόρρουχα ἢ πλύνουσι τὰ ῥυπαρά. Αἱ καθειργμέναι τοῦ Μίλβαγκ πλύνουσι τὰ ῥοῦχα τριῶν φυλακῶν.

Πᾶσαι δ' αὗται αἱ ἐργασίαι τελοῦνται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν *ἀξιωματικῶν* ἀόπλων καὶ μὴ ἐχόντων παρὰ μόνον τὴν μικρὰν ῥάβδον τὴν ἐκπροσωποῦσαν τοῦ νόμου τὴν ἰσχύν, ἀλλ' εἶνε πάντες οὗτοι ἀρχαῖοι στρατιῶται δεδοκιμασμένης εὐσταθείας καὶ ἱκανότητος. Καθ' ἑκάστην Κυριακὴν τελοῦνται δύο ἀκολουθίαι εἰς τὸ στρογγύλον παρεκκλήσιον, εἰς ἃς πορεύονται οἱ κατάδικοι, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἵστανται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἱεροτελεστίας οἱ φύλακες ἐπὶ ὑψηλοτέρων βάθρων ἱστάμενοι, ἐν ᾧ οἱ κατάδικοι κάθηνται κατὰ σειρὰν ἐπὶ τῶν ξυλίνων θρανίων. Πάντας ἐπιβλέπει ὑπεράνω πάντων ἱστάμενος ὁ διοικητής. Οἱ κατάδικοι ἐν ταῖς τεταγμέναις στιγμαῖς ψάλλουσιν ὕμνους, οἷος ὁ ἀρχόμενος διὰ τῶν λέξεων·

Κύριε τῆς εἰρήνης, αἰώνιε Βασιλεῦ . . . . . .

καὶ εἶνε ἀληθῶς παράξενον ἅμα καὶ ἐπιβλητικὸν τὸ θέαμα τοῦτο.

Ἐνίοτε ἐπιβάλλονται ποιναὶ εἰς ἐκείνους τῶν καταδίκων, οἵτινες ἤθελον τολμήσει νὰ διαταράξωσι τὴν νεκρικὴν σιγὴν τὴν ἁπανταχοῦ ἐπικρατοῦσαν. Ἐντὸς ἰδιαιτέρου κελλίου εἶδον ἕνα ἐκ τούτων Ἰρλανδὸν τὸ γένος, ὅστις ἐτιμωρεῖτο ἐπὶ ἀνυποταξίᾳ. Ἡ ὄψις του ἐδείκνυε καὶ ἀγριότητα καὶ ἀποβλάκωσιν, διότι ἡ ποινή του συνίστατο εἰς τὸ νὰ στρέφῃ μηχάνημά τι, ὅπερ καλοῦσι crank. Τὸ ὄργανον τοῦτο κινούμενον κάμνει δύο χιλιάδας γύρους καθ' ὥραν, τοὺς δὲ γύρους τούτους ὑπάρχει ἐπίτηδες *σημειωτής*, ὅστις τοὺς σημειώνει ἐπὶ πίνακος διὰ νὰ τελῶνται ἀκριβῶς, οὕτω δὲ ὁ δυστυχὴς Ἰρλανδὸς ἐπὶ 84 ἡμέρας ἔμελλε νὰ γυρίζῃ τὸ crank ἐργαζόμενος 7 1/2 ὥρας καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Φρικτὸν εἶνε τὸ νὰ ἀναλογισθῇ τις τί θὰ ὑποφέρῃ, πλὴν τοῦ σωματικοῦ πόνου, ὅστις δὲν εἶνε ὀλίγον βαρύς, ἄνθρωπος ἐξ ἅπαντος ἠναγκασμένος νὰ ἔχῃ ἐπὶ τόσον μακρὸν χρόνον ἀδιαλείπτως προσηλωμένον τὸν νοῦν του εἰς τοιοῦτον μηχάνημα, τὸ ὁποῖον καὶ ἐντὸς βραχυτέρου χρόνου δύναται νὰ ἀποκτηνώσῃ.

Πρὶν ἡ ὑποβληθῇ τις κατάδικος εἰς τὸ φοβερὸν crank, ἐξετάζεται ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ἂν ἔχῃ τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς τοῦτο δυνάμεις καὶ δὲν ἦνε φόβος νὰ πάθῃ ἡ ὑγεία του.

Εἰς ὁμοίαν ἰατρικὴν ἐξέτασιν ὑποβάλλονται καὶ ὅσοι ἐργάζονται ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τῆς εἱρκτῆς.

Τρώγουσι δὲ οἱ κατάδικοι τρὶς τῆς ἡμέρας, ἡ δὲ κυρία τροφή των σύγκειται ἐκ τεΐου, χόνδρου (μπλιγουρίου) καί, διὰ τοὺς εὐτακτοτέρους, κακάου. Δὶς τῆς ἑβδομάδος τοῖς δίδεται κρέας καὶ σοῦπα.

Ἐγένετο ἄλλοτε χρῆσις καὶ βαρυτέρων ποινῶν κατὰ τῶν ἀπειθούντων καταδίκων, νῦν δὲ μεταχειρίζονται μόνον τὴν ποινὴν τοῦ λεγομένου shot-drill. Τὸ *παίγνιον* τοῦτο, ὡς δύναταί τις νὰ τὸ ὀνομάσῃ, φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὅλως παιδαριῶδες, ἀλλ' ἡ συχνὴ αὐτοῦ χρῆσις καταντᾷ διὰ τὸν δι' αὐτοῦ τιμωρούμενον ἀληθῶς φοβερὰ ποινή. Ἐπὶ δύο δηλαδὴ τεμαχίων ξύλου σταυροειδῶς τεθειμένων καὶ σχηματιζόντων ἐν τῷ μέσῳ κοίλωμα ἀναγκάζεται ὁ τιμωρούμενος νὰ τοποθετῇ σφαῖραν, ἣν λαμβάνει ἀπὸ τοῦ ἐδάφους. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἅμα τις λάβῃ μίαν σφαῖραν καὶ τὴν τοποθετήσῃ εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ ἑνὸς σταυροῦ, ἕτερος σταυρὸς στερεῖται τῆς σφαίρας του καὶ πρέπει ὁ τιμωρούμενος νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἔλλειπον, ἡ ἰσχυροτάτη δραστηριότης καὶ ἡ ἐντονωτάτη μυϊκὴ δύναμις ταχέως καὶ εὐκόλως ἀποκάμνουσι, διότι τὸ ἁπλούστατον αὐτὸ παιγνίδιον ἐξακολουθεῖ ἐπ' ἄπειρον. Ἐπὶ τρεῖς ὥρας κατὰ σειρὰν διαρκεῖ τὸ βασανιστήριον τοῦτο, καθ' ὃ ὁ βασανιζόμενος κύπτει λαμβάνων σφαίρας ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ τοποθετῶν αὐτὰς εἰς κοιλώματα σταυρῶν. Καθ' ἕκαστον τέταρτον τῆς ὥρας δίδονται πέντε λεπτὰ ἀναπαύσεως εἰς τὸν τιμωρούμενον. Πάντες οἱ στρατιωτικοὶ κατάδικοι εὐθὺς ἅμα εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Μίλβαγκ τιμωροῦνται πρῶτον ἐπὶ ὅλον μῆνα διὰ τοῦ shot-drill, ἡ δὲ παράξενος αὕτη ἄσκησις, ἂν βρέχῃ, ἐκτελεῖται εἰς ὑπόστεγον τόπον ἐπίτηδες παρεσκευασμένον.

Οἱ κατάδικοι ἐγείρονται τὴν 5 καὶ ἡμίσειαν πρωϊνὴν ὥραν τὸ θέρος καὶ τὴν 6 τὸν χειμῶνα, κατακλίνονται δὲ καὶ τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα κατὰ τὴν 8 ἑσπερινὴν ὥραν. Οὐδεὶς μὴ στρατιωτικὸς κατάδικος διατρίβει εἰς τὸ Μίλβαγκ πέρα τῶν 9 μηνῶν, μετὰ τὸν ἔννατον μῆνα πέμπονται πρὸς τέλεσιν *ἀναγκαστικῶν ἔργων* εἰς τὸ Πόρτσμουθ, τὸ Τσάταμ ἢ τὸ Πόρτλανδ. Ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς ἐπιβαλλομένης ποινῆς τῶν ἀναγκαστικῶν ἔργων εἰς τοὺς μὴ εἰς τὴν ἀγχόνην καταδεδικασμένους φονεῖς εἶνε 20 ἐτῶν.

— Ἐν τῷ βάθει δὲ τῶν μαύρων αὐτῶν ψυχῶν, ἠρωτήσαμεν, ὑπάρχουσιν ἆρα σπέρματα ἀγαθοῦ τινος συναισθήματος; διαφαίνεται ἀκτίς τις φωτός;

— Βεβαιότατα, ἀπήντησεν ὁ διοικητής, ἀρκεῖ νὰ θέλῃ τις νὰ τὰς δοκιμάσῃ. Πάντες μὲν δὲν

Digitized by Google

δύνανται νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ παραδείγματα ἀδόλου καὶ ἀνυποκρίτου μεταμελείας. Ἄλλως δὲ ζῇ ἐν Λονδίνῳ παλαιός τις κλέπτης, ὁ Φίδλερ Ζός, ὁ Κατεργαροζὸς, ὅστις ἔχει γείνει ὁ ἀληθὴς τῆς μετανοίας ἀπόστολος μεταξὺ τῶν παλαιῶν συναδέλφων του καὶ τῶν νέων μιμητῶν του. Ὁ Φίδλερ συναθροίζει τοὺς κακούργους, τοὺς διδάσκει καὶ ἐπιδεικνύει εἰς αὐτοὺς τὴν ἠθικὴν εὐδαιμονίαν, ἣν συνεπάγεται ἡ τιμιότης, κατώρθωσε δὲ ὄχι ὀλίγους νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος. Ἡ ἀστυνομία δὲν ἀγνοεῖ ποῦ συνέρχονται τὰ τοιαῦτα meeting τῶν κλεπτῶν, ἀλλ' ἀδιαφορεῖ, καλῶς γινώσκουσα ὅτι μετὰ τὸ τέλος ἑκάστης συνεδρίας κάτι ἔχει νὰ κερδήσῃ ἡ φιλανθρωπία. Σημειωτέον δ' ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἐμφανισθῇ εἰς ἐκεῖνα τὰ meeting, ἂν δὲν ἐπιδείξῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Φίδλερ διδόμενον εἰσιτήριον.

Πολλὰ τοιαῦτα ἀλλόκοτα πράγματα βλέπει τις ἐν Λονδίνῳ, ἀνέγνωσα δὲ καὶ ἓν ὡραῖον βιβλίον εἰς 8ον ἐπιγραφόμενον Mystic London τὴν ἱστορίαν ἑνὸς κληρικοῦ, ὅστις τὰ Χριστούγεννα συνήθροιζε τοὺς κακούργους τοῦ Λονδίνου εἰς συμπόσιον, καὶ ἐν ᾧ ἔτρωγον τοῖς ἔκαμνε τὴν πρέπουσαν διδαχήν. Πολλοὶ περίεργοι παρετήρουν ἄνωθεν ἀπὸ ὡρισμένων θεωρείων τὸ παράδοξον θέαμα. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ συμποσίου ὁ κληρικὸς διένειμεν εἰς τοὺς κακούργους σάκκους πλήρεις ἄρτου, ἐκεῖνοι δ' ἔκλεπτον ὁ εἷς τὸν σάκκον τοῦ ἄλλου.

Φιλανθρωπότατος, ὡς εἶπον, ἦτο καὶ ὁ διοικητὴς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος εἱρκτῆς, θὰ ἐξέτεινον δὲ πλειότερον τὸν περὶ τούτου λόγον, ἂν δὲν ἐφοβούμην μήπως προσκρούσω εἰς τὴν ἐγνωσμένην τοῦ ἀνδρὸς μετριοφροσύνην.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν *ἀναμνήσεων* τούτων ἁπλοῦ περιηγητοῦ θὰ εἴπω τινὰ περὶ τῆς ἐν ὁδῷ Ἱεροσολύμων *Μεγάλης αὐλῆς τῆς Σκωτίας* (Great Scotland), ἥτις κεῖται ὄχι μακρὰν τοῦ παλατίου τοῦ Οὐάϊτχωλ, ὅπου ἔπεσεν ἡ κεφαλὴ Καρόλου τοῦ Α', καὶ σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Ναυαρχείου. Ἐκεῖ, ἐν μικρᾷ τινὶ αὐλῇ ἁπλουστάτῃ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ὑψοῦται ἁπλοϊκὴ σκιάς, ἣν περικυκλοῦσι διάφορα οἰκοδομήματα ὅμοια πρὸς τεχνουργεῖα, εἶνε τὰ γραφεῖα τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου.

Ἡ ἀστυνομία δὲν ἔχει *ἄντρα* καὶ *τρώγλας*, ἀλλ' αἰθούσας, καὶ ὁμοιάζει, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπον, πρὸς τραπέζης κατάστημα. Συλλαμβάνει δ' αὕτη κατ' ἔτος 75,000 ἀνθρώπων καὶ ἔχει τὴν ἐπιτήρησιν 400 λευγῶν ἤτοι 1600 χιλιομέτρων χώρου, δηλ. ὁδῶν, ἀγυιῶν, πλατειῶν κλ. Ὁ συνταγματάρχης Ἔδμονδ Οὐάλκοτ Ἔνδερσων, ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ καὶ πρώην διευθυντὴς τῶν καταδίκων (convicts) τῆς Αὐστραλίας εἶνε ὁ γενικὸς τῆς ἀστυνομίας διευθυντής. Ὡς ὁ λοχαγὸς Ἄρβεϋ, οὕτω καὶ ὁ συνταγματάρχης Ἔνδερσων εἶνε τύπος τελείου gentleman, ἔχει δὲ δύο βοηθοὺς ἢ ὑποδιευθυντάς, τὸν συνταγματάρχην Λαβαλμανδιὲρ καὶ τὸν λοχαγὸν Ἄρρις. Κατὰ τὸ τελευταῖόν μου ταξείδιον δὲν ἐπεσκέφθην τὸ κατάστημα τῆς ἀστυνομίας, ἀλλ' ἀνεξάλειπτος διαμένει ἐν τῇ μνήμῃ μου ἡ ἐντύπωσις, ἥν μοι ἐνεποίησε τὸ κατάστημα τοῦτο πρὸ τριῶν ἐτῶν, ὅτε τὸ εἶχον ἐπισκεφθῇ. Εἶχον δὲ τότε ὡς ὁδηγὸν τὸν ἰχνηλάτην τὸν καλούμενον Δρούσκοβιτζ, ὃν ἔθηκεν ὑπὸ τὰς διαταγάς μου ὁ φιλόφρων *ἀρχηγὸς τῆς δημοσίου ἀσφαλείας* κ. Οὐϊλιαμσων. Ὁ Δρούσκοβιτζ εἶχεν ἄλλοτέ ποτε συλληφθῇ καὶ καταδικασθῇ ὡς ἀναμιχθεὶς εἰς ὕποπτόν τινα ὑπόθεσιν. Οὗτος δὲ μᾶς ἐπέδειξεν ἐν τῷ ἀστυνομικῷ καταστήματι τὰς *δικογραφίας* τῶν καταδίκων, τὰ ὡρολόγια, τὰς ἁλύσους καὶ τὰ παντοῖα κοσμήματα τὰ ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ κατατεθειμένα, ἐγκεκλεισμένα πάντα ἐν σιδηρῷ κιβωτίῳ. Ὅσα δ' ἐξ αὐτῶν δὲν ἀποδεικνύονται ὡς πράγματι κλοπιμαῖα, ἀποδίδονται εἰς τοὺς καταδίκους μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ποινῆς των.

Πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀπὸ τῆς αὐλῆς ἀναβαίνει τις μικρὰν κλίμακα ξυλίνην, ἥτις καταλήγει εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα εἰς στενὴν μέν, ἀλλὰ καλῶς πεφωτισμένην αἴθουσαν, ἀπὸ τῶν τοίχων τῆς ὁποίας κρέμανται παντοειδῆ ἱμάτια ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα, ἐσχισμένα, παλαιά, ἐνίοτε δὲ καὶ φέροντα κηλῖδας αἵματος, ἐν ὑελοφράκτοις δὲ ἀρμαρίοις ὑπάρχουσιν ὡς ἐν μουσείῳ παντοῖα ὅπλα ἄλλα μὲν καινουργῆ, ἄλλα δὲ ἐφθαρμένα ἢ συντετριμμένα, μάχαιραι, πυροβόλα, πιστόλια, ἁρπάγαι, ἔτι δὲ καὶ κλειδία, πᾶν ὅ,τι τέλος πάντων χρησιμεύει πρὸς κλοπὴν ἢ πρὸς φόνον. Ἔνια τῶν ὅπλων καὶ μηχανημάτων τούτων εἶνε ἐπίσης κηλιδωμένα ἐξ αἵματος, αἱ δὲ κηλιδώσεις αὗται ὁμοιάζουσι πρὸς σκωρίαν.

Ἐνταῦθα εἶνε τὸ *Μουσεῖον τοῦ ἐγκλήματος*. Τὰ ἀνηρτημένα ἐκεῖνα ἱμάτια εἶνε ἢ τῶν φονευθέντων ἢ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐφόρουν οἱ φονεῖς, καθ' ἣν ἡμέραν ἐξετέλεσαν τὸν φόνον. Ἐκεῖ εἶνε μεταξὺ πολλῶν ἄλλων τὸ ἱμάτιον τοῦ κληρικοῦ Οὐάτσων, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἱματίου λείπει ἓν τεμάχιον, ὅπερ εἶχεν ἀποκοπῇ καὶ δοθῇ πρὸς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν εἰς τοὺς χημικούς, οἵτινες διέγνωσαν μετὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν γενομένην ἀνάλυσιν ὅτι τὸ ἱμάτιον, ἂν καὶ εἶχε κατ' ἐπανάληψιν πλυθῇ, διεβράχη ὅμως ποτὲ ὑπὸ αἵματος. Ὁ αἰδέσιμος Οὐάτσων εἶχε δηλητηριάσει καὶ ἐκκοιλιάσει τὴν γυναῖκά του. Ἐκεῖ βλέπεις τὸ σχοινίον, δι' οὗ ἡ ὑπηρέτρια Μαργαρίτα Δίξβλαγκ εἶχεν ἀποπνίξει καὶ σύρει εἰς τὸ κελλάριον τὴν Γαλλίδα κυρίαν της κ. Ῥιέλ, ἧς ἡ θυγάτηρ εἶνε ἠθοποιός. Πλὴν τοῦ σχοινίου τηροῦνται καὶ μαλλία τῆς κ. Ῥιέλ. Ἡ Μαργαρίτα συλληφθεῖσα ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ Δρούσκοβιτζ ἐφόρει κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν συνελήφθη, τὴν κοκκίνην ἐ-

Digitized by Google

κείνην ἐσθῆτα καὶ τὸ λευκὸν περιλαίμιον, τὰ ὁποῖα ἐπίσης εὑρίσκονται ἀνηρτημένα εἰς τὸ *Μουσεῖον*. Ἄλλα τοῦ Μουσείου τούτου κειμήλια εἶνε τὰ πιστόλια, τὰ ἔγγραφα, αἱ ἐπιστολαὶ καὶ αἱ προκηρύξεις τῶν Φενιάνων, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ τῆς *Ἰρλανδικῆς Δημοκρατίας*. Ταῦτα δὲ τὰ γραπτὰ τῶν Φενιάνων μνημεῖα εἶνε ἢ ἀκέραια ἢ εἰς τεμάχη, πλησίον δ' αὐτῶν δύναταί τις νὰ ἴδῃ τὰ ἐκ τῆς πολυκαιρίας ζαρωμένα λείψανα τῶν σαρκῶν γυναικὸς διαμελισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐρρίκου Οὐαίνραϊτ. Παρὰ τὰ οἰκτρὰ λείψανα κεῖται καὶ τὸ ἔντυπον ἐπισκεπτήριον τῆς ταλαίνης γυναικός.

Παράξενα εἶνε καὶ τὰ ἐκεῖ ἐπίσης καθορώμενα, ὡς εἴπομεν, ὄργανα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται πρὸς διάρρηξιν οἱ τολμηρότεροι τῶν κλεπτῶν, μικραὶ σιδηραῖ ῥάβδοι δυνάμεναι νὰ *βιδωθῶσι* πρὸς ἀλλήλας καὶ νὰ ἀποτελέσωσι φοβερὸν μοχλόν, σφυρία μὲ ἰσχυρὰς μεταλλίνας λαβὰς καὶ περιτετυλιγμένα διὰ δέρματος, ὥστε νὰ μὴ κάμνωσι κρότον, ὅμοιοι δερμάτινοι ἢ καστόρινοι σάκκοι, δι' ὧν περιβάλλονται τὰ ὑποδήματα ἵνα μὴ ἀκούωνται τὰ βήματα, σχοινία, κλίμακες ἐκ σχοινίων, ψευδογένεια, τρυπητήρια κτλ.

Ἀληθῶς ὅταν τις ἐξέρχηται ἐκ τοῦ ἀλλοκότου ἐκείνου Μουσείου, καταλαμβάνεται ὑπὸ συναισθήματος σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ταπεινοὺς ἐκείνους ἀστυνομικοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς policemen, οἵτινες εἶνε πραγματικοὶ καὶ ἀληθινοὶ φύλακες, καὶ φύλακες ἄγρυπνοι τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν. Εἶνε δ' ἄξιοι ὄχι μόνον ἐπαίνων, ἀλλὰ καὶ θαυμασμοῦ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες διευθύνουσιν ἢ τὴν ἀστυνομίαν ἤ, ὡς ὁ κ. Ἀρβεῦ, τὰς εἱρκτὰς διὰ τὰς ἀκαταβλήτους προσπαθείας, ἃς καταβάλλουσιν εἰς τὸ νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν διὰ τῆς μετανοίας, τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὰ ἀνθρώπινα συναισθήματα, τοὺς *ἀγρίους* ἀληθῶς κακούργους, τοὺς περιπλανωμένους ἀνὰ τὸ ἀχανὲς Λονδῖνον.

[Jules Claretie]. Σ. Κ. Σ.

Ἡ ἑπομένη ἐπιστολὴ μετεφράσθη ἐκ τῶν ἀρτίως ἐκδοθεισῶν «Ἀνεκδότων ἐπιστολῶν τοῦ Προσπὲρ Μεριμέ». Ἔγραψε δὲ αὐτὴν ὁ διάσημος συγγραφεὺς τὴν 25 Ἰανουαρίου 1867 πρὸς τὴν κυρίαν **, θυγατέρα διττῶς ἐνδόξου στρατιωτικοῦ διάτε τὸ μέγα ὄνομα, ὅπερ ἔφερε, καὶ τὴν θέσιν ἣν ὁ ἴδιος κατεῖχεν ἐν τῷ στρατῷ.

Πικραὶ εἶνε αἱ ἀλήθειαι, τὰς ὁποίας εἶπεν ὁ Μεριμέ ἀλλὰ μετὰ τρία ἔτη αἱ συμφοραὶ τοῦ γερμανικοῦ πολέμου καὶ τὰ τερατώδη ἔργα τῆς Κοινότητος ἀπέδειξαν ὅτι ὡς προφήτης ἐλάλησε. Σ. τ. Δ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΠΕΡ ΜΕΡΙΜΕ

Κάνναι, τῇ 25 Ἰανουαρίου 1867.

Κυρία μου,

Ἀπαντῶ εἰς τὸ μέρος τῆς ἐπιστολῆς σας τὸ ὁποῖον δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἦναι σπουδαῖον. Μὲ λέγετε νὰ γράψω περὶ τῶν ἐνεστώτων δημοσίων πραγμάτων, ὡς ἂν ἤμην ἱκανὸς νὰ γράψω ὅ,τιδήποτε. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἔχω εἰσέτι τὴν πρὸς τοῦτο δεξιότητα, ἤθελε μὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποβληθῶ εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ψεύδεσθαι καθ' ἑκάστην, ὅπερ εἶναι ὅρος οὗ οὐκ ἄνευ πάσης πολιτικῆς συζητήσεως. Ἀνάγκη νὰ ψεύδηταί τις διὰ νὰ καλύψῃ τὰ σφάλματα τῆς ἰδίας πολιτικῆς μερίδος, νὰ ψεύδηται διὰ νὰ προσβάλῃ τοὺς ἀντιπάλους, νὰ ψεύδηται ὡς καὶ διὰ νὰ εἴπῃ ὠφέλιμον ἀλήθειαν εἰς τὸ κοινόν. Ἑνὶ λόγῳ πρόκειται περὶ ἔργου, ὅπερ μὲ ἀηδιάζει. Τῇ βοηθείᾳ ψευδολογιῶν ἐρεθίζουσι τὸν λαὸν τοῦτον, ὅστις κατ' ἐμὲ εἶναι ἐξαιρέτως ἀνεπιτήδειος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν αὐτοδιοίκησιν.

Πάντες ἔχομεν μεγίστην ἀπέχθειαν πρὸς πᾶσαν πρωτοβουλίαν, διότι φοβούμεθα τὴν εὐθύνην· ὅσοι δὲ ἔχουσι πρωτοβουλίαν, μᾶς προσβάλλουσι, καθὸ πληγώνοντες τὴν ματαιοφροσύνην ἡμῶν. Νομίζομεν ὅτι εἰσὶν εὐφυέστεροι ἡμῶν, ἄρα δέον νὰ προσπαθήσωμεν νὰ καταρρίψωμεν πᾶν ὅ,τι ἐπιχειροῦσι. Τί νὰ κάμῃ τις διὰ λαὸν οἷος ὁ ἡμέτερος; Τί ἄλλο παρὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ὑπάγῃ κατὰ διαβόλου, πρὸς ὃν εἰλικρινῶς πείθομαι ὅτι βαίνομεν μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος.

Ταῦτα πάντα μὲ θλίβουσιν, ἀλλὰ δὲν βλέπω τὴν θεραπείαν. ΠΡΟΣΠΕΡ ΜΕΡΙΜΕ

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

314.

Ἡ ἄκρα ἡδονή, ἣν αἰσθανόμεθα περιαυτολογοῦντες, ἔπρεπε νὰ διεγείρῃ ἐν ἡμῖν τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι οὐδόλως ἡδύνονται οἱ ἀκούοντες ἡμᾶς.

315.

Ἡ αἰτία, ἡ συνήθως ἀποτρέπουσα ἡμᾶς ἀπὸ πάσης πρὸς τοὺς φίλους ἡμῶν ἀποκαλύψεως τῶν μυχῶν τῆς ἡμετέρας καρδίας, δὲν εἶναι ἡ πρὸς αὐτούς, ἀλλ' ἡ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπιστία.

316.

Οἱ ἀσθενοῦς χαρακτῆρος ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ ἦναι εἰλικρινεῖς.

317.

Μέγα δὲν εἶναι δυστύχημα τὸ εὐεργετεῖν ἀχαρίστους, ἀλλ' ἀφόρητος εἶναι ἡ πρὸς ἄνθρωπον ἀχρεῖον ὑποχρέωσις.

318.

Ὑπάρχουσι καὶ τῆς παραφροσύνης θεραπευτικὰ φάρμακα, ἀλλ' οὐδεὶς εὑρίσκεται τρόπος διορθώσεως νοὸς διεστραμμένου.

319.

Δὲν δύναταί τις νὰ τηρήσῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀκμαῖα τὰ πρὸς τοὺς φίλους καὶ τοὺς εὐεργέτας αὐτοῦ ὀφειλόμενα αἰσθήματα, ὅταν χω-

Digitized by Google

ρις συστολῆς λαλῇ πολλάκις περὶ τῶν κατεχόντων αὐτοὺς ἐλαττωμάτων.

320.

Ὁ ἐπαινῶν ἡγεμόνας καὶ ἀποδίδων αὐτοῖς ἀρετάς, ἃς δὲν ἔχουσιν, ὑβρίζει αὐτοὺς ἀτιμωρητί.

321.

Προθυμότερον κλίνομεν νὰ ἀγαπήσωμεν τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς, ἢ τοὺς ἀγαπῶντας ἡμᾶς πλειότερον, παρ' ὅσον ἐπιθυμοῦμεν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἀνυπόφορα παιδία δύναταί τις νὰ εὕρῃ ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ· μάρτυς τοῦ λόγου ἡμῶν εἶνε νεᾶνις δεκαοκτὼ ἐτῶν, ἥτις παρίστατο κατ'αὐτὰς ἔν τινι συζητήσει περὶ τῆς συγχρόνου γαλλικῆς φιλολογίας. Αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς συζητήσεως, διακόπτει τοὺς λαλοῦντας καὶ μετὰ θαυμασμοῦ ἀναφωνεῖ·

«Παράξενον! ὅσα βιβλία διαβάζει ἡ μητέρα μου, δὲν μ' ἀφίνει νὰ τὰ διαβάζω καὶ ἐγώ»!

*
* *

Σκέψις θυρωροῦ τινος φιλοσόφου ἐρωτηθέντος ἐὰν θέλῃ τοὺς βασιλεῖς.

— Μοῦ εἶνε ἀδιάφορον, διότι εἴτε εἶνε βασιλεῖς εἴτε δὲν εἶνε, θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε *μία αὐλή*, τὴν ὁποίαν θὰ εἶμαι ὑπόχρεως νὰ σαρόνω καθ' ἡμέραν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ Ἕρδερ καὶ ὁ Σχίλλερ ἠθέλησαν, ὅτε ἦσαν νέοι, νὰ γείνωσι χειρουργοί. Τοὺς ἐμπόδισεν ὅμως ἡ μοῖρα λέγουσα: «Εἶνε ἄλλαι πληγαί, πολὺ βαθύτεραι τῶν σωματικῶν. Ἐκείνας θεραπεύσατε». Ὑπήκουσαν εὐτυχῶς καὶ οἱ δύο, καὶ ἀντὶ τῆς μήλης ἔλαβον εἰς χεῖρας τὸν κάλαμον (Ρίχτερ).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπιμελέσταται ἔρευναι ἐγένοντο κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ τόπους πρὸς βεβαίωσιν, ἐὰν τὰ κατὰ γῆν ταξείδια ἦσαν ὀλιγώτερον κινδυνώδη ἐκτελούμενα διὰ τῶν συνήθων παρὰ τοῖς παλαιοτέροις μέσων πρὸ τῆς εὑρέσεως τῶν σιδηροδρόμων, ἢ σήμερον. Μηχανικός τις Γάλλος κ. Σαρτιῶ ἐδημοσίευσε τὰς ἑπομένας πληροφορίας, καθ' ἃς ἐν Γαλλίᾳ παλαιότερον μὲν ἀνελόγει 1 ἐπιβάτης φονευθεὶς πρὸς 355,000 ἐπιβατῶν, καὶ 1 τραυματισθεὶς πρὸς 50,000, ἐν ᾧ ἐξ 1,781,403,687 ἐπιβατῶν ἀπὸ τοῦ 1835 μέχρι τοῦ 1875 ταξειδευσάντων διὰ τῶν σιδηροδρομικῶν τῆς Γαλλίας γραμμῶν, ἀναλογεῖ 1 ἐπιβάτης φονευθεὶς πρὸς 5,178,490 ἐπιβάτας καὶ 1 τραυματισθεὶς πρὸς 580,450. Τὸ αὐτὸ δὲ παρατηρεῖται καὶ ἐν ἄλλαις χώραις. Κατὰ δὲ τὰς σημειώσεις τοῦ αὐτοῦ κ. Σαρτιῶ μανθάνομεν ὅτι 1 φονευθεὶς ἀναλογεῖ ἐν Γαλλίᾳ πρὸς 45,000,000, ἐν Βελγίῳ πρὸς 20,000,000, ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς 12,000,000, καὶ 1 τραυματισθεὶς ἐν Γαλλίᾳ μὲν πρὸς 1,000,000, ἐν Βελγίῳ πρὸς 3,500,000, ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς 336,000. Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων καταφαίνεται ὅτι ἡ διὰ τῶν σιδηροδρόμων μετάβασις ἀπὸ τόπου εἰς τόπον εἶνε πολὺ ἀσφαλεστέρα τῆς διὰ τῶν παλαιοτέρων ἐν χρήσει μέσων τῆς συγκοινωνίας.

Καὶ ἂν μὴ ἡ τιμὴ τῆς ἐφευρέσεως τῆς *γνωστοποιήσεως* ἀνήκει εἰς τοὺς Ἄγγλους καὶ τοὺς Ἀμερικανούς, βεβαίως ὅμως οἱ δύο οὗτοι λαοὶ δύνανται νὰ καυχηθῶσιν ὅτι ἔδωκαν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην ὅτι πλείονα ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν. Μετὰ τὰς *γνωστοποιήσεις* τὰς ἐν ἀφθονίᾳ διασπειρομένας ἐπὶ τῶν τοίχων, τῶν δημοσίων ἁμαξῶν, τῶν αἰθουσῶν διαφόρων καταστημάτων καὶ πολλῶν ἄλλων τόπων, ἡ Ἀγγλία ὑπῆρξεν ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἐπενοήθησαν αἱ *κινηταὶ* ἢ *βαδίζουσαι* γνωστοποιήσεις, αἵτινες συνίστανται εἰς ἀνθρώπους, ἀνηρτημένας ἔχοντας ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν τοῦ σώματος δύο ὑπερμεγέθεις πλάκας, ἐφ' ὧν ἡ γνωστοποίησις, καὶ ἃς περιφέρουσι διὰ τῶν ὁδῶν.

Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς γνωστοποιήσεως κατήντησε πλέον λίαν κοινὸς ἢ δὲν ἐθεωρήθη ἐπαρκὴς πρὸς σαγήνευσιν πελατῶν ἐν Ἀγγλίᾳ. Τοῦτο τοὐλάχιστον μᾶς κάμνει νὰ πιστεύσωμεν ἡ ἐν Λονδίνῳ γενομένη νέα πρόοδος εἰς τὸν τρόπον τοῦ *γνωστοποιεῖν*, ἡ παραδοξοτάτη ἀληθῶς ἣν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ.

Ἰδοὺ πῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα.

Ὁ γνωστοποιῶν λαμβάνει ἐπὶ πληρωμῇ τόσους ἀνθρώπους ὅσα εἶνε τὰ γράμματα τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ κάμῃ γνωστόν, ἀντὶ δὲ νὰ ἀναρτήσῃ ἐπὶ τῶν νώτων ἑκάστου αὐτῶν ἓν γράμμα τῆς γνωστοποιήσεως ἢ καὶ ὁλόκληρον τὴν γνωστοποίησιν, ὅπερ θεωρεῖται πλέον τετριμμένον, ξυρίζει τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐφ' ἑκάστης κεφαλῆς, μεταβαλλομένης οὕτως εἰς λευκὴν κολοκύνθην, γράφει διὰ χρώματος ἓν τῶν γραμμάτων τῶν συνιστώντων τὴν λέξιν. Κατόπιν θέτει αὐτοὺς κατὰ σειράν, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν ἀναγεγραμμένη λέξις, καὶ ἀπολύει αὐτοὺς εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, κρατουμένους διὰ τῶν χειρῶν καὶ τρέχοντας καὶ ὠθοῦντας τοὺς διαβάτας, οἵτινες ἐξαφνιζόμενοι ἐκ τοῦ παραδόξου θεάματος, γελῶντες ἀναγινώσκουσι τὴν καινότροπον γνωστοποίησιν, μεταφέροντες τὸ βλέμμα ἀπὸ κεφαλῆς εἰς κεφαλήν.

Τὸ πρᾶγμα ἔχει βεβαίως πολὺ τὸ κωμικὸν καὶ γελοῖον διὰ τοὺς μεταποιοῦντας τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς πίνακας γνωστοποιήσεως, ἀλλ' ἀδιάφορον—ὁ σκοπὸς ἐπιτυγχάνεται, ἡ γνωστοποίησις διαδίδεται καθ' ὅλην τὴν πόλιν.

Τῇ 21[2 νοεμβρίου περὶ μεσημβρίαν, γρά-

Digitized by Google

φει ἡ «Κλειὼ», ἐφάνη ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸ νότιον μέρος τοῦ ὁρίζοντος φαεινότατος ἀστὴρ, ἐπισπασάμενος ἁπάντων τὴν προσοχὴν, διότι ἔφεγγε λαμπρότατα κατεναντίον τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. Ἦτο δὲ οὗτος οὔτε κομήτης, οὔτε ἀπλανὴς ἀστὴρ, ἀλλ' ὁ γνωστὸς πλανήτης «Ἀφροδίτη». Ὀλίγιστοι βεβαίως τῶν προβεβηκότων τὴν ἡλικίαν ἐνθυμοῦνται ἰδόντες τοιοῦτο φαινόμενον· ἡ ἐμφάνισίς του ὅμως δὲν ὑπάρχει σπανία, κατέστη δὲ πολλάκις ἀόρατος διὰ τὸ ἑκάστοτε ἐπινέφελον τοῦ οὐρανοῦ. Εἰς τὸ ἀκρότατον τῆς λαμπρότητος προβαίνει ἡ «Ἀφροδίτη» ἀνὰ πᾶσαν ὀκταετηρίδα, ὁπότε δὴ καθίσταται ὁρατὴ καὶ εἰς ἄοπλον τὸν ὀφθαλμόν. Ἐπὶ καίσαρος Αὐγούστου ἐγίνωσκον οἱ Ρωμαῖοι, ὅτι καὶ ἐν καιρῷ ἡμέρας ἐμφανίζεται ἡ «Ἀφροδίτη», καθ' ὅσον διαρρήδην μνημονεύουσι τούτου ὅ τε Οὐϊργίλιος καὶ ὁ Πλίνιος. Τῷ 1609 ἁπανταχοῦ τῆς Γαλλίας εἶδον οἱ ἄνθρωποι τὴν «Ἀφροδίτην» ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ· ἀνίκανοι δὲ ὄντες νὰ ἑρμηνεύσωσι τὸ φαινόμενον, ὑπέλαβον αὐτὸ τέρας καὶ προάγγελον τῆς δολοφονίας τοῦ ἀτυχοῦς Ἐρρίκου Δ'. Τῇ 5 φεβρ. 1630 διέκριναν οἱ Γάλλοι πάλιν αἰθρίας οὔσης ἐξαστράπτοντα τὸν ἀστέρα οὐχὶ πόρρω τοῦ ἡλίου, ἀφ' οὗ τῇ προτεραίᾳ εἶχον ἰδεῖ φεγγοβολοῦν ὡραιότατον βόρειον σέλας. Τῇ 1 νοεμβρίου 1700 εἶδον αὐτὸν οἱ ἐν Μαδρίτῃ· τελευτήσαντος δὲ αὐθημερὸν τοῦ βασιλέως Καρόλου Β', ἀπεφήναντο οἱ Ἱσπανοὶ, ὅτι ἡ τοῦ ἀστέρος λαμπρότης ὑπεδήλου τὴν εἰς τὰς οὐρανίας μονὰς μετάστασιν τοῦ ἡγεμόνος. Τῇ 21 Ἰουλίου 1716 ἐφάνη ἡ «Ἀφροδίτη» ἐν Λονδίνῳ 2 ὥρας μ.μ. καὶ κατεθορύβησε τὸν δεισιδαίμονα συρφετόν· ὁ δὲ ἐν Ἀβυσσινίᾳ τότε διατρίβων περιηγητὴς Βρούσε ἀνήγγειλεν, ὅτι δεινοτέρα ἀθυμία ἐνέπεσε τοῖς κατοίκοις τῆς βορείου Ἀφρικῆς. Τῷ 1750 ὁ ὄχλος τῶν Παρισίων ἐπτοήθη τοσοῦτον, ὥστε ἐδέησε νὰ δαμασθῇ διὰ τῆς βίας τῶν χωροφυλάκων. Ἐν τῇ αὐτῇ γαλλικῇ πρωτευούσῃ τοὐναντίον, ὅτε ὑπέστρεφεν ὁ Βοναπάρτης ἐκ τῆς πρώτης ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν στρατείας, ἐκάλεσαν οἱ Γάλλοι τὸν πρὸ μεσημβρίας ὀφθέντα πλανήτην «ἀστέρα τοῦ νικητοῦ τῆς Ἰταλίας». Αἴτιον τῆς ἀνὰ πᾶσαν ὀκταετίαν ἐμφανίσεως τοῦ ἀστέρος ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ μαρμαρυγῇ εἶναι τόδε· ἡ ἀπὸ τῆς γῆς ὁρωμένη αὐτὴ θέσις τῆς «Ἀφροδίτης» καὶ πάντα τὰ εἰς ταύτην παρεπόμενα, ἤτοι ἡ μεγίστη πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμὰς ἔκκλισις κ.λ. ἐπανέρχεται μετὰ παρέλευσιν ἑκάστης συνοδικῆς λεγομένης περιόδου, διαρκούσης 584 ἡμέρας. Ἐν ἑκάστῃ περιόδῳ ἡ «Ἀφροδίτη» καταφαίνεται δὶς ἐν τῇ ἀκρότητι τοῦ φέγγους της, πρῶτον ὡς ἕσπερος, εἶτα δὲ ὡς ἑωσφόρος. Πέντε συνοδικαὶ τῆς «Ἀφροδίτης» περίοδοι, πλὴν δύο μόνον ἡμερῶν, εἶνε ἰσομήκεις πρὸς ὀκτὼ ἔτη ἰουλιανά· ὥστε, ἀνὰ πᾶν ὄγδοον ἔτος, καὶ δὴ δύο ἡμέρας πρότερον, ἐπανέρχονται ἐν τῇ αὐτῇ τάξει τὰ αὐτὰ φαινόμενα. Σημειωτέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι γεγυμνασμένος ὀφθαλμὸς, ἐπιστάμενος ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῆς «Ἀφροδίτης», διακρίνει αὐτὴν φέγγουσαν ἐπὶ πλείονας ἡμέρας διὰ πασῶν αὐτῆς τῶν ἀποχρώσεων.

Ἡ πρώτη ἅμαξα ἐν Κετίγνῃ. Ἡ ἐπίσημος ἐφημερὶς τοῦ Μαυροβουνίου ἀναγγέλλει τὸ ἀξιοσημείωτον γεγονὸς, ὅτι τὴν 1 Νοεμβρίου διῆλθε τὰς ὁδοὺς τῆς Κετίγνης ἡ πρώτη ἅμαξα, κτῆμα τοῦ πρίγκηπος καὶ δῶρον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας. «Ἀφότου, λέγει, ἐπλάσθη ὁ κόσμος, οἱ βράχοι οὗτοι δὲν εἶδον ἵππους ἐζευγμένους εἰς ἅμαξαν, οὐδ' ἠσθάνθησαν κίνησιν τροχῶν. Ὅτε ἡ ἅμαξα ἐξῆλθε τῆς ἡγεμονικῆς αὐλῆς, νέοι καὶ γέροντες παρετάσσοντο εἰς τὴν ὁδὸν, ὅπως θαυμάσωσι τὸ πρωτοφανὲς θέαμα».

Ἐν τοῖς νεωρίοις τῆς Σκωτίας ναυπηγεῖται νῦν γιγαντιαῖον ἀτμόπλουν, τὸ μέγιστον ἐξ ὅσων διέπλευσαν μέχρι τοῦδε τὰς θαλάσσας. Ὀνομάζεται μὲν *Σαχάρα*, ἔχει δὲ χωρητικότητα 7,500 τόννων, μηχανὴν δυνάμεως 10,000 πραγματικῶν ἵππων καὶ θὰ διατρέχῃ τὴν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπόστασιν εἰς μόνον ἓξ ἡμέρας. Τὸ σκάφος κατατέμνεται εἰς πέντε διαφράγματα, ὧν ἓν, προωρισμένον διὰ τοὺς ἐπιβάτας τῆς πρώτης θέσεως, περιλαμβάνει 450 κλίνας. Τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου θὰ σύγκηται ἐκ 200 ἀνδρῶν· σκάφος δὲ καὶ μηχανὴ, κατεσκευασμένα κατὰ τὰς τελευταίας ἐπιστημονικὰς τελειοποιήσεις, ἔσονται χαλύβδινα.

Κατά τινα ἀριθμητικὸν ὑπολογισμὸν περὶ τῶν ἐπιχορηγήσεων τῶν διαφόρων ἡγεμόνων, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας λαμβάνει καθ' ἑκάστην παρὰ τοῦ δημοσίου ταμείου 125,000 φράγκων, ὁ Σουλτάνος 90,000, ὁ αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Ἰωσὴφ 50,000, ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος 41,000, ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος 32,200, ἡ βασίλισσα Βικτωρία 31,508, ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου Λεοπόλδος 8,215. — Ἐλευθεριώτερος καὶ γενναιότερος πάντων τῶν ἡγεμόνων εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, ὅστις δαπανᾷ κατ' ἔτος εἰς φιλανθρωπικοὺς καὶ εὐεργετικοὺς σκοποὺς ὑπὲρ τὰ 12 ἑκατομμύρια φιορινίων.

Ἐν Γαλλίᾳ ἀπεβίωσεν ἐσχάτως εἷς τῶν διασημοτέρων οἰκονομολόγων τοῦ αἰῶνος, ὁ Μιχαὴλ Σεβαλλιὲ, εἰς ἡλικίαν 73 ἐτῶν. Οἱ παρακολουθήσαντες τὰς νεανικὰς παρεκτροπὰς τοῦ Σεβαλλιὲ δυσκόλως ἠδύναντο νὰ μαντεύσωσι τὸ ἔνδοξον καὶ ἐμβριθὲς ἐπιστημονικὸν στάδιον, ὅπερ ἐπεφύλαττεν αὐτῷ τὸ μέλλον. Μόλις ἀποφοιτήσας προσεκολλήθη εἰς τὸν διάσημον αἱρεσιάρχην Σαὶν-Σιμὼν, καὶ ὅτε ἡ ἀλλόκοτος ἐκείνη θρησκεία κατεδιώχθη, κατεδικάσθη καὶ ὁ ἐνθουσιώδης ὀπαδὸς εἰς ἑνὸς ἔτους φυλάκισιν. Ἀλλ' ὁ Θιέρσος, ὅστις μετὰ τῆς συνήθους ὀξυ-

Digitized by Google

δερκείας του διέκρινε τὴν οἰκονομικὴν δεινότητα τοῦ νεανίου, οὐ μόνον ἐχάρισεν αὐτῷ τὸ ἥμισυ τῆς ποινῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν δημοσίᾳ δαπάνῃ εἰς Ἀμερικὴν, ὅπως σπουδάσῃ τὸ περὶ σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας ζήτημα. Τότε ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν «Ἐφημ. τῶν Συζητήσεων» σειρὰν ἐπιστολῶν, αἵτινες διεφώτισαν τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ ἤθη τοῦ νέου κόσμου καὶ ἐθεμελίωσαν τὴν ἐπιστημονικὴν ὑπόληψιν τοῦ συγγραφέως. Κατὰ τὸ 1838 ὠνομάσθη σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας καὶ κατὰ τὸ 1840 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας εἰς τὸ Κολλέγιον τῆς Γαλλίας ἀντὶ τοῦ Ῥόσση. Μετὰ μικρὸν εἰσῆλθε καὶ εἰς τὸν ἐνεργὸν πολιτικὸν βίον, ἐκλεχθεὶς βουλευτὴς, καὶ ἔκτοτε ὑπῆρξεν εἷς τῶν πρώτων ὑπερμάχων τῆς ἐλευθέρας συναλλαγῆς, ἥτις δι' αὐτοῦ κυρίως ἐθριάμβευσεν ὑπὸ τὴν Αὐτοκρατορίαν. Ὁ Ναπολέων Γ' ὠνόμασε τὸν Σεβαλλιὲ γερουσιαστὴν εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς παρέσχε κατὰ τὴν σύνταξιν καὶ ἐφαρμογὴν τῆς περιωνύμου ἐμπορικῆς συνθήκης τοῦ 1860.

Ἐν Λονδίνῳ ἐτελεύτησεν ὁ διευθυντὴς τοῦ «Χρόνου» Δελάν. Ἔπεσε δὲ θῦμα τῆς ἀκαμάτου φιλοπονίας του, καίπερ πρὸ δύο ἐτῶν ἀποσχὼν πάσης ἐργασίας πρὸς ἀνάρρωσιν τῆς ὑγείας του. Ἐν τῇ συντάξει τοῦ «Χρόνου» ἔλαχε μικρὰν θέσιν ὁ Δελὰν παῖς ἔτι ὤν. Ἀργότερον κατετάχθη εἰς τὴν χορείαν τῶν συντακτῶν αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ 1841 μέχρι τοῦ 1877 ὑπῆρξεν ὁ διευθυντής του. Οὐδεμιᾶς ἐφείσατο θυσίας ἵνα ἀποδείξῃ τὸν «Χρόνον» πρωτίστην καὶ παγκόσμιον ἐφημερίδα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν· ἦτο δὲ καὶ τοσοῦτον αὐστηρὸς, ὥστε πολλάκις περὶ τὴν δευτέραν ὥραν τῆς πρωΐας ἐξηφάνισε τὸ φύλλον τῆς ἡμέρας διὰ μικρὸν λάθος ἐν ταῖς κοινοβουλευτικαῖς ἀγορεύσεσι, καὶ διενήργησεν ἀμέσως ἑτέραν ἔκδοσιν ἀληθεστέραν. Τούτου ἕνεκα καὶ οἱ ἀντίπαλοί του ἀνεγίνωσκον καθ' ἑκάστην τὸν «Χρόνον» ὡς ἀκριβεστάτην καὶ ἀληθεστάτην πηγὴν τῶν ἁπανταχόθεν εἰδήσεων. Ἐπὶ τῇ σπανίᾳ ταύτῃ ἀρετῇ ἐνηβρύνετο πολλάκις ἀποκαλῶν αὐτὸς ἑαυτὸν «Χρονοποιόν».

Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ γερμανικοῦ κράτους, πρίγκηψ Βίσμαρκ, ἐδημοσίευσε τὴν ἑπομένην δήλωσιν· «Ἕνεκα τῶν διασπαρεισῶν εἰδήσεων περὶ τῆς ὑγείας μου, ἔλαβον πολλαχόθεν καὶ ἰδίως ἐκ Γερμανίας καὶ Ἀγγλίας παμπόλλας ἐπιστολὰς, περιεχούσας φιλικὰς παραινέσεις καὶ θεραπευτικὰς νύξεις. Μὴ δυνάμενος ἕνεκα τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας μου νὰ ἐπιστείλω τὰς ἐμὰς πρὸς ἕκαστον κατ' ἰδίαν εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν ἀνωτέρω φιλικῶν συμβουλῶν, σπεύδω νὰ ἐκφράσω δημοσίᾳ πρὸς πάντας ἐν συνόλῳ τὴν εὐγνωμοσύνην μου».

Ἐν Λονδίνῳ ἐδημοσιεύθη περίεργος στατιστικὴ τῶν λόγων, οὓς ἐξεφώνησαν κατὰ τὴν τελευταίαν ἑπταετίαν οἱ ἐπιφανέστατοι πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἀγγλίας, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λέξεων, ἃς μετεχειρίσθησαν, καὶ τῶν τηλεγραφικῶν δαπανῶν, εἰς ἃς ὑπέβαλον τὰς ἐφημερίδας. Ὁ Γλάδστων ἐξεφώνησε 34 λόγους, περιέχοντας 215,000 λέξεις καὶ ἀπαιτήσαντας τηλεγραφικὴν δαπάνην 10,000 φλωρινίων. Δεύτερος ἔρχεται ὁ Βράϊτ μετὰ 24 λόγων, ἐν οἷς μετεχειρίσθη 129,300 λέξεις, ὧν ἡ διαβίβασις διὰ τοῦ τηλεγράφου ἀπήτησεν 7,000 φλωρίνια. Ὁ Βηκονσφῆλδ ἐξεφώνησεν ἰσαρίθμους λόγους, βραχυλογώτερος ὅμως τῶν ἀντιπάλων μετεχειρίσθη μόνον 40,000 λέξεις, αἵτινες ἀπήτησαν τηλεγραφικὴν δαπάνην 1,200 φλωρινίων. Ὁ Ἄρτιγκτων ἔρχεται τέταρτος, λόγῳ δαπάνης, καίπερ ἐκφωνήσας 25 λόγους. Μικρὸν ἐλαττοῦται αὐτοῦ ὁ ὑπουργὸς Νορθκότ. Ὁ Φόρστερ ἐξεφώνησε 32 λόγους.

Κατὰ τὰς τελευταίας στατιστικὰς πληροφορίας ἐν τοῖς Πανεπιστημείοις τῆς Ἰταλίας φοιτῶσι σήμερον ἐννέα νεάνιδες, ἤτοι 3 εἰς τὸ τοῦ Τουρίνου, 2 εἰς τὸ τῆς Ῥώμης, 2 εἰς τὸ τῆς Βολωνίας, μία εἰς τὸ τῆς Νεαπόλεως καὶ μία εἰς τὸ τοῦ Παταυΐου. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος αἱ φοιτήτριαι δὲν ὑπερέβαινον τὰς 5. Ἡ στατιστικὴ οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῶν προσωπικῶν θελγήτρων τῶν φιλομουσῶν τούτων νεανίδων, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ὁρίσῃ κατὰ πόσον ἐμβάλλουσιν εἰς πειρασμοὺς τοὺς ἄρρενας γείτονάς των.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ νόθευσις τῶν εὐρωπαϊκῶν οἴνων δι' οὐσιῶν ἐπιβλαβῶν ἐγένετο θέμα ἐμβριθῶν σκέψεων πασῶν τῶν κυβερνήσεων. Οἱ ἔνοχοι τῆς νοθείας ταύτης ἐπανειλημμένως κατεδιώχθησαν, καὶ ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς πολλάκις κατεδικάσθησαν. Τὸ μόνον μέσον πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ εἶνε νομίζομεν τὸ νὰ εὑρεθῇ τρόπος, δι' οὗ νὰ ἀποκαλύπτεται ὁ δόλος αὐτῶν εὐκόλως καὶ ταχέως. Καὶ δὴ κατ' αὐτὰς εὑρέθη ὄντως, ὡς ἀνήγγειλεν ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημεία τῶν Ἐπιστημῶν, ὑπό τινος καθηγητοῦ τῆς ἐν Βορδιγάλλοις ἰατρικῆς σχολῆς, ὅστις εἶνε ὁ ἀκόλουθος· «Ἐν τῷ κοίλῳ τῆς χειρὸς στάζομεν μίαν σταγόνα τοῦ οἴνου, ὃν πρόκειται νὰ ἐξελέγξωμεν· καὶ ἐὰν μὲν εἶνε νενοθευμένος, μετά τινας στιγμὰς τὸ δέρμα τῆς χειρὸς θὰ χρωματισθῇ κόκκινον ζωηρὸν, μόλις μετὰ ἐπανειλημμένας ἀποπλύσεις ἐξαλειφόμενον· ἐὰν δὲ τοὐναντίον ὁ οἶνος εἶνε ἁγνὸς καὶ ἀνόθευτος, ἡ ἐκ τῆς σταγόνος τοῦ οἴνου κηλὶς ἐξαφανίζεται παρευθὺς ὡς ἀποπλύνωμεν ἁπλῶς τὴν χεῖρα».

Ἡ ἐξέλεγξις εἶνε, ὡς βλέπετε, ἁπλουστάτη, καὶ συνιστῶμεν αὐτὴν εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μὴ πίνωσι δηλητήριον.

*

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 207 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 16 Δεκεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ

ΔΗΜΟΥ ΩΛΙΑΡΙΩΝ

[Ὑπῆρχε μέχρι τοῦ 1840 ἐν Πάρῳ. Ἔκτοτε συνεχωνεύθη ἐν τῷ δήμῳ Πάρου].

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1879 λήγει τὸ τέταρτον ἔτος τῆς Ἑστίας. Ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὴν Ἑστίαν καὶ κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος, παρακαλοῦνται ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς, πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1880, τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βὲρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 769.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Ὅπερ θὰ ἦτο λίαν λυπηρόν, ἂν δὲν ἐπραγματεύετο περὶ ἰδιαιτέρων ἐθίμων τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

Ὅ,τι καὶ ἂν ἔλεγεν ἢ διενοεῖτο ὁ ἐντιμότατος Κ. Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ, τὸ ταμεῖον τῆς *Ἑκατοντούτιδος* ἠπειλεῖτο σπουδαίως· διότι τὸ σχέδιον τοῦ Κὶν-Φὸ δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, ὧν, μετὰ προηγουμένην σκέψιν, ἀναβάλλει τις ἀορίστως τὴν ἐκτέλεσιν. Ὁ μαθητὴς τοῦ Βὰγγ, κατεστραμμένος ἤδη οἰκονομικῶς, εἶχε σπουδαίως ἀποφασίσει νὰ καταστρέψῃ βίον, ὅστις, καὶ πλούσιος ὅτε ἦτο, λύπας μόνον καὶ ἀνίαν προὐξένει εἰς αὐτόν.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Σοὺν ἐγχειρισθεῖσα ἐπιστολή, ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξίν της, προήρχετο ἐξ Ἁγίου Φραγκίσκου, καὶ ἀνήγγελλε τὴν ἀναστολὴν τῶν πληρωμῶν τῆς Κεντρικῆς Καλιφορνικῆς Τραπέζης. Ἡ περιουσία δὲ τοῦ Κὶν-Φὸ ἀπετελεῖτο καθ' ὁλοκληρίαν σχεδόν, ὡς γνωρίζομεν, ἐκ μετοχῶν τῆς τραπέζης ταύτης, ἥτις τοσοῦτον τέως ἦτο ἀσφαλής. Οὐδεὶς ὅμως ὑπελείπετο δισταγμός, ἡ δὲ εἴδησις, ὅσῳ καὶ ἂν ἐφαίνετο ἀπίθανος, ἦτο ἀληθὴς δυστυχῶς. Αἱ ἐφημερίδες τὴν ἐβεβαίουν, καὶ ὁ Κὶν-Φὸ κατεστρέφετο ἐντελῶς ὑπὸ τῆς κηρυχθείσης ἤδη πτωχεύσεως.

Πλὴν τῶν μετοχῶν ἐκείνων οὐδὲν ἢ σχεδὸν οὐδὲν τῷ ἀπέμενεν. Ἡ ἐν Σὰγγ-Χάϊ κατοικία του, ἧς ἡ ἀδύνατος σχεδὸν πώλησις ἀσήμαντον μόλις θ' ἀπέφερε προϊόν· αἱ ὀκτὼ χιλιάδες ταλλήρων, ἃς εἶχε πληρώσει ὡς ἀσφάλιστρα εἰς τὴν Ἑκατοντούτιδα· καὶ μετοχαί τινες τῆς Ἑταιρίας τῶν ἀτμοκινήτων τοῦ Πὲν-Τσὶν, αἵτινες, αὐθημερὸν πωληθεῖσαι, μόλις παρεῖχον εἰς αὐτὸν τὰ μέσα νὰ περάνῃ εὐσχήμως τὸν βίον.

Κάτοικός τις τῆς Δύσεως, Γάλλος ἢ Ἄγγλος, ἤθελεν ἴσως στωϊκώτερον ἀποδεχθῇ τὴν περιπέτειαν αὐτὴν τῆς ζωῆς, καὶ ἤθελε προσπαθήσει ν' ἀναζήσῃ διὰ τῆς ἐργασίας. Κάτοικος ὅμως τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἄλλως ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ πράξῃ. Ὁ Κὶν-Φό, ὡς ἀληθὴς Κινέζος, καὶ χωρίς τινος ἐλέγχου τῆς συνειδήσεώς του, ἐξέλεγε τὴν αὐτοχειρίαν ὡς μέσον ἀπαλλαγῆς, μετὰ τῆς τυπικῆς ἐκείνης ἀπαθείας, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν κιτρίνην φυλήν.

Ὁ Κινέζος ἔχει ἀδρανὲς μόνον θάρρος, ἀλλὰ τὸ ἔχει εἰς μέγιστον βαθμόν. Ἡ πρὸς τὸν θάνατον ἀδιαφορία του εἶνε ἀληθῶς μοναδική. Ἀσθενῶν, προσδοκᾷ αὐτὸν ἀπαθής· κατάδικος δέ, καὶ ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ δημίου ἤδη εὑρισκόμενος, τὸν περιμένει ἄφοβος. Αἱ συχναὶ δημόσιαι ἐκτελέσεις θανατικῶν ποινῶν, ἡ θέα τῶν φοβερῶν βασάνων, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν κλίμακα τῶν ποινῶν ἐν τῷ Οὐρανίῳ Κράτει, ἐξῳκείωσαν ἐνωρὶς τοὺς Υἱοὺς τοῦ Οὐρανοῦ πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἀλύπου παραιτήσεως τῶν ἐγκοσμίων.

Οὐδὲν ἑπομένως ἄπορον, ὅτι ἐν πάσῃ οἰκογενείᾳ ἡ τοῦ θανάτου ἰδέα εἶνε καθημερινὴ καὶ συνήθης ὁμιλία, καὶ συνδέεται πρὸς πᾶσαν συνήθη πρᾶξιν τοῦ βίου. Ἡ τῶν προγόνων λατρεία ἀνευρίσκεται καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀπορωτάτοις. Εἰς τῶν πλουσίων τοὺς οἴκους ὑπάρχει πανταχοῦ εἶδός τι οἰκιακοῦ βωμοῦ· εἰς πᾶσαν δὲ πτωχὴν καλύβην γωνία τις ἐπιφυλάσσεται εἰς τῶν προγόνων τὰ λείψανα, ὧν ἡ ἑορτὴ τε-

Digitized by Google

λεῖται τὸν δεύτερον μῆνα. Τούτου δ' ἕνεκα εὑρίσκει τις ἐν τῷ αὐτῷ ἐμπορικῷ καταστήματι κλίνας βρεφῶν, γαμήλια δῶρα καὶ φέρετρα παντοδαπά.

Ἡ ἀγορὰ φερέτρου ἀποτελεῖ διαρκὲς τοῦ Κινέζου μέλημα. Τὰ σκεύη τῆς πατρικῆς οἰκίας θὰ ἦσαν ἐλλιπῆ, ἂν δὲν ὑπῆρχε φέρετρον μεταξὺ αὐτῶν, ὁ δὲ υἱὸς νομίζει καθῆκόν του καὶ τρυφερὸν τῆς στοργῆς του δεῖγμα νὰ προσφέρῃ αὐτὸ εἰς τὸν πατέρα του ζῶντα. Ἡ νεκρικὴ ἐκείνη κλίνη ἀποτίθεται τότε εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον, κοσμεῖται, εὐτρεπίζεται, καὶ διατηρεῖται πολλάκις ἔτη μακρά, ἀφοῦ δεχθῇ τὸ λείψανον εἰς τοὺς κόλπους της. Ἁπλῶς εἰπεῖν τὸ πρὸς τοὺς νεκροὺς σέβας ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς κινεζικῆς θρησκείας, καὶ συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς σύσφιγξιν τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἑπομένως ἡσυχότερον παντὸς ἄλλου ἐσκέπτετο τὴν ἰδίᾳ χειρὶ καταστροφὴν τοῦ βίου του. Ἀσφαλίσας τὸ μέλλον τῶν δύο προσφιλῶν εἰς αὐτὸν ὄντων, τί ἄλλο ἠδύνατο ν' ἀναπολήσῃ μετὰ πόθου; Οὐδέν. Οὐδὲ τύψιν συνειδήσεως προὐξένει εἰς αὐτὸν ἡ αὐτοχειρία, διότι τὸ ἐν τῇ Δύσει ὡς ἔγκλημα θεωρούμενον νομίζεται πρᾶξις νομιμωτάτη, οὕτως εἰπεῖν, παρὰ τῷ παραδόξῳ πολιτισμῷ τῶν λαῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας.

Οὕτως ἡ ἀπόφασις τοῦ Κὶν-Φὸ ἦτο ἐσκεμμένη, καὶ οὐδεμία ἐπήρεια, οὐδ' αὐτὴ ἡ τοῦ Βάγγ, ἠδύνατο νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τῆς ἐκτελέσεώς της.

Ἄλλως δὲ ὁ φιλόσοφος ἠγνόει ἐντελῶς τὰ σχέδια τοῦ μαθητοῦ του. Ὁ Σοὺν ἐπίσης οὐδὲν περὶ αὐτῶν ἐγνώριζε, κ' ἓν μόνον τοῦτο εἶχε παρατηρήσει, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς του ὁ Κὶν-Φὸ ἐφαίνετο ἀνεκτικώτερος πρὸς τὰς καθημερινὰς αὐτοῦ ἀνοησίας.

Ὁ Κὶν-Φὸ παρήγγειλε τὸ φέρετρον αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν Μάου-Τσέν, ὅπου κατασκευάζονται τὰ κάλλιστα, καὶ ἠγόρασεν ἕνα λευκὸν ἀλέκτορα, εἰς ὅν, κατὰ τὰς κινεζικὰς παραδόσεις, ἐνσαρκοῦνται τὰ περιϊπτάμενα πνεύματα, ἅτινα ἤθελον τυχὸν ἁρπάσει στοιχεῖά τινα, ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀποτελούντων τὴν κινεζικὴν ψυχήν. Μετὰ τοῦτο συνέταξε τὸ πρόγραμμα τῆς κηδείας του καὶ ἔγραψε τὴν διαθήκην του, κληροδοτήσας εἰς μὲν τὴν νεαρὰν χήραν τὴν ἐν Σάγγ-Χάϊ οἰκίαν του, εἰς δὲ τὸν Βάγγ εἰκόνα τινὰ τοῦ αὐτοκράτορος Τάϊ-Πίγγ, ἣν ἀσμένως πάντοτε ἐθεώρει ὁ φιλόσοφος.

Τὴν 20 Ὀκτωβρίου ἔφθασεν ἀπὸ τῆς Μάου-Τσὲν τὸ φέρετρόν του, ἐπιμελῶς συνεσκευασμένον, οὐδεὶς δ' ἐν τῷ οἴκῳ του ἐξεπλάγη ἐπὶ τούτῳ, οὔτε ὁ Σούν, οὔτε ὁ Βάγγ, οὔτε τῶν ὑπηρετῶν οἱοσδήποτε. Τὸ νεκρικὸν αὐτὸ ἀριστοτέχνημα ἀπετέθη ἐν τῷ θαλάμῳ τῶν προγόνων, ὅπου, στιλβούμενον, τριβόμενον καὶ καθαριζόμενον, ἤθελε βεβαίως μακρὸν χρόνον ἀναμείνει τὸ τέλος τοῦ μαθητοῦ τοῦ φιλοσόφου Βάγγ . . . ἂν τὰ πράγματα δὲν εἶχον ἄλλως ὁρισθῇ. Ἀλλ' αἱ ἡμέραι τοῦ Κὶν-Φὸ ἦσαν ἠριθμημέναι, καὶ ἤγγιζεν ἡ ὥρα, ἥτις ἔμελλε νὰ κατατάξῃ καὶ αὐτὸν μεταξὺ τῶν προγόνων τῆς οἰκογενείας.

Ἀληθῶς τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν εἶχεν ὁριστικῶς ἀποφασίσει ὁ Κὶν-Φὸ νὰ καταλίπῃ τὸν βίον.

Ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἦλθεν ἐπιστολὴ τῆς περιαλγοῦς Λὲ-Οῦ.

Ἡ νεαρὰ χήρα προσέφερεν εἰς τὸν Κὶν-Φὸ τὴν μικρὰν αὐτῆς περιουσίαν. Τὰ πλούτη ἦσαν δι' αὐτὴν ἀσήμαντα, ἔγραφεν· ἠδύνατο νὰ τὰ στερηθῇ. Τὸν ἠγάπα· τί περισσότερον τῇ ἐχρειάζετο; Δὲν ἠδύναντο ἆρά γε νὰ ζήσωσιν εὐτυχεῖς καὶ πτωχότεροι;

Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, ἀποπνέουσα εἰλικρινεστάτην ἀγάπην, δὲν κατώρθωσε νὰ μετατρέψῃ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Κὶν-Φό.

— Ὁ θάνατός μου μόνος δύναται νὰ τὴν πλουτίσῃ! διελογίσθη.

Ἔμενεν ἤδη νὰ ὁρισθῇ ὁ χρόνος καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐσχάτης τῶν πράξεως. Ὁ δὲ Κὶν-Φὸ ᾐσθάνετο εὐχαρίστησιν κανονίζων τὰ κατ' αὐτήν, κ' ἐλπίζων ὅτι ἡ ὑστάτη του ὥρα, ὅσον βραχεῖα καὶ ἂν ἦτο, θὰ προὐξένει τοὐλάχιστον εἰς αὐτὸν στιγμιαῖον τῆς καρδίας παλμόν.

Ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ γιάμεν ἠγείροντο τέσσαρες ὡραῖαι σκιάδες, κεκοσμημέναι δι' ὅλης τῆς φαντασίας τῆς κινεζικῆς τέχνης. Ὠνομάζοντο δέ, ἡ μὲν «Σκιὰς τῆς Εὐτυχίας», ὅπου ὁ Κὶν-Φὸ οὐδέποτε εἰσήρχετο· ἡ δὲ «Σκιὰς τοῦ Πλούτου», ἣν ἐθεώρει μετὰ μεγίστης περιφρονήσεως· ἡ τρίτη «Σκιὰς τῆς Ἡδονῆς», ἧς αἱ θύραι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἦσαν δι' αὐτὸν κλεισταί· καὶ ἡ τετάρτη «Σκιὰς τῆς Μακροβιότητος», ἣν ἀπόφασιν εἶχε νὰ κρημνίσῃ.

Τὴν τελευταίαν ταύτην ἐξέλεξεν ἀνεπιγνώστως, καὶ ἐντὸς αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ κλεισθῇ τὴν ἐπομένην νύκτα Ἐκεῖ θὰ τὸν ἀνεύρισκον τὴν ἐπιοῦσαν, εὐδαίμονα ἤδη ἐν τῷ θανάτῳ.

Πῶς ὅμως ν' ἀποθάνῃ; Νὰ σχίσῃ τὴν κοιλίαν του ὡς Ἰάπων, νὰ ἀπαγχονισθῇ διὰ τῆς μεταξίνης του ζώνης, ὡς μανδαρῖνος, ἢ ν' ἀνοίξῃ τὰς φλέβας του ἐντὸς εὐώδους λουτροῦ, ὡς ἐπικούρειός τις τῆς ἀρχαίας Ῥώμης; Ὄχι. Οἱ τρόποι οὗτοι τῷ ἐφαίνοντό πως κτηνώδεις, καὶ δυσάρεστοι ἄλλως διά τε τοὺς φίλους καὶ τοὺς ὑπηρέτας του. Δύο τρεῖς κόκκοι ὀπίου μᾶλλον, ἀνάμικτοι μετ' ὀξέος δηλητηρίου, τῷ ἐφαίνοντο ἀρκοῦντες ἵνα διαβιβάσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, χωρὶς κἂν αὐτὸς νὰ τὸ αἰσθανθῇ, μεταβαίνων ὡσεὶ ἐν ὀνείρῳ ἀπὸ τοῦ προσκαίρου ὕπνου εἰς τὸν αἰώνιον.

Ὁ ἥλιος ἤρχιζεν ἤδη κλίνων πρὸς τὸν ὁρίζοντα, καὶ ὀλίγαι μόνον ὧραι ζωῆς ὑπελείποντο εἰς τὸν Κὶν-Φό. Ἠθέλησε τότε νὰ ἴδῃ ἐν ἐσχάτῳ

Digitized by Google

περιπάτῳ τὴν πεδιάδα τοῦ Σάγγ-Χάϊ καὶ τὰς ὄχθας τοῦ Χουάγγ-Πού, ὅπου τοσάκις εἶχε περιπλανήσει τὴν πλῆξίν του. Μόνος δέ, χωρὶς κἂν νὰ ἴδῃ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν Βάγγ, κατέλιπε τὸ γιάμεν, ἵνα ἐπανέλθῃ καὶ μὴ ἐξέλθῃ πλέον.

Ἡ ἀγγλικὴ χώρα, ἡ μικρὰ ἐπὶ τοῦ ποταμίου γέφυρα καὶ ἡ ἀγγλικὴ παραχώρησις παρῆλθον ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τ' ἀπαθῆ βήματά του, ἅτινα οὐδ' ᾐσθάνετο κἂν τὴν ἀνάγκην νὰ ταχύνῃ κατὰ τὴν ὑστάτην ἐκείνην στιγμήν. Διὰ τῆς προκυμαίας τοῦ κινεζικοῦ λιμένος περιέκαμψε τὰ τείχη τοῦ Σάγγ-Χάϊ μέχρι τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, ἧς ὁ θόλος δεσπόζει τοῦ μεσημβρινοῦ προαστείου, καὶ τραπεὶς δεξιᾷ ἀνῆλθεν ἡσύχως τὴν ὁδόν, ἥτις φέρει πρὸς τὴν παγόδαν τοῦ Λουάγγ-Χάο

Ἐνώπιον αὐτοῦ ἀνεπτύσσετο ἡ εὐρεῖα πεδιάς, ἐκτεινομένη μέχρι τῶν σκιερῶν λόφων, οἵτινες περιορίζουσι τὴν κοιλάδα τοῦ Μὶν καὶ τὰς ἑλώδεις ἐκείνας ἐκτάσεις, ἃς ἡ γεωργία μετέβαλεν εἰς ὀρυζῶνας. Ποὺ καί που διέκοπτε τὸ πεδίον σύμπλεγμά τι διωρύγων, πληρουμένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, ἢ διέσχιζον αὐτὸ ἐλεεινά τινα χωρία, ὧν αἱ καλάμινοι καλύβαι ἦσαν ἐστρωμέναι διὰ κιτρινωποῦ πηλοῦ, καὶ σπάνιοί τινες ἀγροί, ὑψωμένοι τεχνικῶς, ὅπως μένωσιν ἀσφαλεῖς κατὰ τῆς πλημμύρας. Διὰ τῶν στενῶν δὲ ἀτραπῶν ἐτρέποντο εἰς ταχεῖαν φυγὴν ἢ εἰς περίφοβον πτῆσιν κύνες πολυάριθμοι καὶ λευκὰ ἐρίφια, χῆνες καὶ νῆσσαι, ὁσάκις αἰφνίδιος διαβάτης ἐτάρασσε τὰς διασκεδάσεις των.

Ἡ πεδιὰς ἐν τούτοις ἐκείνη, ἡ τοσοῦτον λαμπρῶς καλλιεργημένη, ἧς ἡ θέα οὐδαμῶς ἐξέπληττε τοὺς ἐγχωρίους, ἤθελε βεβαίως προκαλέσει τὴν προσοχὴν καὶ κινήσει πιθανῶς τὴν ἀντιπάθειαν τοῦ ξένου. Ἑκατοντάδες φερέτρων ἐφαίνοντο κύκλῳ. Ἐκτὸς τῶν νεοσκευῶν λόφων, οἵτινες ἐκάλυπτον προσφάτων νεκρῶν τὰ λείψανα, σειραὶ ὁλόκληροι ἐπιμήκων κιβωτίων καὶ πυραμίδες φερέτρων ἐκάλυπτον τὴν γῆν, δίκην σωρῶν οἰκοδομησίμου ξυλείας. Ἡ πέριξ τῶν πόλεων κινεζικὴ πεδιὰς εἶνε συνήθως εὐρὺ κοιμητήριον, καὶ οἱ νεκροὶ πληροῦσι τὴν χώραν ὡς οἱ ζῶντες. Λέγεται δέ, ὅτι ἡ ταφὴ τῶν φερέτρων ἐκείνων εἶνε ἀπηγορευμένη, ἐνόσῳ ἡ αὐτὴ δυναστεία κατέχει τὸν θρόνον τῶν Υἱῶν τοῦ Οὐρανοῦ· ἀλλ' αἱ δυναστεῖαι αὗται διαρκοῦσιν αἰῶνας ὅλους! Ὅπως δήποτε ὅμως, εἴτε ἀληθὴς εἴτε ψευδὴς εἶνε ἡ ἀπαγόρευσις, τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι τὰ πτώματα, κατακείμενα ἐντὸς τῶν φερέτρων των, καινουργῶν ἢ κατεσκληκότων, πλουσίων ἢ πενιχρῶν, ἀναμένουσιν ἔτη ὁλόκληρα τῆς ταφῆς τὴν ἡμέραν.

Ὁ Κὶν-Φὸ οὐδαμῶς ἠπόρει βεβαίως πρὸς τὸ θέαμα· ἄλλως δὲ προέβαινεν ἀλλόφρων καὶ οὐδὲν περὶ αὐτὸν βλέπων. Δύο ξένοι, εὐρωπαϊστὶ ἐνδεδυμένοι, καὶ παρακολουθοῦντες αὐτὸν ἀφ' ἧς ἐξῆλθε τῆς οἰκίας του, οὐδόλως ἐφείλκυσαν τὴν προσοχήν του. Οὐδὲ κἂν τοὺς εἶδεν, ἐνῷ τοὐναντίον ἐκεῖνοι ἐφαίνοντο προσπαθοῦντες νὰ μὴ τὸν χάσωσιν ἐπὶ στιγμήν. Παρακολουθοῦντες αὐτὸν ἀπό τινος ἀποστάσεως, ἐβάδιζον ὅτ' ἐκεῖνος ἐβάδιζε καὶ ἵσταντο ὅτε ἀνέκοπτε τὸ βῆμά του. Ἐνίοτε ἀντήλλασσον πρὸς ἀλλήλους βλέμματά τινα καὶ λόγους ὀλίγους, πρόδηλον δὲ ἦτο ὅτι τὸν κατεσκόπευον. Ἦσαν μέσου ἀναστήματος, τριακοντούτεις μόλις, εὐσταλεῖς καὶ ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλους, ὡμοίαζον δὲ πρὸς κύνας θηρευτικούς, ὀξὺ ἔχοντας τὸ βλέμμα καὶ ταχεῖς τοὺς πόδας.

Ὁ Κὶν-Φό, περιπατήσας μίαν σχεδὸν λεύγαν διὰ τῆς πεδιάδος, ἀνέκαμψεν ἐπιστρέφων πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Χουάγγ-Πίν.

Οἱ δύο ἰχνευταὶ τὸν ἐμιμήθησαν.

Ἐπιστρέφων ὁ Κὶν-Φὸ συνήντησεν ἐπαίτας τινὰς ἐλεεινοὺς τὴν θέαν καὶ τοῖς ἔδωκεν ἐλεημοσύνην. Περαιτέρω ἀπήντησε χριστιανάς τινας Κινέζας, ἃς αἱ γαλλίδες ἀδελφαὶ τοῦ Ἐλέους ἐμόρφωσαν συναδέλφους των ἐν ἀφοσιώσει, φερούσας ἐντὸς καλάθων ἔκθετα βρέφη, συνηγμένα ἀπὸ τῶν τριόδων! Ὁ Κὶν-Φὸ ἐκένωσε τὸ βαλάντιόν του ἐντὸς τῶν χειρῶν τῶν ἐλεημόνων ἐκείνων γυναικῶν, οἱ δὲ δύο ξένοι ἐξεπλάγησαν πρὸς τοιαύτην πρᾶξιν κατοίκου τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

Ἦλθε τέλος ἡ ἑσπέρα καὶ ὁ Κὶν-Φό, ἐπιστρέψας εἰς τὰ τείχη τοῦ Σάγγ Χάϊ, ἐτράπη τὴν ὁδὸν τῆς προκυμαίας.

Ὁ κινητὸς της πληθυσμὸς δὲν ἐκοιμᾶτο ἔτι, φωναὶ δὲ καὶ ᾄσματα ἀντήχουν πανταχόθεν.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἔτεινε τὸ οὖς, ἐπιθυμῶν ν' ἀκούσῃ τοὺς τελευταίους λόγους, οἵτινες ἤθελον πλήξει τὰ ὦτά του πρὸ τῆς τελευτῆς του.

Νέα τις *ταγκαδέρη*, διευθύνουσα τὴν λέμβον της διὰ τῶν ἀμαυρῶν ὑδάτων τοῦ Χουάγγ-Πού, ἔψαλλε ταῦτα·[1]

Ἰδέτε! Εἶν' ἡ λέμβος μου ζωγραφιστὴ
καὶ μ' ἄνθη στολισμένη.
Μὴν ἐρωτᾶτε, διατί·
ἡ τρέμουσα καρδία μου τὸν περιμένει.
Αὔριον φθάνει! Ἂς τὸν φέρῃ ἀσφαλῆ
τοῦ οὐρανοῦ τὸ νεῦμα!
Εἶν' ἡ ὁδὸς αὐτοῦ πολλή·
ἂς τὴν βραχύνῃ οὔριον ἀνέμου πνεῦμα!

— Αὔριον φθάνει! κ' ἐγώ, τί θὰ ἦμαι αὔριον, διελογίσθη ὁ Κὶν-Φό, σείων τὴν κεφαλήν.

Ἡ νέα *ταγκαδέρη* ἐξηκολούθησε ψάλλουσα:

Μακράν, μοῦ εἶπον, ἔφυγε· πολὺ μακρὰν
τὸ βῆμά του ἐτράπη·
καὶ τὴν καρδίαν μου νεκρὰν

1. Ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ στίχοι οὗτοι δὲν εἶνε μετάφρασις, οὐδ' ἐλευθέρα κἂν παράφρασις τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλὰ μίμησις αὐτοῦ, ἡ μόνη, τὸ ἐφ' ἡμῖν, δυνατὴ εἰς ἀπόδοσιν τῆς μελαγχολικῆς χάριτος τῶν ἐν τῷ κειμένῳ στροφῶν. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

φεύγουσ' ἀφῆκε τοῦ φυγόντος ἡ ἀγάπη.
Ὅταν ἀκούω τοῦ ἀνέμου τὴν πνοήν,
τρέμω τὴν καταιγίδα.
Ἀλλ' ἂν τὸν φέρ'ῃ καταιγίς;
Ἂς πνέῃ· δὲν φοβοῦμαι! τρέμω... ἀπ' ἐλπίδα!

Ὁ Κὶν-Φὸ ἤκουε σιγῶν, ἡ δὲ *ταγκαδέρη* ἐτελείωσε το ᾆσμά της διὰ τῆς ἐπομένης ϛροφῆς:

Μακράν μου τρέχεις. Τί ζητεῖς; Πλούτη, χρυσὸν
ζητεῖς μακράν μου πλάνης!
Πλοῦτόν μου ἔχω περισσὸν
ἐγὼ σὲ μόνον. Ἂν μακράν μου ἀποθάνῃς!
Ἐπάνελθε, ἀρκεῖ! Σελήνας τόρα τρεῖς
μοῦ λείπεις καὶ σοῦ λείπω.
Ἐγὼ μετρῶ, σὺ δὲν μετρεῖς;
Καὶ μ'ἀγαπᾷς καὶ σ'ἀγαπῶ..,—θὰ σοῦ τὸ εἴπω!

— Ἴσως ἔχει δίκαιον, ἐψιθύρισεν ὁ Κὶν Φό, ἴσως ὁ πλοῦτος μόνον δὲν ἀποτελεῖ τὴν εὐτυχίαν! Ἀλλὰ δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ δοκιμάσῃ τις.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁ Κὶν-Φὸ εἰσήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν του, οἱ δὲ δύο ξένοι, οἵτινες εἶχον παρακολουθήσει αὐτόν, ἠναγκάσθησαν νὰ σταματήσωσιν.

Ὁ Κὶν-Φὸ κατηυθύνθη ἠρέμα πρὸς τὴν σκιάδα τῆς Μακροβιότητος, ἤνοιξε τὴν θύραν της, τὴν ἐπανέκλεισε, κ' εὑρέθη μόνος ἐντὸς μικρᾶς αἰθούσης, ἱλαρῶς φωτιζομένης ὑπὸ λαμπτῆρος ἀμαυρὰς ἔχοντος τὰς ὑέλους.

Ἐπὶ τραπεζίου κατεσκευασμένου ἐξ ἑνὸς μόνου τεμαχίου νεφρίτου λίθου, εὑρίσκετο μικρὰ κυτίς, περιέχουσα κόκκους τινὰς ὀπίου, ἀναμεμιγμένου μετὰ θανασίμου δηλητηρίου—πρόχειρον ἐν πάσῃ περιπτώσει καταφύγιον εἰς τὸν ἀνιώμενον πλούσιον.

Ὁ Κὶν-Φὸ ἔλαβε δύο τῶν κόκκων ἐκείνων, εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς μικρὰν καπνοσύριγγα ἐξ ἐρυθρᾶς ἀργίλλου, ὁποίας συνήθως μεταχειρίζονται οἱ ὀπιοπόται, καὶ ἡτοιμάσθη νὰ τὴν ἀνάψῃ.

— Καὶ πῶς λοιπόν! εἶπεν, οὐδεμίαν κἂν συγκίνησιν θὰ αἰσθανθῶ, καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ κοιμηθῶ διὰ νὰ μὴν ἐξυπνήσω πλέον!

Διστάσας δ' ἐπὶ στιγμήν,

— Ὄχι! ἀνέκραξε, ῥίπτων τὴν καπνοσύριγγα, ἥτις ἐθραύσθη χαμαί. Τὴν θέλω τὴν ἐσχάτην αὐτὴν συγκίνησιν, ἔστω καὶ συγκίνησις τῆς προσδοκίας· τὴν θέλω . . . καὶ θὰ τὴν ἔχω.

Ἐξελθὼν δὲ τῆς σκιάδος ὁ Κὶν-Φό, ἐβάδισε, ταχύτερον ἢ συνήθως, πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ Βάγγ.

[Ἕπεται συνέχεια]·

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΟΡΟΘΕΤΗΣΕΩΣ

Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς Κράτους τινὸς στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἑξῆς *θεμελιωδῶν βάσεων* ἃς συντόμως ἐκθέτομεν.

Πρώτη βάσις. Ἀρχαῖα μεθόρια πολιτικά, ἱστορικά, οἰκονομικὰ καὶ ἐθνολογικὰ ἢ ἐθνοκρατικά, ὑπάρξαντα, νῦν διαμορφωθέντα, ἢ δυνάμενα νὰ διαμορφωθῶσι.

Δευτέρα βάσις. Γεωμετρικὰ σχήματα ἢ *γραμμαὶ κατὰ συνθήκην* (lignes conventionelles).

Τρίτη βάσις. Φυσικαὶ γραμμαί, κορυφογραμμαὶ (lignes de partage des eaux) καὶ μισγάγκειαι (thalwegs).

Ἡ πρώτη ἐξόχως κοινωνική, συνδέει τὸ παρελθὸν μὲ τὸ μέλλον, ἁρμόζει εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀνάπτυξιν ἔθνους τινός, εἶναι συνέπεια τῶν μεγάλων ἀρχῶν τοῦ νῦν αἰῶνος, ἃς αἱ τελευταῖαι δεκαετηρίδες διὰ περιφανῶν γεγονότων ἐκύρωσαν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ μακρὰς εἰδικὰς καὶ ἐπιμόνους σπουδάς, ἐγείρει κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἀμφισβητήσεις σπουδαίας, ἃς προκαλεῖ ἡ παντοειδῶν συμφερόντων σύγκρουσις, ἥτις θίγει καὶ ἄλλων κρατῶν τὰ συμφέροντα.

Ἡ δευτέρα δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰς στρατιωτικάς, πολιτειακὰς καὶ οἰκονομικὰς ἀπαιτήσεις, τυγχάνει δύσκολος εἰς τὰς ἐφαρμογὰς αὐτῆς, ἐνίοτε δ' εἶναι *ἀδύνατος*.

Ἡ τρίτη εἶναι ἡ μόνη κατὰ γενικὴν ἀρχὴν ἐφαρμόσιμος. *Φυσικαὶ καὶ ἀρχικαὶ* γραμμαὶ (lignes naturelles et principales) εἰσὶν αἱ ἀκρώρειαι καὶ αἱ μισγάγκειαι. Ἐρευνήσωμεν ἀμφοτέρας.

Αἱ ἀκρώρειαι εἰσὶ πάντοτε αἱ ἁρμοδιώτεραι· ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν ἔποψιν, εὐχερῶς δύνανται ν'ἀνευρεθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, παρέχουσιν ὁροθετικὴν γραμμὴν καταφανῆ καὶ ἀμετάβλητον· ὑπὸ τὴν οἰκονομικὴν ἔποψιν δὲν παραβλάπτουσι τὰ συμφέροντα τῶν κατοίκων, διότι αἱ πόλεις κείμεναι παρὰ τὰ ῥεῖθρα τῶν ποταμῶν, τῶν ποταμιδίων καὶ τῶν χειμάῤῥων δὲν ἀποχωρίζονται ἐκ τῶν πλησιοχώρων χωρίων, οὐδὲ ταῦτα ἐκ τῶν ἀροσίμων γαιῶν αὐτῶν· διὰ τούτων ἀποφεύγει τις τὰς ἀναφυομένας σοβαρὰς ἔριδας ἐπὶ τῆς χρήσεως τῶν ὑδάτων. Ὑπὸ καθολικωτέραν δ' ἔποψιν, ἐπειδὴ ἡ ὑπέρβασις καὶ διάβασις αὐτῶν παρέχει φυσικῶς δυσχερείας, χωρίζει τοὺς οἰκοῦντας τὰς ἀντιθέτους κλιτύας τοῦ ὄρους, ὁ χωρισμὸς δ' οὗτος εἶναι κατὰ τοσοῦτον ἀξιοσημείωτος, ἐφ' ὅσον ὁ πολιτισμὸς τῶν οἰκούντων εἶναι μικρότερος.

Ἡ πεῖρα δι'ἀνυπολογίστων καταστροφῶν εἰς διαφόρους χώρας ἀπέδειξεν, ὅτι οὐδὲ τὰ φράγματα (barrages) οὐδὲ τὰ προχώματα (digues) εἰσὶν ἐπαρκῆ ἀμυντικὰ μέσα πρὸς πρόληψιν τῶν πλημμυρῶν. Οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὰ δημόσια ἔργα διαφοροτρόπως ἀπεπειράθησαν νὰ περισείλωσι τὰς ἐκ τούτων βλάβας, ὁμοφώνως δ'οἱ ἁρμόδιοι καὶ διὰ σπουδαίων νομοθετημάτων κατέληξαν εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ μόνου ἐπαρκοῦς καὶ πρακτικοῦ μέσου, ἤτοι εἰς τὴν *ἀπόσβεσιν* τοῦ χειμάῤῥου, κατὰ τὴν τεχνικὴν ἔκφρασιν, ἣν κατορθοῦσιν ἀπαγορεύοντες τὸ δικαίωμα τοῦ νέμεσθαι (διὰ ποιμνίων) τὴν λεκάνην τῆς ἀποῤῥοῆς (bassin de reception) καὶ ἀναδασοῦντες ταύτην διὰ φυτειῶν.

Digitized by Google

Ὅθεν αἱ ἀκρώρειαι εἰσὶ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν δημοσίων ἔργων καὶ τῆς δασονομίας πρόσφοροι πρὸς τὰ ζωτικὰ τῶν κατοίκων συμφέροντα.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἔποψιν δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ γραμμὴ τῆς ἀκρωρείας δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλην ἀνάπτυξιν, διότι διὰ νὰ ἐπιτηρηθῇ δεόντως (la ligne d'observation) ἀπαιτεῖ μεγάλας στρατιωτικὰς δυνάμεις, ἐκτὸς ἐκείνων ὧν χρείαν ἔχουσι διὰ τὴν *τακτικὴν ἄμυναν* (défense tactique) καὶ τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὰς ἐφεδρείας, ἤτοι διὰ τὴν *στρατηγικὴν ἄμυναν* (défense stratégique)· ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρέχῃ πολλὰς διαβάσεις διὰ τῶν αὐχένων (cols, δερβενίων) καθέτους ἐπὶ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς. Πρέπει δὲ νὰ παρέχῃ εὔκολον καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους συγκοινωνίαν μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, διότι διὰ τούτων τῶν συγκοινωνιῶν δύναταί τις νὰ φυλάττῃ τὴν χώραν κατέχων οὐχὶ ἅπαντα τὰ σημεῖα, ἀλλ' ἐκεῖνα μόνα πρὸς ἃ αἱ διάφοροι τῆς συγκοινωνίας ὁδοὶ συγκλίνουσι.

Μισγάγκειαι. Ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων μέχρι τῶν νεωτάτων οὐδέποτ' αὗται ἐχρησίμευσαν ὡς ὅρια Ἐπικρατειῶν. Οὕτω π.χ. ἡ Ἦλις, ἡ Μεσσηνία, ἡ Λακωνία, ἡ Ἀρκαδία, ἡ Ἀχαΐα, ἡ Ἀργολίς, ἡ Κορινθία, ἡ Ἀττική, ἡ Βοιωτία, ἡ Φωκίς, ἡ Λοκρὶς περιωρίζοντο ὑπὸ θέσεων, ἐν αἷς οὐδεμία ἀπαντᾶται μισγάγκεια.

Ἡ Θεσσαλία οὐδέποτ' ἐθεωρήθη ὡς ἀπολήγουσα εἰς τὸν Πηνειὸν ὡς εἰς ὅριον.

Ἡ Ἤπειρος, διαθεομένη ὑπὸ πολυαρίθμων ποταμῶν, οὐδένα τούτων εἶχεν ὡς ὅριον.

Τὴν Μακεδονίαν οὐδεὶς ὥρισεν ὡς χώραν ἀποτερματιζομένην εἰς τὸν Ἀλιάκμονα, τὸν Στρυμόνα, τὸν Νέστον ἢ τὸν Ἀξιόν.

Τὴν Ἰουδαίαν περιώριζεν ὁ Λίβανος καὶ ὁ Ἀντιλίβανος.

Αἱ ἐν τῇ Γαλατίᾳ κτήσεις τῆς Ῥώμης ὑπερβᾶσαι τὸν Ῥοδανὸν ἐκέκτηντο ὡς φυσικὸν ὅριον τὰ ὄρη Cevennes.

Ἡ τοῦ μεγάλου Καρόλου εὐρεῖα αὐτοκρατορία οὐδέποτ' ἔσχεν ὡς ὅρια μήτε τὸν Ἄλβιν (Elbe), μήτε τὸν Δούναβιν, μήτε τὸν Theiss, μήτε τὸν Raab.

Ἡ Ἱσπανία ὡς ἓν Κράτος καὶ τὰ διάφορα Κράτη, ἅτινα ἀπετέλουν αὐτήν, οὐδέποτ' εἶχον ὅρια τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς μισγαγκείας. Οὕτω λ.χ. οὔτε ὁ Èbre, οὔτε ὁ Guadalquivir, οὔτε ἡ Guadiana, οὔτε ὁ Duro, οὔτε ὁ Minho, οὔτε ὁ Xucar, οὔτε ἡ Segura ἐγίνοντο ποτὲ ὅρια τῶν βασιλείων τῆς Ἱσπανίας.

Ὁ Ναπολέων καίτοι βλέπων ἐξηντλημένας ὁπωσοῦν τὰς δυνάμεις αὐτοῦ τὸ 1813, συμπεπυκνωμένους δὲ τοὺς ἀντιπάλους, ἀπέκρουσε τὸ ποτάμιον ὅριον, ὅπερ οἱ σύμμαχοι προύτειναν τότε αὐτῷ κατὰ τὸ περιβόητον ἀλλ' ἀνωφελὲς Συνέδριον τῆς Πράγας.

Τὴν μεγάλην Σινικὴν αὐτοκρατορίαν οὐδέποτ' ὥρισεν ὁ ποταμὸς Ἀμούρ· γνωστὸν δ' ὅτι οἱ Σῖναι ἔκτισαν τὰ περίπυστα Σινικὰ τείχη, ὅπως προσκτήσωνται σὺν τοῖς φυσικοῖς ὀρεινοῖς συνόροις καὶ τεχνητὰ ἐμπόδια.

Ἐν ταῖς Ἰνδίαις οὐδέποτ' ὁ Γάγγης ἐχρησίμευσεν ὡς ὅριον. Ἐν Ἰταλίᾳ ὡσαύτως, ὅτε ἦτο αὕτη διῃρημένη εἰς διαφόρους Πολιτείας καὶ διάφορα Κράτη, οὐδέποτ' οὐδεὶς ποταμὸς ὥριζέ τινα ἐξ αὐτῶν, ἁπασῶν ἄλλα φυσικώτερα καὶ ὀχυρώτερα ὅρια κεκτημένων.

Καὶ ἡ παροῦσα δ' ἐν γένει κατάστασις τῆς Εὐρώπης εἶναι τοιαύτη (πλὴν ἐξαιρετικῶς τοῦ κάτω Δουνάβεως), ὥστε τὰ πλεῖστα τῶν Κρατῶν αὐτῆς περιορίζονται ὑπὸ ὅλως ἀλλοίων ὁρίων παρὰ τὰ τῶν μισγαγκειῶν.

ΠΑΝΟΣ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ.

Η ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΙ Ο ΖΟΛΑ

Ἐπιστολὴ πρὸς ἐπαρχιώτην.

ΤΩι ΚΥΡΙΩι Χ**, εἰς Σῦρον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 26 Νοεμβρίου 1879.

Ἀγαπητέ μου φίλε,

Πλήττεις, λέγεις, φοβερὰ εἰς τὴν μοναξίαν σου, καὶ θέλεις διασκέδασιν. Χασμᾶσαι ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας· ἐβαρύνθης ν' ἀναγινώσκῃς τὰ τιμολόγια τῶν ἀνταποκριτῶν σου καὶ τὰ δελτία τῶν εὐρωπαϊκῶν χρηματιστηρίων, ἀπέκαμες σπουδάζων τὰ πρωτόκολλα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων περὶ τοῦ ὁροθετικοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος καὶ ἀναμένων τὴν λύσιν του, ἵνα εὐφρανθῇ τέλος ἡ διψῶσα πατριωτική σου καρδία, καὶ θέλεις νὰ πληρώσῃς κάπως τὰς παραδόξως κενὰς ὥρας τῆς πολυασχόλου αὐτῆς σχολῆς σου, καὶ ζητεῖς νὰ σοῦ στείλω ἐξ Ἀθηνῶν εὐάρεστόν τι ἀνάγνωσμα, ἐλαφράν τινα ψυχαγωγίαν τῆς θυμοβαροῦς σου ἀνίας. Δὲν ἀρκεῖσαι δὲ μόνον εἰς τὴν περιπαθῆ καὶ συγκινητικὴν ἀπεικόνισιν τοῦ νοσήματός σου, ἀλλὰ καὶ ὁρίζεις μόνος σου τὸ ἰατρικόν. Τύπος ἱκανῶς περίεργος ἐμπειρικοῦ ἰατροῦ, δοκιμάζοντος τὰ ἰατρικά του ὄχι μόνον εἰς ξένους, in anima vili οὕτως εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ του, ὑποδεικνύεις σὺ αὐτὸς τὰ μέσα τῆς θεραπείας. Διστάζεις, εἶνε ἀληθές, ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι ὁ δισταγμός σου εἶνε φαινόμενος μόνον καὶ καθ' ὑπόκρισιν. Ἤκουσες, μοὶ γράφεις, ἄπειρα περὶ τοῦ περιωνύμου Zola καὶ τῶν ἔργων του, ἅτινα καθ' ἑκάστην ἀνὰ μυριάδας ἁρπάζουσιν οἱ παρισινοί, νωπὰ ἔτι καὶ μυρίζοντα τυπογραφικὴν μελάνην, ἀπὸ τῶν βιβλιοπωλείων τὰς θυρίδας. Ἀνέγνωσες τόσα καὶ τόσα περὶ τῆς φοβερᾶς αὐτῆς φυσιολογικῆς σχολῆς, τῆς école naturaliste, ἥτις, — σημείωσαι καὶ τοῦτο, τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν γνωρίζεις, διότι εἶνε νέον πρόσφατον, τὸ ὁποῖον αὐτὴν μόλις τὴν ἑβδομάδα

Digitized by Google

μᾶς ἔφθασεν ἐκ Παρισίων, — δὲν ὀνομάζεται πλέον οὕτω, ἀλλὰ λέγεται n a n a turaliste, μετὰ τὴν τεραστίαν ἐπιτυχίαν τῆς Nana· ὥστε κατέλαβε καὶ σὲ ἡ σατανικὴ ὄρεξις νὰ δοκιμάσῃς τὸν καρπὸν τῆς γνώσεως, νὰ αἰσθανθῇς εἰς τοὺς ὀδόντας σου τὴν εὐάρεστον ἐκείνην αἱμωδίασιν τοῦ ὀξυνοῦ μήλου τῆς Εὔας, καὶ θέτων αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸν περίεργον δάκτυλόν σου ἐπὶ τὸν τύπον τῶν ἥλων, νὰ μυηθῇς ἰδίαις αἰσθήσεσι τὰ παράδοξα αὐτὰ Ἐλευσίνια, ἅτινα πολὺ φοβεῖσαι, λέγεις, ὅτι μέλλουσι νὰ μεταβάλωσιν ἐντὸς ὀλίγου τὴν φιλολογικὴν ὄψιν τοῦ αἰῶνος, καὶ νὰ παρατρέψωσιν ἐπὶ νέαν κοίτην τὸ ῥεῦμα τῆς συγχρόνου διανοητικῆς παραγωγῆς. Ἐπεθύμεις λοιπὸν — κ'ἐδῶ ἀρχίζουσιν οἱ ἀστεῖοί σου καὶ προσπεποιημένοι δισταγμοί, ν' ἀναγνώσῃς καὶ σὺ κανὲν ἔργον τοῦ Zola, τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ αἱρ εσιάρχου, ὃν συγκατανεύουσιν οἱ θαυμασταὶ καὶ ὀπαδοί του νὰ ὀνομάσωσι μαθητὴν τοῦ Balzac, μόνον καὶ μόνον ἵνα κηρύξωσιν αὐτὸν ἀνώτερον τοῦ διδασκάλου.Ἤθελες ν'ἀναγνώσῃς κανένα τόμον τῆς σειρᾶς τῶν Rougon-Macquart,... τὸ Assommoir παραδείγματος χάριν—δὲν μοῦ σημειώνεις ὅμως, ἂν γαλλιστὶ ἢ ἑλληνιστί,διότι δὲν γνωρίζεις ἴσως, ὅτι ἡμεῖς ἐδῶ τὸ μεταφράζομεν καὶ τὸ μεταφράζομεν μάλιςα καὶ *αὐτοχτονεῖον*.Θὰ ἦσο δ'εὐτυχὴς—δὲν τὸ λέγεις ἀπὸ ἐντροπήν σου, ἀλλὰ σὲ μαντεύω, ἀρσενικὴ Εὔα !— ἂν κατώρθωνα νὰ σοῦ στείλω τοὺς ἐκδεδομένους ἀριθμοὺς τοῦ Voltaire, διὰ νὰ λιχνεύσῃς, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Λουκιανός, περὶ τὰ σκανδαλώδη θέλγητρα τῆς Nana, ἅτινα ἀποκαλύπτονται ἀπὸ δύο ἤδη ἑβδομάδων καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστας τῶν Ἀθηνῶν, χάρις εἰς τὴν ἐπαινετὴν ἑτοιμότητα τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας. Μ' ἀφίνεις ὅμως οὐχ ἧττον ἐλεύθερον νὰ ἐκλέξω ὅ,τι μ' ἀρέσκῃ καὶ νὰ σοῦ στείλω ὅ,τι θέλω· ἐπιθυμεῖς δὲ πρὸ πάντων νὰ σοῦ εἴπω τὴν γνώμην μου περὶ τῶν προϊόντων ἐκείνων τῆς φυσιολογικῆς, ἢ φωτογραφικῆς κάλλιον σχολῆς, ὡς τὴν ὠνόμασεν εὐφυὴς Ἕλλην δημοσιογράφος, καί, πρὶν εἰσέλθῃς εἰς Μινωταύρου τὸ σπήλαιον, ζητεῖς, ὡς γνήσιος τοῦ Θησέως ἀπόγονος, τῆς Ἀριάδνης τὸν μῖτον.

Σ' εὐχαριστῶ, φίλε μου, διὰ τὴν καλήν σου ὑπόληψιν, ἀλλὰ δὲν σ' εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὴν ἐντολήν σου. Μὴ ἀπορήσῃς δὲ διὰ τὴν ἀντίφασιν αὐτήν, διότι πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι, ἂν ἐκτελέσω τὴν ἐντολήν σου, θὰ μεταβάλω ἴσως ἢ θὰ κλονίσω τὴν ὑπόληψιν ἐκείνην. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει, ἂν ἐκτελέσω τὴν ἐντολήν σου, θὰ τὴν ἐκτελέσω κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον. Θὰ σοῦ στείλω γνώμην καὶ κρίσιν — ἄφθονον καὶ πρόχειρον ἐν Ἀθήναις τὸ ἐμπόρευμα, — ὄχι ὅμως καὶ βιβλία. Ἂν δὲ μὲ ἀναγνώσῃς, καὶ ἐλπίζω νὰ μ' ἀναγνώσῃς μέχρι τέλους, θὰ παραδεχθῇς καὶ σύ, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ σοῦ στείλω καὶ τὰ δύο συγχρόνως· ἢ ἔπρεπε νὰ σοῦ στείλω βιβλία χωρὶς γνώμην, ἢ γνώμην χωρὶς βιβλία. Προυτίμησα τὸ τελευταῖον, καὶ νομίζω ὅτι πράττω ἔργον εὐσυνειδήτου ἀνθρώπου,εἰς τοῦ ὁποίου τοὺς ὤμους ἔθηκε βαρὺ charge d'âme ἡ φιλική σου ἐμπιστοσύνη.

Τί πρᾶγμα εἶνε, μ' ἐρωτᾷς, ἡ περιλάλητος αὐτὴ φυσιολογικὴ σχολή, περὶ ἧς τοσαύτη γίνεται σήμερον ἡ τύρβη εἰς ὅλον τὸν εὐρωπαϊκὸν τύπον; Θέλεις τὴν γνώμην μου καθαρὰν καὶ σύντομον ; Ἰδού. Ἡ σχολὴ αὐτὴ οὐδὲν ἄλλο εἶνε, κατὰ τὴν ταπεινήν μου γνώμην, ἢ ἡ ἐσχάτη τῆς παρακμῆς ἀκμή, ἂν ἀληθεύῃ, — καὶ ἀληθεύει, σημείωσαι,— ἡ λέξις décadence, διὰ τῆς ὁποίας ὁμόφωνοι πάντες οἱ σύγχρονοι σπουδαῖοι κριτικοὶ χαρακτηρίζουσι τὴν σημερινὴν φιλολογικὴν παραγωγὴν τῆς Γαλλίας. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν σοῦ ἀρκεῖ βέβαια, καὶ ἔχεις δίκαιον· θέλεις κάπως πρακτικώτερον καὶ μᾶλλον συγκεκριμένον τὸν ὁρισμόν. Θέλεις νὰ μάθῃς ποία ἡ ἐπιβολὴ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς φυσιολογικῆς αὐτῆς σχολῆς· θέλεις νὰ μάθῃς τί ζητεῖ αὕτη καὶ τί κάμνει, πόθεν ἀνεχώρησε καὶ ποῦ βαδίζει. Ἰδοὺ καὶ εἰς τὰ ἐρωτήματά σου ταῦτα ἡ ταπεινή μου ἀπάντησις. Τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς συγχρόνου γαλλικῆς μυθιστοριογραφίας — διότι εἰς τὸ μυθιστόρημα πρὸ πάντων ἐνέσκηψε μέχρι τοῦδε ὁ φιλολογικὸς οὗτος λοιμὸς — βάσιν του κυρίαν καὶ ἀφετηρίαν ἔχει τερατώδη τινὰ παρανόησιν μεγάλης αἰσθητικῆς ἀληθείας. Εἶνε ἀναντίρρητον σήμερον καὶ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι ἀπαραίτητον προσὸν παντὸς ἀληθινοῦ καλλιτεχνήματος εἶνε ἡ ἀλήθεια. Ποίησις καὶ ψεῦδος, καλλιτεχνία καὶ ψεῦδος εἰσὶν ἀσυμβίβαστα πλέον πράγματα εἰς τὸν σημερινὸν αἰῶνα, ὅτε παρῆλθεν ὁ συρμὸς τῶν πρὸς τὴν σελήνην στεναγμῶν καὶ τῶν μετὰ τῶν κυπαρίσσων διαλόγων, οἵτινες ηὔφραναν ἄλλοτε καὶ κατεγοήτευσαν τοὺς πατέρας ἡμῶν καὶ τοὺς πάππους. Ἂν ὅμως *τέχνη* θὰ εἰπῇ *ἀλήθεια*, παντάπασι δὲν σημαίνει τοῦτο, ὅτι *ἀλήθεια* θὰ εἰπῇ *τέχνη*. Καὶ ἂν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, οὐδ' αὐτοὶ οἱ τῶν ἰδανικῶν ἰδανικώτατοι, ὅτι αἴσθημα ψευδές, χαρακτῆρες ψευδεῖς, ψευδὴς παράστασις ψευδῶν πραγμάτων δὲν ἀποτελοῦσι καλλιτέχνημα βιώσιμον οὐδ' ἄξιον τοῦ ὀνόματός του, οὐδεὶς ὅμως ἐπίσης, ὀρθῶς φρονῶν, ἀπροκατάληπτος καὶ πάσης φιλολογικῆς ἢ καλλιτεχνικῆς φατρίας ξένος, δύναται νὰ παραδεχθῇ, ὅτι *μόνη ἡ ἀλήθεια καὶ ὅλη ἡ ἀλήθεια*, κατὰ τὴν ὡμὴν φράσιν τῶν ποινικῶν νόμων, εἰσὶ τὸ θέμα καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς γνησίας τέχνης. Ἀλλὰ τοῦτο δυστυχῶς παρεδέχθησαν καὶ ἀνεκήρυξαν ὡς νόμον αἰσθητικὸν οἱ δειλοὶ μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς ἀλλ' ἀπτόητοι πλέον καὶ αὐτάρκεις σήμερον ἱεροφάνται τῆς φυσιολογικῆς σχολῆς, καὶ ἐκ τῆς διανοητικῆς ταύτης νόσου ἐτέχθησαν τὰ

Digitized by Google

φιλολογικὰ τέρατα, ἅτινα ὀφείλει ἀπὸ δέκα καὶ δεκαπέντε ἤδη ἐτῶν ἡ Γαλλία εἰς τὴν ὑστερικὴν φαντασίαν τοῦ Flaubert καὶ τῶν Goncourt, τοῦ Feydeau καὶ τοῦ Zola, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ Alphonse Daudet. Ἔκλεισαν οἱ νεαροὶ σχολάρχαι πρὸ τῆς φαντασίας πάντα τὸν ἰδεώδη κόσμον, ἀπηγόρευσαν εἰς αὐτὴν οἱανδήποτε πρὸς τὰ ἄνω πτῆσιν, καὶ προγράψαντες ἀμειλίκτως πᾶν ὅ,τι περιφρονητικῶς ἀποκαλοῦσι b l e u, ὡς ὁ ἥρως κωμῳδίας τινὸς τοῦ Octave Feuillet — ὁ Montjoye νομίζω — ἔκειραν τὰς πτέρυγας τοῦ δημιουργοῦ πνεύματος,μετέβαλον αὐτὸ εἰς χῆνα οἰκόσιτον, καὶ τὸ ἔκλειταν ἐντὸς τοῦ ὀρνιθῶνος, ὅπου ὅλον τὸν πέριξ ὁρίζοντα πληροῦσι φυσικῶς καὶ *φυσιολογικῶς*. . . ὄνθος μόνον καὶ σκύβαλα.

Ἐκ τούτων ἐννοεῖς, φίλε μου, ὁποῖα εἰσὶ γενικῶς τὰ θέματα τῶν ἔργων των, ὁποῖος ὁ κόσμος ὃν ἰδίως ἀσμενίζουσιν, ὁποῖα τ' ἀντικείμενα ὅσα εὐχαρεστότατα περιγράφουσι, τὰ αἰσθήματα εἰς ὧν τὴν ἀνάλυσιν ἀρέσκονται,καὶ ἡ γλῶσσα αὐτὴ ἣν εὐχαρίστως λαλοῦσι. Καταγώγια μεθύσων καὶ ὀλέθρων,ἄσυλα φαυλότητος, οἶκοι ἀπωλείας, κυβεῖα χρημάτων καὶ τιμῆς: τοιαῦτα εἰσὶ τὰ συνήθη τῆς περιγραφικῆς των φαντασίας διαιτήματα. Οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν αὐτῶν, οἵτινες μόνον μετὰ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων εἶχον ἄλλοτε γνωριμίαν, ἐγένοντο οἱ προσφιλεῖς ἥρωες τῆς νέας σχολῆς,τὰ αἰσθήματα καὶ φρονήματά των ἀπετέλεσαν εὐρὺ κερδοφόρον μεταλλεῖον διὰ τοὺς νεοφύτους ἱεροφάντας της, καὶ τὸ ἦθος αὐτῶν, αἱ χειρονομίαι των καὶ ἡ γλῶσσά των ἀντικατωπτρίσθησαν ἐν πάσῃ φωτογραφικῇ πιστότητι ἐντὸς τῶν περιλαλήτων ἐκείνων μυθιστορημάτων, ἅτινα κατήντησαν νὰ σκανδαλίσωσι καὶ σοῦ τοῦ τιμίου οἰκογενειάρχου τὴν περιέργειαν.

Μὴ δὲ τυχὸν ὑποθέσῃς, ὅτι τῆς φιλολογικῆς αὐτῆς πανώλους, ἥτις λυμαίνεται σήμερον τὴν Γαλλίαν, ἀφορμὴ καὶ μόνη ὑπῆρξεν ἡ ἀνεπίγνωστος ἢ καὶ σκόπιμος ἴσως παρανόησις τῆς μεγάλης ἐκείνης αἰσθητικῆς ἀληθείας περὶ ἧς ἔλεγον πρὸ μικροῦ. Ὄχι· συνετέλεσε πιθανῶς καὶ τοῦτο εἰς ἐπώασιν τῆς νόσου· ὅ,τι ὅμως, νομίζω, ἀνέπτυξεν αὐτὴν εἶνε ἡ παντελὴς παραγωγικὴ ἀνικανότης, ἡ διανοητικὴ οὕτως εἰπεῖν ἀσυλληψία τῶν συγγραφέων, οἵτινες ὑπῆρξαν τὰ πρῶτά της θύματα. Μὴ δυνάμενοι νὰ παραγάγωσί τι ἀφ' ἑαυτῶν, ἐπεβάλοντο ν'ἀντιγράψωσι, καὶ ἀντέγραψαν ἀληθῶς τὴν φύσιν καὶ τὴν πραγματικότητα. Συναισθανόμενοι προδήλως, ὅτι ἡ ἠγκυλωμένη οὕτως εἰπεῖν διάνοιά των μάτην ἤθελε κοπιάσει, προσπαθοῦσα ν'ἀναμορφώσῃ εἰς καλλιτεχνικὴν τελειότητα τοῦ καθ'ἡμέραν βίου τὰς σκηνὰς καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ μάτην ἤθελεν ἀγωνισθῆ, κατὰ τὰς ἀληθεῖς τῆς ἀληθοῦς τέχνης ἀπαιτήσεις, νὰ ἐμφυσήσῃ τὴν ζωὴν τῆς καθόλου ἀληθείας εἰς τὴν ἐπὶ μέρει ἀλήθειαν, καὶ νὰ μεταβάλῃ αὐτὴν οὕτω ἀπὸ πραγματικῆς ἀληθείας εἰς ἀλήθειαν καλλιτεχνικήν, προὐτίμησαν νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἁπλῆν περιγραφὴν τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, καὶ τὴν περιγραφὴν αὐτὴν ἐκήρυξαν τὸ Α καὶ τὸ Ω τῆς νέας φιλολογικῆς θρησκείας, ἧς καὶ ἐχειροτόνησαν αὐτοὶ ἑαυτοὺς μύστας καὶ λειτουργούς.

Ἐλησμόνησαν,βλέπεις,καὶ τοῖς ἐσύμφερε προφανῶς νὰ λησμονήσωσιν, ὅτι τῆς τέχνης ἀποστολὴ δὲν εἶνε ν' ἀντιγράφῃ μέχρι δουλικῆς πιστότητος τὴν πραγματικότητα, οὐδὲ ν' ἀποταμιεύῃ εἰς τὰ ἔργα της πᾶσαν τὴν πεζότητα τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, οὔτε ν' ἀντανακλᾷ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν κοινὴν καὶ ἄξεστον καὶ ἀκάθαρτον ὄψιν, οὔτε νὰ μεταβάλληται εἰς κάτοπτρον, ὅπου ν' ἀναγνωρίζῃ ὁ θεατὴς τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπηρέτου του, τῆς πλυντρίας του, τοῦ καπνοδοχοκαθαριστοῦ του, ἢ καὶ ἄλλων, πλειότερον μὲν ἴσως καθαρῶν ἀλλ' ὀλιγώτερον βεβαίως σεμνῶν προσώπων, μεθ' ὧν ἔτυχέ ποτε νὰ κάμῃ γνωριμίαν. Παρεγνώρισαν, ἢ κάλλιον εἰπεῖν ἠθέλησαν νὰ παραγνωρίσωσιν, ὅτι ὁ καλλιτέχνης δὲν εἶνε ἀντιγραφεύς, οὐδὲ ἡ ζωγραφικὴ φωτογραφία. Πρὸς τί τότε ἡ τέχνη, καὶ ποία της ἡ ἀνάγκη καὶ ποῖός της ὁ σκοπός, ἀφοῦ ὑπάρχει ζωντανὴ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, πολὺ βεβαίως ἀληθεστέρα καὶ πολὺ πάσης φωτογραφίας προτιμοτέρα, ἡ πραγματικότης; Μὴ τυχόν, ἵν' ἀπαθανατίσῃ τὴν φλυκταινώδη μορφὴν τοῦ κουρέως σου, ἢ τὸ πλαδαρὸν πρόσωπον τῆς μαγειρίσσης μου, ἢ τοὺς μελανοστίκτους καὶ ῥυπαροὺς βραχίονας τοῦ ὁδοκαθαριστοῦ; Ὄχι, βεβαίως. Ὁ τὴν δημιουργὸν δύναμιν ἐμφυσήσας εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου δὲν τὴν ἐνεφύσησε πρὸς τοῦτο, οὐδὲ θὰ κατορθώσῃ ποτὲ ὁ διασημότατος τῶν φωτογράφων, ὅσον στιλπνὸς καὶ ἂν ἦνε τῶν φωτογραφιῶν του ὁ χάρτης, ὅσον τιτλοφόρος καὶ ἂν ἦνε ἡ θύρα του, ὅσον ὑψηλὸν καὶ ἂν ἦνε τὸ μέγαρόν του, νὰ ὀνομασθῇ καλλιτέχνης.

Ἀλλὰ διατί,θὰ μ'ἐρωτήσῃς ἴσως,ἀφοῦ θέλουσιν οἱ τῆς νέας σχολῆς θιασῶται νὰ περιγράφωσι τὸν πραγματικὸν κόσμον, περιορίζονται, ὡς ἔλεγον ἀνωτέρω,εἰς περιγραφὴν ἀποτροπαίων κυρίως καὶ βδελυρῶν σκηνῶν, θεαμάτων ἀηδῶν καὶ προξενούντων αὐτόχρημα ναυτίαν, ἀντικειμένων ὧν ἐνώπιον δὲν δύναταί τις νὰ παρέλθῃ εἰμὴ κλείων τὴν ῥῖνά του καὶ θλίβων τὸν στόμαχόν του; Αὐτὴν ἆρά γε μόνον τὴν ὄψιν ἔχει ὁ πραγματικὸς κόσμος; Κακοῦργοι μόνον καὶ μέθυσοι καὶ προώλεις καὶ πλάσματα ἐκπεπτωκότα ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ; Κοπρῶνας μόνον καὶ μιάσματα, ἀμάρας μόνον καὶ ἀκαθαρσίας, ἕλκη καὶ σαπρίαν μόνον, ῥάκη καὶ σκύβαλα καὶ οὐδὲν ἄλλο περιέχει ὁ κόσμος οὗτος; Ὄχι, βεβαίως· ἔχει καί τι ἄλλο τὸ σύμπαν αὐτό, οὗτινος τὴν φωτογράφησιν ἐπεχείρησεν ὁ Zola καὶ οἱ ἑταῖροί του. Ἔχει καὶ τὴν ἱλαράν του ὄψιν· ἔχει καὶ οὐρανόν, καὶ

Digitized by Google

χλόην καὶ ἥλιον· ἔχει καὶ τιμίους ἀνθρώπους, νιπτομένους τὴν ὄψιν καὶ τὰς χεῖρας, μὴ κλέπτοντας, μηδὲ μεθυσκομένους, μηδὲ διανυκτερεύοντας εἰς καταγώγια ἀκατονόμαστα· ἔχει καὶ γυναῖκας ἀξίας ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ, ὧν θέλγει τὸ μειδίαμα καὶ συγκινεῖ ἡ λαλιά· ἔχει καὶ αἰσθήματα ὁ κόσμος οὗτος εὐγενῆ, καὶ πράξεις δυναμένας νὰ ἐμπνεύσωσι καλλιτέχνην, καὶ πόθους οὐχὶ χαμαιπετεῖς,καὶ πάθη βεβαίως,ἀλλ' οὐχὶ πάντα κτηνώδη οὐδὲ πάντα ἀπόβλητα.Διατί λοιπόν, ἐπαναλαμβάνεις, ἀπέκλεισαν ταῦτα πάντα τοῦ καλλιτεχνικοῦ των πεδίου οἱ φιλολογικοὶ φωτογράφοι, καὶ ἔστησαν τὴν εἰκαστικὴν αὐτῶν μηχανὴν ἀπέναντι τοῦ βορβόρου μόνον καὶ τῶν τελμάτων ; Μή τοι τυχὸν εἶνε τοιαύτη ἡ γαλλικὴ κοινωνία, ἣν περιγράφουσιν ; Ὄχι·ἀναντιρρήτως ὄχι. Ὁμόφωνος μέχρι τοῦδε διεμαρτυρήθη κατὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ἡ κριτικὴ τῆς Γαλλίας, καὶ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἦνέ τις τυφλὸς αὐτῆς ἐπαινέτης, ἵνα ἰσχυρισθῇ τὸ ἐναντίον.Ὅσον καὶ ἂν ἦνε, καὶ εἶνε βεβαίως διεφθαρμένη σήμερον ἡ σύγχρονος παρισινὴ κοινωνία, δὲν κατήντησεν ὅμως ἀκόμη εἰς τοσοῦτον καταπτώσεως βάθος, οὐδὲ μετεβλήθη εἰς ὅμιλον μεθύσων, ἀργῶν, κλεπτῶν καὶ δολοφόνων, εἰς σμῆνος συντεταγμένον μαυλιζομένων καὶ μαυλιστῶν, εἰς κόσμον εὐωχητῶν καὶ κραιπαλώντων, ὁποίους εἰκονίζουσιν ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν σελίδα τὰ βιβλία ἐκεῖνα, ἅτινα ἐπεθύμησες νὰ ἀναγνώσῃς. Ἀλλὰ τότε λοιπὸν—θὰ προσθέσῃς καὶ ἔχεις δίκαιον—ἡ φοβερὰ τῆς λοιμώδους αὐτῆς φιλολογίας ἐπιτυχία σημαίνει, ὅτι οἱ ἀναγνῶσται τοῦ Zola καὶ τῶν συντρόφων του, οἱ συνωστιζόμενοι πρὸ τῆς θύρας τῶν βιβλιοπωλείων, ἵνα προαρπάσωσι τὸ Assommoir καὶ τὰ φύλλα τῆς Nana, ἀρέσκονται βεβαίως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ῥυπαρῶν ἐκείνων καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ναυτιωδῶν σελίδων, ὅτι ἡ νοσηρὰ των περιέργεια καταπίνει ἄπληστος τὸ παρατιθέμενον δριμὺ ἔδεσμα, ὅτι ὁ δυσπαθὴς αὐτῶν οὐρανίσκος γαργαλίζεται εὐαρέστως ὑπὸ τῆς assa foetida, ἣν ἐκ τῆς φιλολογικῆς των χύτρας κενώνουσι καθ'ἡμέραν οἱ πρωτάρχαι τῆς νέας σχολῆς, καὶ ὅτι τέλος πάντων διὰ τοῦτο καὶ μόνον γράφουσιν οὗτοι, διότι ἀγοράζουσιν ἐκεῖνοι.

Ναί, φίλε μου· ναί, δυστυχῶς, καὶ ὁ λόγος οὗτος εἶν' ἐπίσης μία τῶν κυριωτάτων τῆς νόσου ἀφορμῶν. Τὸ πρᾶγμα, ὡς βλέπεις, λαμβάνει μορφὴν καθαρᾶς κερδοσκοπικῆς ἐπιχειρήσεως, κανονιζομένης ὑπὸ τοῦ ἀδιαπτώτου οἰκονομικοῦ νόμου τῆς ζητήσεως καὶ τῆς προσφορᾶς. Οἱ μάγειροι παρασκευάζουσιν ὅ,τι ἀρέσκει εἰς τοὺς πελάτας των, οἱ πελάται καλοπληρώνουσιν ὅ,τι παρασκευάζουσιν οἱ μάγειροι, καὶ ἀμφότεροι μένουσιν εὐχαριστημένοι. Αὐτῶν πληροῦται τὸ βαλάντιον, καὶ ἐκείνων πληροῦται ὁ στόμαχος. Νόσου ἐνδεχομένης ἐκ τοιούτων ἐδεσμάτων δὲν ὑπάρχει φόβος. Τοιοῦτοι στόμαχοι δὲν νοσοῦσι πλέον, διότι ἐνόσησαν ἤδη πάσας τὰς νόσους, καὶ ἄσμενοι θὰ κατέπινον οἱασδήποτε φαρμακευτρίας παρασκεύασμα, ἤρκει μόνον δι' αὐτοῦ νὰ ἐρεθισθῶσι κἄπως τὰ παραλυτικά των αἰσθητήρια. Ἄλλως δέ, μὴ λησμονῇς, ὅτι ὅσον καὶ ἂν πολιτισθῇ καὶ μορφωθῇ διὰ τῆς παιδεύσεως τὸ πολιτικὸν ἐκεῖνο ζῶον, ὅπερ ἐκάλεσεν ἄνθρωπον ὁ Ἀριστοτέλης, μένει ὅμως ζῶον πάντοτε,περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον,καὶ εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς καρδίας καὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ φωλεύει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατάλοιπόν τι κτηνῶδες, ὅπερ πνίγουσι συνήθως καὶ συγκαλύπτουσιν ἡ μόρφωσις καὶ ἡ ἀνατροφή, ἡ διδασκαλία καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη, σπανιώτατα ὅμως καὶ ἐκριζοῦσιν ἐντελῶς. Τὸ μέρος δ' αὐτὸ τοῦ ζώου, ὅπερ—σημείωσαι καὶ τοῦτο—εἶνε μὲν συνήθως περισσότερον εἰς τὰ κατώτερα τῆς κοινωνίας στρώματα, ἀλλὰ δὲν εἶνε πάντοτε καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὰ ἀνώτερα, διαθρύπτεται φυσικῶς καὶ θωπεύεται καὶ εὐχαριστεῖται ὅπως δήποτε ἀπὸ ἐντυπώσεων κτηνωδῶν, καὶ εὐφημεῖ τοὺς παρέχοντας αὐτῷ τὸ ἀπηγορευμένον μὲν καλλαισθητικῶς καὶ ἠθικῶς ἀλλὰ κνίζον ὅμως πάντοτε ὄψον, τὸ ἐρεθίζον τὴν γεῦσιν καὶ ἀνοῖγον οὕτως εἰπεῖν τὴν ὄρεξιν. Ἐπὶ τῶν κτηνωδῶν αὐτῶν ὀρέξεων ἐκερδοσκόπησαν οἱ μύσται τῆς νέας φιλολογικῆς θρησκείας ἐν Γαλλίᾳ, καὶ τὴν κερδοσκοπίαν αὐτῶν ἔστεψεν ἐπιτυχία τερατώδης καὶ πάσης των προσδοκίας ἀνωτέρα. Ἵνα τὴν ἀναλογισθῇς, ἀρκεῖ μόνον νὰ σοῦ σημειώσω ὅτι ὁ Voltaire *πωλεῖ* 475 χιλιάδας φύλλων, ἀφ' ὅτου ἤρχισε τὴν δημοσίευσιν τῆς Nana.

Ἀλλὰ τί συγγραφεῖς λοιπόν, τί καλλιτέχναι, τί μυθιστοριογράφοι εἶνε αὐτοὶ—θὰ μοῦ παρατηρήσῃς βεβαίως πάλιν—, οἵτινες, ἀντὶ νἀνοίγωσιν αὐτοὶ τὴν ὁδὸν εἰς τὰ πλήθη, παρακολουθοῦσι τοὐναντίον τὸν ὄχλον, καὶ φέρονται ὑπ' αὐτοῦ ἀντὶ νὰ τὸν φέρωσι, καὶ κύπτουσι δουλικὸν τὸν αὐχένα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ποσοῦ, ἀντὶ νὰ ἐπιδρῶσιν αὐτοὶ ἐπ' ἐκείνου ; Οἱ συγγραφεῖς αὐτοί, ἁπλοϊκέ μου ἐπαρχιῶτα, εἶνε τοιοῦτοι ὁποῖοι ἀναφαίνονται πανταχοῦ καὶ πάντοτε, ὁσάκις καὶ ὅπου, κρίμασιν οἷς οἶδε κύριος, κατισχύσῃ ἔν τινι κοινωνίᾳ ἡ ὕλη τοῦ πνεύματος, καὶ τὸ ποσὸν τοῦ ποιοῦ. Εἶνε γνήσιοι ἀδελφοὶ ἐκείνων, οὓς ἐμόρφωσε πάντοτε κατ' ἰδίαν αὐτῆς εἰκόνα κοινωνία διεφθαρμένη καὶ ἀπόκορος, οὐδένα ὑπολαμβάνουσα σκοπὸν ἄλλον τοῦ βίου ἢ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ἐκ παντὸς τρόπου ἀπόλαυσιν, ἀξιοῦσα νὰ δουλεύωσιν αὐτῇ πρὸς τοῦτο πᾶσαι τοῦ ἔθνους αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις, καὶ κάμπτουσα οὕτω ὑπὸ τὸν σιδηροῦν τῆς βιωτικῆς ἀνάγκης ζυγὸν πάντα ἐκεῖνα τὰ ὑστερικὰ καὶ ἄγονα πνεύματα, πάν-

Digitized by Google

τας ἐκείνους τοὺς ἑρμαφροδίτους χαρακτῆρας, πάντα ἐκεῖνα τὰ φιλολογικὰ ἡλιοτρόπια, ἅτινα *τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γίνονται, ἵνα τοῖς πᾶσιν ἀρέσωσι*, καὶ δουλεύουσιν ἵνα μὴ πεινάσωσι, καὶ πηλοβατοῦσιν ἵνα μὴ διψήσωσιν. Ἀληθεῖς *ἐπὶ μισθῷ συνόντες*, ὑφίστανται ἄσμενοι τὴν ἐπίδρασιν κόσμου ἐκπεπτωκότος καὶ ἠθικῶς παρακμάζοντος, διότι οὐδεὶς ἐσωτερικὸς σπινθὴρ διαμαρτύρεται κατὰ τῆς δουλείας των, διότι οὐδεὶς τοὺς ἐνοχλεῖ ἔλεγχος ἀπούσης συνειδήσεως. Καὶ ἂν δὲ σπανίως, πού καί ποτε, εὑρεθῶσιν εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην νὰ δικαιολογήσωσιν ἑαυτοὺς καὶ τὰ ἔργα των, εὔκολον εὐτυχῶς παρεσκεύασαν εἰς αὐτοὺς τὸ ἔργον ὁμαίμονες καὶ ὁμόσχολοι κριτικοὶ καὶ αἰσθητικοὶ φιλόσοφοι. Ἡ θεωρία τῶν λαχάνων, ἅτινα φύονται καὶ πρέπει νὰ φύωνται τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα, ἀναλόγως τοῦ παράγοντος αὐτὰ ἐδάφους καὶ τοῦ παχύνοντος αὐτὰ λιπάσματος, δὲν εἶνε σημερινή. Τὴν γνωρίζεις σύ, διότι σ' εἶχε καταλάβει ἄλλοτε ἡ μανία ν' ἀσχοληθῇς περὶ τὰς προόδους τῆς ὑλιστικῆς φιλοσοφίας, καὶ γνωρίζεις βεβαίως, πόσον ἔχει στενὴν ἡ θεωρία ἐκείνη τὴν συγγένειαν πρὸς τὸ περιλάλητον ἀξίωμα: «οὐδὲν νόημα χωρὶς φωσφόρου», δι' οὗ προσεπάθησαν ἐσχάτως οἱ φιλόσοφοι νὰ μεταβάλωσι τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀλεστικήν τινα ἢ ζυμωτικὴν μηχανήν. Εἶνε εὔκολος ἀρχὴ καὶ εὐπρόσδεκτος εἰς τοὺς νέους ἀποστόλους, τοὺς μεταβαλόντας τὸν ναὸν τῆς διανοίας εἰς οἶκον ἐμπορίου, διότι ἀπαλλάσσει τοὺς ὤμους των τῆς εὐθύνης, ἣν ὑπέχει πᾶς ἐλεύθερος ἄνθρωπος διὰ τὰ ἔργα του. Ἀλλ' εἶν' εὐτυχῶς ἀπόβλητος καὶ ἀβάσιμος ἀρχή· ἀπόβλητος, διότι ἐξομοιοῖ τὰ ἔργα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας πρὸς τὰς ῥαφανίδας καὶ τὰς κινάρας, ἃς διὰ τοιαύτης ἢ τοιαύτης καλλιεργείας ἁδρύνουσι κατ' ἀρέσκειαν οἱ κηπουροί· ἀβάσιμος, διότι λησμονεῖ,ὅτι τὸν σπόρον τῆς ῥαφανίδος δὲν δημιουργοῦσιν ἀρδεύματα, οὐδὲ μεταβάλλουσιν εἰς σπόρον ἰάσμου ἡ ἄρωσις καὶ τὸ λίπασμα.

Τοιαύτη εἶνε, φίλτατε, δι' ὀλίγων χαρακτηριζομένη ἡ νέα φωτογραφικὴ σχολή, ἧς ἐπόθησας νὰ διέλθῃς τὴν θύραν. Τοιοῦτοι ἐν συνόψει πάντες αὐτῆς οἱ ἀπόστολοι, καὶ τοιοῦτος πρὸ πάντων καὶ ὑπὲρ πάντας σήμερον ὁ Αἰμίλιος Ζολά, ὁ μεσίας καὶ διδάσκαλος τῆς νέας θρησκείας.

Εἶπον *σήμερον*· διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ὑπῆρξε πάντοτε τοιοῦτος, ὁποῖος παρίσταται διὰ τοῦ τελευταίου του ἔργου, τῆς διαβοήτου Nana, οὐδ' ἀνέβη διὰ μιᾶς καὶ διὰ τοῦ πρώτου του ἅλματος εἰς τὸν περίβλεπτον κολοφῶνα, ὃν ἐκορύφωσεν ὑπὸ τοὺς πόδας του τὸ σκάνδαλον. Ἦτο δειλὸς τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ περιεσκεμμένος, βαθμηδὸν δὲ μόνον καὶ κατ' ὀλίγον παρέσυρεν αὐτὸν ὁ χείμαρρος, ὅστις ἐπέπρωτο νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν ἐπισημότητα· Δὲν ἐπάλαισεν ὅμως,—εἶν' ἀληθὲς—κατὰ τοῦ βορβορώδους ῥεύματος, διότι οὔτε τὴν θέλησιν εἶχεν, οὔτε τὴν δύναμιν. Τοῦ ἔλειπεν ἡ δημιουργικὴ πρωτοβουλία, ἡ μόνη δυναμένη νὰ κρατύνῃ αὐτὸν εἰς ἀντίστασιν, οὐδεμίαν δ' ἀφ' ἑτέρου εἶχε διάθεσιν νὰ φυτοβιώσῃ εἰς τὸν ἰσόγειον ὄροφον τῶν μεγάλων παρισινῶν ἐφημερίδων, ἀναμετρῶν μετὰ τρόμου τὰς ἡμέρας τοῦ μηνός, καὶ ἀγνοῶν πῶς θὰ γευματίσῃ τὴν ἑσπέραν μὴ προγευματίσας τὴν πρωΐαν. Εἰς τοιαύτην πάλην οὔτε ἤθελεν οὔτε ἠδύνατο ν' ἀποδυθῇ,δι' ὅσους λόγους σοῦ ἐξέθηκα πρὸ ὀλίγου, καὶ προυτίμησε, φυσικῷ τῷ λόγῳ, νὰ πέσῃ εἰς τὸν βόρβορον, ὅπου πρόθυμον καὶ ἐπικροτοῦν ἔμελλε νὰ σιτίζῃ αὐτὸν ὑλικῶς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἠθικῶς καὶ καλλαισθητικῶς σιτιζόμενον σμῆνος τῶν ἀναγνωστῶν. Ἔγραψεν οὕτω ἀλληλοδιαδόχως τὴν **Curée**, τὴν **Ventre de Paris**, τὸ **Assommoir** καὶ τὴν **Nana**, ἔργα πνιγηρὰ καὶ δυσώδη, ἀφηγούμενα πᾶσαν δυνατὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ἀσχημίαν τῆς συγχρόνου κοινωνίας, περιγράφοντα πᾶσαν αὐτῆς νοσηρὰν ἀτροφίαν ἢ ὑπερτροφίαν, καὶ μετὰ προδήλου τέρψεως καὶ προτιμήσεως διατρίβοντα περὶ πᾶν ὅ,τι συνήθως καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἕλκος, ῥάκος ἢ δυσωδίαν, βόρβορον, ἀτιμίαν ἢ ἔγκλημα. Καὶ ὅμως,—παράδοξον ἀληθῶς τὸ φαινόμενον καὶ ἄξιον σημειώσεως—προσεπάθησεν ἐνίοτε ὁ **Zola** ν' ἀνακύψῃ τὴν κεφαλὴν ὑπεράνω τῆς κατακλυζούσης αὐτὸν ἰλύος, καὶ ν' ἀναπνεύσῃ πρὸς στιγμὴν ἀέρα καθαρώτερον σχετικῶς καὶ ὑγιεινότερον. Ἔγραψε δὲ τότε τὴν **Conquête de Plassans** καὶ τὸ **Une page d'amour**, ἔργα πλημμελῆ μὲν πάντως ὑπὸ ἔποψιν καλλιτεχνικήν, στερούμενα δράσεως, ὡς πάντα τοῦ καλάμου του τὰ προϊόντα, ἐζητημένα καὶ μέχρι παιδαριώδους λεπτολογίας διατρίβοντα εἰς τὰ μικρὰ καὶ δευτερεύοντα, ἀλλὰ πνέοντα ὅπως δήποτε ἀέρα ὃν δύναταί τις ν' ἀναπνεύσῃ, μὴ κινδυνεύων νὰ καταπέσῃ ὑπὸ ἀσφυξίας, καίτοι ὑπὸ βαθυτέραν ἠθικὴν ἔποψιν οὐχὶ ἄμωμα οὐδ' ἐπικρίσεως ἀνώτερα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀσθενὴς αὐτὴ ἀντίδρασις ὑπῆρξε πρόσκαιρος μόνον καὶ παροδική. Ὁ ἀνὴρ ἐπόθει πάντοτε τὸν πηλόν, ἀνεμιμνήσκετο τῆς παλαιᾶς του διατριβῆς, εἶχε **la nostalgie de la boue**, ὡς λέγει που ὁ διασημότατος τῶν συγχρόνων δραματικῶν τῆς Γαλλίας, καὶ ταχέως ἐπανέπεσεν ὅθεν ἐπὶ στιγμὴν μόνον καὶ ἐκ περιστάσεως εἶχεν ἐξέλθει, καὶ ἔγραψε τὴν φοβερὰν ἐπὶ δυσωδίᾳ καὶ ἀκατονόμαστον ἐπὶ κυνισμῷ **Nana**,ἥτις εὐφραίνει σήμερον—εἰς δόξαν τῆς λογικότητος καὶ ἠθικότητος τῶν ἀνθρωπίνων πλασμάτων—ἑκατομμύρια ἴσως ἀναγνωστῶν. Λέγουσι μάλιστα, καὶ οὐδόλως δυσκολεύομαι νὰ τὸ πιστεύσω, ὅτι ὁ μέγας αἱρεσιάρχης ἀπαρνεῖται οὐδ' ἀναγνωρίζει πλέον ὡς γνήσια διανοητικά του τέκνα τὰ σχετικῶς ἄοσμα ἐκεῖνα καὶ

χλιαρὰ τοῦ μαγειρείου του παρασκευάσματα, ἀπαράλλακτα ὡς ὁ μουσικὸς τῆς Γερμανίας αἱρεσιάρχης Βάγνερ ἀπεκήρυξε τὸν Ῥιένζην αὐτοῦ, καὶ τὸν Ταγχόϋζερ καὶ τὸν Λόεγγριν καὶ τὸν Ἱπτάμενον Ὁλλανδόν, ἅμα ὡς ἔγραψε τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς μουσικῆς τοῦ μέλλοντος, τὸν *Κύκλον τῶν Νηβελλοῦγγεν*. Ἡ μόνη ὑπὲρ τοῦ γερμανοῦ μελογράφου διαφορὰ εἶνε, ὅτι ἐκείνου μὲν ἡ μουσικὴ ἔχει νὰ λογαριασθῇ μὲ τὰ ὠτία τῶν ἀπογόνων μας, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἀποτείνεται, ἡ δὲ ἀνθολογία (μὴ ἀναγνώσῃς, πρὸς Θεοῦ, ἀνθολογία) τοῦ Zola γράφεται διὰ τοὺς συγχρόνους καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀποτείνεται, διότι ὁ Zola εἶνε ἄνθρωπος πρακτικὸς καὶ οὐδεμίαν ἔχει ὄρεξιν νὰ ἀτενίζῃ πρὸς τὰ ὁμιχλώδη βάθη τοῦ μέλλοντος, ὅτε εἰς τὸ βαλάντιον αὐτοῦ ἐπιτέλλει ὁ χρυσοῦς τοῦ παρόντος ἥλιος.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων, θὰ ἐκφωνήσῃς ἀνυπομονῶν οὐδ' ἀρκούμενος ἴσως καὶ πάλιν εἰς γενικότητας, τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὴ ἡ Nana, τὴν ὁποίαν κακεντρεχῶς ἐμάντευσες ὅτι ἤθελα νὰ ἀναγνώσω, καὶ τὴν ὁποίαν προπηλακίζεις χωρὶς νὰ μοῦ στέλλῃς;

Τὴν προπηλακίζω ἀληθῶς, καὶ μὴ δὲν ἔχω δίκαιον; Καθ' ἓν καὶ μόνον ἴσως ἔχω ἄδικον· ὅτι λησμονῶ τὸ πηλόφυρτον αὐτῆς μέτωπον, εἰς ὃ οὐδεὶς πλέον δύναται νὰ κολλήσῃ πηλός. Σὺ ὅμως θέλεις les points sur les i, θέλεις τὰ πράγματα μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ σίγμα, θέλεις νὰ μάθῃς τί εἶνε ἡ Nana καὶ ποία της ἡ ἱστορία. Καὶ εἰς τὰς δύο σου αὐτὰς ἐρωτήσεις ἡ ἀπάντησις δὲν εἶνε δύσκολος, μολονότι τὸ εὐῶδες ἔργον τοῦ Zola δὲν ἥπλωσεν ἔτι εἰς τὸν ἥλιον ὅλα του τὰ πέταλα, οὐδ' ἀνέδωκεν ἔτι ἡ χοάνη τοῦ χημικοῦ του ἐργαστηρίου ὅλον αὐτῆς τὸ ἀμμωνιακὸν ὀξὺ καὶ ὅλον της τὸ ὑδροθειωμένον ἀέριον. Τὸ νεογέννητον τέρας δὲν ἐτέχθη ἔτι ἀρτιμελές, καὶ μόλις ἴσως τὸ ἓν τρίτον τῆς περιλαλήτου μυθιστορίας ἐδημοσιεύθη μέχρι τοῦδε εἰς τὰς στήλας τοῦ Voltaire, ὅστις δὲν ἐμάντευε βεβαίως ὅτε ἔγραφε: ce qu'on méprise ne peut jamais interesser, ὅτι ἔμελλε μίαν ἡμέραν τὸ ὄνομά του νὰ καλύψῃ τοιαύτας βδελυγμίας. Ἀλλ' ἂν οἱ παλαιοὶ ἔλεγον *ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα*, καὶ ἂν ὁ Cuvier ἐκ μιᾶς πολλάκις καὶ μόνης σιαγόνος προκατακλυσμιαίου ζώου ἀνεδημιούργησεν ὁλόκληρον τὸ ἄτομον καὶ τὴν οἰκογένειάν του, πολὺ εὐκολώτερον εἶνε νὰ διαγράψῃ τις δι' ὀλίγων μὲν ἀλλ' ἀσφαλῶν γραμμῶν τὴν ἡρωΐδα τοῦ Zola, καὶ νὰ εἰκάσῃ τὴν ἱστορίαν της. Ἡ Nana, φίλε μου, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἡ σημερινὴ Μαγδαληνὴ τῶν Παρισίων,—πολὺ πρὶν ἢ γονυπετήσῃ, ἐννοεῖται, εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σωτῆρος—καταβαίνουσα ἀνὰ μίαν, πολλάκις δὲ καὶ ἀνὰ δύο καὶ πλειοτέρας, τὰς βαθμίδας τῆς κοινωνικῆς κλίμακος, καὶ μεταπίπτουσα βαθμηδὸν ἀπὸ κόρης εἰς ἠθοποιόν, ἀπὸ ἠθοποιοῦ εἰς ὑπότροφον, ἀπὸ ὑποτρόφου εἰς . . . τὸ μαντεύεις· εἶνε περιττὸν νὰ τὸ γράψω. Φαντάσου τερατῶδές τι κρᾶμα τῆς *Καμελλιοφόρου Κυρίας* τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, τῆς *Δεσποινίδος Κασμὶρ* τοῦ Κλαρετῆ, τῆς Cara καὶ τῆς Madelon καὶ τῆς Madame Frusquin δὲν ἐνθυμοῦμαι τώρα τίνων ἄλλων συγχρόνων συγγραφέων τῆς Γαλλίας, πρόσθες εἰς τὸ κρᾶμα αὐτὸ τῆς πραγματικωτάτης πραγματικότητος τὴν ὠμὴν καὶ ἀψιμυθίωτον ἀλήθειαν, τὴν ἀλήθειαν δηλ. ἐκείνην ἣν διέπουσι συνήθως καὶ κανονίζουσιν εἰς τὰ εὐνομούμενα κράτη αἱ ἀστυνομικαὶ διατάξεις, καὶ ἔχεις ἀκριβεστάτην καὶ ἄπταιστον ἐνώπιόν σου τὴν ἱλαρὰν εἰκόνα τῆς ἡρωΐδος τοῦ Zola. Ὁποία δὲ νῦν, μεθ' ὅσα σοῦ εἶπον ἀνωτέρω, διαπλάττεται ἡ ἱστορία τῆς ποιητικῆς αὐτῆς ὑπάρξεως ὑπὸ τὴν φυσιολογικὴν γραφίδα τοῦ νέου Balzac τῆς Γαλλίας, εὐκόλως, ὑποθέτω, μαντεύεις. Ἂν ὅμως δὲν μαντεύῃς, λυποῦμαι ὅτι δὲν τολμῶ νὰ εὐκολύνω τὴν μαντείαν σου. Φοβοῦμαι μὴ καὶ αὐτὸς ὁ χάρτης ἐρυθριάσῃ, μολονότι ὁ Κικέρων βεβαιοῖ ὅτι carta non erubescit. Φαντάσου μόνον — καὶ μὴ μοῦ εἴπῃς ὅτι δὲν ἔχεις φαντασίαν, διότι οὐδεμία πρὸς τοῦτο χρειάζεται φαντασία, ὁποίαν σὺ τὴν ἐννοεῖς— φαντάσου καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν γυμνότητα πάσας τὰς κοινὰς καὶ καθ' ἡμέραν περιπετείας βίου κοινοῦ κοινοτάτης Φρύνης· ὑπόθες τὴν σκηνὴν αὐτῶν οὐ μόνον πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχει σηπεδὼν καὶ μίασμα, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀκόμη, ὅπου εἶνε καθαρώτερος συνήθως ὁ ἀήρ, διότι ὁ Zola τοσοῦτον ἀπεταμίευσε ποσὸν διεφθαρμένης ἀτμοσφαίρας ἐκ τῶν καταγωγίων, ἅτινα καυχᾶται ὅτι ἐπεσκέφθη καὶ ἠρεύνησε χάριν σπουδῆς, καὶ τοσοῦτον ἐσυνείθισεν εἰς αὐτὴν τοὺς πνεύμονάς του, ὥστε τὴν μεταγγίζει πανταχοῦ ὅπου θέτει τὸν πόδα του, ἵνα καὶ ἐκεῖ ἀναπνέῃ ἀνετώτερον· ἔκλεξον ὡς δευτερεύοντας καὶ τριτεύοντας τῆς μυθιστορίας ἥρωας ὅσους καὶ οἵους θέλεις, μικροὺς ἢ μεγάλους, ἄῤῥενας ἢ θήλεις, νέους ἢ γέροντας, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἔχωσιν ὅ,τι καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι αἰδῶ, συνείδησιν, τιμήν, πνεῦμα ὑγιές, τρόπων εὐγένειαν καὶ γλώσσης ἁβρότητα· ταῦτα πάντα, τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, φαντάσου τα συμπεφυρμένα διὰ μακρῶν λεπτολόγων καὶ μονοτόνων περιγραφῶν, εἰς ὅλον στερούμενον καὶ τοῦ ἐλαχίστου δραματικοῦ διαφέροντος· φαντάσου τὰ πράγματα αὐτὰ λεγόμενα ὠμῶς καὶ ἀπροσποιήτως διὰ τῶν λέξεων ἐκείνων, ἃς ἀποκλείουσιν ὅλων τῶν γλωσσῶν τὰ λεξικά, καὶ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα διαλεγόμενα ὅπως καὶ αὐτοὶ τῶν κατέργων οἱ κάτοικοι καὶ αὐτοὶ οἱ περὶ τὴν τράπεζαν οἰνοπωλείου αναισθητοῦντες μέθυσοι αἰσχύνονται συνήθως νὰ λαλῶσι· φαντάσου τέλος, ὅτι τὴν γλῶσσαν αὐτὴν τὴν ὁ-

Digitized by Google

μιλοῦσιν ὄχι μόνον οἱ τὸ ἠθικὸν ἴζημα πάσης κοινωνίας ἀποτελοῦντες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀνωτέρας αὐτῆς τάξεις κατέχοντες,καὶ...αὐτὸς ὁ συγγραφεύς, περιγράφων ἢ διηγούμενος· φαντάσου τα ὅλα αὐτὰ—τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε δύσκολον—καὶ θὰ ἔχῃς, οὐχὶ βεβαίως ἀκριβῆ, διότι τὴν περὶ τοῦ Zola ἀκρίβειαν μόνον ἀπὸ τοῦ καλάμου του δύναταί τις ν' ἀρυσθῇ, ἀλλ' ἀμυδράν πως καὶ κατὰ προσέγγισιν εἰκόνα τοῦ φιλολογικοῦ ἀριστουργήματος, οὗτινος δὲν σοῦ ἦτο, βλέπεις, πεπρωμένον νὰ κάμῃς δι' ἐμοῦ τὴν γνωριμίαν.

Μὴ δὲ νομίσῃς,ὅτι ὁ μέγας τῆς ἀληθείας καὶ τῆς φυσιολογικῆς πραγματικότητος μύστης εἶνε κἂν ἀληθὴς πανταχοῦ, καὶ ἂν δὲν ἔχῃ ἄλλην τιμήν, ἔχει κἂν l'honneur du déshonneur. Οὐδὲ τοῦτο. Ἀρκεῖ μόνον νὰ σοῦ σημειώσω, ὅτι κατὰ τὸν Zola τὴν ἑσπέραν τῆς πρώτης ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφανίσεως τῆς Nana ὅλος ὁ *παρισινὸς κόσμος*, tout Paris ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι, περιπατεῖ εἰς τὴν στοὰν τῶν Variétés, πρᾶγμα αὐτόχρημα ψευδές, διότι εἰς τὰ foyers τῶν γαλλικῶν θεάτρων δὲν φοιτῶσι συνήθως παρισινοί, ἀλλ' ἐπαρχιῶται μόνον καὶ ξένοι. Γάλλος κριτικός, ἀναφέρων ἐσχάτως τὸ πρᾶγμα, λέγει χωρὶς τινος δισταγμοῦ, ὅτι le fait d'arpenter un foyer de théâtre οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ provincialisme attristant, cachet d'une provenance étrangère.Ὀλίγον περαιτέρω ἡ *κόμησσα* Muffat ἐγείρεται τῆς θέσεως αὐτῆς, ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ της, ἵνα ὑποδεχθῇ τοὺς ἐρχομένους εἰς ἐπίσκεψιν· πόσον ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ Zola ἐγνώρισε μὲν ἴσως πῶς ὑποδέχονται αἱ Φρῦναι τοὺς πελάτας των ἀλλ' ἀγνοεῖ πῶς φέρονται αἱ *κόμησσαι* πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὰς αἰθούσας αὐτῶν! Μετὰ μικρὸν παρίστανται εὐωχηταὶ παρισινοὶ πίνοντες τὸν καμπανίτην των . . . εἰς τὸ τέλος τοῦ δείπνου, πρᾶγμα ἐπιτρεπόμενον πλέον σήμερον μόνον εἰς τῆς Ὠβέρνης τοὺς κατοίκους. Καὶ ταῦτα ἀπὸ τῶν πρώτων μόνον σελίδων τοῦ βιβλίου.Τὰ μετὰ ταῦτα εἶν' ἔτι χείρονα καὶ τερατωδέστερα.

Τοιαύτη καὶ ἡ Nana, ἣν ἤθελες μὲν σὺ ν'ἀναγνώσῃς, σοῦ ἀπαγορεύω δ' ἐγώ, ὡς φίλος κηδόμενος οὐ μόνον τῶν ἠθῶν σου, ἀλλὰ καὶ πρὸ πάντων τῆς καλλαισθησίας σου.

Σὺ ὅμως μειδιᾷς ἴσως ἀδιαφόρως, καὶ λέγεις καθ ἑαυτόν: «τὴν ἀναγινώσκω ἑλληνιστί, ἀφοῦ δὲν μοῦ τὴν στέλλεις γαλλιστί.Γίνομαι συνδρομητὴς εἰς τὴν εὐσπλαγχνον ἐφημερίδα,ἥτις ἀνέλαβε νὰ συμπληρώσῃ καὶ ὡς πρὸς τοῦτο τὴν ἀνατροφὴν τοῦ γένους, καὶ ἂν δὲν δύναμαι ν' ἀπολαύσω τὸ πρωτότυπον, ἀπολαύω κατ' ἀνάγκην τὴν μετάφρασιν». Τὸ γνωρίζω, φίλε μου, καὶ γνωρίζω ἀκόμη καὶ κάτι ἄλλο, τὸ ὁποῖον σὺ πιθανῶς, ὡς ἐπαρχιώτης, δὲν γνωρίζεις ἀκόμη. Γνωρίζω ὅτι εἰς ἄλλης ἐφημερίδος τὰς στήλας ἀνηγγέλθη ἡ μετάφρασις ἄλλου εὐώδους γαλλικοῦ μυθιστορήματος τῆς Courtisane vierge, καὶ εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν τῆς πρωτευούσης προεκηρύχθη πρό τινων ἡμερῶν ἡ προσεχὴς μετάφρασις τοῦ: *Λούκιος ἢ Ὄνος* τοῦ Λουκιανοῦ! Εἶν' ἀληθὲς δυστυχῶς· καὶ ἡμεῖς οἱ νήπιοι ἔτι ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, παρακολουθοῦμεν ὅμως *πεζοὶ παρὰ Λύδιον ἅρμα* τὰς προόδους τῆς ἑσπερίας, καὶ γινόμεθα ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀληθινὰ enfants terribles, καὶ ἐντρεπόμεθα νὰ φανῶμεν ὑστεροῦντες εἰς τὴν ὁδόν, ἣν τέμνει ἀπό τινος ἡ φυσιολογικὴ σχολή, ἐκριζοῦσα καὶ καταβάλλουσα δι' ἀμειλίκτου ἀξίνης πᾶν ὅ,τι αἰδήμων φυλάττει ἡ ἀνθρωπίνη καρδία ὡς πολύτιμον αὐτῆς κειμήλιον, πᾶν ὅ,τι περιθάλπει μετὰ στοργῆς ἡ φαντασία ὡς ἄσυλον ἀναψυχῆς ἐν ὥραις πικρίας καὶ ἀπογοητεύσεως.

Table rase λοιπόν! Ἂς παρατεθῶσι καὶ εἰς τοῦ Ἕλληνος τὴν τράπεζαν τὰ καρυκεύματα τοῦ Zola, ἀφοῦ καὶ μάγειροι ὑπάρχουσι πρόχειροι, καὶ δαιτυμόνες πληρώνοντες, καὶ censores ἐπινεύοντες, καὶ θεαταὶ εὐφημοῦντες.

Ποῖαι ὅμως θὰ ἦνε τῶν δείπνων αὐτῶν αἱ συνέπειαι;

Εἶνε ἰατρικὸν τὸ ζήτημα, καὶ ἂς σκεφθῶσιν ἄλλοι περὶ τοῦ πράγματος. Καλὸν ὅμως, νομίζω, θὰ ἦτο, νὰ σκεφθῶσι κάπως ἐγκαίρως· διότι προτιμοτέρα εἶνε πάντοτε ἡ δίαιτα τῆς θεραπείας.

Δι' αὐτὸ καὶ εἰς σέ, ἀγαπητέ μου φίλε, τὴν δίαιταν συνιστῶ· ἡ θεραπεία δὲν εἶνε πάντοτε ἀσφαλής, καὶ εἶνε πάντοτε τοὐναντίον δυσάρεστος.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

Τὸ κατωτέρω συγκινητικὸν διήγημα ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ ἀξιοσπουδάστου συγγράμματος τοῦ διασήμου Γάλλου ψυχιάτρου Leuret, τοῦ ἐπιγραφομένου «Fragments psychologiques sur la folie». Σ. τ. Δ.

Η ΑΤΥΧΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

Οὐδεὶς τῶν ἀσθενῶν ἡμῶν ὑπέστη δυστυχήματα τόσον συνεχῆ ὅσον ἡ ἀτυχὴς Μαργαρίτα, καὶ οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστῇ ταῦτα μετὰ περισσοτέρας ὑπομονῆς. Ἡ ἀτυχὴς φαίνεται ὅτι ἐδημιουργήθη διὰ νὰ ὑποφέρῃ. Ἡλικίαν ἔχει ἐτῶν ἑξηκονταοκτώ, καὶ πρὸ ἑξηκονταοκτὼ ἐτῶν ἀποθνήσκει οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῆς ἀθλιότητος καὶ ὑπὸ τῆς πείνης πιεζομένη. Ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐξήσκει ἐπάγγελμα τοῦ ὁποίου καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐμπνέει ἀηδίαν. Ὅτε ἦτο κόρη ἐφόρει ῥάκη δυσώδη, σπανίως ἐδίδετο αὐτῇ τροφὴ ἐπαρκής, δὲν εἶχε δὲ οὔτε φίλην, οὔτε σύντροφον. Νεωτάτη ἐγένετο σύζυγος ἐργάτου, ὅστις ὕβριζε, προσέβαλλε καὶ ἔδερεν αὐτήν,εἰς τρόπον ὥστε οὐ μόνον δὲν ἀπήλαυσε οὔτε μιᾶς ἡμέρας εὐδαιμονίαν, ἀλλ' οὔτε κἂν ἔλαβε μιᾶς μόνης ἡμέρας ἀνάπαυσιν. Ὅπως ὑποφέρῃ τόσην δυστυχίαν, τίς ἐστήριξεν αὐτήν; Δύω χάριτες διὰ τὰς ὁ-

Digitized by Google

ποίας εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν ὅτι ἐδωρήσατο αὐτῇ ταύτας, τὴν χάριν τῆς εὐτεκνίας καὶ τὴν χάριν τῶν δακρύων. Ἔτεκε δεκαοκτὼ τέκνα. Πολλάκις δὲ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ τοκετοῦ, ὁ σύζυγος ἀπεδίωκεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς κοινῆς αὐτῶν τρώγλης. Ἀπήρχετο τότε ζητοῦσα κατάλυμα ἐντὸς σταύλου, τοῦ ὁποίου οἱ κύριοι δὲν ἐτόλμων συχνάκις νὰ δεχθῶσιν αὐτὴν, διότι καὶ αὐτοὶ ἐφοβοῦντο τὰς ἀπειλὰς τοῦ συζύγου τῆς Μαργαρίτας. Ἀποβαλλομένη δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σταύλου ἐζήτει ἀνάπαυσιν ἐν τοῖς ἀγροῖς. Ἐκεῖ ἔκλαιε καὶ προσηύχετο, καὶ ὅτε τὴν ἐπιοῦσαν τινὲς ὧραι ὕπνου εἶχον διακόψει τὴν συνέχειαν τῶν ὀδυνῶν αὐτῆς, ηὐχαρίστει τὸν Θεὸν ὅστις ἀνεδείχθη τόσον ἐπιεικὴς πρὸς αὐτήν.

Ὅτε ἔφθασεν ἡ Μαργαρίτα εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, ὁ σύζυγός της ἀπέβαλεν αὐτὴν ἐντελῶς. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφιλοξένησεν αὐτὴν μία τῶν θυγατέρων της, ἀλλὰ μετ'ὀλίγον ἡ θυγάτηρ αὕτη ἐθεώρησε τὴν μητέρα αὐτῆς βάρος. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ τῇ ἔλεγον ὅτι ἔτρωγε πολὺ, καὶ ἔπειτα ἐπορεύετο πολὺ συχνὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπομένως εἰργάζετο ὀλίγον. Μάτην ὑπέσχετο νὰ μετριάσῃ τὸν θρησκευτικὸν ζῆλόν της. Ὅτε διέβαινεν ἐνώπιον ἐκκλησίας, εἰσήρχετο ἐντὸς αὐτῆς, διότι τὸ αἴσθημα τὸ ὁποῖον εἷλκυεν αὐτὴν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ τῶν δυστυχῶν ἦτο ἰσχυρότερον πάσης ἐναντίας ἀποφάσεως. Ἀνεχώρησε τέλος ἀπὸ τῆς οἰκίας τῆς θυγατρός της. Μία συγγενὴς τῇ ἔδωκε τὸ ὕφασμα στρωμνῆς, μία πωλήτρια τῆς ἀγορᾶς τῇ ἐδώρησε ὀλίγον ἄχυρον, καὶ οὕτω κατεσκεύασε κλίνην, τὴν ὁποίαν ἐκόμισεν ἐντὸς σκοτεινοῦ δωματίου, τὸ ὁποῖον ἐνοικίασεν ἀντὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε λεπτῶν καθ' ἑβδομάδα. Διὰ δανείου ἠγόρασε μίαν λίτραν πλακουντίου σακχαρωτοῦ, ἐδανείσθη δὲ καὶ μίαν τράπεζαν καὶ μίαν καθέκλαν. Μὲ τὰ ἐφόδια ταῦτα ἐγένετο πωλήτρια ἐπὶ τῆς γεφύρας ὄπισθεν τοῦ Νοσοκομείου Hôtel-Dieu (ἐν Παρισίοις). Ἀδύνατον ν' ἀκούσῃ τις ἄνευ συγκινήσεως τὴν Μαργαρίταν διηγουμένην τὰς περιπετείας τοῦ μικροῦ αὐτῆς ἐμπορίου. Διὰ νὰ κερδίσῃ τεσσαράκοντα λεπτὰ, ἔπρεπε νὰ πωλήσῃ μίαν λίτραν σακχαρωτοῦ πλακουντίου. Οὐδέποτε ἐκέρδισε τὴν ποσότητα ταύτην ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας. Συνήθως ἐκέρδιζε τὴν ἡμέραν εἴκοσι λεπτὰ, ἐνίοτε τριάκοντα, ἀλλ' ἐνίοτε δέκα μόνον· συννέβη δὲ εἰς αὐτὴν καὶ νὰ μὴ πωλήσῃ τίποτε. Τὰς ἡμέρας ἐκείνας, τὰς ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἐκέρδιζε τίποτε, δὲν ἔτρωγε, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ καλὴν τύχην ἐλάμβανε τὸν ἄρτον, τὸν ὁποῖον τὸ Γραφεῖον τοῦ ἐλέους μοιράζει ἅπαξ μόνον τοῦ μηνὸς πρὸς τοὺς πτωχοὺς τῆς πόλεως. Ἐπανερχομένη εἰς τὸ κατάλυμα αὐτῆς, ἀφοῦ προσηύχετο, κατεκλίνετο λέγουσα·—Ἡ ἡμέρα θ' ἀνατείλει μετ' ὀλίγον, καὶ αὔριον θὰ εἶμαι εὐτυχεστέρα.— Μίαν νύκτα τὸ φῶς τῆς σελήνης καὶ βεβαίως καὶ ἡ πεῖνα ἀφύπνισαν αὐτὴν, ἐνόμισεν ὅτι ἡ ἡμέρα ὑπέφωσκεν, ἠγέρθη ταχέως καὶ φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὴν τράπεζάν της, τὴν καθέκλαν της καὶ τὸν σακχαρωτὸν ἄρτον της, κατέλαβε τὴν συνήθη ἐπὶ τῆς γεφύρας θέσιν αὐτῆς. Ἀλλ' οἱ ἀγορασταί; Ἐκοιμῶντο. Ἡ Μαργαρίτα δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐννοήσῃ τὴν πλάνην, ἥτις ἤγειρεν αὐτὴν τόσον ἐνωρίς. Θὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν της; Διστάζει, μένει, ἀκουμβᾷ ἐπὶ τοῦ τοιχώματος τῆς γεφύρας καὶ ἀποκοιμᾶται. Ἀλλ' ὅτε ἀφυπνίσθη, δὲν εἶχε πλέον τίποτε ἐνώπιόν της· κλέπται τῇ ἀφήρεσαν ὅ, τι εἶχε, καὶ δὲν εἶχε πλέον εἰμὴ μόνην τὴν στρωμνήν της.

Μὴ ἔχουσα πλέον τίποτε καὶ μὴ δυναμένη νὰ πληρώσῃ τὸ ἐνοίκιόν της, ἔμεινεν ἄστεγος, καὶ ὡς τοιαύτη συνελήφθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ ἐκρατήθη ἐν τῇ προσωρινῇ φυλακῇ τοῦ Saint-Denis. Ἐκεῖ παρεφρόνησεν. Εἶναι ἤδη εἰς τὸ φρενοκομεῖον Salpêtrière, καὶ δὲν θὰ ἐξέλθῃ πλέον, διότι τῇ ἀληθείᾳ εὐτυχῶς ἡ δυστυχὴς δὲν εἶναι πλέον θεραπεύσιμος.

Ἐν τῷ φρενοκομείῳ ὅλαι αἱ πράξεις τῆς Μαργαρίτας, καὶ αὐταὶ αἱ πλέον ἀσήμαντοι, εἶναι δι' αὐτὴν αἴτια βασάνων καὶ μεταμελείας· ἡ συνείδησίς της ἀνησυχεῖ διὰ πᾶν τι· ὅ, τι καὶ ἂν εἴπωσιν αὐτῇ, δὲν καθησυχάζει, ζητεῖ δὲ τὴν ἑρμηνείαν βαθυτάτης τινὸς ἐννοίας ἐν τοῖς περὶ αὐτὴν γινομένοις. Ἐὰν δὲ ὅτε ἀνησυχῇ, τῇ εἴπωσι νὰ ἡσυχάσῃ, μένει ἀκίνητος, φοβουμένη μὴ παρακούσῃ διὰ τοῦ παραμικροῦ κινήματος εἰς δοθεῖσαν αὐτῇ διαταγήν. Ἐὰν εἴπωσιν αὐτῇ νὰ μὴ φοβῆται τίποτε, τότε μᾶλλον ἀνησυχεῖ καὶ ζητεῖ ν' ἀνεύρῃ ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ τίποτε διὰ τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει ν' ἀνησυχῇ. Ἐλησμόνησε νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ἐξομολογητὴν αὐτῆς πληθὺν ὅλην ἁμαρτημάτων, ἢ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἰατροῦ συμβουλὰς περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐνεδύετο ἀπὸ τῆς τετάρτης πρωϊνῆς ὥρας, διότι διὰ πολλοὺς ἐργάτας αὕτη εἶναι ἡ ὥρα τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ νοσοκομείῳ δὲν εἰργάζετο, ἐγονυπετει καὶ προσηύχετο. Ἀφ' ἑσπέρας ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτῆς τὰ ἐνδύματα, ὅπως ἐκβιάσωσιν αὐτὴν νὰ μείνῃ κλινήρης μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν οἱ λοιποὶ ἀσθενεῖς ἐγείρονται. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐὰν δὲν παρεμποδίσωσιν αὐτὴν, σκεπάζεται διὰ τοῦ ἐφαπλώματος αὐτῆς, γονυπετεῖ ἐντὸς τῆς κλίνης καὶ προσεύχεται.«—Ἀλλὰ, τῇ ἔλεγον πολλάκις, τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὰς διαταγὰς τῶν προϊσταμένων σου, καὶ ἔπειτα ψυχραίνεσαι, τρέχεις τὸν κίνδυνον ν' ἀσθενήσῃς.—Ὅ, τι πράττω, τὸ πράττω διὰ νὰ ὑπηρετήσω τὸν Θεὸν, ἀπαντᾷ. Πρέπει νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν διὰ τὰς χάριτας τὰς ὁποίας ἀπονέμει ἡμῖν. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες πολὺ μᾶλλον ἐμοῦ πάσχουσιν ὑπὸ τοῦ

Digitized by Google

ψύχους, καὶ ἐὰν εἶναι ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ νὰ ἀσθενήσω, ἂς ἀσθενήσω.

Ἐὰν ἀφίετο ἐλευθέρα, ἤθελε μένει ἄσιτος μέχρι τῆς τρίτης ὥρας μετὰ μεσημβρίαν.—Ἀλλά, λέγει, εἶναι φοβερὸς ὁ Κ. Mitivié (ἰατρὸς ἐν Salpêtrière), θέλει ὅλος ὁ κόσμος νὰ τρώγῃ, καὶ ἐὰν ἠρνούμην νὰ φάγω ὅ, τι μὲ προσφέρωσιν, ἤθελον μὲ βιάσει νὰ φάγω. Καλήτερα ἤμην εἰς τὴν φυλακήν, διότι ἠδυνάμην νὰ μείνω νῆστις ὅσον ἤθελον, καὶ δὲν εἶχον κρέας παρὰ δὶς τῆς ἑβδομάδος».

Ἡ τροφὴ τοῦ νοσοκομείου Salpêtrière, τροφὴ πενιχρά, εἶναι λοιπὸν διὰ τὴν Μαργαρίταν πολυτέλεια καὶ ἀφορμὴ ἁμαρτήματος, τοῦ τῆς λαιμαργίας.

Βασανίζεται δὲ ἡ Μαργαρίτα καὶ ὑπὸ ἄλλων παραλόγων ἰδεῶν . . . . .

Πλὴν ὑπάρχει τι τὸ ὁποῖον ἀναπαύει αὐτήν, τὰ δάκρυα. Ἡ Μαργαρίτα κλαίει σιγαλῶς, ὀλιγώτερον ἢ ἄλλοτε, μίαν ἢ δύο μόνον ὥρας καθ' ἑκάστην, ἀλλ' ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν κλαίῃ, τὰ δάκρυα παρηγοροῦσιν αὐτήν.

Καὶ μίαν ἄλλην ἔχει παρηγορίαν. Ὁ σύζυγός της, γέρων ἤδη καὶ σχεδὸν διωρθωμένος ἀπὸ τῶν ἐλαττωμάτων του, ὅταν ἔχῃ ὀλίγα λεπτά, ἔρχεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον καὶ τὰ προσφέρει εἰς τὴν Μαργαρίταν. Χρησιμεύουσι δὲ ταῦτα δι' ἀγορὰν ταμβάκου, ὅστις εἶναι αὐτῇ ἀναγκαιότερος τοῦ ἄρτου. Ὅτε ἀπαντήσετε ἀνὰ τὴν πόλιν ἄνθρωπον ῥακενδύτην καὶ βρωμερὸν ὡς τὴν λάσπην, καταβεβλημένον ὑπὸ τοῦ γήρατος καὶ φέροντα ἐπὶ τοῦ προσώπου τὰ στίγματα παλαιῶν κακῶν ἕξεων, ἐὰν οὗτος σᾶς ζητήσῃ ἐλεημοσύνην, δώσατε αὐτῷ· δώσατε, διότι ἓν αἴσθημα συμπαθὲς ἐμφωλεύει ἴσως εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς καρδίας του, ἴσως ἔχει γυναῖκα εἰς τὴν ὁποίαν θέλει νὰ φέρῃ ἔνδειξίν τινα μεταμελείας, ἴσως τὴν ἐλεημοσύνην τὴν ὁποίαν ζητεῖ, προωρισμένην ἔχει νὰ φέρῃ πρὸς τὴν ἀτυχῆ Μαργαρίταν.

***

Η ΑΓΙΑ ΛΟΥΚΙΑ

Τίς ἀγνοεῖ τὸ ποιητικὸν τοῦτο ὄνομα; Ἐὰν ἡ Νεάπολις ἦναι ποιητική, ἡ Ἁγία Λουκία (Santa Lucia) εἶναι ἡ ποίησις τῆς ποιήσεως. Ὑπάρχουσιν ὧραι, καθ' ἃς καὶ ἡ θορυβώδης Νεάπολις φαίνεται κεκμηκυῖα καὶ καθεύδουσα· ἀλλ' ὑπάρχει ὁδός τις τῆς πόλεως, ἥτις οὐδέποτε ἡσυχάζει, ὅπου ἡ σιωπὴ εἶναι ἄγνωστος, μεγάλη τις ἀρτηρία, ὅπου τὸ αἷμα σφύζει συνεχῶς καὶ εὐρώστως μέχρι πυρετικῆς ἐξάψεως. Ἡ ὁδὸς αὕτη φέρει τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Λουκίας, καὶ ἀποτελεῖ εἶδός τι νήσου ἐπὶ τῆς χέρσου, ζῶσα ζωὴν ἰδίαν καὶ ἐξαιρετικήν. Πρὸς τὴν ξηρὰν βλέπει τις μίαν μόνον μακρὰν σειρὰν οἰκιῶν, ἐστηριγμένην ἐπὶ λόφου, ὅστις ὑπῆρξεν ἡφαίστειον, ὅπως οἱ πλεῖστοι λόφοι τῆς Παρθενόπης. Ἡ σειρὰ αὕτη εἶναι ἄτακτος, ἀνώμαλος, ἀναβαίνει, καταβαίνει. Ἄλλαι μὲν θύραι ἀνέρχονται εἰς ὕψος· ἄλλαι δὲ κρύπτονται εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς. Ποῦ μὲν ὁ τοῖχος ἔχει χρῶμα ἐρυθρόν, ποῦ δὲ κίτρινον, ποῦ δὲ ὅλα τὰ χρώματα καὶ οὐδέν. Ἡ ὁδὸς αὕτη διατέμνεται καθέτως ὑπὸ πέντε κοιλωμάτων, ὧν ἡ ἀντίθετος ἄκρα δὲν ἔχει διέξοδον, λήγουσα εἰς τὸν λόφον, καὶ ἐκ τῆς παραλίας βλέπει τις εἰς τὸ ἀνήλιον ἐκεῖνο βάθος ἀμυδρὸν λύχνον καίοντα ἐνώπιον Παναγίας. Ἄλλοτε αἱ οἰκίαι συνεκοινώνουν ἄνωθεν δι' ἐναερίων γεφυρῶν· ἀλλ' ἀπό τινος ἐξέλιπεν ἡ πρωτότυπος αὕτη συγκοινωνία. Ἀλλ' ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων κρέμανται πάντοτε κακόπλυμένα ῥάκη πάντων τῶν σχημάτων καὶ χρωμάτων. Ἀλλὰ συγχρόνως διακρίνει τις καὶ ἄνθη καὶ *βασιλικούς*· ἐνίοτε δὲ ἐπὶ τῶν ἀσκεπῶν ὑπερῴων, κατὰ τὰς θερινὰς ἑσπέρας, καὶ ὁμίλους χορεύοντας μὲ τὰς *κασταγιέτας*.

Ἀλλὰ πρὸς τί ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν οἰκιῶν; Οἱ Λουκιανοὶ καὶ αἱ Λουκιαναὶ ἔχουσιν ἀπόλυτον περιφρόνησιν πρὸς τὴν οἰκίαν. Ὑπὸ τὴν στέγην πάσχουσι πνιγμόν. Προτιμῶσι τοὺς δρόμους, τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα, τὴν θάλασσαν. Αἱ γυναῖκες εὐδαιμονοῦσι ψηνόμεναι κατὰ γράμμα ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ἔχουσι χρῶμα προσώπου μελάγχρουν ἐρυθρωπόν, σχεδὸν πυρῶδες, ὀφθαλμοὺς λεοντώδεις, εὐγενὲς καὶ ὑπερήφανον τὸ βλέμμα, ἐπηρμένην τὴν ῥῖνα, τοὺς ῥώθωνας φρίσσοντας, τοὺς ὀδόντας σμικροὺς καὶ συνεσφιγμένους, καὶ στόμα πλατὺ καὶ ἀλαζονικόν, δι' οὗ ὁμιλοῦσι μεγαλοφώνως καὶ ὀργίλως. Ἐπὶ τῆς κόμης φέρουσιν μικρὸν ἀργυροῦν κτένιον, στολίζουσι δὲ τὰ ὦτα διὰ ψευδομαργαριτῶν τόσον ὀγκωδῶν, ὥστε διὰ νὰ μὴ σχισθῇ ὁ λοβὸς ἀναγκάζονται νὰ στηρίζωσι τὰ ἐνώτια διὰ κλωστῆς. Τὰ δάκτυλα εἶναι πλήρη χρυσῶν δακτυλιδίων καὶ τὰ ἀνοικτὰ ὑποδήματά των ἐστολισμένα δι' ἐρυθρῶν ἢ πρασίνων ταινιῶν, διότι ἐν γένει ἀγαπῶσιν ὅ, τι ἐπιδεικτικὸν καὶ ἀνθηρόν. Καὶ ταῦτα μὲν φαίνονται· ἀλλ' ὅ, τι δὲν φαίνεται εἶναι μικρὸν ἐγχειρίδιον ὑπὸ τὴν ζώνην, ὅπερ ὅμως σπανίως μεταχειρίζονται, διότι τὸ κύριον ἀμυντικὸν καὶ ἐπιθετικὸν ὅπλον των εἶναι τὸ χονδρὸν σανδάλιόν των. Οἱ ἄνδρες εἶναι ὑψηλοί, μελαχροινοί, ἰσχνοί, ἔχοντες τὰς κνήμας ξηρὰς καὶ νευρώδεις, τὰς χεῖρας μακρὰς καὶ εὐκινήτους. Ὁμιλοῦσιν ὀλίγον, καπνίζουσι τὴν μικρὰν ναυτικὴν πίππαν, καὶ στρέφουσι συχνάκις πρὸς τὴν θάλασσαν βλέμμα ἀπλανὲς καὶ ὑάλινον, ὅπου διακρίνει τις τὴν ἔλλειψιν παντὸς διανοήματος. Τὰ παιδία τρέχουσι καὶ φωνάζουσιν ἡμίγυμνα, κοιμῶνται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, στηρίζοντα χαριέντως τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ βραχίονος. Ἔχουσι τοὺς χαρακτῆρας λεπτούς, τὴν κόμην φρυγανώδη, τὰ μέλη ζωγραφικῶς στρογγύλα· τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ ταχύτης τῶν κινήσεών των, ὥστε νομίζει

Digitized by Google

τις ὅτι δὲν εἶναι ἔμψυχα ὄντα, ἀλλὰ παιγνίδια.

Κατὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ τὸ μικρεμπόριον κάμνει εὐθύμως τὴν ἐργασίαν του. Μία μήτηρ, κρατοῦσα εἰς τὴν ἀγκάλην της τὸ τέκνον της, μαγειρεύει ἐντὸς θαλασσίου ὕδατος τοὺς πολύποδας, οὓς τόσον ὀρέγονται οἱ νεαπολιτανοί. Ἄλλη γυνὴ φυσσᾷ τὸ πῦρ, ὅπου ψήνονται ἐδέσματα, ἐνώπιον τῶν ὁποίων γλύφουσι τὰ δάκτυλα τὰ παιδία. Μεγαλοπρεπὴς νεᾶνις πωλεῖ ἐπὶ χωλῆς τραπέζης σπόρους πεπονίου, κουκία καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀρεκτικά. Πρὸς τὴν παραλίαν εἶναι τὰ περίφημα θρανία, ὅπου κεῖνται πρὸς πώλησιν *οἱ θαλάσσιοι καρποί*, κατὰ τὴν νεαπολιτανὴν ἔκφρασιν, παντοειδῆ ὄστρακα, ἐρυθρά, σαρκώδη, μαργαρώδη, κινοῦντα εἰσέτι τοὺς στρεβλοὺς πόδας των. Οἱ πωληταὶ κραυγάζουσι μεγαλοφώνως τὴν τιμὴν καὶ τὸ ἐμπόρευμα, περιπατοῦσι, καπνίζουσι, τραγῳδοῦσι. Εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ περιφέρονται κρατούμεναι ἐκ τῆς χειρὸς αἱ νεάνιδες ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς, προσκρούουσαι πρὸς τοὺς διαβάτας καὶ ἀτενίζουσαι πρὸς αὐτοὺς ἀσκαρδαμυκτὶ μετὰ περιφρονήσεως.

Δύο πλατεῖαι κλίμακες ἄγουσιν εἰς τὴν κάτω ὁδόν, ὅπου ὑπάρχει ξενοδοχεῖον μὲ πολλὰς τραπέζας, πολλὰ φῶτα, πολλὰ ἄνθη καὶ ἀμφίβολα ἀσημικά. Τὸ νὰ δειπνήσῃ τις εἰς τὴν Ἁγίαν Λουκίαν εἶναι καθῆκον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐκτελέσῃ πᾶς ξένος. Καὶ μέχρι τῆς πρωΐας ἂν μείνῃ τις, εἶναι ἀδιακόπως περιτριγυρισμένος ὑπὸ ἐπαιτῶν, μουσικῶν καὶ πωλητῶν, διότι εἰς τὴν Ἁγίαν Λουκίαν κοιμῶνται ὅλας τὰς ὥρας πλὴν μόνον τῆς νυκτός. Ἐκεῖ πλησίον εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ θειώδους ὕδατος. Παρὰ τὴν ἀκτὴν εἶναι παρατεταγμένη σειρὰ ἑδρῶν, ὅπου κάθηνται οἱ πίνοντες. Αἱ Λουκιαναὶ ἔχουσι τὸ προνόμιον τοῦ ἐμπορεύματος τούτου, ὅπερ προσφέρουσιν ἐντὸς πορωδῶν πηλίνων ἀγγείων, ἅτινα ἐν τῷ νέῳ τούτῳ κόσμῳ παρίστανται ὡς πομπηϊακὴ ἀνάμνησις. Ἡ προσφορὰ γίνεται ἀποτόμως, ἄνευ περιποιήσεων, σχεδὸν διὰ τῆς βίας. Ἐπειδὴ δὲ ἓξ ἢ ἑπτὰ ἀσχολοῦνται εἰς τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα, ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν σφοδροτάτη ζηλοτυπία. Προσπαθοῦσι νὰ ἁρπάσωσιν ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην τοὺς ἀγοραστάς. Συχνάκις ὑβρίζονται· ἐνίοτε δὲ ἀντηχεῖ καὶ κανὲν ῥάπισμα. Ἀλλὰ μετά τινας στιγμάς, συμφιλιοῦνται, τακτοποιοῦσι τὰς κόμας των καὶ τὰ περὶ τὸν τράχηλον μανδύλια, καὶ ἑτοιμάζονται νὰ ἐπαναλάβωσι τὴν σκηνὴν μετὰ μίαν ὥραν.

Μὲ ὅλην ὅμως τὴν φαινομένην ταύτην ἀγριότητα, κατὰ βάθος εἶναι ἀγαθαὶ καὶ ἀφελεῖς φύσεις. Ὅταν βλέπωσι παιδία, τὰ θωπεύουσιν· ὅταν βλέπωσι ζεῦγος ἐρωμένων, μειδιῶσιν· ὅταν βλέπωσι νεονύμφους, τοῖς ἀπευθύνουσι μυρίας εὐχὰς ἐν τῇ εἰκονικῇ αὐτῶν διαλέκτῳ. Ἑσπέραν τινὰ ἐξυλοκόπησαν τὸ Δημαρχεῖον ἐν τῷ προσώπῳ ἑνὸς κλητῆρος, ὅστις ἀπεπειράθη νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἔδωκαν δύο φράγκα εἰς τὴν μητέρα τοῦ παθόντος, ἥτις ἦλθε νὰ παραπονεθῇ. Κατὰ τὸ θέρος, ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς ἀκτῆς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἅμαξαι ξύλιναι, φέρουσαι τὸ πλῆθος εἰς τὰ ῥυπαρὰ δωμάτια τῶν λουτρῶν. Τὴν νύκτα λύονται αἱ λέμβοι καὶ ἐγκαταλείπονται εἰς τὰ κύματα τοῦ κόλπου. Τότε δύναταί τις νὰ σπουδάσῃ ὑπὸ πάσας αὐτῆς τὰς ἐπόψεις τὴν φλογερὰν μεσημβρινὴν ζωήν. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία ἔχουσιν ἐντὸς τῆς κεφαλῆς εὔθυμον ἀκτῖνα ἡλίου, ἥτις κρατεῖ αὐτὴν ἐν διηνεκεῖ ἐξάψει· ἔχουσιν εἰς τὰς φλέβας ποσότητά τινα ἀραβικοῦ αἵματος, ἥτις τοὺς καθιστᾷ νευρικοὺς καὶ εὐερεθίστους. Μεθύονται συνεχῶς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν εὐθυμίας. Τὸ ὑγιὲς ἄρωμα τῆς θαλάσσης, τῶν φυκῶν, τῶν ὀστράκων· ἡ βαρεῖα ὀσμὴ τῆς θειώδους πηγῆς καὶ τῶν ἐν ὑπαίθρῳ μαγειρευομένων φαγητῶν, ἀφθόνως ἠρτυμένων δι' εὐωδῶν χόρτων, αὐτὸς εἶναι ὁ οἶνος τῶν κατοίκων τῆς εὐδαίμονος συνοικίας, διότι οὐδέποτε πίνουσι. Ἀγαπῶσι πρωΐμως καὶ σφοδρῶς. Τὸν ἔρωτα ἀποκαλοῦσι *τὸ πάθος* καὶ εἶναι ζηλότυποι καὶ πιστοί. Νυμφεύονται μεταξύ των, χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἐξέλθωσι τῆς συνοικίας, ὡς εὐγενεῖς ἀποστρεφόμενοι τὴν ἐπιμιξίαν. Ἀγαπῶσιν ἀκόμη τὴν θάλασσαν, τὴν λέμβον, τὸν δρόμον καὶ τὸ βουνόν. Σέβονται πρῶτον τὴν Ἁγίαν Λουκίαν, ἔπειτα τὴν Παναγίαν καὶ τελευταῖον τὸν Θεόν. Προσεύχονται μεγαλοφώνως καὶ γονυπετεῖς μετὰ χειρονομιῶν ζωηροτάτων. Κοιμῶνται ὑπὸ τὸν ἥλιον, τρώγουσιν ὀλίγον, τραγῳδοῦσι πολύ, φωνάζουσι πάντοτε, ἀγνοοῦσι τὴν ἀνάγνωσιν, δὲν στέργουσι νὰ ὑπηρετῶσι, δὲν λέγουσι πρὸς τοὺς διαβάτας *ἐξοχώτατε*, γηράσκουσι ταχέως, ἀποθνήσκουσιν ἀργά. Εἶναι, ἐνὶ λόγῳ, ἀμαθεῖς, ὑπερήφανοι, γενναῖοι, δεισιδαίμονες... καὶ εὐτυχεῖς. Εἰκοσάκις τῆς ὥρας ὁ πολιτισμὸς διέρχεται τὴν ὁδόν των ὑπὸ σχῆμα ἱπποσιδηροδρόμου. Διέρχεται, ἀλλὰ δὲν μένει.[1]

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ οἰκοδέσποινα κύπτουσα ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν κῆπον βλέποντος παραθύρου ἀναπνέει τὸ ἄρωμα τῶν ἀνθέων, ἅτινα κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ποτίζει ὁ κηπουρός.

Αἴφνης συνοφρυοῦται, διότι ὁ οὐρανὸς αἰφνιδίως θολοῦται καὶ ὁ ὁρίζων σκοτίζεται.

— Πάλιν βροχήν! ἀναφωνεῖ. Μαρία!

— Τί ἀγαπᾶτε, κυρία;

— Πήγαινε νὰ ἴδῃς ἂν κατέβη τὸ βαρόμετρον.

Ἐξέρχεται ἡ θεραπαινὶς καὶ παρευθὺς ἐπανελθοῦσα λέγει μετὰ θάῤῥους·

— Ὄχι, κυρία, δὲν εἶνε καταιβασμένον, κρέμεται 'ς τὸ καρφί.

**

1. Ἡμέρα.

Digitized by Google

Ἐν τῷ ξενοδοχείῳ.
Κύριός τις. Ἄκουσ' ἐδῶ.
Θεράπων. Προστάξατε.
— Χάρτινον ἀστακὸν μοῦ ἔφερες νὰ φάγω;
— Ἄ! Κατὰ λάθος θὰ εἶνε ἀπ' ἐκείνους ποὺ βάζομεν 'ς τὸ παράθυρο νὰ φαίνεται γιὰ δεῖγμα πῶς ἔχομεν καὶ ἀςακούς. Ἂν ἀγαπᾶτε, ἀμέσως νὰ σᾶς τὸν ἀλλάξωμεν.

Πῶς σᾶς φαίνεται τὸ *ἂν ἀγαπᾶτε* τοῦτο;

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

322.

Μόνοι οἱ ἄξιοι καταφρονήσεως φοβοῦνται τὴν ἐκ τῶν ἄλλων καταφρόνησιν.

323.

Οὐχ ἧττον τῶν τοῦ ἀνθρώπου κτημάτων ἡ σοφία αὐτοῦ ἕρμαιον εἶνε τῆς τύχης.

324.

Ἡ ζηλοτυπία φιλαυτίας μᾶλλον ἢ ἔρωτος μετέχει.

325.

Πολλάκις τὸν ἐν λύπαις παρηγορεῖ ὁ κάματος, ὅταν ὁ μὴ ἀρκούντως ἰσχυρὸς αὐτοῦ νοῦς ἀδυνατῇ νὰ παρηγορήσῃ αὐτόν.

326.

Τὸν ἄνθρωπον ἀτιμάζει πλειότερον ἡ πρᾶξις ἡ καταγέλαστος ἢ ἡ πρᾶξις ἡ ἄτιμος.

327.

Ὁμολογοῦμεν τὰ μικρὰ ἡμῶν ἐλαττώματα, διὰ νὰ βεβαιώσωμεν τὸν κόσμον ὅτι στερούμεθα μεγάλων.

328.

Ἀδιαλλακτότερος τοῦ μίσους εἶναι ὁ φθόνος.

329.

Ἐνίοτε νομίζει τις ὅτι βδελύσσεται τὴν κολακείαν, κυρίως ὅμως τοὺς τρόπους τῶν κολάκων ἀποστρέφεται.

330.

Ὁ ἀγαπῶν συγχωρεῖ τοῦ ἀγαπωμένου τὰ σφάλματα.

331.

Πρὸς τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ δυσκολώτερον μένει τις πιστός, εὐδοκιμῶν παρ' αὐτῇ, ἢ κακὰ ὑπ' αὐτῆς πάσχων.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Ὡς ὁ ἥλιος, ὁ ἀναλύων τὸν κηρὸν καὶ σκληρύνων τὸν βόρβορον, ὁ χρυσὸς ἀναπτύσσει τὰς μεγάλας ψυχὰς καὶ σκληρύνει τὰς πονηρὰς καρδίας (Rivarol).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἔν τινι τῶν ἐμπορικῶν οἴκων τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπῆρχεν ὑπάλληλος νέος τὴν ἡλικίαν προαχθεὶς εἰς ἐπίζηλον θέσιν διὰ μόνης τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς φιλοπονίας του, ὥστε μετὰ τριετίαν ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ καταστήματος.

Ἡμέραν τινὰ μάτην ἀνέμειναν αὐτὸν οἱ προϊστάμενοί του· τὸ πρότυπον τῶν ὑπαλλήλων εἶχεν ἀφανισθῆ ὡς σκιά, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ διακοσίας χιλιάδας δολλαρίων, τουτέστιν ἐν περίπου ἑκατομμύριον δραχμῶν.

Τί δὲ νομίζετε ὅτι ἐποίησαν οἱ προϊστάμενοί του; Βεβαίως φαντάζεσθε ὅτι ἐχάλασαν τὸν κόσμον, γνωστοποιήσαντες τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ ὑποσχόμενοι ἀμοιβὴν ἀνάλογον;

Οὐδὲν τούτων.

Ἀλλὰ τί;

Ἐφρόντισαν πρώτιστα πάντων νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ κλέπτου, πρὸς ὃν ἀπέστειλαν τοιαύτην τινὰ ἐπιστολήν.

«Φίλτατε,

»Ὡς ἄνθρωπος νουνεχὴς θὰ ἐφρόντισας βεβαίως νὰ ἐξασφαλίσῃς τὰ χρήματά σου· διὰ τοῦτο καὶ ἐνομίσαμεν περιττὸν νὰ ὑποβαλλώμεθα εἰς ματαίας δαπάνας κυνηγοῦντές σε. Πλὴν δὲ τούτου θὰ ἐβλάπτετο ἡ ἐμπορικὴ ἡμῶν ὑπόληψις, ἐὰν ἐπεσπεύδομεν τὴν σύλληψίν σου, ἀφίνομεν πλέον ὅτι μετὰ τὴν ἀποφυλάκισίν σου θὰ ἔχῃς καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ μᾶς ζημιώσῃς διαγωνιζόμενος πρὸς ἡμᾶς. Τέλος δὲ ἵνα ὁμολογήσωμεν τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν, ἔχομεν ἀνάγκην ἀπόλυτον τῶν γνώσεών σου καὶ τῆς περὶ τὸ ἐμπόριον πείρας σου.

»Ταῦτα λοιπὸν ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν σοὶ προτείνομεν τὰ ἑξῆς

»α' Νὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὸ κατάστημά μας οὐχὶ πλέον ὡς ὑπάλληλος, ἀλλὰ ὡς συνέταιρος.

»β' Αἱ διακόσιαι χιλιάδες δολλαρίων τὰς ὁποίας ἔλαβες ὡς δάνειον, θὰ καταχωρισθῶσιν εἰς τὰ βιβλία μας ὡς δωρεά, ἥτις βεβαίως σοὶ πρέπει.

»γ' Ὁ μισθός σου θὰ αὐξηθῇ.

»Ἐὰν συμφωνῇς εἰς τὰς προτάσεις μας ταύτας, ὑπόγραψον τὸ ἔγκλειστον συμφωνητικὸν καὶ μὴ βραδύνῃς νὰ ἔλθῃς. Ἔχεις δὲ τὸν λόγον τῆς τιμῆς ἡμῶν ὅτι οὐδεὶς θὰ σ' ἐνοχλήσῃ τὸ παραμικρόν».

Ὁ ὑπάλληλος συνέταιρος σπεύσας ἦλθε, καὶ οἱ συνέταιροί του ὑπεδέξαντο αὐτὸν ἀνοικταῖς ἀγκάλαις. Εἶνε δὲ τὴν σήμερον διευθυντὴς ἐμπορικοῦ τινος οἴκου τῶν πρωτίστων καὶ ἀξιολογωτάτων τῆς ὑφηλίου.

Ἀμερικανικὸς ὄντως τρόπος διεξαγωγῆς ὑποθέσεως, ἧς ἡ λύσις θὰ προεκάλει δαπάνας πλείστας ὅσας καὶ χρόνου καὶ χρημάτων, οὐχ ἧττονος δὲ ψυχικῆς ταραχῆς αἰτία θὰ ἐγίνετο. Ἀλλ' ὁ Ἀμερικανός, βλέπετε, τιμωρεῖ καὶ διορθόνει τὸν ἄπιστον ὑπάλληλον, χωρὶς καὶ νὰ παύσῃ ὠφελούμενος ἐκ τῆς πείρας καὶ τῶν γνώσεών του.

Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, βλέποντες τὸν μύρμηκα μετὰ πολλῆς σπουδῆς πᾶν εἶδος τροφῆς συλλέγοντα, νομίζουσιν ὅτι τὸ ζωΰφιον αὐτὸ ἀποταμιεύεται ἐν ὥρᾳ θέρους τὰ πρὸς τροφὴν ἐπιτήδεια, τὸ ἄφορον καὶ τὰ ψύχη τοῦ χειμῶνος προβλέπον. Ἀπατῶνται ὅμως, διότι ὁ μύρμηξ οὔτε ἀποταμιεύεταί τι, οὔτε καταναλίσκει τι ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ, ναρκούμενος ὡς καὶ τὰ πλεῖςα τῶν ἐντόμων κατὰ τὴν χειμερινὴν τοῦ ἡλίου πορείαν.

Digitized by Google

Ἐπὶ τῆς καλλονῆς τῶν γυναικῶν καὶ πάλαι καὶ ἄρτι ἐγράφη ὁλόκληρος φιλολογία, ἀλλ' ὡς φαίνεται ἡ ὑπόθεσις δὲν ἐξηντλήθη. Ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι σπουδαίας τινὸς ἐφημερίδος εὕρηνται αἱ ἑξῆς παρατηρήσεις. «Οὐδεμία γυνὴ ὑπάρχει οὔτε ἀπολύτως ὡραία, οὔτε ἀπολύτως δυσειδής. Ἡ γυναικεία καλλονὴ ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας ἑκάστου παρατηρητοῦ φιλοκαλίας. Τὴν χρυσόχρουν κόμην λ. χ. οἱ μὲν ὑπολαμβάνουσιν ἀκρότητα γυναικείου κόσμου, οἱ δὲ ὑποκείμενον βδελυγμίας. Τὸ αὐτὸ ῥητέον περὶ κόμης ξανθῆς ἢ μελαίνης. Ἀκριβεῖς αἰσθητικοὶ ἤτοι καλλιλογικοὶ κανόνες δὲν ὑπάρχουσιν· ἰσχύει δὲ ἐνταῦθα, εἴπερ ἄλλοθί που, τὸ τοῦ Ἕλληνος φιλοσόφου «πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος». Ἁμαρτάνει λοιπὸν ὁ λέγων «ἡ δε ἡ γυνὴ εἶναι ὡραία», ὀφείλει δὲ μᾶλλον νὰ λέγῃ «φαίνεταί μοι ὡραία ἢ ἀρέσκει μοι». Τὸν κανόνα τοῦτον ἀποδοκιμάζουσι φυσικῷ τῷ λόγῳ αὐταὶ αἱ γυναῖκες, αἱ πολλάκις ἐπιχειρήσασαι νὰ συντάξωσι πραγματείας περὶ τῆς ἑαυτῶν καλλονῆς. Ἡ εὐφυεστάτη Μαργαρίτα Ἀγγουλεμίου π. χ. ἔγραφεν· «Εἰς τὴν γυναικείαν καλλονὴν ἀπαιτοῦνται τρία λευκά, ἐπιδερμίς, ὀδόντες, χεῖρες· τρία μέλανα, ὀφθαλμοί, βλέφαρα, ὀφρῦς· τρία ἐρυθρά, χείλη, παρειαί, ὄνυχες· τρία μακρά, σῶμα, κόμη, χεῖρες· τρία βραχέα, ὀδόντες, ὦτα, πόδες· τρία λεπτά, δάκτυλοι χείλη, τρίχες· τρία εὐρέα, στήθη, μέτωπον, μεσόφρυον. Ἐκ τῶν ἑνὸς καὶ εἴκοσι τούτων στοιχείων δυνατὸν ν' ἀπαρτισθῇ βεβαίως γυνὴ καλή, ἀρέσκουσα τῷ δεῖνι ἢ δεῖνι, ἀλλ' οὐχὶ καλοῦ πρότυπον τοῖς πᾶσιν ἀσπάσιον.

Ἡ γενναιοδωρία τῶν Βορειαμερικανῶν, ὑποκειμένου ἰδίως λόγου περὶ ἱδρύσεως ἐκπαιδευτηρίων, εἶναι ἀπαράμιλλος, οὐδεὶς δὲ ὁ ἀγνοῶν ὁπόσα μυθώδη χρημάτων ποσὰ ζῶν ἐχορήγησε καὶ ἀποθανὼν κατέλιπεν ὁ μεγαλόδοξος Πηβόδυ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἡνωμέναις Πολιτείαις πανεπιστημίων καὶ βιβλιοθηκῶν. Ἐφάμιλλος τῷ Πηβόδυ ἀνεδείχθη ὁ μυριόπλουτος τραπεζίτης Βάνδερβιλτ, ὁ ἱδρυσάμενος καὶ προικίσας τὸ ἐν Νασβὶλ πανεπιστήμιον. Τοῦ Βάνδερβιλτ ὁ υἱός, ἀντιφιλοτιμούμενος πρὸς τὴν πατρῴαν ἐλευθεριότητα, ἐδωρήσατο ἐσχάτως εἰς τὸ αὐτὸ πανεπιστήμιον πεντήκοντα μυριάδας φράγκων. Ὁ Βάνδερβιλτ εἶναι ὁ Κροῖσος τῆς Ἀμερικῆς· ἔχει 27,706 ὑπαλλήλους, ὧν ὁ ἐτήσιος μισθὸς ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 70,600,000 φράγκων.

Ὁ Μαυρίκιος Βοὺς, ὁ πρώην ἰδιαίτερος γραμματεὺς καὶ βιογράφος τοῦ Βίσμαρκ, δημοσιεύει καὶ αὖθις χαρακτηριστικώτατα ἀποφθέγματα τοῦ δαιμονίου ἀνδρός. Κατ' αὐτόν, ὁ ἀρχικαγκελάριος ἔχει πολλάκις στιγμὰς μελαγχολίας, καθ' ἃς δείκνυται λίαν δυσηρεστημένος ἐκ τῶν ἰδίων ἑαυτοῦ πράξεων. Οὕτως ἅπαξ ἐν ὁμηγύρει φίλων ὡμολόγησεν ὅτι ἐκ τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου ὀλιγίστας ἐπορίσθη χαρὰς καὶ οὐδένα κατέστησεν ἀληθῶς εὐτυχῆ, οὔτε ἑαυτόν, οὔτε τὴν οἰκογένειάν του, οὔτε ἄλλους. Οἱ περιεστῶτες διεμαρτυρήθησαν. Ὁ πρίγκηψ ὅμως ἐξηκολούθησε λέγων· «Ἀπ' ἐναντίας, πολλοὺς κατέστησα δυστυχεῖς. Ἄνευ ἐμοῦ δὲν θὰ διεξήγοντο τρεῖς μεγάλοι πόλεμοι, δὲν θὰ ἐφονεύοντο 80,000 ἄνδρες καὶ δὲν θὰ ἐπένθουν μυριάδες γονέων, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν. Καὶ περὶ τούτων μὲν θὰ λογαριασθῶ μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἀληθῆ χαρὰν σπανίως ᾐσθάνθην· λύπας δὲ μόνον καὶ φροντίδας ἐποτίσθην».

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πολλοὶ εἰσὶν οἱ πάσχοντες ἀνορεξίαν, πρὸ πάντων δὲ ἐκ τῶν κατοικούντων τὰς πόλεις. Ἵνα δὲ διεγείρωσι τὴν ὄρεξιν, προστρέχουσι συνήθως εἰς πνευματώδη ποτά, τὰ λεγόμενα *ὀρεκτικά*, ὧν χρῆσιν ποιοῦνται τινὲς ἐκ συνηθείας, καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀνάγκη. Τὰ ποτὰ ταῦτα εἶνε λίαν βλαβερά, ὡς ἐρεθίζοντα τὸν κενὸν στόμαχον διὰ τῆς εἰς αὐτὸν εἰσαγωγῆς οἰνοπνεύματος μᾶλλον ἢ ἧττον πυκνοῦ. Τινὰ δὲ τῶν ὀρεκτικῶν τούτων, ἰδίᾳ τὸ ἀψίνθιον (absinthe), προξενοῦσι σοβαρωτάτας νευρικὰς παθήσεις.

Πρὸς χρῆσιν τῶν γυναικῶν παρασκευάζονται ὀρεκτικὰ εἰς βάμματα ἢ εἰς οἴνους, ἅτινα κινοῦσι μὲν τὴν ὄρεξιν ὡς ἐνέχοντα οὐσίας πικράς, π.χ. κίναν ἢ γεντιανήν, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως συνεπάγονται καὶ πολλὰ ἄτοπα, οἷον πικρότητα τοῦ στόματος, ἐρυγὰς (ῥεψίματα) ὀχληροτάτας, ἐξάψεις τοῦ προσώπου τοσοῦτον δυσαρέστους εἰς τὰς κυρίας καὶ ἄλλας τοῦ σώματος διαταράξεις ἐν τέλει τοῦ γεύματος. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει προτιμότερον εἶνε νὰ λαμβάνῃ τις τὰς πικρὰς οὐσίας εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Ἐξ ὅλων τῶν πικρῶν οὐσιῶν ἡ δραστικωτάτη ἅμα δὲ καὶ ἀβλαβὴς εἶνε ἡ πικρὰ κουασία (quassia amara). Ῥινήματα τοῦ ξύλου αὐτῆς ὀλίγα ἐμβάλλονται ἀφ' ἑσπέρας εἰς ποτήριον περιέχον 30-50 δραμμ. κοινοῦ ὕδατος, ὅπερ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν πίνεται πρὸ τοῦ γεύματος. Κατασκευάζονται δὲ καὶ ποτήρια ἐκ ξύλου κουασσίας, εἰς ἃ ἀφ' ἑσπέρας ἐγχεόμενον ὕδωρ γίνεται ἱκανῶς πικρὸν εἰς χρῆσιν διὰ τὴν ἐπαύριον. Ἡ πικρὰ κουασσία ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ κινῇ τὴν ὄρεξιν χωρὶς νὰ διαταράττῃ τὴν κοιλίαν.

Προκειμένου ὅμως περὶ χρήσεως ὀρεκτικῶν μετὰ τῆς ἀνωτέρω συμβουλῆς ἂς μὴ λησμονῇ τις καὶ τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον·

Ἠρώτησέ τις τὸν Ῥικὸρδ ὁποίαν γνώμην ἔχει περὶ τῆς ῥακῆς.

— Κακίστην, ἀπεκρίθη ὁ ἐπιφανὴς ἰατρός.

— Καὶ ὅμως ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν.

— Πιθανόν· νομίζω ὅμως ὅτι τίποτε δὲν πρέπει τις *νὰ ἀνοίγῃ . . . . μὲ ἀντικλείδια*.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 208 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 23 Δεκεμβρίου 1879

Σφραγὶς τῆς πόλ(εως) καὶ ἐπαρχ(ίας)

ΑΡΓΟΥΣ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 785.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Ὅπου ὁ Κὶν-Φὸ σπουδαίως προτείνει ὅ,τι σπουδαίως ἀποδέχεται ὁ Βάγγ.

Ὁ φιλόσοφος δὲν εἶχεν ἔτι κατακλιθῆ. Ἐξηπλωμένος ἐπὶ ἀνακλίντρου, ἀνεγίνωσκε τὸν τελευταῖον ἀριθμὸν τῆς «Ἐφημερίδος τοῦ Πεκίνου», καὶ συνωφρυοῦτο ἐνίοτε, ὁσάκις ἡ ἐφημερὶς ἀπέτεινεν ἔπαινόν τινα πρὸς τὴν βασιλεύουσαν δυναστείαν τῶν Τσίγγ.

Ὁ Κὶν-Φὸ ὤθησε τὴν θύραν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, καὶ πεσὼν ἐπί τινος κλιντῆρος, εἶπεν εὐθὺς χωρὶς προοιμίων:

— Βάγγ, ἔρχομαι νὰ σοῦ ζητήσω μίαν ἐκδούλευσιν.

— Ὅσας θέλεις! ἀπήντησεν ὁ φιλόσοφος, ἀφίνων τὴν ἐπίσημον ἐφημερίδα. Λέγε, υἱέ μου· ὁμίλει ἀφόβως, καὶ εἶμαι πρόθυμος εἰς ὅ,τι δήποτε θέλῃς.

— Ἡ ἐκδούλευσις τὴν ὁποίαν περιμένω, ὑπέλαβεν ὁ Κὶν-Φό, εἶνε ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἅπαξ μόνον δύναται νὰ προσφέρῃ φίλος εἰς φίλον. Κάμε μου αὐτήν, καὶ τίποτε ἄλλο δὲν σοῦ ζητῶ· σοῦ προσθέτω μάλιστα, ὅτι οὐδ' εὐχαριστήσεις πρέπει νὰ περιμένῃς ἐκ μέρους μου.

— Ὁ εὐφυέστερος ἐξηγητὴς τῶν ἀνεξηγήτων δὲν θὰ κατώρθωνε νὰ σ' ἐννοήσῃ· περὶ τίνος πρόκειται;

— Βάγγ, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό, εἶμαι οἰκονομικῶς κατεστραμμένος.

— Ἆ! ἆ! εἶπεν ὁ φιλόσοφος, ὡς μανθάνων εὐχάριστόν τι μᾶλλον ἢ δυσάρεστον.

— Ἡ ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν εὗρον, ὅτε ἐπεστρέψαμεν ἀπὸ τὴν Καντῶνα, μοῦ ἀνήγγελλεν ὅτι ἡ Κεντρικὴ Καλιφορνικὴ Τράπεζα ἐπτώχευσεν. Ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ γιάμεν καὶ χιλίων περίπου ταλλήρων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ μ' ἐπαρκέσωσι δι' ἕνα δύο μῆνας, τίποτε πλέον δὲν μοῦ μένει.

— Ὥστε, ἠρώτησεν ὁ Βάγγ, ἀφοῦ ἀτενῶς ἐθεώρησε τὸν μαθητήν του, δὲν ὁμιλεῖ πλέον ὁ πλούσιος Κὶν-Φό;

— Σοῦ ὁμιλεῖ ὁ πτωχὸς Κὶν-Φό, τὸν ὁποῖον ὅμως διόλου δὲν τρομάζει ἡ πτωχεία.

— Καλὴ ἀπάντησις, υἱέ μου, εἶπεν ὁ φιλόσοφος ἐγειρόμενος. Δὲν ἔχασα λοιπὸν τὸν καιρόν μου καὶ τοὺς κόπους μου διδάσκων εἰς σὲ τὴν φρόνησιν. Μέχρι τοῦδε ἔζησες ζωὴν φυτοῦ, χωρὶς αἴσθησιν, χωρὶς πάθη, χωρὶς ἀγῶνα. Τώρα θὰ ζήσῃς ζωὴν ἀνδρός· τὸ μέλλον μετεβλήθη. Ἀδιάφορον, εἶπεν ὁ Κομφούκιος καὶ τὸ Ταλμοὺδ κατόπιν του· συμβαίνουν πάντοτε ὀλιγώτεραι δυστυχίαι παρ' ὅσας φοβούμεθα. Θὰ κερδαίνωμεν λοιπὸν τώρα διὰ τοῦ κόπου μας τὸ καθημερινόν μας ὀρύζιον! Τὸ Νοὺν-Σοὺμ τὸ λέγει: «Εἰς τὴν ζωὴν ὑπάρχουν ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις! Ὁ τροχὸς τῆς τύχης στρέφεται ἀδιακόπως· καὶ ἡ αὔρα τῆς ἀνοίξεως εἶνε μεταβλητή. Πλούσιος ἢ πτωχός, προσπάθει νὰ ἐκπληροῖς τὸ καθῆκόν σου»! Πηγαίνωμεν.

Καὶ πράγματι ὁ Βάγγ, ὡς πρακτικὸς φιλόσοφος, ἡτοιμάσθη νὰ καταλίπῃ τὸν πλούσιον οἶκον.

Ἀλλ' ὁ Κὶν-Φὸ τὸν ἐκράτησεν.

— Εἶπα, ἐπανέλαβεν, ὅτι ἡ πτωχεία δὲν μὲ τρομάζει, διότι ἀπόφασιν ἔχω νὰ μὴ τὴν ὑποστῶ.

— Ἆ! ἐφώνησεν ὁ Βάγγ, θέλεις λοιπὸν ....

— Ν' ἀποθάνω!

— Ν' ἀποθάνῃς! ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ φιλόσοφος. Ὅστις ἔχει ἀπόφασιν ν' ἀφήσῃ τὴν ζωήν, δὲν τὸ λέγει εἰς κανένα.

— Θὰ εἶχα ἤδη ἀποθάνει, ὑπέλαβεν ὁ Κὶν-Φό, ἤρεμος ὡς ὁ φιλόσοφος, ἂν δὲν ἤθελον ὁ θάνατός μου νὰ μοῦ προξενήσῃ τοὐλάχιστον πρώτην τινὰ καὶ τελευταίαν συγκίνησιν. Καθ' ἣν στιγμὴν ὅμως ἔμελλον νὰ καταπίω ἕνα τῶν κόκκων ἐκείνων τοῦ ὀπίου, τοὺς ὁποίους γνωρίζεις, ἡ καρδία μου ἔπαλλε τόσον ὀλίγον, ὥστ' ἐπέταξα τὸ δηλητήριον καὶ ἦλθον νὰ σ' εὕρω!

Digitized by Google

— Θέλεις λοιπόν, φίλε μου, ν' ἀποθάνωμεν ὁμοῦ; ἠρώτησεν ὁ Βὰγγ μειδιῶν.

— Ὄχι, εἶπεν ὁ Κὶν-Φό, ἔχω ἀνάγκην νὰ ζήσῃς.

— Διατί;

— Διὰ νὰ μὲ φονεύσῃς σὺ ἰδιοχείρως.

Πρὸς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην πρότασιν ὁ Βὰγγ οὐδ' ἀνεσκίρτησε κἄν. Ἀλλ' ὁ Κὶν-Φό, ὅστις ἐθεώρει αὐτὸν ἀτενῶς, εἶδε τοὺς ὀφθαλμούς του ἀστράψαντας αἰφνιδίως. Ἐξηγείρετο ἆρά γε ὁ ἀρχαῖος Τάϊ-Πίγγ, κ' ἔμελλεν ὁ διδάσκαλος ν' ἀποδεχθῇ χωρὶς δισταγμοῦ τὴν πρότασιν τοῦ μαθητοῦ του; Δεκαοκτὼ ἐτῶν πάροδος δὲν εἶχε λοιπὸν κατορθώσει νὰ πνίξῃ τὰς αἱμοχαρεῖς του ὀρέξεις, καὶ οὐδεμίαν κἂν ἔνστασιν ἔμελλε ν' ἀντιτείνῃ πρὸς τὸν υἱὸν ἐκείνου, ὅστις παρέσχεν αὐτῷ ἄσυλον καὶ φιλοξενίαν! Ἐδέχετο λοιπὸν ἀδιστάκτως νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ τῆς ζωῆς, ἣν εἶχε βαρυνθῆ! Ὁ Βάγγ, ὁ φιλόσοφος, θὰ ἐγίνετο φονεύς!

Ἀλλ' ἡ ἀστραπὴ ἐκείνη ἐσβέσθη πάραυτα, καὶ ὁ Βὰγγ ἀνέλαβε τὸ σύνηθες χρηστὸν αὐτοῦ ἦθος, γενόμενος ὅμως ὀλίγον σοβαρώτερος.

Καθίσας δὲ πάλιν, ἠρώτησεν·

— Αὐτὴν τὴν ἐκδούλευσιν μοῦ ζητεῖς;

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό, καὶ ἂν μου τὴν προσφέρῃς, ἐξοφλεῖς ὅ,τι δήποτε φαντάζεσαι ὅτι ὀφείλεις εἰς τὸν Τσοὺγγ-Χέου καὶ εἰς τὸν υἱόν του.

— Τί πρέπει νὰ κάμω; ἠρώτησεν ἁπλῶς ὁ φιλόσοφος.

— Ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρι τῆς 25 Ἰουνίου, εἰκοστῆς ὀγδόης ἡμέρας τῆς ἕκτης σελήνης, ἡμέρας — ἀκούεις, Βάγγ; — καθ' ἣν θὰ κλείσω τὸ τριακοστὸν καὶ πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας μου, πρέπει νὰ ἔχω ἀποθάνει. Πρέπει νὰ πέσω διὰ τῆς χειρός σου, πρέπει νὰ μὲ κτυπήσῃς ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἢ ἐκ τῶν ὄπισθεν, ἡμέραν ἢ νύκτα, ἀδιάφορον ποῦ, ἀδιάφορον πῶς, ὄρθιον, καθήμενον, ἐξαπλωμένον, ἔξυπνον, κοιμώμενον, διὰ τοῦ σιδήρου ἢ τοῦ δηλητηρίου. Πρέπει καθ' ἕκαστον τῶν ὀγδοηκοντάκις χιλίων λεπτῶν, ἅτινα θ' ἀποτελέσουν τὴν ζωήν μου κατὰ τὰς πεντήκοντα πέντε αὐτὰς ἡμέρας, νὰ ἔχω τὴν ἰδέαν καὶ τὸν φόβον — ἐλπίζω — ὅτι ἡ ζωή μου θὰ τελειώσῃ αἰφνιδίως! Πρέπει νὰ ἔχω ἐνώπιόν μου τὰς ὀγδοηκοντάκις χιλίας αὐτὰς συγκινήσεις, οὕτως ὥστε καθ' ἣν στιγμὴν θὰ διαχωρισθῶσι τὰ ἑπτὰ τῆς ψυχῆς μου στοιχεῖα, νὰ δύναμαι ν' ἀνακράζω: ἔζησα κ' ἐγὼ τέλος πάντων!

Ὁ Κὶν-Φὸ ἐλάλησε παρὰ τὸ εἰωθὸς μετά τινος ζωηρότητος. Θὰ παρετήρησαν δὲ οἱ ἀναγνῶσται, ὅτι ὥρισε τὴν δοθεῖσαν προθεσμίαν κατὰ ἓξ ἡμέρας βραχυτέραν τῆς ἀσφαλείας του, σκεφθεὶς ὡς φρόνιμος ἄνθρωπος, ὅτι ἐν ἐλλείψει ἀνανεώσεως, βραδύτης τις οἱαδήποτε ἤθελε καταστήσει ἐκπτώτους τοῦ ἀσφαλισθέντος ποσοῦ τοὺς δικαιούχους του.

Ὁ φιλόσοφος τὸν ἤκουσε σοβαρῶς, ῥίπτων πλάγιά τινα βλέμματα πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλέως Τάϊ-Πίγγ, ἥτις ἐκόσμει τὸ δωμάτιόν του, καὶ ἣν ἔμελλε νὰ κληρονομήσῃ — ὡς δὲν ἐγνώριζεν εἰσέτι.

— Δὲν θὰ ὀπισθοδρομήσῃς λοιπὸν ἐνώπιον τῆς ὑποχρεώσεως αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἀναλαμβάνεις, νὰ μὲ φονεύσῃς;

Ὁ Βὰγγ δι' ἁπλῆς χειρονομίας ἔδειξεν, ὅτι οὐδεὶς ὑπῆρχε περὶ τούτου φόβος. Τοιαῦτα πράγματα καὶ ἄλλα φοβερώτερα τῷ ἦσαν συνήθη, ὅτε ἐπανίστατο ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Τάϊ-Πίγγ! Προσέθηκεν ὅμως, ὡς ἄνθρωπος θέλων νὰ ἐξαντλήσῃ πᾶσαν ἔνστασιν πρὶν ἢ δώσῃ τὸν λόγον του·

— Παραιτεῖσαι λοιπὸν τοῦ ἐνδεχομένου γήρατος, τὸ ὁποῖον σοῦ ἐπεφύλαξεν ἴσως ὁ Μέγας Δεσπότης;

— Παραιτοῦμαι!

— Ἀλύπως;

— Ἀλύπως! ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Νὰ ζήσω γέρων! Νὰ ὁμοιάσω πρὸς τεμάχιον ξύλου, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται πλέον νὰ πελεκηθῇ. Πλούσιος, δὲν τὸ ἐπεθύμουν. Πτωχός, τὸ ἐπιθυμῶ ἀκόμη ὀλιγώτερον!

— Καὶ ἡ νέα χήρα τοῦ Πεκίνου; εἶπεν ὁ Βάγγ. Λησμονεῖς τὴν παροιμίαν: Τὸ ἄνθος μὲ τὸ ἄνθος καὶ ἡ ἰτέα μὲ τὴν ἰτέαν; Ἡ συμφωνία δύο καρδιῶν ἀποτελεῖ ἑκατὸν ἐτῶν ἀνοίξεις!...

— Καὶ τριακοσίων ἐτῶν φθινόπωρα, θέρη καὶ χειμῶνας! ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό, ὑψῶν τοὺς ὤμους. Ὄχι! ἡ Λε-Οὺ πτωχὴ θὰ ἦτο δυστυχὴς μαζύ μου! Τοὐναντίον ὁ θάνατός μου τῆς ἀσφαλίζει περιουσίαν.

— Τὸ ἔκαμες αὐτό;

— Ναί· καὶ σὺ αὐτός, Βάγγ, ἔχεις ἠσφαλισμένας πεντήκοντα χιλιάδας ταλλήρων μετὰ τὸν θάνατόν μου.

— Ἆ! εἶπεν ἁπλῶς ὁ φιλόσοφος, εἰς ὅλα ἔχεις ἀπάντησιν.

— Εἰς ὅλα, καὶ εἰς μίαν ἔνστασιν ἀκόμη, τὴν ὁποίαν δὲν μ' ἐπρόβαλες.

— Ποίαν;

— Τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον ἠμπορεῖς νὰ διατρέξῃς μετὰ θάνατόν μου, τοῦ νὰ καταδιωχθῇς ὡς δολοφόνος.

— Ὤ! εἶπεν ὁ Βάγγ, οἱ ἀδέξιοι μόνον καὶ οἱ δειλοὶ συλλαμβάνονται. Ἔπειτα ποίαν ἀξίαν θὰ εἶχεν ἡ τελευταία μου χάρις, ἂν δὲν ἔτρεχον καὶ κάποιον κίνδυνον;

— Ὄχι, ὄχι, Βάγγ. Προτιμῶ νὰ σὲ ἀσφαλίσω ὡς πρὸς τοῦτο. Κανεὶς δὲν θὰ σὲ ἀνησυχήσῃ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Κὶν-Φό, ἐπλησίασεν εἰς ἓν τραπέζιον, ἔλαβε φύλλον χάρτου καὶ ἔγραψε καθαρῶς τὰ ἑπόμενα:

«*Ηὐτοκτόνησα, βαρυνθεὶς τὴν ζωήν.*

ΚΙΝ-ΦΟ».

Digitized by Google

Κ' ἐνεχείρισε τὸ χαρτίον εἰς τὸν Βάγγ.

Ὁ φιλόσοφος ἀνέγνω τὸ πρῶτον ταπεινῇ τῇ φωνῇ, καὶ μετὰ τοῦτο μεγαλοφώνως· εἶτα δὲ συνέπτυξε τὸ χαρτίον καὶ ἀπέθηκεν αὐτὸ ἐντὸς χαρτοφυλακίου, ὅπερ ἔφερε πάντοτε.

Δευτέρα τότε ἀστραπὴ ἐφώτισε τὸ βλέμμα του.

— Ὅλ' αὐτὰ εἶνε σπουδαῖα σου θέλησις; ἠρώτησεν ἀτενίζων ἐπὶ τὸν μαθητήν του.

— Σπουδαιοτάτη.

— Καὶ ἡ ἰδική μου σπουδαία εἶνε.

— Ἔχω τὸν λόγον σου;

— Τὸν ἔχεις.

— Λοιπόν, πρὸ τῆς 25 Ἰουνίου τὸ βραδύτερον θὰ ἔχω ζήσει;

— Δὲν ἠξεύρω ἂν θὰ ἔχῃς ζήσει, ὅπως τὸ ἐννοεῖς, ἀπήντησεν ὁ φιλόσοφος σοβαρός, ἀλλὰ βεβαίως θὰ ἔχῃς ἀποθάνει.

— Εὐχαριστῶ· χαῖρε, Βάγγ.

— Χαῖρε, Κὶν-Φό.

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Κὶν-Φὸ κατέλιπεν ἠρέμα τὸ δωμάτιον τοῦ φιλοσόφου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Οὗτινος τὸ συμπέρασμα, καίτοι παράδοξον, δὲν θὰ ξενίσῃ τὸν ἀναγνώστην.

— Λοιπόν, Κραὶγ-Φράϋ; ἠρώτα τὴν ἐπαύριον ὁ ἔντιμος κύριος Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ τοὺς δύο πράκτορας, οὓς εἶχεν εἰδικῶς ἐπιφορτίσει νὰ ἐπιτηρῶσι τὸν νέον πελάτην τῆς *Ἑκατοντούτιδος*.

— Λοιπόν, ἀπήντησεν ὁ Κραίγ, τὸν παρηκολουθήσαμεν χθὲς εἰς ὅλον τὸν μακρὸν περίπατον, τὸν ὁποῖον ἔκαμεν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Σαγγ-Χάϊ.

— Καὶ δὲν ἐφαίνετο νὰ συλλογίζεται αὐτοχειρίαν, προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Ὅταν ἐνύκτωσε, τὸν συνωδεύσαμεν μέχρι τῆς θύρας του.

— Τὴν ὁποίαν δὲν κατωρθώσαμεν δυστυχῶς νὰ διαβῶμεν.

— Καὶ σήμερον τὸ πρωΐ; ἠρώτησεν ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ.

— Ἐμάθαμεν ὅτι ἦτο ὑγιής . . . ἀπήντησεν ὁ Κραίγ.

— Ὡς ἡ γέφυρα τοῦ Παλικάο, προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

Οἱ πράκτορες Κραὶγ καὶ Φράϋ, γνήσιοι Ἀμερικανοὶ καὶ ἐξάδελφοι, διετέλουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς *Ἑκατοντούτιδος*, καὶ ἦσαν δύο σώματα μίαν ἔχοντα ψυχήν. Ἡ ἀμοιβαία των συνταύτισις ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὁ εἷς ἐτελείονε πάντοτε τὴν φράσιν, ἣν ἤρχιζεν ὁ ἕτερος. Εἶχον ἀμφότεροι τὸν αὐτὸν ἐγκέφαλον, τοὺς αὐτοὺς στοχασμούς, τὴν αὐτὴν καρδίαν, τὸν αὐτὸν στόμαχον καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦ ἐνεργεῖν. Δύο σώματα συγκεχυμένα, ἔχοντα τέσσαρας χεῖρας, τέσσαρας πόδας καὶ τέσσαρας βραχίονας. Ἐν ἑνὶ λόγῳ δύο ἀδελφοὶ τοῦ Σιάμ, ὧν τολμηρός τις χειρουργὸς εἶχε κόψει τὴν σύμφυσιν.

— Λοιπόν, ἠρώτησεν ὁ Βίδουλφ, δὲν κατωρθώσατε ἀκόμη νὰ ἐμβῆτε εἰς τὴν οἰκίαν;

— Ὄχι . . . εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Ἀκόμη, συνεπλήρωσεν ὁ Φράϋ.

— Θὰ ἦνε δύσκολον, ἀπήντησεν ὁ διευθυντής, ἀλλὰ πρέπει. Πρόκειται ὄχι μόνον νὰ κερδήσῃ ἡ *Ἑκατοντοῦτις* σπουδαῖον ἀσφάλιστρον, ἀλλὰ νὰ μὴ ζημιωθῇ διακοσίας χιλιάδας ταλλήρων. Χρειάζεται λοιπὸν δύο μηνῶν ἐπιτήρησις, καὶ ἴσως περισσοτέρα, ἂν ὁ νέος μας πελάτης ἀνανεώσῃ τὴν ἀσφάλειάν του.

— Ἔχει ὑπηρέτην . . . εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Τὸν ὁποῖον ἠδύνατό τις ἴσως νὰ κερδήσῃ! εἶπεν ὁ Φράϋ.

— Διὰ νὰ μάθῃ τις ὅ,τι συμβαίνει. . ., ἐξηκολούθησεν ὁ Κραίγ.

— Εἰς τὴν οἰκίαν του! συνεπλήρωσεν ὁ Φράϋ.

— Αἴ! ἐφώνησεν ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ· πιάστε λοιπὸν τὸν ὑπηρέτην· ἀγοράσετέ τον. Τὰ χρήματα θὰ τὸν συγκινοῦν, ὑποθέτω, καὶ χρήματα ἔχετε. Ἂν πρόκειται νὰ ἐξαντλήσετε τὰς τρεῖς χιλιάδας περιποιητικὰς φράσεις τῆς κινεζικῆς γλώσσης, ἐξαντλήσετέ σας. Δὲν θὰ μετανοήσετε διὰ τοὺς κόπους σας.

— Θά . . . εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Γείνῃ! εἶπεν ὁ Φράϋ.

Ἕνεκα τῶν σπουδαίων τούτων λόγων προσεπάθησαν ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ νὰ σχετισθῶσι μετὰ τοῦ Σούν, οὗτινος ἡ φύσις δὲν ἀνθίστατο εἰς τὸ θέλγητρον τοῦ χρήματος οὐδ' εἰς τὴν φιλόφρονα πρότασιν κυαθίσκων τινῶν ἀμερικανικοῦ ποτοῦ.

Οὕτως ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἔμαθον παρὰ τοῦ Σοὺν ὅ,τι εἶχον συμφέρον νὰ μάθωσι, τουτέστιν:

Εἶχε μεταβάλει ὁ Κὶν-Φὸ τὸν τρόπον τοῦ βίου του;

Οὐχί, εἰμὴ μόνον ὅτι ἐπέπληττεν ὀλιγώτερον τὸν πιστόν του ὑπηρέτην, ὅτι ἡ ψαλὶς ἔμενεν ἀργὴ πρὸς μέγιστον ὄφελος τῆς οὐρᾶς του, καὶ ὅτι ἡ ῥάβδος δὲν ἐθώπευε πλέον συνεχῶς τὴν ῥάχιν του.

Ὁ Κὶν-Φὸ εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του φονικόν τι ὅπλον;

Οὐδέν, διότι δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀξιότιμον τάξιν τῶν συλλεγόντων τοιαῦτα καταστρεπτικὰ ἐργαλεῖα.

Τί ἔτρωγεν εἰς τὰ γεύματά του;

Ἁπλᾶ τινα φαγητά, κατ' οὐδὲν ἀναμιμνήσκοντα τὴν πολυποίκιλον μαγειρικὴν τῶν υἱῶν τοῦ Οὐρανοῦ.

Κατὰ ποίαν ὥραν ἠγείρετο;

Εὐθὺς μετὰ τὴν πέμπτην φυλακήν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐφώνουν οἱ ἀλέκτορες καὶ ἡ αὐγὴ ἐλεύκαινε τὸν ὁρίζοντα.

Ἐκοιμᾶτο ἐνωρίς;

Κατὰ τὴν δευτέραν φυλακήν, ὡς συνήθως.

Digitized by Google

Ἐφαίνετο κατηφής, ἐσκεμμένος, βεβαρημένος ἀπὸ τὴν ζωήν;

Κυρίως εἰπεῖν δὲν ἦτο φαιδρός! Κάθε ἄλλο. Ἐν τούτοις ἀπό τινων ἡμερῶν ἐφαίνετο μᾶλλον ἀσμενίζων τὰ ἐγκόσμια. Εἰς τὸν Σοὺν ἐφαίνετο ὀλιγώτερον ἀπαθής, καὶ περιμένων κἄτι . . . τὸ ὁποῖον ὁ Σοὺν δὲν ἤξευρε τί ἦτο.

Τέλος πάντων ὁ κύριός του εἶχε δηλητήριόν τινα οὐσίαν, τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ;

Ὁ Σοὺν δὲν τὸ ἐπίστευε, διότι τὴν αὐτὴν ἐκείνην πρωΐαν εἶχε ῥίψει, κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐθέντου του, εἰς τὸν Χρυάγγ-Πού, δώδεκα περίπου μικρὰ σφαιρίδια, τὰ ὁποῖα θὰ ἦσαν βεβαίως φαρμακερά.

Οὐδὲν βεβαίως ἐκ τούτων πάντων ἠδύνατο νὰ ταράξῃ ὅπως δήποτε τὸν κύριον πράκτορα τῆς *Ἑκατοντούτιδος*.

Ὄχι! οὐδέποτε ὁ πλούσιος Κὶν-Φό, οὗτινος ἄλλως οὐδείς, πλὴν τοῦ Βάγγ, ἐγνώριζε τὴν ἀληθῆ θέσιν, εἶχε φανῆ εὐδαιμονέστερον ἀπολαύων τῆς ζωῆς.

Ὅπως δήποτε ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐξακολουθήσωσι πληροφορούμενοι περὶ πάσης πράξεως τοῦ πελάτου των, καὶ νὰ τὸν ἀκολουθῶσιν εἰς τοὺς περιπάτους του, καθότι πιθανὸν ἦτο νὰ μὴν ἤθελε ν' αὐτοκτονήσῃ ἐν τῇ ἰδίᾳ του οἰκίᾳ.

Τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξαν, βοηθοῦντος τοῦ Σούν, ὅστις μεγάλως ἐκέρδαινεν ἐκ τῆς μετ' αὐτῶν συνομιλίας.

Θὰ ἦτο τολμηρὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ ἥρως τῆς ἱστορίας ταύτης ἠγάπησε περισσότερον τὴν ζωήν, ἀφότου ἀπεφάσισε νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅμως ὅτι, κατὰ τὰς πρώτας τοὐλάχιστον ἡμέρας, ᾐσθάνθη, ὡς ἤλπιζε, συγκινήσεις τινάς. Εἶχεν ἀναρτήσει ξίφος Δαμοκλέους ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, καὶ τὸ ξίφος ἐκεῖνο ἔμελλε νὰ πέσῃ μίαν ἡμέραν ἐπ' αὐτῆς. Σήμερον ἆρά γε ἢ αὔριον; αὐτὴν τὴν πρωΐαν ἢ αὐτὴν τὴν ἑσπέραν; τοῦτο ἦτο ἀμφίβολον καὶ ἐκ τούτου ἔπαλλε πρωτοφανῶς ἡ καρδία του.

Ἄλλως δέ, μετὰ τὴν συνδιάλεξίν των, ὁ Βάγγ καὶ ὁ Κὶν-Φὸ σπανίως ἔβλεπον ἀλλήλους. Ἢ ἐξήρχετο συχνότερον τοῦ συνήθους ὁ φιλόσοφος, ἢ ἔμενεν οἴκοι. Ὁ δὲ Κὶν-Φὸ δὲν τὸν ἀνεζήτει εἰς τὸ δωμάτιόν του—τοῦτο δὲν ἦτο βεβαίως καθῆκόν του—καὶ ἠγνόει μάλιστα εἰς τί κατεγίνετο ὁ Βάγγ. Ἴσως εἰς παρασκευὴν ἐνέδρας τινός! Ἀρχαῖος Τάϊ-Πὶγγ θὰ εἶχε βεβαίως μυρία μέσα πρὸς ἐξολοθρευμὸν ἑνὸς ἀνθρώπου. Ἐκ τούτου περιέργεια, καὶ νέον ἑπομένως στοιχεῖον ἐνδιαφέροντος.

Ἐν τούτοις ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ μαθητὴς συνηντῶντο καθ' ἑκάστην σχεδὸν παρὰ τὴν αὐτὴν τράπεζαν. Ἐννοεῖται ὅτι οὐδεὶς ἐγίνετο μεταξὺ αὐτῶν ὑπαινιγμὸς τῆς μελλούσης πρὸς ἀλλήλους θέσεως, τοῦ μὲν δολοφόνου, τοῦ δὲ δολοφονουμένου, καὶ ὀλίγον ἄλλως ὡμίλουν, περὶ πραγμάτων ἀδιαφόρων. Ὁ Βάγγ σοβαρώτερος ἢ συνήθως, ἀποστρέφων πάντοτε τοὺς ὀφθαλμούς, οὓς ἀτελῶς ἐκάλυπτον οἱ φακοὶ τῶν διόπτρων του, δὲν κατώρθου νὰ ἀποκρύψῃ διαρκῆ τινα μέριμναν. Αὐτός, ὁ τοσοῦτον φαιδρὸς καὶ ὁμιλητικός, εἶχε καταστῆ κατηφὴς καὶ σιωπηλός. Πολυφάγος ἄλλοτε, ὡς πᾶς φιλόσοφος ὑγιὴς τὸν στόμαχον, ἔμενε νῦν ἀδιάφορος πρὸς τὰ ἁβρότατα τῶν ἐδεσμάτων, καὶ ἀφῃρημένος ἀπέναντι τοῦ οἴνου τοῦ Χὰν-Σίγγ.

Εἶνε βέβαιον ὅμως ὅτι ὁ Κὶν-Φὸ οὐδόλως ἐδυσχέραινε τὸ ἔργον του. Ἐγεύετο πρῶτος παντὸς φαγητοῦ, καὶ ἐνόμιζε καθῆκόν του νὰ μὴ ἀφήσῃ ἄγευστον ὅ,τι δήποτε τῶν παρατιθεμένων. Ἀναγκαία δὲ τούτου συνέπεια ἦτο, ὅτι ὁ Κὶν-Φὸ ἔτρωγε πλέον τοῦ συνήθους, ὅτι ὁ ἀπόκορος οὐρανίσκος του ἀνέκτα πως αἴσθησιν, ὅτι ἐγευμάτιζε μετὰ πολλῆς ὀρέξεως καὶ ἐχώνευε θαυμασίως. Ἀναντιρρήτως ὁ ἀρχαῖος βασιλοκτόνος δὲν εἶχεν ἐκλέξει τὸ δηλητήριον.

Πλὴν δὲ τούτου πᾶσα ἄλλη εὐκολία παρείχετο εἰς τὸν Βάγγ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς του. Ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνος τοῦ Κὶν-Φὸ ἔμενε διαρκῶς ἀνοικτή, καὶ ὁ φιλόσοφος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ νὰ τὸν προσβάλῃ ἔξυπνον ἢ κοιμώμενον. Ἓν μόνον ἐπεθύμει ὁ Κὶν-Φό, νὰ πληγῇ ταχέως καὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν καρδίαν.

Εἰς μάτην ὅμως ἀπέβησαν τοῦ Κὶν-Φὸ αἱ συγκινήσεις, καὶ μετὰ τὰς πρώτας μάλιστα νύκτας τοσοῦτον καλῶς εἶχε συνειθίσει ν' ἀναμένῃ τὴν ὀλεθρίαν πληγήν, ὥστε ἐκοιμᾶτο τοῦ δικαίου τὸν ὕπνον, καὶ ἠγείρετο τὴν πρωΐαν ἀνθηρὸς καὶ εὔθυμος· τὸ πρᾶγμα ἀπέβαινεν ὀχληρόν.

Τότε ἐσκέφθη, ὅτι ἀπεστρέφετο ἴσως ὁ Βάγγ νὰ τὸν φονεύσῃ ἐντὸς τῆς οἰκίας ἐκείνης, ἥτις τὸν εἶχε φιλοξενήσει, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τῷ εὐκολύνῃ ἔτι μᾶλλον τὸ ἔργον του. Ἤρχισε λοιπὸν τρέχων εἰς τὴν πεδιάδα, ἀναζητῶν μεμονωμένα μέρη, βραδύνων μέχρι τῆς τετάρτης φυλακῆς εἰς τὰς χειρίστας τοῦ Σάγγ-Κάϊ συνοικίας, ἀληθῆ σφαγεῖα, ὅπου καθ' ἑκάστην διαπράττονται φόνοι ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ. Ἐπλανᾶτο διὰ τῶν στενῶν ἐκείνων καὶ σκοτεινῶν ὁδῶν, προσωθῶν μεθύσους πάσης ἐθνικότητος, μόνος κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς νυκτός, ὅτε ὁ κολλυροπώλης φωνεῖ «*Μαντόου Μαντόου*», ἵνα ἑλκύσῃ τοὺς νυκτερινοὺς ἐπισκέπτας. Ἐπέστρεφεν οἴκαδε ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἐπέστρεφεν ὑγιής, ζῶν, χωρὶς κἂν νὰ παρατηρήσῃ τοὺς ἀχωρίστους Κραὶγ καὶ Φράϋ, οἵτινες παρηκολούθουν αὐτὸν ἐπιμόνως, ἕτοιμοι νὰ τείνωσιν εἰς αὐτὸν χεῖρα βοηθείας.

Ἂν τὰ πράγματα προέβαινον οὕτω, ὁ Κὶν-Φὸ ἤθελεν ἐπὶ τέλους ἐξοικειωθῆ πρὸς τὴν νέαν

αὐτὴν ζωήν, καὶ ἡ ἀνία ἤθελε πάλιν ταχέως τὸν καταλάβει.

Πόσαι ἤδη παρήρχοντο ὧραι, χωρὶς κἂν ν' ἀναλογισθῇ ὅτι ἦτο καταδεδικασμένος εἰς θάνατον!

Ἐν τούτοις ἡμέραν τινά, τὴν 12 Μαΐου, ἡ τύχη τῷ ἐχορήγησε μικράν τινα συγκίνησιν. Ἐνῷ εἰσήρχετο ἠρέμα εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ φιλοσόφου, εἶδεν αὐτὸν δοκιμάζοντα διὰ τῆς ἄκρας τοῦ δακτύλου του τὴν ὀξεῖαν ἀκμὴν ἐγχειριδίου καὶ βάπτοντα κατόπιν αὐτὴν ἐντὸς κυανοῦ φιαλιδίου, λίαν ὑπόπτου ἐξωτερικοῦ.

Ὁ Βάγγ δὲν εἶχεν ἀκούσει εἰσερχόμενον τὸν μαθητήν του, καὶ δράττων τὸ ἐγχειρίδιον ἔπαλεν αὐτὸ πολλάκις, ὡσεὶ θέλων νὰ βεβαιωθῇ περὶ τοῦ ἀσφαλοῦς χειρισμοῦ του. Ἀληθῶς ἡ φυσιογνωμία του δὲν ἦτο πολὺ ἐνθαρρυντικὴ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, κ' ἐφαίνετο αἱματηροὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς.

— Σήμερον τελειώνει! διελογίσθη ὁ Κὶν-Φό.

Καὶ ἀπεσύρθη ἠρέμα, χωρὶς νὰ φανῇ μηδὲ ν' ἀκουσθῇ.

Ἔμεινεν ἐν τῷ δωματίῳ του ὅλην τὴν ἡμέραν· ἀλλ' ὁ φιλόσοφος δὲν ἐφάνη.

Εἶτα κατεκλίθη, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπαύριον ἠγέρθη τῆς κλίνης ζῶν ὡς ἄνθρωπος ὑγιὴς καὶ εὔρωστος.

Εἰς μάτην λοιπὸν τοσαῦται συγκινήσεις! Τὸ πρᾶγμα ἔφερε σχεδὸν ἀγανάκτησιν.

Καὶ εἶχον ἤδη παρέλθει δέκα ἡμέραι.

Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ Βάγγ εἶχε προθεσμίαν δύο μηνῶν.

— Ἀναντιρρήτως εἶνε ὀκνηρός! διελογίσθη ὁ Κὶν-Φό. Τοῦ ἐχορήγησα πολὺ περισσοτέραν προθεσμίαν παρ' ὅ,τι ἔπρεπε.

Καὶ ἐσκέπτετο ὅτι ὁ ἀρχαῖος Τάϊ-Πίγγ εἶχεν ἐκθηλυνθῇ ὑπὸ τῶν διασκεδάσεων τοῦ Σάγγ-Χάϊ.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐν τούτοις ἐκείνης ὁ Βάγγ ἐφάνη μᾶλλον ἔμφροντις καὶ τεταραγμένος. Περιήρχετο τὸ *γιάμεν* ὡς ἄνθρωπος μὴ δυνάμενος νὰ μείνῃ που ἥσυχος, ὁ δὲ Κὶν-Φὸ παρετήρησε μάλιστα, ὅτι ὁ φιλόσοφος ἐπεσκέπτετο συνεχῶς τὴν αἴθουσαν τῶν προγόνων, ὅπου εὑρίσκετο τὸ πολύτιμον τοῦ Λιάο-Τσέου φέρετρον. Ἔμαθε δ' ἐπίσης παρὰ τοῦ Σοὺν μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅτι ὁ Βάγγ εἶχε παραγγείλει νὰ τρίβωσι καὶ νὰ καθαρίζωσι τακτικῶς τὸ ἔπιπλον ἐκεῖνο, καὶ νὰ τὸ διατηρῶσιν ἐν γένει εἰς καλὴν κατάστασιν.

— Τί ὡραῖα θὰ ἦσθε ἐκεῖ μέσα! προσέθηκε μάλιστα ὁ πιστὸς ὑπηρέτης. Εἶνε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, νὰ δοκιμάσετε!

Ἡ παρατήρησις αὕτη τοῦ Σοὺν ἀντημείφθη διὰ φιλικοῦ νεύματος.

Παρῆλθον οὕτω ἡ 13, 14 καὶ 15 τοῦ Μαΐου· ἀλλ' οὐδὲν νεώτερον.

Ἐσκόπει ἄρα ὁ Βάγγ νὰ ἐξαντλήσῃ τὴν συντεθειμένην διορίαν, καὶ νὰ πληρώσῃ ὡς ἔμπορος τὸ χρέος του μόνον κατὰ τὴν λῆξιν; Ἀλλὰ τότε δὲν ὑπῆρχε πλέον τὸ αἰφνίδιον, καὶ πᾶσα συγκίνησις ἐξέλειπεν.

Ἐν τοσούτῳ σημαντικόν τι γεγονὸς περιῆλθεν εἰς γνῶσιν τοῦ Κὶν-Φὸ τὴν πρωΐαν τῆς 15 Μαΐου κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ *μάο-τσέ*, ἤτοι περὶ τὴν ἕκτην πρωϊνὴν ὥραν.

Ὁ Κὶν-Φὸ εἶχε διέλθει κάκιστα τὴν νύκτα καὶ τὴν πρωΐαν ἔτι διετέλει ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν δυσαρέστου ὀνείρου. Ὁ ἡγεμὼν Ἰέν, ὕπατος κριτὴς τοῦ κινεζικοῦ Ἅδου, εἶχε καταδικάσει αὐτὸν νὰ μὴ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν του, εἰμὴ μετὰ τὴν χιλιοστὴν διακοσιοστὴν σελήνην, τουτέστι νὰ ζήσῃ ἕνα ἔτι αἰῶνα!

Ὁ Κὶν-Φὸ ἦτο δυσθυμότατος, διότι πάντα ἐφαίνοντο κατ' αὐτοῦ συνομνύοντα. Εὐκόλως λοιπὸν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ πῶς ὑπεδέχθη τὸν Σούν, ὅτ' ἐνεφανίσθη οὗτος, κατὰ τὸ σύνηθες, ὅπως βοηθήσῃ αὐτὸν νὰ ἐνδυθῇ.

— Πήγαινε εἰς τὸν διάβολον! ἀνέκραξε. Δέκα χιλιάδες κλωτσιαὶ εἶνε ὁ μόνος μισθὸς ποὺ σοῦ πρέπει, ζῶον!

— Ἀλλ' αὐθέντα μου! . . .

— Κρημνίσου, σοῦ εἶπα!

— Δὲν φεύγω, ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Σούν, πρὶν σοῦ εἴπω τοὐλάχιστον . . .

— Τί;

— Ὅτι ὁ Κύριος Βάγγ. . .

— Ὁ Βάγγ; τί ἔκαμεν ὁ Βάγγ; ἠρώτησε ζωηρῶς ὁ Κὶν-Φό, ἁρπάζων τὸν Σοὺν ἀπὸ τοῦ πλοκάμου του. Τί ἔκαμε;

— Αὐθέντα μου! ἀπήντησεν ὁ Σούν, συσπειρώμενος καὶ σφαδάζων ὡς σκώληξ, μᾶς διέταξε νὰ μεταφέρωμεν τὸ φέρετρόν σας εἰς τὴν σκιάδα τῆς Μακροβιότητος, καὶ . . .

— Ἆ! αὐτὸ ἔκαμεν! ἀνεφώνησεν ὁ Κὶν-Φό, οὗτινος ἠκτινοβόλησε τὸ πρόσωπον. Πήγαινε, Σούν, πήγαινε, φίλε μου! Νά! πάρε δέκα *ταέλ*, καὶ φρόντισε νὰ ἐκτελεσθοῦν κατὰ γράμμα αἱ διαταγαὶ τοῦ Βάγγ.

Ὁ Σοὺν ἀπῆλθεν, ἐννοεῖται, ἀλλ' ἐνεὸς καὶ λέγων καθ' ἑαυτόν:

— Χωρὶς ἄλλο ἐτρελλάθη ὁ αὐθέντης μου, ἀλλ' ἡ τρέλλα του εἶνε τοὐλάχιστον γενναιόδωρος.

Τόρα δὲν ἠδύνατο πλέον ὁ Κὶν-Φὸ νὰ ἀμφιβάλλῃ. Ὁ Τάϊ-Πίγγ ἤθελε νὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτοῦ ἐν τῇ σκιάδι αὐτῇ τῆς Μακροβιότητος, ὅπου αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχεν ἀποφασίσει ν' ἀποθάνῃ. Τῷ ἔδιδεν οὕτως εἰπεῖν συνέντευξιν ἐκεῖ, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ λείψῃ. Ἡ καταστροφὴ ἐπέκειτο.

Πόσον ἡ ἡμέρα ἐφάνη μακρὰ εἰς τὸν Κὶν-Φό! Τὸ ὕδωρ τῶν ὡρολογίων τῷ ἐφαίνετο βραδύτερον ῥέον, καὶ οἱ ὡροδεῖκται ἀσκόπως ἔνθεν κἀκεῖθεν πλανώμενοι ἐπὶ τοῦ ἐκ νεφρίτου δίσκου των.

Digitized by Google

Τέλος ἦλθεν ἡ πρώτη φυλακή, ὁ ἥλιος κατῆλθεν ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα, καὶ ἡ νὺξ ἡπλώθη κατ' ὀλίγον περὶ τὸν οἶκον.

Ὁ Κἰν-Φὸ μεταβὰς κατῴκησε τὴν σκιάδα, ἀπόφασιν ἔχων νὰ μὴ ἐξέλθῃ ζῶν· ἐξαπλωθεὶς δ' ἐπὶ μαλακοῦ ἀνακλίντρου, ὅπερ ἐφαίνετο ἐπίτηδες κατεσκευασμένον διὰ μακρὰν ἀνάπαυσιν, ἀνέμεινε.

Τότε πᾶσαι τῆς ἀνωφελοῦς του ὑπάρξεως αἱ ἀναμνήσεις παρῆλθον ἐν τῇ διανοίᾳ του· ἡ πλῆξις, αἱ ἀηδίαι του,.. πᾶν ὅ,τι δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ νικήσῃ ὁ πλοῦτος, κ' ἔμελλεν ἴσως νὰ ἐπιτείνῃ ἔτι ἡ πτωχεία.

Μία μόνη ἀστραπὴ ἐφώτιζε τὴν ζωὴν ἐκείνην —ἀτερπὴς καὶ αὐτὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πλούτου του—, ὁ πρὸς τὴν νεαρὰν χήραν ἔρως τοῦ Κἰν-Φό. Τὸ αἴσθημ' αὐτὸ συνετάρασσε τὴν καρδίαν του· καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλον νὰ σιγήσωσι καὶ οἱ ἔσχατοι αὐτῆς παλμοί. Νὰ τὴν καταστήσῃ ὅμως ἀθλίαν, ἄθλιος καὶ αὐτὸς γινόμενος ; Οὐδέποτε !

Ἡ τετάρτη φυλακή, καθ' ἥν, μικρὸν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, φαίνεται ἀναστελλομένη οὕτως εἰπεῖν ἡ παγκόσμιος ζωή,—παρῆλθε πλήρης ζωηροτάτων συγκινήσεων διὰ τὸν Κἰν-Φό. Ἤκουεν ἐναγωνίως· τὰ βλέμματά του διηρεύνων τὰ σκότη, καὶ τὸ οὖς του προσεπάθει νὰ συλλάβῃ τὸν ἐλάχιστον ἦχον. Πολλάκις ἐνόμισεν ὅτι ἤκουε τρίζουσαν τὴν θύραν, ὠθουμένην ὑπὸ προσεκτικῆς χειρός. Ἀναμφιβόλως ὁ Βὰγγ ἤλπιζε νὰ τὸν εὕρῃ κοιμώμενον, καὶ νὰ φονεύσῃ αὐτὸν καθ' ὕπνους.

Τότε δὲ ἀντίδρασίς τις ἐγίνετο ἐν αὐτῷ. Ἐφοβεῖτο κ'. ἐπεθύμει συγχρόνως τὴν φοβερὰν ἐμφάνισιν τοῦ Τάϊ-Πίγγ.

Ἡ αὐγὴ ἐλεύκανε τὰ ὕψη ἅμα τῇ πέμπτῃ φυλακῇ, καὶ ἡ ἡμέρα ἐπέτειλε βραδεῖα.

Αἴφνης ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἠνοίχθη.

Ὁ Κἰν-Φὸ ἀνωρθώθη, ζήσας κατὰ τὸ τελευταῖον ἐκεῖνο δευτερόλεπτον περισσότερον ἢ καθ' ὅλον του τὸν βίον.

Ὁ Σοὺν ἦτο ἐνώπιόν του κρατῶν ἐπιστολήν.

— Λίαν κατεπεῖγον ! εἶπεν ἁπλῶς.

Ὁ Κἰν-Φὸ ἥρπασε μετά τινος προαισθήματος τὴν ἐπιστολήν, ἥτις ἔφερε τὴν ταχυδρομικὴν σφραγῖδα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ἔσχισε τὸν φάκελλόν της, τὴν ἀνέγνω ταχέως, καὶ ὁρμήσας ἔξω τῆς σκιάδος τῆς Μακροβιότητος, ἀνεφώνησε:

— Βὰγγ, Βὰγγ !

Κ' ἔφθασεν αὐθωρεὶ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ φιλοσόφου, οὗτινος ἤνοιξε βιαίως τὴν θύραν.

Ὁ Βὰγγ δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ, οὐδ' εἶχε κοιμηθῆ ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἀφοῦ δὲ οἱ ὑπηρέται, προσδραμόντες εἰς τὰς κραυγὰς τοῦ Κἰν Φό, διηρεύνησαν τὸν οἶκον, ἀπεδείχθη ὅτι ὁ Βὰγγ εἶχε γείνει ἄφαντος, οὐδὲν καταλιπὼν ἴχνος.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΟΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

[Μετάφρασις Σπ. Μηλιαράκη].

Κατὰ τὴν καταγραφὴν ταύτην τῶν χειμερινῶν θερμοκρασιῶν καὶ τῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς πίπτει ἡ χιὼν ἐν Ἀθήναις, ἀκολουθοῦντες τὴν συνήθειαν τῶν μετεωρολόγων, θεωροῦμεν ὡς μῆνας τοῦ ἰδίως χειμῶνος τὸν Δεκέμβριον, Ἰανουάριον, Φεβρουάριον. Ἐπίσης εἰς τὰς σημειώσεις ταύτας μεταχειριζόμεθα τὸ νέον ἡμερολόγιον, καὶ θερμόμετρον τὸ ἑκατοντάβαθμον ἐν σκιᾷ, σημειοῦντες τὸ σημεῖον — ὅταν ὁ ὑδράργυρος κῆται ὑπὸ τὸ σημεῖον τοῦ πάγου.

Ἐπιθεωρήσας τινὰς ἐκ τῶν παλαιοτέρων παρατηρήσεων γενομένας κατὰ τὰ ἔτη **1839-1857** ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Βούρη, τοῦ καθηγητοῦ κ. Παπαδάκη καὶ τοῦ κ. Θ. Χελδράϊχ, παρέθεσα αὐτὰς παρὰ τοὺς πίνακας τῶν νέων παρατηρήσεων, ἃς ἤρχισα τὸν Δεκέμβριον τοῦ **1858** ἐν Ἀθήναις καὶ τὰς ὁποίας ἐξηκολούθησα ἀπὸ τοῦ **1863** τῇ βοηθείᾳ τοῦ κ. Ἀλεξίου Βουρλῆ μέχρι τοῦ **1879**. Αἱ σημειώσεις αὗται ἐφαρμόζονται μόνον ἐπὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, κειμένης εἰς **30°** πλάτος καὶ εἰς **100** μέτρων ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἐν πρώτοις καταγράφονται οἱ μέσοι βαθμοὶ τῶν μηνῶν Δεκεμβρίου, Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου.

	Δεκέμβριος	Ἰανουάριος	Φεβρουάριος
1839	12°,9	—	—
1840	9,3	11°,6	11°,5
1841	12,2	11,3	10,9
1842	—	10,0	8,4
1846	14,6	—	—
1847	—	8,6	—
1853	11,1	—	—
1854	8,7	—	—
1858	10,5	4,0	4,9
1859	11,5	5,1	8,3
1860	12,5	10,7	10,3
1861	8,3	8,3	12,0
1862	8,3	9,7	11,4
1863	9,2	10,3	8,4
1864	10,0	4,6	10,8
1865	8,2	11,5	9,7
1866	9,2	7,8	11,1
1867	9,3	10,6	10,4
1868	10,7	9,7	7,8
1869	11,5	5,8	10,8
1870	12,8	10,0	9,6
1871	8,7	10,8	9,1
1872	12,8	9,7	8,7
1873	10,2	11,2	10,8
1874	12,9	8,0	7,3
1875	9,7	7,9	8,8
1876	13,4	8,0	11,2
1877	10,6	9,9	10,1
1878	13,2	7,9	8,5
1879	—	10,1	13,4

Ἐὰν δὲ θεωρήσωμεν τὰς μέσας ἀξίας τῶν τριῶν τούτων μηνῶν, καὶ μόνον διὰ τὰ **22** ἔτη ἀπὸ τοῦ **1857-1879**, ἐπιπροσθέσωμεν δὲ καί τινας μικράς, ἀναγκαίας πρὸς ὁριστικὸν ἐξαγόμε-

Digitized by Google

ναν ἐπιδιορθώσεις, θέλομεν ἐξαγάγει τὰ ἑξῆς :

Μέση θερμοκρ. τοῦ μηνὸς Δεκ. 10°,60-0 ,57=10°,03
» » » » Ἰαν. 8,71-0, 61= 8, 10
» » » » Φεβρ. 9,70-0, 73= 8, 97

Ἡ μέση λοιπὸν θερμοκρασία τοῦ χειμῶνος ἐν Ἀθήναις εἶνε 9⁰,03 Κελσίου ἢ 7⁰,22 Ῥεωμύρου, ἀνάλογος τῇ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γερμανίᾳ μέσῃ θερμοκρασίᾳ *τοῦ ἔτους*.

Ἐπίσης δύνανται νὰ ὁρισθῶσι καὶ τὰ ἔσχατα τῶν θερμομετρικῶν βαθμῶν, δηλ. οἱ μέγιστοι καὶ οἱ ἐλάχιστοι βαθμοί, κατὰ τὰ 23 ἔτη λίαν ἀκριβῶς ἢ τοὐλάχιστον κατὰ μεγίστην προσέγγισιν. Τὸ γνωστὸν μέγιστον χειμερινὸν ψῦχος κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1850, καθ' ὃ ἡ θερμοκρασία ἦτο—10 Κελσ. ἢ 8⁰ Ρ, ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ τριῶν ἀσφαλῶν παρατηρήσεων.

Ἐλάχισται καὶ μέγισται χειμεριναὶ θερμοκρασίαι κατὰ τὰ ἔτη 1857—1879.

Δεκέμβριος	Ἐλάχ.	Μέγ.	Ἰανουάριος	Ἐλάχ.	Μέγ.	Φεβρουάριος	Ἐλάχ.	Μέγ.
1857	-6°8	17°,1	1858	-6°,1	14°,2	1858	-3°,7	15°,9
58	-3,6	21,2	59	-2,7	10,6	59	0,1	16,5
59	1,4	18,3	60	-2,5	20,9	60	0,6	21,5
60	2,1	20,2	61	-1,7	20,0	61	-1,4	23,1
61	-1,3	16,6	62	-5,7	20,2	62	2,2	22,8
62	-1,1	21,9	63	0,4	20,8	63	-3,0	21,5
63	-0,6	15,9	64	-4,8	15,2	64	0,6	192,
64	4,3	17,2	65	2,8	19,6	65	2,7	17,4
65	-1,2	19,3	66	0,6	17,4	66	2,1	19,0
66	3,2	18,5	67	1,3	19,5	67	2,9	19,7
67	0,0	18,5	68	2,4	17,0	68	-0,5	18,9
68	0,5	19,4	69	-2,8	17,7	69	3,7	17,9
69	2,5	20,0	70	-2.4	16,4	70	-0,5	18,9
70	3,9	19,0	71	3,7	18,6	71	0.2	17,9
71	-0,2	20,8	72	1,3	16,8	72	0,6	18,9
72	3,7	20,1	73	2,9	18,5	73	0,8	19,3
73	1,7	18,0	74	-2,2	18,1	74	-2,7	17,6
74	3,7	17,5	75	0,2	16,7	75	-2,8	17,3
75	1,8	19,1	76	-3,4	16,5	76	1,5	20,0
76	1,5	21,0	77	-1,0	18,3	77	0,4	16,7
77	0,0	19,6	78	-2,5	15,6	78	-2,2	18,2
78	2,4	21,5	79	1,5	18,1	79	6,3	20,9

Ὡς μέσας δὲ ἀξίας χαρακτηριστικὰς τῶν μεγίστων τούτων καὶ τῶν ἐλαχίστων βαθμῶν ἐξάγομεν τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς·

Κατὰ Δεκέμβ. Μέσον ἐλάχ.=+0°,81 Μέσ. μέγ. =19°,12
» Ἰαν. » » = - 0,94 » » = 17,57
» Φεβρ. » » = + 0,36 » » = 19,16

Πότε πίπτει ἡ χιὼν ἐν Ἀθήναις.

Ἡ χιὼν ἐν Ἀττικῇ, ἰδίως δὲ ἐν Ἀθήναις, δὲν εἶνε φαινόμενον συχνὰ συμβαῖνον. Ἐνίοτε πίπτει ἀφθόνως, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διατηρηθῇ. Σπανίως δὲ διέρχεται ὁ χειμὼν χωρὶς νὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ χιόνος ὄρη 1000 μέτρων καὶ πλέον ὕψους. Ὑπάρχει κοινὴ γνώμη ὅτι ἡ χιὼν δὲν μένει ἐπὶ τῶν νήσων. Ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸς παρετήρησα πολλάκις κεκαλυμμένας ὑπὸ χιόνος τὴν Σαλαμῖνα καὶ Αἴγιναν, τὴν Σύρον, τὴν Ἄνδρον, τὴν Τῆνον, τὴν Δῆλον, τὴν Μύκωνον. Συχνὴ εἶνε ἡ χιὼν ἐν Νάξῳ καὶ Πάρῳ ἕνεκα τῶν ὑψηλῶν ὀρέων. Κατὰ παλαιὰν δέ τινα εἴδησιν ἔπεσε χιὼν ἐν Σίφνῳ ἐν ἔτει 1733 8βρίου20[8.

Γνωστὴ εἶνε ἡ ἄφθονος χιὼν ἡ πεσοῦσα ἐν Ἀθήναις τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1850. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1864 ἔμεινεν ἡ πόλις χιονοσκεπὴς ὑπὲρ τὴν ἑβδομάδα· τοιαῦτα δὲ ὅμοια συμβάντα, καίτοι βραχείας διαρκείας, εἰσὶ καὶ ἄλλα. Περίληψιν τῶν παρατηρήσεών μου περὶ τῶν *πρώτων* (πρωϊμωτάτων) χιόνων ἐπὶ τοῦ Πάρνηθος, τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τῆς πόλεως καταχωρίζω κατωτέρω, παρατηρῶν, ὅτι κατὰ τὴν πτῶσιν τῆς χιόνος ἐν τῇ πόλει ἐσημείωσα καὶ τὰς ἀραιοτάτας καὶ ἐλαχίστας κατὰ τὴν ποσότητα τῆς χιόνος νιφάδας, αἵτινες συνήθως διαφεύγουσι τῆς παρατηρήσεως τῶν πολλῶν.

Πρῶται χιόνες.

Ἐπὶ τοῦ Πάρνηθος	Ἐπὶ τοῦ Ὑμηττοῦ	Ἐν Ἀθήναις
1858 Δεκεμ. 18	1858 Δεκεμ. 18	1858 Δεκεμ. 16
59 Ὀκτωβ. 9	60 Ἰαν. 16	59 Δεκεμ. 10
60 Νοεμβ. 6	61 Ἰαν. 1	61 Ἰαν. 13
61 Νοεμβ. 27	61 Δεκεμ. 18	61 Δεκεμ. 18
62 Δεκεμ. 4	62 Δεκεμ. 4	62 Δεκεμ. 18
63 Νοεμβ. 26	63 Δεκεμ. 9	63 Δεκεμ. 28
64 Δεκεμ. 5	64 Ἰαν. 14	65 Φεβρ. 24
65 Νοεμ. 12	65 Φεβρ. 23	65 Δεκεμ. 25
66 Ὀκτ. 20	65 Δεκεμ. 9	66 Δεκεμ. 10
67 Νοεμ. 7	66 Ὀκτ. 21	67 Δεκέμ. 24
68 Νοεμ. 1	67 Νοεμ. 7	68 Νοεμ. 23
69 Δεκεμ. 8	68 Δεκεμ. 11	70 Ἰαν. 28
70 Δεκεμ. 2	69 Δεκεμ. 9	71 Ἰαν. 21
71 Δεκεμ. 12	71 Φεβρ. 1	71 Δεκεμ. 14
72 Δεκεμ. 20	71 Δεκεμ. 13	72 Νοεμ. 5
73 Δεκεμ. 8	73 Δεκεμ. 8	73 Δεκεμ. 8
74 Νοεμ. 18	74 Νοεμ. 18	75 Ἰαν. 2
75 Δεκεμ. 11	75 Δεκεμ 16	75 Δεκεμ. 31
76 Νοεμ. 4	76 Δεκεμ. 28	76 Δεκεμ. 28
77 Νοεμβ 2	77 Δεκεμ. 29	77 Νοεμβ. 23
79 Ἰαν. 20		
79 Νοεμ. 5		

Ὁ Αἰγάλεως ἦτο χιονοσκεπὴς κατὰ τὰ ἔτη 1869, 1871, 1873 καὶ βραδύτερον.

Ὡς μέσους ὅρους τῆς πτώσεως τῆς χιόνος δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὰς ἀκολούθους ἡμέρας·

Πρώτη χιὼν ἐπὶ τοῦ Πάρνηθος τῇ 24 Νοεμβρίου
» » » τοῦ Ὑμηττοῦ » 18 Δεκεμβρίου
» » ἐν Ἀθήναις » 23 Δεκεμβρίου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 18[6 Νοεμβρίου 1879.

D[r] J. F. JULIUS SCHMIDT
Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου.

ΧΕΙΜΩΝΕΣ ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΙ

Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ θερμομέτρου[1] τὰ ἔκτακτα καὶ παρατεταμένα ψύχη δὲν ἠδύναντο νὰ προσδιορισθῶσιν ἢ διὰ τῶν ἀξιοσημειώτων αὐτῶν ἀποτελεσμάτων. Τούτου ἕνεκα δυσχερὴς ἀποβαίνει ἡ σύγκρισις τῶν χειμώνων τῆς σήμερον πρὸς τοὺς τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἐν τούτοις

1. Πρῶτος εὑρετὴς τοῦ θερμομέτρου ὑπῆρξεν ὁ Γαλιλαῖος· τὸ κατὰ τὸ 1596 πρῶτον κατασκευασθὲν θερ-

πολλαὶ ἀρχαῖαι μαρτυρίαι πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἕνεκα διαφόρων αἰτιῶν ὁ χειμὼν ἦτο πολὺ δριμύτερος ἐν Εὐρώπῃ ἢ σήμερον. Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι ἱστορικοὶ καὶ ποιηταὶ βεβαιοῦσι τοῦτο πολλαχοῦ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν.

Τὸν προσδιορισμὸν πολλῶν ἀξιοσημειώτων διὰ τὴν ἔκτακτον αὐτῶν δριμύτητα χειμώνων ὀφείλομεν εἰς τοὺς χρονογράφους. Ἰδοὺ δὲ ἡ χρονολογικὴ αὐτῶν κατάταξις, οἵαν ἐξάγομεν αὐτὴν ἐκ τῶν χρονικῶν αὐτῶν.

Ἐν ἔτει 396 π.Χ. χιὼν καταπίπτει ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα συνεχεῖς ἡμέρας ἄνευ διακοπῆς.

Ἐν ἔτει 299 μ.Χ. ὁ Εὔξεινος πόντος πήγνυται καθ' ὁλοκληρίαν.

Ἐν ἔτει 359 πῆξις ἐντελὴς τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου.

Τῷ 400 μ. Χ. ὁ Ῥοδανὸς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὁ Εὔξεινος πήγνυνται ὁλοκλήρως.

462 μ.Χ. Πῆξις ἐντελὴς τοῦ ποταμοῦ Var ἐν Γαλλίᾳ. Τὰ ποίμνια διαβαίνουσι τὸν Δούναβιν στερεῶς πεπηγμένον.

547. Πάντες οἱ ποταμοὶ τῆς Γαλλίας εἰσὶ στερεῶς πεπηγμένοι. Οἱ ἄνθρωποι διέρχονται αὐτοὺς πεζῇ καὶ ἀφόβως.

558. Ὁ Εὔξεινος καλύπτεται ὑπὸ πάγου ἐπὶ εἴκοσι συνεχεῖς ἡμέρας.

559. Πῆξις ἐντελὴς τοῦ Δουνάβεως.

566. Ὁ χειμὼν παρατείνεται ἐπὶ μακρὸν δριμύτατος, ἐπιφέρων καταστροφὴν εἰς μέγα πλῆθος ζώων.

608. Αἱ ἄμπελοι κατακαίονται ὑπὸ τοῦ παγετοῦ εἰς μέγα μέρος τῆς Γαλλίας.

763. Παρατεταμένος καὶ φοβερὸς χειμὼν ἐν Ἀνατολῇ. Ὁ Εὔξεινος πήγνυται εἰς βάθος 30 ποδῶν. Μέρος τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κρημνίζεται ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν πάγων.

821. Οἱ πλεῖστοι τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης εἰσὶ πεπηγμένοι ἐπὶ ἕνα ὁλόκληρον μῆνα.

822. Ἅμαξαι βαρύτατα φορτωμέναι διέρχονται ἐπὶ μῆνα ὁλόκληρον ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα ἐν Παρισίοις.

829. *Πῆξις τοῦ Νείλου.*

μόμετρον ἦτο ἀεροθερμόμετρον· συνίστατο δὲ ἐκ μιᾶς σφαίρας μετὰ σωλῆνος ἐντὸς ὑγροῦ. Πρώτη χρῆσις αὐτοῦ ἐγένετο πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀσθενῶν, οἵτινες ἐλάμβανον τὴν σφαῖραν ἐν τῷ στόματι. Θερμόμετρα ἐξ ὑέλου, μετά τινος ἔντοσθεν ταχέντος ὑγροῦ, κατεσκεύασε τῷ 1647 ὁ ὑελοποιὸς Μωριάνης, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἰατροῦ Ῥινιέ. Ἡ φλωρεντινὴ Ἀκαδημία εὗρε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἡ χιὼν τήκεται πάντοτε ἐν τῇ αὐτῇ θερμοκρασίᾳ· τοιούτῳ δὲ τρόπῳ ὡρίσθη ἡ θέσις τοῦ μηδενικοῦ. Τῷ 1701 προέτεινεν ὁ Νεύτων νὰ ληφθῇ ὡς κανονικὴ θερμοκρασία ἡ πῆξις τοῦ παγετοῦ καὶ ἡ ζέσις τοῦ ὕδατος. Τῷ 1714 (πρὸ τοῦ Ῥεωμὺρ καὶ τοῦ Κελσίου) κατεσκεύασεν ἐν Δανζὶκ ὁ Φάρενχαϊτ τὸ πρῶτον θερμόμετρον μετὰ διαιρέσεως μονοειδοῦς.

860. Ἡ χιὼν καὶ ὁ παγετὸς διαρκοῦσιν ἐπὶ ἓξ συνεχεῖς μῆνας. Ὁλόκληρος ἡ Ἀδριατικὴ πήγνυται.

974. Χειμὼν φοβερός. Ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου στερεῶς πεπηγμένου οἱ ἄνθρωποι διέρχονται πεζῇ. Ἐπιδημίαι φοβεραὶ μετὰ τὸ ψῦχος καὶ μετ' αὐτῶν λιμὸς μαστίζουσι τὴν Εὐρώπην. Τὸ τρίτον τῶν κατοίκων τῆς Γαλλίας ἐξολοθρεύεται.

988. Γενικὴ καταστροφὴ τῶν σπαρτῶν ἐκ τοῦ ψύχους.

1009. Ἐν Ἰταλίᾳ πάντες οἱ ποταμοὶ πήγνυνται.

1067. Παρατεταμένος καὶ δριμύτατος χειμών. Πάντες οἱ ποταμοὶ ἐν Γαλλίᾳ πήγνυνται.

1100. Τὸ ψῦχος κατακαίει μέγα πλῆθος δένδρων καὶ ἐπιφέρει λιμόν.

1124. Πολλαὶ γυναῖκες καὶ παιδία θνήσκουσιν ἐκ τῆς δριμύτητος τοῦ ψύχους. Αἱ ἐγχέλεις τῆς λίμνης τοῦ Brabant ἐν Γαλλίᾳ καταφεύγουσιν εἰς τοὺς σιτοβολῶνας.

1133. Πῆξις τοῦ Πάδου ἐν Ἰταλίᾳ. Ὁ οἶνος πήγνυται ἐν ταῖς ἀποθήκαις. Μέγα πλῆθος δένδρων κατακαίονται ἐκ τοῦ ψύχους.

1150. Ἡ θάλασσα πήγνυται πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Ὀλλανδίας.

1204. Ψῦχος φοβερόν. Πῆξις ἐντελὴς τῶν ποταμῶν ἐν Γαλλίᾳ.

1210. Ἅμαξαι φορτωμέναι διέρχονται ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς. Τὰ σπαρτὰ κατακαίονται ἐκ τοῦ ψύχους.

1213. Ὁ ἐν Γαλλίᾳ ποταμὸς Vienne πήγνυται τρὶς ἐπανειλημμένως.

1218. Καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν τὰ ὕδατα πήγνυνται καθ' ὁλοκληρίαν.

1234. Ἅμαξαι βαρέως φορτωμέναι διέρχονται ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς πλησίον τῆς Βενετίας.

1236. Ὅλος ὁ Δούναβις διατηρεῖται στερεῶς πεπηγμένος ὑπὲρ τὸν μῆνα.

1288. Ὁ Ῥῆνος πήγνυται ἐν Ἑλβετίᾳ κατὰ μῆνα Μάρτιον.

1305. Ἐν Φλανδρίᾳ καὶ Ὀλλανδίᾳ ἡ θάλασσα πήγνυται εἰς διάστημα τριῶν λευγῶν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς.

1316. Οἱ πάγοι καταστρέφουσι πάσας τὰς γεφύρας τῶν Παρισίων.

1323. Ὁλόκληρος ἡ Μεσόγειος καλύπτεται ὑπὸ πάγων.

1334. Πῆξις γενικὴ πάντων τῶν ποταμῶν ἐν Προβηγκίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ.

1357. Χιὼν ἀπιστεύτου ποσότητος πίπτει καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν.

1364. Χειμὼν ἔκτακτος. Ὁ Ῥῆνος πήγνυται εἰς βάθος 15 ποδῶν. Αἱ ἄμπελοι καὶ τὰ πλεῖστα τῶν καρποφόρων δένδρων κατακαίονται.

1400. Πᾶσαι αἱ πρὸς τὸ βόρειον τῆς Εὐρώπης θάλασσαι πήγνυνται καθ' ὁλοκληρίαν.

1405. Ὁλόκληρος ὁ στρατὸς τοῦ Ταμερλά-

Digitized by Google

νου, ἄνδρες, ἵπποι καὶ κάμηλοι, ἐξολοθρεύονται ὑπὸ τοῦ ψύχους ἐν Κίνᾳ.

1408. Χειμὼν ἀξιοσημείωτος. Σχεδὸν πᾶσαι τῶν Παρισίων αἱ γέφυραι καταθραύονται ὑπὸ τῶν πάγων. Ὁ γραμματεὺς τοῦ δικαστηρίου ἀναφέρει ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ καταγράψῃ τὰ τῆς ὑπηρεσίας, ἐπειδὴ ἡ μελάνη πήγνυται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ καλάμου, καίται ἐν τῇ ἑστίᾳ τοῦ δωματίου του καίει ζωηρὸν πῦρ. Ὅλη ἡ μεταξὺ Νορβηγίας καὶ Δανίας θάλασσα εἶνε πεπηγμένη.

1420. Μεγάλη θνησιμότης ἐν Παρισίοις ἕνεκα τοῦ ψύχους. Ζῷα σαρκοβόρα εἰσερχόμενα εἰς τὴν πόλιν κατατρώγουσι τὰ πτώματα. Ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ Εὔξεινος εἶνε πεπηγμένος.

1422. Τὸ ὄξος πήγνυται ἐν τοῖς ὑπογείοις. Τοῦτ' αὐτὸ πάσχει καὶ ὁ λόφος τῆς κεφαλῆς τῶν ἀλεκτρυόνων.

1430. Οἱ ἄνθρωποι μεταβαίνουσι διὰ τῶν πάγων ἐκ Δανίας εἰς Σουηδίαν. Ὁ Δούναβις διατηρεῖται πεπηγμένος ἐπὶ δύο μῆνας.

1434. Ὁ παγετὸς διαρκεῖ τρίμηνον ὅλον ἐν Παρισίοις. Ἐπανέρχεται δὲ δριμύτατος κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον. Ἐπὶ τεσσαράκοντα συνεχεῖς ἡμέρας πίπτει χιὼν ἐν Ὁλλανδίᾳ.

1444. Ἀφθονωτάτη χιὼν εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν, διατηρηθεῖσα ἐπὶ τρεῖς ὅλους μῆνας.

1458. Στρατὸς 40,000 ἀνδρῶν στρατοπεδεύει ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως στερεῶς πεπηγμένου.

1468. Στρατιῶται Βουργονδοὶ κόπτουσι τὸν οἶνον διὰ πελέκεων.

1476. Ἐν τῷ στρατῷ Καρόλου τοῦ Θρασέος τὸ ψῦχος ἐπιφέρει τὸν θάνατον εἰς πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν.

1503. Ὁλόκληρος στρατὸς διαβαίνει τὸν Πάδον ἐπὶ πάγου στερεοῦ.

1507. Πῆξις τοῦ λιμένος τῆς Μασσαλίας. Θάνατος πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ζῴων ἐκ τοῦ ψύχους.

1544. Ὁ οἶνος πωλεῖται ἐν Παρισίοις κατὰ τεμάχια πεπηγμένα, ἅτινα κόπτουσι διὰ πελέκεων.

1564. Πῆξις τοῦ Ῥοδανοῦ. Καταστροφὴ τῶν καρυῶν ἐκ τοῦ ψύχους.

1570. Ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ ἅμαξαι βαρέως φορτωμέναι διέρχονται ἐπὶ τῶν ποταμῶν.

1586. Στρατιῶται Γάλλοι ἀποθνήσκουσιν ἐκ τοῦ ψύχους ἐν ἐκστρατείᾳ. Γενικὸς ὄλεθρος τῶν ἐλαιῶν ἐν Προβηγκίᾳ.

1594. Ἡ θάλασσα πήγνυται ἐν Μασσαλίᾳ καὶ Ἑνετίᾳ.

1599. Χειμὼν δριμύτατος. Σχεδὸν πάντα τὰ ὀπωροφόρα δένδρα κατακαίονται.

1603. Ἐν Παδούῃ ὁ οἶνος πήγνυται ἐν τοῖς ὑπογείοις. Πολλαὶ τῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως ταύτης καταῤῥέουσιν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς χιόνος.

1607. Οἱ βόες παγόνουσιν εἰς τὰ βουστάσια. Οὐδαμοῦ τῶν Παρισίων εὑρίσκονται πλέον ξύλα εἰς καῦσιν. Ἁμάξια φορτωμένα διέρχονται ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα.

1608. Καταστροφὴ παντελὴς τῶν ἀμπελώνων ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ οἶνος πήγνυται ἐντὸς τῶν ποτηρίων· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἄρτους ἅμα ἐξαγομένους τῶν κλιβάνων.

1621. Διαρκοῦντος τοῦ χειμῶνος τούτου ἡ Ἀδριατικὴ ἐπάγη δίς.

1638. Πῆξις τῆς Βαλτικῆς εἰς ἔκτασιν 6 λευγῶν. Σουηδικὸς στρατὸς μετὰ πυροβολικοῦ διαβαίνει ἐκ Φιονίας εἰς Φινλανδίαν ἐπὶ τοῦ πάγου.

1665. Ἐν Παρισίοις τὸ ψῦχος φθάνει μέχρι 22 βαθμῶν καὶ ἡμίσεος.

1683. Ψῦχος φοβερὸν ἐν Τουραίνῃ. Τὸ τρίτον τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἐν τοῖς πέριξ τοῦ Tours θνήσκει ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης.

1684. Πῆξις τοῦ Ταμέσεως καθ' ὁλοκληρίαν μέχρι βάθους 11 ποδῶν.

1709. Ὁ φοβερώτατος τῶν χειμώνων τῶν μαστισάντων τὴν Εὐρώπην. Τὸ θερμόμετρον κατῆλθε κάτω τοῦ 23ου βαθμοῦ ἐν Παρισίοις. Ἡ Μεσόγειος ἐπάγη εἰς διάφορα μέρη, τὸ αὐτὸ δὲ συνέβη καὶ εἰς τὸ στενὸν τῆς Μάγχης. Τῶν δένδρων οὐδὲν σχεδὸν ἀπέμεινεν ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ ἔνδεια ὑπῆρξε φοβερά, τοῦ σίτου ἐκλείψαντος ὁλοσχερῶς. Ὁ οἶνος ἐπάγη ἐν Παρισίοις ἐντὸς τῶν βαρελίων, οἱ δὲ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἐθραύσθησαν κρουόμενοι.

1735. Τὸ θερμόμετρον, ὅπερ τοῦ λοιποῦ θέλομεν ἔχει ἀκριβῆ γνώμονα εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ψύχους, κατῆλθεν ἐν τῇ σινικῇ Ταρταρίᾳ μέχρις 67 βαθμῶν.

1740. Φοβερώτατον ψῦχος ἐν Ῥωσσίᾳ. Ἐν Πετρουπόλει οἰκοδομεῖται παλάτιον ἐκ πάγου καὶ πρὸ αὐτοῦ στήνονται κανόνια ἐκ πάγου ὡσαύτως, δι' ὧν κανονοβολοῦσιν εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν διὰ σφαιρῶν σιδηρῶν.

1783. Ἐν Παρισίοις ψῦχος 19 βαθμῶν. Ὁ παγετὸς διαρκεῖ ἐπὶ 69 συνεχεῖς ἡμέρας· ὁ Σηκουάνας καλύπτεται ὑπὸ πάγου ἐπὶ δύο ὅλους μῆνας.

1788. Ὁ πάγος τοῦ μεγάλου ὀχετοῦ ἐν Βερσαλλίᾳ ἔχει πάχος 12 δακτύλων. Τὸ ψῦχος ἔφθασεν ἐν Παρισίοις εἰς 22 βαθμούς, ἐν δὲ Μασσαλίᾳ εἰς 17. Ἡ Μάγχη καλύπτεται ὑπὸ πάγου.

1795. Ἐν Παρισίοις τὸ ψῦχος εἶνε 23^0, 5, τὸ δριμύτατον ἐξ ὅσων συνέβησαν ἀπὸ τῆς εὑρέσεως τοῦ θερμομέτρου. Ὁ παγετὸς διαρκεῖ ἐπὶ 42 συνεχεῖς ἡμέρας. Ὁ ὁλλανδικὸς στόλος συλληφθεὶς ἐν τοῖς πάγοις καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ ἱππικοῦ.

1830. Τὸ ψῦχος ἐν Παρισίοις εἶνε 17^0,3. Πάντες οἱ ποταμοὶ πήγνυνται. Πλῆθος ἀνθρώπων καὶ ζῴων ἀποθνήσκουσιν ἐκ τοῦ ψύχους.

1840. Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον μόνον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ συνέβη δριμύτατον ψῦχος, τὴν 15

Digitized by Google

Δεκεμβρίου, καθ' ἣν εἰσεκομίζοντο εἰς Παρισίους τὰ λείψανα Ναπολέοντος τοῦ Α'.

1846. Ἐν Pontarlier τῆς Γαλλίας ψῦχος 31°, 3, ὅπερ ἐστὶ τὸ δριμύτατον ἀπὸ τῆς εὑρέσεως τοῦ θερμομέτρου.

1853. Πῆξις παντελὴς ὅλων σχεδὸν τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης.

1871. Ψῦχος ἐκτάκτως δριμὺ (22 βαθμῶν ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ τῶν Παρισίων) ἀλλὰ μὴ διαρκέσαν· ὁ Σηκουάνας πήγνυται ἐπὶ μίαν ἡμέραν.

Τοιοῦτος ὁ κατάλογος τῶν ἐκτάκτων χειμώνων, ὃν παρέχουσιν ἡμῖν αἱ διηγήσεις τῶν χρονογράφων. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐν τοῖς προειρημένοις ὁ λόγος εἶνε περὶ τοῦ χειμῶνος ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ. Ἐν ταῖς ἀρκτῴαις χώραις τὸ σύνηθες κατὰ τὸν χειμῶνα ψῦχος θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς ἔκτακτον καὶ ἀνυπόφορον. Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1834 ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ τὸ θερμόμετρον κατῆλθε μέχρι 40°, σημεῖον τῆς ἀποψύξεως τοῦ ὑδραργύρου. Ἡ τοῦ ὑδραργύρου δ' ἀπόψυξις εἶνε ἄλλως συνηθεστάτη ἐν Σιβηρίᾳ καὶ τῇ βορειοτάτῃ Ἀμερικῇ. Καθ' ἃ διηγεῖται ὁ πλοίαρχος Parry ἐν τῇ νήσῳ Μελβίλλῃ ἐπὶ πέντε συνεχεῖς μῆνας τοῦ ἔτους ὁ ὑδράργυρος μένει ἐν καταστάσει ψύξεως ἐν ὑπαίθρῳ. Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1808-1809 ἐν Μόσχᾳ, ἔνθα τὸ ψῦχος ἦτο 42 44 βαθμῶν, ἐγένοντο πολλὰ πειράματα ἐπὶ τοῦ ἀπεψυγμένου ὑδραργύρου.

Κατά τινα τῶν ἀποδημιῶν αὐτοῦ ὁ πλοίαρχος Ross ἐπλήρωσε τουφέκιον διὰ σφαίρας ἐκ στερεοῦ ὑδραργύρου καὶ πυροβολήσας διετρύπησε σανίδα ἑνὸς δακτύλου πάχους. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν, ἐν αἷς τὸ ψῦχος εἶνε τοσοῦτον δριμύ, φροντίζουσι μετὰ πολλῆς μερίμνης νὰ προφυλάττωνται, καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὰ ἄκρα αὐτῶν, τὴν ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα. Ἐπειδὴ τὰ ὄργανα ταῦτα δύνανται νὰ ἀποψυχθῶσι χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ τις τὸν ἐλάχιστον πόνον, ἐν πολλαῖς χώραις καθῆκον ἀβρότητος θεωρεῖται νὰ ἐρωτῶσιν οἱ συναντώμενοι ἀλλήλους περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ προσώπου των. Γνωστὸν δὲ εἶνε τὸ συμβὰν εἰς τὴν περιώνυμον τραγῳδὸν Ῥαχήλ, ἥτις, περιδιαβάζουσα χειμερινήν τινα ἡμέραν ἐφ' ἁμάξης ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Πετρουπόλεως, οὐ μικρὸν ἐξεπλάγη βλέπουσα ἄγνωστον εἰσορμῶντα εἰς τὴν ἅμαξαν αὐτῆς, καὶ ἄνευ περαιτέρω διασαφήσεων τρίβοντα ἰσχυρῶς τὴν ῥῖνά της διὰ χιόνος. **Κ.**

Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἠλία Ταντα λίδου.

Σκέπασε τὰ κεραμίδια πιθαμαῖς δυὸ τρεῖς τὸ χιόνι,
Κ' εἶν' ἡ πόλις φασκιωμένη μ' ἕνα κάτασπρο σενδόνι.
Διέτε, διέτ' ἀσπροπροσώπους μέσ' 's ταῖς γούναις τυλιγ-[μένους,
Διέτε, διέτε μέσ' 's τὸ χιόνι ὡς τὰ γόνατα χωμένους.
Χάθηκ' ὁ ἡρωϊσμὸς
Πανταχοῦ ἀποκλεισμός.
Τοῦ, τοῦ, τοῦ
Κ' ἐγὼ κρυόνω
Μποῦ, μποῦ, μποῦ
Κ' ἐγὼ παγώνω.

—

Ὤ! τί κρούσταλλα! τί πάγοι! ὁ Δεκέμβριος ἀφρίζει,
Ὁ ἀέρας λυσασμένος 's τὰ παράθυρα μουγκρίζει.
Τῆς φακῆς τὰ παληκάρια κουκουλώθηκαν 's τὸ στρῶμα.
Διέτε μύταις, ὅπου στάζουν, διέτ' ἀχνοὺς ἀπὸ τὸ στόμα.
Λόγι' ἀκοῦστε μασητά,
Μάτια διέτε δακρυστά.
Τοῦ, τοῦ, τοῦ,
Κ' ἐγὼ δακρύω.
Μποῦ, μποῦ, μποῦ
Ἆ! κρύο! κρύο!

—

Ἕνας χώ, χώ, χώ, τὰ χέρια εἰς τὸ στόμα του ζεσταίνει
'Σ τὴ φωτιὰ ὁ ἄλλος τρέχει καὶ τὰ μοῦτρά του θερμαίνει.
Κι' ὁ λεγάμενος ἐκεῖνος μὲ τὴν γοῦνα, τὸ σαμοῦρι,
Ἕως τὸν λαιμὸ χωμένος χαρτιὰ παίζει 's τὸ ταντοῦρι.
Κ' ἐγὼ θέλω νὰ χωθῶ
'Σ τὰ ζεστὰ νὰ ζεσταθῶ;
Τοῦ, τοῦ, τοῦ,
Γιὰ τί κρυώνω,
Μποῦ, μποῦ, μποῦ
Καὶ πλευριτώνω.

—

Τί καλὸς εἶν' ὁ χειμῶνας δι' ἐκεῖνον ὅπου καίει!
Τί καλὸ! ἐν ᾧ χιονίζει νὰ ῥουφᾷ φοὺρ φοὺρ τὸ τέϊ.
Κ' ἐν ᾧ ἔξω ὁ ἀέρας μᾶς χαλνᾷ τὸν κόσμον ὅλο
Αὐτὸς μέσα νὰ τοὺς βάζῃ καὶ τοὺς δυὸ συντρόφους σόλο!
Πλὴν ἐμένα ἡ χιονιὰ
Καὶ ἡ βαροχειμωνιά,
Τοῦ, τοῦ, τοῦ
Πῶς μὲ κρυώνει!
Μποῦ, μποῦ, μποῦ
Πῶς μὲ στρουμώνει!

—

Λέγουν ἔγεινε χειμῶνας φοβερὸς εἰς ἄλλα μέρη·
Ἑνὸς δύο γραμματέων κατετάραξε τὸ χέρι.
Ἔμειναν Ὑπουργοὶ δύο ἔξαφνα κακαρωμένοι,
Καὶ ἐφημερίς, μιά, λέγουν, νεωστὶ ἐκδεδομένη,
Ἀπ' τὰ χιόν', ἀπ' ταῖς βροχαῖς,
Παραιτεῖ ταῖς μετοχαῖς
Τοῦ, τοῦ, τοῦ
Ξεπαγιασμέναις,
Μποῦ, μποῦ, μποῦ,
Ξεψυχημέναις!

—

Κοκκωνίτσες μου, τί τρέχει;... Λοιπὸν μ' ὅλα τὰ λα-[χούρια,
Μ' ὅλας σας τὰς προφυλάξεις, καὶ μὲ ὅλα τὰ ταντούρια,
Σᾶς ἐπείραξ' ὁ χειμῶνας, κ' εἶσθε κρυολογημέναις;
Ὤ! ἡ ὄψις σας ἐκόπη! ὤ! πολ' εἶσθε πειραγμέναις!
Κι' ὅταν βλέπῃ δὲ τινὰς
Τόσον κρύας καλλονάς,
Τοῦ, τοῦ, τοῦ,
Τὸν πιάνει τρόμος,
Μποῦ, μποῦ, μποῦ,
Μεγάλως ὅμως!

—

Κάλε δὰ μὴν ἔχετ' ἔννοια, κι' ὁ χειμῶνας θὰ περάσῃ
Κ' ἔρχεται τὸ καλοκαῖρι, ὅπου θὰ μᾶς ξεσκουριάσῃ.
Τότε τρώγεσθε κομμάτι κἂν εἰς τόπον παγωτῶν,
Νὰ ψυχραίνετε τὰ στήθη φλογισμένων ἐραστῶν,

Digitized by Google

Τότε . . . (ὅμως δὲν βαστῶ
Τὸ κονδύλι μου πετῶ,
Τοῦ, τοῦ, τοῦ,
Γιατί παγώνω,
Μποῦ, μποῦ, μποῦ
Γιατί ζαρώνω).

ΜΑΓΚΑΛΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑΝΔΟΥΡΙΟΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ Σκαρλάτου Βυζαντίου]

Αἱ παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμέναι καὶ πλεκταὶ μᾶλλον ἢ κτισταὶ τουρκικαὶ οἰκίαι θερμαίνονται τὸν χειμῶνα δι' ἀνθράκων. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ χρησιμώτερον τοῦ χειμῶνος ἔπιπλον εἶνε τὸ *μαγκάλιον*, μικρὸν ἢ μέγα, ὠριχάλκινον ἢ πήλινον, καὶ τῶν πασσάδων ἀργυροῦν. Τὴν χρῆσιν δὲ τοῦ αἰθράνου τούτου ἀπαντῶμεν καὶ παρὰ τῷ Ἱερεμίᾳ·—«Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν οἴκῳ χειμερινῷ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐννάτῳ, καὶ ἦν τεθειμένον ἐνώπιον αὐτοῦ αἴθρανον πλῆρες ἀνθράκων διαφανῶν»· Αἱ δὲ γυναῖκες, ἵνα προφυλάξωσι τὴν ὄψιν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ φλογμοῦ τοῦ πυραύνου καὶ οἰκονομήσωσι συγχρόνως καὶ τὰ κάρβουνα, ἐπενόησαν τὸ *ταvδούριον*,[1] τοῦ ὁποίου δύσκολον νὰ συλλάβωσιν ἰδέαν αἱ Ἑλληνίδες, ἐὰν μὴ τὸ ἴδωσι.

Τὸ *ταvδούριον* εἶνε εἶδος τραπέζης σκεπασμένης μὲ τάπητας καὶ πεπλώματα, καὶ περιεχούσης ἐντὸς μικροῦ πυραύνου κάρβουνα ἀναμμένα, ὅπου ζεσταίνουσι τοὺς πόδας αὐτῶν οἱ περικαθήμενοι. Ἡ χρῆσίς του εἶνε οἰκονομικωτάτη καί, λόγῳ συναναστροφῆς, ὁμιλητικωτάτη.

Ἡ *θερμάστρα* ὑπάγει κατ' ὀλίγον νὰ ἐξοστρακίσῃ τὸ ταvδούριον, καὶ ἴσως πρὸς ὠφέλειαν τῆς ὑγείας τῶν Κυριῶν, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις συνετέλει, λέγουσιν οἱ Ἀσκληπιάδαι, καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν αἱμοῤῥοΐδων, τῶν ὁποίων, κατὰ τὸν Χάμμερ, εἶνε καὶ συνώνυμον εἰς τὸ Περσικόν. Δὲν τολμῶ νὰ φιλονεικήσω, ὡς πρὸς τοῦτο, μετὰ τῶν ἐξοχωτάτων, ἂν καὶ ἐγνώρισα τριάκοντα ἴσως ἑκατοντούτιδας Κυρίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, αἱ ὁποῖαι διεβίωσαν ὑγιέσταται, ζωηρόταται, εὐθυμόταται, καὶ ἀπέθανον, ὅταν πλέον ἐβαρύνθησαν νὰ ζῶσιν εἰς τὴν κόγχην τοῦ ταvδουρίου των· ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ ἠξεύρω, εἶνε ὅτι, ἐὰν ἡ *Ἑστία* τῶν παλαιῶν ἦτον ἱερά, καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατὰ τὸν Μεσαίωνα παρ' αὐτὴν ἦτον ἡ ἐντιμοτέρα θέσις, τὴν ὁποίαν κατεῖχε δικαιωματικῶς ὁ γέρων οἰκοδεσπότης ἢ ἡ οἰκοδέσποινα,[2] ὅθεν καὶ τὴν ἐκαλλώπιζον ὡς νύμφην, αἱ εὐγενεῖς συμπολίτιδές μου δὲν μένουσι κατ' οὐδὲν ὀπίσω τῶν παλαιῶν, ἐπιδεικνύμεναι περὶ τὸν τοῦ ταvδουρίου των στολισμὸν ὅλην αὐτῶν τὴν πατροπαράδοτον φιλοκαλίαν· καὶ φρονῶ ὅτι διασκέδασις ἢ συνομιλία, τὴν ὁποίαν διεδέχετο πολλάκις περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸ λεγόμενον *τσιλιγκὶρ-σοφρασί*, εἶδος ἐπιδεικνίδος, πέριξ μεγαλοπρεπῶς ἐστρωμένου ταvδουρίου, δὲν ἀναπληροῦται οὔτε διὰ τῆς παρεστίας, οὔτε διὰ τῶν ἀνακλίντρων. Ὅτι δέ, καίτοι συντελοῦν πρὸς ἀνάπαυσιν, καί, ἂν θέλητε, ἔκλυσίν τινα τοῦ σώματος, δὲν ἀφαιρεῖ ὅμως τίποτε τῆς ἀνδρίας τῆς ψυχῆς, ἀπόδειξις ὁ ἀείμνηστος ἐκεῖνος καὶ ἀληθῶς *Ἱερὸς* τοῦ Δραγασανίου λόχος, τοῦ ὁποίου ὅλοι σχεδὸν οἱ εὐγενεῖς λοχῖται ἦσαν ἀναθρεμμένοι εἰς τὸ ταvδούριον, καθαυτὸ *Ταvδοὺρ-τσελεμπῆδες*, καθὼς τοὺς λέγουσιν. Αἱ δὲ Τούρκισσαι ἰδίως τόσον εἶνε ἀπὸ τοῦ ταvδουρίου των ἀναπόσπαστοι, ὥστε, ὅταν ἔβλεπον τὴν Κυρίαν Κόμησσαν Desalleurs, σύζυγον τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, φοροῦσαν τὸ λεγόμενον τότε *παvαίριον*, εἶδος κρινολίνου, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐτοποθέτει ὁ ὑπηρέτης τὸ συνειθιζόμενον ὑπὸ τῶν Κυριῶν ἐν Εὐρώπῃ αἴθρανον (chaufferette), ἔλεγον θαυμάζουσαι πρὸς ἀλλήλας: «Ἰδοὺ ἡ *Ἐλτσῆ-μπεη Χαννοὺμ*, ἥτις φέρει μεθ' ἑαυτῆς τὸ ταvδούριόν της»!

1. Ἐκ τοῦ Τὲν-νοὺρ, σώματος θέρμανσις.
2. Ἔθιμον πανάρχαιον· διότι καὶ ὁ Ὅμηρος τοὺς γέροντας γονεῖς τῆς Ναυσικάας παρὰ τὴν ἑστίαν καθίζει.

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Τὰ Χριστούγεννα εἶνε ἑορτὴ δημοτικωτάτη ἐν Ἀγγλίᾳ περιλαμβάνουσα δύο ταὐτοχρόνως ἑορτὰς ἡμῶν. τὰ Χριστούγεννα καὶ τὸ Νέον Ἔτος. Εἶνε δ' ἐξαιρέτως ἡ ἑορτὴ τῶν παιδίων, ἅτινα καθίστανται οἱ τύραννοι τῆς ἡμέρας, τὰ πάντα ἀνατρέποντες καὶ φέροντες ἄνω καὶ κάτω. Ἡ ἑορτὴ αὕτη πανηγυρίζεται ἰδίως διὰ συμποσίων φαιδροτάτων καὶ ἀτελευτήτων, φιλοξενία δὲ ἄκρα μετὰ χαρᾶς ἐπικρατεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν. Πανταχόθεν αἱ καπνοδόχοι καπνίζουσιν, οἱ κλίβανοι εἶνε κατάμεστοι κρεάτων κομισθέντων ὑπὸ ἀνθρώπων μετρίας καταστάσεως, οἱ ὀβελοὶ περιστρέφονται, οἱ φανοί, αἱ δᾶδες, οἱ λύχνοι, αἱ λαμπάδες, τὸ φωταέριον ἀστράπτουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμιχλώδους νυκτός. Ἀμύθητος δὲ εἶνε ἡ ποσότης τῶν καταναλισκομένων πτηνῶν μάλιστα δὲ τῶν χηνῶν. Βασίλισσα δὲ τῆς ἑορτῆς εἶνε ἡ *πουδίγγα*, τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐθνικὸν πλακούντιον, ὡς παρ' ἡμῖν τὰ *χριστόψωμα* καὶ ἡ *βασιλόπιττα*, ὅθεν καὶ ἡ εὐτελεστάτη τῶν τραπεζῶν ἔχει τὴν ἡμέραν ταύτην χῆνα καὶ πουδίγγαν, πρὸς πανηγυρισμὸν τοῦ *Κρίστμας*, ὡς ὀνομάζουσιν οἱ Ἄγγλοι τὰ Χριστούγεννα. Οἱ ὑπηρέται καὶ οἱ προμηθευταὶ τῶν μεγάλων οἰκιῶν ἔρχονται τὸ μεσονύκτιον εἰς τὰς οἰκίας τῶν κυρίων των καὶ τῶν πελατῶν, καὶ ᾄδοντες τὰ Χριστούγεννα προτείνουσιν εἰς αὐτοὺς τὸ *κουτὶ τῶν Χριστουγέννων*, ἐν ᾧ θὰ τεθῶσι τὰ εἰς αὐτοὺς προωρισμένα δῶρα.

Τὰ Χριστούγεννα ἐπανηγυρίζοντο ἄλλοτε μετὰ πολὺ πλείονος λαμπρότητος καὶ διαχύσεως. Τὸν ΙΓ' αἰῶνα βλέπομεν ἱερέα καὶ βασιλέα ἡγουμένους φαιδρᾶς καὶ πολυπληθοῦς συνοδείας προσωπιδοφόρων πάσης τάξεως, ᾀδόντων τὰ Χρι-

Digitized by Google

στούγεννα. Μετημφιεσμένοι ἀλλοκότως θεράποντες, παιδία, τεχνῖται, πάντες ἀδιακρίτως προσέρχονται πρὸς τὴν βασίλισσαν τῆς ἑορτῆς τείνοντες τὸν *κουμπαρᾶν* των καὶ αἰτοῦντες γενναιοδωρίαν χαρᾶς, φαιδρότητος, γέλωτος, ἐλεημοσύνην τέρψεων καὶ ἡδονῶν. Ἐρρῖκος ὁ Β′ ὑπηρετεῖ αὐτὸς τὸν εὐωχούμενον υἱόν του, τὸν βασιλέα τοῦ συμποσίου, ἐν ἤχοις σαλπίγγων κομίζων τὸ πινάκιον τῆς τιμῆς, κεφαλὴν κάπρου, ὅστις ἐστεμμένος δάφνῃ καὶ δενδρολιβάνῳ ἔχει κεκαλυμμένους τοὺς χαυλιόδοντας αὐτοῦ ὑπὸ πορφυρῶν μήλων καὶ χρυσιζόντων πορτοκαλλίων. Τέλος δὲ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν πολῖται, οἱ ἰσχυρότατοι τῶν ἐν Λονδίνῳ, φέροντες στολὰς καὶ τίτλους φαντασιώδεις, βασιλέως, βασιλίσσης, ὑπουργῶν, ἐκλελεγμένους ὑπὸ τῆς Μωρίας, ἱππεῖς ἱππεύοντες χαρτίνους ἵππους, σαλπίζοντες, ἀνασείοντες δᾷδας τρέχουσιν εἰς Κήσιγκτον εἰς συνάντησιν τοῦ ἐκγόνου Ἐδουάρδου τοῦ Α′, πάντες ἐν μιᾷ χαρᾷ συνηνωμένοι, πάντες ᾄδοντες τὰ Χριστούγεννα!

Καί τοι δὲ τὴν σήμερον ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων δὲν πανηγυρίζεται μετὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἄλλοτε θορύβου, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ὅμως Ἄγγλος μὴ ἐξεγειρόμενος εὔθυμος τὴν αὐγὴν τῆς μεγάλης ταύτης καὶ ἐπισήμου ἡμέρας. Πᾶν δὲ ὅ τι ἀναφέρεται εἰς τὸν στόμαχον διὰ μέσου τῶν ὀφθαλμῶν, εἶν' ἐκτεθειμένον κατὰ μῆκος τῶν ὁδῶν μετ' ἐθνικῆς ὄντως εὐαρεσκείας ἀπὸ τοῦ πυρρόχρου κρομμύου τῆς Μαλάγας μέχρι τῶν πελωρίων ἐκείνων τμημάτων τοῦ κρέατος, ἅτινα μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ βλέπει τις, καὶ ἅτινα φαίνονται προωρισμένα εἰς πλήρωσιν τοῦ στομάχου γίγαντός τινος πελωρίου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ ἀπολαύσεις τῶν Χριστουγέννων δὲν περιορίζονται μόνον ἐν τῷ στομάχῳ, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ κλεπτὰ φιλήματα, καὶ διεξοδικὰ παραμύθια ἅτινα ὁ πάππος διηγεῖται εἰς τὴν πέριξ αὐτοῦ πρὸ τῆς πυρᾶς περικαθημένην οἰκογένειαν. Ἔν τινι διηγήματι αὐτοῦ ὁ διάσημος ἄγγλος μυθιστοριογράφος Κάρολος Δίκενς παρεισάγει κύριόν τινα Πίκουικ, ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τύπος γνησίου Ἄγγλου εὐπατρίδου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων. Κατασπάζεται τὰς νεαρὰς γυναῖκας, αἵτινες καὶ αὗται ἀντασπάζονται αὐτόν, ἀκροᾶται μετὰ ἀρρήτου ὑπομονῆς παραμύθια ἀτελεύτητα, καμαρόνει ἱστάμενος πρὸ τῆς ἑστίας, καὶ πίνει *πούνς* ὅσον χωρεῖ ὁ στόμαχος ἀνθρώπου. «Ἀληθῶς μεμψίμοιροί τινες ἠθικολόγοι διατείνονται ὅτι τὰ πράγματα δὲν γίνονται ὅπως περιγράφονται, λέγει που ὁ Γάλλος Λουιμπλάν, λέγουσιν ὅτι αὐτοὶ τοὐλάχιστον οὔτε ἔδοσαν κλεπτὸν φίλημα οὔτε ἔλαβον, ὅτι οὐδόλως ἐπέρχονται δυσπεψίαι, ὡς θὰ ἐπίστευέ τις ἀναγινώσκων τὰ διηγήματα καὶ τὰς περιγραφὰς τῶν κατὰ τὰ Χριστούγεννα ἐκδιδομένων βιβλίων τῆς λεγομένης *φιλολογίας τῶν Χριστουγέννων*... Καὶ ὅμως πανταχοῦ βλέπει τις ἀγγελίας πεπτικῶν καταποτίων πρὸς χρῆσιν τῶν πανηγυριζόντων καὶ νῦν τὰ Χριστούγεννα, ὡς πάλαι ποτὲ οἱ πρόγονοι αὐτῶν. Ὅπως δήποτε δὲν θὰ ὑπῆρχε λόγος χαρᾶς καὶ ἀπολαύσεως, ἐὰν μὴ ὁ ἄνθρωπος ἐνίοτε καὶ ἐν μέσῳ τῶν πικροτάτων αὐτοῦ θλίψεων ἤγετο νὰ θεωρῇ τὸν βίον ἀπὸ τῆς ἧττον λυπηρᾶς αὐτοῦ ὄψεως. Πολλάκις τὸ ἤδη λῆγον ἔτος ὑπῆρξεν εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους σκληρὸν καὶ βαρύ, καὶ τὸ ἤδη προσερχόμενον δὲν προσέρχεται χωρὶς καὶ νὰ ἐμποιῇ ἀνησυχίαν τινά».

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω γεγραμμένων παρατίθεμεν τὰ ἑπόμενα, ληφθέντα ἐξ ἄρθρου δημοσιευθέντος διά τινος ἐφημερίδος τὴν ἑπομένην ἑβδομάδα τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἐν Λονδίνῳ.

«Ἐπειδὴ τὸ ἔτος τοῦτο συνέπεσε Κυριακὴν ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων, ἡ μεγάλη ἐθνικὴ ἑορτὴ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας (τῆς πρεσβυτεριανῆς Σκωτίας μὴ ἑορταζούσης τὰ Χριστούγεννα), παρετάθη πέρα τοῦ συνήθους. Τὸ Σάββατον οἱ μεγάλοι ἐμπορικοὶ οἶκοι ἀνέστειλαν τὰς ἐργασίας των ἐπαναλαβόντες αὐτὰς τὴν Τρίτην· τὸ παράδειγμα δὲ τούτων ἐμιμήθησαν τὴν Δευτέραν καὶ τὰ μικρότερα ἐμπορικὰ καταστήματα. Ὥστε τὸ ἔτος τοῦτο τριήμερος ἐγένετο ἀργία, καὶ ἐπειδὴ εἴθισται νὰ διέρχωνται τὰς ἡμέρας ταύτας ἐν ταῖς ἐξοχαῖς, τὸ Λονδῖνον ἀπέμεινεν ἔρημον πλέον τοῦ συνήθους. Ἀλλὰ καὶ οὕτω δὲν ἐφάνησαν αἱ ὁδοὶ τοῦ Λονδίνου ἔρημοι, ἀλλὰ λίαν πρωῒ πλῆθος λαοῦ κατέκλυσεν αὐτὰς ἑορτάσιμα ἐνδεδυμένον. Μιμικαὶ δὲ παραστάσεις καὶ ἄλλα νέα θεάματα παρίσταντο εἰς τὰ δεκατέσσαρα θέατρα τῆς πόλεως. Πᾶσαι δὲ αἱ οἰκίαι κατεκοσμοῦντο ὑπὸ κλάδων χαμαιδάφνης μετὰ τῶν ἐρυθρῶν αὐτῶν κόκκων. Πᾶν παιδίον κρατεῖ καὶ πορτοκάλλιον, αἱ δὲ οἰκογένειαι ἐν χορῷ περιπλανῶνται ἀνὰ τὰς ἐξοχὰς τερπόμεναι καὶ εὐθυμοῦσαι, καὶ τὴν ἑσπέραν ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν φαιδρῶν δαιτυμόνων περικυκλουμένης τραπέζης κεῖνται μεγαλοπρεπῶς ὁ ἰνδικὸς ὄρνις καὶ ἡ *πουδίγγα*, τὰ ἐκ παραδόσεως ἀναπόφευκτα ταῦτα κοσμήματα τῆς ἑορτῆς. Τὰ ἀγγλικὰ σχολεῖα δύο ἔχουσι κατ' ἔτος διακοπὰς τῶν μαθημάτων, τὴν μὲν μακροτέραν τὸ θέρος, τὴν δὲ τὰ Χριστούγεννα, καὶ διὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ἡ ἑορτὴ εἶνε οὐσιωδῶς οἰκογενειακὴ ἑορτή, διότι συναθροίζονται εἰς τὴν οἰκίαν τὰ πανταχόθεν διεσπαρμένα ἐν τοῖς σχολείοις παιδία. Εἶνε καὶ ἡ πρώτη τοῦ ἔτους καὶ ἡ δωδεκάτη νὺξ ἡμέραι σχολῆς, ἀλλ' αὗται εἶνε ἑορταὶ δευτερεύουσαι ὡς πρὸς τὰ Χριστούγεννα καὶ τὰς κατ' αὐτὰς τελουμένας οἰκογενειακὰς συναθροίσεις καὶ εὐωχίας, τὰ παντοῖα παιγνίδια καὶ τοὺς ποικίλους χοροὺς καὶ τὰς διασκεδάσεις. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰ θρησκευτικὰ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔθιμα ἀπαγορεύονται τὴν Κυριακὴν αἱ τοιαῦται

Digitized by Google

διασκεδάσεις, ἀνεβλήθη ἡ τελετὴ τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ τῆς 25 εἰς τὴν 26 τοῦ μηνός. Ἡ ἐπιοῦσα τῶν Χριστουγέννων ὀνομάζεται *ἡμέρα πυγμαχίας*, καὶ ὁ χύδην λαὸς τῆς Ἀγγλίας ἐπιδίδοται μετὰ χαρᾶς εἰς τοὺς προσφιλεῖς τούτους ἀγῶνας. Οἱ δὲ κύριοι συγχωροῦσιν εἰς τοὺς ὑπηρέτας νὰ μετέχωσι τῶν διασκεδάσεων τούτων. Καὶ ἕκαστον δὲ θέατρον τὴν ἡμέραν ταύτην παρέχει εἰς τοὺς θεατὰς αὐτοῦ καὶ νέαν τινὰ μιμικὴν παράστασιν, ἢ δρᾶμά τι ὑπόθεσιν ἔχον δημῶδες παραμύθιον ἢ δημώδη τινὰ παράδοσιν. Ὁσημέραι δὲ τὰ θεάματα ταῦτα γίνονται λαμπρότερα, αἱ σκηνικαὶ διακοσμήσεις ποικιλώτεραι, καὶ τὸ πλῆθος συνωθεῖται μετὰ μεγίστης προθυμίας πρὸ τῶν πυλῶν τῶν θεάτρων. Τὰ Χριςούγεννα ὡσαύτως εἶνε ἡ ἡμέρα τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς φιλοξενίας, καὶ αἱ ἐφημερίδες εἶνε μεσταὶ προσκλήσεων ὑπὲρ παντοίων ἀγαθοεργῶν σκοπῶν. Αἱ συνεισφοραὶ ἀφθονοῦσι, καὶ τὰ βαλάντια τῶν ἰδιωτῶν ἀφειδῶς ἀνοίγονται παρέχοντα τὸ ἀναλογοῦν μέρος εἰς τοὺς πένητας ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἐθνικῇ ἑορτῇ. Ὑπάρχει δὲ ἔθιμον νὰ διανέμωσι μικρά τινα δῶρα εἰς τοὺς ὑπηρετοῦντας, εἰς τοὺς γραμματοκομιστὰς κλπ. κλπ. Τούτου δ' ἕνεκα πλεῖστοι τῶν Ἄγγλων ἀπέρχονται τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὰς ἐξοχάς, ἵν' ἀποφύγωσι τὰς νενομισμένας ταύτας δαπάνας, καὶ μόνον ἐπανέρχονται εἰς Λονδῖνον ἀφ' οὗ αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις ἐπαναλάβωσι τὴν συνήθη αὐτῶν φοράν».

Τέλος δὲν πιστεύομεν ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶςαι θὰ μεμφθῶσιν ἡμᾶς ὡς μακρολογοῦντας, ἐὰν ὑποβάλωμεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν τὴν ζωηροτάτην, γραφικωτάτην ἅμα δὲ καὶ ἀληθεστάτην εἰκόνα τῶν Χριστουγέννων, ἥτις ἐγράφη ποτέ· ὀφείλεται δὲ ἡ εἰκὼν αὕτη εἰς τὴν ζωηρὰν καὶ πρωτότυπον γραφίδα τοῦ κ. Λουιμπλάν.

«Ὁ μὴ ἰδὼν τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰ κρεοπωλεῖα τοῦ τόπου τούτου—μάλιστα τὰ κρεοπωλεῖα—τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων οὐδὲν εἶδε. Μὰ τὸ ναί, ἐὰν εἶνε ἀληθές, καθὰ βεβαιοῦσιν αἱ πιστεύουσαι ψυχαί, ὅτι προσεγγιζόντων τῶν Χριστουγέννων τὰ ἄλογα ζῶα λαμβάνουσιν αἴφνης τὸ δῶρον τοῦ λόγου, αἱ συνδιαλέξεις αὐτῶν περὶ τῆς τύχης, ἥτις τὰ ἀναμένει, θὰ εἶνε βεβαίως πολὺ λυπηραί, καὶ θὰ ἀνακοινῶσι πρὸς ἄλληλα λυπηρὰς σκέψεις, βλέποντα πόσον τῇ 20 Δεκεμβρίου λησμονεῖ εἷς ὅλος λαὸς τὴν σοφὴν ταύτην γνώμην τοῦ Σενέκα: *Μέγα τῆς ἐλευθερίας μέρος ἐστὶ τὸ κρατεῖν τῆς κοιλίας*, Magna pars libertatis est bene moratus venter.

»Ὁποῖα πελώρια τεμάχη κρέατος, ὕψιστοι θεοί! Ὁποῖα ὄρη αἱ μορρύτων κρεάτων! Ὁποία πολυτέλεια μεγαλοπρεπῶν ἐδωδίμων! Ὁποία λατρεία πρὸς τὸν βοῦν! Καὶ πῶς ἐννοεῖ τις ὅτι βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας κατέταξεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱπποτῶν τὴν βοεΐαν ῥάχιν! Ναί, ἀλήθειαν λέγω, ἱππότης εἶνε ἡ βοεία ῥάχις ἐνταῦθα, τιτλοφορουμένη *σὶρ Λόρδ* καὶ τὸν τίτλον τοῦτον ἔχει παρὰ Καρόλου τοῦ Β'.

»Ὑπάρχουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ ἄνθρωποι καλλιεργοῦντες λάχανα; Οὐχί, ἐλπίζω, διότι οἱ τοιοῦτοι θὰ ἦσαν προδόται τῆς Πατρίδος. Ὅπως δήποτε ἡ 25 Δεκεμβρίου εἶνε ἡμέρα καταισχύνουσα αὐτούς. Διότι κατὰ μυριάδας μετρεῖσθε, ὦ ὑπερηφάνως ἐκτεθειμέναι πρὸ τῆς σαρκοβορωτάτης ἐν ἀνθρώποις φυλῆς, βόειαι κεφαλαί, ῥύγχη κάπρου, ἰνδικοὶ ὄρνιθες, πάπιαι, ὀρνίθια, ἀλεκτρυόνες, χῆνες, τέτρακες, πέρδικες, φασιανοί, χαραδριοί, λαγιδεῖς, ἀγριοπάπιαι, σκολόπακες, καὶ ὑμεῖς, ὦ ἰχθῦς παντοῖοι τό τε εἶδος καὶ τὸ μέγεθος, ὧν ἡ ἀπαρίθμησις θὰ κατεπόνει τὴν ὑπόμονον μεγαλοφυΐαν τοῦ Ὁμήρου!

»Ἀλλ' ἡ ὁμίχλη τῶν Χριστουγέννων καλύπτει τὴν γῆν. Ἀνατέλλει ἡ ἡμέρα τῆς γενικῆς γαστριμαργίας, ἡ μεγάλη ἡμέρα, ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ δυσπεψία ἀποτελεῖ μέρος τῶν ἐθνικῶν θεσμῶν. Ἵνα δὲ παρασκευασθῶσιν εἰς αὐτὴν ἀξιοπρεπῶς οἱ μᾶλλον προνοητικοὶ ἐφρόντισαν νὰ ἐφοδιασθῶσι διὰ καταποτίων πεπτικῶν, ἅτιν' ἀναγγέλλουσι διὰ τῶν ἐφημερίδων οἱ κ κ. φαρμακέμποροι. Καὶ ἤδη δ' ὁ ἐχθρὸς δύναταί νὰ ἔλθῃ· νὴ Δία, οὐδεὶς φοβεῖται αὐτόν!

»Ἐὰν δὲ καὶ σήμερον ἔτι χορεύωσι μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ πρότερον προθυμίας, ἐὰν ἡ «πυρὰ τῶν Χριστουγέννων» ὑπάρχῃ ὡς ἄλλοτε, ἐὰν τὰ κλεπτὰ φιλήματα συγχωροῦνται ἔτι, ἐὰν δηλ. οἱ ἄνδρες ἔχωσι τὴν ἄδειαν νὰ ἀσπάζωνται τὰς γυναῖκας, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, δὲν δύναμαι νά το βεβαιώσω. Ἴσως οὐχί. Ἀλλὰ περὶ τῶν τιμῶν ὅμως τῶν ἀπονεμομένων εἰς τὸν βοῦν, τὸν ἰνδικὸν ὄρνιν καὶ τὴν σεβασμίαν *πουδίγγαν* οὐδὲν ἀπώλεσεν ἐκ τῆς δυνάμεώς της ἡ παράδοσις, οἱ υἱοὶ εἶνε ἄξιοι τῶν πατέρων. Ὅσην πουδίγγαν καταβροχθίζουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν ὡρισμένῃ τινὶ ὥρᾳ, θὰ ἠδύνατο νὰ καταπλήξῃ καὶ τὸν ἀδδηφαγότατον γίγαντα.

»Ἀλλὰ τὰ Χριστούγεννα ἔχουσι καὶ τὴν λεπτὴν καὶ ἐπαγωγὸν αὐτῶν ὄψιν, τὴν οἰκογενειακὴν ἀγάπην. Τὴν ἡμέραν ταύτην βρέχει παιγνίδια καὶ τὰ παιδία εἶνε κύριοι τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων. Εἶνε ἡ σειρά των νὰ διοικήσωσι! Ἐναβρυνόμενα ἐπὶ τῇ ὑπὸ τῶν γηραιῶν γονέων των ἀναγνωριζομένῃ ἐξουσίᾳ καὶ τὰς χεῖρας ἔχοντα μεστὰς θησαυρῶν, ἔχουσι μυρίους ὅσους λόγους εὐχαρίστους ἵνα πιστεύωσιν ὅτι τὰ ἀγαπῶσι πλέον τοῦ συνήθους, καὶ ὠφελοῦνται τῆς περιστάσεως ταύτης, ἄριστα ποιοῦντα.

»Μετὰ τὰς μεγάλας χαρὰς καὶ τέρψεις ἔρχονται αἱ μικραὶ ἐνοχλήσεις. Τίς κρούει τὴν θύραν; Ὁ γραμματοκομιστὴς εὐχόμενος «καὶ εἰς ἔτη πολλά». Ἔχει καλῶς· οὐδεὶς ἀγνοεῖ τί σημαίνει ἡ εὐχὴ αὕτη.

Ἔρχεται ἔπειτα ὁ γαλακτοπώλης, ἔπειτα ὁ

Digitized by Google

ὑπηρέτης τοῦ ἀρτοπώλου, ὁ τοῦ κρεοπώλου, ὁ τοῦ ὀψοπώλου· ἔπειτα ὁ καπνοδοχοκαθαριστής, ὁ ὁδοκαθαριστής, ἔπειτα ὁ τυχὼν ὕπωχρος ἐπαίτης.

Καὶ αὐτοὶ δὲ τολμῶσι νὰ ἐμφανίζωνται τείνοντες τὴν χεῖρα, οἵτινες ἑβδομάδα ὅλην ἐθεώρησαν εὐάρεστον καὶ ὅσιον νὰ σας ἀφυπνίζωσι παιανίζοντες ὑπὸ τὰ παράθυρά σας· καὶ ὁποία μουσική! ἀλλὰ δὲν πειράζει· πρέπει πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ ζήσωσι. Καὶ ἐὰν ἡ κοινωνία σύγκειται ἐκ δύο τάξεων, τῶν ἐχόντων πλείονα ἐδέσματα ἢ ὄρεξιν, καὶ τῶν ἐχόντων πλείονα ὄρεξιν ἢ ἐδέσματα, τί ἔχουσιν οἱ πρῶτοι νὰ παραπονεθῶσι; Μὴ γὰρ δὲν εἶνε προδηλότατον ὅτι ἡ εὐθυμία τοῦ πτωχοῦ αὐξάνει τὴν εὐπορίαν τοῦ πλουσίου;

Πρὸς δὲ τούτοις τὴν δευτέραν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ἄρχονται τὰ μιμικὰ θεάματα· εἶνε ἡ ὥρα τοῦ ἀσβέστου γέλωτος, καὶ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ γελῶσιν ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ οἱ ἄνθρωποι ὅσον ἐν Ἀγγλίᾳ. Χαίρετε, τραγῳδίαι καὶ κωμῳδίαι, δράματα καὶ μελοδράματα! Χαῖρε, Σαιξπῆρε! Ἐπὶ ἓξ ἑβδομάδας ἐν πᾶσι τοῖς θεάτροις τῆς Ἀγγλίας θὰ βασιλεύωσιν οἱ γελωτοποιοὶ καὶ θὰ παρίστανται θαυματουργίαι περιέχουσαι λιτανείας γιγαντιαίων προσωπιδοφόρων, θεαινῶν κρεμαμένων μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὅ τι ἀλλόκοτον δύναται νὰ ἐπινοήσῃ νοῦς ἀνθρώπου καὶ ὅ τι φανταστικὸν καὶ λαμπρὸν ἡ τέχνη τοῦ σκηνογράφου.

»Τὸ θέαμα τοῦτο, πάντοτε τὸ αὐτό, πάντοτε νέον, ἔχει παρὰ τοῖς Ἄγγλοις θέλγητρόν τι, οὗ τὴν δύναμιν δὲν δύναμαι νὰ παραστήσω ἄλλως ἢ παραβάλλων αὐτὸ πρὸς τὸ μυστηριῶδες, ἐπιβάλλον, αἰώνιον θέλγητρον τοῦ θεάματος τῶν νευροσπάστων. Ἐπὶ ἓξ ἑβδομάδας, λέγω, τὰ θέατρα θὰ βρίθωσιν ἀνθρώπων συνωστιζομένων καὶ συγκρουομένων πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν. Τινὲς πάπποι καὶ τινὲς μάμμαι ἠθέλησαν νὰ με πείσωσιν ὅτι ἐπορεύοντο εἰς τὸ θέατρον χάριν τῶν παιδίων των, ἀλλ' ἐγὼ τοὺς συνέλαβον, τοὺς ὑποκριτάς, διασκεδάζοντας πρὸς ἴδιον λογαριασμὸν —μετὰ πλείστης ὅσης φιλοπατρίας, ἐννοεῖται— καθ' ὅσον τὰ μιμικὰ θεάματα ἔχουσι χαρακτῆρα ἐθνικόν, ὡς καὶ ἡ *πουδίγγα*.

»Ἰδοὺ τί ἐστι Χριστούγεννα. Τὸ πάντων δὲ δεινότατον εἶνε τὸ νὰ μὴ ἔχῃ τις τἀπαιτούμενα πρὸς παρασκευὴν ἀξιολόγου γεύματος τὴν 25 Δεκεμβρίου. Ἔχω ἐνώπιόν μου ἐπιστολὴν σταλεῖσάν μοι κατ' αὐτὰς ὑπὸ ἀνεστίου τινός· ἐκ τῶν μυρίων ὅσων λόγων, πάντων ἀπογρώντων φεῦ! ἵνα ἐφαρμοσθῇ εἰς αὐτὸν τὸ ἅγιον ῥῆμα «Βοηθεῖτε ἀλλήλοις», ὁ μόνος λόγος ὃν αὐτὸς ἐθεώρησεν ὡς πλείονος λόγου ἄξιον καὶ συγκινητικώτερον, ἦτο οὗτος: «Θὰ διέλθω τὰ Χριστούγεννα ἄνευ χαρᾶς καὶ εὐωχίας, ἐὰν δὲν με βοηθήσητε».

»Τὴν δύναμιν δὲ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου τοσοῦτον καλῶς ἐννοοῦσιν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὥστε θαυμαστὸν ὄντως εἶνε τὸ νὰ ἴδῃ τις μετὰ πόσης σπουδῆς καὶ προθυμίας λύονται τὰ βαλάντια τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων. Οἱ πάντοτε ἐλεήμονες Ἄγγλοι γίνονται δὶς τοιοῦτοι τὴν ἐποχὴν ταύτην. Καὶ ἀγνοῶ μὲν ἐὰν ἡ γενναιότης αὕτη πηγάζει ἐκ τοῦ στομάχου μᾶλλον, ἀλλ' ὅ τι γινώσκω καλῶς εἶνε ὅτι ἐκ τῶν Χριστουγεννικῶν ἐκείνων τραπεζῶν πίπτουσι κατ' ἔτος ἄφθονα ψιχία εἰς παρηγορίαν τοῦ Λαζάρου».

Π. Ι. Φ.

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων αἱ ὁδοὶ τῶν γερμανικῶν πόλεων προσλαμβάνουσι φαιδράν, ὅλως ἔκτακτον ὄψιν. Κίνησίς τις ἀσυνήθης παρατηρεῖται, ἐπὶ δὲ τῶν χιονοσκεπῶν πεζοδρομίων χιλιάδες μικρῶν ἢ μεγάλων κλάδων βελονοφύλλων δένδρων, ἐλατῶν ἰδίως καὶ πιτύων, πεφυτευμένων ἐπιμελῶς ἐν πηλίναις γάστραις, ἢ καὶ δενδρύλλια σὺν αὐταῖς ταῖς ῥίζαις, ἐκτίθενται πρὸς πώλησιν, χλοάζοντα καὶ δροσερά. Ἑκάστη οἰκογένεια θ' ἀγοράσῃ ἓν τούτων, ἵνα, κοσμήσασα αὐτὸ καταλλήλως, ἑτοιμάσῃ τὸ *Δένδρον τῶν Χριστουγέννων*.

Τὴν ἑσπέραν τῆς ἑορτῆς τὸ δένδρον εἶναι ἐστημένον παρὰ τὴν ἑστίαν, ἀκτινοβολοῦν ἐκ τοῦ φωτὸς πολυαρίθμων μικρῶν πολυχρώμων κηρίων, ἐπιτηδείως προσδεδεμένων εἰς τοὺς κλάδους αὐτοῦ. Ταινίαι καὶ σημαῖαι μικροσκοπικαί, ἐπίχρυσα μῆλα καὶ κάρυα, ἀμυγδαλωτά, σακχάρινοι ἀνθρωπίσκοι, τεμάχια χάρτου χρωματιστοῦ, κοφινίσκοι πλήρεις σταφίδων καὶ ἄλλων τρωγαλίων, πολλάκις δὲ καὶ πολύτιμα μικρὰ κοσμήματα, στολίζουσι τὸ δένδρον, μετασχηματίζοντα αὐτὸ εἰς φωτοβόλον γραφικὴν πυραμίδα. Κάτωθεν, παρὰ τὰς ῥίζας, ἐκτίθενται τὰ μεγαλείτερα καὶ βαρύτερα δῶρα, ἅτινα κομίζει εἰς τὰ παιδία, καὶ εἰς τοὺς πρεσβυτέρους ἀκόμη, ὁ σακχάρινος νήπιος Χριστός, ὁ κοσμῶν τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου.

Τὸ ἔθιμον τοῦτο εἶναι τὰ μέγιστα διαδεδομένον οὐ μόνον καθ' ἅπασαν τὴν Γερμανίαν καὶ τὰς γερμανικὰς χώρας, ἀλλὰ καὶ ὁπουδήποτε εὑρίσκεται οἰκογένεια γερμανική. Ἐν αὐτῇ τῇ Κριμαίᾳ καὶ πρὸ τῶν Παρισίων, ὑπὸ τὸν κρότον τῶν τηλεβόλων, οἱ Γερμανοὶ δὲν παρημέλησαν νὰ τελέσωσι περὶ τὸ δένδρον τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, καὶ νὰ διανείμωσιν ἀλλήλοις τὰ δῶρα, ἅτινα οἱ λατινικοὶ λαοὶ καὶ ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ δίδωμεν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους.

Πρὸ τεσσάρων περίπου δεκαετηρίδων τὸ ἔθιμον ἐπεξετάθη βαθμηδὸν εἰς Οὐγγαρίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας τοῦ αὐστριακοῦ κράτους, ὅπου πρότερον ἦν καθ' ὁλοκληρίαν ἄγνωστον. Σχεδὸν

Digitized by Google

δὲ ταυτοχρόνως εἰσήχθη διὰ μὲν τῆς δουκίσσης τῆς Αὐρηλίας εἰς Παρισίους, διὰ δὲ τοῦ βασιλέως Λεοπόλδου τοῦ Α' εἰς Βρυξέλλας, καὶ διὰ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλβέρτου, τοῦ συζύγου τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, εἰς Ἀγγλίαν· ἐν τῇ χώρᾳ μάλιστα ταύτῃ τοῦ σιδήρου καὶ τῶν μηχανῶν τὸ γερμανικὸν δένδρον τελειοποιηθὲν κατεσκευάσθη μετάλλινον, ἀντὶ κηρίων ἔχον πολλάκις ῥάμφη φωταερίου, ὄντων ἔνδοθεν κοίλων τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν κλάδων αὐτοῦ.

Ὀλίγῳ πρότερον τὸ δένδρον εἶχεν εἰσαχθῆ εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις ἐν Πετρουπόλει· ἐν δὲ ταῖς πόλεσι τῆς Δανίας, τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Νορβηγίας ἦν πιθανῶς ἐν χρήσει κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος.

Ἀλλὰ τὸ ἔθιμον τοῦτο εἶναι ὅλως ἄγνωστον ἐν Ἰσλανδίᾳ, τῇ παλαιᾷ κοιτίδι τῆς θρησκείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν γερμανικῶν ἐθνῶν, ἔνθα τοὐναντίον κατὰ τὰ Χριστούγεννα διετηρήθησαν πολλαὶ συνήθειαι, λείψανα ἐθνικῶν τελετῶν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀρτιγενοῦς ἡλίου καὶ τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου. Ἐκ τούτου δὲ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν οὐχὶ εἰς τὴν παλαίγονον τῶν Ἐδδῶν θρησκείαν, ἀλλ' εἰς τὸν χριστιανικὸν μεσαίωνα· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον οὐδὲν τεκμήριον ἔχομεν περὶ τῆς παλαιότητος τοῦ ἐθίμου. Ἀπορεῖ τις βεβαίως μανθάνων ὅτι τὸ νῦν πανταχοῦ σχεδὸν τῆς γῆς κοινὸν καὶ γνωστότατον δένδρον τῶν Χριστουγέννων, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐν εὐαρίθμοις μόνον γερμανικαῖς χώραις συνειθίζετο, καὶ μόλις κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ἐπεξετάθη ἐπὶ τοσοῦτον. Κατ' ἀσφαλεῖς ὅμως μαρτυρίας ἦν γνωστὸν κατὰ τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα, ἔκ τινων δὲ δεδομένων ἀνάγουσιν αὐτὸ καὶ μέχρι τῆς δεκάτης πέμπτης, ἤτοι πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς μεταρρυθμίσεως.

Ὡς τινες ὑποθέτουσι, τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων οὐχὶ ἀσήμαντον ἔχει σχέσιν μὲ τὴν προσφιλῆ εἰς ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς τοῦ μεσαίωνος παρομοίωσιν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸ ἐν τῷ παραδείσῳ δένδρον τῆς ζωῆς. Εἰς τὸ δένδρον τοῦτο ἀναφέρονται πολλαὶ παραδόσεις δημοτικαί τε καὶ μή, συνδέουσαι τὸν σταυρὸν μετὰ τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς, καὶ ἀποτελοῦσαι κυκεῶνα αὐτόχρημα, ἐν ᾧ συγχέονται καὶ πολλάκις ἐν μέρει συνταυτίζονται, ὁ Χριστός, τὸ ξύλον τῆς γνώσεως καὶ τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ. Ἐκ τῆς ἐπενεργείας τοιούτων ἰδεῶν ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῦ μεσαίωνος, παριστανομένου τοῦ μυστηρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως σχεδὸν πάντοτε ἐστήνετο ἐπὶ τῆς αὐτοσχεδίου σκηνῆς δένδρον τι ἢ θάμνος, ὁπόθεν ἴσως παραπλήσιον ἔθιμον εἰσεχώρησε καὶ εἰς τὰς οἰκογενειακὰς τελετάς.

Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴν ἀρχὴν τοῦ ἐθίμου ὑποστηρίζουσί τινες, διατεινόμενοι ὅτι τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων, παριστῶν τὸν χειμῶνα, σχετίζεται μετὰ τοῦ κοινοτάτου ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην ἐθίμου τῶν δένδρων τοῦ Μαΐου, συμβολικῶν παραστάσεων τοῦ ἔαρος καὶ τοῦ ἀνδρωθέντος ἡλίου.

Ἐν Μονάχῳ, 25 Δεκεμβρίου 1879. **Π.

ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΔΙΑ... ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΥ

Ἐσχάτως ἐν Ῥώμῃ δύο μουσικοί, φίλοι ἐπιστήθιοι, διαλεγόμενοι ἔν τινι λέσχῃ, ἤρισαν ἐπὶ μικρᾷ κατ' ἀρχὰς ἀφορμῇ, τοσοῦτον δὲ κατὰ μικρὸν ἐθυμώθησαν, ὥστε προεκάλεσαν ἑκάτερος τὸν ἕτερον εἰς μονομαχίαν. Οἱ φίλοι των, κηδόμενοι περὶ τῆς σωτηρίας ἀμφοτέρων, ἐπειράθησαν νὰ τοὺς διαλλάξωσιν, ἀλλὰ μάτην· κατώρθωσαν ὅμως νὰ τοῖς ἐπιβάλωσι τοὐλάχιστον ἀναίμακτον διαγωνισμόν, τὸν διὰ κλειδοκυμβάλου. Ἑκάτεροι ὤφειλον συγχρόνως νὰ παίζωσιν ἐπὶ ἰδίου ὀργάνου, νὰ μὴ καταβιβάσωσιν ἐπὶ μηδεμιᾷ αἰτίᾳ τοὺς δακτύλους ἀπὸ τῶν πλήκτρων τοῦ κλειδοκυμβάλου, νὰ τρώγωσι δὲ ἢ νὰ πίνωσιν, ἐὰν εἶχον χρείαν, διὰ ξένης χειρός· ὁ μακρότερον εἰς τὸ ἀδιαλείπτως παίζειν ἐγκαρτερήσας, θὰ ἐκηρύσσετο νικητής. Ἆθλον ὡρίσθη τὸ μελόδραμα *Τροβατόρε* τοῦ Βέρδη, ὅπερ ἔμελλε νὰ παιχθῇ τρὶς καὶ τετράκις ὁλόκληρον μέχρι παντελοῦς ἀπαυδήσεως. Μετὰ δώδεκα ὥρας ψυχικῆς ταραχῆς καὶ μουσικοῦ διαγωνισμοῦ τὰ πρόσωπα τῶν διαμαχομένων ἐγένοντο ἐρυθρὰ ὡς τὸ πῦρ, οἱ ὀφθαλμοί των ἐξέκυψαν ἀπὸ τῶν κοιλωμάτων, αἱ χεῖρές των ἐξωγκώθησαν, αἱ δὲ παραινέσεις καὶ ἱκεσίαι τῶν μαρτύρων δὲν ἴσχυσαν νὰ τοὺς συμφιλιώσωσι. Μετὰ 22 ὥρας ὁ ἕτερος, βαρὺ καὶ βύθιον στενάξας, ἔπεσε χαμαὶ ἀναίσθητος.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

332.

Καὶ δι' αὐτὰς τὰς γυναῖκας ἄβυσσος εἶναι ἡ ἐρωτικὴ αὐτῶν τέχνη.

333.

Ἡ ἄκρα πρὸς ἄνδρα γυναικὸς αὐστηρότης δὲν εἶναι ἀπεχθείας ἀμέτοχος.

334.

Αἱ γυναῖκες τοῦ μὲν ἔρωτος δύνανται νὰ παραιτηθῶσι, τῶν δὲ ἐρωτικῶν τρόπων οὐδόλως.

335.

Ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ ἔρωτος ἡ ἀπάτη σχεδὸν πάντοτε ὑπερακοντίζει τὴν περὶ αὐτῆς ὑποψίαν.

336.

Ὑπάρχει ἔρωτος εἶδος, οὗ ἡ ὑπερβολὴ πᾶσαν ἀποβάλλει ζηλοτυπίαν.

337.

Συμβαίνει εἰς τὰ προτερήματα ὅ, τι καὶ εἰς τὰς αἰσθήσεις. Οἱ ὅλως αὐτῶν ἐστερημένοι οὔτε

Digitized by Google

νὰ διακρίνωσιν οὔτε νὰ ἐννοήσωσι τὴν στέρησιν ταύτην δύνανται.

338.

Τοῦ μίσους τὸ ἔπακρον καταβιβάζει τὸν ἄνθρωπον κατωτέρω τῶν ὑπ' αὐτοῦ μισουμένων.

339.

Ἡ συναίσθησις τῶν εὐτυχημάτων καὶ τῶν δυστυχημάτων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν οἴησιν αὐτοῦ εἶναι ἀνάλογος.

340.

Τῶν πλειοτέρων γυναικῶν ἡ ἀγχίνοια χρησιμεύει πρὸς ἐνίσχυσιν μᾶλλον τῆς παραφροσύνης, ἢ τῆς φρονήσεως αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Τῷ 1848 ὁ ῥῶσσος ὑπουργὸς Περόβσκης συνέστησε τῷ αὐτοκράτορι Νικολάῳ τὸν πρόεδρον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τμήματος, αὐλικὸν σύμβουλον Κλουβένσκην, ὡς ἄξιον νὰ τιμηθῇ δι' ἑνὸς τῶν ἀνωτέρων ῥωσσικῶν παρασήμων. «Δὲν εἶνε ἆρά γε πρώϊμος ἡ τιμὴ αὕτη;» ἠρώτησεν ὁ αὐτοκράτωρ· «οὐχί, Μεγαλειότατε, ἀπεκρίνατο ὁ Περόβσκης· εἶνε ὁ *ἀδάμας* ἀνὰ μέσον τῶν ὑμετέρων ὑπαλλήλων». Κατόπιν ἐγένετο γνωστόν, ὅτι ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τμήματος ὁ Κλουβένσκης εἶχεν ἰδιοποιηθῆ 156,000 ῥουβλίων. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν προσῆλθε τῷ αὐτοκράτορι ἕτερος ὑπουργός, κομίζων βαρυτίμους ἀδάμαντας πρὸς ἐκλογὴν καὶ ἀγορὰν χάριν τῆς μελλονύμφης τοῦ μεγάλου δουκὸς Κωνσταντίνου, ἀδελφοῦ τοῦ νῦν αὐτοκράτορος· ὁ δὲ Νικόλαος εἶπεν αὐτῷ: «στείλατε πρότερον τούτους τοὺς ἀδάμαντας τῷ Περόβσκῃ, διότι αὐτὸς εἶνε ὁ πρώτιστος τῶν ἀδαμαντογνωμόνων».

* * *

Ἔν τινι χορῷ ἐν ᾧ εὐτραφὴς κυρία ἐχόρευε *βάλς* μετὰ μεγίστης εὐστροφίας, κύριός τις προσέκλινεν εἰς τὸ οὖς τοῦ γείτονός του καὶ δεικνύων αὐτῷ τὴν ὁλοστρόγγυλον χορεύτριαν ἐψιθύρισε:

— Καὶ ἔπειτ' ἀπορεῖς πῶς ἡ γῆ περιστρέφεται!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Αἱ γυναῖκες εἶνε ὡς αἱ ψυχαὶ (πεταλοῦδες)· συλλαμβάνονται διὰ τῆς λάμψεως (Βύρων).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τί καλὰ προοδεύει ἡ Ἀμερική! Ἔκ τινος ἐφημερίδος («Ausland») μανθάνομεν ὅτι ἄρχοντές τε καὶ ἀρχόμενοι οἱ Ἀμερικανοὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν μέθην, ἥτις ἀφανίζει αὐτούς. Κατὰ τὴν ἄρτι ἐκδοθεῖσαν ἐπίσημον ἔκθεσιν κατηναλώθησαν τὸ ἔτος 1878 πνευματώδη ποτά, πόσα νομίζετε; 317,565,600 γαλόνια, τουτέστι *ἓν καὶ ἥμισυ δισεκατομμύριον* λίτραι, ἀξίας 596,000,000 δολλαρίων, ἤτοι 2,970,000,000 νέων δραχμῶν! Τὸ δὲ μάλιστα λυπηρὸν εἶνε ὅτι εἰς τὸ ἀνίατον τοῦτο πάθος εἶνε ἐπιρρεπέστατοι οἱ τὰ πολιτικὰ πράττοντες, οἵτινες καὶ ἀποθνήσκουσι θύματα τῆς μέθης γινόμενοι. Ἐφημερίς τις (Ilinois Staatszeitung) ἀναφέρει ὅτι πρὸ ἑνὸς ἔτους συγγραφεύς τις προέτεινεν εἰς τὸν ἐκδότην αὐτῆς νὰ καταχωρίσῃ εἰκόνας βιογραφικὰς πολιτικῶν τε καὶ ἄλλων ἐπισήμων ἀνδρῶν, οἷον στρατηγῶν, μελῶν τῆς συνελεύσεως, ἐξόχων συγγραφέων κλπ. κλπ. Ἀλλ' ἀπεποιήθη νὰ τὰς καταχωρίσῃ, διότι πᾶσαι αἱ βιογραφίαι αὗται ἐπερατοῦντο κατὰ τὸν αὐτὸν πάντοτε τρόπον, τουτέστι πάντες οἱ βιογραφούμενοι εἶχον ἀποθάνει ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς νόσου, ὑπὸ τῆς μέθης, καὶ ἦσαν οὗτοι οὐχὶ τυχαῖοί τινες, ἀλλ' ἄνδρες τῶν ἐπισημοτάτων!

Τί ἐστιν ἄνθρωπος; Τὸν ἄνθρωπον ἐκάλουν οἱ Αἰγύπτιοι λαλοῦν ζῶον, ὁ Μωϋσῆς εἰκόνα Θεοῦ, ὁ Αἰσχύλος ὄναρ ἀμερόφαντον, ὁ Σοφοκλῆς εἴδωλον, ὁ Πλωτῖνος κύριον παντὸς ἀγαθοῦ, ὁ Σωκράτης μικρὸν θεόν, ὁ Πίνδαρος ὄναρ σκιᾶς, ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ὀσσιὰν φύλλον δένδρου, ὁ Ἰὼβ υἱὸν σποδοῦ, ὁ Ἡρόδοτος συμφοράν, ὁ Κικέρων ζῶον λογικόν, ὁ Πλάτων ὄργανον συνεργὸν τῇ Θεότητι, ὁ Ῥίχτερ ἡμίθεον, ὁ Σχίλλερ δεσπότην τῆς φύσεως τῶν ὄντων, ὁ Γκαῖτε μικρὸν ἐπὶ γῆς θεόν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1873 ἡ διὰ γραμμάτων ἐπικοινωνία ἁπανταχοῦ τῆς ὑφηλίου ἀνέβη εἰς 3,300 ἑκατομ. ἐπιστολῶν, ἤτοι εἰς 9,250,000 καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Συνδρομήτρια τῆς *Ἑστίας* ἐκοινοποίησεν αὐτῇ τὴν ἑπομένην ὁδηγίαν τοῦ καθιστᾶν τρυφερὸν τὸ κρέας γραίας ὄρνιθος: Ἐντὸς μεγάλου πηλίνου δοχείου πλήρους ψυχροῦ ὕδατος ἐνέχοντος στάκτην ἐκ ξύλου ἐνθέτετε τὴν ὄρνιθα ἀμάδητον καὶ ἀφίνετε αὐτὴν ἐπὶ 24 ὥρας. Κατόπιν ἐξάγετε αὐτήν, πλύνετε καλῶς, τίλλετε καὶ ἀφοῦ ἀφαιρέσητε τὰ ἐντόσθιά της, κρεμᾶτε αὐτὴν εἰς τὸν ἀέρα ἐπὶ 24 πάλιν ὥρας. Ἐὰν κατόπιν βράσητε αὐτὴν ἐπὶ ἓν τέταρτον μόνον ὥρας ἐντὸς ὕδατος ἁλατισμένου, τὸ κρέας τῆς ὄρνιθος ἔσται τρυφερώτατον ἵνα παρασκευασθῇ κατὰ τὴν ἀρέσκειάν σας.

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1879 λήγει τὸ τέταρτον ἔτος τῆς Ἑστίας. Ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὴν Ἑστίαν καὶ κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος, παρακαλοῦνται ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς, πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1880, τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

'Αριθ. 209 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 30 Δεκεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ

ΔΑΣΜΟΛΟΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΠΟΡΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Συνέχεια· ἴδε σελ. 801.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Ὅπου ὁ Κραῒγ καὶ ὁ Φραῢ γνωρίζονται ἐπισήμως εἰς τὸν νέον πελάτην τῆς «Ἑκατονταετίδος».

— Ναί, κύριε Βίδουλφ, ἁπλούστατον τέχνασμα τοῦ χρηματιστηρίου! παιγνίδι ἀμερικανικόν! εἶπεν ὁ Κὶν-Φὸ εἰς τὸν κύριον πράκτορα τῆς ἀσφαλιστικῆς εταιρίας.

Ὁ ἐντιμότατος Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ ἐμειδίασεν ὡς ἐμπειροπράγμων.

— Θαυμάσιον παιγνίδι, τῇ ἀληθείᾳ, εἶπε, διότι ὅλος ὁ κόσμος ἐγελάσθη.

— Καὶ αὐτὸς ὁ ἀνταποκριτής μου! ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Ψευδὴς ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν, κύριέ μου, ψευδὴς ἡ πτώχευσις, ψευδὴς ἡ εἴδησις. Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἐπληρώνετο πᾶς προσερχόμενος. Τὸ τέχνασμα εἶχεν ἐπιτύχει. Αἱ μετοχαί, ἀφοῦ ἔπεσαν ὀγδοήντα τοῖς ἑκατόν, ἠγοράσθησαν εἰς μηδαμινὰς τιμὰς ἀπὸ τὴν Κεντρικὴν Τράπεζαν, καὶ ὅτε ὁ κόσμος ὑπῆγε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Διευθυντήν, τί θὰ ἔδιδεν ἡ πτώχευσις,—Ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε τοῖς ἑκατόν, ἀπεκρίθη ἐρασμιώτατα. Αὐτὰ μοῦ γράφει ὁ ἀνταποκριτής μου εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον σήμερον τὸ πρωΐ, καθ' ἣν στιγμήν, νομίζων ἐμαυτὸν ἐντελῶς κατεστραμμένον, ἔμελλον. . .

— Ν' αὐτοκτονήσετε; ἀνέκραξεν ὁ Κ. Βίδουλφ.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό· καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλον νὰ δολοφονηθῶ!

— Νὰ δολοφονηθῆτε;

— Ἐπὶ τῇ γραπτῇ μου συναινέσει. Δολοφονία συμπεφωνημένη ἐνόρκως, ἥτις ἤθελε σᾶς στοιχίσει . . .

— Διακοσίας χιλιάδας ταλλήρων, ἀπήντησεν ὁ ἐντιμότατος Βίδουλφ, ἀφοῦ εἶχον ἀσφαλισθῆ ὅλα τοῦ θανάτου τὰ εἴδη. Ἆ! πόσον ἠθέλομεν σᾶς λυπηθῆ, φίλτατέ μου κύριε!

— Διὰ τὸ κεφάλαιον;

— Καὶ διὰ τοὺς τόκους!

Ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ ἔδραξε τὴν χεῖρα τοῦ πελάτου του, καὶ διέσεισεν αὐτὴν ἐγκαρδίως, ἀμερικανικῷ τῷ τρόπῳ.

— Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ . . . προσέθηκε.

— Τώρα θὰ ἐννοήσετε, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

Καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν πράκτορα ὁποίαν ἀπέναντι αὐτοῦ εἶχεν ἀναλάβει ὑποχρέωσιν ἄνθρωπος, εἰς ὃν ὤφειλε νὰ ἔχῃ πᾶσαν ἐμπιστοσύνην. Ἀνέφερε μάλιστα τὰς λέξεις τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος εἶχεν ἐν τῷ θυλακίῳ του, καὶ ἥτις ἀπήλλασσεν αὐτὸν πάσης καταδιώξεως καὶ πάσης ποινῆς. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως ἦτο, ὅτι ἀναμφιβόλως ἡ δοθεῖσα ὑπόσχεσις ἤθελεν ἐκτελεσθῇ, καὶ τηρηθῇ ἀκριβέστατα ὁ λόγος τοῦ Βάγγ.

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε φίλος; ἠρώτησεν ὁ κύριος πράκτωρ.

— Φίλος, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Καὶ ἕνεκα φιλίας λοιπόν. . .

— Ἕνεκα φιλίας, καὶ—τίς οἶδεν—ἴσως καὶ ἕνεκα συμφέροντος. Ἠσφάλισα ὑπὲρ αὐτοῦ πεντήκοντα χιλιάδας ταλλήρων ἐν περιπτώσει θανάτου μου.

— Πεντήκοντα χιλιάδας ταλλήρων! ἀνέκραξεν ὁ Κ. Βίδουλφ. Εἶνε λοιπὸν ὁ Κ. Βάγγ;

— Αὐτὸς ὁ ἴδιος.

— Εἶς φιλόσοφος! Ποτὲ δὲν θὰ. . .

Ὀλίγου δεῖν ὁ Κὶν-Φὸ ἀπεκρίνετο:

— Ὁ φιλόσοφος αὐτὸς εἶνε ἀρχαῖος Τάϊ-Πίγγ. Ἔζησε τὸ ἥμισυ τῆς ζωῆς του φονεύων, καὶ τώρα ὅτε ἔχει πρόχειρον τὴν εὐκαιρίαν θὰ φονεύσῃ βεβαίως καὶ πάλιν.

Ἀλλ' οὐδὲν εἶπε, φοβούμενος μὴ ἐκθέσῃ εἰς κίνδυνον τὸν Βάγγ, ὃν ὁ Βίδουλφ δὲν ἤθελε βεβαίως διστάσει νὰ καταγγείλῃ εἰς τὸν κυβερ-

Digitized by Google

νήτην τῆς ἐπαρχίας ὡς ἀρχαῖον Τάϊ-Πίγγ. Ἐσώζετο βεβαίως οὕτω ὁ Κὶν-Φό, ἀλλ' ἀπώλλυτο ὁ φιλόσοφος.

— Τότε ἠμπορεῖ νὰ γείνῃ ἓν ἁπλούστατον πρᾶγμα, ὑπέλαβεν ὁ πράκτωρ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας.

— Ποῖον ;

— Νὰ εἰδοποιηθῇ ὁ Κ. Βάγγ, ὅτι τὰ πάντα διελύθησαν, καὶ νὰ τοῦ ζητηθῇ ὀπίσω ἡ κινδυνώδης ἐκείνη ἐπιστολή.

— Ὁ λόγος εὔκολος, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δύσκολον, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Ὁ Βάγγ ἔγεινεν ἄφαντος ἀπὸ χθές, καὶ κανεὶς δὲν γνωρίζει ποῦ ὑπῆγε.

— Οὗμ ! εἶπεν ὁ Κ. Βίδουλφ, οὗτινος τὸ ἐπιφώνημα αὐτὸ ἐμαρτύρει τὴν στενοχωρίαν.

Θεωρῶν δ' ἀτενῶς τὸν πελάτην του,

— Καὶ τόρα, ἠρώτησε, φίλτατέ μου κύριε, δὲν ἔχετε καμμίαν διάθεσιν ν' ἀποθάνητε ;

— Ἀπολύτως καμμίαν, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Τὸ τέχνασμα τῆς Κεντρικῆς Καλιφορνικῆς Τραπέζης ἐδιπλασίασε σχεδὸν τὴν περιουσίαν μου, καὶ ἀπόφασιν ἔχω νὰ νυμφευθῶ. Δὲν θὰ τὸ πράξω ὅμως, πρὶν ἢ ἐπανεύρω τὸν Βάγγ, ἢ πρὶν παρέλθῃ ἐντελῶς ἡ προθεσμία μας.

— Ἡ ὁποία λήγει ;

— Τὴν 25 Ἰουνίου ἐνεστῶτος ἔτους. Κατ' αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα ἡ *Ἑκατοντοῦτις* διατρέχει σπουδαίους κινδύνους, καὶ εἶν' ἔργον της ἑπομένως νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα.

— Καὶ νὰ ἐπανεύρῃ τὸν φιλόσοφον, προσέθηκεν ὁ ἐντιμότατος Κ. Βίδουλφ.

Ὁ πράκτωρ περιεπάτησεν ἐπί τινας στιγμάς, συμπλέκων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν νώτων· εἶτα δέ,

— Θὰ τὸν ἐπανεύρωμεν, εἶπε, τὸν πρόθυμον αὐτὸν φίλον, καὶ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ἂν κρύπτεται. Ἀλλ' ἕως νὰ τὸν εὕρωμεν, θὰ σᾶς προφυλάξωμεν κατὰ πάσης ἀποπείρας δολοφονίας, ὅπως σᾶς ἐπροφυλάττομεν ἕως τόρα κατὰ πάσης ἀποπείρας αὐτοχειρίας.

— Τί ἐννοεῖτε ; ἠρώτησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Ὅτι ἀπὸ τὴν τριακοστὴν παρελθόντος Ἀπριλίου, ἡμέραν καθ' ἣν ὑπεγράψατε τὴν ἀσφάλειάν σας, δύο πράκτορές μου παρηκολούθησαν ὅλα σας τὰ βήματα, παρετήρησαν πᾶσάν σας ἐνέργειαν, καὶ κατεσκόπευσαν πᾶσάν σας πρᾶξιν.

— Δὲν παρετήρησα . . .

— Ὤ! εἶνε ἄνθρωποι διακριτικοί ! Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς τοὺς παρουσιάσω, τόρα ὅτε πλέον δὲν θ' ἀναγκάζωνται νὰ κρύπτουν τὰ διαβήματά των, εἰμὴ μόνον ἀπέναντι τοῦ Κ. Βάγγ.

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

— Οἱ Κραὶγ-Φράϋ θὰ εἶν' ἐδῶ, ἀφοῦ εἶσθε καὶ σεῖς.

Καὶ ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ ἐφώνησε :

— Κραὶγ-Φράϋ !

Ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ ἦσαν ἀληθῶς ὄπισθεν τῆς θύρας τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου. Εἶχον παρακολουθήσει τὸν πελάτην τῆς *Ἑκατοντούτιδος* μέχρι τῆς εἰσόδου του εἰς τὸ γραφεῖον, καὶ ἀνέμενον τὴν ἔξοδόν του.

— Κραὶγ-Φράϋ, εἶπε τότε ὁ κύριος πράκτωρ, ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ἀσφάλειά του, δὲν ἔχετε πλέον νὰ προφυλάξετε τὸν πολύτιμον πελάτην μας κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλ' ἐναντίον ἑνὸς φίλου του, τοῦ φιλοσόφου Βάγγ, ὅστις ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὸν δολοφονήσῃ.

Καὶ ἀνεκοινώθησαν ἐν ὀλίγοις τὰ πράγματα εἰς τοὺς δύο ἀχωρίστους, οἵτινες κατανοήσαντες τί συνέβαινεν, ἀπεδέχθησαν τὴν ἀποστολήν των. Ὁ πλούσιος Κὶν-Φὸ ἦτο ὑπὸ τὴν αἰγίδα των, καὶ δὲν εἶχεν ἀνάγκην πλειοτέρων ὑπηρετῶν.

Τί τὸ πρακτέον τόρα ;

Δύο μέσα ὑπῆρχον, ὡς παρετήρησεν ὁ κύριος πράκτωρ· ἢ νὰ προφυλαχθῇ ἐπιμελῶς ὁ Κὶν-Φὸ ἐντὸς τῆς ἐν Σάγγ-Χάϊ οἰκίας του, οὕτως ὥστε νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν ὁ Βάγγ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν Κραὶγ-Φράϋ, ἢ νὰ καταβληθῇ πᾶσα σπουδὴ πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς διαμονῆς τοῦ Βάγγ καὶ ἀνάληψιν τῆς τρομερᾶς ἐπιστολῆς.

— Ὁ πρῶτος τρόπος εἶνε ἀνωφελής, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό. Ὁ Βάγγ θὰ κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ μέχρις ἐμοῦ χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ τις, ἀφοῦ ἡ οἰκία μου εἶνε οἰκία του. Πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ τὸν ἀνεύρωμεν.

— Ἔχετε δίκαιον, παρετήρησεν ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ. Τὸ ἀσφαλέστερον εἶνε νὰ ἐπανεύρωμεν τὸν κύριον Βάγγ· καὶ θὰ τὸν ἐπανεύρωμεν.

— Νεκρόν. . . εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Ἢ ζῶντα, εἶπεν ὁ Φράϋ.

— Ὄχι ! ζῶντα ! ἀνέκραξεν ὁ Κὶν-Φό. Δὲν ἐννοῶ νὰ κινδυνεύσῃ διόλου ὁ Βάγγ ἐξ αἰτίας μου.

— Κραὶγ καὶ Φράϋ, προσέθηκεν ὁ Κ. Βίδουλφ, εἶσθε ὑπεύθυνοι διὰ τὸν πελάτην μας ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἡμέρας ἀκόμη. Μέχρι τῆς τριακοστῆς προσεχοῦς Ἰουνίου ὁ κύριος ἀξίζει δι' ἡμᾶς διακοσίας χιλιάδας τάλληρα.

Μετὰ ταῦτα ὁ πελάτης καὶ ὁ κύριος πράκτωρ τῆς *Ἑκατοντούτιδος* ἀπεχωρίσθησαν ἀλλήλων· μετὰ δέκα δὲ λεπτὰ ὁ Κὶν-Φό, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν δύο του σωματοφυλάκων, ἐπανήρχετο εἰς τὴν κατοικίαν του.

Ὅτε ὁ Σοὺν εἶδε τοὺς Κραὶγ καὶ Φράϋ ἐπισήμως ἐγκατεστημένους ἐν τῷ οἴκῳ, ᾐσθάνθη λύπην τινὰ διὰ τοῦτο. Αἱ ἐρωτήσεις των καὶ αἱ ἀποκρίσεις του ἔπαυον πλέον, καὶ ἑπομένως ἔπαυον καὶ τὰ χρήματα ! Πλὴν δὲ τούτου, ὁ κύριός του, ἀνακτῶν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ζωῆς, ἀνέκτα καὶ τοὺς τραχεῖς του τρόπους πρὸς τὸν ἀδέξιον καὶ ὀκνηρὸν ὑπηρέτην. Ταλαίπωρε Σοὺν ! Τί θὰ ἔλεγεν ἆρά γε, ἂν ἐγνώριζε, τί τοῦ ἐπεφύλασσε τὸ μέλλον !

Digitized by Google

Ἡ πρώτη τοῦ Κὶν-Φὸ μέριμνα ὑπῆρξε νὰ φωνογραφήσῃ εἰς Πεκῖνον, ὁδὸς Σά-Κούα, τὴν τροπὴν τῆς τύχης, ἥτις καθίστα αὐτὸν πλουσιώτερον ἢ πρίν. Ἡ δὲ νεαρὰ γυνὴ ἤκουσε τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἣν ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε στερηθῇ διὰ παντός, ἐπαναλαμβάνουσαν τοὺς τρυφερωτέρους τῶν λόγων. Ἔμελλεν, ἔλεγε, νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἀγαπητήν του μικρὰν ἀδελφήν, καὶ πρὶν ἢ παρήρχετο ἡ ἑβδόμη σελήνη, θὰ ἔτρεχε πρὸς αὐτήν, ἵνα μὴ πλέον τὴν ἀφήσῃ. Μὴ θελήσας δὲ ἅπαξ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν δυστυχῆ, δὲν ἤθελε πλέον νὰ τὴν ἀφήσῃ χήραν.

Ἡ Λὲ-Οὺ δὲν ἐνόησε καλῶς τί ἐσήμαινεν ἡ τελευταία αὐτὴ φράσις· ἓν μόνον κατενόει, ὅτι ὁ μνηστήρ της ἐπανήρχετο, καὶ ὅτι ἐντὸς δύο μηνῶν θὰ ἦτο πλησίον της.

Τὴν ἡμέραν δ' ἐκείνην οὐδεμία ὑπῆρξεν εὐτυχεστέρα γυνὴ καθ' ὅλον τὸ Οὐράνιον Κράτος.

Ἀληθῶς δέ, εντελὴς ἀντίδρασις εἶχεν ἐπέλθει εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Κὶν-Φό, ὅστις εἶχε γείνει τετράκις ἑκατομμυριοῦχος, χάρις εἰς τὴν ἐπικερδῆ κερδοσκοπίαν τῆς Κεντρικῆς Καλιφορνικῆς Τραπέζης. Ἐπόθει νῦν νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ζήσῃ καλῶς. Εἴκοσιν ἡμερῶν συγκινήσεις εἶχον μεταμορφώσει αὐτόν. Οὔτε ὁ μανδαρῖνος Πάο-Σέν, οὔτε ὁ ἔμπορος Γὶν-Πάγγ, οὔτε Τὶμ ὁ ἀβροδίαιτος, οὔτε Χουὰλ ὁ λόγιος ἤθελον πλέον ἀναγνωρίσει τὸν ἀπαθῆ ἀμφιτρύονα, ὅστις εἶχεν ἀποχαιρετίσει αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ κήπου τοῦ ποταμοῦ τῶν Μαργαριτῶν. Ὁ δὲ Βάγγ, ἂν παρίστατο, δὲν θὰ ἐπίστευε τοὺς ἰδίους του ὀφθαλμούς· ἀλλ' εἶχε γείνει ἄφαντος, χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἴχνος, οὐδ' ἀνεφαίνετο πλέον ἐν Σαγγ-Χάϊ. Τοῦτο δὲ προὐξένει διαρκῆ μέριμναν εἰς τὸν Κὶν-Φὸ καὶ ἀδιάκοπον ἀγωνίαν εἰς τοὺς δύο του σωματοφύλακας.

Ὀκτὼ ἡμέρας βραδύτερον, τὴν 24 Μαΐου, οὐδεμία ὑπῆρχε περὶ τοῦ φιλοσόφου εἴδησις, καὶ ἀδύνατος ἑπομένως ἦτο οἱαδήποτε αὐτοῦ ἀναζήτησις. Μάτην ὁ Κὶν-Φό, ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ εἶχον διερευνήσει πᾶσαν ξένην παραχώρησιν, τὰς ἀγοράς, τὰς ὑπόπτους συνοικίας, τὰ περίχωρα τοῦ Σαγγ-Χάϊ. Μάτην οἱ δεξιώτατοι ἀστυνομικοὶ ἰχνηλάται εἶχον ἐκστρατεύσει. Ὁ φιλόσοφος δὲν εὑρίσκετο.

Ἐν τούτοις ὁ Κραὶγ καὶ ὁ Φράϋ, ἐπὶ μᾶλλον ἀνήσυχοι, ἐπηύξανον τὰς προφυλάξεις των. Οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀπεχωρίζοντο τοῦ πελάτου των· ἔτρωγον παρὰ τὴν τράπεζάν του, καὶ κατεκλίνοντο ἐν τῷ κοιτῶνί του. Ἠθέλησαν μάλιστα νὰ τὸν πείσωσι νὰ ἐνδυθῇ χαλύβδινον ἁλυσσιδωτὸν θώρακα, ἵνα προφυλαχθῇ κατὰ τοῦ ἐγχειριδίου, καὶ νὰ τρώγῃ μόνον ὠὰ βραστά, ἵν' ἀποφύγῃ τὸ δηλητήριον. Ἀλλ' ὁ Κὶν-Φό, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσωμεν, ἀπέρριψε τὰς προτάσεις των. Τί ἄλλο ἔμενεν, ἢ νὰ τὸν κλείσωσιν ἐπὶ δύο μῆνας ἐντὸς τοῦ κιβωτίου τῆς *Ἑκατονταύτιδος*, ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι ἤξιζε διακοσίας χιλιάδας ταλλήρων!

Τότε ὁ Γουλιέλμος Ι. Βίδουλφ, πρακτικώτερος πολύ, προέτεινεν εἰς αὐτὸν νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὸ καταβληθὲν ἀσφάλιστρον καὶ νὰ διαλύσῃ τὴν ἀσφάλειαν.

— Λυποῦμαι πολύ, ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό, ἀλλ' ἡ συμφωνία μας εἶνε συμφωνία, καὶ θὰ ὑποστῆτε τὰς συνεπείας της.

— Ἔστω, ἀπήντησεν ὁ κύριος πράκτωρ, ἀποδεχόμενος ὅ,τι δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ, ἔστω! Ἔχετε δίκαιον. Κανεὶς δὲν θὰ σᾶς φυλάξῃ καλλίτερον ἀπὸ ἡμᾶς.

— Οὔτε εὐθηνότερα! ἀπήντησεν ὁ Κὶν-Φό.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Τῇ 30 Δεκεμβρίου, ἑσπέρας. — Ἤμην κλινήρης μόλις ἀπαλλαγεὶς σφοδροῦ πυρετοῦ, πολὺν χρόνον κρατήσαντός με μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Ὁ ἐγκέφαλός μου ἐκλελυμένος προσεπάθει νὰ ἀναλάβῃ τὴν δραστηριότητά του, καὶ ὁ νοῦς μου ἐπανήρχετο ἀτελὴς ἔτι καὶ συγκεχυμένος ὡς φωτεινὴ ἀκτὶς διαπερῶσα τὰ νέφη. Ἠσθανόμην δὲ ἐκ διαλειμμάτων ἐπανερχομένην τὴν ζάλην, ἥτις συνέχεε πᾶσάν μου ἀντίληψιν. Ἐκυμαινόμην, οὕτως εἰπεῖν, μεταξὺ παραφροσύνης καὶ φρονήσεως.

Ἀλλ' ἐνίοτε ὅμως τὰ πάντα μοι ἐνεφανίζοντο καθαρὰ ὡς αἱ ἀπόψεις αἱ ἐκτεινόμεναι ἐνώπιον ἡμῶν, ὅταν ἀπὸ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ ὄρους κατοπτεύωμεν τὰ πέριξ, καθαρᾶς οὔσης τῆς ἀτμοσφαίρας. Διακρίνομεν τὰ ὕδατα, τὰ δάση, τὰ χωρία, τὰ ποίμνια καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν καλύβην τὴν ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ κρημνοῦ ἱσταμένην. Ἔπειτα αἴφνης ἐπέρχεται λαῖλαψ μετὰ πυκνῆς ὁμίχλης, καὶ τὰ πάντα συνταράσσονται καὶ συγχέονται.

Ἐν ᾧ δὲ ἐπλανώμην ἐν τῇ ἀβεβαίᾳ ταύτῃ καταστάσει τῆς ἐγρηγόρσεως καὶ τοῦ ὀνείρου, οὐδόλως διακρίνων τὸ πραγματικὸν ἀπὸ τοῦ φανταστικοῦ, ἰδοὺ αἴφνης ἐνώπιόν μου ὑπὸ τὸ ἐκκρεμὲς ὡρολόγιον, οὗ ὁ εὔηχος σφιγμὸς μετρεῖ τὰς ὥρας, ἐπεφάνη τις γυνή!

Εὐθὺς ἐκ τοῦ πρώτου βλέμματος ἠδύνατό τις νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη δὲν ἦτο κόρη τῆς Εὔας. Τὸ βλέμμα αὐτῆς εἶχε τὴν σβεννυμένην λάμψιν δύοντος ἄστρου, τὸ δὲ πρόσωπον τὴν ὠχρότητα ὑπερτάτης ἀγωνίας. Ἐνδεδυμένη ἐσθῆτα ποικιλόχρουν, ἐφ' ἧς τὰ λαμπρότατα χρώματα συνέπαιζον φαιδρὰ μετὰ τῶν ἀμαυροτάτων καὶ πενθίμων, ἐκράτει στέφανον φυλλορροοῦντα.

Παρατηρήσας αὐτὴν ἐπί τινας στιγμὰς τὴν ἠρώτησα τὸ ὄνομά της καὶ τί ἐζήτει ἐν τῇ τρώγλῃ μου. Οἱ ὀφθαλμοί της παρακολουθοῦντες

Digitized by Google

τὸν δείκτην τοῦ ὡρολογίου ἐστράφησαν πρὸς ἐμὲ καὶ ἀπεκρίθη :

— Εἶμαι τὸ μετ' ὀλίγον ἀπερχόμενον ἔτος, καὶ ἔρχομαι νὰ λάβω τὰς εὐχαριστίας σου καὶ τοὺς ἀσπασμούς σου.

Ὑπανηγέρθην ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνός μου μετ' ἐκπλήξεως, ἥτις μετ' οὐ πολὺ μετετράπη εἰς πικρὰν ἀγανάκτησιν.

— Ἆ! θέλεις καὶ εὐχαριστίας, ἀνεφώνησα, ἀλλ' ἂς ἴδωμεν τί μ' ἔφερες σὺ ὡς ἀντάλλαγμα ;

Ὅτε ἐχαιρέτισα τὴν ἔλευσίν σου, ἤμην νέος ἔτι καὶ ἀκμαῖος! σύ μ' ἀφῄρεις καθ' ἡμέραν μικρόν τι μέρος τῶν δυνάμεών μου καὶ τέλος μ' ἐξαπέστειλας τὴν ἀσθένειαν ! Ἤδη διὰ τῆς σῆς βοηθείας τὸ αἷμά μου εἶνε ὀλιγώτερον θερμόν, οἱ μῦς ὀλιγώτερον στερεοί, οἱ πόδες ὀλιγώτερον ταχεῖς. Σὺ ἐναπέθεσας ἐν τῷ κόλπῳ μου πάντα τῶν νόσων τὰ σπέρματα, καὶ ἐκεῖ ἔνθα ἐφύοντο τὰ ἐαρινὰ τῆς ζωῆς ἄνθη, σὺ μετὰ μοχθηρίας ἐνέσπειρας τοῦ γήρατος τὰς ἀκαλήφας. Καὶ ὡς ἂν μὴ εὐχαριστηθεῖσα διότι κατέβαλες τὸ σῶμα, ἐπεσκότισας καὶ τὴν ψυχήν μου, ἀπέσβεσας πᾶν ἐν αὐτῇ γενναῖον φρόνημα, καὶ κατήντησεν ὀκνηροτέρα καὶ δειλοτέρα. Ἄλλοτε τῆς ψυχῆς μου τὸ βλέμμα περιελάμβανεν ἅπασαν καθ'ὅλου τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλὰ σὺ τὴν κατέστησας μύωπα, καὶ σήμερον βλέπει μόλις ὀλίγον πέραν ἑαυτῆς.

Ἰδοὺ τί παρὰ σοῦ ἔλαβον. Τὴν δὲ ζωήν μου ἴδε εἰς ὁποίαν ἐλεεινότητα, εἰς ὁποίαν ἐρημίαν, εἰς ὁποίαν ἀθλιότητα τὴν περιήγαγες !

Τοσαύτας ἤδη ἡμέρας καθ' ἃς ὁ πυρετὸς μὲ ἔχει κλινήρη, τίς ἐφρόντισε περὶ τοῦ δωματίου μου, τῆς μόνης ἐν τῷ κόσμῳ χαρᾶς μου ; Δὲν θὰ εὕρω κενὰς τὰς σκευοθήκας μου, τὴν βιβλιοθήκην μου διεσκορπισμένην, ὅλα μου τὰ πτωχικὰ πλούτη ἐξηφανισμένα ὑπὸ τῆς ἀμελείας ἢ ὑπὸ τῆς ἀπιστίας τῶν περὶ ἐμέ ; Ποῦ εἶνε τὰ φυτὰ ἅτινα ἐκαλλιέργουν καὶ τὰ πτηνὰ ἅτινα ἔτρεφον ; Τὰ πάντα ἐξηφανίσθησαν, καὶ ἡ τρώγλη μου εἶνε ἐξηνθισμένη, ἄλαλος, ἔρημος !

Πρό τινων μόλις στιγμῶν συνελθὼν καὶ λαβὼν γνῶσιν τῶν περὶ ἐμέ, ἀγνοῶ καὶ τίς ἐμερίμνα περὶ ἐμοῦ κατὰ τὰς μακρὰς ὥρας τῆς ἀσθενείας μου· ἀναμφιβόλως μίσθιόν τι ὄν, ὅπερ ἀπεχώρησεν ἅμα ἐξαντληθέντων τῶν πόρων μου!

Καὶ τί θὰ εἴπωσιν οἱ προϊστάμενοί μου μὴ βλέποντές με ἐν τῷ γραφείῳ ἐργαζόμενον ; Τὴν ὥραν μάλιστα ταύτην τοῦ ἔτους ὅτε αἱ ἐργασίαι εἶνε μᾶλλον κατεπείγουσαι, πῶς θὰ κάμωσιν ἄνευ ἐμοῦ, καὶ θὰ θελήσωσιν ἀρά γε ; Τίς οἶδε μήπως τὴν ὥραν ταύτην ἄλλος τις ἐργάζεται ἐν τῷ μικρῷ μου γραφείῳ, ἐν ᾧ ἐκέρδαινα τὸν ἐπιούσιόν μου ἄρτον ! Καὶ τούτων μου τῶν συμφορῶν, σύ, μόνη σύ, μοχθηρὰ τοῦ Χρόνου κόρη, εἶσαι ἡ αἰτία. Ἰσχύν, ὑγίειαν, ἄνεσιν, ἐργασίαν, τὰ πάντα μ'ἀφῄρεσας, καὶ ὡς ἀντάλλαγμα ἔλαβον παρὰ σοῦ ὕβρεις μόνον καὶ ζημίας, καὶ τολμᾷς ἔπειτα νὰ ἀπαιτήσῃς τὴν εὐγνωμοσύνην μου !

Ἆ! ἀπόθανε, ἐπειδὴ ἦλθεν ἡ ἡμέρα σου, ἀλλ' ἀπόθανε περιφρονουμένη καὶ κατηραμένη, καὶ εἴθε νὰ γραφῇ ἐπὶ τοῦ τάφου σου, ὅ τι ὁ Ἄραψ ποιητὴς ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ τάφου κακοῦ τινος βασιλέως·

«Διαβάτα, χαῖρε, ὃν ἐθάψαμεν ἐνθάδε δὲν »δύναται πλέον νὰ ἀναζήσῃ».

. . . .

Ἀφυπνίσθην αἴφνης ὑπὸ χειρὸς λαβούσης τὴν χεῖρά μου· ἀνοίξας δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεγνώρισα τὸν ἰατρόν.

Μετρήσας τοὺς σφιγμούς μου ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκάθησε παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης μου, παρατηρῶν με καὶ τρίβων τὴν ῥῖνα διὰ τῆς ταμβακοθήκης του. Ὡς δὲ ἔμαθον ἔπειτα, τὸ τοιοῦτον ἦτο σημεῖον εὐαρεσκείας.

— Τί εἶν' αὐτά ; Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐτραβούσαμεν διὰ τὰ θυμαράκια ! μοὶ εἶπε διὰ φωνῆς χαρμοσύνου ἅμα καὶ ἐπιπληκτικῆς. Τί ὀργὴ Θεοῦ, τόσην βίαν εἶχες καὶ μόλις ἐπροφθάσαμεν νά σε κρατήσωμεν μὲ τὰ δύο μας τὰ χέρια !

— Ὥστε λοιπὸν εἴχετε ἀπελπισθῇ, ἰατρέ, ἠρώτησά πως συγκεκινημένος.

— Καθ' ὅλου,ἀπεκρίθη ὁ γηραιὸς ἰατρός. Διὰ νὰ ἀπελπισθῇ τις ἔπρεπε νὰ ἤλπιζεν ὅπως δήποτε, ἐν ᾧ ἐγὼ δὲν εἶχον οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἐλπίδα. Ἡμεῖς οὐδὲν ἄλλο εἴμεθα ἢ ὄργανα τῆς θείας Προνοίας,καὶ ἕκαςος ἡμῶν ὤφειλε νὰ λέγῃ «Ἐγὼ μὲν τὸν ἐθεράπευσα, ὁ δὲ Θεὸς τῷ ἀπέδωκε τὴν ὑγίειαν».

— Εὐλογημένα τὰ ὄργανα τῆς θείας Προνοίας, ἀνεφώνησα, καὶ εἴθε μετὰ τοῦ νέου ἔτους νὰ μ' ἐπανέλθῃ καὶ ἡ ὑγίεια !

Ὁ ἰατρὸς ἀνύψωσε τοὺς ὤμους καὶ εἶπεν ἀποτόμως·

— Ζήτησέ την ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου. Ὁ Θεὸς σοὶ δίδει τὴν ὑγίειαν, εἰς τὴν φρόνησίν σου δὲ ἐναπόκειται νά την διατηρήσῃς. Μὴ νομίζωμεν ὅτι αἱ ἀσθένειαι μᾶς ἔρχονται ὅπως ἡ βροχὴ ἢ ἡ ἀκτὶς τοῦ ἡλίου ἄνευ τῆς συμμετοχῆς καὶ ἡμῶν ! Πρὶν ἢ παραπονεθῶμεν διότι ἠσθενήσαμεν, ὀφείλομεν νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι εἴμεθα ἄξιοι νὰ εἴμεθα ὑγιεῖς.

Ἠθέλησα νὰ μειδιάσω, ἀλλ' ὁ ἰατρὸς δυσαρεστηθείς — Ἆ ! ἀνεφώνησε, νομίζεις ὅτι ἀστεΐζομαι ; ἀλλ' εἰπέ μοι, παρακαλῶ, τίς ἐξ ἡμῶν μεριμνᾷ περὶ τῆς ὑγιείας του ὅσον καὶ περὶ τῆς περιουσίας του ; Οἰκονομεῖς τὰς δυνάμεις σου ὅπως τὰ χρήματά σου ; Ἀποφεύγεις τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰς ἀπερισκεψίας μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς μεθ' ἧς καὶ τὰς παραλόγους δαπάνας ἢ τὴν κακὴν τῶν χρημάτων σου διάθεσιν ! Ὑποβάλλεις εἰς ἐξέλεγξιν τὴν διαγωγήν σου ὅπως

Digitized by Google

καὶ τὰς λοιπάς σου ὑποθέσεις; Ἐξετάζεις καθ' ἑσπέραν τί ἠδύνατο νά σ' ὠφελήσῃ ἢ νά σε βλάψῃ μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς καὶ φρονήσεως μεθ' ἧς ἐξετάζεις τὰ συμφέροντά σου; Σὺ αὐτός, ὅστις τώρα θέλεις καὶ νὰ γελάσῃς, δὲν προεκάλεσες τὴν ἀσθένειαν διὰ μυρίων ὅσων παρεκτροπῶν;»

Ἐπεχείρησα νὰ διαμαρτυρηθῶ ἀπαιτῶν νά μοι ὑποδείξῃ τὰς παρεκτροπάς· ἐκεῖνος δὲ ἀνοίξας τὴν παλάμην ἤρξατο μετρῶν ἐπὶ τῶν δακτύλων.

«*Πρῶτον*, ἀνεφώνησε, γυμναστικὴν τίποτε! Ζῇς ἐδῶ μέσα τρυπωμένος χωρὶς ἀέρα, χωρὶς κίνησιν, χωρὶς ἀναψυχήν. Τούτου ἕνεκα ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος γίνεται κακῶς, τὰ ὑγρὰ συμπυκνοῦνται, οἱ ἀδρανεῖς μένοντες μῦς δὲν ἀπαιτοῦσι τὴν μερίδα τῆς θρέψεώς των, ὁ στόμαχος χαλαροῦται καὶ ὁ ἐγκέφαλος καταπονεῖται.

»*Δεύτερον*, Τροφὴ ἄτακτος. Μάγειρον ἔχεις τὴν ἰδιοτροπίαν, ὁ στόμαχός σου εἶνε δοῦλος ὀφείλων νὰ δέχηται ὅ τι τῷ ῥίπτωσιν, ἀλλὰ καὶ ὅστις ὅμως ἐκδικεῖται ὅπως εἰξεύρουσι νὰ ἐκδικῶνται οἱ δοῦλοι.

»*Τρίτον*, Ἀγρυπνίαι συνεχεῖς! Ἀντὶ νὰ μεταχειρίζεσαι τὴν νύκτα εἰς τὸν ὕπνον, τὴν καταδαπανᾷς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Ἡ κλίνη σου ἔγεινε βιβλιοθήκη καὶ τὸ προσκεφάλαιόν σου ὑποστήριγμα τῶν βιβλίων σου! Τὴν δὲ ὥραν καθ' ἣν ὁ ἐγκέφαλος καταπεπονημένος ἐπιζητεῖ ἀνάπαυσιν, σύ τον ὁδηγεῖς εἰς διασκεδάσεις καὶ ὄργια, καὶ ἔπειτα παραπονεῖσαι εὑρίσκων αὐτὸν πάσχοντα τὴν ἐπιοῦσαν.

»*Τέταρτον*, Τρυφηλότης καὶ μαλθακότης! Κλειδωμένος ἐντὸς τῆς τρώγλης σου περικυκλώθης ἀνεπαισθήτως ὑπὸ μυρίων περιττῶν προφυλάξεων. Ἔφραξες τὴν θύραν σου καὶ τὸ παράθυρόν σου, ἔστρωσες τάπητα κατὰ γῆς, ἀνάπτεις θερμάστραν μόλις αἰσθανθῇς τὸ πρῶτον ψῦχος, τὸ φῶς τοῦ λύχνου σου τὸ θέλεις πολὺ μαλακόν, θέλεις ἁπαλὸν προσκεφάλαιον νὰ κάθησαι, καὶ ὅμως μεθ' ὅλας ταύτας τὰς προφυλάξεις, ὁ ἐλαφρότατος ἄνεμος σοῦ φέρει καταρροήν, αἱ συνήθεις καθέδραι κατακόπτουσι τὸ σῶμά σου, καὶ ἔχεις ἀνάγκην διόπτρων νὰ ὑποφέρῃς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἐνόμισες ὅτι κατέκτησες ἀπολαύσεις καὶ ὅμως οὐδὲν ἄλλο ἔχεις ἢ ἀσθενείας.

»*Πέμπτον* . . . . .

— Α! πρὸς Θεοῦ, ἰατρέ, σᾶς παρακαλῶ, παύσατε! ἀνεφώνησα. Μὴ παρατείνετε πλέον τὴν ἐξέτασιν, μὴ προσθέτετε εἰς ἑκάστην τῶν κλίσεών μου καὶ μίαν τύψιν συνειδότος».

Ὁ γηραιὸς ἰατρὸς ἔτριψε τὴν ταμβακοθήκην ἐπὶ τῆς ῥινός του καὶ ἐγειρόμενος εἶπεν ἠπιώτερον·

— Βλέπεις; ἀποφεύγεις τὴν ἀλήθειαν, ὀπισθοχωρεῖς πρὸ τῆς ἀνακρίσεως! ἀπόδειξις ὅτι πταίεις, καὶ ὁμολογεῖς τὴν ἐνοχήν σου! Ἀλλὰ τοὐλάχιστον, ἀγαπητέ μοι, μὴ αἰτιᾶσαι τοὺς ἄλλους».

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξήτασε τὸν σφιγμόν μου καὶ ἀπῆλθε λέγων ὅτι τὸ ἔργον του ἔληξε, καὶ ὅτι τὸ ὑπόλοιπον ἐκρέματο πλέον ἀπ' ἐμοῦ.

Ἀπελθόντος τοῦ ἰατροῦ παρεδόθην εἰς σκέψεις μυρίας.

Δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ ἰατρὸς λέγων ὅ τι εἶπε περὶ τῶν παρεκτροπῶν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἀληθῶς ποσάκις ἀποδίδομεν εἰς τὴν τύχην πάθημά τι, οὗ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν πηγὴν ἔπρεπε νὰ ἀναζητήσωμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς! Ἴσως θὰ ἦτο φρονιμώτερον νὰ μή τον διέκοπτον . . . .

Ἀλλ' ὅμως πλὴν τῆς ἐξετάσεως τῆς ὑγιείας τοῦ σώματος δὲν ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις ἐξέτασις μείζονος λόγου ἀξία, ἡ τῆς ὑγιείας τῆς ψυχῆς; Καὶ εἶμαι ἆρά γε βέβαιος ὅτι οὐδενὸς ἠμέλησα πρὸς διατήρησιν αὐτῆς κατὰ τὸ ἤδη λῆγον ἔτος; Στρατιώτης τοῦ Θεοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων διετήρησα ἆρά γε τὴν εὐψυχίαν καὶ τὰ ὅπλα μου; Εἶμαι ἆρά γε παρεσκευασμένος εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐπιθεώρησιν τῶν νεκρῶν, οὓς θὰ ἐπιθεωρήσῃ ὁ Ὢν ἐν τῇ ζοφερᾷ κοιλάδι τοῦ Ἰωσαφάτ;

Τόλμα, ὦ ψυχή μου, ἐξέτασον σεαυτὴν καὶ ἐρεύνησον ποσάκις ἐσφάλης.

Ἐν πρώτοις ἐσφάλης διὰ τῆς ἀλαζονείας! Διότι δὲν ἀνεζήτησα τὰς ἁπλᾶς ἀπολαύσεις. Κορεσθεὶς τῶν μεθυστικῶν οἴνων τοῦ πνεύματος, οὐδεμίαν πλέον εὕρισκον οὐσίαν ἐν τῷ διαυγεῖ ὕδατι. Περιεφρόνησα πάντα λόγον οὐδεμίαν ἄλλην χάριν ἔχοντα ἢ τὴν εἰλικρίνειαν, ἔπαυσα ἀγαπῶν τοὺς ἀνθρώπους μόνον διότι εἶνε ἄνθρωποι, τοὺς ἠγάπησα μόνον ἕνεκα τῆς ὑπεροχῆς των· συνέσφιγξα τὸν κόσμον ἐν τοῖς στενοῖς ὁρίοις τοῦ πανθέου, καὶ ἡ συμπάθειά μου ὑπὸ μόνου τοῦ θαυμασμοῦ ἠδύνατο νὰ διεγερθῇ. Τὸν χυδαῖον ὄχλον, ὃν ὤφειλον νὰ παρακολουθῶ διὰ φιλίου ὄμματος ὡς συγκροτούμενον ἐξ ἀδελφῶν τὰς αὐτὰς ἐχόντων ἐλπίδας καὶ θλίψεις, μετ' ἀδιαφορίας κατέλιπον παρερχόμενον ὡς ποίμνιον. Ἀγανακτῶ βλέπων τὸν ὑπὸ τοῦ χρυσίου μεθύοντα περιφρονοῦντα τὸν πτωχόν, τὸν ἐστερημένον τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, καὶ ἐγὼ ὁ μάταιος ἐπὶ τῇ φρούδῃ πολυμαθείᾳ μου, περιφρονῶ τὸν πτωχὸν τῷ πνεύματι. Περιυβρίζω τὴν πτωχείαν τοῦ πνεύματος ὡς ἄλλοι τὴν τοῦ ἐνδύματος, κομπάζω ἐπὶ τῷ χαρίσματί μου καὶ μεταβάλλω τὴν εὐτυχίαν εἰς ὅπλον ἐπιθετικόν.

Α! ἐὰν κατὰ τὰς χειρίστας ἡμέρας τῶν ἐπαναστάσεων ἡ ἐπαναστατήσασα ἀμάθεια ἔρρηξεν ἐνίοτε κραυγὴν μίσους ἐναντίον τῆς μεγαλοφυΐας, δὲν πταίει μόνον ἡ φθονερὰ μοχθηρία, πταίει καὶ ἡ ἀλαζονεία ἡ περιφρονοῦσα τὴν γνῶσιν.

Οἴμοι! πόσον ἐλησμόνησα τὸν μῦθον τῶν δύο

Digitized by Google

υἱῶν τοῦ μάγου τῆς Βαγδάτης. Τούτων ὁ μὲν κατὰ τὴν ἀνέκκλητον ἀπόφασιν τῆς Εἱμαρμένης ἐγεννήθη τυφλός, ὁ δ' ἕτερος ἀπελάμβανε πάσας τὰς ἀπολαύσεις τὰς ὑπὸ τοῦ φωτὸς παρεχομένας. Κομπάζων δὲ ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ του ταύτῃ ἐνέπαιζε τὴν τυφλότητα τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ δέν τον κατεδέχετο. Πρωΐαν τινὰ ὁ τυφλὸς ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ μετ' αὐτοῦ.

«Πρὸς τί νὰ ἐξέλθῃς, τῷ εἶπεν ὁ βλέπων, ἀφ' οὗ ὁ Θεὸς μᾶς ἔπλασε τόσον διαφορετικούς; Δι' ἐμὲ ἡ πλάσις εἶνε θέατρον εἰς τὸ ὁποῖον παρουσιάζονται μυριάδες θαυμαστῶν ὑποκριτῶν, καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει μυριάδας λαμπροτάτων σκηνῶν. Ἀλλὰ διὰ σὲ εἶνε ἄβυσσος σκοτεινή, εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας θορυβεῖ κόσμος ἀόρατος. Μεῖνε λοιπὸν μόνος εἰς τὸ σκότος σου, καὶ ἄφες νὰ εὐφραίνωνται βλέποντες φῶς ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους φωτίζει τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας».

Εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθεν, ὁ δ' ἐγκαταλειφθεὶς ἀδελφὸς ἔκλαιε πικρῶς. Ἀκούσας ὁ πατὴρ τὸν θρῆνον τοῦ υἱοῦ, ἔσπευσε πρὸς αὐτὸν καί τον παρηγόρει ὑποσχόμενος νά τῳ δώσῃ ὅ τι ἂν ζητήσῃ.

— Δύνασαι νά μοι δώσῃς τὴν ὅρασιν;

— Δέν το συγχωρεῖ ἡ Μοῖρα, εἶπεν ὁ μάγος.

— Τότε λοιπόν, ὑπέλαβεν ὁ νέος ἀγανακτῶν, θέλω νά μου σβέσῃς τὸν ἥλιον!»

Τίς οἶδε μήπως τις τῶν ἀδελφῶν μου τῶν μὴ *βλεπόντων* ηὐχήθη ταῦτα καὶ κατ' ἐμοῦ ἕνεκα τῆς ἀλαζονείας μου!

Ἀλλὰ πόσον μᾶλλον ἐσφάλην ἔτι ἐξ ἀπερισκεψίας καὶ ἐπιπολαιότητος! Πόσα ἀπεφάσισα ἀσκόπως καὶ τυχαίως!

Πρό τινων ἡμερῶν ἀναβαίνων λόφον κατάφυτον καὶ ὑπὸ ἀτραπῶν διατεμνόμενον, εἶδον κάτωθέν μου ἀναβαίνοντα μεσήλικά τινα μετὰ νεάνιδος. Προσήλωσα ἐπ' αὐτῶν τὰ βλέμματά μου, καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ ἐφόρει μακρὸν μαλλωτὸν ἐπενδύτην καὶ ἐφαίνετο ὡς ἄγριον θηρίον, ἐκράτει δὲ παχεῖαν ῥάβδον, δι' ἧς περιέγραφεν εἰς τὸν ἀέρα διαφόρους καμπύλας μετὰ πολλῆς βίας καὶ ἀτάκτως, ἐλάλει δὲ δυνατά, καὶ ἡ φωνή του μ' ἐφάνη ὡς τεταραγμένη ὑπὸ ὀργῆς. Οἱ ὀφθαλμοί του ἐκ διαλειμμάτων ἀνυψούμενοι εἶχόν τι θηριῶδες καὶ ἀπότομον, καί μοι ἐφάνη ὅτι ἐπέπληττεν ἢ ἠπείλει τὴν νεάνιδα, ἥτις ἠκροᾶτο μετὰ συγκινητικῆς ὄντως ὑπομονῆς· δὶς ἢ τρὶς ἐτόλμησε νά τῳ εἴπῃ μετὰ συστολῆς λέξεις τινάς, ἀναμφιβόλως προσπαθοῦσα νὰ δικαιολογηθῇ· ἀλλ' ἐκεῖνος εὐθὺς ἐξηκολούθησε κραυγάζων σπασμωδικῶς, περιστρέφων βλέμματα ἄγρια καὶ περιγράφων διὰ τῆς ῥάβδου του τοὺς ἀπειλητικοὺς κύκλους. Παρηκολούθουν αὐτοὺς διὰ τοῦ βλέμματος μάτην προσπαθῶν νὰ συλλάβω λέξιν τινά, ἕως παρελθόντες ἐξηφανίσθησαν ὄπισθεν τοῦ λόφου.

Προδηλότατα ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἦτό τις τῶν οἰκογενειακῶν ἐκείνων τυράννων, ὧν τὸ ἀδιάλλακτον καὶ ἀκοινώνητον ἦθος ἐξερεθίζεται ἕνεκα τῆς ὑπομονῆς τοῦ θύματος, καὶ οἵτινες δυνάμενοι νὰ γείνωσιν οἱ προστάται καὶ εὐεργέται τῆς οἰκογενείας, προτιμῶσι νὰ γίνωνται οἱ δήμιοι αὐτῆς.

Καὶ κατηρώμην κατ' ἐμαυτὸν τὸν ἄγνωστον ἐκεῖνον θηριώδη ἄνδρα, καὶ ἠγανάκτουν διατί νὰ μὴ τιμωρῶνται ἐπαξίως οἱ ἐγκληματίαι οὗτοι οἱ διαταράσσοντες τὴν ἁγίαν τῆς οἰκιακῆς ἑστίας ἠρεμίαν, ὅτε αἴφνης ἀκούω τὴν αὐτὴν φωνὴν ἐγγύτερόν μου, καὶ τὸ ζεῦγος διελθὸν τὴν ἀτραπὸν ἀνεφάνη μετ' οὐ πολὺ ἀπέναντί μου.

Τότε ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ σχημάτων καὶ λέξεων κατενόησα περὶ τίνος πρόκειται. Ὁ ἀνὴρ ὃν ἐγὼ ἐνόμισα ὡς θηριώδη τινὰ καὶ ἐξωργισμένον τύραννον τοῦ παρ' αὐτὸν βαδίζοντος ἐντρόμου καὶ συνεσταλμένου θύματος, οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἀξιότιμός τις πατὴρ παραβλὼψ καὶ βραδύγλωσσος, προσπαθῶν νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὴν μετὰ προσοχῆς ἀκροωμένην κόρην του τὴν ἀνατροφὴν τῶν μεταξοσκωλήκων!

Ἐπανηρχόμην γελῶν διὰ τὴν ἀπάτην μου· ἀλλὰ καθ' ὁδὸν πλησίον τῆς κατοικίας μου βλέπω ἀνθρώπους τρέχοντας καὶ ἀκούω κραυγὰς ἀπὸ τοῦ ἀπέναντι μέρους· πάντες δὲ ἔχοντες προτεταμένας τὰς χεῖρας δεικνύουσι μακρὰν γλῆλην φλογῶν. Πυρκαϊὰ κατεβίβρωσκε μέγα ἐργαστήριον καὶ πάντες ἔσπευδον εἰς βοήθειαν.

Ἐγὼ ἐδίστασα. Ἡ νὺξ ἐπλησίαζεν, ἤμην κατάκοπος, καὶ βιβλίον ἐπαγωγόν με περιέμενε. Ἐσκέφθην ὅτι δὲν θὰ λείψωσιν ἄνθρωποι, καὶ ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον μου.

Πρὸ ὀλίγου, ὡς ἐνθυμεῖσθε, ἐσφάλην ἐξ ἀπερισκεψίας, νῦν δὲ ἐκ φιλαυτίας καὶ ἀνανδρείας.

Ἀλλὰ καὶ μήπως πρώτην ταύτην φορὰν ἀπέφυγον νὰ ἀποτίσω εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν ὀφειλήν μου; Ἐν τῇ ἀδικίᾳ μου δὲν μετεχειρίσθην πάντοτε τοὺς συντρόφους μου ὡς λέων, σφετερισθεὶς βαθμηδὸν τὴν εἰς αὐτοὺς ἀναλογοῦσαν μερίδα; Ποσάκις βλέπων ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου καθημένην τὴν ἐπαίτιδα δὲν ἐξέκλινα τῆς ὁδοῦ μου, ἵνα μὴ κινηθεὶς ὑπὸ οἴκτου τὴν ἐλεήσω! Ποσάκις ἑκουσίως ἐδίστασα περὶ τῆς δυστυχίας τοῦ πλησίον μου, μόνον καὶ μόνον ἵνα δικαιολογήσω τὴν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς σκληρότητά μου καὶ ἀναισθησίαν μου! Μετὰ πόσης δὲ εὐαρεσκείας πολλάκις προσεπάθησα νὰ ἀποδείξω τὰς κακίας τοῦ πτωχοῦ, ἵνα χαρακτηρίσω τὴν ἀθλιότητα αὐτοῦ ὡς δικαίαν τιμωρίαν!....

Τί ἂν διέκοψα τὸν ἰατρὸν ἀπαριθμοῦντα τὰς πρὸς βλάβην τοῦ σώματος παρεκτροπάς μου; Μήπως ἐκεῖναι ἃς ἐγὼ ἀπηρίθμησα δὲν εἶνε χειρότεραι; Ἀ! αἱ σωματικαὶ ἀσθένειαι ἐμποιοῦσιν οἶκτον, ἀλλ' αἱ ψυχικαὶ φρίκην . . .

Εὐτυχῶς ὁ γείτων μου, γηραιὸς ἀπόμαχος, ἐλθών μ' ἐξήγαγε τῆς δεινῆς ταύτης καταστάσεως, ἥτις πολυτρόπως με ἠφάνιζε. Νῦν δὲ σκε-

Digitized by Google

πτόμενος νομίζω ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας μου πάντοτε ἔβλεπον πρὸς ἐμὲ κύπτουσαν τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην μορφὴν καὶ πατρικῶς προσβλέπουσάν με. Εἰσῆλθε δὲ κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς καὶ μόνης χειρός του δοχεῖον κόλλας, τεμάχια πρασίνου χάρτου καὶ μεγάλην ψαλλίδα, καὶ ἤρχετο ἵνα ἐργασθῇ ἐν τῷ δωματίῳ μου καὶ συγχρόνως ἵνα με προσέχῃ. Στερηθεὶς τοῦ ποδὸς καὶ τῆς χειρὸς ἐν τοῖς πεδίοις τῶν πολέμων, ἐπορίζετο ἤδη τὸν ἐπιούσιον κατασκευάζων χαρτίνας θήκας ζαχαρωτῶν διὰ τῆς ὑπολειπομένης χειρός του. Ἅμα εἰσερχόμενον τὸν προσηγόρευσα ἐξ ὀνόματος, καὶ ἐκεῖνος ἀνεφώνησεν ἐκπληττόμενος διὰ τὴν ἀνέλπιστον ταχεῖαν βελτίωσιν τῆς ὑγιείας μου. Προσελθὼν δὲ μετὰ χαρᾶς ἔλαβε τὰς χεῖράς μου διὰ τῆς χειρός του καὶ εἶπεν εὐθύμως·

— Τώρα ὅλα καλά! Μὰ δὲν ἦταν καὶ μικρὸ πρᾶγμα· ἔκαμες μίαν ἐκστρατείαν ποῦ κάμνει κ' ἐγὼ δὲν 'ξεύρω διὰ πόσαις. Ὅταν ἤμουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, εἶδα κἂν καὶ κἂν θερμασμένους· εἶχα μάλιστα ἕνα κοντά μου κ' ἐφώναζε πῶς ἔχει καμίνι ἀναμμένο μέσα 'ς τὸ στομάχι του καὶ νὰ ἔλθουν τάχα οἱ πυροσβέσται νά του σβύσουν τὴ φλόγα. Καὶ νὰ ἰδῇς, ἔπειτ' ἀπὸ τρεῖς 'μέραις τοῦ ἔσβυσε ἡ φλόγα μιὰ γιὰ πάντα.... Μὰ σὺ ὅμως ἐβάστηξες εἰκοσιοκτὼ σωστὰ ἡμερόνυκτα, ἐπολέμησες 'ς ἂν παλληκάρι, δὲν εἶνε μικρὸ πρᾶγμα. Τὸ εἶδα μὲ τὰ ἴδιά μου τὰ μάτια.

— Λοιπὸν δὲν ἔχω λάθος, σεῖς ἐκάθησθε πάντοτε πλησίον μου;

— Νὰ δὰ ἡ ὥρα, μεγάλο πρᾶγμα, μήπως ἡ κάμαρά μου δὲν εἶνε δύο βήματ' ἀπ' ἐδῶ; Ἔτσι ποῦ λές· αὐτὸ ἐδῶ τὸ ζερβὶ ἦταν ὁ νοσοκόμος, γιατὶ τὸ δεξί, 'ξέρεις, λείπει 'ς τὸ μεταβατικό. Μὰ δὲ ῥωτᾷς ἀλήθεια καὶ ποιὸ χέρι σ' ἐπότιζε;»

Καὶ ὁ γηραιὸς ἀνεκάγχαζεν ὑπὸ χαρᾶς, ἐγὼ δὲ ἀδυνατῶν ἐκ τῆς συγκινήσεως νὰ λαλήσω ἔθλιψα τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ στήθους μου. Ἰδὼν ἐκεῖνος τὴν συγκίνησίν μου διέκοψε τὸν περὶ τῆς ἀσθενείας μου λόγον καὶ εἶπε φαιδρός·

— Ἀλήθεια, ἀπὸ σήμερα ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ παίρνωμε καὶ τὸ σιτηρέσιό μας, τὸ 'ξέρεις κι' αὐτό; Τὸ εἶπεν ὁ ἰατρός· αὐτὸς εἶνε βλέπεις ὁ σιτιστής.

— Ὥστε μένει νὰ εὑρεθῇ τώρα καὶ ὁ μάγειρος, ὑπέλαβον ἐγὼ μειδιῶν.

— Ὁ μάγειρος εὑρέθη, ἀνεφώνησεν ὁ ἀπόμαχος, ἔχομε τὴ Γαρουφαλιὰ τὴ νεροκουβαλήτρα καὶ τώρα αὐτὴ σοῦ κοκκινίζει τὸ κρέας, γείτονα· αὐτὴ μὴ φοβᾶσαι, δὲ λυπᾶται οὔτε τὸ βούτυρο οὔτε τὸν κόπο. Ὅταν ἤσουν κατὰ ποῦ λέει τὸ τραγοῦδι *μεταξὺ ζωῆς καὶ Χάρου* ἡ καϋμένη ἔτρεχ' ἐπάνω κάτω νὰ ῥωτᾷ καὶ νὰ μαθαίνῃ πῶς πηγαίνει ἡ μάχη.... Καὶ τώρα, στάσου, θαρρῶ αὐτὴ πῶς εἶνε».

Καὶ ἀληθῶς ἀντήχουν βήματα ἐν τῷ διαδρόμῳ. Ὁ γηραιὸς ἔσπευσε νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν.

— Ἀ, εἶνε ἡ κυρὰ Μηλιά, καλὴ γειτόνισσα, μία ἀπὸ ταῖς καλαῖς φιληνάδες σου, σοῦ τὴν συσταίνω διὰ τὰ καταπλάσματα, εἶνε ἐπιτήδεια. Ἔλα μέσα, κυρὰ Μηλιά, ἔλα νά μας καμαρώσῃς τί εὔμορφα παλληκάρια ποῦ εἴμαστε σήμερα».

Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ εἰσῆλθε φέρουσα τὰ λευκά μου ἐνδύματα, ἅτινα εἶχε πλύνει καὶ ἐπιδιορθώσει, ἔφερε δὲ καὶ μικρὰν φιάλην ἰσπανικοῦ οἴνου, δῶρον τοῦ υἱοῦ της, ὅστις ἦτο ναύτης, καὶ ὅπερ αὐτὴ ἐφύλαττε δι' ἐπίσημόν τινα περίστασιν. Ἠθέλησα νά την εὐχαριστήσω, ἀλλ' ἡ ἐξαίρετος γυνὴ μοὶ ἔνευσε νὰ σιωπήσω, διότι ὁ ἰατρὸς εἶχε δῆθεν παραγγείλει νὰ μὴ ὁμιλῶ. Τὴν εἶδον δὲ διευθετοῦσαν τὰ συρτάριά μου, ἅτινα ἰδὼν ἐξεπλάγην· χεὶρ ἐπιμελὴς εἶχε προδήλως ἐπανορθώσει τὰς ἀταξίας, ἃς συνεπάγεται συνήθως πᾶσα ἀσθένεια.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθε καὶ ἡ Γαρουφαλιὰ κομίζουσα τὸ φαγητόν μου. Παρηκολούθει δὲ αὐτὴν ἡ κυρὰ Διονύσαινα, γειτόνισσα καὶ αὐτή, ἥτις συγχρόνως εἶχε μάθει καὶ τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεξα καὶ τὴν ἀνάρρωσίν μου. Μ' ἔφερε δὲ ᾠὸν τὴν στιγμὴν ἐκείνην γεννηθὲν καὶ ἤθελεν, ἔλεγε, νά με ἴδῃ τρώγοντα αὐτό.

Ἐδέησε δὲ νά τῃ διηγηθῶσι λεπτομερῶς τὰ τῆς ἀσθενείας μου ἀπ' ἀρχῆς· ἐκείνη δὲ διέκοπτε τὴν διήγησιν διὰ θορυβωδῶν ἀναφωνήσεων, ἃς παρευθὺς κατέστελλε ζητοῦσα σιγᾷ συγγνώμην, ὁσάκις ἡ κυρὰ Μηλιὰ τῇ ὑπεμίμνησκεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναφωνῇ δυνατὰ ἐνώπιον τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐσχημάτισαν δὲ πέριξ ἐμοῦ κύκλον, ἵνα με καμαρώσωσι τρώγοντα. Ὁσάκις δὲ ἤνοιγον τὸ στόμα, κραυγαὶ ἀγαλλιάσεως καὶ εὐλογίαι συνώδευον πᾶσαν τῶν σιαγόνων μου κίνησιν.

Ἐν ᾧ δὲ ἀπεκομίζοντο τὰ πινάκια εἰσῆλθεν ὁ γηραιὸς ταμίας τοῦ καταστήματος, ἐν ᾧ εἰργαζόμην. Ἅμα ἰδὼν αὐτὸν ᾐσθάνθην τὴν καρδίαν μου παλλομένην, διότι ἐσκέφθην τί ἆρά γε ἤρχετο νά μοι ἀναγγείλῃ, πῶς οἱ προϊστάμενοι ἐχαρακτήρισαν τὴν ἀπουσίαν μου; Μετὰ πλείστης ἀγωνίας τὸν ἔβλεπον πότε νὰ χαράξῃ τὸ στόμα. Ἀλλ' αὐτὸς καθήσας πλησίον μου, ἔλαβε τὴν χεῖρά μου ἐκφράζων τὴν χαράν του ἐπὶ τῇ ἀναρρώσει μου.

«Ἀλλὰ πῶς εἶδον τὴν διακοπὴν τῆς ἐργασίας μου οἱ προϊστάμενοι; ἠρώτησα ἐνδοιάζων.

— Καμμία διακοπὴ δὲν ἔγεινεν, ἀπεκρίθη ὁ γηραιὸς ἡσύχως.

— Τί ἐννοεῖς;

— Διεμοιράσθημεν τὴν ἐργασίαν σου ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι, ὥστε τὰ πάντα εἶνε ἐν τάξει».

Ἀνεξήγητος ὑπῆρξεν ἤδη ἡ συγκίνησίς μου. Μετὰ τοσαύτας ἐνδείξεις ἀγάπης, ἡ τελευταία αὐτὴ ὑπερέβαινε πᾶν μέτρον. Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀναχαιτίσω τὰ δάκρυά μου.

Digitized by Google

Λοιπὸν αἱ ἀσήμαντοι ὑπηρεσίαι μου ἀντημείφθησαν ἑκατονταπλάσια, εἶχον σπείρει ὀλίγον τι καλὸν, καὶ ἕκαστον σπέρμα πεσὸν ἐπὶ γῆς ἀγαθῆς ἔφερεν ἤδη στάχυν ὅλον! Ἀ! τοῦτο συμπληροῖ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς καλὰς συμβουλὰς τοῦ ἀγαθοῦ ἰατροῦ. Ἐὰν εἶνε ἀληθὲς ὅτι αἱ ἀσθένειαι, αἵ τε ἐσωτερικαὶ καὶ αἱ ἐξωτερικαί, εἶνε καρπὸς τῆς μωρίας ἡμῶν ἢ τῆς κακίας, ἀλλ' ἡ συμπάθεια ὅμως καὶ ἡ ἀφοσίωσις εἶνε καὶ αὐταὶ ἀνταμοιβὴ τοῦ ἐκτελεσθέντος καθήκοντος. Ἕκαστος ἡμῶν τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τοῖς πεπερασμένοις ὁρίοις τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως, αὐτὸς παρασκευάζει τὸ ἦθος, τὸν χαρακτῆρα, τὸ μέλλον του.....

Πάντες ἀπῆλθον. Τὰ ἄνθη μου καὶ τὰ πτηνὰ κομισθέντα πάλιν εἰς τὸ δωμάτιόν μου ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ ἀπομάχου, εἶνε οἱ μόνοι μου σύντροφοι. Ὁ ἥλιος δύων πορφυροῖ διὰ τῶν ὑστάτων αὐτοῦ ἀκτίνων τὰ ἡμίκλειστα παραπετάσματά μου. Ἡ κεφαλή μου εἶνε ἐλευθέρα, ἡ καρδία μου ἐλαφροτέρα, καὶ νέφος ὑγρὸν κυμαίνεται ἐπὶ τῶν βλεφάρων μου. Αἰσθάνομαι ἐν ἐμαυτῷ τὴν εὐάρεστον ἐκείνην κατάστασιν, ἥτις συνήθως προηγεῖται τοῦ νηδύμου ὕπνου.

Ἐκεῖ πέραν ἀπέναντι τῆς κλίνης μου ἡ ὠχρὰ θεὰ ἡ φοροῦσα τὴν ποικιλόχρουν ἐσθῆτα καὶ τὸν φυλλορροοῦντα στέφανον ἀναφαίνεται πάλιν. Ἀλλ' ἤδη τείνων αὐτῇ τὴν χεῖρα μετὰ μειδιάματος εὐγνωμοσύνης·

Χαῖρε, προσφιλέστατόν μοι ἔτος, ἀνεφώνησα, χαῖρε σὺ ἣν πρὸ μικροῦ ᾐτιώμην ἀδίκως. Ὅ τι ἔπαθον σὺ δὲν εἶσαι ὑπόλογος, διότι σὺ οὐδὲν ἄλλο εἶσαι, ἢ τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁρισθὲν διάστημα τοῦ ἐπὶ γῆς δρόμου μου, ὁ ἀγρὸς ἐξ οὗ ἐθέρισα ὅ τι ἔσπειρα. Θά σε ἀγαπῶ διὰ τὰς ὀλίγας χαρμοσύνους ὥρας, ἅς με εἶδες ἀπολαμβάνοντα· θά σ' ἀγαπῶ δὲ καὶ δι' ὅσα ἔπαθον, ὧν ὅμως σὺ δὲν ἦσο ἡ αἰτία, ἀλλ' ἁπλῶς τὸ θέατρον. Εἴσελθε λοιπὸν ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ ἔσο εὐλογημένον, διότι ἀντὶ μὲν τῆς νεότητος μοὶ ἐγκαταλείπεις τὴν πεῖραν, εἰς ἀντάλλαγμα δὲ τοῦ χρόνου, τὴν μνήμην, καὶ εἰς ἀμοιβὴν τῆς εὐεργεσίας, τὴν εὐγνωμοσύνην.

[Émile Souvestre] Π. Ι. Φ.

ΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

[1 Ἰανουαρίου 1880].

Δὲν ἠξεύρω, ἀναγνῶστά μου, τί φρονεῖς ἐν γένει περὶ τῶν ἐπισκέψεων. Ἀγνοῶ, ἂν τὰς νομίζεις καλὰς ἢ κακάς, ὀχληρὰς ἢ εὐαρέστους, περιττὰς ἢ ἀναγκαίας. Ἀμφιβάλλω ὅμως πολύ, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν τὰς νομίζῃς, ἂν τὰς κάμνεις εὐχαρίστως. Ἀλλέως, βλέπεις, κρίνομεν τὸ βάρος ἐπὶ τῆς ξένης ράχεως καὶ ἀλλέως ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μας. Σημείωσαι δέ, ὅτι λέγων ἐπισκέψεις, δὲν ἐννοῶ, καὶ ἀποκλείω ἐντελῶς τοῦ προκειμένου ὅσας κάμνομεν καὶ σὺ κ' ἐγώ, ὅταν ἔχωμεν ὄρεξιν καὶ διάθεσιν, πρὸς τοὺς φίλους μας μεθ' ὧν ἐπιθυμοῦμεν νὰ συνομιλήσωμεν ὀλίγας στιγμὰς ἢ πολλὰς ὥρας. Ἀποκλείω ἐπίσης τὰς ἀναγκαίας καὶ ἀπαραιτήτους ἐπισκέψεις, τὰς ὁποίας ὑπαγορεύουσι συνήθως τὸ συμφέρον, αἱ ὑποθέσεις καὶ ἡ ἀληθὴς ἀνάγκη. Τοιαύτας ἐπισκέψεις κάμνομεν ὅλοι μας καθ' ἡμέραν, διότι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν διαφορετικά. Τίς, ὑπάλληλος, δὲν ἐπισκέπτεται τὸν προϊστάμενόν του; τίς, ἰατρός, δὲν ἐπισκέπτεται τὸν πελάτην του; τίς, διάδικος, δὲν ἐπισκέπτεται τὸν δικηγόρον του; τίς, ὑπόθεσιν ἔχων οἱανδήποτε, δὲν ἐπισκέπτεται ἐκεῖνον, ὅστις δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς εὐτυχῆ της περαίωσιν; Δὲν πρόκειται ὅμως περὶ τῶν ἐπισκέψεων αὐτῶν, ἃς δικαιολογεῖ πάντοτε πραγματική τις ἀνάγκη, ἀναγομένη συνήθως, ὡς μαθηματική τις ἐξίσωσις εἰς τὸν ἔσχατον καὶ ἁπλούστατον αὐτῆς ὅρον, εἰς... τὸ *χρῆμα*, τὸν ἀπόλυτον τοῦτον καὶ παντοκράτορα δεσπότην τῆς ἀνθρωπίνης μυρμηκιᾶς. Πρόκειται περὶ τῶν ἄλλων ἐπισκέψεων, ἃς ὑπαγορεύει ἐπίπλαστος μόνον καὶ συνθηματικὴ ἀνάγκη, ἐξ ἐκείνων ἃς δημιουργεῖ σήμερον καὶ καταστρέφει αὔριον ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ οὕτω καλουμένη πρόοδος, ἀνάγκη τὴν ὁποίαν ὅλοι αἰσθανόμεθα χωρὶς νὰ ἐννοῶμεν τὸν λόγον της, τὴν ὁποίαν καταρώμεθα, χωρὶς ὅμως νὰ τολμῶμεν καὶ νὰ τὴν πολεμήσωμεν, ἀνάγκη τέλος πάντων, εἰς τὴν ὁποίαν ὑποτασσόμεθα ὅλοι, γογγύζοντες μὲν ἰδιαιτέρως, μειδιῶντες δὲ δημοσίᾳ.

Αἱ ἐπισκέψεις αὐταί, ὡς καὶ ἡ ἀνάγκη ἥτις τὰς ὑπαγορεύει καὶ τὰς ἐπιβάλλει, εἶνε περίεργοι ἐν γένει καὶ ἀστεῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Παρ' ἡμῖν δ' ἐν Ἀθήναις εἶνε ἀκόμη περιεργότεραι καὶ ἀστειότεραι, διότι καὶ ὁ κόσμος ὁ ἀθηναϊκὸς εἶνε περιεργότερος πολὺ καὶ ἀστειότερος τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου. Μὴ ἀποθρήσῃς δι' αὐτὸ μηδὲ διαμαρτυρηθῇς, ἀγαθέ μου συμπολῖτα, κατὰ τοῦ γράφοντος τὰς ὀλίγας ταύτας σειράς. Εἶσαι Ἀθηναῖος, καὶ εἶνε Ἀθηναῖος. Ἂν δὲ οὐδένα ἔχει λόγον νὰ σὲ κολακεύσῃ, σιτίζων σε δι' εὐαρέστου ψευδολογίας, διότι ἀπὸ καιροῦ ἤδη ἀπετάχθη τῷ δαίμονι τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ, οὐδεμίαν ὅμως ἐπίσης ἔχει ἀφορμὴν νὰ σὲ πικράνῃ ἄνευ λόγου, προσβάλλων τὴν πατριωτικήν σου φιλοτιμίαν καὶ ὑπολαμβάνων σε, μόνον ἐξ ἁπλῆς κακεντρεχείας, ἀστειότερον τοῦ ἐν γένει Ἕλληνος. Φρονεῖ ἁπλῶς, καὶ θὰ φρονήσῃς καὶ σὺ μετ' αὐτοῦ, ἂν ἦσαι ἀμερόληπτος καὶ ἀπαθὴς παρατηρητής, ὅτι ὁ Ἀθηναῖος τῆς σήμερον, ὁ πεπολιτισμένος, ἐννοεῖται, καὶ μεμορφωμένος, ὁ φοιτῶν δηλαδὴ εἰς τὸ Σολωνεῖον καὶ εἰς τὸ καφενεῖον τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος, ὁ ἀρεσκόμενος εἰς τὴν **Madame l'Archiduc** καὶ ἐνδυόμενος εἰς τοῦ **Ber-**

Digitized by Google

ryer, ὁ ἐνήμερος εἰς τὰ τῆς ὑγείας τοῦ Bismarck καὶ εἰς τὴν πρόοδον τῶν μηδενιστῶν, ὅτι ὁ Ἀθηναῖος οὗτος οὔτε Ἕλλην εἶνε πλέον οὔτε Εὐρωπαῖος ἀκόμη. Πολλὰ τῶν πατρικῶν του ἐθίμων ἀπέβαλε καὶ τὰ ἀντικατέστησε δι' ἐθίμων εὐρωπαϊκῶν· πολλὰς παλαιάς του ἀνάγκας ἐλησμόνησε, κ' ἐδημιούργησεν ἀντ' αὐτῶν ἄλλας, ἃς ἀντέγραψεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τῶν γαλλικῶν μυθιστορημάτων—κατὰ τὴν ἑλληνικήν των μετάφρασιν· ἀπέμαθε νὰ φορῇ φουστανέλλαν καὶ ἔμαθε κάπως νὰ φορῇ μέλανα ἐπενδύτην. Ἀλλὰ μ' ὅλην αὐτοῦ τὴν πρόοδον, ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, ὁ Ἕλλην ὁ γνήσιος δὲν ἀπετρίβη ἀκόμη ἐντελῶς, καὶ ὑπὸ τὸ βερνίκιον τῆς Δύσεως διαφαίνετ' ἔτι εὐτυχῶς ἡ ἀφελὴς παλαιά του μορφή. Ὅτι δὲ τὸ παράδοξον αὐτὸ μίγμα Ἕλληνος καὶ Εὐρωπαίου εἶνε ἀστεῖον κάπως καὶ ἱλαρόν, ὡς εἶνε ἀστεία πᾶσα μεταμφίεσις, δὲν δύνασαι, νομίζω, ν' ἀρνηθῇς, πατριωτικώτατε τῶν συμπολιτῶν μου, ὅσος καὶ ἂν βόσκῃ εἰς τὰ στήθη σου ἀθηναϊκὸς φανατισμός. Παραδέχεσαι δὲ τώρα, ἐλπίζω, ὅτι καὶ αἱ ἐπισκέψεις τοῦ σημερινοῦ Ἀθηναίου, ἐφ' ὧν ἐπιδρᾷ μὲν ἐν μέρει ἡ παλαιὰ παράδοσις, ἐπενεργεῖ δὲ συνάμα καὶ ἡ μίμησις ἡ εὐρωπαϊκή, κατήντησαν, μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον, κρᾶμα ἱκανῶς ἀστεῖον εἰλικρινείας καὶ προσποιήσεως, ἀβροφροσύνης συνθηματικῆς καὶ στοργῆς ἀληθοῦς, δυνάμενον νὰ παράσχῃ ἀφορμὴν εἰς φαιδράν τινα μελέτην—ἢ μᾶλλον ἐπιθεώρησιν, ἂν ἡ λέξις μελέτη σοῦ φαίνεται βαρεῖα—καὶ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν ταπεινῶς ὑποφαινόμενον δοῦλόν σου, ἐπιχειροῦντα σήμερον νὰ ἐπιθεωρήσῃ μαζύ σου ἐξ ἀπόπτου τὰς ἐπισκέψεις τῆς πρώτης τοῦ ἔτους. Ἴσως ἄλλοτε, βραδύτερον, τίς οἶδε πότε, ἐπιθεωρήσῃ πάλιν μαζύ σου καὶ τὰς λοιπὰς ἐπισκέψεις τοῦ σημερινοῦ Ἀθηναίου: τὰς ἐπισκέψεις τῶν νεονύμφων, τὰς ἑορτασίμους ἐπισκέψεις, τὰς συγχαρητηρίους, τὰς συλλυπητηρίους, καὶ τὰς ἄλλας ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.

Σήμερον ὅμως εἶνε ἡ πρώτη τοῦ ἔτους. **A tout seigneur tout honneur**, λέγουσιν οἱ Γάλλοι· *προηγοῦνται τὰ ἀναστάσιμα*, λέγουσιν οἱ Ἕλληνες. Τὰ ἀναφέρω, βλέπεις, καὶ τὰ δύο, διότι ἀποτείνομαι εἰς Ἀθηναῖον.

Δὲν σ' ἐρωτῶ ἂν ὑπέγραψες εἰς τοῦ τυφλοκομείου τὸν κατάλογον, οὐδ' ἂν κατέβαλες καὶ σὺ τὰ δέκα σου ἢ δεκαπέντε φράγκα, ὅπως διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς συνδρομῆς σου ἀπαλλαγῇς δῆθεν τῆς ἀποστολῆς ἐπισκεπτηρίων. Τὸ πρᾶγμα κατήντησε σήμερον τύπος ἁπλοῦς, παράδοσις μὴ ἔχουσα πλέον ἄλλον σκοπὸν ἢ τὸν σκοπὸν τῆς ἀγαθοεργίας, καὶ οὔτε σὲ ἀπαλλάσσει τῆς ὑποχρεώσεως τῶν ἐπισκέψεων οὔτε τοὺς ἄλλους τῆς ὑποχρεώσεως τῆς ὑποδοχῆς. Κάμνομεν καὶ σήμερον τὰς ἐπισκέψεις μας, ὡς τὰς ἐκάμνομεν πρὶν φυτρώσῃ ὁ κατάλογος τοῦ τυφλοκομείου, ὁ ἐλεήμων δὲ οὗτος νεωτερισμὸς οὐδὲν ἄλλο κατώρθωσεν ἢ νὰ πληρώνωσι πολλοί, πλὴν τῶν δέκα καὶ δεκαπέντε ἐκείνων φράγκων, ἄλλα τόσα—ὄχι εἰς ἐπισκεπτήρια—, ἀλλὰ εἰς τὴν ἅμαξαν. Εὐτυχῶς διαμοιράζεται σήμερον τὸ διπλοῦν ἐκεῖνο βάρος. Οἱ ἄνδρες τρέχομεν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἀναβαίνοντες καὶ καταβαίνοντες τὰς κλίμακας, ἐκβάλλοντες καὶ φοροῦντες τὸν ἐπενδύτην μας, αἱ δὲ ταλαίπωροι οἰκοδέσποιναι κάθηνται εἰς τὰς αἰθούσας των, σταθερῶς μειδιῶσαι καὶ τρίβουσαι τὰς χεῖράς των, . . . ἵνα μᾶς ὑποδέχωνται. Ἐξύπνησες, ὑποθέτω, σήμερον δύσθυμος καὶ ἀδιάθετος. Ἔστειλες ἴσως περισσότερα δῶρα παρ' ὅσα ἐπέτρεπε τὸ πουγγίον σου, δὲν ἔλαβες δὲ ὅσα ἐπεθύμεις ἢ κἂν ὅθεν ἐπεθύμεις, καὶ ἀναλογίζεσαι πιθανῶς, ὅτι ὀφείλεις ἀκόμη μίαν ἀνθοδέσμην εἰς τὴν κυρίαν τοῦ προϊσταμένου σου, μίαν σακχαροδόχην εἰς τὴν Κυρίαν Χ. ὅπου πίνεις συχνάκις τὸ ἑσπέρας τὸ τσάϊ σου, καὶ ὁρμαθὸν ὅλον παιγνιδίων εἰς τὰ παιδία τοῦ Κυρίου Ξ . . . εἰς τοῦ ὁποίου τὴν οἰκίαν παίζεις *οὐΐστ* κάθε σάββατον. Ἴσως ἔχεις ὑποχρέωσιν νὰ ὑπάγῃς καὶ εἰς τὸ χειροφίλημα, καὶ ἀναλογίζεσαι τὴν ἐλαφρότητα τῆς ἐνδυμασίας σου καὶ τὸ παγερὸν τῶν ἀνακτορικῶν προθαλάμων. Ἡ δὲ παράφωνος μουσική, ἥτις σὲ χαιρετᾷ πρωῒ πρωΐ, νιπτόμενον ἔτι καὶ μὴ πιόντα τὸν καφέν σου, δὲν συντελεῖ βεβαίως εἰς διάλυσιν τῆς δυσθυμίας σου. Καὶ ὅμως, μ' ὅλ' αὐτά, εἶσαι ὑποχρεωμένος, ἐκ κοινωνικῆς ἀναποδράστου ἀνάγκης, νὰ κάμῃς καὶ τὰς ἐπισκέψεις σου. Ὄχι τὰς ὡραίας ἐκείνας, τὰς φαιδρὰς καὶ πλήρεις στοργῆς ἐπισκέψεις, τὰς ὁποίας ἔκαμνες ἄλλοτε—τὸν καλὸν παλαιὸν καιρὸν—εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς οἰκείους σου, εὐχόμενος εἰς αὐτοὺς ἀπὸ καρδίας αἴσιον τὸ νέον ἔτος καὶ δεχόμενος ὡς ἀντάλλαγμα τῶν εὐχῶν σου, οὐ μόνον ὁμοίας εὐχὰς ἀλλὰ καὶ πράγματα σακχαρωτά, ἅτινα ἐβάρυνον μὲν τὸν στόμαχόν σου ἀλλ' ἐφαίδρυνον τὴν καρδίαν σου. Ὄχι· ἔχεις νὰ κάμῃς ἐπισκέψεις τυπικὰς καὶ ὀχληράς, νὰ εὐχηθῇς διὰ τῶν χειλέων πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων ἐντελῶς ἀδιαφορεῖ ἡ καρδία σου, νὰ ὁμιλήσῃς περὶ τοῦ καιροῦ, περὶ τοῦ θεάτρου, περὶ τῆς συναναστροφῆς τοῦ Κυρίου τάδε καὶ τοῦ χοροῦ τῆς Κυρίας δεῖνα, καὶ τὴν διασκεδαστικὴν αὐτὴν καὶ σπουδαίαν ὁμιλίαν νὰ ἐπαναλάβῃς εἰκοσάκις ἴσως ἢ καὶ τριακοντάκις τῆς ἡμέρας. Ἐνδύεσαι γογγύζων, καὶ ἐπιπλήττων ἴσως ἄνευ λόγου τὸν ὑπηρέτην σου, ὅστις οὐδέποτε ἐστίλβωσε τόσον ὡραῖα ὅσον σήμερον τὰ ὑποδήματά σου—ἐπὶ προσδοκίᾳ βεβαίως τοῦ ἀργυροῦ σου μειδιάματος—καὶ ἐλπίζεις ἐνδομύχως νὰ εὕρῃς μερικὰς θύρας κλειστάς, καί, δίδων τὸ ἐπισκεπτήριόν σου, νὰ οἰκονομήσῃς τοὐλάχιστον ὀλίγην πλῆξιν καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ ἀμαξαγωγίου. Φρούδη ἐλπίς, ταλαί-

Digitized by Google

πωρέ μου ἀναγνῶστα. Ποία οἰκοδέσποινα δὲν δέχεται σήμερον, πρώτην τοῦ ἔτους! Ποία κυρία —οὐχὶ βεβαίως ὀλιγώτερόν σου δυστυχής—δὲν εἶνε σήμερον ὑποχρεωμένη νὰ μείνῃ παρὰ τὴν θερμάστραν τῆς αἰθούσης της, ἐνδεδυμένη πρὸς ὑποδοχὴν καὶ φρίσσουσα πιθανῶς ἐκ τοῦ ψύχους ὑπὸ τὰ ἐλαφρὰ τρίχαπτα τῆς ἐσθῆτός της, ὅπως ὑποδεχθῇ,ἄκουσα καὶ καταρωμένη τὴν ἐθιμοτυπίαν, ἐκείνους, οἵτινες ἄκοντες ἐπίσης καὶ καταρώμενοι τὴν ἐθιμοτυπίαν τὴν ἐπισκέπτονται! Πλήττει καὶ αὐτή, ἔσο βέβαιος, ὅσον τοὐλάχιστον πλήττεις καὶ σύ, ἂν ὄχι περισσότερον. Θὰ προετίμα ἀναμφιβόλως νὰ φορέσῃ τὸν βαμβακόναστον κοιτωνίτην της καὶ τὰς κομψὰς της ἐυμαρίδας, καὶ νὰ ἐξαπλωθῇ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου της παρὰ τοὺς σπινθηρακίζοντας δαυλοὺς τῆς ἑστίας, ἀναγινώσκουσα τοὺς *Βασιλεῖς ἐν ἐξορίᾳ* τοῦ Daudet, ἢ τοὺς τελευταίους προλόγους τοῦ Δουμᾶ, παρὰ νὰ μορφάζῃ στερεότυπον μειδίαμα πρὸς τὰ κάτοπτρα τῆς αἰθούσης της, καὶ νὰ ἐρωτᾷ ἀπαραλλάκτως τοὺς προσερχομένους εἰς ἐπίσκεψίν της, πόσας ἐπισκέψεις ἔκαμαν καὶ ἂν πηγαίνουν συχνὰ εἰς τὸ θέατρον, καὶ τί φρονοῦσι περὶ τῆς Minelli, ἤ, ἂν ἦνε σύζυγος πολιτικοῦ τινος ἀνδρός, τί γίνεται τὸ ἐξωτερικὸν ζήτημα, καὶ τί λέγουν τὰ σημερινὰ τηλεγραφήματα, καὶ ἂν ἀληθεύει ὅτι ἐπίκειται κρίσις ὑπουργική,ἢ ὅτι θὰ ὁμιλήσῃ αὔριον ὁ Ἰακωβάτος.

Πλήν, τί νὰ γείνῃ; Εἶσαι Ἀθηναῖος καὶ εἶνε Ἀθηναία, τῆς δὲ κοινωνικῆς ἀνάγκης τὸ φορτίον, ὅσον καὶ ἂν ἦνε βαρὺ δι' ἀμφοτέρων τοὺς ὤμους, εἶνε ὅμως φορτίον ἀναπόδραστον δι' ἀνθρώπους πολιτισμένους, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ φέρωσι τὸν ζυγόν των ἀγογγύστως καὶ μειδιῶντες, ὡς ἔφερον μειδιῶντες τὸν σταυρὸν αὐτῶν οἱ εἰς τὸν θάνατον πορευόμενοι μάρτυρες.

Ἄλλοτε, εἰς χρόνους παρῳχημένους, οἱ πρεσβύτεροι ἐξ ἡμῶν καὶ οἱ τῶν νεωτέρων πατέρες, ἐπεσκέπτοντο σήμερον τοὺς συγγενεῖς των μόνους καὶ τοὺς οἰκείους, ἐκείνους ἀκριβῶς, οὓς εἶχον ἐπισκεφθῇ τὴν προτεραίαν ἑσπέραν τὰ νεαρά των τέκνα, ψάλλοντα τὸν *Ἅγιον Βασίλειον* καὶ συλλέγοντα ὡς μόνην τοῦ ᾄσματός των ἀμοιβὴν — *δόσιν ὀλίγην τε φίλην τε* — στιλπνά τινα *εἰκοσιπενταράκια* καὶ γλυκυσμάτων σωρὸν ἐντὸς τῶν μικρῶν καλαθίων των. Τὰ θυλάκια τῶν ἐπισκεπτομένων ἦσαν πλήρη δώρων διὰ τὰ μικρά, αἱ καρδίαι των πλήρεις εὐχῶν διὰ τοὺς μεγάλους, καὶ τὰ χείλη των ἐλάλουν ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας των. Οἱ κτηματίαι ηὔχοντο βροχὴν εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ τοὺς ἐλαιῶνας, οἱ ποιμνιοτρόφοι χόρτον εἰς τοὺς νεοτόκους ἀμνούς,οἱ ναυτικοὶ εὐμενεῖς τοὺς ἀνέμους εἰς τὰ ἐξ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν χρηματοφοροῦντα σκάφη, πάντες δ' ἐνὶ στόματι ὑγείαν καὶ χαρὰν μετὰ τοῦ ἐπιτέλλοντος νέου ἔτους. Δὲν ἔλεγον ἕωλα, διότι δὲν ἐγνώριζον περιττά· καὶ ὁσάκις ἔμενον σιγῶντες, ἐλάλουν εὐγλωττότερον οἱ ὀφθαλμοί των τὴν γλῶσσαν τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἄλλοτε, εἰς χρόνους παρῳχημένους, αἱ οἰκοδέσποιναι ἠγείροντο σήμερον πρωὶ πρωΐ, βαθέος ἔτι ὄρθρου, καὶ μετέβαινον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅθεν ἔφερον περιχαρεῖς εἰς τὸν οἶκον τὸ ἡγιασμένον ὑπὸ τοῦ ἱερέως *ῥοΐδιον*, καὶ τὸ ἐδώρουν,εἰς σύμβολον ἀφθονίας,εἰς τὸν οἰκοδεσπότην. Ἐνέδυον μετὰ τοῦτο καὶ ηὐτρέπιζον τὰ τέκνα των, καὶ ἀποθέτοντες εἰς τὰ ῥοδοκόκκινα χείλη των τὸ μητρικὸν φίλημα, ἔθετον συγχρόνως ἐντὸς τῆς μικρᾶς των παλάμης μικρὸν χρυσοῦν ἢ ἀργυροῦν νόμισμα, ὅπερ διὰ κόπου πολλοῦ εἶχον ἤδη πρὸ ἡμερῶν προμηθευθῆ. Οἱ πολύτιμοι πλαγγῶνες τοῦ Maifarth ἦσαν ἄγνωστοι τὸν καιρὸν ἐκεῖνον,καὶ αἱ κοῦκλαι τῆς Κ. Lizier, ὧν ἡ ἐνδυμασία μόνη θὰ ἤρκει νὰ προικίσῃ πτωχὴν νεάνιδα, ἀνῆκον ἔτι τότε εἰς τῶν ὀνείρων τὸν κόσμον. Εἶτα διεκόσμουν ἑορτασίμως τὸν οἶκόν των, ὅστις δὲν εἶχε μὲν προθαλάμους,οὐδὲ αἰθούσας διπλᾶς, οὐδ' ἐπερίττευε δωμάτων πρὸς ὑποδοχήν, ἀλλ' ἐπήρκει ὅμως εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας, καὶ ἦτο μεμετρημένος πρὸς τὰ μέλη μᾶλλον αὐτῆς ἢ πρὸς τοὺς ξένους ἐκ συνθήκης φίλους. Ἐπὶ τραπεζίου μικροῦ ἡπλοῦτο τότε ὀθόνη λευκή, παρετάσσοντο ἐπ' αὐτῆς ἁρμονικῶς τὰ χιονώδη ἀμυγδαλωτά, καὶ οἱ μελίπηκτοι πλακοῦντες καὶ τὰ καρυδόπαστα ψαθύρια, ἅτινα ἀπὸ ἑβδομάδος ἤδη ὅλης ἐν φαιδρῷ πατάγῳ παρεσκευάζοντο, καὶ ἡ οἰκοδέσποινα, ηὐχαριστημένη πλέον καὶ περιχαρής, ἀνέμενεν ἀνυπόμονος τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους, ἵνα ἐπιδείξῃ τῶν χειρῶν της τὰ ἔργα καὶ τοὺς *γλυκάνη* διὰ τὸ νέον ἔτος. Καὶ ἠρίθμει τοὺς προσερχομένους εἰς ἐπίσκεψιν, καὶ τοὺς ἔβλεπε χαίρουσα, καὶ ἤκουε μετὰ συγκινήσεως τὰς εὐχάς των καὶ μετὰ συγκινήσεως τὰς ἀνταπέδιδεν. Ἂν δέ τις ἔλειπεν, ἀνησύχει περὶ τῆς ὑγείας του, καὶ ἀπέστελλε τὴν ἐπιοῦσαν τὸν σύζυγόν της, ἵνα μάθῃ τῆς ἐλλείψεως τὸν λόγον.

Τοιούτων ἐπισκέψεων ὀλίγα πλέον σήμερον καὶ ἀμυδρὰ περισώζονται τὰ ἴχνη. Αἱ ἐπισκέψεις ἐκεῖναι ἦσαν ἀνάγκη ἐσωτερική· τὰς ἐσωτερικὰς δὲ ἡμῶν ἀνάγκας ἀνεπλήρωσαν σήμερον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνάγκαι ἐξωτερικαί. Σήμερον, ὅτε προτιμῶμεν πολλάκις νὰ ἐνδυθῶμεν μᾶλλον ἢ νὰ φάγωμεν καλῶς, ὁσάκις τὸ πουγγίον μας δὲν ἐπιτρέπει καὶ τὰ δύο, κ' ἔχομεν συνήθως ἀφθονώτερα καὶ καλλίτερα τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἡμῶν, ἢ τὰ ἐν τῷ κοιτῶνι καὶ τῷ ὀψοφυλακίῳ, διότι αὐτὰ μὲν εἶνε δι' ἡμᾶς, ἐκείνη δὲ διὰ τοὺς ξένους, ἔγειναν καὶ αἱ ἐπισκέψεις ἡμῶν ὅλαι, ἰδίως δὲ αἱ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, ὅ,τι ἀνωτέρω ἔλεγον. Τὰς κάμνομεν καὶ τὰς δεχόμεθα ὄχι χάριν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ χάριν τῶν ἄλλων, καὶ

Digitized by Google

λογιζόμεθα εὐτυχεῖς ἐνδομύχως ὁσάκις δυνάμεθα νὰ τὰς ἀποφύγωμεν, καὶ μυρία σοφιζόμεθα στρατηγήματα, ἵνα ἐπισκεπτώμεθα δῆθεν τοὺς γνωρίμους ἡμῶν χωρὶς νὰ τοὺς ἐπισκεπτώμεθα. Χάρις εἰς τὰς προόδους τοῦ πολιτισμοῦ, μᾶς ἀναπληροῖ πολλάκις ἓν τεμάχιον χαρτίου, τὸ ὁποῖον ἀφίνομεν μόνοι μας εἰς τὴν θύραν, χωρὶς κἂν νὰ ἐρωτήσωμεν *ἂν δέχονται*, ἢ στέλλομεν διὰ τοῦ ὑπηρέτου μας ἢ καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ταχυδρομείου, ὁσάκις, πονηρότεροι, δὲν ἐπιφορτίζομεν τὰς συζύγους μας νὰ τὸ δώσωσι μετὰ τοῦ ἰδικοῦ των ἐπισκεπτηρίου, ἂν ἔχωσι τὴν τύχην νὰ εὕρωσι θύρας κλειστὰς κατὰ τὰς ἐπισκεπτικάς των περιοδείας.

Σήμερον ὅμως, πρώτην τοῦ ἔτους, δὲν σοῦ χρησιμεύουσι, ταλαίπωρέ μου ἀναγνῶστα, τὰ ἐπισκεπτήρια, εἰμὴ μόνον ἂν τὰ δώσῃς μόνος σου. Σὲ ἀπαλλάττουσιν, εἶνε ἀληθές, τοῦ κόπου τῆς ἐπαναλήψεως φράσεων τετριμμένων, δὲν σὲ ἀπαλλάττουσιν ὅμως τοῦ δρόμου καὶ τοῦ ψύχους. Ἄλλο τὸ πρᾶγμα, ἂν ἀνήκῃς εἰς τὸν ὑψηλόν, πολὺ ὑψηλὸν κόσμον, δηλαδὴ εἰς τὸν διπλωματικὸν καὶ τὸν πέριξ αὐτοῦ δορυφοροῦντα ἐγχώριον. Τότε τὸ πρᾶγμα εἶνε λίαν ἁπλοῦν καὶ πλέον ἢ εὐχερές· στέλλεις τὰ ἐπισκεπτήριά σου ἐντὸς μικρῶν κομψῶν φακελλιδίων, καὶ ἔπραξες τὸ καθῆκόν σου. Ἀλλ' ἡ ἀποστολὴ αὕτη πρέπει, ἐννοεῖται, νὰ περιορισθῇ ἀμοιβαίως ἐντὸς τοῦ κοσμου ἐκείνου, διότι ἐκτὸς αὐτοῦ «οὐκ ἔστι σωτηρία». Ἀλλοίμονον εἰς σέ, ἄν, χωρὶς νὰ ἦσαι ἀσθενής, στείλῃς σήμερον τὸ ἐπισκεπτήριόν σου εἰς ἄνθρωπον ὅστις ἦλθεν ἢ θὰ ἔλθῃ μόνος του, αὐτοπροσώπως, νὰ σοῦ ἐκφράσῃ τὰς ἐγκαρδίους εὐχάς του διὰ τὸ νέον ἔτος! Ἔπεσες εἰς τὴν γλῶσσάν του,' καὶ ἠξεύρεις τί θὰ εἰπῇ γλῶσσα ἀθηναϊκή.

Φέρε λοιπὸν τὸν ζυγόν σου, ἀγαθέ μου συμπολῖτα, καὶ . . . ἂν σὲ λυπῇ ὅτι αἱ εὐχαὶ τὰς ὁποίας θ' ἀκούσῃς κατὰ τὰς ἐπισκέψεις σου σήμερον δὲν εἶνε ὅλαι εἰλικρινεῖς καὶ ἐγκάρδιοι, παρηγορήσου ἀναλογιζόμενος, ὅτι καὶ αἱ ἰδικαί σου δὲν εἶνε πολὺ διάφοροι. ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

Ἰουλιανὸν καὶ Γρηγοριανὸν

ΚΑΛΕΝΔΑΡΙΟΝ

Κατὰ τὴν διάρκειαν καὶ τὴν ἐπανάληψιν τὸ λεγόμενον πολιτικὸν ἔτος στηρίζεται εἰς τὸν θεσμόν, δι' οὗ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐκανόνισε τὸ ῥωμαϊκὸν Καλενδάριον. Κατὰ τοὺς ἰουλιανοὺς ὑπολογισμούς, ὁ χρόνος, ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνεται ἐξ ἴσου ἡ ἀλλαγὴ τοῦ μήκους τῶν ἡμερῶν περιλαμβάνει 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας. Εἰς τὸ σύνηθες ἔτος ἀπεδόθησαν λοιπὸν ἡμέραι 365. Ἀλλ' ἐπειδὴ τέσσαρα ἰουλιανὰ ἔτη ἡλιακὰ πλεονεκτοῦσι τεσσάρων ἐτῶν πολιτικῶν κατὰ μίαν ἡμέραν, προσεπήγαγεν ὁ Καῖσαρ εἰς πᾶν τέταρτον ἔτος μίαν ἡμέραν, τὴν καλουμένην ἐπακτὴν ἤτοι ἐμβόλιμον. Τὸ ἐμβόλιμον τοῦτο ἔτος συνίστατο ἐξ ἡμερῶν 366, ἔμελλε δὲ νὰ ἐξισώσῃ ἀκριβῶς τὸ πολιτικὸν ἔτος πρὸς τὸ ἡλιακόν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ τροπικὸν ἔτος ἔχει 5 ὥρας, 48 λεπτὰ πρῶτα καὶ 48 δεύτερα, τὸ ἰουλιανὸν ἔτος ἦτο μεγαλείτερον τοῦ προσήκοντος κατὰ 11 λεπτὰ πρῶτα καὶ 12 δεύτερα. Ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης προέκυπτον ἀνὰ πᾶν μὲν ἑκατοστὸν ἔτος 18 ὧραι καὶ 40 λεπτά, ἀνὰ πᾶν δὲ ἐννεακοσιοστὸν ἑπτὰ ὅλαι ἡμέραι. Ἐν αὐτῷ τῷ μεσαιῶνι ἑπομένως ἐγένετο καταφανές, ὅτι ἡ ἐαρινὴ ἰσημερία, ἡ κατὰ τὴν πρώτην ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικὴν σύνοδον (345) τῇ 21 συμβᾶσα, ἐγένετο πολλῷ πρωϊμώτερον. Ἡ σύνοδος ἐκείνη εἶχεν ἐξαρτήσει τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, καὶ δὴ καὶ διαρρήδην ἀπὸ τῆς 21 Μαρτίου· ἡ ἀλλοίωσις λοιπὸν ἀνωμολογεῖτο ἐπείγουσα καὶ ἀναπόδραστος. Πολλαὶ ἐκκλησιαστικαὶ σύνοδοι τῆς 15 καὶ τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος ἐδήλωσαν, ὅτι τὸ Καλενδάριον ἔπρεπε νὰ διορθωθῇ· ὁριστικὸν ὅμως οὐδὲν αὐταὶ ἀπεφήναντο. Τὴν ποθητὴν διόρθωσιν μόλις ἐπήνεγκε τῷ 1582 ὁ πάπας Γρηγόριος ΙΓ', λαβὼν περὶ τούτου ἐπίσημον ἐντολὴν παρὰ τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου. Ἐδέξατο δὲ ἐκ τῶν γενομένων αὐτῷ πολυαρίθμων προτάσεων τὴν τοῦ Ἀλοϊσίου Λιλίου, ὅστις ὑπολαμβάνεται ὁ κύριος τοῦ νέου Καλενδαρίου πατήρ. Τὰς προτάσεις τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρὸς ὑπέβαλεν ὁ Πάπας τῷ 1577 εἰς τοὺς καθολικοὺς ἡγεμόνας καὶ εἰς τὰ τότε ὀνομαστὰ πανεπιστήμια· συνέστησε δὲ ἐν Ῥώμῃ καὶ αὐτὸς ἐπιτροπὴν εἰδημόνων. Ἀφ' οὗ ἡ ἐν Ῥώμῃ ἐπιτροπὴ ἐπήνεγκεν εἰς τὸ προκαταρκτικὸν σχέδιον μικράς τινας τροποποιήσεις, ἐπιδοκιμασθείσας ὑπὸ πάντων τῶν καθολικῶν ἡγεμόνων, ἐνεκαίνισεν ὁ Πάπας τῇ 24 φεβρ. 1582 ὁριστικῶς τὴν νέαν μεταρρύθμισιν, καὶ ὥρισε διὰ βούλλας εἰδικῆς νὰ παραλειφθῶσι μετὰ τὴν 4 Ὀκτωβρίου δέκα ὅλαι ἡμέραι, καὶ νὰ ὑπολογισθῇ ἡ ἐπιοῦσα ὡς ἡ 15 τοῦ μηνός. Ἡ τετάρτη Ὀκτωβρίου ἦτο ἡμέρα πέμπτη, ἡ 15 ἀπὸ δευτέρας ἐγένετο παρασκευή. Διὰ τοιαύτης μεθόδου ἀνεπληρώθησαν αἱ δέκα ἡμέραι, καθ' ἃς ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου εἶχε μετατοπισθῇ ἡ ἐαρινὴ ἰσημερία, συνέπεσε δὲ αὕτη πάλιν κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος τῇ 21 Μαρτίου. Ὅπως δὲ προληφθῇ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὁμοία μετατόπισις, ἐπενόησεν ὁ Γρηγόριος νέαν ἐπαγωγῆς μέθοδον. Γνωστὸν ὑπάρχει, ὅτι, προσαρμοζομένου τοῦ ἰουλιανοῦ Καλενδαρίου εἰς τὴν ἡμετέραν χρονολογίαν, τὴν ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ ἀρχομένην, ἔχουσιν ἡμέρας ἐπακτὰς ἢ ἐμβολίμους ἐκεῖνα τὰ ἔτη, ἅτινα διαιροῦνται ἀκριβῶς διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 4. Ὁ Γρηγόριος ὥρισε τὸ ἀληθὲς τροπικὸν ἡλιακὸν ἔτος νὰ ἔχῃ 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 49 λεπτὰ πρῶτα καὶ 12 δεύτερα, ὥς τε τοῦτο τὸ ἔτος εἶναι μικρότερον τοῦ ἰουλιανοῦ κατὰ 10 πρῶτα καὶ 48 δεύτερα λεπτά. Ἡ δια-

Digitized by Google

φορὰ αὕτη ἀνὰ πᾶν τετρακοσιοστὸν ἔτος ἀποφέρει ἀκριβῶς τρεῖς ὅλας ἡμέρας. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον διέταξεν ὁ Πάπας, ἀνὰ πᾶσαν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα, νὰ παραλείπωνται τρεῖς ἡμέραι ἐμβόλιμοι. Τὸ διορθωθὲν γρηγοριανὸν Καλενδάριον ἐνεκαινίσθη πολλαχοῦ τῆς Ἰταλίας, Δανίας, Ἱσπανίας καὶ Πορτογαλίας κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πάπα τεταγμένην ἡμέραν, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ δύο μῆνας ὀψιαίτερον, ὅτε, κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Ἐρρίκου Γ', μετὰ τὴν 9 Νοεμβρίου ὑπελογίσθη ἡ ἐπιοῦσα ὡς ἡ 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Μία μερὶς τῆς Ὀλλανδίας, αἱ Φλάνδραι, ἡ Βραβάντη, τὸ Μέχελν καὶ ἡ Ἐννεγάου ἐδέξαντο αὐτὸ ἐπίσης μηνὶ Δεκεμβρίῳ· ἡ Λουκέρνη τοὐναντίον, ἡ Οὔρη, ἡ Σουτς καὶ ἡ Φρειβούργη τῆς Ἑλβετίας τῷ 1583, ἡ δὲ Πολωνία καὶ ἡ Οὐγγαρία τῷ 1586. Ἐν Δεβέντερ εἰσήχθη ἡ νέα χρονολογία τῇ 2 Φεβρ. 1593. Ἡ Δανία ἐπανῆλθε τῷ 1698 εἰς τὴν παλαιὰν χρονολογίαν, πάλιν δὲ ἔστερξε τὴν νέαν. Αἱ χῶραι τῶν διαμαρτυρομένων ἐν Ἑλβετίᾳ προσέλαβον τὸ νέον Καλενδάριον τῷ 1714· ἡ Ἀγγλία τῷ 1752, ἡ Σουηδία τῷ 1753, ἡ Γραουβίνδεν μόλις τῷ 1811. Ἐν Γερμανίᾳ ὁ καθολικὸς αὐτοκράτωρ καὶ αἱ καθολικαὶ βουλαὶ τοὺ εἶχον ἐπιδοκιμάσει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ 1583. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀνθίσταντο εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ νέου Καλενδαρίου οἱ διαμαρτυρόμενοι, ἅμα μὲν, διότι μόλις εἶχον ἀπαλλαγῇ τοῦ παπικοῦ ζυγοῦ, ἅμα δὲ καὶ ἀγανακτοῦντες, διότι δὲν ἐπηρωτήθησαν ἐπισήμως. Ἐπειδὴ ἐπεχείρησαν νὰ ἐλέγξωσι δῆθεν τὸ σφαλερὸν τῆς νέας χρονολογίας δι' ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων, ὀργισθεὶς ὁ φιλαλήθης Κέπλερος ἔγραψε· «Τί ἔπαθεν ἡ ἡμίσεια τοῦ γερμανικοῦ κράτους μερὶς καὶ διατελεῖ κεχωρισμένη ἀπὸ τῆς ἑτέρας μερίδος καὶ τῆς λοιπῆς ἠπείρου Εὐρώπης; Ἀπὸ 150 ἐτῶν ἡ ἀστρονομία ἀπαιτεῖ τὴν διόρθωσιν τῆς χρονολογίας· μέχρι τίνος θὰ περιμένωμεν; ἆρά γε μέχρις οὗ τις θεὸς ἐκ μηχανῆς φωτίσῃ τοὺς διαμαρτυρομένους δημάρχους καὶ τοὺς συμβούλους των; Ἐκ τῶν προταθεισῶν διορθώσεων ἀρίστη καὶ ὀρθοτάτη εἶναι ἡ παπική. Καὶ ἄλλη δὲ ὀρθοτέρα ἐὰν εὑρίσκετο, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσαχθῇ ἄνευ νέας ταραχῆς. Τὸ ὁμοιόμορφον τῆς χρονολογίας ἐπικοσμεῖ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν. Αἶσχος ἀνεξάλειπτον προσφέρεται εἰς τὴν Γερμανίαν, ἐὰν ἀποκρούσῃ διόρθωσιν ἣν ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιστήμη». Ἀλλ' οὔτε ὁ Κέπλερος, οὔτε ὁ 100 ἔτη ὕστερον ἀκμάσας μέγας φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς Λεϊβνίτιος ἴσχυσε νὰ συνετίσῃ τοὺς διαμαρτυρομένους, οἵτινες καὶ τὰ ἄριστα καὶ κάλλιστα ἀπέστεργον, ὁσάκις προήρχοντο ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Πάπα. Οἱ φόβοι αὐτῶν διεσκεδάσθησαν τέλεον περὶ τὰ μέσα τῆς 18 ἑκατονταετηρίδος. Κατὰ τὸ ἰουλιανὸν Καλενδάριον ἀρχὴ τοῦ ἔτους ἦτο ἡ πρώτη Ἰανουαρίου. Οἱ πρῶτοι χριστιανοί, ἀπολακτίσαντες τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἑώρταζον τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστουγέννων, 25 Δεκεμβρίου. Ἐκ τῶν κατόπιν χριστιανῶν ἐλάμβανον ἀρχὴν τοῦ ἔτους οἱ μὲν τὴν ἡμέραν τῆς Περιτομῆς, οἱ δὲ τὴν τῆς Ἀναστάσεως, οἱ δὲ τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ μεγάλη δυσχέρεια τῆς χρονολογικῆς ἀκριβώσεως τῶν σπουδαιοτάτων ἱστορικῶν γεγονότων. Δι' ὅλης τῆς 13 καὶ τῆς 14 ἑκατονταετηρίδος αὐτοὶ οἱ ἐφεξῆς Πάπαι ἀντέφασκον πρὸς ἀλλήλους. Ἐν Σικελίᾳ, Φλωρεντίᾳ καὶ πολλαχοῦ ἄλλοθι τῆς Ἰταλίας μέχρι τοῦ 1750, τὸ ἔτος ἔληγε τῇ 24 Δεκεμβρίου· ἐν Μεδιολάνῳ τῇ 24 Μαρτίου, ἐν Λύτιχ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ. Ἡ αὐτὴ ἀταξία παρατηρεῖται ἐν Γαλλίᾳ, Δανίᾳ, Ὀλλανδίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Μόλις περὶ τὰ μέσα τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος οἱ Καίσαρες, ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις, ἐνεκαίνισαν ὡς ἀρχὴν τοῦ ἔτους, ἀντὶ τῆς 25 Δεκεμβρίου, τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, ἥτις βαθμηδὸν ἐγένετο πανταχοῦ ἀποδεκτή.[1]

Μουσικὴ ἑσπερὶς ἐν τῷ

ΩιΔΕΙΩι

Μουσικὸν ἀκρόαμα ἐν Ἀθήναις εἶνε ἀπόλαυσις σπανία. Ὁ ἀθηναϊκὸς κόσμος ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν, ἀλλὰ καταλέγει αὐτὴν ἀκόμη μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων ἐκείνων τῆς πολυτελείας, τὰ ὁποῖα προτιμᾷ νὰ στερηθῇ, ὁσάκις δὲν δύναται νὰ τὰ ἔχῃ εὐθηνὰ συγχρόνως καὶ καλά. Ἡ ἀπαίτησις ὅμως αὕτη τοῦ ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ εἶνε ἐξ ἐκείνων, αἵτινες θεραπεύονται μὲν ἀλλαχοῦ, καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἰδίως, ὅπου ἡ μουσικὴ δὲν εἶνε πλέον πολυτέλεια, ἀλλ' ἀντικείμενον τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἄρτος ἐπιούσιος, δὲν θεραπεύονται δὲ οὐδ' εἶνε δυνατὸν νὰ θεραπευθῶσιν ἐν Ἀθήναις, ὅπου, ὡς προείπομεν, τὸ ἐμπόρευμα εἶνε σπάνιον καὶ ἑπομένως ἀκριβόν. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ τὴν μουσικὴν ἀγαπῶντες—ἐννοοῦμεν τὴν ἀληθινὴν μουσικὴν, καὶ οὐχὶ τὰ μέλη τῆς Περιχόλης ἢ τοῦ Κυανοπώγωνος—ὀφείλουσιν εὐγνωμοσύνην πάντοτε εἰς τοὺς παρέχοντας αὐτοῖς ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους τὸ μέσον ν' ἀκούσωσι συμφωνίαν τινὰ τοῦ **Haydn** ἢ τετραφωνίαν τοῦ **Beethoven**. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐγνωμονοῦμεν ἐν πρώτοις εἰς τὸν φιλολογικὸν σύλλογον Παρνασσὸν διὰ τὴν μουσικὴν πανδαισίαν, ἣν παρέθηκεν ἡμῖν τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὠδείου, καὶ ἴσην ἐπίσης ἐκφράζομεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην εἰς τοὺς μουσουργούς, οἵτινες παρέσχον εὐγενῶς τὸ τάλαντον αὐτῶν εἰς εὐπρεπῆ τοῦ συμποσίου παρασκευήν. Δὲν ἰσοῦται δὲ βεβαίως οὐδ' ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἰσωθῇ ἡ ἡμετέρα εὐγνωμοσύνη πρὸς τὴν πραγματικωτέραν εὐχαριστίαν τῶν ἀπόρων παίδων, ὑπὲρ ὧν τοσοῦτον εὐγενῶς μοχθεῖ ὁ φιλολογικὸς ἐκεῖνος Σύλλογος, καὶ οἵτινες οὐσια-

1 Κλειώ.

Digitized by Google

στικώτερον θέλουσιν αἰσθανθῇ ὅ, τι αἰσθητικώτερον ἡμεῖς ἀπηλαύσαμεν.

Πρὶν ἢ δι' ὀλίγων ἐκθέσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τὰς ἀπὸ τῆς συναυλίας τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ἡμετέρας ἐντυπώσεις, καθῆκον ἡμῶν νομίζομεν ἐν πρώτοις καὶ πρὸ πάντων ν' ἀποδοκιμάσωμεν ἐντόνως καὶ πάσῃ δυνάμει τῆς ἡμετέρας φωνῆς τὸ ἀνεξήγητον καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀδικαιολόγητον sans-façons, ὅπερ πολλοὶ τῶν προσερχομένων εἰς τὰς συναυλίας ἐπιδεικνύουσι πρός τε τοὺς μουσουργοῦντας καὶ τὸ ἀκροατήριον, ἐρχόμενοι ἐν μέσῳ τῆς ἐκτελέσεως μουσικοῦ τινος τεμαχίου, σοβοῦντες ἀδιάφοροι εἰς ἀνεύρεσιν θέσεως, ταράττοντες οὕτω τοὺς ἀκροατάς, ἐμβάλλοντες εἰς δικαίαν ἀγανάκτησιν τοὺς ἐκτελοῦντας, καὶ νομίζοντες ἐνὶ λόγῳ ὅτι ἡ μουσικὴ συναυλία εἶνε συνήθης τις ἑσπερίς, εἰς ἣν ὅσῳ τις βραδύτερον προσέλθῃ τοσοῦτον μεγαλειότερος φαίνεται. Ἡ διαγωγὴ αὕτη εἶνε ὑπὸ πάντα λόγον ἀκατονόμαστος, καὶ νομίζομεν ὅτι ἐπέστη τέλος καὶ παρ' ἡμῖν ὁ καιρὸς νὰ κλείωνται ἀδυσωπήτως αἱ θύραι πρὸς τοὺς βραδύνοντας, μέχρις οὗ ἐκτελεσθῇ τὸ ἠργισμένον ἤδη τεμάχιον, ἵνα διδαχθῶσι κἂν οὕτω τὸν τρόπον τοῦ φέρεσθαι οἱ μὴ συναισθανόμενοι ἐξ ἑαυτῶν τὸ πρέπον, καὶ μένωσιν ἥσυχοι οἱ διὰ τοῦτο καὶ πληρώνοντες.

Τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας ἦτο μεθ' ἱκανῆς ἐπιμελείας συντεταγμένον. Ἐχάρημεν δὲ ἰδίως ὅτι παρείχετο ἡμῖν δι' αὐτοῦ ἡ ἀφορμὴ νὰ ἐκτιμήσωμεν ὡς συνθέτας δύο Ἕλληνας μουσουργούς, τὸν κ. Αὐγερινὸν καὶ τὸν κ. Τοπάλην, ὧν ὁ δεύτερος καὶ ὡς μουσουργὸς πρῶτον ἤδη ἐπρόκειτο ν' ἀκουσθῇ δημοσίᾳ. Τὴν εὐχάριστον αὐτὴν προσδοκίαν ἡμῶν ὁ κ. Αὐγερινὸς ἐδικαίωσε πληρέστατα διὰ τοῦ Andantino Appassionato, ἁπλῆς μὲν ἀλλὰ περιπαθοῦς συνθέσεως, γεγραμμένης κατὰ τὰς ὑγιεστάτας παραδόσεις τῆς κλασικῆς σχολῆς, καὶ ἀναμιμνησκούσης μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας εἰς τὸν ἀκροατὴν τὴν τεχνοτροπίαν τοῦ Mendelshon. Ἡ κυρία μουσικὴ φράσις τῆς μελοποιΐας τοῦ κ. Αὐγερινοῦ, ἀνακρουομένη ὑπὸ τοῦ πρώτου βιολίου, καὶ μεταδιδομένη ἀλληλοδιαδόχως, δι' εὐτυχοῦς ἁρμονικοῦ συνδέσμου, εἰς τὴν βιόλαν καὶ τὴν βάρβιτον, ἔχει ἀρχαϊκὸν τὸ κάλλος ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτῆς καὶ τὸ μέλος ἀπέριττον καὶ πλῆρες ἀληθοῦς αἰσθήματος. Ἓν μόνον εὕρομεν ἐλάττωμα εἰς τὸ μουσικὸν ἔργον τοῦ κ. Αὐγερινοῦ, ὅτι ἦτο λίαν βραχύ. Ἐτελείωσε, καὶ ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἐξηκολούθει ἀκόμη, ἢ κἂν νὰ ἐπανελαμβάνετο. Συγχαίρομεν ἀπὸ καρδίας τὸν περιφανῆ μουσουργὸν ὡς μελοποιόν, καθότι ὡς ἐκτελεστὴν περιττὸν εἶνε νὰ τὸν συγχαρῶμεν. Καὶ γνωρίζει καὶ γνωρίζομεν ὅλοι, ὅσοι ηὐτυχήσαμεν νὰ τὸν ἀκούσωμεν, πόσην ἔχει τὸ τόξον του γοητείαν, ὁποίαν βαθεῖαν συγκίνησιν προκαλεῖ εἰς τῶν ἀκροατῶν του τὰς ψυχάς, καὶ πόσον ἡ ἀσφάλεια τῶν δακτύλων του καὶ ἡ κλασικὴ ἠρεμία τῆς ἐκτελέσεώς του γεννῶσιν ἀληθῆ καὶ ἀνεκπίπλαστον θαυμασμόν.

Τὸν κ. Τοπάλην ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν κατωρθώσαμεν νὰ ἐκτιμήσωμεν. Πολὺ δὲ φοβούμεθα ὅτι ὁ μουσουργὸς ἠδίκησε τὸν μελοποιόν. Ἀγνοοῦμεν, ἂν πρέπει νὰ μεμφθῶμεν τὸ κλειδοκύμβαλον μᾶλλον ἢ τὸν κλειδοκυμβαλιστήν, τεχνίτην διακεκριμένον, ὡς ἠκούσαμεν παρὰ πολλῶν. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε, ὅτι ἡμεῖς τοὐλάχιστον οὐδὲν σχεδὸν ἠδυνήθημεν νὰ ἐννοήσωμεν ἐκ τῆς μουσουργίας τοῦ κ. Τοπάλη. Ἂν δὲ ἡ ἔκφρασις τῆς μορφῆς τῶν ἀκροατῶν δὲν μᾶς ἠπάτησε, νομίζομεν ὅτι καὶ ἄλλοι πλὴν ἡμῶν ὀλίγα ἐνόησαν ἐξ ὅσων τεμαχίων, ἰδίων ἢ ξένων, ἐξετέλεσεν ὁ κ. Τοπάλης. Πιθανὸν ὁ νέος μουσουργὸς νὰ ἔχῃ τέχνην πολλὴν καὶ εὐχέρειαν πλείονα· πιθανὸν νὰ κατέχῃ τὰ μυστήρια τῆς νέας γερμανικῆς σχολῆς καὶ νὰ βαίνῃ ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ διδασκάλου του Rubinstein· τῷ παρατηροῦμεν ὅμως ἓν καὶ μόνον, καὶ τὸν παρακαλοῦμεν νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ παρατήρησις ἡμῶν προέρχεται ἀπὸ γνώμης ἀγαθῆς. Ἂς φροντίσῃ, ἂν ἦνε δυνατόν, νὰ ἐμπνεύσῃ ψυχὴν εἰς τοὺς δακτύλους του, καὶ χρῶμα ὁ,τιδήποτε εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ. Ἡ μουσουργία του εἶνε ψυχρά, ἄχρους, μηχανική.

Ἐκ τῶν λοιπῶν ἐκτελεστῶν καθῆκον ἡμῶν φρονοῦμεν νὰ ἐξάρωμεν δύο πρὸ πάντων τῶν ἄλλων, τὴν κυρίαν Πανᾶ καὶ τὸν κ. Baldoni, ὃν μετὰ χαρᾶς προσηγορεύσαμεν ἐνδομύχως, ἀνιδόντες αὐτὸν ἐν Ἀθήναις μετὰ εἰκοσαετῆ σχεδὸν ἀπουσίαν. Τῆς κυρίας Πανᾶ τὴν ὡραίαν φωνὴν πολλάκις μέχρι τοῦδε ἔσχον τὴν τύχην ν' ἀκούσωσιν οἱ μουσόφιλοι, καὶ περιττὸν ν' ἀναγράψωμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα, πόσον ἦσαν δίκαια τὰ παταγώδη χειροκροτήματα, ἅτινα συνώδευσαν τὸ ᾆσμά της τὴν παρελθοῦσαν παρασκευήν. Τὸν δὲ κ. Baldoni, τὸν ὑπὸ τὸ κύριόν του ὄνομα Pacifico τοσοῦτον γνωστὸν εἰς τὸν μουσικὸν κόσμον τῶν Ἀθηνῶν, πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ τις μετ' ἀληθοῦς ἐκπλήξεως ὅτι δὲν κατώρθωσαν νὰ γηράσωσι τὰ ἔτη. Ἐλεύκαναν τὴν κόμην του καὶ ἐρρυτίδωσαν ὀλίγον τὴν μορφήν του, δὲν κατέστησαν ὅμως δυσκινήτους τοὺς δακτύλους του οὐδὲ τὸ τόξον του ἀδρανές, οὐδ' ἐψύχραναν τὸ καλλιτεχνικὸν ἐκεῖνο πῦρ, ὅπερ ἐσπινθήριζε πάντοτε εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Τὸν ἐχειροκροτήσαμεν ἐκ μέσης καρδίας, ἐκτελοῦντα ἰδίως τὸ θαυμαστὸν andente τῆς πρώτης ἐν ἀρχῇ τετραφωνίας τοῦ Haydn, κ' εὐχόμεθα νὰ μὴ τὸν στερηθῶσι καὶ πάλιν αἱ Ἀθῆναι.

Τοῦ κυρίου Ῥὼκ τὴν γνώριμον καὶ συμπαθῆ φυσιογνωμίαν μετὰ χαρᾶς ἐχαιρετίσαμεν καὶ πάλιν, καὶ μετ' εὐχαριστήσεως ἠκροάσθημεν τοῦ ᾄσματός του. Ἐγεννήθη δὲ καὶ πάλιν ἐν ἡμῖν ὁ πόθος, ὃν πάντοτε ᾐσθάνθημεν ἀκούοντες αὐτόν,

καὶ ἠρωτήσαμεν ἡμᾶς αὐτούς, ὡς πάντοτε, διατί ὁ κ. Ρὼκ ἀφίνει τὴν φωνήν του παραδεδομένην εἰς τὴν ἀναντιρρήτως ἐσφαλμένην γαλλικὴν μέθοδον, καθ' ἣν τὸ ᾆσμα ὁτὲ μὲν εἶνε ψίθυρος ἀνεπαίσθητος, ὁτὲ δὲ τοὐναντίον παταγώδης ἐκφώνησις καὶ οὐδέποτε σχεδὸν ᾆσμα, καὶ δὲν ὑποβάλλει αὐτὴν εἰς τὴν γερμανικὴν διδασκαλίαν, καθ' ἣν τὸ ᾆσμα πρέπει ἰδίως καὶ πρὸ παντὸς ν' ἀκούηται ὡς ᾆσμα, ἀναβαῖνον μὲν καὶ καταβαῖνον τὴν δυναμικὴν κλίμακα τοῦ ἤχου, διατηροῦν ὅμως πάντοτε καὶ ἀπαραιτήτως τὸ προσῆκον τῆς ἐντάσεως μέτρον.

Περὶ τῶν ἄλλων ἐκτελεστῶν οὐδὲν ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, εἰμὴ μόνον ὅτι ἐπεθυμοῦμεν πλείονα μελέτην καὶ παρασκευὴν παρὰ τοῦ παίζοντος τὸ δεύτερον βιολίον κυρίου Monti[1] Λ.

ΠΟΝΤΖ

Ἡ λέξις *πόντζ* (punch) προῆλθεν ἐκ τοῦ περσικοῦ panj, ὅπερ κυρίως μὲν σημαίνει *πέντε*, ἀλλὰ χρησιμεύει καὶ εἰς δήλωσιν ποτοῦ τινος συγκειμένου ἐκ πέντε διαφόρων οὐσιῶν, τουτέστι τεΐου, σακχάρεως, οἰνοπνεύματος, κανέλλας καὶ λεμονίου. Εἰς παρασκευὴν τοῦ ποτοῦ τούτου ἡμεῖς ἀναμιγνύομεν τεῖον ἢ βραστὸν ὕδωρ, σάκχαριν, λεμόνιον, καὶ *κονιὰκ* ἢ *ῥώμιον*, ὅπερ τινὲς καὶ ἀνάπτουσιν.

Τὸ *πόντζ* εἶνε ποτὸν νέον, ὅπερ κατὰ πρῶτον οἱ Ἄγγλοι παρέλαβον ἀπὸ τῶν Ἰνδῶν. Πρὸ δύο ἤδη αἰώνων οἱ ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις ἐγκαταςαθέντες Ἄγγλοι μετεχειρίζοντο ποτόν τι, εἰς παρασκευὴν τοῦ ὁποίου ἀνεμίγνυον γαλακτῶδές τι ἐκχύλισμα μετὰ τεΐου, σακχάρεως, ὕδατος καὶ λεμονίου· τὸ ποτὸν τοῦτο ὠνόμασαν διὰ τοῦ ἰνδικοῦ ὀνόματος pantsch (πέντε), διότι εἰς παρασκευὴν αὐτοῦ ἀνεμιγνύοντο πέντε οὐσίαι. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ pantsch οἱ τῶν Ἰνδιῶν κατακτηταὶ παρήγαγον τὸ ἑαυτῶν punch. Εἰσαχθὲν δ' οὕτω τὸ ποτὸν εἰς Εὐρώπην κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ταχέως ἐγένετο κοινὸν ἁπανταχοῦ τῆς ἠπείρου.

Ἐν ἑκάστῳ ἔθνει τὸ *πόντζ* παρασκευάζεται κατ' ἴδιον τρόπον, ἐξ οὗ τοσαῦτα ὑπάρχουσιν εἴδη *πόντζ*, ὅσοι σχεδὸν καὶ οἱ λαοί, ἢ μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι, οἱ χρῆσιν ποιούμενοι τοῦ ποτοῦ. Οἱ μὲν ἀντὶ ῥωμίου θέτουσιν οἰνόπνευμα, ἄλλοι δὲ εἰσάγουσιν εἰς αὐτὸ οἶνον· ἄλλοι ἀντὶ τεΐου μεταχειρίζονται μόνον βραστὸν ὕδωρ, ὑπάρχουσι δὲ καὶ οἱ θέτοντες ἐντὸς αὐτοῦ πάγον, ἢ κρόκον ᾠοῦ, ἢ οἰνόπνευμα κερασίων ἢ *μαρασκῖνον*. Ὅλα δὲ τὰ εἴδη ταῦτα, καίτοι πολλάκις οὐσιωδῶς διάφορα, ὀνομάζουσι διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος *πόντζ*. Τινὲς μεταχειρίζονται σεράπιον λεμονίου εἰς παρασκευὴν τοῦ *πόντζ*. Ἀλλὰ τὸ δι' αὐτοῦ παρασκευαζόμενον ποτὸν οὐδέποτε εἶνε ὅμοιον πρὸς τὸ παρασκευαζόμενον διὰ προσφάτου λεμονίου· διότι τὸ ὀξὺ τοῦ λεμονίου ἀποβάλλει τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἰδιότητα καὶ λαμβάνει ὅλως ἀλλοίαν γεῦσιν, ὅταν βράζεται εἰς κατασκευὴν σεραπίου. Τοῦτο δ' εὐκόλως ἐννοεῖ τις συγκρίνων τὴν ἐκ προσφάτου λεμονίου *λεμονάδαν* πρὸς τὴν διὰ σεραπίου κατασκευαζομένην.

Ὁ Σχίλλερ ἔψαλε τὸ *πόντζ* ἐν τῷ ὡραίῳ ποιήματί του Punschlied. Τέσσαρα στοιχεῖα, λέγει ἐν αὐτῷ ὁ μέγας ποιητής, ἀπαρτίζουσι τὸ *πόντζ*: λεμόνιον, σάκχαρις, ὕδωρ καὶ οἰνόπνευμα. Οἱ σημερινοὶ Γερμανοὶ ὅμως προσθέτουσι καὶ καλῶς *κτυπημένον* ᾠόν, δι' οὗ ἀποτελεῖται τὸ παρ' αὐτῶν λίαν φημιζόμενον eierpunsch, ὅπερ καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας εὗρεν ἐξαίσιον. Κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον ἐν ἁπάσῃ τῇ Γερμανίᾳ γίνεται γενικὴ χρῆσις τοῦ *πόντζ* κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους.

Οἱ ἐρασταὶ τοῦ *πόντζ* παρασκευάζουσιν αὐτὸ οἱ ἴδιοι κατ' οἶκον. Εἶνε ἀληθῶς εὐχάριστον νὰ βλέπῃ τις ἀναθρώσκουσαν ἐκ τοῦ στίλβοντος ὑγροῦ τὴν κυανῆν φλόγα, καὶ εἶτα νὰ καταπίνῃ αὐτὸ θερμότατον καὶ εὐῶδες ἔτι.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ κατασκευάσωσι καλὸν *πόντζ* ἂς ἀναγνώσωσι τὴν σημερινὴν συμβουλὴν τῆς *Ἑστίας*.

31 Δεκεμβρίου 1879 *Γ.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

341.

Οὐχ ἧττον τῶν τῆς νεότητος παθῶν ὀλεθρία εἶναι τῶν γερόντων ἡ χλιαρότης.

342.

Οὐχὶ μόνον ἡ λαλιά, ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία διασώζουσι τοὺς χαρακτῆρας τῆς χώρας, ἐν ᾗ ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη.

343.

Μέγας ἀνὴρ γίνεται ὁ ἐκ πάσης συνδρομῆς τῆς τύχης αὐτοῦ ὠφελούμενος.

344.

Καθὼς τὰ φυτά, οὕτω καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἔχουσιν ἰδιότητάς τινας κεκρυμμένας, αἵτινες κατὰ τύχην ἀνακαλύπτονται.

345.

Αἱ περιστάσεις ἐξαγγέλλουσι τὰ περὶ ἡμῶν εἰς τοὺς ἄλλους, ἐξαιρέτως δὲ εἰς ἡμᾶς αὐτούς.

346.

Καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία τῆς γυναικὸς τῇδε κἀκεῖσε παραφέρονται, ὅταν ἡ φυσικὴ αὐτῆς κρᾶσις οὐδόλως μετ' αὐτῶν συμφωνῇ.

347.

Καθ' ἡμᾶς, οὐδεὶς ἄλλος ὀρθὴν ἔχει γνώμην, εἰμὴ ὁ μεθ' ἡμῶν συμφωνῶν.

348.

Ὁ ἐρωτόληπτος πολλάκις διατάζει περὶ τῶν ἀδιστάκτως ὑπ' αὐτοῦ πιστευομένων.

1 Νέα Ἑλλάς.

Digitized by Google

349.

Τὸ μέγιστον τοῦ ἔρωτος θαῦμα εἶναι ἡ ἀπὸ τῶν διαθρύψεων ἀπαλλαγή.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

⁂ Ἕκαστος φέρει ἐν ἑαυτῷ Προμηθέα· εἶνε δημιουργός, ἀντάρτης καὶ μάρτυς (Ἐλισάβετ τῆς Ρωμανίας).

⁂ Οὐδεὶς ὑπάρχει μέγας ἀνὴρ ἀπέναντι τοῦ ἰατροῦ του (Ἀλέξανδρος τῆς Ὁλλανδίας).

⁂ Ὁ πιστεύων, ὅτι ἡ εὐτυχία ἔγκειται ἐν φλεγμαινούσῃ φιλοτιμίᾳ μᾶλλον ἢ ἐν ἁβρῷ καὶ ἁπλῷ αἰσθήματι, φρονεῖ, ὅτι τὸ ἀχανὲς πέλαγος σβεννύει τὴν δίψαν μᾶλλον ἢ καθαρὸν καὶ διαυγὲς ὕδωρ μικρᾶς πηγῆς (Καστελάρ).

⁂ Ἐπιτέλει τὰ καθήκοντα, γαῖα δὲ μιχθήτω πυρὶ (Βάδιγκτων).[1]

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κομψευόμενος φοιτητής, διερχόμενος μετά τινος φίλου του ἐνώπιον τοῦ καταστήματος τοῦ κ. Βερυέ, λέγει αὐτῷ ὑπερηφάνως :

— Αὐτός, φίλε μου, εἶνε ὁ ράπτης μου.

— Ἀμ δέ. Διὰ ποιὸν μὲ παίρνεις ; Ἂν ὁ Βερυὲ ἦτο ὁ ράπτης σου, 'τολμοῦσες νὰ περάσῃς 'μπροστὰ ἀπ' τὸ μαγαζί του ;

Ο ΚΟΥΚΟΣ

Τ' ἄκουσες, φῶς μου, τὸ πουλὶ ποῦ βγαίνει βράδυ, βράδυ,
Αὐτὸ ποῦ φέρνει στὰ φτερὰ τῆς λύπης τὸ μαγνάδι ;
Ποῦ ὅταν τῆς γῆς ἡ ταραχὴ παύσῃ ἀπὸ πέρα ἕως πέρα,
Κι' οὔτε κουδοῦνι πλέον λαλῇ, οὔτε βοσκοῦ φλογέρα,
Αὐτὸ, πουλὶ ἀζευγάρωτο, σ' ἔρμο κλαρὶ καθίζει,
Καὶ μὲ παράπονο κοντὸ τὸ μοιρολόγι ἀρχίζει ;
Ἂν δὲν φοβεῖσαι, ἀγάπη μου, τὰ 'ξωτικὰ τοῦ δάσου,
Ἔλα μαζί μου στὸ βουνὸ καὶ τὸ πουλὶ ἀφουκράσου!
Βλέπεις ἐκείνην τὴ φτελειὰ χαρσὶ στὸ κυπαρίσσι;
Πότ' ἐκεῖ 'πάνω κάθεται, καὶ πότε στὸ ἐρμοκκλῆσι·
Ὅταν δὲ τ' ἄλλα τὰ πουλιά, κρυμμένα στὴ φωλειά τους,
Χορτάτα ἀποκοιμίσουνε τ' ἀμάλλιαγα μικρά τους,
Μόλις ἡ ἀχνὴ τοῦ φεγγαριοῦ λαμπάδα ἀναγαλλιάσῃ
Καὶ μοναξιαῖς, καὶ σύδενδρα, καὶ ποταμούς, καὶ δάση·
Μόλις ἡ πάχνη τοῦ βουνοῦ χύσῃ πνοαῖς δροσάταις,
Ὅλο λιβάνι ἀγράμπελης καὶ θυμαριοῦ γεμάταις,
Τότε τῆς λύπης τὸ πουλί, τότε τὴν τρύπα ἀφίνει,
Καὶ σὲ τραγοῦδι νεκρικὸ τοὺς στεναγμούς του χύνει.
Ἀρχίζει κ ο ῦ — αὐτουλιάζεται — δεύτερο κ ο ῦ φωνάζει,
Κ ο ῦ ξαναλέει, κι', ἀκούωντας, κ ο ῦ ἡ λαγκαδιὰ ἀ-
[ναχράζει.
Τρέχει ἀπὸ δένδρο σὲ δενδρί, κι' ἀπὸ 'γιαλὸ σὲ ράχι,
Κανεὶς δὲν τ' ἀποκρίνεται παρὰ ἡ σπηλιὰ μονάχη.
Ἐὰν ὅμως τύχῃ τοῦ πουλιοῦ τὸν ὁλονύχτιο θρῆνο
Νὰ μεταφέρῃ ὁ ἀντίλαλος πρὸς τὸ λειβάδι ἐκεῖνο,
Ἀνίσως πρὸς τὸ χάραμμα τοῦ λαγγαδιοῦ τὸ ἀγέρι
Στὴν παρακάτω ἀκρογιαλιὰ τοὺς ςεναγμούς του φέρῃ,
Τότε μὲ μιᾶς δέκα φωναῖς κάθε λογῆς προβαίνουν
Ποῦ ἀδελφικὴ ἀνταπόκρισι μιὰ μὲ τὴν ἄλλη δένουν·
Κ ο ῦ τότ' ἐδῶ, κ ο ῦ τότ' ἐκεῖ, κ ο ῦ βγαίνει ἀπ' τὸ γε-
[φύρι,
Κ ο ῦ παρεμπρὸς, καὶ πάλιν κ ο ῦ ἕως τὸ 'στερνὸ ἀ-
[κρωτῆρι.

Ἐν Λιβόρνῳ, 1879. Ζ.

1. Ἀπεσπάσθησαν ἐκ τῆς Paris-Murcie, εἰκονογραφημένης ἐφημερίδος, ἐκδοθείσης ἐσχάτως ἐν Παρισίοις ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῶν ἐν Ἱσπανίᾳ πλημμυρῶν, περιεχούσης δὲ αὐτόγραφα ἀποφθέγματα βασιλέων, πριγκήπων, πολιτικῶν, συγγραφέων καὶ ἄλλων ἡρώων καὶ ἡρωΐδων ἐν ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις. Τῆς ἐφημερίδος ταύτης, ἧς μόνον εἷς ἀριθμὸς ἐκδοθήσεται, ἐπωλήθησαν, πρὸς 1 φράγκον, ἑκατοντάδες χιλιάδων ἀντιτύπων. Σ. τ. Δ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην ὁ χειμὼν ἐνέσκηψεν ἐφέτος ἐξαιρετικῶς δριμύς. Ἐν Παρισίοις πυκνὴ χιὼν διέκοψεν ἐπὶ ἡμέρας ὅλας πᾶσαν συγκοινωνίαν, καὶ ἡ συνήθως τοσοῦτον θορυβώδης πόλις ὡμοίαζε νεκρά. Πολλὰ τρόφιμα ὑπερετιμήθησαν· ἐπαισθητὴ δὲ κατέστη ἰδίως ἡ ἔλλειψις τοῦ γάλακτος, ὅπερ κομίζουσιν οἱ χωρικοὶ ἐκ τῶν περιχώρων. Φυσικῷ τῷ λόγῳ, ὁ χειμὼν ἐπολλαπλασίασε τὰ παθήματα καὶ τὰς στερήσεις τῶν πενήτων. Ἀλλ' οἱ Παρισιανοὶ ἔσπευσαν εἰς περίθαλψιν αὐτῶν μετὰ γενναιότητος, ἥτις ἔχει τι τὸ ἐπιβάλλον. Μόνη ἡ σύνταξις τοῦ «Φιγαρῶ» συνέλεξεν ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν *ἑπτακοσίας χιλιάδας φράγκων*. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ διαδήλωσις εἶχεν ἐν μέρει καὶ πολιτικὴν σημασίαν, διότι τὰ συλλεγέντα χρήματα θὰ διατεθῶσι διὰ τῶν ἱερέων καὶ τῶν κομιτάτων, καθ' ὧν καταφέρονται οἱ δημοκρατικοί. Ἓν μέρος αὐτῶν ἐχρησίμευσεν ἤδη εἰς ἀνίδρυσιν «δημοσίων θερμαντηρίων», ἐν οἷς οἱ πένητες εὑρίσκουσι δωρεὰν πῦρ καὶ ὀλίγον ζωμόν. Πάμπολλα ἀκατοίκητα οἰκήματα καὶ ἐργοστάσια μετεβλήθησαν ἐκ τοῦ προχείρου εἰς θερμαντήρια. Ἕτερος νεωτερισμὸς εἰσαχθεὶς ὑπὸ τοῦ «Φιγαρῶ» εἶνε ἡ ἀνέγερσις μεγάλων κιγκλιδωτῶν πυραύνων (braseros) ἐν πάσαις ταῖς κεντρικαῖς πλατείαις, ἔνθα δύνανται νὰ θερμαίνωνται πρὸς στιγμὴν οἱ ἁμαξηλάται, οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες καὶ ἐν γένει πάντες οἱ ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των ἠναγκασμένοι νὰ διημερεύωσι καὶ νὰ διανυκτερεύωσιν ἐν ὑπαίθρῳ. Λυπηροτέρα εἶνε ἡ τύχη τῶν θυμάτων τοῦ χειμῶνος ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἔνθα δὲν ὑπάρχουσι τὰ αὐτὰ μέσα βοηθείας. Μυριάδες ἀνθρώπων στεροῦνται ἐργασίας καὶ ἄρτου, καὶ πρὸς περίθαλψιν αὐτῶν κυρίως ἡ κυβέρνησις ἐζήτησε παρὰ τῆς Βουλῆς ἔκτακτον πίστωσιν ἐκ πέντε ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἐν Σαλὼν οἱ λύκοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ζητοῦντες βοράν. Ἐν αὐτῇ τῇ Νικαίᾳ, ἧς τὸ κλίμα φημίζεται ὡς ἀφρικανικόν, τὸ ἔδαφος ἐκαλύφθη ὑπὸ παχυτάτου στρώματος χιόνος. Τὰ αὐτὰ ἀπαίσια μηνύματα ἔρχονται καὶ ἐξ Ἰταλίας. Τὸ θερμόμετρον σημειοῖ πολλαχοῦ 10—15 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν· πολλοὶ δὲ ποταμοὶ καὶ ἐν ταῖς νοτιωτέραις ἐπαρχίαις ἐπάγωσαν. Ἐν Τεργέστῃ οἱ γέροντες δὲν ἐνθυμοῦνται παρόμοιον ψῦχος ἀπὸ τοῦ 1829, καὶ ὅμως εὑρισκόμεθα ἔτι εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ χειμῶνος.

Digitized by Google

Ἐν Λονδίνῳ ἐτελεύτησεν ἐν γήρᾳ βαθεῖ ὁ τῶν Ἄγγλων ἀλλοκοτώτατος δοὺξ Πορτλάνδης. Ἀπὸ τριάκοντα ἐνιαυτῶν διῆγεν ἀληθὴς ἀναχωρητὴς ἐν ἑνὶ τῶν κτημάτων του, ὅπερ εἶχε περικλείσει διὰ τείχους ὑψηλοῦ, ἵνα μὴ τὸν βλέπωσιν ἔξωθεν οἱ διαβαίνοντες. Ὁσάκις ἐποιεῖτο τοὺς περιπάτους, ὑπηρέται, κηπουροὶ καὶ ἄλλοι θεράποντες ἔπρεπε νὰ κρυφθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ, εἰ δὲ μὴ ἀπελύοντο παραχρῆμα. Εἶχε τὴν μανίαν νὰ οἰκοδομῇ ὑπόγεια κτίρια μεγαλοπρεπέστατα. Τὸ ἐξαίρετον τῶν κτημάτων του Βελβὲκ, ἐν ᾧ κατ' ἐξοχὴν διέτριβεν, εἶναι ὑποκάτωθεν μεστὸν ὑπονόμων. Ἐν ταῖς ὑπονόμοις ὑπάρχουσι μακροὶ περίπατοι, ἀξιόλογοι πινακοθῆκαι, μουσεῖον φυσικῆς ἱστορίας καὶ βιβλιοθήκη περιέχουσα 10,000 τόμων. Τὸν οὐρανίσκον της ἐκόσμησαν οἱ πρῶτοι τῶν καλλιτεχνῶν. Πανταχοῦ εἶναι ἀνηρτημένα μεγάλα κάτοπτρα καὶ πολυέλαιοι ἐκ δισχιλίων φλογῶν. Ἐν ἑτέρᾳ ἐγγὺς ὑπονόμῳ κεῖται ἱπποδρόμιον 400 πόδας μακρὸν, 100 εὐρὺ, 50 ὑψηλὸν, ὅλον λιθόκτιστον, ἀλλὰ μετ' ὀροφῆς ὑελοσκεποῦς καταφωτιζομένης ὑπὸ ὀκτακισχιλίων φλογῶν ἀεριόφωτος. Ἐπὶ 20 ἔτη ἀπησχόλει ὁ δοὺξ δισχιλίους ἐργάτας, οἵ τινες νῦν μένουσιν ἀργοὶ πενθοῦντες τὸν εὐεργέτην των. Τὸ δὲ παραδοξότατον, ἔζη ὁ δοὺξ μόνος, οὐδένα ἔχων σύντροφον οὐδὲ σύσκηνον, οὐδενὸς ἐπίσκεψιν δεχόμενος, διαβιβάζων πάντοτε τὰς διαταγάς του ἐγγράφους, καὶ οὐδὲ τοὺς παρατιθέντας αὐτῷ τροφὴν προσαγορεύων.

Ὁ διάδοχος τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας καὶ ἡ σύμβιος αὐτοῦ (ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων), ξενιζόμενοι ἐν τῷ λαμπρῷ καὶ ρωμαντικῷ φρουρίῳ τοῦ δουκὸς Ῥουτλάνδ, παρεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ δουκὸς καὶ τῆς δουκίσσης νὰ καταγράψωσιν ἑκάτερος πᾶν ὅ, τι ἦτο διαφερόντως αὐτῷ εἴτε φίλτατον εἴτε ἀπεχθὲς ἐν τῷ λευκώματι, ὅπερ οἱ οἰκοδεσπόται προσέφερον τοῖς ξένοις των. Ὁ πρίγκηψ ἔγραψε· «φιλτάτη μοι βασίλισσα ἡ Μαρία Στουάρτ· φίλτατός μοι βασιλεὺς ὁ τοῦ Βελγίου Λεοπόλδος· φίλτατος ἥρως ὁ Νέλσων· φίλτατος ποιητὴς ὁ Βύρων· φίλτατος ζωγράφος ὁ Ῥαφαὴλ· φίλτατος συγγραφεὺς ὁ Μακώλαιϋ· φιλτάτη μοι ἀρετὴ ἡ τιμιότης· φίλτατον ἔδεσμα, ὕδνα (truffes) τοῦ Périgod· φίλτατον ἄνθος τὸ ρόδον· φίλτατον ὄνομα Λουΐζα· φιλτάτη μοι ἀσχολία τελειοποίησις τῶν διανοητικῶν δυνάμεων· φιλτάτη διασκέδασις ἡ θήρα· φίλτατον σύνθημα «ὑπηρετῶ»· ἀπεχθεστάτη μοι ἡ δειλία καὶ ἡ φιλαργυρία· φιλτάτη χώρα αἱ νῆσοι Σάνδβις· ἡ φιλοτιμία μου νὰ τύχω δόξης ἄνευ τοῦ ἐπιζητῆσαι αὐτήν». Ἡ πριγκήπισσα τῆς Οὐαλλίας ἔγραψε· «φιλτάτη μοι βασίλισσα ἡ Δάγμαρ· φίλτατος βασιλεὺς Ῥιχάρδος ὁ Θυμολέων· φίλτατος ἥρως ὁ Μάλβορω· φίλτατος ζωγράφος ὁ Ῥούβενς· φίλτατος συγγραφεὺς ὁ Κάρολος Δίκενς· φίλτατον ἔδεσμα Pudding Yorkshire· φίλτατον ἄνθος τὸ «μὴ λησμονήσῃς με»· φίλτατόν μοι ὄνομα Ἐδουάρδος· φιλτάτη ἀσχολία κλειδοκύμβαλον· φιλτάτη διασκέδασις ἱππηλασία· φίλτατον σύνθημα Hony soit qui mal y pense· ἀπεχθέστατόν μοι ἡ συκοφαντία· φιλτάτη χώρα ἡ Μ. Βρετανία· ἡ φιλοτιμία μου τὸ μὴ πολυπραγμονεῖν μηδὲ ἀναμίγνυσθαι εἰς ἀλλοτρίας ὑποθέσεις».

Τὸ μέγιστον μελισσοτροφεῖον τοῦ κόσμου εὑρίσκεται ἐν Καναδᾷ τῆς Ἀμερικῆς· σύγκειται δὲ ἐξ 620 κυψελῶν, ὧν ἑκάστη περιέχει 30,000 μελίσσας. Καίτοι ἐφέτος τὸ ἔτος δὲν ἦτο λίαν παραγωγὸν, ὁ ἰδιοκτήτης κ. Ζὼν ἀπεταμίευσε 50,000 λίτρας μέλιτος, καὶ ἐλπίζει ὅτι τὰ 19 ἑκατομμύρια τῶν ἐργατίδων του θ' ἀποφέρωσιν αὐτῷ πρόσοδον 70,000 λιρῶν στερλινῶν. Τὸ καθαρὸν κέρδος ὑπολογίζει εἰς 7—10 χιλιάδας λιρῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ ἐκ τῆς πωλήσεως σμηνῶν καὶ βασιλισσῶν ὀφέλους.

Ἡ Ῥωσσία ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως δαπανᾷ ἓξ ἑκατομμύρια ρούβλια κατ' ἔτος, ἐνῷ ἀναλόγως ἡ Ἰταλία δαπανᾷ διπλάσια, ἡ Ἑλλὰς τριπλάσια, ἡ Δανία εἰκοσαπλάσια καὶ τινες πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς πεντηκονταπλάσια.

Εἷς Αναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὸ καλλίτερον *πόντζ* παρασκευάζουσιν οἱ Ἄγγλοι, εἴτε διότι μεταχειρίζονται πρὸς τοῦτο γνήσιον ρώμιον τῆς Ἰαμαϊκῆς, ὅπερ εἶνε ὑπέρτερον τῶν ἄλλων οἰνοπνευμάτων, εἴτε διότι ὁ τρόπος καθ' ὃν τὸ παρασκευάζουσιν εἶνε ὁ καταλληλότερος. Ὁ τρόπος οὗτος εἶνε ὁ ἑξῆς: Εἰς μίαν μερίδα ζωμοῦ λεμονίου, ἐν ᾧ ἀφίνει τις καί τινα τεμάχια φλοιοῦ, τίθενται τρεῖς μερίδες καλοῦ ρωμίου τῆς Ἰαμαϊκῆς καὶ ἐννέα μερίδες καλοῦ τείου θερμοῦ. Σάκχαριν δύναταί τις νὰ θέσῃ κατ' ἀρέσκειαν.

Διαφόρως παρασκευάζουσι τὸ *πόντζ* οἱ Γάλλοι. Εἰς τὸ δοχεῖον θέτουσι 2 ἢ 3 τεμάχια (*φέτας*) λεμονίου καὶ ἀρκετὴν σάκχαριν, ἐπ' αὐτῶν δὲ χύνουσι βράζον τεῖον (ἢ βράζον ὕδωρ), καὶ εἶτα εὐθὺς τὸ ρώμιον (ἢ *κονιάκ*), προσέχοντες ὅμως νὰ μείνῃ αὐτὸ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐπιπλέον. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ βράζοντος τείου, τὸ *πόντζ* προσλαμβάνει θερμότητά τινα, ὅταν δὲ κατασταθῇ ἀρκούντως θερμὸν, τότε πλησιάζουσιν εἰς αὐτὸ φωσφόρον ἀνημμένον, ὅπερ μεταδίδει αὐτῷ εὐθὺς τὴν φλόγα. Ἀφίνουσι τὸ *πόντζ* νὰ καίῃ χωρὶς νὰ ταράττωσιν αὐτὸ ποσῶς, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἡ φλὸξ ἐγγίζει νὰ σβεσθῇ ἀνακινοῦσιν αὐτὸ ἐλαφρῶς, ἵνα διαλυθῇ ἡ σάκχαρις καὶ τὸ ὑγρὸν τοῦ λεμονίου εἰς ὅλον τὸ ποτόν.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15

Digitized by Google

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΝΤΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΝ Κ. Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΝ

ΥΠΟ

Γ. ΚΑΡΑΤΖΑ

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, 6.
1879

Digitized by Google

Ἡ ἑπομένη διατριβὴ τοῦ σεβαστοῦ στρατηγοῦ πρὸ ἡμερῶν ἀπεστάλη ἡμῖν, δημοσιεύεται δὲ μόλις σήμερον ἕνεκα πολλῶν ἐργασιῶν τοῦ τυπογραφείου, ἐν ᾧ τυποῦται ἡ Ἑστία. Σ. τ. Ἑστίας.

Ἀνταπάντησις πρὸς τὸν

ΚΑΘΗΓΗΤΗΝ Κ. Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΝ

Φίλε κ. Διευθυντὰ τῆς «Ἑστίας»

Ἤλπιζον ὅτι δὲν θὰ ἐλάμβανον καὶ αὖθις ἀφορμὴν νὰ γράψω ἀνασκευάζων τὴν κατὰ τοῦ τακτικοῦ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως στρατοῦ γνώμην τοῦ καθηγητοῦ κυρίου Κ. Παπαῤῥηγοπούλου· ἤθελον δὲ σιωπήσει ἀρκούμενος εἰς ὅσα προέγραψα, ἵνα μὴ φανῶ περιαυτολόγος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ τότε τακτικὸς στρατὸς περιελάμβανεν ἱκανὸν ἀριθμὸν φιλελλήνων, ὡς ἀξιωματικῶν καὶ διοικητῶν λόχων καὶ ταγμάτων, μοὶ ἐπιβάλλεται τὸ καθῆκον νὰ μὴ παύσω ἀντικρούων τὰς ἐναντίον τοῦ στρατοῦ ἐκείνου προσβολὰς καὶ μομφὰς ἐπιτεινομένας μάλιστα διὰ τῆς ἀπαντήσεως. Διό, πέπεισμαι, ὅτι ὁ Κύριος Διευθυντὴς τῆς *Ἑστίας* θὰ ἀποδεχθῇ καὶ τὴν παροῦσαν διατριβήν.

Αὐτόπτης ὢν τῶν γεγονότων, ἐνόμισα, ὅτι ἐξιστορῶν ἐν περιλήψει τὰ ἔργα τοῦ τακτικοῦ ἐκείνου στρατοῦ, παρεῖχον ἀφορμὴν εἰς τὸν Καθηγητὴν τῆς ἱστορίας, ὅπως εὐγενῶς καὶ εἰλικρινῶς ὁμολογήσῃ τὴν ἐξ ἐσφαλμένων πληροφοριῶν πλάνην αὐτοῦ. Οὕτως ἔπραξαν πολλοὶ τῶν μεγάλων ἱστορικῶν ἄνδρες· καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐδικαίωσαν ἣν ἀπελάμβανον κοινὴν ὑπόληψιν· διότι τοιαύτη εἰλικρινὴς ὁμολογία ἀνυψόνει ἔτι μᾶλλον τὸν φιλαλήθη χαρακτῆρα τοῦ συγγραφέως. Ἀλλ' ἄλλως ἔδοξε τῷ κυρίῳ Κ. Παπαῤῥηγοπούλῳ ἀπαντήσαντι, ὅτι ἐγὼ συγχέω δύο πράγματα, τὰ ὁποῖα κάλλιστα δύνανται νὰ διακριθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων. Νομίζω, δηλαδή, ὅτι δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὁμιλήσῃ τις περὶ τῆς κακῆς καταστάσεως τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος στρατοῦ, χωρὶς ἐν τῷ ἅμα νὰ προσβάλῃ τὴν προσωπικὴν ἀξίαν τῶν συγκροτούντων αὐτὸν ἀνδρῶν. Ἄρα, κατὰ τὸν Καθηγητήν, παραλόγως θὰ ἐνόμιζεν ἑαυτὸν προσβληθέντα ὁ ἰατρός, ὁ παιδαγωγός, ὁ ἱστοριογράφος, ἐὰν κατεκρίνετο τοῦ μὲν πρώτου ἡ θεραπευτικὴ μέθοδος, ὡς πρόξενος θανάτου εἰς τοὺς ἀσθενεῖς αὐτοῦ, τοῦ δὲ δευτέρου ἡ παιδαγωγία, ὡς διαφθείρουσα τὴν νεολαίαν, καὶ τοῦ τρίτου ἡ συγγραφή, ὡς περιέχουσα ἀφηγήσεις μὴ ἀκριβεῖς καὶ γνώμας ἀντικειμένας εἴς τε τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἐμβριθῆ ἐπὶ τῶν πραγμάτων κρίσιν. Τὸ σόφισμα τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ εἰς τὴν φύσιν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν αὐτόγονα, ἤτοι ἄνευ τῆς συνεργείας τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ συνέπειαν, κατηγορῶν τις τῶν πραγμάτων, φυσικῷ τῷ λόγῳ κατηγορεῖ ἐμμέσως καὶ τῶν προσώπων. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ ζητήματος τὸ σόφισμα τοῦτο εἶναι μᾶλλον ἀδέξιον. Διότι ὁ στρατὸς εἶναι τὸ σύνολον ἡνωμένων προσώπων πρὸς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος· κατηγορουμένου ἄρα τούτου, ἢ ἐπαινουμένου, κατηγοροῦνται, ἢ ἐπαινοῦνται ἀμέσως, καὶ οὐχὶ ἐμμέσως, ἅπαντες οἱ συγκροτήσαντες τὸν στρατὸν ἄνδρες, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ τῶν διακρινομένων ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Παπαῤῥηγοπούλου. Διότι δὲν ἠγωνίσθησαν οὗτοι, ἵνα μνημονευθῶσιν ὡς ἄνδρες ἀγαθοί, ἀλλ' ὡς συντελέσαντες κατά τι εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, οὐχὶ δὲ ὡς βλάψαντες αὐτόν, γινόμενοι οὕτως ἄξιοι ἀρῶν, ἀντὶ μικρᾶς εὐγνωμοσύνης.

Κατόπιν ὁ κ. Καθηγητὴς θριαμβευτικῶς πως προστίθησιν, ὅτι τὸ τακτικὸν τῆς ἐπαναστάσεως οὐδὲν εἶχε τῶν ὀργανικῶν καὶ διοικητικῶν προσόντων, δι' ὧν καταρτίζεται ἀξία λόγου στρατιωτικὴ δύναμις· ὅτι μαρτυρεῖ ταῦτα ὁ Φαβιέρος, τοῦ ὁποίου τὸ κῦρος δὲν θέλω βεβαίως ἀρνηθῆ ἐγώ· ὅτι τέλος πάντων ἀρκεῖται νὰ φέρῃ ἐκ τῶν πολλῶν περὶ τούτου παραστάσεων τὴν ἑξῆς χαρακτηριστικωτάτην. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν, λέγει ὁ Καθηγητής, τῆς ἐκστρατείας τῆς Καρύστου, ὁ Φαβιέρος, προσελθὼν εἰς τὸ Ἐκτελεστικὸν ἐδήλωσεν, ὅτι ἀθεράπευτα εἶναι τὰ ἐλαττώματα τοῦ στρατοῦ τούτου καὶ ὅτι τούτου ἕνεκα παραιτεῖται τῆς ἀρχηγίας· τὸ δὲ Ἐκτελεστικόν, λαβὸν μετά τινας ἡμέρας γράμμα τοῦ κόμητος Πόῤῥου, ἐπιφορτισμένου προσωρινῶς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Τακτικοῦ ἐν Ἀθήναις, ἀπέστελλε πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅτι τὰ στρατεύματα εἶναι χωρὶς ἀρχηγόν, χωρὶς χρήματα καὶ πλησιάζουν εἰς ἀναρχίαν στρατιωτικήν. Οὔτε τὸ κῦρος βεβαίως τῶν λόγων τοῦ Φαβιέρου ἀρνοῦμαι οὔτε ὅσα ὁ Κόμης Πόῤῥος ἔγραψεν, ὡς ἀνωτέρω, πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως· προστίθημι μάλιστα καὶ τὴν προσωπικήν μου διαβεβαίωσιν περὶ τῆς κακῆς καταστάσεως, εἰς ἣν περιῆλθε τότε τὸ τακτικὸν σῶμα. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ὁ Καθηγητὴς καὶ ἐνταῦθα ἐπλανήθη, δυσμενῶς κρίνων τὰ τοῦ τακτικοῦ σώματος. Διότι παραδόξως ὑπέλαβε τὰς λέξεις *ἀθεράπευτα ἐλαττώματα* ὡς κακὰς ἰδιότητας τῶν ἀνδρῶν τοῦ στρατοῦ, ὧν ἡ θεραπεία ἦτο ἀδύνατος. Ἀλλ' ἐὰν τοιαύτη ἦτο ἡ ἔννοια τῶν δύω τού-

Digitized by Google

των λέξεων, δὲν κατέθετεν ὁ Φαβιέρος τὴν παραίτησίν του εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ ἐπιφέρῃ αὕτη τὴν θεραπείαν, ἣν καὶ ὑπεσχέθη.

Ὁ τακτικὸς ἐκεῖνος στρατὸς μόλις εἶχεν ὀκτὼ μηνῶν σύστασιν, ὅτε ὡδήγησεν αὐτὸν ὁ Φαβιέρος ἐξ Ἀθηνῶν κατὰ τῆς Εὐβοίας. Ἀποτυχὼν δὲ καὶ ἐπανακάμψας εὑρέθη ἐν τῇ αὐτῇ ἀπορίᾳ πρὸς διατροφὴν τοῦ στρατοῦ του, ὡς πρὸ τῆς ἐκστρατείας· ἕνεκα τούτου ἔσπευσε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, προτείνων τὴν παραίτησίν του, ἢ τὰ χρειώδη πρὸς συντήρησιν τοῦ στρατοῦ, ἐξουσίαν δὲ διοικητικὴν ἀνωτέραν ἐκείνης ἣν εἶχεν, ἱκανὴν τουτέστι πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς πειθαρχίας, κλονισθείσης ἐκ τῶν παθημάτων τῆς ἀποτυχούσης ἐκστρατείας, πολεμουμένης δὲ ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ τακτικοῦ στοιχείου, ὠφελουμένων ἐκ τῆς κακῆς καταστάσεως εἰς ἣν περιέστη ὁ στρατὸς ἐκεῖνος ἕνεκα τῶν ποικίλων στερήσεων. Τῆς θεραπείας τῶν δεινῶν τούτων τὴν ὑπόσχεσιν λαβὼν ὁ Φαβιέρος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἐπανέφερε πλήρη τὴν τάξιν εἰς τὸν στρατόν, τιμωρήσας αὐστηρῶς τοὺς εἰς ἄτοπα ἐκτραπέντας ἄνδρας, εἰ καὶ ταῦτα ἦσαν ἀποτελέσματα δεινῶν στερήσεων καὶ ῥαδιουργιῶν. Οὕτω βεβαίως καὶ ὁ κύριος Παπαῤῥηγόπουλος θὰ ἡρμήνευε τὴν φράσιν τοῦ Φαβιέρου τουτέστιν ὅτι τὰ ἐλαττώματα τοῦ στρατοῦ του ἦσαν ἀθεράπευτα, καὶ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κόντε Πόῤῥου καὶ τὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἐὰν δὲν ἦτο προκατειλημμένος ὑπὸ δυσμενῶν κατὰ τοῦ τακτικοῦ παραστάσεων. Ἀλλ' ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἰδέας, ὅτι τὸ τακτικὸν ἐζημίωσε τὸν ἀγῶνα, πάντα τὰ εἰς τοῦτο ἀναγόμενα παρερμήνευσεν ἀδικῶν ἑαυτόν. Ἐπὶ τῆς ἡμαρτημένης δὲ ταύτης ἑρμηνείας στηριχθεὶς ἐρωτᾷ, βέβαιος, ὅτι οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀντίῤῥησις. «Τί παράδοξον ἔπειτα ἀπὸ ὅλα ταῦτα, ὅτι οὐδὲν τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ στρατοῦ ἐκείνου εὐδοκίμησεν;» Ἄρα κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ καθηγητοῦ, ἐπειδὴ ὁ στρατὸς οὗτος πρὸ ὀκτὼ μόλις μηνῶν λαβὼν τὴν σύστασιν, (διότι ἐκ 400 μόλις συγκείμενος ηὐξήνθη ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος εἰς 3 χιλιάδας καὶ πεντακοσίους) παρεξετράπη εἰς ἀντιπειθαρχικὰς πράξεις, οὐχὶ βεβαίως ὅλος, ἀλλὰ μέρος αὐτοῦ, ἕπεται ὅτι κατέστη ἀνίκανος εἰς τὸ μέλλον πρὸς πᾶν πολεμικὸν ἔργον, καὶ ἑπομένως ἄχρηστος! Ἐν ᾧ τοὐναντίον ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα πράξεών του πολεμικῶν καὶ τῆς διαγωγῆς του ὑπὲρ τῆς τάξεως τῆς ἐσωτερικῆς, ἀπέδειξεν ἀναμφισβητήτως τὴν χρησιμότητά του, καὶ πόσον πλειότερον θὰ ἠδύνατο νὰ ὠφελήσῃ τὸν ἀγῶνα, ἐὰν τὸ συμφέρον, ἡ ἀντιζηλεία, ἡ ἀποστροφὴ πρὸς τὴν τάξιν καὶ ἡ μωρία τοῦ πλήθους δὲν ἀντέπραττον κατὰ τῆς αὐξήσεώς του. Ἵνα δὲ μὴ ἀφήσῃ οὔτε κλαδὶ χλωρόν, κατὰ τὴν παροιμίαν, εἰς τὰ τέκνα τῶν ἀγωνιστῶν τακτικῶν, πρὸς παραμυθίαν, ὅτι καὶ οἱ γονεῖς των ἔπραξαν λόγου τι ἄξιον· λέγει, «Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὑπῆρξεν ἔργον ἀξιέπαινον, ἀλλ' ὄχι καὶ ἐξ ἐκείνων, ἅτινα μόνον τὸ τακτικὸν ἐδύνατο νὰ διαπράξῃ, ἀφ' οὗ πρὸ ὀλίγου εἶχεν εἰσέλθει τότε ὁ Κριζιώτης μετὰ τῶν ἀτάκτων.» Ἐὰν ὁ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τοιαύτην γνώμην ἐξέφραζε πρὸ τῆς ἀφηγήσεώς μου ἐν τῷ 159 φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* περὶ τῆς καταστάσεως τῆς τάφρου κατά τε τὰς διαστάσεις αὐτῆς καὶ τὴν ὀχύρωσιν μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Κριζιώτου, καὶ ὅτι οἱ μὲν ὑπ' αὐτὸν εἰσελθόντες εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἄτακτοι ἔφερον τὰς κάππας των μόνον, οἱ δὲ τακτικοὶ πρὸς ταύτας καὶ σάκκον πλήρη πυρίτιδος καὶ τὰ ὅπλα κενά, ὁποῖον δὲ ἕνεκα τούτου διέτρεχον οὗτοι κίνδυνον, δὲν θὰ ἐξενιζόμην διὰ τὴν γνώμην ταύτην τοῦ κ. Παπαῤῥηγοπούλου, διότι εὐχερὲς εἶναι ν' ἀπατᾶται ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν ϛρατιωτικῶν καὶ μάλιστα πολεμικῶν ἔργων, ὁ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔχων εἴδησιν τῆς πολεμικῆς τέχνης· ἀλλ' ἡ ἐπιμονή του εἰς τὴν πεπλανημένην ταύτην γνώμην ἐπιβεβαιοῖ τὴν κακῶς ἐννοουμένην φιλοτιμίαν αὐτοῦ, μὴ στέργοντος νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι πλανηθεὶς ἔγραψε κατὰ τοῦ τότε τακτικοῦ σώματος.

Μετὰ τὸ μυκτήρισμα τῆς εἰς Ἀκρόπολιν εἰσόδου τοῦ τακτικοῦ ὁ κ. Παπαῤῥηγόπουλος φιλοτιμούμενος ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀχρηστίαν τούτου προστίθησιν. «Ὅπου δὲ ἀλλοῦ ἐνήργησε τὸ τακτικὸν ἀνωφελῶς ἐθυσιάσθη· ἐθυσιάσθη ἐνώπιον τῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου, ὅπου ἔπεσεν ὁ γενναῖος Βυρτεμβέργιος, ἀρχηγὸς τῶν φιλελλήνων Λίνσιγγ· ἐθυσιάσθη εἰς Πέτα, ὅπου ἔπεσον ἡρωϊκῶς τῇ ἀληθείᾳ ἀντιπαραταχθέντες οἱ φιλέλληνες Ταρέλλας, Μιρζεύσκης, Δάννιας, Ταΐχμανν, Μινιάκ, ἵνα ὀνομάσω τοὺς ἐπιφανεστέρους, διότι ἐξ ὅλων, 200 περίπου, μόλις 25 διήλασαν λογχομαχοῦντες μέχρι Λαγκάδας μετὰ τοῦ βαρέως τετραυματισμένου Νόρμανν. Ἐθυσιάσθη εἰς Φάληρον, ὅπου ἔπεσεν ὁ ταγματάρχης αὐτοῦ Ἰγγλέσης· ἀπέτυχεν εἰς Κάρυστον, ἀπέτυχεν εἰς Χίον.»

Σῶμα στρατιωτικὸν ἀποτελοῦν μέρος στρατοῦ τινος δὲν θυσιάζεται ἀνωφελῶς, διότι ἐγκαρτερῆσαν ὑπεχώρησε τελευταῖον, προστατεῦσαν μάλιστα οὕτω τὴν ὑποχώρησιν τῶν ἑτέρων στρατιωτικῶν σωμάτων, ὡς συνέβη εἰς τὸ τακτικὸν ἐν τῇ συμπράξει του μετὰ τοῦ ἀτάκτου, ἐνώπιον τῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου καὶ ἐν Πέτα, ἔνθα ὁ ὁπλαρχηγὸς σώματος ἀτάκτου Γκόγκος κατέλιπε θέσιν ἐπίκαιρον καὶ ἠνάγκασε τὰ λοιπὰ ἄτακτα σώματα νὰ ὑποχωρήσωσιν, ἐκθέσαντα τὸ τακτικὸν σῶμα μόνον κατὰ τῶν προσβολῶν τοῦ πολεμίου. Θὰ ἐλογίζετο εὐλόγως ἄχρηστον καὶ μάλιστα πρόσκομμα εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐὰν ὑπεχώρει πρῶτον, δίδον οὕτω τὸ πα-

Digitized by Google

ράδειγμα τῆς ὑποχωρήσεως καὶ γενόμενον παραίτιον τῆς ἥττης. Ἀλλὰ συνέβη τὸ ἐναντίον, ὁσάκις μετέσχε τῆς μάχης μετὰ τοῦ ἀτάκτου, διότι ὑπεχώρησε πάντοτε τελευταῖον, δι' ὃ καὶ ἐθυσιάσθη κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἰδίου καθηγητοῦ καὶ ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἐν Πέτα καὶ ἐν Φαλήρῳ, προσθετέον δὲ ὅτι θὰ ἐθυσιάζετο καὶ ἐν Χαϊδαρίῳ, ἐὰν δὲν ἐβοήθει τὴν ὑποχώρησίν του τὸ σκότος τῆς νυκτός· ἀλλὰ καὶ κατὰ αὐτὴν τὴν ὑποχώρησιν δὲν ἐφονεύθησαν ὀλίγοι ὡς καὶ ὁ ἀξιόλογος ὑπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ Ἴβος μετὰ τῶν φυλαττόντων δύο πυροβόλα πεδινὰ πυροβολητῶν. Αἷμα οὕτω χυθὲν καὶ μετὰ τοσαύτης γενναιότητος ἐν πολέμῳ ὄχι μόνον ἐζημίωσε τὸν πολέμιον σπουδαίως ὑπὸ ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ἔποψιν, ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα συνέτεινεν εἰς τὸν ἀγῶνα ἐπισύραν τὴν ὑπὲρ τούτου συμπάθειαν τῆς Εὐρώπης, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα τέκνα αὐτῆς προσέφερον εἰς τὸν ἀγῶνα τὸ αἷμά των, ὅπερ δὲν θὰ ἐγίνετο ἄνευ τῆς ὑπάρξεως τοῦ τακτικοῦ σώματος, διότι ἐν τῷ ἀτάκτῳ στρατῷ βεβαίως δὲν θὰ κατετάσσοντο.

Ὁ κύριος καθηγητὴς ἀπαξιώσας νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὴν ἐν τῷ **159** φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* ἀφήγησιν περὶ πολιορκίας τοῦ φρουρίου τῆς Χίου κατὰ τῆς γνώμης του ὅτι τὸ τακτικὸν τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο ἀνάξιον σπουδαίου πολεμικοῦ ἔργου, μνημονεύει καὶ τὴν τῆς Χίου ἀποτυχίαν, ὡσανεὶ αἱ ἀποτυχίαι ἀποδεικνύουσι πάντοτε τὴν ἀνικανότητα στρατοῦ τινος. Ἐνῷ ἡ πολιορκία ἐκείνη διεξήχθη καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, σχετικῶς πρὸς τοὺς πόρους, οὓς ἐδύνατο νὰ χορηγήσῃ ἡ τῶν Χίων ἐπιτροπή. Ἔργα τοῦ μηχανικοῦ ἐγένοντο τοιαῦτα, ὥστε οἱ στρατιῶται κατέλαβον τὸν ἀντίκρημνον. Ἕνεκα δὲ τούτου οἱ πολιορκούμενοι δὲν ἐδύναντο νὰ κάμωσι χρῆσιν τῶν πυροβόλων τὴν ἡμέραν, ἦσαν δὲ ἕτοιμοι μετὰ ἑξάμηνον πολιορκίαν νὰ παραδώσωσι τὸ φρούριον, ἐὰν αἴφνης δὲν ἐλύετο ὁ ἀπὸ θαλάσσης ἀποκλεισμός, ἀναγκασθέντων τῶν ἑλληνικῶν πολεμικῶν πλοίων ν' ἀπομακρυνθῶσιν. Ὁ καθηγητὴς ὅμως ἠθέλησε νὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν ἅπαξ ἐκφρασθεῖσαν γνώμην του. Ἀλλὰ δεδόσθω ὅτι τὸ τακτικὸν πανταχοῦ ἀπέτυχε, τὸ ἀξίωμα τοῦ καθηγητοῦ, ὅτι «ἐν πολέμῳ, ἰδίως πᾶν τὸ ἀδιακόπως ἀποτυγχάνον δὲν ἠμπορεῖ νὰ λογισθῇ ὡς χρήσιμον», ἐὰν ἀληθεύῃ ἀπολύτως ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν, ἐν πολέμῳ ἰδίως δὲν ἔχει τὴν ἐφαρμογήν του πάντοτε, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι, δι' οὓς εἶπον ἀνωτέρω λόγους, ἀλλὰ καὶ βλάσφημον εἶναι τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐφαρμοζόμενον κατὰ στρατιωτικοῦ σώματος, ὅπερ ἐθυσιάσθη μαχόμενον ὑπὲρ ἱεροῦ ἀγῶνος. Εἰς τὴν ἐν Χαιρωνίᾳ μάχην ἔπεσον οἱ τοῦ Ἱεροῦ Λόχου ἄνδρες, ὁ δὲ Φίλιππος ἰδὼν αὐτοὺς ἅπαντας τετρωμένους κατὰ μέτωπον ἐξεφώνησεν, «Ἀπόλοιντο οἱ κακὰ περὶ τούτων εἰπόντες», οὐδεὶς δὲ εἶπεν ὅτι ἀνωφελῶς ἐχύθη τὸ αἷμά των· διότι ἀπώλλετο ἡ μάχη ἐκείνη, διότι ἐνεκαρτέρησαν πλέον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· οὕτως ἐφρόνουν οἱ ἄτακτοι, ἐμυκτήριζον δὲ τοὺς ἕνεκα τούτου θυσιαζομένους ὡς ἀνωφελῶς χύνοντας τὸ αἷμά των. Κατὰ τὸν ἐσχάτως συμβάντα Γαλλογερμανικὸν πόλεμον, ὁ γαλλικὸς στρατός, καίπερ μεγάλην ἔχων τὴν φήμην, ἔπαθεν ἀλλεπαλλήλως πολλὰς καὶ μεγάλας ἀποτυχίας, ἀλλ' οὐδεὶς προέφερεν, ὅτι ἀνωφελῶς ἐθυσιάσθη, ὅτι εἰς οὐδὲν ἐχρησίμευσεν.

Ὁ κύριος καθηγητὴς ἀνεξάντλητος εἰς ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι ὁ τακτικὸς στρατὸς ἦτο ἄχρηστος, ὡς θερμότατος συνήγορος τοῦ ἀτάκτου, προστίθησι καὶ τὸ ἑξῆς· «Ἔπειτα διατί τὸ τακτικὸν τῆς Ἐπαναστάσεως οὐδέποτε ἀντετάχθη κατὰ τοῦ Ἰβραΐμη, ἐν ᾧ αὐτὸς ἦτο ὁ κύριος προορισμός του καὶ ὄχι τὸ πρὸς ἀτάκτους πολεμεῖν; Διότι, ἵνα τὰ λοιπὰ παραλείπωμεν, (ταῦτα δὲ βεβαίως εἶναι τὰ κατὰ τὸν καθηγητὴν ἀθεράπευτα ἐλαττώματά του, καὶ τὸ ὅτι οὐδὲν εἶχε τῶν ὀργανικῶν καὶ διοικητικῶν προσόντων, ἐνὶ λόγῳ ἦτο ἠθικῶς ἐν κακῇ καταστάσει), δὲν εἶχεν ἱππικόν, δὲν εἶχε μηχανικόν, δὲν εἶχε πυροβολικόν, ὁπωσοῦν λόγου ἄξια.» Πρὸς ταῦτα ἀπαντῶ ὅτι ἀρκούντως ἀπέδειξα τὴν περὶ ἠθικῶν καὶ διοικητικῶν τοῦ τακτικοῦ ἐκείνου ἐλλείψεων ἀσύγγνωστον ἐκ προκαταλήψεως πλάνην τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας, συμφωνῶ δὲ μόνον μετ' αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν ἀριθμητικὴν δύναμίν του, ἥτις ἀληθῶς καθίστα αὐτὸ ἀνεπαρκὲς πρὸς ἀντίταξιν κατὰ τοῦ Αἰγυπτίου ἐχθροῦ σπουδαίαν, ὡς πολὺ ὑπερέχοντος κατὰ τὸν ἀριθμόν. Ἀλλὰ διότι ἕνεκα τούτου ἦτο ἀνίσχυρον κατὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ, δὲν εἶχε τοὐλάχιστον τὴν ἀξίαν οὔτε ὡς σῶμα στρατιωτικὸν χρήσιμον, ὡς τὰ ἄτακτα σώματα; κατὰ τὸν καθηγητὴν φαίνεται ὄχι· διότι ἀγνοεῖ ὅτι ἐφρούρησε πόλεις ἀπειλουμένας ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ὡς τὴν Ὕδραν καὶ Σπέτσας· ὅτι πολλάκις ἐζητήθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ὑπεράσπισίν της κατὰ ἀτάκτων. Ὅλα ταῦτα δὲν δικαιολογοῦν τὴν χρησιμότητά του ἀπέναντι τῶν τόσων ἀποτυχιῶν του, τοῦ ἀνωφελῶς χυθέντος αἵματός του, τῶν προσκομμάτων ὧν ἐγένετο πρόξενον εἰς τὸν ἀγῶνα· *ποῦ* δὲ καὶ *πῶς*, ὁ κύριος καθηγητὴς σιωπᾷ.

Τὸ τακτικὸν θὰ ἠδύνατο καὶ οἷον ἦτο ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ καὶ βλάψῃ αὐτὸν σπουδαίως, ἐὰν ἐπείθοντο οἱ ἄτακτοι νὰ τὸ ὑποστηρίξωσιν· ἀλλ' οὗτοι ὑπὸ τοσούτου τρόμου εἶχον καταληφθῆ, ἕνεκα τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀποτυχιῶν των, ὥστε ἤρκει νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ εἰς ὑποχώρησιν ὁ ἦχος μόνος τῶν τυμπάνων. Ὁ καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας καὶ δι' ἐγγράφων ἐπισήμων πειρώμενος νὰ ἐπι-

Digitized by Google

κυρώση τὴν περὶ ἀχρηστίας τοῦ τακτικοῦ γνώμην του, ἐπιλέγει «Ὀρθῶς ποιῶν ἄρα ὁ Μαυροκορδάτος ἔγραφεν ἀκαταπαύστως πρὸς τὴν ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπὴν, νὰ στείλῃ τακτικὸν ἐξ Εὐρώπης.» (Τῆς ἱστορίας μου τόμος Ε΄, σελ. 917). Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐπλανήθη καὶ μάλιστα πρὸς κέντρα ἐλάκτισε. Δὲν ἔχω ὑπ' ὄψιν τὴν ἱστορίαν τοῦ καθηγητοῦ, ἀλλ' ἔχω τὰς ἑξῆς πρὸς τὴν ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπὴν ἐπιστολὰς τὰς μόνας πραγματευομένας περὶ ἀποστολῆς τακτικοῦ στρατοῦ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, Περίοδος Γ΄ ἀριθ. 7376, τὴν 9 Μαΐου 1825.... «Τὰ πράγματα ἐπληροφόρησαν τὴν Διοίκησιν καὶ ὅλον τὸ ἔθνος, ὅτι χωρὶς τακτικὸν δὲν ἠμποροῦμεν πλέον νὰ ὑπάρξωμεν. Εἰς αὐτὸ συνετέλεσε πολὺ καὶ ἡ ἀπόβασις τοῦ Αἰγυπτίου ἐχθροῦ, μέχρι τοῦδε μόλις κατωρθώθη νὰ συστηθῇ ἓν σῶμα ἀπὸ 600. Ἐσχάτως ὅμως ἤρχισε ν' αὐξάνῃ καὶ ἐλπίζομεν ἐντὸς ὀλίγου ν' αὐξηνθῇ ἀρκετά. Μ' ὅλον τοῦτο τὰ πράγματα ἀπέδειξαν, ὅτι χωρὶς νὰ ἔλθῃ ἔξωθεν μία τακτικὴ δύναμις.... καὶ νὰ δώσῃ συγχρόνως καὶ τὴν δύναμιν εἰς τὴν Διοίκησιν τοῦ νὰ ἐπιχειρισθῇ μὲ δραστηριότητα τὴν διοργάνωσιν ἀρκετῶν τακτικῶν στρατευμάτων, εἶναι δυσκατόρθωτον ν' ἀρχίσῃ καὶ νὰ τελειώσῃ ἡ σύστασις αὐτῶν ἀπὸ Ἕλληνας. Ἀπὸ τὸ ἴδιον ἀντίγραφον τοῦ προβουλεύματος παρατηρεῖτε, ὅτι ἀπεφασίσθη νὰ συστηθῇ ἄλλο ἓν σῶμα τακτικὸν ἀπὸ Ἕλληνας, συγκείμενον ἀπὸ ἓξ χιλιάδας, καὶ δι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ προμηθευθοῦν ἀπὸ Λονδῖνον.... τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὸν ἱματισμὸν καὶ ὁπλισμὸν αὐτῶν.... ... νὰ προμηθευθοῦν μίαν ὥραν προτήτερα καὶ νὰ σταλῶσιν ἐνταῦθα, διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζῃ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον ἡ ἔλλειψις τοιούτων μέσων. Εἶναι φανερὸν, ὅτι πρὸ τῆς ἐκβάσεως αὐτοῦ θὰ ἀπαντηθοῦν πολλαὶ δυσκολίαι· ἀλλ' αὗται θὰ εὐκολυνθοῦν, ἂν προφθάσουν ὅσον τάχιστα αἱ τέσσαρες χιλιάδες ξένοι τακτικοί, καὶ πρὸ πάντων, διότι ὅλον τὸ ἔθνος ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τοῦ τακτικοῦ. Πρὸς τούτοις προσπαθήσατε νὰ στείλητε ἐνταῦθα Εὐρωπαίους εἰδήμονας τῆς τακτικῆς, διὰ νὰ χρησιμεύσουν καὶ ὡς διδάσκαλοι καὶ ὡς ἀξιωματικοὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τακτικοῦ σώματος...., ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ προφθάσῃ τὸ ξένον τακτικὸν, καθὼς καὶ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ συστηθησομένου ἑλληνικοῦ τακτικοῦ... Εἶναι ὅμως δίκαιον νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὸ τακτικὸν στράτευμα μ' ὅλας τὰς ἐλλείψεις ἔχει πολλὰς ἀρετὰς πάντοτε· καὶ τὸ ἄτακτον ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀπείθειάν του ἠμπορεῖ νὰ βλάψῃ σχεδὸν πάντοτε, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς οἰκονομίας εἶναι μεγάλη φθορὰ εἰς ἓν ἔθνος.» Περίοδος Γ΄ ἀριθ. 11060 τὴν 20 Αὐγούστου 1825 «Ἐπιταχύνατε ὅπως δυνηθῆτε τὴν ἀποστολὴν τακτικοῦ, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς φῶς καὶ παράδειγμα εἰς τοὺς ὁμογενεῖς.» Περίοδος Γ΄ ἀριθ. 966, τὴν 3 Ὀκτωβρίου 1826. «Τὸ ἐδῶ συστηνόμενον τακτικὸν προοδεύει, καὶ ἡ ὑπόληψίς του αὐξάνει καθ' ἑκάστην, καὶ οἱ Ἕλληνες γνωρίζουν τὴν ὁποίαν ἔχουν ἀνάγκην τῆς αὐξήσεώς του.» Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος ἡμιεπισήμως ἔγραψε πρὸς τὸν Λουριώτην, τὴν 12 Ἰουνίου 1825. «Τώρα ἤρχισαν νὰ γνωρίζουν οἱ Ἕλληνές μας τὴν ἀνάγκην τοῦ τακτικοῦ, ἀλλὰ τὸ τακτικὸν δὲν γίνεται μὲ θαύματα. Ὕστερον εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἅμα παύσαντος τοῦ κινδύνου, πάλιν ἔχομεν, ἴσως καὶ χειρότερα, καὶ πρέπει νὰ προλάβωμεν.» Ἐκ τῆς πρώτης τῶν ἐπισήμων ἐπιστολῶν ἐξάγεται ἀναμφιλέκτως ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐζήτει παρὰ τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἐπιτροπῆς τὴν ἀποστολὴν ξένου στρατοῦ· πρῶτον, διότι ἄνευ τακτικοῦ στρατοῦ οὔτε ἡ Κυβέρνησις, οὔτε τὸ ἔθνος ἐδύναντο νὰ ὑπάρξωσι· δεύτερον, ὅτι ἡ πεποίθησις αὕτη ὑπῆρχε καὶ πρότερον, ἀλλ' ἐνισχύθη ἐκ τῆς ἀποβάσεως τοῦ Αἰγυπτίου ἐχθροῦ, τουτέστιν ὅτι τὸ ἄτακτον οὔτε κατὰ τῶν ἀτάκτων πλέον πολεμίων ἐδύνατο ν' ἀντιταχθῇ· τρίτον, ὅτι ἐζητεῖτο ὁ ξένος στρατὸς, ἵνα δυνηθῇ ἡ Κυβέρνησις, ἐνισχυομένη δι' αὐτοῦ, νὰ ἐπιχειρισθῇ μετὰ δραστηριότητος τὴν διοργάνωσιν ἀρκοῦντος ἑλληνικοῦ τακτικοῦ στρατοῦ· τέταρτον, ὅτι μόνον ἓν σῶμα μετὰ πολλῆς δυσχερείας κατωρθώθη νὰ σχηματισθῇ συγκείμενον ἐξ 600 ἀνδρῶν, ἀλλ' ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θ' αὐξηνθῇ· καὶ ὅτι ἀπεφασίσθη ἡ σύστασις καὶ ἑτέρου σώματος τακτικοῦ ἐξ Ἑλλήνων μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν ἓξ χιλιάδων· πέμπτον, ὅτι τὸ ἄτακτον διὰ τὴν ἀπείθειάν του ἐδύνατο νὰ βλάψῃ σχεδὸν πάντοτε, καὶ ὅτι οἰκονομικῶς εἶναι μεγάλη φθορὰ εἰς τὸ ἔθνος. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς τῆς μετὰ τὴν πρώτην πεμφθείσης, τὴν 20 Αὐγούστου 1825, ἤτοι μετὰ μῆνας τέσσαρας, ζητεῖται ἡ μετὰ σπουδῆς ἀποστολὴ ὡς πυρὴν τοῦ συστηθησομένου ἐξ ὁμογενῶν στρατοῦ. Ἐκ τῆς χρονολογίας δὲ ἀμφοτέρων τῶν ἐπιστολῶν τούτων καταφανὲς γίνεται, ὅτι δὲν ἐζητεῖτο στρατὸς ξένος, διότι ὁ ἑλληνικὸς τακτικὸς ἦτο ἄχρηστος καὶ ἕνεκα τῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ, ἅτινα παρέλειψε δῆθεν ὁ καθηγητὴς ν' ἀναφέρῃ καὶ ἕνεκα τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεώς του, διότι μόλις ὑπῆρχον τότε 600 ἄνδρες, τὸ δὲ τακτικὸν σῶμα τῶν ἓξ χιλιάδων ἔμελλε νὰ συστηθῇ· τοῦτο δὲ ἦτο τὸ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Φαβιέρου διοργανωθὲν, αὐξηνθὲν εἰς 3 χιλιάδας καὶ ἐπέκεινα μετ' ἀναλόγου ἱππικοῦ καὶ πυροβολικοῦ, καὶ περιέχον ἐν ταῖς τάξεσι τῶν ἀξιωματικῶν φιλέλληνας, ὡς διοικητὰς λόχων, ἰλῶν καὶ ταγμάτων τὸ κατὰ τὸν καθηγητὴν ἄχρηστον. Ἡ δὲ τετάρτη ἡμιεπίσημος ἐπιστολὴ τοῦ Μαυροκορδάτου, ἔχουσα χρονολογίαν τὴν 12 Ἰουνίου 1825, οὖσα καὶ αὐτὴ προγενεστέρα τῆς συστάσεως τοῦ

Digitized by Google

ὑπὸ τὸν Φαβιέρον σώματος, δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ τι ἀποδεικνύον αὐτὸ ὡς ἄχρηστον. Μόνη ἐκ τῶν τριῶν ἐπισήμων ἐπιστολῶν, ἡ τῆς 3 8βρίου 1826, εἶναι μεταγενεστέρα, ἀλλ' αὕτη ἐπαινεῖ τὸ τακτικὸν, διὰ τῶν φράσεων, «Τὸ ἐδῶ συστανόμενον τακτικὸν προοδεύει, καὶ ἡ ὑπόληψίς του αὐξάνει καθ' ἑκάστην, καὶ οἱ Ἕλληνες γνωρίζουν τὴν ὁποίαν ἔχουν ἀνάγκην τῆς αὐξήσεώς του.»

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν ἐπιστολῶν συνάγεται σαφέστατα ὅτι τὸ Ἐκτελεστικὸν ἀδυνατοῦν ν' ἀποκτήσῃ τακτικὸν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς χώρας, ὄχι μόνον κατὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἀτάκτου Τουρκικοῦ στρατοῦ, διότι ἐθεώρει ἤδη τὸ ἄτακτον ἀνίκανον καὶ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ ἀτάκτου, ἐπεζήτει τὴν ἀποστολὴν τακτικοῦ ἐξ Εὐρώπης, ἵνα δυνηθῇ ν' ἀντικρούσῃ τὰς ἀντενεργείας κατὰ τῆς συστάσεως τακτικῆς δυνάμεως, ἀναγκαίας οὐχὶ μόνον κατὰ τοῦ πολεμίου, ἀλλὰ καὶ πρὸς περιστολὴν τοῦ ἀτάκτου, καθ' οὗ τὴν ἄκραν ἀγανάκτησίν της ἐκφράζει ἡ Κυβέρνησις ἐκείνη ἐν τῇ πρὸς τὴν ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπὴν ἐπιστολῇ, τῆς 11 Ἰουνίου 1825, διὰ τρόπου προξενοῦντος φρίκην εἰς τὸν ἀναγνώστην· διότι ἀποκαλεῖ τὸ ἄτακτον λυμεῶνα τῆς πατρίδος! διότι, λέγει· «Αὐτοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ ἡ κακοήθεια, ἐξήντλησε τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ δανείου, χωρὶς νὰ ὠφεληθῇ παντελῶς ἡ πατρίς.» Κατωτέρω δέ· «Τὸ Νεόκαστρον ἐχάθη μόνον καὶ μόνον ἀπὸ τὴν κακοήθειαν τῶν στρατιωτῶν. . . ἀπὸ αὐτὰ τὰ αἴτια καὶ τώρα ἐκυριεύθη ἡ Καλαμάτα ἀπὸ 3 χιλ. ἐχθρούς, ἐν ᾧ ἦσαν μέσα ἄλλοι τόσοι ἐδικοί μας, καὶ τὴν ἄφησαν καὶ ἔφυγαν χωρὶς νὰ ῥίψουν τουφέκι. Διὰ τὰ αὐτὰ αἴτια κατεπάτησεν ὁ ἐχθρὸς ἀτιμωρητὶ τὴν Μεσσηνίαν ὅλην, καὶ μέρος τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἐρημώθη καὶ ἐλεηλατήθη ἡ Τριπολιτσὰ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους. . . Αὐτὰ τὰ κακὰ δὲν βλέπομεν πῶς ἠμποροῦν νὰ διορθωθοῦν· στοχαζόμεθα ἰατρικὸν ἁρμόδιον τὸ τακτικόν.» (Ἀπολογία Ὀρλάνδου καὶ Λουριώτου, τόμ. Α' σελ. 380—391 καὶ τόμ. Β' σελ. 4). Ὡς καὶ τὰ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα οὕτω καὶ ἡ τελευταία αὕτη ἐπιστολὴ φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἐν αἷς καὶ τοῦ Ἰωάννου Κωλέτου, τοῦ ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων πολιτευτῶν τῆς ἐπαναστάσεως θιασώτου τοῦ ἀτάκτου στοιχείου· διότι ἐπὶ τέλους ἡ φιλοπατρία εἶχε κατισχύσει κατὰ τῶν συμπαθειῶν, καὶ τῶν πολιτικῶν συμφερόντων αὐτοῦ. Θλῖψις μεγίστη καταλαμβάνει πάντα Ἕλληνα ἀναλογιζόμενον ὁποῖα θὰ ἦσαν ἔκτοτε τὰ ὅρια τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἐὰν οἱ ἀνδρεῖοι ἐκεῖνοι μαχηταί, οἱ τοῦ ἀγῶνος τῆς ἀνεξαρτησίας ἀρξάμενοι, ἠσπάζοντο ἐπὶ τέλους τὴν τακτικήν! Διότι ἐκέκτηντο στρατιωτικὰ πλεονεκτήματα, οἷα ὀλίγοι τῶν Τούρκων εἶχον, οὐδεὶς δὲ τῶν Αἰγυπτίων. Τότε εὐλόγως θὰ ἀπεκάλουν τούτους Στραβαραπάδας, οὐχὶ δὲ διωκόμενοι ὑπ' αὐτῶν. Ἀλλ' ἀτυχῶς ἡ ἔλλειψις πειθαρχίας καὶ τέχνης κατέστησε τοὺς ἀνδρείους ἐκείνους εἰς μὲν τοὺς Ἄραβας ἀντικείμενον χλεύης, εἰς δὲ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν τόπον ἀντικείμενον τρόμου.

Ὁ κύριος Παπαῤῥηγόπουλος, ὡς συγγραφεὺς μάλιστα τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐπαναστάσεως, δὲν ὤκνησε ν' ἀναγνώσῃ μετ' ἐπιστασίας τὴν ἐπιστολὴν τῆς 11 Ἰουνίου 1825· καὶ ὅμως ἔγραψεν, «Ὅτι ἐπειδὴ ἡ σύμπραξις τῶν δύο στοιχείων συνεπήγετο ἄπειρα ἀτοπήματα, καὶ ἐπειδὴ ἔδει νὰ ἐνδώσῃ τὸ ἕτερον, φυσικώτατον ἦτο νὰ προτιμηθῇ ἐκεῖνο, δι' οὗ ἐπὶ τέλους κατωρθώθησαν οἱ μεγαλήτεροι τοῦ ἀγῶνος ἆθλοι!» Ὀρθῶς ἄρα εἶπον ἐν τῇ προηγουμένῃ διατριβῇ μου ὅτι ταῦτα πάντα εἰσὶ πλάσματα φαντασίας δυσμενοῦς κατὰ τοῦ τακτικοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπερβαλλόντως δὲ ἐνθουσιώδους ὑπὲρ τοῦ τότε ἀτάκτου. Ἀλλ' ἡ ἱστορία δὲν γίνεται οὕτω διδάσκαλος εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὠφέλιμος, τοὐναντίον βλάπτει τὰ μέγιστα, ὡς ἐπανειλημμένως ἔβλαψαν αἱ τῶν ἄθλων τοῦ ἀτάκτου στρατοῦ ἀνακριβεῖς παραδόσεις ἐκ κακῆς ἐννοουμένης ἐθνικῆς φιλοτιμίας ἢ κολακείας ὑπαγορευθείσας. Διότι διατηρεῖται ἔτι παρὰ τοῖς πολλοῖς ἡ ἀπάτη, ὅτι καὶ ἄνευ πειθαρχίας καὶ τέχνης ὁ Ἕλλην εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐπιχειρήσῃ μετ' ἐπιτυχίας πολεμικὰ ἔργα. Ἐμμένουσι δὲ ἐν τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ καὶ μετὰ τὰς τόσας ἀποτυχίας. Εἰς μάτην ὁ καθηγητὴς λέγει· «Ἐλάβομεν καὶ ἄλλοτε ἀφορμὴν νὰ εἴπωμεν πολλάκις ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει σύγκρισις μεταξὺ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ἀτάκτου, καὶ ἠθέλομεν βεβαίως ἐλεεινολογήσει τὸ ἔθνος ἐὰν ἐνέμενεν εἰς τὴν γνώμην ὅτι δύναται νὰ πράξῃ τι γενναῖον διὰ τοῦ ἀτάκτου.» Τὰ πράγματα εἶναι ἰσχυρότερα τῶν λόγων· ὡς καθηγητὴς διδάσκει τοὺς Ἕλληνας νὰ μὴ ἐμμένωσιν εἰς τὰς ὑπὲρ τοῦ ἀτάκτου στοιχείου προλήψεις των, ἐν ᾧ λαμβάνει τὸ σπουδαιότερον μέρος ὑπὲρ τῶν ἀτάκτων ἐπιχειρήσεων, τουτέστι, τὴν προμήθειαν ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων μετὰ πολλοῦ ζήλου. Ὁ βίος τοῦ ἀτάκτου στρατοῦ ἔδει νὰ διαιρεθῇ εἰς περιόδους δύο, εἰς πρώτην, τὴν ἀξίαν πολλῶν ἐπαίνων, ὅτε ὁ ὑπὲρ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐλευθερίας ζῆλος ἀκμαῖος ἔτι ὢν ἀνεπλήρου τὴν ἔλλειψιν πειθαρχίας καὶ τάξεως, εἶχε δὲ ὡσαύτως ἀντίπαλον τὴν αταξίαν καὶ τὴν στρατιωτικὴν ἀμάθειαν· καὶ εἰς δευτέραν περίοδον, ὅτε αἱ πολιτικαὶ διαιρέσεις, αἱ ἀντιζηλεῖαι καὶ τὸ δάνειον ἐδηλητηρίασαν τὸν στρατὸν τὸν ἄτακτον, τὸν κατέστησαν δὲ ἐπὶ τέλους ἐντελῶς ἄχρηστον ἡ πειθαρχία καὶ ἡ στρατιωτικὴ τέχνη τοῦ Στραβάραπος. Τὸ τακτικὸν σῶμα εὐάριθμον ὄν, ὡς μὴ δυνηθὲν ν'

Digitized by Google

ἀναπτυχθῇ ἕνεκα τῶν ἀντενεργειῶν τοῦ ἀτάκτου ςρατοῦ, πολυαριθμοτέρου ὄντος καὶ ἐπιβάλλοντος διὰ τοῦτο τὴν θέλησίν του εἰς τὴν ἀνίσχυρον Κυβέρνησιν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ πολεμίου πολὺ ἰσχυροτέρου, ἀπέδειξεν ὅμως εἰς πολλὰς περιστάσεις τί ἐδύνατο νὰ πράξῃ ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος.

Διὰ πολλῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διατριβῶν προσεπάθησα νὰ ἐξαγάγω ἐκ τῆς πλάνης τοὺς φρονοῦντας ἔτι, ἕνεκα τῶν ἀνακριβῶν παραδόσεων, ὅτι οἱ Ἕλληνες ὡς ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως οὕτω καὶ σήμερον δύνανται νὰ ἐπιτύχωσι καὶ ἄνευ πειθαρχίας καὶ τάξεως μαχόμενοι· τὸ καθῆκον τοῦτο ἐκπληρῶν καὶ σήμερον, καὶ προσέτι τὸ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς μνήμης τῶν Φιλελλήνων καὶ Ἑλλήνων τῶν συγκροτησάντων τὸ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας ἐξευτελισθὲν τοσοῦτον τακτικὸν τῆς Ἐπαναστάσεως, ἔγραψα ἀνασκευάζων τὴν ἀπάντησιν, οὐδεμίαν δὲ ἑτέραν ἔχων ἀφορμὴν παραπόνων. Τοὐναντίον γνωρίζω χάριτας τῷ κυρίῳ Κ. Παπαῤῥηγοπούλῳ διὰ τὴν περὶ ἐμοῦ ἀγαθὴν αὐτοῦ ἰδέαν.

Δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς Ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου.

Ἐν Ἀθήναις, 10 Φεβρουαρίου 1879.

Γ. Καρατζας.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

7 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 106

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1878 λήγει τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Δελτίου τῆς Ἑστίας. Ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ τρίτον ἔτος, παρακαλοῦνται ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας, πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1879, τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1492. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος ς'. 7 Ἰανουαρίου 1879. Ἀριθ. 158 (106). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. **Περιεχόμενα:** Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ναυάρχου Σπετσῶν Γεωργίου Ἀνδρούτζου. — 1 Ἰανουαρίου (ἐκ τῶν τοῦ Αἰμιλίου Σουβέστρ', ὑπὸ Ε. Σίμου. — Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ἡ ἑορτὴ τῶν θεοφανείων ἐν Μοριχόβῳ, ὑπὸ Χρ. Π. Τοπάλη. — Ὁ Ὠρίων. — Κάτω τὸ φωταέριον! — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκὼ (μετὰ Γ. Ζωχιοῦ).— Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή: Γλυκίσματα δηλητήρια. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1493. **Περὶ τῶν περιπετειῶν τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις**, ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ 6' τόμου τοῦ «Παρνασσοῦ». Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ», 1878, 8ον, σ. 24. [Περιέχει δύο εἰσιτηρίους Λόγους, ἀπαγγελθέντας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ, κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1878. Ὁ 6' λόγος περιλαμβάνει κεφαλαιώδη ἀνάλυσιν τῶν κυριωτέρων κρίσεων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου περὶ τοῦ «Ἐπιλόγου τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους», γαλλιστὶ ἐκδοθέντος κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1878 ὑπὸ τὸν τίτλον Histoire de la civilisation hellénique, depuis ses origines jusqu'à nos jours. Περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἔργου ἐδημοσιεύθησαν πεντήκοντα περίπου βιβλιογραφίαι, ποικίλης ἐπιστημονικῆς ἀξίας καὶ πολιτικῆς ἀποχρώσεως, αἱ πλεῖσται ὑπὸ γαλλικῶν περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων. Ἐκ τούτων ἀναφέρομεν τὰς ἑπομένας: 1) Τὸ κράτιστον τῶν ἐν Γαλλίᾳ περιοδικῶν, ἡ Revue des deux Mondes, ἐδημοσίευσεν ἐκτενεστάτην καὶ εὐμενεστάτην κρίσιν τοῦ κ. Emile Burnouf, ἄλλοτε ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατελέσαντος διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς σχολῆς. 2) Bulletin de correspondance hellénique (ἄρθρον τοῦ πρώην διευθυντοῦ τῆς γαλλικῆς σχολῆς κ. Albert Dumont). 3) Journal des débats (ἄρθρον τοῦ κ. Henry Houssaye). 4) Revue archéologique (ἄρθρον τοῦ κ. George Perrot). 5) Journal des Savants (ἄρθρον τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. E. Miller), 6) Revue scientifique. 7) Revue bibliographique universelle (ἄρθρον τοῦ κ. Armamd Gasky), 8) Revue historiqne, 9) Republique française (ἐκτενὲς ἄρθρον τοῦ André Lefèvre), Revue de France, Le Français, Le Monde, Le Pays κτλ.] [Ἡ Saturday Review τῆς 9 νοεμβρίου 1878, πραγματευομένη περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Φινλαίυ, συγκεφαλαιοῖ οὕτω πως τὰς ἐντυπώσεις αὐτῆς περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι γενομένων ἱστορικῶν ἐργασιῶν. The day seems at hand when, aided by the rapidly accumulating researches of modern historical and literary science, and stimulated by the generous patriotism of such national historians as Paparrigopoulo, whose views have recently found a most able popular exponent in M. Démétrius Bikélas, the literary world of the West will begin to reconsider its accepted view of the «Byzantine» Empire as an empire of degeneracy and decay].

1494. **H. Beaunis. Ἐμβρυολογία** μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Σπυρίδωνος Ι. Κανέλλη, φοιτητοῦ τῆς ἰατρικῆς. Μετὰ 18 ἐν τῷ κειμένῳ εἰκόνων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν Γ Πάσσαρη, 1879, 8ον, σ. στ'-160 καὶ δ', δρ. ν. 4.

1495. **Παρνασσός.** Σύγγραμμα περιοδικὸν κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον. [Φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσός»]. Τόμος Β', τεῦχος ΙΒ' Δεκέμβριος 1878. **Περιεχόμενα:** Κ. Παπαρρηγοπούλου. Περὶ τῶν περιπετειῶν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις (Μέρ. Β'. Τέλ.) —Κ. Σ. Κόντος. Ποικίλα φιλολογικά. § 26. Αὐτόγραφον, ἰδιόγραφον, ἀντίγραφον. § 27. Ἀπόγραφον, ἀρχέτυπον, πρωτότυπον, ἀντίτυπον. — Σ. Π. Λάμπρου. Ὁ αἰὼν τοῦ Περικλέους.—Ἰγ. Μοσχάκη: Μελέτη περὶ Ὑλισμοῦ.—Ν. Πετρῆ. Ὁμηρικαὶ μελέται παρὰ Ρωμαίοις (τέλος).—Ι. Χ. Βάμβας. Ὑγιεινή Περὶ τροφῶν. Κρέας Ὠά.—Χ. Πούλιος. Πνευματικὴ ἀγωγή. Ἡ μήτηρ καὶ τὸ δωμάτιον τῶν παίδων.—Ε. Ἀμπού. Ὁ ἀπεξηραμένος συνταγματάρχης. Κεφ. ΙΒ. Τὸ πρῶτον δεῖπνον τοῦ ἀναστάντος. ΙΓ'. Ὁ Φουγὰς διηγεῖται τὴν ἱςορίαν του. ΙΔ'. Ἔρως καὶ σπάθη. (συν.)— Δ. Κοκκίδης. Μετεωρολ. ἄποψις τοῦ ἔτους 1878.—Φιλ. Σύλ. «Παρνασσός».—Ἀρχαιολογικά. Γερμαν. σχολή.—Εἰδήσεις.—Μετεωρολ. Δελτίον.

Ὁ σοφὸς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Στέφ. Κουμανούδης ἐξελέχθη μέλος ἀντεπιστέλλον τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ γραμμάτων.

— Ἐξεδόθη ἐν Μασσαλίᾳ μετάφρασις εἰς τὴν γαλλικὴν τῆς «Συζύγου ἐκλογῆς», τῆς γνωστῆς κωμῳδίας τοῦ μακαρίτου Δημ. Παπαρρηγοπούλου. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Κ. Κούρτελη, ὅστις ἀγγέλλει ὅτι θὰ ἐκδώσῃ σειρὰν ὅλην μεταφράσεων εἰς τὴν γαλλικήν, προϊόντων τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, ὑπὸ τὸν τίτλον «Bibliothèque contemporaine Hellénique».

— Ὁ καθηγητὴς κ. Ν. Γ. Νικοκλῆς ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τοῦ α' τεύχους τῶν ὀκτὼ γνησίων τοῦ Δημοσθένους Φιλιππικῶν, περιέχοντος τοὺς τρεῖς κατὰ τοῦ Φιλίππου λόγους ἢ κατὰ τὴν συνήθη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τάξιν, τὸν Δ'., ΣΤ' καὶ Θ', τρία τοῦ ῥήτορος ἀριστουργήματα τὰ καὶ σπουδαιότερα καὶ τεχνικώτερα τῶν ἄλλων.

— Ὁ λοχαγὸς τοῦ μηχανικοῦ κ. Δ. Κ. Παπαγεωργίου καθηγητὴς τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς ἐδημοσίευσεν ἐξήγησιν καὶ χρῆσιν τοῦ λογιστικοῦ κανόνος (règle à calcul), καὶ ὅμοια τοῦ πολικοῦ ἐμβαδομέτρου (planimètre-polaire).

— Ὁ ἐνταῦθα σύλλογος τῶν μαθητῶν αἱ «Μοῦσαι» ἤρξατο ἐκδίδων (δὶς τοῦ μηνός, ἐκ σελ. 8) ὁμώνυμον περιοδικόν. **Περιεχόμενα τοῦ α' φυλλαδίου:** Οἱ βίοι τῶν ἐνδόξων στρατηγῶν οἱ ἀποδιδόμενοι τῷ Κορνηλίῳ Νέπωτι ἀνήκουσιν αὐτῷ; ὑπὸ Α. Φραβασίλη. — Φυλλίη, ὑπὸ Κ. Γ. Ξένου. — Ῥοζίνη ἡ ἀνθοπῶλις. — Εἰς τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, ὑπὸ Ἀχιλλέως Παράσχου. — Εἰς τὸν ἀπολεσθέντα ὀφθαλμὸν τοῦ φίλου καὶ συμμαχητοῦ μου Θεμ. Οἰκονομοπούλου, ὑπὸ Ε. Στρατουδάκη. — Ποικίλα. — Αἰνίγματα.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1858.

83 Κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 2 Ἰανουαρ.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 14 σειραί:

775 978 1036 1145 1348 1730 1982 2020 2045 2128 3118 3200 3204 3599.

Σειρα	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρῶ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
775	10	400	1145	56	400	2045	11	1000
	34	400		93	400		85	400
	56	400		69	400	2128	12	400
	72	400	1348	12	5000		19	400
	83	400		61	400		24	400
978	4	400		66	200000		51	5000
	5	400		94	1000		62	400
	11	1000	1730	24	400	3118	2	3000
	38	400	1982	35	400		81	400
	43	1500		52	400	3200	65	400
	60	400		82	400	3204	12	400
	97	40000	2020	8	400		16	400
1036	37	400		14	400		18	3000
	46	1000		22	400		20	400
	65	1500		88	400		44	400
	70	400		90	1500		87	20000
	80	400		98	400	3599	93	400
1145	12	400						

Οἱ ἐξαχθέντες ἕτεροι 1348 ἀριθμοί, ὡς καὶ οἱ ἀνωτέρω, πληρωθήσονται τῇ 1 Ἰουλίου 1879. — Ἡ ἑπομένη κλήρωσις ἐνεργηθήσεται τῇ 1 Ἀπριλίου 1879.

Πίναξ ἐμφαίνων τὰ πληρωθησόμενα καθαρὰ ὑπόλοιπα:

Φ.Χ	ἀφ 15%	ὑπόλ. πλ.	Φ.Χ.	ἀφ. 15%	ὑπ.πλ.
200000	29985	170015	1500	210	1290
40000	5985	34015	1000	135	865
20000	2985	17015	400	45	355
5000	735	4265	200	15	185
3000	435	2565			

Digitized by Google

ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΟΝ ΦΡ. 9,000,000

17 Κλήρωσις (διὰ τὴν ἑξαμηνίαν τὴν λήγουσαν τὴν **18** Ἰανουαρίου **1879**).

71 — 80
491 — 500
501 — 510
531 — 540
631 — 640
641 — 650
761 — 770
1131 — 1140
1311 — 1320
1421 — 1430
1481 — 1490
1561 — 1570
1591 — 1600
1771 — 1780
1811 — 1820
1831 — 1840
1901 — 1910
1911 — 1920
1941 — 1943
2051 — 2060
2101 — 2110
2161 — 2170
2481 — 2490
2511 — 2520
2831 — 2840
2951 — 2960
2971 — 2980
3041 — 3050
3051 — 3060
3161 — 3170
3181 — 3190
3601 — 3610
3641 — 3650
3651 — 3660
3711 — 3720
3851 — 3860
4221 — 4230
4541 — 4550
4751 — 4760
4891 — 4900
4901 — 4910
4991 — 5000
5011 — 5020
5061 — 5070
5231 — 5240
5281 — 5290
5481 — 5490
5541 — 5550
5571 — 5580
5651 — 5660
5811 — 5820
5851 — 5860
5871 — 5880
5981 — 5990
5991 — 6000
6051 — 6060
6291 — 6300
6521 — 6530
6611 — 6620
6711 — 6720
6971 — 6980
7111 — 7120
7131 — 7140
7211 — 7220
7291 — 7300
7311 — 7320
7451 — 7460
7521 — 7530
7661 — 7670
7721 — 7730
7791 — 7800
7901 — 7910
8121 — 8130
8211 — 8220
8311 — 8320
8431 — 8440
8481 — 8490
8871 — 8880
9081 — 9090
9131 — 9140
9281 — 9290
9351 — 9360
9361 — 9370
9741 — 9750
9791 — 9800
10198 — 10200
10351 — 10360
10371 — 10380
10601 — 10610
10631 — 10640
10651 — 10660
10731 — 10740
10821 — 10830
10881 — 10890
11151 — 11160
11221 — 11230
11471 — 11480
11611 — 11620
11641 — 11650
11831 — 11840
12061 — 12070
12151 — 12160
12181 — 12190
12231 — 12240
12241 — 12250
12631 — 12640
12701 — 12710
12761 — 12770
12901 — 12910
12961 — 12970
13291 — 13300
13511 — 13520
13671 — 13680
13961 — 13970
13971 — 13980
14171 — 14180
14331 — 14340
14411 — 14420
14531 — 14540
14611 — 14620
14681 — 14690
14691 — 14700
14701 — 14710
14751 — 14760
14971 — 14980
15181 — 15190
15201 — 15210
15271 — 15280
15471 — 15480
15491 — 15500
15801 — 15810
16011 — 16020
16061 — 16070
17031 — 17040
17391 — 17400
17551 — 17560
17591 — 17600
17721 — 17730
17741 — 17750

ΕΣΤΙΑ

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, δεδεμένοι, πρὸς φρ. 8

Ἐτησία συνδρ.: Ἐν Ἑλλ. φρ. 10. ἐν τῇ ἀλλ. φρ. 20.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ.

Κανάρης, ὑπὸ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου... Τιμ. λεπ. 5
Μελέτη ἐπὶ τῆς σημερινῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ θέσεως, ὑπὸ * * .... » » 20
Ἡ «Λίμνη τοῦ Δαμαρτίνου», παράφ. Ἀρισ. Βαλαωρίτου .... » » 10
Περὶ συγχρ. ἐν Ἑλλ. κριτικῆς, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου .... » » 25
Περὶ συγχρ. Ἑλλην. ποιήσεως, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου .... » » 25
Τὰ κείμενα, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου.......... » » 25
Ὁ νέος κριτικός, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου .. » » 25
Νέα μελ. περὶ τοῦ ἑλλ. ζητήματος........ » » 20

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 1. Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας. Τιμ. λεπ. 10
» 2. Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος. » » 10
» 3. Ἀδαμάντιος Κοραῆς. » » 10
» 4. Λάζαρος Κουντουριώτης. » » 10
» 5. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος. » » 10
» 6. Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου. » » 10
» 7. Περὶ καθαριότητος. » » 10
» 8. Περὶ Κύπρου. » » 10

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ	Ἀν.	Παρατηρήσεις.
106.27	743.58	10°3	5°1	ΒΔ.	ΠΜ.ἐ΄ΜΜ.ψεκ,βρ. *
28	748.58	16.5	5.5	Ν.	ΠΜ.λεπ.βρ. (0‴31)
29	748.41	16.3	11.1	Ν.	ΜΜ.ἐ΄τὴνέσ.βρ.(26′′46)
30	749.68	15.2	7.6	ΝΔ.	τὴνέσπ.λεπ.βρ. (0‴41)
31	752.28	16.5	8.5	ΝΔ.	
Ἰαν. 1	752.21	18.1	10.0	ΝΔ.	ΜΜ.ψεκ.βροχ. *
2	748.52	13.3	11.6	ΒΑ	βρ.τῆςἡμέρας (54‴24)

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Ἰανουαρίου 1879].

Ἄρτος α' π......	λ.	52	Κάστανα δκ......	»	60
» 6' π......	»	48	Ἀπίδια δκ.......	δρ	2.—
Κρέας βόειον δκ.	δ.	1.80	Μῆλα δκ........	»	1.60
» μόσχ. »	»	2.40	Ρῴδια δκ........	λ.	
» πρόβ. »	»	1.40	Κυδώνια δκ......	»	60
» ἀμνοῦ »	»	2 20	Καφὲς α' π. δκ..	δ.	4.40
Χοιρινὸν δκ......	»	1.60	» 6' π. δκ..	»	4.20
Ὄρνις..........	δ.	3.—	Ζάχχ. κεφ. δκ...	»	1.80
Ὀρνίθιον........	·	1 70	» δκ.	»	1.60
Γάλος..........	»	8.—	Ἔλαιον α' π. δκ.	»	1.40
Γαλοποῦλα......	»	7 —	» 6' π. δκ.	»	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος.	»	4.—	Χαβ. μαῦρον δκ..	»	13.—
Πιτσούνια »	»	2.—	Λακέρδα.........	»	3.20
Λαγωός.........	»	5.—	Τυρὶ Ἐλβετ. δκ.	»	4.40
Πέρδιξ..........	»		» Ὀλλ. δκ..	»	4.80
Ξυλόκοτται ζευ..	»		» Ἑλλ. ἀσκοῦ	»	2.40
Συναγρὶς δκ....	»		» Κρητικ. δκ.	»	3.20
Κέφαλοι » ..	»		Βούτυρον νωπ. δκ.	»	12.—
Μπαρμπού. » ..	»		Βούτ. ἀσκοῦ δκ.	»	4.80
Ὠὰ		10	Ὀρύζιον κοινὸν..	»	80
Κρόμμυα δκ	»	20	» Βενετ. δκ.	»	90
Μελτζάνες ἑκάστη	»		Πάσται δκ......	»	80
Πατάτες δκ......	»	30	Μακαρόνια δκ...	»	80
Δομάτες δκ......	»		» Νεαπόλ..	»	1.50
Κολοκύνθια δκ...	»		Κόλλα δκ.......	»	1.70
Μπιζέλια δκ. ...	»	2.—	Σάπων Ζακύνθου.	»	1.50
Σπανάκι.........	»	30	» ἐντόπ....	»	1.30
Φασόλια δκ......	»	80	Σπερματζέτα....	»	1.85
Κίτρα δκ........	»	60	Πετρέλαιον δκ...	»	80
Πορτογάλλια ἕκ..	»	10	Κάρβουνα, ὁ στατ.	»	7.50
Μανδαρίνια τὰ 2.	»	15	Ξύλα,. δκ......	»	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

5 Ἰανουαρίου 1879 — 5 Ἰανουαρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξοφ.	Τρέχ. τιμ.
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	295
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	305
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ408
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	285
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκε.	53.20	560.—	560	φ515 ἀ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	φ204

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγμ. μετοχ.	Τρέχ. τιμὴ
Εθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	$3387\frac{1}{2}$
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	14,000,000	9,800,000	390,900	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	5.25	175	162
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως.......	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 78,380	20 Ἰαν 20 Ἰουλ.	φ. 4.—	100	φ.112
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»....	»15,000,000	» 3,250,000		1 Μαρτίου	φ. 8.—	φ. 100	φ. 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	15 —	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»........	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	8.25	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»	φ 2,000,000	φ. 516,000	φ. 26,000	20 Ἀπριλίου	φ.19.60	φ. 200	φ.200
Ετ. τῶν Μεταλλ. τοῦ Λαυρίου.	φ20,000,000	φ.14,000,000		1 Φεβ. 1 Αὐγ.	φ. 3.50	» 140	φ. 67

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
	Εἰκοσάφ. δ. 23 50
Λονδ. Ἐθν. Τραπ.	Λ. Στερ. » 29.20
	Ὀθω. » 27.10
	Λ. Φλω. » 14.—
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. ὄψ. δρ. 1.20, 3 μην $1.19\frac{1}{2}$. Ἐμ. δρ. 1.17	Ἀρ. 5φρ. » 5.80
	Ἀρ φρ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος... 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1 – 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν.-Λονδ. 3 μην. (3 Ἰανουαρίου.) Εμ. 30 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (30 Δεκεμβρίου.) Τρ. 3 μην. 29.70-80

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (10 Ἰανουαρίου). Ἔτ. νέου.
Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. $44\frac{1}{4}$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 250.—
» » » 8 %.. » 242.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 62.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. $109\frac{1}{2}$-$\frac{7}{8}$
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 22.95-23.05
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. $109\frac{25}{40}$
Εἰκοσάφραγκον............ » $87\frac{8}{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην.. » 116.60
Παρισίων τὰ 100 φρ........ » 46 30
Εἰκοσάφραγκον .... » 9.32
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100....... » 100 —

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ (7 Δεκεμβρίου).
Λονδίνου 3 μηνῶν......... φρ. 25.27 -25.32

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (10 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην. φ. 116 55
Γαλλίας τὰ 100. φρ. 3 μην . » 46 30
Εἰκοσάφραγκον............. » 9 34
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100....... » 100.—

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ. 5 %) φρ. $25.27\frac{1}{2}$-$32\frac{1}{2}$
Χρυσὸς $^{1000}/_{10000}$ καθ. τὸ χ. 434.44 ἀμ. 3 ‰
Ἄργυρ. $^{1000}/_{1000}$ κ. τὸ χ. 218 89 ζ. 155-160 ‰

Τόκος προεξοφλήσεως. — Ἀμστερδάμης 5 %, Βερολίνου $4\frac{1}{2}$, Βιέννης 5, Βρυξελλῶν 4 %, Λονδίνου 5 %, Παρισίων 3 %, Πετρουπόλεως 6 %, Ρώμης 4 %, Τεργέστης $4\frac{1}{2}$.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ.Ζ. Βροσθένιον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. — κκ. Α,Β,Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω. Ἡ Ἑστία θ' ἀποσταλῇ ἅμα ληφθῇ τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς. — Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον, Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν, Ἐνοριακὴν τῶν ἀρρένων Σχολὴν τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος Σταυροδρομίου, Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, Ἑλληνοεμπορικὴν Σχολὴν Χάλκης. Κωνσταντινούπολιν. Τ' ἀποστελλόμενα φύλλα δωροῦνται παρὰ τοῦ φιλομούσου, καὶ τῆς Ἑστίας προστάτου, κ. Κ. Ζάππα. — Διεύθυνσιν ταχυδρομείου. Σύρον. Ἡ ἀπόδειξις ἐστάλη τῷ κ. Π.Μ.— Καν Φ.Ε. Βελιγράδιον. — κκ. Δ.Β. Παρισίους, Η.Π.Η. Ταγανρόκ, Ι Φ.Μ. Ὀδησσόν, Δ.Β. Μασσαλίαν, Μ Γ.Μ. Τεργέστην, Θ.Μ.Γ. Βιέννην, Χ.Λ. Μυτιλήνην, Μ.Π.Κ. Σμύρνην, Δ.Β. Ἀλεξάνδρειαν, Λέσχην «Φοίνιξ», Βραΐλαν, Καν Ζ Δ.Ο καὶ Θ.Δ.Κ. Κωνσταντινούπολιν, Καν Ε.Β.Κ, κ. Γ.Ι.Χ, Κ.Ι.Χ, Α.Φ, Σ.Σ καὶ Δ.Γ.Δ. Καλάμας, Α.Σ.Η, Θ.Μ. Αἴγιον, Σ.Ν.Θ. Ἰθάκην, Ν.Ν. Κάρυστον, Λέσχην Ἑρμουπόλεως, κκ. Δ.Μ, Λ.Χ.Κ, Σ Ι.Π, Ν.Α.Ζ, Σ.Μ Μ, Μ.Π, Δ.Β, Π.Μ καὶ Καν Π.Χ. Σύρον, Δ.Μ. Ἄμφισσαν, Σ.Π.Λ. Σπάρτην, Κ.Γ.Π καὶ Χ Ν.Χ, Πόρον. Ν.Π Θ, Ε.Π, Ν.Π, Πάτρας, Σ.Σ. Λαμίαν, Καν Ε.Ν.Ι. Κεφαλληνίαν, Η Π καὶ Γ.Κ. Κέρκυραν, Ο.R, Δ.Ρ, Α.Π, Ἀδελφοὺς Κ.Μ. Πειραιᾶ, Direction du bureau de la Presse (Constantinople) Ἐλήφθησαν. — κ. Α.Μ.Κ. Σύρον. Ἀγνοοῦμεν.—*** Μήπως δὲν μετεφράσθη καὶ ἐπωλεῖτο ἀναφανδὸν εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν «Ὁ διάβολος εἰς τὴν κόλασιν» τοῦ Βοκκακίου, διήγημα διαπρέπον ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκφράσεως; — Κ ν Ε* Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς (πατὴρ) ἔγραφεν ὡραῖα μυθιστορήματα ἀλλ' ἐγίνωσκε καὶ τὴν μαγειρικὴν κατὰ βάθος. Σᾶς συνιστῶμεν τὸ «Μέγα λεξικόν του τῆς μαγειρικῆς», ἔργον ἄξιον λόγου οὐ μόνον διότι μετ' ἀληθοῦς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας εἶναι γεγραμμένον ἀλλὰ καὶ διότι ὁ συγγραφεὺς ἀρτύει πανταχοῦ τὸν λόγον δι' εὐφυῶν ἀνεκδότων.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

435.

Τὴν παραμονὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἔπαιζον χαρτιὰ ἔν τινι ἑσπερινῇ συναναστροφῇ. Ἐρωτηθεὶς εἷς τῶν παικτῶν πόσας δραχμὰς εἶχεν ὅτε ἤρχισε τὸ παιγνίδιον, ἀπήντησε: «Μοὶ μένει τὸ τριπλάσιον τῆς ζημίας μου, τὸ δὲ ποσὸν τῶν δραχμῶν ἃς ἀπώλεσα, πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ τοῦ ἕκτου τῶν ὑποληφθεισῶν μοι δραχμῶν, παράγει τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν ἃς ἐν ἀρχῇ εἶχον».

Πόσας δραχμὰς εἶχεν;

436.

Ἐχθρονίσας τὸν ἐν τῇ μητρικῇ μου πόλει βασιλεύοντα υἱὸν τῶν ὡς ἐκ θαύματος διασωθέντων γονέων του, ἐβασίλευσα ἐγώ. Καὶ πάππον μὲν εἶχον θεόν, ἐγενόμην δὲ πάππος δύο πτηνῶν ἠδυφώνων.

437.

Ποῦ εὑρίσκεται ὁ βασιλεὺς ὅταν δύῃ ὁ ἥλιος;

438.

Αἴ, ποῦ εἶσθε τῆς Ἑστίας δεξιοὶ τῶν γρίφων λύται
νὰ μαντεύσετε ἐλᾶτε καὶ ἐμὲ ἂν δυνηθῆτε.
Πράγματα πολλὰ δὲν ἔχω, καὶ πολλῶν ὑπάρχει χρεία.
Ἔχω μόνον ζεύγη τρία...
Ἓν ἐκ τῶν ζευγῶν μου τούτων ἐκτελεῖ συνδέσμου χρέη,
καὶ τὰ ἐναντίου γένους δύο ἄκρα μου συνδέει.

Ἐν Ἀθήναις, Ἰανουάριος 1879. Φμ. *

439.

Ἐὰν σ' ἀρέσκῃ τ' ὅλον μου, ὅπως ποτὲ τὸ πάλαι
Εἰς ἥρωα νεανικὸν ἐκ τῶν ἀρχαίων χρόνων,
Πρόσθεσε εἰς τὸ πρῶτόν μου δεκαεννέα μόνον,
Καὶ πέριξ τοῦ τραχήλου σου τὸ ὅ,τι γείνῃ βάλε.
Θερμότερον, εἰ δυνατόν, ἔτι θὰ μ' ἀγαπήσῃς,
Καὶ βέβαια τὸ μέρος μου ἐμοῦ θὰ προτιμήσῃς.

Ἐν Ἀθήναις, Ἰανουάριος 1879. Λ *

440.

Ἂν τοῦ ὅλου μου τὴν πρώτην συλλαβήν, φίλε, προφέρεις
Ἓν κοινότατον τοῦ ὅρκου ἐπιφώνημα ἐκφέρεις.
Ἐκ τῶν πέντε μου ψηφίων ἂν ἐκλείψῃ τὸ μεσαῖον,
Εἰς τοὺς τοκετοὺς συνήθως εἶμαι ὅν τι ἀναγκαῖον.
Ἂν δὲ πάλιν ἓν ψηφίον ἐκ τῆς λέξεως ἐκβάλῃς
Ἀριθμητικόν τι εἶμαι ὄνομα μὴ ἀμφιβάλλῃς.
Ἂν τὴν κεφαλήν μου ὅμως ἀφαιρέσῃς ἀσυστόλως
Εἰς μικρὸν εὐῶδες ἄνθος μετατρέπομαι εὐκόλως.
Ἓν δὲ ὄνομα τὸ ὅλον γυναικεῖον ὑπεμφαίνει
Καὶ τὴν λύσιν, ἀναγνῶστα, παρὰ σοῦ νῦν περιμένει.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει Ν.Κ.ΜΑΚΡΙΔΗΣ·

441.

Πρὸ τῶν φρουρίων καὶ τειχῶν μ' εὑρίσκεις ἂν περάσῃς,
Καὶ φέρομαι ἀκέφαλος ἐπάνω τῆς θαλάσσης.
Ἡ κεφαλή, ὁ τράχηλος, τὸ στῆθος μου, οἱ πόδες,
Ὢ φρίκη! μεταβάλλονται εἰς οἴκημα δυσῶδες!

442.

Ὡς ἀμοιβὴ τῶν κόπων σου στὴν τσέπην σου ἐμβαίνω.
Ἂν ἓν μοῦ λείψῃ ἐκ τῶν ἕξ, μισὸς ἐνακομένω,
Ἢ ἔχθραν φανερόνω.
Ἀναγραμματιζόμενον, δύο ξηρὰς ἑνόνω.

443.

Ἀπὸ τὰ κάτω φέρομαι πρὸς τὰ ἐπάνω σῶον
Καὶ εἰς δύο τόπους θὰ σταθῶ
Ἐὰν ἀποκεφαλισθῶ
Ἡ φύσις μ' ἔδωκε κ' εἰς σέ, καθὼς καὶ εἰς τὸ ζῶον.

444.

Κεκλεισμένον εἶμαι μνῆμα καὶ νεκροὺς πολλοὺς ἐγκλείω
Οἱ νεκροὶ θ' ἀναστηθῶσιν ἂν μ' ἀνοίξωσιν εἰς δύο.

445.

Τὸ ὄνομά μου, ἐκ δέκα γραμμάτων συγκείμενον, ἔφερε Βυζάντιός τις.

Διὰ τῶν γραμ. μου	2,1,10,8,1,10	σχηματίζ. τὸ ὄνομα ἀρχαίου τοξιστοῦ ἐν Ἀθήναις.
» » » »	2,1,2,6,7,5,10	φυτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ.
» » » »	6,2,3,4,8,1	διασήμου γυναικός.
» » » »	4,1,6,7,5,10	ζώου τινός.
» » » »	1,2,3,4,7,8,10	ἐπιθέτου, ὅ οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ νὰ φέρῃ.
» » » »	10,3,4,6,7,5,10	ἑνὸς τῶν 30 τυράννων ἐν Ἀθήναις.
» » » »	8,7,4,8,5,10	ἱστοριογράφ. Ρωμαίου.
» » » »	9,6,4,8,10	πλαστὸν ὄνομα τοῦ Ὀδυσσέως.
» » » »	4,6,7,5,10	ἐνδόξου πόλεως.
» » » »	5,10,8,7,8,10	ἀρχ. βασ. τῆς Αἰγύπτου.
» » » »	5,6,1,8	ἐπιφώνημά τι.
» » » »	7,5,8,1	δένδρόν τι.
» » » »	6,2,3,4,1	πόλεως τῆς Θεσσαλίας.
» » » »	2,3,7,9,10	νήσου.
» » » »	3,6,1,10,8,10	τόπου καλλιεργημένου.
» » » »	2,1,7,8,10	Τρῳαδίτου.
» » » »	4,6,7,4,1,8,5,10	ποιητοῦ.

446.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Écrivez en six lettres le toast suivant: « Je bois sans eau à ta santé ».

447.

Potiers et boulangers usent de mon premier;
Un ecrivain en fait, quand il est un peu bête;
D'un Talleyrand connu, sitôt qu'il est creé,
Mon tout fait tourner la tête.
Dans une noble ardeur la nation Hellénique
Dit que jamais mon tout ne sera mon second,
Et ne fera jamais oeuvre diplomatique
A qui de mon premier on donne un jour le nom.

Athènes, Janvier 1879 * B

448.

Mon premier parfois trahit un grand mystère
Vous trouvez mon second dans les flots frémissants.
Mon dernier conduit des êtres innocents.
Mon tout tourna la tête aux puissants de la terre.

Athènes. Mme **

449.

Quelle différence y a-t-il entre une Banque et une fleur?

ΛΥΣΕΙΣ.

417.

1ον 34 εἰκοσάφραγκα καὶ 11 τεσσαρακοντάφραγκα.
2ον 8 εἰκοσάφραγκα καὶ 32 τεσσαρακοντάφραγκα.

418.

Π α μ ι σ ο ς
Α μ ι σ ο ς
Μ ι σ ο ς
Ι σ ο ς
Σ ο ς
Ο ς
Σ

[Πάμισος (ποταμὸς ἐν Φθιώτιδι καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος). Ἀμισὸς (πόλις παραθαλ. τοῦ Πόντου), μῖσος, ἴσος, σός, ὅς].

419.

Τὸ μῦ (Τομή).

420.

Ὁ μὲν ἔκτακτος οὐδὲν λέγει τακτικόν, ὁ δὲ τακτικὸς οὐδὲν ἔκτακτον.

421.

Δι-χάρα.

422.

V A L
A M I
L I T

423. Bois-seau. — **424.** Célibataire. — **425.** Il n'y en a pas, car tous deux cherchent des locataires (loque à terre).

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Ε**, Ἰσαβέλλα Α, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Τριάστερος κυρία, **Μ, Ο.Α.Ρ, Δέσποινα Θ. Κοσσούδη (Κωνσταντινουπόλεως), Ι.Α. Δουρούτης, Le prince Paul, Ἀρ. Α. Βάλβης, Ernest Pelliscier, Ν**, Α.Β, Α.Χ. Δραγάτσης, Χασεκῆς, Fougasson, Μ.Η. Μαργαρίτης, Κ.Ν.Πμ., Fine mouche, Ι*, Lord Thograf, Α.Ω, O.Reinhold (Πειραιῶς), Α. Χ. Ἀναργύρου (Σπετσῶν), Ι. Τσάθας (Ὕδρας), Γ. Κωστῆς (Κερκύρας), Ἑλένη** (Κωνσταντινουπόλεως), Μέλης (Σμύρνης). Ι. Φ. Μιμῆς (Ὀδησσοῦ).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

14 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 107

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1878 λήγει τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Δελτίου τῆς Ἑστίας. Ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ τρίτον ἔτος, παρακαλοῦνται ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας, πρὸ τῆς 1 Ἰανουρίου 1879, τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1496. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 14 Ἰανουαρίου 1879. Ἀριθ. 159 (107). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ φιλέλληνος Φαβιέρου. — Βιογραφία αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Γ. Καρατζᾶ. — Λουκῆς Λάρας (συν.), ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ὁ βίος καὶ τὰ παιγνίδια τῶν παιδίων. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ.— Δάνειον πνεῦμα.— Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1497. **Ἀποκαλυφθήτω ἀλήθεια.** Ἀπάντησις Λεωνίδα Α. Βούλγαρη πρὸς τὸν κ. Θεόδωρον Δηλιγιάννην ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὰ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κοινοβουλίῳ λεχθέντα τῇ 4 ὀκτωβρίου 1878. Ἀθήνησι, μηνὶ ὀκτωβρίῳ 1878, 8ον, σ. 295, δρ. ν. 3

1498. **Δελτίον τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς** Ἐν Ἀθήναις. Φυλλάδιον Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου 1878. Περιεχόμενα: Περιληπτικὴ συνοπτικὴ ἔκθεσις περὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ Α. Μανσόλα. — Ἔκθεσις περὶ τοῦ τμήματος τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων, ὑπὸ Α. Μανσόλα. — Παροράματα. — Διαγωνίσματα ὑπὲρ τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας — Ἔκθεσις περὶ σηροτροφίας, ὑπὸ Γ. Α. Δουρούτη. — Ἔκθεσις περὶ γεωργίας, ὑπὸ Εὐσταθίου Πονηροπούλου. — Ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ γεωργικὴν ἔποψιν ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων (συν. καὶ τέλος), ὑπὸ Ἀρ. Στρ. — Περὶ γεωργικῶν βελτιώσεων, ὑπὸ Σεργίου Σ. Οἰκονόμου.— Στατιστικὴ ἔκθεσις περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι γεωργικῶν καταστημάτων. — Εἰδήσεις, ἐμπορικαὶ πανηγύρεις ἐν Ἑλλάδι, παγκόσμιος ἔκθεσις, στατιστικὴ τῶν μεταλλείων τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἡ νομισματικὴ σύμβασις τῶν Παρισίων, ἵπποι, τιμαὶ μετάλλων.

1499. **Οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησις.** Ἐν Ἀθήναις. Ἰανουάριος 1879. Περιεχόμενα: Γενικοὶ τῆς παραγωγῆς ὅροι. — Εἰδήσεις τινὲς περὶ ἐμπορίου καὶ φορολογίας ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τουρκοκρατίας, ὑπὸ Κ. Σάθα. — Φόροι ἢ δάνεια; — Κτηνοπαραγωγή. — Ἰταλικὴ βιομηχανία.

1500. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἐν Ἀθήναις 1 Ἰανουαρίου 1879. Περιεχόμενα: Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις ὑπὸ Κ. Σ. Κόντου. — Περὶ τῆς λατινικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὑπὸ Σ.Κ. Σακελλαροπούλου. — Ἡ πηγὴ τῆς νεότητος ὑπὸ Δ. Η. Κυριακοπούλου. — Περὶ τοῦ εἰ μετὰ μέλλ. ὁριστ. καὶ τοῦ ἐὰν μεθ' ὑποτ. παρὰ τοῖς τραγικοῖς κατὰ Basil L. Gildersleeve ὑπὸ Δ. Π. Κ. — Κριτικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὸν Θουκυδίδην ὑπὸ Weil. κτλ.

1501. **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις. 1 Ἰανουαρίου 1878. Περιεχόμενα: Ἄρκτου θήρα. — Μεγάλαι βιβλιοθῆκαι. — Οἰκονομικὴ κατάστασις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. — Ὁ πλάνης τῆς ἐρήμου τῆς Ἀραβίας. — Εὐδοκίμησις ἐν τῷ βίῳ. — Θεραπεία κατὰ τῆς πολυσαρκείας. — Ἀνατροφὴ τῶν κορασίων.— Θεραπεία τῆς ὑδροφοβίας. — Ποικίλα.

1502. **Ἑλικών.** Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀρ. 14. Περιεχόμενα: Βαυαροῦ ἀξιωματικοῦ ἀπομνημονεύματα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου. — Ὁ κόμης Βουδουρλὶν καὶ ὁ φιλελληνισμὸς αὐτοῦ. — Οἱ Κοζάκοι. — Ἡ ἐπιμέλεια τῶν δασῶν καὶ τὸ ἐπὶ τῆς γεωργίας ὑπουργεῖον τῆς Γαλλίας. — Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ τακτικοῦ Εὐρωπαϊκοῦ στρατοῦ.— Ἡ νῆσος Μαδέρα.— Ποιήσεις.— Ἐπιστολαί — Διάφορα.

1503. **Ζακύνθιος ἀνθών.** Ἐν Ζακύνθῳ. Νοέμβριος 1878. Περιεχόμενα: Βίκτωρ Οὐγκώ, ὑπὸ Edmonde de Amicis (μετ. Α. Μαρτζώκη). — Βιβλιογραφία (ἡ Δωδώνη καὶ τὰ ἐρείπια αὐτῆς, ὑπὸ Κ. Καραπάνου), ὑπὸ Ι. Σ. Δ. — Συμπλήρωμα εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν Κ. Σάθα, ὑπὸ Ι. Ν. Σταματέλου. — Ταγχάϊζερ, ὑπὸ Σ. Μ. — Ὁ ἀκαλλιέργητος κῆπος, ὑπὸ τῆς Δος. Μ. — Ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου (ἀλληγορία), ὑπὸ Ι. Α. Σ. — Ὁ ἐφημέριος, ὑπὸ Λαμαρτίνου.—Ποίησις: Τὸ ἄθαφτο, ὑπὸ Ι.Γ.Τσακασιάνου.

1504. **Χλωρίς.** Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τεῦχος α', Ἰανουάριος 1879. Περιεχόμενα: Ἀγγελία. — Τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ.— Ἑλληνικὸς μεσαίων, ὑπὸ Ἐλευθερίου Θωμᾶ. —Περὶ Φοίνικος, ὑπὸ Ν. Δεστουνιάνου —Ἡ ἀεροπορία τοῦ ἀεροστάτου «Ἡ πόλις τῆς Αὐρηλίας».—Ὁ διὰ μηχανισμοῦ γάμος.—Ἡ Παναγία τῶν Βλαχερνῶν καὶ τὸ ἁγίασμα τῶν Βλαχερνῶν.— Ποικίλα.— Ποιήσεις.—Ἀλήθειαι.— Φύρδην μίγδην.—Βιβλιογραφικὸν δελτίον.—Ἡμερολόγιον.—Αἰνίγματα.—Φιλολογικαὶ εἰδήσεις.

Ὁ ἐν Τεργέστῃ κ. Π Περβάνογλους ἐξέδωκεν ἐσχάτως ἰταλιστὶ πραγματείαν περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Ἀδρίου Καρνίων καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως Τεργέστης.

— Γενομένου λόγου περὶ καταργήσεως τῆς σπουδῆς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις τῆς Ἀγγλίας, γράφει ἡ Κλειώ, ὁ περιώνυμος ποιητὴς Ὄσκαρ Βράουνιγκ διεμαρτυρήθη ἐν τῷ Χρόνῳ δι' ἐπιστολῆς ἐκτενοῦς, ἐξ ἧς ἐρανιζόμεθα τὴν ἑπομένην ἀξιόλογον περικοπήν. «Ἡ ἀπάλειψις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκ τοῦ προγράμματος τῆς κλασικῆς ἡμῶν ἐκπαιδεύσεως θὰ ἦτο ὀλεθρία καὶ ἀναπολόγητος. Ἐὰν πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ ἑτέρα τῶν ἀρχαίων κλασικῶν γλωσσῶν, ἐρρέτω ἡ λατινική. Ἡ ἑλληνικὴ φαίνεται ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν πολυτιμοτέρα, ὡς οὖσα μᾶλλον ὡραία, μᾶλλον πλουσία, μᾶλλον εὔκαμπτος καὶ ἔχουσα φιλολογίαν ἀσυγκρίτως ὑπερτέραν. Τῆς λατινικῆς ἡ ἀπώλεια ἐπανορθοῦται διὰ τῶν παρηγμένων ἐξ αὐτῆς νεωτέρων γλωσσῶν. Ἀντὶ τῆς ἑλληνικῆς οὐδεμία εἶναι ἀξία νὰ ἀντικατασταθῇ. Ἐὰν καταργηθῇ ἐν τοῖς κατωτέρω ἐκπαιδευτηρίοις, οὐδὲ ἐν τοῖς ἀνωτέροις ὕστερον θὰ μελετᾶται. Ἀπολειπόμεθα τῆς Γερμανίας ἐν τῇ σπουδῇ τῇ κλασικῇ· μετ' ὀλίγον οὐδὲν θὰ διαφέρωμεν τῶν Γάλλων. Ἀλλὰ καὶ οἱ Γάλλοι, μαθόντες ἐξ ὧν ἔπαθον τῷ 1870, ἐνεκαίνισαν πάλιν μετὰ ζήλου τὴν ἀνωτέραν κλασικὴν ἐκπαίδευσιν ἐν τοῖς σχολείοις των..... Οἱ φρονοῦντες, ὅτι ἡ ἐθνικὴ παιδεία εἶναι τελικὸς σκοπὸς τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς εὐημερίας τῶν ἐθνῶν, εὑρίσκουσιν ἀκατανόητον τὴν περὶ καταργήσεως τῆς ἑλληνικῆς πρότασιν. Ἕκαστον τῶν ἐθνῶν, ὅσα ἐπρωταγωνίστησαν ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων, διέπρεψε κατ' ἐξοχὴν ἕνεκεν τῆς θεραπείας τῶν ἑλλήνων συγγραφέων. Ἰταλία, Ὁλλανδία, Γαλλία, Ἀγγλία, Γερμανία ἐπρωταγωνίστησαν ἐφεξῆς· ἐν ἑκάστῃ δὲ τούτων ἡ ἐμβριθεστέρα ἀνίχνευσις τῶν πηγῶν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἡμερώσεως παρήγαγε πληρέστερον καὶ πολυπλοκώτερον βίον διανοητικόν. Ἡ κατάργησις τῆς ἑλληνικῆς ἐν τοῖς δημοσίοις ἐκπαιδευτηρίοις θὰ συνεπαγάγηται τὴν ἔκπτωσιν τῆς ἐθνικῆς παιδείας καθόλου, καὶ πρέπει νὰ προληφθῇ ἐκ παντὸς τρόπου».

—. Ἐτελεύτησε πρὸ ἡμερῶν ὑπερογδοηκοντοῦτις ἡ ἀξιοσέβαστος χήρα τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Γεωργίου Γρότε, γυνὴ λίαν ἐλλόγιμος ἥτις πρὸ ἐτῶν ἐδημοσίευσε τὴν βιογραφίαν τοῦ ἀειμνήστου συζύγου της. Ἡ κυρία Γρότε πολλάκις συνεζήτησε μετὰ τοῦ ἐνδόξου ἱστορικοῦ ἐπεισόδια τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἱστορίας. οὐχὶ δὲ ἅπαξ ἡ γνώμη αὐτῆς ἐξενίκησε.

— Ἐκ τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων μανθάνομεν, γράφει ἡ Ἐφημερίς, ὅτι ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ λίαν γνωστὸς **Barre**, γενικὸς χαράκτης τοῦ νομισματοκοπείου τῶν Παρισίων, ὅστις ἐχάραξε καὶ ὅλα τὰ ἑλληνικὰ νομίσματα ἐπὶ βασιλέως Γεωργίου, ἐφ' ὧν μάλιστα φέρεται εἰς αἰῶνα γεγραμμένον τὸ ὄνομά του μὲ τὰ γράμματα **r** ἑλληνιστὶ οὕτω **ΒΑΡΡΕ**.

—Ὑπὸ τῶν ἰατρῶν κκ. Α. Γεωργαντᾶ, Σ. Σκιαδαρέση, Ν. Μακκᾶ καὶ Ν. Δελλαπόρτα ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις ἑβδομαδιαῖον ἰατρικὸν σύγγραμμα, Γαληνὸς καλούμενον.

— Ὁ φιλολογικὸς σύλλογος Βύρων ἐξέδοτο «Πρόγραμμα μαθημάτων τῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς τοῦ Λαοῦ» ὡς ὠνόμασεν αὐτήν. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδαχθήσονται τὰ ἑξῆς ἑσπερινὰ μαθήματα ὑπὸ τῶν κκ. Α. Στούπη, Κ. Κυριαζίδου, Κ. Ξένου, Ι. Πάνου καὶ Ξ. Ζύγουρα: Δικαιώ-

Digitized by Google

ματα καὶ ὑποχρεώσεις Ἕλληνος πολίτου κατὰ Σύνταγμα, Ὑγιεινή, Ἱστορία τῶν καλῶν τεχνῶν, Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, Οἰκιακὴ οἰκονομία.

— Ὁ κ. Ξενοφῶν Δ. Ζύγουρας ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν συγγράμματός του, ὑπὸ τὸν τίτλον: Ἐμπορικὴ λογιστική. Θὰ περιέχῃ δὲ τὸ σύγγραμμα τοῦτο στοιχειώδεις γνώσεις περὶ ἐμπορίου, ἐμπορικὴν ἀριθμητικὴν καὶ καταστιχογραφίαν.

— Ὁ κ. Κ. Χ. Βερσῆς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν τραγῳδίας αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κλεομένης ὁ τελευταῖος Ἡρακλείδης».

— Ὁ ἐν Λούκκᾳ (τῆς Ἰταλίας) κ. Ο. Γρόττας, ὅστις μετὰ πολλῆς χάριτος γράφει τὴν καθωμιλημένην ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν, ἑλληνιστί, τὴν ἑπομένην βιβλιογραφίαν: Ὅταν ἐσχάτως ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 309 καὶ 310 φύλλοις τῆς ἐφημερίδος ἡ Κ α ρ τ ε ρ ί α, γράφων Β ι β λ ι ο κ ρ ι σ ί α ν ἐπί τινος ἔργου τοῦ κ. Π. Βεργωτῆ, πολλοῦ λόγου ἀξίου (Ὁ μικρὸς Πολίτης), ἀπέδειξα, στηριζόμενος ἐπ' ὀλίγων ἀλλὰ πειστικῶν λόγων τὴν ἀνάγκην συντάξεως καλῶν τε καὶ εὐμεθόδων βιβλίων πρὸς ὠφέλειαν καὶ πρόοδον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἤμην πολὺ μακρὰν τοῦ νὰ φαντασθῶ ὅτι σήμερον θὰ ἐλάμβανον τὴν εὐχαρίστησιν νἀναγγείλω βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων ἀξίαν προσοχῆς καὶ μελέτης ὕλην περιλαμβάνον. Τὸν ἔπαινον τοῦτον δύναμαι βεβαίως νἀποδώσω εἰς τὴν Ἐ π ι τ ο μ ὴ ν τ ῆ ς τ ε Ἀ ν α τ ο λ ι κ ῆ ς κ α ὶ Ἑ λ λ η ν ι κ ῆ ς Ἱ σ τ ο ρ ί α ς, δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Θωμᾶ Sanesi, γυμνασιάρχου Πιστηρίας, τοῦ Ἰ τ α λ ο ε λ λ η ν ι κ ο ῦ Λ ε ξ ι κ ο ῦ καὶ ἄλλων ἐμβριθῶν ἔργων συγγραφέως.

Παρήγορον ἅμα καὶ ἐνθαρρυντικὸν εἶναι ἐν τῇ παρούσῃ ἐποχῇ τὸ νὰ βλέπῃ τις ἄνδρας φιλοπόνους καὶ λογίους φροντίζοντας ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως καὶ τῆς προόδου τῆς τῶν νέων ἐκπαιδεύσεως, ἐκδίδοντας πονήματα καταλληλότατα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ τούτου, οὕτως εἰπεῖν, σκοποῦ. Μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν τούτων τοῦ ἔθνους δύναται βεβαίως νὰ συναριθμηθῇ ὁ κ. Σανέσης, διότι τὰ ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθέντα ὑπὲρ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας συγγράμματα καθιστῶσιν αὐτὸν ἐκ τῶν δοκιμωτέρων παρ' ἡμῖν συγγραφέων τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα καταγινομένων.

Ἡ εἰρημένη ἐπιτομὴ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σανέση, ὡς ὑπὸ πολλῶν προτερημάτων κεκοσμημένη, καθίσταται τοῖς νέοις λίαν χρήσιμος καὶ ὠφέλιμος. Ἡ γλῶσσα, ἣν ὁ κ. Σανέσης μεταχειρίζεται, εἶναι γλαφυρά, καθαρεύουσα καὶ προσιτὴ εἰς πάντας.

Τῆς μελιρρύτου ὅμως γλώσσης δὲν εἶναι κατωτέρα καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία τοῦ ἔργου, διότι τὴν μετ' ἀκριβείας καὶ ὀρθῆς κρίσεως ἀφήγησιν τῶν γεγονότων ἠρύσθη ἀπ' εὐθείας, ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑβραίων, τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Περσῶν καὶ τῶν ἐν γένει ἀρχαίων ἀνατολικῶν ἐθνῶν, ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἐκ τῶν ἄλλων γνησίων πηγῶν· ὡς πρὸς δὲ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῶν ἀρχαίων διασήμων συγγραφέων.

Ἐν τῷ εἰρημένῳ πονήματι ὁ κ. Σανέσης μετὰ μεγάλης συντομίας ἅμα δὲ καὶ μετὰ σαφηνείας πλήρους ἐκτίθησι τὰς ἰδέας του, πρᾶγμα τοσούτῳ μᾶλλον παράδοξον, καθ' ὅσον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρατηρεῖται ὅτι ἡ συντομία εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος τῆς σαφηνείας.

Τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν διαιρεῖ μεθοδικῶς ὁ ἀξιότιμος συγγραφεὺς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, τουτέστιν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Δωρικῶν εἰσβολῶν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, διηγεῖται δὲ μετὰ χάριτος τὴν ἀφήγησιν τῶν ἀνδραγαθημάτων τοῦ λαοῦ τούτου, τῶν ἠθῶν, τῆς νομοθεσίας, τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ. Ὀλίγας ἀλλ' ὅμως ἐκφραστικὰς λέξεις προστίθησι περὶ τῆς φιλολογίας καὶ τῆς ἐν γένει πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἑλλήνων, ἀποδεικνύων ὅτι παρ' αὐτοῖς μόνον ἡ ἀκμή, τὸ φυσικὸν καὶ τὸ πρωτότυπον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐνυπάρχει, παρ' αὐτοῖς καὶ μόνοις αἱ ἐπιστῆμαι ἔφθασαν εἰς ἀμίμητον τελειότητα, ἐπεξειργάσθησαν δὲ κατὰ τὸν ἰδιάζοντα αὐτοῖς τρόπον καὶ ἀντίληψιν.

Περαίνων, νομίζω καθῆκόν μου νὰ συγχαρῶ ἐκ καρδίας τὸν φιλόπονον γυμνασιάρχην Πιστηρίας, προτρέπων συνάμα αὐτὸν νὰ ἐξακολουθῇ δημοσιεύων πονήματα, οἷα ἡ παροῦσα Ἱστορία, δι' ὧν ἡ σπουδάζουσα νεολαία, ὄχι μόνον γλῶσσαν καθαρὰν ἐκμανθάνει, ἀλλὰ καὶ διὰ γνώσεων ὠφελίμων κοσμεῖται.

Ἐν Λούκκῃ τῆς Ἰταλίας, τῇ 12 Δεκεμβρίου 1878.

Δρ. ΟΥΙΚΕΝΤΙΟΣ ΓΡΟΤΤΑΣ.

ΕΣΤΙΑ

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, δεδεμένοι, πρὸς φρ. 8

Ἐτησία συνδρ.: Ἐν Ἑλλ. φρ. 10. ἐν τῇ ἀλλ. φρ. 20.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ.

Κανάρης, ὑπὸ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου.. Τιμ. λεπ. 5
Μελέτη ἐπὶ τῆς σημερινῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ θέσεως, ὑπὸ * * .... » » 20
Ἡ «Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου», παράφ. Ἀρισ. Βαλαωρίτου .... » » 10
Περὶ συγχρ. ἐν Ἑλλ. κριτικῆς, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου .... » » 25
Περὶ συγχρ. Ἑλλην. ποιήσεως, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου .... » » 25
Τὰ κείμενα, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου........ » » 25
Ὁ νέος κριτικός, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου .. » » 25
Νέα μελ. περὶ τοῦ ἑλλ. ζητήματος .... » » 20

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 1. Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας. Τιμ. λεπ. 10
» 2. Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος. » » 10
» 3. Ἀδαμάντιος Κοραῆς. » » 10
» 4. Λάζαρος Κουντουριώτης. » » 10
» 5. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος. » » 10
» 6. Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου. » » 10
» 7. Περὶ καθαριότητος. » » 10
» 8. Περὶ Κύπρου. » » 10

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.		Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Ἀν.	Παρατηρήσεις.
Ἰαν.	3	751.05	12^{0}3	6^{0}6	ΒΑ	
	4	751.56	12.0	5 8	ΒΑ.	ΜΜ. ἀπὸ τὴν νέσ. λ. ἔβ. (0‴79)
	5	752.87	12.5	6 2	ΒΑ.	τὴν μεσ. λεπ. βρ. *
	6	751.32	7.7	6.6	ΒΑ.	βρ. τῆς πρ. ἀπὸ ἡμ. (17‴74)
	7	748.99	11.1	5.6	ΒΑ.	
	8	746.43	8.3	4.8	ΒΑ.	ἡ βρ. τῆς ἡμέρας (54‴24)
	9	754.17	8.8	2.7	ΒΑ	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 12 Ἰανουαρίου 1879].

Ἄρτος α' π......	λ.	52	Κάστανα δκ......	»	60
» β' π......	»	48	Ἀπίδια δκ......	δρ	2.—
Κρέας βόειον δκ.	δ.	1.80	Μῆλα δκ.......	»	1.60
» μόσχ. »	»	2.40	Ῥώδια δκ.......	λ.	
» πρόβ. »	»	1.40	Κυδώνια δκ......	»	60
» ἀμνοῦ »	»	2 20	Καφὲς α' π. δκ..	δ.	4.40
Χοιρινὸν δκ......	»	1.60	» β' π. δκ..	»	4.20
Ὄρνις..........	δ.	3.—	Ζάκχ. κεφ. δκ...	»	1.80
Ὀρνίθιον.......	»	1 70	» δκ.	»	1.50
Γάλος..........	»	8.—	Ἔλαιον α' π. δκ.	»	1.40
Γαλοποῦλα......	»	7 —	» β' π. δκ.	»	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος.	»	4.—	Χαβ. μαῦρον δκ..	»	13.—
Πιτσούνια »	»	2.—	Λακέρδα.........	»	3.20
Λαγωός.........	»	5.—	Τυρὶ Ἐλβετ. δκ.	»	4.40
Πέρδιξ..........	»		» Ὀλλ. δκ..	»	4.80
Ξυλόκοτται ζευ..	»	3.40	» Ἑλλ. ἀσκοῦ	»	2.40
Συναγρὶς δκ....	»	2.60	» Κρητικ. δκ.	»	3.20
Κέφαλοι » ..	»	2.40	Βούτυρον νωπ. δκ.	»	10.—
Μπαρμπού. » ..	»	3.—	Βούτ. ἀσκοῦ δκ.	»	4.80
Ὠὰ		10	Ὀρύζιον κοινὸν..	»	80
Κρόμμυα δκ	»	20	» Βενετ. δκ.	»	90
Κουκιὰ δκ.......	»	2.40	Πάσται δκ.......	»	80
Πατάτες δκ......	»	30	Μακαρόνια δκ...	»	80
Δομάτες δκ......	»		» Νεαπόλ..	»	1.50
Ἀγκινάρες ἑκ...	»	30	Κόλλα δκ.......	»	1.70
Μπιζέλια δκ....	»	2.—	Σάπων Ζακύνθου.	»	1.50
Σπανάκι.........	»	30	» ἐντόπ....	»	1.30
Φασόλια δκ.....	»	80	Σπερματζέτα....	»	1.85
Κίτρα δκ........	»	60	Πετρέλαιον δκ...	»	80
Πορτογάλλια ἑκ..	»	10	Κάρβουνα, ὁ στατ.	»	7.50
Μανδαρίνια τὰ 2.	»	15	Ξύλα, δκ......	»	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

12 Ἰανουαρίου 1879 — 12 Ἰανουαρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξοφ.	Τρέχ. τιμ.
25 ἑκατ. φρ.* 8%	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	295
25 » » 9%		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	305
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ408
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	285
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκε.	53.20	560.—	560	φ515 ἀ.τ.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	102 1/2
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	φ204

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερίσμ.	Τιμὴ πραγμ. μετοχ.	Τρέχ. τιμή
Εθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3410
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	162
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως.......	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 78,380	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.—	100	φ.112
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»....	»15,000,000	» 3,250,000		1 Μαρτίου	φ. 8.—	φ. 100	φ. 73
» » ὁ «Φοίνιξ»..........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	15.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»........	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	8.25	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»	φ 2,000,000	φ. 516,000	φ. 26,000	20 Ἀπριλίου	φ.19.60	φ. 200	φ.200
Ετ. τῶν Μεταλλ. τοῦ Λαυρίου.	φ20,000,000	φ.14,000,000		1 Φεβ. 1 Αὐγ.	φ. 3.50	» 140	φ. 66 1/2

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. Ἐμπ. 3 μην. 29 55	Εἰκοσάφ. δ. 23 65 Λ. Στερ. » 29.30 Ὀθω. » 27.20
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. ὄψ. δρ. 1.20, 3 μην 1.19 1/2. Ἐμ. δρ. 1.18	Λ. Φλω. » 14.— Ἀρ. 5φρ. » 5.80 Ἀρ φρ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος... 7%

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν.-Λονδ. 3 μην. (8 Ἰανουαρίου.) Εμ. 29.10 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (6 Ἰανουαρίου.) Τρ. 3 μην. 29.60

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (17 Ἰανουαρίου). Ἔτ. νέου.
Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 43 1/4
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 257.—
» » » 8 % .. » 247.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 62.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 1/2-3/8
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 22.95-23
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 5/8
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 12/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην.. » 116.70
Παρισίων τὰ 100 φρ........ » 46 35
Εἰκοσάφραγκον .... » 9.33
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100....... » 100.—

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ (18 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... φρ. 25-25.30

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (17 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην. φ. 116.50
Γαλλίας τὰ 100. φρ. 3 μην . » 46.30
Εἰκοσάφραγκον............. » 9.34
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100....... » 100.—

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (13 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ. 5%) φρ. 25.28 1/2-33 1/2
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
Ἀργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 165-175 %o

Τόκος προεξοφλήσεως. — Ἀμστερδάμης 4 %, Βερολίνου 4 1/2, Βιέννης 5, Βρυξελλῶν 4 %, Λονδίνου 5 %, Παρισίων 3 %, Πετρουπόλεως 6 %, Ρώμης 4 %, Τεργέστης 4 1/2.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ε.Τ. Μυτιλήνην. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ διαδόσεως τῆς Ἑστίας προσπαθείας ὑμῶν. — κ. Δ. ** Σύρον. Ὁ λόγος εἶνε διπλοῦς. Ἂν ἐξηκολουθοῦμεν πέμποντες τὴν Ἑστίαν πρὸς τοὺς μὴ ἀνανεοῦντας τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, πρῶτον μὲν ἠθέλομεν φανῆ ἐπιβάλλοντες αὐτὴν εἰς κυρίους, οἵτινες πιθανῶς δὲν ἐπιθυμοῦσι πλέον νὰ ἦνε συνδρομηταί μας, ἀφοῦ μάλιστα δὲν πείθουσιν ἡμᾶς περὶ τοῦ ἐναντίου διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ τιμήματος τῆς ἐτησίας συνδρομῆς, δεύτερον δέ, ὅπερ ἐπίσης δι' ἡμᾶς σπουδαῖον, ἂν μὴ καὶ σπουδαιότερον, δὲν ἠθέλομεν ἔχει ἀσφαλῆ τινα βάσιν ἐφ' ἧς νὰ ὑπολογίσωμεν τοὺς πραγματικοὺς ἡμῶν καὶ ἀναγκαίους εἰς ἔκδοσιν τῆς Ἑστίας πόρους. Ἄλλως δὲ τὸ σύστημα ἡμῶν δὲν εἶνε νέον, ἀλλὰ δάνειον. Οὐδὲν ξένον περιοδικὸν φύλλον ἀποστέλλεται παρὰ τῆς διευθύνσεώς του εἰς οἱονδήποτε, ἔστω οὗτος ἡγεμὼν ἢ πρωθυπουργὸς ἢ πρεσβευτής, ἢ ὅ,τι ἄλλο, ἂν μὴ προκαταβληθῇ ἡ ἐτησία του συνδρομή. Οὐδεὶς δέ ποτε ἐνόμισεν ὡς ἐκ τούτου, ὅτι ἐδικαιοῦτο νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν προσβεβλημένον. — κκ. Ι.Φ.Μ καὶ Κ^{αν} Ε Μ. Ὀδησσόν, Δ.Β. Παρισίους, Κ.Λ Καύκασον, Ι.Π.Δ. Φιλιππούπολιν, Α.Γ.Χ, Γ.Ν.Χ, καὶ Ν.Α.Σ. (Α.Κ) Κωνσταντινούπολιν, Λέσχην «Πρόοδον» καὶ Κ^{ας} Α.Ε.Τ, Π.Α, Κ.Β.Β, Μ.Π.Β καὶ Χ.Κ.Β. Μυτιλήνην, Θ.Ν. Θεσσαλονίκην, Κ^{αν} Π.Θ.Γ. Περατιάν, κκ. Γ.Σ.Α, Ξ.Ε,Γ.Δ, Α.Μ, Π.Ν.Η, Α.Σ. Πάτρας, Κ. βέην. Α.Γ, Ι.Β, Συνταγμ. Α καὶ Ἐκπαιδ. Καποδιστρίου Κέρκυραν, Δ.Ζ. Κεφαλληνίαν, Κ^{ας} Μ.Κ καὶ Μ.Ν.Μ. Ζάκυνθον, Ν.Κ. Ναύπλιον. Σ.Κ. Πύργον, Ν.Χ. Σύρον, Α.Ι.Μ. Ὕδραν, Π.Δ. Ἐλευσῖνα, Δ.Α.Χ. Πειραιᾶ, Ι.Γ.Μ. Λαμίαν, Δ.Ζ καὶ Α.Π. Κυπαρισσίαν, Lucie. Ἐλήφθησαν. — κ. Ν. Π. Μασσαλίαν. Τὰ ἐλάβομεν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν μεγάλως. — κ. Γ.Δ.Ζ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν παρὰ τῆς Πιστωτ. Τραπέζης. — κ. Ι.Α.Φ. Λάβετε τὴν καλοσύνην νὰ τὴν ζητήσητε παρὰ τοῦ διεκπαιρεωτοῦ τῆς Ἑστίας. — κ. * * * Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

480.

Παιδίον ἠρώτησε χωρικὸν ὁδηγοῦντα ἰνδικὰς ὄρνιθας (κούρκους), πόσας τοιαύτας εἶχεν. Ὁ χωρικὸς ἀπεκρίθη: «Ἐὰν εἶχον ὅσας ἤδη ἔχω, πλέον τοῦ ἡμίσεως καὶ τοῦ τετάρτου τῶν ὅσων ἔχω, καὶ σὲ μαζί, θὰ εἶχον ἐν ὅλοις 100.

Πόσας εἶχε;

481.

Πῶς δύνανται αἱ δύο λέξεις ἐποχὴ καὶ ὑπεροχὴ νὰ συγχωνευθῶσιν οὕτως ὥστε νὰ παρίστανται ἀμφότεραι διὰ δύο μόνον γραμμάτων ἅπαξ γραφομένων;

482.

Γράψον διὰ μονοκονδυλιᾶς τὸ ἑπόμενον σχῆμα, χωρὶς νὰ διέλθῃ δὶς ὁ κάλαμος ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς.

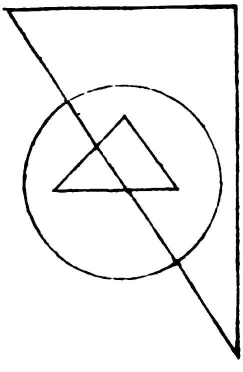

483.

. Α .
Α . Α
. Α .

484.

Διὰ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων τῶν 11 λέξεων, ἃς ὁ ἀναγνώστης παρακαλεῖται νὰ εὕρῃ ἐκ τῶν ἑπομένων πληροφοριῶν, σχηματίζεται τὸ ὄνομα ἡγεμόνος τινὸς τῶν Γότθων.

1. Μεγάλης ἐπαρχίας τῆς Ρωσσίας.
2. Ἐπιφανοῦς πρωθυπουργοῦ τῆς Γαλλίας.
3. Ἑνὸς τῶν Ἀργοναυτῶν.
4. Ἀερονaύτου καὶ συγγραφέως Γάλλου.
5. Ἀρχαίου τινὸς ἕλληνος καλλιτέχνου.
6. Τοῦ ἐφευρετοῦ τῆς τυπογραφίας.
7. Ἀμερικανοῦ φυσικοῦ.
8. Ἐνδόξου τινὸς πόλεως.
9. Ποταμοῦ τῆς Ἀφρικῆς.
10. Ποιητοῦ Λατίνου.
11. Ἰταλοῦ φιλέλληνος.

485.

Ἐὰν λείψω, πᾶσαν βάσιν σείω καὶ κατακρημνίζω,
Καὶ τὸ σέβας καὶ τὸν φόβον τοῦ λαοῦ ἐξαφανίζω·
Οὔτε δύναται διόλου βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ κόσμου
Νὰ ὑπάρξῃ στερημένος τῆς πολλῆς δυνάμεώς μου.
Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας μεθ' αἱματηρὸν ἀγῶνα
Μόνον δι' ἐμοῦ εἰσῆλθε νικητὴς εἰς Βαβυλῶνα.
Μάταια μακρὰν μου δόξαν ἀνεζήτει ἐν Ἀσίᾳ·
Τοῦ θριάμβου του ὑπάρχω ἐγὼ μόνον ἡ αἰτία.
Τώρα πλέον ἡγεμόνας δὲν κοσμῶ καὶ μεγιστᾶνας,
Εἰς βιβλία μόνον εἶμαι γεγραμμένον καὶ μεμβράνας·
Ὅμως ὄχ' εἰς τὰ μουσεῖα τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας,
Ἀλλ' εἰς τὴν βιβλιοθήκην ζήτει με τῆς Βενετίας.

Α. Κ.

486.

Κοιμῶμαι δίχως ὄνειρον ποτὲ νὰ μ' ἐνοχλήσῃ
Καὶ δὲν φοβοῦμαι πώποτε θνητὸς νὰ μ' ἐξυπνήσῃ.
Ἐὰν τὰ δύο λείψωσι μεσαῖα μου στοιχεῖα
Ἐν ἀνθηρᾷ ἐγείρομαι ἀμέσως ἡλικίᾳ.

487.

L'ennemi qui fait tant de peur à mon premier,
Lui même a peur de mon dernier,
Qui peut servir d'asile à mon premier,
Et passe librement à travers mon entier
Que tu peux avoir vu aux mains d'un jardinier.

Athènes, Janvier 1879. E. P.

488.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἡ εἰκονογραφία τῆς μεγάλης κλίμακος τοῦ μεγάλου θεάτρου τοῦ μελοδράματος τῶν Παρισίων].

Quel est l'opposé d'un ingrat?

Athènes. M.G.A.

489.

La figure ci-dessous, tracée sur un bout de papier, a été ramassée, l'autre jour, par l'Ἑστία. Elle a cru voir là une écriture cryptographique représentant un arbre, un poisson et trois fruits. Qu'en pense le lecteur?

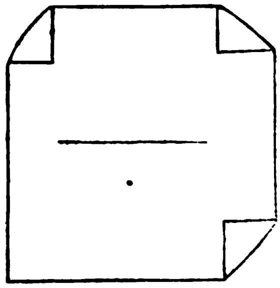

460.

Quelle différence y a-t-il entre un porc et un instrument de musique?

ΛΥΣΕΙΣ.

426.

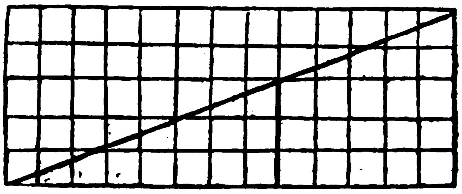

427.

	1	2	3	4	5	15
	4	5	1	2	3	15
	2	3	4	5	1	15
	5	1	2	3	4	15
	3	4	5	1	2	15
15	15	15	15	15	15	15

428.

Α
Σ
Ε Κ Τ Ω Ρ
Ε
Ρ
Ι
Α

429. Ἀμφιτρίτη (Ἀμφὶ-τρίτη). — **430.** Ἄτλας (τάλας). — **431.** Λύκος (φῦκος). — **432.** J'ai perdu ma boite à cigares (Geai-Père Dumas boit assis-Gare). — **433.** Annibal.— **434.** Falot, fagot.— **435.** Vous prenez une statuette de Bonaparte, vous lui cassez un bras et vous avez un «Bonaparte manchot» ou un «Bon appartement chaud».

ΑΥΤΑΙ.

Κυρίαι Μαρία Μπάρθ, Αἰκατερίνη Λύδερς, Κονδυλία Λ.Δ, Ε**, Τριάστερος κυρία, **Μ, Εὐγενία Τριάντη (Πατρῶν), Οὐρανία Ρ. (Κερκύρας), Ἑλένη Κ. (Θεσσαλονίκης), Ὄλγα, Κ.Κ, Ἀσπασία, κκ. Ἰωάν. Α. Δουρούτης, Toto, Ernest Pellissier, Ν. Ἀναστασίου, Le prince Paul, Ἀντ. Χ. Δραγάτσης, Μ.Λάντς, Fine mouche, Ἰωάννης Α. Φουστάνος, Hasard, Πάνος Λέγγαρης, * Μ καὶ Ο. Reinchold (Πειραιῶς), Παῦλος Ζωρζῆς (Κερκύρας), Ζέφυρος (Ζακύνθου), Α.Χ.Α. (Σπετσῶν), Ι. Τζάθας (Ὕδρας), Α.** Μέλης (Σμύρνης).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1505. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 21 Ἰανουαρίου 1879. Ἀριθ. 160 (108). Λεπτὰ 40. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ φιλέλληνος Εἰρηναίου Θειρσίου. — Βιογραφία αὐτοῦ. — Ἀπάντησις πρὸς τὸν στρατηγὸν Γ. Καρατζᾶν, ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. — Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα (συν.) — Τὰ ἤθη τῶν μυρμήκων. — Αἱ Ἀθῆναι πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν. — Ὁ μικρὸς δάκτυλος τοῦ ποδός. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκὼ (μετ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Ὑγιεινή. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1506. **Ἐγχειρίδιον συστηματικῆς ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου,** ὑπὸ Παύλου Ἰωάννου, ἰατροῦ καὶ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς χειρουργίας καὶ τῆς τοπογραφικῆς ἀνατομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ (βραβευθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις ἰατρικῆς ἑταιρίας ἐν τῷ Συμβουλιδείῳ διαγωνίσματι). Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1879. 8ον, σ. δ' - 872, δρ. 20.

1507. **Χρηστομάθεια τῶν δημοτικῶν σχολείων.** Προπαίδεια ἐπιστημονική. Τεῦχος πρῶτον, καὶ ἀναγνωστικὸν πρώτης περιόδου ὑπὸ Ἰωάννου Δ. Ἀριστοκλέους. Νῦν τὸ πρῶτον ἐκδίδοται δαπάνῃ τοῦ συγγραφέως. Ἀδείᾳ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. (Τὸ δικαίωμα τῆς μεταφράσεως ἐπιφυλάσσεται τῷ συγγραφεῖ). Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1878, Τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σας, 8ον, σ. 174.

1508. **Ἀθήναιον.** Τόμος Ζ' τεῦχος δ' τῶν μηνῶν Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου 1878. Περιεχόμενα: Βιβλιογραφία [Περὶ τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας Ν. Κοτζᾶ] ὑπὸ Ἠλία Ν. Στρούμπου, γραμματέως τῆς δημαρχίας Πειραιῶς. — Κριτικὰ καὶ γραμματικά, ὑπὸ Κωνστ. Σ. Κόντου. — Περὶ τῶν βυζαντινῶν σταθμῶν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀθήνησιν ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἐπιμελητοῦ τοῦ Μουσείου καὶ τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς σχολῆς. — Πρόγραμμα τῶν ἐπὶ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1878-79 διδαχθησομένων ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ μαθημάτων. — Ἐπιγραφὴ Δελφῶν, ὑπὸ Στεφάνου Ν. Δραγούμη, δικηγόρου. — Ἀνατύπωσις ἄρθρου ἐκ τῆς «Παλιγγενεσίας» [ἐφημερίδος;] ὑπὸ Στεφάνου Α. Κουμανούδη. — Ἐπιγραφαὶ Θεσπιῶν καὶ Ἀθηνῶν, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. — Βιβλία νεοφανῆ. — Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις.

1509. **Σωτήρ.** Τόμου 6' τεῦχος γ'. Ἐν Ἀθήναις. 1879. Περιεχόμενα: Περὶ τῆς ἀναζωογονήσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. — Περί τινων Βυζαντιακῶν νομισμάτων τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος, ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. — Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν, ὑπὸ Παναρέτου Κωνσταντινίδου ὑφηγητοῦ (συν.). — Περὶ Δωδώνης ἀρχαιοτάτης πόλεως τῆς Ἠπείρου, ὑπὸ Ἀθανασίου Πετρίδου σχολάρχου — Λόγος ἐπικήδειος εἰς Κωνσταντῖνον Κοντογόνην καθηγητὴν τῆς θεολογίας, ὑπὸ Προκοπίου Β. Οἰκονομίδου Ἱερ. πτυχιούχου θεολόγου τῆς ἐν Μόσχᾳ Πνευματικῆς Ἀκαδημίας (συν. καὶ τέλος). — Ἡ Παλαιστίνη κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ, ὑπὸ Δ. Ζαχαρίου (συν.) — Καλὰ παραδείγματα.

1510. **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις, 15 ἰανουαρίου 1879. Περιεχόμενα: Τὸ ἀναποφάσιστον ἐν τῇ θρησκείᾳ. — Ἄρκου θήρα πρὸς τὰ δυτικὰ ὄρη τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. — Ἡ Πριγκήπισσα Ἀλίκη. — Ποικίλα. — Αἰνίγματα.

1511. **Ἑλληνικὸς Σύλλογος «Ἑρμῆς».** Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα. Ἀριθ. Β' καὶ Γ'. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Περιεχόμενα: Πηνελόπη, ὑπὸ Ἀθ. Σουτάκη. — Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή, ἀνάγνωσμα ὑπὸ Ἀλ. Πέχου ἀναγνωσθὲν ἐν τῇ ΚΘ' συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου (συν.) — Ὁ Καλιβάνος, συνέχεια τῆς τρικυμίας τοῦ Σαιξ-πήρου, δρᾶμα ὑπὸ Ἐρνέστου Ρενάν, μετάφρασις Μαν. Νοτάρη. — Οἰκογενειακὰ ἀνάλεκτα. — Ἡ σύζυγος, ὑπὸ Ι. Α. Ζερβουδάκη. — Ἀνάλεκτα. — Ἡ τροφὴ τῶν ἵππων ἐν καιρῷ πολέμου, ὑπὸ Μ. Ἰωάνοβιτς. — Ἱστορία τοῦ Ἀνατολικοῦ πολέμου. — Μυστικὴ ἀστυνομία ἢ ῥᾳδιουργία καὶ ἔρως — Ὑγιεινή. — Ποιήσεις. — Ἀστεῖα. — Αἰνίγματα

1512. **Βίων.** Ἐν Σμύρνῃ. 15 Δεκεμβρίου 1878 καὶ 1 Ἰανουαρίου 1879. Περιεχόμενα: Γ. Κ. Ὑπερίδου, Ὁ ἑλληνικὸς τύπος πρὸ καὶ ἐπὶ τῆς ἐθνεγερσίας. Πάνθεον ἑλληνιστῶν καὶ φιλελλήνων. δ) Κάρολος Γίδελ. ε) Μαρκήσιος Σαιντιλαίριος. — Κυρίας Ο. Θ. Τ. Ἡ μήτηρ τοῦ Οὐασιγκτῶνος. — Γ. Κ. Υ. Σίσκα Βὰν Ροσμάελ ἢ ἡ θυγάτηρ τοῦ παντοπώλου (ἐκ τοῦ Henri Conscience). — Σ. Σολομωνίδου. Ὁ ἀνασκολοπισθείς. — Κυρίας Α. Σ. Αἴλλα Ρόζα (σκανδιναυικὸν διήγημα). — Γ. Κ. Υ. Ἡ ὑπνώττουσα σκιὰ (ἐλευθέρα μετάφρασις ἐκ τῶν τοῦ Ch. Desly). — Γ. Κ. Υ. Οἱ σιγῶντες (ποίημα).

1513. **L'Iliade et sa topographie.** Remarques sur trois articles contenus dans le tome X du Syllogue hellénique philologique de Constantinople. Communiquées a l'Institut de correspondance hellénique de l'École française d'Athènes, séance du 8/20 mai 1878 par G. Nicolaïdes, Athènes, typographie de Pierre Perris, 1879, 8°, p. 22.

Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τοῦ ἐν Ρώμῃ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ὡμίλησε ὁ ἕλλην διδάκτωρ κ. Π. Καββαδίας περὶ ὡραίας τινὸς Νίκης τοῦ λούτρου ἀνακαλυφθείσης ἐν Σαμοθράκῃ.

— Ὁ «Ἰταλικὸς ταχυδρόμος» ἐδημοσίευσε μετάφρασιν τοῦ ποιήματος τοῦ κ. Ἀχιλλέως Παράσχου «Εἰς τὸν Οὐμβέρτον».

— Ὁ καθηγητὴς κ. Χαρίσης Πούλιος ἀγγέλλει ὅτι ἐκδίδει προσεχῶς μετάφρασιν τοῦ παιδαγωγικοῦ συγγράμματος τοῦ Karl Oppel «Τὸ βιβλίον τῶν γονέων».

Ἐπιθεώρησις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ περιοδικοῦ τύπου.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Allgemeine musikalische Zeitung. Περὶ τῆς μουσικῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι.

Allgemeine Zeitung (Beillage). ἀρ. 295. Κεφαλληνία. — ἀρ. 316 (12 Νοεμβρ.) Αἰμίλιος Τυπάλδος. — ἀρ. 337-339 (3 καὶ 5 Δεκεμβρ.). Α. γ. W. Ἰθάκη.

Archaeologische Zeitung. τευχ. 3. C. Carapanos, Inscriptions et autres pièces provenant de Dodone (μετὰ πινάκων). — A. P. Ραγκαβῆ, Περί τινων ἐπιγραφῶν τῆς Δωδώνης. — M. Fränkel, Ἐπιγραφὴ Ἴου περὶ Ἴσιδος. — G. Treu, Ἐκθέσεις 25-27 Περὶ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν. — A. Kirchoff, Ἐπιγραφαὶ Ὀλυμπίας, ἀρ. 175-192. Διορθώσεις.

Das Ausland. ἀρ. 45. Rud. Kleinpaul, Αἱ ἐν ταῖς ὁδοῖς κραυγαὶ ἐν Ἀθήναις.

Deutsche Rundschau. V, 2 Βιβλ. τῆς Ἱστορίας τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας, ὑπὸ Α. Ρ. Ραγκαβῆ.

Die Gartenlaube. 13. Ὁ ἀνασκάψας τοὺς θησαυροὺς τῆς Τροίας.

Globus. (12). Schrœder, Δεύτερον ταξείδιόν μου ἐν Κύπρῳ κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1873 (4. Τέλος).

Im neuen Reich. ἀρ. 44. Ἑλλάς.

Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Alterthum. Ἔτ. ς τ. 13-16. Βιβλιογραφίαι τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων καὶ διατριβῶν: Καστόρχη, Περὶ τῆς τῶν Ρωμαίων κωμικῆς ποιήσεως, ἐν Ἀθηναίῳ. — Σ. Α. Κουμανούδη, Περὶ ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν, διάφοροι πραγματεῖαι ἐν Ἀθηναίῳ καὶ ἀλλαχοῦ. — Σπυρ. Π. Λάμπρου, Ἀθῆναι κτλ. — Τοῦ αὐτοῦ, ἐπιγραφαὶ Μαραθῶνος, ἐν Ἐφημερίδι. — Ἀχιλ. Ποστολάκα, ἐν Arch. Zeitung. — Κ. Μολωνᾶ, ἐν Bull. de corr. hell. — Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἐν Bull. καὶ ἐν Μουσείῳ Σμύρνης. — Νερούτσου, Ἐπιγραφαὶ Ἀλεξανδρείας. — Κ. Τριανταφύλλη, Nuovi studii sù Machiavelli.

Digitized by Google

Jahrbücher für classischen Philologie. τ. Ι', φ. 1. P. Becker, Περὶ τῶν τοῦ Dumont, Inscriptions céramiques de Grèce. 1878.—H. von Heruerben, Emendationes Aeschyleae. — P. Becker, Περὶ νέας συλλογῆς ἀνεκδότων ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν ἐπὶ λαβῶν τῆς μεσημβρινῆς Ρωσσίας

Zeitschrift für das Gymnasialwesen. Ὀκτωβρίου. E. Polle, Εἰς Σοφοκλέους Ἠλέκτραν. — Heller, ἐπιθεώρησις τῶν περὶ Πλάτωνος συγγραμμάτων (τέλ.)

Zeitschrift für die Numismatik. τ. VI τευχ. 3. A. v. Sallet, Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν Βακτριανῇ καὶ Ἰνδικῇ. I. Ἱστορικὸν μέρος. — J. Friedländer, Μίνως. — Τοῦ αὐτοῦ, Πτολεμαῒς ἐν Παμφολίᾳ οὐχὶ Κέραμος. — A. v. Sallet, Περὶ ἀργυρῶν τινῶν νομισμάτων Γόρτυνος. — Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ Κεράμου καὶ Πτολεμαΐδος.

Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung, φ. 4. H. Osthoff, Περὶ τροπῆς τῶν ἐρρίνων τῶν ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

ΙΤΑΛΙΑ.

Archivio per l'antropologia e la etnologia. — τευχ. 8. Περὶ τῶν Πυγμαίων τῆς ὁμηρικῆς μυθολογίας καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ Ἄκκα.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Mnemosyne τ. VI μερ. 4. C. G. Cobet, Εἰς Πορφυρίου βίον Πλωτίνου. — Διόδωρος ὁ Σικελιώτης. — Φιλοδήμου περὶ ὀργῆς. — Ποικίλα (σιβυλλιᾶν-σιλλυβιᾶν) Διόδωρος ὁ Σικελιώτης.—Δίων ὁ Κάσσιος).—S. A. Naber, Δεύτερον αὖθις— H. G. Pokal, Εἰς Παλατινὴν ἀνθολογίαν (κεφ. 5-7). — J. J. Cornelissen, Ἀρχαιολογικά.

Γ' ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΟΥ

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤ. ΛΑΧΕΙΟΥ

Ἐνεργηθεῖσα ἐν Ἀθήναις τῇ **14** Ἰανουαρίου **1879.**

Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς 23,588
φρ. **7,[illegible]**

Οἱ δύο ἑπόμενοι 42,641 καὶ 43,932
ἀνὰ φράγκα **3,037**

Οἱ ἑπτὰ ἑπόμενοι
8,390, 43,795, 44,218, 618, 49,368, 49,809 καὶ 1554
ἀνὰ φράγκα **607.40**

Οἱ δέκα ἑπόμενοι
29,240, 26,901, 34,107, 16,904, 34,473, 40,484
38,898, 1734, 50,001 καὶ 3,331
ἀνὰ φράγκα **181.85**

Καὶ οἱ ἑπόμενοι ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἀνὰ φρ. **60.74**

29,909	44,164	41,896	7,801	27,349	9,102
16,310	4,065	41,870	140	19,633	6,917
46,027	19,226	11,205	3,592	43,435	42,464
1,504	28,296	50,066	26,555	41,829	47,409
25,309	29,125	40,957	49,704	14,056	8,437
45,442	43,295	48,506	29,437	46,749	3,371
28,942	46.449	8,521	38,309	837	22,567
47,121	10,005	38,686	23,730	14,201	2,636
45,719	50,145	11,237	25,763	20,938	43,428
3,951	438	6,013	9,093	7,804	37,659
22,749	35,533	23,999	23,285	9,241	43,328
28,129	42,362	13,786	39,031	1,636	44,239
34,615	34,945	16,369	28,480	47,642	46,875
28,428	15,495	36,629	29,335	43,000	34,366
43,911	22,506	47,048	6,262	49,561	15,738
49,644	48,551	37,287	46,405	34,272	20,662
40,588	19,557	24,062	25,423	14,135	41,988
20,917	5,655	44,922	26,111	8,999	13,139
37,966	15,366	25,339	300	27,145	37,950
5,874	42,726	8,822	16,205	40,659	42,397
28,277	38,792	7,765	43,446	38,724	43,038
50,308	46,632	44,001	43,788	48,379	43,360
7,782	28,091	45,348	46,773	40,734	12,103
38,703	12,686	38,916	28,300	1,024	27,657
3,523	26,258	42,326	45,679	42,161	11,577
45,678	49,550	48,007	1,427	7,612	25,191
38,808	49,394	46,479	43,854	23,105	1,729
28,613	49,780	26,568	40,719	50,147	49,943
642	43,346	42,041	26,035	26,118	7,852
49,999	34,830	29,036	35,060	24,209	41,751

ΕΣΤΙΑ

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, δεδεμένοι, πρὸς φρ. 8

Ἐτησία συνδρ.: Ἐν Ἑλλ. φρ. 10. ἐν τῇ ἀλλ. φρ. 20.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ.

Κανάρης, ὑπὸ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου..	Τιμ.	λεπ.	5
Μελέτη ἐπὶ τῆς σημερινῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ θέσεως, ὑπὸ * *	»	»	20
Ἡ «Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου», παράφ. Ἀρισ. Βαλαωρίτου	»	»	10
Περὶ συγχρ. ἐν Ἑλλ. κριτικῆς, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου	»	»	25
Περὶ συγχρ. Ἑλλην. ποιήσεως, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου	»	»	25
Τὰ κείμενα, ὑπὸ Ε.Δ. Ῥοΐδου...........	»	»	25
Ὁ νέος κριτικός, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου ..	»	»	25
Νέα μελ. περὶ τοῦ ἑλλ. ζητήματος	»	»	20

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 1. Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας.	Τιμ.	λεπ.	10
» 2. Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος.	»	»	10
» 3. Ἀδαμάντιος Κοραῆς.	»	»	10
» 4. Λάζαρος Κουντουριώτης.	»	»	10
» 5. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος.	»	»	10
» 6. Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων	»	»	10
τοῦ πολέμου.	»	»	10
» 7. Περὶ καθαριότητος.	»	»	10
» 8. Περὶ Κύπρου.	»	»	10

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ.		Αν.	Παρατηρήσεις.
		Μέγ.	Ελάχ		
Ἰαν. 10	762.50	10°3	1°5	ΒΑ.	
11	765.40	9.1	2.4	ΒΑ.	
12	761.06	12.0	3 6	ΒΑ.	
13	756.24	12.5	2.3	ΒΑ.	
14	757.02	11.6	3.9	ΒΑ.	
15	760.68	9.4	4.6	ΒΑ.	
16	761.02	10.0	3.4	ΒΑ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 19 Ἰανουαρίου 1879].

Ἄρτος α' π.....	λ.	52	Κάστανα ὀκ.....	»	60
» β' π.....	»	48	Ἀπίδια ὀκ......	δρ	2.—
Κρέας βόειον ὀκ.	δ.	1.80	Μῆλα ὀκ.......	»	1.60
» μόσχ. »	»	2.40	Ῥόδια ὀκ.......	λ.	
» πρόβ. »	»	1.40	Κυδώνια ὀκ.....	»	60
» ἀμνοῦ »	»	2 20	Καφὲς α' π. ὀκ..	δ.	4.40
Χοιρινὸν ὀκ.....	»	1.60	» β' π. ὀκ..	»	4.20
Ὄρνις.........	δ.	3.—	Ζάκχ. κεφ. ὀκ...	»	1.80
Ὀρνίθιον.......	·	1 70	» ὀκ.	»	1.50
Γάλος.........	»	12.—	Ἔλαιον α' π. ὀκ.	»	1.40
Γαλοκοῦλα.....	»	10 —	» β' π. ὀκ.	»	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος.	»	4.—	Χαβ. μαῦρον ὀκ..	»	13.—
Πιτσούνια »	»	2.—	Λακέρδα........	»	3.20
Λαγωός........	»	5.—	Τυρὶ Ἐλβετ. ὀκ.	»	4.40
Πέρδιξ αἱ 2.....	»	3.—	» Ὀλλ. ὀκ..	»	4.80
Ξυλόκοτται ζευ..	»	2.60	» Ἑλλ. ἀσκοῦ	»	2.40
Συναγρὶς ὀκ....	»	2 60	» Κρητικ. ὀκ.	»	3.20
Κέφαλοι » ..	»	2.40	Βούτυρον νωπ. ὀκ.	»	10.—
Μπαρμπούν. » ..	»	3.—	Βούτ. ἀσκοῦ ὀκ.	»	4.80
Ὠὰ		10	Ὀρύζιον κοινὸν..	»	80
Κρόμμυα ὀκ	»	20	» Βενετ. ὀκ.	»	90
Κουκιὰ ὀκ......	»	1.50	Πάσται ὀκ......	»	80
Πατάτες ὀκ.....	»	30	Μακαρόνια ὀκ...	»	80
» ἐφετ. ὀκ...	»	70	» Νεαπόλ..	»	1.50
Ἀγκινάρες ἑκ...	»	30	Κόλλα ὀκ......	»	1.70
Μπιζέλια ὀκ....	»	1.80	Σάπων Ζακύνθου.	»	1.50
Σπανάκι........	»	20	» ἐντόπ....	»	1.30
Φασόλια ὀκ.....	»		Σπερματζέτα....	»	1.85
Κίτρα ὀκ.......	»	80	Πετρέλαιον ὀκ...	»	80
Πορτογάλλια ἑκ..	»	10	Κάρβουνα, ὁ στατ.	»	7.50
Μανδαρίνια τὰ 2.	»	15	Ξύλα, ὀκ.....	»	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

19 Ἰανουαρίου 1879 — 19 Ἰανουαρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξοφ.	Τρέχ. τιμ.
25 ἑκατ. φρ.* 8%	πληρ. ἐν Ἑλλάδι	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	296
25 » » 9%	πληρ. ἐν Ἑλλάδι	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	306
26 » »	καὶ ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	ω411
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	286
9 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκε.	53.20	560.—	560	φ515 ἀ.κ
6 » δρ. (μετ' ἀμ)	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	102½
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	φ205½

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγμ. μετοχ.	Τρέχ. τιμὴ
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3335
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	157½
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως.......	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 78,380	20 Ἰαν 20 Ἰουλ.	φ. 4.—	100	φ.112
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»....	»15,000,000	» 3,250,000		1 Μαρτίου	φ. 8.—	φ. 100	φ. 74
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	15 —	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»........	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	8.25	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών».....	φ 2,000,000	φ. 516,000	φ. 26,000	20 Ἀπριλίου	φ.19.60	φ. 200	φ.200
Ἑτ. τῶν Μεταλλ. τοῦ Λαυρίου.	φ20,000,000	φ.14,000,000		1 Φεβ. 1 Αὐγ.	φ. 3.50	» 140	φ. 67

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. ... Ἐμπ. 3 μην. 30.40

Γαλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. ὄψ. δρ. 1.22, 3 μην 1.21 ½. Ἐμ. δρ. 1.21

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφ.	δ.	24 20
Λ. Στερ.	»	30.35
Ὀθω.	»	27.65
Λ. Φλω.	»	14.10
Ἀρ. 5φρ.	»	5.95
Ἀρ φρ.	»	1.18

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος... 7%

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν.-Λονδ. 3 μην. (16 Ἰανουαρίου.) Ἐμ. 30 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (16 Ἰανουαρίου.) Ἐμ. 3 μην. 29.90

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (24 Ἰανουαρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας..	φρ.	43.—
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	260.—
» » » 8 %..	»	250.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου...	»	63.—
Λονδίνου 3 μηνῶν..........	γρ.	109-109⅜
Παρισίων 3 μηνῶν.........	φρ.	23-23.10
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	109 32/40
Εἰκοσάφραγκον............	»	87 15/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ἰανουαρίου).

Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην..	»	116.70
Παρισίων τὰ 100 φρ........	»	46 35
Εἰκοσάφραγκον	»	9.33
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100.......	»	100.—

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ (18 Ἰανουαρίου).

Λονδίνου 3 μηνῶν......... φρ. 25-25.30

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (23 Ἰανουαρίου).

Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην.	φ.	117.—
Γαλλίας τὰ 100. φρ. 3 μην .	»	46.45
Εἰκοσάφραγκον............	»	9.35
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100.......	»	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (13 Ἰανουαρίου).

Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ. 5%) φρ. 25.28½-33½
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
Ἀργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 165-175‰

Τόκος προεξοφλήσεως — Ἀμστερδάμης 4 %, Βερολίνου 4 ½, Βιέννης 5, Βρυξελλῶν 4 %, Λονδίνου 5 %, Παρισίων 3%, Πετρουπόλεως 6%, Ρώμης 4%, Τεργέστης 4 ½.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Δ.Π.Γ. Νεάπολιν, Mis de Q. de St H. Παρισίους, Α.Γ.Χ.Κ. Κωνσταντινούπολιν, Π.Π. Καλάμας, Σ.Κ.Γ. Σύρον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Καν Ε* Ἀθήνας. Τρυφερὰ διηγημάτια καὶ ἐπεισόδια ἐκ τοῦ βίου μελοποιῶν ἐπιφανῶν εὑρίσκετε ἐν τοῖς ἑξῆς δύο συγγράμμασι: A. Adam. Souvenirs d'un musicien, Elise Polko. Musicalische Märchen. — κ. Ν* Πάτρας. Διὰ τοῦτο εἶπεν ἐπιφανὴς φιλόλογος ὅτι αἱ μεταφράσεις ὁμοιάζουσι πρὸς τὴν ἀντίστροφον ὄψιν καλοῦ κεντήματος· ἔχομεν τὰς αὐτὰς κλωστάς, τὰ αὐτὰ χρώματα, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖται ὅμως ἡ ἁρμονικὴ σύνθεσις τοῦ ἔμπροσθεν. — Lucie. Pour pouvoir répondre il nous faudrait votre photographie.— κκ. Ἀδελφ. Βελισσ., Ἀδελφ. Δ, Θ.Α.Κ, Θ.Χ, Δ.Ν.Τ, Ν. Τ, Ν.Δ. Κωνσταντινούπολιν, Ι.Σ καὶ Μ.Γ.Μ. Τεργέστην, Καν Ε.Γ.Φ.Τ καὶ Α.Λ.Κ. Ἀργοστόλιον, Ε.Ν.Β, Γ Θ.Β, Π.Γ.Φ, Φ.Δ, Θ.Σ, Π.Μ, Γ.Χ.Κ. Καλάμας, Β.Χ. Αἴγιον, Α.Μ. Χαλκίδα, Κ.Β. Ἀταλάντην, Ι.Π.Π. Γαλαξείδιον, Ν.Ο, Μ.Γ.Μ, Χ.Ε.Χ, Δ.Ι.Α. Σύρον, Α.Κ.Κ. Κέρκυραν, Ἀδελφ. Θ.Μ, Π.Ν.Π, Γ.Κ.Τ, Α.Μ.Κ, Α.Κ, Α.Σ, Δ.Δ.Κ. Πάτρας, Κας Ε.Κ.Α καὶ Α.Β.Π, κκ. Ι.Χ, Ι.Π, Γ.Δ, Ε.Ρ. Πειραιᾶ. — κ. Γ.Μ. Αἴγιον. Ἐστάλησαν χθές. — Ἀνωνύμῳ μεταφραστῇ. Ἡ μετάφρασις ὑμῶν μᾶς ἐνεθύμισε τὸν μεταφράσαντα τὸ δημῶδες ᾆσμα

Θέλω νὰ πᾶ 'ς τὴν Ἀραπιὰ νὰ πάρω ἕναν Ἀράπη
Νὰ κάθουμαι νὰ τὸν ρωτῶ πῶς πιάνετ' ἡ ἀγάπη.

(Βούλομαι ἀπελθεῖν εἰς Ἀραβίαν καὶ ὠνήσασθαι Ἄραβα καὶ καθέζεσθαι καὶ ἐρωτᾷν πόθεν τὸ ἐρᾷν τίκτεται). — κ. Ν.Κ. Ἂν μὲν τὸ ὡρολόγιον πηγαίνῃ ἐμπρός, κινοῦμεν τὸν ἐσωτερικὸν δείκτην πρὸς τὸ γράμμα R, ὅπερ εἶνε πλησίον κεχαραγμένον καὶ σημαίνει retard (ὀπίσω), ἂν δὲ πηγαίνῃ ὀπίσω, τότε τὸν κινοῦμεν πρὸς τὸ γράμμα A, σημαῖνον avance (ἐμπρός). Πρέπει νὰ δίδωμεν εἰς τὸν δείκτην τοῦτον τοσαύτην ἀναλόγως πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερὰ κίνησιν, ὅσον τὸ ὡρολόγιον προχωρεῖ ἢ μένει ὀπίσω.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

461.

Οὐ μόνον εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμον ἀσχολίαν νομίζομεν ὅτι θέλομεν παράσχει εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας προτείνοντες αὐτοῖς ἐνίοτε ἑλληνικὰς παροιμίας, ἢ γαλλικὰς ἢ καὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ζητοῦντες ἑκάστοτε τὰς ἀντιστοίχους αὐτῶν γαλλικὰς ἢ ἑλληνικάς, ἀρχαίας ἢ σημερινάς.

Οὕτως ἐν παραδείγματι προτείνομεν σήμερον εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τὴν παροιμίαν: «Τοῦ χωριάτη τὸ σχοινὶ μονὸ δὲν φθάνει διπλὸ περισσεύει», καὶ παρακαλοῦμεν αὐτοὺς νὰ εὕρωσι τὴν ἀντίστοιχον γαλλικὴν ἢ ἀρχαίαν ἑλληνικήν.

462.

Χωρικὸς φέρει εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν κάλαθον ᾠῶν, προτιθέμενος νὰ πωλήσῃ αὐτὰ πρὸς 96 λεπτὰ τὴν δωδεκάδα, ἀλλὰ θραυσθέντων τῶν 20 ἀντιτιμᾷ ἕκαστον πρὸς 10 λεπτὰ καὶ οὕτως λαμβάνει τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν χρημάτων. Πόσα ᾠὰ εἶχε κατ' ἀρχάς;

Ἐν Ἀθήναις. Ι.Α.Κ.

463.

Κόψον ἓν παιγνιόχαρτον εἰς δύο τοιαῦτα ἴσα τεμάχια, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ σχηματίσῃς ἓν τετράγωνον.

464.

```
      Α
      Σ
  Ε Κ Τ Ω Ρ
      Ε
      Ρ
      Ι
      Α
```

Διὰ τῶν αὐτῶν γραμμάτων τοῦ ἀνωτέρω σταυροῦ σχημάτισον ἕτερον σταυρόν, ἐφ' οὗ ν' ἀναγινώσκονται δύο ὀνόματα διάφορα τῶν γεγραμμένων ἤδη.

465.

```
. . . Σ
. . . Σ
    . Σ
      Σ
```

466.

Τὸ ὄνομά μου σχηματίζεται ἐκ τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων τῶν λέξεων, ἃς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατωτέρω πληροφοριῶν παρακαλεῖται νὰ μαντεύσῃ ὁ ἀναγνώστης.

1. Ἐκείνου, ὅπερ εἰσέτι ὁ ἄνθρωπος δὲν κατώρθωσε νὰ κυβερνήσῃ.
2. Μέρους τῶν νέων τῆς Ἑλλάδος ὁρίων.
3. Τοῦ λαμπροτέρου ὅσων βλέπομεν.
4. Πόλεως ἀσσυριακῆς.
5. Ἀνδρῶν παροιμιακῶν ἐπὶ μωρίᾳ.
6. Ἐκπτώτου βασιλίσσης.

467.

Τίς γίγας γεννᾶται, ἀνδροῦται δ' εἰς νάννον,
Καὶ πάλιν γηράσκει εἰς γίγαντ' αὐξάνων;

Α. Ρ. Ρ.

468.

Ἀετοὺς περιελάμβανε τὸ πρῶτόν μου τὸ πάλαι,
Τιμαὶ δὲ ἀποδίδονται 'ς τὸ δεύτερον μεγάλαι.
Τέκνον τὸ ὅλον προσφιλές, μητρὸς δεινὰ παθούσης
Ὅπερ ὑμνεῖ εἰς ἀοιδὸς θελκτικωτάτης Μούσης.

Ἐν Ζακύνθῳ, 1879. Α. ΜΑΡΚΕΖΙΝΗΣ.

469.

Πῶς δύναται νὰ γράψῃ τὸ ὄνομά της ἡ μάμμη τοῦ Ἔρωτος διὰ δύο καὶ τῶν αὐτῶν γραμμάτων, ἢ δι' ἑνὸς ἀριθμοῦ καὶ ἑνὸς γράμματος;

470.

Εἶμαι πόλις, πλὴν συνάμα εἶμαι καὶ κατοίκημά σου·
Μὲ τὸ ἥμισύ μου κάμνεις πάντοτε τὰ φαγητά σου.

471.

Τί εἶμαι, εἶνε δύσκολον νὰ σοὶ τὸ παραστήσω
Ἐγὼ αὐτὸς τὸ ὅλον μου ἀδυνατῶ νὰ λύσω.
Τοῦ ἀλφαβήτου γράμματα ἑπτὰ μ' ἀποτελοῦσι
Καὶ σέ, ὦ ἀναγνῶστά μου, συχνάκις τυραννοῦσι.
Τὸ ἓν ψηφίον ἀφαιρεῖς, τὰ ἄλλα ἀνατρέπεις
Εἰς νῆσον μικροτάτην μὲν ἀλλ' ἔνδοξον μὲ τρέπεις
Τὸ τέλος μου καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ σώματος λαμβάνεις,
Ἂν λείψω μηδενίζεσαι καὶ τὴν ζωήν σου χάνεις.
Τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ψηφίον σὺ ἐξάγεις
Καὶ μ' ἀνατρέπεις; νόσημα κοινότατον παράγεις.
Εἰς τῶν θνητῶν τὰς κεφαλὰς ἢ κεῖμαι ἢ ἐμβαίνω
Εἰς μερικοὺς διὰ παντὸς κ' εἰς ἄλλους μικρὸν μένω.

Ν. Κ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ.

472.

Ὁ ἐν Ἡρακλείῳ συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας κ. Α.Θ. Ξενουδάκης ἀπέστειλεν ἡμῖν τὰ ἑπόμενα 3 δημώδη αἰνίγματα τῆς Κρήτης:

Ποιὸ εἶνε 'κεῖνο τὸ πουλὶ ὅπου γεννᾷ ἀπ' τὴν μύτη,
Κι' ἂν καὶ τοῦ λείπουν τὰ φτερὰ ἔχ' ὅμως μαῦρο σπίτι,
Τρεῖς τὸ κρατοῦν ὅταν γεννᾷ, καθὼς καὶ ὅταν πίνῃ,
Κάνει πολλῶν εἰδῶν πουλιὰ κι' ὀπίσω του τ' ἀφίνει,
Κι' ἀφοῦ γεννήσῃ τὰ πουλιὰ ἀνθρωπινὰ 'μιλοῦσι,
Καὶ μερικοὶ τὰ νοιώθουσι κι' ἄλλοι δὲν τὰ νοοῦσι;

473.

Εἰς τὸν ἀέρα κρέμομαι καὶ μὲ τσαγιοὺς κοιμοῦμαι,
Καὶ τ' ἀγιά μου κόκκαλα χαμαὶ στὴν γῆν κυλιοῦνται.

474.

Διατί τὸ πηγαίνουν τὸ σιτάρι εἰς τὸν μύλον;

475.

(Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία).

Mot-carré.

Mon premier fait chanter Alleluia;
Un ancien poids en France est mon deuxième;
Dans les forêts on trouve mon troisième.
Retournez mon premier, mon dernier paraîtra.

Athènes. LORD THOGRAF.

476.

~~Quand j'ai ma tête, ami lecteur,~~
Ma grande voix, la nuit, te fait craindre un malheur.
Et quand je ne l'ai plus, mes six pieds peuvent dire
Quel est le sentiment que cette voix m'inspire.

Athènes. E. P.

477.

Sur mes cinq pieds, l'hiver, souvent on m'utilise;
Changez mon coeur; je suis une parure exquise.

478.

Quelle différence y a-t-il entre un ministère et une porte?

ΛΥΣΕΙΣ.

435.

32. [Ἀπώλεσεν 8, τῷ ἀπέμεινον δὲ 24, ἤτοι τὸ τριπλάσιον τῆς ζημίας του (3×8=24). Τὸ ἕκτον τῶν ἀπομεινασῶν αὐτῷ δραχμῶν, ἤτοι 4, πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ τῆς ζημίας (8) δίδει γινόμενον τὸν ἀριθμὸν 32.

436.

Ἐριχθόνιος.

437.

Εἰς τὴν σκιάν.

438. Ἐνδεὴς (ἐν-δὲ-εἰς). — **439.** Ἑλένη (ὠλένη).— **440.** (Μά, Μαῖα, Μία, Ἴα, Μαρία).— **441.** Τάφρος (ἀφρός, τάφος). — **442.** Μισθὸς (μισός, μῖσος, ἰσθμός). — **443.** Ποὺς. — **444.** Βιβλίον. — **445.** Ἀκατούριος. [Πασίας, πάπυρος, Ὑπατία, ταῦρος, ἄπατμις, Σάτυρος, Ἴρτιος, οὔτις, Τύρος, Ὄσιρις, ῥυαί, ῥοιά, Ὕπατα, Πάρος, ἄυασις, Πάρις, Τυρταῖος]. — **446.** Je je a a [Je bois sans eau = je bois sans o = je bis = je je. A ta santé = à ta sans t = a a. — **447.** Fournier.—**448.** Cléopâtre (Clé-o-pâtre). **449.** La fleur sent bon et la Banque émet des bons.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι *Φ, Ε**, Μαρία Ε. Βαλτατζῆ, Σοφία Α. Κωστῆ, Μαρία Ι. Μ., Μαρία Ἀναγνωστάκη, Κονδυλία Α. Δ, Marie Piat, Τριάστερος κυρία, Σοφία *, Ἀθηνᾶ καὶ Ἀργυρῶ Σ. Μαρκαντωνάκη, Totò, Μαρία Ν. Μιχάλου (Ζακύνθου). κκ. F d'A., Ἰωάννης Α. Δουρούτης, Le prince Paul, Μ. Λάντς, Ernest Peilissier, Α. Φραδασίλης, Ἀρ. Α. Βάλβης, Π. Ἀρχουδάρης, Fine mouche, Ο.Α Στ, Α.Ν. Λαγκαδᾶς, Α. Ἀναγνωστόπουλος, Ἀντ. Μαντζαβῖνος, Κ. Τσούγλος, Ἰωάννης Φουστάνος, Π. Χαλοῦλος, Πικοῦλος, Ι.Α. Κανταρίδης, Θ.Γ. Δελογκάκης, Α.Θ.Ξ, Ε.Β.Δ, Ο. Reinhold, καὶ Sir Williams (Πειραιῶς), Ζέφυρος (Ζακύνθου), Α.Χ.Α. (Σπετσῶν), Ἀριστείδης ** (Κωνσταντινουπόλεως).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 109

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1514. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 28 Ἰανουαρίου 1879. Ἀριθ. 161 (109). Λεπτὰ 10. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ ὑγειοαστυνομικοῦ μοναρχείου Πάτμου. — Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα (συν). — Τὰ ἤθη τῶν μυρμήκων. — Λαζαρόνοι. — Οὐδὲν ἄχρηστον ἐν Παρισίοις. — Τὸ ὅριον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα Ροσφουκὼ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1515. Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὸ ἑλληνικὸν λεξικὸν τοῦ Γουλιέλμου Πάπε, τῇ συμπράξει πολλῶν λογίων συνταχθὲν καὶ συμπληρωθὲν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν λεξικῶν Ἐρρίκου Στεφάνου καὶ Φραγκίσκου Πάσσοβ. Ἐκδίδοται ἐπιμελείᾳ καὶ δαπάνῃ Ἀθανασίου Α. Σακελλαρίου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Η. Γ. Σακελλαρίου, 1879, 8ον. Τόμοι 4 τιμώμενοι δρ. ν. 42. Τόμος πρῶτος Α-Κ. Τεῦχος πρῶτον, σελ. ιη' καὶ 1074. Τεῦχος δεύτερον σελ. 1075-2052. [Παράρτημα: Προσθήκη λέξεων εἰς τὸ Α, μὴ ὑπαρχουσῶν ἐν τοῖς λεξικοῖς τοῦ Πάπε καὶ Πάσσοβ, σελ. 74]. Τόμος δεύτερος Λ-Ω. Τεῦχος πρῶτον σελ. 1104. Τεῦχος δεύτερον σελ. 1105-2155.

1516. Κλεομένης ὁ τελευταῖος Ἡρακλείδης. Τραγῳδία εἰς πράξεις τέσσαρας, ὑπὸ Κωνσταντίνου Χ. Βερσῆ. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ», 1878, 8ον, σ. 125 δρ. ν. 2. [Ἔργα τοῦ αὐτοῦ: Ἀννίβας ἐν Γόρτυνι. Δρᾶμα Σατυρικόν, εἰς μέρη 4. Βραβευθὲν ἐν τῷ Βουτσιναίῳ ποιητικῷ ἀγῶνι τοῦ 1870. Σαμψὼν καὶ Δαλιδά. Τραγῳδία εἰς πράξεις 5. Βραβευθεῖσα ἐν τῷ Βουτσιναίῳ ποιητικῷ ἀγῶνι τοῦ 1875.

1517. Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1879 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου, συνδρομῇ συμπράξει φιλοκάλων λογίων. Ἔτος ΙΓ'. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Κορίννης», 1878, 4ον, σ. 376, φρ. 5. Περιεχόμενα: Ἡμερολόγιον. Ἐποχαί—Πασχάλιον—Ἀκολουθίαι—Ἑορτολόγιον—Ὧραι τοῦ ἔτους.—Ἐκλείψεις—Ἀνατολή, δύσις τοῦ ἡλίου καὶ μέγεθος τῆς ἡμέρας—Σελήνης φάσεις—Διαφορὰ μεσημβρίας—Μηνολόγιον. — Ἐπινομίς. Τὰ δῶρα τῆς μοίρας: I Τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν. II Τὰ σύμβολα. III Εἰκών, ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Ἀνθοδέσμη: Ἡ κόρη τοῦ Ὀβιδίου, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σ. Σακελλαροπούλου. — Ἱστορία ἑνὸς ῥόδου, ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ὑπὸ τοῦ κ. Α. Βαμπᾶ. — Ἕρμανος ὁ καλλιτέχνης, ἐκ τῶν τῆς κυρίας Μαρίας Ρατάτση, ὑπὸ τοῦ κ. Ε. Γ. Ζαλοκώστα. — Σχολάρχης καὶ ποίησις, εἰκών, ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Καμπούρογλου. — Γουλιέλμος Φίψ, ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ, ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Δαμιράλη. — Χάρωνος Πορθμεῖα, ἐκ τῶν τοῦ Λουκιανοῦ, ἔμμετρος μετάφρασις ὑπὸ ***. — Σκηναὶ ἐκ τοῦ Ἀλκιβιάδου, δράματος τοῦ φιλέλληνος Ἰταλοῦ ποιητοῦ Φ. Καβαλλότη μετάφρασις τῶν κκ. Γ. Ι. Δ. καὶ Κ. Χ. Β. — Αἱ Ἀθῆναι πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐκ τῶν τοῦ Ρώσσου Βλαδιμήρου Δαβίδοβ, ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Α. Παλαιολόγου. — Ὁ Τουρκουάτος Τάσσος καὶ τὸ δαιμόνιον αὐτοῦ, διάλογος, ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ Λεοπάρδη, ὑπὸ τοῦ κ. Φ. Ἀλβάνα. — Σύμμικτα: Τὸ περὶ Σαντορίνης χειρόγραφον. — Ὀλίγα τινὰ περὶ μουσικῆς ἰνδικῆς, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σ. Α. Κουμανούδη. — Λουίζα ἡ σύζυγος Φ. Γουλιέλμου Γ', βασιλέως τῆς Πρωσσίας, ὡς μήτηρ, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Κ. Σπαθάκη. — Ἀναμνήσεις Ἰταλίας, μέρος τρίτον καὶ τελευταῖον, ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφαί, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ν. Πετρῆ. — Ἐλαττώματά τινα τῆς νεοελληνικῆς κοινωνίας, ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. Ι. Ἀραβαντινοῦ. — Ὁ πρῶτος τῶν πρώτων πρὸς ἀνατροφὴν βημάτων ὁδηγός, ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Α. Διαμαντοπούλου. — Θωμᾶς Moore καὶ ἡ σύγχρονος ἐν Ἀγγλίᾳ κριτική, ὑπὸ τοῦ κ. Μ***. — Μύρτος, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ι. Πρωτοδίκου. — Ἀλβανία καὶ Ἀλβανοί, ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Χ. Βάμβα. — Ξεβράκωτοι ἀρχαῖοι καὶ νέοι, ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου. — Ποιήσεις: Θρῆνος τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας, Stabat mater dolorosa, μετάφρασις ἱερέως καθολικοῦ πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων γενομένη. — Ad Alessandrina Belostotsky, nata Condojannaky, ὑπὸ τοῦ κ. Π. Βράϊλα Ἀρμένη. — Ἑλληνικὴ μετάφρασις ὑπὸ Μ***. — Ἡ ἄνοιξις, ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μαρτινέλη. — Παναγία ἡ θαυματουργός, ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τοῦ Heine ἐλευθέρως εἰς ἑλληνικόν, ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Καμπούρογλου. — Ἡ ἀνησυχία, κατὰ τὸν Millevoye, ὑπὸ τοῦ κ. Ε. Γ. Ζαλοκώστα. — Ἡ προδομένη κόρη, ὑπὸ Γ. Μαρτινέλη.

1518. Προφητικὸν ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1879 ὑπὸ τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Καζαμία. Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1878. [Ἔτος τεσσαρακοστὸν πρῶτον]. 8ον, σ. 129, τιμ. δραχμῆς.

1519. Τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Καζαμία ἡμερολόγιον διὰ τὸ ἔτος 1879. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Μαυρομμάτου.

1520. Τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Καζαμία Ἀχαϊκὸν ἡμερολόγιον διὰ τὸ ἔτος 1879. (Ἐτυπώθη ἐν Πάτραις).

1521. Τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Καζαμία ἡμερολόγιον. (Ἐτυπώθη ἐν Καλάμαις).

1522. Ἡμερολόγιον καὶ Σεληνοδρόμιον τοῦ ἔτους 1879. Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

1523. Ἡμερολόγιον Ῥαμπαγᾶ τοῦ 1879 ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μικροῦ. Ἔτος πρῶτον. Ἀθήνησι τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1878, 8ον, σ. 80, φρ. 3. (Μετὰ γελοιογραφιῶν).

1524. Ἡμερολόγιον τῆς Ἀθηναΐδος τοῦ 1879. Ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἀθηναΐδος». 12ον, σ. 30.

1525. Βυζαντινὸν ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1879. ὑπὸ Κ. Χρυσαφίδου. Ἔτος Α'. Ἐκδίδοται δαπάνῃ Γ. Σεϊτανίδου. Μετὰ εἰκόνων καὶ χάρτου τῆς νήσου Κύπρου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1878, φρ. 3. Περιεχόμενα: Ἐποχαί. — Στατιστικά. — Ἀνάμικτα. — Ἀρχαιολογικά. — Διάφορα. — Εἰκόνες: Κουμουνδοῦρος, Δεληγεώργης, Τρικούπης, Ζαΐμης, Βάδδιγκτων, Βηκονσφηλδ, Σαλισβουρῆ κλπ.

1526. Ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς διὰ τὸ ἔτος 1879. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Περιεχόμενα: Εἰκὼν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ Γ'. Περιεχόμενα: Πρόλογος. — Χρονολογικὰ συστήματα. — Γενεαλογία τῶν βασιλευόντων ἡγεμόνων. — Καταστατικαὶ πληροφορίαι περὶ τῶν διαφόρων κρατῶν τῆς Εὐρώπης. — Συγκριτικοὶ πίνακες. — Πολιτειογραφικὰ ποικίλα. — Αὐτοκέφαλοι ἐκκλησίαι. — Ἑλληνικὰ προξενεῖα. — Τραπεζιτικαὶ καὶ ἄλλαι ἀνώνυμοι ἑταιρίαι ἐν Κωνσταντινουπόλει. — Πατριαρχικαὶ σελίδες. — Διάφορα.

1527. Συλλογὴ Κρητικῶν ἐπιστολῶν εἰς τὴν ἐγχώριον διάλεκτον, ἢ τὸ κάτοπτρον τοῦ δημοσίου τῶν χριστιανῶν τῆς Κρήτης φρονήματος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1868-1878. Ἐν Ἀθήναις, 1879, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Συζητήσεων. [Ἐξεδόθη ἀνωνύμως].

1528. A propos du nouvel emprunt de la Grèce. Janvier 1879. Leide. 8°, p. 20.

Κατὰ τὴν ἐν τῇ Σορβόννῃ, ἐν Παρισίοις, ἑσπερινὴν τῆς 23 Ἰανουαρίου (ε. ν.) συνεδρίασιν τοῦ Ἐπιστημονικοῦ συλλόγου (Association scientifique de France) ὁ φιλέλλην ἑλληνιστὴς κ. Egger, ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ καὶ πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου, ἐπραγματεύθη περὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Παγκοσμίῳ ἐκθέσει. Ἀφοῦ πρῶτον ἐν συνόψει περιέγραψεν εὐμενῶς τὰ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ τμήματι ἐκθέματα, ὡμίλησε περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐντός τε τῆς Ἐκθέσεως ἐν γένει καὶ ἐκτὸς αὐτῆς. Πρὸς πληρεστέραν τοῦ θέματος διαφώτισιν ἀπεικονίσματα τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς καὶ διαφόρων τῆς ἀρχαίας τέχνης ἀριστουργημάτων ἐξελίχθησαν διὰ τῆς μαγικῆς λυχνίας ἐνώπιον τῶν ἀκροατῶν, οἵτινες διὰ ῥαγδαίων χειροκροτήσεων ἐπεκρότησαν τὴν πλήρη χάριτος καὶ φιλελληνισμοῦ ἀγόρευσιν τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ.

Digitized by Google

— Ἐδημοσιεύθη νέα ἔκδοσις τοῦ «Νέου ἄτλαντος Γεωγραφικοῦ» τοῦ κ. Α. Α. Σακελλαρίου. Τιμᾶται δρ. 7.

— Ὁ κ. Ν. Κοντόπουλος ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν συλλογῆς ποιημάτων, πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ λύρα τῶν παίδων».

— Ὁ κ. Νικόλαος Ι. Σπανδωνὴς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Γενικῆς ἐπιθεωρήσεως τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἤτοι κατάλογος τῶν ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1879 ἐκδοθέντων ὑφ' Ἑλλήνων συγγραμμάτων». Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, τιμώμενον 8 νέων δραχμῶν, θὰ περιλάβῃ τὴν φιλολογίαν, ὑποδιαιρεθησομένην εἰς τὰ ἑξῆς βιβλία: Βιβλίον Α' Καθόλου φιλολογία, βιβλίον Β' Ἀρχαία Ἑλληνικὴ καὶ Λατινικὴ φιλολογία, βιβλίον Γ' Νεοελληνικὴ φιλολογία (εἰς δύο μέρη α' εἰς πεζὰ συγγράμματα, β' ποιήματα), βιβλίον Δ' Γερμανική, Γαλλική, Ἀγγλική, Ἰταλική, Ἰσπανική, Ρωσσική, Τουρκικὴ φιλολογία καὶ τέλος βιβλίον Ε' φιλολογία τῶν Ἀσιατικῶν ἐθνῶν. Ἐκ τῆς μακρᾶς ἀγγελίας τοῦ ἐκδότου ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: Ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τῶν ἡμερῶν μας συνεγράφησαν ἑκατὸν ὑφ' Ἑλλήνων γραμματικαὶ καὶ συντακτικὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐξεδόθησαν τεσσαράκοντα Ἕλληνες συγγραφεῖς δώσαντες ὕλην εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα, ὡς ἔγγιστα συγγράμματα, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐκδόσεων. Ἡ ἑρμηνεία τῆς ἐπιστήμης τῶν νόμων, ὡς καὶ ἡ συλλογὴ αὐτῶν ἐγένετο ἀντικείμενον 368 συγγραμμάτων· τὰ δ' ἱστορικὰ καὶ τῶν βοηθητικῶν αὐτοῖς ἐπιστημῶν ἀνῆλθον εἰς τὸν ἀριθμὸν 568. Ἐν διαστήματι 57 ἐτῶν ἐποιήθησαν ἓν ἑκατομμύριον(!) κατ' ἐλάχιστον ὅρον στίχων, ὑπὸ 210 ποιητῶν, ἤτοι εἰς ἕκαστον τῶν ποιητῶν ἀναλογοῦσι 4761! Σημειωτέον δέ, ὅτι εἰς τοὺς ἀριθμοὺς τούτους δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ ἐν διαφόροις περιοδικοῖς καταχωρισθέντα ποιήματα, οὔτε τὰ εἰς πεζὸν δράματα, ἅτινα ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐμμέτρων ὑπερβαίνουσι τὰ 180.

— Τῇ 18 ἰανουαρίου ἐδημοσιεύθη ἐν Ἀθήναις ὁ α' ἀριθμὸς νέας γαλλικῆς ἐφημερίδος, ὑπὸ τὸν τίτλον «Journal d'Athènes. Διευθυντὴς καὶ συντάκτης αὐτῆς εἶνε ὁ γνωστὸς δημοσιογράφος κ. Α. Σιβίνης.

— Ὁ παρ' ἡμῖν ἰατρὸς κ. Β. Ὀρσταΐν ἐδημοσίευσεν ἐν φυλλαδίῳ, γερμανιστί, πραγματείαν περὶ μακροβιότητος.

— Ἐξεδόθη γαλλιστὶ εἰς σχῆμα μέγα 8ον ἐκ σελίδων 320 ὁ πρῶτος τόμος τῆς δίκης τοῦ Σουλεϊμὰν πασσᾶ. Πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον Βῖλμπεργ τιμώμενος φράγκων 6. [Μετεφράσθη ἐκ τῆς ἐπισήμου ἐκθέσεως ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μακρίδου].

— Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἰατρικὴ Ἑταιρία διὰ προσκλήσεώς της συγκαλεῖ τοὺς ἁπανταχοῦ Ἕλληνας ἰατρούς, καὶ ἐκ τῶν ἀλλοδαπῶν τοὺς βουλομένους, ὅπως συνέλθωσιν ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1880, εἰς ἰατρικὴν σύνοδον διαρκέσουσαν τέσσαρας ἡμέρας πρὸς ἐξακρίβωσιν θεμάτων διαφερόντων τῇ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ. Πρὸς διοργάνωσιν τῆς ἰατρικῆς συνόδου συνέστη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κκ. Γ. Καραμήτσα, Μ. Χατζημιχάλη καὶ Ν. Γ. Μακκᾶ.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ φῶς διαλύει τὸ σκότος», ὁ καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου κ. Α. Κωνσταντινίδης ἐδημοσίευσεν ἀξίαν λόγου πραγματείαν κατὰ τῶν προλήψεων.

— Ἐκ τοῦ «Τηλεγράφου» ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: «Ἀπὸ τῆς προχθὲς διατρίβει ἐνταῦθα ἀφικομένη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῆς θυγατρὸς καὶ ἐξαδέλφης αὐτῆς ἡ κ. Ἰουλία Οὐὰρδ Χάου, σύζυγος τοῦ ἀειμνήστου φιλέλληνος ἀμερικανοῦ Χάου, γνωστὴ καὶ ἀγαπητὴ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς κοινωνίαν δι' ὅσας κατὰ τὸν κρητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1867 ἐπεδαψίλευσε περιθάλψεις εἰς τὰ γυναικόπαιδα, ἅτινα εἶχον προσφύγει ἐνταῦθα ἐκ τῆς νήσου, προσενεγκοῦσα πᾶσαν δυνατὴν ὑπὲρ αὐτῶν συνδρομὴν κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς γενναίας καὶ φιλανθρώπου αὐτῆς καρδίας. Αἱ Ἀθῆναι ὑποδέχονται μετ' ἀγάπης τὴν ἔξοχον ἀμερικανίδα, ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς εὗρε πάντοτε θερμὸν ὑπέρμαχον τῶν φιλελληνικῶν ἰδεῶν, ἃς δὲν παύεται διαδίδουσα μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῆς ἐν τῇ ὑπερωκεανείῳ πατρίδι τοῦ Οὐασιγκτῶνος.

— Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ἄρτι ἐκδοθείσης «Συγχρόνου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης» κ. Χ. Κούρτελης ἀπέστειλεν ἓν ἀντίτυπον τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ εἰς τὸν κ. Βαδιγκτῶνα. Ὁ ἐπιφανὴς φιλέλλην εὐμενῶς ἀποδεξάμενος τὴν προσφορὰν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἐκδότην φιλοφρονητικώτατον γράμμα.

ΕΣΤΙΑ

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, δεδεμένοι, πρὸς φρ. 8

Ἐτησία συνδρ.: Ἐν Ἑλλ. φρ. 10. ἐν τῇ ἀλλ. φρ. 20.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ.

Κανάρης, ὑπὸ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου..	Τιμ. λεπ.	5
Μελέτη ἐπὶ τῆς σημερινῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ θέσεως, ὑπὸ * *	» »	20
Ἡ «Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου», παράφ. Ἀρισ. Βαλαωρίτου	» »	10
Περὶ συγχρ. ἐν Ἑλλ. κριτικῆς, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου	» »	25
Περὶ συγχρ. ἑλλην. ποιήσεως, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου	» »	25
Τὰ κείμενα, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου............	» »	25
Ὁ νέος κριτικός, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου ..	» »	25
Νέα μελ. περὶ τοῦ ἑλλ. ζητήματος	» »	20

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 1. Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας.	Τιμ. λεπ.	10
» 2. Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος.	» »	10
» 3. Ἀδαμάντιος Κοραῆς.	» »	10
» 4. Λάζαρος Κουντουριώτης.	» »	10
» 5. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος.	» »	10
» 6. Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων	» »	10
τοῦ πολέμου.	» »	10
» 7. Περὶ καθαριότητος.	» »	10
» 8. Περὶ Κύπρου.	» »	10

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις
Ἰαν. 17	759.90	10.6	2.3	ΒΑ.	
18	758.34	12.2	4.2	ΒΑ.	
19	757.22	12.9	5 9	ΒΑ.	βρ. ἡμέρ. & νυκτ (26'''17)
20	755.09	14.5	8.4	ΝΑ.	» » » (10'''08)
21	756.09	14 8	7.8	Ν.	Τὴν πρωΐαν λεπτὴ βροχή »
22	754.84	15.3	8.8	Ν.	Μ. Μ. ψεκάδες βροχῆς »
23	754,27	15.1	6.3	ΝΔ	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 26 Ἰανουαρίου 1879].

Ἄρτος α' π......	λ.	52	Κάστανα ὀκ......	»	60
» β' π......	»	48	Ἀπίδια ὀκ......	δρ	2.—
Κρέας βόειον ὀκ.	δ.	1.80	Μῆλα ὀκ........	»	1.60
» μόσχ. »	»	2.40	Ῥώδια ὀκ........	λ.	
» πρόβ. »	»	1.40	Κυδώνια ὀκ......	»	
» ἀμνοῦ »	»	2.—	Καφὲς α' π. ὀκ..	δ.	4.40
Χοιρινὸν ὀκ......	»	1.60	» β' π. ὀκ..	»	4.20
Ὄρνις..........	δ.	3.—	Ζάκχ. κεφ. ὀκ...	»	1.80
Ὀρνίθιον	»	1 70	» ὀκ.	»	1.50
Γάλος	»	12.—	Ἔλαιον α' π. ὀκ.	»	1.40
Γαλοποῦλα	»	10 —	» β' π. ὀκ.	»	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος.	»	4.—	Χαβ. μαῦρον ὀκ..	»	16 —
Πιτσούνια »	»	2.—	Λακέρδα.........	»	3.20
Λαγωός.........	»	5.—	Τυρὶ Ἑλβετ. ὀκ.	»	4.40
Πέρδιξ αἱ 2......	»	3.—	» Ὁλλ. ὀκ..	»	4.80
Ξυλόκοτται ζευ..	»	3 60	» Ἑλλ. ἀσκοῦ	»	2.40
Συναγρὶς ὀκ.....	»	2.60	» Κρητικ. ὀκ.	»	3.20
Κέφαλοι » ..	»	2.40	Βουτυροννωπ. ὀκ.	»	10.—
Μπαρμπούν.» ..	»	3.—	Βούτ. ἀσκοῦ ὀκ.	»	4.80
Ὠὰ		10	Ὀρύζιον κοινὸν..	»	80
Κρόμμυα ὀκ	»	20	» Βενετ. ὀκ.	»	90
Κουκιὰ ὀκ.......	»	1.50	Πάσται ὀκ......	»	80
Πατάτες ὀκ......	»	30	Μακαρόνια ὀκ...	»	80
» ἐφετ. ὀκ...	»	70	» Νεαπόλ..	»	1.50
Ἀγκινάρες ἐκ...	»	25	Κόλλα ὀκ.......	»	1.70
Μπιζέλια ὀκ.....	»	1.80	Σάπων Ζακύνθου.	»	1.50
Σπανάκι.........	»	20	» ἐντόπ....	»	1.30
Φασόλια ὀκ......	»		Σπερματζέτα....	»	1.85
Κίτρα ὀκ........	»		Πετρέλαιον ὀκ...	»	80
Πορτογάλλια ἐκ,.	»	10	Κάρβουνα, ὁ στατ.	»	7.50
Μανδαρίνια τὰ 2.	»	15	Ξύλα, ὀκ.......	»	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

26 Ἰανουαρίου 1879 — 26 Ἰανουαρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξοφ.	Τρέχ. τιμ.
25 ἑκατ. φρ. 8%	πληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	298
25 » » 9%	Ἑλλάδι	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	308
26 » »	καὶ ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ415
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	289
9 » »	Ἑλλάδι	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	φ515 ἀ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)	μόνον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	φ208

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγμ. μετοχ.	Τρέχ. τιμὴ
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3330
Γ. Πισ. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156½
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως.......	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 78,380	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.—	100	φ. 110½
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»....	»15,000,000	» 3,250,000		1 Μαρτίου	φ. 8.—	φ. 100	φ. 75
» » ὁ «Φοῖνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	15 —	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα».........	1,400,000	280,000	109,840	25 Ἰανουαρίου	8.25	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»....	φ 2,000,000	φ. 516,000	φ. 26,000	20 Ἀπριλίου	φ. 19.60	φ. 200	φ. 200
Ἑτ. τῶν Μεταλλ. τοῦ Λαυρίου	φ20,000,000	φ. 14,000,000		1 Φεβ. 1 Αὐγ.	φ. 3.50	» 140	φ. 68¼

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. ... Ἐμπ. 3 μην. 30.40

Γαλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. ὄψ. δρ. 1.22, 3 μην 1.21 ½. Ἐμ. δρ. 1.21

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφ. δ.		24 10
Λ. Στερ.	»	30.20
Ὀθω.	»	27.55
Λ. Φλω.	»	14.10
Ἀρ. 5φρ.	»	5.90
Ἀρ. φρ.	»	1.17

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος... 7%

ἀπὸ δρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν.-Λονδ. 3 μην. (23 Ἰανουαρίου.) Ἐμ. 30.50 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (20 Ἰανουαρίου.) Ἐμ. 3 μην. 30.50

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (31 Ἰανουαρίου). Ἑτ. νέου.
Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 47.—
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 262.—
» » » 8 % .. » 252.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 63.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109-109⅜
Παρισίων 3 μηνῶν......... φρ. 23-23.10
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 30/40
Εἰκοσάφραγκον............ » 87 17/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην.. » 116.70
Παρισίων τὰ 100 φρ........ » 46 35
Εἰκοσάφραγκον .... » 9.33
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100........ » 100.—

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ (18 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... φρ. 25-25.30

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (31 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην. φ. 116.45
Γαλλίας τὰ 100. φρ. 3 μην. . » 46.30
Εἰκοσάφραγκον............. » 9.32 ½
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100........ »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (31 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ. (μ. 3%) φρ. 25.16½-21½
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 152-157‰

Τόκος προεξοφλήσεως. — Ἀμστερδάμης 4 %, Βερολίνου 4 Βιέννης 5, Βρυξελλῶν 3 ½, Λονδίνου 3 %, Παρισίων 3 %, Πετρουπόλεως 6 %, Ρώμης 4 %, Τεργέστης 4 ½.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Α.Σ. τὸν Μητροπολ. Φιλιππουπόλεως. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν.—κ. Θ.Ν. Πάτρας. Ἐν τούτοις ὁ Δισραέλης λέγει εἰς ἓν τῶν μυθιστορημάτων του: «Ἐξ ὅλων τῶν ἀπατηλῶν ἰδεῶν, ἃς ὑποθάλπει ἡ μωρία τοῦ κόσμου, δὲν ὑπάρχει μωροτέρα τῆς τοῦ ἀνθρώπου ὅστις αὐτοβούλως καὶ οἰκείᾳ συγκαταθέσει ὑποστηρίζει τὰ συμφέροντα ἑνὸς κόμματος.... Δὲν ὑπάρχει πρᾶξις προδοτικὴ καὶ ἐξευτελιστικὴ ἣν νὰ μὴ δύναται κόμμα τι νὰ πράξῃ, διότι ἐν τῇ πολιτικῇ δὲν ὑπάρχει τιμή». — Καν Τ.Β.Μ. Ἀθήνας Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κκ. Δ. Β. Παρισίους, Ι. Ε. Ψ. Σμύρνην, Ν. Ε. Θ. Βραΐλαν, Μ. Ν. Μ, Ε. Ε καὶ Ελ. Κ. Β. Θεσσαλονίκην, Χ. Β. Φ καὶ Γ. Ι. Ἀλεξάνδρειαν, Γ. Π. Σ. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Θ. Σ καὶ Ε.Ν.Ξ. Ὕδραν, Ι.Κ, Ξ.Κ. Κέρκυραν, Δ.Δ, Σ.Κ, Χ. Κ. Κεφαλληνίαν, Χ. Α. Ρ. Πάτρας, C. R. Πειραιᾶ, Σ. Κ. Π. Σύρον, Π.Π. Ἀγρίνιον, Ε.Σ, Α.Β, Σ.Τ. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν —κ. Χ.Λ Μυτιλήνην. Οἱ ζητηθέντες τόμοι παρεδόθησαν τῷ βιβλιοπώλῃ κ. Βίλμπεργ.—κ. Ν.Μ.Δ. Κεφαλληνίαν. Τὰ ἐλάβατε; — κ. Ν.Ι.Π (Ζ. Ζ) Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς ζητοῦμεν συγγνώμην διὰ τὴν παραδρομήν. — Λέσχην «Φοῖνιξ». Στενήμαχον. Ἐπειδὴ ταχυδρομικὴ συγκοινωνία διὰ τὴν κωμόπολιν ὑμῶν δὲν ὑπάρχει, θ' ἀποστέλ. τὸ φύλλον διὰ τοῦ ἐν Φιλιππουπόλει σεβαστοῦ ἀνταποκριτοῦ τῆς Ἑστίας. — Καν Ε** Πειραιᾶ. Δὲν τὰ φοροῦν πλέον διότι τὸ σάλιον (châle). εἶνε τὸ μᾶλλον ἄχαρι ἐπένδυμα, δι' οὗ δύναται μία κυρία νὰ περιβληθῇ. Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν ἀνδρῶν; δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα γελοιότερον ἢ τὸ νὰ βλέπῃ τις ἄνδρα φοροῦντα σάλιον. Τὰ κασιμίρινα σάλια τὰ μεταχειρίζονται σήμερον ἐν Γαλλίᾳ εἰς ἐπίστρωσιν ἑδρῶν ἢ διβανίων. Ἓν σάλιον δύναται ἐξαίρετα νὰ μεταβληθῇ εἰς ἐπιτραπέζιον τάπητα, ἂν μάλιστα, ὅπως τώρα συνειθίζεται, διὰ μετάξης κεντηθῶσι τὰ περιγράμματα τῶν σχεδίων. Ὁ συρμὸς σήμερον δέχεται τὴν ποικιλίαν τῶν σχημάτων καὶ τῶν χρωμάτων ἐν τοῖς ἐπίπλοις. — *** Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

479.

Π . . .
. Π . .
. . Φ .
. . . Σ

480.

Διὰ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων τῶν ἀντιθέτων λέξεων, τῶν κατωτέρω σημειουμένων, σχημάτισον παροιμίαν τινὰ δημώδη.

«Κακός, Ψευδής, Χονδρός, Ναί, Μικρός, Φιλία, Δένω, Ἀπελπισία, Ἵσταμαι, Τέλος, Ἐγρηγορώς, Δύσκολος, Καθαρός, Λύπη, Ἀνεπιτήδειος, Ἄτολμος, Δεξιός, Ἀνίερος».

481.

Ἀγοράσας τις αὐγά, παρέδωκε ταῦτα εἰς τὸν ὑπηρέτην του, ὅστις ὀλισθήσας καθ' ὁδὸν ἔσπασεν ἅπαντα. Μεταβὰς δ' εἰς τὴν οἰκίαν ὁ ὑπηρέτης, καὶ ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν αὐγῶν, ἀπήντησε. «Τ' αὐγὰ πόσα ἦσαν δὲν ἠξεύρω, εἶδα ὅμως τὸν ἀφέντη μου, ὅτι ἔκαμεν ἕνα σωρὸ ὅλο ἀπὸ 2, 2.. αὐγὰ καὶ ἔμεινε καὶ 1 μοναχό· ὕστερα ἐχάλασε τὸν σωρὸ καὶ ἔκαμε δεύτερον ὅλο ἀπὸ 3, 3... αὐγὰ καὶ ἐπερίσσευσε καὶ 1· πάλιν ἐχάλασε τὸν δεύτερον καὶ ἔκαμε τρίτον ὅλο ἀπὸ 4, 4... καὶ ἔμεινε καὶ 1 αὐγό· ὕστερα ἔκαμε τέταρτον ὅλο ἀπὸ 5, 5... καὶ ἔμεινε καὶ 1 καὶ τελευταῖον ἔκαμε πέμπτον ὅλο ἀπὸ 6, 6... καὶ τοῦ ἔμεινε καὶ 1 μοναχό».

Πόσα ἦσαν τ' αὐγὰ καὶ πόσα ἐτίθεντο εἰς ἕκαστον σωρόν;

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Ἰανουαρίου 1879. Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.

482.

Νὰ παρασταθῇ ἀριθμὸς πενταγράμματος διὰ δύο μόνον φωνηέντων.

483.

Τὸ ὄνομά μου, ἐξ ὀκτὼ γραμμάτων συγκείμενον, ἔφερε ἐπιφανής τις ἥρως. Διὰ τῶν γραμμάτων:
7,6,2,8 σχηματίζεται ἐπαρχία τῆς Ἑλλάδος.
1,2,8,4,8 δυσμενὲς αἴσθημα.
6,3,1,2,3 ἑλληνικὴ πόλις.
3,6,3,8 οὐσία ἀπαραίτητος εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.
1,7,6,4,8 ἑλληνικὴ νῆσος.
7,6,2,4,8 οὐράνιον σῶμα.
8,4,5,6,2 ἡρωϊκὴ χώρα.
1,3,2,3 μήτηρ μυθολογικοῦ θεοῦ.
2,6,2,8,4,8 ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος.
3,5,6,7 μέρος οἴκου.
5,6,3,8 ὁ σύντροφος τοῦ Ἡρακλέους.
3,5,6,4,8 μουσικὸν ὄργανον.
7,8,3,5 ἀνὴρ πωλήσας πολὺ εὐθηνὰ τὰ δικαιώματά του.
4,1,1,3 μέρος τῆς κεφαλῆς.
2,4,5,6,2,3 ἐπίσημος ῥωμαϊκὴ οἰκογένεια.
2,8,2,8 Αἰγυπτία θεότης.
4,5,8 μέρος τοῦ σώματος.
8,3,4,5,6 βασιλεὺς ἑβραῖος.

484.

Ἑ τὸ χωριό μας οἱ πολῖται ἀκριβῶς εἶν' ὅλοι ἴσοι.
Λέξεις 'ξεύρουν, πλὴν δὲν ἔχουν, οὔτε γνῶσι, οὔτε κρίσι.
Ἀναρχία βασιλεύει ἀπ' τὴν κορυφὴ 'ς τὸν πάτο,
Κ' εἶν' τὰ πάντα ἄνω κάτω.
Προηγεῖτ' ὁ ἀγοραῖος
καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως,
Ἀστυνόμος, τοῦ Νομάρχου, καὶ ὁ διάκος τοῦ παππᾶ.
Καὶ 'ς αὐτὴν σχεδὸν τὴν τάξιν εἶνε κι' ὅλα τὰ λοιπά.
καὶ συγχρόνως
Πάσχα, πρὶν τῶν Χριστουγέννων, ἄνοιξις, πρὸ τοῦ χειμῶνος.
Ἀρκετὰ σοῦ εἶπα ἤδη, νύξεις σοῦ 'δωσα πολλάς.
Σ' ἐνθυμίζω τὴν Ἑλλάδα, πλὴν δὲν εἶμαι ἡ Ἑλλάς.

* Μ.

485.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν Ἡμερολόγιον].

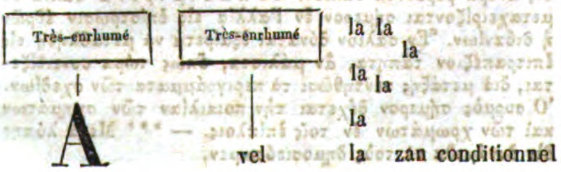

486.

Mon bien cher Directeur, à vous
De deviner avant nous tous,
Ce sphinx qui s'adresse à vous-même:
Mon premier n'a pas de premier,
Mon second n'a pas de deuxième
Et je ne veux jamais vous dire mon entier.

Athènes Mme ***

487.

Un soir que buvant mon premier,
Je me chauffais à mon dernier,
Un vieil ami vint me prier
De le conduire à mon entier.

488.

Quelles sont les lettres les plus illisibles de l'alphabet?

ΛΥΣΕΙΣ.

450.

Ὁ χωρικὸς εἶχε...............	36
Ὅσας ἔτι ἐζήτησεν............	36
Τὸ ἥμισυ αὐτῶν................	18
Τὸ τέταρτον....................	9
Τὸ παιδίον......................	1
	100

451.

X
O (ἐπ' O,X. ὑπὲρ O,X)

452.

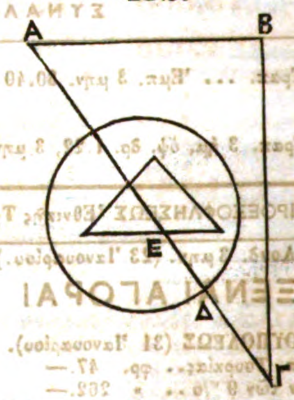

Ἄρχισον ἀπὸ τοῦ σημείου Α καὶ προχώρησον εἰς τὸ Ε. Σχημάτισον τὸ μικρὸν τρίγωνον. Προχώρησον εἰς τὸ Δ. Σχημάτισον τὸν κύκλον, κατάβα εἰς τὸ Γ, ἀνάβα δὲ τέλος εἰς τὸ Β καὶ Α.

453.

Ε Α Ν
Α Ν Α
Ν Α Ι

454. Φριτίγερνος (Φιλανδία, Ρισχελιέ, Ἴδας, Τισσανδιέ, Ἰκτῖνος, Γούτεμβεργ, Ἔδισσον, Ῥώμη, Νεῖλος, Ὁράτιος, Σανταρόζας). — **455.** Β. — **456.** Νεκρός. — **457.** Rat-eau. — **458.** L'opposé d'un ingrat (nain gras) est un géant maigre. — **459.** Trois coins (coings) un peu pliés (peupiler) une raie (raie). — **460.** Tandis que le second remplit l'air de sons, le premier les mange.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Ἑλένη Χ. Γρίβα, Αἰκατερίνη Λύδερς, Ἑλένη Ε. Δεληγεώργη, Ε * *, Μαρία Βαλτατζῆ, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Κονδυλία Λ. Δρόση, Μαρία *, Τριάστερος κυρία, Μία φίλη τῆς Ἑστίας, **Μ, Toto, κκ. O. de Sellz, Ι. Α. Καντακίδης, Ernest Pellissier, Ἰωάννης Α. Δουρούτης, Le prince Paul, Ν. Ἀναστασίου, Ἀ. Α. Βάλβης, Lord Thograf: Fine mouche, Δημ. Χρήστου, Ἀλθώτας, Ι. Κ. Πάλιος, Ἰω. Α. Φουστάνος, Π. Μ. Ἀντωνιάδης, Α. Δραγάτσης, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Κλέαρχος Σ. Μαρκαντωνάκης, Ἐμ. Ε. Π, Διονύσιος Τρουπάκης, Κων. Τσοῦχλος, C. Reinhold (Πειραιῶς), Βυζαντὶς (Ζακύνθου), Ἐλ. Κ. (Θεσσαλ.), Μέλης (Σμύρν.), Μ. Δ.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

4 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 110

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1529. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 4 Φεβρουαρίου 1879. Ἀρ. 162 (110). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ φιλέλληνος Ι. Ι. Μάγερ. — Ι. Ι. Μάγερ. — Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα (συν.) — Ἡ ἑσπερὶς τοῦ κυρίου Σουσαμάκη (οἰκογενειακαὶ σκηναί), ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου. — Αἱ Ἀθῆναι περὶ τὰ τέλη τοῦ ιϛ' αἰῶνος μ. Χ. — Περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ ὑψηλῶν θερμοκρασιῶν, ὑπὸ Ι. Ι. Σμίθ, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου.— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκῶ (Μετάφ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1530. **Κανονισμὸς** τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνικοῦ Συλλόγου «Σεραπείου» ψηφισθεὶς τῇ 17/29 Δεκεμβρίου 1878 ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν μελῶν αὐτοῦ. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τύποις Ξενοφ. Ν. Σάλτη, 1879, 8ον, σ. 12.

1531. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἐν Ἀθήναις, 15 Ἰανουαρίου 1879. Περιεχόμενα: Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις, ὑπὸ Κ. Σ. Κόντου. — Περὶ τῆς ἐν Ἰλλυρίᾳ Ἀπολλωνίας, ὑπὸ Ν. Πετρῆ. — Συνδιδακτικὴ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς. — Περὶ τῆς πρώτης γλώσσης. — Ἐπίσημα ἔγγραφα.

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὁ νέος διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς σχολῆς κ. Φουκάρ Ὁ κ. Φουκάρ, ἐχρημάτισε μέλος τῆς σχολῆς ταύτης διορισθεὶς τοιοῦτος τῷ 1859, ὅτε ἡ σχολὴ διηυθύνετο ὑπὸ τοῦ κ. Daveluy.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

84 ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ (ἐ. ν.) 1879.

Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα
1,364,982	**300,000**	710,884	**1,250**	328,388	**1,000**	1,387,782	**1,000**
1,811,099	**25,000**	739,436	»	328,390	»	1,447,636	»
178,463	**10,000**	793,713	»	373,121	»	1,448,392	»
1,964,511	»	855,314	»	678,605	»	1,451,016	»
751,655	**2,000**	1,564,101	»	710,535	»	1,565,171	»
948,117	»	1,614,620	»	739,440	»	1,593,918	»
1,084,377	»	1,800,551	»	814,511	»	1,707,041	»
1,522,827	»	1,800,555	»	814,512	»	1,707,042	»
1,567,409	»	1,824,131	»	824,583	»	1,707,044	»
1,856.577	»	81,198	**1,000**	930,952	»	1,800,552	»
81,196	**1,250**	81,200	»	1,113,138	»	1,846,954	»
357,257	»	85,350	»	1.364,981	»	1,913,130	»
373,123	»	255,301	»				

350 ὁμολογίαι πρὸς φράγκα 400

16,426	277,897	558,992	784,083	948,120	1,116,452	1,387,785	1,539,409	1,610,833	1,832,527
16,427	277,898	558,993	784,084	948,776	1,116,453	1,427,456	1,539,410	1,610,834	1,832,528
16,428	277,899	558,994	784,085	948,777	1,116,454	1,427,457	1,552,321	1,610,835	1,832,529
16,429	277,900	558,995	793,711	948,778	1,116,455	1,427,458	1,552,322	1,614,616	1,832,530
16,430	328,386	651,571	793,712	948,779	1,225,501	1,427,459	1,552,323	1,614,617	1,846.951
48,336	328,387	651,572	793,714	948,780	1,225,502	1,427,460	1,552,324	1,614,618	1,846,952
48,337	328,389	651,573	793,715	1,039,781	1,225,503	1,444,536	1,552,325	1,614,619	1,846,953
48,338	354,251	651,574	814,513	1,039,782	1,225,504	1,444,537	1,564,102	1,618,096	1,846,955
48,339	354,252	651,575	814,514	1,039,783	1,225,505	1,444,538	1,564.103	1.618,097	1,856,576
48,340	354,253	678,601	814,515	1,039,784	1,237,986	1,444,539	1,564,104	1,618,098	1,856,578
63,381	354,254	678,602	824,581	1,039,785	1,237,987	1,444,540	1,564,105	1,618,099	1,856,579
63,382	354,255	678,603	824,582	1,052,551	1,237,988	1,447,637	1,565,172	1,618,100	1,856,580
63,383	357,256	678,604	824,584	1,052,552	1,237,989	1,447,638	1,565,173	1,707,043	1,864,771
63,384	357,258	710,531	824,585	1,052,553	1,237,990	1,447,639	1,565,174	1,707,045	1,864,772
63,385	357,259	710,532	847,636	1,052,554	1,238,396	1,447,640	1,565,175	1,793,201	1,864,773
81,197	357,260	710,533	847,637	1,052,555	1,238,397	1,448,391	1,567,406	1,793,202	1,864,774
81,199	373,122	710,534	847,638	1,060,946	1,238,398	1,448,393	1,567,407	1,793,203	1,864,775
85,346	373,124	710,881	847,639	1,060,947	1,238,399	1,448,394	1,567,408	1,793,204	1,897,441
85,347	373,125	710,882	847,640	1,060,948	1,238,400	1,448,395	1,567,410	1,793,205	1,897,442
85,348	469,426	710,883	855,311	1,060,949	1,295,746	1,451,017	1,572,731	1,800,554	1,897,443
85,349	469,427	710,885	855.312	1,060,950	1,295,747	1,451,018	1,572,732	1,800,558	1.897,444
105,586	469,428	739,437	855,313	1,084,376	1,295,748	1,451,019	1,572,733	1,811,096	1,897,445
105,587	469,429	739,438	855,315	1,084,378	1,295,749	1,451,020	1,572,734	1,811,097	1,912,651
105,588	469,430	739,439	874,266	1,084,379	1,295,750	1,499,766	1,572,735	1,811,098	1,912,652
105,589	470,891	751,651	874,267	1,084,380	1,320,011	1,499,767	1,578,316	1,811,100	1,912,653
105,590	470,892	751,652	874,268	1,113,136	1,320,012	1,499,768	1,578,317	1,824,132	1,912,654
178,461	470,893	751,653	874,269	1,113,137	1,320,013	1,499,769	1,578,318	1,824,133	1,912,655
178,462	470,894	751,654	874,270	1,113,139	1,320,014	1,499,770	1,578,319	1,824,134	1,913,126
178,464	470,895	762,306	930,951	1,113,140	1,320,015	1,522,826	1,578,320	1,824,135	1,913,127
178,465	518,191	762,307	930,953	1,115,311	1,364,983	1,522,828	1,593,916	1,828,751	1,913,128
255,302	518,192	762,308	930,954	1,115,312	1,364,984	1,522,829	1,593,917	1,828,752	1,913,129
255,303	518,193	762,309	930,955	1,115,313	1,364,985	1,522,830	1,593,919	1,828,753	1,964,512
255,304	518,194	762,310	948,116	1,115,314	1,387,781	1,539,406	1,593,920	1,828,754	1,964,513
255,305	518,195	784,081	948,118	1,115,315	1,387,783	1,539,407	1,610,831	1,828,755	1,964,514
277,896	558,991	784,082	948,119	1,116,451	1,387,784	1,539,408	1,610,831	1,832,526	1,964,515

Digitized by Google

Κατὰ τὸ 1860 καὶ 1861, μέλος ὢν ἔτι τῆς σχολῆς ἐνήργησεν ἀνασκαφὰς ἐν Δελφοῖς μετὰ τοῦ συναδέλφου του κ. Wescher, περὶ ὧν ἐδημοσίευσαν ἀπὸ κοινοῦ τῷ 1863, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Inscriptions recueillie à Delphes ἕνα τόμον περιέχοντα ὑπὲρ τὰς 400 ἐπιγραφάς.

Τῷ 1868 ἀνετέθη τῷ κ. Φουκὰρ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως νὰ περιέλθῃ τὴν Ἑλλάδα ὅπως ἐξελέγξῃ τὰς ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τῇ Στερεᾷ ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου Le Bas ἀντιγραφείσας ἐπιγραφὰς καὶ νὰ συλλέξῃ νέας. Τῷ 1874 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς ἐπιγραφικῆς ἐν τῷ Collège de France, τῷ δὲ 1878 ἐξελέχθη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῆς Φιλολογίας.

Τὰ κυριώτερα ἔργα αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ περὶ Δελφῶν εἰσὶ ταῦτα: Α' ἡ ἐξακολούθησις τῆς Συλλογῆς Ἐπιγραφῶν, ἣν ἤρχισεν δημοσιεύοντες οἱ κκ. Le Bas καὶ Βάδιγκτων. Β' ἓν σύγγραμμα περὶ τῶν Ἀθήνησι θιάσων. Γ' πραγματεία τις περὶ τῶν Διονυσιακῶν τεχνιτῶν καὶ Δ' πλεῖστα ἄρθρα, δημοσιευθέντα ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασιν, ὧν κυριώτερα εἰσὶ τἀκόλουθα: Ἀνέκδοτοι ἐπιγραφαὶ Ῥόδου. —Ὑπόμνημα περὶ ἀπελευθερώσεως δούλων. — Ὑπόμνημα περὶ τῆς κληρουχίας παρ' Ἀθηναίοις.

Τὰ μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς σχολῆς εἰσὶ νῦν τὰ ἑπόμενα: Οἱ κκ. Beaudouin, Girard, Haussoulier, Hauvette-Benault, Martha, Pottier.

— Ἐν τῇ Revue politique et littéraire ἀναγινώσκομεν τὰ ἑπόμενα περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Σπ Π. Λάμπρου εἰς Ἄθωνα. «Καίτοι πολλοὶ περιηγηταὶ καὶ λόγιοι ἐπεσκέφθησαν τὸν Ἄθωνα, ὑπολείπεται ὅμως εὐρὺ στάδιον ἐρευνῶν, καὶ ἀνακαλύψεων. Καὶ τοῦτο, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων, οἱ πλεῖστοι τῶν περιηγητῶν ἦσαν ξένοι, οἵτινες ἐπιτροχάδην μόνον ἠδυνήθησαν νὰ ἐρευνήσωσι τὰς βιβλιοθήκας καὶ ἕνεκα τῶν προσκομμάτων ἅτινα παρενέβαλον οἱ μοναχοὶ καὶ διότι ἥκιστα ἦσαν συνειθισμένοι νὰ ὑφίστανται τὴν ἐπενέργειαν τοῦ κλίματος καὶ τὰς στερήσεις, ἃς μακρὰ διαμονὴ καθίστη ἀναποδράστους. Ὁ κ. Ε. Miller ἐν τοῖς Mélanges de philologie et d'épigraphie, περιγράφει διὰ βραχέων ἐπιτυχέστατα τὰς δυσχερείας παλαιογραφικοῦ ταξειδίου ἐν Ἑλλάδι.

» Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἄριστα ἐποίησεν ἡ ἑλληνικὴ βουλή, ἀποστέλλουσα εἰς τὸν Ἄθωνα τὸν κ. Σπ. Λάμπρον, οὗ πολλάκις ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ ἐπαινέσωμεν τὰς σοφὰς μελέτας, καὶ ἰδίως τὴν περὶ τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ἧς ἐδημοσιεύσαμεν μακρὰν βιβλιογραφίαν ὑπὸ τοῦ κ. Gidel ἐν τῷ ἡμετέρῳ περιοδικῷ.

» Ὁ κ. Σπ. Λάμπρος, διδάκτωρ τῆς φιλολογίας καὶ ὑφηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τῆς παλαιογραφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, ἐντολὴν ἔχει νὰ συντάξῃ κατάλογον τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν ἀρχείων τῶν πλουσιωτάτων μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Σκοπεῖ νἀναχωρήσῃ προσεχῶς καὶ νὰ διατρίψῃ ἐκεῖ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας.

— Ὁ καθηγητὴς κ. Βάστ ἐξέδοτο ἐσχάτως σπουδαιότατον σύγγραμμα περὶ τοῦ βίου, τῆς πολιτείας καὶ τῶν ποιημάτων τοῦ ὀνομαστοῦ Βησσαρίωνος, ὅστις, καίπερ ἐγκολπωθεὶς τὰ δόγματα τῆς ρωμάνας ἐκκλησίας καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ καρδινάλεως προαχθείς, ἐπεδείξατο οὐδὲν ἧττον σφοδρὸν ζῆλον ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπελάσεως τῶν Τούρκων ἐκ τῆς Εὐρώπης. Τὸ ἔργον τοῦ φιλοπόνου γάλλου καθηγητοῦ, προϊὸν πενταετοῦς ἐργασίας, περιέχει πολλὰ ἀνέκδοτα ἔγγραφα, ἐξηγμένα ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς Φλωρεντίας καὶ τῆς Βενετίας. Βιογραφίαν τοῦ Βησσαρίωνος ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Α' τόμῳ τῆς Ἑστίας ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος.

— Κατά τινα φύλλα τῆς Πέστης, ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Αὐστροουγγαρίας Ζίχης ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ Οὔγγρου μεγιστᾶνος Κάλλαη. Ὁ Κάλλαης εἶνε εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, μετέφρασε δὲ πρό τινος οὐγγριστὶ τὴν «Γαλάτειαν» τοῦ Σ. Βασιλειάδου.

— Ὁ ἐπὶ τῆς παιδείας ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας, γράφει ἡ «Κλειώ», προσήγαγε νομοσχέδιον, δι' οὗ κηρύττει ὑποχρεωτικὴν τὴν προκαταρκτικὴν παιδείαν ἀρρένων καὶ θηλειῶν ἀπὸ τοῦ 6-13 ἔτους, ἐπαπειλεῖ δὲ εἰς τοὺς παραβαίνοντας τὸν νόμον γονεῖς ἠθικὰς ποινάς, ἤτοι δημοσίας παραινέσεις πρόσκαιρον ἀφαίρεσιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ ζημίας χρηματικάς. Ἔνιαι τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων κατέκριναν τὰς ἠθικὰς ποινὰς ὀρθῶς παρατηρήσασαι, ὅτι ἀγροῖκοι γονεῖς, προτιμῶντες νὰ στέλλωσι τὰ τέκνα των εἰς ἐργοστάσια μᾶλλον ἢ εἰς σχολεῖα, εἶναι καὶ αὐτοὶ τοσοῦτον ἀπαίδευτοι, ὥστε οὔτε ἀξιώματα ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν νὰ ἐπιζητήσωσιν, οὔτε εἰς τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα περιάπτουσι σπουδαιότητα μεγάλην. Κατὰ τὸ παράδειγμα ἄλλων χωρῶν ἐπαισθητὴ καὶ πρακτικωτέρα ποινὴ θὰ ἦτο ἑκάστοτε ἡ ζημία 5-20 φράγκων.

— Αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν ὅτι τὴν 2 Δεκεμβρίου ἔμελλε νὰ γίνῃ ἐν τῷ θεάτρῳ de la Gaîté τῶν Παρισίων ἑωθινὴ παράστασις, καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ διδαχθῶσιν ὁ Ἱππόλυτος τοῦ Εὐριπίδου, κατὰ τὴν γλαφυρὰν γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ Leconte de Lisle καὶ αἱ Ἐκκλησιάζουσαι μετὰ τῆς Λυσιστράτης τοῦ Ἀριστοφάνους, εἰς ἓν συγχωνευθεῖσαι, ἕνεκα τῶν ἀποκοπῶν, αἵτινες ἦσαν ἀναπόφευκτοι διὰ τὸ λίαν ἐλευθεριάζον τῆς φράσεως.

— Ἐξεδόθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ α' ἀριθμὸς τοῦ «Σεραπείου», μηνιαίου περιοδικοῦ τοῦ ὁμωνύμου Ἑλληνικοῦ Συλλόγου. Τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐπιστατοῦσιν οἱ κκ. Λ. Διμπρίτης, Δ. Σταμέλης, Δ. Βεντοκλῆς, Π. Γριτσάνης, διευθυντὴς δ' αὐτοῦ εἶναι ὁ κ. Γ. Κ. Κωνσταντινίδης. 4ον, σ. 20. Περιεχόμενα τοῦ α' ἀριθμοῦ: Πρόγραμμα.—Ἐπὶ τοῦ Νείλου, ὁδοιπορ. ἀναμνήσεις.—Ἡ συγγενὴς καὶ ἡ διασταυρώσεως γένεσις παρὰ φυτοῖς καὶ ζώοις σχετικῶς πρὸς τοὺς ἐξ ὁμαίμων γονέων γάμους. — Γενικὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν μέσων τῆς μακροβιότητος κατὰ τὸν G. Rambosson.—Περὶ ἀστερισμῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν.—Ἀντώνιος Φ. Παππαδάκης. — Ἀπάνθισμα ἀποφθεγμάτων.—Ποίησις.—Περὶ ὑγρασίας τοῦ ἀέρος.—Ὠφέλιμα. —Ἐρανίσματα, Στατιστικαί, Διάφορα, Γνῶμαι.—Ἀστεῖα. — Ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου.— Ἠθικὰ παραγγέλματα ἀράβων ἱερέων. — Πρόβλημα.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ελάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Ἰαν. 24	754.74	16.1	7.9	ΝΔ.	
25	753.96	17.7	8.1	ΝΔ.	ΜΜ. ἀπὸ ἑσπ. ψεκ. βροχ.
26	749.73	16.0	8 9	ΒΑ.	βρ. νυκτ. κ πρ. (5mm47)
27	751.42	15.6	10.3	ΒΑ.	ΜΜ. ψεκ. βροχ. (0mm13)
28	753.71	17.2	8.4	ΝΔ	
29	754.43	16.3	8.1	ΝΔ.	
30	750.74	16.4	8.7	ΝΔ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Φεβρουαρίου 1879].

Ἄρτος α' π......	λ.	52	Κάστανα ὀκ......	»	60
» β' π......	»	48	Ἀπίδια ὀκ......	δρ	2.—
Κρέας βόειον ὀκ.	δ.	1.80	Μῆλα ὀκ........	»	1.60
» μόσχ. »	»	2.40	Ῥόδια ὀκ........	λ.	
» πρόβ. »	»	1.40	Κυδώνια ὀκ......	»	
» ἀμνοῦ »	»	2 —	Καφὲς α' π. ὀκ..	δ.	4.40
Χοιρινὸν ὀκ......	»	1.60	» β' π. ὀκ..	»	4.20
Ὄρνις..........	δ.	3.—	Ζάκχ. κεφ. ὀκ...	»	1.80
Ὀρνίθιον........	»	2 50	» ὀκ........	»	1.50
Γάλος..........	»	12.—	Ἔλαιον α' π. ὀκ.	»	1.40
Γαλοποῦλα......	»	10 —	» β' π. ὀκ.	»	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος.	»	4.—	Χαβ. μαῦρον ὀκ..	»	10.—
Πιτσούνια »	»	2.—	Λακέρδα........	»	3.20
Λαγωός..........	»	5.—	Τυρὶ Ἐλβετ. ὀκ.	»	4.40
Πέρδιξ αἱ 2......	»	4.—	» Ὁλλ. ὀκ..	»	4.80
Ξυλόκοτται ζευ..	»	5 —	» Ἑλλ. ἀσκοῦ	»	2.40
Συναγρὶς ὀκ.....	»	2.60	» Κρητικ. ὀκ.	»	3.20
Κέφαλοι » ..	»	2.40	Βουτυροννωπ. ὀκ.	»	10.—
Μπαρμπούν. » ..	»	3.—	Βούτ. ἀσκοῦ ὀκ.	»	4.60
Ὠὰ τὰ 2........		25	Ὀρύζιον κοινὸν..	»	80
Κρόμμυα ὀκ	»	20	» Βενετ. ὀκ.	»	90
Κουκιὰ ὀκ......	»	1.—	Πάσται ὀκ......	»	80
Πατάτες ὀκ......	»	30	Μακαρόνια ὀκ...	»	80
» ἐφετ. ὀκ...	»	60	» Νεαπόλ..	»	1.50
Ἀγκινάρες ἑκ...	»	15	Κόλλα ὀκ......	»	1.70
Μπιζέλια ὀκ....	»	2.50	Σάπων Ζακύνθου.	»	1.50
Σπανάκι........	»	20	» ἐντόπ....	»	1.30
Φασόλια ὀκ.....	»		Σπερματζέτα....	»	1.85
Κίτρα ὀκ........	»		Πετρέλαιον ὀκ...	»	80
Πορτογάλλια ἑκ..	»	10	Κάρβουνα ὁ στατ.	»	7.50
Μανδαρίνια τὰ 2.	»	10	Ξύλα,. ὀκ......	»	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

2 Φεβρουαρίου 1879 — 2 Φεβρουαρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχ. τιμ.
25 ἑκατ. φρ. 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	298
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	309
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ418
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	288½
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκε.	53.20	560.—	560	φ515 ά.κ.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	φ212½

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγμ. μετοχ.	Τρέχ. τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3365
Γ. Πιστ. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156½
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως.......	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 78,380	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.—	100	φ.112
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»....	»15,000,000	» 3,250,000		1 Μαρτίου	φ. 8.—	φ. 100	φ. 75
» » ὁ «Φοῖνιξ»...........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	15 —	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»........	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών».....	φ 2,000,000	φ. 516,000	φ. 26,000	20 Ἀπριλίου	φ.19.60	φ. 200	φ.200
Ἑτ. τῶν Μεταλλ. τοῦ Λαυρίου.	φ20,000,000	φ.14,000,000		1 Φεβ. 1 Αὐγ.	φ. 3.50	» 140	φ. 64 ά.τ.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 31. Ἐμπ. 3 μην. 30.50

Γαλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. ὄψ. δρ. 1.22, 3 μην 1.21 ½. Ἐμ. δρ. 1.20

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφ. δ. 24 15
Λ. Στερ. » 30.15
Ὀθω. » 27.60
Α. Φλω. » 14.10
Ἀρ. 5φρ. » 5.95
Ἀρ φρ. » 1.18

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος... 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν.-Λονδ. 3 μην. (30 Ἰανουαρίου.) Εμ. 30.25 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (30 Ἰανουαρίου.) Ἐμ. 3 μην. 30-30.50

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (7 Φεβρουαρίου). Ἔτ. νέου.
Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 48.—
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 254.—
» » » 8 % .. » 247.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 63. ½
Λονδίνου 3 μηνῶν......... γρ. 109 ¼-109 17/40
Παρισίων 3 μηνῶν......... φρ. 23.02½-23.10
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 24/40
Εἰκοσάφραγκον........... » 87 13/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (6 Φεβρουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην.. » 116.80
Παρισίων τὰ 100 φρ........ » 46 35
Εἰκοσάφραγκον .... » 9.33
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100....... » 100.—

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ (18 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... φρ. 25-25.30

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (31 Ἰανουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην. φ. 116.45
Γαλλίας τὰ 100. φρ. 3 μην . » 46.30
Εἰκοσάφραγκον.............. » 9.32 ½
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100........ »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (7 Φεβρουαρίου).
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ. (μ. 3 %) φρ. 25.20½-25½
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
Ἀργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 150-160 ‰

Τόκος προεξοφλήσεως. — Ἀμστερδάμης 4 %, Βερολίνου 4 Βιέννης 5, Βρυξελλῶν 3 ½, Λονδίνου 3 %, Παρισίων 3 %, Πετρουπόλεως 6 %, Ρώμης 4 %, Τεργέστης 4 ½.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Π. Σύρον. Διότι τὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ περιοδικὰ συγγράμματα, συντελοῦσι πλειότερον τῶν ἰδιαιτέρων βιβλίων καὶ παντὸς ἄλλου μέσου πρὸς διάδοσιν κοινωφελῶν καὶ πρακτικῶν γνώσεων. Πρὸς πίστωσιν τούτου ἀναφέρομεν ὑμῖν ἓν ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων, τὸ ἀκόλουθον: Ὁ ὑποδηματοποιὸς κ. Α. Β., εἷς ἐκ τῶν φιλομαθεστέρων καὶ νοημονεστέρων βιομηχάνων τῆς ἡμετέρας πόλεως, συνειθίζει ν' ἀναγινώσκῃ τὴν Ἑστίαν εἰς ἐπήκοον τῶν ἐργατῶν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ καταστήματος. Εἷς τούτων, ἔχων κόρην διδάσκαλον ἐν Ἐλευσῖνι, ἀναγνώσας τὴν ἐν τῇ Ἑστίᾳ ὁδηγίαν περὶ μπουγάδας, ἀντιγράψας ἀπέστειλεν αὐτὴν εἰς τὴν θυγατέρα του, ἥτις ἐφήρμοσεν αὐτὴν καὶ κατέστησε γνωστὴν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς κωμοπόλεως ἐκείνης. Οὕτω δὲ ἡ μέθοδος αὐτὴ εἶνε νῦν ἐν γενικῇ χρήσει ἐν Ἐλευσῖνι.— Κον Ε** Κούπερ, Πόε, κυρία Στόου, Μπρέαρτ.— κ. Χ. Δ. Ρ. Πάτρας. Τὸ Δελτίον δωρεῖται ἀφ' ἧς ἡμέρας πληρ. ἡ συνδρομὴ τῆς Ἑστίας καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀφ' ἧς ἄρχεται. — κκ. Α. Β. Βόννην, Ν. Ι. Π. καὶ Ἀδελ. Β. Κωνσταντινούπολιν, Α. Ι. Σ. Μάντσεστερ, Ι. Ε. Ψ. Σμύρνην, Γ. Α. Κ. Σπέτσας, Η.Π καὶ Wist.Club Κέρκυραν, Ἔπαρχον Λευκάδος, Ν.Ι.Δ. Σύρον, Κον Μ.Ν.Μ. Ζάκυνθον, Α.Κ, Ι.Ν.Χ καὶ Κ.Θ.Π. Πάτρας. Ἐλήφθησαν.— κ. Π. Θεσσαλονίκην. Ὁ κ. Α. Β. ἐπλήρωσεν ἡμῖν φρ. 68- διὰ τοὺς 6 δεμ. τόμ. τῆς Ἑστίας καὶ συνδρομὴν τοῦ 1879. Οὐδεμίαν δυστυχῶς δυνάμεθα νὰ κάμωμεν ἔκπτωσιν. — Ροκαμβόλ. Πάτρας. Ἀγνοοῦμεν. — *** Μετ' εὐγνωμοσύνης θὰ δημοσιεύσωμεν αὐτήν.— Α. Σ. Τοιαῦτα ὀνόματα ἑλληνικὰ βρίθουσιν ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἰδίως Ἰταλίᾳ. Ὁ νῦν πρόεδρος τῆς ἰταλικῆς βουλῆς καλεῖται Μαυρογόνατος. — κ. Ν. Θ. Κωνσταντινούπολιν. Ἑπτά, τιμώμενοι πρὸς λεπ. 10. Ὁ 6' ἀριθμὸς ἐξηντλήθη. — Ἑνὶ ἀναγνώστῃ. Ἐν τοῖς, κατὰ τελευταίαν τινὰ στατιστικήν, ἐν Ἀμερικῇ ἐκδίδονται 8119 ἐφημερίδες, ἐξ ὧν 749 καθημεριναί. Μία ἐφημερὶς ἀναλογεῖ περίπου πρὸς 5000 κατοίκους.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

489.

Διὰ τῶν κατωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, ὁ ἀναγνώστης παρακαλεῖται νὰ σχηματίσῃ σταυρόν.

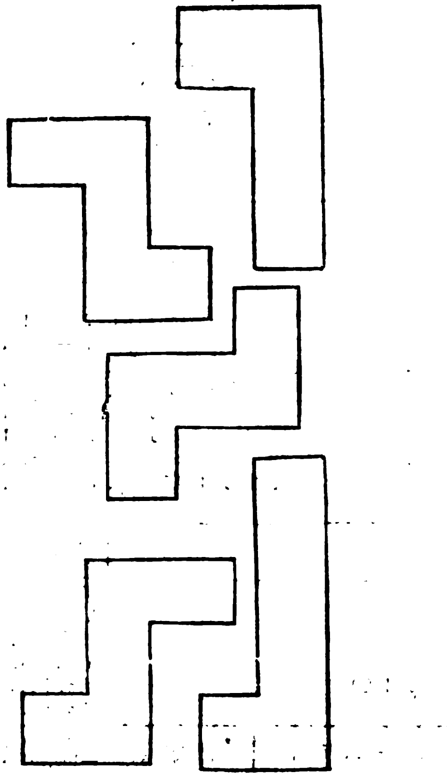

490.

Ἐν τῇ ἑσπερίδι τοῦ κ. ** ἦσαν τριπλάσιοι κύριοι κυριῶν, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ὅμως ὀκτὼ ζευγῶν ἔμεινον πενταπλάσιοι κύριοι κυριῶν.

Πόσοι κύριοι καὶ πόσαι κυρίαι ἦσαν ἐν ἀρχῇ;

Ἐν Ἀθήναις, 1879. Ε. Γ.

491.

. . α
. ο .
α . .

492.

Διὰ τῶν λέξεων ὠ ὀ ν-δ ό ς-θ ή ρ α σχημάτισον ἱστορικόν τι ὄνομα.

493.

Γράφον π έ ν τ ε π ε ρ ι τ τ ο ὺ ς ἀραβικοὺς ἀριθμούς, οἵτινες ἀθροιζόμενοι ν' ἀποτελῶσι τὸν ἀριθμὸν 14. **

494.

Πιὸ μῖμος κι' ἀπ' τὸν πίθηκα
Τὸ κάθε τι μιμήθηκα
Καθὼς τὸν χαμαιλέοντα
Τὸ χρῶμα μεταβάλλω
Κι' ἂν δὲν σ' ἀρέσω, φίλε μου, σὺ πταῖς, ἐγὼ δὲν σφάλλω.

* Μ.

495.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν Ἡμερολόγιον].

Je fais presqu'en tous lieux le tourment de l'enfance.
Est-on jeune, on m'oublie; est-on vieux, on m'encense.
Je porte dans mon sein mon ennemi mortel:
Il veut m'anéantir; et mon malheur est tel
Qu'en le perdant je perds presque toute existence.
Déjà de mes dix pieds huit sont en sa puissance;
Mais il m'en reste deux, qui dans le même sens
L'un à l'autre accolés seront pris pour deux cents.

496.

En six lettres je suis une illusion pure;
Si vous les retournez, je suis de mince allure.

497.

Mot-carré.

Si le chercheur est fort, maintenant qu' il y vienne!
Mon premier est h e u r e u x dans une langue ancienne;
Un prénom féminin compose mon second,
Et mordre sur le fer c'est faire mon troisième.
Mon quatrième en France est d'un cours d'eau le nom;
Un vin d'Espagne, enfin, se nomme mon cinquième.

498.

? Comment pourrait-on lire cette phrase: A vore mademoselle.

ΛΥΣΕΙΣ.

461. Oignez vilain, il vous poindra; poignez vilain, il vous oindra. [En faisant du bien à un malhonnête homme, on n'en reçoit que du déplaisir, et au contraire en le gourmandant on en tire ce qu'on veut]. — **462.** 100.

463.

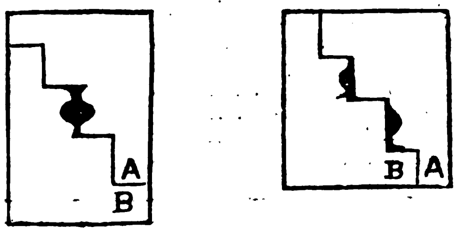

464.

E
P
Α Κ Ε Σ Ω
T
P
I
A

Ἀκεσὼ (διὰ τῆς χειρουργ.)

465.

Ο Ι Ο Σ
Ι Ο Σ
Ο Σ
Σ

466. Ἀθῆναι (Ἀερόστατον, Θύαμις [ποταμὸς τῆς Ἠπείρου, ῥέων διὰ τῶν συνόρων τῆς Θεσπρωτίας (Καλαμᾶς)], Ἥλιος, Νινευΐ, Ἀβδηρῖται, Ἰσαβέλλα). — **467.** Σκιά. — **468.** Ἀστυάναξ. — **469.** ΝΝ ἢ 2Ν (= Διώνη: μία τῶν Τιτανίδων, ἐξ ἧς ὁ Ζεὺς ἐγέννησε τὴν Ἀφροδίτην). — **470.** Πύργος. — **471.** Αἴνιγμα, Αἴγινα, Αἷμα, Μανία. — **472.** Γραφίς. — **473.** Ἔλαιον. **474.** Διότι δὲν δύναται νὰ ὑπάγῃ μόνον του.

475.

N	O	E	L
O	N	C	E
E	C	H	O
L	E	O	N

476. Beffroi-Effroi. — **477.** Pelle-perle. — **478.** L'un est formé et renversé par la Chambre et l'autre en fait partie.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Μαρία Μπάρτ, Αἰκατερίνη Λόδερς, Josephine, Ἑλένη **, Μία φίλη, *Ψ, Μαρία **, Κωνσταντίνα Α. Π, Σ. Δεσύλας, Ἰωάννης Α. Δουρούτης, Le prince Paul, Ἰω. Κ. Πάλιος, Κωνστ. Κ. Μουτσόπουλος, Lord Thograf, Ν καὶ Π. Χάγερ, Ἰωάννης Α. Φουστάνος, Β. Π. Λυκούδης, Ἐμμ. Ε. Π, Fine mouche, Δ. Χρήστου, Ζέφυρος, Α. Τζερνιᾶς, Π. Χαλοῦλος, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Ο. Ἁγιοβλασίτης, Α. Μίζα, C. Reinhold καὶ Κυρία Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς), Ζωὴ Α. Κοντογούρη, Ν. Π. Θεοχάρης, Ι. Ν. Χαϊδόπουλος καὶ Κ. Θ. Παπαλουκᾶς (Πατρῶν), Μιχαὴλ Ι. Παραμυθιώτης (Κερκύρας), Μαρία Ν. Μινώτου (Ζακύνθου), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Γ. Ξανθόπουλος (Χάλκης), Ἑλ. Κ. Β (Θεσσαλονίκης).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

11 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 111

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1532. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 11 Φεβρουαρίου 1879. Ἀρ. 163 (111). Λεπτὰ 10. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Γεωργίου Σαχίνη. — Βιογραφία αὐτοῦ.— Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα (συν.) — Ἡ περὶ τὰ βιβλία ἐνασχόλησις. — Αἱ ἀπόκρεω. — Τὰ πτηνὰ παρὰ τοῖς Τούρκοις. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1533. **Οἱ Πελασγοὶ ἐν τῷ ἑλληνισμῷ σὺν παραρτήματι περὶ Βλάχων καὶ Βουλγάρων**, ὑπὸ Θ Α. Πασχίδου, διδάκτορος καὶ δημοσιογράφου, παρέδρου καὶ ἀντιπροσώπου διαφόρων Συλλόγων. Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Ἐθνικοῦ πνεύματος», 1879, 8ον, σ. 48.

1534. **Αἱ κατὰ τῆς Ἠπειρωτικῆς ἐπαναστάσεως ἀντενέργειαι.** [Φυλλάδιον, σχ. 8ου ἐκ σελ. 31, γραφὲν ὑπὸ τοῦ κ. Φ. Κοντονίκα].

1535. **Μετοχικὸν ταμεῖον τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων.** Ἐνιαύσιος λογοδοσία διὰ τὸ ἔτος 1878. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1879, 4ον, σ. λδ' καὶ 69.

1536. **Νέον ἀναστασιματάριον** ἀργὸν καὶ σύντομον. Μελοποιηθὲν ὑπὸ Π. Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, διασκευασθὲν δὲ ὑπὸ Θεοδώρου Π. Φωκαέως καὶ πολλάκις ἐκδοθὲν ὑπὸ διαφόρων μουσικοδιδασκάλων. Ἐκδίδοται τανῦν παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου Θ. Π. Φωκαέως, ἀδείᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, δαπάνῃ τοῦ τυπογραφείου ἡ «Μακεδονία». Ἐν Θεσσαλονίκῃ, τύποις Στεφάνου Χ. Θάνου καὶ Σπυρίδωνος Βασιλειάδου. Τιμᾶται μετζίτια ἀργυρᾶ 2.

1537. **Πρόχειρος ἐμπορικὸς ὁδηγὸς** τῶν πόλεων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, τοῦ ἔτους 1879, ὑπὸ Νικολάου Β. Βωτυρᾶ, ὑπολοχαγοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον τὸ «Μέλλον», 1879, 8ον, σ. 64, φρ. 1.

1538. **Παρνασσός.** Ἐν Ἀθήναις. Τεῦχος Ἰανουαρίου 1879. Περιεχόμενα: Νεοκλέους Καζάζη. Σκέψεις περὶ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μακιαβέλλη. — Εὐστρατίου Α. Κεχαγιᾶ, Παιδαγωγικαὶ μελέται, Περὶ τῶν δύο παιδαγωγικῶν συστημάτων τοῦ τε Ἐμπειρικοῦ καὶ τοῦ Ψυχολογικοῦ. — Κ. Α. Παλαιολόγου, Ἡμερολόγιον αὐτόγραφον τοῦ Ρώσσου ναυάρχου Γρέϋγ κατὰ τὴν εἰς Πελοπόννησον ἐκστρατείαν τῶν Ρώσσων τῷ 1769.— Κωνσταντίνου Σ. Κόντου, Ποικίλα Φιλολογικὰ § 28. Βιβλίον ἀντὶ τοῦ ἀντίγραφον. — Ι. Δ. Μαρινάκη, Ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ τὸ συνέδριον τῶν ζώων. — Κ. Α. Π. Καταδιωγμὸς τῆς μακρᾶς κόμης ἐν Ρωσσίᾳ. — Ἐδμόνδου Ἀμποῦ, Ὁ Ἀποξηραμένος συνταγματάρχης, μυθιστορία. Κεφ. ΙΔ' Ἔρως καὶ σπάθη (συν. ἀπὸ τοῦ Β' τόμου). — Σπ. Π. Λάμπρου. Ἡ παράδοσις τῶν Ἰωαννίνων. — Ἀρχαιολογικά. Ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία. — Γαλλικὴ σχολή. — Γερμανικὴ σχολή — Ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις. — Φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσός». — Χρονικά. — Ἑταιρίαι καὶ Σύλλογοι. — Τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι. — Ἀπογραφικά.

1539. **Χλωρίς.** Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα ἐν Κωνσταντινουπόλει, Περιεχόμενα τοῦ Α' καὶ Β' τεύχους. Τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ.— Ἑλληνικὸς Μεσαίων. — Περὶ Φοίνικος. — Ἡ ἀεροπορία τοῦ ἀεροστάτου ἢ «Πόλις τῆς Αὐρηλίας». — Ὁ διὰ μηχανισμοῦ γάμος. — Ἡ Παναγία τῶν Βλαχερνῶν ἢ τὸ ἁγίασμα τῶν Βλαχερνῶν, — Μυθικαὶ δοξασίαι τοῦ λαοῦ: ὁ ἅγιος Διονύσιος καὶ οἶνος.— Ἐκλείψεις κατὰ τὸ 1879.— Οἰκονομία.— Γνώμη σινικοῦ σοφοῦ. — Ἀλήθειαι. — Ἡ δοκοῦσα εὐτυχία καὶ ἡ ἀληθής. — Σύμμικτα. — Ὑγιεινή. — Πρακτικαὶ γνώσεις. — Φύρδην Μίγδην. — Β' τεῦχος. Περιεχόμενα: Ὁ κ. Βάδδιγκτων καὶ ὁ ἐν Γαλλίᾳ φιλελληνισμός. — Ὀλίγα περὶ βιομηχανίας. — Ἡ ναυτικὴ πυξὶς κατὰ τὸν μεσαίωνα. — Ἡ χλωρίς. — Ἡ θαλαμηπόλος τῆς θείας μου. — Συνταγὴ ἀλάνθαστος. — Τὰ ἐπισκεπτήρια. — Ἀλήθειαι. — Εἰς ἓν δάκρυ. — Σύμμικτα. — Ἡ τιμὴ τῶν βιβλίων ἐν Εὐρώπῃ. — Πάρεργα. — Δημώδεις παροιμίαι. — Οἰκιακὴ οἰκονομία. — Φύρδην Μίγδην.

1540. **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις, 1 Φεβρουαρίου 1879. Περιεχόμενα: Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας. — Τὰ ἡφαίστεια καὶ αἱ ἐκρήξεις αὐτῶν.—Ἄρκτου θήρα.—Ποικίλα.

1541. **Supplement du veritas hellénique 1878-1879.** Ἐν Πειραιεῖ.

Ἐπιθεώρησις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ περιοδικοῦ τύπου.

ΑΓΓΛΙΑ καὶ ΑΜΕΡΙΚΗ.

American Stationer. (Νέας Ὑόρκης). 19 Δεκεμβρ. Ὁ τύπος ἐν Ἑλλάδι.

Appleton's Journal. (Νέας Ὑόρκης). Ἰανουαρίου. Χρυσάνθεμα, συλλογὴ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀνθολογίας ὑπὸ W. M. Hardinge.

Army and Navy Gazette. 9 Νοεμβρ. Περὶ τοῦ κλίματος τῆς Κύπρου.

Army and Navy Journal. (Ν. Ὑόρκης). 16 Νοεμβρίου. Sir Garney Wolseley ἐν Κύπρῳ.

Nature. 12 Δεκεμβρ. Ἐτύφλωττεν ὁ Ὅμηρος περὶ τὴν διάγνωσιν τῶν χρωμάτων;

Notes and Queries. 16 Νοεμβρ. Homeri quae nunc extant. — Ὑπερίων. — Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. — Ὁ Ὅμηρος τοῦ Cowper. — 23 Νοεμβρ. Ὁ Ἀριστοφάνης τοῦ W. G. Clarke.— 30 Νοεμβρίου. Κύπρος. Ἰδαῖοι δάκτυλοι. — Ὁ Ἀριστοφάνης τοῦ Clarke. — Δεκεμβρ. Σεβάχ, Ὀδυσσεὺς καὶ Κύκλωπες.

The contemporary Review. Δεκεμβρίου. A. H. Sayce, Οἱ Φοίνικες ἐν Ἑλλάδι.

The Tablet. 4 Ἰαν. Τουρκία καὶ Ἑλλάς.

Whitehall Review. 30 Νοεμβρίου. Ἡ βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος.

ΓΑΛΛΙΑ.

ΚΟΣΜΟΣ. **Les Mondes.** ἀρ, 13. Κοσμογραφία. Περὶ τῆς σφαίρας τοῦ Πτολεμαίου.

L'art. ἀρ. 206. Ἡ γραφικὴ ἐν τῇ παρισινῇ ἐκθέσει. Ἑλλάς.

Revue des deux mondes. 1 Ἰανουαρίου. Eugène Melchior de Vogüé, Ἡ Θεσσαλία. (Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις).

ΓΕΡΜΑΝΙΑ καὶ ΑΥΣΤΡΙΑ.

Allgemeine musikalische Zeitung. Ἔτος ΙΓ' ἀρ. 46-47. Περὶ τῆς μουσικῆς τέχνης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Beilage zur allgemeiner Zeitung. ἀρ. 338, 339, 346, 348, 349, 350, 352, 354, 357, 359, 364 (30 Δεκεμβ.) 365 (31 Δεκεμβρ.) Ἰθάκη. — ἀρ. 14 (14 Ἰανουαρίου). Ἐκδρομὴ εἰς Ἀθήνας καὶ τὰ περίχωρα ὑπὸ Chr. Belger.

Beitræge zur Kunde der indogermanischen Sprachen. τ. IV. Leo Meyer, Τὰ πατρωνυμικὰ παρ' Ὁμήρῳ. — Aug. Fick, Περὶ τοῦ ἀορίστου ἐν τῇ ἑλληνικῇ — Adalbert Bezzenbeerger, Ὁμηρικὴ ἐτυμολογία.

Das Ausland. ἀρ. 46 (18 Νοεμβρ). Ἐπενέργεια τοῦ βυζαντιακοῦ πολιτισμοῦ (βιβλιογραφία τῆς περὶ βυζαντινῶν πραγματείας τοῦ κ. Βικέλα). — ἀρ. 51 (23 Δεκεμβρ). Περὶ τῶν νεωτάτων ἀνασκαφῶν τοῦ Σλείμαν ἐν Ἰσαρλίκ.

Der Katholik. Νοεμβρίου. Κριτικὴ τῆς παρὰ Πλάτωνι ἐν Φαίδωνι ἀνθρωπολογίας καὶ θεωρίαι περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς.

Im neuen reich. ἀρ. 51. A. Bœtticher, Τίρυνς.

Τῇ 2 Φεβρουαρίου (ἑ. ν.) γράφει ἡμῖν ἐκ Παρισίων λόγιος συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας, ἐδόθη ἐν τῷ θεάτρῳ de la Gaîté, παράστασις ἑλλ. δραμάτων. Καθ' ἑκάστην κυριακὴν δίδεται ἐν τῷ θεάτρῳ τούτῳ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς Mlle

Digitized by Google

Marie Dumas, πρωϊνὴ παράστασις ξένων δραμάτων (matinée internationale). Τῇ 2 Φεβρουαρίου ἦτο ἡ σειρὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐδόθη ὁ Ἱππόλυτος τοῦ Εὐριπίδου, κατὰ τὴν πεζὴν μετάφρασιν τοῦ Leconte de Lisle, ἑνὸς τῶν ὀνομαστοτέρων συγχρόνων ποιητῶν τῆς Γαλλίας, καὶ μία ἐπιτυχεστάτη συγχώνευσις δύω κωμωδιῶν τοῦ Ἀριστοφάνους, τῶν Ἐκκλησιαζουσῶν καὶ τῆς Λυσιστράτης, ὑπὸ τοῦ Gustave Bertrand. Τὸ θέατρον ἦτο πλῆρες· δὲν ὑπῆρχε θέσις κενή, ἡ δὲ συγκίνησις τοῦ ἀκροατηρίου, ἐνόσῳ διήρκει ἡ τραγῳδία, καὶ οἱ ἄκρατοι γέλωτες τοὺς ὁποίους ἐπροκάλεσαν αἱ σκηναὶ τοῦ Ἀριστοφάνους ἐμαρτύρουν καθ' ὅλην τὴν τετράωρον διάρκειαν τῆς παραστάσεως τὸ ἀθάνατον κάλλος τῆς ἀρχαίας δραματικῆς ποιήσεως. Ἡ ἐπιτυχία ἦτο πλήρης. Συνετέλεσαν οὐκ ὀλίγον πρὸς τοῦτο καὶ οἱ ἄριστοι ἠθοποιοὶ τῆς γαλλικῆς ταύτης σκηνῆς, καὶ ἡ προηγηθεῖσα τῆς παραστάσεως διάλεξις (conférence), ἐν εἴδει εἰσαγωγῆς, ὑπὸ τοῦ κ. Alphonse Payes.

— Τὸ ἐν Λονδίνῳ πανεπιστήμιον ἤρξατο ἀπό τινων ἐτῶν ἀπονέμον εἰδικά τινα πτυχία εἰς τὰς γυναῖκας. Ἀπὸ τοῦ ἀρξαμένου δ' ἔτους τίθεται ἐν ἰσχύϊ ὁ νέος ὀργανισμὸς καθ' ὃν πάντες οἱ βαθμοὶ δύνανται ν' ἀπονέμωνται εἰς τὰς γυναῖκας. Οὕτως ἕνδεκα κυρίαι παρουσιάσθησαν τούτῳ τῷ ἔτει πρὸς ἐγγραφὴν καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς ἐξετάσεις· ἐξ αὐτῶν δὲ μία μόνη δὲν ἐγένετο δεκτή, αἱ δὲ λοιπαὶ δέκα ἐνεγράφησαν, ὧν αἱ ἐννέα μεθ' ἐπαίνων.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τῶν Gœttingische Gelehrte Anzeigen, ἐδημοσιεύθη ἐκτενεστάτη καὶ ἐπαινετικωτάτη βιβλιογραφία τῆς πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, Περὶ τοῦ μύθου τῶν Γοργόνων παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ λαῷ. Ὁ σοφὸς συγγραφεὺς τῆς βιβλιοκρισίας ταύτης κ. W. H. Roscher, γνωστὸς εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον ἐκ πολλῶν σπουδαίων αὐτοῦ μυθολογικῶν μελετῶν, ἀποδεχόμενος κατὰ τὰ ἄλλα πληρέστατα τὰς ὑποθέσεις τοῦ κ. Πολίτου, ἀνασκευάζει τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τῶν Γοργόνων ὡς ἐναλίων δαιμόνων. Ὁ κ. Roscher ὑποστηρίζει ὅτι αἱ Γοργόνες ἦσαν ἀνέκαθεν προσωποποίησις τῶν καταιγίδων.

— Ἡ Ἀκαδημία τῶν Καλῶν τεχνῶν τῆς Βιέννης ἐξελέξατο μέλος αὐτῆς τὸν παρ' ἡμῖν διαπρεπῆ ἀρχιτέκτονα κ. Λύσανδρον Καφτανζόγλου. Τὸ πρὸς τὸν κ. Καφταντζόγλου δίπλωμα συνωδεύετο ὑπὸ τοῦ ἑπομένου ἐγγράφου:

Καισαροβασιλικὴ Ἀκαδημία τῶν Καλῶν Τεχνῶν ἐν Βιέννῃ
Τῇ 30 Δεκεμβρίου 1878.

Ἡ Σχολὴ τῶν καθηγητῶν τῆς Καισαροβασιλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Καλῶν Τεχνῶν ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς, κατὰ τὴν ὀγδόην Νοεμβρίου 1878 γενομένῃ, ἐξελέξατο Ὑμᾶς Εὐγενέστατε, ἐπίτιμον αὐτῆς μέλος· καὶ ἡ Α. Κ. Β. Ἀποστολικὴ μεγαλειότης, διὰ τῆς ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1878 Ὑψηλοτάτης αὐτῆς ἀποφάσεως ηὐδόκησεν εὐμενέστατα νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογήν.

Ζωηρὰν δὲ ἡ Ἀκαδημαϊκὴ τῶν καθηγητῶν σχολὴ χαρὰν αἰσθάνεται δυναμένη διὰ τῆς πράξεως ταύτης νὰ διεκδηλώσῃ τὴν ὅλως ἐξαίρετον αὐτῆς ὑπόληψιν πρὸς τὰς Ὑμετέρας εὐγενείας τὰς καλλιτεχνικὰς ἐργασίας καὶ ἐνεργείας.

Ε. ΛΙΧΤΕΝΦΕΛΣ
ὁ κατὰ χρόνον τοῦτον Πρύτανις τῆς Καισαροβασιλικῆς
Ἀκαδημίας τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

— Ὁ διδάκτωρ τῆς φιλολογίας καὶ καθηγητὴς τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου κ. Σπυρίδων Σακελλαρόπουλος, ὑποστὰς τὴν νόμιμον δοκιμασίαν ἐνώπιον τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἀνεκηρύχθη ὑφηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς λατινικῆς φιλολογίας. Χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν σημειοῦμεν ὅτι ὁ θέλων νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν τοῦ διδάσκειν ὡς ὑφηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ πρέπει νὰ ὑποστῇ τὰς ἑξῆς διατυπώσεις. Πρῶτον μὲν ὀφείλει δι' ἀναφορᾶς νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἁρμοδίαν Σχολὴν τὸ διδακτορικόν του πτυχίον καὶ ἔντυπον ἐπιστημονικὴν πραγματείαν ἐπὶ θέματος ἀναγομένου εἰς τὸ μάθημα, ὅπερ προτίθεται νὰ διδάξῃ, ἐπὶ τούτῳ συντεταγμένην, ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Σχολῆς. Ἂν ἡ Σχολὴ ἐξετάσασα τὴν ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ πραγματείαν ταύτην εὕρῃ αὐτὴν ἐπαρκῆ, ἐκλέγει τότε ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν εἰδικωτέρων περὶ τὸ μάθημα καθηγητῶν, ἥτις μετὰ προηγουμένην σύσκεψιν ὁρίζει ἓν θέμα ἀνακοινούμενον διὰ τῆς Κοσμητείας τῷ ὑποψηφίῳ, οὗτος δὲ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας μετὰ τὴν πρὸς αὐτὸν γνωστοποίησιν τοῦ θέματος προσέρχεται ἐνώπιον τῆς Σχολῆς συνεδριαζούσης καὶ ἀναπτύσσει αὐτὸ προφορικῶς ἐν εἴδει μαθήματος, ἀπαντᾷ δὲ καὶ εἰς τὰς ὑπὸ τῶν καθηγητῶν γενομένας αὐτῷ πρὸς δοκιμασίαν σχετικὰς ἐρωτήσεις. Μετὰ τοῦτο ἕπεται ἡ ἀπόφασις τῆς Σχολῆς, ἂν δὲ αὕτη ἐγκρίνῃ τὴν ἀνακήρυξιν ὡς ὑφηγητοῦ τοῦ ὑποψηφίου, τότε τέλος προσκαλεῖται ἁρμοδίως ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐπικύρωσις τῆς ἀποφάσεως τῆς Σχολῆς.

— Ἐν Κεφαλληνίᾳ ἤρξατο ἡ ἔκδοσις φιλολογικοῦ περιοδικοῦ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Κυψέλη».

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις μυθιστορήματος (ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ) ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ ἀπόκρυφα τῆς Τραπεζοῦντος».

— Κατὰ τὰς «Νέας Ἰδέας» τὰ «Ἅπαντα» τοῦ κ. Ἀχιλλέως Παράσχου ἐδόθησαν πρὸς τύπωσιν καὶ μετ' οὐ πολὺ δημοσιεύονται εἰς τρεῖς τόμους.

— Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Δανιὴλ Γ. Παρλαπᾶ, φωτογράφου, Ἐγχειρίδιον τῆς φωτογραφικῆς ἐπιστήμης ἢ πρακτικαὶ ὁδηγίαι πρὸς φωτογράφησιν.

— Ἐξεδόθη ὁ α' τόμος τῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Νεστορίδου μεταφραζομένης δωδεκατόμου παγκοσμίου ἱστορίας τοῦ γερμανοῦ ἱστοριογράφου κ. Οὐήβηρου. Ἐξεδόθη ἐπίσης ἡ ἑβδόμη ἔκδοσις τῆς διὰ τοὺς μαθητευομένους ἐν τοῖς σχολείοις Κατηχήσεως τοῦ κ. Βαρθολομαίου Γεωργιάδου, διευθυντοῦ τῆς ἐν Χαλκίδι ἱερ. σχολῆς.

— Ἐν Σύρῳ ἤρξατο ἐκδιδομένη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Νέα Πολιτεία».

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις μεταφράσεως Ἐγχειριδίου φιλοσοφίας ὑπὸ τῶν κκ. Ἀμεδαίου, Ἰουλίου Σίμωνος καὶ Αἰμιλίου Σαιδέ. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἀποβιώσαντος πρό τινος διδάκτορος τῆς ἐν Παρισίοις ἰατρικῆς σχολῆς κ. Μάρκου Παπαμάρκου, ἐκδίδοται δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ.		Ἀν.	Παρατηρήσεις.
		Μέγ.	Ἐλάχ		
Ἰαν. 31	747.11	17.1	9.0	Ν.	
Φεβ 1	741.12	16.7	10.2	Ν.	ΜΜ. ψεκ. βροχ. *
2	748.90	16.6	9 2	ΒΔ.	
3	752.07	15.9	7.5	ΝΔ.	
4	748.44	17.4	8.6	Ν.	
5	743.16	15.3	12.4	Ν.	ΠΜ. βροχὴ (4'''11)
6	740.99	18.0	10 5	ΝΔ.	τὴν νυκτ ἠπρ. βρ. (6'''89)

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 9 Φεβρουαρίου 1879].

Ἄρτος α' π.....	λ.	52	Κάστανα δχ.....	»	60
» β' π.....	»	48	Ἀπίδια δχ......	δρ	2.—
Κρέας βόειον δχ.	δ.	1.80	Μῆλα δχ.......	»	1.60
» μόσχ. »	»	2.40			
» πρόβ. »	»	1.40	Κυδώνια δχ.....	»	
» ἀμνοῦ »	»	2 40	Καφὲς α' π. δχ..	δ.	4.40
Χοιρινὸν δχ.....	»	1.60	» β' π. δχ..	»	4.20
Ὄρνις........	δ.	3.—	Ζάχ. κεφ. δχ...	»	1.80
Ὀρνίθιον.......	»	2 20	» δχ.	»	1.50
Γάλος.........	»	12.—	Ἔλαιον α' π. δχ.	»	1.40
Γαλοποῦλα.....	»	10 —	» β' π. δχ.	»	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος.	»	4.—	Χαβ. μαῦρον δχ..	»	16.—
Πιτσούνια »	»	2.—	Λακέρδα........	»	3.20
Λαγωός.........	»	5.—	Τυρὶ Ἑλβετ. δχ.	»	4.40
Πέρδιξ αἱ 2.....	»		» Ὀλλ. δχ..	»	4.80
Ξυλόκοτται ζευ..	»		» Ἑλλ. ἀσκοῦ	»	2.40
Συναγρὶς δχ....	»		» Κρητικ. δχ.	»	3.20
Κέφαλοι » ..	»		Βούτυρον νωπ. δχ.	»	10.—
Μπαρμπούν. » ..	»		Βούτ. ἀσκοῦ δχ.	»	4.60
Ὠὰ τὰ 2.......		25	Ὀρύζιον κοινὸν..	»	80
Κρόμμυα δχ.....	»	20	» Βενετ. δχ.	»	90
Κουκιὰ δχ......	»	1.—	Πάσται δχ......	»	80
Πατάτες δχ.....	»	30	Μακαρόνια δχ...	»	80
» ἐφετ. δχ...	»	50	» Νεαπόλ..	»	1.50
Ἀγκινάρες ἑκ...	»	10	Κόλλα δχ......	»	1.70
Μπιζέλια δχ....	»	2.50	Σάπων Ζακύνθου.	»	1.50
Σπανάκι........	»	20	» ἐντόπ....	»	1.30
Φασόλια δχ.....	»		Σπερματζέτα....	»	1.85
Κίτρα δχ.......	»		Πετρέλαιον δχ...	»	80
Πορτογάλλια ἑκ..	»	10	Κάρβουνα, ὁ στατ.	»	7.50
Μανδαρίνια τὰ 2.	»	10	Ξύλα,. δχ......	»	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

9 Φεβρουαρίου 1879 | 9 Φεβρουαρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξοφ.	Τρέχ. τιμ.
25 ἑκατ. φρ.* 8$^{0}/_{0}$	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	294
25 » » 9$^{0}/_{0}$		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	304
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ409
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	284
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκε.	53.20	560.—	560	φ515 ἀ.π.
6 » δρ.(μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	φ205

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγμ. μετοχ.	Τρέχ. τιμὴ
Εθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3320
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	155$^{1}/_{2}$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως.......	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ.111
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»....	»15,000,000	» 3,250,000		1 Μαρτίου	φ. 8.—	φ. 100	φ. 75
» » ὁ «Φοίνιξ»..........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20 —	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»........	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»	φ 2,000,000	φ. 527,200	φ. 39,658	20 Ἀπριλίου	φ.19.60	φ. 200	φ.200
Ἑτ. τῶν Μεταλλ. τοῦ Λαυρίου.	φ20,000,000	φ.14,000,000		1 Φεβ. 1 Αὐγ.	φ. 3.50	» 140	φ. 63$^{1}/_{4}$

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 30.80 Ἐμπ. 3 μην. 29.90	Εἰκοσάφ. δ. 23 70
	Λ. Στερ. » 29.60
	Ὀθω. » 27.25
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. ὄψ. δρ. 1.20, 3 μην 1.19 $^{1}/_{2}$. Ἐμ. δρ. 1.18	Α. Φλω. » 14.—
	Ἀρ. 5φρ. » 5.85
	Ἀρ φρ. » 1.16

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος... 7 $^{0}/_{0}$

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν.-Λονδ. 3 μην. (30 Ἰανουαρίου.) Εμ. 30.25 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (3 Φεβρουαρίου.) Ἐμ. 3 μην. 30.40-50

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (14 Φεβρουαρίου). Ἑτ. νέου.
Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 51.—
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 $^{0}/_{0}$.. » 261.—
» » » 8 $^{0}/_{0}$.. » 257.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 62.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109-109$^{1}/_{4}$
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 23.05-23.15
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 $^{32}/_{40}$
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 $^{13}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (13 Φεβρουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην.. » 117.—
Παρισίων τὰ 100 φρ........ » 46 30
Εἰκοσάφραγκον .... » 9.33
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100........ » 100.—

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ (8 Φεβρουαρίου).
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... φρ. 25-15.20

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (14 Φεβρουαρίου).
Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην. φ. 116.45
Γαλλίας τὰ 100. φρ. 3 μην . » 46.30
Εἰκοσάφραγκον............. » 9.32 $^{1}/_{2}$
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100........ »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (14 Φεβρουαρίου).
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ. 3$^{0}/_{0}$) φρ. 25.20$^{1}/_{2}$-25$^{1}/_{2}$
Χρυσὸς $^{1000}/_{10000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἀργυ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 218 89 ζ. 160-170$^{0}/_{00}$

Τόκος προεξοφλήσεως. — Ἀμστερδάμης 4 $^{0}/_{0}$, Βερολίνου 4 Βιέννης 5, Βρυξελλῶν 3 $^{1}/_{2}$, Λονδίνου 3 $^{0}/_{0}$, Παρισίων 3 $^{0}/_{0}$, Πετρουπόλεως 6$^{0}/_{0}$, Ρώμης 4$^{0}/_{0}$, Τεργέστης 4 $^{1}/_{2}$.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Κ^{ον} Ε** Πάντων ἀνώτατος εἶνε, ἀκτινοβολῶν ὡς ἀστὴρ ἐν τῷ οὐρανῷ τῆς μαγειρικῆς, ὁ διάσημος Carême. — Ὁ Carême κατ' ἀρχὰς ὢν οἰκονόμος τοῦ πρίγκιπος Ταλλεϋράνδου, μετέβη εἶτα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, ὃν ἔπειτα κατέλιπεν, ἐπειδὴ ὁ Γεώργιος Δ' δὲν ἐνόει ὅσον ἔδει τὰς μαγειρικὰς ἐρεύνας, τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Α', τὸ κράτος τοῦ ὁποίου εὕρισκεν ὑπὲρ τὸ δέον ψυχρόν, τοῦ πρίγκιπος Bagration, ἐξόχου μὲν ἐκτιμητοῦ τῆς τέχνης, ἀλλὰ ἔχοντος πόνους στομαχικούς, τοῦ πρίγκιπος τῆς Βυρτεμβέργης, φαγᾶ κοινοῦ, τέλος δὲ τοῦ λόρδου Steward, ὅστις ἦτο ἁπλοῦς γαστρίμαργος καὶ ὅστις ἀπέθανεν ἀποπνιγεὶς ὑπό τινος κοκκάλου. Ἀλλὰ τέλος ὑπουργῶν παρὰ τῷ κ. Rothshild κατώρθωσε νὰ ἐφεύρῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὰ θαυμασιώτατα τῶν ἀριστοφαγημάτων του, «θεωρῶν ἑαυτὸν εὐτυχῆ ὅτι εὗρε τέλος Μαικήναν δυνάμενον νὰ ἐννοήσῃ ὁποῖαι δυσχέρειαι πρέπει νὰ κατανικηθῶσιν καὶ ὁποῖα θαύματα δύνανται νὰ πλασθῶσιν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ μεγάλης τινὸς τραπέζης». Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι ἡ μαγειρικὴ ἀνακατόνεται πάντοτε ὀλίγον εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ ὅτι οὐδέποτε ὑπάρχει μέγα συμβὰν ἄνευ μεγάλου γεύματος. Ἡ γαλλικὴ αὐτοκρατορία εἶχεν ἐννοήσει τὸ ἀξίωμα τοῦτο, ὁ δὲ Ναπολέων ἀπῄτει παρὰ πάντων τῶν ἀνωτάτων ὑπαλλήλων νὰ προσφέρωσι γεύματα· οἱ κοιλιόδουλοι καὶ οἱ ἔχοντες τὴν τέχνην νὰ εἶνε κοιλιόδουλοι ἐθεωροῦντο ἄνθρωποι μὲ ὑπόληψιν. Ὁ Carême παρεκλήθη ν' ἀναπτύξῃ τὴν τέχνην του ἐν διαφόροις συνεδρίοις, αὐτὸς δ' εἶναι καὶ ὁ ἀναλαβὼν νὰ διεκπεραιώσῃ τὸ παμμέγιστον γεῦμα τὸ παρατεθὲν ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Vertus εἰς τοὺς βασιλεῖς τοὺς συνηνωμένους κατὰ τῆς Γαλλίας. Ὁ Carême ἦτο σοφὸς ἐν τῇ τέχνῃ του, ἔγραψε δὲ πολλὰς συγγραφὰς περὶ μαγειρικῆς. — κ. Γ.Ν Χ. Κωνσταντινούπολιν. Τίμημα συνδρομῆς Χ Β. ἐλήφθη. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς προσπαθείας ὑμῶν πρὸς διάδοσιν τοῦ φύλλου μας.—κκ. Π.Τ, Μ.Ν.Δ καὶ Η.Π. Ἄνδρον. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλ. τὸ παρελ. σάββατον.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

499.

Τί σημαίνει ἡ παροιμιώδης γαλλικὴ φράσις Coiffer Sainte Catherine (Κτενίζει τὴν Ἁγίαν Αἰκατερίναν;) [Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἑστίας ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς τὸν ἀποστείλαντα αὐτῇ ἀνωνύμως τὴν ἀνωτέρω ἐρώτησιν μετὰ μακρᾶς καὶ εὐφυοῦς σημειώσεως, προσεχῶς δημοσιευθησομένης].

500.

Ὁ Πέτρος εἶνε 74 ἐτῶν ὁ δὲ Παῦλος 38.

Πρὸ πόσου καιροῦ ὁ Πέτρος εἶχε διπλασίαν, τριπλασίαν, τετραπλασίαν καὶ πενταπλασίαν ἡλικίαν τοῦ Παύλου;

Ἐν Ἀθήναις, 1879. H. G.

501.

Γράψον διὰ μονοκονδυλιᾶς τὸ ἑπόμενον σχῆμα, χωρὶς νὰ διέλθῃ δὶς ὁ κάλαμος ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς.

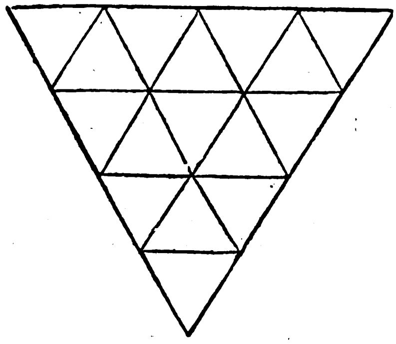

502.

Διὰ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων ὀκτὼ νήσων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, σχημάτισον τὸ ὄνομα ἐπαρχίας τῆς Μικ. Ἀσίας.

503.

ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ

ΨΕΥΔΟΣ

ΚΑΚΟΛΟΓΙΑ

ΦΘΟΝΟΣ

ΑΧΑΡΙΣΤΙΑ

ΟΚΝΗΡΙΑ

Ὑπερηφανία

504.

Ἐξ ἑπτὰ στοιχείων μόνον σύγκειται τὸ ὄνομά μου,
πλὴν τὸ πρῶτον ἐὰν θέλῃς νὰ ἰδῇς προτέρημά μου,
ἄκουσον μὲ προσοχήν.
Εἰς τὴν θάλασσαν μ' εὑρίσκεις, καὶ εἰς ποταμοὺς συγχρόνως·
εἶμαι ἄψυχόν τι πρᾶγμα, καὶ δημιουργὸς σὺ μόνος,
ὅστις μ' ἔδωκες ἀρχήν.
Δύο πόδας ἔχω, φίλε, καὶ πολλούς, ἂν θέλῃς, ἔχω,
καὶ τὸ σῶμά μου, βαδίζων, ἀεννάως καταβρέχω·
καὶ ὡς βέλος πτερωτόν,
ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο μέρος μετὰ σοῦ πετῶ καὶ φθάνω.
Κῆτος, φίλε μου, δὲν εἶμαι, πλὴν 'ς τὰ ὕδατα ἐπάνω
τρέχω ὥς τι ἑρπετόν.
Ἀπὸ τὴν ἀρχήν μ' ἂν θέλῃς μόνον τέσσαρα στοιχεῖα
ν' ἀφαιρέσῃς, δὲν μ' εὑρίσκεις εἰς ἀπάτητα πεδία·
καὶ εἰς ἄνθος τρυφερὸν
μεταβάλλομαι εὐκόλως, κ' εἰς τοὺς κήπους τότε πλέον
δύνασαι νὰ μ' ἀπαντήσῃς μεταξὺ πολλῶν ἀνθέων
εὔοσμον καὶ ζωηρόν.
Ἂν δὲ καὶ τὴν κορυφήν μου σὺ θελήσῃς νὰ ἐγγίσῃς,
τότε, τότε, καλὲ φίλε, νὰ μὲ ἴδῃς, μὲ θελήσῃς.
τὴν ἀρχήν μου οὐδὲ νοῦς
δύναται ποτὲ νὰ εὕρῃ, ἐπὶ ὅλων ἐγὼ ἄρχω·
παντοῦ δύνασαι νὰ μ' εὕρῃς, ἐπειδὴ παντοῦ ὑπάρχω,
καὶ εἰς γῆν κ' εἰς οὐρανούς.

ΧΛΩΡΙΣ.

505.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν Ἡμερολόγιον].

S O N

PER

AA AA

AA AA AA

AA AA

AA

T U O T B I E Z

506.

Mon premier, cher lecteur, est grand, sublime, immense;
Chaque jour le vieillard voit fuir, avec regret,
Mon dernier. — Ne déplaise à ton intelligence,
En trouvant mon entier tu ne l'auras pas fait.

507.

Quel est l'écrivain qui ne saurait devenir bossu?

ΛΥΣΕΙΣ.

479.

Π	Η	Ρ	Α
Η	Π	Α	Ρ
Ρ	Α	Φ	Η
Α	Ρ	Η	Σ

480.

Καλομελέτα κ' ἔρχεται [Καλός, Ἀληθής, Λεπτός, Ὄχι, Μέγας, Ἔχθρα, Λύω, Ἐλπίς, Τρέχω, Ἀρχή, Κοιμώμενος, Εὔκολος, Ρυπαρός, Χαρά, Ἐπιτήδειος, Τολμηρός, Ἀδέξιος, Ἱερός].

481.

Ταὐγὰ ἦσαν 61.

Τὴν α') φορὰν ἐσχημάτισε σωρὸν $2 \times 30 = 60 + 1 = 61$.
» β') » » » $3 \times 20 = 60 + 1 = 61$.
» γ') » » » $4 \times 15 = 60 + 1 = 61$.
» δ') » » » $5 \times 12 = 60 + 1 = 61$.
» ε') » » » $6 \times 10 = 60 + 1 = 61$.

482.

ε ε ε
ε α ε
ε ε ε (=ἐν ε, α=ἐννέα)

483. Μιαούλης (Ἦλις, Μῖσος, Λαμία, Ἄλας, Μῆλος, Ἥλιος, Σοῦλι. Μαία, Ἰλισός, Αὐλή, Ὕλας, Αὐλός, Ἡσαῦ, Ὄμμα, Ἰουλία, Ἶσις, Οὖς, Σαούλ). — **484.** Λεξικόν. — **485.** Allons tous en vélocipède, c'est la mode à présent (A long toussant-Vel aussi-P de sept la-mode après zant). — **486.** A-dieu. — **487.** Théâtre. — **488.** f, a, c.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Αἰκατερίνη Λύδερς, Ἰωάννα Κορδέλλα, Ἑλένη**, *Μ, Σοφία Α. Κωστῆ, Μαρία*, Ἑλένη Ε. Δεληγεώργη, **Α, Ἀθηνᾶ Σ. Μαρκαντωνάκη, Τριάστερος κυρία, Μαρία Ν. Λαγκαδᾶ, Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς) Μαρία Ν. Μινώτου (Ζακύνθου), Ἑλ. Κ. Β. (Θεσσαλονίκης), κ. Ε. Γ. Ο. de Seltz, Ι. Α. Δουρούτης, Ι. Α. Κανττακίδης, Ernest Pellissier, Ι. Α. Φουστάνος, Lord Thograf, Ν καὶ Π. Χάγερ, Ν. Ἀναστασίου, Α. Χ. Δραγάτσης Κ. Τσοῦχλος, Π. Κ. Χαλοῦλος, Le prince Paul, Π. Ι. Μαζαράκης, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Α. Ν. Λαγγαδᾶς, Κ. Ι. Χριστοφίδης (Πειραιῶς), Ι. Χαϊδόπουλος καὶ Κ. Θ. Παπαλουκᾶς (Πατρῶν), Γ. Κωστῆς καὶ Σ. Λιόπουλος (Κερκύρας), Ι. Τζάθας (Ὕδρας), J. F., Chouette.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

18 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 112

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1542. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 18 Φεβρουαρίου 1879. Ἀρ. 164 (112). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ ὑπουργείου τοῦ πολέμου ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα (συν.) — Βίος Ἔδισον τοῦ ἐφευρετοῦ. — Ἡ χολέρα ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει 1854. — Μέσα συγκοινωνίας τῶν λαῶν. — Παρασκευή. — Τελείας ὡραιότητος γυνή. — Ἆθλον δυσμορφίας. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δελα-Ρόσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1543. **A. Debay.** Ὑγιεινὴ καὶ φυσιολογία τοῦ γάμου, ἤτοι φυσικὴ καὶ ἰατρικὴ ἱστορία τῶν συζύγων. Μετάφρασις ἐκ τῆς 102ας γαλλικῆς ἐκδόσεως ὑπὸ Τιμολέοντος Καρδαρᾶ, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ἀδελφῶν Βαρβαρρήγου. 1879, 8ον, σ. 280, δρ ν.3.

1544. **Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων ἐπιστολαὶ Ρ'.** Ἐκδίδονται ἐπιστασίᾳ Θ. Λιβαδᾶ. Τεργέστη, τύποις τοῦ Αὐστροουγγρικοῦ Λόϋδ, 1879, 8ον, (Περιεχόμενα: Προλεγόμενα, σελ. πβ'. Βίος Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων, σελ. πγ'-ρια'. Παράρτημα 1. Παράρτημα 2, σελ. ριγ'-ριε'. — Ἐπιστολαὶ παιδαγωγικαί, σελ. 41. — Ἐπιστολαὶ οἰκειακαί, σελ. 45-58. — Ἐπιστολαὶ φιλικαὶ καὶ συστατικαί, σελ. 61-90. — Ἐπιστολαὶ πολιτικαί, σελ. 93-104. Ἐπιστολαὶ ἐκκλησιαστικαί, σελ. 107-131. Ἐπιστολαὶ ἐπιτιμητικαὶ καὶ παραινετικαί, σελ. 135-141. Ἐπιστολαὶ διηγηματικαὶ 145-168. Ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι θ' χυδαϊστί, σελ. 171-185. Ἐπίκρισις τοῦ Ἐπιστολαρίου, ἀπὸ τοῦ 1806). [Συγγραφεὺς τῆς βιογραφίας τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων εἶναι ὁ μουσοτραφὴς κ. Γεώργιος Α. Μαυροκορδάτος, πρὸς ὃν καὶ ὀφείλεται ἡ ἔκδοσις τοῦ λαμπροῦ τούτου συγγράμματος, περὶ τοῦ ὁποίου ἡ «Κλειὼ» γράφει τὰ ἑξῆς: «Ὁ κ. Λιβαδᾶς κατέβαλεν ἀτρύτους πόνους πρὸς ἀντιγραφήν, ἐξέτασιν καὶ κριτικὴν διόρθωσιν τῶν ἐπιστολῶν. Αἱ βραχεῖαι κριτικαὶ ἢ ἑρμηνευτικαὶ αὐτοῦ σημειώσεις, αἱ ὑποτεθειμέναι ὑπὸ τὸ κείμενον, εἶναι ἀντάξιαι τῆς ἀγαθῆς ὑπολήψεως ἧς ὁ πολυμαθὴς ἡμῶν φίλος ἀπολαύει, ὡς δοκιμώτατος ἑλληνιστής. Ἐν τοῖς προλεγομένοις ὁ κ. Λιβαδᾶς σκιαγραφεῖ καλλιτεχνικώτατα τὸν φιλολογικὸν βίον καὶ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας τοῦ Μαυροκορδάτου, ἐπιτηδεύων ὕφος λόγου ἀρχαϊκόν, οὗ ἡ ἀνθηρότης, ἡ ὀρθοέπεια καὶ ὁ λεκτικὸς πλοῦτος εἶναι ἀξιοθαύμαστα. Ἐνδόμυχον ἀληθῶς ψυχαγωγίαν πρὸς πάντα φιλόμουσον ἐμποιεῖ ἡ ἀνάγνωσις τῆς περισπουδάστου ταύτης μελέτης, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους μεστῆς οὔσης ἐμβριθῶν σκέψεων, περιελη λιγμένων εἰς φράσεις γλαφυρὰς καὶ εὐτέχνους, καὶ δὴ καὶ μετὰ σπανίας διακεκοσμημένας φιλοκαλίας. Ὁ κ. Λιβαδᾶς ἐκθειάζει μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς πολλὰς καὶ παντοίας ἀρετάς, καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ «γένους» ἀγῶνας τοῦ Μαυροκορδάτου· ἐξυμνεῖ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας, τὴν πολιτικὴν βαθύνοιαν καὶ μεγαλοφυΐαν, τὴν ἀνυπόκριτον θεοσέβειαν καὶ τὴν περὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀξιοθαύμαστον αὐτοῦ ἐμπειρίαν. Οὐχὶ ἀλόγως ἀπεκάλεσε μέγαν τὸν Μαυροκορδάτον ὁ κλεινὸς ἱστορικὸς Ἄμμηρος. Τότε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος κατετρύχετο ὑπὸ φοβερᾶς δουλείας ἀλλ' ἀνέδειξε τοὐλάχιστον ἄνδρας, οἵτινες ἐκλέϊσαν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἐθέρμαναν τὴν πεπηγυῖαν τοῦ ἑλληνισμοῦ συνείδησιν. Λόγῳ ἀρετῆς καὶ παιδείας ὁ Μαυροκορδάτος ἐδείχθη πραγματικῶς μέγας. Ἔτι δὲ μεῖζον καταφαίνεται τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνδρὸς παραβαλλομένου πρὸς τοὺς ἐν εἴδει πυγολαμπίδων πολιτικοὺς φωστῆρας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος, τοὺς διαπρέποντας ἐπὶ ἀπαιδευσίᾳ, πολιτικῇ διαφθορᾷ καὶ πολλοῖς ἄλλοις ἥκιστα ζηλωτοῖς ἰδιώμασι. Μακαρία ἡ Ἑλλὰς ἐὰν εἶχε σήμερον πολιτικοὺς γράφοντας τὴν γαλλικὴν ἢ ἄλλην τινὰ ξένην γλῶσσαν ὅπως ὁ Μαυροκορδάτος ἔγραφε τὴν λατινικήν, τὴν ἰταλικήν, τὴν γαλλικήν, τὴν ἀραβικὴν καὶ τὴν περσικήν, ἢ τοὐλάχιστον ἐὰν εἶχε καθηγητὰς ἱκανοὺς μετὰ μακρὰν καὶ πολυχρόνιον μελέτην καὶ παρασκευὴν νὰ γράψωσι τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὅπως ἔγραφεν αὐτὴν αὐτοσχεδίως καὶ ἀπαράσκευος ὁ Μαυροκορδάτος, ἐν μέσῳ τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν στερήσεων τῶν ὀθωμανικῶν στρατοπέδων. Σήμερον δὲ ὁπότε ἡ φιλοκέρδεια εἶναι παρὰ τοῖς πολλοῖς τὸ σιωπηλὸν ἐλατήριον τῆς ἐπιδεικτικῆς φιλοπατρίας, τίς ἐκ τῶν ἡμετέρων σοφῶν ἀνδρῶν θὰ εἶχε τὴν ἀρετὴν νὰ διδάξῃ ἐν τῇ πατριαρχικῇ σχολῇ ἀμισθί, νὰ μοχθήσῃ δὲ ἐπὶ ἰδίῳ κινδύνῳ χάριν τοῦ «γένους» ὅπως ἔπραξεν ὁ Ἐξ ἀπορρήτων;

«Τοιούτου ἀνδρὸς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ παιδεία, μετὰ παρέλευσιν δύο ὁλοκλήρων αἰώνων, ὑποτυποῦνται διὰ γενικῶν χαρακτήρων καὶ ἐγκωμιάζονται κατ' ἀξίαν ἐν τῇ φιλολογικῇ μελέτῃ, τῇ ἐν εἴδει προλεγομένων, προτεταγμένῃ τῶν ἐπιστολῶν. Τοσοῦτον ἐνδόμυχος καὶ εἰλικρινής, τοσοῦτον ἀκάθεκτος καὶ εὐγενοῦς αἰσθήματος ἐμπεφορημένος εἶναι ὁ πρὸς τὸν περίβλεπτον ἄνδρα ἐνθουσιασμὸς τοῦ συγγραφέως τῶν προλεγομένων, ὥστε ἐνιαχοῦ ἡ φιλολογικὴ μελέτη μεταπίπτει λεληθότως εἰς ἄκρατον πανηγυρικόν. Τὸ ἀπαράμιλλον ἦθος, ἡ ἀμφιλαφὴς παιδεία, ὁ γνήσιος ἑλληνισμός, τὸ ἀδούλωτον ἐθνικὸν φρόνημα, ἡ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν εἰλικρινὴς ἀφοσίωσις, ἡ ἀδάμαστος τλησιπονία, ὅλος ἐκεῖνος ὁ διάκοσμος τῶν ἀρετῶν τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων φαίνεται οἱονεὶ ἐμφυσήσας εἰς τὸν ὀξὺν καὶ δεινὸν τοῦ ἐπαινέτου κάλαμον ζωογόνου αὔρας παντοίας πνοάς, αἵτινες μεταρσιοῦσαι τὸν ἀναγνώστην εἰς τὰς ὑψηλὰς σφαίρας τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἀποφαίνουσιν αὐτὸν αὐτομάτως συμμέτοχον καὶ συμμεριστὴν τῆς προσφερομένης λατρείας. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δὲ ὅτι τινὰ τῶν ἐγκωμίων θὰ νομισθῶσιν ὑπεράγαν ἐκφραστικὰ ὑπὸ τῶν ψυχρολογούντων, οὐδεὶς βεβαίως θὰ ἐπικρίνῃ τὸν ἐπαινέτην ἐπὶ ὑπερβάλλοντι ἐγκωμιαστικῷ ζήλῳ. Οἱ σοφοὶ τοῦ Βυζαντίου κατέλιπον ἡμῖν πρότυπα πανηγυρικῶν λόγων, ὧν ἡ ἀπομίμησις ἁρμόζει μόνον πρὸς τοὺς δουλοπρεπεῖς χαρακτῆρας· μοναδικὸν δὲ ἐν τῇ καθόλου ἱστορίᾳ πρότυπον ἐσχάτης δουλοφροσύνης καὶ ἀφορήτου κολακείας εἶναι ὁ πρὸς τὸν μωρὸν καὶ ἐλεεινὸν αὐτοκράτορα Ἰσαάκιον τὸν Ἄγγελον πανηγυρικὸς τοῦ ὀνομαστοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν, Μιχαὴλ τοῦ Ἀκομινάτου. Ἀλλ' ὅσον ἐπονείδιστον εἶναι τὸ ἐξυμνεῖν καὶ ἐκθειάζειν τοὺς φαύλους καὶ μάλιστα τοὺς φαύλους ἡγεμόνας, τοσοῦτον ἔντιμον καὶ ἐπιεικὲς τὸ γεραίρειν καὶ ἐγκωμιάζειν τοὺς χρηστῶς καὶ μεγαλοφρόνως πολιτευσαμένους, πολυειδῶς δὲ ὠφελήσαντας τὸ ἴδιον ἔθνος ἐν τοῖς ζοφεροῖς χρόνοις τῆς δουλείας, ἐν μέσῳ βαρβάρων καὶ ἀγνωμόνων δεσποτῶν.

«Ἡ προκειμένη βίβλος, ἀναφέρουσα εἰς τὴν μνήμην καὶ τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων τὸ γεραρὸν ὄνομα καὶ τὰς ἀθανάτους πρὸς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων, εἶναι οὐ μόνον καθ' ὕλην ἀλλὰ καὶ κατ' εἶδος ἔξοχον ἔργον. Ἀναλώμασι τοῦ κ. Γεωργίου Μαυροκορδάτου προελθοῦσα εἰς φῶς ἐκ τοῦ μεγάλου τυπογραφείου τοῦ Αὐστριακοῦ Λόϋδ, εἶναι ἀριστούργημα τυπογραφικῆς τέχνης. Ἀληθῶς εἰπεῖν, ὁ φιλόμουσος γόνος τοῦ περικλεοῦς οἴκου οὐδεμιᾶς ἐφείσατο δαπάνης ὅπως ἀποδείξῃ τὸ φιλολογικὸν τοῦτο μνημεῖον ἐν πᾶσιν ἀντάξιον τοῦ προγονικοῦ κλέους. Ἐπιτρέπεται ἄρά γε νὰ ἐκφράσωμεν ἐπὶ τέλους τὴν ἐλπίδα ὅτι αἱ ἄρτι ἐκδοθεῖσαι Ἐπιστολαὶ τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων θὰ ἦναι προάγγελος τῆς ἐκδόσεως καὶ τῶν ἄλλων πονημάτων τοῦ σοφοῦ ἀνδρός, ὅστις ὑπῆρξεν οὐ μόνον ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων πολιτικῶν τοῦ ἑπτακαιδεκάτου αἰῶνος ἀλλὰ καὶ ἀληθὲς ἀγλάϊσμα τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων; Ἡ εὐγένεια ἐπιβάλλει καθήκοντα, ὡς λέγουσιν οἱ Γαλάται, τῶν Ἐπιστολῶν δὲ ἡ πολυτελὴς ἔκδοσις μαρτυρεῖ ὅτι ὁ κ. Γεώργιος Μαυροκορδάτος συναισθάνεται τὰ μέγιστα καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπιτελέσῃ, κατὰ τὰ ἐνόντα, τὸ εὐγενὲς καὶ ἐθνωφελὲς τοῦτο καθῆκον. Φοβούμεθα μὴ φανῶμεν ὑπὲρ τὸ δέον ἀπαιτητικοί· εἰ δὲ μὴ θὰ προετρέπομεν δημοσίᾳ τὸν κ. Γεώργιον Μαυροκορδάτον, νὰ μὴ ἀναβάλῃ ἐπὶ μακρὸν τὴν ἔκδοσιν καὶ τοῦ ἄλλου ἐκείνου κειμηλίου, τῶν πολιτικῶν δηλονότι ἐπιστολῶν τοῦ ἀειμνήστου αὐτοῦ πατρός. Ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος τοῦ μεγάλου ἀγῶνος ἐδείχθη ἐφάμιλλος

Digitized by Google

πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον, τὸν πραγματευθέντα καὶ συντάξαντα τὴν ἐν Καρλοβιτσίῳ συνθήκην. Αἱ ἐπιστολαὶ ἀμφοτέρων ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας μυστηριώδη συνάφειαν· ὁ πρεσβύτερος Μαυροκορδάτος ἐκπροσωπεῖ κατ' ἐξοχὴν τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν συνείδησιν τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων ὁπότε ἡ δύναμις τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους εἶχε προβῆ εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον τῆς ἀκμῆς, ἤρξατο δὲ συγχρόνως κατακλίνουσα πρὸς μαρασμόν· ὁ δὲ νεώτερος Μαυροκορδάτος ἐκπροσωπεῖ τὴν ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν συνείδησιν τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὃν χρόνον αὕτη ἐξεγείρεται κατὰ τῆς δουλείας καὶ δημιουργεῖ μετὰ ἡρωϊκὸν ἀγῶνα ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον πολιτικὸν βίον. Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ ἥρωος τῆς Σφακτηρίας καὶ τοῦ Μεσολογγίου, τοῦ ἀληθοῦς πρωτοστάτου τῆς πολιτικῆς παλιγγενεσίας τῆς Ἑλλάδος, δὲν πρέπει νὰ μένῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀνέκδοτος. Οὐχὶ λόγος πατραγαθίας ἀλλ' αὐτὴ τῆς Ἑλλάδος ἡ ἱστορία ἐπιβάλλει πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ συνεχίσωσι τὰς ἐκδοθείσας ἐπιστολὰς τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων συνεκδίδοντες μετ' ὀλίγον καὶ τὴν πολύτιμον πολιτικὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ κλεινοῦ αὐτῶν γεννήτορος. Ἡ μεγάλη φυσιογνωμία τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων ἐσκιαγραφήθη ἤδη καλῶς καὶ εὐστόχως ἐν τῇ προτεταγμένῃ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ εἰσαγωγῇ. Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἄλλου Μαυροκορδάτου ἡ οὐχ ἧττον ἔξοχος φυσιογνωμία πρέπει νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς τὸ ἔθνος ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ λαμπρότητι διὰ τῆς ὅσον τάχιον δημοσιεύσεως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν ».

1545. **Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας** ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως τῇ 30 Ἰανουαρίου 1879, ὑπὸ Μεθοδίου Παπαναστασοπούλου, διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἑρμουπόλει Ἱερατικῆς σχολῆς. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, 1879, 8ον, σ. 17.

1546. **Συλλογὴ ἀποφάσεων τοῦ Ἀκυρωτικοῦ καὶ τῶν Ἐφετείων τῆς Γαλλίας** ἀπὸ τοῦ ἔτους 1874 καὶ ἐφεξῆς, ἐπὶ διαφόρων νομικῶν ζητημάτων, ἤτοι τοῦ Ἀστυκοῦ δικαίου, ἐμπορικῶν, ποινικῶν, δικονομικῶν κλπ. σχετικῶν πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν νόμους. [Περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ τριμηνίαν ὑπὸ Ξενοφῶντος Βαρβαρέσου δικηγόρου παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις. Ἐν Ἀθήναις τυπογραφεῖον ἀδελφῶν Βαρβαρήγου, 1879. Τιμᾶται διὰ μὲν τοὺς κκ. συνδρομητὰς φρ. 8 προπληρωτέα ἀνὰ φρ. 2 κατὰ τριμηνίαν ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ φυλλαδίου· διὰ δὲ τοὺς μὴ συνδρομητὰς φρ. 10.

1547. **Ἡ Κοσμογονία,** ἤτοι ἡ Ἐπιστήμη ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ πρὸς χρῆσιν τῆς νεολαίας ὑπὸ Λ. Γωσσαίν, μετάφρασις Μ. Δ. Σαχορράφου ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ τοῦ κ. Α. Ρακοπούλου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Ἀθηναΐδος, 12ον, σελ. 264.

1548. **Ὀνειροκρίτης ἡ ἀκριβὴς ἐξήγησις τῶν ἀληθῶν** ὀνείρων ἢ τῆς προγνώσεως τῆς ψυχῆς καθ' ὕπνον, συνταχθεὶς ἐκ πείρας καὶ ἐκδοθεὶς ὑπὸ Κ. Λ. Φ. Ἔκδοσις τετάρτη, μετὰ πολλῶν προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον τὸ «Μέλλον». Τιμᾶται δρ. νέας.

1549. **Τὸ ἄρθρον 47,** μυθιστόρημα Ἀδόλφου Βελώ, μεταφρασθὲν ὑπὸ Κ. Σαλταμπάση Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Πατρίδος», 12ον, σ. 464.

Προσεχῶς δημοσιευθήσεται ἐν τῇ Ἑστίᾳ ὁ ὡραῖος λόγος ὃν ὁ φιλέλλην ἑλληνιστὴς κ. Egger ἀρτίως ἐξεφώνησεν ἐν τῷ ἐν Παρισίοις «Ἐπιστημονικῷ συλλόγῳ» Περὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Παγκοσμίῳ ἐκθέσει. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ λογίου τῆς Ἑστίας φίλου, ἐν Παρισίοις διατρίβοντος.

— Ἐν Λονδίνῳ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Θόμσων δίτομος περιγραφὴ τῆς Κύπρου μετὰ 60 λαμπροτάτων φωτογραφιῶν.

— Ἐν Βερολίνῳ, τῇ ἑσπέρᾳ τῆς 20/1 φεβρουαρίου, εἰς ἐπήκοον ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως, ἧς προεξῆρχεν ὁ μουσοτραφὴς διάδοχος τοῦ πρωσσικοῦ θρόνου, ὁ καθηγητὴς Κούρτιος ἀπήγγειλεν μακρὸν λόγον περὶ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν, ὧν ἐξῆρεν εὐγλώττως τὴν μεγάλην ἀρχαιολογικὴν σημαντικότητα.

— Ἔν τινι ἐσχάτως δημοσίᾳ ὁμιλίᾳ ἐν Βερολίνῳ ὁ ἐντριβὴς Αἰγυπτιολόγος καθηγητὴς Παῦλος Κάσσελ ἐπραγματεύθη διὰ μακρῶν τὸ περὶ Σφιγγὸς ζήτημα, νέα ὅλως προσθεὶς εἰς τὰ τέως περὶ αὐτῆς γνωστά.

— Ὁ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς ἐξελέχθη ἀντεπιστέλλων μέλος τῆς ἐν Πετρουπόλει Ἀκαδημίας.

ΕΣΤΙΑ

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, δεδεμένοι, πρὸς φρ. 8

Ἐτησία συνδρ.: Ἐν Ἑλλ. φρ. 10. ἐν τῇ ἀλλ. φρ. 20.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ.

Κανάρης, ὑπὸ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου.. Τιμ. λεπ. 5
Μελέτη ἐπὶ τῆς σημερινῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ θέσεως, ὑπὸ * * .... » » 20
Ἡ «Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου», παράφ. Ἀρισ. Βαλαωρίτου .... » » 10
Περὶ συγχρ. ἐν Ἑλλ. κριτικῆς, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου .... » » 25
Περὶ συγχρ. ἑλλην. ποιήσεως, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου .... » » 25
Τὰ χείμενα, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου .... » » 25
Ὁ νέος κριτικός, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου .. » » 25
Νέα μελ. περὶ τοῦ ἑλλ. ζητήματος ...... » » 20

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 1. Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας. Τιμ. λεπ. 10
» 2. Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος. » » 10
» 3. Ἀδαμάντιος Κοραῆς. » » 10
» 4. Λάζαρος Κουντουριώτης. » » 10
» 5. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος. » » 10
» 6. Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου. » » 10
» 7. Περὶ καθαριότητος. » » 10
» 8. Περὶ Κύπρου. » » 10

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ	Ἀν.	Παρατηρήσεις.
Φεβ 7	742.39	14.9	10.1	Δ.	τὴν νύκτα βροχὴ (0'''36)
8	750.35	13.3	6.6	ΒΔ.	τὴν μεσημβ. βρ. (2'''55)
9	746.15	16.4	6.3	Ν.	
10	747.32	16.2	8.5	ΝΔ.	
11	749.41	17.9	10.1	Ν.	
12	752.90	20.7	11.5	Ν.	
13	752.47	20.9	11.7	ΝΔ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 16 Φεβρουαρίου 1879].

Ἄρτος γαλ.	60	Μπιζέλια ἡ ὀκά	2.—
» κ. α' π.	52	Ἀγκινάρες ἑκ.	15
» κ. β' π.	48	Σπανάκι	20
Ἀστακὸς ἕκαστος	—	Λάχανον	15
» κουτιοῦ	1.80	Πορτογάλλια ἑκ.	10
Ταχίνι ἡ ὀκά	1.60	Μανδαρίνια τὰ 2	—
Σουπιές	3.—	Ἀπίδια ἡ ὀκά	2.40
Καλαμάρια	2.40	Μῆλα	1.60
Ὀκταπόδι	—	Χαλβάς	2.—
Μίδια	80	Καρύδια	80
Καλόγνωμες	1.—	» γαλλικά	1.50
Πίνες ἑκ.	20	Ἀμύγδαλα Χίου	2.40
Στρείδια μεγάλα τὰ 2	40	Χουρμάδες	1.80
» μικρὰ τὰ 2	30	Σταφ. ραζ.	1.20
Φακὴ ἡ ὀκά	90	Φουντούκια	1.20
Ρεβίθια	60	Σῦκα Σμύρνης	2.—
Φασόλια	60	Δαμάσκηνα	1.10
Κουκιά	60	Σοκολάτα 4 κομμ.	1.50
Φάβα	90	Μέλι ἡ ὀκά	1.50
Χαβιάρι	16.—	Ἔλαιον α'. π.	1.40
Ταραμάς	1.60	» β'. π.	1.30
Αὐγοτάραχον	24.—	» γαλλ. φιάλη	2.—
Ἐλαῖαι	1.—	Ὀρύζιον κοινόν	80
Ὀκταπόδι ξηρὸν	4.—	» Βενέτ.	90
Σουπιὲς ξ.	4.50	Πάσται ἡ ὀκ.	80
Λεμόνια τὰ 2	10	Καφὲς α' π.	4.40
Κρόμμυα ἡ ὀκά	20	» β' π.	4.20
» χλ. ἡ δέσμη	5	Ζάχχ. κεφ.	1.80
Πατάτες ἡ ὀκά	30	»	1.50
» ἐφετινές	40	Πετρέλαιον	80
Κουκιὰ χλωρὰ	1.20	Κάρβουνα ὁ στατὴρ	7.50

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

16 Φεβρουαρίου 1879 | 16 Φεβρουαρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξοφ.	Τρέχ. τιμ.
25 ἑκατ. φρ. 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	294½
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	303
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ410
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	284
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκε.	53.20	560.—	560	φ515 ά. κ.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	φ205

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγμ. μετοχ.	Τρέχ. τιμὴ
Εθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3330
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	155
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως.......	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112¼
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»....	»15,000,000	» 3,250,000		1 Μαρτίου	φ. 8.—	φ. 100	φ. 76
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20 —	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα».........	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9 85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών».....	φ 2,000,000	φ. 527,200	φ. 39,658	20 Ἀπριλίου	φ. 19.60	φ. 200	φ. 260
Ετ. τῶν Μεταλλ. τοῦ Λαυρίου.	φ20,000,000	φ. 14,000,000		1 Φεβ. 1 Αὐγ.	φ. 3.50	» 140	φ. 64

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30 80 Ἐμπ. 3 μην. 29.80	Εἰκοσάφ. δ. 23 65 Λ. Στερ. » 29.50 Ὀθω. » 27.35
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. ὄψ. δρ. 1.20, 3 μην 1.19 ½. Ἐμ. δρ. 1.17½	Λ. Φλω. » 14.— Ἀρ. 5φρ. » 5.85 Ἀρ φρ. » 1.16

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος... 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59.800—100.000 » 9 »

Πατρῶν.-Λονδ. 3 μην. (30 Ἰανουαρίου.) Εμ. 30.25 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (3 Φεβρουαρίου.) Ἐμ. 3 μην. 30.40-50

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (21 Φεβρουαρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 47.50
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 257.—
» » » 8 % .. » 247.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 62.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109-109⅜
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 23.05-23.15
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 16/40
Εἰκοσάφραγκον............ » 87 14/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (13 Φεβρουαρίου).

Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην.. » 117.—
Παρισίων τὰ 100 φρ........ » 46 30
Εἰκοσάφραγκον .... » 9.33
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100....... » 100.—

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ (8 Φεβρουαρίου).

Λονδίνου 3 μηνῶν.......... φρ. 25-15.20

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (14 Φεβρουαρίου).

Λονδίνου αἱ 10 λ. σ. 3 μην. φ. 116.45
Γαλλίας τὰ 100. φρ. 3 μην . » 46.30
Εἰκοσάφραγκον............. » 9.32 ½
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100....... »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (14 Φεβρουαρίου).

Λονδίνου διαπραγμ ἐν ὄψ (μ. 3 %) φρ. 25.20½-25½
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἀργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 160-170 ‰

—

Τόκος προεξοφλήσεως. — Ἀμστερδάμης 4 %, Βερολίνου 4 Βιέννης 5, Βρυξελλῶν 3 ½, Λονδίνου 3 %, Παρισίων 3 %, Πετρουπόλεως 6 %, Ρώμης 4 %, Τεργέστης 4 ½.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἑνὶ ἀναγνώστῃ. Ἡ τῶν Ἀρμενίων. Οἱ Ἀρμένιοι νηστεύουσιν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἐννέα ἡμέρας τοῦ ἔτους· κατὰ τὰς τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἡμέρας τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς τρέφονται διὰ ταχχυνίου καὶ βραστῶν ἐρεβίνθων! Οὔτε ἰχθύς, οὔτε ἔλαιον, οὔτε ὄστρεον, οὔτε ὀστρακόδερμον, οὔτε ὄσπριον ἄλλο παρὰ τοὺς ἐρεβίνθους εἰσάγεται καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα εἰς Ἀρμενικὴν οἰκίαν»! — Καν Μ** Ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ouida (σχηματισθὲν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν λέξεων οὐκ οἶδα) ἡ ἀγγλὶς δεσποινὶς de la Ramée ἐδημοσίευσε ἀγγλιστὶ καὶ γαλλιστὶ πλείστας δοκίμους μυθιστορίας, αἵτινες κατέταξαν αὐτὴν μεταξὺ τῶν γνωστοτέρων ζώντων ἄγγλων μυθιστοριογράφων. Ἡ δεσποινὶς de la Ramée ἀποκατασταθεῖσα πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Ἰταλίᾳ, κατοικεῖ πλησίον τῆς Φλωρεντίας ἐν τῇ πολυτελεστάτῃ ἐπαύλει Farinola. Πολλαὶ τῶν μυθιστοριῶν αὐτῆς ἔχουσιν ἰταλικὴν ὑπόθεσιν. — Δ.Β. Παρισίους, Γ.Ι.Π. Γενούην, Π.Π.Η Ταγανρόκ, Μ.Ι. Bône (Ἀλγερίας), Ι.Φ.Μ. Ὀδησσόν. Ι.Δ Φάλτσιον, Γ.Μ. Ἔσναν, Δ.Β. Ἀλεξάνδρειαν, Π.Α.Α. Γέϊσκ, Ι.Κ.Γ. Γαλάζιον, Κας Ε.Κ, Ι.Χ. καὶ κ. Ν.Ι.Π Κωνσταντινούπολιν, κκ. Χ.Λ.Κ, Ν.Π.Θ, Χ.Α.Ρ, Κ.Θ.Π, Ι.Ν.Χ καὶ Κ.Α.Γ. Πάτρας, Γ.Χ.Κ. Κέρκυραν, Π.Σ. Λευκάδα, Κ.Α.Δ καὶ Α.Φ. Καλάμας, Κ.Ν. Αἴγιον, Καν Μ.Ν.Μ. Ζάκυνθον, κ. C.R καὶ Κ.Δ. Πειραιᾶ, Σ.Α.Σ. Ληξούριον. Ἐλήφθησαν.— κ. Ε.Τ. Μυτιλήνην. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Δ.Ι.Α. Σύρον. Προσεχῶς εἰς τὰς λύσεις. — κ Σ.Λ. Κέρκυραν. Μόνον ἀρτιφανῆ βιβλία ἀναγγέλλει ἡ Ἑστία· ἐν τούτοις σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — *** Ἀθήνας. Ὁμολογοῦμεν τὰ μικρὰ ἡμῶν ἐλαττώματα, διὰ νὰ βεβαιώσωμεν τὸν κόσμον ὅτι στερούμεθα μεγάλων. — Ὑποκατ. Ἐθνικῆς Τραπέζης. Θήραν. Οἱ ζητηθέντες τόμοι καὶ τὰ παρελθόντα φύλλα τῶν νέων συνδρομητῶν καὶ τῆς «Λέσχης Θήρας» θ' ἀποσταλῶσι διὰ τῆς ἑλλην. ἀτμοπλοΐας. — κ. Α. Ν. Πάτρας. Τὸ Δελτίον δωρεῖται ἀφ' ἧς ἡμέρας πληρ. ἡ συνδρ. τῆς Ἑστίας.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

808.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀναγνῶσται τῆς Ἑστίας νὰ εὕρωσι τὶ ἀντικείμενον παρίστησιν ἡ ἀνωτέρω εἰκών.

809.

Ὑπηρέτης ὑελοπωλείου, μεταφέρων ποτήρια, ἔθραυσεν αὐτὰ ἐξ ἀπροσεξίας· ἐρωτηθεὶς δὲ πόσα ἦσαν, ἀπήντησεν· «εἰς τὴν ἐν τῷ κανίστρῳ τοποθέτησιν τῶν ποτηρίων, παρετήρησα, ὅτι ὁ κύριός μου συνεκρότησε 3 σειράς, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ποτηρίων ἦτο μονὸς (περιττός), ὕστερον διέλυσεν αὐτὰς καὶ ἐσχημάτισε 5 νέας, ἐνῷ τὰ ποτήρια ἦσαν πάλιν μονά· τέλος διαλύσας καὶ τὰς 5 σειράς, ἔκαμε μὲ τὰ ἴδια ποτήρια ἑτέρας 7».

Πόσα ἦσαν τὰ ποτήρια καὶ τίνι τρόπῳ ἐτοποθετήθησαν ἐν τῷ κανίστρῳ;

Ἐν Ἀθήναις, 1879. Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.

810.

. . . N
. . N
. N
N

811.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ἄλλα τὰ 'μάτια τοῦ λαγοῦ κι' ἄλλα τῆς κουκκουβάγιας» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

812.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Παπᾶς ποῦ χορεύει, γυναῖκα ποῦ φιλοσοφεῖ, καὶ ὄρνιθα ποῦ κράζει, τέλος καλὸ δὲν ἔχουνε» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλικὴ;

813.

Ἂν καὶ τὸ ὅλον μου δηλοῖ τροφὴν ἵππων καὶ ὄνων
Ἀκέφαλον ἂν μείνω
Πρωτεύουσα θὰ γείνω
Μεγάλη μόνον σήμερον, μεγίστη πρὸ αἰώνων.

Ἐν Φαλτσίῳ. ΙΑΣΩΝ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ.

814.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

VEN
UU
EN jLaEmTaAiLs

815.

BON
BON 7 BETE

816.

Mot carré syllabique.

Tout homme dont le coeur éprouve mon dernier,
Pour mon deuxième, garde avec soin mon premier.

817.

Les mécaniciens se servent de mon premier,
Et plus mon dernier s'avance.
Plus mon entier perd de son élégance.

818.

Mot carré.

Mon premier se brise et gémit;
Mon second se pince et frémit;
On voit mon troisième en Afrique;
Au petit mon dernier s'applique.

ΛΥΣΕΙΣ.

489.

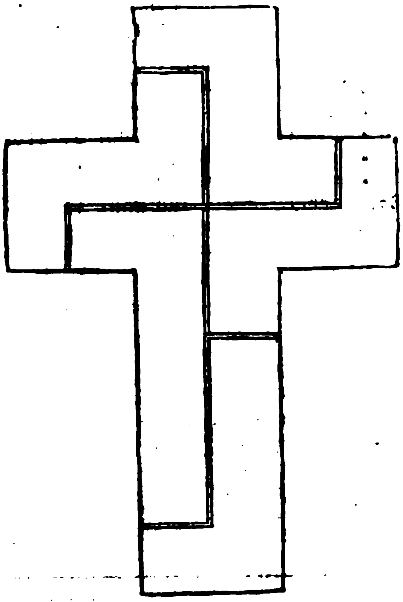

490.

48 κύριοι καὶ 16 κυρίαι.

491.

η ρ α
ρ ο η
α η ρ

492.

Ἀθηνόδωρος.

493.

Πέντε 1, οὕτω τοποθετημένα:

11
1
1
1
—
14

494. Κάτοπτρον. — **495.** Catéchisme (athéisme: les deux cc, en chiffres romains, expriment le nombre deux cents). — **496.** Mirage, Maigre.

497.

F	E	L	I	X
E	L	I	S	E
L	I	M	E	R
I	S	E	R	E
X	E	R	E	S

498.

A votre santé mademoiselle Sophie (A vore [A votre sans t=à votre santé]. Mademoselle [Mademoiselle sauf i=mademoiselle Sophie].

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Μαρία Ι. Βουδούρη, Ἰσαβέλλα Ἀνίνου, ** Μ, Ἑλένη*, Σοφία Α. Κωστῆ, Ε. Δ, Toto, Μαρία *, Τριάστερος κυρία, Ἀργυρὼ καὶ Ἀθηνᾶ Μαρκαντωνάκη, Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς), Μαρία Ν. Μινώτου (Ζακύνθου), Ἀσπασία Σασκὶν (Ὀδησσοῦ), O. de Seltz, Περικλῆς Π. Ἀραβαντινός, Α καὶ Π. Χάγερ, Le prince Paul, Ι. Α. Φουστάνος, Ernest Pellissier, Ζήσιμος Η. Λουκούδης, Lord Thograf, Π, Χαλοῦλος, Fine mouche, Α. Ν. Λαγκαδᾶς, Σουσαμάκης.—Χρύσανθος Α. Κοντογούρης, Χ. Α. Ρηγόπουλος, Ν. Π. Θερχάρης, Κ. Θ. Παπαλουκᾶς καὶ Ι. Ν. Χαϊδόπουλος (Πατρῶν), Γεώργιος Χ. Κωστῆς (Κερκύρας), C. Reinchold (Πειραιῶς), Δημ. Ι. Ἀσιμῆς (Σύρου), Ν. Κ. (Θεσσαλονίκης), Μέλης (Σμύρνης), Π. Η. Ἡσαΐας (Ταγαρόκ), Ἰωάννης Κ. Γρουμπὸς (Γαλαζίου), Οἰδίπους (Ἀλεξανδρείας), Dr Οχ.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

25 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 113

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1550. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 25 Φεβρουαρίου 1879. Ἀρ. 165 (113). Λεπτὰ 30. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα (συν). — Ἡ Νανίνη. — Οἱ Ἄγγλοι ἐν Ρωσσίᾳ ἐπὶ Ἰβὰν Δ' τοῦ τρομεροῦ. — Περὶ εὐσαρκείας. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ (Μετάφρ. Γ. Ζώχιου) — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1551. **Βιογραφία Γεωργίου Κ. Τυπάλδου, Κεφαλλῆνος,** ὑπὸ Η. Τυπάλδου **Φορέστη. Μεταγλωττισθεῖσα** ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ, ὑπὸ **Ν. Καλογέρου,** μοναχοῦ. Ἐν Κεφαλληνίᾳ, τυπογραφεῖον «Ἡ ἠχώ», 1879, 8ον, σ. 40.

1552. **Λόγος** εἰς τὸ μνημόσυνον τῶν εὐεργετῶν τοῦ πανεπιστημίου ἐντολῇ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου κατὰ τὴν λ' Ἰανουαρίου τοῦ 1879 ἔτους, ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Μητροπόλεως ναῷ ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Α. Διομήδους Κυριακοῦ, καθηγητοῦ τῆς θεολογίας. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ», 1879, 8ον, σ. 12.

1553. **Ἐκθέσεις τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης** τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Γενικὴν τῶν μετόχων αὐτῆς Συνέλευσιν καὶ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἔτους 1878. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Φιλοκαλίας», 1879, 4ον.

1551. **Η. Taine: Φιλοσοφία τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι.** Δαπάνῃ Σπυρίδωνος Α. Κουσουλίνου. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σπ. Κουσουλίνου. 1879, 8ον, σ. ιδ' καὶ 160, δρ. ν. 2. [Ἡ ἀρίστη αὕτη μετάφρασις ἐδημοσιεύθη ἀνωνύμως. Ἐκ τοῦ προλόγου τοῦ πεπαιδευμένου μεταφραστοῦ μεταφέρομεν τὰ ἑπόμενα: Διάνοια ὑψιπέτις, καρδία ἐνθουσιώδης ὁ Η. Taine ἐν τῇ περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι τέχνης φιλοσοφικῇ αὐτοῦ μελέτῃ διὰ καλλιτεχνικοῦ ἀπεικονίζων καλάμου τὴν μαγευτικὴν τῆς Ἑλλάδος φύσιν, τὴν εὐφυΐαν τῶν κατοίκων, τὰ ἤθη, τοὺς ἀρχαίους θεσμούς, ἀνεπαισθήτως μεταφέρει ἡμᾶς εἰς τὸν ἀνεπιστρεπτεὶ ἀποιχόμενον ἑλληνικὸν κόσμον, οὗ τὴν λαμπρότητα εὐγλώττως μαρτυροῦσι τὰ διασωθέντα μνημεῖα καὶ οἱ συντετριμμένοι λίθοι. Ἀναλύων τὰ ἔργα, ὅσα παρήγαγεν ἡ μεγαλουργὸς τῶν Ἑλλήνων διάνοια, καταδεικνύει, ὅτι ὁ νῦν δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος τῶν νεωτέρων ἐν πολλοῖς ἐλαττοῦται τοῦ ἀρχαίου, βίου φυσικοῦ, ἀφελοῦς, ἀνυψοῦντος τὸν ἄνθρωπον μέχρι τῆς ἰδανικῆς τελειότητος. Τὸ ἔργον τοῦ Η. Taine ἐξάπτον τὸν πρὸς τὰ ἔργα τῶν προγόνων ἔρωτα ἡμῶν καὶ ἐξεγεῖρον τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν, εἶναι χρήσιμον παντὶ Ἕλληνι· διότι πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἡ παιδεία καὶ μάλιστα ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις παρημελήθη· εὐμαθεῖς καὶ ἀμαθεῖς, ἱκανοὶ καὶ ἀνίκανοι ἐν ἴσῃ τίθενται μοίρᾳ· ἐὰν βλέμμα μόνον ῥίψωμεν πέριξ ἡμῶν, βλέπομεν ἀναμὶξ ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς διέποντας τὰ τῆς πολιτείας, διοικοῦντας, δικάζοντας, διδάσκοντας· ἐν τῇ τελευταίᾳ μάλιστα δεκαπενταετίᾳ ἀξιοπαρατήρητος ἐστιν ἡ ἔκπτωσις τῆς παιδείας. Ἐλάχισται αἱ ἐπιστημονικαὶ συγγραφαί; ἐλάχιστα τὰ ἔχοντα ἀξίαν φιλολογικὰ ἔργα· πολλοὶ δὲ μὴ τυχόντες ἐνθαρρύνσεως, ἔθραυσαν ἐξ ἀπελπισμοῦ τὸν κάλαμον καὶ ἐπεδόθησαν εἰς ἄλλα ἔργα, εἰς ἃ δὲν ἦσαν φύσει προωρισμένοι. Ἡ γλῶσσα ἡμῶν, καίπερ ὁσημέραι γιγαντιαίας ποιουμένη προόδους, εἶναι εἰσέτι ἀμόρφωτος, βρίθουσα βαρβαρισμῶν, χυδαϊσμῶν, σολοικισμῶν. Στερούμενοι ἐγχωρίων ἐπιστημονικῶν συγγραφῶν, ἐπιδιδόμεθα ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν ἐκμάθησιν ξένων γλωσσῶν· ἅπαντες οἱ λόγιοι, πλὴν σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων, σκεπτόμεθα καὶ γράφομεν ξενοτρόπως· ἕνεκα δὲ τῆς κακῆς προκαταρκτικῆς παιδεύσεως εἰσαγομένων εἰς τὰ σχολεῖα πολλῶν διδακτικῶν βιβλίων ἀνθρώπων ἀμαθῶν, διδασκόμεθα κακῶς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν· μεταχειριζόμεθα κατὰ κόρον λέξεις μὴ ἑλληνικὰς ἄνευ ἀνάγκης, ἃς δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκριζώσωμεν. Ἔχομεν χαρακτῆρα λόγου Γαλλικόν, Γερμανικόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἑλληνικόν· ἐν δευτέρῳ δὲ τιθέμενοι λόγῳ τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, κατατριβόμεθα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ξένων συγγραφῶν, ἐλαφροτάτων πολλάκις, ὧν κακόζηλοι μεταφράσεις κατέκλυσαν τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν].

1555. **Τὸ ἁμάρτημα τῆς Μαγδαληνῆς. Μετάφρασις** ἐκ τῆς Revue des Deux Mondes. Τόμος πρῶτος [Ἐκλεκτὴ βιβλιοθήκη, ἀριθ. 11]. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Στοᾶς», 1879, 8ον, σ. 122, δρ. ν. 1.

1556. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἐν Ἀθήναις, 1 φεβρουαρίου 1879. Περιεχόμενα: Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις ὑπὸ Κ. Σ. Κόντου. — Ἐτυμολογικὰ ὑπὸ Ι. Ν. Σταματέλου. — Ἱστορία τοῦ βάμβακος ὑπὸ Η. Γεναδίου. — Περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν γονέων περὶ τοῦ σχολείου. — Δημόσια ἔγγραφα. — Ἀγγελία.

1557. **Γαληνός.** Ἐν Ἀθήναις, τὴν 17 φεβρουαρίου 1879, ἀριθ. 7. (Ἐκδίδοται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν Α. Γεωργαντᾶ, Σ. Σκιαδαρέση, Ν. Μακκᾶ, Ν. Δελλαπόρτα). Περιεχόμενα: Συφιλιτικὸς κομμιώδης ὄγκος τῆς ἴριδος. — Περὶ τῆς διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῆς φλεγμονῆς τοῦ κατ' ἰσχίον ἄρθρου εἰς παῖδας. — Λοιμὸς καὶ καθάρσεις. — Ἀντιμιασματικὸς καθαρισμὸς τῶν ἐπιστολῶν. — Χρῆσις τῶν δι' ὕδατος τοῦ Seltz ὑποκλυσμῶν κατὰ τῆς περισφίγξεως τῶν ἐντέρων. — Βιβλιοκρισία. — Εἰδήσεις. — Παροραμάτων διόρθωσις ἐν τῷ 6 ἀριθ. — Εἰδοποίησις.

1558. **Ἀθηναΐς.** Ἀθῆναι, 15 Φεβρουαρίου 1879, ἀρ. 4. Περιεχόμενα: Ἡ τῆς γῆς καλλιέργεια ἐν Ἑλλάδι. — Ὁ φιλέλλην Σαμουὴλ Χάου. — Ὁ μέγας Βεζύρης Χερεδὶν Πασᾶς. — Ἡ οἰκογένεια τοῦ Δισραέλη — Ὁ χριστιανισμὸς παρὰ τοῖς εἰδωλολάτραις. — Ὁ Ἀχμὲτ Μουχτὰρ Πασᾶς. — Μωρίαι. — Ποικίλα. — Αἰνίγματα. — Εἰδοποιήσεις.

1559. **Ἑλληνικὸς σύλλογος «Ἑρμῆς».** Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἰανουάριος, 1879. Περιεχόμενα: Ὁ χρόνος ἢ τὸ νέον ἔτος ὑπὸ Λ. Πέκιου. — Ἱστορία τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου ὑπὸ Α. Φ. Στεφοπούλου καὶ Κ. Δ. Κωσταράκη (συν.) — Περὶ γάμων τῶν φυτῶν ὑπὸ Η. Ψαρᾶ. — Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐθίμων τοῦ γάμου ὑπὸ Κ. Σιδερίδου. — Νεκρολογία. — Ραδιουργία καὶ ἔρως. Μυθιστορία ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπὸ Α. Χ. Στεφοπούλου. — Ἀστεῖα καὶ ἀνέκδοτα. — Ποίησις. Ἡ καταιγὶς τοῦ βίου μου ὑπὸ Ι. Α. Σερβουλάκη.

1560. **Ἀλεξανδρινὴ Βιβλιοθήκη,** σύγγραμμα περιοδικὸν ἑβδομαδιαῖον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ Κ. Τ. Λαζαρέτου. Περιεχόμενα τοῦ 13 φυλλαδίου: Λαοῦ εἰκών. — Ἡ μικρὰ Νηρηΐς. — Δύο Γάλλοι ἐν Ἰρλανδίᾳ. — Ἑλικώνια ἄνθη. — Ποιήσεις. — Λύσεις. — Αἴνιγμα. — Λογόγριφοι.

Ὁ διακεκριμένος γάλλος συγγραφεὺς κ. Henry Houssaye, ὁ συγγράψας τὸν βίον τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ ἄλλα ἐκδοὺς πονήματα μεστὰ φιλελληνισμοῦ, ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων» (τεῦχ. 15 Φεβρουαρίου) θερμότατον ἄρθρον «Περὶ Ἑλλάδος καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας».

— Οἱ καθηγηταὶ τῶν πανεπιστημίων Ὀξωνίας καὶ Κανταβριγίας ἐπέστειλαν ἐσχάτως εἰς τὴν κυβέρνησιν ὑπόμνημα, δι' οὗ καταδεικνύουσι τὴν ἀνάγκην συστάσεως ἀγγλικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις θὰ ἐγκρίνῃ τὴν αἴτησιν, οὕτω δὲ μετ' ὀλίγον θὰ τελεσθῶσιν ἐν Ἀθήναις τὰ ἐγκαίνια ἀγγλικῆς σχολῆς, ἧς ἡ διεύθυνσις ἀνατίθεται ἴσως εἰς τὸν καθηγητὴν κ. Jebb, τὸν ὑπὲρ πάντα ἄλλον μοχθήσαντα ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου.

— Τὰ πρό τινος ἐκδοθέντα «Ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως» τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου Μεταξᾶ μεταφράζονται ἰταλιστὶ ὑπὸ τοῦ ἐγκρατοῦς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης λογίου ἰταλοῦ κ. B. Grotta, οὗ τινος ἡ Ἑστία ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε διατριβάς τινας, ἑλληνιστὶ γεγραμμένας.

— Εἰς τὰ τελευταῖα φύλλα τῆς «Κλειοῦς» ἐδημοσιεύθη μακρὰ πραγματεία «Περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς

Digitized by Google

γλώσσης» ὑπὸ Μιλτιάδου Πανταζῆ, διευθυντοῦ τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις ὁ α' ἀριθμὸς περιοδικοῦ ἀποτεινομένου πρὸς τοὺς παῖδας, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ διάπλασις τῶν παίδων». Ἐκδόται αὐτοῦ εἰσὶν οἱ κκ. Ν. Π. Παπαδόπουλος καὶ Ν. Σπυλιόπουλος.

— Ὁ λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ καθηγητὴς ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ κ. Μιλ. Δόξας ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν βιβλίου πραγματευομένου περὶ θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς σπουδῆς τοῦ ἐν χρήσει νέου ὁπλισμοῦ.

— Ὁ κ. Π. Γ. Πολίτης ἀγγέλλει τὴν δημοσίευσιν ἀπομνημονευμάτων του ἐπὶ τῆς τελευταίας κατὰ τὴν Θεσσαλίαν ἐπαναστάσεως, ὁ δὲ κ. Ν. Φιλιππίδης τὴν ἔκδοσιν βιογραφίας τοῦ Ἀναστασίου Καρατάσσου.

— Ἡ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως βιβλίων χρησίμων τῷ λαῷ ἐπιτροπὴ τοῦ «Φιλολογικοῦ συλλόγου ὁ Βύρων», συγκειμένη ὑπὸ τῶν κκ. Θεοδώρου Γ. Ὀρφανίδου, Ξενοφῶντος Δ. Ζύγουρα καὶ Κ. Σ. Μυρτίλου (ὡς εἰσηγητοῦ) ἐξέδωκε τὴν ἑπομένην ἀγγελίαν:

Συμφώνως τῷ Κανονισμῷ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ ταῖς σχετικαῖς αὐτοῦ ἀποφάσεσιν ἀγγέλλομεν τὴν ἔκδοσιν τῆς ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Ἡ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ θέλει ἐκδίδεσθαι κατὰ τεύχη, ἕκαστον τῶν ὁποίων θὰ περιλαμβάνῃ ὕλην πέντε τυπογραφικῶν φύλλων, περὶ τὰ τέλη ἑκάστης διμηνίας.

Διὰ τῶν τευχῶν τῆς ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ θὰ δημοσιεύωντα ἔργα δυνάμενα νὰ καταστήσωσι κοινὰς εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν γνώσεις ὧν στερεῖται καὶ ὧν εἰς πᾶν αὐτοῦ βῆμα ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην.

Ἕκαστον τεῦχος θέλει περιέχει μίαν ἢ καὶ δύω συγγραφὰς τοιούτου εἴδους, γεγραμμένας εἰς ἁπλουστάτην καὶ τοῖς πᾶσι νοητὴν γλῶσσαν.

Αἱ δαπάναι τοῦ ἔργου ἀναγκάζουσι τὴν ἡμετέραν Ἐπιτροπὴν νὰ ζητήσῃ διὰ τῆς ἀγγελίας ταύτης τὴν συνδρομὴν τῶν δυναμένων. Εὐελπιστοῦσα δὲ ὅτι θέλει τύχει ταύτης καὶ ὅτι θέλει δυνηθῆ, καλύπτουσα τὰ τῆς ἐκδόσεως ἔξοδα διὰ τῶν συνδρομῶν τούτων καὶ τοῦ πρὸς τοῦτο χορηγήματος τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, νὰ δώσῃ τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τοιαύτας δημοσιεύσεις κυκλοφορίαν, ὁρίζει τὰ τῆς πωλήσεως τῶν τευχῶν τούτων οὕτω:

Διὰ μὲν τοὺς συνδρομητὰς τὰ τεύχη ἑνὸς ἔτους, ἤτοι 6, τιμῶνται δραχμὰς νέας πέντε, προπληρωτέας ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ Β' τεύχους.

Ἐν διαφόροις καταστήμασι καὶ ταῖς ὁδοῖς ἕκαστον τεῦχος θέλει πωλεῖσθαι πρὸς λεπτὰ εἴκοσι καὶ πέντε.

Ἅμα τῇ καλύψει, διὰ τῶν εἰσπράξεων τούτων, τῶν ἐξόδων τῆς ἐκδόσεως ἑκάστου τεύχους, τὰ περισσεύοντα τεύχη αὐτοῦ θέλουσι διανέμεσθαι δωρεὰν εἰς τὰς ἐργατικὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τάξεις.

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Ἐλευθέριος Θωμᾶς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Λεξικοῦ τῶν συγχρόνων ἀνδρῶν». Τὸ πρῶτον φυλλάδιον θέλει περιέχει τὰς ἑπομένας βιογραφίας: Χαϊρεδδὶν πασσᾶς. — Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ. — Ἰούλιος Γρεβύ. — Γαμβέττας. — Ἀλέξανδρος Κουμουνδοῦρος. — Ἰωακεὶμ Β'. — Ἰωακεὶμ Γ'. — Δημήτριος Βούλγαρης. — Ἀλέξανδρος Ρ. Ραγκαβῆς. Εἰκὼν Γαμβέττας, πρόεδρος τῆς γαλλικῆς Βουλῆς.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις νέας ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Μακεδονία».

— Ὁ ἀρχαῖος Γερμανὸς φιλέλλην ἰατρὸς κ. Ν. Βράχμαν, ἐν Καλάμαις ἀποκατεστημένος, γράφει ὁ «Τηλέγραφος», ἐδωρήσατο τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων τὴν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858 μέχρι τοῦ 1878 σειρὰν τῆς Allgemeine Zeitung καὶ τὴν πεντάτομον περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἱστορίαν τοῦ Πρόκες. Ἐδωρήσατο ἐπίσης βιβλία ἄξια λόγου ἡ ἐν Σμύρνῃ κυρία Θεανὼ Γεωργίου Φιλήμονος. Εἰσεκομίσθησαν δέ, ἐκ Βελγίου στελλόμενα, πολλὰ αὐθεντικὰ δημοσιεύματα περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως (δημοτικῆς, μέσης καὶ ἀνωτέρας), καὶ παρὰ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἀνηγγέλθη, ὅτι προσεχῶς ἀποστέλλονται τὰ παρὰ τοῦ ἐφόρου τοῦ Βουλευτηρίου αἰτηθέντα πρακτικὰ τῆς Βουλῆς τῶν λόρδων, οἱ ἀπὸ τοῦ 1856 μέχρι σήμερον δημοσιευθέντες τόμοι τῶν State Papers, καὶ ἄλλα αὐθεντικὰ κείμενα.

— Ἐπανελήφθησαν ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ «Παρνασσῷ» αἱ ἐπιστημονικαὶ ἑσπερίδες τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Χρηστομάνου.

ΕΣΤΙΑ

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, δεδεμένοι, πρὸς φρ. 8

Ἐτησία συνδρ.: Ἐν Ἑλλ. φρ. 10. ἐν τῇ ἀλλ. φρ. 20.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ.

Κανάρης, ὑπὸ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου..	Τιμ.	λεπ.	5
Μελέτη ἐπὶ τῆς σημερινῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ θέσεως, ὑπὸ * *	»	»	20
Ἡ «Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου», παράφ. Ἀρισ. Βαλαωρίτου	»	»	10
Περὶ συγχρ. ἐν Ἑλλ. κριτικῆς, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου	»	»	25
Περὶ συγχρ. ἑλλην. ποιήσεως, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου	»	»	25
Τὰ κείμενα, ὑπὸ Ε.Δ. Ῥοΐδου............	»	»	25
Ὁ νέος κριτικός, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου ..	»	»	25
Νέα μελ. περὶ τοῦ ἑλλ. ζητήματος	»	»	20

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ.	1. Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας.	Τιμ.	λεπ.	10
»	2. Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος.	»	»	10
»	3. Ἀδαμάντιος Κοραῆς.	»	»	10
»	4. Λάζαρος Κουντουριώτης.	»	»	10
»	5. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος.	»	»	10
»	6. Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων	»	»	10
	τοῦ πολέμου.	»	»	10
»	7. Περὶ καθαριότητος.	»	»	10
»	8. Περὶ Κύπρου.	»	»	10

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ.		Αν.	Παρατηρήσεις.
		Μέγ.	Ελάχ		
Φεβ 14	753.57	17.2	12.3	ΝΔ.	
15	754.53	16.8	7.5	Ν.	
16	752.82	16 7	7 6	ΝΔ.	
17	744.32	17.0	9.8	ΝΔ.	
18	745.04	14 5	7.8	ΒΔ.	τὴν ἑσπ. λεπ. β. (0''07)
19	748.69	14.1	4.6	ΒΔ.	
20	748.99	16.1	5 9	ΝΔ.	τὴν ἑσπ. ψεκ. βροχ.

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 23 Φεβρουαρίου 1879].

Ἄρτος α' π.........	52	Ἀπίδια ἡ ὀκά........	2.40
» β' π.........	48	Μῆλα................	2.40
Κρέας βόειον	2.—	Ἀμύγδαλα Χίου......	2 40
» μόσχιον	2.60	Χουρμάδες...........	1.80
» πρόβιον.......	1.40	Καρύδια γαλ..........	1.50
» ἀμνοῦ........	2.—	Καφὲς α' π...........	4.40
Χοιρινόν.		» β' π............	4.20
Ὄρνις................	3.50	Ζάκχ. κεφ............	1.80
Ὀρνίθιον.............	2 50	»	1.80
Γάλος................	14.—	Ἔλαιον α'. π	1.40
Γαλοποῦλα............	12 —	» β'. π..........	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος.....	4.—	Χαβιάρι..............	16.—
Πιτσούνια » ...	2.50	Αὐγοτάραχον	24.—
Λαγωός...............		Τυρὸς Ἐλβετ. ὀκ.....	4.40
Πέρδιξ...............		» Ὀλλανδικὸς ...	4 80
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ..		» Ἑλλ. ἀσκοῦ...	2.40
Ἀστακὸς ἕκαστος....	10.—	» Κρητικ	3.20
Συναγρίς.............	2 60	Βούτυρον νωπόν......	10.—
Κέφαλοι.	2 40	Βούτ. ἀσκοῦ.........	4.60
Μπαρμπούνια.........	3.—	Ὀρύζιον κοινόν......	80
Ὠὰ τὰ 2..............	20	» Βενετ.......	90
Κρόμμυα..............	20	Πάσται ἡ ὀκ.........	80
Κουκιὰ χλωρὰ	1.—	Μακαρόνια...η.....	80
Πατάτες ἡ ὀκά.......	35	» Νεαπόλεως...	1.60
» ἐφετινές.....	50	Κόλλα	1.70
Δομάτες ξεν..........	2.—	Σάπων Ζακύνθου....	1.50
Ἀγκινάρες ἐκ........	15	» ἐντόπιος.....	1.30
Μπιζέλια ἡ ὀκά......	2.—	Σπερματζέτα........	1.85
Σπανάκι..............	20	Πετρέλαιον..........	80
Πορτογάλλια τὰ 2...	15	Κάρβουνα ὁ στατὴρ ..	7.50
Κάστανα.............	60	Ξύλα ἡ ὀκά.........	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

23 Φεβρουαρίου 1879 — 23 Φεβρουαρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξοφ.	Τρέχ. τιμ.
25 ἑκατ. φρ. 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	293
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	304
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ410
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	284
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκε.	53.20	560.—	560	φ515
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103½
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	φ205½

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγμ. μετοχ.	Τρέχ. τιμὴ
Εθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3335
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος....	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	155½
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως........	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112¼
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»....	» 15,000,000	» 3,250,000		1 Μαρτίου	φ. 8.—	φ. 100	φ. 76½
» » ὁ «Φοίνιξ»..........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20 —	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»........	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»	φ 2,000,000	φ. 527,200	φ. 39,658	20 Ἀπριλίου	φ. 19.60	φ. 200	φ. 200
Ετ. τῶν Μεταλλ. τοῦ Λαυρίου.	φ20,000,000	φ. 14,000,000		1 Φεβ. 1 Αὐγ.	φ. 3.50	» 140	φ. 64½

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
	Εἰκοσάφ. δ. 23 80
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30 80 Ἐμπ. 3 μην. 29.50-60	Λ. Στερ. » 29.50
	Ὀθω. » 27.35
	Λ. Φλω. » 14.—
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. ὄψ. δρ. 1.20, 3 μην 1.19 ½. Ἐμ. δρ. 1.17¼	Ἀρ. 5φρ. » 5.85
	Ἀρ φρ. » 1.16

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος... 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν.-Λονδ. 3 μην. (30 Ἰανουαρίου.) Εμ. 30.25 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (17 Φεβρουαρίου.) Ἐμ. 3 μην. 29.50-70

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (28 Φεβρουαρίου). Ἑτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 49 ½
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 260.—
» » » 8 % .. » 250.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 58.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109-109 3/8
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 23.05-23.15
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 7/40
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 14/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (27 Φεβρουαρίου).

Λονδίνου αἱ 10 λ σ. 3 μην.. » 116.85
Παρισίων τὰ 100 φρ........ » 46 22
Εἰκοσάφραγκον .... » 9.30
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100....... »

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ (8 Φεβρουαρίου).

Λονδίνου 3 μηνῶν.......... φρ. 25-15.20

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (28 Φεβρουαρίου).

Λονδίνου αἱ 10 λ σ. 3 μην. φ. 116 60
Γαλλίας τὰ 100, φρ. 3 μην . » 46 15
Εἰκοσάφραγκον............. » 9.30
Ἀργυρᾶ φιορίνια 100....... »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (28 Φεβρουαρίου).

Λονδίνου διαπραγμ ἐν ὄψ (μ. 3%) φρ. 25.24½-29½
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἀργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 160-165 ‰

Τόκος προεξοφλήσεως — Ἀμστερδάμης 4 %, Βερολίνου 4 Βιέννης 5, Βρυξελλῶν 3 ½, Λονδίνου 3 %, Παρισίων 3 %, Πετρουπόλεως 6 %, Ρώμης 4 %, Τεργέστης 4 ½.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἑνὶ συνδρομητῇ. Τὸ κάλλος της ὅμως εἶνε ἐκ τῶν προκαλούντων μᾶλλον τὴν προσοχὴν τοῦ τεχνίτου, ἢ τὸ αἴσθημα τοῦ ἀνθρώπου. — Κν Μ** Μία ἐκ τῶν αἰτιῶν, ὧν ἕνεκα ὀλιγοστοὺς εὑρίσκει τις ἐν συνομιλίᾳ ἀνθρώπους λογικοὺς καὶ εὐαρέστους, λέγει ἐπιφανής τις συγγραφεύς, εἶνε ἡ ἑξῆς: Σχεδὸν οὐδεὶς ἐκ τῶν συνδιαλεγομένων συλλογίζεται ποίαν ἀκριβῶς πρέπει νὰ δώσῃ πρὸς τὸν λαλοῦντα ἀπόκρισιν, ἀλλ' ὅλοι κατὰ νοῦν ἔχουσι τὸ τί θέλουσι νὰ εἴπωσιν. Οἱ δὲ ἐπιτηδειότεροι καὶ φιλοφρονέστεροι ὑποκρίνονται ὅτι προσέχουσιν, ἐν ᾧ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς ὑποφαινομένη αὐτῶν διάνοια μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἀδιαφορίας αὐτῶν πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ περὶ τῆς μεγάλης σπουδῆς, μεθ' ἧς προσπαθοῦσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ ἀγαπητὸν τῆς ὁμιλίας αὐτῶν θέμα Δὲν ἐννοοῦσι δὲ ὅτι ἡ τοιαύτη ἀνάρμοστος αὐτῶν αὐταρέσκεια οὔτε θέλγει, οὔτε πείθει τοὺς ἄλλους, καὶ δὲν καταλαμβάνουσιν, ὅτι μία ἐκ τῶν ἄκρων τελειοτήτων τοῦ ἐν συνομιλίᾳ διαπρέποντος εἶνε τὸ καλῶς καὶ ἀκούειν καὶ ἀποκρίνεσθαι. — κ. Κ.Γ. Κατὰ λέξιν Ραγιὰς (Ραγιά) σημαίνει ποίμνιον. — Καν Ε** Διότι μᾶς ἐφάνη βεβιασμένον, ὅπως καὶ τὸ ἑπόμενον, τὸ ὁποῖον ἀνωνύμως ἐλάβομεν χθές: Mon premier est un Suisse malade. Mon second est une lettre de l'alphabet. Mon troisième est un musicien. Mon tout est ce qu'on dit quand on n'est pas sur la place de la Concorde [Génevois pâlot-B-Listz-Je ne vois pas l'Obélisque]. — Καν Π.Α.Κ. Λονδῖνον — κκ. Δ.Β. Παρισίους, Γ Γ. Ροστόβ, Α.Γ. Χ Κ καὶ Γ.Ν.Χ. Κωνσταντινούπολιν, Θ Μ καὶ Ν.Α. Σμύρνην, Τ Ξ Χάλκην, Ι Κ Σάμον, Κ Δ.Β. Pavlograd, Δ.Μ, Ι.Α, Π.Σ. Σύρον, Κ Γ. Ὕδραν, C.R. Πειραιᾶ, Η.Δ καὶ Γ.Α.Μ. Τρίπολιν, Γ.Ι Χ. Καλάμας, Σ.Β. Λευκάδα, Γ.Χ.Κ Κέρκυραν, Ι.Ν.Χ καὶ Κ.Θ.Π Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — Ταχυδρομεῖον Σύρου. Ἀπόδειξις Π. Μ. ἀπεστάλη ἰδίᾳ. — κ. Ι.Γ.Π. Θεσσαλονίκην. Τὰ λοιπὰ ἐξηντλήθησαν. — Ἑνὶ φίλῳ. Δεξιωτέρου ὅμως καὶ μείζονος χόρους μεταφραστοῦ.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

819.

Ἀποθανών τις ἀφῆκε σύζυγον ἔγκυον καὶ περιουσίαν ἐκ δρ. 540,000. Ἐν τῇ διαθήκῃ του διέτασσεν ὅτι, ἐὰν ἡ σύζυγός του γεννήσῃ υἱὸν νὰ λαμβάνῃ οὗτος ἐκ τῆς περιουσίας του τριπλάσιον μερίδιον τῆς μητρός, ἐὰν δὲ κόρην νὰ λαμβάνῃ αὕτη τὸ ἥμισυ τοῦ μεριδίου τῆς μητρός. Ἡ σύζυγος ἐγέννησε υἱὸν καὶ κόρην ἐνταυτῷ. Πῶς θὰ γείνῃ ἡ διανομὴ τῆς περιουσίας;

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Φεβρουαρίου 1879. Η. C.

820.

2 2 2
2 2 2
2 2 2
2 2 2
2 2 2
2 2 2
2 2 2

ΛΗΣΤΩΝ ΕΝΙΚΩΝ

(Τὸ ἀνωτέρω εἶνε παροιμία ἀρχαία ἀναλογοῦσα πρὸς τὴν δημώδη: «Ἦλθαν τἄγρια νὰ 'βγάλουν τὰ ἥμερα»).

Ἐν Ἀθήναις, Φεβρουάριος 1879. Φμ.*

821.

Σ
Ρ
ΥΟΣΟΥ
Ρ
Κ
Π

Σχημάτισον ἕτερον σταυρὸν διὰ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων ὥστε νὰ ἀναγινώσκῃ τις καθέτως καὶ ὁριζοντίως ἀνὰ ἓν ἱστορικὸν ὄνομα.

822.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Νόστιμα καὶ τὰ κάρδαμα, 'ς ὅποιον ἔχει πεῖνα» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

823.

824.

Ποῦ σπίτι κατοικοῦν σοφοὶ
Μικροί τε καὶ μεγάλοι,
Ποῦ μεταξύ των εἶν' βωδοὶ
Καὶ εἰς τὸν κόσμον λάλοι;

Ἐν Ἀθήναις. *Μ

825.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Casse-Tête.

Voici comme on peut arriver,
Chère lectrice, à me trouver:
Prenez d'abord une moustache,
Ayez soin qu'elle soit sans tache;
Puis coupez une chique en deux;
Joignez-y le coeur d'un boiteux.
Puis prenez un célibataire,
Qui rejette le célibat,
Et vous aurez un militaire,
Qui savait souffrir et se taire,
Près des belles comme au combat.

826.

Mot-carré.

Mon premier a son cours en basse Normandie;
Mon deux fut un impôt dont le peuple était las;
De bons livres mon trois su faire un incendie;
Sans mon quatre, lecteur, tu n'existerait pas.

ΛΥΣΕΙΣ.

499.

Κτενίζει τὴν Ἁγίαν Αἰκατερίναν (coiffer sainte Catherine), εἶνε φράσις λεγομένη περὶ κόρης ὑπερβάσης τὸ εἰκοστὸν πέμπτον τῆς ἡλικίας της ἔτος. Καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς παροιμιώδους ταύτης φράσεως εἶνε ἄγνωστος, ἀλλ' ἡ σημασία της ὅμως εἶνε λίαν εὐνόητος. Πολλαὶ δὲ κόραι τῶν ἡγεμονικῶν οἴκων μετὰ πολλῆς φαιδρότητος κτενίζουσι τὴν Ἁγίαν Αἰκατερίναν.

Ἀπέραντος θὰ ἦτο ὁ κατάλογος τῶν ἐκ βασιλικοῦ αἵματος τοιούτων νεανίδων. Καταλέγομεν δ' ὅμως ἐνταῦθα τινὰς αὐτῶν πρὸς παραμυθίαν τῶν ἐκ κοινοῦ αἵματος νεανίδων, αἵτινες ἴσως θλίβονται βλέπουσαι ὅτι ἐπάτησαν τὰ εἰκοσιπέντε χωρὶς νὰ ἔχωσι σύζυγον.

Καὶ δὴ ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ ὁ τῶν Ὀρλεανιδῶν οἶκος ἔχει τὴν ἡγεμονίδα Μαρίαν Χριστίναν κόρην τοῦ δουκὸς καὶ τῆς δουκίσσης Μομπανσιέ, οὖσαν ἐτῶν ἓξ καὶ εἴκοσι. Ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ αἱ ἡγεμονίδες αἱ κτενίσασαι τὴν Ἁγίαν Αἰκατερίναν—διὰ παντὸς ἴσως—εἶνε ἀμέτρητοι. Μεταξὺ ἄλλων ὑπάρχει ἡ ἡγεμονὶς Ἐλισάβετ τοῦ Βάδεν οὖσα τριῶν καὶ τεσσαράκοντα ἐτῶν· αἱ ἡγεμονίδες Θηρεσία καὶ Ἀλεξάνδρα τῆς Βαυαρίας, ἡ Φρειδερίκη καὶ ἡ Μαρία τοῦ Ἀνοβέρου, ἡ Ἀμαλία καὶ ἡ Παυλίνα τοῦ Σλέσβιγ Ὀλστάϊν, ἡ Φρειδερίκη, ἡ Παυλίνα, ἡ Ματθίλδη, ἡ Ἴδα, ἡ Βέρθα, ἡ Φρίδα καὶ τίς οἶδε πόσαι ἄλλαι, τῆς Λίππης· ἡ δούκισσα Μαρία τοῦ Μεκλεμβούργου, ἡ ἡγεμονὶς Θηρεσία τοῦ Ὀλδεμβούργου, ἡ Θηρεσία καὶ ἡ Μαρία τῆς Σαξωνίας, ἡ Ἴδα καὶ ἡ Ἐλισάβετ τοῦ Σχβαρζβούργου καὶ ἡ Καρλόττα τῆς Σουηδίας ἡ πρὸ τριῶν καὶ εἴκοσιν ἐτῶν κτενίσασα τὴν Ἁγίαν. Εἰς τὸ δόγμα δὲ τοῦτο εἶχε καταταχθῇ πρὸ πενταετίας ἡ θυγάτηρ τοῦ Βίσμαρκ ἡ πρό τινος λαβοῦσα σύζυγον τὸν κόμητα Ρανζάου. Ἡ δὲ ἡγεμονὶς Θύρα ἡ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως ἀδελφὴ ἡ κατ' αὐτὰς γενομένη σύζυγος τοῦ δουκὸς Κούμπερλανδ, ἐκτένισε τὴν Ἁγίαν Αἰκατερίναν τὸν Σεπτέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους 1878. ⁂

800.

Πρὸ 2 ἐτῶν ὁ Πέτρος ἦτο 72 καὶ ὁ Παῦλος 36 ἐτῶν
» 20 » » » 54 » » 18 »
» 26 » » » 48 » » 12 »
» 29 » » » 45 » » 9 »

801.

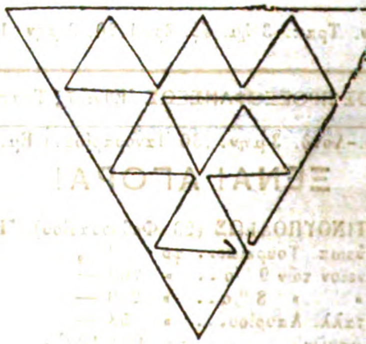

802. Παμφυλία: Ἐπαρχία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μεταξὺ Κιλικ. καὶ Λυδ. συνοικισθεῖσα μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν μετὰ τοῦ Ἀρχιλόχου καὶ Κάλχαντος Πανελλήνων [πᾶς, φυλὴ] (Πάρος, Ἄνδρος, Μῆλος, Φολέγανδρος, Ὕδρα, Λευκάς, Ἴος, Ἀνάφη).— **803.** Ἡ ἀχαριστία εἶνε ἡ μελανωτέρα τῶν κακιῶν. — **804.** Ἀκάτιον - ἴον - ὄν. — **805.** L'on perd ses amis en perdant tout son bien (Long per seize a-mis en paire dans tout son bien). — **806.** Mer-veille. — **807.** Sandeau (Jules).

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι ** Μ, Πηνελόπη * Σοφία Α. Κωστῆ, Ἑλένη **, Ἀνώνυμος κυρία, Μία φίλη τῆς Ἑστίας, Μαργαρίτα καὶ Μαρία Ν. Λαγκαδᾶ, Ἰουλία Χριστοφορίδου (Κωνσταντινουπόλεως), Εἰρήνη Ἀπ, Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς), Μαρία Ν. Μινώτου (Ζακύνθου), Μαρία Α. Μίχου, κκ. Σ. Ἀντωνιάδης, Le prince Paul, Α. καὶ Π. Χάγερ, Ernest Pellissier, Α. Terzetti, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Ἰωάννης Α. Φουστάνος, Ι. Α. Κανταkίδης, Fine mouche, Κ. Ι. Τσοῦχλος, Α. Ε. Φορνίζης, Ἄγγελος Ν. Λαγκαδᾶς, Lord Thograf, Κ. Ι. Δράκος, Ἰούλιος Φορνίζης, Ἀντ. Χ. Δραγάτσης, O. C. F, Π. Κ. Χαλοῦλος, C. Reinhold (Πειραιῶς), Μέλης (Σμύρνης), Ι. Ν. Χαϊδόπουλος καὶ Κ. Θ. Παπαλουκᾶς (Πατρῶν), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Γεώργιος Χ. Κωστῆς (Κερκύρας), Ι. Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

4 ΜΑΡΤΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 114

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1561. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 4 Μαρτίου 1879. Ἀρ. 166 (114). Λεπτὰ 40, Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ ταχυδρομείου τῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1821. — Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα (συν.) — Ἡ Ἑλλὰς ἐν τῇ διεθνεῖ ἐκθέσει τοῦ 1878. [Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος ἑλληνιστοῦ κ. Ε. Egger ἐν τῇ Σορβόννῃ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρίας, τῇ 23 Ἰανουαρίου 1879]. — Ὁ Οὐσδὲκ Χὰν πρὸς τὸν Νεσσιρίν. — Μακροβιότης ἡμιόνου — Μωρίαι. — Δάνειον πνεῦμα. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκὼ (μετ. Γ. Ζωχιοῦ). — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1562. Παράρτημα τῆς Ἑστίας. Ἀνταπάντησις πρὸς τὸν καθηγητὴν κ. Κ. Παπαρρηγόπουλον, ὑπὸ Γ. Καρατζᾶ. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 1879, 8ον, σ. 8.

1563. Παιδαγωγικὸν ἐγκόλπιον τῶν ἑλληνοπαίδων. Μετὰ 43 εἰκονογραφιῶν ἐξ ἀρχαίων πρωτοτύπων, ὑπὸ Λέοντος Μελᾶ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1870, 12ον, σ. 216, δρ. 2.50. [Ἐκ τοῦ ἀξιολόγου τούτου βιβλίου μεταφέρομεν ὧδε τὴν προσφώνησιν τοῦ σεβαστοῦ συγγραφέως πρὸς τοὺς Ἑλληνόπαιδας: «Θεῶν ὑπηρεσίαν ἡγήσατο τὴν ἐπιμέλειαν καὶ σωτηρίαν τῶν νέων» ἔλεγεν ὁ Πλούταρχος περὶ τοῦ Σωκράτους, ὅστις ὁλόκληρον τὸν βίον καὶ αὐτὰς τὰς τελευταίας αὐτοῦ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἡμέρας εἰς τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας εἶχεν ἀφιερώσει, φρονῶν ὁ σοφώτατος καὶ ἐνάρετος ἐκεῖνος ἀνὴρ ὅτι βάσις τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐδαιμονίας εἶναι ἡ καλὴ τῶν νέων ἀγωγή.

Τῷ ὄντι ἐκ τῆς καλῆς ὑμῶν ἀγωγῆς, φίλτατοι Ἑλληνόπαιδες, ἐξήρτηται καὶ ἡ ἀτομικὴ ὑμῶν εὐημερία, καὶ τῆς Πατρίδος ἡ μέλλουσα εὐδαιμονία. Εἰς χεῖρας ἀπαιδαγωγήτων, ἀναγώγων, ἐμπαθῶν καὶ διεφθαρμένων, οὔτε τὰ γράμματα καὶ τὰ πλοῦτη, οὔτε ἡ ἰσχὺς καὶ τὰ ἀξιώματα, οὔτε οἱ νόμοι καὶ οἱ ἐλεύθεροι θεσμοὶ δύνανταί ποτε νὰ εὐδοκιμήσωσιν, ἀλλ' ὄργανα κακοδαιμονίας δυστυχῶς ἀποβαίνουσιν.

Εἴθε ἡ ἀλήθεια αὕτη νὰ γίνῃ ἐπὶ τέλους κτῆμα κοινὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, ὅπως καὶ γονεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι καὶ δημοσιογράφοι καὶ πάντες οἱ τὰ τῆς Πατρίδος διέποντες συναισθανθῶμεν τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν, καὶ ἐπομένως πεισθῶμεν ὅτι τὸ πρώτιστον ἡμῶν μέλημα, τὸ ἱερώτερον πρὸς τὴν Πατρίδα καθῆκον τῶν τε ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων εἶναι τὸ νὰ μὴ παύωμεν προπαρασκευάζοντες πάντι σθένει καὶ διὰ πάσης θυσίας τὴν μέλλουσαν γενεὰν κρείττονα τῆς παρούσης, ὅπως ἐκλείψωσιν οὕτω μίαν ἡμέραν ἅπαντα τὰ κατατρύχοντα τὴν Πολιτείαν ἡμῶν δεινά, ἅτινα εἰς τὴν παραμέλησιν τῆς χρηστῆς καὶ προσηκούσης ἀγωγῆς τῶν παίδων βεβαίως ὀφείλονται.

Δὲν θέλει λοιπὸν σᾶς φανῆ παράδοξον, φίλτατοι Ἑλληνόπαιδες, ἐάν, ἀφοῦ ἤδη σᾶς ἐπεσκέφθην διὰ τοῦ Γεροστάθου, τοῦ Χριστοφόρου, τῶν Χριστιανικῶν Δεήσεων, τῶν Ἠθικῶν Ὁμιλιῶν, καὶ τῶν Χριστιανικῶν Ἀσματίων, ἐπανέρχωμαι πάλιν πρὸς ὑμᾶς διὰ τοῦ ἀνὰ χεῖρας πονηματίου, καθόσον μάλιστα, ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ Παιδαγωγικοῦ μου Ἐγχειριδίου ῥητῶς σᾶς ὑπεσχέθην αὐτό.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ πονημάτιον τοῦτο προέθετο νὰ συντελέσῃ εἴς τε τὴν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ὑμῶν τελειοποίησιν, ὅπως εὐτυχεῖς τὸν βίον διέλθητε, καὶ εἰς τὴν Πατρίδα ὠφέλιμοι ἀναφανῆτε, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσφέρω αὐτὸ πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τὸν τίτλον Παιδαγωγικοῦ Ἐγκολπίου, καὶ ὡς τοιοῦτον θερμῶς νὰ συστήσω αὐτὸ εἰς τὴν ἀγάπην καὶ μελέτην ὑμῶν.

Τὸ Ἐγκόλπιον τοῦτο, διασκευασθὲν ἐκ τοῦ Παιδαγωγικοῦ μου Ἐγχειριδίου, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δευτέρα ἔκδοσις ἐκείνου, ἀποτεινομένη, ὅμως οὐχὶ πλέον πρὸς τοὺς παιδαγωγοῦντας ὡς ἡ πρώτη, ἀλλ' ἀμέσως πρὸς ὑμᾶς, τοὺς φιλτάτους μου Ἑλληνόπαιδας, ὅπως σᾶς χρησιμεύσῃ ἢ ὡς ἀνάγνωσμα ψυχαγωγικόν, ἢ ὡς κείμενον παιδαγωγικοῦ μαθήματος, ἐὰν ποτε οἱ διέποντες τὰ τῆς παιδείας συναισθανθῶσι τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ὠφέλειαν τῆς διδασκαλίας τοιούτου μαθήματος ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν Σχολείοις.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ὑμᾶς ἀποτείνεται τὸ ἀνὰ χεῖρας πονημάτιον, ἀναγκαῖον ἐθεώρησα νὰ διακοσμήσω αὐτὸ διὰ πλείστων προγονικῶν παραδειγμάτων, καὶ διὰ εἰκονογραφιῶν καὶ ἀρχαίων πρωτοτύπων, ὅπως οὕτω εὐαρεστοτέρα κατασταθῇ ἡ ἀνάγνωσις καὶ μελέτη αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐν αὐτῷ παιδαγωγικὰ παραγγέλματα, λαμβάνοντα διὰ τῶν παραδειγμάτων καὶ τῶν εἰκονογραφιῶν ζωὴν καὶ σάρκα, εὐχερέστερον καὶ διαρκέστερον ἐντυπωθῶσιν εἰς τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν ὑμῶν.

Εἴθε δὲ ὑμεῖς μέν, φίλτατοι, ὠφελούμενοι ἐξ αὐτοῦ, νὰ παρηγορήσητε καὶ ἀνυψώσητε διὰ τῆς καλῆς ὑμῶν ἀγωγῆς τὴν Πατρίδα, ἀνακράζοντες μετὰ τῶν ἀρχαίων παίδων τῆς Σπάρτης «Ἄμμες δέ γ' ἐσσόμεθα πολλῷ κάρρονες», ὅσοι δὲ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκοπίασαν εἴθε ἀγαλλόμενοι νὰ παραδώσωσι τὴν ψυχὴν αὐτῶν εἰς τὸν Πλάστην, διορῶντες εὐτυχέστερον τοῦ παρόντος τὸ μέλλον τῆς Πατρίδος!]

1564. Γαληνός. Ἰατρικὸν σύγγραμμα κατὰ σάββατον ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν Α. Γεωργαντᾶ, Σ. Σκιαδαρέση, Ν. Μακκᾶ. Ν. Δελλαπόρτα. Ἐν Ἀθήναις, ἀριθ. 8. Περιεχόμενα: Περὶ τοῦ ἀκατασχέτου ἐμέτου τῶν ἐγκύων καὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ. — Περὶ τῶν ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ νοσηλευθέντων τραυματιῶν ἐν τῷ πολιτικῷ νοσομείῳ Ἀθηνῶν (συν.) — Ἔλλειψις σπληνός. — Πιλοκαρπίνη ὑδροχλωρικὴ κατὰ τῆς φαλακρότητος. — Τὸ φαινικὸν ὀξὺ κατὰ τῆς κοκκίτιδος. — Τὸ ἰώδιον κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν. — Ἡ χλωριάλη κατὰ τῆς ἀκρατείας τῶν οὔρων. — Λουτρὰ Λουτρακίου. — Ἔλαιον ὀνίσκου. — Νέον ἅλας κινίνης. — Εἰδήσεις. — Δελτίον ἀποβιώσεων.

1565. Σεράπειον. Μηνιαῖον περιοδικὸν τοῦ ὁμωνύμου Ἑλληνικοῦ Συλλόγου. Φυλλ. 2. Φεβρουάριος 1879. Περιεχόμενα: Ἐπὶ τοῦ Νείλου. — Ἡ συγγενὴς καὶ ἡ διαυγείας σταυρώσεως γένεσις παρὰ φυτοῖς καὶ ζώοις, σχετικῶς πρὸς τοὺς ἐξ ὁμαίμων γονέων γάμους. — Γενικὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν μέσων τῆς μακροβιότητος. — Ἀντώνιος Φ. Παππαδάκης. — Ἀπάνθισμα ἀποφθεγμάτων. — Ποιήσεις. — Ὀφέλιμα. — Ἐρανίσματα. — Κάτω τὰ φωταέριον! — Στατιστικαί. — Ἀστεῖα. — Ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου. — Προβλήματα. — Αἰνίγματα.

1566. **Mittheilungen des Deutschen Archaeologischen Institutes in Athen.** Dritter jahrgang, viertes heft. Mit zwei tafeln. Inhalt: G. Koerte, Die antiken sculpturen aus Boeotien. Athen in commission bei Karl Wilberg. Druck von Peter Perris 1878 in 8, p. 301-422.

1567. **L'île de Chypre**; sa situation présente et ses souvenirs du moyen âge, par L. de Mas Latrie. In-12 avec carte, 1879. Firmin-Didot.

1568. **R. Hamilton Lang. Cyprus.** his history, its present resources, and future prospects. London 1878 in 8° 370 pag.

1569. **La réorganisation politique de l'Orient** sur la base de l'équilibre des races, par un indigène de la péninsule. Paris, 1878, in 16°.

Τὸ τεῦχος τῆς 1 Μαρτίου ἐ. ν. τῆς Revue des deux Mondes περιέχει καὶ τὰ ἑξῆς: 1ον De Byzance à Moscou. Les voyages d'un Patriarche, par M. Eugène-Melchior de Vogüé. 2ον Μακρὰν βιβλιοκρισίαν τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. F. Lenormant: La Monnaie dans l'antiquité.

— Ἀπὸ τοῦ φύλλου αὐτῆς, τῆς 17 Φεβρουαρίου, ἤρξατο ἡ Κλειὼ δημοσιεύουσα μετάφρασιν τοῦ κ. Θεαγένους Λιβαδᾶ τῆς «Ὁμηρολογίας» τοῦ Γλάδστωνος.

— Τῇ 21 φεβρουαρίου τὰ πανεπιστήμια τοῦ Βερολίνου, Μονάχου, Λειψίας καὶ ἄλλα τῆς Γερμανίας ἑώρτασαν τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου τῆς θε-

Digitized by Google

μιδος λειτουργοῦ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι, Savigny. Ἔγκριτοι καθηγηταὶ τῶν νομικῶν δι' ὁμιλιῶν ἀνέλυσαν τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ τὸν ἐπιστημονικὸν καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ. Ὡς γνωστὸν ἀπὸ τοῦ Savigny ἄρχεται ἡ ἱστορικὴ καὶ κριτικὴ περίοδος τῆς νομικῆς ἐπιστήμης. Ἐν Βερολίνῳ ὡμίλησεν ὁ καθηγητὴς Bruns, ἐν τοῖς ἀκροαταῖς δὲ ἦσαν ὁ αὐτοκρατορικὸς διάδοχος καὶ οἱ ὑπουργοί. Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Μονάχου ὡμίλησεν ὁ καθηγητὴς Βρίντς. Ὁ Savigny, ἐκ Μὲτς ἕλκων τὸ γένος, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὴν διεύθυνσιν ἐκείνην τῶν πραγμάτων ἐν Γερμανίᾳ, ἥτις κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους προήγαγεν αὐτὴν εἰς ὃ διατελεῖ σημεῖον δόξης πολιτικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς.

— Ὁ «Ἀνατολικὸς ἀστὴρ» δημοσιεύει εἰς τὸ τελευταῖόν του φύλλον τὴν εἰκόνα τοῦ Μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Διονυσίου, τὸν ὁποῖον ἐσχάτως ἐκακοποίησεν ὁ ἐκεῖ ὄχλος τῶν Βουλγάρων.

— Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐτελέσθη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐνώπιον πυκνοῦ ἀκροατηρίου ὁ τέταρτος μεταφραστικὸς ἀγὼν τοῦ ἀειμνήστου Δ. Οἰκονόμου, καθ' ὃν εἶχον προταθῆ εἰς μετάφρασιν (ἔμμετρον) ὁ «Γουλιέλμος Τέλλος» τοῦ Σχίλλερ καὶ ὁ «Νάθαν» τοῦ Λέσιγγ. Ἡ ἐπιτροπὴ συνέκειτο ἐκ τοῦ πρυτάνεως κ. Ν. Δαμαλᾶ καὶ τῶν καθηγητῶν κκ. Δ. Ἀναγνωστάκη, Θ. Ἀφεντούλη (εἰσηγητοῦ), Ε. Κοκκίνου, Ι. Πανταζίδου καὶ Σ. Στρέϊτ. Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ κ. Θ. Ἀφεντούλη ἀναγνωσθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς, ἐκ τῶν ἀγωνισθεισῶν 15 μεταφράσεων, μία δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν, ἑτέρα δὲ ἀπεσύρθη ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ, ἑπομένως ἡ κρίσις τῶν ἀγωνοδικῶν περιωρίσθη μεταξὺ τῶν 13· οἱ μεταφρασταὶ τινων ἐκ τούτων, ἀδαεῖς τῆς γερμανικῆς, μετέφρασαν ἐκ γαλλικῆς ἢ ἰταλικῆς μεταφράσεως οὐχὶ δὲ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου. Ὁ εἰσηγητὴς διὰ μακρῶν κατέδειξε τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ σφάλματα ἑκάστης τῶν μεταφράσεων, ἐθεώρησε δ' ὡς ἀνωτέρας τῶν ἄλλων τρεῖς σταλείσας ὑπὸ τὰς ἑξῆς ἐπιγραφάς: 1) Δὲν εἶνε ἀνάγκη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπόκησαι 2) Hier ist alles Charakter καὶ 3) Erliegt der Staerkste gleich dem Schwaechsten? Ἡ ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ἀξίας ἐπαίνου μὲν τὰς μεταφράσεις τὰς φερούσας τὰς δύο πρώτας ἐπιγραφάς, βραβεύσεως δὲ τὴν τρίτην διά τε τὴν πιστότητα καὶ γλαφυρότητα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ μεταφραστὴς ταύτης μετέφρασε μόνον τὸν «Νάθαν» οὐχὶ δὲ καὶ τὸν «Γουλιέλμον», ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε τὸν διχασμὸν τοῦ ἄθλου (δρ. 2000), οὗ τινος τὸ ἥμισυ ἀπονέμει εἰς τὸν βραβευόμενον μεταφραστήν, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ τίθεται ὡς βραβεῖον νέου ἀγῶνος ἐντὸς τοῦ ἔτους τελουμένου, θέμα δὲ τούτου ἡ μετάφρασις τοῦ «Γουλιέλμου» τοῦ Σχίλλερ. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως ὁ πρύτανις τοῦ πανεπιστημίου κ. Ν. Δαμαλᾶς, ἤνοιξε τὸ δελτίον τὸ περιέχον τὸ ὄνομα τοῦ βραβευθέντος μεταφραστοῦ, ἀνέγνω δὲ τὸ ὄνομα τοῦ διακεκριμένου λογίου κ. Ἀγγέλου Βλάχου, συχνάκις ἀναδειχθέντος νικητοῦ εἰς τοιούτους ἀγῶνας. Τὸ ὄνομα τοῦ νικητοῦ, ἅμα ἀποσφραγισθέντος τοῦ δελτίου, ὑπεδέξαντο οἱ ἀκροαταὶ μετὰ χειροκροτημάτων. Σημειοῦμεν. ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς νέας φιλολογικῆς νίκης τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ὅτι οὗτος ἐβραβεύθη πεντάκις μέχρι τοῦδε ἐν φιλολογικοῖς καὶ ποιητικοῖς ἀγῶσιν, ἤτοι τὸ 1865 καὶ 1868 ἐν τῷ ποιητικῷ διαγωνισμῷ τοῦ κ. Βουτζινᾶ, τὸ 1866 ἐν τῷ φιλολογικῷ τοῦ κ. Ροδοκανάκη, τὸ 1870 ἐν τῷ δραματικῷ ἀγῶνι τῶν Ὀλυμπίων, καὶ νῦν ἐν τῷ μεταφραστικῷ ἀγῶνι τοῦ Οἰκονόμου.

— Μετὰ χαρᾶς ἀναγγέλλομεν, ὅτι ἔν τινι τῶν προσεχῶν φύλλων τῆς Ἑστίας θὰ μεταδώσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τεμάχιά τινα τῆς βραβευθείσης μεταφράσεως τοῦ κ. Βλάχου, εὐχόμεθα δὲ ταχέως νὰ ἴδωμεν δημοσιευόμενον τὸ ὅλον ἔργον, ὅπως οὕτως ἀποκτήσῃ ἡ ἡμετέρα φιλολογία μετάφρασιν γλαφυρὰν καὶ ἄριστα πρὸς τὴν ἀπὸ σκηνῆς παράστασιν διεσκευασμένην, δράματος τασσομένου ἐν τοῖς κλασσικοῖς τοῦ Γερμανικοῦ Παρνασσοῦ καὶ διακρινομένου διὰ τὴν τεχνικὴν αὐτοῦ ἀξίαν ὅσον καὶ διὰ τὸ βάθος καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς διεπούσης αὐτὸ φιλοσοφικῆς ἰδέας.

— Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἤρξατο ἡ ἐπανάληψις τῆς ἐν Ἀθήναις διακοπείσης ἐφημερίδος «Νεολόγος τῶν Ἀθηνῶν». Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δὲ ἤρξαντο δημοσιευόμεναι αἱ ἑξῆς νέαι ἐφημερίδες: Ἐν Τριπόλει ἡ «Τρίπολις» ἐν Ζακύνθῳ δὲ ἡ «Ἐκλογή». Ἡ τελευταία γράφεται εἰς δημώδη γλῶσσαν, φέρει δὲ τὴν ἑπομένην σημείωσιν: «Ἐφημερίδα τοπική· κάθε φύλλο μιὰ πεντάρα. Ἐκδίδεται μιὰ φορὰ τὴν ἑβδομάδα καὶ ὅσαις ἄλλαις φοραῖς ἡ χρεία τὸ καλέσῃ»,

ΕΣΤΙΑ

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, δεδεμένοι, πρὸς φρ. 8

Ἐτησία συνδρ.: Ἐν Ἑλλ. φρ. 10. ἐν τῇ ἀλλ. φρ. 20.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ.

Κανάρης, ὑπὸ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου..	Τιμ. λεπ.	5
Μελέτη ἐπὶ τῆς σημερινῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ θέσεως, ὑπὸ * *	» »	20
Ἡ «Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου», παράφ. Ἀρισ. Βαλαωρίτου	» »	10
Περὶ συγχρ. ἐν Ἑλλ. κριτικῆς, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου	» »	25
Περὶ συγχρ. ἑλλην. ποιήσεως, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου	» »	25
Τὰ κείμενα, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου........	» »	25
Ὁ νέος κριτικός, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου ..	» »	25
Νέα μελ. περὶ τοῦ ἑλλ. ζητήματος	» »	20

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 1. Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας.	Τιμ. λεπ.	10
» 2. Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος.	» »	10
» 3. Ἀδαμάντιος Κοραῆς.	» »	10
» 4. Λάζαρος Κουντουριώτης.	» »	10
» 5. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος.	» »	10
» 6. Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων	» »	10
τοῦ πολέμου.	» »	10
» 7. Περὶ καθαριότητος.	» »	10
» 8. Περὶ Κύπρου.	» »	10

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ.		Ἀν.	Παρατηρήσεις.
		Μέγ.	Ἐλάχ		
Φεβ 21	749.97	12.5	7.1	ΒΑ.	
22	750.80	12.1	5.8	ΒΑ.	
23	753.70	11.3	6 6	ΒΑ.	
24	755.88	10.4	4.6	ΒΑ.	τὴν πρ. λεπ. β. (0''16)
25	755.24	7.9	1.4	ΒΑ	ἠχιὼν νυκ. ἡμ. (11''30)
26	759.26	11.3	1.1	ΒΑ.	
27	757.13	14.7	2.9	ΝΑ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Μαρτίου 1879].

Ἄρτος α' π.......	52	Ἀπίδια ἡ ὀκᾶ.....	2.40
» β' π.......	48	Μῆλα..........	2.—
Κρέας βόειον......	2.—	Ἀμύγδαλα Χίου...	2.40
» μόσχιον...	2.60	Χουρμάδες........	1.80
» πρόβιον....	1.40	Καρύδια γαλ.......	1.50
» ἀμνοῦ.....	2.40	Καφὲς α' π........	4.40
Χοιρινόν.........		» β' π........	4.20
Ὄρνις...........	3.50	Τάκχ. κεφ.........	1.80
Ὀρνίθιον..........	2 50	»	1.50
Γάλος............	14.—	Ἔλαιον α'. π	1.40
Γαλοποῦλα.......	12 —	» β'. π........	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος..	4.—	Χαβιάρι..........	16.—
Πιτσούνια » .	2.50	Αὐγοτάραχον	24.—
Λαγωός..........	5.—	Τυρὸς Ἐλβετ. ὀκ..	4.40
Πέρδιξ...........		» Ὀλλανδικὸς.	4 80
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ		» Ἑλλ. ἀσκοῦ.	2.40
Ἀστακὸς ἕκαστος..	10.—	» Κρητικ......	3.20
Συναγρὶς.........	2.60	Βούτυρον νωπόν...	10.—
Κέφαλοι..........	2 40	Βούτ. ἀσκοῦ......	4.60
Μπαρμπούνια......	3.—	Ὀρύζιον κοινόν....	80
Ὠὰ τὰ 2.........	20	» Βενετ.....	90
Κρόμμυα.........	20	Πάσται ἡ ὀκ......	80
Κουκιὰ χλωρὰ....	80	Μακαρόνια...η...	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ....	35	» Νεαπόλεως.	1.60
» ἐφετινές...	50	Κόλλα..........	1.70
Δομάτες ξεν.......	1.60	Σάπων Ζακύνθου..	1.50
Ἀγκινάρες ἑκ......	15	» ἐντόπιος...	1.30
Μπιζέλια ἡ ὀκᾶ...	2.—	Σπερματζέτα......	1.85
Σπανάκι..........	20	Πετρέλαιον.......	80
Πορτογάλλια τὰ 2.	15	Κάρβουνα ὁ στατήρ.	6.50
Κάστανα.........	60	Ξύλα ἡ ὀκᾶ......	4

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

2 Μαρτίου 1879 — 2 Μαρτίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσοδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	293
25 » » 9 %	Ἑλλάδι καὶ	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	304
26 » »	ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 411
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	284
9 » »	Ἑλλάδι μό-	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)	νον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103 1/2
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197.50	250	» 205

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3340
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 78
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυὼν»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ, 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 65 1/2

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30.80 Ἐμπ. 3 μην. 29.50 - 60.	Εἰκοσάφρ. δ. 23.65 Λ. Στερλ. » 29.50 Λ. Ὀθωμ. » 27.35 Αὐστρ. Φλ. » 14.— Ἀρ. 5φρα. » 5.85 Ἀρ. φράγ. » 1.16
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19 1/2. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.17.	

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %	* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τὸν 8 τοῖς ἑκατ. » » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν - Λονδ. 3 μην. (28 Φεβρουαρίου). Ἐμ. 28.60-80 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (17 Φεβρουαρίου). Ἐμ. 3 μήν. 29.50-70.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (6 Μαρτίου). Ἑτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 47 3/4
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 262.—
» » » 8 % .. » 252.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 62.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 1/4-109 3/4
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 22.97 1/2-23.05
Λίρα Ἀγγλική............ γρ. 109 14/40
Εἰκοσάφραγκον............ » 87 12/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (6 Μαρτίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116 70
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.10
20φραγκον..... »
Ἀργυρᾶ φιο. 100. »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (6 Μαρτίου)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.55
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.10
20φραγκον..... » 9.29
Ἀργυρᾶ φιο. 100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (6 Μαρτίου)
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ. 3%) φρ. 25.25 1/2-30 1/2
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
Ἀργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 165-170 %o
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3%, Λονδίνου 3 %, Βιέννης 5, Ρώμης 4%, Ἀμστερδαμ 3 1/2, Πετρουπόλ. 5%.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ι.Φ.Μ. Ὀδησσὸν καὶ Δ Β. Ἀλεξάνδρειαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Καν Ε** Τὸ Ἐξ ἀπορρήτων εἶνε τίτλος, ὃν ἐσχημάτισαν οἱ τότε λόγιοι ἐν Βυζαντίῳ κατὰ μετάφρασιν τοῦ λατινικοῦ a secretis, ὅπως, κατὰ τὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ διπλωματίᾳ λατινικὴν γλῶσσαν, ἐκαλεῖτο ὁ σεκρετάριος, ἢ ὡς λέγομεν σήμερον ὁ γραμματεύς, καὶ ἰδίως ὁ τῆς Ἐπικρατείας. Ἐξ ἀπορρήτων λέγονται οἱ γραμματεῖς τῆς τε Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας καὶ ἐν τῇ κατὰ τὸ ἔτος 1817 ὑπὸ Πλάτωνος Πετρίδου γενομένῃ ἐπισήμῳ νεοελληνικῇ μεταφράσει τοῦ Ἰονικοῦ συντάγματος. Ὁ Μαυροκορδάτος διωρίσθη μέγας ἑρμηνεὺς τῆς Πύλης ἐν ἔτει 1673. Ἐν ἔτει δὲ 1698 προήχθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων (Confident des secrets de l'empire) μετὰ τῆς προσαγορεύσεως Ἐκλαμπρότατος πέης. Αὐτὸς δὲ διεξήγαγε ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Πύλης. — κ. Ε.Τ. Μυτιλήνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὸ τίμημα τῆς νέας συνδρομῆς ἐλήφθη παρὰ τοῦ κ. Γ.Π.Σ. Τὰ διὰ τὸν συνδρομητὴν κ. Π.Δ. προηγούμενα φύλλα ἀποσταλήσονται προσεχῶς.— Cupidon. Emile Deschanel [Le bien et le mal qu'on a dit de l'amour] vous renseignera à ce sujet mieux que nous.— κ. Θ.Μ. Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — Τακτικῷ ἀναγνώστῃ τῆς Ἑστίας. Ὅταν τις ἦνε νέος πρέπει νὰ ἐπιμελῆται τὸν ἑαυτόν του διὰ νὰ ἀρέσκῃ, ὅταν δὲ δὲν ἦνε πλέον νέος, διὰ νὰ μὴ ἀπαρέσκῃ.—κκ. Δ.Β καὶ Σ Κ. Παρισίους, Ι.Α, Ν.Δ, Α.Α, Α.Π, Α.Μ, Β.Α, καὶ Κας Ι.Σ καὶ Μ Α. Ἀλεξάνδρειαν, κκ. Ν.Ζ. Κάϊρον, Α.Τ. Τάνταν, Ν.Ι.Π, Τ.Μ. καὶ Καν Ι.Χ, Κωνσταντινούπολιν, Καν Ε.Κ.Β. Θεσσαλονίκην, Ι.Ε.Ψ. Σμύρνην, Α.Μ.Ι. Κέρκυραν, Α.Β. Κεφαλληνίαν, Δ.Γ.Α. Σύρον, Κας Β.Μ.Κ. Αἴγιον καὶ Ε Ι.Χ. Πειραιᾶ. Ἐλήφθησαν. Ἑνὶ συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας. Μετ' εὐγνωμοσύνης θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν. — *** Ἐν τούτοις γάλλος συγγραφεύς, οὐχὶ κατώτερος ὑμῶν, εἶπέ που: De tous les livres à faire, le plus difficile, à mon avis, c'est une traduction. — κ. Α.Κ. Τὸ κακὸν εἶνε παλαιόν· ὁ Ἀλέξανδρος Σοῦτσος ἔγραφεν ἐν ἔτει 1836:

Ἐφημερίδων ἔπεσεν ἀκρίδα στὴν Ἑλλάδα·
Ἐδῶ ἡ Ἀθηνᾶ· ἐκεῖ Σωτὴρ ὁ μέγας τρόμος·
Ὁ εἰς χελώνην ἔφιππος παρέκει Ταχυδρόμος,
Κ' ἡ Σάλπιγξ μας, καὶ ἡ Ἠώς, κ' ἡ Ἀναγεννηθεῖσα.
Ὦ αὔρα ἐπιδημικὴ ἐφημερίδων, φύσα κτλ.

κ. Κ.Κ.Μ. Παρακ. νὰ συν. μετὰ τοῦ διευθυντοῦ ἡμῶν. — Κοδ. Εὐχαρίστως θὰ δημοσιεύσωμεν καὶ ἄλλα. — Mme H** Parce que la solution a été déjà envoyée dimanche par Mlle E.P.S.—Καν M** Le Temps & Le journal des débats.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

527.

'Ηθικὰ παραγγέλματα 'Αράβων ἱερέων εὑρεθέντα ἐπί τινος πλακὸς ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς Περσεπόλεως.

(Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις αὐτῶν).

Λέγῃς	Γιγνώσκεις	Ὁ λέγων	Γιγνώσκει	Εἴπει	Δὲν ἁρμόζει
Πράττῃς	Δύνασαι	Ὁ πράττων	Δύναται	Ποιήσει	Δὲν πρέπει
Πιστεύῃς	'Ακούεις	Ὁ πιστεύων	'Ακούει	Πιστεύσῃ	Δὲν εἶναι
'Εξοδεύῃς	Ἔχεις	Ὁ ἐξοδεύων	Ἔχει	'Εξοδεύσει	Δὲν ἔχει
Κρίνῃς	Βλέπεις	Ὁ κρίνων	Βλέπει	Κρίνει	Δὲν ὑπάρχει
Μὴ	Πᾶν ὅ,τι	Διότι	Πᾶν ὅ,τι	Συχνάκις θέλει	Ὅ,τι

ΣΕΡΑΠΕΙΟΝ.

528.

Εἰς αἰγιαλοὺς 'Ελληνικούς, σχεδὸν λησμονημένη,
'Απὸ σκληροὺς 'Οθωμανούς, εἶμ' ἡρωΐς σφαγμένη.
Μὴ μ' ἀναγραμματίσῃς,
Διότι μαύρη γίνομαι καὶ δύσμορφος ἐπίσης.

'Εν 'Αθήναις. * Μ.

529.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Mot-carré.

Mon premier, cher lecteur, est un petit poisson;
Mon second présidait à l'ode, à la chanson;
Le prêtre, l'avocat, porte au cou mon troisième;
De la foi d'un traité répond mon quatrième;
Écrire un air, un chant, c'est faire mon cinquième.

**

530.

Anagramme.

On a, dit-on, souvent attendu sous mon ombre
Et j'ai donné des lois à des peuples sans nombre.

531.

Je brille avec six pieds, avec cinq je te couvre.

ΛΥΣΕΙΣ.

508. Τὴν διάβασιν τῆς 'Ερυθρᾶς θαλάσσης ὑπὸ τῶν 'Εβραίων, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτοι μὲν εὑρίσκονται ἐν τῇ ἀντίπεραν ὄχθῃ, τοὺς δὲ στρατοὺς τοῦ Φαραὼ ἔχουσι καλύψει τὰ κύματα τῆς θαλάσσης. — **509.** Τὰ ποτήρια ἦσαν ἐν ὅλῳ 105.

$3\times25=105$
$5\times21=105$
$7\times15=105$

510.

```
A M H N
  M H N
    H N
      N
```

511. Ἄλλο γλαὺξ, ἄλλο κορώνη φθέγγεται.

512.

Soleil qui luisanne au matin,
Femme qui parle latin,
et enfant nourri du vin,
ne viennent jamais à bon fin.

513. Βρώμη (Ρώμη). — **514.** L'argent est souvent perdu, le talent jamais (Large en est sous vent paire du, letal en jamais). — **515.** Deux fois bon, c'est une fois bête.

516.

```
CÉ    LI    BAT
LI    BER   TÉ
BAT   TE    MENTS
```

517.

Visage (vis-âge).

518.

```
F L O T
L Y R E
O R A N
T E N U
```

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Φίλε κύριε διευθυντά,

'Επ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὑμετέρας ἐρωτήσεως, ὡς πρὸς τὴν γαλλικὴν παροιμίαν coiffer sainte Catherine, καὶ τῆς ἐν τῇ σημερινῇ 'Εστίᾳ διδομένης ἀπαντήσεως, ἐπιτρέψατέ μοι συμπληρωτικήν τινα καὶ ἐπανορθωτικὴν συνάμα παρατήρησιν. 'Εν πρώτοις coiffer sainte Catherine δὲν σημαίνει κτενίζω, ἀλλὰ σκουφόνω, ἂν δύναταί τις νὰ εἴπῃ, καί, γενικώτερον ἔτι, στολίζω τὴν ἁγίαν Αἰκατερίναν. Ὅτι δὲ ἐπὶ τῆς παροιμίας ταύτης αὐτὴν ἔχει τὴν ἔννοιαν τὸ ῥῆμα coiffer, ἀποδεικνύει ἡ καταγωγὴ τοῦ παροιμιακοῦ τούτου λογίου, ἥτις, καθ' ἃ τοὐλάχιστον μὲ πληροφορεῖ ἡ μικρά μου βιβλιοθήκη, εἶνε τοιαύτη τις: Ἡ ἁγία Αἰκατερίνη θεωρεῖται παρὰ τοῖς γάλλοις ὡς ἡ προστάτις τῶν νεανίδων ἁγία, ἰδίως δὲ τῶν γραῶν σέρφων, ὡς ἀπεκάλουν μετ' οὐ πολλῆς ἁβρότητος οἱ παλαιοὶ ἕλληνες τὰς ἐν ἀγαμίᾳ γηρασκούσας παρθένους. Ταύτας δὲ φυσικῶς τάσσει ἡ δημοτικὴ γαλλικὴ παράδοσις, δίκην ἑστιάδων, εἰς θεραπείαν τῆς προστάτιδος ἁγίας, καὶ εἰς αὐτὰς ἀνατίθησι τὴν περὶ τῆς διακοσμήσεως τῶν εἰκόνων καὶ εὐκτηρίων της φροντίδα· ce sont elles (les vieilles filles) qui sont chargées de sa toilette, λέγει μικρόν τι λεξικόν, ὅπερ συμβουλεύομαι. Ἄλλως δέ, ἰδοὺ τί ἀναγινώσκω καὶ ἐν μικρᾷ τινι γαλλικῇ κωμῳδίᾳ, ἐπιγραφομένῃ «Silence dans les rangs»: Compte-tu par hasard, λέγει ἀδελφὸς πρὸς ἀδελφήν, quand tu auras alteint la quarantaine, ouvrir boutique de regrets et mettre en vente un fonds de bonnets blancs garnis de fleurs d'oranger, avec cette enseigne: Mlle Gabrielle de Hazebrouck, modiste de sainte Catherine!

Ἂν δὲ τυχὸν ἔχετε τὴν περιέργειαν νὰ γνωρίζετε πῶς μεταφράζει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τὸ elle a coiffé Sainte Catherine, ἰδοὺ ἡ ὡραία καὶ γραφικωτάτη του φράσις: Ἐμπῆκε εἰς τὸν ῥάφη! λέγει καὶ ἀναμιμνήσκει τὰ πολύχρωμα ἐκεῖνα πινάκια, ἅτινα παρατάσσουσι συνήθως οἱ χωρικοί μας ἐπὶ τοῦ ῥάφη, διότι χρῆσις μὲν αὐτῶν δὲν γίνεται· νομίζονται δὲ παραδόξως καλὰ εἰς ἐπίδειξιν.

'Επειδὴ δὲ λόγος περὶ παροιμιῶν, ἐπιτρέψατέ μοι, κύριε διευθυντά, νὰ παρατηρήσω ἐπίσης, ὡς πρὸς τὴν δῆθεν ἑλληνικὴν παροιμίαν: «Παπᾶς ποῦ χορεύει, γυναῖκα ποῦ φιλοσοφεῖ κτλ.», ὅτι οὐδεμία τοιαύτη ἑλληνικὴ παροιμία ὑπάρχει, διὰ τὸν ἁπλοῦν λόγον, ὅτι τὸ δημοτικὸν πνεῦμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀγνοεῖ τὴν ἔννοιαν φιλοσοφῶ.

'Εν 'Αθήναις, τῇ 25 Φεβρουαρίου 1879. Α*

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι: Αἰκατερίνη Λύδερς, Σοφία Α. Κωστῆ, ** Μ, 'Αμαλία *, 'Αθηνᾶ Χάγερ, Μία τακτικὴ ἀναγνώστρια τῆς 'Εστίας, 'Ελένη Μαυρουδῆ, Μαρία **, Fine-Jose, 'Αθηνᾶ Σ. Μαρκαντωνάκη, 'Ελένη Κ. Βατικιώτου (Θεσσαλονίκης), Πολυξένη Ν. (Σμύρνης). κκ. Θ. Χελδράϊχ, Ι. Α. Κανταკίδης, Ernest Pellissier, Ι. Α. Φουστάνος, Le Prince Paul, Γεώργιος καὶ 'Αλέξανδρος Βοῦρος, Π. Χάγερ, 'Αριστείδης Σ. Μπαλάνος, Lord Thograf, Φίλιππος Α. Κοντογούρης, Fine mouche, Ζήσιμος Π. Λυκούδης. Κ. Ι. Τσοῦχλος, Α. Ν. Λαγγαδᾶς, Λέανδρος, Φ. Βερενίκης, Ι. Φορνίζης, Π. Κ. Χαλοῦλος, C. Reinhold (Πειραιῶς), Γ. Χ. Κωστῆς (Κερκύρας), Ι. Ν. Χαϊδόπουλος καὶ Κ. Θ. Παπαλουκᾶς (Πατρῶν), Δ. Ι. 'Ασιμῆς καὶ Α. Γ. Μαρῖνος (Σύρου), Ι. Ν. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης), Τιμόθεος Ξανθόπουλος (Χάλκης), Ν. Δ* (Κωνσταντινουπόλεως), Ι. Τσάθας (Ὕδρας), Ἕνωσις Γ. Τ. Φορέστη (Κεφαλληνίας).

'Αθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

11 ΜΑΡΤΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 118

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1570. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ΄. Τόμος Ζ΄. 11 Μαρτίου 1879. Ἀρ. 167 (115). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀθανασίου Ψαλίδα. — Βιογραφία αὐτοῦ, ὑπὸ Σ. Δ. Κρίνου. — Ὁ Ἀλῆ πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων. — Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα (συν. καὶ τέλος). — Ἡ πανώλης ἐν Ἑλλάδι. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκῶ (μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Ὑγιεινή: Τὰ καπνίζοντα παιδία. — Μία συμβουλὴ καθ᾽ ἑβδομάδα.

1571. **Τὰ ὑπὸ τοῦ ἐπικούρου τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Συλλόγου πεπραγμένα ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1878.** Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θρασυβ. Παπαλεξανδρῆ, 1879, 8ον, σ. 28.

1572. **Ἡ Πάπισσα Ἰωάννα.** Μεσαιωνικὴ μελέτη, ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Δ. Ροΐδου. Ἔκδοσις τρίτη ἐπιθεωρηθεῖσα. Ἐν Ἀθήναις, 1879, 4ον, σ. λϛ΄-415 δρ. ν. 5. (Προοίμιον τοῦ ἐκδότου: Τὸ ἔργον τοῦ ὁποίου ἀνέλαβον τὴν ἀνὰ χεῖρας τρίτην ἔκδοσιν παριστᾷ ὑπὸ βιβλιοπωλικὴν ἁπλῶς ἔποψιν ἐξεταζόμενον τὸ ἱκανῶς περίεργον τοῦτο φαινόμενον, ὅτι ὀλίγας μόνον ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ ἦτο ἤδη δυσεύρετον, ταχέως ἐξαντληθείσης τῆς πρώτης ἐκδόσεως καὶ μὴ γενομένης ἐπὶ πολὺν χρόνον δευτέρας ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης κατασχέσεως· μετά τινα δὲ χρόνον ἦτο μὲν πρόχειρος καὶ εὔωνος ἡ Πάπισσα ἐν γερμανικῇ, γαλλικῇ ἢ ἰταλικῇ μεταφράσει, ὁ ἐπιθυμῶν ὅμως αὐτὴν ἑλληνιστὶ ἠναγκάζετο νὰ πλανηθῇ ἐπὶ πολὺ ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλον βιβλιοπώλην, μέχρις οὗ ἐπιτύχῃ ἀντὶ παραλόγου τιμῆς εἰκοσιπέντε ἢ καὶ πλειόνων δραχμῶν ῥυπαρόν τι καὶ πολλάκις ἠκρωτηριασμένον ἀντίτυπον. Ἐκ τούτου συνέβαινεν ὅτι τὸ ἔργον πολλῷ πλείονες ἐγνώριζον ἐξ ἀκοῆς ἢ ἐξ ἀναγνώσεως, μέχρις οὗ τυποκλόπος τις δῆθεν ἐν Βουκουρεστίῳ ἀνέλαβε νὰ καταστήσῃ αὐτὸ κοινότερον δι᾽ ἀθλίας παραχαράξεως, ἀριθμούσης πλείονα σφάλματα ἢ γραμμάς. Τὸ δὲ χείριστον ἦτο ὅτι ὁ κύριος οὗτος ἔκρινε καλὸν νὰ ψαλιδίσῃ εὐθηνείας χάριν τὸ βιβλίον ἀποκόπτων τὰς δικαιούσας τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ κειμένου ἱστορικὰς σημειώσεις, αἵτινες ἦσαν κατὰ τὴν κρίσιν του ὅλως περιτταί. Ἡ ὄρεξις ὅμως τοῦ κοινοῦ ἦτο ἀρκοῦσα ὥστε καὶ τοιαύτην οὖσαν νὰ ἐξαντλήσῃ τὴν λαθραίαν ἔκδοσιν ἐντὸς ὀλίγου. Ταῦτα πάντα καὶ ὁ πολὺς θόρυβος ὅστις ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Γαλλίᾳ περὶ τὴν τελευταίαν μετάφρασιν, μὲ παρώρμησαν ν᾽ ἀναλάβω τὴν παροῦσαν τρίτην ἔκδοσιν, ἀποταθεὶς εἰς τὸν γράψαντα ὅπως ἀποβῇ εἰ μή τι ἄλλο οὐχὶ τοὐλάχιστον κατωτέρα τῆς πρώτης. Καὶ πολλὰς μὲν μεταβολὰς δὲν ἔκρινεν εὔλογον νὰ ἐπενέγκῃ ὁ συγγραφεύς, τὸ μὲν πολυάσχολος ὤν, τὸ δὲ μὴ θέλων νὰ φανῇ ὅτι κρίνει ἄξιον πολλοῦ λόγου καὶ νέου κόπου τὸ νεανικὸν αὐτοῦ ἔργον, οὐχ᾽ ἧττον ὅμως ὕστερξε νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὰ πλεῖστα φύλλα τῆς διορθώσεως, καὶ διὰ καταλλήλων τινῶν τροποποιήσεων καὶ μάλιστα ἀποκοπῶν νὰ καθαρίσῃ τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν ἀπὸ τινων ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀποτόμων τὴν ἔκφρασιν χωρίων, καί τινων ἄλλων περὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν καλλαισθησίαν παραπτωμάτων. Διὰ τῆς τοιαύτης ἐλαφρᾶς καθάρσεως νομίζομεν ὅτι τὸ βιβλίον, καίτοι ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ μὴ προωρισμένον οὔτε εἰς τὴν νεολαίαν οὔτε εἰς τοὺς πολλούς, δύναται ν᾽ ἀναγνωσθῇ ἀσκανδαλίστως ὑπὸ τῆς τάξεως τῶν ὡρίμων ἀναγνωστῶν, ὑπὲρ ὧν μόνον ἐγράφη. — Οὐχ᾽ ἧττον τῆς Παπίσσης δυσεύρετα εἶχον καταστῇ καὶ τὰ ὀλίγον ἔπειτα δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως αὐτῆς δύο φυλλάδια, ἤτοι ἡ Ἀπάντησις εἰς τὴν ἐγκύκλιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἡ ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐπιστολαὶ ἑνὸς Ἀγρινιώτου ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τῆς ἠθικότητος ἐν τῇ φιλολογίᾳ. Τὰς δύο ταύτας διατριβὰς κατορθώσας ν᾽ ἀνεύρω μετὰ ἐκτάκτους ἀνασκαφὰς ἐνόμισα καλὸν νὰ ἐπισυνάψω ἐνταῦθα, οὐ μόνον ὡς ἀναγκαῖα συμπληρώματα τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐχούσας κατὰ τὴν γνώμην εἰδημόνων κριτῶν πολὺ μείζονα τῆς Παπίσσης σπουδαιότητα καὶ φιλολογικὴν ἀξίαν].

1573. **Παρνασσός.** Ἐν Ἀθήναις Τόμος Γ΄, τεῦχος Β΄, φεβρουάριος 1879. Περιεχόμενα: Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ὁ ἄγνωστος Κωνσταντῖνος. — Α. Διομήδους Κυριακοῦ, Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι. — Κωνσταντίνου Σ. Κόντου. — Ποικίλα φιλολογικά. § 29. Ἀντίγραφα πρῶτα, ἀντίγραφα ἀρχαῖα ἢ παλαιά, ἀντίγραφα καλὰ ἢ ἀγαθά, ἀντίγραφα ἀκριβῆ, ἀντίγραφα ἀξιόπιστα, κτλ. § 30. Ἀντίγραφα Ἀττικιανά. — Σπ. Κ. Παπαγεωργίου, Ριζοσπάσται καὶ βελτιώσεις ἐν Ἑπτανήσῳ. — Ἀθανασίου Πετρίδου, Περὶ τοῦ ἐν Θεσπρωτίᾳ τῆς Ἠπείρου μεσαιωνικοῦ φρουρίου τοῦ ἁγίου Δονάτου. — Ἐδμόνδου Ἀμποῦ, Ὁ ἀπεξηραμένος συνταγματάρχης, μυθιστορία. Κεφ. ΙΕ΄, ἐκ τοῦ κεφαλαίου τούτου καταφαίνεται ὅτι ἡ Ταρπηία πέτρα ὀλίγον ἀπέχει τοῦ Καπετωλίου. ΙϚ΄. Ἀξιομνημόνευτος συνέντευξις τοῦ συνταγματάρχου Φουγὰ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων. — Ε. Π. Ρ. Ἡ ἐν Νεαπόλει πενία. — Σ. Π. Λ. Αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφαί. — Κ. Α. Παλαιολόγου, Ὁ ρῶσος ποιητὴς Πούσκιν ὡς φιλέλλην ἐξεταζόμενος. — Μιχαὴλ Λελέκου, Δημοτικὰ ᾄσματα. — Ἀρχαιολογικά, Γερμανικὴ σχολή. — Εἰδήσεις. — Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός. — Χρονικά. Γεωγραφία, Περιηγήσεις.

1574. **Δελτίον τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς.** Ἐν Ἀθήναις. Ἔτος Β΄, φυλλάδιον α΄. Ἰανουάριος 1879. Περιεχόμενα: Περὶ τοῦ γαρνιερίτου, τοῦ νικελίου καὶ τῶν χρωμάτων αὐτοῦ, ὑπὸ Α. Κορδέλλα. — Περὶ τοῦ διθειώδους ἀσβεστίου ὡς μέσου πρὸς διατήρησιν καὶ θεραπείαν ἐφθαρμένων οἴνων καὶ ζύθων, ὑπὸ Α. Κ. Χρηστομάνου. — Ἔκθεσις περὶ ἰχθυοτροφίας, ὑπὸ Π. Γενναδίου. — Περὶ χρησίμων τῇ γεωργίᾳ ἐντόμων, ὑπὸ Κ. Ἰω. Μαρουδῆ. — Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ὀρυχείων τοῦ θείου, ὑπὸ ***. — Εἰδήσεις. Παραγωγὴ καὶ ἐξαγωγὴ Ρωσσικῶν σιτηρῶν καὶ παραβολὴ αὐτῶν πρὸς τὰ τῶν ἄλλων κρατῶν. — Συγκριτικὴ τιμὴ σίτου.

1575. **Σωτήρ.** Ἔτος Β΄. Τόμου Β΄, τεῦχος ϛ΄. Περιεχόμενα: Λόγος περὶ πίστεως, ὑπὸ Σεραφεὶμ Δομβοΐτου. — Παράθεσις διαφόρων φιλοσοφικῶν συστημάτων τῶν διαφόρων σοφῶν τῆς Εὐρώπης, ὑπὸ Ἀθανασίου Πετρίδου σχολάρχου (συν.) — Διατριβὴ περὶ προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ Π. Ραζῆ προέδρου τοῦ συλλόγου «Βύρωνος». — Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν, ὑπὸ Παναρέτου Κωνσταντινίδου ὑφηγητοῦ (συν.) — Ὁ χρηστὸς καὶ τίμιος ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ. (Τίμα τοὺς γεννήτοράς σου, παρ᾽ ὧν ἔλαβες τὸ ζῆν. Σπουδαιότης τῆς ἀνατροφῆς. Ἡ ὀλιγωρία τῆς θρησκείας) (συν.)

1576. **Πλάτων.** Τόμ. Α΄, τεῦχ. Δ΄. Περὶ τῆς παρὰ Ρωμαίοις ἀγωγῆς καὶ παιδείας. — Ἡ δημοσία ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκπαίδευσις. — Περὶ τῆς ἀξίας τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων. — Περὶ τῆς σχέσεως τῆς πολιτείας πρὸς τὴν τοῦ λαοῦ παίδευσιν. — Παραγγέλματα πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ παιδαγωγούς. — Ζητήματα πρὸς συζήτησιν. — Εἰδήσεις. — Γνῶμαι. — Δωρεαὶ βιβλίων.

1577. **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις, 1 Μαρτίου 1879. Ἀρ 5. Περιεχόμενα: Ὁ Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως. — Περὶ τῆς διφθερίτιδος. — Ἡ σύζυγος τοῦ Ὀδίνου θεὰ Φρίγγα. — Φωλεοθῆραι. — Ἄρκτου θήρα πρὸς τὰ δυτικὰ ὄρη τῆς βορείου Ἀμερικῆς. — Ποικίλα. — Εἰδοποιήσεις.

1578. **Die antiken Sculpturen aus Boeotien,** beschrieben von Gustav Koerte, mit zwei Tafeln. [Auszug aus den Mittheilungen des Deutschen Archaeologischen Institutes in Athen Band III]. Athen in commission bei Karl. Wilberg 1879. Druck von Peter Perris, Universitaets-Platz. fr. 5.

1579. **Bulletin de Correspondance Hellénique. Δελτίον Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας.** I-II, Troisième année, Janvier et Février 1879. [École Française d'Athènes]. Sommaire: I Inscriptions archaï-

Digitized by Google

ques de Délos, par M. Th. Homolle. — II Glossaire de Syra, par M. Klôn Stéphanos. — III Figurines corinthiennes en terre cuite, par M. J. Martha.— IV Inscriptions métriques de Télos, par M. O. Rayet. — V Inscriptions de Chio, par M. B. Haussoullier. — VI Antiquités des Sporades septentrionales, par M. P. Girard. —VII Fragments d'inscriptions athéniennes, par M. Am. Hauvette-Besnault. — VIII Inscriptions d'Hermione, par M. J. Martha.—IX Description de quelques monuments figurés de l'île de Chypre, par M. E. Pottier. — X Consécration de deux esclaves à Poseidon, par M. P. Foucart.—XI Statues trouvées à Délos, par M. Th. Homolle. — XII Quelques particularités du dialecte chyprioto, par M. Mondry Beaudouin. — Faits et nouvolles: Décret des Éleusiniens. — Fragments d'inventaires. — Fragments d'inscriptions athéniennes. — Tombeaux Athéniens.— Planches: I Inscriptiou et statue archaïques de Délos. — II-III Statues archaïques de Délos. Ἀθήνησι, Πέτρος Περρῆς ἐκδότης-τυπογράφος. Paris, Ernest Thorin, libraire-éditeur. p. I-128.

Ἐν τῷ σημερινῷ φύλλῳ τῆς Ἑστίας δημοσιεύηται μακρὰ καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις περίεργος βιογραφία τοῦ μεγάλου τοῦ γένους διδασκάλου Ἀθανασίου Ψαλίδα φιλοπονηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Σ.Δ. Κρίνου. Ἡ βιογραφία αὕτη ἐγράφη ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων αὐτογράφων σημειώσεων τοῦ σοφοῦ διδασκάλου, εὑρισκομένων εἰς χεῖρας τοῦ κ. Κρίνου εἶνε δὲ ἡ πληρεστέρα ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε ἐδημοσιεύθησαν. Ἐκ τῆς βιογραφίας ταύτης πληροφορούμεθα ὅτι, ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐδιδάσκετο ἐν Ἰωαννίνοις ἡ φυσικὴ διὰ πειραμάτων ὑπὸ τοῦ Ψαλλίδα. Τὰ πρὸς διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς ὄργανα, ἰδιόκτητα τοῦ Ψαλλίδα, ἦσαν, κατὰ τὸν ἰδιόχειρόν του κατάλογον, εὑρισκόμενον παρὰ τῷ κ. Κρίνῳ, μηχαναὶ ἀεροστατικαί, ἠλεκτρικαί, πνευματικαὶ καὶ ὀπτικαί. Αἱ μηχαναὶ αὗται ἐχρησίμευον οὐχὶ μόνον εἰς διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ κοινὸν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἀλῆ πασᾶ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ καταστίχου δὲ τῶν ἐσόδων του κατὰ τὸ 1798 βεβαιοῦται τοῦτο, διότι εὑρίσκεται πρόσοδος 112 γροσίων, καθὼς καὶ εἰς τὰ τῶν ἑπομένων ἐτῶν μικρότεραι ποσότητες, ἐκ πειραματικῆς διδασκαλίας. — Παρὰ τῷ κ. Κρίνῳ σώζεται ἐπίσης τὸ ἀπονεμηθὲν τῷ Ψαλλίδᾳ παρὰ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας Ἀκαδημαϊκὸν πτυχίον. Τὸ Ἀκαδημαϊκὸν τοῦτο πτυχίον, τὸ μόνον ἐκδοθέν, ὄντος ἄρχοντος τοῦ λόρδου Γυΐλφορδ, φέρει χρονολογίαν 15 Ἰουνίου 1825.

— Ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς τῆς 10 Μαρτίου (ἔ. ν.), ἀπένειμε πρὸς τὸν σοφὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου κ. Ἰούλιον Σμὶθ τὸ πεντακοσιόφραγκον βραβεῖον Valz διὰ τοὺς ἐκδοθέντας παρ' αὐτοῦ Σεληνογραφικοὺς πίνακας. Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν δὲ σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ καλουμένου βραβείου Valz: Ὁ Valz, γάλλος ἀστρονόμος, γεννηθεὶς τῷ 1787, ἀποβιώσας τῷ 1867, ἦτο διευθυντὴς τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ ἀστεροσκοπείου· συνέγραψε πολλὰς πραγματείας περὶ ἀστρονομίας καὶ συνέστησε τὸ ὁμώνυμον βραβεῖον, ἀπονεμόμενον εἰς σπουδαίας ἀστρονομικὰς ἐργασίας καὶ ἀνακαλύψεις. Ἀπὸ τοῦ 1870 οὐδὲν ἔργον ἐκρίθη ἄξιον τοῦ βραβείου Valz.

— Ἐν τῷ περιοδικῷ πονήματι «Πρωσσικοῖς Χρονικοῖς» ἐδημοσίευσεν ὁ κλεινὸς καθηγητὴς κ. Ἐρνέστος Κούρτιος περισπούδαστον διατριβὴν περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐξαγομένων τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν. Ἡ δὲ ἐπίσημος ἐφημερὶς τῆς πρωσσικῆς κυβερνήσεως δημοσιεύει συχνὰ ἐκτενεῖς ἐκθέσεις περὶ τῶν ἀνορυσσομένων ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς Ὀλυμπίας ἀρχαίων κειμηλίων.

— Ὁ καθηγητὴς κ. Heyd, ὁ γνωστὸς διὰ τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἰταλικῶν ἀποικιῶν, ἐξέδωκεν ἐσχάτως τὸν πρῶτον τόμον σπουδαιοτάτου πονήματος, ἐν ᾧ ἱστορεῖται τὸ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐμπόριον ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος. Ὁ πρῶτος οὗτος τόμος σύγκειται ἐκ σελίδων ἑξακοσίων· μετ' οὐ πολὺ ἐκδίδεται καὶ ὁ δεύτερος. Τὸ νέον τοῦτο πόνημα τοῦ κ. Heyd εἶναι μετασκευή, ἐπὶ τὸ πληρέστερον, τῶν προτέρων διατριβῶν τοῦ συγγραφέως, αἵτινες εἶχον μὲν καταχωρισθῆ εἰς περιοδικόν τι σύγγραμμα, ἀλλὰ δὲν εἶχον δημοσιευθῆ καὶ ἰδιαιτέρως, εἰ μὴ μόνον ἐν ἰταλικῇ μεταφράσει εἰς δύο τόμους.

— Ἐν τῇ «Πολιτικῇ καὶ φιλολογικῇ Ἐπιθεωρήσει» δημοσιευθήσεται κατ' αὐτὰς μακρὰ μελέτη περὶ τοῦ δράματος τοῦ κ. Κ. Ραγκαβῆ «Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης».

— Τῇ 1 Μαρτίου ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Δ. Παρασυράκη ὁ α' ἀριθμὸς ἑβδομαδιαίου φύλλου (πολιτικοῦ, καὶ φιλολογικοῦ) ὑπὸ τὸν τίτλον The Panhellenic Review. (Πανελλήνιος ἐπιθεώρησις) προωρισμένου εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἑλληνικῶν συμφερόντων. Ἐν τῷ α' ἀριθμῷ δημοσιεύεται μακρὰ καὶ ἀξία ἀναγνώσεως πραγματεία τοῦ κ. Ἐδουάρδου Φρῆμαν «Περὶ τῆς νῦν καταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους». Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κ. Παρασυράκη (6, Palsgrave Place, Temple Bar, London, W. C.) ἐκδοθήσεται προσεχῶς ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴ εἰκονογραφημένη ἐφημερίς, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Πανελλήνιον ἡμερολόγιον».

— Νέα ἐφημερὶς ἐξεδόθη ἐν Σύρῳ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Νέα Πολιτεία».

— Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου κ. Γ. Ράλλης ἐκδίδει προσεχῶς τὸν τρίτον τόμον τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἐν ᾧ σχολιάζει τὸν ἄρτι περὶ πτωχεύσεως ψηφισθέντα ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἀλλὰ μήπω δημοσιευθέντα διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως νόμον.

— Ὁ κ. Ἀριστ. Παπαδημητρακόπουλος ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν τῆς πραγματείας αὐτοῦ ἡ «Ἀπόρρητος γνῶσις».

— Ἐν τῇ Παλιγγενεσίᾳ ἐδημοσιεύθησαν ἀποσπάσματά τινα τῆς ἐπὶ τοῦ «Μεταφραστικοῦ ἀγῶνος» ἐκθέσεως τοῦ κ. Θ. Ἀφεντούλη.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ.		Αν.	Παρατηρήσεις.
		Μέγ.	Βλάχ		
Φεβ 28	753.29	17.6	6.3	ΝΔ.	
Μάρ. 1	748.64	16.7	7.7	ΝΔ.	
2	747.43	19.1	9 5	ΝΔ.	
3	757.05	9.4	4.9	ΒΑ.	τὴν νύκτα βροχὴ (0''93)
4	758.98	13.2	3.6	Β.	
5	756.60	14.9	5.4	ΝΔ.	
6	753.98	15.8	6.4	ΝΔ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

['Εν Ἀθήναις, τῇ 9 Μαρτίου 1879].

Ἄρτος α' π........	52	Ἀπίδια ἡ ὀκᾶ......	
» β' π........	48	Μῆλα..............	2.—
Κρέας βόειον.......	2.—	Ἀμύγδαλα Χίου....	2.40
» μόσχιον....	2.60	Χουρμάδες.........	1.80
» πρόβιον.....	1.40	Καρύδια γαλ.......	1.50
» ἀμνοῦ......	2.40	Καφὲς α' π........	4.40
Χοιρινόν..........		» β' π.........	4.20
Ὄρνις..............	3.50	Ζάχχ. κεφ.........	1.80
Ὀρνίθιον...........	2 25	»	1.50
Γάλος..............	14.—	Ἔλαιον α'. π......	1.40
Γαλοποῦλα.........	12 —	» β'. π.........	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	Χαβιάρι............	16.—
Πιτσούνια » ..	2.50	Αὐγοτάραχον.......	24.—
Λαγωός.............	5.—	Τυρὸς Ἐλβετ. ὀκ...	4.40
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....		» Ὀλλανδικὸς..	4 80
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.40
Ἀστακὸς μικ. ὀκᾶ..	3.50	» Κρητικ.......	3.20
Συναγρίς...........	2.60	Βούτυρον νωπόν....	10.—
Κέφαλοι............	2 40	Βούτ. ἀσκοῦ........	4.60
Μπαρμπούνια.......	2.60	Ὀρύζιον κοινόν.....	80
Ὠὰ τὰ 2............	20	» Βενετ......	90
Κρόμμυα............	20	Πάσται ἡ ὀκ........	80
Κουκιὰ χλωρὰ.....	80	Μακαρόνια...η....	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ......	30	» Νεαπόλεως..	1.60
» ἐφετινές....	40	Κόλλα.............	1.70
Δομάτες ξεν........	1.20	Σάπων Ζακύνθου...	1.50
Ἀγκινάρες ἐκ.......	15	» ἐντόπιος....	1.30
Μπιζέλια ἡ ὀκᾶ....	2.—	Σπερματζέτα.......	1.85
Σπανάκι............	20	Πετρέλαιον.........	80
Πορτογάλλια τὰ 2..	15	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	6.50
Κάστανα............	60	Ξύλα ἡ ὀκᾶ.......	4

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

8 Μαρτίου 1879 — 8 Μαρτίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἰξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	κληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	294
25 » » 9 %	Ἑλλάδι καὶ	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	304
26 » »	ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 412
4 » »	κληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	284
9 » »	Ἑλλάδι μό-	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)	νον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103 $^1/_2$
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197.50	250	» 205

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3370
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156 $^1/_2$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112 $^1/_2$
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 78
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 68 $^1/_4$

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30.80 Ἐμπ. 3 μην. 29.75

Γαλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19 $^1/_2$. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.18.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.80
Λ. Στερλ.	»	29.75
Λ. Ὀθωμ.	»	27.40
Αὐςρ. Φλ.	»	14.—
Ἀρ. 5φρα.	»	5.85
Ἀρ. φράγ.	»	1.16

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν - Λονδ. 3 μην. (6 Μαρτίου). Ἐμ. 29.90-30 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (6 Μαρτίου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (14 Μαρτίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας..	φρ.	46 $^1/_4$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % ..	»	261.—
» » » 8 % ..	»	251.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου...	»	61.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.........	γρ.	109 $^1/_4$-109 $^5/_8$
Παρισίων 3 μηνῶν.........	φρ	23-23.10
Λίρα Ἀγγλική............	γρ.	109 $^{25}/_{40}$
Εἰκοσάφραγκον............	»	87 $^{11}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (13 Μαρτίου.)			ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (14 Μαρτίου)		
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117 75	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.		116.95
Παρ. τὰ 100 φρ.	»	46.27	Παρ. τὰ 100 φρ.	»	46.20
20φραγκον.....	»	9.32	20φραγκον.....	»	9.82
Ἀργυρᾶ φιο. 100.	»		Ἀργυρᾶ φιο. 100.	»	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (14 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ 2 $^1/_2$) φρ. 25.26 $^1/_2$-31 $^1/_2$
Χρυσὸς $^{1000}/_{10000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 218 89 ζ. 165-170 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 $^1/_2$, Βιέννης 5, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 $^1/_2$, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Β. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Α. Ν. Πάτρας. Ὁ περίπλους τῆς γῆς ἀπαιτεῖ σήμερον 68 μόνον ἡμέρας, ὅσας δηλαδὴ ἐχρειάζετό τις κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ὅπως μεταβῇ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βενετίαν. Ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις πρόξενος τῆς Ἀμερικῆς κ. Χὰς εἰς 20 μὲν ἡμέρας ἐταξείδευσεν ἐσχάτως ἀπὸ Ἀλεξανδρείας διὰ Βρινδησίου, Παρισίων καὶ Λονδίνου καὶ ἐκεῖθεν μέχρι νέας Ὑόρκης καὶ ἁγίου Φραγκίσκου· ἐπίσης εἰς 20 ἡμέρας διήνυσε τὸ διάστημα ἀπὸ ἁγίου Φραγκίσκου μέχρις Ὑοκοχάμας. Ἀπὸ Ἰαπωνίας μέχρι Χὸγκ-Κὸγγ ἐχρειάσθη 6 ἡμέρας, τὴν σινικὴν θάλασσαν μέχρι Κεϋλὰν διέπλευσεν εἰς 10 ἡμέρας, καὶ ἀπὸ Κεϋλὰν μέχρι Σουὲζ τῷ ἐξήρκεσαν μόνον 12 ἡμέραι. Ἐννοεῖται ὅτι διαρκῶς δὲν ἐταξείδευεν, ἀλλ' ἔμενε πρὸς ἀνάπαυσιν εἰς τὰ κυριώτατα σημεῖα. Κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα ὁ μοναχὸς Διέγος Γουεβάρα ἐχρειάσθη δύο ἔτη ὅπως μεταβῇ ἀπὸ Μανίλλην (μίαν τῶν ἐν τῷ Εἰρηνικῷ Ὠκεανῷ πρὸς ΝΑ. τῆς Κίνας νήσων) εἰς Μαδρίτην. Ἀπὸ Μανίλλης μετέβη εἰς Μαλάκκαν (τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τῆς πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς)· ἀπὸ τῆς Μαλάκκας εἰς τὴν πορτογαλλικὴν ἀποικίαν Γόαν, τὴν εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς· ἀπὸ Γόας εἰς τὴν πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου Βασσόραν· ἀπὸ Βασσόρας ἐπὶ καμήλου διὰ τῆς Μεσοποταμίας εἰς τὸ Χαλέπιον· ἀπὸ Χαλεπίου εἰς τὴν Κρήτην· ἀπὸ Κρήτης εἰς τὴν Λιβόρνον· ἀπὸ Λιβόρνου εἰς Ρώμην· τέλος ἀπὸ Ρώμης ἔφιππος εἰς τὴν Μαδρίτην. Ἐνῷ δὲ δι' ὅλον τὸ ταξείδιον ἐχρειάσθη δύο ἔτη, δὲν ἔκαμεν ὅμως ὅλον τὸν περίπλουν τῆς γῆς, ἀλλὰ διήνυσε κάτι πλέον τοῦ ἡμίσεος μόνον.— Πελοπίδα. Ἰδοὺ ἐν τούτοις δύο στίχοι περιέχοντες 21 λάμβδα:

Πλὴν λαλῶν λαλεῖς ὡς λάλος μὲ τὸ εὔλαλόν σου λάλει
Τόσα λάλει δὲν λαλοῦσιν, ἂν λαλήσουν ὅλ' οἱ λάλοι

κ. Ι. Ε. Ψ. Σμύρνην. Ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν τρίτην. — κ. Α. Δ. Σύρον. Οἱ Βυζαντινοὶ εἶχον καὶ λέξεις ἀσηκρῆτις (a secretis) καὶ πρωτασηκρῆτις.— κ. Γ. Π. Γενούην. Ἐστὲ ἐπιεικέστερος· ἐν Ἑλλάδι τὰ πάντα εἶνε ἐν τῷ γίγνεσθαι καὶ τῶν πάντων στερούμεθα — Παρθεναγωγ. ἀπόρων κορασίων. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς τρίτης θὰ λαμβάνητε ἀπ' εὐθείας διὰ τοῦ ταχυδρομείου τὸ φύλλον, δωρούμενον παρὰ τοῦ φιλογενοῦς κ. Κ Ζάππα. — κκ. Α. Π. Α. Γέϊσκ, Ι. Φ. Μ καὶ Κ. Α. Α Σ Ὀδησσόν. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — κκ Ι. Α. Βροσθένιον. Ν Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν, Ι Γ Μυτιλήνην, Ν. Π Κυδωνίας. Μ. Ε. Αὐλῶνα, Δ. Δ. Κ καὶ Π. Ν. Π. Πάτρας, Γ. Ι Χ Καλάμας, Α. Γ. Βόνιτσαν, Α. Α. Ρ Κέρκυραν. Σ. Ε. καὶ Ν. Φ. Πειραιᾶ, Α. Κ. Μολάους, Α. Κ. Γαργαλιάνους, Κ. Α. Α. Μ. Κεφαλληνίαν. Ἐλήφθησαν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

832.

Διὰ τῶν κατωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ ἓν τετράγωνον.

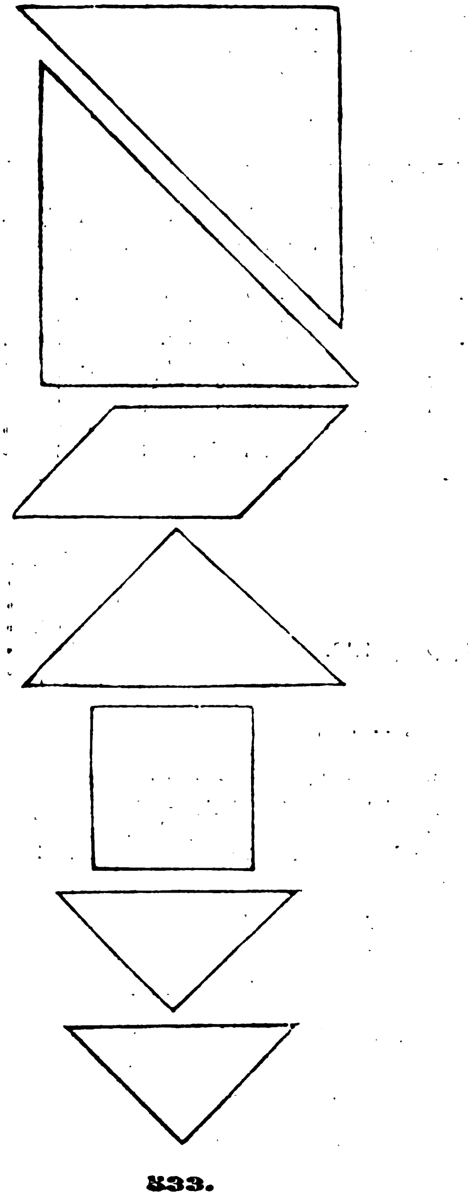

833.

Φιλάργυρός τις ἐπὶ πολὺ ἐσκέπτετο ποῖον ἀριθμὸν γνωστοῦ τινος Εὐρωπαϊκοῦ λαχείου ν' ἀγοράσῃ. Καθ' ὕπνον ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ:

Τρίψηφος εἶνε ὁ ἀριθμός, καὶ τ' ἄκρα του ψηφία
Ὅταν ὁμοῦ συναθροισθοῦν κάμνουν τὸ δεκατρία.
Τὸ πρῶτον καὶ τὸ μεσηνὸν μὲ τρι' ἂν τὰ συνάψῃς
Τοῦ τρίτου τὸ διπλάσιον ἄθροισμα θὰ συνάξῃς,
Ἂν δ' ἀφαιρέσῃς ἀπ' αὐτὸν τρὶς τὸ τριάντα τρία
Ἀντίστροφα τοῦ τυχηροῦ θὰ ἔχῃς τὰ ψηφία.

Ποῖος εἶνε ὁ ἀριθμὸς οὗτος;

Ἐν Κερκύρᾳ, 1 Μαρτίου 1879. Α. Α. ΡΩΜΑΝΟΣ.

834.

Νὰ εὑρεθῶσι δύο ἀριθμοὶ ὧν τὰ ψηφία νὰ δίδωσιν ἄθροισμα τὸν ἀριθμὸν 45, ἐὰν δὲ ἀφαιρεθῇ ὁ εἷς τῶν ἀριθμῶν τούτων ἀπὸ τοῦ ἄλλου, τὰ ψηφία τῆς διαφορᾶς τῆς ἀφαιρέσεως ἀθροιζόμενα ν' ἀποτελῶσιν ὡσαύτως τὸν ἀριθμὸν 45.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Μαρτίου 1879. ΝΑΒΟΝΑΣΑΡΟΣ.

835.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Mot-carré.

Pour trouver, cher lecteur, ce carré de cinq mots,
Il suffit d'ordonner les seuls matériaux
Qui vont suivre, savoir: le frère de Moïse
Et le fils d'Abraham;—en dernière analyse
Un vaste empire;—ensuite, un très-grand souverain;
—Au centre un adjectif qui rend l'homme serin.

836.

Ainsi que mon entier, mon premier fait sourire.
Quelquefois cependant pour lui j'ai vu pleurer.
Mais s'il fait parfois soupirer,
Mon deuxième toujours fait rire!

837.

Pourquoi, depuis la nomination du nouveau président, la France est-elle contente?

ΛΥΣΕΙΣ.

819. Ὁ υἱὸς 360,000, ἡ μήτηρ 120,000 ἡ θυγάτηρ 60,000, ἤτοι ἐν ὅλῳ δρ. 540 000. — **820.** Ἔπηλυς τὸν ἔνοικον ἐκδιώκει (ἐπὶ ΛΗΣΤΩΝ ΕΝΙΚΩΝ ἐκ 2 ΚΙ).

821.

```
    Π
    Υ
Κ Υ Ρ Ο Σ
    Ρ
    Ο
    Σ
```

822. Γλυκαίνει λιμὸς κυάμους.—**823.** Ἡ Ἀσία εἶνε πενταπλασία τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἀμερικὴ τετραπλασία, ἡ Ἀφρικὴ τριπλασία.—**824.** Βιβλιοθήκη.—**825.** Mousquetaire.

826.

```
O D O N
D I M E
O M A R
N E R F
```

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Κύριε συντάκτα τῆς Ἑστίας,

Εἰς τὰ ὑπὸ τῆς φίλης Ἑστίας ἐσχάτως γραφέντα περὶ τοῦ παροιμιακοῦ λογίου τῶν Γάλλων Coiffer sainte Catherine, συγχωρήσατέ μοι νὰ προσθέσω τὶ περὶ τούτου λέγει ὁ Larousse ἐν τῷ λεξικῷ αὐτοῦ: Coiffer sainte Catherine, λέγεται ἐπὶ τῶν κορῶν τῶν προελομένων τὸν ἄγαμον βίον, αἵτινες ὑποτίθεται ὅτι ὡς προστάτιδα ἁγίαν αὐτῶν ἐκλέγουσι τὴν ἁγίαν Αἰκατερίναν. Ἡ ἐκλογὴ δ' αὕτη γίνεται κατὰ τὸ 25 τῆς ἡλικίας ἔτος, κατ' ἄλλους κατὰ τὸ 30, καὶ κατ' ἄλλους ἡ ἐκλογὴ τῆς προστάτιδος ἁγίας παρατείνεται μέχρι τοῦ 35. Τὰς διαφόρους ὅμως γνώμας ταύτας κατώρθωσάν τινες νὰ συμβιβάσωσι, παραδεχόμενοι ὅτι ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσιπέντε ἐτῶν αἱ τοιαῦται νεάνιδες κοσμοῦσι τὴν κόμην τῆς ἁγίας διὰ μιᾶς βελόνης, ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐπιθέτουσι καὶ δευτέραν βελόνην καὶ ὅταν φθάσωσιν εἰς τὰ τριάκοντα πέντε ἔχουσιν ἀποπερατώσει τὴν κόμμωσιν αὐτῆς.

Ἐν Κων/πόλει, τῇ 26 Φεβρουαρίου 1879. Ὁ συνδρομητής σας
Κ. Α.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Μαρία Μπάρθ, Αἰκατερίνη Λύδερς, Δίνα Μαυρομιχάλη, Ἑλένη Ε. Δεληγεώργη, Ἑλένη Βαρατάση, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Σοφία Α. Κωστῆ, Σοφία Α. Μαυροκορδάτου, Ἄννα Α. Μπούκουρη, *Κ, Fine José, Ἀθηνᾶ Χάγερ, Ἀργυρὼ καὶ Ἀθηνᾶ Μαρκαντωνάκη, Αἰκατερίνη Καπελλερῆ, Μαρία Ν. Λαγγαδᾶ, Μία φίλη τῆς Ἑστίας, Ἕνωσις Γ. Φορέστη Τυπάλδου (Κεφαλληνίας), Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς), Βασιλικὴ Μ Κουτσοβέλη (Αἰγίου), Ἑλένη Κ. Βατικιώτου (Θεσσαλονίκης), Ἰουλία Χριστοφορίδου (Κωνσταντινουπόλεως). — κκ. Ἄραμις, Ἀχιλλεὺς Ποστολάκας, Le Prince Paul, Π. Χάγερ, Lord Thograf, Ἄγγελος Ν. Λαγκαδᾶς, Ernest Pellissier, Enrico Badyrski, Εἷς ἀσθενής, Ι. Α. Κανταχίδης, Ι. Α. Φουστάνος, Deux phars-soeurs, Ν. Γ. Πρινάρης, Ι. Ε. Φορνέζης, Π. Ν. Χαλοῦλος, Φ. Βερενίκης, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, C. Reinhold, καὶ Γ. Ι. Χριστοφίδης (Πειραιῶς) Δ. Ι. Ἀσιμῆς (Σύρου), Ι. Τζάθας (Ὕδρας).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

18 ΜΑΡΤΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 116

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς αὐτῆς φύλλου ἄρχεται ἡ *Ἑστία* δημοσιεύουσα γλαφυρὰν μετάφρασιν τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου τῆς τερπνῆς καὶ διδακτικῆς μυθιστορίας τοῦ Ἰουλίου Βὲρν « Ἡ Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα ».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1580. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 18 Μαρτίου 1879. Ἀρ. 168 (116). Λεπτὰ 10. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1821. — Ἡ φήμη (ἐκ τῶν τῆς Οὐΐδα). — Ἡ πηγὴ τῆς νεότητος. — Ὁ κῆπος τῶν Ἑσπερίδων. — Ὁ Φίλελφος καὶ ἡ γενειὰς τοῦ Τιμοθέου. — Τί ἐστι ἀνατοκισμός. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή. — Μία συμβουλὴ κατ' ἑβδομάδα.

1581. **Περὶ ἐγγυήσεως,** ὑπὸ Ἀδαμαντίου Πετρίτση, δικηγόρου. [Ἡ πραγματεία αὕτη διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀφορᾷ τὴν ἐκ συμβάσεως ἐγγύησιν, τὸ δὲ δεύτερον τὴν νόμιμον καὶ δικαστικὴν ἐγγύησιν]. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, τύποις Ρενιέρη Πρίντεζη, 1879, 8ον, σ. ς' καὶ 346.

1582. **Ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς νέας ἐκκλησίας ἐπιτροπῆς.** Ἀναγνωσθεῖσα παρὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Συνελεύσεως τῶν Συναδέλφων, τῇ 16 ἰανουαρίου 1879. Ἐν Λονδίνῳ, τύποις Clayton and C°, 1879, 8ον, σ. 26. [Ἡ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς νέας ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικῆς ἐκκλησίας (ἀνεγειρομένης δι' ἐκουσίων συνεισφορῶν τῆς αὐτόσε ἑλληνικῆς κοινότητος) ἐπιτροπῆς σύγκειται ἐκ τῶν κκ. Ε. Α. Μαυρογορδάτου, προέδρου, Κ. Α. Ἰωνίδου, Σ. Κωνσταντινίδου, Π. Π. Ροδοκανάκη, Π. Σεκιάρη, Δ. Στεφάνοβικ Σκυλίτζη. Ἡ ὅλη δαπάνη διὰ τὴν ἐκκλησίαν ἀνέρχεται εἰς λίρας ἀγγλικὰς 26,070· τὸ μῆκος αὐτῆς εἶναι 119 ποδῶν ἀγγλικῶν, τὸ πλάτος 89, τὸ ὕψος 80 καὶ τὸ ἐμβαδὸν 5720 τετραγωνικῶν ποδῶν. Δύναται δὲ νὰ περιλάβῃ ὁ ναὸς 700 ἀνθρώπους, ἔχει δὲ καὶ θεωρεῖον ὡρισμένον διὰ 70 ξένους θεατάς. Ὑπὸ τὴν ἐκκλησίαν ὑπάρχει αἴθουσα ἱκανῶς εὐρεῖα διὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς κοινότητος.

1583. **Ἀθήναιον.** Ἐν Ἀθήναις. Τόμου Ζ' τεῦχος ε', τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου 1879. Περιεχόμενα: Ἡ περὶ ἀποικήσεως Τρώων εἰς Ἰταλίαν μῦθοι καὶ πρῶται ἱστορικαὶ γνώσεις τῶν Ἑλλήνων περὶ Ρώμης, ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη. — Κριτικὰ καὶ ἑρμηνευτικά, ὑπὸ Ἰω. Πανταζίδου. — Κριτικὰ καὶ γραμματικά, ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ. Κόντου. — Ἀνατύπωσις ἄρθρων πέντε ἐκ τῆς «Ὥρας» καὶ τῆς «Ἐφημερίδος». — Ἐπιγραφαὶ Ἀττικῆς ἀνέκδοτοι, ὑπὸ Στεφάνου Α. Κουμανούδη. — Βιβλιογραφία, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. — Φιλολογικά, ὑπὸ Μιχαὴλ Λελέκου. — Βιβλία νεοφανῆ. — Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις.

1584. **Οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησις.** Ἐν Ἀθήναις. Ἔτος 6, φυλλ. 72-73. Περιεχόμενα: Ἐξωτερικὸν ἐμπόριον ἐπὶ ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. — Ἀγγλικὴ Ἰνδία. — Συναγωνισμὸς ἐν τῇ βιομηχανίᾳ τοῦ βάμβακος. — Ὀνομαστικὴ τῶν νομισμάτων ἀξία. — Πολεμικὸν ναυτικὸν τῆς Τουρκίας. — Ὁ δικαστὴς μεταξὺ νόμου καὶ συντάγματος. — Ἡ ἐν Παομίᾳ τῆς Κορσικῆς ἑλληνικὴ ἀποικία. — Ἐθνικὴ Τράπεζα. — Κτηνασφάλεια. — Βιομηχανικὸν λαχεῖον. — Ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τῆς Γαλλίας ἐν ἔτει 1878 ὑπὸ τοῦ κ. Κ. — Οἰκονομικὴ δύναμις τοῦ Λαυρίου ἐν τῇ ἀρχαιότητι. — Ρωσσικὸς καπνὸς ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Π. Βεγλερῆ. — Χρησιμοποίησις τῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἐν πολέμῳ ὑπὸ τοῦ κ. Π. — Διδυμοτοκία. — Κρέατα ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Εὐρώπην. — Κληρονομία συζυγικὴ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Γ. — Φορολογικαὶ ἀναλογίαι. — Θεατρικὰ κτίρια καὶ εἰσοδήματα. — Ἀσφαλιστικὸν ἐπὶ τῆς ζωῆς σύμπτωμα ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Κ. Φορολογία κληρονομιῶν.

1585. **Βύρων.** Ἐν Ἀθήναις. Τόμος Γ', φυλλάδιον 12, δεκέμβριος 1878. Περιεχόμενα: Σπ. Μπαλάνος, Στοιχεῖα ὑγιεινῆς ἀτομικῆς τε καὶ δημοσίας (συν.) — Β. Ν. Κρασσακόπουλος, Λόγος, ῥηθεὶς τῇ Ε' κυριακῇ τῶν νηστειῶν ἐν τῇ Ριζαρείῳ ἐκκλησιαστικῇ σχολῇ (συν. καὶ τέλος). — Εὐστ. Σ. Χρονόπουλος, Λαμαρτῖνος, Βιογραφικὴ μελέτη (συν. καὶ τέλος). — Α. Α. Κανταχίδης, Τὰ ᾠὰ τῶν ἐντόμων. — Βίκτωρος Οὐγώ, Λόγος ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ θανάτου τοῦ Βολταίρου (συν. καὶ τέλος). — Κ. Κζ., Βιβλιοκρισία. — Ι. Π., Λευκοὶ καὶ ἐρυθροὶ μύρμηκες τῶν Ἰνδιῶν. — Ι. Π., Ἔντομα καὶ ἕξεις αὐτῶν. — Ι. Π., Περὶ κομητῶν. — Ἐργασίαι Φιλ. Συλλόγου «Βύρωνος». Περίοδος ΙΑ'. Προεδρεία Π. Ραζῆ. — Ποιήσεις: Ν. Δ., Στεναγμός. — Περιεχόμενα ἐν τῷ Γ' τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος «Βύρωνος». — Παροράματα.

1586. **Γαληνός.** Ἰατρικὸν σύγγραμμα κατὰ σάββατον ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν Δ. Γεωργαντᾶ, Σ. Σκιαδαρέση, Ν. Μακκᾶ, Ν. Δελλαπόρτα. Ἐν Ἀθήναις, Φυλλ. 8 καὶ 9. Περιεχόμενα: Ἀνεμπυήτου πυκνοτάτης εὐλογίας παραδείγματα. — Περὶ τῶν ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ νοσηλευθέντων τραυματιῶν ἐν τῷ πολιτικῷ νοσοκομείῳ Ἀθηνῶν (συν.) — Περὶ σωμασκιῶν (συν.) — Συγκριτικὴ σπουδὴ τῶν διαφόρων τῆς διαιρέσεως μεθόδων. — Ὑποδόρειοι ἐνέσεις χλωρομυρμηκείου κατὰ νευραλγιῶν. — Περίπτωσις ἰχθυώσεως (Στρατ. Νοσοκ. Ἀθην.) — Βουβωνοκήλη περιεσφιγμένη ἐγχειρισθεῖσα· ἴασις. (Νοσοκ. Ἀλεξανδρείας). — Ἀκαδημία τῆς ἰατρικῆς ἐν Παρισίοις. — Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀθήναις ἰατρικῆς ἑταιρίας. — Συμπλήρωμα τῶν ἐν τῇ Ἀνατολ. Εὐρ. ἐπιδημιῶν τοῦ λοιμοῦ. — Λοιμὸς καὶ καθάρσεις (τέλος). — Ἀπυμιαντήριος χάρτης. — Μεταγγίσεις γάλακτος. — Θεραπεία τοῦ παρατρίμματος. — Βασελίνη. — Θεραπεία τοῦ ἐγκολεασμοῦ τοῦ ἐντέρου — Διάλυσις κατὰ τῆς λαρυγγ. φθίσεως πραϋντική. — Εἰδήσεις. — Δελτίον ἀποβιώσεων.

1587. **Μοῦσαι.** Ἀριθ. 5. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Ἡ χεὶρ τοῦ Ὑψηλάντου. — Ροζίνη ἡ ἀνθοπῶλις. — Γεώργιος ὁ ναύτης. — Οἱ αἰχμάλωτοι τοῦ Καυκάσου. — Ἔρως. — Βιβλιοκρισία. — Προσφώνησις πρὸς τὸν Σύλλογον τοῦ «Παρνασσοῦ», ὑπὸ Γ. Παράσχου. — Αἰνίγματα.

1588. **Χλωρίς.** Ἔτος Α', ἀρ. 3. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τεῦχος Μαρτίου 1879. Περιεχόμενα: Ὁ κ. Ἰούλιος Γρεβύ. — Περὶ τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως. — Ἑλληνικὸς μεσαίων, ὑπὸ Ἐλευθερίου Θωμᾶ. — Ἱστορία τῶν χειροκτίων. — Περὶ κάμφορας, ὑπὸ Γεωργίου Ἀριστάρχου. — Ἐρρῖκος Σλῆμαν. — Οἱ Κοῦρδοι. — Ἡ θαλαμηπόλος τῆς θείας μου. — Ὁ χειμὼν τοῦ 1779. — Ὁ Ἄγγλος καὶ ὁ Λαζαρόνος. — Ὁ ἀκάθιστος ὕμνος. — Πάρεργα. — Τουρκικαὶ ἀλήθειαι. — Σύμμικτα. — Ὑγιεινή. — Φύρδην μίγδην. — Βιβλιογραφικὸν δελτίον. — Ἡμερολόγιον. — Ἀλληλογραφία τῆς « Χλωρίδος ». — Αἰνίγματα καὶ προβλήματα.

1589. **Βίων.** Ἐν Σμύρνῃ. Φυλλάδια 15 ἰανουαρίου, 1 καὶ 15 φεβρουαρίου 1879. Περιεχόμενα: Βυζαντινοβουλγαρικοὶ πόλεμοι, ὑπὸ Σ. Σολομωνίδου. — Προκηρύξεις τῆς ἐκδόσεως τῶν «Ἑλληνικῶν χρονικῶν». — Λόγος ἐκφωνηθεὶς τὴν 27 δεκεμβρίου 1878 κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἐμπορικοῦ λυκείου ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ Π. Καπλανίδου. — Περὶ τῆς εἰς τὸν Θεὸν ἐμπιστοσύνης. — Σίσκα Βὰν Ροσμάελ. — Ἱστορία αἰθίοπος μουσικοῦ. — Ἡ ὑπνώττουσα σκιά. — Συμβάντα ἐν τῇ Ἀφρικῇ. — Φυσικαὶ ἰδιοτροπίαι, ὑπὸ Ἀντιγόνης Ι. Στάη. — Βιογραφία Ι. Ἰσιδωρίδου Σκυλίσση (μετὰ τῆς εἰκόνος του), ὑπὸ Στεφ. Ι. Παπαμιχάλη. — Ποικίλα. — Ποιήσεις.

Τὴν 9 μεσοῦντος, ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις, ἐν πολιῷ μὲν ἀλλ' ἀκμαίῳ ἔτι γήρατι, εἷς τῶν ἐγκριτωτάτων ἀντιπροσώπων γενεᾶς ὁσημέραι ἐκλιπούσης, ὁ Νικόλαος Δραγούμης, καὶ προεπέμφθη εἰς τὸν τάφον ὑπὸ πυκνῆς καὶ πενθούσης ὁμηγύρεως οἰκείων καὶ φίλων, τιμώντων ἄνδρα, οὗτινος τὸ ὄνομα στενότατα συνδέεται πρὸς τὴν νεωτέραν

Digitized by Google

τῆς Ἑλλάδος πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν ἱστορίαν. Ὁ Νικόλαος Δραγούμης, γεννηθεὶς πρὸ ἑβδομηκονταετίας περίπου, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει μαθητεύσας, ἔφυγεν ἐκεῖθεν μετὰ τῶν οἰκείων εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς ἐξαναστᾶσαν Ἑλλάδα. Ὑπηρετήσας τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν τοῖς γραφείοις διαφόρων ἐθνικῶν συνελεύσεων καὶ προσωρινῶν κυβερνήσεων, εἶτα δὲ ὑπὸ τὸν Κυβερνήτην καὶ τὴν νεαρὰν βασιλείαν, ἀπέσχε κατόπιν τῶν δημοσίων, καὶ ἐπεδόθη εἰς τὸ στάδιον τῆς φιλολογικῆς ἐργασίας, ἐκδοὺς μὲν ἐν πρώτοις τὴν Πανδώραν, τὸ σπουδαιότατον καὶ μακροβιώτατον τῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων, ὅσα ἀπέκτησεν ἡ νεωτέρα Ἑλλάς, εἶτα δὲ γαλλιστὶ τὸν Θεατὴν τῆς Ἀνατολῆς, ἕνα τῶν καλλίστων ὑπερμάχων τοῦ τοσοῦτον κατὰ τὰ 1854 παραγνωριζομένου ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ καὶ προπηλακιζομένου ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ὑπὸ ἀληθοῦς καὶ ἀδιαπτώτου ἐλαυνόμενος αἰσθήματος τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος,—ὡς μεταξὺ ἄλλων ἀποδεικνύει καὶ ἡ κατὰ τὴν ἀπαίσιον τῆς χολέρας ἐποχὴν μετὰ σπανίας αὐταπαρνήσεως ἐκπλήρωσις ἀνατεθείσης αὐτῷ ἐντολῆς—ὁ Δραγούμης εἰργάσθη πάντοτε πρόθυμος, καί τοι ἰδιωτεύων, ὁσάκις εἴτε ἡ κυβέρνησις εἴτε ὁ δῆμος, εἴτε καθιδρύματα ἐκπαιδευτικὰ ἐπεκαλέσθησαν τὴν συνδρομὴν τῶν γνώσεων αὐτοῦ καὶ τῆς πείρας· ἀπεδέξατο δὲ πολλάκις, χωρίς ποτε νὰ ὀκνήσῃ ἢ δυσανασχετήσῃ, καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ ἐφόρου τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ σχολείων λειτουργίαν, καὶ μετὰ ζήλου, δυσευρέτου σήμερον, ἐξεπλήρωσεν ἔργα, οὐδὲν μὲν ἀποφέροντα κέρδος οὐδὲ δόξαν πρόχειρον, οὔτε εἰς αὐτάρκη ἐπίδειξιν παρέχοντα ἀφορμήν, ἀλλὰ γεννῶντα ὅμως τὴν ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος εὐάρεστον ἐκείνην συναίσθησιν, ἣν ἀσμενίζουσιν οἱ ὑπὲρ τῶν κοινῶν λησμονοῦντες τὰ ἴδια.—Περὶ τοῦ μεγάλου ἀληθῶς, καὶ σπουδαιοτάτου διὰ τὴν νεωτέραν φιλολογικὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, δημιουργήματος τοῦ Δραγούμη, τῆς Πανδώρας, οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ γείνῃ ἐνταῦθα λόγος, διότι τὸ ἔργον εἶνε ἄξιον μακρᾶς σπουδῆς καὶ ἐπισταμένης ἐκτιμήσεως· τοσοῦτο δὲ μόνον ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι τὸ ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὅλην ἐναντίον τῶν συνήθων παρ' ἡμῖν προσκομμάτων παλαῖσαν περιοδικὸν ἐκεῖνο σύγγραμμα, συγκεφαλαιοῖ οὕτως εἰπεῖν τὴν κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα φιλολογικὴν ἡμῶν ἱστορίαν, καὶ ἀντικατοπτρίζει τὴν κατ' αὐτὸ διανοητικὴν τοῦ ἔθνους κίνησιν, ἥτις οὔτε μικρὰ οὔτε ἀναξία λόγου ὑπῆρξε. — Πλὴν τῶν παντοδαπῶν αὐτοῦ ἄρθρων καὶ διατριβῶν, καὶ τῶν γλαφυρωτάτων ἀληθῶς μεταφράσεών του, αἵτινες καὶ σήμερον ἔτι πρόκεινται ὑπογραμμὸς ὕφους ἀνεπιτηδεύτου καὶ σώφρονος, καταλείπει ὁ Δραγούμης συγγραφὴν πολυτιμωτάτην διὰ τὴν πάτριον ἱστορίαν τὰς Ἀναμνήσεις του, ὧν ἐνδελεχῶς ἠσχολεῖτο παρασκευάζων, δὲν κατώρθωσεν ὅμως δυστυχῶς καὶ νὰ δημοσιεύσῃ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν, προληφθεὶς ὑπὸ τοῦ μοιραίου τέλους.

Α*.

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικὸς φιλολογικὸς Σύλλογος, ἀγωνοθετοῦντος τοῦ κ. Καραπάνου, ἀγγέλλει, ὅτι ἐπὶ ἑξαετίαν ὁρίζει ἀνὰ τρία ἢ τέσσαρα βραβεῖα κατ' ἔτος εἰς τὰ περὶ δημοτικῆς παιδεύσεως δοκιμώτερα συγγράμματα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Τὰ βραβεῖα ἀπονεμηθήσονται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Α' ἔτος, φρ. 1500 δι' ὁδηγὸν τῶν νηπιαγωγῶν μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ, παιδιᾶς μετὰ εἰκόνων καὶ ὁδηγιῶν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Froebel καὶ ἀλφαβητάριον, ἀνὰ 500 φρ. Β' ἔτος, φρ. 2000, δι' ἀριθμητικήν, ἱερὰν ἱστορίαν μετὰ εἰκονογραφιῶν, ἑλληνικὴν ἱστορίαν βιογραφικῶς καὶ ὁδηγίαν πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἀνὰ 500 φράγκα. Γ' ἔτος, φρ. 1750· δι' ὁδηγίας πρὸς διδασκαλίαν τῆς γραμματικῆς, γραμματικὴν ἀνὰ 500 καὶ ἑλληνικὴν χρηστομάθειαν εἰς δύο τόμους 750 φρ. Δ' ἔτος, φρ. 1750 διὰ στοιχειώδη φυσικὴν καὶ χημείαν, στοιχειώδη φυσικὴν ἱστορίαν ἀνὰ 500 φρ. καὶ πραγματικὰς διαλέξεις 750 φρ. Ε' ἔτος, φρ. 1500 διὰ μουσικὴν συλλογὴν ᾀσμάτων καὶ μάλιστα δημοτικῶν, καλλιγραφίαν καὶ ἰχνογραφίαν ἀνὰ 500 φρ. ϛ' ἔτος, φρ. 1500 δι' ὑγιεινήν, κηπουρικὴν καὶ ἀναγνωσματάριον πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ ἀνὰ 500 φρ.

— Ἐν τῇ Ὥρᾳ ἐδημοσιεύθη πραγματεία τοῦ κ. Κ. Σάθα «Περὶ τῆς λεγομένης ἐκσλαβίσεως τῆς Ἑλλάδος». Ἐπὶ τῆς πραγματείας ταύτης ἀπήντησεν ὁ κ. Κ Παπαρρηγόπουλος διὰ τῆς Ὥρας, τῆς 14 Μαρτίου.

— Ὁ κ. Δ. Βερναρδάκης ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῶν δημοσιευθέντων ἐν τῇ Ὥρᾳ (9 καὶ 10 ἰανουαρίου) ἄρθρων τῶν κκ. Κ. Παπαρρηγοπούλου καὶ Σ. Κουμανούδη «Περὶ τῶν φημιζομένων σλαυϊκῶν κτισμάτων ἐν Ὀλυμπίᾳ» ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Ἐφημερίδι περίεργον διατριβὴν περὶ τῶν λέξεων τσομπάνης καὶ στάνη. Εἰς τὴν διατριβὴν ταύτην ἀπήντησε διὰ τῆς Ὥρας (16 φεβρουαρίου) ὁ κ. Παπαρρηγόπουλος, πρὸς ὃν ἀντηπήντησεν διὰ τῆς Ἐφημερίδος (14 μαρτίου) ὁ κ. Δ. Βερναρδάκης. Ἐπὶ τῆς νέας ταύτης ἀνταπαντήσεως ἀπήντησεν ὁ κ. Παπαρρηγόπουλος διὰ τῆς Ὥρας (15 μαρτίου).

— Καθ' ἣν ὥραν τυποῦται τὸ φύλλον ἡμῶν ἐλάβομεν ταχυδρομικῶς τὰ ἑξῆς δύο σπουδαῖα συγγράμματα τοῦ κ. Κ. Ν. Σάθα, ἐν Βενετίᾳ ἐσχάτως τυπωθέντα: 1ον Ἱστορικὸν δοκίμιον περὶ τοῦ θεάτρου καὶ τῆς μουσικῆς τῶν Βυζαντινῶν (ἀποσπάσματα τινὰ τοῦ ὁποίου ἐδημοσίευσε πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του ἡ Ἑστία) καὶ 2ον Κρητικὸν θέατρον ἢ Συλλογὴ ἀνεκδότων καὶ ἀγνώστων δραμάτων.

— Τὴν 10 μεσοῦντος ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις ὁ α' ἀριθμὸς καθημερινῆς ἐφημερίδος, ὑπὸ τὸν τίτλον Πρωΐα. Διευθυντὴς αὐτῆς εἶνε ὁ κ. Ἀντώνιος Δαμασκηνός, συντάκτης δὲ ὁ δικηγόρος κ. Ι. Α. Ἀντωνόπουλος.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Στεφάνου Λιβαδᾶ ἐδημοσιεύθη τεῦχος περιέχον τὸ διήγημα «Ἐλφρίδα» καὶ ἄλλά τινα πεζογραφήματα ἰταλιστὶ ἐκδοθέντα κατὰ τὸ 1842 ὑπὸ Κωνσταντίνου Λιβαδᾶ.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ελάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Μάρ. 7	755.32	18.8	6.2	ΝΔ.	
8	753.12	16.6	8.1	ΝΔ.	τὴν ἑσ. λ. βροχὴ (0'"45)
9	750.00	18.3	9 8	ΝΔ.	
10	749.86	18.9	8.8	ΝΔ.	
11	746.96	20 2	10.7	ΝΔ.	τὴν ἑσπ. ΒΔ. ἀστραπαί.
12	744.81	20.6	10.7	ΝΔ.	
13	744.93	20.8	11.6	ΝΔ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Μαρτίου 1879].

Ἄρτος α' π........	52	Ἀπίδια ἡ ὀκά......	
» β' π........	48	Μῆλα..............	2.—
Κρέας βόειον......	2.—	Ἀμύγδαλα Χίου....	2.40
» μόσχιον	2.60	Χουρμάδες.........	1.80
» πρόβιον.....	1.40	Καρύδια γαλ.......	1.50
» ἀμνοῦ......	1 60	Καφὲς α' π........	4.40
Χοιρινόν..........		» β' π.........	4.20
Ὄρνις.............	3.50	Ῥάκχ. κεφ.........	1.80
Ὀρνίθιον..........	2 25	»	1.50
Γάλος.............	14.—	Ἔλαιον α'. π......	1.40
Γαλοποῦλα.........	12 —	» β'. π.........	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	Χαβιάρι...........	16.—
Πιτσούνια » ..	2.25	Αὐγοτάραχον......	24.—
Λαγωός............	4.—	Τυρὸς Ἑλβετ. ὀκ...	4 40
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....	5.50	» Ὀλλανδικὸς..	4 80
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.40
Ἀστακὸς μικ. ὀκᾶ..	3.50	» Κρητικ.......	3 20
Συναγρίς...........	2.60	Βούτυρον νωπόν....	10.—
Κέφαλοι...........	2 40	Βούτ. ἀσκοῦ.......	4.60
Μπαρμπούνια......	2.60	Ὀρύζιον κοινόν.....	80
Ὠὰ τὰ 2...........	20	» Βενετ......	90
Κρόμμυα...........	20	Πάσται ἡ ὀκ.......	80
Κουκιὰ χλωρὰ.....	60	Μακαρόνια...η....	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ.....	30	» Νεαπόλεως..	1.60
» ἐφετινές....	40	Κόλλα............	1.70
Δομάτες ξεν........	1.60	Σάπων Ζακύνθου...	1.50
Ἀγκινάρες ἐκ.......	10	» ἐντόπιος....	1.30
Μπιζέλια ἡ ὀκά....	1 60	Σπερματζέτα......	1.85
Σπανάκι...........	20	Πετρέλαιον........	80
Πορτογάλλια τὰ 2..	15	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	6.50
Κάστανα...........	60	Ξύλα ἡ ὀκᾶ.......	4

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

15Μαρτίου 1879 — 15 Μαρτίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ. * 8 %	πληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	295
25 » » 9 %	Ἑλλάδι καὶ	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	305
26 » »	ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 411
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	284
9 » »	Ἑλλάδι μό-	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)	νον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103 $^{1}/_{2}$
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου15 Νοεμ	16 80	197.50	250	» 205

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3350
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112 $^{1}/_{2}$
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75 $^{1}/_{2}$
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 72

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30.80 Ἐμπ. 3 μην. 29.70

Γαλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19 $^{1}/_{2}$. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.18.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.75
Λ. Στερλ.	»	29.50
Λ. Ὀθωμ.	»	27.35
Αὐςρ. Φλ.	»	14.—
Ἀρ. 5φρα.	»	5.90
Ἀρ. φράγ.	»	1.17

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν - Λονδ. 3 μην. (13 Μαρτίου). Ἐμ. 29.90-30 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (12 Μαρτίου). Ἐμ. 3 μην. 29 80.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (21 Μαρτίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 43 $^{1}/_{2}$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 252.—
» » » 8 % .. » 248.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 59.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 $^{3}/_{4}$-110
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 22.97-23.05
Λίρα Ἀγγλική............ γρ. 109 $^{23}/_{40}$
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 $^{13}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (20 Μαρτίου.)

Λον.αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.40
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46 35
20φραγκον..... » 9.33
Ἀργυρᾶ φιο. 100. »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (21 Μαρτίου)

Λον.αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 117.05
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.25
20φραγκον..... » 9.35
Ἀργυρᾶ φιο. 100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ. 2 $^{1}/_{2}$) φρ. 25.27 $^{1}/_{2}$-32 $^{1}/_{2}$
Χρυσὸς $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 218 89 ζ. 165-170 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 $^{1}/_{2}$, Βιέννης 5, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 $^{1}/_{2}$, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Κ. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου λόγιος τῆς Ἑστίας συνδρομητὴς ἐκοινοποίησεν ἡμῖν: Κρίνω καλὸν νὰ σᾶς γνωστοποιήσω τὴν περὶ ἀθηναϊκοῦ κονιορτοῦ γνώμην τοῦ Ἀριστοφάνους à propos τοῦ καυγᾶ μεταξὺ Κυριακοῦ δημάρχου καὶ Παλιγγενεσίας περὶ τοῦ ἂν εἶχον ἢ δὲν εἶχον κονιορτὸν οἱ παλαιοί μας. Ὁ Ἀριστοφάνης λοιπὸν ἐν Ὥραις (κατ' Ἀθήν. 9 σλ. 372 6. Ἴδ. καὶ Ἀριστοφ. ἐκδ. Didot ἐν ἀποσπάσμασι σελ. 511), κωμῳδίᾳ ἧς ὀλίγα μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν, ἐπαινῶν τὴν πατρίδα του, τὰς Ἀθήνας, λέγει ὅτι ἐν αὐταῖς καὶ ἐν μέσῳ τῷ χειμῶνι δύναταί τις νὰ ἔχῃ πάντα τὰ φροῦττα τοῦ θέρους καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων φρούττων ἀπαριθμεῖ καὶ τὸν κονιορτόν. Παραθέτω αὐτὰς τὰς λέξεις τοῦ κωμικοῦ·

Ὄψει δὲ χειμῶνος μέσου σικυούς, βότρυς, ὀπώραν,
στεφάνους ἴων... κονιορτὰν ἐκτυφλοῦντα κτλ.

Ἐννοεῖται ὅτι ταῦτα ἐγράφησαν ἄνευ ψηφοθηρικοῦ σκοποῦ καὶ ὅτι ἡ εὐγενὴς τοῦ κονιορτοῦ κάταγωγὴ δὲν δικαιολογεῖ τὴν καὶ τώρα διατήρησίν του. Ἂν εἶχον τὴν συνήθειαν οἱ ἀρχαῖοι τοῦ νὰ καταβρέχωσι δὲν θὰ εἶχον κονιορτόν, ὅπως δὲν θὰ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς ἂν ἀρχίσωμεν νὰ καταβρέχωμεν. Τὸ μέσον εἶνε εὔκολον· εἴθε νὰ ἠδύνατο τόσον εὐκόλως καὶ ὁ λόρδος δήμαρχος τοῦ Λονδίνου νὰ ἀπελάσῃ τὴν ὁμίχλην. — Ἀναγνώστῃ τῆς Ἑστίας. Δίτομον λεξικὸν ἀνεκδότων, ἐκδοθὲν ὑπὸ Didot. Πλειοτέρας πληροφορίας δύνασθε νὰ λάβητε παρὰ τοῦ κ. Βίλμπεργ. — κ. Σ. Ζ. Λιβόρνον. Μετ' εὐγνωμοσύνης θὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.—κ. Α.Σ.Βζ. Ἱσπανική τις παροιμία λέγει: Εἰς ὅποιον ὁ Θεὸς δὲν δίδει τέκνα, ὁ διάβολος στέλλει ἀνεψιούς.—κ. Γ.Κ.Τ. Ληξούριον Ἐπιφορτίσατε τινὰ νὰ τ' ἀγοράσῃ ἐκ τοῦ γραφείου μας πρὸς λεπτὰ 20, μετὰ τοῦ Δελτίου δὲ πρὸς λ. 30.—Κουριόζω. Καὶ αὐτὸς ὁ Ν.Γ.Π. τὸ ἀγνοεῖ.—κκ Σ.Κ, Ι.Β. Παρισίους, Α.Β. Bonn, Ι.Φ.Μ. Ὀδησσόν, Ἀρχιμ. Γ.Σ. Νεάπολιν, Δ.Β, Γ.Π, Κ.Κ, Α.Ο, Ι Α, Γ.Α καὶ Κας Σ.Φ καὶ Μ.Λ. Ἀλεξάνδρειαν, Σ.Β. Κάϊρον, Καν Μ.Γ. Λιβόρνον, Κας Μ.Μ, Ε Μ καὶ Α. Σ. Ὀδησσόν, Σ.Λ, Α.Λ.Ρ, Ι. Π. Κ.Β.Τ καὶ Καν Π.Β. Κέρκυραν, Καν Μ Κ.Ρ. Ζάκυνθον, Ν Β Ὕδραν, Γ.Ι.Χ. Καλάμας, Ι.Ν.Χ, Κ.Θ.Π, Χ.Α.Ρ καὶ Π.Ν.Π Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ.Μ. Σύρον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ φύλλα τοῦ νέου συνδρομητοῦ κ. Σ Ε. ἀπεστ. τὴν τρίτην. — κ Γ.Δ. Ἀθήνας. Ἀνυπομόνως ἀναμένομεν τὸ Ε.Ζ. — Σύλλογον Σεράπειον. Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς πέμπτης.—κ. Μ.Π.Κ. Σμύρνην. Πλὴν τῶν δύο συνδρομῶν ἐκρατήσαμεν καὶ τὴν συνδρομὴν τοῦ δωρουμένου φύλλου πρὸς τὸν ἐν Γυθείῳ «Σύλλογον τῆς Ἀδελφότητος». — Φιλεκπ. ἀδελφότητα «Πρόνοια». Μηλοβίστην. Τὸ φύλλον θὰ παραδίδηται τοῦ λοιποῦ τῷ κ. Μ.Δ, ὅστις εὐκόλως δύναται ν' ἀποστέλλῃ αὐτό.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

838.

Πότε ἱδρύθησαν τὰ λοιμοκαθαρτήρια καὶ πόθεν ὀνομάζονται Λαζαρέτα (lazaret);

839.

Κτηματίας τις ἠγόρασε χοίρους πρὸς δρ. 54, αἶγας πρὸς δρ. 38 καὶ πρόβατα πρὸς δρ. 15. Ἐν ὅλῳ ἠγόρασεν 124 ζῶα πληρώσας δρ. 4,800.

Ζητεῖται πόσους χοίρους, πόσας αἶγας καὶ πόσα πρόβατα ἠγόρασε.

Ἐν Ἀθήναις, Μάρτιος 1879. Η. Ο.

840.

; Πῶς δύναται ν' ἀναγνωσθῇ ἡ λέξις

ΣΦΓΡΑΣΟΣΑΚΜΟΝ

841.

Τῆς δημώδους παροιμίας· «Ὅποιος πεινᾷ, καρβέλια ὀνειρεύεται» ποία εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

842.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ἁμαρτία ξομολογημένη ἁμαρτία δὲ λογᾶται» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

843.

844.

Ἀνομάτοι 'νομάτοι, κουδένταις κουδένταις κουδένταις.

Ἐν Κερκύρᾳ. Ι. Π.

845.

Διὰ δύο στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου γράφον ἐκεῖνο, ὅπερ οὐδέποτε ἐκόλλυται.

846.

Τὸ ὄνομά μου σχηματίζεται ἐκ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων τῶν λέξεων, ἃς δύναται νὰ εὕρῃ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῶν κατωτέρω πληροφοριῶν.

1. Βασιλίσσης τῆς Αἰγύπτου.
2. Ἥρωος Ἕλληνος.
3. Εὐρωπαϊκῆς πρωτευούσης.
4. Ποιητοῦ Ἕλληνος.
5. Ὄρους τῆς Ἑλλάδος.
6. Οὐρανίου φαινομένου.
7. Τυράννου τῆς Κύπρου.
8. Μεγάλου Ρωμαίου στρατηγοῦ. Ι Α Κ.

847.

Ἂν ἓν γράμμα ἀφαιρέσῃς
Πάλιν μένω ὁ αὐτός,
Καὶ ἓν ἄλλο ἂν ἁρπάσῃς
Δὲν ἀλλάζω παντελῶς·
Καὶ τὰ μένοντα ἂν πάρῃς
Κατ' οὐδὲν μὲ μεταβάλλεις.

Ἐν Ἀθήναις, Μάρτιος 1879. ΝΑΒΟΝΑΣΑΡΟΣ.

848.

Πάντες οἱ νέοι ποιηταὶ θὰ μ' ἀγαποῦν προδήλως
Διότι ἤμην κ' ἔσομαι τῶν ποιητῶν ὁ φίλος.
Πλὴν ἂν ὁ τράχηλος κοπῇ ἀλλάζω ὅλως φύσιν,
Καὶ τῶν ζωγράφων γέννημα, κοινὴν ἔχω τὴν χρῆσιν.
Τὴν κεφαλὴν ἀφαίρεσον κι' ἀνάτρεψον τὸ σῶμα·
Σὲ ρίπτω, φίλε, παρευθὺς ἀνίσχυρον 'ς τὸ χῶμα.
Ἐὰν ὀλίγον κινηθῇς, μὴ μὲ κρατῇς, τρομάζω.
Σὲ φεύγω, ἀνατρέπομαι καὶ κίνησιν ἐκφράζω.
Εἰς δύο μέρη τέμνεις με, ὁπόταν μὲ συλλάβῃς,
Ρίπτεις τὸ πρῶτον, ἂν ποθῇς τὸ δεύτερον νὰ λάβῃς·
Καὶ ἀνατρέπων θὰ πεισθῇς 'ς τὴν γῆν πῶς δὲν ὑπάρχω·
Ἀλλ' ὅμως κόσμους διοικῶ καὶ ἀπολύτως ἄρχω.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ν. Κ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ.

849.

Ἐλευθέρως εἰσχωρῶ
εἰς παλάτια, οἰκίας, ἀχυρῶνας, φυλακάς·
ἀψηφῶ τὰς διατάξεις, τὰς ἀπαγορευτικάς,
οὔτ' ἀδείας καρτερῶ.
Παρευρίσκομαι παντοῦ,
ὅσον τὶς κι' ἂν ἦνε μόνος, ἐγὼ εἶμαι μετ' αὐτοῦ·
Ἂν εἰς δύο μὲ χωρίσῃς,
τὸ ἓν ἥμισύ μου, φίλε, συμβουλεύω νὰ μυρίσῃς.

850.

Μὲ ζητοῦσι δικηγόροι, ἰατροὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι,
Μ' ἀποκτᾷ δὲ μόνον ὅστις πολλοὺς κόπους καταβάλλῃ.
Ἀποτετραχηλισμένην ὅμως μ' ἀποκτῶσι μόνον ὅσοι,
Μουσικὰς καὶ περιπάτους ἢ ἀργίαν ἀγαπῶσι.

851.

Ὁλόκληρον σημαίνω ἓν ὄρος θαυμαστὸν
ἀκέφαλον δὲ ζῶον εἰς χωρικὸν γνωστόν.

852.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Mot-carré.

La clef de mon premier, en ville, à la campagne,
En tous lieux est la même, et ne se rouille pas.
Quand on fait figurer mon deux dans un repas,
Il faut que mon dernier, retourné, l'accompagne.

Un malin.

853.

Sur cinq pieds, je vous effraye,
Sur quatre pieds, je vous effraye,
Sur trois pieds, je vous effraye,
Sur deux pieds, je vous défraye.

854.

Mon second se cache bien vite
Dès qu'il entend mon premier.
Tu trouveras plus de merite
Et de valeur en mon dernier.
Car les enfants de Jacob même
T'aideront dans ce grand problème.
Mon tout est vraiment le gros lot.
Heureux mortel si tu le gagnes
Méfie-toi de tout complot
Tu tiens le pays de Cocagne.

Athènes, 1 Mars 1879. Mme AGÉSILAS.

855.

Quelle ressemblance y a-t-il entre la guillotine et l'amour?

ΛΥΣΕΙΣ.

827. Μὴ λέγῃς πᾶν ὅ,τι γινώσκεις, διότι ὁ λέγων πᾶν ὅ,τι γινώσκει συχνάκις θέλει εἴπει ὅ,τι δὲν ἁρμόζει κτλ.

828.

Ψαρὰ-ἄραφ.

829.

V E R O N
E R A T O
R A B A T
O T A G E
N O T E R

830. Orme-Rome. **831.** Étoile, toile.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Ναταλία Σούτσου, Ζωὴ Βαλτάζῃ, Αἰκατερίνη Λύδερς, Μαρίχεν, Ἑλένη Ε. Δεληγεώργη, **Μ, Μία ἀναγνώστρια, Σοφία Α. Κωστῆ, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Fine José, Ἄννα Α. Μπούκουρη, Ἑλένη*, Κόριννα Ι. Θεοφιλάτου, Ἀθηνᾶ Χάγερ, Π. Βάρκερ (Κερκύρας), Μαργαρίτα Γ. (Κωνσταντινουπόλεως), Ζωὴ** (Σύρου), κκ. Heldreich, Ι. Α. Καντακίδης, Π. Φωτιάδης, Le Prince Paul, Εἷς φίλος, Π. Χάγερ, Ernest Pellissier, Α. Ν. Λαγκαδᾶς, Chirley, Χ.Ε. Ἀγγελίδης, Lord Thograf, Ε. Δ. Ραφτόπουλος, Κ. Ι. Χωρέμης, Α. Π. Τσόλας, Deux phars-soeurs, Φ. Βερενίκης, Ι. Ε. Φορνέζης, Fine mouche, Ν.Γ. Πρινάρης, Un chat laid et un rat beau, Α. Χ. Δραγάτσης, C. Reinhodl καὶ Ν. Φραντσῆς (Πειραιῶς), Ι. Πάλιος καὶ Κ. Β. Τοπάλης (Κερκύρας), Ι. Τζάθας (Ὕδρας), Ι. Ν. Χαϊδόπουλος καὶ Κ. Θ. Παπαλουκᾶς (Πατρῶν), Μέλης (Σμύρνης).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

28 ΜΑΡΤΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 117

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1590. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 25 Μαρτίου 1879. Ἀρ. 169 (117). Λεπτὰ 10. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς Σικυῶνος. — Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (μετ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Περὶ τρόπων. — Ἀρχαῖαι καὶ νέαι προλήψεις — Τέσσαρες καρφίδες. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκὼ (μετ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Προαίσθημα. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1591. **Κ. Ν. Σάθα, Ἱστορικὸν δοκίμιον περὶ τοῦ θεάτρου καὶ τῆς μουσικῆς τῶν Βυζαντινῶν** Ἐν Βενετίᾳ, 1879, 8ον, σ. υκ'. [Ἐκ τῆς Εἰσαγωγῆς ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: Περισυνάξας τὰ τῇδε κακεῖσε διεσπαρμένα καὶ ἄγνωστα λείψανα τῆς μεσαιωνικῆς τῶν Ἑλλήνων θεατρικῆς σκηνῆς, ἐκδίδω ὡς πρόδρομον τοῦ θεάτρου τούτου τὸν παρόντα τόμον ἐπροτίμησα δὲ νὰ ἐπιγράψω τὴν πρώτην ταύτην συλλογὴν Κρητικὸν Θέατρον, διότι πάντα τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα δράματα ἐγράφησαν ὑπὸ Κρητῶν καὶ ἐν τῇ Κρητικῇ διαλέκτῳ. Καὶ ὁ μὲν α' τόμος περιλαμβάνει δύο τραγῳδίας, μίαν κωμῳδίαν καὶ ἓν ποιμενικὸν δρᾶμα ἢ ὡς λέγουσιν ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον οἱ Ἰταλοὶ κωμῳδοτραγῳδίαν (tragicomedia)· ἕτερος δὲ τόμος θὰ περιέχῃ τὰ παραλειπόμενα τοῦ Κρητικοῦ Θεάτρου, ἤτοι ἄλλας ἀγνώστους τραγῳδίας, κωμῳδίας, ἠθολογίας, μυστήρια καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἀλλ' ἡ δίτομος αὕτη συλλογή, ἐνῷ περιλαμβάνει τὰ σπουδαιότερα τῆς θεατρικῆς σκηνῆς τῶν νεωτέρων ἑλλήνων λείψανα, οὐδόλως ἐξαντλεῖ τὸ διασωθὲν ὑλικόν, διότι καὶ ἄλλα δράματα τῆς κωμῳδίαι ἐν ἄλλαις διαλέκτοις περιεσώθησαν καὶ ἐλπίδες μάλιστα ἐπικρατοῦσιν ὅτι οὐδ' αὐτὸ τὸ Βυζαντινὸν θέατρον ἐξ ὁλοκλήρου ἀπωλέσθη].

1592. **Κ. Ν. Σάθα, Κρητικὸν θέατρον ἢ Συλλογὴ ἀνεκδότων καὶ ἀγνώστων δραμάτων** Ἐν Βενετίᾳ, 1879, 8ον. [Περιεχόμενα: Προλεγόμενα, σ. ια', Κρητικοῦ θεάτρου, μέρος πρῶτον: Ζήνων, τραγῳδία, σ. 102. Κρητικοῦ θεάτρου, μέρος δεύτερον: Στάθης, κωμῳδία, σ. 105-176. Κρητικοῦ θεάτρου, μέρος τρίτον: Γύπαρις, ποιμενικὴ κωμῳδία, σ. 181-282- Κρητικοῦ θεάτρου, μέρος τέταρτον: Ἐρωφίλη, τραγῳδία Γεωργίου Χορτάτζη, σ. 283-467] Γλωσσάριον τῶν ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ δυσνοήτων λέξεων καὶ φράσεων θέλει ἐπισυναφθῇ ἐν τέλει τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ Κρητικοῦ θεάτρου.

1593. **Γεωγραφικά. Πραγματεία περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἤπειρον καὶ Θεσσαλίαν νέων τῆς Ἑλλάδος ὁρίων.** Ἀθήνησι τῇ 7 Φεβρουαρίου. Εἷς Ἠπειρώτης. Εἰς φύλλον σελ. 30. [Ὁ αὐτὸς Ἠπειρώτης ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 3289-90 φύλλῳ τῆς ἐφημερ. τῆς Ἀληθείας (5 Μαρτίου 1879) πραγματείαν περὶ τῶν Μωαμεθανῶν Ἀλβανῶν, σελίδες 13.

1594. **Τρεῖς λόγοι καὶ ἓν ἐλεγεῖον εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ γενναίου μαχητοῦ Κυριάκου Ε. Καζάκου.** Ἐν Ἀθήναις, τύποις Πέτρου Β. Μωραϊτίνη, 1879, 8ον, σ. 30.

1595. **Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου Ἀντωνίου Φ. Παπαδάκη, ὑπὸ Ν. Μ. Δαμαλᾶ, Πρυτάνεως τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη, 1879, 8ον, σ. 8. [Ἐκ τοῦ Λόγου τούτου ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: Οὐδεὶς πλούσιος δύναται νὰ ᾖ ἠθικὸς ἄνθρωπος, ἐὰν δὲν φροντίζῃ ὅπως περὶ τῆς δικαίας ἐν ἱδρῶτι καὶ οἰκονομίᾳ παραγωγῆς καὶ αὐξήσεως οὕτω καὶ περὶ τῆς ἀγαθῆς διαθέσεως τοῦ πλούτου αὐτοῦ καὶ δὲν προσέρχηται ἀρωγὸς καὶ ἐπίκουρος τῆς κοινωνίας εἰς τὰς πολυειδεῖς αὐτῆς ἀνάγκας. Καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἔχει τῷ ὄντι νὰ παρουσιάσῃ κατὰ τοὺς νεωτέρους τούτους χρόνους πολλὰ ἐπίζηλα παραδείγματα ἀνδρῶν ἐν ἀόκνῳ δραστηριότητι καὶ ἄκρᾳ λιτότητι ζησάντων καὶ εἰς διηνεκεῖς στερήσεις ἑαυτοὺς ὑποβαλόντων, ὅπως διὰ τοῦ οὕτω σχηματισθέντος πλούτου αὐτῶν ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς πολλὰς καὶ σπουδαίας ἐθνικὰς ἀνάγκας τοιοῦτοι δ' ὑπῆρξαν οἱ Ζωσιμάδαι, οἱ Ριζάραι, οἱ Βαρβάκαι καὶ πλεῖστοι ἄλλοι εὐεργέται τοῦ ἔθνους, ἐν οἷς πρέπει δικαίως νὰ καταταχθῇ καὶ ὁ ἀείμνηστος Παπαδάκης· διότι καὶ οὗτος δι' ἀόκνου ἐργασίας καὶ διὰ παραδειγματικῆς λιτότητος καὶ οἰκονομίας κτησάμενος μεγάλην περιουσίαν, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀπέβλεψεν ἢ εἰς τὸ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν πρωτίστην ταύτην βάσιν τῆς εὐημερίας καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ ἔθνους, χορηγῶν εἰς τὸ ἀνώτατον ἐκπαιδευτικὸν τοῦ γένους κατάστημα τὰ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ τελείωσιν αὐτοῦ χρήσιμα μέσα.

Συνετέλεσαν δὲ εἰς μόρφωσιν τῆς τοιαύτης αὐτοῦ εὐεργετικῆς πρὸς τὸ πανεπιστήμιον διαθέσεως πρὸς τῇ γενναίᾳ αὐτοῦ φύσει καὶ αἱ χαλεπαὶ καὶ δειναὶ περιστάσεις, ἐν αἷς εὑρέθη ἐξ αὐτῆς αὐτοῦ τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας, ἐξ ἧς ἠσκήθη εἰς τὴν αὐτενέργειαν καὶ τὴν λιτότητα τοῦ βίου, καὶ ἔμαθεν ἐξ ἰδίας πείρας νὰ συμπαθῇ πρὸς τοὺς παιδείας ἐφιεμένους ἀπόρους καὶ χρηστοὺς νέους, τοὺς στερουμένους πάσης πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ πόθου αὐτῶν προστασίας. Διότι γεννηθεὶς μίαν πρὸ τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος δεκαετηρίδα ἐν Λασιθίῳ τῆς Κρήτης, εἶδε τοὺς γονεῖς αὐτοῦ καὶ οἰκείους ἀποσφαζομένους, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἠχμαλωτίσθη καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀπήχθησαν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἐξισλαμίσθησαν, αὐτὸς δὲ ἀπήχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου καὶ κατώρθωσε ν' ἀπαλλαγῇ τῆς αἰχμαλωσίας προσφυγὼν εἰς Κεφαλλῆνάς τινας, ὑφ' ὧν καὶ ἐξεπέμφθη κρυφίως εἰς Ὀδησσόν· ἐκεῖ δὲ κατ' ἀρχὰς ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐργαζόμενος ἐν τῷ ἑλληνικῷ τυπογραφείῳ, ὁπόθεν προσληφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Στούρζα ἐστάλη εἰς Βιέννην τῆς Αὐστρίας, ὅπως σπουδάσῃ τὴν γεωπονίαν καὶ κτηνοτροφίαν· μετὰ ταῦτα δὲ προσελήφθη ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐπιστάτης τῶν ἐν Βεσσαραβίᾳ κτημάτων αὐτοῦ, ὅπου διὰ τῆς φιλοπονίας καὶ λιτότητος αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ συνάξῃ ἱκανὴν περιουσίαν, μεθ' ἧς κατῆλθεν εἰς τὴν πεφιλημένην αὐτῷ ἐλευθέραν ταύτην γωνίαν τῆς πατρίδος, ἐν ᾗ καὶ ἀποκατέστη διαρκῶς ἀπὸ τοῦ 1851. Καθ' ὅλον δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἔζη βίον ἁγνοῦ πατριώτου, ἀναμιγνύμενος μόνον εἰς πᾶν ὅ,τι ἐθνικὸν καὶ κοινωφελές, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος ἀόκνως μεριμνῶν, ἡ ἰδέα ὅμως, ἥτις ἐνετυπώθη εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας ἦν ν' ἀποκτήσῃ ὅσῳ ἠδύνατο μείζονα περιουσίαν, καὶ νὰ καταλίπῃ αὐτὴν εἰς τὸ πανεπιστήμιον, ὅπως εὑρίσκωσι διαρκῶς ὑποστήριξιν οἱ πτωχοὶ καὶ ἄποροι νέοι, οἵτινες δὲν ἤθελεν ἔχει τὴν τύχην νὰ εὕρωσιν, ὡς αὐτός, ἕνα Στούρζαν προστάτην ὅτι δὲ ἡ ἰδέα ἐκείνη ἐδέσποζεν ἐν αὐτῷ πάσης ἄλλης ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου, ὅτι καὶ ζῶν πλείστους ὅσους ἀπόρους εὐφυεῖς καὶ χρηστοὺς νέους συνέτρεξεν εἰς ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν. Μεριμνῶν δ' ὁ ἀείμνηστος περὶ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ κέντρου τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἔδειξεν ὅτι ὡς ἀληθὴς Ἕλλην ἐνόει ὅτι μόνον διὰ τῆς ἐπιστήμης θέλει τὸ ἔθνος αὐτοῦ δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προορισμοῦ, καὶ ὅτι τῆς ἐπιστήμης ταύτης πηγὴ καὶ φυτώριον ἐν ὅλῃ τῇ ἀνατολῇ δὲν εἶναι ἄλλο καθίδρυμα πλὴν μόνον τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ἐν ᾧ περὶ τοὺς διακοσίους πεντήκοντα συμπατριώτας αὐτοῦ Κρῆτες ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ ἐμορφώθησαν εἰς δόξαν καὶ ὠφέλειαν τοῦ τε ἔθνους ἐν γένει καὶ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν πατρίδος. Διὰ τοῦτο δὲ βεβαίως καὶ ἡ ἡρωϊκὴ ἐκείνη νῆσος συγχαίρει μεθ' ἡμῶν καὶ σεμνύνεται ἐπὶ τῷ γενναιοδώρῳ αὐτῆς τέκνῳ, τὸ ὁποῖον δεύτερον μετὰ τὸν ἀείμνηστον Βερναρδάκην τρανῶς ἀπέδειξεν ὅτι ἡ μεγαλόνησος ἡ ἐκθρέψασα αὐτὸν γεννᾷ οὐ μόνον ἥρωας ἐν πολέμῳ καὶ διακεκριμένους ἄνδρας ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ τοῖς γράμμασιν, ἀλλὰ καὶ μεγαλοδώρους εὐεργέτας τοῦ ἔθνους, δι' ὧν τέως κατ' ἐξοχὴν μόνη ἡ Ἤπειρος καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Θεσσαλία, ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Θρᾴκη διεκρίνοντο. Δὲν θέλει δὲ βεβαίως ἐπιλησθῇ καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς ἀναγκῶν, δι' ὧν τὴν θεραπείαν καὶ ὁ ἀείμνηστος εἰργάζετο καὶ ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ ὁ ἀοίδιμος Καμπάνης τῇ προτροπῇ

Digitized by Google

αὐτοῦ ἀφῆκεν ὁλόκληρον τὴν ἐκ τετρακοσίων περίπου χιλιάδων δραχμῶν περιουσίαν αὐτοῦ. Διότι τὸ Πανεπιστήμιον οὐ μόνον ὡς μεγάλως ὠφεληθὲν ἐκ τῆς γενναιοδωρίας τῶν ὑπὸ δουλείαν Ἑλλήνων, ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ κυρίως ὡς ἐκ τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ νὰ διαδώσῃ τὰ φῶτα εἰς ἅπαν τὸ ἑλληνικὸν γένος καὶ διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ ἀμιμήτου ἑλληνικοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ παρασκευάσῃ τὴν πολιτικὴν ἑνότητα τοῦ ἑλληνικοῦ γένους καὶ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἀνατολῆς, θέλει ἐργασθῆ πρὸς τὴν ἐν ὅλῃ τῇ ὑποδούλῳ Ἑλλάδι διάδοσιν τῆς παιδείας καὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτοῦ ταύτῃ δὲν θέλει βεβαίως ἐπιλησθῆ καὶ τῆς ἡρωϊκῆς νήσου, ἥτις ἐστὶν ὁ στέφανος ἡ δόξα καὶ τὸ καύχημα τῆς Ἑλλάδος, διότι πάντοτε διεκρίθη ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος τῆς ὑποδούλου Ἑλλάδος διὰ τὸ μεγάθυμον καὶ πατριωτικὸν τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ τὴν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας εὐφυΐαν αὐτῶν καὶ ἐπίδοσιν. Οὕτω δὲ ἡ μεγαλόδωρος καὶ εὐεργετικὴ τοῦ ἀειμνήστου διάθεσις πρὸς ὅλον τὸ ἑλληνικὸν γένος δὲν θέλει λείψει νὰ ἀποφέρῃ καὶ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι τοὺς ἀγλαοὺς αὐτῆς καρποὺς καὶ νὰ διατηρήσῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν μνήμην αὐτοῦ ἱερὰν καὶ προσφιλῆ τῷ τε ἑλληνικῷ ἔθνει ἐν γένει, καὶ ἰδίᾳ τῇ φυσάσῃ τοῦτον ἡρωϊκῇ πατρίδι, ἥτις θέλει τοῦ λοιποῦ καυχᾶσθαι δι' αὐτόν, ὡς ἡ Ἤπειρος διὰ τοὺς Ζωσιμάδας καὶ Ριζάρας καὶ τὴν λοιπὴν τῶν μεγάλων ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους εὐεργετῶν χορείαν].

1596. **Ἀθηναΐς**. Ἀθῆναι, 15 Μαρτίου 1879. **Περιεχόμενα**: Ἡ μικρὰ κόρη καὶ τὰ φωσφόρα. — Ὄφις ἐντὸς βιβλιοθήκης — Ὁ Μίθρας, ὑπὸ Κ. Νεστορίδου.— Ἡ ἀποικία τῆς Νατὰλ καὶ ἡ χώρα τῶν Ζουλού. — Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις ἐν Ἑλλάδι. — Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Μάρκου Μοσχοπούλου, ὑπὸ Μ. Δ. Σεϊζάνη. — Ποικίλα. — Γρῖφος.

1597. **Μοῦσαι**. Ἀθῆναι, ἀριθ. 6. **Περιεχόμενα**: Κ. Κούμας.— Ροζίνα ἡ ἀνθοπῶλις, ὑπὸ Λάμπρου Ἐνυάλη. — Γεώργιος ὁ ναύτης, ὑπὸ Κ. Γ. Αἰγιαλείδου. — Οἱ αἰχμάλωτοι τοῦ Καυκάσου. — Ὁ ἱππότης Λουδοβῖκος Βερνάν. — Ἀλδόνη — Ἀπελπισία (μετάφ. Ἀχιλλέως Παράσχου). — Τοῖς ἀδελφοῖς μου, ὑπὸ Α. Μαυρειδοπούλου. — Αἴνιγμα

1598. **Σεράπειον**. Μηνιαῖον περιοδικὸν τοῦ ὁμωνύμου Ἑλληνικοῦ Συλλόγου. [Τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐπιστατοῦσιν οἱ κκ. Λ. Λιμπρίτης, Α. Σταμέλης, Δ. Βενετοκλῆς, Π. Γριτσάνης. Διευθυντὴς Γ. Κ. Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τύποις Ξενοφῶντος Ν. Σάλτη. Συνδρομὴ ἐτησία καὶ προπληρωτέα φράγκα 20. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ προστίθενται τὰ ταχυδρομικὰ τέλη]. Ἔτος Α', φυλλ. 3, Μάρτιος 1879. **Περιεχόμενα**: Ἐπὶ τοῦ Νείλου. — Περὶ τοῦ Ἕκτορος καὶ τῆς Ἀνδρομάχης τοῦ Ὁμήρου: Λόγος ἀπαγγελθεὶς τῇ 30 Ἰανουαρίου 1879 κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῶν σχολείων ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Τοσιτσαίας Σχολῆς Δημητρίου Βενετοκλέους. — Γενικὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν μέσων τῆς μακροβιότητος. — Αἱ ἐκ τῆς φύσεως τέρψεις.— Ἀπάνθισμα ἀποφθεγμάτων. — Ποίησις — Ἐρανίσματα. — Στατιστικαί. — Γνῶμαι. — Ἀστεῖα. — Αἴνιγμα. — Προβλήματα.

1599. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν**. Ἀρ. 23 Ἐν Ἀθήναις. **Περιεχόμενα**: Περὶ στιχομετρίας ὑπὸ Charles Graux.— Περὶ τῆς παρ' Ἀλβανοῖς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ὑπὸ Π. Κουπιτώρη.

1600. **Γαληνός**. Ἀριθ 11. Ἐν Ἀθήναις, **Περιεχόμενα**: Περὶ θεραπείας τῆς διφθερίτιδος. — Περὶ τῶν ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ νοσηλευθέντων τραυματιῶν ἐν τῷ Πολιτικῷ νοσοκομείῳ Ἀθηνῶν (συν.)—Ἔκθεσις περὶ τῶν ἐν Αἰδηψῷ Λουτρῶν. — Ἀκαδημία τῆς ἰατρικῆς ἐν Παρισίοις. — Ὑπόθετα κατὰ τῆς κυστίτιδος. — Ἀλοιφὴ κατὰ τοῦ ἐκζέματος. — Εἰδήσεις.

Ἐν τῇ Revue des Deux Mondes (τῆς 15 Μαρτίου) δημοσιεύονται καὶ αἱ ἑξῆς πραγματεῖαι: Les origines du roman grec, par M. Gaston Boissier, de l'Académie Française.—La marine de l'avenir et la marine des anciens: IV. L'expédition de Sicile, par M. le vice-amiral Jourien de La Gravière.

— Ὁ ἐν Παρισίοις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν σύλλογος ἀπένειμε τὰ ἐτήσια βραβεῖα αὐτοῦ ἓν μὲν ἐκ 1000 φράγκων εἰς τὸν Α' τόμον τῶν «Ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων» τῶν κκ Daremberg καὶ Saglis καὶ ἄλλο ἐκ 1000 ἐπίσης φράγκων (τὸ τοῦ Χρηστάκη Ζωγράφου καλούμενον) εἰς τὴν «Ἑλληνικὴν μυθολογίαν» τοῦ κ. Decharme ἄλλοτε μαθητοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς σχολῆς καὶ νῦν καθηγητοῦ τῆς φιλολογικῆς σχολῆς τοῦ Νανσύ. Ἐν τῇ γενομένῃ δὲ ἀπαριθμήσει τῶν συγγραμμάτων ἅτινα ἀπεστάλησαν εἰς τὸν Σύλλογον ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας ἐκρίθησαν τὰ ἀνωτέρω ἀναγγελλόμενα τοῦ κ. Κ. Σάθα δύο συγγράμματα καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Σπυρίδωνος Λάμπρου, περιέχον πολλὰς τοῦ μεσαιῶνος ἑλληνικὰς μυθιστορίας.

— Ὁ καθηγητὴς κ. Δ. Κοκκίδης ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἡμῶν ἀντιπρόσωπος εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ συγκροτούμενον κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον Μετεωρολογικὸν Συνέδριον.

— Ἐν Πειραιεῖ ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ ἔργα», ἐν Σύρῳ ἡ «Λευκὴ ψῆφος» καὶ ἐν Πάτραις «Ἡ ἀλήθεια».

— Ὁ ἐν Ἀθήναις, ἐκ σπουδαστῶν, Σύλλογος «Ἀθηνᾶ» ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν ὁμωνύμου περιοδικοῦ.

— Ἀφίκετο ἐν Ἀθήναις, μεταβαίνων εἰς Τροίαν χάριν ἀνασκαφῶν ἐν συμπράξει μετὰ τοῦ κ. Σλήμαν, ὁ κ. Α. Βουρνούφ, πρώην διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς σχολῆς.

— Ἐν Πάτραις ἐξεδόθη ὑπὸ τῶν ἰατρῶν κκ Ο. Βαγατώρη, Γ. Διαμαντοπούλου, Θ. Ζαίμη καὶ Σ. Σταθακοπούλου ἰατρικὸν σύγγραμμα, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰατρικὴ ἐπιθεώρησις».

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλαχ.	Ἀν.	Παρατηρήσεις.
Μάρ.14	750.73	21.3	11.7	ΝΔ.	
15	748.82	19.1	10 4	ΝΑ.	βροχὴ τῆς ΜΜ. ἐν νυκ. (6'"03)
16	746.46	19.9	11.7	Ν.	
17	745.46	15.7	11.9	ΒΑ.	ΠΜ. βροχὴ (9'"20)
18	748.74	15 8	10 4	ΒΑ	βροχὴ τῆς νυκτὸς (0'"27)
19	754.84	17.9	8.8	Ν.	
20	758.65	17.7	9 3	ΝΑ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 22 Μαρτίου 1879].

Ἄρτος α' π.	52	Ἀπίδια ἡ ὀκά	
» β' π.	48	Μῆλα	2.—
Κρέας βόειον	2.—	Ἀμύγδαλα Χίου	2.40
» μόσχιον	2.60	Χουρμάδες	1.80
» πρόβιον	1.40	Καρύδια γαλ.	1.50
» ἀμνοῦ	1 60	Καφὲς α' π.	4.40
Χοιρινόν.		» β' π.	4.20
Ὄρνις	3.—	Ζάκχ. κεφ.	1.80
Ὀρνίθιον	1 80	»	1.60
Γάλος	14.—	Ἔλαιον α'. π	1.40
Γαλοποῦλα	12 —	» β'. π.	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος	4.—	Χαβιάρι	16.—
Πιτσούνια »	2.25	Αὐγοτάραχον	24.—
Λαγωός		Τυρὸς Ἐλβετ. ὀκ	4 40
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.		» Ὀλλανδικὸς	4 80
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		» Ἑλλ. ἀσκοῦ	2.40
Ἀστακὸς μικ. ὀκᾶ	2.50	» Κρητικ.	
Συναγρίς	2.60	Βούτυρον νωπόν	10.—
Κέφαλοι	2 40	Βούτ. ἀσκοῦ	4.60
Μπαρμπούνια	2.60	Ὀρύζιον κοινόν	80
Ὠὰ τὰ 2	20	» Βενετ.	90
Σπαράγγια	1.50	Πάσται ἡ ὀκ.	80
Κουκιὰ χλωρά	60	Μακαρόνια...η...	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ	30	» Νεαπόλεως	1.60
» ἐφετινές	40	Κόλλα	1.70
Δομάτες ξεν.	80	Σάπων Ζακύνθου	1.50
Ἀγκινάρες ἐκ.	15	» ἐντόπιος	1.30
Μπιζέλια ἡ ὀκά	2.—	Σπερματζέτα	1.85
Σπανάκι	15	Πετρέλαιον	80
Ἀρακᾶς	1.20	Κάρβουνα ὁ στατήρ.	6.50
Πορτογάλλια τὰ 2	15	Ξύλα ἡ ὀκᾶ	4

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

22 Μαρτίου 1879 — 22 Μαρτίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	295
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	305
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 412
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	285
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	$103\,^{1}/_{2}$
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197.50	250	» 206

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερίσμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3380
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	155
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. $112\,^{1}/_{2}$
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» $75\,^{1}/_{4}$
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» $72\,^{1}/_{4}$

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30.80 Ἐμπ. 3 μην. 30.40-50	Εἰκοσάφρ. δ. 23.85 Λ. Στερλ. » 29.70 Λ. Ὀθωμ. » 27.50
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. $1.19\,^{1}/_{2}$. Ἐμ. 3 μην. δρ. $1.19\,^{1}/_{2}$	Αὐστρ. Φλ. » 14.— Ἀρ. 5φρα. » 5.90 Ἀρ. φράγ. » 1.17

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (21 Μαρτίου). Ἐμ. 30 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (20 Μαρτίου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (28 Μαρτίου). Ἔτ. νέου.
Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 45.50
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 252.—
» » » 8 % .. » 248.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 63.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. $109\,^{3}/_{4}$-$110\,^{1}/_{8}$
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 22.97-23.05
Λίρα Ἀγγλική.............. γρ. $109\,^{26}/_{40}$
Εἰκοσάφραγκον............. » $87\,^{18}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (27 Μαρτίου.)	**ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (28 Μαρτίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117 05	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.75
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.25	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.15
20φραγκον..... » 9.32	20φραγκον..... » 9.31
Ἀργυρᾶ φιο. 100. »	Ἀργυρᾶ φιο. 100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Μαρτίου)
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ. $2\,^{1}/_{2}$) φρ. $25.27\,^{1}/_{2}$-$32\,^{1}/_{2}$
Χρυσὸς $^{1000}/_{10000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 218 89 ζ. 165-170 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 3 %, Λονδίνου $2\,^{1}/_{2}$, Βιέννης 5, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ $3\,^{1}/_{2}$, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α.Σ. Δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν μετάφρασίν σας, καί περ ἀναγνωρίζοντες ὅτι εἶνε ἀρκούντως ἐπιτυχής, διότι ἡ δημοσίευσις νῦν ἀποσπασμάτων ἐκ τῆς **Φυσικῆς ἱστορίας** τοῦ Βυφφῶν ἤθελε θεωρηθῆ ἀναχρονισμός, ἂν μή τι ἄλλο. Ὁ ἔξοχος φυσιοδίφης τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπισύρῃ ἔτι τὸν θαυμασμόν, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν καλλιέπειαν αὐτοῦ, καὶ διότι ἐκ τῶν πρώτων ἔθηκε τὰ θεμέλια εὐρυτέρας καὶ ἐπιστημονικωτέρας σπουδῆς τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Τὸ περὶ ἐλέφαντος μάλιστα κεφάλαιον, ἐκδιδόμενον μετὰ τὰ ἐσχάτως δημοσιευθέντα πορίσματα παρατηρήσεων Ἄγγλων ἀξιωματικῶν ἐν Ἰνδικῇ, περὶ ὧν διὰ μακρῶν ἐπραγματεύθη ἡ «Ἐπιθεώρησις τῶν δύο κόσμων» καὶ ἐσχάτως ἡ «Βρεττανικὴ ἐπιθεώρησις» (τεῦχος Μαρτίου 1879), δὲν εἶνε βεβαίως λίαν ἐπίκαιρον. — κ. Γ.Α.Ζ. Σύρον. Παρνασσός. — κ. Π.Ν.Π. Πάτρας. Histoire des Romains, par Victor Duruy (ἐκδ. 1878). — *** Ἀθήνας Εὐγενής τις Ἰσπανὸς ἀκούσας, ὅτι ὁ βασιλεύς του, ἀφοῦ ἀπώλεσε μίαν ἐπαρχίαν, προσέλαβε νέον τίτλον, εἶπεν: «Ἡ Μεγαλειότης του ὁμοιάζει τὰς τρύπας. Ὅσῳ χάνει χῶμα, τόσῳ μεγαλώνει».— κκ. Γ.Λ καὶ Σ.Τ. Ὀδησσόν, Ι.Π. Εὐπατόριαν, Δ.Π.Λ. Ἀνάπαν (Καυκάσου), Γ Λ.Ζ. καὶ Σαν Ροστόβ, Δ.Α καὶ Σ.Β. Βραΐλαν, Θ Ρ., Χ.Μ καὶ Ἑλληνικὸν ταχυδρομεῖον. Ἀλεξάνδρειαν. Ἀπεστάλησαν τὸ παρελθὸν σάββατον. — κκ Δ. Β, Σ. Κ. καὶ Κ.Ν Σ. Παρισίους, Ε.Τ. Μυτιλήνην, Σ.Τ. Τάγχαν, Δ.Ν.Κ. Βραΐλαν, Ι.Ν.Γ. Γαλάζιον, Κ.Κ.Β. καὶ Ι.Γ.Π. Θεσσαλονίκην, Ν.Τ. καὶ Καν Ι.Χ. Κωνσταντινούπολιν, κκ. Μ Ι Π, Α.Α Ρ, Κ.Β.Τ, Π.Ζ, καὶ Σ.Λ. Κέρκυραν, Α.Ο. Σπέτσας, Ι.Ν.Β. Καλάμας, Α.Γ. Βόνιτσαν, Μ.Κ.Κ. Ληξούριον, Δ.Ρ. Χαλκίδα, Α.Π.Κ. Ναύπλιον, Ν.Ν. Κάρυστον καὶ Κας Ε.Ι.Χ. Πειραιᾶ καὶ Β Μ.Κ. Αἴγιον. Ἐλήφθησαν. — κ. Α.Φ. Καλάμας. Καταλληλοτέραν θεωροῦμεν τὴν «Οἰκονομικὴν ἐπιθεώρησιν». — Π Α.Α. Γέϊσκ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α.Π. Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν ἓξ τόμοι τῆς **Ἑστίας**, τιμώμενοι, δεδεμένοι, φρ. 48 — Τριαστέρῳ κυρίᾳ. Τὸ ἑπόμενον νομίζομεν ἐπιτυχέστερον: Mme Chalgrin était une très-jolie et aimable femme, qui faisait les délices de la société; quelqu'un dit Sans elle (l), il n'y a que chagrin. — κ. Κ.Α. Τοιοῦτό τι ἀπεπεπειράθη ὁ ἰταλὸς ποιητὴς Massimo d'Azeglio, θελήσας ἐκ σωζομένων ὑποθέσεων κωμῳδιῶν τοῦ Μενάνδρου καὶ εἰδήσεων ἀρχαίων τινῶν σχολιαστῶν ν' ἀναπλάσῃ κωμῳδίας τοῦ μεγάλου τῶν Ἀθηνῶν κωμικοῦ ποιητοῦ Μία τούτων ἐπιγράφεται τὸ **Φάσμα**, ἀλλ' ἀναγινώσκων τις τὰς τοιαύτας δοκιμὰς ἐπιφωνεῖ ἀκουσίως «κρίμα ὅτι δὲν ἐσώθη καμμία κωμῳδία τοῦ Μενάνδρου».

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

556.

Τρεῖς ὑπηρέται λαβόντες 90 μανδαρίνια (ἤτοι 10 ὁ Α'. 30 ὁ Β'. καὶ 50 ὁ Γ'.), παρηγγέλθησαν συγχρόνως, ἵνα πάντες πωλήσωσι μὲ τὴν ἰδίαν τιμὴν καὶ εἰσπράξωσι τ' αὐτὰ χρήματα.

Μὲ ποίαν λοιπὸν τιμὴν ἐπώλησαν καὶ πόσα χρήματα εἰσέπραξαν;

Ἐν Ἀθήναις 1879. Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.

557.

Τῆς δημώδους παροιμίας « Θρέψαι λύκο τὸ χειμῶνα νὰ σὲ φάῃ τὸ καλοκαῖρι » τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

558.

Τῆς δημώδους παροιμίας « Τὸ μοναστῆρι νἆν' καλὰ καὶ καλογέροι ἄλλο τίποτα » τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

559.

• • •

• • •

• • •

Ν' ἀντικατασταθῶσιν αἱ ἀνωτέρω στιγμαὶ διὰ τριῶν στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου ὥστε ν' ἀναγινώσκονται, καθέτως καὶ ὁριζοντείως δύο διάφοροι λέξεις.

560.

Ἐντὸς τῶν ἑπομένων τετραγώνων θέσον τοὺς ἀριθμοὺς 1,2,3,4,5,6,7,8 καὶ 9 ὥστε ἀθροίζων τις αὐτοὺς (καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως) νὰ εὑρίσκῃ τὸ αὐτὸ ἄθροισμα.

561.

Νέα γυμνὴ τῷ σώματι ἀλλὰ προφυλαγμένη,
Εἰς φρούριον ἐξαίρετον εὑρίσκομαι κλεισμένη.
Τριάντα δύο δυνατοὶ στέκονται εἰς τὴν θύραν,
Καὶ ἅμα λείψουν ἀσθενῶ χάνω τὴν εὐεξίαν.
Ἂν λάβω ὑγιεῖς ἀρχὰς εἶμαι πηγὴ χαρίτων,
Ἂν δὲ στρεβλάς, καταστροφῆς, βλασφημιῶν ἀρρήτων.
Μ' ὅλα τὰ ζῶα εὑρίσκομαι ἀλλ' ἡ ἐνέργειά μου
Εἰς ἓν μόνον θαυμάζεται κ' ἡ καλλιέπειά μου.

Ἐν Ἡρακλείῳ. Κ. ΤΖΕΡΝΙΑΣ.

562.

Τὸ ὄνομά μου ἐκ 12 γραμμάτων συγκείμενον, ἔφερεν ἐπίσημός τις αὐτοκράτωρ.

Ἐκ τῶν γραμμάτων μου τὰ

9,8,10,11,4	σχηματίζουσιν ὄνομα	πόλεως τῆς Τουρκίας.
6,2,3,4,5,1,7,2,12	»	ἱστορικοῦ Ῥωμαίου.
6,12,9,1,9	»	Νηρηΐδος.
5,8,4,6,9,12	»	διδασκάλ. τῆς ῥητορικ.
6,9,7,2,12	»	θεοῦ τῶν Λατίνων.
10,3,4 12,9	»	πόλεως.
1,4,9,8,11,12	»	διδασκ. τοῦ Δημοσθέν.
3,12,4,2,12	»	ῥωμαϊκοῦ ὅπλου.
5,1,5,9,10,8,11,7	»	ἁπλοῦ σώματος.
3,9,6,10,9	»	ζώου.
5,9,1.7,8,9	»	ἀσθενείας.
11,7,1,4	»	κόπρου τετραπόδου.

563.

Πῶς δυνάμεθα νὰ γράψωμεν τὸν ἀριθμὸν 100 μεταχειριζόμενοι τετράκις τὸν 9;

564.

Διὰ τῶν γραμμάτων c, g, i, n, o, r, v, σχημάτισον δύο λέξεις ἐξ ἑπτὰ γραμμάτων ἑκάστην.

565.

Où se trouve mon un? Cherchez subtilement.
Mais mon deux bien certainement,
Lecteur, se trouve à l' Orient,
Et mon entier à l'Occident.

566.

Quel est le mot français composé de neuf lettres qui contient ciuq s ?

567.

Comment finissent toutes choses?

568.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Construire un jeu de mots dans cette forme :

S
• • •
• • • • •
• • • • • • •
S • • • • • • • S
• • • • • • •
• • • • •
• • •
S

ΛΥΣΕΙΣ.

532.

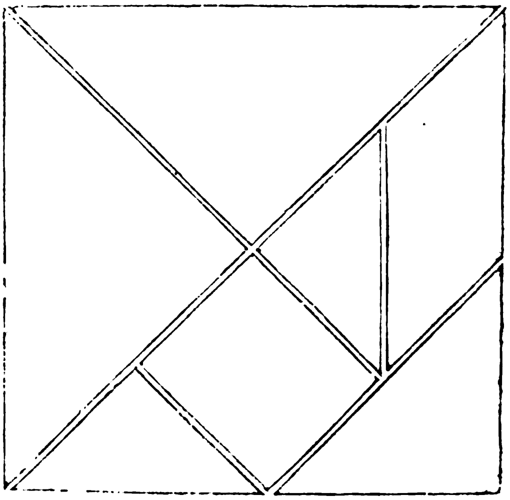

533.

726. — 7+6 = 13
7+2+3=12 τὸ διπλάσιον τοῦ 6.
726—99 =627

534.

987,654,321 = 45
123,456,789 = 45
864,197,532 = 45

535.

I	S	A	A	C
S	C	H	A	H
A	H	U	R	I
A	A	R	O	N
C	H	I	N	E

536. Sourire. — **537.** Parce que, maintenant la France à son gré vit (Grévy).

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Αἰκατερίνη Λύδερς, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Ἑλένη Βαρατάση, Σοφία καὶ Ἀλεξάνδρα Α. Κωστῆ, **Μ, Φίλη τῆς Ἑστίας, Ἑλένη**, Τριάστερος κυρία, Βουλιασμένη, Μαρία Α. Μίχου, Μαρία Χ. Δραγάτση, Κλειώ*, Μαρία Ι. Ἀρβανίτου, Ρόζα...., Ἀθηνᾶ καὶ Ἀργυρὼ Μαρκαντωνάκη, Α.Λ, Μαρία καὶ Ἑλένη Μότσου καὶ Ἀσπασία Σασκὶν (Ὀδησσοῦ), Ἰφιγένεια Σιβιτανίδου (Ἀλεξανδρείας). κκ. Λώτ, Ναβονάσαρος, Ernest Pellissier, Β.Κ, Μ. Γεωργίου, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Βασίλειος Π. Λυκούδης, Le Prince Paul, Ι. Α. Φουστάνος, Fine mouche, Π. Κ. Χαλοῦλος, Εἷς φοιτητὴς τοῦ Σολωνείου, Α. Ν. Λαγκαδᾶς, Φ. Βερενίκης, Lord Thograf, Ι. Ε. Φορνέζης, Deux phars-soeurs, Εἷς ἀσθενής, Un chat lait et un rat beau, Ἀντ. Σταθόπουλος, Un homme de rien, Π.Φίλων, Ι.Τσάθας (Ὕδρας), Στ. Λυκούδης (Κερκύρας).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 118

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1601. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 1 Ἀπριλίου 1879. Ἀρ. 170 (118). Λεπτὰ :0. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς ἐλευθερίας Θηδῶν.— Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (μετάφ. Ἀγγέλου Βλάχου, συν.)—Φυλακαὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ, ὑπὸ Τ. Φιλήμονος. — Ἡ κηδεία ἑνὸς πτηνοῦ. — Περὶ Ἀθανασίου Ψαλίδα. — Ἡ δύναμις τῆς ὑποσχέσεως. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ρωσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Χωρισμός. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1602 Σύνοψις ἐθνικὴ περιέχουσα ἐπιτομὴν χρονολογικὴν καὶ ἱστορικὴν τῶν μεταβολῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ γεωγραφίαν αὐτῆς παρὰ Δανιὴλ ἱερομονάχου καὶ Γρηγορίου ἱεροδιακόνου, τῶν Δημητριέων, ἐκδοθείσας τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἰδίων τῷ 1791 τώρα δὲ τὸ δεύτερον μεθ' ἑνὸς γεωγραφικοῦ πίνακος καὶ μιᾶς εἰκόνος ἐκδίδονται ὑπὸ *** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1879, μικρὸν

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

55 ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ (ἑ. ν.) 1879.

Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα
174,595	**600,000**	327,525	**3,000**	240,027	**1,000**	753,214	**1,000**
643,622	**60,000**	332,435	»	240,030	»	808,312	»
710,222	**20.000**	343,199	»	254,756	»	808,314	»
1,896,983	»	385,227	»	254,759	»	979,581	»
254,298	**6,000**	474,681	»	407,187	»	1,068,865	»
307,202	»	644,327	»	517,373	»	1,204 897	»
644,326	»	1,282,864	»	604,966	»	1,282,861	»
672,512	»	1,571,684	»	604,970	»	1,599,635	»
1,214,724	»	1,783,431	»	628,724	»	1,670,044	»
1,259,270	»	20,407	**1,000**	644,330	»	1,674,477	»
124,923	**3,000**	56,904	»	656,974	»	1,745,097	»
254,300	»	209,321	»	747,392	»	1,815,240	»
307,204	»	232,678	»				

400 ὁμολογίαι πρὸς φράγκα **400**

20,406	231,301	332,431	523,707	604,968	747,393	979,582	1,255,600	1,599,634	1,783,434
20,408	231,302	332,432	523,708	604,969	747,394	979,583	1.259,266	1,610,151	1,783,435
20,409	231,303	332,433	523,709	628,721	747,395	979,584	1,259,267	1,610,152	1,815,236
20,410	231,304	332,434	523,710	628,722	751,941	979,585	1,259.268	1,610,153	1,815,237
56,901	231,305	343,196	528,976	628,723	751,942	991,876	1,259,269	1,610,154	1,815,238
56,902	232,676	343,197	528,977	628,725	751,943	991,877	1,282,862	1,610,155	1,815,239
56,903	232,677	343,198	528,978	643,621	751,944	991,878	1,282,863	1,649,116	1,821,896
56,905	232,679	343,200	528,979	643,623	751,945	991,879	1,282,865	1,649,117	1,821,897
86,546	232,680	364,901	528,980	643,624	753.211	991,880	1,337,341	1,649,118	1,821,898
86,547	240,026	364,902	543,411	643,625	753,212	1,018,781	1,337,342	1,649,119	1,821,899
86,548	240,028	364,903	543,412	644,328	753,213	1,018,782	1,337,343	1,649,120	1,821,900
86,549	240,029	364,904	543,413	644,329	753,215	1,018,783	1,337,344	1,670,041	1,839,776
86,550	254,296	364,905	543,414	656,971	772,166	1,018,784	1,337,345	1,670,042	1,839,777
124,921	254,297	385,226	543,415	656,972	772,167	1,018,785	1,392,551	1,670,043	1,839,778
124,922	254,299	385,228	548,171	656,973	772,168	1,068,861	1,392,552	1,670,045	1,839,779
124,924	254,757	385,229	548,172	656,975	772,169	1,068,862	1,392,553	1,674,476	1,839,780
124,925	254,758	385,230	548,173	672,511	772,170	1,068,863	1,392,554	1,674,478	1,867,391
174,591	254,760	392,541	548,174	672,513	808,311	1,068,864	1,392,555	1,674,479	1,867,392
174,592	264,671	392,542	548,175	672,514	808,313	1,089,386	1,483,796	1,674,480	1,867,393
174,593	264,672	392,543	570,741	672,515	808,315	1,089,387	1,483,797	1,689,711	1,867,394
174,594	264,673	392,544	570,742	688,066	864,101	1,089,388	1,483,798	1,689,712	1,867,395
209,322	264,674	392,545	570,743	688,067	864,102	1,089,389	1,483,799	1,689,713	1,896,981
209,323	264,675	406,591	570,744	688,068	864,103	1,089,390	1,483,800	1,689,714	1,896,982
209,324	272,141	406,592	570,745	688,069	864,104	1,204,896	1,505,351	1,689,715	1,896,984
209,325	272,142	406,593	581,291	688,070	864,105	1,204,898	1,505,352	1,724,266	1,896,985
216,886	272,143	406,594	581,292	710,221	877.471	1,204,899	1,505,353	1,724,267	1,919,626
216,887	272,144	406,595	581,293	710,223	877,472	1,204.900	1,505,354	1,724,268	1,919,627
216,888	272,145	407,186	581,294	710,224	877,473	1,212.331	1,505,355	1,724,269	1,919,628
216,889	307,201	407,188	581,295	710,225	877,474	1,212,332	1,571,681	1,724,270	1,919.629
216,890	307,203	407,189	592,616	717,276	877,475	1,212,333	1,571,682	1,731,146	1,919,630
217,581	307,205	407,190	592,617	717,277	901,116	1,212,334	1,571,683	1,731,147	1,956,846
217,582	311,336	471,682	592,618	717,278	901,117	1,212,335	1,571,685	1,731,148	1,956,847
217,583	311,337	474,683	592,619	717,279	901,118	1,214,721	1,573,346	1,731,149	1,956,848
217,584	311,338	474,684	592,620	717,280	901,119	1,214,722	1,573,347	1,731,150	1,956,849
217,585	311,339	474,685	598,811	733,486	901,120	1,214,723	1,573,348	1,745,096	1,956,850
229,686	311,340	517,371	598,812	733,487	907,891	1,214,725	1,573,349	1,745,098	1,963,426
229,687	327,521	517,372	598,813	733,488	907,892	1,255,596	1,573,350	1,745,099	1,963.427
229,688	327,522	517,374	598,814	733,489	907,893	1,255,597	1,599,631	1,745.100	1,963,428
229,689	327,523	517,375	598,815	733,490	907,894	1,255,598	1,599,632	1,783,432	1,963,429
229,690	327,524	523,706	604,967	747,391	907,895	1,255,599	1,599,633	1,783,433	1,963,430

Digitized by Google

8ον, σ. 42. [Τὸ περιεχόμενον τοῦ φυλλαδίου τούτου, ὡς καὶ ἐκ τοῦ τίτλου φαίνεται, ἐλήφθη ἐκ τῆς Γεωγραφίας τῆς ἐν ἔτει 1781 ἐν Βιέννῃ ἐκδοθείσης ὑπὸ τῶν Δανιὴλ ἱερομονάχου καὶ Γρηγορίου ἱεροδιακόνου τῶν Δημητριέων· εἶναι δὲ κατὰ λέξιν ἀνατύπωσις τῶν σελίδων 108-143. Ὁ ἀνώνυμος ἐκδότης τοῦ τμήματος τούτου ἠθέλησεν ἀνατυπῶν αὐτὸ νὰ καταστήσῃ κοινοτέρας τὰς σκέψεις καὶ τὰς γνώμας δύο διδασκάλων τοῦ γένους περὶ τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, τῶν διαγραφομένων ὑπ' αὐτῆς τῆς ἱστορίας, καὶ στηριζομένων ἐπὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς ἀναπτύξεως καθ' ὅλας τὰς περιόδους τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐγχωρίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Πρὸς μείζονα δὲ κατανόησιν τῶν ὑπὸ τῶν εἰρημένων διδασκάλων ὀρθῶς λεχθέντων συνῆψεν ὁ ἐκδότης ἐν τέλει καὶ πίνακα γεωγραφικὸν τῆς ὅλης Ἑλλάδος].

1603. Οἱ γονεῖς τοῦ Ῥήγα ἢ περὶ ἐθνικῆς ἀγωγῆς, ὑπὸ Βλασίου Γ. Σκορδέλη. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Γ. Καρυοφύλλη, 1879, 12ον, σ. 191.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου καὶ διάσημος ἀρχαιολόγος Νέουτων ἀποστέλλεται εἰς Κύπρον, ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἀνασκαφάς.

— Ἐν Μονάχῳ ἐτελεύτησε πρὸ ἡμερῶν εἷς τῶν ἐγκρίτων τῆς Γερμανίας φιλοσόφων, ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς Οὔβερ, γνωστὸς τοῖς πᾶσι διὰ τὰς σοφὰς αὐτοῦ συγγραφὰς καὶ ἰδίως διὰ τὸ κλασικὸν αὐτοῦ πόνημα περὶ τῆς φιλοσοφίας τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας. Ὁ Οὔβερ ἦτο ἐκ τῶν κορυφαίων τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ, διετέλεσε δὲ προσφιλὴς διδάσκαλος πολλῶν Ἑλλήνων, ἐν Μονάχῳ σπουδασάντων.

— Τὸ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν Ἡ ἀλλοδαπὴ φιλολογία ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως μετάφρασιν τοῦ κ. Α. Βόλτζ διαφόρων ποιηματίων τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου καὶ Δ. Παπαρρηγοπούλου.

— Κατὰ τὰ τέλη τοῦ προσεχοῦς Ἰουνίου συνέρχεται ἐν Λονδίνῳ διεθνὲς φιλολογικὸν συνέδριον.

— Εἰς τὸ ἀπὸ 22 Μαρτίου φυλλάδιον τοῦ περιοδικοῦ τῆς ἰατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων ἀναγινώσκομεν, γράφει ἡ Ἐφημερίς, ὅτι ὁ διάσημος καθηγητὴς τῆς Μαιευτικῆς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Depaul παρουσίασεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 18 Μαρτίου ἰατρικὸν ἐργαλεῖον ἐπινοηθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Ἕλληνος κ. Πέτρου Καμπάνη, ἐξ Ἄνδρου, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο, δι' οὗ δύνανται νὰ προσδιορισθῶσιν ἐπακριβῶς τόσον αἱ κάθετοι ὡς καὶ αἱ ἐγκάρδιοι διάμετροι τῆς μήτρας, ἄγνωστον μέχρι τοῦδε ἐν τῇ ἰατρικῇ, παρεδέξατο ἡ Ἀκαδημία χαρακτηρίσασα ὡς «εὐφυέστατον καὶ λίαν χρήσιμον πρὸς τὸν σκοπόν του».

— Ὁ ἰατρὸς κ. Ν. Μακκᾶς ἐδημοσίευσε τὰ ἀκόλουθα ἐν τῷ Γαληνῷ. Ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ Ἀττικῆς ὑπὸ ὑγιεινὴν καὶ ἰατρικὴν ἔποψιν, κατεχωρίσθη κατ' Ἀπρίλιον παρελθόντος ἔτους εἰς 5 κατὰ συνέχειαν φύλλα τοῦ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος «le Progrès medical» διατριβὴ τοῦ κ. F. Villard πολλὰς περιέχουσα ἐσφαλμένας πληροφορίας, οὕτω λ. χ. ὅτι αἱ Ἀθῆναι εἶναι πόλις νοσώδης, ὅτι ἐν αὐτῇ συχνότατοι παρατηροῦνται οἱ κακοήθεις πυρετοὶ καὶ καθεξῆς. Πρὸς τὰ ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ ἐδημοσίευσε βραχεῖαν ἀπάντησιν ἐν εἴδει ἐπιστολῆς ἐν τῷ αὐτῷ ἰατρικῷ συγγράμματι ὁ παρ' ἡμῖν ἰατρὸς καὶ ὑφηγητὴς κ. Ι. Βάμβας. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν δὲ ταύτην ἀπήντησεν ὁ Villard ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τῆς αὐτῆς ἰατρικῆς ἐφημερίδος. Σκοπὸν εἴχομεν νὰ μεταδώσωμεν ἐν ἐκτάσει τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις τὰ κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην, ἐν ᾗ πρόκειται περὶ ζητήματος λίαν διαφέροντος τοῖς ἐν Ἀθήναις ἰδίως ἰατροῖς. Ἀλλ' ἐκ τῆς τελευταίας ἀπαντήσεως τοῦ Villard ἐπείσθημεν ὅτι ἡ δημοσίευσις αὕτη οὐχὶ μόνον ἄσκοπος εἶναι ἀλλὰ καὶ περιττή· πρῶτον μὲν διότι ὁ Villard ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας ἐν ἔτει 1869, καὶ ἑπομένως αἱ περὶ Ἀθηνῶν (πόλεως ἐν τῷ γίγνεσθαι ἔτι διατελούσης) μετὰ δεκαετίαν ὁλόκληρον δημοσιευθεῖσαι σημειώσεις αὐτοῦ ἤθελον ἔχει ἱστορικὴν μόνον ἀξίαν· καὶ δεύτερον διότι, καθ' ἃ ἐξάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς ἀπαντήσεως αὐτοῦ παρεξήγησεν οὗτος ἐντελῶς τὰς παρὰ τοῦ σεβαστοῦ ἡμῖν κ. Πρεντετέρη Τυπάλδου δοθείσας αὐτῷ ἰατρικὰς πληροφορίας. Τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην ἐμορφώσαμεν ἐκ μόνης τῆς ἀναγνώσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Villard γραφέντων, ἀνεφέρομεν δὲ καὶ εἰς τὸν κ. Πρετεντέρην Τυπάλδον, ὅστις λίαν εὐμενῶς ἔδωκεν ἡμῖν εὐθὺς πρὸς ἀνάγνωσιν ἀντίγραφον τῆς ὑπὸ τοῦ Villard μνημονευομένης ἀνεκδότου σημειώσεως αὐτοῦ. Χρονολογεῖται δὲ τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐκ Κερκύρας ἀπὸ τοῦ 1873 καὶ περιέχει γενικάς τινας σκέψεις τοῦ σεβαστοῦ καθηγητοῦ ἐπὶ ὡρισμένων ἰατρικῶν ἐρωτήσεων τοῦ κ. Villard περὶ Ἑλλάδος καθόλου. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ χειρογράφου τούτου οὐ μόνον ἐπεκύρωσε πληρέστατα ἣν καὶ πρότερον ἐμορφώσαμεν γνώμην ἀλλὰ καὶ γενικωτέραν ἔτι κατέδειξε τὴν παρανόησιν. Οὐδαμοῦ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἀνέγνωμεν τὸ ὄνομα κἂν τῆς Ἀττικῆς ἢ τῶν Ἀθηνῶν, ἀποροῦμεν δὲ ἀληθῶς πῶς ὁ κ. Villard ἔγραψε περὶ Ἀττικῆς καὶ περὶ Ἀθηνῶν πᾶν ὅ,τι περὶ Ἑλλάδος καθόλου καὶ τοῦτο ὑπὸ ὡρισμένους ὅρους ἐγράφετο αὐτῷ.

— Προσεχῶς ἐκδίδοται ἐν Ἀθήναις, γαλλιστί, ὑπὸ τοῦ συντάκτου τῆς γαλλικῆς ἐφημερίδος «Messager d'Athènes» κ. Α. Ζ. Stephanopoli σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον Athènes moderne (Αἱ σύγχρονοι Ἀθῆναι). Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἐκ 400 σελίδων συγκείμενον, τιμᾶται φράγκων 8 θὰ περιέχῃ δέ: I Aspect général d'Athènes-Budget municipal-Travaux Publics-Population à différentes époques-Progrés réalisés depuis 1830. — II Instruction publique-Journaux, Syllogues, Bibliothèques publiques etc. — III Monuments modernes-Établissements de bienfaisance-Guide de l'étranger dans Athènes.

— Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐξεδόθησαν αἱ ἑξῆς νέαι ἐφημερίδες: Ἐν Ἀθήναις ὁ «Πέλεκυς», ἐν Κεφαλληνίᾳ ὁ «Ἐργάτης» καὶ ἐν Σύρῳ ὁ «Ἀνεξάρτητος ἐκλογεύς».

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ.		Αν.	Παρατηρήσεις.
		Μέγ.	Ελάχ		
Μάρ.21	754.99	18.1	8.1	ΝΔ.	
22	749 75	19.1	9 4	Ν.	
23	746.02	20.8	10.5	Ν.	
24	748.85	19.1	9.6	Ν.	Π. ϗ ΜΜ. ψεκ. βρ. (0''07)
25	746.42	17.1	10 2	ΝΔ.	
26	749.92	19.1	9.4	ΝΔ.	
27	749.39	19.4	10 0	ΝΔ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

['Εν Ἀθήναις, τῇ 28 Μαρτίου 1879].

Ἄρτος α' π........	52	Ἀπίδια ἡ ὀκά.......	
» β' π........	48	Μῆλα..............	2.—
Κρέας βόειον.......	2.—	Ἀμύγδαλα Χίου....	2.40
» μόσχιον....	2.60	Χουρμάδες..........	1.80
» πρόβιον.....	1.40	Καρύδια γαλ.......	1.50
» ἀμνοῦ.....	1.80	Καφὲς α' π.........	4.40
Χοιρινόν...........		» β' π.........	4.20
Ὄρνις..............	3.—	Ζάχχ. κεφ..........	1.80
Ὀρνίθιον...........	1 80	»	1.50
Γάλος..............	12.—	Ἔλαιον α'. π.......	1.40
Γαλοποῦλα.........	10 —	» β'. π........	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	Χαβιάρι............	14.—
Πιτσούνια » ..	2.25	Αὐγοτάραχον.......	24.—
Λαγωός............		Τυρὸς Ἑλβετ. ὀκ...	4.40
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ......		» Ὀλλανδικὸς..	4 80
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.40
Ἀστακὸς μικ. ὀκᾶ..	2.50	» Κρητικ.......	
Συναγρίς...........	2.60	Βούτυρον νωπόν....	8.—
Κέφαλοι............	2 40	Βούτ. ἀσκοῦ........	4.60
Μπαρμπούνια.......	2.60	Ὀρύζιον κοινόν.....	80
Ὠὰ................	9	» Βενετ......	90
Σπαράγγια..........	1.50	Πάσται ἡ ὀκ........	80
Κουκιὰ χλωρὰ......	30	Μακαρόνια....η....	80
Πατάτες ἡ ὀκά......	30	» Νεαπόλεως..	1.60
» ἐφετινές....	40	Κόλλα..............	1.70
Δομάτες ξεν.........	80	Σάπων Ζακύνθου....	1.50
Ἀγκινάρες ἑκ.......	15	» ἐντόπιος....	1.30
Μπιζέλια ἡ ὀκά....	2.—	Σπερματζέτα.......	1.85
Σπανάκι............	15	Πετρέλαιον.........	80
Ἀρακᾶς............	1.20	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	6.—
Πορτογάλλια.......	10	Ξύλα ἡ ὀκᾶ........	4

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

28 Μαρτίου 1879 — 28 Μαρτίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετησ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	κληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	296
25 » » 9 %	Ἑλλάδι καὶ	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	306
26 » »	ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 415
4 » »	κληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	286
9 » »	Ἑλλάδι μό-	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)	νον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103 $^{1}/_{2}$
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197.50	250	» 208

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3415
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	155
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112 $^{1}/_{4}$
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοῖνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 71

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30.80 Ἐμπ. 3 μην. 30.30

Γαλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19 $^{1}/_{2}$. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.19.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.90
Λ. Στερλ.	»	29.90
Λ. Ὀθωμ.	»	27.45
Αὐστρ. Φλ.	»	14.—
Ἀρ. 5φρα.	»	5.90
Ἀρ. φράγ.	»	1.17

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (21 Μαρτίου). Ἐμ. 30 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (20 Μαρτίου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (4 Ἀπριλίου). Ἑτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 45.50
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 259.—
» » » 8 % .. » 248.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 66.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 108 $^{3}/_{4}$-109 $^{7}/_{8}$
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 23.10
Λίρα Ἀγγλική.............. γρ. 109 $^{25}/_{40}$
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 $^{20}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (27 Μαρτίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117 05
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.25
20φραγκον..... » 9.32
Ἀργυρᾶ φιο. 100. »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (28 Μαρτίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.75
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.15
20φραγκον..... » 9.31
Ἀργυρᾶ φιο. 100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Μαρτίου)
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ. 2 $^{1}/_{2}$) φρ. 25.27 $^{1}/_{2}$-32 $^{1}/_{2}$
Χρυσὸς $^{1000}/_{10000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 218 89 ζ. 165-170 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 $^{1}/_{2}$, Βιέννης 5, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 $^{1}/_{2}$, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Καν Ν*. Κυριωτάτη, ἂν οὐχὶ ἡ μόνη ἀρχὴ τοῦ ἐθίμου τούτου, ἣν ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην τοῦ Πάσχα πολυήμερον νηστείαν ἀποχὴ τῶν ὠῶν. Ἕνεκα τούτου κατὰ τὰ τέλη τῆς τεσσαρακοστῆς συνηθροίζετο ἄλλοτε μέγα ποσὸν ὠῶν, ὅπερ κατὰ τὸ Σάββατον τῆς ἑβδομάδος τῶν παθῶν ηὐλόγουν οἱ ἱερεῖς ἀπ' ἐκκλησίας· ἐν Ρωσσίᾳ μάλιστα ἡ εὐλογία τῶν ὠῶν διετηρεῖτο μέχρις ἐσχάτων, καὶ ἐν τῷ «Μεγάλῳ ἁγιασματηρίῳ», οὗ ποιοῦνται χρῆσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἱερεῖς, ὑπάρχουσιν εὐχαὶ «Εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἐδέσματα κρεῶν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα» καὶ «Εἰς τὸ εὐλογῆσαι τυρὸν καὶ ὠά», εἰς ἀχρηστίαν ὅμως περιελθοῦσαι. Τὰ οὕτως εὐλογούμενα ὠὰ διενέμοντο ὡς δῶρα τὴν ἐπιοῦσαν, χρωματιζόμενα εἴτε πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ὡς γνωστὸν τῇ κελεύσει τοῦ Θεοῦ ἔβαφον τὰ κατώφλια τῶν θυρῶν αὐτῶν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ θυσιμένου ἀμνοῦ, εἴτε ὅπως εὐπροσδεκτότερα γένωνται· διότι συνήθη χρώματα ἦσαν οὐ μόνον τὸ ἐρυθρὸν ἀλλὰ καὶ τὸ χρυσοῦν καὶ τὸ κίτρινον καὶ τὸ ἰῶδες.—Ν.Κ. Bleu marine. — κκ. Σ.Κ. Παρισίους, Α.Β. Bonn, Ι.Φ.Μ καὶ Αὐτοκρατορικὸν ἐμπορικὸν λύκειον (Ι. Τ.) Ὀδησσόν, Π.Α.Α. Γέϊσκ, Δ Β καὶ Ν.Α. Ἀλεξάνδρειαν, Α Ρ. Ταγανρόκ, Β.Α. Γ.Χ, Ε.Τ. Κωνσταντινούπολιν, Σύλλογον «Ξενοφῶντος». Τραπεζοῦντα, Ι.Κ. Χανία, Ν.Ν. Κάρυστον, Ι.Π, Σ.Α, Α.Α.Ρ, Κ.Τ. Κέρκυραν, Α.Ο. Σπέτσας, Δ.Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ.Β. Πρώτιστον φιλολογικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα ὑπῆρξε τὸ Journal des savants (ἐν Παρισίοις). Τὸ πρῶτον αὐτοῦ τεῦχος ἐξεδόθη τῇ 5 Ἰανουαρίου 1665.— κ. Α.Μ.Ι Κέρκυραν. Ἀπεστάλησαν τὴν 24 Μαρτίου.—κ. ** Ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων σᾶς σημειοῦμεν τὰ ἑπόμενα: Τῇ πρώτῃ ἀπριλίου 1805 οἱ δύο σύμβουλοι τοῦ κράτους Regnault de Saint-Jean d' Angely καὶ Carion de Nisas ἔλαβον πλαστὸν ὑπουργικὸν ἔγγραφον δι' οὗ ἐκελεύοντο νὰ μεταβῶσιν ἀνυπερθέτως εἰς Φονταινεβλὼ καὶ παρουσιασθῶσι εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ναπολέοντα. Ὁ Regnault ἐμίσθωσε ταχυδρομικὴν ἅμαξαν καὶ ἵππους καὶ ἔφθασεν εἰς Φονταινεβλώ· ὁ Ναπολέων τῷ εἶπε μετ' ἀδιαφορίας: «Δὲν σὲ περιέμενον». Πλήρης ὀργῆς ὁ πεπλανημένος κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἀσεβοῦς· ἀλλά, καὶ μεθ' ὅλας τὰς ἐρεύνας τῆς ἀστυνομίας, οὐδὲν κατώρθωσε νὰ μάθῃ. Ὁ Nisas ἐφάνη φρονιμώτερος. «Μεγαλειότατε, εἶπε, δὲν λυποῦμαι ὅτι διεπαιδαγωγήθην τῇ 1 ἀπριλίου, διότι ἔσχον ἀφορμὴν νὰ προσενέγκω σοι τὸν σεβασμόν μου καὶ ἐν ὥρᾳ ἀσυνήθει».—Μιᾷ κυρίᾳ. Θὰ σᾶς ἔκαμε μικροτέραν ἐντύπωσιν, ἐὰν ἐγνωρίζατε, ὅτι ἐσχάτως ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον Les indiscretions d'un cordonnier, περιέχον τὰ μέτρα τοῦ ποδὸς τῶν γνωστοτέρων γαλλίδων ἠθοποιῶν!

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

869.

Πόθεν ὠνομάσθη τὸ Βυζάντιον;

870.

Διὰ ποσότητά τινα καφὲ ἐπλήρωσα ἐν ὅλῳ εἰς τὸ τελωνεῖον Πατρῶν δρ. 529.20. Ζητεῖται:

α' Ποῖον τὸ εἰσαγωγικὸν τέλος.
β' Ὁ πρόσθετος φόρος 10 %.
γ' Ὁ ὁδικὸς φόρος 10 % ἐπὶ τοῦ ἀθροίσματος 1+2.
δ' Ὁ φόρος τῆς προκυμαίας (ὅμοιος τῷ ὁδικῷ).
ε' Ὁ δημοτικὸς φόρος 15% ἐπὶ τοῦ εἰσαγωγικοῦ τέλους.

Ἐν Πάτραις. Δ. Δ. ΚΑΛΕΚΑΣ.

871.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Λείπει ὁ Μάρτης ἀπὸ τὴ μεγάλη σαρακοστή;» τίς ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

872.

Τὸ ὄνομά μου σχηματίζεται ἐκ τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων τῶν λέξεων, ἅς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατωτέρω πληροφοριῶν παρακαλεῖται νὰ μαντεύσῃ ὁ ἀναγνώστης:

1. Ἄνθους, οὗ τὰ φύλλα εὐκόλως ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σκορπίζονται.
2. Πολεμικοῦ ἐπιφωνήματος.
3. Νοερᾶς περιπλανήσεως.
4. Μιᾶς τῶν ἐννέα Μουσῶν.
5. Γνωστοτάτου ἑρπετοῦ, ἀδίκως θεωρουμένου παρὰ τῶν ἀνθρώπων βλαβεροῦ.
6. Μαθητοῦ καὶ ὀπαδοῦ τοῦ ἀποστόλου Παύλου.
7. Δημοτικοῦ συγγραφέως τῆς Δανίας.
8. Πτηνοῦ περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Ἀθήναιος λέγει ὅτι «οἱ Ἀθηναῖοι δασύνουσι καὶ περισπῶσι τὴν τελευταίαν συλλαβήν του, θέλοντες διὰ τῆς βεβιασμένης ταύτης προφορᾶς νὰ μιμηθῶσι τὴν ἀηδῆ καὶ δυσάρεστον φωνὴν τοῦ πτηνοῦ τούτου».
9. Ψευδωνύμου συγχρόνου ἀγγλίδος μυθιστοριογράφου.
10. Ἰχθύος. Τὸν ἰχθὺν τοῦτον ἅμα ψαύσῃ τις αἱμωδιάζει τὸ χέρι του.

Ἐν Σμύρνῃ. Δ **

873.

Θέλεις, φίλε μου, νὰ μ' εὕρῃς;
Πρόσεξον, διότι εἶμαι ἄλλο τι ἀφ' ὅ,τ' ἠξεύρεις.
Εἰς αὐλὰς ἐγὼ ἀνάκτων οὔτ' ἐπῆγα, οὔτε κεῖμαι·
Εἰς αὐτὰς ἀκούουν ὅμως τ' ὄνομά μου, ὡς νὰ ἦμαι.
Εἰς τὰ τέσσαρα μ' ἀκούεις Εὐαγγέλι', ἂν θελήσῃς,
Εἰς κανὲν γραμμένον ὅμως νὰ μὲ εὕρῃς μὴ ζητήσῃς.
Μετὰ διαβόλων τρέχω καὶ μετὰ τῶν βρυκολάκων,
Καὶ φωνάζω, ποῖον εἶμαι, ἀπὸ τ' ἄκρα τῶν αὐλάκων.
Εἰς μεγάλην κολυμβήθραν μ' ἄλλους δέκα ἐβαπτίσθην·
Με χριστιανὸν ἀλλ' ὅμως πώποτε δὲν ἐσχετίσθην.
Φεύγω πάντοτε τοὺς ναύτας· τοὺς ναυάρχους φίλους ἔχω·
Εἰς τὰ πλοῖά των δὲν εἶμαι· μὲ τὰς λέμβους ὅλας τρέχω.
Νοῦς πολὺς δὲν ἀπαιτεῖται, οὔτε μάθησις, νὰ μ' εὕρῃς·
Ἀρκεῖ γράμματα ὀλίγα, δύο μόνον νὰ ἠξεύρῃς.

874.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Mot-carré syllabique.

Comptant jusqu'à dix mille on obtient mon premier.
Le bel esprit se rend fort souvent mon deuxième.
Aigus, pointus, les clous sont doués du troisième.
Adjectif mortifère est enfin mon dernier.

875.

Sur quatre pieds je suis l'être le plus étrange,
Car je tiens à la fois du satan et de l'ange.
Si mon second subit deux petits changements
On me trouve aux impôts ou sur un batiment.

Athènes, ce 25 Mars 1879. M. AGÉSILAS.

876.

Quel empereur Romain peut-on considérer comme le père de la musique?

877.

Dans une société où l'on parlait du Général Decaen une personne qui l'a connu à l'époque où il n'etait encore qu'aide-de-camp de son frère fit ce petit conte assez plaisant.

En se rendant à l'armée il fut arrêté par la gendarmerie.

— Comment vous nommez-vous? lui demanda le brigadier.
— Decaen.
— D'où êtes-vous?
— De Caen.
— D'où venez-vous?
— De Caen.
— Qu'êtes-vous?
— Aide-de-camp.
— De qui?
— Du général Decaen.
— Où allez-vous?
— Au Camp. Oh! dit le brigadier, qui était un faiseur de calembours, il y a trop de cancans dans votre affaire, je vous arrête comme suspect.

ΛΥΣΕΙΣ.

838.

Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὁρίσῃ τις ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς ἱδρύσεως τῶν λοιμοκαθαρτηρίων. Ἀναμφιβόλως θὰ εἶνε ἀρχαιότατα, ἀλλ' οὐδὲ γρῦ περὶ τοῦ πράγματος λέγουσι τὰ λεξικά. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι πρώτη τῶν κατὰ τὴν Μεσόγειον πόλεων ἡ Ἐνετία διενοήθη νὰ παρεμποδίσῃ διὰ καθάρσεων τὴν εἰσβολὴν τοῦ πολλάκις πρότερον καὶ δεινῶς πιέσαντος αὐτὴν λοιμοῦ. Καὶ τῷ μὲν 1348 κατέστησεν ἐπίτηδες ὑπαλλήλους, τοὺς λεγομένους ὑγειονόμους ἔπειτα δὲ τῷ 1403 ἐπεχείρησε νὰ ἀπομονώσῃ τοὺς νοσοῦντας ἱδρύσασα ἐπίτηδες νοσοκομεῖον ἔν τινι νήσῳ ἀνηκούσῃ μὲν εἰς τοὺς Αὐγουστίνους μοναχοὺς ὀνομαζομένῃ δὲ Παναγία τῆς Ναζαρέτ· ἐκ τούτου δὲ θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι ἐκ τοῦ Ναζαρὲτ παρήχθη τὸ Λαζαρέτον, ἐὰν μὴ ἦτο γνωστὸν ὅτι ὁ ἅγιος Λάζαρος εἶνε ὁ προστάτης τῶν λεπρῶν. Ἀλλὰ τακτικὴ ὅμως ὑγειονομικὴ ἀρχὴ καὶ ὑπηρεσία συνεστάθη τῷ 1485, ὅτε πιθανώτατα κατὰ πρῶτον εἰσήχθη καὶ ἡ τῶν ἐμπορευμάτων κάθαρσις. Ἡ Ἐνετία λοιπὸν ἔτυχε τῆς τιμῆς τοῦ νὰ ἐγκαινίσῃ τὸ τῆς προφυλάξεως σωτήριον σύστημα εἰς ὃ κατὰ τὸ πλεῖστον, δύναταί τις εἰπεῖν, ὀφείλει ἡ Εὐρώπη τὸν νῦν πληθυσμὸν αὐτῆς.

Ὠνόμασαν δὲ τὰ λοιμοκαθαρτήρια οἱ Ἰταλοὶ Λαζαρέτα πιθανῶς ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίῳ μνημονευομένου Λαζάρου, ὃν ἐπεκαλοῦντο συνήθως εἰς ἴασιν τῶν λεπρῶν.

839.

Ὑπάρχουσι τρεῖς λύσεις:

Α'. 17 χοῖροι, 99 αἶγες, 8 πρόβατα.
Β'. 40 χοῖροι, 60 αἶγες, 24 πρόβατα.
Γ'. 63 χοῖροι, 21 αἶγες, 40 πρόβατα.

840. Μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος.— **841.** Ἐν ὕπνοις πᾶσα κύων ἄρκτον μαντεύεται. — **842.** Péché confessé est à demi pardonné. — **843.** Πόσον εὐχαριστοῦμαι ἐν τῷ μέσῳ τῶν φίλων μου. — **844.** Δυὸ νομάτοι τρεῖς κουβένταις. — **845.** ΨΧ. — **846.** Καρολίνα [Κλεοπάτρα, Ἀχιλλεύς, Ρώμη, Ὅμηρος, Λυκαβηττός, Ἶρις, Νικοκλῆς, Ἀννίβας].—**847.** Γραμματοκομιστής.—**848.** Ἑλικὼν (Εἰκών, νικῶ, κινῶ, ὤν). — **849.** Μυῖα. — **850.** Πελατεία. — **851.** Ἄθως-θῶς.

852.

S	O	L
O	I	E
L	E	S

853. Orage, rage, âge, or.—**854.** Paradis.—**855.** Les deux font perdre la tête.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι *Μ, Λάλλα, Σοφία Α. Κωστῆ, Ἑλένη**, Μία φίλη τῆς Ἑστίας, Ἀθηνᾶ Χάγερ, Fine-José, Αἰκατερίνη Μηνιάτου, Βασιλικὴ Μ. Κουτσοβέλη (Αἰγίου), Ἰουλία Χριστοφορίδου (Κωνσταντινουπόλεως)· κκ. Κ.Κ, Σ. Λότσικας, Ernest Pellissier, Ι. Μηνιάτης, Lord Thograf, Ν. Ι. Θεοφιλάτος, Π. Κ. Χαλοῦλος, Α. Ν. Λαγκαδᾶς, Le Prince Paul, Εἷς ἀσθενής, Lord Gnette, Deux phars-soeurs, Εἷς μικρὸς ἔτι ἀναγνώστης, Δ. Δ. Βερενίκης, Un chat laid et un rat beau, Ν. Κ. Φραντζῆς (Πειραιῶς), Γ. Α. Ζίης (Σύρου), Ι. Ν. Βλαντασόπουλος (Καλαμῶν), Ι. Γκάβας (Ὕδρας), Μ. Παραμυθιώτης, Ι. Πάλιος, Κ.Β. Τοπάλης, Παῦλος Ζωρζῆς, Α. Α. Ρωμανός, Σ. Λυκούδης (Κερκύρας), Κ. Βατικιώτης καὶ Ι. Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης), Ι. Κ. Γρουμπὸς (Γαλαξίου), Μέλης (Σμύρνης), Ἄννα Γούλα, Δουλοῦ.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 119

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1604. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 8 Ἀπριλίου 1879 Ἀρ. 171 (119) Λεπτὰ .0. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς Ἐθνικῆς χρηματιστικῆς Τραπέζης ἐπὶ Καποδιστρίου. — Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (μετ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Πρὸς τὰς μητέρας. — Ὁ «Φοίνιξ» ὡς ἐθνικὸν σύμβολον τῆς Ἑλλάδος. — Ἔλεγχος καθολικῆς ψηφοφορίας. — Ὄγκος τῆς θαλάσσης. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1605. **Περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἀγγλίᾳ**, ὑπὸ C Hippeau, ἐπιτίμου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, γραμματέως τῆς ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν μελετῶν Ἐπιτροπῆς κλπ. κλπ. Μετεφράσθη ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ *** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1879, μικρὸν 8ον, σ. 126.

1606. **Περὶ τοῦ Ἕκτορος καὶ τῆς Ἀνδρομάχης τοῦ Ὁμήρου.** Λόγος ἀπαγγελθεὶς τῇ 30 ἰανουαρίου 1879 κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῶν σχολείων ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Τοσιτσαίας Σχολῆς Δημητρίου Βενετοκλέους 4ον, σ. 7.

1607. **Λόγος εἰσιτήριος** ἐκφωνηθεὶς τῇ 26 ἰανουαρίου 1879 ὑπὸ Χαριλάου Ι. Ὀλυμπίου κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ὑφηγεσίας αὐτοῦ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη, 1879, 8ον, σ. 31. [Τοῦ αὐτοῦ: Μέθοδος τῶν παρασκευαστικῶν ἀνατομικῶν ἀσκήσεων. — Μυολογία δρ. 2].

1608. Λόγος περὶ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς σχολῆς τῶν νέων πολιτῶν ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Κωνσταντίνου Ν. Ἱεροκλέους, προέδρου, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 18 δεκεμβρίου, 8ον, σ. 16.

1609. **Νέρων ἐν Κορίνθῳ.** Δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε ὑπὸ Ἀνδρέου Ρηγοπούλου. Ἐκδίδοται δαπάνῃ Μιχαὴλ Κατσίμπαλη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Μέντορος», 1879, 12ον.

1610. **Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος**: Λαίλιος ἢ διάλογος περὶ φιλίας, ἐκ τῆς λατινίδος εἰς τὴν ἑλληνίδα φωνὴν μετενεχθεὶς ὑπὸ Βασιλείου Ἀντωνιάδου, τροφίμου τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σας, 1879, 9ον, σ. ια'-125, φρ. 2 1/2

1611. **Ὑπόμνημα πρὸς τὸ Συνέδριον τῶν ἑλληνικῶν φιλολογικῶν Συλλόγων** ὑπὸ Π. Ι. Χαλκιοπούλου, ἀντιπροσώπου τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Βύρωνος» [Φιλολογικὸς σύλλογος «Βύρων»] 25 Μαρτίου 1879, σ. 4. (Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο πραγματεύεται περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως, εἶνε δ' ἄξιον πολλοῦ λόγου).

1612. **Εἰς τὸν ὑπὸ μηνιγγίτιδος σπαραξικάρδιον θάνατον τοῦ πενταετοῦς Π. Ι. Θεοδωρακοπούλου**, ὑπὸ Ι. Γ. Τσακασιάνου. Ἐν Ζακύνθῳ, σ. 4.

1613. Ἀθηναΐς. Ἐκδίδοται δὶς τοῦ μηνὸς ἐν Ἀθήναις. Ἀριθ. 7. Ἔτος Δ'. Περιεχόμενα: Ἡ 25 Μαρτίου. — Σταφίδες ἐν Καφιλορνίᾳ. — Ἡ γενεαλογία τοῦ εὐτυχοῦς. — Μυκηναῖαι ἀρχαιότητες. — Πῶς εἷς ὀβολὸς παρήγαγε περιουσίαν. — Ποικίλα. — Αἴνιγμα.

1614 **Βαρελᾶ**, Ὁ ὁρισμὸς τῆς ψυχῆς κατὰ τὰς ἀριστοτελείους ἀρχάς. Λειψία.

1615. **Henry Houssaye,** Athènes, Rome, Paris; l'histoire et les moeurs, Paris, 1879, Calman Lévy.

1616 **Ἀλβανικὴ μέλισσα (l'Abeille albanaise)**, première partie, par E. Mitko. Alexandrie, 1878.

Ἐν Λονδίνῳ, γράφει ἡ Κλειώ, συνέστη κατ' αὐτὰς «Ἑλληνικὴ Ἑταιρία» πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ ἔκδοσιν συγγραφῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γραμματολογίαν τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νῦν Ἑλλάδος. Πρωτοστάται τῆς ἑταιρίας ταύτης εἶναι οἱ διασημότεροι τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καθηγητῶν καὶ ἱεραρχῶν, ἐν οἷς οἱ καθηγηταὶ Τόζερ, Ἰεδ καὶ Κόλβιν. Οἱ ἑταῖροι, συλλέξαντες ἤδη τὰ ἀπαιτούμενα χρηματικὰ κεφάλαια, θὰ συγκροτήσωσιν ἐντὸς ὀλίγου γενικὴν συνέλευσιν πρὸς ἐκλογὴν τῆς ἐπιτροπῆς.

— Ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ὁ κλεινὸς καθηγητὴς καὶ ἀληθὴς πατριάρχης τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας, Γεώργιος Φρειδ. Σχοιμάννος, οὗ τοῖς πᾶσι γνωστὰ εἶναι τὰ κλασικὰ πονήματα. Ὁ Σχοιμάννος ἦτο ἀπὸ τοῦ 1826 καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Γρυφισβαλδίας, ἀπό τινων δὲ ἐτῶν ἕνεκα ἀσθενείας καὶ γήρατος (ἐγεννήθη τῷ 1793) εἶχε διακόψη μὲν τὰς παραδόσεις του, εἰργάζετο ὅμως μετὰ ζήλου περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, καὶ ἰδίως περὶ τὸν Αἰσχύλον, οὗ παρεσκεύαζεν ἔκδοσιν μετὰ κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων. Ἡ τρὶς μέχρι τοῦδε ἐκδοθεῖσα δίτομος «Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογία» τοῦ Σχοιμάννου εἶναι ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης. Διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἰσαίου, τῶν «Εὐμενίδων» καὶ τοῦ «Προμηθέως» τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ «Ἄγιδος» καὶ τοῦ «Κλεομένους» τοῦ Πλουτάρχου, τῆς «Θεογονίας» τοῦ Ἡσιόδου καὶ ἄλλων ἔργων ἀπεδείχθη ὁ Σχοιμάννος κράτιστος φιλόλογος· αἱ δὲ γραμματικαὶ αὐτοῦ ἔρευναι περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν εἶναι ταμεῖον ἐμβριθεστάτων καὶ ὀξυνουστάτων παρατηρήσεων.

— Ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένῃ Revue de Philologie (Ann. III, livr. 1) περὶ τῆς διατριβῆς τοῦ ὑφηγητοῦ τῆς λατινικῆς φιλολογίας κ. Σ. Κ. Σακελλαροπούλου τῆς ἐπιγραφομένης «Ἡ λατινικὴ γλῶσσα καὶ φιλολογία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν», τὰ ἑξῆς: «Εἶνε ἔργον ἐνδιαφέρον καὶ διδακτικόν, μάλιστα διὰ τὰς πολλὰς παραπομπὰς εἴς τε τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ εἰς τὰς ἐργασίας τῶν νεωτέρων. Εἰς τὰ καθ' ἕκαστον δύνανταί τινες ἀποφάνσεις τοῦ συγγραφέως νὰ ἀμφισβητηθῶσι· π. χ. ἦτο περιττὸν νὰ προσθέσῃ ἀφ' οὗ ἀνέφερεν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἠμέλουν τῶν βαρβαρικῶν γλωσσῶν οὐδὲ ἦσαν ἴσως ἄξιαι ἐρεύνης αἱ γλῶσσαι ἐκεῖναι. Τί θὰ εἴπωσιν οἱ γλωσσολόγοι ἡμῶν, ὧν γνωστὸν εἶνε τὸ εὐερέθιστον (dont on sait l'humeur chatouilleuse); Καθ' ὅλου εἰπεῖν ἐπιθυμοῦμεν νὰ βλέπωμεν ἐρχόμενα ἐξ Ἑλλάδος πολλὰ βιβλία τόσον χρήσιμα, ὡς τὸ τοῦ κ. Σακελλαροπούλου». Ἡ σημείωσις αὕτη φέρει ὡς ἐπιγραφὴν τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα E. T. ἤτοι E. Tournier, οὗ, ὡς γνωστόν, εἶνε μέγα τὸ ἀξίωμα μεταξὺ τῶν γάλλων φιλολόγων.

— Οἱ ἐπιφανέστεροι πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἀγγλίας ἀφιεροῦσι τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν. Πάντες γνωρίζουσιν ἢ τοὐλάχιστον ἤκουσαν περὶ τῶν ὡραίων περὶ Ὁμήρου μελετῶν τοῦ Γλάδστωνος. Ὁ λόρδος Δέρβυ μετέφρασε τὴν Ἰλιάδα. Ἤδη δ' ἀναγγέλλεται ὅτι ὁ λόρδος Κάρναβον, τέως ὑπουργὸς τῶν ἀποικιῶν, δημοσιεύει προσεχῶς μετάφρασιν τοῦ «Ἀγαμέμνονος» τοῦ Αἰσχύλου.

— Προσεχῶς ἀπέρχεται εἰς Τροίαν, ὅπως παραστῇ εἰς τὰς ἐκεῖ ἐνεργουμένας ὑπὸ τοῦ κ. Σλῆμαν ἀνασκαφάς, ὁ σοφὸς καθηγητὴς Βίρχοφ.

— Ὁ κ. Δ. Αἰνιὰν ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν συγγράμματός του περὶ κηπουρικῆς.

— Ἐσχάτως ἑωρτάσθη ἡ 120 ἐπέτειος τῆς βαυαρικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Ὁ πρόεδρος κ. Dœllinger ἀνέγνω πραγματείαν περὶ τοῦ ἀσιανολόγου Garcin de Tery. Εἶτα δὲ ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Ἀκαδημία δεύτερον θέμα τοῦ Ζωγραφείου φιλολογικοῦ διαγωνίσματος ὥρισε τὴν ἐξέτασιν τοῦ βυζαντιανοῦ χρονογράφου Θεοφάνους καὶ τῶν συνεχιστῶν αὐτοῦ καὶ τὴν ἔρευναν περὶ τῶν πηγῶν, αἷς οὗτοι ἐχρήσαντο. Τῷ ἀριστεύσοντι ἀπονέμεται χρηματικὸν γέρας δισχιλίων μαρκῶν (2500 φρ.) Γνωστὸν ὅτι ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς Κ. Χρηστάκη Ζωγράφου ἱδρυθέντι ἀγῶνι τούτῳ εἶναι δεκτὰ πονήματα, ἀνωνύμως ἀποστελλόμενα, γεγραμμένα εἰς τὴν ἑλληνικήν, λατινικήν, γερμανικὴν ἢ γαλλικήν. Θέμα τοῦ πρώτου ἀγῶνος, οὗ δὲν ἔληξεν ἔτι ἡ προθεσμία, εἶναι ἡ ἐξέτασις τῶν κατὰ τὴν δεκάτην ἑκατονταετηρίδα ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου γενομένων συλλογῶν καὶ χρηστομαθειῶν.

Digitized by Google

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

70 Κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 2 Μαρτίου. 1879.

'Εξαχθεῖσαι σειραί:

217 296 894 1066 1120 1329 1771 1904 1921 2436 2909 3094 3412 3524

Σειρὰ	'Αρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	'Αρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	'Αρ.	Φ. Χ.
217	—	—	1120	77	10000	1921	71	400
296	34	400	1329	10	5000		83	400
894	17	1000		12	500	2436	47	400
	24	500		57	400		53	400
	51	400		69	500		99	1000
	67	400		90	20000	2909	11	400
	76	1000		97	1000	3094	6	400
	98	5000		100	2000		29	400
1066	5	500	1771	72	400		59	400
	13	500		95	500		85	500
	29	500	1904	44	400		97	400
	54	2000		65	400	3412	63	500
	60	500		66	400		82	500
	65	500	1921	28	1000	3524	11	500
1120	21	2000		33	500		19	200000
	53	500		51	1000		33	15000
	65	400		59	400		41	400

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1350) ἐξαχθεῖσαι ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν γίνεται τῇ 1 Ἰουνίου 1879. Ἡ 71 Κλήρωσις ἐνεργηθήσεται τῇ 1 Ἰουνίου 1879.

Πίναξ ἐμφαίνων τὰ πληρωθησόμενα καθαρὰ ὑπόλοιπα:

Φ.Χ.	'Αφ 20 %	Καθαρ.	Φ. Χ.	'Αφ. 20 %	Καθα.
Α'. — 'Ολοκλήρου τοῦ ποσοῦ					
200000	39980	160020	2000	380	1620
20000	3980	16020	1000	180	820
15000	2980	12020	500	80	420
10000	1980	8020	400	60	340
5000	980	4020	200	20	180
Β'. — Τοῦ ἡμίσεως.					
100000	19992	80008	1000	192	808
10000	1992	8008	500	92	408
7500	1492	6008	250	40	210
5000	992	4008	200	32	168
2500	492	2008	100	12	88

ΚΛΗΡ. ΤΟΥ CREDIT-ANSTALT.

'Ενεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 'Απριλίου 1879.

'Εξαχθεῖσαι σειραί:

425 462 731 905 997 1252 1728 1946 2191 2257 3100 3900 4025 4035

Σειρὰ	'Αρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	'Αρ.	Φ. Χ.
425	2	400	1946	74	400
	7	3000	2191	17	400
	64	400		32	400
	75	400		91	400
462	19	3000		93	400
	27	400	2257	26	400
	60	400	3100	35	5000
	76	400		43	400
731	—	—		81	40000
905	10	400	3900	7	1000
	21	400		24	200000
	24	400		48	400
	61	400		53	400
997	14	400		65	400
	74	400		89	400
1252	34	400	4025	3	1500
	51	400		6	400
	66	5000		16	400
	72	400		42	400
1728	14	1000		60	400
	15	1500		62	400
	58	1500		99	400
	59	20000	4035	1	400
	76	400		23	400
	88	1000		28	400
1946	4	400		55	1000
	33	400			

'Εκάστη ἐκ τῶν ἐξαχθεισῶν 14 σειρῶν περιλαμβάνει 100 ἀριθμούς, ἑπομένως ἐπληρώθησαν 1400 ἀριθμοί. Εἰς τὸν ἀνωτέρω πίνακα σημειοῦνται μόνον 52 ἀριθμοί, οἱ δὲ ὑπολειπόμενοι 1348 ἔτυχον ἀμοιβῆς ἀνὰ 200 φ. χ.. Ἡ πληρωμὴ τῶν ἐξαχθέντων ἀριθμῶν γίνεται τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1879. — Ἡ ἑπομένη κλήρωσις ἐνεργηθήσεται τῇ 1 Ἰουλίου 1879.

Πίναξ ἐμφαίνων τὰ πληρωθησόμενα καθαρὰ ὑπόλοιπα:

Φ.Χ.	ἀφ. 15 %	ὑπόλ. πλ.	Φ.Χ.	ἀφ. 15 %	ὑπ. πλ.
200000	29985	170015	1500	210	1290
40000	5985	34015	1000	135	865
20000	2985	17015	400	45	355
5000	735	4265	200	15	185
3000	435	2565			

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 1. Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας.	Τιμ. λεπ.	10
» 2. Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος.	» »	10
» 3. 'Αδαμάντιος Κοραῆς.	» »	10
» 4. Λάζαρος Κουντουριώτης.	» »	10
» 5. 'Αλέξανδρος Σοῦτσος.	» »	10
» 6. Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων	» »	10
τοῦ πολέμου.	» »	10
» 7. Περὶ καθαριότητος.	» »	10
» 8. Περὶ Κύπρου.	» »	10

'Εν τῷ γραφείῳ τῆς *'Εστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π. Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Μάρ. 28	743.62	20.9	11.4	ΝΔ.	
29	747 81	20.7	11 4	ΝΔ.	
30	749.77	20 3	11.2	ΝΔ.	
31	742.81	24.6	11 4	ΝΔ	τὴν ἑσπ. ψεκ. βροχῆς
Ἀπρ. 1	744.74	21 6	13 3	ΝΔ.	
2	752.72	19.7	11.5	ΝΔ.	
3	754.52	22.2	11 5	ΝΔ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

['Εν 'Αθήναις, τῇ 5 'Απριλίου 1879].

Ἄρτος α' π.	52	Μέσπιλα	1.60
» β' π.	48	Μῆλα	2.—
Κρέας βόειον	2.—	'Αμύγδαλα Χίου	2 40
» μόσχιον	2.60	Χουρμάδες	1.80
» πρόβειον		Καρύδια γαλ.	1.50
» ἀμνοῦ	2.—	Καφὲς α' π.	4.40
Χοιρινόν.		» β' π.	4.20
Ὄρνις	3.—	Ζάκχ. κεφ.	1.80
'Ορνίθιον	1 80	»	1.50
Γάλος	12.—	Ἔλαιον α'. π	1.40
Γαλοποῦλα	10 —	» β'. π.	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος	4.—	Χαβιάρι	14.—
Πιτσούνια »	2.25	Αὐγοτάραχον	24 —
Λαγωός		Τυρὸς 'Ελβετ. ὀκ.	4 40
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.		» 'Ολλανδικὸς	4 80
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		» 'Ελλ. ἀσκοῦ	2 40
'Αστακὸς μικ. ὀκᾶ		» Κρητικ.	3.—
Συναγρὶς	2 60	Βούτυρον νωπόν	8.—
Κέφαλοι	2 40	Βούτ. ἀσκοῦ	4.60
Μπαρμπούνια	2.60	'Ορύζιον κοινόν	80
'Ωὰ τὰ 2	20	» Βενετ.	90
Σπαράγγια	1 20	Πάσται ἡ ὀκ.	80
Κουκιὰ χ ωρὰ	20	Μακαρόνια...η	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ	30	» Νεαπόλεως	1.50
» ἐφετινές	40	Κόλλα	1.70
Δομάτες ξεν.	1.40	Σάπων Ζακύνθου	1.50
'Αγκινάρες ἐκ.	15	» ἐντόπιος	1.30
Μπιζέλια ἡ ὀκᾶ	80	Σπερματζέτ.	1.85
Σπανάκι	15	Πετρέλαιον	80
'Αρακάς	80	Κάρβουνα ὁ στατήρ.	6.—
Πορτογάλλια	10	Ξύλα ἡ ὀκᾶ	4

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

5 Ἀπριλίου 1879 — 5 Ἀπριλίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ. * 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	295
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	305
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 415
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252.—	280	286
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἐμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103 1/2
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16 80	197.50	250	» 206

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3410
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 72

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30.80 Ἐμπ. 3 μην. 29.40	Εἰκοσάφρ. δ. 23.60
	Λ. Στερλ. » 29.40
	Λ. Ὀθωμ. » 27.20
	Αὐστρ. Φλ. » 14.—
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19 1/2. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.18	Ἀρ. 5φρα. » 5.85
	Ἀρ. φράγ. » 1.16

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1 — 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἀπριλίου). Ἐμ. 30.10 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (31 Μαρτίου). Ἐμ. 3 μην. 29 80.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (11 Ἀπριλίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 43.—
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 254.—
» » » 8 % .. » 250.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 67 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 1/2-109 32/40
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 23.10
Λίρα Ἀγγλική............. γρ. 109 30/40
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 26/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (10 Ἀπριλίου.)		**ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (10 Ἀπριλίου.)	
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.	117 30	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.	117.20
Παρ. τὰ 100 φρ. »	46 45	Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.30
20φραγκον..... »	9.34	20φραγκον..... »	9.33
Ἀργυρᾶ φιο. 100. »		Ἀργυρᾶ φιο. 100. »	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ 2 1/2) φρ. 25.27 1/2-32 1/2
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
Ἀργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 165-170 %ο
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 1/2, Βιέννης 5, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 1/2, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ι. Δ. Δ. Φάλτσιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Κ Ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεως ὑμῶν (Συναντῶντες καθ' ὁδὸν κυρίαν ὀφείλομεν ἡμεῖς πρῶτοι νὰ χαιρετήσωμεν αὐτήν;) διαφωνοῦσιν οἱ ἄνθρωποι. Καὶ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ὀφείλομεν νὰ σπεύσωμεν εἰς ἀναγνώρισιν αὐτῆς, καὶ νὰ τῇ ἀποδείξωμεν τὸ ἡμέτερον σέβας δι' ὑποκλίσεως καὶ ἀποκαλύψεως τῆς κεφαλῆς, οἱ δέ, τοιοῦτοι δὲ εἶνε κυρίως οἱ Ἄγγλοι, διατείνονται τοὐναντίον ὅτι οὐδὲν ἔχομεν δικαίωμα νὰ διακηρύττωμεν οὕτω πανηγυρικῶς τὴν γνωριμίαν μας πρὸς γυναῖκα ἣν τυχαίως συναντῶμεν καθ' ὁδόν. Ἡμεῖς εἴμεθά πως..... ἢ μᾶλλον ὅλως τῆς γνώμης τῶν τελευταίων τούτων. Ἡ γυνὴ εἶνε ἡγεμὼν οὗ ὀφείλετε νὰ σέβησθε τὴν ὄρεξιν τοῦ νὰ περιπατῇ ἄγνωστος καὶ ἀνεπισήμως, δύνασθε δὲ νὰ τὴν χαιρετίσητε ἂν αὕτη εἴτε διὰ τοῦ βλέμματος, εἴτε διὰ νεύματος δυσδιακρίτου σᾶς προσκαλέσῃ νὰ προσενέγκητε πρὸς αὐτὴν τὴν εὐλάβειαν ὑμῶν.—κκ. Π.Κ.Κ. καὶ Ι Π. Φάλτσιον, Χ.Ζ. Γαλάζιον, Α.Ρ Ταγανρόκ, Ε.Μ καὶ Α.Π Π Ὀδησσόν. Ἀπεστάλησαν τὸ παρελθὸν σάββατον.— κκ. Α.Ι.Χ Μαντσέστερ, Ι.Π καὶ Σ Α. Κέρκυραν, Σ.Κ.Θ. καὶ Χ.Α.Ρ. Πάτρας, Ι.Γ Τ. Ζάκυνθον, Τριαστέρῳ συνδρομητῇ Σύρον, Α Κ, Δ.Φ. καὶ Κ.Ι Χ. Πειραιᾶ, Κας Π.Β. Κέρκυραν καὶ Π. Χ. Σύρον. Ζεφύρῳ. Ἐλήφθησαν. — κ. Ι.Γ.Π. Θεσσαλονίκην. Πρὸς λεπτὰ 10. — κ Π.Α.Δ. Πάτρας. Ἡ συνδρομή, ἐκ φρ. 10, εἶνε προπληρωτέα, ἀποστέλλεται δ' ἡμῖν ἀπ' εὐθείας. — κ. Ι Φ.Μ. Ὀδησσόν. Θὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.— Η* Le plus simple des hommes, s'il sait se taire, peut tromper le plus fin.—*** Ἅπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ μυθιστορήματα, τὰ μετὰ τὸν θάνατον τῆς Σὰνδ δημοσιευθέντα. — Ἑνὶ ἀναγνώστῃ τῆς Ἑστίας. Τὸ fois-gras προέρχεται συνήθως ἐκ χηνῶν, ἃς παχύνουσιν ἐπίτηδες χάριν τοῦ ἥπατος αὐτῶν, ἐντὸς κλωβοῦ στενοτάτου ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ κινῶνται οὐδ' ἐλάχιστον. Τρὶς τῆς ἡμέρας εἰσάγουσιν εἰς τὸν λαιμόν των ἀραβόσιτον ἄφθονον. Μεθ' ἡμέρας δύο καὶ εἴκοσι προστίθεται εἰς τὸν ἀραβόσιτον κοχλιάριον ἐλαίου μήκωνος. Δίδουσι δὲ εἰς αὐτὰς ὕδωρ ἄφθονον ἀφοῦ πρῶτον σβεσθῶσιν ἐν αὐτῷ ἄνθρακες ἵνα διατηρῆται ἀδιάφθορον. Μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας δὲ τὸ ζῶον εἶνε τοσοῦτον παχὺ ὥστε δὲν δύναται νὰ ἀναπνεύσῃ, καὶ εἶνε ὥρα νὰ τὸ σφάξῃ τις ἵνα μὴ σκάσῃ ὑπὸ τοῦ πολλοῦ πάχους. Τὸ ὅλον αὐτῆς βάρος εἶνε ὡς ἔγγιστα 5-6 ὀκάδων, τὸ δὲ ἧπαρ αὐτῆς μιᾶς καὶ ἡμισείας τοὐλάχιστον. Ἐν Στρασβούργῳ καὶ ἐν Θολώσῃ γίνονται τὰ ἄριστα fois-gras, ἐκ πασῶν δὲ τῶν σκευασιῶν ἡ ἀρίστη καὶ ποικιλωτάτη εἶνε ἡ μετὰ ὕδνων (truffes). Τὸ fois-gras εἶνε τροφὴ δύσπεπτος. — κ. Ν.Σ. Κωνσταντινούπολιν. Ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ λαμβάνωμεν προηγουμένως τὰ χρήματα.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

[Τῇ αἰτήσει πολλῶν συνδρομητῶν, αἱ λύσεις θὰ δημοσιεύωνται τοῦ λοιποῦ εἰς τὸ ἀμέσως ἑπόμενον φύλλον].

878.

Ἐὰν θέσω εἰς λαχεῖον τὸ ὡρολόγιόν μου πρὸς 4 δραχμὰς τὸν ἀριθμὸν θὰ χάσω 30 δρ., ἂν δὲ πρὸς δρ. 5 θὰ κερδήσω 50 δρ.

Ποία εἶνε ἡ τιμὴ τοῦ ὡρολογίου καὶ πόσοι οἱ ἀριθμοὶ τοῦ λαχείου;

Ἐν Ἀθήναις, 4 Ἀπριλίου 1879. Η. Θ.

879.

Γράψον τὸν ἀριθμὸν 120 μεταχειριζόμενος ὀκτάκις μόνον τὸν ἀριθμὸν 7. ***

880.

Ἂν μ' εἴπῃς δὲν μὲ λέγεις, μὲ λέγεις ἂν δὲν μ' εἴπῃς.
Τί εἶμαι; Εἶμαι μόνον ὅταν μὲ παραλείπῃς.

Ἀπρίλιος 1879. Λ *

881.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ἐγλυκάθη ἡ γρηὰ 'ς τὰ σῦκα, κι' ὁλημέρα τἀνεζήτα», τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

882.

Τὸ ὄνομά μου σχηματίζεται ἐκ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων τῶν λέξεων, ἃς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατωτέρω πληροφοριῶν δύναται νὰ μαντεύσῃ ὁ ἀναγνώστης.

1 Τίτλου διδομένου ἐν τῇ Αὐλῇ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων πρὸς τοὺς αὐλάρχας.
2 Διασήμου Ἕλληνος περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Ξενοφῶν ἔλεγε· «Ποίας νεότητος οὐ κρεῖττον τὸ ἐκείνου γῆρας; καὶ τίνα νέον οἱ φίλοι πλέον ἐπόθησαν ἢ ἐκεῖνον γηραιὸν ἀποθανόντα».
3 Μυθολογικοῦ τέρατος.
4 Ταπεινοῦ ἐπαγγέλματος, ἐξ οὗ παρήχθη κοινοτάτη τις ἀρχαία ἑλληνικὴ παροιμία.
5 Τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
6 Πολεμικοῦ ὀργάνου τῶν ἀρχαίων.
7 Κοινοτάτης τροφῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἣν ὑπεραγαπῶσιν οἱ ἐλέφαντες.
8 Ἑνὸς τῶν ἐπὶ Τροίαν ἐκστρατευσάντων, περιβοήτου διὰ τὴν μεγαλοφωνίαν του περὶ οὗ ὁ Ὅμηρος λέγει «ὃς τόσον αὐδήσασχ' (ἐφώναζεν) ὅσον ἄλλοι πεντήκοντα».

Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Α. Ν.

883.

Ὅπουἡνίκηἐκεῖμ'εὑρίσκεις εἰςπᾶσανἧττανμ'εὑρίσκειςπρῶτον,
Ἀλλ' εἰς τὰς μάχας παρὼν δὲν εἶμαι κἰεὶς τῶν ἀγρίων ὅπλων [τὸν κρότον.
Ἕκαστος μὲ ἔχει ἀνήρ, καὶ πᾶσα γυνὴ μὲ ἔχει ἐκ γενετῆς,
Ἀλλ'εἰςτοὺςἄνδραςκαὶτὰςγυναῖκας,φίλε,ματαίωςἐμὲζητεῖς.
Εἰς τὰς ἠπείρους ὁ πρῶτος εἶμαι, εἰς τὰ πελάγη ὁ τελευταῖος.
Δεύτεροςεἶμαιεἰςπᾶσαννῆσονκαὶτῆςθαλάσσηςπρωτελευταῖος.
Καὶ τοῦ ἡλίου ὑπάρχω μέρος, καὶ τῆς σελήνης τῆς φωτεινῆς,
Πλὴν τὴν ἡμέραν μὲ βλέπεις μόνον, ἐνῷ τὴν νύκτα εἶμ' ἀφανής·
Ἀνθρώπους φεύγω μικροκαρδίους,μακρὰν μ' εὑρίσκεις ἀνδρῶν [ἀφρόνων.
Ἡρώων στήθη ἐγὼ στολίζω, καὶ στύλος εἶμαι τῶν νοημόνων.
Ὡς τῆς φρονήσεως καὶ τῆς μάχης, μόνον σημεῖον παντοτινὰ
Ὁ Ἄρης μ' ἔχει ὁ μιαιφόνος καὶ ἡ πολύμητις Ἀθηνᾶ.

Α. Χ. Δ.

884.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Mot-carré.

Mon second: couleur, fille, fleur,
Se trouve aussi le nom d'un devineur,
Mon premier, déesse brillante,
Colore l'horizon de sa robe éclatante;
Mon sauvage troisième est chassé dans les bois,
Mon dernier était pauvre et mamant autrefois.

885.

Quand mon second commence
Ou quand la nuit s'avance,
On désire, en disant mon entier,
Que mon dernier
Soit mon premier.

886.

Avec **Marie Gavaud** faire un substantif sans qu'aucune lettre soit omise ou répétée.

887.

Quelles sont les personnes le plus mal chaussées?

ΛΥΣΕΙΣ.

856.

Ὁ Α' ἐπώλησε 7 μανδαρίνια ἀντὶ λεπ. 10
» Β' » 28 » (4×7) » » 40
καὶ » Γ' » 49 » (7×7) » » 70

Μανδαρίνια 84 δρ. 1,20

Εἶτα μεταβάντες εἰς ἄλλην ἀγοράν, ἐπώλησαν καὶ τὰ μείναντα ὡς ἑξῆς.

Ὁ Α' τὰ 3×30 = λεπ. 90
» Β' » 2×30 = » 60
καὶ » Γ' τὸ 1×30 = » 30

μανδαρίνια 6 δρ. 1.80

Ὥστε ἐκ τῶν 90 μονδαρινίων, εἰσέπραξαν οἱ 3 ὑπηρέται δρ. 3, ἤτοι 1 ἕκαστος. — **857.** Θρέψαι λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας, ὥς σε φάγωσι. — **858.** Faute de moine l'abbaye ne manque pas.

859.

ἀ ν ὰ
ν ῦ ν
ἀ ν ὰ

860.

4	9	2
3	5	7
8	1	6

861. Γλῶσσα. — **862.** Ἰουστινιανός. — **863.** 99 $^9/_9$ (τὰ $^9/_9$=1.99+1=100). — **864.** Ivrogne, Rovigne. — **865.** Ouest. — **866.** Suissesse. — **867.** Toutes choses finissent par un s.

868.

S
C E S
C A N I F
C A L A B R E
S E N A T E U R S
S I B E R I E
F R U I T
E R E
S

869. Βύζας ἢ Βύζης λέγεται ὁ πρῶτος κτίτωρ καὶ οἰκιστὴς τοῦ Βυζαντίου, μαρτυρεῖ δὲ τοῦ ὀνόματος ὁ ἦχος, ἔχων σύμφωνον τὴν ἠχὼ πάντων σχεδὸν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τε καὶ λογογράφων. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς μαρτυρίας αὐτῶν ἔρχονται καὶ τὰ ἀρχαιότατα τῶν Βυζαντίων νομίσματα, ἐν οἷς ἐγκεχάρακται ὁ ἐπώνυμος οὗτος τοῦ Βυζαντίου ἥρως. — **870.** 360+36=396+39.60+39.60+54=529.20. — **871.** Rien plus que Mars faut en carême. — **872.** Ἀερόστατον (Ἀνεμώνη, ἐλελεῦ, ῥέμβη, Οὐρανία, σαύρα Τιμόθεος, Ἄνδερσεν, ταώς, Οὐΐδα, νάρκη). — **873.** 6.

874.

MY RI A DE
RI DI CU LE
A CU I TÉ
DE LE TE RE

875. Dame (dime, dome). — **876.** Octave.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι: Ἐλίζα Π. Σούτσου, Miss Terr, Ἑλένη Ε. Δεληγεώργη, **Μ, Μία φίλη τῆς Ἑστίας, Ἄννα Ν. Πήλικα, Ἰωάννα Χελδράϊχ, Τριάςερος κυρία, Ἀργυρὼ Σ. Μαρκαντωνάκη, Ἀθηνᾶ Σ. Μαρκαντωνάκη, Μαγδαληνή*, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Une élève de soeurs de charité, Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς), Ἀσπασία Σασκίν, Ἀλεξανδρίνα καὶ Μαρία Μότσου (Ὀδησσοῦ)· κκ. Heldreich, Ἐμμανουὴλ καὶ Σπυρίδων Ι. Κανέλλης, Ernest Pellissier, Ν. Ν. Ι. Α. Κανταχίδης, Α. Χ. Δραγάτσης, Le Prince Paul, Π. Κανελλόπουλος, Ζ. Π. Λυκούδης, Chirley, Α. Ν. Λαγκαδᾶς, Lord Thograf, Ι. Α Φουστάνος, Π. Χαλοῦλος, Deux phars-soeurs, Lord Gnette, Γ. Χαϊμαντᾶς, Δ. Χρήστου, C. Reinhold, Ν. Κ. Φραντζῆς (Πειραιῶς), Ι. Ν. Βλαντασόπουλος (Καλαμῶν), Ι. Τζάθας (Ὕδρας), Κ. Β. Τοπάλης, Σ. Λυκούδης, Α. Δ. Ρωμανὸς (Κερκύρας), Ἀθανάσιος Σασκὶν (Ὀδησσοῦ).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 120

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1617. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 15 Ἀπριλίου 1879 Ἀρ. 172 (120) Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Πρωτοκλήτου δικαστηρίου τοῦ τμήματος τῆς κάτω Μεσσηνίας — Περὶ δικαιοσύνης ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (συν) [Μετάφρ Ἀγγέλου Βλάχου]. — Φόροι ἐπὶ Γραικορωμαίων. — Πόσας τρίχας ἔχομεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν; — Γραμματοκιβώτιον. — Χρυσαλλίς, Ψυχή. — Σφυγμὸς τῶν ζώων — Ὕψος τῶν κυμάτων. — Δάνειον πνεῦμα. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1618. **Περὶ τῆς φθίσεως τοῦ λάρυγγος**, ὑπὸ Νικολάου Γ. Μακκᾶ, ἰατροῦ. Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Φιλοκαλίας», 1879, 8ον, σ. 110.

1619. **Στοιχεῖα τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου** ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον ἑρμηνευόμενα, ὑπὸ Σ. Κ. Θεοχάρη, διδάκτορος τῆς νομικῆς, δικηγόρου Πρὸς χρῆσιν τῶν φοιτητῶν Πανεπιστημίου, γυμνασίων, τῶν Ἐμπορικῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ τῶν ἐμπόρων. Βιβλίον πρῶτον. Περὶ ἐμπορίου ἐν γένει. Ἐκδίδοντος Β. Σεκοπούλου. Ἐν Πάτραις, 1879, 8ον, σ. δ'-168, δ,. 4.

1620 **Κοράνιον.** Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Ἀραβικοῦ κειμένου ὑπὸ Γερασίμου Ι. Πεντάκη, α' διερμηνέως τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολιτικοῦ πρακτορείου καὶ γενικοῦ προξενείου τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τύποις Ἀδελφῶν Κουρμούζη, 1879, 8ον. σ. ς', 665 καὶ 6' φρ. 10.

1621. **Οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησεις.** Ἔτος 7, φυλ. 74, Ἀπρίλιος 1979 Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Ἐργατικαὶ οἰκίαι. — Σημειώσεις τινὲς ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς Παραγωγῆς ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Π. Βέγλερη. — Ἐμπορικὴ ἐκπαίδευσις. — Αἰγυπτιακὸν ἐμπόριον. — Τινὰ περὶ δημοτικοῦ δασμοῦ. — Οἰκονομικὴ Βιβλιογραφία ὑπὸ τοῦ κ. Α Ν. Βερναρδάκη. — Εἰσοδήματα βασιλίσσης. — Τοκοτροπὴ δημοσίων χρεῶν. — Τουρκικὴ πίστις. — Νομισματικαὶ διακυμάνσεις ὑπὸ τοῦ κ. Α. Γ. — Καταστατικαὶ σημειώσεις ὑπὸ τοῦ κ. Σ.Κ Μ.

1622. **Γαληνός.** Ἔτος Α', ἀρ. 13 καὶ 14. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Περὶ χολώδους αἱματουρ. πυρετοῦ. — Περὶ σωμασκιῶν (συν) — Περὶ ἀτελοῦς ἰσχουρίας. — Χειρουργικὴ Ἑταιρία ἐν Παρισίοις — Δίδυμα στερνοζυγῆ. — Περὶ ἐπικρούσεως τῶν ὀστῶν. — Ἐπήρεια τοῦ Χλωροφορμίου κατὰ τὸν τοκετὸν ἐπὶ τοῦ ἐμβρύου. — Θεραπεία τῆς διαχύτου φλεγμονῆς. — Θερ τῆς κοκκιώδους ἐπιπεφυκίτιδος. — Περὶ τῶν ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἐρ. Σταυροῦ νοσηλευθέντων τραυματιῶν ἐν τῷ Πολ. Νοσοκ. Ἀθηνῶν (συν.) — Περὶ τοῦ ἐν τῷ δήμῳ Ἀβίας ἐξανθηματικοῦ τύφου. — Χειρουργικὴ θεραπεία κατ' αὐνανισμοῦ. — Χρῆσις ἐναμ θειϊκοῦ χαλκοῦ κατὰ τῆς νευραλγ. τοῦ τριδύμου. — Θεραπευτικὴ κατὰ τῆς διφθερίτιδος ἀγωγή. — Λουτρὰ διὰ πεπιεσμένου ἀέρος κατὰ τῆς κοκκίτιδος. — Χρῖσμα κατὰ τῆς ῥοδοειδοῦς ἄκμης. — Δεψικὴ πιλλετιερίνη κατὰ τῆς ταινίας. — Εἰδήσεις. — Βιβλιογραφικὸν Δελτίον.

Συνιστᾶται ἐν Λονδίνῳ, γράφει ἡ Ὥρα, ἑταιρία παρ' ἀνδρῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἑλληνικῆς Ἑταιρίας», γενικωτέρους σκοποὺς ἔχουσα κατὰ τὸ πρόγραμμα αὐτῆς τοὺς ἑπομένους: α') τὴν παροχὴν τῶν μέσων πρὸς δημοσίευσιν ἀντιγράφων καὶ φωτογραφιῶν ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν καὶ μνημείων παντὸς εἴδους· 6') τὴν φροντίδα περὶ δημοσιεύσεως ὑπομνημάτων περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν Ἑλλάδα, τήν τε παλαιὰν καὶ τὴν νέαν· γ') τὴν ἐμψύχωσιν τῆς σπουδῆς τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας· δ') τὴν σύναψιν σχέσεων πρὸς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ἑταιρίαν ὑπὲρ τῆς ἐμψυχώσεως τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ κτλ. ε') τὴν παροχὴν εὐκαιρίας εἰς συνάντησιν καὶ σύνδεσμον ἁπάντων τῶν τὴν ἀγγλικὴν ὁμιλούντων ἑλληνιστῶν καί ς') τὴν σύστασιν πρακτορείου ἐν Ἀθήναις, δι' οὗ τὰ μέλη νὰ δύνανται ν' ἀποκτῶσι φωτογραφίας ἑλληνικῶν τοποθεσιῶν καὶ μνημείων καὶ πᾶσαν ἀναγκαίαν ὁδηγίαν καὶ πληροφορίαν κατὰ τὰς ἐν Ἑλλάδι περιηγήσεις αὐτῶν.

— Ὁ φωτογράφος κ. Δανιὴλ Γ. Μαρλαπᾶς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν φωτογραφικοῦ περιοδικοῦ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Δαγουέρος».

— Ἐπανελήφθη ἐν Πάτραις ἡ ἔκδοσις τοῦ μηνιαίου (ἐκ 4 σελίδων) περιοδικοῦ ἡ «Ἥβη».

— Ἐν Ζακύνθῳ ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ γέρω Θανάσης».

ΕΛΛ. ΔΑΝ. ΦΡ. 28,000,000

24 Κλήρωσις διὰ τὴν ἑξαμηνίαν τὴν λήγουσαν τὴν **18** Ἀπριλίου **1879.**

145	5332	9760	13754	17949	22193
375	5372	9783	13942	18013	22195
416	5413	9831	13988	18028	22225
487	5662	9864	14030	18122	22376
636	5665	9871	14071	18134	22467
644	5676	9973	14085	18350	22682
752	5822	9998	14095	18392	22709
867	5880	10059	14135	18495	22740
871	5948	10110	14405	18568	22755
925	5991	10212	14779	18580	22844
968	6197	10222	14934	18595	22878
986	6213	10225	14990	18605	22904
1059	6227	10462	15066	18756	22987
1075	6462	10622	15136	18872	23169
1221	6521	10818	15151	18883	23179
1385	6636	10858	15186	18897	23200
1445	6637	10882	15211	19020	23579
1709	7070	10887	15236	19037	23682
1864	7093	10965	15273	19266	23694
1917	7148	11011	15316	19436	23716
2058	7336	11046	15361	19553	23797
2109	7367	11169	15421	19691	23921
2342	7382	11322	15602	19716	23984
2481	7395	11336	15688	19717	24037
2520	7418	11372	15734	19718	24044
2549	7524	11413	15849	19751	24163
2875	7539	11461	15919	19987	24195
2938	7685	11505	15952	19992	24272
3127	7721	11624	16063	20059	24306
3128	7862	11851	16097	20151	24417
3197	7973	11934	16223	20222	24462
3219	8425	12114	16329	20538	24471
3275	8562	12268	16358	20608	24550
3380	8768	12271	16366	20759	24554
3430	8774	12295	16420	20833	24644
3458	8842	12309	16508	20848	24740
3629	8894	12315	16748	20858	24761
3677	8948	12459	16751	21025	24792
3842	9056	12515	16762	21047	24834
3847	9133	12613	16769	21063	24945
3853	9181	12632	16910	21204	25058
3967	9184	12781	16936	21209	25102
3982	9225	12922	17182	21318	25115
3991	9266	12950	17218	21429	25139
4022	9322	12953	17237	21432	25156
4145	9405	13023	17315	21433	25204
4298	9504	13410	17554	21460	25211
4431	9591	13424	17559	21490	25240
4547	9600	13519	17592	21602	25269
4614	9620	13530	17767	21683	25378
4798	9662	13610	17777	21833	25515
4886	9717	13737	17872	21859	25538
4994	9754	13750	17878	22068	25759

Digitized by Google

25792 25794 25813 25882 25988 26096 26222 26229 26230 26807 26947 26992 27004 27203 27215 27230 27240 27336 27392 27588 27609 27848 27865 27916 28165 28225 28275 28509 28541 28555 28597 28618 28651 28676 28696 28748 28861 28957 28969 28999 29018 29132 29230 29280 29389 29418 29489 29659 29809 29960 29981 30039 30049 30085 30151 30189 30216 30358 30383 30433 30539 30634 30751 30779 31003 31236 31267 31329

31343 31360 31368 31611 31655 31695 31831 31857 31867 31950 32086 32110 32326 32390 32683 32704 32842 33129 33168 33205 33283 33386 33456 33672 33734 33985 33988 34100 34458 34470 34630 34745 34985 35011 35021 35115 35138 35146 35215 35284 35557 35792 35858 35972 36063 36136 36170 36317 36346 36481 36491 36567 36592 36655 36805 36830 36934 36946 36956 37042 37106 37235 37273 37429 37430 37471 37476 37517

37520 37534 37576 37638 37697 37717 37729 37739 37770 37848 37923 37959 38128 38189 38256 38362 38424 38614 38619 38654 38662 38727 38850 38855 38876 38918 38975 39025 39050 39086 39097 39167 39210 39237 39240 39255 39337 39453 39553 39880 39912 40034 40232 40289 40427 40564 40590 40627 40717 40738 40770 40818 40873 41063 41205 41319 41324 41354 41503 41510 41802 41946 42033 42323 42401 42630 42819 42822

42948 43008 43116 43117 43267 43731 43760 43801 43819 43995 44022 44081 44087 44095 44381 44476 44498 44524 44580 44649 44695 44825 44982 45188 45266 45300 45808 45846 45874 46057 46364 46372 46435 46542 46638 46639 46684 46758 46874 46918 46927 47023 47096 47180 47353 47418 47623 47710 47729 47843 47865 48014 46036 48057 48077 48262 48311 48406 46450 48457 48538 48597 48671 48786 48855 48860 48979 49104

49143 49163 49173 49206 49290 49301 49690 50126 50147 50173 50259 50623 50840 50841 50913 50916 50975 51008 51041 51123 51304 51325 51340 51428 51447 51457 51505 51597 51663 51805 51808 51821 51823 51831 51939 51942 52052 52183 52508 52660 52758 52898 52918 52992 53014 53210 53283 53290 53419 53464 53501 53631 53683 53696 53718 53731 53734 53744 53897 53941 54006 54051 54081 54153 54169 54339 54357 54555

54611 54641 54880 55063 55138 55281 55323 58355 55367 55391 55399 55408 55470 55533 55536 55657 55810 55947 56088 56269 56291 56361 56488 56546 56599 56622 56637 56729 56738 56746 56787 56964 56995 57188 57191 57263 57270 57271 57282 57404 57491 57570 57699 57807 58028 58083 58158 58280 58287 58436 58575 58593 58608 58647 58898 59125 59127 59134 59143 59356 59373 59666 59776

59868 59876 59934 60120 60192 60329 60375 60520

60637 60789 60824 60825 60918 60926 60936 61035

61048 61052 61188 61240 61309 61392 61413 61519

61529 61642 61894 61979 62265 62318 62329 62402

62589 62708 62740 62997 63157 63199 63215 63259

63576 63598 63755 63777 63837 63896 63963 63966

64019 64070 64084 64231 64245 64268 64481 64562 64702 64773 65041 65116 65137 65344 65599 65616 65635 65643 65705 65727 65857 65861 65927 66024 66629 66760 66846 66881 66928 66959 66964 67112 67116 67168 67254 67281 67355 67384 67444 67627 67685 67708 67881 67909 67963 68134 68224 68315 68364 68421 68800 68934 69082 69145 69179 69181 69282 69425 69463 69469 69519 69593 69626 69748 69823 69843 69955 70075 70091 70145 70208 70245 70253 70304 70324 70379 70382

70433 70553 70676 70834 70907 70994 71044 71054 71067 71069 71090 71494 71495 71587 71769 71838 71839 71870 71952 72073 72180 72339 72392 72520 72522 72540 72551 72581 72657 72659 72664 72849 72852 72856 72870 72886 73014 73856 73129 73247 73548 73582 73589 73594 73634 73658 73663 73828 73969 74069 74103 74161 74448 74599 74743 74782 74791 74792 74809 74820 74967 75074 75180 75245 75315 75398 75443 75688 75869 75903 75916 76001 76061 76184 76253 76266 76305

76312 76323 76353 76451 76630 76757 76769 76930 76991 77153 77154 77198 77208 77386 77456 77482 77759 77894 77944 77988 78062 78148 78294 78489 78542 78581 78657 78779 78818 78872 78915 78946 79019 79031 79148 79242 79374 79384 79451 79488 79553 79568 79700 79729 79823 79849 79937 80115 80171 80276 80319 80563 80774 80795 80928 80978 81125 81251 81390 81420 81426 81504 81553 81698 81869 81909 81929 81954 82012 82093 82334 82351 82398 82418 82648 82676 82729

82794 82813 83934 82961 82985 83081 83138 83176 83335 83376 83445 83455 83468 83514 83564 83568 83616 83997 84049 84107 84131 84181 84206 84213 84219 84246 84290 84325 84767 84812 84837 84946 85026 85138 85140 85213 85269 85591 85629 85746 85863 85892 85927 86048 86058 86116 86195 86240 86265 86317 86322 86342 86388 86453 86464 86516 86530 86663 86879 86900 86912 87124 87141 87193 87323 87461 87615 87646 87741 87908 87990 88001 88098 88123 88144 88263 88337

88402 88412 88414 88547 88617 88644 88647 88754 88878 89257 89358 89394 89545 89866 90023 90058 90169 90189 90245 90303 90447 90506 90521 90631 90639 90664 90695 90722 90757 90975 91020 91036 91051 91318 91319 91454 91586 91630 91699 91779 92010 92092 92145 92213 92321 92350 92394 92442 92531 92648 92841 92925 92935 93033 93159 93218 93281 93309 93181 93561 93585 93753 93842 93879 93896 94027 94051 94094 94244 94330 94468 94508 94715 94755 94756 95024 95065

95203 95216 95310 95369 95670 95707 95766 95780 95890 95965 95975 96013 96160 96166 96186 96188 96237 96352 96361 96441 96472 96528 96597 96612 96661 96677 96762 96791 96793 96828 96852 96902 96904 96931 97083 97133 97271 97318 97383 97431 97623 97639 97773 97857 97964 98121 98168 98229 98242 98286 98398 98595 98610 98629 98631 98711 99039 99054 99114 99161 99169 99171 99204 99216 99306 99313 99427 99482 99524 99525 99571

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

12 Ἀπριλίου 1879 — 12 Ἀπριλίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	295 ½
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	305 ½
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 413
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	286
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103 ½
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 206 ½

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3440
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 70 ½

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30.80 Ἐμπ. 3 μην. 29.75	Εἰκοσάφρ. δ. 23.75 Λ. Στερλ. » 29.50 Λ. Ὀθωμ. » 27.20
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19 ½. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.19	Αὐστρ. Φλ. » 14.— Ἀρ. 5φρα. » 5.85 Ἀρ. φράγ. » 1.16

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἀπριλίου). Ἐμ. 30.10 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (6 Ἀπριλίου). Ἐμ. 3 μην. 29 90.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (18 Ἀπριλίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 44 ¼
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 258.—
» » » 8 % .. » 248.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 66.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109½-109¾
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 23.10
Λίρα Ἀγγλική............. γρ. 109 30/40
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 28/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (17 Ἀπριλίου.)	ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (18 Ἀπριλίου.)
Λον.αἶ10λ.σ 3μ.φιο. 117 40	Λον.αἶ10λ σ.3 μ.φιο. 117.10
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.42	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.30
20φραγκον..... » 9.34	20φραγκον..... » 9.33
Ἀργυρᾶφιο.100. »	Ἀργυρᾶφιο.100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Μαρτίου)

Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ. 2½) φρ. 25.27½-32½
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 165-170 %₀
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 ½, Βιέννης 5, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3½, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Καν Ε** Πειραιᾶ. Νῦν ὑψίφωνος ἐκ τῶν καλῶν, κερδαίνει συνήθως ἑβδομήκοντα μέχρις ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων ἐτησίως. Ὁ Roger ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐλάμβανεν ἐκ τοῦ παρισινοῦ θεάτρου τοῦ Μελοδράματος ὀγδοηκοντάκις χίλια φράγκα. Ὁ κ. Νωδέν, προσληφθεὶς ἐν τῷ αὐτῷ θεάτρῳ εἰδικῶς διὰ νὰ μετέχῃ τῶν παραστάσεων τῆς Ἀφρικανῆς, συνεπείᾳ ῥητῆς διατάξεως τῆς διαθήκης τοῦ Meyerbeer, εἶχεν ἐνιαύσιον χορηγίαν ἑκατὸν δέκα χιλιάδων φράγκων. Ὁ Καπούλ ἐσυμφώνησε νὰ ψάλλῃ κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀντὶ διακοσίων δέκα χιλιάδων φράγκων, δηλονότι λαμβάνων κατὰ μέσον ὅρον πεντακισχίλια φράγκα ἑκάστην ἑσπέραν. Ὑπολογιζομένων δὲ καὶ ὅσων οἱ ὑψίφωνοι δύνανται νὰ κερδαίνωσιν ἐν ταῖς περιοδείαις αὐτῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας ἢ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, κατὰ τὸ διάστημα τῆς χορηγουμένης αὐτοῖς ἐτησίας διμήνου ἢ τριμήνου ἀδείας, τὸ ποσὸν καθίσταται ἀρκούντως στρογγύλον — κ. Κ. Β. Κωνσταντινούπολιν. Δὲν εὑρέθη εἰς κανὲν ξενοδοχεῖον. Ἀποφεύγετε παρακαλοῦμεν τοῦ λοιποῦ μέσα ἀδάπανα κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ δαπανῶντα τὸ πολυτιμότερον τῶν χρημάτων, τὸν χρόνον. — Ἑνὶ συνδρομητῇ. Εἶνε μὲν ἔργον τοῦ ἄγγλου Swift (τὰ ταξείδια τοῦ Γύλλιβερ: Gulliver's travels), ἀλλ' ὁ ἄγγλος συγγραφεὺς ἐμιμήθη ἐν τούτῳ τὸ περὶ ἀληθοῦς ἱστορίας περισωθὲν σύγγραμμα τοῦ Λουκιανοῦ. Τὴν πραγματείαν ταύτην τοῦ εὐφυεστάτου Σαμοσατέως ἐμιμήθη καὶ ὁ Rabelais ἐν τῷ Voyage de Pantagruel.— Γραμματέα «Παλλάδος». Κωνσταντινούπολιν. Ἂς μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι τὸ εὐγενὲς παράδειγμα τοῦ κ. Ο. Ν. — κ. Ν Δ. Β. Πάβλογραδ. Τὸ Δελτίον εἶνε ὅλως ἀνεξάρτητον δημοσίευμα, δωρεῖται δὲ πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας» ἀφ' ἧς ἡμέρας πληρωθῇ ἡ συνδρομή των.—κ. Δ.Β. Παρισίους. Τῷ κ. Γ.Χ ἀπεστάλησαν τὸ παρελθὸν φύλλον. — κκ. Μ Π. Κ. Σμύρνην, Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν. Θ' ἀπαντήσωμεν ἰδιαιτέρως. — Καν Μ. Ι. Bône (Ἀλγερίας). Τινὰ ἐξηντλήθησαν. — κ. Α. Τ. Ὀδησσόν. Κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ κ. Ι.Φ.Μ. ὁ φάκελλος ἐπεγράφη Ε.Τ. Ζητήσατε αὐτὸν παρὰ τοῦ ταχυδρομείου. — Ν. Π Μασσαλίαν. Ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ κ. Ι. Ζ. — Καν Π Χ. Σύρον. Ἀπεστάλησαν τὴν τρίτην.—κκ. Α. Β. Bonn. Ν.Γ.Π Μόναχον, Π Α.Α. Γέϊσκ, Σ Κ. Παρισίους, Χ.Ζ. Γαλάζιον, Γ.Ι.Π. Ἀλεξάνδρειαν, Ι.Ι.Δ. Κ.Τ, Κ.Τον, Γ.Π, Η.Γ, Π.Κ, Κ.Λ, Ι.Π Φάλτσιον, Καν Φ.Ε Βελιγράδιον, Κ.Β.Τ καὶ Α Μ.Ι. Κέρκυραν, Κ.Θ Π καὶ Ι.Ν Χ. Πάτρας, Σ.Α.Σ. Ληξούριον, C.R. Ξενοδοχ. τῶν ξένων, Πειραιᾶ, Καν Ε.Α.Φ Πάτρας, Κ Ν, Γ.Δ.Φ, Κ.Νην Κ.Ρ, Λ.Μ, Ν.Σ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν. — κ. Χ.Κ. Τρίπολιν. Διὰ τραπεζικοῦ γραμματίου ἢ γραμματοσήμων.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

888.

Πόθεν ἐπήγασεν ἡ παροιμία: « Ποτέ τ' αὐγὸ δὲν ἔδωσε, οὔτε τ' ἁγίου Λαζάρου;

889.

Διὰ τῶν κατωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ κανονικὸν τετράγωνον.

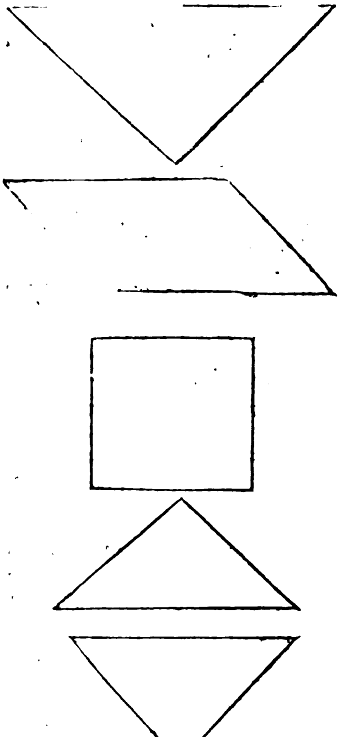

890.

Νὰ εὑρεθῶσι δύο ἀριθμοὶ τὰ ψηφία τῶν ὁποίων νὰ δίδωσιν ἄθροισμα τὸν ἀριθμὸν 18, ἐὰν δ' ἀφαιρεθῇ ὁ εἷς τούτων ἀπὸ τοῦ ἄλλου, τὰ ψηφία τῆς διαφορᾶς τῆς ἀφαιρέσεως ἀθροιζόμενα ν' ἀποτελῶσι πάλιν τὸν ἀριθμὸν 18.

Ἐν Πάτραις. Χ. Α. ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

891.

Διὰ τῶν γραμμάτων οολχς νὰ σχηματισθῶσι δύο λέξεις.

892.

Τὸ ὄνομά μου σχηματίζεται ἐκ τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων τῶν λέξεων ἅς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατωτέρω πληροφοριῶν, παρακαλεῖται νὰ μαντεύσῃ ὁ ἀναγνώστης:

1 Ἀρχαίας πόλεως, ἐχούσης ναὸν περίφημον τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, ἔνθα ὑπηρέτουν ὡς ἱέρειαι νέαι παρθένοι.
2 Στρατιωτικοῦ τάγματος, ἐξ ἐθνικῶν, ὑπηρετῆσαν παρὰ τοῖς Γραικορωμαίοις.
3 Μικρᾶς τὸ πάλαι αὐτονόμου ἡγεμονίας ἐν Γαλλίᾳ, ἧς τὸν ἡγεμόνα ἀπεθανάτισεν ἡ μοῦσα τοῦ Βερανζέ.
4 Πτηνοῦ, λαβόντος τὸ ὄνομά του ἐκ τοῦ χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν του.
5 Προδότου.
6 Ἑνὸς τῶν ἀστερισμῶν τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου.
7 Τοῦ ὑδατώδους μέρους τοῦ γάλακτος.
8 Τῆς μεγαλητέρας τῶν Κυκλάδων νήσων.

Σ. **

893.

Δύο συνῆλθον ἀδελφοί, χωρὶς νὰ ἁμαρτήσουν,
Τὸν ἐκλαμπρότατον ἐμὲ ὡς τρίτον νὰ γεννήσουν.
'Σ τοὺς ὤμους της μὲ φέρ' ἡ γῆ, τὸ ἥμισύ της σκέπω·
'Σ τὸν κόσμον δὲν μὲ βλέπουσιν, ἀλλ' οὔτ' ἐγὼ τοὺς βλέπω.
'Σ τὰ ἔσχατα τοῦ οὐρανοῦ ἂν φθάσουν, ἐκεῖ μόνον
Μὲ βλέπουν μετὰ τοῦ Θεοῦ, τὸ φῶς νὰ ἔχω θρόνον.
Καὶ καλοκαίρι φαίνομαι καὶ ἐν καιρῷ χειμῶνος,
Πλὴν δὲν μὲ εἶδεν, οὐδὲ μήν, οὐδ' ἔτος, οὐδὲ χρόνος.
Ἐν τῷ νερῷ μὲ ἔρριψαν, κι' ὡς μ' ἄφησαν, ἐστάθην·
'Σ τὸ πῦρ ἐπάνω μ' ἔβαλον, κ' ἐν τῷ πυρὶ ἐχάθην.
Ἀκόμη συλλογίζεσαι; ποῦ εἶμαι δὲν ἠξεύρεις;
Δὲν εἶμαι, φίλε, μέγα τι! ἂν ἔχῃς νοῦν, θὰ μ' εὕρῃς.
— Ποῦ εἶσαι; πρῶτον λέγε μοι.—Ποῦ εἶμαι; εἰς τὸ εἶμαι.
— Ποῦ κεῖσαι; δὲν σὲ ἐννοῶ.—Ποῦ κεῖμαι; εἰς τὸ κεῖμαι.
— Ποῦ 'πῆγες, πόθεν ἔφυγες, εἰπέ μας μὲ ὀλίγα.
— Ἀπὸ τὸ φεύγω ἔφυγα κ' ἐπῆγα 'ς τὸ ἐπῆγα.
— Ἆ! γράμμα εἶσαι φίλτατον! σὲ ηὗρα ἐν τῷ ἅμα.
— Ἀνήκω εἰς τὰ γράμματα, ἀλλὰ δὲν εἶμαι γράμμα.

894.

Μὲ τοὺς ἀποθαμένους ζῶ, καὶ εἰς τοὺς ζῶντας θνήσκω.
Μὲ κυνηγεῖς εἰς τὴν ζωήν, 'ς τὸν θάνατον σ' εὑρίσκω.

895.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Mot-carré.

Mes lunettes vont au premier;
Jamais tôt ne vient le deuxième;
Mon député vient du troisième;
De la tête vient le dernier.

896.

Mon nom, sous sa double image,
Se lit sans difficulté:
Au regard j'offre une plage;
A la main, la tasse à thé. **

897.

Par quatre pieds j' entends et par trois je réponds.

898.

Quelles lettres sont les moins spirituelles?

ΛΥΣΕΙΣ.

878. Τιμὴ τοῦ ὡρολογίου δρ. 350, ἀριθμοὶ τοῦ λαχείου 80.

879.

$$\frac{777+(7\times7)+7+7}{7}$$

880. Τὸ μυστικόν.—**881.** Καὶ γραῦς μεμαθηκυῖα συκοφαγεῖν, καὶ κύων εἰωθυῖα σκυτοτραγεῖν ἄμφω χαλεπώ. —**882.** Καύκασος [Κουροπαλάτης (εἶδος Αὐλάρχου παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς· εἶχε πᾶσαν τὴν ἐντὸς τοῦ Παλατίου ὑπεροχήν, ὅθεν ἐλέγετο καὶ Ὕπαρχος τῆς Αὐλῆς. Προηγεῖτο δὲ ἐν ταῖς ἐπισήμοις προελεύσεσι τοῦ Αὐτοκράτορος κρατῶν ῥάβδον χρυσῆν, καὶ φορῶν πράσινα, καθὼς πράσινον ἦτο καὶ τὸ ὄχημά του), Ἀγησίλαος, Ὕδρα, Κεραμεὺς (Κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ τέκτονι τέκτων), Ἀνθοῦσα, Σφενδόνη, Ὄρυζα, Στέντωρ)]. — **883.** η.

884.

I	R	I	S
R	O	S	E
I	S	A	R
S	E	R	F

885. Bonjour, Bonsoir. — **886.** Marivaudage. — **887.** Ceux qui se servent de bassinoire (bas si noirs).

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

[Λύσις τοῦ 583 αἰνίγματος: Τὸ ψηφίον η].
Τοῦ ἀλφαβήτου οἱ πλέοντες τὸν ἀβαθῆ πυθμένα
Εὐκόλως συλλαμβάνονται ὡς φῶκαι εἰς λιμένα. **Μ.Μ.**

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι ** Β, Ἑλένη Ε. Δεληγεώργη, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Α. Β.*, Miss Terr, Ἑλένη*, Ἀθηνᾶ Δ. Καλλιοντζῆ, Μία φίλη τῆς Ἑστίας, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Παρθενόπη Βάρκερ (Κερκύρας), Μαρία Ἰωαννίδου (Bône Ἀλγερίας), Μαρία Ι. Ἀρβανίτου (Κωνσταντινουπόλεως) κκ. Π.Π. Ἀραβαντινός, Ernest Pellissier, Κ.Ι. Χωρέμης, Le Prince Paul, Α. Ν. Λαγκαδᾶς, Κ. Κ. Μουτσόπουλος, Εἷς ἀσθενής, Α.Χ.Δραγάτσης, Lord Thograf, Deux pharssoeurs, Ε. Ι. Κανέλλης, Δ. Α. Βερενίκης, Lord Gnette, Fine mouche, Η Ι. Ζενεμβίσης, C. Reinhold καὶ Κ. Ι. Χριστοφίδης (Πειραιῶς), Χ. Α. Ρηγόπουλος, Κ. Θ. Παπαλουκᾶς καὶ Ι. Ν. Χαϊδόπουλος (Πατρῶν), Κ. Β. Τοπάλης, Ι. Πάλιος καὶ Σ. Λυκούδης (Κερκύρας), Μέλης (Σμύρνης), Π.Κ. Καρακάσης (Φαλτσίου), Ι. Γ. Παναγιωτίδης καὶ Κίμων Κ. Βατικιώτης (Θεσσαλονίκης), Οὔτις (Κωνσταντινουπόλεως,) Ι. Φ. Μιμῆς (Ὀδησσοῦ).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 121

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1623. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 22 Ἀπριλίου 1879 Ἀρ. 173 (121) Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀθανασίου Τσακάλοφ — Περὶ τῆς Φιλικῆς εταιρίας. — Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (μετ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Ἀνέκδοτα τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας Νικολάου Α' (μετάφρ. δεσποινίδος Ἐλίζης Σκαρλ. Σούτσου). — Σπουδαστοῦ πινακίδες: Ζυθοποτικὴ πανήγυρις ἐν Μονάχῳ. — Ἀκαδημαϊκὴ τελετή — Τί παράγει εἷς κόκκος σίτου. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκὼ (μετ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1624. **Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου τὰ σωζόμενα** τὰ πλεῖστα ἐκδιδόμενα νῦν τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς ἐν Φλωρεντίᾳ, Ὀξωνίῳ, Παρισίοις καὶ Βιέννῃ κώδικας, δαπάνῃ τοῦ δήμου Ἀθηναίων, ὑπὸ Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας, ὑφηγητοῦ τῆς ἑλλ. ἱστορίας καὶ γραφογνωσίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Τόμος Α', περιέχων τὰς ὁμιλίας, τοὺς λόγους καὶ τὰ προσφωνήματα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ», 1879, 8ον, σ. η' καὶ 368. δρ. ν. 12 [Ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ πεπαιδευμένου ἐκδότου μεταφέρομεν τὰ ἑπόμενα: Τρεῖς αἰῶνες καὶ ἥμισυς εἶχον παρέλθει ἀπὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν, ἀρχομένου τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, ἀπέθανεν ἐν Κέῳ ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μιχαὴλ ὁ Ἀκομινάτος, ὅτε ὁ Πέτρος Μορέλλης ἐξέδωκε τὸ πρῶτον τῷ 1556 ἐν λατινικῇ μεταφράσει ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων τοῦ ἱεράρχου τὴν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικήταν τὸν Χωνιάτην μονῳδίαν. Ἔκτοτε δὲ κατ' ὀλίγον ἐδημοσιεύθησαν διὰ τῶν αἰώνων καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα τοῦ Μιχαήλ, μάλιστα κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Tafel καὶ Ellissen. Ἀλλὰ πάντα τὰ δημοσιευθέντα ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν λατινικῇ μεταφράσει ἐν διαστήματι τριακοσίων ἐτῶν καὶ ὑπερέκεινα ἦσαν μόλις τὸ ὄγδοον τῶν σωζομένων, τὰ δὲ λοιπὰ κατέκειντο ἀνέκδοτα, τινὰ δὲ καὶ ὅλως ἄγνωστα, ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Φλωρεντίας, τοῦ Ὀξωνίου, τοῦ Ἐσκουριάλου, τῶν Παρισίων, τῆς Βιέννης, τῆς Ρώμης

Διατρίψας δ' ἐπὶ διετίαν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς βιβλιοθήκαις καὶ τοῖς ἀρχείοις περὶ τὴν ἐξερεύνησιν καὶ μελέτην τῶν κωδίκων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, μετ' ἰλιγγιάζοντος δὲ διαφόρου περισυνάγων τὰ φορῶντα εἰς τὴν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἀθηναϊκὴν ἱστορίαν, δὲν ἠδυνάμην νὰ παρέλθω ἀμελέτητα τὰ ἔργα τοῦ Ἀκομινάτου. Καὶ δὴ ἀντέγραψα ἐν ταῖς ἄνω εἰρημέναις βιβλιοθήκαις πλὴν τῆς τοῦ Ἱσπανικοῦ Ἐσκουριάλου, ὅπου δὲν ηὐτύχησα νὰ μεταβῶ, ἐξ ἐννέα κωδίκων καὶ ἀντέβαλον κριτικῶς πάντα τὰ σωζόμενα τοῦ Μιχαήλ, ἑτοιμάσας αὐτὰ πρὸς ἔκδοσιν.

Τῆς ἐκδόσεως δὲ ταύτης οὔσης πολυδαπάνου καθίστατο δυσχερὴς ἡ εὕρεσις τῶν μέσων καὶ κατ' ἀνάγκην ἔμελλεν ἴσως νἀναλάβῃ αὐτὴν ξένη ἀκαδήμεια κράτους ἔκ τε ἐπιστημονικοῦ ζήλου καὶ ἐθνικῶν συμφερόντων τὰ μάλιστα διατρίβοντος ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις περὶ τὴν βυζαντιακὴν ἱστορίαν. Ἀλλ' εὐτυχῶς βραχὺν χρόνον μετὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα κάθοδόν μου δημοσιευθέντος τοῦ βιβλίου μου αἱ Ἀθῆναι περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος κατὰ πηγὰς ἀνεκδότους, ἐν ᾧ πολὺς περὶ τοῦ Ἀκομινάτου καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐγίνετο λόγος, ἐξηγέρθη τὸ διάφορον τινῶν φιλομούσων μελῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, οἵτινές με παρεκίνησαν νὰ ἐκθέσω εἰς τὸν δῆμον τὸν τρόπον τῆς δημοσιεύσεως τῶν συγγραφῶν τοῦ ἱεράρχου τῶν Ἀθηνῶν. Ὑποβληθείσης δὲ τῆς ἐκθέσεώς μου, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, ὅπερ καὶ ἄλλοτε εἶχε παράσχει δείγματα εὐγενοῦς καὶ φιλομούσου μερίμνης περὶ τῆς κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν, ὁμοφώνως παρέσχε χορηγίαν γενναίαν πρὸς ἔκδοσιν τῶν συγγραφῶν τοῦ Ἀκομινάτου ἐν τῇ πόλει ἔνθα ἐκεῖνος ἐβίωσε καὶ συνέγραψε τὰ πλεῖστα τῶν σωζομένων αὐτοῦ ἔργων.

Τοιαύτη ἡ ἱστορία τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ Ἀκομινάτου, ὧν προσφέρω ἤδη εἰς τὸ κοινὸν τὸν πρῶτον τόμον, περιέχοντα τὰς ὁμιλίας, τοὺς λόγους καὶ τὰ προσφωνήματα. Ὁ δὲ δεύτερος, ἐκδοθησόμενος βραχὺν χρόνον μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἄθωνος ἐπιστροφήν μου, θέλει περιλάβει τὰ ποιήματα αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπιστολάς, αἵτινες εἶνε ὡς ἱστορικὴ πηγὴ πολλῷ σπουδαιότεραι τῶν ἐν τούτῳ τῷ τόμῳ ἐκδιδομένων λόγων. Ἐν τέλει δὲ τοῦ δευτέρου τόμου θέλουσι προστεθῇ μακραὶ ἱστορικαὶ σημειώσεις, κατάλογος τῶν παρὰ Μιχαὴλ χωρίων συγγραφέων κλασικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν, γλωσσάριον τῶν πρωτοφανῶν καὶ σπανίων λέξεων καὶ πίναξ τῶν κυρίων ὀνομάτων, πάντα ταῦτα ἀναφερόμενα εἰς ἀμφοτέρους τοὺς τόμους Προσαρτηθήσονται δὲ καὶ τέσσαρα πανομοιότυπα τῶν κυριωτάτων κωδίκων.

Δημοσιεύων δὲ τὰ ἔργα Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου εἰς τίνα ἠδυνάμην ἄλλον δικαιότερον νἀφιερώσω τὴν ἔκδοσιν ταύτην ἀλλ' ἢ εἰς αὐτὸν τὸν Δῆμον, τὸν γενναίως χορηγοῦντα τὰς τῆς ἐκτυπώσεως δαπάνας; Εὐχαρίστως δ' ἐκφράζων τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον διὰ τὴν στοργὴν πρὸς τὴν πάτριον ἱστορίαν ἣν ἀπό τινος ἐπιδεικνύει, αἰσθάνομαι καθῆκον νἀναφέρω ἰδίᾳ τὰ ὀνόματα τοῦ φιλομούσου δημάρχου κ. Παναγῆ Κυριακοῦ καὶ τῶν δημοτικῶν συμβούλων εἰς οὓς ἀνετέθη ἡ περὶ τῆς ἐκδόσεως μέριμνα, τῶν κκ. Τιμολέοντος Φιλήμονος καὶ Δημητρίου Μ. Καλλιφρονᾶ ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ μεθ' ἧς ὑπεστήριξαν τὸ ἔργον. Κατὰ χρέος δὲ ἀναφέρω καὶ τὰ ὀνόματα τῶν εὐγενῶν ἐφόρων καὶ βιβλιοθηκαρίων τῶν βιβλιοθηκῶν ἐν αἷς εἰργάσθην ἑτοιμάζων πρὸς ἔκδοσιν ταῦτα τὰ ἔργα, μάλιστα δὲ τῶν κκ. W Coxe καὶ A. Neubauer ἐν Ὀξωνίῳ καὶ Anziani ἐν Φλωρεντίᾳ, πρὸς οὓς ἐκφράζω μυρίας τὰς χάριτας ἐφ' αἷς εὐκολίαις μοι παρέσχον, καὶ τὰς ἐργασίμους ὥρας αὐξάνοντες καὶ παντὶ ἄλλῳ τρόπῳ συντείνοντες εἰς εὐόδωσιν καὶ τούτου μὲν τοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐφ' οἷς εἰργαζόμην ἐν ταῖς πλουσιωτάταις ἐκείναις βιβλιοθήκαις].

1625. **Φ. Νιμεϋέρου.** Εἰδικὴ νοσολογία καὶ θεραπευτική Διασκευασθεῖσα ὑπὸ Εὐγ. Σεῖτζ καὶ μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς 9ης Γερμανικῆς ἐκδόσ. ὑπὸ Γ. Καραμήτσα. Ἐκδ. Β' ηὐξημ. καὶ διωρθωμ. Ἀθῆναι, 1879. Τόμ. Α', δρ. 18.

1626. **Μελέται περὶ γεωργίας** ὑπὸ Α. Ἡλιοπούλου, πρώην Διευθυντοῦ τῆς Γεωργικῆς Σχολῆς ἅμα καὶ καθηγητοῦ τῆς ἀγροτ. οἰκονομίας ἐν τῇ αὐτῇ Σχολῇ. Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδ. Κορομηλᾶ, 1879, 8ον, III, 144, δρ. ν. 2.50.

1627. **Πραγματεία περὶ ἐργασίας** ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ ἐν Καΐρῳ Ἑλληνικῇ Στοᾷ «Ὁ Μαραθὼν» ὑπὸ Δ. Ι. Οἰκονομοπούλου. Ἐν Καΐρῳ, τύποις Μιχ. Κ. Νομικοῦ, 1879, 8ον, σ. 56. φρ. 2.

1628. **Γαληνός.** Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ἀπριλίου 1879, Περιεχόμενα: Περὶ τῶν ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἐρ. Σταυροῦ νοσηλευθέντων τραυματιῶν ἐν τῷ Πολ. Νοσοκ. Ἀθηνῶν (συν). — Περὶ τῶν ἐν Αἰδηψῷ λουτρῶν (συν.) — Περί τινος νέου μητρομέτρου. — Περὶ τῆς ἀποκοπῆς τοῦ ὀμφαλίου λώρου. — Θεραπεία κατὰ τῆς λέπρας. — Θεραπεία τῶν αἱμορροΐδων. — Θεραπεία τῶν κατὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν σπασμῶν. — Πρόγραμμα μαθημάτων τῆς ἰατρικῆς σχολῆς. — Δελτίον ἀποβιώσεων. — Βιβλιογραφικὸν Δελτίον. — Εἰδοποίησις διευθύνσεως

1629. **Βύρων.** Τόμος Δ', Μάρτιος 1879. Περιεχόμενα: Π. Κουπιτώρης, Ἀλβανικαὶ μελέται — Περὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀλβανῶν. — Ν. Πετρῆς, Ἀγωγὴ τοῦ γυναικείου φύλου ἐν Ἀγγλίᾳ. — Νάρκισσος Ἀπιλιώτης. — Ὁ Ἄπελπις. — Κρητικὴ ἐπιθεώρησις, Κυρία Γρότε — Παιδαγωγικὸν ἐγκόλπιον Α. Μελᾶ — Τελευταῖα ἔργα Κ. Ν. Σάθα. — Χαρίσης Πούλιος. Περὶ ἐκλογῆς ἐπιτηδεύματος. — Π. Ραζῆς Περὶ προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως. — Σ. Γ. Κοκόλης, Φωνόγραφος τοῦ Θωμᾶ Ἐδισσῶνος. — Ποικίλα: Ὡρολόγια — Ἡμερολόγια. — EMILE PAGES, Ὁμοιοπαθητικὴ ἐκδίκησις, ἠθογραφία. — Ποιήσεις, Μετάφρασις ἐκ τοῦ XXXIII ᾄσματος τοῦ Δάντου. — Π. Σ. Φω-

Digitized by Google

τιάδης, Τὸ δανείζεσθαι — Ἐργασίαι φιλολογικοῦ συλλόγου Βύρωνος. — Π Ι Χαλκιόπουλος, Ὑπόμνημα πρὸς τὸ Συνέδριον τῶν Ἑλληνικῶν Συλλόγων.

1630. Σωτήρ. Ἔτος Β', Μάρτιος 1879 Περιεχόμενα: Σκοπὸς καὶ θέμα τῆς Ἀπολογητικῆς ὑπὸ Σπ. Σούγκρα ὑφηγητοῦ (συν.) — Διατριβὴ περὶ προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ Π. Ραζῆ, προέδρου τοῦ συλλόγου «Βύρωνος» (συν. καὶ τέλος). — Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ Παναρέτου Κωνσταντινίδου ὑφηγητοῦ (συν.)—Λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, ὑπὸ Ἰωάννου Μαρτίνου πρεσβυτέρου. — Ὁ χρηστὸς καὶ τίμιος ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ (Ἡ ὀλιγωρία τῆς θρησκείας. Τί ὀφείλομεν πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἡμῶν. Περὶ σπουδῆς. Τρόποι δι' ὧν δύναταί τις νὰ ἀγαπηθῇ. Περὶ εὐγενείας καὶ ἀγαθῆς ὑπολήψεως. Περὶ ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος) (συν.)

1631. Σεράπειον. Ἔτος Α', Ἀπρίλιος 1879. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Περιεχόμενα: Ἐπὶ τοῦ Νείλου. — Αἱ ἐκ τῆς φύσεως τέρψεις. — Ζωϊκὸς μαγνητισμός — Περὶ ἀρωμάτων καὶ τῶν διαφόρων αὐτῶν χρήσεων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις λαοῖς. — Περὶ βιβλιοθηκῶν — Ἡ ἑορτὴ τοῦ Συλλόγου. — Πρὸς τὸν Χριστόν. — Ἐρανίσματα. — Βιβλιογραφία. — Αἰνίγματα

1632. Ἀθηναΐς Ἐν Ἀθήναις, 15 Ἀπριλίου 1879. Περιεχόμενα: Πῶς εἷς ὀβολὸς παρήγαγε περιουσίαν. — Ἀνοικοδόμησις Ἱεροσολύμων Ἄνδερσεν. — Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα. — Τεραστία ὑποδοχὴ Γράντ — Ἡ μέθη. — Κλέπται. — Ποικίλα. — Εἰς Μάρκο Μπότσαρι (ἐκ τῶν τοῦ Σολωμοῦ) [Εἰκὼν Δημ. Σ. Σούτσου].

1633. **Charles de Mouy.** Lettres du Bosphore. Bucarest, Constantinople, Athènes. Paris, 1879, E. Plon et Cie. (avec gravures) fr. 4.

1634. **Bulletin de Correspondance Hellénique.** [Δελτίον Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας]. III-IV, Troisième année. Mars et Avril 1879 [École Française d'Athènes]. Sommaire: I Note sur des bijoux d'or trouvés en Lydie, par M. Albert Dumont. — II Inscriptions archaïques de Thèbes, par M. P. Foucart. = III Inscription chrétienne de Tanagre, par M. L. Duchesne. — IV Inscriptions de Délos, relatives à des personnages romains, par M. Th Homolle. — V Inscriptions de l'île de Chypre, par MM. M. Beaudouin et E. Pottier. — VI Mélanges archéologiques, par M. C. Mylonas. — VII Antiquités des Sporades septentrionales, par M. Paul Girard. — VIII Inscriptions du Péloponnèse, par M. Jules Martha. — IX Inscriptions funéraires de l'Oropie. Inscription de Probalinthos, par M. Am. Hauvette-Besnault. — X Quelques particularités du dialecte chypriote, par M. M Beaudouin. — XI Sur quelques nécropoles de la Grece du Nord, par M. Paul Girard. VII Fragments de monuments choragiques à l'est du théâtre de Bacchus, par M. E. Pottier. — VIII Inscriptions de Chio, par M. B. Haussoullier. Faits et nouvelles, Planches: IV-V. Bijoux lydiens. — V. bis Monuments choragiques d'Athènes —VIII-IX. Tète archaïque et statue de femme drapée, trouvées, à Délos. Ἀθήνησι, Πέτρος Περρῆς ἐκδότης-τυπογράφος, Paris, Ernest Thorin, libraire-éditeur. p. 129-256.

Ἐξεδόθη ὁ 8 ἀριθμὸς τοῦ «Δελτίου τῶν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ καὶ δούλῃ Ἑλλάδι ἐκδιδομένων βιβλίων» ἐξ οὗ ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: Προσεχῶς ἐκδίδοται ἐν Παρισίοις μεγάλης σπουδαιότητος μνημεῖον τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσης, τὸ «Λεξικὸν τῆς Ρωμαΐκῆς καὶ Ἀρβανικῆς ἁπλῆς» τὸ ὁποῖον κατὰ παράκλησιν τοῦ Γάλλου περιηγητοῦ καὶ φιλέλληνος Πουκεβὶλλ συνέταξεν ὁ ἀείμνηστος Μάρκος Βότσαρης τῷ 1808. Ἡ ἔλλειψις εἰδικοῦ συγγράμματος ἐπιστημονικῶς ἀντικρούοντος τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Φαλμεράγερ καὶ Σάφαρικ, δι' ὧν οὗτοι ἐζήτησαν νὰ παραστήσωσιν ἐκσλαυϊσθεῖσαν τὴν Ἑλλάδα, ὀλίγην τιμὴν περιεποίει εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν. Ἤδη μετὰ χαρᾶς μανθάνομεν, ὅτι ὁ ἐν Παρισίοις διαμένων μεσαιωνολόγος ἡμῶν κ. Κ. Σάθας συνέγραψε τοιοῦτον ἔργον, προσεχῶς σκοπῶν νὰ ἐκδώσῃ αὐτό.

— Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην ἤρξατο τῶν παραδόσεών του ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὁ ὑφηγητὴς τῆς λατινικῆς φιλολογίας κ. Σ. Σακελλαρόπουλος

ΕΛΛ. ΔΑΝ. ΦΡ. 4,000,000

18 Κλήρωσις ὁμολ. τῆς ἑξαμ. 18 Ἀπριλ. 1879.

151	2864	4945	7809	10203	13025
197	2896	5011	7840	10379	13160
229	2960	5089	7896	10633	13213
318	2996	5279	7925	10638	13283
413	3026	5349	8086	10739	13333
605	3060	5410	8112	10851	13345
726	3195	5578	8188	11013	13550
898	3227	5681	8624	11280	13602
986	3313	5739	8817	11296	13764
999	3317	5754	8875	11330	13798
1117	3413	5797	9001	11467	13842
1239	3441	6410	9081	11536	13984
1329	3461	6678	9121	11739	14138
1536	3564	6716	9223	11795	14336
1923	3812	6809	9283	12048	14586
1996	3888	6876	9312	12182	14707
2184	3903	6967	9316	12397	14721
2229	4187	7024	9437	12579	15069
2538	4198	7278	9614	12580	15186
2583	4224	7316	9618	12626	15356
2590	4271	7318	9670	12668	15373
2717	4514	7482	9719	12734	15571
2733	4832	7778	9727	12920	15824

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π. Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Ἐλάχ.	Ἄν.	Παρατηρήσεις.
Ἀπρ. 11	745.35	22.2	13 3	ΝΔ	ΠΜ. ἢ ΜΜ. λεπ β. (1‴47)
12	745 50	20.7	11 0	Ν.	
13	742.13	15 5	11 6	ΒΑ.	βροχὴ τῆς ἡμέρ. (16‴43)
14	748.24	19 6	10 7	ΝΔ	τὴν πρωΐαν ψεκ. βροχῆς
15	753.80	20 7	11 7	ΝΔ.	
16	752.84	20.8	12.0	Ν	
17	749.98	21.9	12 7	ΝΔ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 19 Ἀπριλίου 1879].

Ἄρτος α' π.	52	Μέσπιλα	1.80
» β' π.	48	Μῆλα	2.—
Κρέας βόειον	2 —	Ἀμύγδαλα Χίου	2.40
» μόσχιον	2.60	Χουρμάδες	1.80
» πρόβιον	1 40	Καρύδια γαλ.	1.50
» ἀμνοῦ	1 80	Καφὲς α' π.	4.40
Χοιρινόν.		» β' π.	4.20
Ὄρνις	3.50	Ζάχ. κεφ.	1.80
Ὀρνίθιον	2 —	»	1.50
Γάλος	12.—	Ἔλαιον α'. π	1.40
Γαλοποῦλα	10 —	» β' π.	1.30
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος	4.—	Χαβιάρι	14.—
Πιτσούνια »	2.25	Αὐγοτάραχον	24.—
Λαγωός		Τυρὸς Ἑλβετ. ὀκ.	4 40
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.		» Ὀλλανδικὸς	4 80
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		» Ἑλλ. ἀσκοῦ	2.—
Ἀστακὸς μικ. ὀκᾶ		» Κρητικ	3.20
Συναγρὶς	2.60	Βούτυρον νωπόν	8.—
Κέφαλοι	2 40	Βούτ. ἀσκοῦ	4.60
Μπαρμπούνια	2.60	Ὀρύζιον κοινόν	80
Ὠὰ τὰ 2	20	» Βενετ.	90
Σπαράγγια	1.20	Πάσται ἡ ὀκ.	80
Κουκιὰ χ·ωρὰ	20	Μακαρόνια...η...	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ	30	» Νεαπόλεως	1.50
» ἐφετινὲς	40	Κόλλα	1.70
Δομάτες ξεν.		Σάπων Ζακύνθου	1.50
Ἀγκινάρες ἐκ.	15	» ἐντόπιος	1.30
Μπιζέλια ἡ ὀκά	80	Σπερματζέτι	1.85
Σπανάκι	15	Πετρέλαιον	80
Ἀρακὰς	60	Κάρβουνα ὁ στατήρ	6.—
Πορτογάλλια	10	Ξύλα ἡ ὀκᾶ	4

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

19 Ἀπριλίου 1879 — 19 Ἀπριλίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	296
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25 20	224.—	280	306
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 412
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	285
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.τ.
6 » δρ. (μετ' ἐμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16 80	197.50	250	» 205

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ κρατ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3400
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	155
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	» 15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	» 20,000,000	» 14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 70 ¼

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30.80 Ἐμπ. 3 μην. 29.45	Εἰκοσάφρ. δ. 23.40 Λ. Στερλ. » 29.40 Λ. Ὀθωμ. » 26.80
Γαλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19 ½. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.17	Αὐςρ Φλ. » 14.— Ἀρ. 5φρα. » 5.75 Ἀρ. φράγ » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ·
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἀπριλίου). Ἐμ. 30.10 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (17 Ἀπριλίου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (25 Ἀπριλίου). Ἑτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 42 ¾
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 262.—
» » » 8 %.. » 254.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 65.50
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 ½-⅞
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ 23.10
Λίρα Ἀγγλική............ γρ. 109 32/40
Εἰκοσάφραγκον........... » 87 30/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (17 Ἀπριλίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117 40
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46 42
20φραγκον..... » 9.34
Ἀργυρᾶφιο. 100. »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (25 Ἀπριλίου.)
Λον. αἱ 10λ σ. 3 μ. φιο. 117.25
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.30
20φραγκον..... » 9.34
Ἀργυρᾶφιο. 100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (25 Ἀπριλίου)
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ (μ 2 %) φρ 25.17-25.22
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἀργυ. 900/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 167 50-172.50 %
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %
Βιέννης 5, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 ½, Πετρουπόλ. 5 %

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Γ Ν Χ. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ χρήματα εἰσεπράχθησαν παρὰ τῶν ἐν Πειραιεῖ κ. Π.Ι.Δ. καὶ Σας — κ. Ν.Κ Σύρον. Τὸ Figaro, τὸ ὁποῖον κερδαίνει ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον ἐτησίως. Ἐπὶ 9,600 μετοχῶν του (ὡς γνωστόν, τὸ Figaro, ὡς αἱ πλεῖσται εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες, συνεστήθη διὰ μετοχῶν) διένειμε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1878 φρ 65 κατὰ μετοχήν. Ἡ ἀρχικὴ ἀξία τῆς μετοχῆς ἦτο φρ. 62.50, ἡ σημερινὴ δὲ ἐξεκαπλασιάσθη. Τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα ἑκάστης μετοχῆς εἶνε 100 τοῖς ἑκατόν.— *** Διατί ὄχι; Ἰδοὺ τί διηγοῦνται διὰ τὴν βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίαν. «Τὴν ἑσπέραν καθ' ἣν ὁ πρίγκηψ Ἀλβέρτος εἶχε παρουσιασθῆ κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἀριστοκρατίαν ὡς μνηστὴρ τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, ἡ βασίλισσα ἀφοῦ ἐχόρευσε μετὰ τοῦ πρίγκηπος, τῷ προσέφερε χαριέντως τὴν ἀνθοδέσμην της. Συγκινηθεὶς ὁ πρίγκηψ ἐκ τοιαύτης εὐνοίας, ἧς τεκμήριον ἐδίδετο εἰς αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ κόσμου, ἔλαβεν ἐγχειρίδιον, ἔσχισε δι' αὐτοῦ τὴν στολήν του πρὸς τὸ στῆθος, καὶ ἐνέπηξε θριαμβευτικῶς τὴν ἀνθοδέσμην ἐπὶ τῆς καρδίας του. Ἰδοῦσα ἡ βασίλισσα τὸ ἐγχειρίδιον, ὠχρίασε, καὶ πρὶν ἔτι διακρίνῃ καλῶς τί ἔκαμεν ὁ μνηστήρ της, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς ἕδρας λειπόθυμος». — κ Ν.Κ. Ὀδησσόν. Τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἐ. ἔ. ἐκδοθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν τὸ παρελθὸν σάββατον. Τὴν διὰ Τεργέστης ὁδὸν θεωροῦμεν ἀσφαλεστέραν. — κ Ι.Δ. Σμύρνην. Τὰ λεξικὰ ἐν τούτοις δίδουσιν ὅλως ἐναντίαν ἐξήγησιν. Ὁ Bescherelle λ. χ., ὃν ἔχομεν πρόχειρον, ἰδοὺ πῶς ἐξηγεῖ τὴν λέξιν abonnement (συνδρομή)· Συμφωνία μεταξὺ τοῦ παρέχοντος καὶ τοῦ καταναλωτοῦ πράγματός τινος, ὅπως ὁ μὲν δίδῃ, ὁ δὲ λαμβάνῃ αὐτὸ εἰς ὡρισμένας ἐποχάς, ἀντὶ συμφωνηθείσης καὶ **προπληρωτέας** τιμῆς. Οὕτω **συμφωνοῦσιν ἵνα λαμβάνωσιν ἐφημερίδας**, ἵνα παρίστανται εἰς θεάματα κτλ.— Σύνταξιν **Ἴριδος**. Βουκουρέστιον. Τὸ ἐν Πειραιεῖ ὑποκατάστημα τῆς Ἐθν. Τραπέζης ἐπλήρωσεν ἡμῖν, κατ' ἐντολήν σας, φρ 40, διὰ δύο συνδρομάς. Δυστυχῶς τὰ ὀνόματα τῶν νέων συνδρομητῶν εἶσὶ δυσανάγνωστα καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἀποστείλητε ταχέως νέαν σημείωσιν αὐτῶν. — κ. Ι.Φ Μ Ὀδησσόν. Ἀπεστάλη τὸ παρελθὸν σάββατον. Τιμή του φρ 12.— κκ. J B, Δ.Β. Παρισίους, Ν.Γ.Π. (β') Μόναχον, Δ Ι Ο. Κάϊρον, Ε Δ.Π καὶ Ι Κ.Γ Γαλάζιον, Ι.Γ.Π. Θεσσαλονίκην, Χ. π. Βατοπαιδίου, Α.Γ Βόνισταν, Θ.Μ. Αἴγιον, Ν.Κ.Φ. καὶ Ὑποκατ. Ἐθν Τραπέζης. Πειραιᾶ. Κας Α.Σ. Μασσαλίαν, Ε Μ, Ὀδησσόν, Β.Μ Κ. Αἴγιον. **Ἐλήφθησαν**. — κ. Α.Μ.Ι. Κέρκυραν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Κ. Μ. Πάτρας. Τὰ ζητηθέντα δὲν ἐστάλησαν, διότι ἐν τῇ αἰτήσει ὑμῶν δὲν περιείχετο τὸ τίμημα αὐτῶν. Τιμὴ ἑκάστου φύλ. λεπ. 30.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

599.

Τίς ἦτον ὁ ἐπὶ Βυζαντινῶν δωδεκασύλλαβος τίτλος;

600.

Πατὴρ τις θέλων νὰ διανείμῃ εἰς τοὺς τρεῖς υἱούς του τὴν ἐκ 30 ἀγελάδων συνισταμένην περιουσίαν του, ἐπιθυμεῖ συνάμα, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν, λαμβάνων 10 ἀγελάδας, ἔχῃ ὡς ἑβδομαδιαίαν πρόσοδον καὶ τὴν αὐτὴν ποσότητα γάλακτος (δηλ. ὅσον θὰ λαμβάνῃ ὁ α' ἐκ τῶν 10 ἀγελάδων, τὸ αὐτὸ νὰ λαμβάνῃ καὶ ὁ β καὶ ὁ γ').

Ποῖαι αἱ ἀντιστοιχοῦσαι εἰς ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω υἱῶν ἀγελάδες, ἀφοῦ ἡ μὲν α' ἀμελγομένη δίδει καθ' ἑβδομάδα ὀκ. 1, ἡ β' ὀκάδας 2, ἡ γ' ὀκ. 3, ἡ δ' 4 καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τῆς λ' (τριακοστῆς), ἀποφερούσης 30 ὀκ. γάλακτος;

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπρίλιος 1879. Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.

601.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ὅταν ὁ Θεὸς δώσῃ τάλεῦρι παίρνει ὁ διάβολος τὸ σακκί» τίς εἶνε ἡ ἀντίστ. γαλλική;

602.

Τὸ ὄνομά μου σχηματίζεται ἐκ τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων τῶν λέξεων ἅς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατωτέρω πληροφοριῶν, παρακαλεῖται νὰ μαντεύσῃ ὁ ἀναγνώστης:

1 Ἀρχαίας πόλεως, ἧν οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐπροτίμησαν νὰ καταστρέψωσι καὶ σφάξωσιν ἀλλήλους παρὰ νὰ δουλωθῶσι.
2 Τοῦ ἐπιφανεστέρου τῶν ζώντων κλειδοκυμβαλιστῶν.
3 Ὡραίου φυτοῦ τῆς Ἰαπωνίας, λαβόντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τοῦ εἰσαγαγόντος αὐτὸ ἐν Εὐρώπῃ Ἰησουΐτου.
4 Τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Μωϋσέως.
5 Γερμανικῆς πόλεως, περιφήμου διὰ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὴν ὀρυκτολογικὴν αὐτῆς συλλογὴν καὶ τὴν νίκην τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τῶν Πρώσσων, ἐν ἔτει 1806.
6 Περιφήμου ἀοιδοῦ τοῦ Γ' αἰῶνος, ὅστις τυφλωθεὶς καὶ ἀνάπηρος καταστάς, ἐπαρηγόρει τὴν λύπην του ᾄδων τὰς ἀνδραγαθίας τῶν συμπατριωτῶν του.
7 Πόλεως τῆς Μ. Ἀσίας, ἐν τῷ λιμένι τῆς ὁποίας οἱ Ρῶσσοι ἔκαυσαν τὸν τουρκικὸν στόλον, ἐν ἔτει 1853. **

603.

Ἔντομον φθοροποιὸν ἐκδηλοῖ τὸ σύνολόν μου.
Μὴ μ' ἐγγίσῃς, δεσποινίς, εἶμαι πήγασος, λακτίζω...
Ἡ κακή σου πλὴν ψαλλίς
Ἂν μετὰ τῆς κεφαλῆς
Ἀποκόψῃ τὸν λαιμόν μου,
Ἀποθνήσκω τὸ πτωχόν. Νῦν κανένα δὲν φοβίζω...
Πλὴν ἀκέφαλος, φρικτὸν! ὡς βρυκόλαξ θὰ πηδήσω
Καὶ ὑπὸ τοὺς καστανοὺς ὀφθαλμούς σου θὰ καθήσω.

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπρίλιος 1879. Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

604.

Anagramme.

En lisant des VOYAGES, quel fruit en tirez-vous?

605.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Mot-carré.

Les sujets de mon roi sont tous des malheureux;
Chacun brûle chez moi non d'amour, mais de rage. —
Je dépose sur terre, en descendant des cieux,
La robe blanche, hélas! de Noël froide image. —
En terme de marine, on me nomme... grelin.—
Non! je me trompe, car je suis plus gros que fin. —
Immortel talisman de la chèvre Amalthée,
Je fus toujours, dit-on, vainqueur dans les combats.
Sur un coursier lancé l'ecuyère est montée;
Elle y fait aisement, sans moi, tous ses ébats.

606.

Lecteur, lis mon nom dans mes yeux;
Je suis belle entre les belles,
Et j'ai, pour m'envoler aux cieux,
Des ailes!

Mon regard, quelquefois joyeux
Et quelquefois triste, s'élève
Souvent aux pays vaporeux
Du rêve!

Parfois aussi mon front rêveur
Et pâle, sur ma gorge blanche
Comme l'albâtre, avec langueur
Se penche!

Vous me verrez parfois frôlant
Le vert tapis de la prairie,
Ou contemplant le firmament...
Enfin, je suis la XXXXXXX!

ΛΥΣΕΙΣ.

588.

Ἐν Ἑλλάδι δίδονται ὠὰ εἰς τοὺς παῖδας τοὺς περιερχομένους τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου (πρὸ τοῦ Πάσχα) ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ ᾄδοντας δημῶδες ᾆσμα, ἀφηγούμενον τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τελεσθὲν θαῦμα καὶ περιγράφον «τί εἶδε ὁ Λάζαρος εἰς τὸν κάτω κόσμον ποῦ ἐπῆγε» ἐκ τῆς συνηθείας ταύτης ἐπήγασε καὶ ἡ παροιμία «Ποτὲ του αὐγὸ δὲν ἔδωσε οὔτε τ' ἁγιοῦ Λαζάρου» ἐπὶ τῶν ὑπερβαλλόντως φειδωλευομένων ἀναφερομένη.

589.

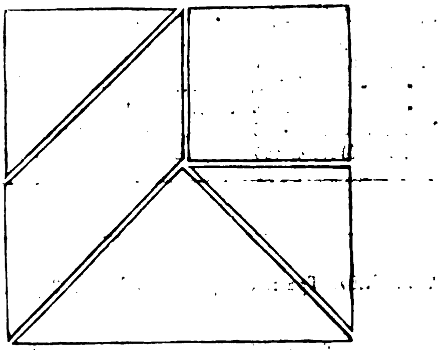

590.

5454 = 18
4545 = 18
909 = 18

591. Λόγος, χόλος. — **592.** Ταΰγετον (Τεγέα, Ἀρχοντόπωλοι, Ὑβετό, Γλαύξ, Ἐφιάλτης, Ταῦρος, Ὀρός, Νάξος). **593.** Περισπωμένη — **594.** Ὕπνος.

595.

E T U I
T A R D
U R N E
I D E E

596. Ansc. — **597.** Ouie, oui. — **598.** Les lettres E.B.T. (hébétées)

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Διὰ τῶν γραμμάτων ρολχς σχηματίζονται τρεῖς καὶ οὐχὶ δύω λέξεις, ὡς λέγει τὸ Δελτίον (ἀριθ. **591** προβλ.) Αἱ λέξεις αὗται εἰσὶν αἱ ἑξῆς: Λόχος, ὄχλος, χόλος.

Ἐν Πειραιεῖ, τῇ 17 Ἀπριλίου 1879. Εἷς συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας.

ΑΥΤΑΙ.

Κυρίαι: Dona Sola, **B, Miss Terr, Ἑλένη Ε. Δεληγεώργη, Μαρία Σκαραμαγκᾶ, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Αἰκατερίνη*, Ἄννα Ν. Πήλικα, Τριάστερος κυρία, Αἰκατερίνη Μηνιάτου, Ἰωάννα δὲ Χελδράϊχ, Ἀργυρὼ καὶ Ἀθηνᾶ Σ. Μαρκαντωνάκη, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Ἑλένη Κ. Βατικιώτου (Θεσσαλονίκης), Ἀσπασία Σάσκην (Ὀδησσοῦ). κκ. Κ.Μ. Σμαραμαγκᾶς, Α. Ν. Χαρίλαος, Ernest Pellissier, Lord Thograf, Κ. Κ. Μουτσόπουλος, Chirlev, Le Prince Paul, Ι. Α. Κανταχίδης, Κ. Τσοῦχλος, Κ. Ν. Πήλικας, Ι. Α. Φουστάνος, Ε. Ι. Κανέλλης, Fine mouche, Ι. Ε. Φορνέζης, Lord Gnette, Κ. Μαρκαντωνάκης, Ζ. Π. Λυκούδης, Un chat lait et un rat beau, C. Reinhold καὶ Ν. Φραντζῆς (Πειραιῶς), Α. Γαβριλάκης (Βονίτσης), Κ. Βατικιώτης καὶ Ι. Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης), Ι. Φ. Μιμῆς, Ν. Μότσος, Ἀθανάσιος Σάσκην (Ὀδησσοῦ), Ι. Κ. Γρουμπὸς (Γαλαζίου).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 122

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1635. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ' Τόμος Ζ'. 28 Ἀπριλίου 1879 Ἀρ. 174 (122) Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς Δασμοτελωνείου Ἀνατωλικοῦ, ἐπὶ ἐπαναστάσεως.— Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (συν.) — Ἐκ τῆς βραβευθείσης μεταφράσεως τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου τοῦ «Νάθαν».—Σπουδαστοῦ πινακίδες (Ἡ μεγάλη ἑβδομὰς Ἐρνέστος Ρενάν. Σοφὴ ἑρμηνεία. Ἐφαρμογαὶ τηλεφώνου. Ἀποτυχία Ἔδισων. Ἐκδρομὴ εἰς τὸν πόλον δι' ἀεροστάτου. Ἐξερεύνησις Ἀφρικῆς. Ὁ γῦρος τῆς γῆς). — Ποντικοὶ κελαδοῦντες. — Περίεργος ἀναφορά. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1636 **Ἰακ. Χ. Δραγάτση,** καθηγητοῦ, Λόγος ἀπαγγελθεὶς κατὰ τὴν ἐθνικὴν τῆς 25 Μαρτίου πανήγυριν ἐν τῷ ἐν Ν. Κορίνθῳ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Κ. Ἀντωνιάδου, 1879, 8ον, σ. 15.

1637 **Λυκόφως.** Λυρικαὶ ποιήσεις, ὑπὸ Γ. Κ. Ὑπερίδου Ἐν Σμύρνῃ, τυπογραφεῖον ὁ «Τύπος», 1879, 8ον, σ. 118, φρ 2.

1638 **Περίεργοι γυναῖκες.** Κωμῳδία τοῦ Γολδόνη εἰς πράξεις τρεῖς, μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Δ. Γ. Βλασσοπούλου καὶ Ὁμήρου Π. Χανου. Ἐν Κεφαλληνίᾳ, τύπ. «Κεφαλληνίας», 1878, 8ον, σ. 57.

1639. **Δελτίον τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς.** Ἐν Ἀθήναις, Φεβρουάριος 1879. Περιεχόμενα: Διαγωνίσματα Κωνστ. Ζάππα. — Περὶ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τῶν Παρισίων, ἰδίως δὲ περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ αὐτῆς τμήματος, ὑπὸ Ἐμμ. Μανητάκη. — Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ θειώδους ἀσβεστίου εἰς διατήρησιν τοῦ οἴνου, ὑπὸ Α. Χρηστομάνου — Ἡ ἐν Ἑλλάδι βιομηχανία, ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ὑπὸ Α. Κ. — Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ὀρυχείων τοῦ θείου (συν.) — Περὶ κτηνοτροφίας, ὑπὸ Δ. Αἰνιάν. — Περὶ τῆς βαμβακιᾶς Βαμίου, ὑπὸ Δ. Αἰνιάν.

1640. **Γαληνός.** Ἐν Ἀθήναις, ἀριθ. 16 Περιεχόμενα: Κλινικὴ Χ. Π. Τοπάλδου. Παραπληγία πιθανῶς συφιλική. — Περὶ τῶν ἐν Αἰδηψῷ λουτρῶν (τέλ.) — Περὶ προπτώσεως τοῦ ὀμφαλίου λώρου (συν.) — Περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ ἐκ τῆς πνευμον. καὶ τῆς τῶν πνευμ. ὑπεραιμίας φυσήματος. — Θεραπεία τοῦ κατάρρου τοῦ στομάχου. — Περὶ τοῦ μετὰ τὰς ἐγχειρήσεις ἐπισυμβαίνοντος ἐπιμόνου ἐμέτου. — Τρόπος τῆς χρήσεως τοῦ χλωροφ. κατὰ τὰς εἰς τὸ στόμα ἐγχειρ. — Ἐνδείξεις τῶν διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ἄνθρακος τομῶν. — Ἀνουρία ἐπὶ 25 διαρκέσασα ἡμέρας. — Θεραπ τῆς λυγγός — Θεραπ. τῶν ἀπὸ τῆς μήτρας μετὰ τὸν τοκετὸν ὠδίνων. — Ἀντικατάστασις τοῦ ὅρου ὀμφάλιος λῶρος. — Εἰδήσεις. — Βιβλιογραφικὸν δελτίον. — Εἰδοποίησις.

1641 **Βίων.** Ἐν Σμύρνῃ. Ἔτους Β', τεῦχος α'. Μάρτιος 1879. Περιεχόμενα: Οἱ δύο πρῶτοι τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς διευθυνταί.— (Α' Ἱερόθεος Δενδρινός), ὑπὸ Σ. Σολομωνίδου. — Ἔγγραφα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνεγερσίας. — Οἱ δακτύλιοι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπὸ Γ. Κ. Υ — Περὶ Δάφνης ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Οὐρανίας Θ. Τιμαγένους. — Πάνθεον Ἑλληνιστῶν καὶ Φιλελλήνων. (Α' Λόρδος Βύρων ὑπὸ Γ Κ. Υ.—Β' Βάδιγκτων ὑπὸ Σ Σ —Γ' Γαμβέττας ὑπὸ Σ. Ι. Π). — Νέα Ἑλλάς (Α' Κ. Κανάρης ὑπὸ Υ.) — Τεχνητὴ παραγωγὴ πολυτίμων λίθων καὶ ἀδαμάντων ὑπὸ Σ. Ι. Π — Ὁ Ὄνειρος καὶ ἡ Ἐλπὶς ὑπὸ Σ. Σ.—Φάουστ, τραγῳδία ὑπὸ Γκαίτε, μετάφρ. Σ. Σολομωνίδου.—Ponson du Terrail.—Αἱ νύκτες τοῦ Χρυσοῦ Οἴκου, μετάφ. Γ.Κ.Τ. —Ἀστάχεις καὶ ἴα. — Ποιήσεις: Κῦμα καὶ βράχος ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Α. Σ. — Τῷ Βαδιγκτῶνι ὑπὸ Γ. Κ. Ὑπερίδου. — Εἰκόνες: Ὁ ἐν Πικκαδιλλὺ ἐγερθησόμενος ἀνδριὰς τοῦ Λόρδου Βύρωνος. — Ἀρχαῖοι δακτύλιοι. — Ὁμοιότυπα ὑπογραφῶν: Ἱεροθέου Δενδρινοῦ. — Λόρδου Βύρωνος.

1642. **Ἠώς.** Ἔτος Α' ἀρ. 1. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Περιεχόμενα: Ἡ Ἠώς.—Ἡ δύναμις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου — Εὐγένεια ψυχῆς. — Σκανδιναυικὰ διηγήματα. — Α' Ὁ Κουδβράνδος. — Ὁ Ἄπτερυξ. — Αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Δουνάβεως. — Τὸ στόμιον τοῦ Σουλινᾶ. — Λεύκωμα — Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη. — Ἀνάμικτα.— Αἴνιγμα.—Κλείς.

Ὁ κ. Ἰσαὰκ Taylor ἐκδίδει προσεχῶς ἐν Λονδίνῳ πραγματείαν του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἕλληνες καὶ Γότθοι. Μελέτη περὶ τῶν ρούνων». Ἡ πραγματεία αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸ α' μέρος μεγάλης ἱστορίας τοῦ ἀλφαβήτου.

— Ἐν Βιέννῃ ἐξεδόθη πλείστου λόγου ἄξιον πόνημα περὶ τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς τῆς Ἀττικῆς, Βοιωτίας, Λοκρίδος καὶ Παρνασίδος. Συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶναι ὁ δοκιμώτατος γεωλόγος Κ Βίτνερ.

— Ὁ κόμης Κρενεβὶλ, ὑποπρόξενος τῆς Αὐστρίας ἐν Σμύρνῃ, ἐδημοσίευσε πρὸ μικροῦ ἐν Βιέννῃ, ἀξιόλογον πονημάτιον περὶ τῶν ἱστορικῶν περιπετειῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως τῆς Κύπρου

— Ὁ δόκιμος καθηγητὴς τοῦ ἐν Τεργέστῃ Δημοτικοῦ Γυμνασίου κ. Βικέντιος Μιαγόστοβιτς ἐκ Δαλματίας, γράφει ἡ «Ἡμέρα», προτιθέμενος νὰ δημοσιεύσῃ πλήρη συλλογὴν τῶν εἰς τὸν βίον τοῦ κλεινοῦ συμπολίτου του Νικολάου Θωμαζαίου ἀναγομένων συγγραφῶν, παρακαλεῖ πάντας τοὺς δυναμένους νὰ προμηθεύσωσιν αὐτῷ τὸ εἰς τὸ ἔργον του ἀπαιτούμενον ὑλικόν, ἤτοι βιογραφικὰ δοκίμια δημοσιευθέντα ἐν βιβλίοις ἢ ἐφημερίσιν, ἢ καὶ ἀνέκδοτα, κρίσεις περὶ συγγραμμάτων τοῦ Θωμαζαίου, ποιήσεις, πανηγυρικοὺς λόγους, ἐπιστολὰς ἐπιφανῶν προσώπων, ἀγγελίας παντὸς εἴδους κτλ. Τὸ πρῶτον τεῦχος τῆς Συλλογῆς τοῦ κ. Μιαγόστοβιτς θὰ δημοσιευθῇ τῇ 1 Μαΐου, ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ Θωμαζαίου· ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ τιμῆς ἀπονεμομένης εἰς τὴν μνήμην μεγάλου φιλέλληνος, συνιστῶμεν θερμῶς τὸ ἔργον εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς δημόσιον.

— Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν, τῆς 26 ἀπριλίου, ὁ κ. Levêque ἀνέγνω ἀπόσπασμα πραγματείας του περὶ τῆς μουσικῆς τέχνης τῶν Ἑλλήνων, καὶ περὶ τῆς ὠφελείας, ἣν ἡ νεωτέρα μουσικὴ ἠδύνατο νὰ πορισθῇ ἐξ ἐκείνης.

— Ἐν Φλωρεντίᾳ ἤρξατο ἐπ' ἐσχάτων ἡ δημοσίευσις βιογραφικοῦ λεξικοῦ τῶν συγχρόνων συγγραφέων (Dizionario biografico degli scrittori contemporanei), ἐκδιδομένου ὑπὸ τοῦ Angelo de Gubernatis. Τοῦ λεξικοῦ τούτου, ἐκδιδομένου κατὰ φυλλάδια καὶ κοσμουμένου διὰ ξυλογραφιῶν ἀξιολόγων, ἐξεδόθησαν ἤδη δύο τεύχη περιλαμβάνοντα τὰ στοιχεῖα Α καὶ Β. Ἐν τούτοις περιέχονται αἱ βιογραφίαι τῶν ἑξῆς ὁμογενῶν λογίων, Τιμ Ἀμπελᾶ, Ἀνδρ. Ἀναγνωστάκη (μετ' εἰκόνος), Ἀντ. Ἀντωνιάδου, Θεοδ. Ἀφεντούλη, Γ. Ἀθανασίου, Γρηγ. Βερναρδάκη, Ἀθαν. Βερναρδάκη καὶ Δημ. Βικέλα.

— Ἐξακολουθοῦμεν ἀναγινώσκοντες νέας πάντοτε βιβλιοκρισίας ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ τύπῳ παραλλήλως πάντοτε περὶ δύο ἑλληνικῶν συγγραφῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν μεσαιῶνα, τῆς τοῦ κ. Δημ. Βικέλα περὶ Βυζαντινῶν καὶ τῆς τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Σπυρ. Π. Λάμπρου, αἱ Ἀθῆναι περὶ τὰ τέλη τοῦ ιβ' αἰῶνος, περὶ ὧν ἐπανειλημμένως γράφεται ὅτι δεικνύουσι σπουδαίαν πρόοδον τῆς νεοελληνικῆς ἱστοριογραφίας. Τελευταῖον μακροτάτη ἀνάλυσις καὶ ἐκτενὴς ἐπίκρισις περὶ τῶν δύο τούτων ἔργων ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ καθηγητοῦ F. Hirsch, τοῦ ἀρίστου τῶν ἐν Γερμανίᾳ βυζαντινολόγων, ἐν τῷ περιοδικῷ Mittheilungen aus der historischen Litteratur.

—Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς Revue politique et littéraire ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. E. R(uelle) βιβλιοκρισία ὑπὸ τὸν τίτλον La Grèce moderne περὶ τῶν συγγραφῶν τῶν κ.κ. Παπαρρηγοπούλου, Βικέλα, Μανσόλα καὶ Μωραϊτίνη.

Digitized by Google

— Ὁ ἐν Ἀθήναις «Ἑλληνικὸς διδασκαλικὸς Σύλλογος» ἐξέδωκεν ἐσχάτως τὴν ἑπομένην δηλοποίησιν:

Ὁ ἐκ Ναυπακτίας φιλόπατρις κ. Ν. Μαρκθέας, ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσῃ τὸ κατ' αὐτὸν εἰς τὴν προσήκουσαν σωματικήν, διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνατροφὴν τῶν ἑλληνοπαίδων—ἀρρένων καὶ θηλέων—κατέστησεν ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου, εἰς ὃν ἀνέθηκε καὶ τὴν κρίσιν, ἀγῶνα συγγραφῆς παιδαγωγικοῦ βιβλίου, μέλλοντος νὰ κινήσῃ εὐσκοπώτερον τὰς ἀνθρωπιστικὰς ἐνεργείας τοῦ οἴκου καὶ τοῦ σχολείου.

Τὸν ἀγῶνα τοῦτον προκηρύττει σήμερον ὁ Σύλλογος καὶ γνωστοποιεῖ, ὅτι ὅροι τοῦ διαγωνισμοῦ εἰσιν οἱ ἑξῆς:

α') Ἐν τῷ κριθησομένῳ παιδαγωγικῷ βιβλίῳ δέον ν' ἀποδεικνύηται διὰ προσηκούσης ἀναπτύξεως ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων, καὶ τίνι τρόπῳ δύναται οὗτος νὰ ἐπιτευχθῇ ἀσφαλῶς δι' ὀρθῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας ἔν τε τῷ οἴκῳ καὶ τῷ σχολείῳ.

β') Ἡ παιδαγωγικὴ διαιτητική, ἥτις τοσοῦτον συντελεῖ πρὸς τὴν καθ' ὅλου ὀρθὴν ἀνατροφήν, δέον νὰ περιλαμβάνηται ἐν αὐτῷ, καὶ κυρίως πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν τροφήν, τὴν προφύλαξιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος.

γ') Τὸ βιβλίον τυπούμενον πρέπει νὰ πληροῖ περὶ τὰ δέκα πέντε (15) τυπογραφικὰ φύλλα εἰς 8ον, ἡ δὲ γλῶσσα αὐτοῦ νὰ ἦναι ὁμαλή, σαφὴς καὶ καταληπτὴ τοῖς πολλοῖς.

δ') Ἆθλον τοῦ βραβευθησομένου βιβλίου ἔσται δραχμαὶ χίλιαι.

ε') Οἱ διαγωνισθησόμενοι ὀφείλουσι νὰ πέμψωσιν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου τὰ χειρόγραφα αὐτῶν μέχρι τῆς 15 Ἰουλίου 1880· ἕκαστον δὲ χειρόγραφον πρέπει νὰ συνοδεύηται ὑπὸ καλῶς ἐσφραγισμένου δελτίου, φέροντος ἔνδοθεν μὲν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἔξωθεν δὲ ῥησίν τινα οἱανδήποτε, ἣν δέον νὰ φέρῃ ἀναγεγραμμένην καὶ τὸ σχετικὸν χειρόγραφον.

ς') Τὰ χειρόγραφα κατατίθενται εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου, τῶν συγγραφέων μὴ δικαιουμένων ν' ἀναλάβωσιν αὐτά.

ζ') Τὸ βραβευθησόμενον πόνημα ἔσται κτῆμα τοῦ συγγραφέως, ὀφείλοντος νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ διὰ τοῦ τύπου ἐντὸς ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους μετὰ τὴν βράβευσιν καὶ δωρήσηται τῷ Συλλόγῳ ἑκατὸν (100) ἀντίτυπα.

η') Ἡ κρίσις ἀναγνωσθήσεται τῇ τρίτῃ Κυριακῇ τοῦ Αὐγούστου 1880.

— Ὁ κ. Δ. Ι. Παππαγεωργίου ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν πραγματείας του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ σταδιοδρομία τῶν λαῶν, ὡς πρὸς τὴν ἀνταπόκρισιν καὶ συγκοινωνίαν.

— Ὁ κ. Π. Ματαράγκας ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Συλλογῆς τῶν ἀρίστων ἔργων τῶν παρ' ἡμῖν ποιητῶν», ὁ δὲ κ. Θεμ. Θεοχαρίδης μετάφρ. τοῦ μυθιστορήματος Les mariages de Paris.

— Προσεχῶς ἐκδοθήσεται ἐν Ζακύνθῳ, κατὰ μῆνα (ἐκ 16 σελ.), περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑλληνικὸς Παρνασσός». Ὁ «Ἑλληνικὸς Παρνασσὸς» θὰ δημοσιεύῃ ἀνέκδοτα ἢ καὶ ἐκδεδομένα ἔργα ζώντων ἢ θανόντων ποιητῶν ὡς καὶ ἐμμέτρους εἰς ξένην γλῶσσαν μεταφράσεις νεοελληνικῶν ποιημάτων πρὸς εὐρυτέραν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ διάδοσιν τῆς συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι ποιήσεως.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις, ὁ α' ἀριθμὸς τοῦ «Σωκράτους» περιοδικοῦ τοῦ ὁμωνύμου ἐκ μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου συγκειμένου Συλλόγου. Ὁ «Σωκράτης» ἐκδίδοται ἅπαξ τοῦ μηνὸς ἐκ σελ. 32 ὀγδόου. Περιεχόμενα τοῦ α' ἀριθμοῦ: Ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς σχέσεως τῶν πρὸ τοῦ Πλάτωνος φιλοσόφων πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν, ὑπὸ Ι. Μοσχάκη. — Ἡ ἀρχαία καὶ νεωτέρα Ἑλλάς, ὑπὸ Μ. Ι. Γαλανοῦ. — Τὰ δηλητηριασμένα ὕδατα.— Αἱ τρεῖς σφαῖραι, ὑπὸ Γ. Παράσχου — Μυθολογία: Ὁ Κρόνος. — Ἱστορία τοῦ Sancy ἀδάμαντος τοῦ στέμματος τῆς Γαλλίας, ὑπὸ Π. Β. Περίδου.—Ἡ τευθίς.— Τὰ ὑψηλὰ στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας. — Αἴνιγμα.

— Ὁ κ. Μ. Λάντς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν μεταφράσεως εἰς τὴν ἑλληνικὴν τῆς «νέας αἰγυπτιακῆς νομοθεσίας.

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδημοσιεύθη νέον περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον Ἠώς. Ἡ Ἠὼς ἐκδίδοται κατὰ μῆνα ἐξ ὀκτὼ σελίδων.

— Συνελθοῦσα τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εἰς συνεδρίασιν ἡ νομικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου ἀπένειμε τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος τῆς σχολῆς εἰς τὸν ἐπιφανῆ φιλέλληνα Λέοντα Γαμβέτταν.

— Διατρίβει ἐν Ἀθήναις, προερχόμενος ἐκ Τροίας ὅπου μετέβη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ κ. Σλήμαν, ὁ διάσημος ἰατρὸς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ Ροδόλφος Virchow. Ὁ περικλεὴς καθηγητής, οὗ τινος μαθηταὶ ὑπῆρξαν οἱ μᾶλλον διακεκριμένοι καθηγηταὶ τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ἐγεννήθη τῷ 1821. Ἐν ἔτει 1847 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς ἀνατομίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου καὶ ἵδρυσε ἰατρικὴν ἐφημερίδα. Ἡ Φραγφόρτη ἀπέστειλεν αὐτὸν ἀντιπρόσωπόν της ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει, ἡ ἐκλογή του ὅμως ἠκυρώθη ὡς μὴ συμπληρώσαντος τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐξέδωκεν ἑβδομαδιαίαν ἐφημερίδα, ἰατρικὴν καὶ πολιτικήν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἰατρικὴ μεταρρύθμισις» Ἡ ἐφημερίς του κατεσχέθη αὐτὸς δὲ ἐπαύθη ἐκ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ θέσεώς του ἕνεκα τῶν φιλελευθέρων φρονημάτων του. Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Würtzbourg ἐπρότεινεν αὐτῷ τὴν ἕδραν καθηγητοῦ τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας, ἣν ἐδέχθη. Ἡ φήμη του διὰ τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ ἔργα ἦτο μεγάλη καὶ ἠνάγκασε, ἐν ἔτει 1856, τὸν ὑπουργὸν Manteuffel νὰ διορίσῃ αὐτὸν καθηγητὴν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Virchow ἐξελέγη ἐπίτιμον μέλος τῆς ἰατρικῆς ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου, καὶ ἐν ἔτει 1859, ἀνταποκριτὴς τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Ὁ Virchow εἶνε ἤδη καὶ βουλευτής, τὰ πολυάριθμα δὲ καὶ σοφὰ αὐτοῦ συγγράμματα ἀνέδειξαν αὐτὸν ἕνα τῶν διαπρεπεστέρων ἀντιπροσώπων τῆς συγχρόνου ἐν Εὐρώπῃ ἐπιστήμης.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π. Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Ἀπρ. 18	748.28	23.9	14 4	ΝΑ	
19	750 37	21.1	12 4	ΝΔ.	τὴν ἑσπ. ΒΔ. ἀστραπαὶ
20	751.62	20 4	12 2	ΝΔ.	
21	754.27	21.0	11.7	ΝΔ	
22	752.06	23 9	12 4	ΝΔ.	
23	748.47	21.8	12.9	ΝΔ.	
24	745.76	18.9	11 9	ΝΔ.	ΜΜ. κατ. ἀστ. βρ. ψε. βρ. *

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

['Εν Ἀθήναις, τῇ 27 Ἀπριλίου 1879].

Ἄρτος α' π.	52	Ἀγγούρια τὰ 2	1.—
» β' π.	48	Φράουλα ὀκὰ	6.—
Κρέας βόειον	2.—	Κεράσια ὀκὰ	1,60
» μόσχιον	2.60	Μέσπιλα	1.20
» πρόβιον	1 40	Μῆλα	2.—
» ἀμνοῦ	1 60	Καφὲς α' π.	4.40
Ὄρνις	3.—	» β' π.	4.20
Ὀρνίθιον	2 —	Ζάκχ. κεφ.	1.80
Γάλος	10.—	»	1.50
Γαλοποῦλα	9 —	Ἔλαιον α'. π.	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος	4.—	» β'. π.	1.30
Πιτσούνια »	2.25	Χαβιάρι	14.—
Λαγωός		Αὐγοτάραχον	24.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.		Τυρὸς Ἐλβετ. ὀκ.	4 40
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		» Ὀλλανδικὸς	4 80
Ἀστακὸς	6.—	» Ἑλλ. ἀσκοῦ	2.—
Συναγρὶς	2.60	» Κρητικ.	3.20
Κέφαλοι	2 40	Βούτυρον νωπόν	8.—
Μπαρμπούνια	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ	4.60
Ὠὰ τὰ 2	20	Ὀρύζιον κοινόν	80
Σπαράγγια	1.50	» Βενετ.	90
Κουκιὰ χλωρὰ	20	Πάσται ἡ ὀκ.	80
Πατάτες ἡ ὀκά	30	Μακαρόνια...η	80
» ἐφετινές	40	» Νεαπόλεως	1.50
Δομάτες ξεν.	1.40	Κόλλα	1.70
Ἀγκινάρες ἑκ.	05	Σάπων Ζακύνθου	1.50
Μπιζέλια ἡ ὀκά	80	» ἐντόπιος	1.30
Σπανάκι	15	Σπερματζέτα	1.85
Ἀρακὰς	50	Πετρέλαιον	80
Κολοκυθάκια ὀκὰ	80	Κάρβουνα ὁ στατήρ.	6.—
Φασόλια ὀκὰ	2.80	Ξύλα ἡ ὀκὰ	7

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

26 Ἀπριλίου 1879 — 26 Ἀπριλίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	294
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	304
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 410
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252 —	280	283
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀρ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16 80	197.50	250	» 204

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3400
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156 $^1/_4$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88.810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 111
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 76 $^1/_4$
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 70 $^1/_2$

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. .....Ἐμπ. 3 μην. 29.50	Εἰκοσάφρ. δ. 23.40
	Λ. Στερλ. » 29.—
	Λ. Ὀθωμ. » 2[illegible].80
Γαλλ Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.18, 3 μην. 1.17 $^1/_2$. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.17	Αὐστρ Φλ. » 14.—
	Ἀρ. 5φρα. » 5.75
	Ἀρ. φράγ » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἀπριλίου). Ἐμ. 30.10 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (17 Ἀπριλίου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (2 Μαΐου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 40 $^3/_4$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 261.—
» » » 8 % .. » 253.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 65.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 $^3/_4$-110
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 22.92-23
Λίρα Ἀγγλική............. γρ. 109 $^3/_4$
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 $^3/_4$

ΒΙΕΝΝΗΣ (1 Μαΐου.)		ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (2 Μαΐου.)	
Λον.αἱ 10λ.σ.3μ.φιο.	117 15	Λον.αἱ 10λ.σ.3 μ.φιο.	117.05
Παρ. τὰ 100 φρ.	» 46.42	Παρ. τὰ 100 φρ.	» 46.30
20φραγκον.....	» 9.34	20φραγκον.....	» 9.34
Ἀργυρᾶφιο.100.	»	Ἀργυρᾶφιο.100.	»

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Μαΐου)

Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ. (μ 2 %) φρ. 25.15 $^1/_2$-25.20 $^1/_2$
Χρυσὸς $^{1000}/_{10000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 218 89 ζ. 165-167.50 %
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 5, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 $^1/_2$, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ν.Ι.Π Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ διὰ τὸν κ Κ.Κ. φύλλα ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν τρίτην.—Καν Ε** Πάτρας. Ὁ Emile Zola ἐγεννήθη τῷ 1840. Εἰκοσιτετραετὴς τὴν ἡλικίαν ἐξέδωκε τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἔργον, συλλογὴν διηγημάτων, τὸ δὲ 1865 τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ Κλαυδίου, δι' ἧς ἐφείλκυσεν εἰς ἑαυτὸν τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων. Ἔκτοτε δὲ πλὴν ἄρθρων ποικίλων καταχωρισθέντων ἐν τῷ Φίγαρῳ, τῷ Παρισιανῷ βίῳ (la vie parisienne) καὶ ἄλλαις ἐφημερίσιν, ὁ Zola ἔγραψε μελέτας καὶ μυθιστορίας, αἵτινες ἔταξαν αὐτὸν μεταξὺ τῶν συγγραφέων τῶν μάλιστα προσφιλῶν εἰς τὴν νέαν γενεάν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1871 μέχρι τοῦ 1878 ἐξέδωκε σειρὰν μυθιστοριῶν (ἐξ ὀκτὼ τόμων), ἐπιγραφομένην «Οἱ Rougon Macquart, ἱστορία φυσικὴ καὶ κοινωνικὴ οἰκογενείας τινὸς ζώσης ἐπὶ τῆς δευτέρας Αὐτοκρατορίας». Μεταξὺ τῶν μυθιστοριῶν τούτων, τὸ Assommoir, τὸ ὁποῖον καὶ ὡς δρᾶμα ἐσχάτως ἐδόθη ἐν Παρισίοις, ἀριθμεῖ 50 ἐκδόσεις, καὶ Une page d'amour, ἡ νεωτάτη μυθιστορία του, ἀριθμεῖ 28 ἐκδόσεις. Ἐν ταῖς μυθιστορίαις ταύταις ἐμφανίζονται δρῶντα τὰ αὐτὰ πάντοτε πρόσωπα καὶ σατυρίζονται ζωηρότατα τὰ ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἤθη. Ὁ Zola ὀπαδὸς τῆς πραγματικῆς λεγομένης σχολῆς, εἶνε πεπροικισμένος διὰ φαντασίας ζωηροτάτης καὶ θαυμασίας περιγραφικῆς δεινότητος. Ἀνιχνεύει μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ τὰ λεπτότατα τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων τῆς λεγομένης μεσαίας τάξεως καὶ ἀναγράφει τοὺς διαφόρους αὐτῶν χαρακτῆρας. Ἀσμενίζει δὲ εἰς τὸ μεγαλοποιεῖν τὰς ζωγραφίας τῶν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου κτηνωδῶν καὶ βαναύσων ἀσχολιῶν καὶ πράξεων. Τῶν δὲ χαρακτήρων αὐτοῦ τὰ πρότυπα εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον ἀλλόκοτά τινα τέρατα κοινὰ καὶ ἀηδῆ τὴν ὄψιν. Ἐπιμένει δὲ ἐξαιρέτως εἰς τὰ τραχέα καὶ ταπεινὰ λεπτομερῶς ἐξεικονίζων αὐτά. Διὸ καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἔργων αὐτοῦ ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται σχεδὸν πάντοτε βαρυθυμίαν. — κ. Ζ.Ζ. Γαλάζιον. Τὸ Δελτίον δωρεῖται πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λ. 10 —κ. Ι Χ.Δ. Κόρινθον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὸ θαῦμα ἐξετελέσθη παρὰ τοῦ διορθωτοῦ. — Ἑνὶ ἀναγνώστῃ. Μιμηθῆτε εἰς τὴν πορείαν σας τὴν σελήνην, ἥτις μὲ ὅλα τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων πορεύεται τὴν ὁδόν της καὶ μᾶς τέρπει, καὶ τὰς νύκτας μᾶς φωτίζει. — ΧΧΧ. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.—κ. Α* Σπέτσας. Ἡ φωνὴ τῆς Ἑστίας δὲν εἶνε ἡ κατάλληλος διὰ τὴν πρότασίν σας, ὅσον καὶ ἂν ἦνε αὐτὴ δικαία.—κ. Δ.Ν. Πάτρας. Ἀκόμη; —**Α. Ἀδύνατον ἦτο νὰ συμπυκνωθῶσιν ἐντὸς τόσῳ ὀλίγων γραμμῶν πλείονες ....

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

607.

Μαθηταί τινες συναντήσαντες καθ' ὁδὸν τυφλὸν ἐπαίτην ἠρώτησαν αὐτὸν πόσοι ἦσαν.

— 24, εἶπεν ὁ ἐπαίτης

— Ὄχι, ἀπήντησαν οἱ μαθηταί, ἀλλ' ἂν ἤμεθα πενταπλάσιοι ἀφ' ὅτι εἴμεθα, θὰ ἤμεθα ἐπὶ τοσοῦτον περισσότεροι τοῦ 24 ὅσον εἴμεθα νῦν ὀλιγώτεροι αὐτοῦ.

Πόσοι ἦσαν οἱ μαθηταί;

608.

Τῆς δημώδους παροιμίας « Κεφάλι ποῦ φυλάει ὁ Θεὸς ὁ κόσμος δὲν τὸ βλάφτει » τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

609.

Διὰ τῶν γραμμάτων ααααηηηηππρρρρσφ σχημάτισον τετράγωνον ἐν τῷ ὁποίῳ ν' ἀναγινώσκονται, καθέτως καὶ ὁριζοντίως, τέσσαρες λέξεις.

610.

Ἐντὸς τῶν κατωτέρω κενῶν τετραγωνιδίων θέσον τοὺς ἀριθμοὺς 4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20, 21,22,23,24 καὶ 25, οὕτως, ὥστε, ἐὰν ἀθροίσῃ τις τοὺς ἀριθμοὺς τούτους καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως τὰ δώδεκα ἀθροίσματα νὰ ὦσι τὰ αὐτά

2				3
		1		

611.

Ὅπου καὶ ἂν πᾷς σ' ἀκολουθῶ, καὶ στέκομ' ὅταν στέκεις·
'μμάτια δὲν ἔχω γιὰ νὰ ἰδῶ βλέπεις ἐσὺ γιὰ μένα·
μὲ ὁδηγεῖς, σ' ἀκολουθῶ καὶ σέρνεσ' ἀπὸ μένα.

Τὸ πρῶτό μου δὲν θὰ τὸ ἰδῇς· τοῦ κάκου! σὺ δὲν τὤχεις·
'ς τὸν πόλεμο θενὰ τὸ εὑρῇς, καὶ θενὰ ἰδῇς παρέκει
τὸ δεύτερό μου, ποῦ σιμὰ 'ς τὰ πρῶτο παραστέκει.

Τὸ τρίτο μου εἶν' τῆς δυστυχιᾶς ἀχώριστο στολίδι·
'ς τὸν ὕπνο σου θενὰ τὸ ἰδῇς τὴν νύχτ' ἂν δὲν κοιμᾶσαι,
καὶ τὸ στερνό μου θενὰ εὑρῇς 'ς τὸ σῶμά σου. Τί νἆμαι;

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπρίλιος 1879. Η. ΖΕΝΕΜΒΙΣΗΣ.

612.

Τὸ ὅλον μου ἄν σοι δωρῇ, βροτέ, τὰ ἔριά του,
Τὸ εὔοσμόν μου ἥμισυ σοὶ δίδει τἄρωμά του.

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπρίλιος 1879. Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

613.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν βιβλίον].

Mot-carré.

Avec les huit voyelles EEEE OOOO et les huit consonnes GGLLNNRR, former quatre mots qui, disposés en carré, se lisent de gauche à droite, de droite à gauche, de haut en bas et de bas en haut.

614.

Trouver un substantif français composé de dix-sept lettres au nombre desquelles ne se trouve pas la voyelle E.

615.

Lecteur, tu verras mon premier
Chez le monarque ou le fermier;
Mais ce n'est pas la même affaire —
Te l'apprendre m'est nécessaire —
De mon dernier l'égalité
Est parfaite pour tout le monde;
Riches et pauvres à la ronde
Subissent tous sa volonté.
Mon entier procure la gloire
Et, par la porte de l'Histoire,
Conduit à l'Immortalité!

616.

J'ai cinq membres, cela me distingue de toi,
Lecteur ami. Soustrais le premier, je me voi
Tranchant. Soustrais encore un membre, je te doi
L'immortalité.—Vrai?—Rien de plus vrai, ma foi!
Soustrais, soustrais toujours! tu verras bien pourquoi.
Après tant de larcins, que me reste-t-il?... Moi!

ΛΥΣΕΙΣ.

599. Πανυπερπρωτοσεβαστοϋπέρτατος καὶ ὑπερπρωτοπανσεβαστοϋπέρτατος!! Οἱ τίτλοι εἶχον καταντήσει, περὶ τὰ τῆς Γραικοβυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ἔσχατα, γράφει ὁ Σ. Βυζάντιος, εἰς τοιαύτην σπατάλην, ὥστε οὔτε αὐτὴ ἡ ἀκένωτος πηγὴ τῆς Ἑλληνικῆς συνθέσεως τῶν λέξεων ἐπήρκει πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης κενοσπουδίας· Δὲν ἤρκει ὁ Πρόεδρος ἐχρειάσθη καὶ Πρωτοπρόεδρος. Κατὰ μίμησιν τοῦ Nobilissimus ἐσχηματίσθη ὁ Ὑπερπερίλαμπρος. Ἐπενοήθησαν δὲ Σεβαστοκράτωρ, Πρωτοσεβαστός, Πανσέβαστος, Πανυπερσέβαστος, Σεβαστοϋπέρτατος, Πανσεβαστοϋπέρτατος. Ἐπετέθη δὲ ὡς κολοφὼν τοῦ γελοίου, ὁ δωδεκασύλλαβος τίτλος Πανυπερπρωτοσεβαστοϋπέρτατος καὶ Ὑπερπρωτοπανσεβαστοϋπέρτατος. Ποῦ ἔφθασεν ἡ μωρία καὶ ἀθλιότης τῶν εὐλογημένων τούτων προγόνων μας!)

600.

Ἀντιστοιχοῦσιν αἱ ἑξῆς, ἤτοι

Εἰς τὸν Α' ἡ	Εἰς τὸν Β' ἡ	Εἰς τὸν Γ' ἡ
1	2	3
30	29	28
4	5	6
27	26	25
7	8	9
24	23	22
10	11	12
21	20	19
13	14	15
18	17	16
155	155	155

Τοῦ α' ἀγελάδ.	10	γάλα	ὀκ	155
» β'	10	»	»	155
» γ'	10	»	»	155
	30			465

465:3=155

601. Quand Dieu donne farine, le diable clost le sac.
602. Ἀλκαῖος [Ἄβυδος, Λίστ, Καμελία (ὠνομάσθη οὕτω ἐκ τοῦ εἰσαγαγόντος αὐτὴν ἐν Εὐρώπῃ Ἰησουΐτου Cameli), Ἀαρών, Ἰένα, Ὀσσιάν, Σινώπη]. — **603.** Ἀκρίς. —**604.** Goyaves (Fruits du goyavier arbre d'Amérique et des Indes orientales).

605.

E N F E R
N E I G E
F I L I N
E G I D E
R E N E S

606.

Rêverie.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι: Μαρία Ι. Μπουντούρη, Ἑλένη Βαρατάση, Miss Terr, Ἑλένη Ε Δεληγεώργη, **Β, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Ἄννα Ν. Πήλικα, Μαρία Ν. Λαγκαδᾶ, Ἀθηνᾶ Δ. Καλλιοντζῆ, Miss Participe, Ἑλένη Κ. Μουτσοπούλου, Αἰκατερίνη Ι. Κανέλλη, Ἀγγελικὴ Α. Δαμίρη, Χρυσάνθη Ι. Θεοδωρακάκη, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Βασιλικὴ Μ Κουτσουβέλη (Αἰγίου), Ἕνωσις Γ. Κ. Φορέστη (Ἀργοστολίου), Ἑλένη Κ. Βατικιώτου (Θεσσαλονίκης), Ἑλένη Μότσου (Ὀδησσοῦ). — κκ. Κ. Κ. Μουτσόπουλος Ernest Pellissier, Α. Κ. Βοῦρος, Γ. Κ. Βοῦρος, Κ Ν. Πήλικας, Chirlev, Π. Ι. Κανέλλης, Α. Ν. Λαγκαδᾶς, Le Prince Paul, Γ.Θ. Γεωργίου, Γ. Λύτσικας, Δ.Χ. Βουρνάζος, Ι.Α. Φουστάνος, Α. Φίλων, Σ Σπανός, Δ. Β. Ἀραβαντινός. Κ. Δ. Καλλιοντζῆς, Π. Ν. Καραμαλίκης, Τρεῖς Βερουτιανοί, Lord Thograf, Ε. Ι. Θεοδωρακάκης, Κ. Ι. Χριστοφίδης καὶ Ν. Κ. Φραντζῆς (Πειραιῶς), Χ. Α. Ρηγόπουλος (Πατρῶν), Α. Γαβριλάκης (Βονίτσης), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Κίμων Κ. Βατικιώτης κ. Ι Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης), Γ. Ν. Χρυσουλῆς (Κωνσταντινουπόλεως), F. Erominsky (Pavlograde).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

6 ΜΑΪΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 123

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1643. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 6 Μαΐου 1879 Ἀρ. 175 (123) Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Κωνσταντίνου Ἀσωπίου. — Χαρακτηρισμὸς Κωνσταντίνου Ἀσωπίου, ὑπὸ Γ. Ζωχιοῦ. — Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (συν. Μετ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Περὶ χειρίδων. — Εἰκοσιπενταετηρὶς τοῦ γάμου τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας. — Ἀξιωματικὸς ἐπὶ τῶν ἀνθέων παρὰ τοῖς Τούρκοις. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκὼ — Ἐπιγράμματα. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1644. **Περὶ τῆς Παγκοσμίου ἐκθέσεως τῶν Παρισίων, ἰδίως δὲ περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ αὐτῆς τμήματος,** ὑπὸ Ἐμμ. Μανητάκη Ἐν Ἀθήναις, 1879, 8ον, σ. 11.

1645. **Οὐμβέρτῳ τῷ Α' Βασιλεῖ τῆς Ἰταλίας,** ὑπὸ Ἀνδρέου Μαρτζώκη. Ἐν Ζακύνθῳ, 1879, 8ον, σ. 4.

1646. **Πρὸς τὸν κύριον Ἀνδρέαν Δ. Αὐγερινόν, Ὑπουργὸν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως,** ὑπὸ Μ. Κ. Κρίσπη. Ἐν Ληξουρίῳ, μικρὸν 8ον, σ. 16.

1647. **Ἔκθεσις τῆς διαχειρίσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου Γ. καὶ Αἰκ. Χατζῆ-Κώστα, τοῦ ἔτους 1878.** Ἐν Ἀθήναις, τύποις Λακωνίας, 1879, 8ον. σ. 16. [Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου καταστήματος, τοῦ τιμῶντος τὴν Ἑλλάδα, ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: Μέχρι τοῦδε ἐξῆλθον ἐκ τοῦ Ὀρφανοτροφείου 232 παῖδες, ἤτοι 89 ράπται, 87 ὑποδηματοποιοί, 49 λεπτουργοὶ καὶ 7 σιδηρουργοί. Πέντε ὅμως τούτων, παραιτήσαντες τὴν ὁποίαν ἐδιδάχθησαν τέχνην, ἐπροτίμησαν ὡς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα τὴν ὀργανικὴν μουσικήν, ἣν ἐδιδάχθησαν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ. Δύο δ' ἐκ τῶν διδαχθέντων τὸν πλαγίαυλον ἔλαβον μέρος ἐφέτος καὶ εἰς τὴν ὀρχήστραν τοῦ θεάτρου πάνυ εὐδοκίμως Ἤδη διαιτῶνται ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ 138 παῖδες, ἐξ ὧν 37 διδάσκονται τὴν σιδηρουργικήν, 34 τὴν ραπτικήν, 35 τὴν ὑποδηματοποιΐαν καὶ 32 τὴν λεπτουργικήν. Ἀπεφοίτησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 12, οἵτινες ἀναπληρωθήσονται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν· καὶ οὕτως ἀποτελεῖται ὁ ἀνώτερος ἀριθμὸς παίδων 150, τοὺς ὁποίους δύναται διὰ τῶν τακτικῶν πόρων τῆς περιουσίας του νὰ συντηρῇ τὸ Ὀρφανοτροφεῖον. Τοὺς ἀποφοιτῶντας ὀρφανοὺς ἐφοδιάζον τὸ Ὀρφανοτροφεῖον δι' ἐνδυμασιῶν θερινῶν καὶ χειμερινῶν διπλῶν, τῶν ἀναγκαίων κλινοστρωμνῶν, τῶν ἐργαλείων τῆς τέχνης των, τοποθετεῖ διὰ τοῦ Διευθυντοῦ παρὰ τεχνίταις ἐν τῇ ἀγορᾷ, προστατεύει δὲ καὶ ποδηγητεῖ αὐτοὺς μέχρις οὗ ἐγκλιματισθῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ· ἀσθενοῦντες, τυχόν, οὗτοι ἐπαναφέρονται ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ καὶ νοσηλεύονται ἐν αὐτῷ μέχρις οὗ κατασταθῶσιν ἱκανοὶ αὖθις πρὸς ἐργασίαν. Ἐκ τῶν διαιτωμένων 150 παίδων ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ 20 εἰσὶν ὑπότροφοι ἐπὶ πληρωμῇ τροφείων καὶ διδάκτρων δρ 30 κατὰ μῆνα. Ἐκ τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀποφοιτησάντων 12 ὀρφανῶν ἦσαν 5 λεπτουργοί, 3 ράπται καὶ 4 ὑποδηματοποιοί. Διδάσκεται δὲ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ καὶ ἡ σιδηρουργική, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐργοστασίου ταύτης, καθὸ πρὸ δύο ἐτῶν συστηθέντος, δὲν κατηρτίσθησαν εἰσέτι ὀρφανοὶ πρὸς ἀποφοίτησιν Εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦτο δὲν εἰσήχθη εἰσέτι ἡ χρῆσις τοῦ ἀτμοῦ, ὡς διὰ τῆς τελευταίας ἐκθέσεώς του τὸ Συμβούλιον ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα, διότι ἡ δωρηθεῖσα ἀτμοκίνητος μηχανὴ παρὰ τοῦ καὶ δι' ἄλλων φιλανθρωπικῶν του πράξεων γνωστοῦ κ. Ι. Κ. Χωρέμη, ἅτε δυνάμεως ἀνωτέρας ἐκείνης, ἣν ἀπαιτοῦσιν αἱ ἐν τῷ σιδηρουργείῳ τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐργασίαι, τοποθετουμένη ἤθελεν ἀπαιτήσει καυστικῆς ὕλης κατανάλωσιν δυσανάλογον ὅλως πρὸς τὴν ἐκ τῆς παραγωγῆς ἔργων ὠφέλειαν. Ἐφέτος ἐλπίζει τὸ Συμβούλιον ὅτι, διαθετομένης ἄλλως τῆς ἀτμοκινήτου ταύτης μηχανῆς, θὰ καταστῇ ἐφικτὴ ἡ πρόσκτησις καὶ τοποθέτησις ἑτέρας ἐλάσσονος δυνάμεως. Ὁ προορισμὸς τοῦ Ὀρφανοτροφείου εἶναι ὅπως χορηγῇ ἄσυλον εἰς τοὺς μικρᾶς ἡλικίας πτωχοὺς ὀρφανούς, καθ' ἣν διατρέχουσιν, οἱ τοιοῦτοι πρὸ πάντων, προφανέστατον κίνδυνον σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀπωλείας. Ἀποφοιτῶντες δ' οὗτοι ἐν ἡλικίᾳ 15-16 τὸ πολὺ ἐτῶν νὰ ἦναι ἐφωδιασμένοι δι' ἀνατροφῆς ὅσον ἔνεστι καλῆς, διὰ τῆς γνώσεως τῶν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον ἀπαιτουμένων γραμμάτων καὶ προκεχωρημένοι εἰς τὴν ὁποίαν ἐδιδάχθησαν τέχνην εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε νὰ δύνανται δι' αὐτῆς ν' ἀποζῶσιν, ἀπολαμβάνοντες ἀνάλογον ἡμερομίσθιον· βαθμηδὸν δέ, σὺν τῇ ἡλικίᾳ, νὰ τελειοποιῶνται εἰς τὴν τέχνην. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξέλθωσι τοῦ Ὀρφανοτροφείου τοιαύτης ἡλικίας παῖδες τέλειοι τεχνῖται, καθόσον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν αὐτῷ διαμονῆς των μόλις τὸ ἥμισυ τῆς ἡμέρας δαπανῶσιν εἰς τὰς τέχνας ἐργαζόμενοι, τὰς δ' ἄλλας ὥρας καταναλίσκουσιν ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ὀρφανοτροφείου. Ἡ παρατήρησις αὕτη ὀφείλεται πρός τινας κυρίους, οἵτινες, ἀγνοοῦντες τὸν προορισμὸν τοῦ Καταστήματος καὶ τὸν διοργανισμὸν αὐτοῦ, ἐκλαμβάνουσιν αὐτὸ ὡς ἄλλο τι Πολυτεχνεῖον, ἐν ᾧ δέον νὰ καταρτίζωνται τέλειοι τεχνῖται. Οὐχ ἧττον ὅμως ἔργα τινὰ τῶν ὀρφανῶν ἐστάλησαν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἔκθεσιν, καθ' ἣν ἠξιώθη τὸ Ὀρφανοτροφεῖον διά τινα ἐξ αὐτῶν τοῦ χαλκοῦ βραβείου· καὶ δι' ἄλλα, ἐπαίνου. Καὶ κατὰ τὰς ἐνταῦθα δύο τελευταίας ἐκθέσεις διὰ τοιαῦτα ἔργα ἔλαβε τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τὸ χρυσοῦν βραβεῖον πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως καὶ ἀργυροῦν ἐπίσης Καίτοι δύο περίπου ὥρας καθ' ἑκάστην δαπανῶσιν οἱ ὀρφανοὶ ἐν τῷ σχολείῳ διδασκόμενοι γράμματα, ἡ εἰς αὐτὰ πρόοδος αὐτῶν ἀπεδείχθη ἀνωτέρα τῶν προσδοκιῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν ὀρφανῶν, ἐνεργηθείσας τὸν Ὀκτώβριον παρελθόντος ἔτους. Εἰς δὲ τὴν μουσικὴν ἀπέδειξαν ἐπίσης σπουδαίας προόδους. Ἀπέκτησαν δὲ οὐκ ὀλίγας γνώσεις καὶ περὶ κηπουρικῆς καὶ ἀνθοκομίας, τὰς ὁποίας σπουδάζουσιν ἐν τῷ κήπῳ κατὰ τὰ διαλείμματα τῆς διδασκαλίας τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν ἐργαζόμενοι καὶ χάριν σπουδῆς καὶ χάριν σωμασκίας. Εἰς δὲ τὴν γυμναστικὴν ἀσκοῦνται ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν εἰδικοῦ ἐμμίσθου διδασκάλου Ἡ δίαιτα τῶν ὀρφανῶν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν κοινωνικὴν τάξιν, εἰς ἣν θὰ καταταχθῶσι μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν των, ἤτοι τροφὴ ἄφθονος, καθαρὰ καὶ ὑγιεινή, ἀλλὰ λιτή Ἐν ἔτει 1878 τὰ ἔσοδα (τακτικὰ δρ. 72,927, ἔκτακτα 6,106 ἀνῆλθον εἰς 79,034 τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 71,808. Ἡ χρηματικὴ περιουσία ἀνέρχεται, κατὰ τὴν τρέχουσαν τιμὴν τῶν 250 μετοχῶν του, εἰς 1,100,000, ἡ δὲ κτηματική του περὶ τὰς 600,000 Κατὰ τὸ 1878 συχνάκις ἐτίμησαν τὸ Ὀρφανοτροφεῖον διὰ τῶν ἐπισκέψεών των αἱ ΑΑ ΜΜ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον σύγκειται ἐκ τῶν κκ Γ. Α. Βασιλείου (προέδρου) καὶ τῶν κ. Φιλίππου Ἰωάννου, Π Καλλιγᾶ, Θ. Ν. Γκίκα, Κ. Δούμα καὶ Γ Ν. Κουτσογιάννη. Διευθυντὴς τοῦ Ὀρφανοτροφείου εἶνε ὁ κ. Δ. Γραφειάδης, πρὸς ὃν τὸ Συμβούλιον τοῦ καταστήματος «ἔκρινε καθῆκόν του ν' ἀποδώσῃ τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον διὰ τὸν ἐξαίρετον ζῆλον καὶ ἄοκνον ἐπιμέλειάν του περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐμβριθῶν καθηκόντων του». — Ἄξια σημειώσεως ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν τὰ ἑπόμενα: Κατὰ τὸ 1856 ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν του τὸ καθίδρυμα τοῦτο ἐν οἰκίᾳ χωρητικότητος 30 μόνον ὀρφανῶν, ἤδη ἡ οἰκία ἐκείνη διὰ δύο ἀλλεπαλλήλων ἐπεκτάσεων κατέστη μέγαρον χωρητικότητος 250 παίδων. Τότε εἴκοσι μόλις ὀρφανοὶ κατετάχθησαν ἐν αὐτῷ διδασκόμενοι ἀτελέστατα δύο μόνον τέχνας, τὴν ραπτικὴν καὶ τὴν ὑποδηματοποιΐαν, γράμματα δὲ πάνυ ὀλίγα· ἤδη δὲ διαιτῶνται ἐν αὐτῷ 150 τοιοῦτοι διδασκόμενοι καὶ δύο προσέτι ἑτέρας τέχνας, ἤτοι τὴν λεπτουργικὴν καὶ σιδηρουργικήν, γράμματα δὲ μέχρι τῆς 6' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου, μ' ὅσον οἷόν τε πλειοτέραν ἐφαρμογὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ βίου Πλὴν δὲ τούτων, κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ἐξηγεῖται αὐτοῖς τὸ Εὐαγγέλιον Ἐκτὸς τῶν τεχνῶν τούτων, καὶ τῶν γραμμάτων, διδάσκονται φωνητικὴν καὶ ὀργανικὴν

Digitized by Google

μουσικήν, γυμναστικὴν καὶ κηπουρικὴν ὑπὸ εἰδικῶν διδασκάλων Κατ' ἀρχὰς ἡ περιουσία του ἀνήρχετο εἰς δραχ. 205,241, ἤδη δ' ἀνέρχεται εἰς 1,700,000. Τὰ εὐάρεστα ταῦτα ἀποτελέσματα ὀφείλονται κυρίως εἰς τὴν ἔμφρονα καὶ πεφωτισμένην διοίκησίν του].

1648. **Ἐγκόλπιον ἰατρικὸν πρὸς χρῆσιν τῶν πρακτικῶν ἰατρῶν, ὑπὸ Νικοδήμου Κ. Ζαβιτσάνου.** Ἐν Κερκύρᾳ 1879.

1649. **Βραχεῖα διατριβὴ** περὶ τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ φιλομουσίας καὶ ἰδίως τῆς τοῦ γυναικείου φύλου ἀγωγῆς, ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῷ Συλλόγῳ ἡ «Ἠώς», ὑπὸ Νεοφύτου Καλογέρου, ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ τοῦ Συλλόγου.

1650. **Θρησκευτικὴ τοῦ λαοῦ βιβλιοθήκη**, Βίος τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ὑπὸ Δημητρίου Εἰρηνίδου. Φυλλάδιον Α' μετὰ παραρτήματος 16 σελίδων.

1651. **Βίος τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου**, ὑπὸ Δημητρίου Εἰρηνίδου. Φυλλάδιον Β' μετὰ παραρτήματος ἐκ 16 σελίδων.

1652. **Βίος τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος**, ὑπὸ Δημητρίου Εἰρηνίδου. Φυλλάδιον Α'. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἑρμοῦ, 1879.

1653. **Περὶ ἐμμήνων**, διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ ἐν τῷ ἐθν. Πανεπιστημίῳ, ὑπὸ Γ. Ζανετοπούλου Ἀθήνησι, τύποις «Ἑρμοῦ», 1878, 8ον, σ. 69.

1654. **Διηγήματα καθ' Ὅμηρον καὶ τραγικοὺς ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ κύκλου** πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ὑπὸ Π. Π. Οἰκονόμου Ἀθήνησι, τύποις «ὁ Παλαμήδης», 1878, 8ον, σ. 115.

1655 **Ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἑνότητι, ἡ δὲ μετὰ Θεὸν ἐλπὶς ἡμῶν ἐξέγερσις.** Ἤτοι στοιχουργήματά τινα καὶ ἡ πολιτικὴ διαθήκη Πέτρου τοῦ Α' Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας, ὑπὸ Ἐμμ. Σπανουδάκη. Ἐν Αἰγίῳ, 1878, 8ον, σ 35

1656. **Ὁ Βολαασστών**, διήγημα πρωτότυπον, ὑπὸ Κ. Μ Β. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ν Ρουσοπούλου, 1879, 8ον, σ. 16.

Ὁ κ. Ε. Miller ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Journal des Savants μακρὰν καὶ ἐπαινετικωτάτην ἀνάλυσιν τοῦ ἀρτίως ἐκδοθέντος συγγράμματος τοῦ κ. Θεαγένους Λιβαδᾶ περὶ τοῦ «Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων». Τὴν ἔκδοσιν τοῦ πολυτίμου τούτου συγγράμματος ἐγκαίρως ἀνήγγειλεν ἡ Ἑστία.

— Ὁ κ. Ἀραβαντινός, ὁ ἐσχάτως εἰς Ρώμην διατρίψας μετὰ τῶν δύο ἄλλων μελῶν τῆς ἠπειρωτικῆς ἐπιτροπῆς ἵνα συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων τῆς Ἠπείρου, ἐξέδωκεν αὐτόθι ἰταλιστὶ ἐν φυλλαδίῳ ὅσα περὶ τῆς Ἠπείρου καὶ τῶν Ἀλβανῶν ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν τῇ «Ὥρᾳ» τῶν Ἀθηνῶν.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἰωάννινα ἑλληνικὴ ἢ τουρκικὴ πόλις;» τὸ Macmillan's Magazine ἐδημοσίευσε μακρὰν καὶ φιλελληνικωτάτην διατριβήν.

— Τῆς ἀρτίως δημοσιευθείσης ἐν τῇ «Ἐπιθεωρ. τῶν δύο Κόσμων» ὡραίας πραγματείας τοῦ κ. Εὐγενείου Βογκὲ «Ἀπὸ Βυζαντίου εἰς Μόσχαν» μετάφρασιν κατεχώρισεν εἰς τὰς στήλας της ἡ Ἡμέρα

— Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ἐν Μονάχῳ συλλόγου τῶν καλλιτεχνῶν ἐξετέθη καί τις προσωπογραφία ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος κ. Ἰακωβίδου, περὶ ἧς εὐμενῶς ποιοῦνται μνείαν αἱ ἐφημερίδες τῆς πόλεως ἐκείνης.

— Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος συμπληροῦνται 18 αἰῶνες ἀφ' ὅτου ἡ Πομπηΐα, τὸ Ἡράκλειον καὶ ἄλλαι μικραὶ πέριξ πόλεις ἀπετεφρώθησαν ὑπὸ ἐκρήξεων τοῦ Βεσουβίου. Εἰς μνημόσυνον τούτου, οἱ διευθύνοντες τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Πομπηΐας ἀπεφάσισαν νὰ τελέσωσι, κατὰ τὸν προσεχῆ νοέμβριον, ἐπιστημονικὰς ἑορτάς, εἰς ἃς προσεκλήθησαν ὅπως μετάσχωσι αὐτῶν οἱ διασημότεροι ἰταλοὶ ἀρχαιολόγοι. Πρόκειται δὲ νὰ προσκληθῶσι καὶ ἄλλοι σοφοὶ ἄνδρες ξένων ἐθνῶν.

— Ἡ Revue des Deux Mondes, ἐν τῷ τεύχει αὐτῆς τῆς 1 Μαΐου δημοσιεύει ἐξακολούθησιν τῶν ἄρθρων τοῦ ὑποναυάρχου Jurien de La Gravière: La marine de l'avenir et la marine des anciens. Le rappel d'Alcibiade.

— Τῇ 15 Ἀπριλίου ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις ὁ α' ἀριθμὸς τῆς «Ἀθηνᾶς», περιοδικοῦ τοῦ ὁμωνύμου Συλλόγου. Ἡ «Ἀθηνᾶ ἐκδίδοται δὶς τοῦ μηνὸς ἐξ 8 σελίδων. Περιεχόμενα τοῦ α' ἀριθμοῦ: Ἀθηνᾶ.— Ὁ ἱππότης τοῦ Μαιλλύ — Νὺξ (εἰσαγωγὴ τοῦ Φάουστ τοῦ Γκαῖτε). — Τί εἶμαι καὶ τί εἶσαι, ὑπὸ Συνοδινοῦ. — Διάφορα. — Αἴνιγμα.

— Ἐξεδόθη καὶ ὁ γ' ἀριθμὸς τοῦ περιοδικοῦ ἡ «Διάπλασις τῶν Παίδων» περιέχων καλλίστην ὕλην διὰ μικροὺς ἀναγνώστας πρὸς οὓς ἀποτείνεται.

LE GLOBE

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, καθ' ἑκάστην, ἐφημερὶς ἔχουσα μετοχικὸν κεφάλαιον φρ 2,400,000. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ἐξ ὀκτὼ σελίδων συγκειμένη, εἶνε διπλασία τῶν μεγαλητέρων γαλλικῶν ἐφημερίδων, περιέχει ποικιλωτάτην ὕλην καὶ δημοσιεύει, κατὰ σάββατον, ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι, δωρουμένῳ τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς, «Ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν».

Συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν:

Τριμην. φρ 19—Ἑξαμην. φρ 38—Ἐτησία φρ. 76.

Διεύθυνσις: Ἀ. Mr l'administrateur du Globe, 49, rue de la Victoire, à Paris.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Απρ. 25	747.35	18 3	9.6	ΝΑ	Μ Μ. λεπτ. βρ. (0'''04)
26	753 28	20.8	11 6	ΝΔ.	
27	752.02	20 2	11 4	ΝΔ.	Μ Μ. ψεκ. βροχῆς.
28	744.73	23 2	12 5	ΝΔ	ΜΜ κατ. ἀστ βρ. λε. βρ. *
29	744.96	20 6	12 2	ΝΔ.	τὴν ἑσπ. ΒΔ. ἀστραπαὶ
30	745.32	18 3	12.0	ΝΔ.	
Μαΐ. 1	746.38	19.6	11 6.	ΝΔ	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 3 Μαΐου 1879].

Ἄρτος α' π........	52	Ἀγγούρια ἕκαστον..	30
» β' π........	48	Φράουλα ὀκᾶ......	6.—
Κρέας βόειον......	1 80	Κεράσια ὀκᾶ.......	1,50
» μόσχιον....	2.60	Μέσπιλα	1.20
» πρόβιον.....	1 40	Μῆλα............	2.—
» ἀμνοῦ......	1 60	Καφὲς α' π........	4.40
Ὄρνις.............	3.—	» β' π.........	4.20
Ὀρνίθιον..........	1 80	Ζάχχ. κεφ.........	1.80
Γαλόπουλα........	3.50	»	1.50
Γαλοποῦλα........	8 —	Ἔλαιον α'. π	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	» β' π........	1.30
Πιτσούνια » ..	2.25	Χαβιάρι...........	14.—
Λαγωός............		Αὐγοτάραχον	24.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....		Τυρὸς Ἐλβετ. ὀκ...	4.40
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		» Ὀλλανδικὸς..	4 80
Ἀστακὸς...........	4.—	» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.—
Συναγρὶς..........	2 60	» Κρητικ	3.20
Κέφαλοι..........	2 40	Βούτυρον νωπόν....	8.—
Μπαρμπούνια......	2.60	Βούτ ἀσκοῦ.......	4.60
Ὠὰ τὰ 2..........	20	Ὀρύζιον κοινόν.....	80
Σπαράγγια........	1.20	» Βενετ......	90
Κουκιὰ χλωρὰ.....	20	Πάσται ἡ ὀκ.......	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ.....	30	Μακαρόνια...η....	80
» ἐφετινές....	40	» Νεαπόλεως..	1.50
Δομάτες ξεν.......	1.20	Κόλλα	1.70
Ἀγκινάρες ἑκ.......	05	Σάπων Ζακύνθου...	1.50
Μπιζέλια ἡ ὀκά....	80	» ἐντόπιος....	1.30
Σπανάκι...........	15	Σπερματζέτα......	1.85
Ἀρακᾶς...........	50	Πετρέλαιον........	80
Κολοκυθάκια ὀκᾶ...	60	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	5.50
Φασόλια ὀκᾶ	2.40	Ξύλα ἡ ὀκᾶ.......	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

3 Μαΐου 1879 — 3 Μαΐου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἰξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	290
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	300
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 405 1/2
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	280
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53 20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197 50	250	» 202

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3385
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	155 1/2
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 111
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 76 1/4
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 70 1/2

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. .....Ἐμπ. 3 μην. 29.40

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19, 3 μην. 1.20 1/2. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.16 1/2

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.40
Λ Στερλ. » 29.10
Λ. Ὀθωμ. » 2 .70
Αὐςρ Φλ. » 14.—
Ἀρ. 5φρα. » 5.75
Ἀρ. φράγ » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1 — 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ·
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἀπριλίου). Ἐμ. 30.10 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (17 Ἀπριλίου). Ἐμ 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (9 Μαΐου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 41 50
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 263.—
» » » 8 % .. » 254 —
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 65 50
Λονδίνου 3 μηνῶν......... γρ. 109 7/8-110 1/8
Παρισίων 3 μηνῶν......... φρ. 22.92-23
Λίρα Ἀγγλική............ γρ. 109 3/4
Εἰκοσάφραγκον............ » 87 23/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (1 Μαΐου.)
Λον. αἱ 10λ. σ 3μ. φιο. 117 15
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46 42
20φραγκον..... » 9.34
Ἀργυρᾶφιο. 100. »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (9 Μαΐου.)
Λον. αἱ 10λ σ. 3 μ. φιο. 117.30
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.50
20φραγκον..... » 9.37
Ἀργυρᾶφιο. 100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Μαΐου)

Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ. (μ 2 %) φρ. 25.15 1/2-25.20 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 165-167.50 %0
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 5, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 1/2, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Δ.Β καὶ Σ.Κ. Παρισίους, Α Σ Ρ. Τεργέστην, Μ.Π.Κ. καὶ Γ.Κ.Υ. Σμύρνην, Ι.Φ Μ. Ὀδησσόν, Ν.Γ Π Μόναχον, Ν.Θ. Κωνσταντινούπολιν, Χ.Α.Ρ. καὶ Ν.Π Θ. Πάτρας, Α.Κ Κ, Κ.Β.Τ. καὶ Α Γ. Κέρκυραν, Α.Μ Ζάκυνθον, Γ.Ι.Χ. Καλάμας, Μ.Κ.Κ. Ληξούριον, Α Γ. Βόνιτσαν, Κ.Ο. Ὕδραν, Κ Χ Μ. Ἀργοστόλιον, C R, Ν Γ.Ρ. καὶ Γ.Κ.Σ. Πειραιᾶ, Κ Α Σύρον, Δ Ν Τρίπολιν. Κας Π.Β. Κέρκυραν, Ε.Π.Ι. Ναύπλιον, Β.Μ.Κ. Αἴγιον, Ε.Γ Κ Φ. Ἀργοστόλιον. Λέσχην «Φοίνικος» Στενήμαχον, Τριαστέρῳ κυρίᾳ. Ἐλήφθησαν. — Σύνταξιν «Ἴριδος». Βουκουρέστιον. Τὰ ζητηθέντα φύλλα διὰ τοὺς κκ. D.C. καὶ C.S. ἀπεστάλησαν τὸ παρελθὸν σάββατον. Παρακαλεῖσθε νὰ σημ. τοῦ λοιποῦ εὐαναγνώστως τὰ ὀνόματα. — Καν Μ** Ἀπ' ἐναντίας πιθανώτατον, ἐπειδὴ τὰ θέατρα ἐν Γερμανίᾳ τὸν χειμῶνα ἄρχονται τὰς 7 ἢ καὶ τὰς 6 1/2 καὶ τελειόνουσιν ὀλίγῳ μετὰ τὰς 10 μμ, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνωρίτερον. — ΧΧΧ. Ζητήσατε τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ προηγούμενον Δελτίον. — *** Προτιμῶμεν σύντομα ἄρθρα, ἰδίᾳ δὲ μεταφράσεις. — κ. Ν.Γ.Ρ. Πειραιᾶ Ἐπιτυχής — Καν Μ** Ἡ πρωτομαΐα διεδέχθη τὸν ρωμαϊκὸν Μαϊουμᾶν Ἡ λέξις Μαϊουμᾶς, παράγωγος τοῦ φοινικικοῦ μαΐμ (ὕδατος), σημαίνει, κατὰ τὴν τῶν Φοινίκων διάλεκτον, ἑορτὰς ἐν γένει ἢ παίγνια, καὶ ἰδιαιτέρως τὰς τελουμένας ἐν τοῖς παραλίοις εὐθυμίας ὑπὸ τῶν ἁλιέων, ἀγωνιζομένων ἐπιδεξίως νὰ πίπτωσιν ἀλλεπάλληλοι ἐν τῷ ὕδατι πρὸς παιδιὰν καὶ τέρψιν τῶν θεατῶν. Τῷ δὲ χρόνῳ κατέστη κανονικὴ ἑορτή, τεταγμένη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐν ἡμέραις ῥηταῖς πρὸς διάχυσιν τοῦ λαοῦ Οἱ Αἰγύπτιοι κατέβαινον ὅπως ἀπολαύσωσιν αὐτῆς εἰς τὸ Κάνωβον, ὅπου ἐτελοῦντο τὰ σκανδαλωδέστερα ὄργια Ἐν δὲ τῇ παλαιᾷ Ρώμῃ ἐτελεῖτο κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα, εἰς τιμὴν τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Διονύσου· ὁ τῆς ἑορτῆς δὲ ταύτης καιρὸς ὠνομάζετο Μαϊουμᾶς, διήρκει δὲ τριάκοντα ἡμέρας καὶ ἐδαπάνων πάμπολλα εἰς τὴν θέαν ταύτην. Ἀργότερον, ἥ τε πολιτεία καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴν ἀπηγόρευσαν· οἱ Αὐτοκράτορες ὅμως Ἀρκάδιος καὶ Ὁνώριος τὴν ἐπανήγαγον, κατὰ τὸ πρῶτον τῆς αὐτοκρατορίας αὐτῶν ἔτος, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως τῆς εὐσχημοσύνης καὶ τοῦ πρὸς τὴν δημοσίαν ἠθικὴν σεβασμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀδύνατον νὰ τηρηθῇ ἡ παραγγελλομένη εὐταξία, ἀπηγορεύθη πάλιν μετὰ τέσσαρα ἔτη. — κ. Χ.Ν. Σύρον. Δυστυχῶς οὐδεμίαν ἔκπτωσιν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν — Ἑνὶ ἀναγνώστῃ Νεώτερος μὲν εἶνε ὁ βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας Ἀλφόνσος XII (γεννηθεὶς τῇ 28 νοεμβρίου 1857) πρεσβύτερος δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Γουλιέλμος Α' (γεννηθεὶς τῇ 22 μαρτίου 1797). Ω* Καὶ οἱ γάλλοι, οἵτινες λέγουσι: Noces de mai, noces de mort (Γάμοι μαΐου, γάμοι θανάτου).

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

617.

Χωρικός τις ἔφερεν εἰς Ἀθήνας πρὸς πώλησιν ὠά. Εἰς τὸν πρῶτον ἀγοραστὴν ἔδωκε τὸ ἥμισυ τῶν ὠῶν καὶ τὸ ἥμισυ ἑνὸς ᾠοῦ, εἰς τὸν δεύτερον τὸ ἥμισυ τῶν μεινάντων αὐτῷ ὠῶν καὶ τὸ ἥμισυ ἑνὸς ᾠοῦ, εἰς τὸν τρίτον ἐπίσης τὸ ἥμισυ τῶν μεινάντων αὐτῷ ὠῶν καὶ τὸ ἥμισυ ἑνὸς ᾠοῦ. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ὁ χωρικὸς ἐπώλησε ἅπαντα τὰ ὠὰ αὐτοῦ καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἔθλασε. Πόσα ὠὰ εἶχε;

Ἐν Πάτραις. *Μ.

618.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Φασούλι τὸ φασούλι γεμίζει τὸ σακούλι» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

619.

Τὸ ὄνομά μου, ἐξ 8 γραμμάτων συγκείμενον, ἔφερε γνωστὸς φιλέλλην. Ἐκ τῶν γραμμάτων μου, τὰ

5,6,4,8	ἀποτελοῦσι	τὴν μητέρα φθοροπ. τέκνων.
4,6,4,8	»	φυσικὸν φαινόμενον
3,7,2,8	»	φοβερὸν θηρίον.
4,5,2	»	ἀρχαίαν πόλιν τῆς Ἤλιδος.
2,6,2,3,4,2	»	μέρος τῆς Ἀφρικῆς
6,5,2	»	ἀρχαίαν θεὰν
8,2,3,2	»	πόλιν τῆς Ἀραβίας.
7,8,8,2	»	ὄρος.

620.

. . . . ς
. . . . . . ς
. . . . . ς
. . . . ς
. . . ς
. . ς
. ς
ς

621.

Ajouter trois fois la même consonne à Io, une des belles de la Fable, et en faire ainsi une des belles de l'Histoire.

622.

Mon premier a sa place en la table d'ouvrage.
Mon second, comme impair, des dieux a le suffrage.
La Trinité surtout doit le chérir.
Mon trois est note de musique.
Par nécessité de logique,
Il faut être, lecteur, mon quatre pour mourir.
On est toujours mon tout quand on est énergique.

623.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Mot-carré.

Trouver les lettres absentes du mot carré suivant:

. . . E .
. . A . .
. . L . .
. . . U .
. E . . .

624.

Possédant quatre pieds, je suis un quadrupède;
Et sur trois un métal... A trouver Dieu vous aide!

ΛΥΣΕΙΣ.

607. Οἱ μαθηταὶ ἦσαν 8, διότι ἂν ἦσαν πεντάκις περισσότεροι, ἤτοι 40, θὰ ἦσαν κατὰ 16 πλειότεροι τοῦ 24, ἐνῷ πράγματι εἶνε κατὰ 16 ὀλιγώτεροι. — **608.** A qui Dieu aide, nul ne peut nuire.

609.

π ή ρ α
ἤ π α ρ
ρ α φ ή
ἄ ρ η ς

610.

11	7	19	15	13
2	20	18	22	3
16	25	1	14	9
12	5	21	10	17
24	8	6	4	23

611. Πούς. — **612.** Ἀρν-ίον.

613.

N O E L
O G R E
E R G O
L E O N

614. Individualisation.— **615.** Cour-âge.— **616.** Blâme (lame, âme, me ou moi).

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Ἐν τῷ ἀρ. 114 τοῦ Δελτίου τῆς Ἑστίας, ὅπερ λίαν ἀργὰ ἀνέγνων, ὁ φίλος κ. Α. ἀποφαίνεται ἀδιστάκτως ὅτι ἡ ὑφ' ὑμῶν δημοσιευθεῖσα παροιμία «Παπᾶς ποῦ χορεύει, γυναῖκα ποῦ φιλοσοφεῖ κλπ.» εἶναι ἀδύνατον νὰ ᾖ δημώδης, τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀγνοοῦντος τὴν ἔννοιαν φιλοσοφῶ. Νομίζω ὅμως ὅτι ἐπὶ ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν δημώδη φιλολογίαν καὶ γλῶσσαν δὲν πρέπει νἀποφαίνηταί τις κατηγορηματικῶς, μὴ ἐξερευνηθέντων ἔτι ἐπαρκῶς πάντων τῶν δημωδῶν μνημείων, μηδὲ ὑπαρχόντων λεξικῶν καὶ εὑρετηρίων πληρεστάτων καὶ ἀνελλιπῶν, ἐφ' ὧν βασιζόμενος νἀποσκορακίζῃ τις πᾶν ὀθνεῖον καὶ ἐπείσακτον στοιχεῖον. Ἄλλως δέ, ἐν παροιμίαις, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐν δημοτικοῖς ᾄσμασι, περιεσώθησαν ἀποκρυσταλλωθεῖσαι οὕτως εἰπεῖν λέξεις παλαιαὶ σπανιώταται, ὧν ἡ σημασία ἐλησμονήθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δι' ὃν ἐξωβέλισε τὴν προκειμένην παροιμίαν, ὁ κ. Α. θὰ θεωρῇ ἴσως νόθον καὶ ἑτέραν κοινοτάτην, τὴν ἑξῆς:

Ποιὸς πάρῃ χίλια 'πέρπυρα καὶ κακοειδῆ γυναῖκα,
τὰ χίλια 'πᾶν, δὲν ἔρχονται κ' ἡ κακοειδῆ τοῦ μένει,

διότι τὰ βυζαντινὰ ὑπέρπυρα εἰσὶν ἄγνωστα τῷ λαῷ καὶ ἡ λέξις κακοειδὴ ἅπαξ μόνον ἐνταῦθα ἀναφέρεται. Τοιαῦτα παραδείγματα, ἅτινα οἱ περὶ τὰ ἐθνογραφικὰ ζητήματα ἀσχολούμενοι ἀνάγουσιν εἰς τὸν νόμον τῆς ἐπιβιώσεως (survivance), ἠδυνάμην πάμπολλα νἀναφέρω. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δέ, ἂν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀγνοῇ τὴν ἔννοιαν φιλοσοφῶ, ἔχει ὅμως τὰς λέξεις, φιλόσοφος, ξυλοφιλόσοφος, σκυλοφιλόσοφος, φιλοσοφῶ, ξυλοσοφῶ. Γυναῖκα ποῦ φιλοσοφεῖ, εἶναι γυνὴ ἀμελοῦσα τῶν οἰκιακῶν αὐτῆς ἔργων, καὶ περὶ ἄλλα ἀνώτερα τῶν διανοητικῶν αὐτῆς δυνάμενων ἀσχολουμένη.

Ἐν Μονάχῳ 20 Ἀπριλίου 1879. **Π.

Ταῖς (πρόβλ. 591) τρισὶ πρόσθες τετάρτην χλόος=χλοῦς.
Τὸ δὲ 590 πρόβλ. ἔχει λύσεις:

981	972	963	954	945
189	279	369	459	549
792	693	594	495	396

936	927	918	9711
639	729	819	1179
297	198	99	8532

9621	9531	8181	7272
1269	1359	1818	2727
8352	8172	6363	4545

καὶ πολλὰς ἄλλας.

Ἐν Πειραιεῖ. C. REINHOLD

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι: Ναταλία Σούτσου, Μαρία Ι. Μπουντούρη, ** Β, Miss Terr, Ἑλένη Βαρατάση, Ἑλένη**, Ἶρις, Μαρία*, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Μαρία Λαγκαδᾶ, Τριάστερος κυρία, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Ἀργυρὼ καὶ Ἀθηνᾶ Μαρκαντωνάκη, Βασιλικὴ Μ. Κουτσουβέλη (Αἰγίου) Ἀλεξάνδρα Μότσου, Ἀσπασία Σάσκην (Ὀδησσοῦ), Παρθενόπη Βάρκερ (Κερκύρας)· κκ. Ernest Pellissier, Α. Ν. Λαγκαδᾶς, Chirley, Α. Τζερνιᾶς, Le Prince Paul, Εἷς ἀσθενής, Fine mouche, Lord Thograf, C Reinhold, Ν. Κ. Φραντζῆς, Νικόλαος Γ. Ρ. (Πειραιῶς), Α. Γαβριλάκης (Βονίτσης), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Ι. Ν. Βλαντασόπουλος (Καλαμῶν), Μέλης (Σμύρνης), Κίμων Κ. Βατικιώτης καὶ Ι. Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης), Ι. Φ. Μιμῆς καὶ Ν. Μότσος (Ὀδησσοῦ).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

13 ΜΑΪΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 124

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1657. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 13 Μαΐου 1879. Ἀριθ. 176 (124) Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Γ. Ὑγειονομείου τῆς Δ. Χ. (Δυτικῆς Χέρσου) Ἑλλάδος. — Περίοδος τῆς γῆς (συν: Μετάφρ Ἀγγέλου Βλάχου). — Περὶ ἐγωϊσμοῦ, ὑπὸ Α. Ι. Γαλιάτσα. — Αἱ περιστεραὶ τῆς Ἐνετίας (Μετ. Αἰκατερίνης Λύδερς) — Κοράνιον. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκῶ (Μετ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1658. **Δεύτερον Παράρτημα τῆς Πείρας**, περιέχον τὴν μὴ περιληφθεῖσαν ἐν τῇ Πείρᾳ νεωτέραν νομολογίαν ὑπὸ Ν. Ἰωαννίδου, Ἀντιπροέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου Τόμος τρίτος. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ Κ Βλαστῷ, 1879, 8ον, σ. 6873—7640, δρ 8. — Ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Σ Κ. Βλαστοῦ πωλοῦνται τὰ ἑξῆς συγγράμματα: Πεῖρα ἤγουν μικρὸν κατὰ στοιχεῖον εὑρετήριον τῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου Νομολογίας, ᾗ προσετέθησαν ἐνιαχοῦ καὶ παραπομπαὶ εἰς συγγράμματα Νομικά Μέρος Πρῶτον περιέχον τὰς Πολιτικὰς καὶ Ἐμπορικὰς ἀποφάσεις εἰς τόμους ἑπτά: (Α—Ω)

Τόμος Α'. περιέχων τὰ στοιχεῖα	Α—Δ	Δρ.	8.—
— Β'. — — —	Ε—Ι	»	8.—
— Γ'. — — —	Κ—Μ	»	8.—
— Δ'. — — —	Ν—Π (ἐν μέρει)	»	8.—
— Ε'. — — —	Π (ἐν μέρει)—Σ	»	8.—
— ΣΤ'. — — —	Σ—Υ (ἐν μέρει)	»	6.—
— Ζ'. — — —	Υ (ἐν μέρει)—Ω	»	8.—

Πίνακες τῶν νομικῶν διατάξεων, ὧν μνεία γίνεται εἰς τοὺς ἑπτὰ τόμους τῆς Πείρας......... » 1.50

Παράρτημα Αον, περιέχον τὰς τοῦ Ἀρείου Πάγου πολιτικὰς ἀποφάσεις τοῦ 1869...... ..... » 2.50

Παράρτημα Βον, περιέχον τὴν μὴ περιληφθεῖσαν ἐν τῇ Πείρᾳ νεωτέραν νομολογίαν μέχρι τοῦ ἔτους 1876 εἰς τόμους 4 (Α—Ω).

Τόμος Α'. περιέχων τὰ στοιχεῖα	Α—Δ (ἐν μέρει)	»	8.—
— Β'. — — —	Ε—Κ (ἐν μέρει)	»	8.—
— Γ'. — — —	Κ—Π (ἐν μέρει)	»	8.—
— Δ'. — — —	Π (ἐν μέρει)—Ω εὑρίσκεται ὑπὸ τὰ πιεστήρια.		

Παράρτημα Γον, περιέχον τὰς τοῦ Ἀρείου Πάγου πολιτικὰς ἀποφάσεις τοῦ ἔτους 1877—78 εὑρίσκεται ὑπὸ τὰ πιεστήρια.

Ὁλόκληρον τὸ σῶμα τῆς Πείρας, τὸ μέχρι σήμερον ἐκδοθέν, πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ Σ. Κ. Βλαστοῦ ἐν Ἀθήναις, ἀντὶ δραχμῶν **68**.

1659. **Λόγος ἐπικήδειος** εἰς τὴν Ἄνναν Σ Θεοχάρη, τὸ γένος Α. Φωκᾶ, κατὰ τὴν κηδείαν αὐτῆς. Ἐν Πάτραις 23 Ἀπριλίου 1879, ὑπὸ Θεμ. Παπαλουκᾶ, γυμνασιάρχου. Ἐν Πάτραις, τυπογραφεῖον καὶ βιβλιοπωλεῖον Β. Σεχοπούλου, 1879, 8ον, σ. 7.

1660. **Ἐπετηρὶς τῆς Ἡγεμονίας Σάμου** διὰ τὸ ἔτος 1879, ὑπὸ Ἐπαμινώνδου Ι Σταματιάδου, διευθυντοῦ τοῦ ἡγεμονικοῦ γραφείου Ἐν Σάμῳ, 8ον — Περιεχόμενα: Σαμιακαὶ χρονολογίαι. — Ἑορτολόγιον. — Ἐκλείψεις. — Πίναξ ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ ἡλίου — Μηνολόγιον — Σαμιακὰ Πανόψια. — Καταστατικὴ κληθυσμοῦ — Γεννήσεις, γάμοι καὶ ἀποβιώσεις. — Ἐκκλησίαι καὶ μοναί. — Ἡγεμονικὸν διοικητικὸν γραφεῖον. — Δημοσία παίδευσις. — Ἡγεμονικὸν τυπογραφεῖον. — Διαχείρισις δικαιοσύνης — Ἐλεγκτικὸν συνέδριον. — Κίνησις ἐμπορίου. — Ναυτιλία — Τηλεγραφικὴ ὑπηρεσία — Ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία. — Νοσολογικὴ ἄποψις τοῦ 1878. — Νοσοκομεῖον Σάμου. — Ἀρχαιολογικά. — Ἡγεμονικὴ οἰκογένεια Σάμου. — Προξενικὸν σῶμα ἐν Σάμῳ — Ὀνομαστικὸς κατάλογος τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἡγεμονίας καὶ τῶν ἐν ἀξιώμασι.

1661 **Γεωργίου Ζαχρήστου**, Λόγος ῥηθεὶς κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων παθῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 29 Μαρτίου 1879 ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «ὁ Μέντωρ», 1879, 8ον, σελ 15.

1662 Λογοδοσία πρὸς τοὺς κυρίους μετόχους τῆς Ναυτικῆς Τραπέζης «Ὁ Ἀρχάγγελος» ὑπὸ τοῦ ὑποδιευθυντοῦ αὐτῆς Σ. Κ. Μπαλάνου κατὰ τὴν γενικὴν Συνέλευσιν τῆς 15 Ἀπριλίου 1879. Ἀθήνησι, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Φιλοκαλίας», 1879, 8ον, σ. 11

1663. **Παρνασσός**. Ἐν Ἀθήναις, Ἀπρίλιος 1879. Περιεχόμενα: Ἰγνατίου Μοσχάκη. — Ὁμιλίαι ἀπολογητικαί. Α' Περὶ Ἀληθείας. — Ποικίλα φιλολογικά § 34. Διορθῶ ἢ ἐπανορθῶ, διορθωτὴς ἢ ἐπανορθωτής, διόρθωσις ἢ ἐπανόρθωσις, διόρθωμα Παραδιορθῶ, παραδιόρθωσις, παραδιόρθωμα. — Τιμολέοντος Ἀργυροπούλου. — Περὶ τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως τῆς δρόσου — Κωνσταντίνου Χ. Βάμβα. — Ὀλίγα περὶ τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης. — Τιμολέοντος Ι. Φιλήμονος. — Νικόλαος Δραγούμης (βιογραφικὸν σχεδίασμα). — Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου — Αἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφαί. — Ἐδμόνδου Ἀμπού — Ὁ ἀπεξηραμένος συνταγματάρχης, μυθιστορία. Κεφ ΙΗ'. Ὁ συνταγματάρχης προσπαθεῖ νἀπαλλαχθῇ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ὅπερ τὸν ἐνοχλεῖ (συνέχεια). ΙΘ'. Αἰτεῖ καὶ προσφέρει τὴν χεῖρα τῆς Κλημεντίνης. — Ἀρχαιολογικά — Γερμανικὴ Σχολή. — Αἱ παρὰ τὸ Μενίδιον ἀνασκαφαί. — Εἰδήσεις. — Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός.

1664. **Δελτίον τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως** τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς. Ἐν Ἀθήναις, Μάρτιος 1879. Περιεχόμενα: Λόγος τοῦ Προέδρου τῆς ἐπὶ τῆς Ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς. — Ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ γεωργικὴν ἔποψιν, μετάφρασις. — Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ὀρυχείων τοῦ θείου (τέλος). — Σκέψεις περὶ τῶν ὠφελειῶν Σιδηροδρόμου διερχομένου ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα μέχρι τῶν πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν ὁρίων. — Ξηροτροφικοὶ σταθμοί.

1665. **Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις**. Ἐν Ἀθήναις. Ἔτος 7ον, φυλ. 75. Περιεχόμενα: Εἰρηνοδικειακὴ φορολογία ἐν Ἀγγλίᾳ. — Περὶ γυναικείων φυλακῶν. — Σύλλογος Κυριῶν ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδεύσεως — Παίδευσις τῆς χωρικῆς γυναικός. — Στρατευσίμων ἐξέτασις ἐν Ἑλβετίᾳ. — Ὁροθετικὰ καὶ δημοσιονομικὰ Κυβερνήτου ὑπὸ τοῦ κ. Μ. — Περὶ ὑπαξιωματικῶν ὑπὸ τοῦ κ. Π. — Κοινωνιολογικαὶ σημειώσεις περὶ Ῥωσσίας. — Οἰκονομικὰ τῆς Κύπρου. — Ἀπογραφὴ Ῥωμαίων πολιτῶν. — Φορολογικαὶ εἰσπράξεις ἐν Γαλλίᾳ.

1666. **Ζακύνθιος Ἀνθών**. Ἐν Ζακύνθῳ, Δεκέμβριος 1878. Περιεχόμενα: Σύμμικτα Φιλολογικά, ὑπὸ Σ. δὲ Βιάζη — Ὁ Γαμβέττας, [μετάφρασις Π. Κοκκόλη]. — Βίκτωρ Ούγκώ, ὑπὸ Ε. de Amicis, — [μετάφρασις Α. Μαρτζώκη, τέλος]. — Ἡ Λαυρέττα, ἀπόσπασμα ἐκ τῶν τελευταίων ἐπιστολῶν Ἰακώβου Ὄρτη τοῦ Οὔγου Φωσκόλου [μετάφρασις Γ. Σφηκα] — Τίμα πᾶσαν τάξιν. — Ποίησις. Τῷ ποιητῇ Κ. Φ. Σ. ὑπὸ Φωτεινῆς Α. Οἰκονομίδου

1667. **Bulletin de Correspondance Hellénique** (**Δελτίον Ἑλληνικῆς ἀλληλογραφίας**). V. Troisième année. Mai 1879. [École Française d'Athènes]. Sommaire: I Collection de M. Péretié: inscriptions, par MM. M. Beaudouin et E. Pottier. — II Inscriptions de Tégée en l'honneur de personnages romains, par M. Max. Collignon. — III Mélanges de critique; corrections de textes: Galien, Photius, Origène, Eustathe, Philon le Juif etc., par M. Constantin Condos. — IV Convention entre trois villes crétoises, par M. Th. Homolle. — V Inscriptions de Chio, par M. B. Haussoullier. — Correspondance. Inscription de Smyrne, par M. Ar. Fontrier. Planches: VI — VII Statue trouvée à Délos. — VI bis Inscription. — Πέτρος Περρὴς ἐκδότης-τυπογράφος, — Paris, Ernest Thorin, libraire-éditeur p. 257-328.

Digitized by Google

1668. **Mittheilungen des Deutschen Archaeologischen Institutes in Athen.** Vierter jahrgang, Erstes heft. Mit 6 Tafeln, 6 Beilagen und einem Holzschnitt im text. Inhalt: H. G. Lolling, Atarneus. — I. H. Mordtmann, metrische Inschriften aus Chalkedon Kyzikos Heraklea Pontica und Nikomedien. — R. Weil, das Asklepieion von Naupaktos. — U. Koehler, epigraphische Mittheilungen 1. 2. — G. Loeschcke altattische Grabstelen. — A. Milhhoefer, Sphinx. — U. Koehler, eine attische Marineurkunde. — E. Oberg, Goldsachen aus Athen. — Miscellen: H. G. Lolling, zum Grabstein der Phrasikleia Sitzungsprotocolle. — Ernennungen. Athen in commission bei Karl Wilberg. Druck von Peter Perris. 1879 in 8 p. 96.

Ἡ ἐν Λονδίνῳ συστᾶσα ἑταιρία πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀριθμεῖ ἤδη πλείστους καὶ ἐπιφανεστάτους ἑταίρους, ὧν ἡ ἐτησία εἰσφορὰ ὡρίσθη ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς μίαν λίραν στερλίναν. Ἐκ τῶν ἑταίρων μνημονεύομεν τὸν δοῦκα Ἀργὺλ, τὸν ἐπίσκοπον Λιγκολνίας. τοὺς ἀρχιερατικοὺς ἐξάρχους τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ τῆς Οὐεστμινστέρης, τὸν σὶρ Κάρολον Τρεβελυάν, τὸν σὶρ Θόμψων, τὸν σὶρ Δίλκε, τὸν σὶρ Λοῦβοκ, τοὺς καθηγητὰς Βλαίκυ, Κόλβιν, Σάϋς, Μαχάφυ, Ἰὲβ, Ῥόλεστων, Ἄκλανδ, Φάουλερ, Οὐάρδ, Μοῦνρο, Φέργουσων, τὸν Κ Φρῆμαν, τὸν ποιητὴν Βροοῦνιγκ, τὸν Κ. Τύκερμαν καὶ ἄλλους. Γραμματεὺς τῆς ἑταιρίας εἶναι ὁ Κ. Γεώργιος Μακμίλαν.

—Αἱ πεπαλαιωμέναι θεωρίαι τοῦ Φαλμεράγερ, γράφει ἡ Ἡμέρα, εὗρον ἀπροσδοκήτως ὀπαδοὺς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Ἀγγλίας. Ὁ ὑστερότοκος υἱὸς τῆς ἀνάσσης πρίγκηψ Λεοπόλδος, πρόεδρος τῆς Φιλολογικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου λόγον ποιούμενος ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῇ Ἑταιρίᾳ περὶ διατριβῆς τινος τοῦ Σὶρ Πατρικίου Κόλκχουν, ἠρνήθη ὅτι οἱ Νεοέλληνες εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ἀπεκάλεσε τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν, ἧς οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἁβρὸς βασιλόπαις οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔχει γνῶσιν, jargon καὶ patois. Τὰ «Ἡμ. Νέα» ἀντεπεξέρχονται μετ' ἀξιεπαίνου παῤῥησίας κατὰ τῶν παραδοξολογιῶν τοῦ πορφυρογεννήτου ἑλληνιστοῦ. «Ἐὰν, λέγουσι, μία σταγὼν τοῦ ἀρχαίου αἵματος, ἡ ἀρχαία γλῶσσα, αἱ ἀρχαῖαι παραδόσεις, κοινὴ πίστις, ἑνότης αἰσθήματος καὶ ἐνεργείας καὶ ὑπερηφάνεια ἐπὶ ἐνδόξῳ καταγωγῇ δὲν ἀρκοῦσι πρὸς καταρτισμὸν «ἐθνικότητος», τότε ποῦ τῆς Εὐρώπης νὰ εὑρεθῇ «ἐθνικότης;» Ποῖον ἔθνος ἔχει ὅλως ἀμιγῆ τὴν καταγωγὴν καὶ ὁμιλεῖ ὅλως ἀμιγῆ γλῶσσαν; Ἡ φυλὴ, ἥτις μέλλει νὰ ἄρξῃ τῆς Ἀνατολῆς, θὰ ἐπιζήσῃ τῶν ἀνυποστάτων σκωμμάτων τοῦ Γερμανοῦ δόκτορος, ἐξ ὧν ἠρύσθη πιθανῶς τὸ ὑλικὸν ὁ Σὶρ Πατρίκιος Κόλκχουν».

—Ὁ κ. Ο. Ἄδλερ, ὅστις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλλάδα, κατεχώρισεν ἐν τῇ «Ἐθνικῇ ἐφημερίδι τοῦ Βερολίνου» πραγματείαν περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Μυκηνῶν.

—Ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ Μνημεῖα τῶν συγχρόνων Ἀθηνῶν» τὸ «Ἀθήναιον τοῦ Βελγίου» ἐδημοσίευσε μακρὰν διατριβήν.

— Καλλίστην πραγματείαν «περὶ Σλάβων ἐν Πελοποννήσῳ καὶ περὶ τῶν κληθέντων σλαβικῶν κτιρίων τῆς Ὀλυμπίας» ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ὥρᾳ» (180 καὶ 181 φύλλ.) ὁ ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σπυρ. Π. Λάμπρος.

—Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

α') Ἐκκλησιαστικοὶ λόγοι, ὑπὸ Ἰγνατίου Μοσχάκη.

β') Ἀνατομικοὶ πίνακες τοῦ Echard, ἐκδιδόμενοι ὑπὸ Μιχαὴλ Δέφνερ καὶ Παν. Παμπούκη.

γ') Μὴ φονεύετε τοὺς φίλους σας, ἤτοι διδασκαλία περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν πτηνῶν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὑπὸ Κ. Ι. Μαρουδῆ.

δ') «Τὰ κατ' Εὐφροσύνην καὶ Περικλέα», μυθιστορία πραγματευομένη πολλὰ ἐκ τῶν συμβάντων ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος. Συγγραφεὺς τῆς μυθιστορίας ταύτης εἶναι ὁ μακαρίτης Παναγιώτης Φωτιάδης, ἐκδότης δὲ ὁ ἐν Πάτραις βιβλιοπώλης Β. Σεκόπουλος

ε') «Ὁμιλίαι ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συλλόγους περὶ τῶν Ἀσιατικῶν ἐθνῶν ὅσα συνεχρωματίσθησαν τῷ ἑλληνικῷ στοιχείῳ», ὑπὸ Θ. Πασχίδου.

ς') Ὁ Ἀπόστολος Μακράκης καὶ ἡ δίκη αὐτοῦ, ὑπὸ Β. Βαρβαῤῥήγου.

—Ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τῆς ἀρχαίας ἐφημερίδος Μερίμνης.

—Ἐν Πύργῳ ἤρξατο ἐκδιδομένη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Νέα ἐποχή».

LE GLOBE

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, καθ' ἑκάστην, ἐφημερὶς ἔχουσα μετοχικὸν κεφάλαιον φρ. 2,400,000. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ἐξ ὀκτὼ σελίδων συγκειμένη, εἶνε διπλασία τῶν μεγαλητέρων γαλλικῶν ἐφημερίδων, περιέχει ποικιλωτάτην ὕλην καὶ δημοσιεύει, κατὰ σάββατον, ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι, δωρουμένῳ τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς, «Ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν».

Συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν:

Τριμην. φρ. 19—Ἑξαμην. φρ 38—Ἐτησία φρ. 76.

Διεύθυνσις: Ἀ. Mr l'administrateur du Globe, 49, rue de la Victoire, à Paris.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ	Αν.	Παρατηρήσεις.
Μαΐ. 2	748.00	19.3	10 8	ΝΔ.	
3	751.48	22.0	11 2	ΝΔ.	Μ. Μ. λεπτ. βρ. (0‴36)
4	754.53	21.0	11 8	ΝΔ.	τὴν μεσημ. ψεκ. βροχῆς.
5	756.00	22.2	12.9	ΝΔ	
6	752.25	21.1	14.4	Ν.	Μ. Μ. βροχὴ (2‴21)
7	748.11	23.6	15.2	ΝΔ.	
8	751.95	23.8	14.6	Ν.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10 Μαΐου 1879].

Ἄρτος α' π........	52	Ἀγγούρια ἕκαστον..	30
» β' π........	48	Φράουλα ὀκὰ......	6.—
Κρέας βόειον......	1 80	Κεράσια ὀκὰ.......	1.20
» μόσχιον....	2.60	Μέσπιλα	80
» πρόβιον.....	1.40	Μῆλα...............	2.40
» ἀμνοῦ......	1 60	Καφὲς α' π.........	4.40
Ὄρνις............	3.—	» β' π..........	4.20
Ὀρνίθιον..........	1 80	Ζάχχ. κεφ..........	1.80
Γαλόπουλα........	3.50	»	1.50
Γαλοποῦλα........	8 —	Ἔλαιον α'. π......	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	» β'. π.........	1.30
Πιτσούνια » ..	2.25	Χαβιάρι............	14.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....		Αὐγοτάραχον	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		Τυρὸς Ἐλβετ. ὀκ...	4.40
Θύννος (Μαΐάτικον	2.—	» Ὀλλανδικὸς..	4 80
Ἀστακὸς..........	4.—	» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.—
Συναγρὶς..........	2.60	» Κρητικ.......	3.20
Κέφαλοι...........	2 40	Βούτυρον νωπόν....	8.—
Μπαρμπούνια......	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ.......	4.60
Ὠὰ τὰ 2..........	20	Ὀρύζιον κοινόν.....	80
Σπαράγγια.........	1 50	» Βενετ......	90
Κουκιὰ χλωρὰ......	20	Πάσται ἡ ὀκ.......	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ.....	30	Μακαρόνια...η....	80
» ἐφετινές....	40	» Νεαπόλεως..	1.50
Δομάτες ξεν........	1.20	Κόλλα	1.70
Ἀγκινάρες ἑκ......	05	Σάπων Ζακύνθου...	1.50
Μπιζέλια ἡ ὀκά....	80	» ἐντόπιος....	1.30
Σπανάκι...........	25	Σπερματζέτα......	1.85
Ἀρακὰς...........	60	Πετρέλαιον........	80
Κολοκυθάκια ὀκᾶ...	40	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	5.50
Φασόλια ὀκὰ	2.—	Ξύλα ἡ ὀκὰ.......	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

11 Μαΐου 1879 — 11 Μαΐου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ. * 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	282
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	292
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 396
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252.—	280	276
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀλ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	104
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16 80	197.50	250	» 196

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3365
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	152
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 108
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 69

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. .....Ἐμπ. 3 μην. 29.40

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19, 3 μην. 1.20 ½. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.16

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.30
Λ. Στερλ.	»	29.20
Λ. Ὀθωμ.	»	2(·.55
Αὐςρ. Φλ.	»	14.—
Ἀρ. 5φρα.	»	5.75
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ'
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἀπριλίου). Ἐμ. 30.10 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (17 Ἀπριλίου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (16 Μαΐου). Ἔτ. νέου.
Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 43 ⅛
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 262.50
» » » 8 % .. » 253.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 66 ¼
Λονδίνου 3 μηνῶν......... γρ. 110¼-110½
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 22.95
Λίρα Ἀγγλική............. γρ. 109 32/40
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 30/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (15 Μαΐου.)		**ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (16 Μαΐου.)	
Λον.αἱ 10λ.σ.3μ.φιο.	117 45	Λον.αἱ 10λ.σ.3 μ.φιο.	117.20
Παρ. τὰ 100 φρ. »	46 52	Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.35
20φραγκον..... »	9.36	20φραγκον..... »	9.86
Ἀργυρᾶφιο.100. »		Ἀργυρᾶφιο.100. »	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (16 Μαΐου)
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ. (μ 2 %) φρ. 25.17—25.22
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 162.50—167.50 %₀
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 % Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3½, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Η. Βιένναν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. — Μιᾷ κυρίᾳ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πᾶν οἱονδήποτε καλλιτέχνημα, οἷον εἰκόνες, ὑδατογραφήματα, ἀγαλμάτια, ἐξ ὀρειχάλκου ἢ ἐκ γῆς ὀπτῆς, ἀρχαῖα ἔπιπλα, σπάνια φυτά, σινουργήματα κ. τ. τ., εἶνε σήμερον προσφυὲς καὶ ζηλευτὸν κόσμημα τῆς αἰθούσης. Ἀλλ' ἡ κτῆσις τοιούτων βαρυτίμων συνήθως στολισμῶν τῆς οἰκίας δὲν εἶνε προσιτὴ εἰς πάντα τὰ βαλάντια· κατὰ κακὴν δὲ μοῖραν, εἰς ὅσα εἶναι προσιτὴ δὲν εἶνε καὶ ἐπιθυμητή, διότι οἱ πλεῖστοι δυστυχῶς τῶν ἡμετέρων πλουσίων πλουτοῦσι χρήματος μᾶλλον ἢ καλλαισθησίας. Ὡς πρὸς τοὺς μὴ πλουσίους προτιμότερον, ἐννοεῖται, ν' ἀφίνωσι τοὺς τοίχους καὶ τὰς τραπέζας τῶν αἰθουσῶν των κενάς, ἢ νὰ καταφορτίζουσιν αὐτοὺς διὰ τῶν χυτῶν ἀλαβάστρων, ἅτινα μᾶς προμηθεύει ἡ Ἰταλία, ἢ τῶν ἐκ σοκολάτας ἀγαλματίων, ἅτινα καλλιτεχνοῦσιν οἱ ζαχαροπλάσται τῶν Ἀθηνῶν, ἢ τῶν εἰκόνων καὶ ἐπιχρύσων μυροδοχείων τοῦ κ. Μάϊφαρτ. Ὅταν δὲν δύναταί τις νὰ προκαλέσῃ ἐπιδοκιμασίαν, καλὸν εἶναι νὰ μὴ προκαλῇ κἂν μειδίαμα. — ** Balzac, George Sand. — κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην Ἡ ἀποστολὴ διὰ τὸν κ. Ι. Π. ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ ἀρ. 175. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ προηγούμενα φύλλα θὰ ἐνεργήσωμεν κατὰ τὰς ὁδηγίας τῆς δευτέρας ἐπιστολῆς σας. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ι. Α. Φ. Ἐδημοσιεύθη ἄλλοτε ἐν τῇ Ἑστίᾳ. — κ. Α. Δ. Ρ. Βιτώλια. Τὰ προηγούμενα ἀπεστάλησαν εἰς Θεσσαλονίκην ὑπὸ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν: κ. Ἰωακεὶμ Σαπουνᾶ (παρὰ τοῖς κ. Ζιουματίκου καὶ Λικαρᾶ) διὰ τὸν κ. Α. Δ. Ρ. — Θρακικὸν φιλεκπαιδευτικὸν Σύλλογον. Ῥαιδεστόν. Ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν τρίτην. — κ. Ν. Κ. Φ. Πειραιᾶ. Μετεφρ. ἐν ἔτει 1818 ὑπὸ Paganel καὶ ἐν ἔτει 1819 ὑπὸ Mareschal. Ἰδ. τὸ μέγα λεξικὸν τοῦ Larousse ἐν τῇ λέξ. Casti. — κ. Ν. Μ. Π. Ἀξιόλογον. Καταλληλ. ὅμως θεωροῦμεν καθαρῶς φιλολογικὴν ἐφημερίδα καὶ οὐχὶ τὴν Ἑστίαν. — κκ. Π. Κ. Δαμασκόν, Ν. Ι. Κ. Σμύρνην, Ι. Γ. Π. Θεσσαλονίκην, Ν. Φ. Ἰωάννινα, Ι. Γ. Κ. καὶ Καν Α. Σ. Ρ. Ζάκυνθον, Ι. Ν. Β. Καλάμας, Θ. Π., Ι. Ν. Χ. καὶ Κ. Θ. Π. Πάτρας, Ὑποκατάστ. Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ Ι. Σ. Ναύπλιον. Α. Γ. Βόνιτσαν, Α. Ρ. καὶ Δ. Χ. Πειραιᾶ, Ὑποκ. Ἐθν. Τραπέζης. Κόρινθον. Ἐλήφθησαν. — κ. Γ. Α. Π. Κέρκυραν. Ἡ συνδρομὴ εἶνε ἐτησία μόνον καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους. — Ποιητῇ ῥόδων. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — *** 3-5 καθ' ἑκάστην. — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ 89 Δελτίῳ. — κ. Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν. Προσθέσατε καὶ φρ. 12. — Π. Χ. Εἶνε ξένον πρὸς τὴν Ἑστίαν ἀντικείμενον.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

625.

Ὁ Δημήτριος διῆλθε τὸ ἕκτον τῆς ζωῆς του ἐν νεότητι καὶ τὸ δωδέκατον ἐν ἐφηβικῇ ἡλικίᾳ. Ἐνυμφεύθη καὶ ἔζησε μετὰ τῆς συζύγου του τὸ ἕβδομον τῆς ζωῆς του πλέον πέντε ἐτῶν. Ἀπέκτησεν υἱὸν, μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ ὁποίου ἔζησε τέσσαρα ἔτη, ὁ δὲ υἱὸς ἔφθασε τὸ ἥμισυ τῆς ἡλικίας εἰς ἣν ἀπεβίωσεν ὁ πατήρ.

Εἰς ποίαν ἡλικίαν ἀπεβίωσεν ὁ πατήρ;

Ἐν Πάτραις, 5 Μαΐου 1879. **Μ

626.

Πῶς πρέπει νὰ καταταχθῶσιν εἰς 16 μικρὰ τετράγωνα οἱ ἀπὸ τοῦ 2 ἕως 32 ἄρτιοι (ζυγοὶ) ἀριθμοὶ, ἵνα ἐκ τῆς καθέτου, ὁριζοντίου καὶ διαγωνίου προσθέσεως αὐτῶν εὑρεθῇ ὡς ἄθροισμα δεκάκις ὁ ἀριθμὸς 68;

Ἐν Ἀθήναις, Μαΐου 1879. Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.

627.

Γράψον τὸν ἀριθμὸν 100, μεταχειριζόμενος ἑξάκις μόνον τὸν ἀριθμὸν 9.

Α*

628.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Καθὼς καλαναρχᾷς σὲ ψάλλουν» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

629.

Ποῖον εἶνε τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἕνα μὲν ἄνθρωπον στενοχωρεῖ, εἰς δύο ἁρμόζει, καὶ εἰς τρεῖς καθίσταται ὑπὲρ τὸ δέον εὐρύ;

(Ἐκ τῶν τοῦ Λουθήρου)

630.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον]

Εἶμαι καὶ μέγα καὶ μικρὸν κατὰ τὰς περιστάσεις·
Ἀλλ' ἕνα πόδα πάντοτε μετρῶ, ἂν μ' ἐξετάσῃς.
Ὅστις μὲ ἔχει, οὐδενὸς τὸν φθόνον ἐπισύρει,
Ἀλλ' ἂν δὲν μ' ἔχῃς, ὁ τυχὼν, ἂν σ' ἴδῃ, σὲ οἰκτείρει.

Ἐν Ἀθήναις, 10 Μαΐου 1879. Α*

631.

Εἶμαι θεὰ ἀγαπητὴ, πολλοὶ οἱ λατρευταί μου,
Πολλοὶ οἱ μαρτυρήσαντες χάριν ἐμοῦ πιστοί.
Δὲν μ' ἀγαπᾷς; Καὶ κεφαλὴν καὶ πόδ' ἀπόκοψέ μου·
Πῶς;...θαῦμα!...Εἶμαι μέλος σου. Θὰ ἐννοήσῃς τί;

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Μαΐου 1879. Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

632.

Οἱ πιστοὶ θεράποντές σου καὶ οἱ ἔξοχοί σου φίλοι
Καὶ ἡ τέρψις τῆς ζωῆς σου καὶ ἡ τιμαλφής σου ὕλη,
Κ' ἡ ἐξαίρετος στολή σου εἴμεθα ἡμεῖς οἱ δύο.
Ἂν ὑποτεθεὶς ὡς πλοῖον ὁμοιάζωμεν τῷ πηδαλίῳ.
Μ' ὅλας τὰς περιπετείας, ἂς τυχὸν ἔχ' ἡ ζωή σου,
Εὐτυχὴς πάντων θὰ ἦσαι ἐὰν εἴμεθα μαζύ σου,
Ἀλλ' ἐὰν διαζευχθῶμεν ἢ νοσήσωμεν σπουδαίως
Σὺ θὰ ζῇς καὶ ἂν χαθῶμεν, πλὴν θὰ ζῇς κακῶς, ματαίως!

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 8 Μαΐου 1879. Α. ΤΖΕΡΝΙΑΣ.

[Devinettes (633—635) communiquées à l'Estia par Mr Ernest Pellissier]

633.

Chaque Français deux fois, possède mon premier.
Il n'est buveur qui n'aime à dire mon dernier.
Le voyageur évite avec soin mon entier.

634.

Mot carré double

se lisant dans les 4 sens.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον]

— Femelles de certaines oiseaux de basse-cour;
— Terme fort usité dans la langue d'amour;
— Ville qui de Calvin célébra la naissance;
— Au passé defini, un verbe dont la science
Se sert pour exprimer une destruction.
— Retournez mon premier vous aurez mon cinquième
C'était un médecin de Louis le quinzième.

635.

Que signifie un grand I de couleur verte, qu'un homme agenouillé porte dans sa main?

636.

Formez un mot avec les lettres de cette phrase: On voit net la mer.

ΛΥΣΕΙΣ.

617. Ὁ χωρικὸς εἶχε ἑπτὰ ὠὰ, ἅτινα ἅπαντα ἐπώλησε χωρὶς οὐδὲν τούτων νὰ θλάσῃ, διότι εἰς τὸν πρῶτον ἀγοραστὴν ἔδωσε τὸ ἥμισυ τῶν ὠῶν πλέον ἡμίσεος ὠοῦ ($3\,^1/_2 + ^1/_2 = 4$). Ἐκ τῶν μεινάντων αὐτῷ 3 ἔδωσε τὸ ἥμισυ, πλέον ἡμίσεος ὠοῦ ($1\,^1/_2 + ^1/_2 = 2$). Ἐκ τοῦ μείναντος ἑνὸς ἔδωσε τὸ $^1/_2 + ^1/_2 = 1$. — **618.** Grain à grain la poule remplit son ventre. — **619.** Φαβιέρος (Ἔρις, Ἶρις, βόας, Φεὰ, Ἀραβία, Ῥέα, Σαβὰ, Ὄσσα).

620.

Δ α μ α ρ ι ς
Α μ α ρ ι ς
Μ α ρ ι ς
Α ρ ι ς
Ρ ι ς
Ι ς

621. Ajoutez à Io trois n, et vous formez: NINON — **622.** De-ter-mi-né.

623.

D A T E R
A D A G E
T A L O N
E G O U T
R E N T E

624. Cerf (fer).

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Κύριε Συντάκτα τῆς Ἑστίας,

Ἀναγκάζομαι νὰ παρατηρήσω καὶ πάλιν εἰς τὸν πατέρα τῆς παροιμίας «Γυναῖκα ποῦ φιλοσοφεῖ κτλ.» ὅτι ἡ παροιμία αὐτὴ εἶνε ἰδική του, οὐχὶ δὲ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Δέχομαι νὰ ταξειδεύσω εὐθὺς εἰς οἱονδήποτε τῆς Ἑλλάδος μέρος ἤθελε μοὶ ὑποδείξει ὁ παροιμιοποιὸς ὡς πατρίδα τῆς παροιμίας ταύτης, ἵνα τὴν ἀκούσω λεγομένην παρὰ τοῦ λαοῦ. Ἀλλ' εἶμὶ βέβαιος ὅτι οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος λέγεται. Ἀποφαίνομαι δὲ οὕτω κατηγορηματικῶς, καίτοι ὁ φίλος μου ἀποδοκιμάζει τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀποφαίνεσθαι, διότι, καὶ ἂς μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ τὸν διαβεβαιώσω περὶ τούτου, πρὶν ἢ ἀποφανθῶ, φροντίζω νὰ γνωρίζω. Γνωρίζω δὲ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ τὴν δημοτικὴν τοσοῦτον κἂν ἂν ὄχι περισσότερον, ὥστε νὰ δύναμαι ἀδιστάκτως νὰ διαβεβαιώσω καὶ πάλιν ὅτι τὴν ἔννοιαν φιλοσοφεῖ ἀγνοεῖ ὁ σήμερον ἑλληνικὸς λαὸς, ἀδιάφορον ἂν λέγει ξυλοφιλόσοφος κ.λ. Μεταξὺ τῆς ψυχολογικῆς ἐννοίας τοῦ ξυλοφιλόσοφος καὶ τῆς τοῦ φιλοσοφῶ ὑπάρχει ἄβυσσος ὁλόκληρος, ἣν ὁ κατὰ τοῦτο εὐτυχῶς ἀπαιδαγώγητος ἔτι νοῦς τοῦ δημοτικοῦ Ἕλληνος δὲν κατώρθωσε νὰ ὑπερπηδήσῃ. Καὶ αὐτὴ ἡ παροιμία τῶν περπύρων ἣν φέρει ὁ κύριος **Π ὡς ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ἄλλης εἶνε ἐπίσης ἀνύπαρκτος, δι' ὃν λόγον εἶνε ἀνύπαρκτος καὶ ἡ ἄλλη. Εἶμὶ δὲ βέβαιος ὅτι ἀντεγράφησαν ἀμφότεραι, τίς οἶδεν ἐκ τίνος φυλλάδας βυζαντινῆς, ἢ συναξαρίου ἢ χρονικοῦ ἀνεκδότου, ὡς εἴθισται σήμερον κατὰ τὸν κρατοῦντα συρμόν· καὶ περιττὸν νομίζω νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι παροιμίαι εἶνε αἱ λεγόμεναι οὐχὶ δὲ αἱ γεγραμμέναι μόνον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 6 Μαΐου 1879. Α*

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι: Μαρία Ι. Μπουντούρη, Ἑλένη Βαρατάση, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Miss Terr, Β.** Τριάστερος κυρία, Ἰωάννα δὲ Χελδράϊχ, Καρολίνα δὲ Χελδράϊχ, Στ. Π. Παππαδοπούλου, Μαρία **, Ἀργυρὼ καὶ Ἀθηνᾶ Σ. Μαρκαντωνάκη, Ἀσπασία Σάσκην, Ἑλένη Μότσου, Ἀλεξάνδρα Μότσου (Ὀδησσοῦ), κκ. Ε. Ι. Κανέλλης, Κ. Ν. Πήλικας, Ernest Pellissier, Δ. Κ. Μαυρουδῆς, Le Prince Paul, Γ. Δ. Δαρδούγιας, Lord Guette, Κ. Σ. Μαρκαντωνάκης, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Lord Thograf, Δ. Χ. Βουρνάζος, Α. Π. Μαθᾶς, Μ. Γ. Μαυρομαρᾶς, Fine mouche, Χ. Γιάνναρος, Un rat beau et un chat lait, Εἷς ἀσθενής, C. Reinhold, Ν. Κ. Φραντζῆς, Νικόλαος Γ. Ρ. (Πειραιῶς), Ι. Ν. Βλαντασόπουλος (Καλαμῶν), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Χ. Α. Ῥηγόπουλος, Ι. Ν. Χαϊδόπουλος καὶ Κ. Θ. Παπαλουκᾶς (Πατρῶν), Ι. Φ. Μιμῆς καὶ Ν. Μότσος (Ὀδησσοῦ), Ι. Γ. Παναγιωτίδης, Κίμων Κ. Βατικιώτης (Θεσσαλονίκης).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

20 ΜΑΪΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 128

Ἡ 14 μαΐου ἐσημειώθη μεταξὺ τῶν ἀποφράδων ἡμερῶν εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Τὴν ἡμέραν ταύτην ἀπεβίωσεν ὁ ἐπιφανὴς πολίτης τῆς Ἑλλάδος

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ

1669. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακὴν Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ' 20 Μαΐου 1879. Ἀριθ 177 (124 Λεπτὰ 20 Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ 16 Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Θεοδώρου Γρίβα. Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα: (Συν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου) Ὁ ἐν Ῥώμῃ ναὸς τῆς Ἑστίας, ὑπὸ Σοφίας Σχλίεμανν.—Περὶ γάμου — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε λα.—Ῥουσφουκῶ (Μετ. Γ Ζωγιοῦ). —Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ ἑβδομάδα.

1670. Λουκῆς Λάρας, ὑπὸ Δ. Βικέλα [Παράρτημα τῆς Ἑστίας] Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον τῆς Ἑστίας. 1879, 12ον, σ 192, δρ ν. 1. [Παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐξεδόθησαν καὶ τὰ ἑπόμενα: Στίχοι. Περὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας. Ὀδυσσείας Ζ' Ἡ σκηνὴ τοῦ Κήπου (ἐκ τοῦ Faust τοῦ Goethe) καὶ οἱ Ἀρχαῖοι Περὶ Βυζαντινῶν. Δανικὰ Παραμύθια (ἐκ τῶν τοῦ Andersen) Σαικσπείρου Ῥωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα, Ὀθέλλος καὶ ὁ βασιλεὺς Λήρ]

1671. **Ἔκθεσις περὶ σηροτροφίας.** (Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας Ἐπιτροπήν), ὑπὸ Γ. Α. Δουρούτη, 8ον, σ. 20.

1672 **Ἀπομνημονεύματα τῆς τελευταίας ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστάσεως**, ὑπὸ Π. Γ. Πολίτου Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ Παπαλεξάνδρη, 1879, μικρὸν 8ον, σ. 96, δρ ν. 1 ½.

1673 **Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.** Ἔτος ΛΖ'. Ἀπολογισμὸς τοῦ ἔτους 1878. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Σ Κ Βλαστοῦ, 1879, 4ον. σ. 52 καὶ διάφοροι πίνακες. [Περὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτο. 1878 ἐργασιῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, τοῦ σπουδαιοτάτου τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ πιστωτικῶν ἱδρυμάτων, ἐρανιζόμεθα ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἐκδοθέντος «Ἀπολογισμοῦ» τὰς ἑπομένας πληροφορίας: Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1878 ἐγένοντο εἰσπράξεις, παρά τε τοῦ Κεντρ. Καταστήματος καὶ τῶν Ὑποκαταστημάτων δρ 332,053,910, πληρωμαὶ δὲ 291,731,557 — Τοῦ ἐν τοῖς ταμείοις Μεταλλικοῦ μέσος ὅρος ἐν γένει δρ 56.815.657 — Καθ' ὅλον δὲ τὸ ἔτος 1878 προεξοφλήθησαν 68.835 γραμμάτια δρ 95.783.000, ἐξ ὧν 21.712 γραμμάτια ἦσαν μέχρι δρ. 499, 18 493 ἀπὸ δρ. 500 μέχρι 999 καὶ 25 130 γραμμάτια ἀπὸ δρ 1000 καὶ ἄνω. Παρήχθησαν δὲ ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαι δρ. 2,459.560 — Αἱ δι' ἐνοικτοῦ λογαριασμοῦ χορηγήσεις ἀνῆλθον εἰς δρ 27,501 406 παρήγαγον δὲ τόκους 1,015.701 — Αἱ δι' ἁπλῶν δανείων ἐπὶ ὑποθήκῃ χορηγήσεις τοῦ 1878 ἀνῆλθον εἰς δρ 9 247,696, παρήγαγον δὲ τόκους δρ 1,720.801 — Αἱ διὰ δανείων ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ τίτλων χορηγήσεις ἀνῆλθον εἰς δρ. 198,608 παρήγαγον δὲ ὠφελείας δρ. 17,991 — Αἱ ὠφέλειαι ἐκ τόκων τῶν χρεωλυτικῶν δανείων ἀνῆλθον εἰς δρ. 52 391 — Ἐν τοῖς ταμείοις τῆς Τραπέζης ὑπῆρχον ὁμολογίαι διαφόρων δανείων τοῦ Δημοσίου ἀξίας δρ 13,912,309 Οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν τούτων καὶ αἱ κληρωθεῖσαι κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁμολογίαι ὑπερέβησαν τὸ 1 ἑκατομμύριον δρ — Ἐξ ἐντόκων γραμματίων παρήχθησαν ὠφέλειαι δρ. 36,402.—Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1878 ἐχορηγήθησαν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια 16, 571,128, εἰς μεταλλικὸν 6,002,717 Ἐξ αὐτῶν παρήχθησαν τόκοι: ἐκ τοῦ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια δανείου πρὸς 1 % καὶ ἐκ τοῦ εἰς Μεταλλικὸν δανείου πρὸς 2 % δρ. 326,790 — Τὸ ὅλον τῆς πρὸς τὴν Τράπεζαν ὀφειλῆς τῆς Κυβερνήσεως (Ἤτοι ἐξ ἐντόκων γραμματίων, ἐκ τοῦ ἐπὶ παραχωρήσει ὁμολογιῶν Ἐθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων δανείου, ἐξ ὁμολογιῶν ἐθνικῶν δανείων, ἐκ τοῦ ἐπὶ τῇ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων συνομολογηθέντος δανείου) δρ 57.999.652 — Καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἀπεστάλησαν πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτὰς τῆς Τραπέζης συναλλαγματικαὶ πρὸς εἴσπραξιν καὶ μεταλλικὸν 11,743,595. Τὰ ἔξοδα διαχειρίσεως ἀνῆλθον εἰς δρ 486 617 — Αἱ καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ ἀνήρχοντο ἐν τέλει τοῦ 1878 εἰς δρ 29,084 000, ἐλογίσθησαν δὲ ὑπὲρ τῶν καταθετῶν τόκοι δρ 1,479.000 — Κατετέθησαν ἀτόκως δρ 22,955,249 —Ἐν τέλει 1878 ἦσαν ἐν τῷ Ταμιευτηρίῳ (Caisse d'epargne) δρ. 551,126 [Οἱ πλεῖστοι τῶν καταθετῶν τούτων ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν] — Ἐν τέλει Δεκεμβρίου τοῦ 1877 ἦσαν ἐκδεδομένα τραπεζικὰ γραμμάτια ἀξίας δρ 79,155.811, (ἐξ ὧν εἰς κυκλοφορίαν δρ 43 663 815 Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1878 ἐξεδόθησαν γραμμάτια τῶν 112 ἀξίας δρ 11,872 000. τῶν 28 ἀξίας 4, 592.000. τῶν 11 20 ἀξίας 3.606,400, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἀξίας δρ. 20,070,400 Τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος κατεστράφησαν διὰ τοῦ πυρὸς, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Β. Ἐπιτρόπου τὰ ἐκ τῆς χρήσεως ἐφθαρμένα καὶ ἐκ τῆς κυκλοφορίας ἀποσυρόμενα τραπεζικὰ γραμμάτια ἀξίας δρ 10, 727,210. Τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἐν τέλει Δεκεμβρίου 1878 ἐκδεδομένων τραπεζικῶν γραμματίων ἀνήρχετο εἰς δρ 88, 498.971, (ἐξ ὧν εἰς κυκλοφορίαν δρ 60,506,220, ἐν τοῖς ταμείοις τῆς Τραπέζης δρ. 27,992,751). — Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1878 ἐξεδόθησαν ἐπιταγαὶ τοῦ Κεντρ Καταστήματος ἐπὶ τῶν Ὑποκαταστημάτων καὶ τῶν Ὑποκαταστημάτων ἐπ' ἀλλήλων καὶ ἐπὶ τοῦ Κεντρ Καταστήματος 17.647, φέρουσαι δρ 42,922,949 Ἐκ τούτων δὲ προέκυψαν ὠφέλειαι ἐκ δρ 81,330 Εἰς τὸ ποσὸν τῶν ἐκδοθεισῶν ἐπιταγῶν συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ἐκδοθεῖσαι ἐπιταγαί, φέρουσαι ποσὸν δρ 11,740,000 περίπου. ἐφ' ὧν δὲν ἐλήφθη προμήθεια. — Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1878 ἐξεδόθησαν παρὰ τοῦ Κεντρικοῦ Καταστήματος ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτῶν τῆς Τραπέζης 2,749 συναλλαγματικαὶ (ἐκ φράγκων, λιρῶν στερλινῶν, λιρῶν ὀθωμανικῶν καὶ φλωρινίων) παρήγαγον δὲ ὠφελείας ἐκ δρ 220,100 —Κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου 1878 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον μὴ ζητηθὲν μερισμάτων παρελθουσῶν ἑξαμηνιῶν δρ 306,000 — Ἐκ τῶν ὠφελειῶν τῆς Τραπέζης κατὰ τὸ ἔτος 1878, τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων, ἀπεδόθη μέρισμα εἰς τοὺς μετόχους μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ φόρου 2 % ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν καὶ τοῦ χαρτοσήμου ἐπὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ μερίσματος: Κατά τε τὴν Α' καὶ Β' ἑξαμηνίαν ἀνὰ δρ 117 54, ἤτοι ἐν ὅλῳ δρ 235 08 — Τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον ἀνέρχεται εἰς δρ. 18,000,000 ἢ μετοχὰς 18,000 Ἐκ τῶν 18,000 μετοχῶν 15,275 ἦσαν ὀνομαστικαὶ καὶ 2,725 ἀνώνυμοι Αἱ ὀνομαστικαὶ μετοχαὶ ἀνήκουσιν ἀπὸ 1 μέχρι 5 εἰς ἄτομα 491. ἀπὸ 6 μέχρι 10 εἰς ἄτομα 193. ἀπὸ 11 καὶ πλέον εἰς ἄτομα 308 Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1878 ὀνομαστικαὶ μετοχαὶ ἐτράπησαν εἰς ἀνωνύμους 630, ἀνώνυμοι ἐτράπησαν εἰς ὀνομαστικὰς 432, μεταβιβάσεις δὲ ἐγένοντο 166 Ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει τοῦ ἔτους 1878 τό τε τακτικὸν καὶ ἔκτακτον ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ἀνήρχετο εἰς δρ 12,630,000

1674 **Ἀθήναιον** Τόμου Ζ, τεῦχος ΣΤ', τῶν μηνῶν Μαρτίου καὶ Ἀπριλίου 1879. Περιεχόμενα: Περὶ τοῦ ῥυθμοῦ τῆς παρ ἡμῖν στιχουργίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀρχαίαν προσῳδίαν καὶ μετρικήν, ὑπὸ Χρυσοσθένους Βλαστίδου, φοιτητοῦ τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου —Περὶ τῆς αἰτίας τῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ Θεοδοσίου Η Βενιζέλου — Κριτικὰ καὶ γραμματικά, ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ Κόντου. — Ἐπιγραφαὶ Ἀττικῆς ἀνέκδοτοι, ὑπὸ Στεφάνου Α. Κουμανούδη — Γελευταία ἀντίρρησις περὶ τῶν δῆθεν σλαβικῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ κτισμάτων, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ — Βιβλιογραφία, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. — Βιβλία νεοφανῆ — Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις.

1675. **Βύρων.** Τόμος Δ', φυλλ. 6', Ἀπρίλιος 1879 Περιεχόμενα: Νεοκλῆς Καζάζης Λόγος ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς 25ης Μαρτίου — Η Κουπιτώρης Ἀλβανικαὶ μελέται — Περὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀλβανῶν (συνέχεια)

Digitized by Google

— Μ. Θ. Χαιρέτης. Δράσις τῆς σελήνης ἐπὶ τοῦ καιροῦ. — Π. Ῥαζῆς. Περὶ προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως (τέλος). — Νάρκισσος Ἀπηλιώτης. Ὁ Ἄπελπις (συνέχεια). — Π. Σ. Φωτιάδης. Τὸ δανείζεσθαι (τέλος).— Θ. Γ. Γεννάδης. Περὶ βουκολικῆς ποιήσεως. —Emile Souvestre. Ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἅδου οἰκία. — Ποιήσεις. Ὁ Ἔρως κατὰ Σαπφώ. — Ἐπίγραμμα εἰς πτωχοκομεῖον ἐγερθὲν παρὰ τοκογλύφου.— Ἐπίγραμμα εἰς κρήνην. Ἐργασίαι Φιλολογικοῦ Συλλόγου Βύρωνος.

1676. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἐν Ἀθήναις, 1 Ἀπριλίου 1879 Περιεχόμενα: Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις, ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ. Κόντου.— Ὀλυμπιακὰ εὑρήματα (Ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους), ὑπὸ Ν. Πετρῆ —Περὶ τοῦ Jωt ἐν τῇ δημοτικῇ γλώσσῃ, ὑπὸ Ι. Ν. Σταματέλου. — Ἡ ἐν Γερμανίᾳ παίδευσις.— Ἀγγελία.

1677 **Γαληνός** Ἀριθ. 19 Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Περὶ χολώδους αἱματουρικοῦ πυρετοῦ. — Περὶ χορείας τοῦ λάρυγγος. — Περὶ τῶν διαφόρων τῆς περιοστίτιδος μορφῶν.—Περὶ προπτώσεως τῆς ὀμφαλίδος —Φαρμάκου παραγνώρισις.—Χρῆσις τῆς ἰπεκακουάνης ἐπὶ τοκετοῦ. — Θεραπεία ἰχθυώσεως. — Εἰδήσεις. — Ἐπίγραμμα πρὸς Βιρχόβ. — Δελτίον ἀποβιώσεων.

1678 **Μοῦσαι.** Ἐν Ἀθήναις, ἀριθ. 8. Λόγος πανηγυρικὸς ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν ἐθνικὴν τῆς 25 Μαρτίου ἑορτὴν ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς Δημαρχίας αἰθούσῃ, ὑπὸ Ἀναστασίου Ν. Στούπη —Ῥοζίνα ἡ ἀνθοπώλις.—Οἱ αἰχμάλωτοι τοῦ Καυκάσου.—Ἡ γέννησις τοῦ Ὁμήρου.— Ἡ φιλία.—Ἡ γλῶσσα τῶν ἀνθέων.—Ὁ μεγάθυμος στρατιώτης.— Ἐπιστήθιος φίλος.—Ἔθιμα φιλοφρονήσεων καὶ τρόποι χαιρετισμοῦ φιλικοῦ παρὰ διαφόροις ἔθνεσι.— Ἡ νύξ. — Πένθος καὶ λήθη. — Σπινθῆρες. — Ποικίλα — Αἴνιγμα.

1679. **Sur la nomenclature moderne de la Faune Grecque par M. D. Bikélas.** (Extrait de l'Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études greques, — 12e année, 1878), Paris, Maisonneuve et Cie, 1879, in 8o, p. 32.

1680. **Marco Antonio Canini. La Questione dell' Epiro.** Roma, 1879, p. 16.

— Τὸ ἐν τῇ Ἑστίᾳ καταχωρισθὲν διήγημα τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας», δημοσιευθὲν ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ πωλεῖται ἐν τῷ «Γραφείῳ τῆς Ἑστίας» ἀντὶ δρ. ν. 1.

— Ἐξεδόθη καὶ τὸ τρίτον τεῦχος τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκδιδομένου Dizionario biografico degli scrittori contemporanei (Bon-Cav) περιέχον τὰς βιογραφίας τῶν ἑξῆς Ἑλλήνων λογίων, τῶν κκ Πέτρου Βραΐλα Ἀρμένη (μετ' εἰκόνος), Παύλου Καλλιγᾶ καὶ Κωνσταντίνου Καραπάνου.

— Τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον ἀπέκτησεν ἐσχάτως κάλλιστα διατηρούμενον πάπυρον τῆς ἐποχῆς τῶν τελευταίων Πτολεμαίων, περιέχοντα τὴν ΚΔ' ῥαψῳδίαν τῆς Ἰλιάδος, πλὴν τῶν 127 πρώτων στίχων. Τὸ κατάστημα τοῦτο κέκτηται καὶ ἕτερον πάπυρον ἀρχαιότερον τοῦ προρρηθέντος, εὑρεθέντα πρό τινος ἐντὸς αἰγυπτιακοῦ τινος τάφου καὶ περιέχοντα ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν ΙΗ' ῥαψῳδίαν τῆς Ἰλιάδος.

— Τὸ τεῦχος, τῆς 15 Μαΐου, τῆς Revue des Deux Mondes, περιέχει καὶ τὰς ἑξῆς πραγματείας: La marine de l'avenir et la marine des anciens. VI. La bataille des Arginuses, par M. le vice-amiral Jurien de la Gravière. — L'ile de Cypre, son role dans l'histoire. III. L'art et la religion à Cypre, les élémens Phéniciens de la civilisation grecque, par M. George Perrot.

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Κ. Χ. Μεταξᾶς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Στοιχειώδους βοτανικῆς».

— Τῇ 15 Μαΐου ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις ὁ α' ἀριθμὸς νέου περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον Σύμπαν. Ἐκδίδοται δὶς τοῦ μηνός, ἐκ 16 σελίδων, 8ου, ὑπὸ τῶν κκ. Ν. Γ. Ζωγραφάκη καὶ Ι. Γ. Λέον. Ἤδη ἀριθμοῦνται τέσσαρα νέα περιοδικὰ ἐν Ἀθήναις: Ἡ Ἀθηνᾶ, αἱ Μοῦσαι, ὁ Σωκράτης καὶ τὸ Σύμπαν.

LE GLOBE

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, καθ' ἑκάστην, ἐφημερὶς ἔχουσα μετοχικὸν κεφάλαιον φρ. 2,400,000. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ἐξ ὀκτὼ σελίδων συγκειμένη, εἶνε διπλασία τῶν μεγαλητέρων γαλλικῶν ἐφημερίδων· περιέχει ποικιλωτάτην ὕλην καὶ δημοσιεύει, κατὰ σάββατον, ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι, δωρουμένῳ τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς, «Ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν».

Συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν:

Τριμην. φρ. 19—Ἑξαμην. φρ 38—Ἐτησία φρ. 76.

Διεύθυνσις: Ἀ. Mr l'administrateur du Globe, 49, rue de la Victoire, à Paris.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Μαΐ. 9	754.41	24.7	14 6	ΝΔ.	
10	753.99	24.9	15 7	ΝΔ.	Π. Μ. λεπτ. βρ. (0'''13)
11	752.74	24 7	15 3	ΝΔ.	
12	751.45	25.3	14.7	ΝΔ	
13	752.75	25 3	16 4	ΝΔ.	τὴν ἑσπ. ψεκ. βροχῆς κ.
14	752.55	25.8	17.9	ΝΔ.	Μ.Μ. καὶ τὴν ἑσπ. λεπτ.
15	750.88	26.8	18 6	ΝΔ.	[βροχὴ (0'''36)

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17 Μαΐου 1879].

Ἄρτος α' π........	50	Ἀγγούρια ἕκαστον..	20
» β' π........	45	Φράουλα ὀκᾶ......	6.—
Κρέας βόειον......	1 80	Κεράσια ὀκᾶ.......	1.20
» μόσχιον....	2.60	Μέσπιλα	80
» πρόβιον.....	1.40	Μῆλα.............	2.40
» ἀμνοῦ......	1 60	Καφὲς α' π........	4.40
Ὄρνις...........	3.—	» β' π.........	4.20
Ὀρνίθιον.........	1 80	Ζάκχ. κεφ.........	1.80
Γαλόπουλα........	3.50	»	1.50
Γαλοποῦλα........	8 —	Ἔλαιον α'. π......	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	» β'. π.........	1.30
Πιτσούνια » ..	2.25	Χαβιάρι...........	16.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....		Αὐγοτάραχον	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		Τυρὸς Ἑλβετ. ὀκ...	4.40
Θύννος (Μαϊάτικον	2.40	» Ὀλλανδικὸς..	4 80
Ἀστακὸς..........		» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.—
Συναγρὶς..........	2.60	» Κρητικ.......	
Κέφαλοι..........	2.20	Βούτυρον νωπόν....	8.—
Μπαρμπούνια......	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ.......	4.60
Ὠὰ τὰ 2..........	20	Ὀρύζιον κοινόν.....	80
Σπαράγγια........	2.—	» Βενετ......	90
Κουκιὰ χλωρὰ.....	30	Πάσται ἡ ὀκ.......	80
Πατάτες ἡ ὀκά.....	30	Μακαρόνια...η....	80
» ἐφετινές....	40	» Νεαπόλεως..	1.50
Δομάτες ξεν.......	1.40	Κόλλα	1.70
Ἀγκινάρες ἑκ.......	05	Σάπων Ζακύνθου...	1.50
Μπιζέλια ἡ ὀκά....	60	» ἐντόπιος....	1.30
Σπανάκι..........	25	Σπερματζέτα......	1.85
Ἀρακὰς...........	70	Πετρέλαιον........	80
Κολοκυθάκια ὀκᾶ...	30	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	5.50
Φασόλια ὀκᾶ......	1.40	Ξύλα ἡ ὀκᾶ.......	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

17 Μαΐου 1879 — 17 Μαΐου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	283
25 » » 9 %	Ἑλλάδι καὶ	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	294
26 » »	ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 396
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252.—	280	276
9 » »	Ἑλλάδι μό-	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)	νον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197.50	250	» 196 ½

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3355
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	152 ½
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 109
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 69

Δάνειον 60,000,000 μὲ 7 ½ ὑποτίμησιν.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. ......Ἐμπ. 3 μην. 29.60

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19, 3 μην. 1.20 ½. Ἐμ. 3 μην. δρ. 1.16 ¼

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.35
Λ. Στερλ.	»	29.20
Λ. Ὀθωμ.	»	2 .70
Αὐςρ. Φλ.	»	14.—
Ἀρ. 5φρα.	»	5.75
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 7 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ'
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἀπριλίου). Ἐμ. 30.10 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (17 Ἀπριλίου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (23 Μαΐου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 43 ¼
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 260.—
» » » 8 % .. » 250.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 66.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 $^{30}/_{40}$-110
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 22.95—23
Λίρα Ἀγγλική.............. γρ. 109 $^{28}/_{40}$
Εἰκοσάφραγκον.............. » 87 $^{25}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (21 Μαΐου.)
Λον.αἱ 10λ.σ.3μ.φιο. 117.70
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.60
20φραγκον..... » 9.37
Ἀργυρᾶ φιο.100. »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (23 Μαΐου.)
Λον.αἱ 10λ.σ.3 μ.φιο.117.45
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.45
20φραγκον..... » 9.37
Ἀργυρᾶ φιο.100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (23 Μαΐου)
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ. (μ. 2 %) φρ. 25.17 ½—25.22 ½
Χρυσὸς $^{1000}/_{10000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 218 89 ζ. 160—165 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 % Ῥώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 ½, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἑνὶ συνδρομητῇ. Πειραιᾶ. Οἱ ἰατροί! Πρό τινων ἡμερῶν ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ δήμιος Roch. Τὴν κενωθεῖσαν προσοδοφόρον θέσιν τοῦ δημίου, γράφει ὁ Petit Marseillais (φύλλον τῆς 7 μαΐου), ἐζήτησαν **868** ἄτομα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀριθμοῦνται **87** ἰατροί!!! Εἶχεν ἄδικον ἆρά γε ὁ εὐφυὴς ποιητὴς τοῦ Ληξουριοῦ εἰπὼν που περὶ τῶν ἰατρῶν;

Σκληρὴ ἀναπαραδιὰ ποῦ μαμουριάζεις
Ἐκείνους ποῦ σέχει μὲς 'στὰ ἐντόστια,
Πόσο φαρμάκη 'στὴν καρδιά μας στάζεις,
Ἄς τὸ ποῦνε ὅσοι πάσχουν τέτοια ἀῤῥώστια,
Ἄς τὸ ποῦνε οἱ δοτόροι οἱ νηοφερμένοι
Πὄχουνε πάθος 'στ' ἄντερα οἱ καϋμένοι.

Καὶ ὅμως ὅταν ἔγραφεν ὁ Λασκαράτος οἱ ἰατροὶ δὲν ἐφαντάζοντο τοῦ δημίου τὸ ἐπάγγελμα ὡς στάδιον ἐπιστημονικόν! — Ἑλληνικὸν Φιλεκπαιδευτικὸν Σύλλογον «Ὁ Μίνως.» Χανία. Ἀπεστάλησαν τὴν τρίτην. — κκ. Δ. Β. Παρισίους, Α. Β. Bonn, Σ. Ζ. Λιβόρνον, Π. Α. Α. Γέϊσκ, Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν, Σ. Σ, Μ. Π. Κ Σμύρνην, Ι. Γ. Π. Θεσσαλονίκην, Κας Μ. Π. Κ. Παρισίους καὶ Μ. Ι Βόναν (Ἀλγερίας) κκ. Μ. Ξ. καὶ Ι. Κ. Τ Ὕδραν, Κ. Δ. Ρ. Πύλον, Π. Χ. Π. Ἀγρίνιον, Ι. Ν. Β Καλάμας, C. R, Ν. Γ. Ρ. Δ. Ρ, Ν. Κ. Φ καὶ Καν Ε. Ι. Χ. Πειραιᾶ, Λ. Α. Σ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — κ. Γ. Κ. Κωνσταντινούπολιν. Εὐχαρίστως θὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὴν ἐὰν ἦνε σύμφωνος μὲ τὸν σκοπὸν ὃν ἐπιδιώκει ἡ Ἑστία. — Ι Τ. Κεχριαῖς. Ἀπεστάλη τὸ σάββατον. — κ. Κ. Α. Γ Πάτρας. Προηγούμενα φύλλα, μετὰ τοῦ δελτίου, τιμῶνται λεπτὰ 30. — *** Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δι' ὃν ἠρνήθημεν τὴν καταχώρισιν τῆς διατριβῆς «Περὶ τῆς καταλήξεως νε.» — κ. Δ. Β Κωνσταντινούπολιν. Παρακαλεῖσθε ν' ἀπευθυνθῆτε εἰς ἄλλον. Αἱ φροντίδες ἡμῶν εἶνε τοσαῦται, ὥστε δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται ἡ προσθήκη νέων. — κ. Χ Α. Ρ. Πάτρας. Δὲν τὸ εὕρομεν ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις. — Μιᾷ κυρίᾳ. Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Grevy. Ἡ δεσποινὶς Grevy (μονογενὴς θυγάτηρ, ἡλικίας δὲ ἐτῶν 27) ἐνδύεται καὶ ἀνδριστὶ ἐνίοτε. Ἀγαπᾷ ἐμμανῶς τὴν ἱππασίαν καὶ τὴν θήραν, τὸ δὲ δωμάτιόν της κοσμεῖται δι' ὅπλων καὶ δερμάτων ζώων, ἅτινα ἡ ἰδία ἐφόνευσε. — κ. Π. Γ. Β. Ἐλήφθη. — ΧΧ. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς δυναστείας τοῦ Ναπολέοντος Γ', ἐφημερίς τις ἐδημοσίευσε τὸ ἑπόμενον λογοπαίγνιον:

L'empire respire (8 μαΐου 1870)
» aspire (14 ἰουλίου »)
» tire (2 αὐγούστου »)
» se retire (6 » »)
» empire (14-31 » »)
» expire (2 σεπτεμβρίου »)

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

637.

Ἔν τινι οἰκίᾳ ἔπαιζον χαρτιά Οἱ κ. Α καὶ Β ἔπαιζον συντροφικά, εἶχον δὲ ἀμφότεροι ἐν ὅλῳ δρ. 112. Μετὰ τὸν πρῶτον γῦρον ὁ Α ἀπώλεσεν ὅσας δραχμὰς εἶχεν ὁ Β, ὥστ ς κατὰ τὸν γῦρον τοῦτον ἐδιπλασίασε τὰ χρήματά του Εἰς τὸν δεύτερον γῦρον ὁ μὲν Α ἐδιπλασίασε τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον τῷ ἀπέμεινεν ὁ δὲ Β ἀπώλεσεν ὅ,τι ποσὸν ἀπέμεινεν εἰς τὸν Α κατὰ τὸν πρῶτον γῦρον

Τί ποσὸν εἶχεν ἕκαστος ἐν ἀρχῇ τοῦ παιγνιδίου;

638.

Θέσον ἐπὶ τῶν κατωτέρω τετραγωνιδίων τοὺς ἀριθμοὺς 1—25 οὕτως ὥστε, ὁ ἀριθμὸς 1 νὰ εὑρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὅλου τετραγώνου, ἐὰν δ' ἀθροισθῶσιν οἱ ἀριθμοὶ οὕτω, αἱ διάφοροι ἀθροίσεις, καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως νὰ ὦσιν αἱ αὐταί.

		1		

639.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ἀπὸ χρεωφειλέτη καὶ σάκκο ἄχυρα, κι' ἐκεῖνο καλὸ εἶνε» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

640.

Διὰ τῶν ἐν τοῖς ἑπομένοις τετραγωνιδίοις λέξεων σχηματίζεται φράσις, ἧς ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις.

ἐξ	ἐλαχίστου	ἀξία	ἀγαθῆς
διά	Ἡ	μας	πορίζόμεθα
ὅπερ	πράξεως	κέρδους	αὐτῆς
ἀπόλλυται	τινος	τοῦ	

641.

Διὰ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων τῶν ἀντιθέτων λέξεων «Βραδύνω, πελιδνός, ἐχθρός, καθήμενος, γέρων, νηνεμία, σπάταλος, εὐθύς, ψεῦδος, σκοτεινός, ἀσαρκία, γρυπός» σχηματίζεται ἀπόφθεγμά τι.

642.

Ἂν καὶ ἓν τὸ ὄνομά μου διττὴν ἔχει προφοράν.
Γένος κ' ἔννοιαν ἀλλάσσει εἰς τοῦ τόνου τὴν φοράν.
Ὀξυτόνως μὲ προφέρεις; γένους εἶμ' ἀρσενικοῦ.
Ἐὰν δὲ παροξυτόνως; εἶμαι γένους θηλυκοῦ.
Ὡς ὀξύτονον δὲ πάλιν εἶμαι εἶδός τι τροφῆς.
Παροξύτονος δὲ ἤμην μέγας τι ἐπὶ τῆς γῆς

643.

Μήτηρ μου τὸ ὕδωρ εἶνε, ὁ δὲ ἥλιος πατήρ μου,
Οὗτοι πάντα μὲ γεννῶσιν εἰς τὸ ὕψ[illegible] [illegible]ρανοῦ.
Εὐμενὲς πρὸς τὸν πατέρα στρέφω βλέμμα. ἀλλ' ἀμέσως
Μὲ φονεύει, καὶ δὲν βλέπεις ἐμὲ πλέον οὐδαμοῦ.
Ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς πρὶν εἰσέτι ὁ πατήρ μου
Μὲ φονεύσῃ, θέλω γείνει μέλος χρήσιμον εἰς σέ,
Ὅπερ, ἂν κ' ἔμπροσθέν σου κεῖται, σὺ οὐχ ἧττον δὲν τὸ βλέπεις.
Ὅθεν σπεῦσον νὰ μὲ εὕρῃς, κι' ὅτι εἶμ' εὐθὺς εἰπέ.
Ἂν δ' ἐπιθυμῇς νὰ μάθῃς πῶς τὸ ὄνομά μου γράφουν,
Τέσσαρα στοιχεῖα μόνον ἀκριβῶς τ' ἀποτελοῦν,
Ἅτινα ἐὰν προσθέσῃς ἓν πρὸς ἓν καὶ κατ' ἀξίαν,
Εἴκοσι καὶ τριακόσια θὰ ἰδῇς ὅτ' ἀριθμοῦν.

644.

Mot Carré

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Faire un mot carré de six lettres dont le dernier terme soit DEESSE.

645.

Qu'est-ce que mon premier? Une conjonction
Qui vient corroborer la proposition
Que, sans y reflêchir, au hasard on avance.
La main sur mon second court et vole en cadence.
Mon entier n'est, hélas! qu'un cylindre fatal
Qui renferme en son sein cet aliment perfide
Dont le feu se nourrit, dont un oeil est le guide,
Et qui donne la mort par un art infernal.

646.

Je suis un lieu connu de paix et de prière.
Otez-moi tête et queue, et je sers à la guerre.

ΛΥΣΕΙΣ.

625.

84 ἐτῶν:
Τὸ ἕκτον εἶνε 14
Τὸ δωδέκατον......7
Τὸ ἕβδομον.......12
πλέον 5 ἔτη 5
Ἡλικία τοῦ υἱοῦ...42
πλέον 4 ἔτη.....4
84

626.

2	30	28	8	68
24	12	14	18	68
16	20	22	10	68
26	6	4	32	68
68 68	68	68	68	68

627.

$$99 + \frac{99}{99} = 100$$

628.

Comme chante le chapelain,
ainsi repond le sacristain.

629. Τὸ μυστικόν. — **630.** Τὸ ὑπόδημα. — **631.** Μοῦσα. Μ(ου;)α. — **632.** Οἱ ὀφθαλμοί. — **633.** A-verse.

634.

C A N E S
A D O R E
N O Y O N
E R O D A
S E N A C

635. Un grand I vert, main d'homme à genou porte (Un grand hiver maint dommages nous porte). — **636.** Volontairement.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι: Ἐλίζα Π Σούτσου, Ἑλένη **, Μαρία *, Ἑλένη Βαρατάση, Μαρία Ι Μπουντούρη, Miss Terr, Μαρία Σκαραμαγκᾶ, Χρυσάνθη Ι. Θεοδωρακάκη, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Ἀργυρὼ καὶ Ἀθηνᾶ Μαρκαντωνάκη, Ἑλένη Ι Χριστοφίδου (Πειραιῶς), Μαρία Ἰωαννίδου (Βόνας, Ἀλγερίας), Ἀσπασία Σασκην, Ἑλένη Μότσου, (Ὀδησσοῦ) κκ Ἀθανάσιος Μουτζόπουλος, Ernest Pellissier, Π. Κ Μηλιώτης, Ι. Α. Φουστάνος, Κ Ι. Θεοδωρακάκης, Κ. Σ. Μαρκαντωνάκης, Ν. Κασσανδρεύς, Α Ν Λαγκαδᾶς, Lord Goelle, Le Prince Paul, Α Π Μαθᾶς, Ἀρμάνδος Κ. Ποττέν, Β. Σ. Μαρκεζίνης. Lord Tiogra, Ζ. Π. Δυκούδης, Ε. Α., Πολύβιος Γ. Κέκεσης, C. Reinhold, Ν. Κ. Φραντζῆς (Πειραιῶς), Χ. Α. Ρηγόπουλος, Ι. Ν. Χαϊδόπουλος, Κ. Θ. Παπαλουκᾶς (Πατρῶν), Ι Ν Βλαντασόπουλος (Καλαμῶν), Ἀριστοτέλης Γαβριλάκης (Βονίτσης), Ν. Ι. Κασσαβέτης (Σμύρνης, Ι. Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης, Ι. Κ. Γρουμπὸς (Γαλαξιου).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

27 ΜΑΪΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 126

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1681. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 27 Μαΐου 1879. Ἀριθ. 178 (126). Λεπ. 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς Ἀστυνομίας Σπετσῶν ἐπὶ Καποδιστρίου —Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (Συν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου) — Περὶ φλυαρίας —Ἡλιακὸν πῦρ. —Ἀνθεστήρια τῆς Τολώσσης. — Νοημοσύνη καὶ στοργὴ τῶν ψύλλων καὶ κορειῶν. — Ἡ κόλασις καὶ οἱ Ἕλληνες, ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου. — Προσδοκία ἐλεύσεως τοῦ Σκενδέρμπεϋ παρὰ τοῖς Ἀλβανοῖς. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. — Ἀλήθειαι. — Καὶ οἱ κόρακες εἶνε ὠφέλιμοι. — Σημειώσεις — Συνταγαὶ ὠφέλιμοι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα.

1682. **Λόγος** ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ τὴν 26 Νοεμβρίου 1878 ὑπὸ Ἀνδρέου Ἀναγνωστάκη, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς χειρουργικῆς παθολογίας καὶ διευθυντοῦ τοῦ ὀφθαλμιατρείου, παραδιδόντος τὴν Πρυτανείαν τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ κ. Νικολάῳ Μ. Δαμαλᾷ, τακτικῷ καθηγητῇ τῆς Θεολογίας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1879, 8ον, σ. 155 καὶ 135 (Μετὰ τῆς πρυτανείας τοῦ κ. Ἀναγνωστάκη λήγει τὸ τεσσαρακοστὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐκ τοῦ ἐκφωνηθέντος λόγου αὐτοῦ ἐρανιζόμεθα ἐν συνόψει τὰ ἑπόμενα πορίσματα της μακρᾶς ταύτης περιόδου, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὁποία περίπου ἡ εἰς τὰς ἐπιστήμας ἐπίδοσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους ἀπὸ τῆς καταβολῆς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν αὐτονομίας: Ἀπὸ τῆς 14 Ἀπριλίου 1837, ὅτε συνέστη τὸ Πανεπιστήμιον, μέχρι τέλους Αὐγούστου 1878 ἐμαθήτευσαν ἐν αὐτῷ 8421 φοιτηταί, ἐξ ὧν ἐν μὲν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ 304, ἐν δὲ τῇ Νομικῇ 3409, ἐν δὲ τῇ Ἰατρικῇ 2696, ἐν δὲ τῇ Φιλοσοφικῇ 1595, ἐν δὲ τῷ Φαρμακευτικῷ σχολείῳ 420. Ὡρμῶντο δὲ ἐκ μὲν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου 5793, ἐκ δὲ τῆς ἔξω Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς 2628. Τὰ τρία τεταρτημόρια τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἀπερρόφησαν ἐξ ἀρχῆς δύο Σχολαί, ἡ Ἰατρικὴ καὶ ἡ Νομική. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην δεκαετηρίδα ὁ ἀριθμὸς τῶν νομικῶν εἶχε πρὸς τὸν τῶν ἰατρῶν ὡς 5:7, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ὡς 5:6, κατὰ δὲ τὴν τρίτην ὡς 12·5, κατὰ δὲ τὴν τετάρτην ὡς 7:5. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, κατὰ μὲν τὰς δύω πρώτας δεκαετίας ἐπλεόναζον οἱ ἰατροί, κατὰ δὲ τὴν τρίτην οἱ νομικοὶ ἦσαν ὑπερδιπλάσιοι, ἀπὸ δὲ τῆς τετάρτης αἱ δύω σχολαὶ τείνουσιν εἰς ἰσορροπίαν. Ἐκ τῶν λοιπῶν σχολῶν ἡ μὲν Φιλοσοφικὴ ἀριθμεῖ ἐτησίως κατὰ μέσον ὅρον 40 νέας ἐγγραφάς, τὸ δὲ Φαρμακευτικὸν σχολεῖον 10, ἡ δὲ Θεολογικὴ σχολὴ κατὰ μέσον ὡσαύτως ὅρον 8. Ἐκ τῶν 8424 φοιτητῶν, ἔλαβον πτυχία 3129, ἤτοι προλύται τῆς θεολογίας 28, διδάκτορες τῆς νομικῆς 931, τελειοδίδακτοι τῆς νομικῆς 395, διδάκτορες τῆς ἰατρικῆς 1246, διδάκτορες τῆς φιλοσοφίας 107, τελειοδίδακτοι τῆς φιλοσοφίας 57, διδάσκαλοι 57, φαρμακοποιοὶ δὲ 309. Τουτέστιν ἐξ ἑκατὸν φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς σχολῆς ἔλαβον πτυχία μόνον 9, ἐξ ἑκατὸν τῆς Φιλοσοφικῆς 14, ἐξ ἑκατὸν τῆς Νομικῆς 40, ἐξ ἑκατὸν τῆς Ἰατρικῆς 50, ἐξ ἑκατὸν δὲ τοῦ Φαρμακευτικοῦ σχολείου 75. Ἐν γένει, ἐκπίπτοντες ἐκ τῶν 8424 φοιτητῶν τοὺς εἰσέτι φοιτῶντας, εὑρίσκομεν ὅτι οἱ ἡμίσεις σχεδὸν τῶν ἀπ' ἀρχῆς φοιτησάντων ἔμειναν ἀνεξέταστοι, εἴτε παραιτηθέντες τῆς σπουδῆς, εἴτε μεταβάντες εἰς ἄλλα Πανεπιστήμια, εἴτε ἐπιδοθέντες εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπιτηδεύματος χωρὶς διπλωμάτων. Οὕτω δὲ ἐξηγεῖτι τὸ σχετικῶς πολυάριθμον τῶν ἰατρικῶν καὶ φαρμακευτικῶν πτυχίων, ὧν ἄνευ ἡ ἐξάσκησις τοῦ ἐπιτηδεύματος ἀποβαίνει ἐντὸς μὲν τοῦ κράτους ἀδύνατος, ἐκτὸς δὲ ἥκιστα εὐϋπόληπτος καὶ καρποφόρος. Ἐκ τῶν, ὡς εἴρηται, τρισχιλίων περίπου πτυχίων διδακτορικὰ διπλώματα ἦσαν μόνον 2204· καὶ ἐν μὲν τῇ Ἰατρικῇ σχολῇ ἠξιώθησαν διδακτορικοῦ βαθμοῦ 1246, ἐν δὲ τῇ Θεολογικῇ 27, ἅτε ἰσοτίμου ὄντος αὐτόθι τοῦ προλύτου πρὸς τὸν διδάκτορα τῶν ἄλλων σχολῶν. Ἐὰν δὲ θεωρηθῇ, ὡς εἰκός, τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα ὡς ὁ ὡριμώτατος καρπὸς τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς σχετικῶς ὡρίμου ταύτης συγκομιδῆς ἡ μὲν Ἰατρικὴ ἀπήνεγκε τὰ 54 ἑκατοστά, ἡ δὲ Νομικὴ τὰ 40, ἡ δὲ Φιλοσοφικὴ 5, ἡ δὲ Θεολογικὴ 1. «Τηλικαύτη ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τῆς Ἰατρικῆς καὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς ὑπὲρ τὰς λοιπάς, εἶπεν ὁ κ. Ἀναγνωστάκης, ἔχει τι τὸ ἀνώμαλον καὶ πολλάκις ἤκουσα σκέψεις περὶ εὑρέσεως τρόπων εἰς περιστολὴν τῆς ἰατρο-νομικῆς ταύτης πληθώρας, τῆς δῆθεν ἐκδαπανώσης δυσαναλόγως τὴν πνευματικὴν τοῦ ἔθνους ἰκμάδα. Κατ' ἐμὴν κρίσιν προσφυέστατος εἰς τοῦτο τρόπος εἶναι οὐχὶ ὁ παρεμποδισμός, οἱοσδήποτε, μέθοδος ἀνελεύθερος καὶ ἀνωφελής, ἀλλὰ ἡ χρησιμοποίησις τῶν λοιπῶν ἐπιστημονικῶν ἐπιδόσεων, ἡ δυναμένη νὰ τρέψῃ ἐθελουσίαν τὴν μαθητιῶσαν νεότητα εἰς τόσα ἄλλα στοιχεῖα τῆς ποθητῆς τοῦ ἔθνους ἡμῶν προκοπῆς. Εἰς πόσας, φέρ' εἰπεῖν, θετικὰς ἐπιστήμας ἤθελε προθύμως τραπῇ ἡ νεότης ἡμῶν ἡ εὐφυὴς καὶ φιλότιμος, ἐὰν ἐδιώκετο συντονώτερον ἡ ἀνάπτυξις τῶν ὑλικῶν τοῦ ἔθνους δυνάμεων! Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ μεταλλευτικοῦ πυρετοῦ οἱ σπουδασταὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐτριπλασιάσθησαν»].

1683. **Ὁ χειμωνιάτικος Μάϊς** τοῦ 1879, ὑπὸ Γεωργίου Γ. Ἀβλίχου. Ἐν Κεφαλληνίᾳ, 3 Μαΐου 1879, 12ον, σ. 13 [Περιέχει δύο ποιημάτια: Μάϊς τοῦ 1879. Ὁ πολιτικὸς Μάϊς τοῦ 1879].

1684. **Οἱ δύο πρῶτοι τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Διευθυνταὶ** Ἱερόθεος Δενδρινὸς καὶ Χρύσανθος Καραβίας. Σύντομα βιογραφήματα ὑπὸ Σ. Σολομωνίδου. Ἐν Σμύρνῃ, τύποις Ν. Α. Δαμιανοῦ, 1879, 4ον, σ. 31.

1685. **Ἀπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Δήμου Ἀθηναίων** καὶ τοῦ φιλανθρωπικοῦ Καταστήματος τοῦ Δημοτικοῦ Νοσοκομείου, διὰ τὸ ἔτος 1878. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ «Λαοῦ», 1878, 8ον, σ. 31.

1686. **Κανονισμὸς** τοῦ ἐν Χανίοις τῆς Κρήτης Ἑλληνικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου «Μίνως». Ἐν Χανίοις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Κρήτη», 1879, 8ον, σ. 8.

1687. **Ἡ πάλη** τῶν δύο κομμάτων ἐν Ἑλλάδι ἢ ὁ Ἀπόστολος Μακράκης καὶ Σιμωνισμὸς ἢ ψευδοπαιδεία καὶ ὁ πολιτικὸς Σατραπισμός, οἱ τρεῖς οὗτοι τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι ὑπὸ Σ. Δ. Φιλαρέτου. Ἐν Ἑρμουπόλει, Σύρου, τύποις Ῥενιέρη Πρίντεζη, 1879.

1688. **Κανονισμὸς** τοῦ ἐν Χανίοις τῆς Κρήτης Συλλόγου «Ἡ Δήμητρα». Ἐν Χανίοις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Κρήτη», 1879, 18ον, σ. 4.

1689. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἐν Ἀθήναις, 15 Ἀπριλίου 1879, ἀριθ. 2 (ἔτος ΚΖ', περίοδος Β'). Περιεχόμενα: Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ. Κόντου. — Περὶ τῆς παρενθήκης ΣΑ — Πρακτικὰ μαθήματα ὑπὸ Δ. Η. Κ. — Ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ παίδευσις.

1690. **Σωτήρ.** Ἐν Ἀθήναις, Ἀπρίλιος 1879. Περιεχόμενα: Παράθεσις τῶν διαφόρων φιλοσοφικῶν συστημάτων τῶν διαφόρων σοφῶν τῆς Εὐρώπης, ὑπὸ Ἀθανασίου Πετρίδου, σχολάρχου (συνέχ. καὶ τέλος). — Παρατηρήσεις τινὲς ὡς πρὸς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ — Σκοπὸς καὶ θέμα τῆς Ἀπολογητικῆς, ὑπὸ Σ. Σούγκρα, ὑφηγητοῦ (συνέχ. καὶ τέλος) — Χριστιανισμὸς καὶ φιλοσοφία, ὑπὸ Σ. Π. Σ. — Ὁ χρηστὸς καὶ τίμιος ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ ἔσο προσεκτικὸς καὶ φιλόπονος — περὶ των τῆς ἀληθοῦς φιλίας πλεονεκτημάτων — περὶ ἐκλογῆς φίλου (συνέχ.). — Ἡ Δίκη καὶ ἡ Ἐλπὶς (ποιημάτιον), ὑπὸ Σ. Δ. Βάλβη.

1691. **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις, 15 Μαΐου 1879. Περιεχόμενα: Εὐδοκιμοῦντες ἄνθρωποι — Πῶς εἷς ὀβολὸς παράγει περιουσίαν — Θάρρος μικρέ μου. — Ἠλίας Βέριττ. — Πλούτη τῶν ἀρχαίων. — Ἶρις ἐν νυκτί. — Ὁ ἐν Ῥωσσίᾳ κλῆρος — Ποικίλα. — Αἴνιγμα.

1692. **Μοῦσαι.** Ἀθῆναι, 18 Μαΐου 1879. Σύνοψις τοῦ βίου τῶν ἐνδοξοτέρων τῆς ἀρχαιότητος φιλοσόφων: Θαλῆς. — Περὶ ἐπικῆς ποιήσεως των Ἑλλήνων. — Ὁ Χ όνος. — Ἐπαμεινώνδας Δεληγεώργης. — Πρὸς ἐκείνους. — Ῥοζίνα ἢ

Digitized by Google

ἀνθοπῶλις, ὑπὸ Λάμπρου Π. Ἐνυάλη. — Εἰς τὸν Μάϊον, ὑπὸ Ἑλένης Δερέκα. — Αἴνιγμα.

1693. **Σύμπαν.** Ἔτος Α', ἀριθ. 1. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Τοῖς ἀναγνώσταις — Βιογραφία Henri Conscience. — Περὶ καπνοῦ. — Δικαστικὸν δελτίον. — Πρὸς τὰς μητέρας. — Τῆς ὀρφανῆς ὁ Μάϊς. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις Θιέρσου. — Ἀθηναϊκὸν δελτίον. — Συνοπτικὴ ἐπιθεώρησις.

1694. **Χλωρίς.** Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μάϊος 1879. Περιεχόμενα: Μία ἐπιστολὴ τοῦ Κοραῆ. — Ὁ γάμος ὑπὸ Henri de Parville. — Περὶ τῶν ἀναγκαίων προσόντων τοῦ συνδιαλέγεσθαι. — Ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ. — Αὐτοβιογραφία Ἐρρίκου Σχλίεμανν — Αἱ ταχυδρομικαὶ περιστεραί. — Ἡ Σιβηριανὴ νεᾶνις — Αἱ ἐκλείψεις παρὰ τοῖς Σίναις. — Περὶ τῆς τάσεως τῶν ἀνθρώπων νὰ διευθύνωνται πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ πρὸς τὰ ἀριστερά. — Ἀλήθειαι. — Ἐλεγεῖον ἐπὶ τῇ Ἐρατοῖ Ν. Β. ἀποθανούσῃ τὴν νύκτα τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1878. — Πάρεργα — Σύμμικτα. — Ὑγιεινή: Περὶ τῆς χροιᾶς τοῦ γυναικείου δέρματος.

1695. **Σεράπειον,** μηνιαῖον περιοδικὸν τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμωνύμου Συλλόγου. Ἔτος Α', φυλλάδιον 6. Περιεχόμενα: Ἐπὶ τοῦ Νείλου, ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις. — Περὶ τῆς Ὀδυσσείας καὶ ἰδίως περὶ τῆς Πηνελόπης τοῦ Ὁμήρου, λόγος ἀπαγγελθεὶς ἐν τῷ Συλλόγῳ Σεραπείῳ. — Αἱ ἐκ τῆς φύσεως τέρψεις: ἡ ἄγνωστος φύσις. — Ποίησις. Εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Σαλαμῖνος ὑπὸ Ἀχιλλέως Παράσχου. — Ἐρανίσματα. — Στατιστικαί. — Ἀστεῖα. — Προβλήματα. — Αἴνιγμα.

Προσεχῶς δημοσιευθήσεται ἐν τῇ Ἑστίᾳ, ὑπὸ τοῦ κ. Ε. Δ. Ῥοΐδου, μακρὰ βιογραφία τοῦ ἀειμνήστου Ἐπαμεινώνδα Δεληγεώργη.

— Πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν κ. Σμὶθ ἀπένειμε βραβεῖον ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία διὰ τοὺς σεληνογραφικοὺς πίνακας, δι' ὧν ὁ σοφὸς ἀστρονόμος ἐπλούτισε τὴν οὐρανογραφίαν.

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις μεταφράσεως τῆς γνωστῆς μυθιστορίας τοῦ Pierre Zaccone «Τὰ ἀπόκρυφα τῆς διεθνοῦς».

— Ἐξεδόθη ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Παλιγγενεσίας καὶ πωλεῖται ἐν τῷ γραφείῳ αὐτῆς τὸ δεύτερον κεφάλαιον τοῦ πραγματικοῦ δικαίου τοῦ κ. Β. Τ. Οἰκονομίδου, περιέχον τὸ περὶ ἰδιοκτησίας μέρος. Τιμᾶται νέων δραχμῶν τριῶν (3). Ἐν ἑνὶ τεύχει μετὰ τοῦ προεκδοθέντος κεφαλαίου περὶ Νομῆς τιμᾶται νέων δρ. 6.

— Προσεχῶς ἐκδοθήσεται ὁ Β' καὶ τελευταῖος τόμος τοῦ ὑπὸ Νικολάου Πρωτοψάλτου Σμύρνης «Δοξαστηρίου τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ».

— Ἡ «Εὔβοια» δημοσιεύει διαφόρους «Ὀθωμανικὰς ἐπιγραφὰς» ἐν Χαλκίδι εὑρισκομένας. Εἴθε τὸ παράδειγμα τῆς «Εὐβοίας» νὰ μιμηθῶσι καὶ αἱ ἄλλαι ἐπαρχιακαὶ ἐφημερίδες καὶ σωθῶσιν οὕτως αἱ ἐν ἑκάστῃ ἑλληνικῇ πόλει ὑπολειπόμεναι ὀθωμανικαὶ ἐπιγραφαί, αἵτινες μεγάλην σημασίαν ἔχουσι διὰ τὴν ἱστορίαν.

— Τὸ «διεθνὲς φιλολογικὸν Συνέδριον» συνέρχεται ἐφέτος ἐν Λονδίνῳ. Ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν του ὡρίσθη ἡ 9 Ἰουνίου (ἔ. ν.) Ἐπίτιμος πρόεδρος ἐξελέχθη ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ. Ὑπολογίζεται ὅτι τοῦ Συνεδρίου θὰ συμμετάσχωσι περὶ τοὺς 300 λογίους καὶ δημοσιογράφους. Μεταξὺ τῶν ἐπισημοτήτων συγκαταριθμοῦνται οἱ ἑπόμενοι: Ἐμίλιος Καστελάρ, Ἰούλιος Σιμών, οἱ διάσημοι μυθιστοριογράφοι Berthold Auerbach (τῆς Γερμανίας) καὶ Ἰβὰν Τουργκενὲφ (τῆς Ῥωσσίας), ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τῆς «Συγχρόνου Ἑλλάδος» Ἐδμόνδος Ἀβοὺ καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

ὑπὸ

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

Πωλεῖται ἐν τῷ «Γραφείῳ τῆς Ἑστίας» ἀντὶ δρ. ν. 1.

LE GLOBE

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, καθ' ἑκάστην, ἐφημερὶς ἔχουσα μετοχικὸν κεφάλαιον φρ. 2,400,000. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ἐξ ὀκτὼ σελίδων συγκειμένη, εἶνε διπλασία τῶν μεγαλητέρων γαλλικῶν ἐφημερίδων, περιέχει ποικιλωτάτην ὕλην καὶ δημοσιεύει, κατὰ σάββατον, ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι, δωρούμενῳ τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς, «Ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν».

Συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν:

Τριμην. φρ. 19—Ἑξαμην. φρ 38—Ἐτησία φρ. 76.

Διεύθυνσις: Ἀ. Mr l'administrateur du Globe, 49, rue de la Victoire, à Paris.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Ἀν.	Παρατηρήσεις.
Μαΐ. 16	751.81	28.6	17 8	ΝΔ.	
17	754.56	30.2	18 0	ΝΔ.	
18	755.44	32 0	19 5	Δ.	
19	754.81	30 3	21 8	ΒΑ.	
20	754.31	30 3	21 3	ΒΑ.	
21	752.84	29.8	19.9	ΝΔ.	
22	749.89	30.3	21 6	ΝΔ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Μαΐου 1879].

Ἄρτος α' π........	50	Ἀγγούρια ἕκαστον..	15
» β' π........	45	Φράουλα ὀκᾶ......	6.—
Κρέας βόειον......	1 80	Κεράσια ὀκᾶ.......	1.20
» μόσχιον....	2.60	Μέσπιλα	1.20
» πρόβιον.....	1 40	Μῆλα............	2.40
» ἀμνοῦ......	1 60	Καφὲς α' π........	4.40
Ὄρνις............	3.—	» β' π..........	4.20
Ὀρνίθιον..........	1 80	Ζάκχ. κεφ.........	1.80
Γαλόπουλα........	4.—	»	1.50
Γαλοποῦλα........	8 —	Ἔλαιον α'. π......	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	» β'. π.........	1.30
Πιτσούνια » ..	2.25	Χαβιάρι...........	16.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....		Αὐγοτάραγον......	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		Τυρὸς Ἐλβετ. ὀκ...	4.40
Θύννος (Μαΐάτικον	2.40	» Ὀλλανδικὸς..	4 80
Ἀστακὸς..........		» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.—
Συναγρὶς..........	2.60	» Κρητικ.......	
Κέφαλοι..........	2 20	Βούτυρον νωπόν....	8.—
Μπαρμπούνια......	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ.......	4.60
Ὠὰ τὰ 3..........	25	Ὀρύζιον κοινόν.....	80
Σπαράγγια........	2.—	» Βενετ......	90
Κουκιὰ χλωρὰ.....		Πάσται ἡ ὀκ........	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ.....	30	Μακαρόνια...η.....	80
» ἐφετινές....	30	» Νεαπόλεως..	1.50
Δομάτες ξεν........	1.—	Κόλλα............	1.70
Ἀγκινάρες 2.......	15	Σάπων Ζακύνθου...	1.50
Μπιζέλια ἡ ὀκᾶ....	80	» ἐντόπιος....	1.30
Σπανάκι..........		Σπερματζέτα......	1.85
Ἀρακὰς...........	60	Πετρέλαιον........	80
Κολοκυθάκια ὀκᾶ...	20	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	5.50
Φασόλια ὀκᾶ......	60	Ξύλα ἡ ὀκᾶ.......	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

24 Μαΐου 1879 | 24 Μαΐου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	284
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	295
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 394
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252.—	280	276
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197.50	250	» 196

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3390
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	152 $\frac{1}{2}$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 109
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοῖνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280.000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	65
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 69

Δάνειον 60,000,000 μὲ 7 $\frac{1}{2}$ ὑποτίμησιν.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. .....Ἐμπ. 3 μην. 29.70

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19, 3 μην. 1.20 $\frac{1}{2}$. Ἐμ. 3 μην. δρ. 117 $\frac{1}{4}$

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.40
Λ. Στερλ.	»	29.40
Λ. Ὀθωμ.	»	2[illegible].70
Αὐσρ Φλ.	»	14.—
Ἀρ. 5φρα.	»	5.80
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἀπριλίου). Ἐμ. 30.10 Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (17 Ἀπριλίου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (30 Μαΐου). Ἑτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 47 $\frac{3}{8}$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 264.—
» » » 8 % .. » 255.—
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 66.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 $\frac{7}{8}$-110 $\frac{1}{4}$
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 22.90—23
Λίρα Ἀγγλική............. γρ. 109 $\frac{30}{40}$
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 $\frac{30}{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (29 Μαΐου.)
Λον.αἱ 10λ.σ. 3μ.φιο. 116 75
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.37
20φραγκον..... » 9.30
Ἀργυρᾶφιο.100. »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (30 Μαΐου.)
Λον.αἱ 10λ.σ.3 μ.φιο. 116.50
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.15
20φραγκον..... » 9.28
Ἀργυρᾶφιο.100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (23 Μαΐου)
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ. (μ 2 %) φρ. 25.17 $\frac{1}{2}$—25.22 $\frac{1}{2}$
Χρυσὸς $\frac{1000}{10000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. $\frac{1000}{1000}$ τὸ χ. 218 89 ζ. 160—165 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 % Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 $\frac{1}{2}$, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Ἀδελφοὺς Ζ καὶ Σαν Λονδῖνον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Καν Ε* Μουνυχίαν. Ὡς γνωρίζετε, ἄλλοτε ὁ Βίκτωρ Οὑγὼ μετέβη ὡς ἐξόριστος εἰς τὴν μικρὰν νῆσον τῆς Ἰερσέης συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς οἰκογενείας του Τὴν δευτέραν ἑσπέραν μετὰ τὴν ἄφιξίν των ἐκάθηντο ἀπέναντι ἀλλήλων ὁ ἔνδοξος πατὴρ καὶ ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν του σιωπηλοὶ καὶ βεβυθισμένοι εἰς διαλογισμούς, ἀναλογιζόμενοι ἴσως τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξορίας των — Τί φρονεῖς, ἐρωτᾷ τὸν πατέρα ὁ υἱός, περὶ τῆς ἐξορίας ταύτης; — Ὅτι θὰ ἦνε μακροχρόνιος. — Καὶ πῶς σκέπτεσαι νὰ κατατρίψῃς τὸν χρόνον; — Θὰ παρατηρῶ τὴν θάλασσαν....κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Τὰ ἐδικά σας θὰ ὦσιν ἤδη 5. Τὸ τοῦ κ. Ι Π. ἀποστέλλεται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν ἴδιον. — Ἀναγνώστῃ τῆς Ἑστίας. Ἕνεκα τῆς κακογραφίας της.—*** Προσθέσατε καὶ τὴν ἑπομένην γερμανοῦ τινος:

Mon premier, il a tes tents;
Mon second, il a tes tens;
Mon troisième, il a tes tents.

Λύσις: Jalousie (chat-loup-scie!...)—κ. Δ. Β. Παρισίους. Τῇ 12 ἀπεστάλησαν 8, τῇ 19 ἕτερα 8 καὶ τῇ 27 ἐπίσης 8 ἀντίτυπα. — κ. Δ. Δ. Δ Ζάκυνθον. Τὰ προηγούμενα θ' ἀποσταλῶσι δι' ἐπιβάτου.—κκ. Σ. Κ. καὶ Σαν Βερολῖνον, Ν. Π. Μασσαλίαν, Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν, Ν. Δ. Σ. Κωνσταντινούπολιν, Φ. Κ. Κ. καὶ Α. Β. Κεφαλληνίαν, Α. Κ. Κ, Δ. Α. καὶ Κ. Β. Τ. Κέρκυραν, Α. Μ. Πάτρας. Ι. Κ. Τ. Ὕδραν, Α. Τ. Βόνιτσαν, Ν. Φ. Πειραιᾶ.—Συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας. Δὲν πταίομεν ἡμεῖς, ἀλλ' ἡ ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν χειρογράφων ἐπιτροπὴ τῆς Ἑστίας. — Καν Α. Α. Π. Ἀχινὸν (ἐπεγράφη: Συνιστᾶται τῷ κ. Ν Κ. εἰς Στυλίδα). — Δ. Η. Κωνσταντινούπολιν. Ἀποδεχόμεθα καὶ διὰ πλειότερα τὴν πρότασιν ὑμῶν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ προαποστέλληται ἡμῖν τὸ τίμημα. κκ. Κ. Λ. Π. Ἀλεξάνδρειαν καὶ Λ. Κ. Γαργαλιάνους. Ἐστάλησαν 22 πρὸ τῆς ὑμετέρας. — κ. Γ. Α. Κ. Ἀκράταν. Λεπτὰ 30 δι' ἕκαστον φύλλον. — Μιᾷ κυρίᾳ. «Ἀπ' ἐναντίας· ἂν τοῦτο δὲν ἦνε παρόν, δὲν βλέπει τίποτε, δὲν ἀκούει τίποτε, τὸ ποθεῖ καὶ τὸ περιμένει· ἂν ἦνε παρόν, αὐτὸ μόνον βλέπει, αὐτὸ μόνον συλλογίζεται, καὶ ὀλίγον φροντίζει τότε, τῇ ἀληθείᾳ, ἂν ὁ οὐρανὸς ἦνε αἴθριος, τὸ κῦμα διαυγὲς καὶ ἂν τὰ πτηνὰ κελαδοῦσιν εὐαρέστως». — Ν* Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν—**** L'honnête homme ment dix fois par jour, l'honnête femme vingt fois par jour, l'homme du monde cent fois par jour. On n'a jamais pu compter combien de fois par jour ment une femme du monde. (Vie de Graindorge par H. Taine).

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

647.

14 νομίσματα ἐκ 2, 1 καὶ $^1/_2$ δραχμῆς ἀποτελοῦσι τὸ ποσὸν 14 δραχμῶν

Πόσα εἶνε ἐξ ἑκάστου νομίσματος;

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Μαΐου 1879. Ε. Γ.

648.

Πατήρ τις ἐπιδεικνύων πρὸς τὸν μικρόν του υἱὸν τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀναμὶξ τεθέντα 30 μῆλα καὶ 10 πορτογάλλια εἶπεν αὐτῷ νὰ λάβῃ 10 ἐκ τῶν καρπῶν τούτων. Ὁ υἱὸς ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὰ 10 πορτογάλλια, ἀλλ' ὁ πατήρ του τὸν ἐμπόδισε εἰπὼν αὐτῷ: «Θέσον πέριξ τῆς τραπέζης ἅπαντα τὰ ὀπωρικά, ἄρχισον δὲ ν' ἀριθμῇς ἀπὸ τοῦ 1 καὶ ἅμα φθάσῃς εἰς τὸν δωδέκατον καρπόν, λάβε αὐτόν· προχώρησον δὲ ἐκ νέου ν ἀριθμῇς 1 ἀπὸ τοῦ 13 κατὰ τὴν θέσιν καρποῦ) καὶ ἅμα φθάσῃς εἰς τὸν δωδέκατον καρπόν, λάβε καὶ αὐτὸν καὶ οὕτω καθεξῆς προχωρῶν πάντοτε καὶ ἀριθμῶν δώδεκα μέχρις οὗ λάβῃς τοὺς δωρουμένους σοι 10 καρπούς.

Κατὰ ποίαν τάξιν πρέπει νὰ τεθῶσι τὰ 30 μῆλα καὶ τὰ 10 πορτογάλλια ὅπως ὁ υἱὸς λάβῃ ἅπαντα τὰ πορτογάλλια; [Εἰς τὴν κατὰ δώδεκα καρποὺς ἀρίθμησιν θὰ προχωρῇ πάντοτε ὁ υἱός, ὅπως δὲ λάβῃ καὶ τοὺς 10 καρποὺς ἐννοεῖται ὅτι πολλάκις θὰ κάμῃ τὸν ὅλον γῦρον αὐτῶν]. **

649.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ἕνας κοῦκος δὲν κάνει ἄνοιξι» τίς ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία καὶ τίς ἡ γαλλική;

650.

Εἶμ' ἓν ἁπλοῦν ἐκ τῶν γνωστῶν εἰς τοὺς σοφοὺς στοιχείων,
Εἶμαι τὸ πρώτιστον αὐτῶν, γνωστὸν καὶ εἰς παιδίον.
Εἶμαι στοιχεῖον φοβερὸν τοῦ εἴδους μου, εἰσδύον
Εἰς πλείστων τὴν κατασκευὴν καὶ πλεῖστα διαλύον.
Εἰς ἅπαντα τὰ πράγματα ὑπάρχω μόνη βάσις,
Τὰ δ' ἄψυχα καὶ τ' ἄϋλα τῆς φύσεως συμπάσης
Μ' ἔχουσιν ἑκατέρωθεν τέλος κι' ἀρχὴν κι' ὁμοίως,
Πάντα αἰῶνα περατῶ διχόθεν αἰωνίως.
Ἔχω πολλάκις δύναμιν ἐντός μου τεραστίαν,
Κάμνω τὸν ἄσοφον σοφὸν ἂν λείψω στιγμὴν μίαν.
Τὸν θάνατον δ' ἀθάνατον τὸν καθιστῶ καὶ μάτην
Ὁ Πλάτων δὲν μ' ἐβάσταζε κι' ἡ πλάτη του 'ς τὴν πλάτην.
Ὡς ἀρχηγὸς εἶμαι γνωστός· ἐμπρός σου πάντα ἔχω
Εἴκοσι τρεῖς πολεμιστὰς κι' ἐμπρός σου πάντα τρέχω.
Ἂν δ' εἶμαι καὶ γνωρίζομαι ὡς μόνος εἷς συνήθως
Πολλάκις ἰσοδυναμῶ χιλίους εἰς τὸ πλῆθος.
Ἀκόμη δὲν μ' ἐγνώρισες; Τὸ αἴνιγμ' ἂν θελήσῃς
Ἅπαξ καλῶς ἀνάγνωθι καὶ δὶς θὰ μ' ἀπαντήσῃς.
Μόνον οἱ ἀναλφάβητοι τελείως μ' ἀγνοοῦσι,
Καὶ τούτων πάλιν πάμπολλοι θὰ μ' ἔχωσι ἀκούσει.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 19 Μαΐου 1879. Α. Ν. ΧΑΡΙΛΑΟΣ.

651.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Remplacer les treize mots suivants par treize synonymes, et avec les treize initiales de ces remplaçants, construire une phrase de deux mots, le premier de cinq lettres, le second de huit:

Souhait,—Lunettes, —Frayeur, — Tapage, — Confession,—Fait,—Tentative,—Ruse, —Songe, — Parfum, —Glace, — Humus, — Profit.

652.

On admire au jardin
Mon maintien, ma verdure.
Me retournant, soudain
Je change de nature :
Sans sexe, cher lecteur,
Je dois la vie au blâme,
Au mépris, à l'horreur,
Au dégoût, à l'infâme!

652.

Partout, sur mes pieds, je suis grand.
Si le manque d'air me surprend,
—Comprenez-vous cela, madame,—
Loin de mourir j'ai plus d'une âme;
Et si vous permettez que j'équivoque encor,
Helas! c'est de vos mains que je reçois la mort.

ΛΥΣΕΙΣ.

637.

Ὁ Α εἶχε 70 δραχμὰς ὁ δὲ Β 42, ἤτοι ἐν ὅλῳ 112. Μετὰ τὸν πρῶτον γῦρον ὁ μὲν Α ἀπώλεσεν ὅσας δραχμὰς εἶχεν ὁ Β, ἤτοι 42, τῷ ἀπέμεινον δὲ 28, ὁ δὲ Β ἐδιπλασίασε τὰ χρήματά του (42+42=84) 28+84=112. Εἰς τὸν δεύτερον γῦρον ὁ μὲν Α ἐδιπλασίασε τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον τῷ ἀπέμεινε (28+28=56) ὁ δὲ Β ἀπώλεσεν ὅ,τι ποσὸν ἀπέμεινεν εἰς τὸν Α κατὰ τὸν πρῶτον γῦρον 84—28 =56) 56+56=112.

638.

7	5	25	8	20
17	12	10	24	2
19	21	1	6	18
13	11	15	23	3
9	16	14	4	22

639. Ἀπὸ καταδυομένης νηός, ὅ,τι ἂν λάβῃς κέρδος. —**640.** Ἡ ἀξία ἀγαθῆς τινος πράξεώς μας ἀπόλλυται διὰ τοῦ ἐλαχίστου κέρδους, ὅπερ ἐξ αὐτῆς πορίζόμεθα. — **641.** Σοφὸν τὸ σαφές. — **642.** Τυρὸς—Τύρος. — **643.** Ἶρις.

644.

R E P A N D
E V I T E E
P I L O T E
A T O U T S
N E T T E S
D E E S S E

645. Car-touche. — **646.** C-arme-l.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Κύριε διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Τὸν φίλον Α, κατατασσόμενον εἰς τοὺς ἐκ συστήματος περιφρονοῦντας τὸ Βυζάντιον, ἐτάραξε, φαίνεται, ἡ λέξις ὑπέρπυρα τῆς ὑπὸ τοῦ **Π ἐκδοθείσης παροιμίας ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐκφράσῃ τὴν ὑποψίαν ὅτι ἀντεγράφη ἔκ τινος φυλλάδος βυζαντιακῆς. Ἐλπίζω ὅτι θὰ πιστεύσῃ τὴν διαβεβαίωσίν μου, ἄλλως ἠδύνατο αὐτὸς νἀκροασθῇ τῆς παροιμίας ταύτης, λεγομένης ὡς ἑξῆς ὑπὸ τῶν ἀγροτῶν ἐν Κερκύρᾳ.

Τί θὲς τὰ χίλια 'πέρπερα καὶ κακαειδοῦ γυναῖκα;

Τὰ χίλια 'πέρπερα πετᾶν καὶ ἡ κακαειδοῦ ἀπομνήσκει.

Δὲν εἶνε λοιπὸν περίεργον ὅτι τοῦθ' ὅπερ ἐνομίζετο παρειλημμένον ἐκ φυλλάδος λέγεται ἀληθῶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ; Δὲν συντείνει καὶ τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν ὅτι αἱ φυλλάδες αὗται αἱ οὕτω πικρῶς ὑπό τινων περιφρονούμεναι εἶναι σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, οὕτινος διεφύλαξαν τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν φιλολογίαν ἐν ἡμέραις ἄλλως πονηραῖς; Θὰ εἴμεθα ἐν τοῖς πρώτοις πρόθυμοι νὰ θεωρήσωμεν μετὰ τῶν ταῦτα φρονούντων τὰ βυζαντιακὰ κακοτεχνήματα ὡς μὴ ὑπάρχοντα καὶ νὰ κατακρίνωμεν πᾶσαν περὶ αὐτὰ μελέτην καὶ ἀγάπην, ἂν συγκατετίθεντο οἱ ὑπεράγαν οὗτοι Ἕλληνες νὰ διαγράψωμεν ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας αἰῶνας ὅλους, αἰῶνας συμφορᾶς καὶ θυσιῶν. Ἂς διαπράξῃ τὸ τόλμημα ὅστις θέλῃ· εἶνε κύριος. Ἀλλὰ δὲν θέλομεν νὰ ὦμεν ἡμεῖς τοὐλάχιστον ἀφορμὴ νὰ εἴπῃ τις κακὸς τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο c'est ainsi qu'on écrit l'histoire. Ὁ φίλος σας

Ἐν Ἀθήναις, 20 Μαΐου 1879. Σ. Π. Λ.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Ἑλένη Α. Ἀργυροπούλου, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Ἰωάννα δὲ Χελδράϊχ, Καρολίνα δὲ Χελδράϊχ, Miss Terr, **Β. Αἰκατερίνη Ι. Κανέλλη, Τριάστερος κυρία, Ἀθηνᾶ Δ. Καλλιοντζῆ, Ἀργυρὼ Σ. Μαρκαντωνάκη, Ἀθηνᾶ Σ. Μαρκαντωνάκη, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς), Μαρία Ἰωαννίδου (Βόνας, Ἀλγερίας) κκ. Ι Γιαννόπουλος, Χ. Θ. Φιλαδελφεύς, Ernest Pellissier, Ζ. Π. Λυκούδης, Le Prince Paul, Ε Ι Κανέλλης, Lord Thograf, Μ. Γ. Μαυρομαρᾶς, Jean d'Arme, Σ. Πετράκος, Κ. Σ. Μαρκαντωνόπουλος, Fine mouche, Ι. Δ. Καλλιοντζῆς, Γ. Μπριτσάκης, Νικόλαος Γ. Ρ. (Πειραιῶς), Κ. Β. Τοπάλης (Κερκύρας), Φραγκίσκος Κ. Κρίσπης (Κεφαλληνίας), Γ. Α. Κανελλόπουλος καὶ Ι. Γιαννόπουλος (Ἀκράτας), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Ι. Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης), Ι. Κ. Γρουμπὸς (Γαλαζίου).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

3 ΙΟΥΝΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 127

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. **4**, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. **5**, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. **7**. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ **10**.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1696 Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 3 Ἰουνίου 1879. Ἀριθ. 179 (127) Λεπτ. 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς διοικητικοῦ τοποτηρητοῦ Μεγαρίδος ἐπὶ Καποδιστρίου. — Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (Συν: Μετάφρ Ἀγγέλου Βλάχου) — Ἡ ταυτότης (Ἐκ των τοῦ Ἐδγάρδου Πόου, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου). — Ἀμερικανικὸν σχολεῖον. — Ἐγχείρησις γενομένη ἐπὶ τίγρεως — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή. — Συνταγαὶ ὠφέλιμοι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1697. Λόγος εἰσιτήριος εἰς τὸ μάθημα τῆς ῥωμαϊκῆς γραμματολογίας ἀναγνωσθεὶς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὑπὸ Σ Κ Σακελλαροπούλου κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ὑφηγεσίας αὐτοῦ τῇ 16 Ἀπριλίου 1879 [Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Γ' τόμου «Παρνασσοῦ». Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Παρνασσοῦ», 1879, 8ον, σ 14.

1698 Σοφοκλέους Ἀντιγόνη. Ἐκδίδοντος Α. Π. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 4ον, σ. 72 (ἐξ ὧν σελ. 61—72 «Διορθώσεις καὶ εἰκασίαι»; 1879.

1699 Φωκαϊκά. Ἱστορικὴ καὶ τοπογραφικὴ μελέτη μετὰ ἑπτὰ εἰκόνων καὶ ἑνὸς τοπογραφικοῦ χάρτου ὑπὸ Δ. Παππαδοπούλου τοῦ Κεραμέως, Ἐπιμελητοῦ τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Μουσείου τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, Ἑταίρου Ἀντεπιστέλλοντος τοῦ ἐν Βερολίνῳ Αὐτοκρατορικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Σμύρνη, τυπογραφεῖον Β. Τατικιάν, 1879, 8ον, σ 95, φρ. 3

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

56 ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ (ξ. ν.) 1879.

Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα
215,583	**300,000**	528,171	**1,250**	112,529	**1,000**	759,274	**1,000**
1,799,030	**25,000**	1,204,433	„	193,451	„	865,087	„
677,330	**10,000**	1,220,945	„	223,963	„	889,108	„
1,226,640	„	1 316,171	„	324,052	„	1,028,310	„
539,682	**2,000**	1,316,175	„	430,832	„	1,194,533	„
681,209	„	1,531,413	„	472 316	„	1,211,579	„
796,593	„	1,888,882	„	472,318	„	1,525,682	„
1,220,943	„	1,964,673	„	498,390	„	1,548,464	„
1,316,174	„	1,963,674	„	6,5,765	„	1,668,080	„
1,800,859	„	32,135	**1,000**	677,328	„	1,784 886	„
49,596	**1,250**	75,141	„	750,487	„	1,888,881	„
343,521	„	75,144	„	750,488	„	1,905,247	„
343,523	„	112,527	„				

350 ὁμολογίαι πρὸς φράγκα **400**

11,786	90 555	430,834	545,264	681,207	865,088	1,038,280	1,316,172	1,575,837	1,801,011
11,787	112 526	430,835	5 5.265	681,208	865,089	1,194,531	1,316,173	1,575,838	1,801,012
11,788	112,528	451,166	557,271	681,210	865,090	1,194,532	1,442,691	1,575,839	1,801,013
11,789	112,530	451,167	557,272	691,906	871,986	1,194,534	1,442,692	1,575,840	1,801,014
11,790	133,731	451,168	557,273	691,907	871,987	1,194,535	1,442,693	1,668 076	1,801,015
32,131	133,732	451,169	557,274	691,908	871,988	1,204,431	1,442,694	1,668,077	1,861,436
32,132	133,733	451,170	5 7,275	691,909	871,989	1,204,432	1,442,695	1,668,078	1,861,437
32,133	133,734	472,317	591,311	691,910	871,990	1,204,434	1,474,566	1,668,079	1,861,438
32 134	133,735	472,319	591,312	750,486	889 106	1,204,435	1,474,567	1,696 361	1,861,439
36,051	193,452	472,320	591,313	750,489	889,107	1,211,576	1,474,568	1,696,362	1,861,440
36,052	193,453	498,386	591,314	750,490	889,109	1,211,577	1,474,569	1,696 363	1 888,883
36,053	193,454	498 387	591 315	751,916	889,110	1,211,578	1,474,570	1,696,364	1,888,884
36,054	193,455	498,388	607,161	751,917	919,166	1,211,580	1,507,526	1,696,365	1,888,885
36 055	215,581	498,389	607,162	751,918	919,167	1,220,941	1,507,627	1,697,191	1,905,246
49,211	215,582	500,111	607,163	751,919	919,168	1,220 942	1,507,628	1,697,192	1,905,248
49,212	215,584	500,112	607,164	751,920	919,169	1,220 944	1,507,629	1,697,193	1,905 249
49,213	215,585	500,113	607,165	759,271	919,170	1,225,076	1,507,630	1,697,194	1,905,250
49,214	223,961	500,114	608,411	759,272	935,896	1,225,077	1,524,011	1,697,195	1,935,841
49,215	223,962	500,115	608,412	759,273	935,897	1,225,078	1,524,012	1,744,031	1,935,842
49,597	223,964	506 714	608,413	759,275	935,898	1,225,079	1,524,013	1,744,032	1,935,843
49,598	223,965	506,712	608,414	796,591	935 899	1,225,080	1,524,014	1,744,033	1,935,844
49,599	271,141	506,713	608,415	796,592	935,900	1,226,636	1,524,015	1,744,034	1,935,845
49,600	271,142	506,714	664,836	796,594	1,028,306	1,226 637	1,525,681	1,744,035	1,950,221
57 006	271,143	506,715	664,837	796,595	1,028,307	1,226 638	1,525,683	1,784,887	1,950,222
57 007	271,144	528,172	664,838	799,951	1,028,308	1,226,639	1,525,684	1,784,888	1,950,223
57,008	271,145	528,173	664,839	799,952	1,028,309	1,264,511	1,525,685	1,784,889	1,950,224
57,009	324,051	528,174	664 840	799,953	1,028,401	1,264,512	1,531,411	1,784,890	1,950,225
57,010	324,053	528,175	675,761	799,954	1,028,402	1,264,513	1,531,412	1,799,026	1,956,116
75,142	324,054	539,681	675,762	799,955	1,028,403	1,264,514	1,531,414	1,799 027	1,956,117
75,143	324,055	539,683	675 763	853,201	1,028,404	1,264,515	1,531,415	1,799,028	1,956,118
75,145	343,522	539 684	675,764	853,202	1,028,405	1,277,471	1,548,461	1,799,029	1,956,119
90,551	343,524	539,685	677,326	853,203	1,038,276	1,277,472	1,548 462	1,800,856	1,956,120
90,552	343,525	545,261	677,327	853,204	1,038,277	1,277,473	1,548,463	1,800,857	1,963,671
90,553	430,831	545,262	677,329	853,205	1,038,278	1,277,474	1,548,465	1,800,858	1,963,672
90,554	430,833	545,263	681,206	865,086	1,038,279	1,277,475	1,575,836	1,800,860	1,963,675

Digitized by Google

1700 **Νέα πρακτικωτάτη μέθοδος** πρὸς χρῆσιν τῶν ἐπιθυμούντων ν' ἀσκηθῶσιν ἐν βραχεῖ εἰς τὸ λαλεῖν τὴν γαλλικὴν ὡς λαλεῖται ἐν Παρισίοις. ἤτοι Κλεὶς τῆς γαλλικῆς γλώσσης κατὰ τὸ ἐν Λειψίᾳ ἐκδοθὲν εὐμαθοδέστατον βιβλίον Écho de Paris ὑπὸ Α. Pa-hal-rv, συγγραφέως τοῦ Manuel de l'étudiant grec. Τόμος πρῶτος προεισαγωγικὸς τοῦ δευτέρου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1879, 8ον, σ 128 (Τιμὴ τῶν δύο τόμων φρ. 4 /₂)

1701. Γαληνός Ἐν Ἀθήναις, τὴν 26 Μαΐου 1879 Ἀρ 21. Περιεχόμενα: Κλινικὴ ἐπιθεώρησις. — Γλοίωμα κατὰ τὴν βάσιν τοῦ ἐγκεφάλου (συν.). — Παρατήρησις κυστικέρκου ἐν τῷ ὑελώδει σώματι. — Περὶ τῆς ἐν Φαλήρῳ σιδηρούχου πηγῆς.— Ἀκαδημία τῆς ἰατρικῆς ἐν Παρισίοις. (συν.) Θεραπεία λυεντερίας παίδων — Χλωριάλης ἐνέσεις ὑποδόρειοι.—Θεραπεία διφθερίτιδος — Θεραπευτικαὶ ἀγωγαὶ κατὰ τῆς βλεννορῥοίας. -- Θεραπεία τῶν ἀκμῶν. — Θεραπεία ἐκζέματος. — Εἰδήσεις. — Βιβλιογραφικὸν δελτίον.

Ἡ Κλειὼ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ αὐτῆς σφοδρὰν ἐπίκρισιν τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Σακελλαρίου ἐκδοθέντος «Λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης».

— Ὁ ἐν Βραΐλᾳ κ. Σ. Α. Σαράσογλους ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Διδακτικῆς μεθόδου» πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ῥωμουνικῆς γλώσσης ὑπὸ τῶν ῥωμούνων καὶ τῶν ἑλλήνων

— Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ κ. Στορνάρη «Χάρτης τῶν μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν ὁρίων καὶ τῶν ποταμῶν Θυάμιδος καὶ Πηνειοῦ περιλαμβανομένων χωρῶν Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας».

— Ἤρξατο ἐν Παρισίοις, γράφει ἡ Ὥρα, ἡ πώλησις τῆς περιωνύμου βιβλιοθήκης τοῦ μεγάλου ἐκδότου καὶ τυπογράφου Φιρμίνου Διδότου. Πλεῖστοι φίλοι τῶν καλῶν βιβλίων προσῆλθον εἰς τὴν πρὸ πολλοῦ ἀγγελθεῖσαν δημοπρασίαν. Ἐγένοντο δὲ ἤδη δύο ἡμερῶν δημοπρασίαι. Ἓν ἐκ τῶν χειρογράφων ἐπωλήθη ἀντὶ 20,000 φράγκων, ἕτερον ἐκκλησιαστικὸν χειρόγραφον ἐτιμήθη ἀντὶ 7,000, αἱ δὲ βιβλιοθῆκαι τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ Βερολίνου ἠγόρασαν διάφορα βιβλία ἀντὶ πολλῶν χιλιάδων. Ἡ ὅλη παραγωγὴ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀνῆλθεν εἰς φρ 101,503. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τῆς δημοπρασίας ἡμέραν ἐπωλήθη σπανία τις ἔκδοσις τῶν μύθων τοῦ Αἰσώπου ἀντὶ φρ. 1550, ἱπποτικόν τι ποίημα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν γάμων Μαξιμιλιανοῦ τοῦ Α' καὶ Μαρίας τῆς ἐκ Βουργουνδίας 5,820 φρ. ἔκδοσίς τις σπανιωτάτη τῶν ἁπάντων τοῦ Κικέρωνος φρ 6,050. Ἄλλος τις ἠγόρασε βιβλίον σπάνιον περιέχον τοὺς κανόνας τοῦ ζατρικίου ἀντὶ 3,400 φρ. Ἐν συνόλῳ ἡ δευτέρα ἡμέρα τῆς δημοπρασίας παρήγαγε περίπου 86,000 φράγκων.

ΕΛΛ. ΔΑΝ. ΦΡ. 26 000,000

Κλήρωσις διὰ τὴν ἑξαμηνίαν τὴν λήγουσαν τὴν 15 Ἰουνίου 1879.

1991— 2000	20951—20960
7981— 7990	26421—26430
8191— 8200	32051—32060
9971— 9980	33981—33990
13511—13520	42111—42120
16891—16900	42971—42980
17471—17475	50881—50890
18761—18770	51441—51450
20571—20580	

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

ὑπὸ

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

Πωλεῖται ἐν τῷ «Γραφείῳ τῆς Ἑστίας» ἀντὶ δρ. ν. 1.

LE GLOBE

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, καθ' ἑκάστην, ἐφημερὶς ἔχουσα μετοχικὸν κεφάλαιον φρ 2,400,000. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ἐξ ὀκτὼ σελίδων συγκειμένη, εἶνε διπλασία τῶν μεγαλητέρων γαλλικῶν ἐφημερίδων, περιέχει ποικιλωτάτην ὕλην καὶ δημοσιεύει, κατὰ σάββατον, ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι, δωρούμενῳ τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς, «Ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν».

Συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν:

Τριμην. φρ 19—Ἑξαμην. φρ 38—Ἐτησία φρ 76.

Διεύθυνσις: Α. Mr l'administrateur du Globe, 49, rue de la Victoire, à Paris.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλαχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Μαΐ. 23	751.51	31.0	20 8	ΝΔ	
24	752.78	30.3	20 6	ΝΔ.	
25	751.72	30 6	21 6	ΝΔ.	
26	748.72	31 6	21 7	ΝΔ.	
27	749.25	31 7	21 2	ΝΔ.	
28	752.35	33.8	22.0	ΒΔ	
29	752.57	34.5	24 6	Ν	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Μαΐου 1879].

Ἄρτος α' π........	50	Ἀγγούρια ἕκαστον..	10
» β' π........	45	Φράουλα ὀκά.......	6.—
Κρέας βόειον	1 80	Κεράσια ὀκά.......	2 40
» μόσχιον	2 60	Μέσπιλα	1.20
» πρόβιον.....	1 40	Βερύκοκκα.........	2.40
» ἀμνοῦ......	1 60	Καφὲς α' π.........	4.40
Ὄρνις............	3.—	» β' π.........	4.20
Ὀρνίθιον..........	1 80	Ζάχχ. κεφ.........	1.80
Γαλόπουλα........	4.—	»	1.50
Γαλοποῦλα........	8 —	Ἔλαιον α'. π	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	» β' π.........	1.30
Πιτσούνια » ..	2.—	Χαβιάρι...........	16.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....		Αὐγοτάραχον	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		Τυρὸς Ἑλβετ. ὀκ...	4.40
Θύννος (Μαΐάτικον	2.40	» Ὁλλανδικὸς ..	4 80
Ἀστακὸς..........		» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.—
Συναγρὶς..........	2 60	» Κρητικ	
Κέφαλοι.	2 20	Βούτυρον νωπόν....	8.—
Μπαρμπούνια......	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ.......	4.60
Ὠὰ τὰ 3..........	25	Ὀρύζιον κοινόν.....	80
Σπαράγγια........	1.60	» Βενετ......	90
Κουκιὰ χ·ωρὰ.....		Πάσται ἡ ὀκ.......	80
Πατάτες ἡ ὀκά.....	30	Μακαρόνια...η....	80
» ἐφετινές....	30	» Νεαπόλεως..	1.50
Δομάτες ξεν........	80	Κόλλα	1.70
Ἀγκινάρες ἑκ......	5	Σάπων Ζακύνθου...	1.50
Μπιζέλια ἡ ὀκά....		» ἐντόπιος....	1.30
Σπανάκι..........	40	Σπερματζέτα......	1.85
Ἀρακὰς...........	80	Πετρέλαιον........	80
Κολοκυθάκια ὀκά...	15	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	5.50
Φασόλια ὀκά	50	Ξύλα ἡ ὀκά.......	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

31 Μαΐου 1879 — 31 Μαΐου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ εἴσοδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἰξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	224.—	280	284
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ 15 Ὀκτ	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25 20	224.—	280	294
26 » »		52,000	51.310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ 396
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	276
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53 20	560.—	560	» 515 ἄ. κ.
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47.670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197 50	250	» 196

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ. θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117 54	1,000	3400
Γ. Πιςτ. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000.000	9,800,000	417.000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	153
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως...	φ 5,000.000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 110
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15.000.000	φ. 3,250.000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 74
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000.000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400.000	280.000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2.000.000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 69

Δάνειον 60,000,000 μὲ 6 1/2 ὑποτίμησιν.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. .....Ἐμπ. 3 μην. 29.70

Γαλλ Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19, 3 μην. 1.20 1/2. Ἐμ. 3 μην. δρ. 117 1/4

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.50
Λ Στερλ.	»	29.30
Λ. Ὀθωμ.	»	26 70
Αὐστρ Φλ.	»	14.—
Ἀρ. 5φρα.	»	5.80
Ἀρ. φράγ	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἀπριλίου). Ἐμ. 30.10 Κερκ.-Λονδ 3 μην. (26 Μαΐου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (6 Ἰουνίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 47
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 258 —
» » » 8 % .. » 249 —
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 66.—
Λονδίνου 3 μηνῶν......... γρ. 109 5/8-110
Παρισίων 3 μηνῶν......... φρ 22 90—23
Λίρα Ἀγγλική............ γρ. 109 1/2
Εἰκοσάφραγκον........... » 87 22/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (5 Ἰουνίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ 3μ. φιο. 116 10
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46 05
20φραγκον..... » 9.26
Ἀργυρᾶφιο. 100. »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (6 Ἰουνίου.)
Λον. αἱ 10λ σ. 3 μ. φιο. 116.40
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.05
20φραγκον..... » 9.28
Ἀργυρᾶφιο. 100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (6 Ἰουνίου)
Λονδίνου διαπραγμ ἐν ὄψ. (μ 2 %) φρ. 25.18—25.23
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 122—127 %
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 % Ῥώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 1/2, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν.—κ. Α. Κ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς χθές.—Μιᾷ κυρίᾳ. Τί θὰ εἴπητε δὲ ὅταν μάθητε ὅτι «ἐν Ῥωσσίᾳ εἴθισται, ἰδίως ἐν ταῖς τελεταῖς τῶν γάμων, νὰ ἐνοικιάζωσι στρατηγοὺς ἐν ἀποστρατείᾳ, ἵνα ἐρχόμενοι ἐν στολῇ καὶ μετὰ τῶν παρασήμων αὐτῶν λαμπρύνωσι τὴν ἑορτήν, καὶ ἵνα βλέπωσιν οἱ προσκεκλημένοι ὅτι τὰ πεθερικὰ ἔχουσι σχέσεις πρὸς ἐπισήμους ἀνθρώπους; Τὸ ἐνοίκιον τῶν στρατηγῶν τούτων εἶνε ἀνάλογον τῶν παρασήμων αὐτῶν. Μένουσι δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι ἱκανὴν ὥραν καὶ ἀφοῦ λάβωσι τὸ ἐνοίκιον καὶ μεθυσθῶσιν, ἀπέρχονται οἴκαδε γαυριῶντες καὶ ὅσον οἷόν τε ἀξιοπρεπέστεροι».—κ. Κ. Λ. Κάρυστον. Κάμετε τὰς δεούσας παραστάσεις· ἐνταῦθα εἶνε ἀδύνατον νὰ συμβαίνῃ κατάχρησις.—*** O Amitié, que d'argent a été emprunté en ton nom! — κκ. Δ. Β. Παρισίους, Ν. Κ. Ὀδησσόν, Μ. Α. Κ Ἡράκλειον, Α. Σ. Κάϊρον, Ι. Γ. Π Θεσσαλονίκην, Μ. Γ. Λ Ναύπλιον, Γ. Α. Ζ. Σύρον, Ν. Γ. Ρ. καὶ Καν Ε. Ι Χ. Πειραιᾶ, κ Π. Β. Μ. καὶ Μ. Α. Μ Σπάρτην, Δ. Α. Ζ Κεφαλληνίαν, Κ. Θ. Π καὶ Ι. Ν Χ Πάτρας, Ι Ν. Β. Καλάμας, Καν Ε. Τ Φ. Ἀργοστόλιον. Ἐλήφθησαν — Ὑποκ. Ἐθνικῆς Τραπέζης. Τρίπολιν. Τὰ διὰ τὸν κ Κ. Κ. ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα—Γαλατὰ-Γιουκσὲκ-καλδιρὴμ, 68. Πολὺ ἀργά — Ε. Ρ. Πειραιᾶ. Θὰ τὸ παραδώσωμεν πρὸς τὸν κ. Ν. Γ. Ρ, ὅστις πρόκειται νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ γραφεῖόν μας.— κ. Ε. Τ. Μιτυλήνην Σημειώσετε ἀπωλεσθέντα φύλλα. — Καν Μ* Μυθιστοριογράφος τις ἰδοὺ τίνι τρόπῳ χαρακτηρίζῃ ἕνα τῶν ἡρώων του: «Ὁ κ. Βευαλλὰν ἔχει μέγαν ἀριθμὸν προτερημάτων καὶ ἐλαττωμάτων τὰ ὁποῖα ἐγκρίνουν συνήθως αἱ γυναῖκες. Μετριοφροσύνην στερεῖται ἐξ ὁλοκλήρου, ἀλλὰ δὲν ζημιοῦται, διότι αἱ γυναῖκες δὲν τὴν ἀγαποῦν· ἔχει δὲ τόλμην χλευαστικὴν καὶ πνευματώδη, οὐδέποτε ἐκφοβιζομένην, ἀλλ' εὐκόλως ἐκφοβίζουσαν, ἐγγυωμένην εἰς πάντα ἔχοντα αὐτὴν εἶδός τι ἐξουσίας καὶ ὑπεροχῆς Διὰ τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα, τοὺς μεγάλους χαρακτῆρας, τὴν περὶ τὰς ἀσκήσεις, τὸν δρόμον καὶ τὴν θήραν ἐπιτηδειότητά του, ἔχει ἀνδρικήν τινα κυριαρχίαν σεβαστὴν εἰς τὸ δειλὸν φῦλον. Οἱ ὀφθαλμοί του ἐκφράζουν καὶ τὰ ἤθη του ἐπιμαρτυροῦσι νοῦν τολμηρόν, ἐπιχειρηματικόν, συνταράσσοντα τὰς γυναῖκας...Πρέπει ὅμως νὰ προσθέσω ὅτι τὰ προτερήματα ταῦτα μόνας τὰς κοινὰς καὶ βαναύσους καρδίας καταπλήττουν». — **Π. Σύρον. Εὐχαρίστως θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν. — ***3—5 μ. μ.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

634.

Πόθεν ὠνομάσθη ὁ μὴν Ἰούνιος;

635.

Οἰνοπώλης τις ἀνέμιξε μετὰ ὕδατος οἴνους τιμωμένους πρὸς δρ 1.50 καὶ πρὸς λεπτὰ 60 τὴν ὀκᾶν, τὸ δὲ μῖγμα ἐπώλει πρὸς λεπτὰ 50, ἄνευ κέρδους ἢ ζημίας του Πόσας ὀκάδας ὕδατος καὶ πόσας ὀκάδας ἐξ ἑκάστου τῶν ἀνωτέρω οἴνων ἀνέμιξε;

Ἐν Ἀθήναις, 1 Ἰουνίου 1879. Ε. Γ.

636.

Θέσον ἐπὶ τῶν κατωτέρω τετραγωνιδίων τοὺς ἀριθμοὺς 1—25 οὕτως ὥστε, ὁ ἀριθμὸς 12 νὰ εὑρίσκηται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὅλου τετραγώνου, ἐὰν δ' ἀθροισθῶσιν οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι, αἱ διάφοροι ἀθροίσεις, καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως νὰ ὦσιν αἱ αὐταί.

		12		

637.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ἐψόφησεν ὁ μαῦρός μου, χορτάρι μὴ φυτρώσῃ!» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία καὶ τίς ἡ γαλλική;

638.

Mot carré progressif

(Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον).

Avec un mot de trois lettres, faire un mot carré.—A ces trois lettres en ajouter une quatrième et faire un autre mot carré.—Aux quatres lettres en ajouter une cinquième et faire encore un mot carré. — Aux cinq lettres en ajouter une sixième et faire un dernier mot carré.

639.

Vous entend-on huit pieds, c'est signe de tristesse;
Mais vous voit-on sept pieds, c'est signe d'allégresse.

ΛΥΣΕΙΣ.

647.

Ὑπάρχουσι 4 λύσεις

	Αη	Βα	Γη	Δη
Δίδραγμα	1	2	3	4
Μονόδραχμα	11	8	5	2
Ἡμίσειαι δρ.	2	4	6	8
	14	14	14	14

648.

Θὰ τεθῶσι πέριξ τῆς τραπέζης ὡς ἑξῆς:
6 μῆλα—2 πορτοκάλια—2 μῆλα—2 πορτοκάλια—
8 μῆλα—2 πορτοκάλια—1 μῆλον—1 πορτοκάλιον—
9 μῆλα—1 πορτοκάλιον—1 μῆλον—2 πορτοκάλια—
3 μῆλα.

649. Μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ. (Une hirondelle ne fait pas le printemps).—**650.** α.

651.

Bravo Gambetta

Tapage	Bruit	B	Profit	Gain	G
Songe	Rêve	R	Fait	Action	A
Confession	Aveu	A	Glace	Miroir	M
Souhait	Voeu	V	Lunettes	Besicles	B
Parfum	Odeur	O	Tentative	Essai	E
			Fraveur	Terreur	T
			Humus	Terre	T
			Ruse	Astuce	A

652. If (fi!).—**653.** Grand; sans air (r): Gand (ville) et gant.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Φίλε Κύριε Διευθυντά,

Ὁ Κύριος Σ. Π. Λ. μὲ βεβαιοῖ, ὅτι οἱ Κερκυραῖοι λέγουσιν ἀκόμη τὰ πέρπερα καὶ τὴν παροιμίαν των. Τὸν πιστεύω, ἀφοῦ τὸ λέγει, οὐδὲ θέλω νὰ ἐξετάσω, ἂν ἀρκεῖ τοῦτο καὶ μόνον, τὸ νὰ λέγῃ δηλαδὴ τὴν παροιμίαν αὐτὴν ὁ ἀγρότης κερκυραϊκὸς λαὸς, ἵνα ὀνομασθῇ ἡ παροιμία αὕτη ζῶσα παροιμία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τί μέλει ὅμως τὸν Κύριον Σ. Π. Λ. ἂν ἀγαπῶ ἢ δὲν ἀγαπῶ τοὺς βυζαντινοὺς (ἢ βυζαντίνους ὡς τοὺς θέλει); Διατί καὶ πόθεν ἡ τραγικὴ του ἀγανάκτησις, καὶ τὸ c'est ainsi qu'on écrit l'histoire? Μὴ ἐπελαβόμην ἐγὼ νὰ γράψω ἱστορίαν; μὴ καταμέμφομαι αὐτὸν ὅτι τὴν γράφει, ἢ μὴ τῷ εἶπον πῶς νομίζω ὅτι πρέπει νὰ τὴν γράφῃ; Τίποτε ἀφ' ὅλα αὐτά. Ἂς ἀγαπᾷ τοὺς βυζαντίνους του ὅσον θέλει· οὐδεὶς φθόνος. Ἔχει καθῆκον εὐγνωμοσύνης νὰ τοὺς ἀγαπᾷ, καὶ ἐγὼ σέβομαι πάντας τοὺς ἐκπληροῦντας τὸ καθῆκόν των. Ἂς μὲ ἀφήσῃ ὅμως κ' ἐμὲ ἥσυχον νὰ κάμνω ὅ,τι θέλω. Τί ὀργή; Προσηλυτισμὸς τώρα καὶ διὰ τοὺς βυζαντίνους;

Ἐν Ἀθήναις, 27 Μαΐου 1879. Λ.

Κύριε συντάκτα τῆς Ἑστίας,

Ἡ λέξις «φιλοσοφῶ» καθὼς καὶ ἡ παροιμία «Γυναῖκα ποῦ φιλοσοφεῖ κτλ.» δὲν ἀπαντᾶται οὔτε εἰς τὸ στόμα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ὅστις διέσωσε τόσα κειμήλια τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης σπουδαιότατα, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα οἱ φιλόλογοι καὶ πεπαιδευμένοι ὤφειλον νὰ ἐπιστήσωσι τὴν προσοχήν των πρὸ πολλοῦ.

Ὅσον δὲ διὰ τὸ δίστιχον τῶν «πέρπύρων», ἐν Κρήτῃ λέγεται συνηθέστατα ὡς ἑξῆς:

Ποῦ παρει χίλια 'πέρπυρα καὶ κακουδιὰ γυναῖκα
Τὰ χίλια πᾶν 'στ' ἀνάθεμα κι' ἡ κακουδιὰ τοῦ μένει.

Περὶ τούτων δύνασθε νὰ ἐρωτήσητε καὶ ἄλλους ἐνταῦθα Κρῆτας πρόσφυγας;

Τὸ δίστιχον ὅμως τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν μεταξὺ τῶν παροιμιῶν, καθότι αἱ παροιμίαι δὲν ὑπερβαίνουν ποτὲ τὸν ἕνα ἔμμετρον στίχον καθὼς

Ἀπὸ μένα πειρασμὲ κι' ὅπου θέλεις ὅδευγε.

Πολλάκις δὲ εἰς δύο ὁμοιοκατάληκτα ἡμίστιχα· καθὼς·

Ἀρχοντιὰ μὲ δίχως ἔχῃ
Σφάκελλά του 'ποῦ τὴν ἔχει.
καὶ
Ἔχεις γρόσα;
Ἔχεις γλῶσσα.
ἢ
Ὁποῦ 'χει σιέται
Κι' ὁποῦ δὲν ἔχει ξύεται.

Καὶ εἰς τὰ κάλλανδα τῆς πρωτογρονιᾶς ἀναφέρεται ἡ λέξις 'πέρπυρα ὑπὸ τῶν Κρητῶν· καθὼς

Ἂν ἔχῃ καὶ μικρὸ παιδὶ 'στὰ 'πέρπυρα χωσμένο
Κι' ἂν ἔχῃ καὶ μεγαλωπὸ 'στὴ σέλα καθισμένο.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Μαΐου 1879.

Π. Γ. Β.
Κρής.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Ἐλίζα Π. Σούτσου, Μαρία Ι. Μπουντούρη, Μαρία Σκαραμαγκᾶ, Ἀσπασία Δ. Χατζηνικολάου, Μαριάνθη Α. Μπρέλλη, Miss Terr. **B, Ἀργυρὼ καὶ Ἀθηνᾶ Μαρκαντωνάκη, Στ. Π. Παπαδοπούλου, Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς), Ἀμαλία Ν. Λαγκαδᾶ (Θήρας), Ἕνωσις Γ. Τ. Φορέστη (Ἀργοστολίου) κκ. Ι. Α. Κανταξίδης, Ernest Pelissier, Μ. Μαυρομαρᾶς, Δ. Κ. Μαυρουδῆς, Δ. Χ. Βουρνάζος, Π. Μηλιώτης, Ε. Ι. Κανέλλης, Lord Thograd, Κ. Μαρκαντωνάκης, Α. Μ. Ἀμίρου, Ζ. Π. Λυκούδης, Α. Μουστάκας, Ε. Ι. Φορνέζης, Β. Π. Λυκούδης, Le Prince Paul, Δ. Γ. Δασκαλάκης, Lord Guelle, Ν. Γ. Ῥαυτόπουλος, Ν. Κ. Φραντζῆς, Δ. Σακελλαρόπουλος (Πειραιῶς), Δ. Α. Ζύγουρας (Ἀργοστολίου), Κ. Παπαλουκᾶς, Ι. Ν. Χαϊδόπουλος (Πατρῶν), Α. Γαβριλάκης (Βονίτσης), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Ι. Ν. Βλαντασόπουλος (Καλαμῶν), Α. Κεφαληνίτης (Γαργαλιάνων), Π. Β. Μαραγκάκης, Μ. Α. Μητσάκης (Σπάρτης), Κίμων Λ. Περικλῆς (Ἀλεξανδρείας), Κ. Κ. Βατικιώτης καὶ Ι. Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

10 ΙΟΥΝΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 128

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1702. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ΄. Τόμος Ζ΄. 10 Ἰουνίου 1879. Ἀριθ. 180 (128) Λεπτ. 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ. — Βιογραφία αὐτοῦ. — Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα (Συν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάγου) — Ἐπιστολὴ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν κ. Σμίθ. — Ζῷα φιλοποτοῦντα. — Πεπαιδευμένοι κύνες. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Συνταγαὶ ὠφέλιμοι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1703 **Νικόλαος Δραγούμης.** Βιογραφικὸν σχεδίασμα, ὑπὸ Τιμολέοντος Ι. Φιλήμονος [Ἐκ τοῦ «Παρνασσοῦ»] 1879, 8ον, σ. 32. (Ἐκ τῆς ὡραίας καὶ διδακτικῆς ταύτης βιογραφίας σταχυολογοῦμεν τὰ ἑπόμενα περὶ τῶν φιλολογικῶν ἐργασιῶν τοῦ ἀειμνήστου Ν. Δραγούμη: Κατὰ τὸ ἔτος 1847, ὁ Γρηγόριος Καμπούρογλος ἐξέδωκε τὴν Εὐτέρπην. Τῆς συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ τούτου, ὅπερ ἐπὶ ἔτη πολλὰ ηὐδοκίμησεν, ἐξέπνευσε δέ, ὡς πάντα τὰ σπουδαῖα ἐν Ἑλλάδι περιοδικὰ δημοσιεύματα, ἐλλείψει τροφῆς, μετέσχεν ὁ Νικόλαος Δραγούμης, μετ' ἄλλων πεπαιδευμένων καὶ ἠσκημένων περὶ τὸ γράφειν ἀνδρῶν. Πάντα τὰ ἐν τῇ Εὐτέρπῃ ἄρθρα τὰ φέροντα τὰ στοιχεῖα Ξ Μ, διακρινόμενα δὲ διὰ τὸ καλλιεπὲς καὶ τὸ ἀκριβὲς αὐτῶν, εἰσὶ προϊόντα τοῦ καλάμου τοῦ Δραγούμη. Ἀλλὰ παρελθούσης διετίας, ἀπεχώρησε τῆς συντάξεως τῆς Εὐτέρπης ὁ Νικόλαος Δραγούμης, ἵδρυσε δέ, κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1849, μετὰ τῶν Κ Παπαῤῥηγοπούλου καὶ Ἀλεξ Ρ. Ῥαγκαβῆ, τὴν Πανδώραν, μὴ βραδύνασαν νὰ ὑπερβῇ, εἰς τὴν σπουδαιότητα καὶ εἰς τὴν ἀξίαν, κατὰ πολὺ τὴν Εὐτέρπην Ἡ Πανδώρα, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1856, περιελθοῦσα εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν διεύθυνσιν τοῦ Νικολάου Δραγούμη, καὶ κτῆμα αὐτοῦ γενομένη, διετηρήθη ἐκδιδομένη τακτικῶς ἀνὰ δεκαπενθήμερον, ἐπὶ ὅλα ἔτη εἴκοσι καὶ δύο πλήρη. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο ὁμολογουμένως κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τοῖς σπουδαίοις δημοσιεύμασι τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, γνωστὴν δὲ ἐγένετο παρὰ τοῖς ξένοις αὐτοῖς, καὶ τιμᾶται πολὺ παρὰ τοῖς μελετῶσι τὰ τοῦ καθ ἡμᾶς Ἑλληνισμοῦ Ἡ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας μακρὰς θ' ἀναγράψῃ σελίδας, ἀναλύουσα, ὡς δεῖ, τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα, θ' ἀπονείμῃ δὲ δάφνην ἀνθηρὰν τῷ μετὰ τῆς εὐδοκιμήσεως τῆς Πανδώρας συνδέσαντι ἀῤῥήκτως τὸ ὄνομα αὐτοῦ Νικολάῳ Δραγούμῃ· διότι δὲν ὑπῆρξεν οὗτος ἁπλοῦς διευθυντὴς καὶ ἐκδότης τῆς Πανδώρας, ἀλλ' ὁ κύριος συντάκτης αὐτῆς, περὶ ὃν οἱ ἄλλοι, ὡς συνεργάται, ἠριθμοῦντο Ἡ Πανδώρα πληροῦται σπουδαιοτάτων ἄρθρων τοῦ Νικολάου Δραγούμη, ὑποκείμενον ἐχόντων περιηγήσεις, τόπων καὶ ἠθῶν περιγραφάς, βιβλιοκρισίας, ἄρθρα περὶ τῆς ἑλληνικῆς ναυτιλίας, μελέτας ἐπὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱστορίας. Ἅπαντα τὰ προϊόντα ταῦτα τοῦ καλάμου τοῦ Δραγούμη διακρίνονται, ἐπὶ ἀκριβείᾳ φράσεως καὶ ἐπὶ χάριτι. Τὰ αὐτὰ προσόντα δὲ κέκτηνται καὶ τὰ ἐν σχήματι παραρτημάτων τῆς Πανδώρας δημοσιευθέντα ἕτερα πονήματα τοῦ Δραγούμη, οἷα ἡ Ἱστορία τοῦ Σκενδέρμβεη, συνταχθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοῦ Paganel, ἣν ἐπ' ἐσχάτων ἀνεθεώρει πρὸς νέαν ἔκδοσιν, αἱ συμβουλαὶ πρὸς τοὺς χειρώνακτας, κατ' ἀπομίμησιν γαλλικοῦ συγγράμματος, ὁ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τοῦ Γκυζὼ διεσκευασμένος βίος τοῦ Οὐασιγκτῶνος, καὶ πλεῖστα ἄλλα παχέα ἀποτελοῦντα τεύχη. Μετὰ τῶν δύο ἑτέρων ἱδρυτῶν τῆς Πανδώρας, συμπραττόντων δὲ τοῦ Μάρκου Ῥενιέρη καὶ Γεωργίου Βασιλείου, ἱδρύσατο, κατ' Αὔγουστον τοῦ 1853, τὸν Spectateur d'Orient, ἐπὶ τρία ὁλόκληρα ἔτη διαρκέσαντα. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο, εἰς γλῶσσαν γαλλικὴν ἀρίστην καὶ καθαρεύουσαν γεγραμμένον, παρέσχεν ἐπιφανεῖς ὑπηρεσίας εἰς τὸν κατασυκοφαντούμενον τότε Ἑλληνισμόν.

Ἐν ἔτει 1874 ὁ Ν. Δραγούμης ἐξέδωκε τὰς «Ἱστορικὰς Ἀναμνήσεις», ἐν ᾧ ἐκτίθησι τὰ κυριώτατα τῶν γεγονότων τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, ὅσα εἶδεν, ἀπὸ τῆς νεότητος αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1862 Αἱ «Ἱστορικαὶ Ἀναμνήσεις» τοῦ Νικολάου Δραγούμη προυκάλεσαν ἐπικρίσεις τινὰς καὶ συζητήσεις· καὶ ἔχουσι βεβαίως, ὡς αὐτὰ τὰ τελειότατα τῶν προϊόντων τῆς διανοίας, τὰς ἐλλείψεις των. Τοῦτο οὐδ' αὐτὸς οὗτος ἀποκρύπτει ὁ γράψας. Ἀναμφιβρήστως ὅμως τὸ τελευταῖον τοῦτο πνευματικὸν προϊὸν τοῦ ἀκαμάτου Νικολάου Δραγούμη εἶνε ἓν ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπαγωγῶν πρωτοτύπων δημοσιευμάτων τῆς νέας Ἑλλάδος, ἐκ τῶν γεγραμμένων εἰς ἀφελῆ καὶ ἡδύνουσαν φράσιν, συμβολὴ ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων καὶ πολυτιμοτάτων εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πολιτικῆς παλιγγενεσίας τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, ἐν πλείστοις δᾲς φωτεινοτάτη εἰς τὴν γνῶσιν τῶν πρώτων βηματισμῶν τοῦ νέου Κράτους τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς διοργανώσεως. Τῶν «Ἱστορικῶν Ἀναμνήσεων» τούτων ὁ Νικόλαος Δραγούμης ἐπεχείρησε νέαν ἔκδοσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη ἐξηντλήθη, καὶ εἶδεν οἵας ἔτυχεν ὑποδοχῆς τὸ πόνημα αὐτοῦ. Εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ταύτην ἐποιήσατο προσθήκας πολλάς, διεσκεύασε δὲ τὰς «Ἀναμνήσεις» του οὕτω, ὥστε νέον ἀποδείκνυται αὐτὴ ἔργον Εἰς τὴν νέαν ἔκδοσιν τῶν «Ἀναμνήσεών» του εἰργάζετο ὁ Δραγούμης, ἀνενδότως καὶ ἄνευ διακοπῆς, εἰ καὶ ἡ νόσος, ἡ πρὸ τριετίας προσβαλοῦσα αὐτόν, προχωροῦσα ὁσημέραι, ἤθελεν ἀποθαῤῥύνει καὶ τὸν μᾶλλον χαλκέντερον Ὡς δὲ ὁ ἄξιος στρατιώτης, καὶ οὗτος ἔπεσε μαχόμενος ἐπὶ τοῦ πεδίου, ὅπερ ὡρίσατο, ὡς στάδιον τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ. Ἐκράτει, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, τὸν κάλαμον μέχρι τῆς τελευταίας του πνοῆς].

1704. **Περὶ ἐποπτικῆς διδασκαλίας.** Πραγματεία ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ τοῦ μαθήματος τῆς παιδαγωγικῆς, ὑπὸ Ἀριστείδου Κ Σπαθάκη, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητοῦ ἔν τε τῇ Ῥιζαρείῳ καὶ Ἀρσακείῳ σχολῇ Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς **Φιλοκαλίας**, 1879, 8ον, σ 52.

1705. **Ἡ παροῦσα κατάστασις των νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.** Συνέχεια τῆς ὑπὸ Ρ Sauger ἐν ἔτει 1698 συγγραφείσης ἱστορίας τῶν ἀρχαίων δουκῶν. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, τύποις, «Πατρίδος», 1879, 12ον, σ. 26.

1706. **Σωκράτης.** Ἔτος Α΄, φυλλ. 6΄. Μὴν Ἰούνιος, ἐν Ἀθήναις. Ὀλίγα τινὰ περὶ της σχέσεως τῶν πρὸ τοῦ Πλάτωνος φιλοσόφων, πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ὑπὸ Ι. Μοσχάκη — Οἱ ἀληθεῖς ἀγωνισταὶ καὶ ἰδίᾳ ὁ Σωκράτης, ὑπὸ Μ Γαλανοῦ — Πρόλογος εἰς μετάφρασιν Ἀθαλίας Ῥακίνα, ὑπὸ Ἀθ. Τζιβοπούλου. — Ἐπεισόδιον χοροῦ μετημφιεσμένων — Ἔξοχός τις γυνὴ καὶ ἀξιώματα αὐτῆς. — Ἓν ἀνέκδοτον περὶ Σαίκσπηρ — Ἔαρ καὶ χειμών, ὑπὸ Ρ. Περίδου. — Ἐλεγεῖον ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἑῤῥίκου Σ. Βορέλ, ὑπὸ Δ. Δράκου — Φυσικὴ ἱστορία τῶν Ζώων — Γνῶμαι ἀρχαίων καὶ νεωτέρων — Ποικίλα. — Αἴνιγμα.

1707. **Σύμπαν.** Ἐν Ἀθήναις, ἀριθ. 2. Περιεχόμενα: Ε. Δεληγεώργης. — Οἱ μάρτυρες τῆς τιμῆς — Περὶ καπνοῦ. — Περὶ κατοικιδίων ζώων. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις Θιέρσου. — Ἀλήθειαι. — Συνοπτικὴ ἐπιθεώρησις. — Ἀνάλεκτα.

1708 **Bulletin de Correspondance Hellénique** (Δελτίον Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας). IV Troisième année, Juin 1879. [École Française d'Athènes]. Sommaire: I Sur une plaque estampée trouvée en Grèce, par M. O. Ravet. — II Inscriptions de Pisidie et de Pamphylie, par M. Max. Collignon. — III Inscriptions cypriotes, par MM. M. Beaudouin et E. Pottier. — IV Inscription en l'honneur du poète tragique Xénocrate, par M. Am. Hauvette-Besnault. — V Nouvelles acquisitions du Musée de la Société archéologique d'Athènes, par M C. Mylonas. — VI Dédicaces déliennes, par M. Th. Homolle. — VII Inscriptions de Béotie, par M. B. Haussoullier. — Correspondance. Ar. Fontrier, Inscription d'Erythrae. — Planches: Pl. XIII. Plaque estampée trouvée en Grèce. — Pl. XVI. Tête trouvée

Digitized by Google

à Délos. —'Εν 'Αθήναις, Πέτρος Περρῆς, ἐκδότης-τυπογράφος.—Paris, Ernest Thorin, libraire-éditeur, p. 329-392.

'Ο ἐπιφανὴς ἑλληνιστὴς καὶ τῆς 'Ελλάδος εἰλικρινὴς φίλος κ. Egger ηὐδόκησε ν' ἀποστείλῃ ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν διάφορα ποιημάτια ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ Ταῦτα δημοσιευθήσονται προσεχῶς ἐν τῇ 'Εστίᾳ

— 'Εν δυσὶ τεύχεσι τῆς «Rivista minima» τῶν Μεδιολάνων ἐδημοσιεύθη ἀξιόλογος μετάφρασις τῆς Περὶ Γοργόνων πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου ὑπὸ τοῦ κ. 'Ανδρέου Puli.

— 'Η ἐν Βενετίᾳ γνωστὴ ἐφημερὶς Il Tempo (τῆς 30 Μαΐου) δημοσιεύει ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ βιογραφίαν τοῦ 'Επαμεινώνδα Δεληγεώργη.

— 'Ο κ. Φ. Γερτσέτης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «'Οδηγοῦ τῶν ἐνόρκων» μετὰ μακρῶν προλεγομένων.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

71 Κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 3 'Ιουνίου. 1879.

'Εξαχθεῖσαι σειραί:

341 439 589 716 938 1045 1386 1968 2111 2262 2269 2507 2717 3809

Σειρὰ	'Αρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	'Αρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	'Αρ.	Φ. Χ.
341	4	1000	1045	37	15000	2262	48	500
	47	400		38	500		67	400
	91	500		54	10000		78	500
439	3	2000		68	500		80	2000
	30	400		72	1000	2269	37	1000
	44	400		83	500		72	400
589	18	400	1386	23	1000		80	400
	63	400		45	20000	2507	50	400
	89	400		53	400		94	500
716	31	400		60	1000	2717	10	500
	53	400		89	5000		58	500
	63	5000	1968	1	400		67	500
938	30	500		15	500		69	500
	60	400	2111	6	500	3809	12	200000
	72	400		45	1000		14	2000
	93	400		48	400		57	400
1045	31	400	2262	44	500			

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1350) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ 'Η πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν γίνεται τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1879, ὅτε ἐνεργηθήσεται καὶ ἡ 72 Κλήρωσις.

Πίναξ ἐμφαίνων τὰ πληρωθησόμενα καθαρὰ ὑπόλοιπα:

Α'. — 'Ολοκλήρου τοῦ ποσοῦ

Φ.Χ.	'Αφ 20%	Καθαρ.	Φ. Χ.	'Αφ.20%	Καθα.
200000	39980	160020	2000	380	1620
20000	3980	16020	1000	180	820
15000	2980	12020	500	80	420
10000	1980	8020	400	60	340
5000	980	4020	200	20	180

Β'. — Τοῦ ἡμίσεως.

100000	19992	80008	1000	192	808
10000	1992	8008	500	92	408
7500	1492	6008	250	40	210
5000	992	4008	200	32	168
2500	492	2008	100	12	88

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

ὑπὸ

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

Πωλεῖται ἐν τῷ «Γραφείῳ τῆς 'Εστίας» ἀντὶ δρ. ν. 1.

LE GLOBE

'Υπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, καθ' ἑκάστην, ἐφημερὶς ἔχουσα μετοχικὸν κεφάλαιον φρ 2,400,000. 'Η ἐφημερὶς αὕτη, ἐξ ὀκτὼ σελίδων συγκειμένη, εἶνε διπλασία τῶν μεγαλητέρων γαλλικῶν ἐφημερίδων, περιέχει ποικιλωτάτην ὕλην καὶ δημοσιεύει, κατὰ σάββατον, ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι, δωρουμένῳ τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς, «Ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν».

Συνδρομὴ διὰ τὴν 'Ελλάδα καὶ Τουρκίαν:

Τριμην. φρ. 19—'Εξαμην. φρ 38—'Ετησία φρ 76.

Διεύθυνσις: 'Α. Mr l administrateur du Globe, 49, rue de la Victoire, à Paris.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

'Ετησία συνδρομὴ διὰ τὴν 'Ελλάδα φρ. 12.

'Εν τῷ γραφείῳ τῆς *'Εστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Μαΐ 30	751.10	36 8	25 8	ΝΔ	
31	751.05	32.5	26 1	ΒΑ	
Ἰούν. 1	750.75	31 3	22 6	ΔΝ.	τὴν ἑσπ. Β. ΝΔ. ἀστραπ.
2	748.54	31 0	21 5	ΝΔ.	τὴν ἑσπ Β. ἀστραπ.
3	748.41	29 6	21 3	ΝΔ.	τὴν ἑσπ. ΒΑ. ἀστραπ.
4	749.98	29 5	20 2	ΝΔ.	
5	750.55	28.7	19 6	ΝΔ	τὴν ἑσπ. Δ. ἀστραπαί.

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

['Εν 'Αθήναις, τῇ 7 'Ιουνίου 1879].

Ἄρτος α' π........	50	Ἀγγούρια ἕκαστον..	10
» β' π........	45	Φράουλα ὀκά......	6.—
Κρέας βόειον......	1 80	Κεράσια ὀκά.......	1.20
» μόσχιον....	2 60	Μέσπιλα	1.20
» πρόβιον.....	1 40	Βερύκοκκα.........	1.60
» ἀμνοῦ......	1 60	Καφὲς α' π.........	4.40
Ὄρνις.............	3.—	» β' π.........	4.20
'Ορνίθιον..........	1 70	Ζάκχ. κεφ..........	1.80
Γαλόπουλα.........	4.—	»	1.50
Γαλοποῦλα.........	8 —	Ἔλαιον α'. π......	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	» β'. π.........	1.30
Πιτσούνια » ..	2.—	Χαβιάρι............	16.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....		Αὐγοτάραχον.......	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		Τυρὸς 'Ελβετ. ὀκ...	4.40
Θύννος (Μαϊάτικον)	2.40	» 'Ολλανδικὸς..	4 80
'Ασταχὸς..........		» 'Ελλ. ἀσκοῦ..	2.—
Συναγρὶς..........	2.60	» Κρητικ......	2.80
Κέφαλοι...........	2 40	Βούτυρον νωπόν....	8.—
Μπαρμπούνια.......	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ.......	4.60
'Ωὰ τὰ 3..........	25	'Ορύζιον κοινόν.....	80
Σπαράγγια.........		» Βενετ......	90
Κουκιὰ χλωρὰ......		Πάσται ἡ ὀκ.......	80
Πατάτες ἡ ὀκά.....	25	Μακαρόνια...η....	80
» ἐφετινές....	25	» Νεαπόλεως..	1.50
Δομάτες ξεν........	60	Κόλλα............	1.70
'Αγκινάρες ἑκ......		Σάπων Ζακύνθου...	1.40
Μπιζέλια ἡ ὀκά....		» ἐντόπιος....	1.30
Σπανάκι...........		Σπερματζέτα.......	1.85
'Αρακάς...........		Πετρέλαιον........	80
Κολοκυθάκια ὀκά...	15	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	5.50
Φασόλια ὀκά.......	50	Ξύλα ἡ ὀκά.......	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

8 'Ιουνίου 1879 — 8 'Ιουνίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		'Ομολ. ἐκδοθ.	'Ομολ ἐν κυκλοφ.	'Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	'Εποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 'Απρ. 15 'Οκτ	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	224.—	280	284
25 » » 9 %		40,201		15 'Απρ. 15 'Οκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25 20	224.—	280	294 ½
26 » »		52,000	51,310	15 'Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 398
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 'Απρ 15 'Οκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	276 ½
9 » »		18,000	459	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	15 'Ιουν. 15 Δεκ.	53 20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47.670	31 Δεκεμβρίου	10 'Οκτωβρίου	6 —	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197 50	250	» 198

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	'Αποθεματικ. κεφάλαιον	'Εποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
'Εθνικὴ Τράπ. τῆς 'Ελλάδος.	18,000,000	'Ολόκληρον	12,630,000	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	117.54	1,000	3420
Γ. Πις. Τράπ. τῆς 'Ελλάδος.	14,000.000	9,800,000	417,000	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	7.—	175	155 ½
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	'Ολόκληρον	φ. 88,810	20 'Ιαν. 20 'Ιουλ.	φ. 4.40	100	φ. 110 ¾
'Ασφ. 'Ετ. ὁ «'Αρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 'Ιανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «"Αγκυρα»......	1,400.000	280.000	109,340	25 'Ιανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «'Αλκυών»...	» 2,000.000	» 527 200	» 39,658	20 'Απριλίου	» 19.60	» 200	» 200
'Ετ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 69 ¾

Δάνειον 60,000,000 μὲ 4 ¾ ὑποτίμησιν.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. 'Εθν. Τραπ. 3 μην. .....'Εμπ. 3 μην. 29.60

Γαλλ. 'Εθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19. 'Εμ. 3 μην. δρ. 117 ¼

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.35
Λ Στερλ.	»	29.20
Λ. 'Οθωμ.	»	26 60
Αὐςρ Φλ.	»	14.—
'Αρ. 5φρα.	»	5.80
'Αρ. φράγ	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ 'Εθνικῆς Τραπέζης τῆς 'Ελλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (4 'Ιουνίου). Τραπ. 29.60-70. Κερκ.-Λονδ 3 μην. (26 Μαΐου). 'Εμ 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (13 'Ιουνίου). "Ετ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 48 ½
'Ελλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 257.—
» » » 8 % .. » 248 —
'Εταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 66.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 ¼-109 ½
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ 23.05—10
Λίρα 'Αγγλική.............. γρ. 109 $^{0}/_{40}$
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 $^{21}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (5 'Ιουνίου.) **ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (13 'Ιουνίου.)

ΒΙΕΝΝΗΣ		ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ	
Λον. αἱ 10λ. σ 3μ. φιο.	116 10	Λον. αἱ 10λ σ. 3 μ. φιο.	116.35
Παρ. τὰ 100 φρ. »	46 05	Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.—
20φραγκον..... »	9.26	20φραγκον..... »	9.27
'Αργυρᾶφιο. 100. »		'Αργυρᾶφιο. 100. »	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (6 'Ιουνίου)

Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ. (μ 2 %) φρ. 25.18—25.23
Χρυσὸς $^{1000}/_{10000}$ τὸ %. 3.436.
"Αργυ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ %. 218 89 ζ. 122—127 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 % Ρώμης 4 %, "Αμστερδαμ 3½, Πετρουπόλ. 5 %.

'Αλληλογραφία τῆς 'Εστίας.

κ. 'Αδελφοὺς Ζ καὶ Σαν. Λονδῖνον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.— Καν **Β. 'Υπάρχει ἴδιός τις τρόπος τοῦ παρασκευάζειν τὰ σπανάκια ἀνήκων εἰς τὸν 'Αλέξανδρον Δουμᾶν, τὸν πατέρα. Ἦτο τὸ ἀγαπητόν του φαγητὸν καὶ ἐπεφυλάσσετο πάντοτε νὰ μαγειρεύῃ αὐτὸ μόνος διὰ τῶν ἰδίων του μεγάλων καὶ στιβαρῶν χειρῶν ὡς ὁ Brillat-Savarin τὰ ὠὰ μετὰ τυροῦ. Ὅτε φίλος τις τὴν προσεκάλει εἰς τὴν ἐξοχήν, ὁ Δουμᾶς ἔφθανε τὸ Σάββατον τὴν ἑσπέραν, ἐπήγαινε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν κηπουρὸν καὶ τῷ ἔλεγεν· «ἔχεις σπανάκια;—'Ορίστε, ἀπήντα ὁ κηπουρός, εἶνε 'σὰν νὰ 'ρωτούσατε κανένα ἀλευρὰν ἂν ἔχῃ ἀλεῦρι. — Φέρε μοι ἓν καλὸν κάνιστρον εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ πρὸ πάντων μὴ κόψῃς τὰ πολὺ μεγάλα φύλλα. Ἐν τῷ μαγειρίῳ ὁ μυθιστοριογράφος ἐγκαθιδρύετο, διέτασσε νὰ καθαρίσωσι τὰ σπανάκια, νὰ τὰ βράσωσι, νὰ τὰ λειανίσωσι καὶ νὰ θέσωσιν αὐτὰ εἰς ἓν κάνιστρον τῆς σαλάτας, ὅπερ ἐκρέμων ἐντὸς τῆς ἑστίας. Τὰ σπανάκια κατεστάλαζον καθ' ὅλην τὴν νύκτα Τὴν δ' ὑστεραίαν, ἡμίσειαν ὥραν πρὸ τοῦ προγεύματος, ὁ 'Αλέξανδρος Δουμᾶς κατέβαινεν εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἐλάμβανε μεγάλην λευκὴν ποδιὰν ἧς ἔπερα τὴν ταινίαν περὶ τὸν λαιμόν, καὶ ἤρχιζε τὴν ἐργασίαν.— 'Αλλά, κύριε Δουμᾶ, ἀνέκραζεν ἡ μαγείρισσα, χρειάζεσθε βούτυρον. — Βούτυρον, ἀπεκρίνετο ὁ μάγειρός μας· αὐτὰ εἶνε ἀδέξια πράγματα· νὰ τὸ βούτυρον» καὶ ἐξῆγε τοῦ θυλακίου του μικρὸν ἀγγεῖον ἐκ λευκοῦ σιδήρου, πλῆρες ἐξαιρέτου λίπους χηνὸς ὅπερ ἔρριπτεν εἰς τὰ σπανάκια. Τὰ σπανάκια, βρασθέντα καλῶς, παρετίθεντο εἰς τὴν τράπεζαν καὶ οἱ συνδαιτυμόνες ἔτρωγον φαγητὸν ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ προσενεχθῇ ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ Γανυμήδους. — κ Χ. Α Ρ. Πάτρας. 'Απεστάλη τὴν τρίτην· τὸ 6' μέρος δὲν ἐξεδόθη. — κκ Δ. Β Παρισίους, Ν Γ. Π. Μόναχον, Δ Β. 'Αλεξάνδρειαν, Ι. Μ Κωνσταντινούπολιν, Κ. Κ Β. Θεσσαλονίκην, Ν Ι Κ Σμύρνην, Ι. Ν. Χ. καὶ Κ. Θ Π. Πάτρας, Μ. Γ. Λ Ναύπλιον, Α. Μ. Κ. Σύρον, Ν Κ. Ν. Πειραιᾶ. 'Ελήφθησαν. — κ Μ. Π. Κ. Σμύρνην. 'Απεστάλησαν εἰς Καλάμας τῇ 4 'Ιουνίου — κ Α. Γ. Κέρκυραν. Δὲν ἐλήφθη. — κ. Σ. Ι. Λ. Ζητήσατε ἐπιστολὴν παρὰ διεκπεραιωτοῦ 'Εστίας. — Και Φ. Ε. Βελιγράδιον, Α. Σ. καὶ Ε Μ. 'Οδησσόν, Ε. Τ Φ 'Αργοστόλιον 'Ελήφθησαν.—κ. Ν. Κ. Κωνσταντινούπολιν. 'Υπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ παραδοθῶσιν ἐν τῷ γραφείῳ μας. **Διὰ νὰ μὴ ὁμοιάσωμεν πρὸς τὸν δικηγόρον, ὅστις ἔγραφε πρὸς πελάτην του: «Μετὰ λύπης σᾶς ἀναγγέλλω, ὅτι τὸ 'Εφετεῖον, μ' ὅλας μου τὰς προσπαθείας, σᾶς κατεδίκασεν εἰς πενταετῆ φυλάκισιν διὰ τὴν παρ' ὑμῶν διαπραχθεῖσαν ναυταπάτην. Δεχθῆτε, ἀξιότιμε κύριε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου».

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

660.

— Πόσα ὠὰ ἔχεις; ἠρώτων πωλητήν τινα ὠῶν.

— Ἂν τὰ θέσῃς εἰς 2, 3, 4, 5, ἢ 6 ἴσους σωροὺς θ' ἀπομένῃ πάντοτε ἐκ τοῦ ὅλου τῶν ὠῶν ἓν ὠόν, ἀλλ' ἂν θέσῃς αὐτὰ εἰς 7 σωροὺς οὐδὲν θ' ἀπομείνῃ.

Πόσα ὠὰ εἶχε;

661.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Παπᾶ παιδί, διαβόλου ἐγγόνι» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

662.

Ἐντὸς 36 τετραγωνιδίων θέσον τοὺς ἀριθμοὺς 1—36 οὕτως, ὥστε ἂν ἀθροίσῃ τις αὐτούς, καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως, τὸ ἄθροισμα πασῶν τῶν προσθέσεων νὰ ἦνε τὸ αυτό.

663.

Τὸ πρῶτό μου εἶν' ἀναίσθητο, τὸ δεύτερο δὲν εἶνε·
Δίχως τὸ πᾶν ἂν λειτουργᾷς, καλὲ παππᾶ μου κρίνε.

[Ἐκ τῶν τοῦ Σολωμοῦ].

664.

. . . Α
. . Α .
. Α . .
Α . . .

665.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Faire un mot carre dans lequel le verbe aimer occupe tour à tour la 1er, la 2e, la 3e, la 4e et la 5e place.

666.

Si le chat hait mon tout, il porte à mon premier
Une affection des plus vives.
Lorsque ce tout fait mon dernier,
Un proverbe est bientôt aux lèvres des convives.

667.

Cherche bien mon premier car il est difficile;
Pourtant on vient à bout quand on est mon dernier.
Pour surprendre mon tout il suffit d'être habile,
Car on passe toujours à travers son quartier.
J'ai tout dit. Maintenant je vous le donne en mille.

668.

Avec les lettres qui composent les mots MAIN—MORTEL, formez un nom géographique de dix lettres.

ΛΥΣΕΙΣ

654. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἰουνίου, ὡς καὶ πάντων τῶν ἄλλων μηνῶν εἶνε λατινικὸν (Junius). Παράγεται δὲ ἡ λέξις κατά τινας μέν, ἐν οἷς καὶ ὁ Ὀβίδιος, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς θεᾶς Juno (Ἥρας), κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ Juniores (νέοι), διότι δῆθεν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλεσαν οὕτω τὸν Ἰούνιον πρὸς τιμὴν τῆς νεότητος.

655.

[Ἐν τῷ προβλήματι τούτῳ ἐσημειώθη κατὰ παραδρομὴν (στίχ. γ') λεπτὰ 50 ἀντὶ λεπτὰ 80). Τοῦ προβλήματος τούτου ὑπάρχουσι πολλαὶ λύσεις. Ἰδοὺ μία τούτων:

2 ὀκ. πρὸς δρ. 1 50 = δρ. 3 —
3 » » » 60 = » 1.80
1 » ὕδατος » 0

6 ὀκ. τοῦ μίγματος τιμ. δρ. 4 80, ἤτοι ἑκάστη ὀκᾶ πωλεῖται πρὸς λεπτὰ 80. Ἐὰν ἑπομένως ὁ οἰνοπώλης πωλήσῃ τὸ μῖγμά του πρὸς λεπτὰ 80 οὔτε κέρδος, οὔτε ζημίαν θὰ ἔχῃ.

656.

1	19	21	6	18
25	7	5	8	20
10	17	12	24	2
15	13	11	23	3
14	9	16	4	22

657.

Ἐμοῦ θανόντος, γαῖα μιχθήτω πυρί. Après moi le déluge.

658.

L E S	L E S T	L E S T E	L E S T E R
E T E	E T A U	E C A R T	E C O U T E
S E L	S A L E	S A L E R	S O U R I S
	T U E R	T R E V E	T U R B O T
		E T R E S	E T I O L E
			R E S T E R

659.

Soupirer (Sourire).

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Κύριε συντάκτα τῆς Ἑστίας,

Ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς ἐνοχλήσω καὶ πάλιν, ὁμιλῶν περὶ τῆς παροιμίας «Γυναῖκα ποῦ φιλοσοφεῖ κτλ.» ἀφ' οὗ ὁ φίλος μου κ. **Α. ἐπιμένει ἀποδίδων μοι τὴν τιμὴν τῆς πατρότητος αὐτῆς. Μετὰ τὴν πεζοτάτην ἐξήγησιν τῆς δημώδους λέξεως φιλοσοφῶ, ἣν ἐν τῇ προηγουμένῃ μου ἐπιστολῇ ἐσημείωσα, οὐδέποτε ἐπίστευον ὅτι ὁ κ **Α θὰ ἐξηκολούθει θεωρῶν νόθον τὴν παροιμίαν, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ λαὸς ἀγνοεῖ τὴν ὑψηλὴν τοῦ φιλοσοφεῖν ἔννοιαν, ὅπερ οὐδεὶς ἰσχυρίσθη. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ του δείκνυσι τοσαύτην ζηλωτὴν προθυμίαν πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας, ὥστε καὶ νὰ ταξειδεύσῃ δέχεται ὅπου δήποτε τῆς Ἑλλάδος χάριν αὐτῆς, ἐπιτραπείτω μοι νὰ προτρέψω φιλικῶς αὐτὸν νὰ ταξειδεύσῃ μέχρι Θήρας, ἔνθα ἡ παροιμία αὕτη εἶναι λίαν κοινή. Ἐλπίζω δὲ ὅτι τοιοῦτο ταξείδιον δὲν θ' ἀποβῇ ὅλως ἄκαρπον, διότι ἂν μή τι ἄλλο, γνωρίσας ὅμως οὕτω εκ τοῦ σύνεγγυς καὶ τὸν ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν ἑλληνικὸν λαόν, οὐδέποτε πλέον θὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ ἀναφέρουσα ὑπέρπυρα δημώδης παροιμία εἶναι ἀνύπαρκτος, ἐκ φυλλάδος τινὸς βυζαντινῆς ἀντιγραφεῖσα. Τὴν παροιμίαν ταύτην, ἧς ἐπίσης τὴν πατρότητα ἐμμέσως πως μετὰ μεγάλης φιλοφρασύνης μοὶ ἀποδίδει, παρ' οὐδενὶ βυζαντινῷ συγγραφεῖ εὑρισκομένην, δὲν ἀνέφερον πρῶτος ἐγώ, ἂν καὶ χιλιάκις τὴν ἤκουσα ἀπὸ στόματος τοῦ λαοῦ, ἐν Πελοποννήσῳ ἰδίως. Ἐδημοσιεύθη προηγουμένως ὑπὸ ἄλλων συλλογέων, ἀγνοούντων ἀλλήλους, οἵτινες εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος μέρη ἤκουσαν αὐτήν, ὡς καταδεικνῦσιν αἱ παραλλαγαί, ἐν αἷς τὰ ὑπέρπυρα φέρονται ποικιλοτρόπως 'πέρπυρα, 'πέρπερα καὶ πούρπουρα. Οἱ συλλογεῖς οὗτοι εἰσὶν ὁ Sanders (Das Volksleben der Neugriechen σ. 224) ὁ Α. Ταταράκης ἐκ Μήλου (Νεοελλ. ἀναλ. τ. Α' σ 137 καὶ ὁ Βενιζέλος (παρ. δημ. σ. 265 καὶ σ. 300). Ἀγνοῶ δὲ ἂν καὶ ἄλλος, διότι μακρὰν τῆς Ἑλλάδος εὑρισκόμενος δὲν ἔχω πρόχειρα τὰ ἀναγκαῖα βοηθήματα. Ὥστε ὑπερβάλλουσαν κακὴν πίστιν πρέπει νὰ ὑποδώσῃ τις εἰς τοὺς συλλογεῖς τούτους καὶ εἰς ἐμέ, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ὀρθὴ ἡ παρατήρησις τοῦ κ **Α. — Ἂν ποτε ὁ κ **Α. ἐπεχείρει συλλογὴν τῶν μνημείων τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ, φαντάζομαι ὁπόσην ἐργασίαν θὰ εἶχον αἱ ἀμφίστομοι ψαλίδες τῆς κριτικῆς αὐτοῦ. Παροιμίαι ἀναφέρουσαι νομίσματα ἄγνωστα νῦν τῷ λαῷ, ὡς φόλας καὶ ζολώτας, καὶ ᾄσματα μνημονεύοντα σιδηρῶν θωράκων καὶ πεδίλων ἀρχαίων, καὶ ἐν γένει περιέχοντα ἰδέας καὶ ἐννοίας ἀγνώστους εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς Ἀθηναίους, θὰ ἐξωβελίζοντο βεβαίως ἀπηνῶς. Οὕτω δὲ θὰ κατηρτίζετο συλλογὴ κριτικωτάτη μέν, ἀλλ' ὁμολογουμένως κεκολοβωμένη καὶ κάπως ἀτελής.

Ἐν Μονάχῳ, 25 Μαΐου 1879. **Π.

ΛΥΤΑΙ.

Κυρίαι Μαρία Ι. Μπουντούρη, Ἐλίζα Π Σούτσου, Miss Terr, **Μ. Ἑλένη *, Βασιλικὴ Θ Φιλαδελφέως, Αἰκατερίνη Ι. Κανέλλη, Ἀθηνᾶ Δ. Καλλιοντζῆ, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Αἰκατερίνη Π. Λυκούδη, Εἰρήνη Σ. Μαρκεζίνη, Φράντσα καὶ Αἰκατερίνη Χ Δραγάτση, Μαρία Ι. Λεοντίδου, Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς), κκ. Ernest Pellissier, Χ. Θ. Φιλαδελφεύς, Ι. Α. Κανταχίδης, Le Prince Paul, Εἷς ἀσθενής, Δ Χ. Βουρνάζος, Π. Κ. Μηλιώτης, Lord Thograf, Β. Π. Λυκούδης, Un rat beau et un chat lait, Εἷς φοιτητὴς τοῦ Σολωνείου, Ν. Σκλέπας, Δ. Μαυρουδῆς, Lord Guette, Fine mouche, Ν. Γ. Ῥαυτόπουλος καὶ Ν. Κ. Φραντζῆς (Πειραιῶς), Ι. Ν Χαϊδόπουλος καὶ Κ Θ. Παπαλουκᾶς (Πατρῶν), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Ἀριστοτέλης Γαβριλάκης (Βονίτσης), Γ. Α. Ζέης (Σύρου, Ι. Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

17 ΙΟΥΝΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 129

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1709 **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ'. 17 Ἰουνίου 1879. Ἀριθ. 181 (129) Λεπτ. 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. **Περιεχόμενα:** Σφραγὶς τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας. — Γραμματεῖαι τῆς Ἐπικρατείας. — Περίοδος τῆς γῆς ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα. (Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου: Συνέχεια καὶ τέλος). — Περὶ προστασίας τῶν ὠφελίμων ζῴων. — Ἡ πενθερὰ παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς, ὑπὸ Ν Γ. Πολίτου. — Μία σελὶς ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Ναυπλίου, ὑπὸ Μ. Γ. Λαμπρυνίδου. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκῶ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις — Γραμματοκιβώτιον. — Συνταγαὶ ὠφέλιμοι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1710. **Αἱ Ἀθῆναι ἐξεταζόμεναι ὑπὸ ὑδραυλικὴν ἔποψιν.** Ὑπὸ Ἀνδρέου Κορδέλλα ὀρυκτολόγου. Ἀθήνησιν. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Φιλοκαλίας. 33-ὁδὸς Σοφοκλέους-33-1879. [Σελ. α-δ'. 1—172 εἰς ὄγδοον. Μετὰ 3 ὑδραυλικῶν πινάκων καί τινων ἐν τῷ κειμένῳ ξυλογραφιῶν]. Τιμὴ δρ. ν. 3. [Περὶ τῶν ὑδάτων τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν διέλαβον ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς ἀνιδρύσεως τῶν Ἀθηνῶν εἰς πρωτεύουσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου πρῶτος, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ὁ ἰατρὸς Κωνστ. Μαυρογιάννης ἐν σελ. 54—60 τῶν ἐν ἔτει 1841 ἐκδοθεισῶν παρ' αὐτοῦ Παρατηρήσεων ἐπὶ τοῦ κλίματος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ζωϊκῆς οἰκονομίας. Ἐξετάζει ὅμως τὸ θέμα τοῦτο ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν. Ἐν ἔτει δὲ 1863 ὁ ἰατρὸς κ. Ἀναστάσιος Γούδας ἐπραγματεύθη ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ ἐν σελ. 18 Περὶ ποτιστικῶν καὶ ποσίμων ὑδάτων ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ἴσως δὲ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ὑπάρχουσι καὶ ἐκθέσεις ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἢ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν παρ' εἰδημόνων γραφεῖσαι. Ὀλίγαι λέξεις περὶ τῶν ἀρχαίων ὑδραγωγείων τῶν Ἀθηνῶν ἐδημοσίευσε καὶ ὁ κ. Ἐρν. Τσίλλερ ἐν Ἑστίᾳ, τόμῳ 4 (1877) σελ. 490. Παρὰ πάντας ὅμως ὁ κ. Κορδέλλας διὰ τῆς ἄρτι ἐκδοθείσης πραγματείας αὐτοῦ διεπραγματεύθη ἐκτενέστερον τὸ θέμα τοῦτο καὶ ἐπιστημονικώτερον, βάσιν ἔχων εἰς τὸ ὑδραυλικὸν καὶ ὑδρογραφικὸν μέρος καὶ εἰς τὸ τοπογραφικὸν ἰδίως ἐξ αὐτοψίας μελέτας καὶ παρατηρήσεις. Λίαν δ' ἐπικαίρως ἐξέδωκε τὴν μελέτην του, ἐν χρόνῳ δηλ. καθ' ὃν ἡ αὔξουσα ὁσημέραι λειψυδρία ἐν Ἀθήναις προκαλεῖ τὴν προσοχὴν καὶ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς καὶ τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης.

Ὁ κ. Κ. διαιρεῖ τὴν ὅλην πραγματείαν του λίαν ὀρθῶς εἰς δύο μέρη. Ἐν τῷ α' ἐξετάζει τὴν τοπογραφίαν τῶν Ἀθηνῶν συντόμως, τὴν γεωλογικὴν καὶ ὀρυκτολογικὴν κατάστασιν καὶ τὴν βλάστησιν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λεκανοπεδίου, θίγων τὰ θέματα ταῦτα ἐφ' ὅσον σχετίζονται πρὸς τὸν σκοπόν, ὃν προτίθεται ἐν τῷ βιβλίῳ του. Ἐπιλαμβάνεται δ' ἐνταῦθα καὶ τοῦ θέματος περὶ ἀναδασώσεως τῶν περὶ τὰς Ἀθήνας τόπων, ὅπερ καὶ οἱ ἰατροὶ Μαυρογένης καὶ Γούδας ἐπραγματεύθησαν καὶ ὅπερ κακῇ τῇ μοίρᾳ ἔμεινε γράμμα ἁπλοῦν.

Ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης πολυτίμους εἰδήσεις ὑψομετρικὰς τῶν σημαντικωτέρων ὁδῶν, πλατειῶν, καὶ οἰκοδομημάτων, πίνακας τοῦ ἐμβαδοῦ καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν, πίνακας μετεωρολογικοὺς τοῦ μέσου ὅρου τῆς θερμοκρασίας, τοῦ ἀέρος καὶ τῶν ὑδάτων, τῆς βαρομετρικῆς πιέσεως, τῆς ὑγρομετρικῆς καταστάσεως, τῶν βροχῶν, τῆς ἐξατμίσεως, κτλ., ἃς ἐχορήγησεν ὁ κ. Σμὶθ διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπείου, ὁ δὲ κ. Κ. ἐσχέτισε πρὸς τὸ ἔργον του.

Ἐν τῷ β' μέρει ὁ κ. Κ. πραγματεύεται τὸ κύριον θέμα, τὸ ὑδραυλικόν. Ἐξετάζει ἐν πρώτοις τὰ ἐν Ἀθήναις ὑδραυλικὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὡς καὶ τὰ τῆς Τουρκοκρατίας, ἰδίᾳ δὲ ἐκτίθησι λεπτομερῶς καὶ διὰ μακρῶν τὴν περιγραφὴν καὶ τοπογραφίαν τοῦ μεγάλου Ἀδριανείου ὑδραγωγείου, τοῦ ἔχοντος μῆκος 25,657 μέτρων. Παραλαμβάνων τὸν ἀναγνώστην ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν ὑπορειῶν τοῦ Λυκαβητοῦ δεξαμενῆς ὁδηγεῖ εἰς τὰ ἀνώτατα σημεῖα, δεικνύων ἐν τῷ μεταξὺ τὰς καμπάς, τὰς διακλαδώσεις κτλ. Μεταβαίνει εἶτα εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν νεωτέρων ὑδραυλικῶν ἔργων ἐν Ἀθήναις, τῶν γενομένων ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ δημοτικῶν ἀρχῶν. Ἐξετάζει ἀνὰ ἓν τὰ ὑπάρχοντα ὑδραγωγεῖα, ποταμούς, ῥυάκια, πηγὰς τοῦ λεκανοπεδίου καὶ δίδει ἐπὶ πινάκων στατιστικὰς πληροφορίας περὶ τῆς διανεμομένης ποσότητος ἐκ τοῦ Ἀδριανείου ὑδραγωγείου εἰς τὰς κρήνας, ἔνθα ἐπιφέρει παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς γενομένης ἤδη ἀνωμάλου διανομῆς τοῦ ὕδατος, ἥτις γεννᾷ δίκαια παράπονα. Ἰδιαιτέρως δὲ ἐξ ἐπισταμένης ἰδίας μελέτης περιγράφει καὶ καθορίζει τὴν ὑδρογραφικὴν κατάστασιν τῆς Πάρνηθος, καὶ Φαληρικῆς ἀκτῆς.

Ἐν τέλει δὲ ἐπάγει τὸ συμπέρασμα τῶν παρατηρήσεων καὶ ἐρευνῶν του, προτείνων ὁποῖα μέτρα νομίζει κατάλληλα πρὸς αὔξησιν τῶν ὑδάτων τῶν Ἀθηνῶν. Προτείνει δὲ τὴν δι' ἀτμαντλιῶν ἀναβίβασιν εἰς τὰς Ἀθήνας τῶν ὑδάτων τοῦ Φαλήρου, τὴν μετοχέτευσιν τῶν ὑδάτων τῆς Πάρνηθος, τὴν διὰ νέων ὑδραυλικῶν ἔργων αὔξησιν τῶν ὑδάτων τοῦ ὑδραγωγείου Ἀδριανοῦ καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ὑδάτων τοῦ Ἰλισσοῦ.

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ κ. Κ. πλουτίζουσιν ἐν τέλει καὶ τρεῖς πίνακες, οἵτινες ἂν ἔλειπον ἤθελε παρουσιάζει σπουδαίαν ἀτέλειαν, 1) Ὑδρολογικὸς χάρτης τῆς Πάρνηθος 2) Διάγραμμα τοῦ συμπλέγματος τῶν σιδηρῶν δημοτικῶν σωλήνων καὶ τῶν κρηνῶν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, μετὰ σημειώσεως τῶν ὕψεων τῶν ὁδῶν 3) Δοκίμιον ὑδρολογικοῦ χάρτου τοῦ λεκανοπεδίου Ἀθηνῶν. Ἐπὶ τῶν πινάκων τούτων δι' ἑνὸς βλέμματος κατονοεῖ τις τὴν κατάστασιν τὴν ὑδρογραφικὴν καὶ τὰ ὑδραυλικὰ ἔργα τὰ ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ ἔργον τοῦ κ. Κ. ἐν γένει εἶναι καὶ πολύτιμος συμβολὴ εἰς τὴν ὅλην τοπογραφίαν τῆς Ἀττικῆς διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ὑδρογραφικὰς καὶ τοπογροφικὰς εἰδήσεις ἔσεται δὲ ὁδηγὸς παντὸς ὑδραυλικοῦ ἔργου ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ Ἀθηνῶν. Ἐνέχει πρὸς τούτοις καὶ πολλὰς ἱστορικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς παρατηρήσεις.

1711. **Περὶ Ἑπτανήσου,** ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν ὑπὸ Ἀντωνίου Γ. Τυπάλδου Φορέστου. Μέρος Α' [Ἡ ἀξιόλογος αὕτη Μελέτη ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ Β ύ ρ ω ν ι]. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ «Μέλλοντος», 1879, 8ον, σ. 11.

1712. **Ἡ κοσμογονία** ἤτοι ἡ ἐπιστήμη ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, πρὸς χρῆσιν τῆς νεολαίας, ὑπὸ Α. Γωσσαίν Μετάφρασις Μ. Δ. Σακκοράφου ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ. Ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ τοῦ αὐτοῦ καὶ Α. Ῥακοπούλου Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Ἀθηναΐδος, 1878, σελ 264 Τιμὴ δρ. ν. 2 ½. [Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου προτίθεται νὰ καταστήσῃ δι' ὕφους καταλλήλου καὶ μεθόδου ἁπλῆς καταληπτὰς καὶ εἰς τοὺς ἁπλουστέρους τῶν ἀναγνωστῶν καὶ εἰς τοὺς παῖδας τὰς περὶ γενέσεως τοῦ κόσμου γνώμας τῶν νεωτέρων σοφῶν συνδυάζων ταύτας πρὸς τὰ περὶ τούτου διαλαμβανόμενα ἐν τῇ Γραφῇ Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ἐπιτυχῶς, ἐν γλώσσῃ καθαρευούσῃ, εὐληπτοτάτῃ καὶ εἰς ὕφος ἁπλοῦν καὶ φυσικόν].

1713. **L'Epiro.** Discorso letto all'«Associazione Veneziana del Progresso» da Vittorio Salmini. Venezia, 1879, 4°, p. 22.

1714. **Les Sophistes grecs et les Sophistes contemporains,** par M. Funck-Brentano, 1879, Paris, Plon.

1715 **Παρνασσός.** Ἐν Ἀθήναις, Τόμος Γ', τεῦχος Ε', Μάϊος 1879. **Περιεχόμενα:** Σ. Κ. Σακελλαροπούλου. Λόγος εἰσιτήριος εἰς τὸ μάθημα τῆς ῥωμαϊκῆς γραμματολογίας. — Σ Π. Λ. Τὰ ἐπιστημονικὰ πορίσματα τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν, ἀνάγνωσμα Ἐρνέστου Κουρτίου — Κ. Σ. Κόντου. Ποικίλα φιλολογικά. § 25. Παράλειψις λέξεως ἢ ῥήσεως, ἀναπλήρωσις. Διάλειμμα πλήρωμα. § 36. Ἀντι-

Digitized by Google

6άλλω (ἀντίγραφον ἢ ἀντίγραφα), παραβάλλω, ἀντεξετάζω, παραγινώσκω, ἀνταγινώσκω. Ἀντίβολον ἢ ἀντιβόλαιον —Ἰγνατίου Μοσχάκη. Ἡ μεταρρύθμισις ἐν τῇ δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ Ἡ νέα ἐκκλησία τοῦ Ὑακίνθου. — Ἐμμανουὴλ Δραγούμη. Περὶ φωτογραφίας ἐν τῷ ὀφθαλμῷ. — Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου. Τὸ πρῶτον δημῶδες ᾆσμα τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης.—Ἐδμόνδου Ἀμπού Ὁ ἀπεξηραμένος συνταγματάρχης, μυθιστορία. Συνέχεια καὶ τέλος. Κεφ. Κ' Κεραυνὸς ἐν οὐρανῷ αἰθρίῳ.— Νεοκλέους Καζάζη. Ἐρνέστος Ῥενὰν ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημείᾳ — Ἐμμανουὴλ Δ. Ῥοΐδου. Ὁ καρδιόκτυπος ὑπὸ Ἐδγάρδου Πόου. — Ἀρχαιολογικά. Ὁ λεγόμενος τάφος τοῦ Εὐτροπίου.—Εἰδήσεις. —Φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσός».— Χρονικά. Φιλολογία

1716. **Οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησις.** Ἔτος 7ον, φυλ. 76ον, Ἰούνιος 1879. Περιεχόμενα: Περὶ ὑπερβολικῆς παραγωγῆς.—Ὀργανισμὸς τῶν κοινοτήτων.— Ἰνδικὸν ἐμπόριον ὑπὸ τοῦ κ Γ. Π. Βέγλερη. — Πληθυσμὸς καὶ δαπάναι τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ὑπὸ τοῦ κ. Π. — Παγκόσμιος μεταξοπαραγωγὴ ἐν ἔτει 1877 — Οἱ ἐν Ῥωσσίᾳ πρώην δουλοπάροικοι — Εἰσπράξεις ἐγγείων φόρων κτλ. ἐν τοῖς τελωνείοις.—Βελγικοὶ σιδηρόδρομοι —Τελωνιακὴ ἐν Καναδᾷ διατίμησις.— Γερμανικαὶ ἐπὶ τῆς ζωῆς ἀσφάλειαι. — Περὶ καλλιεργείας ὀρυζίου —Ἐργασίαι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐν ἔτει 1878 —Φόρος ἐπὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑπὸ τοῦ κ. Π. — Ἡ διῶρυξ τοῦ Σουὲζ ὡς ἐπιχείρησις ὑπὸ τοῦ κ. Α. —Δημοτικὴ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αὐστρίας σύγκρισις. — Περὶ ἑνιαίου καὶ πολλαπλοῦ φόρου ὑπὸ τοῦ κ. Μ.

1717. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἐν Ἀθήναις, 1 Μαΐου 1879. Περιεχόμενα: Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ Κόντου. — Περὶ τῆς παρενθήκης Σ\ ὑπὸ Δ. Α. Κονδύλη. — Πρακτικὰ μαθήματα ὑπὸ Δ. Η. Π. — Βίος τῶν Μαλακίων ὑπὸ Ὄθ Φρεδερίκου.

1718. **Σεράπειον.** Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰούνιος 1879. Περιεχόμενα: Ἐπὶ τοῦ Νείλου.—Ὑγιεινή.—Βιβλιοκρισία. —Αἱ ἐκ τῆς φύσεως τέρψεις.—Ποίησις.— Ἐρανίσματα.— Διάφορα —Στατιστικά — Ἀστεῖα. — Αἰνίγματα.

1719. **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις, 1 Ἰουνίου 1879 Περιεχόμενα: Τὸ μεγαλεῖον τῶν Γραφῶν — Πῶς εἷς ὀβολὸς παράγει περιουσίαν.—Ὁ ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας.—Ε Δεληγεώργης.— Βραχμανισμός.—Ἡ ἐκ τῆς σιωπῆς ὠφέλεια. — Ποικίλα. — Ὁ ἔρως τῆς πατρίδος, ὑπὸ Σαπφοῦς Λεοντιάδος. — Αἰνίγματα.

1720 **Ἠώς.** Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Μάϊος 1879. Περιεχόμενα: Ὁ ἄνθρωπος ἐκτὸς τῆς φυλακῆς του.— Μικρὰ πράγματα —Τί δύναται νὰ μᾶς διδάξῃ ἓν ἄνθος — Τινὰ περὶ Ζουλοῦ. — Θαλάσσιοι ἐλέφαντες — Λεύκωμα.— Μία θρίξ.—Οἱ Ὑδατμοί.— Δάκτυλοι καὶ χείρ — Μελέται τῆς φύσεως. Αἱ ῥίζαι τῶν φυτῶν.— Ἀκροστοιχίς. — Λύσις προηγουμένης Κλειδὸς καὶ αἰνίγματος.—Εἰκόνες: Στρατιῶται Ζουλοῦ.— Θαλάσσιοι ἐλέφαντες. — Ῥίζαι φυτῶν.— Σχέδια κεντήματος.

1721. **Δελτίον** τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς. Ἀπρίλιος 1879. Περιεχόμενα: Διοικητικὸς λόγος τοῦ προέδρου ἐπὶ τῶν ἐτησίων ἀπολογισμῶν τῶν τριῶν Ἐπιτροπιῶν — Προμήθεια καὶ διανομὴ ὑδάτων ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπὸ Ἐμμ. Μανητάκη.—Ἡ γεωργία ἐν Ἑλλάδι (μετάφρασις).—Ἔκθεσις περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐν Καλάμαις σηροτροφικοῦ Σταθμοῦ. — Παραγγέλματα ἀφορῶντα εἰς τὴν οἰνοποιΐαν, ἐκ τῶν τοῦ Πάλμα. — Περὶ καλλιεργείας τοῦ ὑπνοφόρου μήκωνος καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ὀπίου, ὑπὸ Γ. Π. — Ἀρρωστήματα τῶν φυτῶν ὑπὸ Γ Π. — Ἐσωτερικὸς κανονισμὸς τῶν ἐξετάσεων τοῦ πρώτου Ζαππείου διαγωνίσματος. — Εἰδοποίησις.

1722 **Χλωρὶς** περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Κων/πόλει κατὰ μῆνα. Τεῦχος ΣΤ'. Περιεχόμενα: Ἐπεισόδια τοῦ βίου τοῦ ἀειμνήστου Δεληγεώργη ὑπὸ Ο. Ι.— Ὁ ψιαθοπώλης Ἐρνέστος.—Περὶ τῶν ἀναγκαίων προσόντων τοῦ συνδιαλέγεσθαι. —Ἡ Ἁγία Ἑλένη.—Δύσις ἡλίου (ἐκ τοῦ Ἀραγώ).—Ἡ Σιβηριανὴ νεᾶνις.—Τὸ παράσημον τοῦ Λουτροῦ.—Περὶ σφραγίδων. — Στατιστικὴ δηλητηριάσεων. — Συνταγαὶ πολύτιμοι.—Ἀλήθειαι.—Ἀθωότης καὶ εἰλικρίνεια (ἐκ τοῦ Ἠλία Ταντα λίδου). — Ἀνάμικτα.— Ὑγιεινή. — Τὰ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν θαλάσσια λουτρὰ ὑπὸ Ν. Κουμαριανοῦ. — Πρακτικαὶ γνώσεις.—Οἰκιακὴ οἰκονομία.

Ἀναγινώσκομεν εἰς τὸ Journal Officiel τῆς 11 Ἰουνίου ε. ν. ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 6 Ἰουνίου τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῆς Φιλολογίας ὁ Κύριος Egger προσήνεγκεν εἰς τὴν σοφὴν Ἑταιρίαν ἓν ἀντίτυπον τῆς πραγματείας τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὑφηγητοῦ κ. Σ. Κ. Σακελλαροπούλου τῆς ἐπιγραφομένης «ἡ λατινικὴ γλῶσσα καὶ φιλολογία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι», λέγων ὅτι ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς «ἐπέδειξε γνώσεις βαθείας καὶ ποικίλας καὶ ἀνέπτυξεν ἰδέας τινὰς ἱκανῶς νέας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τῆς γραμματολογίας, ὅπερ αὐτὸς ὁ κ. Egger ἔχει ἤδη πραγματευθῆ ἐν ἰδίᾳ διατριβῇ».

— Ἡ Revue des Deux Mondes (τεῦχος τῆς 15 Ἰουνίου 1879) περιέχει καὶ τὴν ἑπομένην πραγματείαν: La marine de l'avenir et la marine des anciens. VII. Aegos-potamos et les derniers jours de la marine grecque, par M. le vice-amiral Jurien de La Gravière, de l'Institut de France.

— Ὁ ἐν Σύρῳ κ. Μιχαὴλ Α. Ζώρας ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν ἐμμέτρου μεταφράσεως τῆς Νόρμας, τραγῳδίας τοῦ ἰταλοῦ ποιητοῦ Carlo d'Ormeville.

— Ὁ κ. Εὐγένιος Ῥαγκαβῆς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Πρακτικοῦ ἐγχειριδίου διπλογραφίας», περιέχοντος καὶ συνοπτικὴν πραγματείαν περὶ συναλλαγμάτων καὶ γραμματίων, τὰς διαφόρους μεθόδους τῆς καταστρώσεως καὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ των τοκοφόρων ἀλληλοχρέων λογαριασμῶν, καὶ πολλὰς ἄλλας πληροφορίας.

— Ἐν Πάτραις ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Λαύρα».

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Ἰούν. 6	748.40	30.5	20 9	ΝΔ	
7	746.90	32.1	21 8	ΝΔ	τὴν ἑσπ. Β. ἀστραπ.
8	747.89	31.5	22 0	Β.	
9	748.45	28.4	20 6	ΒΔ.	τὴν ἑσπ. Ν. ἀστραπ.
10	748.71	28 0	20 6	ΒΔ.	τὴν νύκτ. ψεκάδ. βροχ.
11	750.34	29 5	20 8	ΒΔ.	
12	751.00	31.6	19 5	ΝΔ	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 7 Ἰουνίου 1879].

Ἄρτος α' π........	50	Ἀγγούρια ἕκαστον..	10
» β' π........	45	Φράουλα ὀκᾶ......	6.—
Κρέας βόειον......	1 80	Κεράσια ὀκᾶ.......	1.20
» μόσχιον....	2 60	Μέσπιλα	
» πρόβιον.....	1 40	Βερύκοκκα..........	1.60
» ἀμνοῦ......	1 60	Καφὲς α' π.........	4.40
Ὄρνις.............	3.—	» β' π.........	4.20
Ὀρνίθιον...........	1 70	Ζάκχ. κεφ..........	1.80
Γαλόπουλα.........	5.—	»	1.50
Γαλοποῦλα.........	7 —	Ἔλαιον α'. π......	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	» β'. π.........	1.30
Πιτσούνια » ..	2.—	Χαβιάρι............	16.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....		Αὐγοτάραχον......	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.		Τυρὸς Ἑλβετ. ὀκ...	4.40
Θύννος (Μαϊάτικον)		» Ὀλλανδικὸς..	4.80
Ἀστακὸς...........		» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.—
Συναγρὶς...........	2.60	» Κρητικ......	2.80
Κέφαλοι...........	2 40	Βούτυρον νωπόν....	8.—
Μπαρμπούνια.......	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ.......	4.60
Ὠὰ τὰ 2..........	15	Ὀρύζιον κοινόν....	80
Σπαράγγια.........	2.—	» Βενετ......	90
Κουκιὰ χλωρὰ.....		Πάσται ἡ ὀκ........	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ.....	25	Μακαρόνια...η....	80
» ἐφετινές....	25	» Νεαπόλεως..	1.50
Δομάτες ξεν........	50	Κόλλα.............	1.70
Ἀγκινάρες ἑκ......		Σάπων Ζακύνθου...	1.40
Μελιτζάνες ἑκ......	15	» ἐντόπιος....	1.30
Μπάμιες αἱ 100....	80	Σπερματζέτα......	1.85
Λάχανον ὀκ........	80	Πετρέλαιον.........	80
Κολοκυθάκια ὀκᾶ...	15	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	5.50
Φασόλια ὀκᾶ	60	Ξύλα ἡ ὀκᾶ.......	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

14 Ἰουνίου 1879 — 14 Ἰουνίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πρωτ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	290
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25 20	224.—	280	304
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 400
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	281
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53 20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16 80	197 50	250	» 200

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ. θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3160
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000.000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	157
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 112
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400.000	280.000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000.000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 69

Δάνειον 60,000,000 μὲ 4 ³/₄ ὑποτίμησιν.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. .....Ἐμπ. 3 μην. 29.40

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19. —Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 117

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.40
Λ. Στερλ.	»	29.20
Λ. Ὀθωμ.	»	26 65
Αὐσρ Φλ.	»	13.50
Ἀρ. 5φρα.	»	5.80
Ἀρ. φράγ	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (12 Ἰουνίου). Τραπ. 29.55. Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (26 Μαΐου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (20 Ἰουνίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.. φρ. 48
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 % .. » 257.—
» » » 8 % .. » 248 ½
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου... » 66.—
Λονδίνου 3 μηνῶν.......... γρ. 109 ¼-109 ½
Παρισίων 3 μηνῶν.......... φρ. 23.05—15
Λίρα Ἀγγλική............. γρ. 109 ¹²/₄₀
Εἰκοσάφραγκον............. » 87 ²⁶/₄₀

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Ἰουνίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ 3μ. φιο. 116 05
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.—
20φραγκον..... » 9.25
Ἀργυρᾶφιο. 100. »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (20 Ἰουνίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.10
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45.90
20φραγκον..... » 9.25
Ἀργυρᾶφιο. 100. »

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (13 Ἰουνίου)
Λονδίνου διαπραγμ. ἐν ὄψ. (μ. 2 %) φρ. 25.21 ½—25.26 ½
Χρυσὸς ¹⁰⁰⁰/₁₀₀₀₀ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυ. ¹⁰⁰⁰/₁₀₀₀ τὸ χ. 218 89 ζ. 122—127 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 % Ρώμης 4 %, Ἀμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Η. Kalhenberg: Nussdorf. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Δ. Ν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ εὐχή σας ἐξεπληρώθη. Διακεκριμένος λόγιος, ἐσχάτως ἐπισκεφθεὶς τὴν Ὀλυμπίαν, ἀπέστειλεν ἡμῖν περὶ αὐτῆς ἀξιόλογον διατριβήν, δημοσιευθησομένην εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Παροιμιακοὶ εἰσὶν οἱ Ἱσπανοὶ διὰ τὸ πολυώνυμον αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ἡ πολυτέλεια αὕτη τῶν ὀνομάτων δὲν εἶνε ἐντελῶς ἄγνωστος· ὁ νῦν βασιλεὺς τῆς Σαξονίας καλεῖται Ἀλβέρτος Φριδερῖκος Αὔγουστος Ἀντώνιος Φερδινάνδος Ἰωσὴφ Κάρολος Μαρίας Βαπτιστὴς Νεπομοὺκ Γουλιέλμος Ξαβέριος Γεώργιος Φιδέλις (!!) δηλονότι φέρει ἐν συνόλῳ δεκατέσσαρα ὀνόματα, ἅτινα σφόδρα ἀμφιβάλλομεν ἂν τῷ ἦνε εὔκολον ν' ἀπαγγείλῃ κατὰ σειρὰν ἀπροσκόπτως. — ** Ἡ ἐπιστολὴ τῆς Périchole πρὸς τὸν Piquillo. — Χ. Κ. Τοὺς τοῦ κ. Α. Ῥαγκαβῆ. Ἰδοὺ αὐτοί:

Εἶν' ἡ εἰκὼν ὁμοία μου, ἂν νὰ τὸ πιστεύσω πρέπῃ.
Ὁμοία μου; Τί ὠφελεῖ;
Ὅταν τὴν στέλλω πρὸς ὑμᾶς, τὴν ἤθελον νὰ ὁμιλῇ,
πρὸ πάντων δὲ νὰ βλέπῃ.

κκ. Β. Σ. Βενετίαν, Θ. Ν. Κωνσταντινούπολιν, Α. Κ. Κισνέφ, Κ. Β. Τ. Κέρκυραν, Α. Μ Κ, Μ. Α. Ζ, Σ Μ. Σύρον, Μ. Μ καὶ Π. Β. Μ. Σπάρτην, Ι. Γ. Τ. Ζάκυνθον, C. R Πειραιᾶ. Κας Ζ Β. Ἀθήνας, Α. Σ, Α. Μ καὶ Ε. Μ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν—κ. Σ Β. Τεργέστην. Τὰ προηγούμενα φύλλα παρεδόθησαν τῷ κ. Α. Σ. Β. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ὁ δ' τόμος καὶ τὰ διὰ τὸ Cercle Mohammed Aly φύλλα παρεδόθησαν τῷ κ. Γ. Κ.—κ. Θ. Π Σύρον. Ἡ βιογραφία τοῦ μακαρίτου Δεληγεώργη δὲν ἐδημοσιεύθη εἰσέτι Πρὸς πλειοτέραν δὲ διάδοσιν αὐτῆς θὰ τυπωθῇ καὶ καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ μικρῷ βιβλίῳ, πωληθησομένῳ ἐν ταῖς ὁδοῖς — Καν F.** Διατί ὄχι; Αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, αἵτινες γέμουσι περιγραφῶν περὶ τῶν διδομένων κατ' αὐτὰς ἐν Λονδίνῳ παραστάσεων ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ «Γαλλικοῦ θεάτρου» σημειοῦσιν ὅτι ἓν φόρεμα τῆς Mlle Sarach Bernard ἢ τῆς Mlle Croizette κοστίζει ὑπὲρ τὰς 10,000 φράγκων! Αἱ γαλλίδες ἠθοποιοὶ ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ἐπιδείξωσιν εἰς τὰς λαίδυ τοῦ Λονδίνου ἅπασαν τὴν πολυτέλειαν αὐτῶν.—κ. Α. Σ. Κωνσταντινούπολιν Πλανᾶσθε νομίζοντες ὅτι ἐτυπώθη κακῶς ἐν τῇ μεταφράσει σας παρεισέφρησε ἀντὶ τοῦ παρεισέφρυσε, διότι μόνον τὸ πρῶτον εἶνε ὀρθὸν (παρεισφρέω οὐχὶ παρεισφρύω). *** Διότι πᾶν ἰδανικὸν ἔχει καὶ τὴν ἀντίθετον αὐτοῦ ὑλικὴν ὄψιν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.

669.

Ἐκ σάκκου πλήρους εἰκοσαφράγκων, ἐξήγαγέ τις : α'—Τὸ ἥμισυ αὐτῶν πλέον 4—β' τὸ τρίτον τοῦ ὑπολοίπου πλέον 18—γ' τὸ τέταρτον τοῦ ὑπολοίπου πλέον 35 καὶ δ' τὸ ὑπόλοιπον.

Πόσα εἰκοσάφραγκα ἐξήγαγεν ἑκάστοτε, πόσα δὲ ἦσαν ἐν ὅλῳ ;

Ἐν Ἀθήναις, 15 Ἰουνίου 1879. Ε. Γ.

670.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Κάλλια πίστευε ἕνα 'μάτι πάρα δέκ' αὐτιὰ» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία καὶ τίς ἡ γαλλική ;

671.

Metagramme

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Je nage avec ma tête ; en cinq fois changez-la :
Je bêche—ou je tourne,—ou je crotte,—
Ou bien je fais grimace sotte,—
Ou bien encor, comprenez-vous cela?
Je vous appartiens, et ma mine,
Lecteur, montre avec ma voisine,
Ce qu'on voudrait souvent tenir secret :
Faute, souffrance, effroi, timidité.

Votre dévoué A**

672.

Je suis le nom dont on appelle
L'enfant coureur, espiègle et peu discipliné !
Je suis, sans tête et queue, un compagnon fidèle
Qu'à ses élus le ciel ici-bas a donné.

673.

Comment feriez-vous pour passer l'eau dans le Pô, sans vous mouiller ?

674.

Mon premier rit,
Mon second pleure,
Et mon tout rafraîchit
La mise extérieure.

ΛΥΣΕΙΣ

660.

301 ὠά. [Εἰς 2 σωροὺς θὰ ὑπάργωσιν ἀνὰ 150 ὠά, εἰς 3 σωροὺς ἀνὰ 100, εἰς 4 σωροὺς ἀνὰ 75, εἰς 5 σωροὺς ἀνὰ 60, εἰς 6 σωροὺς ἀνὰ 50, ἤτοι πάντοτε θὰ περισσεύῃ ἓν ὠόν Ἐὰν ὅμως τεθῶσιν εἰς 7 σωροὺς (ἀνὰ 43) θ' ἀποτελεσθῇ τὸ ὅλον τῶν ὠῶν, ἤτοι 301].

661.

De père saintelot, enfant diablot.

662.

14	3	25	15	34	20
8	36	30	6	27	4
19	28	16	26	9	13
24	2	11	21	35	18
29	10	7	31	1	33
17	32	22	12	5	23

663.

Πετρα—χεῖλι.

664.

Α Α Α Α
Α Ι Α Ν
Α Α Β Α
Α Ν Α Ξ

665.

A i m e r H a i n e É t a i n R e p a s V e s t a
I m a g e A i m e r T o i s e E c r i t E m e r i
M a m a n I m p u r A i m e r P r i m e S e l am
E g a r d N e u v e I s e r e A i m e r T r a c e
R e n d u E r r e r N e r e e S t e r e A i m e r

666. Mou-tarde.— **667.** Car-on. —**668.** Montélimar

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Φίλε Κύριε Διευθυντά,

Ὁ κ. **Π μὲ παραπέμπει εἰς τρεῖς παροιμιογράφους. Μὲ βεβαιώνει ὅμως, ὅτι δὲν ἀντέγραψεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον, καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ κ. **Π δὲν ἀντέγραψεν ἕνα τῶν τριῶν; Ὅπως δήποτε, ἐγὼ ἐβαρύνθην, καὶ δίδω τόπον τῇ ὀργῇ. Ἂς χαίρεται ὁ κ. **Π καὶ τὰ ὑπέρπερα καὶ τὰς γυναῖκας ποῦ φιλοσοφοῦν

Ἐν Ἀθήναις, 10 Ἰουνίου 1879. Α**

Κύριε διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως ἀνέγνων τὰς ἐν τοῖς τελευταίοις δελτίοις τῆς Ἑστίας συζητήσεις λογίων τινῶν, κρυπτομένων ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν ἑαυτῶν ὀνομάτων. Ἐπειδὴ ὁ εἷς τούτων, ὁ κ. Α* ἀπαιτεῖ «ν' ἀφίνωσιν αὐτὸν νὰ κάμνῃ ὅ,τι θέλῃ» καὶ ἔχει μέγα δίκαιον, ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπιτραπῇ καὶ εἰς ἐμὲ οὐχὶ νὰ κάμνω ὅ,τι θέλω ἀλλὰ νὰ γράψω ὅ,τι γνωρίζω. Ἐν πρώτοις ὁ ἐν Μονάχῳ κ. **Π ὀρθότατα φρονεῖ ὅτι «ἐπὶ ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν δημώδη φιλολογίαν καὶ γλῶσσαν δὲν πρέπει ν' ἀποφαίνηταί τις κατηγορηματικῶς κτλ.». Τούτου ἀπόδειξις εἶνε ὁ κ. Π. Γ. Β., Κρής, ὅστις δογματίζων (Δελτ. ἀρ. 127) ὅτι «αἱ παροιμίαι δὲν ὑπερβαίνουσι ποτὲ τὸν ἕνα ἔμμετρον στίχον», φαίνεται ἀγνοῶν τὰς ἑξῆς παροιμίας ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων :

«Ὁπ' ἀγαπᾷ τὸν ἔρωτα, καὶ τὴν δροσοπεζοῦλα,
Πολλὰ καλὰ στερεύεται ἡ ἔρημή του γοῦλα».
(Ἐπὶ ἐρωτολήπτων καὶ ὀκνηρῶν. Ἐν Ῥόδῳ).

*

«Αἱ κόνται ὠφελήσανε καὶ τ' ἀποκουταλίδια,
Καὶ τὸ φιοῦμι τὸ σκουλὶ κείτεται 'ς τὰ σκουπίδια».
(Ἐπὶ περιστάσεως, καθ' ἣν οἱ μὲν ἄριστοι ὀλιγωροῦνται καὶ δυστυχοῦσι, οἱ δὲ κακίονες προτιμῶνται καὶ εὐτυχοῦσιν. Ἐν Ῥόδῳ).

*

Νὰ βρέξῃ ὁ Μάρτις δυὼ νερά, κι' ὁ Ἀπρίλις ἄλλο ἕνα
Νὰ δῇς κουλλούρια τὰ παιδιά, καὶ πήττας αἱ μανάδες
Κ' ὑψηλονακομβώματα οἱ κλεπτομυλωνάδες».

*

«Ἄσπρος γεννᾶτ' ὁ κόρακας καὶ μὲ καιρὸν μαλλιάζει
Καὶ μαῦρος κατασταίνεται καὶ τοῦ κυροῦ του 'μοιάζει».
[Παράβαλ. Βραχείας παρατηρήσεις εἴς τινας λέξεις καὶ παροιμίας κλπ. ὑπὸ Π. Βενετοκλέους. Ἐν Ἀθήναις, 1872].

Ὡς πρὸς δὲ τὴν λέξιν ὑπέρπυρα, ἰδοὺ τί ἀναφέρεται ἔν τινι δημώδει ᾄσματι, ἐξ οὗ ἀναγράφω ὅσα ἐνθυμοῦμαι ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας :

Ὁ βοσκὸς καὶ ἡ βασιλιὰς στοίχημα ἐβάλασιν·
Στοίχημα ἐβάλασι κ' ἐστοιχηματίσασιν.
Ὅποιος 'δῇ τὴν ῥήγισσαν
Τοῦ κόσμου τὴν βασίλισσαν.
— «Ἔλ ἀφέντη Βασιλιά· ἴντα βάλλεις στοίχημα ;
— Βάλλω χίλια πύρπυρα καὶ τὸ βασιλίκι μου.
— Ἀμ' ἐσὺ μωρὲ βοσκέ, ἴντα βάλλεις στοίχημα ;
— Βάλλω χίλια πρόβατα κι' ὅλα ἀργυροκούδουνα
Βάλλω τὸ χρυσὸν ἀρνὶ μὲ τὸ μεταξωτὸν μαλλί».
Ὅταν τὰ κατέβαζεν ὁ βοσκὸς τὰ πρόβατα
Σειέται γῆ σειέτ' οὐρανὸς
Σείετ' ὁ κόσμος κι' ὁ λαός.
Δέξου καὶ τὴν ῥήγισσαν ποῦ τὸ παραθύρι της
Νὰ ζῇ μάνα καὶ ὁ κύρης της.
— Χριστὲ καὶ νἄμουν βόσκισσα
Καὶ νἄμουν μανδρατόρισσα
Νἄτρωγα χλωρὸν τυρὶ
Νἄπινα πρωτόγαλη
Καὶ νὰ βάστουν τὸ ῥαβδὶ
Καὶ νὰ λάλιουν τὸ μανδρὶ
Καὶ νὰ φίλιουν τὸν βοσκὸν
Εἰς τὰ χείλη του τὰ δυώ.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 4 Ἰουνίου 1879. Δ. Β.

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν καὶ τῶν ἀνωτέρω ἐπιστολῶν, ἡ Ἑστία νομίζει ὅτι δύναται νὰ κηρύξῃ καὶ κηρύττει τὴν λῆξιν τῆς περὶ «ὑπερπύρων» καὶ τῆς παροιμίας «Γυναῖκα ποῦ φιλοσοφεῖ κτλ.» συζητήσεως.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

24 ΙΟΥΝΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 130.

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μη τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, εν ταῖς ἐπαρχίας φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται προς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1723 **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Ζ', 24 Ἰουνίου 1879 Ἀριθ. 182 (130). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ. 24. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Δημοσίου μνήμονος Σκοπέλου ἐπὶ Καποδιστρίου. — Δημόσιοι μνήμονες. — Δύο ὧραι ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὑπὸ Ι. Πανταζίδου.— Βάπτισις ἡγεμονόπαιδος ἐν Μαυροβουνίῳ. — Σπουδαστοῦ πινακίδες. — Πίθηκοι βαλαντιοτόμοι.—Ἑστιατόρια Δουβάλ.— Ἀνέκδοτα βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου —Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί.— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ.— Δάνειον πνεῦμα — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1724 **Κατάλογος τῶν μεταλλικῶν ἀρχαιοτήτων** τοῦ Μουσείου τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως [Ἐλήφθη ἐκ τοῦ Mittheilungen des Deutschen Archaeologischen Institutes in Athen] Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1879, 8ον σ. 11.

1725. **Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1878 ἐν Μακεδονίᾳ, Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ. Μετὰ εἰκονογραφιῶν.** Ὑπὸ Μιλτιάδου Δ. Σεϊζάνη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Ἀθηναΐδος, 1879, 8ον, σ. ΙΙΙΙ καὶ 410, δρ. ν. 5. [Ὡς παράρτημα τοῦ ἔργου τούτου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐθελοντοῦ Ἀπομνημονεύματα» δημοσιευθήσεται προσεχῶς, εἰς μέρη τέσσαρα μετὰ εἰκονογραφιῶν), Ι. Οἱ ἐθελονταὶ τοῦ ἱππικοῦ, ΙΙ. Ὁδοιπορικὰ ἐπεισόδια ἐν Θεσσαλίᾳ, ΙΙΙ. Σκηναὶ καὶ χαρακτῆρες ἐν Θεσσαλίᾳ, ΙΙΙΙ. Λειποτάκτης καὶ χωροφύλαξ]

1726. **Πολυσπορία καὶ χόρτα διάφορα.** Μ. Κ. Κρίσπη, Κεφαλληνίᾳ, τύποις Προόδου, 1879, 8ον, σ. 114. (Δίδεται δωρεάν).

1727. **Λόγος ἐναρκτήριος** τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Σύρῳ Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων, ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Μεθοδίου Παπαναστασοπούλου μέλους τῆς Κοσμητείας τῆς Σχολῆς καὶ Λογοδοσία ὑπὸ Νικολάου Παπαδάμ, ταμίου αὐτῆς. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου. Τύποις «Πατρίδος», 1879, μικρὸν 8ον, σ. 12.

1728. **Le dottrine del professore Haechel** sull'origine dell'homo confutate dai grandi naturalisti. Discorso letto nella sala del gabinetto di Minerva in Trieste il di 9. Maggio 1879 dall'avvocato Dr Giovanni Scalzuni, Trieste, 1879, in 8°, p. 25.

1729. **Ἡ σύγχρονος Ἑλλάς**, ἤτοι ἀπάντησις τῷ Γάλλῳ Edmont About. Μετάφρασις ἐκ τοῦ χειρογράφου τῆς Ἀγγλίδος F. E. M. ὑπὸ Ἐμμ. Σ Σκούφου. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ. Παπαλεξάνδρη, 1879, 12ον, σελ 116, δρ. ν. 5.

1730. **Σύντομοι βιογραφίαι Λαζάρου Παναγιώτου καὶ Γεωργίου Σαχίνη**, ὑπὸ Ἀντωνίου Α. Μιαούλη. Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Λακωνίας», 1879, δρ. 1.

1731. **Goethe.**—Παθήματα τοῦ νέου Βερθέρου, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Παναγ. Σ Παμπούκη, φοιτητοῦ τῆς ἰατρικῆς. Ἐν Ἀθήναις, τύποις ἀδελφῶν Βαρβαρρήγων, 1879, 16ον, σ. ΙΧ καὶ 190, δρ. ν. 2 (μετὰ εἰκόνων).

1732. **Ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν τσακωνικὴν ὁ μῦθος τῆς Παρασκευῆς** ὑπὸ *** Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Ραδαμάνθους», 1878, 8ον, σ. 13.

1733. **Ε. Μυλλέρου ἡ Κοσμιότης**, πραγματεία περὶ καλῆς συμπεριφορᾶς μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ἄννης Σ. Μωραΐτου. Ἀθήνησιν ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ. Παπαλεξάνδρη, 1879.

1734. **Διαλογικὸν ἐγχειρίδιον τῆς Γαλλικῆς γλώσσης** περιέχον ποικίλην φρασεολογίαν καὶ τύπους, πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ λαλεῖν αὐτὴν ὡς λαλεῖται ἐν Παρισίοις· ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ἠχοῦς τῶν Παρισίων καὶ τῶν ἐγχειριδίων τοῦ Σαδλέρ, τοῦ Βελλεγγέρου, τοῦ Οὐϊτκόμβου καὶ ἄλλων ὑπὸ Γεωργίου Δ. Λαμπίση. Ἐκδίδοται ὑπὸ Πανωρίου — Ἀλιμπέρτου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1879, 16ον, σ. 247. Τιμᾶται γρ ἀργυρᾶ 6.

1735. **Βύρων.** Τόμος Δ', Μάϊος 1879. **Περιεχόμενα:** Μ. Βρατσάνος. Σκέψεις περὶ βελτιώσεως τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.— Ἀντ Γ. Τυπάλδος Φορέστης περὶ Ἑπτανήσου ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν — Νάρκισσος Ἀπηλιώτης, Ὁ Ἄπελπις (συνέχεια).—Π. Κουπιτώρης, Ἀλβανικαὶ μελέται. Περὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀλβανῶν (συνέχεια). — Ν. Πετρῆς, Βιβλιογραφία τῆς τοῦ Βοικχίου Ἐγκυκλοπαιδείας καὶ Μεθολογίας τῶν φιλολογικῶν ἐπιστημῶν. — Emile Souvestre, Ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἅδου οἰκία (τέλος) — Κ. Γ Ξένος, Μελέτη ἐπὶ τοῦ Σαίξπηρ.—Νεκρολογία, Νικόλαος Νικοκλῆς.— Ἐργασίαι Φιλολογικοῦ Συλλόγου Βύρωνος.

1736. **Γαληνός.** Ἰατρικὸν σύγγραμμα κατὰ Σάββατον ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν Α. Γεωργαντᾶ, Σ. Σκιαδαρέση, Ν Μακκᾶ, Ν Δελλαπόρτα. Ἀρ 24. Ἐν Ἀθήναις, τὴν 16 Ἰουνίου 1879. Περιεχόμενα: Περιπτώσεις θεραπείας τετάνου διὰ χλωριάλης. — Περὶ αὐτοτελοῦς τῶν σιαγόνων συσπάσεως.—Περίπτωσις ἐκτάκτου ἑλμινθιάσεως. —Περὶ τοῦ διὰ χλωροφορμίου θανάτου.— Ἀντιμιασματικοὶ ὑποκαπνισμοί. — Σπειραϊκὸν ὀξὺ κατὰ τῆς ἡμικρανίας. — Ἑλκώδους κερατίτιδος θεραπεία. — Ῥαγάδων καὶ ἑλκῶν τῆς θηλῆς τοῦ μαστοῦ θεραπεία.— Χορείας θεραπεία.—Τελεία ἀφαίρεσις πλεοναζουσῶν τριχῶν.—Τρόπος πρὸς εὔκολον καθετηρισμόν.— Ἀναγαργαρισμὸς κατὰ ῥωσσικὸν ἰδίωμα. — Θεραπεία κορύζης. — Εἰδήσεις. — Βιβλιογραφικὸν δελτίον.

1737. **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις. Ἔτος Δ', 15 Ἰουνίου 1879. Βραχμανισμὸς ὑπὸ Κ. Νεστορίδου.— Θὰ κάμω ὅ,τι θέλω.—Μτέσας.—Πῶς εἷς ὀβολὸς παρήγαγε περιουσίαν.— Οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. — Ποικίλα.—Ὁ φιλάργυρος καὶ ὁ φθονερός, ὑπὸ Ἀποστόλου Μ. Κουμαριάνου.

1738. **Μοῦσαι.** Ἐν Ἀθήναις. Ἔτος Α', ἀριθ. 11. Περιεχόμενα: Προπάρτιος, ὑπὸ Κ. Γ. Ξένου.—Τὸ ἀδαμάντιον κομβολόγιον.—Ῥοζίνα ἡ ἀνθοπῶλις, ὑπὸ Λάμπρου Π. Ἐνυάλη.— Πηγαὶ τῆς τῶν γραμμάτων ἀναγεννήσεως, ὑπὸ Α. Κ. Ἐμμανουήλ.— Τὰ πίπτοντα φύλλα τοῦ Μιλλεβουά (Μετ. Κ Πώπ).—Ἂς ἀποθάνῃ, ὑπὸ Ιδ. Ν. Στρατηγοπούλου.— Σκέψεις.-- Θέατρον.—Ἀνέκδοτα.

1739. **Σύμπαν.** Ἔτος Α', ἀρ. 3. Οἱ μάρτυρες τῆς τιμῆς — Περὶ καπνοῦ.—Δικαστικὸν δελτίον.—Ὁ δοὺξ καὶ ἡ δούκισσα τοῦ Κουνὼ ἐν Μελίτῃ.—Γνῶμαι καὶ σκέψεις Θιέρσου.— Ἀλήθειαι.— Συνοπτικὴ ἐπιθεώρησις.— Ποικίλα.

Ἐξ ἰδιαιτέρας ἐκ Μονάχου ἐπιστολῆς, ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: Ἐκ τῶν ὑποτρόφων τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου ὑπέστη τὰς ἐξετάσεις αὐτοῦ ἐν Ἐρλάγγῃ καὶ ἀνηγορεύθη μετ' ἐπιτυχίας διδάκτωρ ὁ κ. Τσούλκας. Ἐκ τῆς ἐναισίμου διατριβῆς τοῦ κ. Τσούλκα ἀνέγνων πολλὰ ἀποσπάσματα, μετὰ πολλῆς δὲ εὐχαριστήσεως εἶδον ὅτι δύναται νὰ θεωρηθῇ αὕτη ἀρίστη συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, διότι ἀπὸ νέας ὅλως ἀπόψεως ἐξετάζει πολλὰ σχετικὰ ζητήματα ἐξηντλημένα τέως νομιζόμενα, καὶ ἱκανὰς περιέργους ἐνέχει πληροφορίας περὶ τῶν παρ' ἡμῖν, ἐν Μακεδονίᾳ ἰδίως, σωζομένων ἰχνῶν διονυσιακῶν τελετῶν. Ἐπιτυχεστάτη πρὸ πάντων μοὶ ἐφάνη ἡ ἐξήγησις τελετῆς τινὸς σωζομένης εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ κοινοτάτης καὶ ἐν Σερβίᾳ, καὶ ἡ κατάταξις ταύτης μεταξὺ τῶν Διονυσιακῶν. Τῆς τελετῆς δηλονότι ἥτις ἀντὶ λιτανειῶν συνειθίζεται πολλαχοῦ ἐν ἀνομβρίᾳ, καὶ ἥτις Περπεροῦσα καλεῖται ἐν Ἑλλάδι, ἐν δὲ Σερβίᾳ dodola, ἐκ τινος ἀνεξηγήτου λέξεως συνεχῶς παρεντιθεμένης ἐν τῷ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ψαλλομένῳ ᾄσματι. Ὁ κ. Τσούλκας ἀγνοεῖ τὸ σερβικὸν ἔθιμον, ἀναφέρει ὅμως δημοτικόν τι μακεδονικὸν ᾆσμα ἐμπεριέχον τὴν λέξιν ντίντουλιε, ἣν ἀνάγει εἰς τὸν ἀρχαῖον τύπον τῆς ἐπικλήσεως «δίδου Λυαῖε», ὅπως προφανῶς ἧττον παρεφθαρμένος διετηρήθη παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἡ

Digitized by Google

παρὰ τοῖς Σέρβοις, οἵτινες παρὰ τούτων παρέλαβον αὐτόν. Οὕτω δὲ, ἀποδεικνυμένης ἑλληνικῆς καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐθίμου τῆς Περπερούνας, μηδεμία, καθόσον ἐγὼ τοὐλάχιστον εἰξεύρω, ὑπολείπεται ἐν Ἑλλάδι συνήθεια ἢ ἰδέα περὶ ἧς νὰ δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἐκληροδοτήθη ἡμῖν ὑπὸ Σλαύων.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον « Le « Globe » chez Mr Coumoundouros » ἡ ἐν Παρισίοις μεγάλη ἐφημερὶς Le Globe δημοσιεύει (ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 16 Ἰουνίου) τρίστηλον διατριβὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀνταποκριτοῦ αὐτῆς περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ καὶ τῶν φρονημάτων τοῦ προέδρου τῆς κυβερνήσεως κ. Κουμουνδούρου.

— Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἐκδίδοται, ἐκ τῶν πιεστηρίων τοῦ κ. Π. Περρῆ ἡ ἐν τῷ μεταφραστικῷ ἀγῶνι τοῦ ἀειμνήστου Δ. Οἰκονόμου βραβευθεῖσα μετάφρασις τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου « Νάθαν ὁ σοφὸς » (τοῦ Λέσσιγγ)

— Ἤρξατο ἡ ἐκτύπωσις τῶν Ἁπάντων τοῦ κ. Ἀχιλλέως Παράσχου. Ὁ πρῶτος τόμος αὐτῶν δημοσιευθήσεται κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα.

— Ἐν τῇ Ν. Ἡμέρᾳ ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως σκιαγραφία τοῦ μακαρίτου Ἐπαμεινώνδα Δεληγεώργη πλήρης καλλιεπείας καὶ γλαφυρότητος.

— Ἀφίκετο ἐκ Γαλλίας ὁ κ. Ο. Homolle, καθηγητὴς τοῦ ἐν Νανσὺ Πανεπιστημίου καὶ πρώην μέλος τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς. Ὁ κ. Homolle ἔχει ἐντολὴν παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως νὰ ποιήσῃ ἀνασκαφὰς ἐν Δήλῳ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀνεχώρησε δι' ἐκεῖ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. Ἀνεχώρησεν ἐπίσης διὰ Σάμον, χάριν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν, ὁ κ. Παῦλος Girard, μέλος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς.

— Ὁσονούπω ἐκδίδοται β' ἔκδοσις τοῦ « Ἐγχειριδίου τῆς φυσικῆς ἱστορίας » τοῦ ἐκ τῆς γερμανικῆς μεταφρασθέντος ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη. Ἡ ὑπὸ τὰ πιεστήρια τοῦ τυπογραφείου τῶν ἀδελφῶν κ. Βλαστῶν εὑρισκομένη αὕτη ἔκδοσις, εἶνε τὰ μέγιστα ἐπηυξημένη καὶ διορθωμένη, ἰδίως δὲ τὸ πρῶτον μέρος τῆς φυτολογίας, ὅπερ εἶνε ὅλως νέον. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐπλουτίσθη καὶ διὰ διπλασίων τῆς πρώτης ἐπεξηγηματικῶν εἰκόνων.

— Ἐπίσης ὁ κ. Σπ. Μηλιαράκης ἀναγγέλλει καὶ τὴν ἔκδοσιν ἔργου εἰς ὃ πρὸ πολλοῦ ἐργάζεται Ἀνθρωπολογίας γενικῆς, ὡς θετικῆς ἐπιστήμης, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Θεωρίας τῆς ἀναπτύξεως (δαρβινισμοῦ). Ἡ ἔκδοσις αὕτη θέλει ἐπακολουθήσει τὴν τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑξῆς βιβλίων:

α'—« Σπουδαὶ ἐν νυκτί », ποιήσεις ὑπὸ τοῦ ἐν Γαλαξίῳ κ. Θεοδώρου Μοσχοπούλου.

β'—« Πνευματικὴ ἄποψις τῆς Τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος » ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Δ. Πέκιου.

γ'—« Διηγήματα ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ », ὑπὸ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ κ. Γεωργίου Κ. Σφήκα. Τὰ διηγήματα ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐν τοῖς περιοδικοῖς συγγράμμασι Παρθενῶνι, Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ Ζακυνθίῳ ἀνθῶνι.

καὶ δ'—Δευτέρα ἔκδοσις τῶν « Ἁπάντων τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ » ὑπὸ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ κ. Σεργίου Χ. Ῥαφτάνη. Ἡ ἔκδοσις αὕτη εἶνε πλουτισμένη διὰ πολλῶν νέων καὶ ἀνεκδότων ἔργων τελευταίως ἀνευρεθέντων.

— Κατ' αὐτὰς ἐξεδόθησαν αἱ ἑξῆς νέαι ἐφημερίδες: Ἐν Ἀθήναις: « Ἡ καλησπέρα σας », Ὁ « Διάβολος » καὶ ὁ « Δαυλός ». Ἐν Σύρῳ ὁ « Ἀμερόληπτος » καὶ ἐν Κύπρῳ τὸ « Νέον Κίτιον ».

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ
ὑπὸ
Δ. ΒΙΚΕΛΑ
Πωλεῖται ἐν τῷ « Γραφείῳ τῆς Ἑστίας » ἀντὶ δρ. ν. 1.

LE GLOBE

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, καθ' ἑκάστην, ἐφημερὶς ἔχουσα μετοχικὸν κεφάλαιον φρ. 2,400,000. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη, ἐξ ὀκτὼ σελίδων συγκειμένη, εἶνε διπλασία τῶν μεγαλητέρων γαλλικῶν ἐφημερίδων, περιέχει ποικιλωτάτην ὕλην καὶ δημοσιεύει, κατὰ σάββατον, ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι, δωρουμένῳ τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς, « Ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν ».

Συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν:

Τριμην. φρ. 19—Ἑξαμην. φρ 38—Ἐτησία φρ. 76.

Διεύθυνσις: Ἀ. Mr l administrateur du Globe, 49, rue de la Victoire, à Paris.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 6 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ	Αν.	Παρατηρήσεις.
Ἰούν. 13	752.84	31.8	22 2	ΝΔ	
14	751.17	34.1	22 0	Ν	
15	751.09	33 8	24 1	ΒΑ.	
16	751.40	29 9	22 7	ΒΑ.	
17	752.23	30 5	23 0	ΒΑ.	
18	753.34	29 5	22.4	ΒΑ.	
19	751.11	32.7	20 8	ΒΑ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 21 Ἰουνίου 1879].

Ἄρτος α' π........	50	Ἀγγούρια ἕκαστον..	10
» β' π........	45	Φράουλα ὀκᾶ......	5.—
Κρέας βόειον......	1 80	Κεράσια ὀκᾶ.......	—
» μόσχιον....	2.60	Μέσπιλα	—
» πρόβιον.....	1.40	Βερύκοκκα.........	2.—
» ἀμνοῦ......	1 60	Καφὲς α' π.........	4.40
Ὄρνις............	2.50	» β' π.........	4.20
Ὀρνίθιον..........	1 70	Ζάκχ. κεφ..........	1.80
Γαλόπουλα........	5.—	»	1.30
Γαλοποῦλα........	7 —	Ἔλαιον α'. π	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος...	4.—	» β'. π.........	1.30
Πιτσούνια » ..	2.—	Χαβιάρι...........	16.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.....	—	Αὐγοτάραχον......	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.	—	Τυρὸς Ἑλβετ. ὀκ...	4.40
Θύννος (Μαϊάτικον)	2.40	» Ὁλλανδικὸς..	4.80
Ἀστακὸς..........	—	» Ἑλλ. ἀσκοῦ..	2.—
Συναγρὶς..........	2 60	» Κρητικ.......	2.80
Κέφαλοι...........	2 40	Βούτυρον νωπόν....	8.—
Μπαρμπούνια......	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ.......	4.60
Ὠὰ τὰ 2...........	15	Ὀρύζιον κοινόν.....	80
Σπαράγγια........	—	» Βενετ......	90
Κουκιὰ χλωρὰ.....	—	Πάσται ἡ ὀκ........	80
Πατάτες ἡ ὀκᾶ.....	25	Μακαρόν α...η....	80
	—	» Νεαπόλεως..	1.50
Δομάτες..........	40	Κόλλα............	1.70
Ἀγκινάρες ἑκ......	—	Σάπων Ζακύνθου...	1.40
Μελτζάνες ἑκ......	10	» ἐντόπιος....	1.30
Μπάμιες αἱ 100....	60	Σπερματζέτα......	1.85
Λάχανον ὀκ........	—	Πετρέλαιον........	80
Κολοκυθάκια ὀκᾶ...	15	Κάρβουνα ὁ στατήρ..	3.50
Φασόλια ὀκᾶ......	50	Ξύλα ἡ ὀκᾶ........	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

21 Ἰουνίου 1879 — 21 Ἰουνίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοχομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	288
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25 20	224.—	280	301
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 400
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	280
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.κ
6 » δρ. μετ'ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197 50	250	» 200

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ, θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	117.54	1,000	3460
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156 1/2
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 113 1/2
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280.000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2.000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 68

Δάνειον 60,000,000 μὲ 4 3/4 ὑποτίμησιν.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. .....Ἐμπ. 3 μην. 29.30

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.20, 3 μην. 1.19. —Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 117

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.40
Λ. Στερλ.	»	29.20
Λ. Ὀθωμ.	»	26 65
Αὐστρ Φλ.	»	13.50
Ἀρ. 5φρα.	»	5.80
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (18 Ἰουνίου). Τραπ. 29.35—42.

Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (26 Μαΐου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (27) Ἰουνίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	47 3/8
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	255
» » » 8 %..	»	248
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	65 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 5/8-7/8
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23-23.05
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 15/40
Εἰκοσόφραγκον	»	87 26/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (26 Ἰουνίου.)	ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (27 Ἰουν)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.—	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 115.95
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45.85	Παρ. τὰ 100 φρ. » 45.85
Εἰκοσάφραγκον » 9.23	Εἰκοσάφραγκον » 9.24
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (27 Ἰουνίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.23 1/2—28 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218 89 ζ. 122 - 127 %0.
Τόκος προεξοφλήσεως —Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Π. Α. Δ. Γέϊσκ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν —κ. Ι. Μ. Σύρον. Τὸν κ. Χ. Κ. δὲν εἴδομεν. Τοὺς παρὰ τοῦ κ. Μ. Π. Κ. ζητουμένους τόμους θὰ σᾶς ἀποστείλωμεν διὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας — Φίλῳ τῆς Ἑστίας. Ὅσον οἰκονομικὸν εἶνε τὸ πρόγευμα, τόσον περισσοτέραν ὄρεξιν ἔχομεν νὰ γευθῶμεν. *** Ἡ τοῦ Μιλάνου, ἥτις θεωρεῖται τὸ σέμνωμα τῆς ὡραίας ταύτης πόλεως καὶ ἓν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς νεωτέρας ἀρχιτεκτονικῆς. Ἡ στοὰ αὕτη εἶνε σταυροειδὴς ὡς ὁ ναὸς τῆς Ἁγ. Σοφίας καὶ ὁ τοῦ Ἁγ. Μάρκου ἐν Βενετίᾳ· ἔχει μῆκος 195, πλάτος 14 1/2 καὶ ὕψος 26 μέτρων. Ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς ἐγείρεται μέγα καὶ πλατὺ ὀκτάεδρον 50 μέτρα ὑψηλὸν μετὰ λαμπροῦ θόλου ὑαλοστεγάστου, χρησιμεῦον ὡς περίπατος κατὰ τὰς θερινὰς ἡμέρας καὶ τὰς ὡραίας ἰταλικὰς νύκτας. Δισχίλιαι φλόγες ἀεριόφωτος, μέγας ἐν τῷ μέσῳ πολυέλαιος καὶ τέσσαρες μικρότεροι ἐν ταῖς εἰσόδοις καταφωτίζουσιν ὅλον τὸ κτίριον, ἔνθα ὑπάρχουσι περὶ τὰ 120 ἐργαστήρια καὶ καφενεῖα. Ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν κοσμοῦσι γραφαὶ καλλιτεχνικώταται ἐφ' ὑγροῦ κονιάματος, τὴν μὲν ὀροφὴν αἱ πέντε ἤπειροι, τὰς δὲ τῶν εἰσόδων ἀψίδας ἡ Ἐπιστήμη, ἡ Βιομηχανία, ἡ Τέχνη καὶ ἡ Γεωργία· τὰ ἄλλα μέρη καλύπτονται ὑπὸ καλλιτεχνικωτάτων προτομῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Ἰταλίας.— Μιᾷ κυρίᾳ. L'art de lire, par M. Legouvé (20 édition).— κκ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον, Ν. Γ. Π. Μόναχον, Μ. Π. Κ. καὶ Α. Σ. Σμύρνην, Ξ. Κ. Ἀλεξάνδρειαν, Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν, Κ. Τ. Ἡράκλειον, Ἑλλην. Φιλεκπαιδ. Σύλλογον «Ὁ Μίνως» Χανία, Α. Ν. Α. Θήραν, Μ. Κ. Κ. Κεφαλληνίαν, Π. Γ. Ζ. Σύρον. — κ. Α. Σ. Γέϊσκ. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος — Brunscambille. Ἄλλοτε (Ἀριθ. Δελτίου 95) εἴχομεν δημοσιεύσει τὰ παρὰ Ξενοφῶντι ἑλληνικὰ ὀνόματα κυνῶν. Ἰδοὺ σήμερον καὶ ἑλληνικὰ ὀνόματα ἵππων, ἐξ ὧν δύνασθε νὰ ἐκλέξητε. Ἀειθαλής, Ἀκυλοῖνος, Ἀλκίμας, Ἀργᾶς, Ἀρίων, Βαλίος, Γλαῦκος, Γοργὰς θηλ.), Εὐθύδικος, Εὐτύχης, Ἵλαρος, Καλλικόμη (θηλ.), Καλλιφόρα (θηλ.), Κόραξ, Κύλλαρος, Λάμπος, Ξάνθος, Ὄχιμος, Πέρκος, Πιτικίννας, Πυροκόμη (θηλ.), Ῥοσίας, Σῆμος, Τίτυλλος, Φαέθων, Φάλιος, Χρομίος.— κ. Π. Τ. Ἄνδρον. Ἡ οἰκία τοῦ κ. Ι. Γ. Τ. δὲν εὑρέθη—κ. Γ. Β. Ι. Κ. καὶ Ι. Μ. Ὀδησσόν. Τῇ 16 ἀπεστάλησαν τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ ἀρ. 181 ἐκδοθέντα φύλλα.—κ. Δ. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Διότι ἐν τῇ αἰτήσει ὑμῶν δὲν εὕρομεν τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς—* Π. Ὁ σοφὸς βασιλεὺς τῆς Σαξονίας Ἰωάννης ὅστις ἐπὶ πολλοὺς μῆνας διέτριβεν ἐν Λειψίᾳ ἀκροώμενος τακτικῶς τῶν παραδόσεων τοῦ αὐτόθι πανεπιστημίου, ἄνευ πομπῆς καὶ ἄνευ ἀκολούθων.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

675.

Δι' εἴκοσι ὀρθογωνίων 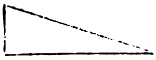 σχημάτισον κανονικὸν τετράγωνον.

676.

Εὑρὲ ἀριθμὸν τὸν ὁποῖον ἂν διαιρέσῃ τις ἀλληλοδιαδόχως διὰ τοῦ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ν' ἀπομένῃ 1 καθ' ὅλας τὰς διαιρέσεις.

677.

Γράψον τὸν ἀριθμὸν 1 μεταχειριζόμενος αὐτὸν πεντάκις.

678.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Σὲ θολωμένο νερὸ πιάνονται τὰ χέλια» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

679.

Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἑπομένης φράσεως.

χρήσιμα	αὐτὴ	Ἡ	ἔχουσι
ἐν	εἶνε	νὰ	κλειδίον
ἀνόητοι	τελευταῖοι	ἧς	ἑκάστοτε
πλουσία	εὑρεῖς	τι	ἀλλ'
καὶ	τὰ	ἀδυνατοῦσι	μνήμη
εὕρωσιν	ἀποθήκη	οἳ	οἱ
οἱ			

680.

Τὸ ὡραῖον ὄνομά μου πέντε συγκροτοῦν στοιχεῖα.
Ἂν τὸ τρίτον ἀποκόψῃς, πόσα ἀπομένουν; — τρία!

681.

. . . α
. . ω .
. ω . .
α . . .

682.

Εἰμὶ μικρὸν καὶ ἄσημον τοῦ ἀλφαβήτου γράμμα,
Πλὴν μέγα καὶ ἐπίσημον γίνομαι ἐν τῷ ἅμα.
Σεμνύνομαι διότι μ' ἔφερεν ὁ μέγας Ναπολέων,
Ποῦ 'στὸ Βατερλὼ τὴν γῆν ἔπαιξε ὡς τις γενναῖος λέων.
Σὲ στέμματα δὲν ἵσταμαι, θρόνους ἐγὼ δὲν κατέχω,
Πλὴν μὲ ἁπλοῦς καὶ ἀπαθεῖς πάντοτε σχέσιν ἔχω.
Ὅπου πέλαγος 'κεῖ πλέω, ὅπου πῦρ ἐκεῖ μ' εὑρίσκεις
Καὶ στὴν πέτραν ἂν σκοντάψῃς δύνασαι νὰ μ' ἀπαντήσῃς.
Περιπατεῖς; σ' ἀκολουθῶ. Στέκεσαι; χάνομαι εἰς τὴν στιγμήν,
Κρύβομαι. Εὑρέ με.... Ἰδοὺ ἐγὼ στὴν σὴν πυγμήν.
Ὅπου πλῆθος ἐκεῖ ὑπάρχω, ὅπου πλοῦς, ἐκεῖ πηγαίνω,
Καὶ εἰς πλοῖον μέσα ἄνευ δισταγμοῦ ἐγὼ ἐμβαίνω.
Φεύγω μακρὰν ἀπὸ ἐρήμους, εἰς τὰς πόλεις ἐκεῖ εἶμαι.
Δύσκολον τώρα, φίλε, δὲν σοὶ εἶμαι. Ἰδὲ τὸν πόδα σου ἐκεῖ [κεῖμαι.

Ἐν Ἀθήναις, 5 Ἰουνίου 1879. Α. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ.

683.

Εἰς τοὺς πλέοντας τὴν νύκτα χρησιμεύω. Ἂν θελήσῃς
Νὰ μὲ ἀναγραμματίσῃς
Εἰς τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης αὐθωρεὶ θὰ μ' ἀπαντήσῃς.

684.

Μυστήριον τὸ αἴνιγμα, μυστήριον κ' ἡ λύσις
Μυστήρια σοὶ ἐξηγῶ, ἂν μ' ἀναγραμματίσῃς.

685.

Φέρω γένιον συνήθως. Τῶν μεσαίων μου στοιχείων
Ἂν τὰ δύο ἀφαιρέσῃς, θὰ ἴδῃς βουνόν τι θεῖον.

686.

Μ' ἔχουν, ὅταν γράφωσι. Τὰ τρία μου τὰ πρῶτα,
Ἂν κόψῃς ἤμην βασιλεὺς 'ς τὴν χώραν τοῦ Εὐρώτα.

687.

Ὑπὸ ἐπάλξεις ἀνεικτοὺς προτάττω προμαχῶνας.
Βρυχῶνται ὅταν ἐξεμοῦν
Ἐνῷ ποτὲ δὲν πολεμοῦν
Καὶ ῥέουσιν ὡς ποταμοὶ συνήθως τοὺς χειμῶνας.

688.

Ἐπιστήμη μία εἶμαι
πλὴν ἀρχαία
καὶ ὡραία,
καὶ ἐδῶ ἀκόμη κεῖμαι.
Ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς
τότε δὰ θὰ ἐννοήσῃς
πῶς ἐλάττωμά σου εἶμαι.

689.

Τὸ ὄνομά μου ἔφερεν ἔνδοξος συγγραφεύς. Ἐκ τῶν γραμμάτων μου

Τὰ 2, 3, 1, 6, 8, 9 σχηματίζουσι ζηλευτὸν ἐπίθετον.
6, 4, 5, 3, 6, 5 εὐρωπαϊκὴν ἐπικράτειαν.
8, 1, 2, 3, 2, 9 εὐτελὲς νόμισμα.
3, 5, 7, 6, 9, 9, 5 πόλιν, περὶ ἧς πολὺς γίνεται σήμερον λόγος.
1, 2, 3, 5, 9 περιώνυμον φυσικὸν καὶ ἐφευρετήν.
5, 6, 2, 3, 6, 5 ἀρχαίαν χώραν τῆς Θεσσαλίας.
4, 5, 3, 5, 9 ἐπίθετα τῶν δυστυχῶν.
5, 3, 5, 9 οὐσίαν ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ.
7, 8, 6, 5 δένδρον τι.
4, 5, 3, 5, 9, 6, 5 τὴν τῶν ἐρίων ἐργασίαν, τὸ γνήσιμον καὶ τὴν ξαντικὴν αὐτῶν.
9, 5, 4, 5, 3, 5 πόλιν τῆς Ἀρμενίας.
1, 6, 5, 9 ἕνα τῶν ἑπτὰ σοφῶν.

690.

Métagramme

(Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον).

Plaisante et bonne, avec cinq pieds, j'excite en vous,
Et la gaîté folâtre et la comique joie.
Si mon second pied change, adieu les rires fous;
Mon rôle devient grave et sérieux pour tous:
Je protège le faible et soutiens ce qui ploie.

691.

Une étoffe de soie, en Chine, est mon premier;
Souvent on aime, en mer, rencontrer mon dernier;
Sans peine ici, lecteur, on trouve mon entier.

692.

Sans balance, lecteur, sans règle ni compas,
Je sers à mesurer ce que tu ne vois pas.
Cherchant dans mes neuf pieds, du découvres sans peine
Une Capitale,—un flambeau,
—Un fruit,—un grand arbre,—un bateau,
—Un poëte immortel,—ce qui donne la faine,
—Ce qu'on voit dans le roc,—un fluide subtil,
—Ou liquide très-volatif;
—Une couleur,—un corps qu'on emploie en peinture,
—Ce qu'on fait au collège,—un astre à chevelure,
—Un instrument vibrant.—Que sais-je donc encor?..
—Une ville de Corse,—une autre d'Italie,
—Un métal précieux qu'on aime à la folie,
—Une nymphe,—ta mère;—enfin je n'ai pas tort
Disant qu'on trouve en moi l'existance et la mort.

UN MALIN.

ΛΥΣΕΙΣ

669. Ὑπάρχουν ἄπειροι λύσεις. Ἰδοὺ μία τούτων: Ἐξήγαγε α' 107, β' 51, γ' 47 καὶ δ' 1 εἰκοσάφραγκα, ἤτοι ἐν ὅλῳ 206 εἰκοσάφραγκα. — **670.** Ὀφθαλμοὶ ὤτων πιστότεροι: Les yeux ont plus de crédit que les oreilles. — **671.** Toue, houe, roue, boue, moue, et joue. — **672.** G-ami-n. — **673.** Pour passer l'eau (ô) dans le Pô, je ne ferais qu'un P. — **674.** Fou-lard.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι **Β, Μαρία Ι. Μπουντούρη, Χαρίκλεια Ι. Δασκαλάκη, Miss Terr, *Μ, Στ. Π. Παπαδοπούλου, Ἑλένη**, Ἕνωσις Τ. Φορέστη (Ἀργοστολίου), Ἀσπασία Σάσκην, Ἀλεξάνδρα Μότσου, Ἑλένη Μότσου (Ὀδησσοῦ), Fine mouche, Μία φίλη. κκ. Ι. Δ. Κανταξίδης, Ernest Pelissier, Π. Κ. Μηλιώτης, Brunscambille, Δ. Γ. Δασκαλάκης, Le Prince Paul, Εἷς ἀσθενής, Lord Thograf, C. Reinhold. Ν. Κ. Φραντζῆς (Πειραιῶς), Κ. Β. Τοπάλης (Κερκύρας), Ν. Ι. Κασσαβέτης (Σμύρνης: τὸ 650 αἴνιγμα), Κ. Κ. Βαφιώτης. (Θεσσαλονίκης).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 131.

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μη τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, εν ταῖς επαρχίας φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται προς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1740. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 1 Ἰουλίου 1879 Ἀριθ. 183 (131). Λεπτὰ 20. Ἀθήνῃσι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ 24. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς ἐκτάκτου ἐπιτροπείας Ἤλιδος ἐν ἔτει 1831. » — Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου. — Ἱστορία τῆς σημαίας τοῦ ἑλληνικοῦ πυροβολικοῦ. — Ὁ Κινέζος εἰς τὰ Παρίσια. — Ῥυτίδες — Πτωχὴ οἰκογένεια — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκὼ — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1741. **Ἐφρ. Λεσιγγ, Νάθαν ὁ σοφος.** Μετάφρασις Ἀγγέλου Βλάχου, βραβευθεῖσα ἐν τῷ Οἰκονομείῳ ἀγῶνι τοῦ 1879 Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφ. Πέτρου Περρῆ, 1879, 12ον σελ. η', 242. Εὑρίσκεται παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ κ. Καρόλῳ Βίλβεργ, καὶ τιμᾶται δραχ ν. 6.

1742. **Αἱ περιπλανήσεις τοῦ Ὀδυσσέως** διηγημέναι εἰς παῖδας. Μετὰ εἰκονογραφιῶν, ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Γαλάνη. Μέρος Α'. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ Ν Φιλαδελφέως, 1879, μικρὸν 8ον, σελ. η', ε — 140, δρ. ν. 2. [Εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ βιβλιαρίου τούτου, λέγει ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ, πλὴν τοῦ Ὁμήρου ἐν ὄψει εἴχομεν « τὰ διηγήματα ἐκ τοῦ ἀρχαίου κόσμου » τοῦ Βεκκέρου καὶ τὰ τοῦ Σβάβου die Schönsten Sagen des classischen Alterthums. Τὸ βιβλίον διῃρέσαμεν εἰς τρία μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν α' μέρος περιλαμβάνει τὰς περιπλανήσεις τοῦ Ὀδυσσέως μέχρι τῆς ἀφίξεώς του εἰς Ἰθάκην, τὸ β' θὰ περιέχῃ τὰ ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του εἰς Ἰθάκην καὶ ἐφεξῆς, τὸ δὲ γ' τὰς περιπλανήσεις τοῦ Αἰνείου Περὶ δὲ τῆς χρησιμότητος τοῦ βιβλίου δὲν θέλομεν ἡμεῖς ν' ἀποφανθῶμεν, ἀλλ' ἀφίεμεν νὰ κρίνωσιν οἱ διδάσκαλοι, καὶ πᾶς Ἕλλην οὐχὶ τῶν ἀλλοτρίων μιμητής, ἀλλ' ἐθνικὴν καὶ ἑλληνοπρεπῆ μόρφωσιν τῶν ἑλληνοπαίδων θηρεύων. Αὐτὸς ὁ γερμανὸς Βέκκερος, ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐγίνωσκε ποιητὴν ἢ ἱστορικὸν ἄλλον τοιοῦτον, ὅστις νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς παῖδας μεγαλήτερον ἐνδιαφέρον καὶ νὰ ἦνε διδακτικώτερος τοῦ Ὁμήρου. Ἐν γένει θεωροῦμεν καλὸν νὰ δίδωνται εἰς χεῖρας τῶν ἑλληνοπαίδων, ὡς ἀναγνώσματα βιβλία οὐχὶ ξένην ἔχοντα ὑπόθεσιν, ἀλλ' ἑλληνικήν· ὕλην δὲ πλουσίαν καὶ ἄφθονον πρὸς τοῦτο παρέχει ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία ἥ τε ἀρχαία καὶ ἡ νεωτέρα Τίς ἡ ἀνάγκη νὰ προστρέχωμεν εἰς τὰς ξένας ὅλως πρὸς τὰ ἤθη καὶ τὴν ἀνατροφὴν ἡμῶν διηγήσεις, καὶ νὰ ταλανίζωμεν τὴν μνήμην καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ παιδὸς διὰ κακοήχων καὶ δυσπροφέρτων ὀνομάτων, ἀφοῦ ἡ Ἑλληνικὴ φιλολογία παρέχῃ ἡμῖν πᾶν ὅτι δύναται νὰ εὐχαριστήσῃ τόν τε νοῦν καὶ τὴν φαντασίαν τοῦ ἀνθρώπου;]

1743. **Κανονισμος τοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου τῶν Κρητῶν.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Β. Μωραΐτίνη, 1879, 8ον σ. 7 [Ὁ Σύλλογος οὗτος ἑδρεύει ἐν Ἀθήναις, σκοπὸν δ' ἔχει τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ. Τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ἐπιδιώξῃ ὁ Σύλλογος α' διὰ τῆς ἱδρύσεως σχολείων ἐν Κρήτῃ· β' δια τῆς ἀποστολῆς εἰς τὰς διαφόρους αὐτῆς κοινότητας βιβλίων διδακτικῶν, βιβλίων πρακτικῶν γνώσεων καὶ διδασκάλων· γ' διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως νέων Κρητῶν ὡς δημοδιδασκάλων ὑποχρεουμένων νὰ διδάξωσιν ἐν Κρήτῃ· δ' διὰ τῆς ἐν γένει προστασίας τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν αὐτοῦ συμφερόντων.

1744. **Ὁ κατὰ Μακράκην ἄνθρωπος** ἤτοι αἱ νέαι περὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἰδέαι αὐτοῦ ὑπὸ Δημητρίου Ι. Παλαμᾶ, πρώην καθηγητοῦ. Ἐν Μεσολογγίῳ, 1879.

1745. **Ἐπετηρὶς των Ταχυδρομείων τῆς Ἑλλάδος διὰ το ἔτος 1879.** Πρὸς χρῆσιν τῶν ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ἀνταποκρινομένων. Ἐκδοθεῖσα παρὰ τῆς γενικῆς διευθύνσεως τῶν ταχυδρομείων, Ἀπρίλιος 1879. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Ἐθν. τυπογραφείου 8ον σ. η' καὶ 108.

1746. **Ἔμμετρος γεωγραφία κατ' ἐρωταπόκρισιν** Πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων, ὑπὸ Γ. Α. Καστρινοῦ. Τεῦχος Α'. 1879, 8ον, σ. 44

1747 **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἔτος ΚΖ', 15 Μαΐου 1879. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις ὑπὸ Κ. Σ. Κόντου. — Βίος τῶν Μαλακίων ὑπὸ Ὄθωνος Φρεδερίκου — Ἐκλογὴ συνωνύμων τῆς Λατινικῆς γλώσσης ὑπὸ Σ Κ. Σ. — Ἀγγελίαι.

1748 **Γαληνός.** Ἔτος Α'. Ἐν Ἀθήναις. Ἀρ. 25 Περιεχόμενα: Περιπτώσεις σπανίων μεταστάσεων εἰς ἐγκέφαλον (Ἑλλην. Νοσοκ. Ἀλεξανδρείας). — Δυσκαμψιῶν τῶν ἄρθρων θεραπεία — Περὶ αὐτοτελοῦς τῶν σιαγόνων συσπάσεως — Ὠκυτόκιοι ἐγχύσεις ἐν τῷ κολεῷ. — Αἰθυλικὸν νάτρον. — Βιβλιογραφικὸν δελτίον

1749. **Σωτήρ.** Μάϊος 1879. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς περὶ Ποιμαντορίας, ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νικηφόρου Καλογερᾶ, ὑφηγητοῦ τῆς θεολογίας — Χριστιανισμὸς καὶ φιλοσοφία, ὑπὸ Σπ Π. Σούγκρα, ὑφηγητοῦ τῆς Θεολογίας [συνέχ.] — Περὶ οἰκουμενικῶν συνόδων ἀναγραφὴ τῶν δογματικῶν ζητημάτων, τῶν ἐν ταύταις συζητηθεισῶν καὶ ἔκβασις αὐτῶν: — Αἴτια τὴν ἀνάγκην συγκλήσεως οἰκουμενικῶν συνόδων — Ἡ ἐν Νικαίᾳ Α' οἰκουμενικὴ σύνοδος — Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Β' οἰκουμενικὴ σύνοδος — Ἡ ἐν Ἐφέσῳ Γ' οἰκουμενικὴ σύνοδος), ὑπὸ Ἀντωνίου Γ Τυπάλδου Φορέστη — Λόγος ἀπαγγελθεὶς εἰς τὸν ἐν Καλάμαις μουσικὸν Σύλλογον, ὑπὸ Ἀθανασίου Πετρίδου σχολάρχου. — Οἱ τρεῖς ἄγγελοι (ποιημάτιον τοῦ Γερμανοῦ ποιητοῦ Christian Weisse), μεταφρασθὲν ὑπὸ Σ. Δ. Βάλβη.

1750. **Dr Giustiniano Nicolucci.** Armi ed utensili in pietra della Troade. Napoli, 1879, in 8°, p. 22.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Βερολίνειος συνθήκη» ὁ κ. Γλάδστων δημοσιεύει ἐν τῷ Nineteenth Century, τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, μακρὰν πραγματείαν.

— Τὸ Συνέδριον τῶν γερμανῶν φιλολόγων καὶ παιδαγωγῶν θὰ συνέλθῃ ἐφέτος, τῇ 23 Σεπτεμβρίου, ἐν Τρὲβ τῆς Πρωσσίας

— Ἐξεδόθη καὶ τὸ τέταρτον τεῦχος τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ δημοσιευομένου βιογραφικοῦ λεξικοῦ τῶν συγχρόνων συγγραφέων. Ἐν αὐτῷ περιέχονται αἱ βιογραφίαι τῶν ἑξῆς ὁμογενῶν λογίων, Παναγ. Χιώτη, Ἰωσὴφ Δεκιγάλα (μετ' εἰκόνος), Κωνστ. Κοντογόνη, Στεφ Κουμανούδη καὶ Σπυρ. Δε-Βιάζη.

— Τὸ ἀγγλικὸν Ἀθήναιον δημοσιεύει ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 9 21 Ἰουνίου τὰ πρακτικὰ τῆς πρώτης συνεδριάσεως τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἀρτισυστάτου Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων (Society for the Promotion of Hellenic Studies)

— Ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ, ἐν τῷ τεύχει τῆς 16 28 Ἰουνίου δημοσιεύεται ἀρχαιολογικὴ ἀνταπόκρισις τοῦ κ. Ἐρρ. Σχλεῖμαν περὶ Τροίας καὶ τῶν ἡρωϊκῶν τύμβων, ἐν ᾗ γίνεται λόγος περὶ τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἀνασκαφῶν κατὰ τὸ ἔαρ, ὅτε συμπαρῆσαν αὐτόθι καὶ οἱ κκ. Burnouf καὶ Virchow. Ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει δημοσιεύεται καὶ ἀρχαιολογικὴ ἀνταπόκρισις τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Σπυρ Π. Λάμπρου περὶ τῶν ἐν Μενιδίῳ ἀνασκαφῶν καὶ τῆς ἀποφασισθείσης ἀνιδρύσεως τοῦ ἐν Χαιρωνείᾳ λέοντος.

— Κατ' αὐτὰς γενήσεται ἐν Μονάχῳ ἔκθεσις ἔργων ζωγραφικῆς. Μεταξὺ τῶν ἑλλανοδικῶν, ἥτις θὰ κρίνῃ περὶ τῶν ὑποβληθησομένων εἰκόνων καταλέγεται καὶ ὁ ἐν Μονάχῳ κατοικῶν διακεκριμένος Ἕλλην ζωγράφος κ. Γκύζης.

— Ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ ἐκδιδομένῃ Ἀρχιτεκτονικῇ Ἐφημερίδι (Zeitschrift für Bauwesen) ἐδημοσιεύθη βραχεῖα, ἀλλ' ἀξιόλογος διατριβὴ τοῦ διαδόχου τοῦ Sachsen-Meiningen, πρίγκιπος Bernhardt, ἀσχολουμένου μετ' ἀγάπης περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν, ἀντικείμενον ἔχουσα τὰ ἀρχαῖα φρούρια, τὰς ἀθηναϊκὰς Ἐλευθερὰς κατὰ τὴν σημερινὴν Κάζαν, καὶ τὰ μεγαρικὰ Αἰγόσθενα παρὰ τὸν λιμένα τὸν καλούμενον σήμερον Πόρτο-Γερμανό. Ἡ διατριβὴ αὕτη συνοδεύεται ὑπὸ δύο ἀξιολόγων πινάκων σχεδιασθέντων ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν διακεκριμένου ἀρχιτέκτονος κ. Ἐρν. Τσίλλερ, περιεχόντων δὲ τὴν γενικὴν θέαν τῶν ἐρειπίων τῶν δύο φρου-

Digitized by Google

ρίων, εἰκόνας τινῶν ἐκ τῶν σωζομένων αὐτῶν πύργων κτλ. Ἡ ἀξιόλογος αὕτη ἐργασία εἶνε προϊὸν κοινῆς ἐκδρομῆς τῶν δύο μνημονευθέντων συνεργατῶν ἀπὸ τῆς 13-15 Ὀκτωβρίου 1876.

—Ὁ σοφὸς καθηγητὴς Μίλλερ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Journal des savants συνέχειαν τῆς βιβλιοκρισίας του περὶ τοῦ ἀρτίως ἐκδοθέντος περισπουδάστου συγγράμματος τοῦ κ. Θ. Λιβαδᾶ «Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ Ἐξ ἀποῤῥήτων ἐπιστολαὶ Ρ.» Ἡ «Κλειὼ» δημοσιεύσασα μετάφρασιν τῆς βιβλιοκρισίας ταύτης προτάσσει τὰ ἑξῆς: «Ἐν τῇ προκειμένῃ συνεχείᾳ τῆς βιβλιοκρισίας του ὁ σοφὸς καθηγητὴς Μίλλερ πραγματεύεται τὸν πολιτικὸν βίον τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων, πειρᾶται δὲ νὰ διεκφύγῃ ἐξ ἴσου τῶν τε ἐπαίνων καὶ τῶν ψόγων τὴν ὑπερβολήν. Στηρίζεται εἰς μαρτυρίας τέως ἀνεκδότους, ἀλλὰ γαλλικάς· τοιαύτας δηλαδή, οἵας συνέτασσον μὲν οἱ ἐν τῇ γαλλικῇ πρεσβείᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπηγόρευον δὲ οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Λατῖνοι, οἱ παντὶ τρόπῳ ἐπιζητήσαντες τὴν ἀνάκτησιν τῶν Ἁγ. Τόπων, τούτου δ' ἕνεκεν ὑπὸ τοῦ Μαυροκορδάτου πολεμηθέντες. Ἐντεῦθεν οἱ κατὰ τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων ἀδιάλειπτοι ψόγοι, οἵτινες ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀπόψεως εἶναι ἔπαινοι αὐτοῦ. Ὁ Μαυροκορδάτος λ. χ. ἔπρεπε νὰ ἦναι ἐπιδεικτικὸς καὶ φιλοτιμότατος ἀπέναντι τοιούτων ἀνδρῶν, ἀφ' οὗ εἷς τῶν γάλλων πρέσβεων εἰς τοσοῦτον ἀγερωχίας προέβη, ὥστε ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Σουλτάνου προεκάλεσε λίαν σκανδαλώδεις σκηνάς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐμαστιγώθη ὑπὸ τῶν πασάδων ἐνώπιον τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων. Ὁ πρεσβευτὴς οὗτος εἶναι ὁ ἐπιστείλας εἰς Παρισίους τὰς χειρίστας περὶ Μαυροκορδάτου πληροφορίας. Τὸν Ἐξ ἀπορρήτων περὶ πλέον ὠνείδισαν οἱ Λατῖνοι ὡς ὁμολογήσαντα ἐν Ῥώμῃ τὰ παπικὰ δόγματα, εἶτα δὲ ἀποσκιρτήσαντα πάλιν «εἰς τὸ ἑλληνικὸν σχίσμα». Ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι διέδοσαν τοῦτο οἱ Λατῖνοι κατὰ τὸ ἔτος 1686, ὅτε ἡ ἔρις Ὀρθοδόξων καὶ Δυτικῶν εἶχε προβῆ εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον. Ὁπόσον ὁ νέος οὗτος Φώτιος ἐνέμεινε πιστὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἧς διὰ παντὸς τοῦ βίου προεμάχησε, γινώσκουσιν ἤδη οἱ ἀναγνόντες τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐπιστολαρίῳ. Ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δόξης ὤν, ἠδύνατο νὰ προαχθῇ καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ βεζύρου, ἐὰν προσεκύνει τῷ Μωάμεθ· ἀλλὰ μετὰ καταφρονήσεως ἀπέρριψε τὴν πρότασιν τῶν πασάδων. Ἄλλως δέ, χάριτες ὀφείλονται τῷ σοφῷ καθηγητῇ κ. Μίλλερ, ὅτι προήγαγεν εἰς φῶς ἀνέκδοτα ἔγγραφα, μαρτυροῦντα τὸ ἀναμφισβήτητον τοῦ ἀνδρὸς μεγαλεῖον.»

—Τῇ 3 Ἰουνίου συνῆλθεν ἐν Βραουνσβαΐγ ἡ «Γενικὴ Συνέλευσις τῶν διδασκάλων τῆς Γερμανίας», ἧς προήδρευσεν ὁ ἐξ Ἁμβούργου Χόφμαν, μετέσχον δὲ περὶ τοὺς 2,000 διδασκάλους. Ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν παρευρέθησαν καὶ πολλοὶ διδάσκαλοι ξένων ἐθνῶν. Ἐν τῇ συνελεύσει ταύτῃ συνεζητήθησαν τὰ ἑξῆς ἀξιοσπούδαστα θέματα—1ον Πῶς δύναται νὰ συντελέσῃ τὸ σχολεῖον εἰς ἀνύψωσιν τῶν ἠθῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας· 2ον Ποίαν ὄψιν τοῦ βίου ὀφείλει ἡ νέα παιδαγωγία νὰ ἀναπτύξῃ τῷ μαθητῇ· 3ον Πῶς δύναται τὸ σχολεῖον νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνύψωσιν τῶν ἠθῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας· 4ον Ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία δὲν πρέπει νὰ ἐκλίπῃ ἀπὸ τοῦ σχολείου, ἐὰν τοῦτο θέλει νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του κλπ.

—Ὁ γνωστὸς λόγιος κ. Γ. Χασιώτης, διατελέσας ἐπίτροπος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἐν τῷ παιδευτικῷ τμήματι τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως, ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας officier d'Academie.

—Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐπερατώθησαν αἱ ἐξετάσεις τῶν ἐπὶ τῷ Ζαππείῳ διαγωνίσματι ἀποδυθέντων. Ἐκ 40 νέων, 12 εἶχον μείνει νὰ συναγωνισθῶσιν, ἐκ τούτων δὲ ἠρίστευσαν οἱ Διονύσιος Ἀμπελικόπουλος, Ἀριστόβουλος Ζάνος καὶ Κλεάνθης Ποιμενίδης, οἵτινες θ' ἀποσταλῶσιν εἰς Εὐρώπην, ἵνα σπουδάσωσι τὴν γεωργίαν.

—Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 173 (22 Ἰουνίου) φύλλῳ τῆς «Ἐφημερίδος» ὁ κ. Τηλέμαχος Κ. Βλασσόπουλος, ταγματάρχης τοῦ Μηχανικοῦ, ἐδημοσίευσεν «Ὑπόμνημα περὶ τῶν ἀρχαίων ὑδραγωγείων τῶν εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Ἀχαρνῶν σωζομένων καὶ περὶ τῶν ὑδάτων τῶν Ἀθηνῶν ἐν γένει.»

—Ἐν Χαλκίδι ἐξεδόθη νέα ἐφημερίς, ὑπὸ τὸν τίτλον «Φύρδην Μίγδην.»

—Προσεχῶς ἐπαλαμβάνεται ἡ ἔκδοσις τῆς γνωστῆς ἐφημερίδος «Φωτὸς» ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς συντάκτου κ. Σοφ. Καρύδου. Τὸ «Φῶς» θέλει ἐκδίδεσθαι τρὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ θέλει δημοσιεύσει ἐν ἐπιφυλλίδι, πρωτότυπον ἔργον τοῦ κ. Καρύδου ὑπὸ τὸν τίτλον «Πολιτικὸν Εὐαγγέλιον.»

—Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἀνεγνώσθη τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων τοῦ Ἀρσακείου· ἐγένοντο δὲ καὶ αἱ ἐξετάσεις τῆς ὀργανικῆς καὶ φωνητικῆς μουσικῆς. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀπενεμήθη καὶ τὸ Ῥάλλειον βραβεῖον εἰς τὴν ἀριστεύσασαν μαθήτριαν. Τοῦ βραβείου ἠξιώθη ἐφέτος ἡ ἐκ Βώλου μαθήτρια Ἰουλία Ῥηγοπούλου, εἰς ἣν ἐδόθη παρὰ μὲν τοῦ γραμματέως τῆς σχολῆς κ. Χ. Νικολαΐδου Φιλαδελφέως ἡ χιλιόδραχμος ἀμοιβή, παρὰ δὲ τῆς σεβαστῆς κυρίας Χαρικλείας Α. Μαυροκορδάτου ὡραία ἀνθοδέσμη. Ἐν τῷ προσεχεῖ φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* δημοσιευθήσεται ἡ ἱστορία τοῦ Ῥαλλείου βραβείου.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ν.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Ἀν.	Παρατηρήσεις.
Ἰούν. 20	749.38	34 2	21 0	ΒΑ.	
21	747.61	37.1	22 5	ΒΑ.	
22	747.64	36 7	25 7	ΝΔ.	
23	745.27	35 5	24 9	ΝΔ	
24	743.72	35 2	24 2	ΝΔ.	
25	748.57	30 2	23 8	ΒΑ.	
26	753.85	29.2	21 5	ΒΑ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 27 Ἰουνίου 1879].

Ἄρτος α' π.	50	Πεπόνια ὀκὰ	50.—
» β' π.	45	Φράουλα ὀκὰ	5.—
Κρέας βόειον	1 80	Κεράσια ὀκὰ	1.20
» μόσχιον	2.60	Ἀπίδια	80
» πρόβιον	1 40	Βερύκοκκα	2.—
» ἀμνοῦ	1 60	Καφὲς α' π.	4.40
Ὄρνις	2.50	» β' π.	4.20
Ὀρνίθιον	1 70	Ζάκχ. κεφ.	1.80
Γαλόπουλα	5.—	»	1.30
Γαλοποῦλα	7 —	Ἔλαιον α'. π	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος	4.—	» β'. π.	1.30
Πιτσούνια »	2.—	Χαβιάρι	16.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.	—	Αὐγοτάραχον	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.	—	Τυρὸς Ἑλβετ. ὀκ.	4.40
Θύννος (Μαϊάτικον)	2.40	» Ὁλλανδικὸς	4 80
Ἀστακὸς	—	» Ἑλλ. ἀσκοῦ	2.—
Συναγρὶς	2.40	» Κρητικ.	2.80
Κέφαλοι	2 40	Βούτυρον νωπόν	8.—
Μπαρμπούνια	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ	4.60
Ὠὰ τὰ 2	15	Ὀρύζιον κοινόν	80
Σπαράγγια	—	» Βενετ.	90
Κουκιὰ χλωρὰ	—	Πάσται ἡ ὀκ.	80
Πατάτες ἡ ὀκά	25	Μακαρόν α...η	80
Δομάτες	60	» Νεαπόλεως	1.50
Ἀγκινάρες ἑκ.	—	Κόλλα	1.70
Μελτζάνες ἑκ.	10	Σάπων Ζακύνθου	1.40
Μπάμιες αἱ 100	80	» ἐντόπιος	1.30
Λάχανον ὀκ.	—	Σπερματζέτα	1.85
Κολοκυθάκια ὀκὰ	15	Πετρέλαιον	80
Φασόλια ὀκὰ	50	Κάρβουνα ὁ στατήρ.	5.50
Ἀγγούρια ἕκαστον	10	Ξύλα ἡ ὀκὰ	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

28 Ἰουνίου 1879 — 28 Ἰουνίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	288 ½
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25 20	224.—	280	298 ½
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 400
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	280
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515
6 » δρ. (μετάλ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	105 ½
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197 50	250	» 200

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ. θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3455
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	157
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.40	100	φ. 116
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 72
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	150
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 69

Δάνειον 60,000,000 μὲ 1 ½ ὑποτίμησιν.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30. — Ἐμπ. 3 μην. 29.35.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.18. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 117.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.40
Λ. Στερλ. » 29.15
Λ. Ὀθωμ. » 26 60
Αὐςρ. Φλ. » 13.50
Ἀρ. 5φρα. » 5.80
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (26 Ἰουνίου). Ἐμπ. 3 μην. 28.80—29.15.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (26 Μαΐου). Ἐμ. 3 μην. 29.50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (4 Ἰουλίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 46 ¼
Ἕλλην δάνειον τῶν 9 %.. » 257
» » » 8 %.. » 250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 67
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 5/8-32/40
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23-23.05
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 3/8
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 31/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Ἰουλίου.)	ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (4 Ἰουλ.)
Λον.αἱ10λ. σ. 3μ. φιο. 116 05	Λον.αἱ10λ σ.3 μ. φιο. 115.80
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45 90	Παρ. τὰ 100 φρ. » 45.75
Εἰκοσάφραγκον » 9.21	Εἰκοσάφραγκον » 9.21
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ (μ 2 %) φρ. 25 23 ½—28 ½.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ 218.89 ζ. 122.50 - 137.50.

Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ῥώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Π. Α. Α. Γέϊσκ. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. Ὁ κ. Χ. Μ ἐπλήρωσεν ἡμῖν φρ. 260 — λαβὼν τὰς οἰκείας ἀποδείξεις. Προσεχῶς θ' ἀποσταλῶσιν οἱ ζητηθέντες τόμοι, πρὸς τοὺς νέους δὲ συνδρομητὰς κκ. Γ. Τ. καὶ Δ. Ρ. ἤρξατο ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου ἀπὸ τοῦ προπαρελθόντος σαββάτου — Φιλοδάντῃ. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — κ. Α. Κ. Θεσσαλονίκην Ὀκτὼ τόμοι τιμώμενοι (ἄδετοι) πρὸς φρ 5 — Κ^αν Μ^** Διότι καὶ αἱ κάλλιον διωργανισμέναι φύσεις ἐρεθίζονται καὶ διαστρέφονται ὁσάκις εὑρίσκονται εἰς τὴν ἐπισφαλῆ καὶ ταπεινωτικὴν ταύτην θέσιν. «Ἐάν ποτε μὲ ἦλθεν ἡ ἰδέα, λέγει συγγραφεύς τις, ὅτι ἐνδεχόμενον ἦτον ἕνεκα τῶν δυστυχημάτων μας νὰ γείνῃ διδάσκαλος ἡ ἀδελφή μου εἴς τινα πλουσίαν οἰκίαν, ἀμέσως ὡρκίσθην νὰ προτιμήσω νὰ φάγωμεν ἐργαζόμενοι ξηρὸν μόνον ἄρτον εἰς πενιχρὰν καλύβην, παρὰ νὰ τὴν ἴδω νὰ παρακάθηται εἰς τὰ φαρμακερὰ συμπόσια τῆς πλουσίας μὲν ἀλλ' ἀπαισίας ταύτης δουλοσύνης· εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῶμεν ἄλλο εἶδος ζωῆς καθυποβάλλον ὡς τοῦτο τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν εἰς πικροὺς πειρασμούς, τοσσούτῳ ἀναπτύσσον καὶ ἐρεθίζον τὸν φθόνον, διεγεῖρον τὴν ἀδημονίαν, καὶ παροξῦνον τὴν ματαιότητα καὶ τὰς φυσικὰς ζηλοτυπίας τῆς γυναικός.» — κκ Γ'. Βερολῖνον, Κ. Μ. Βιέννην, Ν. Γ. Π. Μόναχον, *** Μασσαλίαν, R. F. Παρισίους, Ν Γ. Ταγανρόκ, Δ. Γ. Μ, Κ. Κ καὶ Μ. Ι. Μ. Γέϊσκ, Γ. Κ. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Κ. Χ. καὶ Δ. Ι. Α Σύρον, Ξ. Ε. Μεσολόγγιον, Ν. Κ. Πάτρας, Χ Ν. Χ. Πόρον, C. R καὶ Γ. Κ. Πειραιᾶ, Α. Α. Καλάμας. Ἐλήφθησαν — κ. Ι Φ. Μ. Ὀδησσόν. Ἀναμένομεν ἐπιστολὴν ὑμῶν. Τῇ 23 ἀπεστάλησαν τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκδοθέντα φύλλα πρὸς τοὺς κ. Ε. Σ, Γ Μ. καὶ πρὸς τὸ Καφενεῖον ὁ «Βόσπορος.» — *** Εὐχαρίστως θὰ δημοσιεύσωμεν αὐτό. — Συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας. Οἱ Γάλλοι. «Ὅλος ὁ κόσμος, λέγει ἄγγλος τις συγγραφεύς, εἶνε ἡ ἄξεστος ὕλη ἣν μόνη ἡ γαλλικὴ εὐφυΐα δύναται νὰ ἐπεξεργασθῇ μετὰ τῆς δεούσης κομψότητος, καὶ ὅτι μόνος ὁ γάλλος ἔχει τὸ ἐπίζηλον χάρισμα νὰ συλλέγῃ ἅπαντα τὰ ἐξαγόμενα τῶν μακροχρονίων ἀγώνων τῆς εὐρωπαϊκῆς διανοίας. φαντασίας καὶ φιλεργίας, καὶ νὰ δίδῃ αὐτοῖς τύπον τερπνότερον ἅμα καὶ ψηλαφητόν.» — Levant herald. Κωνσταντινούπολιν. Εὐχαρίστως ἀποδεχόμεθα τὴν ἀνταλλαγήν — κ. Δ Β. Ἀλεξάνδρειαν. κ. Α Π. ἐπλήρωσε τὴν συνδρομὴν τοῦ Cercle Mohammed Aly. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Ἀριθ. 436 Σύρον. Τὸ ἑπόμενον: Φιλάργυρός τις κυρία μεταχειρίζεται μικρότατα κηρία· ἀστεῖός τις, εὑρισκόμενος ἑσπέραν τινὰ παρ' αὐτῇ, τῇ εἶπε· «κυρία μου ἀνάψατε παρακαλῶ καὶ ἄλλο κηρίον διὰ νὰ ἴδωμεν ποῦ εὑρίσκεται τὸ πρῶτον.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

693.

Πόθεν ὠνομάσθη ὁ μὴν Ἰούλιος;

694.

Ὑπὸ τίνος ἐῤῥέθη τὸ πρῶτον ἡ παροιμία «Ἀρχὴ δέ τοι ἥμισυ παντός;».

695.

Κύριός τις ἔλεγε πρὸς ἕτερον. «Ἔχω δὶς τὴν ἡλικίαν τὴν ὁποίαν εἶχες ὅταν ἐγὼ εἶχον τὴν ἡλικίαν τὴν ὁποίαν σὺ ἔχεις τώρα. Ὅταν δὲ θὰ ἔχῃς τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἔχω τώρα ἡλικίαν, θὰ ἔχωμεν ἀμφότεροι 126 ἔτη.

Ποία εἶνε ἡ ἡλικία ἑκάστου;

696.

Δημοτικὰ αἰνίγματα 696 - 702.

[Καρπάθου].

Χιλιοτρύπητο χαράδι, καὶ βαστᾷ νερὸ κ' ὁπάγει.

697.

Κύτρινος εἶμαι καὶ χλωμὸς, πολλὴ δύναμιν ἔχω.
Μὲ παίρνουσι καί με σφαλοῦν, μ' ἐγὼ φεύγω καὶ τρέχω.

698.

Τρεῖς τρεῖς τὴ πιάνου καὶ γεννᾷ, μ' ἀλήθεια πρῶτα πίνει.
Μαῦρα τὰ κάνει τὰ παιδιὰ κι' ὀπίσω της τ' ἀφίνει.

699.

Ἄψυχο ψυχὴ δὲν ἔχει, καὶ ψυχὴ πέρνει καὶ φέρνει.

700.

Ὄξω 'σ τὰ ὄρη κρέμμουται κ' εἰς τοὺς ἀγρούς κοιμοῦνται.
Τὰ ἔρημά του κόκκαλα εἰς ταῖς αὐλαῖς κυλιοῦνται.

701.

Ὁ Γιάννης τρώει τὸ στοιχιὸ, κ' ἐκεῖνος τρώει' ἀπ' αὐτό.

702.

Ἄσπρος κάμπος, μαῦρα βούδια, χαράσ' τὸν νιὸ 'ποῦ τὰ [λαλεῖ.

703.

Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἑπομένης φράσεως.

διανοητικὸν	ὡς	χρυσοῦν	τὸν	ἐπὶ
τε	μετρίως	ὁ	πρέπει	ὑλικὸν
βραχύνει	τὸν	καὶ	πρὶν	τροφῆς·
πολὺ	τραπέζης	ἡ	ἐφαρμόζεται	Τὸν
τὸ	ζῆν »	ὑπερβολὴ	παράγγελμα	ἡ
δὲ	ἐξανίσταται	βίον	τῆς	ἄνθρωπος
τῆς	τὸ	εἰς	βίον	κορεσθῇ·
πρέπει	νὰ	νὰ	τὸν	εἶνε

704.

Τὸ ὄνομά μου, ἐξ ὀκτὼ γραμμάτων συγκείμενον, ἔφερον τὸ πάλαι. 1ον Ὁ πενθερὸς διασήμου δημαγωγοῦ 2ον Περίφημος ἀθλητὴς ἐκ Θάσου. 3ον Εἷς τῶν σχολιαστῶν τοῦ Ὁμήρου. 4ον Πτωχαλαζών τις καὶ δεισιδαίμων Ἀθηναῖος, κωμῳδούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους.

Ἐκ τῶν ὀκτὼ γραμμάτων μου

Τὰ 2, 6, 6, 3 σχηματίζουσι μεσόγειον πόλιν τῆς Σικελίας.
1, 2, 3, 4, 7, 8 μαθητήν τινα τοῦ Σωκράτους, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ὑπάρχει διάλογος τοῦ Πλάτωνος.
3, 8, 2, 3 κώμην τῆς Ἀρκαδίας.
4, 3, 4, 4, 7, 8 ποταμὸν τῆς Ἀσίας.
6, 5, 3 νῆσον τινὰ παρὰ τὴν Λῆμνον.
8, 3, 6, 7 πόλιν τῆς Θράκης.
3, 4, 3, 8 τιμητικὴν προσηγορίαν παρὰ τοῖς Τούρκοις.
4, 7, 4, 5, 6, 7, 8 ἐπίθετον σημαῖνον τὸν αὐτοφυῆ, τὸν ἐντόπιον.
8, 7, 8 ἀπεχθὲς ἔντομον.
3, 4, 5, 6, 7, 8 ὑβριστικὸν ἐπίθετον.
4, 5, 5, 6, 3 κοιλάδα ὅπου ὠλοκαυτώθησαν ἄνθρωποι.
3, 4, 6, 7 μίαν τῶν ἡρωΐδων τοῦ Βολταίρου.

705.

Διὰ ποίου μέσου δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἡ δημοκρατία εἰς δέκα ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης;

706.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Si vous ne savez pas faire un peu mon deuxième,
Sur l'eau ne cherchez pas à vous montrer mon un.
De mon quatre le deuil sera longtemps extrême,
Si l'être perdu fut l'objet de son troisième.
Faire ici-bas mon cinq est, hélas! fort commun.

707.

Réunir les trois mots suivants pour n'en former qu'un seul: Cadre — Juin — Imite.

708.

Je contiens deux cités, une dans chaque monde;
Cinq pieds font la première, et quatre la seconde.

709.

C'est dans la gamme musicale
Qu'il faut chercher mon second, mon premier.
Dans celle des couleurs mon troisième s'installe.
En ce qui touche mon entier,
C'est un agent précieux et pratique
Dans le travail métallurgique.

ΛΥΣΕΙΣ

675.

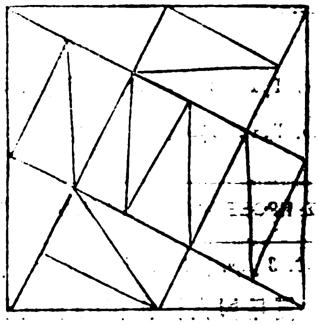

676. Ὁ ἀριθμὸς 2521. — **677.** $\frac{1+1-1\times 1}{1}$

678. Il n'est que pêcher en eau trouble. — **679.** Ἡ μνήμη εἶνε πλουσία ἀποθήκη, ἧς ἔχουσι κλειδίον οἵ τε εὐφυεῖς καὶ οἱ ἀνόητοι, ἀλλ' οἱ τελευταῖοι ἀδυνατοῦσι νὰ εὕρωσιν ἐν αὐτῇ τὰ ἑκάστοτε χρήσιμα. — **680.** Τροία.

681.

α υ ρ α
υ δ ω ρ
ρ ω μ η
α ρ η ς

682. π. — **683.** Φάρος - ἀφρός. — **684.** Γάμος. — **685.** Σιαγών. — **686.** Σφραγίς. — **687.** Ῥίς. — **688** Ποίησις. — **689.** Βολταῖρος κλπ. — **690.** Farce-force. **691.** Cha-rade. — **692.** Echomètre (Instrument destiné à mesurer les sons). dans lequel mot on trouve: Rome, torche, corme, orme, côtre, Homère, hêtre. roche, rocher, éther, ocre, chrome, thème, comète, cor. Corte, Côme, or, Echo, mère, être, mort.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι, Ἑλένη Κ. Βαρατάση, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Μαρία Ι. Μπουδούρη, Miss Terr, ** ΑΛ, Καλλιόπη Δ. Χατσηνικολάου, Ε**, Μαριάνθη Α. Μπρέλλη, Σ. Π. Παπαδοπούλου, Πηνελόπη *, Χαρίκλεια Γ. Δασκαλάκη, Ἀσπασία Σάσκην, Ἑλένη Μότσου (Ὀδησσοῦ) κκ. Ἰωάννης Α. Κανταχίδης, Ernest Pellissier, Σ. Λεκατσᾶς, Le Prince Paul, Σ. Λεκατσᾶς, Bruncambille, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Δ. Γ. Δασκαλάκης, Lord Thograf, Ι. Ε. Φορνέζης, Εἷς ἀσθενὴς, C. Reinhold, (Πειραιῶς), Μ. Ι. Μητσάκης, Π. Β. Μαραγκάκης.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

8 ΙΟΥΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 132.

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1751. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 8 Ἰουλίου 1879. Ἀριθ. 184 (132). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ. 20. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ φιλέλληνος Emile Egger. — Emile Egger ὑπὸ Σ Π. Λάμπρου. — Ἐδμόνδος Ἀβοὺ καὶ μία ἐπιστολὴ αὐτοῦ, ὑπὸ Ἀναστασίου Σ. Βυζαντίου. — Ἀναμνήσεις Ἱεροσολυμιτικαί. — Ἀποδημία εἰς ἓν μεταλλεῖον τῆς Σιβηρίας. — Τὸ Ῥάλλειον βραβεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, ὑπὸ Χ. Ν. Φιλαδελφέως. — Βοναπάρται. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1752. **Περὶ ἰδιοκτησίας** ὑπὸ Β. Τ. Οἰκονομίδου. Ἀθήνησιν ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἰω. Ἀγγελοπούλου, 1879, δρ. ν. 3.

1753. **Ἑλληνικὴ μυθολογία** μετὰ συνόψεως Ῥωμαϊκῆς μυθολογίας καὶ εἰκονογραφιῶν ὑπὸ Δ. Πανταζῆ. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ Κ. Βλαστῷ, 1879, 8ον, σ. ις' καὶ 359. δρ. ν. 4. [Τὸ βιβλίον τοῦτο συνετάχθη διὰ παῖδας ἐπὶ τῇ βάσει μυθολογίας γραφείσης ὑπὸ ἀγγλίδος κυρίας, κατακοσμεῖται δὲ διὰ πολλῶν ὡραίων εἰκονογραφιῶν ἐξ ἀντιγράφων παλαιᾶς καλλιτεχνίας εἰλημμένων, ξυλογραφηθεισῶν δὲ παρὰ τοῦ δοκιμωτάτου κ Κ. Πρινάρη].

1754. **Φιλοσοφικὸν ἀπάνθισμα.** Ψυχολογία, ὑπὸ Ἰωάννου Δ. Ἀριστοκλέους, δαπάνῃ τοῦ εὐγενεστάτου κυρίου Ἀντωνίου Βλαστοῦ. Ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1879, τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σας, 8ον, σ 268.

1755. **Κλεὶς Πατρολογίας καὶ Βυζαντινῶν συγγραφέων**, ἤτοι εὑρετήριον πάντων τῶν συγγραμμάτων τῶν θείων ἡμῶν πατέρων, διδασκάλων καὶ συγγραφέων τῶν περιεχομένων ἐν τῇ ἐν Παρισίοις ἐκδοθείσῃ Πατρολογίᾳ εἰς τόμους ἑκατὸν ἑξήκοντα καὶ ἕνα (1857-1866) ὑπὸ Μιγνίου (Migne) ἐν ᾗ προσετέθησαν καὶ τὰ συγγράμματα ἑπτὰ Βυζαντινῶν συγγραφέων ἐκ τῆς ἐν Βόννῃ ἐκδόσεως, αὐτῶν μόνον μὴ συμπεριλαμβανομένων ἐν τῇ τοῦ Μιγνίου ἐκδόσει, ὑπὸ Δωροθέου τοῦ Σχολαρίου (πρώην μητροπολίτου Λαρίσσης, τοῦ Θεσσαλοῦ). Ἤδη πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα ἀξιώσει πολλῶν σοφῶν καὶ ἐλλογίμων ἀνδρῶν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Γεωργίου Καρυοφύλλη, 1879, 4ον, σ. μζ' καὶ 611, φρ. 20.

1756. **Ε. Δεληγεώργης.** Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1879 μικρὸν 8ον, σ. 49. [Ἡ ἀξιόλογος αὕτη σκιαγραφία τοῦ Ε Δεληγεώργη ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 3097 καὶ 3098 φύλλοις τοῦ Νεολόγου Κωνσταντινουπόλεως, ἅτινα ὁλοσχερῶς ἐξηντλήθησαν.]

1757. **Σκέψεις** ὑπὲρ βελτιώσεως τῆς παρ' ἡμῖν δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀνακοινωθεῖσαι ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει τοῦ ἑλληνικοῦ διδασκαλικοῦ συλλόγου, ὑπὸ Βρατσάνου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας. Φυλλάδιον ἐκ 12 σελίδων.

1758. **Ἱστορία Ἑλληνικὴ** ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι Καποδιστρίου πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐρανισθεῖσα ὑπὸ ** καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Δ. Η. Κυριακοπούλου καθηγητοῦ τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου. Ἐν Ἀθήναις. 1879.

1759. **Ἐπίτομος Ἑλληνικὴ Ἱστορία** ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ νῦν πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις ὑπὸ Δ. Η. Κυριακοπούλου καθηγητοῦ τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου. Ἐν Ἀθήναις. 1879.

1760. **Τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Συντακτικὸν** συνταχθὲν ὑπὸ Περικλέους Ἰασεμίδου καθηγητοῦ τοῦ Α' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου καὶ ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν βιβλίων ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητευομένων ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ τοῖς γυμνασίοις. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις. 1879.

1761. **Βετλῆ.** Μελόδραμα ἐν δυσὶ πράξεσι. Ποίησις καὶ μουσικὴ Γ. Δονιζέττη. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀκριβῶς πρὸς τὴν μουσικὴν μετηνεγμένη, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Καταχουζηνοῦ [Σύλλογος Μουσικὸς καὶ Δραματικὸς] Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1879. Ἐκδίδοται δαπάνῃ τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου καὶ πωλεῖται ὑπὲρ τοῦ Ὠδείου ἀντὶ φράγκου.

Ὁ περιώνυμος περιηγητὴς σὶρ Σαμουὴλ Βαίκερ, διατρίψας ἓξ μῆνας ἐν Κύπρῳ, θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἐν ἰδιαιτέρῳ πονήματι τὰς ὁδοιπορικὰς αὐτοῦ ἐντυπώσεις.

— Ἐξ ἐπιστολῆς, ἐκ Τυβίγγης, ἀπευθυνομένης πρὸς τὴν Κλειώ, ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: Ἰχνηλατῶν ἐν τῇ ἐνταῦθα Βιβλιοθήκῃ, ὅπως εὕρω μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων εἴ τι σπουδαῖον καὶ καλὸν πρὸς δημοσίευσιν, ἀνεῦρον ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. Μβ, 10 τόμῳ περιήγησιν ἐν εἴδει ἡμερολογίου Ἕλληνός τινος Ἰακώβου Μηλοΐτου Πατμίου, ἀνδρὸς λογίου μὲν οὐχί, ὡς εἰκάζει τις ἐκ τῶν πλείστων ἀνορθογραφιῶν τοῦ χειρογράφου, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων, ἐφ' ὧν κάλλιστα ἐφαρμόζεται τὸ ὁμηρικὸν «ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη.... πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω». Ἡ περιήγησις αὕτη, χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1588, καὶ περιέχουσα πλείστας περιέργους εἰδήσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ τῶν πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς διεσπαρμένων Ἑλλήνων, φέρει ἐν ἀρχῇ ἐπὶ τοῦ περισελίδου τὴν ἑξῆς ἰδιόγραφον σημείωσιν τοῦ Τυβιγγιανοῦ Μαρτίνου Κρουσίου «Ταῦτα ἔγραψέ μοι ἰδιοχείρως ὁ ἐκ Πάτμου κύριος Ἰάκωβος ὁ Μηλοΐτης, ἐν Τυβίγγῃ, τῇ ις' ἰανουαρίου αφπη', ἀνὴρ ἄριστος καὶ φιλογερμανικὸς Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ». Ὁ Κρούσιος ἀποκαλῶν αὐτὸν ἄριστον καὶ κατατάσσων τὸ χειρόγραφόν του μεταξὺ τῶν ἄλλων τῆς Τυβίγγης, δεικνύει ὅτι οὐχὶ ἀδιαφόρως περὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῶν εἰδήσεων αὐτοῦ ἔκρινεν. Ἐν τῷ χειρογράφῳ ὑπάρχουσι καὶ πληροφορίαι περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙϚ' αἰῶνος. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μηλοΐτου «τὰ Ἰωάννινα εἶχον κατοίκους πάντας χριστιανοὺς Ἕλληνας, πραγματευτάδες καὶ διδασκάλους, τὸ ἑλληνικὸν δὲ στοιχεῖον ἐπεκράτει μέχρις Αὐλῶνος.»

— Τὰ μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς σχολῆς, κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι διατριβήν των, εἰσὶν ὑπόχρεα νὰ ὑποβάλλωσιν ἐτησίως εἰς τὴν «Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ γραμμάτων» ἓν ὑπόμνημα πραγματευόμενον ἀρχαιολογικὸν ἢ φιλολογικὸν ἀντικείμενον, ἀναφερόμενον ἐν Ἑλλάδι ἢ ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὑπομνήματος ἀφίεται εἰς τὴν ἐκλογὴν ἑκάστου μέλους. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπὸ τοῦ ἰουλίου μέχρι τέλους τοῦ ὀκτωβρίου ἑκάστου ἔτους περιηγοῦνται τὴν Ἑλλάδα ἢ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὰς νήσους πρὸς ἀνεύρεσιν ἀρχαιοτήτων ἢ χάριν γλωσσικῶν μελετῶν, κατὰ τὸ ὑπόλοιπον δὲ διάστημα τοῦ ἔτους καταγίνονται εἰς σύνταξιν τῶν ἐρευνῶν των. Ἐκ τῶν ἓξ μελῶν, τῶν συγκροτούντων ἐφέτος τὴν Γαλλικὴν σχολήν, ἀνεχώρησαν κατ' αὐτάς: Οἱ κκ. Paul Girard εἰς Ῥόδον, Edmond Pottier καὶ Amedée Hauvette Besnault εἰς Λέσβον, Mondry Beaudouin εἰς Κάρπαθον καὶ Β. Haussoullier εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Προσεχῶς δ' ἀναχωρεῖ εἰς Νάξον καὶ ὁ κ. Jules Martha.

— Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐξεδόθη ὁ α' ἀριθμὸς τῆς 6' περιόδου τοῦ Φωτός, τῆς γνωστῆς ἐφημερίδος τοῦ κ. Σοφ. Καρύδη.

— Διωρίσθη γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου ὁ κ. Ι. Ζωγράφος, ὑφηγητὴς τῆς Δημοσιονομίας, ἀντὶ τοῦ κ. Γκίκα Δοκοῦ ἀποσυρθέντος τῆς ὑπηρεσίας. Τῷ κ. Δοκῷ ἐπεφυλάχθη ὁ πρὸ ἐτῶν ἀπονεμηθεὶς αὐτῷ τιμῆς ἕνεκεν τίτλος τοῦ ἐπιτίμου καθηγητοῦ καὶ ἀπενεμήθη καὶ τὸ χρυσοῦν τοῦ Σωτῆρος παράσημον μετὰ εὐαρεσκείας διὰ τὰς πολυετεῖς ἀόκνους καὶ μετὰ ζήλου ὑπηρεσίας αὐτοῦ ὡς γραμματέως τοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ διατελέσαντος.

Digitized by Google

ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΟΝ ΦΡ. 9,000,000

18 Κλήρωσις διὰ τὴν ἑξαμηνίαν τὴν λήγουσαν τὴν 18 Ἰουλίου 1879.

1 — 10	5961 — 5970	12351 — 12360
31 — 40	6211 — 6220	12601 — 12610
81 — 90	6281 — 6290	12751 — 12760
211 — 220	6301 — 6310	12971 — 12980
391 — 400	6331 — 6340	13031 — 13040
441 — 450	6351 — 6360	13041 — 13050
621 — 630	6821 — 6830	13241 — 13250
811 — 820	6901 — 6910	13361 — 13370
871 — 880	6941 — 6950	13681 — 13690
941 — 950	7041 — 7050	13821 — 13830
1031 — 1040	7051 — 7060	13841 — 13850
1121 — 1130	7161 — 7170	14091 — 14100
1411 — 1420	7191 — 7200	14101 — 14110
1601 — 1610	7421 — 7430	14111 — 14120
1741 — 1750	7471 — 7480	14261 — 14270
1861 — 1870	7571 — 7580	14361 — 14370
1941 — 1950	7821 — 7830	14431 — 14440
2121 — 2130	7921 — 7930	14471 — 14480
2181 — 2190	7971 — 7980	14551 — 14560
2371 — 2380	8161 — 8170	14991 — 15000
2381 — 2390	8501 — 8510	15071 — 15080
3081 — 3090	8561 — 8570	15121 — 15130
3141 — 3150	8731 — 8740	15341 — 15350
3211 — 3220	8851 — 8860	15421 — 15430
3271 — 3280	8961 — 8970	15561 — 15570
3331 — 3340	9181 — 9190	15621 — 15630
3481 — 3490	9201 — 9210	15741 — 15750
3571 — 3580	9591 — 9600	15861 — 15870
3621 — 3630	9671 — 9680	15941 — 15950
3781 — 3790	9841 — 9850	16161 — 16170
3961 — 3970	10111 — 10120	16191 — 16200
4021 — 4030	10131 — 10140	16471 — 16480
4041 — 4050	10161 — 10170	16511 — 16520
4161 — 4170	10211 — 10220	16727 — 16730
4171 — 4180	10281 — 10290	16841 — 16850
4211 — 4220	10551 — 10560	16911 — 16920
4231 — 4240	10781 — 10790	16941 — 16950
4311 — 4320	11201 — 11210	17051 — 17060
4471 — 4480	11241 — 11250	17141 — 17150
4871 — 4880	11251 — 11260	17211 — 17250
4961 — 4970	11341 — 11350	17321 — 17330
5031 — 5040	11351 — 11360	17411 — 17420
5071 — 5080	11411 — 11420	17521 — 17530
5311 — 5320	11561 — 11570	17601 — 17610
5341 — 5350	11681 — 11690	17661 — 17670
5411 — 5420	11861 — 11870	17691 — 17700
5521 — 5530	11921 — 11930	17841 — 17850
5561 — 5570	12001 — 12010	
5581 — 5590	12201 — 12210	

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1888.

88 Κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Ἰουλίου. 1879.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 14 σειραί:
213 360 450 502 1542 1845 1957 2066 2578 2885 3314 3435 3984 4194

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
213	15	400	1845	2	400	3314	1	1000
	52	400		10	400		87	1000
	62	400		69	400		98	20000
	93	400		72	400	3435	37	400
360	96	3000	1957	15	400		45	400
450	1	400		87	1500		52	400
	53	40000	2066	1	1000		66	400
	81	1000		10	400		68	400
502	3	3000		25	400		77	400
	50	400		58	400	3984	7	200000
	81	400		69	400		18	400
	84	400	2578	14	400		43	400
	86	5000		87	400		76	400
1542	32	1500	2885	10	1500		83	400
	34	400		62	400	4194	37	400
	61	5000		86	400		60	400
	80	400		100	400		66	400
							75	400

Οἱ ἐξαχθέντες ἕτεροι 1348 ἀριθμοὶ κληρωθήσονται τῇ 2 Ἰανουαρίου 1880.—Ἡ ἑπομένη κλήρωσις ἐνεργηθήσεται τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1879.

Πίναξ ἐμφαίνων τὰ κληρωθησόμενα καθαρὰ ὑπόλοιπα:

Φ.Χ	Ἀφ 15 %	ὑπόλ. πλ.	Φ.Χ.	Ἀφ. 15 %	ὑπ. πλ.
200000	29985	170015	1500	210	1290
40000	5985	34015	1000	135	865
20000	2985	17015	400	45	355
5000	735	4265	200	15	185
3000	435	2565			

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Ἀν.	Παρατηρήσεις.
Ἰούν. 27	752.14	31.4	19 7	ΒΑ.	
28	747.00	30.9	19 6	ΝΔ.	
29	744.84	33 7	21 7	ΝΔ	
30	747.37	31.9	23 3	ΒΑ	
Ἰούλ. 1	752.24	30 0	21 8	ΒΑ.	
2	751.04	31.3	21.6	ΒΑ.	
3	749.66	32.6	21 7	ΒΑ.	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 6 Ἰουλίου 1879].

Ἄρτος α΄ π.	50	Πεπόνια ὀκᾶ	25
» β΄ π.	45	Φράουλα ὀκᾶ	5.—
Κρέας βόειον	1 80	Κεράσια ὀκᾶ	—
» μόσχιον	2 60	Ἀπίδια	1 20
» πρόβιον	1 40	Βερύκοκκα	—
» ἀμνοῦ	1 60	Καφὲς α΄ π.	4.40
Ὄρνις	2.50	» β΄ π.	4.20
Ὀρνίθιον	1 70	Ζάχχ. κεφ.	1.80
Γαλόπουλα	4.50	»	1.50
Γαλοποῦλα	—	Ἔλαιον α΄. π.	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος	4.—	» β΄. π.	1.30
Πιτσούνια »	2.—	Χαβιάρι	16.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.	—	Αὐγοτάραχον	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.	—	Τυρὸς Ἑλβετ. ὀκ.	4.40
Θύννος (Μαϊάτικον)	—	» Ὀλλανδικὸς	4 80
Ἀστακὸς	—	» Ἑλλ. ἀσκοῦ	2.—
Συναγρὶς	2.40	» Κρητικ.	2.80
Κέφαλοι	2 40	Βούτυρον νωπόν	8.—
Μπαρμπούνια	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ	4.60
Ὠὰ τὰ 3	25	Ὀρύζιον κοινόν	80
Σπαράγγια	—	» Βενετ.	90
Πατάτες ἡ ὀκᾶ	25	Πάσται ἡ ὀκ.	80
Δομάτες	60	Μακαρόν α...η.	80
Ἀγκινάρες ἑκ.	—	» Νεαπόλεως	1.50
Μελτζάνες ἑκ.	10	Κόλλα	1.70
Μπάμιες αἱ 100	80	Σάπων Ζακύνθου	1.40
Λάχανον ὀκ.	—	» ἐντόπιος	1.30
Κολοκυθάκια ὀκᾶ	15	Σπερματζέτα	1.85
Φασόλια ὀκᾶ	50	Πετρέλαιον	80
Ἀγγούρια ἕκαστον	10	Κάρβουνα ὁ στατήρ.	5.50
Ῥοδάκινα ὀκᾶ	1.60	Ξύλα ἡ ὀκᾶ	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

5 Ἰουλίου 1879 — 5 Ἰουλίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	288
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25 20	224.—	280	298
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 400
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	280
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53 20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197 50	250	» 200

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122 20	1,000	3480
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	157 $^1/_2$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 116
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280.000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 69

Δάνειον 60,000,000 μὲ 1 φ. ὑποτίμησιν.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.45
Λ. Στερλ. » 29.15
Λ. Ὀθωμ. » 26 65
Αὐστρ. Φλ. » 14.—
Ἀρ. 5φρα. » 5.85
Ἀρ. φράγ. » 1.16

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 30. — Ἐμπ. 3 μην. 29.30.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.18. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 116 $^3/_4$.

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ἰουλίου). Ἐμπ. 3 μην. 29.10—29.20. — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (26 Μαΐου). Ἐμ. 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (11 Ἰουλίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 45 $^1/_2$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 258
» » » 8 %.. » 250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 66
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 $^1/_2$-$^5/_8$
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23 05-23.10
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 $^1/_2$
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 $^{25}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Ἰουλίου.)		ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (11 Ἰουλ.)	
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.	116.05	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.	115.90
Παρ. τὰ 100 φρ. »	45 90	Παρ. τὰ 100 φρ. »	45.80
Εἰκοσάφραγκον »	9.21	Εἰκοσάφραγκον »	9.21
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »		Ἀργυρᾶ φιο. 100.	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (11 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.27 $^1/_2$—32 $^1/_2$.
Χρυσὸς $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 218.89 ζ. 132.50 - 137.50 %
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ν. Ι. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ νεωτέρα μυθιστορία τοῦ Jules Verne εἶνε «Les tribulations d'un chinois en Chine». Δημοσιεύεται δὲ ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι τῶν «Καιρῶν» τῶν Παρισίων, ἀπὸ τῆς 1 ἰουλίου. — κ. Α. Η. Kahlenberg (près de Vienne). Θ' ἀπαντήσωμεν ἰδιαιτέρως. — Μιᾷ κυρίᾳ. Ἡ Θεοδώρα, ἡ σύζυγος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου. Ὀλίγιστα παραδείγματα τύχης, ὁποία ἡ τῆς Αὐγούστης ταύτης, μᾶς προσφέρει ἡ ἱστορία. Θυγάτηρ θηριοτρόφου τινός, γεννηθεῖσα ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ θηριοτροφείου, ἔμεινεν ὀρφανὴ ἀπὸ πατρὸς εἰς παιδικὴν ἡλικίαν. Μετ' οὐ πολὺ ὁ ἐπελθὼν θάνατος τῆς μητρός της τὴν ἐξέθεσεν εἰς ὅλας τῆς ὀρφανίας καὶ δυστυχίας τὰς δοκιμασίας. Ἡ Θεοδώρα ἀφοῦ ὑπηρέτησεν ὡς ὑποκρίτρια εἰς τὸ θέατρον καὶ περιῆλθε πολλὰ μέρη......, κατώρθωσεν, ἕνεκα τοῦ ἀμιμήτου κάλλους της, νὰ ἑλκύσῃ εἰς ἑαυτὴν τὸν Ἰουστινιανόν, καὶ νὰ τὸν ἑλκύσῃ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ τὴν νυμφευθῇ· πολλάκις μάλιστα ἐφαίνετο αὐτὴ μᾶλλον ἐπικρατοῦσα ὑπὲρ ἐκεῖνον. Οὐδὲν τῶν πολιτικῶν ἐπράττετο παρὰ τὴν γνώμην τῆς Θεοδώρας· διάταγμα δὲν ἐγράφετο, χωρὶς ν' ἀναφέρεται καὶ τὸ ὄνομά της, καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις παρεγνώριζε τὴν ὑπεροχήν της! Ὁ δὲ Πάπας Βιγίλιος, ἁναρπασθείς, κατὰ διαταγὴν αὐτῆς, ἐκ τοῦ ἐν Ῥώμῃ ναοῦ τῆς Ἁγίας Καικιλίας, ὑπῆρξεν ἀπόδειξις ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ τότε ἀκόμη ἰσχύουσα τῶν ἱερῶν ναῶν ἀσυλία ἔπρεπε νὰ μηδενισθῇ ἐνώπιον τῆς θελήσεώς της! Εἰς τόσην δὲ πολυτέλειαν καὶ ὑπεροψίαν ἐξώκειλεν, ὥστε τῷ 533 μεταβᾶσα εἰς τὰ λουτρὰ τῶν Πυθίων, εἶχε συμπαρακολουθοῦντας αὐτὴν τετρακισχιλίους, τὸ πλεῖστον ἄρχοντας, Κόμητας, Πατρικίους, Μαγίστρους κλπ! Ὡς κολοφῶνα δὲ τῆς εὐδαιμονίας της ἀπήλαυσε καὶ τὴν μετὰ θάνατον εὐλαβῆ μνήμην, ἀναφερομένη ὡς Ἁγία ἐν τοῖς Μηναίοις!!! — Phare de Bosphore. Κωνσταντινούπολιν. Εὐχαρίστως ἀποδεχόμεθα τὴν πρότασιν ὑμῶν. — κκ. Ο. Γ. Λούκκαν, Ι. Δ. Α., Α. Τ. Κωνσταντινούπολιν, Δ. Κ. Ἀλεξάνδρειαν, Γ. Α Ζ. Σύρον, Σ. Σ. Ἄνδρον, Χ. Α. Ρ, Μ. Α, ***, Π. Κ, Α*. Πάτρας, Φ. Κ Κ. Ἀργοστόλιον, Σ Α. Σ. Ληξούριον, Κ. Χ. Μ. Κεφαλληνίαν, C. B. Ν. Κ. Φ, Ν Γ. Ρ. καὶ Καν Ε. Γ. Χ. καὶ Μ* Πειραιᾶ, Δ. Α. Καλάμας, Καν Μ. Β, Μ. Μ. Μ., Cme Montretout, Ε. Ρ. Ἀθήνας. Ἐλήφθησαν. — κ. Γ. Π. Γεράκι τῆς Σπάρτης. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν, ἡ συνδρομὴ ὅμως θ' ἀρχίσῃ ἀπὸ τῆς 1 ἰανουαρίου. — Συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας. Εὐχαρίστως. — *** Δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα ν' ἀρχίσωμεν τὴν δημοσίευσιν πρὶν ἢ λάβωμεν καὶ τὸ τέλος. Δ. Α. Προσεχῶς θὰ δημοσιεύσωμεν μετάφρασιν τῆς Μαγδαληνῆς, μυθιστορήματος τοῦ Ἰουλ. Σανδῶ, βραβευθ. παρὰ τῆς Γαλλ. Ἀκαδημείας.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

710.

Πόθεν παρήχθη τὸ δημῶδες λόγιον « Ἔκαμε τὸν διάβολον τέσσαρα ; »

711.

Εὑρὲ ἀριθμὸν ὅστις διαιρούμενος ἀλληλοδιαδόχως διὰ τοῦ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 καὶ 10, νὰ δίδῃ ὑπόλοιπον 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 καὶ 9. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἡ διαίρεσις διὰ τοῦ 2 θὰ δώσῃ ὑπόλοιπον 1, ἡ διὰ τοῦ 3, 2, ἡ διὰ τοῦ 4, 3 καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τῆς διαιρέσεως διὰ τοῦ 10 οὗ τινος ὑπόλοιπον ἔσεται τὸ 9.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 29 Ἰουνίου 1879. ** Ν.

712.

Τὸ φῶς φεύγω τῆς σελήνης
Καὶ τὰ σκότη τῆς νυκτός,
Τοῦ ἡλίου, τῆς ἡμέρας
Φίλος εἶμαι ποθητός.
Εἰς τὰ ὕψη διαιτῶμαι
Καὶ τοὺς ῥύακας ποθῶ,
Κ' εἰς τὰς ῥάχεις καὶ ἐφ' ἵππου
Ἀναβαίνω καὶ κατῶ.
Ἐπὶ τέλους εἶμαι πνεῦμα
Ἄδην κ' αἵματα ποθῶ,
Κ' εἰς τὸν ὕπνον σου, ὦ φίλε,
Μὴ τρομάξῃς ἂν φανῶ.

Ἐν Πειραιεῖ, τῇ 27 Ἰουνίου 1879.

Ν. Γ. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ

713.

Λεπτόν εἰμι, λεπτότατον· πλὴν ὄργανον σπουδαῖον.
Ἐγώ ποτε ἐχρησίμευσα εἰς ἥρωα γενναῖον.
Ἂν τὸ πρῶτον γράμμα μου θελήσῃς ν' ἀφαιρέσῃς,
Καὶ εἰς τὸν τόπον ἀντ' αὐτοῦ ἓν ἕτερον ἂν θέσῃς,
Θὰ μ' εὕρῃς εἰς τῆς γραμματικῆς τὸ σκοτεινὸν βιβλίον
Πῶς εἶμαι ἀπαραίτητον εἰς πρότασιν στοιχεῖον.
Πάλιν ἐὰν τὸ πρῶτόν μου θελήσῃς νὰ ἀλλάξῃς
Εἰς δίφρου θύραν εὐγενοῦς ἐπάνω θὰ μὲ τάξῃς.
Κ' εἰσέτι μίαν χάριν μου νὰ κάμῃς ἂν θελήσῃς,
Τὸ πρῶτον πάλιν γράμμα μου νὰ τὸ μεταποιήσῃς
Ἴσως βαδίζων πρὸς ἐμὲ μικρὸν θὰ κάμῃς βῆμα,
Ὅπως ἐγγίσῃς προχωρῶν τῆς λύσεως τὸ νῆμα.

Μ. Μ.

714.

.	.	.	.
.	Π	.	.
.	.	.	Η
.	.	.	.

715.

[Devinettes proposées par M. Ernest Pellissier].

Faire un seul mot avec les 3 mots Tonnelle — Nonce Virement.

716.

Trouver un mot de six lettres avec lequel on puisse faire six autres mots de cinq lettres, en otant successivement chacune de ses lettres.

717.

Mon premier empérieux
Est un ordre;
Mon second religieux
Est d'un ordre
Et mon tout bien ennuyeux
Est désordre.

718.

Sur mes six pieds lecteur, quand j'ai le ventre plein
Mon maitre est bien joyeux, son bonheur est sans frein;
Je suis sans tête et queue, une bête cruelle;
Si ma queue est remise, on trouve sa femelle.

719.

Faire un mot carré de cinq lettres tel qu'en enlevant le dernier terme, il reste un mot carré de 4 lettres; et qu'en retirant encore le 1er, il reste un mot carré de 3 lettres.

(Je propose une gravure de Callot, au 1er qui devenira le n° 719).

ERNEST PELLISSIER.

ΛΥΣΕΙΣ

693. Ὁ Ἰούλιος ἦτο κατ' ἀρχὰς ὁ πέμπτος τοῦ ἔτους μὴν (διότι παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ἔτος ἔκπαλαι ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου), ὅθεν καὶ ἐκαλεῖτο Quintilis εἴτε Κοϊντίλιος, ἀπὸ τοῦ quinque, ὅπερ λατινιστὶ δηλοῖ πέντε. Βραδύτερον ὁ Μάρκος Ἀντώνιος μετωνόμασε τὸν Κοϊντίλιον εἰς Ἰούλιον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος τοῦ καὶ ῥυθμιστοῦ τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἡμερολογίου, ὅστις ἐγεννήθη τῇ 12 τοῦ μηνὸς τούτου. — **694.** Ἡ γνωστὴ αὕτη παροιμία ἄδηλον ὑπὸ τίνος τὸ πρῶτον ἐῤῥέθη· ὁ μὲν Ἰάμβλιχος προσγράφει αὐτὴν τῷ Πυθαγόρᾳ, ὁ δὲ Λουκιανὸς τῷ Ἡσιόδῳ, ἀλλὰ καθάπερ παρατηρεῖ ὁ τελευταῖος τῶν ἑλληνικῶν παροιμιῶν ἐκδότης, ἀμφοτέρων αἱ παραδόσεις εἶνε ἡμαρτημέναι. Κατὰ τὸν παροιμιογράφον Διογενειακὸν, ὁ Κλέαρχος διδάσκει ὅτι πρῶτος εἰπὼν τὴν παροιμίαν εἶνε ὁ ἐν Δελφοῖς θεός, ὅτε, ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦ πότερος τῶν διδύμων ἀδελφῶν, Προκλέους καὶ Εὐρυσθέως, ἦτο πρεσβύτερος, εἶπεν «ἀρχὴ παντὸς ἥμισυ» δηλῶν ὅτι ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοὶ ἔπρεπε νὰ βασιλεύσωσι τῆς Σπάρτης. Ἡ παράδοσις τοῦ Κλεάρχου, ἐὰν ἦνε ἀκριβής, δεικνύει σαφῶς ὅτι τὸ θεῖον λόγιον, ἐκπεσὸν ὕστερον εἰς παροιμίαν, διέσωσε τὸν ἀρχικὸν αὐτοῦ τύπον, καθ' ὃν ἡ παροιμιώδης ῥῆσις ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς πᾶσαν παντὸς ἔργου ἐπιχείρησιν.

695.

Ὁ μὲν ἦτο 56 ὁ δὲ 42 ἐτῶν, καθότι ὁ προτείνων τὸ πρόβλημα ὑπερέβαινε τὸν ἕτερον κατὰ 14 ἔτη, ὥστε πρὸ 14 ἐτῶν ὁ ἕτερος εἶχε τὸ 28 ἔτος τῆς ἡλικίας του, δὶς δὲ 28 = 56, ἡλικία ἣν νῦν ἔχει ὁ προτείνων — καὶ ὅταν ὁ ἕτερος θὰ ἦνε 56 ἐτῶν, ὁ προτείνων θὰ ἦνε 70 ἐτῶν. 56 + 70 = 126.

Ἐν Κερκύρᾳ, Ἰούνιος 1879. Κ. Β. ΤΟΠΑΛΗΣ.

696. Σπόγγος. — **697.** Φλωρίον. — **698.** Γραφίς. — **699.** Πλοῖον. — **700.** Ἐλαία. — **701.** Ἡμερονύκτιον. — **702.** Γράμματα

703. Τὸν βίον βραχύνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ὑπερβολὴ τῆς τροφῆς· ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐξανίσταται τῆς τραπέζης πρὶν ἢ κορεσθῇ· τὸ «μετρίως ζῆν» εἶνε παράγγελμα χρυσοῦν, πρέπει δὲ νὰ ἐφαρμόζεται εἰς τὸν βίον τόν τε ὑλικὸν καὶ τὸν διανοητικόν. — **704.** Θεαγένης [Ἔννα, Θεάγης, Ἀσέα, Γάγγης, Νέα, Σάνη, Ἀγᾶς, Γηγενής, Σής, Ἀγενής, Γέενα, Ἁγνή]

705.

Δανία
ΣουΗδία
ΓερΜανία
ΤΟυρκία
ΒελγιΚή
Ρωσία
ἙλλΑς
ΑὐσΤρία
ἸταλΙα
Αγγλία

706.

B	R	A	V	E
R	A	M	E	R
A	M	O	U	R
V	E	U	V	E
E	R	R	E	R

707. Judiciairement. — **708.** Milan. Lima. — **709.** La-mi-noir.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι Ἑλένη Α. Ἀργυροπούλου, Μαρία Ι. Μπουντούρη, Ἑλένη Βαρατάση, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Σοφία *, Miss Terr, ** Μ, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Αἰκατερίνη Μηνιάτου, Ἑλένη Λεοντίδου, Μαρία Λεοντίδου, Κλειὼ Βερενίκη, Ἑλένη Ι. Χριστοφίδου (Πειραιῶς). κκ. Ernest Pelissier, Α. Γ. Θεοδωρίδης, Le Prince Paul, Α. Ν, Lord Gnette, Περικλῆς *, Lord Thograf, Δημήτριος Γ. Δασκαλάκης, Un rat beau et un chat lait, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Οὖτις, Φραγκίσκος Κ. Κρίσπης (Ἀργοστολίου), C. Reinhold, Ν. Γ. Ῥαυτόπουλος, Ν. Κ. Φραντζῆς (Πειραιῶς), Γεώργιος Α. Ζέης (Σύρου).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 133.

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μη τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, εν ταῖς επαρχίας φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται προς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1762. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 15 Ἰουλίου 1879 Ἀριθ. 185 (133). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ. 20. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς Ἀστυνομίας Σύρου ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου — Ἡ νεκρανάστασις τῆς σελήνης. — Ἡ οἰκία τοῦ κυρίου Χάρβυ. — Παραδοξολογία. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί — Γνῶμαι καὶ σκέψεις τοῦ δουκὸς Δε λα-Ῥοσφουκώ — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1763. **Ὁ κατὰ Μακράκην ἄνθρωπος**, ἤτοι αἱ νέαι περὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἰδέαι αὐτοῦ ὑπὸ Δημητρίου Ι. Παλαμᾶ, πρώην καθηγητοῦ. Μεσολόγγιον, τύποις Ἀρτέμη Γουργουρίνη, 1879, 8ον, σ. 92

1764 **Περὶ Τοπικῆς Διοικήσεως ἐν Ἑλλάδι ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ** ὑπὸ Γεωργίου Ι. Ἀγγελοπούλου, διδάκτορος τὰ νομικὰ καὶ διπλωματούχου τῆς ἐν Παρισίοις Σχολῆς τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν. Ἐν Ἀθήναις, 1879, 8ον.

1765 **Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν. Στατιστικὴ τοῦ εν Κερκύρᾳ Φρενοκομείου τοῦ ἔτους 1878**, ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπὸ Χρ Τσηριγώτου, ἰατροχειρουργοῦ, διευθυντοῦ τοῦ Δημοσίου τούτου Καταστήματος Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ τυπογραφείου. 1879, 8ον, σ. 42 [Ἐν τῷ Φρενοκομείῳ ὑπῆρχον κατὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1878 84 ἄνδρες καὶ 20 γυναῖκες. Διαρκοῦντος τοῦ 1878 εἰσήχθησαν 45 ἄ. καὶ 12 γ. Ἐκ τῶν εἰσαχθέντων 45 ἀ 32 ἦσαν ἄγαμοι, 10 ἔγγαμοι καὶ 3 ἐν χηρείᾳ· ἐκ τῶν γ. 3 ἦσαν ἄγαμοι, 5 ἔγγαμοι καὶ 4 ἐν χηρείᾳ. Ἐκ τῶν 45 ἀνδρῶν, 13 ἦσαν τεχνῖται, 2 γεωργοί, 4 ὑπηρέται, 2 ἔμποροι, 7 μικρέμποροι, 1 δικαστής, 2 ὑπάλληλοι, 1 στρατιωτικός, 2 ναυτικοί, 5 κτηματίαι, 5 μαθηταί, 1 ἄνευ ἐπιτηδεύματος. Ἐκ τῶν 12 γυναικῶν 8 ἦσαν μαθήτριαι! Οἱ ἡμίσεις σχεδὸν τῶν εἰσαχθέντων κατὰ τὸ 1878 ἦσαν Κερκυραῖοι Κατὰ τὸ 1878 ἐξῆλθον 17 ἀσθενεῖς· ἐκ τούτων οἱ 5 ἐξῆλθον κατ' αἴτησιν τῶν συγγενῶν αὐτῶν, ἐν ᾗ καὶ εἰσῆλθον καταστάσει· ἐκ δὲ τῶν ἑτέρων 12, ἐξῆλθον ἐντελῶς ἰαθέντες 4, βελτιωθέντες δὲ ἐπαισθητῶς καὶ δυνάμενοι ἀκινδύνως πλέον νὰ ζῶσιν ἐλεύθεροι 8. Ἐν ἔτει 1878 ἀπεβίωσαν 13 Ἡ ἀναλογία τῶν ἀποβιωσάντων κατὰ τὰ 1877 καὶ 1878 ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς 11 τοῖς °/o ἐπὶ μόνον τῶν εἰσαχθέντων, εἰς 13 δὲ τοῖς °/o ἐπὶ εἰσαχθέντων, καὶ προϋπαρχόντων Ἐπὶ πληθυσμοῦ 190 φρενοπαθῶν ὑπαρχόντων καὶ εἰσαχθέντων κατὰ τὰ ἔτη 1877 καὶ 1878, αἱ ἰάσεις κατὰ μέσον ὅρον ἀνέρχονται εἰς 13 τοῖς °/o, εἰς 20 δὲ τοῖς °/o ἂν ἀναλογίσωμεν τοὺς θεραπευθέντας μόνον πρὸς τοὺς εἰσαχθέντας Ἐν ταῖς στατιστικαῖς τῶν φρενοκομείων τῆς Εὐρώπης αἱ ἰάσεις ἀνέρχονται εἰς 30 καὶ 36 τ. °/o Ἐν τέλει τοῦ 1878 ἀπέμειναν ἐν τῷ Φρενοκομείῳ 131 ἀσθενεῖς. Ἐκ τούτων εἷς, πάσχων ὑπὸ λυπομανίας, προσεβλήθη διαρκοῦντος τοῦ ἔτους ὑπὸ σιτιοφοβίας. Ἀπὸ τοῦ 1869—1877 εἰσῆλθον ἐν τῷ φρενοκομείῳ 1292 ἀσθενεῖς, ἐξ ὧν 974 ἄνδρες καὶ 318 γυναῖκες. 10 ἀσθενεῖς ἦγον ἡλικίαν ἀπὸ 10—20 ἐτῶν, 755 ἀπὸ 20—40 ἐτῶν, 434 ἀπὸ 40—60 καὶ 93 ἀπὸ 60 ἐτῶν καὶ ἄνω Ἀπὸ τοῦ 1869—1877 55 ἰάθησαν, 83 ἐξῆλθον βελτιωθείσης τῆς καταστάσεώς των, 74 ἐξῆλθον εἰς ἣν εἰσῆλθον κατάστασιν, 141 ἀπεβίωσαν

1766 **Παρνασσός.** Τόμος Γ', τεῦχος ς'. Ἰούνιος 1879. Ἐν Ἀθήναις Περιεχόμενα: Ἀχιλλέως Ἀγαθονίκου Φιλοσοφία τῆς τέχνης, ὑπὸ Η. Taine. — Νεοκλέους Καζάζη. Ὁ Θιέρσος ὡς ἱστοριογράφος. — Κωνσταντίνου Σ Κόντου. Ποικίλα φιλολογικά § 37. Μυίνδα. οὐχὶ μυίνδαΝ, ψηλαφίνδα, οὐχὶ ψηλαφίνδαΝ, πλειστοβολίνδα, οὐχὶ πλειστοβολίνδαΝ § 38 Δατισμός, δανειῶ ἀντὶ τοῦ δανείσω. — Ἑρμάννου Λίγγ. Ἡ εἰκονομαχία, διήγημα ἐκ τῆς βυζαντιακῆς ἱστορίας, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ. — Ἀντωνίου Φραβασίλη Ἡ μυθιστοριογραφία ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1860. — De Amicis. Ἐκ τοῦ λευκώματος πατρός. — Σ Π. Λ. Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑταιρία πρὸς προαγωγὴν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. — Π. Λάμπρου. Ἀνέκδοτα νομίσματα τῆς ἐν Κρήτῃ πόλεως Βιέννου — Ἀρχαιολογικά. Ῥωμαϊκὰ ἀρχαιολογήματα: Εἰδήσεις — Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός.

1767 **Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις.** Ἔτος 7ον, φυλ. 77. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Περὶ σταθεροῦ μέτρου τῶν τιμῶν. — Φορολογικὰ νομοσχέδια τοῦ 1876 ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Α. Σούτσου, καθηγητοῦ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. — Ἐκπαιδευτικαὶ δαπάναι ἐν Ἀμερικῇ. — Ἄνθρωποι καὶ ἐπαγγέλματα ἐν Ἑλλάδι πρὸ τοῦ 1721 ὑπὸ τοῦ κ. Μ. — Περὶ γυναικείου ὑπὲρ τῶν φυλακῶν συνεταιρισμοῦ ὑπὸ τῆς κ. Α. Α. Ο — Ἑλβετικαὶ τράπεζαι.

1768 **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἔτος ΚΖ', ἀρ. 5. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Παρατηρήσεις εἰς τὰ Φιλολογικὰ Πάρεργα τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου, ὑπὸ Κ. Σ. Κόντου. — Πρακτικὰ μαθήματα. — Ἀγγελίαι.

1769. **Γαληνός.** Ἔτος Α', ἀρ 27. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Κλινικὴ ἐπιθεώρησις. — Περὶ Σπυροχώλου. — Ἀτρησία ἕδρας — Χειρουργ. ἑταιρ. Παρισίων. — Θεραπ. διαλειπ. πυρετ. διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. — Μέσα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πικρᾶς τῆς κινίνης γεύσεως. — Θερ τῶν ἑλειογενῶν πυρ. διὰ τοῦ ἰωδίου — Διατήρησις τῆς λειοτετριμ. ἐρυσιβ. ὀλύρας. — Ὑποδόρειοι ἐνέσεις οἰνοπνεύματος κατὰ τῶν κιρσῶν. Θεραπ γαστραλγίας παρὰ τοῖς παισίν. Θεραπ. προληπτ. τῆς λύσσης διὰ χλωριάλης. — Εἰδήσεις. — Δελτίον ἀποβιώσεων.

1770. **Ἠώς.** Ἔτος Α', ἀριθ. 3. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Περιεχόμενα: Ὁ βίος — Μικρὰ πράγματα. — Σκανδιναυϊκὰ διηγήματα. — Ἱπτάμενοι ἰχθῦς. — Λεύκωμα. — Παράδειγμα μακροβιότητος. — Ἀριθμοί. — Περὶ ζώων. — Μελέται τῆς φύσεως. — Ποίησις — Λύσις προηγουμένης ἀκροστιχίδος — Λεξιγρῖφος. — Εἰκόνες. — Ἱπτάμενοι ἰχθῦς. — Ἀλέξανδρος δὲ-Βάττεμβεργ ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας.

1771 **Μοῦσαι.** Ἔτος Α', ἀριθ. 12 Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Σατωβριάν. — Ἡ ἐν Γερμανίᾳ ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων. — Αἱ γυναῖκες ἐν Ἰαπωνίᾳ. — Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ «Ἀντιλόχου» τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου. — Θρῆνος ποιητοῦ. — Σκέψεις. — Βράουν. — Βὴξ καὶ πταρμός. — Ἡ ταχύπτερος φήμη — Θέατρον.

1772. **Σύμπαν.** Ἔτος Α', ἀριθ. 4. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Οἱ μάρτυρες τῆς τιμῆς. — Περὶ καπνοῦ. — Αἱ ἐν Τροίᾳ ἀνασκαφαί. — Πίστις κυνός — Περίφημος τοῦ Στραδιβαρίου βάρβιτος. — Ἀλήθειαι. — Συνοπτικὴ ἐπιθεώρησις. — Ἀνάλεκτα — Ποικίλα.

1773. **Bulletin de Correspondance Hellénique.** [Δελτίον Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας]. VII, Troisième année. Juillet 1879. [École Française d'Athènes]. Sommaire: I Sur quelques monuments figurés trouvés à Délos, par M. Th. Homolle. — II Trois compte-gouttes antiques, par M. A. Anagnostakis. — III Bulle de Constantin Paléologue. — IV Dédicace à la déesse Atergatis, par M. O. Rayet. — V Tétradrachme de Sparadocus, roi des Odryses, par M. E. Muret. — VI Inscriptions d'Aptéra (Crète), par M. B. Haussoullier. — VII Borne sacrée du sanctuaire d'Amphiaraos, par M. Paul Girard. — Ἑστὸς ou Ἑστώς, par M. O. Riemann. — IX Inscriptions du vallon des Muses, par M. Jules Martha. — X Nouvelles acquisitions du Musée de la société archéologique d'Athènes, par M. C D. Mylonas. — XI Inscriptions d'Orchomène. — Dédicace des cavaliers ayant fait l'expédition d'Asie sous Alexandre. — Pièces relatives à un prêt fait par une femme de Thespies à la ville d'Orchomène, par M. P. Foucart. — Nouvelles et Correspondance: Aristote Fontrier, Décret de la ville de Tralles. — J. Martha, Inscription archaïque de Phigalie. — Th Homolle, Fouilles de Délos. — Planches: planches XIV, XV, XVII Statues archaïques de Délos. — Ἐν Ἀθήναις, Πέτρος Περρῆς ἐκδότης-τυπογράφος. Paris, Ernest Thorin, libraire-éditeur. p. 393-472.

Digitized by Google

1774. **Mittheilungen des Deutschen Archaeologischen Institutes in Athen.** Vierter jahrgang, zweites heft. Mit 7 tafeln, einer beilage und zwei abbildungen im text. Inhalt: U Koehler, attische Prytanenurkunden. — H. G Lolling, der hermioneische Archipel. — A. Παπαδόπουλος, κατάλογος τῶν μεταλλικῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ ἐν Σμύρνῃ μουσείου τῆς εὐαγγελικῆς σχολῆς. — A. Milchhoefer, Antikenbericht aus dem Peloponnes. — F Thiersch, die Tholos des Atreus zu Mykenae. — O. Benndorf, Relief einer attischen Grabvase. — A. Ῥουσόπουλος, δραχμὴ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου. — Miscellen: Π. Σταματάκης, ἐπιγραφὴ τῶν Θεσπιῶν. Athen in commission bei Karl Wilberg. Druck von Peter Perris. 1879, in 8, p. 97 192.

1775. Ἀλφάβητος τῆς Ἀγάπης. Das ABC der Liebe. Eine Sammlung Rhodischer Liebeslieder zum ersten Male herausgegeben, metrisch übersetzt und mit einen Woerterbuche versehen von Wilhelm Wagner. Leipzig (Teubner), 1879. 8° p. 87.

— Ὁ ἀνωτέρω ἀναγγελλόμενος Ἀλφάβητος τῆς Ἀγάπης, ἐκδοθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ καθηγητοῦ κ. W. Wagner, περιέχει τὰ δημοτικὰ ἐκεῖνα ᾄσματα ὧν αὐτὸς ἀνήγγειλε πρὸ βραχέος χρόνου τὴν ἔκδοσιν διὰ τῆς Ἑστίας (ἴδ. ἀρ. δελτ 71). Τὰ δημοτικὰ ταῦτα τραγούδια εὑρίσκονται ἐν χειρογράφῳ τινὶ τῆς ἐν Λονδίνῳ βιβλιοθήκης τοῦ βρεταννικοῦ μουσείου, κατατεταγμένα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀλφαβητικῶς Ἀντεγράφησαν δὲ καὶ ἐξεδόθησαν νῦν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος καθηγητοῦ, ὅστις, ὡς γνωστόν, μετὰ ζήλου πολλοῦ διατρίβει περὶ τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν φιλολογίαν. Τὸ χειρόγραφον εἶνε γεγραμμένον κατὰ τὸν ιε'. αἰῶνα, ἀλλὰ τὰ ᾄσματα εἶνε ἀρχαιότερα, ὡς ἀποδεικνύει ὁ ἐκδότης, καταγραφέντα περὶ τὸ 1350 Φαίνονται δὲ συνταχθέντα ἐν Ῥόδῳ, κατεχομένῃ ἤδη ὑπὸ τῶν ἱπποτῶν τοῦ τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν καὶ ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ὁ διαπνέων τοὺς στίχους τούτους ἱπποτισμός, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν τῇ νήσῳ ἤδη ἐπικρατοῦσα εὐκολία, ἂν μὴ διαφθορὰ, τῶν ἠθῶν. Ἔχουσι δ' ἄλλως τὰ ποιήματα ταῦτα ἔμπνευσιν καὶ πάθος ἐρωτικόν, εἶνε δὲ ἄξια λόγου διά τε τὴν γλῶσσαν αὐτῶν καὶ διὰ τὴν καθόλου ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν δημοτικῆς ποιήσεως, ἧς εἶνε ἐπιφανῆ δείγματα παλαιά. Τινὰ τούτων εἶνε μόνον τρίστιχα ἢ δίστιχα, ἀλλ' ἔχουσιν ἀφέλειαν ἀρχαϊκήν, οὔπω εἰσαχθέντος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τοῦ ὁμοιοτελευτήτου. Ὁ ἐκδότης μετ' ἀγάπης καὶ θάρρους προσπαθεῖ νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ προϊόντα τῆς δημώδους Μούσης καὶ τῶν μεταγενεστέρων αἰώνων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἔν τε τῷ προλόγῳ καὶ ταῖς ἐν τέλει σημειώσεσιν. Τὸ βιβλίον ἀφιεροῦται εἰς τὸν ὁμογενῆ λόγιον κ Δ. Βικέλαν ὅστις ἐπέστειλεν εἰς τὸν ἐκδότην καί τινας ἀξιολόγους παρατηρήσεις, δημοσιευομένας ἐν τέλει. Ἡ γερμανικὴ μετάφρασις τῶν ᾀσμάτων ὑπὸ τοῦ ἐκδότου εἶνε ἀξία παντὸς ἐπαίνου.

Σ. Π. Λ.

— Ὅσον οὔπω ἐκδίδοται ἔμμετρος μετάφρασις τοῦ Νάθαν τοῦ σοφοῦ, τοῦ Λέσσιγγ, ὑπὸ Α. Ρ Ῥαγκαβῆ, ὡς παράρτημα τοῦ ε'. τόμου τῶν Ἀπάντων αὐτοῦ.

Ἡ τιμὴ ὡρίσθη εἰς δραχμὰς νέας 2 διὰ τοὺς συνδρομητὰς καὶ 2 $1/2$ διὰ τοὺς λοιπούς.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Μιχαλοπούλῳ.

— Ὁ κ. Κάρολος Τισσώ, ἄλλοτε πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐν Μαρόκῳ, νῦν δ' ἐνταῦθα, ὡς γνωστόν, συνέγραψε πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος δύο διατριβὰς ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ παρ' Ἕλλησι προξενίαι καὶ αἱ ἀναλογίαι αὐτῶν μετὰ τῶν προξενικῶν θεσμῶν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις» καὶ «περὶ τῆς Τριτωνίδος λίμνης.» Ἡ τελευταία αὕτη συγγραφὴ ἀποτελεῖ τὸν ἀναγκαῖον πρόλογον καὶ τὸν πρῶτον ὁδηγὸν διὰ τοὺς ἐνδιαφερομένους περὶ τὸ ζήτημα τῶν ἐν Τύνιδι Χόττων. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Μαρόκῳ διαμονῆς αὐτοῦ ὁ κ. Τισσὼ ἐχρησιμοποίησε καθ' ἕκαστον ἔτος τὰς διπλωματικὰς διακοπὰς ἵνα ἐξετάσῃ τὴν χώραν ὑπὸ ἔποψιν ἀρχαιολογικήν. Ἐκ τῶν ἐπιτυχεστάτων τούτων ἐρευνῶν προῆλθεν ἔργον ἄξιον πολλοῦ λόγου περὶ τῆς Τιγγιτανῆς Μαυριτανίας, θεμελιοῦν ἐπὶ νέων βάσεων τὴν συγκριτικὴν γεωγραφίαν τῆς χώρας ταύτης Ἡ διατριβὴ αὕτη, δημοσιευθεῖσα ἔν τινι τῶν περιοδικῶν δημοσιεύσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημείας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ Γραμμάτων, προὐκάλεσε τὴν κατάταξιν τοῦ κ. Τισσὼ εἰς τ' ἀντεπιστέλλοντα μέλη τῆς Ἀκαδημείας ἐκείνης. Ὁ κ. Τισσὼ ἤρχισε μελέτην ἀνάλογον περὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκείνης ἐπαρχίας τῆς Ἀρχαίας Ἀφρικῆς, ἥτις ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν σημερινὴν Τύνιδα.

— Ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθνικῆς Ἑταιρίας πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν ἐπ' ἀγαθῷ ἐργαζομένων ἀπενεμήθη εἰς τὸν παρ' ἡμῖν ὀρυκτολόγον κ. Α. Κορδέλλαν, μετάλλιον τιμῆς α'. τάξεως Τὸ μετάλλιον τοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν φέρει τὴν ἐπιγραφὴν τῆς Ἑταιρίας «Société nationale d'encouragement au bien», ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς λέξεις: «Moralité, travail, dévouement».

— Παρὰ τῆς ἐν Μόσχᾳ Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσσίας ἀπενεμήθη ἐπιστημονικὸν παράσημον πρὸς τὸν ἐλλόγιμον κ. Προκόπιον Β. Οἰκονομίδην διὰ τὴν παρ' αὐτοῦ φιλοπονηθεῖσαν πραγματείαν «Περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου».

— Ὁ κ. Ε. Πονηρόπουλος ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Στοιχείων Βοτανικῆς»

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ	Ἀν.	Παρατηρήσεις.
Ἰούλ. 4	745.87	34 2	23 4	ΝΔ	
5	746.61	34.7	23 9	ΝΔ.	
6	748 55	32 6	22 3	ΝΔ	
7	748.81	31.3	22 0	ΝΔ.	
8	749.91	33 2	22 2	ΒΑ.	
9	748.47	33 7	22.4	ΝΔ.	
10	748.43	31.7	22 3.	ΝΔ	

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

[Ἐν Ἀθήναις, τῇ 12 Ἰουλίου 1879].

Ἄρτος α' π.	50	Πεπόνια ὀκᾶ	20
» β' π.	45	Φράουλα ὀκᾶ	6.—
Κρέας βόειον	1 80	Καρπούζια ὀκᾶ	30
» μόσχιον	2 60	Ἀπίδια	1 20
» πρόβιον	1 60	Βερύκοκκα	—
» ἀμνοῦ	—	Καφὲς α' π.	4.40
Ὄρνις	2 50	» β' π.	4.20
Ὀρνίθιον	1 70	Ζάχχ. κεφ.	1.80
Γαλόπουλα	4.50	»	1.30
Γαλοποῦλα	—	Ἔλαιον α'. π.	1.40
Νῆσσαι τὸ ζεῦγος	4.—	» β' π.	1.30
Πιτσούνια »	2.—	Χαβιάρι	16.—
Πέρδιξ τὸ ζεῦγ.	—	Αὐγοτάραχον	24.—
Ξυλόκοτται τὸ ζεῦγ.	—	Τυρὸς Ἐλβετ. ὀκ.	4.40
Θύννος (Μαϊάτικον)	—	» Ὀλλανδικὸς	4 80
Ἀστακὸς	—	» Ἑλλ. ἀσκοῦ	2.—
Συναγρὶς	2.40	» Κρητικ	2.80
Κέφαλοι	2 40	Βούτυρον νωπόν	8.—
Μπαρμπούνια	2.60	Βούτ. ἀσκοῦ	4.60
Ὠὰ τὰ 2	15	Ὀρύζιον κοινόν	80
Σπαράγγια	—	» Βενετ.	90
Πατάτες ἡ ὀκᾶ	25	Πάσται ἡ ὀκ.	80
Δομάτες	30	Μακαρόν α...η	80
Ἀγκινάρες ἑκ.	—	» Νεαπόλεως	1.50
Μελτζάνες ἑκ.	10	Κόλλα	1.70
Μπάμιες αἱ 100	80	Σάπων Ζακύνθου	1.40
Λάχανον ὀκ.	—	» ἐντόπιος	1.30
Κολοκυθάκια ὀκᾶ	20	Σπερματζέτα	1.85
Φασόλια ὀκᾶ	50	Πετρέλαιον	80
Ἀγγούρια ἕκαστον	10	Κάρβουνα ὁ στατήρ.	5.50
Ῥοδάκινα ὀκᾶ	1.60	Ξύλα ἡ ὀκᾶ	5

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

12 Ἰουλίου 1879 — 12 Ἰουλίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	224.—	280	289
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25 20	224.—	280	299
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 401
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	280
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53 20	560.—	560	» 515 ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197 50	250	» 200

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ, θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122 20	1,000	3475
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	158
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 117
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 69 3/4

Δάνειον 60,000,000.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 29.80 — Ἐμπ. 3 μην. 29 50.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.17

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.45
Λ. Στερλ.	»	29.25
Λ. Ὀθωμ.	»	26 70
Αὐστρ Φλ.	»	14.—
Ἀρ. 5φρα.	»	5.85
Ἀρ. φράγ	»	1.16

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (10 Ἰουλίου). Ἐμπ. 3 μην. 29.25—29.29.— Κερκ.-Λονδ 3 μην. (26 Μαΐου). Ἐμ 3 μην. 29 50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (11 Ἰουλίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	45 1/2
Ἕλλην δάνειον τῶν 9 %..	»	258
» » » 8 %..	»	250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	66
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/2-5/8
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23 05-23 10
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	109 [illegible]
Εἰκοσόφραγκον	»	87 25/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 17 Ἰουλίου.)

Λον. αἰ 10λ. σ. 3μ. φιο. 115.85
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45 72
Εἰκοσάφραγκον » 9.20
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (18 Ἰουλ.)

Λον. αἰ 10λ σ. 3 μ. φιο. 115.80
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45.70
Εἰκοσάφραγκον » 9.20
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (18 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ (μ. 2 %) φρ. 25.28 1/2—33 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ 218.89 ζ. 132.50 - 137 50 %₀
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ῥώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. W. W. Ἀμβοῦργον, Α. Δ. Πειραιᾶ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α. Ν Σμύρνην. Τὰ γνωστότερα ἔργα «ἀποθεώσεως τοῦ Ὁμήρου» εἰσὶ τὰ ἑπόμενα: 1ον Τὸ περίφημον ἀνάγλυφον τοῦ Ἕλληνος καλλιτέχνου Ἀργελάου τοῦ Πριηνέως, ἐν τῷ πρώτῳ μ. Χ. αἰῶνι ἀκμάσαντος. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κοσμεῖ ἤδη τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον, εὑρέθη ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ φιλομήρου Κλαυδίου, μετεκομίσθη δὲ εἰς Ῥώμην, ὅτε πολλὰ τῶν τῆς Ἑλλάδος ἀριστουργημάτων μετεκομίζοντο ἐκεῖ πρὸς καλλωπισμὸν τῆς κοσμοκράτορος μητροπόλεως. 2ον Εἰκὼν ἐπὶ ἀργυροῦ ἀμφορέως, ἐν τοῖς ἐρειπίοις τοῦ Ἡρακλείου (ἐν Ἰταλίᾳ) ἀνακαλυφθέντος καὶ ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως νῦν ἀποκειμένου. Ἐκ τῶν νεωτέρων καλλιτεχνῶν, οἱ ἐπιφανεῖς ζωγράφοι Kaulbach καὶ Ingres ἐνησχολήθησαν πρὸς δόξαν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ: καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐξεικόνισεν ἐν Βερολίνῳ τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Ὁμήρου, ὁ δὲ δεύτερος ἐξεικόνισεν ἐν Παρισίοις τὸν Ὅμηρον, ὡς μέγιστον τῆς ἀνθρωπότητος διδάσκαλον — κ. Ε. Κ Γ. Σύρον. Emile Zola. — κ. Γ. Π Γεράκι (Σπάρτης). Ἀπεστάλησαν χθές. — κ. Ι. Κ. Τ Ὕδραν. Δυστυχῶς δὲν γνωρίζομεν. — Ἀναγνώστῃ τῆς Ἑστίας. Ἀλλαχοῦ ἐν τούτοις ἡ κατάτμησις τῶν κομμάτων εἶνε μεγαλειτέρα. Ἐκ τῶν 251 βουλευτῶν. λ χ, οἵτινες ἀνέτρεψαν τὸ ὑπουργεῖον Δεπρέτη, ἐν Ἰταλίᾳ, 97 ἀνήκουσιν εἰς τὸν Σέλλαν, 61 εἰς τὸ κόμμα τοῦ Καϊρόλη, 51 εἰς τὸ τοῦ Νικοτέρα, 25 εἰς τὸ κέντρον, 10 εἰς τὴν ῥιζοσπαστικὴν ματρίαν καὶ 7 εἰς τὴν ὁμάδα τῶν Πεδεμοντίων. Ἐκ τῶν 159 ὑπερμάχων τοῦ ὑπουργείου 42 ἀνήκουσιν εἰς τὸ κόμμα τοῦ Καϊρόλη, 28 εἰς τὸ τοῦ Νικοτέρα, 30 εἰς τὸ τοῦ Κρίσπη, 7 εἰς τὸ κέντρον, 11 εἰς τὴν δεξιὰν καὶ μόνον 31 εἶνε ἀτομικοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Δεπρέτη. — κκ. Α. Ρ. Ρ. (ε') Βερολῖνον, Φ. Α Πράγαν, Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Δ. Ν Κωνσταντινούπολιν, Ἀρχιμανδρ. Γ. Σ. Νεάπολιν, Π Κ. Θεσσαλονίκην, Α. Ο. Σπέτσας, Ν. Πάτρας, C. R Πειραιᾶ. Ἐλήφθησαν. — κ. Α Σ. Σμύρνην. Παρεδόθησαν τῷ κ. Ι. Κ. — κ Ι Μ. Σύρον. Τοὺς ζητηθέντας τόμους ἀπεστείλαμεν ἀπ' εὐθείας εἰς Σμύρνην. — Ἀσθενεῖ Κωνσταντινουπολίτῃ Εὐχαρίστως θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν — κ. Α. Μ. Θεσσαλονίκην. Ἐπαναλαμβάνομεν ὅ,τι ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν Προθύμως ἀποδεχόμεθα τὴν πρότασιν ὑμῶν ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ν' ἀποστείλητε ἡμῖν προηγουμένως τὰ χρήματα. — κ. Φ. Δ. Μ Βραΐλαν. 7 δεμένοι τόμοι πρὸς φρ. 8=56+10 διὰ συνδρομὴν ἀπὸ 1 Ἰουλίου μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1879=66 · 6 ταχυδρομικὰ τόμων = φράγ. 72 — Μιᾷ κυρίᾳ. Le Temps. — *** Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — κ. Ν. Ν. ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

720.

Διατὶ διὰ τῆς λέξεως «Συδαρίτης» ἐννοοῦμεν ἄνθρωπον τρυφηλὸν καὶ ἐκτεθηλυμένον;

721.

Ἐρωτηθείς τις πόσα χρήματα ἔχει ἐν τῷ κιδωτίῳ του, ἀπεκρίθη: Ἐὰν ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ ἀφαιρέσω τὸ 1/4, ἐκ τοῦ ὑπολειφθέντος δὲ πάλιν λάδω τὸ 1/3 μένουσι τότε ἐν τῷ κιδωτίῳ μου δρ. 5,000.

Πόσας δραχμὰς ἔχει;

722.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Στραδὸς βελόνι 'γύρευε κάτω 'ς τὸν ἀχεριῶνα» τίς ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

723.

Γράψον διὰ μονοκονδυλιᾶς τὸ ἑπόμενον σχῆμα, χωρὶς νὰ διέλθῃ δὶς ὁ κάλαμος ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς.

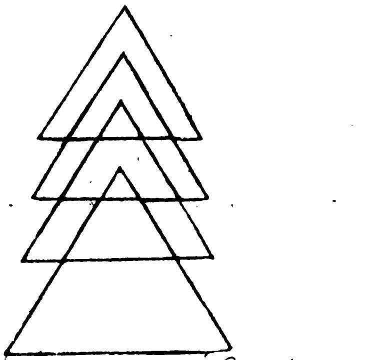

724.

Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τῶν κατωτέρω.

πολλαπλασιάζει	λήθης	διὰ	τυπογραφία	ἀπὸ
ἀλλὰ	ὅ,τι	δὲν	πρόσωπα	τῆς
τὰ	φωτογραφία	τὰ	δηλαδὴ	τὰ
σώζει	μέτρια	αὐτὰ	συγγράμματα	Ἡ
ἡ	κοινὰ	διὰ	εἶνε	

725.

Τίς ἡ τρισύλλαβος λέξις, ἥτις καὶ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν ἀναγινώσκεται ἡ αὐτή;

726.

Ἀμετάβλητον ὅλοι μ' ἔχουν,
Ἀναγραμματιζομένην ὀλίγοι μὲ κατέχουν.

727.

Τὸ ὅλον μου ὅτι πολὺ; εἶμαι ἐγὼ σημαίνω
Καὶ ὄχι εἰς ἰσότητα μικρὰν, οὐτιδανήν.
Τὸ πρῶτόν μου ἐὰν χαθῇ, τ' ἄλλο κακὸν ἐμφαίνει
Πάθος ἀνόσιον πολύ. Ἂν μ' ἀφαιρέσῃς νῦν
Τὸ δεύτερον καὶ τρίτον μου. θὰ γείνω αἰφνιδίως
Ζῶον ἀθῶον, ἄκακον, δουλεῦον αἰωνίως.

728.

Ἐμφαίνω στέρησιν ἐγὼ τῶν μέσων εὐζωΐας·
Ἂν χάσω δὲ τὴν κεφαλὴν μικρὰν ὀπὴν δεικνύω·
Ἂν χάσω καὶ τὸν τράχηλον, μεθ' ὑπερηφανείας
Ὑψοῦμαι καὶ εἰς σύννεφα ἀπότομος εἰσδύω.

729.

Mots doublement carrés à remplir.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μεγάλη φωτογραφία].

. E . E .
E . E . E
. E . E .
E . E . E
. E . E .

Mon premier, mon dernier, jadis, en Occident,
Désignaient les tribus de l'extrême Orient.—
D'un roi découronné l'arbre devient l'emblème,
Quand il est mon second ou bien mon quatrième.—
Mon troisième, on le fait souvent les yeux ouverts,
Et l'on se croit alors maître de l'Univers.

730.

En ajoutant une lettre à celles qui composent le mot grive, former l'un des plus jolis substantifs de la langue française.

731.

Je réveille
A merveille
Un petit
Appetit.
Que l'on mette
Bas ma tête,
En oiseau
Gros et beau,
Chose étrange
Je me change.

732.

Difficile, impossible à trouver, mon premier
Se dérobe si bien qu'il est insaisissable;
Cependant souviens-toi, lecteur, il est probable
Que son nom est venu jusqu'à toi. — Mon dernier
Donne un grand avantage à maint jeu, mais en somme
C'est au piquet de prédilection.
Tu sais déjà mon tout, car il est connu comme
Barabbas dans la Passion.

ΛΥΣΕΙΣ

710. Τὸ ἐνιαχοῦ τῆς ἑλληνικῆς χώρας λεγόμενον λόγιον κάμνειν τὸν διάβολον τέσσαρα ἔχει ἀπὸ δυσμῶν τὴν καταγωγὴν καὶ φαίνεται ὂν ἐν τῇ παραφθορᾷ αὐτοῦ ἰσοδύναμον τῷ γαλλικῷ faire le diable à quatre ἤτοι παριστάνειν τὸν διάβολον μὲ τέσσαρας ὑποκριτάς. Κατὰ τοὺς μέσους δῆλα δὴ αἰῶνας, ὅτε τὸ θέατρον, ὅπως καὶ κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους, εἶχεν ἱερατικὸν χαρακτῆρα, πλὴν τῶν λεγομένων μυστηρίων, ἐν οἷς δραματικῶς ἐδιδάσκοντο καὶ αἱ ἄλλαι μὲν ἱερογραφικαὶ ἱστορίαι, μάλιστα δὲ τοῦ Σωτῆρος τὰ πάθη καὶ δὴ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, παριστάνοντο καὶ αἱ λεγόμεναι παρὰ τοῖς Γάλλοις diableries, αἵτινες ἔτερπον κατ' ἐξοχὴν τὸν ὄχλον. Ἄνδρες φέροντες φοβερὰ προσωπεῖα καὶ κεκαλυμμένον ἔχοντες τὸ σῶμα ὑπὸ μαύρων δερμάτων ὠρύοντο, ἐξερεύγοντο φλόγας καὶ διὰ παραδόξων συστολῶν καὶ διαστολῶν παρεῖχον ὡς οἷόν τε ἀκριβῆ εἰκόνα τοῦ Ἅδου καὶ τῶν ἐκεῖ βασάνων. Ἦσαν δὲ δύο εἰδῶν αἱ τοιαῦται παραστάσεις, αἱ μικραὶ diableries καὶ αἱ μεγάλαι. Καὶ εἰς μὲν τὰς μικρὰς, ἔνθα ἱκανῶς διαβολικὸς καὶ τεράστιος ἦτο ὁ θόρυβος ἐλάμβανον μέρος δύο ὑποκριταὶ, εἰς δὲ τὰς μεγάλας, τέσσαρες. Παριστάνειν λοιπὸν τὰ τοῦ διαβόλου ἔργα μὲ τέσσαρα πρόσωπα ἦτο τὸ μὴ περαιτέρω τῆς ταραχῆς καὶ τοῦ θορύβου, ἐκ τούτου δ' ἔσχε τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ περὶ οὗ πρόκειται λόγιον. Σ. Κ. Σ.

711. Ὁ ἀριθμὸς 2519 ἢ ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς αὐξανόμενος κατὰ 2520 ἢ διά τινος πολλαπλασίου τοῦ 2520 — **712.** Ἡ δασεῖα (ʽ). — **713.** Νῆμα, ῥῆμα, σῆμα, βῆμα.

714.

Α Υ Ρ Α
Υ Π Α Ρ
Ρ Α Γ Η
Α Ρ Η Σ

715.

Reconventionnellement.

716.

Regain: En enlevant R — gaine
» E — grain
» G — anier
» A — niger
» I — nager
» N — aigre.

717. Vacarme. — **718.** Bourse-ours-ourse.

719.

R a t e r
a v a l e
t a p i n
E l i s e
r e n e s

R a t e
a v a l
t a p i
e l i s

V a l
a p i
l i s

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 134.

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1776. **Ἑστία.** Ἐκδίδεται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 22 Ἰουλίου 1879 Ἀριθ. 186 (134). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ 20. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ δικαστηρίου τοῦ τμήματος τῶν Βορείων Κυκλάδων, ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Ἐπιστολὴ ἐκ Βερολίνου. — Κάρολος Δάρδιν — Ἡ Ἀγγλικὴ ἀστυνομία καὶ αἱ συνοικίαι τῶν πενήτων ἐν Λονδίνῳ. — Ἡ διδασκαλία τῆς πείρας. — Εἷς ἥρως τῆς ἐργασίας — Ἔνδοξοι ποιηταὶ ἀποθανόντες τῆς πείνης — Γνῶμαι καὶ σκέψεις τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα

1777. **Κρίσις ἐπὶ τοῦ Οἰκονομείου διαγωνίσματος τοῦ κατὰ τὸ 1879, ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ Θ. Ἀφεντούλη** Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Παλιγγενεσίας,» 1879, 8ον, σ. 72.

1778. **Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ 24 Ἰουνίου 1879, ἡμέρᾳ τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Ἑρμουπόλει Ἱερατικῆς Σχολῆς ὑπὸ τοῦ σχολάρχου αὐτῆς Μεθοδίου Παπαναστασοπούλου.** Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, 1879, 8ον, σ 20

1779 **Λόγοι ἐκκλησιαστικοὶ ἐκφωνηθέντες ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς Μεσολογγίου ὑπὸ Ἀγαθοκλέους Πανοπούλου, φοιτητοῦ τῆς Θεολογίας.** Φυλλ. ἐκ σελ 36

1780 **Ἐγχειρίδιον Συνταγματικοῦ δικαίου, ὑπὸ Θεοδώρου Ν. Φλογαΐτου.** Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη, 1879. 8ον, σ. 396 καὶ ζ', δρ. ν. 7.

1781 **Ἑρμηνεία εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν.** Ἔκδοσις Β' ὑπὸ Ν. Ζανουβίου, Κρητός [Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3230 ἐγκ τῆς Ι Σ 1859] Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ι Κουβέλου, 1879, 32ον, σ 86.

1782. **Précis** sur les relations commerciales de l'île de Samos avec l'Italie depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours, par M. Epaminondas Stamatiades, Chancelier de la Principauté de Samos. Samos, 1879, 8°, p 40.

1783. **Γενικὸν Εὑρετήριον τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας, ἤτοι τῶν ψηφισμάτων, θεσπισμάτων, διαταγμάτων, συνθηκῶν, συμβάσεων κτλ. ἀπὸ τῆς ἐν Καλτέζαις Συνελεύσεως τοῦ ἔτους 1821 μέχρι τοῦ 1878 συμπεριλαμβανομένου, καταρτισθὲν καὶ ἐκδοθὲν ὑπὸ Σ. Γεωργαντοπούλου, γραμματέως πρώτης τάξεως παρὰ τῷ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείῳ.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Ἀδελφῶν Βαρβαρήγου, 1879, 8ον, σ. ι' καὶ 233, δρ. ν 5

1784 **Μελέται περὶ Γεωργίας ὑπὸ Α. Ἡλιοπούλου, πρώην διευθυντοῦ τῆς Γεωργικῆς σχολῆς ἅμα καὶ καθηγητοῦ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἐν τῇ αὐτῇ σχολῇ.** Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1879, δρ. ν 2 ½

1785. **Συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης μετὰ πρακτικῶν γυμνασμάτων καὶ ἐπιμέτρου περὶ τῆς Ὁμηρικῆς διαλέκτου ὑπὸ Ἀντωνίου Ἰω. Ἀντωνιάδου γυμνασιάρχου τοῦ Β' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου.** Ἐν Ἀθήναις, 1879

1786 **Γ. Ἰουλίου Καίσαρος ἀπομνημονεύματα τοῦ γαλατικοῦ πολέμου τὰ ἐν τοῖς γυμνασίοις διδασκόμενα βιβλία μετὰ σημειώσεων, γεωγραφικοῦ χάρτου καὶ πίνακος ὀνομάτων ὑπὸ Εὐαγ. Κ. Κορινιώτου καθηγητοῦ.** Ἐν Ἀθήναις 1879.

1787. **Λαίλιος ἢ διάλογος περὶ φιλίας.** Ἐκ τῆς λατινίδος εἰς τὴν ἑλληνίδα φωνὴν μετενεχθεὶς ὑπὸ Βασιλείου Ἀντωνιάδου, τροφίμου τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σας, 1879.

1788. **Ἐγκόλπιον τῶν νεανίδων** ἤτοι ἠθικὰ διηγήματα μετὰ 21 εἰκονογραφιῶν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ἀνέστη Κωνσταντινίδου πρὸς χρῆσιν τῶν παρθεναγωγείων. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου ὁ «Κοραῆς» 1879, 8ον, σελ. 342. Τιμᾶται δρ. 4.

1789. **Τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης συντακτικὸν συνταχθὲν ὑπὸ Περικλέους Ἰασεμίδου καθηγητοῦ τοῦ Α' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου καὶ ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν βιβλίων ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητευομένων ἐν τοῖς γυμνασίοις** Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Δημητρίου Ἰασεμίδου 1879.

1790 **Γαληνός.** Ἐν Ἀθήναις, 14 Ἰουλίου 1879. Ἔτος Α', ἀριθ. 28. Περιεχόμενα: Σάρκωμα μυελῶδες τοῦ μεσεντερίου [Κλιν. Χ. Τ. Πρετεντέρη] — Περίπτωσις θεραπείας τετάνου διὰ χλωριάλης — Περὶ Σπυροκώλου. — Συγκριτικὴ σπουδὴ τῶν διαφόρων τρόπων ἐπιδέσεως. — Ἀλληλότροποι δυνάμεις ἀτροπίνης καὶ πιλοκαρπίνης. — Ἐκτίμησις ὀπτικῆς δυνάμεως παρὰ στρατευσίμοις. — Ἀντικατάστασις τοῦ ὅρου «παχεῖα μῆνιγξ». — Πόσημα κατὰ διαῤῥοίας. — Εἰδήσεις.

1791. **Κλειώ.** Ἐκδίδοται κατὰ μῆνα. Τόμος Α'. Τεῦχος Ζ' Μὴν Ἰούλιος 1879 Ἐν Κων/πόλει. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς Ε. Δεληγεώργη. — Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀράβων ὑπὸ Edwin Grosvenor. — Λόγος Βίκτωρος Οὑγώ. — Μουρίλλος ἢ ἡ διπλῆ συμφωνία. — Ἡ πολιτικὴ Εὐρώπη (συνέχεια καὶ τέλος). — Ἡ Σιβηριανὴ νεᾶνις. — Ἡ Αἴτνα, ὑπὸ Henri de Parville. — Τὰ κεράσια. — Βίος τῶν κατοίκων τῆς Αὐστραλίας. — Ἀλήθειαι. — Σύμμικτα — Περὶ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῆς χρήσεως τοῦ καφὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει — Αἰθεροποσία ἐν Ιρλανδίᾳ. — Περὶ μετάξης. — Πορφυρογέννητος. — Τὸ σιδηρόχορτον — Ἡ χρῆσις τοῦ τηλεφώνου ἐν Ἀμερικῇ — Τὸ φαινόμενον τῆς φωσφορήσεως. — Ὑγιεινή — Περὶ διόπτρων, ὑπὸ Γ. Ἀντωνιάδου. — Πρακτικαὶ γνώσεις: Εὔωνον βαρόμετρον.

1792 **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις Ἔτος Δ', ἀρ 14. Περιεχόμενα: Πῶς εἷς ὀβολὸς παρήγαγε περιουσίαν. — Ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος Ναπολέων — Βραχμανισμός, ὑπὸ Κ. Νεστορίδου. — Ἡ δικαιοσύνη παρὰ τοῖς Ἀφρικανοῖς. — Θεραπεία τῶν μεθύσων. — Ποικίλα. — Ἡ χαρὰ (ἐκ τῶν τοῦ Α Ρ. Ῥαγκαβῆ).

1793 **Σεράπειον.** Μηνιαῖον περιοδικὸν τοῦ ὁμωνύμου ἑλληνικοῦ Συλλόγου Ἔτος Α', φυλλ. 7 Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Περιεχόμενα: Ἐπὶ τοῦ Νείλου. — Περὶ καλοῦ. — Βιβλιοκρισία. — Αἱ ἐκ τῆς φύσεως τέρψεις — Περὶ γαιάνθρακος. — Ποίησις. — Ἐρανίσματα — Διάφορα. — Ἀστεῖα. — Λύσεις προβλημάτων. — Πρόβλημα — Αἴνιγμα.

1794. **Μοῦσαι.** Ἔτος Α', ἀρ. 13. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Ἀλφόνσος Λαμαρτῖνος. — Ἡ Ἑλένη (Ἐκ τῶν τοῦ Κωνσταντίνου Πώπ). — Ἡ ἐν Γερμανίᾳ ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων. — Διάφοροι χρήσεις τῆς δάφνης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. — Σπινθῆρες. — Εὐχή. — Πρὸ τῆς ἐλαιογραφίας της. — Ἀνάμνησις. — Ποικίλα. — Θέατρον.

1795. **Σύμπαν.** Ἔτος Α', ἀρ. 5 Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Οἱ μάρτυρες τῆς τιμῆς — Περὶ καπνοῦ. — Περὶ κατοικιδίων ζώων. — Δικαστικὸν δελτίον. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις Θιέρσου. — Ἀλήθειαι. — Συνοπτικὴ ἐπιθεώρησις. — Ἀνάλεκτα — Βιβλία νεοφανῆ.

1796. **Σωτήρ.** Ἐν Ἀθήναις, Ἰούνιος 1879. Περιεχόμενα: Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος περὶ Ποιμαντορίας, ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νικηφόρου Καλογερᾶ, καθηγητοῦ (συνέχεια) — Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν, ὑπὸ Παναρέτου Κωνσταντινίδου, ὑφηγητοῦ (συνέχ. καὶ τέλος). — Περὶ οἰκουμενικῶν Συνόδων. (Ἡ ἐν Χαλκηδόνι Δ' οἰκουμενικὴ σύνοδος. Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ε'. οἰκουμ. σύνοδος. Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ΣΤ' οἰκουμ. σύνοδος Ἡ ἐν Νικαίᾳ οἰκουμ. σύνοδος. Ἡ ἐν Κων πόλει Η' οἰκουμ. σύνοδος), ὑπὸ Ἀντωνίου Γ. Τυπάλδου Φορέστη (συνέχ. καὶ τέλος). — Χριστιανισμὸς καὶ φιλοσοφία, ὑπὸ Σπ. Π. Σούγκρα, ὑφηγητοῦ (συνέχ.). — Ὁ χρηστὸς καὶ τίμιος ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ (Λέγε ὀλίγα καὶ ἄκουε τοὺς ἄλλους. Περὶ φιληδονίας. Γνῶθι σαυτόν. Ἀναστρέφου μετὰ φρονίμων καὶ ἱκανῶν ἀνθρώπων. Ἐνασχολοῦ ἐπωφελῶς ὅταν εἶσαι μόνος. Περὶ μεγάλων σκοπῶν. Ἔχε παντοδαποὺς φίλους. Μὴ κρίνῃς τὰς ἐπιχειρήσεις ἐκ τῶν ἐκβάσεων (συνέχεια). — Ὁ τάφος καὶ τὸ ῥόδον, (ποι-

Digitized by Google

ημάτιον ἐκ τῶν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, μεταφρασθὲν ὑπὸ Σ. Δ. Βάλβη.

Ἐξεδόθη ἐσχάτως γαλλιστὶ ἐν Παρισίοις ἀξιόλογον ὑπόμνημα περὶ τῆς Ἠπείρου ἐν γένει καὶ ἰδίως τῆς ἐπαρχίας τῶν Ἰωαννίνων.

— Ἐν τῇ διαρκεῖ ἐκθέσει τοῦ ἐν Μονάχῳ καλλιτεχνικοῦ συλλόγου, γράφει ἡ Κλειώ, ἐξετέθησαν ἐσχάτως τρία ἔργα τοῦ Ἕλληνος Κ. Ἰακωβίδου, ὧν μετὰ πολλῶν ἐπαίνων ποιοῦνται μνείαν αἱ ἐφημερίδες τῆς πόλεως ἐκείνης Το ἓν τούτων, ρωπογραφία παριστῶσα χωρικὴν ἑλληνίδα πλέκουσαν ἀνθοδέσμην, διακρίνεται διὰ τὴν ἁρμονικὴν τῶν γραμμῶν διάθεσιν καὶ τὸν ἐπιτυχῆ χρωματισμόν. Τὸ ἕτερον, εἰκὼν τοῦ διαπρεποῦς Ἕλληνος ζωγράφου Κ. Βολονάκη, ἔτυχεν ἰδίως γενικῆς ἐπιδοκιμασίας διά τε τὴν ὁμοιότητα τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου καὶ τὴν ἐκφραστικὴν ἀποτύπωσιν τοῦ ἤθους. Τὸ τρίτον ἔργον τοῦ Κ. Ἰακωβίδου εἶναι πλαστικόν, προτομὴ παιδὸς, κάλλιστα ἐπεξειργασμένη. Ὁ νεαρὸς καλλιτέχνης, ἀριστεύσας ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ἐν Ἀθήναις σχολῆς τῶν τεχνῶν, ἀπεστάλη ὡς ὑπότροφος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς Εὐρώπην πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ. κρίνοντες δὲ ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἔργων του, ὧν τινα ἐβραβεύθησαν ὑπὸ τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν, δυνάμεθα πεποιθότως νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ ἀποδειχθῇ δοκιμώτατος καλλιτέχνης.

— Προσεχῶς ἐκδίδοται ἐν Παρισίοις, ἐπιμελείᾳ τοῦ γνωστοῦ μεσαιωνολόγου E. Miller, ἐκτενὲς σύγγραμα περὶ τῶν «Ἑλλήνων ἱστορικῶν τῶν σταυροφοριῶν»

— Τὸ ἐν Λονδίνῳ φιλελληνικὸν κομιτάτον ἐξέδωκεν ἐσχάτως φυλλάδιον περιέχον ὑπόμνημα ἀπευθυνθὲν ὑπό τινος τῶν Δυνάμεων πρὸς τὴν ἀγγλικὴν κυβέρνησιν. Τοῦ φυλλαδίου τούτου ἐδημοσίευσε μετάφρασιν ἡ Ὥρα (ἀρ. 253 καὶ ἀκόλ.)

— Ὁ κ. Ἀλβέρτος Δυμόντ, πρώην διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς τέως δὲ πρύτανις τοῦ ἐν Μονπελλιὲ Πανεπιστημίου διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ τμήματος τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἐν τῷ γαλλικῷ ὑπουργείῳ τῆς παιδείας.

— Ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐφημερίδος «Κλεοπάτρα.»

— Ἐξεδόθησαν ἐσχάτως αἱ ἑξῆς νέαι ἐφημερίδες: Ἐν Θήβαις «Δεληγεώργης,» ἐν Σύρῳ «Ἐλευθερία» καὶ «Σατανᾶς» ἐν Κεφαλληνίᾳ «Ἀνεξάρτητος» καὶ ἐν Χίῳ «Τὸ Αἰγαῖον»

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύλλογος «Παρθενών» ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν ὁμωνύμου περιοδικοῦ συγγράμματος, ἅπαξ τοῦ μηνὸς ἐκδιδομένου.

— Ὁ διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς κ. Φουκὰρ ἀνεχώρησε διὰ Γαλλίαν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ.		Αν.	Παρατηρήσεις.
		Μέγ.	Ελάχ		
Ἰούλ. 11	748.63	33 1	22 0	ΝΔ.	
12	748.70	35 9	25 0	ΒΔ.	
13	750.50	30 9	23 8	ΒΑ.	
14	750.80	30 7	23 2	ΒΑ.	
15	750.19	32 0	23 5	ΒΑ.	
16	748.55	32.9	22.1	ΝΑ.	
17	750.13	30.8	22 6.	ΒΑ.	

Κατ' αἴτησιν πολλῶν συνδρομητῶν ἡμῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἵτινες δὲν λαμβάνουσιν ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, ἀρχόμεθα ἀπὸ σήμερον τῆς ἀναγραφῆς τῶν κυριωτέρων εἰδήσεων τῆς ἑβδομάδος.

— Τῇ 11 ἰουλίου ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ ναῷ τῆς Ἁγ. Τριάδος ἡ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης δοξολογία, καθ' ἣν παρέστησαν αἱ Α. Μ. μετὰ τῶν βασιλοπαίδων καὶ ἅπασαι αἱ ἀνώτεραι ἀρχαί. Τὸ ἑσπέρας ὁ ὅρμος τῆς Μουνυχίας καὶ τὰ πρὸ τοῦ Φαλήρου καὶ τῆς Καλλιθέας ὁρμοῦντα πολεμικὰ πλοῖα ἦσαν φωτοστόλιστα. — Τῇ 14 ἰουλίου μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἐν τῇ Βουλῇ, ἀνελθὼν τὸ βῆμα ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπουργείου κ. Α. Κουμουνδοῦρος ἀνέγνωσε Β. διάταγμα περὶ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς. — Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἐνεργηθήσονται περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς σεπτεμβρίου. — Γυμνάσια ἑλιγμῶν τῶν τριῶν ὅπλων πεζικοῦ, πυροβολικοῦ καὶ ἱππικοῦ, μεμονωμένων καὶ ἡνωμένων, γενήσονται ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς Λεπενοῦς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀρχηγοῦ κ. Β. Σαπουντσάκη. — Τῇ φροντίδι τοῦ φιλολ. Συλλόγου «Παρνασσοῦ» μετεκομίσθησαν πέρυσι ἐκ Σμύρνης διὰ τοῦ κ. Ἀχιλλέως Παράσχου τὰ ὀστᾶ τοῦ ψάλτου τοῦ ἀγῶνος Ἀλεξάνδρου Σούτσου. Τῇ 15 ἰουλίου, ἐν τῷ Α' νεκροταφείῳ, μετὰ τὸ μνημόσυνον, ἐτάφησαν ταῦτα ἐν τῷ ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς δωρηθέντι τάφῳ, ἐφ' οὗ ὡμίλησεν αὐθορμήτως ὁ ἰατρὸς κ. Α. Γούδας, ὁ καθηγητὴς δὲ τῆς βοτανικῆς κ. Θ. Ὀρφανίδης κατέθηκεν ὡραίαν ἀνθοδέσμην. Ἡ τελετὴ αὕτη ἐγένετο ἄνευ πομπῆς, παρέστησαν δ' ἐν αὐτῷ μέλη τινὰ μόνον τοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» καὶ εὐάριθμοί τινες νέοι τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ ποιητοῦ. — Τῇ 12 ἰουλίου πυρκαϊὰ ἐξεῤῥάγη ἐν Μαλακάσῃ τοῦ δήμου Ὠρωποῦ εἰς τὸ ἰδιόκτητον δάσος τοῦ κ. Α. Συγγροῦ. Ἡ πυρκαϊὰ ἐφαίνετο φοβερὰ ἐκ τῆς πόλεως, μόλις δὲ μετὰ τέσσαρας ἡμέρας κατεστάλη. — Ἀφίκετο ἐν Πειραιεῖ ὡραῖον ἰδιόκτητον ἀτμόπλοιον τοῦ ἐν Νεαπόλει διαμένοντος ὁμογενοῦς κ. Δημ. Π. Γουδῆ, ὅπερ θέλει ἐκτελεῖ πλόας ἐν τῷ Ἀργολικῷ κόλπῳ. Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν του ἀπὸ τῆς παρελθούσης τετάρτης. Διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἀτμοπλοίου τούτου πολλαπλασιάζεται ἡ δι' ἀτμοπλοίων συγκοινωνία τῶν ἑλληνικῶν παραλίων. Ἤδη, ἐκτὸς τῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας ὑπάρχει τὸ ἀτμόπλοιον «Σπέτσαι» τοῦ κ. Δ. Π. Γουδῆ, τὸ «Πελοπόννησος» τῶν κ. Ἀδελφῶν Πεταλᾶ, καὶ τὸ «Λαύριον» τοῦ κ. Δ. Θεοδωρίκα. — Ἀνεχώρησε διὰ Παρισίους ὁ καθηγητὴς καὶ κοσμήτωρ τῆς νομικῆς σχολῆς κ. Ἐμμ. Κόκκινος, ὅστις θέλει ἐγχειρίσει τὸ ὑπὸ τῆς νομικῆς σχολῆς ἀπονεμηθὲν εἰς τὸν ἐπιφανῆ φιλέλληνα κ. Λέοντα Γαμβέτταν δίπλωμα ἐπιτίμου διδάκτορος. — Ἐν τῷ θεάτρῳ «Ἀπόλλωνι» ἐγένετο τῇ 19 ἰουλίου ἔναρξις τῶν παραστάσεων τοῦ ἀρτίως συστάντος «Ἑλληνικοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου». — Ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ταύτης περατοῦται ἡ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐσωτερικῶν γινομένη ἐργασία ἐπὶ τῆς ἐνεργηθείσης καθ' ἅπαν τὸ κράτος ἀπογραφῆς τῶν κατοίκων. — Διὰ γνωστοποιήσεως τοῦ δημάρχου Ἀθηναίων ὡρίσθησαν ὡς ἑξῆς αἱ τιμαὶ τῶν δημητριακῶν: Κριθὴ δρ. 3.91, σμιγὸς 5.80, βρώμη 5 40, ἀραβόσιτος 4 40, καλαμβόκιον 3 40, ὄσπρια ἐν γένει 4 80, βρίζα 4 80 καὶ βίκος 4 80. — Τὸ διοικητ. συμβούλιον τῶν «Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου» ὥρισε τὸ διανεμητέον κατὰ μετοχὴν μέρισμα τῆς Α' ἑξαμ. 1879 εἰς νέας δραχμὰς τρεῖς, ἤτοι παλαιὰς 3 36. — Ὑπαξιωματικός τις ἀπήγαγε δεκαπενταετῆ νεάνιδα, κόρην διδασκάλου τινός. Ὁ ἀτυχὴς πατὴρ στηριζόμενος εἰς τὴν ἀνηλικότητα τῆς κόρης, ἐπεκαλέσθη τὴν στρατιωτικ. ἀρχὴν πρὸς παραλαβὴν αὐτῆς. Ἡ κόρη ἠρνεῖτο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ἡ δ' ἀρχὴ μὴ κατορθώσασα δι' ἐπιεικῶν μέσων νὰ πείσῃ τὸν ἀπαγωγέα πρὸς παράδοσιν τῆς νέας, ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του βιαίως· πάραυτα δὲ ὁ ἀπαγωγεὺς ἐζήτησε νὰ κόψῃ τὸν λαιμὸν αὐτῆς διὰ ξυραφίου καὶ μετὰ τοῦτο ἁρπάσας αὐτὴν τὴν ἔρριψεν ἐκ χθαμαλοῦ ἐξώστου εἰς τὴν ὁδόν. Ἡ ἡρωΐνη νοσηλεύεται ἤδη ὑπὸ τὴν πατρικὴν στέγην, ὁ δὲ ὑπαξιωματικὸς μετ' ἀσθενῆ ἀντίστασιν παρεδόθη εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ὡδηγήθη εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ φρουραρχείου. — Γάλλος καταστηματάρχης οἰνοποιείου ἐν Γαλλίᾳ ἀνέλαβε τὴν ἵδρυσιν οἰνοποιείου ἐν Κύμῃ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παρεχωρήθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ δήμου Κυμαίων τὸ παρὰ τὴν παραλίαν κείμενον ἐκκλησιαστικὸν κατάστημα, τὸ ἄλλοτε χρησιμεῦον ὡς λοιμοκαθαρτήριον.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

20 Ἰουλίου 1879 — 20 Ἰουλίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	289
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25 20	224.—	280	299
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 400
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	280
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53 20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	105 ½
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197 50	250	» 201

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ. θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122 20	1,000	3370ἄ μ.
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	153 ½ »
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως.. .	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ.113½ »
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.50	» 140	» 67

Δάνειον 60,000,000. ὑπερ. φρ. 2.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.43
Λ Στερλ. » 29.30
Λ. Ὀθωμ. » 26 65
Αὐςρ Φλ. » 14.—
Ἀρ. 5φρα. » 5.75
Ἀρ. φράγ » 1.16

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 29.80 — Ἐμπ. 3 μην. 29 50.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.17

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (18 Ἰουλίου). Ἐμπ. 3 μην. 29.—29.25. — Κερκ.-Λονδ 3 μην. (17 Ἰουλίου). Ἐμ. 3 μην. 29.45.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (25 Ἰουλίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 45 ¼
Ἕλλην δάνειον τῶν 9 %.. » 254 } τιμαὶ ὀνομ.
» » » 8 %.. » 248 }
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 66 ½
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 ⅜-½
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23 10-23 15
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 8/40
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 ¼.

ΒΙΕΝΝΗΣ 17 Ἰουλίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 115.85
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45 72
Εἰκοσάφραγκον » 9.20
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (25 Ἰουλ.)
Λον. αἱ 10λ σ. 3 μ. φιο. 115.65
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45.70
Εἰκοσάφραγκον » 9.23
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (24 Ἰουλίου)
Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ (μ 2%) φρ. 25 31 ½—25.36 ½.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ 218.89 ζ. 130. - 140. %₀
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ῥώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ε. Τ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν Παρὰ τοῦ κ. Γ. Κ Σ ἐλάβομεν τὰ χρήματα· πρὸς τὸν ἴδιον, ἐπιστρέφοντα αὐτόσε, παρεδώκαμεν τοὺς ζητηθέντας τόμους καὶ τὰ διὰ τὸν νέον συνδρομητὴν κ. Γ. Π. φύλλα Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ἀδιαλείπτους ὑμῶν προσπαθείας πρὸς διάδοσιν τοῦ φύλλου μας ἐν Αἰγύπτῳ.— Ἑνὶ συνδρομητῇ. Πειραιᾶ. Ἡ Ἀγγλία. Ἐπὶ πληθυσμοῦ 16 ἑκατομμυρίων 1 ἑκατομμύριον εἶνε ὑπηρέται. Ἡ ἐπίσκεψις ἰατροῦ (οὐχὶ διασήμου) ἐν Γαλλίᾳ πληρόνεται 5-10 φράγκα, ἐν Ἀγγλίᾳ μίαν λίραν στερλίναν. Οἱ καθηγηταὶ ἐν Γαλλίᾳ λαμβάνουσιν ἐτησίως: τοῦ Collège de France 7,500 φράγκα, τῆς Sorbonne 12.000, τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς 10,000 φράγκα. Ἐν Ὀξφόρδ εἷς καθηγητὴς λαμβάνει χιλίας μέχρι τριῶν χιλιάδων λίρας. Ὁ Tennyson, ὅστις δὲν εἶνε πολυγράφος, κερδαίνει 125 χιλιάδας φρ. κατ' ἔτος. Καθηγηταὶ ἐν Eton, Harrow καὶ ἄλλαις πόλεσι λαμβάνουν ἐτησίως 30, 40 καὶ 60 χιλιάδας φράγκ. Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου λαμβάνει 250,000. ὁ δ' ἀρχιεπίσκοπος τοῦ York 375,000 φράγκα. Μία σελὶς εἰδοποιήσεων τῆς Revue des Deux Mondes τιμᾶται 200 φράγκα, τῶν ἀγγλικῶν δὲ ἐπιθεωρήσεων 500 Δι' ἓν μόνον ἄρθρον οἱ Καιροὶ (Times) ἐπλήρωσαν 2,500 φράγκα. Ὁ μυθιστοριογράφος Thackeray ἐκέρδησεν ἐν διαστήματι εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν 4,000 φράγκα, ἐκ δύο ἀναγνωσμάτων του ἐν Λονδίνῳ καὶ Brighton· ἤδη δὲ παρὰ τοῦ περιοδικοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον δημοσιεύει τὰ ἔργα του, λαμβάνει 2,000 λίρας στερλίνας ἐτησίως, καὶ δέκα λίρας δι' ἑκάστην σελίδα· τὸ περιοδικὸν ὅμως τοῦτο ἔχει 100,000 συνδρομητάς, κερδαίνει δὲ 120,000 φρ. ἐτησίως. Μιᾷ κυρίᾳ. Ἡ Patti καὶ ἡ Nilsson Ἡ δευτέρα, διατρίβουσα κατ' αὐτὰς ἐν Λονδίνῳ, ἔψαλλεν ἐν τῇ μικρᾷ ἐκκλησίᾳ τῆς Chislehurst κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ ἀτυχοῦς πρίγκηπος Λουδοβίκου Ναπολέοντος. — κ. Φ Δ. Μ. Βραΐλαν. Ἀπηντήσαμεν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα — κκ. Ε Γ. Λυών, Φ. Μ. Π Λονδῖνον, Κα Μ Λ., Γλαύκῳ Ἀλεξάνδρειαν, Ξ. Κ Κωνσταντινούπολιν, Ι. Γ. Π. Θεσσαλονίκην, Γ. Ι Π Φαλτσίον, Δ. Μ καὶ Μ. Π Σύρον, C B. Πειραιᾶ. Ἐλήφθησαν. — κ Λ. Χ Κ. Σύρον. Τὴν πέμπτην ἀπεστείλαμεν αὐτὰ πρὸς τὸ ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης — κ. Ἀδελφοὺς Μ. Δ (Σ) Βιέννην. Ἐλάβατε τὴν ἐπιστολήν μας; — κ. Ν. Κ. Ζάκυνθον Θὰ σᾶς ἐγχειρισθῶσι παρ' ἐπιβάτου. — κ. Χ. Δ. Ρ. Πάτρας. Ἀπεστάλησαν τὴν δευτέραν — * Ν.

Δέξαι ἓν δάκρυ ἀπειθές, ἀφοῦ δὲν κατορθώνει
Τ' ὄμμα νὰ τὸ κρατήσῃ·
Ὢ!.. πόσα ἡ ψυχή μου ἔχει χύσει κτλ.

**Π. Εὐχαρίστως θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

733.

Πόθεν προῆλθε τὸ κοινὸν λόγιον «Θεωρία ἐπισκόπου καὶ καρδία μυλωνᾶ;»

734.

Πλήρωσον τὰ κάτωθι τετραγωνίδια δι' ἀριθμῶν μονοψηφίων ἢ διψηφίων κατ' ἀρέσκειαν, μὴ ἐπαναλαμβάνων ὅμως δὶς τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, καὶ μεταχειριζόμενος τέσσαρας μόνον περιττοὺς ἀριθμοὺς καὶ δώδεκα ἀρτίους, οὕτως ὥστε τὰ δέκα ὁριζόντεια καὶ κάθετα καὶ διαγώνια ἀθροίσματα νὰ ἦνε ἴσα.

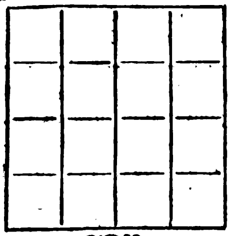

735.

Τὸ ὄνομά μου, ἐξ ὀκτὼ γραμμάτων συγκείμενον, ἔφερεν ἔνδοξός τις ἀνήρ.

Ἐκ τῶν γραμμάτων μου:

Τό: 6, 4, 2, 5, 8	σχηματίζουσι χώραν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.
7, 6, 5,	ἓν τῶν γραμμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου.
5, 4, 5, 4, 5, 6,	ὄρος τῆς Ἀρμενίας.
1, 5, 4, 5,	ἐπίσημον Ἑβραίαν γυναῖκα.
2, 4, 5,	μέρος τοῦ χρόνου.
3, 4, 7, 6, 7	νῆσον τινά.
1, 2, 6, 7, 4	τὸν εὐδαιμονίας πρόξενον.
6, 5, 2, 8	πτηνόν τι.
3, 5, 4	γάλλον μυθιστοριογράφον.
3, 2, 8	νῆσον τινά.
7, 6, 6, 5	ἀπαισίαν λέξιν διὰ τοὺς πολεμοῦντας.
4, 5, 3, 7	μεθυστικόν τι ποτόν.
4, 7, 6, 2, 4	ἐπιζηλόν τι ἐπίθετον δωρούμενον κυρίως ὑπὸ τῆς φύσεως.
6, 5, 6, 5, 8	θωπευτικὸν τίτλον παρὰ τοῖς Τούρκοις.
5, 4, 7, 8	μυθολογικὸν θεόν.

736.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Faire un mot carré de six lettres commençant par le mot RAPACE.

737.

Sur la question d'âge, en tous lieux, la coquette
Fait tant qu'elle peut mon premier,
Malgré les démentis de la glace indiscrète
Où sa mûre beauté bien souvent, en cachette,
Se fait chaque jour mon dernier.
Mais c'est tout le contraire à l'égard de l'entier
S'il s'en trouve un dans sa toilette.

738.

Quel est le comble de la galanterie?

739.

Ἕλλην διπλωμάτης, ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων, ὁμιλῶν μετὰ ξένου τινὸς περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος, εἶπεν αὐτῷ: Puisque nous laissons aux Turcs nos meilleures provinces, il faut bien qu'ils nous cèdent les pires.

ΛΥΣΕΙΣ

720. Ἡ Σύβαρις ἦτο μία τῶν μεγίστων τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας πόλεων, ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Τάραντος. Τὴν εἶχον κατ' ἀρχὰς κτίσει ἄποικοι Λοκροί, ἔπειτα δὲ νέοι ἄποικοι Ἀχαιοὶ τὴν ἐμεγάλωσαν. Τόσον δ' εἶχε προκόψει ἡ Σύβαρις εἰς πλοῦτον καὶ εὐδαιμονίαν, ὥστε εἰκοσιπέντε μὲν πόλεις πλησιοχώρους ὑπέταξε, ἠδύνατο δὲ νὰ ἐξαγάγῃ εἰς τοὺς πολεμίους δεκαπεντακισμυρίους στρατιώτας. Ἐκ τῆς παλαιᾶς ταύτης δόξης ὀλίγα ἐρείπια μόνον διεσώθησαν καὶ ἡ φήμη τῶν Συβαριτῶν ὡς ἀνθρώπων τρυφηλοτάτων. Εἶνε ἀπίστευτα τὰ λεγόμενα περὶ τῶν κατοίκων τῆς εὐδαίμονος ἐκείνης πόλεως. Ἐλιποθύμησέ ποτε Συβαρίτης, διότι εἶδεν ἀνθρώπους σκάπτοντας λάκκον. Ἄλλος δέ τις ἔτι τρυφηλότερος ᾐσθάνθη ἐκλειπούσας αὐτὸν τὰς δυνάμεις του μόνον ἐπειδὴ ἤκουσε τὸν πρῶτον διηγούμενον τὰ περὶ τοῦ φοβεροῦ σκαψίματος. Πάσας τὰς βαναυσουργίας, ὧν ἡ ἐξάσκησις ἀπετέλει ἐξ ἀνάγκης κρότους τὰς ἐξώρισαν τῆς πόλεως ἵνα μὴ ταράττηται ὁ ὕπνος των καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ταλαίπωρος ἀλέκτωρ ὁ τῆς πρωΐας ἄγγελος ἐφυγαδεύθη. Ὁσάκις δὲ οἱ θαυμαστοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἤθελον νὰ παραθέσωσι γεῦμα εἴς τινα, τὸν προσεκάλουν πρὸ ἑνὸς τοὐλάχιστον ἔτους, τόσος καιρὸς ἐχρειάζετο εἰς παρασκευὴν τῶν φαγητῶν των! Τὴν πόλιν αὐτῶν τὴν κατέσκαψαν οἱ Κροτωνιᾶται κατὰ τὸν ς' π. Χ. αἰῶνα, τὴν ἐπανίδρυσαν δὲ μετὰ ἑκατὸν ἔτη οἱ Ἀθηναῖοι, μετονομάσαντες αὐτὴν Θουρίους, ὅπερ ὄνομα διετήρησεν ἡ πόλις ἕως οὗ ὑποταγεῖσα καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἔλαβεν ἄλλην πάλιν ἐπωνυμίαν κληθεῖσα Copia. Ὅπου τὸ πάλαι ἔκειτο ἡ Σύβαρις κεῖται σήμερον μικρὸν χωρίον ὀνομαζόμενον Torre Brodognelo. Σ. Κ. Σ.

721. 10,000. — **722.** Chercher une aiguille dans une botte de foin.

723.

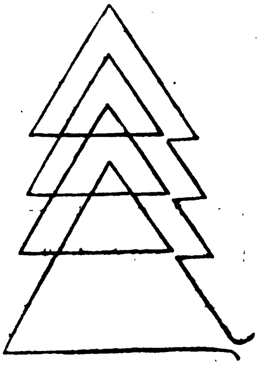

724. Ἡ φωτογραφία εἶνε διὰ τὰ κοινὰ πρόσωπα ὅ,τι ἡ τυπογραφία διὰ τὰ μέτρια συγγράμματα· πολλαπλασιάζει δηλαδὴ αὐτά, ἀλλὰ δὲν τὰ σώζει ἀπὸ τῆς λήθης. — **725.** Ἔγωγε, ἄμωμα, ἄκακα, ἄρουρα. — **726.** Ῥάχις, χάρις. — **727.** Ἄφθονος, φθόνος, ὄνος. — **728.** Ἄπορος.

729.

S E R E S
E T E T E
R E R E R
E T E T E
S E R E S

730.

1° Ajouter a = rivage.

2° Parfois l'opinion diverge,
Mais cette fois vous dites vrai,
La grive a certes plus d'attrait
Quand on y découvre une vierge.

731. Moutarde: outarde. (Ce logogriphe fut improvisé par Méry, à la table d'un ami). — **732.** Jud-as.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι Ἐλίζα Π. Σούτσου, Ἑλένη Βαρατάση, Μαρία Ι. Μπουντούρη, Miss Terr, Ἑλένη **, Αἰκατερίνη Μηνιάτου, Μία συνδρομήτρια τῆς Ἑστίας, Χαρίκλεια Π. Δασκαλάκη, Σταματίνα Π Παπαδοπούλου, Ἑλένη Λεοντίδου, Κλειὼ Βερενίκη, Μαρία Λεοντίδου, Ἕνωσις Τυπάλδου Φορέστη (Ἀργοστολίου), Κυριακὴ Ν. Δαγκαδᾶ (Θήρας), Μαρία Λύδη (Ἀλεξανδρείας), κκ. Ernest Pellissier, Ἰωάννης Δ. Καντακίδης, Δ. Χ. Βουρνάζος, Le Prince Paul, Δ. Γ. Δασκαλάκης, Lord Thograf, Α. Ν. Ν. Σκλέπας, Εἷς ἀσθενὴς Κωνσταντινουπολίτης, Δ. Θεόφιλος, Lord Gnette, Δ. Βυζάνης, ***, C. Reinhold (Πειραιῶς), Ἄγ. Ν. Δαγκαδᾶς (Θήρας), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Ι. Τ Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης), Μέλης (Σμύρνης), Γ. Ι. Παστελλᾶς (Φαλτσίου).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

29 ΙΟΥΛΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 135.

Ἀνεπανόρθωτον ὑπέστη τὴν πρωΐαν τῆς 24 Ἰουλίου ἡ σύγχρονος ἑλληνικὴ φιλολογία ζημίαν, ἀνακαλέσαντος αἰφνιδίως παρ' αὐτῷ τοῦ Ὑψίστου ἐν ἀκμαζούσῃ ἔτι ἡλικίᾳ τὸν μελῳδικώτερον καὶ πιθανῶς τελευταῖον παρ' ἡμῖν δημοτικὸν ψάλτην

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΝ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΝ.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀνῆκεν εἰς τὴν παροῦσαν συνταγματικὴν γενεὰν κατὰ μόνην τὴν ἡλικίαν, ἐνῷ κατὰ τὴν καρδίαν, τὸ φρόνημα καὶ τὴν γλῶσσαν ἦτο σύγχρονος τῆς προηγηθείσης ἡμῶν ἑλληνικωτέρας. Τὸ πένθος τῆς «Ἑστίας» καὶ τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς καθιστᾷ ἔτι βαρύτερον ἡ εὐγνώμων ἀνάμνησις τῆς πολυτίμου αὐτοῦ συνεργασίας.

1797. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 29 Ἰουλίου 1879. Ἀριθ. 187 (135). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 20. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ διοικητοῦ Ναυπάκτου καὶ Βενετίκου. — Ἐπαρχία Ναυπάκτου καὶ Βενετίκου ὑπὸ Α. Ζ. Μ. — Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου. — Ἱστορία ζεύγους πηλοβατῶν (ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ ὑπὸ Π. Α. Ἀξιώτου). — Ἐθιμοτυπία. — Ἐπίδειξις ῥώμης καὶ δεξιότητος. — Ῥάφτε ξύλονε δουλειὰ νὰ μὴ σοῦ λείπῃ. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1798. **Φ. Νιμεϋέρου.** Εἰδικὴ νοσολογία καὶ θεραπευτική. Διασκευασθεῖσα ὑπὸ Εὐγ. Σέϊτζ καὶ μεταφρασθεῖσα ἐπὶ τῆς 9ης Γερμαν. ἐκδόσ. ὑπὸ Γ Καραμήτσα. Ἐκδ. Β'. ηὐξημ. καὶ διωρθωμ. Ἀθῆναι, 1879. Τόμ. Α', δρ. 18.

1799. **Φιλόπτωχος ἑταιρία Κυριῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος τῆς Βασιλίσσης.** Ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων ἐν ἔτει 1877-1878. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1879, 8ον, σ. 36.

1800. **Ὁ Παπισμός,** ἤτοι βιβλίον περιέχον ἐν συνόψει τὸν βίον τοῦ Παπισμοῦ, τὰ αἴτια τοῦ χωρισμοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ τὰς ἀποδείξεις δι' ὧν αὐτὸς ἀποδεικνύεται αἴτιος τῶν κακιῶν, συνταχθὲν αὐτοσχεδίως ὑπὸ τοῦ Μητροφάνους Παναγιωτοπούλου σχολάρχου. Ἐν Πάτραις, τύποις «Φορολογουμένου,» 1879.

1801. **Ὁ λοχαγὸς τοῦ μηχανικοῦ Δ. Παπαγεωργίου πρὸς τὴν λιμενικὴν ἐπιτροπὴν Πατρῶν. Φυλλ. εἰς 8ον, ἐν Πάτραις, 1879.**

1802. **Ἐκλεκτὴ βιβλιοθήκη.** (Ἕκαστος τόμος ἐκ σελ. 112 ἕως 192 τιμᾶται μιᾶς νέας δραχμῆς). 1) Δρᾶμα ἐπὶ τῶν Ὀρέων τόμ. 1. — 2) Βελλερόζας τ. 6. — 3) Ἡ Ὀργὴ τ. 1. — 4) Τὸ Κοράλλινον Ψέλλιον τ. 1. — 5) Αἱ Λύκαιναι τοῦ Μαγκκοὺλ τ. 1. — 6) Ἁμάρτημα τῆς Μαγδαληνῆς τ. 2. — 7) Χρηστίνα. τ. 3. — 8) Σαμουὴλ Βρὼλ τ. 4. — 9). Ἀσκάνιος τ. 2. Τόμοι 21. Πάντα τὰ μυθιστορήματα ταῦτα ἢ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἅμα ἀποσταλῇ ἡ ἀξία των εἰς χρήματα ἢ καὶ γραμματόσημα. Εἰς πάντα ἐγγραφόμενον συνδρομητὴν εἰς τὴν «Στοὰν» καὶ προπληρώνοντα τὴν ἐτησίαν συνδρομήν του δίδονται δωρεὰν τὰ ἀνωτέρω βιβλία. Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ συναποστέλλουσι μετὰ τῆς συνδρομῆς των καὶ τὰ ταχυδρομικὰ ἔξοδα τῶν βιβλίων ἤτοι 10 λεπτὰ δι' ἕκαστον τόμον.

1803. **Ἱστορία τοῦ Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου.** Μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Κωνστ. Ε. Λουρέντζη ὑπὸ τὴν εὐγενῆ προστασίαν τοῦ κυρίου Δημοσθένους Ῥεβελάκη. Μετ' εἰκονογραφιῶν. Τεῦχος ιθ'. Ἐκδίδοται κατὰ δεκαπενθημερίαν, ὑπὸ Ἱπποκράτους Μαργαρίτου καὶ Σας. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Ζέλιτζ καὶ υἱῶν, 1879. [Τὸ ὅλον τοῦ συγγράμματος ἀπαρτίζεται ἐξ 26 φυλλαδίων, ὧν ἕκαστον, συγκείμενον ἐκ 4 τυπογραφικῶν φύλλων, σχήματος 4ου, τιμᾶται φρ. 1 1/2].

1804. **Φαντασία καὶ καρδία.** Συλλογὴ δευτέρα λυρικῶν ποιήσεων Π. Ματαράγκα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Νικολάου Ῥουσοπούλου, 1879, 8ον σ. η', 271, δρ. ν 3.

1805. **Πλάτωνος Κρίτων:** κείμενον, σχόλια καὶ σημειώσεις χάριν τῶν εἰς τὰ γυμνάσια φοιτώντων νέων, ὑπὸ Παναγ. Δ. Κουπιτώρη καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἀθήνησι Α' γυμνασίῳ. Ἀθήνησι, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Φιλοκαλίας, 1879. 8ον, σελ. η'.—79.

1806. **Βύρων.** Μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα [Φιλολογικὸς Σύλλογος Βύρων] Τόμος Δ'. Ἰούνιος 1879. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Ν. Πετρῆς: Βιβλιογραφία τῆς τοῦ Βοικχίου Ἐγκυκλοπαιδείας καὶ Μυθολογίας τῶν φιλολογικῶν ἐπιστημῶν. — Κ. Γ. Ξένος: Μελέτη ἐπὶ τοῦ Σαίξπηρ. — Νάρκισσος Ἀπηλιώτης: Ὁ Ἀπελλῆς. — Π. Κουπιτώρης: Ἀλβανικαὶ μελέται. Περὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀλβανῶν. — Émile Pagès: Ὁμοιοπαθητικὴ ἐκδίκησις. — Γ. Β. Πινιατόρου: Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Λατινικῶν αὐτοῦ ποιημάτων. — Σ. Κοχύλη: Νεώτεραι ἐφευρέσεις. Ἠλεκτρικὸν φῶς. Ἅμαξα καὶ τροχήλατα ἀτμοκίνητα. — Ἐπαμεινώνδα Ἀννίνου: Ἁπλῆ παρατήρησις ἐπὶ τῆς αἱματουρίας ἢ αἱματοσφαιρινουρίας ἐκ κινίνης, διατριβῆς Γ Καραμήτσα. — Ἰωάννου Βερέττα: Θεοκρίτου Ἁλιεῖς. Εἰδύλλιον ΚΑ'. — Νεκρολογία: Ἐπαμεινώνδας Δεληγεώργης. Ἐργασίαι τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Βύρωνος.»

1807. **Γαληνός.** Ἰατρικὸν σύγγραμμα κατὰ σάββατον ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν Α. Γεωργαντᾶ, Σ. Σκιαδαρέση, Ν. Μακκᾶ, Ν. Δελλαπόρτα. Ἔτος Α', ἀρ. 29, 21 Ἰουλίου 1879. Περιεχόμενα: Περὶ τῆς Βιγκελείου νόσου. — Περὶ σπυροκώλου. — Περὶ μεμβρανώδους δυσμηνορῤῥοίας. — Περὶ πιλοκαρπίνης εἰς τὴν θεραπείαν τῆς πλευρίτιδος. — Θεραπεία τῆς ἐπιληψίας διὰ Κουράρε. — Ἐνέργεια τῶν ψυχρῶν λουτρῶν, ὑπεραιμία κατὰ τὸ δέρμα καὶ συγκοπή. — Φρενοκομεῖον Κερκύρας. — Εἰδήσεις. — Βιβλιογραφικὸν δελτίον.

1808. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἔτος ΚΖ', 15 Ἰουνίου 1879. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Παρατηρήσεις εἰς τὰ Φιλολογικὰ πάρεργα τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ. Κόντου. — Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα ὡς παραγωγὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ὑπὸ Ἰωάννου Ν. Σταματέλου, σχολάρχου — Ἐκλογὴ συνωνύμων τῆς Λατινικῆς γλώσσης ὑπὸ Σ. Κ. Σ. — Συγκριτικὸς πίναξ δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Εὐρώπῃ.

1809. **Gustafsson,** de vocum in poematis graecis consonantia, Berlin.

Εἰς τὰ φύλλα τῆς 15, 16 καὶ 21 Ἰουλίου (ἔ. ν.) τῶν Καιρῶν τῶν Παρισίων, ἐδημοσιεύθη μακρὰ μελέτη «Περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος».

— Ὁ ἐν Βιέννῃ σπουδάζων τὴν ἀρχιτεκτονικήν, δαπάναις τοῦ κ. Γ. Α. Μαυροκορδάτου, κ. Εὐθύμιος Στουμανόπουλος, διαγωνισθεὶς ἐσχάτως πρὸς 17 ἄλλους συμμαθητάς του, ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, χρυσοῦν μετάλλιον.

— Μεταξὺ τῶν βραβευθεισῶν ἐσχάτως ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῆς ἰατρικῆς ὀκτὼ διατριβῶν, ἀφορωσῶν εἰς τὴν ὑγιεινὴν τῆς παιδικῆς ἡλικίας, συγκαταλέγονται καὶ αἱ ἑξῆς δύο διατριβαὶ τοῦ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ καὶ διευθυντοῦ τοῦ Ἐκθετοτροφείου κ. Ἀναστασίου Ζίννη 1ον «Περὶ τῆς θνησιμότητος τῶν βρεφῶν ἐν Ἀθήναις» καὶ 2ον «Περὶ προφυλάξεως ἀπὸ τῶν κολλητικῶν νοσημάτων εὐλογίας, ὀστρακιᾶς κλπ». Τὸ ἀπονεμηθὲν βραβεῖον πρὸς τὸν κ. Ζίννην συνίσταται εἰς ὀρειχάλκινον μετάλλιον.

— Δι' ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀνεκηρύχθη τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ζάπειον παρθεναγωγεῖον ἰσοβάθμιον τῷ ἐνταῦθα Ἀρσακείῳ διδασκαλείῳ μετὰ τῆς προνομίας, ὅπως αἱ ἐξ αὐτοῦ ἀπολυόμεναι τελειοδίδακτοι μαθήτριαι ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἐξετάσεις ἐπὶ δημοδιδασκαλικῷ πτυχίῳ, ὅπως καὶ αἱ ἐκ τοῦ Ἀρσακείου ἀπολυόμεναι.

— Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 942 (7|19 Ἰουλίου 1879) φύλλῳ τῆς Κλειοῦς ἐδημοσιεύθη «ὑπόμνημα τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως περὶ τῶν συνόρων τῆς Ἑλλάδος», μεταφρασθὲν ἐκ τῆς κυανῆς βίβλου. Τὸ ἄξιον λόγου τοῦτο ὑπόμνημα διὰ

Digitized by Google

τὰς ἐν αὐτῷ στρατιωτικὰς περὶ τῶν νέων συνόρων παρατηρήσεις εἶνε ὡς πληροφορούμεθα ἔργον τοῦ ταγματάρχου τοῦ πυροβολικοῦ κ. Πάνου Θ. Κολοκοτρώνη.

— Ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἡμερησίας Ἐπιθεωρήσεως», ἐφημερίδος ἐκδιδομένης καθ' ἑκάστην ἐν Κωνσταντινουπόλει.

— Ἀγγέλλεται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἡ ἀνατύπωσις δραμάτων τοῦ μακαρίτου Π. Σούτσου.

— Κατ' αὐτὰς δημοσιεύεται τρίτη ἔκδοσις παρὰ τοῦ καταστήματος Σ. Κ. Βλαστοῦ τοῦ ἑπομένου συγγράμματος: Κ. Μελᾶ. Ἐμπορικὸν Ἐγχειρίδιον περὶ Ἐμπορίας, Βιομηχανίας, Ναυτιλίας καὶ τῶν Ἐμπορικῶν πράξεων. Περὶ Ἐμπορικῆς ὕλης, νομισμάτων, συναλλαγμάτων, σταθμῶν καὶ μέτρων τῶν ἐμπορικῶν πόλεων. Περὶ καταστιχογραφίας, ἐμπορικῶν λογαριασμῶν, ἐπιστολογραφίας καὶ ἐμπορικῶν συμβολαίων.

— Ὁ τυπογράφος κ. Σαράντης Π. Οἰκονόμου ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει, τῶν ἐν τῷ περιοδικῷ Παρνασσῷ δημοσιευθέντων μαθημάτων ὑγιεινῆς «Περὶ τροφῶν» τοῦ ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ι. Βάμβα. Ἐν τῷ τεύχει τούτῳ προστεθήσονται καὶ τὰ μὴ δημοσιευθέντα ἐν τῷ Παρνασσῷ μαθήματα, δι' ὧν συμπληροῦται ὁλόκληρον τὸ περὶ τροφῶν μέρος τῆς ὑγιεινῆς.

— Ἤρξαντο αἱ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς.

— Ἐξεδόθησαν πίνακες ἀναγνώσεως συνταχθέντες ὑπὸ Γ. Κωνσταντινίδου καθηγητοῦ τοῦ Ἀρσακείου, κατ' ἔγκρισιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου.

Τὸ ὅλον σῶμα τιμᾶται.............. δραχ. 6
Τὸ δὲ ἐκ πινάκων 1-14............. » 2 1/2

Ἡ ἔκδοσις αὕτη συνεστήθη πρὸς τοὺς κ. δημοδιδασκάλους διὰ τῆς ἀπὸ 20 φεβρουαρίου 1879 ἐγκυκλίου τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου. Εὑρίσκονται οἱ πίνακες οὗτοι παρὰ τῷ ἐκδότῃ καὶ τοῖς ἐν Ἀθήναις βιβλιοπώλαις, καὶ στέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρομικοῦ τέλους πρὸς τοὺς πέμποντας τὸ ἄνω τίμημα.

— Ἐδημοσιεύθη τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐτησίων διαγωνισμῶν τοῦ Πολυτεχνείου. Κατὰ τοῦτο ἔλαβον τὰ βραβεῖα τῶν πρώτων τάξεων οἱ ἑξῆς: Εἰς τὴν γραφικὴν ὁ Θ. Ζωγράφος, εἰς τὴν γλυπτικὴν ὁ Γ. Κωνσταντίνου, εἰς τὴν σκηνογραφίαν ὁ Ε. Δαμπάκης, εἰς τὴν προοπτικὴν ὁ Ι. Μπών, καὶ εἰς τὴν κοσμηματογραφίαν ὁ Ν. Πελεκάνος. Εἰς δὲ τὴν ξυλογραφίαν ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον ὁ μαθητὴς τῆς ϐ' τάξεως Ε. Καζάνης, καὶ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ὁ τῆς γ' τάξεως Α. Γεωργιάδης.

— Ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐφημερίδος «Ἡ Ἐλπίς».

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ.		Αν.	Παρατηρήσεις.
		Μέγ.	Ἐλάχ.		
Ἰούλ. 18	751.41	29°9	21°5	ΒΑ.	
19	751.34	30.1	21.6	ΒΑ.	
20	750.38	31.3	22.5	ΒΑ	
21	749.62	32.1	22.2	ΒΑ.	
22	749.99	34.4	23.7	ΒΑ.	
23	751.85	29.7	22.2	ΒΑ.	
24	751.08	30.0	22.7	ΒΑ.	

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τοῦ βασιλόπαιδος διαδόχου Κωνσταντίνου ἐγένετο τῇ 21 Ἰουλίου δοξολογία ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος· τὸ ἑσπέρας ἐκάησαν ἐν τῷ ὅρμῳ τῆς Μουνυχίας διάφορα πυροτεχνήματα, τὰ δὲ πρὸ τοῦ Φαλήρου καὶ τῆς Καλλιθέας ὁρμοῦντα πολεμικὰ πλοῖα ἦσαν σημαιοστόλιστα καὶ κατάφωτα. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ πολὺς κόσμος εἶχε κατέλθει εἰς Πειραιᾶ. — Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἐγκατέλειπε τὴν ἐν Μουνυχίᾳ ἔπαυλιν μεταβᾶσα εἰς Δεκέλειαν (Τατόϊον) ὅπως διέλθῃ τοὺς ἐπιλοίπους μῆνας τοῦ θέρους. — Πρίγκηψ Ἰνδὸς ἀπέστειλε δῶρον πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα πλήρη συλλογὴν ἰνδικῶν μουσικῶν ὀργάνων· ὡς γνωστὸν αἱ Ἰνδίαι εἶνε ἡ πατρὶς τῶν πλείστων ἐγχόρδων μουσικῶν ὀργάνων. — Αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἐνεργηθήσονται τὴν 23 σεπτεμβρίου ἡ δὲ Βουλὴ συγκαλεῖται τὴν 20 ὀκτωβρίου. — Ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ Παναγῆς Παναγιωτάκης, λείψανον τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821. Ὁ μακαρίτης μετασχὼν πολλῶν μαχῶν ἐτραυματίσθη κατὰ τὴν ἐν Φαλήρῳ, θεραπευθεὶς δ' εἶτα μετέβη εἰς Πελοπόννησον ὑπὸ τὸν Μακρυγιάννην καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐξελέχθη ἐπανειλημμένως δημοτικὸς πάρεδρος καὶ σύμβουλος Ἀθηνῶν. — Ὁ ὅλος πληθυσμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἀνέρχεται περὶ τὸ 1,680,000. Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ ἔτους 1870 ἀνήρχετο εἰς 1,457,894. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπογραφὴν ἡ ἐπαρχία Ἀττικῆς ἔχει πληθυσμὸν 115,000 ψυχῶν, ἐνῷ κατὰ τὸ 1870 εἶχε 77, ὁ δῆμος τῶν Ἀθηνῶν 74,000, ἐνῷ τὸ 1870 εἶχε 48,000, ὁ δὲ δῆμος τοῦ Πειραιῶς 22,000 περίπου, ἐνῷ τὸ 1870 εἶχε 11,000. Ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν θὰ ἀνέλθῃ εἰς 206, ἀντὶ τῶν μέχρι τοῦδε 190. — Κατὰ τὴν γενομένην κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον ἀπογραφὴν ἐν Ἀθήναις, γράφει ἡ Στοά, ὑπῆρχον 8,098 οἰκίαι, ἐξ ὧν 458 δὲν ἦσαν ἐνοικιασμέναι. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ᾠκοδομοῦντο 108 οἰκίαι. Ἔκτοτε ἤρξατο ἡ οἰκοδομὴ 50 περίπου νέων οἰκιῶν, ὥστε ἐν ὅλῳ ὑπάρχουσιν ἐν Ἀθήναις 8256 οἰκοδομαί, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἔχουσιν ἐνοικιαστὰς 616, ἤτοι 7 ½ τ. ἑκατόν. Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν εἶναι 68,000 σχεδόν, ὥστε ἀναλογοῦσι, πρὸς τὰς τότε ὑπαρχούσας οἰκίας καὶ πρὸς τὰς οἰκοδομουμένας, 8 ἕως 9 ψυχαὶ εἰς ἑκάστην οἰκίαν. Ἑπομένως διὰ νὰ κατοικηθῶσιν αἱ μὴ ἐνοικιασμέναι 616 οἰκίαι ἀπαιτοῦνται 5,500 σχεδὸν κάτοικοι, ἤτοι πρέπει νὰ αὐξήσῃ ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἡμῶν κατὰ 12 τοῖς 100 καὶ πλέον, νὰ παύσῃ δὲ ἡ οἰκοδόμησις νέων οἰκιῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἐντεῦθεν ἡ παρατηρουμένη μεγάλη ἔκπτωσις εἰς τὰ ἐνοίκια, ἰδίως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ὅτε ἡ ὑποτίμησις ἔφθασεν εἰς 25 καὶ 30 τοῖς ἑκατόν. Καὶ ὅμως ἐν ᾧ προφανῶς ἐλέγχεται ὅτι τὰ κατατιθέμενα εἰς τὰς οἰκοδομὰς κεφάλαια μόλις ἀποφέρουσι 5 ἕως 6 τοῖς ἑκατόν, ἐντούτοις ὁ ἔρως πρὸς τὴν ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν μᾶλλον ἢ ἡ ἀσφαλὴς διάθεσις τῶν κεφαλαίων εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις ἐξακολουθεῖ νὰ παρακινῇ τοὺς εὐπόρους εἰς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως δι' ὡραίων οἰκοδομῶν. — Τὸ ἐν Πειραιεῖ «Μηχανουργεῖον Γ. Βασιλειάδου», τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ προσφέρει πολυτίμους ὑπηρεσίας ἰδίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν γεωργικὴν βιομηχανίαν διὰ τῆς κατασκευῆς καὶ διαδόσεως εἰς πλείστας ἐπαρχίας εὐρωπαϊκῶν ἀρότρων, κοπτικῶν μηχανῶν, πιεστηρίων, μηχανῶν πιεστικῶν τοῦ βάμβακος καὶ διαφόρων ἄλλων μηχανῶν, κατεσκεύασεν ἐσχάτως κομψὴν σιδηρᾶν γέφυραν, 60 μέτρων μήκους, διὰ τὸν ἐν Καλάμαις ποταμὸν Δαφνῶνα. Ἡ γέφυρα αὕτη, βάρους 80,000 ὀκάδων, ἀπεστάλη ἐσχάτως εἰς Καλάμας δι' ἱστιοφόρου πλοίου. Ὁμοίαν γέφυραν εἶχε κατασκευάσει τὸ κατάστημα τοῦτο διὰ τὸν Ἀχελῶον, ἀλλὰ κεῖται ἔτι ἄχρηστος, διότι δὲν ὑπάρχει ὁδὸς ἵνα μετακομισθῇ μέχρι τοῦ μέρους τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα πρόκειται νὰ στηθῇ! — Νέον ἀτμόπλοιον κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ κ. Ε. Καραβαγγέλη θέλει ἐκτελεῖ τακτικοὺς πλόας μεταξὺ Χαλκίδος καὶ Μιντζέλης· χάρις εἰς τὸν νόμον τῆς ἐλευθέρας ἀκτοπλοΐας καθ' ἑκάστην πολλαπλασιάζεται ἡ δι' ἀτμοπλοίων συγκοινωνία τῶν ἑλληνικῶν παραλίων. Ἤδη, πλὴν τῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας ἑταιρίας, ὑπάρχουσι τέσσαρα ἰδιωτικὰ ἀτμόπλοια.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

27 Ἰουλίου 1879 | 27 Ἰουλίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	289
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	300
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 400
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	280
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 200

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3370ἄ.μ.
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	154 »
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 114 »
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 200
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.36	» 140	» 66 3/4

Δάνειον 60,000,000. φρ. 400.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 29.80 — Ἐμπ. 3 μην. 29.40.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.16 1/2

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.50
Λ. Στερλ. » 29.30
Λ. Ὀθωμ. » 26.70
Αὐστρ. Φλ. » 14.—
Ἀρ. 5φρα. » 5.70
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 ».

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (25 Ἰουλίου). Ἐμπ. 3 μην. 29.15—35.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (24 Ἰουλίου). Ἐμ. 3 μην. 29.45.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (1 Αὐγούστου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 44 1/4
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 258
» » » 8 %.. » 248
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 66
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 3/8-5/8
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23.07 1/2-23.12 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 5/8
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 5/8

ΒΙΕΝΝΗΣ (31 Ἰουλίου.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 115.85
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45.75
Εἰκοσάφραγκον » 9.22
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (1 Αὐγούστ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 115.85
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45.75
Εἰκοσάφραγκον » 9.23
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (1 Αὐγούστου.)
Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.29 1/2—25.34 1/2.
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/10000 τὸ χ. 218.89 ζ. 145. %0

Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Δ. Β. Παρισίους. Προθύμως θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν. — Καν Φ. Ε. Hercules Bad (Méhadia) Θ' ἀπαντήσωμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Π. Α. Α. Γέϊσκ. Ὑπάρχουσι τρία εἴδη φίλων: ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους βλέπομεν καθ' ἑκάστην, ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους βλέπομεν ἐνίοτε, καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους καθόλου δὲν βλέπομεν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶνε συχνότατα καὶ σταθερότεροι.—κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Χθὲς ἀπεστάλησαν τὰ προηγούμενα φύλλα πρὸς τὸν ἐν Μανσούρᾳ νέον συνδρομητὴν κ. Σ. Γ. ἐγένετο δὲ ἡ δέουσα διόρθωσις εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κ. Γ. Π.— κ. Α. Σ. Νέαν Ἔφεσον. Οἱ 6 τόμοι φράγκα 48+ φρ. 20 διὰ συνδρομὴν τοῦ 1879 καὶ φρ. 2 διὰ ταχ. τῶν τόμων = φρ. 70, ἅτινα δύνασθε ν' ἀποστείλητε καὶ διὰ τοκομεριδίων τοῦ δανείου τῶν 28 ἑκατομ. παρελθούσης ὅμως ἑξαμηνίας. — κ. **Δ. Ἀγνοοῦμεν, διότι μᾶς ἀποστέλλονται πάντοτε ἀνωνύμως. — κ. Ε. Θ. Κωνσταντινούπολιν. Ἴδ. τόμον ε' τῆς Ἑστίας σελ. 56 καὶ 67. — *** Τὸ θεωροῦμεν περιττὸν ὡς ἐπανωφόριον κατὰ τὸν Ἰούλιον. — Brunscambille. Πειραιᾶ. Λάβετε τὴν καλοσύνην νὰ μᾶς ἀποστείλητε καὶ τὴν λύσιν. Ἀναγνώστῃ τῆς Ἑστίας. Πάτρας. Οἱ ἑπόμενοι τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου:

Γενικὸν κανὲν συμφέρον! κανεὶς μέγας στοχασμός!
Νὰ οἱ ἔνδοξοι ἀγῶνες, νὰ αἱ μόναι προσπαθήσεις
τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων!
Τόσων χρόνων πόνοι καὶ φρικταὶ κοιλοπονήσεις
γέννησαν ἓν κράτος τέρας, ἕνα κολοβὸν Πασχῖνον.
Χωρὶς στράτευμα καὶ στόλον, χωρὶς χρήματα καὶ φῶτα,
ἑκατὸν μιλλιονίων χρέος φέροντες εἰς νῶτα
καὶ ψυχὰς μὴ κυβερνῶντες οὐδὲ ὅσας ἕνας Βῶδας,
ἀπ' ἐπάνω ἕως κάτω, ἀπὸ κεφαλῆς εἰς πόδας
εἴμεθα ἐπίσης ὅλοι οἱ μεγάλοι καὶ τρανοὶ
Ἔρις μόνον καὶ φωνή....

Ἀθηνῶν ἐφημερίδες, αἱ σοφώταταί σας γνῶμαι
Μὲ ἀρέσουν κτλ.

κκ. Ν. Ι. Π. καὶ Δ. Ν. Κωνσταντινούπολιν, Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Α. Α. Λονδῖνον, Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν, Ι. Γ. Π. καὶ Ν. Κ. Θεσσαλονίκην, Λ. Χ. Κ. καὶ Ε. Κ. Γ. Σύρον, Χ. Α. Ρ. Πάτρας, Δ. Σ. Λευκάδα, Σ. Φ. Θήβας, Ἀσθ. Κωνσταντινουπ. Ἀθηνῶν, Καν Μ. Ι. (Βόναν: Ἀλγερίας) Ἐλήφθησαν. — Lord Thograf!!!! — κ. Κ. Σ. Σύρον. Τῇ 26 σᾶς ἐγράψαμεν. — Μιᾷ κυρίᾳ. Τὸ ἀνέκδοτον ἂν καὶ εὐφυὲς εἶνε τὸ ἀντίῤῥοπον τῶν 14 θαλαμηπόλων, οἵτινες ἀνετμήθησαν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ φαγόντος τὸ πεπόνιον.... περὶ ὧν ἀναφέρει ὁ Βολταῖρος. — κ. *Ν. Θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

740.

Διατί ὀνομάζονται δηνάριον τοῦ Ἁγίου Πέτρου οἱ ἑκούσιοι ἢ ἀκούσιοι φόροι ἢ συνεισφοραί, εἰς ἃς ὑποβάλλονται οἱ κάτοικοι τῶν καθολικῶν χωρῶν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας;

741.

Τίς ὁ ἀριθμός, ὅστις, ἐπαυξηθεὶς κατὰ 16, διαιρεῖται διὰ 16 καὶ δίδει πηλίκον 16;

742.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ἀπ' ἔξω κοῦκλα, ἀπὸ μέσα πανοῦκλα» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

743.

Σχημάτισον διὰ τῶν 28 πεσσῶν τοῦ δομινὸ σχῆμα ὅμοιον τῷ κατωτέρῳ. Πρέπει τὰ 6,5,4,3,2,1 καὶ 0 νὰ συνάπτωνται ὁμοῦ ἀνὰ τέσσαρα. Τὰ ἄκρα τοῦ σχήματος θ' ἀποτελῶνται ὑπὸ τῶν διπλῶν ἀριθμῶν· θὰ τεθῇ δὲ πρῶτον τὸ διπλοῦν μηδὲν πρὸς τὸ ἄνω μέρος ἐκ δεξιῶν, κατόπιν, πρὸς τὰ ἀριστερά, τὸ διπλοῦν ἕν, τὸ διπλοῦν δύο, τὸ διπλοῦν τρία καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐν τῷ σχήματι θὰ μείνουν τέσσαρα κενὰ μέρη.

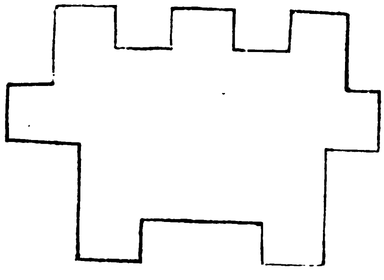

744.

;;;;; ;;;;;;;;; ;; ;;;;; ;;;;

Ἀντικατάστησον τ' ἀνωτέρω ἐρωτηματικὰ διὰ τοιούτων γραμμάτων, ὥστε ν' ἀναγινώσκεται, δεξιόθεν καὶ ἀριστερόφεν, ῥητόν τι.

745.

Δημῶδες αἴνιγμα.

Μ' ἀφαιρεῖς καὶ μεγαλόνω καὶ προσθέτεις καὶ μικραίνω.

Ἐν Σύρῳ. Α. Γ. Μ.

746.

Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τῶν κατωτέρω.

δυσκολώτερον	πράγματα	τόσῳ	γνώμην	Ὅσῳ
ἐκφέρομεν	ἐμβριθέστερον	λαλεῖ	σκέπτεται	ὀλιγώτερον
ὅσῳ	ἢ	καὶ	ἐξετάζωμεν	τόσῳ
προσεκτικώτερον	τὰ	νοῦς	ὁ	γλῶσσα

747.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Du genre perroquet aux plumes vertes, roses,
Pétulant, et surtout en paroles fécond,
A l'endroit, à l'envers, vous tenez mon second.
Dans mon premier, lecteur, on jette bien des choses:
Des bonbons, des écus, les graines du grenier;
Si vous le retournez, vous aurez mon dernier,
Et celui-ci, parfois, est une désinence
En latin; d'autre part, c'est une circonstance.

748.

Du métal ou de papier,
De corne ou bien de terre cuite,
Mon tout, qui de mon premier
N'est qu'une forme réduite,
Est à la fois un instrument
De musique,
D'acoustique,
Ou terme de botanique.
Il est utile également
Au berger rassemblant ses bêtes,
Au débitant, à l'épicier,
Au confiseur, à l'écolier
Au moment de certaines fêtes.
Mon premier pour le grand chasseur
Est un instrument nécessaire;
Mais c'est aussi, pour son malheur,
Une infirmité fort contraire.
Mon tout enfin, comme aussi mon premier,
Doit être mon dernier
Pour servir et plaire,
Et je te plains si de mon premier
Tu ne peux aisément te défaire.

749.

Quel est le département où rien n'est court?

750.

Quel est le comble de la gourmandise?

751.

Je suis dans le milieu du monde
J'ai quatre pieds dans un tonneau,
Je ne suis pas dans l'air, je ne suis pas dans l'eau.
Et cependant je suis dans l'onde.

ΛΥΣΕΙΣ

733. Τί κοινὸν ἐπισκόπῳ καὶ μυλωνᾷ ἵνα ὁ λαὸς συνδέσῃ τὰ δύο ταῦτα ἐπαγγέλματα ἐν τῇ κοινῇ παροιμίᾳ; Δὲν φαίνεται μὲν εὔκολος ἡ ἀνίχνευσις τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ κοινοῦ τούτου λογίου, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον παράδοξος εἶν ἡ ὁμοιότης αὐτοῦ πρὸς τὴν γαλλικὴν παροιμίαν devenir d'évêque meunier λεγομένην, ἐν αἷς περίπου περιστάσεσι καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ἀπὸ δήμαρχος κλητῆρας. Ἡ ἐκ παραλλήλου ἐκφορὰ καὶ ἐν τῇ γαλλικῇ παροιμίᾳ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ μυλωνᾶ ἐφάνη καὶ τοῖς Γάλλοις παράδοξος, πολλοὶ δὲ ἐπειράθησαν νὰ ἀνεύρωσι τὸν ἀληθῆ αὐτῆς λόγον. Ὅθεν πολλαὶ ἐγένοντο εἰκασίαι, ἐν αἷς καὶ αὕτη, ἥτις δὲν φαίνεται ἀπίθανος, ὅτι δῆλα δὴ τὸ devenir d'évêque meunier εἶνε παραφθορὰ τοῦ devenir d'évêque aumônier =ἀπὸ ἐπίσκοπος παππᾶς. Ὁ κ. ὅμως Duplessis ἀναφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ἐγνώρισέ ποτε ἔν τινι πόλει τῆς κεντρικῆς Γαλλίας τὴν οἱονεὶ ζῶσαν αἰτιολογίαν τῆς παροιμίας. Ἐν ἔτει δῆλα δὴ 1791, λέγει, μυλωνᾶς τις ᾐσθάνθη αἴφνης κλίσιν πρὸς τὸν βίον τὸν ἱερατικὸν καὶ μετ' ὀλίγον ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος τῆς ἐπαρχίας. Συμπεσούσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ καταλυθείσης τῆς τῶν ἐπισκόπων ἀρχῆς ὁ καλὸς ἐπίσκοπος ἐπανέλαβε τὸ πρῶτόν του ἔργον γενόμενος καὶ πάλιν μυλωνᾶς. Ἡ ἀφήγησις αὕτη συνᾴδει μὲν παραδόξως πρὸς τὸ ἡμέτερον θεωρία ἐπισκόπου καὶ καρδία μυλωνᾶ, ἀλλὰ δὲν φαίνεται καὶ πιθανὸν τοῦ Γάλλου μυλωνᾶ καὶ ἐπισκόπου ἡ ἱστορία νὰ ἐταξείδευσε μέχρις ἡμῶν καὶ νὰ ἔδωκεν ἀφορμὴν καὶ εἰς παροιμίαν, ἥτις ὅμως πάντως τοιαύτην τινά, ἀλλὰ ἐγχώριον πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἀρχήν.

Ἐν Ἀθήναις, 24 Ἰουλίου 1879. Σ. Κ. Σ.

734.

21	18	32	30
42	8	6	45
12	39	48	2
26	36	15	24

Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, τὰ δέκα ἀθροίσματα, ἤτοι καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως εἶνε ἴσα, ἤτοι 101.

735. Σωκράτης (Τρωάς, ἦτα, Ἀραράτ, Σάρα, ὥρα, Κρήτη, σωτήρ, ταώς, Κάρ, Κώς, ἧττα, ῥακή, ῥήτωρ, ταταῖς, Ἄρης).

736.

R A P A C E
A V O C A T
P O M O N E
A C O N I T
C A N I N E
E T E T E R

737. Cache-mire. — **738.** Le comble de galanterie = Refuser de battre les cartes, parce qu'il y a des dames dans le jeu. — **739.** les pires (l'Épire).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

5 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 136.

Τὸ Δελτίον δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. 4, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 5, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 7. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1810 **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 5 Αὐγούστου 1879. Ἀριθ. 188 (136). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑ σ τ ί α ς, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ. 20. Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α: Σφραγὶς τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως. — Περὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ὑπὸ Α. Ζ. Μ — Ἱστορία ζεύγους πολοδατίδων. — Ἀνεμοκίνητοι μηχαναὶ ὑπὸ Ἐρνέστου Τσίλλερ. — Πώλησις ἑτοίμων ἐπιστολῶν. — Δίκη πεσοῦσα ἐξ οὐρανοῦ. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Ἐπίγραμμα E. Egger. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1811. **Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν. Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος 1879.** [Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α: Διάταγμα περὶ δημοσιεύσεως τοῦ συνταχθέντος πίνακος τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους. — Ἔκθεσις τοῦ τμηματάρχου τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας κ. Α. Μανσόλα περὶ τῆς ἀπογραφῆς τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου καὶ τῶν δημοτῶν αὐτοῦ, τῆς διεξαχθείσης συνεπείᾳ τοῦ ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1878 Β. διατάγματος. — Πίναξ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους κατὰ τὸ ἔτος 1879 — Πίναξ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ 1879 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τοῦ 1870] Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ τυπογραφείου, 1879, 4ον σ. 6'—16.

1812. **Φιλία καὶ κλαύματα.** Δημοτικὰ τραγούδια ὑπὸ Ἰωάννου Γ. Τσακασιάνου. Ἐν Ζακύνθῳ, τύποις «Ζακύνθου», 1879, 8ον, σ. 60 καὶ δ'.

1813. **Αἱ Ἑλληνίδες ἑταῖραι** ὑπὸ Emile Deschanel, μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ἀριστ. Δ. Σταματάκη. Ἐν Πάτραις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Εὐμορφοπούλου, 1879, μικρὸν 8ον, σ. ς' καὶ 155, δρ. ν. 1.50.

1814. **Δελτίον τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς.** Ἔτος 6', Μάϊος 1879. Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α: Ἔκθεσις μετὰ νομοσχεδίου περὶ κυνηγεσίας, ὑπὸ Σ. Κ. Σπηλιωτάκη. — Ἔκθεσις περὶ τῆς ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἠλείᾳ νόσου τῶν ἀμπέλων, ὑπὸ Π. Γενναδίου. — Μαθήματα Σηροτροφικοῦ Σταθμοῦ Σπάρτης, ὑπὸ Ι. Κ. Ἀποστολοπούλου. — Περὶ μεταξοσκωληκοτροφίας, ὑπὸ Δ. ~~Αἰνιάν~~. — Περὶ καλλιεργείας ~~τῆς~~ καστανέας. — ~~Περὶ καλ~~λιεργείας τῶν καρποφόρων δένδρων. — Παροράματα τοῦ Δ' Φυλλαδίου

1815. **Ἀθηνᾶ.** Ἔτος Λ', ἀρ. 7. Ἐν Ἀθήναις. Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α: Φιλολογικὰ ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ. Κόντου. — Βιογραφία Ἀλεξάνδρου Λυκούργου, Ἱεράρχου, ὑπὸ Βασιλείου Ι. Ζολώτα. — Ἡ ἀσχημοτέρα νεᾶνις τῆς Γαλλίας. — Δύω λέξεις ἐπὶ τῆς 29 Μαρτίου 1879, ὑπὸ Νικ. Γ. Τρουπάκη. — Τὸ σχολεῖον, ὑπὸ Ἐμμ. Κ. Στρατουδάκη.

1816. **Les Plaidoyers politiques de Démosthènes** traduits en français, en deux volumes, avec arguments et notes par M. R. Dareste, membre de l'Institut, conseiller à la Cour de cassation. Paris, 1879, E. Plon et Cie.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ.

«Ὁ θεὸς νὰ δώσῃ προσεχῶς νὰ συναντηθῶμεν ὡς πληρεξούσιοι μιᾶς μεγαλειτέρας Ἑλλάδος. Εὔχου δὲ νὰ μὴ ἀποθάνω ἕως τότε, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ ψάλω τὸ τελευταῖόν μου ᾆσμα.... Α ἱ ἡ μ έ ρ α ι μ ο υ ε ἶ ν α ι ὀ λ ί γ α ι. Ἐρώτησον τὸν Πρετεντέρην καὶ θὰ μάθῃς παρ' αὐτοῦ, ὅτι σπουδαῖον καρδιακὸν νόσημα δύναται, ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν, νὰ μοὶ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον. Τὸν παρελθόντα χειμῶνα ὑπέφερα πολύ, τ ὸ ν π ρ ο σ ε χ ῆ δ ὲ ἴ σ ω ς δ ὲ ν θ ὰ δ υ ν η θ ῶ ν' ἀ ν θ έ ξ ω. Ἑτοίμασε τὸ μ ν η μ ό σ υ ν ό ν μ ο υ. Ἀλλὰ διὰ τί νὰ σὲ πικραίνω ;...»

Ταῦτα ἔγραφεν ἐκ Λευκάδος εἰς τὸν φίλον του Τιμολ. Φιλήμονα ὁ Ἀ ρ ι σ τ ο τ έ λ η ς Β α λ α ω ρ ί τ η ς, ἀσφαλῶς προαισθανόμενος τὸ ἐπικείμενον αὐτοῦ τέλος. Δὲν ἐπρόφθασε νὰ ψάλῃ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ᾆσμα, ὅπερ μετὰ στοργῆς θὰ ἀπεξεδέχετο ἡ Ἑλλὰς σύμπασα, ἥτις πρὸ πολλοῦ συνείθισε νὰ ἐνωτίζηται μετὰ στοργῆς τῆς περιπαθοῦς φωνῆς τοῦ ὑμνῳδοῦ τῶν ἀγώνων της καὶ ἐλπίδων. Πρῶτον ἔργον δι' οὗ ὁ Βαλαωρίτης κατῆλθεν εἰς τὴν δημοσιότητα ὑπῆρξαν τὰ Σ τ ι χ ο υ ρ γ ή μ α τ α. Τῷ 1857 ἐδημοσιεύθησαν τὰ Μ ν η μ ό σ υ ν α, ἐπιφανὴς συλλογὴ ποιημάτων ἅτινα ἐθεμελίωσαν διὰ παντὸς τὴν φήμην τοῦ ποιητοῦ, ἴσως δὲ καὶ ἔμειναν τὸ ἄριστον τῶν ἔργων του. Τὰ Μ ν η μ ό σ υ ν α ἐξεδόθησαν τῷ 1868 τὸ δεύτερον ὡς πρῶτος τόμος τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Παύλου Λάμπρου γενομένης ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ. Εἰς τὰ Μνημόσυνα προσετέθησαν ἐν τούτῳ τῷ τόμῳ καὶ ἄλλαι τινὲς ποιήσεις ἀνέκδοτοι, ὥστε ἐν συνόλῳ περιλαμβάνονται ἐν αὐτῷ τὰ ἑξῆς ἔργα· 1) Νεκρικὴ Ὠδή, 2) Ἡ σκλάβα, 3) Νάνι-Νάνι, 4) Θανάσης Βάγιας, 5) Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του, 6) Ὁ Κίτζος καὶ τὸ γεράκι, 7) Ὁ Σαμουήλ, 8) Τὸ ψυχοσάββατον, 9) Ὁ Κατζαντώνης, 10) Ἡ φυγή, 11) Εὐθύμιος Βλαχάβας, 12) Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι, ὕμνος εἰς τὸν θάνατον τοῦ Σολωμοῦ, 13) Ἀφιέρωσις τῇ Α. Μ. τῷ βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ τῷ Α'., 14) Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου, 15) Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα, 16) Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα, 17) Τὸ ξεριζωμένο δένδρον, 18) Μνημόσυνον ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ Ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέτα, 19) Μνημόσυνον ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ, 20) Μνημόσυνον ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρούμμονδ Οὖλφ.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐξεδόθη καὶ ὁ δεύτερος τόμος τῶν ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, περιέχων τὴν Κυρὰ Φ ρ ο σ ύ ν η ν καὶ τὸ Σ ή μ α ν τ ρ ο ν, δημοσιευθέντα τὸ πρῶτον ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1859.

Τέλος δὲ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τῷ 1867, ἐπίσης ὑπὸ Παύλου Λάμπρου, ὁ Ἀ θ α ν ά σ η ς Δ ι ά κ ο ς καὶ ὁ Ἀ σ τ ρ ο π ό γ ι α ν ν ο ς, περιέχοντα καὶ ἱστορικὰς σημειώσεις, ἀνέκδοτα δημοτικὰ ᾄσματα καὶ γλωσσικὰς παρατηρήσεις.

Τῷ 1871, κληθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου, ἐξεφώνησεν ὁ Βαλαωρίτης πρὸ τῶν προπυλαίων τοῦ Πανεπιστημίου, κατὰ τ' ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, τὸν ζωηρὸν ἐκεῖνον πανηγυρικὸν τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς ἐθνεγερσίας, ὅστις τοσοῦτον συνεκίνησε τὰ παριστάμενα πυκνὰ πλήθη. Τὸ ποίημα τοῦτο ἐδημοσιεύθη ἐν ἀναπεπταμένῳ φύλλῳ καὶ ἔν τισι τῶν συγχρόνων ἐφημερίδων, προὐκάλεσε δὲ καὶ γνωστὴν φιλολογικὴν συζήτησιν. Τῷ 1874 ἐξεδόθη ἐν φυλλαδίῳ μετὰ καὶ γερμανικῆς ἐμμέτρου μεταφράσεως ὑπὸ τοῦ κ. Ἀ. Μαναράκη. Τὸν ὕμνον τοῦτον εἰς τὸν πατριάρχην ἐμελοποίησεν ὁ κ. Γ. Λαμπίρης, ὡς καὶ ἄλλα τινὰ ᾄσματα τοῦ ποιητοῦ, τὸ τῆς φάλαγκος τοῦ Πανεπιστημίου (ζῶστε, ζῶστε τ' ἅρματά σας), τὸν ῥεμβασμὸν (πόσαις φοραῖς τὰ κύματα), τὸ Ναναρισμα, ἔχει δὲ μελοποιήσει ὁ αὐτὸς καὶ τὸ ᾆσμα τῆς Φροσύνης, ὅπερ εἶνε μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτον. Ἐπίσης ὁ κ. Λεωνίδας Ἀλβάνας ἐμελοποίησε τὸ Ν α ν ά ρ ι σ μ α (φύσ' ἀγεράκι δροσερό).

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἑστίας» ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ἐδημοσίευεν ἐν αὐτῇ καὶ μόνῃ τὰ ἔργα του. Καὶ δὴ ἐδημοσιεύθησαν δι' αὐτῆς τἀκόλουθα ποιήματά του, τὸ ῥόδον καὶ ἡ δροσοῦλα (τόμ. Α'. σελ 256), πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι (Α'. 480), Κανάρης (Δ'. 642), ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη (Δ'. 768), ἡ λίμνη, μετάφρασις τῆς ᾠδῆς τοῦ Λαμαρτίνου (Ε'. 30), ἐπιτύμβιον εἰς τὸν ἀστρονόμον Σέκκην, μετάφρασις (ς'. 560), καὶ τελευταῖόν του οἱονεὶ κύκνειόν του ᾆσμα ὁ Καλογιάννος (ς'. 751). Ἐδημοσίευσε δὲ ἡ «Ἑστία» ἐκτὸς τούτων τῶν ποιημάτων καὶ τὰς ἑξῆς πεζὰς διατριβὰς τοῦ Βαλαωρίτου: Μία κατὰ τὸν β'. π. Χ. αἰῶνα ἐθνικὴ ἐν Λευκάδι συνέλευσις (Δ'. 725), δημώδης περὶ Βαλμᾶ θρύλος (Ε'. 142) καὶ Ἀλῆς Τεπελενλῆς καὶ Κάρολος Ναπιὲρ (ς'. 435).

Τοιαύτη ἡ πολύτιμος κληρονομία ἣν ἀποθνήσκων ἀφῆκεν εἰς τὸ ἔθνος ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης.

Προσεχῶς θὰ δημοσιεύσῃ ἡ «Ἑστία» ἐκτενῆ βιογραφίαν τοῦ προσφιλοῦς ποιητοῦ μετὰ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ.

Digitized by Google

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κατὰ τὸ ἔτος 1879.

[Τὰς ἑπομένας πληροφορίας ἐρανίσθημεν ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ τμηματάρχου τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας κ. Α. Μανσόλα, τῆς συνοδευούσης τὸ ἀνωτέρω ἀναγγελλόμενον δημοσίευμα τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείου «Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος 1879].

—

Ὁ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1879 ἐξακριβωθεὶς πληθυσμὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου ἀνέρχεται εἰς 1,679,775, ἤτοι κατὰ 221,861 ἄτομα ἀνώτερος ἐκείνου τοῦ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 ἐξακριβωθέντος (1,457,894). Ἡ κατὰ 221,861 ἄτομα αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τοῦ 1870 ἀναλογεῖ εἰς ἐτησίαν αὔξησιν 24,651 ἀτόμων ἤτοι εἰς 1,69 ἐπὶ 100.

Ἡ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 πιστοποιηθεῖσα αὔξησις διὰ μίαν δεκαετίαν ὑπελογίζετο εἰς 13,241 ἄτομα ἐτησίως καὶ εἰς ἓν ἄτομον ἐπὶ 100. Ἑπομένως εἰ καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα ἦναι κατὰ ἓν ἔτος μικρότερον τοῦ τῆς προηγουμένης συγκρίσεως, οὐχ ἧττον ἡ διὰ τῆς νέας ἀπογραφῆς πιστοποιουμένη αὔξησις εἶναι κατὰ πολὺ ἀνωτέρα. Ἐνῷ δὲ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870 ὁ διπλασιασμὸς τοῦ ἡμετέρου πληθυσμοῦ ὑπελογίσθη εἰς ἔτη 69 καὶ μῆνας 8, διὰ τῆς νέας ἀπογραφῆς τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ ὑποδεικνύεται πολὺ κατώτερον, ἤτοι εἰς ἔτη 41 καὶ μῆνας 4.

Ἐκ τῶν 1,679,775 κατοίκων 881,080 εἶνε ἄρρενες καὶ 798,695 θήλεις.

Ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 ὁ ἀριθμὸς τῶν δήμων τοῦ Κράτους ηὔξησε κατὰ 15, ἑπομένως οἱ ἀντὶ τῶν 351 ἤδη ὑπάρχοντας 366 δῆμοι ἀποτελοῦνται ἐκ 3,961 πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωρίων. Ἐκ τῶν δήμων τὸν μικρότερον πληθυσμὸν ἔχει ὁ δῆμος Ἀλονήσου 400), τὸν δὲ μεγαλήτερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων (68,677). Ἐκ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν τὸν μικρότερον πληθυσμὸν ἔχει ἡ ἐπαρχία Παξῶν (5002), τὸν δὲ μεγαλείτερον ἡ ἐπαρχία Ἀττικῆς (116,263). Κατὰ μέσον ὅρον δι' ἕκαστον δῆμον ἀναλογοῦσι κάτοικοι 4,519, ἀντὶ 4,094, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870.

Σημείωσις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κυριωτέρων ἐπαρχιῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν τοῦ 1870:

Ἐπαρχίαι.	Πληθ. 1870.	1879.	Αὔξησις
Ἀττικῆς	69,910	116,263	46,353
Θηβῶν	20,711	23,358	2,647
Χαλκίδος	29,013	33,336	4,343
Καρυστίας	33,936	39,222	5,286
Φθιώτιδος	41,119	53,200	12,081
Δωρίδος	20,187	22,778	2,591
Λοκρίδος	20,368	23.655	3,287
Παρνασσίδος	26,747	28,807	2,060
Εὐρυτανίας	33,018	34,795	1,777
Ναυπακτίας	22,219	25,556	3.337
Πατρῶν	46,527	57,173	10,646
Ἠλείας	51,066	65,752	14.686
Καλαβρύτων	39,204	41,499	2,295
Μαντινείας	46,174	51,552	5,378
Γορτυνίας	41,408	45,830	4,422
Κυνουρίας	26,733	31,474	4,741
Λακεδαίμονος	46.423	52,519	6,096
Οἰτύλου	26,540	29,990	3,450
Καλαμῶν	25,029	29,733	4,704
Μεσσήνης	29,529	35,631	6,102
Πυλίας	20,946	25,505	4,559
Τριφυλίας	29,041	35.445	6,404
Ὀλυμπίας	25.872	29,446	3,574
Ἄργους	22,138	24,284	2,146
Κορινθίας	42,803	48,488	5,685
Σύρου	30,643	31,412	769
Νάξου	20,582	22.278	1,696
Κερκύρας	25,729	26,694	965
Ὄρους	24,983	27,002	2,019

Ὁ μεγαλήτερος πληθυσμὸς παρατηρεῖται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀττικῆς 5.68 ἐπὶ τοῖς 100. Ἐν ταῖς ἑξῆς ἐπαρχίαις ἐπῆλθεν ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ: Σπετσῶν καὶ Ἑρμιονίδος (1.68 ἐπὶ τοῖς 100), Ὕδρας καὶ Τροιζηνίας, Θήρας, Κραναίας καὶ Ζακύνθου.

—

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἄδεται ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀναχωρεῖ ὁ βασιλεὺς δι' Εὐρώπην. — Τὸ ἐν Λεπενοῖς στρατόπεδον διελύθη. — Τῇ 26 Ἰουλίου ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ γέρων λόγιος καὶ τοῦ μεγάλου ἀγῶνος ἐργάτης Μιχαὴλ Οἰκονόμου. Ἐγεννήθη ἐν Δημητσάνῃ τῷ 1798 ἐσπούδασε δὲ εἰς Ἰάσιον καὶ Χίον. Ἅμα τῇ ἐκρήξει τῆς ἐπαναστάσεως ἐπανῆλθεν εἰς Πελοπόννησον· συνώδευσε τὸν Ὑψηλάντην εἰς Τρίκορφα καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπόλεως. Ἐν ἔτει 1822 προσελήφθη ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ γέρω Κολοκοτρώνη, συνώδευσε δ' αὐτὸν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Δράμαλη καὶ τὴν ἐν Ἄστρει συνέλευσιν. Μετὰ διαφόρους θέσεις, ἃς διαδοχικῶς κατέλαβεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἐν καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐργασθεὶς ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ Γ' Ἐθνικῇ Συνελεύσει, καὶ τῇ ἐν Ἑρμιόνῃ, ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐν τῇ ἐπὶ Κυβερνήτου γερουσίᾳ, διωρίσθη μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὄθωνος εἰς διαφόρους δικαστικὰς θέσεις ἃς κατεῖχε μέχρι τοῦ 1863. Ἔκτοτε ἔζησεν ἰδιωτεύων καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἐξέδωκε Ἀπομνημονεύματα τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.» Ἐν τῇ συγγραφῇ ταύτῃ μνημονεύονται πλεῖστα ἀνέκδοτα ἀφορῶντα τὸν βίον τοῦ γέρω Κολοκοτρώνη. — Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπέστειλε πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος, δι' ὑπαλλήλου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικοῦ προξενείου, ποσόν τι Ἁγίου Μύρου Ἡ εὐλογία τοῦ μύρου τούτου γίνεται ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ μεγάλης ἑορτῆς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, πᾶσαι δὲ αἱ αὐτοκέφαλοι ὀρθόδοξοι ἀνατολικαὶ ἐκκλησίαι προμηθεύονται ἐξ αὐτοῦ. — Κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ἐν τῇ ἐπισήμῳ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» πίνακα τῶν εἰσπράξεων τῶν τελωνείων τοῦ κράτους, ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Μαΐου ἐνεστῶτος ἔτους, ἀνῆλθον αὗται εἰς δρ 6,296,416. — Καὶ ἕτερον ἰδιωτικὸν ἀτμόπλοιον, καταπλεῦσαν ἐξ Ἀγγλίας προσετέθη εἰς τὴν ἀτμοπλοϊκὴν ἐν Ἑλλάδι ἀκτοπλοΐαν. Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ὀνομαζόμενον «Ἰωλκὸς» εἶνε 37 τόνων, θα ἐκτελῇ δὲ πλόας ἀπὸ Πειραιῶς μέχρι Σκιάθου καὶ Σκοπέλου Τὰ ἐν Ἑλλάδι ἐκτελοῦντα ἤδη τὴν ἀκτοπλοΐαν ἀτμόπλοια, τῆς τε ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας καὶ τὰ ἰδιωτικά, ἀνέρχονται εἰς 14. Τὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας εἰσὶ τὰ ἑξῆς, ἀξίας περὶ τὰ 2,200,000 δραχμῶν:

Ἶρις	τόνων	748	δυνάμεως	ἵππων	175
Βυζάντιον	»	613	»	»	110
Ἑπτάνησος	»	631 34/94	»	»	120
Ὁμόνοια	»	565 15/94	»	»	120
Καρτερία	»	565 15/94	»	»	120
Ὕδρα	»	400	»	»	70
Πανελλήνιον	»	354 87/94	»	»	70
~~[illegible]~~	»	~~[illegible]~~	»	»	~~[illegible]~~
Ἰόνιον	»	380	»	»	120
~~[illegible]~~	~~[Ἀνθρακοφόρου]~~		»	»	~~[illegible]~~

— Τὸ ναυπηγεῖον Ἑρμουπόλεως ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας αὐτοῦ διακοπείσας ἀπό τινων μηνῶν ἕνεκα ἀπεργίας τῶν ἐργατῶν αὐτοῦ. — Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κύριος Ε. Καστόργης, ὁ καθηγητὴς τῆς γλυπτικῆς κύριος Σίγελ καὶ ὁ ἀγαλματοποιὸς κύριος Φυτάλης ἐπανῆλθον ἐκ Χαιρωνείας ὅπου ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ὅπως παρασταθῶσιν εἰς τὰς ἀνασκαφὰς πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ στηλοβάτου τοῦ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην ἀνεγερθέντος λέοντος. Ὁ στηλοβάτης οὗτος ἀνευρέθη, ἔχει δὲ τεσσάρων μέτρων ὕψος. Σκέψις γίνεται ἤδη πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ λέοντος, ἐρριμένου ἤδη εἰς τεμάχια, ἅτινα δαπάναις τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας θέλουσι συνδεθῇ τεχνικῶς καὶ ἀποτελέσει τὸν λέοντα, ὡς ἵστατο τὸ πάλαι. Εἰκάζεται ὅτι ὁ λέων ἔβλεπε πρὸς τὰς Θήβας — Αἱ ἐν Τεγέᾳ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καββαδία ἀνασκαφαὶ ἤχθησαν εἰς καλὸν σημεῖον, ἀνευρεθέντος ἐντὸς κήπου τῆς γωνίας τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἀλαίας Ἀθηνᾶς.—Κροῦσμα εὐλογίας ἀνεφάνη ἐν Ἀθήναις.—Ἐν Σύρῳ ἐνέσκηψε νόσος ἐπὶ τῶν ἵππων, ἐν Λοκρίδι δὲ τύφος ἐπὶ τῶν προβάτων.—Ἀπόπειρα δολοφονίας ἐγένετο ἐν Ξηροχωρίῳ κατὰ τοῦ δικηγόρου κ. Κ. Πετσάλη.—Ἐν Πειραιεῖ μηχανικός τις ἀπεπειράθη νὰ αὐτοκτονήσῃ.—Ὁ τρυγητὸς τῆς σταφίδος ἤρχισε σχεδὸν ἁπανταχοῦ, ἐν Μεσσηνίᾳ ἐγένοντο καὶ μικραί τινες φορτώσεις εἰς τιμὴν 25 ταλήρων.

—

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

3 Αὐγούστου 1879 — 3 Αὐγούστου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	289
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	299
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33 60	453.60	560	φ. 400
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22 40	252 —	280	280
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197.50	250	» 199

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3362ἄ μ.
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	153 ½ »
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ.116 »
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527 200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000	—	1 Φεβρ. 1 Αὐγ.	» 3.36	» 140	» 65 ½

Δάνειον 60,000,000. φρ. 397.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 29.80 — Ἐμπ. 3 μην. 29.10—30

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.17

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	23.45
Λ. Στερλ.	»	29.30
Λ. Ὀθωμ.	»	26 70
Αὐστρ. Φλ.	»	14.—
Ἀρ. 5φρα.	»	5.70
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1 — 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (1 Αὐγούστου). Ἐμπ. 3 μην. 29.20. — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (31 Ἰουλίου). Ἐμ. 3 μην. 29.55-60.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (8 Αὐγούστου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	43 3/4
Ἑλλην δάνειον τῶν 9 %..	»	256
» » » 8 %..	»	249
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	66 3/4
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/8-1/2
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23 07 1/2-23.12 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 22/40
Εἰκοσόφραγκον	»	87 19/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (2 Αὐγούστ.)	ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (8 Αὐγούστ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 115.90	Λον. αἱ 10λ. σ.3 μ. φιο. 116.40
Παρ. τὰ 100 φρ. » 45.75	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.10
Εἰκοσάφραγκον » 9.22	Εἰκοσάφραγκον » 9.30
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (8 Αὐγούστου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ (μ. 2%) φρ. 25.30 — 35.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἀργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζ. 137 50 ‰

Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἀμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. κ. Λ. Ζ. Μ. Ἀθήνας, Λ. Χ. Κ Σύρον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—Φίλῳ τῆς Ἑστίας. Διότι ἰδεώδης σκοπὸς αὐτῆς εἶνε «ἀρέσκειν εἰς πάντας.» — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Προσεχῶς θ' ἀποσταλῇ. Τὸ διήγημα, περὶ οὗ ἀναφέρετε, δὲν γνωρίζομεν—*** 4—5 καθ' ἑκάστην, πλὴν τῆς Κυριακῆς.

Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Πειραιᾶ. Μεταξὺ τῶν ὑπὸ γυναικῶν γραφεισῶν μυθιστοριῶν, αἵτινες ἔσχον μεγίστην ἐπιτυχίαν, προεξάργει ἡ «Καλύβη τοῦ Θωμᾶ» τῆς Ἀμερικανίδος Ἑρριέτας Στόου (ἀποβιωσάσης τῷ 1872). Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐκδόσεώς της (1852) ἐτυπώθησαν 305,000 ἀντίτυπα αὐτῆς, μετεφράσθη δὲ εἰς πάσας τὰς γλώσσας. Ἐν τῇ γαλλικῇ ὑπάρχουσι δέκα διάφοροι μεταφράσεις αὐτῆς· ἐπιτυχῆ μετάφρασιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐποίησεν, ἐν ἔτει 1860, ὁ μακαρίτης Ἰ. Καρασούτσας. Ἡ «Καλύβη τοῦ Θωμᾶ» δὲν εἶνε ἐκ τῶν μυθιστοριῶν ἐκείνων αἵτινες πραγματεύονται φανταστικὰ συνήθως συμβεβηκότα καὶ σκοπὸν ἔχουσι νὰ τέρψωσιν ἐπί τινας ὥρας τὴν ἀργίαν τοῦ ἀναγνώστου. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐξόχως ἠθικὸν καὶ τερπνὸν ἐνταυτῷ, εἶνε εὔγλωττος καὶ σφοδρὰ διαμαρτύρησις κατὰ μεγάλης κοινωνικῆς ἀδικίας, ὑπαργούσης ἄλλοτε ἐν Ἀμερικῇ, τῆς δουλείας τῶν Μαύρων.—*** Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν—Ἀριθ. 486. Σύρον. Διὰ νὰ κρίνωμεν ἀσφαλῶς πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ τέλος. —Στρατιωτικῷ. Αἱ συνταγαὶ πρὸς πλουτισμὸν εἰσὶ μυστικαί, ὁσάκις δὲ δημοσιεύονται τοιαῦται ἐν ταῖς ἐφημερίσι χρησιμεύουσι πρὸς πλουτισμὸν τῶν κατασκευαστῶν αὐτῶν—Καν * Μ. Ἐν σελ. 223.

— Λεβέντη, ἡ περηφάνεια σου, τὸ φτερωτό σου μάτι
Σὲ λὲν παιδὶ τῆς Ῥούμελης . . . κτλ.

κ. Α. Κ. Θεσσαλονίκην. Διὰ μικροῦ χρηματοδέματος. —κ. κ. Α. Η. Kahlenberg, Ν Ι. Ἀλεξάνδρειαν, Ν. Ι. Κ. Σμύρνην, Δ. Ν. Κωνσταντινούπολιν, Π. Σ. Νεάπολιν, Α. Σ. Ὀδησσόν, Βλαντ., Λευκάδα, Α. Σ. Β. καὶ Ν. Μ., Ζάκυνθον, Ὑποκατ. Ἐθνικῆς Τραπέζης, Μεσολόγγιον. Ἐλήφθησαν. κ. Α. Σ., Σμύρνην. Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἀναμένομεν ἐπιστολήν σας.—κ. Σ. Γ. Μανσούραν. Τὰ φύλλα ἐστάλησαν τῇ 28.—κ. Δ. Β., τῇ 1 ἀρξαμένου σᾶς ἐγράψαμεν.—κ. Δρα V. H., Λοῦκκαν. Ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην. Τινὰ ἐκ τῶν ζητουμένων ἐξηντλήθησαν. κ. Κ. Μ. Σύρον. Θὰ ἐρευνήσωμεν καὶ θὰ σᾶς γράψωμεν.— * Μ. Προσθέσατε καὶ τοὺς ἑπομένους (!!!!!)

Τὸ παρὸν συμβάν σου φῶς μου
Fut la cause de mon malheur
Ὥστε μ' ἔκαμε νὰ χύσω
Un si grand torrent de pleurs.

κ. Θ. * Σύρον. Λυπούμεθα......

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

732.

Πόθεν ὠνομάσθη ὁ μὴν Αὔγουστος;

733.

Τί σημαίνει τὸ λόγιον «Περιγράφειν τινὰ ἐν τῷ γύρῳ τοῦ Ποπιλλίου;»

734.

Εἷς τῶν ἐν Καΐρῳ συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας» ἀπέστειλεν αὐτῇ ἀνωνύμως τὸ ἑξῆς πρόβλημα: Ἔχω διπλασίαν ἡλικίαν ἐκείνης ἣν ὁ ἀδελφός μου εἶχεν ὅταν ἐγὼ εἶχον τὴν ἡλικίαν ἣν ἤδη ἔχει, ὅταν δὲ θὰ ἔχῃ τὴν ἡλικίαν ἣν ἐγὼ ἔχω, τὰ ἔτη ἀμφοτέρων ἡμῶν θὰ συμποσοῦνται εἰς 63.

Ποίαν ἡλικίαν ἔχω ἐγὼ καὶ ποίαν ὁ ἀδελφός μου;

735.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ματάκια ποῦ δὲν φαίνονται γρήγορα λησμονοῦνται» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἑλληνικὴ καὶ τίς ἡ γαλλική;

736.

Γράψον διὰ μονοκονδυλιᾶς τὸ ἑπόμενον σχῆμα, χωρὶς νὰ διέλθῃ δὶς ὁ κάλαμος ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς.

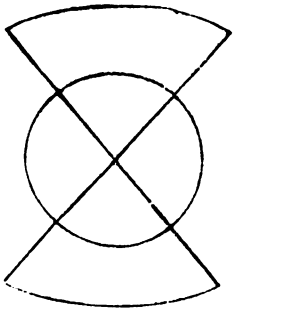

737.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

J'offre dans les cinq pieds qui forment mon total,
Amusement d'enfant, amusement naval.

738.

Sur mes cinq pieds je puis avoir
Mille formes; et, parfois, pour me voir,
Il te suffit d'aller jusqu'au bout de la rue
Où je fais point de vue.
Janus avait, dit-on, deux visages,
Moi, j'ai trois faces pour le moins,
Jamais deux néanmoins.
Il peut bien arriver que suivant les usages.
Je n'en aie du tout
Et pas de bout.
Ote-moi tête et queue et je porte ta barque.
Sur quatre pieds, sans tête, je la reçois,
Mais il faut pour cela, je t'en fais la remarque,
Remplacer à la fois
L'un par l'autre mes deux membres.
Si, maintenant, lecteur, tu me démembres,
Tu trouveras dans ma structure
Bien d'autres choses, je t'assure:
Sur deux pieds trois pronoms, une note;
Sur trois un mot qui dénote
Une pointe de terre ou ce que le blason
Place dans un écusson.
Sur quatre pieds je suis pour un navire
Un procédé prudent
Pour combattre le vent
Qui sans cela le chavire.
Sur trois pieds je n'en ai qu'un,
C'est un singulier caprice,
Et je deviens instrument de supplice
En Orient autrefois très-commun.

ΛΥΣΕΙΣ

740. Δηνάριον ἦτο, ὡς γνωστόν, ῥωμαϊκὸν νόμισμα ἀργυροῦν ἰσότιμον περίπου πρὸς τὴν ἑλληνικὴν δραχμήν. Ὀνομάζονται δὲ νῦν δηνάριον τοῦ Ἁγίου Πέτρου οἱ ἑκούσιοι ἢ ἀκούσιοι φόροι ἢ συνεισφοραί, εἰς ἃς ὑποβάλλονται οἱ κάτοικοι τῶν καθολικῶν χωρῶν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας καὶ ἔλαβον αὗται τὴν ὀνομασίαν ταύτην τοῦ Ἁγίου Πέτρου εἴτε διότι οἱ δυτικοὶ θεωροῦσι τὸν Πάπαν ὡς διάδοχον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου πρώτου, ὡς λέγουσιν, ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης, εἴτε διότι τὸ κατ' ἀρχὰς αἱ τοιαῦται εἰσφοραὶ συνελέγοντο κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Ἐκράτησε δὲ τὸ πρῶτον ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ πληρωμὴ τῆς εἰσφορᾶς ταύτης ἔνθα αὕτη ἐκαλεῖτο Romescat· εἰς τὴν Γαλλίαν εἰσήγαγε πρῶτος τὸ ἔθιμον Κάρολος ὁ μέγας.

Ἐν Ἀθήναις, 31 Ἰουλίου 1879. Σ.

741. 240. — **742.** Ἔξωθεν τὴν Ἑλένην, ἔνδοθεν τὴν Ἑκάβην.

743.

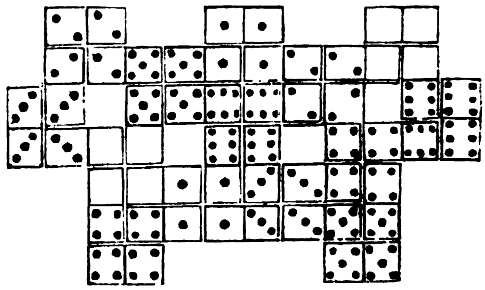

744. Νίψον ἀνομήματα, μὴ μόναν ὄψιν. — **745.** Ὀκή.

746. Ὅσῳ ἐμβριθέστερον σκέπτεται ὁ νοῦς, τόσῳ ὀλιγώτερον λαλεῖ ἡ γλῶσσα, καὶ ὅσῳ προσεκτικώτερον ἐξετάζομεν τὰ πράγματα, τόσῳ δυσκολώτερον ἐκφέρομεν γνώμην.

747.

S A C
A R A
C A S

748. Cornet (petit cor), cornet pour le tabac, le sel, les dragées; cor, cor aux pieds. — **749.** Le VAR parce qu'on y trouve TOUT LONG (Toulon). — **750.** S'asseoir au banquet de la vie. — **751.** La lettre n.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Λύσις τοῦ 744 προβλήματος: «Νίψον ἀνομήματα, μὴ μόναν ὄψιν.» Περὶ τοῦ καρκινικοῦ τούτου μονοστίχου ἰδοὺ τί ἀναγινώσκω ἐν τῷ Α' τόμῳ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ μακαρίτου Σ. Δ. Βυζαντίου. «Εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς αὐλὴν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἴσως ἐκεῖ ὅπου καὶ τώρα εἶνε ἡ δεξαμενὴ διὰ τοὺς ἁγνισμοὺς τῶν Τούρκων, ὑπῆρχεν ἡ Φιάλη ἢ Κολυμβήθρα, ἀναβρύουσα διὰ σίφωνος ὕδωρ ἀένναον. Εἰς αὐτὴν προσενίπτοντο τὸ πάλαι οἱ εἰς τὸν ναὸν εἰσερχόμενοι. Ἐπὶ τῆς Φιάλης ταύτης ἴσως ἐπιγέγραπτο τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο καρκινικὸν μονόστιχον, ποίημα, καθὰ λέγεται, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: Νίψον ἀνομήματα, μὴ μόναν ὄψιν.»

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 3 Αὐγούστου 1879. Εἷς ἀναγνώστης τῆς Ἑστίας.

Λύσις τοῦ 713 αἰνίγματος.

Ἡ Ἀριάδνη ἔσωσε τὸν ἥρωα μὲ νῆμα,
Ἀσύντακτος δὲ φαίνεται πρότασις χωρὶς ῥῆμα.
Ὃν ἀπρεπὲς εἰς Ἕλληνα εἰς δίφρον νὰ 'χῃ σῆμα.
Πρὸς λύσιν τοῦ αἰνίγματος ἐν ἀπαιτεῖται βῆμα.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ἰούλιος 1879. Μαρία Λυδῆ.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι Ἑλένη Βαρατάση, Αἰκατερίνη *, Miss Terr, Ἑλένη Βαλσαμάκη, Ἄννα Ν. Βαλσαμάκη, Μαρία Μ. Δήμιτσα, Μία ἀναγνώστρια, Ἑλένη Χιονᾶ, Ἀνθὴ Χιονᾶ, Σταματίνα Π. Παπαδοπούλου, Ἑλένη Λεοντίδου, Κλειὼ Βερενίκη, Μαρία Λεοντίδου, Κυριακοῦλα Βραχνᾶ, Μαρία Ν. Μινώτου (Ζακύνθου), Κλειὼ** (Πατρῶν), Μαρία Ἰωαννίδου (Βόνας: Ἀλγερίας), Ἡ μικροτέρα ἀναγνώστρια τῆς Ἑστίας (Κωνσταντινουπόλεως)· κκ. Ἰωάννης Α. Καντακίδης, Ernest Pellissier, **, Le Prince Paul, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Lord Thograf, Εἷς συνδρομητὴς τῆς Λέσχης, Π. Γ. Διόμου, Lord Gnette, Ἀσθενὴς Κωνσταντινουπολίτης, C. Reinhord (Πειραιεύς), Θεόδωρος* (Σύρου), Ν. Ι. Κασσαβέτης, Μέλης (Σμύρνης), Ι. Γ. Παναγιωτίδης (Θεσσαλονίκης).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

12 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 137.

Τὸ **Δελτίον** δίδοται **δωρεὰν** πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. **4**, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. **5**, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. **7**. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ **10**.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1817. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 12 Αὐγούστου 1879. Ἀριθ. 189 (137). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 20. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου. — Τὸ εἰς Πειραιᾶ μετὰ τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου συμπόσιόν μου, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Σούτσου. — Τὸ κυανοῦν δωμάτιον [ἐκ τῶν τοῦ Μεριμέου] ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου. — Ἐκ τοῦ λευκώματος πατρός. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις τοῦ δουκὸς Δελα-Ροσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1818. **Γεωργίου Προσαλένδου ἀνέκδοτα χειρόγραφα** ἀφορῶντα τὴν κατὰ τὸ δόγμα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας βάπτισιν τοῦ ἄγγλου φιλέλληνος Κόμητος Γυΐλφορδ, νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενα ὑπὸ Λαυρεντίου Σ. Βροκίνη ταῦτα συναρμολογήσαντος καὶ προσάξαντος περὶ τοῦ συγγραφέως εἰδήσεις καὶ ἄλλας σημειώσεις. Ἐν Κερκύρᾳ, τύποις «Ὁ Κοραῆς» Ἰωσὴφ Ναχαμούλη, 1879, 8ον, σ. ε' καὶ 168, φρ. 2. [Ἐκ τοῦ ἀξιολόγου τούτου δημοσιεύματος ἀποσπῶμεν τὴν ἑπομένην σημείωσιν τοῦ ἐκδότου: Ὁ Ἑλληνισμός, ἐν ᾧ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀρκετὰ γινώσκει ἐκ τῶν κατὰ τὸν βίον καὶ τὴν φιλελληνικωτάτην πολιτείαν τοῦ ἐξ ἐπισήμου καὶ εὐπορωτάτου τῆς Μεγάλης Βρεττανίας οἴκου τὸ γένος ὁρμωμένου Φρειδερίκου Νὸρθ Κόμητος Γυΐλφορδ, τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας ἀναγεννητοῦ καὶ ἐνθέρμου θιασώτου καὶ ζηλωτοῦ τῆς ἡμετέρας θρησκείας καὶ γλώσσης, χάριν τῶν μετ' ἀφειδοῦς δαπάνης ἐπαχθῶν φροντίδων οὗτινος ἀνιδρύθη ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1823, ἡ πλείστων ἀγαθῶν εἰς τὸ Ἔθνος πρόξενος γενομένη Ἀκαδημία, ἀγνοεῖ ἀφ' ἑτέρου τὰ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1791 εἰς Κέρκυραν πρώτην ἄφιξιν τοῦ περιωνύμου τούτου ἀνδρός, σπουδαιότατα καὶ ἄξια ἱστορικῆς μνείας συμβάντα τῆς κατὰ τὸ ἡμέτερον Ὀρθόδοξον δόγμα βαπτίσεώς του.

Τοῦ ἀξιομνημονεύτου τούτου γεγονότος, σχετικὸν οὐδὲν πλέον τῆς κατὰ παράδοσιν φήμης (ἣν καὶ ὁ Θ. Φαρμακίδης ἀναγράφει ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ αὐτοῦ) ἀνέφερον, μήτε τὰ ποικίλα περὶ τῆς προόδου τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων συγγράμματα, μήτε αἱ ἀπὸ τοῦ ἐν ἔτει 1827 θανάτου τοῦ σπουδαίου τούτου τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτου οὐκ ὀλιγάριθμοι ἔν τε τῇ καθ' ἡμᾶς καὶ ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις γραφεῖσαι καὶ ὁσημέραι γραφόμεναι Βιογραφίαι, ὥστε οὐκ ἀδικαιολογητεὶ ἠδύνατό τις καὶ ν' ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς πραγματικότητος τοῦ γεγονότος τούτου, ἐν ᾧ ὡς εἴρηται, πλὴν ἁπλῆς καὶ ἀμφιβόλου παραδόσεως ἄχρι σήμερον διασωθείσης, οὐδεμίαν ἔγγραφον μαρτυρίαν ἔχει τις ὡς στήριγμα.

Πέρυσιν ἐνασχολούμενοι εἰς ἀνεύρεσιν ἐγγράφων σχετιζομένων πρὸς τὰς ἡμετέρας μελέτας, καὶ τούτου ἕνεκεν ἐξετάζοντες τὰ τῶν ἀρχαιοτέρων οἰκογενειῶν τῆς ἡμετέρας πόλεως χαρτοφυλάκια, ἐνετύχομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐγγράφοις ἃ ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ εὐπάτριδος καὶ πάνυ ἀρχαίας Κερκυραϊκῆς οἰκογενείας ἐσώζοντο, φακέλλῳ συγκειμένῳ ἐξ ἀπείρου πληθύος μικρῶν τε καὶ μεγάλων τεμαχίων γεγραμμένου χάρτου, ὧν τὰ περιεχόμενα ἀπέβλεπον εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο. Ταῦτα ὅθεν τῇ συναινέσει τοῦ ἰδιοκτήτου οἴκαδε λαβόντες, μετὰ σπουδῆς δὲ ἅμα καὶ προθυμίας ἐνασχοληθέντες εἰς τὴν τακτοποίησιν καὶ συναρμολόγησιν, ἐφ' ὅσον ἡμῖν ἦτο δυνατὸν τοῦτο ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀλλοιώσεως τοῦ χειρογράφου κατορθοῦντες νὰ πλησιάσωμεν εἰς τοὺς περὶ διατάξεως σκοποὺς τοῦ γράψαντος (ὀγδοηκοντούτους τότε ὄντος), ἐσκέφθημεν νὰ δημοσιεύσωμεν, ὑπ' ὄψιν σχόντες ἣν ὠφέλειαν ἤθελον φέρει εἰς τὸν Ἑλληνισμόν, ὅστις ἐνήμερος γενήσεται πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε ἀγνώστων τοῦ γεγονότος τούτου λεπτομερειῶν.

Εἶναι δὲ ταῦτα γεγραμμένα εἰς ἁπλοϊκὸν καὶ δημῶδες ὕφος Ἑλληνικῆς, ἣν κυρίως ἐχρῶντο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἑνετῶν διατελοῦντες Ἕλληνες. Βεβαίως δὲ μετεχειρίσθη τὸ ὕφος τοῦτο ὁ γράψας, ὅστις ἦν τῆς τε γλώσσης καὶ τῆς θεολογίας ἐντριβέστατος, ὅπως αὐτὸ καταστήσῃ προσιτὸν τοῖς πᾶσιν.

Ὅθεν πρὸς διαφώτισιν τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας, δόξαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀΐδιον μνήμην τοῦ ἐν σημειώσεσι διαφυλάξαντος λεπτομερῆ τὴν ἀφήγησιν τοῦ σπουδαίου τούτου γεγονότος Γεωργίου τοῦ Δώρια Προσαλένδου, ἕνεκα τοῦ θανάτου του μὴ δυνηθέντος εἰς οἵαν διενοεῖτο συναρμολόγησιν καὶ τακτικὴν ἀντιγραφὴν νὰ ἐνασχοληθῇ, ἡμεῖς τακτοποιήσαντες, διὰ δὲ προοιμίου, σημειώσεων καὶ ἄλλων σχετικῶν ἀνεκδότων ἐγγράφων πλουτίσαντες ἐκδίδομεν.]

1819. **Ἱστορία ἑλληνικὴ** ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι Καποδιστρίου πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς Γυμνασίοις, ἐρανισθεῖσα ὑπὸ ** καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Δ. Η. Κυριακοπούλου, καθηγητοῦ τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου. Ἀθήνησι, τυπογραφεῖον «Ὁ Παλαμήδης», 1879, μικρὸν 8ον, σ. γ' καὶ 232, δρ. 3. [Τὸ α' μέρος τοῦ βιβλίου τούτου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κορίνθου ὑπὸ τοῦ Μουμμίου (146 ἢ 145 π. Χ.) ἐλήφθη κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ κυρίως ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ L. Schmitz, τὸ δὲ β' ἤτοι τὸ ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κορίνθου μέχρι τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν ἱστοριῶν τοῦ Finlay, τοῦ Julleville (1879) τοῦ Presle καὶ Blanchet, τοῦ Raffenel, τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου, τῆς Συνόψεως τῶν Νεοελληνικῶν τοῦ Πολυζωΐδου καὶ ἄλλων.]

1820. **Ἐπίτομος ἑλληνικὴ ἱστορία** ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ νῦν πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις ὑπὸ Δ. Η. Κυριακοπούλου, καθηγητοῦ τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον «Ὁ Παλαμήδης», 1879, μικρὸν 8ον, σ. ζ' καὶ 80 [Εἶνε γεγραμμένον κατ' ἐρωταπόκρισιν, λεπτομερέστερον δὲ περιέχεται ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821] δρ. 1.

1821. **Κανονισμὸς τῆς φιλέργου Ἀδελφότητος Θεσσαλονίκης.** Ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ «Ἑρμοῦ», 1879, 8ον, σ. 8 [Σκοπὸς τῆς «Φιλέργου Ἀδελφότητος», συνισταμένης ἐκ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου τοῦ σιδηροδρόμου Θεσσαλονίκης, εἶνε ἡ ἀλληλοβοήθεια τῶν μελῶν αὐτῆς.]

1822. **La Monnaie dans l'antiquité,** par M. François Lenormant, t. III. — 1 vol. in 8°. Paris, A. Lévy, Maisonneuve et Cie, Rollin et Feuardent, 1879. [Οἱ δύο πρῶτοι τόμοι τοῦ πολυτίμου τούτου συγγράμματος ἐξεδόθησαν κατὰ τὸ 1878. Ὁ ἀρτίως ἐκδοθεὶς τρίτος τόμος περιέχει τὰ ἑξῆς: Περὶ τῶν ἐφόρων τῶν νομισματοκοπείων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῶν νομισματοκοπείων, περὶ χαρακτῶν καὶ νομισματοκόπων ἐργατῶν. Ὁ συγγραφεὺς ἀποφαίνεται δι' ἀποδείξεων ὅτι οἱ Ἕλληνες ὑπερέχουσι τῶν Ῥωμαίων εἰς πᾶν ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς τὸ νόμισμα. Θεωρητικῶς δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι αἱ ἀληθεῖς οἰκονομικαὶ ἀρχαὶ περὶ τῆς φύσεως τοῦ νομίσματος καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ἤδη ἐν τῷ Ἀριστοτέλει, τῷ Πλάτωνι καὶ τῷ Ξενοφῶντι. Ὀφείλομεν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐν τῇ πράξει οὐδέποτε μετέβαλλον ἢ ἄλλως πως ἠλλοίουν τὰ νομίσματα εἰ μὴ ἐν ἐξαιρετικαῖς περιστάσεσι. Κανὼν ἀείποτε παρ' αὐτοῖς ἦτο ἡ εἰλικρίνεια ἔν τε τῷ βάρει τοῦ νομίσματος καὶ τῷ τίτλῳ αὐτοῦ. Ὁ κ. Λενορμὰν ἐξηγεῖ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι ὑπῆρχε συνεχὴς ἐξέλεγξις γινομένη εὐκόλως, καθ' ὅσον ἡ Ἑλλὰς ἦτο καταμεμερισμένη εἰς μικρὰς πολιτείας. Ἑκάστη πόλις ἦτο καὶ ἡγεμονία ἔχουσα καὶ τὸ νόμισμά της. Οἱ δὲ πολῖται τῶν μικρῶν τούτων πολιτειῶν συνειθισμένοι ὄντες νὰ μετέχωσι τῶν κοινῶν ἐπέβλεπον ἀδιαλείπτως τὰς πρὸς κατασκευὴν τῶν νομισμάτων ἐργασίας, ἡ δὲ ἐπίβλεψις αὕτη καὶ ἐξέλεγξις θὰ ἦσαν πρᾶγμα ἀδύνατον ἐν πολιτείᾳ μεγάλῃ ὑπὸ ἀπόλυτον ἐξουσίαν, ὡς ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ αὐτοκρατόρων κανὼν ἐγένετο ἡ ἀλλοίωσις τοῦ νομίσματος. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Μεσαίωνα δημοκρατίαι ἐμπορικαὶ οἷαι αἱ τῆς Βενετίας ἢ τῆς Φλωρεντίας ἔκοπτον νομίσματα ἔχοντα τὸ ἀληθὲς βάρος καὶ τὸν ἀληθῆ τίτλον, ἐν ᾧ ἄλλοι ἰσχυροὶ ἡγεμόνες μετεβάλλοντο εἰς κιβδηλοποιοὺς καὶ παραχαράκτας. Γενικῶς δὲ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ καλὴ τῶν νομισμάτων ποιότης ὑπῆρξεν ἀείποτε σημεῖον ἀλάνθαστον ἐλευθέρας πολιτείας. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων καταφαίνεται ὅτι τὸ σύγ-

Digitized by Google

γραμμα τοῦ κ. Λενορμὰν δὲν εἶνε καθαρῶς ἀρχαιολογικόν. Εἶνε οὕτω πως συντεταγμένον, ὥστε ἑλκύει τὴν προσοχὴν τοῦ οἰκονομολόγου, τοῦ ἱστορικοῦ, τοῦ φιλοσόφου. Καὶ οἱ πολιτευόμενοι ἠδύναντο ἐπωφελῶς νὰ τὸ ἀναγνώσωσιν, ἀλλ' ἀνὴρ πολιτευόμενος ἔχει ποτὲ καιρὸν ν' ἀναγινώσκῃ;

Ἐν τοῖς ἀρ. 945-946 τῆς Κλειοῦς δημοσιεύεται μακρὰ ἀπάντησις εἰς τὴν «Ἀπάντησιν Ἀθανασίου Σακελλαρίου» εἰς τὴν ἐν τῇ Κλειοῖ ἐπίκρισιν τοῦ λεξικοῦ του», δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ ἀριθ. 1019 τοῦ Τηλεγράφου τῶν Ἀθηνῶν.

— Ὁ ἐν Δρέσδῃ πρὸ διετίας σπουδάζων τὴν μουσικὴν κ. Σ. Μπεκατόρος, ἀπόφοιτος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὠδείου, ὑπότροφος δὲ τοῦ κ. Β. Μελᾶ, ἠρίστευσε πάλιν ἐφέτος εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ Ὠδείου τῆς Δρέσδης.

— Αἱ ἐν Σάμῳ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Paul Girard, μέλους τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, ἐνεργούμεναι ἀνασκαφαὶ ἀπεκάλυψαν τὰ βάθρα πολλῶν κιόνων τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Ἥρας.

— Νέα ἐφημερὶς ἐξεδόθη ἐν Σύρῳ ὑπὸ τὸν τίτλον Ἀστραπή.

— Ἐξεδόθη ἀρτίως ἐν Σύρῳ ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Ε. Προχειράρη, ὁ α' ἀριθμὸς μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Μέλισσα τῆς Ἑρμουπόλεως», περιέχει δὲ τὰ ἑξῆς: Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων (Ἀμερική, Ῥωσσία, Γαλλία) — Οἱ πρῶτοι μεταλλουργοὶ τοῦ κόσμου (Ὁρισμὸς τῆς ἀνθρωπολογίας, Πιθανὸς χωρισμὸς τῆς Αὐστραλίας ἀπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Ἠπείρου, Ὁ Ἀδὰμ ἐμορφώθη πρότυπον ὅλων τῶν ἐπιστημῶν, Αἴτιον τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ καὶ τεκμήρια αὐτοῦ, Ἀρχικὰ ἐρείπια, Γλῶσσα, Μῦθοι καὶ ἐπιγραφαί) — Μαρκέλλου (Διήγημα ἠθικὸν περὶ εὐδαιμονίας).

— Ἐπὶ δημοπρασίας ἐπωλήθη τὸ πλεῖστον μέρος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἀειμνήστου Κ. Κοντογόνη.

— Κατὰ μικρὰ τεύχη, ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις «Ἀνθοδέσμη, ἤτοι συλλογὴ κωμῳδιῶν χάριν τῶν ἐραστῶν τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου.»

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις:

1ον Τῆς «Ἀλβανίας», ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδος γραφομένης ἑλληνιστὶ καὶ ἀλβανιστί.

2ον «Ἑρμηνείας τοῦ νέου περὶ πτωχεύσεως νόμου» ὑπὸ τοῦ ἐν Πάτραις πρωτοδίκου κ. Ε. Θ. Ἐλευθεριάδου.

3ον «Παρθενῶνος» μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος ἐκδοθησομένου ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικοῦ Συλλόγου.

4ον «Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως» περιοδικοῦ ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Ε. Α. Ξανθοπούλου καὶ Α. Ν. Ἄμποτ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Δελτίον τῆς 5 Αὐγούστου, ἀρ. 136. στήλ. 6', σελ. 2, στίχ. 41.

Ἀντί:

Ἀττικῆς 69,910......116,263......46,353

Ἀνάγνωθι:

Ἀττικῆς 76,919......116,263......39,344

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Αν.	Παρατηρήσεις.
Αὐγ. 1	747.50	31.7	21.8	ΝΔ.	
2	748.30	31.6	22.6	ΝΔ.	
3	748.81	32.2	23.2	ΒΑ	
4	750.17	30.1	21.4	ΒΑ.	
5	750.86	30.0	21.0	ΝΔ.	
6	749.67	31.9	21.9	ΝΔ.	
7	749.07	33.6	23.0	ΝΔ.	

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος καλεῖται εἰς τὰ ὅπλα ἡ δευτέρα σειρὰ τῆς μεταβατικῆς ἐθνοφυλακῆς ἐξ ὀκτακισχιλίων ἀνδρῶν. — Τῇ 5 Αὐγούστου ἀπεβίωσεν ἐν Τριπόλει ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ὁ Ἰωάννης Παπαζαφειρόπουλος. Ἐγεννήθη τῷ 1829, ἐσπούδασε τὰ νομικὰ ἐν Ἀϊδελβέργῃ καὶ μετῆλθεν ἀκολούθως τὸν δικηγόρον ἐν Ναυπλίῳ. Μετασχὼν τῆς Ναυπλιακῆς ἐπαναστάσεως, ἐξωρίσθη μετὰ τὴν ἀποτυχίαν αὐτῆς εἰς τὰ ξένα, ἀπελθὼν δὲ διέμεινεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν μέχρι τῆς Ὀκτωβριανῆς ἐπαναστάσεως, ὅτε ἐπανελθὼν ἀνεδείχθη πληρεξούσιος τῆς Τριπόλεως ἐν τῇ 6' τῶν Ἀθηνῶν Συνελεύσει, ἥτις καὶ προήγαγεν αὐτόν, νεώτατον ἔτι, εἰς τὴν ἕδραν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης. Ἔκτοτε ἀντιπροσώπευε διαρκῶς τὴν ἐπαρχίαν του ἐν τῇ Βουλῇ ἐγένετο δὲ τετράκις ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης. Ὁ Ι. Παπαζαφειρόπουλος ἦν ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων μελῶν τοῦ ἑλλην. κοινοβουλίου ἀπήλαυε δὲ τῆς ἀγάπης πάντων τῶν γνωρισάντων αὐτόν.—Δι' ἐντάλματος τῆς εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς συνελήφθησαν καὶ ἐτέθησαν εἰς τὰς φυλακὰς ὁ κ. Κλεάνθης Τριανταφύλλου εἷς τῶν συντακτῶν τοῦ «Ῥαμπαγᾶ» καὶ ὁ κ. Δ. Ἡλιόπουλος, ἐκ τῶν συντακτῶν τῆς «Καλησπέρα σας», κατηγορούμενοι ἐπὶ ἐξυβρίσει κατὰ τοῦ βασιλέως. — Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν κατάστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος τοῦ μηνὸς Ἰουλίου τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν αὐτῆς κεφάλαιον ἀνέρχεται εἰς δρ. 124,397,475. Τὸ μεταλλικὸν εἰς 12,501,379, τὰ εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια εἰς 52,773,895, αἱ προεξοφλήσεις εἰς 34,665,434 καὶ αἱ ἔντοκοι καταθέσεις, ἀποδοτέαι εἰς ὡρισμένην προθεσμίαν, ἐκ δρ. 32,367,706. — Ὅπως ἀνηγγείλαμεν (Δελτ. ἀριθ. 134) τὸ διοικητ. συμβούλιον τῶν «Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου» ὥρισε τὸ διανεμητέον κατὰ μετοχὴν μέρισμα τῆς Α' ἑξαμ. ἐ. ἔ. εἰς νέας δραχμὰς 3, ἤτοι παλαιὰς 3.36. Χάριν τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν σημειοῦμεν τὰ ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς ἑταιρίας ταύτης διανεμηθέντα πρὸς τοὺς μετόχους αὐτῆς μερίσματα:

1873		Φράγκα	8
1874 καὶ 1875		Δρ. παλ.	10.95
1876 α'	ἑξαμ.	Φράγκα	6 —
β'	»	»	5 —
1877 α'	»	»	5 —
β'	»	»	3.50
1878 α' καὶ β'	»	»	3.50
1879 α'	»	»	3 —

Ἐν τῷ καταστήματι τῶν Ὀλυμπίων ἐδοκιμάσθη ἐσχάτως μηχανή τις κατασκευασθεῖσα ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ μηχανουργείῳ τοῦ κ. Βασιλειάδου, χρησιμεύουσα πρὸς ἀποξήρανσιν τῆς σταφίδος καὶ ἄλλων ὀπωρῶν. Μέχρι τοῦδε ἐγένετο δοκιμὴ τῆς σουλτανίνας (ξανθῆς σταφίδος) ἥτις ἐν μέρει ἐπέτυχεν διότι τὸ χρῶμα ἀλλοιοῦται κατά τι ὑπὸ τοῦ πυρός. Κατ' αὐτὰς γενήσεται καὶ ἐπὶ τῆς κορινθιακῆς σταφίδος ἡ αὐτὴ δοκιμή. — Μὴ καταρτισθείσης ἀπαρτίας, τὴν 5 Αὐγούστου, τῆς ἐκτάκτου συνελεύσεως τῶν μετόχων τῶν «Μεταλλουργείων Λαυρίου» ἀνεβλήθη αὕτη διὰ τὴν 15 Αὐγούστου. — Ἐν Ἀθήναις συνεστήθη φωσφοροποιεῖον. — Ὁ ἰατρὸς κ. Ἰωάννης Γερασιμίζης, ὅστις προσέφερεν ὡς ἰατρὸς σπουδαίας ἐκδουλεύσεις κατὰ τὸν κρητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1867, μεταβαίνει προσεχῶς εἰς Παρισίους ὅπως ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἐκεῖ ἰατρικὴν Ἀκαδημίαν χειρουργικὸν ὄργανον παρ' αὐτοῦ ἐφευρεθὲν πρὸς ἴασιν γυναικείων νόσων, εἰς ἃς ἰδιαιτέρως κατέγινεν, ἀφοῦ ὑπέβαλεν ἤδη αὐτὸ δι' ἐντύπου διατριβῆς εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον — Ὁ διαβόητος ἀρχιληστὴς Βαγγέλλης Σπανός, διὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὁποίου εἶχε προκηρυχθῇ ἀμοιβὴ δρ 20,000, συνελήφθη ὑπὸ τοῦ λοχίου κ. Γρηγορίου Παπαδημητροπούλου, συνοδευομένου ὑπὸ ἐξ στρατιωτῶν. — Ἐν Λαυρίῳ συνέβη συμπλοκὴ μεταξὺ ἐργατῶν. Ἐφονεύθησαν δύο, τρεῖς ἐτραυματίσθησαν βαρέως καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐλαφρῶς. — Κυνηγοί τινες, κυνηγοῦντες ἐν Δαφνίῳ, ἐφόνευσαν Σαλαμίνιόν τινα, ἄγνωστον ἂν ἐξ ἀπροσεξίας ἢ ἐκ προθέσεως. Οἱ φονεῖς συνελήφθησαν. — Φοβερὰ πυρκαϊὰ κατέστρεψεν ὁλοκλήρως ἓν τῶν ὡραιοτέρων ἐκ πεύκων δασῶν τῆς Σκοπέλου. — Ἀπὸ τῆς 9 παρελθόντος Μαΐου, ἤτοι ἐπὶ τρεῖς μῆνας, οὐδὲ μία σταγὼν βροχῆς ἔπεσεν ἐν τῇ Ἀττικῇ. — Ἐν Λαμίᾳ ἀνεφάνη σποραδικῶς ἡ νόσος διφθερῖτις. — Εἰς τὰ πέριξ τοῦ Ἀστακοῦ ἐνέσκηψε καὶ πάλιν εἰς τοὺς βόας ἡ νόσος ἄνθραξ.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

10 Αὐγούστου 1879 | 10 Αὐγούστου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	287 $^{1}/_{2}$
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	298
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 400
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	278
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 200

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,365
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	153 $^{1}/_{4}$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 115 $^{1}/_{2}$
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75.55
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 65

Δάνειον 60,000,000. φρ. 398 πρὸς 1.12.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. 29.80 — Ἐμπ. 3 μην. 29. 20—30

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.19. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.16 $^{1}/_{2}$

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.45
Λ. Στερλ. » 29.25
Λ. Ὀθωμ. » 26.70
Αὐστρ. Φλ. » 14.—
Ἀρ. 5φρα. » 5.70
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (7 Αὐγούστου). Ἐμπ. 3 μην. 28.80.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (5 Αὐγούστου). Ἰονικῆς 29.65-70.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (15 Αὐγούστου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 43 $^{3}/_{4}$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 257
» » » 8 %.. » 249 $^{1}/_{2}$
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 67
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 $^{3}/_{8}$-109 $^{5}/_{8}$
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23.07 $^{1}/_{2}$-23.12 $^{1}/_{2}$
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 $^{19}/_{40}$
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 $^{21}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (14 Αὐγούστ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.—
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.20
Εἰκοσάφραγκον » 9.31
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (14 Αὐγούσ.)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.80
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.05
Εἰκοσάφραγκον » 9.29
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (13 Αὐγούστου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.30 — 35.
Χρυσὸς $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. $^{1000}/_{10000}$ τὸ χ. 218.89 ζημία 137.50 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ῥώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ι. Α. Βροσθένιον. Χθὲς ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα φύλλα. Παρακαλεῖσθε νὰ παραγγείλητε τὴν Καν Σ. Κ. νὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν τοὺς τόμους, διότι μὲ ὅλας τὰς ἀναζητήσεις δὲν εὕρομεν τὴν κατοικίαν της. — κ. Π. Α. Α. Γέϊσκ. Τὸ ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ διήγημα ὑμῶν ἤρεσε. Πότε θὰ λάβωμεν νέον; — κ. Μ. Π. Κ. Τῇ 8 ἀπεστάλησαν εἰς Καλάμας. Λεπτομερῆ σημείωσιν θὰ λάβητε τὴν τρίτην, ταχυδρομικῶς. — κ. Ε. Υ. Λυών. Σᾶς ζητοῦμεν συγγνώμην διὰ τὴν βραδύτητα. — Μιᾷ κυρίᾳ. Κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ 1846 ἐξεδόθησαν οἱ δύο πρῶτοι τόμοι τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ Γρότε, ἀκολούθως δ' ἐξεδόθησαν ἀνὰ δύο καὶ οἱ λοιποὶ δέκα. Ὁ τελευταῖος τόμος (12) ἐξεδόθη κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1855. Τῷ 1851 τὸ ἔργον τοῦτο εἶχεν ἀποβῆ καὶ χρηματικῶς λίαν ἐπικερδές, περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ κλεινὸς ἱστορικὸς ᾠκοδόμησεν ἐξοχικὴν οἰκίαν, κληθεῖσαν History Hut, διότι εἶχεν ἀποκτηθῆ διὰ τῶν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας κερδῶν. Ὁ Γρότε δὲν ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλλάδα, ἀπεβίωσε δὲ τῇ 18 ἰουνίου 1871 ἄγων τὸ ἑβδομηκοστὸν ἕβδομον ἔτος· ἐτάφη ἐν τοῖς θόλοις τοῦ κοινοβίου Westminster παρὰ τὸν τάφον τοῦ Γίββωνος καὶ ὀλίγα βήματα μακρὰν τοῦ Μακώλαϋ. — κκ. Α. Η. Kahlenberg, B. C. Παρισίους, Α. Π. Α. Μασσαλίαν, Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν, Α. Σ, Χ. Α. Ρ, Κ. Ν. Λ. Πάτρας, Β. Β. Σπάρτην, Κ. Σ, Ν. Δ. Σύρον, C. R. Πειραιᾶ, Καν Φ. Ε. Méhadia, Μ. Ι. Βόναν (Ἀλγερίας), Ε. Π. Σ. καὶ Ε. Φ. Τ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — κ. Ι. Α. Κ. Ἀθήνας. Ἐπιτυχεστάτη. — κ. Δ. Μ. Ὀδησσόν. «Παρνασσός». — Ἑνὶ ἀναγνώστῃ. Φαίνεται ὅτι ἀνέγνωσε τὸν Ἕϊνε, ὅστις διδάσκει ὅτι «ἵνα κρίνῃ τις καλῶς ἕνα τόπον, ἀπαιτεῖται ἐν πρώτοις νὰ μὴ τὸν γνωρίζῃ παντάπασι.» — κ. Ι. Ν. Σ. Λευκάδα. Εἰς μνήμην τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου θ' ἀφιερώσῃ ἡ Ἑστία ὁλόκληρον ἓν φύλλον αὐτῆς, δημοσιευθησόμενον περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνός. — κ. Α. Σ. Σμύρνην. Ἀναμένομεν τὴν ἀπάντησιν ὑμῶν. — *** Premières méditations poétiques de Lamartine. — κ. Ι. Κ. Ἰθάκην. Μόνον τὴν ἀπὸ 3 αὐγούστου ἐλάβομεν. Προηγούμενα φυλλάδια τῆς Ἑστίας πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ ἡμῶν πρὸς λεπτὰ 20, μετὰ τοῦ δελτίου δὲ πρὸς λεπτὰ 30. — ** Μ. Τὸ θεωροῦμεν ἀμετάφραστον. Ὅπως κρίνωμεν περὶ τῆς μεταφράσεως εἶνε ἀνάγκη νὰ ἴδωμεν αὐτήν. — Ἀρχιμ. Γ. Σ. Νεάπολιν. Τῇ 4 σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Χ. Β. Κωνσταντινούπολιν. Εἰς τὸ μέλλον θ' ἀποστέλληται ἁπλῶς τῷ κ. Χ. Β. — *** Ὁ Lécluse διωρίσθη ὀδοντοϊατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Στανισλάου τοῦ Β' «ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἀπώλεσε καὶ τὸν τελευταῖόν του ὀδόντα.......» Καν Σ.* Figaro, Gaulois, Événement.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

759.

Πόθεν προῆλθεν ἡ δημώδης λέξις τάτας (πατήρ);

760.

Ἡ ἡλικία πατρός τινος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἶνε ἐν ὅλῳ ἐτῶν 80. Ἐὰν πολλαπλασιάσῃ τις τὴν ἡλικίαν τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῆς τοῦ υἱοῦ καὶ διαιρέσῃ τὸ γινόμενον διὰ τοῦ 80, τὸ ἐξαχθησόμενον πηλίκον εἶνε ἴσον μὲ τὸ τέταρτον τῆς ἡλικίας τοῦ πατρός.

Ζητεῖται ἡ ἡλικία τοῦ τε πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ.

761.

Κατὰ πόσους διαφόρους τρόπους ἕξ πρόσωπα δύνανται νὰ καθήσωσι πέριξ μιᾶς τραπέζης;

762.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0		1			0	0
0	0	IF	ɷ		IF	0	0
0	0		0			0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0

763.

Quant mon premier paraît, le travailleur se lève,
Tandis que, dans son lit, plus d'un paresseux rêve.
Redoutez mon second pour vos doigts délicats,
Si, pour cueillir mon tout, vous avancez le bras.

764.

Mon nom, sous sa double image,
Se lit sans difficulté:
Au regard j'offre une plage;
A la main, la tasse à thé.

ΛΥΣΕΙΣ

752. Ὁ Αὔγουστος μήν, καλούμενος πρότερον Σεξτίλιος ἤτοι ἕ κ τ ο ς, ὠνομάσθη οὕτω πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου. Ἐδόθη δὲ εἰς τὸν Σεξτίλιον μῆνα τοῦ αὐτοκράτορος τὸ ἐπώνυμον καὶ ὄχι εἰς τὸν Σεπτέμβριον, καθ' ὃν εἶχεν ὁ αὐτοκράτωρ Αὔγουστος γεννηθῇ, διότι κατὰ μῆνα Σεξτίλιον εἶχε τὸ πρῶτον λάβει τοῦ ὑπάτου τὸ ἀξίωμα, εἶχε νικήσει πολλὰς περιφανεῖς νίκας καὶ εἶχεν ἐπανέλθει εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν παρὰ τὸ Ἄκτιον νίκην. Δηλοῖ δὲ τὸ Αὔγουστος λατινιστὶ σ ε β α σ τ ό ς, ἐδόθη δὲ ὁ τίτλος οὗτος τῷ αὐτοκράτορι Ὀκταβιανῷ Καίσαρι τῷ 27 π. Χ. καὶ ἔκτοτε ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος τοῦτο ἔφερε τὸ ὄνομα Α ὔ γ ο υ σ τ ο ς ἢ ἑλληνιστὶ Σ ε β α σ τ ὸ ς «ὡς καὶ πλεῖόν τι ἢ κατὰ ἀνθρώπους ὤν,» κατὰ Δίωνα τὸν Κάσσιον. — **753.** Π ε ρ ι γ ρ ά φ ε ι ν τ ι ν ὰ ἐ ν τ ῷ γ ύ ρ ῳ τ ο ῦ Π ο π ι λ λ ί ο υ τουτέστιν ἐ ν τ ῷ κ ύ κ λ ῳ τ ο ῦ Π ο π ι λ λ ί ο υ σημαίνει ἐξαναγκάζειν τινὰ αὐθωρεὶ νὰ δώσῃ ὁριστικὴν ἀπάντησιν. Ἡ ἀρχὴ τοῦ λογίου εἶνε ἡ ἑξῆς. Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανὴς βασιλεὺς τῆς Συρίας ἐπολιόρκει τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐπειδὴ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι συμμαχοῦντες τῇ Αἰγύπτῳ ἤθελον νὰ ἀποτρέψωσιν ἀπὸ τῆς πολιορκίας τὸν βασιλέα ἔπεμψαν αὐτῷ πρεσβευτὴν τὸν Γάϊον Ποπίλλιον. Ὁ Πολύβιος διηγεῖται ὡς ἑξῆς τὴν συνέντευξιν τοῦ Ῥωμαίου καὶ τοῦ βασιλέως — παραφράζομεν τὸ κείμενον τοῦ ἱστορικοῦ. — «Ὁ Ποπίλλιος ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός, ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς μακρόθεν διὰ τῆς φωνῆς τὸν ἐχαιρέτιζε καὶ τῷ προέτεινε τὴν δεξιάν, ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὸ δελτάριον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἦτο καταγεγραμμένον τὸ δόγμα τῆς συγκλήτου, ἔτεινεν αὐτὸ πρὸς τὸν Ἀντίοχον καὶ τὸν ἐκέλευσε πρὸ παντὸς ἄλλου τὸ δόγμα νὰ ἀναγνώσῃ. Ἔπραξε δὲ τοῦτο, ὥς μοι φαίνεται, ὁ Ποπίλλιος διότι ἀπηξίου νὰ κάμῃ τοῦ χαιρετισμοῦ σημεῖον πρὶν ἢ νοήσῃ τὴν προαίρεσιν τοῦ ὑποδεχομένου αὐτὸν βασιλέως, ἂν δῆλα δὴ ἦτο φίλος ἢ ἐχθρός του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναγνώσας τὸ δόγμα, εἶπεν ὅτι ἐπεθύμει περὶ τοῦ προκειμένου νὰ συνδιασκεφθῇ μὲ τοὺς φίλους του, ἀκούσας τοῦτο ὁ Ποπίλλιος, ἔκαμε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον φαίνεται βαρὺ καὶ ὅλως δι' ὅλου ὑπερήφανον. Ἔχων δῆλα δὴ εἰς τὴν χεῖρα ἀμπελίνην βακτηρίαν, ἐχάραξε μὲ ἐκεῖνο τὸ κλῆμα περὶ τὸν Ἀντίοχον ἕνα γῦρον καὶ τὸν ἐκέλευσεν ἐντὸς ἐκείνου τοῦ γύρου νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὴν γραφὴν τῆς συγκλήτου. Ὁ δὲ βασιλεὺς παραξενευθεὶς διὰ τὸ γινόμενον καὶ διὰ τὸν ὑπεροπτικὸν τρόπον τοῦ Ῥωμαίου, ἐπὶ βραχὺν μὲν χρόνον εὑρέθη εἰς ἀπορίαν, ἔπειτα ὅμως ἀπεκρίθη ὅτι θὰ κάμῃ ὅ,τι τὸν προσέταττον οἱ Ῥωμαῖοι. Τότε δὲ ὁ Ποπίλλιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἔλαβον πάντες τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ συγχρόνως μετὰ φιλοφροσύνης τὸν ἐχαιρέτισαν.»

Τὴν μέθοδον τοῦ Ποπιλλίου, ἂν καὶ χωρὶς νὰ περιγράψωσι κύκλον, τὴν μετεχειρίσθησαν καὶ ἄλλα ἱστορικὰ πρόσωπα ζητήσαντα ἄμεσον καὶ ὁριστικὴν εἰς τὰς ὑπ' αὐτῶν γενομένας προτάσεις ἀπάντησιν παρὰ τῶν ἀντιπάλων των. Οὕτω Κάρολος ὁ Τολμηρὸς μετὰ τὴν στάσιν τῆς Liège τὴν ὑποκινηθεῖσαν ὑπὸ πρακτόρων τοῦ βασιλέως Λοδοβίκου τοῦ ΙΑ' ἔκλεισε τὸν βασιλέα ἐν τῷ πύργῳ τῆς Περόννης καὶ τότε μόνον τὸν ἀπηλευθέρωσεν, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῷ ἔδωκε τὸν λόγον του νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὴν καταστολὴν τῆς στάσεως. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ δὲ τῆς Γερμανίας Κάρολος ὁ Ε' ἐν τῷ γύρῳ τοῦ Ποπιλλίου περιέγραψε τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Φραγκῖσκον τὸν Α' μετὰ τὴν ἧτταν τῆς Παυΐας καὶ ὁ ναύαρχος Duquesne ὑπεχρέωσε τὸν Δόγην καὶ τοὺς προύχοντας τῶν γερουσιαστῶν τῆς Γενούης νὰ πορευθῶσιν εἰς τὰς Βερσαλλίας, παρὰ τὰ νόμιμα τῆς πατρίδος των, ἅτινα δὲν ἐπέτρεπον εἰς τοὺς ἄρχοντας τὸ ἀποδημεῖν καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν συγγνώμην τοῦ βασιλέως Λοδοβίκου τοῦ ΙΔ', περιγράφων αὐτοὺς ὡς ἐν τῷ γύρῳ τοῦ Ποπιλλίου διὰ τῆς ἀπειλῆς ὅτι ἂν δὲν ἐπείθοντο εἰς τὴν προσταγήν του θὰ κατέσκαπτε τὴν Γένουαν. Καὶ αὐτὸς δ' ὁ Λοδοβῖκος καθ' ὅμοιον τρόπον ἠναγκάσθη ἀμέσως καὶ ὁριστικῶς νὰ ἀποδεχθῇ τοὺς ὅρους, οὓς τῷ ἐπέβαλον ὁ πρίγκηψ Εὐγένιος, ὁ Marlborough καὶ ὁ Ἑΐνσιος μετὰ τὰς ἐπανειλημμένας ἥττας τοῦ Ὄχστετ, τοῦ Ῥαμμιλὺ, τοῦ Ταυρίνου καὶ τῆς Οὐδενάρδης ἀναγκάσαντες αὐτὸν νὰ πολεμήσῃ κατὰ τοῦ ἰδίου ἐγγόνου, τῆς ὁποίας ἀτίμου ὑποχρεώσεως δὲν ἠδυνήθη ἄλλως νὰ ἀπαλλαγῇ ἢ ἐξακολουθῶν πόλεμον, ὅστις ἐρήμωνε καὶ κατέστρεφε τὴν Γαλλίαν. Καὶ ἄλλα δὲ παραδείγματα ὄχι ὀλίγα γύρων τοῦ Ποπιλλίου παρέχει ἡμῖν ἡ παγκόσμιος ἱστορία.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 6 Αὐγούστου 1879. Σ. Κ. Σ.

754. Ἡλικία μου 28 ἔτη, ἡ τοῦ ἀδελφοῦ μου 21 [Σημείωσις: Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι Α εἶνε ἡ ἡλικία τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ Δ ἡ διαφορὰ τῶν ἡλικιῶν μας, ἐγὼ ἔχω Α+Δ. Ὅταν εἶχον Α, ὁ ἀδελφός μου εἶχεν Α-Δ, κατὰ δὲ τὸ πρόβλημα, τὸ διπλάσιον τοῦ Α-Δ ἢ 2 Α-2 Δ=Α+Α, Ἡ διαφορὰ 2 Α-2 Δ-Α-Δ, ἢ Α-3 Δ=0, ἑπομένως Α=2 Δ. Ὁ ἀδελφός μου ἔχει ὅθεν 3 Δ καὶ ἐγὼ ἔχω 4 Δ. Ὅταν θὰ ἔχῃ τὴν ἡλικίαν μου, αἱ ἡλικίαι μας θ' ἀποτελῶσιν ὁμοῦ 4 Δ καὶ 5 Δ=9 Δ, ἤτοι 63 ἔτη. 63: 9=7. Κατὰ συνέπειαν ὁ ἀδελφός μου ἔχει 3 Δ ἢ 21 ἔτη, καὶ ἐγὼ ἔχω 4 Δ ἢ 28 ἔτη. — **755.** Τοσοῦτον φίλος, ὅσον ὁρᾷ τις ἐναντίον. Loin des yeux, loin du coeur ἢ hors de vue hors de souvenir.

756.

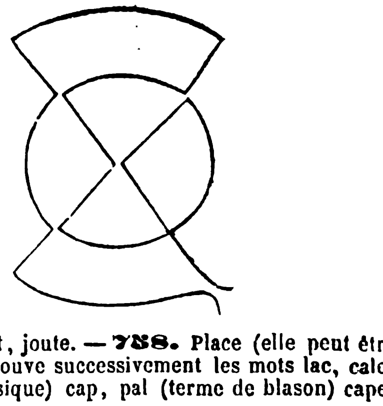

— **757.** Jouet, joute. — **758.** Place (elle peut être ronde): on y trouve successivement les mots lac, calc, la (note de musique) cap, pal (terme de blason) cape, palc etc.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Κύριε συνδρομητὰ τῆς Ἑστίας ἐν Καΐρῳ.

Σὺ μὲν ἔχεις ἡλικίαν 28 ἐτῶν, ὁ δὲ ἀδελφός σου 21. Διότι σὺ ὑπερβαίνεις τὸν ἀδελφόν σου κατὰ 7 ἔτη, ὥστε πρὸ 7 ἐτῶν ὁ ἀδελφός σου εἶχεν ἡλικίαν 14 ἐτῶν, τὸ διπλάσιον τῆς ὁποίας ἔχεις σὺ τώρα, ὅταν δὲ ὁ ἀδελφός σου θὰ ἦνε 28 ἐτῶν σὺ θὰ εἶσαι 35, τὸ ἄθροισμα τῶν ὁποίων εἶνε ἴσον μὲ 63.

Ἐν Ἀθήναις, 5 Αὐγούστου 1879. Ι. Α. Κανταχίδης.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1879.—ΑΡΙΘ. 138.

Τὸ **Δελτίον** δίδοται δωρεὰν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς των. Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους τιμᾶται ἐτησίως: Ἐν Ἀθήναις φρ. **4**, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. **5**, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. **7**. — Προηγούμενα φύλλα πωλοῦνται πρὸς λεπτὰ **10**.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1823. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 19 Αὐγούστου 1879. Ἀριθ. 190 (138). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4^{ον}, σ. 20. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς δημογεροντίας Μήλου ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου. — Ἡ Ἀγγλικὴ ἀστυνομία καὶ ἡ συνοικία τῶν κλεπτῶν. — Ὁ ἐλέφας ἐν Ἰνδικῇ. — Ἑορταὶ ἐν Νανσύ. — Μουσικὸν τέρας. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δελα-Ῥοσφουκὼ.—Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1824. **Πολιτικὴ Γεωγραφία. Πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων, συνταχθεῖσα ὑπὸ Μαργαρίτου Δήμιτσα.** Μέρος δεύτερον. Γεωγραφία πάντων τῶν μερῶν τῆς γῆς πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου. Ἐν Ἀθήναις τυπογραφεῖον «ὁ Παλαμήδης» 1879. σελ. ϛ'-ς' — 506.

[Τῆς γεωγραφίας ταύτης πέρυσι ἐξεδόθη τὸ α'. μέρος περιλαμβάνον τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου κατ' ἔκτασιν. Ἐν τῷ τανῦν ἐκδοθέντι περιλαμβάνονται αἱ λοιπαὶ χῶραι τῆς Εὐρώπης καὶ αἱ λοιπαὶ ἤπειροι. Ὁ κύριος Δήμιτσας διὰ τοῦ τόμου τούτου συνεπλήρωσε ἔργον ὅπερ ἔσται τὸ μόνον κράτιστον εἰς τὴν παρ' ἡμῖν χωλαίνουσαν διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὁδηγὸς ἀλάθητος εἰς πάντα θέλοντα νὰ συμβουλευθῇ ἐκτενὲς γεωγραφικὸν ἐγχειρίδιον.]

1825. **Ἐπὶ τῷ ἀώρῳ θανάτῳ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου** τελευτήσαντος τὴν 24 Ἰουλίου 1879. Τύποις Γ. Χριστοδουλοπούλου. 8^{ον}, σ. 21. [Περιεχόμενα: Τὸ μνῆμα τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ὑπὸ Α. Γ. — Ψήφισμα δημοτικοῦ Συμβουλίου Λευκαδέων. — Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ δικηγόρου Γεωργίου Στεφανίτση. — Λόγος ὑπὸ δικηγόρου Ξενοφῶντος Τούμπα. — Λόγος ὑπὸ Ι. Ν. Σταματέλου, σχολάρχου. — Ἐπικήδειος ὑπὸ Ι. Σ. Καββαδία, δικηγόρου. — Λόγος ὑπὸ Δημοσθένους Καρύκη, εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν. — Κατάθεσις στεφάνου ὑπὸ δικηγόρου Ἀνδρέου Βλαντῆ.]

1826. **Λογοδοσία τοῦ Συλλόγου «Ἀδελφότητος τῶν Τηνίων», ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 29 Ἀπριλίου 1879 ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ προέδρου Α. Κορνάρου.** Περίοδος τρίτη 1878-1879. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Φιλοκαλίας,» 1879, 8^{ον}, σ. 14.

1827. **Ἅπαντα τὰ φιλολογικὰ Ἀλεξάνδρου Ῥίζου τοῦ Ῥαγκαβῆ.** Παράρτημα τόμου ε'. Μετάφρασις νεωτέρων δραμάτων (Νάθαν ὁ σοφός, δραματικὸν ποίημα τοῦ Γοτθ. Ἐφρ. Λέσσιγγ. Μετάφρασις). Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας,» 1879, 8^{ον}, σ. 418, δρ. ν. 2 ½.

1828. **Historische Bilder.** I. Andronik Comnenus von Dr. J. Pervanoglu. Leipzig, 1879.

1829. **Geschichte des Koenigreichs Pontos** von Eduard Meyer, Dr. phil, Privatdocenten der alten geschichte an der Universität Leipzig. Leipzig. 1879.

1830. **Γαληνός.** Ἔτος Α', ἀρ. 82. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Περὶ ἠλεκτρικῆς ἐπιδράσεως πόρρωθεν γινομένης. — Ἐνδημικαί τινες νόσοι τῆς νήσου Σπετσῶν. Α'. Περὶ τοῦ πόνου. — Περὶ κοιλιακῆς ψηλαφήσεως καὶ τοῦ δι' ἔξωτ. χειρισμῶν μετασχηματισμοῦ. — Θεραπεία τῶν ἀνευρυσμάτων διὰ τοῦ ἠλεκτροβελονισμοῦ καὶ ἀκιδοβελονισμοῦ. — Χειρουργικὴ Ἑταιρεία τῶν Παρισίων.

1831. **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις, ἔτος δ', ἀρ. 15. Περιεχόμενα: Πῶς εἷς ὀβολὸς παρήγαγε περιουσίαν. — Τὸ καπνίζειν.—Ὁ λόρδος Τσελσμφορδ.—Ὁ βαρῶνος Ῥόθσιλδ. —Ὁ ἅγιος δερβίσης.— Κρίσεις ἐπὶ τοῦ συγγράμματος Μ. Δ. Σεϊζάνη «Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1878.—Ἐθνικοὶ χαρακτῆρες. — Ποικίλα. — Ἀλώπηξ, γαλῆ καὶ ἀράχνη. — Αἴνιγμα.

Ἐν τῇ ἀρτίως ἐκδοθείσῃ Κυανῇ Βίβλῳ τοῦ λονδινείου ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, γράφει ἡ «Κλειώ», ὑπάρχει σπουδαία ἔκθεσις τοῦ προξένου Βίλικη περὶ τοῦ ἐμπορίου Τραπεζοῦντος καὶ τῶν περιχώρων, ἐμπεδοῦσα τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων ἑνὸς τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων συγγραφέων. Ἐν τῇ Ἀναβάσει διηγεῖται ὁ Ξενοφῶν, ὅτι πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ εἶχον ἀσθενήσῃ γευσάμενοι μέλι ἄγριον ἐκ τῶν κοιλάδων τῆς Τραπεζοῦντος. Κατὰ τὸν βρεττανὸν πρόξενον ὑπάρχουσι καὶ σήμερον αὐτόθι μυριάδες μελισσῶν, ἀλλ' οὐδεὶς οὐδέποτε γεύεται τοῦ γλυκυτάτου αὐτῶν μέλιτος. Ὁ ποιῶν τοῦτο ἐξ ἀγνοίας πάσχει κεφαλαλγίαν καὶ ἔμετον, ναρκοῦται ἐπὶ πολλὰς ὥρας, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀποθνήσκει. Ἡ μελισσοτροφία περιθάλπεται ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Πόντου μόνον χάριν τοῦ κηροῦ. Ἐπιβλαβὲς δὲ καθίσταται τὸ μέλι ἕνεκεν τῶν αὐτόθι φυομένων ἀναρίθμων δηλητηρίων βοτανῶν, ὧν αἱ μέλισσαι ἐκμυζῶσι τὰς τε μελιτούχους ἀνθήλας καὶ τὸ δηλητήριον.

— Ὁ ἐν Βενετίᾳ διάσημος ποιητὴς Βίκτωρ Σαλμίνης, οὗ τὰ δραματικὰ ἔργα εἶνε ἐκ τῶν ἀρίστων προϊόντων τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας, ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «Καιρῷ» τῆς Βενετίας τετράστηλον ὑπὲρ Ἑλλάδος διατριβήν.

— Ἐν τῷ ἐσχάτως ἐκδοθέντι νέῳ τεύχει τῶν πανομοιοτύπων τῶν δημοσιευομένων ὑπὸ τῆς ἐν Λονδίνῳ «Γραφογνωστικῆς Ἑταιρείας», δημοσιεύεται καὶ πανομοιότυπον τοῦ παπύρου τοῦ περιέχοντος τὸν ὑπὲρ Λυκόφρονος λόγον τοῦ Ὑπερείδου γεγραμμένον κατὰ τὸν Β' ἢ Α' π. Χ. αἰῶνα, τοῦ Ἀριστοτέλους τῆς ἐν Μεδιολάνῳ ἀμβροσιακῆς βιβλιοθήκης, γεγραμμένον κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα μ. Χ. καὶ ἄλλα ἐξ ἄλλων ἑλληνικῶν κωδίκων.

— Πολὺς ἐγένετο ἐσχάτως λόγος περὶ τοῦ βιβλίου, ἐν ᾧ συνώψισε τὰς μελέτας του ἐπὶ τῆς ἀλβανικῆς γλώσσης καὶ τῶν Ἀλβανῶν ὁ Γάλλος πρόξενος κ. Αὔγουστος Δοζών, μακρὰ δὲ ἀνάλυσις τοῦ συγγράμματος ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῇ «Ἡμέρᾳ». Τὸ βιβλίον τοῦτο, ὑποβληθὲν εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας ἔτυχε τοῦ γλωσσολογικοῦ βραβείου.

— Ὑπὸ τοῦ κόμητος Βίκτωρος Folliot de Crenneville, προξένου τῆς Αὐστρίας ἐν Σμύρνῃ, ἐξεδόθη ἐσχάτως γερμανιστὶ σπουδαία συγγραφὴ ἐπιγραφομένη «Ἡ νῆσος Κύπρος καὶ ἡ σημερινὴ αὐτῆς μορφή, αἱ ἐθνογραφικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ αὐτῆς καταστάσεις.» Ὁ συγγραφεὺς ἐγνώρισε τὴν Κύπρον ἐξ αὐτοψίας, ὡς μεταβὰς αὐτόθι τῷ 1876.

— Ὡς ἀντικείμενον τοῦ ἐν Παρισίοις ἐτησίου γραφικοῦ διαγωνισμοῦ, γράφει ὁ «Παρνασσός», τοῦ ἐπονομαζομένου τῆς Ῥώμης, καθότι ὁ βραβευόμενος ἀποστέλλεται εἰς Ῥώμην πρὸς συμπλήρωσιν τῶν καλλιτεχνικῶν αὐτοῦ σπουδῶν, εἶχεν ὁρισθῇ ἐφέτος ὑπὸ τῶν κριτῶν ἓν τῶν συγκινητικωτάτων ἐπεισοδίων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ὁ ἐν τῷ ἐν Καλαυρείᾳ ναῷ τοῦ Ποσειδῶνος θάνατος τοῦ Δημοσθένους. Οἱ διαγωνισθησόμενοι ὤφειλον νὰ παραστήσωσι τὸν μέγαν ῥήτορα δαμαζόμενον ὑπὸ τοῦ δηλητηρίου κατὰ τὴν ἄφιξιν τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀντιπάτρου καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ὑποκριτὴς Ἀρχίας φαίνεται καταμωκώμενος αὐτοῦ ἐπὶ τῇ φαινομένῃ ἀνανδρίᾳ. Οἱ ἀποδυθέντες εἰς τὸν ἀγῶνα ἦσαν δέκα, ἐβραβεύθη δὴ τὸ ἔργον τοῦ κ. Bramtot, θεωρηθὲν ἀνώτερον πάντων τῶν ἄλλων.

— Ἐν Μονάχῳ ὑπάρχει πρό τινος «Διεθνὴς καλλιτεχνικὴ Ἔκθεσις», ἐν ᾗ πανταχόθεν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ἐξετέθησαν περὶ τὰς 2500 εἰκόνας καὶ ἄλλα ἔργα πλαστικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς. Τὴν Ἑλλάδα ἐκπροσωποῦσιν ἔργα τῶν διακεκριμένων ζωγράφων Λύτρα καὶ Γκίζη, ὧν αἱ εἰκόνες ἐπαινοῦνται πολὺ ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ τύπου. Περὶ τῆς εἰκόνος τοῦ κ. Γκίζη λέγει ἡ «Γενικὴ Ἐφημερίς» ὅτι εἶνε ἡ σπουδαιοτέρα τῶν ἀλληγορικῶν εἰκόνων τῆς νέας γερμανικῆς σχολῆς.

— Ἀπό τινος χρόνου ἐκδίδεται ἐν Μόσχᾳ ὑπὸ τοῦ κ. Νικολάου Δουρνοβώ, ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Βοστὸκ (Ἀνατολή)» ἧς κύριος σκοπὸς εἶνε νὰ καταδείξῃ εἰς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανικοὺς λαοὺς ὁπόσον ἀναγκαία καθίσταται ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη, εἰρήνη καὶ ὁμόνοια. Ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ κατεχωρίσθησαν φιλελληνικώτατα ἄρθρα.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑπομένων σπουδαίων συγγραφῶν:

Digitized by Google

1ον Ἡ περὶ Κύπρου συγγραφὴ τοῦ γνωστοῦ ἄγγλου γεωγράφου Σαμουὴλ Biker, ἐπιγραφομένη «Ἡ Κύπρος οἵαν εἶδον αὐτὴν τῷ 1879.»

2ον Μετάφρασις τοῦ Θουκυδίδου, εἰς 4 τόμους, ὑπὸ τοῦ περιωνύμου τοῦ Πλάτωνος μεταφραστοῦ κ. Jowett. Ὁ πρῶτος τόμος θὰ περιέχῃ εἰσαγωγήν, ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος τὴν κυρίως μετάφρασιν, ὁ δὲ τέταρτος τὰς σημειώσεις.

3ον Νέα ἔκδοσις τῶν «Ἠθικῶν Νικομαχείων τοῦ Ἀριστοτέλους» ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Susemihl, τοῦ περὶ τὴν ἀριστοτελικὴν φιλοσοφίαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν διατρίβοντος.

— Ἐδημοσιεύθη ἀρτίως νέα ἔκδοσις τῆς σοφῆς συγγραφῆς τοῦ Λεοπόλδου Ῥάγκε «Σερβία καὶ Τουρκία κατὰ τὸν ιθ' αἰῶνα.»

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῆς Revue politique et littéraire δημοσιεύονται διάφοροι εἰδήσεις ἀφορῶσαι ἔργα τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας.

— Τὸ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως γαλλικὸν ὑπουργεῖον, συνεννοηθὲν μετὰ τοῦ ἡμετέρου, προέτεινε τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων, τῇ ἐγκρίσει τῶν ὑπουργείων ἀμφοτέρων τῶν κρατῶν, διδακτικῶν βιβλίων τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως.

— Ὁμογενής τις ἀπέστειλε πρὸς τὸν «Σύλλογον τοῦ Παρνασσοῦ» φράγκα 1,500 πρὸς ἐκτύπωσιν τῶν πρακτικῶν τοῦ ἐσχάτως συγκροτηθέντος ἐν Ἀθήναις συνεδρίου τῶν ἑλληνικῶν συλλόγων.

Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις καὶ τῶν ἑξῆς βιβλίων :

1ον. «Ἐγχειρίδιον Γυμναστικῆς» ὑπὸ τοῦ κ. Νέζερ, καθηγητοῦ τῆς Γυμναστικῆς ἐν τῇ σχολῇ τῆς Παλλάδος, Κωνσταντινουπόλεως.

2ον. Συλλογὴ βιογραφιῶν ἁπάντων τῶν ἐπιφανεστέρων Γάλλων καὶ Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων ὑπὸ Ι. Ἀρσένη.

3ον. Μετάφρασις τῆς μυθιστορίας τοῦ Λέοντος Γοζλὰν «Τρεῖς κεφαλαὶ δι' ἓν διάδημα», ὑπὸ Δημ. Ἰασεμίδου.

— Τὸ «Ἐθνικὸν Πνεῦμα» ἤρξατο δημοσιεῦον «Θεολογικὸν δελτίον» πρὸς ἀναίρεσιν τῶν δοξασιῶν τοῦ Μακράκη.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

LE DANUBE.

Ἐφημερὶς ἐκδιδομένη γαλλιστὶ κατὰ σάββατον ἐν Βιέννῃ. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 20.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Κελ. Μέγ.	Θερ. Κελ. Ἐλάχ.	Ἀν.	Παρατηρήσεις.
Αὔγ. 8	749.00	34 2	24.4	ΝΔ.	
9	750.49	32.1	24.3	ΒΑ.	
10	752.46	30.7	21.7	ΒΑ.	
11	753.55	30 5	22.4	ΒΑ.	
12	752.72	29 8	21.3	ΒΑ.	
13	750.50	31.3	20.8	ΒΑ.	
14	751.07	31.5	21 8	ΒΑ.	

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διωρίσθη ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ὁ ἀντισυνταγματάρχης τῶν γεν. ἐπιτελῶν κ. Βλάσης Βαλτινός. — Χθὲς ἀπέπλευσε διὰ Τουλὼν ἡ ὁπλιταγωγὸς «Μπουμπουλίνα» μεταφέρουσα τὸ πλήρωμα τοῦ εὐδρόμου «Ὁ Ναύαρχος Μιαούλης» ὡς καὶ τὸ ἐπιτελεῖον αὐτοῦ. Κυβερνήτης τοῦ «Ναυάρχου Μιαούλη» ἔσται ὁ κ. Δ. Κριεζῆς, ὑπασπιστὴς τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως. Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κκ. Δ. Λάσκαρη, ἀντιπλοιάρχου, Κοταρᾶ καὶ Ν. Μιαούλη, πλωταρχῶν, θέλει ἐπιθεωρήσει τὸ πλοῖον τοῦτο πρὸ τῆς παραλαβῆς αὐτοῦ. — Διωρίσθη τρίτος ἐπίτροπος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως παρὰ τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνοτουρκικῇ ἐπιτροπῇ ὁ κ. Πάνος Κολοκοτρώνης. — Μεγίστη παρετηρήθη κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τάσις πρὸς τοὺς βουλευτικοὺς ἀγῶνας. Πολλοὶ ὑπάλληλοι παρῃτήθησαν τῶν θέσεών των, μέγα δὲ μέρος ἀξιωματικῶν (ὀκτὼ ἀριθμοῦνται ἐκ μόνου τοῦ σώματος τοῦ ἱππικοῦ) ὑπέβαλεν αἰτήσεις ἀδειῶν πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου.—Αἱ ἐν Τεγέᾳ ἀνασκαφαὶ ἐπερατώθησαν διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν τριῶν γωνιῶν τοῦ ἀρχαίου ναοῦ. Ὁ ναὸς ἔχει μῆκος 47 μ. καὶ πλάτος 21 καὶ εἶνε ἑξάστυλος περίπτερος, ἡ δ' ἐργασία τοῦ ἐξωτερικοῦ του εἶνε δωρική Τὰ εὑρήματα εἰς ἀρχιτεκτονικὰ μέλη καὶ κοσμήματα, οἷον σπόνδυλοι κιόνων, τεμάχια κιονοκράνων, πλὰξ ἐκ γείσου μετὰ σταγόνων, ἀστράγαλοι, κυμάτια, ἐνθέμια, κλπ. ἐξ ὧν πολλά, ἰδίως τὰ κοσμήματα, εἶνε ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς· εὑρέθησαν δὲ καὶ χαλκᾶ εὑρήματα, οἷον πόρπαι, ἐνώτια καὶ διάφορα ἐλάσματα, παρεμφερῆ τοῖς ἐν Ὀλυμπίᾳ ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος εὑρισκομένοις. Ἅπαντα τὰ εὑρήματα ταῦτα θέλουσιν ἐκτεθῆ ἐν τῷ ἱδρυομένῳ μουσείῳ Τεγέας.— Διατρίβει ἀπό τινος ἐν Ἀθήναις ὁ σχεδιαστὴς τοῦ ἐργοστασίου Κροὺπ κ. Σοσμόφσκης, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργοῦ, ὅπως λάβῃ τὰς ἀπαιτουμένας διαστάσεις διὰ τὴν κατασκευὴν σιδηροδρόμων ἐπὶ τῶν πολεμικῶν πλοίων, ἅτινα προσεχῶς ὁπλίζονται διὰ τηλεβόλων τοῦ τελευταίου συστήματος Κρούπ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ πάρωνος «Ἀθηνᾶς». — Κατὰ τὴν λήξασαν ἐσχάτως σύνοδον τοῦ Κακουργιοδικείου Ἀθηνῶν εἰσήχθησαν ἐν ὅλῳ 74 ὑποθέσεις. Κατὰ τὰ ἐγκλήματα διαιροῦνται αὗται ὡς ἑξῆς: Ἐπὶ φόνῳ 2, ἀναιρέσει 14, ἀποπείρᾳ ἀναιρέσεως 13, ἀποπείρᾳ φόνου 2, πλαστογραφίᾳ 4, ἀπιστίᾳ 1, ἀπάτῃ 2, βιασμῷ 6, ἀποπείρᾳ κλοπῆς 1, ἀποπείρᾳ πρὸς βιασμὸν καὶ κλοπὴν 2, δολίᾳ χρεωκοπίᾳ 1, ἀντιστάσει κατὰ τῆς ἀρχῆς 2, τραύματι θανατηφόρῳ 5, λῃστείᾳ 5, ὑπεξαιρέσει δημοσίων ἐγγράφων 1, κλοπῇ 13 — Ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς χωροφυλακῆς κ. Ἀρτέμη Κωνσταντινίδου συνελήφθησαν ἐν Εὐρυτανίᾳ τρεῖς λῃσταί.— Ἐν Λαυρίῳ δύο Λάκωνες, φύλακες τῆς γαλλικῆς ἑταιρίας ξενίζοντες δημόσιον εἰσπράκτορα συγγενῆ των, ἐφόνευσαν αὐτόν, ἵνα οἰκειοποιηθῶσι τὰ εἰσπραχθέντα παρ' ἐκείνου χρήματα, —Ἐν Ἀθήναις συμβαίνουσι πολλαὶ νυκτοκλοπαί.—Ἄγνωστοι, γράφει ἡ «Στοὰ» κρούσαντες περὶ τὸ μεσονύκτιον τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ἐν Ἀμπελοκήποις κ. Τζ. καὶ ζητοῦντες δῆθεν συνδρομὴν ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ ἑνὸς τῶν γειτόνων των εἰσῆλθον καὶ ἐπιτεθέντες κατὰ τῶν γυναικῶν ἥρπασαν ἐκ τῆς κλίνης τὴν ἀδελφὴν τοῦ κ. Τζ. καὶ ἀπήγαγον αὐτήν. — Ἰταλικὴ ἑταιρία προέτεινεν εἰς τὸ ἐν Κερκύρᾳ δημοτικὸν συμβούλιον, νὰ προσφέρῃ αὐτὴ εἰς τὸν δῆμον Κερκύρας 100,000 φράγκων ἐτησίως, ἂν τῇ ἐπιτραπῇ νὰ ἐγείρῃ εὐρωπαϊκὰ λουτρὰ εἰς ἃ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ῥουλέταν. Ἡ ῥουλέτα κατηργήθη, ὡς γνωστόν, ἐν Εὐρώπῃ, εἰκάζεται δὲ ὅτι θ' ἀπορριφθῇ ἡ ἀπρεπὴς αὕτη πρότασις. —Δαπάνῃ ὁμογενοῦς τινος ἀπεστάλη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν ὡραία νεκροφόρος ἅμαξα διὰ τὰς κηδείας τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν φερόντων τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος ἥτις καὶ τεθήσεται μετά τινας ἡμέρας εἰς ἐνέργειαν. — Νέας δωρεὰς βιβλίων ἔλαβεν ἐσχάτως ἡ βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς ἐξ Ἰταλίας — Καθὰ ἐπιστέλλουσιν ἐκ Σκιάθου εἰς τὴν «Εὔβοιαν» τῆς Χαλκίδος, ἡ εὐλογία δύναται νὰ θεωρηθῇ μὴ ὑπάρχουσα πλέον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σκοπέλου. Ἐκ τῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς νόσου 180 προσβληθέντων ἐν Γλώσσῃ ἀπέθανον 70. Τὰ δύο χωρίδια Κλῆμα καὶ Κάτω Κλῆμα ἐντελῶς ἠρημώθησαν καὶ μόνον οἰκίαι εὑρίσκονται. Ἐν Σκοπέλῳ προσεβλήθησαν περὶ τοὺς 70, ὧν ἀπέθανον 30, διατελοῦσι δὲ ἤδη ὑπὸ θεραπείαν 7. Ἐν Σκιάθῳ προσεβλήθησαν 12, ὧν ἀπέθανον 2.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

17 Αὐγούστου 1879 | 17 Αὐγούστου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	$287\,^1/_2$
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	$297\,^1/_2$
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. $398\,^1/_2$
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252 —	280	278
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 199

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,372
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	$153\,^1/_4$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 115
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» $72\,^1/_2$
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» $64\,^1/_2$

Δάνειον 60,000,000. φρ. 398 πρὸς 1.12.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. Ἐμπ. 3 μην. 28. 80 — 29.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.17. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.16.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.40
Λ. Στερλ. » 29.20
Λ. Ὀθωμ. » 26 65
Αὐςρ. Φλ. » 14.—
Ἀρ. 5φρα. » 5.75
Ἀρ. φράγ. » 1.16

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (13 Αὐγούστου). Ἰονικῆς 3 μην. 29.05-10. — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (5 Αὐγούστου). Ἰονικῆς 29.50.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (22 Αὐγούστου). Ἑτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 43
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 258
» » » 8 %.. » 249
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » $66\,^1/_2$
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. $109\,^1/_2$-$109\,^3/_4$
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23.05-23.10
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. $109\,^{15}/_{40}$
Εἰκοσόφραγκον .... » $87\,^{20}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (21 Αὐγούστ.)	ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (22 Αὐγούσ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.75	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.65
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46 12	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.—
Εἰκοσάφραγκον » 9.29	Εἰκοσάφραγκον » 9.27
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (13 Αὐγούστου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ (μ. 2%) φρ. 25.30 — 35.
Χρυσὸς $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 218.89 ζημία 137.50 ‰

Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %. Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Ι. Α. Β. Λευκάδα, Τ. Ι. Φ καὶ Α. Γ. Δ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν — κ. Ν. Α. Ζ. Σύρον. Θὰ τοὺς λάβητε παρὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δ. Μ. — κ. Δ. Β. Λαμίαν. Προσεχῶς θὰ σταλῶσι. — κ. Ν. Κ. Κέρκυραν. Τὸ προσεχὲς φύλλον τῆς Ἑστίας θὰ περιέχῃ τρία ἄρθρα περὶ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, γραφέντα ὑπὸ τῶν κκ. Τιμολέοντος Ι. Φιλήμονος, Ἐμμ. Δ. Ῥοΐδου καὶ Σπυρ. Π. Λάμπρου. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Μᾶλλον τὸ τοῦ Gaspard, ἐν τῇ 6' πράξει τῶν Cloches de Corneville, καθ' ἣν ὁ γέρων φιλάργυρος, ἀριθμῶν τὰ χρυσᾶ του νομίσματα ἀναφωνεῖ: On a de tout quand on a de çà. — κκ. Α. Σ. Σμύρνην, Α. Ι. Χ, Ν. Δ, Θ. Ν, Κωνσταντινούπολιν, Α. Κ. Τουμπρέναν, Γ. Δ. Καρπενήσιον, C. R., Μικρῷ συνδρομητῇ, Πειραιᾶ. Καν Μ. Ν. Μ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν — *** Ἀκονισμένον θάρρος. — κ. Ζ. Γ. Τ. Χίον. Τὴν τρίτην ἀπεστάλησαν ἅπαντα ὑπὸ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν: κ. Ζ Γ. Τ. (διὰ τὸν κ. Ι. Ν. διοικητὴν Ἰκαρίας). — Μιᾷ κυρίᾳ. Λεύκωμα. Κατὰ τὸ φυλλὰς δέ, φυλλάδιον, καὶ τετράς, τετράδιον, ὁ ἀοίδιμος Κ. Οἰκονόμος τὸ ἐκάλεσε Λευκὰς (album ἤτοι λευκόν). — κ. Ἀδελ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Παρὰ τοῦ βιβλιοπ. κ. Ε. Κ. ἐλήφθησαν φρ. 67.50. Τοὺς ζητουμένους τόμους θὰ λάβητε τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα. — Καν Ε. Κ. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ φύλλα παρεδόθησαν εἰς τὸ κατάστημα τοῦ κ. Μαρ. — κ. Κ. Κ. Μ. καὶ Θ. Γ. Γ. Παρακαλεῖσθε νὰ συνεννοηθῆτε ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ διευθυντοῦ ἡμῶν. — κ. Ι. Σ. Τεργέστην. Ἡ ἀποστολὴ διεκόπη ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 189. — κ. Ἀδ. Μ. Δ. (Σ) Βιέννην. Ἐλάβατε τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν; Καν Σ* Ἐσχάτως ἐπωλήθη ἐν Παρισίοις, ἐπὶ δημοπρασίας, ἔπιπλόν τι (cabinet) εὑρεθὲν μεταξὺ τῶν πραγμάτων τῆς Κας Musard, ἀνῆκον δ' ἄλλοτε εἰς τὴν Μαρίαν Στουάρτ, ἀντὶ φρ. 200,000. Τὸ ἔπιπλον τοῦτο κοσμεῖται δι' ἀνθέων ἐκ πολυτίμων λίθων — *** Ἐν τούτοις ὁ Σάχης τῆς Περσίας κατά τινα ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ, τοῦ Λονδίνου, δοθέντα χορόν, ἐν ἔτει 1873, τοσοῦτον κατεθέλχθη ἐκ τῆς ἐξαισίας καλλονῆς τῆς συζύγου ἑνὸς λόρδου, ὥστε προσέταξε τὸν μεγάλον βεζύρην νὰ τὴν ἀγοράσῃ διὰ λογαριασμόν του! Μετὰ πολλοὺς δὲ κόπους κατώρθωσεν ὁ Βεζίρης νὰ τὸν πείσῃ, ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν πωλοῦσι τὰς γυναῖκάς των. — Καν Μ* Συγγραφεύς τις ἱστορίας τοῦ μεσαίωνος ἀπέστειλε τὴν φωτογραφίαν του πρός τινα κυρίαν, ἥτις ἔγραψεν ἐπ' αὐτῆς τὸ ἑπόμενον τετράστιχον:

Monsieur A...., dont voici l'image,
Offre un contraste assez plaisant:
Il reveille le moyen âge
Et fait dormir l'âge present.

κ. Δ** Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

765.

Πόθεν ωνομάσθη Καρυοφύλλι τὸ γνωστὸν ἁρματωλικὸν ὅπλον;

766.

Τρεῖς ἄνθρωποι εἶχον ἀριθμόν τινα εἰκοσοφράγκων. Ὁ πρῶτος ἔδωσεν εἰς τοὺς ἑτέρους δύο, ἐκ τῶν ἰδικῶν του εἰκοσοφράγκων, ἄλλα τόσα, ὅσα ἕκαστος εἶχεν. Ὁ δεύτερος ἔπραξεν ἀκολούθως τὸ αὐτὸ πρὸς τοὺς ἑτέρους δύο. Τέλος ὁ τρίτος ἔπραξε καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιον. Διὰ τῆς διανομῆς ταύτης ἕκαστος ἔλαβεν 8 εἰκοσόφραγκα.

Πόσα εἰκοσόφραγκα εἶχεν ἕκαστος ἐν ἀρχῇ;

767.

Θέσον ἐπὶ τῶν κατωτέρω κενῶν τετραγωνιδίων τοὺς ἀριθμοὺς 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23 καὶ 24 οὕτως, ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις ὅλους τοὺς ἐν τῷ τετραγώνῳ ἀριθμούς, αἱ διάφοροι ἀθροίσεις, καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως νὰ ὦσιν αἱ αὐταί.

2				
	19			
		25		
			13	
				6

768.

Εἶμαι κόμβος. Ἂν μὲ λύσῃς,
Ὁ νεκρὸς θ' ἀναστηθῶ.
Ἀλλὰ ποῦ νὰ μὲ κρατήσῃς!
Εὐθὺς πάλιν θὰ χαθῶ.

Φῶς.

769.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Carré je suis, et d'aventure
Au grand complet, car en tous sens
Vous pouvez bien sans contre-sens
Me retourner, je vous l'assure.

Quatre mots forment mon butin,
Un en grec et trois en latin,
Si vous retournez le deuxième,
Vous formerez le troisième;
En renversant mon premier,
Vous trouverez mon dernier.

Que disent-ils? En mon premier je vois
Le nom d'une ville fameuse;
—Mon second parle d'autrefois;
— Mon troisième est la bourgade heureuse
Où l'on trouve jadis
Les superbes débris
D'une déesse aimable
Dont mon dernier est le fils redoutable.

770.

Sur mes six pieds je vais par les chemins;
Retournez-les: j'ombrage les jardins.

771.

Εἶμαι νῆσος, εἰς ἣν εἶδε γεννηθεὶς τὸ πρῶτον φῶς
τῆς κλεινῆς ἡμῶν Ἑλλάδος τῶν ἑπτὰ ὁ εἷς σοφός.
Ἂν τὸ ἄκρον μου δὲ κόψῃς κι' ἀντ' αὐτοῦ γωνίαν στήσῃς,
Εὔοσμον, ὡραῖον ἄνθος εὐθὺς τότε θ' ἀπαντήσῃς.
Ἐὰν δὲ τῆς νήσου τ' ἄκρον εἰς τὴν θέσιν του ἀφήσῃς
κι' ἅπασαν τὴν προσοχήν σου εἰς τὴν κεφαλήν μου στήσῃς
καὶ μὲ τοῦ δημίου χεῖρα ἂν μὲ ἀποκεφαλήσῃς,
εἰς τοὺς τέσσαρας τοὺς δρόμους πάραυτα θὰ μὲ ἀφήσῃς.

772.

Δίφωνον ἀντωνυμίαν ἄνευ κράνους σ' ἐνθυμίζω,
Κρανοφόρος δὲ τὴν ὄψιν τοῦ παντὸς ὅλου στολίζω,
Κ' εἰς μορφὴν γυναικὸς ὅταν τὸν λαμπρόν μου ἴδῃς θρόνον,
Ἕνα πόλεμον φρικώδη ἐνθυμεῖσ' ἀρχαίων χρόνων.

773.

Εἰς τὴν ῥάχιν τετραπόδων καθ' ἑκάστην μὲ τηρεῖς.
Ἀλλ' ἠκρωτηριασμένον
Καὶ ἀναγραμματισμένον
Εἰς τὰς χεῖρας ἐμπολέμων βλέπεις με καὶ ἀπορεῖς.

ΛΥΣΕΙΣ

759. Παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλ. Δ' στ. 412) εὑρίσκεται ἡ λέξις τέττα σημαίνουσα φιλοφρονητικὴν προσφώνησιν πρὸς πρεσβυτέρους ἐν γένει = μπάρμπα. Ἐν τῇ λατινικῇ ἔχομεν ἐκ πατρὸς τὴν συγγενῆ λέξιν tata. Ὁ Οὐάρρων λέγει ὅτι τὰ παιδία ὀνομάζουσι τὸν μὲν πατέρα tata, τὴν δὲ μητέρα mamma. Παρ' Ὁμήρῳ ὑπάρχει ὡς προσφώνησις ἰδίᾳ πρὸς πατέρα τὸ πάππα (πάππα φίλε) = μπαμπᾶ. Ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως tata προῆλθε τὸ ἡμέτερον τάτας. Ἰδοὺ δὲ τί ἀναγινώσκω ἐν τῷ γ' τόμῳ (σελ. 82 καὶ 85) τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ μακαρίτου Σ. Βυζαντίου: Ὁ Τατᾶς τῆς Βυζαντινῆς Αὐλῆς ἦτον, φαίνεται (τουλάχιστον ἐπὶ Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως), ὁ καλούμενος ἀρχήτερα Βασιλεοπάτωρ, τίτλος τιμητικὸς μᾶλλον, διδόμενος σπανίως καὶ κατ' ἐξαίρεσιν. Τόσον δὲ ἀναγκαῖον ἐθεωρεῖτο τὸ πρόσωπον τοῦ Τατᾶ ἐν τῇ Αὐλῇ, ὥστε Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, ἀναγορεύσας βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀνδρόνικον τὸν πρεσβύτερον, «καὶ τὰ τῆς βασιλείας αὐτῷ πρὸς τὸ μεγαλειότερον ἀποτάξας, ἔταξε τούτῳ καὶ τρία τῶν ὀφφικίων ἰδίως, ὡς ἀναγκαῖα, τὸν Πιγκέρνην, τὸν Ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τὸν Τατᾶν τῆς Αὐλῆς αὐτοῦ· ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἀναλογεῖ πως καὶ πρὸς τὸν νῦν Κεαγιᾶν τῶν Σουλτανιδῶν. — Ἡ λέξις Τατᾶ εἶνε θωπευτική, διδομένη συνήθως ὑπὸ παιδὸς πρὸς πατέρα, καθὼς καὶ σήμερον ὁ Σουλτάνος ὀνομάζει, φιλοφρονούμενος τὸν Βεζίρην του καθὼς καὶ τὸν Κιζλὰρ-ἀγᾶν Λαλᾶν (παιδαγωγόν) [«Λαλά, ὡς εἴποι τις κατὰ τὴν ἡμετέραν κοινὴν γλῶσσαν Τατά, ἤγουν παιδαγωγέ» Δούκ. ΛΕ']. Ὁ πρῶτος λαβὼν κυρίως τὸν τίτλον καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ Βεζίρη, ἦτον ὁ Λαλὰ-Σσαχχὶν παιδαγωγὸς τοῦ Σουλτάνου Μουρὰδ τοῦ Α'.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Αὐγούστου 1879. ***

760. Ὁ πατὴρ εἶνε 60 καὶ ὁ υἱὸς 20 ἐτῶν (Σημείωσις: $60 \times 20 = 1200$. $1200 : 80 = 15$ $15 \times 4 = 60$. $60 + 20 = 80$) — **761.** Κατὰ 720 !! τρόπους — **762.** J'ai couché sous un sureau entre deux ifs entourés d'orangers — **763.** Aubépine — **764.** Anse.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Αὐτίκα μέν, οἶμαι, τὰ νήπια, κατὰ κλητικὴν λέγουν τάτα, αἱ δὲ μητέρες πρὸς τὰ νήπια λέγουν: ὁ τατᾶς, νὰ ὁ τατᾶς. Τὰ τοιαῦτα τῆς γλώσσης τῶν νηπίων· τάτα, τέττα, ἄττα, κατά γ' ἐμέ, Ὠγύγια Πελασγικά εἰσι, σωζόμενα ἐν τῇ Ἀλβανικῇ (At = πατήρ· tate = πάτερ, tata ὁ πατήρ μου, it at ὁ πατήρ σου κλπ.) Πολλάκις οἱ ναῦται μοὶ λέγουν: Te Kémi tate, σὲ ἔχομεν πατέρα = τῷ Te Kémi print (λατ. parentem), γονέα. Ἄλλοι κρινέτωσαν περὶ τοῦ Λαλά. Πότερον πελασγικὴ ἐστὶν ἡ λέξις = τῇ νῦν ἀλβανικῇ lale, ἢ τουρκική, ἤ.... Πάντως τὸ lale = μπάρμπα.

Μᾶλλον τὸ λατινικὸν tata προῆλθεν ἐκ τῶν Ἑλληνοπελασγικῶν, ἢ ταῦτα ἐξ ἐκείνου.

Ἐν Πειραιεῖ, τῇ 15 Αὐγούστου 1879. C. Reinhold.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι: Αἰκατερίνη Λύδερς, Ἑλένη Α. Βλάχου, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Ἑλένη Βαρατάση, Mis Terr, Καλλιόπη *, Ἰωάννα Χελδράϊχ, Antoinette *, Μαρία **. Ἑλένη Λεοντίδου, Κλειὼ Βερενίκη, Μαρία Λεοντίδου, Ἕνωσις Φ. Τυπάλδου (Ἀργοστολίου), Αἰκατερίνη Μηνιάτου καὶ Μαρία Ν. Μινώτου (Ζακύνθου), Ἑλένη Κ. Βατικιώτου (Θεσσαλονίκης), Μαρία Ἰωαννίδου (Βόνας: Ἀλγερίας,), Μία συνδρομήτρια (Κωνσταντινουπόλεως) κκ. Ι. Α. Κανταχίδης, Ν. Ι. Θεοφιλάτος, Οἰδίπους, Lord Thograf, Ι. Γιαννόπουλος, Le Prince Paul, Π. Διόμου, Ζήσιμος Π. Λυκούδης, Lord Gnette, Δ. Γ. Δασκαλάκης, Ἀντώνιος Σαβόγιας (Πατρῶν), C. Reinhold (Πειραιῶς), Κίμων Κ. Βατικιώτης (Θεσσαλονίκης), Boulotte.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

26 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 139.

Τὸ προσεχὲς φύλλον τῆς *Ἑστίας* θὰ περιέχῃ τρία ἄρθρα περὶ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ὑπὸ τῶν κκ. Τιμολ. Ι. Φιλήμονος, Ἐμμ. Δ. Ῥοΐδου καὶ Σπυρ. Π. Λάμπρου. — Τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Ῥοΐδου, ὡς γενικώτερον πραγματευόμενον τὰ κατὰ τὸν Βαλαωρίτην, δημοσιευθήσεται καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ, πωληθησομένῳ τὴν προσεχῆ κυριακὴν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀντὶ λεπτ. 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1832. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 26 Αὐγούστου 1879. Ἀριθ. 191 (139). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 24. Περιεχόμενα: Σφραγὶς ἀστυνομίας, λιμεναρχείου καὶ ὑγειονομείου Ἀνατολικοῦ, ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Ὁ κήρινος τραπεζίτης. — Λέων Γαμβέτας. — Θανατικὴ ἐκτέλεσις ἐν Ἱσπανίᾳ. — Μανδήλια... διδακτικά. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἡ ἑσπέρα. — Ἀλήθειαι. — Ὑγιεινή: Ἱδρὼς καὶ ψυχρὸν ὕδωρ. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1833. **Ἀλφόνσου Βελῶ. Το ἄρθρον 47.** Μυθιστόρημα μεταφρασθὲν ὑπὸ Κ. Σαλταμπάση. Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Πατρίδος,» 1879 8ον, σ. λγ'—464, φρ. 5.

1834. **Τεχνολογικὸν ἐφ' ἑκάστου τῶν βίων τοῦ Κορνηλίου Νέπωτος μετὰ ποικίλων γραμματικῶν σημειώσεων καὶ τῆς κατὰ λέξιν μεταφράσεως.** Βιογραφία Λυσάνδρου χάριν τῶν πρωτοπείρων μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου, ὑπὸ Γ. Τ. Ἐκδιδόντος Β. Π. Σεκοπούλου. Ἐν Πάτραις, 1878, 12ον, σ. 46. δρ. ν. 1.

1835. **Περὶ τῆς πρώτης ὀδοντοφυΐας.** Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ, ὑπὸ Γεωργίου Βλαχάκη, ἰατροῦ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1879, 8ον, σ, 66.

1836. **Ἔκθεσις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας τῶν Μεταλλουργείων Λαυρίου πρὸς τοὺς μετόχους τῆς αὐτῆς ἑταιρίας, ἐπὶ τοῦ Ἰσολογισμοῦ τῆς Α' ἑξαμηνίας 1879 (29 Ἰουλίου 1879).** Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ. Παπαλεξανδρῆ, 1879. μικρὸν 8ον, σ. 8.

1837. **Βερναρδίνου Σαιμπιέρου Διηγήματα.** Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μεταφρασθέντα ὑπὸ Ν. Σ. Πικκόλου, ἰατροῦ, ἱππέως τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγ. Στανισλάου γ' τάξεως, τὸ πάλαι καθηγητοῦ φιλοσοφίας εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν. Ἔκδοσις δευτέρα, διωρθωμένη καὶ αὐξημένη μὲ νέα μεταφράσματα ἐκ τῶν τοῦ Σαιμπιέρου, καὶ μὲ νέας σημειώσεις. Δαπάνῃ Ἰωάννου Σωμάκη. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας τῶν ἀδελφῶν Φιρμίνων Διδότων αωμα', 8ον σ. ιζ' καὶ 375. Περιεχόμενα: Ἀφιέρωσις τοῦ μεταφραστοῦ. — Πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας. — Περὶ τοῦ συγγραφέως, ἐκ τοῦ κ. J. Chénier. — Βίος τοῦ συγγραφέως αὐτόγραφος. — Τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν. — Ἡ Ἰνδικὴ καλύβη. — Ἡ λέσχη τῆς Σουράτης. — Περιήγησις τῆς Σιλεσίας. — Κόδρου περιηγήσεις. — Περὶ Λαβουρδόνναιτος. — Σαιμπιέρου τεμάχια. — Σημειώσεις εἰς τὸν βίον τοῦ συγγραφέως. — Σημειώσεις εἰς τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν κλπ. — Ὀνομαστικὸν διαφόρων ἐπιστημονικῶν λέξεων.

1838. **Παρνασσός.** Σύγγραμμα περιοδικὸν κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον [Φιλολογιλὸς Σύλλογος Παρνασσός]. Τόμος Γ', τεῦχος Ζ', Ἰούλιος 1879. Περιεχόμενα: Α. Διομήδους Κυριακοῦ. Μελέτη περὶ Αὐγουστίνου. — Ἀχιλλέως Ἀγαθονίκου. Φιλοσοφία τῆς τέχνης ὑπὸ Η. Taine (τέλος). — Ἀντωνίου Φραβασίλη. Ἡ μυθιστοριογραφία ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1860. Bazzili. Ὁ πλοίαρχος Dodero. — Ἑρμάννου Λίγγ. Ἡ εἰκονομαχία, διήγημα ἐκ τῆς βυζαντιακῆς ἱστορίας (συνέχεια). — Σ. Κ. Σακελλαροπούλου. Ἀνασκαφαὶ καὶ ἀποκαλύψεις κατὰ τὴν παλαιὰν Σύβαριν. — Ἐμμ. Δραγούμη Φωνή-λαλιά-τεχνητὸς λάρυγξ. — Ἀρχαιολογικά. Ἀνασκαφαὶ ἐν Τεγέᾳ. — Ὁ ἐν Χαιρωνείᾳ λέων. — Νέα εὑρήματα ἐν Ῥώμῃ. — Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός. — Χρονικά. — Φιλολογία. — Καλαὶ τέχναι.

1839. **Οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησις.** Αὔγουστος 1879. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Γερμανικαὶ τράπεζαι. — Πτωχεύσεις ἐν Ἀγγλίᾳ. — Ὕδατα ἐν Ἀθήναις καὶ πέριξ αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κ. Κ. — Παραγωγικὴ βαμβακηροῦ νήματος δαπάνη. — Οὑγγρικοὶ ἵπποι ὑπὸ τοῦ κ. Π. — Μέτρα σιτηρῶν ὑπὸ τοῦ κ. Π. — Ἐκπολιτιστικὴ δύναμις τῆς γυναικός. — Πατριαρχικὴ Καλλιέργεια. — Ὀθωμανικὴ ἰδιοκτησία γαιῶν καὶ μεταλλείων. — Ξένα πολεμικὰ πλοῖα καὶ τελώνιον ὑπὸ τοῦ κ. Α. Α.

1840. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἐν Ἀθήναις, 1 Ἰουλίου 1879 Περιεχόμενα: Παρατηρήσεις εἰς τὰ Φιλολογικὰ Πάρεργα τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου ὑπὸ Κ. Σ. Κόντου. — Ἀγγελίαι.

1841. **Σωτήρ.** Ἐν Ἀθήναις, Ἰούλιος 1879. Περιεχόμενα: Λόγος ἀπαγγελθεὶς ἐν σχολῇ τῶν ἀπόρων παίδων, ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου Νικολάου. — Χριστιανισμὸς καὶ φιλοσοφία, ὑπὸ Σπ. Π. Σούγκρα, ὑφηγητοῦ (συνέχεια). — Περὶ ἑνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν, ὑπὸ Ἀθανασίου Πετρίδου, σχολάρχου. — Περὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. — Λόγος περὶ τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ὑπὸ Ν. Μ. Δαμαλᾶ, καθηγητοῦ. — Τὰ τρία περίφημα τὸ πάλαι ἐν Ἀθήναις γυμναστήρια, ὑπὸ Δ. Εἰρηνίδου.

1842. **Σωκράτης.** Ἔτος Α', ἀρ. 4. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Ὀλίγα τινα περὶ τῆς σχέσεως τῶν πρὸ τοῦ Πλάτωνος φιλοσόφων, πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν (τέλος) ὑπὸ Ι. Μοσχάκη. — Γραφὴ καὶ γραφικὴ ὕλη τῶν ἀρχαίων, ὑπὸ Ἐμμ. Ι. Θεοδωράκη. — Ἰωάννης Γαινσφλάϊσχος Γουτεμβέργης, ὑπὸ Π. Β. Περίδου. — Ἀπόλλων τοῦ Belvedere, ὑπὸ Ν. Σ. Φαραντάτου. — Περὶ τῆς καλῆς χρήσεως τοῦ χρόνου, ὑπὸ Ν. Π. — Βίος καὶ συγγράμματα Διονυσίου τοῦ Μεγάλου, ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ὑπὸ Π. Κωνσταντινίδου ἀρχιμανδρίτου. — Ἡ ἐν Χίῳ καταστροφὴ καὶ τὸ κατόρθωμα τοῦ Κωνς. Κανάρη, ὑπὸ Γεωργίου Στ. Μαρῆ. — Εὐχαριστήριον Ἔγγραφον. — Δηλοποίησις. — Ποιήσεις. Νεότης τὸ πᾶν. — Γνῶμαι ἀρχαίων καὶ νεωτέρων. — Λὺγξ ὑπὸ Π. Β. Περίδου. — Ποικίλα. — Λεξίγριφος. — Λύσις τοῦ αἰνίγματος.

Τὸ πρό τινος καταχωρισθὲν ἐν τῇ Ἑστίᾳ διήγημα τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας», μεταφρασθὲν εἰς τὴν γαλλικὴν ὑπὸ τοῦ Μαρκίωνος κ. de Queux de Saint-Hilaire, ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις ἐν ἰδιαιτέρῳ κομψῷ τόμῳ.

— Μακρὸν καὶ ἐνθουσιῶδες ἄρθρον ἐδημοσίευσεν ὁ «Χρόνος» περὶ Ὀλυμπίας, «τοῦ ἱεροῦ τούτου τόπου ἔνθα πρὸ ἕνδεκα αἰώνων ἐπανηγυρίζοντο αἱ λαμπρόταται καὶ μάλιστα ἐκπολιτευτικαὶ τῶν πανηγύρεων».

— Ἀρτίως ἐξεδόθη ἐν Γόθα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Φ. Χέρτσβεργ ὁ τέταρτος καὶ τελευταῖος τόμος τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ἀρχαίου βίου ἕως τῆς σήμερον. Περιλαμβάνει τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 μέχρι τῆς βερολινείου συνθήκης, ἀποτελεῖ δὲ τὸ τεσσαρακοστὸν τμῆμα τῆς ὑπὸ τοῦ Χέερεν, Οὔκερτ καὶ Γίζεβρεχτ ἐκδιδομένης γενικῆς ἱστορίας τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

— Ἡ σατυρικὴ ἐφημερὶς τῆς Ῥώμης «Πασκουῖνος» δημοσιεύει εἰκόνα ἀρειμανίου Ἕλληνος ἀγωνιστοῦ τοῦ 1821, ὅστις ἀναγινώσκων ἐφημερίδα ἀναφωνεῖ: «Εἰς τὸν καιρόν μου τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα ἐλύετο διὰ τῆς σπάθης, καὶ τὰς συμπαθείας τῆς Εὐρώπης ἀπεκτῶμεν διὰ τῶν ἡμετέρων ἀγώνων.»

— Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ γραμμάτων, τῆς 22 αὐγούστου (ἐ. ν.), ὁ κ. E. Egger προσήνεγκεν, ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέως κ. Γρηγορίου Βερναρδάκη, τὴν πραγματείαν αὐτοῦ Symbolae criticae et paleographicae in Plutarchi vitas parallelas et moralia. Ὁ κ. Egger παρέστησε τὴν πραγματείαν ταύτην ὡς νέαν ἀπόδειξιν περὶ τῶν μεγάλων προόδων, ἃς ποιοῦνται ἀπό τινων ἐτῶν αἱ φιλολογικαὶ καὶ κριτικαὶ μελέται ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις· ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ σοφὸς ἑλληνιστὴς ἀνέμνησε τὴν παρὰ τοῦ κ. Βερναρδάκη, ἐν ἔτει 1877 ἐκδοθεῖσαν πραγματείαν περὶ Στράβωνος καὶ ἄλλα ἔργα τῆς αὐτῆς φύσεως, ἐκδοθέντα ὑπὸ διαφόρων λογίων Ἑλλήνων.

Digitized by Google

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Un poète populaire de la Grèce moderne» ὁ κ. Α. Mézières ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν τῷ γαλλικῷ «Χρόνῳ» ὡραῖον ἄρθρον περὶ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου.

— Ὁ κ. Ν. Σαρίπολος κατεχώρισεν ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου» πραγματείαν περὶ τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ ζητήματος, ἧς μετάφρασιν ἐδημοσίευσεν ὁ «Τηλέγραφος».

— Προσεχῶς δημοσιεύεται ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Ἀφεντούλη ἔμμετρος μετάφρασις «Νάθαν τοῦ σοφοῦ». Τοῦ δραματικοῦ τούτου ποιήματος, ἐδημοσιεύθησαν, ὡς γνωστὸν, ἐσχάτως, δύω ἕτεραι μεταφράσεις, ἡ μὲν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ.

— Διῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ γνωστὸς ἑλληνιστὴς κ. Αἰμύλιος Λεγρὰνδ, ὅπως ἐκδώσῃ τὰς «Δακικὰς Ἐφημερίδας», σύγγραμμα τοῦ Καισαρίου Δαπόντε.

— Ὁ ἐν Σμύρνῃ μουσικοδιδάσκαλος κ. Νικόλαος Γεωργίου ἐξέδοτο ἐσχάτως τὸν β' καὶ τελευταῖον τόμον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἴδιον ὅλως τρόπον καὶ ῥυθμὸν μελοποιηθέντος δοξαστικαρίου τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Ὁ β' οὗτος τόμος ὡς καὶ ὁ α' πωλοῦνται ἐν τῷ ἐνταῦθα βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Σπυρ. Κουσουλίνου.

— Ἐν Ἀθήναις ἐξεδόθησαν αἱ ἑξῆς νέαι ἐφημερίδες: «Φωνὴ τοῦ Λαοῦ,» «Μηδὲν» καὶ Μπάκακας,»

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς βιβλίων:

α'. Τοῦ δράματος τοῦ κ. Τιμολ. Δ. Ἀμπελᾶ «Κρῆτες καὶ Βενετοὶ,» τοῦ ἐπαινεθέντος κατὰ τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1872, καὶ,

β'. Τῆς ἑνδεκάτης ποιητικῆς συλλογῆς τοῦ κ. Π. Συνοδινοῦ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀθύρματα.»

— Προσεχῶς δημοσιευθήσεται μακρὰ βιογραφία τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, φιλοπονηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάννου Ν. Σταματέλου.

— Ἀγγέλλεται ἐπίσης ἡ ἔκδοσις, ἐν Ἀθήναις, νέας ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Δέκατος ἔννατος αἰών.»

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

LE DANUBE.

Ἐφημερὶς ἐκδιδομένη γαλλιστὶ κατὰ σάββατον ἐν Βιέννῃ. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 20.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Π.Ε.	Βαρόμ.	Θερ. Καλ.		Αν.	Παρατηρήσεις.
		Μέγ.	Ελάχ.		
Αὐγ. 15	751.31	31°7	22°3	ΝΔ.	
16	753.00	33.0	22.3	ΝΔ	
17	754.32	31.2	24.4	ΒΑ.	
18	751.78	31.7	23.9	ΒΑ.	
19	750.63	31.9	22.9	ΒΑ.	
20	751.03	33.9	21.5	ΒΑ.	
21	751.87	34.2	23.9	ΒΑ.	

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τῇ 22 Αὐγούστου, ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης Ὄλγας, ἐτελέσθη δοξολογία ἐν Δεκελείᾳ. Ἡ Α. Μ. ἐγεννήθη τῇ 22 Αὐγούστου 1851, εἰσέρχεται ἑπομένως εἰς τὸ 29 ἔτος τῆς ἡλικίας Αὐτῆς. — Ὑπεβλήθη εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα ἔκθεσις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν περὶ κατασκευῆς δύο θωρηκτῶν. — Ἀνεχώρησαν διὰ τὰς ἐπαρχίας των οἱ κκ. Χ Τρικούπης καὶ Θ. Ζαΐμης. — Ἀνεχώρησε διὰ Κωνσταντινούπολιν ὁ κ. Πάνος Κολοκοτρώνης, τρίτον μέλος τῆς αὐτόθι ἐπὶ τῶν συνόρων Ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἀκόλουθοι αὐτῆς κκ. Ν. Πουρναρᾶς καὶ Π. Λυκούδης. — Κατ' αὐτὰς, γράφει ἡ «Ὥρα,» θέλουσι διέλθει ἐξ Ἀθηνῶν ὁ κ. Λεσὲψ καὶ ὁ στρατηγὸς Τοὺρ, οἵτινες θέλουσι ἐπωφεληθῇ ἐκ τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ἵνα μελετήσωσι καὶ ἀντιληφθῶσι τὰ τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. — Ὑπὲρ τοὺς 15 ἀξιωματικοὺς τοῦ ναυτικοῦ ἐζήτησαν ἀδείας ὅπως ἐκτεθῶσιν εἰς τὰς προσεχεῖς βουλευτικὰς ἐκλογάς. — Οἱ μέχρι τοῦδε γνωσθέντες ὡς ὑποψήφιοι βουλευταὶ τῆς Ἀττικῆς ὑπερβαίνουσι τοὺς εἴκοσι· μεταξὺ τούτων συγκαταριθμεῖται καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Π. Καλλιγᾶς. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐγένετο ἐν Λευκάδι δημοτελὲς μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ δημοφιλοῦς ποιητοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου. — Ἐγγὺς τοῦ Καρπενησίου λησταὶ συνέλαβον ἀρχιποιμένα τινὰ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν αἰχμάλωτον εἰς τὰ ὄρη. — Τὸ παρελθὸν Σάββατον, γράφει ἐφημερίς τις τῶν Πατρῶν, ὁ ὑπάλληλος τοῦ Βακαλοπούλου ἀναχωρήσας ἐνταῦθα διὰ Δερβιτζελεπῆ, πλησίον τοῦ χωρίου Ἀχαΐας τοῦ δήμου Λύμης εἰς τὸν δημόσ. δρόμον, παρὰ κακούργων συνελήφθη καὶ ἀφ' οὗ τοῦ ἀφήρεσαν τὰς ὁποίας ἔφερε δραχμὰς 4 χιλιάδας τὸν ἐφόνευσαν· μετὰ δύο ἡμέρας δὲ εὑρέθη τὸ πτῶμά του παραμορφωμένον, ἕνεκα τῶν πληγῶν καὶ τῶν ἀκρωτηριάσεων. — Αἱ ἐπαρχιακαὶ ἐφημερίδες γέμουσι περιγραφῶν φόνων, γενομένων ἐσχάτως εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος. — Ἐν Σκιάθῳ φοβερὰ πυρκαϊὰ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας διαρκέσασα κατέστρεψε τὰ ὡραῖα ἐκ πευκῶν δάση τῆς νήσου, ἅτινα παρεῖχον τὴν ξυλείαν των πρὸς ναυπηγίαν μεγάλων πολλάκις πλοίων. «Ἀκόμη δὲν εἶχον σβύσει αἱ παλαιαὶ πυρκαϊαὶ ἐν Σκιάθῳ, γράφει ἡ Εὔβοια τῆς Χαλκίδος, ὅτε ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας, ἑτέρα φρικαλέα κατακαίει τὰ δυτικὰ τῆς Σκιάθου μέρη. Δάση προαιώνια, ἐκτεινόμενα ἐπὶ 500 χιλιάδων στρεμμάτων πυρπολοῦνται ἤδη· ὁ καπνὸς ἔχει πνίξει ὅλα τὰ πέριξ, τὴν Εὔβοιαν, τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν θάλασσαν. Εἶναι φρικτὴ ἡ πυρκαϊὰ αὕτη. Καὶ δακρύει τις ὅταν βλέπῃ ἐπὶ τόσας νύκτας λάμπουσαν τὴν θάλασσαν μέχρις Ὡραιῶν ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ταύτης, ἧς παρανάλωμα εἶναι καὶ τὸ ὡραῖον δάσος «Κουκουναργές. Ἤδη δὲ δὲν θὰ ἀπομείνῃ τίποτε· ἡ ἄλλοτε ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναδυομένη Σκίαθος πρασίνη, δροσερά, θὰ φαίνηται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παραπλέοντος αὐτὴν, ξηρὰ, ἐσταχτωμένη, μαύρη. Θέαμα ἀποτρόπαιον! Ἑκατομμύρια πεύκων καταστρέφονται· ὅλη ἡ πόλις εἶναι ἐκεῖ, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ καταστείλῃ τὴν μανίαν τοῦ πυρός. Μικροῦ δεῖν ἐκαίετο καὶ ὁ πρόεδρος κ. Δ. Βαλάφας, περικυκλωθεὶς ὑπὸ τοῦ πυρός. Ἀκόμη καίεται· ὁ καπνὸς μέλας κατακλύζει ὅλην τὴν θάλασσαν τὴν πρὸ τῶν Τρικέρων. Ποῦ θὰ σταματήσῃ; ἄδηλον. Εἶναι τρομερὰ ἡ τοιαύτη κατάστασις· τόσα δάση, καὶ οὐδὲ εἷς φύλαξ εἰς αὐτά· οἱ ἐκεῖ χωροφύλακες εἰσὶν ἄχρηστοι, διότι δὲν κάμνουσι τίποτε. Διατί μᾶς τοὺς στέλλουν; Μετὰ τὴν πυρκαϊὰν ταύτην δὲν μένει ἄλλο πλέον ἢ ἡ πυρπόλησις τῶν ἐλαιώνων· αἱ ἀρχαὶ ἐδῶ ἀδυνατοῦν νὰ ἀνακαλύψωσι τοὺς ἐνόχους· ἂς σταλῇ τακτικὸς ἀνακριτὴς ἢ ἄλλος τις· ἴσως καὶ κατορθωθῇ τίποτε. Τὸ πῦρ ἀκόμη ἐξακολουθεῖ μαινόμενον καὶ ἡ Σκίαθος ἑβδόμην ἤδη ἡμέραν καίεται!.» — Καὶ τὸ ὡραῖον δάσος Γουρνιὰ τοῦ Δήμου Εὐρωστίνης τῆς Κορινθίας λυμαίνεται πρὸ ἡμερῶν φοβερὰ πυρκαϊά, οὐδεμία δὲ ἀποτελεσματικὴ προσπάθεια πρὸς ἀπόσβεσιν κατεβλήθη. — Μέχρι τοῦδε ἐξήχθη σταφὶς διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἐκ τοῦ λιμένος Πατρῶν 8,000,000 λιτρῶν. — Εἰς τὴν ἐν Τήνῳ πανήγυριν προσῆλθον ἐφέτος ὑπὲρ τὰς 2,000 προσκυνητῶν. Τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας ἐτέλεσεν ὁ ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Λάτας ὅστις καὶ λόγον ἐξεφώνησε π ε ρ ὶ ε ὐ σ ε β ε ί α ς. Εἰς τὴν ἱερὰν λειτουργίαν ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Ἄγγλος μὲν τὸ γένος καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ διαμένων ὀρθόδοξος δὲ τὸ δόγμα πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου κ. Χάρδερλυ, ὅστις τὰς ἐκφωνήσεις ἐν τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ ἐποίει Ἀγγλιστί.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

24 Αὐγούστου 1879 — 24 Αὐγούστου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετησ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	284
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	295
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 396
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	275
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105 1/2
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 198

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,355
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	152 1/4
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 115
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 72 1/2
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 66 1/2

Δάνειον 60,000,000. φρ. 394 πρὸς 1.12.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. Ἐμπ. 3 μην. 28. 80—29.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.17. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.16.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.20
Λ. Στερλ. » 29.10
Λ. Ὀθωμ. » 26 60
Αὐσρ. Φλ. » 14.—
Ἀρ. 5φρα. » 5.75
Ἀρ. φράγ. » 1.16

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (20 Αὐγούστου). Ἰονικῆς 3 μην. 28.80-90.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (21 Αὐγούστου). Ἰονικῆς 29.30.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (22 Αὐγούστου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 43
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 258
» » » 8 %.. » 249
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 66 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 1/2-109 3/4
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23.05-23.10
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 15/40
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 20/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (28 Αὐγούστ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.05
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.15
Εἰκοσάφραγκον » 9.29
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (29 Αὐγούσ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.95
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.15
Εἰκοσάφραγκον » 9.30
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (29 Αὐγούστου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.31 1/2—36 1/2.
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/10000 τὸ χ. 218.89 ζημία 137.50 %₀

Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Mrs F-D et Cie Paris. Nous vous remercions. — κ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον καὶ Καν Φ. Ε. Mehadia. Τῇ 18 Σᾶς ἐγράψαμεν. — Καν Ε* Πειραιᾶ. Ὁ Σοπέν. «Ψυχαὶ τρυφεραὶ καὶ εὐαίσθητοι, λέγει που ὁ Scudo, ὁ δύσκολος οὗτος κριτής, πνεύματα αἰθέρια, ἀληθεῖς καλλιτέχναι, πάντες ὑμεῖς οἱ θεωροῦντες τὴν μουσικὴν οὐχὶ κενόν τινα θόρυβον φθόγγων ἐκπλησσόντων καὶ μεθυσκόντων τὰς αἰσθήσεις, ἀλλὰ ὑψίστην τινὰ καὶ ὑπερκόσμιον γλῶσσαν, ἑρμηνεύουσαν τὴν χαράν, τὴν θλῖψιν, τοὺς πόθους τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ἅτινα αἱ κοιναὶ καὶ τετριμμέναι λέξεις ἀδυνατοῦσι νὰ ἐκφράσωσιν, ἄφετε τὸ Λίστζ καὶ τὰ ταχυδακτυλουργήματά του, καὶ ἔλθετε νὰ ἀκούσητε τὸν Σοπέν, ἐὰν δύνασθε. Ὁ Λίστζ εἶνε κυμβαλιστὴς καὶ οὐδὲν πλέον· ὁ Σοπὲν εἶνε ποιητής. — κ. Ι. Ν. Σ. Λευκάδα. Μᾶλλον ἰδιαιτέρας πραγματείας ἀντικείμενον θεωροῦμεν αὐτό. — κ. Κ** Διότι ἀντὶ τῆς ὑποσημειώσεώς σας «Παρακαλοῦνται ταπεινῶς αἱ Κυρίαι νὰ ὑπερβῶσι δύο-τρεῖς παραγράφους» θὰ ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ θέσωμεν «Παρακαλοῦνται ταπεινῶς αἱ Κυρίαι νὰ ὑπερβῶσι ὁλόκληρον τὴν ἀνωτέρω διατριβήν.» — Συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας. Κωνσταντινούπολιν. Λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — κ. Α. Ν. Πειραιᾶ. Αἱ μηχαναὶ τῶν ἀνεμοαντλιῶν, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῇ Ἑστίᾳ, κατασκευάζονται ἐν Ἀμερικῇ, εἶνε δὲ διαφόρων μεγεθῶν καὶ τιμῶν, ὡς ἑξῆς:

Ἀρ.	1	Βάρ.	400	φουντίων.	Δυνάμ.	Ἵππων	1/2	Μάρκ	360
»	1 1/2	»	440	»	»	»	5/8	»	380
»	2	»	450	»	»	»	3/4	»	400
»	3	»	750	»	»	»	1	»	500
»	4	»	870	»	»	»	1 1/2	»	650
»	5	»	1440	»	»	»	2	»	1000

Μία μάρκ = φρ. 1.25. Εἰς τὰ ἀνωτέρω ποσὰ θὰ προστεθῶσι τὰ ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς, τοποθετήσεως κλπ. Ὑπολογίζεται ὅτι ἡ ἀνεμοαντλία τῶν 360 μάρκ θὰ κοστίσῃ δρ. 1,000. Πλειοτέρας πληροφορίας εὐαρεστήθητε νὰ ζητήσητε παρὰ τοῦ κ. Ε. Τσίλλερ, ὅστις εἶχε τὴν καλοσύνην νὰ μᾶς κοινοποιήσῃ τ' ἀνωτέρω. — κκ. Δ. Β. Παρισίους, Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν, Α. Σ. Σμύρνην, Ν. Γ. Π. Μόναχον, Μ. Α. Κ. Ἡράκλειον, Δ. Γ. Κωνσταντινούπολιν, Κ. Θ. Π, Ε. Α, Λ. Σ. Πάτρας, Κ. Δ. Λ. Ἀργοστόλιον, Ι. Σ. Μεσολόγγιον, Κ. Σ. Σύρον, Μ. Η. Μ. Ἐλήφθησαν. — *** Celui qui montre trop souvent sa femme ou sa bourse s'expose à ce qu'on les lui emprunte. — κ. Ν. καὶ Δ. Ι. Κ. Σμύρνην. Ἡ ἀπόδειξις θὰ σταλῇ τῇ 28. — κ. Α. Δ. Γ. Βόνιτσαν. Οἱ ζητηθέντες τόμοι παρεδόθησαν πρὸς τὸν συντάκτην τοῦ «Χρόνου» κ. Β. — Δ. Μ. Γαλάζιον. Φρ. 68, ἅτινα δύνασθε ν' ἀποστείλητε διὰ χρηματοδέματος ἢ διὰ τοκομ. δαν. 25 ἑκατ.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

774.

Πότε τὸ πρῶτον μνημονεύεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ πόθεν παράγεται ἡ λέξις παλληκάριον, ἡ τοσοῦτον ἔνδοξος εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ἀποβᾶσα;

775.

Πατήρ τις ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοῦ υἱοὺς 21 βαρέλια οἴνου, ἐξ ὧν 7 εἶνε πλήρη, 7 πλήρη κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ 7 κενά.

Πῶς δύναται νὰ γείνῃ ἡ διανομὴ ὥστε ἕκαστος τῶν υἱῶν νὰ λάβῃ, μηδεμιᾶς γενομένης μεταγγίσεως οἴνου, 1ον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν βαρελίων καὶ 2ον τὴν αὐτὴν ποσότητα οἴνου;

776.

Θέσον ἐπὶ τῶν κατωτέρω κενῶν τετραγωνιδίων τοὺς ἀριθμοὺς 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 καὶ 24 οὕτως, ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις ὅλους τοὺς ἐν τῷ τετραγώνῳ ἀριθμούς, αἱ διάφοροι ἀθροίσεις, καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως νὰ ὦσιν αἱ αὐταί.

1				23
		13		
3				25

777.

Εἶμ' ἀντιπρόσωπος τοῦ ἡλίου
ἐπὶ τῆς σφαίρας τῆς ὑδρογείου,
εἶμαι πιστότατος τῶν πιστῶν σου,
γνωρίζω πλῆθος τῶν μυστικῶν σου·
μ' ὅλον τὸ στέμμα καὶ τὴν στολήν μου
πολλάκις τέμνεις τὴν κεφαλήν μου.

778.

Πέντε τινὲς ἐκάθησαν καὶ ἄλλους καρτεροῦντες,
Καὶ ἄλλοι δέκα ἔπειτα, στενοὶ των συγγενεῖς.
Κατόπιν διακόσιοι, ἓν σῶμα συγκροτοῦντες·
Ἀλλ' ὅταν ἐκυττάχθησαν, ὅλ' ἦσαν μόνον εἷς!

779.

'Σ τὸν κόσμον εἶμαι ζηλευτὴ καὶ πάντες μὲ φιλοῦσι,
Νὰ μ' ἔχουν πάντα οἱ θνητοὶ πολὺ ἐπιθυμοῦσι.
Ἀλλὰ εἰς μάτην! διαρκῶς ποτὲ δὲν ἀποκτῶμαι
Καὶ εἰς ἓν μέρος νὰ οἰκῶ ποτὲ δὲν ἀπαντῶμαι.
Τὴν κεφαλήν ἂν ἀφαιρῇς μακράν μου φύγε πλέον,
Ἐχθρός σου εἶμαι παρευθὺς τῶν μάλα λυσσαλέων.
Ἐὰν τὴν παραλήγουσαν θελήσῃς νὰ τονίσῃς,
Θὰ μ' εὕρῃς εὐκολώτατα, ἀρκεῖ νὰ ἐρευνήσῃς
Γραμματικὰς καὶ λεξικά, συντακτικά, βιβλία,
Διότι μὲ φιλοξενεῖ συνδέσμων ἡ χορεία.
Ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς καὶ σ' ἐγγίξω, ἀποθνίσκεις·
Ἔχω μάνα καὶ πατέρα· συλλογίσου καὶ μ' εὑρίσκεις.

780.

Εἶμαι πόλις ἄλλου κράτους, κ' εἰς τὸ σῶμά σου ἀκόμα
Ζῶ, ἐν ὅσῳ ζῇς, καὶ σβύνω, ὅταν πλέον γίνῃς πτῶμα.

781.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Quel est en France le fleuve le plus éloigné de la mer?

782.

L'âne goûte un plaisir sensible,
Quand il est susceptible,
D'introduire dans mes cinq pieds
Mes quatre derniers.

783.

Faire un mot carré où l'adjectif **galant** occupe la première place.

784.

Pourquoi un célibataire ne peut-il traverser la Manche sans être ballotté d'importance?

ΛΥΣΕΙΣ

763. Ὁ κ. Κ. Σάθας, ἔν τινι ἀξιολόγῳ πονηματίῳ ἐπιγραφομένῳ «Ἡ κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα ἐπανάστασις τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς» διατείνεται (ἐν σελ. 14) ὅτι τὸ γνωστὸν Καρυοφύλλι ὠνομάσθη οὕτω ἀπὸ τοῦ ἐν Βενετίᾳ ὁπλοποιοῦ Carlo figlio (Καρόλου υἱοῦ). Ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, ὅστις τοσάκις ἔψαλε τὸ Καρυοφύλλι, ἔγραψε τὰ ἀκόλουθα ἐν ταῖς σημειώσεσι τοῦ Διάκου του «Περίεργος μὰ τὴν ἀλήθειαν ἡ ἀνακάλυψις ἀλλ' οὐδόλως εὐάρεστος. Τολμῶ μάλιστα νὰ εἴπω πρὸς τὸν φίλον, ὅτι ἀπαγορεύεται οἱῳδήποτε ἡ διὰ τοιούτων ἐρευνῶν καταστροφὴ τῶν θελκτικῶν μύθων, δι' ὧν ἐτράφημεν, ἐκτὸς ὅταν πρόκηται νὰ βασιλεύσῃ ἐπωφελής τις ἀλήθεια. Ποῦ τώρα τὰ ποιητικώτατα καὶ βαρύβρομα καρυοφύλλια καὶ ποῦ τὰ πεζώτατα καὶ ἄφωνα καὶ παράχορδα Καρλοφίλια! Ἐκ μιᾶς τὸ διαβόητον αἰθαλόεν ὅπλον τῶν πατέρων μετεσχηματίσθη εἰς εὐτελῆ σιδηροῦν σωλῆνα χαλκευθέντα ἐν Βενετίᾳ. Αὔριον ἴσως ὁ κ. Σάθας διανοεῖται νὰ μᾶς εἴπῃ πόθεν παράγεται καὶ τὸ μιλιῶνι καὶ τὸ ἁρμοῦτι, καὶ σπεύδω ν' ἀναχαιτίσω εἰ δυνατὸν τὴν ἀκάθεκτον περὶ τὰ τοιαῦτα ὁρμήν του. Τὸ κατ' ἐμὲ βεβαίως δὲν θέλω στρέψει συμπαθὲς βλέμμα πρὸς τὸ νέον βάπτισμα τοῦ ἁρματωλικοῦ πυροβόλου, οὐδὲ στέργω νὰ παραδεχθῶ τὴν ἀγενῆ καταγωγήν. Ἀπ' ἐναντίας ἐπιμένω πιστεύων ὅτι τὰ περιφανῆ ὅπλα ὠνομάσθησαν οὕτω, διότι ἔφερον κεχαραγμένον ἐν κυκλοειδεῖ ζώνῃ, τὸ ὁμώνυμον εὔοσμον φυτόν, ὅπερ καλοῦμεν καρυοφύλλι. Ὅταν παρά τινος τυμβωρύχου φιλολόγου ἀνεκαλύφθη καὶ προέκυψεν ὅτι τὰ ποιήματα τοῦ Ὅσσιαν δὲν ἦσαν εἰμὴ πλαστογραφίαι τοῦ Μακφερσῶνος, διεσκεδάσθησαν δὲ ἐκ μιᾶς ὡσεὶ καπνὸς τὰ ἰδανικὰ αὐτῶν θέλγητρα, ἀπερίγραπτος λύπη κατέλαβε πολλοὺς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες εἶχον συνηθίσει νὰ πιστεύωσιν εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Βάρδου πολεμιστοῦ, ὁ δὲ Chateaubriant ἐθεώρησε τὴν ἀνακάλυψιν ἀληθὲς δυστύχημα».—Ἀλλαχοῦ, ἐν τῷ ποιήματι «Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του,» ὁ πολύκλαυστος ποιητὴς γράφει τὰ ἑξῆς: «Οἱ κλέφται, ἐζωσμένοι τὰ ὅπλα ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ οὐδέποτε παραιτοῦντες αὐτά, φυσικὸν ἦτο ν' ἀγαπῶσιν αὐτὰ μέχρι λατρείας. Δὲν εἶναι σπάνιον ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς τὴν δημοτικὴν αὐτῶν ἱστορίαν ἀνήκουστα κατορθώματα, ἐνίοτε δὲ καὶ τρομερὰ κακουργήματα πρὸς κατάκτησιν ἢ ἀνάκτησιν ὅπλου τινὸς γνωστοῦ καὶ περιφήμου. Ὁ ἔρως αὐτῶν ἐμεγαλύνετο τόσον, ὥστε ἐβάπτιζον αὐτὰ ὡς ἴδιά των τέκνα. Ἐφήρμοζον δ' ἐπ' αὐτῶν ἢ ἐφεύρισκον ὀνόματα πάντη περίεργα. Ἔχω εἰς χεῖράς μου γιαταγάνιον, ἐπονομαζόμενον Βρυκόλακαν. Γνωρίζω σπάθην, καλουμένην Μαυροῦχον. Ὁ δὲ περίφημος Χρῆστος Μιλλιώνης ἔδωκε τὤνομά του εἰς τὸ τρομερόν του ὅπλον, ὅθεν καὶ μιλλιώνια εἶδος πυροβόλων, ἐχόντων τὴν μορφὴν καὶ τὴν ἀξίαν ἐκείνου. Τίς δὲν ἐγνώριζε τὸ καρυοφύλλι τοῦ Παλαιοπούλου ἐπὶ Ἀλῆ Πασᾶ, ἀλάνθαστον βροντοφῶνον; Ἐνόμιζον αὐτὰ ἔμψυχα καὶ συνδιελέγοντο πρὸς ἐκεῖνα. Τὰ ἐκόσμουν ὡς ἐρωμένας των καὶ θνήσκοντες ἤθελον αὐτὰ πλησίον των ἐντὸς τοῦ τάφου.» — **766.** Ὁ α' εἶχε 13 εἰκοσόφραγκα, ὁ β' 7 καὶ ὁ γ' 4=24.

767.

2	21	8	20	14
10	19	12	1	23
11	3	25	9	17
24	7	16	13	5
18	15	4	22	6

768.

Ὁ λόγος.

769.

R O M A
O L I M
M I L O
A M O R

770. Marche — charme. — **771.** Ῥόδος, ῥόδον, ὁδός. — **772.** Ἄλλος, κάλλος. — **773.** Βάρος — ἄρο — ἄορ (= ξίφος).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

2 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1879.—ΑΡΙΘ. 140.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1843. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 2 Σεπτεμβρίου 1879. Ἀριθ. 192 (140). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Παρομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου. — Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου. — Ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ὡς ἱστορικός, ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου. — Ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ὡς πολιτευόμενος, ὑπὸ Τιμολέοντος Ι. Φιλήμονος. — Ὁ Σεπτέμβριος ἐν Ἀθήναις. — Ἀθηναϊκαὶ ἐπιστολαί. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δελα-Ῥοσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1844. **Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης** ὑπὸ Ἐμμ. Δ. Ῥοΐδου [Βιβλιοθήκη τῆς Ἑστίας, ἀριθ. 9] Ἐν Ἀθήναις, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, 1879, 16ον, σ. 30, λεπτὰ 10. (Τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑστίας ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε 9 ἀριθμοί, τιμώμενοι πρὸς λ. 10, οἱ ἑπόμενοι: Ἀριθ. 1 Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας, ὑπὸ Ἐμμ. Δ. Ῥοΐδου, Ἀριθ. 2. Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος: Ἐκ τῶν τοῦ Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. (Τοῦ φυλλαδίου τούτου ἠγοράσθησαν δισχίλια ἀντίτυπα ὑπὸ τοῦ γενναίου προστάτου τῶν γραμμάτων κ. Κωνστ. Ζάππα καὶ ἐδωρήθησαν ἐπ' ὀνόματί του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν). Ἀριθ. 3. Ἀδαμάντιος Κοραῆς: Ἐκ τῶν τοῦ Περικλέους Ἀργυροπούλου, Ἀριθ. 4. Λάζαρος Κουντουριώτης, ὑπὸ Ε. Σίμου, Ἀριθ. 5. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου, Ἀριθ. 6. Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου, ὑπὸ Γεωργίου Κ. Τυπάλδου, Ἀριθ. 7. Περὶ καθαριότητος, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, Ἀριθ. 8. Περὶ Κύπρου, ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου).

1845. **Ἐγχειρίδιον φυσικῆς ἱστορίας Carl Koppe.** Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Σ. Μηλιαράκη, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. (Μετὰ πολλῶν ξυλογραφιῶν). Ἔκδοσις δευτέρα. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου: Ἀριθ. 16]. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1879, 8ον, σ. η' καὶ 363, δρ. ν. 4. (Ἡ πρώτη ἔκδοσις τῆς ἀξιολόγου ταύτης πραγματείας ἐγένετο ἐν ἔτει 1874. Ὑπὲρ τῆς μεταφράσεως ἀπεφήνατο, πρὶν ἔτι αὕτη δημοσιευθῇ, ἐπιτροπή, ἣν διώρισεν ὁ Σύλλογος πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, οὗ τινος ἐζητήθη ἡ ὑποστήριξις. Ἡ ἐπιτροπὴ συνέκειτο ὑπὸ τοῦ κ. Χελδράϊχ, ἐπιμελητοῦ τοῦ Βοτανικοῦ κήπου καὶ τοῦ Βοτανικοῦ Μουσείου, τοῦ κ. Π. Βουγιούκα, ταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ καὶ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν μεταλλείων τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ μακαρίτου Κ. Πορφυροπούλου, τότε καθηγητοῦ τῆς ἀνθρωπολογίας ἐν τῷ Β' γυμνασίῳ Ἀθηνῶν. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει ἐπηνέχθησαν πολλαὶ προσθῆκαι καὶ διορθώσεις, ἰδίως δὲ εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς φυτολογίας, ὅπερ ὅλως ἀνεκαινίσθη).

1846. **Ἡ Ἑλληνικὴ δικαιοσύνη**, ὑπὸ Α. Σ. Λιβαθηνοπούλου. Ἐν Κεφαλληνίᾳ, 1879, σ. 22.

1847. **Περὶ τῶν μύθων παρὰ Πλάτωνι**, ὑπὸ Γρηγοριάδου. Goettingen.

1848. **Τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου καὶ τὸ ἔργον μου ἐνώπιον τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος**, ὑπὸ Δημητρίου Μαρούλη, τελειοφοίτου τῆς θεολογίας, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ διευθυντοῦ τῶν ἐν Σέρραις Διδασκαλείων. Ἐν Σέρραις, τύποις Διδασκαλείων, 1879, σ. 90.

1849. **Ἀλήθειαι διὰ τὸν λαὸν ἢ ζητήματά τινα θεολογικὰ σαφῶς ἐκτεθειμένα** ὑπὸ Οὐϊλλιέλμου Σ. Πλῶμερ. Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ, ὑπὸ Μ. Δ. Καλοποθάκη, (Ι. Δ.) Ἐν Ἀθήναις, τύποις Λακωνίας, 1879, δρ. 2.

1850. **Βολταίρου ἀνέκδοτα τῆς Βασιλείας Λουδοβίκου ΙΔ'**, μετατρασθέντα τῇ προσθήκῃ σημειώσεων ἱστορικῶν, βιογραφικοῦ καταλόγου πάντων τῶν ἐν τέχναις καὶ ἐπιστήμαις διαπρεψάντων κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ βίου τοῦ συγγραφέως ἐν ἐκτάσει, ὑπὸ Νικολάου Ἀθ. Κούρτελη. Νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενα ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Δαπάνῃ τοῦ μεταφραστοῦ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Ε. Καγιόλ, 1879, 8ον, σ. ιστ'—144, φρ. 4.

1851. **Ἀθήναιον.** Τόμος Η', τεῦχος Α' καὶ Β'. Τῶν μηνῶν Μαΐου, Ἰουνίου, Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου. Περιεχόμενα: Πρόλογος τοῦ Η' τόμου. — Βιβλιογραφία τῆς Ἑλληνικῆς Παλαιογραφίας τοῦ Gardthausen ὑπὸ Γρηγορίου Βερναρδάκη. — Περὶ τοῦ ῥυθμοῦ τῆς παρ' ἡμῖν στιχουργίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀρχαίαν προσῳδίαν καὶ μετρικήν, ὑπὸ Χρυσοσθένους Βαλασσίδου. — Κριτικὰ καὶ ἑρμηνευτικά, ὑπὸ Ἰωάννου Πανταζίδου. — Περὶ τῆς αἰτίας τῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ Θεοδοσίου Θ. Βενιζέλου. — Κριτικὰ καὶ γραμματικά, ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ. Κόντου. — Βιβλιογραφία, ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη· α) ἑλληνικὴ μυθολογία Decharme· 6) Ὁρισμὸς καὶ ἡ νῦν θέσις τῆς φιλολογίας κατὰ Β. Schmidt. γ) Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τὰ σωζόμενα ὑπὸ Σ. Π. Λάμπρου. — Ἐπιγραφαὶ Ἀττικῆς ἀνέκδοτοι, ὑπὸ Στεφάνου Α. Κουμανούδη. — Ἀνασκαφαὶ παρὰ τὸ Δίπυλον, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. — Ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις. — Ἀρχαῖα ἐν Θριασίῳ πεδίῳ εὑρεθέντα. — Ὁ παρὰ τὰς Ἀχαρνὰς πανάρχαιος τάφος. — Ὁ ἐν Χαιρωνείᾳ λέων. — Ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον, ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη. — Βιβλία νεοφανῆ. — Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις. — Παροράματα.

1852. **D. Bikélas. Louki Laras traduit du grec par le Mis de Queux de Saint-Hilaire** Paris, Calmann Lévy, 1879, in 8°, p. VII et 299, fr. 3.50. [Τοῦ διηγήματος τούτου, δημοσιευθέντος τὸ πρῶτον ἐν τῇ Ἑστίᾳ, ἐκδίδοται προσεχῶς μετάφρασις καὶ εἰς τὸ γερμανικόν].

1853. **Socrate et le dialogue Socratique par M^r. E. Egger.** [Extrait de l'annuaire de l'association pour l'encouragement des études grecqus en France (Année 1879). Paris, Typographic Georges Chamerot, 1879.

1854. **Saripolos**, la Question Greco-Turque. Bruxelles, 1879.

Προσεχῶς δημοσιευθήσεται ἐν τῇ Ἑστίᾳ μέρος τοῦ ἀνεκδότου καὶ δυστυχῶς ἡμιτελοῦς ποιήματος τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου «ὁ Φωτεινός,» φιλοφρόνως ἀποσταλὲν ἡμῖν ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ πολυκλαύστου ποιητοῦ. Αἱ στῆλαι τῆς Ἑστίας θὰ δεχθῶσι μετ' εὐλαβείας τὴν τελευταίαν ταύτην ἀκτῖνα τοῦ πνεύματος τοῦ σβεσθέντος ἐπιφανοῦς αὐτῆς συνεργάτου. Τὸ ποίημα ἔχει θέμα ἐπεισόδιόν τι τῆς ἐν Ἑλλάδι φραγκοκρατίας, ἡ δὲ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Λευκάδι ἐπὶ Γρατιανοῦ Τζώρτζη, φράγκου αὐθέντου τῆς νήσου. Τοῦ ποιήματος τούτου μόλις ἐπρόφθασε νὰ γράψῃ ὁ ποιητὴς τρία ᾄσματα, ἤτοι τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου ἔργου, καίτοι ἀπό τινος χρόνου εἰργάζετο πρὸς τοῦτο μετὰ πυρετώδους ταχύτητος, ὡσεὶ προαισθανόμενος τὸ ταχὺ τέλος του καὶ ἐπιθυμῶν νὰ προσφέρῃ τὸ τελευταῖον τοῦτο ποιητικόν του ἄνθος ἀκέραιον εἰς τὸν ἐθνικὸν Παρνασσόν.

— Ὁ φιλογενὴς κ. Γεώργιος Α. Μαυροκορδάτος ἐδωρήσατο ἅπαντα τὰ ἀντίτυπα τοῦ δαπάναις αὐτοῦ ἐκδοθέντος πρό τινος πολυτελοῦς συγγράμματος «Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων ἐπιστολὴ Γ,» περὶ οὗ διὰ μακρῶν ἀναφέραμεν ἐν τῷ ἀριθ. 112 τοῦ Δελτίου, τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, ἐν ᾗ πωλοῦνται ταῦτα πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου αὐτῆς ἀντὶ μιᾶς ὀθωμανικῆς λίρας. Τὴν τιμὴν ταύτην ὥρισεν ἡ ἰδία Σχολή.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς Contemporary Review ἐδημοσιεύθη μακρὰ διατριβὴ τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Νεοκλέους Καζάζη, ἐπιγραφομένη «Πολιτικὸς καὶ πνευματικὸς ἐν Ἑλλάδι βίος».

— Τὰ ἐγκριτότερα φιλολογικὰ περιοδικὰ συγγράμματα τῆς Εὐρώπης μετὰ πολλῶν ἐπαίνων ποιοῦνται ἐπ' ἐσχάτων λόγον περὶ τοῦ τελευταίου πονήματος τοῦ κ. Γρηγορίου Βερναρδάκη Symbolae criticae et paleographicae in Plutarchi vitas parallelas et moralia, περὶ οὗ λόγος ἐγένετο ἐν τῷ ἀρ. 139 τοῦ «Δελτίου» Ἀξιόλογον περὶ αὐτοῦ ἄρθρον περιεῖχεν ἰδίως ἡ «Ἰταλικὴ Ἀνθολογία».

— Ὁ Ἕλλην τὸ γένος κ. Λιβαδίτης, καθηγητὴς τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῦ Ῥηγίου, ἐξέδωκεν ἐσχάτως ἀξιόλογον μετάφρασιν τῶν διαλόγων Αἰσχίνου τοῦ Σωκρατικοῦ.

— Κατὰ τὴν ἐν Σχεφίλδῃ σύνοδον τῆς «Βρετανικῆς Ἑταιρίας» ἐγένετο πολὺς λόγος περὶ Κύπρου. Ἐν αὐτῷ ὁ κ.

Digitized by Google

Βράουν ἀνέγνω μακρὰν πραματείαν, ἐν ᾗ περιέγραψε τὰ κατὰ τὴν ἐν Κύπρῳ διατριβήν του.

— Ὁ κ. Ν. Α. Δρακούλης ἐδημοσίευσε ἐν τοῖς «Συλλόγοις» τοῦ Βουκουρεστίου (ἀριθ. 1043) ἀξιόλογον ἐλεγεῖον εἰς τὸν «Θάνατον τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου».

— Τὴν 28 Αὐγούστου (ἐ. ν.) ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἐμμ. Κόκκινος ἐνεχείρισε τῷ περικλεεῖ τῆς Γαλλίας ἀνδρὶ κ. Λέοντι Γαμβέττᾳ τὸ δίπλωμα, δι' οὗ ἡ νομικὴ σχολὴ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου ἀνηγόρευσεν αὐτὸν «διδάκτορα τῆς νομικῆς τιμῆς ἕνεκεν». Ὁ κ. Κόκκινος ἐγχειρίζων τὸ δίπλωμα ἀπέτεινε τῷ κ. Γαμβέττᾳ τὴν ἑπομένην προσφώνησιν: «Κύριε πρόεδρε! Ἐνετάλην ὑπὸ τοῦ πρυτάνεως τοῦ Ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος πανεπιστημίου νὰ ἐγχειρίσω ὑμῖν τὸ δίπλωμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ νομικὴ αὐτοῦ σχολὴ ὠνόμασεν ἡμᾶς διδάκτορα τῆς νομικῆς τιμῆς ἕνεκεν. Ἐνασκήσασα τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς ἡ νομικὴ σχολὴ τὸ προνόμιον τῆς ἀπονομῆς ἐπιτίμων ἀκαδημαϊκῶν βαθμῶν, ἔδωκεν ἀσθενὲς μὲν ἀλλὰ εἰλικρινέστατον δεῖγμα τοῦ ἐξαιρέτου αὐτῆς σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἔξοχον ἄνδρα, οὗτινος ἅπας ὁ βίος ἀποτελεῖ εὐγλωττοτάτην ἑρμηνείαν, ἅμα δὲ καὶ ἀκριβεστάτην ἐφαρμογὴν τῶν αἰωνίων ἀρχῶν τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου. Βαθεῖα, κύριε πρόεδρε, ὑπῆρξεν ἡ εὐχαρίστησις ὑμῶν ὅταν ἐπείδατε νὰ στέψῃ λαμπροτάτη καὶ νομιμωτάτη ἐπιτυχία τὰς ἀπαραμίλλους ὑμῶν ὑπηρεσίας ὑπὲρ τῆς στερεώσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν θεσμῶν τῆς γενναιόφρονος ὑμῶν πατρίδος. Τὸ πανεπιστήμιον ἡμῶν πέποιθεν, ὅτι ὁμοία ἐπιτυχία περιμένει καὶ τοὺς εὐγενεῖς ὑμῶν ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπανορθωτικῆς δικαιοσύνης ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἐπιτρέψατέ μοι, κ. πρόεδρε, νὰ εἴπω ὑμῖν, πόσον βαθέως συναισθάνομαι τὸ εὐτύχημα, τὸ ὁποῖον μοὶ περιεποιήσατο ἡ τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου ἐντολή, ἅμα δὲ καὶ νὰ βεβαιώσω ὑμᾶς, ὅτι ἡ μνήμη τοῦ περιφανοῦς πολιτικοῦ ἀνδρός, ὅστις μὲ ἠξίωσε τῆς ἐντεύξεώς του, διατηρηθήσεται ἀνεξάλειπτος ἐν τῇ καρδίᾳ μου». Ὁ κ. Γαμβέττας ἀπαντῶν, εἶπεν, ὅτι δέχεται μετὰ βαθείας συγκινήσεως τὸ δίπλωμα, διότι ἀποῤῥέει ἐκ τοῦ πανεπιστημίου ἔθνους, ὅπερ οὐ μόνον διὰ τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ ἱστορίαν εἶναι ἐπίζηλον, ἀλλὰ κινεῖ τὸ διαφέρον πάσης εὐγενοῦς καρδίας διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν πατριωτισμόν, μεθ' ὧν ἠγωνίσατο ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐποχῇ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτοῦ καὶ δικαιοῦται ν' ἀπολαύσῃ τῆς εἰλικρινοῦς ὑποστηρίξεως καὶ τῶν ἰσχυρῶν καὶ παντὸς χρηστοῦ ἀνδρὸς πρὸς ἀνάκτησιν καὶ ἐξασφάλισιν αἰσιωτέρου μέλλοντος. Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς βουλῆς ὡμίλησε περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος.

— Διατρίβουσιν ἐν Ἀθήναις, προτιθέμενοι νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν Πελοπόννησον χάριν ἀρχαιολογικῶν μελετῶν οἱ κκ. Olivier Rayet, ἀρχαῖον μέλος τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς σχολῆς νῦν δὲ καθηγητὴς ἐν Παρισίοις καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Georges Rayet, διευθυντὴς τοῦ ἐν Βορδιγάλοις Ἀστεροσκοπείου.

— Ἐν Γιουργέβῳ ἐξεδόθη ἑλληνικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ Κόσμος».

— Ἐν Ἀθήναις ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἐκλογεύς», ἐν Λεβαδείᾳ δὲ ἡ «Λεβαδεία».

— Κατ' αὐτὰς ἱδρύεται ἐν Θήρᾳ τυπογραφεῖον, ἔνθα θὰ τυποῦται ἐφημερίς.

— Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Χρυσοχόου χάρτης τῆς μεσημβρινῆς Ἠπείρου, περιέχων τὰ ἐλπιζόμενα νέα ἑλληνικὰ ὅρια. Ὁ χάρτης οὗτος φιλοκάλως ἐλιθογραφήθη ὑπὸ τοῦ κ. Κόλμαν.

— Προσεχῶς ἐκδίδει ὁ κ. Ι. Ἰσιδωρίδης Σκυλίσσης νέα του τινὰ ἔργα καὶ τὴν μετάφρασιν, ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, τοῦ δραματίου «Εἶνε τρελή.»

— Ὑπὸ τῆς ἠθοποιοῦ Κας Ἐστέλλας Συλιβάκου ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῆς μεταφράσεως τοῦ ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπανειλημμένως διδαχθέντος δράματος «Αἱ δύο ὀρφαναί,» ἔργου τῶν ποιητῶν Cormon καὶ Dennery.

— Κατ' ἀπόφασιν τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, ἐκδοθήσεται προσεχῶς στρατιωτικὴ ἐφημερίς, ἀποκλειστικῶς περὶ τοῦ κλάδου τούτου πραγματευομένη. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη θὰ τυποῦται ἐν τῷ ἐθνικῷ τυπογραφείῳ, καὶ θὰ διανέμεται δωρεὰν εἰς τοὺς κκ. ἀξιωματικούς.

— Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ὀκτωβρ. ἐπαναλαμβάνεται ἐν Ἀθήναις ἡ ἔκδοσις τοῦ «Βρεττανικοῦ ἀστέρος» (ἄνευ εἰκόνων) ὑπὸ τοῦ κ. Στεφ. Ξένου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διωρίσθη Διευθυντὴς τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ὁ κ. Ἀλέξανδρος Λογοθέτης, Νομάρχης Κερκύρας. — Ἐντὸς ὀκτὼ μηνῶν εἰς πέντε περιῆλθεν ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἀστυνομίας, ἤτοι 1.) εἰς τὸν κ. Βουγιούκαν, 2.) εἰς τὸν κ. Μποῦτον, 3.) εἰς τὸν κ. Παπανικολάου (διευθύνοντα Γραμματέα), 4.) εἰς τὸν κ. Δημητριάδην, καὶ 5.) εἰς τὸν κ. Λογοθέτην. — Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ἡ διαπρεπὴς δέσποινα Ἑλένη Σούτσου, θυγάτηρ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαυΐας Μιχαὴλ Σούτσου, καὶ σύζυγος τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ κ. Ἰωάννου Δ. Σούτσου. — Ἐν Ἀθήναις νεᾶνις αὐτοκτόνησε λαβοῦσα μεγάλην ποσότητα ἀρσενικοῦ καὶ μὴ τυχοῦσα ἐγκαίρου ἰατρικῆς βοηθείας. — Ἐν Λευκάδι ἐγένοντο σεισμοὶ ἰσχυροί, καταπτοήσαντες τοὺς κατοίκους, ὑποστάντας καὶ ἄλλοτε, ὡς γνωστὸν καταστροφὰς δεινάς.— Προελήφθη ἀπόδρασις καταδίκων καὶ ὑποδίκων ἐκ τῶν φυλακῶν Γκαρπολᾶ. Ὁ τύπος θεωρεῖ ὡς αἰτίαν τῆς ἀποπείρας ταύτης οὐχὶ τόσον τὴν πρὸς ἀπελευθέρωσιν φυσικὴν τάσιν, ἀλλὰ τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν τρωγλῶν τούτων. — Ἐξ Εὐβοίας ἠγγέλθησαν διάφοραι πυρκαϊαὶ δασῶν, προξενήσασαι μεγάλας ζημίας, πρὸ πάντων κατὰ τὰ χωρία Μάντρα καὶ Πούρνον. — Ἐν Ὕδρᾳ ἐφονεύθη ἐκ τυχαίας ἐκπυροκροτήσεως ὁ πρῶτος δημαρχιακὸς πάρεδρος Ἰ. Δοντᾶς. — Ἡ νόσος ἄνθραξ ἀνεφάνη αὖθις μετ' ἐπιτάσεως ἐν τῷ Δήμῳ Ἀστακοῦ τῆς Ἀκαρνανίας. — Ἐπὶ τῆς πρὸ τῆς μεγάλης τοῦ Πανεπιστημίου αἰθούσης στήλης ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πρώην Βασιλέως Ὄθωνος ἐχαράχθη τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀντωνίου Φ. Παπαδάκη. — Πλουσία προμηνύεται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λεβαδείας ἡ ἐσοδεία τοῦ βάμβακος. — Διὰ Β. Δ. ἀπηγορεύθη ἡ εἰς τὸ κράτος εἰσαγωγὴ ἐκ Θεσσαλίας βοῶν βουβάλων κ. λ. ἐπιτρεπομένης μόνον τῆς διὰ Σύρου, Κερκύρας καὶ Λαμίας εἰσαγωγῆς μετὰ προηγουμένην κάθαρσιν. — Ὁ μέχρι τοῦδε ἐκ τοῦ λιμένος Πατρῶν ἐξαχθεὶς σταφιδοκαρπὸς ἀνέρχεται εἰς 7,384,677, λίτρας. — Ἐκοινοποιήθη διάταγμα μεταθέσεως τεσσάρων Νομαρχῶν καὶ διορισμοῦ ἐν Εὐβοίᾳ τοῦ κ. Δικαίου. — Διὰ Β. Δ. ἐπετράπη εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὅπως λάβῃ 3,000,000 δραχμὰς ἐκ τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων διὰ διαφόρους ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας. — Πολλαὶ μεταβολαὶ ἐγένοντο εἰς τὸν διδασκαλικὸν κλάδον. — Ἐκ τῶν πέριξ τῶν Ἀθηνῶν χωρίων προσῆλθον αὐθόρμητοι περὶ τοὺς 70 ἐθνοφύλακας ὅπως καταταχθῶσιν εἰς τὸν στρατόν. — Τὸ ναυπηγεῖον τῆς Σύρου ἤρξατο ἀναλαμβάνον ζωὴν πολλῶν πλοίων ναυπηγουμένων. Καὶ ὁ μὲν «Σύνδεσμος τῶν ἐργατῶν» ναυπηγεῖ τέσσαρα πλοῖα ἀπὸ 75 μέχρι 90 ποδῶν μήκους καὶ ἀναλόγου ὕψους καὶ πλάτους· ἡ δὲ «Ἑταιρία τῶν ναυπηγῶν» δέκα ἀπὸ 90 μέχρι 110 ποδῶν. Ἡ ξυλεία ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κατασκευῆς ὑλικὰ εἶναι ἀρίστης ποιότητος, ἡ δὲ ἐργασία ἐφάμιλλος τῇ Εὐρωπαϊκῇ. Ἅπαντα δὲ τὰ πλοῖα ταῦτα κατασκευάζονται πρὸς πώλησιν. — Πολλοὶ ἐκλογεῖς τοῦ δήμου Ἀθηναίων δι' ἐπιστολῶν των παρεκάλεσαν τὸν κ. Τιμ. Φιλήμονα νὰ μὴ φροντίσῃ περὶ τῆς κάλπης, διότι τὸ τίμημα αὐτῆς ἀνεδέχθησαν νὰ καταβάλωσιν ἐξ ἰδίων των αὐτοί. — Ἡ κυβέρνησις ἐχορήγησε τρεῖς χιλιάδας δραχμῶν εἰς τὰς ἐν Γαβάρνῃ τῆς Ἠλείας συνοικισθείσας Ἑλληνοαλβανικὰς οἰκογενείας πρὸς ἀγορὰν βοῶν καὶ ἀραβοσίτων διὰ σπόρον καὶ τροφήν. — Κατὰ τηλεγράφημα τοῦ εἰσαγγελέως Ἀμφίσσης ἐν τῷ δήμῳ Καλλιέων οὐδεὶς φυγόδικος ὑπάρχει, συλληφθέντων πάντων ὑπὸ τοῦ ὑπομοιράρχου Παρνασσίδος. — Ἐν τοῖς δάσεσι Βουνίσῃ Σπηλιᾷ καὶ Γουρνιᾷ τῆς Κορινθίας ἐξεῤῥάγη πυρκαϊά. Ὁ οἰκεῖος δήμαρχος ἔλαβε πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς κατάσβεσιν αὐτῆς. — Διὰ βουλεύματος τοῦ Συμβουλίου τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν ἐπετράπη ἡ ἀπόλυσις τοῦ προφυλακισθέντος συντάκτου τοῦ «Ῥαμπαγᾶ» ἐπὶ ἐγγυήσει 5,000 δραχμῶν κατατεθησομένη εἰς χρήματα ἢ χρεώγραφα. — Ἐν Πειραιεῖ συνέστη σύλλογος τῶν μηχανικῶν τοῦ Β. ναυτικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Μηχανικὸς Σύλλογος Ἀρχιμήδης» ὅστις σκοπὸν ἔχει τὴν συγκέντρωσιν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ μηχανικοῦ κλάδου καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν παρορωμένων δικαιωμάτων αὐτοῦ. — Ἡ ἀνομβρία μεγάλως ἐζημίωσε τοὺς ἀμπελοκτήμονας. Ἡ ποσότης τοῦ γλεύκους προοιωνίζεται κατὰ πολὺ ἐλάσσων τῆς περυσινῆς, ἐνῷ δὲ πέρυσιν ἡ τιμὴ τῆς μπότσας ἔφθασε μέχρι 10 λεπτῶν, ἐφέτος διακυμαίνεται μεταξὺ 35 — 40.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

31 Αὐγούστου 1879 — 31 Αὐγούστου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	283
25 » » 9 %	Ἑλλάδι καὶ	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	293
26 » »	ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 301
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	272
9 » »	Ἑλλάδι μό-	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)	νον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16.80	197.50	250	» 195

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,350
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	152 $^{1}/_{2}$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 114 $^{1}/_{4}$
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 66

Δάνειον 60,000,000. φρ. 391 πρὸς 1.12.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 80—90.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.17. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.15 $^{1}/_{2}$

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 22.95
Λ. Στερλ. » 28.80
Λ. Ὀθωμ. » 26 40
Αὐστρ. Φλ. » 13.50
Ἀρ. 5φρα. » 5.70
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (28 Αὐγούστου). Ἰονικῆς 3 μην. 29.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (28 Αὐγούστου) Ἰονικῆς 29.30.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (5 Σεπτεμβρ.). Ἑτ. νέου.
Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 44 $^{1}/_{4}$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 257
» » » 8 %.. » 248
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 62
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 $^{5}/_{8}$-109 $^{7}/_{8}$
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23.02 $^{1}/_{2}$-07 $^{1}/_{2}$
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 $^{22}/_{40}$
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 $^{12}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (4 Σεπτεμβρ.)	**ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (5 Σεπτεμβρ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.85	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 117.75
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.40	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.40
Εἰκοσάφραγκον » 9.33	Εἰκοσάφραγκον » 9.33
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (5 Σεπτεμβρίου.)
Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.32 $^{1}/_{2}$—37 $^{1}/_{2}$.
Χρυσὸς $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. $^{1000}/_{10.000}$ τὸ χ. 218.89 ζημία 135.50 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Ι. Α. Β. Λευκάδα, Α. Γ. Δ. καὶ Θ. Κ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — **κ. Ἀδελ. Δ. Κωνσταντινούπολιν.** Τῇ 28 σᾶς ἐγράψαμεν. — *** Μετὰ μακρὰν καὶ κοπώδη ὁδοιπορίαν εἶνε δίκαιον ν' ἀναπαύεταί τις τέλος εἰς τὸ πλάγιον τῆς ἑστίας ἢ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς λεύκης. — **Φίλῳ τῆς Ἑστίας.** Μιμηθεῖτε μᾶλλον τὸ ἐν τῷ τελευταίῳ «Φιλολογικῷ παραρτήματι τοῦ Φιγαρὸ» ἀναδημοσιευθὲν περίεργον καὶ μακρὸν ἄρθρον τοῦ διασήμου Ἰακώβου Ἀραγὼ, τὸ ἐπιγραφόμενον : Voyage autour du monde sans la lettre a. — **Καν Μ. Σ. Minel-Gamb.** Ἀπεστάλησαν τῇ 30 Αὐγούστου. — **κ. Μ. Θ. Κωνσταντινούπολιν.** Δυστυχῶς τὸ φύλλον δημοσιεύεται τὸ σάββατον, τὸ δὲ ἰταλικὸν ἀναχωρεῖ τὴν παρασκευήν. — **κ. Ε. Γ. Λυών.** Φροντίσατε, παρακαλοῦμεν, περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν ζητουμένων βιβλίων. — **κκ. Δ. Β. Παρισίους, Π. Α. Α. Γέϊσκ, Ν. Α. Δ. Φάλτσιον, Χ. Α. Καστελλαμάρε, Ι. Α. Α. καὶ Π. Κ. Ἀλεξάνδρειαν, Δ. Ν. καὶ Α. Σ. Κωνσταντινούπολιν, Χ. Μ. Α. Χανία, Σ. Ν. Σύρον, Α. Μ. Πάτρας, Ε. Σ. Ναύπλιον, Δ. Π. Καλάμας, Ι. Χ. Δ, Μ. Κ. Δ, Γ** καὶ Κας Φ. Ε. Hercules Bad, Κ. Α. Ρ. Μασσαλίαν, Α. Ζ. Χίον.** Ἐλήφθησαν. — **κ. ** Γ. Ἀθήνας.** Μόνον παρ' ἡμῖν. Ξένος τις εἶπε, λόγου ὄντος περὶ τῆς νεαρᾶς ἡμῶν φιλολογίας· «Οἱ Γάλλοι ζητοῦσι νὰ εὕρωσι τὰ ἐπαινετέα καὶ τοῦ χειρίστου βιβλίου, οἱ Γερμανοὶ ζητοῦσι τὰ τρωτὰ μέρη καὶ τοῦ ἀρίστου τῶν συγγραμμάτων ἀναλύοντες αὐτὸ ἐπιστημονικῶς. Τέλος ἐν Ἑλλάδι τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀναβιβάζεται εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἢ κρημνίζεται εἰς τὸν Τάρταρον καθ' ὅσον ὁ ἐπικρίνων εἶνε φίλος ἢ ἐχθρὸς τοῦ συγγραφέως». — **κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν.** Συνδρομὴ κ. Σ. Γ. ἐπληρώθη ὑπὸ κ. Θ. Α. Λ.—**κ. Ν* Πειραιᾶ.** Α΄ τόμον «Ἁπάντων» Α. Ρ. Ραγκαβῆ.— **Mlle Η**** Il en est du bonheur comme des montres : les moins compliquées sont celles qui se dérangent le moins. — **Μιᾷ συνδρομητρίᾳ.** Ἡ λέξις bel esprit ἐν ἀρχῇ τῆς ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδος ἐσήμαινε φιλολογικὴν ἱκανότητα· σήμερον ὅμως λέγεται εἰρωνικῶς μόνον ἐπὶ ἀνθρώπων ποιουμένων ἐπίδειξιν πνεύματος, καὶ διὰ τοιούτων προσπαθειῶν παραβλαπτόντων καὶ ὅ πράγματι κέκτηνται.—**κ. Μ* Ἡράκλειον.** Ὁ διάσημος ἱσπανὸς ποιητὴς Lope de Vega (γεννηθεὶς τῷ 1562 καὶ ἀποβιώσας τῷ 1635) θεωρεῖται ὁ πολυγραφώτατος τῶν δραματικῶν συγγραφέων. Ἔγραψε 1500 κωμῳδίας πλὴν πολλῶν ἄλλων φιλολογικῶν του ἔργων. Ὁ Cagetano Alberto de la Barrera y Legrada, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Catalogo bibliografico y biografico del teatro antiquo espanol, ἀναφέρει, ὅτι σώζονται 608 κωμῳδίαι τοῦ Lope de Vega τινὰς τῶν ὁποίων ἔγραψεν ἐν διαστήματι 24 ὡρῶν !

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

785.

Πόθεν παρήχθη ἡ λέξις ἁρματωλός, ἡ δοξασθεῖσα ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως;

786.

Τίνι τρόπῳ δυνάμεθα νὰ διαμοιράσωμεν εἰς δύο μέρη ἀκριβῶς ἴσα, τὰς ἐντὸς ἀγγείου τινὸς περιεχομένας 20 ὀκάδας ὕδατος, μὴ ἔχοντες ἄλλα μέτρα, εἰμὴ ἓν τῶν 14 ὀκάδων καὶ ἓν τῶν 8;

Ἐν Πειραιεῖ. Εἷς μικρὸς συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας.

787.

Θέσον ἐπὶ τῶν κατωτέρω κενῶν τετραγωνιδίων τοὺς ἀριθμοὺς 6-25 οὕτως, ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις ὅλους τοὺς ἐν τῷ τετραγώνῳ ἀριθμούς, αἱ διάφοροι ἀθροίσεις, καθέτως ὁριζοντίως καὶ διαγωνίας νὰ ὦσιν αἱ αὐταί.

		5		
			3	
				2
4				
	1			

788.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Πολλαὶς φοραὶς 'πάει τὸ σταμνὶ 'ς τὴ βρύσι, μὰ κάμμιὰ θὰ πάῃ καὶ δὲν θὰ γυρίσῃ» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

789.

Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τῶν κατωτέρω.

ἴδια	ἀν	τις	ἀνθρώπων	ὅλα
διακριθῶσι	Εὐχῆς	ἔχουσι	βιβλία	τοῦ
ἐγίνοντο	ὀλίγην	ἥτις	θὰ	τοῦ
κόσμου	ἔργον	ἦτον	παρανάλωμα	ἵνα
τα	τίνες	ἔλεγέ	μεταξὺ	κρίσιν
νὰ	πυρὸς	ἦνε	τῶν	τοῖς

790.

Ποῖον εἶνε τὸ τετρασύλλαβον κύριον ὄνομα, ἐξ οὗ ἀφαιρουμένων τῶν δύο πρώτων συλλαβῶν μένει νῆσός τις;

Ἐν Πάτραις. Χ. Α. Ρ.

791.

Κατά τινα διάλεκτον ἄκλιτον μέρος εἶμαι
Καὶ ἐν ἀρχῇ ἀρχαίας τε κ' ἐξόχου βίβλου κεῖμαι.
Νὰ μ' ἀναγράψῃς παιδιᾶς χάριν ἐὰν θελήσῃς,
Ὁ ἥλιος θ' ἀπολεσθῇ θὰ σκοτισθῇ ἡ φύσις.

792.

Εἶμαι νῆσος, φίλοι, νῆσος
Ἡ δυστυχεστέρα ἴσως.
Ἂν τὸ ἧπάρ μου ἐκλείψῃ,
Βασιλέα θ' ἀναδείξῃ
Ἄνακτα λαῶν ἀρχαίων
Ἰσχυρὸν καὶ ῥωμαλέον.

793.

Ἐγὼ ὁ διενέξεων παραίτιος καὶ φόνων,
ἐγ' ὁ παντοῦ τοῦ κόσμου μας τὰ πνεύματα ταράττων
τὴν κεφαλὴν καὶ τράχηλον ἂν ἀπολέσω μόνον,
εἰς ζῶον μεταβάλλομαι τῶν χειροηθεστάτων.

794.

Φέρω πάντοτε ἐντός μου τὰς παρεκτροπὰς ἁπάσας
Καὶ ἐγκλήματα· ἂν ὅμως ὡς καὶ σὺ ἐγκληματίσῃς
Καὶ τὴν κεφαλήν μοὶ κόψῃς, τὴν ὑπομονήν μου χάσας,
Θὰ μεταβληθῶ εἰς γόον, καὶ εὐθὺς θὰ μὲ ἀφήσῃς.

795.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Faire un mot carré de cinq lettres contenant douze fois la même voyelle.

796.

Je suis une ville coquette
Qui de ses six pieds prend un bain.
Placez mon col avant ma tête
Et vous trouvez l'envers soudain.

797.

Mon acte, sur sept pieds, équivaut à détruire;
Mais si votre main me retire
Les deux premiers formant une note, à l'instant
S'ajuste un autre mot, avec les cinq restant,
Dont l'aetion consiste à faire
Précisément tout le contraire.

798.

Quelle est la différence qui existe entre un vieil avocat et un jeune?

ΛΥΣΕΙΣ

774. Ἡ λέξις παλληκάριον εἶνε ἀρχαιοτάτη, διότι ἀνατρέχει μέχρι τῆς Ζ' ἑκατονταετηρίδος, παρήχθη δὲ πιθανώτατα ἐκ τοῦ πάλλα (η) ξ, α (η) κος [παλληκάρι, κοράσιον, νεᾶνις].

Ὁ κ. Κ. Παπαῤῥηγόπουλος ἱστορῶν τὴν ἐν ἔτει 626 πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀβάρων καὶ λόγον ποιούμενος (τόμου Γ' σελ. 271) μικρᾶς τινος ἐξόδου στρατιωτῶν τῆς βασιλευούσης μετὰ τῶν παλληκαρίων των, ἐπιλέγει. «Ἀνεφέραμεν τὴν μικρὰν ταύτην ἔξοδον διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι, ἱστορουμένης αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Πασχαλίου λεγομένου χρονικοῦ τῆς βυζαντινῆς χρονογραφίας, κατὰ πρώτην φορὰν μνημονεύεται ἡ λέξις παλληκάριον, ἡ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους τοσοῦτον περίδοξος παρ' ἡμῖν γενομένη, ὡς δηλοῦσα τὸν γενναῖον μαχητήν· τότε δὲ ἐσήμαινε, καθάπερ ἐξάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω, τοὺς νεωτέρους ἀκολούθους τῶν κυρίως λεγομένων στρατιωτῶν. **

775.

1η Λύσις: Εἰς τοὺς δύο πρώτους θὰ δοθῶσι:
ἀνὰ 3 πλήρεις, 1 πλήρης κατὰ τὸ ἥμισυ, 3 κενὰ = 7
Εἰς τὸν τρίτον:
1 πλήρη, 5 πλήρεις κατὰ τὸ ἥμισυ, 1 κενὸν = 7.

2α Λύσις:

Τῷ α'	2 πλήρη,	3 πληρ. κατὰ τὸ ἥμισυ,	2 κενὰ	= 7
Τῷ β'	2 »	3 » » » »	2 κενὰ	= 7
Τῷ γ'	3 »	1 » » » »	3 κενὰ	= 7
	7	7	7	

776.

1	2	18	21	23
19	10	15	14	7
20	17	13	9	6
22	12	11	16	4
3	24	8	5	25

777. Φῶς (ὡς). — **778.** ΕΙΣ (Ε = 5, Ι = 10, Σ = 200). — **779.** (Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον). — **780.** Ῥώμη. — **781.** Le Doubs [Le doux est le plus éloigné de l'amer (de la mer)]. — **782.** Gorge-orge.

783.

G A L A N T
A R I C I E
L I M O N S
A C O N I T
N I N I V E
T E S T E R

784.

Parce qu'un célibataire n'a pas une BELLE MER.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

9 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 141.

Πρόγραμμα τῶν κατὰ τὴν χειμερινὴν ἑξαμηνίαν τοῦ 1879 — 1880 ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ παραδοθησομένων μαθημάτων:

Τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς — Καθηγηταί.

1. Δαμαλᾶς Ν. — Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Καιν. Διαθήκην. Ἑρμηνείαν εἰς τὰ τρία πρῶτα Εὐαγγέλια καὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους.
2. Διομήδης Α. — Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν καὶ Συμβολικήν.
3. Καλογερᾶς Ν. — Ποιμαντορικὴν καὶ χριστ. ἀρχαιολογίαν.
4. Παυλίδης Π. — Ἑρμηνείαν εἰς τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Π. Διαθήκην. Ἑβραϊκὴν γραμματικήν.
5. Ῥώσης Ζῆκος. — Δογματικήν, Χριστιανικὴν ἠθικήν, ἐγκυκλοπαιδείαν τῆς Θεολογίας.

Ὑφηγηταί.

1. Κωνσταντινίδης Π. — Πατρολογίαν.
2. Μοσχάκης Ι. — Ἐκκλησιαστικὴν ῥητορικήν, Φροντιστήριον. Ῥητορικαὶ ἀσκήσεις.
3. Σούγκρας Σ. Π. — Ἀπολογητικήν, Ἱστορίαν τῶν δογμάτων.

Τῆς Νομικῆς Σχολῆς — Καθηγηταί.

1. Δαμασκηνὸς Ν. — Γαλλικὸν δίκαιον.
2. Θεοφανόπουλος Δ. — Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, κληρονομικὸν δίκαιον.
3. Κόκκινος Ε. — Διοικητικὸν δίκαιον.
4. Κωστῆς Κ. — Ἑρμηνείαν τοῦ κοινικοῦ δικαίου.
5. Οἰκονομίδης Β. — Ἑρμην. τῶν τίτλων τοῦ Πανδέκτου.
6. Παπαῤῥηγόπουλος Π. — Ἀστυκὸν δίκαιον τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Βυζαντινῶν.
7. Ῥάλλης Γ. — Ἐμπορικὸν δίκαιον.
8. Σοῦτσος Α. Ι. — Περὶ κοινωνικῆς πλουτολογίας.
9. Στρέϊτ Σ. — Συνταγματικὸν δίκαιον.
10. Φρεαρίτης Κ. — Εἰσηγήσεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον.
11. Ψαρᾶς Ξ. — Πολιτικὴν δικονομίαν.

Ὑφηγηταί.

1. Ἀγγελάκης Χ. — Διοικητικὸν δίκαιον.
2. Ἀδαμόπουλος Τ. — Πολιτικὴν οἰκονομίαν, Καταστατικήν.
3. Ζωγράφος Ι. — Δημοσιονομίαν.
4. Καζάζης Ν. — Φυσικὸν δίκαιον.
5. Οἰκονόμος Α. — Οἰκονομικὴν νομοθεσίαν καὶ πολιτικὴν οἰκονομίαν.
6. Στούπης Α. — Συνταγματικὸν δίκαιον.
7. Φλογαΐτης Θ. — Συνταγματικὸν δίκαιον.

Τῆς ἰατρικῆς Σχολῆς — Καθηγηταί.

1. Αἰγινήτης Δ. — Εἰδικὴν νοσολογίαν καὶ θεραπευτικήν.
2. Ἀναγνωστάκης Α. — Περὶ ὀφθαλμικῶν παθῶν, Ὀφθαλμιατρικὴν κλινικήν.
3. Ἀρεταῖος Θ. — Χειρουργικὴν παθολογίαν καὶ κλινικήν.
4. Ἀφεντούλης Θ. — Φαρμακολογίαν.
5. Βενιζέλος Μ. — Μαιευτικήν, Νοσήματα τῶν γυναικῶν.
6. Βιτζάρης Α. — Παθολογίαν τῶν παίδων. Ἱστορίαν τῆς ἰατρικῆς.
7. Βουσάκης Κ. — Ἰατρικὴν φυσιολογίαν.
8. Γεωργαντᾶς Α. — Ἰατροδικαστικήν, Τοξικολογίαν.
9. Δαμιανὸς Γ. — Ἀνατομίαν.
10. Δηλιγιάννης Κ. — Εἰδικὴν παθολογίαν καὶ θεραπευτικήν.
11. Ζίννης Α. — Κλινικὴν τῶν νοσημάτων τῶν παίδων.
12. Ζωχιὸς Ι. — Φυσιολογίαν
13. Ἰωάννου Π. — Χειρουργικὴν μετὰ τοπογραφικῆς ἀνατομίας. Ἀσκήσεις χειρουργίας καὶ τοπογραφικῆς ἀνατομίας ἐπὶ τῶν ἑκάστοτε τυγχανόντων πτωμάτων.
14. Καραμήτσας Γ. — Εἰδικὴν νοσολογίαν. Ἀστυκλινικήν.
15. Κυριακὸς Π. Ἐγκυκλοπαιδείαν καὶ μεθοδολογίαν.
16. Μαγγίνας Σ. — Χειρουργικὴν παθολογίαν.
17. Μακκᾶς Γ. — Κλινικὴν ἰατρικήν.
18. Μπαλάνος Σ. — Ὑγιεινήν. Συφιλιδικὰ νοσήματα.
19. Ὀρφανίδης Δ. — Ἀστυκλινικήν.
20. Πάλλης Α. — Ἰατροδικαστικήν.
21. Πρετεντέρης Τ. Χ. — Κλινικὴν ἰατρικήν.
22. Πρινάρης Γ. — Γενικὴν νοσολογίαν.
23. Χατζημιχάλης Μ. — Γενικὴν καὶ παθολογικὴν ἀνατομίαν. Ἀσκήσεις μικροσκοπικάς.

Ὑφηγηταί.

1. Βάμβας Ι. — Δημοσίαν ὑγιεινήν.
2. Δελλαπόρτας Ν. — Ὀφθαλμιολογίαν.
3. Καρέκλης Δ. — Γυναικολογίαν.
4. Κόνσολας Δ. — Μαιευτικήν.
5. Λαμπαδάριος Ν. — Νοσήματα τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἠλεκτροθεραπευτικήν.
6. Λούης Τ. — Χειρουργίαν. Ἀσκήσεις χειρουργίας ἐπὶ ὑπαρχόντων πτωμάτων.
7. Μακκᾶς Ν. — Εἰδικὴν παθολογίαν. Νοσήματα τοῦ λάρυγγος καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.
8. Ὀλύμπιος Χ. — Ἀνατομίαν.
9. Παπαϊωάννου Α. Συστηματικὴν ἀνατομικήν.
10. Πατρίκιος Π. — Χειρουργικὴν παθολογίαν.
11. Σκιαδαρέσης Σ. — Χειρουργικὴν παθολογίαν.
12. Τζαννετόπουλος Γ. — Γυναικολογίαν.
13. Χατζίσκος Κ. — Μαιευτικήν.

Τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς. — Καθηγηταί.

1. Ζαβιτσάνος Γ. — Ἀσκήσεις ἐν τῷ φαρμακευτικῷ φροντιστηρίῳ. Φαρμακευτικὴν πειραματικὴν χημείαν.
2. Καστόρχης Ε. — Περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐλεγειακῆς ποιήσεως. Τὰ τῆς λατρείας τοῦ θείου καθ' Ἕλληνας.
3. Κοκκίδης Δ. — Θεωρητικὴν καὶ σφαιρικὴν ἀστρονομίαν.
4. Κόντος Κ. — Ἑρμηνείαν τοῦ Σοφοκλέους Φιλοκτήτου. Παλαιογραφικὰ προβλήματα καὶ ἄσκησιν εἰς τὸ ἑλληνιστὶ γράφειν.
5. Κοτζιᾶς Ν. — Ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας.
6. Κουμανούδης Σ. — Ἑρμηνείαν ἱστοριῶν Τακίτου. Ἄσκησιν εἰς τὸ λατινιστὶ γράφειν.
7. Κυζικηνὸς Α. — Διαφορικὸν καὶ ὁλοκληρωτικὸν ὑπολογισμόν.
8. Λάκων Β. — Ἀναλυτικὴν γεωμετρίαν.
9. Μητσόπουλος Η. — Ζωολογίαν.
10. Μητσόπουλος Κ. — Ὀρυκτολογίαν.
11. Μιστριώτης Γ. — Ἑρμηνείαν εἰς τὸ προοίμιον τοῦ Θουκυδίδου. Ἑλληνικὴν γραμματολογίαν.
12. Νικολαΐδης Ν. — Κινηματικήν. Τριγωνομετρίαν.
13. Ὀρφανίδης Θ. — Ἀνατομίαν, ὀργανογραφίαν καὶ φυσιολογίαν τῶν φυτῶν.
14. Πανταζίδης Ι. — Περὶ γυμνασιακῆς παιδαγωγίας καὶ διδασκαλίας. Ἑρμηνίαν τοῦ Γ τῆς Ἰλιάδος.
15. Παπαρρηγόπουλος Κ. — Ἱστορίαν τοῦ ἑλλην. ἔθνους.
16. Πυλαρινὸς Φ. — Φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας.
17. Ῥουσόπουλος Α. — Ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ἑρμηνείαν Παυσανίου. Ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν. Ἀρχαιολογικὰς ἀσκήσεις.
18. Σεμιτέλος Δ. — Ἑλληνικὴν μετρικήν.
19. Στρούμπος Δ. — Πειραματικὴν φυσικήν.
20. Τσιβανόπουλος Σ. — Μεσαιωνικὴν ἱστορίαν.
21. Φίλιππος Ἰωάννου. — Μεταφυσικήν, Φυσικὸν δίκαιον.
22. Φιντικλῆς Σ. — Ἑρμηνείαν τοῦ Σοφοκλέους Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ, ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γραμματολογίαν. Ἑρμηνείαν Θουκυδίδου.
23. Χρηστομάνος Α. — Γενικὴν χημείαν. Ὀργανικὴν χημείαν. Ἀσκήσεις πρακτικαὶ τῶν φαρμακοποιῶν, ἰατρῶν καὶ φυσικῶν.

Ὑφηγηταί.

1. Ἀργυρόπουλος Τ. — Πειραματικὴν φυσικήν. Ἀνωτέραν μαθηματικὴν ὀπτικήν.
2. Δέφνερ Μ. — Ἀνάπτυξιν τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν διαλέκτων ἐπὶ διαλεκτικῶν ἐπιγραφῶν.
3. Ἰωάννου Ι. — Χημείαν ἐφηρμοσμένην εἰς τὴν ἰατρικήν.
4. Λάμπρος Π. Σ. — Ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, τὰ κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ Περικλέους. Ἱστορίαν τῆς βασιλείας τῶν Κομνηνῶν. Ἀσκήσεις γραφογνωστικὰς καὶ ἐπιγραφικάς.
5. Μυλωνᾶς Κ. — Ἱστορίαν τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν παρ' Ἕλλησιν, ἰδίᾳ δὲ τῆς πλαστικῆς. Πρακτικὰς ἀσκήσεις

Digitized by Google

ἐπὶ τῶν σωζομένων μνημείων. Ἑρμηνείαν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Βιτρουβίου.

6. Παπαδόπουλος Χ. — Ψυχολογίαν. Παιδαγωγίαν.

7. Σακελλαρόπουλος Σ. — Ῥωμαϊκὴν γραμματολογίαν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1855. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 9 Σεπτεμβρίου 1879. Ἀριθ. 193 (141). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφαγὶς τῆς «ὑγειοαστυνομίας τῆς νήσου Ἀνάφης ἐν ἔτει 1828». — Τὰ λουτρὰ ἐν Λουὲξ (Διήγησις ἄγγλου περιηγητοῦ). — Ἰούλιος Ἀνδράσης. — Τὸ καφενεῖον «Ἡ ὡραία Ἑλλάς». — Γραμματόσημον δηλητηριασθέν. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. — Δάνειον Πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1856. **Τὸ ζήτημα τοῦ λιμένος Πατρῶν, ὑπὸ Κ. Στρούμπου.** Ἐν Πάτραις, 1879, φυλλ. εἰς 8ον, σ. 15.

1857. **Ἄλκηστις.** Τραγῳδία Εὐριπίδου εἰς πέντε σκηνάς, μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν σημερινὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ Δ. Οἰκονομίδου Θετταλομάγνητος. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἑρμοῦ, 1879, 8ον, σ. ε' καὶ 74, δρ. ν. 1,25.

1858. **Β. Γαβριηλίδου, Τορπίλλαι,** κωμῳδία εἰς δύο πράξεις μετὰ προλόγου καὶ ᾀσμάτων. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Περρῆ, 1879, 8ον, ση' καὶ 59, δρ. ν. 1 ½.

1859. **La scelta di una moglie,** comedia politica in un atto di Demetrio Paparrigopulos. Traduzione italiana per Antonio Frabasilis, professore nel Liceo Varvakion [Biblioteca Greca contemporanea]. Eleuterio Pappadopulos editore. Atene, pei tipi della Filocalia, 1879, in 8º. p. ζ'—62, fr. 1.50. [Biblioteca Greca contemporanea. Volumi pubblicati: I Roïdis, La papessa Giovanna. XXXX, 272. Atene, 1876. Fr. 5,00. — II Basiliadis, Galatea, XVI, 112. Atene, 1877. Fr. 2,00. — III. Paparrigopulos D. La Scelta di una Moglie, VIII, 64, Atene, 1879. 1,50. — Sotto i torchi: IV Paparrigopulos D. Opere drammatiche. — V Basiliadis, Scilla. — Di prossima pubblicazione: VI Parnasso Greco del secolo XIX. — VII. Storia della letteratura neo-ellenica, corredata di esempii. Prezzo del volume Fr. 1,50. Per l'estero si aggiungono le spese di posta].

1860. **Conférence sur la modulité dans la musique grecque,** par L. A. Bourgault-Ducoudray, professeur d'histoire de la musique au Conservatoire National de Paris [Comptes rendus sténographiques des Congrès internationaux de l'Exposition Universelle de 1878. Paris, Imprimerie Nationale, MDCCCLXXIX.

1861. **Παρνασσός.** Ἐν Ἀθήναις, Αὔγουστος 1879. Περιεχόμενα: Π. Βράϊλα Ἀρμένη. Δημώδους Ἐπιστήμης Σειρὰ Γ'. Περὶ ἠθικοῦ νόμου. — Σπυρ. Π. Λάμπρου. Ἡ ὑστεραία τῆς ἐν Πλαταιαῖς νίκης. — Κωνσταντίνου Σ. Κόντου. Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις. — Φ. Παρασκευαΐδου. Ἀλήθεια ἐν γένει καὶ ἰδίως ἐν ποινικαῖς δίκαις. — Α. Κ. Χρηστομάνου. Περὶ διδασκαλίας τῆς χημείας. — Ι. Ἰσιδωρίδου Σκυλίσση. Ἡ παρ' ἡμῖν κοσμηματογραφία. — Ἑρμάννου Λίγγ. Ἡ Εἰκονομαχία, διήγημα ἐκ τῆς βυζαντιακῆς ἱστορίας (τέλος). — Ἀρχαιολογικά. Ἀνασκαφαὶ ἐν Τεγέᾳ. Ἀνασκαφαὶ ἐν Δήλῳ. Ὀνόματα δελφῶν. Εἰδήσεις. Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός. — Χρονικά. Φιλολογία καὶ ἱστορία. Τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι. Ἤθη καὶ ἔθιμα.

1862. **Βύρων.** Τόμος Δ', φυλλάδιον Ε'. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Θ. Καρούσου. Βίος Δημοσθένους. — Κ. Ξένου. Μελέτη ἐπὶ τοῦ Σαίξπηρ. — Α. Παπαδιαμαντοπούλου. Περὶ δικαιοσύνης καὶ ποινῆς κατὰ τὴν θετικὴν σχολήν. — Τιμολ. Ἀμπελᾶ. Κρῆτες καὶ Βενετοί.

1863. **Δελτίον τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς.** Ἐν Ἀθήναις, ἔτος 6', Ἰούνιος 1879. Περιεχόμενα: Ὁποῖα εἰσὶ τὰ τεχνικὰ ἔργα τὰ εἰς τὴν ὑγιεινὴν καὶ τὸν καλλωπισμὸν τῆς πόλεως ἀφορῶντα, ὑπὸ Ἐμμ. Μανητάκη. — Περὶ τῆς ἐν Γαλλίᾳ γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως (μετάφρασις). — Πρότασις νόμου περὶ παραχωρήσεως προνομίων ἀνακαλύψεως, τελειοποιήσεως καὶ εἰσαγωγῆς, ὑπὸ Σ. Δ. Σπηλιωτάκη. — Περὶ καλλιεργείας τῶν μωρεῶν καὶ τῆς διατροφῆς τοῦ Σηρίου σκώληκος ὑπὸ Ν. Α. — Περὶ καλλιεργείας τῶν καρποφόρων δένδρων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἔσχε κατ' αὐτὰς μακρὰν συνδιάλεξιν μετὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως. — Ἀπεφασίσθη ἡ κατασκευὴ φάρου α' τάξεως ἐπὶ τῆς νήσου τῶν Οἰνουσσῶν, κατὰ τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου. — Ἡ δίκη ἥτις ἠγέρθη πρὸ πολλῶν ἐτῶν κατὰ τῶν διαχειριστῶν τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Βαρβάκη, ἐξεπεραιώθη κατ' ἔφεσιν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου, αἱ δὲ κατατεθεῖσαι πρὸ χρόνου 500,000 δραχμαὶ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν πρὸς 3 %, δι' ὧν ηὔξησε τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰς 814,670, ἀρθείσης τῆς ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου κατασχέσεως τῶν ἐναγόντων, μετεβιβάσθησαν ἤδη εἰς τὴν μερίδα τοῦ βαρβακείου κληροδοτήματος, κατετέθησαν δὲ διαρκῶς ἐπὶ τόκῳ 6 ½ τοῖς %. — Εἰς τὰς ἐπὶ τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ ἑκατονταετηρίδι τῆς καταστροφῆς τῆς Πομπηΐας γενησομένας ἐν Νεαπόλει ἑορτὰς τῇ 13/25 τοῦ μηνὸς τούτου, προσεκλήθη ἐκ τῶν ἡμετέρων σωματείων ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἰταλίας ὁ φιλολογικὸς σύλλογος «Παρνασσός». Οὗτος δὲ ὥρισεν ὡς ἀντιπροσώπους του τὸν ἐν Νεαπόλει διατρίβοντα κ. Κ. Καραπάνον καὶ τοὺς κκ. Α. Κορδέλλαν, Σ. Π. Λάμπρον καὶ Α. Φραβασίλην. Οὗτοι ἀνεχώρησαν χθές. — Τὸ ὑπουργεῖον ἀνήγγειλε πρὸς τὰς ἁρμοδίας ἀρχάς, ὅτι οἱ προσερχόμενοι ἤδη ἐκ τῆς 6' σειρᾶς τῆς μεταβατικῆς ἐθνοφυλακῆς εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, θὰ ἐξακολουθήσωσιν ὑπηρετοῦντες μόνον μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου. — Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων ἀνήγγειλε διὰ προκηρύξεώς του, ὅτι ἡ ἐν Ὠρωπῷ ἀσθένεια τῶν ζώων ἐξέλιπε καὶ ἡ συγκοινωνία κατέστη ἐλευθέρα. — Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ περὶ διορισμοῦ τῶν δικαστικῶν ἀντιπροσώπων ἐν τοῖς διαφόροις ἐκλογικοῖς τμήμασι κατὰ τὰς προσεχεῖς βουλευτικὰς ἐκλογάς. — Ὁ κ. διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας ἀπηγόρευσε διὰ προκηρύξεώς του τὴν πώλησιν δελτίων ξένων λαχείων καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ ἐν ταῖς ὁδοῖς λαχεῖα τροφίμων καὶ τὰ μικρὰ παιγνίδια ῥουλέτας. — Ἀφίκοντο πολλοὶ περιηγηταὶ καταλύσαντες εἰς διάφορα ξενοδοχεῖα Ἀθηνῶν. — Ἰχνογραφήματα τῶν ἐν Μενιδίῳ ἀνευρεθεισῶν ἀρχαιοτήτων ἀποστέλλονται προσεχῶς εἰς Βερολῖνον. Λιθογραφημένα ἀντίγραφα τούτων θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Βερολίνου» τῷ ἐκδοθησομένῳ κατὰ τὴν ἑορτὴν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς γεννήσεως τοῦ Βιγκελμάνου· — Μὲ ὅλην τὴν ξηρασίαν αἱ ἄμπελοι τῆς Ἀττικῆς ἔχουσι πολλὰς καὶ καλὰς σταφυλάς. Ἡ ἐσοδεία προμηνύεται εὐτυχής. Ἐν γένει τὸ γλεῦκος εἶναι καλλίστης ποιότητος οἱ δὲ ἀμπελοκτήμονες πολὺ συγκαταβατικοί. — Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἑλλ. Ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας ἐδημοσίευσεν ἐγκύκλιον δι' ἧς γνωστοποιεῖ ὅτι οἱ θερινοὶ πλόες τῶν ἀτμοπλοίων αὐτῆς λήγουσιν ὡς ἑξῆς: τὴν μὲν 12 Σεπτεμβρίου λήγει ὁ τελευταῖος πλοῦς ἐκ Σύρου εἰς Κύθνον καὶ Πειραιᾶ, τὴν 13 ὁ ἐκ Πειραιῶς εἰς Αἰδιψόν, τὴν 19 ὁ ἐξ Αἰδιψοῦ εἰς Πειραιᾶ, καὶ τὴν 21 ὁ ἐκ Πειραιῶς εἰς Κύθνον. — Ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὁ τοῦ ἔτους τούτου πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου κ. Θ. Ἀρεταῖος. — Ἤρχισαν αἱ ἀπολυτήριοι ἐξετάσεις εἰς διάφορα γυμνάσια τοῦ κράτους. — Τὸ κατάστημα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν εὐρύνεται διὰ προσθήκης μικρᾶς πτέρυγος. — Ὁ ζωγράφος Ν. Φαρμακίδης γράφει εἰκόνα παριστῶσαν τὴν ἐν Φαλήρῳ μάχην τοῦ Καραϊσκάκη. — Πρό τινων ἡμερῶν τὸ μεσονύκτιον κλέπται ἀπεπειράθησαν νὰ εἰσέλθωσι διὰ ῥήξεως εἴς τι τῶν ἐν Φαλήρῳ ξενοδοχείων, ἀλλ' ἔφυγαν πυροβοληθέντες ὑπὸ τῆς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐρχομένης τυχαίως Μαριγῶς Πουλιδάκη (!). — Διὰ Β. Δ. τῆς 7 Αὐγούστου, ἐνεκρίθη ἡ σύστασις τεσσάρων κακουργιοδικείων ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν διὰ τὴν δευτέραν τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους σύνοδον· ὡρίσθησαν δὲ ἕδραι αὐτῶν τὸ Ναύπλιον, αἱ Καλάμαι, ἡ Τρίπολις καὶ ἡ Σπάρτη. — Ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Τσερέπη ἱδρυθήσεται κατὰ τὴν παραλίαν Ἀλιβερίου οἰνοποιΐας κατάστημα γαλλικῶν οἴνων. — Αἱ πυρκαϊαὶ δὲν παύουσιν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων πυρκαϊῶν, ἃς ἀναφέρουσιν αἱ ἐφημερίδες τῆς Χαλκίδος, καὶ ἄλλη κατὰ τὰ ἀνατολικὰ μέρη τοῦ Καλάμου ἀπετέφρωσεν ἀπεράντους ἐκτάσεις! — Ἡ συλλογὴ τοῦ βάμβακος τῶν ἀνύδρων ἀγρῶν ἤρξατο ἤδη ἐν Λεβαδείᾳ. Ἐν γένει ἡ συλλογὴ προμηνύεται πλουσία. — Εἰς 2,500,000 δρ. ἀνέρχεται ἡ ἀξία τῶν ἐν τῷ ναυπηγείῳ Σύρου ναυπηγουμένων κατ' αὐτὰς πλοίων.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

7 Σεπτεμβρίου 1879 — 7 Σεπτεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	281
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	291
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 390
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	272
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16.80	197.50	250	» 193

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,320
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	152
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 115
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	» 15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	» 20,000,000	» 14,000,000			» 3.—	» 140	» 66

Δάνειον 60,000,000. φρ. 391 πρὸς 1.12.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 60—70.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.17. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.15

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 22.90
Λ. Στερλ. » 28.70
Λ. Ὀθωμ. » 26 35
Αὐςρ. Φλ. » 13.40
Ἀρ. 5φρα. » 5.70
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (4 Σεπτεμβρίου). Ἰονικῆς 3 μην. 28.75—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (1 Σεπτεμβρίου) Ἰονικῆς 29.15.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (12 Σεπτεμβρ.). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 43 3/8
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 257
» » » 8 %.. » 248
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 62 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 5/8-109 3/4
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23.10-15.
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 22/40
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 13/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (11 Σεπτεμβρ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.47
Εἰκοσάφραγκον » 9.35
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (12 Σεπτεμβρ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 117.75
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.30
Εἰκοσάφραγκον » 9.34
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (12 Σεπτεμβρίου.)
Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.32 1/2—37 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/10000 τὸ χ. 218.89 ζημία 135 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἀμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ὁμολογοῦμεν ὅτι τὴν ἐν Ῥωσσίᾳ διάδοσίν της ἡ Ἑστία ὀφείλει κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς φιλογενεῖς ὑμῶν προσπαθείας. Εἰσεπράχθησαν αἱ συνδρομαὶ τῶν κκ. Γ. Β, Ν. Κ, Ι. Κ, Α. Λ, Γ. Λ, Δ. Π. Λ, Ι. Μ, Γ. Μ, Δ. Π. Π, Ι. Π, Α. Σ, Ε. Σ, Ι. Σ καὶ Α. Τ. Τὸ παρελθὸν σάββατον ἀπεστάλη τὸ φύλλον πρὸς τὸν ἐν Ἀναπᾷ κ. Π. Α, πρὸς τοὺς ἐν Ὀδησσῷ δὲ κ.κ. Κ. Π, Ι. Μ καὶ Γ. Β. ἀπεστάλησαν ἅπαντες οἱ ζητηθέντες τόμοι. — κ. Δ. Μ. Κ. Σύρον. Προσεχῶς θὰ σᾶς τὸ γνωστοποιήσωμεν. — Συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας. Εἶνε ψευδώνυμον· τὸ δὲ καθ' αὐτὸ ὄνομα αὐτοῦ εἶνε Ἀμεδαῖος Νῶε καὶ ἔλαβε τὸ ψευδώνυμον Χὰμ ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὑπαινισσόμενος τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κόμητος Νῶε ὁμοτίμου τῆς Γαλλίας. Γεννηθεὶς τῷ 1819 κατετάχθη ἔπειτα εἰς τὴν Πολυτεχνικὴν σχολὴν ἵνα σπουδάσῃ στρατιωτικὸς μηχανικός· ἀλλ' αὐτὸς φύσει ἔρρεπε πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν, καὶ μετ' οὐ πολὺ καταλιπὼν τὴν σχολήν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Παύλου Δελαρὸς πρῶτον καὶ ἔπειτα εἰς τὸ τοῦ Σαρλέτ, οὗ τὰ ἴχνη ἀκολουθῶν ἐπεδόθη εἰς τὴν γελοιογραφικήν. Ὁ Δωμιέ, ὁ Γαβαρνῆ καὶ ὁ κατ' αὐτὰς ἀποβιώσας Χὰμ ἐκπροσωποῦσιν οἱ τρεῖς οὗτοι τὴν καθ' ἡμᾶς γελοιογραφικὴν τέχνην. Ὁ Χὰμ πολὺ ἀπέχει τοῦ Γαβαρνῆ οὗτινος ὁ χρωστὴρ εἶχέ τι φιλοσοφικόν, ὡσαύτως δ' ἀπέχει καὶ τῆς πολιτικῆς δυνάμεως τοῦ χρωστῆρος τοῦ Δωμιέ. Ὁ Χὰμ εἶνε οὕτως εἰπεῖν ὁ Πὼλ δὲ Κὸκ τοῦ κλάδου τούτου τῆς γραφικῆς. Τὴν παρατήρησιν αὐτοῦ ἑλκύουσι μᾶλλον τὰ τῶν τριόδων καὶ τὰ τοῦ κοινοῦ βίου, ὁ ἐργάτης, ἡ παραμάνα, ἡ μοσχομάγκα κλπ. θέματα ἅτινα δύναταί τις ν' ἀποκαλέσῃ χυδαῖα καὶ εὐτελῆ, ἀλλ' ὅμως ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ τέχνη τοῦ γελοιογράφου ἀρτύνουσιν αὐτὰ δι' ἅλατος ἡδύνοντος καὶ διὰ κωμικοῦ τινος ὅπερ θέλγει ἡμᾶς θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας. Ὁ Χὰμ εἶνε δημιουργὸς ἰδίου εἴδους γελοιογραφίας, ὅπερ μέλλει νὰ καταλάβῃ διακεκριμένην θέσιν ἐν τῇ νεωτέρᾳ γελοιογραφικῇ, ἥτις εἶναι τέχνη, ἔχουσα τὴν πραγματικὴν ἀξίαν της. — κ. Ἀδελφοὺς Δ. Κωνσταντινούπολιν. Πρὸς τὸν κ. Ε. Κ, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐλήφθη ἡ συνδρομή, παρεδόθησαν οἱ ζητούμενοι τόμοι. — Μιᾷ κυρίᾳ. Πειραιᾶ. Τοὐναντίον τὸ «διδειν τὴν χεῖρα» (τὸ προσφιλὲς skake hands τῶν Ἄγγλων) κατηργήθη πρό τινος εἰς τὸν λεγόμενον μεγάλον κόσμον ἐν Εὐρώπῃ. Ὡς τεκμήριον φιλίας ἢ σεβασμοῦ θεωρεῖται σήμερον ἁπλοῦς χαιρετισμὸς μετὰ ὑποκλίσεως. — κκ. Α. Ι. Χ. Κωνσταντινούπολιν, Ν. Ι. Κ. Σμύρνην, Ι. Γ. Μυτιλήνην, Κ. Σ. Πάτρας, Μ. Κ. Σ. Λαύριον καὶ Κας Ε. Φ. Τ. Ἀργοστόλιον καὶ Μ. Ι. Βόναν. Ἐλήφθησαν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

799.

Σχημάτισον διὰ τῶν 28 πεσσῶν τοῦ δομινὸ σχῆμα ὅμοιον τῷ κατωτέρῳ. Πρέπει τὰ 6, 5, 4, 3, 2, 1 καὶ 0 νὰ συνάπτωνται ὁμοῦ ἀνὰ τέσσαρα. Τὰ ἄκρα τοῦ σχήματος θ' ἀποτελῶνται ὑπὸ τῶν διπλῶν ἀριθμῶν· θὰ τεθῇ δὲ πρῶτον τὸ διπλοῦν μηδὲν πρὸς τὸ ἄνω μέρος ἐκ δεξιῶν, κατόπιν, πρὸς τὰ ἀριστερά, τὸ διπλοῦν ἕν, τὸ διπλοῦν δύο, τὸ διπλοῦν τρία καὶ οὕτω καθεξῆς·

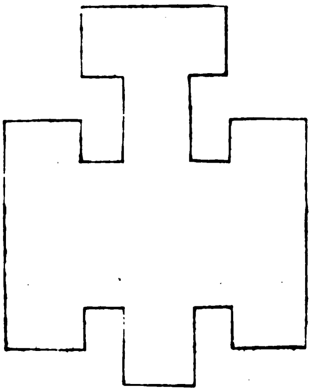

800.

Στέκομαι ὅταν στέκεσαι, κινοῦμ' ὅταν κινῆσαι,
Ἀδύνατον νὰ εἶμ' ἐκεῖ ὅπου καὶ σὺ δὲν εἶσαι.

801.

Καὶ τετραπόδου καὶ πτηνοῦ τὴν φύσιν ἅμα ἔχω·
Οὔτ' εἰς τὸ σκότος τὸ πολύ, οὔτ' εἰς τὸ φῶς ἀντέχω.

802.

Γυμνὸς μὲν εἶμαι πάντοτε, πλὴν τοὺς γυμνοὺς ἐνδύω,
Καὶ ὅπου τρύπαις ἀπαντῶ, τὰς φράττω καὶ τὰς κλείω.
Ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχουσιν, ἀνοίγω καὶ εἰσδύω.

803.

Τετράπουν ἅμα κ' ἑρπετὸν εἶμὶ κἀγὼ ἐπὶ τῆς γῆς·
Ἡ κεφαλή μου ἂν τμηθῇ, ἐπὶ τῆς γῆς μή με ζητῇς.
Στὴν ἀτμοσφαῖραν παρευθὺς ἄνευ πτερύγων καὶ πνοῆς.
Καὶ ἵσταμαι καὶ πνέω,
Καὶ εἰς τὴν φύσιν ἄνεσιν καὶ τέρψιν διαχέω.

804.

Δένδρον εἶμὶ μικρόσωμον, καὶ εἰς τὰς πεδιάδας
Τοῦ νέου κόσμου ὀργυιῶν κατέχω μυριάδας.
Ἂν ἥμισυ τῶν φύλλων μου κανονικῶς χωρίσῃς
Τότ' ἕνα φιλολόγον μας θανόντα θ' ἀναστήσῃς.

805.

De bien des gens, lecteur, ma bizarre nature
Met l' esprit éclairé souvent à la torture ;
Dix pieds forment mon tout : fais bien attention
Que j' exige toujours de la réflexion.
En moi tu trouveras un fleuve d' Italie ;
Ce qu' on doit observer ; ce qui guide aux combats
Le courage et l' ardeur de nos jeunes soldats ;
Ce qui se fait chérir en excitant l' envie ;
Un fruit d' automne ; enfin, pour me deviner mieux,
Te le dirai-je, ami, je suis devant tes yeux.

806.

Tout mortel doit toujours s' estimer mon dernier,
Quand il peut de mon tout adoucir mon premier.

ΛΥΣΕΙΣ

785. Ἡ λέξις ἁρματωλός, λέγει ὁ κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος ἐν τῇ ἱστορίᾳ του, ἐξ ἧς σταχυολογοῦμεν τὸ ἀρθρίδιον τοῦτο, παρήχθη ἐκ τοῦ ὀνόματος armatore ὅπερ οἱ Ἑνετοὶ ἀπέδιδον, ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι, εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ἰταλοὺς αὐτῶν μισθοφόρους. Κατὰ μίμησιν τῶν Ἑνετῶν ἡ ὀσμανικὴ κυβέρνησις εἶχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς (ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς 15 ἑκατονταετηρίδος) μισθοφόρους ὀνομάζουσα αὐτοὺς ἁρματωλούς, εἰς τὰς μαχίμους δ' ὁμάδας αὐτῶν ἐπέτρεψε τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ τὴν περιστολὴν τῆς λῃστείας. Τὰ σώματα ταῦτα τὰ ὁποῖα, δαπάναις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ συντηρούμενα καὶ ἐξ Ἑλλήνων μόνον συγκείμενα, ἦσαν ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων καὶ διανενεμημένα εἰς τὰς διαφόρους τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίας, πλὴν τῶν τῆς Πελοποννήσου, ἔνθα οὐδέποτε ὑπῆρξαν τουρκικὰ ἁρματωλίκια. Οἱ ἁρματωλοὶ οὗτοι δὲν ἔμειναν πάντοτε πιστοὶ εἰς τὴν ὀσμανικὴν κυβέρνησιν· πολλάκις οὐ μόνον μετεῖχον ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων ἀλλὰ καὶ οἴκοθεν περιήρχοντο εἰς ἐχθροπραξείας κατὰ τῶν Τούρκων. Ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ὑπώπτευεν αὐτοὺς πάντοτε, καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐπεχείρησε νὰ τοὺς ἐκδικηθῇ. Καθὼς δὲ οἱ κλέφται εἶχον γίνει ἁρματωλοί, οὕτως οἱ ἁρματωλοὶ ἐγίνοντο κλέφται, ἡ δὲ μετάβασις αὐτῶν ἀπὸ τῆς μιᾶς ἰδιότητος εἰς τὴν ἄλλην ἀπέβαινε τοσοῦτον συχνὴ ὥστε τὰ ἐπωνύμια ἐκεῖνα κατήντησαν νὰ ἐκλαμβάνωνται ἀδιαφόρως σχεδὸν τὸ ἓν ἀντὶ τοῦ ἄλλου καὶ ἐκ παραλλήλου νὰ ἀποδίδωνται εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Ἴσως οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, οἱ πλειότεροι τοὐλάχιστον ἐξ αὐτῶν, δὲν εἶχον τὴν συνείδησιν τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας· ἴσως ἐμάχοντο κατὰ τῶν Τούρκων ἐλαυνόμενοι μᾶλλον ὑπὸ σφοδροτάτου αὐτοματισμοῦ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἢ ἔχοντες τὸ ὑψηλότερον αἴσθημα τῆς ὅλης πατρίδος. Ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἀφοῦ διετέλεσαν οἱ κυριώτατοι ἐπίκουροι ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων ὅσα οἱ πατέρες ἡμῶν διεξήγαγον ἐπὶ 400 ἔτη, ὑπῆξαν οἱ πρωταγωνισταὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας. Ἀπὸ τοῦ Βαλτεσίου μέχρι τῆς Ῥάχωβας ὅλα τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ τῶν ἁρματωλῶν καὶ τῶν κλεφτῶν κατωρθώθησαν. — **786.** Πληροῦμεν τὸ μέτρον τῶν 8 ὀκ. καὶ κενοῦμεν αὐτὸ ἐντὸς τοῦ μέτρου τῶν 14. Ἀκολούθως πληροῦμεν ἐκ δευτέρου τὸ αὐτὸ μέτρον καὶ κενοῦμεν αὐτὸ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ. Οὕτω δὲ ἔχομεν πλῆρες μὲν τὸ μέτρον τῶν 14 ὀκάδων, 2 δὲ ὀκάδας ἐντὸς τοῦ μέτρου τῶν 8. Ἤδη, ἀφοῦ κενώσωμεν τὸ μὲν μέτρον τῶν 14 ὀκ. ἐντὸς τοῦ ἀγγείου, ὅπερ περιεῖχε τὸ ὁλικὸν ποσὸν τῶν ὀκάδων, τὰς δὲ δύο ὀκάδας τὰς περιεχομένας ἐντὸς τοῦ μέτρου τῶν 8 ὀκάδων εἰς τὸ τῶν 14, πληροῦμεν τὸ μέτρον τῶν 8, καὶ κενοῦμεν αὐτὸ ἐντὸς τοῦ μέτρου τῶν 14, καὶ οὕτω ἔχομεν 10 μὲν ὀκάδας ἐντὸς τοῦ μέτρου τῶν 14, τὰς δὲ ἐπιλοίπους 10 ἐντὸς τοῦ ἀγγείου ὅπερ περιεῖχε τὰς ὅλας ὀκάδας.

787.

12	8	5	21	19
16	14	7	3	25
23	20	11	9	2
4	22	18	15	6
10	1	24	17	13

788. Tant va la cruche à la fontainette, qu'elle y laisse le manche ou l'oreillette. Ἢ Tant va le pot au puits que il casse. — **789.** Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτον, ἔλεγέ τις, ἂν ὅλα τοῦ κόσμου τὰ βιβλία ἐγίνοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός, ἵνα διακριθῶσι τίνες μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἔχουσιν ὀλίγην κρίσιν ἥτις νὰ τοῖς ἦνε ἰδία. — **790.** Περὶ Ἄνδρος. — **791.** Ξυν-νύξ. — **792.** Κύπρος-Κῦρος. — **793.** Θρόνος-ὄνος. — **794.** Φυλακή-ὁλακή.

795.

B	E	R	E	T
E	P	E	L	E
R	E	T	E	T
E	L	E	V	E
T	E	T	E	R

796. Nevers-envers. — **797.** Lacérer-créer. — **798.** Elle ne tient qu'à une lettre. Le jeune avocat rougit quand on lui donne de l'argent. Le vieil avocat rugit quand on ne lui en donne pas.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Τὸ 779ον αἴνιγμα εἶνε σύμπτυξις δύο αἰνιγμάτων κατὰ παραδρομὴν συνενωθέντων, ὧν τὸ δεύτερον ἀποτελοῦσιν οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι, ὡς δεικνύει καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ μέτρου. Ἡ λύσις τοῦ μὲν 779ου αἰνίγματος εἶνε χαρὰ (τοῦ πρώτου), καὶ υἱὸς (τοῦ δευτέρου).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

16 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1879.—ΑΡΙΘ. 142.—ΛΕΠΤΑ 10.

Ὁ ἐν Γαλλίᾳ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογος, ἐπιθυμῶν, ἵνα ᾖ ἐν γνώσει τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ προόδου τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, παρακαλεῖ τοὺς συγγραφεῖς καὶ ἐκδότας ἑλληνικῶν συγγραμμάτων ἢ διατριβῶν, ἵνα εὐαρεστούμενοι, ἀποστείλωσι πρὸς αὐτὸν ἀντίτυπον τῶν δημοσιεύσεων αὐτῶν φιλολογικῶν, ἱστορικῶν ἢ ἐπιστημονικῶν. Τὰ συγγράμματα ταῦτα ἀποτεθήσονται εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου· ἐκ δὲ τῶν διπλῶν ἀντιτύπων τὸ ἓν προστεθήσεται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Brunet de Presle δωρηθεῖσαν βιβλιοθήκην τῇ σχολῇ τῶν ζωσῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν. Οἱ ἐπιθυμοῦντες δύνανται ν' ἀποστείλωσι τὰς δημοσιεύσεις αὐτῶν εἴτε διὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, εἴτε διὰ τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας, εἴτε κατ' εὐθεῖαν «À l'Association pour l'encouragement des études Grecques en France. Paris, rue Jacob, 19.»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1864. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 16 Σεπτεμβρίου 1879. Ἀριθ. 194 (142). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς ἐκτάκτου ἐπιτροπείας τοῦ τῶν Βορείων Κυκλάδων τμήματος, ἐν ἔτει 1829.—Ἐσκιμώων ἤθη καὶ ἔθιμα.—Ἡ παρ' ἡμῖν κοσμηματογραφία.—Κωνσταντῖνος Γεράκης.—Κατεκάημεν.—Ἱστορικὸν ἀνέκδοτον. — Φωτεινὸς (Ἐξ ἀνεκδότου ποιήματος τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου).— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. — Ἀλήθειαι. — Δάνειον πνεῦμα.— Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1865. **Περὶ υἱοθεσίας** ὑπὸ Ἰωάννου Ε. Ῥαΐση, διδάκτορος τοῦ Δικαίου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη, 1879, 8ον, σ. 36.

1866. **Περὶ τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ἀφομοιώσεως** πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου καὶ περὶ τῶν πηγῶν τοῦ Ἰονίου δικαίου ὑπὸ Ἀνδρέου Μ. Ἱδρωμένου, δικηγόρου. Ἐν Κερκύρᾳ, τυπ. «ὁ Κοραῆς» Ἰωσὴφ Ναχαμούλη, 1879, 8ον, σ. 40, δρ. ν. 2.

1867. **Ἀστρονομία.** Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ τοῦ G. Pinnoch. Μετάφρασις Α. Μ. Κ. [Τὰ πρῶτα βήματα πρὸς τὰς γενικὰς γνώσεις]. Ἐν Ἑρμουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογρ. καὶ βιβλιοπωλείου Γρηγορίου Κανέλλου, 1879, 16ον, σ. 56, λ. 45.

1868. **Ἐπίτομος ἱστορία τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τῶν** ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς τουρκοκρατίας. Πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ παρθεναγωγείων τῆς Μακεδονίας. Συνταχθεῖσα ὑπὸ Μαργαρίτου Γ. Δήμιτσα, διευθυντοῦ τοῦ Ἑλλην. ἐκπαιδευτηρίου καὶ καθηγητοῦ τῆς Γεωγραφίας ἐν τῷ Ἀρσακείῳ. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογρ. «Ὁ Παλαμήδης», 1879, 8ον, σ. 43.

1869. **Περὶ τῆς ἀξίας καὶ δυνάμεως τῆς κλασικῆς παιδεύσεως**, πραγματεία φιλολογικὴ καὶ κριτικὴ μεθερμηνευθεῖσα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Μαργαρίτου Γ. Δήμητσα, διευθυντοῦ τοῦ Ἑλλην. ἐκπαιδευτηρίου καὶ καθηγητοῦ τῆς Γεωγραφίας ἐν τῷ Ἀρσακείῳ. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογρ. «Ὁ Παλαμήδης,» 1879, 8ον, σ. 31.

1870. **Πάντες ι Έλινες εγγραματι** τυτέστι πος ι καθομιλυμένι έλινικὶ γλόσα δύνατε, διὰ καταλίλυ διδασκαλίας κε απλοπιίσεως ἐπυσιοδους (οὕτω) τυ ορθογραφικὺ άφτίς μέρυς, κε ζωὶν (οὕτω) πλιονα ηθικήν (οὕτω) τε κε κινονικὶν ν αποκτίσι, κε εφκολομάθιτο; να καταστὶ πρὸς πάντας ομογενὶς κε αλογενίς. ιπὸ Τιμοθέυ Κύστα. Ἀθήνησι, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Φιλοκαλίας, 33—ὁδὸς Σοφοκλέους—33. 1879 εἰς 8ον, σ 31. [Ἐν τέλει ὁ συγγραφεὺς σημειοῖ ὅτι καταργεῖ τὰς διφθόγγους καὶ τὸ η καὶ ω, τὴν δὲ δίφθογγον ου ἀντικαθιστᾷ διὰ τοῦ ἁπλοῦ υ].

1871. **Ἀναμνήσεις** τοῦ Edouard Damiron, ἤτοι ἡ περιήγησις αὐτοῦ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀφρικῇ. Πρωτότυπον, μετὰ εἰκονογραφιῶν, ὑπὸ Ἐμμ. Σ. Πετροπούλου. Ἐν Ἀθήναις, 1879, τύποις «Ἀθηναΐδος,» 16ον, σ. 48, 1/2 φρ.

1872. **L'Asie Mineure et les Turcs en 1878.** Souvenir de voyage par Auguste Choisy, ingénieur des Ponts et Chaussées. Paris. Librairie de Firmin-Didot et Cie, 8°, p. 349.

1873. **L'île de Chypre.** Sa situation présente et ses souvenirs du moyen âge par L. de Mas Latrie, professeur à l'École Nationale des Chartes, chef de section aux Archives Nationales. Avec une carte. Paris. Librairie de Firmin-Didot et Cie, 1879, 8°, p. 430, fr. 5. [Pour paraître prochainement: Histoire de l'Église latine en Chypre].

1874. **Lettres Grecques de Mme Chénier.** Sa vie, par R. de Bonnières. Paris, 1879. Charavay frères.

1875. **J. Girard.** Le Sentiment religieux en Grèce depuis Homère jusqu'à Eschyle.

1876. **Δελτίον τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς.** Ἐν Ἀθήναις, Ἰούλιος 1879. Περιεχόμενα: Περὶ τοῦ ποτίμου ὕδατος τῆς πόλεως Πόρου, ὑπὸ Α. Χρηστομάνου. — Παρατηρήσεις περὶ τῆς ποιότητος τῶν ἑλληνικῶν οἴνων ὑπὸ Α. Χρηστομάνου.— Ἀπογραφικά. Περὶ πληθυσμοῦ, ὑπὸ Σ. Α. Σ.—Παραγγέλματα ἀφορῶντα εἰς τὴν οἰνοποιΐαν, ἐκ τῶν τοῦ Πάλμα.

Ἐν τῷ Macmillan's Magazine ἐδημοσιεύθη ὁ ἐναρκτήριος λόγος, ὃν ὁ σοφὸς ἀρχαιολόγος κ. Κ. Τ. Νεύτων ἀπήγγειλε κατὰ τὴν α' συνεδρίασιν τοῦ ἀρτισυστάτου βρετανικοῦ συλλόγου ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ ἀγγλικοῦ «Ἀθηναίου» δημοσιεύεται μακρὰ διατριβὴ τοῦ κ. Σπυρ. Π. Λάμπρου περὶ τῶν ἑλληνικῶν συγγραφῶν, τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ἱστορίαν, τοπογραφίαν καὶ τὴν γλῶσσαν τῆς Κύπρου.

— Αἱ συντηρητικαὶ καὶ κληρικόφρονες ἐφημερίδες τῶν Παρισίων χλευάζουσι τὴν πρὸς τὸν κ. Γαμβέταν προσφώνησιν τοῦ κ. Κοκκίνου. Τὸ Figaro ἐδημοσίευσε καὶ ἐμπαικτικὸν ποίημα ἐπιγεγραμμένον «Ἡ Ὀδύσσεια τοῦ κ. Κοκκίνου».

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ Journal des Savants ἐδημοσιεύθη βιβλιοκρισία περὶ τοῦ Κρητικοῦ θεάτρου τοῦ κ. Σάθα ὑπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ε. Miller.

— Ὁ ἐπὶ τετραετίαν μὲν ἐν Γερμανίᾳ διετίαν δὲ ἐν Παρισίοις περὶ τὰς Σημιτικὰς γλώσσας καὶ ἰδίως τὴν Ἑβραϊκὴν σπουδάζων κ. Γεώργιος Πανταζίδης, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας, ἀγγέλλει ἐκ Παρισίων τὴν ἔκδοσιν Ἑβραϊκῆς γραμματικῆς. Τὸ ἔργον τοῦτο διαιρεῖται εἰς δύο τόμους, ὧν ὁ μὲν πρῶτος θὰ περιλαμβάνῃ τὸ τεχνολογικὸν μέρος τῆς γραμματικῆς, ὁ δὲ δεύτερος τὸ συντακτικὸν μετ' ἐκλεκτῶν πρὸς ἄσκησιν τεμαχίων καὶ λεξικολογίου τῶν ἐν αὐτοῖς λέξεων. Ἑκάτερος τῶν τόμων τιμᾶται φράγκων ἀργυρῶν 10.

— Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 4 Αὐγούστου τῆς βασιλικῆς τοῦ Βελγίου Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν ἀνέγνω ὁ κ. Ν. Σαρίπολος πολιτικὴν αὐτοῦ πραγματείαν ὑπὸ τὸν τίτλον Essai politique et moral sur Thucydide. Ἡ πραγματεία αὕτη ἐτυπώθη καὶ εἰς τεῦχος ἐκ 4 τυπογραφικῶν φύλλων.

— Ὁ ἐν Βραΐλᾳ καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης κ. Χ. Καλωταῖος ἔπεμψε πρὸς τοὺς διαπρεπεῖς φιλέλληνας Βάδιγκτων καὶ Γαμβέταν δύο ᾠδὰς εἰς ὁμηρικοὺς στίχους γεγραμμένας, ἃς δημοσιεύουσιν οἱ «Σύλλογοι».

— Ὁ σοφὸς διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου κ. Σμὶθ ἐδημοσίευσεν ἐν Λειψίᾳ ὑπὸ τὸν τίτλον Studen über Erdbeben νέαν καὶ ἐπηυξημένην ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ «Μελέται περὶ τῶν σεισμῶν», μετὰ διαφόρων πινάκων καὶ χαρτῶν. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ πλὴν ἄλλων σπουδαίων παρατηρήσεων περὶ τῶν σεισμῶν ἐν Τουρκίᾳ, Ἑλλάδι καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀπὸ τοῦ 540 π. Χ. μέχρι τοῦ 1873, ὁ κ. Σμὶθ δημοσιεύει λεπτομερῆ περιγραφὴν πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι γενομένων σεισμῶν ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1879 καὶ γενικὴν θεωρίαν περὶ τῶν κυριωδεστέρων αἰτίων καὶ τῶν ἐκ σεισμοῦ ἀποτελεσμάτων. Μακρὰν διατριβὴν «περὶ σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι» ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε ὁ κ. Σμὶθ ἐν τῷ α' τόμῳ τῆς Ἑστίας, σελ. 119.

—Ἐν τῷ ἀγγλικῷ περιοδικῷ Fortnightly Review ἐδημοσιεύθη μακρὰ διατριβὴ τοῦ κ. Κιναίρδ «Περὶ Μακεδονίας».

— Ἐν τῷ δήμῳ Συκιῶνος τῆς Κορινθίας, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία,» ὑπάρχει ἀρχαιότατόν τι μονίδριον, καλούμε-

Digitized by Google

νον μονὴ Λεχόβης, ἐν ᾧ κρύπτεται πολύτιμός τις Μεσαιωνικὸς θησαυρός. Ἐν τῇ πενιχρᾷ τοῦ μονιδρίου τούτου βιβλιοθήκῃ σταματᾷ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ παρατηρητοῦ ἐπὶ βιβλίου πολυτελοῦς ἐξωτερικοῦ. Τὸ βιβλίον τοῦτο φαίνεται οἱονεὶ ἀποσπασθὲν πλουσίας τινὸς ἡγεμονικῆς βιβλιοθήκης καὶ ῥιφθὲν ἐν μέσῳ τῶν πεπαλαιωμένων βιβλίων τῆς πενιχρᾶς βιβλιοθήκης ἐκείνης. Ἐπὶ μεμβράνης πεποικιλμένης διὰ πολυτελῶν καὶ ἐπιχρύσων κοσμημάτων ἀναγινώσκει τις τοὺς τέσσαρας εὐαγγελιστάς. Ἐπειδὴ κίνδυνος εἶνε ν' ἀπολεσθῇ τὸ πολύτιμον τοῦτο βιβλίον, καθὼς ἀπωλέσθησαν ἀγορασθέντα ἢ κλαπέντα ὑπὸ ξένων περιηγητῶν τόσα κειμήλια, εὐκταῖον εἶνε νὰ μετενεχθῇ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς τὸ ταχύτερον, ὅπου καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ θὰ ἦνε καὶ προχειρότερον εἰς τὴν μελέτην τῶν εἰδημόνων.

— Ἀρτίως ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ὁ δωδέκατος τόμος τῶν ἐπετείων πρακτικῶν τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐνθάῤῥυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ τόμος οὗτος περιέχει τὴν ἔκθεσιν τοῦ προέδρου κ. Σασσὰν κατὰ τὴν γενικὴν συνεδρίασιν τῆς 25 Ἀπριλίου 1878 καὶ τὴν ἔκθεσιν τοῦ γραμματέως κ. Κρουαζὲ περὶ τῶν διαφόρων διαγωνισμάτων τοῦ Συλλόγου. Ὡς γνωστὸν, τὸ Ζωγράφειον γέρας ἐκ 1,000 φράγκων ἀπενεμήθη εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, τὸ Δεβίλλειον γέρας ἐκ 500 φράγκων εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ὠδὲ διόρθωσιν τοῦ Ἀληθοῦς Λόγου τοῦ Κελσίου, ἕτερον δὲ γέρας ἐκ 500 φράγκων εἰς ἔργον τι τοῦ κ. Προῦ. Κατὰ τὸ σύνηθες, εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ Συλλόγου ἐπισυνάπτονται σπουδαιότατα φιλολογικαὶ πραγματεῖαι διαφόρων ἑταίρων, ἐξ ὧν ἄξιαι ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι αἱ τοῦ κ. Μαρτὲν περὶ ὁμηρικῶν τινων παραδόσεων, ἡ τοῦ κ. Δαρὲστ περὶ τοῦ ποινικοῦ δικαίου τῶν Ἀθηναίων, αἱ διορθώσεις τοῦ κ. Κρουαζὲ εἰς ἕνα στίχον τοῦ Πινδάρου, αἱ σκέψεις τοῦ κ. Ἐξξὲρ περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας τῶν ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν γραμμάτων καὶ γλωσσάριόν τι τοῦ κ. Δ. Βικέλα. Ταυτοχρόνως ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ τὸ ἕβδομον τεῦχος τῶν Ἑλληνικῶν Μνημείων περιέχον πραγματείαν περὶ ἀρχαϊκῆς τινος κεφαλῆς ἀγάλματος ὑπὸ τοῦ κ. Δυμὼν καὶ ἀφήγησιν τῶν ἐν Δήλῳ ἀνασκαφῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ὁμόλ.

— Τῇ 25 Σεπτεμβρίου (ἑ. ν.) ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας γενήσονται ἑορταὶ ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος τῆς καταστροφῆς τῆς Πομπηΐας. Ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν ἀνασκαφῶν κ. M. Ruggiero προσεκλήθη καὶ ὁ ἐν Ἀθήναις «Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσὸς» ὅπως ἀποστείλῃ ἀντιπροσώπους. Ἡ Ἐφορία ὥρισεν ἀντιπροσώπους τοῦ Συλλόγου τὸν ἐν Νεαπόλει διατρίβοντα κ. Κ. Καραπάνον καὶ τοὺς κκ. Α. Κορδέλλαν, Σπυρ. Π. Λάμπρον καὶ Α. Φραβασίλην, οἵτινες ἀνεχώρησαν διὰ Νεάπολιν. Ἐν τῇ Ἑστίᾳ θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς περιγραφὴ τῶν εἰρημένων ἑορτῶν ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρ. Π. Λάμπρου.

— Οἱ κκ. Π. Γ. Πολίτης καὶ Δ. Σ. Σκοῦφος ἀγγέλλουν τὴν ἔκδοσιν τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐν διηγηματικῷ καὶ ὑπὸ διαλόγων ποικιλομένῳ τύπῳ καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη.» Ἡ ἱστορία αὕτη θὰ σύγκειται ἐκ δέκα μικρῶν τομιδίων, ὧν ἕκαστον, ἐκ 5-6 τυπογραφικῶν φύλλων συνιστάμενον καὶ ὑπὸ 3-4 εἰκόνων τῶν ἐξοχωτέρων κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἀνδρῶν κοσμούμενον, θέλει τιμᾶσθαι δραχμῆς.

— Ἐν Σύρῳ ἐξεδόθησαν αἱ ἑξῆς δύο νέαι ἐφημερίδες «Ἡ σημαία» καὶ «Ἡ βροντή.» Ἐν Πάτραις ἐξεδόθη ἐπίσης νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Σύνθημα.»

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια μεταβαίνει ἐκ Τατοΐου εἰς Πεταλιοὺς πρὸς θήραν. Εἰς τὴν ἐκδρομὴν ταύτην θέλει παρακολουθήσει τοὺς βασιλεῖς καὶ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κ. Κόρβετ. — Οἱ ἀνακηρυχθέντες ὑποψήφιοι βουλευταὶ καθ' ὅλον τὸ Κράτος ἀριθμοῦνται εἰς 538, προκαταβαλόντες διὰ τὰ ἐκλογικὰ εἴδη δρ. 107,005. — Τῇ 9 Σεπτεμβρίου, ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ Καραμάνου ὁ κ. Τιμολέων Φιλήμων ὡμίλησε πρὸς πυκνὸν ἀκροατήριον ἐκλογέων ἐκθέσας διὰ μακρῶν τὴν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν βουλευτικὴν περίοδον πορείαν αὐτοῦ καὶ τὸ πρόγραμμα καθ' ὃ μέλλει νὰ πολιτευθῇ, ἐὰν ἐκλεχθῇ βουλευτὴς ἐν τῇ νέᾳ βουλῇ. «Ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του ὁ κ. Τ. Φιλήμων, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», λόγον ποιούμενος περὶ φυλακῶν ἀνήγγειλεν, εἰς τοὺς ἀκροατάς του, ὅτι πλούσιοι ὁμογενεῖς ἀπεφάσισαν τὴν ἵδρυσιν φυλακῶν ἐκδίδοντες λαχεῖον ἐκ 2 ½ ἑκατομμυρίων φρ. τὸ ὁποῖον ἀνεδέχθησαν νὰ καλύψωσιν οὗτοι. Καίτοι ὁ κ. Τ. Φιλήμων οὐδὲ λόγον ἐποίησε μετριοφρόνως περὶ τῶν ἐνεργειῶν ἃς οὗτος κατέβαλλε πρὸς περαίωσιν τοῦ σπουδαιοτάτου καὶ φιλανθρώπου τούτου ἔργου, οὐχ ἧττον οὐδένα λανθάνει, ὅτι ὁ κ. Τ. Φιλήμων εἰργάσθη ὡς εἴπερ τις καὶ ἄλλος πρὸς τοῦτο, μετέβη δὲ ὡς ἐνθυμοῦνται πάντες εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν τῶν φιλοπατρίδων ὁμογενῶν.» Μετὰ τὸν κ. Φιλήμονα ὡμίλησε καὶ ἕτερος ὑποψήφιος βουλευτὴς ὁ κ. Ἀντώνιος Βλάχος. — Πρὸ ἡμερῶν καὶ κατ' ἐπανάληψιν εὑρέθησαν ἐρριμένοι ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν λίβελλοι κατὰ τοῦ βασιλέως. Τῇ 10 Σεπτεμβρίου συνελήφθη καὶ ὡδηγήθη εἰς τὰς φυλακὰς ὡς ὕποπτος ὁ τελειόφοιτος τῆς νομικῆς κ. Ἀριστείδης Ῥούκης, μετὰ δύο ἡμέρας δὲ ἀφέθη ἐλεύθερος ὡς ἀθῶος τοῦ ἀποδιδομένου αὐτῷ ἐγκλήματος. — Πρὸ τῆς Ἀκαδημίας, γράφει ἡ «Ἐφημερὶς», ἐστήθησαν λαμπροὶ φανοὶ ἐν ὑαλίνῃ ἀποστραπτούσῃ πομφόλυγι. Προχθὲς τὴν νύκτα ἀνήφθησαν τὰ φῶτα ταῦτα καὶ ἐφάνη ὑπ' αὐτὰ μαρμαίρουσα ἡ πλουσία ὄψις τοῦ μεγάλου μνημείου τοῦ Σίνα, ὡς ὅραμα λαμπρὸν ἐν μυθικῷ ὀνείρῳ. Τὸ πείραμα τοῦ φωτισμοῦ ἐγένετο παρόντος τοῦ κ. Χάνσεν. Ἔχουσι δ' ἕκαστος φανὸς τέσσαρα ῥάμφη φωτὸς, εἰσὶ περίχρυσοι ἐπὶ στύλων κομψῶν μαρμαρίνων κεχρυσωμένων διὰ τριῶν χρυσῶν ποδῶν τοποθετημένοι. Ἤδη τὸ λαμπρὸν αὐτὸ δημιούργημα τῆς τέχνης καὶ τοῦ πλούτου, τὸ κόσμημα τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, ὅμοιον τοῦ ὁποίου οὐδεμία ἄλλη μεγάλη πόλις ἔχει, ἡ Ἀκαδημία, ὁσονούπω συμπληροῦται ἐξωτερικῶς, ἐξακολουθείσης εἶτα τῆς ἐσωτερικῆς διακοσμήσεως. — Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν Κατάστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, τὸ μὲν μεταλλικὸν αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς δρ. 13,298,000, τὰ εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια εἰς 54,000,000, αἱ προεξοφλήσεις εἰς 35,819,000 καὶ αἱ ἔντοκοι καταθέσεις εἰς 35,245,000. — Ἀστυνομικὴ διάταξις ὥρισε τὴν τιμὴν τοῦ ἄρτου ὡς ἑξῆς διὰ τὰς Ἀθήνας, ά. ποιότητος ἑκάστη ὀκᾶ λεπτὰ 54, β'. ποιότητος λεπτὰ 48, γ'. ποιότητος λεπτὰ 42. διὰ δὲ τὸν Πειραιᾶ ά. ποιότητος λεπτὰ 52, β'. ποιότητος λεπτὰ 46 καὶ γ'. ποιότητος λεπτὰ 40. — Διαταγῇ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου, κατηργήθη μὲν τὸ ἐν Φθιώτιδι ἀρχηγεῖον τοῦ μεταβατικοῦ, ἡ δὲ τῆς λῃστείας καὶ ἐν γένει τῆς φυγοδικίας καὶ ζωοκλοπῆς καταδίωξις ἀνετέθη εἰς τὰ οἰκεῖα τάγματα, ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν τοῦ ἀρχηγείου τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ταχθέντα. — Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου κατέθετο εἰς τὸ κεντρικὸν ταμεῖον καὶ τὸ πρὸς συμπλήρωσιν ὑπόλοιπον τῆς ἐξ 1,000,000 δραχμῶν συνδρομῆς αὐτῆς πρὸς τὴν κυβέρνησιν διὰ τὴν ναυπήγησιν τοῦ πλοίου «Ὁ Ναύαρχος Μιαούλης» ἐκ δρ. 462,250. — Μετὰ τριῶν μηνῶν φοβερὰν ἀνυδρίαν ἔβρεξεν ἐν Ἀθήναις τῇ 10 καὶ 12 Σεπτεμβρίου. — Διευθυντὴς μικροῦ τινος καφενείου ἀπεπειράθη ν' αὐτοκτονήσῃ. — Ἐν Πειραιεῖ προσεβλήθη ὑπὸ εὐφλογίας ὑπηρέτριά τις. — Ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν συνεστήθησαν τρία κακουργοδικεῖα (ἐν Πάτραις, Μεσολογγίῳ καὶ Ζακύνθῳ). — Κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα ἐπωλήθη ἐν Πάτραις σταφιδόκαρπος Φιλιατρῶν καὶ Γαργαλιάνων πρὸς τάλ. 26—28. Πυλίας δὲ καὶ Αυγουδίστης πρὸς 25—26. — Τῇ 11 Σεπτεμβρίου θύελλα ἐνσκήψασα ἐν Μεσολογγίῳ ἀνέτρεψε τὰς στέγας πολλῶν οἰκιῶν καὶ κατέστρεψε τὸν κῆπον τῶν ἡρώων. — Κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ἐκλογικὸν κατάλογον οἱ δημόται ἐκλογεῖς τοῦ δήμου Ἀθηναίων ἀνέρχονται εἰς 10,376.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

14 Σεπτεμβρίου 1879 — 14 Σεπτεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	281
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	290
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 389
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	272
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 194

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,320
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	152 1/2
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 115
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 67 1/4

Δάνειον 60,000,000. φρ. 389.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 60 — 70.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.15 1/2

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 22.90
Λ. Στερλ. » 28.70
Λ. Ὀθωμ. » 26 75
Αὐστρ. Φλ. » 13.40
Ἀρ. 5φρα. » 5.70
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (4 Σεπτεμβρίου). Ἰονικῆς 3 μην. 28.75 — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (1 Σεπτεμβρίου) Ἰονικῆς 29.15.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (19 Σεπτεμβρ.). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 42 1/2
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 257
» » » 8 %.. » 248
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 62 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 1/4-109 1/2
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23. 12 1/2-17 1/2.
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 18/40
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 13/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (18 Σεπτεμβρ.)	**ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (19 Σεπτεμβρ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.95	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 117.80
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.50	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.45
Εἰκοσάφραγκον » 9.36	Εἰκοσάφραγκον » 9.35
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (12 Σεπτεμβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2 %) φρ. 25.32 1/2—37 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζημία 135 %

Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ι. Α. Β. Λευκάδα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α. Σ. Muhallet-el-roh. Τῇ 12 σᾶς ἐγράψαμεν. — κκ. F-D et Cie Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κκ. (Μ. Α. Λ.) Βερδιάνσκ, Προξενεῖον τῆς Ῥωσσίας Ῥαιδεστόν. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς ληξάσης ἑβδομάδος. — κ. Τ. Μ. Πάτρας. Οἱ βασιλόπαιδες τῆς Πρωσσίας. Ὁ πρίγκηψ διάδοχος, ὁ μετὰ τοῦ αὐτοῦ πάντοτε ζήλου ἐπιθεωρῶν στρατιωτικὰ γυμνάσια, δοκιμάζων πολεμικὰς ἐφευρέσεις, ὑποστηρίζων καλλιτεχνικὰ ἔργα, καὶ παρακολουθῶν τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφάς, δὲν ἠρκέσθη εἰς τὴν κατ' οἶκον ἐκπαίδευσιν τῶν υἱῶν του, ἀλλὰ τοὺς ἀπέστειλεν εἰς τὰ δημόσια γυμνάσια καὶ τὰ πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, ἵνα γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν μέλλουσαν γενεάν, ἧς θὰ ἰθύνωσι αὐτοὶ μίαν ἡμέραν τὰς τύχας. Ὁ πρωτότοκος τοῦ διαδόχου υἱός, πρίγκηψ Γουλιέλμος, ἐφοίτησε ἐπὶ τέσσαρας ἑξαμηνίας εἰς τὸ ἐν Βὸν πανεπιστήμιον. Ἡ ἐκ Βὸν πρὸ μικροῦ ἀναχώρησίς του μετεποιήθη εἰς ἀληθῆ πανήγυριν. Αἱ οἰκίαι καὶ ὁδοὶ ἦσαν κατεστολισμέναι· πλῆθος φοιτητῶν καὶ καθηγητῶν προέπεμπον τὸν μουσοτραφῆ πρίγκηπα καὶ ἔρραινον ἄνθη καὶ στεφάνους ἐπὶ τὴν ἅμαξάν του. Ἐπροπορεύοντο ἔφιπποι οἱ ἀπαρτίζοντες τὸ σωματεῖον τῶν φοιτητῶν, εἰς ὃ καὶ ὁ πρίγκηψ ἀνῆκεν. Ἐν συμποσίῳ, δοθέντι ἐν ἑνὶ τῶν εὐρυτέρων ζυθοπωλείων, ἐψάλησαν συγκινητικὰ τοῦ σωματείου ᾄσματα καὶ ἀπηγγέλθησαν λόγοι ἐνθουσιωδέστατοι, πρὸς οὓς ἀπήντησεν ὁ πρίγκηψ ἐπαινέσας τὸ ἐν τοῖς σωματείοις ἐπικρατοῦν ἀληθὲς γερμανικὸν πνεῦμα, εἰς ὃ καὶ αὐτὸς θὰ ἔμενε διὰ βίου πιστός. Τελευταῖον ὁ πρίγκηψ προέπιεν εἰς ὑγείαν τοῦ γηραιοῦ πρυτάνεως. — κ. Σ. Κ. Ἰθάκην. Ἐνταῦθα ἡ ἀποστολὴ ἐνεργεῖται μετὰ μεγίστης ἀκριβείας καὶ τάξεως. — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. 138 δελτίου ἡ Ἑστίας; — κκ. Ξ. Β. Λευκάδα καὶ Δ. Μ. Σύρον. Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπεστάλησαν ἀνὰ 30 ἀντίτυπα. — *** Διότι ἐθεωρήσαμεν αὐτοὺς πόθους εὐσεβεῖς οὐδὲν ἔχοντας δυστυχῶς τὸ ἐφαρμόσιμον καὶ τὸ πρακτικόν. — κκ. Κ. Σ. Παρισίους, Κ. Α. Π. Ὀδησσόν, Ι. Α. Βροσθένιον, Α. Ν. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Κ. Βουζᾶ, Ν. Δ. Θεσσαλονίκην, Ι. Κ. Τ. Ὕδραν, Α. Μ. Κ. Σύρον, Ι. Σ. Μεσολόγγιον, Α. Μ. Ι. Κέρκυραν, Ι. Κ. Ἰθάκην καὶ Κας Ε. Τ. Φ. Ἀργοστόλιον καὶ Β. Μ. Κ. Αἴγιον. Ἐλήφθησαν. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Δὲν ἐλάβομεν τὴν κλήρωσιν (Αὐγούστου) σιδηρ. Ῥωμ. — Συνδρομητῇ. Λάβετε τὴν καλοσύνην νὰ μᾶς στείλητε καὶ τὰς λύσεις. — Φίλῳ τῆς Ἑστίας. Τὸ δεύτερον τοῦ ὁποίου ἡ ἀξία δὲν συνίσταται ἁπλῶς εἰς τὴν καλλιέπειαν καὶ τὴν ῥητορικὴν εὐφράδειαν ἀλλ' εἰς τὸ ὑγιὲς τῆς κρίσεως, εἰς τὴν δεινότητα τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ εἰς τὴν καταπληκτικὴν πολυμάθειαν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

807.

Πότε ἐδόθη τὸ πρῶτον τὸ ὄνομα ξεβράκωτος (sans-culotte), δι' οὗ δηλοῦται ὁ ἐπαναστατικὸς ὄχλος;

808.

Θέσον ἐπὶ τῶν κατωτέρω κενῶν τετραγωνιδίων τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 5, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 οὕτως, ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις ὅλους τοὺς ἐν τῷ τετραγώνῳ ἀριθμοὺς, αἱ διάφοροι ἀθροίσεις, καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως νὰ ὦσιν αἱ αὐταί.

3				
				4
		10		
				9
6				

809.

1ον Ἐὰν ἀλληλοδιαδόχως διαιρεθῇ ἀριθμός τις διὰ τοῦ 3, 4, 5, 6 καὶ 7, ἐκ μὲν τῆς διαιρέσεως διὰ τοῦ, 3, 4 καὶ 6 θὰ μείνῃ ὑπόλοιπον 2, διὰ τῆς τοῦ 5, ὑπόλοιπον 1 καὶ διὰ τῆς τοῦ 7 θὰ μείνῃ ὑπόλοιπον 5.

2ον Ἐὰν ἀθροίσῃ τις τὰ πηλίκα τῶν ἀνωτέρω διαιρέσεων, τὸ ἄθροισμα αὐτῶν θ' ἀποτελῇ τὸν ζητούμενον ἀριθμόν. Τίς εἶνε ὁ ἀριθμὸς οὗτος;

Ἐν Πειραιεῖ, 5 Σεπτεμβρίου 1879. Ξ.

810.

Σχημάτισον διὰ τῶν 28 πεσσῶν τοῦ δομινὸ σχῆμα ὅμοιον τῷ κατωτέρῳ. Πρέπει τὰ 6, 5, 4, 3, 2, 1 καὶ 0 νὰ συνάπτωνται ὁμοῦ ἀνὰ τέσσαρα. Τὰ ἄκρα τοῦ σχήματος θ' ἀποτελῶνται ὑπὸ τῶν διπλῶν ἀριθμῶν· θὰ τεθῇ δὲ πρῶτον τὸ διπλοῦν μηδὲν πρὸς τὸ ἄνω μέρος ἐκ δεξιῶν, κατόπιν, πρὸς τ' ἀριστερὰ, τὸ διπλοῦν ἕν, τὸ διπλοῦν δύο, τὸ διπλοῦν τρία καὶ οὕτω καθεξῆς·

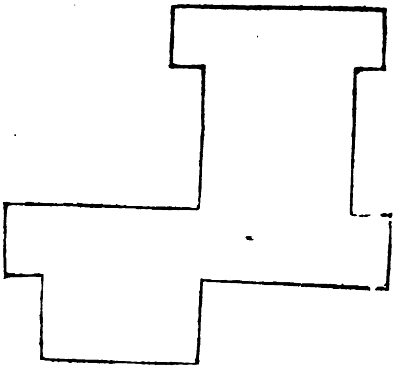

811.

Εἶνε τὸ πρῶτόν μου φυτὸν
Ὅπλον τὸ δεύτερον γνωστὸν
Καὶ τ' ὅλον μου ἐπίθετον
Σημαῖνον τὸν δειλόν.

812.

Ἐξέτασον, θέλεις ἰδεῖ, ἀνήκω στὴν χημείαν,
Καὶ ἂν, ὦ ἀναγνῶστά μου, τὴν κεφαλήν μου λάβῃς,
Σ' ἐπερικύκλωσα εὐθὺς εἰς ὥρας στιγμὴν μίαν,
Μάγον μὴ μὲ ἐκλάβῃς.
Καὶ πάλιν ἂν ἐπιθυμῇς τὰ ἀφεθέντα μέρη,
(Τὴν μέσην καὶ τοὺς πόδας),
Νὰ λάβῃς, ἰδοὺ παρευθὺς ἡ τύχ' ἄλλου μὲ φέρει.
'Σ τὰς Κυβερνήσεις ὅλας,
'Σ τοὺς ὑπουργοὺς 'σ τοὺς βασιλεῖς
Καθίσταμαι πόρος ζωῆς.
Καὶ πάλιν ἂν τῆς λέξεως ταύτης τὸ πρῶτον γράμμα,
Θελήσῃς ν' ἀποβάλῃς,
'Σ ἐννοίας ὅλως ἄλλης,
Ἐμπίπτω βαθὺ χάσμα.
Θέσε ψιλὴν
'Στὴν κεφαλὴν,
Ἐγὼ δὲ ὑψικόρυφος θὰ μένω εἰς τὴν γῆν.

813.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Un vase dont l'ivrogne avalerait sans peine
L'énorme contenu n'en déplaise à Silène;
— Sorte d'oiseau, dit-on, des plus intélligents;
— Ce que Tom-Pouce était, ce que sont bien des gens;
— Un Dieu qui de la fable est passé dans le monde;
— Celui qui, pour vous plaire, exerce sa faconde.

814.

Avec ma queue et ma tête,
On me cherit, on me fête
Dans les jardins, d'où je sors;
Et sans ma queue et ma tête
On me repousse, on me jette
Dans la demeure des morts.

815.

Le pirate sur mon premier
Court après la fortune;
Le médecin par mon dernier
Augmente sa fortune;
Et protégé par mon entier
Le marchand fait fortune.

816.

Mr..... étant chargé de chercher un logement, en trouva un qu'on lui fit 6,000 francs. Cette somme lui paraissant exorbitante, avant de sortir du salon, il prit un charbon dans la cheminée, et traça sur la muraille le rebus suivant:

6,000 francs
le

ΛΥΣΕΙΣ

799.

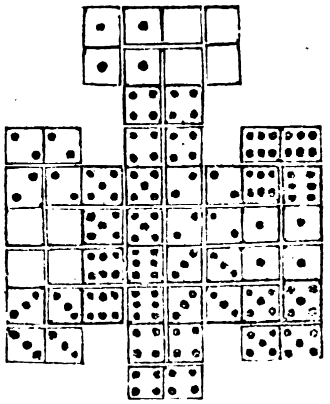

800. Σκιά. — **801.** Νυκτερίς. — **802.** Ῥαφίς. — **803.** Σαύρα-Λύρα. — **804.** Βάμβαξ. — **805.** Logogriphe (pô, loi, gloire, or, poire). — **806.** Malheureux.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι, Ἑλένη Βαρατάση, Μαρία **, Miss Terr, Antoinette *, Μαριάνθη Α. Μπρέλη, Μικρὰ ἀναγνώστρια, Αἰκατερίνη *, Ἕνωσις Τ. Φορέστη (Ἀργοστολίου), Βασιλικὴ Μ. Κουτσουβέλη, Ἑλένη Μ* (Κωνσταντινουπόλεως), Μαρία Ἰωαννίδου (Βόνας). Αἰκατερίνη Ι. Σταυράκη (Θήρας), Μία Σμυρναία. κκ. Ἰωάννης Α. Κανταχίδης, Κωνστ. Κ. Μουτσόπουλος, Le Prince Paul, Μ. Λαδικὸς, Lord Thograf, Ἰωάννης Γιαννόπουλος, Α. Ω, Κ. Κρίτζης, Ι. Α. Κοκκίνης, Lord Gnette, Un Fourchambault, Σόκιν, Ο. Reinhold (Πειραιῶς), Α. Ν. Λαγκαδᾶς (Θήρας), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), Ν. Ι. Κασσαβέτης (Σμύνης), Δ. Ι. Χαλικιόπουλος (Κωνσταντινουπόλεως).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

23 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΑΡΙΘ. 143. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1877. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 23 Σεπτεμβρίου 1879. Ἀριθ. 195 (143). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ διοικητοῦ Βλοχοῦ καὶ Ζυγοῦ ἐν ἔτει 1832. — Περὶ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, ὑπὸ Α. Ζ. Μάμουκα. — Σκηναὶ πολιτικῶν ἠθῶν: Ἡ πρωΐα ἑνὸς ὑπουργοῦ. — Καλλωπισμὸς τῶν Παρισίων. — Καλλωπισμὸς τῶν Ἀθηνῶν. — Αἰγυπτιακαὶ ἐλευθεριότητες. — Τελεολογικὴ φιλοσοφία τοῦ Ἑρρίκου Ἔϊνε. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1878. **Κανονισμὸς τοῦ Ζαππείου ἀνωτάτου ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου** τοῦ θήλεος φύλου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἱδρυθέντος τῷ 1875, ἀνεγνωρισμένου ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἰσοβαθμίου τῷ Ἀρσακείῳ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1879, τύποις Σ. Ι. Βουτυρᾶ καὶ Σας, 8ον, σ. ζ'—54. [Ἄρθρον 1. Σκοπὸς τοῦ Ζαππείου, ἀνωτάτου ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου τοῦ θήλεος φύλου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἱδρυθέντος τῷ 1875, ἐστὶν ἡ τῶν θυγατέρων τῆς Ἀνατολῆς ἐθνικὴ διαπαιδαγώγησις, ἠθικὴ μόρφωσις καὶ ἐπιστημονικὴ εἰς αὐτὰς διάδοσις τῆς πρώτης καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἵνα ἐκτελέσωσι τὸν ἀληθῆ αὐτῶν προορισμὸν ἔν τε τῷ οἴκῳ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ].

1879. **Διατριβὴ περὶ τῆς αἰτίας τῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως** μετὰ τριῶν εἰκόνων ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Θεοδοσίου Β. Βενιζέλου. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἑρμοῦ», 1879, 8ον, σ. 64, δρ. 1. [Ἡ διατριβὴ αὕτη ἐτυπώθη καὶ ἐν τῷ ς' τεύχει τοῦ Ζ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ «Ἀθηναίου».]

1880. **Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας** ἀπὸ Ἰανουαρίου 1878 μέχρι Ἰανουαρίου 1879. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ἰω. Ἀγγελοπούλου, 1879, 8ον, σ. 48 (Μετὰ πινάκων).

1881 **Τὰ παράπονα τοῦ Γέρο-Θωδώρου τοῦ Κρητικοῦ.** Ἐν Ἀθήναις 1879. Σελ. 20. [Ἐν τέλει ἔχει ἡμερομηνίαν «Ἅγιος Πνέμα εἰς τὰς 20 τοῦ δευτερογούλη 1879» καὶ ὑπογραφὴν «Γέρο-Θώδωρος Ἀσπρομάδαρος». [Ποίημα εἰς γλῶσσαν κρητικὴν μετὰ ἐπεξηγηματικῶν λεκτικῶν σημειώσεων, ἐν ᾧ ἐκτίθενται αἱ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνες τῶν Σφακιανῶν καὶ ἐκφέρεται παράπονον ἐπὶ τοῖς ἀναξιοπαθήμασιν αὐτῶν.].

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς κυριακῆς ἄρχεται ἡ Ἑστία τῆς δημοσιεύσεως μεταφράσεως τῆς «Μαγδαληνῆς», μυθιστορίας τοῦ Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθείσης παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου, ἧς καὶ ἄλλα ἔργα ηὐτύχησε νὰ δημοσιεύσῃ ἡ Ἑστία.

— Εὔφημον μνείαν ποιοῦσι πολλαὶ γαλλικαὶ ἐφημερίδες τοῦ διηγήματος τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας,» οὗ τινος, ὡς ἀνηγγείλαμεν ἐν τῷ 139ῳ Δελτίῳ, ἐδημοσίευσε πρὸ μικροῦ μετάφρασιν εἰς τὴν γαλλικὴν ὁ Μαρκήσιος κ. Σαὶντ Ἱλαίρ. Τὸ Figaro (17 Σεπτεμβρίου) ἐδημοσίευσε ἀποσπάσματά τινα τοῦ διηγήματος τούτου, ἡ δ' Illustration (20 Σεπτεμβρίου) γράφει τὰ ἑπόμενα: «Ὁ κ. Δ. Βικέλας εἶνε γνωστὸς ἐν Ἑλλάδι ὡς δημοσιεύσας πλὴν ἄλλων ἔργων, συλλογὴν ποιημάτων καὶ ἔμμετρον μετάφρασιν τριῶν ἐκ τῶν πρωτίστων δραμάτων τοῦ Σαιξπείρου. Ἔγραψε δὲ καὶ ἱστορικὴν μελέτην περὶ Βυζαντινῶν. Ἤδη δὲ διὰ τοῦ Λουκῆ Λάρα εἰσέρχεται καὶ εἰς τὴν μυθιστορίαν ἐὰν δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ οὕτω διήγησιν, ἐν ᾗ ἡ ἀκριβεστάτη ἱστορία εἶνε στενῶς συνδεδεμένη μετὰ τοῦ πλαστοῦ. Καί τοι δὲ ἡ πρᾶξις ἐκτελεῖται κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἀλλ' ὅμως οὔτε τοῦ Βύρωνος τὴν λαμπρὰν ἐποποιΐαν οὔτε τὴν τοῦ Κανάρη χαράσσει ὁ κ. Βικέλας. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν μεγάλων ἐκείνων γεγονότων ἠθέλησεν ἁπλῶς νὰ παρουσιάσῃ νέον καλὸν κἀγαθὸν μέν, ἀλλ' ἄνευ μεγάλων πόθων ἐθνικῶν. Μάρτυς ἀκούσιος τῆς Ἐπαναστάσεως μανθάνει τὰ κατ' αὐτὴν φεύγων τοὺς ἄλλοτε μὲν ἠρέμους καὶ ἡσύχους νῦν δὲ ἐξεγεγερμένους καὶ θορυβώδεις τόπους, ἔνθα ὁ πατὴρ αὐτοῦ μετήρχετο τὸ ἐμπόριον καὶ ἤλπιζε νὰ τὸν διαδεχθῇ. Ἐκ τῆς ἀντιθέσεως δὲ ταύτης παράγεται τὸ διάφορον τοῦ βιβλίου. Ὁ κ. Βικέλας δὲν ἠδύνατο νὰ τύχῃ εἰσηγητοῦ ἀπολαύοντος πλείονος συμπαθείας παρὰ τῷ γαλλικῷ κοινῷ. Συγγραφέως χαρίεντος ἑλληνιστοῦ διακεκριμένου, τοῦ νεωτάτου τῶν ἱδρυτῶν καὶ ἐκ τῶν δραστηριωτάτων μελῶν τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ἐν Γαλλίᾳ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, τοῦ μαρκησίου Κ. Σαὶντ Ἱλαὶρ καὶ μόνον τὸ ὄνομα εἶνε ἐγγύησις τῆς ἀξίας τοῦ συγγραφέως, ὃν ἔκρινεν ἄξιον νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον ἡμῶν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἀρίστων συγγραφέων τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας».

— Ὁ καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτς δημοσιεύει ἐν τῷ Magazine für die Literatur des Auslandes, τῆς 20 Σεπτεμβρίου, μακρὰν μελέτην περὶ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου.

— Ἡ Revue politique et littéraire (20 Σεπτεμβρίου) δημοσιεύει διατριβὴν τοῦ κ. Δ. Βικέλα περὶ τοῦ ἐσχάτως ἐκδοθέντος, ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ καθηγητοῦ κ. W. Wagner, συγγράμματος «Ἀλφάβητος τῆς ἀγάπης.»

— Αἱ «Νέαι Ἰδέαι» δημοσιεύουσι μετάφρασιν τῆς ἐν τῇ Contemporary Review καταχωρισθείσης πραγματείας τοῦ ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ν. Καζάζη «Πολιτικὸς καὶ πνευματικὸς βίος ἐν Ἑλλάδι.» Τὰ περιεχόμενα τῆς περισπουδάστου ταύτης πραγματείας εἰσὶ τὰ ἑπόμενα: Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν τελευταίαν ἀναστάτωσιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Αἴτια τῆς οὐδετερότητος αὐτῆς. Ἑλληνισμὸς καὶ Πανσλαβισμὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Καθήκοντα τῆς Εὐρώπης ἀπέναντι τῆς σλαβικῆς φιλοκτημοσύνης. Ἑλλὰς καὶ Ἀλβανία. Εὔλογοι τῶν Ἀλβανῶν ἐπὶ τῆς Ἠπείρου ἀξιώσεις. Ἑλληνισμὸς Ἰωαννίνων καὶ σημασία αὐτῶν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ. Ἐσωτερικὸς πολιτικὸς βίος ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι. Ἄγονος πολιτικὴ πάλη κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαπενταετίαν. Ζωηρὰ κοινωνική, ἐμπορική, βιομηχανικὴ καὶ πνευματικὴ κίνησις καὶ πρόοδος κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν. Σύλλογοι καὶ ἀποστολὴ αὐτῶν. Συνέδριον Συλλόγων. Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Πνευματικὸς ὀργασμὸς τοῦ ἔθνους, εὐρυτέρας ὁσημέραι λαμβάνων διαστάσεις. Προϊόντα τινα τοῦ διανοητικοῦ βίου τοῦ ἔθνους κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον. Ὁ Ἑλληνισμὸς ὡς ἐκπολιτευτικὸς παράγων καὶ ἠθικὴ δύναμις ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Προσδοκίαι αὐτοῦ ἐξ Εὐρώπης πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Πανσλαβισμοῦ κτλ.

— Αἱ ἐν Δήλῳ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἐπιχειρηθεῖσαι ἀπὸ τινων ἐτῶν ἀνασκαφαὶ ἐπερατώθησαν καὶ διὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ὁ δὲ διευθύνας αὐτὰς κ. Homolle, πρώην ἑταῖρος τῆς σχολῆς ταύτης, νῦν δὲ καθηγητὴς ἐν Νανσύ, ἀπῆλθεν ἤδη εἰς Γαλλίαν. Τὰ εὑρεθέντα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὡς καὶ τὰ εὑρήματα τῶν παρελθόντων ἐτῶν μετεκομίσθησαν εἰς Μύκωνον. Ἡ δὲ γνωστὴ δίγλωσσος, ἑλληνικὴ καὶ φοινικική, ἐπιγραφή, μετεκομίσθη ἐνταῦθα εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Βαρβακείου.

— Ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον 1821, ἐν Ναυπλίῳ δὲ ἡ «Πρόοδος.»

— Μετ' οὐ πολὺ ἐκδίδοται ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Κ. Σακελλαροπούλου, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Γ' γυμνασίου, «Ἱστορία Ῥωμαϊκή.» Ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ δὲ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου κ. Δ. Πατσοπούλου μέλλει νὰ ἐκδοθῇ «Ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν Ἐθνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς ἓν τεῦχος πρὸς διδασκαλίαν ἐν τῇ α' τάξει τοῦ Γυμνασίου.»

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

α'. «Περὶ εὐθύνης τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ὑπουργῶν μετὰ ἱστορικῆς εἰσαγωγῆς καὶ δογματικῆς πραγματείας ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς νεωτέρας συνταγματικῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν παρὰ ταῖς διαφόροις πολιτείαις ἰσχυόντων ἢ ἰσχυσάντων συνταγμάτων, τῶν περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν νόμων καὶ πολλῶν ὑπουργικῶν δικῶν, ἐν αἷς καὶ αἱ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι,» ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. Ἰωάννου Ἀραβαντινοῦ.

β'. «Βιογραφία τοῦ Βενιαμὶν τοῦ Λεσβίου μετὰ τριῶν ἐν χειρογράφῳ σωζομένων ἐπιστολῶν αὐτοῦ ὡς καὶ δύο λόγων, τοῦ ἑνὸς ἀνεκδότου ὄντος,» ὑπὸ τοῦ ἐν Κυδωνίαις κ. Γ. Α. Ἀριστείδου.

γ'. «Ναυτικὸν Ἡμερολόγιον κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἀγγλικοῦ ναυαρχείου, ἐμπεριέχον καὶ τὰ μαθήματα τῆς τε πρακτικῆς καὶ θεωρητικῆς ναυτικῆς ἐπιστήμης κατὰ τὰ συγ-

Digitized by Google

γράμματα τῶν δοκιμωτέρων Ἄγγλων καὶ Γάλλων συγγραφέων» ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Τ. Ν. Γεωργιάδου.

δ'. «Ἀνατολή» περιοδικὸν σύγγραμμα, δὶς τοῦ μηνὸς ἐκδοθησόμενον, ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἑλληνικοῦ Συλλόγου «Ἀνατολή.»

ε'. Μετάφρασις τῆς μυθιστορίας τοῦ Ἰουλίου Βὲρν «Ὁ Σάνσελωρ ἢ τὰ ἔκτακτα ταξείδια.»

— Ἐξεδόθη ἐν Σύρῳ καὶ ὁ 6' ἀριθμὸς τῆς «Μελίσσης τῆς Ἑρμουπόλεως» περιέχων τὰ ἑπόμενα: Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασίων. — Οἱ πρῶτοι μεταλλουργοὶ τοῦ κόσμου. — Μαρκέλλα.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

72 Κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Σεπτεμβ. 1879.

Ἐξαχθεῖσαι σειραί:

56 1037 1142 1870 2078 2351 2434 2502 3050 3102 3223 3564 3578 3690

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
56	25	500	1870	78	400	3102	54	2000
	36	400		87	1000		62	400
	52	500	2078	59	5000	3223	29	500
	77	1000		99	5000		39	400
1037	17	1000	2351	71	500		92	15000
	35	500		75	500	3564	2	400
	65	500	2434	29	400		63	500
	67	400		49	400		67	400
	68	500		61	500		78	400
1142	1	400		100	400		83	500
	22	400	2502	33	2000		87	20000
	39	10000		65	1000		89	200000
	50	500		88	400	3578	90	500
	58	2000		89	500	3690	23	400
	77	1000		99	500		43	400
	100	400	3050	—	—		58	400
1870	60	400	3102	51	400		64	1000

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1350) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐξεκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν γενήσεται τῇ 1 Δεκεμβρίου 1879, ὅτε ἐνεργηθήσεται καὶ ἡ 73 Κλήρωσις.

Πίναξ ἐμφαίνων τὰ πληρωθησόμενα καθαρὰ ὑπόλοιπα:

Α'. — Ὁλοκλήρου τοῦ ποσοῦ.

Φ. Χ.	Ἀφ. 20%	Καθαρ.	Φ. Χ.	Ἀφ. 20%	Καθα.
200000	39980	160020	2000	380	1620
20000	3980	16020	1000	180	820
15000	2980	12020	500	80	420
10000	1980	8020	400	60	340
5000	980	4020	200	20	180

Β'. — Τοῦ ἡμίσεως.

100000	19992	80008	1000	192	808
10000	1992	8008	500	92	408
7500	1492	6008	250	40	210
5000	992	4008	200	32	168
2500	492	2008	100	12	88

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τῇ 15 Σεπτεμβρίου ἐπανῆλθον οἱ βασιλεῖς ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκδρομῆς, ἣν ἔκαμον εἰς Πεταλιοὺς τῆς Εὐβοίας, καὶ αὐθημερὸν μετέβησαν εἰς Δεκέλειαν. — Ὑπὸ τοῦ τμήματος τῆς Δημοσίου ἀσφαλείας ἐδημοσιεύθη πρὸς χρῆσιν τῆς ὑπηρεσίας στατιστικὸς πίναξ περιέχων τοὺς νομούς, τὰς ἐπαρχίας, τοὺς δήμους, τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας τοῦ κράτους καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοτῶν. Κατὰ τὸν πίνακα τοῦτον ὑπάρχουσι 13 νομοί, 52 ἐπαρχίαι, ἐν αἷς ἑδρεύει νομάρχης ἢ ἔπαρχος, 62 ἐκλογικαὶ περιφέρειαι, 336 δῆμοι· οἱ δὲ κάτοικοι καθ' ὅλον τὸ κράτος εἶνε 1,702,356. — Ὑπὲρ τοὺς 100 ἀξιωματικούς, διαφόρων ὅπλων, ἐξετέθησαν ἐφέτος εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς. — Μετεφέρθη εἰς τὰς ἐν Ἀθήναις φυλακὰς τοῦ Μενδρεσὲ ἐκ τῶν τῆς Χαλκίδος ὁ ἄρτι συλληφθεὶς διαβόητος ἀρχιληστὴς Εὐαγγέλης Σπανός. — Νέον μικρὸν ἀτμόπλοιον, «Ἀργολὶς» καλούμενον, προσετέθη εἰς τὰ ὑπάρχοντα ἤδη ἀτμόπλοια τῆς ἀκτοπλοΐας· τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο θέλει ἐκτελῇ καθημερινοὺς πλόας μεταξὺ Ναυπλίου, Λεωνιδίου, Μύλων καὶ Σπετσῶν. — Δύο ἄτομα προσβληθέντα ἐν Πειραιεῖ ἐξ εὐφλογίας ἀπεβίωσαν. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἰατρῶν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς εὐφλογίας φέρει κακοήθη χαρακτῆρα. — Ἀπεβίωσεν ἐν Τριπόλει ἐν βαθεῖ γήρατι καὶ ἐν μεγίστῃ πενίᾳ ὁ Φώτιος Χρυσανθόπουλος, διατελέσας ὑπασπιστὴς τοῦ Γέρο-Κολοκοτρώνη καὶ συγγραφεὺς «Ἀπομνημονευμάτων τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.» — Ἀπεβίωσεν ἐν Πειραιεῖ ὁ Μιχαὴλ Μπαντουβάνος, μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. — Ἀπεστάλησαν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς περιθάλψεως τῶν ἐν Κερκύρᾳ δυστυχῶν προσφύγων ἠπειρωτῶν ἐπιτροπὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ παρὰ μὲν τῆς κυβερνήσεως δρ. 3,000, παρὰ δὲ τοῦ νομάρχου Κεφαλληνίας δραχ. 3,200 προσενεχθεῖσαι πρὸς συντήρησιν τῶν προσφύγων ἠπειρωτῶν παρὰ τῶν ἑπομένων δήμων αὐτῆς, ἤτοι παρὰ τοῦ δήμου Θηναίας δρ. 600, Πυλαρέων 400, Δολιχίου 200, Ἄσσου 200, Κρανίων, 1,500, Πρώνων 300, ἐν ὅλῳ δρ. 3,200. — Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν ἀνηρτήθησαν αἱ εἰκόνες τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐπαναστάσεως, αἵτινες μέχρι τοῦδε εὑρίσκοντο ἐν τῷ Ναυστάθμῳ. Μεταξὺ τῶν εἰκόνων τούτων διακρίνεται καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Προσαλέντου ἐσχάτως φιλοτεχνηθεῖσα τῆς ἡρωΐδος Μπουμπουλίνας. — Θανατηφόρος ἀσθένεια ἀνεφάνη εἰς τοὺς βόας τοῦ χωρίου Βαθὺ τοῦ δήμου Αὐλίδος. — Ἐν Κύθνῳ πρό τινων ἡμερῶν ἐγένετο σοβαρὰ συμπλοκὴ μεταξὺ πολιτῶν τῶν ἀντιμαχομένων ἐκλογικῶν μερίδων. — Κατεσχέθη ἐν Πάτραις κίβδηλον τραπεζικὸν γραμμάτιον τῶν πέντε φράγκων τῆς Ἰονίου Τραπέζης. — Ἐκ τῆς καταπεσούσης ῥαγδαίας βροχῆς κατέπεσεν ἡ πρὸ μικροῦ κατασκευασθεῖσα ἐν Λαμίᾳ πυριτιδαποθήκη. — Ἡ Στοὰ ἀναφέρει τὰ ἑξῆς παραδείγματα μακροβιότητος ἐν Ἑλλάδι: Ἐν Ἐλευσῖνι ζῶσιν ἡ Βασιλικὴ Ἀλιφαντῆ ἐτῶν 110 καὶ ὁ Νικόλαος Γιάννου ἐτῶν 118. Εἰς τὸ χωρίον Παχέα Ῥάχη (Αἰγίνης) ὁ Ἀθανάσιος Λάζαρος ἐτῶν 105 καὶ ἡ σύζυγός του Ἀναστασία Λαζάρου ἐτῶν 92, ἡ Παναγιώτα Πόλα ἐτῶν 101. — Παράρτημά τι τῆς σχολῆς τοῦ κ. Μακράκη ἐν Πειραιεῖ, ἐν ᾧ ἐδιδάσκοντο δέκα μαθηταὶ οἰκότροφοι, διελύθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας. — Ὁ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐσοδείας μέχρι τῆς 10 Σεπτεμβρίου ἐξαχθεὶς σταφιδοκαρπὸς ἐκ τοῦ λιμένος Πατρῶν ἀνέρχεται εἰς λίτρας 32,488,260, εἰσέπραξε δὲ τὸ δημόσιον (δι' ἔγγειον φόρον καὶ δι' ὁδικὰ) δρ. 443,464.75. Ἐξ ἄλλων δὲ λιμένων (Ζακύνθου, Κεφαλληνίας, Κατακώλου καὶ Αἰγίου ἐξήχθησαν 28,631,997 λίτραι. — Ἐκ τῆς τοῦ ἔτους τούτου ἐσοδείας τοῦ ἐλαίου τῆς Κερκύρας ἐγένετο ἐξαγωγὴ μέχρι τέλους Αὐγούστου 121,560 βαρελλῶν, ἤτοι ὀκάδων 6,321,120. Ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς ταύτης εἰσέπραξε τὸ δημόσιον δρ. 1,125,000. — Τὸ ποσὸν τοῦ παραχθέντος κουκουλίου ἐν Λακεδαίμονι κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἀνέρχεται περὶ τὰς 35,000 ὀκάδας, ἐνῷ κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπερέβη τὰς 50,000. — Νέα ἀτμοπλοϊκὴ γραμμὴ συνιστᾶται ἀρχίζουσα ἐντὸς ὀλίγου τακτικὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ Πειραιῶς, Ἀμβούργου καὶ ἄλλων γερμανικῶν πόλεων, διὰ μεγάλων ἀτμοπλοίων τοῦ Βορειογερμανικοῦ Λόϋδ. — Εἰς Φιλιατρὰ ἐφονεύθη συνεπείᾳ τῶν ἐκλογικῶν ὁ Β. Γεωργακόπουλος. — Πολλαὶ ἐν Ἀθήναις συντεχνίαι (τῶν κοσμηματογράφων καὶ ζωγράφων, τῶν τυπογράφων, τῶν ἁμαξηλατῶν καὶ τῶν ξυλουργῶν) συνῆλθον ὅπως σκεφθῶσι τίνας πρέπει νὰ ὑποστηρίξωσι κατὰ τὰς παρούσας βουλευτικὰς ἐκλογάς.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

21 Σεπτεμβρίου 1879 — 21 Σεπτεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	280
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	290
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 389
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	274 ½
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 194

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τέλευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,355
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	153
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 115 ½
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	» 15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	» 20,000,000	» 14,000,000			» 3.—	» 140	» 67

Δάνειον 60,000,000. φρ. 389.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 50—70.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.15

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	22.85
Λ. Στερλ.	»	28.60
Λ. Ὀθωμ.	»	26 15
Αὐστρ. Φλ.	»	13.50
Ἀρ. 5φρα.	»	5.65
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (18 Σεπτεμβρίου). Ἐμπ. 28. 10-20.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (18 Σεπτεμβρίου) Ἐμπ. 28. 50-60.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (26 Σεπτεμβρ.). Ἑτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 43 ⅝
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 257
» » » 8 %.. » 247
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 67
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 ⅛-½
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23. 15-20.
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 18/40
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 14/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (25 Σεπτεμβρ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.20
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.25
Εἰκοσάφραγκον » 9.33
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (26 Σεπτεμβρ.)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 117.30
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.30
Εἰκοσάφραγκον » 9.34
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (26 Σεπτεμβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.30 ½—35 ½.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζημία 135 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως.— Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Καν Ε. Σ. Σ. κ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. — κ. Ξ. Β Λευκάδα. Τηλεγράφημα ἐλήφθη. Τετάρτην ἀπεστάλησαν 50. — κκ. Δ. Ρ. καὶ Γ. Τ. Γέϊσκ. Χρήματα ἐλήφθησαν διὰ τοῦ ἐν Πειραιεῖ ἀνταποκριτοῦ. — κ. Κ. Χ. Ἀλεξάνδρειαν. Χθὲς ἀπεστάλη ὁ ζητηθεὶς τόμος. — κ. Α. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Προθύμως, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ν' ἀποστέλληται προηγουμένως τὸ τίμημα. — Φίλῳ. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. ** Ἐν τούτοις ὁ Β. Σαρδοῦ, λέγεται, ὅτι ἐποίησε τὸ ἑπόμενον πρὸς τὸν Θιὲρς ἐπιτάφιον :

Ci-gît un malin politique
Qui, pour régner tout seul, fonda la république.

Συνδρομητῇ. Σμύρνην. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ὁπότε, ἐν μέσῳ τῆς λαμπρότητος, τῆς τρυφῆς, τοῦ πλούτου καὶ τῶν ἡδονῶν, ὁ φιλόσοφος Ἡγησίας ἐδίδαξε τὸ μάταιον καὶ τὸ μηδαμινὸν τῶν πραγμάτων, τὴν ὑπερβάλλουσαν τῶν κακῶν πληθὺν καὶ τὸ ὅλως ἀνέφικτον τῆς εὐδαιμονίας. «Ὁ βίος ἡμῶν, ἔλεγεν, εἶνε πλήρης κόπων καὶ μόχθων· τὰ πολυειδῆ τοῦ σώματος δεινὰ ἐνοχλοῦσι καὶ τὴν ψυχὴν καὶ ταράττουσι τὴν ἠρεμίαν της· ἡ τύχη μυριάκις ἀντενεργεῖ εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ἡμετέρων πόθων· ἡ τῶν ὅλων δυνάμεων ἁρμονία ἐξ ἧς προκύπτει ἡ Εὐδαιμονία, ὑπάρχει τι ἀνέφικτον· ὅσον φρόνιμοι καὶ ἂν ὑποτεθῶμεν, ἀπατώμεθα ὑπὸ τοῦ ἀβεβαίου τῶν δρωμένων καὶ τῶν ἀκουομένων. Ἀφ' οὗ δὲ ἡ Εὐδαιμονία φαίνεται ἀνέφικτος, οὐδὲ ἐπιζήτητος πρέπει νὰ ἦνε· τέλος τοῦ βίου εἶνε οὐχὶ ἡ ἡδονή, ἀλλ' ἡ ἀπὸ τῆς ἀνίας ἀπαλλαγή. Ἀπαλλαττόμεθα δὲ τῆς ἀνίας, ὁπόταν μένωμεν ἀναίσθητοι πρὸς πᾶν ὅ,τι ἐμποιεῖ λύπην ἢ χαράν, ἀδιάφοροι δὲ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν, ἣν μόνοι οἱ ἄσοφοι καὶ μωροὶ ὑπολαμβάνουσιν ἀγαθόν. Ὁ θάνατος ἀναρπάζει ἡμᾶς οὐχὶ ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν κακῶν». Πολλοὶ τῶν ὁμιλητῶν τοῦ φιλοσόφου τούτου, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἀναγνώντων τὸ ἑαυτοῦ σύγγραμμα «τὸν Ἀποκαρτεροῦντα» ἐγένοντο αὐτόχειρες ἵνα τύχωσι τῆς ὑποτεθειμένης εὐδαιμονίας. Τούτου ἕνεκεν ὁ Ἡγησίας ἐπωνομάσθη «Πεισιθάνατος», ἀπηγορεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου νὰ ἀναπτύξῃ τοῦ λοιποῦ τὸ ἀπαίσιον θέμα—κκ. Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν, Ι. Β. Μασσαλίαν, Γ. Κ, Ν. Σ. καὶ Π. Μ. Κωνσταντινούπολιν, Α. Β. Bonn, Θ. Ν. Θεσσαλονίκην, Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν, Ξ. Ε. Μεσολόγγιον, Ν. Ι. Πάτρας, Σ. Β. Πειραιᾶ, Καν Β. Μ. Κ. Αἴγιον. Ἐλήφθησαν — ** Μενζιζάνια (τὰς μελιτζάνας!) κακνόδιον (τὸ σιγάρον!!), πικροχύαμον (τὸν καφέ!!!). — κ. Δ. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Ἕνεκα τῆς ἐπισωρεύσεως πολλῆς ὕλης καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς διατριβῆς σας.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

817.

Εὑρὲ ἓξ ἀριθμοὺς ὥστε ἐὰν προσθέσῃ τις εἰς τὸ τριπλάσιον ἑκάστου ἐξ αὐτῶν τὸ ἄθροισμα τῶν λοιπῶν πέντε νὰ παράγωνται οἱ ἀριθμοὶ 82, 86, 94, 98, 106, 110.

Ἐν Πάτραις, 5 Σεπτεμβρίου 1879. X*

818.

Ἐντὸς 4 τετραγώνων σχηματιζόντων κατὰ θέσιν ἀκριβῶς μέγα τετράγωνον θὲς τὰ ἀριθμητικὰ ψηφία 1-64 οὕτως ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις πρῶτον τοὺς ἀριθμοὺς ἑκάστου τῶν 4 τετραγώνων, (καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως) καὶ ἔπειτα, ἡνωμένων αὐτῶν εἰς τὸ μέγα τετράγωνον, ἐξετάσῃ τοῦ ὅλου τὰ ἀθροίσματα (καθέτως, ὁριζοντίως, καὶ διαγωνίως) ὡς καὶ πρὶν τῶν τεσσάρων, νὰ ὦσι τὰ 58 ἀθροίσματα πάντα διάφορα μεταξύ των, ἤτοι οὐδὲν αὐτῶν νὰ ᾖ ἴσον πρὸς ἕτερον.

Ἐν Ἀθήναις, Σεπτέμβριος 1879. Εἷς ἀσθενής.

819.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Βάνει κ' ἡ κοσκινοῦ τὸν ἄνδρα της μὲ τοὺς πραγματευτάδες» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

820.

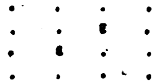

821.

ΚΥΡΙΑΚΗ Δευτέρα ΤΡΙΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ Πέμπτη ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ Σάββατον

822.

Ἐς τὴν φύσιν εἶμαι ἄφθονον καὶ λίαν ἀναγκαῖον·
Ἐὰν ὅμως τὸ πρῶτόν μου θέσῃς ὡς τελευταῖον,
Τότε κ' ἐγὼ εἰς τὴν σειρὰν εἶμαι τῶν ἀθανάτων,
Κ' εἰς τὸν Ὄλυμπον οἰκῶ ἐντὸς θείων δωμάτων.

823.

Ζῶον τετράπουν θὰ ἰδῇς, ὁλόκληρος ἂν μείνω·
Τροφή σου καθημερινή, ἂν λείψῃ τι, θὰ γίνω.

824.

Εἰς πανηγύρεις κ' ἑορτὰς πιστός σου φίλος εἶμαι
Καὶ σύμβουλός σου ἀψευδὴς ἐνώπιόν σου κεῖμαι·
Ἀπατεῶνες οἱ λοιποί, ἐγὼ μόνος δὲν κρύπτω
Κανένα σου ἐλάττωμα, τὰ πάντ' ἀποκαλύπτω·
Μὴ μὲ καλέσῃς κόλακα, ἐγὼ δὲν κολακεύω,
Ἐὰν τὰς καλὰς πράξεις σου μιμοῦμαι καὶ ζηλεύω.
Ἂν ὅμως παίζοντα κ' ἐγὼ σὲ παίζω, εἰς τί πταίω;
Ἂν μὲ γελάσῃς, σὲ γελῶ· ἂν κλαύσῃς, κ' ἐγὼ κλαίω.
Οὐδόλως σοὶ χαρίζομαι, οὐδὲ κεραίαν μίαν
Ἀναντapόδοτον στὴν σὴν παραχωρῶ μωρίαν.
Μὴ χαλεπαίνῃς, καὶ αὐτὸ τὸ Γνῶθι σαυτὸν μόνον
Μέσον ἐμοῦ διδάσκεσαι χωρὶς κανένα πόνον·
Ἀλλ' ὅσῳ εἶμαι ὑγιής, μὲ βλέπεις, μὲ θωπεύεις·
Ἠσθένησα; ἀλλοίμονον! καὶ δὲν μὲ νοσηλεύεις.
Ἀπέθανα; Ἀχάριστος ὡς εἶσαι καὶ ἀγνώμων,
Οὐδὲ ταφῆς μὲ ἀξιοῖς, μὲ ῥίπτεις εἰς τὸν δρόμον.

Γ. Α.

825.

Rébus

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Vent
Si on le bien si cieux d'une for e une maladie quo.

826.

Mot-carré

Lectrice, mon p r e m i e r est notre commun père,
Pour être mon s e c o n d il vous faut un époux,
Votre sort est mon t r o i s, pour peu qu'il soit jaloux;
Aimez bien mon d e r n i e r, enfants; c'est votre mère.

827.

Avec mon cœur je vous nourris;
En me l'ôtant je vous détruis.

ΛΥΣΕΙΣ

807. Τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ ξεβρακώτου (sans-culotte) ἐδόθη τὸ πρῶτον ἔν τινι σατύρᾳ εἰς τὸν πτωχὸν ποιητὴν Gilbert ὑπὸ συγγραφέως τινός, ὅστις ἐπιζητῶν ἕδραν ἀκαδημαϊκοῦ ἐκολάκευε τοὺς ἀ θ α ν ά τ ο υ ς τοὺς μέλλοντας συναδέλφους του σατυρίζων τὸν Gilbert καὶ ἐξευτελίζων αὐτοῦ τὴν πενίαν· ἦτο δὲ φαίνεται ὁ ποιητὴς διώκτης τῶν ἀκαδημαϊκῶν.

Βραδύτερον, τῷ 1790, ὅτε ποτὲ ὁ Maury ἠγόρευεν ἐν τῇ πρώτῃ Ἐθνικῇ συνελεύσει τῶν Γάλλων, ἀπήρεσκε δὲ κατὰ τὸ σύνηθες ὁ λόγος αὐτοῦ εἰς τὸν ὄχλον, ὅστις καὶ ἐθορύβει ἀπὸ τῶν θεωρείων, ὁ ἀββᾶς παρεκάλεσε τὸν πρόεδρον νὰ ἐπιβάλῃ σιγὴν εἰς τοὺς ξ ε β ρ α κ ώ τ ο υ ς, δείξας τοὺς ἐν τοῖς θεωρείοις τῆς συνελεύσεως ῥακενδύτας. Ἔκτοτε τὸ ὄνομα παρέμεινε δηλοῦν τὸν ἐπαναστατικὸν ὄχλον καὶ ἐγένετο δεκτὸν ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὄχλου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν κολάκων τοῦ ὄχλου, τῶν δημαγωγῶν.

Ὁ Maury φημίζεται πλὴν ἄλλων καὶ διὰ τὰς εὐφυεῖς αὐτοῦ ἀπαντήσεις. Οὕτω λ. χ. ὅτε ὁ μαινόμενος ὄχλος ἐζήτει, ὅπως τότε ἐγίνετο, διὰ κραυγῶν νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν φ α ν ὸ ν (à la lanterne), ἵνα ἐκεῖθεν τὸν ἀπαγχονίσῃ, ὁ Maury ἀπεκρίθη· «θὰ βλέπετε τότε καθαρώτερα;» —Καὶ ὅτε ὁ Μίναβραχ ἔλεγεν εἰς τὴν συνέλευσιν· «θὰ περικλείσω τὸν ἀββᾶν Maury εἰς φαῦλον κύκλον» — «θέλεις λοιπὸν νὰ μὲ φιλήσῃς;» ἀνέκραξεν ὁ Maury. Τῷ 1803 ὁ Maury, καρδινάλιος ὤν, ἐπαρουσιάσθη τὸ πρῶτον πρὸς τὸν Ναπολέοντα καὶ σχεδὸν ἔτρεμεν ὑπὸ τῆς συγκινήσεως. «Τί ἔχετε, κύριε Καρδινάλιε;» ἠρώτησεν ὁ αὐτοκράτωρ—«Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ποτὲ δὲν ἐφάνην τρέμων ἐνώπιον ἑνὸς μεγάλου ἔθνους καὶ τρέμω τώρα ἐνώπιον ἑνὸς μεγάλου ἀνδρός.»

Ἐν Ἀθήναις, 18 Σεπτεμβρίου 1879. Σ.

808.

3	1	21	18	22
25	23	5	8	4
24	2	10	15	14
7	19	17	13	9
6	20	12	11	16

809.—26.

810.

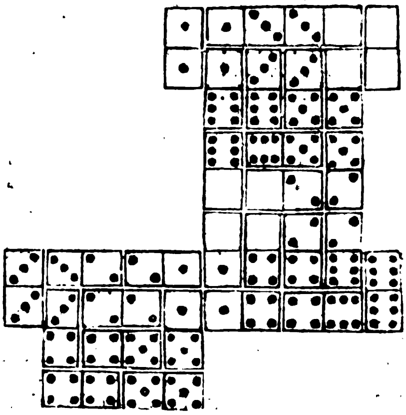

811. Ῥίψ, ῥινός· ἀσπίς, ῥίψασπις.— **812.** Φωσφόρος (Φῶς-φόρος—ὅρος).

813.

H	A	N	A	P
A	G	A	M	I
N	A	B	O	T
A	M	O	U	R
P	I	T	R	E

814. Rose (R-os-e).—**815.** Mer-cur—**816.** 6,000 francs le barbare! (barre, barre).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 144.— 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1879.— ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1882. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η',30 Σεπτεμβρίου 1879. Ἀριθ.196(144). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς διοικήσεως Θήρας κλ. ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Μαγδαληνὴ (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου). Ὁ Ῥέσσελ καὶ τὰ ἑλικοκίνητα ἀτμόπλοια. — Ἀπεικόνισις τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ, ὑπὸ τοῦ ἰδίου γραφεῖσα. — Νυκτερινὰ ἄσυλα ἐν Βερολίνῳ, — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ.— Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1883. **Συνέδριον τῶν Ἑλληνικῶν Συλλόγων.** Πρακτικὰ τῆς πρώτης αὐτοῦ Συνόδου, συγκροτηθείσης ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει 1879. [Ἐξετυπώθησαν δαπάναις τοῦ φιλογενοῦς Χρηστάκη Ζωγράφου]. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1879, 8ον, σ. κδ' καὶ 324, φρ. 5. Περιεχόμενα: Τὰ πρὸ τοῦ Συνεδρίου.— Κανονισμὸς τοῦ Συνεδρίου. — Πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν. — Τὰ μετασχόντα τοῦ Συνεδρίου Σωματεῖα. —Προεδρεῖον τοῦ Συνεδρίου.—Τμήματα. — Ἐπιτροπὴ τοῦ Συνεδρίου.— Πρακτικά.—Ἐκθέσεις τῶν Τμημάτων. Ὑπομνήματα: Ἔκθεσις τῶν ἔργων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου.—Ἔκθεσις τῶν ἔργων τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. — Περὶ μεταβολῆς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ἐπὶ τὸ πρακτικόν.— Περὶ ἐνισχύσεως τῆς ἠθικῆς παιδαγωγήσεως ἐν τοῖς Ἑλλ. ἐκπαιδευτηρίοις. — Περὶ γυναικείων φυλακῶν.—Περὶ νομοθετικῆς κυρώσεως καὶ προστασίας τοῦ δικαιώματος τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας.—Παίδευσις τῆς χωρικῆς γυναικός.—Περὶ ἀναστάσεως καὶ ἀναγεννήσεως τῆς ἐθνικῆς γυμναστικῆς.—Περὶ βελτιώσεων τῆς μέσης παιδεύσεως.—Περὶ συστάσεως ἑπετηρίδος τῶν Ἑλλ. Συλλόγων.— Καταστατικαὶ πληροφορίαι περὶ τοῦ ἑλλ. πληθυσμοῦ τοῦ νομοῦ Ἀϊδινίου.—Περὶ διαδόσεως τῶν ἑλλ. γραμμάτων παρὰ τοῖς ξενοφώνοις.—Ἔκθεσις τῶν ἔργων τοῦ Συλλόγου Βάρνης.—Περὶ τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει ἑλλ. ἐκπαιδεύσεως.—Περὶ τῆς ἐν Κύπρῳ ἐκπαιδεύσεως.—Ἔκθεσις τῶν ἔργων τοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης.—Περὶ παιδεύσεως.—Ἔκθεσις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλεκπ. ἀδελφότητος τῆς Κυζίκου.— Περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐκπαιδεύσεως.—Ἔκθεσις τοῦ Συλλόγου Ῥαιδεστοῦ.—Περὶ Σεῤῥῶν.—Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μακεδονικῆς Φιλεκπ. ἀδελφότητος.—Ἔκθεσις τοῦ Συλλόγου Λήμνου.—Περὶ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ διδασκαλείου. —Ἔκθεσις τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν Ἀθηνῶν.—Ἔκθεσις τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ Συλλόγου. — Ὑπόμνημα τοῦ ἐμπορικοῦ Συλλόγου Πατρῶν «Ἑρμῆς». — Ἔκθεσις τοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ».—Ἔκθεσις τοῦ Συλλόγου «Βύρωνος».—Ἔκθεσις τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου.—Ἱστορία τῆς ἐν Κερκύρᾳ Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας —Ἔκθεσις τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Δραματικοῦ Συλλόγου. — Περὶ ἐθνικοῦ θεάτρου κινητοῦ. — Ἐπιστολὴ Δ. Σεμιτέλου. — Ἐπιστολὴ Ε. Καστόρχη.

1884. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἔτος ΚΖ', ἀρ. 8 Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Παρατηρήσεις εἰς τὰ Φιλολογικὰ Πάρεργα τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου ὑπὸ Κ. Σ. Κόντου. — Θεάματα παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπὸ Δ. Πατσοπούλου. — Τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀγγελίαι.

1885. **Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις.** Ἔτος Ζ', φυλ. 79ον. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Διώρυξις τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Ἀμερικῆς — Μεταλλευτικὴ ἕνωσις κεφαλαιούχων καὶ ἐργατῶν. — Ὁ ἐν Ἑλλάδι τόκος ἐπὶ τουρκοκρατίας ὑπὸ τοῦ κ. Μ. — Νυκτερινὰ ἄσυλα ἐν Βερολίνῳ. — Περὶ συνεταιρισμῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Π. Εὐταξίου. — Ἐθνικὰ δάνεια τοῦ 1824 καὶ 1825.

1886. **Σωτήρ.** Ἔτος Β', τόμου 6' τεῦχος ια'. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Λόγος περὶ τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ὑπὸ Ν. Μ. Δαμαλᾶ καθηγητοῦ. — Κατάστασις τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ κράτει, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Διοκλητιανοῦ μέχρι τῆς μοναρχίας τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Καλλιοπίου Δημητριάδου, καθηγητοῦ. — Περὶ τῆς ἀληθοῦς χριστιανῆς μητρός, ὑπὸ Β. Ν. Κρασσακοπούλου, φοιτητοῦ τῆς θεολογίας. — Ἡ Παλαιστίνη κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων Αὐτοῦ, ὑπὸ Δ. Ζαχαρίου. — Ὁ ἀποθνήσκων χριστιανὸς (ποιητικὴ μελέτη Α. Λαμαρτίνου) μετάφρ. Σ. Δ. Βάλβη.

1887. **Σεράπειον.** Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἀριθ. 9. Περιεχόμενα: Ἐπὶ τοῦ Νείλου. — Ὁ ἔμπορος τῆς Ἄβρης. — Αἱ ἐκ τῆς φύσεως τέρψεις. — Ἐρανίσματα. — Διάφορα. — Ἀστεῖα. — Προβλήματα.

1888. **Ἀθηναΐς.** Ἔτος Δ', ἀρ. 16 καὶ 17. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Οἱ ἐν Ἀθήναις ἐπαῖται.— Παραδείγματα ἐξόχων τυφλῶν. — Μαχομὲτ Γιακοὺβ Χάν. — Ἡ Μέκκα. — Ἡ Ἀμερικανικὴ εἰς τὸν βόρειον πόλον ἐκδρομή. — Διδάσκαλος Κινέζος.— Μία τελετὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει.— Μακροβιότης. — Ἡ ἐπιστήμη τοῦ βίου. — Ποικίλα. —Αἰνίγματα. — Γρίφος.

1889. **Χλωρίς.** Ἔτος α', τεῦχος Αὐγούστου καὶ Σεπτεμβρίου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Περιεχόμενα: Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ὑπὸ Edwin Grosvenor (συνέχεια). — Μουρίλλος ἢ ἡ διπλῆ συμφωνία (συνέχεια καὶ τέλος).— Χαρακτὴρ Ἰουλίου Καίσαρος, ὑπὸ Μιδδλητῶνος. — Ἡ Σιβηριανὴ νεᾶνις (συνέχεια). — Περὶ τῶν ἀναγκαίων προσόντων τοῦ συνδιαλέγεσθαι, μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ (συνέχεια). — Αἱ σύγχρονοι Ἀθῆναι. — Δύω φιλόσοφοι ἀντιθέτων ἰδεῶν. — Ἀλήθειαι. — Μαζῆ μὲ σὲ κ' ἡ κόλασις. — Ὁ πλοίαρχος Dodero. — Οἱ γονεῖς παρὰ τοῖς Ἀσιανοῖς. — Γαμβέτας.— Σύμμικτα.

1890. **Σύμπαν.** Ἔτος Α', ἀρ. 7, 8 καὶ 9. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Οἱ μάρτυρες τῆς τιμῆς. — Περὶ μέσης παιδείας. —Ἡ εἰκὼν τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ. —Ἔρως καὶ θάνατος. — Εἰς ἐκείνην, ὑπὸ Μ. Γ. Χριστοφορίδου. — Συνοπτικὴ ἐπιθεώρησις.—Ἀλήθειαι.—Ἡ παρὰ τοῦ Βόλγαν πόλις Νέον Νοβογόδορον. — Ποίησις. — Τηλεφώνου θρίαμβος.

1891. **Μοῦσαι.** Ἔτος Α', ἀρ. 15. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Δ. Παπαρρηγόπουλος, ὑπὸ Ν. Δ. Χατσίσκου.—Ἡ ἐν Γερμανίᾳ ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων.—Ἐπιστολὴ Στούρζα.—Προσφώνησις Ν. Γ. Ἰγγλέση.—Καρδίας τραγοῦδι, ὑπὸ Εὐγενίου Λάντς.—Ποικίλα.—Σπινθῆρες.—Θέατρον.

Ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Αὐγούστης» (ἀριθ. 266) ἐδημοσίευσε μακρὰν κρίσιν περὶ τῆς ἀρτίως ἐκδοθείσης μεταφράσεως «Νάθαν τοῦ σοφοῦ» τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: «Ἡ μετάφρασις ποιητικῶν ἔργων εἰς ξένην γλῶσσαν ἔχει ἀείποτε τι τὸ ἀκροσφαλές· ἡ δὲ τήρησις τῆς ποιητικῆς μορφῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῦ μέτρου τοῦ πρωτοτύπου αὐξάνει κατὰ πολὺ τὰς δυσκολίας τῆς ἐργασίας. Ἐκ τῶν δυσχερεστάτων δὲ προβλημάτων τοῦ εἴδους τούτου εἶνε ἡ εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν μεταγλώττισις κλασικοῦ δράματος ἔκ τινος τῶν νεωτέρων γλωσσῶν. Ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει βεβαίως πρὸς πλουτισμὸν αὐτῆς εἰς τὴν διάθεσίν της τοὺς θησαυροὺς τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας· ἀλλὰ πρὸς εὔστοχον τῶν θησαυρῶν ἐκείνων χρησιμοποίησιν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς νέας γλώσσης ἀπαιτεῖται τέχνη ἰδία, καὶ τέχνη οὐχὶ εὔκολος. Ἡ νέα ἑλληνικὴ οὐδὲ δυνατόν, οὐδὲ πρέπον νὰ ἐπαναχθῇ πρὸς τὴν ἀρχαίαν,—νὰ ὀπισθοδρομήσῃ κατὰ χιλιετηρίδας.—Δίον αὕτη, ὡς πάντα τὰ ἀνθρώπινα, ὡς πάντα τὰ ζῶντα, εἰς τὰ πρόσω, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ ὀπίσω νὰ βαδίσῃ· ὅπως καὶ ἡ ἐξαισία ἐκείνη γλῶσσα ἐφ' ὅσον ὑπῆρξεν ὁ ἑλληνισμὸς καὶ ὁ πολιτισμὸς αὐτοῦ, ἐξηκολούθησε συμπροοδεύουσα μετ' αὐτοῦ, μέχρις οὗ τὸ ὅλον ἐστάθη, ἀλλὰ σταθὲν, καὶ παρήκμασε. Ἡ νέα γλῶσσα ἄλλως τε προώδευσεν ἤδη ἱκανῶς ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Κοραῆ χαραχθείσης αὐτῇ ὁδοῦ. Ἡ σχολαστικὴ τάσις τῆς ἀναστάσεως τῆς ἀρχαίας νεκρᾶς γλώσσης δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐγκαταλειφθεῖσα· ὅπως καὶ ἡ τάσις τῆς ἀντιθέτου ταύτῃ σχολῆς, ἥτις προσεπάθει νὰ ἐνθρονίσῃ ὡς γραπτὴν γλῶσσαν τὴν διεφθαρμένην δημώδη διάλεκτον, ἢ μᾶλλον μίαν τῶν πολλῶν τοπικῶν διαλέκτων, ἢ κρᾶμά τι ἐκ πασῶν τούτων, μετὰ ἢ καὶ ἄνευ ἐξοβελισμοῦ τῶν ἀπείρων παρεισφρησασῶν τουρκικῶν, ἀλβανικῶν καὶ ἰταλικῶν λέξεων· λησμονοῦσα ὅτι ἱστορικῶς οὐδεμία τῶν ἐν λόγῳ διαλέκτων ἔσχε ποτε

Digitized by Google

τὴν τοιαύτην τιμήν. Ταχέως ἀνεγνωρίσθη, ὅτι ἡ περίστασις, ὅτι ἡ λυρικὴ ποίησις πολλοὺς μαργαρίτας δύναται νὰ ἐπιδείξῃ ἐν ταῖς διαλέκτοις ἐκείναις, δὲν βασίζει καὶ τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν ὅπως ἀποδῶσι γραπτὴ γλῶσσα, ὅπως καὶ τὰ ᾄσματα τῶν βαυαρικῶν ἢ βορειογερμανικῶν διαλέκτων δὲν καθιςῶσι ταύτας προσφόρους ὡς γραπτὴν γερμανικὴν γλῶσσαν. Σημειωτέον ὅτι ἡ καθαρεύουσα, ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀναπτυσσομένη καὶ ἀντλοῦσα νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα ὁσημέραι ἀντικαθιστᾷ τὰς διαλέκτους ἐκείνας, οὐχὶ μόνον ὡς γλῶσσα τῶν ἀνεπτυγμένων τάξεων, ἀλλὰ καὶ ὡς γλῶσσα τοῦ λαοῦ· καὶ ὑπάρχει ἐπὶ τούτῳ περίπτωσις νὰ εἴπωμεν· «ὅ,τι γίνεται, καλῶς γίνεται.» Μεθ' ὅλα ταῦτα ὅμως ἡ νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶνε ἄωρος, καὶ ἡ ἀτέλεια αὕτη παράγει τῷ συγγραφεῖ, ἰδίως δὲ τῷ δεδεσμευμένῳ μεταφραστῇ δυσχερείας, εἰς καταπόνησιν τῶν ὁποίων δὲν ἀρκεῖ ἡ πλήρης τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατοχή, ἀλλὰ προσαπαιτεῖται μεγάλη ἄσκησις καὶ λεπτὴ καλαισθησία, τοῦθ' ὅπερ δυσκολώτερον ἀποκτᾶται. Τί δέ, ὁσάκις πρόκεινται ἔννοιαι τοῦ πνευματικοῦ, ἠθικοῦ ἢ ὑλικοῦ βίου, ἃς οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐγίνωσκον, μεθ' ὅλον τὸν ἀνεξάντλητον τῆς γλώσσης αὐτῶν πλοῦτον; ἀπολύτως ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς νεοελληνικῆς εἰσὶ τὰ δάνεια ἐκ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν· ἀνάγκη ἡ λέξις νὰ πλασθῇ ὅσον ἔνεστι συμφωνότερον πρὸς τοὺς κανόνας τῆς ἀρχαίας γλώσσης, νὰ προταθῇ τουτέστιν εἰς κοινὴν ἀποδοχήν· τῇ ἀληθείᾳ τὸ ἔργον εἶνε κἄποτε δυσχερές· ἄλλως τε δὲ ἡ μέθοδος ἐνίοτε ἀπαράδεκτος καὶ ἰδίως προκειμένων ἔργων δραματικῆς ποιήσεως. Ἐδέησε νὰ προτάξωμεν τὰς ἀνωτέρω σκέψεις πρὶν ἢ ὑποβάλωμεν εἰς σύντομον ἐπίκρισιν τὴν προκειμένην μετάφρασιν τοῦ Νάθαν· καὶ ὀφείλομεν ν' ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι ὁ εὐδόκιμος φιλολόγος κατενίκησε τὰς δυσχερείας μετὰ τοσαύτης τέχνης, ὥστε ἡ μετάφρασίς του ἀποβαίνει ὑπόδειγμα μεταφράσεως, ἰδίως ἐμμέτρου καὶ δραματικῆς, εἰς τὴν νέαν ἑλληνικήν· ἡ γλῶσσα εἶνε τόσον πλήρης ζωῆς καὶ ῥέουσα, ὥστε μόλις τις ὑπομιμνήσκεται ὅτι δὲν ἀναγινώσκει πρωτότυπον, καὶ διὰ σκηνικὴν παράστασιν οὐδὲ λέξεως ἤθελε χρειασθῇ μεταβολή· αἱ λεπταὶ διαφοραὶ τοῦ ὕφους καὶ τῆς ἐκφράσεως τῶν διαφόρων τοῦ δράματος προσώπων ἐτηρήθησαν μετὰ πολλῆς λεπτότητος χωρὶς ἐν τῷ διαλόγῳ νὰ πάσχῃ ἐκ τούτων ἡ καθαρότης τῆς γλώσσης· τὸ μέτρον εἶνε ἄψογον καὶ προσηρμοσμένον τῷ πρωτοτύπῳ. Ἁπανταχοῦ σχεδὸν ἀποδίδοται σαφῶς καὶ ἀκριβῶς ἡ βαθεῖα ἐνίοτε ἔννοια τοῦ φιλοσοφικοῦ ποιήματος· καὶ αἱ ἐλευθερίαι τῆς μεταφράσεως εἰς στενὰ περιορίζονται ὅρια. Κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν ὁ ἑλληνικὸς Νάθαν εἶνε μία τῶν ἀρίστων γνωστῶν ἡμῖν μεταφράσεων τοῦ δράματος τούτου εἰς ξένας γλώσσας οὐδ' αὐτῶν τῶν ἀγγλικῶν ἐξαιρουμένων. Ἡ περίστασις ὅτι κλασικὸν ποίημα καὶ κατὰ τὴν ἐντελεστάτην μετάφρασιν ἀπόλλυσι μέρος τῆς καλλονῆς αὐτοῦ, ὅτι ἄλλως ὑπάρχουσιν ἐν ἑκάστῳ τοιούτῳ λέξεις, ἰδέαι καὶ ἐκφράσεις ἀνεπίδεκτοι μεταφράσεως, τοῦτο δὲν θὰ ἐπηρεάσῃ τὸν δίκαιον κριτὴν εἰς παρατίμησιν τῆς ἐργασίας· ἐλλείψεις περιέχει αὕτη τοσοῦτον ἐπουσιώδεις, ὥστε ἀποβαίνουσι σχεδὸν ἀνάξιαι ἐλέγχου.»

— Ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε ν' ἀποστέλλῃ κατ' ἔτος εἰς Ἀθήνας δύο καθηγητὰς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅπως σπουδάζωσιν εἰδικῶς τὴν νεοελληνικήν. Ἐφέτος ἀποστέλλονται οἱ καθηγηταὶ Βιόλας καὶ Γερορδίνης.

— Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 27 Σεπτεμβρίου ἐ. ν. τοῦ Corriere del mattino, πρωϊνῇ ἐφημερίδι τῆς Νεαπόλεως, ὁ γνωστὸς ποιητὴς καὶ φιλέλλην V. Salmini δημοσιεύει εὐμενῆ βιβλιοκρισίαν τοῦ διηγήματος τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας.»

— Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ «Κόσμος» ἐδημοσιεύθη διατριβὴ τοῦ κ. Χελδράϊχ «Περὶ τῶν ἐντομοφάγων φυτῶν ἐν Ἑλλάδι.» Μετάφρασιν τῆς ἀξιοσπουδάστου ταύτης διατριβῆς θέλει καταχωρίσει ἡ «Ἑστία» εἰς ἓν τῶν προσεχῶν αὐτῆς φύλλων.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τῇ 23 Σεπτεμβρίου διεξήχθησαν ἐν Ἀθήναις αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ μετὰ παραδειγματικῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας. Καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, πλὴν αἱματηρῶν τινων συγκρούσεων ἐν Ἠλείᾳ καὶ Κεφαλληνίᾳ, ἐπεκράτησε τάξις. Ἐπιτυχόντες βουλευταί. Ἀττικῆς: Α. Ψύλλας, Δ. Ῥάλλης, Δ. Ν. Καλλιφρονᾶς, Τ. Φιλήμων, Η. Καλλιγᾶς, Δ. Μ. Καλλιφρονᾶς, Α. Γ. Σχουζές, Α. Κατσανδρῆς. [Ἐν τοῖς ἐκλογικοῖς καταλόγοις τῆς ἐπαρχίας Ἀττικῆς εἶνε ἐγγεγραμμένοι 17,501 ἐκλογεῖς, ἐξ ὧν 10,376 ἐν Ἀθήναις, 2,557 ἐν Πειραιεῖ καὶ 4,568 ἐν τοῖς ἀγροτικοῖς δήμοις. Ἐν Ἀθήναις ἐψηφοφόρησαν 7,759 ἐκλογεῖς. Ὁ α' ἐπιτυχὼν βουλευτὴς Α. Ψύλλας ἔλαβεν ἐν ὅλῳ ψήφους 9,393.] Αἰγίνης: Π. Λογιωτατίδης. Μεγαρίδος: Σ. Δραγούμης, Πάγκαλος. Θηβῶν: Κουκούλεζας, Οἰκονόμου, Πετούσης. Λεβαδείας: Μπουφίδης, Λάππας, Κουτσοπέταλος. Χαλκίδος: Ἀβέρωφ, Φλογαΐτης, Οἰκονόμου, Βουδούρης. Ξηροχωρίου: Α. Πετσάλης, Τ. Ῥούκης. Νέων Ψαρρῶν: Παπανικολῆς, Βρατσάνος. Φθιώτιδος: Χατσόπουλος, Τράκας, Ζουλούμης, Χατσίσκος, Κοντογιάννης. Παρνασσίδος: Κεχαγιᾶς, Καραλίβανος, Σιμόπουλος, Παπακώστας. Λοκρίδος: Τσαμόπουλος, Ῥούκης, Παπαλουκᾶς. Δωρίδος: Ἀναγνωστόπουλος, Ἀνδρίτσου, Κόταρης. Μεσολογγίου: Τρικούπης, Μακρῆς Τσάλας. Βάλτου: Βαλτινός, Ἴσκος. Τριχωνίας: Μεγαπάνος, Στάϊκος. Εὐρυτανίας: Ζηνόπουλος, Χατσόπουλος, Βουλπιώτης, Καραϊσκάκης. Ναυπακτίας: Ῥοντήρης, Σισμάνης, Καλαντζόπουλος. Βονίτσης: Γρίβας, Κατσικογιάννης, Γεροθανάσης. Πατρῶν: Ῥοῦφος, Ῥικάκης, Κοντογούρης, Πατρινός, Καλαμογδάρτης, Κουμανιώτης. Αἰγιαλείας: Μεσσηνέζης, Μελετόπουλος. Καλαβρύτων: Οἰκονόμου, Σ. Πετμεζᾶς, Α. Πετμεζᾶς, Φωτήλας, Σολιώτης [Ἀπέτυχεν ὁ Θρ. Ζαΐμης. Ἡ ἀποτυχία του θεωρεῖται ἀποτέλεσμα καλπονοθεύσεως ἔν τινι δήμῳ]. Ἠλείας: Κρεστενίτης, Στεφανόπουλος, Παπακυριακόπουλος, Αὐγερινός, Δαραλέξης, Πετραλιᾶς. Μαντινείας: Χριστόπουλος, Ταμπακόπουλος, Σεχιώτης, Ῥεβελιώτης, Πετρινός, Σακελλαρόπουλος. Κυνουρίας: Θερμογιάννης, Σταματόπουλος, Καλλίτσης, Καρδαρᾶς. Γορτυνίας: Νικολόπουλος, Πλαπούτας, Ῥοΐλός, Μπούκουρας, Θ. Δεληγιάννης, Μαντζουράνης. Μεγαλουπόλεως: Κατριβάνος, Μπούντουνας, Κοσονάκος. Λακεδαίμονος: Βαρβιτσιώτης, Κορφιωτάκης, Βαλασόπουλος, Τζιβανόπουλος, Δημητρακάκης, Μελετόπουλος. Γυθείου: Κοσονάκος, Πετροπουλάκης. Οἰτύλου: Κυριακούλης Π. Μαυρομιχάλης, Γιαννοῦκος Μαυρομιχάλης, Δ. Α. Μαυρομιχάλης, Σαράβας. Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς: Παπαμιχαλόπουλος, Ῥίτσος, Καπιτσίνης. Καλαμῶν: Πεββωτῆς, Κάρτσωνας, Τζάνες, Φλέσσας. Μεσσήνης: Α. Κουμουνδοῦρος, Κ. Κουμουνδοῦρος, Μποῦτος, Ἀντωνόπουλος. Πυλίας: Μισουλῆς, Καράπαυλος, Τριγγέτας. Τριφυλίας: Σωτηρόπουλος, Ἀναστασόπουλος, Πατρίδης, Γιαλιᾶς. Ὀλυμπίας: Ζαφειρόπουλος, Χριστόπουλος, Λαμπρούλιας. Ναυπλίας: Εὐθυμιόπουλος, Φαρμακόπουλος. Ἄργους: Παπαλεξόπουλος, Τσώκρης, Γεωργαντᾶς. Κορινθίας: Δεληγιάννης, Α. Νοταρᾶς, Σ. Νοταρᾶς, Δημητριάδης, Σταυρόπουλος. Σπετσῶν: Μπούμπουλης, Λεωνίδας. Ἑρμιονίδος: Μίλησης, Ζέρβας. Ὕδρας: Βούλγαρης, Κριεζῆς, Γκίκας. Τροιζηνίας: Κορυζῆς, Δουζίνας. Κυθήρων: Κοντολέων, Κορωναῖος, Κασιμάτης. Σύρου: Γρυπάρης, Δούμας, Σχουλούδης, Καράλης. [Ἀπέτυχεν ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν Μπούμπουλης, ὅστις καὶ ὑπέβαλε τῷ προέδρῳ τῆς Κυβερνήσεως τὴν παραίτησίν του]. Κέας: Ἱερομνήμων, Βάλληνδας. Ἄνδρου: Μαυροκορδάτος, Ο. Καΐρης, Καρυστινάκης. Τήνου: Μαυρομμαρᾶς, Ζαλλώνης, Δρόσος, Μήλου: Προβελέγγιος, Κυριακίδης. Θήρας: Ζάνος, Συνοδινός, Νομικός. Κερκύρας: Πολυλᾶς, Βασιλάκης, Παλατιανός. Μέσσης: Ζερβός, Τζουτζουνάτος, Σταμούλης. Ὄρους: Κωνσταντᾶς, Προβατᾶς, Νικοκάβουρας. Λευκάδος: Σ. Βαλαωρίτης, Ξ. Βαλαωρίτης, Σέρβος. Κραναίας: Βαλσαμάκης, Μεταξᾶς, Κατσαΐτης, Μοντεσάντος. Σάμης: Φλωριᾶς, Ἀντύπας, Ζερβός. Πάλλης: Τρεῖς ἀδελφοὶ Ἰακωβάτοι. Ἰθάκης: Πεταλᾶς, Στάϊκος. Παξῶν: Κάγγας. Ζακύνθου: Ῥώμας, Λομβάρδος, Βοῦλτσος, Νέγκας, Λούντζης: Καρυστίας: Ἀντωνιάδης, Πεζᾶς, Χατζηνικολῆς, Παπαγεωργίου, Καραβᾶς. [Ἀπέτυχεν ὁ συνδιασμὸς τοῦ Α. Κοντοσταύλου]. Σκοπέλου: Σκαβέντος, Ῥεμπάκης. Νάξου: Δαμηράλης, Μυκώνιος, Κρίσπης.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

28 Σεπτεμβρίου 1879 — 28 Σεπτεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	283
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	293
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 391
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	274 1/2
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π.
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 195

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,410
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	154 3/4
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 117 1/2
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 72
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 69

Δάνειον 60,000,000. φρ. 391 1/2

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	22.90
Λ. Στερλ.	»	28.10
Λ. Ὀθωμ.	»	26 10
Αὐστρ. Φλ.	»	13.50
Ἀρ. 5φρα.	»	5.65
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 50 — 60.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.13 1/2

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (26 Σεπτεμβρίου). Ἐμπ. 28. 10-20. — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (25 Σεπτεμβρίου) Ἐμπ. 28. 40-60.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (3 Ὀκτωβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	45 1/4
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	257
» » » 8 %..	»	250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	67 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/8-1/4
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23. 15-20.
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	109 18/40
Εἰκοσόφραγκον	»	83 15/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (2 Ὀκτωβρίου)	ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (3 Ὀκτωβρίου)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.75	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.85
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.07	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.85
Εἰκοσάφραγκον » 9.29	Εἰκοσάφραγκον » 9.32
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (3 Ὀκτωβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.26 1/2—33 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/10000 τὸ χ. 218.89 ζημία 135 %₀

Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Λάβετε τὴν καλοσύνην νὰ μᾶς στείλητε καὶ τὴν τῆς 1 Αὐγούστου — κ. Ι. Κ. Ἰθάκην. Ἐστάλησαν τὴν τετάρτην. Τιμὴ ἑκάστου φύλλου τοῦ δελτίου λ. 10 — κ. Ν. Ι. Κ. Σμύρνην. Διότι ἐλήφθησαν 7 λύσεις πρὸ τῆς ὑμετέρας — κ. Α. Σ. Muhallet-el-roh. Τῇ 22 σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἀναμένομεν ἀπάντησίν σας — Καν Μ * Ἀθήνας. Διότι τὰ πλεῖστα τῆς μυθιστορίας πρόσωπα φοιτῶσιν εἰς τὸ πνευματοπωλεῖον τοῦ μπάρμπα Περιστέρη (père Colombe), ὅπου δαπανῶσι τὰ χρήματά των καὶ μεθύσκονται. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ ἐργάται, ἐκεῖνοι ἰδίως οὓς ἀσμενίζει σκιαγραφῶν ὁ Zola, ἀποκαλοῦσι τὸ πνευματοπωλεῖον assommoir, διότι ἡ ἐν αὐτῷ πωλουμένη ῥακὴ εἶνε τόσον δυνατή, ὥστε μεθύσκει ἀμέσως καὶ καταβάλλει (assomme) τοὺς πίνοντας. Μὴν ὑποθέσετε ὅμως ὅτι αἱ κυριώταται τῆς μυθιστορίας σκηναὶ λαμβάνουσι χώραν ἐν τῷ πνευματοπωλείῳ τοῦ μπάρμπα Περιστέρη· ἐνίοτε μόνον καὶ ἐκ διαλειμμάτων συναντῶνται ἐν αὐτῷ, πίνοντα καὶ συνδιαλεγόμενα, τὰ πρόσωπα τῆς μυθιστορίας, ἥτις προσφορώτερον ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῇ: «Ἱστορία τῆς πλυντρίας Γερβασίας, τοῦ πρώτου ἐραστοῦ της Λαντιὲ καὶ τοῦ συζύγου της Κουπώ.» Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν δευτέραν ὑμῶν ἐρώτησιν «Δύναται ἡ μυθιστορία αὕτη νὰ μεταφρασθῇ;» προτιμῶμεν νὰ σᾶς σημειώσωμεν ὅ,τι περὶ τούτου ἔγραψε πρό τινων ἡμερῶν (27 Σεπτ.) λόγιος γάλλος ἐν τῷ Univers Illustré. «Τὸ Assommoir, γράφει τὸ παρισινὸν φύλλον, μεταφράζεται ἑλληνιστί. Ἡ ἀπόδοσις τῆς χυδαίας παρισινῆς διαλέκτου (argot) διὰ τῆς γλώσσης τοῦ Ὁμήρου — ὅσον καὶ ἂν αὕτη ἐνεωτερίσθη — εἶνε ἱκανῶς περίεργον καὶ παράδοξον πρᾶγμα. Ἂν ὑπάρχῃ τι ἐντελῶς ἀμετάφραστον, τοιαύτη βεβαίως εἶνε ἡ γλῶσσα ἣν ὁμιλοῦσιν ὁ Κουπὼ καὶ ὁ Λαντιέ. Τὸ ἴδιον θὰ ἦτο, ἂν ἐπεχείρει τις νὰ μεταφράσῃ τὴν Ἰλιάδα διὰ τῆς γλώσσης τοῦ Μαχαιροβγάλτου τῶν Παρισινῶν Μυστηρίων. Ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἐγένετο ἡ ἀπόπειρα αὕτη, πολλαὶ παρετηρήθησαν ἀπιστίαι τῆς μεταφράσεως καὶ κολοβώσεις παραμορφοῦσαι οὐ μόνον τὸ ὕφος ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέως. Τὸ πιστεύω· ἀλλ' ἀπορῶ, ὅτι φαίνεται τοῦτο παράδοξον.» — κ. Μ. Μεσσήνην. Ἡ συνδρομὴ εἶνε ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους, ἀποστέλλεται δ' ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας — κ. Ν. Κ. Φ. Πειραιᾶ. Τὰ φύλλα παραδίδονται εἰς τὸ ταχυδρομεῖον τὴν κυριακήν, διότι τὸ σάββατον, ὡς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ταχυδρομείου, εἶνε ἀδύνατον νὰ ὦσιν ἕτοιμα — κ. ** Δ. Κωνσταντινούπολιν. «Ὁ πώχει σύντροφο, ἔχει ἀφέντη» — κκ. Σ. Π. Λ. Νεάπολιν, Π. Σ. Παρισίους, Π. Α. Α. Γέϊσχ, Ι. Κ. Γ. Γαλάζιον, Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Ἐλήφθησαν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

828.

Πόθεν παρήχθη τὸ λόγιον: «Ταρπηΐα πέτρα;»

829.

Ἀποθανὼν Ὀθωμανός τις ἀφῆκε εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοῦ υἱοὺς 19 καμήλους, ὡς ἑξῆς: Εἰς τὸν πρωτότοκον ἀφῆκε τὸ ἥμισυ τῶν καμήλων, εἰς τὸν δευτερότοκον τὸ τέταρτον καὶ εἰς τὸν τριτότοκον τὸ πέμπτον. Κατὰ ῥητὴν δ' αὐτοῦ ἐντολὴν, οἱ υἱοί του δὲν ἠδύναντο νὰ πωλήσωσι τὰς καμήλους πρὶν ἢ ἐνεργήσωσι τὴν παραγγελθεῖσαν διανομήν. Οἱ τρεῖς υἱοὶ, ἀδυνατοῦντες νὰ ἐκτελέσωσι τοὺς ὅρους τῆς διαθήκης τοῦ πατρός των, μετέβησαν παρὰ τῷ καδῇ καὶ ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ τὴν διανομήν.

Πῶς ἐνήργησε τὴν διανομὴν ὁ καδῆς;

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 18 Σεπτεμβρίου 1879. ** Ν.

830.

Τῆς δημώδους παροιμίας «Ἐπῆγες γιὰ μαμμῆ, κ' ἐκάθησες λεχῶνα» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἀρχαία;

831.

.	.	.	.
.	.	δ	.
.	8	.	.
.	.	.	.

832.

Σχημάτισον τὸν ἀριθμὸν 100, μεταχειριζόμενος τοὺς ἀπὸ 1-9 ἀριθμοὺς, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπαναλάβῃς δὶς τὸν αὐτὸν ἀριθμόν.

833.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Η μ... χ...... λ....... ἀ...... π......
ἀ........α ο... τ. ρ.......α ρ... ε.. τ. π......ν

834.

Σχημάτισον διὰ τῶν 28 πεσσῶν τοῦ δομινὸ σχῆμα ὅμοιον τῷ κατωτέρῳ. Πρέπει τὰ 6, 5, 4, 3, 2, 1 καὶ 0 νὰ συνάπτωνται ὁμοῦ ἀνὰ τέσσαρα. Τὰ ἄκρα τοῦ σχήματος θ' ἀποτελῶνται ὑπὸ τῶν διπλῶν ἀριθμῶν· θὰ τεθῇ δὲ πρῶτον τὸ διπλοῦν μηδὲν πρὸς τὸ ἄνω μέρος ἐκ δεξιῶν, κατόπιν, πρὸς τὰ ἀριστερὰ, τὸ διπλοῦν ἕν, τὸ διπλοῦν δύο, τὸ διπλοῦν τρία καὶ οὕτω καθεξῆς.

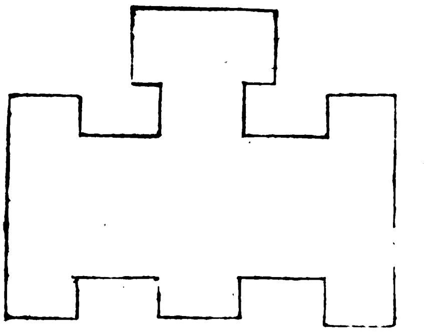

835.

Χερσαῖον καὶ θαλάσσιον μὲ ἔπλασεν ἡ φύσις,
Μὲ παίζουν καὶ τὰ ὕδατα κ' οἱ ἄνεμοι ἐπίσης.
Λουτὴρ παντοίων λέξεων καὶ ὀνομάτων εἶμαι,
Ἀλλὰ μακρὰν μὴ μὲ ζητῇς· εἰς τὰ γραφεῖα κεῖμαι.
Ἂν ὅμως χάριν παιδιᾶς ἄποδα μὲ ἀφήσῃς,
Τότ' ἀντιστρόφως μέλος σου σπουδαῖον θ' ἀπαντήσῃς.

836.

Ὅλα φέρω εἰς τὸ σῶμα τὰ ἑλληνικὰ στοιχεῖα
Παρεκτὸς τριῶν· εἰπέ μοι, ποῖα εἶν' αὐτὰ τὰ τρία;

837.

Μικρόν εἶμι καὶ εὐτελές· ὁ τ' οὐρανοῦ πλὴν θόλος,
ἂν λείψω, ἀφανίζεται,
ὁ ἥλιος σκοτίζεται,
καὶ ἄρδην ἀνατρέπεται, φίλοι, ὁ κόσμος ὅλος.

838.

Ἐνέργειά μου πάντοτε δὲν εἶνε, φίλε, ἄλλη
Εἰμὴ νὰ σκώπτωντ' ὑπ' ἐμοῦ μικροί τε καὶ μεγάλοι.
Ἀπόκοψον μὲ μηχανὴν μόνον τὴν κεφαλήν μου
Καὶ θέλεις εὕρει μέρος τι παρὰ τὴν κεφαλήν σου.
Ἀφοῦ μὲ εὕρῃς, ἄλλαξον ἂν θέλῃς καὶ τὸν τόνον,
Πλὴν θ' ἀπαντήσῃς παρευθὺς ὠμότητα καὶ πόνον.

839.

Ὡς τὰ πτηνὰ κ' ἐγὼ πετῶ ἐνῷ πολύπουν εἶμαι
Καὶ εὐχαρίστως κάθημαι ὅπου ἀκαθαρσία·
Ἅμα τὰ δύο πρῶτά μου ἀφαιρεθοῦν ψηφία,
Εἰς τοὺς λειμῶνας θελκτικὸν καὶ μυρισμένον κεῖμαι.

840.

Rébus.

CONTÉ	HENON
VOUS	LEAZARE
LETRAVAIL	LEJEU

841.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Reconstituer un mot carré de cinq mots avec les lettres suivantes:

EEEEE
AAAOO
NNNNN
DDEMS
CTTNR

842.

Un bon premier est le meilleur dernier
Que puisse offrir la Providence.
Ridicule en son élégance,
Le gommeux fait toujours abus de mon entier.

843.

Sans cesser d'être mon dernier,
Sexe aimé, mais parfois volage,
Si je te vois sur mon entier,
Je double mon premier pour t' offrir mon hommage.

844.

Quelle est la chose qui ressemble le plus à la boîte de Pandore?

ΛΥΣΕΙΣ

817. 5, 7, 11, 13, 17, 19.

818.

8	11	12	1
14	7	2	10
13	3	6	9
4	16	15	5

24	27	28	17
30	23	18	26
29	19	22	25
20	32	31	21

40	43	44	33
46	39	34	42
45	35	38	41
36	48	47	37

56	59	60	49
62	55	50	58
6	51	54	57
52	64	63	53

819. Καὶ κόρκορος ἐν λαχάνοις. (Καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις).

820.

ν	α	μ	α
α	β	ε	λ
μ	ε	γ	α
α	λ	α	ς

821. Αἱ ἡμέραι διαδέχονται ἀλλήλας ἀλλὰ δὲν ὁμοιάζουσιν. — **822.** Ἀὴρ - Ἥρα. — **823.** Ἄρκτος - ἄρτος. — **824.** Κάτοπτρον. — **825.** On n'apprécie souvent le bien si précieux d'une forte santé (forte sans t) qu'après une maladie.

826.

A	D	A	M
D	A	M	E
A	M	E	R
M	E	R	E

827. Poisson - poison.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 145. — 7 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

57 ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ (ν. ν.) 1879.

Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα
206863	600000	664001	3000	288371	1000	1254289	1000
897048	60000	971237	„	314084	„	1352454	„
981575	20000	971240	„	364133	„	1548559	„
1117851	„	974590	„	369933	„	1577620	„
98799	6000	1097022	„	369935	„	1669395	„
137413	„	1097025	„	436973	„	1754949	„
169910	„	1117852	„	470233	„	1833436	„
955982	„	1888523	„	470235	„	1833438	„
1036144	„	1904405	„	603801	„	1833439	„
1515740	„	72676	1000	640913	„	1874887	„
137415	3000	90535	„	707672	„	1904402	„
286985	„	206864	„	974588	„		
314085	„	267907	„	1097021	„		

400 ὁμολογίαι πρὸς φράγκα 400

72677	181432	314082	470234	728879	980840	1254287	1481799	1587257	1874888
72678	181433	314083	482576	728880	981571	1254288	1481800	1587258	1874889
72679	181434	337236	482577	738991	981572	1254290	1491176	1587259	1874890
72680	181435	337237	482578	738992	981573	1257621	1491177	1587260	1888521
77836	206861	337238	482579	738993	981574	1257622	1491178	1653556	1888522
77837	206862	337239	482580	738994	1036141	1257623	1491179	1653557	1888524
77838	206865	337240	571506	738995	1036142	1257624	1491180	1653558	1888525
77839	235911	364131	571507	740156	1036143	1257625	1507016	1653559	1893996
77840	235912	364132	571508	740157	1036145	1270181	1507017	1653560	1893997
90531	235913	364134	571509	740158	1097023	1270182	1507018	1669391	1893998
90532	235914	364135	571510	740159	1097024	1270183	1507019	1669392	1893999
90533	235915	369931	603802	740160	1108421	1270184	1507020	1669393	1894000
90534	255741	369932	603803	867856	1108422	1270185	1515736	1669394	1904401
98796	255742	369934	603804	867857	1108423	1288391	1515737	1684956	1904403
98797	253743	385196	603805	867858	1108424	1288392	1515738	1684957	1904404
98798	255744	385197	640911	867859	1108425	1288393	1515739	1684958	1942176
98800	255745	385198	640912	867860	1117853	1288394	1548556	1684959	1942177
105001	267906	385199	640914	897046	1117854	1288395	1548557	1684960	1942178
105002	267908	385200	640915	897047	1117855	1352451	1548558	1723491	1942179
105003	267909	416161	664002	897049	1131466	1352452	1548560	1723492	1942180
105004	267910	416162	664003	897050	1131467	1352453	1557181	1723493	1944436
105005	286981	416163	664004	936891	1131468	1352455	1557182	1723494	1944437
109811	286982	416164	664005	936892	1131469	1357996	1557183	1723495	1944438
109812	286983	416165	707671	936893	1131470	1357997	1557184	1754946	1944439
109813	286984	436971	707673	936894	1147981	1357998	1557185	1754947	1944440
109814	288372	436972	707674	936895	1147982	1357999	1576371	1754948	1961581
109815	288373	436974	707675	955981	1147983	1358000	1576372	1754950	1961582
137411	288374	436975	718591	955985	1147984	1426611	1576373	1811911	1961583
137412	288375	443301	718592	955984	1147985	1426612	1576374	1811912	1961584
137414	288691	443302	718593	955985	1198216	1426613	1576375	1811913	1971585
169906	288692	443303	718594	971236	1198217	1426614	1577616	1811914	1974871
169907	288693	443304	718595	971238	1198218	1426615	1577617	1811915	1974872
169908	288694	443305	723176	971239	1198219	1435681	1577618	1833437	1974873
169909	288695	444601	723177	974586	1198220	1435682	1577619	1833440	1974874
172071	303956	444602	723178	974587	1239396	1435683	1587231	1850956	1974875
172072	303957	444603	723179	974589	1239397	1435684	1587232	1850957	1975951
172073	303958	444604	723180	980836	1239398	1435685	1587233	1850958	1975952
172074	303959	444605	728876	980837	1239399	1481796	1587234	1850959	1975953
172075	303960	470231	728877	980838	1239400	1481797	1587235	1850960	1975954
181431	314081	470232	728878	980839	1254286	1481798	1587236	1874886	1975955

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1892. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 7 Ὀκτωβρίου 1879. Ἀριθ. 197 (145). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Δικαστηρίου τῶν Εἰρηνοδικῶν τῆς Βοστίτσης ἐν ἔτει 1829. — Μαγδαληνὴ (Μυθιστορία τοῦ Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου). — Οἱ βόρειοι Ἀμερικανοί. — Ὁ νόμος τοῦ αἵματος. — Τουρκικὸν ἐπιτύμβιον. — Τί κοστίζει ἓν θωρηκτόν. — Ἱστορία ἑνὸς δείπνου. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥωσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1893. **Βιογραφία τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου**, ὑπὸ Ἰωάννου Ν. Σταματέλου, Σχολάρχου. Ἐν Ζακύνθῳ, τυπογραφεῖον «Ὁ Παρνασσός,» 1879, 8ον, σ. 19.

1894. **Μεγάλη γραμματικὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης** ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Ῥαφαὴλ Κυννέρου, ἔκδοσις δευτέρα ἐντελῶς διασκευασθεῖσα, ἐκδίδοται νῦν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μεταγλωττισθεῖσα ὑπὸ Εὐστ. Γ. Σταθάκη, καθηγητοῦ τοῦ Β' γυμνασίου. Μέρος Δεύτερον (Σύνταξις) τμῆμα πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου 1879.

Digitized by Google

1895. **Γεωγραφικά.** Πραγματεία περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἤπειρον καὶ Θεσσαλίαν νέων τῆς Ἑλλάδος ὁρίων, ὑφ' ἑνὸς Ἠπειρώτου. Ἐν Ἀθήναις, 1879, μέγα 4ον, σ. 29.

1896. **Δ'. παράρτημα τῶν ἑλληνικῶν Κωδίκων** περιέχον τὰς νεωτέρας συνθήκας καὶ τὸ ΙΓ' πρωτόκολλον τοῦ Βερολινείου Συνεδρίου, καὶ τοὺς τελευταίους νόμους τοῦ 1878 καὶ 1879. Τιμὴ δρ. 1,75. Τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ.

1897. **Ἑλληνικὴ γραμματικὴ** διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα κατὰ τὸ ἀπὸ 23 Ἰουλίου 1856 Β. διάταγμα, ἐπανεθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 31 Ὀκτωβρίου 1869 καὶ ὑπ' ἀριθ. 6372 ἐγγράφου τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου, ὑπὸ Ἀδαμαντίου Ἰωαννίδου, νομαρχιακοῦ δημοδιδασκάλου παρὰ τῷ γενικῷ διευθυντηρίῳ τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἔκδοσις δευτέρα, τύποις Χ. Ν. Φιλαδελφέως, δρ. 1.50.

1898. **Νέον Ἀλφαβητάριον** κατὰ νέαν καὶ διπλῆν μέθοδον, ὑπὸ Μιχαὴλ Βιστάκη, Κρητός. Δαπάνῃ Ν. Νταφώνη καὶ Κ. Ξάνθη, ἐγκριθὲν δὲ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

1899. **Φιλοσοφικὴ δικαιολογία** ἢ Πραγματεία τοῦ Φυσικοῦ Δικαίου συντεθεῖσα κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας κ. Φιλίππου Ἰωάννου ὑπὸ Δ. Ι Ἀντωνιάδου. Τύποις Ἀδελφῶν Βαρβαρρήγου, σελ. 240, φρ. 5.

1900. **Περὶ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τῶν Παρισίων,** ἰδίως δὲ περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ αὐτῆς τμήματος, ὑπὸ Ἐμμ. Μανητάκη. Πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως Ἐθνικῆς βιομηχανίας. Ἐν Ἀθήναις, 8ον, σ. 11.

1901. **Ἐμπορικὴ λογιστική,** περιέχουσα στοιχειώδεις γνώσεις περὶ ἐμπορίου, ἐμπορικὴν ἀριθμητικήν, καὶ καταστιχογραφίαν, συνταχθεῖσαν κατὰ πρωτότυπον μέθοδον εὐχερῆ πρὸς ἐφαρμογὴν καθ' ἅπαντας τοὺς κλάδους τοῦ ἐμπορίου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐμπόρων, τῶν βιομηχάνων καὶ τῶν μαθητευομένων, ὑπὸ Ξενοφ. Δ. Ζύγουρα, εἰδικοῦ καθηγητοῦ τῶν ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν. Ἐν Ἀθήναις, φρ. 6.

1902. **Τὰ χαμολούλουδα,** ὑπὸ Περικλέους Πελλώνη. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1879, γρ ἀργ. 10.

1903. **Ἀπόκρυφα τῆς Διεθνοῦς.** Μυθιστορία Pierre Zaccone, μετάφρασις Α. Πετρίδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει [Ἐξεδόθη καὶ τὸ 14ον φυλλάδιον]

1904. **Die oekonomische lage der Armenier in der Türkei.** Oeffentlicher vortrag, gehalten am 11 März im Tifliser Handwerkerverein in armenischer Sprache von Dr. Krinor Arzruni, Redaktor der in Tiflis in armenischer Sprache erscheinenden Zeitung «Mschak,» übersetzt von A. Amirchanjanz. St-Petersburg, 1879, 8', p. 36.

Ἐκτὸς τοῦ ἀνεκδότου ποιήματος τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου «Ὁ Φωτεινός,» οὗ τινος ἀπόσπασμά τι ἐδημοσίευσεν ἀρτίως ἡ «Ἑστία,» εὑρέθη καὶ ἕτερον ἀνέκδοτον ἔργον τοῦ ποιητοῦ «Ὁ Κόμης Οὐγολῖνος » [Μετάφρασις ἔμμετρος τοῦ 33 ᾄσματος τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου.]

— Ὁ κ. Στεφάνου δημοσιεύει ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι τοῦ «Τηλεγράφου» μετάφρασιν τῆς «Ἑλληνίδος», μυθιστορίας τῆς κυρίας Juliette Lamber. Ἡ κυρία Lamber, σύζυγος τοῦ πρό τινος ἀποβιώσαντος γερουσιαστοῦ τῆς Γαλλίας Edmond Adam, γνωστὴ ἐκ πολλῶν φιλολογικῶν της ἔργων, ἀνέλαβεν τὴν ἔκδοσιν σπουδαίου περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Νέα ἐπιθεώρησις,» ἧς τὸ πρῶτον τεῦχος ἐδημοσιεύθη ἤδη ἐν Παρισίοις. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο θὰ πραγματεύεται ἀνὰ δεκαπενθημερίαν πάντα τὰ μεγάλα πολιτικά, οἰκονομικὰ καὶ φιλολογικὰ ζητήματα, θ' ἀξιοῖ δ' ἐξαιρετικῆς προσοχῆς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς καὶ θὰ καθιστᾷ ἰδίως γνωστὰ εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν δημόσιον τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ ἑλληνισμοῦ. Συντάκται ἔσονται πλεῖστοι ἐπιφανεῖς συγγραφεῖς.

— Ἀφίκετο ὁ καθηγητὴς κ. Gordon Christie, ὅστις προτίθεται ν' ἀποκατασταθῇ ἐν Ἀθήναις ὡς διδάσκαλος τῆς ἀγγλικῆς.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

[Ταχυδρομικὰ ἑνὸς τόμου διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν: Ἀδέτου λεπτὰ 60, δεδεμένου λεπτὰ 80.]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πολλοὶ προβιβασμοὶ ἐγένοντο ἐν τῷ στρατῷ. Ἐν τῷ πεζικῷ ἐγένοντο 120 ἀνθυπασπισταί. — Διὰ Β. διατάγματος τῆς 24 Σεπτεμβρίου ἐτροποποιήθη τὸ ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου Β. διάταγμα περὶ τοῦ ἀπαιτουμένου εἰσοδήματος τοῦ ἀξιωματικοῦ πρὸς σύναψιν γάμου. Κατὰ τὸ νέον τοῦτο διάταγμα, ὅπως δοθῇ ἄδεια εἰς ἀξιωματικὸν νὰ συνάψῃ γάμον ἀπαιτεῖται νὰ παρουσιάσῃ οὗτος τίτλους ἢ ὁμόλογα, προερχόμενα εἴτε ἐξ ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας εἴτε ἐκ προικός, καὶ τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τῶν ἀποδοχῶν τοῦ βαθμοῦ του νὰ ἀποφέρωσιν ἐτήσιον εἰσόδημα 4,000 δραχμάς. Μόνον ὅταν πρόκειται ὁ ἀξιωματικὸς νὰ νυμφευθῇ θυγατέρα ἀξιωματικοῦ ἢ ἀνθυπασπιστοῦ τότε γίνεται ἐξαίρεσις, ὑποβιβαζομένου τοῦ ἀνωτέρου ἐνιαυσίου εἰσοδήματος εἰς τὸ ἥμισυ, ἤτοι 2,000 δραχμάς.— Τρίτος βουλευτὴς Νάξου ἐξελέχθη ὁ κ. Βαρότσης καὶ οὐχὶ ὁ ἰατρὸς Δαμηράλης, ὅπως ἐσφαλμένως ἀνηγγέλθη τὸ πρῶτον.—Λέγεται ὅτι νέα Τράπεζα ἱδρύεται ἐν Ἀθήναις μὲ ὀνοματικὸν κεφάλαιον δρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπὸ διαφόρων ξένων καὶ ἑλλήνων κεφαλαιούχων.—Ὁ βουλευτὴς Σύρου κ. Στέφανος Σχουλούδης ἐγγράφως ἐδήλωσε πρὸς τὸν δήμαρχον Ἑρμουπόλεως « ὅτι εἶνε πρόθυμος νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Δήμου Ἑρμουπόλεως, λόγῳ δανείου, τὸ ποσὸν ὀκτακοσίων χιλιάδων φράγκων πρὸς κατασκευὴν τοῦ Πακτωτηρίου καὶ τῆς προεκτάσεως τοῦ βραχίονος τῆς προκυμαίας Ἑρμουπόλεως, ἀντὶ ἐτησίου τόκου ἑπτὰ τοῖς ἑκατὸν καὶ χρεωλυσίου εὐλόγου.—Δύο νέαι ἀτμοπλοϊκαὶ γραμμαί, ὧν μία ἑβδομαδιαία ἡ δὲ δεκαπενθήμερος συνενοῦσι τὴν Σύρον καὶ διὰ συγκοινωνίας τὸν Πειραιᾶ μετὰ διαφόρων λιμένων τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἡ μὲν τούτων εἶνε τῆς ἀγγλικῆς ἑταιρίας Μικρὰ Ἀσία μεταξὺ Σμύρνης, Χίου, Τσεσμὲ, Νέας Ἐφέσου, Σάμου, Σύρου, Καλύμνου, Σύμης, Νισύρου, Κῶ, Ῥόδου Ἀτταλείας καὶ Μερσίνης, ἡ δὲ τῆς Γαλλικῆς ἑταιρίας Cyprien Fabre et Cie μεταξὺ Μασσαλίας, Μερσίνας, Ἀλεξανδρέττας, Σμύρνης, Σύρου, Καλαμῶν, Πατρῶν, Νεαπόλεως, Λιβόρνου καὶ Γενούης.— Γαλλική τις ἑταιρία παρασκευάζει σχέδιον τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ὅπερ ὑποβληθήσεται εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς κυβερνήσεως. —Ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ ἔπεσε χιὼν πολλή. — Περὶ τῶν διαδραματισθέντων ἐν τῷ α' τμήματι τοῦ δήμου Ψωφίδος τῶν Καλαβρύτων ἀναγράφομεν περίληψιν αὐτῶν ἐκ τοῦ «Ἐθνοφύλακος» λαμβάνοντες αὐτήν. «Κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν καλπῶν τοῦ μνημονευομένου τμήματος εὑρέθησαν πλεονάζοντα σφαιρίδια καὶ ἐν ταῖς κάλπαις τῶν ὑποψηφίων συναδέλφων τοῦ κ. Θ. Ζαΐμη καὶ ἐν τῇ κάλπῃ αὐτοῦ 220, ἅτινα ἀφαιρεθέντα ἀπὸ τοῦ ναὶ ἀνέδειξαν τὸν κ. Ζαΐμην μειονοψηφοῦντα τοῦ Σολιώτου κατὰ ἑπτὰ ψήφους. Ἡ καλπονόθευσις αὕτη συνετάραξε τοὺς κατοίκους τοῦ ἐκλογικοῦ τμήματος Λειβαρτζίου, τὴν ἐφορευτικὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας κ. Λιμπεράκην, πρωτοδίκην Πατρῶν. Ἀμέσως μετὰ τὴν διαλογήν, ἤτοι τὴν 24 7βρίου, ὁ κ. Λιμπεράκης ἤρξατο ἀνακρίσεων, ἃς ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Τῆς ἀνακρίσεως οὔσης μυστικῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γινώσκωμεν τὰς λεπτομερείας, γράφουσιν ὅμως ἡμῖν ἐκ Πατρῶν, ὅτι τὴν 28 Σεπτεμβρίου μετηνέχθη εἰς τὰς φυλακὰς ὁ Κωνστ. Μασούρας, διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς καὶ γραμματεὺς τοῦ δημάρχου Ψωφίδος Ηλιάκα. Κατὰ τοῦ ῥηθέντος Μασούρα ἀπηγγέλθη κατηγορία, οὐ μόνον διὰ τὴν καλπονόθευσιν, ἀλλὰ καὶ διότι ὡς μέλος τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς ἰδεβαίωσεν ἐπὶ τῇ ἐπισημότητι τῆς ἀρχῆς του γεγονότα ψευδῆ ὡς ἀληθῆ, ἤτοι τὸ ἀλύμαντον τῶν σφραγίδων. Ἐὰν δὲ αἱ πληροφορίαι ἡμῶν εἶσιν ἀληθεῖς, ἀπηγγέλθη ἐπίσης κατηγορία ἐπὶ τῷ ἐπονειδίστῳ ἐγκλήματι καὶ κατ' ἄλλου τινὸς καὶ κατὰ τῶν φρουρῶν τοῦ τόπου τῆς ψηφοφορίας στρατιωτῶν. Τὸ ἔγκλημα, δὲ ὡς φαίνεται ἐτελέσθη κατὰ τὴν νύκτα τῆς 22 πρὸς τὴν 28 Σεπτεμβρίου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως».—Εἰς τὸν ἀνδρεῖον Κρῆτα ὁπλαρχηγὸν κ. Χατζῆ Μιχάλην Γιανναράκην οἱ ἐν Ταϊγανίῳ ὁμογενεῖς προσέφερον διὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης κ. Μάρκου Ῥενιέρη ξίφος τιμητικόν, φέρον τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν. Τῷ ἀνδρείῳ ὁπλαρχηγῷ Χατζῆ Μιχάλῃ Γιανναράκῃ οἱ ἐν Ταϊγανίῳ φίλοι ὁμογενεῖς. —Ἀπεβίωσεν ὁ Λεωνίδας Πάγκαλος, ταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ καὶ ὁ Δημήτριος Διγενῆς, ἀρχαῖος διδάσκαλος τῆς μουσικῆς.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

5 'Οκτωβρίου 1879 — 5 'Οκτωβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		'Ομολ. ἐκδοθ.	'Ομολ ἐν κυκλοφ.	'Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	'Εποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 'Απρ. 15 'Οκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	280
25 » » 9 %		40,201		15 'Απρ. 15 'Οκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	290
26 » »		52,000	51,310	15 'Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 391
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 'Απρ. 15 'Οκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	276
9 » »		18,000	459	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	15 'Ιουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 'Οκτωβρίου	6.—	100.—	100	107
10 » φρ.		40,000	29,683	15 'Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16.80	197.50	250	» 194

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	'Αποθεματικ. κεφάλαιον	'Εποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
'Εθνικὴ Τράπ. τῆς 'Ελλάδος.	18,000,000	'Ολόκληρον	12,630,000	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	122.20	1,000	3,350
Γ. Πις. Τράπ. τῆς 'Ελλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	7.—	175	154
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	'Ολόκληρον	φ. 88,810	20 'Ιαν. 20 'Ιουλ.	φ. 4.55	100	φ. 119 ¼
'Ασφ. 'Ετ. ὁ «'Αρχάγγελος»..	» 15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 72
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 'Ιανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «"Αγκυρα».......	1,400,000	280,000	109,340	25 'Ιανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «'Αλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 'Απριλίου	» 19.60	» 200	» 190
'Ετ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	» 20,000,000	» 14,000,000			» 3.—	» 140	» 70 ¼

Δάνειον 60,000,000. φρ. 391.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. 'Εθν. Τραπ. 3 μην. — 'Εμπ. 3 μην. 28. 45.

Γαλλ. 'Εθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15. — 'Ιδιωτ. Τράπ. 3 μην. δρ. 1.13.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ. 22.85
Λ. Στερλ.	» 28.50
Λ. 'Οθωμ.	» 26
Αὐςρ. Φλ.	» 13.30
'Αρ. 5φρα.	» 5.60
'Αρ. φράγ.	» 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ 'Εθνικῆς Τραπέζης τῆς 'Ελλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 'Οκτωβρίου). 'Εμπ. 27.80-28.28.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (25 Σεπτεμβρίου) 'Εμπ. 28. 40-60.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (10 'Οκτωβρίου). "Ετ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	43 ⅜
'Ελλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	256
» » » 8 %..	»	246
'Εταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	67 ½
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 ⅛-3/16
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23. 15-20.
Λίρα 'Αγγλικὴ	γρ.	109 22/40
Εἰκοσόφραγκον	»	87 ½

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 'Οκτωβρίου) **ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (10 'Οκτωβρίου)

ΒΙΕΝΝΗΣ		ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ	
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.	117.15	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.	117.15
Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.32	Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.40
Εἰκοσάφραγκον »	9.31	Εἰκοσάφραγκον »	9.34
'Αργυρᾶ φιο. 100 »		'Αργυρᾶ φιο. 100.	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (10 'Οκτωβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.29 ½—34 ½.
Χρυσὸς 1000/100 ο τὸ χ. 3.436.
"Αργυρ. 1000/10 100 τὸ χ. 218.89 ζημία 135 %ο
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, "Αμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

'Αλληλογραφία τῆς 'Εστίας.

'Ανωνύμῳ κυρίᾳ. Μετ' εὐγνωμοσύνης θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν. — 'Αριθ. 721. 'Ο Β. Οὐγὼ εἶχε μίαν θυγατέρα καὶ δύο υἱούς, ὧν πρὸ ἐτῶν ἀπωρφανίσθη. 'Η θυγάτηρ του ἐπνίγη ἐν τῇ θαλάσσῃ· ὁ πρωτότοκος υἱός του Κάρολος ἐτελεύτησε τῷ 1871, ὁ δὲ δευτερότοκος Φραγκῖσκος, ὁ μεταφραστὴς ἁπάντων τῶν δραμάτων τοῦ Σαικπήαρ, ἐτελεύτησε τῷ 1873. Γνωστὸν ὅτι τῶν πολυαρίθμων τοῦ μεγάλου τῆς 'Αγγλίας δραματικοῦ γαλλικῶν μεταφράσεων πρωτεύουσιν ἡ τοῦ Φραγκίσκου Οὐγὼ καὶ ἡ τοῦ Γκιζώ. — κ. Μ. Α. Κέρκυραν. Τῇ 29 ἐστάλησαν. Φράγκα 32 καὶ δρ. 3 ταχυδρομικά. — Καν Ε. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Εἰς τὸ ἐρώτημα ὑμῶν θὰ ἀπαντήσῃ μετ' οὐ πολὺ ὁ πλησίον τῶν Παρισίων κ. Π...., ὅστις ἔχει ἱδρύσει ἐν τῇ ἐξοχῇ του γηροκομεῖον ἀλόγων ζῴων ἅτινα μετ' εὐαρεσκείας ἐπιδεικνύει. 'Εν τῷ γηροκομείῳ τούτῳ ὑπάρχει δάμαλις 35 ἐτῶν, χοῖρος 25, αἲξ 18, ἡμίονος 40. 'Εν τῷ ὀρνιθῶνι ὑπάρχει μελεαγρὶς (pintade) ἐτῶν 12 καὶ χὴν 37. 'Εν μεγάλῳ κλωβῷ ὑπάρχει ἀκανθυλλὶς 28 ἐτῶν καὶ πυργίτης 31. 'Ο πρεσβύτατος δὲ τῶν λαγωῶν εἶνε ἐτῶν 15. Σημειωτέον δ' ὅτι ἕκαστον ζῷον ἔχει τὰ πιστοποιητήρια ἔγγραφά του, καὶ τὰς ἀποδείξεις τῆς ταυτότητός του, ἑνὶ λόγῳ πάντα αὐτοῦ τὰ ἔγγραφα ἐν τάξει. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου θὰ κατορθωθῇ νὰ γείνῃ γνωστὸν τὸ ὅριον τῆς ὑπάρξεως εἰδῶν τινων τῶν ζῴων. — κκ. Σ. Κ. Παρισίους, Δ. Π. Μασσαλίαν, Α. Ι. Χ, Β. Σ. Κωνσταντινούπολιν, Α. Α. Πετρούπολιν, Ν. Ι. Κ. Σμύρνην, Ι. Ν. Σ. Λευκάδα, Μ. Α. Μ. Σπάρτην, Α. Ν. Σύρον, Δ. Τ. Χαλκίδα, Δ. Β. Λαμίαν, Α. Μ. Ι Κέρκυραν, Α** Κεφαλληνίαν, Χ. Α. Ρ. Πάτρας, Κ. Ν. Π. Μολάους, Κ. Ρ. Πειραιᾶ. Κας Ε. Τ. Φ. 'Αργοστόλιον, Μ. Α. Minet-el-gamb. 'Ελήφθησαν.— κ. Ν. Β. Μ. Σπάρτην. Μόνον ἐτησία εἶνε, ἄρχεται δ' ἀπὸ 1 ἰανουαρίου καὶ λήγει τῇ 31 Δεκεμβρίου. — *** «'Εχάθη αὔτανδρον, πλὴν ἑνός.» «Περὶ ἡλίου ἀφάς!!» — κ. Κ. Μ. Πάτρας. 'Η νεωτάτη μυθιστορία τοῦ 'Ιουλίου Βὲρν εἶνε «Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ» (Les tribulations d'un Chinois en Chine), δημοσιευθεῖσα πρὸ μηνὸς ἐν ἐπιφυλλίδι τοῦ «Χρόνου» τῶν Παρισίων. Μετάφρασιν τῆς τερπνῆς ταύτης μυθιστορίας, φιλοπονηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. 'Αγγέλου Βλάχου, θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἡ 'Εστία. — Συνδρομητῇ τῆς 'Εστίας. Κάμετε ὅ,τι ἔκαμνε ἐν Γερμανίᾳ ὁ ποιητὴς Αὔγουστος Schlegel. Φαλακρὸς ὢν εἶχεν ἀγοράσει δέκα φενάκας ὧν αἱ τρίχες εἶχον διάφορον μέγεθος καὶ ἐφόρει αὐτὰς ἐναλλάξ, ἀρχίζων ἀπὸ τῆς ἐχούσης τὰς βραχυτέρας τρίχας. "Οταν δ' ἔφθανεν εἰς τὸν ἀριθμὸν δέκα, ἀνήγγελλεν ἐπιδεικτικῶς ὅτι «θὰ ἐπήγαινεν εἰς τὸν κουρέα νὰ κόψῃ τὰ μαλλιά του» καὶ ἤρχιζεν ἐκ νέου. — κ. Μ. Δ. Διότι δὲν ἐλάβομεν τὰ χρήματα.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

845.

Κατὰ τὸ κατωτέρω σχῆμα, σχημάτισον ἐκ χάρτου τετράγωνον περιέχον δώδεκα ὀπάς. Κόψον εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη τὸ σχῆμα τοῦτο, οὕτως ὅμως, ὥστε ἕκαστον τῶν τεσσάρων μερῶν νὰ περιέχῃ τρεῖς ὀπὰς καὶ χωρὶς ἡ ψαλὶς νὰ διέλθῃ ἐπὶ τῶν ὀπῶν.

Ἐν Σύρῳ, τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1879. ** Ν.

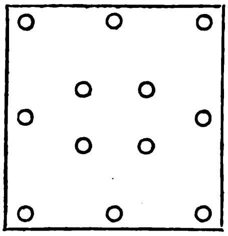

846.

Πῶς δύναταί τις νὰ διαιρέσῃ τὸν ἀριθμὸν 45 εἰς τέσσαρας ἄλλους ἀριθμούς, τοιούτους, ὥστε, ἐὰν εἰς τὸν πρῶτον προσθέσῃ 2, ἐὰν ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἀφαιρέσῃ 2, ἐὰν πολλαπλασιάσῃ τὸν τρίτον ἐπὶ 2 καὶ ἐὰν διαιρέσῃ τὸν τέταρτον διὰ 2, τὸ ἄθροισμα τῆς προσθέσεως, ἡ διαφορὰ τῆς ἀφαιρέσεως, τὸ γινόμενον τοῦ πολλαπλασιασμοῦ καὶ τὸ πηλίκον τῆς διαιρέσεως νὰ ὦσι ἴσα;

847.

ΝΕΟΤΗΣ ΩΡΑΙΟΤΗΣ
ΥΓΕΙΑ ΠΛΟΥΤΟΣ
ΔΟΞΑ

848.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

α α α η
η η ο ο
κ κ ν ν
ξ ξ ρ ρ

Διὰ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων σχημάτισον κυβόλεξον ἐνῷ ν' ἀναγινώσκονται καθέτως καὶ ὁριζοντίως τέσσαρες λέξεις.

849.

Rébus.

les bois les bois
les bois les bois (vertical) — Vent GET pris — les bois les bois (vertical)
les belles
par l'Ane — soirées — UI tout — soirées
les belles (renversé)
les bois les bois

850.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Construire un mot carré de cinq lettres d'après le tableau suivant:

. . . . s
. . . s .
. . s . .
. s . . .
s . . . .

851.

Quoique je porte un nom vulgaire,
Chacun m'estime et me chérit,
Voici pourquoi: mon entier désaltère.
Mon premier chauffe, et mon second nourrit.

ΛΥΣΕΙΣ

828. Βασιλεύοντος ἔτι τοῦ Ῥωμύλου, τῷ 746 π. Χ., ἐπολέμουν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς τοὺς Σαβίνους, ὁ δὲ Ταρπήϊος προΐστατο τῆς ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, ἥτις κατεῖχε τὸ Καπετώλιον. Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ταρπηΐα ὑπεσχέθη τότε πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν πολεμίων Τάτιον νὰ τῷ δείξῃ δίοδον, δι' ἧς θὰ ἠδύνατο λαθραίως νὰ ἀναβῇ καὶ νὰ καταλάβῃ τοῦ Καπετωλίου τὴν ἀκρόπολιν ἂν οἱ Σαβῖνοι στρατιῶται συγκατετίθεντο νὰ τῇ δωρήσωσι ὅ,τι ἐφόρουν περὶ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, ἐννοοῦσα τὰ χρυσᾶ ψέλλια. Δεχθέντος δὲ τοῦ Τατίου καὶ καταλαβόντος τὸ Καπετώλιον ἔρριψε κατὰ τῆς Ταρπηΐας αὐτός τε καὶ οἱ στρατιῶται του τὴν ἀσπίδα — ἣν ἐπίσης ἐφόρουν περὶ τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερὰν — καὶ τοιουτοτρόπως ἡ προδότις κόρη λαβοῦσα ἀντὶ τοῦ νοουμένου τὸ πρέπον τῆς προδοσίας ἀντάλλαγμα ἀπέθανεν ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ χαλκοῦ. Ὁ λόφος, ἐφ' οὗ συνέβη ἡ προδοσία λαβὼν τῆς κόρης τὸ ὄνομα ἐπεκλήθη Ταρπηΐα πέτρα ὡς ἐκέλευσαν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὸ ἑξῆς εἰς ἀνάμνησιν τῆς προδοσίας ἀπὸ τοῦ λόφου ἐκείνου νὰ κατακρημνίζωνται ὅσοι ἤθελον φωραθῇ προδίδοντες τὴν πατρίδα. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ Καπετώλιον ἀπενέμοντο αἱ τιμαὶ εἰς τοὺς θριαμβεύοντας στρατηγούς, λέγεται καὶ παροιμιακῶς ὅτι ἡ Ταρπηΐα πέτρα δὲν ἀπέχει πολὺ (ὅπως καὶ πράγματι δὲν ἀπέχει τοῦ Καπετωλίου), ἤτοι ὅτι αἱ τιμαὶ ὀλίγον ἀπέχουσιν ἐνίοτε τῆς καταδίκης καὶ ὅτι πολλάκις ἄνδρας τοὺς ὁποίους διὰ τῶν ὑψίστων τιμῶν γεραίρει ὁ λαὸς συμβαίνει μετ' ὀλίγον ὡς προδότας νὰ τοὺς καταδικάσῃ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1879. Σ. Κ. Σ.

829. Ὁ καδῆς ἐδανείσθη μίαν ἔτι κάμηλον, ὥστε αἱ κάμηλοι ἦσαν 20. Ἐκ τούτων, τὸ μὲν ἥμισυ, ἤτοι 10, ἔδωκεν εἰς τὸν πρωτότοκον υἱόν, τὸ δὲ τέταρτον, ἤτοι 5, εἰς τὸν δευτερότοκον, καὶ τὸ πέμπτον, ἤτοι 4, εἰς τὸν τριτότοκον, τὴν δὲ περισσεύουσαν εἰκοστὴν κάμηλον ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κύριόν της.—**830.** Ἀπιὼν εἰς Ἀπατούρια, ἐπανῆκες Θαργηλιῶνα. [Τὰ Ἀπατούρια ἦσαν πολιτικὴ ἑορτὴ τελουμένη ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ κατὰ μῆνα Πυανεψιῶνα (15 Ὀκτωβρίου-15 Νοεμβρίου) καὶ διαρκοῦσα τρεῖς ἡμέρας. Θαργηλιὼν δ' ἐκαλεῖτο ὁ ἑνδέκατος μὴν τῶν Ἀθηναίων (15 Μαΐου-15 Ἰουνίου).

831.

ἡ π α ρ
π ε δ η
α δ α μ
ρ η μ α

832.

46+35+17=98+2=**100**.

833.

Ἡ μετὰ χάριτος λεγομένη ἀλήθεια παράγει ἀποτέλεσμα οἷον τὰ ῥιπτόμενα ῥόδα εἰς τὸ πρόσωπον.

834.

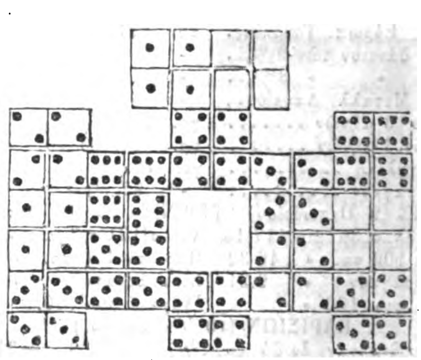

835. Ἄμμος-ὄμμα. — **836.** Τὸ ζ, θ, ξ. Διότι τὸ φέρον εἰς τὸ σῶμά του ὅλα τὰ ἑλληνικὰ στοιχεῖα ἐκτὸς τριῶν εἶναι ἡ ἐν ταῖς Ἐκκλησιαζούσαις τοῦ Ἀριστοφάνους (στιχ. 1170) ἀπαντωμένη λέξις, ἀφ' ἧς λείπουσι μόνον τὰ στοιχεῖα ζ, θ, ξ. — **837.** Τὸ στοιχεῖον ο. — **838.** Μῶμος, ὦμος, ὠμός. — **839.** Μυῖα-ἴα. — **840.** Comptez sur vous, sur le travail et non sur le hasard et le jeu.

841.

M O N D E
O C E A N
N E A N T
D A N S E
E N T E R

842. Ami-don.— **843.** Pas-sage.— **844.** C'est un dictionnaire; comme elle, il renferme tous les mots (tous les maux).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 146. — 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1905. *Ἑστία*. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η',14 Ὀκτωβρίου 1879. Ἀριθ. 198 (146). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Δασμοτελωνείου Σκοπέλου, ἐπὶ ἐπαναστάσεως.—Ἡ Μαγδαληνή (Μυθιστορία τοῦ Ἰουλίου Σανδώ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου). — Βαρὼν Ταίυλορ. — Ὁ γάμος (Ἐκ τῶν τοῦ Σμάϊλς). — Οἱ τραγουδιοπῶλαι ἐν Λονδίνῳ.— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥωσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1906. **Διηγήσεις ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως** διὰ τοὺς παῖδας ὑπὸ Π. Γ. Πολίτου καὶ Δ. Σ. Σχούφου [Ἐθνικὴ βιβλιοθήκη]. Τεῦχος πρῶτον. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ. Παπαλεξανδρῆ, 1879, 12ον, σ. 88, δρ. 1.

1907. **Ποιήματα Ν. Κ.** (Νικολάου Κονεμένου), Δημοσιεύονται δεύτερη φορά, διορθωμένα. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Δημητρίου Ἰασεμίδου, 1879, 8ον, σ. 77, δρ. 2.

1908. **Νεοελληνικὰ παραμύθια.** Contes populaires grecs, publiés d'après les manuscrits du Dr J-G. de Hahn et annotés par Jean Pio. Copenhague, Andr-Fréd. Host et fils, éditeurs, libraires de l'Université et de l'Académie Royale Danoise des sciences, 1879, in 8o, p. XI et 260. Tiré à petit nombre. Table des matières: Préface. I. Ἠπειρωτικά. II. Τῆς Ἀστυπαλαίας. III. Τηνιακά. IV. Τῆς ἄνω Σύρας. Notes. [Τὰ «Νεοελληνικὰ παραμύθια», ὧν ἀνάλυσιν θὰ καταχωρίσωμεν ἔν τινι τῶν προσεχῶν φύλλων τῆς Ἑστίας, εἶναι τὸ πρῶτον βιβλίον τὸ ἐκδιδόμενον ἐν Δανίᾳ εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.]

1909. **Le Grec moderne.** Cours professé à la Faculté des lettres de Marseille par Mr Jules Blancard. Première leçon. [Extrait du Contemporain du 1er Septembre 1879]. Paris, Imp. Jules le Crere, 1879, in 8o, p. 15.

1910. **Catalogue** de la Librairie Karl Wilberg. Athènes, rue d'Hermés. Enseignement—linguistique—grammaires—dictionnaires. Ce catalogue annule les précédents. 1879, 16o, p. 8.

Ἐπιθεώρησις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ περιοδικοῦ τύπου.

ΑΓΓΛΙΑ.

The contemporary Review.—Σεπτεμβρίου. — Ν. Καζάζη, Πολιτικὸς καὶ διανοητικὸς βίος ἐν Ἑλλάδι.

The Fortnightly Review.— Σεπτεμβρίου. — J. Kinnaird Rose, Μακεδονία.

The Journal of Philology.— τ. Η', ἀρ. 15. — H. Hager, Περὶ τοῦ τόπου τῆς ταφῆς τῶν καταδίκων ἐν Ἀθήναις.—Τοῦ αὐτοῦ, Σημειώσεις περὶ ἰατρῶν ἐν ἐκστρατείαις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι.—W. W. Goodwin, Τινὰ περὶ ὑποθετικῶν λόγων.—W. C. Green, Εἰς Εὐριπίδ. Μήδειαν. — F. A. Paley, Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ μέλλοντος εἰς μετοχὴν ἐν τῇ ἑλληνικῇ. — Τοῦ αὐτοῦ, Εἰς Αἰσχύλ. Χοηφ. 472-3. — L. Campbell, Περὶ τοῦ χειρογράφου τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κανταβριγίᾳ γυμνασίου τῆς ἁγ. Τριάδος. — Evelyan Abbott, Σοφοκλέους Ἀντιγόνη.—H. Malden, Σημειώσεις εἰς Ὀδυσσ. Ε, 368.— Τοῦ αὐτοῦ, Σημειώσεις εἰς Ξενοφ. Ἑλληνικ. Α', 2.— J. P. Postgate, Περὶ τῆς λέξεως Βουγαῖος.—D. D. Heath, Ἀρχαίων θεωρίαι περὶ αἰτιῶν καὶ τύχης.

The Quartely Review. ἀρ. 294.—Ἀγγλικαὶ μεταφράσεις τῆς Ὀδυσσείας καὶ τοῦ Αἰσχύλου Ἀγαμέμνονος.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Archäologisch-epigraphische Mittheilungen aus Oesterreich. Ἔτ. Γ', τεῦχ. 1. — Kekulé, Γυνὴ μετ' ἔρωτος τοῦ ἐν Βιέννῃ Μουσείου Μοδένης.—Klein, Διομήδεια ἀνάγκη.— Hoernes, Περιγραφὴ ἑλληνικῶν ἀγγείων ἐν Τεργέστῃ (τέλος).

Archiv für slavische philologie. τ. V. τεῦχ. 1. — V. Jagié, Νεώταται ἔρευναι περὶ τῶν Σλάβων ἀποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου.

Sitzungsberichte der k. Akademie der Wissenschaften zu Wien. — (Phil. hist. Classe.) τ. 189. φ. 2.—Rzach, Γραμματικαὶ μελέται περὶ Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου.

Wiener Studien. Ἔτος I. φυλλ. 1. — W. Hartel, Ἀνάλεκτα (περὶ Θεόγνιδος). — Th. Comperz, Τὰ λείψανα ἑνὸς βιβλίου τοῦ Ἐπικούρου περὶ φύσεως.—W. Jerusalem, Ἡ ἐν Σηστῷ ἐπιγραφὴ καὶ ὁ Πολύβιος.—I. Hilberg, Ἡ ἀττικὴ συστολὴ παρ' Ὁμήρῳ. — O. Keller, Εἰς Σχολ. Νικανδρ. Θηρ. 490. εἰς Μακάριον ς', 69.—Ἵππη καὶ ἐλάφη.

Zeitschrift für österr. Gymnasien. Ἔτ. Α', ἀρ. 7. H. B. Benicken, τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Σαρπηδόνος ἐν Ἰλιάδ. Μ.

ΒΕΛΓΙΟΝ.

Études religieuses, philosophiques etc. Ἰουλίου. P. Le-Genissel, Τὰ Ἀθήνησι δικαστήρια. Ἡλιασταί. (Συνέχ.).

ΓΑΛΛΙΑ.

Journal des Savants. Αὐγούστου. — Miller, Ἑλληνοαιγυπτιακαὶ ἐπιγραφαί.

Le contemporain. Revue catholique. 1 Σεπτεμβρίου. J. Blanchard, Ὁ νεώτερος Ἕλλην.— Robiou, Ἀττικὸν κληρονομικὸν δίκαιον.

Mémoires de la société de linguistique de Paris, τ. IV τεῦχ. 1. H. d'Arbois de Jubainville, Ἡρακλῆς, ἡ περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς δυτικῆς Εὐρώπης.

Revue de philologie. τ. III τεῦχ. 2. Φίλωνος τοῦ Βυζαντίου ὀχυρωματικά. Κείμενον μετὰ γαλλ. μεταφράσεως καὶ σημειώσεων ὑπὸ A. de Roches-Aiglun καὶ Ch. Graux.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Archaeologische Zeitung. Ἔτος ΛΖ', τεῦχ. 1. — E. Petersen, Μελέται περὶ ἀρχαίων ἀγγείων. — Fränkel, Περί τινος ἀρχαίου νομίσματος φέροντος παλαιὰν ἰωνικὴν ἐπιγραφήν. — W. Klein, Κρατὴρ ἐκ Καπύης. — H. Roehl, Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ Ἀτότου.—Ἀνασκαφαὶ Ὀλυμπίας. Ἐκθέσεις καὶ ἑρμηνεῖαι ἐπιγραφῶν.

Bezzenberger's Beitraege zur Kunde der indogermanischen Sprachen. τ. V φ. 1.—A. Fick, Περὶ τῶν πηγῶν τῶν διαλέκτων τῆς ἀρκτῴας Θεσσαλίας. — A. Bezzenberger, Τὸ ἑλλ. ὑπερθετικὸν-τατο—καὶ τὰ λεττικὰ παρατατικὰ εἰς -άκς.—H. Collitz, Σανσυρ. carcirâm, ἑλλ. τελέ-θω, πάλαι.— L. Meyer, Τὸ κιχάνω παρ' Ὁμήρῳ.— O. Weise, Μελέται περὶ δημωδῶν ἐτυμολογιῶν (I).

Deutscher Schulwart.—Σεπτεμβρ. C. Schreiber, Ἡ νῆσος Κύπρος.

Hermes. τ. ΙΔ', φ. 3.—R. Hirzel, Δημοκρίτου περὶ εὐθυμίης.—O. Lehmann, Περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ χειρογράφου τῆς Ἰλιάδος Burney, τοῦ ἐν τῷ βρεττανικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 86.—H. Tiedke, Questiuncula Nonniana. —B. Wiese, Κείμενον Θουκυδίδου παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ. — H. Haupt, Νέαι συμβολαὶ εἰς ἀποσπάσματα Δίωνος τοῦ Κασσίου.—U. von Wilamowitz-Moellendorf, Ἀλεκτρώνα.— F. Novati, Κατάλογος τῶν Ἀριστοφάνους ποιημάτων, ἐκ τοῦ κώδικος L. 39 sup. τῆς ἀμβροσιανῆς βιβλιοθήκης.—F. Blass, Ἐπισημειώματα εἰς Ἀλκμᾶνα.— C. A. Lehmann, Σοφοκλ. Ἀντιγόν. 40.—R. Fœrstel, Περί τινος στίχου τοῦ Ἑλλαδίου.—U. v. Wilamowitz, Φαίδων ὁ Ἠλεῖος.

Jahresbericht über die Fortschritte der class. Alterthumswissenschaft. Ἔτος VI τεῦχ. 9.—Th. Fritzsche, Ἀναθεώρησις τῶν περὶ τῶν ἑλλήνων βουκολικῶν ἀρτιφανῶν συγγραμμάτων.— P. Egenolff, περὶ τῶν Ἑλλήνων γραμματικῶν. (Ἀνάλυσις πραγματείας τινὸς τοῦ κ. Ἰω. Σακκελίωνος, καταχωρισθείσης ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἑλλ. ἀλληλογραφίας).

Leipziger Studien zur classischen philologie. τ. II. φ. 1.— G. Oertel, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν ἱστορίαν τῆς πλαστικῆς εἰδυλλιοποιίας (statuarische Genrebildnerei) παρὰ τοῖς Ἕλλησι.—P. Meyer, Quaestiones Strabonianae.—Ἀνάμικτα. L. Lange, Ὁ ἀεὶ βασιλεύσας. Εἰς Θουκυδ. Ε. 20, 2.

Litterarisches Centralblatt. 20 Σεπτεμ.—

Digitized by Google

W. W[agner], Βιβλ. τῶν συγγραμμάτων τοῦ κ. Κ. Σάθα. Ἱστορικὸν δοκίμιον περὶ θεάτρου τῶν βυζαντίνων. Κρητικὸν θέατρον.

Neue Jahrbücher f. Philologie u. Paedagogik. τ. 119 φ. 8. — R. Meister, Περὶ τῆς χρονολογίας τῆς βοιωτικῆς φθογγολογίας.— P. Egenolff, Περὶ τῶν σχολίων Διονυσίου τοῦ Θρᾳκός.—H. Stadmüller καὶ J. Kvicala, Κριτικά τινα εἰς Εὐριπίδην. — W. Herbst, Εἰς Θουκυδίδην.—W. Schwartz, Καὶ αὖθις περὶ Διὸς ὡς νεφελοδόρου.

Philologus.—τ. ΛΗ', τεῦχ. 3.—H. L. Ahrens, Ἡ ὑπ' ἀρ. 11 ἐπιγραφὴ Ὀλυμπίας.—Otto Eichhorst, Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκόλου περὶ ἄρθρων (I).—G. F. Unger, Οἱ Ἀθήνησιν ἄρχοντες ἀπὸ Ὀλ. 119,4 μέχρις Ὀλ. 123,4— L. Herbst, Ἀναθεώρησις τῶν περὶ Θουκυδίδου δημοσιεύσεων. (I. ἔνθα καὶ περὶ πραγματείας τινὸς τοῦ Κυπριανοῦ δημοσιευθείσης ἐν τῷ Φιλίστορι).—G. F. Rettig, Εἰς Ξενοφῶντος συμπόσιον.—Κριτικὰ καὶ ἑρμηνευτικά: εἰς Εὐριπίδην ὑπὸ N. Wecklein, Εἰς Ξενοφῶντα ὑπὸ G. F. Rettig.

Rheinisches Museum für Philologie.— τ. 34 φ. 3.—A. Ludwich, Γένος Πινδάρου διὰ στίχων ἡρωϊκῶν.—C. Morawski, De Dionysii et Cæcilii studiis rhetoricis.—H. Haupt, Τὰ προηγούμενα τῆς κατὰ Ἁρπάλου δίκης.—H. Usener, Χρονολογικαὶ συμβολαὶ (Ἀττικὸν ἡμερολόγιον).—E. Scheer, Λυκόφρονος Ἀλεξάνδρα (τέλος).— C. Wachsmuth, Στιχομετρία.—W. Helbig, Καὶ αὖθις περὶ τῆς τεττιγοφορίας τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων.—M. Bonnet, Περὶ τοῦ παρισίνου χειρογράφου τοῦ Λαερτίου.

Zeitschrift für das Gymnasialwesen.— Σεπτεμβρίου.—E. Naumann, Παρατηρήσεις εἰς τὸ περὶ Λακεδαιμονίων Πολιτείας τοῦ Ξενοφῶντος.—P. Cauer, Ἀναθεώρησις τῶν περὶ Ὁμήρου νεοφανῶν συγγραμμάτων (συνέχ.)

Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung.— τ. V τεῦχ. 2.— K. Brugman, Περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἑλληνικοῦ παρακειμένου.

ΔΑΝΙΑ.

Nordisk Tidskrift for Filologi. Κοπενάγη. τ. IV φ. 2.—M. C. Gertz, Εἰς Λουκιανόν.

ΙΤΑΛΙΑ.

Nuova Antologia. Roma— τ. XVI φ. 14.—Attilio Brunialti, Ἡ νέα Ἑλλάς.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Mnemosyne.— τ. VII μέρος 3.—Κριτικὰ σημειώματα εἰς Πλουτάρχου Βροῦτον (συν.).—C. G. C[obet], Εἰς Διόδωρον τὸν Σικελιώτην.—H. van Herwerden, Εἰς Λουκιανόν. (συνέχ.).

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1858.

86 Κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Ὀκτωβρ. 1879.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 14 σειραί:

331 472 586 793 794 959 1162 1273 2131 2187 2454 2989 3632 4070

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
331	27	1000	1162	4	400	2187	51	400
472	68	400		77	400		57	1000
586	90	400	1273	8	400		69	1000
793	51	400		47	400		73	400
	68	400		64	400		97	1500
	72	400		68	3000	2454	53	1500
	93	400		83	400		94	5000
794	8	400		92	400	2989	25	400
	31	200000		93	400		48	8000
	38	400		96	400	3632	23	400
	53	20000	2131	52	400		30	400
	57	400		53	400		69	1500
	80	400		56	5000	4070	51	400
	93	400		70	400		63	400
959	20	400		92	400		64	400
	97	1000	2187	23	400		71	400
	99	40000		47	400		98	400
1162	1	400						

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1348) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν γενήσεται τῇ 1 Ἀπριλίου 1880. Ἡ ἑπομένη κλήρωσις ἐνεργηθήσεται τῇ 2 Ἰανουαρίου 1880.

ΛΕΩΝ ΜΕΛΑΣ.

Τῇ 8 Ὀκτωβρίου ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ ἐπιφανὴς πολίτης Λέων Μελᾶς, ἄγων τὸ 67 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐπὶ τῇ θλιβερᾷ ταύτῃ ἀγγελίᾳ ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογος συνῆλθεν αὐθημερὸν εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν, ἵνα συσκεφθῇ κατὰ ποῖον τρόπον θέλει ἐκδηλώσει τὴν λύπην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ δεινῇ ἀπωλείᾳ συμβούλου ὑπὸ πάντων ἀξίως τιμωμένου καὶ ἀγαπωμένου. Ἐν τῇ συνεδριάσει ταύτῃ ὁ κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος εἶπε τὰ ἀκόλουθα: «Ὁ Λέων Μελᾶς, ὅπως ὅλοι οἱ ὁμήλικοι αὐτοῦ Ἕλληνες, παρέστη μάρτυς ἐν μὲν τῇ νεότητι τῆς εὐφροσύνης ἣν ᾐσθάνθη τὸ ἔθνος μετὰ τὸ αἴσιον πέρας τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ἐν δὲ τῇ πρεσβυτικῇ ἡλικίᾳ τῶν νέων ἐναγωνίων περιπετειῶν, εἰς ἃς περιέπεσε κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη. Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο δημόσιος λειτουργὸς καὶ προήχθη ἐπαξίως τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ εἰς τὰ ὕπατα τῶν ἀξιωμάτων, δὶς μὲν ἀναδειχθεὶς ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης, πληρεξούσιος δὲ ἐκ τῶν κρατίστων διατελέσας τῆς πρώτης ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς συνελεύσεως. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἤρχισε νὰ φρονῇ, ὡς πολλοί, ὅτι ὁ καλλίτερος τρόπος τοῦ νὰ ὑπηρετήσῃ τις τὴν Ἑλλάδα εἶναι τὸ νὰ μὴ τὴν ὑπηρετῇ· καὶ παραιτήσας, νέος ἔτι, τὰ δημόσια ἠγωνίσθη νὰ γείνῃ ὅσον οἷόν τε χρήσιμος αὐτῇ διὰ τῆς ἰδιωτικῆς ἐργασίας. Τότε ἔγραψε τὸν Γεροστάθην ἐκεῖνον· τὸν Γεροστάθην τὸν ὁποῖον εἴκοσιν ὅλα ἔτη δὲν ἐκορέσθησαν ἀναγινώσκοντες νέοι καὶ γέροντες, καὶ τοῦ ὁποίου εἴκοσι καὶ πέντε μυριάδες ἀντιτύπων σκορπισθεῖσαι παντοῦ, ὅπου λαλεῖται ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐμαρτύρησαν ὅτι ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων οὐδεὶς ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν τοῦ Ἑλληνισμοῦ πλειότερον τοῦ Λέοντος Μελᾶ. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐδιδάχθη ὑπὸ τῆς πείρας, ὅτι πολιτεία ἐγκαταλειπομένη ὑπὸ τῶν ἀρίστων αὐτῆς τέκνων οὐ μόνον καθ' ἑαυτὴν ἀποβαίνει ἄγονος, ἀλλὰ δύναται νὰ ματαιώσῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς καρποὺς τῆς ἰδιωτικῆς ἐργασίας. Ὅθεν ἐπείσθη νὰ δεχθῇ καὶ πάλιν κοινάς τινας λειτουργίας, καὶ παρέστη μὲν ὡς πληρεξούσιος ἐν τῇ Β'. ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῇ Συνελεύσει, ἐγένετο δὲ σύνεδρος τῆς Κρητικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1866, μετὰ τρία δὲ ἔτη σύμβουλος τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου. Δὲν πρόκειται νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα τὰς ὑπηρεσίας, ἃς προσήνεγκεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐκείνην, εἰς ἣν συνειργάσθη μεθ' ἑτέρου ἐγκρίτου ἡμῶν συναδέλφου (τοῦ Μ. Ῥενιέρη), ὅστις καθήμενος ἀντικρύ μου σκυθρωπὸς καὶ σύννους θρηνεῖ μεθ' ἡμῶν τὴν στέρησιν αὐτοῦ. Περιττὸν δὲ ἤθελεν εἶνε νὰ ἀναπολήσω ὅσα καὶ οἷα ἔπραξεν ἐν τῷ Συλλόγῳ, διότι πάντες τὰ γνωρίζετε, καὶ μιᾷ φωνῇ ὁμολογεῖτε ὅτι περί τινα, μάλιστα περὶ τὰ τῆς πρώτης τοῦ λαοῦ ἐκπαιδεύσεως, ὑπῆρξεν ὄντως ἡ ψυχὴ τοῦ Συλλόγου τούτου. Ἐὰν ἔλαβον κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὸν λόγον, δὲν κατίσχυσα τῆς κατεχούσης ἡμᾶς ἀθυμίας· εἰμὴ ἵνα εἰκονίσω αὐτὴν ἔστω καὶ ἀσθενῶς καὶ προτείνω ὅπως ἐν τῷ πρακτικῷ τῆς πενθίμου ταύτης συνεδριάσεως ἐκδηλωθῶσι τὰ αἰσθήματα ταῦτα εἰς ἔνδειξιν μὲν τῆς ἀκηράτου ἡμῶν εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης εἰς ἀΐδιον δὲ διδασκαλίαν τῶν διαδόχων.»

—Τὴν κηδείαν τοῦ Λέοντος Μελᾶ παρηκολούθησαν ἐν σώματι τὰ μέλη τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας, τοῦ συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ πλῆθος πολιτῶν. Ὁ πρόεδρος τοῦ συλλόγου ὁ «Ἀπόστολος Παῦλος» κ. Νεστορίδης ἐξεφώνησεν ἐπικήδειον λόγον, οἱ δὲ κκ. Κ. Κωστῆς καὶ Τιμολέων Φιλήμων ἐπιταφίους.

—Ὁ Λέων Μελᾶς ἐκληροδότησε τὰ ἑξῆς: Εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις πτωχοκομεῖον δρ. 1,000, ὀφθαλμιατρεῖον δρ. 1,000, δημ. νοσοκομεῖον 1,000, ὀρφανοτρ. Χατζῆ Κώστα, 1,000, σχολὴν ἀπόρων παίδων «Παρνασσοῦ» ἐν Ἀθήναις 1,000, ἐργαστήριον ἀπόρων γυναικῶν 1,000, νηπιαγωγεῖον τῶν «Ἀπόρων» τῆς φιλεκπαιδ. ἑταιρίας 1,000, εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις δραμ. σύλλ. 500, εἰς τὸν πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλλην. γραμμάτων σύλλογον 2,000, προσέτι κληροδοτεῖ αὐτῷ ἅπαντα τὰ παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Βλαστῷ πρὸς πώλησιν βιβλία του, ξυλογραφίας καὶ στερεοτύπους μεταλλίνους πλάκας τῆς στερεοτύπου ἐκδόσεως τοῦ Γεροστάθη του, καὶ ὅλα τὰ ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων του δικαιώματά του, ἐξ ἑκάστης δὲ νέας ἐκδόσεως ὁ σύλλογος ὑποχρεοῦται ν' ἀποστέλλῃ δωρεὰν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἠπείρου, ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος, 300 σώματα.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

12 Ὀκτωβρίου 1879 — 12 Ὀκτωβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	281
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	291
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 390
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	276
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	102
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 194

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,330
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	154
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 118 1/2
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	160
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	58
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527.200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 72 1/4

Δάνειον 60,000,000. φρ. 389.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 22.80
Λ. Στερλ. » 28.60
Λ. Ὀθωμ. » 26
Αὐσρ. Φλ. » 13.30
Ἀρ. 5φρα. » 5.60
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 45.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.13 1/2

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,790 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (3 Ὀκτωβρίου). Ἐμπ. 27.80-28.28.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (25 Σεπτεμβρίου) Ἐμπ. 28. 40-60.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (17 Ὀκτωβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 43 1/8
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 256
» » » 8 %.. » 246
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 67 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 108 5/8-7/8
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23. 22. 1/2-30.
Λίρα Ἀγγλική .... γρ. 109 15/40
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 20/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ὀκτωβρίου) **ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (17 Ὀκτωβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.	117.45	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.	117.55
Παρ. τὰ 100 φρ.	» 46.37	Παρ. τὰ 100 φρ.	» 46.40
Εἰκοσάφραγκον	» 9.33	Εἰκοσάφραγκον	» 9.36
Ἀργυρᾶ φιο. 100	»	Ἀργυρᾶ φιο. 100.	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (17 Ὀκτωβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.26 1/2—31 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζημία 135 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 2 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. «Μαθητὴς τῆς 6' τάξεως τοῦ Σχολείου δύναται νὰ καταταχθῇ, ἂν εὐδοκιμήσῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις, εἰς τὴν α' τάξιν τοῦ γυμνασίου ἀπ' εὐθείας, ἀπαιτεῖται ὅμως νὰ προσαγάγῃ ἐπίσημα πιστοποιητικὰ ὅτι ἐδιδάχθη ἰδιαιτέρως τὰ τῆς γ' τοῦ Σχολείου τάξεως μαθήματα ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος καὶ ὑπὸ διδασκάλων ἀνεγνωρισμένων ὡς τοιούτων. Ταῦτα κελεύει ὁ τῶν δημοσίων σχολείων ὀργανισμὸς καὶ ἐπικυροῦσι διάφοροι ἐγκύκλιοι διαταγαὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου.» — Κον Ε** Dictionnaire des littératures par Vapereau, 1876. — κ. Κ. Γ. Τ. Ταγανρὼκ. κ. Β. Π. ἐπλήρωσε φρ. 49—(δι' 7 τόμους κ. Ε. Τ. καὶ ταχυδρομικὰ φρ. 39, διὰ συνδρομὴν Ἰουλίου-Δεκεμβρίου κ. Σ. Γ. Σ. φρ. 10). Ἀπεστάλησαν τῇ 13. — Μιᾷ κυρίᾳ. Πειραιᾶ. Ἡ κωμικὴ αὕτη συνήθεια (τοῦ μασᾶν μαστίχην), ἥτις εὐτυχῶς περιωρίσθη σήμερον μεταξὺ τῶν ὑπηρετριῶν, εἶνε ἀρχαιοτάτη καὶ πρὸ 1,500, καὶ τίς οἶδε πόσων ἀρχήτερα ἐτῶν, γνωστή. Μνημονεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Γρηγορίου ὅστις εὕρισκεν αὐτὴν ἀνοίκειον καὶ συμβουλεύει τὰς κυρίας τοῦ καιροῦ του νὰ μὴ τὴν μεταχειρίζονται —κκ. Ε. Γ. Λυών, Α. Β. Bonn, Ι. Π. Κοπεγχάγην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — ** Qui goûte de tout se dégoûte de tout. — κ. Γ. Π. Βουκουρέστιον. Οἱ ζητηθέντες τόμοι ἐστάλησαν τῇ 6 Ὀκτ. Τὸ ἑβδομ. φύλλ. θ' ἀποστέλληται κατὰ τρίτην, διὰ Κωνσταντ. — κκ. Α. Ρ. Ρ. (Η) Βερολῖνον, Α. Π. Α. καὶ Γ. Σ. Μασσαλίαν, Ν. Γ. Π. Μόναχον, Α. Σ. Muhallet Roh, Μ. Κ. Σμύρνην, Μ. Η. Μ. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Χ. Δ. καὶ Κ. Ρ. Πειραιᾶ, Ι. Σ. Μεσολόγγιον. Ἐλήφθησαν. — κ. Σ. Κ. Παρισίους. Ἀναμένομεν τὸν α' τόμον. — κ. Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν. Ἀπεστάλησαν 7 ἄδετοι κ. Κ. Κ., 1 δεμ. Κ. Π. καὶ Πα πρὸς ὑμᾶς. Κ. Κ. φρ. 35 + φ. 8 Κ. Π + φρ. 5 Πα = φρ. 48 + φρ. 126 = 174. — Φίλῳ τῆς Ἑστίας. Ὁ βασιλεὺς ὁ νυμφευόμενος βοσκοποῦλαν πράττει ἔργον γενναῖον· ἀλλ' ὁ βοσκὸς τὸν ὁποῖον συγκαταβαίνουσα νυμφεύεται βασίλισσα δὲν θεωρεῖται ὅπως καὶ ἡ βοσκοποῦλα. — * N. Gazzetta d'Italia, ἐκδιδομένη καθ' ἑκάστην εἰς μέγα σχῆμα ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν φρ. 54. Τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἐκδίδοται κατὰ κυριακὴν «Φιλολογικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν παράρτημα» κατὰ μίμησιν τῶν τοῦ Figaro καὶ τῆς Globe. Ἡ ἐτησία εἰς τὸ «Παράρτημα» συνδρομὴ ἀνέρχεται εἰς φράγκα 10. — Ἰκάρῳ. Ὁ θέλων νὰ λέγεται λευκὸς Αἰθίοψ τῆς παροιμίας, κρύπτει ὅλον τὸ σῶμα δεικνύων μόνον τοὺς ὀδόντας εἰς τὸν θεατήν. κ. Δ. Π. Ἰάσιον. Ὅπως μὴ καταχρασθῶμεν τῆς καλοσύνης τῶν ἀνταποκριτῶν ἡμῶν δὲν ἀνεθέσαμεν αὐτοῖς τὴν εἴσπραξιν τοῦ τιμήματος τῶν συνδρομῶν. Αὗται ἀποστέλλονται ἀπ' εὐθείας πρὸς ἡμᾶς.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

849 γρῖφος. Ὑπὸ τὸ δεύτερον τετράγωνον τεθήτωσαν τὰ στοιχεῖα DT.

852.

Τίς εἶνε ὁ ἀριθμὸς, ὅστις πολλαπλασιαζόμενος ἐπὶ 3, ἢ ἐπὶ πολλαπλασίου τινὸς τοῦ 3, δίδει ὡς γινόμενον τρεῖς ἀριθμοὺς, ὧν τὸ ἄθροισμα ἀποτελεῖ τὸν πολλαπλασιαστήν;

853.

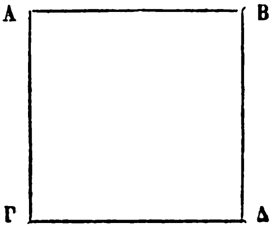

Μετασχημάτισον τὸ ἀνωτέρω τετράγωνον ΑΒΓΔ εἰς τέσσαρα μέρη ἅτινα ἑνούμενα ἀνὰ δύω νὰ σχηματίσωσι ἕτερα δύο τετράγωνα ἴσα.

854.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

α	α	α	η
η	η	η	υ
υ	μ	ν	ν
π	ρ	ρ	ρ

Διὰ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων σχημάτισον κυβόλεξον ἐν ᾧ ν' ἀνιγνώσκονται καθέτως καὶ ὁριζοντίως τέσσαρες λέξεις.

855.

Qu'une femme parle sans langue
Et fasse même une harangue,
Je le crois bien;
Qu'ayant une langue, au contraire,
Une femme puisse se taire,
Je n'en crois rien.

Ζητεῖται νὰ διατυπωθῇ δι' ἓξ ἑλληνικῶν στίχων ὁμοιοκαταλήκτων ἡ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ γαλλικῷ ἑξαστίχῳ περιεχομένη ἔννοια. Ἐκ τῶν ἀποσταλησομένων ἡμῖν ἑξαστίχων θὰ δημοσιεύσωμεν τὸ μᾶλλον ἐπιτυχέστερον.

856.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

.	.	.	.	E
.	.	.	I	.
.	.	I	.	.
.	I	.	.	.
E	.	.	.	.

857.

Anagramme.

Dans cinq pieds chercher mon nom
Et celui de ma maison.

858.

E
ET TRE RE
E

859.

Avec mon chef je suis une prison;
Sans mon chef, de tes jours, je deviens la mesure,
Et par moi de la vie on règle la saison;
Si de mon chef tu changes la figure,
Je change avec lui chaque fois.
Je suis avec un G le sceau d'une promesse;
Avec un M on me vit autrefois.
Me prosterner au pied du Roi des rois.
Avec un N et quelque peu d'adresse
Je pourrai te sauver au fort de la détresse.
Avec un P chacun connait mes tours
Avec un R évite mon délire;
Avec un S on me verra t'instruire:
Mes leçons t'offrent des secours
Contre les peines de la vie.
Enfin avec un T j'arrose dans mon cours
Les champs de la Lusitanie.

860.

Comment désigne-t-on des souliers neufs très-étroits?

ΛΥΣΕΙΣ

845.

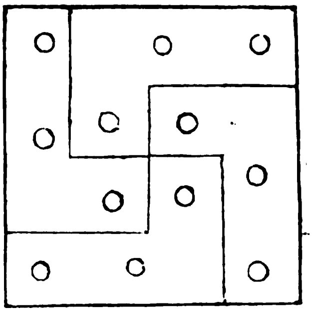

846.

α' 8 + 2 = 10
β' 12 — 2 = 10
γ' 5 × 2 = 10
δ' 20 : 2 = 10
45

847. Ἡ ὑγεία εἶνε τὸ μεγαλήτερον τῶν ἀγαθῶν.

848.

κ	ο	α	ξ
ο	κ	ν	η
α	ν	η	ρ
ξ	η	ρ	α

849. J'ai été souvent surpris dans les bois par la nuit, surtout dans les belles soirées d'été (GET sous vent sur pris dans les bois par l'âne UI sur tout dans les belles soirées DT). [Ὑπὸ τὸ δεύτερον τετράγωνον παρελείφθησαν ἐκ παραδρομῆς τὰ στοιχεῖα DT.]

850.

A	B	C	E	S
B	R	E	S	T
C	E	L	T	E
E	S	T	E	R
S	T	E	R	E

851. Bois-son.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Ἀρ. 819. «Καὶ κόρχορος ἐν λαχάνοις.» (Καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις).

«.... ἐν οἷς καὶ ὁ παροιμιαζόμενός ἐστι διὰ πικρότητα κόρχορος[1] ἔχων τὸ φύλλον ὠκιμῶδες[2].» Θεόφρ.

[1]. ὁ σώζων καὶ νῦν, καί τοι παρεφθαρμένον τὸ ἀρχαῖον ὄνομα.

[2]. δηλαδὴ ὡς τὸ τοῦ ὠκίμου, τοῦ νῦν καλουμένου βασιλικοῦ.

Ἐστὶ δὲ ὁ κόρχορος ἡ καλουμένη τοῖς νῦν βοτανικοῖς Anagallis[3], φυτὸν πάγκοινον μὲν καὶ ἐνταῦθα, ἀλλ' ὅσον γ' οἶδα, οὐκ ἐν χρήσει πρὸς ἐδωδήν· ἴσως δὲ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος.

[3]. ἡ ἀναγγαλλὶς τοῦ Διοσκορίδου, ὅς ἀναφέρει καὶ τὰ δύο εἴδη, τὸ κυάνεον ἔχον τὸ ἄνθος, καὶ τὸ φοινικοῦν ἔχον τὸ ἄνθος· κομψότατον τὸ λάχανον.

Ἐν Πειραιεῖ, τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1879. C. Reinhold.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι Μαρία Ι. Μπουντούρη, Ἐλίζα Π. Σούτσου, Ἑλένη **, Miss Terr, * M, Μία μικρὰ συνδρομήτρια, Κάτια, Μαρία Λ. Ψιακῆ, Ἕνωσις Τ. Φορέστη (Ἀργοστολίου); Βασιλικὴ Μ. Κουτσουβέλη (Αἰγίου), Κλεοπάτρα Μ. (Κωνσταντινουπόλεως) κκ. Οἰδίπους καὶ αἱ θυγατέρες του, Π. Χάγερ, Ι. Α. Κανταχίδης, Κίμων Βαρότσης, Λουδοβῖκος Μπάτσης Κ. Κ. Μουτσόπουλος, Κ. Γ. Σταματάρας, Εἷς τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας, Le Prince Paul, ** Γ, Barbe-Bleu, Γ. Θ. Πολυζωΐδης, Lord Thograf, Σφὶγξ, Εἷς ἀποτυχὼν βουλευτὴς, C. Reinhold, Ν. Κ. Φραντζῆς (Πειραιῶς), Ι. Ν. Βλαντασόπουλος, (Καλαμῶν), Ν. Β. Μαραγκόπουλος καὶ Μ. Α. Μητσάκης (Σπάρτης), Ν. Ι. Κασσαβέτης, Μέλης (Σμύρνης), Α. Ι. Χαλικιόπουλος, Β. Σ....ς, Χ**, Βίων, (Κωνσταντινουπόλεως), Κλεόβουλος Καζούλης, Παῦλος Γνευτὸς (Ἀλεξανδρείας), Ι. Κ. Γρουμπὸς (Γαλαζίου).

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 147. — 21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΛΛ. ΔΑΝΕΙΟΝ ΦΡ. 28,000,000

28 Κλήρωσις διὰ τὴν ἑξαμηνίαν τὴν λήγουσαν τὴν **15** Ὀκτωβρίου **1879.**

348	4494	9446	15077	20849	27041	32681
422	4534	9495	15868	20956	27102	32690
425	4560	9696	15948	21010	27423	32730
541	4578	9882	16092	21011	27575	32777
658	4642	9943	16312	21083	27708	32939
782	4673	9963	16345	21087	27756	32947
838	4803	10097	16411	21120	27899	33008
890	4866	10181	16569	21248	28140	33020
893	5017	10276	16611	21337	28223	33094
927	5091	10367	16784	21632	28248	33115
1038	5153	10590	16847	21654	28272	33553
1070	5158	10666	16921	21745	28361	33618
1110	5187	10706	16987	21774	28427	33680
1165	5289	10709	16998	21806	28712	33758
1274	5294	10752	17037	21809	28888	33771
1279	5300	10783	17083	21876	28945	33927
1364	5326	10874	17158	21927	28995	34099
1475	5459	10963	17205	21937	29133	34167
1570	5495	11152	17297	22031	29142	34196
1611	5514	11226	17364	22237	29239	34369
1647	5650	11342	17532	22280	29274	34475
1712	5678	11495	17612	22453	29322	34675
1748	5733	11590	17641	22464	29706	34767
1813	5748	11604	17663	22577	29712	34816
1958	5775	11610	17758	22593	29716	35079
2085	5851	11645	17766	22733	29825	35132
2182	5973	11725	17796	22864	29888	35136
2272	6095	11752	17962	22924	29914	35157
2346	6204	11797	17968	23322	30014	35300
2347	6440	11889	17980	23497	30059	35333
2375	6449	11919	18133	23542	30060	35365
2605	6655	11926	18230	23757	30081	35476
2856	6672	11945	18309	23810	30217	35492
2876	6970	11974	18321	23839	30339	35496
2898	6974	11980	18462	23860	30356	35504
2911	7066	12017	18533	23876	30457	35712
2932	7125	12159	18554	24135	30458	35864
3087	7193	12169	18598	24343	30559	35957
3116	7396	12276	18669	24440	30579	35987
3126	7404	12297	18772	24483	30772	36128
3152	7466	12424	18847	24587	30774	36601
3173	7549	12550	18898	24715	30792	36766
3180	7755	12562	18900	24716	30806	36813
3265	7848	12578	19018	24890	30807	36925
3289	7868	12625	19075	24952	30893	37060
3423	7942	12791	19094	25035	30916	37139
3456	8024	12979	19212	25144	30962	37149
3523	8050	12992	19261	25159	30990	37210
3590	8051	13022	19285	25226	31065	37236
3707	8056	13190	19426	25299	31107	37263
3713	8128	13401	19492	25373	31139	37299
3730	8298	13653	19662	25462	31243	37318
3750	8303	13684	19771	25514	31281	37357
3840	8480	13749	19889	25571	31326	37654
3890	8489	13981	19948	25635	31327	37785
3946	8493	14004	20012	25680	31351	37898
3965	8541	14201	20149	25728	31394	38073
4000	8576	14253	20186	25881	31408	38111
4019	8776	14334	20245	25892	31435	38153
4043	8779	14362	20382	26018	31441	38187
4117	8808	14435	20439	26309	31514	38231
4124	8908	14467	20441	26348	31541	38317
4196	8911	14507	20498	26519	31584	38344
4231	8995	14638	20548	26568	31717	38346
4267	8999	14778	20709	26657	31813	38526
4274	9028	14784	20733	26735	31816	38571
4288	9089	14865	20740	26908	31939	38611
4427	9254	14884	20798	27010	32429	38750
4448	9312	14957	20825	27012	32617	38900

38939	41487	45442	49313	51694	54052	56788
38945	41533	45465	49356	51764	54138	56865
39041	41614	45471	49359	51744	54175	57213
39052	41653	45574	49478	51819	54212	57405
39082	41762	45601	49614	51820	54437	57412
39083	41821	45640	49808	51893	54461	57542
39176	42019	45675	49814	51941	54471	57619
39388	42042	45687	49824	51964	54520	57678
39429	42111	45866	49827	51973	54556	57679
39446	42150	46084	49901	52005	54710	57752
39529	42169	46157	49914	52080	54768	58123
39834	42210	46317	50077	52106	54790	58141
39876	42270	46592	50160	52108	54853	58242
39950	42400	46757	50235	52138	54926	58261
40272	42700	46763	50625	52412	54935	58283
40314	43001	46879	50648	52589	55070	58313
40396	43046	47110	50649	52637	55176	58378
40420	43060	47244	50672	52679	55225	58558
40491	43062	47263	50725	52831	55331	58754
40497	43235	47360	50751	52974	55358	58917
40524	43332	47399	50761	52990	55495	58999
40614	43346	47421	50817	53068	55705	59009
40640	43420	47562	50842	53186	55802	59059
40699	43866	47622	50942	53187	55836	59106
40705	43875	47747	50996	53191	55983	59172
40713	43934	47836	51010	53264	56019	59346
40762	43947	47903	51028	53343	56115	59357
40813	43999	47951	51029	53382	56405	59367
40846	44203	48088	51084	53444	56408	59390
40897	44294	48299	51118	53448	56506	59488
40956	44347	48495	51137	53511	56581	59581
41005	44447	48829	51212	53527	56628	59600
41095	44702	48926	51288	53533	56636	59606
41100	44749	48960	51320	53747	56655	59705
41132	45169	49195	51347	53856	56656	59722
41262	45203	49260	51440	53898	56713	59740
41326	45311	49272	51443	53998	56719	59785
41417	45375	49300	51631	54025	56750	59789

59821	62648	65251	68161	70480	73290	75709
59830	62649	65386	68443	70496	73700	75751
59862	62701	65389	68588	70525	73724	75761
59965	62775	65706	68593	70695	73746	75822
60064	62817	65717	68624	70768	73816	75825
60139	62854	65807	68807	70778	73818	75873
60252	62991	65894	68981	70950	73889	75899
60294	63135	66030	68984	71089	73939	75946
60730	63143	66143	69063	71194	74102	76022
60777	63145	66181	69104	71335	74202	76163
60782	63269	66353	69151	71485	74220	76195
60861	63422	66414	69257	71703	74277	76264
60973	63445	66450	69404	71791	74311	76370
61029	63471	66498	69420	72003	74373	76392
61175	63726	66515	69434	72034	74407	76429
61187	63967	66630	69479	72232	74432	76542
61231	63984	66640	69493	72281	74442	76623
61275	64027	66847	69512	72322	74535	76666
61358	64186	66877	69609	72370	74638	77042
61408	64206	66956	69667	72478	74693	77062
61451	64250	67084	69729	72523	74725	77186
61546	64307	67269	69841	72545	74932	77382
61589	64325	67337	69848	72679	74957	77502
61610	64327	67617	69918	72691	74971	77539
61773	64334	67673	69991	72706	75037	77557
61885	64377	67698	69993	72751	75064	77635
61954	64490	67712	70067	72810	75120	77738
62067	64595	67784	70156	72897	75217	77756
62174	64687	67862	70227	72925	75233	77785
62211	64865	67908	70255	72928	75238	77789
62218	64952	67945	70422	72975	75371	77791
62345	65011	68076	70423	73003	75546	77831
62442	65033	68105	70456	73111	75655	77929
62555	65130	68142	70473	73266	75695	77940

Digitized by Google

77949	80772	83263	85829	88588	92362	95917
78001	80849	83338	85855	88689	92386	95953
78009	80860	83386	85950	88727	92459	96052
78011	80969	83454	86091	88788	92645	96125
78083	81077	83481	86188	88888	92717	96182
78340	81364	83711	86197	89097	92768	96421
78455	81380	83715	86271	89323	92981	96523
78495	81697	83733	86350	89355	93124	96798
78571	81734	83749	86396	89414	93140	96837
78696	81904	83910	86441	89417	93295	97159
78703	81905	83999	86555	89639	93316	97243
78706	81927	84018	86637	89739	93320	97339
78740	81933	84028	86702	89750	93424	97630
78877	81964	84045	86722	89779	93542	97631
78880	82080	84090	86782	89846	93571	97794
78994	82089	84129	86799	89863	93812	97840
79069	82144	84145	86867	89937	93909	98029
79261	82160	84191	86899	89971	94058	98096
79324	82190	84215	87003	90025	94101	98128
79338	82309	84288	87051	90031	94104	98145
79500	82336	84388	87098	90383	94205	98174
79531	82339	84390	87143	90410	94271	98210
79560	82429	84449	87164	90422	94291	98253
79644	82430	84573	87175	90480	94442	98264
79653	82498	84576	87282	90577	94552	98280
79703	82540	84582	87334	90607	94577	98313
79709	82541	84642	87393	90770	94688	98341
79938	82575	84652	87551	90818	94710	98356
79984	82588	84724	87599	90872	94730	98438
80000	82671	84825	87610	90984	94738	98695
80188	82677	84893	87628	91324	94815	98913
80211	82775	85226	87694	91350	94827	99298
80249	82782	85345	87798	91507	94929	99343
80281	82836	85379	87882	91591	94996	99353
80352	82838	85391	87947	91726	95192	99384
80424	82989	85446	88014	91822	95338	99397
80522	82999	85537	88054	91848	95350	99617
80655	83044	85658	88145	91986	95510	99635
80723	83048	85709	88149	92087	95749	99731
80730	83177	85731	88387	92222	95816	99806
80761	83179	85820	88548	92293	95836	99890

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1911. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η',21 Ὀκτωβρίου 1879. Ἀριθ. 199 (147). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ εἰρηνοδικείου Ἄργους ἐπὶ ἐπαναστάσεως.—Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.—Ἡ Μαγδαληνὴ (Μυθιστορία τοῦ Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου.)—Ἐντομοφάγα φυτὰ ἐν Ἑλλάδι, ὑπὸ Σ. Μηλιαράκη. — Ἀφροδίτη τῆς Μήλου. — Ἓν ἀνέκδοτον τοῦ Φ. Σουλιέ. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥωσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ).—Δάνειον πνεῦμα. —Ἀλήθειαι.—Σημειώσεις.—Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1912. Σύνοψις τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ Δ. Παπαῤῥηγοπούλου. Ἔκδοσις ἕκτη μετὰ εἰκονογραφιῶν. Ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Δαπάνη Ν. Β. Νάκη, βιβλιοπώλου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ. Ν. Φιλαδελφέως, 1879, 12ον, σ. 159, δρ. 1.25.

Ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Παπαῤῥηγόπουλος ἄρχεται τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παραδόσεων αὐτοῦ τὴν προσεχῆ πέμπτην, 25 τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, ὥραν 10 Π. Μ. Θέλει δὲ διδάξει τὰ περὶ τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Ἑλλάδος χρόνων, κατὰ τὰ νεώτατα εὑρήματα καὶ συμπεράσματα.

— Ὁ ὑφηγητὴς κύριος Σπυρίδων Π. Λάμπρος κατὰ τὸ ἐπ' ἐσχάτων βραχὺ του ἐν Ἰταλίᾳ ταξείδιον, ἐξ οὗ ἐπέστρεψε πρό τινων ἡμερῶν, ἀντέγραψεν ἔκ τινος χειρογράφου τῆς ἐν Νεαπόλει βιβλιοθήκης καὶ ἡτοίμασε πρὸς ἔκδοσιν περίεργον ἀνέκδοτον μεσαιωνικὸν ἔπος, τὴν Ἀχιλληΐδα, ἐκδοθησόμενον προσεχῶς. Πλὴν δὲ ἄλλων εὗρεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ παρὰ τὴν Ῥώμην ἑλληνικοῦ μοναστηρίου τῆς Grotta Ferrata τὸ παλαιότατον τῶν γνωστῶν χειρογράφων τοῦ Διγενοῦς Ἀκρίτα, γραφὲν κατὰ τὸν ιγ' αἰῶνα.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[19 Ὀκτωβρίου 1879.]

Αὔριον περὶ τὴν 11ην ὥραν π. μ. κηρύσσεται ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως. —Ἡ «Ἐπίσημος Ἐφημερὶς» τῆς κυβερνήσεως ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς προσωρινὴν κατάστασιν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς χρήσεως τοῦ 1878 κατὰ τὴν διαχείρησιν τοῦ 1878. Κατὰ τὴν κατάστασιν ταύτην, τὰ ἔσοδα προϋπελογίσθησαν εἰς 42,789,970 δρ., ἐβεβαιώθησαν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1878 μέχρι 31 Δεκεμβρίου ἰδίου ἔτους δραχμαὶ 37,305,720.54, εἰσεπράχθησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος δραχμαὶ 33,547,269 19, ἑπομένως ἔμεινεν ὑπόλοιπον πρὸς εἴσπραξιν δραχμαὶ 3,758,451.35. Τὰ δὲ ἔξοδα προϋπελογίσθησαν διὰ μὲν τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς 41,132,951.87 διὰ δὲ εἰδικῶν νόμων καὶ διαταγμάτων εἰς 1,848,866 45, ὥστε ἐν ὅλῳ ἐδαπανήθησαν δρ. 42,981,818.32. — Ἀρχηγὸς τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ διωρίσθη ὁ ὑποστράτηγος κ. Β. Πετμεζᾶς, ὑπαρχηγὸς δὲ ὁ συνταγματάρχης κ. Τσῖρος. Ἀρχηγὸς τοῦ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ διωρίσθη ὁ ὑποστράτηγος κ. Σ. Σοῦτσος, ὑπαρχηγὸς δὲ ὁ συνταγματάρχης κ. Δαγκλῆς. Ἀρχηγὸς τέλος τοῦ κατὰ τὴν Πελοπόννησον στρατοῦ διωρίσθη ὁ ὑποστράτηγος κ. Σμόλενιτς, ὑπαρχηγὸς δὲ ὁ συνταγματάρχης κ. Χ. Ζιμβρακάκης.—Ἐν Μαριανουπόλει τῆς Ῥωσσίας συνέστη ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος ἄμισθον.—Ἐκομίσθησαν ἐκ τοῦ ναυστάθμου καὶ τοποθετοῦνται εἰς τὸ παρὰ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος Πειραιῶς ἐγερθὲν κανονιοστάσιον εἴκοσι καὶ ἓν πυροβόλα, προωρισμένα δι' ἀπόδοσιν ἐθνικοῦ χαιρετισμοῦ, ὁσάκις δὲν ναυλοχῇ ἐν Πειραιεῖ ἑλληνικὸν πολεμικὸν πλοῖον. Ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ κανονιοστασίου θὰ ὑψωθῇ ἐπιστήλιον, ἐφ' οὗ θὰ κυματίζῃ σημαία φρουρίου.— Τῇ 12 Ὀκτωβρίου ἀπεβίωσεν ἐν Ὕδρᾳ, ἐν βαθεῖ γήρατι, ἡ χήρα τοῦ ἐν Σφακτηρίᾳ ἡρωϊκῶς πεσόντος Ἀναστασίου Τσαμαδοῦ, οὗτινος τὸ περίβλεπτον πλοῖον «Ἄρης», ἓξ ὁλοκλήρους ὥρας παλαῖσαν μόνον πρὸς τριακοντατέσσαρα πλοῖα τουρκικὰ καὶ καταναυμαχῆσαν αὐτά, ἐσώθη. — Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐγένετο ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἡ ἐγκατάστασις τῶν νέων ἀκαδημαϊκῶν αὐτοῦ ἀρχῶν. Ὁ τέως πρύτανις κ. Ν. Δαμαλᾶς ἐξέθεσε τὰ ἐπὶ τῆς πρυτανείας αὐτοῦ πεπραγμένα, ὁ δὲ νέος πρύτανις κ. Θ. Ἀρεταῖος ὡμίλησε περὶ τῶν προόδων τῆς χειρουργικῆς κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν. — Ἀπελύθη ὁ ἐν τοῖς Γυμνασίοις καθηγητὴς τῆς ἱστορίας κ. Γ. Κρέμος, ἀντ' αὐτοῦ δὲ διωρίσθη ὁ κ. Μ. Λάπας. — Ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἀπεβίωσεν ἐν Σύρῳ ὁ Γρηγόριος Παΐκος, μέλος τῆς Φιλικῆς ἑταιρίας καὶ Ἱερολοχίτης. — Ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου μέχρι τέλους Αὐγούστου ἐνεστ. ἔ. συνελήφθησαν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Καλαμῶν, Μεσσήνης καὶ Πυλίας 77 φυγόδικοι καὶ 28 φυγόποινοι! — Σκέψις ἐγένετο ἐν τῷ δημ. συμβουλίῳ Πειραιῶς περὶ ἀνεγέρσεως θεάτρου ἐν Πειραιεῖ. — Ὁ ἱστορικὸς πάρων «Ἄρης» μετεβλήθη εἰς ὡραῖον πολεμικὸν ἱστιοφόρον, ἐν ᾧ συνεστήθη εἰδικὴ ναυτικὴ σχολή. Κυβερνήτης αὐτοῦ εἶνε ὁ κ. Κ. Γ. Σαχτούρης, ἐπιβαίνουσι δὲ 60 παῖδες ἀπὸ 12 — 15 ἐτῶν, ἐκλεχθέντες μεταξὺ ὅλων τῶν πληρωμάτων καὶ γνωρίζοντες γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν. — Ἐν Τήνῳ ἡ τιμὴ τοῦ ἄρτου ἔφθασεν εἰς 70 — 75 λεπτὰ κατ' ὀκᾶν. — Ἀνεχώρησε διὰ Καλκούτταν ὁ πρό τινος ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα κ. Πώλ, δικηγόρος τοῦ Βρεττανικοῦ στέμματος ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις. Ὁ εὐγενὴς οὗτος ξένος ἔχει σύζυγον Ἠπειρώτιδα, θυγατέρα τοῦ μακαρίτου Πρωτοπαπᾶ, ἑνὸς τῶν πρώτων ἱδρυτῶν τῆς ἐν Καλκούττῃ ἑλληνικῆς κοινότητος, ἐπιθυμῶν δὲ νὰ δώσῃ ἑλληνικὴν ἀνατροφὴν καὶ παιδείαν εἰς τὰ τέκνα του ἄφησεν ἐν Ἀθήναις πρὸς ἐκπαίδευσιν τὴν πρωτότοκον θυγατέρα του. — Τὴν προσεχῆ τετάρτην ἄρχονται αἱ παραστάσεις τοῦ ἐν Ἀθήναις γαλλικοῦ θιάσου. — Παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις Comptoir d'Escompte καὶ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς καὶ Πιστωτικῆς Τραπέζης πληρώνεται τὸ τοκομερίδιον τοῦ ἑλλ. δανείου τῶν φρ. 60 ἑκ. τὸ λῆγον τῇ 20 Ὀκτωβρ. Ἡ κλήρωσις δέ, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐνεργηθῇ τῇ 1 Σεπτεμβρίου ἀνεβλήθη διὰ τὸν προσεχῆ Ἰανουάριον.— Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν γενήσεται ἐν τῇ Σχολῇ τῶν τεχνῶν ἔκθεσις τῶν ἔργων τῶν μαθητῶν τοῦ καλλιτεχνικοῦ τμήματος.— Γενομένης ἐσχάτως συμπλοκῆς ἐν Ἀμφίσσῃ μεταξὺ στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν ἐτραυματίσθησαν τρεῖς πολῖται καὶ εἷς ἀστυνομικὸς κλητήρ. — Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τριπόλεως, καθὰ γράφουσιν ἐκεῖθεν, ἡ τιμὴ τοῦ γλεύκους (μούστου) ἦν λεπτὰ 4 κατ' ὀκᾶν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

19 Ὀκτωβρίου 1879 — 19 Ὀκτωβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	34,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	281
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	291
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 387
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	276
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 193
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου / 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	387

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,315
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	153 1/2
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 118 1/2
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 73
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 185
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 72 3/4

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 40.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.12 1/2

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	22.75
Λ. Στερλ.	»	28.55
Λ. Ὀθωμ.	»	26 05
Αὐστρ. Φλ.	»	13.30
Ἀρ. 5φρα.	»	5.65
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (16 Ὀκτωβρίου). —Ἰον. Τράπ. 28.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (16 Ὀκτωβρίου) Ἐμπ. 28. 20-70.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (24 Ὀκτωβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	42
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	256
» » » 8 %..	»	246
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	71
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 1/2-3/4
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23. 27. 1/2-23. 32 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 20/40
Εἰκοσόφραγκον	»	87 15/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ὀκτωβρίου) ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (24 Ὀκτωβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.	117.45	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.	117.25
Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.37	Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.25
Εἰκοσάφραγκον »	9.33	Εἰκοσάφραγκον »	9.35
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »		Ἀργυρᾶ φιο. 100.	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (24 Ὀκτωβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.26 1/2—31 1/2.
Χρυσὸς 1000/100.0 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/10000 τὸ χ. 218.89 ζημία 135 ‰

Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Σ. Κ. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Κᾳν *** Τὸ νεώτερον μυθιστόρημα τοῦ Emile Zola ὀνομάζεται Nana, δημοσιεύεται δὲ ἀπὸ τῆς 15 Ὀκτωβρίου (ἔ. ν.) ὡς ἐπιφυλλὶς τῆς καθημερινῆς ἐφημερίδος τῶν Παρισίων Voltaire. Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο εἶνε συνέχεια, γράφει φιλολογικόν τι τῶν Παρισίων φύλλον, τοῦ Assommoir καί τοι οὐδόλως ὁμοιάζει πρὸς αὐτό. Ὡρίμως καὶ βαθέως ἐσκεμμένον, ὡς ἐκεῖνο, τολμηρὸν ἐπίσης καὶ ἔντονον ὡς αὐτό, ἀνταναπέλλει ὅλως ἄλλον κόσμον πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀναγνώστου· τὸ κοινὸν λαμβάνει οὕτω καὶ πάλιν ἀφορμὴν νὰ κρίνῃ δι' αὐτοῦ τὸν μᾶλλον ἐπικρινόμενον ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀναγινωσκόμενον πάντως δι' ἕνα τῶν διασημοτέρων συγχρόνων μυθιστοριογράφων. — Κᾳν Ο. Κ. Λειψίαν. Τῇ 13 ἀπεστάλησαν ἅπαντα. — Κᾳν Κ. Χ. Μ. Νανσύ. Τῇ 27 ἀπεστάλησαν ἅπαντα. — G. Pas de politique, S. V. P. — κ. Ν. Γ. Π. Μόναχον. Τὰς ἐλάβατε; — κ. Μ. Μ. Σύρον. Ἐλήφθησαν 4 πρὸ τῆς ὑμετέρας. — κ. Κ. Ν. Π. Μολάους. Παρεδόθη πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν. — Κᾳν Κ. Τ. Μεσσήνην. Ἐντολῇ κ. Σ. Π. Λ. ἀπεστάλη ἀπὸ χθὲς τὸ φύλλον. Ἡ συνδρομὴ δύναται ν' ἀποσταλῇ καὶ δι' ἰταλικῶν γραμματοσήμων. — κ. Β. Σ. Σύρον. Θὰ παραδοθῶσιν πρὸς τὸν ἐνεργήσοντα τὴν πληρωμήν. — κ. Π. Δ. Μέγαρα. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ὑμῶν «πόθεν τὸ γρασίδιον» θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῷ 148 δελτίῳ (Προβλήματα καὶ ἐρωτήσεις) ἀπάντησις ὑπὸ λογίου φίλου τῆς «Ἑστίας» γραφεῖσα. — κ. Α. Χ. Ρ. Πάτρας. Φρ. 6 καὶ 20 βιβλιάρια. — κ. Κ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν (Ρωμανίας). Τῇ 16 ἀπεστάλησαν τὰ ἀπὸ Ἰανουαρ. μέχρι σήμερον ἐκδ. φύλλα. Ἡ συνδρομὴ ἐπληρώθη παρὰ τοῦ κ. Ι. Τ. — *Μ. Ἄλλοτε — τὸν παλαιὸν καιρὸν — γράφων τις πρὸς τὸν ὑπηρέτην του, ἔγραφεν ὅ,τι ἤθελε καὶ... ὑπέγραφεν ἐπὶ τέλους, χωρὶς περαιτέρω φιλοφρονήσεων. Σήμερον ὅμως ὅτε — ἐν τῷ ὑπηρέτῃ του εἶνε ἠναγκασμένος τις νὰ περιποιηθῇ τὸν ἐκλογέα του — δύσκολον εἶνε νὰ εἴπῃ τις «πῶς πρέπει νὰ τελειώσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν του καὶ τί πρέπει νὰ προτάξῃ τῆς ὑπογραφῆς του». Τὸ φυσικώτερον ἴσως εἶνε νὰ ὑπογράψῃ: Ὁ δοῦλός σας. — κκ. Α. Μ. Ι. καὶ Ν. Γ. Π. Κέρκυραν, Κ. Ρ. Πειραιᾶ, Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Ε. Κ. Γ. Σύρον, Ν. Δ. Πάτρας, **** Κέκρωπα, Μ. Τ. Ἐλήφθησαν. — κ. Α. Σ. Βραΐλαν. α' Τὸ α' φυλλάδιον ἐξεδόθη τῇ 1 ἰανουαρίου 1876. β' Ἕκαστον ἔτος ἀποτελεῖ δύο τόμους (ἰανουάριον — ἰουνίου, ἰούλιον — δεκεμβρίου). γ' Οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες ἑπτὰ τόμοι πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. δ' Τὰ ταχυδρομικὰ ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80, δεκτὰ δ' εἰσὶ πρὸς πληρωμὴν καὶ τοκομερίδια ἑλληνικῶν δανείων.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

861.

Πόθεν ἡ λέξις γρασίδιον;

862.

Τὸ ἄθροισμα δύο ἀριθμῶν εἶνε 20 ἡ δὲ διαφορὰ τῶν τετραγώνων των 120.

Τίνες εἶνε οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι;

863.

Εἷς τῶν ἐν Καΐρῳ συνδρομητῶν ἡμῶν ἀπέστειλεν ἡμῖν τὸ τίμημα τοῦ α' καὶ β' τόμου τῆς Ἑστίας, ὅπως δωρήσωμεν αὐτοὺς εἰς ὅν τινα δυνηθῇ νὰ σχηματίσῃ φράσιν τινὰ ἐπιτυχῆ διὰ τῶν ἑπομένων γραμμάτων: 13α, 1γ, 2δ, 8ε, 3θ, 3ι, 1κ, 4λ, 6μ, 7ν, 6ο, 4π, 3ρ, 7σ, 5τ, 2υ, 6ω.

864.

Ἐντὸς τῶν κατωτέρω 25 τετραγωνιδίων θέσον τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1-25 ἀριθμοὺς οὕτως, ὥστε τὸ ἄθροισμα αὐτῶν, καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως νὰ ἦνε τὸ αὐτό.

3				13
	21		6	
	16		24	
20				7

865.

Ποία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ λογιστοῦ, κλέπτου, γυναικὸς καὶ μαχαίρας;

866.

Διὰ τῶν λέξεων cime, lot, pin, tibia, σχημάτισον γαλλικὴν λέξιν ἐκ δεκαπέντε γραμμάτων.

867.

Σχημάτισον διὰ τῶν 28 πεσσῶν τοῦ δομινὸ σχῆμα ὅμοιον τῷ κατωτέρῳ. Πρέπει τὰ 6, 5, 4, 3, 2, 1 καὶ 0 νὰ συνάπτωνται ὁμοῦ ἀνὰ τέσσαρα. Τὰ ἄκρα τοῦ σχήματος θ' ἀποτελῶνται ὑπὸ τῶν διπλῶν ἀριθμῶν· θὰ τεθῇ δὲ πρῶτον τὸ διπλοῦν μηδὲν πρὸς τὸ ἄνω μέρος ἐκ δεξιῶν, κατόπιν, πρὸς τὰ ἀριστερὰ, τὸ διπλοῦν ἕν, τὸ διπλοῦν δύο, τὸ διπλοῦν τρία καὶ οὕτω καθεξῆς.

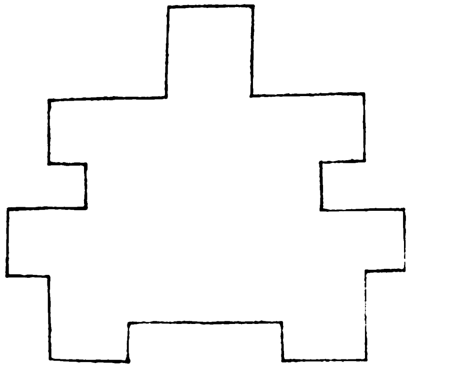

868.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Faire un mot-carré où l'adjectif galant occupe la première place.

869.

D'où te vient cet orgueil étrange?
Disait le tout à mon premier;
Sitôt que l'on te voit voler dans mon dernier,
Femmes, enfants vieillards, tout s'enfuit, tout se range:
L'un peur d'être roué, l'autre peur de la fange,
On me voit au contraire, au retour du zéphir,
Au gré du laboureur, pour mieux remplir sa grange,
Dans son champ constamment aller et puis venir.
Loin de fuir, on s'arrête, et c'est pour applaudir
Au sol qui, sous ma loi, docilement s'arrange.
Si, comme mon premier, on ne fait qu'éblouir;
Si, comme mon dernier, on ne fait qu'étourdir,
On n'est pas, cher lecteur, bien digne de louange.
Vive qui, comme moi, travaille à te nourrir!

870.

toi toi toi			ra ra ra ra ra
toi			ra
toi toi		le ci L	ra
toi			ra
toi toi toi			ra

871.

Voilà six traits:

| | | | | |

Ajoutez-en trois de façon à faire huit.

872.

Fuyez les chances du premier;
Évitez l'excès du dernier;
Et n'éprouvez jamais l'entier.

ΛΥΣΕΙΣ

882. Ὁ 37

37	37	37
3	6	9
111	222	333

883.

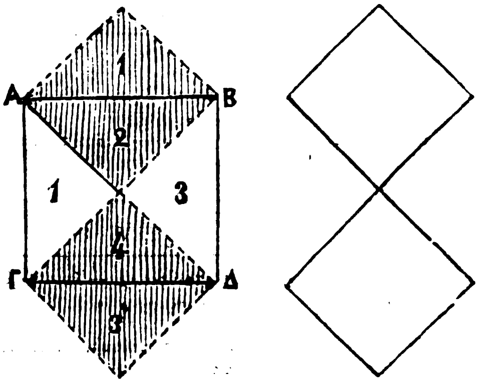

884.

α	ὕ	ρ	α
υ	μ	η	ν
ρ	η	π	η
α	ν	η	ρ

885.

[Ἐκ τῶν ἀποσταλεισῶν ἡμῖν 16 μεταφράσεων, δημοσιεύομεν τὰς ἑπομένας δύο]

Γυναῖκα χωρὶς γλῶσσα νὰ 'μιλῇ,
νὰ βάζῃ λόγο, καθὼς βάζουν 'στὴ Βουλή,
Τί λέτε; γίνεται θαῤῥῶ.
Μὰ νἄχῃ γλῶσσα καὶ νὰ τὴν κρατῇ,
Νἀκούῃ ἄλλους καὶ νὰ μὴ 'μιλῇ αὐτή,
Δὲν γίνεται, νὰ σᾶς χαρῶ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1879. Α*

Τὸ νὰ ἴδῃ τις γυναῖκα χωρὶς γλῶσσαν εἰς τὸ στόμα
νὰ λαλῇ, νὰ ἀγορεύῃ καὶ νὰ συζητῇ ἀκόμα,
εἶνε δύσκολον μὲν ἴσως ἀλλὰ κάπως φυσικόν.
Ὄντως θαυμαστὸν θὰ εἶνε ἡ γυνὴ νὰ ἔχῃ γλῶσσαν,
καὶ στιγμὴν καὶ μίαν ἔστω νά την ἴδῃς σιωπῶσαν.
Ὦ! αὐτὴ θὰ εἶνε τέρας μεταξὺ τῶν γυναικῶν.

Ἐν Ἀθήναις. ** φ.

886.

A	D	O	R	E
D	E	L	I	T
O	L	I	V	E
R	I	V	E	T
E	T	E	T	E

887. Chien-niche.— **888.** Etre c'est paraître (Etre sépare être).— **889.** Cage, gage, mage, nage, page, rage, sage, Tage.— **860.** On les appelle des souliers 25, parce qu'ils sont 9, 13 et 3.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 148. — 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1913. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 28 Ὀκτωβρίου 1879. Ἀρ. 200 (148) Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας. Τελετὴ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς.—Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου.—Ἡ Μαγδαληνὴ (Μυθιστορία τοῦ Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου).—Ὁ ὑπηρέτης (Διήγημα πρωτότυπον ὑπὸ Β*). Ἔλεος διὰ τὰ μικρὰ πτηνά.—Καταβύθισις πλοίου ὑπὸ ἰχθύος.— Δίκη περὶ δύο κνημῶν.— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δελα-Ῥοσφουκὼ (Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. —Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1914. **Ἡ Κρήτη ἐν τῇ Βουλῇ τῆς Ἑλλάδος δικαζομένη κατὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῆς ἐκλογῆς τῆς ἐπαρχίας Μήλου.** Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἑρμοῦ, 1879, σ. 16.

1915. **Ἡ ἐσχάτη ἔνδεια,** δρᾶμα ἀπολῆγον εἰς κωμῳδίαν, ἡ ἑλληνικὴ ἀριστοκρατία καὶ ὁ βρυκόλακας, εἰς πράξεις ἐννέα, ὑπὸ Μαρίας Π. Μηχανίδου· [Ἡ σκηνὴ ἐν Μασσαλίᾳ μετὰ δύο αἰῶνας ἀπὸ σήμερον]. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τύποις ἀδελφῶν Κουρμούζη, 1879, σ. 138, φρ. 4.

1916. **Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν. Στατιστικὴ τῆς Ἑλλάδος.** Κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1874—1877. Ministère de l'Intérieur. Statistique de la Grèce. Mouvement de la population pendant les années 1874—1877. Athènes, Imprimérie Nationale, 1879. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ τυπογραφείου, 1879, 4ον, σ. ιγ', 63, 63, 63, 63. Περιεχόμενα: Ἔκθεσις τοῦ τμηματάρχου τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας Α. Μανσόλα περὶ τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, γάμων, γεννήσεων καὶ ἀποβιώσεων. — Κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ Νομούς, Ἐπαρχίας καὶ Δήμους.— Γάμοι: κατὰ πολιτικὴν κατάστασιν, κατ' ἐπαρχίας καὶ κατὰ μῆνα, καὶ ἡλικίαν.—Γεννήσεις: κατὰ φῦλον καὶ πολιτικὴν κατάστασιν, ἀῤῥένων κατ' ἐπαρχίας καὶ κατὰ μῆνα, θηλέων, ἀμφοτέρων τῶν φύλων κατ' ἐπαρχίας καὶ κατὰ μῆνα, κατὰ μῆνα καὶ Δήμους.—Ἀποβιώσεις ἀῤῥένων κατ' ἐπαρχίας καὶ ἡλικίαν, θηλέων, ἀμφοτέρων τῶν φύλων κατ' ἐπαρχίας καὶ ἡλικίαν, κατ' ἐπαρχίας καὶ πολιτικὴν κατάστασιν, κατὰ μῆνα καὶ Δήμους.

1917. **Ἱστορία τοῦ Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου.** Μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Κωνσταντ. Ε. Λουρέντζη. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, φρ. 30. [Σύγκειται ἐξ 100 τυπογραφικῶν φύλλων μετ' 110 εἰκονογραφιῶν].

1918. **Ὀργανικὸς νόμος τῆς ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ.** Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ὑπὸ Ἀθανασίου Νικολαΐδου, φρ. 10.

1919. **Ἐφηρμοσμένη γραμματικὴ τῆς Ὀθωμανικῆς γλώσσης,** ὑπὸ Γ. Μελαχρινοῦ. Ἐν Κωνσταντινουπ. 1879.

1920. **Κανονισμὸς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Συλλόγου «Ὁ Παρθενών».** Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Σ. Ἰγνατιάδου, 1879, 12ον, σ. 28.

1921. **Ὑγιεινῆς στοιχειώδη μαθήματα,** συνταχθέντα κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς ἰατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, παραδεχθέντα πρὸς διδασκαλίαν ἐν τοῖς λυκείοις καὶ τοῖς διδασκαλείοις ὑπὸ Ἕκτορος Γεωργίου, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς κλπ. Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ (ἐκ τῆς τρίτης καὶ τελευταίας ἐκδόσεως) ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Ι. Χ. Ξ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 8ον, φρ. 2.

1922. **Παρνασσός.** Ἐν Ἀθήναις, Σεπτέμβριος 1879. Περιεχόμενα: Π. Βράϊλα Ἀρμένη, Δημώδους ἐπιστήμης σειρὰ Γ'. Περὶ ἠθικοῦ νόμου (τέλος).— Ν. Καζάζη, Ὁ Θιέρσος ὡς ἱστοριογράφος (τέλος).— Κ. Νεστορίδου, Τὰ κατὰ Φιλήμονα καὶ Βαυκίδα, ἡ ἡ φιλοξενία βραβευομένη. — Π. Α. Καββαδία, Περὶ τῶν ἐν Τεγέᾳ ἀνασκαφῶν.—Ἀλ. Μελετοπούλου, ἀνέκδοτον ψήφισμα Πειραιῶς.—Ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις.—Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός.—Χρονικά, Τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι.

1923. **Ἀθηναΐς.** 1 καὶ 15 ὀκτωβρίου 1879. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Ἐῤῥῖκος Βέργ. — Ἡ ἐν Καβοὺλ κατὰ τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας ἐπίθεσις. — Δαιδάλειον ὡρολόγιον. — Ἁμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα. — Ὁ Στέφανος καὶ ὁ κύων αὐτοῦ Πόκκυ.— Ὁ στρατὸς τοῦ Φαραώ. — Τὸ φοβερὸν δίλημμα. — Ποικίλα.

1924. **Les poëtes de la Grèce moderne. I. Jacovaky Rizos Néroulos** poëmes inédits publiés par M. le Mis de Queux de Saint-Hilaire. Traduction française par Théodore Blancard, ancien élève des langues orientales vivantes, élève interprète militaire à Alger. Paris, chez l'auteur, M. Blancard, 1 rue des Deux-ponts, 1879, 8⁰, p. 36.

1925. **Le grec moderne.** Cours professé à la Faculté des lettres de Marseille par Mr Jules Blancard. Deuxième leçon [Extrait du Contemporain du 1er Octobre 1879.]

Ὁ ἐν Παρισίοις γνωστὸς ἐκδότης ἐπιστημονικῶν ἔργων κ. Germer Baillière ἀναγγέλλει σὺν ἄλλοις τὴν ἔκδοσιν ἰατρικῆς συγγραφῆς τοῦ ἐν Παρισίοις Ἕλληνος καθηγητοῦ κ. Δαμασκηνοῦ ἐπιγραφομένης Maladies du tube digestif.

Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑπομένων συγγραμμάτων:

α'. «Λόγοι πολιτικοὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδα Δεληγιώργη» (μετὰ προλόγου, διασαφητικῶν σημειώσεων, εἰκόνος καὶ βιογραφίας τοῦ ῥήτορος, ὑπὸ τῶν κκ. Γ. Χ. Δροσίνη καὶ Δ. Ε. Ἡλιοπούλου). Τιμὴ φρ. 5. Τὰ κέρδη διατεθήσονται ὑπὲρ ἀνεγέρσεως μνημείου τοῦ πολυκλαύστου ἀνδρὸς ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν Μεσολογγίῳ.

β'. Ἐφαρμογὴ τῆς φυσικῆς καὶ χημείας εἰς τὴν βιομηχανίαν», ὑπὸ Σ. Γ. Κοκκόλη. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο θέλει κοσμεῖται δι' 80 εἰκόνων.

γ'. «Εὐτέρπη» σύγγραμμα περιοδικόν, δὶς τοῦ μηνὸς ἐκδιδόμενον ἐκ τριῶν τυπογραφικῶν φύλλων. Τὴν ἔκδοσιν ἀνέλαβεν ὁ διδάκτωρ τῆς Νομικῆς καὶ δικηγόρος κ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλους, υἱὸς τοῦ μακαρίτου Γρηγορίου Καμπούρογλου, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ ὁποίου τοσοῦτον εὐδοκίμησεν ἄλλοτε (ἐν ἔτει 1847) ἡ «Εὐτέρπη».

δ'. «Ὁ Εὔξεινος», ἑλληνικὴ ἐφημερὶς (ἐν Τραπεζοῦντι).

ε'. «Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία» (δρᾶμα), «Ἕνας σχόλος ἀντεραστής» καὶ «Ὁ ἀγράμματος δημοσιογράφος» (κωμῳδίαι) ὑπὸ Ι. Μαργαρίτου.

ς'. «Σύγχρονος Ἐπιθεώρησις», σύγγραμμα περιοδικὸν ὑπὸ Μηνᾶ Χαμουδοπούλου (ἐν Σμύρνῃ).

ζ'. «Πανδαισία» σύγγραμμα περιοδικὸν ὑπὸ Π. Ναοὺμ καὶ Δ. Βάρλα (ἐν Ἀθήναις).

η'. «Ἱστορία τῶν ἐν Ἠπείρῳ ἀγαθοεργημάτων καὶ κληροδοτημάτων» ὑπὸ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις ἰατροῦ Ι. Λαμπρίδου.

θ'. «Νέος Ὁδηγὸς προκαταρκτικῆς παιδεύσεως» ὑπὸ Δ. Λερίου.

ι'. «Ἡ ἀξία τῶν γυναικῶν» δρᾶμα, ὑπὸ τῶν κκ. Β. Δημάκου καὶ Γ. Οἰκονομοπούλου. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ δράματος ἐλήφθη ἐκ τοῦ γνωστοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἰουλίου Ῥουκουὼ «Ἡ ἀξία τῶν γυναικῶν».

ια'. «Ἱστορία τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἄχρι τῆς σήμερον παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς, ὑπὸ Γουλιέλμου Δεππέν.» Μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου.

ιβ'. «Ἡ Νέα Γαλλία», ὑπὸ Prevost-Paradol. Μετάφρασις Νικολ. Ι. Καραγιαννάκη

— Ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἀρχιμανδρίτης κ. Νικηφόρος Καλογερᾶς περιηγηθεὶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὴν Ἰταλίαν, εὗρεν ἔν τινι βιβλιοθήκῃ αὐτῆς, ἐν χειρογράφῳ, τὸ τέως ἀνέκδοτον διατελοῦν μέρος τοῦ συγγράμματος Εὐθυμίου τοῦ Ζιγαβηνοῦ, «Ἑρμην. εἰς τὴν Καινὴν διαθήκην» τὸ ὁποῖον ἀντιγράψας ἐκδίδει προσεχῶς εἰς φῶς.

— Ἐν Πειραιεῖ ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Κόσμος».

— Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ἡ λογία γυνὴ Ἀνθὴ Λιανοσταφίδα, θυγάτηρ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, καὶ ὁ μόνος ἐπιζῶν γόνος τοῦ ἐπιφανοῦς διδασκάλου. Ἐν Ναυπλίῳ δ' ἀπεβίωσεν ὁ Κωνσταντῖνος Ἰωαννίδης πρῶτος εἰσαγαγὼν τὴν τυπογραφίαν ἐν Ἑλλάδι μετὰ τοῦ Τόμπρα. Ἅμα τῇ ἐκρήξει τῆς ἐπαναστάσεως ἱδρύσας ἐν Ὕδρᾳ τυπογραφεῖον ἐξέδιδε τὸν «Ἀπόλλωνα», κατόπιν δὲ μεταγαγὼν αὐτὸ εἰς Ναύπλιον ἐξέδωκε τὰς πρώτας ποιήσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Παναγιώτου Σούτσων καὶ πολλὰ ἄλλα ἔργα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Digitized by Google

— Οἱ κκ. Παναγ. Οἰκονόμου, διευθυντὴς τοῦ προτύπου σχολείου ἐν τῷ διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν καὶ Βλάσιος Σκορδέλης ἤρξαντο δημοσιεύοντες ὑπὸ τὸν τίτλον «Βιβλιοθήκη πρὸς ἐθνικὴν παίδευσιν τῶν ἑλληνοπαίδων» διάφορα διδακτικὰ ἀναγνώσματα. Τῆς βιβλιοθήκης ταύτης ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε, δαπάνῃ τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, δύο ἀριθμοί, ὧν ὁ πρῶτος περιέχει ἀλφαβητάριον κατὰ νέαν ὅλως μέθοδον, ὁ δὲ δεύτερος διάφορα διηγήματα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας.

— Κατ' αὐτὰς δημοσιεύεται ὑπὸ τοῦ κ. Εἰρηναίου Ἀσωπίου τὸ τοῦ ἔτους 1880. «Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον», περιέχον τὰς ἑπομένας διατριβάς: 1) Ἐπινομὶς ὑπὸ Ε. Ἀσωπίου, 2) Ἀττίλας ὁ βασιλεὺς τῶν Οὔνων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, 3) Τὸ Στέμμα τοῦ ἁγίου Στεφάνου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, 4) Αὐτοκρατορία καὶ Παπωσύνη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, 5) Ἤθη καὶ ἔθιμα ὑπὸ Δημητρίου Γεωργαντοπούλου, 6) Ἐλευθεροτέκτονες ὑπὸ..... 7) Περὶ τοῦ προγράμματος τῆς καθόλου ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ Καλλιόπης Κεχαγιᾶ, 8) Ἰδέαι καὶ τάσεις ἐν τῇ συγχρόνῳ Γερμανίᾳ ὑπὸ τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Νεοκλέους Καζάζη, 9) Στρατόπεδον Πύρρου ἐν Ἠπείρῳ καὶ πόλις Φανωτὴ ἐν Ἰλλυρίᾳ ὑπὸ Α. Πετρίδου, 10) Κερκυραϊκὰ ὑπὸ Φ. Ἀλβάνα, 11) Ὁ βίος ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπὸ Ι. Λασκάρεως, 12) Περιήγησις κατὰ τὴν νότιον Ἀφρικὴν ὑπὸ Α. Τσιμπουράκη, 13) Σκεύη καὶ οἰκιακὴ πολυτέλεια ὑπὸ Αἰκατερίνης Ζάρκου, 14) Περὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ὑπὸ Α. Γαλιάτσου, 14) Μήτηρ συνιστῶσα τῇ ἑαυτῆς θυγατρὶ τὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιμέλειαν ὑπὸ Α. Κ. Σπαθάκη, 16) Περὶ Ἀστρολογίας ὑπὸ Ἀχιλ. Ἀγαθονίκου, 17) Ἡ κοιτὶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὑπὸ Μ. Δέφνερ, 18) Σινικὸν διήγημα ὑπὸ Δ. Σ. Ἀραβαντινοῦ, 19) Ἀναπαυτικὸν ταξείδιον ὑπὸ Καρολίνας Δ. Χελδράϊχ, 20) Ἔρωτος ἔμπνευσις ὑπὸ Λ. Ἐνυάλη, 21) Ἡ βαρωνὶς δὲ Κροῦδνερ ὑπὸ Δ. Κονταρίνη, 22) Τὸ συμπεθερικό, μῦθος Εὐρυτανίας ὑπὸ Θ. Δὲ Χελδράϊχ, 23) Ἀπογραφικά, ποιήσεις.

ΕΘΝ. ΔΑΝ. ΦΡ. 4,000,000

16 Κλήρωσις διὰ τὴν ἑξαμηνίαν τὴν λήγουσαν τὴν **18** Ὀκτωβρίου **1879**.

132	2281	4519	7258	9609	12104	14127
211	2399	4541	7301	9753	12279	14135
335	2625	4911	7418	9782	12380	14243
353	2652	4913	7628	10019	12409	14433
387	2754	4992	7629	10105	12512	14537
674	2941	5048	7775	10197	12540	14634
681	3097	5072	7887	10221	12556	14678
770	3098	5465	8042	10253	12558	14727
998	3270	5491	8054	10301	12656	14734
1170	3295	5524	8236	10690	12952	14885
1186	3310	5812	8258	10728	13061	14908
1211	3550	5864	8378	10843	13075	15022
1391	3758	5980	8459	10932	13344	15297
1479	3769	6250	8465	11065	13441	15519
1573	3897	6425	8595	11321	13453	15589
1829	3997	6512	8721	11369	13508	15695
1984	4115	6575	8941	11437	13751	15833
2026	4165	6663	9117	11439	13771	15957
2163	4236	7028	9154	11582	13799	
2203	4244	7114	9157	11587	13996	
2277	4468	7203	9390	12000	14079	

L'UNIVERS ILLUSTRÉ

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα ἴον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

LA MODE FRANÇAISE

37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[25 Ὀκτωβρίου 1879.]

Τῇ 20 Ὀκτωβρίου ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς α' συνόδου τῆς η' βουλευτικῆς περιόδου, καθ' ἣν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐξεφώνησε τὸν ἑπόμενον λόγον: «Εὐχαρίστως βλέπω περὶ Ἐμὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἔθνους, τοὺς ὁποίους ἐξελέξατο ἡ ἐλευθέρα καὶ ἀνεπηρέαστος ψῆφος τοῦ λαοῦ. Καὶ κατὰ τὴν φορὰν ταύτην ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διὰ τῆς ἐν τάξει, ἐλευθερίᾳ καὶ νομιμότητι διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν ἐδικαίωσε τὰς ἐπ' αὐτὸν πεποιθήσεις, ἀποδείξας, ὅτι τυγχάνει ἄξιος τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἀποστολῆς του.

«Αἱ μετὰ τῶν ξένων Δυνάμεων σχέσεις Μου εἰσὶ φιλικαί.

«Ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συγκροτηθεῖσα πρὸς κανονισμὸν τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς Ἀνωτάτη Εὐρωπαϊκὴ Σύνοδος ἐμερίμνησεν ὡσαύτως καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ἀποφασισθέντων, ἡ Κυβέρνησίς Μου δὲν ἔπαυσεν ἔκτοτε ἀσχολουμένη κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συνόδου ἐνδειχθέντα. Ἤδη ἡ συζήτησις τῆς ὑποθέσεως ταύτης, περιστρεφομένη περὶ τὰ πραγματικὰ ζητήματα, καθίσταται ὁμαλωτέρα. Πέπεισμαι, ὅτι τὰ μεγάλα ἀμοιβαῖα συμφέροντα ἀμφοτέρων τῶν ὁμόρων Ἐπικρατειῶν καὶ ἡ ἀρωγὴ τῶν ὑπογραψασῶν τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου μεγάλων Δυνάμεων, θέλουσι φέρει εἰς αἴσιον πέρας τὰς ὑφισταμένας διαπραγματεύσεις, ὅπως ἐπιτευχθῇ ὁ σκοπός, τὸν ὁποῖον ἡ Ἀνωτάτη ἐκείνη Σύνοδος προέθετο.

«Αἱ ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς πίστεως τῆς Ἑλλάδος γενόμεναι θυσίαι δὲν ἀπέβησαν εὐτυχῶς ἀνωφελεῖς, τὸ δὲ πέρας τῆς ἀρξαμένης μετατροπῆς τῶν παλαιῶν δανείων θέλει ἑδραιώσῃ τὴν πίστιν Ἡμῶν.

«Ἡ τακτοποίησις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους, ἡ ὀργάνωσις καὶ ἀνάπτυξις τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων τοῦ Ἔθνους, μέτρα ὑπὲρ τῆς γεωργίας καὶ μέτρα ἀναγόμενα εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν φυλακῶν, ἡ ἐπέκτασις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἡ βελτίωσις τοῦ λειτουργοῦντος ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἡ ἀποκατάστασις καὶ βελτίωσις τοῦ κλήρου, εἰσὶν ἀντικείμενα ἄξια τῆς ἰδίας μελέτης τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους, εἰς τοὺς ὁποίους θέλουσι προταθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεώς Μου τὰ πρὸς τοῦτο διάφορα νομοσχέδια.

«Ἡ Ἑλλὰς βαδίζουσα ἀπαρεγκλίτως τὴν ὁδὸν τῆς διανοητικῆς καὶ ὑλικῆς ἀναπτύξεως, ἔχει καθῆκον νὰ ἐνασχοληθῇ ἐπίσης καὶ περὶ τὴν στρατιωτικὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάλογον παρασκευὴν τοῦ Ἔθνους. Ὁ λαὸς οὐδέποτε ἠρνήθη, ὁσάκις ἐζητήθη, τὴν χορήγησιν τῶν πρὸς τοῦτο ἀναγκαίων, διότι γινώσκει, ὅτι οὐσιῶδες στοιχεῖον, κανονίζον τὴν θέσιν ἑκάστου λαοῦ, εἶναι καὶ ἡ ἰσχύς. Ἡ πεφωτισμένη καὶ πατριωτικὴ μέριμνα, τὴν ὁποίαν ἡ Βουλὴ θέλει καταβάλει ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, θέλει ἐφελκύσει τὰς εὐλογίας τῆς Πατρίδος.

«Ἐπικαλεσθῶμεν τὴν προστασίαν τοῦ Ὑψίστου, ὅπως ἐνισχύσῃ Ἡμᾶς εἰς τὰς ὑπὲρ τῆς Πατρίδος καὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων προσπαθείας Μας.

«Κηρύττω τὴν ἔναρξιν τῆς πρώτης Συνόδου τῆς ὀγδόης Βουλευτικῆς Περιόδου.» — Προσωρινὸς πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἐξελέχθη ὁ πρεσβύτερος τῶν βουλευτῶν κ. Ν. Τυπάλδος Ἰακωβάτος, βουλευτὴς Πάλλης. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὁ λοχαγὸς Alexandre de Polsikow, ὑπασπιστὴς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας, παρουσιάσθη δὲ εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν καὶ ἐνεχείρισεν εἰς τὰς ΑΑ. ΜΜ. ἐκ μέρους τοῦ ἡγεμόνος ἐπιστολάς, εἰς δὲ τὸν βασιλέα τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ οἴκου τῆς Ἀσσίας. — Τὰ διάφορα τμήματα τῆς Βουλῆς ἤρξαντο τῶν ἐργασιῶν των. — Ἐν Λαμίᾳ ὀξεῖα ἐνέσκηψεν ἐπιδημία διφθερίτιδος καὶ σκαρλατίνας. — Κλητήρ τις τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐφετείου ηὐτοκτόνησε διὰ δηλητηρίου.—Διατρίβει ἐν Ἀθήναις ὁ ἐκ Σμύρνης ὀκταετὴς παῖς, Richard Barthelemy καλούμενος, ὅστις παίζει μετὰ μεγάλης εὐκολίας καὶ τέχνης ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου· τὴν προσεχῆ κυριακὴν θέλει δώσει συναυλίαν ἐν τῷ Ὠδείῳ. — Ἄγνωστος ἐπυροβόλησεν ἐν Ξηροχωρίῳ τὸν αὐτόθι ἄγγλον κτηματίαν κ. Φ. Νόελ καὶ ἐπλήγωσεν αὐτόν. — Αἱ ἐν Τήνῳ μονάζουσαι καλογραῖαι, ἑξήκοντα τὸν ἀριθμόν, γράφει ἐφημερίς τις τῆς Σύρου, στεροῦνται ἀπό τινος καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἡ Ἡγουμένη ἠναγκάσθη ὅπως ἐπιτρέψῃ αὐταῖς νὰ ἐξέλθωσιν εἰς ἐπαιτείαν. Ὡς ὑποστηρίζει ἡ ἐφημερὶς αὕτη, οἱ λόγοι τῆς καταγνωσθείσης εἰς τὰς καλογραίας ἀπανθρώπου ταύτης καταδίκης εἶνε πολιτικοί.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

25 'Οκτωβρίου 1879 — 25 'Οκτωβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		'Ομολ. ἐκδοθ.	'Ομολ ἐν κυκλοφ.	'Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	'Εποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἰξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν 'Ελλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	34,189	15 'Απρ. 15 'Οκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	281 1/2
25 » » 9 %		40,201		15 'Απρ. 15 'Οκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	291
26 » »		52,000	51,310	15 'Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 390
4 » »	πληρ. ἐν 'Ελλάδι μόνον	16,000	14,799	15 'Απρ. 15 'Οκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	277
9 » »		18,000	459	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	15 'Ιουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 'Οκτωβρίου	6.—	100.—	100	102 1/2
10 » φρ.		40,000	29,683	15 'Ιουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 193
60 » »		120,000		20 'Ιαν. 20 'Απριλίου 20 'Ιουλ. 20 'Οκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου 20 'Ιουνίου 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	389 1/2

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	'Αποθεματικ. κεφάλαιον	'Εποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
'Εθνικὴ Τράπ. τῆς 'Ελλάδος.	18,000,000	'Ολόκληρον	12,630,000	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	122.20	1,000	3,350
Γ. Πις. Τράπ. τῆς 'Ελλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	7.—	175	155
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	'Ολόκληρον	φ. 88,810	20 'Ιαν. 20 'Ιουλ.	φ. 4.55	100	φ. 118 1/2
'Ασφ. 'Ετ. ὁ «'Αρχάγγελος»..	» 15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 74
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 'Ιανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «"Αγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 'Ιανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «'Αλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 'Απριλίου	» 19.60	» 200	» 185
'Ετ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	» 20,000,000	» 14,000,000			» 3.—	» 140	» 73 3/4

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. 'Εθν. Τραπ. 3 μην. — 'Εμπ. 3 μην. 28. 40.

Γαλλ. 'Εθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14. — 'Ιδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.12 3/4

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	22.65
Λ. Στερλ.	»	28.45
Λ. 'Οθωμ.	»	26 05
Αὐστρ. Φλ.	»	13.30
'Αρ. 5φρα.	»	5.65
'Αρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ 'Εθνικῆς Τραπέζης τῆς 'Ελλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (16 'Οκτωβρίου). —'Ιον. Τράπ. 28.—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (16 'Οκτωβρίου) 'Εμπ. 28. 20-70.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (31 'Οκτωβρίου). "Ετ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	42
'Ελλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	257
» » » 8 %..	»	247
'Εταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	70 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 3/4-109
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23. 20-25
Λίρα 'Αγγλικὴ	γρ.	109 22/40
Εἰκοσόφραγκον	»	87 9/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 'Οκτωβρίου) **ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (24 'Οκτωβρίου)

ΒΙΕΝΝΗΣ		ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ	
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.	117.45	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.	117.25
Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.37	Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.25
Εἰκοσάφραγκον »	9.33	Εἰκοσάφραγκον »	9.35
'Αργυρᾶ φιο. 100 »		'Αργυρᾶ φιο. 100.	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (24 'Οκτωβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.26 1/2—31 1/2.
Χρυσὸς 1000/10000 τὸ χ. 3.436.
"Αργυρ. 1000/10000 τὸ χ. 218.89 ζημία 135 ‰

Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 % Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, "Αμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

'Αλληλογραφία τῆς 'Εστίας.

κκ. Mis de Q. de S-H. Παρισίους, Ε. Ρ. 'Εργαστήρια. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Καν Ε** Τὸ πληρέστερον πάντων θεωρεῖται τὸ Dictionaire Universel du XIX siècle [français, historique, géographique, biographique, bibliographique, littéraire, mythologique, artistique, scientifique etc] par Pierre Larousse. Σύγκειται ἐκ δεκαὲξ μεγάλων τόμων καὶ πωλεῖται ἄδετον. [Imprimerie-Librairie Vve P. Larousse et Cie, rue Montparnasse, 19 Paris] ἀντὶ φρ. 600. Τοῦ κολοσσιαίου τούτου ἔργου, ὅμοιον τοῦ ὁποίου οὔτε οἱ "Αγγλοι, οὔτε οἱ Γερμανοὶ δύνανται νὰ ἐπιδείξωσι, τὸ α' φυλλάδιον ἐξεδόθη τῷ 1865, ὁ τελευταῖος, ἤτοι 15ος τόμος, τῷ 1876, καὶ τὸ «Παράρτημα», ἀποτελοῦν τὸν 16ον καὶ τελευταῖον τόμον, τῷ 1878. 'Ο Ρ. Larousse, ὅστις ἀπεβίωσε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, εἰργάσθη ἐπὶ 14 ἔτη πρὸς σύνταξιν τοῦ λεξικοῦ τούτου, δικαίως δ' ἔγραψεν ἐπὶ τῆς προμετωπίδος αὐτοῦ : «'Ιδοὺ ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου». Τὸ λεξικὸν τοῦτο, δεδεμένον, ἐπρομήθευσεν ἡμῖν λόγιος φίλος τῆς «'Εστίας», ἐν Παρισίοις διατρίβων, ἀντὶ φρ. 400 ἀγοράσας αὐτὸ ἔν τινι δημοπρασίᾳ βιβλίων. — κ. Α. Ρ. Καλκούτταν. 'Απεστ. τῇ 27 (δι' 'Αλεξανδρείας).— Καν Α. Μ. Μαντσέστερ καὶ κκ. Κ. Μ. Ρ. καὶ Γ. Π. Λίβερπουλ. 'Απεστ. τῇ 25. Περὶ τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς θὰ συνεννοηθῶμεν μετὰ τῶν ἐνταῦθα κκ. Α. Α. καὶ Σας. 'Αναγνώστῃ τῆς «'Εστίας». Μαριούπολιν. Τὸ πρῶτον, τὸ καὶ ἐπιτυχέστερον, ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ 78ῳ ἀριθμῷ τοῦ «Δελτίου». — **Π. Διότι προσπαθοῦμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν ὡραίαν παραγγελίαν τοῦ Εὐαγγελίου : «"Οστις ἅπαξ θέσῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸ ἄροτρον πρέπει νὰ βλέπῃ πάντοτε ἐμπρὸς, καὶ οὐδέποτε νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα του εἰς τὰ ὀπίσω.» — κκ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον, Σ. Κ. Παρισίους, Ι. Β. Μασσαλίαν, Α. Β. Κεφαλληνίαν, Ι. Κ. Τ. "Υδραν. 'Ελήφθησαν. — Καν Λ. Κ. Κ. Κεφαλληνίαν. 'Απεστάλ. τῇ 20. — Τριαστέρῳ κυρίᾳ. Μετὰ τὴν τοῦ Λονδίνου μεγαλητέρα θεωρεῖται ἡ τοῦ Trocadéro, ἐν Παρισίοις, δυναμένη νὰ περιλάβῃ ὑπὲρ τὰς 6,000 θεατῶν. 'Εν αὐτῇ ἐδόθη κατ' αὐτὰς μουσικὴ συναυλία, ὑπὲρ φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβε μέρος καὶ ἡ 'Αδελίνα Πάτη, ἣν πρὸ χρόνων τὸ παρισινὸν κοινὸν δὲν ἤκουσεν. Αἱ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς φρ. 64,000. — *** Les Rois en exil par Alphonse Daudet. 'Εξεδόθη τῇ 20 ὀκτωβρίου ἐ. ν. ἐντὸς δὲ δύο ἡμερῶν ἐγένοντο δέκα ἐκδόσεις αὐτοῦ.—346. Κωνσταντινούπολιν. Μεγαλοφυὲς ἔκτρωμα. —κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Τὰ δι' ἐπιστολῆς ἀναγγελλόμενα ἐλήφθησαν καὶ θὰ ἐνεργήσωμεν συμφώνως τῇ ἐπιθυμίᾳ σας. —κ. Α. Π. Α. Μασσαλίαν. 'Αναμένομεν ἐπιστολήν σας.—κ. Α. Κ. Βραΐλαν. Τὸ ἁπλούστερον μέσον εἶνε μικρὸν χρηματόδεμα.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Ἀριθ. 146 Δελτίου, σελ. 4, Γραμματοκιβώτιον: Ἀντὶ ἀναγγαλὶς γρ. ἀναγαλλίς.

861.

Ἡ ἡλικία πατρός τινος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἶνε ἐν ὅλῳ ἐτῶν 120. Ἐὰν πολλαπλασιάσῃ τις τὴν ἡλικίαν τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῆς τοῦ υἱοῦ καὶ διαιρέσῃ τὸ γινόμενον διὰ τοῦ 90, τὸ ἐξαχθησόμενον πηλίκον εἶνε ἴσον μὲ τὸ τρίτον τῆς ἡλικίας τοῦ πατρός.

Ζητεῖται ἡ ἡλικία τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, Ὀκτώβριος 1879. Ν. Σ.

862.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

α α α α
α α ϐ γ
ε ε ι λ
λ λ λ ς

Διὰ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων σχημάτισον κυβόλεξον ἐν ᾧ ν' ἀναγινώσκονται καθέτως καὶ ὁριζοντίως τέσσαρες λέξεις.

863.

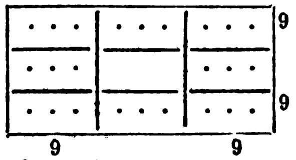

Ἀφαίρεσον ὀκτὼ. ἐκ τούτων δὲ τοποθέτησον ἐκ νέου τέσσαρας, οὕτως, ὥστε ν' ἀποτελῆται τὸ αὐτὸ ἄθροισμα 9.

864.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Faire un mot carré de six lettres, dont le dernier soit RESTER.

865.

Trouver un mot de quatre lettres à qui l'on puisse ôter successivement chacune de ses lettres, de manière à former toujours un autre mot avec les trois lettres restantes.

866.

m
m m
m m Vous m
m m
m

867.

J'ai quatre pieds avec ma tête,
Et je n'en ai plus sans ma tête;
Couvert de poil avec ma tête,
Et nu comme un ver sans ma tête
J'ai des cornes avec ma tête,
Et je n'en ai point sans ma tête;
Je coûte chez avec ma tête,
Et peu de chose sans ma tête;
Je suis très-fort avec ma tête,
Mais très-délicat sans ma tête.
Souvent très-gras avec ma tête;
Et toujours maigre sans ma tête;
Je puis courir avec ma tête,
Je suis immobile sans tête;
On m'adora jadis avec ma tête,
Et je donnai le jour à deux dieux sans ma tête.
C'est assez le casser la tête:
Si je te suis offert avec on sans ma tête,
Prends-moi toujours, lecteur, avec ma tête.

ΛΥΣΕΙΣ

[Τῷ κ. Π. Δ. Εἰς Μέγαρα].

861. Οὐχὶ βεβαίως ἐκ τῆς ὑγρασίας, ὑγρασίδιον, ὡς ἐβάπτισεν αὐτὸ ἡ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ζαππείου ἐπιτροπή, μεριμνῶσα ἐσχάτως περὶ μισθώσεως τῶν περὶ αὐτὸ ἀγρῶν. (Ἴδε γνωστοποίησιν αὐτῆς δημοσιευθεῖσαν εἰς πλείστας ἐφημερίδας ἐν ἀρχῇ τοῦ Ὀκτωβρίου). Τοιαύτη ἐξελλήνισις τοῦ γρασιδίου, ἀνενθυμίζει (μὴ πρὸς βάρος τῇ ἐπιτροπῇ) τοῦ γυναικαρίου τὸ ἐλαιοφορεῖον (λεωφορεῖον) καὶ τὸ ὑπερβολικὸν (πυροβολικόν). Ἀλλ' οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὠνόμαζον γράστιν τὴν χλόην, τὸν τρυφερὸν χόρτον (παράβαλε τὸ ἀγγλικὸν grass καὶ τὸ γερμανικὸν gras), ὡς δὲ γνωστὸν τρυφερὸς χόρτος, χλόη, ἀποτελεῖ τὸν πλοῦτον τῶν ἡμετέρων γρασιδίων. Καθὼς δὲ ἡμεῖς εἰς τροφὴν τῶν ἵππων καλλιεργοῦμεν τὰ καὶ φορολογούμενα ὑπὸ τοῦ Δημοσίου γρασίδια, χρησιμώτατα τὴν Ἄνοιξιν, οὕτω καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐγράστιζον τοὺς ἵππους αὐτῶν, ἤτοι διὰ χλωροῦ χόρτου ἔτρεφον αὐτούς, ils les mettaient au vert, δι' οὓς καὶ ἡμεῖς λόγους. Ἔχομεν ἄρα τὸ γρασίδιον, ἐκθλίψει τοῦ ταῦ, ὑποκοριστικὸν τῆς γράστεως, ὡς ἐξατμισθέντος τοῦ ἀρχικοῦ ε, παρέμεινεν ἡμῖν λάδιον, τὸ ὑποκοριστικὸν τοῦ ἐλαίου ἐλάδιον, μετὰ πλήθους ἄλλων ὑποκοριστικῶν, πτωχὸν κληροδότημα τῶν στωϊκῶν φιλοσόφων. Ἀλλ' ὡς κληροδότημα τῶν πατέρων, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται πτωχόν, καθῆκον ἔχομεν ἵνα φυλάξωμεν αὐτὸ ἀπὸ πάσης φθορᾶς· φθορὰν δ' ἐπιφέρει καὶ ἡ ὑγρασία τῆς Ζαππείου ἐπιτροπῆς.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1879. Σ*

862. 7 καὶ 13 — **863.** Προσπαθοῦμεν νὰ παρουσιάσωμεν ὡς ἐγκαλλωπίσματα τὰ ἐλαττώματα, ὅσα δὲν θέλομεν νὰ διορθώσωμεν.

864.

3	11	15	23	13
18	21	1	6	19
22	12	10	4	17
2	16	14	24	9
20	5	25	8	7

865. Ὁ λογιστὴς προσθέτει, ὁ κλέπτης ἀφαιρεῖ, ἡ γυνὴ πολλαπλασιάζει καὶ ἡ μάχαιρα διαιρεῖ. — **866.** Incompatibilité.

867.

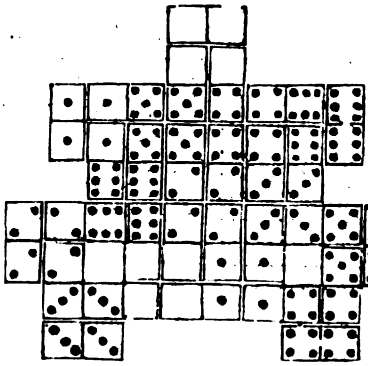

868.

G A L A N T
A R I C I E
L I M O N S
A C O N I T
N I N I V E
T E S T E R

869. Char-rue.— **870.** Aide-toi, le Ciel t'aidera. — **871.** HUIT. — **872.** Dés-espoir.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Ἀρ. 855.

Χωρὶς γλῶσσα μιὰ γυναῖκα νὰ 'μπορῇ νὰ ὁμιλῇ
Καὶ ἂν θέλετε καὶ λόγους ν' ἀπαγγέλλῃ 'στὴ βουλή,
Δὲν εἶναι δουλειὰ μεγάλη.
Ἀλλὰ νἄχῃ γλῶσσα ὅμως (κι' ἂς μὴν ἔχῃ καὶ πολλή)
Καὶ νὰ ἠμπορῇ νὰ στέκῃ μιὰ γυναῖκα σιωπηλή,
Δὲν χωράει σὲ κεφάλι.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ, 16 Ὀκτωβρίου 1879. Α. Β.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 149. — 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

38 ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ (ξ. ν.) 1879.

Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα
18230	300000	171193	1250	66915	1000	702618	1000
1283134	25000	283307	„	220110	„	715605	„
510433	10000	283308	„	227876	„	794250	„
1452445	„	573775	„	227877	„	823757	„
18226	2000	682510	„	235323	„	823760	„
92921	„	823759	„	235922	„	885904	„
212366	„	929038	„	283306	„	951772	„
235921	„	1452442	1200	489853	„	1046873	„
1775587	„	1768678	„	553622	„	1360700	„
1798940	„	955	1000	632695	„	1495362	„
22611	1250	18228	„	639541	„	1617067	„
50449	„	47837	„	673460	„		
113670	„	50446	„	682508	„		

350 ὁμολογίαι πρὸς φράγκα 400

951	129682	226510	489854	639544	725084	1005071	1284513	1495361	1768679
952	129683	227878	489855	639545	725085	1005072	1284514	1495363	1768680
953	129684	227879	510431	648161	774721	1005073	1284515	1495364	1775586
954	129985	227880	510432	648162	774722	1005074	1286556	1495365	1775588
18227	162666	230416	510434	648163	774723	1005075	1286557	1496541	1775589
18229	162667	230417	510435	648164	774724	1046871	1286558	1496542	1775590
22612	162668	230418	534516	648165	774725	1046872	1286559	1496543	1776196
22613	162669	230419	534517	665671	794246	1046874	1286560	1496544	1776197
22614	162670	230420	534518	665672	794247	1046875	1341531	1496545	1776198
22615	171191	235321	534519	665673	794248	1083386	1341532	1573021	1776199
47836	171192	235322	534520	665674	794249	1083387	1341533	1573022	1776200
47838	171194	235324	553621	665675	823756	1083388	1341534	1573023	1776581
47839	171195	235325	553623	673456	823758	1083389	1341535	1573024	1776582
47840	202541	235923	553624	673457	874146	1083390	1360696	1573025	1776583
50447	202542	235924	553625	673458	874147	1122626	1360697	1617066	1776584
50448	202543	235925	564436	673459	874148	1122627	1360698	1617068	1776585
50450	202544	245421	564437	682506	874149	1122628	1360699	1617069	1798936
66911	202545	245422	564438	682507	874150	1122629	1383196	1617070	1798937
66912	212367	245423	564439	682509	885901	1122630	1383197	1693801	1798938
66913	212368	245424	564440	702616	885902	1172386	1383198	1693802	1798939
66914	212369	245425	573771	702617	885903	1172387	1383199	1693803	1829056
92922	212370	265881	573772	702619	885905	1172388	1383200	1693804	1829057
92923	217836	265882	573773	702620	929036	1172389	1424331	1693805	1829058
92924	217837	265883	573774	713531	929037	1172390	1424332	1711096	1829059
92925	217838	265884	606431	713532	929039	1275081	1424333	1711097	1829060
106656	217839	265885	606432	713533	929040	1275082	1424334	1711098	1931861
106657	217840	283309	606433	713534	936646	1275083	1424335	1711099	1931862
106658	220106	283310	606434	713535	936647	1275084	1425661	1711100	1931863
106659	220107	288106	606435	715601	936648	1275085	1425662	1738376	1931864
106660	220108	288107	632691	715602	936649	1283131	1425663	1738377	1931865
113666	220109	288108	632692	715603	936650	1283132	1425664	1738378	1941631
113667	226506	288109	632693	715604	951771	1283133	1425665	1738379	1941632
113668	226507	288110	632694	725081	951773	1283135	1452441	1738380	1941633
113669	226508	489851	639542	725082	951774	1284511	1452443	1768676	1941634
129681	226509	489852	639543	725083	951775	1284512	1452444	1768677	1941635

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1926. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 4 Νοεμβρίου 1879. Ἀρ. 201 (149). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ δημοσίου Μνήμονος Σκιάθου κ. λ. ἐπὶ Καποδιστρίου. — Ἐπιστολαὶ ἐκ Βερολίνου. — Ἡ Μαγδαληνή (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου). — Οἱ Καννίβαλοι ἐν Ἀφρικῇ. — Ἀποστολὴ ὄφεως διὰ τοῦ ταχυδρομείου. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ροσφουκώ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1927. Τὸ ἐν Ἑλλάδι ξένον θέατρον, ὑπὸ Γ. Ἀντωνοπούλου. Ἐν Ἀθήναις, Ὀκτώβριος 1879, 8ον, σ. 15.

1928. Ἑρμηνεία τοῦ ἐμπορικοῦ Δικαίου περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας, συναρμολογηθεῖσα ὑπὸ Ἐλευθερίου Θ. Ἐλευθεριάδου, πρωτοδίκου. Ἐν Πάτραις, τύποις Ἀγαπητοῦ Σ. Ἀγαπητοῦ, 1879, 8ον, σ. η'. καὶ 206, δρ. 6 [Ἐπεχείρησα τὴν ἑρμηνείαν μόνον τοῦ Νόμου περὶ πτωχεύσεως ἐκ τοῦ ὅλου συστήματος τοῦ ἐμπορικοῦ Δικαίου, γράφει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προλόγῳ, τὸ μὲν διότι τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἐπιλοίπων μερῶν αὐτοῦ μεθοδικώτατα ἐξεπόνησεν ὁ σοφὸς καθηγητὴς κ. Ῥάλλης, τὸ δὲ διότι κατεπείγουσα ὑπῆρχεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἑρμηνείας τοῦ Νόμου τούτου, καθόσον ὁσάκις νόμος τις ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσάγηται εἴς τινα ἐπικράτειαν, ὡς ὁ νεώτερος ἡμῶν περὶ πτωχεύσεως Νόμος, καὶ δὲν πηγάζει ἐκ τῶν σπλάγχνων τοῦ Ἔθνους, μορφούμενος καὶ συναναπτυσσόμενος μετ' αὐτοῦ, ὅσον σαφὴς καὶ ἂν ᾖ, ἔχει ἀνάγκην ὁδηγοῦ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας του, ὥσπερ οἱ εἰς ἀγνώστους λιμένας εἰσερχόμενοι, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐλλιμενισθῶσιν ἀσφαλῶς ἄνευ ἐπιτηδείου πρωρέως. Τὴν ἔλλειψιν τοιαύτης ἑρμηνείας

Digitized by Google

διὰ τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων σκοπῶν ν' ἀναπληρώσω κατὰ τὸ ἐφικτόν, ἐσταχυολόγησα ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων νομοδιδασκάλων τῆς Γαλλίας, ὅθεν ἐλήφθη κατὰ τὸ πλεῖστον ὁ περὶ πτωχεύσεως ἡμῶν Νόμος, καὶ κατήρτισα τὴν παροῦσαν ἑρμηνείαν.

1929. **J. Marguardt.** **Ἱστορία τῆς Κυζίκου**, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Κυρίλλου Γρηγοριάδου Κυζικηνοῦ. Ἐκδίδοται πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλεκπαιδευτικῆς τῆς Κυζίκου Ἀδελφότητος «Προόδου.» Ἐγκρίσει καὶ ἀδείᾳ τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδ. Ὑπουργείου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1879. Τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σας, 8ον, σ. 206, 1/2 ἀργ Μετζιτιέ.

1930. **Ἡ ἀθῶα διασκέδασις**, ἤτοι διάφορα πρὸς τέρψιν ποιήματα ὑπὸ Γ. Αὐγουστίδου, Χίου. Ἐκδίδονται δαπάνῃ Β Σωτηριάδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1879, τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σας, 8ον, σ. 96, 6 ἀργ. γροσ.

1931. **Παναγιώτου Σούτσου**. **Ὁ Ὁδοιπόρος**, τραγῳδία εἰς πέντε πράξεις (φυλάττουσα τὴν γλῶσσαν τῆς πρώτης ἐκδόσεως). Ἐν Ἀθήναις, 1879, 16ον, σ. 104.

1929. **De oldgraeske Praepositioners Skaebne** i det nygraeske Folkesprog et Bidrag til det nygraeske Sprogs Udviklingshistorie af Jean Pio, 1879. [Ἡ προκειμένη φιλολογικὴ διατριβὴ τοῦ κ. Ι. Πίου «Περὶ τῆς τύχης τῶν ἀρχαίων προθέσεων ἐν τῇ χυδαίᾳ γλώσσῃ τῶν νῦν Ἑλλήνων» κατεχωρίσθη τὸ πρῶτον εἰς τὰ δημοσιεύματα τῆς «Φιλολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Κοπεγχάγης.]

1930. **Notices sommaires des manuscrits Grecs de la grande bibliothèque royale de Copenhague**, par Charles Graux répétiteur à l'école pratique des hautes études, sous-bibliothécaire à la bibliothèque de l'université. Paris, Imprimerie nationale. M. DCCC LXXIX in 8⁰ pag XVI — 104.

Κατὰ τὴν ἀρτίως γενομένην ἐν Τριβήροις σύνοδον τῶν γερμανῶν φιλολόγων ὁ καθηγητὴς κ. Ἕβερχαρτ ἀνέγνω διατριβὴν περὶ τῆς σημασίας τῆς καθωμιλημένης ἑλληνικῆς γλώσσης.

— Καθὰ ἀνηγγείλαμεν ὁ κ. Αἰμίλιος Λεγρὰνδ ἐκδίδει κατ' αὐτὰς τὰς «Δακικὰς ἐφημερίδας» τοῦ Δαπόντε, ἤτοι ἱστορίαν τῶν ἐν ἔτει 1737—1739 γενομένων ἐν Βλαχίᾳ. Ἡ ἐκτύπωσις τοῦ α' τόμου, γινομένη ἐν τῷ τυπογραφείῳ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βιέννης, προέβη μέχρι τοῦ 25 τυπογραφικοῦ φύλλου. Ὁ β' τόμος θὰ περιέχῃ τὴν μετάφρασιν τῶν ἐφημερίδων καὶ ὁ γ' σημειώσεις καὶ πλήρη βιβλιογραφίαν τῶν ἀνεκδότων ἰδίως ἔργων τοῦ Δαπόντε.

— Ὁ καθηγητὴς κ. Ἀθανάσιος Σακελλάριος ἀνηγορεύθη ὑπὸ τοῦ ἐν Λειψίᾳ πανεπιστημίου διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ φιλολογίας, ἅτε προαγαγὼν ἀκριβεστέραν γνῶσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ περὶ τῆς σημερινῆς κυπριακῆς διαλέκτου καὶ περὶ τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

— Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἤρξατο ἀρτίως ἐκδιδόμενον μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνατολή,» ἐν Σμύρνῃ δὲ (δὶς τοῦ μηνός) ἡ «Σύγχρονος ἐπιθεώρησις».

— Προσεχῶς ἄρχεται ἡ ἔκδοσις (ἐν Ἀθήναις) νέας πολιτικῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Κοινοβούλιον».

— Ἡ πρό τινος συστᾶσα ἐν Κωνσταντινουπόλει «Φαρμακευτικὴ Ἑταιρία» ἤρχισεν ἐκδίδουσα κατὰ μῆνα ἴδιον περιοδικὸν σύγγραμμα.

— Ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Βραΐλᾳ ὑπὸ Στυλιανοῦ Α. Σαρίσσογλου «Διδακτικὴ μέθοδος διὰ τὴν σπουδὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ῥουμανικῆς γλώσσης».

Ἀγγέλλεται:

1ον Νέα ἔκδοσις «Τῶν μυστηρίων τοῦ συζυγικοῦ ἔρωτος, συγγράμματος φυσιολογίας καὶ ὑγιεινῆς κατὰ τὰς ἀξιολόγους τῆς ζωῆς ἐποχὰς τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός», ὑπὸ Γ. Ν. Κυριακίδου (ἐν Ἀθήναις).

2ον Ἡ «Θερμαΐς,» σύγγραμμμα πραγματευόμενον περὶ Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ ἐν Βιτωλίοις κ. Μιχ. Χ. Ἰωάννου.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

[Ταχυδρομικὰ ἑνὸς τόμου διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν: Ἀδέτου λεπτὰ 60, δεδεμένου λεπτὰ 80.]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[1 Νοεμβρίου 1879.]

Ἅπασα ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια κατῆλθε χθὲς ἐκ Τατοΐου. — Τὸ νέον ἑλληνικὸν πολεμικὸν πλοῖον «ὁ Ναύαρχος Μιαούλης» κατέπλευσε χθὲς εἰς Πειραιᾶ. Κυβερνήτης αὐτοῦ εἶνε ὁ κ. Δ. Κριεζῆς. — Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης παρεσκεύασε τὰ ἑξῆς δύο νομοσχέδια, ἅτινα εἰσαχθήσονται προσεχῶς εἰς τὴν Βουλήν: Κατὰ τῶν ὁπλοφοριῶν ἐν ταῖς πόλεσι, κωμοπόλεσι, χωρίοις καὶ πανηγύρεσι καὶ περὶ βελτιώσεως τῶν φυλακῶν. — Ἐπιτροπὴ συνέστη παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως σκεφθῇ καὶ συντάξῃ σχέδιον νόμου περὶ συγχωνεύσεως τῶν μικρῶν μονῶν εἰς τὰς μεγαλητέρας καὶ περὶ μισθοδοσίας τοῦ ἐγγάμου κλήρου. — Ἡ Ἀστυνομία Ἀθηνῶν ἀπηγόρευσε τὴν θήραν τῶν ἐντομοφάγων πτηνῶν καὶ τὴν συλλογὴν τῶν ᾠῶν πάντων ἐν γένει τῶν πτηνῶν. — Ἡ περιουσία τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1878 ἀνήρχετο εἰς δρ. 1,376,454. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τὰ μὲν ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς δρ. 315,270, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 313,862. — Εἴκοσι καὶ πέντε παῖδες ἐκ τῶν τοῦ φιλανθρωπικοῦ Ὀρφανοτροφείου τοῦ Χατζῆ Κώστα ἀρτίως ἀπεφοίτησαν καλῶς κατηρτισμένοι ἄλλοι μὲν εἰς τὴν λεπτουργικήν, ἄλλοι εἰς τὴν ῥαπτικήν, ἄλλοι εἰς τὴν σανδαλοποιΐαν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν σιδηρουργικήν. Πάντες οἱ παῖδες οὗτοι ἐτοποθετήθησαν εἰς διάφορα καταστήματα, ἅτινα εἶχον ζητήσει αὐτοὺς πρὸ τῆς ἐξόδου των. — Ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ «Παρνασσῷ» ἐψηφίσθη ἐσχάτως ἡ σύστασις κοιτώνων τῶν ἀπόρων παίδων τῆς σχολῆς. — Τρομερὰ θύελλα, γράφει ὁ «Ἑρμῆς» τῆς Σύρου οἵαν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν ἐνθυμοῦνται οἱ ἐν τῷ τόπῳ μας γέροντες ἐνέσκηψε κατὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς 23, πολλὰς ἐπενεγκοῦσα ζημίας κατὰ τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. Ἐντὸς τῆς Ἑρμουπόλεως κατεκρήμνισε δύο ἀνεμομύλους· πολλὰς στέγας ἐγύμνωσε τῶν κεράμων ἢ ὁλοκλήρως ἀνήρπασεν, ὡς καὶ πολλοὺς ἐξώστας· ἐκ τῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς πόλεως φανῶν πολλοὺς κατέθραυσε· τοῦ ὡρολογίου τῆς πόλεως ἀφήρεσε τὰ ἄνω παράθυρα· τὸ βόρειον μέρος τῶν ἀποθηκῶν τῆς διαμετακομίσεως κατεκρήμνισεν. Ἐν ταῖς ἐξοχαῖς δένδρα ὁλόκληρα κατέθραυσεν ἢ ἐξερρίζωσε, πολλὰς δὲ οἰκίας κατεκρήμνισεν, ὡς καὶ τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ ἐν Ποσειδωνίᾳ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Ἐν τῷ λιμένι Σύρου ἓν βρίκιον καὶ τρία μικρότερα πλοῖα, κατεναυάγησεν. Ἐκ τῶν καταβυθισθέντων ἐν τῷ λιμένι μας πλοίων ἐπνίγησαν κατά τινας μὲν ὀκτὼ κατά τινας δὲ πλείονες ἄνθρωποι. — Ἐξ Ὀλυμπίας ἀνηγγέλθη ὅτι εὑρέθη ἡ κεφαλὴ τῆς Νίκης τοῦ Παιωνίου. Ὅλον τὸ πρόσωπον εἶνε κατεξεσμένον. — Ὁ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐσοδείας μέχρι τοῦδε ἐξαχθεὶς ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων τῆς Ἑλλάδος σταφιδοκαρπὸς ἀνέρχεται ὑπὲρ τὰ 127,000,000 λιτρῶν. — Μεγάλη ἐμπορικὴ κίνησις ἐπικρατεῖ ἐν τῇ ἀγορᾷ Σύρου. — Ἡ ἐφετεινὴ ἀφορία τῶν ἐλαιοδένδρων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λακεδαίμονος ἀγγέλλεται ἔκτακτος, καὶ ὡς ἐκ τούτου μεγάλη ἔσται καὶ ἡ ζημία τοῦ δημοσίου, ὅπερ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐνοικίασε τὴν ἐλαιοδεκάτην δρ. 196,000 ἐφέτος δὲ δρ. 46,000. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ ἀπηγόρευσε· α') Τὴν ἐξ ἁπάσης τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγωγὴν παντὸς εἴδους δένδρων καὶ φυτῶν, β') τὴν ἐξ Ἰταλίας, Γαλλίας, Ἱσπανίας, Πορτογαλλίας, Αὐστροουγγαρίας καὶ Ἡνωμένων Πολιτειῶν, κρατῶν διατελούντων εἰς ἄμεσον συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν οἷς ἡ νόσος τῆς φυλλοξήρας ἐνέσκηψε, τὴν εἰσαγωγὴν 1) παντὸς εἴδους δένδρων καὶ φυτῶν· 2) τῶν σπόρων, τῶν καρπῶν καὶ τῶν φύλλων αὐτῶν· 3) τῶν φυτικῶν κόπρων ἢ μικτῶν· 4) τῶν γεωμήλων καὶ τῶν παντὸς εἴδους ὀσπρίων· 5) τῶν πασσάλων, οἵτινες ἐχρησίμευσαν ὡς στυλάρια τῶν ἀμπέλων. Ἐπίσης καὶ πίθοι εἰσαγόμενοι ἐκ τῶν μνησθέντων μερῶν ὑποβάλλονται εἰς κάθαρσιν βυθιζόμενοι ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπὶ ἕνα μῆνα. — Ἡ ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴ τῆς Ἀμύνης καὶ Ἀδελφότητος ἀπέστειλε τὰ τελευταῖα αὐτῆς χρηματικὰ λείψανα πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Λαμίᾳ ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ὅπως διανεμηθῶσιν εἴς τινας οἰκογενείας προσφύγων ἀναξιοπαθούσας. — Οἱ μαθηταὶ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς ἐτέλεσαν ἐσχάτως γυμνάσια μετὰ πυρῶν ἐν τοῖς ὀχυρώμασι, ἅτινα εἶχε παρασκευάσει τὸ τμῆμα τῆς ἐφαρμογῆς. — Τὰ δημόσια μαθήματα τοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἄρχονται τῇ 10 Νοεμβρίου. — Κατὰ τὴν Κατάστασιν τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς 31 8βρίου αἱ προεξοφ. ἀνέρχ. εἰς 35,134,000.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

2 Νοεμβρίου 1879 — 2 Νοεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	283-4
25 » » 9 %	Ἑλλάδι καὶ	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	292-3
26 » »	ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 388
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	275
9 » »	Ἑλλάδι μό-	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515 ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ)	νον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 193 1/2
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου / 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	388 1/2

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,345
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	155
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 118 1/2
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 185
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 76 1/2

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 40.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.12 3/4

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	22.75
Λ. Στερλ.	»	28.50
Λ. Ὀθωμ.	»	26 10
Αὐςρ. Φλ.	»	13.30
Ἀρ. 5φρα.	»	5.65
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (30 Ὀκτωβρίου). — Ἐμπ. 27.90-28.55 — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (16 Ὀκτωβρίου) Ἐμπ. 28. 20-70.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (7 Νοεμβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	40 3/8
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	257
» » » 8 %..	»	247
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	70
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/4-1/2
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23. 10-15
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 25/40
Εἰκοσόφραγκον	»	87 15/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ὀκτωβρίου)	ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (7 Νοεμβρίου)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.65
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.37	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.10
Εἰκοσάφραγκον » 9.33	Εἰκοσάφραγκον » 9.32
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (7 Νοεμβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.27 1/2—32 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζημία 135 ‰

Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἀναγνωστρίᾳ τῆς «Ἑστίας». Πειραιᾶ. Τοὐλάχιστον παρ' ὅλων τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων ἐγράφη· ἄλλως δὲν εἶνε πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἡ Ἀγγλικὴ Τράπεζα ἐξέδωκε τραπεζικὰ γραμμάτια αὐτῆς μεγάλης ἀξίας. Ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ ἐξέδωκε τῇ αἰτήσει τοῦ δουκὸς Buckingham τραπεζικὸν γραμμάτιον 40,000 λιρῶν στερλινῶν, ἤτοι 1,000,000 φράγκων, ὅπερ ὁ δοὺξ θέσας ἐν πλαισίῳ, ἀνήρτησεν ἐν εἴδει εἰκόνος ἐν τῷ ἑστιατορίῳ αὐτοῦ, ἔνθα παρέμενε ἡμίσειαν ὥραν καθ' ἑκάστην καὶ διεσκέδαζε σκεπτόμενος ὅτι τὰ τριάκοντα ἐκεῖνα λεπτὰ τῆς ὥρας τῷ ἐστοίχιζον καθ' ἑκάστην 134 φράγκα, ἢ 50,000 φράγκα κατ' ἔτος, τουτέστιν ὁ τόκος τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου. Ὅσον δ' ἀφορᾷ περὶ τῆς λαίδης Bourdet Coutts, ἥτις κατέχει ἤδη τὸ ἓν τῶν ἐσχάτως ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς Τραπέζης ἐκδοθέντων τεσσάρων τραπεζικῶν γραμματίων (ἐκ λ. 100,000 ἑκάστου) εἶναι γνωστοτάτη ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς διευθύνουσα ἕνα τῶν πλουσιωτάτων τραπεζικῶν οἴκων τοῦ κόσμου ὅλου. Ἀγνοεῖται ἀκριβῶς ὁπόση εἶναι ἡ περιουσία αὐτῆς. Γνωστὸν μόνον εἶνε ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῆς, δούκισσα de Saint Albans, κατέλιπεν αὐτῇ ἐν ἔτει 1837 περιουσίαν 4,000,000 λιρῶν, ἤτοι 100,000,000 φράγκων. Εὐνόητον πόσον θὰ ηὔξησεν ἔκτοτε ἡ περιουσία αὕτη, καίτοι ἡ λαίδη Coutts δαπανᾷ μυθώδη ποσὰ εἰς ἐλεημοσύνας καὶ ἰδιοτρόπους ὀρέξεις. Οὕτω κατὰ τὸ 1867 προσέφερε πολυτελὲς γεῦμα ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτῆς Holly Lodge εἰς δισχιλίους βέλγους ἐθελοντὰς εὑρισκομένους τότε ἐν Λονδίνῳ, εἰς ὃ παρεκάθησαν πλὴν τούτων καὶ πεντακόσιοι ἄλλοι προσκεκλημένοι ἐκ τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας. — κκ. Σ. Κ. Παρισίους, Ι. Π. Κοπεγχάγην, Ἀρχιμ. Γ. Σ. Νεάπολιν, Ι. Δ. Φάλτσιον, Φ. Μ. Βραΐλαν, Μ. Γ. Κ. Ἀλεξάνδρειαν, Γ. Ι. Π. Βουκουρέστιον, Ν. Δ. Πόρτ-Σαΐδ, Α. Π. Α. Μασσαλίαν, Ε. Θ. Ε. καὶ Α. Δ. Μ. Πάτρας, Κ. Ρ. καὶ Ν. Κ. Φ. Πειραιᾶ, Π. Π. Σπάρτην, Ψ. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ. Α. Β. Ἁγίους 40. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως τῇ 27. — κ. Ν. Γ. Φ. Παρισίους. Τῇ 27 ἀπεστάλη καὶ ἡ 6' εἰκών. — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Ἀπεστ. 29. — Mme M* 10000 remerciements.— κ. Π. Μ. Λαμίαν. Κάμετε τὰς δεούσας παραστάσεις εἰς τὸ αὐτόσε ταχυδρομεῖον, διότι ἐντεῦθεν ἡ ἀποστολὴ ἐνεργεῖται μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ τάξεως. — **** Ἡ ἡρωΐνη τῆς μυθιστορίας Νάνα, θυγάτηρ τῆς Γερβασίας τοῦ Assommoir (διότι μεταξὺ πάντων τῶν ἔργων τοῦ Zola ὑπάρχει οἰκογενειακή τις συνοχή) εἶνε παρισινὴ ἑταιρία ἐκ τῶν περιβοήτων, ἧς ὁ ἀκόλαστος βίος περιγράφεται ἄχρι τῶν σκανδαλωδεστέρων λεπτομερειῶν. — κ. Ν* Σύρον. Καὶ γραμματόσημα; — Ἄβελ. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — * 10-12 καθ' ἑκάστην κυριακήν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

('Εσφαλμένως ἐτέθη ἐν τῷ 148ῳ δελτίῳ αὔξων ἀριθμὸς προβλημάτων 861 ἀντὶ 873.)

880.

O
O O
O O
O O
O O
O

Ζητεῖται πῶς δυνάμεθα νὰ ἀπαλείψωμεν διαδοχικῶς τὰ ἀνωτέρω O πλὴν ἑνὸς καὶ μόνου, ἀριθμοῦντες ἕν, δύο, τρία, τέσσαρα καὶ ἀπαλείφοντες τὸ O εἰς ὃ ἑκάστοτε πίπτει ὁ ἀριθμὸς τέσσαρα. 'Αλλ' οὕτως ὥστε τὸ ἓν νὰ μὴ πίπτῃ ποτὲ ἐπὶ O ἀπαλειφθέντος ἤδη.

'Εν Κωνσταντινουπόλει, 'Οκτώβριος 1879. Μ. Η. Μ.

881.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

A B B H
H H I I
I I Σ Σ
Σ Σ Σ Σ

Διὰ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων σχημάτισον κυβόλεξον ἐν ᾧ ν' ἀναγινώσκονται καθέτως καὶ ὁριζοντίως τέσσαρες λέξεις.

882.

Εὑρὲ δύο τοιούτους ἀριθμοὺς ὥστε ἐὰν πολλαπλασιάσῃ τις τὸν μεγαλήτερον ἐξ αὐτῶν ἐπὶ 17, τὸ γινόμενον νὰ ἦνε ἴσον μὲ τὴν διαφορὰν τῶν τετραγώνων των.

883.

«Quel est ce monstre que voilà
Parmi ces jolis enfants-là ?
— Hélas ! Madame, c' est ma fille.
— Ah ! vraiment, elle est bien gentille.»

Ζητεῖται νὰ διατυπωθῇ διὰ τεσσάρων ἑλληνικῶν στίχων ὁμοιοκαταλήκτων ἡ ἐν τῷ ἀνωτέρω γαλλικῷ τετραστίχῳ περιεχομένη ἔννοια. 'Εκ τῶν ἀποσταλησομένων ἡμῖν τετραστίχων θὰ δημοσιεύσωμεν τὰ μᾶλλον ἐπιτυχέστερα.

884.

'Εκ δέσμης παιγνιοχάρτων λάβε τοὺς 4 ἄσσους, τοὺς 4 φάντες, τὰς 4 δάμας καὶ τοὺς 4 ῥῆγας καὶ θέσον τὰ δεκαὲξ ταῦτα χαρτία οὕτως, ὥστε ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐξ ἄνω πρὸς τὰ κάτω καὶ ἐκ γωνίας πρὸς γωνίαν νὰ εὑρίσκωνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς: εἷς ἄσσος, εἷς φάντες, μία δάμα καὶ εἷς ῥῆγας ἐξ ἑκάστου τῶν τεσσάρων εἰδῶν τῶν χαρτίων (κοῦπας, σπαθιοῦ, καρρὸ καὶ πίκας.)

885.

'Εντὸς τῶν κατωτέρω 25 τετραγωνιδίων θέσον τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1—25 ἀριθμοὺς οὕτως ὥστε τὸ ἄθροισμα αὐτῶν καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως νὰ ἦνε τὸ αὐτό.

	19		11	
		7		
	23		5	

886.

Γρῖφος

Πᾶν . . . . Πᾶν

887.

'Αντικατάστησον τοὺς κατωτέρω σταυροὺς διὰ τοιούτων γραμμάτων ὥστε καθέτως καὶ ὁριζοντίως ν' ἀναγινώσκῃ τις τέσσαρας λέξεις.

+
+ + +
+ + + + +
+ + +
+

888.

Εἰς τὴν θέσιν τῶν στιγμῶν θέσον τοιαῦτα γράμματα ὥστε δι' αὐτῶν νὰ σχηματισθῶσι δύο ἱστορικὰ ὀνόματα.

.
.
. . . .
.
.
.
.

889.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Former avec les lettres suivantes un mot carré de cinq mots: AGLDDOOSSTTVVRRRREEEEIIIH.

890.

Comment peut-on avoir chaud, en hiver, dans un appartement, qui a deux portes et trois fenêtres?

891.

Pour arriver à mon premier,
Il faut passer par mon entier,
Et le Caire est sur mon dernier.

892.

TTT LA
LAD LE PREUVE TU
TTT LA

893.

Métagramme.

J'orne la main avec mon premier,
Je l'arme à l'aide du deuxième,
Monté sur mon troisième,
Je brave mon dernier.

ΛΥΣΕΙΣ

861. (873) Τοῦ πατρὸς 90, τοῦ υἱοῦ 30.

862. (874).

γ ά λ α
ἄ β ε λ
λ ε ί α
ἅ λ α ς

863. (875).

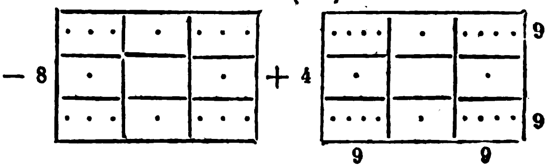

864. (876).

S A B R E R
A B R I T É
B R A V O S
R I V A N T
E T O N N É
R E S T E R

865. (877). Ilot (i-lot | l-toi | o-lit | t-loi.— **866.** (878). Tout aime autour de vous.—**867.** (879) Bœuf, œuf.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι 'Ελίζα Π. Σοῦτσου, Μαρία Ι. Μπουντούρη, 'Ελένη **, *Μ, Τριάστερος κυρία, Miss Ter, Μία συνδρομήτρια τῆς 'Εστίας, Jeanne, Jeannette et Jeanneton (Κωνσταντινουπόλεως), κκ. Γ. Κ. Βοῦρος, 'Αλέξανδρος Κ. Βοτζάνης, Lord Thograf, 'Ιωάννης Α. Κοκκίνης, ' Α, Le petit duc, Μ. Καρόλου, Le Prince Paul, Σόκιν, Ν. Β, Two happy lovrs, Σπυρ. Κλάδης, Κ. 'Ραΐχολδ (Πειραιῶς), Ι. Κ. Τζάθας ("Υδρας), Σ. Δ. Καταπόδης (Κερκύρας), Μ. Μαυρομμάτης (Σύρου), Φ. Μεταξᾶς (Βραΐλας).

'Αθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 180. — 11 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1931. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 11 Νοεμβρίου 1879. Ἀρ. 202 (150). Λεπτὰ 20. Ἀθήνῃσι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ ὑγειονομείου Τήνου ἐπὶ ἐπαναστάσεως.— Ἰταλικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου.—Ἡ Μαγδαληνὴ (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου).— Αἱ ὀδύναι τοῦ πολέμου.— Οἱ πυργῖται ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. —Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-Λα-Ῥοσφουκώ.— Δάνειον πνεῦμα.— Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1932. **Lukis Laras.** Eine Geschichte aus dem griechischen Befreiungs Kampfe von Demetrius Bikélas. Aus dem Neugriechischen übersetzt und mit einem Nachwort versehen von Wilhelm Wagner. Hamburg, Karl Grädener, 1879, 8°, 225. [Ἐν τέλει τοῦ βιβλίου δημοσιεύεται παρὰ τοῦ μεταφραστοῦ ἐπίμετρον ἐν ᾧ γίνεται λόγος περὶ τῆς παρ' ἡμῖν φιλολογίας τῶν μυθιστοριῶν καὶ διηγημάτων. Ὁ κ. Wagner ἀναλύει διὰ βραχέων τὸν Ἐξόριστον τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου, τὸν Λέανδρον τοῦ Παν. Σούτσου, τὰ ἔργα τοῦ Ῥάμφου καὶ ἀναφέρει ἄλλα τινά. Ἰδίως δ' ἐξαίρει τὴν Πάπισσαν τοῦ Ε. Ῥοΐδου καὶ τὰ ἔργα τοῦ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ. Τέλος δὲ πραγματεύεται τὰ κατὰ τὸν κ. Δ. Βικέλαν καὶ ποιεῖται ἀνάλυσιν τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ. Τὸν κ. Wagner εὑρίσκομεν καὶ ἐν ταύτῃ τῇ συγγραφῇ διαπνεόμενον ὑπὸ φιλελληνισμοῦ ἀκράτου.]

1933. **Ueber die spitzwinklige Ankylose im Kniegelenk und derem Streckung durch die Almeisselung der Patella.** Inaugural-dissertation welche zur Erlangung der Doctor-würde in der Medicin und Chirurgie mit Zustimmung der medicinischen Facultaet der Friedrich Wilhelms-Universitaet zu Berlin am 14 October 1879 oeffentlich vertheidigen wird der Verfasser Constantin P. Lambros. Berlin, 1879. Εἰς 8ον, σελ. 35.

1934. **Un papyrus inédit** de la bibliothèque de M. Ambroise Firmin-Didot. Nouveaux fragments d'Euripide et d'autres poètes grecs publiés par Henri Weil, 1 plaquette in 4°, 5 fr.

1934. **Voyage en Orient** par Joseph Reinach [Tome I. — Les premières stations. — Le Danube. — Bosphore, Tom. II. — La Grèce. — La Grèce contemporaine.—L'Adriatique.-La question d'Orient en Orient.]

1935. **A handbook to modern greek** by Edgar Vincent, Coldstream guards, and T. G. Dickson. With a preface by professor J. S. Blackie. London, Macmillan and C°, 1879, 8°, p. 273 (Contents: Grammar, Dialogues, Letters, Passages from Ancient Greek Authors, with translations in Modern Greek, Selections from Contemporary Greek Writers, Vocabulary, The Written Character.) [Τοῦ ἀξιολόγου τούτου ἐγχειριδίου τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς, οὗ τινος εἷς τῶν συνταχτῶν εἶνε ὁ πρὸ πολλῶν ἐτῶν εὐδοκίμως διδάσκων ἐν Ἀθήναις τὴν ἀγγλικὴν κ. Δίξσων, προτέτακται σύντομος μελέτη περὶ τῆς καθωμιλημένης ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ τοῦ ἐν Ἐδιμβούργῳ σοφοῦ καθηγητοῦ. κ. Blackie. Τὸ πρῶτον μέρος αὐτοῦ περιέχει τὴν γραμματικήν. Τὸ δεύτερον μέρος περιέχει διαλόγους καὶ ὑποδείγματα ἐπιστολῶν. Τὸ τρίτον μέρος περιέχει ἀποσπάσματα ἐξ ἀρχαίων ἑλλήνων συγγραφέων (850 π. Χ. — 1821 μ. Χ.) μετὰ παραφράσεως εἰς τὴν καθωμιλημένην ὑπὸ τῶν κκ. Δ. Βικέλα, Ἰωάννου Γενναδίου καὶ Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ, ἀποσπάσματα ἐκ Βυζαντινῶν συγγραφέων καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Κοραῆ καὶ Σπυρίδωνος Τρικούπη καὶ δημοτικά τινα ᾄσματα. Τὸ τέταρτον μέρος περιέχει τεμάχια τῆς γραφομένης γλώσσης μας ὡς ὑπόδειγμα ὕφους, ἤτοι τὰ ἑξῆς: 1) Ἀλήπασας καὶ Σοῦλι, ὑπὸ Λέοντος Μελᾶ, 2) Πολιτικόν τι ἄρθρον τοῦ κ. Χαριλάου Τρικούπη ἐκ τῆς «Ὥρας», 3) Περὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν δημοσίων ἔργων (ἐκ τοῦ Βρετ. Ἀστέρος τοῦ κ. Σ. Ξένου), 4) Ἡ ἑσπερὶς τοῦ κυρίου Σουσαμάκη, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου, 5) Ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Δ. Βικέλα τοῦ Ὀθέλλου τοῦ Σαικσπήαρ, 6) Ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Ἰωάννου Κ. Καμπούρογλου τοῦ Ῥαμπαγᾶ τοῦ Σαρδοῦ, 7) Τὸ «Φίλημα» τοῦ Γ. Χ. Ζαλοκώστα, 8) Ποίημά τι τοῦ Ἀθανασίου Χρηστοπούλου, καὶ 9) Τὸ ᾀσμάτιον «Εἰς τὸ ῥεῦμα τῆς ζωῆς μου». Τὸ πέμπτον μέρος περιέχει λεξικολόγιον. Τὸ ἕκτον μέρος περιέχει ὑποδείγματα γραφῆς τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς.

Ἐπιθεώρησις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ περιοδικοῦ τύπου.

ΑΓΓΛΙΑ.

The Academy. 18 Ὀκτωβρ.—Α. Η. Sayce, Ἐπιστολαὶ ἐκ Σμύρνης..

ΓΑΛΛΙΑ.

La nouvelle revue. —Ἔτος Α' τεῦχος 1. — Le général Turr, Τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα.— Demitriadis, Τὸ ιγ'. πρωτόκολλον τῆς βερολινείου συνθήκης.

Revue archéologique. Σεπτεμβρίου. — A. G. Murray, Περὶ τῶν ἀνατολικῶν μετοπῶν τοῦ Παρθενῶνος.

Revue des deux Mondes. 15 Ὀκτωβρίου. — Jurien de la Gravière, Περὶ τοῦ ναυτικοῦ τῶν Συρακουσίων (1).

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Der Welthandel. Ἔτ. Χ. φ. 12. — Οἱ Ἄγγλοι ἐκ Κύπρῳ.

Hermes. τ. XIV τευχ. 4. — A. Michaelis, Στησίχορος ἐν τῷ ἐπικῷ κύκλῳ. — E. Stutzer, Τρεῖς λόγοι τοῦ Λυσίου ἐν ἐπιτομῇ. — H. Droysen, Ἐπιγραφικὰ ἀνάμικτα. — G. F. Unger, Περὶ τῆς ἀττικῆς διπλῆς χρονολογίας [κατ' ἄρχοντα καὶ κατὰ θεόν].

Jenaer Literaturzeitung.— ἀρ. 23. Ζώτου, Δρομολόγιον τῆς Ἑλλ. χερσονήσου, — Βικέλα, περὶ Βυζαντινῶν μεταφρ. Legrand. Βιβλ. ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ C. Bursian. — ἀρ. 55. Wagner, Ἀλφάβητος τῆς Ἀγάπης, βιβλ. ὑπὸ Π. Ν. Παπαγεωργίου καὶ ἀντεπίκρισις τῆς ὑπὸ Μ. Deffner ἐπικρίσεως τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς τοῦ Legrand.

Literarisches Centralblatt. 25 Ὀκτωβρίου. Bernardaki, Symbolae Criticae in Plutarch. (βιβλιογρ.).

Magazin für die Literatur des Auslandes. ἀρ. 24. Ι. Περβάνογλου, ἱστορία τῆς νεοελλ. γραμματολογίας ὑπὸ Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ (ς' ἄρθρον).— ἀρ. 38. A. Boltz, Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης [μετ' ἐπιτυχοῦς ἐμμέτρου μεταφράσεως ᾄσματός τινος ἐκ τῶν μνημοσύνων].—ἀρ. 41. Ὀκτωβρ. 11. A. Boltz, Ὁ Lessing ἐν Ἑλλάδι [Σύγκρισις τῶν ὑπὸ Ῥαγκαβῆ καὶ Βλάχου μεταφράσεων Νάθαν τοῦ σοφοῦ].

Wissenschaftliche Monatsblaetter. φυλ. 4-8. Παρατηρήσεις ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας εἰς Ἡρόδοτον [ταξινόμησις καὶ προσδιορισμὸς ἁπάντων τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερομένων ζώων].

Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde. τ. XIV. φ. 4.—G. Hirschfeld, Ἔκθεσις περιηγήσεως ἀνὰ τὴν νοτιοδυτικὴν χώραν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μετὰ χάρτου.

Zeitschrift für bildende Kunst. 16 Ὀκτωβρίου.— D. Foerster, Περὶ τοῦ κτιρίου τῆς Ἀθήνησιν ἀκαδημίας (μτ. εἰκόν.).

Zeitschrift für katholische Theologie. Ἔτ. Γ' φ 3.— Lämmer, Ἐπίκρισις Ἑορτολογίου προχείρου ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν ὑπὸ Ν. Nilles.— F. Sasse, Ἀπόσπασμα τῆς ἀπολογίας Ἀριστείδου [πατρὸς τῆς ἐκκλησίας] ἐν ἀρμενικῇ μεταφράσει ἀνευρεθέν.

Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie. 1880. φυλλ. 1. — H. Holtzmann, Παπίας καὶ Ἰωάννης.

Ὁ ἐξ Ἑλλήνων ἕλκων τὸ γένος κ. Ε. Γεμενῆς, γνωστὸς πρὸ πολλοῦ γενόμενος διὰ τῶν συγγραφῶν αὐτοῦ, ὧν αἱ πλεῖους ὑπόθεσιν ἔχουσι τὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐκδίδει προσεχῶς γαλλιστὶ μακρὰν μελέτην περὶ «Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου».

Digitized by Google

— Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου, ἄρχεται ἐκδιδόμενον ἐν Ρώμῃ (ἀγγλιστὶ) περιοδικὸν σύγγραμμα, ὑπὸ τὸν τίτλον Minerva ὑπὸ τῶν κκ. Ἰωσὴφ Μπάρνετ καὶ Περικλέους Τζίκου. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο ὡς ἐκ τοῦ διεθνοῦς αὐτοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν πολλῶν ἐν Ἑλλάδι σχέσεών του ἔσεται σπουδαῖον ὄργανον τῆς ἐν Ἑλλάδι πολιτικῆς, κοινωνικῆς, βιομηχανικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς προόδου καὶ ἐν γένει ὄργανον τῶν συμφερόντων τῆς ἐλευθέρας καὶ δούλης Ἑλλάδος. Θὰ ἐκδίδηται κατὰ μῆνα ἐκ σελ. 140 καὶ θὰ τιμᾶται ἐτησίως φρ. 30.

— Ἐκ τοῦ λιθογραφείου τοῦ κ. Γ. Κόλμαν ἐξεδόθησαν ἐσχάτως τὰ ἑξῆς ἔργα τοῦ κ. Γ. Λαμπίρη:

α'. — Τὸ «Φίλημα» (Ποίησις Γ. Ζαλοκώστα).

β'. — Τὸ «Ὀρφανὸ» (Ποίησις Α. Παράσχου).

Ἐκ τοῦ δελτίου δὲ τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐνεστῶτος ἔτους, τοῦ ἐν Μιλάνῳ γνωστοῦ ἐκδότου κ. F. Lucca, πληροφορούμεθα ὅτι ἐξεδόθησαν κατ' αὐτὰς καὶ ἕτερα δύο ἔργα τοῦ αὐτοῦ διακεκριμένου Ἕλληνος μουσικοδιδασκάλου, ἤτοι: Ailes diaprées. Valse brillante) καὶ La spiritosa (Polka brillante).

ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΚΡΗΤΩΝ.

Πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Ἑλλην. Συλλόγους.

Οἱ ἐνταῦθα καὶ Πειραιεῖ Κρῆτες ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, πρὸς ἣν ἡ δουλεία καὶ αἱ ἀλλεπάλληλοι πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας του ἐπαναστάσεις δὲν ἐπέτρεψαν ἔτι εἰς αὐτὸν ν' ἀποδυθῇ, προέβησαν εἰς τὴν σύστασιν «Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου τῶν Κρητῶν» ὅπως κατὰ τὸ ἐνὸν ὑποβοηθήσωσι τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τῆς πατρίδος των, ἀφ' οὗ τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς ἀποκατάστασιν μάτην ἀνέμειναν ἐπὶ τόσας δεκάδας ἐτῶν νὰ ἴδωσι.

Τὴν σύστασιν τοῦ συλλόγου τούτου ἀναγγέλλοντες εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ «Ἑλληνικοὺς Συλλόγους» λαμβάνομεν τὸ θάρρος νὰ παρακαλέσωμεν αὐτούς, ὅπως εὐαρεστηθῶσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ συνάψωσι σχέσεις μετὰ τοῦ ἡμετέρου συλλόγου, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ παράσχωσιν αὐτῷ τὴν δυνατὴν αὐτῶν ἀρωγὴν πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ του στενῶς συνεχομένου μετὰ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἰσχύος τοῦ ὅλου Ἑλληνισμοῦ. Οἱ Κρῆτες ἐπιδιώκοντες τὴν ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ μορφώσει ἐπίδοσιν τῆς πατρίδος των ζητοῦσι νὰ ἐξυπηρετήσωσι καὶ ἐν τῷ πνευματικῷ σταδίῳ αὐτῆς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, μεθ' ὧν ἰσχυρῶς ἄχρι τοῦδε τὴν συνέδεσαν τὰ κοινὰ παθήματα καὶ οἱ ἀγῶνες. Ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης ὁρμώμενοι ἄρα καὶ ἀναμιμνησκόμενοι εὐγνωμόνως τὰ ἐκδηλωθέντα γενναῖα αἰσθήματα τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλλήνων κατὰ τὰς ἀτυχεῖς περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ πατρίς των ἠγωνίζετο τὸν ἱερὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα, εὐελπιστοῦσι μετὰ τοῦ αὐτοῦ πάντοτε αἰσθήματος εὐγνωμοσύνης, ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν περίστασιν, καθ' ἣν αὕτη μετὰ νέαν ἀποτυχίαν τῶν πόθων της, προαλείφεται εἰς ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν ἀγῶνα, ἡ φιλοπατρία τῶν ἑλληνικῶν συλλόγων καὶ τῶν ὁμογενῶν προθύμως θέλει ἐπέλθει πρὸς αὐτὸν ἐπίκουρος, διατρανοῦσα οὕτω τὴν ἐν παντὶ ἐθνικῷ ἔργῳ ἐνυπάρχουσαν τελεσιουργὸν δύναμιν τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ παρέχουσα πολύτιμον ὑπηρεσίαν εἰς ἀναξιοπαθοῦντα καὶ ἑλληνικώτατον λαόν.

Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος | Ὁ γραμματεὺς
Μ. Ρενιέρης | **Χ. Ἀγγελάκης**

Τὰ μέλη: Χ. Ζυμβρακάκης, Χ. Βουρδουμπάκης, Α. Ῥικάκης, Ε. Μανιτάκης, Ν. Δεικτάκης, Θ. Κυδωνάκης, Γ. Νικολαΐδης, Γ. Ε. Ἀντωνιάδης, Ι. Λιμπρίτης, Ι. Ζαχαριάδης, Ι. Χατζηδάκης.

L'ITALIA AGRICOLA

Ἐκδίδοται κατὰ δεκαπενθημερίαν ἐν Μιλάνῳ, ἐκ σελ. 24, καὶ τιμᾶται ἐν Ἑλλάδι δραχμὰς 18 ἐτησίως.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[8 Νοεμβρίου 1879.]

Ἐν τῇ Βουλῇ ἐγένοντο διάφοροι συνεδριάσεις καθ' ἃς ὡρκίσθησαν οἱ ἄρτι ἀφικόμενοι βουλευταί, οἱ δὲ εἰσηγηταὶ διαφόρων τμημάτων ὑπέβαλον τὰς ἐκθέσεις αὐτῶν. Εἰκάζεται, ὅτι κατὰ τὸ τέλος τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος, ὅτε θὰ ὦσι τυπωμέναι αἱ ἐκθέσεις πάντων τῶν τμημάτων, θὰ ἀρχίσωσιν ἐν τῇ Βουλῇ αἱ δημόσιαι συνεδριάσεις. — Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας παρήγγειλεν εἰς Εὐρώπην τὴν ἀγορὰν διαφόρων ἐκμαγείων ἀνατομικῆς καὶ φυσιολογικῆς μελέτης κατὰ νεώτατον σύστημα χάριν τῶν μαθητῶν τῶν Γυμνασίων. — Ἡ ὑπὸ τοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἐκλεχθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς ἵδρυσιν τῶν ὑπνωτηρίων τῶν ἀπόρων παίδων ἐξέδοτο ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν δι' ὧν ἐπιζητεῖ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν καὶ ἀπροστατεύτων πλασμάτων. «Τὸ παιδίον ἐκεῖνο, λέγει ἡ ἐγκύκλιος, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὴν προστατευτικὴν στέγην τῆς σχολῆς διδάσκεται ἐπί τινας ἑσπερινὰς ὥρας τὰ γράμματα, θέλει ἐξέλθει μετ' ὀλίγον μὴ ἔχον ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην· ἐστερημένον μητρός, ἔρημον οἰκογενειακῆς μερίμνης καὶ περιθάλψεως, μέλλει νὰ κοιμηθῇ ἀναμφιβόλως ὑπὸ τὸ ὕπαιθρον τοῦ οὐρανοῦ, ἀνέστιον καὶ ἄστεγον, εὐτυχὲς ἂν ἀντὶ στέγης ἐπιτύχῃ μεμακρυσμένην τινὰ στοὰν ἡμικρημνου ἐρειπίου, ἀδιάφορον ἂν ὁ ἄνεμος συρίζῃ ἐκεῖ ψυχρότατος, ἀδιάφορον ἂν ἡ βροχὴ πίπτῃ ῥαγδαία, ἂν ἡ χιὼν ἐπαπειλῇ νὰ τὸ καλύψῃ· εὐτυχὲς ἂν εὕρῃ καταφύγιον ἐντὸς τῶν τεσσάρων τοίχων σαθροῦ οἰκοδομήματος, ἵνα κοιμηθῇ ἴσως ὑπ' αὐτὰ αἰωνίως ὡς ἀνηγγέλθη πρό τινων ἡμερῶν διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐφημερίδων ἡ οἰκτρὰ τύχη τριῶν ἀπόρων». Εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς ἐπιτροπῆς πρῶτος ἔσπευσε νὰ προσφέρῃ ὑπὲρ τοῦ φιλανθρωπικοῦ αὐτῆς ἔργου φρ. 6,000, ὁ ἐπὶ γενναιοδωρίᾳ ἀείποτε διακρινόμενος κ. Α. Συγγρός. — Ὁ πρό τινος ἐν Ἀθήναις ἀποβιώσας Λάζαρος Κωνσταντίνου ἁμαξηλάτης ἐξ Ἠπείρου ἐκληροδότησε δρ. 500 εἰς τὴν ἐνταῦθα σχολὴν τῶν ἀπόρων παίδων. — Ὁ κ. Σ. Βαλαωρίτης ἐδωρήσατο εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς περὶ τοὺς 200 τόμους διαφόρων συγγραμμάτων. Ἑτέρους 100 τόμους ἀπέστειλε πρὸς τὴν αὐτὴν βιβλιοθήκην δωρεὰν ὁ κ. Κωνστ. Σάθας.— Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ἡ γηραιὰ χήρα τοῦ φιλέλληνος Ἐδουάρδου Μάσσωνος. Ὁ κ. Σ. Κοκκόλης κατεσκεύασε μικρὸν μηχάνημα ἐν τῷ ὁποίῳ ἀποξηραίνεται ἡ σταφὶς οὐχὶ ἀμέσως διὰ τοῦ πυρὸς ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Γενομένων πειραμάτων ἐπὶ ποσοῦ τινος σταφίδος σουλτανίνας, ἀπεδείχθη ὅτι αὕτη ξηραίνεται διὰ τοῦ μηχανήματος τούτου ἐντὸς 30 ὡρῶν, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως τοῦ χρώματος ἢ τῆς γεύσεως. — Ἡ ἀστυνομία προσδιώρισε τὴν τιμὴν τοῦ ἄρτου ἐν Ἀθήναις τοῦ μὲν πρώτης ποιότητος λεπτὰ 57, τοῦ δὲ τῆς δευτέρας λ. 51 καὶ τοῦ τῆς τρίτης λ. 45. — Τοιαύτη πληθὺς ἐμπορευμάτων ἐκομίσθη ἐφέτος εἰς Πειραιᾶ ἐξ Εὐρώπης, ὥστε χιλιάδες δεμάτων μένουσιν εἰς τὰς φορτηγίδας δι' ἔλλειψιν χώρου ἐν ταῖς τελωνειακαῖς ἀποθήκαις. — Ὁλόκληρος οἰκογένεια, γράφει ἡ «Σφίγξ» τῶν Θηβῶν, ἐδηλητηριάσθη εἰς τὸ χωρίον Μποῦζι τῆς Λεβαδείας, ὡς φαγοῦσα μήκιτας. — Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἐγένοντο παρὰ τὸν Πειραιᾶ γυμνάσια πυρῶν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς. Οὗτοι εἶχον καταλάβει τὸ κατασκευασθὲν ὀχύρωμα, ὅπερ προσέβαλε λόχος πεζικοῦ. Μετὰ ἰσχυρὰν ἀντίστασιν οἱ μαθηταὶ ὑπεχώρησαν, θέντες πῦρ εἰς τὰς ὑπονόμους τοῦ ὀχυρώματος. Πλῆθος πολὺ παρίστατο θεώμενον τὰ γυμνάσια ταῦτα. — Οἱ ἐν Πειραιεῖ ἔμποροι ἐπέδωκαν ἀναφορὰν εἰς τὸν κ. πρωθυπουργὸν κατὰ τοῦ ληφθέντος μέτρου τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσαγωγῆς γεωμήλων, ὀσπρίων κτλ. ἐξ ὧν σπουδαῖαι ζημίαι προσγίνονται αὐτοῖς. Ὁ κ. πρωθυπουργὸς ὑπεσχέθη αὐτοῖς ὅτι θὰ σκεφθῇ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου — Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐτελέσθη ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῷ σκοπευτηρίῳ ὁ 17ος ἀγών, ἐν ᾧ ἠγωνίσθησαν 42 σκοπευταὶ δι' ὅπλου εἰς ἀπόστασιν 200 μέτρων. Νικητὴς ἀνεδείχθη ὁ κ. Κωνσταντῖνος Καραβίτης, ἐτῶν 21, ἐκ Φιλιατρῶν, φοιτητὴς τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, τυχὼν ἀριθμῶν 15. Τὰ δευτερεῖα ἔσχεν ὁ νέος Ι. Θ. Νέγρης, ἐτῶν 11. Τὸ πρῶτον βραβεῖον, ἀργυροῦν νομισματόσημον, ἀπενεμήθη ἑπομένως εἰς τὸν κ. Κ. Καραβίτην, τὸ δὲ δεύτερον βραβεῖον, χαλκοῦν νομισματόσημον, εἰς τὸν κ. Ι. Θ. Νέγρην.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

8 Νοεμβρίου 1879 — 8 Νοεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	285
25 » » 9 %	Ἑλλάδι καὶ	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	292-3
26 » »	ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 385
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	276
9 » »	Ἑλλάδι μό-	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ξ.π
6 » δρ.(μετ' ἐμ)	νον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16.80	197.50	250	» 194
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου / 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	386

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,325
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	154 1/2
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 117
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 185
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 75 3/4

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 55.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.13 1/2

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 22.68
Λ. Στερλ. » 28.55
Λ. Ὀθωμ. » 26 10
Αὐστρ. Φλ. » 13.30
Ἀρ. 5φρα. » 5.60
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (7 Νοεμβρίου). —Ἐμπ. 28-28.30—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (6 Νοεμβρίου) Ἐμπ. 28.15-30.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (14 Νοεμβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 39 1/8
Ἕλλην δάνειον τῶν 9 %.. » 257
» » » 8 %.. » 249 1/2
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 73
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 1/2-3/4
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23. 05-10
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 22/40
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 16/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ὀκτωβρίου)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46 37
Εἰκοσάφραγκον » 9.33
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (14 Νοεμβρίου)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.45
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.—
Εἰκοσάφραγκον » 9.32
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (14 Νοεμβρίου.)
Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2 %) φρ. 25.24—29.
Χρυσὸς 1000/100 0 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/10000 τὸ χ. 218.89 ζημία 107 1/2—102 1/2 %0
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Καν Μ' Κατὰ τὰς περιστάσεις. Ἐὰν μὲν εἴμεθα ἀκροαταί, ἄρισται διηγήσεις εἶνε αἱ ὅσον οἷόν τε σύντομοι, ἐὰν δὲ τοὐναντίον ἡμεῖς εἴμεθα οἱ διηγούμενοι, ἄρισται εἶνε αἱ μακραὶ καὶ διεξοδικαί.— κ. Ε. Γ. Λυών. Ἐστάλη τῇ 3.— κ. W. W. Ἀμβοῦργον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — * Les Rois en exil par Alphonse Daudet. Ἡ μυθιστορία αὕτη, ἣν δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου τοῦ κ. Βίλβεργ, εἶνε γεγραμμένη μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ δυνάμεως. Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὡς ἐπιφυλλὶς τοῦ Temps, τῇ 20 δὲ Ὀκτωβρίου ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, ἀριθμοῦντι μέχρι σήμερον πολλὰς ἐκδόσεις. Ἥρωες τῆς μυθιστορίας εἶνε οἱ εἰς Παρισίους συῤῥεύσαντες κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν ἔκπτωτοι ἡγεμόνες, εἰκονιζόμενοι ὑπὸ τοῦ διασήμου συγγραφέως ὑπὸ διαφανεῖς ψευδωνυμίας. Ὁ βασιλεὺς τῆς Βεστφαλίας εἶνε ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἀννοβέρου, ἡ δούκισσα τοῦ Παλέρμου εἶνε ἡ βασίλισσα τῆς Νεαπόλεως, ὁ δοὺξ τῆς Πάλμας εἶνε ὁ Δὸν Κάρολος, ἡ βασίλισσα τῆς Γαλικίας εἶνε ἡ Ἰσαβέλλα τῆς Ἱσπανίας, ὁ δὲ πρίγκηψ Ἀξὲλ εἶνε ὁ βασιλικὸς πρίγκηψ τῆς Ὁλλανδίας, ἀποθανὼν πρό τινων μηνῶν. Ἕτερον ἔργον τοῦ συγγραφέως τούτου, ἐπίσης κάλλιστον, εἶνε ὁ Nabab. — κ. Χ* Σμύρνην. Ἂν ἡ εἰς τὴν Ἑστίαν συνδρομὴ παρεῖχεν εἰς τοὺς συνδρομητάς της τὸ δικαίωμα νὰ καταχωρίζωσιν ἐν αὐτῇ στίχους, ἀπὸ καιροῦ δὲν θὰ ὑπῆρχε τόπος ἐν αὐτῇ διὰ μίαν καὶ μόνην πεζὴν γραμμήν. Οἱ δὲ ἀναγνῶσται ἡμῶν — affaire de goût, ὡς βλέπετε — προτιμῶσι τὰ πεζά.— κκ. Δ. Β. Παρισίους, Α. Π. Α. Μασσαλίαν, Ν. Γ. Π. Μόναχον, Κ. G. καὶ G. L. Ἀμβοῦργον, Δ. Π. Γαλάζιον, Π. Α. Α. Γεἰσκ, Α. Σ. Πάτρας, Ι. Κ. Τ. Ὕδραν, Δ. Τ. Χαλκίδα, Χ. Κ. Σύρον. Ἐλήφθησαν. — κκ. Π. Ι. Π, Θ. Π. Σ, Γ. Κ. καὶ Χ. Γ. Καλάμας. Ἐπιφορτίσατε γνώριμον ὑμῶν τινα νὰ τὸ παραλάβῃ ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν. — κ Ν. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Τὴν προσεχῆ κυριακήν. Ἀρχόμεθα δὲ εὐθὺς τῆς δημοσιεύσεως τῆς μεταφράσεως τῆς νεωτάτης μυθιστορίας τοῦ Ἰουλίου Βὲρν «Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ» (Les tribulations d'un Chinois en Chine), φιλοπονηθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου. Ἡ μετάφρασις καὶ ἑτέρου ὡραίου ἔργου θὰ δημοσιευθῇ ἀργότερον, τῆς μυθιστορίας τοῦ Hector Mallot «Sans famille», βραβευθείσης ἐφέτος ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.— κ. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἦτο ἀναγκαία ἡ πρόνοια ὑμῶν, διότι ἂν δὲν ἀποσταλῇ τὸ τίμημα τῆς νέας συνδρομῆς παύει ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου. — Mme *** Préfaces de Monsieur Alphonse — de l'Etrangère (d'Alexandre Dumas fils) Figaro, 10 Novembre 1879. — κ. Μ. Γ. Α. Ναύπλιον. Θὰ σᾶς γράψῃ τὰ εἰκότα ὁ κ. Ι. Μ.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

894.

Πόθεν τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος ἔλαβεν ὡς ἔμβλημα αὐτοῦ τὴν ἡμισέληνον;

895.

Εἷς τῶν ἐν Λονδίνῳ συνδρομητῶν ἡμῶν, ἐπὶ μακρὸν διατρίψας ἐν Σαγκάϊ τῆς Κίνας, ἐκοινοποίησεν ἡμῖν σειρὰν σινικῶν προβλημάτων, ὧν μετ' εὐγνωμοσύνης ἀρχόμεθα ἀπὸ σήμερον τῆς δημοσιεύσεως.

Διὰ τῶν κατωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ ἓν τετράγωνον.

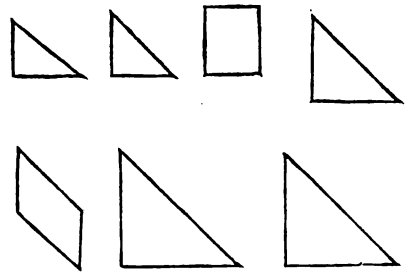

896.

Ποῖον εἶνε τὸ ἀντικείμενον τὸ ὁποῖον ὁ μὲν κατασκευάζων αὐτὸ δὲν τὸ θέλει, ὁ ἀγοράζων αὐτὸ δὲν ἔχει αὐτοῦ ἀνάγκην ὁ δὲ ἔχων αὐτοῦ ἀνάγκην δὲν τὸ γνωρίζει;

Ἐν Πάτραις, Ὀκτώβριος 1879. N*

897.

Τί εἶμαι; εἶμ' ὁλόκληρον εἷς ἥρως μυθικὸς
Πολλὰ ἰδὼν πολλὰ παθών.
Ἀναγραμματιζόμενος εἶμ' ἥρως Γραφικὸς
Ἰδὼν ὅ,τι οὐδέποτε εἶδ' ἄνθρωπος παθών.

Ἐν Ἀθήναις, Νοέμβριος 1879. *Α.

898.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Faire un mot carré de six mots dont le premier soit cabane.

ΛΥΣΕΙΣ

880.

30
20 40
10 50
100 60
90 70
80

Ἀρχόμεθα ἀπὸ ἑνὸς οἱουδήποτε Ο, οἷον ἀπὸ τοῦ 1 καὶ μετροῦντες ἀπαλείφομεν τὸ τέταρτον. Ἔπειτα δὲ ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ 8 καὶ μετροῦντες τέσσαρα ἀπαλείφομεν τὸ 1. Μετροῦμεν ἔπειτα ἀπὸ τοῦ 5 καὶ ἀπαλείφομεν τὸ 8, ἔπειτα ἀπὸ τοῦ 2 καὶ ἀπαλείφομεν τὸ 5, ἀπὸ τοῦ 9 καὶ ἀπαλείφ. τὸ 2, ἀπὸ τοῦ 6 καὶ ἀπαλείφ. τὸ 9, ἀπὸ τοῦ 3 καὶ ἀπαλείφ. τὸ 6, ἀπὸ τοῦ 10 καὶ ἀπαλείφ. τὸ 3, τέλος δὲ ἀπὸ τοῦ 7 καὶ ἀπαλείφ. τὸ 10, οὕτως ὥστε ἐξαλείφονται πάντα τὰ Ο πλὴν ἑνὸς τοῦ ὑπ' ἀρ. 7. Ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου συνάγομεν ὅτι ἡ δυσκολία τῆς λύσεως συνίσταται εἰς τὸ νὰ προσέχωμεν ὅπως τὸ Ο ὅπερ ἐν τῇ πρώτῃ ἀπαλείψει ὑπελογίσθη ὡς ἕν, ἐν τῇ 6' ἀπαλείψει νὰ ὑπολογισθῇ ὡς τέσσαρα καὶ ἑπομένως νὰ ἀπαλειφθῇ, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς κατὰ τὰς λοιπὰς ἀπαλείψεις.

881.

Η Σ Ι Σ
Σ Α Β Η
Ι Β Ι Σ
Σ Η Σ Ι

882. $81 \times 17 = 1377$ ($81^2 - 72^2 = 6561 - 5184 = 1377$).

883.

Σ' αὐτὰ τὰ ἐμορφοχόριτσα, τί νἆναι αὐτὸ τέρας,
ποῦ ξεχωρίζει ἀνάμεσα; ποιανῆς νἆναι μητέρας;
— Εἶναι, κυρία,..... μὴ ρωτᾷς, δικό μου τὸ καϋμένο.
— Ἔτσι; καλέ, τί νόστιμο! διὰ τί χαριτωμένο!

Μίλπω.

884. Ἡ λύσις ἐκτελεῖται τάχιστα διὰ τῆς χρήσεως τῶν ἑπομένων δύο πινάκων, ὧν ὁ μὲν Α παριστᾷ τὴν ἀξίαν τῶν χαρτίων, ὁ δὲ Β τὰ χρώματα αὐτῶν:

A	1	2	3	4	**B**	1	2	3	4
	4	3	2	1		3	4	1	2
	2	1	4	3		4	3	2	1
	3	4	1	2		2	1	4	3

Παράδειγμα: Πρὸς σχηματισμὸν τῆς πρώτης γραμμῆς τοῦ τετραγώνου λαμβάνομεν τυχαίως:

1η γραμμή: Φάντεν σπαθί, δάμαν κοῦπαν, ἄσσον πίκαν, ρῆγαν καρρό.

Κατὰ τὴν τοποθέτησιν ταύτην, ὁ φάντες ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 1 τοῦ α' πίνακος, ἡ δάμα πρὸς τὸ 2, ὁ ἄσσος πρὸς τὸ 3 καὶ ὁ ρῆγας πρὸς τὸ 4. Ὡς πρὸς τὰ χρώματα, τὸ σπαθὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 1 τοῦ 6' πίνακος ἡ κοῦπα πρὸς τὸ 2, ἡ πίκα πρὸς τὸ 3 καὶ τὸ καρρὸ πρὸς τὸ 4.

Πρὸς σχηματισμὸν τῆς δευτέρας γραμμῆς τοῦ τετραγώνου παρατηροῦμεν ὅτι τὸ 4 τῆς δευτέρας γραμμῆς τοῦ α' πίνακος = ρῆγαν, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἀρχικὸν τῆς δευτέρας γραμμῆς τοῦ 6' πίνακος 3 = πίκαν, ἑπομένως λαμβάνομεν ρῆγαν πίκαν· οὕτω δὲ ἐνεργοῦντες καὶ διὰ τὰ λοιπὰ χαρτία σχημαματίζομεν ὡς ἑξῆς τὰς ὑπολειπομένας τρεῖς γραμμὰς τοῦ τετραγώνου:

2α γραμμή: Ρῆγας πίκα, ἄσσος καρρὸ, δάμα σπαθὶ, φάντες κοῦπα.
3η » Δάμα καρρὸ, φάντες πίκα, ρῆγας κοῦπα, ἄσσος σπαθί.
4η » Ἄσσος κοῦπα, ρῆγας σπαθὶ, φάντες καρρὸ, δάμα πίκα.

Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο τῶν πινάκων μεταβάλλοντες κατὰ συνθήκην τὸν συνδυασμὸν τῶν ἀριθμῶν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τόσας διαφόρους λύσεις ὅσας μεταβολὰς δύνανται νὰ ὑποστῶσιν οἱ τέσσαρες ἀριθμοὶ τῶν πρώτων γραμμῶν. Ἐν π. χ. ὁρίσωμεν ἀντιστρόφως τὴν θέσιν τῶν ἀνωτέρω πινάκων, ἤτοι τὸν μὲν 6' διὰ τὴν ἀξίαν τῶν χαρτίων, τὸν δὲ α' διὰ τὰ χρώματα αὐτῶν, θὰ σχηματίσωμεν, ὑπ' ὄψιν ἔχοντες τὴν ἀνωτέρω πρώτην γραμμὴν, ὡς ἑξῆς τὰς ἑτέρας τρεῖς γραμμάς:

2α γραμμή: Ἄσσος καρρὸ, ρῆγας πίκα, φάντες κοῦπα, δάμα σπαθί.
3η » Ρῆγας κοῦπα, ἄσσος σπαθί, δάμμα καρρὸ, φάντες πίκα.
4η » Δάμα πίκα, φάντες καρρὸ, ρῆγας σπαθί, ἄσσος κοῦπα.

885.

21	12	3	9	20
8	19	25	11	2
15	1	7	18	24
17	23	14	5	6
4	10	16	22	13

886. Πᾶν ἄρχεται καὶ πᾶν τελευτᾷ.

887.

Ν
Δ Α Σ
Ν Α Θ Α Ν
Σ Α Ω
Ν

888.

Μ
Ι
ΚΑΝΑΡΗΣ
Ο
Υ
Λ
Η
Σ

889.

G R I V E
R A D I S
I D I O T
V I O L E
E S T E R

890. Tout naturellement, puisqu'avec deux portes et trois fenêtres on a cinq ouvertures (cinq couvertures).— **891.** Four-nil. — **892.** L'adversité est l'épreuve de la vertu (L'ad vers six TLE preuve deux la vers TU).— **893.** Bague - dague - cague - vague.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 151. — 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1936. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 18 Νοεμβρίου 1879. Ἀρ. 203 (151). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς τῶν Κρητῶν ἐπιτροπῆς ἐπὶ ἐπαναστάσεως.—Ὀλυμπιακά, ὑπὸ Ι. Παντα-ζίδου.—Ἡ Μαγδαληνὴ (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκαρλάτου Σούτσου: Συν. καὶ τέλος).—Ἐκ τῆς 6' ἐκδόσεως τῶν «Ἱστορικῶν Ἀναμνήσεων» Ν. Δραγούμη [Πῶς συνετάσσοντο τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως.—Γάμοι ἐν Ναυπλίῳ ἐν ἔτει 1827.— Ἐπίδαυρος Διμηρὰ καὶ Χρυσόβουλλον Ἀνδρονίκου.—Πηδηκτοὶ ψαλμοί.—Ὁ Κυβερνήτης καὶ τὸ μαντεῖον τύχης].—Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ.— Δάνειον πνεῦμα.— Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1937. **Ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Νικ. Δραγούμη.** Ἔκδοσις δευτέρα, Τόμ. Α' καὶ Β', 8ον, σελ. μ', 348, ιδ', 371. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ. Ν. Φιλαδελφέως, 1879. φρ. 12.

1938. **Ὀβιδίου μεταμορφώσεων τὰ ἐν τοῖς γυμνασίοις διδασκόμενα βιβλία μετὰ σημειώσεων ὑπὸ Ι Κ.Κοφινιώτου.**

1939. **Τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα, ὑπὸ Ι. Α. Σούτσου, καθηγητοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημείῳ.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη, 1879, 8ον, σ. 59. [Πίναξ τῶν περιεχομένων: Α'. Προϋπολογισμὸς τοῦ 1879. Β' Περὶ τῶν ἀνεπαρκῶς καὶ τῶν μηδόλως φορολογουμένων: Ἔγγειος φόρος, φόρος ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν, φόρος ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν κερδῶν, φόρος ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν, χαρτόσημον, τελωνεῖα, φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ, φόρος ἐπὶ τοῦ οἴνου, συμπέρασμα, περὶ τῆς περιουσίας τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων]. Πωλεῖται πρὸς ὄφελος τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων καὶ τιμᾶται κατ' ἀπόφασιν τῆς Κοσμητείας ἀντὶ 1 νέας δραχμῆς. Ἐκ τῆς ἀξιοσπουδάστου ταύτης μελέτης τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενον συμπέρασμα:

«Ἐκ τῆς μελέτης τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν καταστάσεως, συνάγεται ὅτι σωφρονοῦντες καὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον πολιτευόμενοι δυνάμεθα ἐντὸς οὐ πολλοῦ χρόνου νὰ ἀνορθώσωμεν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους. Ἀληθὲς ὅτι σήμερον οἱ προϋπολογισμοὶ ἡμῶν εἰσὶν ἑτεροσκελεῖς καὶ ὅτι τὰ ἐτήσια ἐλλείμματα ἀνέρχονται πιθανῶς εἰς 8 ἢ 10 ἑκατομμύρια. Παρατηρητέον ὅμως, ὅτι ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνονται δαπάναι ἔκτακτοι, εἰς ἃς βεβαίως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσωσι τὰ τακτικὰ τοῦ Κράτους ἔσοδα.

Ἀλλ' ἅμα παύσωμεν ἐνεργοῦντες ἐκτάκτους δαπάνας, τοῦτο δὲ εἶναι καὶ ἔργον συνέσεως καὶ ἔργον ἀνάγκης, ἡ ποθουμένη ἰσορροπία τῶν τακτικῶν ἐσόδων πρὸς τὰ τακτικὰ ἔξοδα τοῦ Κράτους δύναται νὰ κατορθωθῇ.

1ον διὰ τῆς φορολογίας τῶν ἀνεπαρκῶς μέχρι τοῦδε φορολογηθέντων καὶ τῶν μηδόλως φορολογουμένων. 2ον διὰ τῆς ὁριστικῆς διαρρυθμίσεως τῶν στρατιωτικῶν ἐξόδων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητήματος. 3ον διὰ τῆς ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ τελευταίου δανείου ἐξοφλήσεως τῶν ἐντόκων γραμματίων, δι' ἃ πληρώνομεν τόκον 8 τοῖς % ἐν ᾧ τὸ πρὸς τὰς τραπέζας χρέος, τὸ διὰ τῶν χρημάτων τοῦ δανείου ἐξοφλούμενον, ἐπιβαρύνει τὸ δημόσιον καθ' 1. τοῖς %(1). 4ον διὰ τῆς ἀνωτέρας τῆς ὑπολογισθείσης παραγωγικότητος τῶν φόρων, plusvalue, ἥτις ἔσται λίαν ἐπαισθητή, ἐὰν ἐπιληφθῶμεν δραστηριώτερον τῆς βελτιώσεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἰδίως δὲ τῆς κατασκευῆς σιδηροδρόμων· καὶ 5ον διὰ συνομολογήσεως δανείου ὑπὸ ὅρους ἐλαφροτέρους, πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τῆς ἀποσβέσεως χρεῶν συναφθέντων μὲν ὑπὸ ὅρους βαρυτέρους, ἐξοφλησίμων δὲ πρὸ τῆς λήξεως τῆς ταχθείσης προθεσμίας. Βεβαίως ἡ προσήκουσα λύσις τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος εἶναι δυσχερής, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερον ζήτημα δυσχερέστερον τούτου· καὶ τίς ἄρα γε περὶ τὰ οἰκονομικὰ σπουδαίως ἀσχοληθεὶς δὲν ἀνεμνήσθη τῶν πολλάκις ἐπαναληφθέντων ἐμβριθῶν λόγων τοῦ Baron Louis; «faites moi de la bonne politique, je vous ferai de bonnes finances».

Τῷ ὄντι ἡ παραδοχὴ πολιτικῆς πορείας σώφρονος καὶ περιεσκεμμένης καθίσταται σήμερον μάλιστα ἀναγκαία, ὅτε οἱ μὲν ἰσχυροὶ τῆς γῆς μεριμνῶντες περὶ τῆς πλουσίας κληρονομίας τοῦ ἀσθενοῦς, περικυκλοῦσι μετ' ἀγρύπνου ἀνησυχίας τὴν ἐπώδυνον κλίνην αὐτοῦ, ὁ δὲ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς κραταιοτάτης Ἀγγλίας, παραβάλλων τοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν κατὰ τὸν Βυφῶνα εὐγενεστέραν κατάκτησιν τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς ἵππον, ὡραῖον μὲν τὴν ὄψιν, ἄχρηστον δὲ δι' ὁδοιπορίαν, ἀποφαίνεται αὐθεντικῶς, ὅτι αἱ χριστιανικαὶ αὗται ἐθνότητες, καθὸ ἀσύντακτοι, ἀσθενεῖς, καὶ ἀμοιροῦσαι διοικητικῶν παραδόσεων καὶ δυνάμεως συνεκτικῆς, ἀδυνατοῦσαι νὰ ἀντιταχθῶσι πρὸς τὴν χριστιανικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν στρατιωτικῶς ὠργανωμένην, οὐδόλως δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἐπιδιωκόμενον σκοπόν.

Οὐδεὶς βεβαίως ἀρνεῖται ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς, ὑπὸ τὸν βαρὺν ζυγὸν τῆς ὀθωμανικῆς δεσποτείας πρὸ αἰώνων διατελοῦντες, δὲν δύνανται νὰ ἀντιταχθῶσι σήμερον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν εὐρώστων ἐκείνων ἵππων, οἵτινες κατὰ τὴν γνώμην τοῦ εὐγενοῦς μαρκίωνος, μόνοι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ φέρωσι τὸ βαρὺ φορτίον ὃ ἐπιβάλλει αὐτοῖς ἡ εὐρωπαϊκὴ διπλωματία· ἀλλ' ἐὰν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ σωματικοῦ ὄγκου καὶ τῶν καταστρεπτικῶν ἀρετῶν οὐδόλως δυνάμεθα ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς νὰ παραβληθῶμεν πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, ἐὰν ἀδυνατῶμεν νὰ συντελέσωμεν πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν ἕνεκα τῆς ὀργανικῆς ἡμῶν ἀτονίας, προσπαθήσωμεν τοὐλάχιστον νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν ἑτέραν τινὰ ἐντολὴν εὐγενεστέραν καὶ θεάρεστον, τὴν ἀνίδρυσιν πολιτειῶν εὐκόσμων καὶ τὴν κραταίωσιν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἐν χώραις πρὸ αἰώνων ἐρημωθείσαις καὶ εἰσέτι ἐρημουμέναις, ὑπὸ τοὺς βαρεῖς πόδας τοῦ εὐρώστου τῶν Ὀθωμανῶν ἵππου.

Ἐν τούτῳ κεῖται τὸ πολιτικὸν μέλλον τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἡμῶν ἰδίως. Ἐν τούτῳ κεῖται ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος καὶ ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία, ἐν τῇ πρὸ τῆς μοιραίως τελεσθησομένης νέας ἀναμορφώσεως τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων, ἐμπράκτῳ ἀποδείξει, δι' ἧς θέλουσι πεισθῇ καὶ οἱ ἀγαπῶντες καὶ οἱ ἀνεχόμενοι καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς, ὅτι καίτοι ὑποδεέστεροι τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἐσμὲν κρείσσονες αὐτῶν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τῆς παρακμῆς αὐτῶν, ὅτε ὁ γεραρὸς Ἰσοκράτης ἀποκαλύπτων τὰ ἀφανῆ ψυχολογικὰ ἐλατήρια τῶν τότε Ἀθηναίων, ἔγραφε μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους, περὶ τῆς ἐπιφανεστάτης τῶν ἀρχαίων πόλεων, τοὺς ἑξῆς πενθίμους λόγους: «ἡς ἡμεῖς διεφθαρμένης οὐδὲν φροντίζομεν, οὐδὲ σκοποῦμεν ὅπως ἐπανορθώσωμεν αὐτήν. Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἐργαστηρίων καθίζοντες κατηγοροῦμεν τῶν καθεστώτων, καὶ λέγομεν ὅτι οὐδέποτε ἐν δημοκρατίᾳ κάκιον ἐπολιτεύθημεν, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ ταῖς διανοίαις αἷς ἔχομεν, μᾶλλον αὐτὴν ἀγαπῶμεν τῆς ὑπὸ τῶν προγόνων καταλειφθείσης».

1940. **Γυναικολογία**, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου **Α. Βιτσάρη**. Ἐν Ἀθήναις, 1879, τόμοι τρεῖς, 8ον. σ. 857, δρ. 15.

1941. **Ἀθήναιον.** Ἐν Ἀθήναις. Τόμος Η', τεῦχος Γ'. Σεπτέμβριος καὶ Ὀκτώβριος 1879. Περιεχόμενα: Περὶ ἀνακαλύψεως οὐρανίων σωμάτων διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ, ὑπὸ Δ. Κ. Κοκκίδου.— Κριτικὰ καὶ γραμματικά, ὑπὸ Κωνσταντίνου Σ. Κόντου.— Περὶ τοῦ «οὐ μὴν ἀλλὰ» «οὐ μέντοι ἀλλὰ» «οὐ γὰρ ἀλλὰ», ὑπὸ Χρυσοσθένους Βαλασσίδου.— Ἔγγραφον τῆς κοινότητος τῆς νήσου Πάρου πρὸς τὸν καπουδὰν πασᾶν, ὑπὸ Ἰω. Πρωτοδίκου.— Ἐπιγραφαὶ Ἀττικῆς ἀνέκδοτοι, ὑπὸ Στεφάνου Α. Κουμανούδη.—Βιβλιογραφία, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ· Πλάτωνος Κρίτων εἰς τὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν ὑπὸ Δημητρίου Γούναρη. Ἔκδοσις δευτέρα. — Βιβλία νεοφανῆ. — Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις. — Παροράματα.

1942. **Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν.** Ἐν Ἀθήναις. Ἔτος ΚΖ' (Περίοδος Β') 15 Σεπτεμβρίου καὶ 1 Ὀκτωβρίου. Περιεχόμενα: Παρατηρήσεις εἰς τὰ Φιλολογικὰ Πάρεργα τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου ὑπὸ Κ. Κόντου. — Περὶ τοῦ σουπί-

(1) Οἱ τόκοι τῶν ἐντόκων γραμματίων ὑπελογίσθησαν διὰ τὸ 1879, εἰς δρ. 980,000.

Digitized by Google

νου καὶ τοῦ γερουνδίου, ὑπὸ Σ. Κ. Σακελαροπούλου. — Τὰ ἐν Ἐρζεγοβίνῃ καὶ Βοσνίᾳ σχολεῖα. — Δημόσια γράμματα. Περὶ τοῦ Ὀρκισίου τοῦ Κικέρωνος, ὑπὸ Σ. Κ. Σ.

1943. **Essai politique et morale sur Thucydide par M. N. J. Saripolos.** Lu à l'Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique, dans la séance de 4 Août 1879. Bruxelles, 1879, 8ον. p. 19.

1944. **Die Thorfrage in der Topographie Athens** von Berhard Schmidt, prorector der Universität. Freiburg. I. B. 1879, (4ον. σελ. 44).

1945. **De diebus contionum ordinariarum apud Athenienses.** Scripsit Adam Reusch. Argentorati, 1879 (8ον. σελ. 42).

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς κυριακῆς ἄρχεται ἡ Ἑστία τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως τῆς νεωτέρας μυθιστορίας τοῦ Ἰουλίου Βὲρν «Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ,» ἐκδοθείσης πρὸ μικροῦ ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι τοῦ παρισινοῦ «Χρόνου». Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου.

—Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Θεσσαλικὰ» ὁ ἐν Βώλῳ ἐλλόγιμος ἰατρὸς κ. Ν. Γεωργιάδης δημοσιεύει προσεχῶς περιγραφὴν τῆς Θεσσαλίας, ἐκ γεωγραφικῆς, ἱστορικῆς καὶ ἀρχαιολογικῆς ἐπόψεως, ἀποταμιεύσας ἐν αὐτῇ τοὺς καρποὺς μακρᾶς μελέτης καὶ τὰς παρατηρήσεις καὶ ἐντυπώσεις ἰδίων ὁδοιπορικῶν ἐρευνῶν. Ἐλπίζοντες ὅτι εὐχαριστοῦμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, καθιστῶντες εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν προτέρων γνωστὴν τὴν ἀξιόλογον συγγραφὴν τοῦ κ. Γεωργιάδου, παρεκαλέσαμεν αὐτὸν νὰ μᾶς χορηγήσῃ τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν, καὶ χαίρομεν ὅτι, λαβόντες αὐτήν, θὰ ἀνακοινώσωμεν προσεχῶς διὰ τῆς Ἑστίας, ὡσεὶ πρωτόλεια τῶν «Θεσσαλικῶν», τὴν ὡραίαν περιγραφὴν τῆς ὀνομαστῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν.

— Εὐχαρίστως καταχωρίζομεν ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ σοφοῦ Αἰγυπτολόγου καὶ φιλολόγου κ. Γεωργίου Ἔβερς, καθηγητοῦ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Λειψίας, πρός τινα ἐν Ἀθήναις φίλον του, ἀφορῶσαν εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ Νάθαν τοῦ Λέσσιγγ, ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγ. Βλάχου.

Λειψίᾳ 12 Νοεμβρίου 1879.

Ἐπανελθὼν πρό τινων ἑβδομάδων ἐκ τῶν λουτρῶν εὗρηκα τὸν «Νάθαν» τοῦ κυρίου Ἀγγέλου Βλάχου καὶ ἀνέγνων τὴν ἐξαίρετον ταύτην μετάφρασιν μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως. Πρώτην διῆλθον τὴν ἱστορίαν τῶν δακτυλίων ἣν κατέχω ἀπὸ μνήμης· ὀφείλω δὲ νὰ ὁμολογήσω τὸν θαυμασμόν μου τόσον διὰ τὴν εὐσυνείδητον τῆς μεταφράσεως πίστιν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ὡραίαν εὔηχον ῥοὴν τῶν ἰάμβων αὐτῆς· εἶτα ἀνέγνων ὁλόκληρον τὸ δρᾶμα· καὶ πάλιν εὗρον, ὅτι ἡ νέα ἑλληνικὴ ἐν ἔργοις ὑψηλοτέρου ὕφους κατ' ἐλάχιστον μόνον μακρύνεται τῆς ἀρχαίας. Οἱ Ἕλληνες δικαιοῦνται νὰ ἐγκαυχηθῶσιν ἐπὶ τοιαύτῃ μεταφράσει. Ἂν γινώσκητε τὸν μεταφραστήν, παρακαλῶ νὰ τῷ εἴπητε, ὅτι τὸ ἔργον του μοὶ ἐνέπνευσε θαυμασμὸν κτλ.

—Ἐν Σμύρνῃ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Π. Γώγου δευτέρα ἔκδοσις τοῦ γνωστοῦ συγγράμματος τοῦ μακαρίτου Κούμα «Ἱστορίαι τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν μας».

—Ἐν Σύρῳ ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Σάλπιγξ».

—Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ κ. Ν. Κ. Γουλιμῆς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν μεταφράσεως τῆς «Πραγματείας ἐφηρμοσμένης τακτικῶς» ἐκπονηθείσης κατὰ τὸ διαγεγραμμένον διὰ τὰς στρατιωτικὰς σχολὰς τῆς Γερμανίας πρόγραμμα ὑπὸ τοῦ F. A. Paris, ὑποστρατήγου ἐν τῇ πρωσσικῇ ὑπηρεσίᾳ. Ἀγγέλλεται ἐπίσης ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

1. Μετάφρασις τοῦ ἐπιτόμου Ὁμηρικοῦ λεξικοῦ τοῦ Ἔβελιγγ (μετὰ προσθηκῶν καὶ εἰκόνων) ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ε. Κ. Κοφινιώτου.

2. «Συλλογὴ δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς Ἠπείρου.» (Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐγένετο ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Π. Ἀραβαντινοῦ, ἐκδίδοται δὲ ὑπὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ).

—Ἀπὸ τῆς 8 Νοεμβρίου ἤρξατο δημοσιευομένη ἐν ἐπιφυλλίδι τοῦ «Ῥαμπαγᾶ» μετάφρασις τῆς πολυκρότου μυθιστορίας τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ «Νανά». Ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ δὲ δημοσιεύεται (περιοδικῶς) μετάφρασις τῆς νεωτάτης μυθιστορίας τοῦ Ἀλφόνσου Δωδὲ «Οἱ βασιλεῖς ἐν ἐξορίᾳ».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[15 Νοεμβρίου 1879.]

Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἐπισκέπτεται συνεχῶς τὸ ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν Αὐτῆς Τζάνειον Νοσοκομεῖον, εἰς ὃ ἐδωρήσατο ἐσχάτως ὡραῖον Τεϊοδοχεῖον διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ νοσηλευομένους.—Ἀπὸ τῆς χθὲς ἤρξατο ἡ βουλὴ τῆς ἐξελέγξεως τῶν ἐκλογῶν κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν. Κατὰ τὸν κανονισμὸν οἱ βουλευταὶ δὲν ψηφοφοροῦσι μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐκλογῶν, λαμβάνουσιν ὅμως μέρος εἰς τὴν συζήτησιν. Εἰς τοὺς κκ. βουλευτὰς διενεμήθη ἀπὸ τῆς χθὲς φυλλάδιον ἐκ σελίδων 240, περιέχον τὰς ἐκθέσεις τῶν τμημάτων τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῶν εἰς αὐτὰ παραπεμφθεισῶν πρὸς ἐξέλεγξιν βουλευτικῶν ἐκλογῶν κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν. — Ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων νομοσχεδίων, τὰ ὁποῖα θὰ ὑποβληθῶσιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῆς Βουλῆς, ὑπάρχει καὶ τὸ περὶ συστάσεως ὑπουργείου τῶν δημοσίων ἔργων καὶ τῆς γεωργίας, συγχωνευομένου τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας εἰς τὸ τῶν Ἐσωτερικῶν, τοῦ δὲ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν εἰς τὸ τῆς Δικαιοσύνης. Θὰ ὑποβληθῇ δὲ καὶ ἕτερον νομοσχέδιον κατὰ τὸ ὁποῖον συνιστῶνται τέσσαρα διπλωματικὰ πρακτορεῖα καὶ γενικὰ προξενεῖα ἐν Σοφίᾳ, Κετίγνῃ, Βελιγραδίῳ καὶ Βουκουρεστίῳ, εἰς ἃ διορισθήσονται πρόσεδροι ὑπουργοὶ ἄνευ γενικῶν προξενείων, ὧν τὴν ὑπηρεσίαν θὰ ἐκτελῶσιν οἱ γραμματεῖς.— Τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ εἰσαγγελέως τῶν ἐν Ἀθήναις Πλημμελειοδικῶν κ. Γ. Μπένση συνέστη ἐν ταῖς φυλακαῖς Γκαρμπολᾶ εἰδικὸν νοσοκομεῖον τῶν φυλακισμένων, ὅπερ θέλει διατηρεῖσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ ἐκ προαιρετικῶν συνδρομῶν.—Ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας κατήργησε τὴν πρό τινων ἡμερῶν διαταχθεῖσαν διατίμησιν ἐπὶ τοῦ ἄρτου παραδεχθεὶς ὡς σκοπιμώτερον τὸν ἐλεύθερον συναγωνισμόν. — Ὑπὲρ τῶν ὑπνωτηρίων τῶν ἀπόρων παίδων προσήνεγκον ἐσχάτως: Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δρ. 1,000, ἡ Πιστωτικὴ Τράπεζα φρ. 500, ἡ κυρία Λουκία Ῥαγκαβῆ φρ. 300 καὶ ἄλλοι μικρότερα ποσά. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐξέδοτο ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς νομάρχας καὶ ἐπάρχους τοῦ κράτους «περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς καθ' οἱονδήποτε τρόπον θηρεύσεως τῶν ἐντομοφάγων καὶ ᾠδικῶν πτηνῶν καὶ τῆς συλλογῆς ἢ καταστροφῆς τῶν ᾠῶν αὐτῶν. Στενῶς δὲ συνιστᾷ τὴν ἐπιτήρησιν πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων, ὡς καὶ τὴν φροντίδα, ὅπως ἐνσπερνισθῶσι τὰ περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν ἐν λόγῳ πτηνῶν οὐ μόνον τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα, ἀλλὰ καὶ οἱ πολῖται διὰ τῶν ἱερέων καὶ διδασκάλων τὴν ὅσῳ ἀγαθήν, τόσῳ καὶ ὠφέλιμον ἰδέαν τῆς ἀγάπης καὶ ὑπερασπίσεως τῶν πτηνῶν». — Συνέστη ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ φαρμακοποιῶν «Φαρμακευτικὴ ἑταιρία ὁ Διοσκουρίδης» σκοποῦσα τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ τεχνικὴν τῆς φαρμακευτικῆς ἀνάπτυξιν. Πρόεδρος αὐτῆς ἐξελέχθη ὁ κ. Σταμ. Κρῖνος. — Πρὸ ἡμερῶν, λέγει ἡ «Ἠὼς» τῆς Σπάρτης, γυνή τις θελήσασα νὰ διαβῇ τὸν Εὐρώταν παρεσύρθη ὑπὸ τῶν ῥευμάτων καὶ ἐπνίγη. Ἐπιπροσθέτει δέ, ὅτι «εἶναι λυπηρὰ ἡ κατάστασις αὕτη διὰ τὴν ἐπαρχίαν Λακεδαίμονος καὶ τὰς ὁμόρους ἐπαρχίας, αἵτινες κατ' ἔτος πληρόνουσιν εἰς τὸν Εὐρώταν τοιοῦτον αἱματηρὸν φόρον διὰ τὸ ἀγεφύρωτον αὐτοῦ». Ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος συγκοινωνία εἰς ἔτι ἀθλιεστέραν διατελεῖ κατάστασιν καὶ σπουδαίως πάσχει καὶ ἡ συγκοινωνία καὶ ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία. Ἀρκεῖ νὰ πέσῃ ὀλίγη βροχή, καὶ πᾶσα συγκοινωνία διακόπτεται· διότι οὔτε ὁ παρὰ τῷ Λοιδορικίῳ ποταμὸς Μῶρνος ἢ Δάφνος ἔχει γέφυραν, οὔτε ὁ μεταξὺ Ναυπάκτου καὶ Μεσολογγίου Εὔηνος ἢ Φείδαρις. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περὶ τοῦ Ἀχελώου ὅστις πλημμυρῶν ἐμποδίζει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τὴν διάβασιν τῶν ἀνθρώπων;—Ὁ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐσοδείας μέχρι σήμερον ἐξαχθεὶς ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ κράτους σταφιδοκαρπὸς ἀνέρχεται περὶ τὰ 145 ἑκατομμύρια λιτρῶν. — Κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα πολλαὶ ἐμπορικαὶ πράξεις ἐγένοντο ἐν τῇ ἀγορᾷ Σύρου. — Κατὰ τὴν ὁμώνυμον τῆς Τριπόλεως ἐφημερίδα ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας κατ' ἐξακολούθησιν ἔβρεχεν ἐσχάτως ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἐπὶ ὁλόκληρον δὲ μίαν ἡμέραν ἔπιπτε χιών. — Εἰς Σύρον ἀνεφάνη ἐκ νέου ἡ νόσος διφθερῖτις. — Μεθαύριον δικάζεται ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις κακουργιοδικῶν ὁ ἀρχιληστὴς Εὐαγγέλης Σπανός. — Εἰς τὸν συνταγματάρχην κ. Τσῆρον ἀνετέθη ἡ ἀνωτέρα διοίκησις τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως ἐν Φθιώτιδι πρὸς τήρησιν τῆς δημοσίου ἀσφαλείας καὶ τάξεως. Κατὰ τὸν «Φάρον τῆς Ὄθρυος» ἐν Φθιώτιδι ἐγένοντο κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα λῃστρικαί τινες πράξεις.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

15 Νοεμβρίου 1879 — 15 Νοεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	34,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	285
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	292 $^{1}/_{2}$
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 384
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	275
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ.(μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	103
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 194
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου / 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	392 $^{1}/_{2}$	500	385

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,330
Γ. Πιστ. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	155 $^{1}/_{2}$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 116 $^{1}/_{2}$
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 74
» » ὁ «Φοῖνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 75 $^{1}/_{4}$

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 55.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.14. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.13 $^{1}/_{2}$

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 22.72
Λ. Στερλ. » 28.60
Λ. Ὀθωμ. » 26 05
Αὐστρ. Φλ. » 13.30
Ἀρ. 5φρα. » 5.60
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 ταῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (14 Νοεμβρίου). —Ἐμπ. 28-25.50—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (6 Νοεμβρίου) Ἐμπ. 28.15-30.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (21 Νοεμβρίου). Ἑτ. νέου.
Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 38 $^{3}/_{4}$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 257
» » » 8 %.. » 250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 73 $^{1}/_{2}$
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 $^{1}/_{4}$-$^{1}/_{2}$
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23. 07 $^{1}/_{2}$-15
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 $^{22}/_{40}$
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 $^{6}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ὀκτωβρίου)
Λον.αἱ 10λ.σ. 3μ.φιο. 117.45
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.37
Εἰκοσάφραγκον » 9.33
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (14 Νοεμβρίου)
Λον.αἱ 10λ.σ.3 μ.φιο. 116.45
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.—
Εἰκοσάφραγκον » 9.32
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Νοεμβρίου.)
Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.25—30.
Χρυσὸς $^{1000}/_{10000}$ τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. $^{1000}/_{10000}$ τὸ χ. 218.89 ζημία 107 $^{1}/_{2}$—102 $^{1}/_{2}$ ‰

Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4%, Ρώμης 4%, Ἄμστερδαμ 3%, Πετρουπόλ. 5%.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Π. Α. Α. Γέϊσκ. Ἅπαντα τὰ διὰ τὸν κ. Κ. Γ. Κ. φύλλα παρεδόθησαν τῷ ἰδίῳ, ἐν Ἀθήναις διατρίβοντι. Προσεχῶς ἀποσταλήσονται καὶ τὰ πρὸς τοὺς λοιποὺς συνδρομητὰς ἀνήκοντα — Καν Α. Κ. Κ. Κεφαλληνίαν. Ἀπεστάλη τῇ 10 — **Ν. Μετ' εὐγνωμοσύνης θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν. — κ. Π. Μ. Λαμίαν. Ἀπεστάλη τῇ 12 — κ. Ι. Κ. Σύρον. Ἡ ἀποστολὴ ἐνεργεῖται ἐντεῦθεν μετὰ πολλῆς τάξεως. Διὰ τὸ ζητούμενον φύλλον εὐαρεστήθητε ν' ἀποστείλετε λ. 30. — κκ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον Ν. Γ. Π. Μόναχον, Α. Β. Bonn, Σ. Κ καὶ C. L. Παρισίους, Ν. Κ. Θεσσαλονίκην, Λ. Χ. Κ. Σύρον, Ὑποκατ. Ἐθν. Τραπέζης Θηβῶν, Ἀμφίσσης, Πύργου, Α. Β. Κεφαλληνίαν, Χ. Π. Τρίπολιν, Κ. Ρ. Πειραιᾶ, Μ. Η καὶ Ρ. Ρ. Ἐλήφθησαν — κ. Χ. Γ. Σ. Νάξον. Παρεδόθησαν τῷ κ. Μ. Δ — κ. Λ. Σ. Πάτρας. Ἐν τῇ αἰτήσει δὲν εὕρομεν λ. 30 — κ. Α. Δ. Διότι ἡ μετάφρασις τῶν μυθιστοριῶν τοῦ Zola καὶ Daudet εἶνε ἔργον δύσκολον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον — Φίλῳ. Προτιμῶμεν σημείωσιν, συντόμως συμπεριλαμβάνουσαν τὴν ἔννοιαν τοῦ πράγματος. κ. Θ* Σμύρνην. Εἶνε ἀτυχὴς ἀπομίμησις τοῦ ἑπομένου μικροῦ ἀριστουργήματος τοῦ Ταντალίδου:

Εἶδες, φῶς μου, τὸ γατάκι
Ὅταν ἕνα κουρελάκι
Ἀπὸ κάτ' ἀπ' τὸ τραπέζι
Εἰς τὰ νύχια του τὸ παίζει;
Εἶδες, εἶδες, πῶς τ' ἁρπάζει
Τὸ βαστᾷ καὶ τὸ τινάζει
Τὸ σηκόνει, τὸ δαγκάνει,
Μιὰ τ' ἀφίνει, μιὰ τὰ πιάνει;
Εἶδες πῶς τὸ πασπατεύει,
Χαμηλὰ τὸ σημαδεύει
Κ' ἔξαφνα πετᾷ τὸ πέρνει
Καί, σὰν λάφυρο τὸ σέρνει;
Πῶς ξαπλώνεται, κυλιέται,
Πῶς διὰ μιᾶς πετιέται.
Καὶ ἄθῳα μὲν τ' ἁρπάζει,
Ἀλλὰ πῶς τὸ κομματιάζει;
Ἐσὺ εἶσαι τὸ γατάκι
Καὶ ἐγὼ τὸ κουρελλάκι·
Πῶς μὲ παίζεις πολυτρόπως κτλ.

κ. Π. Μετὰ λύπης ὄχι. — κ. **Κ. Ἐν Παρισίοις (rue Saint-Benoît, N° 5). Ἡ ἑταιρία αὕτη ἀπευθύνει κατὰ μῆνα πρὸς τὰ μέλη αὐτῆς μικρὸν φυλλάδιον, πραγματευόμενον περὶ τῶν ἐκ τῆς νικοτιανῆς προερχομένων κακῶν. Ἐφ' ἑκάστου φυλλαδίου δημοσιεύεται στερεοτύπως ὁ ἑξῆς ἀφορισμὸς τοῦ Βαλζάκ: Le tabac détruit le corps, attaque l'intélligence et hébète les nations.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

899.

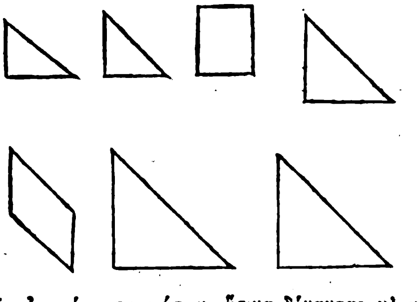

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ τὸ ἑπόμενον σχῆμα:

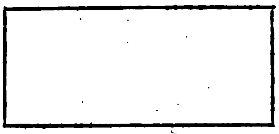

900.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Διὰ τῶν ἑπομένων γραμμάτων νὰ σχηματισθῇ κυβόλεξον.

Α Α Α Α
Α Γ Γ Ι
Ρ Ρ Ρ Ρ
Ψ Ψ Ω Ω

901.

Τὸ ἄθροισμα δύο ἀριθμῶν εἶνε 28 τὸ δὲ τῶν κύβων των 6244. Τίνες εἶνε οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι;

902.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

.ο....ς ε... π... τ.. ο.......ν ο.. τ. π...α π...
τ.. ψ...ν η... σ.........α α...ν γ.....ι χ.......ς

903.

Εἶμαι νῆσος τοῦ Αἰγαίου· τὰ δύο πρῶτά μ' ἂν ἀφήσῃς,
Τῶν αἰσθήσεών σου μίαν, φίλτατε, θ' ἀνακαλύψῃς.

904.

Γυμνὸς μὲν εἶμαι πάντοτε πλὴν τοὺς γυμνοὺς ἐνδύω,
Καὶ ὅπου θύρας ἀπαντῶ τὰς φράσσω καὶ τὰς κλείω.
Ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχουσιν ἐκεῖ ἐγὼ εἰσδύω.

905.

Ἀστὴρ ὑπῆρξα τηλαυγής, τὸν Παρνασσὸν λαμπρύνων,
Ἡ δόξα καὶ τὸ καύχημα τοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων.
Τὴν ἱεράν μου κεφαλὴν ἂν θέλῃς νὰ χωρίσῃς,
Μέρος μόνον τοῦ σώματος ἐξαίφνης θ' ἀπαντήσῃς.
Ἀπέσπασες τὰ σπλάγχνα μου; πρὸς μέγαν θαυμασμόν σου,
Ἓν ὄρος χωρὶς ὄνομα βλέπεις ἐνώπιόν σου.

906.

Διὰ τῶν λέξεων gourmet-nu-série σχημάτισον μίαν λέξιν ἐκ δεκατεσσάρων γραμμάτων.

907.

Les amis de l'heure présente
Ont le naturel du melon :
Il en faut essayer cinquante
Avant d'en rencontrer un bon.

Ζητεῖται νὰ διατυπωθῇ διὰ τεσσάρων ἑλληνικῶν στίχων ὁμοιοκαταλήκτων ἡ ἐν τῷ ἀνωτέρω γαλλικῷ τετραστίχῳ περιεχομένη ἔννοια. Ἐκ τῶν ἀποσταλησομένων ἡμῖν τετραστίχων θὰ δημοσιεύσωμεν τὰ μᾶλλον ἐπιτυχέστερα.

908.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Faire un mot carré de cinq mots dont le dernier est rente.

909.

Mon second, cher lecteur, me vient de mon premier,
Et pour me rafraîchir, je mange mon entier.

910.

Cinq personnes se promenant ensemble font la rencontre d'un pauvre, auquel la personne qui se trouve à la tête de la bande donne 69 centimes et chacune des autres 63 c. puis elles continuent leur promenade. Quelque temps après elles trouvent un autre pauvre, auquel chacune d'elles donnent 39 c.— Dire à quel sexe et à quelle nation appartiennent ces personnes ?

911.

É
T
I
R
E
V
A
L TOUT

ΛΥΣΕΙΣ

894. Πρῶτος κτίτωρ καὶ οἰκιστὴς τοῦ Βυζαντίου ὑπῆρξεν ὁ Βύζας ἢ Βύζης. Ἡ ἐποχὴ ὅμως, καθ' ἣν ἔζησεν, ἡ πατρὶς καὶ ἡ γενεαλογία αὐτοῦ διαμφισβητοῦνται. Ἡ μυθωδεστέρα παράδοσις τὸν θέλει υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς νύμφης Κεροέσσης, θυγατρὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἰ ο ῦ ς. Κατὰ τὸν Εὐστάθ. (εἰς Διονύσ. τὸν Περιηγ. 92), Ἰὼ ἐλέγετο, κατὰ τὴν τῶν Ἀργείων διάλεκτον, ἡ Σελήνη. Λέγει δὲ καὶ τὸ Χρονικὸν Πασχάλιον ὅτι «οἱ Ἀργεῖοι μυστικῶς τὸ ὄνομα τῆς Σελήνης τὸ ἀπόκρυφον Ἰὼ λέγουσιν ἕως ἄρτι». Τούτου τεθέντος, ἐξηγεῖται ἡ εἰς τὰ νομίσματα τῶν Βυζαντίων συχνότατα ἀπαντωμένη ἀμφίκυρτος ἡ Κ ε ρ ό ε σ σ α σελήνη, τὴν ὁποίαν ὄχι κατὰ σύμπτωσιν, ἀλλὰ κατὰ μίμησιν ἔλαβεν ὡς ἔμβλημα αὐτοῦ καὶ τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος, καθὼς εἴκασε καὶ ὁ Τουρνεφόρτιος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πιθανῶς καὶ ὁ Choiseul-Gouffier. Ὁ Tristam μάλιστα ἐξέδωκε (Comment. Histor T. 1) τὸ ἀντίτυπον ὡραίου τινὸς νομίσματος τοῦ Τραϊανοῦ, ἐπὶ θάτερα τοῦ ὁποίου εἶνε ὄχι μόνον τῆς ἀμφικύρτου σελήνης ὁ τύπος, ἀλλὰ καὶ ἀστέρος αὐτῇ ἐπικειμένου, αὐτὸ δηλ. τοῦτο τὸ ἔμβλημα τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Κατ' ἄλλην παράδοσιν, ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου (337 π. Χ.), ὑπόνομον διορύξαντος τούτου «καὶ μέλλοντος ἤδη ἀναδῦναι ἐντὸς τῆς πόλεως, σκότους ὄντος, ἀνέλαμψεν αἴφνης ἡ σελήνη, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ κύνες, αἰσθόμενοι τῶν ὑπορυττόντων, διήγειραν, ὠρυόμενοι δεινῶς, τὴν προσοχὴν τῶν φυλάκων. Ἀποτυχούσης δὲ οὕτω τῆς πράξεως, οἱ Βυζάντιοι, ἀποδόντες τὸ θαῦμα εἰς τὴν Φωσφόρον θεὰν Ἑκάτην, τό τε ἄγαλμα αὐτῆς ἐν τῷ Βοσπορίῳ λιμένι ἱδρύσαντο, Φωσφόριον αὐτὸ προσονομάσαντες, καὶ σύμβολον τῆς πόλεως αὐτῶν ἔλαβον τὴν ἡμισέληνον». Ἀλλὰ τὸ σέβας τῶν Βυζαντίων πρὸς τὴν Φωσφόρον Ἑκάτην ἢ τὴν Σελήνην, εἶνε πολὺ ἀρχαιότερον, καθὼς ἐκ πολλῶν Βυζαντινῶν νομισμάτων γίνεται δῆλον, ὧν ἐπ' ἐνίων ἐγκεχάρακται ἀμφίκυρτος σελήνη μετ' ἀστέρος. (Ἐρανίσθη ἐκ τῆς Κ ω ν σ τ α ν τ ι ν ο υ π ό λ ε ω ς τοῦ Σ. Δ. Βυζαντίου).

895.

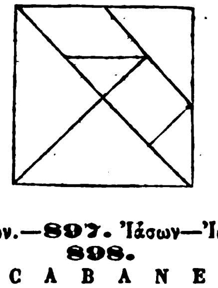

896. Φέρετρον.—**897.** Ἰάσων—Ἰωνᾶς.

898.

C A B A N E
A V O C A T
B O R A T E
A C A B I T
N A T I V E
E T E T E R

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

883.

«Καλέ, καλέ, τί ἔκτρωμα! κυττάξετ' ἐκεῖ πέρα·
κ' ἐπῆγε μέσ' 'ς ταῖς ἔμμορφαις κοπέλλαις νὰ καθήσῃ!..»
—Ἀλλοίμονον, κυρία μου, τὴν ἔχω θυγατέρα....
—Ἀλήθεια! ἄ, τί νόστιμη κοπέλλα..., νά σας ζήσῃ!

Ἐν Ἀθήναις. **φ.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 182. — 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1946. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 25 Νοεμβρίου 1879. Ἀρ. 204 (152). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Χρήστου Μηλιόνη. — Χρῆστος Μηλιόνης. — Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Τὰ Τέμπη, ὑπὸ Ν. Γεωργιάδου. — Πόθεν ἐξαρτᾶται ὁ πληθυσμὸς τῶν ζῴων. — Γυνὴ στρατιώτης. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δελα-Ροσφουκὼ (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1947. **Μελέτη ἱστορικὴ καὶ φιλολογικὴ περὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀλβανῶν** ὑπὸ Παναγιώτου Δ. Κουπιτώρη, Ὑδραίου, ἀριστοβαθμίου διδάκτορος τῆς φιλοσοφικῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου σχολῆς ἐπὶ φιλολογίᾳ καὶ καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἀθήνησι Α' Γυμνασίῳ. Μέρος Α'. Ἐν Ἀθήναις, 1879.

1948. **Χημικὴ ἀνάλυσις** τοῦ ὕδατος τῆς θέσεως Μπέλεσι μέλλοντος νὰ διοχετευθῇ εἰς τὴν πόλιν Πόρου, ἐκτελεσθεῖσα ὑπὸ Ἀναστ. Κ. Χρηστομάνου, καθηγητοῦ τῆς χημείας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ἐθνικοῦ τυπογραφείου, 1879, 8ον, σ. 25.

1949. **Θηρεσία Δουνοαγέ**, ἱστορικὸν διήγημα Εὐγενίου Σύη, μεταγλωττισθὲν ὑπὸ Ε. Ὀρφανίδου. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Τύποις Ξ. Ν. Σάλτη 1879. Τιμᾶται φράγκων 3, καὶ εὑρίσκεται παρὰ τῷ φαρμακείῳ τοῦ μεταφραστοῦ.

1950. **Παναγιώτου Σούτσου Ὁ Ἄγνωστος, ποίημα λυρικὸν εἰς πράξεις 5. Τύποις Ξενοφῶντος Ν. Σάλτη, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.**

1951. **Ἰουλίου Βὲρν Ὁ Σανσελλὼρ** ἢ τὰ ἔκτακτα ταξείδια βραβευθέντα ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μεταφρασθεὶς ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Κ. Ε. Λουρέντζη ἐκδίδοται τρὶς τοῦ μηνὸς μετ' εἰκονογραφιῶν, ἀδείᾳ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ὑπὸ Ἱπποκράτους Μαργαρίτου καὶ Κωνσταντίνου Λαζαρίδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Ζέλιτς καὶ υἱῶν, 1879. (Ἐξεδόθησαν τέσσαρα μέχρι τοῦδε τεύχη. Ἕκαστον τεῦχος περιέχει 24 σελίδας 4ου σχήματος καὶ τιμᾶται ἐν μὲν τῇ Κωνσταντινουπόλει γροσίων ἀργυρῶν 3, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ 3 ½).

1952. **Παρνασσός.** Ἐν Ἀθήναις. Τόμος Γ', τεῦχος ι', Ὀκτώβριος 1879, Περιεχόμενα: Ἰγνατίου Μοσχάκη, Μελέτη περὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. — Κωνσταντίνου Σ. Κόντου, Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις. § 4. Γραφειοειδής, οὐχὶ γραφιοειδὴς ἢ γραφοειδής. — Ἀθανασίου Πετρίδου, Περὶ Ἰθώμης καὶ Μεσσήνης. α') Περὶ τοῦ ὄρους Ἰθώμης. β') Περὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἰθώμης. γ') Περὶ τῆς πόλεως Μεσσήνης. δ') Περὶ τῶν σωζομένων ἐρειπίων τῆς Ἰθώμης. ε') Περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς ἀρχαίας Μεσσήνης. — Γεωργίου Ν. Ζαβιτσάνου, Ἐγκώμιον Ἀντωνίου Ἱερωνύμου Βαλάρδου, ὑπὸ Ι. Β. Δουμᾶ. — Σ. Π. Λ. Πομπήϊοι καὶ Ἡράκλειον, ὑπὸ Μιχαὴλ Ruggiero. — Π. Ι. Φ. Ὁ μῦθος τοῦ Φαύστου κατὰ τὸν Barine. — Ἀρχαιολογικά: Τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον Τεγέας. — Ὁ λέων τῆς νήσου Κέω. — Εἰδήσεις. — Φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσός».

1953. **Πλάτων.** Ἐν Ἀθήναις. Ἔτος Α', Ὀκτώβριος 1879. Περιεχόμενα: Περὶ ἐποπτικῆς διδασκαλίας ὑπὸ Ἀριστ. Κ. Σπαθάκη. — Ἐκ τῆς Γυμναστικῆς Παιδαγωγίας τοῦ Gustav Toulow. — Δημοτικὴ παίδευσις καὶ καθολικὴ ψηφοφορία ὑπὸ Νεοκλέους Καζάζη — Φιλοσοφία τοῦ λαοῦ ὑπὸ Ν. Ἀναστασίου. — Δωρεαὶ βιβλίων ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου. — Γνωστοποίησις Ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου.

1954. **Ἐφημερὶς τῶν Φιλομαθῶν.** Ἐν Ἀθήναις. Ἀρ. 14 καὶ 15. Περιεχόμενα: Ἀκτὶς φωτὸς ἐπὶ τὸν Ἀφνειὸν Κόρινθον ὑπὸ Ἰακ. Χ. Δραγάτση. — Παρατηρήσεις εἰς τὰ φιλολογικὰ πάρεργα τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου ὑπὸ Κ. Σ. Κόντου. — Θεάματα παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπὸ Δ. Πατσοπούλου. — Στατιστικὴ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι. — Ποικίλα. — Ἑορταὶ τῶν σχολείων ἐν Γερμανίᾳ. — Ἀγγελία.

1955. **Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις.** Ἐν Ἀθήναις. Νοέμβριος, 1879. Περιεχόμενα: Ἀφῃρημέναι τῆς οἰκονομικῆς ἔννοιαι. — Ἡ ἐργασία. — Νεοελληνικὴ βιομηχανία καὶ ἐμπόριον ὑπὸ τοῦ κ. Ἐλευθερίου Θωμᾶ. — Δικαστικὸς τοῦ 1822 ὀργανισμὸς ὑπὸ τοῦ κ. Μ. — Περὶ συνεταιρισμῶν ὑπὸ τοῦ Ι. Π. Εὐταξίου. — Πολιτικο-οικονομικὴ περὶ Ἑλλάδος σκέψις. — Ἡ ἐκ διαθήκης κληρονομία. — Οἰκονομικὰ τῆς Βουλῆς ὑπὸ τοῦ κ. Π. — Ταχυδρομικὰ ταμιευτήρια ἐν Ἰταλίᾳ. — Ὁ τόκος ἐν Ἑπτανήσῳ. — Ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας.

1956. **Σεράπειον.** Ἔτος Α', ἀρ. 11. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Περιεχόμενα: Αἱ ἐκ τῆς φύσεως τέρψεις. — Ὁ ἔμπορος τῆς Ἄβρης. Στοιχειώδη τινὰ περὶ ἰσότητος. — Βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ σχετικῶς πρὸς τὴν ἐπιστήμην. — Οἱ αἰθερόεντες. — Λύσεις προβλημάτων.

1957. **Ἀθηναΐς.** Ἐν Ἀθήναις, 15 Νοεμβρίου 1879. Περιεχόμενα: Βενιαμὶν Φραγκλῖνος. — Σύλληψις τοῦ Σετιβάγιο. — Ἡ Θεσσαλονίκη. — Ἡ Νέα Ὑόρκη. — Σὶρ Κάρολος Νάπιερ. — Ὁ λέων τῆς Χαιρωνείας. — Νόμος Φερρύ. — Νοσταλγία ὑπὸ Ι. Α. Ζερβουδάκη. — Ποικίλα.

1958. **Μοῦσαι.** Ἐν Ἀθήναις. Ἔτος Α', ἀρ. 20. Ἀλέξανδρος Ῥίζος Ῥαγκαβῆς. — Κόμης Γκυλφόρδ. — Περὶ τείου. — Τὸ δόχανον. — Καὶ πάλιν ἐκείνη. — Σπινθῆρες. — Ἀνθοδέσμη. — Χορὸς Ἀράβων.

1959. **Le grec moderne.** Cours professé à la Faculté des lettres de Marseille, par Jules Blancard. Troisième leçon. Novembre. 1879.

Ἐν τῷ τῆς 18 Νοεμβρίου (ν. ν.) φύλλῳ τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων» ὁ κ. Ε. Egger ἐδημοσίευσε τρίστηλον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «De quelques ouvrages publiés en Grèce et sur la Grèce moderne», ἐν ᾧ, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τοῦ διηγήματος τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας», τοῦ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» τὸ πρῶτον δημοσιευθέντος, καὶ ἐκ τῶν πονημάτων τῶν κκ. Σαριπόλου, Βαλέττα καὶ ἄλλων ἑλλήνων λογίων, συνηγορεῖ καὶ αὖθις ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, οὗ εἶνε πιστὸς καὶ ἀρχαῖος φίλος. Ὁ σοφὸς καθηγητὴς λέγει ἐν τέλει: «Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς, καίπερ καταναλισκομένη πολλάκις εἰς ἀγόνους ἔριδας, ἐπιδεικνύει σπανίαν ζωτικότητα, ἐξασκεῖ δ' ἐπὶ τοῦ λοιποῦ ἔθνους ἀκατάσχετον ἕλξιν. Ἡμεῖς οἱ ἐν τῇ ἑσπερίᾳ φιλέλληνες δὲν παραγνωρίζομεν τὴν ἀκάματον ζωτικότητα μικροῦ χριστιανικοῦ λαοῦ, ὅστις, παρὰ πάντα αὐτοῦ τὰ σφάλματα καὶ τὴν ἀσθένειαν, παρέχει τὰς καλλίστας ἐλπίδας περὶ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Ἐμμένομεν πιστοὶ καὶ καρτερικοὶ ἐν τῇ εἰλικρινεῖ ἡμῶν ἀφοσιώσει πρὸς τὸν ἑλληνισμὸν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ὅστις παρέχει τὸ μοναδικὸν ἴσως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνῶν παράδειγμα ἀληθοῦς ἀναγεννήσεως μετὰ μακροχρόνιον ταπείνωσιν καὶ ἀθλιότητα, ἔνθα ἐφαίνετο διὰ παντὸς κατεστραμμένος».

— Ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις διατριβούσης κυρίας Ὑοῦλε σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὀλίγον φῶς ἐπὶ τῆς κρητικῆς ἐπαναστάσεως». Ἡ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὰ τῆς Κρήτης διὰ τοῦ ἀγγλικοῦ διπλωματικοῦ πρίσματος καὶ οἰκτείρει τὴν ἀγγλικὴν κυβέρνησιν ὡς ἀμελήσασαν πέρυσι τῆς ἀνεπιστρεπτεὶ οἰχομένης εὐκαιρίας νὰ προσαρτήσῃ (!) εἰς τὸ βρετανικὸν κράτος τὸν πολύτιμον τοῦ Αἰγαίου μαργαρίτην.

— Ἐξεδόθησαν ἐπίσης ἐν Λονδίνῳ δύο ὀγκώδη συγγράμματα περὶ Κύπρου, τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ κλεινοῦ περιηγητοῦ σὶρ Σαμουὴλ Βάκερ, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κυρίας Σκὼτ Στεβενσῶν. Ἀμφότεροι οἱ συγγραφεῖς ψέγουσι τὰς ἀγγλικὰς ἀρχὰς ἐπὶ πολλαῖς ἀσυνεσίαις. Ὁ σὶρ Σαμουὴλ Βάκερ δὲ ἐξυμνεῖ τοὺς Κυπρίους ὡς τὸν εὐαγωγότατον καὶ φιλοφρονέστατον τῶν ἐπὶ τῆς γῆς λαῶν».

— Ὁ κ. Γ. Παγίδας ἀνηγορεύθη ἐσχάτως διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ὑπὸ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου. «Ἡ ἐναίσιμος αὐτοῦ διατριβὴ περὶ τῶν Θηβῶν, γράφει ἡ «Κλειώ», εἶνε γεγραμμένη μετὰ σπανίας καλλιεπείας, ὀρθοεπείας καὶ ἀρχαιολογικῆς ἐμβριθείας».

— Διεκόπη ἡ ἔκδοσις τοῦ πρὸ ἓξ μηνῶν ἐκδιδομένου ἐν Ἀθήναις ἀξιολόγου περιοδικοῦ συγγράμματος «Τὸ Σύμπαν».

Digitized by Google

— Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει κκ. Ἱπποκράτης Μαργαρίτης καὶ Σª ἀγγέλλουσι τὴν ἔκδοσιν νέου περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ εἰκονογραφημένος κόσμος».

Στατιστικὴ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι.

Τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον ἔχει γυμνάσια μὲν 22, ἑλληνικὰ δὲ σχολεῖα 167. Ναυτικὰς δὲ σχολὰς ἔχει 5, ἐν Ὕδρᾳ, Σπέτσαις, Σύρῳ, Γαλαξειδίῳ καὶ Ἀργοστολίῳ. Οἱ διδάσκοντες ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν ὅλῳ εἰσὶν 525. Τούτων δὲ 162 διδάσκουσιν ἐν τοῖς γυμνασίοις, ὧν 21 εἶναι γυμνασιάρχαι (διότι ἡ ἐν Ληξουρίῳ τῆς Κεφαλληνίας Πετρίτσειος σχολὴ δὲν ἔχει γυμνασιάρχην, ἀλλ' εἷς τῶν καθηγητῶν διευθύνει αὐτήν) καὶ 141 καθηγηταί. Ἐν δὲ τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις διδάσκουσι 358 ἑλληνοδιδάσκαλοι καὶ βοηθοί, ὧν οἱ 76 εἶναι σχολάρχαι. Ναυτοδιδάσκαλοι δὲ εἶναι πέντε, ἀνὰ εἷς ἐν ἑκάστῃ τῶν 5 ναυτικῶν σχολῶν.

Κατὰ χώρας τὰ ἐκπαιδευτήρια ταῦτα εἶναι οὕτω διανενεμημένα. Ἡ μὲν Πελοπόννησος ἔχει γυμνάσια μὲν 8, ἑλληνικὰ δὲ σχολεῖα 76. Ἡ δὲ Στερεὰ Ἑλλὰς ἔχει γυμνάσια μὲν 8, ἑλληνικὰ δὲ σχολεῖα 53. Εἰς δὲ τὰς νήσους ὑπάρχουσιν 6 γυμνάσια καὶ 38 ἑλληνικὰ σχολεῖα. Κατὰ νομοὺς δὲ ἔχουσιν οὕτως. Ὁ νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἔχει γυμνάσια μὲν 5 (4 ἐν Ἀθήναις καὶ 1 ἐν Πειραιεῖ), ἑλληνικὰ δὲ σχολεῖα 16. Ὁ νομὸς Εὐβοίας ἔχει γυμνάσιον 1 καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα 12. Ὁ νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ἔχει 1 γυμνάσιον καὶ 14 ἑλληνικὰ σχολεῖα. Ὁ νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος ἔχει 1 γυμνάσιον καὶ 11 ἑλληνικὰ σχολεῖα. Ὁ νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ἔχει 2 γυμνάσια (ἐν Ναυπλίῳ καὶ Κορίνθῳ) καὶ 11 ἑλληνικὰ σχολεῖα. Ὁ νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος γυμνάσια 3 (ἐν Πάτραις, Πύργῳ καὶ Αἰγίῳ) καὶ 16 ἑλληνικὰ σχολεῖα. Ὁ νομὸς Μεσσηνίας γυμνάσιον 1 καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα 15. Ὁ νομὸς Ἀρκαδίας γυμνάσιον 1 καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα 20. Ὁ νομὸς Λακωνίας γυμνάσιον 1 καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα 14. Ὁ νομὸς Κυκλάδων γυμνάσιον 1 καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα 23. Ὁ νομὸς Κερκύρας γυμνάσια 2 (ἐν Κερκύρᾳ καὶ Λευκάδι) καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα 6. Ὁ νομὸς Κεφαλληνίας γυμνάσια 2 (ἐν Ἀργοστολίῳ καὶ Ληξουρίῳ) καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα 7. Καὶ ὁ νομὸς Ζακύνθου γυμνάσιον 1 καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα 2.

Τὰ περισσότερα ἑλληνικὰ σχολεῖα ἔχει ἡ Πελοπόννησος (76), γυμνάσια δ' ἔχει ὅσα καὶ ἡ Στερεὰ Ἑλλάς. Κατὰ δὲ νομοὺς γυμνάσια μὲν περισσότερα ἔχει ὁ νομὸς τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωνίας (5), ἑλληνικὰ δὲ σχολεῖα περισσότερα ἔχει ὁ νομὸς τῶν Κυκλάδων (23). Τὰ ὀλιγώτερα δὲ ἑλληνικὰ σχολεῖα ἔχει ὁ νομὸς τῆς Ζακύνθου (2).

Οἱ μισθοὶ τῶν μὲν καθηγητῶν κατὰ μὲν τὰ πρῶτα πέντε ἔτη εἶναι δραχμαὶ 250 τὸν μῆνα, ἤτοι 3000 δραχ. κατ' ἔτος, μετὰ δὲ πενταετῆ ὑπηρεσίαν αὐξάνεται κατὰ τὸ πεμπτημόριον (δραχ. 50) εἰς δραχ. 300 τὸν μῆνα, ἤτοι δραχ. 3600 τὸ ἔτος. Ὁ δὲ γυμνασιάρχης λαμβάνει καὶ 50 δραχ. τὸν μῆνα περιπλέον διὰ τὴν διεύθυνσιν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ μισθὸς οὗτος λόγῳ μόνον εἶναι τοσοῦτος, πράγματι ὅμως εἶναι ἠλαττωμένος κατὰ 10 ἐπὶ τοῖς % ἤτοι κατὰ 360 δρ. τὸ ἔτος, αἵτινες κατατίθενται εἰς τὸ ταμεῖον τῶν πολιτικῶν συντάξεων. Ἂν δὲ ἀφαιρέσωμεν καὶ τὴν εἰς τὸ μετοχικὸν ταμεῖον τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων κατάθεσιν, ὁ μισθὸς τῶν ἀρχαίων καθηγητῶν ἐλαττοῦται εἰς 250 σχεδὸν δραχ. τῶν δὲ νεωτέρων εἰς σχεδὸν 200.

Οἱ σχολάρχαι μισθὸν ἔχουσι δραχ. 200 τὸν μῆνα, αὐξανόμενον μετὰ πενταετίαν κατὰ τὸ πεμπτημόριον μέχρι δραχ. 250. Τῶν δ' ἑλληνοδιδασκάλων οἱ μὲν πρωτοβάθμιοι λαμβάνουσιν 100 δραχ. τὸν μῆνα, οἱ δὲ δευτεροβάθμιοι 130 δραχ. καὶ οἱ τριτοβάθμιοι 160 δραχ. Καὶ τούτων δὲ ὁ μισθὸς αὐξάνεται κατὰ τὸ πεμπτημόριον ἀνὰ πενταετίαν μέχρι δραχμῶν 250. Οἱ δὲ βοηθοὶ λαμβάνουσι 80 περίπου δραχμὰς τὸν μῆνα.

Οἱ μισθοὶ οὗτοι ἔμειναν ἀπὸ τοῦ 1836 οἱ αὐτοὶ μέχρι σήμερον ὅπως τότε ὡρίσθησαν, τῶν δὲ ἑλληνοδιδασκάλων καὶ ἠλαττώθησαν. ['Εφημ. τῶν Φιλομαθῶν] Δ. Η. Κ.

L'ITALIA AGRICOLA

Ἐκδίδοται κατὰ δεκαπενθημερίαν ἐν Μιλάνῳ, ἐκ σελ. 24, καὶ τιμᾶται ἐν Ἑλλάδι δραχμὰς 18 ἐτησίως.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[23 Νοεμβρίου 1879.]

Ἡ Βουλὴ ἐπεκύρωσε τὰς ἐκλογὰς διαφόρων ἐπαρχιῶν, ἀκύρωσε δὲ τὴν τῆς Κραναίας. Ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς δὲ Καλαβρύτων, καθ' ἣν πολλοὶ ἔλαβον τὸν λόγον, ἡ Βουλὴ ἐπεκύρωσε μὲν τὴν ἐκλογὴν ὡς πρὸς τοὺς τέσσαρας πρώτους βουλευτὰς τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ὡς πρὸς δὲ τὸν πέμπτον ἀπεφάσισε ν' ἀφαιρεθῶσιν ἐκ τοῦ ὄχι τὰ ἐν τῇ κάλπῃ τοῦ κ. Θ. Ζαΐμη εὑρεθέντα πλεονάζοντα σφαιρίδια, ἐπομένως ἀνεκηρύχθη οὗτος πέμπτος βουλευτὴς Καλαβρύτων ἀντὶ τοῦ κ. Χ. Σολιώτου. — Ἡ δίκη τοῦ διαβοήτου ἀρχιληστοῦ Εὐαγγέλη Σπανοῦ ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς 17 Νοεμβρίου ἐπερατώθη τὸ ἑσπέρας τῆς 18. Ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν κ. Ράδος ἀνέπτυξε τὴν κατηγορίαν, καθ' ἣν ὁ κατηγορούμενος α') συλλαβὼν μετ' ἄλλων αἰχμάλωτον τὸν Δ. Κώζην πρό τινων ἐτῶν ἐν τῇ θέσει «Ιρινάρι» τῶν Θηβῶν ἀπήγαγε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὰ ὄρη, ἠλευθέρωσε δὲ λαβὼν λύτρα 11,000 δραχμῶν· β') συλλαβὼν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει χαραγωγεῖς μεταβαίνοντας εἰς Θήβας ἀφῄρεσεν ὅσα ἔφερον ἐφ' ἑαυτῶν χρήματα· γ') ἐπιπεσὼν κατὰ 40 ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐκ τοῦ χωρίου Κυριακίου τῆς Λεβαδείας ἐν τῇ θέσει «Κακὴ Σκάλα» δύω μὲν τούτων κατεκρεούργησεν ἰδίᾳ χειρί, καὶ ἀποκόψας τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἔθεσεν ἐν τῇ δημοσίᾳ ὁδῷ, ἄλλους δὲ ἠκρωτηρίασε, τοὺς δὲ πλείστους διὰ πελέκεως ἐκακοποίησε· δ') ὅτι ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον ξενοδόχον τινά, ἠλευθέρωσε δὲ μεθ' ἡμέρας, ἀφοῦ ἐτραυμάτισεν αὐτὸν καὶ ἔλαβε λύτρα. Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐπέβαλεν εἰς τὸν κατηγορούμενον τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, διατάξαν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἐν Λεβαδείᾳ, ἔνθα διέπραξεν οὗτος τὰς λῃστείας. Τὸ ἐκ περιεργείας συρρεῦσαν πλῆθος εἰς τὴν δίκην ταύτην ἦτο πολύ. — Ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ὀρφανοτροφείῳ τῶν κορασίων ἐτελέσθη χθὲς μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν εὐεργετῶν, καθιδρυτῶν καὶ συνδρομητῶν τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου καταστήματος. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ μνημοσύνου ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τοῦ καταστήματος κ. Θ. Ζαΐμη ἡ λογοδοσία τῆς διοικούσης τὸ Ὀρφανοτροφεῖον ἐπιτροπῆς, κατόπιν δὲ ἤρξατο ἡ ἔκθεσις τῶν ἐργοχείρων τῶν ὀρφανῶν κορασίων καὶ ἡ πρὸς ὄφελος αὐτῶν ἐκποίησις, ἥτις θέλει ἐξακολουθήσει μέχρι τῆς 1 Δεκεμβρίου. Πρόεδρος τῆς διοικούσης ἐπιτροπῆς εἶνε ἡ σεβαστὴ κυρία Σ. Ν. Κωσῆ. — Πρό τινος συνεστήθη ἐν Πειραιεῖ Σύλλογος ἐκ μέρους τῶν μηχανικῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶνε ἡ ἀνάπτυξις ἐν γένει τοῦ κλάδου τούτου· ὁ Σύλλογος οὗτος προτίθεται νὰ ζητήσῃ παρὰ τῆς Βουλῆς ὅπως καὶ οἱ μηχανικοὶ οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς τὰ πολεμικὰ πλοῖα μονιμοποιηθῶσι, καὶ οὕτως ἀπαρτίσωσι ἰδιαίτερον σῶμα ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν. — Εἰς τὰς παρὰ τὸν λιμένα τῆς Ζακύνθου ὑφάλους προσήραξε τὴν παρελθοῦσαν κυριακήν, ἐνῷ ἐξέπλεε τὸ μέγα Ἰταλικὸν θωρηκτὸν «Βερέζε». Μάταιαι δὲ ἀπέβησαν αἱ προσπάθειαι τῶν ἰταλικῶν καὶ αὐστριακῶν ἀτμοκινήτων ὡς καὶ τοῦ πληρώματός του, ἵνα ἐκκαθίσωσιν αὐτὸ ἐκ τῶν ὑφάλων, ἐφ' ὧν ἐπεκάθησεν, εἰ καὶ ἀπεβίβασεν ἀπ' αὐτοῦ πᾶν βάρος, οἷον πυροβόλα, σφαίρας, γαιάνθρακας κτλ., ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔμεινεν ἀδιάσειστον, ὅτε τὴν τετάρτην ἔφθασεν τὸ ἐκ Κερκύρας καταπλέον ἀτμόπλοιον τῆς ἑλλην. ἑταιρίας ἡ «Ὁμόνοια». Ὁ Ἕλλην πλοίαρχος ἐπλησίασε τὴν «Ὁμόνοιαν» πολὺ πλησίον τοῦ ἰταλικοῦ θωρηκτοῦ, προσέδεσεν αὐτὸ ἰσχυρῶς καὶ δι' ἐκτάκτου δυνάμεως καὶ ἐπιδεξίας ἐνεργείας τοῦ ἑλληνικοῦ πληρώματος κατώρθωσε ν' ἀποσπάσῃ αὐτὸ τῶν ὑφάλων καὶ νὰ τὸ σώσῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς κινδύνου. Ἅμα ὁ διοικῶν τὸ ἰταλικὸν θωρηκτὸν πλοίαρχος εἶδεν αὐτὸ ἐξελκυσθὲν διέταξεν, ἵνα ἀναρτηθῇ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἱστοῦ ἡ ἑλληνικὴ σημαία, ἣν καὶ ἐχαιρέτισε δι' 21 κανονιοβολισμῶν, ὅλον δὲ τὸ ἰταλικὸν πλήρωμα παραταχθὲν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐζητωκραύγασεν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. — Ἡ ἑταιρία τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου πρόκειται νὰ κατασκευάσῃ ἱπποσιδηρόδρομον ἐν Πειραιεῖ ἀπὸ τοῦ τελωνείου μέχρι τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου. — Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς ἐκλογικοῖς καταλόγοις τῶν δήμων τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους περιλαμβανομένων ἐκλογέων κατὰ τὸ ἐ. ἔ. ἀνέρχεται εἰς 424,945, ὁ δὲ τῶν ἐξ αὐτῶν ψηφοφορησάντων κατὰ τὰς ἄρτι ἐνεργηθείσας βουλευτικὰς ἐκλογὰς εἰς 275,974, ὥστε δὲν ἐψηφοφόρησαν 148,971 ἐκλογεῖς. — Αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνεγέρσεως τῶν Ὀλυμπίων, αἵτινες εἶχον διακοπῆ, ἐπανελήφθησαν κατ' αὐτάς.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

23 Νοεμβρίου 1879 — 23 Νοεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	284
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	292
26 » »		52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 384
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	275
9 » »		18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515ἄ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	$104 \frac{1}{2}$
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 192
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	$392 \frac{1}{2}$	500	384

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,425-35
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	$158 \frac{1}{2}$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 118-19
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 74
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 84

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 60.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. $1.13 \frac{1}{2}$

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	22.75
Λ. Στερλ.	»	28.65
Λ. Ὀθωμ.	»	26 05
Αὐςρ. Φλ.	»	13.30
Ἀρ. δφρα.	»	5.60
Ἀρ. φράγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (21 Νοεμβρίου). —Ἐμπ. 28-35.50—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (20 Νοεμβρίου) Ἐμπ. 28.20-40.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (28 Νοεμβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	37 50
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	257
» » » 8 %..	»	248
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	72
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	$108 \frac{3}{4}$-$109 \frac{1}{4}$
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23. $12 \frac{1}{2}$-20
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	$109 \frac{22}{40}$
Εἰκοσόφραγκον	»	$87 \frac{14}{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ὀκτωβρίου)		**ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (28 Νοεμβρίου)	
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.	117.45	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.	116.50
Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.37	Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.10
Εἰκοσάφραγκον »	9.33	Εἰκοσάφραγκον »	9.32
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »		Ἀργυρᾶ φιο. 100.	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Νοεμβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.25—30.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/10000 τὸ χ. 218.89 ζημία $107 \frac{1}{2}$—$102 \frac{1}{2}$ ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἀγνώστῳ, Λονδῖνον, κ. Λ. Χ. Κ Σύρον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν— κ. Ν. Κ. Ἀλεξάνδρειαν. «Ἀπαντῶ εἰς τὸ μέρος τῆς ἐπιστολῆς σας, ἔγραφεν ἐν ἔτει 1867 πρὸς κυρίαν τινὰ ὁ ἐπιφανὴς συγγραφεὺς τῆς Γαλλίας Προσπὲρ Μεριμὲ, τὸ ὁποῖον δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἦνε σπουδαῖον. Μὲ λέγετε νὰ γράψω περὶ τῶν ἐνεστώτων δημοσίων πραγμάτων ὡς ἂν ἤμην ἱκανὸς νὰ γράψω ὁ,τιδήποτε. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἔχω εἰσέτι τὴν πρὸς τοῦτο δεξιότητα, ἤθελε μὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποβληθῶ εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ψεύδεσθαι καθ' ἑκάστην, ὅπερ εἶνε ὅρος, οὗ οὐκ ἄνευ, πάσης πολιτικῆς συζητήσεως. Ἀνάγκη νὰ ψεύδηται τις διὰ νὰ καλύψῃ τὰ σφάλματα τῆς ἰδίας πολιτικῆς μερίδος, νὰ ψεύδηται διὰ νὰ προσβάλῃ τοὺς ἀντιπάλους, νὰ ψεύδηται ὡς καὶ διὰ νὰ εἴπῃ ὠφέλιμον ἀλήθειαν εἰς τὸ κοινόν. Ἐνὶ λόγῳ πρόκειται περὶ ἔργου ὅπερ μὲ ἀηδιάζει»— *' Μᾶλλον Nanaturalistes— κ. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ προαποσταλῶσι τὰ χρήματα — κκ. J. B. Μασσαλίαν. Σ. Ι. Π. καὶ Ν. Δ. Σμύρνην, Ι. Μ. καὶ Κ. Λ, Κ. Ν. Κωνσταντινούπολιν, Θ. Τ. Θεσσαλονίκην, Δ. Α. Πάτρας, Ι. Μ Σύρον. Ἐλήφθησαν—κ. Ν. Ι. Π. Ἐστάλησαν τῇ 20— κ. Α. Μ. Κ. Σύρον. Μὲ ὅλας τὰς ἀναζητήσεις δὲν εὕρομεν αὐτήν. Σᾶς ζητοῦμεν συγγνώμην — κ. Κ. Φ. Χαλκίδα. Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας»—κ. Ι. Ε. Ε. Σκόπελον. Τὰ προηγούμενα θὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον θὰ ὑποδείξητε ἡμῖν.— *** Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν δημοσιεύσωμεν—Φίλῳ τῆς Ἑστίας. Καῖρον.

Πικραῖς ποὖν' ἡ ἐνθύμησαις!.. Τότε τὸ μέτωπό μου,
Πλατὺς, καθάριος οὐρανὸς, δὲν τοὖχαν αὐλακώσῃ
Τοῦ χρόνου τὰ ξεσχίσματα, οἱ πόθοι, τὰ φαρμάκια.
Σὰν πύργος ἔστεκε ψηλὸ κ' ἐπάνω του ἐφωλιάζαν
Χιλιάδες ὄνειρα χρυσᾶ, λὲς κ' ἦταν χελιδόνια
Κ' ἔφυγαν μὲ τὴν ἄνοιξη, τὰ σκόρπισε ὁ χειμῶνας.
Τώρα τὸ σκέπασαν μὲ μιᾶς ἡ καταχνιαῖς τοῦ κόσμου κτλ.
(Μνημόσυνα Βαλαωρίτου, σελ. 199).

** Π. Ἡ λογικὴ ὑμῶν μᾶς ἐνεθύμισε τὸν εἰπόντα: Ναὶ μὲν δὲν ἀντιλέγω ὅτι ὁ ἥλιος εἶνε εὔμορφος ἀστὴρ, ἀλλὰ ἡ σελήνη ὅμως εἶνε κατ' ἐμὲ χιλιάκις προτιμοτέρα, διότι μᾶς φωτίζει τὴν νύκτα, ὅτε ἴσα ἴσα ἔχομεν ἀνάγκην φωτὸς, ἐν ᾧ ὁ ἥλιος μᾶς δείχνει τὴ μούρη του τὴν ἡμέραν ὅταν δὲν τὸν χρειαζόμεθα καθόλου.— κ. Α. Ν. Ἀντὶ περιπόδια νομίζομεν προτιμοτέραν τὴν λέξιν καλτία, ἣν μεταχειρίζεται καὶ ὁ Πλούταρχος δὲν ἐνθυμούμεθα εἰς τίνα παράλληλον βίον κ. Δ. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ὁ κ. *. *. Ρ.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

912.

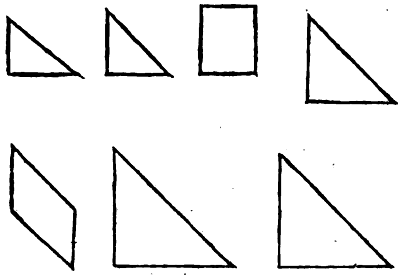

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ τὸ ἑπόμενον σχῆμα:

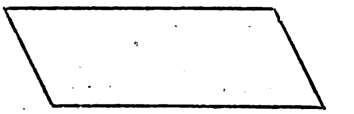

913.

Μ' ἔχεις ἔξυπνος ἂν ἦσαι· πλὴν καὶ ἂν κοιμᾶσαι μ' ἔχεις.
Μ' ἔχεις μὲ κλειςὸν τὸ ςόμα· μ' ἀνοικτὸν...—μὴν ἀπορῇς!—
κίνδυνον μεγάλον τρέχεις
νὰ μὲ χάσῃς ἐνῷ μ' ἔχεις. Μ' ἔχεις τόρα ἂν μ' εὕρῃς.

'Εν 'Αθήναις, τῇ 20 Νοεμβρίου 1879. + Α.

914.

Τρεῖς ἔπαιζον χαρτία, συνεφώνησαν δὲ ὅστις ἔχανε μίαν π α ρ τ ί δ α ν νὰ διπλασιάζῃ τὰ χρήματα τῶν ἄλλων δύο. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ παιγνιδίου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἕκαστος παίκτης ἔχασεν ἀνὰ μίαν π α ρ τ ί δ α ν, εὑρέθησαν ἔχοντες καὶ οἱ τρεῖς ἀνὰ 40 δραχμάς. Πόσας δραχμὰς εἶχεν ἕκαστος ἐν ἀρχῇ τοῦ παιγνιδίου;

'Εν Σύρῳ, Νοέμβριος τοῦ 1879. Θ. Ν.

915.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

. . . . N
. . . N .
. . N . .
. N . . .
N . . . .

916.

Διὰ τῶν λέξεων Tonnelle-virement-none, σχημάτισον γαλλικὴν λέξιν ἐξ 21 γραμμάτων.

917.

Ε†† Η††† Ο††††Σ Α†††Σ Ο†††Ν Ε††† Γ††††Ν Ε††† Ο Μ†† Η††Ν Σ††††††Ν

918.

Ποῖον εἶνε τὸ κύριον ὄνομα τὸ ὁποῖον δύναται ν' ἀναγνωσθῇ ἀδιακρίτως ἐκ δεξιῶν ἢ ἐξ ἀριστερῶν;

919.

'Εντὸς τῶν κατωτέρω κενῶν τετραγωνιδίων θέσον τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1-25 ἀριθμοὺς οὕτως ὥςε τὸ ἄθροισμα αὐτῶν καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως νὰ ἦνε τὸ αὐτό.

14	6	23	2	20
3				21
10		1		12
16				4
22		19		8

920.

Présent dans la nativité, présent dans la mort, je suis le commencement et la fin de tout.

921.

Mot carré syllabique.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Mon s e c o n d faisant sa toilette
Passe et repasse sur sa tête
A tour de rôle mon p r e m i e r
Et mon nécessaire d e r n i e r.

922.

P 1
Je V 4 G A

923.

Trouver dans les lettres suivantes, en conservant la forme de la croix, un nom d'homme et un nom de femme:

A
C
A R I I E L
E
R
U
M

924.

Pour me loger, lecteur, il me faut peu de place;
Dans l'univers j'occupe un très-petit espace.
Sans peine, cependant, je domine à la fois,
Les faibles, les puissants, les sujets et les rois.

ΛΥΣΕΙΣ

899.

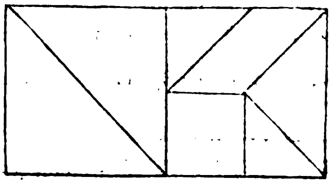

900.

Λ	Ρ	Α	Ψ
Ρ	Ι	Γ	Ω
Α	Γ	Α	Ρ
Ψ	Ω	Ρ	Α

901. 11 καὶ 17.— **902.** 'Η οἴησις εἶνε πρὸς τὸν οἰηματίαν ὅ,τι τὰ πτερὰ πρὸς τὴν ψυχὴν, ἥτις στερηθεῖσα αὐτῶν γίνεται χρυσαλλίς. — **903.** 'Ανάφη — ἀφή. — **904.** 'Ραφίς.— **905.** Ὅμηρος (μηρὸς, ὅρος) **906.** Rigoureusement.

907.

'Η φιλί' αὐτὰ τὰ χρόνια
'Ομοιάζει τὰ πεπόνια.
Γιὰ νὰ εὕρῃς τὰ καλὰ
Πρέπει νὰ κοποῦν πολλά.

Μία συνδρομήτρια τῆς 'Εστίας.

908.

R	A	T	E	R
A	D	A	G	E
T	A	L	O	N
E	G	O	U	T
R	E	N	T	E

909. Chasse-las.—**910.** 5f. 16c. ou 5 Françaises—**911.** La vérité s'élève au dessus de tout.

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι 'Ελένη**, 'Ελίζα Π. Σούτσου, Miss Terr, Μία ἑβδομηκοντοῦτις, 'Ελένη Χιονᾶ, *Κ, Lolla, Μία ἀσθενὴς, Μία συνδρομήτρια, Augot, κκ. Ernest Pellissier (ἅπαντα), 'Αντ. Δ., 'Ιωάννης Α. Κανταкίδης, Le Prince Paul, Κων. Κ. Μουτσόπουλος, Π. Α. Βακαλόπουλος, Ν. Ν., Σπυρ. Α. Καταπόδης, Λυκοῦργος Γ. Ζευγώλης, Lord Thograf, Εἷς φυλακισμένος, Μ. Καμπάνης, Two happy lovrs, Σπ. Κλάδης, Ι. Ν. Γιαννιὸς, C. Reinhold (Πειραιῶς), Ι. Κ. Τζάθας (Ὕδρας), 'Αντ. Σαβόγιας (Πατρῶν), Η. Ι. Παπαναστασίου, Θ. Π. Στραβοσκιάδης, Γ. Κουτσομητόπουλος, Χρ. Γιαννόπουλος (Καλαμῶν), Μέλης (Σμύρνης), Οἰδίπους καὶ αἱ θυγατέρες του, Εἷς Ζουλούς.

'Αθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 153. — 2 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

LES MISÉRABLES Τῆς θαυμασίας ταύτης μυθιστορίας τοῦ Βίκτωρος Οὐγὼ γίνεται κατ' αὐτὰς νεωτάτη ἔκδοσις ὑπὸ τοῦ κ. Eugène Hugues (rue du Hasard, 8, Paris) κοσμουμένη ὑπὸ 500 εἰκόνων.

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1879 λήγει τὸ τέταρτον ἔτος τῆς Ἑστίας. Ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὴν Ἑστίαν καὶ κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος, παρακαλοῦνται ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς, πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1880, τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου. Πρὸς τοὺς ἀποστέλλοντας τὴν συνδρομὴν των μετὰ τὴν ἀνωτέρω ἐποχὴν, γνωστοποιεῖται, ὅτι ὀφείλουσι νὰ ἀναθέτωσιν εἴς τινα τῶν ἐν Ἀθήναις γνωρίμων αὐτῶν τὴν φροντίδα νὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Ἑστίας τὰ ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς ἐκδοθησόμενα φύλλα, διότι ἡ διεύθυνσις αὐτῆς δὲν ἀναλαμβάνει τὴν ἀποστολὴν προηγουμένων φύλλων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1960. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 2 Δεκεμβρίου 1879. Ἀρ. 205 (153). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ δήμου Κορωνιατῶν. — Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου). — Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Πέρα. — Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας... κωφάλαλος. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δελα-Ῥοσφουκὼ (Μετάφρ. Τ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1961. **Σύντομος ὀρεογραφικὴ καὶ ὑδρογραφικὴ ἔκθεσις τῶν κοιλάδων Πηνειοῦ καὶ Θυάμιδος** ὑπὸ Μ. Χρυσοχόου. Ἀθήνησι ἐκ τοῦ τυπογρ. Ν. Γ. Πάσσαρη. 51 ὁδὸς Εὐριπίδου — 51. 1879. Σελίδες 22.

1962. **Carte de l'Epire méridionale contenant les nouvelles frontières grecques d'après le traité de Berlin.** Dressée par M. Chrysochoos et publiée par le comité central de la défense nationale et de la fraternité. Athènes au mois de Juillet 1879. Gravée sur pierre par G. Kohlmann. — Echelle au 1/200,000me. [Τὰ δύο ταῦτα ἔργα τοῦ κ. Μ. Χρυσοχόου ἀποτελοῦσιν ἓν ὅλον. Ἐν τῷ πρώτῳ συνοπτικῶς περιγράφει τὰ ὄρη καὶ τοὺς ποταμοὺς τῶν κοιλάδων Πηνειοῦ καὶ Καλαμᾶ (Θυάμιδος), καὶ ἐκφέρει γνώμην ἰδίαν περὶ τῶν μερῶν, ἅτινα πρέπει νὰ διέρχηται ἡ ὑπὸ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου ὁριζομένη γραμμὴ τῶν βορείων συνόρων τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ, τῷ χάρτῃ τῆς μεσημβρινῆς Ἠπείρου, κυρίως ἠθέλησε νὰ καταδείξῃ τὰς ἀληθεῖς καὶ πραγματικὰς πηγὰς τοῦ Καλαμᾶ. Θέτει δὲ αὐτὰς παρὰ τὸ χωρίον Κακόλακκος, κείμενον κάτωθεν τῆς Τούμπας, οὕτω καλουμένης τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τοῦ ὄρους τῆς Νεμέρτσκας, σημεῖον ὅλως διάφορον τῶν τέως σημειουμένων ἐν τοῖς γνωστοῖς τῆς Ἠπείρου πίναξιν, ὡς πηγῶν ἀρχικῶν τοῦ Καλαμᾶ. Πάντα δὲ τὰ μέρη, ὧν μνείαν ποιεῖται, ὁ Κ. Χρυσοχόος ἐπεσκέφθη καὶ ἰδίᾳ χειρὶ ἐπὶ τόπου περιέγραψε καὶ ἐσχεδίασεν].

1963. **Δραματικὴ βιβλιοθήκη. Αἱ δύο ὀρφαναί.** Δρᾶμα εἰς ὀκτὼ μέρη ὑπὸ τῶν Γάλλων Α. δ'Εννερὺ καὶ Κορμὸν, μεταφρασθὲν ὑπὸ Στεφ. Ι. Παπαμιχάλη. Ἐν Σμύρνῃ, τύποις Ν. Α. Δαμιανοῦ, 1879, 8ον, σ. δ' καὶ 148, φρ. 2.

1964. **Alphonse Daudet: Οἱ βασιλεῖς ἐν ἐξορίᾳ.** Μυθιστορία νεωτάτη μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Δ. Βάρλα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη, 1879, 8ον. [Ἡ μυθιστορία αὕτη ἐξεδόθη πρὸ μικροῦ ἐν Παρισίοις καὶ ἀριθμεῖ πολλὰς μέχρι τοῦδε ἐκδόσεις. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ἐκ τῆς 23ης ἐκδόσεως, δημοσιεύεται δὲ περιοδικῶς. Μέχρι σήμερον ἐξεδόθησαν τρία τυπογραφικὰ φύλλα.].

1965. **Κανονισμὸς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑταιρίας τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν.** Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ΑΩΟΘ', 8ον, σ. 15. [Ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ἐγκυκλίου τῆς Ἑταιρίας ταύτης, ἧς πρόεδρος εἶνε ὁ κ. Σάββας Ἰωαννίδης, ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα:

Τὸ πρακτικώτερον τῆς ἐργασίας τῆς Ἑταιρίας ἀποτέλεσμα ἔσαι ἡ περισυνάθροισις πάντων τῶν προϊόντων τῆς τέχνης καὶ βιομηχανίας τοῦ ἑλληνικοῦ μεσαίωνος, νομισμάτων, μεταλλίων, χειρογράφων κλπ. ἅτινα διασωζόμενα μέλλουσι κεῖσθαι ἐν Μουσείῳ προσιτὰ παντὶ τῆς ἱστορίας τῶν ἐπιστημῶν, γραμμάτων καὶ τεχνῶν ἐραστῇ, ἀπαλλαττόμενα δὲ τῆς τύχης τῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν μεταφορᾶς· ἄλλως τε, οὐδὲν ἕτερον συμβάλλεται τοσοῦτον εἰς τὴν ἀκριβῆ μελέτην τῶν μέσων χρόνων τοῦ βίου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅσον ἡ αὐτοψία τῶν διαφόρων τῆς τέχνης, τῆς βιομηχανίας, τοῦ λόγου, τῆς μνήμης, τῆς φαντασίας προϊόντων· διὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ συνεργασίας τῶν τῆς Ἑταιρίας μελῶν κατορθωθήσεται ἡ σύστασις βιβλιοθήκης, περιεχούσης πᾶν ὅ,τι χρήσιμον εἰς τὰς ἡμετέρας μελέτας, ὡς καὶ ἡ δημοσίευσις δελτίου τινὸς, ἐν ᾧ ποικίλαι διατριβαὶ καὶ ἀνακοινώσεις τῶν μελῶν ἐκδοθήσονται].

1966. **Διδακτικὴ μέθοδος διὰ τὴν σπουδὴν τῶν γλωσσῶν Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωμουνικῆς** ἤτοι α) Γραμματικὴ ἑλληνικὴ, συνταχθεῖσα καὶ γραφεῖσα ῥωμουνιστί· β) γραμματικὴ ῥωμουνικὴ, συνταχθεῖσα καὶ γραφεῖσα ἑλληνιστί· γ) συμπλήρωμα, δηλαδὴ γυμνάσματα, θέματα, ἐκθέσεις, διηγήσεις, μῦθοι, ἐπιστολαὶ κλπ. εἰς ἀμφοτέρας τὰς γλώσσας, πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν γραμματικῶν κανόνων καὶ πρὸς ἄσκησιν εἰς τὴν σύνταξιν καὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἰδεῶν· δ) παράρτημα, ἤτοι συλλογὴ τῶν μᾶλλον ἀναγκαίων καὶ μᾶλλον εὐχρήστων λέξεων ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ ῥωμουνικῇ γλώσσῃ, φράσεις διάφοροι καὶ προτάσεις, γνωμικὰ, διάλογοι συνήθεις κλπ. ὑπὸ Στυλιανοῦ Δ. Σαράσσογλου, πρώην διδασκάλου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, διοικητικοῦ καὶ προξενικοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἐσχάτως δημοσιογράφου. (Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι εὔχρηστον εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀναγνωστῶν). Ἐν Βραΐλᾳ, τυπογραφεῖον Π. Μ. Πεστεμαλτζιόγλου, 1879, 8ον, σ. 243, φρ. 5.

1967. **Πλάτων.** Τόμος Β', τεῦχος Α'. Ἐν Ἀθήναις, Νοέμβριος 1879. Περιεχόμενα: Δημοτικὴ παίδευσις καὶ καθολικὴ ψηφοφορία ὑπὸ Νεοκλέους Καζάζη. — Ὁ Πλατωνικὸς ἔρως ὑπὸ Μ. Waddington μετάφρ. Ι. Μοσχάκη. — Διαφορὰ τῆς ἱστορικῆς, ποιητικῆς καὶ φιλοσοφικῆς τέχνης. (Ἐκ τῶν περὶ τοῦ βίου τοῦ Θουκυδίδου προλεγομένων τοῦ Γουλιέλμου Roscher), μετάφρ. Ι. Δημητριάδου. — Περιγραφὴ τῆς ἐν τῷ Πόντῳ πόλεως Ἀμισοῦ (πάλαι Σαμψοῦντος) ὑπὸ Γρ. Ἀερικοῦ διδασκάλου αὐτόθι. — Ἔθιμα γάμων ἐν Βιτύνῃ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ Π. Παπαζαφειροπούλου σχολάρχου αὐτόθι. — Δημοτικὴ Ἀνθολογία. Α'. Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν «Δημωδῶν Συλλεκτῶν» Ι. Γ. Θεοδωροπούλου. Β'. Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Αελέκου. — Ὁδηγίαι τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας πρὸς τοὺς κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἐπιθεωρητὰς μετὰ τῶν πορισμάτων τῆς ὑπ' αὐτῶν γενομένης ἐπιθεωρήσεως τῶν δημοτ. σχολείων καὶ στατιστικαὶ πληροφορίαι. — Ἐγκύκλιος τοῦ Ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου. — Φιλοσοφία τοῦ λαοῦ ὑπὸ Ν. Ἀναστασίου.

1968. **Βύρων.** Τόμος Δ', φυλλάδιον ΣΤ'. Ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα: Ν. Πετρῆ, Κάρολος Ῥίττερ. — Θεοδώρου Καρούσου, Βίος Δημοσθένους. — Π. Κουπιτώρη, Μελέτη ἱστορικὴ καὶ φιλολογικὴ περὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀλβανῶν. — Κ. Κυριαζίδου, Περὶ τοῦ κατ' ἐμφάνειαν θανάτου. — Ναρκίσου Ἀπηλιώτου, Ὁ Ἄπελπις. — Θεοδότου Γ. Γεννάδη, Προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις Ἕλλησι. — Τιμολέοντος Ἀμπελᾶ, Κρῆτες καὶ Βενετοί. — Ἐργασίαι φιλολογικοῦ συλλόγου Βύρωνος. — Γ. Β. Πινιατώρου, Τεμάχια τινὰ ἐκ τῶν λατινικῶν αὐτοῦ ποιημάτων.

1969. **Aperçu rapide sur l'île de Chypre.** Rôle actuel, — Transformation, — Histoire, — Esquisse géographique de la nouvelle Colonie Anglaise, par un Membre de la Société de géographie. Montpellier, 1879, 8o, p. 94.

1970. **Souvenirs historiques de la Cam-**

Digitized by Google

pagne de Morée (1828) par le général Baron Dumont 35e régiment d'infanterie de ligne. La Rochelle, 1879, gr. in 8°, p. 27.

1971. **En Orient, drames et paysages**, par Mme Lydie Paschkoff. Paris. Sandoz et Fischbacher, 1879.

Ἐν Νεαπόλει ἐξεδόθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ κ. Padiglione περίεργος μονογραφία περὶ τοῦ Γεωργίου Καστριώτου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ.

— Ἐν Γερμανίᾳ, γράφει ἡ Κ λ ε ι ὼ, ἐγένετο ἐσχάτως ἡ τρίτη ἔκθεσις τῶν ἐκμαγείων τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφέντων ἀρχαίων λειψάνων. Ὁ γηραιὸς αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἐπεσκέψατο τὴν ἔκθεσιν καὶ ἤκουσε μετὰ πλείστου ὅσου διαφέροντος τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐξηγήσεις τῶν καθηγητῶν Κουρτίου καὶ Ἄδλερ. Περὶ τῆς τρίτης ταύτης ἐκθέσεως ἡ Γ ε ν ι κ ὴ Ἐ φ η μ ε ρ ὶ ς τῆς Αὐγούστης ἐδημοσίευσε τῇ 25 νοεμβρίου μακρὸν ἄρθρον. Κατὰ τὴν ἑλληνογερμανικὴν σύμβασιν, μόνη ἡ Γερμανία δικαιοῦται νὰ λαμβάνῃ ἀντίγραφα καὶ ἐκμαγεῖα τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνορυσσομένων ἐπιγραφῶν καὶ ἀγαλμάτων. Παρόμοια ἐκμαγεῖα παρηγγέλθησαν ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σαξονίας καὶ ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Γότθας Ἐρνέστου, ὅστις ἠρνήθη ἄλλοτε τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ διασώζει ἀείποτε ἀκμαίαν ἐν τῇ καρδίᾳ του εἰλικρινῆ ἀγάπην πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος.

— Ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ κόμητος Χάσφελδ ἠγόρασεν ἐσχάτως ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις πολυτιμοτάτην συλλογὴν ἀρχαίων λαμπρῶν λειψάνων Περγαμηνῆς τέχνης, προορισμένην νὰ κοσμήσῃ τὸ ἐν Βερολίνῳ Μουσεῖον.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

1ον. 118 Νεαρὰ (ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τελειοτέρων ἐκδόσεων, μετὰ ἑρμηνευτικῶν καὶ ἱστορικῶν σημειώσεων, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τὴν μετὰ ταῦτα νομοθεσίαν) ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρ. Γ. Βελέντζα, φοιτητοῦ τῆς Νομικῆς.

2ον. Σύντομον ἐγχειρίδιον περὶ γαλλικῆς στιχουργίας εἰς τὴν ἑλληνικὴν γεγραμμένον, ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάννου Σωμερίτου, καθηγητοῦ τῆς γαλλικῆς.

3ον. «Ῥήγας Φεραῖος», ἐφημερὶς τοῦ φερωνύμου ἐν Καρκόρᾳ συλλόγου.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Α. Παρασυράκη ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ «Πανελλήνιον Ἡμερολόγιον», περιέχον πλείστας διατριβὰς ἑλλήνων καὶ ἄγγλων λογίων καὶ εἰκονογραφίας. Τιμᾶται δέκα σελινίων καὶ ἓξ πενῶν καὶ πωλεῖται ἐν Ἀθήναις μὲν ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Βίλβεργ, ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῶν κ. ἀδελφῶν Δεπάστα.

— Ἡ Κ λ ε ι ὼ ἐν τῷ φύλλῳ αὐτῆς τῆς 6 Δεκεμβρίου (ἑ. ν.) δημοσιεύει ἀνεκδότους ἐπιστολὰς τῶν ἀειμνήστων Κυβερνήτου, Κανάρη, Γιάννου Ῥάγκου, Μανώλη Τουμπάζη, Ἀνδρέου Μιαούλη καὶ Σταμ. Γεωργιάδου (1829, 1830 καὶ 1831) πρὸς τὸν ναύαρχον Ἔϊδεν.

— Ὁ ὁμογενὴς λόγιος καὶ καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ἐμπορικῇ σχολῇ τῆς Ἐνετίας κ. Κ. Τριανταφύλλης, κληθεὶς ἐφέτος νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν ἐπίσημον ἐναρκτήριον λόγον, ἐξελέξατο ὡς θέμα τὴν γέννησιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τὰς σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ὁ λόγος, ἐκτυπωθεὶς εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον, ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν ἐφημερίδων.

LA MODE FRANÇAISE

37 – Rue de Lille, à Paris – 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

[Ταχυδρομικὰ ἑνὸς τόμου διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν: Ἀδέτου λεπτὰ 60, δεδεμένου λεπτὰ 80.]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[29 Νοεμβρίου 1879.]

Ὁ βέης τῆς Τύνιδος ἀπένειμε πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα Γεώργιον τὸ παράσημον «Νισάνι ἰφτιχάρ», ἀδαμαντοκόλλητον. Τὸ αὐτὸ δὲ παράσημον ἔλαβον καὶ οἱ κκ. Κουμουνδοῦρος καὶ Δηλιγιάννης. — Προχθὲς ἡ Βουλὴ ἐπεκύρωσεν ἁπάσας τὰς ὑπολειπομένας ἐκλογάς, καὶ οὕτω ἐπεράτωσεν ἅπασαν τὴν ἐξελεγκτικήν της ἐργασίαν. Ἐξ 62 ἐκλογῶν τοῦ κράτους μία μόνη ἠκυρώθη, ἡ τῆς Κραναίας. — Χθὲς ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τοῦ τακτικοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξελέχθη ὁ ὑποψήφιος τοῦ ὑπουργείου κ. Σ. Σωτηρόπολος διὰ ψήφων 147 ἐπὶ 182 ψηφοφορησάντων. Εὑρέθησαν δὲ 30 ψηφοδέλτια λευκὰ καὶ 5 φέροντα ἄλλα ὀνόματα. Ἡ ἀντιπολίτευσις εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ δοθῇ πολιτικὸς χαρακτὴρ εἰς τὴν περὶ ἐκλογῆς προέδρου τῆς Βουλῆς ψηφοφορίαν, ἑπομένως δὲν ὑπέδειξεν ἴδιον ὑποψήφιον. — Σήμερον γενήσεται ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀντιπροέδρων καὶ γραμματέων τῆς Βουλῆς. — Τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν ὄρη ἐκαλύφθησαν σήμερον ὑπὸ χιόνων, δριμὺ δὲ ἐπῆλθε ψῦχος. — Σήμερον ἐγένετο ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τοῦ Βιγκελμάνου ἐν τῷ ἐνταῦθα γερμανικῷ Ἰνστιτούτῳ, εἰς ἣν παρῆσαν πλεῖστοι λόγιοι γερμανοὶ καὶ ἕλληνες. — Διωρίσθησαν κυβερνῆται τοῦ μὲν ἀτμοδρόμωνος Ἑ λ λ ά δ ο ς ὁ κ. Λεωνίδας Παλάσκας, τοῦ δὲ Ν α υ ά ρ χ ο υ Μ ι α ο ύ λ η ὁ κ. Ἀνδ. Μιαούλης. — Τῇ 20 Ἰανουαρίου, κυριακῇ, γίνεται καθ' ἅπαντας τοὺς δήμους τοῦ κράτους καὶ καθ' ἕκαστον τῶν ἐκλογικῶν τμημάτων αὐτῶν σύγχρονος ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἐπαρχιακῶν συμβούλων. — Συνομολογήθη μεταξὺ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως καὶ τῶν τοῦ Βελγίου, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλβετίας, νομισματικὴ σύμβασις, καθ' ἣν ἅπασαι αἱ ῥηθεῖσαι κυβερνήσεις θέλουσι δέχεσθαι ἀδιακρίτως ἐν τοῖς δημοσίοις αὐτῶν ταμείοις τὰ ἐν οἱαδήποτε τῶν ἐπικρατειῶν τούτων ἐκτετυπωμένα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα, ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅμως ν' ἀποκλείωσι τὰ νομίσματα ἐκεῖνα, ὧν τὸ βάρος ἤθελε μειωθῆ ἐκ τριβῆς κατὰ ½ %. Ἡ σύμβασις αὕτη ἐκτελεστέα ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1880 θέλει ἰσχύσει μέχρι τῆς 1 Ἰανουαρίου 1886. — Λέγεται ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν θέλει ὑποβάλει κατ' αὐτὰς διάφορα νομοσχέδια περὶ κατασκευῆς ἑνὸς θωρηκτοῦ, 8 ναρκοφόρων ἀκάτων καὶ ἄλλων. — Ἡ Σουηδικὴ κυβέρνησις κατήργησε τὴν ἐν Ἀθήναις θέσιν τοῦ ἐπιτετραμμένου αὐτῆς. — Ἐν Ἀθήναις διατρίβει ὁ καθηγητὴς κ. Ε. Zachariae von Lingenthal, πρὸς ὃν οἱ καθηγηταὶ τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου παρέθηκαν τὸ παρελθὸν σάββατον γεῦμα. — Ἡ γαλλικὴ ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία Φραισινὲ καὶ Σα θέλει συστήσει νέαν γραμμὴν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αἰγύπτου. — Ὁ κ. Ἀπόστολος Μακράκης δικασθεὶς ἐν τῷ κακουργοδικείῳ Ἀμφίσσης ἐπὶ ἐξυβρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατεδικάσθη εἰς ὀκτὼ μηνῶν φυλάκισιν. — Κατὰ τὴν «Σφίγγα» τῶν Θηβῶν, τριάκοντα περίπου οἰκογένειαι ἐν τῷ χωρίῳ Βίλλια τῆς Εἰδουλλίας προσεβλήθησαν ἐξ εὐλογίας, ἀπεβίωσαν δὲ δέκα ἄτομα. — Ἐκ τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ τμηματάρχου τοῦ τηλεγραφικοῦ τμήματος κ. Β. Γιαννούλη φυλλαδίου «Στατιστικαὶ πληροφορίαι περὶ τῆς τηλεγραφικῆς ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ 1876-1878» ἐξάγεται ὅτι, ἐνῷ τὸ ἔλλειμμα κατὰ τὸ 1876 ἀνήρχετο εἰς δραχμὰς 174,654, τὸ 1877 ἠλαττώθη εἰς 118,645. Κατὰ δὲ τὸ 1878 ἀντὶ ἐλλείμματος προῆλθε περίσσευμα δραχ. 31,398. Κατὰ τὸ 1878 διεβιβάσθησαν διὰ τῶν τηλεγραφείων τοῦ Κράτους ἐν ὅλῳ 328,804 τηλεγραφήματα (303,812 ἐσωτερικὰ καὶ 22,992 ἐξωτερικὰ) ἐξ ὧν δημόσια 82,820, τῆς ὑπηρεσίας 6,767, καὶ ἰδιωτικὰ 289,217. Ἐστάλησαν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ 31, 259 καὶ διῆλθον διαβατικὰ ἐξωτερικὰ 37,127. — Οἱ ἔμποροι Πειραιῶς σκέπτονται ὅπως συστήσωσι χρηματιστήριον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνέστησαν ἐπιτροπὴν ἵνα συνάξῃ συνδρομὰς πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ. — Εἰς τὴν θέσιν Ζαχαράκι πέντε λησταὶ ἐνεδρεύοντες συνέλαβον τρεῖς Τυμφρηστίους, ἐξ ὧν τὸν μὲν ἕνα ἀπέλυσαν τοὺς δὲ δύο ἔλαβον αἰχμαλώτους. — Ἐπετράπη ἡ εἰσαγωγὴ βοῶν καὶ βουβάλων ἐξ Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας εἰς Ἑλλάδα, ἐκλιπούσης τῆς ἐπιζωοτίας κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα. — Κάτοικός τις τοῦ χωρίου Κορωπῆ, ὅστις ἐγένετο ἀφανὴς ἐκ τοῦ χωρίου του πρὸ δύο ἤδη μηνῶν, εὑρέθη φονευμένος ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὑπωρειῶν τοῦ Ὑμηττοῦ. — Μεταξὺ Σύρου καὶ Ἀλεξανδρείας συνέστη ῥωσσικὴ ἀτμοπλοϊκὴ γραμμή, ἧς ἕδρα εἶνε ἡ Σύρος. Τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον θὰ ἀναχωρήσῃ δι' Ἀλεξάνδρειαν τῇ 6 Δεκεμβρίου.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

30 Νοεμβρίου 1879 — 30 Νοεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμόλ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοχομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ. * 8 %	πληρ. ἐν	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	282
25 » » 9 %	Ἑλλάδι καὶ	40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	292
26 » »	ἐξωτερικῷ	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 381
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	275
9 » »	Ἑλλάδι μό-	18,000	459	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	53.20	560.—	560	» 515δ.π
6 » δρ. (μετ' ἀμ)	νον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	104 1/2
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 192
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου / 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	385 1/2

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,415
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	157 1/2
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 118 1/2
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	» 15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 74
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 180
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	» 20,000,000	» 14,000,000			» 3.—	» 140	» 86 1/4

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 65.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.14.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 22.75
Λ. Στερλ. » 28.65
Λ. Ὀθωμ. » 26 10
Αὐςρ. Φλ. » 13.30
Ἀρ. 5φρα. » 5.60
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (21 Νοεμβρίου). — Ἐμπ. 28-35.50 — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (27 Νοεμβρίου) Ἰον. 28.60.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (5 Δεκεμβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 35 5/8
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %.. » 257
» » » 8 %.. » 249 59
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 78 50
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 - 109 17/40
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23. 10 - 15
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 109 23/40
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 12/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ὀκτωβρίου)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.37
Εἰκοσάφραγκον » 9.33
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (5 Δεκεμβρίου)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.55
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.15
Εἰκοσάφραγκον » 9.31
Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Νοεμβρίου.)
Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.25—30.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζημία 107 1/2—102 1/2 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Καν Ζ. Β. Ἀθήνας, Mis Q. de S. Η. καὶ κ. Δ. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Φίλ φ. Δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ δημοσιεύσωμεν, διότι ὁ διατρίβων κατ' αὐτὰς ἐν Ἀθήναις δὲν εἶνε ὁ γνωστὸς ἱστορικὸς, ὅπως ἐσφαλμένως ἀνηγγέλθη παρὰ τῶν ἐφημερίδων, ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Αὔγουστος Mommsen, ὁ φιλολόγος. — κ. Ι. Π καὶ Γ. Α. Δυστυχῶς ἀγνοοῦμεν. Κ. Ν. Π. Ἰθάκην. Χάρτης περιλαμβάνων τὰς ἐπαρχίας τῆς δούλης καὶ ἐλευθέρας Ἑλλάδος εἶνε ὁ τελευταῖον ἐκδοθεὶς ὑπὸ τοῦ Κιπέρτου, δαπάνῃ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ ὁμογενοῦς κ. Ζαφειροπούλου, πωλούμενος εἰς τὸ ἐνταῦθα γραφεῖον τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ὁ χάρτης ὅμως οὗτος, ἅτε χαραχθεὶς πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων δὲν περιέχει λεπτομερείας. Κατὰ μέρος δὲ πίνακες γεωγραφικοὶ λεπτομερεῖς καὶ ἀκριβεῖς εἶνε ὁ τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας τοῦ παρ' ἡμῖν ἐπιτελείου, καὶ τῆς μεσημβρινῆς Ἠπείρου τοῦ κ. Χρυσοχόου. Τῆς ἐλευθέρας δὲ Ἑλλάδος χάρτης ἐντελέστερος θεωρεῖται ὁ τοῦ Γαλλικοῦ ἐπιτελείου. Εἰς συνήθη δὲ καὶ καθημερινὴν χρῆσιν πρὸς λύσιν ἀποριῶν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὁ τοῦ Kiepert μικρὸς χάρτης τῆς Ἑλλάδος. — κκ. Α. Β. Bonn, Σ. Α. Σ. Βραΐλαν, Ἑταιρ. Μ. Ε καὶ κ. Χ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Φ. Α. Β. Βιέννην, Ρ. Ι. Ν. Βερολῖνον, Κας Ζ. Α. Κ καὶ Χ. Ν. Π. Πάτρας, Κ. Δ. Β. Ἀταλάντην, Α. Φ. Σμύρνην, Ν. Π. Γ. Πειραιᾶ, Ὑποκατάστημα Ἐθνικ. Τραπέζης Πύργον, Η. Α. Φ. Ἀργοστόλιον, Καν Ε. Τ. Φ Κεφαλληνίαν, Τ. Α. Μ. Τρίπολιν, Π. Κ. Σύρον, Π. Ἀθήνας, Ἐληφθησαν. — Καν Φ. Ε. Βελιγράδιον. Σᾶς ἐγράψαμεν πρὸ 20 ἡμερῶν. — κ. Ε. Γ. Λυών. Προσεχῶς θ' ἀπαντήσωμεν. — κ. Π. Ι. Π. Καλάμας. Παρεδόθη τῷ κομιστῇ τῆς ἐπιστολῆς σας. — κ. Γ. Γ. Ἀργοστόλιον. Ἀπεστάλη τῇ 24. — κ. Ι. Β. Μασσαλίαν. Ἀναμένομεν καὶ τὸ τέταρτον. — κ. Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν. Ἀπεστάλη τῇ 24. — *** Un seul but: paraître. — Καν Ε. Σ. Μ. Σύρον. Δρ. 15—ἂς δύνασθε νὰ μᾶς ἀποστείλητε διὰ γραμματοσήμων. — κ. Ν. Δ. Πάτρας. Διότι δὲν ἐλήφθησαν εἰσέτι τὰ χρήματα. — Καν Μr. Henry Greville εἶνε ψευδώνυμον τῆς κυρίας Alice Durand. Εἶνε θυγάτηρ τοῦ καθηγητοῦ κ. Fleury, ἐγεννήθη δ' ἐν Παρισίοις τῷ 1842. Μετὰ τοῦ πατρός της διέτριψεν ἐπί τινα ἔτη ἐν Ῥωσσίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πλεῖστα μυθιστορήματα αὐτῆς ἔχουσι ῥωσσικὴν ὑπόθεσιν. Ἀπὸ τοῦ 1876 ἡ κυρία Durand ἐδημοσίευσε πλεῖστα μυθιστορήματα αὐτῆς, ὧν τινα κατεχώρισε τὸ Journal des Débats καὶ ἡ Revue des Deux Mondes. Τὸ τελευταῖον Lucie Rodey, οὗτινος συνιστῶμεν ὑμῖν τὴν ἀνάγνωσιν, ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸν λήξαντα Νοέμβριον ἐν τῇ ἀρτιφανεῖ Nouvelle Revue. — κ. γ. Renan, Taine.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Παίγνια

Δύνασαι ἐκ προοιμίων νὰ εἴπῃς εἴς τινα, μετὰ τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ ἐνεργήσῃς πρόσθεσίν τινα, τὸ ἄθροισμα αὐτῆς, τηρῶν τοὺς ἑπομένους κανόνας:

α' — τὸ ποσὸν τῶν προσθετέων ἀριθμῶν πρέπει νὰ ἦνε ἄρτιον (ζυγὸν), ἀδιάφορον δὲ ἐκ πόσων ἕκαστος ἀριθμὸς θ' ἀποτελεῖται ψηφίων.

β' — ἕνα ἀριθμὸν θὰ γράφῃ ὁ ἕτερος καὶ μετ' αὐτὸν ἀμέσως θὰ γράφῃς σὺ ἄλλον, προσέχων ὅμως ὥστε τὸ ἄθροισμα τῶν συστοίχων ψηφίων τῶν δύο αὐτῶν ἀριθμῶν ν' ἀποτελῇ πάντοτε τὸν ἀριθμὸν 9. Ἐννοεῖται ὅτι ὑπὸ τὸ μηδὲν θὰ γράφῃς 9, ὑπὸ τὸ 9 δὲ 0.

Τούτων τεθέντων καὶ ὡρισμένου ὄντος ἐκ τῶν προτέρων τοῦ ποσοῦ τῶν προσθετέων ἀριθμῶν καὶ ἐκ πόσων ἕκαστος θὰ ἀποτελεῖται ψηφίων, ὅπως δώσῃς ἐκ προτέρων τὸ ἄθροισμα αὐτῶν, λαμβάνεις ἕνα ἀριθμὸν ἀποτελούμενον ἐκ τόσων 9 ὅσα ψηφία ἔχει ἕκαστος τῶν προσθετέων ἀριθμῶν, τοῦτον δὲ τὸν ἀριθμὸν πολλαπλασιάζεις διὰ τοῦ ἡμίσεως τῶν σειρῶν, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ προσθετέον ποσὸν, καὶ οὕτως ἔξεις τὸ ζητούμενον ἄθροισμα. Π. χ. σοὶ προτείνει τις νὰ ποιήσῃς μετ' αὐτοῦ πρόσθεσιν τεσσάρων ἀριθμῶν, ἑκάστου ἔχοντος τέσσαρα ψηφία. Ἐκ προοιμίων ἀπαντᾷς ὅτι τὸ ἄθροισμα θὰ ἦνε 19,998, διότι τὸ 9999 πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ 2 (τοῦ ἡμίσεος δηλαδὴ τῶν προσθετέων 4 ἀριθμῶν) ἰσοῦται μὲ 19,998 καὶ προσκαλεῖς αὐτὸν νὰ γράψῃ τὸν πρῶτον ἀριθμόν.

Ὁ πρῶτος γράφει π. χ.	5248
Σὺ	4751
Ὁ πρῶτος	9280
Σὺ	719
	19,998

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύναταί τις νὰ προείπῃ τὸ ἄθροισμα μακροτάτης προσθέσεως ἐξ ὁσωνδήποτε ψηφίων σύγκηται ἕκαστος ἀριθμός. Πρόκειται π. χ. νὰ προστεθῶσι δώδεκα ἀριθμοὶ, ὧν ἕκαστος περιλαμβάνει ἐννέα ψηφία.

Ὁ	α'	γράφει	805.543.120
»	β'	»	194 456.879
»	α'	»	100.389.910
»	β'	»	899 610.089
»	α'	»	467 742 091
»	β'	»	532 257.908
»	α'	»	111.473.218
»	β'	»	888 526.781
»	α'	»	277 102 006
»	β'	»	722 897.993
»	α'	»	999 456 789
»	β'	»	543.210
			5, 999.999.994

Ἐνταῦθα παρατηρεῖται ὅτι ἕκαστος ἀριθμὸς ἀποτελεῖται ἐξ ἐννέα ψηφίων, ἄρα καὶ ὁ πολλαπλασιαστέος ἀριθμός μας θὰ φέρῃ κατὰ σειρὰν ἐννεάκις τὸν 9 ἤτοι 999.999.999

6

5, 999.999.994

Τοῦτο δὲ πολλαπλασιαζόμενον μὲ τὸ ἥμισυ τῶν σειρῶν τῶν ἀριθμῶν (αἱ ὁποῖαι εἶνε ἐν ὅλῳ 12), ἤτοι μὲ τὸ 6, μᾶς δίδει τὸ γινόμενον 5.999.999.994 ὅπερ εἶνε συνάμα καὶ τὸ ἄθροισμα τῶν ἀνωτέρω 12 ἀριθμῶν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Νοεμβρίου 1879. ΙΩΝΑΣ.

925.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Α	Α	Η	Η
Η	Η	Θ	Μ
Μ	Μ	Ν	Ν
Ν	Ρ	Υ	Υ

Διὰ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων νὰ σχηματισθῇ κυβόλεξον.

926.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Remplacer les points par des lettres de manière à former dix mots carrés.

. . . A . . . E . . . I . . . O . . . U
. . A . . . E . . . I . . . O . . . U .
. A . . . E . . . I . . . O . . . U . .
A . . . E . . . I . . . O . . . U . . .
A . . . E . . . I . . . O . . . U . . .
. A . . . E . . . I . . . O . . . U . .
. . A . . . E . . . I . . . O . . . U .
. . . A . . . E . . . I . . . O . . . U

927.

Εὑρὲ τρεῖς ἀριθμοὺς, ὧν τὸ μὲν γινόμενον εἶνε 112, τὸ ἄθροισμα τῶν τετραγώνων των 117 καὶ τὸ ἄθροισμα τῶν κύβων των 863.

ΛΥΣΕΙΣ

912.

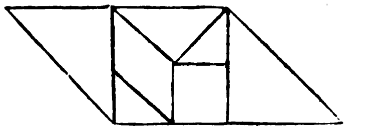

913. Πνεῦμα.

914.

	Α'	Β'	Γ'
	65	35	20
Ὁ α' ἔχασε τὴν πρώτην παρτίδαν καὶ ἐδιπλασίασε τὰ χρήματα τῶν ἄλλων............	—55	+35	+20
Ὑπόλοιπον	10	70	40
Ὁ β' ἔχασε τὴν δευτέραν παρτίδαν καὶ ἐδιπλασίασε τὰ χρήματα τῶν ἄλλων............	+10	—50	+40
Ὑπόλοιπον	20	20	80
Ὁ γ' ἔχασε τὴν τρίτην παρτίδαν καὶ ἐδιπλασίασε τὰ χρήματα τῶν ἄλλων............	+20	+20	—40
Ὑπόλοιπον	40	40	40

915.

μ	ἡ	κ	ω	Ν
ἡ	ϊ	ό	Ν	η
κ	ό	Ν	ι	ς
ῶ	Ν	ι	ο	ς
Ν	ῆ	σ	σ	α

916. Reconventionnellement. — **917.** Καθ' ἡμᾶς, οὐδεὶς ἄλλος ὀρθὴν ἔχει γνώμην, εἰμὴ ὁ μεθ' ἡμῶν συμφωνῶν. — **918.** Ἄννα.

919.

14	6	23	2	20
3	17	15	9	21
10	24	1	18	12
16	13	7	25	4
22	5	19	11	8

920. t.

921.

Pom	ma	de
Ma	da	me
De	me	loir

922. Je vais souper car j'ai grand appétit (Je V sous P quart G grand A petit).

923.

M
A
L A U R E
R
I
C
E

924. Point.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 184. — 9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

L'ART CONTEMPORAIN

(Δημοσιεύει καθ' ἑβδομάδα ἓν τεῦχος, περιέχον δύο εἰκόνας, μεγάλου σχήματος, τῶν διασημοτέρων γάλλων καλλιτεχνῶν. Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν 21 τεύχη, ὧν ἕκαστον τιμᾶται φρ. 1.50. Διεύθυνσις: Quai Voltaire, 15, Paris.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

89 ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ (ξ. ν.) 1879.

Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα	Ὁμολογίαι	Φράγκα
1887954	600000	491966	3000	353858	1000	1397146	1000
381019	60000	491970	»	436740	»	1464865	»
830772	20000	630971	»	469570	»	1482664	»
1492830	»	830771	»	572691	»	1700268	»
150221	6000	861541	»	601911	»	1837840	»
701110	»	897104	»	721068	»	1886048	»
721070	»	926403	»	755346	»	1889156	»
929983	»	1078623	»	794718	»	1889157	»
955510	»	1700267	»	816811	»	1939806	»
1972770	»	73092	1000	907444	»	1967606	»
93388	3000	81063	»	929985	»	1975683	»
316337	»	216968	»	1026234	»		
448185	»	252039	»	1079049	»		

400 ὁμολογίαι πρὸς φράγκα 400

15266	257297	406075	570945	755347	897343	1021683	1397147	1527340	1887955
15267	257298	406626	572692	755348	897344	1021684	1397148	1529476	1889158
15268	257299	406627	572693	755349	897345	1021685	1397149	1529477	1889159
15269	257300	406628	572694	755350	904486	1026231	1397150	6529478	1889160
15270	268826	406629	572695	794716	904487	1026232	1397986	1529479	1893181
73091	268827	406630	572786	794717	904488	1026233	1397987	1529480	1893182
73093	268828	420396	572787	794719	904489	1026235	1397988	1579011	1893183
73094	268829	420397	572788	794720	904490	1072766	1397989	1579012	1893184
73095	268830	[illegible]	[illegible]	[illegible]					
81061	316336	420399	572790	816813	907442	1072768	1414026	1579014	1917501
81062	316338	420400	601912	816814	907443	1072769	1414027	1579015	1917502
81064	316339	436736	601913	816815	907445	1072770	1414028	1662421	1917503
81065	316340	436737	601914	818271	912296	1073646	1414029	1662422	1917504
93386	334286	436738	601915	818272	912297	1073647	1414030	1662423	1917505
93387	334287	436739	630972	818273	912298	1073648	1464861	1662424	1920221
93389	334288	448181	630973	818274	912299	1073649	1464862	1662425	1920222
93390	334289	448182	630974	818275	912300	1073650	1464863	1700266	1920223
150222	334290	448183	630975	830773	926401	1078621	1464864	1700269	1920224
150223	351516	448184	659861	836774	926402	1078622	1482661	1700270	1920225
150224	351517	469566	659862	830775	926404	1078624	1482662	1756496	1939807
150225	351518	469567	659863	834616	926405	1078625	1482663	1756497	1939808
203671	351519	469568	659864	834617	926686	1079046	1482665	1756498	1939809
203672	351520	469569	659865	834618	926687	1079047	1492826	1756499	1939810
203673	353856	491967	698926	834619	926688	1079048	1492827	1756500	1967607
203674	353857	491968	698927	834620	926689	1079050	1492828	1790126	1967608
203675	353859	491969	698928	864542	926690	1276866	1492829	1790127	1967609
214671	353860	512766	698929	864543	929981	1276867	1498521	1790128	1967610
214672	375276	512767	698930	864544	929982	1276868	1498522	1790129	1972766
214673	375277	512768	701106	864545	929984	1276869	1498523	1790130	1972767
214674	375278	512769	701107	894016	949781	1276870	1498524	1837836	1972768
214675	375279	512770	701108	894017	949782	1372841	1498525	1837837	1972769
216966	375280	543906	701109	894018	949783	1372842	1522306	1837838	1975681
216967	381016	543907	713006	894019	949784	1372843	1522307	1837839	1975682
216969	381017	543908	713007	894020	949785	1372844	1522308	1886046	1975684
216970	381018	543909	713008	897101	955506	1372845	1522309	1886047	1975685
252036	381020	543910	713009	897102	955507	1392586	1522310	1886049	1975841
252037	406071	570941	713010	897103	955508	1392587	1527336	1886050	1975842
252038	406072	570942	721066	897105	955509	1392588	1527337	1887951	1975843
252040	406073	570943	721067	897341	1021681	1392589	1527338	1887952	1975844
257296	406074	570944	721069	897342	1021682	1392590	1527339	1887953	1975845

Τῇ **31** Δεκεμβρίου **1879** λήγει τὸ τέταρτον ἔτος τῆς Ἑστίας. Ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὴν Ἑστίαν καὶ κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος, παρακαλοῦνται ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς, πρὸ τῆς **1** Ἰανουαρίου **1880**, τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου. Πρὸς τοὺς ἀποστέλλοντας τὴν συνδρομὴν τῶν

Digitized by Google

μετὰ τὴν ἀνωτέρω ἐποχὴν, γνωστοποιεῖται, ὅτι ὀφείλουσι νὰ ἀναθέτωσιν εἰς τινα τῶν ἐν Ἀθήναις γνωρίμων αὐτῶν τὴν φροντίδα νὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Ἑστίας τὰ ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς ἐκδοθησόμενα φύλλα, διότι ἡ διεύθυνσις αὐτῆς δὲν ἀναλαμβάνει τὴν ἀποστολὴν προηγουμένων φύλλων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1972. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 9 Δεκεμβρίου 1879. Ἀρ 206 (154). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ δήμου Ἀπολλωνιατῶν.— Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρ Ἀγγέλου Βλάχου).— Ἡ ἐν Μονάχῳ ζυθοκρατία.— Εἱρκταὶ τοῦ Λονδίνου.— Ἐπιστολὴ τοῦ Προσπὲρ Μεριμὲ — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκῶ (Μετ. Γ. Ζωχιοῦ).—Δάνειον πνεῦμα.— Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1973. **Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν. Τηλεγραφικὸν τμῆμα. Στατιστικαὶ πληροφορίαι περὶ τῆς τηλεγραφικῆς** ὑπηρεσίας ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1876 - 1878. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ τυπογραφείου, 1879, 4ον, σ. 23. [Αἱ στατιστικαὶ αὗται πληροφορίαι συνετάχθησαν μετὰ πλείστης ἐπιμελείας ὑπὸ τοῦ τμηματάρχου τοῦ τηλεγραφικοῦ τμήματος κ. Β. Γιαννούλη, ὅστις ἐν ἔτει 1876 ἐδημοσίευσε πληροφορίας τῆς αὐτῆς φύσεως ἀπὸ τοῦ 1862-1875. Σύντομον περίληψιν τοῦ σπουδαίου τούτου ἔργου θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἡ Ἑστία.

1974. **Γεωργίου Μαρτινέλη τὰ Ἐρωτικά.** Ἔκδοσις πρώτη. Ἐν Κερκύρᾳ, 1879, 8ον, σ. 47.

1975. **Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παλιγγενεσίαν αὐτοσχεδίως ἀπαγγελθεὶς πρὸς τὸν Κερκυραϊκὸν λαὸν** τὴν 5 μ. μ. ὥραν τῆς 25 Μαρτίου 1879 πρὸ τῆς πλατείας τοῦ θεάτρου ὑπὸ Γεωργίου Μαρτινέλη. Ἐν Κερκύρᾳ, τυπογραφεῖον ἡ «Κέρκυρα», 1879, 8ον, σ. 9.

1976. **Τὰ θύματα τοῦ ἔρωτος.** Δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε ὑπὸ Κωνσταντίνου Τρ. Λαζαρέτου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ [illegible] 1879, σ. 62. [illegible]

ten Photianischen Nomokanon von Dr Karl Eduard Zachariæ von Lingenthal. Athen, Druck von Peter Perris, 1879, 8⁰, 23.

1978. **Cenni intorno all'origine del commercio e ai suoi rapporti con la civiltà nell'antica Grecia.** Prolusione letta nella solenne apertura degli studii per l'anno scolastico 1879 - 80 alla R. Scuola superiore di commercio in Venezia dal Cav. Constantino Triantafillis, professore di greco moderno. Venezia, 1879, in 8⁰, p. 30.

Τὸ προσεχὲς φύλλον τῆς Ἑστίας θὰ περιέχῃ μελέτην τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου «Περὶ τῆς φυσιολογικῆς σχολῆς καὶ τοῦ Ζολά». Ἡ μελέτη αὕτη δημοσιευθήσεται καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ πωληθησομένῳ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀντὶ λεπ. 10.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 28.

LA MODE FRANÇAISE

37 – Rue de Lille, à Paris – 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 12.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 7 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.

[Ταχυδρομικὰ ἑνὸς τόμου διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν: Ἀδέτου λεπτὰ 60, δεδεμένου λεπτὰ 80].

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[6 Δεκεμβρίου 1879.]

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς, τῆς 30 Νοεμβρίου ἐξελέγησαν ἀντιπρόεδροι μὲν αὐτῆς οἱ κκ. Χ. Κατσικογιάννης, Π. Μποῦτος καὶ Α. Ζερβός, γραμματεῖς δὲ οἱ κκ. Γ. Κοριζῆς, Α. Ἱερομνήμων, Χ. Χριστόπουλος καὶ Δ. Γ. Σχουζές. — Τῇ 3 Δεκεμβρίου παρουσιάσθη τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα καὶ ἀνήγγειλε τὸν καταρτισμὸν αὐτοῦ. Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ προεδρείου ὁ βασιλεὺς ἀντεφώνησεν ὡς ἑξῆς: «Μετὰ χαρᾶς δέχομαι τὸ προεδρεῖον τῆς νέας Βουλῆς καὶ εὐχαριστῶ διὰ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας μου. Εὔχομαι δὲ αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς ν' ἀποβῶσιν ὠφέλιμοι εἰς τὴν φίλην μας πατρίδα». — Χθὲς ἤρξατο ἐν τῇ Βουλῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον. — Ἔφορος τοῦ βουλευτηρίου ἐξελέχθη ὁ κ. Τιμολέων Φιλήμων.—Ὁ ἀτμοδρόμων «Ἑλλὰς» καὶ τὸ εὔδρομον «Ναύαρχος Μιαούλης» ἀποπλέουσι κατ' αὐτὰς χάριν γυμνασίων μέχρι τῶν στηλῶν τοῦ Ἡρακλέους (Γιβραλτάρ). Καὶ ἡ μὲν «Ἑλλὰς» θέλει περιπλεύσει τὰ εὐρωπαϊκὰ παράλια καὶ ἐπανακάμψει διὰ τῶν Ἀφρικανικῶν καὶ Ἀσιατικῶν μέχρι Σμύρνης, ὁ δὲ «Ναύαρχος Μιαούλης» θέλει παραπλεύσει ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς Σμύρνης τὰ Ἀσιατικὰ καὶ Ἀφρικανικὰ παράλια καὶ ἐπανακάμψει διὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν. — Αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἀνῆλθον εἰς δρ. 2,144,418. — Χθὲς ἀπεβίωσεν ἐκ σφοδρᾶς περιπνευμονίας ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ διακεκριμένος δικηγόρος Ἐμμανουὴλ Κόκκινος. Γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τέσσαρα πρὸ τῆς πανωλεθρίας τῆς νήσου ἔτη, μετέβη παιδιόθεν ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ εἰς Γερμανίαν, ὅπου ἐσπούδασε. Ὁ Ἐμμανουὴλ Κόκκινος διεκρίνετο ἐπὶ βαθείᾳ παιδείᾳ συγκατελέγετο δὲ μεταξὺ τῶν κρατίστων παρ' ἡμῖν νομομαθῶν· ἐχρημάτισε πληρεξούσιος τῆς Β' τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως, καθηγητὴς τοῦ διοικητικοῦ δικαίου καὶ πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ κηδεία του ἐγένετο σήμερον, συνώδευσαν δ' αὐτὴν οἱ φοιτηταὶ τῆς νομικῆς ἐν σώματι καὶ καταθέντες ἐπὶ τοῦ νεκροῦ στέφανον, καὶ πολὺς λαός.—Τῇ 2 Δεκεμβρίου ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις καταστήματι τῶν ὑπνωτηρίων τῶν ἀπόρων παίδων ἐγένετο ἡ τελετὴ τῶν ἐγκαινίων αὐτῶν. Μετὰ τὸν [illegible] τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων κ. Α. Διομήδης καὶ ὁ κ. Φ. Παρασκευαΐδης, μέλος τῆς ἐφορείας τῶν ὑπνωτηρίων, ἐξεφώνησαν τοὺς προσήκοντας λόγους. Τὸ κατάστημα περιέχει ἤδη ἱκανὰς κλίνας, ἤρξατο δὲ ἀπὸ τῆς χθεσινῆς ἑσπέρας δεχόμενον ἀπόρους. Κατὰ τὸν συνταχθέντα προσωρινὸν κανονισμὸν ἕκαστος ἄπορος παῖς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ ὀρφανὸς ἐντεῦθεν δύναται νὰ κοιμᾶται ἐν τῷ καταστήματι καταβάλλων 5 λεπτὰ καθ' ἑσπέραν, ἐπὶ τρεῖς νύκτας, ἔχει δὲ διαρκὲς τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἂν ἐγγραφῇ μαθητὴς τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων. — Ἐνηργήθη κατ' αὐτὰς ἡ μειοδοτικὴ δημοπρασία τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἀνεγειρομένου μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων καὶ κατεκυρώθη εἰς τὸν κ. Πεζόπουλον ἀντὶ δραχ. 877,000. Τὸ κτίριον θέλει εἶσθαι μὲ μίαν μόνον ὀροφήν, θέλει δὲ αὐξήσει ἑκατέρωθεν διὰ προσθήκης νέων πτερύγων κατὰ τὸ σχέδιον ὅπερ ἔδωκεν ὁ ἀρχιτέκτων κ. Χάνσεν. — Αὔριον τὸ ἑσπέρας δοθήσεται ἐν τῷ Ὠδείῳ συναυλία ὑπὸ τῶν διαπρεπεστέρων καλλιτεχνῶν τῶν Ἀθηνῶν ὑπὲρ τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων. — Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Πειραιῶς ὥρισε τὸ ποσὸν δρ 300.000 πρὸς ἀνέγερσιν θεάτρου ἐν Πειραιεῖ. — Ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ὑπέβαλε χθὲς εἰς τὴν Βουλὴν δύο τεύχη, ὧν τὸ μὲν περιέχει ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὸ δάνειον τῶν 60,000,000 φράγκων, τὸ δ' ἕτερον ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν μετατροπὴν τῶν δανείων τοῦ 1824 καὶ 1825 — Διὰ Β. διατάγματος τὰ πολεμικὰ πλοῖα διῃρέθησαν εἰς τρεῖς τάξεις, εἰς ἐνεργά, ἐν ἐφεδρείᾳ καὶ εἰς παρωπλισμένα. Καὶ τὴν μὲν τάξιν τῶν ἐνεργῶν θέλουσι κατέχει ὁ δρόμων «Ἑλλάς», τὸ εὔδρομον «Ναύαρχος Μιαούλης», ὁ πάρων «Ἄρης» καὶ αἱ ἀτμοημιολίαι, τὴν δὲ τῶν ἐφέδρων ὁ θωρακοδρόμων «Βασίλισσα Ὄλγα», ἡ θωρακοβάρις «Βασιλεὺς Γεώργιος» καὶ τὸ ὁπλιταγωγὸν «Μπουμπουλίνα», ἐν οἷς θὰ ὑπηρετῶσιν εἷς κυβερνήτης, εἷς ἀξιωματικὸς καὶ εἷς ἐπὶ τοῦ λογιστικοῦ καὶ τὸ 1/5 τοῦ πληρώματος, λογιζομένης τῆς ὑπηρεσίας τῶν μαχίμων ἀξιωματικῶν κατὰ τὸ ἥμισυ θαλασσίου, μὴ ἐπιτρεπομένης ὅμως τῆς πλέον τοῦ ἔτους ὑπηρεσίας ἀξιωματικοῦ ἐπὶ τῶν ἐφέδρων πλοίων. — Ἐν Ἀθήναις ἐνέσκηψε δριμὺ ψῦχος.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

6 Δεκεμβρίου 1879 — 6 Δεκεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	282
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	291
26 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 384
4 » »		16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	275
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16 80	197.50	250	» 193
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου / 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	39 2$^{1}/_{2}$	500	387

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,420
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	157 $^{1}/_{2}$
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 118
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 74
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 180
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 87 $^{1}/_{2}$

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 65.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 1.14.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ. 22.75
Λ. Στερλ.	» 28.65
Λ. Ὀθωμ.	» 26 05
Αὐςρ. Φλ.	» 13.30
Ἀρ. 5φρα.	» 5.60
Ἀρ. φράγ.	» 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (5 Δεκεμβρίου). —Ἐμπ. 28-40.60—Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (4 Δεκεμβρίου) 28.40-70.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (12 Δεκεμβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	31 $^{1}/_{4}$
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	257
» » » 8 %..	»	250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	82
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 $^{1}/_{2}$ - 109 $^{3}/_{4}$
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	22. 97
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 $^{23}/_{40}$
Εἰκοσόφραγκον	»	87 $^{17}/_{40}$

ΒΙΕΝΝΗΣ (16 Ὀκτωβρίου)	ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (5 Δεκεμβρίου)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.55
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.37	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.15
Εἰκοσάφραγκον » 9.33	Εἰκοσάφραγκον » 9.31
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (21 Νοεμβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.25—30.

Χρυσὸς $^{1000}/_{1000}$ τὸ χ. 3.436.

Ἄργυρ. $^{1000}/_{10,000}$ τὸ χ. 218.89 ζημία 107 $^{1}/_{2}$—102 $^{1}/_{2}$ ‰

Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 2 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ. Ρ. Πειραιᾶ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Mme * M. Le prince d'Axel = Le prince d'Orange. Le docteur Bouchereau = Velpeau. Spricht = Worth (le fameux couturier). Princesse de Galicie = La reine d'Espagne Isabelle. Le duc de Palerme = Le roi de Naples. Le roi de Westphalie = Le roi de Hanovre. Le duc de Palerme = Don Carlos.— ** Λησμονεῖτε ὅμως ὅτι αἱ στῆλαι τῆς «Ἑστίας» εἶνε δωρικοῦ ῥυθμοῦ.— κκ. Ι. Φ. Μ. Ὀδησσόν, Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν, Μ. Π. Κ καὶ Α. Π. Σμύρνην, Ι. Α. Β. Λευκάδα. Τῇ 4 σᾶς ἐγράψαμεν — κ. Ν. Ι. Σ. Πάτρας. Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα θ' ἀποσταλῶσιν [illegible] τὴν αὐτόσε Ἰονικὴν Τράπεζαν. Τὸ τίμημα εἰσεπράχθη παρὰ τῆς ἐνταῦθα Τραπέζης. — κ. Θ. Ν. Κωνσταντινούπολιν Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τὸ ἐκφράζει ἁπλούστερα ἀλλ' εὐφυέστερα :

'Εσὺ 'ποῦ εἶσαι γνωστικὸς κι' ὁ νοῦς σου πέρα φτάνει,
Χίλια καντάρια σίδερο πόσα βελόνια φτιάνει ;

κκ. Κ. Τ. Βενετίαν, Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον, Σ. Β. Τεργέστην, Π. Θ. Κ. Κωνσταντινούπολιν, Σ. Ζ. Λιβόρνον, Ε. Γ. Β. Χαλκίδα, Ὑποκ. Ἐθνικῆς τραπέζ. Ἀγρινίου, Κυπαρισσίας, Χ. Π. Ἄργος, Γ. Μ. Κέρκυραν, Α. Σ. Πάτρας, Δ. Ν. Τρίπολιν. Ἐλήφθησαν — κ. Ν. Γ. Π. Μόναχον. Ἀναμένομεν τὸ τέλος. — Καν Ε** Πειραιᾶ. Ὁ Βίκτωρ Cherbuliez εἶνε Ἑλβετός, γεννηθεὶς τῷ 1828. Τὰ πλεῖστα τῶν μυθιστορημάτων του ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ Revue des Deux Mondes. Τὸ ἄριστον τῶν ἔργων του νομίζομεν ὅτι εἶνε Le fiancé de Mlle de St. Maur (1876)—κ. Χ Δ. Ξηροχώριον. Ἀναμένομεν τὰ χρήματα.— κ. Α. Μ. Κ. Σύρον. Τετράκις τοῦ μηνός. Δρ. 15 πρὸς ἡμᾶς.— Chiclic.— Ἡ λέξις punch παράγεται ἐκ τοῦ περσικοῦ panj, σημαίνοντος πέντε καὶ ποτόν τι ἐκ πέντε μιγμάτων κατασκευαζόμενον (τεΐου, σακχάρεως, ῥακῆς, κανέλλας καὶ λεμονίου) —**** Συγχωρήσατέ μας ὅμως νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ τύχη του δὲν εἶνε ἐνθαρρυντική. — κ. Π. Ι. Π. Καλάμας. Παρεδόθη τῷ κ. Β. Κ Κ.—κ. Ν. Ι. Π Κωνσταντινούπολιν. Ἐστάλη τῇ 4. — Ν. Ν. Διὰ νὰ μὴ ὁμοιάσωμεν τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον, ἰδὸν διερχόμενον σύνταγμα, παιανιζούσης τῆς μουσικῆς, ἠρώτησε τὴν μητέρα του : «Καλὲ μαμά, τί χρειάζονται οἱ στρατιῶται οἱ ὁποῖοι δὲν παίζουν μουζικήν ;»— Μιᾷ φίλῃ. Διατί Κινεζικά, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πλειότερα, ἢ μᾶλλον ὅλα τὰ κομιζόμενα ἐνταῦθα εἶνε μιμήσεις; — Ἡμεῖς ἠθέλομεν σᾶς συμβουλεύσει νὰ προτιμήσητε τὰ Ῥοδιακὰ πινάκια ἐν γένει καὶ ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον εἶνε σήμερον προσφιλῆ ἁπανταχοῦ, γνωστὰ δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα porcelaines Persanes, ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν καταγωγῆς, τῆς Περσίας. κ. Μ. Α. Κ/πολιν. Εὐχαρίστως ἀποδεχόμεθα τὴν πρότασιν ὑμῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ προαποστέλλεται ἡμῖν τὸ ἀντίτιμον.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πρὸς ἀντιπερισπασμὸν ἀπὸ τῶν πολιτικῶν των φροντίδων οἱ Παρισινοὶ ἐπενόησαν νέαν τινὰ διασκέδασιν. Πρὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν ἡ διασκέδασις τοῦ συρμοῦ ἦτο τὸ cri-cri. Πέρυσιν ἦτο ἡ ἐρώτησις: Ποῦ εἶνε ὁ γάτος; Σήμερον, διασκέδασις τῶν Παρισινῶν εἶνε τὰ μὴ περαιτέρω (les combles).

Οἱ σοβαροὶ καταδικάζουσι τὰ ἐπιπόλαια ταῦτα πράγματα, καὶ δὲν ἔχουσι βεβαίως ἄδικον. Καλλίτερον καὶ προτιμότερον εἶνε ν' ἀνακαλύψῃ τις νέον πλανήτην ἢ νέον φυσικὸν νόμον, παρὰ νὰ ἐπινοήσῃ ἓν νέον μὴ περαιτέρω (comble). Ἀλλ' ἂν ὑποθέσῃ τις δύο ἀνθρώπους, ὧν ὁ μὲν εἷς οὐδὲν πράττει καὶ οὐδὲν λέγει, ὁ δὲ ἄλλος εὑρίσκει παράδοξόν τι μὴ περαιτέρω, προτιμότερος εἶνε ἀναντιρρήτως ὁ δεύτερος, διότι εἶνε τοὐλάχιστον διασκεδαστικώτερος

Τὰ ὀλίγα ταῦτα προτάττοντες, νομίζομεν ὅτι εὐχαριστοῦμεν τὴν περιέργειαν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, σταχυολογοῦντες ἐκ τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων τὰ ἑπόμενα ὀλίγα μὴ περαιτέρω: Τὸ μὴ περαιτέρω τῆς φιλαργυρίας: Νὰ μὴ κυττάζῃ τις εἰς τὸν καθρέπτην, διὰ νὰ μὴ τὸν χαλάσῃ. Τῆς εὐγενείας: Νὰ ζητῇ τις συγχώρησιν παρὰ τοῦ καθίσματος, πρὶν καθίσῃ. Τῆς οἰκονομίας: Νὰ τρέφηταί τις μόνον... μ' ἐλπίδας. Τῆς μετριοφροσύνης: Νὰ νομίζῃ τις ὅτι εἶνε ἀνάξιος νὰ λύσῃ τὸν ἱμάντα... τῶν ὑποδημάτων του. Τῆς καθαριότητος: Νὰ φορῇ τις χειρόκτια, πρὶν νιφθῇ. Τῆς ἀδιαφορίας: Νὰ βλέπῃ τις πνιγομένην τὴν πενθεράν του, καὶ νὰ μὴ κυττάζῃ ἂν ἐπῆγεν εἰς τὸν πάτον. Τῆς σεμνότητος: Νὰ μὴ κατατάσσῃ εἰς τὴν βιβλιοθήκην του τοὺς ἀρσενικοὺς συγγραφεῖς πλησίον τῶν θηλυκῶν. Τῆς εὐαισθησίας: Νὰ κλαίῃ... ἐκφωνῶν ἐπιτάφιον λόγον. Τῆς λαιμαργίας: Νὰ τρώγῃ... ξύλον. Τῆς συμμετρίας: Νὰ κόψῃ τὸν δεξιὸν βραχίονα ὅταν εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ χάσῃ τὸν ἀριστερόν. Τῆς ἀπιθανότητος: Νὰ πληρωθῶσι τὰ χρέη τῆς Τουρκίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Δεκεμβρίου 1879. ΙΩΝΑΣ.

928.

Τὸ ἔδαφος τετραγώνου τινὸς αἰθούσης πρόκειται νὰ στρωθῇ διὰ μαρμαρίνων πλακῶν ὡς ἑξῆς:

α'—Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης θὰ τεθῇ πλὰξ τετράγωνος.

β'—Ὁ λοιπὸς χῶρος τῆς αἰθούσης θὰ στρωθῇ δι' εἴκοσιν ὁμοιομόρφων καὶ ἰσομεγεθῶν πλακῶν ἑξαπλεύρων.

Ζητεῖται νὰ χαραχθῇ τὸ σχέδιον τῆς πλακοστρώσεως τῆς αἰθούσης. Πρὸς εὐκολίαν τοῦ λύτου παρατίθεται τὸ ἑπόμενον σχῆμα:

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Δεκεμβρίου 1879. *Ζ.

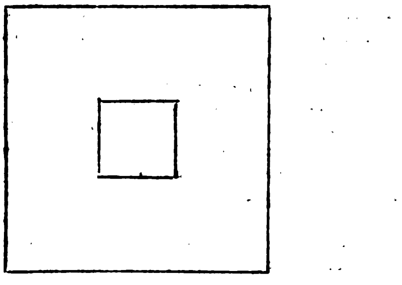

929.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον].

Α	Α	Α	Α
Δ	Δ	Ε	Η
Η	Μ	Μ	Ρ
Ρ	Σ	Σ	Ξ

930.

Διώκω καὶ διώκομαι! Ὀπίσω μου κ' ἐμπρός μου
Ὑπάρχει ὁ αἰώνια διώκων με ἐχθρός μου.
Ὁ εἷς κρατεῖ τὸν ἕτερον, ἀλλὰ οὐδεὶς προβάλλων,
Νὰ ἴδῃ κατὰ πρόσωπον ἠμπόρεσε τὸν ἄλλον.
Ὅ,τι ἀφήσ' ὀπίσω μου, 'ς τὸ ἅρμα του τὸ ζεύγει,
Τὸν καταφθάνω, ὠχριᾷ, τὸ παραιτεῖ καὶ φεύγει.
Ἂν κεφαλὴν καὶ πόδας μου εἰς ἓν ὁμοῦ ἑνώσῃς,
Ἀνάβα εἰς τὸν Ὄλυμπον διὰ νὰ μ' ἀνταμώσῃς.

931.

Τὰ σχηματίζοντα τὴν κατωτέρω πυραμίδα γράμματα ἀντικατάστησον διὰ τῶν ἀριθμῶν 1-21 ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις αὐτοὺς (κατὰ τὴν παραπλεύρως τῆς πυραμίδος σημειουμένην τάξιν) αἱ τέσσαρες ἀθροίσεις νὰ ὦσιν αἱ αὐταί.

```
            Α
          Β . Ο                 Α Β Γ Δ Ε Ζ
        Γ . Π . Ξ               Ζ Η Θ Ι Κ Λ
      Δ . Ρ . Φ . Ν             Λ Μ Ν Ξ Ο Α
    Ε . Σ . Τ . Υ . Μ           Π Ρ Σ Τ Υ Φ
  Ζ . Η . Θ . Ι . Κ . Λ
```

Ὑπάρχουσι δεκατρεῖς λύσεις.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Δεκεμβρίου 1879. ERNEST PELLISSIER.

932.

Δι' 24 φωσφόρων κατασκευάζονται 9 τετράγωνα ἴσα καὶ συνεχόμενα.

Πῶς εἶνε δυνατὸν ἀφαιρῶν τις ὀκτὼ φωσφόρα νὰ μείνωσι δύο τετράγωνα ἄνισα;

933.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

Ὅσῳ περισσοτέρας ἔχει τόσῳ ἐλαφροτέρα εἶνε.

934.

Mot doublement carré.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Doublé, je suis instrument de musique,
Dont l'harmonie est caractéristique,
De l'Indo-Chine une grande cité.
Au jeu d'échecs un coup très redouté.

935.

Etant donné quatorze fois la lettre V trouver une phrase composée de 14 mots qui commencent tous par la lettre V et telle qu'aucun mot ne soit répété deux fois.

936.

Anagramme.

Montagne d'Amérique.
Une ville historique.
Un exercice actif.
Toujours récreatif.

937.

Trois plaisirs en moi trouvent place,
Mon premier est au jeu, mon second à la chasse;
C'est au tréâtre enfin que mon tout se prélasse.

ΛΥΣΕΙΣ

925.

```
Θ Υ Μ Α
Υ Μ Η Ν
Μ Η Ν Η
Α Ν Η Ρ
```

926.

```
IRMA MARE POLI TRIO RECU
REAL ALEP ODIN RIOM ECUS
MAIL REVE LION IODE CUBE
ALLA EPEE INNE OMER USER

AMER EGAL IDEM OSSA UPAS
MATA GENE DIMA SOIR PUCE
ETAT ANES EMIR SION ACUA
RATA LESE MARI ARNO SEAU
```

927. $2 \times 7 \times 8 = 112$, $2^2 + 7^2 + 8^2 = 117$, $2^3 + 7^3 + 8^3 = 863$.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

907.

Αἴ, 'ς τὰ διπρόσωπα τοῦτα χρόνια
οἱ φίλοι εἶνε 'ς ἂν τὰ πεπόνια...
πρέπει διαλέγοντας νὰ κοπῇς
γιὰ νεύρῃς ἕνα τῆς προκοπῆς.

Ἐν Ἀθήναις, 25 Νοεμβρίου 1879. ***.

Πολλαῖς φοραῖς 'στοχάσθηκα οἱ φίλοι μὲ τί τάχα
Οἱ τωρινοὶ νὰ 'μοιάζουνε· κ' εὕρηκα πῶς μονάχα
Μὲ τὰ πεπόνια εἰμπορεῖς νὰ τοὺς παρομοιάζῃς·
Ἕνα καλὸ γιὰ νὰ εὑρῇς πενῆντα δοκιμάζεις.

Ἐλ.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 188. — 16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1979. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 16 Δεκεμβρίου 1879. Ἀρ. 207 (155). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς Ἑ σ τ ί α ς, ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α : Σφραγὶς τοῦ δήμου Ὠλιαρίων.—Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρασις Ἀγγέλου Βλάχου).— Ὀλίγα περὶ ὁροθετήσεως, ὑπὸ Πάνου Θ. Κολοκοτρώνη.— Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολά, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου. — Ἡ ἀτυχὴς Μαργαρίτα. — Ἡ Ἁγία Λουκία.— Δάνειον πνεῦμα.— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκῶ (Μετ. Γ. Ζωχιοῦ).— Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1980. **Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς τὸ 1837 μέχρι τοῦ 1879 τελευτῶντος ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη.** Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἑρμοῦ», 1879, 8ον, σ. ς' καὶ 130. [Ἐκ τῆς περισπουδάστου ταύτης ἐκθέσεως σταχυολογοῦμεν τὰ ἑπόμενα: Ὁ ἀοίδιμος Κυβερνήτης Καποδίστριας διὰ τοῦ Ἀνδρέου Μουστοξύδου καὶ ἄλλων ἐμερίμνησεν ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων, ὅσον οἱ τότε καιροὶ συνεχώρουν· διότι καὶ μουσεῖον ἀρχαιοτήτων συνέστη ἐν Αἰγίνῃ ἐπιμελείᾳ τοῦ αὐτοῦ Μουστοξύδου, ὅπερ ἐν τέλει τοῦ 1831 οὐκ ὀλίγα ἀρχαῖα περιεῖχε, καὶ ἀρχαιολογικὰς διατριβὰς καὶ ἑρμηνείας τῶν νεωστὶ ἀνευρισκομένων ἐπιγραφῶν ἐδημοσίευσεν ὁ αὐτὸς Μουστοξύδης ἐν τῇ Αἰγιναίᾳ ἐφημερίδι, ἐκδιδομένῃ ἀπὸ τοῦ μαρτίου τοῦ 1831. Μετὰ δὲ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Κυβερνήσεως ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀθηνᾶς ἐπεχείρησε τὸ τότε ὑπουργεῖον τῆς παιδείας πολλὰς καὶ διαφόρους ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας καὶ ἀνασκαφὰς ἔν τε τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν καὶ ἐν Πειραιεῖ, ἐξ ὧν ἦλθον εἰς φῶς μνημεῖα, ἃ ἡ βαρβαρότης καὶ ἡ ἀμάθεια τῶν τῆς δουλείας χρόνων εἶχε ποικιλοτρόπως ἐξαφανίσει ἀπὸ τῆς ὄψεως τῶν ἀνθρώπων. Τότε πρῶτον διὰ τῆς ἀρξαμένης ἀνακαθάρσεως τῆς Ἀκροπόλεως ἐξῆλθον εἰς φῶς, ἐπιμελείᾳ τοῦ διευθύνοντος τὸ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας ἀρχαιολογικὸν τμῆμα Λουδοβίκου Ross, ὁ περικαλλὴς τῆς Νίκης ναός· τότε ἀπὸ τῶν Προπυλαίων ἀφῃρέθησαν οἰκοδομαὶ καὶ ὀχυρώματα βαρβάρων χρόνων· τότε ἀνευρέθησαν διὰ τῶν ἐργασιῶν τούτων μέγα πλῆθος ἐπιγραφῶν ἐν Ἀκροπόλει καὶ Πειραιεῖ, ἀφ' ὧν φωτισθεὶς περιέγραψε τὰ ναυτικὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ διελεύκανε πολλὰ τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν ζητήματα ὁ ὀξυνούστατος τῶν τότε Γερμανῶν ἀρχαιολόγων Αὔγουστος Βοίκχιος· τότε συνετάχθη καὶ ἐδημοσιεύθη ὁ μέχρι τοῦδε διέπων τὰ ἡμέτερα ἀρχαιολογικὰ περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων νόμος.—Διὰ τοῦ ἀπὸ 18 ἰανουαρίου 1837 ἐγγράφου τοῦ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας Ἰ. Ῥίζου ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἡ ἵδρυσις τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας. Τὰ συγκροτήσαντα τὸ πρῶτον τὴν ἑταιρίαν μέλη ἦσαν 24, διότι τοσαῦτα συνῆλθον ἐν τῇ α' γενικῇ συνελεύσει αὐτῆς, γενομένῃ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ὑπὸ τὸν Παρθενῶνα τῇ 28 Ἀπριλίου 1837, ἐν ᾗ ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς τῆς παιδείας Ἰ. Ῥίζος, προεδρεύων τῆς συνελεύσεως, ἀνήγγειλε τὴν ἵδρυσιν τῆς ἑταιρίας διὰ τῆς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως κυρώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῆς καὶ προσεκάλεσε τοὺς ἑταίρους νὰ ἐκλέξωσι τὸ προεδρεῖον καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐφορείας. Ἐξελέχθησαν δέ· π ρ ό ε δ ρ ο ς μὲν ὁ ὑπουργὸς τῆς παιδείας Ἰ. Ῥίζος, ἀ ν τ ι π ρ ό ε δ ρ ο ς ὁ Ἰ. Κοκκώνης, διευθυντὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων, γ ρ α μ μ α τ ε ὺ ς ὁ Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς, τμηματάρχης τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας παιδείας ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς παιδείας, τ α μ ί α ς ὁ τραπεζίτης Α. Κομπατῆς, μ έ λ η δὲ τ ῆ ς ἐ φ ο ρ ε ί α ς Κ. Πιττάκης, διευθυντὴς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς παιδείας, Γρώππιυς, πρόξενος τῆς Αὐστρίας, Ἠπίτης, ἰατρὸς καὶ Δ. Φωτήλας].

1981. **Sp. Zambélios. Parler Grecs et Romans. Leur point de contact préhistorique.** Tome premier, Paris, Maisonneuve et C. 1880 σ. X.-250. [Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ὁ ἐν Ἰταλίᾳ τὰ νῦν ποιούμενος τὰς διατριβὰς διαπρεπὴς ἡμῶν λόγιος κ. Σπυρίδων Ζαμπέλιος ἐδημοσίευσε τὸν πρῶτον τόμον (Α—Κ) συγκριτικοῦ ἐτυμολογικοῦ λεξικοῦ σκοποῦντος νὰ διαλευκάνῃ τὴν ἐτυμολογίαν τὴν ἕως τώρα ἀνεξέταστον ἢ κακῶς ἐξετασθεῖσαν πλείστων ἐκ τῆς ἑλληνικῆς (ἥτις εἶνε καὶ ἡ βάσις τοῦ λεξικοῦ) παραγομένων λέξεων τῶν νεωτέρων ῥωμανικῶν γλωσσῶν καὶ ἰδίως τῶν γαλλικῶν καὶ ἰταλικῶν διαλέκτων. Τοῦ λεξικοῦ προτάσσεται γαλλιστὶ γεγραμμένον προοίμιον, ὅπερ ἐξηγεῖ τὰς περὶ τὴν ῥωμανικὴν γλωσσολογίαν ἐμβριθεῖς μελέτας τοῦ συγγραφέως τοῦ ἐπὶ δέκα μακρὰ ἔτη μοχθήσαντος πρὸς παρασκευὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίου, ὅπερ τῷ ὄντι εἶνε «προϊὸν μακρῶν καὶ εὐσυνειδήτων μελετῶν».

Κατὰ τὸν συγγραφέα ὁ τρόπος, καθ' ὃν μέχρι τοῦδε ἠρευνᾶτο ἡ καταγωγὴ οὕτως εἰπεῖν τῶν λέξεων τῶν νεολατινικῶν γλωσσῶν ἔχει πλημμελῶς. Τῆς γαλλικῆς π. χ. γλώσσης—καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγεται περὶ τῆς γαλλικῆς γλώσσης δύναταί τις ἀναλόγως νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ εἰς τὰς ἄλλας νεολατινικὰς γλώσσας—ἡ ἱστορία καὶ μάλιστα τὸ κύριον τῆς γλώσσης συστατικόν, αἱ λέξεις, ὁ λεκτικὸς θησαυρός, χρονολογεῖται συνήθως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν οἱ Ῥωμαῖοι ἐστερέωσαν τὸ κράτος αὐτῶν ἐν τῇ Γαλατίᾳ. Ἡ ἐπίσημος εἰσαγωγὴ τῆς λατινικῆς γλώσσης, λέγουσι, κατέστησε βαθμηδὸν ἀχρήστους τὰς κελτικὰς τῆς κατακτηθείσης χώρας διαλέκτους, αἵτινες εἰς τὸ ἑξῆς ἴχνη μόνον σποραδικῶς ἀφῆκαν ἀδιάγνωστα. Βραδύτερον, ἡ ὑπὸ τῶν Φράγκων κατάκτησις ὑπερτεθεῖσα τῆς διαλυτικῆς ἐνεργείας τῆς λατινικῆς γλώσσης εἰσήγαγεν ὡσαύτως εἰς τὴν Γαλατίαν οὐκ ὀλίγας λέξεις γερμανικάς. Ἀλλ' εὐλόγως παρατηρεῖ ὁ ἡμέτερος Ζαμπέλιος ὅτι τὴν γλῶσσαν τὴν γαλλικὴν δὲν τὴν ἀπετέλεσε μόνον ἡ ἐπίσημος λατινικὴ γλῶσσα καὶ ἡ γερμανική. Ὑπάρχουσι πλεῖστα ἄλλα στοιχεῖα, ἅτινα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ γείνῃ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ὅ,τι σήμερον εἶνε, τὰ δὲ στοιχεῖα ταῦτα εἶνε οἱ ὅροι οἱ κοινωνικοί, οἱ πολιτικοί, οἱ ἐμπορικοί, οἱ γλωσσολογικοί, ἐν οἷς εὑρίσκοντο τὰ διάφορα κελτικὰ φῦλα πρὸ τῆς ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως. Καθ' οὓς δῆλον ὅτι χρόνους εὑρίσκετο ἔτι εἰς τὰ σπάργανα ἡ λατινικὴ γλῶσσα, πλεῖσται ἀποικίαι αἰολικαί, δωρικαί, ἰωνικαί, διεσπαρμέναι ἀνὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου διέδιδον μετὰ ταχύτητος θαυμασίας τὰς ἰδίας διαλέκτους, τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, τὰ ἐθνικὰ καθιδρύματα ἀπὸ τῆς Σικελίας μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Ἰταλίας καὶ ἀπὸ τῆς Μασσαλίας μέχρι τῶν ἀκτῶν, ἃς προσβρέχει ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανός. Δὲν εἶνε δὲ μόναι αἱ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον εἰσαχθεῖσαι παρὰ τοῖς Γαλάταις ἑλληνικαὶ λέξεις. Καὶ δι' ἄλλων ὁδῶν μετωχετεύετο εἰς τὴν Κελτικὴν ὁ ἑλληνισμός. Πλὴν δὲ τῶν ἑλληνικῶν στοιχείων, ἅτινα περιεῖχεν αὐτὴ ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἡ ἔκκριτος καὶ ἐπίσημος, δὲν πρέπει νὰ παρίδῃ ὁ ἀληθὴς ἐπιστήμων ὅτι πλεῖσται λέξεις ἑλληνικαὶ εἰσέδυσαν καὶ διὰ τῆς κ ο ι ν ῆ ς τῶν Ῥωμαίων γλώσσης, τῆς rusticae, ἥτις βεβαίως θὰ διεδίδετο πολὺ εὐκολώτερον ἢ ἡ ἐπίσημος, διότι ἦτο ἡ γλῶσσα τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν δούλων, ἡ γλῶσσα τοῦ ὄχλου, ἡ γλῶσσα τῶν ἐργατῶν, οἵτινες ἐξ Ἰταλίας προερχόμενοι παρηκολούθουν τῶν ῥωμαϊκῶν λεγεώνων τὰ νικηφόρα signa. Ἡ γλῶσσα ἐκείνη ἡ rustica τόσον διέφερε, κατὰ τὴν ὡραίαν παρατήρησιν τοῦ κ. Ζαμπελίου, τῆς ἐκκρίτου, ὅσον ἡ δουλεία τῆς ἐλευθερίας. Τρία λοιπὸν στρώματα ἑλληνισμοῦ συνετέλεσαν μετὰ τῆς λατινικῆς γλώσσης κοινῆς τε καὶ ἐκκρίτου, τῆς γερμανικῆς καὶ τῆς κελτικῆς εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς τε καθολικῆς σημερινῆς γαλλικῆς γλώσσης καὶ τῶν κατ' ἐπαρχίας δημοτικῶν αὐτῆς διαλέκτων. Πρῶτον μὲν εἶνε ὁ ἑλληνισμὸς ὁ κατὰ τοὺς παλαιοτάτους χρόνους εἰσχωρήσας εἰς τὴν Γαλατίαν, ἔπειτα ἔρχεται ὁ διὰ τῶν Ῥωμαίων εἰσαχθεὶς καὶ τέλος ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Ἀναγεννήσεως ἐξακολουθῶν ἕως τώρα νὰ εἰσρέῃ.

Τοιαῦται εἶνε αἱ σοφώταται παρατηρήσεις τοῦ κ. Ζαμπελίου, αἵτινες ὑπάρχουσιν οἱονεὶ αἱ βάσεις τοῦ ὅλου βιβλίου.

Δὲν εἶνε βεβαίως δυνατὸν νὰ ἀποφανθῶμεν γνώμην περὶ τῶν καθέκαστον· ἕκαστον ἄρθρον δεῖται ἰδίας καὶ μακρᾶς καὶ εὐσυνειδήτου μελέτης, οὐδ' εἶνε δυνατὸν ὑποκειμένου τοῦ λόγου περὶ τοιούτων συγγραφῶν ἄνευ τῆς δεούσης παρασκευῆς νὰ τολμᾷ τις νὰ κρίνῃ. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ εἰλικρινῶς καὶ ἄνευ φόβου διαψεύσεως δύναταί τις νὰ ὁμολογήσῃ εἶνε, ὅτι ὁ ἀνὴρ ὁ καὶ δι' ἄλλων αὐτοῦ συγγραφῶν γνωστὸς καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι καὶ ἔξω τῶν ὁρίων αὐτῆς παρέχει σήμερον εἰς τὴν γλωσσολογίαν ἀξιολογωτάτην

Digitized by Google

καὶ λαμπροτάτην συμβολὴν, ἥτις πάντως θὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τοὺς σοφοὺς νὰ γείνωσι σοφώτεροι. Σ. Κ. Σ.].

Ἐδημοσιεύθη τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἐν τῷ σατυρικῷ φύλλῳ «Μπάκακας» τὸ ἑπόμενον εὐφυὲς σατυρικὸν ποίημα, ὅπερ ἀναδημοσιεύομεν ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς «Ἑστίας» —λυπούμενοι μόνον ὅτι δὲν δυνάμεθα ν' ἀποκόψωμεν ἐξ αὐτοῦ τολμηράς τινας λέξεις, αἵτινες—ἔστω βέβαιος περὶ τούτου ὁ νεαρὸς ποιητὴς κ. Κόκος—οὐδόλως θὰ ἔβλαπτον τὴν ἀξίαν τῆς ἐπιτυχοῦς του σατύρας, ἂν ἔλειπον.

Εἶδα ἕνα ὄνειρο!

[Ἀφιεροῦται εἰς τὸν Λασκαράτον].

Ἤμουνα σ' ἕνα μεγαλώτατο μπαλόνι
Καὶ βρέθηκ' ἄξαφνα ψηλὰ εἰς τὰ οὐράνια....
Μέσα σὲ κειὸ τὸ ἐναέριο βαγόνι
Ἐγύριζαν ὀμπρός μου οἱ κόσμοι σὰ ῥοδάνια.
Τόσο ὅπου μοῦ ἦρθε μιὰ φρικτὴ σκοτοῦρα
Σὲ κείνη τὴν ἀτέλειωτη ἀνακατοσοῦρα.

Ἔβλεπα ἀπὸ κεῖθε οὖλοι τσὶ ἀστέρες
Τὸν ἥλιο, τὴ Σελήνη, τὸν Ἑρμῆ, τὸν Ἄρη,
Καὶ ἕνα ἄλλο πλῆθος στρογγυλοὶ σὰ σφαῖρες.
Σπαρμένοι εἰς τὸν οὐρανὸ μὲ τόση χάρι
Ὅπου κ' ἐγὼ ἐπίστεψα εἰς τὸ θεό μου
Καὶ εἶπα — Ἐκεῖος θἄπλασε καὶ τὸν ἑαυτό μου!...

Ἐστριφογύριζαν ἐκεῖνοι οὖλοι οἱ κόσμοι
Κ' ἐγὼ μονάχος ἐστεκόμουν στὸν ἀγέρα
Τόσο ὁποῦ μοῦ ξέφυγε, καὶ εἶπα — Δ ό ς μ ο ι
Π ᾶ σ τ ῶ, καὶ νὰ κουνήσω οὖλο τὸν αἰθέρα!...
Εἶπα τὸν ἴδιο λόγο μὲ τὸν Ἀρχιμήδη
Μὰ κεῖος τὸ εἶπε μόνο γιὰ τσὶ γῆς τ' ἀστρεῖδι.

Ὡς τόσο ἀνέβαινα ψηλὰ ψηλὰ ὅλο ἕνα
Κι' ἀρχῆσαν νὰ θαμπόνουνε τὰ δυό μου μάτια
Ἤθελ' ἀκόμα μίλια ὡς τριάντα ἕνα...
Γιὰ ν' ἀνεβῶ εἰς τὰ οὐράνια παλάτια
Ἐκεῖ ἔλεγα θὰ βρῶ τὸν ὕψιστο θεό μου
Οὖλο τὸ τάγμα τῶν ἀγγέλω, καὶ κάθε δικό μου!....

Al fino ἀνέβηκα εἰς τοῦ Παράδεισου τὴν θύρα
Καὶ ἐπερίμενα ἀπὸ 'ξω νὰ μ' ἀνοίξουν....
Ξάφνου γροικάω νὰ χτυπάῃ μιὰ σφύρα
Ν' ἀνοίξῃ μία πόρτα καὶ νὰ μὲ τραβήξουν.
— Εἶσαι, μοῦ λένε, μοναχός σου; Ναί! τσὶ εἶπα!
— Ἔμπα λοιπὸ γιὰ θὰ σφαλλήσουμε τὴν τρύπα.

Ἐμπῆκα!..Ὢ Παναγιώτατε θεέ μου!
—Γιατὶ τὸν εἶχα πειὰ ὀμπρός μου..τὸν θωροῦσα—
Τέτοιονε δὲ σὲ φανταζόμουνε ποτέ μου
Ἀνδρεῖο!...ὑγιέστατο...οὔτε μποροῦσα
Νὰ φαντασθῶ γιὰ τὴν προσωπικότητά σου
Γιατὶ τί εἶμαι ἐγώ, ὀμπρὸς στὴν ἀφεντειά σου;

— Σκασμὸς μοῦ λέει στὰ λαιμό σου τ σ ι λ ι β ί θ ρ α!
Νὰ μὴ σοῦ σφίξω μιὰ γροθιὰ εἰς τὰ μουσούδια
Καὶ σὲ μεταμορφώσω στὴ στιγμὴ ὡς τὴν μιτσίθρα
Ἐσεῖς ποῦ φιάνετε στὴ γῆ σας ἀφ' τὰ βούδια
Γκιντί, ἀγύρτες, τσαρλατάνοι, δολοφόνοι
Ψεύταις, μαχοὶ, ἐπίορκοι, ἀσυνείδητοι, μασόνοι.

Ἐσὺ μουρὲ, μοῦ λέει, εἶσαι ἀφ' τσὶ γῆς τὰ μέρη
Καὶ μάλιστα κατάγεσαι ἀπ' τὴν Ἑλλάδα!
Μουρὲ ἐγὼ θὰ ἐξαλείψω ἐκεῖὸ τ' ἀστέρι
Γιατὶ ποιὸ ἐκατήντησε μιὰ σιχαμάδα.
Δὲν ἔχετε ἄλλη δουλειά...ντέλμπεχανάδες
Καὶ δός του κάθα μέρα οὖλο καὶ καυγάδες.

Γκιντὶ κουνούκια! ἐγὼ σᾶς ἔστειλα στὴ γῆ μου
Γιατὶ δὲν ἤξευρε κανεὶς ποῦ νὰ σᾶς βάλῃ·
Καὶ σεῖς ἀπὸ τὴν καλωσύνη τὴν πολλή μου
Παρασηκώσατε, κανάγιδες, κεφάλι.
Καλὰ μοῦ ἔλεγε τσὶ ἄλλαις καὶ ὁ Δάντες,
Πῶς καταντήσατε τοῦ κόσμου οἱ πειὸ μπιρμπάντες!..

Ἔτσι μοῦ εἶπε...κι' ἀπ' τὸ πόδι εὐθὺς μ' ἀρπάζει
Καὶ λέει τσὶ ἅγιοι. — Κάμετε λίγο τόπο!..
Νὰ σφεντονιάρω 'στὸ ἄπειρο γιὰ χάζι
Ἐτοῦτο τὸ infame εἶδος τῶν ἀθρώπω!...
Εἶπε...καὶ βρέθηκα εἰς τὸ κενὸ χαμμένος.
Ξυπνῶ...ἤμουν στὸ πάτωμά μου ξαπλωμένος.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[13 Δεκεμβρίου 1879.]

Χθὲς ἐτελέσθη ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ δοξολογία ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως εἰσερχομένου εἰς τὸ 35ον ἔτος. — Προχθὲς παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἡ πρὸ μικροῦ ἀφιχθεῖσα τυνησία ἐπιτροπὴ, συγκειμένη ἐκ τοῦ ὑποστρατήγου Tahar Bei, τοῦ ταγματάρχου Hassan καὶ ἑνὸς διερμηνέως, καὶ ἐνεχείρισεν εἰς τὴν Α. Μ. τὸ παρὰ τοῦ βέη τῆς Τύνιδος ἀποσταλὲν ἀδαμαντοκόλλητον παράσημον. — Ἐν τῇ Βουλῇ ἐξακολουθοῦσιν αἱ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος. — Ἡ Βουλὴ ἐψήφισεν εἰς β' ἀνάγνωσιν τὸ νομοσχέδιον τῆς ὑπὲρ τῶν προσφύγων πιστώσεως ἥτις ἀνεβιβάσθη εἰς 20,000 δραχμὰς, ἐξ ὧν 4—5 χιλιάδες ὡρίσθησαν διὰ τοὺς ἐν Κερκύρᾳ πρόσφυγας, 2 χιλιάδες διὰ τοὺς ἐν Λαμίᾳ, 2 ἕτεραι διὰ τοὺς ἐν Εὐρυτανίᾳ, 1000 διὰ τοὺς ἐν Βάλτῳ, τὸ δὲ ὑπόλοιπον διὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις καὶ Λεπενοῦ. — Κατὰ τὴν ὑποβληθεῖσαν εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν προσωρινὴν κατάστασιν τῆς χρήσεως 1879 ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι 31 Ὀκτωβρίου μετὰ τῶν πιθανῶν ἀποτελεσμάτων τῶν μηνῶν Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου 1879 αἱ εἰσπράξεις θ' ἀνέλθωσιν εἰς δραχ. 39,912,381, τὰ δὲ ἔξοδα τοῦ κράτους εἰς δραχ. 43,015,322. — Κατὰ τὸν ὑποβληθέντα εἰς τὴν βουλὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν λογαριασμὸν τῆς διαχειρίσεως τοῦ πραγματοποιηθέντος μέρους τοῦ δανείου τῶν 60,000,000 φράγκων μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1879 ἐπραγματοποιήθησαν ὁμολογίαι 96,000, ἀξίας φράγκων 35,120,000 φράγκων. Διετέθησαν δὲ ὡς ἑξῆς· 1) Ἐπληρώθησαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν λ/σμὸν τοῦ πρὸς αὐτὴν χρέους τοῦ δημοσίου δραχμαὶ 25,714,361 καὶ 74 %. 2) εἰς τὴν Ἰονικὴν τράπεζαν δραχ. 1,291,253 καὶ 82 %, 3) ἐλήφθησαν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους δραχ. 3,000,000, 4) διὰ τὴν ἐξαγορὰν ἐντόκων γραμματίων δραχ. 2,000,000, 5) ἐπληρώθησαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν τράπεζαν ἐντὸς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 182,328 καὶ 75 % καὶ 6) μένουσιν ἐν τῇ Ἐθνικῇ τραπέζῃ ἐπὶ παρακαταθήκῃ εἰς χρυσὸν δραχ. 6,064,000. — Ἀπεβίωσεν ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ ὁ ἀρχαῖος δημοσιογράφος Κ. Ρυπάρης. — Προχθὲς δικασθέντες ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις κακουργιοδικῶν οἱ συντάκται τῆς σατυρικῆς ἐφημερίδος «Ῥαμπαγᾶς» κκ. Β. Γαβριηλίδης καὶ Κ. Τριαντάφυλλος, κατηγορούμενοι ἐπὶ ἐξυβρίσει κατὰ τοῦ βασιλέως, ἐκηρύχθησαν ἀθῶοι. — Ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου τῆς 7. Δεκεμβρίου καὶ ἐπὶ δύο κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ἔπιπτεν ἀδιακόπως χιὼν ἐν Ἀθήναις, λευκάνασα τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν καὶ τὰς ὁδοὺς, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἐνέσκηψε δριμύτατον ψῦχος· τὸ θερμόμετρον ἐδείκνυεν ἐν ὑπαίθρῳ 2 βαθμοὺς ὑπὲρ τὸ μηδενικόν. Ἡ συγκοινωνία τῆς Ἀττικῆς μετὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος διεκόπη διὰ ξηρᾶς ἀποκλεισθεισῶν ἐκ τῆς χιόνος τῶν διόδων τῆς Κάζας καὶ τοῦ ἁγίου Μερκουρίου. Κατὰ τὰς ἐπαρχιακὰς ἐφημερίδας πανταχοῦ ὁ χειμὼν εἶνε βαρύτατος. Ἐν Θήβαις, ἕνεκα τῆς καταπεσούσης πολλῆς χιόνος οἱ ἄνθρωποι ἀδυνατοῦσι νὰ ἐξέλθωσι τῶν οἰκιῶν των. — Ἐν Κερκύρᾳ ἐνέσκηψεν ἡ νόσος εὐλογία καὶ ἱκανὰ ἄτομα ἀπεβίωσαν ἐξ αὐτῆς ἐν τῷ χωρίῳ Περίθεια. — Δύο ἀξιωματικοὶ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὁ ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ μηχανικοῦ Σκοῦρα ἐφένδης καὶ ὁ ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδης, λειποτακτήσαντες ἀφίκοντο εἰς Βόνιτσαν καὶ παρουσιάσθησαν εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ τάγματος. — Ὁ ἀτμοδρόμων «Ἑλλάς», γράφουσιν αἱ «Νέαι Ἰδέαι», κατὰ τὴν διάβασίν του ἐκ Μελίτης ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Μετὰ τὸν χαιρετισμὸν τοῦ φρουρίου καὶ τοῦ αὐτόθι ἀγγλικοῦ στόλου, οἱ ὁμογενεῖς καὶ ὁ ναύαρχος ἐκάλεσαν εἰς γεῦμα τὸν κυβερνήτην τῆς «Ἑλλάδος» ὅστις ἀνταποδοὺς τὸ γεῦμα, ἐπέτρεψε τῇ μουσικῇ τοῦ πλοίου καὶ ἐπαιάνισεν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως ἐν μέσῳ ἐνθουσιωδῶν ζητωκραυγῶν τῶν Ἑλλήνων ὁμογενῶν, ἐπαιρομένων διὰ τὸ πρωτοφανὲς τοῦ θεάματος τῆς παιανίσεως ἑλληνικῆς ναυτικῆς μουσικῆς ἐν εὐρωπαϊκῇ πόλει. — Ὁ μακαρίτης Β. Κόκκινος ἀφῆκε διὰ διαθήκης κληρονόμους του τοὺς δύο ἀνεψιούς του, ἐν ᾗ δὲ περιπτώσει ἤθελον ἀποθάνει οὗτοι ἄκληροι τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, πρὸς ὃ κληροδοτεῖ ἀπὸ τοῦδε τὴν βιβλιοθήκην του. — Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ διαμένων κ. Ε. Ν. Πρασσακάκης προσήνεγκεν εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα δρ. 2,000. — Μέχρι τῆς 8 Δεκεμβρίου ἐξήχθησαν ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ κράτους 162,022,863 λίτραι σταφιδοκάρπου.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

13 Δεκεμβρίου 1879 — 13 Δεκεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ. ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	281
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	291
26 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 384
4 » »		16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	275
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105 1/2
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ	16.80	197.50	250	» 192
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου / 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	387 1/2

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,420
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156 3/4
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 118
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	» 15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοῖνιξ».......	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 180
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	» 20,000,000	» 14,000,000			» 3.—	» 140	» 88 1/4

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 28. 80.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 114 1/2.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ.	δ.	22.90
Λ. Στερλ.	»	28.80
Λ. Ὀθωμ.	»	26 20
Αὐστρ. Φλ.	»	13.40
Ἀρ. 5φρα.	»	5.60
Ἀρ. φραγ.	»	1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (5 Δεκεμβρίου). — Ἐμπ. 28-40.60 — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (4 Δεκεμβρίου) 28.40-70.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (19 Δεκεμβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	31 5/8
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	258.50
» » » 8 %..	»	250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	87
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 24/40
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	22.97 1/2 - 23.07 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 24/40
Εἰκοσόφραγκον	»	87 22/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (11 Δεκεμβρίου)		ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (12 Δεκεμβρίου)	
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.	116.85	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο.	116.65
Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.27	Παρ. τὰ 100 φρ. »	46.15
Εἰκοσάφραγκον »	9.31	Εἰκοσάφραγκον »	9.32
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »		Ἀργυρᾶ φιο. 100.	

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (19 Δεκεμβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2%) φρ. 25.21 1/2-25.26 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436. 2.50 κέρδος ‰
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζημία 122 1/2—117 1/2 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 3 %, Βιέννης 4 %, Ῥώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ Ρ. Πειραιᾶ, Χ. Δ. Ξηροχώριον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Μιᾷ φίλῃ τῆς Ἑστίας. Τοὐναντίον· «οἱ βασιλεῖς ἐν ἐξορίᾳ» εἶνε βιβλίον δυνάμενον νὰ καταλεχθῇ μεταξὺ τῶν ἀξιολογωτέρων φιλολογικῶν προϊόντων τοῦ 1879. Τὰ πρόσωπα αὐτοῦ δὲν ἀνήκουσιν μὲν εἰς τὸν ἰδανικὸν κόσμον τῆς ποιήσεως, ἀλλ' εἶνε ἄνθρωποι μὲ ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ὧν τὸν χαρακτῆρα ἀνερευνᾷ καὶ ἀναλύει τὸ ἐταστικὸν καὶ ἐμβριθὲς πνεῦμα τοῦ συγγραφέως, ὅπερ οἱονεὶ ἐξ ἀπόπτου θεωροῦν τὰ πρόσωπα ταῦτα, κατορθοῖ νὰ διατυπώσῃ αὐτὰ ζωηρῶς καὶ νὰ τὰ περιβάλλῃ μορφὴν ζῶσαν, ὥστε νὰ κινῶσι τὸ διάφορον τοῦ ἀναγνώστου καὶ νὰ συγκινῶσιν αὐτόν· «οἱ βασιλεῖς ἐν ἐξορίᾳ» οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἡ ἱστορία πολλῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων ἐκπτώτων, οἵτινες ἦλθον νὰ ζητήσωσι παρηγορίαν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν στεμμάτων αὐτῶν εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ παρισινοῦ βίου. Ἐὰν τώρα φαντασθῆτε πάντα ταῦτα τὰ πρόσωπα δρῶντα ἐν μέσῳ τῶν σκιαμαχιῶν τοῦ παρισινοῦ βίου, ἐν μέσῳ τῆς ἀκολασίας καὶ παντοειδοῦς ἀσχημοσύνης, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν βίον τῶν βουλεβάρτ, ἔχετε πλῆρες τὸ σχεδιόγραμμα τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἀλφόνσου Δωδέ, μυθιστορήματος, ἐν ᾧ ἁμιλλᾶται ἡ ζωηρὰ παράστασις πρὸς τὸ κάλλος καὶ τὴν λεπτότητα τοῦ ὕφους, ἅτινα ἀναδεικνύουσι τὸ ἔργον πρωτότυπον ἀληθῶς καὶ ἔξοχον ὅσον καὶ ὁ «Ναβάβ». — Σύνταξιν Ἴρ. Βουκουρέστιον, κκ. Π. Α. Α. Γίίσκ, Ν. Γ. Π. Μόναχον, Κ. Κ. Β. Θεσσαλονίκην, Ν. Ι. Φ. Παρισίους, Κ. Ν, Δ. Α, Π. Δ, Γ. Β. Κωνσταντινούπολιν, Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν, Ο. Λ. καὶ Χ. Α. Ρ. Πάτρας, Ν. Κ, Φ. Πειραιᾶ, Ὑποκατ. ἐθν. τραπέζης Αἰγίου, Κορίνθου, Ἐλήφθησαν — κ. Χ. Μ. Κ. Κεφαλληνίαν. Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας. — *** L'homme propose et les passions disposent. — Μαργαρίτᾳ. Πάτρας. Τὸ τάλαντον, σημαῖνον ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ ἐννοίᾳ τὴν ζυγὸν (ζυγαριὰν) καὶ ἐντεῦθεν τὸ ζυγιζόμενον βάρος, δὲν ἦτο νόμισμα πραγματικόν, ἀλλὰ νομισματικὴ ἔκφρασις, βάρος ὡρισμένου χρυσοῦ ἢ ἀργύρου. Ἡ ἀξία αὐτοῦ ἐποίκιλλε μεγάλως ἐν ταῖς διαφόροις ἑλληνικαῖς πολιτείαις, ἐν δ' Ἀττικῇ ἦτο 5,700 ὡς ἔγγιστα φράγκων — κ. Ν. Κ. Σ. Πάτρας. Παρεδόθησαν τῇ 13 εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πρακτορ. τῆς ἑλλην. ἀτμοπλοΐας — Ἑνὶ συνδρομητῇ. Ὁ β', ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ εἷς τῶν βασιλέων τοῦ λόγου παρ' ἡμῖν. — Μήπως ὁ Ναπολέων ὁ Α', ὅστις οὐδόλως ἐξετίμα τὴν εἰλικρίνειαν καὶ δὲν ἐδίστασέ ποτε νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ ὑπέροχον πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων ἔκρινεν ἐκ τῆς δεξιότητος μεθ' ἧς ἐψεύδοντο (!), δὲν ἔλεγε περὶ τοῦ Μέττερνιχ «Οὗτος εἶνε ὁ μᾶλλον προσεγγίζων πρὸς ἀληθῆ πολιτικὸν ἄνδρα. Ψεύδεται ἄριστα.»

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

938.

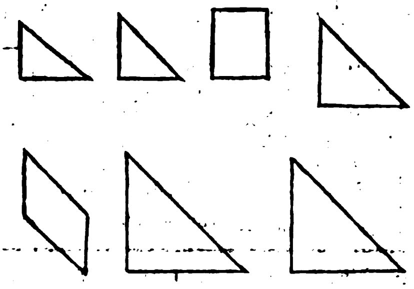

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων νὰ σχηματισθῇ τὸ ἑπόμενον σχῆμα :

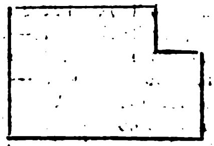

939.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

.	.	.	.	.	Α
.	.	.	.	Ω	.
.	.	.	Ω	.	.
.	.	Ω	.	.	.
.	Ω	.	.	.	.
Α	.	.	.	.	.

940.

Διὰ τῶν 28 κοκκάλων τοῦ δομινὸ σχημάτισον ὀρθογώνιον, οὗ τινος αἱ ὁριζόντιοι, αἱ κάθετοι καὶ ἡ διαγώνιος πρόσθεσις νὰ δίδωσιν ἄθροισμα 21. Τὰ διπλᾶ κόκκαλα λογίζονται διὰ τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας των.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 8 Δεκεμβρίου 1879. ERNEST PELLISSIER.

941.

Εὑρὲ γαλλικὴν λέξιν ἐξ 23 γραμμάτων (14 συμφώνων καὶ 9 φωνηέντων).

942.

Εὑρὲ ἀριθμόν, οὗ τινος τὸ τετράγωνον εἶνε 702 φορὰς μεγαλήτερον αὐτοῦ.

943.

Διὰ τῶν λέξεων role, ce, Nil σχημάτισον ἱστορικόν τι ὄνομα.

944.

Ἐν τοῖς ἑπομένοις τετραγωνιδίοις θέσον τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1-25 ἀριθμοὺς ὅπως αἱ διάφοροι προσθέσεις (καθέτως, ὁριζοντίως καὶ διαγωνίως) ὦσιν ἴσαι.

	2			
				8
		1		6
				4
	3			

945.

Μὲ τὰ τρία πρῶτα θλῖψιν καὶ ὀλοφυρμοὺς ἐκφράζω·
Μὲ τὰ τρία τελευταῖα φῶς καὶ πῦρ παρουσιάζω.
Εἰς τὸ ὅλον μου εὑρίσκεις ἄνθρωπον μὴ ζῶντα πλέον,
Ὅστις κεῖται εἰς τὸν ᾅδην, μεταμελημένος, κλαίων.

946.

Mon premier, abîme profond,
Contient tant de mon tout dans sa majesté sombre,
Qu'il faut au plus savant beaucoup de mon second
Avant que de pouvoir en soupçonner le nombre.

947.

Mot carré syllabique.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις].

Plus a de force mon premier
Plus est rapide mon deuxième.
Chaque année, au printemps, cher lecteur, alors même
Que pousse la tulipe, on peut voir mon dernier.

948.

Si j'ai de mon premier, quand mon second viendra,
A l'abri de mon tout certes il me mettra.

949.

Métagramme.

Fleuve célèbre d'Italie.
Ce qu'a l'homme de qualité.
Terrible carnassier d'Asie.
Insigne de la papauté.

950.

1 $\frac{\text{A}}{\text{TOUT}}$ 671 $\frac{\text{A}}{\text{ET}}$ 1 13 OR CIEUX

ΛΥΣΕΙΣ

928.

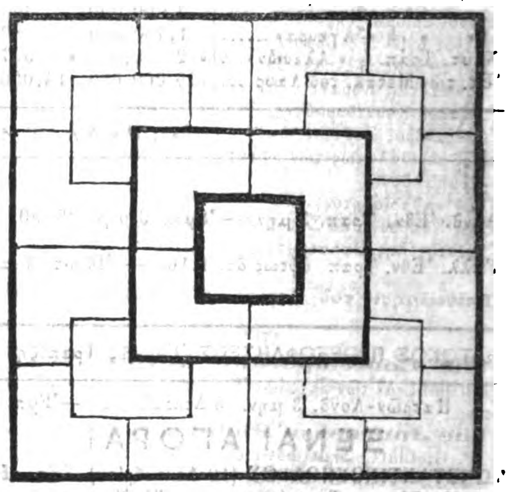

929.

Α	Δ	Η	Σ
Δ	Ε	Μ	Α
Η	Μ	Α	Ρ
Σ	Α	Ρ	Ξ

930.

Ἡμέρα.

931.

21
6 . 1
7 . 2 . 3
10 . 11 . 13 . 8
12 . 14 . 15 . 17 . 19
16 . 4 . 5 . 9 . 18 . 20 = 72.

932.

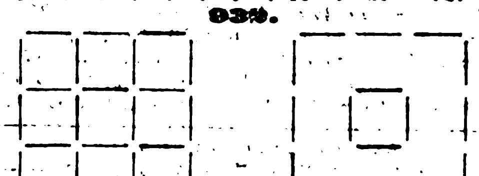

933.

Σανὶς περιέχουσα ὀπάς.

934.

T	A	M
A	V	A
M	A	T

935. Vénérable Vieillard, Venez Vite Visiter Votre Vigne, Vous Verrez Vingt Vieux Vignerons Vendangeant Vivement. — **936.** Andes, Sedan, danse. — **937.** Dé-cor.

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 156. — 23 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1982. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 23 Δεκεμβρίου 1879. Ἀρ. 208 (156). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς πόλεως καὶ ἐπαρχίας Ἄργους.— Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου).— Περὶ τοῦ χειμῶνος ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ Ι. Σμίθ, Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου. — Χειμῶνες ἀξιοσημείωτοι. — Ὁ χειμῶνας. — Μαγκάλιον καὶ τανδούριον. — Τὰ Χριστούγεννα ἐν Ἀγγλίᾳ. — Τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων. — Μονομαχία διὰ.... κλειδοκυμβάλου.— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δελα-Ροσφουκὼ (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. —Ἀλήθειαι.—Σημειώσεις.—Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1983. **Βιβλιοθήκη τῆς Ἑστίας.** Ἀρ. 10. **Ἡ φυσιολογικὴ σχολὴ καὶ ὁ Ζολά, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου.** Γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», 1880, 12ον, σ. 30, λεπτὰ 10. [Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται, πρὸς λεπτὰ 10, καὶ οἱ προηγούμενοι ἀριθμοὶ τῆς «Βιβλιοθήκης τῆς Ἑστίας», ἤτοι:]

Πέτρος ὁ Β' τῆς Βρασιλίας», ὑπὸ Ε. Δ. Ροΐδου.
Περὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος [Ἐκ τῶν τοῦ Κ. Οἰκονόμου].
Ἀδαμάντιος Κοραῆς. [Ἐκ τῶν τοῦ Π. Ἀργυροπούλου].
Λάζαρος Κουντουριώτης, ὑπὸ Ε. Σίμου.
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος, ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου.
Περὶ περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου, ὑπὸ Γ. Κ. Τυπάλδου.
Περὶ καθαριότητος, ὑπὸ τοῦ ἰδίου.
Περὶ Κύπρου, ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου.
Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, ὑπὸ Ε. Δ. Ροΐδου.

Ἐπιθεώρησις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ περιοδικοῦ τύπου.

ΑΓΓΛΙΑ.

The Contemporary Review. Νοεμβρ. Fr. Lenormant. Αἱ τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν περὶ κατακλυσμοῦ παραδόσεις.

The Journal of Philology. τ. VIII. ἀρ. 16. — W. G. Clart, Σημειώσεις εἰς Ἀριστοφάνους Ἀχαρν. (σ. 11 - 578).—John E. B. Mayor, Περὶ τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας ἢ ἀδείας. — D. B. Monro, Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ παρὰ Πλάτωνι.— W. H. Thompson, Πλάτωνος Σοφιστής.

The Nineteenth Century. Ὀκτώβρ. W. E. Gladstone, Περὶ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν καὶ τῆς ἡλιακῆς θεωρίας.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Archaeologische - epigraphische Mittheilungen aus Oesterreich. τ. III. φ. 2. — Petersen, Τὸ σύμπλεγμα τῶν τυραννοκτόνων τῆς ἐν Βιέννῃ συλλογῆς Σκαραμαγκᾶ. — Sacken, Νεώτεραι προσκτήσεις τῆς αὐτοκρ. ἀρχαιολ. συλλογῆς. [Ἐκ τῶν νεωστὶ ἀγορασθεισῶν ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσι πολυάριθμοι κόραι Ταναγραῖκαί, ὑπὸ ἀρχαιοκαπήλων ἐν Ἀθήναις πωληθεῖσαι).

ΒΕΛΓΙΟΝ.

Revue Belge de numismatique. ἔτος XXXV, φ. 2. Β. Κ. Νόμισμα ἀγνώστου τινὸς βασιλέως τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου.

ΓΑΛΛΙΑ.

Revue des deux Mondes. 15. Νοεμβρίου.— Jurien de la Gravière, Τὸ ναυτικὸν τῶν Συρακουσίων. (II. Ἐκστρατεία τοῦ Ἀγαθοκλέους).

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Berichte über die Verhh. d. K. saechs Ges d. Wiss. zu Leipzig. Phil. hist. Classe. τ. XXX, 3.— K. Lange, Περὶ τῶν Αἰγινητικῶν ἀγαλμάτων. (Τῶν ἐν Μονάχῳ νῦν εὑρισκομένων, ἐκ τῶν ἀετωμάτων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς).

Das Ausland. Περὶ τοῦ κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐμπορίου κατὰ τὸν μεσαίωνα. (φυλλ. 43. 45. 47).

Die Gegenwart. 22 Νοεμβρ. Ad. Wahrmund, Τὰ ἁπλούστατα στοιχεῖα τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος.

Blaetter f. das bair. Gymnasial κ. **Realschulwesen.** τ. XV. φ. G. Keppel, Ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται.—Τοῦ αὐτοῦ, Εἰς Ὀδυσσ. Β, 340 - 342.

Historische Zeitschrift. München. τ. 41. φ. 3. Harry Bresslau, Ἡ διαθήκη Πέτρου τοῦ μεγάλου.

Jahresbericht über die Fortschr. d. class. Alterthumswissench. 1879 φ. 10 καὶ 11. — Κρίσις περὶ τῆς ἐκδόσεως λόγων τινῶν τοῦ Κικέρωνος ὑπὸ Μ. Γκιόλμα, ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Magasin f. Literatur des Auslandes. 29. Νοεμβρίου. — Κρίσις περὶ τῆς ὑπὸ W. Wagner μεταφράσεως τοῦ Λουκῆ Λάρα τοῦ Βικέλα ὑπὸ Aug. Boltz. — 18 Ὀκτωβρ. — Scartazzini, Περὶ κυπριακῶν ἀρχαιοτήτων.

Monatsbericht d. kgl. pr. Akademie d. Wiss. zu Berlin. Ἰουνίου. — A. Kirchoff, Παρατηρήσεις περί τινων ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων κατὰ μέγα μέρος ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν, τῶν ὑπὸ Hirschfeld τῷ 1874 ἐν μικρᾷ Ἀσίᾳ συλλεγεισῶν.

Neue Jahrbücher f. Philologie u. Paedagogik. τ. 119 φ. 10. — Εὐριπίδης ἐκδ. R. Prinz. βιβλ. ὑπὸ N. Weclein. — S. Mekler, Τινὰ περὶ κριτικῆς Εὐριπίδου.— J. Sitzler, Εἰς Σόλωνος ἀποσπάσματα.— M. Wohlrab, Περὶ παιδεραστίας καὶ ἔρωτος θηλέων ἐν Πλάτωνος συμποσίῳ.— Th. Fritzsche, Εἰς Πινδαρ. Ὀλυμπ. Α', 28.— A. Philippi, Ἑρμοκοπίδαι. — P. Stengel, Περὶ τῆς γλώσσης τῶν θυομένων. — R. Loehbach, Περὶ τῆς χρυσῆς τομῆς τοῦ ἑξαμέτρου. — P Egenolff, Εἰς Ἀπολλώνιον τὸν Δύσκολον. — O. Wichmam, Εἰς Λουκιανόν. K. Hartfelder, Εἰς Ξενοφ. Ἀναβ. (Ε, 6', 29.).

Repertorium f. Kunstwissenschaft. Stuttgart. τ. III φ. 1. — Reber, Τὸ ζήτημα περὶ ὑπαίθρων ἀρχαίων ναῶν.

Rheinisches Museum f. Philologie. τ. XXXIV φ. 4. — E. Rohde, Περὶ Φίλωνος τοῦ Βυβλίου καὶ Ἡσυχίου τοῦ Μιλησίου. — Fr. Rühl, Ὁ ῥυθμικὸς νόμος τοῦ Δημοσθένους. — Philippi, Βραχεῖαι παρατηρήσεις εἰς Ἕλληνας ῥήτορας. — C. Waehsmuth, Περὶ τοῦ χρόνου τῆς ποιήσεως τοῦ ἀριστοφανείου «Γῆρυς». — Arn. Schaefer, Τινὰ περὶ τῶν ἐκθέσεων περὶ τῆς ἐπὶ Θεμιστοκλέους ἀνοικοδομήσεως τῶν ἀθηναϊκῶν τειχῶν. — Arth. Ludwich, Ἀπόσπασμά τι ἐκ τοῦ Διοδώρου. — E. Rohde, Περὶ τοῦ γέγονε παρὰ Σουΐδᾳ. Προσθῆκαι. — Al. Rieser, Μόλων ἢ Ἀπολλώνιος Μόλων;

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Mnemosyne. τ. VII τευχ. 4.— H. van Herwerden, Εἰς Λουκιανόν. (Συνέχ.)— Τοῦ αὐτοῦ, Διόρθωσις Ἰλ. τ. 90 κε. — C. G. Cobet. Σημειώσεις εἰς Ruhnkenii διατριβὴν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων Λογγίνου. — Τοῦ αὐτοῦ, Εἰς Διόδωρον τὸν Σικελιώτην· εἰς ἐπίγραμμά τι· εἰς Σχόλ. Ὀδυσσ. — Περί τινων χωρίων Θουκυδίδου.

Αἱ γερμανικαὶ καὶ ῥωσσικαὶ ἐφημερίδες ποιοῦσι λόγον περὶ σκανδαλώδους λογοκλοπίας, γενομένης ἐσχάτως ὑπὸ Ἕλληνός τινος, Μενάγια καλουμένου. Οὗτος ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τοῦ ἐν Γοτίγγῃ Πανεπιστημίου ἀπατήσας τοὺς καθηγητὰς καὶ ἀντὶ οἰκείας ἐναισίμου διατριβῆς προσαγαγὼν φιλολογικήν τινα πραγματείαν τοῦ ἀοιδίμου Κυπριανοῦ, ἧς ἀντικατέστησε τὴν προμετωπίδα δι' ἄλλης φερούσης τὸ ὄνομά του ὡς συγγραφέως. Μὴ ἀρκεσθεὶς ὅμως εἰς τὸ κατόρθωμα τοῦτο, προσῆλθεν εἰς ῥωσσικόν τι πανεπιστήμιον, θηρεύων θέσιν καθηγητοῦ, ὡς μόνον δ' ἐπιστημονικὸν ἐφόδιον προσάγων τὸ ἀλλότριον ἔργον. Ἀλλὰ Γερμανός τις καθηγητής, ὅστις ἔτυχε νὰ γνωρίζῃ τὴν πραγματείαν τοῦ Κυπριανοῦ, ἀπέσπασε τὴν προσωπίδα τοῦ ἀναιδοῦς ἀπατεῶνος, ὅστις ἤδη καὶ τοῦ διδακτορικοῦ ἀξιώματος θὰ κηρυχθῇ ἔκπτωτος διὰ πράξεως τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου Γοττίγγης καὶ εἰς δίκην πιθανῶς εἰσαχθήσεται ἐν Ῥωσσίᾳ.

—Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα», ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βουδαπέστης κ. Τέλφυς ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ οὑγγρικῷ περιοδικῷ Havi Szemle (Μηνιαία Ἐπιθεώρησις) φιλελληνικωτάτην διατριβήν. Ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῆς διατριβῆς ταύτης κατεχώρισεν ὁ αὐτὸς φιλέλλην συγγραφεὺς ἐν τῷ 963 ἀριθμῷ τῆς «Κλειοῦς».

Digitized by Google

— Τῇ 28 Νοεμβρίου ἐξεδόθη ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης ὁ α' ἀριθμὸς ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑβδομάς».

— Κατὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν αὐτοῦ, ὡς ἐπιτίμου πρυτάνεως τοῦ ἐν Γλασκώβ Πανεπιστημίου ἀπήγγειλεν ὁ πολὺς Γλάδστων φιλοσοφικώτατον εἰσιτήριον λόγον, δι' οὗ ἐξύμνησε τὴν ἐπιστήμην ὡς τὸ μόνον προφυλακτικὸν φάρμακον κατὰ τῆς λύμης τοῦ πυρρωνισμοῦ καὶ τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων. Εἶνε ἄξιον σημειώσεως ὅτι ὁ Γλάδστων ἐντὸς μιᾶς καὶ μόνης ἡμέρας ἀπήγγειλεν ἐν Γλασκώβ τρεῖς λόγους, ἕνα πολιτικὸν ἐν St Andrew 's Hall, ἕτερον ἐπιστημονικὸν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ καὶ τρίτον ἐν εἴδει ἀπαντήσεως πρὸς τὴν προσφώνησιν τοῦ δημάρχου. Θαυμασία ὄντως νεανικὴ ἀκμὴ γέροντος ἑβδομηκονταετοῦς, ὁδοιποροῦντος ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, ἐν μέσῳ ἰσχυροῦ ψύχους καὶ ἀφθόνου χιόνος.

— Ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας κ. Α. Διομήδης ἐδημοσίευσεν ἀγγελίαν περὶ ἐκδόσεως διτόμου «ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας» περιεχούσης τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας ἐν ἐκτάσει ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ὁ αὐτὸς ἐδημοσίευσεν, ὡς γνωστὸν, κατὰ τὸ 1873 σύντομον δοκίμιον ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ὅπερ ἦτο περίληψις τοῦ νῦν ἐκδιδομένου ἔργου του.

— Ἐν Ἀθήναις ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Νέα Ἑλλάς». Ἐκδίδοται δὶς τῆς ἑβδομάδος, συντάσσεται δὲ ὑπὸ διαφόρων λογίων.

— Ἀγγέλλεται ἡ μετάφρασις τῶν ἑξῆς ἔργων:

«Τῶν Στραγγαλιστῶν» τοῦ Ἀδόλφου Βελῶ, ὑπὸ Εὐστρ. Ὀρφανίδου.

«Τῆς ὡραίας ἀδελφῆς ἑνὸς πάπα» ὑπὸ Β. Σωτηριάδου καὶ Γ. Φραγκίδου.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

73 Κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Δεκεμβρ. (ἐ. ν.) 1879.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 14 σειραί:

111 819 1179 1190 1231 1527 1763 1812 2054 2288 2480 3088 3121 3778

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
111	6	15000	1231	67	400	2288	22	1000
	54	500	1527	15	500		23	20000
	67	400		51	400		61	1000
819	19	5000		61	2000		98	400
	29	500	1763	9	500		100	400
	53	5000		20	200000	2480	12	500
1179	18	500		28	400		37	400
	53	400	1812	19	1000		51	2000
	69	400		29	400		78	400
	77	500		63	500		86	400
1190	8	10000		83	500	3088	39	500
	25	400	2054	50	400	3121	54	500
	36	400		63	1000		68	500
1231	1	500		78	400	3778	2	400
	7	400		85	2000		21	1000
	36	1000	2288	10	500		94	500
	43	400		19	400			

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1350) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν γενήσεται τῇ 1 Μαρτίου 1880, ὅτε ἐνεργηθήσεται καὶ ἡ 74 κλήρωσις.

Πίναξ ἐμφαίνων τὰ πληρωθησόμενα καθαρὰ ὑπόλοιπα.

Α'. — Ὁλοκλήρου τοῦ ποσοῦ.

Φ. Χ.	Ἀφ. 20 %	Καθαρ.	Φ. Χ.	Ἀφ. 20 %	Καθαρ.
200000	39980	160020	2000	380	1620
20000	3980	16020	1000	180	820
15000	2980	12020	500	80	420
10000	1980	8020	400	60	340
5000	980	4020	200	20	180

Β'. — Τοῦ ἡμίσεως.

100000	19992	80008	1000	192	808
10000	1992	8008	500	92	408
7500	1492	6008	250	40	210
5000	992	4008	200	32	168
2500	492	2008	100	12	88

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[20 Δεκεμβρίου 1879.]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ διαδόχου καὶ τῶν δύο βασιλοπαίδων ἐπεσκέφθη ἐσχάτως τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα, καὶ μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἐξήτασε περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦτο κατάστημα. — Εἰς τὸν Γάλλον ναύαρχον τῆς ἐν Πειραιεῖ ναυλοχούσης γαλλικῆς μοίρας κ. Πρισβουὲ ἀπενεμήθη ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος. — Μετὰ συζήτησιν δεκατεσσάρων ἡμερῶν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος ἡ Βουλὴ ἀπεφάνθη προχθὲς ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως. Παρόντες ἦσαν 180 βουλευταί· ἐξ αὐτῶν ἐψηφοφόρησαν ὑπὲρ τοῦ ὑπουργείου 99, κατὰ τοῦ ὑπουργείου 71· ἠρνήθησαν ψῆφον 6, δὲν ἐψηφοφόρησαν δὲ οἱ τέσσαρες ὑπουργοί. Τὰς 71 κατὰ τοῦ ὑπουργείου ψήφους ἀπετέλεσαν πᾶσαι αἱ ἀποχρώσεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως. — Προχθὲς ὁ κ. ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπέβαλεν εἰς τὴν βουλὴν διάφορα νομοσχέδια, ἐν οἷς περὶ μέτρων προφυλακτικῶν κατὰ τῆς φυλλοξήρας, περὶ ἀναστολῆς τοῦ περὶ προξενείων νόμου μέχρι τοῦ 1881, περὶ πιστώσεως 220,118 δι' ἀποζημίωσιν βουλευτῶν, περὶ δαπανῶν τοῦ κράτους διὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ εἰσαχθησομένου προϋπολογισμοῦ τοῦ 1880, περὶ εἰσπράξεως τῶν φόρων κατὰ τοὺς δύο τούτους μῆνας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πέρυσι ψηφισθέντων νόμων καὶ περὶ πιστώσεως 1,500,000 διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1879. Ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς ὑπέβαλε χθὲς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ κράτους τοῦ 1880, ἐν ᾧ προϋπολογίζονται τὰ μὲν ἔσοδα εἰς 45,816,457, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 56,086,100 καὶ διάφορα ἄλλα νομοσχέδια, δι' ἑνὸς τῶν ὁποίων ἐπιβάλλεται φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ ἐξ οὗ θὰ προκύψῃ ὠφέλεια δρ. 2,000,000. — Τῇ 18 ἀπεβίωσεν ἐν Πειραιεῖ πλήρης ἡμερῶν ὁ διακεκριμένος τῆς πόλεως ταύτης πολίτης Λουκᾶς Ῥάλλης, χρηματίσας ἐπὶ μακρὰ ἔτη δήμαρχος Πειραιῶς. Τέκνον τῆς πολυπαθοῦς Χίου, ἀπεκατέστη εἰς Πειραιᾶ ὅτε μετὰ τὴν κάθοδον τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ὄθωνος ἤρξατο ὁ συνοικισμὸς τῆς πόλεως ταύτης, ἀνεδείχθη δ' εἷς τῶν ἀρίστων δημοτικῶν ἀρχόντων, διότι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἤρξατο λαμβάνων ὁ Πειραιεὺς ὄψιν πόλεως οἵα ἔσται σήμερον καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος ἡ νῦν ἀνθηρὰ αὐτοῦ κατάστασις. Ἡ κηδεία του ἐγένετο δημοτελεστάτη, τὰ δὲ καταστήματα τῆς πόλεως ἦσαν κεκλεισμένα μέχρι μεσημβρίας. — Τηλεγραφικῶς ἀνηγγέλθη ἐξ Ὀλυμπίας ὅτι εὑρέθη ὁ ποὺς τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Πραξιτέλους φέρων σανδάλιον κεχρυσωμένον. Τὸ εὕρημα τοῦτο εἶνε σπουδαιότατον, διότι συμπληροῖ τὸ ὡραιότατον τῶν σωζομένων ἔργων τῆς ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας. — Ἡ «Στοὰ» ἐδημοσίευσε τὸν ἑπόμενον δεκάλογον τοῦ βουλευτοῦ Γ. Ἰακωβάτου: 1) Προϋπολογισμὸς τὸ πολὺ τριάκοντα ἑκατομμυρίων. 2) Παῦσις τῶν ἀμέσων φόρων. 3) Παῦσις δανείων. 4) Κατάργησις στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν νόμων καὶ αὔξησις τῶν χωροφυλάκων εἰς τέσσαρας χιλιάδας. 5) Αὔξησις ἀτμοτελωνίδων. 6) Πληρωμὴ καθυστερουμένων. Νὰ ἔχωμεν νὰ λάβωμεν ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια καὶ νὰ ζητοῦμεν δάνεια! 7) Πώλησις στόλου καὶ μοναστηρίων. 8) Παῦσις συντάξεως ἐκτὸς τῶν στρατιωτικῶν τῶν τραυματιζομένων. 9) Κατάργησις ἐπισήμου ἐκκλησίας. 10) Κατάργησις τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ κρίσις διὰ διαιτησίας. Ταῦτα μόνον ἤθελον νὰ σᾶς εἴπω. — Ἀπὸ τῆς προχθὲς τὸ ψῦχος ἐπαισθητῶς ἐμετριάσθη ἐν Ἀθήναις. — Ηὐτοκτόνησε διὰ πιστολίου ἐντὸς τοῦ κήπου τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος ὁ Σ. Γελαδάκης, ὑπάλληλος παρὰ τῷ ἐλεγκτικῷ συνεδρίῳ. — Ὁ δήμαρχος Πειραιῶς κ. Τ. Μουτζόπουλος ἐπιδιώκει τὸν καθαρισμὸν τοῦ λιμένος, ὅστις ἤδη ἤρξατο νὰ ᾖ ἀνεπαρκὴς εἰς τὰ ἐν αὐτῷ σταθμεύοντα πλοῖα, πρόκειται δὲ ν' ἀνασκάψῃ καὶ εὐρύνῃ τὴν Ζέαν λίμνην. — Κατὰ τὴν γενομένην, τὴν 16 Δεκεμβρίου, ἐπαναληπτικὴν ἐκλογὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κραναίας ἐξελέχθησαν βουλευταὶ οἱ κκ. Θαλσαμάκης, Βινιεράτος, Μοντεσάντος καὶ Μηλιαρέσης. Ἀπέτυχον δὲ οἱ κκ. Μεταξᾶς, Ῥόκκος Χοϊδᾶς καὶ ἄλλοι. — Δύο νεάνιδες, ἀπόφοιται τοῦ Ἀρσακείου, ἐζήτησαν νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν ἰατρικὴν τοῦ Πανεπιστημίου Σχολήν. Λέγεται, ὅτι ὁ κ. Πρύτανις ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν ταύτην, διότι τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Ἀρσακείου δὲν ἐξομοιοῦται μὲ τὸ τῶν Γυμνασίων ἀπολυτήριον. — Ἐξεδόθησαν ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ τὰ τῆς δίκης τοῦ λῃστάρχου Σπανοῦ, στενογραφηθέντα ὑπὸ Μ. Μ.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

20 Δεκεμβρίου 1879 — 20 Δεκεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφλ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ.* 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	281
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	291
26 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 386
4 » »		16,000	14,799	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	276
6 » δρ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	106
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 194
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	39 2 1/2	500	389 1/2

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μέρισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,400
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	156 1/2
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 117 3/4
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	»15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ».........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα»......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	»20,000,000	»14,000,000			» 3.—	» 140	» 90

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 29.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 115 1/2.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.
Λ. Στερλ. » 29.
Λ. Ὀθωμ. » 26 30
Αὐςρ. Φλ. » 14.
Ἀρ. 5φρα. » 5.70
Ἀρ. φράγ. » 1.15

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1 — 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (15 Δεκεμβρίου). — Ἐμπ. 28-65-29. — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (18 Δεκεμβρίου) 28.90-29.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (26 Δεκεμβρίου). Ἔτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας.	φρ.	32 3/4
Ἑλλην. δάνειον τῶν 9 %..	»	260
» » » 8 %..	»	250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου..	»	86
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/4 - 109 3/4
Παρισίων 3 μηνῶν	φρ.	23 - 23.07 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 2/40
Εἰκοσόφραγκον	»	87 22/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (24 Δεκεμβρίου)	**ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (26 Δεκεμβρίου)
Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.95	Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.85
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.30	Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.25
Εἰκοσάφραγκον » 9.31	Εἰκοσάφραγκον » 9.31
Ἀργυρᾶ φιο. 100 »	Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (19 Δεκεμβρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 2 %) φρ. 25.21 1/2-25.26 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436. 2.50 κέρδος ‰.
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζημία 122 1/2—117 1/2 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 3 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Σ. Ζ. Λιβόρνον, Ἀγνώστῳ, Λονδῖνον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν.— Κᵃᵛ Ε. Σ. Μ. Σύρον. Διὰ τὴν Μ. F. θὰ γράψωμεν τὸ προσεχὲς σάββατον εἰς Παρισίους.— κ. Λ. Λ. Πάτρας. Πρὸ τῆς ὑμετέρας ἀπεστάλησαν εἰκοσιδύο.— κκ. Ε. Γ. Λυών, Α. Β. Bonn, Π. Λ. Α. Γέϊσκ, Ν. Θ, Α. Γ., Χ. Κ. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Π. Μ. Τρίπολιν, Α. Γ. Βόνιτσαν, Π. Ι Π. Καλάμας, Ι. Ζ. Πάτρας, Δ. Χ. Λ. Πειραιᾶ, Συνταγμ. Λ. Κέρκυραν. Α. Α. Γ. καὶ Σ. Κ. Πύργον, Σύνταξιν «Ἴριδος». Βουκουρέστιον, Ὑποκατ. Ἐθν. Τραπέζης. Αἴγιον. Κυρίας Ε. Ν. Λαύριον, Μ. Ι. Ἀλγερίαν, Ε. Σ. Σ. Πύργον, Ε. Ν. Ι. Κεφαλληνίαν. Ἐλήφθησαν.—κ. **Ν. Σύρον. Εἰς τὸν Βόσπορον, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τὸ στόμιον παράλια τοῦ Εὐξείνου, καὶ πρὸ πάντων τὴν φερωνύμως κληθεῖσαν Θυνιάδα (Νιάδαν κοινῶς) ἀκτήν, γράφει ὁ Σ.Δ. Βυζάντιος ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει» του, συλλαμβάνονται παμπληθεῖς τὸν Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον οἱ θύννοι (ὁ θύννος τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, τὸν ὁποῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀνομάζουσι Μαϊάτικον, ὡς ἁλιευόμενον τὸν Μάϊον, εἶνε ἄλλου γένους) τῶν ὁποίων οἱ μέγιστοι, καλούμενοι ἀπὸ τοῦ ἰταλικοῦ πετσοῦδαι, ἀπαραλλάκτως καθὼς τεμαχῖται τὸ πάλαι, ἀποτελοῦσιν ἁλατιζόμενοι τὸ ἔκτοτε περίφημον θυνναῖον τοῦ Βυζαντίου τάριχος, τὴν κοινῶς ἀπὸ τοῦ Λατινο-Ἰσπανικοῦ λακέρδαν (lacerda), τῆς ὁποίας καθὼς καὶ ὅλων τῶν ἰχθυηρῶν. οἱ δεξιώτεροι ταριχευταὶ εἶν' ἔκπαλαι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑβραῖοι, εἴτε διότι τρέφονται συνήθως μὲ ἁλμυρά, εἴτε διότι μετέφερον μεθ' ἑαυτῶν τὴν βιομηχανίαν ταύτην ἀπὸ τῆς Πορτογαλλίας καὶ Ἰσπανίας, ὁπόθεν καὶ μετανάστευσαν, καὶ ὅπου ἦσαν ἔκπαλαι μεγάλαι, κατὰ τὸν Στράβωνα, ταριχεῖαι. — Mᵐᵉ C** Aimons les enfants, ce ne sont pas encore des hommes; aimons les hommes, ce ne sont que des enfants. Α. Α. Δυστυχῶς ὄχι.— κ. *Π. Ἂν ἐγνωρίζατε τὴν φιλομουσίαν τῶν Σέρβων ἠθέλατε μετριάσει τὰ παράπονά σας διὰ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ πρὸς τὰ προϊόντα τῆς διανοίας. Ἐν Σερβίᾳ, ὡς παρ' ἡμῖν, οὐδεὶς βιβλιοπώλης ἢ τυπογράφος τολμᾷ ν' ἀναλάβῃ ἰδίᾳ δαπάνῃ τὴν ἔκδοσιν οἱουδήποοτε συγγράμματος· ἐκ τούτου ἀναγκάζονται οἱ συγγραφεῖς νὰ προστρέχωσιν εἰς τὸ γνωστὸν μέσον τῆς δι' ἀγγελιῶν συνάξεως συνδρομῶν πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν τῆς ἐκτυπώσεως τῶν ἔργων των· τοῦτ' αὐτὸ δ' ἔπραξεν ἐσχάτως καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Svétovar Niketich, θέλων νὰ ἐκδώσῃ ῥωσσο-σερβικόν τι λεξικόν, ἔργον πολλῶν κόπων καὶ μακρᾶς μελέτης. Φαντασθῆτε ὅμως τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ καθηγητοῦ, ὅταν πρὸς ἀμοιβὴν τῶν πολυχρονίων κόπων του, εἶδε τὰς ἀγγελίας αὐτοῦ καλυφθείσας ὑπὸ ....μιᾶς ὑπογραφῆς!!!

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

951.

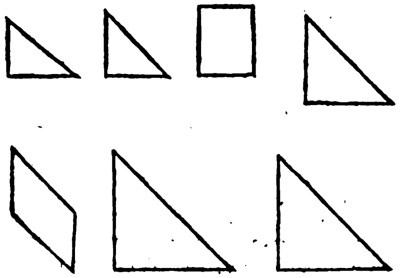

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων νὰ σχηματισθῇ τὸ ἑπόμενον σχῆμα.

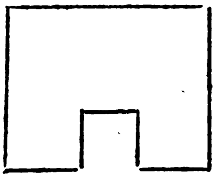

952.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Πουλάκι διαβατάρικο καὶ κοσμογυρισμένο,
"Αχ, στὸ κλουβί μου ζύγωσε, καὶ 'πέ μου, τί νὰ γένω;
Τώρα γιὰ σένα εἶν' ἀνοικτοὶ ὅλοι τοῦ κάμπου οἱ δρόμοι,
'Εγὼ δ' ἀκόμη στὴ σκλαβιὰ, βασανισμένο ἀκόμη.
Πουλὶ γιὰ σὲ τόσαις μυρτιαῖς, γιὰ σένα τόσα δάση,
Τόσοι γιὰ σὲ κελαϊδισμοὶ.... γιὰ μένα μαύρη σχάσι!
'Εσὺ γυρίζεις τὰ βουνὰ, κ'ἐγὼ στὴν ἀλυσσίδα,
Περίσσιους χρόνους καρτερῶ, καὶ προκοπὴ δὲν εἶδα.
Πότ' ἕνα χέρι σπλαγχνικὸ σπαράζει τὰ δεσμά μου,
Τόσο ποῦ φτερουγιάζομαι νὰ βγῶ στὰ πατρικά μου,
Πότ' ἄλλο χέρι φθονερὸ τὸ σύρτη μοῦ κλειδόνει,
Σφίγγει καλὰ τὰ σίδερα, τὰ κάγκελλα διπλόνει·
Κι' ἀκούω φωναῖς, κι' ἀκούω χαραῖς, καὶ κοσμοπανηγῦρι,
'Ακούω νὰ μοῦ φωνάζουνε στὸ κάθε παραθύρι
« Καλὰ νὰ πάθῃς, ἄγνωστο, ποῦ 'λευθερία γυρεύεις,
"Οσαις φοραῖς τὴν 'νειρευθῇς, τὴν Πλάσι ἀνακατεύεις·
Κι' ὅλο τσιμπᾷς, κι' ὅλο δαγκᾷς τῆς φυλακῆς τὴ θύρα,
Μ' ὅλο ποῦ 'ξέρεις, πονηρὸ, τί ἔχει γραμμένο ἡ μοῖρα.
Δὲν σοὖπαν μιὰ, δὲν σοὖπαν δυὸ, ποῦ ἂν βγῇς ἐσὺ στὰ δάση,
Βγαίνει κ' ἡ γῆ ἀπ' τὸ δρόμο της, κι' ὁ κόσμος θὰ χαλάσῃ;
Δὲν σοὖπαν τρεῖς καὶ τέσσαραις· «καλό μας τὸ κακό σου,»
«Τὴν ὥρα ποῦ ξεσκλαβωθῇς μᾶς πέρνεις στὸ λαιμό σου;»
Νερό; δὲν τ' ἀποζήτησες — κεχρί; σοῦ τὸ διπλόνω.
Θέλεις χρυσᾶ τὰ σίδερα; κι' αὐτὰ σοῦ τὰ χρυσόνω.
Ζητεῖς κι' ἄλλο καλήτερο; "Ας ἦναι ἐπὶ νομῇ σου!
'Ελεύθερο σ' ἀφίνομεν νὰ ψάλλῃς στὸ κλουβί σου.»

'Εσύ, πουλί μου, ὁποῦ πετᾷς, πὤχεις φωλεὰ κ' ἑταῖρι,
'Πέ μου καὶ σὺ, ποῖο ν' ἀγαπῶ, τὸ πρῶτο, ἢ τ' ἄλλο χέρι;

'Εν Λιβόρνῳ, 1879. Ζ.

953.

Τέσσαρα ἄτομα ἐξερχόμενα ἐκ χοροῦ καὶ ἐρωτηθέντα πῶς διῆλθον ἐν αὐτῷ, ἀπεκρίθησαν: Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐπαίζαμεν μαζὺ καὶ οἱ τέσσαρες, ἐξερχόμενοι δὲ εἴχομεν ἕκαστος εἴκοσι φράγκα πλειότερα ἀφ' ὅσα εἴχομεν ὅτε εἰσήλθομεν ἐν τῷ χορῷ. — Πῶς συμβαίνει τοῦτο;

'Εν Σμύρνῃ, 16 Δεκεμβρίου 1879. Χ. Ν.

954.

Διὰ τῶν λέξεων mil, tare, an σχημάτισον ἱστορικόν τι ὄνομα.

955.

Si vous voulez faire fortune
(Cette ambition est commune),
Ne jouez pas sur mon premier,
Vous manqueriez mon dernier.
Mon tout dans chaque carrière
Est souvent une fondrière.
Veillez donc au commencement,
Et marchez ensuite hardiment.

956.

Je suis une souffrance ou morale ou physique.
Si vous me transposer, prenez garde! je pique.

ΛΥΣΕΙΣ

938.

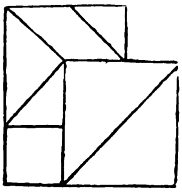

939.

Μ	Α	Γ	Ε	Ι	Α
Α	Χ	Ε	Ρ	Ω	Ν
Γ	Ε	Λ	Ω	Σ	Α
Ε	Ρ	Ω	Τ	Ι	Σ
Ι	Ω	Σ	Ι	Α	Σ
Α	Ν	Α	Σ	Σ	Α

940.

1·1	3·3	2·2	4·4	·	5·5	6·6
3·4	5·6	2·3	·1	1·1	4·5	6·
2·5	·4	4·2	6·1	3·5	5·	1·4
5·1	·3	6·2	3·6	4·6	·2	3·1

941. Inconstitutionnellement. — **942.** 27. — **943.** Corneille.

944.

11	2	16	12	24
7	20	25	5	8
19	18	1	21	6
15	22	14	10	4
13	3	9	17	23

945. 'Ιούδας.— **946.** Mer-veilles.

947.

NA VI RE
VI TES SE
RE SE DA

948. Or-age.— **949.** Tibre, titre, tigre, tiare— **950.** Un ami, surtout si c'est un ami sûr, est un trésor précieux (Un A mis sur tout six sept un A mis sur ET un treize or près cieux).

ΛΥΤΑΙ

Κυρίαι Αἰκατερίνη Λύδερς, 'Ελένη **, Μία φίλη τῆς 'Εστίας, Μαγδαληνὴ *, Miss Terr, Μία ἑβδομηκοντοῦτις, Α*, Lolla, Ζωὴ Α. Κοντογούρη (Πατρῶν) κκ. Γ. Κ. Βοῦρος, Ernest Pellissier, Λύσανδρος Ν. Χαρίλαος, Κωνς. Κ. Μουτσόπουλος, Α. Φορέστης Τυπάλδος, Σπυρ. Μ. Μελιδς, Α. Terzetti, 'Ιωάννης Ε. Λαδικὸς, Le Prince Paul, Δημ. Θεόφιλος, Chiclic, Lord Thograf, 'Αναστ. Δ. Πυρομάλλης, Two happy lovrs, Α. Ι. Ζευγώλης, 'Ιωνᾶς, Μ. Α. Καμπάνης, Εἷς φυλακισμένος, Σόκιν, Σ. Α. Καταπόδης, Εἷς Ζουλοὺς, Σ Κλάδης, Ι. Ν. Γιαννιὸς, C. Reinhold (Πειραιῶς), Π. Ι Παπαναστασίου (Καλαμῶν), 'Αντ. Σαβόγιας, Α. Λεβέντης (Πατρῶν), Ι. Η. Μ. (Τριπόλεως), Ι. Κ. Τζάθας ("Υδρας), Κίμων Κ. Βατικιώτης (Θεσσαλονίκης), Μέλης (Σμύρνης).

'Αθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 157. — 30 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1879. — ΛΕΠΤΑ 10.

Συντάκται τῆς Ἑστίας κατὰ τὸ Δ' ἔτος.

Οἱ Κύριοι : Μ. Γ. Ἀντωνόπουλος, Δ. Βικέλας, Ἄγγελος Βλάχος, Ἀναστ. Βυζάντιος, Σ. Ζαμπέλιος, Γ. Ζωχιός, Γ. Καρατζᾶς, Σ. Δ. Κρῖνος, Πάνος Θ. Κολοκοτρώνης, Σπυρ. Π. Λάμπρος, Α. Ζ. Μάμουκας, Α. Μηλιαράκης, Σ. Μηλιαράκης, Ι. Πανταζίδης, Κ. Παπαῤῥηγόπουλος, Ν. Γ. Πολίτης, Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆς, Μ. Ῥενιέρης, Ε. Δ Ῥοΐδης, Σ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Ι. Φ. Σμὶθ, Ε. Τσίλλερ, Γ. Κ. Τυπάλδος, Π. Ι Φέρμπος, Χ. Ν. Φιλαδελφεύς, Τιμολέων Φιλήμων, Χελδράϊχ.

Αἱ Κυρίαι : Σμαράγδα Βαλτατζῆ, Αἰκατερίνη Λύδερς, Ἑλένη Ν. Μαυροκορδάτου, Σοφία Σλίεμαν, Ἐλίζα Σκαρλάτου Σούτσου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1984. **Ἑστία**. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Δ'. Τόμος Η', 30 Δεκεμβρίου 1879. Ἀρ. 209 (157). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ δασμολογείου τῆς νήσου Πόρου ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Κινέζου παθήματα ἐν Κίνᾳ (Μετάφρ. Ἀγ. Βλάχου). — Τέλος τοῦ ἔτους. — Ἰουλιανὸν καὶ Γρηγοριανὸν Καλενδάριον. — Μουσικὴ ἑσπερὶς ἐν τῷ Ὠδείῳ. — Πόντζ — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκῶ — Ἀλήθειαι. — Δάνειον πνεῦμα. — Ὁ κοῦκος. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

1985. **Περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν πτηνῶν ὑπὸ Κωνσταντίνου Ἰω. Μαρουδῆ, τηλεγραφητοῦ Α' τάξεως. Μετὰ 90 εἰκόνων.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑλλην. Ἀνεξαρτησίας», 1880, 8ον, σ. ε' καὶ 255, δραχ. 2.30. [Ἐκ τοῦ χρησιμωτάτου τούτου βιβλίου ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα ἐκ τοῦ προλόγου τοῦ συγγραφέως· «Δὲν ἔρχομαι διὰ τοῦ βιβλίου τούτου οὔτε νὰ σπείρω ζιζάνια εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ εἰς τὰ καλλιεργούμενα μέρη τῆς πατρίδος μου, οὔτε νὰ θέσω πῦρ εἰς τὰ δάση αὐτῆς. οὐδὲ νὰ ξηράνω κήπους καὶ ἀνθῶνας· ἀλλ' ἔρχομαι ἵνα φέρω τὴν εἰρήνην μεταξὺ τῶν φυλάκων τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ τοῦ ἀνθρώπου· ἔρχομαι ἵνα πείσω διὰ τῆς ἀσθενοῦς μου φωνῆς τοὺς ἐμοὺς συμπολίτας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, ὅτι ὀφείλουσι νὰ μὴ φονεύωσι πᾶν πτηνὸν χρήσιμον εἰς τὴν γεωργίαν, ἂν θέλωσι νὰ θερίζωσιν, ὅταν σπείρωσιν, ἂν θέλωσι νὰ ἔχωσι δένδρα, ἄνθη, ὑγείαν. Ἀλλὰ προσέτι ἤθελεν εἶσθαι ἀναχρονισμὸς διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἂν αὕτη ὑπελείπετο τοῦ νὰ ἐγείρῃ φωνὴν ὑπὲρ τῶν χρησίμων τῇ γεωργίᾳ πτηνῶν, ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ Ἑσπερία Εὐρώπη φροντίζει ὅπως θεσπίζῃ νόμους «περὶ γενικῆς καὶ ἀποτελεσματικῆς προστασίας αὐτῶν.» Πράττει δὲ τοῦτο αὕτη οὐχὶ βεβαίως ἐκ κουφότητος ἢ ἐκ πλατωνικῆς ἀγάπης πρὸς τὰ πτηνά, ἀλλὰ διότι ἐπείσθη ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ ἐκ τῶν παρατηρήσεων τῶν σοφῶν αὐτῆς ἀνδρῶν, ὅτι ἡ ἐξαφάνισις τῶν πτηνῶν ἐπιφέρει ἀνυπολογίστους ζημίας εἰς τὴν γεωργίαν.

Πρῶται αἱ κυβερνήσεις τῆς Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας, ἐμφορούμεναι ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ ἐξασφαλίσαι εἰς τὰ χρήσιμα πτηνὰ γενικὴν καὶ τελικὴν προστασίαν, ἀνέλαβον τὸν σχηματισμὸν οὕτως εἰπεῖν φιλοπτήνου εὐρωπαϊκοῦ συνδέσμου, καὶ εἰς τοῦτο προσεκάλεσαν καὶ ἄλλας Κυβερνήσεις νὰ προσχωρήσωσι. Μεταξὺ δ' αὐτῶν συγκαταλέγεται καὶ ἡ ἡμετέρα, ἥτις ἑτοιμάζεται, φρονίμως ποιοῦσα, νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν παροῦσαν σύνοδον τῆς Βουλῆς τὸ περὶ προσχωρήσεως ἀπαιτούμενον νομοσχέδιον συνῳδὰ πρὸς τὴν γενομένην αὐτῇ δήλωσιν.

Εἶχε λοιπὸν δίκαιον ἡ Ἀστυνομία Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν θήραν πτηνῶν τινων, ἀκούσασα τὴν διὰ τῆς «Παλιγγενεσίας» ἐσχάτως ὑψωθεῖσαν εὔηχον καὶ πατριωτικὴν φωνὴν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀφεντούλη ὑπὲρ τῶν στρουθίων, ὡς ὠνόμασεν αὐτὰ οὗτος, εἰ καὶ πρὸ αὐτοῦ, ὅπως ὦμεν δίκαιοι καὶ χάριν τῆς ἱστορίας τοῦ ζητήματος τούτου ἐν Ἑλλάδι, ἔγραψεν ὁ κ. Α. Ζαννετάκης Στεφανόπολις εἰς τὸν 37 ἀριθμὸν τῆς «Ἑστίας» τοῦ 1876 περὶ χρησιμότητος τῶν πτηνῶν. Τὸν εἰρημένον κ. Ζαννετάκην συνεχάρην τότε, εἰπὼν αὐτῷ συγχρόνως, «ὅτι ἐγὼ ἑτοιμάζομαι νὰ δημοσιεύσω βιβλίον περὶ τούτου.» Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθην νὰ πράξω τοῦτο ἔκτοτε, διότι μετέβην δι' ὑπηρεσίαν εἰς Λαμίαν κατὰ τὸ 1877, ἔνθα διέμεινα μέχρι τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1878. Ὅτε ὅμως ἐπανῆλθον ἐνταῦθα, ὑπέβαλον πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπὴν πολυσέλιδον ὑπόμνημα περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν πτηνῶν εἰς τὴν γεωργίαν, ὅπερ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Δελτίῳ αὐτῆς τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1878. Καὶ ἂν δὲν κατώρθωσά τι ἕτερον διὰ τοῦ ῥηθέντος ὑπομνήματος, ἐγενόμην ἐν τούτοις αἰτία νὰ συνταχθῇ ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου ἀντιπροέδρου αὐτῆς κ. Σ. Α. Σπηλιωτάκη νομοσχέδιον περὶ κυνηγεσίας, ὅπερ πιστεύω νὰ ὑποβληθῇ ὡσαύτως εἰς τὴν παροῦσαν σύνοδον τῆς Βουλῆς.

Ἀλλ' οὐχ ἧττον καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν λαβὸν ὑπ' ὄψιν τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος καὶ τὸ βιβλίον μου συνέστησεν εἰς τὰς διοικητικὰς Ἀρχὰς δι' ἐγκυκλίου, καὶ δι' ἑτέρας ὑπ' ἀριθ. 81 καὶ ἀπὸ 31 Ὀκτωβρίου τρ. ἔτους παρήγγειλεν ἐπίσης εἰς τὰς αὐτὰς Ἀρχὰς νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ὅπως μὴ φονεύωνται τὰ χρήσιμα πτηνά.

Ἀλλ' ἵνα αἱ Κυβερνητικαὶ ἐνέργειαι προκόψωσι καὶ τελεσφορήσωσιν, ἀνάγκη ὅπως βελτιωθῶσι τὰ ἤθη τοῦ τόπου· ἀνάγκη νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ Ἔθνους, ὅτι ὀφείλει ν' ἀγαπᾷ τὰ πτηνὰ οὐ μόνον ἐξ αἰσθήματος πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ λόγῳ εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ καὶ χάριν τοῦ μεγίστου ὑλικοῦ συμφέροντος. Εἰς τοῦτο δὲ πρόκειται νὰ συντελέσῃ τὸ ἀνὰ χεῖρας ἡμῶν βιβλίον καὶ δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐφιλοπονήθη. Εἶμὶ δὲ πεπεισμένος ὅτι, ὅταν μάθῃ ὁ ἄνθρωπος ν' ἀγαπᾷ καὶ προστατεύῃ τὰ πτηνά, θὰ γείνῃ εὐαίσθητος καὶ συμπαθὴς πρὸς τὴν φύσιν· ἑπομένως δὲν θὰ φονεύῃ τὰ ζῶα ἄνευ ἀπολύτου ἀνάγκης, οὔτε θὰ κακομεταχειρίζηται αὐτά. «Ἀνὴρ ἀγαθὸς οἰκτείρει ψυχὰς ζώων,» κατὰ τὴν Γραφήν.

Ἴσως ὅμως εἴπωσί τινες ὅτι μεριμνῶμεν περὶ τῶν πτηνῶν, ἐνῷ στερούμεθα τόσων ἄλλων πραγμάτων. Ἀλλ' ἂν περιμένωμεν ἐκεῖνο διὰ νὰ πράξωμεν τοῦτο, οὐδέποτε θὰ πραγματοποιήσωμέν τι. Τὰ ἔθνη προάγονται, ὅταν ἕκαστος πολίτης συντελῇ εἰς ὅ,τι ἂν δύναται καλόν· διότι ὅλα δὲν κατορθοῦνται διὰ μιᾶς, ἀλλὰ τὸ ἓν συνεπάγει τὸ ἕτερον.»]

1986. **Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία. Τραγῳδία εἰς μέρη πέντε. Ἕνας σκύλος ἀντεραστὴς καὶ ὁ ἀγράμματος δημοσιογράφος. Κωμῳδίαι μονόπρακτοι, ὑπὸ Ἰωάννου Μαργαρίτου.** Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον «Ἐθνικοῦ Πνεύματος», 1879, 12ον, σ. 208, φρ. 2.

1987 **Περὶ τῶν ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Πολιτικῷ Νοσοκομείῳ «Ἡ Ἐλπίς» νοσηλευθέντων τραυματιῶν ἐκ τοῦ πολέμου ὑπὸ Θ. Ἀρεταίου, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς κλπ.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Πάσσαρη, 1879, 8ον, σ. 40

1988. **Λόγος περὶ τῶν προόδων τῆς χειρουργίας κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας** ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Θ. Ἀρεταίου, καθηγητοῦ τῆς χειρουργικῆς παθολογίας καὶ χειρουργικῆς κλινικῆς, τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1879, ἡμέρᾳ τῆς ἐπισήμου ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Σ. Πάσσαρη, 1879, 8ον, σ. 38.

1989. **Δημοτικὴ παίδευσις καὶ καθολικὴ ψηφοφορία** ὑπὸ Νεοκλέους Καζάζη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ. Ν. Φιλαδελφέως, 1879, 8ον, σ. 52, τιμ. δρ. ν. 1. [Τοῦ αὐτοῦ: Ἡ ἀρχαία πολιτεία καὶ αἱ περὶ αὐτῆς θεωρίαι τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους δρ. ν. 2. Λόγος εἰσαγωγικὸς εἰς τὸ μάθημα τοῦ Φυσικοῦ Δικαίου δρ. ν. 1.]

1990. **Ἡ δίκη τοῦ λῃστάρχου Ε. Σπανοῦ στενογραφηθεῖσα ὑπὸ Μ. Μ.** Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ. Παπαλεξάνδρη, 1879, 8ον, σ. 60.

1991 **Mittheilungen des Deutschen Archaeologischen Institutes in Athen.** Vierter Jahrgang, drittes heft. Mit 4 tafeln und einem holzschnitt im text. Inhalt. H. G. Lolling, Inschriften aus Nordgriechenland (Aixone, Hypata, Phistyon, Thermon, Hyampolis, Stratos, Karystos). Μαργ. Δήμιτσας, τῆς ἐν Ἰλλυρίδι Ἀπολλωνίας ἀνέκδοτοι ἐπιγραφαί. Jon. Schmidt, Nachträge zum Senatsbeschluss über Thisbae.

Digitized by Google

U. Koehler, die Münzen von Salamis Eleusis und Oropos. Mit einem Anhang: der Name Salaminier in attischen Inschriften. U. Koerte, Bemerkungen zu den antiken Sculpturen aus Boeotien. H. G. Lolling, Bericht über Ausgrabungen in Rhamnus. Miscellen. U. Koehler, Horosstein der Zakyaden. Der Rundaltar am Dipylon. Inschriften aus Antikyra. Athen, in commission bei Karl Wilberg. Druck von Peter Perris 1879. p. 193-288.

Ἐν τῷ ἐσχάτως ἐκδοθέντι πεντεκαιδεκάτῳ τόμῳ τῆς γενικῆς ἱστορίας τοῦ περιωνύμου καθηγητοῦ Οὐηβήρου ἐξιστορεῖται διὰ μακρῶν ὁ ἑλληνικὸς ἀγὼν τοῦ 1821. Ὁ φιλέλλην καθηγητὴς ἀφηγεῖται τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν Ἑλλήνων μετὰ νεανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐξαίρων τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 ὡς ἀγῶνα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἡμερώσεως, ἣν πρὸ πάντων τῶν ἄλλων φύλων ἐν τῇ ἀνατολῇ οἱ Ἕλληνες κατ' ἐξοχὴν ἐκπροσωποῦσιν. Ὁ κ. Οὐηβῆρος ἀνελίσσει μετὰ συγκινήσεως τὰ ἡρωϊκὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς ὁμόθυμον συμπάθειαν τῆς Εὐρώπης, ἥτις διὰ σωμάτων καὶ χρημάτων προσῆλθεν ἀρωγὸς ὑπὲρ τῶν μαχητῶν τῆς ἐλευθερίας.

— Ἐτελεύτησε πρὸ μικροῦ ἐν Λονδίνῳ ὁ λοχαγὸς Βίτριζ, ὅστις συνηγωνίσατο τὸν μέγαν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνα, ἰδίως ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ ἀειμνήστου Τζώρτς.

— Ὁ κ. Maxime Gaucher δημοσιεύει ἐν τῇ Revue politique et littéraire, τῆς 20 Δεκεμβρίου, ἐπαινετικωτάτην ἀνάλυσιν τοῦ διηγήματος τοῦ κ. Δ. Βικέλα «Λουκῆς Λάρας».

— Ἀδείᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ κ. Θ. Δεληγιάννη ἐξετυπώθη ἐν τῷ ἐθνικῷ τυπογραφείῳ ἡ λευκὴ βίβλος ἡ περιέχουσα τὰ διάφορα ἀνταλλαγέντα ἔγγραφα καὶ τηλεγραφήματα μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τῆς ἐν Παρισίοις βασιλικῆς πρεσβείας, τὰ ἀφορῶντα τὰς διαπραγματεύσεις καὶ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων. Τὸ τεῦχος τοῦτο, διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν α' περιλαμβάνει 43 ἔγγραφα, ἀφορῶντα τὰς διαπραγματεύσεις πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων νόμου τῆς 3 ἰανουαρίου 1879· τὸ δὲ β' μέρος ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου ΨΟΒ' νόμου, τοῦ φέροντος τὸν ἀριθ. 44 περιλαμβάνει 111 ἔγγραφα καὶ διάφορα παραρτήματα αὐτῶν, ἀφορῶντα τὰς μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ εἰρημένου νόμου διαπραγματεύσεις μέχρι τῆς μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης συναφθείσης συμβάσεως τὴν 28 ἀπριλίου 1879.

— Ἐξεδόθη ἀδείᾳ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ τυπογραφείῳ καὶ ἡ ἑτέρα λευκὴ βίβλος, ἡ περιέχουσα τὸν ΩΛΔ' νόμον περὶ τακτοποιήσεως τῶν παλαιῶν δανείων τῶν ἐτῶν 1824 καὶ 1825 μετὰ 95 ἐγγράφων καὶ τηλεγραφημάτων ἀφορώντων τὰς περὶ τούτου διαπραγματεύσεις μέχρι τῆς 8 νοεμβρίου 1879, καὶ ἀνταλλαγέντων μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τῆς ἐν Λονδίνῳ βασιλικῆς πρεσβείας. Ἔτι ἐδημοσιεύθησαν ἀδείᾳ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργοῦ καὶ οἱ ἀκόλουθοι πίνακες:

1) Πίναξ παριστῶν τὴν κατάστασιν τῶν μεθ' ἑκατέρας τῶν δύο Τραπεζῶν Ἐθνικῆς καὶ Ἰονικῆς χρεῶν τοῦ δημοσίου ταμείου, ὧν ἕνεκα ὑφίσταται ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία

2) Ὅμοιος παριστῶν τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ δημοσίου μετὰ τῆς ἐκδούσης τὸ δάνειον ἐν Παρισίοις Προεξοφλητικῆς Τραπέζης, τὰ ἐκ τοῦ δανείου τούτου εἰσπραχθέντα, καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν διετέθησαν τὰ χρήματα ταῦτα.

3) Ὅμοιος παριστῶν τὰ ἀποτελέσματα τῶν δεδημοσιευμένων ὁριστικῶν καὶ τῶν συντεταγμένων προσωρινῶν ἀπολογισμῶν τῶν ἐσόδων τοῦ κράτους ἀπὸ τοῦ ἔτους 1861—1877.

— Ὡς συμπλήρωμα τῶν ἤδη ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, δαπάναις τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ φιλογενοῦς κ. Στεφάνου Ζαφειροπούλου, δημοσιευθέντων χαρτῶν, πρόκειται νὰ ἐκδοθῶσι τρεῖς ἱστορικοὶ χάρται τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους, ἐπὶ Ἀλεξάνδρου καὶ κατὰ τὸν Ι' μ. Χ. αἰῶνα σχεδιασθέντες, ὡς καὶ οἱ πρῶτοι, ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ διασήμου πινακογράφου Κείπερτ.

— Ὁ ἀρχιμανδρίτης Δ. Λάτας ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Παλιγγενεσίᾳ» τῆς 22 Δεκεμβρίου «Στίχους ἰαμβικοὺς καὶ ἡρωελεγείους εἰς τὸν ἐν Σπηλαίῳ γεννηθέντα Σωτῆρα».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[27 Δεκεμβρίου 1879.]

Τῇ 22 Δεκεμβρίου παρουσιάσθη εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς καὶ ἡ κληρωθεῖσα ἐπιτροπὴ αὐτῆς. Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεύς, φέρων στολὴν στρατηγοῦ καὶ τὸν ἑλληνικὸν μεγαλόσταυρον καὶ περιστοιχούμενος ὑφ' ἁπάντων τῶν ὑπασπιστῶν αὐτοῦ ἐν μεγάλῃ στολῇ, παρόντος καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ, ἐδέχθη τὴν πρέσβευσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ θρόνου. Ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἀνέγνω τὴν ἐπιψηφισθεῖσαν ἀπάντησιν εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον, ἀνταπήντησε δ' εἶτα ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ὡς ἑξῆς: «Μετ' εὐχαριστήσεως ἀκούω, ὅτι ἡ Βουλὴ θέλει ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους, ὥστε αἱ ἐνταῦθα οἰκονομίαι νὰ μὴ ἀναστείλωσι τὴν θεραπείαν τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τῆς πατρίδος. Ὀφείλομεν μετ' ἀφοσιώσεως νὰ ἐργασθῶμεν ὑπὲρ τῆς ἐσωτερικῆς βελτιώσεως τοῦ τόπου καὶ ὑπὲρ παντός, ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸ μέλλον τῆς πατρίδος. Πέπεισμαι δὲ ὅτι ὁ λαὸς καὶ ἡ βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ὡς πάντοτε, θέλουσιν ἐξακολουθήσει μὲ τὸ αὐτὸ φιλόπατρι πνεῦμα τὴν περὶ τούτου ἀρξαμένην ἐργασίαν.» — Χθὲς ἐδόθη γεῦμα ἐν τοῖς Ἀνακτόροις εἰς τοὺς κ. βουλευτάς. — Τῇ 1 Ἰανουαρίου δίδεται ἐν τοῖς Ἀνακτόροις ὁ συνήθης μέγας χορός. — Δημοσιεύομεν ὧδε τὸν γενικὸν πίνακα τοῦ εἰς τὴν βουλὴν ὑποβληθέντος ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους διὰ τὸ ἔτος 1880.

Ἔσοδα	Δρ.	Λ.
Ἄμεσοι φόροι	13,634,000	—
Ἔμμεσοι φόροι	20,025,000	—
Δημόσια καταστήματα	1,354,200	—
Δημόσια νομίσματα καὶ κτήματα	2,659,257	—
Ἐκποιήσεις ἐθνικῶν κτημάτων	4,690.000	—
Διάφορα εἰσοδήματα	1,961,000	—
Ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα	293,000	—
Ἔσοδα κεκλεισμένων χρήσεων	1,200,000	—
	45,816,457	

Ἔξοδα	Δρ.	Λ.
Χρέος ἐξωτερικὸν	1,263,000	
» ἐσωτερικὸν	14,388,742.91	
Συντάξεις	3,937,830	—
Χορήγησις εἰς τὸν βασιλέα	1,125,000	—
Ἀποζημιώσεις καὶ ἔξοδα βουλῆς	514,000	—
Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν	1,630,996.	—
» Δικαιοσύνης	3,058,091.67	
» Ἐσωτερικῶν	5,452,107.30	
» Ἐκκλησιαστικῶν	2,458,133	—
» Στρατιωτικῶν	11,000,000	—
» Ναυτικῶν	3,472,549 87	
» Οἰκονομικῶν	1,576,852.39	
Ἔξοδα διοικήσεως, ἐπιστασίας καὶ εἰσπράξεως φόρων	2,486,569.19	
Ἐπιστροφαὶ χρημάτων	59,080	—
Ἀποζημιώσεις	251.200	—
Συμψηφισμοὶ πιστωτικῶν γραμματίων	100,000	—
Ἀπόδοσις κεφαλαίων ὁδοποιίας	3,250,000	—
Ἀποξήρανσις Βοιωτικοῦ πεδίου	30,000	—
Μελέται περὶ ἀρδεύσεως Ἀργολικοῦ καὶ Μαντινειακοῦ πεδίου	15,000	—
	56,068,872.33	

— Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς τῆς 21 Δεκεμβρίου ἀνεγνωρίσθη εἰς τὰς ἐπαρχίας Σύρου καὶ Εὐρυτανίας τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγωσι καὶ πέμπτον βουλευτήν. — Τῇ 24 Δεκεμβρίου ἐνεκαινίσθη τὸ νοσοκομεῖον τῶν φυλακῶν τοῦ Μενδρεσέ. — Τὴν ἑσπέραν τῆς 29 Δεκεμβρίου γενήσεται ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἀρσακείου παρθεναγωγείου ἡ ἑορτὴ τοῦ δένδρου τῶν Χριστουγέννων, χάριν τῶν ἐσωτερικῶν μαθητριῶν. Ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ θὰ παρευρεθῶσι καὶ αἱ ΑΑ. ΜΜ. οἱ βασιλεῖς. — Καὶ ἐν Ἑλλάδι οὐκ ὀλίγα δυστυχήματα ἐπῆλθον ἐκ τοῦ δριμυτάτου χειμῶνος, ὅστις ἀπὸ 20 ἡμερῶν ἐπικρατεῖ. Καθὰ ἐπιστέλλουσιν ἐκ Χαλκίδος, ποιμενίς τις παραχειμάζουσα ἐν τῇ θέσει Κτίσματα μὲ τὸ αἰγοποίμνιόν της ἀνευρέθη τὴν 16 Δεκεμβρίου νεκρὰ ἐκ τοῦ ψύχους· ὁ δὲ υἱὸς αὐτῆς μάτην μέχρι τῆς 24 ἀνεζητεῖτο, οὐδόλως δ' ἀπίθανον νὰ ἔλαβε τὴν τύχην τῆς μητρός του. Τὸ ἐκ 400 προβάτων ποίμνιον τοῦ Ἀθ. Τσίμπου, κατεπλακώθη ὑπὸ τῆς χιόνος καὶ κατεστράφη ἄρδην. Μόλις δὲ κατώρθωσαν διὰ τῆς φυγῆς οἱ δυστυχεῖς ποιμένες νὰ σωθῶσιν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

27 Δεκεμβρίου 1879 — 27 Δεκεμβρίου 1879

ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ		Ὁμολ. ἐκδοθ.	Ὁμολ ἐν κυκλοφ.	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φρ. * 8 %	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	84,189	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	224.—	280	283
25 » » 9 %		40,201		15 Ἀπρ. 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	25.20	224.—	280	292
26 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	52,000	51,310	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	33.60	453.60	560	φ. 386
4 » »		16,000	14,799	15 Ἀπρ 15 Ὀκτ.	15 Μαρ. 15 Σεπ.	22.40	252.—	280	276
6 » δρ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	105 1/2
10 » φρ.		40,000	29,683	15 Ἰουν. 15 Δεκ.	15 Μαΐου 15 Νοεμ.	16.80	197.50	250	» 194
60 » »		120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλίου / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβρ.	20 Δεκ. 20 Μαρτίου / 20 Ἰουνίου 20 Σεπτ.	30.—	39 2 1/2	500	391

ΠΙΣΤΩΤ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΙ	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ/θὲν	Ἀποθεματικ. κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμ. μερίσματος	Τελευτ. μερισμ.	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	122.20	1,000	3,420
Γ. Πις. Τράπ. τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	7.—	175	159 1/2
Τράπεζα βιομηχ. πίστεως....	φ 5,000,000	Ὁλόκληρον	φ. 88,810	20 Ἰαν. 20 Ἰουλ.	φ. 4.55	100	φ. 118
Ἀσφ. Ἑτ. ὁ «Ἀρχάγγελος»..	» 15,000,000	φ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	» 8.—	φ. 100	» 75
» » ὁ «Φοίνιξ»........	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	20.—	100	165
» » ἡ «Ἄγκυρα».......	1,400,000	280,000	109,340	25 Ἰανουαρίου	9.85	100	55
Ναυτ. Τράπ. ἡ «Ἀλκυών»...	» 2,000,000	» 527,200	» 39,658	20 Ἀπριλίου	» 19.60	» 200	» 190
Ἑτ. τῶν Μεταλ. τοῦ Λαυρίου.	» 20,000,000	» 14,000,000			» 8.—	» 140	» 93

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

Λονδ. Ἐθν. Τραπ. 3 μην. — Ἐμπ. 3 μην. 29.25

Γαλλ, Ἐθν. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16. — Ἰδιωτ. Τραπ. 3 μην. δρ. 115 1/2.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Εἰκοσάφρ. δ. 23.05
Λ. Στερλ. » 28.90
Λ. Ὀθωμ. » 26 35
Αὐςρ. Φλ. » 14.
Ἀρ. 5φρα. » 5.70
Ἀρ. φράγ. » 1.18

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος .. 8 %

* ἀπὸ ἀρ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
» » 59,800—100,000 » 9 »

Πατρῶν-Λονδ. 3 μην. (21 Δεκεμβρίου). — Ἐμπ. 28·80-90. — Κερκ.-Λονδ. 3 μην. (22 Δεκεμβρίου) 28.80-90.

ΞΕΝΑΙ ΑΓΟΡΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (2 Ἰανουαρίου). Ἑτ. νέου.

Σιδηρόδ. Εὐρωπ. Τουρκίας. φρ. 33 1/4
Ἑλλην δάνειον τῶν 9 %.. » 260
» » » 8 %.. » 250
Ἑταιρ. Μεταλλ. Λαυρίου.. » 86
Λονδίνου 3 μηνῶν .... γρ. 109 1/2 - 109 35/40
Παρισίων 3 μηνῶν .... φρ. 23 - 23.07 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ .... γρ. 110 2/40
Εἰκοσόφραγκον .... » 87 21/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (24 Δεκεμβρίου) **ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ** (2 Ἰανουαρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 116.95 — Λον. αἱ 10λ. σ. 3 μ. φιο. 116.75
Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.30 — Παρ. τὰ 100 φρ. » 46.25
Εἰκοσάφραγκον » 9.31 — Εἰκοσάφραγκον » 9.30
Ἀργυρᾶ φιο. 100 » — Ἀργυρᾶ φιο. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Ἰανουαρίου.)

Λονδίνου διαπραγ. ἐν ὄψ. (μ. 3%) φρ. 25.19 1/2-25.24 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3.436. 2.50 κέρδος ‰
Ἄργυρ. 1000/1000 τὸ χ. 218.89 ζημία 120—130 ‰
Τόκος προεξοφλήσεως. — Παρισίων 3 %, Λονδίνου 3 %, Βιέννης 4 %, Ρώμης 4 %, Ἄμστερδαμ 3 %, Πετρουπόλ. 5 %.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Α Η Βιέννην, Π. Α. Α. Γέϊσκ, Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν, Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν, Ι Δ. Φάλτσιον, Ι Μ. Ὀδησσόν, Χ. Α. Ρ. Πάτρας, Π. Ι. Π. Καλάμας, Κ. Ν. Π. Ἰθάκην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κκ. Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω. Αἰτήσεις περὶ ἐγγραφῆς συνδρομητῶν, μὴ συνωδευόμεναι ὑπὸ τοῦ τιμήματος τῆς συνδρομῆς, δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. — ** Ἔχετε ὄνυχας ἐρυθρολεύκους, ἀλλὰ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο καὶ νὰ ξύετε δημοσίως τὸ ἄκρον τῆς ῥινός σας! κ. Δ. Π. Καρδαμύλην. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται δωρεὰν ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ φιλομούσου ἰατροῦ κ. Μ. Π. Κοσσονῆ (διὰ τὸ ὑπὸ τούτου ἱδρυθὲν ἐν τῇ πόλει σας σχολεῖον). — κ. Δ. Π. Δ. Κεφαλληνίαν. Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20, μετὰ τοῦ δελτίου δὲ λ. 30. Τὰ χρήματα ἀποστέλλονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας. — Ἀγνώστῳ. Λονδῖνον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. — κ. Γ. Σ. Μασσαλίαν. Διὰ τραπεζικοῦ γραμματίου ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. — κ. Σ. Γ. Μασσούραν. Παρακαλοῦμεν ν' ἀποστείλητε αὐτὰ πρὸς τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλῆν. — κ. Π Θ Κ. Κωνσταντινούπολιν. Τῇ 25 ἀπεστάλησαν δέκα. — κ. ** Ν. Πάτρας. Δὲν ἐστάλη, διότι ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας εὕρομεν ἀντὶ τοῦ τιμήματος τῆς συνδρομῆς στίχους ..! Καν Ε. Σ. Μ. Σύρον. Παρεδόθη εἰς τὸ Πρακτορ. τῆς ἑλλην. ἀτμοπλοΐας τῇ 29. — Σύνταξιν «Ἴριδος». Βουκουρέστιον. Ἀπηντήσαμεν διὰ μακρῶν τὴν 22. — κκ. Δ. Β. καὶ Σ. Κ. Παρισίους, Ν. Π. Λονδῖνον, Ι. Μ. Μονπελλιέ, Σ. Ζ. Λιβόρνον, Ι. Γ. Κ. Πετρούπολιν, Ν. Γ. Π. Μόναχον, Κ. Γ. Σ. Θεσσαλονίκην, Σ. Τ. Κόρινθον, Σ. Β, Σ. Κ, Δ. Κ. Ἰθάκην, Α. Τ καὶ Ν. Π. Ὕδραν, Γ. Κ. Κ, Θ. Σ, Γ. Θ. Β, Γ. Ο Π, Ν. Θ. Κ, Ε. Ν. Β. Καλάμας, Χ. Μ. Ναύπλιον, Α. Σ καὶ Π. Ν. Λαμίαν, Γ. Α, Μ. Κ, Μ. Α. Μ. Σπάρτην, Α. Σ, Κ, Μ, Δ. Θ. Σπέτσας, Μ. Ν. Δ. Ἄνδρον, Ν. Κ. Φ, Ι Μ, Χ. Π, Δ Τ. Πειραιᾶ, Θ. Π, Σ. Σ, Α. Γ, Π. Ν, Ν. Π. Θ, Δ Δ, Μ. Κ. Πάτρας, Α Γ, Ν. Δ, Μ. Π. Κέρκυραν, Ι Κ, Ν. Μ Ζάκυνθον, Α. Σ. Ν. Χ. Σπάρτην, Ε. Σ. Λευκάδα, Π Ν, Θ Α, Ι. Τ. Κεφαλληνίαν. Σ Ι. Π, Ν. Κ, Α. Π, Θ Ν, Ν Δ. Χ, Ι. Δ, Ν. Δ. Χ, Ν. Μ, Α. Β, Τ. Ν, Κ. Κ, Α. Ν, Β Π, Τ. Α, Χ. Θ, Α. Κ Σύρον. Κυρίας: Φ Ε. Βελιγράδιον, Ε. Μ. Α. Γενεύην, Ρ. Σ. Γ. Κουλούραν, Κ. Τ. Μεσσήνην, Κ. Β. Κέρκυραν, Ε. Φ. Πάτρας, Μ. Α. Ν. Σύρον. Ἐλήφθησαν — κ. Λ. Φ. Σμύρνην. Ἐπληρώθη παρὰ τοῦ κ. Α. Κ. — *** Μετ' εὐγνωμοσύνης. — κ. Ζ. Φ Διακεκριμένος νομομαθής, πρὸς ὃν ἐπεδείξαμεν τὴν ἐπιστολήν σας, ἐσημείωσε παρὰ πόδας αὐτῆς: «Οὐδεμία». — Καν Ε* Valse-Caprice, par Ant. Rubinstein. — Συνδρομητῇ. Guerlain. 15, rue de la Paix, Paris.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

957.

Τίνα σημασίαν ἔχει ἐν τῇ γαλλικῇ ἡ φράσις dame aux bas-bleus καὶ πόθεν ἡ ἀρχὴ αὐτῆς;

958.

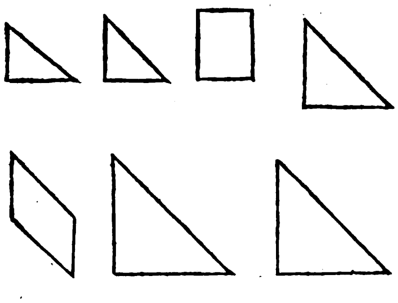

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων νὰ σχηματισθῇ τὸ ἑπόμενον σχῆμα.

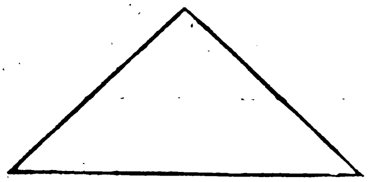

959.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἓν βιβλίον.]

. . Σ . .
. . . . .
Σ . . . Σ
. . . . .
. . Σ . .

960.

Διὰ τῶν λέξεων Ham, cran, gèle σχημάτισον ἱστορικόν τι ὄνομα.

961.

Τοὺς ἐν τῷ ἑπομένῳ κύκλῳ ἀριθμοὺς διάθεσον οὕτως, ὥστε αἱ ὀκτὼ ἀθροίσεις (ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὰ ἄκρα), ν' ἀποτελῶσι τὸν ἀριθμὸν 54.

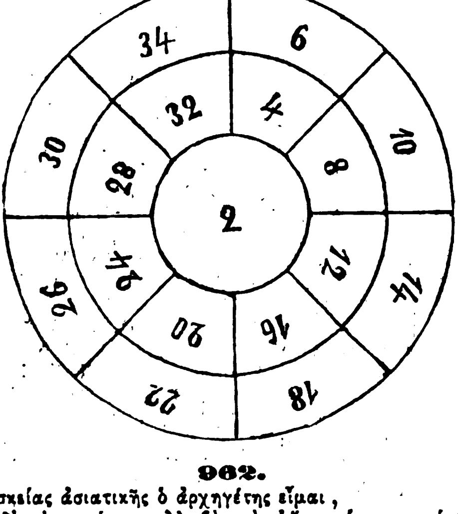

962.

Θρησκείας ἀσιατικῆς ὁ ἀρχηγέτης εἶμαι,
Ἂν δὲ τὴν πρώτην συλλαβήν μὲ τ' ἔσχατόν μου γράμμα
Ἑνώσῃς, ἐν τῷ ἅμα
Ὑπὸ μορφὴν τετράποδος ζώου, ἐμπρός σου κεῖμαι.
Τὰ τρία τελευταῖά μου, ἐὰν παρατηρήσῃς,
Αἄμφιν θὰ ἴδῃς ἐξ ἐμοῦ... τίς ἄρά γε ἡ λύσις;

Ἐν Σπάρτῃ, Δεκέμβριος 1879. Μ. Α. Μητσάκης.

963.

Τῶν μικρῶν παιδίων εἶμαι ἡ χαρὰ καὶ προσδοχία·
τακτικῶς σχεδὸν μὲ τρώγουν καθ' ἡμέραν 'ς τὰ χωρία,
ἀλλ' εἰς τὰς μεγάλας πόλεις μιᾷ φορᾷ τὸ ἔτος μόνον
καὶ εἰς ὡρισμένον χρόνον.
Θέλεις, φίλε ἀναγνῶστα, τὴν ἡμέραν νὰ γνωρίσῃς;
Μάθε ὅτι ἑορτάζει μετ' ἐμοῦ καὶ σοῦ ἐπίσης
εἷς ἐκ τῶν τριῶν φωστήρων
ἱεράρχης, τοῦ μεγάλου τὤνομα λαβὼν ὡς κλῆρον.
Ἂν τὴν κεφαλήν μου κόψῃς μεταβάλλομαι εἰς γράμμα,
'ς τὸ ὁποῖόν τι προσθέτων σχηματίζεις τρία ἅμα·
εἰς τὴν τάξιν τὴν δευτέραν ἐξ αὐτῶν τὸ πρῶτον μένει,
τὸ δ' ἑπόμενον 'ς τὴν ἕκτην τὸν ζητοῦντα περιμένει,
'ς τὴν ὀγδόην δὲ τὸ ἄλλο τὴν σειράν του ἀναμένει...

Ἐν Φαλτσίῳ, Δεκέμβριος 1879. Γ. Γ. Π.

964.

Mot carré.

[Τῷ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις.]

. . . . R
. . . L .
. . L . .
. L . . .
R . . . .

965.

QUE MIS MIS AIR
TER TER TER TER
TER TER TER

966.

Sur dix pieds, cher lecteur, au gré de ton envie,
Je t'apprends à régler le cours de cette vie.
Et tu pourras connaître aisément qui je suis,
Quoiqu'on m'ait, de nos jours, voulu changer de face.
C'est surtout aux comptoirs que je trouve ma place.
D'ailleurs, étant commun et d'un modique prix,
A gens de tous états je deviens fort utile;
Aux plus sages d'entre eux j'offre même un asile.
En me décomposant tu trouveras dans moi
Le nom d'un grand prophète, et celui d'un grand roi.
Qui fut usurpateur d'un trône de l'Asie;
Celui qui, dans son vol, allant trop près des cieux,
A trouvé dans les mers un trépas glorieux;
Deux rivières de France, un fleuve d'Italie;
Un poète qu'on voit justement applaudir;
Ce que nous aimons tous aux lèvres d'Emilie;
Ce marais si fameux qui vit l'hydre périr;
Un coffret dont le nom annonce la richesse;
Ce qui n'existe pas, un des quatre éléments,
Celle dont un oiseau posséda la tendresse,
Et ce qu'un fier coursier laisse flotter au vent;
Une ville d'Égypte, une autre en Normandie,
Un arbrisseau rampant, un juge de Turquie,
Le nom d'un peuple ancien, la boisson du Normand,
Un poisson d'eau salée, un repas nécessaire,
L'action qu'un voleur a plus de peine à faire,
Des arbres toujours verts le plus beau, le plus grand;
Une espèce de chien cheri de mainte belle,
Une arme des anciens, celle des paladins;
Un animal rusé, le plus beau des jardins,
Ce qui, prenant sans peine une forme nouvelle,
Périt en t'éclairant aux offices divins.

ΛΥΣΕΙΣ

951.

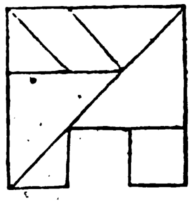

952. Ἑλλὰς καὶ Ἰταλία.— **953.** Καὶ οἱ τέσσαρες ἦσαν μουσικοί, οἵτινες ἔπαιζον καθ' ὅλην τὴν νύκτα ὅπως χορεύσωσιν οἱ ἐν τῷ χορῷ, πρὸς τοῦτο δ' ἔλαβεν ἕκαστος αὐτῶν ἀνὰ εἴκοσι φράγκα.—**954.** Lamartine.—**955.** Début.— **956.**

Ἀθήνησι, τύποις Πέτρου Περρῆ.

Digitized by Google